doctoris [illegible]

Magistri valentini de pilsna liber avit domino doctori [illegible] universitati dandus [illegible] [illegible]
communitatis commisit

Liber Canonis
Gerardo Cremonensi
interprete

¶ Liber canonis primus quem princeps aboali abinsceni de medicina edidit: translatus a magistro gerardo cremonensi in toleto ab arabico in latinum. Uerba aboali abinsceni.

In primis deo gratias agamus sicut sui ordis celsitudo ⁊ beneficij ipsius multitudo meret: cuius misericordie sup oĩes pphetas existũt. ¶ Et post dicam ꝙ q̇daz de melioribus amicis quos hẽre uideor: cui in omnibus ꝑ q̇bus me depcatus fuerit satisfacere debeo. de re quã possuz me rogauit ut ei librũ de medicina faciaz: eius regulas uľes ⁊ ꝑticulares taľr cõprehendentem: ut explanatio cum breuitate in eo ꝯiũgat: ⁊ ſm plurimũ afferam q̃tũ est afferendũ de declaratõe in uerbis paucis. N.ō eq̇dez concessi. ¶ Et mihi placuit ut in primis loquerer de rebus coĩbus ⁊ uľibus utriusq3 ꝑtis medicĩe theorice v3 ⁊ practice. Postea uero loquar de uľibus iudiciorum uirtutum medicinarũ simpliciuz. ⁊ post hec de ꝑticularibus eorũdem. deinde loquar de egritudinibus q̃ in unoquoq3 contingunt membro. Prius tamen incipi am ab anatomia illius membri ⁊ eius iuuamento. De anatomia eĩm simplicium membrorum: ⁊ siľr iuuamentis in libro p̃mo uniuersali iã tunc locutus ero. N.ũ ãt membri anatomia ꝯsumauero in q̃pluribus locis dmõstrare incipiam q̃ño eius ꝯseruet sanitas. Deinde sermone absoluto oñdam eius egritudines uniuersales ⁊ cãs ⁊ semitas cognoscendi eas: ⁊ uias eas medicãdi in ſmone ẽt uľi. ¶ Postq̃ ãt has res uľes expleuero ad egritudines redibo ꝑticulares: ⁊ in q̃pluribus earũ ẽt demõstrabo in p̃mis iudicium uľe in eius diffinitõne ⁊ ipsius causis ⁊ significatõnibus. Deinde ad iudicia reuertar ꝑticularia. Post oñdam regulam uľem in medicando. Deinde descendam ad medicandum particulariter cuz unaq̃q3 medicina simplici aut ꝯposita. ¶ Ad illud ãt qḋ prius dicam de iuuamento medicinarũ simplicium in egritudinibus in libro medicinarum simplicium in tabulis pictis quas bonum est fieri sicut in discipline modo aspicies cũ ad ipsum peruenies non reuertar ad dicendum nisi modicam rez. ¶ De medicinarũ quoq3 ꝯpositaruz q̃ mihi uidebunt in antidotario melius ponende in iuuamentis ⁊ q̃ño misceant usq3 ibi loq̃ dimittam. ¶ Placet ãt mihi ut postq̃ hunc librum cõsumauero: alium librum componam de rebus particularibus ĩ quo sit proprietas nominandi egritudines: q̃ cũ accidunt non sunt uni eidem membro proprie: ĩ quo ẽt ḋ pulchritudine loquemur: ⁊ ut in hoc libro eo calle procedam quo in libro particulari qui est ante ipsum ꝓcessi. ¶ N.ō si mihi deus auxiliatus fuerit ⁊ hũc consumauero librum addam postea in uno libro antidotariũ. ¶ Non ẽ ãt bonum ut huius libri plurimum nõ sit apud unumquenq3 ⁊ in eius memorie q̇ huius doctrine nõie uocari ⁊ ꝑ eã lucrari desiderat: minus namq3 qḋ medico necessarium est comprehendit. N.ō ṽo super ipsum additum ẽ incomprehensibile est. ¶ N.ō si deus meũ prolungauerit terminuz. ⁊ ſa successerit fortuna. me ad alia preparabo. Nunc autem hunc componam librum quem in quinq3 sic diuidam libros.

Liber p̃mus est de rebus uľibus sc̃ie medicine.
¶ Liber secundus est de medicinis simplicibꝰ.
¶ Liber tertiꝰ ẽ de egritudinibꝰ ꝑticularibus q̃ fiũt in mẽbris hoĩs a capite us3 ad pedes mãifestis ⁊ occľtis.
¶ Liber q̃rtus ẽ de egritudinibus ꝑticularibus q̃ cũ accidunt ñ sť uni mẽbro proprie ⁊ de decoratione.
¶ Liber quintus est de componẽdis medicinis ⁊ ipse est antidotarium.

Libri primi sunt quatuor fen.
¶ Fen prima de diffinitiõe medicine ⁊ subiectis eius ⁊ rebus naturalibus.
¶ Fen secunda est ḋ diuisione egritudinum ⁊ causarũ ⁊ accidentium uniuersalium.
¶ Fen tertia est de conseruatione sanitatis.
¶ Fen quarta est de diuisione modorum medicationũ secundum egritudines uniuersales.

Fen prime sunt sex doctrine.
¶ Doctrina prima est de subiectis medicine ⁊ eius diffinitione.
¶ Doctrina secunda est de elementis.
¶ Doctrina tertia est de complexionibus.
¶ Doctrina quarta est de humoribus.
¶ Doctrina quinta est de membris.
¶ Doctrina. vi. ẽ de opatõibꝰ ⁊ spiritibꝰ ⁊ ṽtutibus.

Doctrine prime sunt duo capitula.
¶ Capľm p̃mum ẽ de diffinitõne medicine.
¶ Capitulum ſm est de subiectis medicine.

Doctrine secunde est unum capitulum.
¶ Capitulum de elementis.

Doctrine tertie sunt tria capitula.
¶ Capitulum primum est ad ostendendum q̇d sit complexio.
¶ Capitulũ ſm est de ꝯplexione membrorum.
¶ Capľm tertium est de complexionibus etatum.

Doctrine quarte sunt duo capitula.
¶ Capitulum primum est ad inquirendum q̇d sit humor ⁊ quot sunt eius partes.
¶ Capitulum ſm est de generatione humoruz.

Doctrine q̇nte ẽ unum capľm ⁊ quinq3 summe.
¶ Capľm ẽ ad inq̇rẽdũ q̇d sit mẽbrũ ⁊ sue ꝑtes

Summa p̃ma ẽ de ossibus cuius sunt. xxx. capľa.
¶ Capľz p̃mũ ẽ locutio uľis de ossibꝰ ⁊ iũcturis
¶ Capitulum ſm est de anatomia cranei.
¶ Capitulum tertium est de anatomia eius quod de capite est sub craneo.
¶ Capitulum quartum est de anatomia ossium mãdibularum ⁊ narium.
¶ Capitulũ q̇ntũ ẽ de anatomia dentium.
¶ Capitulum sextum est de iuuamento dorsi.
¶ Capitulum septimum est de anatomia spondilium.
¶ Capitulum octauum est de iuuamento colli ⁊ anatomia ossium ipsius.
¶ Capitulum nonuz est de anatomia spondilium pectoris ⁊ earum iuuamentis.

¶ Capl'z primū fen prime doctrine prime libri primi de diffinitōe medicine.

Dico ꝙ medicina est scientia q̄ humani corporis dispositōes noscuntur ex parte qua sanatur uel ab ea remouet' ut hita sanitas conſuet': ⁊ amissa recuperet'. ¶ Potest autē aliquis dicere ꝙ medicina diuidit' in theoricaʒ ⁊ practicaʒ: sed tu totaʒ ip̄aʒ posuisti theoricam: qum dixisti ꝙ est scientia. ¶ Nos aūt respondebimus ⁊ dicem⁹ ꝙ artiū quidam est qd̄ est theorica ⁊ practica. ⁊ d̄ philosophia ꝙ est theorica ⁊ practica. ⁊ de medicina dicitur quod est theorica ⁊ practica. ¶ In unaquaqꝫ autē harum diuisionum aliud uolum⁹ dicere quʒ dicim⁹ theoricā: ⁊ aliud qum dicimus practicam: non tm̄ nobis necesse est declarare diuersitatem q̄ inter eas existit nisi in medicina. ¶ Cum ergo de medicina dixerimus ꝙ eius est theorica ⁊ ex ea est practica. Non est extimandum ꝙ uelimus dicere ꝙ una diuisionuʒ medicine est scire ⁊ altera operari quenadmodum multi hūc locum perscrutantes existimant. ¶ Sʒ debes scire ꝙ illud quo̊ uolumus est aliud ⁊ ꝙ nulla duarum diuisionum medicine est nisi sciētia: sʒ una earuʒ est ad scienda pricipia: ⁊ altera ad sciendum operandi qualitatē. ¶ Post uō primam earum nomine scientie aut theorice appropauim⁹: ⁊ alterā appropauimꝰ nomine practice. ¶ Per theoricam uō ipsius uolumus ꝙ quando eā sciuerimꝰ scientiam tm̄ acquiremus: ita ꝙ in declaratione qualitatis operationis nos non immittemus: sicut dicitur ī medicina ꝙ genera febrium sunt tria: ⁊ complexiones sunt nouem. ¶ Et per practicam ipsius uolumus nō operationem in effectu: nʒ laborem motionum corporearum: sʒ diuisionum operationis medicine. que qū eaʒ sciuerimus auxiliabitur nobis ad in quirendum sciam uel sententiam: ⁊ ipsa scientia erit in qualitate operationis. Sicut dicitur ī medicina ꝙ apatibus calidis adhibenda sunt in principio que repellant ⁊ infrigident ⁊ inspissent: ⁊ postea repellentia cum resoluentibus tēperabimus. ¶ Et post statum postea in declinatione sufficienter molificantia resoluentia. Preter in apostatibus que sunt de materijs quas membra expellunt principalia. ¶ Hec igit' doctrina ī sētentia tibi auxiliat'. ¶ Et hec senentia est declaratio q̄litatis opatiōis. ¶ Nūqꝫ duarum diuisionuʒ qualitatē sciuis iaʒ sciaʒ scientialē. ⁊ scientiam operatiuam adeptus eris ⁊ si nunq̄ opatꝰ fueris. ¶ Neqꝫ ēt aliquis dicere pōt ꝙ dispositiones corporis humani sūt tres egritudo sanitas ⁊ dispositio que non est sanitas neqꝫ egritudo: qum tibi due suffecerint. possibile namqꝫ ē ut qum huiusmōi dictor bene cō siderauerit non inueniat unam duarum reruʒ affirmantem hāc trinitatem neqꝫ negātem. ¶ Amplius si hec trinitas necessaria fuerit qd̄ diximus tibi remoueri a sanitate colliget īfirmitatem. ⁊ dispositionem tertiaʒ quā non habere sanitatis diffinitioneʒ posuerunt: que ē habitus aut dispositio ex qua operatiōes subiecti ipsius sane proueniunt. Neqꝫ huius diffinitionis oppositum nisi sanitatem diffinierit quēadmodum desiderauerint ⁊ posuerit ī ea conditionem qua nō īdiget. ¶ Pretea cum medicis in hoc non litigemus. Neque enim suum qui cum eis ī huiusmodi disputare debeaʒ. ¶ Neqꝫ litigium hoc eis neqꝫ illis qui cōtra eos sūt in medicina auxiliabitur. huius enim rei certitudo alterius doctrīe principiis pertinet.

¶ Capitulum secundum de subiectis medicine:

Quoniā medicia corp⁹ hūanū ex parte unde sanatur ⁊ a sanitate rēouet' ꝯsiderat: ⁊ cuiusqꝫ rei scia nō acquirit' neqꝫ ꝯplet' qū cās hūerit nisi p sui cās sciatur: ergo debemus in medicina scire sanitatis ⁊ egritudinis cās. ¶ Et qꝛ sanitas ⁊ egritudo ⁊ earū cāe plerūqꝫ sunt manifeste plerunqꝫ occulte. q̄ non sensu nʒ nisi p significatōes accidentiū ꝯprehēdunt'. debemus ēt in medicina scire accidentia q̄ ī sanitate accidūt ⁊ egritudine. ¶ Iam autem declaratuʒ fuit ī scientijs ueridicis ꝙ rei scientia non acquiritnr nisi per scientiam causarū ⁊ principiorum ipsi⁹ si causas habuerit ⁊ pricipia aut non complet' nisi ex pte sciendi eius accidentia ⁊ cōcomitātia essentialia. ¶ Causarū uō quatuor sunt spēs: materiales: efficientes: formales: ⁊ finales. ¶ Cause uero materiales posite in quib⁹ sanitas ⁊ egritudo mēsurant': sunt: subiectū quidem ppinquum mēbrum aut spiritus: ⁊ subiectum quidē lōginqū humores. ⁊ eis longiora sunt elementa. et hec duo sunt subiecta ꝰm compositiōeʒ: lʒ sint cum alteratione. ¶ In cuiusqꝫ autem rei ꝯpositōne ⁊ alteratione que sic componit' ad aliquā huiusmōi peruenitur unitatē. ⁊ hec unitas ad quaʒ huiusmōi reuertit' mltitudo: aut est complexio: aut forma. complexio uero est ꝰʒ alterationem. ⁊ forma ꝰʒ compositionem. ¶ Efficientes auteʒ cause sunt cause permutantes ⁊ conſuantes humani corporis dispositiones sicut sunt aeres ⁊ que eis continuant': ⁊ comestiones: ⁊ aque ⁊ potus ⁊ que eis ꝯtinuant': ⁊ eūo: ⁊ retentio: ⁊ regiones: ⁊ ciuitates: ⁊ loca habitabilia ⁊ que eis cōtinuant': ⁊ motus ⁊ quietes ⁊ corporei animales: ⁊ ex eis sunt somnus ⁊ uigilie: ⁊ alteratio in etatib⁹: ⁊ diuersitas in eis: ⁊ in generibus: ⁊ in artibus: ⁊ in moribus: ⁊ in rebus que in humano superueniunt corpore ipsuʒ tangentibus. siue sint contra naturaʒ: siue non sint contra naturam. ¶ Formales uō cause sunt complexiōes ⁊ ūtutes que post eas eueniūt ⁊ cōpositiōes. ¶ Cause aūt finales sunt operationes. et in scientia quideʒ operationum est scia uirtutum pculdubio. ⁊ scia spirituuʒ q̄ sunt uirtutum subiecta quenadmōʒ nos declarabimus: Hec ergo sunt subiecta doctrine medicinalis: unde aliquis inquirit de corpore humano quomodo sanat' aut infirmat'. ¶ Huius autem iuquisitionis pfectionem. s. ut sanitas conſuet' ⁊ egritudo remoueat': oꝫ etiaʒ hēre ptes ꝰʒ istarū duarum dispositionū ⁊ suorū instrumētorum causas. ¶ Et huiusmodi quidem causa ē regimē cum comestione ⁊ potu: ⁊ electio aeris: ⁊ mensura motus ⁊ quietis ⁊ medicatio cum medicina: ⁊ medicatio manualis. hoc aūt totum apd̊ medicos ē ꝰm tres spēs: sanorum ⁊ egrorum: ⁊ medicorum quos modo nomiauimus. ⁊ dicemus qūo inter duas diuisiones int' quas pculdubio non est mediū media uocent'. ¶ Et postq̄ iam diuiserimus has demonstrationes tūc iaʒ collectū est nobis ꝙ medicina tractat d̊ elemētis: ⁊ cōplexiōib⁹: ⁊ humoribus: ⁊ membris simplicib⁹ et cōpoītis: ⁊ spiritibus: ⁊ uirtutibus eorū nālibus: ⁊ aialib⁹: ⁊ uitalib⁹: ⁊ operationibus: ⁊ dispositionib⁹ corporis. s. sanitate: ⁊ egritudine: ⁊ medio: ⁊ causis earum. s. comestione ⁊ potu: ⁊ aeribus: ⁊ aquis: ⁊ regionib⁹: ⁊ motibus ⁊ quietibus corporeis ⁊ aialibus: ⁊ etatibus: ⁊ generibus:

et extrinsecus accñtibus q̃ corpori eueniunt ex rebus
extraneis et regimine cũ comestiõib⁹ et potibus et me
dicinis.et manum opatiõib⁹ ad sanitatem conꝯuãdã.et
unãq̃q; egritudinẽ medicãdã. ¶ Harũ ṽo rerũ q̃dã sꝫ
de q̇b⁹ medico nihil aliꝺ ẽ agẽdũ nisi ut q̇d sint tm̃ eẽn
tiali formatõe iformet. et utrũ sint uł ñ sint doctori sapi
entie physcalis credat. ¶ Jt earũ sꝫ de q̇b⁹ in sua arte
rõcinari dꝫ. ¶ Que ergo earum sꝫ sicut p̄ncipia utruꝫ
sint uł nõ sint credeĩ dꝫ .sciarũ nãq; pticulariũ p̄ncipia
credita recipiũꝫ.et in alijs sciẽtijs q̃ scõꝫ pro ineꝫ sꝫ ãte
eaſ rõcinãꝫ ⁊ ita fit dõec sciarũ oĩuꝫ p̄ncipia ad philoso
phiã primã q̃ metaphysica nũcupaꝫ eleueꝫ. ¶ Nũq;
aliquis medicorũ loqui inceperit et affirmare elementa
et cõplexiões et que ista seqũꝫ et eis que scie nãlis sub
iecta existũt egressus fuerit errabit ideo q̄ in scĩa medi
cine mittit qꝺ eius nõ ẽ.et errabit q̄ꝛ se aliquid ꝺclaraſ
se existimabit qũ nihil declarauerit. ¶ Eius ṽo ꝺ quo
medic⁹ formare dꝫ quid sit.et utrũ sit uł nõ sit cuius eẽ
non ẽ manifestum credere hec est summa. ¶ Elemẽta
an sint:et quot sint:et qũo sint: et que sint.et cõplexio
nes:que sint:et quot sint:et hũores an sint:et quot sint:
et qũo sint.et uirtutes utrũ sint:et quot sit:et spũs utrũ
sint:et quot sint:et ubi:et q̃q; mutatõ hꝫ dispõem:et ei⁹
mora hꝫ causaꝫ.et cause quot sint.mẽbra aũt et eorũ iu
uamẽta sensu et anatomia discernere dꝫ. ¶ Ea aũt de
quib⁹ formãdo rõcinari dꝫ:sũt egritudĩes:et earũ cãe
pticulares:et earuꝫ signa et qualr̃ egritudo remoueaꝫ:
et sanitas ꝯſueꝫ et cuiuscũq; earum eẽ occultuꝫ fuerit:
ad illꝺ declarãdũ demõstratõeꝫ afferre dꝫ ipuꝫ diuidẽ
do: numerando:et cõplẽdo. ¶ Galienus nãq; quꝫ de
mõstratiuã argumentatõeꝫ sup diuisiõem p̄mã facere
aggressus ẽ:nõ dꝫ aggredi i q̄tũ ẽ medic⁹:sꝫ inq̄tuꝫ est
philosoph⁹. ¶ Jn scĩa eni nãli dꝫ loq̇ sicut alphachi:q̇
quꝫ affirmare aggressus fuerit qꝺ cõitatẽ seq̇ debẽt. ñ
dꝫ loqui de hoc inq̄tuꝫ ẽ alphachi:sꝫ iq̄tuꝫ ipe ẽ muta
chelin medic⁹ enim iq̄tum ẽ medicus:et alphachi iq̄tũ
est alphachi:nõ põt de hoc rõcinari.q̄ si non pueniem⁹
ad circuitionem.

¶ Doctrina.ij.ẽ de elemẽtis cui⁹ ẽ unuꝫ capitulum.

Elementa sunt corpora et sunt ptes primi
corporis humani et aliorum que i corpora
diuersarũ formaruꝫ diuidi minime possunt
ex quoruꝫ cõmixtiõe spẽs diuerse genera
toruꝫ fiunt. ¶ Medicus auteꝫ physico credere dꝫ:q̄
sunt quatuor et ñ plura.quoruꝫ duo sunt leuia: et duo
grauia. leuia sunt ignis et aer: grauia terra et aqua.

Terra

¶ Terra est corp⁹ simplex cuius locus naturalis i me
dio totius existit i quo nãliter manet quieta et ad ipuꝫ
qum ab eo seperata fuerit naturalr̃ moueꝫ. et hec qui
dem eius nãlis grauitas existit. Cuius quideꝫ nã frigi
da est et sicca. Jpa enim talis existit q̄ si dimissa fuerit:
neq; altera res ex triseca eã cõuerterit apparebit ex ea
frigiditas sensibilis et siccitas. Eius uero eẽ in genera
tis iuuamentum p̄stat ad retentionẽ faciẽdã et fixioneꝫ
et ad conꝯuandas figuras et formas.

Aqua

¶ Aqua aũt est
corpus simplex cui⁹ naturalis loc⁹ ẽ:ut sit circundans
terraꝫ:et circundata ab aere: quꝫ in suis sitib⁹ nãlibus
pmanꝯit.et hec quidem ẽ eius grauitas comperatiua.
frigida ẽ et humida.s.ei⁹ natura taꝫ existit: q̄ si dimissa
fuerit sicut ẽ:neq; ulla causa extriseca ei cõtraria fuerit
apparebit ex ea frigiditas sensibilis:et dispõ que ẽ hu
miditas.et ipa quidẽ est eius generatio i creatione sua
q̃ reddit eam aptam ad spargendũ et extẽdendũ ꝓ qua
libꝫ re q̄uis sit pauca. Et recipit oẽꝫ figurã que ẽ sꝫ nõ
retinet. Cui⁹ eẽ in generatis iuuamẽtuꝫ p̄stat ad figurã
das formas:quas in suis diuisiõib⁹ aliqui figurare uo
lunt:et ad figurandum:et ad lineãdũ et tẽperãdũ. Hu
midum enim lꝫ cito formas figurales amittat cito tam̃
eas recipit: sicut siccũ lꝫ eas duriter suscipiat: duriter
tñ retinet eas. Nunq; humidum et siccũ se ad iuicẽ tẽ
perauarint adipisceꝫ siccuꝫ ab humido ut cito suscipiat
tensionem:et facile figurari possit. ⁊ acquiret humiduꝫ
a sicco ut retineat firmiter quod in eo accidit ex retifica
tione et equatione. Et pp humidũ ꝓhibeꝫ siccuꝫ a sua
sepatione:et ꝓpter siccũ ꝓhibeꝫ humidum a sua fluxibi
litate.

Aer

¶ Aer aũt ẽ corp⁹ simplex cui⁹ nãlis loc⁹ ẽ ut sit
super aquã et sub igne.hec enim est ei⁹ leuitas cõpati
ua. Jpi⁹ eni nã calida ẽ et humida ꝫꝫ reglaꝫ quã dixim⁹
Cuius quidẽ eẽ i generatis iuuat ut rarificẽꝫ:et aleui
entur:et suptilienꝫ:et ad supiora eleuẽꝫ.

Ignis

¶ Ignis ṽo
ẽ corpus simplex cuius nãlis locus sup oẽs elemẽtari
as existit partes:qui est cõcaua celi supficies. ipe nãq;
ad celũ pueit. Et h̃ q̇dẽ ẽ ei⁹ leuitas absoluta. Cui⁹ nã
calida ẽ ⁊ sicca. ⁊ ei⁹ eẽ i generatis p̄stat iuuam̃tũ ut ma
turet:⁊ subtiliet:et pmisceat:et ut ei⁹ penetratõe currat
p ea substantia aerea ⁊ ut duorũ elemẽtorũ grauiũ frigi
dorũ purã frigiditatẽ frãgat.et ut de elem̃taria ꝓpeta
te ad ꝯplonalitatẽ ꝯdeãt. ¶ Duo aũt grauia plus iu
uãt ad m̃brorũ generatõeꝫ et eoruꝫ q̇etẽ. Et duo leuia
plus iuuãt ad generatõeꝫ spũꝫ ⁊ motõeꝫ eorũ. ⁊ ad mo
uẽda m̃bᵃ:lꝫ motor ñ sit nisi aĩa. h̃ sꝫ elem̃ta

¶ Capitulum primum doctrine tercie de cõplexiõib⁹

Complo ẽ q̄litas q̃ ex actõe ad iuicẽ et passiõe
ꝯtrariarũ q̄litatũ i elem̃tis iuẽtarũ:quorũ ptes
ad tãtã puitatẽ redacte sꝫ:ut cuiusq; earũ pl̃imũ ꝯtigat
pl̃imũ alt̃i⁹ ꝓuenit. ¶ Qũ eni ad iuicẽ agũt et patiunꝫ
suis ṽtutib⁹:accidit i earũ sũma q̄litas i toto earũ sil̃is
q̃ ẽ ꝯplo. ¶ Et qm̃ ṽtutes p̄me q̃ sꝫ in elem̃tis p̄dictis
sꝫ q̄tuor:caliditas: friri giditas:humiditas:et siccitas:
tũc manifestũ ẽ q̄ ꝯplones in corporib⁹ generatis et cor
ruptis sꝫ p eas. ¶ Et illꝺ eq̇dẽ ẽ ꝫꝫ q̄ oꝫ p dionẽ rõna
lẽ cũ ꝯsiꝺratõne absoluta absq; ulla ꝯpatõne ad rẽ aliq̄
¶ Et ẽ duob⁹ mõis. Quorũ un⁹ ẽ ut sit ꝯplo eq̄lis ita
ut q̄titates q̄litatũ cõtrariarũ i ꝯplonato sint eq̄les:nõ
supãtes:nꝫ supaꝫ:⁊ sit ꝯplo q̄litas i medio earuꝫ uere.
¶ Alꝫ ṽo mõus ẽ ut ñ sit ꝯplo q̄litatũ cõtrariaruꝫ me
dia absolute sꝫ ad unã magis decliet extremitatũ:aut in
cõtrarietate q̃ ẽ inꝫ caliditatẽ ⁊ frigiditatẽ:aut icõtrari
etate q̃ ẽ iꝫ hũiditatẽ ⁊ siccitatẽ:aut iꝫ utrasq;. ¶ Qꝺ
aũt i doctrina medicine ꝯsideraꝫ eq̄le aut extra eq̄litatẽ
ñ ẽ hᵒ:nꝫ illꝺ.sꝫ medic⁹ physico credeĩ dꝫ q̄ eq̄le ꝫꝫ hãc
itẽtõeꝫ quã dixim⁹ ipoſe ẽ aliquo mõ iueiri:q̄to magis
ut sit homis ꝯplo:aut mẽbⁱ hũani. ¶ Debes aũt scire
q̄ eq̄le ꝺ quo medici i suis iq̇sitõib⁹ tractãt ñ ẽ ꝺnomia
tũ ab eq̄litate i q̃ eq̄litas cũ põdeĩ eq̄lr̃ existit:sꝫ ꝺnomi
naꝫ a iustitia i dione. Et hᵒ ẽ qꝺ i ꝯplonato i p̄mis attẽ
diꝫ:siue sit corp⁹ totũ:siue sit mẽbᵐ unũ:ut sit i eo de ele
mẽtis cũ suis q̄titatib⁹ et q̄litatib⁹ mẽsura q̄ hũana nã
habeĩ dꝫ ꝫꝫ meliorẽ ꝓportõis et dionis eq̇tatẽ. ¶ Ac
cidit aũt i h̃ diuisio qũ hõ eã hũerit uere eq̄litati q̄ pri
mã dixim⁹ ualꝺ sit ꝓpiq̄. ¶ Huic ṽo eq̄litati q̃ ꝫꝫ hũa
na attẽdiꝫ corpora ⁊ q̃ ẽ i ꝯpatõe alioruꝫ q̃ hãc non hñt

eq̄litatē nʒ hn̄t ꝓpinquitatē equalitatis quā ꝑus nomi
nauim⁹ quā hʒ hō: octo consideratōnum accidunt mōi
¶ Aut eni erit ſʒ ſpēʒ ꝯpataʒ ei que ab ea diuſificat̄ ⁊
est alia ab ea. ¶ Aut ſm ſpēʒ ul' aliter ſʒ unam man e
riem ſpeciei cōparataʒ ei qḋ est diuſum ab ea ex eo qḋ
est in ea: ¶ Aut erit ſʒ aliquā ꝑtē ſpēi cōpatā ei qḋ ab
ea diuſum existit ⁊ est extra ipaʒ ⁊ i ei⁹ ſpē. ¶ Aut erit
ſm ꝑtem ſpēi cōpatā ei qḋ diuſum ē ab ea ex eo qḋ est
in ei⁹ ꝑte ſue ſpēi. ¶ Aut erit ſm ſingl'are cōpatū ei qḋ
ē diuſū ab eo ⁊ ē extra ipuʒ: ¶ Aut erit ſʒ ſingl'are cō
ꝑatum ſuis diſpoſitiōib⁹ q̄ i ipo ſt. ¶ Aut erit ſʒ mē
brū cōpatū ei qḋ ab eo diuſū existit ex eo qḋ ē extra ip
ſuʒ in corpore ſuo. ¶ Aut erit ſʒ mēb^m cōpatuʒ ſuis
diſpoſitōib⁹ in ſe ipo. ¶ Prim⁹ mōus ē eq̄litas que in
homine attendit̄ compatōne aliorū generatoruʒ: ⁊ ē reſ
magnaʒ hn̄s latitudinē q̄ diffinitōe mīme pōt ꝯphēdi:
nʒ ēt q̄l'rcūq3 ꝯtingat existit: ſʒ int̄ ml'titudinē ⁊ paucita
teʒ duas obtinʒ extremitates: ab una q̄rū qum egreſſa
fuerit n̄ poſſit eē hūana ꝯpl'o. ¶ Secundus v̇o modus
ē medialis q̄ int̄ duas extremitates h⁹ late ꝯpl'onis exi
ſtēs inuenit̄ in indiuiduo qḋ ē in ultimo eq̄litatiſ ex ſpē
q̄ est in fine eq̄litatis ⁊ in etate in qua augm̄tū ad ſuū ꝑ
uēit finē. ⁊ h̄ q̇dē eq̄litas ēt lʒ n̄ ſit eq̄litas certa quā in
h⁹ cap^i ꝑncipio nomīauim⁹ eo ꝙ hāc inuēiri n̄ ē poſſe:
ē tn̄ ei ꝓpinq̄. Et hic ēt hō eq̄litati n̄ q̄l'rcūq3 uicin⁹ exi
ſtit: ſʒ ſm ſuorū mēbrorū alt'atōeʒ ul' alt'natōeʒ calidorū
ſicut cor: ⁊ frigidorū ſicut cereb^m: ⁊ hūidorū uelut epar
⁊ ſiccoruʒ ſicut oſſa. ¶ Cum g^o pōderabūt̄ ⁊ eq̄bunt̄
erit uicinuſ eq̄litati certe. In ꝯſideratiōe v̇o cuiuſq3 mē
bri n̄ n^i uni⁹ qḋ ē cutis queadmōʒ p⁹ ea dicem⁹. In ꝯpa
tōe āt ſpuū ⁊ mēbrorū ꝑncipaliū ipoſſe ē ipuʒ huic certe
eq̄litati eē ꝓpiqū. ſʒ egredit̄ ab ea tēdēs ad caliditatē ⁊
hūiditatē. ¶ Uite eteni ꝑncipiū ſt cor ⁊ ſpūs q̄ qḋ ābo
uehement̄ calida existūt ad ſupfluitatē declinātia. ⁊ uita
quidem existit ꝑ caliditatē. Et augm̄tū ꝑ hūiditatē. Et
ēt caliditas ei hūiditate existit ⁊ ab ea nutrit̄. ¶ Mē
b^a v̇o ꝑncipalia ſt tria ſic ḋcl'abim⁹ ⁊ ex eis q̇dē ē unū fri
dū qḋ ē cerebrū c⁹ frīditas nō ꝑuēit ad cordis cal'itatē
tēꝑādā ⁊ epis cal'itatē tēꝑandā. ¶ Et ex eis unū ē ſic
cū aut ſiccitati ꝓpiqū ⁊ ipʒ ē cor ſʒ ei⁹ ſiccitaſ n̄ ꝑuēit ad
hūiditatē cereb^i ⁊ epis tēꝑādā. nʒ ēt cereb^m tm̄ ē frīdū
nʒ cō tm̄ ē ſiccū. ſʒ cor cōpatōne aliorū duorū ē ſiccū ⁊
cereb^m alioruʒ duoruʒ ꝯpatōne ē frigiduʒ. ¶ Mōi uero
tertij latitudo anguſtior ē latitudine primi mōi. ſ. eq̄lita
tis ſpecialis: latitudinē tn̄ hʒ mgnā ⁊ ē ꝯpl'o q̄ alicui gē
tium ꝯgrua existit ſʒ ꝯpatōeʒ alicui⁹ climatis ⁊ alicui⁹
aereis. Indi nāq3 ꝯpl'oneʒ hn̄t īſiml' q̄ ſani existunt.
Et ſclaui aliā hn̄t ꝯpl'onē q̄ ſani degūt. ⁊ unaq̄q3 earuʒ
ꝑ ꝯpatōʒ ad ſuā ſpēʒ ſue ſpēi ꝯpatōe ē tēꝑata q̄ ꝯpatiōe
alt'i⁹ n̄ ē ꝯtēꝑata. Cōp⁹ nāʒ idi cū ſʒ ꝯpl'onē ſclaui q̄le fi
et aut īfirmabit̄ aut mōiet̄. et ſil'r cū ſclaui ꝯpl'one idi q̄
le īdō t'erit corpiſ diſpō ꝯ̄ria. ¶ Queq̄ igit̄ ſpēs in t'ra
habitabili cōmorātiū hēbit ꝯpl'onē eis ꝓꝑaʒ aeri ſui cli
matis ꝯuenientem. ⁊ hēbit latitudinē. cui⁹ q̇dē latitudo
hʒ duas extremitates ml'titudis ⁊ paucitat̄. ¶ Quāt⁹
aūt mōus ē mediū qḋ est int̄ duas extremitates latitu
dinis ꝯpl'onis climatis: ⁊ ipuʒ ē ꝯpl'o ꝯpl'onis ſpēi tēꝑa
tior. ¶ Mōus v̇o quīt⁹ ē anguſtior ꝑmo ⁊ tertio: ⁊ est
ꝯpl'o quā dʒ hēre indiuiduū deſignatū q̄ uiuū ⁊ ſanū re
ꝑit̄. Que ēt latitudinē hʒ ad quā due t'mināt̄ ml'titudi
nis ⁊ paucitatis extremitates. ¶ Debes aūt ſcire ꝙ
oē idiuidiū dʒ hēre ꝯpl'oneʒ ſibi ſolūmō ꝓꝑaʒ inq̄ illud
ei aſſociari ē ipoſſe. Sext⁹ aūt mōus ē medium qḋ ē int̄

iſtos duos terminos qḋ ē ꝯpl'o: quā qū habuerit indi
uiduū erit melioris ꝯpl'onis cui⁹ ipuʒ eē oʒ. ¶ Mōus
aūt ſeptimus ē ꝯpl'o quā unaqueq3 mebrorum ſpēs ha
bere dʒ inq̄ aliḋ diuſificat̄. Eq̄litas nāq3 oſſis est ut ſic
citas i eo plus abūdet. ⁊ cerebri ut hūiditas i eo pluri
muʒ abūdet. ⁊ cordis ut in eo ſit plus caliditatis. ⁊ ner
uoruʒ ut in eis pl'imū abūdet frigiditas. ¶ Mōus aūt
octau⁹ ē ꝯpl'o mēbri ſingl'aris quā qū hūerit erit melio
ris diſpōis quā hie pōt. ¶ Dū aūt ſpēs ꝯſiḋrauerim⁹
īuēiem⁹ hōinē certe eq̄litati ꝓpinquiorem. ¶ Dūq3
regiones attenderimus: certificatum nobis erit: ꝙ ſi fu
erit locus q̄ in habitabit̄ ſub eq̄tione diei. Nʒ aliqua ḋ
reb⁹ terrenis obuiando ipedierit uidelʒ mōtes aut ma
ria. oportebit ibi habitātes equalitati certe propinq̇oīs
existere q̄ꝙ alicui⁹ regionum. ¶ Iā aūt nobis affirma
tuʒ ē ꝙ opinio que accipit ꝙ exceſſus ab equalitate est
cā ꝓpinq̇tatis ſolis: est falſa Rectitudo eni ſolis ſuꝑ ca
pita minus ibi maluʒ operat̄: ⁊ minus mutat aerem q̄ꝙ
rectitudinis ꝓpinq̇tas apḋ nos. aut apḋ eos q̇ ſt i ma
iori latitudine: q̄ꝙ nos: lʒ rectitudinē n̄ hēam⁹. ¶ Am
pli⁹ aūt oēs diſpōnes morātiuʒ in linea eq̄noctiali ſt diſ
pōnes nobiles ſimiles. Nʒ aer ibi ipedit̄ ipedim̄to ſen
ſibili: ſʒ eorū ꝯpl'onib⁹ ſēꝑ ē ſimilis: ⁊ ad hāc ſētētiā affir
mādā: iā fecim⁹ dictōnē. ¶ Poſt iſtos aūt qui in quar
to morant̄ climate magis tēꝑati existūt. Nō eni adu
runt̄ ꝑꝑ moram rectitudinis ſolis ſuper eorū capita nʒ
elōgat̄ ab eis paruʒ queadmōʒ ſit i cliate ſecundo ⁊ ter
tio: nʒ ꝯgelāt̄ ſicut ꝯtigit his qui in extremitate quīti cli
matis habitāt: ⁊ q̇ ſm latitudinē ſt remotiores: ꝑꝑea ꝙ
ſol ab eorum capitib⁹ ē remot⁹. ¶ In mēbris v̇o iā ma
nifeſtuʒ fuit ꝙ mēb^a pricipalia n̄ ſt equalitati certe ml'tū
propinqua. immo oʒ ut ſcias ꝙ caro ē mēbrū illi eq̄lita
ti magis propinqū q̄ꝙ cetera mēbra cutis tn̄ carne pro
pinquior ē: quaſi enim non patit̄ ab aqua equal'r tēꝑa
ta cuius medietas ſit nix et altera medietaſ ſit aqua fer
uēs. Et forſitan caliditas uenarum et ſanguinis: neruo
rum frigiditati in ea equat̄. Simil'r quoq3 non patitur
a corpore quod bene tēꝑatuʒ existit ex ſiccorib⁹ corpo
ribus et humidioribus: quʒ i eis equalia fuerit. ¶ Et
nos quidē ſcimus qḋ non ē cā quare nō patiat̄ niſi qr
non ſentit illud: nʒ ē tale quale illḋ: niſi qr ꝑꝑ ipſuʒ non
patitur: niſi eni tale eēt q̄le illḋ ꝑꝑ illud pateret̄: Res
enim que unius ſunt originis et in naturis opponunt̄
une ab aliis patiuntur ſʒ ab eo quod ei in qualitate cōi
cat res non patit̄. ¶ Qḋ aūt i cute magis existit tēꝑa
tuʒ ē cutis manus. Et quod in cute manus tēꝑati⁹. est:
ē cutis uole. et tēꝑatius ei⁹ ē quod ē ſuꝑ digitos. Et
tēꝑatius eius ē quod est ſuper indicem. Et quod tē
ꝑatius eius est quod ē in pl'pa extremitatis eius: et ꝑꝑ
illud ē melioris ſēſibilitatis. Et quod in cute uole ma
gis existit temperatum est quod in digitoruʒ extremita
tibus inuenit̄: q̄ꝑꝑ extremitates digitorū aliorū quaſi
iudices existunt qualitatum natura tactualium. Debʒ
eni declinatio iudicis eq̄lis existere ad unamq̄q3 extre
mitatum: iō ut egreſſum ab equalitate et a medietate
ꝑcipiat. ¶ Debes autem ſcire ultra h^o quod ſciuiſti: ꝙ
qum dicimus de medicina q̄ꝙ est temperata: nolumus
dicere ꝙ ſit temperata certe: qm̄ illud est ipoſſe: nʒ uolu
mus dicere quod tēꝑam̄to humano in ſua ꝯpl'one ſit
tēꝑata ſi eni ita eēt: tunc eēt ex ipſamet humana ſub
ſtantia. ¶ Sed uolumus ꝙ qum ꝑꝑ calorem nālem q̇
in corpore existit humano patiet̄: qualitate afficiet̄ que
hois q̄litatem non ſuperegreditur in aliqua duaruʒ ex

teremitatuȝ eq̄litatum excedentiuȝ. nō g°i ip̄o opabit̄ ef
fectum q̄litateȝ excedentem. ꝯsideratōne igit̄ sue opatō
nis i corpore humano est equalis. ¶ Et simil̄r quȝ di
cimꝰ ꝙ est calida aut frigida nolumꝰ dicere ꝙ in sui sub
stātia sit i ultimo caliditatis aut frigiditatis: aut in sui
substantia sit calidior corpore humano: aut frigidior: si
enī ita foret cuius ꝯplo esset sicut homīs ꝯplo esset tem
patum. Sȝ uolumus dicere ꝙ ꝑꝑ ip̄aȝ i corpore ho
minis ꝑuenit caliditas: aut frigiditas maior illa q̄ꝫ ex se
habebat. ¶ Quapꝑ una medicina plerunq̄ȝ est frigi
da humani corporis ꝯpatōe: et ꝯpatōne corporis scor
pionis calida. et humāi corporis ꝯpatōe calida. et fri
gida corporis s̄pentis ꝯpatōe. Immo qn̄q̄ȝ ⁊ una me
dicina existit calida ꝯpatōe corꝑis petri magis q̄ꝫ ꝯpa
tōe corꝑis pauli. ¶ Ideo que precipit̄ eis q̄ medicāt̄
ut qum ꝯplonem mutare uoluerit et unā adhibuerint
medicinā que non ꝯtulerit ab ea discedant. ¶ Postq̄ꝫ
igit̄ de ꝯplone tempata que dicenda erāt ꝯpleuimus:
ad loquendum de ꝯplonibꝰ distemperatis redeamus.
¶ Dicemꝰ itaq̄ȝ ꝙ ꝯplones distempatas eq̄le est siue ꝯ
prehenderis s̄m ꝯpatōnem speciei aut partis. aut indi
uidui. aut mēbri: que sᵗ octo ⁊ sunt oēs cōicantes in h°
ꝙ ꝯploni tēpate sūt opposite. Et he octo proueiūt quē
admōȝ dicemus ⁊ est quod egressus ab eq̄litate aut est
simplex q̄ equalitatē n̄ excessit nisi s̄m unā ꝯtrarietateȝ
aut est ꝯpōitꝰ q̄ eq̄litatem s̄m duas ꝯtrarietates exces
sit. ¶ Et simplicis q̄dem q̄ secūdū unā excesserit ꝯtra
rietatem: aut est excessus secūdū ꝯtrarietatem agenteȝ:
quod ē aliquo duorū mōrū qm̄ aut est calidior q̄ꝫ dȝ sȝ
nec est humudior nec siccior: aut frigidior q̄ꝫ dȝ sȝ nȝ hūi
dior nȝ siccior: aut s̄m ꝯtrarietateȝ patientem. quod est
uno duorū mōrū. qm̄ aut est siccior q̄ꝫ dȝ sȝ nō ē calidi
or nȝ frigidior: aut hūidior sȝ non est frigidior nȝ calidi
or. ¶ Iste tn̄ quatuor nō diu ꝑmāent. Caliditas naq̄ȝ
maior q̄ꝫ dȝ: reddit corpus siccius q̄ꝫ oȝ. Et frigiditas
maior q̄ꝫ dȝ facit corpꝰ hūidiꝰ q̄ꝫ oȝ hūiditate extranea.
Et siccitas maior q̄ꝫ dȝ cito reddit ip̄ȝ frigidiꝰ q̄ꝫ oȝ. Et
hūiditas maior q̄ꝫ dȝ si nalr̄ fuerit suꝑflua uelociꝰ redu
cit ip̄m ad frigiditatē q̄ꝫ siccitas maior. Que si p̄lima n̄
fuerit ꝯs̄uabit ip̄m ꝓlixiori tēpore: ad ultimū v̄o r̄ddit
ip̄m frigidius q̄ꝫ dȝ. Tu tn̄ ex h° intellige ꝙ equalitas ⁊
sanitas magis pertinent caliditati q̄ꝫ frigiditati. Et he
quidē sunt simiplices q̄tuor. ¶ Cōpōite autem sunt
in quibꝰ fit egressus ab equalitate s̄m utrasq̄ȝ ꝯtrarieta
tes: uelut si sit ꝯplo calidior ⁊ hūidiō siml̄r q̄ꝫ oȝ: aut cali
lidior ⁊ sicior siml̄r q̄ꝫ oȝ: aut frigidior ⁊ hūidiō siml̄r q̄ꝫ oȝ
aut frigidior et siccior siml̄r q̄ꝫ oȝ. ¶ Non eniȝ potest eē
frigidior ⁊ calidior siml̄r: neq̄ȝ siccior ⁊ humidior simul:
¶ Unaq̄q̄ȝ aūt harū octo ꝯplonū. Aut est sine mate
ria. q̄ð quidē est qū ꝯplo corpus qualitate solūmō affi
cit ita ꝙ corpus hac qualitate n̄ afficit̄ ꝑꝑ hūoreȝ i ip̄ȝ
penetrātē q̄ hāc habeat qualitatē ad quā immutat̄ cor
pus. nȝ fiat nisi sicut cū caliditate eius q̄ calefit ad ignē:
aut frigiditate eius q̄ ad niuē infrigidatꝰ est. ¶ Aut est
cum materia. Qð quidē est cuȝ corpus non afficit̄ q̄li
tate huius ꝯplonis nisi ꝑꝑ uicinitatē hūoris i ip̄ȝ pene
trantis i quo hec equalitas superabūdās existit: quēad
modū corpus humanun cā uitrei phlegmatis īfrigidat̄
aut cā colerici humoris prassini calefit. Tu aūt in lib°
tertio et quarto cuiusq̄ȝ. xvi. ꝯplonnm exēplum inueni
es. ¶ Et est tibi scienduȝ ꝙ complo cum materia duo
bus modis est: mēbrum eniȝ qn̄q̄ȝ exteriꝰ a materia ma
defactum est: ⁊ qn̄q̄ȝ materia penetrat ⁊ retinet̄ in fora
minibus ⁊ uentriculis ipsius: ēt est cuȝ receptio ⁊ pene
tratio est apans: ⁊ est qū non h̄ est de complone dictio.
Medicus autem phisyco crede dȝ s̄m semitā positōis
quod non est ei manifestum per se.

¶ Capitulum secundum est de ꝯplonibꝰ mēbrorum.

Dico ꝙ deus cuiq̄ȝ aiali ⁊ cuiq̄ȝ mēbro donauit
ex ꝯplone q̄ð magis meret̄ ⁊ q̄ð eius actōibus
⁊ dispōibꝰ s̄m possibilitatē melius existit: hoc autē cer
tificare phi est et n̄ medici. ¶ Donauit autē homini
ꝯplonē tempatiorē q̄ꝫ in hoc mundo eē est pol̄e cuȝ sua
rum uirtutum ꝯueientia q̄bꝰ agit: ⁊ patit̄ et unicuiq̄ȝ mē
bro donauit de ꝯplone q̄ð meret̄. Posuit ergo q̄dā ex
mēbris calidiora: ⁊ alia frigidiora: ⁊ alia icciora: ⁊ alia
humidiora. ¶ Quod autem in corpore est calidius ē
spiritus ⁊ cor a quo ꝓcedit. deinde sāguis licet i epate
generet̄. quia enim cum corde ꝯtinuꝰ existit ab eo plus
acquirit caloris q̄ꝫ epar habeat. Postea epar quia est
sicut sanguis ꝯgelatꝰ. Post q̄ð est caro que minoris ē
caloris q̄ꝫ epar: ꝑꝑea ꝙ neruorum uilli in ea misti sunt
qui sᵗ frigidi. Deinde sᵗ musculi qui minoris sunt cali
ditatis q̄ꝫ caro simplex: ꝑꝑ illð quod de neruis ⁊ ligam̄
tis eius admiscet̄. Postea est splen ꝑꝑ illud q̄ð est i eo
de fece sāguis. Postea renes eo ꝙ non multus i eis exi
stit sanguis. Deide arteriaruȝ tunice: non propt̄ iꝑaruȝ
neruosa corpora: sȝ propt̄ illud q̄ð recipiunt de calefa
tōne sāguinis ⁊ spiritus qui sunt in eis. Postea sᵗ uena
rum nō p̄lsatilium tunice propt̄ sanguinem solum. Po
stea cutis uole temperate. ¶ Frigidius v̄o q̄ð est i cor
pore est phlegma. Postea pili. Deinð os. Postea car
tilago. Post ligam̄tum. Deinde corda. Post pannicu
lus. Deinde neruꝰ. Post nucha. Post cerebrum De
inde adeps. Postea piguedo. Postea cutis. ¶ Humi
dius v̄o q̄ð est in corpore est phlegma. Post sanguis.
Postea piguedo. Postea adeps. Postea cerebrum.
Postea nucha. Postea caro mamillarum ⁊ testiculo
rum. Post p̄lmo. Post ep. Deide renes. Postea mus
culi. Post cutis. ¶ Et hic quidem est ordo q° Galie
nus disponit ea. ¶ Scire tn̄ debes ꝙ p̄lmo in sui sub
stātia ⁊ nā. Non est humidus uehementi humiditate.
¶ Omnis enī ꝯplo membri nālis simil̄ est ei quo nu
trit̄: ⁊ s̄m suā accidentalem ꝯplonem similat̄ ei q̄ð ab
ip̄o superfluit. ¶ Pulmo autem nutrit̄ calidissimo sā
guine ⁊ m̄lte admisto cholere: ⁊ hoc q̄dem ip̄emet Ga
lienus nos docet. In ip̄o v̄o m̄lta humiditatis superflu
itas colligit̄ propt̄ illð quod ad ip̄m ascendit de uapor̄
corporis et propt̄ illð q̄ð ad ip̄m descendit ex catarris
Postq̄ꝫ igit̄ sic est res: epar m̄lto magis humiduȝ est p̄l
mone humiditate nāli. et pulmo magis est madefactꝰ. Sȝ
humiditatis mora ip̄m in sui etiā substātia meliorem fe
cerit. et dispōnes phlegmatis et sanguinis ita itelligen
de sunt. Phlegmatis naq̄ȝ humectatio est s̄m mōȝ ma
defaciendi: et sanguinis humectatō est s̄ȝ mōȝ augm̄tū
faciendi in substātia. Licet phlegma nāle aq̄uȝ plerun
q̄ȝ sit maioris humiditatis q̄ꝫ sāguis. Ex sanguine enī
qum q̄ꝫtum digeri dȝ digeri t̄: m̄ltum humiditatis ex eo
resoluitur que erat phlegmatis nālis aquei quod ad ip
sum conuersum fuit. In sequentibus autē scies ꝙ phle
gma nāle est sāguis q̄ aliq̄ ꝯv̄sus est ꝯv̄siōe. ¶ Res aūt
siccior q̄ est in corpore sᵗ pili: sᵗ enim ex uapore fumoso
q̄ eleuat̄. Resolutum naq̄ȝ fuit q̄ð in eo de uapore mi
stum erat et pura fumositas ꝯgelata. Postea est os: ip
sum naq̄ȝ oībꝰ membris durius existit: humidiꝰ tamen

pilis est. ¶ Ossis nanq3 generatō ex sanguine cuius situs
est situs qui humores nāles exiccat locatus i eis. Qua
propter os mlta nutrit aīalia. ¶ Post uero eorū nullū
nutriunt: aut fortasse si nutriūt ex eis aliquod ualde est
rarū 7 extraneū sicut existimāt quidā q̄ uespertiliones
eos digerant. 7 in eis delectent. Nos āt qū duas q̄tita
tes ossis 7 pilor7 i pondere equali assumpserim9. 7 eas
i cucurbita alēbico superposito distilauerim9: egrediet
ex osse plus aque 7 plus olei 7 remanebit minus fecis.
os ergo pilo humidius est. Post os aūt i siccitate ē car
tillago. Postea ligamītū. Post corda. Post pāniculus
Post arterie. Post uene. Post nerui motiui. Post cor
Post nerui sensus. motōis ei nerui frigidiores simlr exi
stunt temperato. Nerui aūt sensus frigidiores q̇dem s3
ñ mltū sīt tēpato sicciores: 7 fortasse sīt ei ppinq̇. 7 n3 ēt i
frigiditate sunt ab eo ualde remoti postea est cutis.

¶ Caplm tertium de complexionibus etatū 7 generū

Etates omnes sunt quatuor. Etas adolēdi que
uocat etas adolescētie 7 est fere usq3 ad. xxx. an
nos. ¶ Postea est etas consistēdi que uocat etas pul
chritudis. 7 est fere usq3 ad. xxxv. aut. xl. ānos. ¶ Eta
tes minuendi qum uirtus non amittit. 7 hec est etas se
nectutis que fere est usq3 ad annos. lx. ¶ Et ē etas mi
nuendi cum manifesta uirtutis debilitate: 7 hec quidem
est etas senium 7 finis uite. ¶ Adolescentie uero etas
diuiditur in etatem infantie. 7 hec quidem est qu3 mem
bra pueri nondum ad motiones 7 ambulandum sūt ap
ta. ¶ Et in etatem dentium plantatiuam que est p9 am
bulationem 7 anteq̄ sit fortis. 7 illud est qum nondum
gingiue sunt omnibus dentibus replete. ¶ Postea est
etas concussionis quod quidem est post uehementiam
7 natiuitatem dentium 7 anteq̄ poluantur. ¶ Deinde
est etas algulemati uel alguadi 7 rebac. i. qū ab eo egre
dit sperma que est quousq3 barbescāt. ¶ Postea est e
tas fortitudinis que est donec finat crescere. ¶ Infan
tium uero solum ab infantia usq3 ad iuuentutē complio
in calor fere temperato 7 in humiditate fere supflua exi
stit. ¶ Medici aūt antiq̇ inter se disceptauerunt de du
abus caliditatibus pueritie 7 iuuentutis. ¶ Fuerūt ei
eorum quidam qui dixerunt q̄ caliditas pueri ē maior
7 propter illam plus crescit: Ideoq3 omnes eius opera
tiones naturales desiderij 7 digestionis sunt maiores 7
diutius durātes qm̄ calor inatus qui iest eis ex sperma
te magis ē aggregatus: 7 est miōris temporis. ¶ Et ex
eis fuerūt qui dixerunt q̄ calor innatus in iuuenibus ē
ualde fortior qm̄ eorū sanguis ē maioris q̄titatis et ma
gis spissus. Iōq3 accidit eis fluxus sanguis ex naribus
plus et fortius: et q̄ eorum complexio plus ad cholerā
declinat et puerorum complexio plus decliat ad phleg
ma: et q̄ iuuenes uehementiorum motionū existunt. mo
tus uero non est nisi propter calorem. Et ipsi etiam ue
hementioris istibre existunt et sunt melioris digestionis
Et hoc ex calore. Desideriū nanq3 non est ex calore s3
ex frigiditate. Ideoq3 canin9 appetitus ex frigiditate se
pius contingit. ¶ Signum autē q̄ uehementioris isti
bre isti existant est: q̄ neq3 nausea accidit eis neq3 uomi
tus: neq3 fastidium quemadmodum contingit pueris p
pter digestiue eorum malitiam. ¶ Et signum quod eo
rum complexio magis cholere pertinet est q̄ omnes eo
rum egritudines sunt calide: sicut febris tertiana et eorū
uomitus totus est cholericus. Egritudines autem plu

rime que pueris eueniunt sunt frigide et humide: et eo
rum febres phlegmatice: et plimū qd̄ uomunt est phleg
ma. ¶ Et augmentum quod ē in pueris non est propt
fortitudinem caliditatis eorum neq3 est nisi propter mul
tam ipsorum humiditatem. maximum etiam eorū desid
rium significat caloris eorum diminutōem. ¶ He q̇dē
sunt duarum sectarum sententie et ipsaru3 rōes. ¶ Ga
lienus ambabus uero sectis contradicit. dicit eni q̄ eo
rum caliditates in radice sunt equales. sed pueroru3 ca
liditas est maioris q̄titatis et minoris qualitatis. s. acu
itatis. et iuuenum caliditas est minoris q̄titatis. et ma
ioris q̄litatis. s. acuitatis. Et huius quidem declaratio
sicut ipse dicit est ut opinemur unam solam caliditatem
in mensura aut corpus subtile calidum unum in quanti
tate et qualitate in substantiam humidam multam semel
penetrasse. sicut aqua. et alia uice penetrasse in substan
tiam siccam et paucam sicut lapis: et qum sic fuerit iue
niemus caliditatem aqueam maioris quantitatis et mo
lioris qualitatis. et caliditatem lapidea3 minoris q̄tita
tis et acutioris qualitatis: et ita debes agnoscere calita
tem que est in pueris et iuuenibus. ¶ Pueri ei non fu
erunt generati nisi ex spmate qd̄ est multū calidū. et hu
ic calori nōdū accidit res que ipsum extinguat. puer nā
q3 augeri nō cessat. s3 crescēdo gradit. n3 adhuc stetit
nedu3 q̄ iam retrocedat. Iuuenibus uero nihil accidit
quod eorum calorem augmentet innatū n3 ēt aliquid q̄
ipsum extinguant. sed ille calor in eis conseruat humidi
tate minoris q̄titatis et qualitatis simul donec ad decli
nationem perueniat. n3 tū h9 humiditatis diminutio est
adhuc diminutio que caliditatem retinere non possit.
n3 est nisi q2 augmentum facere non ualet: q̄i humiditas
tanta erat prius q̄ duas res facere poterat: custodiē u3
calorē. et superesse ēt ad augmentum faciendum. ad ulti
mum uero ad hoc deueniet. q̄ neutram duarum rerum
efficere uelebit. o3 ergo nt in medio talis existat q̄ possit
unam rem efficere et non alteram. Falsum aūt ē ut dica
mus ipsam posse augmētare et non posse retiēē calorē
innatum. Quō ei in re augmētum pstare pōt qd̄ radicē
non ual3 custodire. ¶ Restat ergo ut dicamus q̄ calo
rē custodiē pōt et i corpore augmētū pstare non pōt. et
scitum ē q̄ hec est etas iuuentutis. ¶ Qd̄ aūt dixi fa se
cta q̄ augmētum quod ē in pueris non ē nisi propter hu
miditatē et non pp calorē ē dictio falsa. humiditas nan
q3 augmēti ē materia. et materia non patit p se: n3 p se
creatur. Immo apud operatōem uirtutis in eam agen
tis. uirtus aūt hoc agēs est aīa: aut nā pcepto dei. neq3
agit nisi cū instro: et illud est calor inatus. ¶ Qd̄ aūt di
xerunt ēt q̄ uehemens desideriū qd̄ est in pueris non ē
nisi ppter frigiditatē 9plōnis eorū ē dictio flsa ex malo
nāq3 desiderio q̄ ē pp fritatē 9plōnis pp puēit istibre3
n3 nutrimentū. puerorum ei istimbre melior est q̄ ēe po
test in pluribus horis neq3 in eorum corporibus nisi fo
ret ppter hoc de permutatōe eius qd̄ comedit plus p
uenit q̄ sit illud quod dissoluitur: propter quod crescūt.
Aliqñ uero accidit eis malitia istibre pp eorū gulosita
tem: et q2 eorum comestiones malis disponūt ordinib9
et comedunt res malas et humidas: et multas et desup
malis mouētur motibus. Quapp de superfluitatibus
plus in eis adunat. unde pugatōe indigent et precipue
eorū pulmones. Iōq3 eorū anhelitus ē spissior et ueloci
or. magnitudinem tamen non h3 eo q̄ eorū uirtus ñdū
ad complementum puenit. ¶ Hec est dictio d̄ comple
xione pueritie et iuuentutis queadmō3 gal. declarauit

cuius nos sumus interpretes. ¶ Preterea sciēdū ē ꝙ
calitas post tp̄s consistendi minui incipit, ꝓpterea ꝙ aer
circūdans materiā eius q̄ est humiditas exiccat. Calor
quoqꝫ ĩnatus qui ē intus ad hoc adiuuat ⁊ labor ꝑueni
ens ex motionibus corporeis ⁊ aīalibus q̄ necessarie sꝫ
in uita: ⁊ defectus nature ad resistendū illi toti semper.
¶ Omnes ei uirtutes corporee sꝫ finite. hoc āt iā rōci
natū fuit in scīa nāli. eius ergo oꝑatio non sp̄ existit ĩ ma
terijs. ¶ Amplius si hec uirtus infinita foret ⁊ semper
ꝑmutatōem in corpore faceret eius qd̄ dissoluit equali
ter ⁊ uno mō. dissolutio tamen uno mō nō ēet imo sem
per quotidie augeret: ⁊ corpus dissolutōez tollerare n̄
posset ⁊ dissolutio humiditatez finiret: q̄to magis qum
due res se iuuent ad minoratōem faciendā ⁊ retroceden
dum. ⁊ postq̄ sic est oꝫ necessario ut materia destruatur
⁊ calor extinguat: ⁊ precipue qum ad eius extinctōem
adiuuetur preter uel propter materiei d̄fectum alia cā.
Et illud est humor extraneus qui accidit assidue. prop
terea ꝙ cibus priuat digōne: ⁊ adiuuat ad extinguēdū
ipsum duobus modis. uno suffocando ⁊ tegendo. alio
qualitati obuiando. hic ei humor est flegmaticus frid⁹.
⁊ hec est mors nālis cuiqꝫ indiuiduo destinata s̄m suam
primam compl̄onem usqꝫ ad terminum quem in sua po
tentia hꝫ ad suam hūiditatem conꝯuandam. unumq̄qꝫ
ei eorum terminū ꝓfixum hꝫ qui in indiuiduis diuersifi
catur ꝓpter compl̄onum diuersitatem. ⁊ hi quidem sūt
termini naturales. ¶ Sunt uero ⁊ alij termini abbreui
ati. totum tamen diuino ꝑuenit ꝓcepto. ¶ Quod ergo
ex hoc acquisiuimus ē ꝙ puerorum ⁊ iuuenum corpo
ra q̄tum ad qualitatem sunt cal̄a. ⁊ corpora senum ⁊ d̄
crepitorum snnt frigida. Sed puerorum corpora equa
li sunt humidiora propter augmentum: ⁊ hoc quidē no
bis insinuat experimentum quod̄ de molicie ossium est ⁊
neruorum uel membrorū ipsorum ⁊ consideratio. quo
niam parum est ex quo fuerunt sperma ⁊ sp̄us uapora
lis. ¶ Senes āt ⁊ decrepiti proprie ꝑter hoc ꝙ sūt fri
gidiores adhuc sunt sicciores. Et hoc quidem scitur ex
perimento qd̄ hēt de duritia ossium eoruꝫ ⁊ asperitate
cutis eorum ⁊ consideratōe. Eo ꝙ prolixum est temp⁹
ex quo fuerunt sperma ⁊ sanguis ⁊ sp̄us uaporalis: ⁊ in
pueris quidem ⁊ iuuenibus est igneitas equalis. sꝫ ĩ pu
eris plus abundat aeritas ⁊ aqueitas. ⁊ in senibus ⁊ d̄
crepitis plus abundat terestritas q̄ in illis duobus: ⁊ ē
in decrepitis plus. Juuentus aūt hꝫ cōpl̄onem magis e
qualem compl̄one pueri. ¶ Compatiōe tn̄ pueri ē ei⁹
compl̄o sicca: ⁊ senis ⁊ decrepiti compatōe ē humida.
decrepitus uero est siccior iuuene ⁊ sene in mēbris sim
plicibus ⁊ humidior utrisqꝫ hūiditate extranea madefa
ciente. ¶ Secūdum uero diuersitatem ꝯpl̄onū gn̄is fe
mine frigidioris existunt compl̄onis. Jōqꝫ sunt in crea
tura minores masculis ⁊ sunt humidiores. ergo propꝫ
compl̄onum earum frigiditatem multiplicant earū suꝑ
fluitatea: ⁊ ꝑꝑ paucum earum exercitium. ⁊ substantia
carnium est rarior. sꝫ uiri caro ex parte compl̄onis eius
qd̄ ei admiscet fit rarior. Sua nanqꝫ spissitudine plus
ꝓhibetur in ipsam penetrare qd̄ a uenis ⁊ neruorū uil
lis ad eam profluit. ¶ Qui uero terras inhabitent sep
tentrionales humidiores sunt. ⁊ qui artes exercent aq̄
as humidiores existunt. ⁊ qui ab istis diuersificantur di
uersi existunt. ¶ Signa autem complexionuꝫ narrabi
mus ubi uſ̄ia signa ⁊ particularia referemus.

¶ Doctrina quarta. primum capitulum doctri
ne quarte ad sciendum quid sit humor ⁊ eius di
uisiones.

Humor est corpus humidum liquidum in qd̄
in primis nutriens conuertitur. Eius uero ē
humor bonus: ⁊ est illud d̄ cuius proprietate
est ut fiat pars substantie nutriti solus: uel cuꝫ alio. ⁊ as
similari ei solus: uel cum alio. ⁊ in summa materia resta
uratōis eius quod ex ea dissoluitur, ⁊ eius superfluitas
est humor malus. Et est ꝙ istud agere non cōsueuit aut
raro in bonum conuertitur humorē. Unde antea a cor
pore expelli ⁊ proijci debet. ¶ Dicemus ergo ꝙ humi
ditatum corporis quedam sunt prime quedam secūde.
Prime sunt quatuor humores quos paulopost nomia
bimus. ¶ Secundarum uero due sunt diuisiones. aut
enim sunt superfluitates aut non superfinitates. Suꝑ
fluitates uero in sequentibus nominabimus. Et que sꝫ
non superfluitates sunt humores qui a pr̄icipali dispo
sitione conuersi membris delegati fuerunt: sed nondum
alicuius membrorum simplicium operatione perfecta
pars effecti sunt. quorum sꝫ quattuor species. ¶ Una
est humor in foraminibus extremitatum paruaruꝫ uena
rum contentus membris simplicibus propinquarum ĩ
bibentium ea uel eam. ¶ Alia est humor per omīa sim
plicia transiens membra sicut ros qui in nutrimentum
conuerti est aptus qum corpus nutrimento caret: ⁊ ut
membra humectet: qum aliqua causa fortis motus aut
alia ea exiccauerit. ¶ Tertia est humor qui parum an
te congelatus fuit. Et est nutrimentum quod in substā
tiam membrorum ex parte complexionis conuersum ē.
Sed ex parte essentie complete ⁊ similitudinis nonduꝫ
conuersum fuit. ¶ Quarta est humor qui est intus in
membris simplicibus a principio natiuitatis: per quem
partium eorum continuitas existit cuius principium est
ex spermate. Spermatis uero principium est ex humo
ribus. ¶ Et dicemus etiam ꝙ humores humorosi bo
ni ⁊ superflui uel non superflui quattuor continētur ge
neribus. genere sanguinis qui omnibus illis melior exi
stit ⁊ genere phlegmatis. ⁊ genere cholere rubee. ⁊ gn̄e
cholere nigre. ¶ Sanguis uero natura calidus existit
⁊ humidus.. Cuius sunt due species naturalis ⁊ nō na
turalis. ¶ Naturalis autem est cuius color est rubeus
malo carens odore ⁊ est ualde dulcis. ¶ Non natura
lis uero sunt due diuisiones. ¶ Alius enim est q̇ a cō
plexione bona fuit mutatus: non propterea ꝙ aliquid
ei admistum fuerit. sed quia eius complexio in se uitiata
fuit. uerbigr̄a. q̄r aut fuit infrigidatus aut calefactus.
¶ Et est alius qui nō fuit mutatus nisi propter humo
rem malum qui ei admistus fuit. Quod est secundū du
as diuisiones. aut enim ad eum humor deforis uenit ⁊
penetrauit in ipsum ⁊ corrupit. Aut in ipsomet fuit ge
neratus humor. uerbigratia. aliqua eius pars putruit
⁊ eius subtile in choleram rubeam: ⁊ spissum ĩ cholerā
nigram conuersum est. Et remanserunt ambe aut una
earum in eo. ¶ Et huius quidem diuisionis partes se
cundum illud quod ei admiscet ⁊ ipsius species de spe
ciebus phlegmatis ⁊ speciebus cholere nigre ⁊ specie
bus cholere rubee diuersificāt. ⁊ aquositatis eius. ple
runqꝫ. ergo fit turbidus ⁊ aliquando fit subtilis ⁊ aliqñ
niger mīta ĩfect⁹ nigredie: ⁊ qñqꝫ alb⁹. fit quoqꝫ ĩ odorē
sui ⁊ saporē mutat: fit nāqꝫ amar⁹ aut salsus aut acetosꝰ.

¶ Phlegmatis aũt aliud est nãle: ⁊ aliõ non natura
le. ¶ Naturale est quod est aptum ut in aliquo tpe fi
at sanguis: quonian est sanguis non plene coct⁹. ¶ Et
est quidã modus dulcis phlegmatis quod non ualõ ex
istit frĩdũ imo corporis ꝯperatiõe est frigiditatis pauce
sanguinis uero ꝯpatione et cholere rubee est frigidum:
¶ Et est ẽt phlegma dulce qõ ñ est naturale quod est
phlegma saporem non hñs: qõ nominabimus: quod fit
cum accidit ut cum eo sanguis misceat nãlis: ⁊ qõ mlto
tiens in rheumatismis: ⁊ in saliua sentitur. ¶ Dulcis
ṽo nãlis receptaculum. Dixit Gal. nãm ñ fecisse mem
brum proprium quẽadmõz duabus fecit choleris. hoc
nãq; phlegma sanguini propinquã hz silitudinẽ: ⁊ egẽt
eo mẽbra oĩa: iõq; fecit nã ut cum sãguie uadat. ¶ Di
cim⁹ aũt ꝙ h indigẽtia est pp duas res. una est necessa
ria ⁊ altera iuuatiua. ¶ Necessaria uero est propť du
as res. Una est ut sit iuxta mẽbra ad hoc ut cum mem
bra nutrimentum qõ ad ipa consueuit uẽire amiserint
quod est sanguis bonus propť retentionem maťiei eius
q̃ a stomaco fit ⁊ epe propť aliquas causas que acciõ
rũt: opẽť in eo ṽtutes nãles eorũ ⁊ coquãt: ⁊ digerant:
et nutriant̃ ex eo. et sicut caloꝛ innat⁹ digerit ipm et re
ctificando facit ipm sanguinem: silr caloꝛ extraneus ip
sum plerũq; putrefacit ⁊ corrumpit. Hãc ṽo necessita
tis partẽ ñ hñt due cholere. Due nãq; colere phlegma
ti in hoc ñ cõicãt quod calor nãlis ipm rectificat: et fa
cit ex eo sanguiem. lz in hoc cõicẽt ei qõ caloꝛ accñalis
ipm mutat: ⁊ facit ex eo rẽ putridã ⁊ corruptã. Altera
est ut sanguini admisceat̃ ut ipm aptũ reddat ad mẽbra
phlegmaticarum ꝯplonũ nutriẽda in sanguine quoruz
qui ea ẽ nutriturus oz phlegma actualr eẽ ƀm mensurã
notã sicut est cerebrum. ⁊ hoc quidem in duobus est re
pertum coleris. ¶ Iuuatiua ṽo est ut humectet iũctu
ras ⁊ mẽbra que mlte existũt motionis: ne siccitas eis
accidat propť calorem qui ex motu prouenit ⁊ fricatõ
ne. ⁊ hoc quidẽ est iuuamtũ stãs in termis necessitatis.

No[n] n[atur]ale flegma

¶ Nõ nãlis aũt phlegmatis. Aliud est supfluitas di
uerse eẽntie usq; ad sensum. ⁊ istud est nucillaginosum.
¶ Et aliud est in substantia eq̃le in sensu: ⁊ i ueritate di
uersum: ⁊ est phlegma cruduz. ¶ Aliud est ualde sub
tile ⁊ ipm est aquosum. ¶ Aliud est ualde grossum al
bum vz: ⁊ est illud quod uocatur gipseum: ⁊ ipsum est
cuius subtile fuit resolutum iõ ꝙ in foraminibus ⁊ iun
cturis diu fuit retentum: qõ oĩb⁹ existit grossius. ¶ Et
ex phlegmate ẽ quoddã qõ est salsuz qõ oĩb⁹ phlegmatis
sp ẽb⁹ acutius est et siccius ⁊ leuius. D is ṽo salsugi
nis cã est ut aquose humiditati pauci saporis: aut ꝑua
te eo: terree ptes aduste ꝯplonũ siccarũ et saporis ama
ri equali ꝑamĩto misceant̃. Si enim mlte fuerint ama
rus sapoꝛ Et ex hoc quidem similr fiunt sales. ⁊ a que
salse ꝑuenit. Et ẽ ẽt qñ sal fit ex cinere alchali: ⁊ calce:
⁊ ex aliis qũ i aq̃ coquunt̃: ⁊ colãt: ⁊ coquit̃ illa aqua do
nec in salẽ coaguleť. ¶ Similr quoq; phlegmati tenui
qõ saporem nõ hz aut cui⁹ sapor adeo est paru⁹ ꝙ ñ su
pat qũ cholera sicca nã se miscuerit adust eq̃litatis ad
mixtõne ipz faciẽt salsũ: et calefaciet. hoc igiť phlegma
est cholericũ. ¶ Galienus ṽo dixit phlegma hoc salsũ
fieri pp ipi⁹ putredinem aut aquositatem q̃ ei admista
fuit. ¶ Et nos quidez dicimus putredinẽ ipm salsum
efficere iõ ꝙ in ipo adustionem facit: ⁊ cinereitatẽ: que
cũ eius humiditate comisceť. Sola aũt aquositas cũ ei
admisceť salsedinez in ipo efficere ñ ualz: qum ibi ulla
alia ñ fuerit cã. Et mihi quidem uideť ꝙ illa aut non ꝑ

Flegma n[atur]ale

mutatõis est: sz ꝯtinuitatis. tũc enim locutio completa
erit. ¶ Et ex phlegmate ẽ qõ est acetosum. Et quẽad
mõz dulce est ƀm duos mõs dulce ꝑ suã eẽntiã: ⁊ aliud
pp rẽ extraneã que ei admista fuit. Similr acredo phle
gmatis acetosi ƀm duos ꝯtigit mõs. Uno iõ q̇a res ex
tranea ei admista fuit q̃ est cholera nigͣ aereis quã i sub
sequenti noĩabim⁹. Altero pp cãz q̃ i ipomz ꝯtigit: ⁊ il
lõ q̇dẽ ẽ ut phlegmati dulci qõ dixim⁹ ipo dulci exñte
accidat sicut accidit aliis succis dulcib⁹ q̇ prius bulliũt
⁊ postea acescũt. ¶ E est aliud põticũ cui⁹ dispõ ẽ quẽ
admõz h dispõ: fortasse enim erit eius ponticitas ꝑpea
ꝙ cholera nigra põtica ei admista fuit: ⁊ fortasse erit ei⁹
ponticita spp causã qua i se uehemẽti ifrigidatõe infri
gidatũ est adeo ꝙ eius sapor ad ponticitatẽ sit cõṽsus.
iõq; eius aquositas ꝯgelata est ⁊ ad siccitatẽ parũ ⁊ ter
restritatẽ alťa est. Et nz fuit caloꝛ debilis q̃ ipm bulire
faceret ⁊ conṽteret i acredinẽ: nz caloꝛ fortis qui ipm
coquerz. ⁊ est phlegmatis spẽs uitrei pissi grossi uitro li
quefacto similis in sui uiscositate ⁊ ponderositate. Q õ
plerũq; est acre: ⁊ plerũq; saporem non hẽbit. Et ui ꝙ
illõ ex eo qõ est grossum saporem ñ hñs fit crudũ: aut ꝯ
ṽterit in crudũ. Et h quidẽ est illa phlegmatis spẽs q̃
in principio rei erat aquosa frigida: q̃ nz putruit: nz res
alia ei admista fuit. sz sic ꝑmãsit recondita donec fuit in
grossata: ⁊ frigiditas fuit ei addita. ¶ Iã igiť declara
tũ est ꝙ corrupti phlegmatis mõi ex parte saporũ ipi⁹
sť q̃tuoꝛ salsum: acre: põticũ: ⁊ insipidũ. Et ex parte sue
eẽntie sť quatuor: aquosum: uitreum mucillaginosũ. ⁊
gipseum. crudũz ṽo i collectõe mucillaginosi ꝯtinetur.

Colera n[atur]alis

¶ Cholera aũt rubea alia ẽ nãlis: alia ẽ q̃ ẽ supfluitas
ñ nãlis. ¶ Nãlis ẽ spuma sanguinis cuius color est ru
beus clarus ⁊ est leuius acuta: ⁊ q̃to magis fuerit cali
da erit eius rubedo maioꝛ. Q ue qum in corpore gene
rat̃: in duas diuidit ur partes quarum una cũ sanguie
uadit. ⁊ alťa ad cistim trãsmittiť felť. Illõ ṽo qõ de ea
uadit cum sanguie cũ eo penetrat cã necessitatis ⁊ iuua
mẽti. ¶ Necessitas ṽo ẽ ut sanguini admisceat̃ ad nu
trienda mẽbra. i quorũ ꝯplonib⁹ magnã cholere rubee
ꝑtẽ eẽ oz ƀm moduz quẽ mereť de diuisiõe. sicut plmo.
Sz iuuamẽtũ ẽ ut sãguinẽ subtiliet ⁊ i itinerib⁹ ipm pe
netrare faciat. ¶ Q õ ṽo de ea colatũ ad cistim trãsmit
tiť felť cã necessitatis trãsmittitur ⁊ utilitatis ¶ Neces
sitas aũt: aut est ƀm totuz corpus qõ est ipm a supfluita
te mũdare: aut ƀm unũ ipius mẽbruz qõ est fel nutrire.
¶ Utilitatis ṽo duo sť iuuamta. unũ est itestia a ster
core ⁊ phlegmate uiscose abluere. Et aliud intestia
⁊ ani musculos pũgere ut quid sit ei necesariũ sentiat: ⁊
egestiones emittat. Iõq; sepe accidit colica cã oppilati
onis que fit in foramine qõ a felle descẽdit ad itestina.

No[n] n[atur]alis Colera

¶ Nõ nãlis ṽo cholera alia est q̃ nã egrediť pp causã
extraneã q̃ ei ea misceť. alia ẽ q̃ a nã egressa ẽ pp cãz in
se: qr eius substãtia est non nãlis. Partis ꝑme ẽ alia q̃
ẽ scita ⁊ famosa: ⁊ ẽ illa cui extraneuz illõ qõ ẽ admistũ
est phlegma cuius generatõ magis ẽ in epa. Et alia est
que est minoris fame ⁊ est illa cui extraneũ qõ ẽ admi
stuz ẽ mlta. ¶ Nota aũt et famose aut ẽ cholera citria
aut ẽ cholera uitellina: phlegma nãq; cui admisceť cho
lera: q̃ñq; est tenue. ⁊ generať inde ꝑma. q̃ñq; est grossũ
⁊ generať inde ƀa. s. cholera q̃ ouorũ uitelť similť existit.
¶ Q ue autem minoris est fame est illa q̃ cholera uo
cať adusta. q̃ aliquo duorum generať mõrũ: unus ẽ ut
cholera in se adurať: ⁊ accidat in ea cinereitas. sz eius
subtile nõ sepeť ab ipius cinereitate. immo cinereitas

in ea contineatur. Et h quidem est peior. Et alius est ut cholera nigra extrinsecus ad eã ueniat: ꝛ cũ ea misce at: ꝛ h quidẽ ẽ melior. Huius aũt spẽi cholerẽ color est rubeus: ȝ ñ est clarus: nȝ floridus: immo est magis simi lis sanguini: sed est tẽuuius ꝛ plerunq; a suo colore pp aliquas mutat cãs. ¶ Que uero in sui substãtia extra naturam est alia est cuius generatio sepius est in epa te. Alia est cuius generatio magis est in stomaco. Et illaquidẽ cuius generatio magis est ab epate ẽ una spẽs. Que est quȝ qȝ i sanguine est subtile adurit cuius spissitudo cholera est nigra. et que in stomacho magis gñat duas hȝ ptes prassinã. s. ꝛ i uiridẽȝ ut erugo eris. ¶ Et mihi qdẽ uĩ q prassina ex uitellina genarat qñ adurit. Dum eni adurit adustio in ea efficit nigredinẽ ex q cum citrinitate mista generatur uiriditas. ¶ Zina ria ṽo uidet mihi q generet ex prassina cũ tñ adurit do nec eius humorositas siccat ꝛ ad albedinẽ redire icipit pp sui siccitatẽ. Calor nãq; in humido corpore i pmis nigredinem efficit: deide denudat ipm nigredine qñ ei9 oio finit humiditatẽ. ¶ Et qñ supfluit in eo ipsum albi ficat: ꝛ h9 quidẽ in lignis attende q prius in carbonem ṽtũt: deinde in cinerẽ. ¶ Calor eniȝ in humido efficit nigredinẽ ꝛ in ei9 cõtrario albedinẽ ꝛ frigiditas in hu mido albedineȝ opat: ꝛ nigredinẽ in eius cõtrario: h tñ duo iudicia que in prassina ꝛ zinaria iudicaui extia tiua sũt iudicia. h aũt spẽs que dicit zinaria oib9 colere rubee spẽb9 calidior existit: ꝛ peior ꝛ magis pniciosa. ꝛ dĩ q est de substãtia uenenorũ. ¶ Cholere aũt nigre: alia ẽ nãl alia ñ nãl supfluitas. ¶ Nãlis est boni sãguĩs fex ꝛ turbulẽtia ꝛ superfluitas in ꝯpatõe ad sanguinem qꝛ oẽs hũores dicunt supfluitates ad ꝯpatõm sanguie cuius sapor inter dulcedinem ꝛ põticitatẽ existit. Que qñ in epate generat in duas separat ptes quarũ una in sanguinẽ penetrat: ꝛ alia ad splenẽ trãsmittit. ¶ Pars aũt q cũ sanguine penetrat uadit cũ eo cã necessitatis ꝛ utilitatis. ¶ Necessitas uero ẽ ut sanguini admisceat eo mõ quo dȝ i nutrimento cuiusq; mẽbrorũ i quorum cõplexionibus magnã melancholie ptẽ ẽe oȝ sicut sunt ossa. ¶ Utilitas uero ẽ ut sanguinem restringat ꝛ ꝯfor tet ꝛ inspisset ipsum. ¶ Et ps eius que ad splenẽ trans mittit ẽ illud quo sanguis nõ indiguit q ad ipsum uadit cã necessitatis ꝛ utilitatis. ¶ Necessitas uero aut ẽ ṡȝ corpus totũ. s. ut a supfluitate mundet aut ṡȝ unũ mem bruȝ qȝ ẽ ut splenẽ nutriat. Utilitas uero iõ accidit qꝛ i os stõi q̃i mulgendo pfluit. ¶ Et hec qdẽ utilitas du obus ẽ modis uno qꝛ os stõi stringit ꝛ ꝯfortat ꝛ ĩspissat. Alio ut i ore stõi ꝯmotõem faciat ppter acredinẽ ꝛ exci tet ad famẽ ꝛ faciat desideriũ. ¶ Debes aũt scire q co lera rubea q ad cistim transmittit fellis ẽ illud quo san guis non indiget: ꝛ illud qȝ a felle egredit est illud quo fel nõ indiget: et silr cholera nigra q ad splenẽ trãsmitti tur ẽ illud quo sanguis non indiget. ꝛ illud qȝ a splene egredit ẽ illud quo nõ indiget splen. et quẽadmõm illa cholera rubea postrema euigilat uirtutẽ expulsiuã infe ri9. sic cholera ista nigra postrema uirtutem appetitiuã euigilat supius. Unde sit deo oibus mẽliori factorib9 la us. ¶ Melancholia ṽo nõ nãlis ñ ẽ ad modũ hyposta sis et fecis: immo ẽ ad modũ adustionis et cinereitatis. ¶ Res nãq; hũide cũ rebus terestrib9 admiscẽt. sepa rat terestritas ab eis aliquo duorũ modorũ: aut ad mo dũ hypostasis: et tale q̃le illud de sanguie ẽ melãcholia nãlis: et ad modũ adustiõis qȝ ẽ cum resoluit subtile et spissum ramanet et tale q̃le illud ẽ de hũoribus ẽ melan cholia superfluẽs. et ista qdẽ uocat cholera nigra. et nȝ hũit hypostasim nisi sanguis. ¶ Ex phlegmate ei prop pter sui uiscositatẽ nihil dĩscẽdit sic ꝛ ex oleo ex cholera rubea ppter sui subtilitatẽ et sue terrestritatis paucitatẽ et sui motus assiduitatẽ. et ppterea illud qȝ de ea a san guine separat in corpore ẽ parũ nõ descẽdit res de qua sit curandũ. nec qñ separat morat nisi parũ ȝ putrefit: aut a corpore expellit. et qñ putrescit eius subtile resol uit et spissũ remanet et fit cholera nigra adusta et ñ hy postasiua. ¶ Melancholia ãt q ẽ superfluẽs. ¶ Alia ẽ q ẽ cinis cholere et qȝ de ea adurit q est amara inter quã tñ et cholerã rubeã quã adustã uocamus existit dif ferentia. q illa ẽ cholera rubea cui cinis hic fuit admi stus. hec uero nõ ẽ nisi cinis p se cognitus cuius subtile fuit resolutũ. ¶ Alia ẽ q ẽ cinis phlegmatis et quȝ de eo adustum fuit: et si phlegma ualde subtile et aquosum fuerit eius cinis erit salsus: et si nõ trahit ad acredinem aut põticitatem. ¶ Alia ẽ q ẽ cinis sanguinis et quod de eo ẽ adustũ. et hec qdẽ ẽ salsa ad paucã trahens dul cedinẽ. ¶ Alia ẽ q ẽ cinis melãcholie nãlis. Que si su btilis fuerit erit eius cinis et qȝ de ea adustũ ẽ ualde a cre sicut acetũ qȝ qñ super terre faciẽ cadit ebullit: et e ius odor ẽ acris a quo musce fugiunt ꝛ alia: et si grossa fuerit miõris erit acredis cũ põticitate pauca. ¶ Ma le igit cholere nigre spẽs sunt tres cholera rubea cum adurit et eius subtile resoluit et due alie diones quas p9 eã diximus. Melãcholia ṽo phlegmatica ẽ tardioris ĩpedimẽti et malitie. et melãcholia cholerica ẽ q ẽ fortio ris malitie et uelocioris corruptõis. uerũtñ ẽ susceptibi lior curatõnis q ille. ¶ De aliis ṽo duabus dionibus que magis acris ẽ deterior existit. Si tñ i eius pricipio auxiliũ psto fuerit citius medicatõem recipiet. ¶ Ter tia uero que minus sup terrã ebullit: et minus i mẽbra penetrat tardius perimit: ȝ ad resoluẽdũ et ad maturã dũ et medicatõem recipiẽdũ magis est effrenis. ¶ He ergo sunt spẽs hũorũ nõ nãliũ et superfluentiuȝ. ¶ In quit. Gal. q dixit q humor nãlis solũmõ ẽ sanguis: et alii humores sũt superfluitates qbus nõ eget non dixit uerũ. ¶ Si ei solus sanguis ẽet humor q mẽbra nutrit oia i suis ꝯplõibus et ẽentiis silia forẽt: os aũt carne du rius nõ existit nisi qꝛ sanguis cui sbã dura melãcholica fuit admista ipm nutriuit: nȝ cerebrũ mollius ẽ carne ni si qꝛ sanguini q ipm nutriuit sbã mollis phlegmatica fu it admista. Ipsũ quoq; sanguinem aliis iuenimus admi stũ hũoribus qui ab eo separãt. ¶ Qñ eni extrahit et ordinati ponit alchati uisu discernit. qȝ separat i ptem que ẽ sicut spuma: et ẽ cholera rubea. et ptẽ que ẽ sicut fex et res turbida ẽt ẽ melãa: et ptẽ que ẽ sicut albumen ouorũ et ẽ phlegma et ptẽ aquosã que ẽ aquositas cu ius supfluitas i urina euãt. Aquositas nãq; nõ ẽ ex hu moribus ṡis. nȝ ẽ nisi ex eo qȝ bibit et nõ nutrit nȝ ẽ ne cessaria nisi i nutrimẽti attenuatõe et penetratõne. hũor nãq; ẽ qȝ ex eo qȝ bibit et comedit ẽ nutriẽs. ¶ Qȝ aũt dico nutriẽs uolo itelligi q ẽ i potẽtia silẽ corpori: Qȝ aũt i potẽtia corporis. s. hũani silitudinẽ hȝ est cor pus cõmixtũ nõ simplex. ¶ Et aqua qdem ẽ simplex. ¶ Sũt aũt qdã hõinũ q opinãt corporis uirtutem san guinis sequi multitudinẽ et ipsius debilitatẽ sequi eius paucitatẽ. ¶ Sed nõ ẽ ita. Qȝ ṽo attẽdit ẽ dispõ eius q̃titatis que de eo corpus igredit. ¶ Et sũt qdã q opi nant q cũ hũores aucti fuerit aut diminuti. Postq̃ cor pora hũana ṡm cõparatõem fuerit qua debẽt i q̃titate unius ad alterũ sanitas erit cõṡuata. ȝ nõ ẽ ita. hũores

nãq͡ꝫ ꝑter istud mẽsurã in q̃titate ↄseruatã hẽre debẽt ñ
i cõpatõe alterius hũoris imo i se cũ custodia mẽsuratõ
nis quam hñt in ↄpatõe unius ad alterũ: ¶ Adhuc q̃
dẽ remanserunt de rebus hũorum q̃ões: que non me
dicis sed tm̃ ptinẽt philosophis. ¶ Jõq͡ꝫ eas ꝑtermisi.

¶ Capl̃m s̃m de qualitate generatõnis humorum.

Nutriens masticatõe aliquã hꝫ digõné. superficies
ei oris superficiei stõi ↄtigua existit: imo est ac si u
na eẽt superficies estq͡ꝫ in eo uirtus digestiua ex ipso. qũq͡ꝫ
masticatũ tetigerit aliq̃ ipm ↄuersiõe ꝑmutabit. ¶ Et
i hoc q̃dẽ auxiliat̃ saliua acquisita per digõnem in qua
cadit calor inatus. Jõq͡ꝫ triticũ masticatũ i maturatiõe
furũculorũ ⁊ exiturarũ opat̃: qꝺ non opat̃ triticũ cũ aq̃
tritũ: nꝫ illud qꝺ cũ aqua coquit̃. ¶ Et dixerũt q̇dam
ꝙ signũ oñdens nobis ꝙ masticatũ iã parũ incipit dige
ri ẽ ꝙ nꝫ ꝑmus odor: nꝫ ꝑm⁹ sapor i eo inuenit̃. ¶ De
inde postq̃ stomacũ ingredit̃ integra digerit̃ digõne: ñ
ꝑpter stõi calorẽ tm̃ sꝫ ꝑꝑ calorẽ mẽbrorũ q̃ ipm circun
dãt ⁊ a dextra q̇dẽ epar: ⁊ a sinistra splẽ: splen nãq͡ꝫ cale
facit nõ ꝑpter sui sbãm sꝫ propter arterias ⁊ uenas mul
tas q̃ in eo sunt: ⁊ ab anteriori q̇dẽ est zirbũ adipinũ qꝺ
cito suscipit calorẽ cã adipis ⁊ ad stomacũ reducit: ⁊ su
perius q̇dẽ cor mediãte diaphragmate ab eo calefacto.
¶ Qũq͡ꝫ nutriens i primis digerit̃ fit sua ẽentia i mul
tis aĩaliũ auxilio eius qꝺ ei admiscet̃ de eo qꝺ bibitur:
plerunq͡ꝫ chilus: ⁊ ẽ sbã liquida ptisane i spissitudie silis
deinde eius subtile a stomacho ⁊ intestinis attrahit̃ ⁊ ꝑ
uias uenarũ q̃ mesaraice uocãt̃ ipellit̃ q̃ sũt uene subti
les dure oibus itestinis ↄtinue. Qũq͡ꝫ ꝑ eas ipellit̃ ad
uenã ꝑuenit epatis q̃ porta uocat̃ ⁊ penetrat in epar in
diõnib⁹ ⁊ ramis porte itrantibus ⁊ se minorãtib⁹ ⁊ sub
tiliantibus ad modũ capillorũ occurrẽtib⁹ orificijs diõ
nũ radicũ uene q̃ a gibbo ep̃is ascendit. Et non facit ip
sam penetrare i illas coangustatões nisi melior ↄmistio
aque bibite supra iꝺ qꝺ idiget corpus. qũ ergo i istaruꝫ
uenarũ uillis diuidit̃ fit q̃i epar totalr̃ tangat h⁹ chili to
talitatẽ. ⁊ ꝑpter illud tũc ei⁹ opatio ẽ uehemẽtior ⁊ forti
or ⁊ uelocior: ⁊ tũc coquit̃. ¶ In oi ãt decoctõe que ẽ
hmõi ẽ res q̃ ẽ sicut spuma ⁊ res q̃ ẽ sicut hypostasis: ⁊
res fortasse erit cũ eis aut q̃ aꝺ adustionẽ ꝑtinet: si deco
ctio supfla fuerit aut res q̃ nõ est bene cocta: et decoctio
fuerit minor q̃ dꝫ. Spuma ãt ẽ cholera rubea. ⁊ hypo
stasis ẽ mel̃ia q̃ ãbo st̃ nãles. ¶ Adusti ṽo subtilr̃ est ma
la cholera rubea: ⁊ eius spissum ẽ mel̃ia mala non nãlis:
⁊ qꝺ nõ bñ coctũ ẽ phlegma ẽ. Quod ãt ꝺ hoc toto res
colata ẽ q̃ ẽ bñ cocta ẽ sãguis. q̇ tñ q̃diu ẽ in ep̃e subtili
or existit q̃ dꝫ ꝑꝑ aquosaꝫ sr̃fluitatẽ ꝑꝑ rẽ quã dixiũs ẽ
necãria. ¶ Istud ṽo qꝺ ẽ sãguis qũ ab ep̃e sepat̃ ab a
quositate supflua illico mũdat̃: q̃ necessaria nõ ẽ nisi ꝑp
ter cãꝫ q̃dã q̃ iã sublata ẽ. ¶ Extrahit̃ ergo aquositas
a sanguine in uenas que ad renes descendit et fert secũ
sanguinem qui ad renes nutriendos sua quantitate ⁊
qualitate bonus existit. Nutritq͡ꝫ renes unctuositas h⁹ a
quositatis ⁊ sanguineitatis: deinde aliud qꝺ remanꝫ ad
uesicã tẽdit ⁊ post ad uirgã. ¶ Sanguis ãt essentie bo
ne ꝑ uenã magnã aꝺ gibbositatẽ ep̃is ascẽdentẽ uadit ⁊
tẽdit ꝑ uenas q̃ ab ea ut rami sepãt̃ deiñ gedeguil uena
rũ p⁹ ea sedenechi gedeguil: p⁹ i suggẽtib⁹ seguechi: deiñ
i ueis q̃ st̃ sic̃ uilli capillarib⁹ sil̃es: postea sãguis ab earũ
orificijs sudãdo labit̃ i mẽbra ex ꝑte diuisa. ¶ Sãguis
ergo cã efficiẽs calor ẽ tẽꝑatus. ¶ Et cã materialis ẽ
qꝺ de nutriẽtib⁹ est temꝑatũ ⁊ de potib⁹ bonis. ¶ Et
formalis cã ipsius ẽ decoctio nona. ¶ Et eius cã fina
lis ẽ ut nutriat corpus. ¶ Efficiens ṽo cholere rubee
cã est igneus calor supfluus ⁊ ꝑprie in epate. ¶ Et ei⁹
cã materialis ẽ qꝺ de nutriẽtibus ẽ subtile calidũ dulce
⁊ unctuosũ ⁊ acutũ. ¶ Et eius cã formalis ẽ decoctõꝫ
ad superfluitatẽ ꝑcedere. ¶ Et eius finalis cã e necessi
tas ⁊ utilitas quas noiauimus. ¶ Efficiens ãt phleg
matis cã ẽ cal̃itas attenuata. ¶ Et eius materialis cã
ẽ qꝺ de nutrienti b⁹ ẽ grossũ humidũ uiscosũ ⁊ fridum.
¶ Et eius cã formalis ẽ decoctõis attenuatio. ¶ Et
eius finalis cã est necessitas eius. ¶ Et utilitas ipsius
quas noiauimus. ¶ Mel̃ie aũt hypostasiue q̇dẽ cã ef
ficiens ẽ calor tẽperatus. Sed cã efficiẽs aduste ẽ cali
ditas q̃ ab equalitate ẽ egressa. ¶ Et eius cã materiał
ẽ qꝺ de nutrientibus ẽ uehemẽter grossum pauce humi
ditatis: ⁊ eorũ calidũ ẽ fortius illo. ¶ Et cã ei⁹ forma
lis ẽ fex hypostiua sꝫ unũ duoꝝ modorũ: unde nꝫ labit̃
nꝫ resoluit̃. ¶ Et eius cã finalis ẽ necessitas eius ⁊ iu
uamẽtũ ipsius qꝺ noiauimus. ¶ Mel̃ia aũt fit multa:
aut ꝑꝑ cal̃itatẽ epatis aut splenis ꝺbilitatẽ aut ꝑꝑ frigo
ris uehementiã ↄgelãtis: aut ꝑꝑ ↄstrictõis ꝑseuerantiã
aut ꝑꝑ egritudines q̃ multe ⁊ prolixe fuerũt. quare ꝑpt̃
illud hũores facti sunt cineres. ¶ Qũq͡ꝫ mel̃ia mł̃tipli
cat̃ ⁊ iter stomachũ ⁊ epar stat: sanguinis ⁊ horũ humo
rũ generatõ cũ ea miorat̃: g⁹ sãguis minuet̃. ¶ Debes
aũt scire ꝙ gñatõis hũorũ cãe cal̃itas et fr̃itas cũ alijs
existũt cãis sꝫ cal̃itas eq̃lis sãguinẽ gñat. et sr̃fluẽs cho
lerã gignit rubeã. mł̃tũq͡ꝫ sr̃fluaꝫ mel̃ia generat ꝑꝑ sr̃flui
tatẽ adustionis. ⁊ fr̃itas q̇ꝺẽ phlegma generat. ⁊ multũ
superflua generat mel̃iam propter superfluitatẽ ↄgelati
onis. ¶ Debes ãt attendere uirtutes passiuas cum uir
tutum actiuarum eq̇distantia. Neq͡ꝫ oꝫ ut sit credulitas
ꝙ ois ↄpl̃io sibi generat sil̃e et nõ sui cõtrarium per ac
cidens: lꝫ nõ fit per ẽentiã. ¶ Cõpl̃oni ei multotiẽs ac
cidit ut cõtrarium generet: frida nãq͡ꝫ ↄpl̃io ⁊ sicca ple
runq͡ꝫ generat humiditatẽ extraneã: nõ ꝑpter ↄuenienti
am sed ꝑpter digestiue debilitatẽ. et hmõi q̇ꝺẽ ↄpl̃onez
hñs ẽ hõ macer: cuius iuncture sunt laxe et ẽ lenis ⁊ ip
se ẽ timorosus ⁊ fr̃idus tactu et suauis. et uene anguste:
et similat̃ huic qꝺ generat̃ seniũ ꝺ phlegmate: lꝫ certa se
ni ↄpl̃io fr̃ida fit et sicca. ¶ Debes ãt scire ꝙ sanguis
⁊ qꝺ cũ eo labit̃ tertiã hꝫ i uenis digõnẽ. ⁊ qũ per mem
bra diuidit̃ ut unũquodq͡ꝫ suum recipiat nutrimẽtuꝫ hꝫ
digõne quartã. Supfluitas igit̃ digõnis ꝑme q̃ ẽ in sto
macho per itestinorũ egredit̃ uiã. ⁊ s̃e digõnis q̃ fit in
ep̃e superfluitas pl̃imum cum urina egredit̃. Qꝺ ãt de
ea remanꝫ ad splenẽ ⁊ fel tẽdit. Duarũ uero digõnũ re
manentiũm superfluitates per resolutõeꝫ que nõ sentit̃
et per sudorẽ et per sorditiẽ extrinsecã egrediunt̃. Cui⁹
pars ẽ ꝙ per foramia egredit̃ sensibilia sicut per nares
et instrũm auditus. aut nõ sensibilia sicut ꝑ poros aut ex
tra nãm sicut per apata cum aperiunt̃: aut qꝺ nascit̃ ex
additõibus i corporib⁹ sicut pili et ungues. ¶ Debes
ãt scire ꝙ si alicuius humores subtiles existunt: eorum
eũo eum debilitat cui multum nocet in sui fortitudine:
suorum pororum ãplitudo ꝑꝑ qꝺ resolutõem sequit̃ de
bilitas. et ꝙ humores subtiles ad eũandũ et resoluẽdũ
sunt faciles. qꝺ ãt ad rsoluendũ et eũandũ ẽ facile spiri
tui facile associari põt i sua resolutõe: cum eo igit̃ resol
uit̃. ¶ Et debes scire ꝙ queãdmodum humores isti i
suis generatõibus cãs hñt sic et in suis motibus habẽt
cãs. ¶ Motus nanq͡ꝫ et res calide sanguinẽ mouẽt et
cholerã rubeã et fortasse mouebũt mel̃iam: et forte faci
ẽt eã. ¶ Quies ṽo phlegma forte reddit et aliq̃s mel̃ie

et ēt ipſemet extimatōes mouēt hūores. uerbigīa. ſāgui
nē ei mouet res intueri rubeas. quapropter prohibeūs
illum ex cuius naribus ſangnis fluit res ſplendorē ha
bentes rubeum aſpicere. Et hec quidem dicimus de
hūoribus ⁊ eorum generatōib⁹. ¶ Loqui uero cōtra
pſuos et deuiātes dñt ſapiētiarum opifices ⁊ ñ medici

¶ Capitulum primū doctrine quinte ad ſciendum q̇d
ſit membrum ⁊ ſue partes.

Membra āt ſt corpora q̄ ex ꝑma hūorū gene
rant ꝯmiſtione: queādmōꝫ hūores ſt corpo
ra q̄ ex prima ciborū generāt ꝯmiſtiōe ſicut
cibi ſunt ex prima cōmiſtiōe generati elemtorū. ¶ Mē
brorū āt alia ſt q̄ ſūt ſimplicia: alia ſunt q̄ ſt ꝯpoſita. Et
ſimplicia quidē ſūt quorū q̄cūqꝫ ſenſibilē aſſumpſeris
ꝑtē in noīe ⁊ diffinitione erit toti cōicans: ſicut caro in
ſuis ꝑtib⁹ ⁊ os in ſuis ꝑtib⁹: ⁊ neruus in ſuis ꝑtib⁹ ⁊ his
ſilia. Jōqꝫ ſiliū uocāt ꝑtiū. ¶ Cōpoita ṽo ſt illa quo
rū q̄cūqꝫ acceperis ꝑtē in nōie ⁊ diffinitōe toti cōicans
nō erit ſicut manus ⁊ facies. ꝑs ei faciei nō eſt facies nꝫ
ꝑs manus ē manus: ⁊ uocāt mēbra inſtalia: eo ꝙ ſunt
aīe inſtra ad ꝯplēdū mot⁹ ⁊ opatōes. ¶ Primū mēbro
rū ſiliū ē os: qḋ durū ē creatū: qm̄ ipm ē corporis fūda
mentum ⁊ ſubſtentaculū motuū. ¶ Poſt ipm ṽo ē car
tilago q̄ oſſe exiſtit mollior. Jōqꝫ flecti pōt: ſꝫ ē oīb⁹ aliȷ̄s
mēbris durior: cuius iuuamētū i creatōe fuit ut oſſium
cum corporibus mollibus per ipſam melior fieret ꝯtinu
atio: ⁊ ut durū cum molli non abſqꝫ medio cōponeret:
duro ei molle lederet ⁊ ꝑcipue i hora percuſſionis ⁊ ꝯ
ſtrictōis ſi nō ēet ꝯpō ordinata: ſicut ē in oſſe ſpatule ⁊
hippocondriorū ⁊ in oſſibus coſtarū: ⁊ ſicut ē epiglota
lis cartilago: ⁊ illud qḋ ē ſub torace: ⁊ ut per ipam ēt fo
ret melior iūcturarum ſe adinuicē fricātiū uicinitas: ne
ſua duritie rūperent: ⁊ ēt ut qū aliq̇s muſculuſ ſe extē
dēdo ad aliqḋ peruenerit mēbrorū i quo os non exiſtat
cui innitat ⁊ a quo cōfortet ſicut palpebrarum muſculi
ut ſit ibi ſuſtentaculum cordis eorū ⁊ defenſio: ⁊ plerun
qꝫ ēt i multis locis ē neceſſe rē aliquā rei alicui inniti q̄
nō ſit dura in ultio ſicut epigloti. poſtea ſt nerui qui ſūt
corpora a cerebro orta aut a nucha alba: ad flectenduꝫ
mollia: ⁊ ad ſeꝑandū dura ad hoc creati ut ꝑ eos m̄bra
ſenſū hēant ⁊ motū. ¶ Poſt neruos ſt corde q̄ q̇dē ſūt
corpora q̄ ab extremitatib⁹ muſculorū oriūt ⁊ neruis ſi
milant: ⁊ ad mēbra tēdentes mobilia plerūqꝫ ſua retra
ctatōe retrahūt mēbra ꝑꝑ muſculi cōtractōeꝫ ⁊ ꝯgrega
tōem ⁊ ꝑꝑ retrorſum reductōem: ⁊ qñqꝫ relaxāt laxam̄
to ſui ꝑꝑea ꝙ muſculus dilatat cū ad ſuū redit ſitū: aut
ſupra mēſurā quā eius hꝫ lōgitudo: ⁊ ſupra diſpōnem
quā hꝫ qū i ſuo nāli exiſtit ſitu addit: ſicut in q̇buſdā ui
demus muſculis: qui quidē ſm plimū ſūt ꝯpoſiti ex ner
uis qui ad muſculū tēdūt: ⁊ ab alra ꝑte egrediūtur ⁊ ex
corporibꝫ ꝺ quibus poſt cordarū relatōeꝫ tractabiūs.
Et hec q̇dē ſt q̄ ligamēta uocāt: q̄ ēt ſm uiſum ⁊ tactū
neruoſa exiſtunt ⁊ ab oſſib⁹ uenientia ad muſculū uadūt
⁊ fiūt fila ipſa ⁊ nerui i eo: qḋ ergo ē ſuꝑ ꝑtē muſculi uo
cat caro: ⁊ qḋ ab eo ſeꝑat ⁊ ad iūcturā uadit ⁊ mēbrū
motū colligit in ſeipſo ⁊ ꝑmutat corda. ¶ Poſt eas āt
ſt ligamenta q̄ ꝑdiximus q̄ ēt ſt corpora neruo ſilia quo
rū q̇dā ſunt q̄ abſolute ligamenta uocāt ⁊ quedā ſt que
nōie alahacab ł alchaab approprianṫ. illḋ ṽo qḋ ad mu
ſculū extēdit nō uocat niſi ligamētū. Et illḋ qḋ ad mu
ſculū nō extēdit: ſꝫ tm̄ qḋ eſt inter duo extreme oſſium
iuncture ꝯtinuat aut inter alia mēbra. Et unā rē aliȷ̄ fir
miter annectit ꝑꝑ qḋ ligamētū uocat: ⁊ qñqꝫ noīe alab
acab ł alchaab approprianṫ. ligamētorū ṽo nullū ſenſum
hūit ne ꝑꝑ motū multū: ⁊ fricatōem doleret. Juuamen
tū aūt ligamēti ex eo qḋ ꝑmiſſū ē ꝑpēdit. ¶ Et poſt li
gamēta ſt arterie: que ſt corpora que a corde naſcūt cō
caua in lōgitudinē extēſa neruoſa ⁊ i ſui ſbā ligamenta
lia hñtia motiones dilatādo ſe ⁊ cōſtringēdo que ex q̇e
tibus diſcernūt. Que q̇dē ad hoc fuerūt create ut cor
euentet: ⁊ fumoſus uapor ab eo expellat ⁊ ſpūs mēbriſ
corporis diſtribuat. ¶ Poſt ſt uene que arteriȷ̄s ſiles
exiſtunt ſed ſunt ab epate. Et ſunt quiete. Que quidem
fuerit create ad hoc ut ſanguis mēbris que ſt in corpore
ꝑtiat. ¶ Deiñ ſt pāniculi q̄ ſt corpora de filis neruoſis
ñ ſenſu ꝑceptis texta: quorū ſpiſſitudo tēuis exiſtit dila
tata aliorū corporū ſuꝑficies coopientia ⁊ ꝯtinētia ea ꝓ
pter iuuamēta. ex q̇b⁹ ē ut ſūmā eorū i ſua figura ⁊ factu
ra cuſtodiāt. ⁊ ex eis ē ut ea ab aliȷ̄s corporib⁹ ſuſpēdāt
⁊ eis anectāt mediātib⁹ neruo ⁊ ligamēto: que fila fcā
fuerūt ex q̇bus texti fuerit ſicut renes dorſo. ⁊ ex eis eſt
ut mēbra ſm ſui ſbām ſenſū ñ hñtia ꝑ ipſos hēant ſuꝑfi
ciē ſui ēentia ſentientē: que illud qḋ ei occurrit ſentit: ⁊
accidentalr ſentit qḋ in corpore accidit qḋ eis inuolutū
ē. Et hec q̇dē mēbra ſt ſicut pulmo epar ſplen ⁊ renes.
hec ei ſua ſbā nullo mō ſentiunt. ſꝫ nꝫ ſentit illḋ qḋ i eis
ꝑcuſſionē facit niſi qḋ de pāniculis ſuper ea exiſtit. Nū
qꝫ in eis accidit uētus aut apa ſentit. Sed uētuꝫ ſentit
pāniculus accñalr ꝑꝑ extēſionē que ꝯtingit in ipſo. apa
ṽo ſentit ꝑncipiū pāniculi: ⁊ eius appēſionē accñtalr. iō
qꝫ m̄brū apatis grauitate laxat. ¶ Poſtea ē caro que
ē locorū uacuorū ipletio que i horuꝫ mēbrorū ſitu i cor
pore exiſtunt ⁊ iporū fortitudo qua ſuſtentat. ¶ In u
no quoqꝫ uero mēbro ē uirtus nālis q̄ ei res nutrimēti
ꝯplet. ¶ Et hoc q̇dē ē nutrimētū attrahere ⁊ retinere
⁊ aſſimilare ⁊ unire ⁊ ſuꝑfluitatē expellere. ¶ Et poſt
hec q̇dē mēbra diuerſificāt. ſt ei eorū quedā que preter
hāc ṽtutē iſuꝑ aliā ṽtutē hñt que ab eis ad aliḋ ꝓcedit.
⁊ quedā ſt eorū que hoc nō hñt: ⁊ alr quedā eoruꝫ ſūt
que ꝑter hāc ṽtutē inſuꝑ ṽtutē hñt que eis ab alio ifluit
⁊ ſt eorū quedā que nō. ¶ Nū g° ꝯpō fiet ſequet ꝙ eſt
membrum ſuſcipiēs ⁊ tribuēs. ⁊ mēbrum tribuēs ⁊ nō
ſuſcipiēs: ⁊ mēbrum ſuſcipiens et nō tribuēs: et mēbrū
nꝫ ſuſcipiēs nꝫ tribuēs. ¶ De mēbri āt tribuentis ⁊ ſu
ſcipientis inuentōe ñ dubitam⁹. In cerebro nāqꝫ et epe
oēs ꝯueneīt medici qḋ unumqḋqꝫ eorum ṽtuteꝫ uite ſu
ſcipit ⁊ calorē nālē et ſpūm a corde et unūqḋqꝫ eorum
pricipium hꝫ ṽtutis quā aliȷ̄s tribuit. Sed cerebrum q̄
dē ꝑbet ſenſum ſm quoſdā abſolute et ſm quoſdā non
abſolute: et epar ē pricipium nutrimēti ſm quoſdā abſo
lute et ſm quoſdā nō abſolute. ¶ De mēbri āt ſuſcipiē
tis et nō tribuentis iuentōe ñ dubitam⁹ ſicut caro ē que
ſentiendi ṽtutē ⁊ uite ſuſcipit et nō ē alicuius ṽtutis pri
cipium quā aliȷ̄ ullo mō tribuat. ¶ De aliȷ̄s ṽo duab⁹
diōnib⁹ ꝑtib⁹ in una earum medici a magno phorum di
uerſificati ſt. ¶ Phoruꝫ nāqꝫ magnus dixit ꝙ mēbrū
tribuens et nō recipiens ē cor ipm ei ē oīum ṽtutum ꝑ
ma radix et oīb⁹ aliȷ̄s mēbris ſuas tribuit ṽtutes q̇bus
nutriunt et uiuunt et quibus ꝯprehēdunt et quib⁹ mo
uent. ¶ Medici āt et quidaꝫ ꝑmorum phorum has
uirtutes i mēbris partiti ſt: et nō dixerunt ꝙ ſit mēbruꝫ
tribuēs et nō ſuſcipiens. ¶ Et phi quidē ſmo qum ſu
btiliter certificat ē ueracior. Sed medicorum ſmo in
ꝑmis qum attendit ē magis manifeſtus. ¶ Poſtea in
alia diōnis ꝑte diuerſificati ſt medici int ſe et phi int ſe
una ei ſecta dixit ꝙ oſſa et caro ñ ſētiētia et eorū ſilia ñ

ꝑdurãt nisi ꝑ uirtutes ꝓprias que sᷓ i eis que ñ ab aliĳs
principiĳs eis influxerũt. Sed per illas uirtutes qͣ̃ nu
trimẽtũ eis trãsmittiᷓ sibi sufficiunt et nꝫ ipsa aliĳ rei uir
tutem tribuũt nꝫ ẽt aliud mẽbrũ eis aliã tribuit ꝟtutez.
¶ Alia uero secta dixit ꝙ uirtutes iste nõ sᷓ eis ꝓprie:
sed ab epe et corde in generatõis principio eis ĩfluxerit
⁊ in eis quiete permanserit. ¶ Medico tñ nõ attinet ut
in sequẽdo demõstratia ꝓcedat argumentatõe. unde de
his duabus diuersitatibus ad ueritatẽ exitus ꝓueniat:
nꝫ pꝫ ei semita ad hoc in q̃tũ ẽ medicus. nꝫ hoc ipm in
aliq̃ suarũ ꝑscrutatõnuꝫ ⁊ suarũ actionũ ipedit. ¶ Dꝫ
ãt scire ⁊ credere i diuersitate prima qꝺ nõ ẽ ei curãdũ
utrum cor sit principiũ sentiendi ⁊ motionis cerebro: ⁊
ꝟtutis nutriẽtis epi aut nõ sit. Cerebrũ nãqꝫ siũ ꝑ se siũ
pꝰ cor hẽat: ꝑ̇ncipiũ aĩaliũ actionũ existit ꝯpatõe aliorũ
mẽbrorũ. ¶ Et epar siłr actionũ nãliũ nutriẽtiũ pricᵐ
existit aliorũ mẽbrorũ ꝯpatõe. et ꝺ alia q̇dẽ diꝟsitate dꝫ
scire ⁊ credere ꝙ nõ ẽ ei curãdũ utrũ uirtus nãlis in ta
li q̃le est os in principio generatõis ab epe uenerit: aut
eã ꝑ suamet ꝯpłione mereᷓ aut nihil sit eorum. ¶ Sed
dꝫ credere ꝙ hec uirtus ad ipm nõ ꝓfluit. nisi ab epe nã
si inter ea uia claudereᷓ ⁊ os nutrimentum aptuꝫ hẽret
eius actio destrueret quẽadmõm fit i sensu ⁊ motu. quꝫ
neruus qui ꝓuenit a cerebro stringiᷓ. uirtus ꝟo illa ossi
nãlis facta ẽ dũ eiꝰ ꝑmanserit ꝯpłio. ¶ Et tunc quidẽ
explanabiᷓ ei dionis hitudo. ⁊ uidebit mẽbra pricipalia
q̃ sᷓ: ⁊ mẽbra ꝑ̇ncipalibꝰ ꝺseruientia ⁊ mẽbra ñ pricipa
lia absqꝫ ꝟuitio. mẽbra uero principalia sᷓ mebra que ꝑ̇
marũ uirtutũ que in corꝑe existũt que ad hoc sᷓ necessa
rie ut singulare aut spẽs perdurẽt principia habent. ꝟm
ꝟo singularis durabilitatẽ sᷓ tria principia. ¶ Cor qui
dem ẽ principiũ uirtutis uite. ⁊ cerebrũ q̇dẽ ẽ ꝑ̇ncipiuꝫ
uirtutis sentiendi ⁊ mouẽdi. ⁊ epar q̇dẽ est principium
nutriẽdi. Sed ꝟꝫ spẽi durabilitatẽ sᷓ pricipalia hec tria
⁊ ẽt aliud q̃rtũ qꝺ spẽi existit ꝓprium ⁊ sunt testiculi qui
uni rei sᷓ necessariĳ ⁊ ad rẽ aliã iuuatiui. ¶ Necessitas
ergo ẽ ad sꝑma generãdũ qꝺ genelogiã ꝯꝟuat. Juuamẽ
tum ꝟo ẽ ad hoc ut ꝯplemẽtum forme deᷓ: ⁊ cõpłio mas
culina ⁊ feĩa ꝯꝟueᷓ: q̃ spẽbꝰ aĩalis accidẽtia sᷓ inseꝑabi
lia: ⁊ nec sᷓ ex rebꝰ in aĩalitatis ẽentiã igrediẽtibus. mẽ
brorum uero deseruientiũ alia sᷓ que ꝟuitute deseruiunt
ꝑ̇paratoria alia que seruiunt ꝟuitute latoria. Et ꝑ̇para
toria quidẽ ꝟuitus uocaᷓ utilitas. latoria uero ꝟuitꝰ ab
solute uocatur. ¶ Seruitus ãt ꝑ̇paratoria ẽ anteq̃ ꝑ̇n
cipale opeᷓ. et latoria ꝟuitus postq̃ principale operaᷓ.
Cordis uero ꝟuiens ꝑ̇parator ẽ sicut pulmo. et eius ser
uiens lator ẽ sicut arterie. ¶ Cerebri uero ꝟuiens ꝑ̇pa
rator ẽ sicut epar. ⁊ alia nutrimẽti mẽbra ⁊ custodie spũs
⁊ lator ẽ sicut nerui. ¶ Epis ꝟo ꝑ̇parator ꝟuiens est si
cut stomachus. ⁊ lator ẽ sicut uene. ¶ Et testiculorum
quidẽ ꝟuiens ꝑ̇parator sᷓ sicut mẽbra que anteq̃ ipi ge
nerant sꝑma. Sed eorum ꝟuiens lator ẽ uirga i uiris ⁊
uene que sᷓ inter eos ⁊ ipsam: ⁊ i mulieribus siłr sᷓ uene
que sꝑma ad locum ꝯceptõis ipellunt ⁊ mulieres insuꝑ
hñt matricẽ ꝑ quã sꝑmatis ꝯpleᷓ utilitas. ¶ Gal. aũt
dixit ꝙ mẽbrorum alia sᷓ que opatõem tm̃ efficere hñt.
alia que iuuamentum tm̃. ⁊ alia sᷓ que opatõem ⁊ iuua
mentum hñt. primum ẽ sicut cor. ꝟm ẽ sicut pulmo. ter
tium sicut epar. ¶ Dico ãt ꝙ ꝑ opatõem oꝫ intelligi il
lud qꝺ cum re solũmõ opationum in uita singularis in
gredientium ꝯpleᷓ: aut in spẽi ꝑmanentia sicut cor in ge
neratõe spũs. ¶ Et per iuuamentum oꝫ intelligi illud
qꝺ ꝑ̇paraᷓ ad alterius mẽbri operatõem suscipiendam

⁊ tunc erit opꝰ ꝯpleta ad dandã singulari uitaꝫ aut spẽi
permanẽtiã quẽadmõꝫ pulmo aerẽ ꝑ̇parat. Ipm uero
epar ꝟm suam ꝑficit primo digõnẽ. et digõni tertie et q̃r
te apparatũ ꝑ̇stat. ergo iq̃tũ digõnẽ ꝟam adeo perfectã
efficit quoad sanguis ad ipmmet nutriẽdum sit bonꝰ ac
tõem operatus ẽ. ¶ Et in q̃tũ operatõem efficit que i
alia expectata opatõe auxiliaᷓ iuuamẽtũ efficit. ¶ Et
ẽt denuo dicemꝰ ꝙ membrorum alia sᷓ que generãᷓ ex
spermate que sᷓ ~~siliũ~~ similium partium mẽbra ꝑ̇ter carnẽ et adi
pem. et alia sᷓ que ex sanguine generãᷓ sicut adeps et ca
ro. qꝺ ei est ꝑ̇ter hec duo ex duobꝰ generaᷓ sꝑmatibus
masculorum spermate et spermate mulierum. ¶ Sed
ꝟm ꝟmonem eiꝰ qui de sapientibus uerificauit: de sꝑma
te masculi generaᷓ sicut generaᷓ caseus de coagulo: et ꝺ
spermate mulieris generaᷓ sicut caseus generaᷓ ꝺ lacte.
et sicut principium coagulatõis ẽ i coagulo ita princip
ium coagulatõis forme ẽ i spermate uiri. ¶ Et sicut pri
cipium coagulatõis est in lacte ita principium coagula
tõis forme. s. uirtutis patientis ẽ i spermate mulieris. ⁊
quẽadmõm unumqꝺqꝫ duorum coaguli ꝟꝫ et lactis est
pars sbẽ casei qui fit ex eis: ita unumqꝺqꝫ duorum sper
matum est pars sbẽ embrionis: hoc ãt uerbum nõ parũ
imo multum uerbis Gal. est cõtrarium. Sibi nanqꝫ uꝫ
ꝙ cuiqꝫ duorum spermatuꝫ inest uirtus coagulatiua et
uirtus coagulatõem suscipiens: et ꝓpᷓ hoc nõ se prohi
bet quin dicat ꝙ uirtus coagulatiua i masculis est forti
or et uirtus coagulatõem suscipiens est fortior in femis.
¶ Qualr ãt ꝟmo i hoc certificeᷓ inueniᷓ in nr̃is libris
qui sᷓ de sapientiis radicalibꝰ. ¶ Postea uero sanguis
qui in tꝑe menstruorum a muliere separabaᷓ fit nutri
mentum. ¶ Sed alia pars eius est que in siłitudinez ꝯ
uertiᷓ sbẽ spermatis et membrorum que ex eo generãᷓ
et erit nutrimẽtũ augmentãs ipm. Alia pars eius ẽ q̃ ñ
nutrimẽtũ fit adhuc sꝫ ẽ ꝯueniens ut coaguleᷓ adiplẽda
loco mẽbrorũ primorũ uacua ⁊ fit caro ⁊ adipis ⁊ alia
ꝑs eiꝰ ẽ suꝑfluitas q̃ nulli harũ duarũ rerũ ẽ bõa et re
manet usqꝫ ad horã partus quã utpote nã superfluã ex
pellit. Nunqꝫ infans parturiᷓ sanguis quẽ ipsius epar
generat hꝰ sanguis uices supplet et generaᷓ ex eo qꝺ ab
illo sanguine generabaᷓ. ¶ Et caro q̇dẽ ex sanguine ge
neraᷓ spisso quẽ całitas et siccitas coagulãt. adeps ꝟo
ex eius aquositate et unctuositate generaᷓ quã friditas
coagulat: iõqꝫ ipsam całitas resoluit. ¶ Mẽbra ãt que
ex spermate sᷓ creata cum sołonem ꝯtinuitatis patiunᷓ
certa ꝯtinuitate ñ restauranᷓ nisi pauca ex eis et in pau
cis hitudinibus et in etate pueritie sicut ossa et rami ue
narum parui. nõ ei magni nꝫ arteriarum. ¶ Dum eñ
aliqua eorum pars seiungiᷓ nihil loco eius nascitur. et
hec quidẽ sᷓ sicut ossa et nerui. ¶ Illa uero que ex san
guine sᷓ creata renascunᷓ post perditõem suã et ꝯtinuã
tur tali sbã q̃lis sᷓ ipsa sicut caro. ¶ Et illud quidẽ qꝺ
est creatum ex sanguĩe in quo adhuc uirtus existit sper
matis dum nondum inter ipm et sperma tꝑs intercessit
nisi paruum: illud mẽbrum qñ tolliᷓ iterum nasci põt si
cut dẽtes in etate pueritie. ¶ Dum ãt sanguis ad aliã
ꝯuersus fuerit ꝯpłonez nõ iterum renasceᷓ. ¶ Et dice
mus ẽt ꝙ mẽbrorum sentientium mobiliũ plerunqꝫ mo
tus et sensus siᷓ principium ẽ unus neruus: et plerunqꝫ
separanᷓ: et erit principium cuiusqꝫ uirtutis neruus.
¶ Et ẽt dicemus ꝙ oĩum interiorum que pãniculis sᷓ
inuoluta: pãniculus ex uno pãniculoruꝫ pectus: aut uẽ
trem cooperientium nasciᷓ. Sed eorum q̃ in pectore sᷓ
pãniculorum origo sicut diaphragmatis et uenarum et

arteriarum et pulmonis est ex pāniculo interioꝛ qui co
stas regit et membꝛoꝛum quidem et uenarum que sꝫ in
uentre panniculi oꝛiunꝫ ex siphac qui interius uentris
cooperit musculos. ¶ Omnia quoqꝫ mēbꝛa carnosa sꝫ aut
uiciosa sicut caro que est in musculis: aut uillꝫ carentia
sicut epar. Et nullus quidem motꝰ fit nisi per uillos.
¶ Uoluntariꝰ uero motus fit cā uillorū qui sꝫ in mu
sculis. Et nālis sicut motꝰ matricis ⁊ uenarum. ¶ Et
ꝯpositus sicut motus trāsglutiendi fit uillis ꝓpꝛijs ꝑ
formā ex situ longitudinis ⁊ latitudinis ⁊ trāsuersiōis.
¶ Attractioni vo sunt uilli qui ī longitudinē ꝓtēdūt
⁊ expulsione uilli qui ī latitudinē tēdūt: ꝯstrigētes ⁊ re
tentorij uilli qui ex trāsuerso uadūt. ¶ Membrorū au
tem que unā hn̄t tunicā sicut uenarum ⁊ uesice tres uil
lorum spēs ad inuicem sūt texte. Et membrorū que sꝫ
duas habētia tunicas uilli qui in latitudinē tēdūt sēp
in extrinseca existūt eorū tunica ⁊ alij duo in tunica eo
rum extrinseca: ¶ Illi tn̄ qui ī longitudine ꝓtēdūt ad
superficiem magis declināt extrinsecā. Qui talī nō cre
ati fuerūt nisi ne attrahēdi ⁊ expellēdi uilli simꝫ existāt.
immo melius est ut uilli attrahēdi ⁊ retinēdi sꝫ simꝫ nisi
in intestinis non enī mlta indigēt retētione sꝫ attractiōe
⁊ expulsione. ⁊ dicemus ēt ꝙ mēbrorū neruosoruꝫ cor
pora a sui substātia aliena continētiū. alia sūt que unaꝫ
hn̄t tunicā ⁊ alia que duas. Que aūt duabꝰ cōsistūt tu
nicis nō talī creata fuerūt nisi propter iuuamīta mlta.
¶ Quorum unū est mlta necessitas mlte custodie for
titudinis sue corporeitatis ne findāt cā fortitudis mo
tus eius ꝙ cōtinet in eis sicut arterie. ¶ Secundū est
mlta necessitas mlte custodie in re corporis quod ī eis
est reconditū ne resoluat ⁊ egrediat. ¶ Resolutiōis
uero timor ꝓuēit cā sue raritatis si unā hērēt tunicā.
¶ Et exitus timor est ideo ꝙ ꝑꝑ hoc etiā ad scindēdū
eēnt apte ⁊ hoc quidem corpus qđ in eis est reconditū
est sicut spūs ⁊ sāguis qui in arterijs sꝫ reconditi in quo
rū custodia ualde est studēdū ⁊ de quibus timet ne pro
nihilo recedāt. ¶ Spūs quidē ꝑꝑ resolutōeꝫ ⁊ sāguis
quidem propter fissuram. ex hoc nanqꝫ maximum time
tur malum. ¶ Tertius est quoniā qū alicui mēbro fu
erit necessarium ut sit ipius attractio ⁊ expulsio motu
uehemēti factum ē unicuiqꝫ earū singlr instrm̄ sine per
mistione ⁊ hoc ē sicut stomacus ⁊ intestina: quartuꝫ est
quoniā qum uoluntas fuerit ut unaqꝫqꝫ mēbri tūica oꝑ
ationi que ē ei propria sit prepata: ⁊ unaqꝫqꝫ duarū oꝑ
ationum acciderit ꝑꝑ ꝯplōnē ab alterius operationis
ꝯplone diuersā fuit melius inter eas diuidere: sicut sto
macus in quo fuit uolūtas sentiendi uirtutē eē: qđ qui
dē non fit nisi in mēbro neruoso ⁊ digerendi quod simi
lit non fit nisi ꝑ mēbrū carnosū. ¶ Unicuiqꝫ igit harū
duarum rerū tunicā posuerunt per se tunicā neruosam
uirtuti sentiendi ⁊ tunicā carnosā digestioni. Et nā qui
deꝫ intrinsecā tunicā fecit neruosam ⁊ extrinsecā carno
sam. ¶ Potest namqꝫ digerentis opō ad id qđ digestū
ē in potentiā sine occursu peruēire. Sentiēs vo id qđ
sentit nō potest sentire nisi obuiādo ei sensu vꝫ tactus.
¶ Et dicemus ēt ꝙ sunt quedā mēbra quorū ꝯplō sā
guini non ē propinq: ergo indiget sanguis in eorum nu
trimīto mltotiens conuerti sicut carnis: quapꝑ in eam
nꝫ foramina facta fuerunt nꝫ uentriculi in quibus aliq̄
to tp̄e nutrimentū qđ ei digerit imoret: ⁊ deinde caro
ex eo nutriat: immo illico qum ei nutrimētū occurrit ī
ipaꝫ ꝯuertit. Et sūt ex mēbris quedaꝫ quorum ꝯplō a
sanguinis ꝯplone ualde est remota. ¶ Ideoqꝫ qū necesse

fuerit sāguineꝫ ea nutrire oportebit ut in similitudinem
substātie eorum multis cōuersionibus ordiuati cōuer
tat sicut os: quapꝑ increatione ante unum positū fuit
foramen qđ eorū nutrimēto tāto contineat tp̄e q̄to illđ
in eiussimilitudinē cōuertat sicut in osse cruris ⁊ adiu
torij aut foramina mlta in ipis diuisa sicut in osse man
dibule inferioris. Et mēbris quidē que sic sunt neces
se est ut nutrimento ampliori ꝙ eis tūc sit necesse reple
ant: ut paulatim ⁊ paulatim procedāt illud in sui simili
tudinē conuertendo. ¶ Membra aūt fortia supfluita
tes suas ad mēbra debilia sibi uicina expellūt sicut cor
ad ascellas: ⁊ cerebrum ad loca que sūt post auriculas
⁊ epar ad inguina.

¶ Capitulum primum summe prime doctrine quinte
⁊ est sermo uniuersalis de ossibus ⁊ iuncturis.

(d) Icemus ꝙ ossium que sꝫ ī corpore: alia sꝫ q̄ sꝫ
sicut fondamītū qm̄ suꝑ ea est corpus fabrica
tum sicut spondiles dorsi. Spondiles nāqꝫ il
le corporis sunt fundamītū super quas ipuꝫ fabricatuꝫ
est quemadmōꝫ nauis super lignum fabricat qđ in ea
primum ponit. ¶ Et alia sunt que sūt in corpore sicut
clipeus ad tuendū sicut os cranei. ⁊ alia que sunt sicut
arma quibus bellatores impedientes repellunt sicut
ossa que uocātur simenia ⁊ sunt ossa que sunt suꝑ spon
diles dorsi sicut spine. ⁊ alia sunt quibus iuncturarum
uacuitates replent. sicut ossa sisamia que int ossa digi
torum existūt. ⁊ sūt alia que sunt ad corpora suspendē
da qne suspensione indigent sicut os laude assimilatum
quod est musculi guturis lingue ⁊ alioruꝫ suspensoriū.
¶ Omnia aūt ossa corporis sustentaculuꝫ sunt ⁊ erectio.
⁊ ossa quidē que ad sustentandum tātum sunt. aut defe
dendum ⁊ ad mēbra mouenda necessaria nō existūt soli
da facta fuerunt. lꝫ sint in eis uacuitates ⁊ foramīa ꝑua
⁊ pori qui fuerunt necesse in eis eē. eorū vo que ꝑꝑ mo
tū ēt necessaria fuerunt in quātitate concauitatis augm̄
tuꝫ factum fuit ⁊ iporū concauitas in medio eorum po
sita fuit et una: ne corpus eius receptaculis nutrimēti
paruis ⁊ seꝑatis indigeret qm̄ lapsum ide fieret immo
durum factum est eius corpus ⁊ ipius nutrimētum qđ
est medula in eius interiore est aggregatum iuuamen
tum igit additōis cōcauitatis intrinsece est ut sit leue.
⁊ iuuamētum unitatis cōcauitatis intrinsece est ut sit
corpus ipiꝰ durius. ⁊ iduritiei sui corporis iuuamētū ē
ne ī hora fortissimorū motuū rūpat. ⁊ iuuamētū medu
le que est in eo est ut nutriat ipsum sicut ante declaraui
mus: ⁊ ut ipsum semꝑ molificet ne frangatur: ideo ꝙ
motus ipsum exiccat ⁊ ut sit uentrem hn̄s ⁊ forte et soli
dum. ¶ Concauitas vo est minor qum firmitudo ma
gis est necessaria. ⁊ est maior qum plus necessaria est le
uitas. ¶ Ossa aūt porosa facta fuerunt sicci nutrimen
ti qđ nominauimus cā: ⁊ ꝑꝑ addicionē necessitatis: cā
rei alicuius que necesse est ut in ea penetret sicut odor
qui cum aere attrahit in osse collatorio simili: ⁊ cerebri
superfluitates que per ipsuꝫ expellūt. ¶ Omnia uera
ossa uicina sunt ⁊ coniuncta nꝫ int aliquod os ⁊ os qđ
ipsum sequit magnum existit spatium. ¶ Inter aliqua
tn̄ eorum inuenit spatium ꝑuū qđ cartilaginosa iplent
iaguabic aut cartilaginibꝰ similia que propter iuuamī
tum creata fuerunt ꝑꝑ quod ⁊ cartilagines. ¶ Et ubi
quidem de iuuamento illo non est curandum iunctura
inter ea sine laguabicata facta fuit sicut in mandibula

inferiori. ¶ Uicinitates uero que inter ossa existūt mľ tis sunt mōis. Sūt enim ossa quorū uicinitas est uicini tas iūctꝰe laxe ꝛ sꝰ alia quorū uicitas iūctꝰe ñ laxe nꝫ mľ tū stricte: ꝛ sꝰ alia quoꝝ uicitas iūctꝰe mľtū stricte ē uici nitas fixe aut almodrusu: aut mľsabac. ꝛ iūctꝰa q̇dē la xa ē cuiꝰ unū ossiū suorū suis motibꝰ facile potest mo ueri ita ꝙ os ñ moueatꝰ sicut est iūctura rasete cū aseid. ꝛ iunctura dura nō ualde stricta est illa cuius unius os sium motus per se non est facilis nꝫ est nisi quiddā mo dicum sicut iunctura que est intꝰ rasetā ꝛ pectinem: aut iunctura que inter duo ossa pectinis. Junctura vō ual de stricta est illa cuius nullum ossium ullo mō moueri pōt sicut iunctura toracis. ꝛ fixa quidē est cuius unum ossium hꝫ additamētū ꝛ aliō hꝫ foramē in quo figitꝰ illō additamentum fixione in qua non mouetꝰ sicut dentes i suis originibus ꝛ almodrus quidē ē cuius unūq̊dq꞉ os sium hꝫ uacuitates ꝛ dentes sicut serra: ꝛ dentes unius talꝰr sꝰ ꝑparati ꝙ alterius ossis uacuitates ingrediuntꝰ quemadmōꝫ erarij eris tabulas cōponunt: ꝛ h̄ quideꝫ iunctura uocatꝰ sezen sceu adorem: sicut sunt iūcture os sium cranei. ¶ Et mľsach quidē alia est que in longitu dine est cōnexa sicut iunctura que est iter duo ossa asse id: alia est que in latitudine continuatꝰ sicut iūcture spō dilium iferiorum ex spondilibꝰ dorsi. earum eni que su perius sunt iuncture non ualde sunt stricte.

¶ Capitulum secundum de anatomia cranei.

Omnium quidem ossium cranei iuuamētū ē ꝙ sūt ut clipeus cerebri ipsum coboperiētia ꝛ ab omnibus malis defendentia. iuuamentuꝫ uero q̄ꝺ mľta creata fuerunt: ꝛ non fuit unum tātū os in duas partitꝰ summas. quaruꝫ una comsideratꝰ ꝟꝫ res que sunt in ꝯpatōe ipiꝰ ossis ꝛ alia consideratꝰ in cōpa tōe eius ꝙ ipm os colligit. ¶ Prima uero summa in duo diuiditꝰ iuuamēta. unū ē ꝙ si craneo ipedimētuꝫ in una sui pte euenerit fracture aut putrefactōnis nō erit toti craneo cōis quēadmōꝫ eēt si unum foret os. secun dū ē ne in partibus unius ossis diuersitas induritie ꝛ molitie ꝛ raritate ꝛ spissitudine ꝛ subtilitate ꝛ grossitie hēatꝰ. ¶ Et h̄ quidē diuersitas est necessaria ꝑꝑ inten tōem quam in proximo dicturi sumus. ¶ Summe vō secunde iuuamēta sunt que ꝑ adoreꝫ ꝯplētꝰ. ¶ Quo rum quedā sunt que sunt in ꝯpatōne ipius cerebri: ua pores enim grossi qui ab eo resoluti egredi non ualerēt si eēt unum os: egrediendi aūt hn̄t uiā in adoreꝫ que ab eo sepantꝰ ut cerebrum ꝑꝑ resolutōeꝫ mūdificetꝰ. ¶ Et aliud est in cōpatōne eius q̄ꝺ de uillis neruoruꝫ a cere bro egreditꝰ qui ꝑ mēbra capitis uadunt ut uiaꝫ hēant. ¶ Et sunt alia duo iuuamēta cōmunia intꝰ ossa ꝛ inter alias duas res: unum est in compatōne uenaꝝ ꝛ arteri arum q̇ intius inegrediuntꝰ in capite ut uiam hēant. et aliud est in cōpatōne dure matris spisse ꝛ grauis ut ali que eius partes cū adoreꝫ teneantꝰ ꝛ a cerebro eleuē tur ne ei grauamen inferāt. ¶ Et huius quidē nālis fi gura ossis est ut sit rotūdum ꝑꝑ duas res ꝛ duo iuuamē ta unum est ꝑꝑ cōpatōnē ad interius: figura nāq꞉ rotū da est maioris dimēsionis ea quā recte linee cōphendūt figure: qum earum cōprehensiones eq̄les fuerint: ꝛ ali ud est in cōpatione ad exterius: quoniā figura rotunda ꝑꝑ i pulsiones non patitꝰ quēadmōꝫ angulos hn̄tes pa tiuntꝰ. ꝛ ipm quidē lꝫ sit rotundum in longitudine tm̄ fa ctum ē qm̄ origines neruorū a cerebro in longitudinē sunt pōite. ꝛ sic oꝫ ut non coāgustentꝰ. ꝛ duas hꝫ eminē tias ante ꝛ retro ut neruos defendat qui descēdunt ad

frontem ꝛ ad nucham. ꝛ h̄ quidem figura tres ueras habet adoreꝫ ꝛ duas hꝫ mēdosas. ꝛ i primis una ado reꝫ fronti est cōicans arcualis hoc mō. L. ꝛ uocatꝰ co ronalis. ¶ Et alia adheret adoreꝫ que directe transi ens in longitudinē diuidit caput in quo media ꝛ per se cōsiderata uocatꝰ sagittalis ꝛ in quantū ē cōtigua co ronali: uocatꝰ nerualis. ꝛ hꝰi quidē figura arcui similatꝰ in cuius medio linea recta sunt ꝑpendicularis ē erecta que ē hoc mō. ¶ Et adoreꝫ tertia inter occiput ꝛ ba sim ipius cōis existit cuius puncto cū ipa sit ꝟm figurā anguli extrēitas sagittalis cōtinuatꝰ ꝛ uocatꝰ adoreꝫ lau de eo ꝙ laude littere grece similis existat q̄ ē ita. ¶ Nū ꝙ duabus adoreꝫ quas prius nomiuauimꝰ cōtingitꝰ fit figura talis. ¶ Due vō adoreꝫ mendose ꝟꝫ capitis longitudinem sunt ꝑtēse utriq꞉ equidistātes sagittali q̄ ꝑfunditate integra in ossibus nō profūdātꝰ: Et he due corticales uocantꝰ. ¶ Non nālis aūt capitis figure sꝰ tres una ē ut anterior eminētia minuatur: ꝛ propterea de adoreꝫ admittatꝰ adoreꝫ coronalis. ¶ Et alia est ut posterior minuatꝰ eminētia et ad hoc de adoreꝫ ꝑdatꝰ adoreꝫ laude. ꝛ tertia ē ut utreq꞉ perdātꝰ eminētie ꝛ fi et capud ut spera lōgitudinē ꝛ latitudinē hn̄s equales: de hac quidē figura summꝰ medicorū Gal. dixit ꝙ ꝑꝑea ꝙ dimensiones in ea sunt equales oportuit ꝟm eq̄litatē ut dimēsiones adoreꝫ eēnt eq̄les ſꝫ diuisiones adoreꝫ in primis erant tres in longitudine ꝛ due i latitudine. erit itaq꞉ in hac adorem una in lōgitudine ꝛ similꝰr ado reꝫ una in latitudine. ¶ Et erit adoreꝫ quidē latitudi nalꝰ adoreꝫ i mēdio latitudis ab aurē ad aurē sicꝰ lōgitudi nalis adoreꝫ. in medio longitudinis: dixit ēt summus medicorū Gal. ipossibile est capud aliam figuraꝫ quar tam nō nālē hēre. s. ita ut sit longitudo minor latitudie: nisi de uentriculis cerebri aut de ipius corpore aliq̄d minueretꝰ: quod quidē uite est contrarium ꝛ cōpōis ꝑ hibēs bonitatē. ¶ Et hic q̇dē primi medicorū hipo. dcā cōcessit q̇ dixit capitis figuras q̄tuor tātū existere.

¶ Capitulū tertiū de anatomia eius q̄ꝺ ē sub craneo.

Caput post hoc quinque hꝫ ossa. quoruꝫ qua tuor sunt ut parietes. ꝛ unum est sicut basꝰ. hi aūt parietes cum eo facti sunt duriores eo ꝙ casus ꝛ ꝑcussiones ad eos ꝟꝫ plurimuꝫ tendunt ꝛ quia necesse fuit ut craneum eēt rarum factum est meditulliū similꝰr rarum ꝑꝑ duas res: una est ut uapores inde egre diātꝰ qui resoluūtꝰ. ꝛ altera ne grauamē cerebro iferat. ꝛ de parietibus quidē posterior durior factꝰ e eo ꝙ a sensus custodia est remotꝰ. ¶ Paries primꝰ est os frō tis cuius superior terminus est adoreꝫ coronalis ꝛ in ferior adoreꝫ que ab una extremitate coronalis ꝑue niēs trāsit suꝑ oculos apō supcilia ꝛ cōtinuatꝰ eiꝰ finis alij extremitati coronalis. alij uero duo parietes qui a dextra sunt ꝛ a sinistra sunt ossa in quibus sunt aures ꝛ uocantꝰ petrosa ꝑꝑ sui duritiem. ¶ Quoruꝫ unūq̊dq꞉ terminantꝰ superius ad adoreꝫ coronalis ꝛ iferius ad adoreꝫ que prouenit a sumitate adoreꝫ laude ꝛ proten ditꝰ usq꞉ ad coronalē ꝛ ab interiori ꝑs coronalis et po sterius ꝑs adoreꝫ laude. Quartum uero parietē ter minat superius adoreꝫ laude ꝛ inferius adoreꝫ que ē cōis inter capud ꝛ paxillū ꝛ iungit inter duo extrēa laude. Basis autē cerebri ē os q̄ꝺ oīa alia sustinet ossa ꝛ uocatꝰ basillare: q̄ꝺ quidē durū ꝑꝑ duo iuuamēta fuit creatū. unū ē ꝙ durities ad portādū iuuat. ꝛ aliō ꝙ du rū minꝰ suscipit putrefactōeꝫ sꝰfluitatū: ꝛ hoc q̇dem os sub sꝰfluitatibꝰ q̄ superꝫ ipm sꝑ descēdūt positū ē: ideoq꞉ fuit

melius ipm eẽ durum. ¶ In unaquaq3 preterea duo
rum tẽporũ parte sũt duo ossa dura que cooperiũt ner
uũ qui transit in tẽpore. Quorũ situs est ꝯm longitudi
nẽ tẽporis ex trãsuerso ⁊ uocãt̃ h duo ossa paris.

¶ Capl'z q̃rtũ de anatomia ossiũ mãdibularũ ⁊ auriũ:

Ossium quidez mãdibule et tẽporis numeruz declarabimus adorez mãdibule declarando. ⁊ dicemus ꝙ superiorem mãdibulã terminat superius adorez cõis inter eã ⁊ frontẽ trãsiẽs sub supci lijsa tẽpore ad tẽpus. ¶ Et inferius terminãt eã denti um origines. ⁊ a duabus partibus adorez que a parte auris uenit cõis inter eã ⁊ os basillare qđ ẽ retro post dentes. ¶ Deinde alia extremitas q̃ est ei⁹ finis vz q: eminẽdo ad domesticã parũp declinat. ⁊ ẽ adorez que diuidit inter h ⁊ adorez quã nominauimus que est illa que in longitudine sup palatũ secat. ¶ Isti quidẽ eius s̃t termini. Adorez ṽo terminos eius igrediẽtiũ quedã est que secat ĩ longitudine qđ in palato ẽ supmũ: ⁊ alia adorez ẽ que incipit inter duo supercilia ⁊ uadit ad op positũ que ẽ inter duos dẽtes duales ⁊ ẽ adorez que in principio incipit huius adorez ⁊ descẽdẽdo declinat ab ea ad oppõnem que ẽ int̃ q̃druplũ ⁊ caninũ a dextra: ⁊ alia qualis illa a sinistra. Et ex his quidẽ trib⁹ adorez. s. media ⁊ duab⁹ extremis ⁊ inter oppõnes originũ dẽ tiũ pdcõrũ fiunt duo ossa triangula. ¶ Sz triãgulorũ bases non sũt apđ dẽtiũ origines sz añ hoc fit in medio adorez secãs circa basiz nariũ. tres eni adorez hãc secã tẽ in locis pdcis trãseunt ⁊ fiũt sub duob⁹ triãgulis duo ossa: quorũ ãbo horũ triãgulorũ ⁊ origies dẽtiũ ꝯtinẽt bases ⁊ duas ptes adorez extremarũ. Et unũ os sepat ab alio illđ qđ de media adorez descendit. ¶ In uno quoq3 g̃ illorũ duorũ ossium s̃t duo ãguli recti apđ hãc adorez secãtem ⁊ acut⁹ eius apđ duos caninos. ⁊ expã sus eius apđ nares. Et de adorez mãdibule superioris ẽ adorez q̃dã q̃ descẽdit ab adorez cõi supiori ⁊ ad ptẽ dirigit̃ oculi: ⁊ qũ pueñit ad orbitã in tres sepat̃ ramos: quorũ unus pgredit̃ sue adorez que cũ fronte ẽ cõis et sup oculi orbitã donec supcilio ꝯtinuet̃. ¶ Et alia ado rez ẽ sub ea et simil̃r ꝯtinuat̃ pter ꝙ orbitã nõ ingredit̃. Et alia adorez tertia simil̃r continuat̃ postq̃ orbitaz in gredit̃. Et quicquid de illis inferius existit in ꝯpatõne adorez que ẽ sub supcilijs lõgi⁹ ẽ loco q̃ illđ qđ supius tãgit. os ṽo qđ adorez prima trium sepat ẽ mai⁹. et post illđ qđ sepat secunda. ¶ Nasi aũt iuuamñta mãifesta s̃t que sunt tria. unum est qm̃ cũ foramĩe qđ ẽ in eo ĩ odo ratõne iuuat donec plus aeris in eo ꝯtineat̃: et ẽt tẽpet̃ prius q̃ in cerebrum penetret. lz enim plurimuz aeris qui attrahit̃ ad pulmonẽ uadat magna tñ ei⁹ ps ad ce rebrum etiã tẽdit. ¶ Et cũ aeris ẽt attractõe quz quis̃ odorare uult mult⁹ in uno loco aer corã instrõ odorat⁹ adiungit̃: ut sit apprehensior plus et copiosior. ¶ In uno igit̃ iuuamẽto s̃t h tria iuuamẽta. ¶ Scđm aũt ẽ qđ ad litteras iuuat distiguẽdas: et ut earũ exitus sit fa cilis in incisione: et ne totus aer apđ locũ cui litteraruz accidit incisio ꝯprimat̃ sz ꝯm mẽsurã. Et hec duo iuua mẽta ĩ uno ꝯsistũt iuuamẽto. ¶ Et tm̃ ẽ qđ facit nasus in mẽsuratione aeris harũ l̃rarũ q̃tuz illđ qđ facit fora men perforatũ absolute post fistulam qđ nihil obturat. ¶ Tertium ṽo est ut superfluitates a cerebro egrediẽ tes tegm̃tũ et defensionem a uisibus habeant et etiaz est ĩstrumentum iuuatiuũ ad ipas excutiẽdas cum exufla tõne. ¶ Et ossium quidẽ nasi cõpõ ex duobus est ossi bus ad mõz duorũ triãgulorum: quorum duo ãguli su perius cõcurrũt et bases apđ unuz ãgulũ se contingũt et in duos separãt̃ ãgulos. Et unumqđq3 duorũ ossiuz unicuiq3 duarũ adorez superponit̃ extremarũ q̃s nomi nauimus. Et sup duas eoruz inferiores extreitates s̃t due cartilagines molles. Et inter eas ꝯm longitudinẽ adorez medialis est cartilago cuius superior pars infe rior est durior que tota alijs duab⁹ cartilaginib⁹ duriõ existit. hui⁹ uero medie cartilaginis iuuamẽtũ est ut na sus in duas partiatur nares. ideo ut qum ad cerebrum superfluitas descendit ꝯm plurimũ ad unã earũ decliuz et non totã attrahendi aerem uiã obturet. que ad cere brũ aerem ꝯfert qui quod ibi de spiritu existit euentat. ¶ Duarum uero cartilaginum extremarũ iuuamẽtuz tres res existunt una ẽ iuuamẽtũ oib⁹ cartilaginib⁹ que super oẽs ossium existunt extremitates cõe: quod iaz ex ecuti sumus. Et secunda ẽ ut expãdãt̃ et dilatẽt̃ si ne cesse fuerit aerez superflue attrahere aut expellere. Et tertia est ut ad uaporem excutiendũ cum suo motu et q̃ tione et tremore iuuz qũ exuflauerit. ¶ Et duo quidẽ nariũ ossa facta fuerunt minuta et leuia: qm̃ leuitas ma gis est hic necessaria q̃ firmitudo et pcipue quia a mẽ brorum continuitate sũt sepata que nocumẽta sunt reci piẽtia et s̃t põita cũ custodia sensus. ¶ Ossium ṽo mã dibule inferioris forma et iuuamẽtum scita s̃t. Ex duo b⁹ nãq3 ꝯsistit ossib⁹ q̃ stricta sub mẽto cõnectit iũctura. Et in sumitate cuiusq3 duorum aliorum extremorum eorũ secando facta ẽ serratura curua: q̃ cũ additamẽto ei ingeniose pparato componit̃: qđ ex osse nascit̃ qđ ad eam peruenit quarum unaqueq3 ligamẽtis fuit ligata.

¶ Capitulum quintum de anatomia dentium.

Dentes quidẽ s̃t. xxxij. est tñ qũ cõtingit quos dam homines non habere neguegidij qui sũt quatuor extremi: et tunc nõ erunt nisi. xxviij. ¶ Eorum uero duo s̃t duales. et duo quadrupili supi us: et totidem inferius ad incidẽdũ: et duo canini supi⁹ et duo inferius ad frangẽdum: et molares ad molendũ ab utraq3 superiores et inferiores quatuor aut quinq3. Et huius totius summa est aut. xxxij. aut xxviij. quattu or duales. et quattuor quadrupli. et quattuor canini. et octo molares. et quattuor neguegid. Et neguegid q̃ dem ꝯm plurimum nascunt̃ in medio tẽporis augmẽti. et hoc quidem ẽ post spermatis emissionẽ et ante consi stẽtiam: qm̃ consistẽtia est circa. xxx. annos. Ideoq3 dẽtes isti sensus uocãt̃. ¶ Et dẽtes ẽt hñt radices et capita acuta que in foraminibus figunt̃ ossium duarum mãdi bularum in quibus consistunt. Et sup marginẽ cuiusq3 foraminis additamẽtum magnum rotundum oritur qđ dentẽ circundat et stringit ut eius fortiora sint ligamñta. ¶ Unusquisq3 ṽo dentiuz pter molares unũ hz capđ. Sz molariuz in inferiori mandibula fixoruz quisq3 ad minus duo hz capita: et est etiaz qum hz plura et preci pue neguegidij qui quattuor hñt capita. Sz fixorum ĩ mãdibula superiori quisq3 ad minus tria hñt capita et fortasse plura et proprie neguegidij qui plura hñt capi ta. capita uero molarium multa facta sunt qm̃ sunt ma gni: et quoniam eorũ operatõ est maior. Et superiori bus quidẽ additamẽta sunt eo ꝙ sunt suspensa: et ꝙ gra uitas facit eos ad oppõnem partis suorum capitum de clinare. Inferiorum uero ponderositas infixioni eorũ non existit contraria. ¶ Nullum pterea ossiũ ullo mõ sentit preter dentes. Gal. enim dixit ꝙ experimẽtũ no bis demonstrauit eos sensum habere de quo natura so licita fuit et fecit ipm cũ uirtute que a cerebro proueñit.

¶ Idcirco ut ipsi ēt inter calidū et frigidū discernāt.

¶ Capitulum sextum de iuuamento dorsi.

DOrsum propter quattuor iuuaméta fuit crea
tum. ¶ Unum est ut sit nuche semita que in
permanentia aīalis est necessaria propter illđ
qđ in suo loco de nuche iuuaméto clare narrabimus.
Nunc aūt summā aggregatā de eo referemus. Et hoc
est ꝙ si nerui oēs a cerebro nascerent̄ eēt necessarium
capud multo maius eē ꝙ̄ sit ⁊ sic grauaret supra totum
corpus. ¶ Neruo quoqꝫ eēt necessarium grāde ꝑtrā
sire spatium ⁊ lōgum donec ad extremorū finē perueni
ret: ⁊ eēt nocumētis expōitum ⁊ ad incidēdū. ⁊ eius q̇
dē lōgitudo ipsius debilitaret fortitudinē ad attrahen
dum membra grauia ad ip̄orū ꝑ̇ncipia. Iōqꝫ de⁹ cui⁹
nomē sit benedictum misericorditer egit faciens ꝑtem
cerebri que est nucha ad inferiora corporis incidere. si
cut canales a fonte quatenus ex ea neruorū diuisiones
a duobus suis lateribus et eius extremo ꝫꝫ ei⁹ oppōeꝫ
⁊ uicinitatem cū membris egrediant̄. postea factū ē dor
sum semita eius ⁊ custodia. ¶ Et ꝫꝫ quidē est quoniā
dorsum est custodia ⁊ clipeus mēbrorū nobiliū que sūt
posita corā ip̄o. Iōqꝫ in creatione facte fuerunt ei spine
⁊ simenia. ¶ Et tertia de cā ꝙ dorsum creatuꝫ fuit ut
sit aliorum ossium principium: sicut lignum qđ in exor
dio nauis primo ponit̄ cui alia ligna infigūt̄ secundo: ⁊
annectuut̄. Ideoqꝫ dorsum durum creatū fuit. ¶ Et
quartum est ut possit hō stare. et ad multas se mouere
partes. Iōqꝫ dorsum de spondilibus ordinatis factum
est nō de osse uno nꝫ de ossib⁹ magnis. Iūcture quoqꝫ
inter spondiles facte sunt non laxe: quoniaꝫ stādi potē
tiā debilitarent: nꝫ ualde stricte qm̄ ꝓhiberēt iclinare.

¶ Capitulum septimum de anatomia spondilium.

SPondilis est os in cuius medio est foramē
per qđ nucha transit. et est qum spondilis q̄t
tuor hꝫ additaméta a dextra et a sinistra et a
duob⁹ lateribus foraminis. Et ea quidem que sursum
tendunt sursum aspicientia dn̄t̄. Et que sunt inferi⁹ tē
dētia inferius aspicientia et inuersa. et ē ēt qum addita
méta sunt sex quattuor ab una parte et duo ab alia. et
est qum sunt octo. ¶ In his uero additam̄tis existit iu
uamētum ut per ea continuitas que est inter spondiles
cōtiuuitate iuncturali ordinet̄ cum cōcauitatibus inq̇
busdā earum et capitibus bucellis similibus in quibus
dam. ¶ Sunt ꝑ̇terea ex spōdilibus que alia hn̄t addi
taméta non propter hoc iuuamētum ꝫ propter defensi
onem ⁊ clipeum ⁊ repulsionem eius qđ percutit ⁊ suꝑ
ea texunt̄ horū additamētoruꝫ ligaméta. ⁊ sunt ossa am
pla ⁊ dura ꝫm spondilium longitudinē pōita. ¶ Que
autem ex eis retro posita fuerunt spine uocāt̄ ⁊ simēia.
¶ Et que ex eis a dxtris ⁊ a sinistris sunt posita uocā
turale. Ipa uero sunt ad defendendū illđ qđ in longitu
dinem corporis ex neruis ⁊ uenis ⁊ musculis ꝓfundi⁹
ꝙ̄ ipsa ingredit̄. ¶ Et quedā ex alis que ad parteꝫ co
starum tendunt: aliud proprium hn̄t iuuamētum. Qđ
quidē est ut in eis creent̄ uacuitates quibus capita gib
bosa mirabiliter ligent̄. ¶ In unaq̄qꝫ enim ala ex eis sꝭ
due uacuitates: ⁊ in unaquaqꝫ costa sꝭ duo additaméta
gibbosa. ¶ Sunt preterea ex alis que duo hn̄t capita
⁊ ale duplici similant̄. ⁊ hoc quidem in spōdilib⁹ existit
colli cuius iuuamētum nūc nomiabim⁹. ¶ Spōdiles
quoqꝫ ꝑ̇t foram̄ mediū alia hn̄t foramia: ꝑꝑ illđ qđ ab
eis egredit̄ neruis ⁊ ꝙ i eis egredit̄ đ ueīs. q̇dā āt illorū
foraminū sunt que conplentur in una unius spondilis
eminētia et sunt quedā eorun que complēt̄ inter duas
spōdiles cōiter. Et locus earum est cōis terminus qui
inter eas existit. Et plerumqꝫ ē qū istud a duabus par
tibus. s. superius et inferius existit. Et plerunqꝫ est in
una parte. et est etiam qum in unaquaqꝫ spondili est se
micirculus. Et est qū in una earuꝫ est maior et i altera
minor. et hec quidē foramina a duobus lateribus spō
dilis posita fuerunt et non retro ꝑꝑ defensionis defectū
illic eius qđ egredit̄ et ingredit̄ et q² percussionib⁹ eēt
expositum. neqꝫ fuerunt posita anterius q² in locis es
sent atque corpus sua nāli pōderositate ⁊ suis etiā uo
luntarijs motibus declinat. iōqꝫ motus debilitarēt̄. Et
non fuit possibile ut eēnt stricti ligam̄ti: ut āteri⁹ egredi
rent̄ ⁊ postea retro redirent fuit impossibile qm̄ declina
tio etiā eēt super neruorum egressiones que eis faceret
coangustatōem ⁊ nocumētum. His aūt additamētis q̄
ꝓ defensione existūt superposita fuerunt ligam̄ta ⁊ ner
ui: ⁊ leuia facta fuerunt ⁊ lubrica ne tactu carni inferāt
nocumētum. ¶ Additamentorū quoqꝫ ꝯiuncturaliuꝫ
de nā est h̄. Sunt enim ad inuicem fortit̄ ligata ligamē
to uehementi undiqꝫ. ueruntn̄ ligatura anterius est plus
stricta ⁊ posterius plus laxa. qm̄ anterius curuari ⁊ cō
flecti est magis necessarium ꝙ̄ posterius flecti ⁊ curua
ri. et propterea ꝙ ligaméta que sꝭ posteri⁹ facta fuerūt
laxa impleta fuerunt spacia que ibi proculdubio fiunt
humoribus uiscosis. Spondilium aūt dorsi quedā sūt
que ualde bene ligāt̄ cū athachib ac si eēnt unum os cr
atum ad fixionem ⁊ quietem: ⁊ quedā sunt que sunt la
xa ac si eēnt ossa mlta creata ꝑꝑ motū.

¶ Caplꝫ. viij. de iuuam̄to colli ⁊ anatomia ossiū ei⁹.

COllum fuit creatum ꝑꝑ tracheā arteriā. Et
trachea quidē arteria fuit creata ꝑꝑ illuđ qđ
narrabimus de creationis eius iuuamētis in
suo loco. Et propterea qđ spondiles colli ad summum
superiores sunt delate super eas que cum sint dorsi ⁊
sunt sub eis oportuit ut fuissent minores. ¶ Qđ enim
defert̄ deferente leuius eē oꝫ cum placuerit ut mo⁹ qui
dem fint ꝫm sapientie ordinem. ¶ Et qm̄ necesse fuit i
itium nuche grossius eē ⁊ maius sicut cōcauitatum ꝑ̇n
cipium eo ꝙ illđ qđ ex diuisiōe neruorum suppreme ꝑti
est ꝓ̇pum est plus eo qđ est proprium ei qđ ē inferi⁹ op
portuit in spondilibus colli foramina magna āpla fore.
et q² paruitas ⁊ foraminis āplitudo earū attenuauerūt
corpora opportuit firmitudinis intentionē ibi affuisse q̈
illud qđ due res quas narrabimus debilitauerunt em̄
daretur. oportuit igit̄ eas oībus aliis spondilibus duri
ores creari. ⁊ quia cuiusqꝫ spōdilis earum corpus fuit
subtile creata fuerunt eorum simenia parua. Magna
enim si creata forent spondiles eēnt exposite rupture ⁊
nocumētis eo ꝙ earum simenijs res occurrerūt fortes:
⁊ quia earum simenia fuerunt parua facte fuerunt ale
earum magne duo duplitia habentes capita. ⁊ qm̄ mo
tus magis fuit necessarius quam fixio eo ꝙ ipse non mlt
ta fuerunt ossa quēadmōꝫ ille que sunt inferius: laxe fa
cte fuerunt spōdiliū earū iuncture ꝯꝑatōe iūcturarū ea
rū que sꝭ inferius. et qm̄ quantum defuit eis ex firmitu
dine ꝑꝑ laxitatē tantūdē recuperat̄ aut plus eo ex par
te eius qđ eas circundat et suꝑ eas graditur de neruis
et musculis ⁊ uenis. iō nō fuit necessaria mlta firmitu
do in iuncturis ⁊ q² nō fuit necessarium mltum firmaꝛ
iuncturas ⁊ sufficit eis mēsura que ex ea attributa eis
fuit iō earum additam̄ta ꝯiunctionalia sursuꝫ aspitiētia
⁊ iusum in summa non fuerunt creata magna ⁊ multe

latitudis quēadmōm illa que fiunt sub collo. Uerūm̄ earum bases posite sunt longiores ⁊ earum ligamenta laxiora. ¶ Et neruorum egressiones in eis posite fuerunt cōes sicut diximus: qm̄ fuit possibile ut in unaq̄q; illarum spondilium eo ꝙ sit subtilis ⁊ parua ⁊ foramē per qd̄ transit nucha amplum eēt proprie nisi ī illis q̄s declarabimus: ⁊ quarum demonstrabimus dispōnes.
¶ Nunc aūt dicemus ꝙ spondiles colli septē sunt numero. Hec nāq; mēsura in longitudine et numero fuit equalis. ⁊ queq; earum oīa. xi. predicta habent additamēta preter p̄mam. s. simenia ⁊ duas alas ⁊ quatuor additamenta coniunctionalia sursum aspitiētia. ⁊ quattuor inferius aspicientia. Et unaqueq; ala duos habz ramos. ⁊ circulus egressionis nerui int̄ oēs duas spōdiles diuidit̄ in duo media. ¶ Prima aūt spondilis ⁊ secunda quasdā hn̄t proprietates quas non hn̄t alie: In p̄mis uero est tibi sciendum ꝙ motus capitis a dextris ⁊ a sinistris fit iunctura que est inter capud et spōdilem primam. ¶ Et ipsius mot⁹ anterius ⁊ posteri⁹ fit iunctura que est int̄ illam et spondilem secundā. Est igit̄ nobis de iunctura primi ī primis loquēdū. ¶ Dicemus igit̄ ꝙ super laboriosam partem spōdilis prime a duabus partib⁹ que sunt superius create fuerūt due uacuitates in quas duo ossis capitis additamenta īgrediunt̄. Et qum unum eorum eleuatur ⁊ alteruz deprimitur ↄ̄clinat capud ad depressum. ⁊ qd̄ in hac spondili alia sit iunctura impossibile fuit. Ibi igit̄ alia facta fuit spondilis per se que est secunda ex qua creator a parte eius anteriore que est ad interiora additamentū longum durum oriri fecit qd̄ pertransit ⁊ in gredit̄ foram̄ proprie coram nucha foramine inter eas cōi. s. foramine qd̄ a posterioribus ad anteriora est longius q̄ꝫ a dextra ⁊ sinistra qm̄ inter posterius ⁊ anterius sunt duo ingredientia que maiorem occupant locum quam unum ex ingredientibus occuparet: latitudo aūt mensuratur s̄m unum ingrediens quod est maius. et hoc quidem additamentum uocatur dens a quo quidē occupata fuit nucha ligamentis fortibus quatenus dētis extremitas a nuche extremitate separet̄. ne dens suo motu nuchā percutiat ⁊ ei coangustationem faciat. deinde additamētum hoc a spondili prima eleuat̄ ⁊ uacuitatē que est in capitis osse ingreditur qd̄ uacuitas que ī osse existit capitis anterius ⁊ posterius circundat. ¶ Et hic quidē dens non ad interius fuit factus nisi propter duo iuuamenta. quorum unum est ut sit amplius custoditū ⁊ alterum ut latus spondilis qd̄ est magis subtile sit interi⁹ ⁊ non exterius. ¶ Et prime quidem spondilis proprietas est ne simenia habeat iō ne ei inferat grauamen. ⁊ ne propt̄ ipam nocumētis sit expōita. Additamentum nāq; qd̄ repellit inq̄tum ē fortius ipsummet fracturam ⁊ nocumentum affert ei qd̄ ē debilius ⁊ ēt ne musculos ⁊ neruos multos qui in eius circuitu sunt positi ledat: ¶ Et quia ēt parum indigemus hic spinis custodientibus: Hec enim spondilis est quasi submersa ⁊ sepulta custodijs secunde que ipsaz a nocumētis custodiunt. et ꝑꝑ has quidē intentiōes nō ꝓprie ei facte fuerunt ale: Neruorum enim et musculorum plures in duobus ei⁹ positōne spissa positi sunt ꝑꝑea ꝙ principio sunt ꝓpinqua. Jōq; ale locum nō habuerunt ibi. ¶ Ampli⁹ ex ꝓprietatibus huius existit spondilis qd̄ nerui ab ea nō per duo eius egrediūt̄ latera. sz per duo foramina que in ea posterius ad partem tendunt superiorem. Si enī eius neruorum egressiones eēnt ubi duo capitis additamenta orificijs iungunt̄ suis: et ubi motus eorum sūt uehementes uehementi inpedimento capud impediret̄. Similiter quoq; si eēnt ubi secunda deglutit ad deglutionem secundum sua additamēta que ingrediunt̄ ī ipsa ex suis duobus addittamētis que super eam īcedūt: ⁊ ubi it̄ eā ⁊ it̄ s̄am iūctura sit laxa q̄ aūri⁹ mouet et posteri⁹ nz fuit ↄuēiēs ut aūri⁹ ⁊ posteri⁹ egrederet̄ ꝑꝑ cās quas in declaratione cause aliarum spondilium demōstrauimus: nz a duobus lateribus propter ossis ibi existentis subtilitatem causa dētis. quaꝑꝑ fuit necesse ut parum sub iunctura capitis eēt posterius a duabus ꝑtibus. s. in medio eius qd̄ ē inter id qd̄ est posterius ⁊ latus. ¶ Oportuit igit̄ ut duo foramina eēnt parua. q̄ ꝑꝑ necesse fuit neruos fuisse paruos. quia uero in spondili secunda inpossibile fuit neruorum egressiones supius fuisse. sicut fuit inpossibile in hac. eo ꝙ si in ea eēnt nernorum suorum egressiones sicut ī prima timeret̄ ne conquasarent̄ ⁊ rumperent̄ motu prime spondilis sup eam cum caput anterius aut posterius mouet̄: Neq; etiam fuit possibile ut anterius egrederent̄ ⁊ posterius propter illud qd̄ dixim⁹. ¶ Nec fuit possibile ut a duobus egrederet̄ lateribus quoniā si eēt ita eēt cū p̄ma cōis: sed qd̄ inter eas oriret̄ eēt ualde subtile: nz primorum corrigerent paruitatem: ⁊ qd̄ cōprehenderet̄ eēnt paria debilia simt̄ iuncta: ⁊ si cū prima eēt cōis: iā enim cognouimus causam prime ⁊ que eēt corruptio si eam a duobus perforarent lateribus. ergo oportuit foramina in scd̄a ēe ante duo latera simēij ⁊ duobus prime opposita lateribus. qm̄ corpus prime qū eis associabitur non ledet eos. et dens quidē qui ex secunda oritur bene prime est annexus ligamento forti. et iunctura capitis cum prima ambe cū secunda sunt laxiores q̄ꝫ earū spondilium iuncture. ideo ꝙ motus qui per eas fiunt ualde sunt necessarij ⁊ iunctura ut eēnt firme et manifeste. ⁊ qum caput mouet̄ unius spondilis: alia manet ī sepabilis in alia sua iunctura. sicut opposite facie ad faciem. et qum caput anterius mouetur ⁊ posterius stat cū prima spondili ac si ambo eēnt unum os. ⁊ qum ad duo latera sine transuersiōe mouet̄ fit spondilis prima cū secunda sicut unum os. Hoc est qd̄ de spondilib⁹ colli ⁊ earum proprietatibus narrare uolumus.

¶ Capitulum nonum de anatomia spondilium pectoris et eorum iuuamentis.

Spondiles pectoris illē sunt cū quibus iungūt̄ coste ⁊ attractionis aeris membra comprehendūt. ⁊ sunt spōdiles. xi. simenia hn̄tes ⁊ alas. ⁊ una que alas non hz. ¶ Sunt igit̄. xij. spōdiles. ¶ Earum uero simenia nō sunt equalia. Que enī ex eis sunt coram membris que sunt nobiliora maiora sunt ⁊ fortiora. ¶ Et spondilium quidē pectoris ale alijs dnriores existunt propterea ꝙ cū eis coste iūgūt̄. ¶ Septem autem suppremarum spondilium simenia sunt magna. Et ipsarum ale grosse ut cor fortissime tueat̄. et iō quia earum corporeitas in hoc fuit diminuta facta sunt ipsarum additamenta coniunctionalia curta ⁊ lata. ⁊ illarum quidem supra decimam additamenta coniuuctionalia que sursum tenduut sunt illa in quibus est uacuitas bucelle. et illa que nferius tendunt sunt illa in quibus egrediunt̄ gibbositates que uacuitates egrediunt̄ quarum simenia ad inferiora curuant̄. Decime aūt simenium est rectum ⁊ non curuum. ⁊ eius aditamenta coniuntionalia utriq; hn̄t uacuitates que corā bucellis existunt: qum superius et inferius simul bucel

larum sit receptio. postea uero illarum que sub decima
existunt bucelle sunt ad superiora & eorũ uacuitates ad
inferiora & ipsaruꝫ simenia ad superiora curuãt. et nũc
huius totius iuuamentum nominabimus post. ¶ Du
odecima uero spondilis alas non hꝫ. qm̃ necessitas mľ
ta que costarũ cã inerat iam est diminuta: ſꝫ firmitudo
alio mõ ẽ ingeniata in quo firmitudo cuꝫ alio iũgit iuua
mento. ¶ Et huius quidẽ existit declaratio ꝙ spondi
les alchatiꝫ nimia indiguernnt magnitudine & iunctura
rum mľta firmitudine. quia ferunt totum qđ est supra
ipsas. Ideoq; necesse fuit ut in iuncturis uacuitates &
bucelle plures numero fierent. quarum iuncturarũ ea
rum additamenta duplata fuerunt. et fuit necesse ut ꝑs
duodecime que ẽ uersus partem illarum similis illis fi
eret: q̃propť eius additamẽta coniuntionalia duplata
fuerunt. In his igiť additamẽtis destructa fuit res ex
qua dignum erat ut ale fierent. post hoc amplissime fu
it dilatata & qđ ex ea ãpliatũ fuit fere ale simile existit.
¶ Duo igiť iuuamenta simľ in hac creatura coniũcta
fuerunt. et hec quidem duodecima ẽ illa cum qua dia
phragmatis iũgiť extremitas. ¶ Ille aũt q̃ supra hãc
existunt spondilem non hac indiguerunt firmitudine in
multiplicatione additamentorum cõiũctionaliũ: immo
qđ eis oriť de simenijs & alis magnificatum fuit. quare
earum corpus ad hoc occupatũ fuit. et ꝑpea ꝙ pecto
ris spondiles maiores existũt spondilibus colli non fu
erunt posita foramina inter duas spondiles cõmunia e
qualr diuisa. sed paulatim fuerunt ordinata: qm̃ in illis
que sunt superius fuit factum augmẽtũ. et in eis que sť
inferius fuit facta diminutio dõec totũ foramẽ i una re
mansit. et huius quidẽ finis in decĩa existit spondili. ea
rum uero que ex spondilibus pectoris remanẽt: & spõ
dilium alchatim corpora tolerare potuerunt a dextris
& a sinistris ut in eis fiat foramen ꝯpletũ. fuit ergo i spõ
dilibꝰ alchatim foramẽ a dextris & foramẽ a sinistris ꝑp
terea ut neruus egrederet.

¶ Capitulũ decimũ de anatomia spondiliũ alchatim:

Super alchatim uero spondiles sunt simenia
& ale late. et ipsorum quidem additamẽta cõ
iunctionalia inferiora dilatanť & assimilanť
alis desẽdentibus. ¶ Et spondiles iste sunt quinq; al
chatim uero cum: alhaim est sicut basis totius dorsi.
& ipe quidẽ sustinẽt & deferunt os femoris & sunt a qui
bus nerui pedis oriunť.

¶ Capitulum undecimum de anatomia alhauis.

Ossa alhauis sunt tria que magis ingeniose
sunt cõiuncta ꝙ omnes spondiles. & earũ iũ
cture sunt firmiores. & ipsarũ ale sunt magis
ample. & neruꝰ quidẽ qui de foramine in eis existente e
grediť nõ exit a certitudine duorum laterum ne ãche
iunctura ipm cõprimat: sed est magis remotus & mľto
plus spissus ad anteriora & posteriora. & ossa quidẽ al
hauis similia ossibus existunt alchatim.

¶ Capitulum duodecimum de anatomia alhosos.

Alhosos est compositus ex tribus spondilibꝰ
cartilaginosis que non hñt additamẽta & ner
uus quidem a foraminibus illarũ cõmunibꝰ
oriť sicut ẽ in collo ꝑpea ꝙ sť parue sed a foramie tertie
neruus egreditur ipar.

¶ Capitulum decimumtertium in quo est sermo qui est sicut finis de iuuamemto dorsi.

Iam locuti sumus de ossibus dorsi uerba mo
derata. Nunc autem de toto dorso uerba lo
quamur continentia summam. ¶ Dicemus igitur
ꝙ totum dorsuꝫ est sicut res una propriã habens figu
ram aliis figuris meliorem que est circularis. Hec nã
q; figura remotior est a receptione nocumentorum ex
percussione uel inpulsione euenientium quam omnes
alie figure. & ꝑp hoc capita eorum que superius ad ĩfe
riora fuerunt curuata: & eorum que sunt inferius ad su
periora & coniunxerunť se apđ mediam que est decima
Hec uero ad nullam curuata fuit partem: iõ ut sup eã
due simul conueniãt curuitates. ¶ Et decima quideꝫ
inter simenia non secundum numerum sed longitudinẽ
media existit. et quia qñq; est necesse dorsum ad aliqđ
duorum curuari alterum: et istud non fit nisi ut declinꝫ
medium ad contrarium partis et declinet illud quod ẽ
supra ipsum: et sub ipso ad illam partem ac si duo extre
ma dorsi ad sibi obuiandum declinaret: ꝑpea in medio
non facte fuerunt bucelle sed uacuitates tãtũ et facte fu
erunt bucelle superiores et inferiores ad ipsum declinã
tes: sed superiores descendentes et inferiores ascendẽ
tes. Iõ ut earum ablatio ad contrarium partis declina
tionis facilis sit et ut superiores curuenť ad inferiora:
& inferiores ad superiora.

¶ Capitulum decimumquartuꝫ đ anatomia costarũ.

Coste sunt tutamentum eius qđ ex instrumen
tis attractionis aeris & ex superioribus ĩstru
mẽtorum nutrimẽti circundãt. et ipse quidem
non facte fuerunt unum os ne grauarent: & ne si aliqđ
accideret nocumẽtum foret cõmune: & ut facile eẽt dila
tari qum necessitas addit ſm illđ qđ ẽ in nã & implenť
interiora nutrimẽto & inflatione: et indigerent loco ma
gis amplo: et ꝑp aereꝫ qui attrahiť: aut et ĩter eas mus
culi pectoris qui in operationibus attrahendi aerẽ iu
uant et eius qđ continuať cum ipso inciderent. et ꝑpea
ꝙ pectus circundat pulmonem et cor et qđ est cum eis
necessaria fuit cautela uehementissima in eorũ defensio
ne: quoniã nocumẽtorũ impresiones que eis accidunt
sint maiores & cum hoc eorum minutio undiq; nõ ea
angustat neq; eis nocet. ¶ Et iõ septem coste superio
res create fuerunt continẽtes illud qđ ẽ in eis sibi apđ
cassium obuiantes et mẽbruꝫ circundãtes pricipale ab
oĩbꝰ partibus. Ille uero que existunt in parte ĩstrõrũ
nutrimẽti create fuerunt sicut posterius minute ubi sẽ
sus non peruẽit uisus ſꝫ anterius non fuerunt continu
ate immo paulati ordinate fuerunt cũ sectione fuerũtq;
superiores ꝑpinquius hñtes spatium inter duo extrẽa
egrediẽtia: et inferiores lõginq̀us. et istđ oĩno fuit ut cũ
cautela mẽbrorum nutrimẽti. s. epatis et splenis et alio
rum amplitudo loco stomachi iungereť ne cũ implereť
nutrientibus & inflatõibꝰ cõprimereť. ¶ Septẽ uero co
ste superiores pectoris coste uocanť que ab unaqnaq;
parte sunt septem: sed due que sunt in medio sunt maio
res et longiores: et ille que sunt in extremitatibus sunt
breuiores hec enim figura ut cõprehensum undiq; cõ
ꝓhendať melior existit. et coste quidẽ iste in primis sup̃
sui gibbositatẽ ad inferiora inclinãť: deinde redeundo
ad superiora incedunt et continuanť cum torace sicut
nominabimus postea. Iõ ut sit earum cõprehensio ĩ lo
cis amplior: duo ꝓterea cuiusq; earum additamẽta du
as profundas ingrediunť uacuitates q̃ sunt ĩ unaquaq;
ala que ẽ supra spondiles et prouenit iũctura dupla. et
simiľr existunt ale septem cum ossibus toracis. Quinq;
autẽ curuate que remãserunt sunt ossa posteriora et co
ste false. quarum capita creata fuerunt cum cartilagini

bus continuata ut sint secure a fractura qum percussio
nes affuerunt et ne occurrant membris lenibus et dia
phragmati cum sua duritie: sz occurrat ei ī corpore qđ
inter eas et membra lenia existat medium: et īter durici
em et lenitatem mediocritatem habeat.

¶ Capitulum decimumquintū de anatomia toracis.

Torax ex septem ossib⁹ est composit⁹ ex uno
autem osse non fuit creatus pp iuuamtuz qđ
ī alijs locis sciuisti: et ppea ut sit laxus ut cō
ueniens sit ei qđ colligit ex membris attrahendi aerē
in dilatōne. Jdeoqz creata fuerunt nou solida cum cartila
ginibus continua ut in ipsorū interiori motu adiuuent:
lz sint iuncture eorum firme. ¶ Que etiam septem cre
ata fuerunt sm numerum costarum que cum eis iungū
tur. Cum inferiori ꝑterea parte toracis os cartilagino
sum latum continuat cuius inferior extremitas rotun
ditati attinens uocat epiglotalis eo qđ epigloti sit simi
lis. et ipsuz quidem est tutamētum oris stomachi et me
dium inter toracem et mēbra lenia ideo ut continuitas
duri cum leni sit melior quemadmōz mltotiēs dixim⁹.

¶ Capitulum decimumsextum de anatomia furcule.

Furcula est os positum super unāquāqz dua
rum partium eius qđ in torace ē supremū
curuatum coram anhar idest loco qui est in
inferiori parte gule. ⁊ propt sui concauitatē accidit fo
ramē in quo penetrat uena ad cerebruz subiens: ⁊ ner
ui ab eo descendentes: ⁊ declinat ad partem siluestrem
et continuat cū capite spatule: ⁊ cum ipso spatula liga
tur et cum eis ambobus adiutorium.

¶ Capitulum decimumseptimū de anatomia spatule.

Spatula fuit creata ppt duo iuuamta. Unuz
est ut adiutorium ⁊ manus ab ea suspendat
ne adiutoriū cū pectore sit cōtinuū: quoniā
facilitas motus uniuscuiusqz duarum ad alterā destru
eret ⁊ coangustatio fieret. Jpsa uero creata fuit a costis
seperata et partes motuū ad illā fuerunt ampliate: et al
terum est ut sit defensio firma mēbrorum que intra pe
ctus existunt: ⁊ ut eleuet in loco simeniorum spondiliū
et aliarum ipsarum ubi non sunt spondiles que percussi
ones repellāt nz sensus qui eas ꝑcipiant. Spatula vo
a parte siluestri subtiliatur et a parte domestica ingros
sat. et super extremitatem ipsius siluestrem fit uacuitas
profunda quam rotunda adiutorij ingreditur extremi
tas. et ipsa quidem duo hz additamenta. unuz est ad su
periora ⁊ posterius ⁊ uocat destructum ⁊ rostrum eo
rum: ⁊ per ipsum ligat spatula cū furcula ⁊ ipsum ē qđ
prohibet ne adiutorium ad superiora de suo moueat lo
co: ⁊ aliud ē interius ad inferiora qđ ēt prohibz ne ca
pđ adiutorij dislocet. Postea sine ītermissione dilatat
quantum plus ad partem incedit domesticā: ideo ut sit
eius comprehensio plus defendens. ¶ Et ipsa quidē
supra sui dorsum additamētum hz sicut triangulus cui⁹
basis est ad partem siluestrem ⁊ ipsius angulus ad par
tem domesticam ne dorsi superficies fricet: si enī foret
basis ad partem domesticam eleuaret cutem et cum ꝑ
cussiones adessent efficerent dolorem. Et hoc quidē ad
ditamētū ē ei sicut simenia spondilibus creatum ad de
fendendū et uocat oculus spatule. ¶ Ultima uero spa
tule dilatatio ē ubi ē cartilago cū qua continuat cuius
extremitas est rotunda que cum ea continuat quam in
alijs diximus cartilaginibus.

¶ Capitulū decimumoctauū de anatomia adiutorij.

Adiutorij os rotundum fuit creatuz ut a nocu
mētorum receptione magis foret remotum.
¶ Cuius quidem supior extremitas ē gib
bosa ut spatule uacuitatem ingrediat cum iunctura la
xa non ualde firma et laxitatis causa iuncture hui⁹ ac
cidit ei frequenter dislocatio. ¶ Juuamentū uero qđ
in hac existit laxitate sunt due res: necessitas et securi
tas. Sed necessitas est facilitas motionum ad oēs par
tes. Et securitas est qđ lz adiutorio sit necessarium ut
diuersis motionibus ad partes possit moueri diuersas.
motiones tamē iste neqz sunt multe neqz perdurant usqz
quo timeatur ne eius runpāt ligamenta et dislocent: ī
mo adiutorium in pluribus dispositionibus est quietū:
et aliud qđ est ex manu est mobile et pp hoc alie iunctu
re firmiores facte sunt ꝙ adiutorij. ¶ Adiutorii uero
iuncturā quattuor amplectunt ligamēta. Unum eorū
est dilatatum panniculare iuncturam circundans sicut
oēs alie circundant iuncture. et duo alia ligamenta q̄
a rostro corui descendunt. quorum unum est hñs extre
mitatem dilatatam et circundat adiutorij extremū: ⁊ al
terum est maius ⁊ durius descendens cum quarto qđ
etiā descendit ab additamento rostrali tenuitatem eis ꝑ
paratam quorum figura ad latitudinez trahit ⁊ prope
qum adiutorium tāgunt. ⁊ ipsa quidem solent occulta
ri sub adiutorio ⁊ continuari musculis qui in eius infi
ore extensi sunt sequentes adiutorium. ¶ Adiutoriuz
preterea a parte domestica est concauū: ⁊ a parte silue
stri gibbosum: ut propt hoc qđ sup ipsum ex musculis
⁊ uenis ⁊ neruis disponit affirmet: ⁊ ut homo bene ā
plectat qđ uult āplecti ⁊ qđ una manus ad alteram ꝑ
ueniat. ¶ Super inferiorem aūt adiutorij extremitatē
duo additamenta continuata composita fuerunt ex qui
bus illud qđ ē ad interiora ē longius ⁊ subtilius cū nul
la re hñs iuncturam: quonian non est nisi neruorum ⁊
uenarum defensor Sed cū eo quod est ad exteriora cō
plet iunctura cubiti per bucellam que in ipso existit sm
modum quē nominabimus ⁊ inter ea ꝓculdubio subti
litas existit. ¶ Et ī duab⁹ quidem huius subtilitatis ex
tremitatibus due sunt uacuitates superius ad anterio
ra ⁊ inferiora ad posteriora. Et earum superior dome
stica concauitas est lenificata et non etistit super eam se
paratio sed siluestris concauitas est maior eis et quod
ad finem siluestris concauitatis tendit nō est lenificatū
neqz est ipsius superforatio rotunda: sed est sicut paries
rectus ita ut cum additamēto aseid in ipsa ad partē mo
uet siluestrem ⁊ qū ad ea peruenit stet: et nos quidem
declarationē necessitatis earū cito afferemus. Has vo
concauitates duas uocat Hippo. duo limites.

¶ Capitulum decimumnonum de anatomia aseid.

Aseid ex duobus ossibus in longitudine con
iunctis est compositum ⁊ uocāt focilia. Sup
ius uero ex eis qđ ad policem tendit est subti
lius ⁊ uocat focile superius et īferius ex eis qđ uadit
ad auricularem est grossius quoniā est defferens et uo
cat focile inferius. ¶ Superioris uero focilis iuuam
tum est qđ ipm ē motus aseid ad se torquēduz ⁊ resup
pinandū et inferius focilis iuuamētum est ut per ipsum
sit motus aseid ad constringendum ⁊ dilatādū. ¶ Cu
iusqz uero ipsorum mediuz attenuatū fuit. quoniā gros
situdine non indigent propter illđ qđ ex musculis gros
sis super ipsa iacet ⁊ ipsorum duo extrema ingrossata
fuerunt proptea ꝙ super ipsa multa ligamentorū origo
est eis necessaria quia frequenter accidunt uerbera ⁊

percussiones fortes qum motus est iuncturarũ: ⁊ ꝑꝑea
ꝙ carne denudant̃ ⁊ musculis. Superius uero focile
est tortum quasi ueniat a parte domestica: ⁊ paululum
tortuose ad partem siluestrem gibbosum fiat. et iuuamẽ
tum in hoc existit ꝑparamẽti bonitas ad motum torq̃n
di: sed inferius est focile rectum quoniam hoc ad con
stringendum ⁊ dilatandum melius existit.

¶ Capitulũ uigesimũ de anatomia iũcture cubiti.

Cubiti uero iunctura ex iunctura focilis supi
oris ⁊ inferioris focilis iũctura cũ adiutorio
componit̃. ¶ Superius quidẽ focile ĩ sui ex
tremitate uacuitatem ingeniose factam hꝫ in quã bucel
la siluestris extremitates adiutorij ingreditur et ligat̃
cum ea: ⁊ ex ipsius circuitu in uacuitate illa ꝓuenit mo
tus resupinus ⁊ tortionis. ¶ Inferius autẽ focile duo
habet additamenta inter que existit tenuitas q̃ sime gre
ce littere similat̃ et est ita. L. ¶ Et huius quidem tẽu
itatis contorquetur superficies illa que est in ipsius cõ
cauitate ut bene sit factus eius introitus ĩ concauitatẽ
que est in extremo adiutorij qꝺ concauũ existit: sed sue
concauitatis figura gibbositati circuli similat̃. ¶ Ex
bona igit̃ ingressione subtilitatis que inter duo focilis ĩ
ferioris additamẽta existit in illã inferiorem tenuitatem
iunctura componitur cubiti. ¶ Qumqꝫ tenuitas uel
pars super tenuitatem ul̃ partẽ ad posteriora mouet̃ ⁊
ĩferiꝰ extendit̃ manꝰ ⁊ qũ parietalis tenuitas eã refrẽat
a uacuitate bucellam tenente tenet eam ⁊ prohibꝫ a di
latatiõe superflua. Stant igit̃ adiutoriuꝫ aseid ꝭꝫ recti
tudinem. Qum uero una duarum tenuitatum sup aliã
ad anteriora ⁊ superius mouet̃ constringit̃ manus do
nec aseid tangat adiutorium ad partem domesticam et
ab anterioribus. ⁊ duo quidẽ socilia superius simul iũ
gũt̃ sicut res una ⁊ accidit in eis uacuitas ampla cõmu
nis cuius plurimum in focili existit ĩferiori. ¶ Qꝺ au
tẽ superfluit ab hac uacuitate remanet gibbosum lenifi
catũ ut sit longinqum a nocumẽtorũ receptiõe. ¶ Et
posterius quidẽ ex uacuitate focilis inferioris orit̃ ad
ditamentum quod ad longitudinem quandam trahit.
¶ Et de huiꝰ totiꝰ iuuamento loq̃mur si deꝰ uoluerit.

¶ Capitulum uigesimumprimũ de anatomia rasete.

Raseta ex multis est composita ossibus ne no
cumentum si accideret cõmune fiat: ⁊ ut per
ipsam planta concauari possit: qnm corpora
rotunda continendi uoluntas affuerit et cũ liquida cur
rentia retinere uoluerimus. et hec qnidẽ ossa iuncture
sue firmiter ⁊ bene ad inuicem sunt ligata ne separent̃ ⁊
planta debiliter illꝺ teneat qꝺ colligit et qꝺ tenꝫ: ita ut
si cutis plante excoriaret̃ inueniret̃ hec oĩa ossa cõtiua
quorum sepatio a sensu sit longinqna. ⁊ qũ hoc ligamẽ
tum firmiter stringit unuꝫ cũ uno. sed in eis existit obe
dientia ad paruam constrictionẽ ex qua prouenit ut in
terius plãte concauet̃. Rasete uero ossa sunt septem ⁊
unum additum. sed septem radicalia in duabns cõsistũt
aciebus: una acies est ad partem aseid cuius ossa sunt
tria qm̃ ꝑꝑea ꝙ est ad partem aseid oportuit ut eẽt plꝰ
subtilis. ¶ Et alterius aciei ossa sunt quattuor que sꝫ
ad partem pectinis ⁊ digitoruꝫ: unde ꝑꝑ hoc oportuit
ut eẽnt magis ampla. ⁊ tria quidem ossa ordiata fuerũt
¶ Eorum enin capita que sunt ad partem aseid subti
liora sunt ⁊ melius ad inuicem collecta ⁊ plus coutinn
ata. ⁊ earnm quidem capita que sunt ad partem aciei al
terins sunt latiora ⁊ minus bene collecta ⁊ continuata.
¶ Octauum uero os non cousistit in duabns rasete
aciebus: sed fuit creatum ad defendendum uerum qui
est in planta. ¶ Et aciei secunde fit extremitas ex con
iunctione capitum ossium eius ⁊ ingredit̃ uacuitatem
quã nominauimus qne est in extremitate duorum foci
lium. Fit ergo iunctura dilationis ⁊ constrictiõis. Ad
ditamẽtum uero predictum qꝺ est in focili inferiori ua
cuitatem ossium rasete ingreditur ⁊ fit inde tortionis ⁊
resupinationis iunctnra.

¶ Caᵐ uigesimũꝭᵐ de anatomia pectinis manus.

Ossa pectinis plante sunt quattuõ propterea
cum qnattuor continuãt̃ digitis ⁊ sunt cõiũ
cta a parte que est ad rasetam: iõ ut cuꝫ ossibꝰ
que sunt sicnt connexa ⁊ coniuncta bene coutinuent̃ q̃
in parte digitorum parumper dilatant̃: ut cum ossibnſ
que sunt distincta ⁊ separata bene continuent̃: ⁊ fuerũt
ad inferiora curuata ꝑꝑ illud qnod iaꝫ sciuisti. ¶ Ra
sete uero iunctura cum pectine componit̃ per coucaui
tates que in extremitatibus ossium rasete consistunt: in
quas bucelle ossium pectinis que iam cartilaginibus ĩ
uestite fuerunt ingrediuntur.

¶ Capitulum uigesimũtertiũ de anatomia digitorũ.

Digiti sunt instrumenta que ad colligendũ res
iuuant. ¶ Et ipsi quidẽ non fuernut creati
carnei ab ossibus uacui: ⁊ si tñ hec diuersis
motibꝰ possint moueri quemadmõꝫ multi uermium ⁊
piscium potentia debili mouerentnr et hoc iõ ne coruꝫ
operationes forent debiles et ẽt debiliores ꝙ̃ uermis:
neqꝫ ẽt in uno creati fuerunt osse ne eorum operationeſ
forent difficiles quemadmõꝫ accidit pacientibus cuzeꝫ
et ipsis quiꝺ tria suffecerunt ossa. quoniam si eorũ nũe
ro adderet̃ in augmẽto numeri motuũ ipsorũ iuuaret:
sed debilitas ꝓculdubio intendẽdo illud quod ipsos ĩ
superflua firmitudĩe oportet tenere proueniret. ꝙ si ex
pautioribus ꝙ̃ tribus creati fuissent quemadmõꝫ si cre
ati fuissent ex duobus ossibus: eẽt firmitudo maior sed
motus minuerentur ab eo qꝺ sufficit: et nos quidẽ plꝰ
indigemus motibus diuersis ꝙ̃ augmẽto firmitudinis
terminum transeuntis. Ipsi uero creati fuerunt ex ossi
bus quorum bases sunt latiores et ipõrum capita sunt
magis tenuia. et que eis sunt inferiora sunt maiora ꝭm
ordinem ita ut que in eis sunt subtiliora sint extremita
tes anemul: et hoc quidem est propt̃ decorationem cõ
parationis que inter portãteꝫ existit et portatũ. ¶ Ip
sorum autem ossa creata fuerunt rotunda timore nocu
mentorum. ¶ Et facta fuerunt dura non hñtia conca
uitatem neqꝫ medulam ut eẽnt fortiora ⁊ ad constringẽ
dum ⁊ ad figendũ in motibus ⁊ attraheñ. Et fuerunt
creata interiꝰ curua: ⁊ exterius gibbosa propterea ut
illud qꝺ tenent melius retineant ⁊ melius fricent ⁊ me
lius premant illud quod fricãt ⁊ premũt. ¶ Et inter
unũquodqꝫ ⁊ aliud nõ fuit in medio concauitas nꝫ gib
bositas ut bene tãꝙ̃ res una continuent̃ quꝫ necessitas
fuerit ut ex eis iuuamẽtuꝫ quasi unius ossis habeatur.
¶ Eorum uero extremi sicut pollex ⁊ auricularis gib
bositatem ad partem in qua non est digitus habent: ut
sit eorum summa qum applicant̃ sil̃ figure rotũde que
a nocumentis tuet̃. ⁊ intrinseca eorum pars fuit carno
sa ut sustẽtet eos ⁊ ut cedãt sibi obuiantibꝰ qum ea strin
xerint. A foris uero non taliter facti fuerunt ne graua
rent ⁊ ut pugnũ eẽt arma dolorẽ faciens. ¶ Uerũta
men in anemul plus carnis positum fuit ut bene apud
concursum quasi cõiuncta applicent̃. ⁊ medium quidẽ
ex longioribus factus fuit iuncturis. ⁊ postea ãularis:

Deinde index. ⁊ postea auricularis. Jdõ ut eorũ extre
mitates apud comprehensionem equẽt: ⁊ non remane
at apertio: ⁊ cum hoc ut digiti ⁊ planta super rotundũ
concauent cum colligit. ¶ Polex uero omnium q̃ttu
or digitorum iustitia existit qui si non in suo poneret lo
co eius iuuamentum destrueret. ¶ Si enim intus in
planta poneret plurimum operationum quas per plã
tam habem⁹ destrueret nobis. ⁊ si ad partẽ poneretur
auricularis: una manus ad aliam ad tenẽdũ illud ĩ quo
iungunt non perueniret. ⁊ hoc quidẽ remotius existit:
quoniam si retro poneret ⁊ pectini polex non alligaret
longitudo inter ipsum et alios digitos non coangustare
tur. ¶ Cum ergo alij quattuor digiti rem aliquaȝ ab
una parte comprehenderent et polex ab alia parte ad
iuuaret: possibile eẽt ut planta rem magnã comprehen
deret: et polex ab alia parte eẽt: sicut applicans illd̃ qd̃
planta ꝯstringit et tenet: et auricularis et ãnularis sicut
coopertorium posterius. Omnia autem digitorum os
sa continuata fueruut cũ tenuitatibus et concauitatib⁹
intrantibus inter quas humor existit uiscosus quorum
iuncturas ligamẽta comprehẽdũt fortia que sibi obui
ant cũ panniculis cartilaginosis. et uacuitates quidã ĩ
plent que in iuncturis existunt ꝑꝑ augmentum firmitu
dinis ossa minuta que sisamina uocantur.

¶ Capitulũ uigesimũquartũ de iuuamẽto unguis.

Vnguis ꝑꝑ quattuor fuit iuuamẽta creatus.
Unum est ut carnis extremitas digitorum
podium existat ne qum super aliquã presserit
rem debilitet. ¶ Et aliud ut digitus per eam res mi
nutas possit capere. ¶ Et tertium ut ꝑ eas ualeat scal
pere ⁊ mũdare. ¶ Et q̃rtũ ut q̃nq̧ sit arma. ¶ Tria
uero prima speciei humane digniꝰ conueniunt. ¶ Et
quartum ceteris animalibus. ¶ Et unguis quideȝ ex
tremitas rotunda creata fuit ꝑꝑ illd̃ qd̃ scis. ¶ Et ip
sa ex ossibus creata fuit lenibus ut sub eis flecteret que
ipsum percutiunt ne scinderet. ¶ Et ungues quidem
create sunt semper cresentes: ꝑꝑea ꝙ sunt apte ut fricẽ
tur ⁊ radant.

¶ Capitulũ uigesimũquintũ de anatõia ossiũ femoris

Coram albauim sunt duo ossa a dextris et a
sinistris que in medio firma continuantur iun
ctura: ⁊ ipa quidem sunt sicut oĩum superio
rum ossium fundamentum ⁊ portantia ⁊ mutãtia loca
liter inferiora. unumquodq̧ aũt ipsorum ĩ quattuor di
uidit partes illud qd̃ est ad partem siluestrem uocat al
barafa ⁊ os ilij: ⁊ illud qd̃ est ad anteriora os uocat fe
moris: ⁊ illud qd̃ est ad posteriora uocat os ãche: ⁊ do
mesticum quod est ad superiora uocat piscis coxe: qꝛ
in ipso est concauitas quam capud coxe gibbosum igre
dit: ⁊ super hoc os mẽbra posita sũt nobiliora sicut ue
sica: ⁊ matrix ⁊ spermatis receptacula in uiris: et sicte
ris et intestinum rectum.

¶ Cap^m. xxvi. est ꝑmo aggregatus de iuuamẽto rigiĩ.

Horum iuuamenta in duabus consistunt reb⁹
una ẽ figere et stare et hoc est per pedeȝ: et al
tera mutatio equalis ãt ascendens aut descen
dens: et hoc fit per coxaȝ et per crus. Cũq̧ pedi nocu
mentum acciderit stare et figere: difficile erit: sed muta
ri non: nisi tantum quantum necessaria fuerit mutatio
multe fixionis que est ad unum pedem: qum aũt muscu
lis coxe aut cruris nocumentum acciderit figere erit fa
cile: sed moueri difficile.

¶ Capitulũ. xxvij. de anatomia ossium coxe.

Primum ex ossibus rigil est coxa. et ipsum qui
dẽ ẽ os mai⁹ qd̃ in corpore existit q̃a ipsũ ẽ d̃
ferẽs illud qd̃ ẽ sup̃ ipsũ ⁊ mutãs illd̃ qd̃ ẽ sub
ipso. Cuius superior extremitas fuit facta rotunda ut
ĩ pixidem ãche bene ingrederet. ¶ Et ipsum quid̃ est
gibbosum ad partem siluestrem: ⁊ curuatum ad parteȝ
domesticam: ⁊ ad posteriora Si enim ipsum foret posi
tum scd̃m rectitudinem ⁊ pixidis equidistantiã accide
ret inde aliquis claudicationis motus quẽadmõȝ acci
dit ei cuius talis est creatio neq̧ bene defenderet ⁊ mus
culos magnos et ueruos ⁊ uenas: neq̧ ex h⁰ toto recta
res generaret nȝ sedendi forma eẽt bona. Amplius si
curuum ad partem domesticam non fuisset reductuȝ ꝓ
ueniret inde alterins modi claudicatio nȝ statio illi me
dia foret: et fieret ei cõmunis declinatio neq̧ eẽt equal
Et in ipsius extremitate inferiori sunt additamẽta duo
propter poplitis iuncturam. ¶ Nos tamẽ pri⁹ de cru
re ⁊ postea de iunctura loquemur.

¶ Capitulum uigesimũoctauũ de anatõia ossiũ cruris

Crus ẽ quẽadmõȝ aseid ex duobus ossib⁹ cõ
positum. Unum est maius et longins ⁊ ipsuȝ
est domesticum ⁊ uocat canna magna. ⁊ alid̃
est minus ⁊ breuius: non enĩ peruenit usq̧ ad coxã im
mo ab ea breuiat: inferius tñ peruenit ad locuȝ ad quẽ
protenditur maius et uocat canna minor. ¶ Crus ẽt
hȝ gibbositatem ad partem siluestrẽ. postea apud extre
mitatem inferiorem habet gibbositatem aliam ad partẽ
domesticam ꝑꝑea ut per eam melior sit statio: ⁊ canna
quidem maior equatur que procerto est crus: ⁊ minor
creata fuit ꝙ̃ coxa: ⁊ illud est propterea ꝙ adiũcte fue
runt res propt̃ quas ei in magnitudine fuit addenduȝ.
et hoc est figere et deferre qd̃ est sup̃ ipsuȝ. et res propt̃
quam fuit addendum ei in paruitate est facilitas ad mo
tum: ⁊ res scd̃a magis conueniens fuit intentioni pro q̃
fuit factum crus minus. et res prima intentiõi ꝓ q̃ fu
it facta coxa maior. ¶ Duo aũt cruris ossa sunt quãti
tas temperata adeo qd̃ si unum os adderet accideret
de debilitate et duritie motus illud qd̃ accidit hñti ele
phantiã ⁊ uarices. ⁊ si unum minueret accideret de de
bilitate ⁊ duritie motus et de inpotẽtia deferendi illud
qd̃ est supra ipm illud quod accidit crura hñtibus de
natura subtilia. ⁊ propt̃ hoc totum sustentatum fuit et
fortius factuȝ ẽ cum canna minore. ¶ In cãna ꝓterea
minore alia existunt iuuamenta sicut neruos ⁊ uenas ⁊
que sunt inter eas cooperire. ⁊ cõmũitas cãne minoris
in iunctura pedis: ut uelox et fortius fiat iunctura dila
tionis ⁊ tortionis.

¶ Capitulum uigesimumnonũ de anatomia poplitis.

Iunctura poplitis prouenit ꝑꝑ ingressum du
orum additamentorũ q̃ sunt super extremita
tem coxe in duas uacuitates que sunt in capi
te ossis cruris: que firmata fuit ligamento cingente ⁊ a
lio ligamento in ꝓfundũ tendente ⁊ duobus ligamentis
fortibus a duabus partibus cuius quidem pars ante
rior bene facta fuit cum rasgai. patella hoc est oculo po
plitis ⁊ est os ad rotunditatem trahẽs. ¶ Cuius iuua
mentum est refrenare illud qd̃ timetur qũ est necesse su
per digitos pedum curuatum stare ⁊ suspensum sedere
ex ruptura et dislocatione. ⁊ iunctura quidẽ laboriosa
sustentata fuit ꝑꝑea ꝙ suo motu defert corpus: ⁊ posit⁹
fuit locus eius ad anteriora qm̃ plurimũ qd̃ ei accidit
de labore inclinationis est ad ãteriora. nõ enĩ hȝ ad po
steriora inclinationem laboriosam: ad duas tñ partes

rē modicā decliatiōis hʒ. Tota uero eiꝰ declinatio ē ad anteriora ⁊ accidit ei ibi labor in hora incedēdi ⁊ stādi supeꝛ digitos pedis cum aliquis quasi suspensus curuꝰ stat ⁊ horum similium.

¶ Capitulum trigesimum de anatomia pedis.

P Es creatus fuit ut sit instrumētū figendi ⁊ facta fuit figura eius ad anteriora ut figura longa ut in stando ⁊ in apodiando super ipsum auxilium prebeat cui in parte domestica tenuitas creata fuit ut sit pedis declinatio in hora standi: ⁊ proprie uacilanti ad parteʒ contrariam parti pedes eleuati: q̄tenus refrenet illud qd̄ oʒ cōstringi ex nixu super partem bene eleuandi pedem eleuatuʒ ⁊ ut statio sit temperata ⁊ ēt ut sit facile calcare super res exeuntes ⁊ absq̄ magno dolore ⁊ ut pes bene circundet illud qd̄ gradibus ⁊ extremitatibus eorum per que fit ascensio similatur. ¶ Et pes quidem ex multis ossibus creatꝰ fuit ꝑꝑ iuuamenta ex quibus est ut bene retineat ⁊ circūdet illd̄ super quod incedit ex terra qum necesse fuerit. Pes nāq̄ plerunq̄ tenet illud super quod incedit quemadmodum manus retinet illud quod recipit et qum tenēt preparat ut moueat suis partibus ad aliquam formā ut per eum retentio fiat melior erit melius q̄ȝ ut totum sit unum frust um. ne figura post figurā figuret. ¶ Et ex eis est iuuamētum toti cōmune cuius ossa sunt mlt̄a. ¶ Pedis uero ossa sunt uigintisex. Cahab per qd̄ iunctura pedis cum crure completur. et calcāeus qd̄ ē sustentamentum fixionis. et nauiculare per qd̄ ē tenuitas et quattuor ossa rasete cum quibus pecten continuat: quoꝛum unum est os grandinosum exagonio simile positum ad partem siluestrem propt̄ qd̄ pars illa super terram bene figit. et quinq̄ pectinis ossa: Alcahab v̓o humanum magis subtiliatum est ad exteriora et magis ingrossatum ad interiora q̄ȝ alcahab omnium aliorū animalium: et ipsum ē quasi nobilius ossibus pedis in motu iuuantibus sicut talcāeus est nobilius ossibus pedis in figendo adiuuantibus. Et alcahab quidē inter duo extrema positum est a duobus cannis egredientia ipsuʒ a suis partibus circundantia. s. a supremo ipsiꝰ et a suo loco et a duabus suis partibus siluestri et domestica: et eius duo extrema in duas uacuitates que sunt in cannis fixe ingrediuntur. Alcahab preterea inter crus et calcaneum medium existit: per ipsum enim melius continuat et iunctura inteꝛ ea firmat et secura fit a dislocatione: et ip̄m quidem pro certo in medio est positum: lʒ existimēt quidā q̄ȝ ad domesticam sit declinās ꝑꝑ cōcauitatis tenuitatem. Ad alcahab uero os nauiculaꝛ̄ ab anterioribus coniunctionalit̄ ligat. et hoc quideʒ nauiculare cū calcaneo posterius continuat: et anterius cū tribus ossibus rasete a parte siluestri. ¶ Os uero grā dinosum est illud qd̄ Timaius uocat os solitarium: et si nolueris pones quartum ossium rasete. ¶ Calcaneꝰ autem sub alcahab positus est durus rotūdus ad posterioꝛa ut percussionibus ⁊ nocumentis resistere ualeat ⁊ inferius lenificatus ut melius calcet et pes meliꝰ coopiat illud super quod quiescit qum stat: cuius quantitas magna facta fuit ut corpus portare queat: et fuit factꝰ triaugulatꝰ ad longitudinem: et subtiliando paulatim protenditur donec finiat et annichilet coram tenuitate ad partem siluestrē: iō ut subtilitatis concauitas sit oꝛdinata superiꝰ ad suū mediū. ¶ Raseta uō a palme raseta est diuersa qm̄ hec ē una acies illa due acies: et quia eius ossa sunt numeri multum minoris: et in hoc quidē iuuamentum existit. quoniam in palma motus fit plꝰ necessarius et comprehensio quam in pede: et maius iuuamentum qd̄ in pede consistit ē figere. ¶ Multiplicare autem diuisiones et iuncturas in retinendo nocet et in cooperiendo illud super qd̄ stat: propteꝛea q̄ȝ prouenit inde laxitas et apertio multa quemadmōʒ si nulla foret ibi laxitas noceret: pꝛopterea q̄ȝ dilatatio equalis que est conueniens deesset. ¶ Jam enim scituʒ fuit q̄ȝ circūdare et retinere cum eo qd̄ est numeri maioris est meliꝰ et bene stare et bene posse deferre cū eo qd̄ ē numeri minoris et maioris quantitatis est melius. ¶ Pedis v̓o pecten de quinq̄ ossibus fuit creatum ut cuʒ unoquoq̄ ipsorum quisq̄ digitorum qui sunt quinq̄ constituti in una acie continuet: quoniā i eis fuit plus firmitudo necessaria q̄ȝ cōprehensio et circundatio qd̄ in ossibus manus fuit necessarinm. ¶ Quisq̄ autem digitus preter pollicem ex tribus consistit ossibus. Jam de ossibus locuti fuimus q̄ȝtum sufficit. et hec quidem ossa qum computata fuerint erunt ducenta et quadragintaocto: preter sisamina, ⁊ preter os qd̄ laude littere grece similat.

¶ Capitulū primū summe secunde doctꝛine quinte: ⁊ ē v̓bū uniu̓sale d̓ neruis musculis cordis ⁊ ligamētis.

Q Uoniam motus uoluntarius membris non cōplet nisi uirtute a cerebro eis mediantibus neruis adueniente: ⁊ nʒ erat ꝯueniens ut nerui ossibus continuarent que pro ceꝛto sunt mēbrorum nobilium radices in motu propter intentionem primaʒ quia ossa sunt dura ⁊ nerui sunt subtiles propterea misericorditer egit deus ⁊ ex ossibus rem neruo similē extraxit que connexio ⁊ ligamentum uocat: ⁊ ipsaʒ neruo adiunxit ⁊ ex eis rete facieudo quasi rem uuam efficit. ¶ Et propterea qd̄ corpus qd̄ ex neruo et ligamento componit prorsus fuit subtile quoniam corpoꝛis nerui augmentum qum ad membrum peꝛuenit non est tantū q̄ȝ ad ipsius corpore ⁊ grossitie qum est in sui ortu remoueat tanta longitudine de qua sit curandum qū neruus non consequatur augmētuʒ faciens adipisci corpꝰ eius perueniens ad mēbra consecutionem longinquaʒ super corpus suum motui suo in sua grossitie consecutionem de qua sit curandum ⁊ eius corpus qum est eius ortus est tantū q̄ȝtum ipsum cerebri corpus ⁊ nucha et capitis concauitas: et neruorum egressiones tollerare possunt. tunc enim si neruus mēbrorum motus affirmaret ipsis in sua corporeitate possibili existentibus. ⁊ ꝓprie qum diuidūt: ⁊ partiunt ⁊ ramificant in mēbris ⁊ sit illud qd̄ ex eis uni accidit mēbro mlt̄o subtilius q̄ȝ radix. ⁊ qum a suo principio ⁊ ortu elongat: eēt in hoc corruptio manifesta. Sua igit̄ sapientia deus ipsum gubernauit. grossitiem ei attribuendo: que prouēit ꝑꝑ coꝛporis ex eis ⁊ ligamento compositi uilloruʒ cōfusiōeʒ. quorum uacuitates carne impleuit: ⁊ hoc ip̄m panniculo texit. ⁊ in ipsius medio per pendicularē sicut megar de substantia nerui posuit. ¶ Et huius summa facta ē mēbrum ex neruo ⁊ ligamēto ⁊ eorū uillis ⁊ carne implente: ⁊ panniculo cooperiente compositum ⁊ hoc quidem membrū ē musculus: ⁊ ipsum est qui qum colligit trahit cordam que ex ligamēto et neruo componit illa. s. que ab eis ad membri partem trāsit et colligit ad mēbrum attrahendum et qum dilatatur laxatur corda et elongatur membrum.

¶ Caᵐ. ij. de anatōia musculorū mouētiū q̄ sīt i facie.

E X eo qd̄ scit ē q̄ȝ musculi faciei sunt s̄m numerum mēbrorum nobilium que sunt in facie.

membra autem mobilia que sunt i facie sũt frõs: et ocu li: et palpebre superiores: et maxylla in cõmunitate cũ labijs: et labia sola: et due aurium extremitates et mãdi bula inferior.

¶ Capitulum tertium de anatomia musculorũ frõtis.

FRons autem per musculum tenuem dilatatũ pãnicularem mouet᷑ qui sub cute frõtis dila tat᷑. et cũ ipa adeo miscet᷑ donec sit q̃si eẽntie cutis ps ⁊ fiat impossibile ipsum ab ea excoriari: ⁊ mẽ bro quidem qd̕ per ipsum mouet᷑ absq̧ corda obuiat: quoniã illud qd̕ per ipsum mouet᷑ est cutis dilatata lẽis et mouere tale quale ipsum ẽ per cordam non est bonũ ⁊ huius quidez musculi motu eleuant᷑ supercilia ⁊ ẽ ẽt quuz ad claudendum oculum iuuat propt᷑ suarũ uirtu tum dimissionez et sui laxitatem.

¶ Capitulũ quartũ de anatomia musculorum ocl̃i.

MUsculi uero oculum mouentes sunt sex quo rum quattuor eius lateribus consistunt. sursũ et deorsum et duo almecheni unusquisq̧ eniz ipsorum ad suam partez mouet. et sunt duo musculi ex transuerso incedentes qui ẜm rotunditatẽ mouẽt. Ab oculo uero posterius est musculus qui neruum cõcauũ quem post nominabimus sustẽtat ppea ꝙ cum eo misce tur et continuatur et eleuat ipsum et prohibz ipsuz a la xitate ex qua prouenit albod propterea ꝙ retinet ipsuz cũ itente intuet᷑. et huius quidez musculi pãniculis liga mentalibus accidit ex diuisione unde in eius eẽ ad dubi etatem peruenit᷑. Sunt nãq̧ ex anatomicis qui tenẽt ꝙ est unus musculus: et sunt ex eis qui duo. et sunt ex eis qui tres. quocũq̧ tñ modo sit eiꝰ caput unũ existit.

¶ Capitulũ quĩtũ de anatomia musculorũ palpebre.

PAruz uero inferior motu non indiget. intẽtio nãq̧ ꝓuenit et complet᷑ motu superioris solũ. et eo complet᷑ ocl̃i clausura ⁊ aspectus qui fit intente. Uoluntas enim dei fuit ut instrumenta quãto plus possibile fuerit sint pauciora qum non prouenerit impedimentum. quoniã in multiplicatione eorum pro uenit ex nocumentis illud qd̕ est scitum. ¶ Et possibi le quidez erat ut palpebra superior quieta maneret et inferior eẽt mobilis. Sz factoris uõluntas est ut oper ationes suis approximent pricipijs et causas ad suos fines eleuet temperatiori uia et rectiori semita. ¶ Su perior autem palpebra neruorum origini propinq̃or existit. unde nerui quuz ad ipsam tendunt reflexione et reuolutione non idigent. et quia palpebra superior du obus indiget motibus eleuationis quuz aperitur ocl̃us et depressionis quuz clauditur. et clausura idiget mus culo trahente ad inferiora pp quod fuit necessarium ut muscul᷑ ei aduẽiret ad iferiora declinãs ⁊ipellẽs. ¶ Et si unus fuisset. tunc ipossibile foret ut ꝯtinuaret᷑ nisi aut cum extremitate palpebre. aut cum ipsius medio: et si cum palpebre medio continuaret᷑ cooperiret pupillam quuz ad ipsam eleuaret᷑. et si cum extremitate palpebre ꝯtiuaret᷑ nõ ꝯtiuaret᷑ nisi cũ extrẽitate una et ñ ꝓuẽiret palpebre coopertura equaliter sed transuersaret᷑. quia clausura in parte ubi esset corda constringeret᷑ primo: et ab alia debilitaret᷑ parte et coopertura non eẽt equa lis sed similis eẽt cooperture palpebre hominis tortu ram patientis: propt᷑ hoc ei non unus creatus fuit mus culus sed duo qui apertibus duoruz almecheni nascẽ tes palpebraz ad inferiora simili deponunt attractione ¶ In aptõe aũt palpebre unꝰ sufficiebat muscul᷑ q̃ ad mediũ ꝓuẽiret palpebre ⁊ eiꝰ cõde extrẽitas si palpebre dilataret᷑ extrẽitatẽ ⁊ quũ ꝯtraheret᷑ apiret᷑. ⁊ ppea ad hꝰ unus creatꝰ fuit qui ẜm rectitudinẽ inter duos descẽ dit panniculos ⁊ dilatatur ⁊ continuat᷑ cũ corpore car tilagini simili: ⁊ expandit᷑ sub pillorũ palpebre origine.

¶ Capitulum sextũ de anatomia musculorũ maxylle.

MAxylla duos hz motus. unus ẽ sequens mo tuz mandibule inferioris. ⁊ alt᷑ est ei cũ labio communis. ¶ Motus autẽ causa quez habz motum alterius membri sequentẽ sunt musculi illiꝰ mẽ bri. ¶ Et motus quem cum alio membro hz cõmunẽ causa ẽ musculus qui ẽ ipsius ⁊ illius alterius cõmuni ter. ¶ Et iste quidem musculus in unaquaq̧ maxylla rum gena unus existit latꝰ qui ⁊ hoc nomie scit᷑. Unus quisq̧ autẽ eorum ex quattuor compositus est partibꝰ. qnoniã uillus a quattuor ei aduenit locis. Uniꝰ origo ẽ ex furcula cuius fines cum extremitate labiorum ad inferiora continuãt᷑ et trahũt os inferius ex trauerso. ¶ Et secundi origo existit inter thoracem ⁊ furculam a duobus partibus ⁊ ipsorum uilli transuersi ꝓtendũt᷑ ⁊ ille qui a dextris oritur cum eo qd̕ a sinistris nascitur transuersando iungitur et penetrat. et continuatur ille qui nascitur a dextris cum inferiori parte extremitatis sinistre labij ⁊ ille qui a sinistris nascitur econtra. Dum uillus iste colligitur angustat os ⁊ ipsum ad anteriora protrahit sicut i bursa efficit corrigia que bursam clau dit. ¶ Et tertius oritur ab osse qd̕ rostro corui in spa tula similat᷑ ⁊ continuat᷑ inferius continuitate illiꝰ mus culi ⁊ trahit labium in duas partes attractione simili. ¶ Et quartus oritur a simenijs colli ⁊ trãsit circa ter minos aurium ⁊ continuat᷑ cum fine maxille ⁊ mouet maxyllam motu manifesto quem sequit᷑ labiuz ⁊ fortas se ualde approximat᷑ loco ubi est auris ingressus in ple risq̧ hominibus et continuat᷑ cum ea ⁊ mouet aurem.

¶ Capitulũ septimũ de anatomia musculorũ labiorũ

EX musculis uero labij sunt illi quos diximꝰ ei ⁊ maxylle cõmunes eẽ. ⁊ ex musculis eius sunt qui sunt ipsius proprij ⁊ sunt musculi q̃t tuor. par unum aduenit ei a superiori in rectitudine duarum genarum maxyllarum et continuat᷑ prope ipsi us extremitatem: et duo ab inferiori. Et hi quidez quat tuor ad hoc ut solum labium moueat᷑ sufficiũt: unaq̃q̧ enim pars eorum qum mouet᷑ ad partem illam mouet: Nunq̧ duo ad duas dilatant᷑ partes. ¶ Adsunt igit᷑ ei ẜm complementum motus ad quattuor partes neq̧ ullum hz motum nisi istos. ¶ In his igit᷑ q̃ttuor adest ei sufficientia. ⁊ isti quidẽ quattuor musculi et summa musculorũ cõmuniũ cũ corpore labij miscent᷑ taliter ꝙ sensus a substãtia labij prima ipsos discernere ñ ualet ꝓ pterea ꝙ labium est membrũ molle carneũ os nõ hñs.

¶ Capitulũ octauũ de anatomia musculorũ nasi.

CUm extremitate uero leporis duo parui con tinuantur musculi fortes. paruitas autẽ existit ne super alios musculos plus necessarios co augustatio fiat: quoniã membrorũ maxille ⁊ labij motio nes plures sunt numero: ⁊ frequentius fiunt: ⁊ perseue rant plus: ⁊ plus sunt necessarie q̃ motus extremitatis leporis. ¶ Fortes autẽ creati fuerunt vt eorũ fortitudi ne illud qd̕ ei defuit pp ossis defectũ emendet᷑: quorum aduentus est a parte gene maxille: ⁊ misetur prius cum villis pomi maxille. non aũt a parte gene maxille addu cte fuerũt nisi vt ipsum ad eum moueant.

¶ Capitulum nonum de anatomia musculorum man dibularum superioris ⁊ inferioris.

Mandibule inferiori absq̧ mandibula superiori motus ꝓprie attributus fuit ꝑꝑ iuuamēta ex quibus est qḋ leuioris motus ē melior. ¶ Et ex eis ē ꝙ dimittere ad mouēdũ superiorez membra nobilia comprehendentē: ideo ꝙ motus in ipsis nocumentum efficit est dignius ⁊ salubrius. ¶ Et ex eis etiaz ē ꝙ si supior mādibula tali mō esset vt ipsius motus facił foret non fieret iunctura que est inť ipsaz et caput firma preterea ĩ mandibula ĩferiori motus plures ꝙ̄ tres non fuere necessarij. ¶ Motus aperiendi os.s. ⁊ claudēdi ipsum ⁊ motus masticādi et molendi. ¶ Apériens aũt mandibulā ad inferiora descēdere facit. ¶ Et claudēs ipsam eleuat. ¶ Et molens ipsam circuire facit et ad duas partes d̓clinare. ¶ Manifestũ est igiť ꝙ oportet vt motus claudendi fit ꝑ musculos q̇ a superiorib⁹ d̓scē dunt et ad supiora retrahũt ⁊ aperiēdi ecōtrario: ⁊ molendi cũ transuersiōe. ¶ Quapropť ad claudēdũ duo creati fuerũt musculi qui duo tēporis musculi vocātur. ¶ Ipsorum vero quātitates ĩ homine parue facte fuerunt: qm̄ membrũ quod ꝑ eos mouetť in homine parue existit quātitatis ĩ medio vacuitates hñs: ⁊ est in pondere leue. Nanq̧ motus q̇ huic accidit membro per hos duos venientes musculos magis sunt leues: in ceteris autē animalib⁹ inferior mādibula est maior ⁊ grauior ꝙ̄ sit in homine. ¶ Unde ꝑ eos moueri in motu mordēdi: ⁊ res comedēdi duras ⁊ incidēdi ⁊ eradicandi ē difficilius. ¶ Et hi quidē musculi duo sunt molles ꝑꝑea ꝙ iuxta principiũ existunt qḋ est cerebrum qḋ est corp⁹ in vltimo molle ⁊ neq̧ est inter ipsos ⁊ cerebrũ nisi vnũ os. ¶ Unde tũ propť hoc: tum ꝓpter illud qḋ timetur ex societate cerebri cũ eis in nocumentis si accideret et in doloribus si euenirēt: adeo ꝙ ille cui accidissent inde ad phrenesim ꝑueniret. ⁊ ad eas q̇ sunt fiłes eis ex egritudinibus sepeliuit eos creator apud ipsorũ originez et egressionē a cerebro ĩ osse paris: ⁊ ipsos penetrare fecit in coopertura q̇ filis est canali: ⁊ est cōposita ex duobus ossibus paris: ⁊ tortuositas foraminũ ꝑ que transit que cuz eis vadũt eorũ vestientes extrema magno spatio donec par pertranseāt: vt eorũ substantia paulatĩ ĩduretur ⁊ a loco vbi orti fuerũt paulatim elongēť. ¶ Unicuiq̧ autē duorũ horuz musculorũ magna generantur corda que sup mandibule inferioris ĩcedit extremitatē ⁊ ipsaz quũ contrahiť eleuat. ¶ Et hi quidē duo musculi ab alijs duobus adiuti fuerũt musculis qui in ĩferioribus bucce incedētes ad mandibulā descendunt inferiorē in fornice: qm̄ in eleuando graue est necessariũ ipsum ingeniose regere ⁊ solicitari ꝓ ipso qualiter plus habeant fortitudinis. Et corda etiā que ex istis duobus nascitur musculis ex ipsorũ oritur medietate ⁊ non ex eorũ extremitatibus: ꝑꝑ firmitudinē. ¶ Et corde due nascentes ex istis duobus muscuł procedũt ex medio eorum: ⁊ nō ex eorum extremitatib⁹ propter firmitudinē. ¶ Musculorum uero aperiēdi ⁊ mandibnlā descendere facientium villi ex additamētis nascunť adhubrienti que retro post aures creata fuerũt ⁊ descendũt et vniũť ⁊ fiũt vnus musculus: post separanť ⁊ fiunt corda vt firmitudinē angeant. deinde iterũ rarificať ⁊ carne repletur ⁊ fit musculus ne ꝑꝑ sui tensionē ad nocumēta recipiēda sit ꝑparata: deinde mandibule reflexio mento obuiat: ⁊ quũ contrahiť trahit mandibulam retro ⁊ descendit ꝓculdubio: ⁊ ꝓpterea ꝙ naturalis grauitas in descendēdo adiuuat duo suffecerũt ⁊ neq̧ adiutōio eguerũt. ¶ Masticandi vero musculi sũt duo: ab vnaquaq̧ enĩ parte vni musculo triangulato quũ eius caput positũ fuerit triangulus qui ex suis angulis ĩ facie cōsistit duo ꝓtenduntur latera: vnũ ad mandibulā descendit inferiorem: ⁊ alteruz ad partem paris ascendit: ⁊ inter ea basis continuať recta ⁊ misceť quisq̧ angulus ei qḋ ante ipsuz existit: ꝑꝑea ut musculus iste diuersas ĩ contraheudo hēat partes: et nō sit ei motus equałr: sed diuersis possit ĩclinari inclinatiōibus: ideo ut per eas molitio et masticatio compleatur.

¶ Capitulum decimũ d̓ anatomia musculorũ capitis.

Caput motus habet ꝓprios: ⁊ motus cũ q̇nq̧ colli spondilibus cōes: ꝑ quos est motus compositus ex declinatione capitis ⁊ declinatiōe colli simł. Unusquisq̧ vero duorũ motuuz.s. ꝓprius ⁊ cōmunis aut erit curuās anterius aut curuans posteri⁹: aut ĩclinans ad dextram aut ad sinistrā. ¶ Et inter ipsos quidem secundũ circundandi formā motus generatnr conuersionis. ¶ Musculi autem qui caput ad inferiora ꝓprie curuāt sunt duo musculi qui a duabus descēdũt partibus qui cũ villis suis misceňť retro post aures a superiorib⁹ ⁊ ab osse thoracis ab inferioribus ⁊ eleuātur sicut continui. ¶ Est etiam quũ quidam existimant ꝙ sint tres musculi duo nanq̧ vnius eorũ extrema ramificantur ⁊ duo capita fiunt eis. Quunq̧ vnus eorum mouetur caput ad inferiora curuať. ⁊ quũ ambo moueňť caput ad anteriora temperate curuať. ¶ Musculi v̓o qui caput et collum simul anterius curuāt sunt par sub meri positum qḋ ad partez spondił prime et secunde vadit: et cum eis misceť. ¶ Quunq̧ pars ipsius q̇ est ad partem meri contrahiť curuať caput solum: ⁊ si pars cum duabus spondilib⁹ continuata oꝑatur curuat ad anteriora etiā collum. ¶ Sed musculi qui solũ caput ad posteriora curuant quattuor sunt paria sub paribus que nominauimus posita. Et horũ quidem pariũ origo supra iuncturā existit: et ex eis etiā sunt que ad simenia ꝑueniunt: et ipsorũ origo est longinquior medietate que est posterius ⁊ sunt ex eis qui ad alas perueniũt quorũ origo est a medio. ¶ Ex istis sunt par qḋ ad duas prie spondilis alas ꝑuenit sup par qḋ ad secundum ꝑuenit simenium: par cuius villus ex ala prime oritur ⁊ vadit ad simenium secundũ. Et eius quidē proprietas est vt capitis declinationē quũ ipsũ curuať ad naturalem eleuet dispositionē sui trāsuersiōe. ¶ Et ex eis ē ꝑꝑ quartum qḋ a superioribus incipiens penetrat sub tertio cũ transuersione ad partē siluestrē et cōmitať prime spondilis alam. ¶ Duo prima paria caput posterius sine d̓clinatione aut cum declinatione valde parua curuāt. ¶ Et tertium declinatiōis rectificat torturā. ¶ Et quartum transuersione manifesta ad posteriora curuat ⁊ q̇cunq̧ tertij et quarti solus declinauerit ĩclinabit caput ad suam partē. ¶ Et quum ambo retraheňť mouebiť caput ad posteriora conuersũ absq̧ declinatōe. ¶ Musculi vero qui caput cũ collo curuant sunt paria tria ꝓfunda et par vnũ cooperiens vnũquodq̧ impar eorum est triangulus cuius basis est posteri⁹ os cerebri. et qḋ ex ea remanet ad collum descendit. sed trium pariũ sub eo expansorũ. Unum super duo latera spondiliũ descēdit. et aliud multũ declinat ad alias. ¶ Et aliud per medium transit inter duo spondilium latera. et duo extrema alarũ. ¶ Musculi autē qui caput ad duo inclinant latera sunt duo paria capitis iuncturā concomitātia. Unius paris eorum locus ē anterius et ipsũ est qḋ inter caput et spondilē continuat secundā cuius vnum

impar est ad dextram ⁊ alterū ad sinistrā. Et par secun
dum eorum est cuius locus est posterius et coniungit in
ter spōdilez primā: ⁊ caput cuiꝰ vnū ipar icedit a dextra
⁊ alterum a sinistra: et quodcūqꝫ vnū ex istis cōtrahetur
capud declinabit ad partē ipsius cum transuersione. et
quicunqꝫ duo ab una parte contrahent̄ declinabit ad
eos caput absqꝫ transuersione: ꝙ si anteriores mouebū
tur iuuabunt in curuādo caput ad iferiora: ⁊ si posterio
res mouebunt̄ reducent caput ad posteriora. ¶ Et si
oēs vt quattuor simul mouebunt̄ stabit caput recte. ¶
Et hi quidē quattuor musculi alijs musculis sūt mino
res. ¶ Uerumtamē eis locorū ipsorum bonitate: et q̇a
sub alijs descendūt musculis restauratum fuit quantum
alij ꝑ magnitudinē habent. ¶ Juncture ꝓterea capitis
due res necessarie fuere quibꝰ due intētiones contrarie
erant opportune. Una est firmitudo et hec quidē pēdet
ex affirmanda iūctura: ⁊ vt parū motibus obediat. ⁊ al
tera est multitudo numeri motuuz: ⁊ hec pendent ex fa
cilitate iuncturarū et laxatione earū. ¶ Factum est igit̄
vt iuncturarū laxitas pertrāsiret complementū firmitu
dinis que ꝓpter musculos multos qui sunt cingētes ea
⁊ circundantes acquirit̄. Due igit̄ intentiones ei acq̇
site fuerunt. vnde deus omnibꝰ factoribus melior sit be
nedictus.

¶ Caplm vndecimū đ anatomia musculorū epilglotis.

Epiglotis est mēbrum cartilaginosum creatuz
vt vocis sit instrumentū: qđ quidem ex tribus
compositū est cartilaginibꝰ. Una est cartilago
quā sensus comphendit coram gula: et sub mento q̄ vo
catur peltalis et clipealis: qm̄ eius venter est concauus
⁊ dorsum gibbosuz pelte simis ⁊ clipeo parum eiꝰ. ¶ Et
secunda est cartilago post illā posita ad partem colli cū
ea ligata ⁊ vocatur q̄ nomen non hꝫ. ¶ Et tertia est su
per illas cooperiēs que cum ea qua nomē non habet ꝯ
tinuatur ⁊ obuiat peltali absqꝫ continuitate ⁊ inter ipsā
⁊ illam que nomen non hꝫ est iunctura dupla ꝑꝑ duas
vacuitates q̄ sunt in ipsa i quas duo additamenta non
habentia nomē decent̄ ingrediūtur cum eis ligamentis
connexa ⁊ vocatur cooptorialis ⁊ cymbalaris. ¶ Et
ꝑꝑea ꝙ peltalis quandoqꝫ adiungit̄ non habēti nomen
et quandoqꝫ elongat̄ ab ea est epiglotis amplitudo ⁊ eiꝰ
coangustatio. ¶ Et ꝓpterea ꝙ cymbalaris coopit cli
pealem: et ipsam cōmitatur ⁊ ꝓpterea ꝙ ab ea sepatur
est epiglotis aptio ⁊ clausio ipsius. ¶ Ubi autē est epi
glotis ⁊ coram ipsa est os triangulatū lauda vocatū: qđ
laudā grecam litterā significat: et est ita. ¶ Jn creando
vero os huius existit iuuamentū vt sit origo et principiū
ex quo villi musculorū epiglotis oriunt̄. ¶ Epigloti ꝓ
terea muscli fuer̄ necessarij q̇ clipealē nomē ñ habēti ap
plicent̄ ⁊ musculi qui cimbalarē applicent ipsis et eas
cum ea cooperiant: ⁊ musculi qui cymbalarem ab alijs
duabus elongent vt epiglotis aperiat̄. ¶ Ex musculis
vero epiglotim aperientibus est par qđ ab osse laude na
scitur ⁊ vadit ad anteriora peltalis et continuat̄ ⁊ expā
dit̄ super ipsam ⁊ cū contrahit̄ trahit cymbalarez ad i
teriora ⁊ ad iferiora ⁊ dilatat̄ epiglotis et par qđ nume
ratur inter musculos gule ad inferiora trahentes: et no
bis quidem videt̄ vt ipsum numeret̄ inter eos qui inter
eas sunt cōmunes: cuius origo est interius i thorace et
vadit ad peltalē. ¶ Ei vero et multorū animaliū motu
aliud associatur par: et duo paria quorū vnum ad cym
balarem ꝑuenit posterius et continuat̄ cū ea. ¶ Q̄nqꝫ
contrahunt̄ ad cymbalarē eleuant ⁊ eam ad posteriora
trahunt et sepatur ab applicatione sui cū peltali ⁊ dila
tatur epiglotis. ¶ Et alterius paris musculi ad duos
cymbalaris margines veniūt qui quū contrahunt̄ ipaz
a peltali separant et in latitudinē extendunt ⁊ in dilatā
do epiglotim adiuuant. ¶ Ex musculis aūt qui epiglo
tim coangustant est par qđ a parte laude venit et conti
nuatur cū peltali postea dilatatur ⁊ cingitur suꝑ illam
que ñ habet nomē: donec duo extrema duorū impariuz
ipsius post illam que nomen nō habet vniant̄ et cum ꝯ
trahitur coangustat. Et ex eis sunt quattuor musculi et
fortasse existimat̄ ꝙ sint duo musculi dupli continuātes
peltalis extremitates cū extremitatibus eius q̄ nomen
non hēt qui quū contrahunt̄ inferiora epiglotis coāgu
stant. ¶ Et sunt q̇ existimāt ꝙ vnū par ipsorū sit occul
tum et alterum manifestū. ¶ Ex sitibus vero musculo
rum qui claudūt melior fuit vt in iferioribus epiglotis
creati fuissent ita vt quū contrahunt̄ cymbalarez ad ife
riora traherent et eam claudēdo cooperire facerent: et
propter hoc par creati fuerūt ꝙ đ radice peltalis nasci
tur et eleuatur interius ad duo cymbalaris extrēa ⁊ ad
radicem eiꝰ que nomen nō habet a dextra ⁊ a sinistra ⁊
quū contrahunt̄ iuncturā stringūt ⁊ epiglotim tali clau
sura claudunt q̄ musculos pectoris ⁊ diaphragmatis re
frenare valeat i prohibendo aeris attractionē. ¶ Qui
quidem parui creati fuerūt ne in iterioribus epiglotis
coangustationē facerent: ⁊ fortes fuerūt creati vt eoruz
fortitudinē quū impediti fuerint i claudendo epiglotim
et prohibēdo aeris attractionē defectus multus cōriga
tur qui eis ex paruitate aduenit et ipsorū via est secūdū
rectitudinē ascendentiū cum declinatiōe parua ꝑꝑ quā
fit continuatio conueniēs inter peltalem et nō habentē
nomen. ¶ Et est etiā quū duo inueniunt̄ musculi sub
cymbalari positi qui hoc predictū par iuuant.

¶ Capitulū duodecimū đ anatōia musculorū gutturis

Guttur in summa duo habet paria q̄ ipsum ad
inferiora trahunt. vnū eorū est par qđ iam i ca
pitulo epiglotis nominauimꝰ: et alterū est par
etiā ex thorace nascens qđ eleuat̄ ⁊ cum lauda cōtinua
tur prio postea cum gutture: et trahit ipsuz ad inferiōa:
gutturis vero musculi sunt duo musculi gutturosi q̇ sūt
duo musculi apud gulā positi in trāsglutiēdo adiuuātes

¶ Capitulum decimumtertiuz de anatomia musculo
rum laude.

Lauda vero musculos habet qui sibi sunt pro
prij ⁊ musculos i quibus aliud membrū cum
ipso cōmunicat. ¶ Sed q̇ laude sunt proprij
tria sunt paria. vnum par venit a duobꝰ mādibule mar
ginibus et cū linea recta q̄ super os existit continuatur:
⁊ ipsum est qđ ipsū ad mandibulā trahit: et par qđ orit̄
sub mento et incedit iferius sub lingua ad linguaz et ad
extremitatē superiorē huiꝰ ossis et istud etiā trahit hoc
os ad partē mandibule. et aliud par orit̄ ex additamen
tis sisaminis que sunt apud aures ⁊ continuat̄ cum ex
tremitate iferiore linee recte super hoc os. ¶ Jlli vero
quos habet cū alijs cōmunes iam noīati sūt et noiabūt̄.

¶ Capitulum decimumquartum de anatomia muscu
lorum lingue.

Musculi vero linguam mouētes sunt nouē duo
sunt latitudinales ab additamētis sisaminis
venientes et cum duobꝰ ipsius lateribus conti
nuantur. ¶ Et duo longitudinales a suppremo ossis
laude nascentes: q̄ cum medio lingue continuantur. ¶
Et duo qui eā in trāsuerso mouēt: et nascūtur a latere

qͦ est inferius ex duob⁹ ossis laude laterib⁹: ⁊ penetrãt in linguã inter lõgitudinales ⁊ latitudiales. ¶ Et duo musculi linguã resupinantes et conuertẽtes eã quorum loca sub istorũ locis quos nominabim⁹ existunt: et ipsorum villi iã expansi fuerũt sub eis in latitudĩe ⁊ cũ toto osse mandibule cõtinuati fuerũt. ¶ In sũma preterea musculorũ lingue nominauerũt quidam musculũ solitarium qui inter linguã ⁊ os laude cõtinuat ⁊ vnũ ad aliud trahit et nec est longe quin musculus qui linguaz ad exteriora ĩ lõgitudinẽ mouet moueat eã sic. ¶ Inest eiz ei vt in extensione in seipsa moueatur quẽadmodũ inest ei vt in curatione in seipsa moueatur.

¶ Capitulũ decimũquintũ ꝺ anatomia musculorũ colli

Musculi qui collũ mouent sunt duo paria: vnũ par a dextra ⁊ alteruz a sinistra: sed quicunqꝫ eorũ solus contrahet collum ad suaz partem transuerse trahet: ⁊ quicunqꝫ duorũ eorum qui sunt ab vna parte simul contrahent: inclinabit collum rectum in parte illa non cũ transuersiõe: imo cũ rectitudine. ¶ Et quũ oĩum quattuor simul erit operatio stabit colluz absqꝫ declinatione aliqua.

¶ Capitulũ decimũsextũ ꝺ anatõia muscul pectoris.

Musculorũ qui pectus mouent quidã sunt qui tantũ dilatant ipsum et non cõstringunt: ex quibus sunt musculi diaphragmatis inter mẽbra aerem attrahendi ⁊ mẽbra nutrimẽti distinguẽtis quod postea nominabimus. ¶ Et par sub furcula positum a parte nascit que ad caput protẽdit spatule qͦ postea nominabimus ⁊ est continuũ cum costa prima a dextra ⁊ sinistra et cum ipso vnitur par vnũ cuius unũquodqꝫ impar ẽ duplans ipsum et faciens ipsum duas partes quarum supior cũ collo continuat: et ipsum mouet: et inferior earum mouet pectus ⁊ miscet cum musculo ei⁹ quẽ nunc nominabim⁹: et ipse est ille qui est continuus cum costa quinta et sexta. et par qͦ est in loco spatule concauo infusum et cũ quo par continuat qͦ a spondilib⁹ ad spatulam descendit et fiunt sicut musculus vnus: et cuz costis continuant posteriorib⁹. ¶ Et par tertiũ qͦ nascitur a sexta spondiliũ colli et a prima et secunda spõdilium pectoris et continuat cum costis thoracis: isti sunt musculi dilatantes. ¶ Musculorũ vero pectus constringentium alĳ sunt qui pectus in latitudine constringunt et est diaphragma quũ quiescit. Alĳ sunt qui secunduz essentiam. et ex istis est par qͦ sub radicibus costarum superiorũ est extensum cuius operatio est stringere ⁊ aggregare. Et ex eis ẽ par apud extremitates istius cum thorace vel adherẽs thoraci inter epiglotale et furculã continuatũ et continuat cum musculis ventris qui sũt recti. et alia duo paria q ipsum cooperiũt. ¶ Musculi vero q simul constriugũt et dilatant sunt musculi q sunt inter costas. verũtamen ꝑscrutatione in considerãdo cognoscitur ꝙ constringẽtes alĳ sunt a dilatantib⁹. ¶ Inter oĩes eniz duas costas sunt ex eis quattuor ꝓcerto musculi: licet quidã existimẽt ꝙ sit vnus musculus. ¶ Et hic quidem q vnum existimãt musculũ ex villis contextus est transuersis: quorũ quidam sunt intrinseci: quidam qui cooperiunt. ¶ Eoruz qui cooperiũt quidam sunt qui sunt ad partem extremitatis cartilaginose coste ⁊ quidã sunt qui sunt ad partẽ alteri⁹ extremitatis que est fortis. Quod uero ĩterius existit totuz in situ cooperiente est diuersũ. et illud qͦ est in extremitate coste cartilaginose diuersuz est in situ ab eo qͦ est sup aliaz extremitatem. ¶ Et quãdo quidẽ hic quattuor habent villi numero oportet vt musculi sint numero quattuor. et q ex eis sunt supius positi sunt dilatãtes. Et qui ex eis sũt inferius positi sunt constringẽtes. Per hoc itaqꝫ fit omnium musculorũ pectoris numerus. lxxxviĳ. musculi. ¶ Et est etiã quũ musculos pectoris duo alĳ iuuant musculi q a furcula ad spatule caput venientes ad primum eius continuant latus et ipsum sursuz eleuant ⁊ in dilatando pectus adiuuant.

¶ Capitulũ. xvĳ. ꝺ anatomia musculorũ mot⁹ adiutorĳ

Ex musculis motus adiutorĳ sunt illi qui mouent spatule iuncturã: ⁊ sunt tres musculi qui ei a pectore adueniũt et ipsum mouent ad inferiora. et musculus q inferius sub mamilla oritur: ⁊ cum parte adiutorĳ antecedente continuat apud antecedentem partem marginis: cartilaginis cõcauitatis: ⁊ ipse ẽ qui adiutoriuz ad pectus applicat cuz cõmunitate qua spatula ipsum sequit. ¶ Et musculus qui a suppremo thoracis nascit ⁊ efficit vt domesticuz capitis adiutorĳ cooperiat ⁊ est applicans ipsum ad pectus cum impulsione pauca. ¶ Et musculus duplus mag⁹ qui a toto oritur thorace continuat⁹ cum infimo antecessiõis adiutorĳ qui quũ operatur cum villo q in supioris partis ei⁹ est adiutorium ad pectus ducit ipsum eleuãdo ⁊ cũ alia parte ducit illud ad ipsum faciens ipsũ ad inferiora descendere: ⁊ cum eis ambob⁹ ducit ipsum ad pectus ſm rectitudinẽ. et alĳ duo musculi q a parte nascũt ilĳ magis interius cõtinuati ꝙ sit continuitas magni musculi qui a thorace ascendit. Unus eorũ est magnus veniens a loco qui est apud ilium ⁊ a costis posteriorib⁹ ⁊ trahit adiutoriũ ad costas posteriores directe et alter ẽ subtilis qui nascit a cute ilĳ ⁊ nõ ab eius osse ⁊ declinat magis ad medietatẽ ꝙ ille ⁊ continuatur cũ corda illius qui a parte mamille ascendit ⁊ ꝓfundatur. ¶ Et hi quidem operationũ primorũ efficiunt secundũ modũ adiutorĳ: sed tamẽ ad posteriora parump declinant. ¶ Et quinqꝫ musculi qui ab osse spatule nascunt vnius musculi eorũ ort⁹ ẽ ab osse spatule qũ iplet illͦ qͦ ẽ int separans ⁊ costã supiorẽ villis ⁊ penetrat ad ptẽ supiorẽ capitis adiutorĳ siluestrẽ declinãs parũp ad domesticã. ⁊ ipse ẽt cũ declinatione penetrat ad domesticã. et duorũ musculoruz ex istis quinqꝫ origo est a latere supiore spatule quorũ vn⁹ est maior: ⁊ villi ipsius vadunt ad inferiores partes separantis. ⁊ implent illud qͦ est int separans ⁊ latus ĩferi⁹ ⁊ continuant valde cũ capite adiutorĳ a parte siluestri ⁊ penetrant cũ declinatiõe ad siluestrem. ¶ Et alter ẽ cum hoc primo cõtinuus adeo ꝙ est q̃si eius pars: ⁊ penetrat cũ eo ⁊ ipsius operationẽ efficit. ¶ Iste vero nõ multum pendet a sũmo spatule et eius continuitas est secundũ transuersionẽ in manifesto adiutorĳ ⁊ declinat ad siluestrem. ¶ Et quartus est musculus qui locuz ꝯcauũ ossis spatule implet cuius corda cũ partibus interioribus lateris domestici capitis adiutorĳ cõtinuatur ⁊ eius operatio est efficere vt adiutoriũ posterius circũeat. ¶ Et alter musculus ẽ qui ab inferiori extremitate lateris spatule ĩferioris nascit: cuius corda superius continuat secundũ continuitatẽ magni ab ilio ascendentis: ⁊ eius operatio ẽ trahere supremũ capitis adiutorĳ ad superiora. ¶ Adiutoriũ preterea aliũ habet musculum duo habentẽ capita qui duas efficit operationes: et operatiouẽ cõmunẽ. ¶ Et ipse quidẽ sub furcula vẽit ⁊ a collo deglutiẽs capitis adiutorĳ bucellam ⁊ ꝑuenit vsqꝫ iuxta locuz continuitatis corde musculi magni a pectore ascẽdentis. ¶ Quidã autem dixerunt ꝙ vnum

capitum ipsius iterius est sup manifestum spatule apud eius infimũ ⁊ declinat ad exteriora cũ transuersiõe pauca: ⁊ quũ operat cum duabꝰ partibus eleuat secunduꝫ rectitudinẽ. ¶ Sunt p̃terea hominũ quidã qui duos addiderũt musculos: musculuꝫ paruũ qui ad mamillaꝫ venit: ⁊ aliũ qui in spatule iunctura est sepultus: ⁊ fortasse ponũt cubiti musculos cũ eis habere cõmunitatem.

¶ Capłm. xviij. d̃ anatomia musculoꝝ brachij.

Musculorum brachiũ mouentiũ alij sunt q̃ ipm contrahunt: alij sunt q̃ ipsum dilatãt: ⁊ isti positi sunt sup adiutoriũ: alij sunt q̃ ipsum girant: alij sunt q̃ ipsum resupinãt ⁊ non existunt sup adiutoriũ ¶ Dilatantes vero sunt par vnũ cuius vnũ ex suis imparibus cum declinatiõe ad interiora expandit: q̃a eius ortus est supius ab antecessiõe adiutorij ⁊ a latere spatule inferiore ⁊ continuat cum cubito illic vbi sunt p̃tes eius interiores: ⁊ impar secundũ expandit ad interiora cum declinatione adiutorij qm̃ ab adiutorij collo p̃uẽit ⁊ cum extrinsecis cubiti partibus continuat. ¶ Quũq3 ambo op̃antur p̃culdubio secundũ rectitudinẽ extẽdũt ¶ Constringentes vero sunt par aliud cuius vnũ ipar qd̃ est maius trahit ad interiora cũ declinatione: qm̃ eiꝰ origo ẽ a margĩe cartilaginis spatule iferiore et a rostro vnicuiq3 quoꝝ p̃prie inest caput ⁊ cõtinuatur corda ipsius qua est neruosa cuꝫ parte focilis supioris interiora antecedente. ¶ Et secundũ impar trahit cũ declinatione ad exteriora: q̃a eius ortus ẽ a manifesto adiutorij posterius: ⁊ est musculus duo carnosa hñs capita: quoruꝫ vnũ est in posteriorib' adiutorij: ⁊ alterũ in anterioribus ⁊ occultant hi duo in suo icessu parump donec ad antecedentem partẽ focilis inferioris vadant. ¶ Et cuꝫ eo quidẽ iam continuatũ fuit q̃ ipsum inclinat trahẽs inferius ad exteriora ⁊ cũ eo qd̃ inclinat trahens superius ad interiora vt sit tractio melior. ¶ Et quũ isti duo musculi in suis coniungũtur operationibꝰ secunduꝫ rectitudinẽ stãt p̃culdubio. ¶ Et duos q̃dẽ musculos dilatãtes vestit musculus qui os adiutorij circũdat. ¶ Et similius est vt sit pars alterius musculi constringẽtis. Facientes vero brachiũ iacere supinũ sunt par cuius vnuꝫ ex imparibꝰ est positum i exterioribꝰ duoꝝ focilium et obuiat focili supiori absq3 corda. ⁊ alterũ subtile prolongatum nascit a supiori parte adiutorij ab eo qd̃ eius manifestum sequit: ⁊ maior pars eius vadit i aseid ⁊ penetrat donec propinquũ fiat iuncture rasete et vẽit ad partem occultã focilis supioris: ⁊ continuat cum eo corda pãnicularis. ¶ Girantes autẽ sunt par positũ exterius cuius vnũ ex duobus imparibꝰ a supmo domestico capitis adiutorij icipit ⁊ continuat cum supiori focili sub iũctura rasete: ⁊ alterũ est magis curtũ ipso et eius villus ad latitudinẽ est decliuis: sed eius extremitas ẽ p̃s neruosa et incipit ab ipsomet supiori focili ⁊ continuat cuꝫ eius extremitate supiori apud rasete iuncturam.

¶ Capitulũ decimumnonum de anatomia musculoꝝ motus rasete.

Musculoꝝ vero iuncturarũ rasete mouentium quidã sunt constringentes: ⁊ quidã dilatãtes: ⁊ quidã girantes ⁊ quidã resupinantes super collum. ¶ Ex dilatantibꝰ vero est vnus musculus cuꝫ alio continuus ac si ambo vnus essent musculus. et istiꝰ quidẽ origo est a medio focilis iferioris cuius corda cũ pollice continuat per quem pollex ab indice elongatur ¶ Et alterius origo ẽ a focili supiori cuius corda cuꝫ primo ossium rasete coutinuat. s. posito coram pollice: ¶ Quunq3 isti duo simul mouẽtur dilatant rasetam cuꝫ giratione pauca. ¶ Et quũ secundus solus mouet facit ipsam iacere resupinã. et quũ primus mouet solus p̃longat inter pollicem ⁊ indicẽ. ¶ Et musculus q̃ iacit super focile supius a parte siluestri cuius ortus est ab inferiori parte capitis adiutorij a quo p̃cedit corda: duo hñs capita: quoꝝ vnũ cum medio pectinis corã indice ⁊ medio continuat: ⁊ alterius capitis corda est caput inferius sup focile superius apud rasetam ⁊ dilatat rasetã expandendo cum giratiõe. ¶ Constringẽtes autẽ musculi sunt par sup latus brachij siluestre: quoꝝ inferior incipit ab interiore duoꝝ capitum adiutorij et peruẽit ad pectinem corã auriculari. ¶ Et superior vtroꝝq3 incipit alius q̃ ille ⁊ peruenit ibi. et est cum eis musculus q̃ incipit ab inferioribꝰ adiutorij partibus loca predictoꝝ mediãs qd̃ duo habet extrema que ad modũ crucis trãsuersant: ⁊ postea cum loco q̃ est inter pollicem ⁊ mediũ continuãtur: cumq3 ambo mouent constringũt. ¶ Et isti quidẽ constringẽtes ⁊ ipemet dilatantes girationeꝫ efficiunt ⁊ resupinationẽ quũ duo oppositi ex eis secundum transuersionẽ mouent. ¶ Sed musculꝰ cum pectine continuus coram auriculari quũ solus mouet girat plantam: ⁊ quũ musculus pollicis quẽ nominauimꝰ ipsum adiuuat plenarie plantã resupinam iacere facit ⁊ quũ ille qui est cum raseta continuus corã pollice solus mouetur girat ipsam parump: ⁊ cum auriculari quẽ nominabimus efficit girationem completam.

¶ Ca. xx. de anatomia musculoꝝ motꝰ digitoruꝫ.

Musculoruꝫ vero digitos mouentiuꝫ quidã sũt qui sunt i planta: quidam sunt qui sunt in brachio: q̃a si omnes i planta cõiungerẽtur p̃pt carnẽ multam grauarent: ⁊ p̃p̃ea q̃ illi qui sunt ex eis i raseta a digits elongati fuerunt: corde ipsoꝝ necessario fuerunt longe. ¶ Munite ergo fuerunt panniculis qui eis ab oĩbus adueniunt partibus: ⁊ ipsoruꝫ quideꝫ corde rotunde ⁊ fortes create fuerunt ⁊ non dilatant nisi quum ad membrũ perueniũt. ¶ Ibi igitur dilatant vt membrũ motum bene cõprehendant. Omẽs autem musculi digitos dilatãtes super brachium sunt positi ⁊ fiũt ipsos ad inferiora mouẽtes. Et ex dilatantibus quidẽ est musculus qui i medio manifesto brachij est positꝰ nascitur a parte supma capitis adiutorij inferioris: ⁊ quattuor digitis cordas que ipsos dilatant mittit. ¶ Ex eis vero qui eos ad inferiora iclinant tres ad inuicẽ in parte istius sunt continui. ¶ Quoruꝫ vnus a parte media capitis adiutorij siluestris int duo ipsius additamenta oritur et duas cordas auriculari ⁊ annulari transmittit ¶ Et unus a summa duoruꝫ musculoꝝ duploruꝫ qui sunt duo ex his tribus oritur sub duobus additamẽtis adiutorij interius: ⁊ a margine focilis inferius et duas transmittit cordas medio et indici. ¶ Et tertius eoruꝫ et est ille qui remansit orit a supremo focilis supioris et corda pollici mãdat. et apud hanc iuncturã est musculꝰ qui est unus duoꝝ musculoruꝫ inter musculos motus rasete nominatoꝝ et nascitur a loco medio focilis inferioris cuius corda pollicẽ ab indice prolongat. ¶ Cõstringentiũ autem quidã sunt qui super brachiũ existũt et quidam q̃ super uolã plante. ¶ Et illi quidem q̃ sũt super brachiuꝫ sunt tres musculi. quoruꝫ unus secũdũ aciem in medio super aliũ est positus. ¶ Ex quibus nobilior est iferius qui iferius ẽ sepultus et cum osse focil inferioris continuus. qm̃ eius operatio existit nobilior Quapropt oportuit ut eius locus magis esset custoditꝰ

¶ Cuius principiũ est a medio capitis adiutorij silue stris ad interiora: deinde penetrat ⁊ dilatatur eius cor da ⁊ ĩ quinq; partitur cordas quarũ queq; ad ĩteriora digiti puenit. ¶ Illarum vero que ad quattuor pueni unt queq; iuncturã primam ipsius constringtt ⁊ tertiaʒ ¶ Primã vero ꝓpterea qꝫ est ibi annexa ligamẽto qđ super eam est cinctũ: et tertiaʒ ꝓpterea qꝫ eius caput ꝑ uenit ad eam ⁊ continuat cum ea: q̄ autem ad pollicem vadit eius secundã et tertiã constringit iuncturam quia non continuat nisi cũ eis. ¶ Et secũdus quidẽ muscu lus qui est supra istum ẽ minor ipso ⁊ incipit a capite in grediente qđ est vnũ ex capitib⁹ adiutorij ⁊ cum focili ĩ feriore parumꝑ continuat ⁊ transit ꝑ terminũ cũmuneʒ q̄ est inter latus siluestrẽ ⁊ domesticuʒ: ⁊ est supior supfi cies focilis supioris: ⁊ quũ ad partem puenit pollicis đ clinat parumꝑ ad interiora et cũ iuncturis medijs quat tuor digitorũ cordas mandat vt eos cõstringat. ¶ Ad pollicem vero non puenit nisi ramus paruus q̄ non est ex corda eius: imo ab alio loco. ¶ Et primi quideʒ ori go est post principium nominatũ qđ est a capite focilis superioris ⁊ inferioris. ¶ Et secundi origo est a capi te focilis inferioris. ¶ Factum est auteʒ qꝫ pollex vno musculo in sui constrictione sit contentus: sed quattuor duobus cõstringunt musculis qm̃ nobilior ex operatio nibus q̃ttuor est constrictio ⁊ ex operotionibus pollicis nobilior est vt dilatet et ab indice elonget. ¶ Tertius autẽ musculus non est ad constringendũ sed eius corda interius ĩ planta penetrat et dilatatur desuꝑ ad hoc vt in eam adipisci faciat sensum ⁊ in sentiendo iuuamentũ ꝓbeat: ⁊ pilos in ea nasci ꝓhibeat. ⁊ ad sustentandũ illđ qđ est in interioribus plãte ⁊ vt fortis fiat ad suas actio nes peragendas. hi quidẽ sunt illi qui suꝑ rasetã existũt ¶ Musculi vero q̄ sunt ĩ planta sunt. xviij. in duabus aciebus ordinati ad inuicem sibi superpositi. Una acies est ad inferiora ⁊ interius. Et altera acies est suꝑ cuteʒ exteriorem. Qui autẽ in acie existunt inferiore numero sunt septẽ quorum quinq; digitos ad superiora inclinãt ⁊ qui ex eis delegatus ẽ pollici a principio ossis rasete nascit. ¶ Et sextus est curtus ⁊ latus cuius villus est trãsuersus ⁊ ipsius caput pendet a pectine man⁹ donec pueniat in rectitudine medij cuius corda cũ pollice con tinuatur: ⁊ ipsum ad ĩferiora inclinat. ¶ Et septimus ẽ apud auricularẽ incipiens ab osse pectinis qđ in eius rectitudine existit ⁊ ipsum ad inferiora ĩclinat. ¶ Null⁹ vero horũ septem est ad constringendũ. sed quinq; sunt ad eleuandũ ⁊ duo ad flectendũ inferius. ¶ Illi vero q̄ sunt in acie supiore sub musculo suꝑ plantam expanso q̄ quidem est musculus quẽ solus cognouit Gal. sunt mu sculi vndecim ex quib⁹ sunt octo: quorũ duo cum prima iuncturarũ quattuor digitorũ continuant. s. vnus super alium vt hanc constringãt iuncturã: sed qui ex eis est in ferior constringit cũ dispositioue ⁊ reflexione: et eius q̄ est ex eis supior ẽ strictura cũ modico eleuationis et ad supiora ascensionis. ¶ Quũq; coniuncti fuerit directe ⁊ eorũ tres pollici sunt ꝓprij: quorũ vnus primam con stringit iuncturã: ⁊ duo secundã sicut sciuisti. ¶ Dilatã tes ergo quinq; sunt. ¶ Et de reflectentibus exceptis pollice ⁊ auriculari vnicuiq; assunt duo. ¶ Et de con stringentib⁹ vnicuiq; digito assunt quattuor. ¶ Et de his q̄ ad supiora inclinare faciunt vnicuiq; digito adest vnus.

¶ Capitulum vigesimumprimũ de anatomia musculo rum motus dorsi:

Musculorum dorsi alij sunt qui ipsum ad poste riora flectunt: alij qui curuãt ad ãteriora. ¶ Ex istis enĩ omnes alij oriunt motus. ¶ Ad posteriora vero flectentes sunt illi qui ꝓprie dorsi vocã tur musculi. Et sunt musculi duo de quib⁹ existimatur qꝫ vnusquisq; eorũ ex. xxx. cõpositus existat musculis: qm̃ vnicuiq; ipsorũ ab vnaquaq; spõdili aduenit muscu lus: ab vnaquaq; nãq; spondili aduenit ei villus trãsuer sus nisi a prima. Et isti quidẽ musculi quũ equaliter tẽ duntur stat dorsum: ⁊ quũ supflue tendunt declinãt ad posteriora. ¶ Et quũ illi qui ĩ vno existũt latere mouẽ tur dorsum ad illud inclinatur. ¶ Musculi vero curuã tes sunt par desuper positũ qui sunt ex musculis caput ⁊ collum mouentib⁹: qui a duobus veniũt meri laterib⁹ quorũ inferiores extremitates cũ quĩq; spondilibus pe ctoris superiorib⁹ continuant in aliquibus hominibus ⁊ in pluribus hominib⁹ cum quattuor: ¶ Et coruʒ su periores extremitates ad caput pueniunt ⁊ collum. ¶ Et par quidem sub isto est positum et vocatur renale: q̄ ambo a decima ⁊ vndecima pectoris incipiunt: ⁊ ad in feriora descendũt: ⁊ plerũq; curuant flectentes. ¶ Et medio quidem in suis motib⁹ horum musculorũ sufficit inuentio: qm̃ in curuatione et ĩclinatione a dextra ⁊ a si nistra duarum extremitatũ sequitur motus.

¶ Capitulum vigesimumsecundum de anatomia mus culorum ventris.

Musculorum autẽ ventris sunt octo qui ĩ iuua mentis cõmunicant. ex quibus est iuuamẽtũ prebere ĩ exprimẽdo illud qđ ex stercore ⁊ vri na in ĩferioribus continet ⁊ que in matricibus nata exi stunt. ¶ Et ex eis est qꝫ diaphragma sustinẽt ⁊ ipsum quũ adest exuflatio que ẽ ĩ constrictiõe adiuuãt. ¶ Et ex eis est qꝫ ĩtestina calefaciũt ⁊ stomachũ ꝑꝑea qꝫ ea co operiunt. ¶ Ex his auteʒ octo est vnũ par rectũ quod secundũ rectitudinẽ ab epiglotali descendit cartilagine: cuius villus ĩ longitudine vsq; ad femur extenditur: et eius extrema ĩ eis que sunt coram ipsis expanduntur. ¶ Huius vero paris subã a sui principio usq; ad ipsi⁹ finem carnosa existit. ¶ Et duo musculi q̄ cum istis in latitudine secantur. quorũ locus ẽ sub pãniculo qui su per totuʒ extensus est uentrẽ. ⁊ sub duobus longitudia libus. ¶ Sectio autem que inter istorũ duoruʒ: ⁊ duo rum primorũ uillos accidit est secunduʒ angulos rectos et duo paria q̄ per transuersum vadunt quoruʒ vnũqđ q; est in latere a dextra et a sinistra. ¶ Et vnũquodq; eorum par ex duobus existit musculis se ad inuicem ad modum crucis secantib⁹ a cartilaginis costarum nõ cõ pletarum extremitate vsq; ad femur: et ab ilio vsq; ad e piglotale. ¶ Et duorũ pariuʒ extrẽitates sibi a dextra et a sĩstra apđ fẽur obuiãt. Et aliorũ duorũ extrẽitates apud epiglotale que suꝑ carnosas partes ab vnaquaq; parte duorum musculorum latitudinalium sunt posite: Et hec quidem duo paria semꝑ carnosa incedũt dõec rectos musculos cũ cordis latitudinalibus tangant que panniculis similant. ¶ Et hec etiã duo paria sub duo bus longitudinalib⁹ sunt posita q̄ sub duobus posita sꝫ latitudinalibus.

¶ Capitulum vigesimumtertium de anatomia muscu lorum testiculorum:

Testiculorum autẽ virorũ musculi sũt quattuõ ꝑꝑea vt testiculos custodiant et eos eleuẽt ne laxentur. ¶ Quisq; testiculus habet par sibi ꝓprium. ¶ Mulieribus vero vnuʒ par sufficit. s. cuiq;

testiculo impar ppea ꝙ earũ testiculi non sunt i exterio
ribus: neq3 sunt suspensi quemadmodũ virorũ.

¶ Capitulũ. xxiiij. ꝺ anatomia musculorũ vesice.

Super os vesice vnus existit musculus q̇ ipã3
circũdat: cuius villus sup ipsius os dilatatur
Et eius quidẽ iuuamẽtum est vrinam vsq3 ad
horam voluntatis retinere. Et qum voluntas expellẽ
di affuerit eius laxabitur constrictio ⁊ ventris musculi
vesicã vrgebũt: ⁊ vrinã expulsiua adiuuante expellent.

¶ Capitulũ. xxv. ꝺ anatomia musculorũ virge.

Musculi qui virgã3 mouẽt duo sunt paria duo
vnius paris musculi in duobus virge laterib⁹
sunt extensi q̇ quũ tendunt foramẽ dilatant et
ipsum amplificant ⁊ penetratio rectificat: ⁊ sperma i ip
sa cũ facilitate discurrit. ¶ Aliud vero par qꝺ a femo
ris osse orit ⁊ cũ radice virge secundũ transuersionẽ cõ
tinuatur ⁊ quũ rectificat tenditur ⁊ instrumentu3 secun
dum rectitudinẽ eleuat: ⁊ quũ constringit reducit ipsũ
ad posteriora. ¶ Quod si vni eorũ acciderit tensio ad
ipsius partem declinabit.

¶ Caplm. xxvi. de anatomia musculorũ ficteris.

Ficteris musculi sunt quattuor. Unus eorum
est musculus qui ipsius cõmitat os ⁊ cum ei⁹
carne vehemẽter miscetur que pmistioni mus
culorum labiorũ similatur ⁊ ipse quidẽ cohercet ⁊ con
stringit anum ⁊ sua expressione stercoris reliquias que
sunt in ipso excutit. Et musculus q̇ est positus magis in
terius ꝙ iste: cuius statio est secundũ operationẽ capitis
hominis ⁊ existimat ꝙ sit hñs duo extrema cuius extre
mum cum radice virge pcerto continuat: ⁊ par qꝺ sup
hos oẽs transuersum existit: cuius iuuamentũ est longa
onem sursum eleuare ⁊ neq3 accidit longaonem egredi
nisi ppter ipsius laxitatẽ.

¶ Capitulũ. xxvij. de anatomia musculorũ coxe.

Ex musculis coxe maior est ille qui eã extendit
deinde ille qui ea3 cõtrahit. Ex suis nãq3 opa
tionibus nobiliores suut isti duo intus. Uerũ
tamen extensio contractiõe nobilior existit qm̃ statio ñ
conuenit nisi cũ extensione. ¶ Postea sunt muscli qui
elongant: deinde illi q̇ apropinqre: post illi qui circuire
faciunt. ¶ Ex musculis autẽ coxe iuncturã extendẽti
bus est vnus q̇ est omnib⁹ corporis musculis maior: et
ipse est musculus qui os femoris ⁊ ancham cooperit et
sup totam coxam voluitur ab iterioribus ⁊ exterioribus
⁊ posteriorib⁹ donec ad pollicẽ perueniat. cuius villi di
uersa hñt principia. quapp ipsius operationes secũdu3
diuersas specificant spẽs. ¶ Ex ipsius nãq3 villis ẽ q̇
ab ĩfimo ossis femoris nascit ⁊ declinando ad domesti
cum dilatat. ¶ Et est alius ex villis eius cuius ortus
est parum altior ortu istius qui coxam ad superiore3 ele
uat. ¶ Et est aliud ex villis eius cuius ortus est valde
altior ortu istius qui coxam ad supiora ad domesticum
declinantẽ eleuat. ¶ Et est ex eis alius cuius origo est
ab osse anche qui satis coxam secundũ rectitudinẽ dila
tat. ¶ Et ẽ ex eis musculus qui totã anche iuncturam
posterius cooperit tria habens capita ⁊ extrema duo.
¶ Et hec quidẽ capita ab ilio ⁊ ãcha ⁊ alhosos nascũ
tur quorũ duo sunt carnosa ⁊ vnũ pãniculare. ¶ Duo
vero extrema cum posteriore capitis coxe parte contĩu
antur ⁊ si cum vno traxerit extremo cũ declinatione ad
ipsum dilatabit: ⁊ si cum duob⁹ traxerit extremis secun
dum rectitudinẽ dilatabit. ¶ Et ex eis est musculus q̇
ex tota ossis ilij superficie oritur: ⁊ cũ suppmo maioris
additamenti continuat ⁊ vocat carchametra maior: et
parum ad anteriora extendit et cum declinatiõe ad do
mesticum dilatatur. ¶ Et est alius talis qualis iste qui
in primis cũ infimo additamẽti minoris continuat: dei
de descendit ⁊ illius operatiõe operatur. ¶ Uerũtam̃
eius est paruam dilatationẽ ⁊ multam efficere declina
tionem. Cuius origo est ab ĩfimo superficiei ossis ilij. ¶
Et est ex eis musculus q̇ ab ĩfimo ossis anche oritur ad
posteriora declinãs ⁊ dilatat ipsam et eam ad posteriõa
parumper declinare facit: ⁊ ad domesticũ sufficient ꝺcli
nare facit. Ex musculis vero coxe iuncturam constrin
gentibus est musculus vnus q̇ cum declinatione ad do
mesticum parua constrigit: ⁊ est musculus rectus qui a
duabus descẽdit originib⁹: quarũ vna cũ fine lomborũ
⁊ altera cum osse ilij continuat. ¶ Et ipse quide3 sunt
que cum minore additamẽto domestico cõtinuantur: et
musculus qui ab osse femoris nascitur ⁊ cum infimo ad
ditamenti minoris continuat. Et musculus ad duo la
tera ipsius transuerse extẽsus qui est sicut par maioris
¶ Et quartus qui a re preparata stante post os ilij ori
tur ⁊ ipse etiam crus contrahit colligendo coxam. Ex
musculis uero qui ad anteriora declinare faciunt iam q̇
dem nominati fuerũt ubi dilatationis ⁊ constrictõis mẽ
tionem fecimus: ⁊ hec quidẽ mouẽdi speties habet mu
sculum qui ab osse nascit femoris ⁊ adeo fit longus ut
ad pollicem pueniat. ¶ Declinare vero ad exteriora
facientes sunt duo musculi: vnus eoru3 ab osse venit la
to. Sed circuire faciẽtes sunt duo musculi quorũ unus
a siluestri femoris: ⁊ alter ab ipsius oritur domestico: et
quũ sibi obuiãt transuersant ⁊ fiunt carnosi apud locu3
profundum circa posteriora additamẽti maioris. ¶ Et
quicunq3 eorũ solus traxerit coxam ad sui partem cum
pauca dilatatione torquebit.

¶ Capitulũ vigesimũoctauũ de anatomia musculoru3
mouentium iuncturam cruris ⁊ poplitis.

Ex musculis autem iuncturarũ poplitis mouẽ
tibus sunt tres in anteriorib⁹ coxe positi qui
musculis in ipsamet coxa positis sunt maiões
Et eorũ operatio est dilatare. vnus autẽ horum trium
est sicut duplus duo hñs capita: quorũ vnũ ab adddita
mento incipit maiore: et alterũ ab interiore coxe. ⁊ duo
hñt extrema: quorũ vnũ est carnosum: et cum rasga ãte
ꝙ corda fiat continuat: et alterũ est panniculare cu3 do
mestica duarũ extremitatũ coxe continuatũ. ¶ Aliorũ
vero duorũ vnus est ille qui inter coxã constringẽtes no
minauimus. s. a separãte qꝺ est in osse ilij nascens: et alt
ab additamẽto siluestri qꝺ est in coxa oritur. Et isti qui
dem duo continuant et vniunt et generat ex eis corda
vna que dilatatur et circundat rasgam et ipsa3 cũ eo qꝺ
est sub ea conuenient affirmat: deinde cu3 capite cruris
continuat: et poplicem dilatat et crus extendit. ¶ Di
latatio vero vnum habet musculũ qui ab obuiatione os
sis femoris nascitur et ĩcedendo descendit in latus coxe
domesticum secundũ transuersionẽ. deinde cu3 parte ve
nosa suppreme partis cruris continuatur et crus decli
nans ad domesticũ dilatat. Et musculũ alium in quib⁹
dam anatomie libris ei oppositum i parte siluestri qui i
cipit ab osse anche et ẽm transuersionẽ in latus siluestre
tendit donec ad locum puenit uenosum. ¶ Et neq3 est
musculus maioris transuersionis isto et cũ declinatiõe
ad siluestre dilatat. et quũ ambo dilatant est dilatatio
recta. ¶ Ex eis uero qui crus contrahũt est vnus mus
culus angustus et longus q̇ ab osse ilij oritur et femoris

circa originem dilatantis igrediens a separante qd̄ ē in
medio ilij: deinde sm̄ transuersioné penetrat ad interio
ra duarū extremitatū poplitis: postea egredit̄ exterius
⁊ vadit ad eminentiaȝ que est in loco poplitis venoso et
cum ea vnitur. ¶ Et ipse quidē est quo crus ad inferio
ra trahitur declinans cū pede ad partē iguinis. Et tres
musculi domesticus. ⁊ siluestris. ⁊ medius. ¶ Sed do
mesticus ⁊ medius cū declinatiōe ad siluestrem contra
hunt. Et siluestris cōtrahit cū declinatione ad domesti
cum. ¶ Et domesticus quidē oritur ab axe ossis āche
deinde transuerse incedit per posteriora coxe donec per
uenit ad locum cruris uenosū in parte domestica ⁊ vni
tur cum eo cuius color ad viriditatem trahit. Et aliorū
duoruȝ etiam origo est ab axe ossis anche sed declinant
vt cum loco venoso lateris siluestris continuent̄. ¶ In
iunctura pterea poplitis est musculus sicut i flexuosita
te poplitis sepultus qui operationē efficit qualis huius
medij existit operatio. ¶ Et qnidā existimant ꝙ pars
eminens musculi dilatantis dupli a separante est quum
poplitem accidentalit̄ constringit: ⁊ est quū ab eius ori
gine egreditur corda que anche pixideȝ tenet: ⁊ cum ea
⁊ cum ipso quod sequitnr ipsam continuat̄.

¶ Capitulū vigesimūnonū de anatomia musculorum
pedis juncturam mouentiū.

Ex musculis autē pedis juncturā mouentibus
sunt quidam q̄ ipsum ad supiora eleuant: et q̄
dam qui ipsum descendere faciunt. ¶ Ex eis
autē qui ipsum eleuant est vnus musculus magnus qui
est positus in parte antecedēte cāne domestice cuius pri
cipiū est pars siluestris capitis canne domestice. ¶ Et
ipse quidē quū ad exteriora egreditur inclinat̄ sup crus
ad partem pollicis vadens ⁊ continuat̄ cū eo qd̄ radici
poplitis est propinquū: ⁊ pedem ad superiora eleuat: et
alter oritur a capite siluestris ex quo nascit̄ corda q̄ cū
eo qd̄ est iuxta radicem minimi continuat̄: ⁊ pedem ad
supiora eleuat ⁊ proprie quando cū eo conuenit primus
musculus ⁊ fuerit hoc secunduȝ eq̄litateȝ ⁊ rectitudinē
¶ Facientiū vero descēdere est vnum par cuius origo
est a capite coxe qd̄ postea descendit ⁊ cruris ventrē cā
ne replet ex quib⁹ corda nascitur que ex maioribus exi
stit cordis. et ipsa quidē est corda nerui q̄ cum osse alca
hab continuat̄: ⁊ ipsum ad posteriora trāsuerse ad silue
strem trahit: ⁊ est hec causa fixionis pedis sup terram.
¶ Et ipsum quidē adiuuat muscul⁹ q̄ a capite silustris
oritur cuius color est melongianus et descendit donec
ipsemet absq̄ corda quā mandat: sed carneus remanēs
continuatur cū postrema alcahab pte sub continuitate
quā aute diximus. ¶ Quūq̄ musculis istis aut ipsorū
cordis nocumentū accidit pes claudicat. ¶ Et muscu
lus ex quo due nascunt̄ corde quarū vna pedem cōstri
git: ⁊ altera pollicem dilatat. ¶ Illud vero est qm̄ iste
muscul⁹ a capite cāne domestice oritur vbi ipsa siluestri
obuiat ⁊ descēdit inter eas: ⁊ in duas diuiditur cordas
quarū vna sub raseta in anteriori pollicis parte cōtinua
tur cū qua etiam corda pedis existit humilitas. ¶ Et
altera corda que ex parte istius generata musculi prime
corde ptransit originem ⁊ primo pollicis ossi cordaȝ mā
dat: ⁊ ipsnm cū transuersione ad domesticuȝ dilatat. ¶
Et iam etiā a capite coxe siluestri oritur musculus ⁊ cū
vno duorū musculorū achibalium continuat̄: deinde ab
eo separat̄ quū occultū cruris pertransit: ex quo oritur
corda que ad inferiora pedis puenit ⁊ sub eo toto dila
tatur: quemadmodū facit musculus qui sup plante occ
tum dilatat̄ ppter iuuamentū tale quale est eius.

¶ Caplm̄. xxx. d̄ anatomia musculorū digitorū pedis.

Ex musculis vero pedis digitos mouentibus
qui sunt constringentes musculi sunt mixti. ex q̄
bus est musculus qui a capite cāne siluestris
orit̄ ⁊ extēsus sup ipsā d̄scēdit: ⁊ cordā vnā trāsmittit q̄ i
duas diuidit̄ ptes q̄ mediū ꝯstrigūt ⁊ medicū. ¶ Et alt̄
istorū minor cuius ortus ē a postremo cruris: cuius cor
da quū ipsum transmittit i duas diuidit̄ cordas que in
dicem constringunt ⁊ minimū. et diuidit̄ ab vnaquaq̄
duarū partium corda q̄ cum eo qd̄ ab alia diuidit̄ cōti
nuatur ⁊ fiunt corda vna que ad pollicē puenit ⁊ ipsuȝ
constringit. ¶ Et tertia corda quā iam nominauim⁹ a
siluestri duarū extremitatū que in cāna existunt domesti
ca oritur: ⁊ inter duas descēdit cānas ⁊ ex se partē trās
mittit ad pedem constringendū ⁊ partem ad primuȝ os
pollicis. ¶ Et horū quidem musculorū digitos mouē
tium quos nominauim⁹ situs est super crus ⁊ posteri⁹.
¶ Illi vero quorū situs ē super plantā pedis. x. st̄ mus
culi: ⁊ i hoc quidē anatomici d̄cepti fuerūt. Sed prim⁹
qui istud sciuit fuit Gal. Ipsi vero cum quinq̄ cōtinuā
tur digitis. s cum vnoquoq̄ duo lacerti a dextra ⁊ a si
nistra ⁊ mouent vt constringant secunduȝ rectitudinē si
simul mouerint ⁊ ut declinent si vnus mouerit. ¶ Et
ex eis quidē sunt quattuor super rasetā: quorū vnus vni
cuiq̄ digito delegatus ē: ⁊ duo q̄ prope sunt ad constri
gendum pollicē ⁊ minimū. ¶ Et isti q̄dē musculi adeo
sunt pmixti ut quū vni eorū accidit nocumentū puenit
inde ut reliquorū operatio debilitet̄ in eo qd̄ eorum ē p
prium vt vicem istius aliquo mō gerant in eo qd̄ huic ē
pprium: ⁊ hac de causa difficile ē vnum digitorū pedis
pprie absq̄ alijs constrigere. ¶ Et ex musculis quidē
pedis sunt quinq̄ supra pedē positi q̄ ad siluestrē decli
nare solent ⁊ quinq̄ sub eis positi quoruȝ vnusq̄sq̄ digi
tum ad illud qd̄ ipsum seq̄tur trahit a parte domestica:
⁊ ipsum cū motu ad partē eleuat domesticā. ¶ Et isti
quinq̄ sunt cū duob⁹ qui pollici ⁊ minimo sunt proprij
sm̄ similitudinē septē qui sunt in plāta pedis et similiter
decē pmi. ¶ Oēs igi cōporis muscli st̄ q̄ngēti ⁊ vigiti

Capitulū primū sūme tertie doctrine quinte. et est smo
vniuersalis d̄ neruis proprie.

Iuuamentorū neruorū alie sunt q̄ sunt secūdū
essentiā. alie sunt que sunt p accidēs. ¶ Qd̄
vero sm̄ essentiā est ꝙ cerebrum eis medianti
bus oībus alijs mēbris iuuamentū prestat dando eis sē
sum et motū. ¶ Sed qd̄ est p accidēs est ad hoc vt ca
ro corroboret̄ et corpus fortius fiat. Et ex eis etiā est p
cipere id qd̄ ex nocumētis mēbris accidit sensu carenti
bus sicut epar et splen et pulmo. licet eniȝ membra ista
sensuȝ non habeant super ea. tn̄ cinctoriū posituȝ est ner
uosum et panniculo tecta fuerunt neruoso q̄ quum apa
ta fuerunt aut ventositate tensa pueniet apostemosi gra
uendo aut ventositatis partitio ad cinctoriū in ipsius ra
dicem: et accidet ei ex grauedine attractio: et ventosita
te extensio et sentiet ipsam. ¶ Et neruorū quidē princi
pium sm̄ modū scitum est cerebrum: et illud ad qd̄ isto
rum perueniunt extrema est supficies cutis. Cum cute
eiȝ villi miscent̄ minuti: et i ipsa nerui partiūt̄ q̄ ei a mē
bris que ipsi vicinant̄ adueniunt. ¶ Qd̄ vero cerebrū
neruorū principiū existit duobus est modis: qm̄ quorū
dam eorū est principium sm̄ sui essentiā: et aliorū est pri
cipium mediante nucha q̄ currit ex eo. Ex neruis quid̄
q̄ a cerebro egrediunt̄ non iuuant̄ membra i sentiendo

⁊ mouendo nisi capitis ⁊ faciei membra et viscerũ inte
riorum. Aliqñ vero membra hec iuuaméta ñ hñt nisi a
neruis nuche. ¶ Et Gal. quidem iam oñdit nobis sol
licitudinẽ magnam que neruis a cerebro ad viscera de
scendentibus est ꝓpria. Creator enim de eorum munitõ
ne sollicitus aliter ipsos mũiuit ꝙ̃ alios neruos: ⁊ illud
est qm̃ ꝑpa qꝺ a principio elongati fuerũt oportuit vt su
stentarentur supflua affirmatione a muscul' fortibus qui
eos tegant vt panniculi ⁊ a corpore cuius eñtia int' ner
uum ⁊ cartilaginẽ est media simili ei qꝺ corpõi nerui ac
cidit quũ torquetur. ¶ Et istud quidẽ est ex tribus lo
cis. quorũ vnus est apud epiglotim. Et ſs quum ad co
starum radices veniunt. Et tertius quũ pectoris locũ
transeunt. ¶ Factum est ãt vt alij nerui a cerebro ꝓgre
dientes in quib' existit vtilitas in sentiendo iuuamẽtum
prestare penetrarent a sui principio ſm rectitudinem ad
membrũ ad qꝺ dirigunt': qm̃ rectitudo ad id ad qꝺ diri
git' ꝓpinquiore defertur via: ⁊ illic ex hoc est ĩpressio q̃
manet ex principio fortior ⁊ ꝓpterea ꝙ ĩ neruis sensibi
libus non querit' de duritie que facit necessitatẽ elongã
di a substantia cerebri cum circuitiõe ꝑpea vt ad sui siti
tudinem in lenitate ordinatim elonget' q̃tum ĩ membris
querit' motus: imo q̃to plus fuerunt leniores plus fue
runt virtutẽ sentiendi dantes. Sed factũ est vt motiui
ad id ad qꝺ dirigunt' eant post circuitiones in quibus
ipsi incedunt: ꝓpterea vt a princ° elongent' ⁊ in duritie
ordinentur. In vnoquoq; etiam duorum modorũ ad id
qꝺ ex duritie ⁊ mollitie in ipso est nc̃riũ adiuueñt ortũ
ipsorũ substãtie: plurimi nãq; eorũ qui sensum tribuunt
ab antecessione oriunt' cerebri. ¶ Et partis quidẽ que
est cerebri antecessio est eñtia mollior: et pluri eorũ qui
motum ꝑbent a postremo oriunt' cerebri. ¶ Et partis
que est cerebri postremũ eñtia est magis spissa.

¶ Capitulum secundũ de anatomia neruorũ egrediẽ
tium a cerebro ⁊ eorũ vijs.

A Cerebro. vij. neruorũ paria oriunt'. primi pa
ris principiũ est ex fundo duorũ ventriculorũ
cerebri antecedentiũ apud duorũ additamẽto
rum vicinitatẽ mamillarũ extremitatib' filium quibus
fit odoratus. ¶ Et ipsum quidẽ est paruum ventrẽ ha
bẽs. ¶ Et ille qui a sinistra orit' dextratur. ¶ Et ille
qui a dextra oritur sinistratur: deĩde sibi sup sectionem
cruceam obuiant: postea ille q̃ a dextra oritur ad pupil
lam dextrã penetrat: ⁊ qui nascit' a sinistra ad sinistram
pupillam: quorũ adeo dilatant' orificia donec humorem
qui vocatur vitreus ꝯprehendant. ¶ Quidã vo qui ñ
est Gal. dixit ꝙ ad sectionem cruceã sine reflexiõe pene
trant: ⁊ dixerunt ꝙ in hac sectiõe tria existunt iuuamẽta
¶ Unum est ꝓpterea ne spũs qui ad vnam currit pu
pillam ad alterã ire ꝓhibeatur quũ acciderit nocumẽtũ
⁊ ꝑꝑ hoc vnaqueq; duarũ pupillarũ quũ alter claudit'
oculus in videndo fit fortior ⁊ clarior ꝙ̃ ipsamet esset si
altera intuente intueret'. Et ꝑꝑ hoc foraminis vuei dila
tatio augmentat' quũ alter clauditur oculus: ⁊ hoc q̇dẽ
est ꝓpterea ꝙ spũs vehement' vadit ad ipsũ. ¶ Scdꝫ
vo est ꝓpterea vt duo oculi vnũ hẽant differẽs qꝺ uisui
simulacrum eis afferat ⁊ ibi vniat' ⁊ sit duobus videre
oculis vnũ videre ꝓpterea simulacrũ in termino vnitur
cõmuni. Ideoq; luscis accidit vt ex re vna videãt duas
quũ vna pupilla supius eleuat' aut inferius deprimitur
⁊ destruitur rectitudo penetratõis foraminis ad sectõem
⁊ ante cõem terminũ accidit terminus tortuũ nerui. ¶
Et tertiũ est vt vnusq̃sq; duorũ neruorũ ab alio sustẽte

tur ⁊ illi imitat' ⁊ fiant ac si ad pupillã ex ꝓpinquo veni
rent. ¶ Secundũ ãt parium neruorũ a cerebro ꝓcedẽ
tium nascit' post ortum primi paris ⁊ ab eo ad siluestrem
declinat ⁊ a foramine qꝺ est in orbita q̃ totum ꝯpreben
dit oculũ egredit': et in musculis partit' oculi ⁊ hoc q̇
dem par valde est grossũ. Ideo vt ei' grossities sue pãi
ficetur mollitiei quã hr̃e debuit ꝓpterea ꝙ est circa pri
cipium: ⁊ confortet' in fatiẽdo motũ: ⁊ precipue cũ adiu
torem nõ habeat quũ tertiũ par sit conuersũ ad mouen
dum magnũ membrũ qꝺ est mandibula inferior q̃re ei
non remanet supfluitas imo adiutore alio a se indiget si
cut mõ referemus. ¶ Tertij vero paris origo est a ter
mino cõi inter añcessionẽ cerebri ⁊ ipsius postremũ. s. ab
infimo basis cerebri qꝺ p° cum q̃rto pari paulisp misce
tur: deinde ab eo sepatur ⁊ in q̃ttuor ramis ramificatur
¶ Unus ramus ab ingressu egredit' vene subetie quã
postea noiabimus ⁊ descendendo sup ceruicem vadit do
nec diaphragma pertranseat ⁊ in viscerib' que sunt sub
diaphragmate partit'. ¶ Et ſe quidẽ partis egressio ẽ
a foramine qꝺ in osse existit tp̃ris que quũ egreditur cũ
neruo continuat' qui a quito diuidit' pari: cuius modo
noiabimus dispõem. ¶ Et ramus tertius ĩ foramine ꝺ
scendit a quo ſm egreditur par qm̃ ipsius directio ẽ ad
membra in anteriorib' faciei posita. et neq; fuit ꝯueniẽs
vt in penetratione primi paris ventrẽ hñtis penetraret
quia nobiliori neruorũ coangustiationẽ faceret ⁊ ipsum
ꝯprimeret ⁊ via coopiret'. ¶ Et hec quidẽ pars quũ
separatur ĩ tres distribuit' sectiones. Quarum vna ad
partem lachrimalis declinat ⁊ vadit ad musculos tẽpo
rum ⁊ masticantiũ: ⁊ supercilij et frõtis et palpebre. Et
pars secunda ꝑ foramen vadit apud oculos creatũ ⁊ in
de ad nasi tendit interiorẽ superficiẽ ⁊ in tunica spargi
tur que in interiorib' nasi est expansa. ¶ Pars quoq;
tertia est pars non ꝑua ĩ ꝯcauitate descendẽs brabachi
que in osse maxille est facta ⁊ duob' ramificatur ramis
¶ Unus vadit ad interiora ꝯcauitatis oris et in denti
bus spargit'. sed illud qꝺ inde ꝑtinet dentibus est mani
festum. qꝺ vero inde alijs ꝑtinet ẽ uisui sicut occultum
⁊ in gingiua ẽt spargitur supiore. ¶ Alter autẽ ramus
in membrorũ spargitur superficieb' que sunt ibi sicut cu
tis maxylle ⁊ extremitatis nasi ⁊ labij supioris. he q̇dẽ
sunt sectiones partis tertie paris tertij. ¶ Quart' aũt
ramus tertij paris vadit penetrãs a foramine suo qꝺ in
mandibula existit supiore et vadit ad linguã et in ei' ma
nifesta diuidit' tunica ⁊ tribuit ei sensum ꝓprium qui est
gustus et illud qꝺ remanet in dentiũ retis inferiorũ et ĩ
ipsorum gingiuis diuidit': et in labio ĩferiori: sed pars q̃
ꝑuenit ad linguã subtilior est ꝙ̃ neruus oculi: qm̃ istius
duritiem et illius mollitiẽ temperant grossities illius et
subtilitas istius. ¶ Quarti vo partis origo est post t'tiũ
sed ad cerebri basim est magis declinans et cum tertio
queãdmodũ diximus miscet' deĩde ab eo separat' et ad
palatum vadit et dat ei sensũ: qꝺ quidẽ est paruum sꝫ ẽ
plus durũ ꝙ̃ tertium q̇a palatum et palati panniculus
durior est lingue panniculo. ¶ Sed vnũquodq; paris
quinti ĩpar cum duob' nascitur medijs ſm dupli formã
imo multi illorũ tenent ꝙ vnũquodq; ipsius ĩpar ẽ par
cuius quidẽ origo a duobus ẽ crebri lateribus. ¶ Et
pars quidẽ prima cuiusq; paris ipsius ad panniculum
vadit qui in interiorib' ĩstrumenti auditus est dilatatus
et in eo diuiditur totus. Et huius quidẽ diuisionis ori
go proculdubio est a ꝑte cerebri posteriore et ꝑ ipsam ẽ
audiendi sensus sed ſa diuisio ẽ maior pria. Ipsa nãq;

egreditur a foramine q̄d in osse perforatum est petroso. Et ipse quidē est qui vocatur monoculꝰ ⁊ cecus ꝓpea ꝙ multum torquet̄ ⁊ eius vie in obliq̄tionibꝰ incedunt. ideo ꝙ voluntas affuit ꝓlongandi spatiū vt eius finis a principio moueret̄. ꝓpterea vt neruus anteq̄ inde egre deretur a principio esset longinquꝰ iō vt durities ei inō acq̄reretur. ¶ Q̄uūq̄ egreditur cū neruis tertij paris miscetur. quorū plurimi ad maxyllaꝫ ⁊ ad palati vadūt musculum: ⁊ q̄d remanet ad musculos protendit̄ tꝑorū ¶ Gustus autē in quarto creatꝰ fuit neruo. et anditus in q̄nto: q̄m instr̄o auditus fuit necessariū vt esset disco opertum ne aeris via ad ipsuꝫ clausa foret: ⁊ instr̄o gustꝰ fuit necessariū vt esset minutū ꝓpea oportuit vt nerui au ditus essent duriores. Et iō origo cerebri eorū postrēo fuit ꝓpinquior: ⁊ neq̄ oculis musculis vnus sufficit ner uus: ⁊ musculorū tꝑorū nerui multiplicati fuerunt nisi q̇a foramini oculi m̄lta nc̄ria fuit amplitudo ꝓpterea ꝙ neruus virtutē afferens visus multa indiguit grossitudi ne: iō quia ei necessariuꝫ fuit ventreꝫ h̄re: nō ergo os q̄d ad comprehendendū oculum est perforatuꝫ multa fora mina tolerare potuit. Tꝑoris vero neruis m̄lta fuit du rities necessaria: sed grossitudine multa non indiguere: īmo grossitudo esset faciens motꝰ difficultatē ⁊ ēt egres sio quā in osse duro petroso h̄nt pōt foramina tollerare multa. ¶ Par v̄o sextū a postremo oritur cerebri cum q̇nto continuū ⁊ cum eo panniculis ⁊ ligamentis ligatū ac si esset vnus neruus: deinde separatur ab eo ⁊ egredi tur a foramine q̄d est i extremitate adoreꝫ q̄d laude sifa tur. Et ipsum quidē ante q̄ egressum eēt iam in tres di uisum fuit partes q̄ oēs sil̄ ab hoc egrediunt̄ foramine. Una earū ad gule musculos suo ꝓtenditur itinere ⁊ ad lingue radicē ꝓpea vt par septimū in ipsorū adiuuet mo tu. Et pars secunda ad musc̄los descendit spatule ⁊ eiꝰ q̄d est circa eam: ⁊ ipsius plurimū in musculo spargitur lato qui est suꝑ spatulā: ⁊ hec quidē pars est magne quā titatis ⁊ suspensa penetrat donec ꝑueniat ad q̄d dirigit̄ ¶ Pars v̄o tertia q̄ est maior est ex tribus partibus ad viscera descendit i ascensione vene subeti ⁊ est illi ānexa ⁊ cum ea ligata ex q̄ cum rectitudie est epiglotis seꝑant̄ rami qui ad musculos veniunt epiglotales. quorū capi ta sunt ad suꝑiora qui epigloti ⁊ ipsius eleuant cartilagi nes: ¶ Q̄uūq̄ epiglotim ꝑtranseunt ex eis ascendunt rami qui ad musculos vadunt capita ad īferiora h̄ntes: ⁊ ipsi sunt qui ad cimbalarē claudendaꝫ sunt necessarij quū ad inferiora trahere necessariū est. ⁊ ꝑꝑ hoc vocāt̄ nerui retro redeuntes. ¶ Hic āt neruus retº rediens n̄ egressus fuit a cerebro ⁊ nō a nucha nisi ꝓpea ꝙ si a nu cha ascenderēt ab ipsorū principio subirent transuersi ⁊ non recti et ad inferiora attractio cum eis non ꝑueniret ƀm actionem decentē. Et ipsi quideꝫ non de sexto pari creati fuerūt nisi ꝓpea ꝙ illud q̄d ex neruis est molle aut molli vicinum. s. illud q̄d fuit ex eis anteq̄ sextū iam in musculis faciei ⁊ capitis ⁊ in eo q̄d in eius fuit diuisuꝫ: ⁊ septimū etiā non ƀm rectitudinē descenderet quemad modum sextū descendit īmo proculdubio transuersitas eos comitaret̄: ⁊ ꝓpea ꝙ illud q̄d ascendit ⁊ redit ⁊ q̄n q̄ indiget re firma cui innitat̄ ad sil̄itudinem girgilli vt super ipsam reuoluat̄ ascendens: ⁊ ex ea adiuuet̄ vt sit si tus ipsius rectus ⁊ durus: ⁊ fortis: et leuis. et iuxta po situs non fuit ibi ad hoc idoneū sicut arteria maior. ¶ Et illud q̄d ex istis ramis a sinistra ascendit hanc iuenit arteriam ipsa recta ⁊ grossa ergo super eaꝫ reflectitur n̄ multa indigens firmitudine. A dextra vero ascendenti hec non vicinat̄ arteria ad modū primi: sed vicinatur ei postq̄ iā accidit ei paruitas ꝑꝑ ramorū diuisionē qui iā ex eo egressi fuerūt cui ēt iam defuit rectitudo in situ q̇a transuersatus fuit ad ascellā declinando: fuit ergo neces sarium vt ipsi re aliqua affirmarent̄ cui inniterent̄ cū li gamentis in q̇bus rami stringerent̄: iō ut per ipsos illō q̄d defuit ex rectitudine grossitie i situ corrigeretur. ¶ Et sapientia quidē in hos redeuntes ramos elongādo est vt talis qualis est hec suspensio ꝓximi fiant ⁊ ꝓpter elongationē a principio fortitudinē habeant ⁊ duritiem Ex neruis autē redeuntibus fortior est ille q̄ in duabus musculorū epiglotis spargit̄ tunicis cū alijs neruorū ad iuuantiū ramis postea illud q̄d ex hoc remanet neruo ō scendit a quo rami separant̄ qui in panniculis spargūt̄ diaphragmatis ⁊ pectoris: et in musculis ipsius: et in corde: et in pulmone: et in venis: et in arterijs que ibi s̄t ¶ Illud vero q̄d remanet penetrat in diaphragma: et associatur ei q̄d ex parte tertia descēdit ⁊ in panniculis panniculꝰ spargitur viscerū ⁊ peruenit ad os latuꝫ. Se ptimi autē paris origo est t̄mino cōi q̄ est inter cerebrū ⁊ nucham cuius plurimū incedit se in musculis spargē do linguam mouentibꝰ et in musculis inter peltalem et os laude cōibus ⁊ est quū ipsius residuum in alijs spar gitur musculis q̄ huic musculo s̄t vicini: non tn̄ semꝑ est istud ⁊ ꝓterea ꝙ alij nerui ad alias reducti fuerūt neces sitates: et neq̄ fuit bonū vt foramina in anterioribꝰ neq̄ in īferioribus multiplicarent̄: fuit melius vt ad lingue motū neruus ab hoc loco veniret: q̇a ipsius sensus iam ei ab alio venit loco.

¶ Ca. iij. ō anatōia neruorū nuche ⁊ colli et vijs eorū.

Nerui ex nucha nascētes qui ꝑ colli vadūt spō diles octo sunt paria. ¶ Unius paris egres sio a duobus est spondilis prime foraminibus q̄d in capitis musculis solū spargit̄: et est paruū minutū q̄m melius fuit vt locus a quo egredit̄ sit angustus quē admodū in capit̄lo de ossibus diximꝰ. Et ƀi quidē paris egressio est inter spondilē primā et ƀam. s. forā in loco uel capit̄lo de ossibus noiatum cuius plurimū capiti tā gendi sensum defert. transuerse eiꝫ ad id q̄d in spōdilibꝰ est supremū ascendit et ad anteriora reflectit̄: et suꝑ tn̄i cam extrinsecam auriū spargit̄. Et ꝙ par primū minꝰ facit ꝓpter sui ꝑuitatem et abbreuiatiōem ob quā expā di expedite nō potat et dilatari i locis qui sequūt̄ ipum complete emendat. ¶ Q̄ō autē ex hoc remāet pari ad musculos q̄ sunt in posterioribꝰ colli et ad musculū latū venit et eis dat motuꝫ. Et paris t̄tij origo et ipsiꝰ egres sio est a foramine q̄d est inter ƀam et tertiā. ¶ Et vnus quisq̄ eorū in duos partit̄ ramos. Ab vno ramo spar guntur rami in ꝓfundo musc̄lorū q̄ sunt ibi et ꝓprie ca put cum collo mouentiū: deinde ad spondilium ascēdūt spinas et quū in earum rectitudine veniunt ad radices tenent̄ earū: et post ad ipsarū eleuant̄ capita et cuꝫ liga mentis miscent̄ pannicularibus que ab illis nascunt̄ si menijs postea ad partem auriuꝫ reflectendo penetrant et in non oi hoie ad aures ꝑueniunt et auriū musculos mouent. ¶ Et ramus ƀus ad āteriora vadit donec ad musculū peruenit latum. Et cū hoc quidē primū quuꝫ nascitur miscent̄ vene et musculi q̄ ipsum cooperiunt ꝓ pterea vt in seipso sit fortior. et est ēt q̄n cum muscul̄ mi scetur tꝑorū: et cum musculis auriū in bestijs. ¶ Plu rimū tn̄ sparsionis ipsius non est nisi in musculis maxyl larum. ¶ Q̄uarti v̄o paris egressio est a foramine q̄d inter tertiā existit et quartā et partit̄ sicut ille qui ē an

ipsuꝫ parte antecedēte ⁊ parte posterius ꝯsequente: sed
pars eius que añcedit est parua: ⁊ iō cum quinto misce
tur. ¶ Et quidā iam dixerūt ꝙ ab ea penetrant rami si
cut aranee tela extensi super venaꝫ subeti donec ad dia
phragma ꝑueniunt separans super duo latera diaphra
gmatis pectus ī duo media partientis īcedentes. Sed
eius pars maior ad posteriora reflectit᷑: ⁊ in fundo mus
culorū profundat᷑ donec ad simenia vadit ⁊ muscul᷑ mā
dat ramos qui int᷑ caput ⁊ collum sᷓ cōes: ⁊ deinde itīe
re suo ad añriora reflectēdo vadit: et cū musculis maxyl
le ⁊ aurinm in animalibus continuat᷑. Et dixerūt ꝙ ab
eo ad dorsum descendit ram⁹. ¶ Quinti āt paris egres
sio est a foramine qđ est inter quartā ⁊ quintam qđ ēt in
duos partitur ramos. vnus ramus. s. iste q̇ est añcedens
⁊ ipse minor ad musculos ꝑuenit maxyllaruꝫ: ⁊ ad mus
culos q̇ caput anterius curuant: et ad alios musculos q̇
capiti ⁊ collo sunt cōes. Et ramus ꝭus in duos diuidi
tur ramos. Vnus ramus inter primū ⁊ inter ramū ꝭm
est medius ⁊ ꝑuenit ad spatule supp̄remū ⁊ miscetur cū
eo q̇dam sexti ⁊ septimi. ¶ Et ramus ꝭus cum ramis
q̇nti ⁊ sexti ⁊ septimi miscet᷑ ⁊ ad medium penetrat dia
phragmatis. Par v̇o sextū ⁊ septimū ⁊ octauū ab aliis
ꝭm ordinem egrediunt᷑ foraminib⁹: sed octaui egressio ē
a foramine cōi inter finem spondiliū colli ⁊ inter primā
spondilium dorsi: et eorum rami vehementi commiscen
tur mixtura. Sed plurimū sexti ad spatule ꝑuenit super
ficiem et pars eius maior parte q̄ est ex q̄ttuor ⁊ minor
parte q̄ est ex quinto ꝑuenit ad diaphragma. Et pl̄imū
septimū peruenit ad adiutoriuꝫ lꝫ sint quidā ex ipsius ra
mis qui ad musculos capitis ⁊ ad colli et ad dorsi cum
ramis q̇nti associati vadūt ⁊ ad diaphragma perueniūt
¶ Sed octaui post ꝯmixtionē ⁊ societatem oēs ad bra
chiū et aseid ꝑueniunt ⁊ neqꝫ est aliquis eorū qui ad dia
phragma ꝑueniat: sed tñ ille qui ex q̇nto ad partem ma
nus tendit non transit spatulā ⁊ ex septimo non transit
adiutoriū. sed ille q̇ ad spatulā peruenit ad brachiū ē ex
octauo mixto cum p̄io ramo q̇ nascit᷑ ex spondilibus ⁊
ad dorsum vadit. Nerui āt isti in diaphragmate partiti
non fuerūt nisi nerui nuche: ꝓpterea vt ad ipsum veniēs
ab alto foret descendens loco: iō vt eius partitio in ipso
esset melior: et ꝓcipue q̇a prima eorū directio fuit priuci
pium panniculi pectus ꝑ medium partiētis. ¶ Et ipos
sibile quidē erat vt nerui ad ipsuꝫ a nucha directe veni
rent absqꝫ fractura cū angulo. Et si oēs nerui q̇ ad dia
phragma descendunt a cerebro ꝓtenderent᷑ ipsorum ꝓ
longaretur incessus: ⁊ neqꝫ eorū neruorū ꝯtiuuitas cum
medio diaphragmatis posita fuit nisi ꝓpterea ꝙ nō fuit
ꝯueniens vt in ipso ꝭm iustitiā ⁊ equalitatē spargerētur
si cum extremitate ⁊ non cū medio continuarent᷑: aut si
cum tota ꝯtinuarent᷑ circuitione: et esset hoc ꝯ̄riuꝫ vie q̄
est necessaria: qm̄ musculi non faciuut aliq̇d moueri nisi
extremitatib⁹ suis: ꝓpterea illud qđ ex diaphragmate
mouet᷑ est illud qđ est circuens. oportuit ergo vt in ispo
finirent᷑ nerui et non vt in ipso inciperēt. Et qm̄ necessa
rium fuit eos ad mediū venire oportuit necessario vt pē
derent. oportuit ergo vt ipsi defenderent᷑ ⁊ panicul᷑ cū
munitione tegerent᷑. tecti ergo panicul᷑ fuerunt cū mu
nitione defendente in qua eis associat᷑ pānniculus q̇ pe
ctus per mediuꝫ partitur suꝑ quē mixti perexerūt ⁊ q̇a
huius mēbri opatio fuit nobilis facta. fuerūt neruis ei⁹
principia multa ne eius operatio ꝑꝑ aliqđ destrueretur
nocumentū qđ vni accideret principio.

¶ Capitulum quartū đ anatomia neruorū nuche spō
dilium que sunt in rēctitudine pectoris.

Primi ex parib⁹ ipsorum egressio est int᷑ primā
spondilium ⁊ ꝭam pectoris qđ in duas diuidi
tur partes que maior in oībus musculis spar
gitur costarū ⁊ muscul᷑ dorsi. Et qđ remāet suꝑ primas
costas extensum ꝓcedit: et octauo neruorū colli obuiat
⁊ sil᷑ ad manus protendunt᷑ donec ad adiutoriū ⁊ spatu
lam ꝑueniant. ¶ Par vero ꝭm a foramine egredit᷑ qđ
predictum sequit᷑ foramen: cuius pars ad adiutorij ten
dit superficiem dans ei sensuꝫ: et ipsius residuū cuꝫ aliis
partib⁹ que remanserunt aggregant᷑ ⁊ ad musculos spa
tule qui super eam sunt positi descendūt ipsius mouen
tes iuncturā ⁊ ad musculos ꝑueniunt dorsi. ¶ Qui igi᷑
ex neruis istis spondiliū pectoris oriūt᷑ ⁊ ramis qui ad
spatulam non protendunt᷑ ad musculos dorsi vadunt ⁊
ad musculos q̇ sunt inter costas puras ī posteriorib⁹ pe
ctoris positas. ¶ Qui vero ex spondilib⁹ falsarū nascū
tur costarū ad musculos veniunt q̇ sunt int᷑ costas et ad
musculos ventris. Cum istorū neruorū prete᷑a ramis ar
terie ⁊ vene quiete currunt et nucham ingrediuntur ꝑ
loca inferiora vnde ipsi egrediunt᷑.

¶ Capl̄m. v. de anatomia neruorū nuche alchatin.

Nerui alchatin in hoc cōicant ꝙ pars eorū ad
dorsi musculos ꝑuenit: et pars ad muscl̄os vē
tris: et ad musculos q̇ sunt in dorso expansi.
Tria at superiora cū neruis miscent᷑ q̇ a cerebro sūt de
scendentes ⁊ non alia. ¶ Et duo paria iferiora ad par
tem crurium multos transmittunt ramos cum quib⁹ ra
mi tertij paris et ramus nerui primi ex albauim miscet᷑
sed isti duo rami anche nō transiunt iuncturā. sed in ipi
us spargunt᷑ muscul᷑ et illi eos ꝑtranseunt icedendo ad
crura. ¶ Neruorū autē cruriū ⁊ pedū forma a neruis
manuū seꝑatur in hoc ꝙ non oēs ꝯiungūtur et declināt
submersi īcedendo ad occultū: nō enim est forma ꝯtinui
tatis adiutorij cū spatula sicut forma ꝯtiuitatis coxe cū
ancha: neqꝫ eius ꝯtinuitas cū origine suorū neruoruꝫ si
cut ꝯtinuitas ipsius cum suorū neruorū origine: et isti q̇
dem nerui ad partem cruris diuersis tendunt itinerib⁹
¶ Sunt eiꝫ ex eis qui occultant᷑ et sunt ex eis manife
stantur: et sunt ex eis q̇ submergunt᷑ sub musculis cooꝑ
ti. et q̇a musculi qui a parte ossis femoris oriunt᷑ vias ad
vtrosqꝫ pedes ñ hūerunt a posteriorib⁹ corporis: nꝫ ab
occulto coxarū ꝓpterea ꝙ sunt ibi musculi multi et ve
ne: factū fuit vt pars neruorū qui sunt ꝓprij musculorū
qui sunt in pedib⁹ curreret et penetraret in foramie qđ
ad testiculos descendit donec ad musculos vadat femo
ris et descendat ad musculos poplitis.

¶ Ca. vi. đ anatomia neruorū nuche albaui et albosos

Primū par ex albauim miscetur cuꝫ neruis al
chatin sicut diximus. ¶ Alia v̇o pāia et impar
qđ ab extremo oritur albosos ī musculis spar
guntur ficteris et ipsius virge: et ī musculo vesice et ma
tricis: et in pāniculis ventris: et in partibus domesticis
īfiorib⁹ ossis femōis: et ī muscul᷑ q̇ nascūt᷑ ab osse albaui

¶ Capitulum primuꝫ summe quarte doctrine quinte:
Et est sermo de forma arteriarū.

Vene pulsatiles sunt arterie q̄ create fuerunt ꝑ
ter vnam earū duas hñtes tunicas. quarū du
rior est occulta: qm̄ ipsa est illa q̄ pulsatiōi ob
uiat: et forti motui substātie spūs que celari voluit: et ipi
us receptaculū custodiēdū et corroborādū fuit. ¶ Ar
teriarū aūt origo ē a sinistro vētriculo duorū vētricl̄orū
cordis: qm̄ dexter eorū epati est propiquior: quaprop᷑

oportuit vt ipse poneret occupatus in attrahendo nu
trimentū exercendo ipsum.

¶ Capitulum secundum de anatomia arterie venalis.

Quod in primis a sinistro orit ventriculo due
sunt arterie. vna ad pulmonem vadit et i ipso
partitur: ppterea vt aer attrahat ⁊ sanguis q̄
pulmonē nutrit a corde deferat: a corde q̄a transitus nu
trimenti pulmonis est ad cor ⁊ a corde vadit ad pulmo
nem. Et huius quidē partis origo est ex partiū cordis
subtiliore: et vbi vene ad ipsum penetrāt que est vnā hñs
tunicam ab oībus alijs arterijs diuersa ⁊ ppter hoc vo
cant ipsam arteriā venalem. ¶ Ex vna aūt creata fuit
tunicā vt sit mollior ⁊ lenior ⁊ ad dilatandū ⁊ ad cōstri
gendum magis obediens: ⁊ ad resudationez eius facien
dam q̄ ab ea ad pulmonē resudat ex sanguine subtili va
poroso q̄ substātie pulmōis magis est ɔueniens sit apta. s.
qui ɔplemento digestionis in corde iam ppinquus fuit
Et neq̄ est ei nc̄ria supfluitas digōnis sicut ea indiget
sanguis q̄ in vena currit ventrē hñte quā mō noiabim⁹
⁊ pprie qm̄ ei⁹ locus est iuxta cor ⁊ vadit ad ipsum eius
virtus calida facile digerens: ⁊ etiā quia membrū i quo
pulsat est rarū ⁊ non timet quū pulsauerit in illo raro ⁊
pcusserit q̄ ipsius durities ei noceat: ⁊ ppter hoc in cō
pore ipsius non tm̄ duritiei fuit necessariū q̄to alie indi
guerunt arterie q̄ sunt membris duris vicine. ¶ Vena
aūt arterialis quā dicam lz pulmoni sit vicina: non tm̄ ei
vicinatur nisi ipsius postremū a parte dorsi: et hec arīa
venalis in añcedente pulmonis parte spargit: ⁊ in ipso
submergit: que iam quō in partes et ramos diuisa est.
¶ Sed quū inter duas huius arterie necessitates com
paratum fuerit q̄ attendunt ſm firmitudinez ⁊ lenitatez
que facit ei dilātionē facilem ⁊ constrictionez: et resuda
tionem eius qd̄ ab ea resudat inueniet q̄ lenitas magis
est ei nc̄ria q̄ spissitudo ⁊ firmitudo. ¶ Aliaz āt arteriā
que est maior quā Aristoteles vocat orithi in pmis quū
ex corde oritur duos transmittit ramos: ex q̄bus maior
in circuitu cordis reuoluit ⁊ in suis ɔuertitur partibus
et minor reuoluit ⁊ in ventriculo spargitur dextro. ¶
M. ō autez post duos remanet ramos quū separatur in
duas diuidit partes. vna pars est maior ⁊ ad descendē
dum apta ⁊ altera est minor et est apta ad ascendenduz
Et que est apta ad descendendū creata fuit in quantita
te sui super aliā addens. qm̄ ad membra tendit q̄ nume
ro sunt plura ⁊ in q̄titate maiora ⁊ hec quidez sunt mē
bra q̄ sub corde sunt posita. ¶ Sup orithi āt essentiam
vel egressionē tres duri ɔsistunt panniculi ab anterioↄ⁹
ad posteriora. si eiz vnus aut duo fuissent non preberent
iuuamentū qd̄ in eis querit nz ipsius quātitatē: aut ipo
rum q̄titates magnificādo et fieret motus pp ipsos dif
ficilis. M. ō si essēt q̄ttnor fierēt valde parui ⁊ destruere
tur iuuamentū eorū: ⁊ si in suis quātitatib⁹ magni fierēt
viam coangustarent. ¶ Venalis arteria duos habet
panniculos ad inferiora declinantes: ⁊ duo quidē suffece
runt q̄a non est ibi tm̄ necessitatis bñfaciendi formā quā
tum est hic. in subtiliando vō est ibi plus necessitatis iō
vt fumosū vaporez expellere sit facile: ⁊ sanguiez ad pul
monem euntē in ptē orithi q̄ ex duab⁹ ptib⁹ ē ascēdens.

¶ Caplm tertiū de anatomia arterie orithi ascendētis.

Pars aūt que a duab⁹ orithi est ascendens in
duas diuidit partes: quarū maior ad partem
lebriati ascendendo tendit: deinde ad partem
transuersatur dextrā donec ad carnem laxā moro sikem
puenit q̄ est ibi. ¶ Et in tres diuidit partes: quarū due
sunt due arterie que subetē vocantur ⁊ ad dextraz ⁊ ad
sinistram cum duab⁹ ascendit guidegis pfundis: quas
postea nominabim⁹: ⁊ in diuidendo cum eis associātur
sicut postea referem⁹. ¶ Pars āt tertia i thorace spar
gitur ⁊ costis primis ⁊ in sex spōdilib⁹ colli superiorib⁹
⁊ in partib⁹ furcule donec ad caput puenit spatule: po
stea ex inde ad manuuz pertransit mēbra. Pars vō mi
nor ex partib⁹ orithi ascēdens ad partem ascelle vadit ⁊
diuiditur sicut pars tertia maioris partis.

¶ Ca. iiij. ō anatomia duarū arīarū q̄ subetēi vocāt.

Vnaqueq̄ duarū arteriarū que subeteni vocā
tur quū ad collū perueniunt i duas separātur
partes: partē anteriorez ⁊ posteriorē. ¶ An
terior vō pars in duas sequestrat partes: occultaz q̄ ad
linguā tendit ⁊ ad musculos occultos: q̄ sunt muscli mā
dibule iferioris et ad partē q̄ māifestat: ⁊ ascēdit ad illō
qd̄ est corā duabus aurib⁹ ⁊ ad musculos tporū ⁊ ptrā
sit eos postq̄ in eis reliquit ramos multos: et ad capitis
cacumen tendit: et obuiant sibi dextre earū existentes cū
extremitatib⁹ sinistre. ¶ Pars āt ſa in duas diuiditur
partes. posterior quarū minor plus ad posteriora eleua
tur ⁊ in musculis q̄ capitis sunt ɔtinentes iuncturā spar
gitur. Ex qua etiā est q̄ ad basim postremi cerebri ten
dit in foramē ingrediēs magnū qd̄ ē apud dorez laudā.
¶ Maior autē coram foramine i foramine petroso ad
rethe ingredit imo rethe ex ea texit. s. ex venis in venis
⁊ tunicis sup tunicas et rugis sup rugas: ita vt nemo ex
eis vnā solam apphendere possit: nisi cū alia ɔtinuam ⁊
cū ea ligatam sicut rethe et spargit ad anteriōa ⁊ poste
riora ad dextrā ⁊ sinistrā: et vadit per totū rethe deide
aggregat ex ea parte sicut erat añ et format ei pannicu
lus et ascendit ad cerebruz et spargit in ipso panniculo
subtili: postea interius i cerebro in suis ventriculis et si
phac vētriculorū ipsius et ramorū suorū orificia sibi ob
uiant q̄ ibi ascendeīt quēadmōz ramorū venarū orificia
nō pulsatiliū que descenderūt. ¶ Non āt facta fuerunt
ista ascendentia et illa descendētia nisi ppterea q̄ illa sī
rigantia et fundētia sanguinē: qm̄ melior ex sitibus suo
rum vasorū rigantiū est vt eorū extremitates sint capita
ad iferiora hñtes: sed ista iuuamentum prestat in dando
spiritū. ¶ Et spūs quidē est subtilis ad supiora mobil.
Et neq̄ est necesse suorū vasorū capita ad inferiōa redu
cere donec fundant: imo si hoc fieret mlta inde pueniz
effusio sanguis q̄ ei associat et difficultas motus spūs i
eis qm̄ ipsius motus ad supiora ē facilior: et ppter illō
qd̄ in spū existit ex motu et subtilitate sufficit in eo q̄ ex
ipso ad cerebrum vadit illud qd̄ est necesse vt calefaciat
ipsum. ¶ Et sub cerebro quidē non fuit expansū rethe
nisi vt redeundo incedat sanguis q̄ est in arteria. et spūs
q̄ in ea existit ɔplexioni cerebri post digōez siketur. dein
de ſm ordinē ad cerebrū vadat. Et rethe quidē iter os
et panniculum durum est positum.

¶ Caplm quintū ō anatomia ptis orithi descendētis.

Pars āt orithi descendens primū ſm rectitudi
nem incedit donec sup quintā mittit spondilē
cuius situs capitis cordis situi ē oppositus et
ibi quidē est pulmo sicut accubitatio et sustentamentuz
ipsi ad hoc vt inter ipsum et ossa dorsi separationē faci
at. ¶ Meri quoq̄ quū ad hunc puenit locuz ab eo ad
dextram declinat: et non ſm rectitudinē transit. deinde
cū panniculis appensus icedit quū ad diaphragma per
uenit ne ipsum coangustet. ¶ Et hec quidez arteria ō
scendens quum ad spondilem. v. peruenit ad inferiora

trahit extendendo se sup̄ dorsum donec ad os puenit
qd̄ est ex albaui. Et quū est in pectoris rectitudine trā
sit inde ⁊ dimittit ibi ramū subtilē paruum ⁊ dispergit i
receptaculo vase pulmonis qd̄ est ex pectore et perueni
unt extrema ipsius ad cannā pulmonis: et ipsa quidē n̄
cessat dimittēdo in oībus spondilib⁹ p quas vadit ramū
q̄ inter costas ⁊ nuchā incedit. ¶ Quūq₃ pertransit pe
ctus ex ea due diuidūtur arterie q̄ ad diaphragma pue
niunt ⁊ in ipso a dxtra spargunt ⁊ a sinistra. Deinde di
mittit arteriā cuius rami in stō ⁊ epate ⁊ splene spargun
tur: et ipsius rami ab epate egrediunt ⁊ ad vesicam va
dunt. ¶ Et postea orit arteria q̄ ad gedeguil q̄ sunt in
circuitn minutorū intestinorū ⁊ colon vadit. Deinde p⁹
hos tres ab ea sepantur rami quorū minor reni sinistro
ppri⁹ ē ⁊ in ipsius spargit fascijs ⁊ in corporibus q̄ ipm
circundant ⁊ eis iuuamentū prebet dando eis vitā. ¶
Alij aūt duo ad duos vadunt renes: iō vt cum eis ren
sanguis aquositatē trahit: qm̄ multociens a stō ⁊ intesti
nis sanguinē trahunt nō purū. Postea vo due separan
tur arterie q̄ ad testiculos vadunt: sed q̄ ex eis ad testicu
lum puenit sinistrū ei semp associat que ad renē puenit
sinistrū. ¶ Immo forsitan ē quū non est illud qd̄ ad sini
strum puenit testiculū nisi tm̄ ex rene sinistro. Et eius q̄
ad dextrū peruenit testiculū origo sēp ex maiore arteria
⁊ raro ɔtingit vt cū aliq⁹ eius q̄ ad dextrū peruenit renē
associet. Postea ab hac arteria maiore due separāt ar
terie que in vijs venarū spargunt q̄ in circuitu recti sūt
intestini et rami q̄ in nucha spargunt in foramine spōdi
lium egrediunt: et vene q̄ ad duo vadunt ilia ⁊ alie q̄ ad
testicnlos vadunt. Ex istius āt sūma par egredit paruū
qd̄ ad vuluā vadit pter illud qd̄ noīabimus postea. Et
istud est i viris ac mulierib⁹ ⁊ miscent cum eis vene nō
pulsatiles. Postea hec maior arteria quū ad finem per
uenit spondiliū diuidit cum vena non pulsatili: que sibi
associat sicut dicem⁹ in duas partes ꝫm silitudinem lau
de in scriptura greca hoc mō. ¶ Una pars earum dex
tratur ⁊ altera sinistrat. quarū vnaq̄q₃ super os albaui
eq̄tat vadens ad coxas. Uerūtm̄ anq̄ ad coxas pueniat
vnaq̄q₃ ipsarū venam dimittit que ad vesicā tendit ⁊ ad
sumen ⁊ sibi apud sumen obuiant ⁊ in n̄ natis manifeste
apparent: sed in ɔpletis earū extrema iā siccata fuerunt
⁊ radices remāsere earū. ¶ Et ab ipsis quidē diuidūt
rami q̄ in musculis spargunt qui sup os albauim st po
siti. Et illud qd̄ ad vesicam puenit ex eis in ea partitur.
cuius extrema pueniunt ad virgam ⁊ ipsius residuum i
mulierib⁹ vadit ad matricē ⁊ est par paruū. ¶ Due vo
ad pedes descendētes in coxis i duos diuidunt ramos
magnos. s. siluestrē ⁊ domesticū ⁊ in siluestri etiā est dcli
natio ad domesticū ⁊ ramos i musculis q̄ sunt ibi positi
dimittit: postea descēdit ⁊ declinat ex eo ad āteriora ra
mus magnus int pollicem ⁊ indicem ⁊ quod remansit
occultatur. ¶ Et ipse quidē i plurimo partiū pedis pe
netrant tense sub ramis venarū non pulsatiliū quas po
stea noīabimus. ¶ Ex his autē pulsatilib⁹ sunt que n̄
pulsatilibus nō associāt sicut due q̄ ab epate ad sumen i
corporib⁹ non natorū perueniunt ⁊ ramus pulsatilis n̄
pulsatilis: ⁊ pulsatilis que ad spondilē penetrat quintā
⁊ ascendens ad laleblā et declinans ad ascellaʒ ⁊ due su
beteni que spargūtur in reti ⁊ in secūdina et in illa que
penetrat vel que puenit ad diaphragma et illa q̄ ad epā
cū suis penetrat ramis: et illa que ad stōuʒ et epar ⁊ ad
splenē ⁊ intestina venit: et ille q̄ de mirach ventris descē
dunt et vene q̄ sunt in osse albauim solūmō. Nūʒ arṫia
vene associat non pulsatili sup dorsum eq̄tat arteria su
per venā non pulsatilē ppterea vt ignobili⁹ amborūʒ sit
deferens nobilius. ¶ In mēbris aūt manifestis arteria
sub vena nō pulsatili submergit: iō ut sit magis coopta
⁊ magis tecta ⁊ sit vena n̄ polsatilis sicut clipeus ei. ¶
Arterie aūt nō fuerunt venis associate nisi ppter duas
res. vna est vt vene pāniculis ligentur q̄ sunt cooperien
tes arterias ⁊ q̄escāt vene in villis membrorū inter q̄ va
dunt. ¶ Et altera est vt vnaq̄q₃ illarū alterā imbibat.

Sūma quinta de venis que quinq₃ continet capitula:

¶ Capitulū primū summe q̄nte qd̄ est de modo vena
rum non pulsatilium.

Omniū aūt venaruʒ quietarū origo est ab epa
te. Et qd̄ in primis ab epate orit sūt due vene
vna a pte ipsius ɔcaua oritur: cuius maius est
iuuamentū in attrahendo ad epar nutrimentū ⁊ vocat
porta. ¶ Et altera orit a parte eius gibbosa cui⁹ est iu
uamentū nutrimentū ab epate mēbris deferre et vocat
ventrem habens:

¶ Capitulū secundū de anatomia vene q̄ vocat porta

Tnncipiēus vene q̄ porta vocat anatomiā. Et
dicem⁹ q̄ porte extremitas q̄ in epis submer
gitur ventricul in pmis in q̄nq₃ diuidit partes
⁊ ramos a se emittit: donec ad gibbosas epatis puenit
extremitates. ex q̄bus vna vena ad fel tendit. ¶ Et isti
quidē rami st sicut arboris radices q̄ ad fundū originis
ipsarū uadunt. ¶ Extrēitas vo que ei⁹ ɔcauitatē seq̄t
quū ab epate egredit in. viij. diuidit partes: quarū due
sunt pue et sex sūt maiores. ¶ Et una quidē ex duab⁹
minorib⁹ cum pte intestini ɔtinuat: qd̄ duodenū uocat
ad hoc ut ab eo nutrimentū attrahat et ab eo etiā iaʒ di
uisi fuerunt rami q̄ separati fuerunt i corpore: qd̄ uocat
encharas. ¶ Et ps ꝫa in inferiorib⁹ diuidit stōi apud
portanariū: qd̄ est os stōi inferius: iō vt nutrimentū tra
hat. ¶ Una āt sex remanentiū ad partē stōi latam tēdit
ad ipsius supficiem manifestā nutriendū. ¶ Occultuʒ
nāq₃ stōi pmuʒ nutrimentū qd̄ est in ipso tangit et ex eo
p tactū nutritur. ¶ Et ps ꝫa ad partē puenit splēis ad
splenē nutrien̄ a qua anq̄ ad splenē nutrienduʒ pueniat
separant rami q̄ corpus qd̄ encharas vocat ex clariōe
ei⁹ parte qd̄ in ipso penetrat ad splenē nutriunt: deinde
puenit ad splenē et ex ipsa cū eo ɔtinua reuertit ramus
magnus q̄ in latus stōi sinistrū ad ipsum nutriēdū parti
tur. Et quū illud qd̄ ex ipsa penetrat in spleneʒ i medio
ponit ascendit ex ea ps: et descendit ex ea pars. ¶ Et
ex ascendēte quidē spargit ramus in medietate stōi supi
ore ad nutriendū ipsam: et altera pars i splene ad ipsuʒ
nutriendū. ¶ Et pars alṫa egredit donec ad stōi pue
nit gibbositatē: deinde in duas ptit partes. vna pars in
manifesta sinistri stōi spargit: et alṫa ad os stōi submergi
tur ad supfluitatē ponticā acetosam cholere nigre ibi pi
ciendā q̄ cum supfluitatib⁹ egredit et os stōi titillicat ti
tillicatiōe desideriū excitante: et iā ipsam ante noīauim⁹
¶ Pars vo ex ea desceudēs in duas etiā diuidit ptes
unius quarū rami i inferiore splenis medietate diuidū
tur ad ipsum nutriendū. ¶ Et alṫa ad reticulū vadit ⁊
i ipso ad ipuʒ nutriēdū. ¶ Et pars tertia ex sex pmis
ad latus uadit sinistrū: et in oībus uijs uenarū que i cir
cuitu rēi ɔsistūt intestini spargit ad sugen̄ illud qd̄ ex re
liquijs nutrimēti est in stercore. ¶ Et pars q̄rta ex sex
ad modū capillorūʒ separat: ex q̄bus sunt q̄ in māifesto
dextri gibbositatis stōi oppositi pti que i sinistro ad ptē
splenis ad euʒ uenit spargunt: et ex eis st que a dextra

reticuli parte uadunt et in ipſo ſpargunt̄ oppoſiti parti
que ad ipſuꝫ a parte ſiniſtra venit ex ramis vene ſplene
tice. ¶ Quinta v̄o ex ſex i gedeguil ſpargit̄ q̇ ſunt i cir
cuitu inteſtini colon ad nutrimentū ex eo ſumendū. ¶
Et ſexta eſt ſicut hec ⁊ ipſius plurimū i circuitu ieiuni
ſpargit̄ ⁊ qđ remanet i circuitu tunicarū minutarū ⁊ cū
monoculo ꝯtinuatur ⁊ trahit nutrimentū.

¶ Capitulū tertiū de anatomia vene habentis ventreꝫ
⁊ eius que ex ea aſcendit.

Sed ventrem hn̄tis radix i primis in ipſomet
epate ſpargit̄ in partes q̄ ſunt ſicut capilli ad
attrahendū nutrimētū a partibꝰ porte que ēt
ſicut capilli partiunt̄. Partes v̄o ventrē hn̄tis a gibbo
ſitate epatis ad ipſius ventrē ſunt veniētes. ¶ Et rami
quidē porte ſunt veniētes a ꝯcauitate epatis: ad cuiꝰ vē
trem poſtea eiꝰ ſtipes apud epatis eleuat̄ gibboſitatē et
in duas diuidit̄ partes. vnā aſcendentē ⁊ alterā deſcē
dentē. Sed aſcēdēſ ex ea rūpit diaphragma ⁊ penetrat
in ipſuꝫ ⁊ duas in diaphragmate dimittit venas q̄ in ipo
ſpargunt̄ ⁊ dant ei nutrimentū: deide caſſule cordis op
ponit̄ cui multos trāſmittit ramoſ q̇ ad modū capillorū
diuidunt̄ ⁊ eam nutriunt. ¶ Et poſtea i duas diuidit̄
partes. quarū vna q̄ eſt magna ꝑuenit ad cor: ⁊ in ipſuꝫ
penetrat apud dextrā cordis aurē. Et hec quidē vena
venis cordis maior exiſtit: et nō eſt hec vena aliȷ̄s venis
maior: niſi ꝓpterea ꝙ alie vene ſt̄ ad aerē attrahendū: ⁊
hec eſt ad nutriendū: ſed nutrimentuꝫ groſſius eſt aere:
oportuit ergo vt eiꝰ penetratio eēt amplior: et illđ i quo
ſtat eēt maius. ¶ Et huic quidē quū cor ingredit̄ treſ
creant̄ panniculi quorū fiſſure ſt̄ ab exterioribꝰ ad inte
riora ꝓpterea vt cor attrahat quū trahit̄ ab eis nutrim̄
tum ⁊ poſtea nō reuertat̄ quū dilatabit̄. ¶ Et hi q̇deꝫ
pāniculi oībus aliȷ̄s pāniculis duriores ſt̄. ¶ Hec aūt
vena in oppoſito cordis apud extenſiōem eiꝰ tres dimit
tit venas: quarū vna ab ea ad pulmonē vadit apud arte
riarū originē naſcens iuxta ſiniſtraꝫ ⁊ in ventriculo dex
tro ad pulmonē reflectit̄. ¶ Et ipſa quidē iam creata
fuit duas ſicut arteria hn̄s tunicas: et iđ eam arterialeꝫ
vocant venā. ¶ Primū autē iuuamentuꝫ in hoc exiſtit
vt ſit illud qđ ab ea reſudat ſanguiſ in vltio ſubtil̄ pulmo
nis ſubſtātie ſilis parū: qm̄ parū eſt ex quo ſanguis hic
a corde exiuit: nꝫ in eo talis exiſtit digō q̄lis eſt eiꝰ q̇ ad
arteriā effundit̄ venalē. ¶ Et ƀm exiſtit iuuamentū vt
in ea ſanguis multū digerat̄. ¶ Secūda v̄o ex hiſ tribꝰ
partibꝰ in circuitu cordis reuoluit̄: poſtea i interioribꝰ
ipſius ingredit̄ ad ipſuꝫ nutriendū. ¶ Et hoc quidē ē
quū fere vena ventrē hn̄s venit vt ſubmergat̄ apđ aurē
dextrā intrās ad cor. ¶ Sꝫ ꝑs tertia in oībus ꝓp̄e ad
partē declinat ſiniſtrā. deinde vadit ad q̄intā ſpondiliū
pectoris ⁊ ſuꝑ eam accubitat̄ ⁊ in octo coſtis īferioribꝰ
ſpargit̄ ⁊ in eo qđ ipſas ſequit̄ ex muſculis et aliȷ̄s cor
poribus. ¶ Ex ea v̄o que ex hn̄te ventreꝫ pꝰ tres pene
trat ꝑtes quū partē pertrāſit cordis aſcēdendo ſpargun
tur in ſupp̄mo pāniculi pectus ꝑ mediū partientis et in
ſupp̄mo caſſule ⁊ i carne nexa q̄ morū vocat̄ partes ca
pillares. poſtea apud furcule ꝓpinquitatē duo ab ea ſe
parant̄ rami. quorū ambo ad partē furcule tranſuerſe i
cedunt. et q̄ntūcūq; plus vadunt ad inuiceꝫ elongant̄ et
fit vnuſq̄ſq; ramus ex eis duo rami. ſ. unuſ i unoquoq;
latere deſcēdentes ſuꝑ extremitatē thoracis a dextra et
ſiniſtra donec ad epigloti ꝑueniunt ⁊ in ſuis itineribꝰ ra
mos dimittūt qui in muſcul̄ ſpargunt̄ q̇ inter coſtas exi
ſtunt. quorū orificia venarū obuiant orificiȷ̄s que i ipſis
penetrāt: et egredit̄ inde collectio ad muſculū pectoris
extrinſecū. ¶ Quūq; ad epiglotale ꝑueniūt egreditur
ab eis exteriꝰ coll̄cō ad muſculos ꝯcultatoſ ſpatulā mo
uentes ⁊ ſpargit̄ in eiſ ⁊ alia collectio ſub muſcul̄ rectiſ
deſcendit. ex q̄ in eis ſpargunt̄ partes quarū extremita
tes cū partibꝰ aſcendētibꝰ ꝯtinuat̄ uene albauiꝫalis quā
mō noiabimus. ¶ Scđi aūt uniuſcuiuſq; eorū ⁊ ē par
unūqđq; duorū impariū q̇nq; dimittit ramos. unus ex
eis in pectore ſpargit̄: et q̄ttuor ſuꝑiores nutrit coſtas.
¶ Et alter ramꝰ ad muſcl̄os ſubmerſos uadit q̇ ſunt i
collo ad nutriendū eoſ. ¶ Et alt̄ ramus penetrat in fo
raminibꝰ ſex ſpondiliū ſnꝑiorū que ſt̄ in collo. et inde ad
caput trāſit. ¶ Et alt̄ ramus magnꝰ q̇ in illis exiſtit oī
bus maior ad aſcellā ab unoquoq; uadit latere: ⁊ in q̄t
tuor diuidit̄ ramos. ¶ Primꝰ i muſculis q̇ ſuper thōa
cem ſpargit̄: et ipſi quidē ſunt ex illis q̇ ſpatulā iunctuꝛ̄
mouēt. ¶ Et ƀus i carne laxa et in pāniculis q̇ ſunt in
aſcella. ¶ Et tertiꝰ eorū deſcēdit incedens in ſupp̄mo
pectoris ad mirach. ¶ Et q̄rtus oībus illis ē maior et
in tres diuidit̄ partes. Una pars ſpargit̄ in muſculo q̇
in ꝯcauitate exiſtit ſpatule. Et alt̄a pars in muſculo ma
gno q̇ eſt in aſcella. Et tertia eſt maior ipſiſ oībus ſuper
adiutoriū tendens ad manū: et ipſa eſt q̄ aſcellata uocat̄
Et illud qđ ex ramis remanet p̄mis. quorū unū ex ipa
ribus i multas partitū fuerat partes ad partē colli aſcē
dit: ⁊ anteq̄ multū aſcēdat i duas diuidit̄ partes. una ē
guideꝫ manifeſta: et alt̄a eſt guideꝫ ſubmerſa. ¶ Et gui
deꝫ quidē manifeſta illico quū a furcula aſcendit i duas
diuidit̄ partes: quarū una illico quū ſeparat̄ ad āterio
ra tendit ⁊ ad latus: ⁊ alt̄a uadit p° ad añriora ⁊ deſcen
dit ⁊ poſtea aſcendit ⁊ reuoluit̄ ſuꝑ furculaꝫ deinde ele
uatur ⁊ manifeſta aſcendit ſuꝑ collū donec ad p̄mā par
tem peruenit et miſcet̄ cū ea ⁊ fit ex eis guideꝫ māifeſta
que eſt ſcita. ¶ Uerūtñ anteq̄ cū ea miſceat̄ ſeparātur
ab ea due ꝑtes: quarū una ad latitudinē tendit. deinde
ſibi apud furculā duarū obuiationū obuiant i loco ꝓfū
do. ¶ Et ƀa in collo manifeſta trāſuerſat̄ ⁊ duo eiꝰ im
paria non pꝰ hoc ſibi obuiāt. ¶ Et ex iſtis quideꝫ duo
bus imparibꝰ rami ſeparātur araneales q̇ ſenſui nō ſub
iacent. ¶ Ex ſūma auteꝫ ramorū iſtius ƀi paris ꝓprie
tres uene iā ſeꝑate fuerīt ſenſu ꝑcepte q̄ntitatē hn̄tes: ſed
alie ſt̄ nō ꝑcepte ſenſu. una uero harū uenarū ſuꝑ ſpatu
lam extendit̄: ⁊ ipſa eſt que uocat̄ ſpatularis ex q̄ eſt ce
phalica. ¶ Et due ad duo iſtius ſpat̄laris latera ipam
uſq; ad caput ſpatule ſit̄ cōmitātes. una v̄o earuꝫ ibi tor
quet̄ ut ƀpens ⁊ ñ ꝑtranſit eā īmo ibi ſꝑgit̄. ſed ƀa ante
rior earū eam ꝑtranſit ad caput adiutoriȷ̄ ⁊ ibi ſpargit̄.
ſpatularis quoq; eas ābas ꝑtranſit ad ultimū qđ eſt in
manu ⁊ hec eſt. ¶ Guideꝫ autem manifeſta poſtq̄ eius
duo īparia miſcent̄ in duas diuidit̄ partes. quarū una
occultat̄ ⁊ ſeparant̄ ex ea rami ꝑui ⁊ in mādibula ſpar
gunt̄ ſuꝑiore. ¶ Et aliȷ̄ rami multū maioreſ iſtis in mā
dibula īferiore ſpargunt̄. Ramorū autē duoruꝫ modoꝝ
partes in circuitu lingue ſpargunt̄ ⁊ in manifeſto parti
um muſculoꝝ qui ſt̄ ibi poſiti. et ꝑs altera manifeſtat̄ in
locis q̇ ſequunt̄ caput ⁊ aurē ſpargit̄. ¶ Guideꝫ uero
ſubmerſa cōitat̄ meri ⁊ aſcēdit cū eo directe ⁊ in ſuo iti
nere dimittit ramos q̄ miſcent̄ cū ramis q̇ a guideꝫ ma
nifeſta ueniunt ⁊ oēs in meri et in epigloti et in oībꝰ par
tibus muſculorū ꝓfundorū ſpargunt̄ et penetrat extre
mum eiꝰ ad finē doreꝫ laude et ſpargunt̄ illic rami a de
xtra q̄ in membris ſpargunt̄ que ſt̄ inter ſpondilē p̄maꝫ
et ƀam et inde uadit uena capillaris apud iunctrā que

est inter caput ⁊ collū a q̃ rami separant̃ qui ad pānicu
lum veniunt q̇ est cooperiens craneū ⁊ veniunt ad locū
vbi duo emigranea sibi obuiāt ⁊ submergunt̃ ibi ī cra
neo. ¶ Q̇ð aūt post harū venaruʒ transmissioné rema
net ad cranei ventré penetrat in fine dorez laude: et ide
spargit̃ ramus ī duob⁹ cerebri pāniculis ad nutriendū
eos ⁊ ad ligandū panniculū durū cum eo qð est in ipsi
us circuitu ⁊ circa ipsuʒ: postea egredit̃ ad exteriora et
panniculū qui coopit craneū nutrit. deinde a pāniculo
subtili ad cerebrū descendit ⁊ in ipso dispargit̃ sicut ar
terie dispargunt̃: quas oēs panniculi grossi replicatio
stringit: et eas ad locū amplū qui platea vocat̃ defert ī
qué sanguis fundit̃ ⁊ ꝯgregat̃. deinde ab eo separat̃ in
ter duas replicatões ⁊ vocat̃ torcular. ¶ Istis quoqʒ
ramis quū ventriculo medio ꝓpinqui fiunt é necesse vt
magne fiant vene ⁊ ex torculari sugant ⁊ ex suis vijs que
ab eo separant̃. deiñ a ventriculo medio ad duos ante
riores ventricl̃os tendunt̃ ⁊ arterijs ad locū illud ascé
dentibus obuiāt ⁊ texit̃ pānicul⁹ q̇ rete vocat̃ secūdinū

¶ Capitulū quartū de anatomia venarū manuū.

PRimū auté qð ex spatulari diuidit̃ vena q̃ est
cephalica quū in rectitudine sistit̃ adiutorij et
in cuté ⁊ partes musculorū spargit̃ manifestas
postea iuxta cubiti iuncturā in tres diuidit̃ partes. q̃rū
vna est brachij fuis q̃ super manifestū supioris focilis ex
tendit̃. deīde ad siluestré inclinat̃ ⁊ ad focilis inferioris
gibbositaté declinans ⁊ ī eo qð in inferiorib⁹ partibus
rasete siluestris est spargit̃. ¶ Scðā autez ad cubiti fle
xioné tendit ī manifesto aseid ⁊ ramo ascellaris ꝯmiscet̃
⁊ fit inde vena nigra. ¶ Tertia auté submergit̃ ⁊ in ꝓ
fundum ét cum ramo etiā ascellaris miscet̃. ¶ Ex ascel
lari v̇o in ꝑmis quū orit̃ procedunt rami q̇ in adiutorio
submergunt̃: ⁊ in muscul̃ q̇ sunt ibi spargunt̃ ⁊ ibi finiū
tur excepto vno eorū qui ꝑuenit ad aseid. ¶ Q̇uūqʒ a
scellaris circa cubiti ꝑuenit iuncturā in duas diuiditur
partes: quarū vna submergit̃ ⁊ ramo cephalice ꝯtinua
tur q̇ profundat̃ cū quo parump incedit: sed postea ab
eo separat̃ ⁊ declinat vna earū ad domesticū donec ad
articularé ⁊ anularé ꝑuenit ⁊ ad mediū medij ⁊ pars e
leuat̃ ⁊ in partib⁹ manus extrinsecis q̃ tangunt os diui
ditur. ¶ Scðā anté partiū ascellaris apud aseid ī quat
tuor partit̃ ramos. quorū vnus in inferiorib⁹ aseid diui
ditur ⁊ ad rasetā tendit. ¶ Et ꝭus diuidit̃ sup̃ diuisio
nes ꝑmi: cuius diuisiōes sunt sicut illi⁹ diuisiōes. ¶ Et
tertius sil̃r diuidit̃ in medio aseid. ¶ Q̇uart⁹ v̇o é ma
ior eorū ⁊ ipse est ille q̇ māifestat̃ ⁊ eleuat̃ a quo ꝓcedit
ramus q̇ ad vnū cephalice ꝑuenit ramū ⁊ fit ex eis vena
nigra cuius residuū est basilica q̃ etiaʒ occultatur ⁊ sub
mergitur alia vice. ¶ Uena āt nigra a domestico īcipit
⁊ sup̃ supius focile eleuat̃. deinde ad siluestreʒ peruenit
⁊ in duas ad laude grece sil̃itudiné diuidit̃ partes. qua
rum supior ad extremū supioris focilis tēdit ⁊ vadit ad
rasetā ⁊ in pollicis dorso spargit̃ ⁊ int̃ ipsum ⁊ indiceʒ.
Pars āt eius īferior ad extremū focilis īferioris vadit:
et in tres diuidit̃ ramos. quorū vnus ramus ad locum
tendit q̇ est int̃ mediuʒ ⁊ indicé ⁊ ramo q̇ ad indiceʒ a su
periore ꝓficiscitur ꝑte ꝯtinuatur ⁊ fit īde vena vna. Ra
mus v̇o ipsius ꝭus ⁊ ipse est sceilen ꝓcedit ⁊ int̃ mediuʒ
⁊ anularé diuidit̃. ¶ Et ꝓtenditur terti⁹ ad anulareʒ
et minimū. Et isti postea ꝯiungūt̃ ⁊ ī digitis sꝑguntur.

¶ Capl̃m. v. ð anatomia vene ventré h̄ñtis ðscédētis:

IAm quidé ꝯpleuimus ꝭmoné de parte vētré
h̄ñtis ascendente q̃ est duarū partium ipsius
minor. A parte v̇o descendēte ꝑmuʒ qð diuiditur illico
quū oritur ab epate añq̃ sup̃ dorsum appodiet̃ est rami
capillares q̇ ad fascias dextri renis vadunt et spargunt̃
in eis et in eo qð circa eas existit de int̃ioribus ad nutri
endum ea. ¶ Postea ꝓcedunt ab ea due magne vene
que emulgétes vocant̃ et ad renes vadunt ad sanguinis
aquositaté colandā. ¶ Ren eni non trahit nisi nutrim̄
tum sui qð est sanguinis aquositas. ¶ A sinistra auteʒ
venarū emulgentiū due ꝓcedunt vene q̃ ad sinistrū mas
culorū et feīaruʒ testiculū vadunt ꝭm modū qué in arte
rijs dixius. non eni alterat̃ in hoc nʒ in hoc qð post diui
duntur due vene q̃ ad duos īcedunt testiculos. ¶ Et il
la que ad sinistrū tendit sꝑ a sinistra harū duarū accipit
ramū et fortasse in aliq̃bus tota eius origo erit inde. ¶
Illa v̇o q̃ ad dextruʒ tendit raro a dextra istarū duaruʒ
emulgentiuʒ accipit ramū: imo sepe non ei ꝯmiscet̃ neqʒ
in eo alt̃atur qð a reñ ꝑuenit ad testiculos et in foramie
in quo sꝑma digerit̃ et albificatur quū ꝑus esset rubeuʒ
ꝓpter multitudiné tortuositatū suaruʒ venarum et reuo
lutionum suaruʒ et qð ad eas etiā ꝑuenit a cōde. ¶ Et
huiusmōi quidé vene pl̃imuʒ in virga et in collo m̃ricis
finitur: quéadmoduʒ ī arterijs declarauim⁹. ¶ Postq̃
v̇o due emulgétes et earū rami nascuntur ventré habés
é vicio sup̃ dorsuʒ appodiat̃ et descendere īcipit a qua
corā oī spondili separat̃ ramus et in ea egreditur et spar
gunt̃ et in musculis q̇ apud eas sunt positi et vene sepa
rātur que ad duo tēdunt ilia et ad ventris musculos va
dunt. Postea vene que ꝑ foramina spondiliuʒ ingrediū
tur ad nucham q̃ quum ad extremuʒ ꝑueniunt spondili
um in duas diuidunt̃ partes. quaruʒ vna ad dextrā et
alt̃a tendit ad sinistrā: et vnaqueqʒ ipsaruʒ ad unā tēdit
coxā. ¶ Ab unaq̃qʒ tñ earuʒ anteq̃ ad coxam ꝑueniat
decem separant̃ tunice. quaruʒ una ad duos tendit re
nes. ¶ Scðe v̇o earum ꝑtes subtiles s̃t et capillares q̃
ad īferiora partiuʒ siphac tendunt. ¶ Tertia auté ī mu
sculis spargit̃ qui sup coxe os existunt. ¶ Q̇uarta spar
gitur in muscul̃ qui sunt in ano et ī manifesto ex albaui.
¶ Q̇uīta v̇o ad colluʒ m̃ricis mulieruʒ uadit et in ipo
spargit̃ et in eo qð ei ꝯtinuat̃ et ad uesicā tendit. ¶ Sʒ
illa q̃ ad uesicā uadit in duas diuidit̃ partes. q̃rum una
in uesica spargit̃ et altera ad ipsius tendit colluʒ. ¶ Et
hec q̇dem pars in uiris é ualde magna ꝑꝑ uirgā: sed in
mulierib⁹ est ꝑua. ¶ Sexta v̇o ad musculos sup os fe
moris positos uadit. ¶ Et septia ad muscl̃os tendit q̇
in rectitudie corporis sup uentré sunt positi. ¶ Et he
quidé uene cuʒ extremitatib⁹ uenaruʒ ꝯtinuant̃ quas ī
pectore dixim⁹ ad mirach uentris descendeī. ¶ Et ex
haruʒ q̇dem uenarum radice egrediunt̃ in mulierib⁹ ue
ne que ad matricé tendunt. ¶ Et a duob⁹ quidé lateri
bus uenaruʒ que ad matricé tendunt diuidunt̃ uene q̃
ad mamillas ascédunt ꝑ quas mamille matrici associā
tur. ¶ Octaua v̇o ad uiroruʒ et feminarū receptacl̃uʒ
uadit. ¶ Et nona quidé ꝑuenit ad musculos ei⁹ qð in
coxa est occultuʒ et spargit̃ in eis. ¶ Decia v̇o a parte
emulgētis manifesta ueniés ad duo tendit ilia et cuʒ ex
tremitatib⁹ uenaruʒ descendētium ꝯtinuatur et ꝑcipue
eis q̃ a parte mamillaruʒ descendunt et fit ex eis ꝑs ma
gna q̃ ad nariuʒ musculos uadit. ¶ Q̇ð v̇o ex istis re
manet ad coxā tēndit ubi ꝓueniunt rami. quoruʒ unus
in musculis diuidit̃ qui sup̃ antecedenté coxe ꝑtem cō
sistunt et alius ī musculis ei⁹ qð in coxa inferius est et in
ipsius domestico ꝓfunde et alij multi rami ī coxe ꝓfun
do spargunt̃. ¶ Q̇ð auté post hoc totuʒ remāet postq̃

poplitis iuncturã parum coopit in tres diuidit̃ partes
quarũ siluestris sup cannã extendit̃ minorez vsq3 ad cal
canei iuncturã. ¶ Et ipsarũ media in flexione poplitis
extendit̃ descẽdens ⁊ in lacertis occulti cruris facit de
scendere ramos ⁊ in duas diuidit̃ partes. quaruz vna
occultat̃ in eo qd̃ in iteriore cruris pte existit. ¶ Alĩa
vadit int̃ duas cãnas extensas ad anteriorẽ pedis ⁊ ra
mo siluestri miscet̃ que noĩauimus. ¶ Tertia vͦo ⁊ ipa
est domestica ad locũ cruris venosum declinat ⁊ extẽdi
tur ⁊ ad chaab ad extremitatẽ cãne maioris gibbosam
⁊ ad pedis domesticũ descendit ⁊ ipsa quidẽ est saphẽa
¶ Iste vͦo tres facte fuẽrt quattuor q̃rum due siluestres
ad pedem veniunt a pte cãne minoris. ¶ Et duarũ do
mesticarũ vna sup pedem icedit ⁊ in supp̃mo eius a pte
minimi spargit̃. ¶ Scd̃a vͦo est illa q̃ cuz domestico ra
mo siluestris miscet̃ partis quã noĩauim⁹. Et sparguñt
ambo in partib⁹ inferiorib⁹. ¶ Isti quidẽ sunt venaruz
numeri. Et iam quidẽ membrorũ ↄsĩlium hñtiuz partes
anatomiã ↄpleuim⁹. ¶ Cõpositarũ vͦo instr̃aliũ cuiusq3
anatomia noĩabimus in dcõe que eorũ dispões ⁊ medi
camenta ↄprehendit. ¶ Nunc d̃ v̇tutib⁹ loq̇ incipiam⁹.
¶ Doctrina sexta cuius ẽ sũma vna ⁊ vnum capitulũ.
¶ Sũma est de virtutibus cuius sex sunt capitula.
¶ Capl̃m p̃mũ sũme q̃ ẽ doctrine sexte q̃ ẽ dcõis p̃me
qd̃ est de generibus virtutũ ꝭm ꝭmonẽ vniuersalẽ.

Virtutũ ⁊ operationũ ad inuicẽ. alie ex aliĳs co
gnoscunt̃. Õis eiz virtus opationis existit ini
tium: nz aliq̃ operatio prouenit nisi ex virtute.
Ideoq3 vtrasq3 in vno posuimus capl̃o. ¶ Virtutum
autẽ genera ⁊ operationũ ex eis ꝓuenientiũ apud medi
cos sunt tria. ¶ Que sũt genus virtutũ vitaliũ: ⁊ genus
virtutũ nãlium: ⁊ genus v̇tutũ aĩaliũ. ¶ Et multis q̇dẽ
ph̃orum ⁊ medicis oĩbus: ⁊ p̃cipue Gal. videt̃ ꝙ vnaq̃
q3 v̇tutum membrũ p̃ncipale hʒ qd̃ eius existit minera ⁊
a quo eius ꝓcedunt operatões. ¶ Et videt̃ eis ꝙ v̇tu
tis aĩalis sedes sit cerebrũ ⁊ ipsius ab eo ꝓueniant opa
tiones. Et ꝙ virtus nãlis duas hʒ spẽs: et vna spẽs est
cuius finis ẽ custodire indiuiduũ ⁊ ↄseruare ipsũ: q̃ mi
nistrat in re nutrimenti quousq3 ad finẽ crescentie ei⁹ nu
triat corpus. Et huius quidem spẽi sedes ⁊ operatõuz
ipsius ꝓcessus est epar. ¶ Alĩa vͦo spẽs est cui⁹ finis ẽ
spẽm conꝭuare q̃ est ministrans ĩ re gñationis ⁊ separat
ex humorib⁹ corporis spmatis subãz deinde ipsum ĩfor
mat sui creatoris precepto. Et huius quidẽ spẽi hitatio
⁊ operationũ ipsius ꝓuentus sũt testiculi. ¶ Vitalis vͦo
virtus est illa q̃ sp̃s eẽ ↄseruat q̇ sensus ⁊ motus vehicu
lum existit ⁊ ip̃m reddit aptũ ad eorũ imp̃ssiones recipi
endas quũ ad cerebrũ peruenit et facit ipsum potentem
dandi vitã vbicũq3 expanditur. Et huius quidez v̇tutis
sedes ⁊ opationis ipsius ꝓcessus est cor. ¶ Oĩbus ãt
ph̃is maiori.i. Aristoteli videt̃ ꝙ oĩum istarũ operatio
num principiũ existit cor: sed p̃marũ opationum earum
manifestatio ĩ his p̃dictis existit p̃ncipĳs: quẽadmoduz
apud medicos cerebrũ est sentiẽdi principiuz ⁊ post hoc
q̇sq3 sensus habet membrũ in quo eius appet operatio.
¶ Pret̃ea quũ ↄsiderant sicut dñt ⁊ certificant inueni
unt rem sicut vĩ Aristoteli: ⁊ nõ quẽadmodũ ipsis vide
tur: ⁊ ĩueniunt tractat⁹ suos extractos ex ꝓpositionib⁹
sufficientib⁹ ⁊ non nc̃rĳs.i quib⁹ non assequunt̃ nisi qd̃
ex rebus appet. Medico autẽ in quantũ medicus non
attinet vt ↄsideret q̃ sit harũ duarum sñiaruz v̇itas: sed
illud ↄsiderare ph̃us aut physicus dz. ¶ Medicus ãt
quũ ↄcedit̃ ei mẽbra hec prenoĩata istarũ virtutum p̃n
cipia existere nõ curat in eo qd̃ de esse medicationis cõ
siderat an ex alĳs hẽantur p̃ncipĳs q̃ sunt ipsis p̃ora vl̃
nõ neq3 illd̃ ex eis existit que ph̃us nõ ei leuia facit.
¶ Capl̃m ꝭm de virtutibus nãlibus quibus mĩstrat̃.

Virtutũ vͦo nãlium alie sũt que sunt mĩstrantes:
alie sũt q̃ mĩstrate. ¶ Et mĩstratarũ q̇dez duo
sunt gñã. Unum genus mĩstrat in re nutriẽtis
ad hoc vt indiuiduũ remaneat: qd̃ in duas partit̃ spẽs
nutritiuã ⁊ crescitiuã. Et alĩum genus mĩstrat in nutriẽ
te ad hoc vt remaneat spẽs qd̃ etiã in duas diuidit̃ spẽs
in gñatiuã ⁊ formatiuã. ¶ Virtus vͦo nutritiua est illa
q̃ nutriens ĩ nutriti ↄuertit sĩlitudinez: iõ vt p ipsum re
staurationem eius recupet qd̃ dissolutũ fuit. ¶ Virt⁹ ãt
crescitiua ẽ illa q̃ in totius corporis diametris addit ꝭm
ꝓportionalitatẽ nãlem q̃tenus ipsum ad finẽ agmenti p
ducat p illud qd̃ ipsum ex nutriente ingredit̃. ¶ Nutri
tia vͦo virt⁹ crescitiue ꝭuit eo ꝙ nutritiua qñq3 affert nu
triens ei qd̃ dissoluit̃ eq̃le qñq3 minus qñq3 plus. Sed
crescitiua nõ erit nisi quum qd̃ ingredit̃ plus fuerit eo
qd̃ dissoluit̃. Nõ tamẽ totum qd̃ talit̃ existit est cresciti
ua. Impinguari eni post macredinẽ in etate consistẽtie
est huius secte: non tñ est crescitiua. Non est eni augmẽ
tum nisi illud qd̃ ꝭm nãlem ꝓportionalitatẽ in oĩbus exi
stit diametris q̃tenus ipsum ad crescentie pducit ↄplem̃
tum. Deinceps vͦo post hoc nullo modo est ibi crescen
tia: ⁊ si fit ibi ipinguatio quẽadmodũ ante ↄsistentiã non
existit etiã ariditas: ⁊ si fit ibi macredo lz illud lõgius exi
stat ⁊ a nc̃rio exiẽs magis. ¶ Et nutritie q̇dẽ operatio
tribus pticularib⁹ complet̃ opatiõib⁹. ¶ Una est per
mutationis substãtie ↄprehensio q̃ est sanguis aut hũor
q̇ est in potentia ꝓpinqua ĩ effectu sĩlis mẽbro. Quod
qñq3 fallit quẽadmodũ in egritudine ↄtingit q̃ atrophia
vocat̃ que est nutrimñti defect⁹. ¶ Et alia est adherẽtia
que est vt hoc receptũ nutrimentũ cõpleto effectu effici
at.s. vt membri ps fiat. Qd̃ plerũq3 fallit quẽadmoduz
in hydropisi ↄtingit carnosa. ¶ Et tertia est sĩlitudo q̃
est vt hoc receptũ qd̃ iam factũ est ps membri ponat ei
ab oĩbus partib⁹ sĩle vsq3 in essentia ⁊ colore. Qd̃ qñq3
fallit quemadmodũ ↄtingit in baras ⁊ mõphea. ¶ Cã
bium eni ⁊ adherentia iã ibi sunt repta: sed sĩlitudo non
ibi inuenit̃. Et hanc quidẽ operationẽ efficit virtus im
mutatiua q̃ est vna de virtutib⁹ nutritiue ⁊ est in homĩe
vna in genere ⁊ p̃ncipio prio: sed in mẽbris sĩliuz partiũ
diuersificat̃. ¶ In vnoquoq3 eniz mẽbro existit virtus
ꝭm eius ↄplexionẽ q̃ nutrimentũ in eius ↄuertit sĩlitudi
nem diuersa a virtute q̃ nutrimentũ in sĩlitudinẽ alteri⁹
pmutat. ¶ Immutatiua vͦo q̃ est in epate opationẽ effi
cit toti corpori cõez. ¶ Generatiue vͦo virtutis due sũt
spẽs. vna est q̃ in masculis ⁊ femĩs sperma gñãt. Altera
est q̃ diuidit virtutes que sũt in spermate et pmiscet eas
tẽperãdo secũdũ ꝙ vnicuiq3 ↄuenit mẽbro dãs neruo ↄ
plõez ꝓṗã: ⁊ ossi ↄplõez ꝓṗaz: hͦ tñ totũ ꝓueĩt d̃ spmate
sĩliuz partiũ et sĩlis pmixtiõis. Et hãc quidẽ virtutẽ vo
cant medici virtutẽ ĩmutatiuã p̃mã. ¶ Virtus vͦo infõ
matiua ĩprimẽs est illa ex q̃ p̃cepto sui creatoris ꝓcedit
membrorũ lineatio et ipsorũ figuratio et ↄcauitas et fo
ramina et lenitas et aspitas et eorũ situs et ipsorũ ↄtinui
tas et ad vltimũ operatiões que ex finib⁹ dimensionum
eorũ pendent. ¶ Et huic q̇dem virtuti mĩstrantes sunt
que rem nutrimẽti ministrant ad spẽm custodiendam et
sunt virtus nutritiua et crescitiua.

¶ Capitulum tertium de virtutibus naturalibus mi
nistrantibus.

Virtutes ṽo nãles q̃ miſtrant tm̃ virtuti nutri
tiue ſꝫ miſtrantes q̃ ſunt q̃ttuoꝛ ṽtutes: attrac
tiua: retentiua: digeſtiã: ⁊ expulſiua. ¶ Atra
ctiua ṽo fuit creata ad attrahendũ nutrimentũ: q̇ quidẽ
operaꝫ hoc villꝫ mẽbꝛis in quo eſt ſm longitudinẽ ꝓten
ſis. ¶ Et retentiua fuit creata vt iuuatiuũ retineat duꝫ
virtutes ipſum iuuãtes in eo opanꝫ que ab ipſo alimen
tum ſuſcipiunt: qꝺ eq̇dem efficiꝫ villis q̇ ex tranſuerſo
ꝓtenduntꝫ. Et eſt ẽt quũ villi q̇ ſm latitudinẽ incedunt
auxiliũ ꝓbent. ¶ Digeſtiua ṽo eſt illa que qꝺ attractiã
attraxit ⁊ retinuit: retentiua ĩ eſſentiã ꝯuertit aptã virtu
tum in ea ꝑmutationẽ facientiũ opationi: ⁊ ꝯplexõem q̃
ꝯuerſioni nutriẽtis in effectu ẽ ꝯpetens. Hec eſt enĩ eiꝰ
opatio in iuuatiuo q̃ vocaꝫ digõ. Eius ṽo opatio eſt in
ſupfluitatibꝰ vt ſi poſſibile fuerit eas in hãc mutet diſpõ
nem q̃ etiã vocaꝫ digõ. Aut vt earũ egreſſionẽ a mẽbꝛo
in quo ſꝫ retente facilẽ efficiat cũ expulſiõe earũ attenu
ando eñtiã ſi qꝺ ꝓhibet fuerit groſſities: aut ingroſſãdo
ſi qꝺ vetat fuerit tenuitas: aut incidẽdo ſi qꝺ ꝓhibet fu
erit viſcoſitas. Et hec q̇dem opatio vocaꝫ maturatio.
Et tñ quum digõ ⁊ maturatio ſynõyma dicũtꝫ. ¶ Ex
pulſiua ãt eſt illa q̃ ſupfluitatẽ expellit ex nutrimẽto reſi
duã que ad nutriendũ non eſt ꝯueniẽs: aut q̃ excedit mẽ
ſurã que ſufficit ad nutriẽdũ: et que ñ eſt nc̃ria: aut eũat
in receptaclo ſibi apto ſicut vꝛinã in veſica. Et hec q̇dẽ
virtꝰ has expellit ſupfluitates: aut per ꝑtes ⁊ foꝛamina
que ſꝫ eis ꝑparata. vel ſi nõ fuerint ibi foꝛamĩa ꝑparata
a nobili expellit ad ignobile ⁊ a duꝛo ad laxum. Quũq̃
in ꝑte expulſionis fuerit decliatio maꝫiei ſupfluitatis ñ
ꝯuertit eam virtꝰ expꝫſiua ab illa ſemita in q̃tũ poꝫe fue
rit. ¶ His aũt q̃ttuoꝛ virtutibꝰ nãlibus q̃ttuoꝛ pꝛie ꝓui
unt q̃litates. ſ. caꝫitas ꝓꝛitas ſiccitas ⁊ huitas. ¶ Sꝫ ca
liditas ꝓuitium oĩbus q̃ttuoꝛ ꝓ certo eſt cõe. ¶ Fꝛitas
ṽo quũ alicui earum ꝓuit accñaꝫr ⁊ non eñaꝫr. Nõ eniꝫ
ꝓꝛitati ineſt eñatiliꝫ eſt vt oĩbus virtutibꝰ ſit ꝯtraria: qm̃
oĩum virtutũ operatõẽs ꝑ motũ exiſtunt. ⁊ hoc quideꝫ ĩ
attractiõe et expulſione manifeſtũ exiſtit: ſꝫ in digõe etiã
qm̃ digõ ꝯpleꝫ ꝑ partes eius qꝺ fuit ingroſſatũ ⁊ inſpiſ
ſatum partiẽdo ⁊ adiungẽdo ei qꝺ attenuatũ fuit ⁊ ſub
tiliatũ. Et he quidẽ motiones ſꝫ ſeparantes ⁊ tẽperãteſ
Retentiua ṽo operaꝫ villos mouendo tranſuerſos ſm
figurã ꝯpꝛehenſionis bñ factã. Et ꝓꝛitas quidẽ eſt para
liticũ faciens ⁊ moꝛtificãs ⁊ ab oĩbus ꝓhibens opatio
nibus. Ad retentõeꝫ tñ faciendã accñtaꝫr ꝯfert qm̃ vil
los ſm bone ꝯphenſionis figurã tenet. Non gͦ in opõ
nibus virtutũ eñaꝫr ingrediꝫ ſed tali ꝑparat inſtꝛum diſ
poſitione q̃ ipſuꝫ ſuã cuſtodit operationẽ. Et expulſiua
q̇dem a ꝓꝛitate iuuaꝫ ꝓpterea ꝙ ventoſitatis ꝓhibet fie
ri diſſolutõeꝫ que ad expelleñ iuuaret q̇a ĩ eius auxilia
tur groſſitie ⁊ ꝓpterea ꝙ villũ qui ſm latitudinẽ pꝛotẽ
ditur exṗmentẽ ꝯtrahit et inſpiſſat ipſum. Et hoc eſt ẽt
inſtꝛum ꝑparare ⁊ ñ eſt in ipſamet opatione auxiliũ fer
re. Et frigus non ĩtrat in ꝓuitium harum virtutũ niſi ꝑ
accñs. Si enĩ ĩ ipſamet ingredereꝫ operatiõibꝰ noceret
⁊ motõẽs debilitaret. ¶ Siccitas ṽo in triũ virtutum
opatiõibꝰ nc̃ria exiſtit. que ſꝫ due mutatiue locaꝫr ⁊ retẽ
tiua. Duabuſ ṽo locaꝫr mutatis. que ſꝫ attractiua et ex
pulſiua ꝑbet ſiccitas auxiliũ: eo ꝙ multã eis efficit ſuſtẽ
tationẽ que ĩ motu eſt nc̃ria motu. vꝫ ſp̃s qui has ṽtuteſ
ad ſuas defert opõnes ĩpulſione vehementi quã ⁊ taleꝫ
quaꝫ eſt ipſa hũoꝛalis ꝓhibet fluxus quũ in ſubã fuerit
ſp̃s ant inſtꝛi ſed retentie ꝑꝑ ꝯſtrictionẽ. Digeſtiua aũt
plus indiget huitate. Poſt hec ãt quũ inter q̃litates ac
tiuas ⁊ paſſiuas ꝯparaueris in quãtum iſte ṽtutẽs eis
indigent repies virtutẽ retentiuã plus indigere ſiccitate
q̃ꝫ caliditate: eo ꝙ tp̃s in quo q̇ſcere dꝫ villuſ retentiue
maius eſt tp̃e in quo moueri dꝫ villus q̇ ſm amplitudi
nem tendit ad ꝯſtꝛingendũ. Nam tp̃s qꝺ eſt ad mouẽdũ
eſt illud qꝺ caꝫitate indiget ⁊ eſt bꝛeue ⁊ totum reliquũ
tẽpus eius opõnis eſt ad tenendũ ⁊ ad q̇ſcendũ. Et q̇a
pueroꝛũ ꝯplõ plus declinat ad huitatẽ: iõ virtus hec in
eis plus eſt debilis. Attractiua ṽo plus indiget caꝫitate
q̃ꝫ ſiccitate: qm̃ caꝫitas adiuuat in attractiõe in eo ꝙ ma
ioꝛ ꝑs ſue opõnis eſt mouere: ⁊ plus neceſſe ẽ ei moueꝛ
ꝑtes ſui inſtꝛi q̃ꝫ q̇etaſ facere ⁊ cũ ſiccitate ſtrĩgere. Hec
enĩ virtus non tm̃ indiget multo motu: ſed plerũq̃ etiaꝫ
motu indiget vehemẽti. Et attractio q̇deꝫ fit aut virtute
attractiua quẽadmodũ magnes attrahit ferrũ. aut iplẽ
do vacuũ ſicꝫ aq̃ trahiꝫ ĩ azaracha. aut caloꝛe ſicut ĩ lam
pade attrahiꝫ oleum: lꝫ hec pars tertia reducaꝫ nc̃rio
ad implendũ vacuũ apud certificantes ĩmo eſt ipſamet.
Quũ ergo ṽtus attractiua caꝫitatis habuerit auxilium
foꝛtioꝛ erit attractio. Expulſiua ṽo minus ĩdiget ſiccita
te q̃ꝫ attractiua ⁊ retentiua: non eniꝫ indiget ꝯſtriotione
retentiue: nꝫ inſeꝑabilitate attractiue ⁊ ꝯſtrictione eius
⁊ circundatõe attracti tenẽdo ꝑtes inſtꝛi donec ad illas
alterius ꝑtis attractio ꝑueniat. Et ad vltimũ nullo mõ
indiget expulſiua q̇ete ſed motu ⁊ ĩſpiſſatõe pauca que
ad exṗmendũ ⁊ ad expellendũ tali adiuuet mẽſura: qua
tenꝰ ꝑ ipſaꝫ remãeat inſtꝛuꝫ figurã expꝫſiõis et ꝯſtrictõiſ
ꝯꝓuãſ quẽadmodũ in retentiua tp̃s longũ ⁊ in attractiã
tẽpus bꝛeue eſt nc̃riuꝫ donec partiũ attractio vnã appli
cet alij: iõq̃ ſiccitate parũ indiget. ¶ Que ãt plus eis
oĩbus indiget caꝫitate eſt digeſtiua que ſiccitate ñ ĩdiget
ſed huitate vt nutriẽs efficiat ⁊ ad penetrañ in foramĩa
⁊ ad figuras recipiendas aptũ reddat. Neq̃ põt aliq̇s
dicere ꝙ ſi huitas in digerẽdo eẽt iuuatiua pueri poſſet
res duras digerere. Nõ enĩ ꝓuenit pueriſ ñ poſſe iſtud
⁊ iuuenibꝰ poſſe ꝑꝑ hoc: ſed ꝑꝑ hõgeneã ⁊ homogenee
elõgationẽ. Nõ enĩ ex rebus durũ exiſtit ꝯpꝫoni puero
rum ñ eſt homogeneũ. ¶ Virtutes igꝛ digeſtiue coꝛam
eo non operanꝫ: nꝫ ipſum recipiunt retentiue: ſed cito
ipſum expellunt expulſiue. Iuuenũ ṽo ꝯplexionibꝰ eſt iꝺ
ꝯueniens ⁊ ad eos nutriẽdos ꝯueniens. Et ex hoc q̇dẽ
collectũ eſt ꝙ retentiua ĩdiget ꝯſtrictione ⁊ figurarũ cõ
ſtrictionis fixione lõgo tp̃e ⁊ pauco motionis adiutoꝛio
Et attractiua ꝯſtrictione indiget ⁊ fixione ⁊ ꝯſtrictiõis
tp̃e bꝛeuiſſimo ⁊ ĩ motu mꝫto indiget auxilio. Et expul
ſiue eſt nc̃riuꝫ ſtringeꝛe tm̃ ſine fixione de q̃ non eſt curã
dum. Et indiget adiutoꝛio ad motũ faciendũ. Et dige
ſtiue eſt neceſſariũ eliq̇re et tempare: iõq̃ ṽtutes iſte q̃li
tates illas q̃ttuõ ineq̃liꝫ opari faciũt et eis ĩeq̃ꝫr ĩdigẽt.

¶ Capitulũ quartũ de ṽtutibus aĩalibus.

Virtutes ãt aĩales intelligi uolunt ꝑ illas ṽtu
tem illã que quũ in mẽbꝛiſ recepta fuerit ꝑpa
rabit ad recipiendũ ṽtutem ſenſus et motuſ et
opationis uite q̇bus etiaꝫ admiſcenꝫ timoꝛis et ire mo
tiones ꝑꝑea ꝙ in eis reꝑiunt dilatationẽ et ꝯſtrictioneꝫ
que accidit ſp̃ũi q̇ huic ꝯparatus eſt ṽtuti. ¶ Nos aũt
explanabimꝰ ſummã hanc et dicemus ꝙ quẽadmoduꝫ
ex humoꝛũ ſpiſſitudine ſm aliquã ꝯpꝫonem ſubã gnãtur
ſpiſſa que eſt membꝛũ aut ꝑs membꝛi. Ita ex humoꝛum
uapoꝛibꝰ et eoꝛũ ſubtilitate ſm aliq̃ꝫ ꝯplexioneꝫ ſubã ge
neratur ſubtiꝫ que eſt ſp̃s. Et ſicut apud medicos epar
pꝛie gnãtionis ẽ pꝛincipiũ: ita coꝛ gnãtionis ꝓe pꝛicipiũ
exiſtit. Et hic ſp̃s quũ ſm ꝯplexionẽ ꝓuenit quã dꝫ hꝛe

ad hanc virtutē recipiendā ꝓ̄parat̄ : deinde oīa illa ꝑ̄
parat mēbra ad recipiendū oēs alias v̉tutes aiales ⁊ ēt
reliquas. ¶ Virtutes eędem aiales in ſpū quidem ⁊ ī
mēbris non ꝓueniunt niſi poſtq̄ꝫ hec vitalis ꝓuenit vir
tus. Jōq̄ꝫ lꝫ v̉tutes aiales alicuius mēbri deſtruant̄ vi
uum tn̄ membrū adhuc exiſtit: niſi hec virtus ī eo fuerit
deſtructa. Nōne vides ꝙ membrū ſtupidum aut parali
ticum vnūq̄ꝺq̄ꝫ ſm̄ bitudinē eſt nō hn̄s ſenſum nꝫ motū
aut ꝑꝑ ꝯplexionē que ꝓhibet ipſum eos recipē: aut ꝑꝑ
opilationē que accīt inter cerebrū ⁊ ipſum in neruiſ qui
ad ipſum ꝓueniunt ⁊ tn̄ ipſum eſt viuū. Et membrū cui
accidit eſt nō hn̄s ſenſum nꝫ motū ⁊ accidit ei vt putrefi
at ⁊ corrumpat̄. In membro gͦ paralitico eſt virtꝰ que
eius cuſtodit vitā donec quū remotuꝫ fuerit qꝺ ꝓhibet
profluat ad ipſum virtꝰ ſenſus ⁊ motus. Ipſuꝫ nāq̄ꝫ pre
paratum erat ad ſuſcipiendū eam ꝑpter virtus vital̄ ſa
nitatem in eo. Prohibens. n. non ꝓhibuit niſi vt non eā
in effectu recipet ſed membrū non ſic eſt mortuū. ¶ Et
preparans n̄ eſt v̉tus nutriēdi tm̄ ita vt dicamꝰ ꝙ q̄ꝫ diu
virtꝰ nutriendi affuerit viuuꝫ erit: ⁊ quum deſtruet̄ erit
mortuū: qm̄ hoc ipſum v̉bum virtuti afferemꝰ nutritiue
fortaſſe enī plerūq̄ꝫ in aliquo eiꝰ operatio deſtrueret̄ et
membrū viuū remanebit: ⁊ fortaſſe plerūq̄ꝫ remāebit eiꝰ
opō ⁊ membrū tendit ad mortē. Et ſi v̉tus nutritiua in
quantū eſt nutritiua eēt ipſa virtus q̄ preparat ad ſentiē
dum ⁊ mouendū vegetabilia ꝑ̄parata forent ad ſenſuꝫ ⁊
motum recipien̄. Reſtat ergo vt ſit ꝑ̄parans alia res q̄
propriā ſequat̄ ꝯplexionē que vocat̄ virtus vitalis. ¶
Et ipſa quidē eſt ꝑ̇ma v̉tuſ que in ſpū prouenit quū ſp̄s
ex ſubtilitate hūorum ꝓcedit. deinde ſp̄s ſm̄ ph̄uꝫ Ari
ſtotelem ꝑ eam recipit principiū primū ⁊ aiam primam
ex q̄ alie profluunt v̉tutes. ¶ Harꝫ vero virtutū opōes
ab hoc proueniūt ſpū ī ꝑ̇ncipio rei: ſicut ēt ſenſus apud
medicos nō prouenit ꝑ ſpūm aialem q̇ eſt in cerebro ni
ſi ad cryſtalloidē penetrat aut ad līguā ad alia. ¶ Nū
ergo per ſp̄s in ventriculū ꝑuenerit cerebri ꝯplonē reci
piet ⁊ erit ꝯueniens vt ex eo proueniāt v̉tutum opōnes
que in eo ꝑ̇mo repte ſunt: ⁊ ſilr̄ in epate: ⁊ ſilr̄ in teſticul̄
¶ Et apud medicos q̇dem niſi poſtq̄ꝫ ſpūs in cerebro
ad aliā ꝯuertit̄ ꝯplonez non preparat̄ ad recipiēdū aiaꝫ
que eſt principiū motus ⁊ ſenſus: et ſilr̄ in epate. lꝫ ꝑ̇ma
ꝯplo iam iuuerit ad recipiendū virtutē primā vitalē. Et
ſilr̄ in vnoquoq̄ꝫ mēbro: apud eos enī vnūq̄ꝺq̄ꝫ opōnuꝫ
genus aliā hꝫ aiam. Et nꝫ eſt aia vna ex q̄ v̉tutes iſte ꝓ
fluunt: qm̄ huius ſumme aggregatio eſt aia. Et ſi q̇dem
ꝑ̇ma ꝯplo iam adiuuit ad virtutē primā recipiendā. tūc
iam dedit vitalem vbi ꝓuenit ſpūs et virtus q̄ ſunt eius
ꝑfectio. Hec antē v̉tus apud eos nō ſola ſufficit vt ſp̄s
per ipſam oēs alias ſuſcipiat v̉tutes niſi propꝛ̇a prouene
rit ꝯplo. Preťea dixeīt ꝙ v̉tus hec pret̄ hoc ꝙ ipſa eſt
prepans vitam eſt ēt motus ſubē ſpūalis ſubtilis princi
pium ad mēbra ⁊ principiū ꝯſtrictiōis ⁊ dilatationis ae
ris attracti ⁊ pulſus. Affert enī adiutoriuꝫ in ꝯpatione
vite qꝺ eſt paſſio ⁊ in ꝯpatione opōnuꝫ aīe ⁊ pulſus pre
bet auxiliū qꝺ eſt actio. Et hec quidē v̉tus v̉tutibuſ nā
libus ſilatur: iō ꝙ non voluntate ꝓueniunt vnde proflu
unt. Et ſilatur v̉tutibus aialibus ꝑꝑ opōnuꝫ earum di
uerſitatē: ipſa enim dilatat ⁊ ꝯſtrigit ſil̄ mouet ergo duo
bus motibꝰ ꝯtrarijs. ¶ Phi aūt quū aiam dicunt aiaꝫ
terrenam dicere volunt ꝑfectionē corporis nālis inſtial̄
Et volunt dicere ꝑ̇ncipiū oīs v̉tutis ex q̄ metipſi motꝰ
proueniunt ⁊ opōes diuerſe. Erit igī hec v̉tus ſꝫ ph̄o
rum ſn̄iam v̉tus aialis: ſicut v̉tutes nāles q̄s noīauimuſ
apud eos v̉tutes vocant̄ aiales. Nō ſi voluerint dicerē
aiam ſm̄ hanc intentōeꝫ: ſed volunt dicere v̉tutem q̄ eſt
principiū ꝯprehendendi ⁊ mouēdi qꝺ ex aliq̄ prouēit ꝯ
prehenſione volūtarie. Et nāleꝫ volunt dicere pro om̄i
v̉tute ex q̄ opō prouenit in ſuo corpōe ſm̄ huius forme
diuerſitatē non erit v̉tus aialis: ſed erit nālis ⁊ altioris
ordinis q̄ꝫ ſit v̉tus quā medici vocant nālem. Et ſi nālē
vocauerint illā que rem nutrim̄ti miſtrat ⁊ ꝯuertit: ſiue
ad hoc vt remaneat indiuiduū: ſiue vt remaneat ſpēs n̄
erit hec nālis ſed erit tertiū genus. Et q̇a ira timor ⁊ ſi
milia eorū huius v̉tutis ſt̄ paſſiōes. tunc lꝫ eorū ꝑ̇ncipia
ſint ſenſus ⁊ exiſtiatio ⁊ v̉tutes apꝑ̄hendentes: huic tn̄
ꝯpate ſunt v̉tuti. ¶ Huius āt v̉tutis declaratōeꝫ certifi
care ⁊ an ſit vna an pl̄es q̄ꝫ vna in ſapia ꝯtinet̄ nāli que
ph̄ie ꝑs exiſtit.

¶ Capitulū q̇ntū de v̉tutibus aialibus ꝯprehēdētibꝰ.

IN v̉tute āt aiali due copulant̄ v̉tutes: quarū
ipſa eſt ſicut genus: vna ē ſicut v̉tus ꝯprehēſi
ua: ⁊ altera v̉tus motiua. ¶ Et ꝯprehenſiua
quidē eſt ſicut duarū v̉tutū genus. Vna v̉tus ꝯprehen
ſiua eſt manifeſte: ⁊ alr̄a v̉tus ꝯph̄ēſiua occulte. Et v̉tuſ
q̇dem manifeſte ꝯprehenſiua ē ſenſibilis q̄ eſt genus ſm̄
quoſdā q̇nq̄ꝫ v̉tutū ⁊ octo ſm̄ alios. Nō ſi dixerimuſ ꝙ
ſint q̇nq̄ꝫ: erunt v̉tus uidendi ⁊ v̉tus audiendi ⁊ v̉tus gu
ſtandi ⁊ v̉tus tangendi ⁊ v̉tus odorandi. Et ſi dixerimꝰ
ꝙ ſint octo erit huius cā q̄ꝫ pl̄ibus certificatorū uidetur
ꝙ tactus ſit pl̄es v̉tutes. ſ. q̄ttuor: ⁊ ponūt proṗe unum
q̄ꝺq̄ꝫ q̄ttuor generꝫ tactus v̉tutē per ſe: lꝫ in mēbro ſenſi
bili ſint coīa ſicut guſtus ⁊ tactꝰ ī lingua: ⁊ uiſus ⁊ tactꝰ
in oculo. hoc āt certificare eſt ph̄i. ¶ Et v̉tus q̇dem ꝯ
prehenſiua occulte ⁊ non ſentiēs eſt ſicut genꝰ q̇nq̄ꝫ v̉tu
tum. ¶ Vna eſt v̉tus q̄ uocat̄ ſenſus cōis ⁊ phantaſia
et apud medicos q̇dem ſt̄ una v̉tus: ſed apud certifican
tes q̇ ſunt ex ph̄is: due ſunt v̉tutes. ¶ Senſus enī cōiſ
eſt illa q̄ oīa ſenſu ꝑcepta recipit: et ꝑꝑ eorū formas pa
titur q̄ in ipſa copulant̄. ¶ Phantaſia v̉o eſt illa q̄ eas
cuſtodit poſtq̄ꝫ ꝯiungunt̄ et retinet eas poſt ſenſus abſē
tiam. Et que harū duarū eſt recipiens alia ē a cuſtodiē
te. Hoc āt certificare eſt ph̄i. Sed q̄lit̄cūq̄ꝫ fuerit eiꝰ ſe
des et opōnis eiuſ ꝑ̇ncipiū eſt anterior cerebri uentricu
lus. ¶ Et ſa quidē eſt v̉tus quā medici uocant cogita
tiuam. Sꝫ certificatores uocant q̄n̄ꝫ imaginatiuā q̄n̄q̄ꝫ
cogitatiuam. Si enī impauerit ei v̉tus exiſtiatiua aialiſ
quā poſtea noīabiꝰ et ipſamet ad ſuā ꝑuenit opōnez uo
cant eam imaginatiuā. Et ſi v̉tuſ rōalis ei iperauerit et
reduxerit eam ad illud qꝺ ei ꝓdeſt uocat̄ v̉tus cogitati
ua. ¶ Nuocūq̄ꝫ tn̄ mō fuerit inter hanc v̉tutē et ꝑ̇mā
exiſtit dr̄a ꝙ ꝑ̇ma eſt recipiens et cuſtodiēs id qꝺ ad eā
ꝑuenit de formis ſenſu ꝑceptiſ: et iſta eſt illa q̄ ſe exercet
in eis q̄ in imaginatione recōdita ſunt exercitio ꝯponen
di et diuidēdi et ſingulas efficit formas quēadmodū ad
eam ꝑueniunt a ſenſu et alias formas ab eis diuerſas ſi
cut hoīeꝫ q̇ in monte uolat ſmaragdino. ¶ Sꝫ phanta
ſia non pōit corā te niſi q̄ꝫtū recipit a ſenſu. Et huius q̄
dem v̉tutis ſedes eſt uētriculus cerebri mediuſ. Et hec
quideꝫ v̉tus eſt inſtr̄um v̉tutis q̄ ꝓculdubioꝰ in aiali eſt
occulta ꝯprehenſiua et eſt exiſtiatiua: et ipſa quidē eſt v̉
tus qua aial iudicat ꝙ lupus ē inimicus, et filiꝰ eſt dile
ctus et q̇ ānonā ꝑ̄bere ꝯſueuit eſt aicꝰ a quo nō eſt fugiē
dum. Et hoc iudiciū ſm̄ modū exiſtit n̄ rōalē. Amicitia
enī et inimicitia n̄ ſenſu ſt̄ ꝑcepte: nꝫ ſenſus eas ꝯph̄ēdit
nꝫ de eis iudicat niſi v̉tus alia. et lꝫ nō ſit ꝯprehenſio ra
tional̄: eſt tn̄ proculdubio aliq̄ apꝑ̄henſio nō rationalis

Hō etiā plerūqȝ vtit̄ hac v̉tute in multis suorū iudicio rum ⁊ ꝓcedit ī hoc queādmodū aīal n̄ rōale. Et h̄ q̇dē v̉t⁹ vidit̄ a phātastica: qm̄ phātastica sēsu ꝑcepta retiet ⁊ h̄ in ꝑceptis sensu intentiōes discernit non sensu ꝑcep tas ⁊ separat̄ ab ea quā imaginatiuā vocamus ⁊ cogita tiuam: qm̄ illius oꝑōnes nullū sequit̄ iudiciū: sed istius oꝑōnes non solum iudiciū sed etiā iudicia seq̄tur. ⁊ illi⁹ oꝑōnes sunt in sensu ꝑceptis ꝯpositionē facere et istius oꝑō in sensu ꝑceptis iudicare intentōes extra sensuȝ. Et queādmōȝ in aīali sensus est iudicās de formis sensu ꝑ ceptis. sil̄r existiatiua est iudicās de intentionib⁹ illaruȝ formarū q̄ ad existiationē perueniunt ⁊ non ad sensum. Q.uidā aūt hoīuȝ sunt q̇ presumūt ⁊ hanc v̉tutē imagia tiuam vocant: sed non tm̄ curam⁹ q̇a de noīb⁹ non dispu tamus: sed intentōes ⁊ dīas intelligere debem⁹. Et me dico q̇dem non est curandū vt hanc v̉tuteȝ sciat. Impe dimenta nāqȝ oꝑōnuȝ eius ipedim̄ta oꝑōnuȝ aliarū v̉tu tum q̄ sunt anteq̄ ipsa seq̄ntia sl̄ sicut phantasia ⁊ imagi natiua ⁊ memorialis quā postea noīabimus. Et medic⁹ q̇dem non curat nisi de v̉tutib⁹ ex q̇bus quū in suis ipe dimentis accīt lesio ꝓuenit egritudo. ¶ Nō si lesio ac cidit oꝑōni alicuius v̉tutis cā ipedimenti qȯ accīt p̄us oꝑationi alteri⁹ v̉tutis quā ei. fueritqȝ impedimentū illȯ sequutū malitiā ꝯpl̄onis alicui⁹ mēbri aut corruptioneȝ ꝯpositionis: sufficit medico vt sciat impedimentū illud ꝓ pter malitiā ꝯpl̄onis mēbri aut sue ꝯpositiōis corruptio nem accidisse ad hoc vt quū medicina ei subueniat: aut ipsum ab eo custodiat: ⁊ non curat scire dispōem v̉tutis cui qȯ accidit non accīt nisi alio mediāte postq̄ sciuerit dispōeȝ eius cui accīt illud qȯ accīt sine medio. ¶ Ter tia v̉o illarū q̄s noīant medici ē q̇nta aut q̄rta quū certi ficauerimus q̄ est v̉tus ꝯseruatiua ⁊ memorial̄: ⁊ est the saurus eius qȯ ꝑuenit ad existiatiuaȝ de intentionib⁹ in ꝑceptis sensu extra formas eorū sensu ꝑceptas sicut phā tastica est thesaur⁹ eius qȯ peruenit ad sensuȝ ex formis sensu ꝑceptis. ⁊ eius quidē locus ē posterior cerebri vē triculus. ¶ Hic vero ē locus ꝯsiderationis phice vtrū virtus ꝯseruatiua ⁊ memorialis ⁊ virtus q̄ reducit illud qȯ est absens ad memoriā ex eis q̄ ab existiatiua sunt re posita sit virtus vna aut v̉tutes due. Medico tm̄ non est inde curañ. qm̄ nocumēta que eis qualitercūqȝ sint ac cidunt sl̄ homogenea: sunt eni nocumēta q̄ in ventricu lo cerebri posteriori accn̄t. vl̄ de genere ꝯpl̄onis vel de genere ꝯpositiōis. ¶ Uirtus v̉o ꝯprehensiua q̄ est vna de v̉tutibus aīe ꝯprehēsiuis ē hūana rōnalis. ¶ Et q̇a medici virtutē existiatiuā non ꝯsiderauerūt ꝓpter cām quā dixim⁹: iō hanc v̉tutem non ꝯsiderauerūt. Non eniȝ fuit eorū ꝯsideratio nisi ī oꝑōib⁹ triū v̉tutū tm̄ ⁊ n̄ ī aliis.

¶ Capl̄m sextū de v̉tutibus aīalibus motiuis.

Motiua v̉o v̉tus est illa q̄ cordas ꝯtrahit et la xat ꝓpter qȯ mouent̄ mēbra ⁊ iuncture dila tatione sua ⁊ flexione. ¶ Et eius q̇dem pene tratio est in neruis q̇ sunt cū lacertis ꝯtinui. Et est gen⁹ qȯ h̄ȝ specificatōeȝ p̄ncipij motuū specificat̄. ¶ In vno quoqȝ igit̄ musculo ē alia nā que est seq̄ns iudiciū existi matiue a qua prouenit cōmunis ꝯsensus.

¶ Capl̄m postremū huius doctrine de oꝑationibus.

Dicemus q̄ oꝑōnuȝ singulariuȝ alie sl̄ que ab vna ꝯplent̄ v̉tute: v̉bigrā digō. Alie q̇a duab⁹ ꝯplent̄ v̉tutib⁹ sicut cibi desideriū: qȯ ꝯpletur a v̉tute nāli attractiua ⁊ a v̉tute sensibili q̄ est in ore stōi. ¶ Attractiua v̉o oꝑat̄ ex hoc q̄ mouet villū q̇ h̄ȝ lō gitudinem ꝓtendit̄ retinēdo illȯ qȯ attrahit̄ ⁊ suggēdo ex hūoribus qȯ est sibi ꝓpriū. Sensibilis autē oꝑatur i hoc qȯ hanc sentit passionē: ⁊ q̇a sentit mordicationem chol̄e nigre q̄ est excitans desideriū cuius eē noīauim⁹. ¶ Et hanc quidē oꝑōneȝ non dicem⁹ duabus ꝯpleri v̉tutibus: nisi iō q̄ quū sensibili acciderit nocumentum destruet̄ intentio q̄ vocat̄ fames ⁊ desideriū: nȝ desidera bitur cibus lȝ eo corpus indigeat. Et sil̄r trāsglutiendi oꝑō duab⁹ ꝯplet̄ v̉tutib⁹ vna ē attractiua nālis ⁊ altera est attractiue voluntarie: ⁊ p̄ma quidē suā ꝯplet oꝑōneȝ ꝑ villum q̇ s̄m longitudinē ꝓtenditur q̇ est in ore stōi et isophago. ¶ Et h̄e ꝯplet̄ oꝑō per villum lacerti trans glutiendi. Q.uūqȝ vna duarū v̉tutum destruet̄ transglu tiendi oꝑō duriter ꝓuenit: sed qn̄ non fuerit destruet̄. Sed quū illa non oꝑata fuerit erit trāsglutiendi oꝑatio difficilis. Nōne vides q̄ quū desideriū nō recte ꝓcedit durit̄ prouenit oꝑō transglutiēdi illud qȯ nō desiderat imo quū abhorrem⁹ aliquā rem: nausea nobis ꝓuocabi tur: ⁊ quū eaȝ postea trāsglutire voluerim⁹ ⁊ territa fue rit ab ea virtus nr̄a attractīa desideratīa dura erit oꝑō voluntarie transglutiēdi. ¶ Transitus quoqȝ nutrimē ti ꝑficit̄ virtute mēbri ipellentis a quo ꝓcedit ⁊ attracti ua mēbri ad qȯ accedit. Et sil̄r supfluitatū egressio que fit per duas vias. ¶ Et forsitan plerūqȝ exn̄t oꝑōis p̄n cipiuȝ due virtutes. s. aīalis ⁊ nālis. Et fortasse plerūqȝ exn̄t eius cā virtus ⁊ q̄litas sicut ifrigidatio q̄ prohibet mās ⁊ iuuat expulsiuā in parilitate supfluitatuȝ que de scendunt a mēbro ⁊ vetat ⁊ in facieȝ reuerberat. ¶ Et frīitatis quidē est eq̄litas q̄ propt̄ duas ꝓhibet res. s. cū eñtia subāȝ eius qȯ effundit̄ ingrossando ⁊ coangustan do poros. ¶ Et res tertia q̄ ē per accn̄s q̄ ē q̄ caliditas extinguit̄ attractiua. Et q̄litas cal̄itatis attrahit ꝑ illȯ qȯ istis opponit̄ mōis quos prediximus. ¶ Et cal̄itatis quidē q̄litas ⁊ necessitas vacui nō attrahunt in primis nisi illud qȯ est subtile ⁊ postea qȯ est spissum. Uirt⁹ v̉o attractiua nālis non attrahit nisi qȯ ē ei magis ꝯueniēs ⁊ qȯ nāe ei⁹ ē propuȝ attrahere ⁊ plerūqȝ qȯ est magis spissum est magis proprium et magis conueniens.

¶ Fen s̄a libri p̄mi canōis incipit: cuius sl̄ doctrie tres.

¶ Doctrina prima est de egritudinibus.

¶ Doctrina secunda est de causis.

¶ Doctrina tertia est de accidentibus.

¶ Doctrine prime sunt octo capitula.

¶ Capl̄m p̄mū de doctrīa cāe ⁊ egritudinis ⁊ accn̄tis.

Dicemus q̄ cā in libris medicoruȝ est id qȯ p̄mo est ⁊ ex quo prouēit inuētio ali cuius dispōnis in corpore hūano: aut ei⁹ fixiōis. ¶ Et egritudo est dispō nō nālis in corpore hūano ex q̄ in oꝑatiōe eñalit prouēit nocumētū prouētu p̄mo: ⁊ est aut ꝯpl̄o n̄ nālis: aut ꝯpositio non nālis. ¶ Et accidens est res q̄ hanc seq̄tur dispōeȝ: q̄ est nō nālis siue sit nāli ꝯ̄ria sicut dolor in colica: siue nō sit ꝯtraria: sicut rubedo ml̄ta ma xylle in pipneumōia. Cāe exemplū est putredo. Egritu dinis exempluȝ est febris. Exemplum accidentis est si tis ⁊ dolor capitis. Cāe quoqȝ exemplū est repl̄o in re ceptaculis q̄ ad oculum descendūt. Exempluȝ egritudi nis oppillatio ī vuea q̄ est egritudo instr̄alis l̄ ꝯpositiōal̄ Exemplū accidētis ē destructio visus. Exemplū etiam cāe est rheumatismus acutus. Exemplū egritudinis est apa in pulmone. Exemplū accn̄tis est rubedo ambarū maxyllarū et gibbositas vnguiū. ¶ Accn̄s āt vocatur

accñs respectu sue eñtie aut ɔpõne eius cui accĩt ⁊ voca
tur signatio respectu ɔsideratiõis medici ad ipsum et p
cessionis eius ab eo ad sciendũ egritudis eñtiã. ¶ Et ẽ
quũ egritudo fit alteri⁹ egritudinis cã sicut colica sinco
pis aut palysis aut epilẽpsie. ¶ Accñs quoq̧ plimuz
est cã egritudis sicut in colica dolor fortis q̇ fit cã vt acci
dat sincopis. Et sicut dolor vehemens q̇ fit cã apatis p
pterea q̧ mãie ad locũ descẽdũt doloris. ¶ Et plerũq̧
etiã ipsum accñs fit egritudo queadmodũ dolor capitis
q̇ ex febre accidit quũ qñz figit ⁊ tã diu fit mansiuus do
nec fit egritudo. Et est ẽt quum vna res ɔpõne sui ⁊ rei
que est añ ipsam: ⁊ rei que est p⁹ ipsam est egritudo: ⁊ ac
cidẽs ⁊ cã queadmodũ vbigra febris ethica: q̄ est accñs
apatis pulmõis ⁊ est egritudo ſm se ⁊ est cã debilitatis
stõi: ⁊ sicut dolor capitis q̇ accĩt ex febre quuz dolor ille
figit q̇a est accñs febris ⁊ egritudo i se et plerũq̧ pueĩt
ex eo febris ⁊ fit ipsius causa.

¶ Caplm ſm de diuisionib⁹ dispõnuz corporis hũani
et de generibus egritudinum.

Corporis hũani dispões ſm. G. sũt tres. ¶ Sanitas q̄ est dispõ per quã corpus hõis i sui ɔplone ⁊ ɔpõne tale exit vt ex eo opões eius oẽs pueniant icolumes. ¶ Et egritudo q̄ est dispõ in corpore hois huic ɔ̃ria. ¶ Et dispõ q̄ ẽ ap eũ nz sanitas nz egritudo: aut iõ q̧ ñ ẽ sãitas i vltio aut egritudo i vltº queadmodũ corpora senũ ⁊ ɔualescẽtiũ ⁊ puerorũ: aut iõ q̧ ambe res i vno tpe in duob⁹ sunt copulate mẽbris aut in vno mẽbro sed in duob⁹ generibus remotis: sicut q̇ est in ɔplone sanus ⁊ in ɔpõne eger. Exẽpli cã aut in vno mẽbro duorũ generũ ppinquorũ: sicut qui est san⁹ i figura ⁊ nõ sanus in q̃titate ⁊ situ: aut q̇ est sanus i dua bus q̄litatibus passiuis: et non sanus in duab⁹ q̄litatib⁹ actiuis: aut uicissitudine duarũ rerum in duob⁹ tpribus sicut q̇ sanat' i hieme ⁊ infirmat' i vere. ¶ Egritudinũ vo alie sunt que sͭ simplices: alie sͭ q̄ sunt ɔpõite. ¶ Simplices ãt sunt que sͭ vna ex spẽbus egritudinis ɔplonis aut vna ex spẽb⁹ egritudis ɔpõis quã postea noiabim⁹. ¶ Cõposite vo sunt in q̇bus due spẽs aut ples ɔtingũt ex q̇bus vna ɔponit' egritudo. ¶ Incipiem⁹ igit' prius loq̇ de egritudinib⁹ simplicib⁹. Et dicem⁹ q̧ egritudinũ simpliciũ gnã sunt tria. ¶ Primũ est genus egritudinũ que mẽbris ɔpant' quorũ ptes sunt siles ⁊ sunt male cõ plexiõis spẽs. Et ipse q̇dem non sͭ ɔpate membris quo rum ptes sunt siles: nisi iõ q̧ in pmis ⁊ eñalr partib⁹ ac cidũt silibus ⁊ p eas membris accñt ɔpõitis ita vt pole sit imaginari eas ɔphensas ⁊ reptas eẽ in quocũq̧ mem brorũ volueris: quorũ ptes sunt siles ⁊ non in ɔpõitis. ¶ Et ſm genus est egritudis membrorũ officialiũ que sunt egritudies ɔpõis que membris ɔpõitis accñt q̄ ex mẽbris ɔponũt': quorũ ptes silant'. Mẽbra ãt officialia sunt opõuz instra. ¶ Et tertiũ est gen⁹ egritudinũ cõiuz que membris accñt: quorũ partes silant' ⁊ accñt instrali bus inq̃tũ sunt instralia ita q̧ non seq̃tur eas instralibus accidere ppterea q̧ simplicib⁹ accideĩt. Et he q̇dem sͭ que ɔtinuitatis solõ vocant' ⁊ iparis dissolõ. ¶ Solõ eni ɔtinuitatis plerũq̧ accĩt iuncture ita q̧ simplicibus mẽbris ex q̇bus iunctura fuit ɔposita nllo mõ accĩt. Et plerũq̧ accĩt neruo aut ossi aut venis solũmõ. ¶ Et ad vltimũ quidẽ egritudinũ tria sunt gnã. Egritudines q̄ ɔ plexionis sequunt' maliaz. Et egritudies que sequunt' malitiã ɔpõnis. Et egritudines que ɔtinuitatis solõem sequũt'. Et oĩs egritudo que vnã harũ sequit' ⁊ p eã exit ei ɔpat'. Egritudies ãt ɔplonũ scite sͭ. xvi. q̄s noiauim⁹.

¶ Caplm tertium de egritudinibus compositionis.

Compõnis egritudies q̃ttuor ɔphendũt' gene ribus. Egritudines creatur. Egritudies quã titatis. Egritudines numeri. Et egritudines situs. ¶ Et creatur quidẽ egritudies q̃ttuor ɔphẽdũt' generib⁹. ¶ Egritudies figur ⁊ est vt figura a suo cur su nãli mutet' ⁊ ex eius motu pueniat in opõne nocum tum sicut est tortura rci ⁊ rcitudo torti quadrat' a rotun di ⁊ rotunditas quadrati. Cuiusmodi est capitis rotun ditas cũ latitudine quũ puenerit inde impedimẽtũ ⁊ mlͭ ta stõi rotunditas ⁊ vt in crystalloide nõ sit parua latitu do. ¶ Et ſz est egritudies viarũ: q̄rũ sunt tres spẽs: q̇a aut dilatant' sicut dilatat' oculus ⁊ sicut sebel ⁊ varices aut ɔstringunt' sicut ɔstringit' oculus ⁊ penetratio attra hendi aerem ⁊ meri. Aut claudunt' sic opilatio foramis vuee ⁊ venarũ epatis et aliorũ. ¶ Et tertiũ est egritudi nes receptaculorũ ⁊ ventriculorũ. q̄rũ sunt q̃ttuor spẽs q̇a aut fiunt maiora ⁊ dilatãt' sicut testiculorũ dilatatur folliculus: aut minorant' ⁊ ɔstringunt' sicut minoratio ⁊ ɔstrictio stõi ⁊ ɔstrictio ventriculorũ cerebri quũ est epi lepsia. Aut opilant' et implent' sicut oppillant' vẽtriculi cerebri quũ est apoplexia. Aut euãnt' et deserunt' sicut euãnt' ventriculi cordis sanguine quũ mlͭtũ gaudiũ per nitiosum adest aut mult⁹ timor pnitiosus. ¶ Et quartũ est egritudines superficierũ membrorũ. Et sunt q̇a aut fit lene qd̄ dz eẽ asperũ sicut os stõi et intestina quũ leni unt' aut exasperat' qd̄ dz esse lene sicut trachea arteria qñ exasperat'. ¶ Egritudinũ autẽ q̃titatis due sͭ spẽs q̇a aut sunt ex genere augm̃ti sicut ẽ elephãtia et magni tudo vge et est egritudo q̄ vocat' thersinus: aut sicut ac cidit cuidã hõi q̇ vocabat' Nicomachus: cui⁹ oĩa mem bra adeo creueĩt q̧ se mouere ñ potuit. Aut sͭ ex generẽ dinutionis sicut siccitas lingue et pupille: aut vt ptysis. ¶ Nũeri quoq̧ egritudines aut sͭ ex genere augmenti Et hº q̇dẽ augm̃tũ aut ẽ nãle sic dẽs addit⁹ aut digit⁹ ad dit⁹ aut ẽ nõ nãle sicut glãdula aut lapis. Aut ex genere dimiutionis. Et dimiutio hec aut est nãlis sicut quũ ali cui non creat' digitus: aut non nãlis sicut quũ alicui ab scinditur digitus. ¶ Egritudines vo situs. et situs q̇dẽ ſm. G. dĩ p loco et dĩ p societate sunt q̃ttuor. Exitus mẽbri a iunctura sua aut vt a suo moueat' situ ita q̧ nõ egrediat' sicut sissura que ɔparat' itestis. Aut vt mouea tur subito motu in eo ñ ſm cursum nãlem nz voluntariũ sicut tremor aut in suo figat' loco et non moueat' ab ipo queadmodum accĩt ei quũ iuncture in egritudine poda gre indurant'. ¶ Egritudines vo societatis oẽm colli gunt dispões quaz hz membrũ ɔpõne sua ad aliud qd̄ si bi vicinũ exit siue ei appropiquet siue ab eo elonget' nõ ſm cursuz nãlem. Et ẽ duarũ spẽruz. vna est vt accidat ei phibitio motus sui ad ipsuz aut vt durit' sit postq̃ pos sibile erit sicut digit⁹ quum sibi tangeĩ vicinũ prohibet' aut quũ accĩt ei vt ab eo moueri prohibeat': aut vt sepet' ab eo postq̃ erat pole. aut fit difficile sicut palpebre la xatio et iuncturarũ laxatio in palysi et durities apiendi manum et aperiendi oculum.

¶ Caplm quartũ de egritudinib⁹ solonis ɔtinuitatis.

Solutões vo ɔtinuitatis egritudo plerũq̧ ac cidit cuti et vocat' excoriatio aut scarificatio. Et plerũq̧ accĩt carni q̄ est ei propinq̇ in qua nondũ fcũz est pus et vocat' plaga. Sed quũ pus fit ibi vocat' vlcus. Fit ãt pus in ea ppea q̧ supfluitates in eã euãnt' eo q̧ est debilis ⁊ ppea q̧ sui nutrimentũ digereĩ nõ valet et supfluitas et in ipsum ɔuertit'. plerũq̧ tñ dĩ

plaga ⁊ vlcus soł̄o ꝯtinuitatis q̄ accit cuti ⁊ non carni.
Q.n̄ꝫ etiā accit ossi qđ ipsum i duas frāgit ꝑtes: aut in
ꝑtes magnas aut ꝑuas. aut est cadens ſm longitudinē
scindens ipsum. aut ꝯtingit vt cadat in cartilaginibꝰ ſm
tres dimensiones: aut vt accidat neruis. Sed si latitudi
ni acciderit vocat̄ incisio. Et si acciderit ſꝫ longitudieꝫ
⁊ eius nūerus non fuerit multꝰ vocat̄ scissura. Et si eiꝰ
nūerus fuerit multꝰ vocat̄ ꝯtusio. ¶ Plerūqꝫ etiā fit i
ꝑtibus musculi q̄ si in extrēitate ceciderit musculi voca
tur attrictio. siue cadat in neruo siue in corda. Et si ſm
latitudinē musculi ꝓueniat vocat̄ seꝑatio. Et si accide
rit ſm longitudinē ⁊ fuerit eiꝰ numerꝰ paruus et fuerit
eius ꝯcauitas magna vocat̄ amplificatio. Et si fuerint
ꝑtes eius multe ⁊ dilatet̄ ⁊ ꝯcauet̄ vocat̄ attrictio ⁊ dis
solutio. Est ēt quū dī̄ dissolutio ⁊ attrictio liq̄factio oē
qđ etiā medio musculi accit quōcūqꝫ ꝯtingat. ¶ Q.đ si
in arťijs aut in venis acciderit vocat̄ aꝑtio: et si ꝯtingat
ſm eius latitudinē vocat̄ incisio ⁊ seꝑatio. et si ꝓcesserit
ſm eiꝰ longitudinē vocat̄ fissura: ⁊ est ēt quū hoc ꝯtigit
ſm motū oꝑōnis orificiorū earū ⁊ vocat̄ ꝑforatio. Q.đ
si arterijs acciderit ⁊ nō clausa fuerit ⁊ ex ea sanguis ad
receptaculū qđ ipsam circūdat exierit donec receptacu
lum illud impleat̄ ⁊ quū premit̄ ad arteriā reuertat̄ vo
cabit̄ mr̄ sanguis: alij tn̄ hoies oēm sanguis egressioneꝫ
ab arťijs mr̄eꝫ sanguis vocant. ¶ Debes āt scire ꝙ nō
oē membꝝ in ꝑtes dissolutōeꝫ tollerat. Cor eni non tol
lerat q̄a prius accit mors. Q.đ si in pāniculis cadit ⁊ in
diaphragmatibꝰ vocat̄ ruptura. Et si inter duas ꝑtes
mēbri ꝯpositi cadat et vnā ab alia seꝑat ita vt mēbro sim
plici non accidat nocumentū eiꝰ seꝑans ꝯcauitatem vo
catur separatio ⁊ dislocatio. Et si acciderit neruo q̄ se
de vno loco remouit vocat̄ ruptura. Et qn̄ꝫ ēt fit in fo
raminibꝰ ꝯtinuitatis soł̄o ⁊ dilatant̄: E plerūqꝫ fit in lo
cis vbi non sť foramina ⁊ facit ibi foramia q̄ non fuerūt
Et soł̄o quidē ꝯtinuitatis ⁊ vlceratio ⁊ his siłia quū in
mēbro fuerint bone ꝯpł̄onis cito sanant̄. Et quū fuerit
in mēbro male ꝯpł̄onis longo resistūt tp̄e. Q.uāto plus
quū in corporibꝰ ꝯtingūt eoꝝ q̄ patiunt̄ hydropisim aut
ꝯstrictōis malitiā ⁊ leprā. ¶ Et debes scire ꝙ quū vul
nera ista sť stricta ꝓuenit ex eis herpes estiomenus. Et
tu inuenies i libris ꝑticularibꝰ perscrutationē rei resoł̄o
nis ꝯtinuitatis. dimittamus ergo vsqꝫ ibi.

¶ Caplm̄ quintū de egritudinibꝰ compositis.

In egritudibꝰ āt ꝯpositis dcōeꝫ ꝓferemꝰ vłeꝫ.
¶ Dico gͦ ꝙ cum egritudines dicimus ꝯposi
tas nō quaslibet egritudines ꝯiunctas intelli
gi volumꝰ: sed egritudines ex q̄bus oibus quū ꝯiungēt̄
ꝓueniet ex eis res q̄ est vna egritudo: et hec quidē est si
cut aꝑa. et eminētia in cute est ex gn̄e aꝑatis. ¶ Eminē
tie. n. sť aꝑata ꝑua sicut aꝑata sť eminentia magna. Et i
aꝑate quidē oīa egritudinū genera reperiunt̄. ¶ In eo
nāqꝫ reperit̄ egritudo maťie ꝯpł̄onis. ¶ Nullū nāqꝫ ac
cidit aꝑa nisi ex ꝯpł̄onis malitia cū mā. Et in ipso etiaꝫ
īueniunt̄ forme ⁊ ꝯpositōis malitia. ¶ Nullū. n. fit aꝑa
q̄n cum eo ꝓueniat lesio in figura ⁊ i dimensione. et ple
rūqꝫ ēt adest cum eo egritudo situs. Et inuenit̄ in ipso
egritudo cōis q̄ est ꝯtinuitatis soł̄o. ¶ Nullū. n. accidit
aꝑa nisi ꝓculdubio ꝯtinuitas soluat̄ quū in mēbro aꝑa
to materie eūant̄ suꝑfluentes et inter partes penetrant
ipsius ⁊ separationē int̄ vnas faciunt ⁊ alias ⁊ sibi loca
capiunt. ¶ Aꝑa p̄terea mēbris accit mollibus. et est ēt
quū ossibus accit res que aꝑati siłat̄ ꝑ quā eius ingros
satur ꝯcauitas ⁊ eius augmentat̄ huitas. ¶ Neqꝫ ē mi
rum vt sit illud qđ nutrimēti recipit augmentū suꝑflui
tatem recipiens quū in ipso penetrauerit aut in ipso ac
ciderit. Et oē quidē aꝑa qđ cām non hꝫ manifestam et
eius cā corporalis mōstrat māꝫ de vno mēbro ad aliud
qđ est sub eo fuisse mutatā vocat̄ catarrus. ¶ Et ē quū
cā mālis ex qua aꝑata ⁊ eminentie generant̄ est in alijs
submersa hūoribus non ſm suas ipedientibus q̄litates
Q.uūqꝫ hūores illi boni aliquo eūationis mō postea se
eūauerint: aut nāli sicut mulieribꝰ accit quū pariūt: aut
non nāli sicut eis accit q̄ vulnerant̄ quū egredit̄ sāguis
bonꝰ ⁊ remanent hūores illi mali puri singł̄ares ⁊ ipedi
tur ꝑ eos nā ⁊ expellit eos. ¶ Et est quū expł̄siōis mo
dus est ad cuteꝫ ⁊ faciunt aꝑata aut bothor. Aꝑata vͦ
diuersis differunt differētijs: sed q̄ magis sunt ꝯsideran
de sť dīe q̄ ꝓꝑ eoꝝ exn̄t cās que quidē sť maťie ex q̄bus
generāt̄ aꝑata. ¶ Maťie vͦ vn̄ fiunt aꝑata sť sex. hūo
res q̄ttuor ⁊ aquositas ⁊ vētus. Et aꝑa quidē aut erit
calidū aut non calidū. ¶ Neqꝫ existimandū est ꝙ aꝑa
calidū sit illud qđ ex colera aut sanguine generat̄ tm̄: sꝫ
ex q̄cūqꝫ mā siue sit cał̄a ꝓꝑ suam eñtiam: siue accidat ei
cał̄itas ꝓꝑ putrefactionē: lꝫ ēt hec gnā ſm spēi diuisiōeꝫ
cuiusqꝫ maťie diuidant̄. dignius tn̄ est in aꝑatibꝰ vt i eis
spālis ꝓferat̄ dcō. ¶ Et sanguineū q̄dem purum phle
gmonē appellaī ꝯsueuēit. et qđ ex colera rubea ⁊ pura
herisipilā. ¶ Et eis est ꝯpositū noie ꝯposito suꝑantis ꝓ
ponendo nomē: qn̄ꝫ enī phlegmonē herisipiladē dicūt
⁊ qn̄ꝫ herisipilā phlegmonidē. et quū ꝯgregat̄ vocatur
exitura. ¶ Q.uūqꝫ exitura i carnibꝰ fit laxis ⁊ sub ascel
lis ⁊ pꝰ auriculas ⁊ in inguinibꝰ ⁊ est ex geneī cōrupto
qđ in suo ꝑticulari loco noiabimus vocat̄ taum. ¶ Et
aꝑata quidē calida hn̄t principiū in quo humor ad exte
riora egredit̄ ⁊ apparet ꝙ ꝯcauitas auget̄. Deinde ca
pacitas cū eo auget̄ ⁊ distendit̄. Postea stat quū egritu
do ad maiorē ꝑuenit statum in qͦ eē dꝫ. Post incipit mi
nui ⁊ maturat̄ pus: et declinat eiꝰ esse aut ad resoł̄oneꝫ
aut ad puris collectionē aut ad ꝯuerteñ in duritieꝫ. ¶
Non cał̄a vͦ aꝑata sunt aut đ mā meł̄ica aut phlegma
tica aut aquosa: aut ventosa. ¶ Ei illoꝝ quidē q̄ est ex
mā sť mł̄ica tria sunt gnā durities et cācer. quoꝝ pluria
sť acuta et glandulaꝝ genus ex q̄bus sunt scrofule et no
di. ¶ Inter genus vͦ glandulaꝝ et int̄ alia duo gnā est
dīa: eo ꝙ gnā glandulaꝝ sunt seꝑata ab eo in quo stant
sicut glandule pure: aut suꝑficiei eiꝰ sunt retēte tm̄ sicut
scrofule: sed illa alia sť mixta ⁊ infusa in subā membri in
quo stant. ¶ Et inter cancꝝ etiā et duritiē est dīa: qm̄
durities est aꝑa quietū sedatū destruens sensuꝫ et ꝑma
nens in mēbro in eodē statu cū quo n̄ est dolor. et cācer
est mobilis addens ledens et hꝫ radices īnexas mēbro.
Neqꝫ oꝫ vt ꝑ ipsuꝫ destruat̄ sensus nisi elongatuꝫ fuerit
eius tp̄s et mortificet eiꝰ membrū et destruat̄ eius sēsus
Neqꝫ multū distat q̄n dīa inter cancrū et duritiē existat
ꝑ accñtia inseꝑabilia et non ꝓꝑ dīas subāles. Aꝑata vͦ
dura meł̄ica plerūqꝫ a ꝑ̄ncipio sue gnātiōis icipiunt cuꝫ
duritie et plerūqꝫ in duritiē mutant̄: et ꝓprie sanguinea
et est quū hoc qn̄ꝫ ꝯtigit in phł̄aticis. Phł̄aticoꝝ vͦ aꝑa
tum genus i duas diuidit̄ spēs. aꝑa laxū et glādule mol
les. Et he q̄dem dn̄t qm̄ glandule sunt seꝑate et iuolu
te in cooptorio. et aꝑa laxū est mixtū et non seꝑatū. ¶
Aꝑata preťea hyemis plerūqꝫ sunt phł̄atica ita vt illoꝝ
q̄ sunt cał̄a sunt coloris albi. Et glandule q̄dem et his
siłia et a nodoꝝ differt nodositate: eo ꝙ nodositas magis
fit in suo loco mansiua et eius tactus sentit̄ nodosus: et
quū figendo tangit̄ spargit̄ et redit ad locuꝫ suū et quū

forti medicamie spargit absq̃ ꝯprehensiõe nõ redit. Et plurimũ ei⁹ accit ꝓpter laborẽ ⁊ destruit pp pōderosa sicut plumbũ ⁊ ei⁹ silia. Et tibi qdem sciendũ est ꝙ apa ta phl'atica diuersificant̃ sm diuersitates grossitiei phl's tis ⁊ mollitiẽ ipsius ⁊ eius subtilitatẽ ⁊ laxitatẽ ipsius et duritiẽ ita vt qñ3 melicis sint silia: et qñ3 videant̃ vento sa. ¶ Phl'a preterea subtile multotiẽs descendit in rheu matismis in vacuitatẽ que est in villis neruoꝝ ita vt pue niat ad musculos q̃ sub epigloto ⁊ ad ea q̃ sunt sub istis. ¶ Aquosa ãt apata sunt sicut hydropisis ⁊ hernia aq̃ sa ⁊ sicut apostema qđ accit in craneo ꝺ aquositate ⁊ hoꝝ silia. ¶ Et ventosa quidẽ apostẽata sm duas diuersifi cantur spẽs. vna est cacesia: alia est inflatio. Int̃ cacesi am ṽo ⁊ inflationẽ est dĩa duob⁹ mõis. vnus est ẽntia. ⁊ alia est ꝯmixtura. Et declaratio isti⁹ est ꝙ vent⁹ hmõi in cacesia in membri subã est admixt⁹: sed i inflatiõe est aggregat⁹ ⁊ seꝑatus ⁊ nõ admixt⁹ membro. Et cacesia qdem inuenit sensus mollẽ sed inflatio sensui resistit re sistentia multa aut pauca. ¶ Amplius bothor st̃ sm nu merũ apostẽatũ. Eoꝝ eñ alie sunt sanguinee sicut vario le: alie st̃ ex colera rubea pura sicut essei colerice ⁊ desu dationes. Et alie st̃ ex eis mixte sicut morbillus ⁊ formi ca ⁊ claui ⁊ scabies ⁊ uerruce ⁊ hoꝝ silia. Et pleruq̃ st̃ aquose sicut ãpulle ⁊ qñ3 ventose sicut inflature. Tu ãt in libro q̃rto inuenies distinctionẽ que tibi in dispõibus sufficiet apostẽatum ⁊ bothor de qua ꝯueniens est vt in ipso fit si deus voluerit.

¶ Capl'm sextũ de rebus que cũ egritudinibus nume rantur ⁊ non existunt egritudines.

Quedã res sunt q̃ extra egritudines existunt ⁊ cũ eis tñ numerant̃. Et res qdem iste st̃ que i decoratiõe ingrediunt̃. Quarũ alie ꝯsistunt i pilis: alie in colore: alie in odore: alie in figura post colo rem. ¶ Et egritudinũ qdem piloꝝ genus cõsistit in alo pitia ⁊ detruncatõe ⁊ paucitate et vt sint curti ⁊ vt scin dantur et sint subtiles ⁊ grossi ⁊ multa crispitudine ⁊ mľ ta lenitate ⁊ canitie et coloris alteratio quocũq̃ mõ fue rit. ¶ Et nocumentũ coloris q̃ttuor ꝯtinet generibus. Unũ est genus mutatiõis eius pp malitiã ꝯplonis cum mã: sicut ictericia aut sine mã sicut gypseitas q̃ fit in co lore pp ꝯplonẽ valde frigidã ⁊ citrinitas q̃ accit ꝓpter ꝯplonẽ valde calidã. Et gen⁹ mutatiõis ei⁹ pp cãs ma nifestas: queãdmodũ sol ⁊ frigus ⁊ vent⁹ mutant colorẽ ¶ Et genus expansiõis corpoꝝ colores hñtium extra neos sup cutem q̃ colorem desert sicut morphea nigra: aut q̃ ibi nascunt̃: sicut lentigenes ⁊ macule. ¶ Et gen⁹ vestigioꝝ q̃ proueniunt ex ꝯsolidatione solonis ꝯtinuita tis q̃ accit sicut variolarũ vestigia ⁊ vlceꝝ foramina. ¶ Et nocumẽta figure post colorẽ sunt aut maties supflua aut grassities superflua.

¶ Capitulũ septimũ de horis egritudinum.

Scire debes ꝙ egritudinũ plime q̃ttuor hñt ho ras. horam p̃ncipij ⁊ horam augmẽti ⁊ horã status ⁊ horam declinatõis. ¶ Que ṽo extra istas st̃ de horis sunt sanitatis. Quãq̃ dicim⁹ horã p̃n cipij ⁊ horam augmẽti: nõ volum⁹ intelligi duo extrema in q̃bus egritudinis ñ manifestet̃ dispõ: sed qđ vnũqđq̃ eoꝝ h3 tẽpus pceptũ sensu qđ ꝓpriũ h3 iudiciũ. ¶ Et hora qdem p̃ncipij est tẽpus i quo egritudo appet ⁊ ei⁹ sitant̃ dispõnes: ⁊ n3 apparet in ea augmentũ eius. ¶ Et hora augmẽti ẽ tẽpus in quo egritudinis manifesta tur ꝯstrictio oi hora post horam. ¶ Et hora stat⁹ est ho ra in q̃ egritudo in oibus suis ꝑtibus sm vnam manet dispõnem. ¶ Et hora declinatiõis est temp⁹ in quo ei⁹ appet diminutio ⁊ q̃tũ plus ꝓcedit ei⁹ minoratio ẽ ma gis manifesta. Et he qdem hore qñ3 attendunt̃ sm egri tudinem a p̃ncipio ei⁹ vsq̃ ad finẽ eius in suis ꝑoxismis et vocant̃ hore vl'es. Quãq̃ cõsiderant̃ sm vnũquẽq̃ ꝑo xismũ et vocant̃ hore ꝑticulares.

¶ Capitulũ octauũ ad complendũ sermonẽ de dispõi bus egritudinũ.

Egritudines multis mõis sortiunt̃ noĩa: aut a mẽbris in q̃bus sunt: sicut illa q̃ est lateris et il la q̃ est pulmonis: aut a suis accñtibus: sicut e pilepsia: aut a suis cãis: sicut dicim⁹ egritudinẽ melicã: aut a sui silitudie: sicut dicim⁹ egritudinẽ leoninã et egri tudinẽ elephanticã: aut ꝯpate ei cui ꝑmo accidisse dicũ tur: sicut dicim⁹ vlcera balchie: aut ꝯparate ei cui⁹ fama fuit ꝙ medicando eas curabat: sicut dicim⁹ vlcera cha ronie: aut sui subã et ẽntia: sicut dicim⁹ febris et apostẽa Inq̃t: G. egritudines aut st̃ manifeste q̃ sensu cognoscũ tur: aut st̃ occulte q̃s facile est cognoscere: sicut dolões stõi ⁊ pulmõis: aut q̃s difficile est cognoscere: sicut egri tudines epatis ⁊ cãnaliũ pulmonis: aut non ꝯprehense nisi cum existiatione: sicut egritudines q̃ vijs accñt vrie. Egritudines quoq̃ est quũ sunt ꝓprie ⁊ est quũ sunt b3 societatẽ. ¶ Et mẽbꝝ qdem alij membro in egritudine sua associat̃: aut q̃a nã sunt ꝯtinua inter q̃ aliqua ꝯtinuã tur instia: sicut cerebꝝ ⁊ stõus ꝓpter ꝯtinuitatẽ neruoꝝ inter ea: aut mñx et mamille pp ꝯtinuitatẽ venaꝝ int̃ illa aut q̃a vnũ est via alterius: sicut inguina apatis cruris. Aut q̃a sunt vicina sicut pulmo et cerebrũ. ¶ Nõ ẽ eniȝ membꝝ ꝙ alteri associat̃ et ꝓprie quũ vnum eoꝝ alteri vicinũ debile fuerit socij sui recipit supfluitates: sicut a scelle cordis: aut q̃ vnum est p̃ncipiũ et radix opõni al terius: sicut diaphragma pulmonis in attrahendo aereȝ aut q̃a vnũ fuit alteri: sicut nerui cerebro: aut q̃a alij ter tio mẽbro associant̃: sicut cerebꝝ associat̃ reni ꝓpterea ꝙ vnũq̃q̃ eoꝝ associat̃ epati. Et est quum societas pue nit ad casum queãdmodũ cerebꝝ quũ egrotat et associa tur ei stõus. debilitat̃. n. tunc eius digõ et mandat ipsi stõus vapores malos et nutrimentũ nõ digestũ: et auget ipsius cerebri egritudinẽ: et sic ex hac egritudine pueni unt patientes ad durabilitatẽ et circuitionẽ. ¶ Corpo rum ṽo ordies int̃ sanitatẽ et egritudinẽ sunt sex. Corp⁹ qđ est in vltio sanitatis. Et corpus qđ est sanũ non in vl timo. Et corpus qđ est nec sanũ nec egꝝ quemadmodũ dicunt. Et corp⁹ egrotatiuũ qđ egritudinẽ cito recipit. Et corpus egri q̃ paruã h3 egritudinẽ. Et corpus egri q̃ h3 egritudinẽ in vltio. ¶ Oẽs ṽo egritudines aut st̃ sanatiue aut ñ sanatiue. Et sanatiua qdem egritudo est que non h3 qđ ꝓhibeat q̃n medicet̃ vt d3: nõ sanatia ṽo est cum q̃ est aliqđ ꝓhibens et n3 ꝯcedit medico vt medi cetur sicut d3: sicut dolor capitis si fuerit cũ eo rheuma tismus. ¶ Et est tibi sciẽn ꝙ egritudo ꝓportionat̃ ꝯplo ni etati et tẽpori est minoris timoris ea q̃ eis non ꝓpor tionant̃. Nõ eni accit hec nisi ꝓpter cãe eius magnitudi nem. Debes ãt scire ꝙ quedã egritudinũ st̃ que ad alias mutant̃ egritudines et destruunt ipse et in hoc ꝯsistit bo nitas et est vna egritudo alteri⁹ egritudis medicamentũ sicut q̃rtana ex q̃ multotiẽs sanat̃ epilepsia et podagra et varices et articuloꝝ dolores. Et qdam et sanatur a spasmo ꝓpter scabiẽ pruritũ et bothor. vẽter quoq̃ sistr sanat̃ pp oculoꝝ egritudinẽ. Et lyenteria sanat apostẽa lateris. Et sistr ani venarũ aptio oib⁹ ꝯfert melicis egri tudinibus et doloib⁹ sciẽ et doloib⁹ renũ et matricis.

Et est quũ egritudines in alias mutant̃ egritudines et
ꝓpter hᵒ fit dispõ maioris malitie sicut quũ mutat̃ apã
lateris in apã pulmonis. ⁊ sicut quũ mutat̃ phrenesis ĩ
lethargiã. ¶ Et est preterea ex egritudinibꝰ quedã q̃ de
vno ad aliũ trãsit sicut lepra ⁊ scabies ⁊ variola et febris
pestilential̃ ⁊ apãta putrida: et ṗcipue quũ domꝰ stricte
fuerint: ⁊ siłr quum vicinꝰ fuerit sub vento: ⁊ sicut oph
thalmia ⁊ precipue ei q̇ oculis eũ intuet̃: et sicut cõgela
tio quum imaginat̃ aliq̇s ꝙ acetosũ illud opet̃ ⁊ sicut
pthisis ⁊ albaras. ¶ Et sunt egritudinũ quedã que in
seine hereditant̃ sicut albaras alba ⁊ tinea nãlis ⁊ poda
gra ⁊ pthisis ⁊ lepra. ¶ Et sunt egritudinũ q̃dam que
sunt gnãles q̃ sunt alicui genti ꝓprie: aut in aliq̃ regione
morantibꝰ: aut in eis multũ habundant. ¶ Debes pre
terea scire ꝙ membroꝝ debilitas ꝯplonis seq̃tur malitiã
⁊ soł̄oné fabricationis.

¶ Doctrina secũda fen secũde. Cuiꝰ st̃ due summe.

¶ Sũma ṗma ẽ de rebꝰ q̃ accñt ab vnaq̃q3 cãꝝ cõiuz.
Cuius sunt. xix. capitula.

¶ Capłm primũ est verbũ vłe de causis.

Cause dispõnũ corpõis quaꝝ iam premi
simus variationẽ. s. sanitatis ⁊ egritudi
nis ⁊ dispõnis q̃ inter eas media exit st̃
tres añcedentes ⁊ ṗmitiue ⁊ cõiuncte.
¶ Añcedentes vᵒ ⁊ ꝯiuncte cõicant ĩ
hoc ꝙ ambe st̃ res corporee. s. hũorales aut cõpłonales
aut ꝯpõnales. Primitiue vᵒ sunt q̃ extra corporis exñt
subãz aut ex pte corpoꝝ extrinsecorũ: sicut qᵒ ex vbera
tione accit ⁊ ex całitate aeris et ex cibo cało ⁊ frõ q̃ cor
pori adueniũt aut ex pte aie. aia eni aliud est a corpõe si
cut qᵒ accit ꝓpter irã ⁊ timorẽ ⁊ siłia. Et cãe q̇dem añ
cedentes ⁊ ṗmitiue cõicant i hoc ꝙ inter eas ⁊ dispões
q̃s noiauimus aliqᵒ exit mediũ. ¶ Et cãe ṗmitiue ⁊ ꝯ
iuncte qñ3 cõicant in hoc ꝙ inter ipsas ⁊ int̃ ṗdictas dis
positões non inuenit mediũ. ¶ Añcedentes vᵒ cãe a
ꝯiunctis differũt: eo ꝙ cum cãis añcedentibꝰ non aduẽit
dispõ: sed int̃ eas alie existunt cãe q̃ sunt dispõi ꝓpinq̇o
res añcedentibꝰ. ¶ Et cãe añcedentes differũt a ṗmiti
uis in hoc ꝙ ipse st̃ corporales: et etiã inter añcedentes
⁊ inter dispõem ꝓculdubio inuenit mediũ: sed in cãis
ṗmitiuis non est hoc nc̃riuz. ¶ Cãe quoq3 ꝯiuncte a ṗ
mitiuis differũt in hoc ꝙ st̃ corporales: ⁊ ẽt ꝙ inter cãs ꝯ
iunctas ⁊ inter dispõez non est mediũ. In cãis vᵒ ṗmiti
uis ñ est hoc nc̃riuz: imo due res in eis sunt poł̄es. ¶
Cãe ergo añcedentes st̃ cãe corporales. s. hũorales aut
ꝯpłonales aut ꝯpõnales. Et ipse q̇dem st̃ ex quibꝰ adue
nit dispõ non ṗmo aduẽtu: sed aduẽit ex eis aliquo me
diante. ¶ Et cãe ꝯiuncte st̃ cãe corporales ex q̇bus dis
positões ꝓueniunt ṗmo aduentu. s. absq3 medio. ¶ Et
cãe ṗmitiue sũt cãe non corporales: ex q̇bus ꝓueniunt
dispões aduẽtu prio aut nõ ṗmo. ¶ Exemplũ cãꝝ añ
cedentium est repłõ febris ⁊ repłõ receptaculoꝝ oculi vt
aq̃ in ipsum descendat. ¶ Exemplũ cãꝝ ꝯiunctaꝝ ẽ pu
tredo febris ⁊ hũor q̇ ad foramen descendit oppillationi
⁊ oppillatio cecitati. ¶ Exemplũ cãꝝ ṗmitiuaꝝ est całi
tas solis aut fortitudo motus aut tristia aut vigilia: aut
cõedere rem calefacientẽ sicut allea: ⁊ hoc tm̃ febri aut
ꝑcussio dilatationi ⁊ descensui aq̃ ad oculum. ¶ Nõ ẽs
ãt cãe aut sunt cãe ꝭm eñtiã: sicut piper quum calefacit
et opium quũ infrat. aut sunt cãe ꝭm accñs: sicut aq̃ fria
quũ calefacit ꝓpterea ꝙ inspissat cuti ⁊ tenet całitatem
⁊ aq̃ cała infrat ꝓpterea ꝙ resoluit ⁊ sicut scamõea quũ
infrigidat iõ ꝙ hũorem expellit calefacientẽ. ¶ Nõ ois

Cause añtes

Cause ꝯiuncte

Cause ṗmitiue

vᵒ cã q̃ corpori aduẽit in ipsum operat̃: imo ṗter hᵒ tria
sunt nc̃ria. fortitudo. s. sue vtutis agentis: ⁊ fortitudo vir
tutis corporis preꝑatiue et połitas ꝑmittendi. vnũ tãge
re aliud tanto tpe vt in tali q̃le illud possit ex vno ꝓueni
re opõ in aliud. ¶ Est ãt quum cãꝝ dispões diuersifi
cantur in eo qᵒ ꝓuenit ex eis. ¶ Est eni quũ ex cã vna
in corporibꝰ diuersis diuerse ꝓueniunt egritudies. et ẽ
quum eiꝰ opõ diuersificat̃ in debili et forti et fortis sen
sus et debilis sensus. ¶ Cãꝝ preterea alie st̃ q̃ sunt vicãie
alie q̃ non. Et vicarie q̇dem sunt quaꝝ quum seꝑantur
remanet affectio. Non vicarie vᵒ sunt ex quaꝝ seꝑatiõe
ꝓuenit sanitas. ¶ Dicemꝰ etiã ꝙ cãe q̃ mutant dispões
corporis et ille q̃ ꝯseruant aut st̃ nc̃rie a q̇bus impłe est
hoiem egredi in toto tpe sue vite: aut nõ nc̃rie. Et nc̃ria
rum q̇dem sex st̃ gnã. Genus aeris circũdantis. Et ge
nus eiꝰ qᵒ cõedit̃ et bibit̃. Et genus motꝰ et q̇etis cor
pore. Et genus motuũ aialium. Et genus somni et vigi
lie. Et genus eũationis et retẽtõis. De genere ergo ae
ris est nobis prius loquendum.

¶ Capłm ꝭm ẽ de affectiõe aeris q̇ circũdat corpora.

Aer est elementũ nroꝝ corpoꝝ et spũuz: et ṗter
hᵒ ꝙ est elemẽtũ nroꝝ corpoꝝ et spũuz: est etiam
emanatio nr̃is adueniens spiritibꝰ: et est cã me
liorationis eoꝝ non tm̃ sicut elementũ: sed ẽt sicut faciẽs
s. tẽꝑans. ¶ Jam ãt declarauimꝰ in his q̃ precesserunt
q̇d velimꝰ intelligi quũ spũm dicimꝰ. nõ. n. dicere volu
mus illud qᵒ phi aiam vocant. ¶ Et hoc quidez tẽꝑa
mentum qᵒ ex aere nr̃is aduenit spiritibꝰ ex duabꝰ pen
det oꝑõnibus q̃ sunt mũdificatio et euentatio. ¶ Euẽ
tatio vᵒ est temꝑamentũ ꝯpłonis spũs calidi quum suꝑ
fluit ꝓpter ꝯstrictiõez ꝭm płimũ et ꝑ ꝑ aliud. s. temꝑamẽ
tum qᵒ fit temꝑamentũ relatiuũ qᵒ sciuisti. ¶ Et hᵒ q̇
dem temꝑamentũ attribuit nobis aeris attractio a pul
mone et a poris euentatõe pulsus q̇ sunt cũ arterijs ꝯti
nui. ¶ Aer ãt q̇ nos circũdat valde est frigidus in ꝯpło
ne ꝯpõne spũs innati q̃to plus ꝯpłonis q̃ accidit ꝓpter
ꝯstrictiõez. Quũq3 aer ad ipsum ꝑuenit ĩpellit ipsum et
miscet̃ cum eo et prohibet ipsum ne ad igneitatẽ ꝯuerta
tur ꝯstrictiuã ex q̃ ipse ad malitiã ꝑuenit ꝯpłonis ꝑ quã
remouet̃ a preꝑatõe ad effectiões recipieñ aiales ĩ se
q̃ est cã vite et ad resołõnẽ suemet subẽ vaporalis hũide.
¶ Mũdificatio vᵒ est ꝑ ꝑ societatẽ ipsius qñ reuerti fa
cit anhelitus illud qᵒ ei attribuit vtus seꝑatiua ex vapo
re fumoso. cuius ꝯpõ ad spũm est ꝯpõ hũoris suꝑflui ad
corpꝰ quum aer expellit̃. Temꝑamentũ ergo eiꝰ est pro
pterea ꝙ spũi aduenit aer quum attrahit̃ et mundifica
tio est propt̃ eius exitũ quũ expellit̃. ¶ Aer eñ q̇ attra
hitur in ṗmis quum ingredit̃ ad temꝑandũ necesse ẽ vt
sit in effectu frigidus: sed postq̃ ꝯuertit̃ ad q̃litatẽ spũs
propt̃ calorẽ longitudine more destruit̃ eius iuuamẽtuz
et non indiget eo et est aer nouus nc̃rius q̇ ingrediatur
vt illius alteriꝰ suppleat vices: Op3 igit̃ nc̃rio vt egre
diatur ad hoc vt suo vicario locum eũet: et vt fumose su
ꝑfluitates subẽ spũs cũ eo expellant̃. ¶ Et aer q̇dem
dum est temꝑatꝰ et clarus: n3 subã extranea ꝯpłoni spũs
ꝯ̃ria ei admiscet̃ est sanitatẽ efficiens et ipsam ꝯseruans.
Et quum mutat sue oꝑõnis ꝯtrariuz operat̃. ¶ Aeri
preterea accidũt mutationes nãles et mutatiões nõ nãles
et mutatões cursum egredientes nãlem ei cõtrarie. Nã
les vero mutationes sunt mutationes temporales: qm̃
in vnoquoq3 tempore ad aliam conuertitur ꝯplexionẽ.

¶ Capłm tertium de naturis temporum.

D Ebes autẽ scire ꝙ tp̄ra ista ſm medicos alia
sunt ab eis q̄ sunt ſm astronomicos. Quattu
oꝛ naꝗ tp̄ra ſm astronomicos sī mutatões so
lis in vnaꝗꝗ q̄dra circuli signoꝝ a puncto incipientes v̉
nali. ¶ Scd̄m medicos v̉o ver in t̉ris tempatiuis ẽ tẽ
pus in quo non tm̄ sunt nc̄rie res calefaciẽtes ꝓpter fri
gus vt inde sit multū curañ. nꝫ euentatio ꝑꝑ caloꝛẽ. Et
in ipso q̇dem est p̄ncipiū frondendi arboꝛes. Et eius tẽ
pus est tempꝰ exn̄s inter eq̄litateꝫ vernalẽ aut añ ipsam
parū donec sol sit in medio tauri. Et autūnus est huic
oppositus in talibꝰ q̄les sunt nr̄e terre. In alijs v̉o t̉ris
est poſſe vt p̄cedat ver ⁊ tardet̉ autūnus. Et estas q̇deꝫ
est totum tp̄s calidū. Et hyems totum tp̄s frigidū. ¶
Vnūq̇ꝗ igit̉ duoꝝ tp̄oꝝ veris ⁊ autūni est magis bꝛe
ue ſm medicos q̄ꝫ vnūq̇ꝗ duoꝝ tp̄oꝝ estatis ⁊ hyemiſ
¶ Et hyems q̇dem est tp̄s estati oppositū. aut minꝰ eo
aut maius eo ſm terras. Et vı̄ ꝙ ver sit tp̄s floꝝ ⁊ initij
pomoꝝ. Et autūnus tp̄s mutatōis coloꝛis folioꝝ ⁊ p̄n
cipium casus eoꝝ. Et qd̄ est p̄ter istud ẽ hyems ⁊ estas
¶ Et dicemꝰ ꝙ veris ꝯplo est tempata: nꝫ est sicut q̇dā
existimant calı̄a ⁊ hūida. certificare v̉o istud multa inue
stigatione est in pte nālis ph̄ie. credere āt debemꝰ ꝙ ver
est tempatuꝫ. ¶ Et estas est calı̄a ꝓpterea ꝙ sol oppōni
capitū est ꝓpinquus ⁊ foꝛtitudo exit radij q̇ ab eo ꝓflu
it q̇ imaginat̉ ꝯuerti retro in estate. aut sup angulos val
de acutos: aut sup se ipsum in lineis ī quibꝰ penetrauit:
⁊ ꝓpterea inspissat̉ radius. huius v̉o cā ꝓ certo exit eo
ꝙ casus radij solis aliꝰ est q̇ est sic̉ casus axis colūne ⁊ py
ramidis sicut si a centro coꝛpoꝛis sol̉ penetret ad illud
qd̄ est ei oppositū. ¶ Alius est q̇ est sicut supficiei ⁊ cir
cūferentie aut q̇ est pꝛopinquꝰ circūferentie: ⁊ eius q̇deꝫ
v̉tus exit in axe eo ꝙ ipꝛessio aduenit ei ab oıbus extre
mis. ille v̉o q̇ est in pte extrēoꝝ est magis debilis. Nos
āt in estate sumꝰ cadentes in axe: aut circa ipsum: ⁊ pdu
rat hoc tp̄s sup nos q̇ in istis moꝛant̉ latitudinibꝰ. Et ī
hyeme sumꝰ circa circūferentiā. ¶ Ideoꝗ in estate lumẽ
exit magis splendiduꝫ lꝫ spatium qd̄ est a nr̄o loco ad lo
cum solis sit longiꝰ quū sol circa suā exit augẽ. ¶ Istiꝰ
v̉o longinq̇tatis ⁊ pꝛopinq̇tatis ꝯpō in pte astronomica
ptis disciplīal̉ ph̄ie d̄clarat̉ ⁊ certificatio foꝛtitudis calo
ris ⁊ foꝛtitudis luis mōstrat̉ ī pte nālis ph̄ie. ¶ Et estas
p̄ter hoc ꝙ est calı̄a est ēt sicca ꝑꝑ resolōneꝫ humoꝝ que
fit in ea a multa calı̄tate ⁊ ꝑꝑ resolōnem subẽ aeris ⁊ ip
sius sil̉itudinẽ cum nā ignea: ⁊ ꝑꝑ paucitatẽ eiꝰ qd̄ cadit
in ea de roꝛe ⁊ pluuia. Et hyems q̇dem f̄ra est ⁊ hūida
ꝓpter haꝝ cāꝝ ꝯtraria. In autūno v̉o iam calō diminu
tus fuit ⁊ frigiditas nōdū ꝑuenit ad ꝯplementū. ¶ Et
sil̉e exit ꝙ iam ī medio stamꝰ longitudis que est int̉ axẽ
quā noīauimꝰ ⁊ int̉ circūferentiā pꝛopinquꝰ: igı̄ exit tẽ
pamento qd̄ inteꝛ calı̄tatẽ exit ⁊ frigiditatẽ. Int̉ humidi
tatẽ āt ⁊ siccitatẽ non exit tempatus. ¶ Q.ūo eni hᵒ eẽt
quum sol iam siccauerit aerẽ ⁊ nondū acciderit ex cāis
hūectantibꝰ qd̄ sit exiccatiōı cāe exiccantis oppositum.
Dispō quoꝗ q̄ est ad infrigidādū non est quẽadmoduꝫ
ea q̄ est ad hūectañ: qm̄ ꝯuersio q̄ est ad infrigidañ est le
uis: sed ꝯuersio q̄ est ad hūectañ non est tā facil̉: nꝫ ẽt cō
uersio q̄ fit ad huitatem ꝑꝑ frigus. sicut ꝯuersio q̄ fit ad
siccitatem ꝑꝑ caloꝛẽ. ¶ Cōueꝛsio naꝗ q̄ fit ad siccitatẽ
ꝓpter calı̄tatẽ est facil̉: qm̄ q̄libet calı̄tas exsiccat: sed ñ
q̄libet f̄ritas hūectat: imo plerūꝗ quelibꝫ calı̄tas foꝛtiō
exit in hūectando quum mām inuenit q̄ꝫ sit quelibet f̄ri
tas in eodẽ: q̄libet eni calı̄tas euapoꝛationẽ facit et non
resoluit: sed quelibꝫ f̄ritas ñ inspissat ⁊ cōstringit ⁊ adiu
uat. Ideoꝗ non est dispō que faciat remanere ver in hūi
ditate hyemis sicut ẽ dispō que facit remanere autūnuꝫ
in siccitate estatis. ¶ Veris eni huitas tempatur in tā
to tp̄e ꝑꝑ calı̄tatẽ in q̄to non temperat̉ siccitas autūni
ꝑꝑ frigiditatẽ ⁊ vı̄ ꝙ hūectatio ista ⁊ exsiccatio sil̉es sint
opōnibꝰ hitus ⁊ p̄uationis ⁊ non duoꝝ ꝯtrarioꝝ opōni
bus. Exsiccatio naꝗ in hoc loco non ẽ nisi subẽ hūide
destructio: ⁊ hūectatio ñ est sicce subẽ destructio: sꝫ subẽ
hūide acq̇sitio: quum eni in hoc loco dicimꝰ aerem hūi
dum ⁊ aerẽ siccū non ītelligimꝰ eius foꝛmaꝫ: nꝫ eius q̄li
tatem nālem: nꝫ de hoc in hoc loco cogitamꝰ: aut mltuꝫ
sollicitamur. Et quum aerẽ dicimꝰ humidū nō volumꝰ
intelligere nisi aerẽ cuiꝰ amixti fuerit vapoꝛes mlti aquo
si: aut aerem cuiꝰ spissitudo ꝯueꝛsa fuit a sil̉itudine vapo
ris aquosi. et aerem dicimꝰ siccum aerẽ vꝫ ex quo resolu
tum fuit qd̄ de vapoꝛalibꝰ aquosis ei erat amixtū: qm̄ se
ꝯuertit ad sil̉itudinem subẽ ignis ꝑꝑ resolōnem ⁊ cū qᵒ
amixti fueꝛt terrestres fumi q̇ terre in sua siccitate sil̉at̉.
Supfluitas igit̉ huitatis hyemalis minuit̉ ex vere ꝑꝑ
quālibet calı̄tatẽ que ī ipso accit: ꝓpter qd̄ sol oppositō
ni capitū pꝛopinquſ exit. Autūni v̉o subā non ꝑꝑ q̄ꝫlibꝫ
frigiditatẽ que in ipso accidat hūectat̉: ⁊ quum hoc co
gnoscere voles ꝯsiderabis an res sicce in aere f̄ro taꝫ ci
to humectent̉ q̄ꝫ cito res hūide in aere calı̄o exsiccant̉.
postq̄ꝫ pones f̄rm ī frigiditate sua sicut calm̄ ī calı̄tate sua
fere. ¶ Quū hoc eni ꝯsideraueris inuenies rem int̉ ea
diuersam: lꝫ hic exāt res alia maioꝛ ista: ⁊ est ꝙ hūiditas
in aere calı̄o ⁊ frigido sil̉ non ꝑmanent: nisi ꝑꝑ emanatio
nis ꝑmanentiā ad eas venientis: sed siccitas indiget nul
la emanatione. Hoc āt ꝙ hūiditas non ꝑmanet in cōpo
ribus aeri discooꝑtis: ⁊ in ipso aere nisi ꝑꝑ emanatiōeꝫ
non est: nisi ꝑꝑea ꝙ aer non dı̄ eẽ foꝛtis frigiditas nisi ꝑ
ꝯꝑōnem nr̄oꝝ coꝛpoꝝ: nꝫ eiꝰ frigiditas ꝑuenit aꝑ nos in
terris habitatis tāta q̇n aliquo mō resoluat. Immo in
oıbus resoluit dispōıbus ꝑꝑ illud qd̄ in eo exit de virtu
te solis ⁊ stellaꝝ. Quū ergo abscindit̉ emanatio ⁊ pdu
rat resolutio cito aduẽit siccitas. In vere āt illud qd̄ re
soluit̉ est plus eo qd̄ euapoꝛat. Et huiꝰ quidẽ cā est eo
ꝙ euapoꝛationẽ due res efficiūt. vna est caliditas subtil̉
pauca in eo ꝙ ex spatio manifestū exit: ⁊ calı̄tas foꝛtis ī
ter ea abscōdita ex q̄ ad terre supficiem res pꝛofluit sub
tilis. Qd̄ eni de terra occultū est in hyeme vehementi
caloꝛe calidū exit: quẽadmōꝫ in sapiẽtijs nālibus p̄nci
palibꝰ declaratū fuit: et ẽ calı̄tas aeris pauca. ¶ Due
igit̉ res ad humectañ ꝯiungunt̉ ꝫq̄ sunt sublimatio ⁊ in
spissatio ⁊ q̄tomagis q̄ꝫ ẽt f̄ritas in subā ipsius aeris opa
tur spissitudinẽ et ꝯcussionẽ ad vapoꝛationẽ. In vere āt
resolō aeris est magis foꝛtis q̄ꝫ eius euapoꝛatio et caloꝛ
absconditꝰ occultꝰ valde minuit̉ et appet ex eo qd̄ ī sup
ficiei terre aduenit subito res q̄ est foꝛtioꝛ q̄ꝫ vapoꝛans:
aut res que subtilis exit euapoꝛatōis ꝑꝑea ꝙ multuꝫ su
perat māꝫ et subtiliat et inuenit eiꝰ pauca euapōatio ca
loꝛem multū in aere et ꝯplet̉ resolō pꝛopt̉ hoc: hoc ẽ ſꝫ
plurimū et ſm eaꝝ cāꝝ singuluritatẽ absꝗ alijs cāis ex
q̇bus he alie pꝛoueniūt cāe p̄ter eas q̄s noīauimꝰ. Am
plius āt non est ibi mā multa que illō qd̄ fuit sublimatū
et subtiliatū restauret. Et pꝛopt̉ea oꝫ vt nā veris trahat
ad eq̄litatẽ int̉ humiditatẽ et siccitatẽ sicut est tẽperatuꝫ
inter caliditatẽ et frigiditatẽ: lꝫ non pꝛohibeamꝰ q̇n pꝛī
cipium veris trahat ad humiditatẽ quandā: et tm̄ non ẽ
longinquū ab eq̄litate sicut est siccitas autūni ab eq̄lita
te. Pret̉ea si non iudicauerimꝰ ꝙ in autūno sit foꝛtis eq̄
litas inter caliditatẽ et frigiditatẽ nō erit ab equalitate

longinqus: eius eni ꝑtes diei q̄ sunt an̄ meridiē ⁊ pꝰ sꝫ
estiue. Aer nāqꝫ autũnalis est fortis siccitatis ⁊ valde ap
tus ad recipien̄ caliditatē ⁊ ꝯuerti ad silitudinē igneita
tis ꝓpterea ꝙ estas ipsum ad hoc ꝑparauit: et eius no
ctes ⁊ eiꝰ matutina sꝫ frigida ꝓpter solis longitudinem
in autũno ab oppōne capitũ: ⁊ ꝑpea ꝙ subtile resolutuꝫ
fortiter recipit opōnem eiꝰ qꝺ infrigidat. ❡ Uer āt ma
gis est circa eq̄litatē in duabꝰ q̄litatibꝰ: iō ꝙ aer ipsius
nil recipit ex cā q̄ cāe que est in autũno silis existit. s. illꝺ
qꝺ recipit autũnus ex caliditate ⁊ frigiditate. Eiꝰ igiꝫ
nox n̄ multũ longe est a die sui ipsius. ❡ Qꝺ si aliq̄s di
xerit q̄ rōe nox autũni est frigidior nocte veris quũ opō
teret vt eiꝰ aer eēt calidior: eo ꝙ sit magis subtilis. Rn̄
demus ⁊ dicemꝰ ꝙ aer q̄ est fortis raritatis citiꝰ recipit
caliditatē ⁊ frigiditatē: ⁊ silr aq̄ fortis rāitatis: iōqꝫ quũ
tu calefeceris aquā ⁊ volueris ipsam ꝯgelare: citius cō
gelabiꝫ q̄ frigida: ꝓpterea ꝙ frigiditas i ipsam penetrat
ꝓpter eius raritatē. ❡ Corpora āt non tm̄ sentiunt ex
frigiditate veris q̄tum sentiunt ex frigiditate autũni: eo
ꝙ corpora in vere sꝫ exeũtia a f̄ritate ad caliditateꝫ ꝯsue
ta in f̄ritate. et in autũno sunt ad hoc ꝯ̄ria: lꝫ autũnus ad
hyemē tendat: ⁊ ver ab eo recedat. Et est tibi sciendum
ꝙ tꝑoꝝ diuersitas facit ꝯmoueri i vnoquoqꝫ climate ali
quem egritudinũ moꝫ. ❡ Et medicꝰ dꝫ hoc in vnoquo
qꝫ climate cognoscere: ad hoc vt in ipso sint ꝯstructe cu
stodia ⁊ regis ꝑmissio. Est ēt quũ vnus dies alicui tēpo
rum silis exit ⁊ nō alij. ❡ Est nāqꝫ ex diebꝰ q̄ est v̄nalis
⁊ est ex eis q̄ est estiualꝫ: ⁊ est ex eis q̄ est autũnalis q̄ in
die vna calefacit ⁊ infrigidat:

❡ Capl'm q̄rtũ de iudicijs tꝑoꝝ ⁊ eoꝝ mutationibus.

Omne tꝑs q̄ ꝯplonē hꝫ sanam ꝓportionale ē
ei ꝯueniens: sed q̄ malitiā ꝯplonis hꝫ ꝓportio
nale diuersificaꝫ ab eo: sed quũ multa ab eq̄li
tate egressio acciderit ꝓportionale ⁊ n̄ proportiōale ab
eo diuersificabiꝫ: iō ꝙ v̄tus debilitabiꝫ. Unũqꝺqꝫ etiaꝫ
tꝑs ꝯploni egrote ꝯueniēs ipsius ꝯtrariũ est. ❡ Nuũqꝫ
duo tēpora a sua egressa fuerint nā ⁊ fuerit eoꝝ exitꝰ cō
trariꝰ: nꝫ fuerit ibi sup̄fluitas longa: queādmoduꝫ si fue
rit hyems meridiana ⁊ sup̄uenerit ei ver septētrionale:
erit aduentꝰ secundi sup̄ ꝑmũ ꝯferens corporibꝰ ⁊ ipsa
temp̄ans: eo ꝙ septentrionalitas veris est opposita me
ridionalitati hyemis: et silr si hyems valde sicca fuerit et
ver fuerit valde hũidum: tunc ver hyemis siccitatē tēpa
bit: ⁊ si hũiditas non fuerit multa nꝫ prolongabiꝫ tꝑe mlꝫ
to: nō mutabit illud eiꝰ temp̄amentũ in hũectationē ipe
dientem. ❡ Mutatio p̄terea tꝑis in vno tꝑe est minus
afferens mortalitatē q̄ eiꝰ mutatio in multis tꝑibus. s.
mutatio adducens mortalitatē: ⁊ n̄ est mutatio emēdās
illud: qꝺ prima attulit mutatio: sicut diximꝰ. Et ex ꝯplo
nibus aeris dignior vt ꝯuertaꝫ ad putrefactionē est cali
⁊ hũidi aeris ꝯplo. Plimũ vo qꝺ accn̄t aeris mutatōes
est in locis diuersoꝝ situũ ⁊ in ꝓfunditatibꝰ vallium: sed
in collibꝰ ⁊ in altis pauce prope exn̄t: et est ꝯueniens vt
sic tꝑa dn̄t ꝓueniant vt sit estas cala ⁊ hyems f̄ra: ⁊ silr
vnũqꝺqꝫ tēpus. Qꝺ si plerũqꝫ nō ita fuerit erũt cāe ma
laꝝ egritudinũ. Annus p̄terea in quo oīa eiꝰ tēpora ꝫꝫ
vnā eueniunt q̄litatē: ānus est malus: queādmodũ si to
tus annꝰ fuerit hũidus: aut siccꝰ: aut calidus: aut f̄ridus
Annus eni q̄ est sic. est multaꝝ egritudinũ sue q̄litati ꝓ
portionaliũ quaꝝ tēpora postea erunt ꝑlixa. Unũ nāqꝫ
tēpus multũ ꝯmouet egritudinē sibi proportionalē q̄to
magis totus annꝰ. ❡ Tēpus. n. f̄ridũ quum corpꝰ inue
nit phl'aticũ ꝯmouet epilēpsiā ⁊ palisim ⁊ apoplexiaꝫ et
torturam et spasmũ ⁊ silia. ❡ Et tēpus calidũ quũ iue
nit corpꝰ colericum ꝯmouet māꝫ ⁊ febres acutas ⁊ ap̄a
ta acuta: q̄tomagis si totꝰ annus ꝫm vnius tēporis nāꝫ
incedit. Ampliꝰ quum cito prouenit hyems: cito hye
males adueniunt egritudines. Et quum cito prouenit
estas cito estiue adueniũt egritudies: et mutanꝫ egritudi
nes q̄ erant ante ꝫm iudiciũ tēporis. ❡ Quũqꝫ aliqꝺ ꝓ
longaꝫ tꝑs multe eiꝰ fiunt egritudines: ⁊ ꝓprie estas et
autũnus. ❡ Debes āt scire ꝙ effectus mutationũ tꝑoꝝ
non sꝫ propꝫ cām tꝑris vn̄ est tēpus: sed propterea ꝙ cũ
eo mutata q̄litas magnā efficit opōeꝫ i mutatōibꝰ dispō
num: silr quoqꝫ si aer in vna die mutaꝫ de caliditate i f̄ri
ditatem mutabunꝫ ꝫm eas corpora. ❡ Et in tꝑribus q̄
dem sanius exit vt sit autũnus pluuiosus ⁊ hyems tēp̄a
ta: neqꝫ sit nō f̄riditatē hn̄s: nō tn̄ sit plima in ꝯp̄ōe regio
nis. Et si ver pluuiosũ fuerit ⁊ estas n̄ absqꝫ pluuia fue
rit: erit istud qꝺ sanius esse pōt.

❡ Capitulum quintum de aere bono.

Aer bone subē est aer cui non admisceꝫ ex va
poribus: neqꝫ ex fumis res extranea: et q̄ est
discoop̄tus celo: nꝫ est inter parietes ⁊ tecta ꝯ
strictus. ❡ Quũ vo in aere acciderit putrefactio cōis
discoop̄tus: tunc erit ipsam magis recipiens q̄ ꝯstrictus
⁊ occultatꝰ. aliꝫ āt discoop̄tus melior exit. ❡ Et hic q̄
dem bonus aer ꝑmanet clarus nisi cũ eo vapores misce
antur lacuũ ⁊ stagnorũ ⁊ profunditatũ aquā ꝯtinentiuꝫ
⁊ terraꝝ que sꝫ laxe: ⁊ locoꝝ vbi nascunꝫ olera: et p̄ci
pue vbi talia q̄les sũt caules ⁊ eruca oriunꝫ et arbores
viscose: ⁊ arbores malaꝝ ꝯplonuꝫ: sicut sobat ⁊ nuces ⁊
ficus ⁊ odores putridi: et ꝑꝑ hoc non remoueanꝫ ab eo
venti boni q̄ sufflant ex t̄ra alta aut eq̄li. ❡ Et aer hic
non est retentꝰ in t̄ra profunda q̄ cito calefit quũ sol oriꝫ
et cito inf̄ridaꝫ quũ occidit: nꝫ ē strictꝰ inꝫ parietes q̄ pa
rum est ex quo fuerũt ꝯstructi cũ sebergi et boꝝ silia: et
nondũ integre ad siccitatē perfectā ꝑueniunt: nꝫ obsistit
attractioni aeris sicut q̄ guttur stringit. ❡ Et tu q̄dem
iam sciuisti ꝙ mutationũ aeris alie sꝫ nāles: alie sꝫ natuꝫ
ꝯtrarie: alie sunt que non sunt nāles nꝫ extra naturam.
❡ Debes āt scire ꝙ mutationes aeris q̄ non sunt ꝫm
nām siue sint ei ꝯtrarie siue n̄ ꝯtrarie: qm̄ eueniunt ꝫꝫ cir
cuitum: et qm̄ non ꝫuant circuitũ. Ex dispōnibꝰ quidē
tempoꝝ sanior est vt existant tēpora ꝫm suā naturā: qm̄
eoꝝ mutationes afferunt egritudines.

❡ Capitulũ sextũ de mutatione qualitatũ aeꝝ et eis q̄
ex temporibus proueniunt.

Aer calidus dissoluit et laxat. Et si eius calidi
tas pauca fuerit: tēparata tn̄ rubificabit colo
rem: eo ꝙ sanguinē ad exteriōa trahit: ꝙ si mlꝫ
ta fuerit colorē efficiet citrinũ ꝓpterea ꝙ resoluit illud
qꝺ attraxit. Ipse quoqꝫ multũ efficit sudorem et minuit
vrinam et digōeꝫ debilitat et siti facit. ❡ Frigidus vo
aer ꝯstringit et digōeꝫ fortiorē reddit et vrinā efficit mul
tam: iō ꝙ hũores ꝯstringit et ꝑpea ꝙ in sudorē paꝝ resol
uuntur et his silia. et minuit egōeꝫ ꝑpea ꝙ musculi ani
se exp̄munt: et iō ꝙ rectũ intestinũ paꝝ obedit. vn̄ ꝑꝑ de
structionē obediētie vie stercus non descēdit: q̄propter
multũ moraꝫ et eiꝰ aquositas in vrinā resoluiꝫ. ❡ Aer
vo hũidus cutem lenit et corpus hũectat. ❡ Et siccus
exsiccat cutem et denigrat corpꝰ. ❡ Et aer turbatꝰ tri
stificat aīam et ꝯmiscet hũores. ❡ Aer vo turbatꝰ alius
est ab aere grosso. ❡ Aer eni grossus est ille q̄ in turba
tione subē sui similaꝫ. Sed turbatꝰ est ille q̄ cũ partibꝰ
misceꝫ grossis. ❡ Duaꝝ vo reꝝ significatio est ꝙ stelle

miute paꝝ appent ⁊ ꝙ splẽdoꝛ eiꝰ ꝙ ẽx stellꝭ fixis sicut eiꝰ
qꝺ̓ scintillat paꝝ resplẽdet. Et eiꝰ q̇dem cã exñt vapõel
multi ⁊ fumi mlti ⁊ venti boni pauci. ¶ Nunc aũt illũ
sermonẽ ad hanc reducemꝰ intentionẽ ⁊ ꝯplebimꝰ ipsuꝫ
quum de mutationibꝰ aeris q̇ est pret̃ nãm tractabimus
Et oẽ q̇dem tempꝰ qꝺ̓ prouenit ſm ꝙ dꝫ iudicia hꝫ ꝓp̃a
Et finis quidẽ cuiusqꝫ tẽporis p̃ncipio tp̃is qꝺ̓ ẽ post
ipsum in iudicijs duoꝝ tẽpoꝝ cõicant et in egritudinibꝰ
ipsorum. ¶ Uer ãt quũ est ſm suam ꝯplonẽ est melius
tẽpus ⁊ est ꝓportionale ꝯploni spũs ⁊ sanguis: et lꝫ cuꝫ
sua existat eq̃litate quã noiauimus ad caliditatẽ tamen
subtilẽ declinat parump sopitã et ad humiditatẽ nãlem
⁊ rubificat colorẽ eo ꝙ sanguinẽ attrahit tempate et nõ
puenit ad resoluen̄ queadmodũ estas puenit estiualis.
¶ In vere quoqꝫ quũ mouent egritudies chronice: fa
cit eni humores q̇ sunt q̇eti currere ⁊ eliq̃t eos. ¶ Jõqꝫ
melia patientibꝰ melia ꝯmouet. Et ille in quo multitu
do exuberat hũoꝝ in hyeme ꝓpter eius gulositatẽ ⁊ ex
ercitij eius puitatẽ fit in vere egritudibꝰ aptus q̃ ex illis
ꝯmouent maijs ꝓpterea ꝙ ver eas resoluit. ¶ Quum
qꝫ ver prolongat ⁊ tempat estiue egritudines pauce fiũt
Ueris ãt egritudines sꝭ sanguis egestio ⁊ fluxꝰ sanguis
ex naribus et melie ebulitio: q̃ de nã exit colere ⁊ ap̃ata
⁊ carbunculi ⁊ finãces ⁊ sunt plerũqꝫ pnitiose ⁊ alie exi
ture. ¶ Et in ipso multũ ꝯtingunt venaꝝ scissure ⁊ spu
tum sanguinolentũ ⁊ tussis: et prope in eo qꝺ̓ ex ipso est
hyemale ⁊ hyemi siſat fiunt eoꝝ dispões male q̇ has hñt
egritudines ⁊ prope pthisiꝫ. Et ꝓpterea ꝙ ipsuꝫ i phl̃a
ticis mãm phl̃atis mouet accĩt i eo apoplexia ⁊ palysis
⁊ iuncturaꝝ dolores. ¶ Ex eis ṽo q̃ ducunt ad hoc est
aliq̇s fortis motus ex motibꝰ corporeis ⁊ aĩalibus ⁊ co
mestio etiã reꝝ calefacientiũ eo ꝙ aeris adiuuant nãm.
Nulla ãt res est q̃ ita tueat ab egritudinibꝰ veris queãd
modum phlebotomia ⁊ inanitio ⁊ diminutio comedẽdi
⁊ augmentũ bibendi et debilitatio potus iebriantis et ip
sius diminutio et tempamentũ. ¶ Uer preťea pueris ẽ
ꝯueniens et eis q̇ sunt circa ipsos. ¶ Hyems ṽo ad di
gereñ est melior ꝓpterea ꝙ frigus caloris innati subãm
ꝯprehendit. vñ fortior efficit et nõ dissoluit. et iõ q̇a fru
ctus sꝭ pauci et gens non comedit nisi leuia nutriẽtia et
q̇a hoium motus post replõnẽ est puus: et q̇a ad loca i
grediunt calefaciẽtia. ¶ Ipsa quoqꝫ colerã plus debi
litat q̃ꝫ oĩa tẽpora sua fr̃itate et sui diei breuitate et sue
noctis ꝓlixitate. Et ipsa est magis ꝯstringens mãs. Et
ipsa est plus nc̃rium assumere ea q̃ incidunt et subtiliãt.
¶ Egritudinũ ṽo hyemaliũ plĩme sunt phl̃atice et i ip
sa phl̃a fit multũ et plurimũ qꝺ̓ est i eo qꝺ̓ vomitu expel
litur est phl̃a. Colores quoqꝫ ap̃atum in ea ſm plĩm ad
albedinẽ trahũt et in ipsa habundat catarrꝰ et incipit ca
tarrus quũ aer autũnalis mutat quẽ postea sequũt ap̃a
lateris et ap̃a pulmonis et raucedo et dolor gutturis ꝺ̓
inde accñt dolor lat̃is ipsiꝰ et dorsi et neruoꝝ nocumẽta
et capis dolor chrõicꝰ imo apoplexia ⁊ epilepsia. ¶ Et
hoc totũ ꝓpterea ꝙ mãie ꝯstringunt phl̃atice et q̇a mul
tiplicant. Senibꝰ ṽo nocet hyems et eis sil̃r q̇ eis siles
exñt sed medijs iuuamentũ prestat. ¶ In hyeme preťea
hypostasis in vrina multitudo exit ꝯpõne estatis: et eius
ẽt quãtitas est maior et minuit in ea sanguis et augetur
phl̃a. In estate ṽo auget colera rubea: sꝫ postea in eiꝰ fi
ne colera nigra auget ꝓpterea ꝙ subtile resoluit et gros
sum retinet et ꝯstringit. Et inuenies senes et q̇ eis sil̃an
tur i estate fortiores. Et estas q̇dem hũores resoluit et ṽ
tutes debilitat et opões nãles cã multe resolõnis et ci

trinat colorẽ ꝓpterea ꝙ resoluit illud qꝺ̓ ex sanguine at
trahit. ¶ Egritudinũ quoqꝫ tẽpora in ea abbreuiãtur
si eni ṽtus fortis fuerit aerẽ iueniet ad resoluen̄ adiuuã
tem et ad egritudis mãꝫ maturan̄ et expellet eam extra.
Qꝺ̓ si debilis fuerit calor aeris ei addet debilitatẽ ꝓp
terea ꝙ laxat: et destruet et moriet eger. ¶ Amplius e
stas cal̃a et sicca cito incidit egritudines: hũida ṽo ẽ ma
sticans. vñ suaꝝ egritudinũ tp̃a prolongant: iõqꝫ plĩm vl
ceꝝ ad herpetẽ estiomenũ puenit. Et accñt in ea hydro
pisis et lyenteria et lenit nã et ad hoc totum adiuuãt hu
mores multi q̇ a supioribꝰ ad inferiora descẽdunt et pro
prie a capite. ¶ Estiue ṽo egritudies sꝭ sicut febres ter
tiane et sinochus et causon et corporis extenuatio. Et
ex doloribꝰ dolores auris et ophthalmia et in ea multi
plicant ꝓprie quum non fuerit ventosa herisipila et ho
thor q̃ sunt eiꝰ nature cuius ẽ ipsa. Quũ ṽo estas fuerit
vernalis erunt febres bone dispõis non hñtes asperita
tem et acuitatẽ siccã et multiplicabit in ea sudor et expe
ctabitur in crisibꝰ ꝓpterea ꝙ caliditas et hũiditas huic
ꝓportionant: qm̃ caliditas resoluit et hũiditas laxat et
poros dilatat. ¶ Quũqꝫ estas fuerit meridionalis mul
tiplicabunt in ea mortalitates et egritudines variole et
morbilli. ¶ Septentrionalis ṽo estas est sana: iõqꝫ exp̃
mendi egritudines i ea multiplicant. ¶ Egritudies ãt
iste exp̃mendi sꝭ egritudines q̃ prouenit ex cursu mãiei
ꝑꝑ calorẽ occultũ aut manifestũ quum ꝑcutit eum fr̃itas
manifesta et premit. ¶ Et he q̇dem egritudines sꝭ sicut
rheumatismi et q̃ ipsos sequunt. Quũqꝫ estas fuerit se
ptentrionalꝭ sicca phl̃aticis ꝯfert et mulieribꝰ ⁊ coleraꝫ
hñtibus rubeã accidet ophthalmia sicca et febres acute
longi tẽporis et ꝓuenient ex adustione colere cõstrictio
et colere nigre exuberatio. ¶ Autũnus ṽo multaꝝ exi
stit egritudinũ: eo ꝙ in ipso hõ sub sole cal̃o multuꝫ ince
dit. deinde in nocte puenit ad frigus: et ꝑꝑea ꝙ fructuũ
est multitudo q̃ hũores fiunt mali: et ꝑꝑ dissolutiouẽ vir
tutis in estate. Hũores preťea fiunt i autũno mali propꝭ
mala cibaria et ꝑꝑ subtilis resolõneꝫ: et q̇a remanet spis
suꝫ et propꝭ eius adustionẽ. Quũqꝫ aliq̇s hũor ebulierit
ꝑꝑea ꝙ nã ipsum vult expellere et resoluit reducit ip̃m
frigus ad stringen̄. ¶ Sanguis quoqꝫ in autũno multũ
minuit: imo sangui in sua ꝯplõne ꝯ̈trius exit. Non gͦ ad
ipsum generan̄ iuuat. Et ẽt resolõ iam precessit q̃ estas
sanguinẽ resoluit et ex ipso minuit. In ipso ãt acescunt
ex hũoribꝰ colera rubea residua ab estate: et nigra ꝑꝑea
ꝙ hũores in estate fiunt cinis: et iõ in ipso colera multi
plicat nigra: qm̃ estas adurit hũores: et autũnus facit
ex eis cinerẽ: et p̃ncipiũ q̇dem autumni senibus aliquo
mõ ꝯueniens exit et eius finis eos ipedit maxĩo impedi
mento. ¶ Autũni ãt egritudies sunt scabies q̃ excoriat
et ipetigenes et cancri et iuncturaꝝ dolores et febres ꝯ
mixte et febres q̃rtane ꝑꝑ colere nigre multitudineꝫ: et
ꝑꝑ illud qꝺ̓ de eius opõe declarauimꝰ: iõqꝫ ingrossatur
splen in eo et accĩt in ipso vt vrina guttati emittat ꝑꝑ il
lud qꝺ̓ vesice accĩt ex diuersitate ꝯplexiõis inter calidi
tatem et frigiditatẽ. ¶ Difficultas quoqꝫ accĩt vrie qꝺ̓
plus accĩt q̃ꝫ ꝙ vrina guttati emittat. Et accĩt in eo lyẽ
teria. Et boc q̇dem est ꝑꝑea ꝙ fr̃iditas expellit illud qꝺ̓
ex hũoribus ad interiora corporis est subtile: et fit in eo
scia et accĩt in eo sinantia acuta colerica et in vere phle
gmatica: qm̃ p̃ncipiũ cuiuscũqꝫ humoris eaꝝ est ex hu
more quẽ efficit tp̃s qꝺ̓ añ ipsum fuit: et in ipso ẽt multi
plicat iliaca sicca. Et est quũ in eo accĩt apoplexia et e
gritudies pulmõis et dolores dorsi et coxaꝝ ꝑꝑ motuꝫ

supfluitatum in estate ꝑmuꝫ ⁊ postea cito constrictionē. ¶ Et multiplicant in ipso v̓mes in ventre ꝑꝑ debilitatem v̓tutis in digerēdo ⁊ expellendo. In ipso etiā et proprie in sicco multiplicant variole: et ꝓcipue quū añ ipsum fuerit estas calida. Et in ipso ēt multiplicat mania propt̓ humoꝝ colericoꝝ malitiā ⁊ q̇a colera nigra eis ꝯmiscet. ¶ Autūnus preterea est tp̄s qd̓ in pulmōe hn̄tibus apā est deterius q̇ sunt hn̄tes ptisim ⁊ ipse detegit occultū in sua dispōne quū ante ipsum initiū hūerit ⁊ n̄ bene manifestabat. Ethicā quoqꝫ hn̄tibus singularē est ipse deteri⁹ tēpus cā sue exsiccatōis. ¶ Ampli⁹ autūn⁹ est sicut nutritor reliq̄ꝝ egritudinū estatis. Et autūnus q̇ melior exit est q̇ est magis hūidus ⁊ pluuiosus. ¶ Et deterior est ille q̇ est siccus.

¶ Capitulū septimū de iudicijs dispositionū anni.

Cum hyemi meridionali ver supuenerit septētrionale qd̓ postea estas seq̄tur valde vaporosa ⁊ multiplicate fuerit aq̄ ⁊ ver ꝯseruauerit mās vsqꝫ ad estatē multiplicabit in autūno mortalitas in pueris ⁊ multiplicabunt dysenteria ⁊ intestinoꝝ vlcera et tertiana nota ꝓlixa. ¶ Mulieꝛ hyems multaꝝ fuerit aquaꝝ abortient ille q̄ se in vere pituras ꝑabant absqꝫ cā. Qd̓ si peprerint erit qd̓ parient debile aut mortuū. aut grandē hn̄s malitiā. Et in hoibus multiplicabunt ophthalmie ⁊ sanguis egō. Et catarri tunc multiplicabunt ⁊ prope in senib⁹ ⁊ descendēt in membra eoꝝ occultata et q̄nqꝫ morte morient subita iō ꝙ vie spūs subito ex multitudine oppilant. ¶ Et quū ver pluuiosū ⁊ meridiōale fuerit ipsumqꝫ hyemi supuenit septētriōali multiplicabunt in estate febres acute ⁊ ophtalmia ⁊ nature solo et sanguis egō ⁊ plm̄ hoꝝ oium ꝯtinget propter rheumatismos: et ꝑꝑa ꝙ phl̓a qd̓ i hyeme adunatū fuit ad foramina descendet occulta: eo ꝙ ipsuꝫ mouebit calor ⁊ prope in hūidas hn̄tibus ꝯplōnes sicut mulierib⁹: et multiplicabunt putrefactio ⁊ ipsius febres. Qd̓ si in aliquoruꝫ estate euenerit pluuia tēpore quo canis eleuat ⁊ postea venerit vent⁹ septentrional̓ boni fidutia habebit et isoluent egritudies. ¶ Quib⁹ āt plus nocet hoc tēpus sunt mulieres et pueri. Et q̇ ex eis euaserit ad q̄rtanas ꝯueniet propt̓ hūoꝝ adustionē ⁊ q̇a fiunt cinis: et post q̄rtanas ꝓueniet ad hydropisim ⁊ ad dolores splenis ⁊ ad epatis debilitatē ꝑꝑ hoc. ¶ In senib⁹ āt ⁊ in corpore i quo est timor frigoris est ei⁹ nocumentū ꝑuuꝫ. ¶ Quū v̓o estati sicce septētrionali supuenerit autūn⁹ pluuiosus meridional̓ prepabunt corpora ad hoc vt veniāt in hyeme dolor capitis ⁊ tussis ⁊ raucescent eoꝝ guttura ⁊ fluent: q̄m coriza multū accidet eis. Et sil̓r quū estati sicce meridionali supuenerit autūnus pluuiosus septentriōalis multiplicabit ēt in hyeme dolor capitis. ⁊ post rheumatismus ⁊ tinnitus ⁊ raucedo. ¶ Et quū estati meridionali autūnus supuenerit septentrional̓ m̓ltiplicabūt in eo egritudines exꝑmendi ⁊ ꝯstringendi ⁊ iam sciuisti hoc. Et quū autūnus ⁊ estas in hoc ꝯueniunt vt sint ambo meridionales hūidi multiplicabunt hūores: ⁊ quuꝫ venerit hyems uenient egritudines exꝑmendi q̄s noiauimus: nꝫ est longe q̄n ad ꝯstrictionē ⁊ māeꝝ ꝯculcationē ꝑueniat: eo ꝙ sunt multe ⁊ ꝙ vapores non hn̄t vn̄ egrediantur vt ad putridas ꝑducat egritudines: nꝫ fallet q̄n hyems sit infirma ꝑꝑca ꝙ inueniet malas mās ꝯstrictas ⁊ multas. ¶ Quū v̓o ambo fuerint sicci septētrionales iuuabunt eū cui nocet hūiditas ⁊ mulierib⁹: et q̇ est talis q̄les ipse sunt accidēt ophthalmia sicca ⁊ catarr⁹ longi tēporis et febres acute ⁊ melia. ¶ Hyems āt que ē fria ⁊ pluuiosa ādorē efficit v̓rinē. Et quū estatis calitas fortis fuerit et ei⁹ siccitas ꝓuenient sinantie ꝑnitiose: aut n̄ ꝑnitiose et q̄ aperient: aut q̄ nō aperient. et ille q̄ aperientur aut erunt interi⁹ aut exteri⁹: et variola et mingendi difficultas: et mōbillus et ambo erūt salui: et ophthalmia: et sanguis corruptio: et tristitia et menstruoꝝ et sputi retentio. et quum post hyemē siccā fuerit ver ei⁹ siccū erit malū. ¶ Ampli⁹ mortalitas corrūpit arbores et vegetabilia: iōqꝫ corrumpunt ex aīalibus q̄ ea comedunt: et iō hoies q̇ eis vescunt corrumpunt.

¶ Capitulū octauū de accidentib⁹ aeris ipressionibus que nō valde cursui nature ꝯtrarie existunt.

Nunc āt dcōeꝫ ꝯplere debem⁹ de alijs mutatōnibus aeris nō nālibus: nꝫ ꝯtrarijs nāe: q̇a sꝫ res celestes et res terrestres eueniūt. Et iam q̇dem multas eaꝝ inuimus i narratōe tempoꝝ. ¶ Ille v̓o que res sequūt celestes sunt sicut ea q̄ stellarū cā accn̄t. Est eni quū multe ex stellis i vno ꝯiungunt loco et ꝯiūgunt soli: et ꝓuenit ex hoc calefactio multa eis quoꝝ capita sunt ipsis opposita: aut locis q̄ sunt circa eas. Et est quū ab oppositione capituꝫ multa remouent longitudine et minuit calefactio. Impssio eni rectitudinis capitis in calefaciendo nō est sicut ipressio durabilitatis rectitudinis et ꝓpinquitatis. ¶ Reꝝ āt terrestriū alie sunt q̄ sūt ꝓpter cāꝫ latitudinū terraꝝ. alie sunt que sunt ꝑꝑ altitudinem ciuitatū: et propt̓ eaꝝ profunditatē: et alie sunt q̄ sunt ꝑꝑ cām montiū: et alie sūt que sunt propt̓ mariū cām: et alie sunt q̄ ventoꝝ cā exn̄t: et alie sunt q̄ sunt ꝑꝑ cām t̓re. ¶ Ille āt q̄ sunt ꝑꝑ cām latitudinū: sunt ꝙ si t̓ra fuerit q̄ sit circa reuolutionē capitis cancri in septētrione: aut reuolutionē capitis capricorni in meridie: erit magis calida q̄ illa q̄ elongabit ab ea ad ꝑtem linee eq̇notialis: aut ad septentrionē. Credere v̓o debēt ex eo s̓moneꝫ ꝙ videt ꝙ terra q̄ est sub circulo eq̄tionis diei est circa eq̄litatē: q̄m cā celestis calefaciens ibi est cā vna q̄ est solis oppositio capiti: et hec q̇dē oppō soli non magnā efficit ipressionē. ¶ Qd̓ āt magnā efficiet ipressioneꝫ est durabilitas oppōnis. Iōqꝫ calor imediate hore octaue ē maior calor q̄ in medio diei: et ꝓpterea quū sol est i postremo cancri et in ꝑncipio leonis est maior q̄ est quū est in fine sue declinatiōis. Et iō quū sol a capite cācri procedit ad illud qd̓ est minoris declinatōis q̄ ipm̄ est ei⁹ calor maior q̄ sit quū est in tanta declinatōe et nondū ꝑuenit ad caput cācri. In terra v̓o vbi est linea eq̇notialis n̄ opponit sol capiti nisi paucis dieb⁹ sed postea cito elongatur. ¶ Augmentū nāqꝫ partiū declinatōis apud duos mōs multū exit maius q̄ augmētū qd̓ exit apud tropicos imo fortasse apud duos tropicos nō operabunt motus triū dieꝝ aut q̄ttuor: aut plm̄ inpssionē sensu ꝑceptam deinde sol mōat ibi in latitudine vna: aut circa lōgo tp̄e et incessant calefacit. q̄propt̓ pro sn̄ia teneñ est ꝙ terre q̄ꝝ latitudines sunt propinqꝫ declinatōi toti oibus t̓ris sunt calidiores et p⁹ ipsas ille q̄ ab ea in duob⁹ elongantur laterib⁹ ad ꝑtes duoꝝ poloꝝ q̄titate q̇ndeci graduum. ¶ In linea v̓o eq̄tionali nō est calor illi⁹ supfluitatis quā faccit oppō circa reuolutionē capitis cancri in locis hitatis. F̓iditas aūt in terris q̄ ad septentrioneꝫ longe sunt ab ista reuolutiōe ē maior. ¶ Et hoc quidē est illud qd̓ est ꝯsideranñ s̓m latitudines terraꝝ: ita tamē vt in oibus alijs dispōibus sil̓es existant. Illud v̓o qd̓ ē s̓m terr̄ sitū est ꝙ q̄nꝫ in alto ꝯsistit loco: q̄nꝫ in profūdo: Et locus q̇dem profūdus est calidior. Et locus alt⁹ semper frigidior. ¶ Illud vero qd̓ ē circa terrā in h⁹ spatio

in quo sũmus est calidus ꝓpterea ꝙ solis radius circa
terrã fit fortior: ⁊ qḋ ab eo ad terrã altam elongat̃ ẽ ma
gis frĩn. Et eius q̇dem cã i pte nãlis pħie ꝯtinet̃. Quũ
ꝙ profundũ preter hoc fuerit imum plus comprehẽdit
radiũ: ⁊ est magis calĩn. ¶ Illud ꝟo qḋ cã montiũ exit
si est illud in quo mons exit ẜm intentionẽ ħitationis est
ingrediẽs in diuisionez quã noiauimꝰ. Et si est illud qḋ
est ẜm intentionẽ vicinitatis est id de quo loq̇ nunc volu
mus. ¶ Dicemꝰ ergo ꝙ mons in spatio duobꝰ operat̃
modis: ⁊ vnꝰ est ex pte vñ sup ciuitatẽ solis radios redu
cit: aut ipsos ab ea tetigit. Et alt̃ est ex pte vnde ventum
ꝓhibet ⁊ eiꝰ exuberationẽ refrẽat. Primꝰ autẽ est sicut
si a parte septẽtrionis alicuiꝰ regionũ q̃ sunt septẽtriona
les fuerint montes: ⁊ eleuet̃ sup eam sol i sua reuolutio
ne reflectet̃ ipsius calefactio ad regionẽ ⁊ calefaciet eaz
lꝫ regio sit septentrionalis: ⁊ silr̃ quum mons est a parte
occidentis ⁊ discoopitur ab oriente. ¶ Et quũ mons
exit a parte orientis: minus est ꝙ̃ illud i hac intentione.
Sol nãqꝫ cũ mouet̃ ⁊ sup montẽ illuz eleuat̃ in oi hõa
ab eo elongat̃ ⁊ radiȷ̇ q̇litas se minorãdo procedit q̇ ab
ipso sole ad illã tendit. Quũ ꝟo mons est ab occidente
non est sic. sol enĩ quaqꝫ hora ei appropinquãdo incedit
¶ Modus ãt ventũ prohibẽdi est ꝙ mons aut claudit
a ciuitate flatũ venti septẽtrionalis infridantis: aut mul
tiplicat̃ flatus meridionalis calefacientis: aut est ciuitas
inter duo cacumina montiũ sita: ꝯtecta obuiatõi alicuiꝰ
venti: cuius exufflatio ibi fortior erit ꝙ̃ sit i t̃ra plana: so
let enĩ aer quũ per viam ĩcedit angustã tractim procede
re ⁊ nõ cessare. ⁊ silr̃ aqua ⁊ alia. Et huius q̇dem cã in
nãlibus est scita: ¶ Ciuitates ꝟo magis tempate ex pte
montiũ siue sint coopte siue discoopte sunt q̃ ab oriente
discoopte sũt ⁊ a septẽtrione ⁊ coopte ab occidente ⁊ me
ridie. Ex maribus ꝟo ꝓuenit assidue ciuitatibꝰ q̃ sunt eis
vicine hũiditatis augmentũ. Qḋ si maria fuerint a pte
septẽtrionis erit hoc adiuuans ad infridandũ eas ꝓpter
reuolutionẽ venti septentrionalis q̇ i nã sui frigidus exit
sĩ aq̃ faciẽ. Et si a pte fuerit meridiei ꝓueniet ex eis gros
sitiei meridionalꝭ augmentũ: ⁊ ꝓprie si penetrandi locuz
non iuenerit ꝓpterea ꝙ mons sibi in facie resistit: ⁊ quũ
a parte fuerit orientis: erit humectatio aeris ab eis ma
ior ꝙ̃ si in parte fuerit occidentis. ¶ Sol enĩ sine cessa
tione resoꝉonem augebit ꝙ̃to plus appropinq̃uerit: sed
in occidentalibꝰ non sic efficiet. ¶ Ad summũ ꝟo ex ma
ris vicinitate ꝓuenit in aere hũiditas: postea si fuerit vẽ
ti multi sibi succedẽtes quos non refrenauerint montes
erit aer magis a putrefactiõe saluus. Qḋ si venti exufla
re neq̇rint erunt putrefactioni prepate ⁊ vt hũores pu
trescant. ¶ In hac ãt intentõe venti q̇ sunt meliores sũt
septẽtrionales post orientales: post quos sũt occidẽtales
et deteriores sũt meridionales. ¶ Sermo ꝟo de eo qḋ vẽ
toꝝ cã gnãtur duobꝰ modis exit. ẜmo ꝟo vl̃is absolutus
⁊ ẜmo ẜm illud qḋ vnicuiqꝫ ciuitati ꝓprium exit. Vl̃is
ꝟo ẜmo est ꝙ meridionalꝭ ẜm plimas ciuitatũ calꝭus ẽ et
hũidus. Sed calꝭus ꝓpterea ꝙ a pte solis vicinitate ca
lefacta venit: ⁊ hũidus ꝓpterea ꝙ plĩm mariũ a nobis ẽ
meridionale: ⁊ pret̃ hec q̃ sunt meridionalia opatur i eis
sol fortit̃ ⁊ euaporant ex eis vapores q̇ ventis ꝯmiscent̃
⁊ iḋ meridionales venti exñt laxantes. ¶ Septẽtriona
les ꝟo sũt fri eo ꝙ sup montes transeunt ⁊ sup terras frãs
multaꝝ niuiũ: ⁊ sunt sicci ꝑpea ꝙ eis non multi associãt̃
vapores: qm̃ resoꝉo a pte septẽtrionis fit minus: nꝫ tran
seunt sup aq̃s marinas: sed transeunt ẜm plĩm super aq̃s
ꝯgelatas: aut super deꝫta. ¶ Et oriẽtales q̇dem int̃ ca
liditatez ⁊ fridditatẽ sunt tempati: sed fiũt occidẽtalibꝰ sic
ciores. ¶ Septẽtriõales nãqꝫ oriẽtis minꝰ hñt maria ꝙ̃
septẽtrionales occidẽtis. Et nos ꝓculdubio septẽtriona
les sumus. ¶ Occidẽtales ꝟo paꝝ plus sunt hũidi: qm̃
super maria transeũt: ⁊ q̇a sol eos suo diuersificat motu
vnusq̇sqꝫ enĩ hoꝝ duoꝝ. s. solis ⁊ ipsoꝝ alteri suo motu q̃
si ꝯtrarius exit. Iḋqꝫ non tm̃ resoluit eos sol quãtũ oriẽ
tales resoluit ventos: et prop̃e q̇a maior orientaliuz exuf
flatio est in principio diei ⁊ maior occidẽtaliũ exufflatio
est in fine diei. Et iḋ occidẽtales minoris exñt calꝭitatis
ꝙ̃ orientales: ⁊ magis ad friditatẽ declinantes. Et oriẽ
tales maioris calꝭitatis: lꝫ ambo ꝯpõne ventoꝝ meridio
nalium ⁊ septentrionaliũ sint tẽperati. ¶ Nñqꝫ ꝟo in ci
uitatibꝰ ventoꝝ iudicia ẜm alias res mutant̃. Est enim
qñqꝫ in quibusdã ciuitatibꝰ ꝯueniens vt vẽti meridiona
les frigidiores sũt quum circa eas montes fuerint niuosi
meridionales: ⁊ quũ verterit se vẽti meridionales ad fri
ditatem: iḋ ꝙ sup ipsos transeunt. ¶ Et est quũ septen
trionales meridionalibꝰ calidiores exñt quum circa eos
deꝫta fuerint adusta. Sed assaniaꝝ aut sũt venti q̇ per ḋ
serta transeunt valde calꝭa: aut sũt venti de genere fumoꝝ
q̇ in spatio signa efficiũt torrefaciẽtia silꝭia igni: qm̃ quũ sũt
graues ibi accit eis sic añcessio ⁊ ꝯbustio: ⁊ subtile sepat̃
⁊ qḋ graue est descendit i quo exñt adustionis ⁊ igneita
tis reliq̇e: q̇a oẽs venti fortes sicut videt̃ sapientibꝰ pħo
rum non incipiunt nisi a supiori: lꝫ mãeꝝ coꝝ principiuz
sit ab iferiori. Principiũ ꝟo motuũ ⁊ exufflationũ ⁊ tur
binis coꝝ est a supiori. Et hoc aut est iudiciũ cõe: aut ẜꝫ
plĩm. et ħ certificatio in pte nãlis pħie ꝯtinet̃. Et nos q̇
dem nunc noiabimꝰ capl̃m istiꝰ modi in locis ħitatis.
¶ Ciuitatũ ꝟo diuersitates sũt ẜm terrã qm̃ eaꝝ alie sũt
lutose. alie sunt q̃ sunt petrose. alie sũt que sunt arenose. a
lie sunt que sũt limose fetẽtes. aut cenose. alie sũt super q̃ꝝ
terrã est ꝟtus metallina supans. et hoc totũ in eiꝰ aere ⁊
aq̃ operat̃.

¶ Capl̃m nonũ de impressionibus aereaꝝ mutationuz
malaꝝ cursui naturali contrariarũ.

Mutationes ꝟo nãz egredientes sũt aut ꝑꝑ ꝯuer
sionem i subã aeris factã. aut ꝑꝑ ꝯuersionẽ i q̇
litatibus ipsius. Qḋ ꝟo in eius exit subã est vt
eius subã ad malitiã ꝯuertat̃. Nõ iḋ ꝙ aliq̃ suaꝝ q̇litatũ
valde fortior facta fuerit ẜm augm̃tum: vel diminutiõez
⁊ ħ est pestilentia. Et est putrefactio q̃ accit aeri silꝭis pu
trefactioni aq̃ remolientis fetide. ¶ Nos nãqꝫ quũ ae
rem dicimꝰ volumus dicere aerẽ simplicẽ nudum: qm̃
ipse nõ ẽ aer q̇ nos circũdat. et si inuentꝰ fuerit purꝰ for
tasse erit aliꝰ: Ipse enĩ ⁊ vnũq̇dqꝫ simpliciuz nudoꝝ non
putrescunt: sed aut in sui q̇litate: aut in sui subã in aliud
ꝯuertit̃ simplex: sicut aq̃ ꝯuertit̃ in aerem. ¶ Quũ ãt
aerem dicimꝰ nolumus dicere nisi corpꝰ in subã sua cõ
mixtũ. Et est corpꝰ ꝯmixtũ ex aere certificato ⁊ ptibus
aqueis vaporosis: ⁊ partibꝰ terreis in fumo ⁊ nubibus
surgentibꝰ: ⁊ partibꝰ igneis. Et nos nꝫ dicimꝰ illũ aerẽ
nisi q̃uo dicimꝰ aquã maris aut lacuũ auquã: lꝫ nõ sit a
q̃ pura simplex sꝫ mixta ex aere et t̃ra et igne: sed supans
in ea est aq̃. Hic ergo aer putrescit qñqꝫ ⁊ cõuertit̃ eius
subã ad malitiã sicut aq̃ lacunaꝝ putrefit et ꝯuertit̃ eius
subã ad eã. ¶ Pestilentia ãt ⁊ aeris putrefactio ẜꝫ plꝫ
euenit in postremo estatis ⁊ in autũno. Et nos q̇dez no
minabimꝰ accñia q̃ ex pestilentia in aliȷ̇s locis ꝓueniũt.
Qḋ ꝟo in ipsius exit q̇litatibꝰ est vt ẜm calꝭitatẽ aut fridi
tatem ad q̇litatẽ ꝓueniat intollerabilẽ in tm̃ vt ꝑ ipsum
messes ⁊ gnãtio corrũpãt̃. Et hec q̇dem est aut ꝯuersio

pestilencia

homogenea sicut rabiositas estatis quū fortior sit: aut ꝯ
uersio ꝯtraria sicut frigoris malitia in estate q̄ ꝓpter ali
qđ euenit accn̄s. ¶ Ex aere v° quum mutat᷑ proueni
unt in corporib⁹ accn̄tia. Quū enim putrescit putrefac̄
hūores ⁊ incipit humorē putrefacere q̄ a corde circūda
tus est: qm̄ ad ipsum ꝓpinquius accedit ꝙ ad aliū. Et
si fortiter calefit iuncturas laxat ⁊ hūores resoluit: ergo
in siti augmentū ꝑstat ⁊ resoluit spūꝫ ⁊ deijcit v̄tutes ⁊ ꝓ
hibet digōnem ꝓpterea ꝙ calorē innatum occultū resol
uit q̄ est instrūm nāe ⁊ colorē efficit citrinum: propt̄ea ꝙ
hūores resoluit sāguieos colorē rubificātes: ⁊ qꝛ colerā a
lios fac̄ supāc hūores ⁊ cō q̄a calefacit calōe n̄ inato ⁊ fac̄
hūores fluere ⁊ ipsos putrefacit. ⁊ defert eos ad ꝯcaui
tates ⁊ mēbra debilia ⁊ corporib⁹ sanis non est bonus.
Est tn̄ quum hydropicis cōfert ⁊ paralyticis ⁊ alcuzeꝫ
frigido ⁊ spasmo hūido ⁊ torture hūide. ¶ Aer v° fri
gidus calorē innatū ad interiora redū facit vbi talē ade
ptus fuerit fortitudinē per quā ad interiora ingrediat᷑.
hic nāqꝫ est mortificans. ¶ Aer p̄terea frigidus nō mł
tum ꝓhibet mat̄ieꝝ fluxuꝫ ⁊ ꝯtinet eas: sed facit cataꝝ
⁊ debilitat neruos ⁊ tracheā arteriā magno ledit ip̄edi
mento. Et quū non fuerit fortis digōnem efficiet fortio
rem: et oēs occultas opōes efficiet fortiores ⁊ excitabit
appetitū. ¶ Ad vltimū v° est magis sanis ꝯueniens ꝙ
aer multe caſitatis. Sed ei⁹ quidē nocum̄ta sunt ex p̄te
opōnuꝫ q̄ ex neruis pendent: ⁊ iō ꝙ claudit poros: ⁊ q̄a
p̄mit illud qđ intus in ossib⁹ exit. ¶ Aer v° hūidus pł̄i
bus ꝯpłonū est bonus ⁊ colorē efficit bonū ⁊ cutē ⁊ red
dit eam mollē ⁊ poros dimittit aptos: ſꝫ ad putrefactio
nem p̄parat. Et siccus q̄dem huic exit ꝯtrarius.

¶ Caplm decimū de naturis ventorum.

IAm ventoꝝ dispōes narrauim⁹ in caplo muta
tionum aeris noiatione aliq̄. ¶ Nunc v° in
eis sermonē volumus ꝓferre aggregatiuū ſm
aliū ordinem ⁊ incipiemus a septentrionali.

¶ De vento septentrionali.

SEptentrionał corroborat ⁊ indurat et q̄ mani
feste fluunt ꝓhibet: et diuidit poros ⁊ digesti
uam fortē efficit ꝯstringit ventrē ⁊ indurat ⁊ ꝓ
uocat vrinā ⁊ aerē putridū pestilentialē sanat. Quū v°
meridionalis septentrionalē precedit ⁊ sequit᷑ euꝫ septē
trionał accidit a meridionali fluxus ⁊ a septētrionali ex
pressio interi⁹ ⁊ qn̄ꝫ prouenit in̄ scissura ad exteriora. ¶
Ideoqꝫ multiplicat᷑ tunc fluxus materieꝝ capitis ⁊ pecto
ris egritudines. Et egritudines q̄dem septētrionales sꝫ
dolores neruoꝝ de q̄bus sunt vesica ⁊ mā̄ix ⁊ difficultas
mingendi et tussis et costaꝝ dolores et lateris et pectōis
et horripilationes.

¶ De vento meridionali.

MEridionalis laxat fortitudinē et aperit poros
et turbat hūores et mouet eos ad exteriora ab
interioribus et i sensib⁹ efficit grauitatē. Et ip
se est ex eis q̄ exituras corrūpūt: et egritudinū efficit īcidi
uationē et debilitat et sup̄ exituram et podagram efficit
pruritū et cōmouet epilēpsiam et affert somnum et facit
febres putridas: sed non exasperat guttur.

¶ De orientalibus ventis.

VEnti isti si in postremo noctis et in p̄ncipio di
ei flauerit: venient ab aere q̄ iam tēpatus est
ꝓpter solem: et subtiliatus et eius hūiditas iā
fuit imutata: ideoqꝫ sꝫ sicciores et subtiliores. ꝙ si i fine diei
et i p̄ncipio noctis flauerit: erit res ꝯ̄ria. ¶ Orientales
tamen vł̄r occidentalib⁹ semper existunt meliores.

¶ De occidentalibus ventis.

VEnti isti si flauerint i fine noctis et in p̄ncipio
diei venient ab aere in q° sol opatus non fuit.
¶ Spissiores igit᷑ et grossiores erūt: si in fine
diei et noctis principio flauerint: erit res contraria.

¶ Caplm. xi. de his q̄ ꝓueniūt ex habitationuꝫ locis.

IAn caplo mutationū aeris iā noiauim⁹ dispō
nes q̄sdam locoꝝ h̄itabiliū. ¶ Nūc v° ēt i eis
ſmonē volum⁹ ꝓferre ꝯpendiosū ſm aliū ordi
nē: nꝫ est nobis curan̄ si aliq̄d ex his q̄ dixim⁹ reiterem⁹.

¶ Locorum habitabilium iudicia.

IAm sciuisti ꝙ locoꝝ habitabiliū dispōnes in
corporib⁹ diuersificant᷑ cā altitudinū et profū
ditatum in ipsis et cā dispōis coꝝ q̄ eis vicinā
tur cū hoc ex montib⁹ et dispōis terre ipsius si sit lutosa
aut humescā: aut cenosa. aut si est i ea v̄tus minere et dis
positionis multitudis aq̄ꝝ: aut paucitatis eaꝝ: et dispōis
eoꝝ que eis vicinant᷑ sicut arboꝝ et mineraꝝ aut fouea
rum aut cadaueꝝ aut hoꝝ siłiū. ¶ Et sciuisti qm̄ aeꝝ ꝯ
płones ex latitudinib⁹ ciuitatū cognoscūt᷑ et ex terra ip
saꝝ et ex montiū et mariū vicinitate quā hn̄t cum eis: et
ex ventis eaꝝ. ¶ Et nunc q̄dem dicem⁹ sūmatim ꝙ oīs
aer q̄ cito infrīat᷑ quū sol occidit: et cito calefit quuꝫ ipse
orit᷑ est subtilis. Qui v° huic est ꝯtrari⁹ est ecōtrario ꝺ
inde oībus aerib⁹ deterior est ille q̄ cor ꝯstringit: et aeris
attractionē angustat. Post hoc diuidem⁹ nunc cuiuslibꝫ
loci habitabił dispōnem.

¶ De locis habitabilibus calidis.

LOca h̄itabilia calida nigrificant capillos in
tantū et crispāt ꝙ eos quū colligunt᷑ piperi si
miles efficiunt᷑ digestiāꝫ debilitātes. et quuꝫ i
eis maxia fuerit resoło et minuet᷑ hūiditas cito aduenit
seniū sicut in terra nigroꝝ. ¶ Illis nāqꝫ qui ibi moran
tur aduenit seniū in annis triginta et eoꝝ cōda sꝫ timida
ꝓpterea ꝙ sp̄s multū resoluit᷑. ¶ Corpora p̄terea i lo
cis habitabilibus calidis morantium sunt magis leuia.

¶ De locis habitabilibus frigidis.

IN locis habitabilib⁹ f̄ridis morantes sꝫ fortio
res et audacie maioris et melius digerētes si
cut sciuisti. ¶ Que si fuerint hūida erunt ibi
morātes crassi et carnosi: et multa abundātes adipe. q°
rū vene eīt ꝓfūde et iūctuꝝ occłte et eīt ipi teneri et albi.

¶ De locis habitabilibus humidis.

IN locis h̄itabilibus morantes hūidis pł̄chra
rum sunt facieꝝ. Quoꝝ cutes sꝫ lenes. et quū
exercitant᷑ cito aduenit eis laxitas. Et eorum
etas non multū calefit: nꝫ hyems valde infrīat᷑. Et eis
adueniunt febres multe more et vent᷑ et sanguis multus
exitus ex mēstruis et hemorroidib⁹. et multipicant᷑ i eis
hemorroides. et vlcera putrida et putrefactio et mł̄tipli
catur in eis epilepsia.

¶ De locis habitabilibus siccis.

IN locis habitabilib⁹ siccis morantiū exsiccan
tur ꝯpłones: et ipsoꝝ offuscant᷑ cutes et exsic
cāt᷑ ¶ Et eoꝝ cerebris cito aduenit siccitas.
Et eoꝝ estas ē valde cała. et hyems q̄dē multū frigida.

¶ De locis habitabilibus altis.

IN locis habitabilibus altis morantes sunt sani:
et fortes labores multū patiētes: et viuunt diu.

¶ De locis habitabilibus profundis.

IN locis h̄itabilib⁹ profundis morantes in va
porositate exn̄t multa: et epatis debilitate et a
quis abūdant non frigidis: et ꝓprie si fuerint

ſtantes: aut aque lacuum aut ſtagnoꝝ: ⁊ quemadmodum ſciuiſti eoꝝ aeres ſunt mali.

¶ De locis habitabilibus petroſis ⁊ diſcoopertis.

HOꝝ aeres in eſtate ſūt valde calidi et in hyeme multū frigidi. Et eoꝝ corpora ſūt dura ⁊ ſolida ⁊ multoꝝ capilloꝝ fortia ⁊ iuncture manifeſte et vincit in eis ſiccitas et ſunt multū vigilantes: et ſūt malorum moꝝ in obedientes. et eſt in eis belloꝝ fortitudo ⁊ ſolertia in artibus ⁊ acuitas.

¶ De locis habitabilibus montuoſis ⁊ niuoſis.

IN locis montuoſis niuoſis morantiū iudiciū eſt ſicut aliaꝝ terraꝝ frigidaꝝ. Et eoꝝ terre ſūt ventoſe. Et dum nix moratᷣ generātur in eis boni venti: ſed quū reſoluitᷣ ſi montes habent q̄ ventos prohibeant fiunt vaporoſa.

¶ De locis habitabilibus marinis.

HOrū temperantᷣ calitas ⁊ ſiītas ꝑꝑ ſue hūiditatis ad paſſioné inobedientiā ⁊ ad recipiédū illud qḋ in ipſa penetrat. ¶ In hūiditate vᵒ ⁊ ſiccitate ꝓculdubio ad humiditaté declināt. Et ſi ſeptentrionalia fuerint erit maris vicinitas ⁊ habitationis ꝓfunditas magis tempate in eis. ¶ Et ſi meridionalia fuerint calida erit econtrario.

¶ De locis habitabilibus ſeptentrionalibus.

HOꝝ habitabiliū locoꝝ hoīum iudiciū eſt ſicut iudicium ciuitatū et tempoꝝ ſiīoꝝ in q̇bus multiplicantᷣ exꝑmendi et ꝯſtringendi egritudines ⁊ multiplicantᷣ in eis hūores in occulto corpōis ꝯgregati. Et ſolet in eis eſſe digeſtiue bonitas et vite lōgitudo et multiplicatᷣ in eis exitus ſanguis ex narib᷒ ꝑꝑ multā replōnem et reſſōnis paucitaté. vene ergo aliq̄n ſcindūtur. Epilepſia vᵒ non eis accit ꝓpterea ꝙ ſint interius ſani: et q̇a calor eoꝝ īnatus eſt mult᷒ q̄ ſi acciderit erit fōtis: qm̄ non eueniet niſi ꝑꝑ fortem cāz. ¶ In corporib᷒ ꝓterea eoꝝ vlcera cito ſanantᷣ ꝑꝑ eoꝝ fortitudiné et ſanguinis eoꝝ bonitaté: et ꝑpea ꝙ exterius nō eſt cā q̄ ea laxet aut ea detegat. ¶ Sed ꝑꝑ multū calitatis cordium eoꝝ ſunt ī eis mores lupini. Mulierib᷒ preſea eoꝝ accit ne a menſtruis ꝑfecte mundentᷣ: qm̄ eaꝝ menſtrua n̄ ſufficienti fluunt curſu ꝓpter viaꝝ ꝯſtrictioné: q̇a non ē ibi qḋ ipſa faciat currere et laxet ¶ Et ꝑꝑ hoc dixerūt q̇dā ꝙ ſūt ſteriles q̇a eaꝝ mīrices non ſūt mūde. hoc tn̄ diuerſuz eſt ab eo quod in ꝑthoꝝ terris videm᷒. ¶ Ego autez dico ꝙ caloris īnati eaꝝ fortitudo parificatᷣ ei q̇ minuitᷣ ex cāis q̄ fluere faciunt et laxant exteriōib᷒. ¶ Et dixerunt ꝙ raro accit eis ut abortū patiantᷣ. Et hoc q̇dem demrat ꝙ v̇tutes morantiū in iſtis habitabilib᷒ locis ſūt fortes. Et ꝑtus aduenit eis durus: qm̄ membra earuz ꝑiendi ſunt ſtricta et ſolida. Q.ḋ vᵒ abortiuntᷣ ſm ꝑlm fit ꝑꝑ frigus. Eaꝝ quoq̧ lac paucū eſt et groſſuz ꝑꝑ frigus non ꝑmittens penetrare et currere. Eſt etiā quū in hac ṫra accit et ꝓcipue debiles hn̄tibus v̇tutes vt mulieribus cuzez et ꝑthiſis et eis ꝓprie q̄ ꝑiunt accit eiſ ꝑthiſis et cuzez frequentᷣ ꝑpea ꝙ vehementᷣ ſe exprimunt ex duritie ꝑtus. ¶ Vene ergo q̄ ſunt in ꝑte pectoris ſcinduntᷣ et ꝑtes aliquot ex neruis et villis. ¶ Et ꝑmo igr̄ accit ꝑthiſis et ex ſo cuzez. Mirach quoq̧ ventriſ ꝑpatus eſt ad ſcidédū apḋ vehementé exꝑſſioné. ¶ Et pueris accit ramex aquoſa q̄ ab eis remouetᷣ quū creſcūt et puellᷣ accit aq̄ vētriū et mīicū: q̄ quū creſcunt recedit. Ophthalmia vᵒ raro accidit eis: ſꝫ quū accit eſt fortiſ.

¶ De locis habitabilibus meridionalibus.

HOꝝ iudicia ſūt iudicia terraꝝ et tēpoꝝ calidoꝝ ꝑlm āt aquaꝝ q̄ ſunt in eis eſt ſalſuz et ſulfureū Et capita morantiū in illiſ ſūt plena humidis māīs: qm̄ meridies hoc oꝑatᷣ. Et eoꝝ vētres ſunt ſoluti ꝑꝑ illud qḋ ex eoꝝ capitibus ad ſtomacos deſcendit. Mēbra quoq̧ eoꝝ ſunt laxa et debilia: et ſenſus ipſorū graues. ¶ Et deſideria comedēdi et bibēdi debilia et quolibet vino grauantᷣ: ꝑꝑ qḋ eoꝝ capita et ſtōa grauia exn̄t. vlcera quoq̧ eoꝝ duriter ſanantᷣ et mollificantur: Mulierib᷒ vᵒ accit multū ſanguis mēſtrui exitus: nꝫ cōſtringitᷣ niſi cū difficultate. ¶ Et frequentᷣ abortiuntᷣ ꝓpter mltitudiné egritudinū eaꝝ: et nō ab alia cā. ¶ Viris quoq̧ accit a vētre ſanguis exitus et hemōrreides et ophthalmia hūida q̄ cito ſanantᷣ. ¶ Senib᷒ vᵒ qui trāſeunt q̇nq̄ginta ānos accit ꝑalyſis ꝑꝑ eoꝝ catarros. Et accit oībus eis ꝑpea ꝙ ſunt eoꝝ capita plena aſma et tēſura et epilepſia. ¶ Et accn̄t eis febres in q̇bus calitaſ et ſiīditas ꝯiunguntᷣ et febres longe hyemales et nocturne. ¶ Acute vᵒ febres paꝝ accn̄t eis: ꝑpea ꝙ eoꝝ ventres multū reſoluūtᷣ diſſoluitᷣ ſubtile qḋ ē ī eoꝝ hūorib᷒

¶ De locis habitabilibus orientalibus.

CIuitas q̄ ab oriente eſt apta et in oppōne poſita eſt ſana et boni aeris. ¶ Sol eni in ꝑrincipio diei ſuꝑ eam eleuatᷣ et aeré eius clarificat. Poſtea recedit ab ea aere iā clarificato: et exufflant ſuper ipſam venti ſubtiles quos ꝓmittit ei ſol. deinde ipſemet eos ſeq̇tur et conueniuntur ipſorum motus.

¶ De locis habitabilibus occidentalibus.

IN ciuitate q̄ ab occidente eſt diſcooꝑta et ab oriente cooꝑta non venit ad eā ſol niſi tarde. Et illico quū venit ad ipſam incipit elongari ab ea: q̇a non ei appropinquādo incedit. ¶ Non ergo ei᷒ ſubtiliat aeré: nꝫ exſiccat ſed dimittit ipſum hūidum groſſum: et ſi ventos ei mittit: mittit eos ab occidente et in nocte. ¶ Iudicia gᵒ tēpoꝝ ſunt iudicia ciuitatuz hūidarū ⁊ ꝯplōnum calitaté hn̄tium temꝑatam groſſā. Et niſi eſſet ꝑꝑ illud qḋ ex ſpiſſitudine prouenit aeris eoruz nā veris nāe ſiṁis exiſteret. Sanitas vᵒ in eis min᷒ erit q̄ꝫ in terris orientalib᷒ cū diminutōe multa. ¶ Neq̧ audienda ſūt v̇ba ei᷒ qui dicit abſolute ꝙ v̇tus hui᷒ terre ē v̇tus veris ꝯpōne aliaꝝ terraꝝ valde bonaꝝ. Q.ḋ vᵒ in ea vehementᷣ erit malū eſt ꝙ ſol non aduenit ei: niſi poſt q̄ꝫ iualuerit ad calefacien̄ clima. Iō q̇a eſt altus ſuꝑ eaz igitᷣ poſt frigus noctis ab hoc ſubito eleuatᷣ. Sꝫ ꝑꝑ hūiditatem ꝯplōnis aeris ei᷒ ſūt voces hoīum rauce: et proprie in autumno proptᷣ rheumatiſmos ipſoruz.

¶ De eligendis locis habitabilibus et eis preparādiſ.

QVi loca eligit habitabilia: cognoſcere dꝫ ṫraz ciuitatis: et quō erit eius diſpō ſm altitudiné et profunditaté et diſcoopturā aut coopturaz Et eius aquā et ſubāz aque ipſius: et quō erit ſm eius propalationé et eius diſcoopturam: aut ſm ſui occultationé et ipſius profunditaté. Et ſi ſit vētis expoſita aut in terra profunda. Et dꝫ cognoſcere vētos ibi flantes ſi ſint ſani ſiī. ¶ Et q̇d ei ſit vicinū ex marib᷒ et pelagis et montib᷒ et mineris. Et dꝫ ſcire qualᷣ ſit terra ſm ſanitatem et egritudines. et q̄ egritudines illic ꝯmorātib᷒ euenire ſoleant. ¶ Et dꝫ cognoſcere illic ꝯmorantiū fortitudines et eoꝝ deſideria et digeſtiuā: et nutrimentoruz eoꝝ bonitaté. Et quō exiſtat ei᷒ ſtrictura: et ſi ſit ampla ſpatioſa: aut ſint ei᷒ introitus anguſti. et locus vn̄ vapō egreditur ſit ꝯſtrict᷒. ¶ Poſt hᵒ opꝫ vt feneſtre et porte ſint orientales. Sitq̧ illud vn̄ magis ſollicitari debes

vt venti orientales stricturas igredi valeant: ⁊ vt sol ad
vnũquẽqꝫ locũ intrare q̃at q̇ ibi exit: qm̃ ipse est q̇ aerez
rectificat. ¶ Uicinitas quoqꝫ aq̃ꝝ dulciũ mobiliuz cur
rentium multaꝝ ⁊ mundarũ: ⁊ q̄ hyeme infrant ⁊ estate
calefiant: ⁊ diuerse ab eis q̄ occultant est res ꝯueniens
⁊ adiutoriũ prebens. ¶ Et iam q̇dem loquti fuimꝰ de
aere ⁊ locis habitabilibus v̇bis expositorijs. Nunc aũt
loq̇ debemꝰ d̉ causis q̄ ista sequũt: q̄ cũ eis numerate sͭ.

¶ Caplm. xij. de eis q̄ proueniunt ex motu ⁊ quiete.

MOtus opõ in corpore hũano diuersificat: iõ
ꝙ est fortis aut debilis: aut paucus: aut multꝰ
⁊ ꝑꝑ illud qđ ei ex q̇ete admiscet. ¶ Et istud
q̇dẽ ap̄ sapiẽtes ẽ diuisio ꝑ se. et ꝑꝑ illđ qđ i ipso exercẽt
hoies ex mãijs. ¶ Et motꝰ q̇dem fortis ⁊ multꝰ ⁊ pau
cus ⁊ cũ q̇ete mixtꝰ oẽs coicant in hoc vt calorẽ efficiãt
fortiorẽ: sed fortis nõ multꝰ differt a multo nõ forti ⁊ a
multo q̇eti admixto: qm̃ ipse vehemẽter calefacit corpꝰ
⁊ si resoluit paꝝ resoluit. Multꝰ v̇o paulati resoluit plus
q̃ calefaciat. ¶ Et quũ q̇sqꝫ eoꝝ multꝰ exit infrat ꝑꝑea
ꝙ vehemẽter calorẽ resoluit nãlez ⁊ ẽt exsiccat. Sꝫ quũ
ipse in aliq̃ exercebr̃ mã. plerũqꝫ mã illa efficit qđ eiꝰ ad
iuuabit opõnem: ⁊ plerũqꝫ facit qđ ipsam adminuit. V̇bi
gr̃a si motus fuerit motꝰ artis fulonũ ꝓueniet ex ea i frĩ
ditate ⁊ hũiditate augmentũ. ¶ Et si motꝰ fuerit motus
artis ferrarioꝝ accit ex ea in calitate ⁊ siccitate augm̃tũ
¶ Quies v̇o semꝑ est ifrigidans ꝓpter ꝑuationẽ viuifi
cationis caloris: ⁊ ꝑꝑ ꝯstrictionez q̄ est suffocans ⁊ hũe
ctans ꝑꝑ defectũ resolutionis superfluitatuz.

¶ Caplm. xiij. de his q̄ proueniũt ex somno ⁊ vigilijs.

SOmnus q̇eti vehement̉ silis exit. Et vigilie
valde sͭ motui siles. Ambobꝰ tñ eoꝝ post hoc
sunt ꝓprietates q̄ sunt ꝯsiderãde. ¶ Dicemꝰ
ergo ꝙ somnꝰ oẽs opõnes nãles fortes efficit: ꝓpterea
ꝙ calorẽ ꝯtinet ĩnatũ ⁊ virtutẽ laxat aialem: iõ ꝙ cordis
vias hũectat ⁊ eas laxat: ⁊ q̇a sp̃s subãz turbidã efficit et
ꝓhibet illud ꝙ resoluit. Laxitudinis v̇o mõs oẽs remo
uet ⁊ fortes retinet eũationes. ¶ Motꝰ nãqꝫ oi qđ ad
curreñ aptũ est currẽdi adauget v̇tutẽ: nisi sint mãie que
ad ꝑtem cutis existant: Somnꝰ eni qñqꝫ ad expelleñ eas
iuuat: ꝓpterea ꝙ calorẽ intius ꝯtinet ⁊ nutrimentũ i cõ
pore partit: ⁊ expellit illud qđ ẽ iuxta cutẽ: ꝓpterea qđ
illico qđ est longe ꝯstringit. ¶ Uigilie v̇o hoc plus effi
ciunt lꝫ somnꝰ plus efficiat sudorẽ q̃ vigilie. ¶ Sudor
nãqꝫ quẽ efficit somnꝰ est ꝫm modũ exuberãdi mãm: et
non ꝫm modũ resolutiõis subtilis ꝯtinui. Qui ãt in som
no multũ sudat nullã hñs cãm nutrimẽto plenꝰ exit qđ
tollerare neq̇t. ¶ Quũqꝫ somnꝰ mãm inuenit aptaz ad
digereñ ⁊ maturañ ad sanguis nãm: eam ꝯuertit ⁊ cale
facit ipsam ⁊ transit calor ꝑ corpꝰ ⁊ calefacit corpꝰ calo
re nãli. Qđ si hũores iuenit calos colericos ⁊ ꝑdurauе
rit eius tp̃s calefacit eos vel corpꝰ calore extraneo. Et
si inuenerit vacuitatẽ infrabit: ꝓpter hoc ꝙ resoluit aut
humorẽ qui v̇tuti digestiue sit inobediẽs infrabit ꝓpter
illud qđ expandit de eo. ¶ Uigilie v̇o huiꝰ totius ꝯtra
rium efficiunt. ¶ Quũ autẽ sunt multe ꝯplxõnẽ corrum
punt cerebri aliquo siccitatis mõ ⁊ debilitant ipsum ⁊ ꝯ
miscent rõem ⁊ adurunt hũores ⁊ egritudies faciũt acu
tas. Somnꝰ aũt multꝰ huius efficit ꝯtrariũ. ¶ Opera
tur eni virtutũ aialium obtusionez ⁊ capitis grauedinez
et egritudines frias ⁊ illud est ꝑꝑ illud qđ ipse in resolõ
ne ꝓhibet. Uigilie v̇o desideriũ augent ⁊ famẽ efficiunt
ꝑꝑ illud qđ de mã resoluũt ⁊ de digestiua minuũt ꝑꝑ il
lud qđ de v̇tute resoluunt. ¶ Et insomnietas q̇dem in
ter vigiliam ⁊ somnũ in oĩbus dispõnibus est mala. Qđ
aũt ex dispõne somni est suꝑans est qđ in ipso calor occl
tatur ⁊ frĩtas manifestat: ⁊ ꝑꝑ hoc oĩbus mẽbris tanta
nc̃ria sunt opimenta q̃ta in vigilijs nõ sũt nc̃ria. ¶ De
iudicijs v̇o somni ⁊ de eo qđ de ipso ꝯsiderat ⁊ de ipsius
dispõibꝰ v̇ba mlta iuenies i libris q̇ sequũt si deꝰ voluerit

¶ Caplm. xiiij. de his que proueniunt ex motu ⁊ q̇ete.

OMnia aĩe accñtia sequunt: aut eis associantur
motiones sp̃s interius aut exterius. Et istud
aut erit subito aut paulatim. Et eius motiõez
ad exteriora sequit frigiditas eiꝰ qđ interius exit. et for
tasse supfluit illđ qđ resoluit. Subito ergo ifrigidat ex
terius ⁊ interius ⁊ seq̇tur eã sincopis aut mors. Et mo
tum q̇dem eius ad iteriora sequit frĩtas eius qđ est exte
rius ⁊ calitas interior. ¶ Et est quũ multa coãgustatio
ne ꝯstringit ⁊ infrat interiꝰ et exteriꝰ ⁊ sincopis magna
aut mors sequit ipsum. Et motꝰ q̇dem ad exteriora aut
fit subito: sicut fit quũ ex ira: aut fit leuit ⁊ paulati: sicut
ꝯtingunt quũ adsunt delitie ⁊ gaudiũ tempatũ. ¶ Mo
tus v̇o ad iteriora aut ẽ subito sicut quũ timor adest: aut
est leuit ⁊ paulati sicut quũ adest tristitia. Et suffocatio
quidẽ ⁊ resolõ ꝑdicte nũq̃ sequũtur nisi illud qđ subito
euenit. ¶ Diminutio v̇o ⁊ ptisis nãe nunq̃ sequũt ni
si leuiter ⁊ paulatine venit. Quũqꝫ diminutionẽ dico in
telligo suffocationẽ q̄ ordinati ⁊ paulati accit ⁊ ñ subito
¶ Et quũ dico ptisim nãe itelligo resolõnẽ q̄ fit leuit
⁊ paulati ⁊ non subito: ⁊ est quũ accit vt in hora vna ad
duas moueat ꝑtes quũ accidens duo ꝯcomitãt accidẽ
tia sicut elen. ¶ Est eni quũ accit cum ea ira ⁊ tristitia
⁊ diuersificant duo motus: ⁊ sicut verecũdia q̇a fit ꝑus
ꝯstrictio ad inferiora deinde redit rõ ⁊ ꝯsilium ⁊ dilatat il
lud qđ est ꝯstrictũ ⁊ egredit exterius ⁊ rubificat colorẽ
¶ Et est etiã quũ corpus patit ꝑꝑ affectiones aiales
alias ab istis quas noiabimꝰ: sicut sũt imaginatiões aia
les. ꝑlm eni iprimũt res nãles: quẽadmoduz accit vt pu
er ei silet cuius forma imagiata fuit quũ fuit ꝯuentio: et
vt sit eius color ꝓpinquus colori eiꝰ quẽ viderunt quũ
fit cãus. Et iste sũt res quas hoies credere abhorrent q̇
difficilis dispõnis non noueꝛt hitudines. Illi v̇o q̇ sapiaz
diligunt nõ negant eas quẽadmodũ negant res que eẽ
non pñt. ¶ Et huius q̇dem generis ẽ motus sanguis et
sequtio eiꝰ qui prepat ad eũ quum multũ intentꝰ fuerit
ad ꝯsiderañ res rubeas. Et istius capli est ꝯgelatio den
tium ꝓpterea ꝙ alius acredinẽ comedit: ¶ Et iuenire
dolores mẽbri ꝓpterea ꝙ tale q̃le illud dolent alij quuz
de eo cogitauerit. Et istius capli est mutatio ꝯplxonis ꝓ
pterea ꝙ imaginat de re qñã timet ne cadat in eam.

¶ Ca. xv. de his q̄ ꝓueniũt ex his q̄ comedũt ⁊ bibũt

QUod comedit ⁊ bibit in corpore hũano tribꝰ
operat modis. Aut eni in ipso sola sui q̃litate
opõez efficit. Aut sui mã. Aut opõez fac tota
sui subã. ¶ Et fortasse res q̄ ex his tribꝰ itelligunt ver
bis propinque erũt ꝫm lingue ꝯsiderationẽ. Sed quuz
de his loq̇mur intentões exꝑmere volumꝰ quas modo
noiabimus. ¶ Sui v̇o q̃litate agẽs est illud ꝙ calefieri
solet quũ est in corpore hois: aut ifrigidari ⁊ calefacit ca
liditate sua: aut frigefacit sua frĩtate: ita ꝙ nõ ei assilatur
¶ Et sui q̇dem opans mã est illud qđ a sui ꝯuertit nã:
⁊ recipit formã alicuiꝰ diuisionis membroꝝ humanorũ.
sed eius mã lꝫ formã illã recipiat: est tñ quum accit vt a
liq̃ suaꝝ qualitatũ q̃s hẽbat q̄ suo mõ fortior exit q̃ hũa
ni corporis q̃litas in ipsa remãere eam faciat a ꝑncipio
rei: donec ꝯpleat coagulatio ⁊ assimilatio: sicut sanguis

q̇ generať ex lactucis: qm̄ in ipso est plus f̄ritatis q̄ꝫ fit i
ꝯpl̄one hois: lꝫ fit factus sanguis ⁊ sit bonus ad hoc vt
membri hois ps fiat: ⁊ sanguis q̇ ex alijs generať huic
existit ꝯtrarius. ¶ Qui v̇o subā opans est forma sui spe
cifica agens ⁊ est illa q̄ ipsum est id qđ ē et nō q̄litate sui
p̄ter q̄ꝫ corpōi sil̄e fiat aut fiat sil̄e ei corp⁹. Quūq; dico
qualitatē vnā q̄ttuor q̄litatū intelligo. ¶ Qualitate igī
sua opantis mā in ope ingressū non habet. ¶ Sua igiť
opans mā est illud cui⁹ mā quum de subā quā habebat
alterať alteratiōe quā in ea fecit v̇tus q̄ est in corpoī re
staurat illud qđ ex eo fuit dissolutuꝫ p̊mo ⁊ accēdit calo
rem innatū ꝓpterea q̄ꝫ in sanguine facit augmentuꝫ ꝟo.
Et est ēt quum operať suis q̄litatib⁹ que remanserunt
in ipso tertio. ¶ Et sua q̇dem operās subā est illud qđ
formā sue spēi operať quā acq̊siuit post ꝯpl̄onez qđ quū
ei⁹ simplicia se ꝯmiscuerit: ⁊ ex eis gnāta fuit res vna: ꝓ
parauit se ad recipieñ spēm ⁊ formā additā sup illud qđ
hn̄t simplicia. Hec ergo forma nō est q̄litates prie quas
hꝫ mā: nꝫ est ꝯpl̄o q̄ gnātur ex eis: sed ē pfectio quā acq̊
siuit mā ꝟm aptitudinē q̄ fuit ei acq̊sita ex ꝯpl̄one: sicut i
magnete v̇tus attractiua: ⁊ sicut nā cuicūq; spēꝝ vegeta
bilium ⁊ aīaliuꝫ. s. illa quā hn̄t post ꝯpl̄onē pp ꝯpl̄onis
preparationē: ⁊ nꝫ est de simplicib⁹ ꝯpl̄onibus: nꝫ ipsamet
ꝯpl̄o: q̇a non est cal̄itas: nꝫ f̄ritas: nꝫ siccitas: nꝫ hūiditas
nꝫ simplices: nꝫ ꝯmixte: sed ē v̇bigīa color: aut odor: aut
aīa. aut alia forma de nō pceptis sensu. ¶ Et istius for
me que gnātur ex mā qn̄ꝫ est pfectio passio alicui⁹ quuꝫ
hec forma est v̇tus passiua: ⁊ qn̄ꝫ est eaꝝ pfectio facere et
nō aliud: ⁊ est quū hec forma est v̇tus agendi ⁊ nō aliud
sed quū est agens ⁊ nō aliud: qn̄ꝫ est eius actio in corpo
re hois: ⁊ qn̄ꝫ non. Et eius q̇dem forme q̄ post ꝯpl̄onez
ꝓuenit aliqn̄ accidit vt sit pfectio passio ab alio quū fue
rit h̄ forma v̇tus passiua. ¶ Et qn̄q; accīt vt sit pfectio
eius in aliud actio. Et qn̄ꝫ acīt vt sit h̄ forma v̇tus super
operationē in aliud. Et qn̄ꝫ euenit vt sit hec forma adiu
uans super operationē i aliud. ¶ Sed quū fuerit opa
trix in alio: aliqn̄ euenit vt sit eius opatio i corpōe hois
aln̄ nō. ¶ Et si est v̇tus in corpore hois agens: aln̄ effi
cit operationē ꝯuenientē corpori: qn̄ꝫ opationē non ꝯue
nientem. Tota āt opō hec n̄ prouenit ex ei⁹ ꝯpl̄one: imo
ex eius forma specifica adueniēte post ꝯpl̄onem. ¶ Un̄
pp hoc vocam⁹ hmōi opōnez a tota subā. s. forma speci
fica ⁊ nō q̄litate. s. non aliq̄ quattuor q̄litatuꝫ: nꝫ eo qđ ē
eaꝝ ꝯmixtio. Conueniēs v̇o est sicut peonie opō que de
struit epilepsiā. ¶ Non ꝯueniens āt sicut v̇tus napelli
q̄ hois corrumpit subāꝫ. ¶ Rediem⁹ ergo nunc ⁊ dice
mus q̇a quum dicim⁹ q̄ꝫ res q̄ comediť: aut q̄ fit iunctō
est cal̄a: aut f̄ra. volum⁹ dicere q̄ꝫ est sic in potētia ⁊ non
in effectu: ⁊ volumus dicere q̄ꝫ est in potētia plus calida
q̄ꝫ corpora nr̄a: aut plus f̄ra q̄ꝫ corpora nr̄a. Et quū hāc
potentiā dicim⁹: volum⁹ dicere virtutē ꝯsideratā p opō
nem caloris quā nr̄a corpora i ea efficiunt: qm̄ quuꝫ ei⁹
portitor a calore inato q̇ est in nobis patieť: accidet i ea
tunc illud in effectu. Est ēt quum hanc potentiā dicim⁹
⁊ volum⁹ rem aliā dicere. ¶ Et est vt sit potentia cū in
tentione bonitatis aptitudīs: sicut quū dicim⁹ q̄ꝫ sulfur
est calidū in potentia. Et est quū dicim⁹ q̄ꝫ res cal̄a aut
f̄ra ⁊ attendim⁹ illud qđ i ei⁹ ꝯpl̄one ex q̄ttuor elemētis
p̊mis est magis supans: ⁊ non ꝯsideram⁹ opōnem quā
in nr̄is efficit corporib⁹. ¶ Est ēt quum de medicina di
cimus q̄ꝫ est in potētia sic quū fuerit eius potētia in intē
tione habit⁹: sicut potētia scribe q̇ iam dimisit scribendi
opōnem: ⁊ tn̄ hꝫ in scribendo potētiam. queādmodū di
cimus q̄ꝫ napellus in potētia est corrūpens. Inter h⁹ v̇o
⁊ p̊mā exit dr̄ia: q̇a p̊ma nisi postq̄ꝫ corp⁹ ꝯuersiōe mani
festa ea ꝯuerterit non exeūt ad effectū. Istud āt aut opa
tur ipsamet obuiatiōe: sicut venenū viperaꝝ: aut p quāli
bet ꝯuersionē in sui q̄litate sicut napellus. ¶ Et inť po
tentias q̇dem p̊mas etiā inter potentiā primā quā noīa
mus est aliq̄ potentia media q̄ est sicut potentia medicia
rum venenosaꝝ. Preťea dicem⁹ q̄ꝫ medicinaꝝ gradus iā
q̄ttuor positi sūt. ¶ Et gradus q̇dem p̊mus est illud q̄ꝫ
quū comediť ⁊ bibiť ⁊ quo fit inunctio efficit i corpore
sua q̄litate opōnem non pceptā: sicut quū calefacit: aut
inf̄rat: ⁊ non pcipiť nꝫ sentiť calor aut f̄ritas: nisi postq̄ꝫ
reiteratū fuerit ⁊ multū factū fuerit. ¶ Et gradus ꝟus
est vt sit opō fortior ista: sed tn̄ non ꝓuenit ad impedieñ
opōnes manifeste: nꝫ cursum eaꝝ nālem mutat nisi per
accn̄s: aut quū multotiēs aduenit ⁊ est multū. ¶ Et ter
tius q̇dem gradus ē vt ex opōne eius essential̄r ꝓuēiat
impedimentū manifestū: sed nondū tn̄ peruenit ad mōti
ficandū ⁊ corrumpeñ. ¶ Et q̄rtus est gradus vt illud
ad mortificañ ꝓueniat ⁊ corrumpeñ. ¶ Et hec q̇dem ē
ꝓprietas medicinaꝝ v̇enenosaꝝ. hoc est illud qđ exit p
qualitatē. ¶ Cum tota v̇o sui subā mortificans est vene
num. ¶ Dicem⁹ autē denuo qđ totum illud qđ corpōi
aduenit qđ est ex eis inť que currit ageī ⁊ pati. ¶ Aut
mutať a corpore ⁊ nō mutat ipsum: aut mutať a corpo
re ⁊ mutat ipsum: aut non mutať a corpore ⁊ mutat ipꝫ
Qđ v̇o mutať a corpore ⁊ n̄ mutat corp⁹ mutatōe de q̄
fit curañ: aut ꝯuertiť in sil̄itudinē corporis: aut non con
uertiť. ¶ Illud āt qđ in eius ꝯuertiť sil̄itudinē nutrim̄
tum est absolute. ¶ Et illud qđ non i eius ꝯuertiť sil̄itu
dinem est medicina tēperata. ¶ Qđ v̇o a corpōe muta
tur et ipsum mutat: nō est poſe q̇n aut si quū mutať a cō
pore mutat corp⁹: ⁊ post corp⁹ mutet ipsum ad vltimuꝫ
⁊ destruať eius mutatio. Aut nō fit ita: sed ipsum mutet
corpus ad vltimū ⁊ destruat ipsuꝫ. ¶ Et p̊ma q̇dem di
uisio aut ꝯuerteť in sil̄itudinē corporis: aut nō cōuerteť
in sil̄itudinē corporis. ¶ Si in corporis ꝯuerteť sil̄itu
dinem: erit medicinale nutrimentū: ⁊ si in corporis non
ꝯuerteť sil̄itudinē: erit medicina absolute. ¶ Scđa aūt
diuisio erit medicina venenosa. ¶ Illud v̇o qđ a corpo
re nullo mō mutať ⁊ ipsum mutat est venenuꝫ absolute.
¶ Quū autē nos dicim⁹ q̄ꝫ a corpore nr̄o non mutať
nolum⁹ dicere q̄ꝫ nō calefiat in corpore per operationeꝫ
inati caloris in ipso: imo pl̄m venenoꝝ non operať i cor
pore nisi calefiat per operationē caloris inati q̇ est i ipso
Sed volum⁹ dicere q̄ꝫ nō mutať in sui forma nāli: imo
nec cessat ab eo operatiōe ei⁹ virtute ⁊ forma manētib⁹
donec corp⁹ corrūpat. Et est q̇dem quū eius nā est cal̄a
et adiuuat tunc suā ꝓprietatē nā eius ad resolueñ spūm
sicut venenū viperaꝝ et napelli. ¶ Et est quū nā eius ē
f̄ra et adiuuat suā ꝓprietatē nā eius ad ꝯgelañ spūꝫ et đ
bilitandū sicut venenū scorpionis et hyusq̇ami. Totum
v̇o illud qđ nutrit in fine rei nāli mutatōe corp⁹ mutat.
¶ Et est calefacere qm̄ quū in sanguine cōuertiť ꝓcul
dubio in calefaciendo augm̄tū p̄bet: ita vt lactuce et cu
curbite tal̄r calefaciāt qual̄r istud calefacere exit. Quū
v̇o calefacere dicim⁹ nolum⁹ calefacere istud: sed illđ qđ
ex q̄litate rei ꝓuenit ei⁹ remanente spē. Et medicina q̇
dem nutriēs a corpore per sui mutať subām. Et mutať
ab ipso per sui q̄litateꝫ sed p̊ma mutať in sui q̄litate: et a
lia q̇deꝫ mutať p̊mo i cal̄itate et calefacit sicut allea. Et
est alia q̄ mutať p̊mo i f̄ritate et inf̄rat sicut lactuca. Quū
q; eius ꝯuersio in sanguinē ꝯpleť pl̄m operationis ei⁹ ē

calefacere ꝓpterea ꝙ in sanguine augmentū efficit. ¶ Quō eni non calefacit quū iam facta sit caſa ꝛ sua frita te se expoliauerit. Sed vnicuiqꝫ eaꝝ ēt aliqͩ inate q̄lita tis associať post ꝯuersionē in subā: qm̄ in sanguie q̇ gnā tur ex lactucis aliq̄ remanet infřatio. ꝛ in sanguine q̇ ge nerať ex alleis aliq̄ calefactio: sed ex hoc vsqꝫ ad tēpus.
¶ Medicinaꝝ preťea nutrimentū alia est q̄ medicatōi magis exit ꝓpinqua. alia est q̄ nutrimento est vicinior.
¶ Queādmodū ipsoꝝ nutrientiū alia sūt quoꝝ nā vici nior est subē sanguis: sicut vinū ꝛ ouoꝝ vitelli ꝛ aqua cā nis. alia sunt q̄ parūper sunt longinq̇ora: sicut panis ꝛ caro. Et alia sť qne sunt valde longinq̄: sicut nutrientia medicinalia. ¶ Ampliꝰ dicemus ꝙ nutriens mutat cor poris dispōēꝫ qualitate sui ꝛ q̄titate. Qualř v̇o q̄litate sui mutet iā sciuisti. ¶ Quātitate āt qm̄ aut augmenta bit ꝛ ꝑueniēt ex eo ad fastidiū ꝛ oppilatōes ꝛ postea ad putrefactionē: aut minuet ꝛ perueniet ex eo ad ptbisim.
¶ Sed augmentū in q̄titate ex nutriētes semp est infri gidans: nisi ꝓueniat ex eo putredo ꝛ calefactio q̄ calefa cit: sicut eni putredo ñ accit nisi pp calorē extraneū: ita ꝓpter ipsam ēt calor accit extraneꝰ. ¶ Dicemꝰ etiā ꝙ nutriens aliud ē subtile: aliud est spissuꝫ: aliud est tempa tum. ¶ Et subtile q̇dem est illud ex quo sanguis gnāť subtilis: ꝛ spissum ex quo sanguis generať grossus. vniꝰ cuiusqꝫ āt haꝝ diuisionū aut est eius nutrimentū multū: aut est paucū. ¶ Exēplū subtilis ꝛ mlťi nutrim̄ti est aq̄ carnis ꝛ vinū et oua sorbilia calefcā aut tremētia. Ista eni multi exñt nutrimenti: qm̄ plm̄ subē ipsoꝝ in nutrim̄ tum ꝯuertiť ¶ Exemplū spissi et pauci nutrimenti ē ca seus et caro salita et melongia et his siľia. Res eni q̄ ex eis in sanguinē ꝯuertiť est pauca. ¶ Exemplū subtiľ et pauci nutrimēti est iuleb et olera q̄ in subā sui tēperata existunt et in sui q̄litate. Et ex fructibꝰ matiana et mala granata et que eis siľanť. ¶ Et exemplū spissi mlťi nu trimenti est oua lixa et caro vaccina. Cuiuscūqꝫ etiā ha rum dictionū alie sť que sunt boni chimi. alie sunt q̄ sunt mali chimi. ¶ Exemplū subtiľ mlťi nutrimēti boni chi mi ouoꝝ vitelli et vinū et aqua carnis. ¶ Exemplū sub tilis pauci nutrimeti boni chimi lactuce matiana et ma la granata. ¶ Exemplū subtiľ pauci nutrimēti et mali chimi plm̄o et caro anaguaid. ¶ Exemplū spissi multi nutrimēti boni chimi oua lixa et caro ānualis agni. ¶ Exemplū spissi mlťi nutrimēti mali chimi caro vaccina et caro anatis et caro eq̇na. ¶ Exēpluꝫ spissi pauci nu trimenti mali chimi caro salita. In hac autem summa i uenies temperamentum.

¶ Caplm̄. xvi. de dispositionibus aquarum.

Aqua vnū exit elementoꝝ que sola inť oīa ele menta hꝫ ꝓprium vt in eo qꝺ comedeř et bibe re ingrediať: nō iō vt nutriat: sed q̇a nutrimē tum penetrare facit: et eiꝰ rectificat subām. ¶ Non aūt dicimꝰ ꝙ aqua ñ nutriat: nisi q̇a nutriens i potentia est sanguis: et in alia potētia longiore ista est ps mēbri hoīs Corpus v̇o simplex nō ꝯuertiť ad formā sanguineā reci piendam: nꝫ formā membri hūani nisi ꝯponať. ¶ Sed aq̄ est subā que adiuuat ad liquefacieñ nutriens et sub tiliandū: et vt cito currat et penetret in venas et in fora mina: nꝫ eē pōt absqꝫ hoc auxilio eiꝰ ꝯplemētū rei nutri menti. ¶ Amplius aq̄ diuersificanť non solū in subā a queitatis. veꝝ ēt ꝑm illud qꝺ eis admisceť et ꝑm qualita tem q̄ in eis est supans. ¶ Aque v̇o que sť aliīs melio res sunt aq̄ fontiū. Neqꝫ tñ oīum fontiū nisi fontiū terre libere in cuiꝰ territoriū nulla dispōnum qualitatū extra neaꝝ supat: aut aque q̄ sunt petrose q̇a sunt digniores ne terrestri putrefactiōe putrescant. ¶ Illa tñ q̄ est terre libere meliō est petrosa: nꝫ ex oī fonte terre libere: sed il la tm̄ q̄ preter hoc est currēs. Neqꝫ ois currens: nisi cur reus q̄ est soli et ventis discoopta. hoc nāqꝫ est ex eo ꝙ currens nobilitatē acq̇rit. Non currēti v̇o est cui acq̇riť ꝓpter discoopturam malitiā talis q̄lis non acq̇riť ꝓpť profunditatē et coperturā. ¶ Neqꝫ oīs currens disco opta nisi illa q̄ sup lutū incedit. Et debes scire ꝙ q̄ sup lutuꝫ vadit melior ē ea q̄ sup petras fluit. Lutū eni mū dat aquā: et aufert ab ea res extraneas sibi admixtas q̄ sunt in ea et colat ipsam: sed lapides non faciunt illud.
¶ Oportet āt vt lutū p qꝺ transit sit libeꝝ: et nō sit fe tidum neqꝫ lacunosuꝫ neqꝫ aliud. Qꝺ si hec aqua fuerit multa et forti cucurrerit cursu q̄ pp sui multitudinē illꝺ qꝺ ei admisceť i suā ꝯuertat nām: et que suo cursu ad so lem tendat. s. ad orientē: et ꝓprie ad eiꝰ estiuū erit meliō aq̇s: et q̄tomagis quū multū a suo elongabiť p̊ncipio.
¶ Et post hanc que ad septentrionalem vadit. ¶ Illa nāqꝫ que ad occidentē tendit et meridiē est mala: et ꝓp̊e quū meridionales exsufflauerit venti. ¶ Et illa q̇dem que a locis descēdit altis cū aliīs bonitatibꝰ est melior.
Et illa que ē sic est q̄si dulcis que dulcis eē imaginať: nꝫ vinū tollerat vt ex ea sibi admisceať nisi paꝝ: et est in pondere leuis: et cito infřať et cito calefit ꝓpterea ꝙ ē resoluta fřa in hyeme et caľa in estate: in q̄ nllo mō sapō supat aliq̇s: nꝫ aliq̇s odor: et cito descendit ab hypocon drīs: et qꝺ in ea coq̇tur cito coquitur et cito dissoluiť.
¶ Debes āt scire ꝙ pōdus ex expimentis est adiuuan tibus ad cognoscendū aque dispōem. ¶ Aq̄ nāqꝫ que est leuior in plm̄is dispōuꝫ est melior. Est āt quū cogno scitur pondus p mensurā. Et quū cognosciť si in duabꝰ aq̇s diuersis duo pāni. aut duo cotta vniꝰ ponderis ma defiant et postea vehemēter exsiccenť deide ponderenť q̇a aq̄ cuius cottū fuerit leuiꝰ erit melior. ¶ Sublima tio p̄terea et distillatio aq̇s rectificat malas. Et si istud non fuerit decoctio rectificat. Aq̄ eni cocta sicut testifi cati fueřt sapiētes minoris ē inflatiōis et velocioris descē sionis. ¶ Et torpidi q̇dem medicoꝝ existimāt ꝙ aq̄ co cte subtile resoluatur et ipsius remaneat spissum. vñ in coquēdo ipsam nō exit iuuamētū: qm̄ spissitudinē in aq̄ augmētat. Scire āt debes ꝙ aq̄ in sue aqueitatis diffini tione exit ex ptibus in subtilitate et spissitudie siľibꝰ: q̇a ē simplex: sed nō inspissať nisi propterea ꝙ frigoris q̄litas sup eam p̄ualuit: aut pp fortē terrestriū ptium ꝯmixtōeꝫ q̄ ob hoc ꝙ sť puissime ab ea nequeūt separi: nꝫ descēde re in ea: q̇a non sť tante quātitatis vt cōtinuatim aque scindere valeāt et in ea descēdere ob multā puitatē. ¶ Opꝫ gͦ vt eis accidat ꝯmixtio cū subā aque. Post hoc decoctio spissitudinē remouet que ꝓpter frigꝰ accit prio deiñ ptes aque vehementť rarificat donec fiat subtilioris subē vt possint ab ea separi ptes graues terrestres in eiꝰ spissitudinē retēte et ꝯstringāt eā descēdentes: et pp d̊scē sū ab ea sepenť et remāeat aq̄ puř et simplici ꝓpinq̄: et e rit illud qꝺ pp calefactionē fuit sepatuꝫ hōgeneuꝫ ei qꝺ remāsit: et ñ longinquū ab eo: q̇a quū aq̄ a ꝯmixto sepa tur eiꝰ ptes in subtilitate siľanť: nꝫ multū īterest inť illꝺ qꝺ subit: et inť illud qꝺ remanet. Decoctio gͦ nō subtili at aquā nisi ꝓpea q̇a aufert spissitudinē frigoris: et q̇a fa cit qꝺ ei ꝯmixtū ē dscēdere. ¶ Et huiꝰ q̇dē significatio exit: qm̄ quū aque grosse dimittunť longo tp̄e nō descē dit ex eis res de q̄ fit curañ: sed quū coquūť illico descē dit ex eis res mlťa: et fit aq̄ que remāet in pōdere leuis

⁊ clara. Et descẽsionis q̇dem cã est subtilitas q̃ ex ꝺco ctione acq̇rit. nõne vides ꝙ aq̃ magnoꝝ fluminũ sicut flumis gion: ⁊ ꝑcipue ille q̃ in postremo ei⁹ sumunt illi co quũ sumunt vehemen͛ sunt turbide: ⁊ postea i bre ui tp̃e in vna resessione subito ita clarificant ꝙ si alia vi ce residere faceres: nõ descenderet i eis res de qua eẽt curañ. ¶ Sũt autẽ qui aquã nili maxia laude extollũt ⁊ eius bonitates in q̃ttuoꝛ ↄpꝛehendunt. In longitudie manatõis ei⁹ ⁊ bonitate locoꝝ per q̃ vadit. Et q̇a i cursu suo a meridie tẽdit ad septentrionẽ subtilians illud qꝺ i ipso currit ex aq̇s. In multitudine ꝟo sui alie coĩcant ei ¶ In aq̇s autẽ aliꝭs si quottidie eas de vno vase in ali ud mutares: quottidie manifestã videres descensionẽ si cut in ꝑmis. Et ꝑter hoc nõ descendit ex eis qꝺ descen dere ↄsueuit nisi paulati ⁊ nõ cito: ⁊ cũ hoc non ꝑfecte clarificant. Et huius q̇dem cã est ꝙ ↄmixstiones terre stres leuit͛ a subã subtili descendũt in q̃ non est grossitu do nȝ viscositas nȝ vnctuositas: sed a spisso non tam faci le descendũt. ¶ Ampli⁹ decoctio subẽ acq̇rit subtilita tem ⁊ post decoctionẽ ↄcussus. Ex aquis quoqȝ lauda bilibus sꝫ aque pluuie: ⁊ ꝑcipue ille q̃ in estate eueniunt ⁊ ex nubib⁹ cum q̇bus accñt tonitrua. ¶ Turbidatio aũt vapoꝛis vnde gnãnt venti maximi cũ nubib⁹ venien tes turbidãt nubes ex q̇bus venit pluuia: iõqȝ eius subã est salsa ⁊ nõ pura. Sed tñ aq̃ pluuiali cito aduenit pu tredo: lȝ sit aqua melioꝛ ꝑpterea ꝙ est valde subtilis: et q̇a in ipsa coꝛꝛũpens terreus ⁊ aereus cito operat͛ ⁊ fit ei⁹ putredo cã cõputrescẽdi hũoꝛes ⁊ ipedit pect⁹ ⁊ vo cem. ¶ Quidã autẽ dixeẽt huius cãm esse ꝙ aque plu uie generant͛ ex vapoꝛe q̇ fuit ex hu̇itatibus diuersis su btiliatus. Sed si hoc eẽt cã aqua pluuie vituperabil͛: eẽt ⁊ non laudabil͛: sed nõ est ita: imo ꝑpter multã sue subẽ subtilitatẽ: qm̃ oĩs subtil͛ subã plus recipit passionẽ: ꝙ si aqua pluuie ebullierit ei⁹ receptio putrefactiõis minue tur. ¶ Acetosa quoqȝ quũ comedunt͛ tunc quũ necesse fuerit vti pluiali aqua opponunt͛ putrefactõi ⁊ ab impe dimento eius securitatẽ faciunt. ¶ Puteoꝝ ꝟo aque ⁊ aque ductuum: sunt male comparatione aquarum fon tium sunt enim aque constricte terrestreitates longo re cipientes tp̃e: iõqȝ esse non põt q̇n in eis aliq̃ sit putrefa ctio: qm̃ extracte fueẽt ⁊ ↄmote ꝟtute cogente: ⁊ nõ ꝟtu te q̃ sit in eis declinãte ad hoc vt manifestent͛ ⁊ expellã tur nisi ingenio ⁊ arte: q̇a via ꝑpinqua eis fuit adhibita ꝑ quã incesserũt. ¶ Et ex eis tñ ille sꝫ deterioꝛes q̇bus ex plũbo vie facte fueẽt: qm̃ ex eius ꝟtute aliq̇d assumũt vnde frequent͛ ad dysenteriã ducunt. ¶ Aqua ãt palu dis deterioꝛ aq̃ putei exit: q̇a manatio aq̃ putei acuit͛ ꝑ pter illud qꝺ de ipsa extrahit͛. vñ ꝑdurat eius motus ⁊ non multũ moꝛat͛ in ↄstrictiõe: nȝ manet in locis vñ ma nat lõgo tp̃e. ¶ Aqua ꝟo paludis ꝑpt͛ea ꝙ longo tp̃e moꝛat͛ in foꝛaminib⁹ terre putrefaciẽtis: ⁊ ei⁹ motus in manando ⁊ ingrediẽdo est mot⁹ tardus q̇ non ꝑuenit ex foꝛtitudine sue expulsiõis ꝑꝑ largitatẽ ma͛ie ipsius: nȝ est nisi in t͛ra coꝛꝛupta ⁊ putrida. ¶ Niuose ꝟo aque et glatiales sꝫ grosse. Et aque stãtes lacunales: ꝑcipue dis coop͛te male sꝫ ⁊ graues: q̇a in hyeme non infĩant͛ nisi ꝑ pter niues: iõqȝ gnãnt phl͛a ⁊ calefiũt in estate ꝑꝑ solem ⁊ ꝑpter putrefactionẽ: vñ generant cholerã. ¶ Et ꝑpt͛ spissitudinẽ q̇dem ipsaꝝ ⁊ ↄmixstionẽ terrestriũ cuȝ eis ⁊ ꝑpter resol͛onem subtil͛ eaꝝ generant͛ in eis q̇ eas bibũt splẽs: ⁊ eoꝝ mirach subtiliat͛: ⁊ inf͛ioꝛa ipsoꝝ ingrossant͛ ⁊ eoꝝ extrema macrescũt ⁊ humeri ⁊ colla: ⁊ comedẽdi desideriũ suꝑat in eis ⁊ sitis ⁊ ↄstringunt͛ eoꝝ ventres ⁊ difficile vomere pñt. Et est ẽt quũ perueniũt ad hydro pisim propterea ꝙ aquositas in eis retinetur. ¶ Et est qũ ꝑueniũt ad ap̃a pl͛mõis ⁊ splẽis ⁊ ad dysenteriã ⁊ sic cãt͛ eoꝝ pedes ⁊ man⁹ ⁊ ipsoꝝ epata debilitant͛ ⁊ nutri mentũ eoꝝ minuit͛ ꝑꝑ splenẽ: ⁊ generant͛ in eis mania ⁊ hemoꝛꝛoides ⁊ varices ⁊ ap̃ata laxa ⁊ pꝛop̃e in hyeme ⁊ mulieres durit͛ ipꝛegnant͛ ⁊ cum difficultate ꝑiunt: et ꝑiunt pueros ap̃osos ⁊ frequent͛ fit i eis mola ⁊ ipꝛegna tio mẽdosa: ⁊ eoꝝ pueri sepe patiunt͛ ramiceȝ: ⁊ magni varices ⁊ cruriũ vlcera. nȝ eoꝝ plage sanant͛: ⁊ acrescit eoꝝ desideriũ: ⁊ soluunt͛ duriter. Et est cũ nocumẽto et ap̃atibus i itestinis ⁊ q̃rtanis abundãt. et in senib⁹ febꝛes fiunt adurẽtes ꝑpter siccitatẽ naturaꝝ ipsoꝝ ⁊ ventriũ. ¶ Aque ꝟo non currẽtes quocũqȝ mõ fuerint stõ non ↄferunt ⁊ iudiciũ quidẽ eius q̃ ex cãnalibus haurit͛ est iudiciũ aque nõ currentis: Est tñ melioꝛ aq̃ non currẽ te ꝑꝑea ꝙ non longo tp̃e in vno moꝛat͛ loco: ⁊ quũ non currit ꝑculdubio aliq̃ in ea exit grauitas ⁊ foꝛtasse i m͛ tis eaꝝ exit stipticitas ⁊ ↄuertunt͛ cito ad calefacieñ: iõqȝ non sꝫ vtiles febꝛes hñtibus: ⁊ illis in q̇bus colera supe rat. In egritudinib⁹ ꝟo in q̇bus retentio ⁊ maturatio sꝫ nc͛rie sunt meliões. ¶ Aque p͛t͛ea q̇bus subã admisce tur metallina aut ei⁹ sil͛e: ⁊ aque sanguisugales oẽs ma le sꝫ. In q̇busdã tñ eaꝝ exit nutrimentũ. Illa enĩ in q̃ vir tus ferri suꝑat iuuamentũ ꝑstat ad hoc vt interioꝛib⁹ foꝛ titudo tribuat͛: ⁊ vt dereb ꝑhibeat͛: ⁊ vt ꝟtutes desidera tiue oẽs ꝑcedant. Et nos q̇dem eius dispõeȝ noĩabim⁹ et ei⁹ que ẽ q̃lis ipsa post. ¶ Nix ꝟo ⁊ aq̃ glatialis quũ munda fuerit ⁊ non ↄmixta aliꝭ rei ꝟtutem hñti malam: siue soluat͛ ⁊ fiat ex ea aqua: siue quũ ea de foꝛis inf͛iet͛ aqua: siue ipsa mutet͛ in aqua erit bona. Et suaꝝ q̇dem diuisionũ dispõnes non diuersificant͛ diuersitate multũ extranea: sed est spissioꝛ q̃ oẽs aque: ⁊ nocet debilitatẽ hñtibus neruoꝝ: sed quũ coquit͛ ad bonitateȝ redit. ¶ Qꝺ si aqua glatial͛ ex aquis malis fuerit: aut fuerit nix virtutẽ ↄtrahens malã ⁊ extraneã a locis in q̇bus ceci dit erit melius vt cũ ea inf͛iet͛ aqua q̃ ab istius ↄmixstiõe sit occulta. ¶ Aqua ꝑterea temꝑate f͛ra sanis melioꝛ ẽ aq̇s oĩbus: lȝ neruos ipediat et ap̃a in interioꝛib⁹ hñtes ledat. Ipsa. n. appetitũ excitat et stõuȝ foꝛtẽ efficit. Aq̃ ꝟo cal͛a digõnem coꝛꝛũpit et facit nataꝛ cibũ: nȝ illico ex tinguit sitim: et est quũ ad hydropisim adducit et ethicã et ↄsũmit coꝛpus. ¶ Aqua ãt calefacta cũ fuerit tepida facit nauseam: et quũ fuerit calidioꝛ q̃ hec et i ieiunio bi bita fuerit multotiẽs stõuȝ lauabit et ventrem soluet. eaȝ tñ frequent͛ bibere est malũ: q̇a stõi debilitat ꝟtutem. Il la ꝟo que multũ est cal͛a est quũ colicã resoluit: et splenis ventositates frãgit. ¶ Et illi q̇dem q̇bus aqua cal͛a ar te iuuamentũ pꝛestat sunt epilepsiam hñtes et mel͛iam et capitis doloꝛẽ frigidũ et asma et ophthalmiã et bothõ in gutture et siccitatẽ et ap̃a post aures hñtes et rheuma tismos et vlcera in diaphꝛagmate et iparis sol͛onẽ i ꝑte pectoꝛis. Mẽstrua p͛t͛ea ꝑuocat et vꝛinã et doloꝛes se dat. ¶ Aqua ꝟo salsa macrescẽ͛ fac͛ et exsiccat et ꝑmo facit ventrẽ ꝑꝑ vim radendi q̃ in ea exit. postea restrigit ventrẽ in fine ꝑꝑ siccitatẽ que est in eius nã: et coꝛꝛũpit sanguinẽ. ergo pꝛuritũ gnãt et scabiẽ. ¶ Aqua ꝟo tur bida lapidem gnãt et oppillões. iõqȝ post ipsam res co medenda est pꝛouocatiua: lȝ ventrẽ hñti plerũqȝ ↄferat ipsa: et oẽs relique aque grosse et graues ꝑꝑea ꝙ in ei⁹ ventre tenent͛: nȝ cito descendit. Est cui⁹ quidã tyriacis exñt res vnctuose et dulces. ¶ Aqua ãt salis armonia ci ventrẽ resoluit si i ea sederint: aut ex ea biberit: aut ex

ea factū fuerit clisterī. ¶ Aq̄ ꝑterea alumiose mēstruoꝝ
sup̄fluitatē currere nō p̄mittunt: nꝫ spuere sanguinē: ⁊ ꝓ
hibent illud qđ de hemorroidibꝫ egredit̄: sed corpora q̄
febribꝫ sunt apta fortit̄ ad eas p̄ducunt. ¶ Et ferree q̄
dem splenē resoluūt ⁊ non coire valentes adiuuāt. Eree
v̄o corruptioni ꝯplexionis vtiles exn̄t. ¶ Quū aque di
uerse ⁊ bone ⁊ male ꝯmiscebunt̄ fortior sup̄abit. ¶ Et
nos q̄dē declarabimꝫ regimē aquaꝝ corruptaꝝ in capꝫ
de regimine iter agētiū. ¶ Et qđ de iudicijs aque ⁊ su
is ꝓprietatibꝫ ⁊ modis suaꝝ ꝓp̄etatū remansit in capꝫ
aque qđ ē ī medicis simplicibꝫ noīabimꝫ si deꝫ voluerit.

¶ Caplm. xvij. de eis q̄ ꝓueniūt ex retētiōe ⁊ eūatōe.

Retentio eiꝫ qđ nālit̄er eūari dꝫ: aut est ex debi
litate v̄tutum expulsiuaꝝ: aut ex fortitudine v̄
tutis retentiue ⁊ retinet̄ ab ea: aut ꝑꝑ debilita
tem virtutū digestiuaꝝ. vn̄ elongat̄ mora rei ī receptacu
lo: iō ꝙ retinent eā ibi v̄tutes nāles donec digō ꝯpleat̄:
aut ꝑꝑ viaꝝ coangustionē: aut ꝑꝑ opillatōes que sunt ī
eis: aut ꝑꝑ grossitudinē materiei aut ꝓpt̄ ipsius visco
sitatem: aut ꝓpt̄ eius multitudinē quā expulsiua neq̄t
sup̄are: aut ꝑꝑ defectū sentiendi illud qđ necesse ē expel
li quēadmodū accīt in colica icteritia: qm̄ est quū virtus
voluntaria adiuuat in expellēdo: aut q̄a v̄tutes nāles ad
aliam ꝑtem tendūt: sicut in crisibꝫ accīt retētio vrine: aut
stercoris ꝑpea ꝙ eūatio cretica est in ꝑte alt̄a. ¶ Quū
qꝫ retentio eiꝫ qđ eūari dꝫ acciderit ꝓuenient egritudies
¶ Que āt sunt ex egritudinibꝫ ꝯpositis: sunt oppillatō
⁊ laxitas ⁊ spasmus hūidus: ⁊ que eis sīlia exn̄t. ¶ Sꝫ
ex mō egritudinū ꝯplexionis sunt putredo ⁊ caloris innati
ꝯstrictio ⁊ ipsius in igneitatē ꝯuersio: ⁊ caloris īnati exti
ctio ex ꝓlixitate ꝯstrictōis ⁊ eius fortitudine: q̄ꝓpter
eam frigus sequit̄ ex sup̄antia ēt hūitatis super corpus.
¶ Cōes v̄o egritudines sīt receptaculoꝝ fissura ⁊ eorū
disruptō. ¶ Fastidiū quoqꝫ est vna ex cāis deterioribꝫ
haꝝ egritudinū: ⁊ ꝓp̄e quū euenerit postq̄ ꝯsueuit eue
nire vacuitas: sicut accīt in multa saturitate in annis fer
tilitatis pꝫ superfluā famē ⁊ in annis sterilitatis. ¶ Ex
egritudinibꝫ v̄o ꝯpositis sūt apata ⁊ bothor. ¶ Eūatio
aūt eius qđ dꝫ retineri est aut ꝓpt̄ fortitudinē virtutis
expulsiue: aut ꝑꝑ debilitatē retentiē: aut ꝓpt̄ea ꝙ mā
nocet grauitate ꝑꝑ sui multitudinē: aut descensionē ꝓ
pter ventositatē: aut ꝑꝑ mordicationē sui acrimonia ⁊ a
cuitate: aut ꝑꝑ materiei subtilitatē q̄ fiet sicut qđ eliqua
tur ꝑ se. vn̄ ad expelleñ fiet facilis. Est ēt quum ipsaꝫ vi
aruꝫ iuuat amplitudo quēadmodū accīt in eliqñ sp̄ma:
aut ꝓpterea ꝙ in longitudīe scindit̄: aut incidunt̄: aut ī
latitudīe: aut q̄a eaꝝ aperiunt̄ orificia: sicut accīt in exi
tu sanguis ex naribꝫ. ¶ Et est quū accīt h̄ largitas ꝑꝑ
cām que exteriꝫ accīt aut iterius. Quūqꝫ eūatio eiꝫ qđ
retineri dꝫ acciderit ꝓueniet ꝓpt̄ ipsam ꝯplexionis f̄ritas
ꝓpt̄ eūationē materiei q̄ erat apta ad accēdeñ ex q̄ ca
lor nutrit̄ innatꝫ. Et fortasse ꝓueniet iñ calor ꝯplexionis
quū illud qđ eūabit̄ ꝯplexionis fuerit f̄re: sicut phl̄a: aut fu
erit circa equalitatē ꝯplexionis: sicut sanguis: q̄a cal̄m calo
re sup̄abit sup̄fluo sicut chol̄a ⁊ calefaciet. ¶ Et ex ip̄a
q̄dem semꝑ accidet siccitas eñal̄r. Et est quū ex ipsa ꝓ
uenit hūiditas ſm ꝯsiderationē quā noīauimus ī accidē
talitate cal̄itatis. ¶ Et est quū hūor siccās eūabitur ñ
sup̄flue ⁊ ꝑꝑ caloris innati defectū qñ nutriens ꝑfecte
digerere nō valet vn̄ phl̄a acrescit. hec tn̄ hūiditas ꝯplexio
ni non confert innate: neqꝫ est innata sicut calor ille nō
est innatꝫ. Qđ si sup̄flue eūat̄ sequit̄ ipsam f̄iditas ⁊ sic
citas in subā membroꝝ ⁊ in eoꝝ nā: lꝫ alicui ipsoꝝ calor

accidat extraneꝫ ⁊ humiditas ñ bona. ¶ Egritudies q̄
dem instrūales q̄ eūationē sequūt̄ superfluā sīt oppillatio
ꝓpt̄ sup̄fluam ēt venaꝝ siccitatē ⁊ ꝓpt̄ earū coarcta
tionē. et seq̄tur eam spasmus ⁊ cuzeꝫ. ¶ Retentio v̄o ⁊
eūatio q̄ sunt eq̄les. s. ille q̄ in hora ꝓueniūt qua est neces
se ꝯferentes sīt ⁊ vitam ꝯseruantes sanā. Et iam q̄deꝫ lo
quti fuimꝫ de rebus q̄ sua gnālitate sīt nc̄rie: lꝫ sit quum
ꝑl̄m suaꝝ sp̄eꝝ ñ ē nc̄riū. Nūc gꝫ ad alias cās ꝓcedamꝫ.

¶ Caplm. xviij. est ſmo v̄lis de cāis que casualiter cor
pori accidūt ⁊ non sunt nc̄rie neqꝫ impedientes.

Loq̄mur nunc de cāis non nc̄rijs ⁊ non ip̄edie
tibus. Et sīt que sua gnālitate non sīt nāles: nꝫ
nāe ꝯtrarie. ¶ Et iste q̄dem sunt cāe corpori
obuiātes ꝑter aerem q̄ est nc̄rius: sicut balneatio frican
di sp̄es ⁊ alie. Incipiemꝫ autē ⁊ dicemus ꝙ cāe q̄ in cor
pore hoīs sīt agentes exteriꝫ ꝑꝑ obuiationē duobus ope
rantur modis. ¶ Operant̄ eni in ipso aut penetratiōe
illius qđ ex eis subtiliat̄ in poris ꝑ virtutē penetratiuaꝫ
que est ī ipsis. Aut q̄a membra sibi attrahūt eas per po
ros suos. aut iō ꝙ vnū istoꝝ ab alt̄o iuuat̄ ¶ Alt̄ v̄o mo
dus est vt nulla operent̄ ꝯmixtione sed q̄litate pura cō
uertente corpꝫ. Et istud quideꝫ est aut iō ꝙ h̄ qualitas
aut est in effectu sicut epithima infrīatum in effectu qđ ī
frigidat: aut empl̄ꝫ calefcūꝫ in effectu qđ calefacit: aut ē
ꝑpea ꝙ qualitas h̄ est in potētia: sed calor īnatus q̄ est ī
nobis ꝯmouet virtutē agentē in ea ⁊ adducit ipsaꝫ ad ef
fectū: aut ꝑꝑ ꝓprietatē. ¶ Sunt āt ex rebꝫ que obui
ando mutāt ⁊ quum ingrediunt̄ corpꝫ non mutant: sicut
cepe quū exteriꝫ ad mōꝫ empl̄i corpori supponunt̄ vul
nerant: sed interiꝫ recepte nō vulnerāt. Et sīt ex rebꝫ alie
q̄ ad hoc ꝯtrarie huic exn̄t: sicut cerusa que quū bibitur
vehement̄ mutat: sed qū ex ea fit epithima nihil ex hoc
operat̄. ¶ Et sūt ex eis q̄ nullo hoꝝ duoꝝ modoꝝ ope
rantur. Et huiꝫ quidē cā in diuisione ꝑ̄ma sex reruꝫ exit
Una est ꝙ quū tale aliq̄d quale cepe ingredit̄ corpꝫ vir
tus digestiua īcipit ꝯstringere ipsuꝫ ⁊ cito mutat eiꝫ ꝯplexio
nem: ⁊ debilitat eā ⁊ non dimittit eā incolumeꝫ tanto tē
pore vt in tali q̄le illud possit efficere suam opōneꝫ et in
terius vulnerare. ¶ Et alia est ꝙ ſm ꝑl̄m comedit̄ mi
xta cū re alia. ¶ Et 3a est ꝙ ꝯmiscet̄ in receptacul̄ nutri
entis alijs hūiditatibꝫ que ipsam submergūt et eiꝫ fran
gunt fortitudinē. ¶ Et q̄rta est ꝙ quū est exteriꝫ in vno
ponit̄ situ: sed interiꝫ non q̄escit se mouēdo. ¶ Et q̄nta
est ꝙ exteriꝫ multū stricte tenet̄: sed interiꝫ tangit nō ad
herēdo. ¶ Et sexta est qm̄ quū est interiꝫ ꝑ̄ꝑationē eiꝫ
ipsa virtus nālis regit ⁊ cito eiꝫ expellit sup̄fluitatē ⁊ bo
num in sanguinē ꝯuertit. ¶ Eius v̄o qđ ex ceruse dispō
ne diuersificat̄ cā est ꝙ cerusa est grosse nāe ⁊ grossarū
partiū: q̄ꝓpt̄ quū est de foris nō penetrat in poris: et
si penetrat nō ꝓuenit ad poros sp̄s: nꝫ ad mēbra ꝑ̄ncipa
lia: sed quū comedit̄ est res huic ꝯ̄ria. Et ēt nā veneno
sa q̄ est in ea nō efficit impressionē: nisi ip̄ressione sup̄flua
a calore īnato q̄ est in nobis ī ea: et hoc q̄dem non acq̄ri
tur ipsa obuiatiōe extrinseca. ¶ Et nos fōtasse reitera
bimꝫ tibi in libro de simplicibꝫ medicinis v̄ba mōi istiꝫ.

¶ Capitulū. xix. de eis que ꝓueniunt ex balneatiōe
et fricatione ad solem.

Quidā ornate loquentiū dixit. ¶ Ex balneis
melius est cuiꝫ fabrica est antiq̄: et cuiꝫ aer am
pliat̄: et cuius aq̄ est dulcis. Et alius addidit
vt balneator ignē suum mēsuret ſm ꝯplexionem eiꝫ q̄ ipsuꝫ
vult ingredi. ¶ Debes āt scire ꝙ opō nālis balnei est
calefacere suo aere et humectare sui aq̄. Et ꝑ̄ma cā est

infrīans ⁊ humectās. ¶ Et frīa calefaciēs ⁊ humectans ¶ Et tertia calefaciens ⁊ desiccās. ¶ Et nꝫ attendē da sunt v̄ba illius q̇ dicit ꝙ aq̄ nō hūectat mēbra interio ra quū bibit̄: aut quū ei obuiat̄. Sꝫ plerūqꝫ ex balneo post illud qđ noiauim⁹ de suis ipressionib⁹ ⁊ mutatiōib⁹ alie accn̄t mutatōes. Quarꝫ quedā sunt p accn̄s ⁊ q̄daꝫ sunt per essentiā. ¶ Est nāqꝫ quū accidit balneo vt suo infrīet aere ꝑpterea ꝙ multū caloris resoluit innati ⁊ vt membroꝝ ēt subās exsiccet ꝑpterea ꝙ vehement̄ hūores resoluit nāles: lꝫ extraneos augeat hūores. Quūqꝫ eius aqua multe est cal̄itatis cutis ex ea horripilat̄ ⁊ inspissā tur eius pori. ¶ Quare ei⁹ huitate nil vadit ad corpus nꝫ bn̄ resoluit. Est tn̄ quū eius aq̄ calefacit ⁊ est quū in frigidat. ¶ Sꝫ eius q̇dem calefacere est: iō ꝙ multū est cal̄a ⁊ qū ipsi⁹ calor pu⁹ ē mior q̄ꝫ tepide ifrīat et hūectat et ꝑpter ꝯstrictionē qū fuerit frīa: q̇a calorē ꝯstringit q̇ ex eius aere est habit⁹ ⁊ ꝯiungit ipsum viscerib⁹ quū obuia uerit corpori ipsa exn̄te frīa. Eius v̄o infrīare erit quū in ea aliq̇ se multū balneauerit. duob⁹ nāqꝫ infrīat mōis vn⁹ est qm̄ aque nā in vltio rei frīa exit lꝫ calōe accidētali ca lefaciat q̇ non ꝑmanet: sed tollit̄ ⁊ remanet opō nālis ꝑ pter illud qđ ex aq̄ penetrauit in cōp⁹: ⁊ est infrīatio ⁊ ēt q̇a aqua siue sit calida siue frīa est hūida. Iō quum mlt̄ū hūectauerit calorē ꝯstringit innatū ꝑpter multā sui hūi ditatem ⁊ extinguet ipsū ⁊ infrīabit. Est ēt qū balneuꝫ re sol̄one calefacit qū inuenit nutrimentū qđ non fuit dige stum: aut inuenit hūorem frīuꝫ q̇ non fuit maturat⁹. Illđ eni digerit ⁊ hunc maturat. ¶ Est p̄terea quū ingredi untur balneū ipso sicco ⁊ exiccat ⁊ ꝯfert hydropisiꝫ hn̄ tibus ⁊ laxitatē. Et est qum ingrediunt̄ ipsum eo hūido ⁊ hūectat. ¶ Est ēt quū in ipso diu morant̄ ⁊ exiccat ꝑ pter resol̄onē ⁊ sudorē. Et est quū in ipso paꝝ morant̄ ⁊ hūectat qū corpus ab eo exiccat̄ anq̄ꝫ egrediat̄ sudor. ¶ Et est qū balneū igrediunt̄ ieiuni ⁊ vacui ⁊ vehem̄t exiccat ⁊ macrescere facit ⁊ debilitat. ¶ Et est qū ipsū ingrediunt̄ illico post saturitateꝫ ⁊ ipinguat ꝑpterea ꝙ mām ad exteriora trahit corporis. Uerūtn̄ oppillatōes efficit ꝑpter qđ sui cā a stō ⁊ ab epate nutrimētū ad mē bra trahit̄ non coctū. ¶ Et est quū in fine prie digōis ⁊ anq̄ꝫ adsit vacuitas ingrediunt̄ ⁊ ꝯfert ⁊ ipinguat me diocriter. ¶ Qui āt balneū ingrediunt̄ ꝑpterea vt hu mectent̄ sicut ethicā patientes faciunt: debent i aq̄ mer gi nisi debilitent̄: ⁊ postea ex oleo inungi. iō vt in hūecta tione fiat augmentū: ⁊ vt teneat̄ aqueitas q̄ in poris pe netrauit ⁊ ꝯstringat̄ inter cutē ⁊ nō longa ibi moret̄ mo ra ⁊ locū eligant temꝑatū ⁊ in balnei terrā multā ꝑiici ant aquā: iō vt vapor elarget̄ ⁊ aer humectet̄. Et a bal neo deferant̄ sine sollicitudie ⁊ labore q̇ eis accidat sup lectū ⁊ inungant̄ vel odorent̄ illico qū egrediunt̄ ex bn̄ redolentib⁹ frigidis: ⁊ dimittant̄ in domo in q̄ hoies de nudātur hora vna: donec eis attractio aeris temꝑata ad eos redeat: ⁊ ad potan̄ tribuat̄ eis paꝝ ex hūectantibus sicut aq̄ ordei ⁊ lac asine. ¶ Qđ si q̇s eoꝝ multā in bal neo facit morā: timet̄ ne suꝑueniat ei sincopis: ꝑpterea ꝙ calesit cor ⁊ ꝯmouet̄ sincopis. ¶ In balneo p̄terea cum multis ei⁹ iuuam̄tis adsunt nocum̄ta. Facit eni su ꝑfluitates ad mēbra in q̇bus est debilitas leuit̄ descēdē ⁊ laxat corp⁹ ⁊ ipedit neruos ⁊ resoluit calorē innatū ⁊ comedēdi desideriū deiicit ⁊ coeūdi debilitat virtutem. ¶ Balneū quoqꝫ dr̄ias hꝫ a ꝑte aquaꝝ que in ipso flu unt. Si eni fuerint nitrose: aut marie: aut sulfuree: aut cineritie aut salse nā aut ingenio. s. ꝙ in eis aliq̇d hoꝝ ap ponat̄: aut i eis coquat̄: sicut staphisagria: aut sicut bac ce lauri: aut sicut sulfur: aut his silr̄ia resoluēt ⁊ subtilia bunt: ⁊ auferent laxitatē ⁊ ꝑhibebūt humorū descensio nem ad aꝑata: ⁊ venā hn̄tibus ciuilem ꝯferent. ¶ Eree v̄o aque ⁊ ferree ⁊ salse ēt iuuant in egritudinib⁹ que sūt ex frīitate ⁊ hūiditate ⁊ in dolorib⁹ articuloꝝ ⁊ podagre Et ꝯferūt laxitati ⁊ asmati ⁊ egritudinib⁹ renū ⁊ fractu re restauratione fortem efficiūt ⁊ ꝯferunt carbunculis ⁊ vlcerib⁹. ¶ Et enee q̇dem ori ꝯferūt ⁊ vule ⁊ ocl̄o laxo ⁊ hūiditatib⁹ auris. Ferree v̄o stōum iuuant ⁊ splenem ¶ Et nitrose q̇dem ⁊ salse capitib⁹ ⁊ pectoris auxiliuꝫ p̄bent q̄ mās recipe solent: ⁊ ꝯferunt stō hūido ⁊ hn̄tib⁹ hydropisim ⁊ inflationē. ¶ Aq̇s aluiosis ⁊ atramenta libus balneari ꝯfert sputo sanguineo ⁊ egressioni sangui nis ab ano et menstruis et nausee et vomitui sine cā et ca cesie et multo sudori. ¶ Sulfuree v̄o aq̄ neruos mūdifi cant et dolores distēsionis et spasmi sedāt et corporis su perficiē a bothor et vlcerib⁹ malis antiq̇s et signis viola ceis mundificāt et a pāno et mōphea et albaras et resol uunt suꝑfluitates ad iūcturas et splenē et epar descēdē tes: et uulue duritiei ꝯferūt: sed stōum laxant et desideri um deiiciunt. ¶ Marine āt aq̄ caput ei⁹ q̇ in eis balnea tur replent. Iōqꝫ q̇ in eis balneat̄ caput in ipsis ponere non dꝫ: et in eis t̄pe post tēpus eoꝝ calefiūt ꝯpl̄ones et ꝑprie mr̄ix et vesica et colon. et iō oēs sūt male et graues ¶ Qui āt i thermis voluerit balneari oportebit vt bal neet̄ in eis q̇ete et suauit̄ et ordinati et n̄ subito. Et nos fortasse reiterabim⁹ in capl̄o de ꝯꝛuatione sanitatis ser monē đ eē balnei et ꝯtinuan̄ erit qđ ibi dicem⁹ ei qđ hic ante dixim⁹. et silr̄ loq̄mur qū đ potu aq̄ frīe tractabim⁹.

¶ Caplm̄. xx. de his que ꝑueniunt ex vsu solis.

IN arena sepeliri et voluptāi i ipsa et in oculo balneari et sup faciē aq̄ rorari: et in sole cal̄o fricari et p̄cipue se mouēdo: et q̄ꝫtoplus se mo uendo motu forti sicut cito eundo et saliēdo est ex eo ꝙ suꝑfluitates vehement̄ resoluit et diminuit et sudorē effi cit et inflationē egredi facit et soluit aꝑata laxa et hydro pisim: et ꝯfert in asmate et i aeris attractiōe in q̄ est neces se alas tendere et resoluit dolorē antiquū frīm capitis et cerebꝝ: cui⁹ est ꝯpl̄o frīa forti⁹ efficit. Qū āt qđ ē sub eo non fiet lentū sed remanebit ei⁹ locus sicc⁹ ꝯfert dolori bus scie et renū et dolorib⁹ lepre et suffocationib⁹ mr̄icis et mūdificat matricē. ¶ Qđ si aliq̇s i sole steterit inspis sabit corp⁹ et indurabit et exiccabit ipsuꝫ: quēadmoduꝫ cauteriū sup̄ poroꝝ orificia et ꝑhibebit resol̄onē. In so le āt in vno loco morari est deteri⁹ in adurēdo cuteꝫ q̄ꝫ i ipso ambulare et est plus ꝑhibens resol̄onem. ¶ Et a rene q̇dem que i desiccando hūores sūt fortiores in ꝑte cutis sūt arene marine. Et est qū super eas cal̄as exn̄tes sedēt et est qū in eis sepeliunt̄. Et est quū sup corp⁹ pau latim asꝑgunt̄ et resoluūt dolores et egritudies predcās in capl̄o de sole. ¶ Ad vltimū v̄o vehement̄ exiccāt cōr pus. ¶ Semicupiū v̄o ingredi plenū ex tali q̄le est ole um est qū ꝯfert laxitudinē hn̄tib⁹ et febres patientib⁹ lō gas frīas et eis q̇ cū febrib⁹ dolores hn̄t neruoꝝ et articu loꝝ et hn̄tibus spasmū et cuzeꝫ et vrine retētionē. Et oꝫ vt oleū extra balneū sit calefcūꝫ. Qđ si i ipso vulpes co cta fuerit aut dalion et factū fuerit quēadmodū noiaui mus: erit medicamen meli⁹ qđ esse posit dolorē hn̄tibus iuncturaꝝ et podagrā. Faciē v̄o madefacere et sup ipaꝫ aquā rorare v̄tutē viuificat q̄ est laxata a nocum̄to et in flāmatōe febriū et qū adest sincopis: et prope ex aq̄ rosa cea et aceto. et ē ēt cū desiderio medicat̄ et ipꝫ erigit: et obest rheūatismos patiētib⁹ et dolorē frīꝫ capitis hn̄tib⁹.

¶ Sũma sa ad numerandũ vnãquãq; cãm cuiusq; ac
cidentium corporaliũ. que. xxix. continet capl'a.

¶ Capl'm primũ est de causis calefacientibus.

Calefacientiũ multe sᵗ cause. ex q̇bus sᵗ nu
trimentũ in quãtitate tẽpatũ ⁊ motus tẽ
pati in q̇bus ingrediunt' exercitia tẽpata
⁊ tẽperata fricatio ⁊ tẽpata ↄpl'o ⁊ vento
sarũ absq; scarificatione positio. Que eni cum scarifica
tione est infr̃at pp eũatione. ¶ Motus ẽt q̇ parũper p
tinet fortitudi ⁊ multitudi ⁊ nʒ est sup̃fluus ⁊ nutrimen
tum cal'm ⁊ medicina cal'a: ⁊ balneũ tẽpatũ sicut sciui
sti. qð suo aere ⁊ aq̃ calefacit ⁊ artificiũ calefaciens ⁊ ñ
sup̃flue calefacientiũ obuiatio: sicut aeꝝ ⁊ empl'oꝝ ⁊ vigi
lie eq̃les et somnus tẽpatus s̃m ↄditionẽ predictã. Et
ira s̃m oẽm dispõnem et tristitiaʒ qum non tanta fuerit
vt infr̃et et gaudiũ tẽpatuʒ. ¶ Et est ẽt putredo cuꝰ
propetatis est vt cal'itatẽ extraneã euenire faciat et non
ampliꝰ. Et eius q̇dem opõ est aliud a calefactiõe abso
luta et ab adustione. Calefacere nãq; minꝰ est proculdu
bio q̃ adurere: multotiẽs eni accit et non efficit putrefa
ctionẽ. Et est qum añ putrefactionẽ accidit. ¶ Putre
factio eni sepe accit qum i corpõe remanet postq̃ ab ea
cã extranea calefaciẽs separat' et cal'itas extranea in mã
hũida accendit': et eiꝰ hũiditatem mutat ab eo qð ↄpl'o
ni subẽ in q̃ est erat ↄueniens ita q̃ eam ad aliã ↄpl'onuʒ
spãlium nãlium non ↄuertit. ¶ Est nãq; qum cal'itas et
hũiditas mutant' ab hoc quod vni ↄpl'oni cõueniunt et
fiunt aliȷ̃ ↄpl'onum nãliuʒ ↄgrue: qð q̇deʒ nõ est putrefa
cere sʒ digerere. Adurere v̇o est vt subã hũida a sicca se
paret' subã: ita q̃ illa sublimet' et ista descẽdat. ¶ Cale
facere ãt simpl'r est vt oẽs hũores s̃m suas spãles rema
nent nãs: sed plus fiant calidi. ¶ Et de calefacientibꝰ
q̇dem est spissitudo supficiei corporis: calefacit eni ppea
q̃ vaporẽ retinet et raritas intꝰ in corpore q̇a calefacit p
pterea q̃ vaporẽ dilatat. ¶ Gal'. ãt has oẽs cãs in q̇n
q; generibꝰ ↄprehẽdere ↄsueuit. s. motu nõ sup̃fluo et ob
uiatione eiꝰ qð nõ sup̃flue calefacit et mã cal'a q̃ corpori
aduenit et spissitudine et putrefactione.

¶ Capl'm secundum de infrigidantibus.

Infrigidantiũ ẽt multe sᵗ spẽs. s. motꝰ sup̃fluꝰ
q̇ calorẽ innatũ sup̃flue resoluit. Et q̇es super
flua: qm̃ coadunat et claudit calorẽ et nutrim̃
tum multũ et sup̃fluum comestũ aut ebibitũ. Et eiꝰ sup
flua paucitas et nutrimentũ f̃rm et medicina f̃ra. ¶ Et
obuiare ei qð sup̃flue calefacit ex aeribꝰ et empl'is et aq̇s
thermaꝝ. hec eni laxant corpus et resoluit' ab eo calorꝰ i
natus. ¶ Et obuiare ei qð tẽperate calefacit longo tp̃e
sicut multa i balneo mora: qm̃ calorẽ suffocat inatũ. Et
obuiare ei qð s̃m potẽtiam infr̃at et in p̃nti hora cal'ʒ exi
stat. Et retentõis sup̃fluitas: qm̃ calorẽ suffocat innatũ
¶ Et in eũatione sup̃fluitas: qm̃ innati caloris mãʒ de
struit ppterea q̃ sp̃s eam et oppillatões q̃ sunt ex super
fluitatibꝰ sequunt'. Et de illis est vehemẽter stringerẽ mẽ
bra et vt stricta p̃maneant: qm̃ infr̃at et ppea q̃ caloris
viam claudit. ¶ Et tristitia sup̃flua et timor nimius et
gaudiũ nimiũ et delitie sup̃flue. Et artificiũ infr̃ans et
cruditas q̃ putrefactiõi est opposita. ¶ Galienꝰ v̇o me
dicoꝝ p̃nceps eas in sex solet ↄprehendere cãs. s. motu
sup̃fluo et q̇ete sup̃flua et obuiatõe eius qð infr̃at aut qð
vehemẽter calefacit donec resoluat et mã infrigidans et
vehemẽtia spissitudinis et nimia nutrimenti paucitas.

¶ Capitulum tertium de humectantibus.

Humectantiũ multe sᵗ cãe. Ex eis nãq; est sicut
q̇es et somnꝰ: et illud ẽt retinere qð eũari sole
bat et hũorem siccantẽ eũare et nutrimentum
multũ et hũectans nutrimentũ et medicina hũectans et
hũectantibus obuiare et p̃cipue balneo et post comestio
nem pprie. Et obuiare ei qð infr̃at qm̃ hũorem retinet
Et obuiarẽ ei qð calefactiõe tenui calefacit: qm̃ humorẽ
currere facit et gaudiũ temperatũ.

¶ Capitulum quartum de desiccantibus.

Desiccantia quoq; sᵗ multa: velut motus et vi
gilie et vehemẽter eũare. Et ex eis est coitus.
Et nutriẽtium pancitas et vt sint sicca: Et me
dicine desiccantes et motuũ aĩalium frequentia et desic
cantibus obuiare. Et ex illis ẽ in aq̇s balneari stipticis
Et ex eis est frigus qð ↄgelat: qm̃ p̃hibet membrũ sibi
nutrimentũ attrahere: et ppea q̃ ipsum ↄstringit: q̇re op
pillationes in eo accidũt que nutrimentũ penetrare nõ
p̃mittunt: et ex eis ẽ obuiare ei qð ẽ caloris vehemẽtis q̇
sup̃flue resoluit donec ex eis est multũ balneari.

¶ Capitulum q̇ntum de cãis figurã corrumpentibus.

Ex cãis figurã corrũpentibus sᵗ cãe que in p̃n
cipio creature accidẽrt pp quas v̇tuti informa
tiue aut digestiue q̃ sunt in sp̃mate sue opõnis
ↄplementũ deficit. ¶ Et ex eis sᵗ cãe que accñt quũ a
mr̃ice separ'. et ex eis sᵗ cãe que accñt quũ infans ligat'
et qũ tenet'. Et alie cãe p̃mitiue q̃ extrinsecꝰ adueniũt si
cut casus aut p̃cussio. Et ex eis sᵗ cãe q̃ accñt ppterea
q̃ se vult mouere añq̃ mẽbra durescant et añq̃ ambula
re possit. Et ex eis sᵗ cãe egritudiales sicut lepra et ptisi
sis et spasmus et extẽsio et palysis. Et est qum ↄuenit
ppter pinguedinẽ nimiã. Et est qum accit ppter super
fluam matiẽ: et est qũ propt' apata: et est qum pp infirmi
tates situs: et est quũ accit pp ↄsolidatõis vlceꝝ malitiã

¶ Ca. vi. d' cãis oppilatõis et coangustatõis cãnaliũ.

Oppilatio accit aut ppter cãm extraneã q̃ i cã
nali cadit: et hoc aut erit extraneũ in suo generẽ
sicut lapis: aut extraneũ in q̃titate sui: sicut fex
multa: aut extraneũ in sua q̃litate: et hoc erit aut ppter
suã grossitiẽ: aut q̇a est ↄgelatũ sicut sanguisuga illa q̃ cõ
gelata est. He q̇dem sᵗ partes eiꝰ qð oppilat ppea q̃ in
cãnali cadit: ex q̇bus sᵗ q̃ in suo loco in cannali fixa ma
nent: et ẽ ex eis qð i suo loco est mobile. Et est qũ accit
oppilatio ppterea q̃ clausum fuit foramẽ pp vlceris cõ
solidationẽ qð in ipso factũ fuit: aut pp nascentiã addite
rei sicut carnis verrucose claudentis. Aut q̇a cãnal' pp
ap̃atis ↄprimentis vicinitatẽ coopitur: aut pp ↄstrictio
nem q̃ fit propt' forte frigus. aut pp vehementẽ siccitatẽ
q̃ propt' stipticantia accit: aut propt' v̇tutis retentiue for
titudinẽ aut propt' fortẽ ligaturã. In hyeme quoq; mĺ
te fiunt oppilatiões propt'ea q̃ sup̃fluitates multuʒ reti
nent' et propt'ea q̃ frigus stringit.

¶ Capl'm septimũ de cãis amplitudinis cannaliũ.

Cannalis ampliat' aut propt' retentiue debilita
tem: aut propt' fortẽ expulsiue motũ. Et ex hᵒ
q̇dem mõ est anhelitũ retinere aut propt' medi
cinas apperiẽtes: aut propt' medicinas laxantes cal'as
et hũidas. Et cãnales q̇dem ex ↄtrariȷ̃s haꝝ causaꝝ co
angustant' et propt' oppilationes.

¶ Capl'm octauũ de causis asperitatis.

Asperitas accit aut propt' cãm medicine q̃ ve
hementer abstergit sua icisione sicut acetũ et a
cetose sup̃fluitates aut sua resol'one sicut spu
ma maris et superfluitates acute: aut propt' cãʒ stipticã

q̄ exasperat̄ propt̄ suā siccitatē: sicut res pontice aut sic q̄ exasperant ꝓpterea ꝙ ꝯstringunt aut pp terrestres q̄ super membꝛ iacēt sicut puluis.

¶ Capitulum nonum de causis lenitatis.

Lenitatis cā aut ē glutinās pp sui viscositatē: aut subtilit̄ resoluēs q̄ mām subtiliat ꝛ ipsam curreṙ facit ꝛ spissitudiēꝫ a mēbꝛi sꝰficie rēouet.

¶ Caplm. x. de cāis dislocatiōis ꝛ separatiōis a situ.

Membri remotio est aut pp cām extendentē: sicut quꝫ aliquod trahit membꝛ ꝛ extendit donec dislocat̄: aut ex motu fōti sup ꝯiunctionē q̄ membrū a loco suo remouet: sicut qn̄ alicuiꝰ pes flectit̄: aut cā laxans ꝛ hūectans: quēadmodū accit in ramice: aut ꝓpter cām ligamēti subāꝫ corrūpentē ipsum corrodēdo aut putrefaciendo: aut laxū reddendo: quemadmodum in lepra accidit ꝛ sciatica.

¶ Ca. xi. d̄ cāis malitie vicinitatis q̄ sepōnem ꝓhibet.

Causa eius est aut grossities aut viscositas aut spasmus aut laxitas: aut humoris siccitas i iūctura: q̄a ibi fit lapis: aut cum qua natus fuit.

¶ Ca. xij. d̄ cāis malitie vicinitatis q̄ dilatatōeꝫ ꝓhibet

Ipsius cā est aut grossities aut vestigiū incarnationis vlceris: aut spasmus aut cum qua nascit̄.

¶ Capitulū. xiij. de causis motuū non nālium.

Moꝝ cā est aut siccitas debilitās: sicut tremor siccus: aut siccitas spasmificans: sicut cā singlꝰtus sicci ꝛ cā spasmi sicci: aut sꝰficies calefacientes: aut sꝰficies infrāntes: aut cāe v̄tutis viam claudentes mēbꝛo suam ꝓhibentes penetrationē cum oppilatione aut sꝰfluitates q̄ nocent: aut pp suā frigiditatē sicut rigor: aut propter punctionem: sicut horripilatio: aut propter caloris innati submersionem: aut propter sui paucitatem ꝛ propt̄ illam accidit in musculoꝝ superficiebus fitas ꝛ ꝓuenit ventositas q̄ vult resolui ꝛ exire sicut salꝰ. ¶ Et nunc q̄dem dicemꝰ ꝙ h̄ nocumentalis mā aut erit vaporalis pauca ꝛ accident propt̄ eā alices aut erit plus ea ꝛ ꝯtinget ꝓpter ipsam laxitudo penalis si fuerit q̄eta aut ꝓuenient alie laxitudis spēs: q̄s noiabimus si fuerit mobil̄. ¶ Q̄ si fortioꝛ fuerit accidet inde horripilatio. Et si fuerit magis fortis ꝓueniet inde tremor. ¶ Et mā q̄dem ventosa qum in musculo tenetur prouenit propter ipsam pulsatio.

¶ Caplm. xiiij. d̄ cāis augm̄ti ꝛ magnitudinis ꝛ nūeri.

Hoꝝ cāe s̄t materiei mltitudo et virtutū attractiuaꝝ in se ipsis fortitudo: aut virtutū attractiuarum fortitudo propt̄ fricatōis adiutoriū et calefactiōis cum emplis: sicut cū emplo de pice ꝛ q̄d ei assilatur. Et hꝰ q̄dem ē magnitudini propriū ꝛ ñ nūero.

¶ Caplm. xv. de causis diminutionis.

Hee q̄dem s̄t que aut in p̄ncipio proueneīt creature: sicut māiei diminutio: aut virtutis lactricis erroꝛ: aut eiꝰ debilitas: aut nocumēta q̄ q̄nꝫ extrinsecꝰ adueniunt: sicut incisio aut ꝑcussio: aut corruptio quā fecit frigus: ꝛ q̄nꝫ intrinsecꝰ: sicut herpes estiomenus. aut putrefactio.

¶ Caplm. xvi. de causis solōnis continuitatis.

Iste q̄dem sunt aut intrinsecꝰ aut extrinsecus. Que vō fiunt intrinsecꝰ sunt humoꝛ comedēs ꝛ ꝯburens ꝛ hūectans ꝛ laxans aut siccans ꝛ findens: aut sicut repl̄o vētosa pungens: aut hūoꝛ extēdens ꝓpea ꝙ se ꝯstringendo mouet: aut penetrādo i corpore ꝓpea ꝙ fortis moꝰ ipsum sepat aut hūoꝛ pungens. Et he q̄dem oēs aut s̄t pp motus fortitudinē: aut propt̄ materiei multitudiēꝫ aut sicut fortitudo moꝰ expulsiue non s̄m nālem cursuꝫ ꝛ sicut moꝰ super repletionē. Et de his q̄ eis sil̄ant̄ est vox fortis ꝛ salꝰ ꝛ sicut apatuꝫ aptio. Cause āt que extrisecꝰ s̄t: sunt sicut corpꝰ extēdēs vt funis ꝛ pōdera: aut q̄d incidit vt ensis: aut q̄d adurit sicut ignis: aut q̄d ꝯtundit sicut lapis: qm̄ hmōi si vacuuꝫ iuenerit ꝯtundet: aut si repletū receptacula findēs: aut sicut corpus q̄d ꝑfoꝛat vt sagitta aut q̄d pungit aut moꝛdet: sicut canis rabiosus: aut vipera: aut homo.

¶ Capitulum. xvij. de causis vlcerum.

Cause vlceꝝ sunt apa q̄d aperit̄: aut plaga que facit pus aut bothoꝛ qui se comedunt.

¶ Caplm. xviij de causis apostematum.

Haꝝ cāꝝ quedā sunt que s̄t ex mā: ꝛ quedā s̄t ex dispōne mēbri. Que vō s̄t ex pte materiei s̄t repl̄ones ex sex rebꝰ ꝓnoiatis. Et q̄ ex pte dispōnum membꝛoꝝ s̄t sicut virtus mēbri expellētis et debilitas mēbri recipiētis: et q̄d est ꝑpatū ad sꝰfluitates recipiēdas: aut pp sue subē nām: qm̄ ipsum fit creatū sicut cutis aut pp sui laxitatē sicut caro laxa q̄ est i tribus reflexionibꝰ. s. post aurē in collo ꝛ in ascella ꝛ i igui ne: aut pp viaꝝ q̄ ad ipsum ꝑueniūt dilatationē ꝛ eaꝝ q̄ ipso vadūt coangustationē: aut ꝓpea q̄d inferiꝰ positum est: aut pp sui paruitatē: qm̄ illud q̄d ex cibo ad ipsuꝫ venit colligere nō valet: aut pp debilitatē sui: qm̄ illud q̄d ad ipsum venit ex cibo digerere nō pōt propt̄ nocumētū q̄d est in ipso: aut propt̄ percussionē q̄ mām in ipso retinet: aut propꝛea ꝙ resol̄o eiꝰ deficit ei q̄d ab eo resolui solebat propt̄ exercitiū: aut propt̄ calorē superfluū q̄ est in ipso vn̄ ꝯtrahit̄. ¶ Et ille q̄dem calor aut est nālis sicut carnis: aut non nālis quē doloꝛ euentū facit: aut motus valde sꝰfluus: aut aliud ex calefacientibꝰ. ¶ Ex fractura quoq̄ ꝓuenit apa propt̄ vnā ex istis rebꝰ quas predixīꝰ: sicut ꝑcussio ꝛ mēbri ꝯpressio et extēsio qum ipsum os restaurat̄. In dente quoq̄ p̄lm fit apa: qm̄ nutrimenti recipit augmentū ꝛ infusionē et putrefactioneꝫ ergo recipit apostema.

¶ Capitulū. xix. de causis doloris absolute.

Et qm̄ doloꝛ est vna ex dispōibus non nālibus que corpōi aialis accīt. In causis eiꝰ sermonē faciemꝰ vlem. Dicemꝰ igit̄ ꝙ dolō est sensibilitas rei ꝯrie. Q̄ cās vō doloris cāe in duobꝰ ꝯprehenduntur generibꝰ. s. generē mutatōis ꝯpl̄onis cito fcē: ꝛ ē malitia ꝯpl̄onis diuerse ꝛ genere sol̄onis ꝯtinuitatis. Per malitiā ꝯpl̄onis diuerse intelligimꝰ vt mēbra sui subā cōplexionē hēant māsiuā: deinde aduēit eis ꝯpl̄o extranea huic ꝯtraria: ita vt sit plus cal̄a aut plus f̄ia q̄ erit. Et virꝰ sensibil̄ rei aduentū sentiat ꝯtrarie et fiet doloꝛ: qm̄ dolere ñ est nisi ꝯtrarie rei ꝯtrarietatē sentiā. Malitia āt ꝯpl̄onis māsiue nullo mō efficit doloꝛē: nꝫ sentit̄. veluti si ꝯpl̄o mala q̄ iam est in membꝛoꝝ subā mansiua corrūpit ꝯpl̄onem principalē ꝛ fcā est ac si ipsa eēt p̄ncipalis. Ista eni doloꝛē non efficit: qm̄ ipsa non sentit̄. Q̄ pꝫ eni ꝙ sentientes ab illo q̄d sentit̄ patiant̄. Res naq̄ non patitur propt̄ dispōem mansiuā q̄ ipsam ñ mutat: imo non patit̄ nisi pp ꝯtrariū adueniens q̄d eam mutat ad illud q̄d nō erat. Jdeo ethicā hn̄s non tm̄ sentit inflāmatiōis q̄tū hn̄s ephimerā aut tertianā: lꝫ ethice caloꝛ caloꝛ tertiane sit maioꝛ. ¶ Calor eni ethice est māsiuus ꝛ i subā membꝛoꝝ principaliū infixꝰ. Et tertiāe calor ē vehemēs a vicinitate veniēs calidi hūoris ad mēbra in q̄bꝰ adhuc nālis ipsoꝝ ꝯpl̄o ita ꝯseruata est. ¶ Q̄ si hūoꝛ recesserit membꝛ in sua remanebit ꝯpl̄one: nꝫ calō ille i eo sige

tur nisi egritudo in ethicā mutata fuerit. Et ꝯplo ꝗdeȝ mala non diuersa nō fit mansiua in mēbro nisi ordinati. Est etiā quū in dispōe sanitatis inuenit̄ hoc intellectui ꝓximū ⁊ hoc est qm̄ ei qui se in hyeme balneat si se cuȝ aqua calida imo tepida lauat accit ei ex ipsa horripilatio: qm̄ corporis eiꝰ qualitas ab eo ē longinq̄ ⁊ ei cōtraria: postea v̄o vtit̄ ea ⁊ delectat̄ ex ea et ita ordinat̄ ad reso lutionē frigoris qꝺ in ipso erat agēs. Deinde āt qum a liqua hora in casa balnei iteriore sederit fiet corpꝰ eius aq̄ illa calidiꝰ. Et quȝ illa eadē aq̄ ꝑma repente eo isció suꝑ eum ꝓijciet̄ horripillationē ab eo patiet̄ ⁊ sentiet ex ea f̄ritatē. ¶ Qum igit̄ hoc sciuisti dicemꝰ ꝙ lȝ vnuȝ ex generibꝰ cāꝝ doloris sit malitia ꝯplonis diuerse: non tm̄ om̄is malitia ꝯplonis diuerse: imo calīm eñtialr̄ ⁊ f̄rm es sentialit̄: ⁊ siccū accñtalit̄: ⁊ humidū nullo mō dolorem faciunt. Calor eni ⁊ f̄ritas st̄ due q̄litates agentes: et sic citas ⁊ hūitas sunt due q̄litates patientes. quaꝝ v̄tutes non st̄ vt ꝑ eas corpꝰ imꝑmat in corpꝰ: sed vt ꝑ eas cor pus a corpore imprimat̄. ¶ Siccitas v̄o per accn̄s fa cit dolorē: qm̄ alteriꝰ generis eam seq̄tur cā q̄ est ꝯtinui tatis solō. Est eni qum siccitas ꝓpter sue ꝯstrictiōis for titudinē fit cā solonis ꝯtinuitatis. ¶ Galienꝰ v̄o quȝ ve rificatur itentio ad hoc eā reducit vt essentialr̄ cā doloris non sit nisi solō ꝯtinuitatis ⁊ nō ampliꝰ: ⁊ ꝙ calīm dolo rem non facit nisi ꝓpterea ꝙ ꝯtinuitatē soluit: ⁊ nȝ ēt f̄rȝ dolorē efficit: nisi propt̄ea ꝙ ꝯtinuitatis solō ipsuȝ ꝯmit tat̄ ⁊ ꝓpter multā nāq; spissitudinē ⁊ coadunationē ipȝ ꝓculdubio sequit̄ vt ꝑtes ad locum trahant̄ v̄bi spissan tur ⁊ vt a loco separent̄ a quo trahunt̄. Et in quodam suoꝝ libroꝝ f̄m hanc sñiaȝ in tm̄ ꝓcessit donec opinari fecit ꝓ oia sensibilia nocum̄tum faciunt ꝑꝑ huiꝰ: vȝ faci unt nocumentū ꝓpter eiꝰ separationē: aut ꝓpter coadu nationem quā sepō sequit̄. ¶ Nigꝝ itaq; in visibilibus dolorē efficit propt̄ sue coadunatōis fortitudīeȝ: ⁊ albū ꝓpter sue disgressionis vehementiā ⁊ amaꝝ ⁊ salsum ⁊ a cetosum in gustatis dolorē efficiūt ꝓpterea ꝙ fortit̄ dis pargunt ⁊ ponticū: iō q̇a vehemēter coadunat qꝺ ꝓcul dubio sꝑsio seq̄tur ⁊ in odoratis silr̄. Et ꝓpter hoc ī for tibus sonis fit dolor iō ꝙ disꝑgunt ꝑꝑ motus aeris for titudinem qū sibi obuiat. ¶ Certa āt dictio in hoc mō est vt ꝯplonis mutatio ponat̄ genꝰ ex quo dolor eñaliter ꝓuenit: lȝ cum eo ꝯtinuitatis seꝑatio ꝯtigat. hꝰ tm̄ decla ratio v̄ificata in medicina non ꝯtinet̄: sed in ꝑte sapiētie nāli: iōq; ad ipsius summā parūper innuemꝰ. ¶ Dice mus igr̄ ꝙ qum dolor est silium partiū in membro dolē te ⁊ ꝯtinuitatis solō nulloꝰ silium erit partiū: sed doloreȝ in dispōnibꝰ in q̇bus ꝯtinuitatis n̄ exit seꝑatio non ꝯtin git inueniri propt̄ ꝯtinuitatis soloneȝ: imo ꝑꝑ ꝯplexiōis malitiā. ¶ Et ēt frigus facit dolorē vbi ꝯstringit ⁊ coa dunat ⁊ oio ibi infrat. Et solō q̇dem ꝯtinuitatis non est vbi infrat: imo in extremitatibꝰ locoꝝ infratorū. ¶ Am plius dolor ꝓculdubio est ꝯtrariū subito impressorē sen tire vn̄ ipse est ꝯtrarius ⁊ dolore faciens. Nonne vides ꝙ si q̇s frigꝰ ꝯplonem corrūpens senserit vn̄ ꝯplonē cor rumpit ⁊ fuerit sicut nō accidens propt̄ ipsum ꝯtinuita tis sepō istud sentire an erit ꝯtrariū ⁊ an dolorē faciens ¶ Ex hoc itaq; scies ꝙ mutatio ꝯplonis subito cā exit doloris quēadmodū solō ꝯtinuitatis. Et dolor q̇dem ca liditatē turbidat et fit fortior dolor: ¶ Est ēt qum post dolorē remanet res q̄ sensum doloris hȝ: nec tm̄ est dolō certꝰ: sed ē ex sūma reꝝ que ꝑ se resoluunt̄. Et torpidus q̇dem in medicando laborat ⁊ nocet ei.

¶ Capitulum. xx. de causis cuiuslibet doloris.

Doloꝝ gnā q̄ noīa hn̄t hec st̄: pruritiuus aspa tiuus pungitiuꝰ ꝯpressiuus extensiuꝰ ꝯcussiuus frangitiuꝰ laxatiuus perforatiuꝰ acualis stupe factiuus pulsatiuus grauatiuꝰ fatigatius mordicatiuus. Ista q̇dem st̄ quindeci gnā. ¶ Cā aūt pruritiui dolōis est hūor acris acutꝰ aut salsus. ¶ Et doloris asꝑatiui cā est humor asper. ¶ Et cā doloris pungitiui est hūor q̇ pānniculū extendit in latitudine: sicut eiꝰ seꝑans cōti nuitatem. Et est qū in sensu nō est eq̄lis: aut propt̄ea ꝙ illiꝰ super qꝺ extendit̄ pāniculus: aut illiꝰ ex eo qꝺ inue stitum est ꝑtes in duritie ⁊ lenitate nō st̄ siles sicut furcu la ⁊ pāniculo q̇ suꝑ costas est inuestitꝰ qum aꝑa in ꝑlesi ad superiorē eiꝰ trahit partē: aut nō sunt ipsius partes ī suo motu siles sicut diaphragma illi panniculo: aut pro pterea ꝙ partes corporis mēbri non silant̄: aut propter nām aut propt̄ nocumentū qꝺ alicui accit suaꝝ partiuȝ ⁊ nō alijs. ¶ Extensiui doloris cā est vētositas aut hu mor q̇ neruū aut musculū extendit ac si ipsū ad suas tra hat extremitates. ¶ Et doloris q̇dem cōpressiui cā est mā que membꝰ suum coangustat locū: aut ventositas q̄ ipsum coāgustat ⁊ fit q̄si desuꝑ ꝯprimeret̄ et ꝯtunderet̄. Sed cā corrosiui doloris ē mā que int̄ suum musculuȝ et suū panniculuȝ resoluit̄ ⁊ panniculū extendit ⁊ conti nuitatē soluit q̄ inter pāniculū exit ⁊ membꝝ. ¶ Et cā doloris frangitiui est mā aut ventositas q̄ iterponit̄ me dia inter os ⁊ panniculū q̇ tegit ipsum. aut frigꝰ qꝺ illuȝ panniculū fortit̄ stringit. ¶ Cā v̄o doloris laxatiui est mā que carnē musculi extēdit ⁊ nō ipsius cordā. Et hic q̇dem nȝ vocatꝰ est laxatiuꝰ nisi propt̄ea ꝙ musculꝰ ner uo laxior existit ⁊ pāniculo. Et perfōatiui doloris causa est mā grossa aut ventositas q̄ retinet̄ iter tunicas mem bri duri et grossi: sicut intestini colon q̄ incessant̄ ipsum rūpit ⁊ in ipsum penetrat stimulanꝰ ac si terebello ꝑfora retur. ¶ Acualis āt doloris cā est ipsa eadē mā ī hmōi mēbro: sed est retēta in hora q̄ rūpit. ¶ Et stupefactiui doloris cā est aut fortis frigoris ꝯplo aut poroꝝ penetra tionis sꝑs sensibil̄ qui admembꝝ venit clausura cuȝ liga tura aut receptaculoꝝ repletio. ¶ Cā v̄o doloris pulsa tiui est aꝑa calīm ⁊ non f̄rm. F̄rm ei quocūq; mō fuerit si ue sit duꝝ siue sit molle dolorē non efficit nisi in calīm cō uertat̄. ¶ Neq; ēt dolor pulsatiuꝰ ex aꝑate calō accit nisi hoc mō. s. qum aꝑa ꝯtingerit ⁊ membꝝ qꝺ est ei vici num fuerit sentiens circa qꝺ exn̄t arterie q̄ seꝑ pulsant. Qum eni mēbꝝ sanū fuerit arterie motꝰ nō sentiet̄ pro pter ipsius profunditatē: sed quȝ infirmat̄ et aꝑat̄ eius pulsatio dolorē efficit. ¶ Et doloris q̇deȝ grauatiui cā est aꝑa in membꝰ non sensibili: sicut pulmone rene ⁊ sple ne. Illud eni aꝑa sua grauitate trahit̄ inferiꝰ ⁊ membrū inferiꝰ trahit̄ per sensibilē fasciā ipsuȝ circundantē ⁊ sus pensoriū a quo orit̄ fascia: ⁊ fascia q̇dem ⁊ suspensoriuȝ sentiunt qn̄ inferiꝰ trahit̄. Aut aꝑa ī mēbro sensibili cuiꝰ sensū ipsa egritudo iam destruxit: sicut cācer in ore stōi: cuiꝰ ponderositas sentit̄: nec tm̄ dolorē efficit propt̄ea ꝙ ipse sensū destruxit. ¶ Fatigatiui āt doloris cā est aut labor ⁊ vocat̄ labor iste fatigatio laboriosa: aut humor extendens: ⁊ vocat̄ ꝙ accit ex eo fatigatio extensiua aut ventositas: ⁊ vocat̄ illud qꝺ accidit ex ea fatigatio infla tiua aut hūor mordicās: ⁊ vocat̄ illud qꝺ accit ex eo fa tigatio vlcerosa. Et ex eis q̇dem proueniūt ꝯpōnes quē admodū eas ī locis suis declarabimꝰ q̄ sunt eis proprij Et ex sūma ꝯpōnuȝ est fricatio q̄ aꝑosa vocat̄ que ē cō posita ex extēsiua ⁊ vlcerosa. ¶ Et mordicatiuus dolō est ex humore q̇ qualitatem habet acutā.

¶ Caplm. xxi. de causis sedandi dolorem.

Causa qetis doloris ẽ aut qd cãe ex q̃ ꝓuenit exit ꝯtrariũ ⁊ ipsam euãt sicut anetũ ⁊ lini semen qum sup locũ dolentẽ ex eis fit emplꝫ: aut cuꝫ quo mollificat̃ ⁊ fit somnꝰ ⁊ sensibil̃ ṽtus ad suam redit opõnem: sicut inebriãtia: aut cũ quo infrat̃ ⁊ stupidum efficit sicut oĩa narcotica. Sedans tñ certũ est primũ.

¶ Caplm. xxij. de eo ꝙ prouenit ex dolore.

Dolor virtutẽ dissoluit ⁊ mẽbra a suis ꝓprijs opõnibus prohibet: adeo vt mẽbra spũalia ab aeris ꝓhibeat attractõe: aut eiꝰ destruat opõnem ⁊ facit eũ itersectũ aut frequentẽ: ⁊ oĩo non ꝫm nãlem cursuꝫ. Et est qum i ꝓmis calefacit mẽbra postea i frat pp illud qd resoluit ⁊ vincit de spiritu ⁊ vita.

¶ Caplm. xxiij. de causis delitiarum.

Delitiaꝝ quoqꝫ cãe in duobꝰ sẽ ꝯprehense generibus. Unũ ipsoꝝ est genꝰ qd ꝯplonem nãlem subito reducit ad hoc vt ipsa sentiat̃. Et alteꝝ est illud qd nãleꝫ ꝯtinuitatẽ subito reducit. ¶ Nulla ei res q̃ non subito venit sentit̃: nꝫ delitie ex ea hñtur. Est nãqꝫ delitia sentire ꝯueniẽs. ¶ Et oẽ q̇dem sentire p ṽtutem est sensibilẽ ⁊ sentire est pp passionẽ sui. Qũqꝫ sẽtire fuerit cũ ꝯueniente aut ñ ꝯueniente. erũt delitie aut dolor ꝫm illud qd imꝓmit̃. ¶ Et ppea ꝙ tactꝰ oĩbꝰ sensibus est spissior ⁊ magis retinẽs illud qd recipit ex imꝓssione ꝯueniente aut nõ ꝯueniente: iõ eiꝰ sentire illud qd est ꝯueniens qũ nã ei obuiat est maior delitiaꝝ ⁊ sentire qd est inconueniẽs est deteriors doloris ꝙ̃ illud qd alijs virtutibus existit propriuꝫ.

¶ Caplm. xxiiij. ad scieñ quõ motus dolorem efficit.

Motus dolorẽ efficit pp illud qd cũ eo accidit ex extensione aut concussione aut ruptura.

¶ Ca. xxv. ad scieñ quõ mali hũores dolores efficiũt.

Humores mali dolorẽ efficiunt aut pp ipsoruꝫ calitatẽ: sicut qum mordicationeꝫ faciunt: aut sua mltitudine sicut qũ extẽdunt̃: aut ppea ꝙ vtraqꝫ coniunguntur.

¶ Ca. xxvi. ad scieñ quõ ventositates dolorẽ efficiũt.

Ventositas dolorẽ efficit pp extensionẽ. Et vẽtositas q̇dem extẽdens aut erit in membrorũ ꝯcauitatibꝰ ⁊ ipsoꝝ ventricul̃: sicut inflatio in stõ: aut in tunicis membroꝝ ⁊ eoꝝ villis sicut i colica vẽtosa: aut in tunicis musculoꝝ ⁊ sub pannicul̃ ⁊ sup ossa: aut in circuitu musculoꝝ inter ipsos ⁊ carnẽ laxam ⁊ cutem: aut occltata i membꝰ sicut musculi pectoris sẽ occultati. Et ipsius q̇dem resolo siue subita sit siue multo moretur tp̃e ꝫm multitudinẽ sue matie ⁊ ipsius paucitateꝫ exit: aut grossitiẽ sue materie ⁊ subtilitatẽ ipsius: aut spissitudinem: aut ipsius raritatem.

¶ Caplm. xxvij. de cãis eius qd retinet̃ aut euãtur.

Retentõis ⁊ euãtionis cãs scire erit ei facile q̇ ea ꝯtrariauerit q̃ de retentione diximus ⁊ euãtione. Illud igitur ibi legat.

¶ Caplm. xxviij. de cãis fastidij ⁊ repletionis.

Hec q̇dem aut sẽ extrinsece ⁊ sunt ꝓmitiue sicut qum aliq̇s regimine vtit̃ vñ multa ꝓuenit hũectatio ⁊ corpꝰ non indiget hũectatione cibi et potus. Et iõ qum h̃ duo ꝯiuncta fuerint sit̃ multiplicabit̃ in corpore mã ⁊ corrũpet̃ opõ nãe in ipsa sicut mltotiens ingredi balneũ ⁊ p̃cipue post comestionẽ. Et resolutionẽ ꝓhibentia sicut q̇es ⁊ dimittere exercitiũ ⁊ euãtionẽ. Et in comedẽdo et bibẽdo iportunitas et regimis malitia. Aut itrinsece et sẽ sicut ṽtutis digestiue debilitas que ñ digerit: aut debilitas ṽtutis expulsiue: aut retẽtiue ṽtutis fortitudo: q̃pp remanebũt hũores et exteriꝰ non exibunt: aut canalium coangustatio.

¶ Ca. xxix. de causis debilitatis membroꝝ.

Causa debilitatis aut erit veniẽs sup corpꝰ mẽbri: aut sup ipsum q̇ erit ṽtutis lator q̃ in membro mistrat: aut sup ipsam virtutẽ. ¶ Illa ṽo cuius cã in mẽbro ꝓpria exit est aut malitia ꝯplonis mãsiua et ꝓprie est fria: lꝫ ẽt sit qum calor illud efficit iõ ꝙ eiꝰ opõ fritatis opõni in stupore silis exit ppea ꝙ corrũpit ꝯplonem sp̃s quẽadmodũ accit ei q̇ multã in balneo morã facit: imo ei cui aduenit sincopis et siccitas ppea ꝙ ṽtutes penetrare ꝓhibet iõ ꝙ inspissat. Et hũiditas ppea ꝙ laxat et oppilat aut aliq̃ ex egritudibus ꝯpõnis. ¶ Sed q̃ ex illis maiorẽ propetatẽ hꝫ ne in hoie appareat nꝫ nocumentũ nꝫ egritudo nꝫ dolor: est raritas texture illiꝰ mẽbri in suis neruis. ¶ Oĩs nãqꝫ opões nãles et voluntarie p villos et ipsoꝝ ꝯplonem ꝯplent̃. ¶ Rigõni quoqꝫ bona et nc̃ria est retentio ꝫm ꝯgruã dispõnem. Et hec q̇dem p villos exit. ¶ Illud ṽo in quo est cã spũi ꝓpria est aut pp oppilatõis malitiã: aut pp resolutionẽ euãtione fcã q̃ est ei propa: aut ꝫm mõꝫ sequẽdi euãtiones alteriꝰ. Et illud qd est ṽtuti propriũ est opõnum multitudo et ipsaꝝ reiteratio qm̃ virtutẽ debilitat: lꝫ sp̃s resolo cum eo associet̃: quẽadmodũ associat̃ cum vnaq̃qꝫ cã. ¶ Qũqꝫ cãs ꝫm aliũ ꝯnumerauerimꝰ mõꝫ et remotas cãs cum eis miscuerimꝰ q̃ ꝯiunctaꝝ caꝝ exñt cãe in ueniemꝰ ex eis cãs ex malitia cõplonis: et cãs ex corruptõe aeris et aq̃ et comestiõis. Et ex eis sẽ q̃ spũm euãnt: quaꝝ nulla fetori est silis et p̃cipue fetori aq̃ et venenosaꝝ virtutũ expãsio in aere aut i corpore. ¶ Ex sũma caꝝ p̃terea debilitatis sẽ q̃ ex euãtione pendent sicut sanguis exitus et vent̃ et prope i subtilibꝰ hũoribꝰ et aq̃ hydropicoꝝ incisiõe pactẽsis extracta qum eiꝰ q̃titas multa subito extrahit̃ et pforatio magni apatis qum ab eo multũ pus subito exierit siue ipꝫ p se aperiat̃ et sudõ multꝰ et exercitiũ plm. Dolores ẽt spũum resoluunt: lꝫ ẽt ꝯplonem pmutent. ¶ Et ex sũma istoꝝ q̇dem dolorũ sunt q̇ maioris exñt ipressionis et sicut dolor oris stõi: siue sit extensiuus siue mordicatiuꝰ. Et oĩs dolor q̇ est cũ ꝓpinquitate pti cordis. ¶ Febres quoqꝫ sẽ ex eis q̃ debilitatem faciunt pp resolonem et euãtionẽ sanguinis et sp̃s et ꝯplonis mutationẽ. Amplitudo quoqꝫ poroꝝ est ex eo qd ad hoc adiuuat vt debilitas resoluẽs accidat.

¶ Et multa fames hꝰ exit mõi. Est ẽt qum totiꝰ corporis debilitas vnius membri aut ptis mẽbri sequit̃ debilitatem quẽadmodũ corporis debilitas pp malitiaꝫ q̃ ori stõi accidit q̃ tanta ẽ vt eiꝰ virtꝰ resoluat̃ et qum alicuiꝰ cor et cerebꝝ a quolibet nocumentaliũ vehement̃ patit̃ erit homo hic velocis extuatõis et q̇ ex pauca resoluit̃ cã. ¶ Et est qum cã debilitatis exit multitudo tolerantie egritudinũ. Et est qum aliqd membꝝ in creatiõe est debiliꝰ quodã: aut alia debiliꝰ exit sicut pulmo et cerebꝝ iõqꝫ erit recipiẽs qd fortiꝰ nã a se ipso expellit: locꝰ eniꝫ cerebri propriꝰ si altꝰ non eẽt ex tali mõ res proueniret quã tollerare nõ posset nꝫ eiꝰ virtꝰ cũ ipso remaneret.

¶ Doctria 3ª fen ꝫe cuiꝰ sẽ. xi. capla et due summe.

¶ Caplm primũ de accidentibꝰ et significationibus.

Accidẽtia et significatões ꝫꝫ ṽnãquãqꝫ triũ predictaꝝ dispõnum vnã triũ declarant significationũ: aut rẽ pñtẽ de q̃ dicit Gal. ꝙ soli ꝯfert ifirmo in eo qd facere dꝫ: aut rem preteritã de q̃ dixit Gal. ꝙ soli prodest medico quoniã

declarat ipsũ in sua arte excellentẽ ⁊ ei⁹ ꝯsilio magis cre
dunt: aut rem futurã de q̄ dixit Gal. ꝙ vtrisq̄ cõfert me
dico vo q̄a demõstrat ipsum in sua scia excellentẽ ⁊ ĩfirmoꝛ
q̄a demõstrat q̄lr ipse sit regend⁹. ¶ Significationũ sana
rum quedã sunt q̄ ꝯplexionis significãt eq̄litatẽ q̄s in suo lo
co noĩabim⁹. ¶ Et q̄dam sũt que significãt coeq̄litatẽ ꝯ
positionis: ex q̄bus sũt subãles q̄ vbigia sũt vt sicut forma
⁊ sit⁹ ⁊ q̄ntitas ⁊ numer⁹ ſm ꝙ oꝫ. Et he q̄dem dispões
diuise fuerũt. Et ex eis sunt accñtales sicut decoratio et
pulchritudo. Et ex eis sũt finales ⁊ ipse sũt que fiunt ex ꝯ
plemento opõnum ⁊ q̄ incedẽdo ſm pfectionẽ ꝓueniũt
¶ M ẽ eni membꝝ cui⁹ opõ ꝯplet est sanũ: modus ãt ex
opõnibus cognoscẽdi est ſm membroꝝ pꝛicipaliũ dispõ
nes: ſm cerebꝝ q̄dem est p dispões opõnuꝫ voluntaria
rum et p dispões sensus ⁊ p opões existiationis. ¶
Et ſm coꝛ q̄dem est p pulsum ⁊ p anhelituꝫ. ¶ Et ſm
epar q̄dem est per egõnem ⁊ vrinã: ipsius naq̄ꝫ debilita
tem egõ ⁊ vrina loture recentis carnis siles sequũtur:
Accñtiũ ãt que egritudies significãt quedã sunt q̄ ipsaꝫ
demõstrant egritudieꝫ sic diuersitas pulsus ĩ festiatõe sui ĩ fe
bꝛe ipse naq̄ꝫ ipsaꝫ sigĩficat febꝛẽ. Et quedã sũt q̄ egritudi
nis significãt locum: sicut pulsus serinus cui ĩ pte pecto
ris fuerit doloꝛ: qm̃ significat ꝙ apa est in pãniculo ⁊ in
diaphꝛagmate: ⁊ sic pulsus vndosus: qm̃ sigĩficat ꝙ apa
est in coꝛpoꝛe pulmõis: ⁊ quedã significant egritudinis
cãm: sicut significatiões replonis p diuersitatẽ suaꝝ dis
põnum q̄ꝝ quisq̄ꝫ mo⁹ aliquẽ repletiõis mõꝫ significat:
¶ Ampli⁹ accñtiũ quedã sunt ꝓcedentia q̄ cum egritu
dine ĩcipiunt ⁊ finiunt: sicut febꝛis acuta ⁊ doloꝛ pungi
tiuus ⁊ coangustatio anhelitus ⁊ tussis ⁊ pulsus serinus
cũ apate lateris. Et quedã sunt q̄ notam hoꝛã non hñt
⁊ egritudinẽ qñꝫ sequunt qñꝫ nõ: sicut doloꝛ capitis cũ
febꝛe. Et sũt quedã que in fine rei eueniũt: de q̄bus sũt si
gnificatiões crisis ⁊ maturitatis significatões ⁊ significa
tiones ꝓhibitionis maturitatis ⁊ signa moꝛtis: haꝝ aũt
plime sunt in egritudinib⁹ acutis. ¶ Significationũ p
terea alie sũt que in eo qd̃ de mẽbꝛis appareꝫ significant q̄
sunt ex eis sũpte q̄ pꝛope sentiunt: sicut doloꝝ dispões ⁊
dispões tact⁹ ĩ durite et mollitie ⁊ in caliditate et frigiditate ⁊
in reliq̄s: aut ex his q̄ cõiter sentiunt ⁊ sũt ea q̄ sunt sũpta
ex foꝛma membꝛoꝝ ⁊ ipsoꝝ sitib⁹ ⁊ motibus et q̄etibus.
¶ Et foꝛtasse illa significabũt ipsoꝝ dispões occultas:
sicut labij salt⁹ vomitũ. Ipsoꝝ pꝛeterea q̄ntitates augmẽta
te si fuerint aut diminute ⁊ eoꝝ nũeri foꝛtasse occultoꝝ
dispões significabunt membꝛoꝝ: quẽadmodũ curtitas
digitoꝝ que epatis puitatẽ significat ⁊ ecõtrario. ¶ Et
cognitões q̄dem dispõem eoꝝ per egõnẽ si est nigra aut
citrina ⁊ sup qd̃ significat sũt res visibiles. Et ex rugitu
sup inflationẽ ⁊ malitiã digerẽdi est audibile: hmõi quo
q̄ꝫ sũt cognitões p odoꝛes ⁊ sapoꝛes oꝛis et reliq̄. ¶ Et
cognitões pthisis et ethice p vnguiũ gibbositateꝫ sũt vi
sibiles: sed sũt de ca° eoꝝ que sentiunt cõiter. Est ãt quũ
qd̃ manifeste sentit rem significat occultã: quẽadmoduꝫ
ruboꝛ pomi maxille: plimonis poꝛtẽdit apa et gibbositas
vnguis vlc⁹ pulmõis. ¶ Ex cognitionib⁹ vo que hñtur
ex motib⁹ et q̄etibus trahit res quã mõ narrabim⁹. ¶
Significatões vo que sumunt ex mõ q̄etis: sunt sicut a
poplexia et epilepsia et sincopis et palysis. ¶ Et q̄ ex
motu sumunt sunt sicut hoꝛripilatio et tremoꝛ et singlt⁹
et sternutatio et oscitatio et alices et tussis et salt⁹ et spas
mus qum ĩcipit spasmari. Et eaꝝ sunt q̄dam q̄ pꝛoueni
unt ex opõne nãe pꝛincipalr: sicut singult⁹ et quedã que
pꝛoueniunt ex opõne nãe accñalr sicut spasm⁹ et tremõ.

A quiete

A motu

Et eaꝝ quedã sunt volũtarie pure sicut extuatio et reuo
lutio de latere ad lat⁹. Et q̄dam sunt cõposite ex nãli et
voluntaria sicut tussis et mict⁹ et egõ. Et istaꝝ q̄deꝫ q̄dã
sunt in q̄bus nã supat voluntatẽ sicut tussis: et quedã in
q̄bus voluntas supat nãm sicut mictus et egõ quꝫ volũ
taria non cito vult efficere. ¶ Accñtiuꝫ ãt a nã sine vo
luntate ꝓuenientiũ quedã sunt q̄ demõstrant sensus sicut
hoꝛripilatio: et q̄dam que sensus ñ demonstrãt qm̃ non
sentiunt sicut saltus. ¶ Hi ãt mot⁹ diuersificant aut p
pter diuersitatẽ suaꝝ essentiaꝝ: qm̃ tussis in se ipsa foꝛtiõ
exit q̄ salt⁹: aut pp diuersitatẽ neruoꝝ motoꝛuꝫ: qm̃ ster
nutationis nerui motoꝝ plres sũt q̄ motoꝝ tussis. Tussis
eni ꝯplet motõe membꝛoꝝ pectoꝛis: sed sternutatio ꝯple
tur ꝯiunctõe motuũ membꝛoꝝ pectoꝛis et capitis simul
Sed q̄ntitas timoꝛis in eis ẽ qm̃ motus singult⁹ sicci ma
ioꝛis est timoꝛis q̄ mot⁹ tussis: lꝫ sit tussis foꝛtioꝛ: p qd̃ ãt
nã iuuat est qũ qñꝫ adiuuat per instũm essentiale et pnci
pale: sicut qũ iuuat in expellẽdo sterc⁹ a musculis vẽtris
Et est qũ per instũm iuuat extraneũ: sicut iuuat in tussi
endo ab aere. ¶ Pꝛincipioꝝ vo eaꝝ diuersitates aut sũt
ex mẽbꝛis sicut tussis et nausea: aut ex diuersitate vtutũ
agentiũ: qm̃ saltus pꝛincipiũ est nãle tussis pꝛincipiuꝫ est
aiale. ¶ Sed et p materie diuersitatẽ qm̃ tussis est ab
excreatiõe et salt⁹ a ventositate. He ergo significatiões
significant ĩ eo qd̃ de mẽbꝛis apparet. Et plima eoꝝ de
mõstratio est ſm dispões manifestas. Est tñ quũ occltas
demõstrat dispões sicut rubedo pomi maxylle q̄ plmõis
apa decłat. Et de signis ẽt sunt que egritudines demõ
strat occltas. ¶ Quapp oꝫ illum q̄ egritudines vult co
gnoscere occultas vt anatõie notitiã adept⁹ sit ad hoc vt
p eam scia subẽ cuiuscũq̄ꝫ membꝛi acq̄ratur si est carno
sum aut non carnosũ et cuiusmõi est ei⁹ foꝛma iõ vt sciat
Verbigrã si apa hoc qd̃ hꝫ hanc figurã est in eo aut nõ
ex pte vñ sue figure est ꝯpatum aut nõ et sciat si est posse
ꝙ in ipso aliq̄d retineat vel nõ: sed id labere facit qd̃ re
cipit sicut ieiuniuꝫ et si est posse ꝙ in ipso aliq̄d retineat
aut ꝙ aliq̄d ab eo labat que res sit quã in ipso retineri
sit posse aut ab eo labi donec ei⁹ locum sciat q̄tenus per
ipsum iudicet de eo qd̃ in ipso sentit ꝯ doloꝛe aut apate
si est in ipso aut ab eo longinquũ. ¶ Et sciat ei⁹ societa
tem ita vt iudicet si hꝫ doloꝛẽ p se aut ꝓpter societatẽ: et
si mã ab ipsomet pꝛocesserit aut a suo socio sibi influxit.
¶ Et si supfluuꝫ qd̃ ex eo separat est de subã ipsius an
ipsum ẽ via per quã mã in ipsũ penetrat qd̃ ab alio sepa
tur donec sciat illud qd̃ ꝯpꝛehẽdit vt noscat si est posse il
lud qd̃ euãt ab ipso euãtum fuisse. Et vt mẽbꝛi opõneꝫ
sciat donec ipsius cognoscat egritudinẽ ex nocumẽto qd̃
in eius ꝯsistit opõne. Totũ vo hoc p anatomiã scire po
tes. ¶ Scias pꝛeterea ꝙ medico q̄ vult egritudies rege
re q̄ in mẽbꝛis exñt occultis nẽria est anatomia. Quũq̄ꝫ
anatomie scia ei acq̄sita fuerit opoꝛtebit p hoc totũ ipm
studere in cogitatione egritudinũ occultaꝝ ſm sex regu
las. ¶ Quaꝝ pma est de nocumẽto opõnum et tu q̄deꝫ
opationes cũ suis q̄litatibus et q̄ntitatibus iã sciuisti q̄ꝝ
significatio ẽ pma et pdurans. ¶ Scda vo est de eo qd̃
euãtur: cuius sigĩficatio pdurans q̄deꝫ est sed nõ ẽ pma
Et pdurans q̄dem est ꝓpterea ꝙ in ipsa semp ꝯsidunt.
¶ Et pma q̄dem nõ est iõ ꝙ significat maturationẽ aut
maturatõis ꝓhibitionẽ mediate. Tertia ãt ẽ doloꝛ. Et
q̄rta est de apate. Et q̄nta est de situ. Et sexta ẽ de accñ
tibus maĩfestis et ꝯpatis. ¶ Et eoꝝ significatio nõ est
pma nꝫ pdurans et in vnaq̄q̄ꝫ eaꝝ sermonẽ diuisim faciã
¶ Ex opõnibus vo significatio hẽtur: qm̃ qum opõ ñ

Anatomia ẽ nẽria medico.

fm nalem ꝓcesserit cursum q est ei significat ꝙ vtuti ac
cidit nocumentū ⁊ virtutis nocumentū egritudinē seqͭ
que est in mēbro in quo est vtus. ¶ Opōnum vo nocu
menta sunt fm tres mōs. Opōnes eni aut minuunt si
cut ocli miuit visio ⁊ rē videt minorē ⁊ a ꝓpinqore spa
tio. Et sicut stomach⁹ qū duri⁹ digerit ⁊ tardi⁹ ⁊ mino
rem q̄titatē. Aut mutant sicut qum oculus videt illud
qd nō est aut videt rem nō sicut est ⁊ sicut stōus qum ci
bum dissipat ⁊ ipsum male digerit. Aut destruunt sicut
oculus qum nō videt ⁊ stōus qū nullo⁹ digerit. ¶ Ei⁹
autē qd eūatur ⁊ qd retinet significatōes mltis sī mōis:
aut eni significat ex pte retentōis non nālis sicut quz re
tinet res q solebat eūari: quēadmodū accit illi cui⁹ vria
retinet aut egō: aut significāt ex parte eūationis nō nāl:
Et hoc qdem aut erit de subā membroꝝ aut nō erit ita
¶ Sed qd est de subā membroꝝ tribus significabit mo
dis: aut eni per sui ipsi⁹ subām significabit: sicut anuli q
expuunt herpetē estiomenū in cannali pulmonis signifi
cant: aut significabit ꝑ q̄titatē sui sicut corticel qū in dy
senteria egrediunt. nā si fuerit grossius significat ꝙ vlc⁹
in grossis exit intestinis: aut significabit per colorē suuz
quēadmodū hypostasis petaloides q si fuerit rubea sigi
ficat ꝙ est i membris carnosis sicut renib⁹. Et si alba si
gnificat ꝙ est i membris neruosis sicut i vesica. ¶ Qd
vo significat illud qd non est d subā membroꝝ: significat
aut qa ipsius egressio n̄ est nālis sicut hūores sani ⁊ san
guis qū exierit: aut ꝙ est nō nāle in q̄litate sui sicut san
guis corrupt⁹ siue ꝯsueuerit exire siue nō: aut ꝙ est non
nāle in subā absolute sicut lapis: aut ꝙ est nō nāle q̄tita
te sui lz nālis sit eius exit⁹. Et istud ē aut ꝓptea ꝙ au
getur aut ꝓpterea ꝙ minuit sicut sterc⁹ ⁊ vrina qū pau
ca fuerit aut multa: aut vt sit nō nāle in q̄litate sui. lz exi
re soleat: sicut sterc⁹ ⁊ vrina q sūt nigra: aut si egrediat a
parte n̄ nāli: lz exire ꝯsueuerit sicut sterc⁹ ⁊ vrina cū egri
tudine iliš ꝑ superiora egrediunt. ¶ Doloris āt signifi
cationes i duob⁹ ꝯprehendunt generib⁹. ¶ Et illud ē
qm̄ dolor aut significat ꝑ suum locū. verbigrā qm̄ si fue
rit in dextra erit i epate: ⁊ si in sinistra i splene. Et est qū
per suā spēm significat q sit ipsius cā quemadmodū dixi
mus in doctrina cāꝝ. verbigrā qm̄ si fuerit grauatiu⁹ si
gnificabit apa qd est in mēbro non sentiēte: aut cui⁹ sen
sus destruct⁹ est. Et extensiu⁹ multā significabit mām.
Et mordicatiu⁹ mām significabit acutā. ¶ Apatis āt
significatōes tribus exn̄t mōis: aut eni sunt ex subā sui si
cut herisipila q cholaz significat rubeā. aut sclirosis que
cholam demrat nigrā: aut ex loco sui sicut qū fuerit i de
xtra significat vbigrā ꝙ est apud epar: aut i sinistra signi
ficat ꝙ est ex pte splenis: aut per figurā sui qm̄ qum apd
dextrā fuerit ⁊ fuerit lunare significat ꝙ est i ipso epate
⁊ si longū fuerit significat ꝙ est i musculo q est super ipz
¶ Situs vo significatōes aut sī ex locis aut ex coitati
bus. Et ex locis qdem apparētes sī. Et ex cōitate qdē
sunt sicut ꝑ nocumtuz qd est i digito ex cā añcedēte co
gnoscit ꝙ ē ꝑꝑ nocumtuz qd sexto ex ꝑib⁹ neruoꝝ accit
¶ Caplm fm de signis distinguentibus inter egritudi
nes proprias ⁊ associatas eis.

Et qm̄ est qum egritudines in pncipio accn̄t i
mēbro ⁊ est qū acn̄t ꝓpter associationē quēad
modum caput stō in suis associat egritudinib⁹
tunc oz vt ordinem⁹ dr̄iam inter has duas res ꝑ signuz
distinguem⁹. ¶ Dicem⁹ igit ꝙ oz nos ꝯsiderare q pri⁹
accit ⁊ autumabim⁹ ꝙ ipsa ē principal et altera est ei as
sociata. Et ꝯsiderabim⁹ ēt que sit illa q remanet postq̄
altera finit. Et autumabim⁹ etiā ꝙ ipsa est principal et
altera associata. Est tn̄ qum ex h⁹ ꝓuenit error ⁊ hoc ē
qm̄ fortasse egritudo pricipal n̄ erit ꝑcepta sensu: nz do
lorosa in pncipio sui: sed postea sentien⁹ ipsius ipedimē
tum postq̄ associata egritudo appuerit q ꝓcerto est illa
q post ipsam accit ⁊ est eā sequēs. ¶ Existimabit ergo
ꝙ associata ⁊ accn̄talis sit illa q ē pncipal egritudo. Et
est qū non ꝑcipit nisi accn̄talis tm̄ ⁊ principal vel origo
obliuioni tradit. ¶ Semita vo obseruādi se ab hoc er
rore est vt medic⁹ membroꝝ noscat cōitatē qd qdem erit
ex sua scia in anatōia. ¶ Et nocumta sciat que vnicui
qꝫ accn̄t mēbro quoꝝ quedā sunt sensu ꝑcepta quedā n̄
ꝑcepta ⁊ moret in egritudie: ⁊ nz iudicet de ea ꝙ sit pn
cipalis nisi postq̄ ꝯsiderauerit qd sit poe ꝙ accāt ipsaz
sequēs. Egrū g interroget de significatōibus egritudinū
q̄s mēbris egro memb⁹ associatis poe est accidere que
nō prius erāt sensu ꝑcepte: nz dolorose ita vt appareant
pmo: nz ꝯmouentes accn̄tia que sī eis ꝓpinqua: sed nec
etiā eas sequunt res que nisi ab eis sī longinq non sensu
ꝑcepte. ¶ Eger quoqꝫ ignorat ꝙ sint accn̄tia illi longi
que radici. Istud tn̄ nō dignoscit nisi sapia medici. Plz
vo qd ex eo ad memoriā reducit est qū opōnum impedi
mentū ꝯsiderat. ¶ Qūqꝫ opōnum ipedimētuz inuene
rit añs iudicabit ꝙ egritudo illa ē associata: lz quedam
membroꝝ sint talia ꝙ plm dispōuz ipsoꝝ est vt sint eoruz
egritudies alioꝝ membroꝝ egritudines sequētes. Capi
tis.n. fm plm suaꝝ dispōnum sī egritudines ꝑ societatē
stōi. Sed illud ꝯuertere est perpaꝝ. Et nos qdem corā
tuis manib⁹ ponem⁹ signa ꝯplonum principaliū ⁊ accn̄
talium fm mōz cōez. ¶ Que vo vnicuiqꝫ mēbro sī pro
prie in suo dicet caplo. ¶ Quecūqꝫ āt ex significationi
bus egritudinū ꝯpōnis māifeste fuerit sensus dignoscet
¶ Sed que occlte fuerit exceptis replone et oppilatō
ne ⁊ apatibus ⁊ solone ꝯtinuitatis in dictōe vli ꝯpreben
dere est difficile. Et silr illud qd ex replonibus ⁊ apati
bus ⁊ solone ꝯtiuitatis vnicuiqꝫ mēbro ꝓpriū exit. Me
li⁹ igit ē vt hoc totū dictionib⁹ reseruet particularib⁹.
¶ Capitulum tertium de signis complexionum.

Signoꝝ gnā qbus ꝯplonum dignoscunt dispō
nes sunt decē. vnū eoꝝ est tact⁹. Et mo⁹ qdez
quo cognoscit est vt ꝯsideret an tactui sani sit
eq̄lis in tris tēperatis ⁊ aere tempato. nā si eq̄lis fuerit
significabit eq̄litatē. Qd si patiat ab eo tactor ꝯplonem
hn̄s sanā ⁊ infret aut calefiat aut ipsuz sentiat mā molli
orem aut duriorē aut asperiorē q̄ nālis: nz fuerit ibi cā
ex aere aut balneatōe cuz aq̄ fra aut alia re que mollitiē
addat aut aspitatem est tūc ex ꝯplone non tēperata. Et
ex dispōe qdem vnguiū in mollitie ⁊ siccitate ipsaꝝ poe
est cognoscere ꝯplonis corporis dispōez lz mollitiei ⁊ du
riciei iudiciū non sit stabile nisi pus eq̄litatis int calitatē
et fritatem significationes pcesserint: nā si non ita fuerit
poe erit vt calitas durū tactū ⁊ aspeꝝ mollificiet ne dū
illū q est temperat⁹ ꝓpter resolonez ipsius ⁊ facit existi
mari ꝙ sit mollis ⁊ hūidus nā ⁊ vt fritas mollem tactuz
induret ne dū illum q est tempatus ꝓpterea ꝙ multum
ꝯgelat ⁊ inspissat ⁊ opinabi ꝙ sit sicc⁹ sicut nix et sol. Et
nix quidē ꝓpterea ꝙ coagulat ⁊ ꝯgelat. Et sol qdem ꝓ
pterea ꝙ igrossat. ¶ Coꝝ āt plimi q fre sūt ꝯplonis cō
pora mollia sī lz sint macra qm̄ cruditas multa ꝯsistit in
eis. ¶ Scdm vo est gen⁹ signoꝝ ex carne ⁊ adipe assū
ptoꝝ: qm̄ caro rubea qū multa fuerit hūiditatem signifi
cabit ⁊ calitatē ⁊ erit ibi soliditas. Et si pauca fuerit et
adeps mult⁹ n̄ ibi affuerit sigificabit siccitatē. Piguedo

autē ⁊ adeps semꝑ frīitatē significant ⁊ est cū eis laxitas
Et si cū hoc fuerit venaꝝ angustatio ⁊ sanguis pa ucitas
⁊ hoc̄ bñti aduenerit debilitas ex fame ꝓpter minoratō
nem sanguis nālis q̄ est ꝑparatus ad illud quo membra
ex nutrimēto indigent significabit ꝙ ꝯplō hmōi est ſʒ nāʒ
Et si hec alia signa ñ affuerint significabit ꝙ est ꝯplō ac
quisita. Pinguedis āt ⁊ adipis diminutio sp caliditatē
significat: qm̄ pinguedis ⁊ adipis mā sanguis est vnctuo
sitas ⁊ eaꝝ factor est frīitas: ⁊ ꝓpter hoc i epe minorant
⁊ sūt in intestis multe. Et nʒ sunt sup cor mlte plusq̄ sup
epar nisi pp mām: non eni propt ꝯplōnem ⁊ formā ⁊ ꝓ
pter curā nāe pendentē a mā illi filī. Pinguedis autē ⁊
adipis ꝯgelatio sup corpus minuit ⁊ auget ſm minora
tionē caloris ⁊ ipsius augmentū. ¶ Et corpꝰ q̄dem cā
nosum absq̄ multa adipe et piguedine: est corpus calm
⁊ humidū. Q̄ si fuerit caro rubea multa cū pinguedie
⁊ adipe pauca: significabit humiditatē superfluā: ⁊ si su
perflua fuerit: huiditatis ⁊ frīitatis significabunt supflui
tatem ⁊ ꝙ corpꝰ frīm fcūʒ est ⁊ humidū. ¶ Et ex corpo
ribus q̄dem qd̄ magis est macꝝ est frīm ⁊ siccū ⁊ postea
calidū ⁊ siccum. deīn siccū qd̄ in calitate ⁊ frīitate tempa
tum erit: postea calm qd̄ est in hūiditate ⁊ siccitate tēpa
tum. Tertiū vo genus est signoꝝ sumptorū ex capillis.
Et ipa sūt que sumēda sunt ex ꝑte hoꝝ mōꝝ qui sūt veloci
tas originis ⁊ ipsiꝰ tarditas ⁊ multitudo eoꝝ ⁊ paucitas
ipsoꝝ subtilitas ⁊ grossitudo eoꝝ plāities ⁊ crispido. Et
eoꝝ color est vna ex radicibꝰ in hoc. ¶ Signa vo ex ve
locitate natiuitatis eoꝝ aut tarditate aut ꝓhibitione ori
ginis ipsoꝝ sumpta sūt ꝙ illi q̄ tarde nascunt aut non nas
cunt qum ñ affuerint significatōes que corpꝰ penitꝰ san
guinem ñ hr̄e demōſtrent significant ꝙ ꝯplō vehemēter est
hūida. Q̄ si festinauerint ñ erit corpꝰ illius huitatis: i
mo ad siccitatē declinabit. Ipsius vo caliditas ⁊ frīitas
ex alijs signis q̄ iam diximꝰ cognoscuut. Qum āt calidi
tas ⁊ siccitas ꝯiungent capilli multo citiꝰ nascent ⁊ erūt
multi ⁊ grossi qm̄ multitudo caliditatē significat ⁊ gros
sities multā fumositatē. ioq̄ʒ in iuuenibꝰ est amplius q̄ i
pueris: qm̄ pueroꝝ matie vaporose sūt ⁊ non fumose. Et
hoꝝ ꝯtraria ipsoꝝ sequunt ꝯtraria. Significatio aūt ex
ꝑte figure est ꝙ crispitudo significat caliditatē ⁊ siccita
tem. Est tñ qum foraminū ⁊ poroꝝ inuenit tortuositatē
sed istud ñ resoluit qum alterat ꝯplō. ¶ Que vo ꝑme
res mutant ⁊ planities hꝰ significat ꝯtrariū. Ex parte āt
coloris nigredo significat caliditatē et subalbedo signifi
cat frīitatē ⁊ citrinitas ⁊ rubedo eq̄litatem significāt et al
bedo significat aut frīitatē aut hūiditatē vehemētē sicut
canities: aut fortē siccitatē sicut accit vegetabilibꝰ qum
siccant que ex sua nigredie aut viriditate transeūt ad al
bedinē: et hoc q̄dem non accit hoībus nisi in fine egritu
dinum siccantiū. ¶ Et canitiei q̄deʒ cā apud Aristote
lem est ꝯuersio ad calorē phl̄atis: et apd̄ Gal. est atacha
rugi q̄ nutrimentū ꝯmittat qd̄ ad capillos venit qū frīm
fuerit et fuerit tp̄s motus eiꝰ et ipsius penetratio i poris
tardata. Q̄ si q̄ʒ duas dictōes ꝯsideraueris inuenies eas
ꝓcerto propinq̄s: qm̄ cā in albedie coloris phlegmatis
et cā in albedine atacharugi ē vna. Et de hoc q̄deʒ phy
sicus tractare dʒ. Post hoc aeres et regiōes in re pilo
lorum opōneʒ hn̄t q̄ est obseruāda: nō eni timet ꝙ i nigꝰ
sicut capillus flauꝰ qui eq̄litatem ꝯplōnis ipsius signifi
cet qum eā hūerit: nʒ i capillis sclaui nigredo q̄ ꝯplōnis
eiꝰ significet caliditatē quʒ ipsoꝝ genꝰ eā hūerit. ¶ Eta
tes ēt in re capilloꝝ opant: qm̄ iuuenes sūt sicut meridio
nales et pueri sicut septētriōales et senectꝰ est sīc medij.

Pili ꝑterea i puero multi significāt ꝙ ipsius ꝯplō qum
crescet ad melancholiā ꝯuertet: et in sene significat ꝙ in
ꝑñti est melancholicꝰ. ¶ Quartū vo genus est signorū
sumptū ex colore corporis. Albedo enī signū est priuatō
nis sanguis aut paucitatis ipsiꝰ cum frīitate: qm̄ si cū ca
liditate eēt et hūore cholerico eēt citritas. ¶ Et rubeꝰ
q̄dem significat multū sanguis. ¶ Et ruffus et subruf
fus significant caliditatē. Sed subruffus plus sigīficat
cholaʒ rubeam et ruffus significat sanguinē cholericuʒ.
Est tñ quʒ subruffus sanguis significat ꝑuationē: lʒ nō
sit sibi cholera rubea: quēadmodū accit in ꝯualescētibꝰ
¶ Fuscus āt vehementē significat frīitatē ob quā miui
tur sanguis et ꝯgelat ille paucꝰ et ad nigredinē ꝯuertit
et cutis mutat colorē. ¶ Et brunus significat calitatē.
¶ Et melōgianus frīitatē significat et siccitatē: qm̄ ca
lor est q̄ purā cholerā nigram sequit. ¶ Sed gypseus
frīitatē significat et rem phl̄aticā. ¶ Et stanneꝰ frīitatē
et humiditatē significat cū pauca re melancholica: qm̄
est albedo cū pauco viriditatis. Erit ergo albedo seq̄ns
colorē phl̄atis et ꝯplōnem hūiditatis et viriditas seq̄ns
sanguinē ꝯgelatum q̄ trahit ad nigredinē qui cōistꝰ phl̄a
ti factꝰ fuit uiridis. ¶ Et eburneꝰ frīitatē significat phl̄a
ticam cū pauca cholera rubea. Et ſm plm̄ quidē muta
tur colō pp epar ad subruffedinē et albedinē: et pp sple
nem ad subruffedinē et nigredinē. Et in egritudinibus
hemorroidaꝝ ad subruffedinē et viriditatē: hoc tñ nō est
semꝑ imo est qū mutat. ¶ Cognoscere vo ex colore li
gue ꝯplōnem stōi et intestinoꝝ est difficile. Et fortasse ē
qum in vna egritudine duoꝝ coloꝝ diuersitas in duobꝰ
ꝯtingit membris: sicut qū albescit lingua et nigrescit fa
cies i vna egritudie quēadmodū ictericia q̄ propt vehe
mentiā acuitatis cholere rubee accit. ¶ Quintū vo est
genus signoꝝ ex forma membroꝝ sumptoꝝ: qm̄ ꝯplōnē
calidā sequunt pectoris amplitudo et extrēitatū magni
tudo et ipsaꝝ ꝯplementū in q̄titate eoꝝ absq̄ coangusta
tione et sine curtitate: et ꝑcipue manuū et peduʒ et vena
rum amplitudo et eaꝝ apꝑtio et pulsus magnitudo et fō
titudo ipsius et magnitudo musculoꝝ et ꝓpinquitas eo
rum ex iūcturis: qm̄ opōnes augm̄tatiue et ꝯpositiue fō
me caliditate ꝯplent. Et frīitatē sequunt oīuʒ hoꝝ ꝯtra
ria qm̄ ꝓpter eam minorant vtutes nāles et nō ꝯplent
opōes natiuas et creationē. Et ꝯplōnem siccā sequunt
asꝑitas et curuitas et iuncturaꝝ manifestatio et apꝑtio
cartilaginū in epigloti et naso et est nasus eq̄lis. ¶ Sex
tum vo est genus signoꝝ sumptoꝝ ex velocitate passiōis
membroꝝ. Membꝝ eni qū cito calefit absq̄ difficultate
est calide ꝯplōnis qm̄ ꝯuersio in genere ꝓportionali ē fa
cilior ꝯuersione ad ꝯtrariū et si cito infrīat res erit econ
trario. Q̄ si aliq̄s dixerit ꝙ oʒ vt res sit huic ꝯria. Nos
nāq̄ʒ ꝓcerto scimus ꝙ res nō patit nisi a suo ꝯtrario et
non a suo simili: sed ex hoc vbo qd̄ tu ꝑmisisti ꝓueīt vt pas
sio a simili sit dignior. Rñsio erit ꝙ sile aquo non patit res
est illud cuiꝰ q̄litas et q̄titas illiꝰ qd̄ ei simile erit est vna
spē et nā. ¶ Q̄ aūt calidiꝰ est alio non ē simile ei qd̄ ē
minus calidū: imo duo calida quoꝝ vnū ē calidiꝰ diuer
sificant: et illud q̄dem qd̄ est miꝰ calidū ꝯpōne eius qd̄
est calidiꝰ est frīm. Patit ergo ex hoc vñ est frīm ꝯpōne il
lius et nō calidū. Patiet etiā ab eo qd̄ est ipso frīius et a
frīo. vnū tñ eoꝝ ipsius q̄litatē auget et ꝑbet ei augmentū
qd̄ est in ipso fortius et alteꝝ qualitatē. Ipsius ergo alte
ratio ad id qd̄ in sui q̄litate ꝑstat augm̄tū et mutat illud
qd̄ in ipso est fortiꝰ erit facilior: lʒ sit hic alia cā q̄ alicui
eoꝝ que in q̄litate cōicant ē propa et ꝯtradicit sicut illā

qꝺ in sui nã caliꝺ exit ꝯplonis non cito recipit in se cali di opõnem: nisi ꝓpterea ꝙ caliditas destruit opõnez cõ trarij qꝺ est s̃m eo ꝙ refrenat illud qꝺ ꝯplo calida vult efficere de augm̃to in calefactõe. ¶ Qum ergo sibi oc currũt ꝛ ꝓhibens destruit͛ iuuant se ãbo in calefacieꝰ et eoꝝ adiutoriũ sequit͛ duaꝝ qualitatũ fortitudo cõpleta. Qum ṽo extrinseca caliditas equalitatẽ destrueꝛ volue rit caloꝛ ĩnatus q̇ est intꝰ erit res foꝛtioꝛ ĩ resistẽdo adeo vt venena calida ñ refrenet nꝫ expellat: nꝫ ipsoꝝ coꝛrum pat subãz nisi caloꝛ ĩnatus. ¶ Caloꝛ nãqꝫ innatꝰ nãe ẽ instr̃m qꝺ caloꝛis eueniẽtis expellit nocumentũ ꝓpterea ꝙ spũz mouet ad ipsuz expelleñ ꝛ ad eiꝰ vapoꝛem remo uendũ ꝛ ad ipsum resolueñ ꝛ ipsius mãz aduꝛenduz. Et f̃ri etiã adueniẽtis nocumentũ per ꝯtrariũ expellit. Hãc ṽo pꝛopꝛietatẽ non hꝫ f̃iitas: nõ eñi ĩpugnat nꝫ refrenat nisi aduenientez caliditatẽ ꝑ ꝯtrarium tm̃. q̇a non impu gnat adueniẽtẽ f̃iitatez. ¶ Et caloꝛ q̇dem innatꝰ est il le q̇ humoꝛes nãles tuet͛ ne eis caliditates extrãee domi nentur. ¶ Caloꝛ nãqꝫ innatus qũ est fortis põt nã ipso mediante ĩ hũoꝛibus mĩstrare s̃m moduz maturandi et digerendi ꝛ custodire eos s̃m sanitatẽ ꝛ mouent͛ hũoꝛes s̃m mõz ministratõis ipsius ꝛ ꝓhibent͛ moueri s̃m mõz ministratõis caloꝛis extranei q̃re non putrefiũt. Sꝫ qũ caloꝛ iste ẽ debilis fatigat͛ nã ꝛ a regimĩe humoꝝ abstiet ꝑꝑ instr̃i debilitatẽ qꝺ inter ipsaz ꝛ hũoꝛes est mediuz et stat: ꝛ caloꝛ extraneꝰ inuenit hũoꝛes non ĩpeditos ab ad ministratõe. ¶ Comprehendunt͛ ergo ab eo ꝛ facit eos obedientes ꝛ motu extraneo ipsos mouet ꝛ accit putre factio. Caloꝛ igit͛ innatus ṽtutũ oĩum est instr̃m: sꝫ f̃iitas est ei incõueniẽs: ꝛ nꝫ ꝓdest nisi accñtal̃r. ¶ Ióqꝫ dicit͛ caloꝛ innatꝰ ꝛ ñ dĩ f̃iitas innata: nꝫ operat͛ f̃iitati ex col codea coꝛpoꝛis illud qꝺ operat͛ caliditati. ¶ Septimũ autẽ genus signoꝝ est qꝺ sumit͛ ex cogitationibꝰ ꝛ a rebꝰ multũ desideratis a nã hoĩs quas pl̃m apꝑhendit ṽtus et opat͛ similitudinẽ qualitatũ: sicut dicemꝰ in somnijs: iõ ꝙ coꝛpꝰ est instr̃z aĩe. ¶ Octauũ autẽ genꝰ ẽ qꝺ sumi tur a signis opõnum. Qũ eñi opões s̃m nãlem cuꝛsuz ꝓcedunt plene ꝛ ꝑfecte significant ꝯplonis equalitatez. Qꝺ si a parte sua ad motꝰ mutent͛ supfluos significant ꝯplonis caliditatẽ. Et sil̃r si ꝓperauerint qm̃ caliditatẽ significant sicut augmẽti velocitas natiuitatis capilloꝛũ ꝛ natiuitatis dentiũ. Qꝺ si debilitent͛ ꝛ ociose fiãt ꝛ taꝛ dentur significãt ꝯplonis f̃iitatẽ. Est tñ qum eoꝝ debili tas ꝛ ociositas ꝛ tarditas s̃t cadentes ꝓpter ꝯplonez ca lidam lꝫ illud eẽ non possit absqꝫ mutatione a cursu nãli cum debilitate. Et est ẽt qum ples nãliuz opõnum defi ciunt ꝑꝑ caliditatẽ ꝛ minuunt͛ sicut somnꝰ: qm̃ foꝛtasse est qum destruit͛ pꝛopt͛ caloꝛẽ ꝯplonis calide aut minuit͛ Et sil̃r est qum augent͛ alique dispõnuz nãliuz pꝛopter f̃iitatẽ sicut somnꝰ: sꝫ tñ non erũt ex sũma ꝯpõnum ñ nã lium absolute ĩmo ꝯditional̃r ꝛ per cãm. ¶ Sõni nãqꝫ necessitas ĩ vita ꝛ sanitate nõ est necessitas absoluta: ĩmo ꝓpterea vt sp̃s ab impedientibus sepetur ꝑꝑ illud qꝺ ei accit ex lassitudine: aut ꝑꝑea ꝙ est ei nc̃riuz incũbere ꝓ pter digõnem cibi ꝛ ꝑꝑea ꝙ non põt duas res. Somni igit͛ necessitas nõ est nisi ex ꝑte alicuiꝰ impotẽtie et est exi tus a necessitate nãli: lꝫ sit exitus ille nãlis ab eo vñ ẽ ne cessarius: nãlis eñi dĩ de necessario cõitate nois. ¶ Fiꝛ mioꝛ ṽo significatio quã hoc noĩ hꝫ non ẽ nisi vt dicat͛ ex ꝯplone equali ꝛ illud est vt opõe equent͛ ꝛ ꝯpleãtur. ¶ Eius ṽo significatio sup caliditatẽ ꝛ f̃iitatem ꝛ sicci tatem et humiditatẽ est significatio ꝓbabilis. Ex generꝫ autẽ opõnuz foꝛtiũ que caloꝛẽ significant est acuitas vo

cis et eiꝰ grossitudo et loquẽdi velocitas et ipsius ꝯtinui tas et ira et festinatio motionũ et palpebꝛaꝝ citatio: lꝫ sit qum ista adueniũt non ꝑꝑ cãm cõez ĩmo ꝑꝑ cãz mẽbꝛo opõnis pꝛopꝛiam. ¶ Nonuz ṽo genꝰ est expulsio supflui tatum a coꝛpoꝛe et q̃litates eoꝝ q̃ expellunt͛. Expulsio eñi qum non aufert͛ et illud qꝺ ex stercoꝛe et vꝛina egre ditur et sudoꝛe et alijs est acutũ hñs odoꝛem fortẽ et tin cturam ex eis q̃ tincturã hꝛe ꝯsueueꝛt et adustionẽ et de coctionez ex illis q̃ assatõem et decoctõem solent hꝛe est calr̃n. Qꝺ ṽo diuersum ẽ ab hoc est f̃rm. ¶ Et genus q̇ dem decimũ est sumptũ ex dispõibus ṽtutũ aĩe in suis o ꝑationibꝰ et passionibꝰ: sicut ira foꝛtis et estuatio et ꝑce ptio et intellectꝰ et audacia et verecũdia et suspitio bõa et bõa spes et ĩpietas et ĩpigritia et moꝝ virilitas et pau ca ociositas et parũꝑ pati ab vnaq̃qꝫ re significat calidi tatẽ. Eoꝝ aũt ꝯtraria f̃iitatẽ ꝛ ꝑseuerãtia feruoꝛis et mã suetudinis et imagiari et remoꝛari et reliquoꝝ significãt siccitatẽ. A passionibꝰ ṽo cito remoueri significat hũidi tatem. Ex hac q̇dem secta ẽ insomnietas et somniũ qm̃ ille in cuiꝰ ꝯplone est dominiũ caliditatis videt se q̃si ad ignẽ calefieri aut sicut ille q̇ sedet ad solẽ. Et ille in cuiꝰ ꝯplone est f̃iitas dominans videt se sicuti eẽt in niue aut q̃i in aquã mitteret͛ f̃iam. ¶ Ampliꝰ vnusq̃sqꝫ humoꝛez hñs dñantem videt illud qꝺ suo ꝑtinet hũoꝛi queãdmõz dicunt. Hoc ãt totũ qꝺ noĩauimꝰ aut pl̃m eiꝰ est de mõ significatõum ꝯplonuz pꝛincipaliũ que s̃t ab initio crea ture. Cõplonuz ṽo extraneaꝝ accñtaliũ que est acuta si gnificat inflãmatõez in coꝛpoꝛe nocibilẽ febꝛes ꝑcedẽtes et foꝛtitudinis destructionẽ apud motꝰ rebellionẽ cal̃ita tis et sitiz supfluã et adustionẽ in oꝛe stõi et amaritudiez in oꝛe et pulsuz q̃ laxitudi attinet et velocitati vehemẽti et frequẽtie et cui oĩa calefaciẽtia in regimine adhibita nocent et q̇ inf̃iantia curãt et cuius dispõ in estate mala exit. ¶ Cõplonis ãt f̃ie non nãlis sig͛ sunt paꝝ digereꝛ et sitis pauca et iuncturaꝝ laxitas et ex phl̃ate febꝛes ml͛ te et cui rheumatismi nõ nocent et inf̃iantia ĩ regĩe adhi bita et vt ꝑ calefacientia curet͛ et vt in hyeme malã hẽat dispõem. ¶ Signa ṽo hũiditatis non nãlis s̃t pertinen tia signis f̃iitatis: et est cũ eis laxitas et saliue fluxꝰ et mu cilaginis et ventris solr̃ et digerendi malitia et ĩpedimẽ tum qꝺ est a regimĩe qꝺ est humidũ et multꝰ somnꝰ et in flatio palpebꝛaꝝ. ¶ Sed signa siccitatis non nãlis: sũt aspitas et vigilie et macies accñtalis et lesio a regĩe ĩ quo est siccitas et malitia dispõis ĩ autũno et curari ꝑ id qꝺ humiditatẽ efficit et curatio pñs ꝑ aquaz calidã et oleũ subtile et foꝛtis receptio eoꝝ.

¶ Capitulum quartũ ꝺ compꝛehensione signoꝛũ com plexionem habentis equalem.

Signa eiꝰ aggregata accepta de alijs q̃ diximꝰ sunt eq̃litas tactꝰ in caliditate et f̃iitate et sicci tate et hũiditate et mollitie et duritie et eq̃litas coloꝛis in albedine et rubedĩe significat mediocritas in ter grassitiẽ et matiẽ que tñ magis declinet ad grassitiẽ. et ipsius vene s̃t inter submersas et sup carnẽ ꝓcedẽtes que s̃t sepate et egredientes et capilli int͛ pilositatẽ et lẽi tatem et crispitudinẽ et planitiẽ et in tꝑe pueritie trahãt aliquãtulũ ad rubedinẽ et in tꝑe iuuẽtutis ad nigrediez aliquantulũ. ¶ Et eq̃litas dispõnis somni et vigiliarũ et membꝛoꝝ in suis motibꝰ ꝯuenientia et sanitas et forti tudo in imaginatõe et intellectu et memoꝛia et ĩ motibꝰ mediocritas int͛ superfluitatẽ et diminutionẽ videlicet ĩ ter multã audatiã et timoꝛẽ et inter irã et patientiam et pietatẽ et misericoꝛdiã et inter stabilitatẽ et ꝑseuerantiã

⁊ in opõnibus oĩbus complementũ ⁊ sanitas ⁊ bonitas
augmenti ⁊ velocitas i ipso ⁊ ꝓcerus statꝰ. Et erũt ipsi
us somnia delectãtia ⁊ spẽ bonam facientia ex odoribus
bonis ⁊ somnis delectãtibꝰ ⁊ palatijs nouis. ¶ Et hãc
ꝗdem hñs ꝯplonem faciẽ hilarem amabilẽ ⁊ iocundam
hẽbit. Et erit tẽperatꝰ in desiderio comedendi ⁊ bibẽdi
⁊ erit bone ĩstimbꝛe in stõ ⁊ epate ⁊ venis et assilatione i
toto corpoꝛe. Et temperatꝰ in expellẽdo supfluitates a
se ex cãnalibꝰ q̃ illud efficere ꝯsueuerit.

¶ Ca. v. de signis eiꝰ qui egredit ab eq̃litate supflue.

Iste est cuiꝰ ꝯplones membꝛoꝝ non sifantur:
ĩmo fortasse mẽbꝛa ipsius ꝑncipalia i exitu ab
eq̃litate sibi ꝯtrãia exñt ⁊ vnũ eoꝝ ad vnã egre
ditur ꝯplonem ⁊ aliud ad eiꝰ ꝯtrariã. ¶ Nũq3 eiꝰ ꝯpõ
dissilis fuerit: erit malꝰ ⁊ igenio sui ⁊ ĩtellectu sicut ille q̇
magnũ h3 ventrẽ et digitos curtos ⁊ faciẽ ⁊ caput rotũ
dam ⁊ staturã magnã: aut ille q̇ h3 paruũ caput ⁊ i facie
⁊ fronte carnis multitudinẽ ⁊ etiã in collo ⁊ pedibꝰ ⁊ ẽ
eiꝰ facies medie spere silis. Et si ipsius mãdibule magne
fuerint: erit valde diuersus: ⁊ silr si caput ⁊ frons rotun
da fuerint: sed facies valde rotũda ⁊ collum vehemẽter
grossum ⁊ in oculis motus hũerit tarditatẽ: erit hõibus
omnibus a bonitate remotior.

¶ Caplm. vi. de signis repletionem significantibus.

Replo ẽm duos exit mõs. Est eni replo ẽ3 fo
ramina: ⁊ est repletio ẽm virtutẽ. Repletio ṽo
ẽm foramina est vt sint hũoꝛes ⁊ sps ⁊ si in suis
qualitatibꝰ boni existant i q̃titate sui supflui adeo ꝙ fõa
mina ipleuerint ⁊ extenderit: hoc ãt hñs ẽm timorẽ mo
tus exit. Est nãq3 qum replo venas scindit ⁊ ad suffocã
tia fit fluxꝰ ⁊ accit suffocatio aut epilepsia aut apoplexia
Cuiꝰ quidẽ sanatio est vt cito cũ minutõe succurratur.
Sed q̇a ꝓpter malitiã qualitatis hũoꝝ ꝯtingit ipsos no
cumẽtum facere tm̃ ⁊ non q̃titate iõ vincit virtute3. ¶
Scõm virtutẽ ṽo repletio est vt hũoꝛes q̃titate sui nocu
mentum nõ faciant: sed malitia q̃litatis ipsoꝝ tm̃: q̃ꝓp
ter ṽtute3 malitiã sue q̃litatis vincũt ⁊ fiunt inobediẽtes
ad digereñ ⁊ maturañ. Et hoc q̇dem hñs ex egꝛitudibꝰ
timet putrefactõis. ¶ Replonis ṽo signa vniuersalr s̃t
membꝛoꝝ grauitas ⁊ in motibꝰ pigritia faciei rubedo et
venaꝝ inflatio et cutis extensio ⁊ plenitudo i pulsu ⁊ tin
ctura in vꝛina ⁊ spissitudo ⁊ paucitas desiderij et visus
debilitas et somnia q̃ grauitatẽ poꝛtendũt: sicut eiꝰ q̇ vi
det se q̃si mouere non posse aut onus graue deferre aut
loq̇ non posse sicut videre se volare et motuu3 velocitas
hũoꝛes significat subtiles et i q̃titate tempata. Et replo
nis q̇dem ẽm virtutẽ signa s̃t q̇dem grauitas et pigritia
et desiderij paucitas q̃ ei et ꝓpꝛie reploni sunt cõia. S3
qum repletio ẽm ṽtutẽ est simplex non s̃t vene adeo infla
te n3 cutis vehemẽtis extensionis n3 pulsus adeo plenꝰ
et magnus n3 vꝛina multũ grossa n3 coloꝛ valde rubeꝰ: ꝯ
cussio quoq3 et laxitudo nõ pꝛoueniũt in eo nisi post mo
tum et incessu3. Et videt i somnis pꝛuritũ et moꝛdicatõ
nem et incensionẽ et odoꝛes fetidos. Hũoꝛ ẽt dñans co
gnoscit per significatões ipsius q̃s noiabimus. ¶ Et
ẽm plm̃ repletio ẽm virtutẽ gñãt egritudinẽ anteq̃ eius
ꝯpleantur significationes.

¶ Caplm: vij. de signis dominij cuiuslibet hũoꝝ.

Sanguis significatões qum dñant significatõ
nibus replonis ẽm foramina vicine exñt et ꝓ
pter hꝰ accit ex dominio eiꝰ grauitas in oꝛigie
oculoꝝ pꝛope et in capite et tẽpoꝛibꝰ et alices et oscita
tiones et nausea et doꝛmitio mlta et in senibꝰ ꝑturbatio
et in itellectu tarditas et laxitudo absq3 ꝑcedente labõe
et dulcedo i oꝛe ꝑter solitũ et rubedo i lingua et foꝛtasse
in coꝛpoꝛe appebunt ademenul et i oꝛe bothoꝛ et sangui
nis fluxꝰ accit a locis q̃ facile scindunt sicut naribꝰ ano
et gingiuis. Et est ẽt qum illud demĩant ꝯplo et regimẽ
pꝛeteritũ et regio et etas et tps et ꝯsuetudo et tps lõgũ
a minutione. ¶ Et somnia q̃ illud significãt sicut qum
hõ in somnijs res videt rubeas aut sanguine3 multũ ex
suo coꝛpoꝛe exire aut se in sanguĩe natarĩ et silia. ¶ Do
minij ṽo phlatis significatões sunt albedo in coloꝛe sup
flua laxitas et mollities et ẽitas et saliue multitudo q̃ sit
viscosa et sitis paucitas nisi salsum fuerit et ꝑcipue in se
nectute et digerendi debilitas et oxyremia et vꝛine albe
do et somnꝰ multus et ociositas et membꝛoꝝ laxitas et
pigritia et pulsus lenitas q̇ tarditati et raritati attinet.
Amplꝰ etas et ꝯsuetudo et regim̃ pꝛeteritũ et aer et re
gio. ¶ Et sõnia in q̇bus vident aque et flumia et niues
et pluuie et frigꝰ demĩant illd̃. ¶ Significatões ãt dñij
cholere rubee s̃t coloꝛis et oculoꝝ citrinitas et oꝛis ama
ritudo et lingue aspitas et ipsius siccitas et nariu3 aridi
tas et vento ẽo delectari et sitis multa. Et pulsus festia
tio et desiderij cõedẽdi debilitas et nausea et vomitꝰ cho
lericus et viridis et vent moꝛdicatiuꝰ et hoꝛripilatio ad
mõ3 puncture acuũ. ¶ Amplꝰ pꝛecedẽs regim̃ et etas
et ꝯplo et ꝯsuetudo et regio et hoꝛa et tẽpus et ars. Et
somnia in q̇bus vident ignes et vexilla citrina et videre
res q̃ non s̃t citrine citrinas et videre incensionẽ aut ca
loꝛẽ balnei aut sol aut his silia significãt illud. ¶ Dñij
ṽo colere nigre significatões sunt coꝛpoꝛis macies et vt
sit fuscus et sanguis nigredo et eiꝰ grossities et vigilie ml
te et multa sollicitudo et ardoꝛ oꝛis stõi et desideriũ mẽ
dosum et vꝛina fusca aut nigra et grossa et vt coꝛpꝰ sit ni
grum et pilosũ qm̃ cholera nigra raꝛo generat in coꝛpo
ribus albis et lenibꝰ et vt frequent accidãt moꝛphea ni
gra et vlcera mala et egꝛitudines i splene. ¶ Et pret hꝰ
etas et ꝯplo et ꝯsuetudo et regio et ars et hora et tps et
regim̃ pꝛeteritũ. Et somnia terroꝛẽ facientia ex tenebris
et cruciatu et rebꝰ nigris et terroꝛibus.

¶ Caplm. viij. de signis que oppilationẽ demonstrãt.

Qum macie ꝯiungunt ⁊ sigificatões eas demõ
strant et sentit extensio et non sentiunt signifi
catões repletõis in toto coꝛpoꝛe: oppillatões
ꝓculdubio ibi adesse intelligunt. Uerũtñ grauitas i op
pilationibꝰ sentit qum oppilatões in cãnalibus exñt ꝑ
quas mltas currere mãs est necesse sicut i oppilatõibus
que i epate fiunt qm̃ qum illud qꝺ ex cibo ad epar ꝑue
nit oppilatões penetrare ꝓhibuerunt colliget ex ea res
multa et retinebit et grauabit vehemẽtiꝰ ꝙ apa et discer
netur ab apate ꝑ multã grauitatẽ et febꝛis pꝛiuationẽ.
¶ Nu3 ãt oppillatões in alijs fuerint cãnalibꝰ non sen
tietur grauitas: sed sentiet retentio penetratõis sanguis
et extensio. ¶ Amplꝰ plimi oppilatões in venis hñtiũ
coloꝛẽ hñt citrinũ qm̃ sanguis ꝑ foꝛamina sua ad cutis
superficiem non accedit.

¶ Caplm. ix. de signis q̃ ventositates significant.

Uentositates cognoscunt per id qꝺ ex doloꝛibꝰ
accit mẽbꝛis sensibilibꝰ. Et hoc quidẽ sequit
illud qꝺ ipse ex solone ꝯtinuitatis efficiunt. Et
cognoscunt per motꝰ qui eis accidũt membꝛis. Et co
gnoscunt etia3 ꝑ sonos. Et cognoscunt ꝑ tactũ. ¶ Do
loꝛes ãt extendẽtes ventositates significant et ꝑcipue si
vehemẽtes fuerint. Qꝺ si illic ꝑmutatio ex doloꝛe fuerit
iam sigificatio ꝯpleta erit. Et hoc q̇de3 nõ erit nisi qum

continuitatis soluto in mēbris fuerit sensibilib⁹. In eis āt
que sūt sicut ossa aut sicut caro glandosa nō apparet hoc
per dolorē. ¶ Est tñ qum in ossib⁹ fiunt ventositates q̄
ossa rūpendo frangunt vbi nō est dolor nisi sequens pū
cturam q̄ os fractū illud qđ est corā ipso frangit. ¶ Co
gnitiones āt ventositatū ex motib⁹ mēbrorū sunt sicut co
gnitiones ex saltu accidēte ex ventositatib⁹ que gñantur
et mouent̄ ad hoc vt exeāt ⁊ resoluant̄. ¶ Ex sonis āt
cognoscunt̄ qm̄ soni aut erūt in ipsis eisdē sicut vent⁹ ru
gitus ⁊ eis sibila: et sicut sonit⁹ in splene qū eius dolor ex
ventositate fuerit: aut sonus ī eis fiat p percussionē quē
admodū dignoscit̄ hydropisis int̄ asclitē ⁊ timpanitē p
percussionē. ¶ Earū autē cognitōes ex pte tact⁹ fiunt ꝟ
bigrā q̄a tactus discernit int̄ inflationē ⁊ tumorē cū hūo
ribus ꝓpterea ꝙ iflatio est ibi cū extensiōe ⁊ cedit ꝓssio
ni et ñ in mā fluida ⁊ liq̄da aut hūore viscoso: sensus eiꝫ
tactus int̄ ista discernit. ¶ Et dr̄ia q̄dem int̄ inflationē
et ventositatē non ē in subā: imo in forma motus statiōis
et compressionis.

¶ Capl̄m. x. de signis apāta declarantibus.

Apparentia apāta q̄dem declarant sensus ⁊ p̄
sentia. Oculorū v̄o cal̄a demīant febris comi
tans ea et grauitas cū dolore pungitiuo si mē
brum apātuꝫ sensum hūerit. Et ex eis ēt q̄ ipsa declarāt
aut declarando iuuāt est nocumentū in opōnibus illius
membri igrediens. ¶ Et ex illis q̄ ipsa vehement̄ sigifi
cant est sentire inflationē in pte illius mēbri si sensus ad
ipꝫ semitā hūerit. Sm̄ autē dolor ꝓculdubio nō ꝯmitat̄
Cui⁹ v̄lia signa demōstrare ē difficile. Que si facilia fa
cta fuerit nēcrio erunt tediosa. Meli⁹ ergo est vt sermo d̄
eis posteri⁹ ad dictiōes cuiusq̄ꝫ mēbri pticulares refuet̄
¶ Qđ autē hic dicim⁹ est ꝙ qum sentiet̄ grauitas ⁊ ñ
dolor ⁊ fuerit cum eo significatōes dn̄ij phl̄atis existimā
duꝫ erit ꝙ sit phl̄aticū. Et si cū eo fuerit signa dn̄ij mel̄ie
erit mel̄icū et ꝓpe cū tanget̄ et erit durū. Durities nāq̄ꝫ
est de ꝯuenientiorib⁹ significationib⁹ ad ipm̄ declarañ.
Qum āt apāta cal̄a in neruis fuerit erit dolor vehemēs
et febres fortes q̄ cito ad extensionē ⁊ turbationē intelle
ctus perducēt ⁊ in motib⁹ dilatatōis ⁊ ꝯstrictionis faci
et nocumentū. ¶ Ampli⁹ oīa interiorū apāta in mirach
tenuitatē ⁊ macredinē efficiūt. Qñq̄ꝫ collectionē faciēt
apāta in viscerib⁹ ⁊ sm̄ exiture semitā ꝓcesserint infesta
bit dolor vehemēter et febris ⁊ exaspabit̄ lingua valde
⁊ vigilie fortes fiēt ⁊ accñtia augmentabunt̄ ⁊ accrescet
grauitas ⁊ fortasse sentiet̄ grauitas ⁊ infixio. Est ēt quꝫ
in corpore subita appet maties ⁊ ī oculis repētina ꝯcaui
tas. Qñq̄ꝫ illud qđ collectū ē fit maturū febris fortitudo
⁊ doloris ⁊ pulsus sedat̄ ⁊ loco doloris res aduenit q̄ ē
sicut pruritus ⁊ si rubedo ⁊ durities ibi affuerint mino
rabitur rubedo et mollificabit̄ durities vt ꝯpressioni ce
dat ⁊ sedabunt̄ accñia oīa dolorē facientia et grauitas
ad sui finē ꝑueniet. Qñq̄ꝫ aperiet̄ accidet prius tremor
mordicationē saniei seq̄ns: deiñ appebit febris ꝓpter exi
tum matiei ⁊ erit pulsus vacuitati ⁊ diuersitati aptus ⁊
incedet sm̄ viam debilitatis ⁊ raritatis ⁊ ꝑuitatis et tar
ditatis ⁊ ī desiderio appebit casus ⁊ sepe calefiunt p ipꝫ
extrema. Mā autē expellit̄ per cām sue ptis aut in itine
re spuendi aut mingēdi aut egrediendi. ¶ Et significa
tio q̄dem bona post aptionē est vt febris ex toto q̄escat ⁊
anhelit⁹ fiat facilis ⁊ v̄tus mundificet̄ et mā cito in pte
sua egrediat̄. Est āt qum in occultis apātib⁹ mā de mē
bro ad membrū mutat̄. Et est qū hec q̄deꝫ mutatio ē bo
na ⁊ est qū est mala. Bona āt est quū d̄ mēbro nobili ad
ignobile mutat̄ membrū: sicut qū de apātib⁹ cerebri mu
tatur ad id qđ est post aures: ⁊ de apātibus epatis ad ī
guina. Et mala est qū de mēbro ignobili ad membrū co
nobilius mutat̄ aut qđ min⁹ possit tollerare illud qđ ei
accidit: sicut qū apā lateris ad partē cordis aut pulmo
nis mutat̄. ¶ Mutatio p̄terea occultorū apātum ⁊ ī
clinatōes magnorū apātum ad supiora aut īferiora signi
ficationē hñt. Nā si in motib⁹ ipsorū ad inferiora declia
uerint in hypocōdrijs appebunt extēsio ⁊ grauitas. Et
si in motōe sui ad supiora declinauerit demōstrabit illd̄
nobis dispōis anhelit⁹ malitia ⁊ ei⁹ coāgustatio et ipsi⁹
difficultas et pectoris ꝯstrictio et ardor ab īferiorib⁹ inci
piens et ad supiora tendens et grauitas in pte furcule et
capitis dolō. Et est ēt qum signū apparet ī adiutorio et
aseid. Et illud q̄dem qđ ad supiora declinat si cereb° fu
erit infixū erit malū et terrefaciēs. Uerūtñ si ad carneꝫ
laxā que est p⁹ aures declinauerit euasiōis fiducia ī ipo
erit. ¶ Flux⁹ preter̄ea sanguis ex narib⁹ in talib⁹ apātib⁹
est signū bonū et in oībus ēt interiorū apātib⁹. Tu āt ad
hoc inquireñ expecta ī eo qđ postea dicturi sum⁹ vbi ser
monē de apātibus inuestigabim⁹ et dispōneꝫ cuiusq̄ꝫ oc
cultorū membrorū nominabimus.

¶ Capl̄m. xi. de signis solutionis continuitatis.

Solonem ꝯtinuitatis si in mēbris acciderit ap
parentib⁹ sensus declarbit. ¶ Qđ si membris
acciderit occultis dolor eā demōstrabit ꝑfora
tiuus aut pungitiu⁹ aut corrositius et p̄cipue si nō cuꝫ eo
affuerit febris. Et ipsam q̄deꝫ multotiēs ꝯmittat̄ hūoris
spissi cū sanguine exitus ad amplitudinē descendētis et
purulēte mal̄ie egressio si post significationē apātum fue
rit et eorū maturationē. Que āt est post apāta est qū sigi
ficat apātis aptionē cū maturatōe et est qū non. Si v̄o
cū maturatōe fuerit febris cū aptione q̄escet et eūabitur
pus et q̄escet grauitas et alleuiabī. Qđ si nō ita fuerit
dolor fiet maior et augm̄tabit̄. Est ēt qum ꝯtinuitatis
sol̄o ex mēbri dislocatiōe a suis locis et recessione mēbri
a suo loco et si nō disloceť sicut ruptura dignoscit̄. Et
est qū ipsa cognoscit̄ retentōe ei⁹ qđ eūari ꝯsueuerat ex
cānalibus qm̄ fortasse ad cānales aut amplitudinē quā
ꝯtinuitatis sol̄o facit descēdit et non sm̄ nāleꝫ separat̄ vi
am queādmodū illi ꝯtingit cui ītestina rumpunt̄ qū egō
foras exire illi ꝓhibet̄. Et est qū ꝯtinuitatis sol̄o nō ap
paret nꝫ p signa cognoscit̄ v̄lia q̄ noīata sunt. vñ in eius
declaratōe diuisiōes pticulares sunt nērie que sūt sm̄ vnū
qđq̄ꝫ membrū: et hoc q̄dem erit vt membrū sensuꝫ non ha
beat et ꝯprehendit hūorem et currit qđ est in ipso ꝓcul
dubio et separat̄ a loco suo et non sustentat̄ sup membrū
et sepet̄ per dislocationē eius quā habuerit nꝫ hūorem
suscepit q̄ ab eo effluat nꝫ a suo loco moueri pol̄it et alij
mēbro non adheserit cuius dislocationē moueat̄. Et tu
q̄dem scire debes qđ apostēata et ꝯtinuitatis sol̄o q̄ dete
riora hñt accñia sunt q̄ in mēbris exñt neruosis q̄ sūt for
tis sensus qm̄ est qū sūt ꝑnitiosa sed sincopis et spasmus
ea semp ꝯmitāt̄: sincopis quidā ꝓpter doloris fortitudi
nem et spasmus pp mēbri neruositatē deinđ illa q̄ sunt
sup iuncturas qm̄ tarde melioratōem recipiūt ꝓpter ve
hementē iuncture motū et ppea ꝙ amplitudo q̄ est apđ
iuncturā est apta vt mā ad ipsam descēdat. et qm̄ pulsus
et vrina exñt ex significatiōibus dispōum v̄libus. De
eis igitur loquemur.

¶ Sūma pria dictōis sc̄e de pulsu. cuius sūt. xix. capl̄a.

¶ Capl̄m p̄mū d̄ pulsu et est sermo v̄lis.

Pulsus est motus receptaculoꝝ spūs ex dia
stole et systole ꝯposit⁹ ad regen̄ spūꝫ ꝑ aerē
attractū. ¶ Cōsideratio aūt que attēdit̄ i pl̄
su aut est vl̄is aut ꝑticularis ſm vnāquāqꝫ
egritudinē. Et nos q̇dē hic d̄ vl̄ib⁹ regul̄ scie pulsus loq̄
mur: ⁊ ꝑticulares ad loquen̄ d̄ egritudinib⁹ ꝑticularib⁹
in posteriorib⁹ reseruabim⁹. ¶ Dicemus g° ꝙ q̇sqꝫ pul
sus est ꝯpositus ex duobus motib⁹ ⁊ duabus q̇etibus ¶
Oīs nāqꝫ pulsus ex diastole et systole est ꝯposit⁹. Post
hoc v̇o necesse est vt int̄ oēs duos ꝯtrarios motus q̇es
int̄ueniat. Impoſſe est nāqꝫ mot⁹ vnus aliȷ̄ motui ꝯtinue
tur postq̄ȝ spatio eoꝝ applicat̄ terminus ⁊ extremitas ī
effectu: hoc tm̄ i scia nāli declabit̄. ¶ Postq̄ȝ igī hoc ita
est ipossibile est q̇n in vnoquoqꝫ pulsu an̄q̄ȝ alius ꝯsequa
tur q̄ttuor interueniāt ꝑtes. s. motus duo ⁊ q̇etes due. s.
motus eleuatōis ⁊ q̇es inter ipsaꝫ et depressionē ⁊ mot⁹
depressiōis ⁊ q̇es iter ipsaꝫ et eleuationē. ¶ Depressio
nis v̇o mot⁹ apud p̄rimos medicoꝝ nullo° sentit̄: ſꝫ apd̄
alios est qū aut in forti pulsu sua fortitudine sentit̄: aut ī
pulsu magno ꝓpter eleuationē sui: aut i duro ꝑꝑ multā
sui refrenatōeꝫ: aut in tardo ꝓpter longinquitatē tēpōis
sui motus. ¶ Gal. quoqꝫ dixit lōgo tp̄e non fui sollici
tus ex depressiōe. Postea v̇o non q̇eui tangendo donec
ex eo aliq̇d ꝑcepi ⁊ postea illud ꝯpleui. Nā postea porte
pulsus mihi apte fuerit. ¶ Qui v̇o ista studuerit vt ego
ꝑcipiet illud qd̄ ꝯsecutus fui. Et lꝫ sit ita vt dicit. In p̄ri
mis tm̄ dispōnibus depressio nō est sensu ꝑcepta. ¶ Cā
v̇o ob quā statutū fuerit tangere venas brachiȷ̄ est facilitas
prebēdi ipsuꝫ ⁊ ꝙ hō nō est sollicitus vt ipsuꝫ discoopiat
⁊ rectitudo situs ipsius ꝑꝑ rectitudineꝫ cordis et ei⁹ qd̄
est iuxta ipsuꝫ. Et oꝫ q̇dē vt sit tact⁹ manu sup lat⁹ exn̄te
qm̄ si manus sup vola plante extendat̄ in latitudine au
gmentū prebet ⁊ ex eleuatōe diminutōeꝫ facit et ēt dimi
nuit ex lōgitudine ⁊ ꝓprie in macilentis. Et resupinata
augmētat i eleuatōe et longitudie. Oꝫ preterea vt tact⁹
fiat in hora q̄ ille cui⁹ pulsus est sit ab ira remot⁹ et gau
dio ⁊ exercitio ⁊ oībus passionibus ⁊ saturitate q̄ graue
dinem facit ⁊ fame ⁊ dispōne relinq̄ndi ꝯsuetudines et
renouādi vsus. ¶ Et oꝫ ēt vt sit de pulsu expimentū tē
perati nobilis ita vt alius ei ꝯpet̄. ¶ Amplius dicem⁹
ꝙ gnā ex q̇bus medici pulsus dispōeꝫ cognoscunt ſm ꝙ
ipsi referūt sunt. x. q̄uis eis fuerit necessariū vt posuisset
ea nouē. ¶ Genus q̇dem qd̄ est sumptū ex q̄ntitate dia
stoles. Et genus qd̄ est sumptū ex q̄litate ꝑcussionis ve
ne in digitos. Et genus qd̄ est sumptū ex tp̄e cuiusqꝫ mo
tionis Et genus qd̄ est sumptū ex eēntia instrī. Et genus
qd̄ est sumptū ex eius eūatione aut replꝫone. Et gen⁹ qd̄
est sumptū ex caliditate tact⁹ ipsius aut f̄ritate Et genus
qd̄ est sumptū ex tp̄e q̇etis. Et genus qd̄ est sumptuꝫ ex
pulsus eq̄litate aut diuersitate. Et genus qd̄ est sumptū
ex eius ordinatōe in diuersitate sui aut i ordinatiōe. Et
genus est qd̄ est sumptū ex pōdere. ¶ Genus v̇o q̄ntita
tis pulsus significat̄ ex q̄ntitatib⁹ suoꝝ triū diametroꝝ q̄
sunt ipsius lōgitudo et latitudo et ei⁹ ꝓfūditas. ¶ Sūt
ergo in eo nouē pulsus dispōes simplices ⁊ ꝯposite. Et
nouē quidē simplices sunt lōgus curt⁹ ⁊ mediocris ⁊ la
tus ⁊ strict⁹ ⁊ mediocris ⁊ ꝓfundus aptus ⁊ mediocris

longꝫ

¶ Longus aūt ille ē cuius ꝑtes in longitudie plus sen
tiunt̄ q̄ȝ nālis absolute q̇ est ꝑcerto eius q̄ ꝯplꝫonem hēt
temperatā aut nālis q̇ est eius q̇ huic est ꝓpinquus ⁊ ē
tempatus cui est propriū. Et tu q̇dem iam p̄us sciuisti
dr̄iam int̄ eos. Curtus v̇o est ei ꝯtrari⁹. Et int̄ eos ē me
diocris. Et tu q̇dem iudicabis ſm hanc regulā in sex q̄

remanserit. ¶ Compositaꝝ v̇o ex his simplicib⁹ quedaꝫ
sunt q̄ nom̄ hn̄t ⁊ quedā que noīe carent. Ille eni qui ī
longitudine ⁊ altitudie ⁊ latitudine est augm̄tatus voca
tur magnus: ⁊ q̇ in his oībus est diminut⁹ vocat̄ ꝑuus
Et q̇ inter eos exit tēperatus. Qui v̇o in latitudine ⁊ al
titudine est augm̄tatus vocat̄ grossus. Et q̇ in eis est mi
nutus dr̄ subtil̄. Et q̇ est inter eos est eq̄lis. ¶ Generis
aūt qd̄ ex q̄litate ꝑcussionis vene i digitos sumptū ē tres
sꝫ spēs fortis et ipse est q̇ apud diastoleꝫ tactui resistit: et
debilis q̇ est ei oppositus. Et eq̄lis q̇ est int̄ eos. ¶ Ge
neris quoqꝫ qd̄ ex tp̄e cuiusqꝫ motōis sumptū est tres sꝫ
spēs: velox et est q̇ motū in breui tp̄e ꝯplet. et tardus ei
cōtrarius: et eq̄lis inter eos exn̄s. ¶ Generis v̇o qd̄ ex
eēntia instrī sumit̄ tres sꝫ spēs. Mollis q̇ est recipiēs re
ditum ad iteriora et ꝯpressionē facile. et durus q̇ est ei ꝯ
trarius: et inter eos mediocris. ¶ Generis āt qd̄ est sū
ptum ex eo qd̄ ꝯtinet̄ tres sunt spēs. Plenus et ipse est
q̇ sentit̄ sicut si in ei⁹ foramine eēt hūor iplens de q° sol
licitan̄ est vt pure eūet̄. et vacuus ē ei ꝯtrarius. et int̄ eos
mediocris. ¶ Et generis q̇deꝫ qd̄ ex suo tactu sumptū
est tres sꝫ spēs calus et f̄rus et tēpatus. ¶ Generis v̇o
qd̄ est sumptū ex tp̄e q̇etis spēs sūt tres. Frequēs et ip
se est in quo tēpus sensatū qd̄ exit inter duas ꝑcussiones
est breue q̄ etiā vocat̄ ꝯn̄s et spissus. Et ei ꝯtrari⁹ rarus
q̇ etiā dr̄ laxus et resolut⁹ et iter eos mediocris. Et hoc
q̇dem tēpus est ſm qd̄ ex systole cognoscit̄. Si v̇o systo
le nullo mō cognita fuerit erit tēpus qd̄ inter oēs duas
diastoles ꝯtinuat̄. Et si ipsa cognita fuerit erit ſm duo
tp̄a duoꝝ extremoꝝ. ¶ Genus v̇o qd̄ est sumptū ex eq̄li
tate et diuersitate est aut eq̄le aut diuersuꝫ. s. ineq̄le. Et
hoc q̇dem est ꝑ ꝯpōneꝫ sil̄itudinis aut dissil̄itudinis pul
suum: aut partiū vnius pulsus aut vni⁹ partis pulsus in
q̇nqꝫ rebus magnitudie et ꝑuitate aut fortitudine et d̄bi
litate et velocitate et tarditate spissitudie aut raritate du
ritie et mollitie donec cōtingit ꝙ vnus pulsus est postre
mus sue diastoles citi⁹ ꝑꝑ vehementē calorē aut debiliō
ꝓpter debilitatē. Qd̄ si volueris dilatabis ſmonē et cō
siderabis in eq̄litate et diuersitate in trib⁹ generib⁹ predi
ctis alias ꝑtes. sed ꝯsiderationū fortitudo ad istas redu
cta ē. Pulsus v̇o eq̄lis absolute est ille q̄ in oībus ē eq̄l
q̇ si in aliquo eoꝝ solo fuerit eq̄lis in eo solo dicet̄ eq̄lis
sicut si diceremus equalē in v̇tute aut eq̄lem in velocita
te. Et sil̄r diuersus ē ille q̇ non est eq̄lis aut absolute aut
in aliq̄ re. ¶ Genus āt qd̄ ex ordinatōe et inordinatōe
sumptū est duas hꝫ spēs diuerse ordinatus et diuerse in
ordinatus. Ordiatus aūt est ille cuius diuersitas hꝫ or
dinem cōseruatū super quē transit et est ſm duos mōs:
aut ordinatus absolute: et est qū totū illud qd̄ ex eo pro
uenit non hꝫ nisi tm̄ diuersitatē vnā. Aut ordinatus q̇ ē
prop̄e et ipse est q̇ hꝫ duas diuersitates aut pl̄es sicut si
ibi eēt circulus et alius circulus ab eo diuersus ſꝫ ābo
ad suū redirent ordinē sicut si eēt vnus circulus. Et ior
dinatus est q̇ est ei ꝯ̄rius. ¶ Nūqꝫ certificaueris inue
nies ꝙ hoc decimū genus ē sicut eēt noni generis spēs
intrās sub ineq̄li. Debes āt scire ꝙ i pulsu repit̄ nā mu
sice: qm̄ quemadmodū ars musice ꝯplet̄ ꝑ adiunctionē
sonoꝝ ſm ꝓportionē ꝯmitantē eos inter acuitatē et gra
uitatem ꝑ circulos casuū et tēpoꝝ q̄ sunt int̄ eoꝝ ꝑcussio
nes: sic est dispō pulsus q̇a ꝓportio suoꝝ tēpoꝝ in velo
citate et spissitudie et debilitate et in q̄ntitate ē sicut ꝓpō
tio adiunctōis eius. Et quēadmodū tēpus feriēdi et q̄n
titas sonoꝝ est qū sunt ꝯueniētia et est qū nō sꝫ ꝯueniētia
sil̄r est qū ibi debilitas sꝫ ordinate et est qū sꝫ inordinate

Et ꝓportio ēt diſpōnum pulſus in foꝛtitudīe ⁊ debilita te ⁊ in q̄titate eſt qū eſt ꝯueniens ⁊ eſt qū nō: imo diuer ſa eſt. ¶ Et hic q̇dem eſt egrediēs a generī ꝯſiderādi or dinem. Gal. aūt vī ꝙ id qđ pōt ſentiri ex ꝓportionalita tibus pōderis eſt ſm vnā ꝓportionē muſicaꝝ noīataꝝ aut non noīataꝝ. ¶ Noīataꝝ vo aut ſm propōtionē to tius ⁊ q̄nꝫ eſt proportio tripli qū eſt ꝓportio dupli adiū cta cū propoꝛtōe addentis medietatē ⁊ ipa ē que dī pro portio ꝑ q̇nqꝫ. Et ſm proportiōeꝫ que ē per totū ⁊ ē du pla ⁊ ſm proportionē que ē per q̇nqꝫ ⁊ eſt addēs medie tatem ſm ꝓportionē que ē per q̄ttuoꝛ: ⁊ eſt addens ter tiā ⁊ ſm ꝓportionē addentem q̄rtam: poſtea nō ſentiť. Et ego q̇dem miroꝛ quō ꝓportiones iſte ꝑ tactū diſcer ni pn̄t: dico tn̄ ꝙ ei eſt facile q̇ in gradu tangēdi cōſueuit ⁊ proportionať ſonos ꝑ artem poſtq̄ erit ei potētia cogꝰ ſcendi muſicā acq̇ſita ⁊ ꝯpabit ſcūꝫ per notū. hō etiā iſte qum ſuā intētionē ad pulſū reduxerit b9i poterit diſcer nere ꝓportiones ꝑ ſenſum. ¶ Genꝰ vo qđ ex pondere eſt ſumptū eſt ꝑ ꝯpōeꝫ propoꝛtōis q̄titatū proportionuꝫ q̄ttuoꝛ tēpoꝝ q̄ ſunt duobꝰ motibꝰ ⁊ duabus q̇etibꝰ. Et ſi ſenſus totū hoc diſcernerī nō pōt: tn̄ eſt ꝑ ꝯpōeꝫ propō tionis q̄titatū proportionū tēpoꝝ diaſtoles ad tp̄s qđ ē inť duas diaſtoles ⁊ ad vltimū tēpoꝛis in quo ē motus ad tēpus in quo eſt q̇es. ¶ Qui āt ponūt in hoc capło ꝯpōeꝫ tēpoꝛis motus ad tp̄s motꝰ ⁊ tēpoꝛis q̇etis ad tē pus q̇etis mittunt capłꝫ in caº: łꝫ b9i miſſio ſit tollerabił ⁊ non ſit iconueniēs: ſed tn̄ non eſt bona. Et pondus q̇ dem eſt illud i quo propoꝛtiōes muſice cadūt. Et dice mus ꝙ pulſus aut ē boni pōderiſ: aut mali pōderiſ. Et illiꝰ quidē q̄ eſt mali pōderis ſť tres ſpēs. Una eſt illius cuiꝰ pōdus eſt mutatū ⁊ eſt iuxta pōdus: ⁊ iſte ē cꝰ pon dus eſt pōdus etatis q̄ eſt iuxta etatē illiꝰ cuius ē pulſuſ ſicut qū iuuenes h̄nt pōdus pulſuū pueroꝝ. Et altera ē ſeꝑati pōderis ſicut qū pueri h̄nt pōdus pulſus ſicut ſe num. Et tertia ē egrediens a pōdere ⁊ ille ē cuiꝰ ponde ri pulſus hoīs nō ſiłať. Et m̄łta egreſſio pulſus a pōde re magnā in diſpōibus ſignificat mutationē.

¶ Capłm .ij. de pulſu equali et diuerſo.

Dicunt ꝙ diuerſi pulſus diuerſitas aut ē in młť tis ꝑcuſſionibꝰ aut in vno pulſu. ¶ Sed q̇ in vno pulſu diuerſificať aut i multis diuerſifica tur partibꝰ. ſ. in locis ſeꝑatis in q̇bus cadunt digiti aut in vna ꝑte. ſ. in loco vniꝰ digiti. Et illiꝰ quidē qui in młť tis diuerſus exit pulſibꝰ eſt diuerſus gradatuſ eq̄liť cur rens. Et ipſe q̇dem eſt q̇ ab vno icipit pulſu ⁊ permuta tur ad maioꝛē eo aut ad minoꝛē ⁊ ꝓcedit ſic ſm hanc re gulam donec ꝑuenit ad finē in diminutōe aut in augmē to per ſiłem oꝛdinē deīde iterſecať ⁊ ad pꝛimā magnitu dinem redit aut rediēſ ex ꝑuitate ſua ſiłi reditu in amba bus diſpōibus ad p̄mā regulā aut diuerſificans poſtq̄ venerit a p̄ncipio qđ eſt b9i ad finē qui ē b9i. Et ē qum ad finē peruenit ⁊ eſt qum interſecať an̄ ipſū ⁊ ē quꝫ ad dit ſupꝛa ipſuꝫ donec interſecať in medio ceſſādo ⁊ ē qū agit ab hoc diuerſuꝫ ⁊ illud ē vt in medio ſui iteruēniat motus. ¶ Et pulſus q̇dem ceſſationē h̄ns ē diuerſus i quo expectať motꝰ ⁊ venit q̇es. Et ille q̇ i ſui medio hꝫ motū eſt diuerſus i quo expectať q̇es et venit motꝰ. ¶ Diuerſitas vo pulſus i multis partibꝰ vniuſ pulſus aut eſt in ſitu ſuaꝝ partiū aut in motu ſuaꝝ partiū: ſed diuer ſitas que ē in ſitu ſuaꝝ partiū ē diuerſitas ꝓpoꝛtōiſ par tium vene ad ꝑtes. Et qm̄ partes ſť ſex erit illud qđ in eis cadit ex diuerſitate ſiłr. ¶ Diuerſitaſ āt que ē i mo tu aut ē in uelocitate ⁊ tarditate aut i conſecutōe et pꝛe

uentione. ſ. vt moueať pars eiꝰ an̄ hoꝛam ſui motus aut poſt hoꝛā aut in foꝛtitudīe et debilitate aut i magnitudīe et paruitate. Et hoc totū aut curet ſm oꝛdineꝫ equalē aut diuerſo in augm̄to ⁊ diminutiōe. et illud q̇dem aut erit in duabꝰ partibꝰ aut in tribꝰ aut in q̄ttuoꝛ. ſ. in caſu digitoꝝ. Et tu q̇dem ꝯponere potis et oꝛdinare. ¶ Ex diuerſitate vo pulſus i vna ꝑte eſt ille q̇ eſt iterſectus et reditiuus ⁊ ꝯtinuus. ¶ Inťſectus āt eſt ille q̇ in parteꝫ vnā cum ꝑuo motu ſeparať ⁊ partis vniꝰ q̄ ex eo interſe catur cū quiete ē qum duo extrema diuerſificanť in ve locitate ⁊ tarditate ⁊ in ſiłitudine. ¶ Reditiuꝰ vo eſt vt pulſus magnꝰ redeundo fiat paruus i vna parte deinde in reditu ſubtili redit. Et bꝰ q̇dem mōi ē ille cuiꝰ quedā ſpēꝝ in alias ingrediunť: ⁊ hoc ē vt ſit vnuſ pulſus ſicut duo ꝑꝑ diuerſitatē: aut duo ſicut vnꝰ ꝓpterea ꝙ alie in alias ingrediunť. Et iſtud q̇deꝫ ē ſm ſn̄iaꝫ eoꝝ q̇ in hoc non ꝯueneīt. ¶ Continuꝰ aūt eſt ille cuiꝰ diuerſitas eſt oꝛdinata i ꝯtinuitate nō ſenſu ꝑcepta ſeꝑatione in eo ad qđ ipſa mutať ex velocitate ad tarditatē aut ecōtra: aut ad eq̄litatē aut inequalitatē in eiſ aut ex magnitudīe aut ꝑuitate aut eq̄litate i eis ad aliqđ eoꝝ ad qđ mutať. Et hoc q̇dem ē qum ſm ſiłitudinē ſui ꝓcedit. Et eſt qum accit vt cū ꝯtinuatione ſua ſit in aliq̇bꝰ ſuaꝝ partiū plus diuerſitatis ⁊ in alijs minus.

¶ Capłm. iij. đ ſpēbꝰ pulſus diuerſi q̄ noīa h̄nt ꝓpꝛia.

Ex eis ē gazellans q̇ eſt diuerſus i vna ꝑte quꝫ fuerit tardatꝰ ⁊ deinde interſecať ⁊ ſit velox. ¶ Et ex eis ē vndoſuſ: ⁊ ipſe q̇dem ē qui ē di uerſus in magnitudīe partiū vene et eaꝝ ꝑuitate ⁊ eleua tione ipſaꝝ ad ſuꝑioꝛa ⁊ in latitudīe ⁊ in ꝯſecutione ⁊ ꝑ ceſſione i pꝛincipio motꝰ pulſus cū mollitie q̄ eſt in ipſa: ⁊ ipſe quidē non ē valde ꝑuus ⁊ hꝫ latitudinē quādam et aſſiłať vndis: quaꝝ alie alias ſequunť ſm rectitudīeꝫ cum diuerſitate q̄ eſt inť eas in eleuatōe eaꝝ ad ſuꝑioꝛa et deſcenſiōe ad inferioꝛa et velocitate tarditate. ¶ Et ex eis ē vmiculoſus qui ē illis ſiłis ſꝫ eſt ꝑuus multe ſpiſ ſitudinis cuiꝰ ſpiſſitudo exiſtimať velocitas ſed non eſt. ¶ Et foꝛmicās qui ē valde minoꝛ et vehem̄tioꝛis ſpiſſi tudinis. Et vmiculoſi quidē et foꝛmicātis diuerſitas in eleuatōe ad ſuꝑioꝛa et ꝑceſſione et ꝯſecutiōe in ſenſu eſt manifeſtioꝛ ipſoꝝ diuerſitate i latitudine imo q̄ſi non ap paret id. ¶ Et ē ex eis ſinus qui vndoſo i partiū diuer ſitate ſiłať et in eleuatōe ad ſuꝑioꝛa et latitudine et ꝑceſ ſione et ꝯſecutione: ſꝫ ē durioꝛ et cū duritie ipſius parteſ ī duritie diuerſe exn̄t. ¶ Et ſerinꝰ quideꝫ eſt pulſus ve lox ſpiſſus et durus: cuiꝰ partes i magnitudīe diaſtoles diuerſe exn̄t in duritie et mollitie. ¶ Et ex eis ē cauda ſoꝛicina et ē ille qui oꝛdinať in diuerſitate ſuaꝝ partiuꝫ ex diminutōe ad augmentū aut ex augm̄to ad diminutō nem. et cauda quidē ſoꝛicina ē qum ē in pulſibus młtis et eſt qum ē in vno pulſu in ꝑtibus multis: aut in parte vna. Et eius diuerſitas ꝓpꝛia ē illa q̄ ex magnitudīe pē det. Et eſt qū eſt in ꝯpōe velocitatiſ ad tarditatē aut foꝛ titudinis ad debilitatē. ¶ Et ex eis ē meſaliuſ et ipſe ē qui ex diminutōe ꝓcedit ad aliquē terminuꝫ in augm̄to poſtea reclinať inferius ad ſuū oꝛdinē donec ad pꝛimū terminū diminutōis ꝑueniat. ¶ Eſt ergo ſicut due cau de ſoꝛicine q̄ ꝯtinuanť apud maioꝛes eius extremitates ¶ Et ex eis ē biſpulſans et i ipſo quiđ diſcoꝛdati ſť me dici. Sunt eni quidā qui ipꝫ vnū pulſuꝫ ponūt diuerſū in ꝑceſſione et ꝯſecutōe. Et ſť alij qui ponūt ipſum duoſ pulſus quoꝝ vnū alteꝝ ꝯſequiť et ad vltimū inter eos n̄ exit tēpus qđ dilateť ad colligen̄ ſyſtolē đinde diaſtoleꝫ

non enī oē ex quo ꝯsequnt̄ due ꝑcussiōes oꝫ vt sint duo pulsus. Alioq̄n ille cuiꝰ intersecat̄ diastoles ⁊ deide re dit eēt duo pulsus: nꝫ etiā oꝫ vt sint duo pulsus nisi quꝫ incipit ⁊ fit diastoles ⁊ postea redit ad fundū faciēdo sy stolem deinde redit iteꝝ ⁊ diastolē facit. ¶ Ex eis sunt quietē hn̄s ⁊ cadens in medio quos ꝓdiximus. Sꝫ dr̄ia inter cadentē in medio ⁊ gazellantē est ꝙ gazellantis ꝑa ante venit q̄̄ ꝯpleat̄ ꝑma: sed in cadēte in medio ē pulsus q̇ venit in tp̄e quietis qū cōplet̄ ꝑcussio ꝑma. ¶ Et ex istis q̇dem capl̄is sunt pulsus spasmosus ⁊ tremulus et retortus q̇ filo qð torquet̄ assil̄atur ⁊ est ex calp̄o diuer sitatis i precessione ⁊ ꝯsecutōe ⁊ in situ et in latitudie: et cordosus q̇dem est ex sūma retorti ⁊ sil̄atur tremulo: sed tn̄ in tremulo diastoles ē magis occulta: ⁊ sil̄r exitus ab eq̄litate situs in eleuatōe ad suꝑiora est in retorto occul tior sed tensio i cordoso est manifesta ⁊ est cū eiꝰ torsiōe ad vnā ꝑtem tm̄. ¶ Pl̄m v̉o tales accn̄t q̄les isti. s. cor dosus ⁊ retortꝰ ad vnum latꝰ declinans in egritudinibꝰ siccis. ¶ Pulsuū v̉o cōpositoꝝ spēs quasi infinite sunt ⁊ neq; habentes nomina.

¶ Caplm̄. iiij. de iᵒ qui ex spēbus pulsus est nālis.

Cuiusq; geneꝝ prenoīatoꝝ in quo est superfluitas augm̄ti vel diminutionis nālis est equal̄ nisi fortis qm̄ nālis in eo est augm̄tatus. Et si aliqð alioꝝ geneꝝ non augm̄tum ꝓbuerit nisi fortitudinis augmentū sequens ⁊ factū fuerit maius: v̉bigr̄a ipse erit nālis ꝑꝑ fortē. Alioꝝ v̉o geneꝝ que nꝫ augmentuꝫ neq; diminutionē tollerant nālis est mediocris ⁊ ordinatus ⁊ qui est boni ponderis.

¶ Caplm̄. v. de cāis spēꝝ pulsus predictaꝝ.

Causaꝝ pulsus quedā sunt cōes nc̄rie essentiales in ꝯstitutiōe pulsus ingrediētes ⁊ vocātur ꝯtentiue: ⁊ quedā sunt in ꝯstitutione pulsus nō ingredientes. ¶ Et haꝝ quidē alie sunt insepabiles q̄ꝝ ꝑmutatione permutat̄ iudiciū pulsus ⁊ vocant̄ cāe inseparabiles: ⁊ alie sunt sepabiles que vocant̄ mutātes absolute. ¶ Cōtentiue v̉o cāe sunt tres. Uirtus vital̄ que est in corde mouēs pulsum: ⁊ tu q̇dem iam sciuisti eam i capl̄o de virtutibꝰ. ¶ Et ꝑa est instr̄m ⁊ est vene pulsatiles quas iam sciuisti qū numerauimꝰ mēbra. ¶ Et tertia est necessitas extiguendi ⁊ est adueniens per q̄̄titatē notā extinctōis que renouat̄ in termino caloris opposita in suo icendio aut extinctōe aut equalitate sua ⁊ haꝝ quidē cāꝝ ꝯtentiuaꝝ oꝑōes mutant̄ ꝑm id qð adiungit̄ eis ex cāis insepabilibus ⁊ mutantibus absolute.

¶ Ca. vi. de his q̄ proueniūt ex cāis ꝯtentiuis solūmō.

Cum instr̄m fuerit obediens sui lenitate ⁊ v̉tus fortis ⁊ necessitas ad extingueṅ vehemn̄s erit pulsus magnꝰ. Uerūtn̄ necessitas iuuātior his tribus est ad hoc. ¶ Mō si v̉tus fuerit debilis pulsus paruitas eā proculdubio sequet̄. Et si cū hoc instr̄m fuerit duꝝ ⁊ necessitas pauca erit minor. ¶ Est ēt qū duritiēs efficit paruitatē sed tn̄ paruitas cuiꝰ cā est duritiēs separat̄ a paruitate cuiꝰ cā est debilitas ꝑ hoc ꝙ est durus ⁊ nō debilis ⁊ breuitas eiꝰ ⁊ profunditas nō est mala sicut ē qum est v̉tus debilis. ¶ Pauca quoq; necessitas ꝑuitatem efficit ſꝫ debilitas ibi nō erit. ¶ Et nꝫ est aliqua haꝝ triū que plus efficiat paruitatē q̄̄ debilitas. Et paruitas quidē duritiei cū v̉tute plus est q̄̄ paruitas ꝑuatōis necessitatis cū v̉tute. ¶ Uirtꝰ nāq; cum ꝑuatione necessitatis nō minuit multū ex equali qm̄ a diastole ꝓhibentē non hꝫ. Et nō declinat ad hoc vt nō multū suꝑ temꝑamentū addat nisi iō ꝙ non multā hꝫ necessitatem. ¶ Si v̉o necessitas multa fuerit ⁊ v̉tus fortis ⁊ instr̄m inobediēs propt̄ suā duritiē magnitudini nō poterit esse q̇n fiat velox ⁊ velocitati restauret id qð deest ex magnitudine: ꝙ si v̉tus fuerit debilis ⁊ pulsus nō pot̄it magnificari ⁊ velocitas in eo nō oꝑata fuerit: nō poterit eē q̇n fiat spissus qua spissitudie restauret illud qð ei defuerit ex magnitudie ⁊ velocitate ⁊ multe vices tenebūt locum vniꝰ vicis sufficiētis et magne aut duaꝝ velocium. ¶ Et hoc q̇dem est sicut qū hoi necesse ē ferre rem pōderosam quā si poterit vna vice totā ferret: si v̉o non diuidet eā in duas ꝑtes ⁊ festinabit: et si nō in multas ꝑtes ipsā distribuet et ferret q̄̄q; partē quocūq; mō pot̄it cuꝫ spaciositate aut velocitate deinde n̄ cessabit int̄ quaslibꝫ duas oneraturas eiꝰ: lꝫ sit i eis tardatꝰ ꝙ si multe fuerit debilitatis stabit tūc et ferret eā festīe et redibit cū tarditate. ¶ Si āt v̉tus fuerit fortis et instr̄ꝫ obediens ſꝫ necessitas erit maior fortitudie temꝑata v̉tus augmētabit velocitatē cū magnitudine. Et si necessitas fuerit fortior erit cū magnitudine et velocitate spissitudo. ¶ Longitudinē quoq; magnitudinis cāe ꝓcerto efficiunt qū aliq̇d ꝓhibens amplitudinē prohibuerit et eleuatōeꝫ ad superiora nō permiserit fieri sicut durities instr̄i v̉bigr̄a q̄ amplitudinē ꝓhibet et dēꝑsitas carnis et cutis q̄ sursuꝫ eleuari nō permittūt. Sed est ēt qū in amplitudie addit maties. ¶ Et āplitudinē quidē efficit aut venaꝝ vacuitas vt ꝑ ipsam tunica suꝑior suꝑ interiorē declinet et dilatet̄ aut multa instr̄i lenitas. Spissitudis aūt cā est d̉bilitas aut multa necessitas aut caliditas. ¶ Et raritatis q̇dem cā est v̉tus q̄ necessitatē in magnitudine suꝑat aut c̄litas multa diminuta a necessitate aut nimia itensio v̉tutis et aduentꝰ perditōi ꝓximus. ¶ Cāe v̉o debilitatis pulsus ex mutatōibus quidē sunt tediū et vigilie et eūatio et maties et hūor nociuus et exercitiū suꝑfluū et humoꝝ motus et ipsoꝝ obuiatio mēbris fortis sensus aut cordi vicinis et totū illud qð vehemēter resoluit. ¶ Et duritiei pulsus cāe sunt siccitas corporis vene aut eius fortis extēsio aut vehemn̄s frigus ꝯgelans. Et ēt est quꝫ pulsus in crisibus durescit ex fortitudie pugne ꝑꝑea ꝙ membra ꝑ ipsam extendunt̄ ad partem ipulsionis nāe.

¶ Lenitatis v̉o cāe sunt cāe nāles mollificātes sicut nutriens et egritudinales mollificātes sicut hydropisis et lethargia: aut ea q̄ nꝫ sunt nālia neq; egritudinalia sicut balneatio. ¶ Et diuersitatis q̇dem cā cum ꝑseuerantia v̉tutis est grauitas mat̄iei cibi aut hūoris. Et cū debilitate v̉tutis est pugna cāe et egritudis. Ex cāis quoq; diuersitatis est repl̄o venaꝝ ex sanguie sed qð huic est sil̄e remouet minutio. ¶ Et pl̄m q̇dem fit diuersitas qum sanguis ē viscosus suffocans spūꝫ qui mouet̄ in arterijs et ꝓprie cū dēꝑsitas fuerit circa cor. ¶ Ex cāis ꝓterea ipsius q̄ eam i breui efficiūt tp̄e sunt stōi repl̄o et tristitia et cogitatio i aliquo. Sed quꝫ in stō malus fuerit hūor non cessabit diuersitas et forsitan ex eo ꝓueniet tremor cordis et fiet pulsus tremulꝰ. ¶ Et serrini q̇dem pl̄ius cā est diuersitas eiꝰ qð in corpore vene ē fusum in putrefactōe sui aut ipsiꝰ cruditate aut sui maturatōe aut diuersitas dispōiꝫ venaꝝ in duritie sua et mollitie aut aꝑa in mēbris neruosis. ¶ Bispulsātis v̉o cā est v̉tutis fortitudo et pl̄ima necessitas et durities instr̄i q̄re non obedit ei ꝙ v̉tutes ipsi ꝑcipiunt de diastole in vna vice sicut qum quis vult vna ꝑcussione aliquid icideꝛ et non obedit̄ ei adiuuat̄ ab aᵃ et ꝑcipue qū necessitas subito augmētat̄.

¶ Soricini v̉o pulsus cā qn̄ꝫ est v̉tus debilis q̄ d̉ labore ad quietē ordinate ꝓcedit et de quiete ad laborē: sed

ille q̄ in vna ꝑmanet diſpōe plus eſt v̄tutis debilitatez ſi gnificans. ¶ Et cauda q̇dem ſoricina ⁊ q̄ eis ſiſis exit eſt plus ſignificās fortitudinē aliq̄ꝫ ⁊ ꝙ debilitas non eſt in fine: ſed eis deṫior eſt cauda finitiua deinde manſiua: poſtea cauda reditiua. ¶ Cadētis aūt in medio cā eſt v̄tutis laſſitudo ⁊ ei⁹ defectus aut accn̄s ſubito veniēſ ad qđ aīa ⁊ nā ſubito redeunt. ¶ Et ſpaſmoſi q̇dez pulſuſ cā ſunt mot⁹ nō nāles in v̄tute aut malitia in cēntia iſtīi Pulſus āt tremulus ꝓcedit ex fortitudie ⁊ inſtīo duro ⁊ neceſſitate forti. Sine iſtis enī non prouenit tremor. ¶ Undoſi āt eſt qū eius cā exit v̄tutis debilitas ẜz pliz ⁊ non pōt fieri diaſtoleſ niſi paulati ⁊ paulatim. Et ē ēt eum inſtīi lenitas eius cā exit lʒ virt⁹ non ſit valde debi lis. ¶ Inſtīz nāqꝫ molle ⁊ hūidum ꝯcuſſionē ⁊ motū n̄ recipit q̄ in vnāq̄ꝫ penetrēt partem quenadmōz ſiccuz qđ eſt dur̄ recipit qm̄ ſiccitaſ ꝯcuſſioni eſt apta ⁊ tremo ri. ¶ Et duri q̇dem ſicci finis ſui ꝑncipij motu mouetᷣ: molṫ v̇o hūidi partē poṫe eſt moueri ⁊ aliā ꝑtez motu ip ſius non pati ꝑpterea ꝙ cito recipit ſepōez ⁊ flexionez ⁊ diuerſitatē in figura. ¶ Et v̄miculoſi q̇dem pulſus ⁊ formicātis cā eſt fortis debilitas ita vt tarditas ⁊ ſpiſſitu do ⁊ diuerſitas i ꝑtib⁹ pṫſus ꝯiūgātᷣ qm̄ virtus iſtīz in vna hora dilatare nō valet ſed paulati ⁊ paulatim. Cā autē pulſus mali pōderis ſi pulſus q̇dez fuerit in diſpōi bus tēporis q̇etis eſt augm̄tuz neceſſitatiſ. Et ſi i diſpōi bus tp̄is motus fuerit eſt augm̄tuz debilitatis aut neceſ ſitatis ꝑuatio. ſed pulſus tp̄is motus ꝑꝑ velocitatē dia ſtoles ali⁹ eſt ab hoc. ¶ Et cāe q̇dez pleni ⁊ vacui ⁊ ca lidi ⁊ f̄ri eleuati ſurſum ⁊ ſubmerſi īferi⁹ manifeſte ſunt.

¶ Capḿ. vij. de pulſibus etatū ⁊ maſculoꝝ ⁊ feiaꝝ.

MAſculoꝝ pulſus maiores ſṫ ⁊ fortiores valde ꝑꝑ vehementiā virtutū eoꝝ ⁊ neceſſitatiſ ipoꝝ ⁊ ꝑpea ꝙ eoꝝ neceſſitas magnitudine ꝯpletur ⁊ eſt eoꝝ pulſus tardior pulſu mulieꝝ ⁊ rarior ẜm pḿ. ¶ Et oīs q̇dem pulſus in quo ꝑſeuerat v̄t⁹ ⁊ eſt ſpiſſuſ oꝫ ꝓculdubio ꝙ ſit velox: eſt enī qum ān̄ eſt velocitas q̄ꝫ ſpiſſitudo ꝓpter hoc igr̄ ſicut pulſus maſculoꝝ eſt tardi or ita eſt rarior. ¶ Pueroꝝ v̇o pulſuſ lenior ꝑꝑ hūitatē ⁊ eſt debilior ⁊ ſpiſſior qm̄ calor eſt fortis ſed v̄tuſ nō eſt fortis eo ꝙ nōdum ſunt ꝯpleti. ¶ Pueroꝝ v̇o pulſus ꝯ paratōe q̄ꝫtitatis corporis eoꝝ eſt magn⁹ qm̄ eoꝝ inſtīz eſt valde molle ⁊ ipſoꝝ neceſſitas eſt valde fortis et eorū v̄tus ꝯꝑōe ꝑuitatis corporis ipſoꝝ non eſt ꝑue q̄ꝫtitatis. Uerūtn̄ eoꝝ pulſus ꝯꝑōe pulſue ꝯpletoꝝ eſt non magn⁹ ſed ē velocior et ſpiſſior propṫ neceſſitatē. ¶ In pueris nāqꝫ multiplicatᷣ vaporis fumoſi collectio ꝑꝑ mltā digō nem eoꝝ et frequētiam ei⁹ in eis. Et propṫ hoc valde eſt neceſſe ipſuz extrahere et calorē ipſoꝝ innatū euentare. ¶ Iuuenū v̇o pulſus eſt multe magnitudis et non ē mlṫ te velocitatis: imo in ipſa eſt valde diminut⁹ et in ſpiſſitu dine et ad raritatē tendens. Et illoꝝ q̇dem pulſus q̇ in ꝑncipio iuuētutiſ exn̄t eſt maior. Et eoꝝ qui ſṫ in medio iuuētutis eſt fortior. ¶ Et nos q̇dem iam declarauim⁹ ꝙ calor i pueris et iuuenib⁹ fere eſt ſiṫis: ergo neceſſitas in eis erit ꝓpinq̄: ſed v̄tus in iuuenib⁹ ē augm̄tata: hēbitᷣ ergo ex magnitudie ꝙ i ipſis reſtaurat qđ defuerit ex ve locitate et ſpiſſitudine. ¶ Et principiū q̇dem rei vn̄ pro uenit magnitudo ē virt⁹ ſed neceſſitas ē appetens et iſtīz quidē eſt adiuuans. ¶ Sem āt pulſus eſt minor propṫ debilitatē et minoris velocitatiſ ꝑꝑ hoc ēt et ꝑꝑ diminu tionē neceſſitatis et ꝓpter hoc eſt rarior. ¶ Et pulſus quidē ſenū qui iā ꝓceſſeīt in ānos eſt ꝑuus et rar⁹ et tar dus et ē qū eſt molṫ ꝑꝑ hūores extraneos et n̄ ꝑꝑ nāleſ.

¶ Capḿ. viij. de pulſu complexionum.

PUlſus caṫe ꝯpṫonis vehem̄tis eſt neceſſitatis: Nō ſi v̄tus cōuenerit et inſtīm erit pulſus ma gnus. ¶ Si g° vnum eoꝝ diuerſificabitᷣ: erit quenadmodū dictū eſt in precedentib⁹. Et ſi caṫitas q̇ dem non male fuerit ꝯpṫonis imo nālis erit ꝯpṫo fortis et ſana et virt⁹ multū fortis. Et nʒ exiſtimes ꝙ calor ina tus ſi fuerit fortiſ q̄ꝫtūcūqꝫ ſit minuat ex v̄tute imo ex eo ꝓuenit in ſubā ſp̄s fortitudo et in aīa audacia. ¶ Calō v̇o ꝯpṫonis malitiā ſequens q̄ꝫto plus augm̄tatus fuerit tanto in v̄tute plus debilitatē augm̄tabit. ¶ Cōpṫo v̇o f̄ra declinat pulſus ad partez diminutōis ſicut ꝓprie eſt ꝑuitas et prope tarditas et raritas. Nūqꝫ inſtīm fuerit molle latitudo ei⁹ augmētata erit et eius ſiṫr tarditas et raritas. Nō ſi dur̄ fuerit erit minus hoc. ¶ Et debili tas q̇dem quā mala ꝯpṫo f̄ra hereditare facit maior ē ea q̄ꝫ mala ꝯpṫo caṫa facit hereditare qm̄ caṫitas. ſ. calori i nato magis eſt ꝯueniēs. ¶ Cōpṫonez v̇o humidā ſequi tur inundatio et dilatatio. Et ſicca q̇dem ſequitᷣ coāgu ſtatio et durities. ¶ Amplius ſi v̄tus fuerit fortis et ne ceſſitas multa accidet biſpulſās et ſpaſmoſuſ et tremul⁹ Tu v̇o deinceps ꝯpone ꝯſeruando ꝑncipia. ¶ Eſt pre terea qū vni hoi accit vt duoꝝ lateꝝ ipſius diuerſificetᷣ ꝯpṫo. Erit g° vnum ipſoꝝ f̄m et alteꝝ caṫm et accidet vt diuerſitate q̄ prouenit ex caṫitate et f̄ritate horū duoꝝ la terū pulſus diuerſi fiant. Eritqꝫ pulſus calidi lateris pṫ ſus calide ꝯpṫonis: et laṫis f̄ri pulſus ꝯpṫonis f̄re. Et ex hoc q̇dem ſcitᷣ ꝙ pulſus in diaſtole ſua et ſyſtole non eſt ẜm mōz acceſſionis et receſſionis cordiſ. Immo ẜz mōz diaſtoles et ſyſtoles ipſius corporis arterie.

¶ Capḿ. ix. de pulſu temporꝝ.

IN vere q̇dem eſt qū pulſus eſt ꝑuus non tn̄ i oī re et eſt in fortitudine augm̄tatuſ. In eſtate v̇o eſt velox et ſpiſſus ꝑꝑ neceſſitatē et ꝑuuſ et debilis ꝑꝑ v̄tutiſ reſoṫonē q̄ ē ꝑꝑ reſoṫonē ſp̄s q̄ fit ꝓpṫ calorē exteriorē dominantē ſupfluum. Et in hyeme eſt maioris raritatis et tardioris debilitatis et cum hoc eſt ꝑuus qm̄ virtus debilitatᷣ et in quibuſdā cōporib⁹ accit vt calor in ꝓfundo teneatᷣ et adunetᷣ et virtus fortior fi at et hoc qū ꝯpṫo caṫa eſt dn̄ans et refrenās frig⁹ et nō per ipꝫ patiēs nʒ frigiditas ad fundū vadit. ¶ In autū no āt eſt pulſus diuerſus et trahit ad debilitatē quandā ſed ipſius diuerſitas eſt ꝓpter multitudinē ꝯuerſiōiſ cō pṫoniſ accn̄taliſ in autūno nūc ad calorē nunc ad f̄ritatē Et ipſius q̇dem debilitas eſt ēt ꝓpter hoc: cōpṫo enī di uerſa ſemꝑ deteri⁹ efficit nocumentū q̄ꝫ ſiṫis et eq̄lis licꝫ ſit mala. ¶ Et q̇a autumn⁹ eſt temp⁹ nature uite ꝯ̄riuz qm̄ calor in eodē debilitatᷣ et ſiccitas ſit fortior. ¶ Tē poꝝ v̇o pulſus que ſunt inter tempora temporib⁹ propō tionantur que ſunt circa ipſa.

¶ Capḿ. x. de pulſu regionum.

REgionū quedā ſunt tēperate v̄nales et quedā ſṫ caṫe eſtiue et quedaz ſunt f̄re hyemales et q̄ dam ſicce autūnales. ¶ Iudicia igr̄ pulſuuz erunt in eis ẜm mōz quē ſciuiſti de pulſu tempoꝝ.

¶ Capḿ. xi. de pulſu q̇ prouenit ex cibo et potu.

EXteri⁹ corpori adueniētia et ipſuz ingrediētia pulſus diſpōez mutant q̄litate ſui et quātitate. ¶ Sed q̄litate qm̄ ſi ad calefacien̄ declinaue rint aut ad inf̄randū mutabunt ipꝫ ẜm illud. ¶ Et q̄ꝫti tate q̇dem qm̄ ſi eq̄lia fuerint fiet pulſus in magnitudie augm̄tatus et uelocitatis maioris et ſpiſſitudinis ꝑꝑ au gmētū v̄tutis et caloris et ꝑmāebit hec mutatio aliq̄ꝫdiu

¶ Et si plime magnitudinis valde fuerit erit pulsus di
uersus absq ordine ppter grauitatē nutrientis supra v
tutem qm̄ ex oi grauitate puenit in pulsu diuersitas. Et
quidē existimauit Archigenes q eius velocitas est tūc
multo maior q spissitudo. ¶ Et hec mutatio est pseue
rans qm̄ cā perseuerantie lz sit multitudis minoris hac
tn̄ est diuersitas ordinata. Qd si pauce fuerit qtitatis e
rit pulsus minoris diuersitatis ⁊ magnitudis ⁊ velocita
tis nz eius mutatio diu pdurabit qm̄ mā pauca cito di
geritur. ¶ Amplius si virtus deficiat ⁊ debilitet ex mul
titudine aut paucitate quecūq fuerit siles erunt pulsus
in puitate ⁊ tarditate vsq in fine rei. ¶ Qd si nā fortis
fuerit in digerēdo ⁊ puertendo fiet pulsus tēperatus. Et
vinū ēt proprietatē hz ⁊ est qm̄ ex multitudine ipsius lz
sit subtile puenit diuersitas. Ex ipso tn̄ non puenit q
sit tantū qtū illud qd puenit ex nutriētibus que sibi silan
tur: ⁊ hoc qdem est pp raritatē subē ipsius ⁊ subtilitatē
eius et leuitatē. Qū autē vinum in actu est fīz prouenit
ex eo q puenit ex alijs fīis in minorando ⁊ rarificando ⁊
tardando velocitate sue penetratōis. Deinde qū in cor
pore calefit remouet velociter qd ex eo puenit. ¶ Vi
num pterea qum in corpus penetrauerit ⁊ fuerit calm n̄
elongabit multū a nā ⁊ accidet velox resolo. Qd si qū
est fm penetrauerit fiet ex nocumto qd n̄ fit ex alijs fīis
rebus qm̄ ille tardant donec calefiāt nz eaz penetratio
est ita velox vt istius. Istud enī velocius penetrat q cplea
tur calefactio: ⁊ eius qdem impedimentū est magnū ⁊ p
cipue in corporibus q horripilationi st apta. Et nz est sic
impedimentū calefactionis ipsius qū ipsum calm pene
trat qm̄ eius calefactio in pncipio obuiatōis non pueit
ad hoc vt magnū faciat impedimentū: imo nā ei obuiat
cum ptitione ⁊ distributōe et resolone. Fm vo est qum
nām deficere facit ⁊ eius virtutē extinguit anq ad parti
tionē ⁊ distributionē et resolutionez pueniat. Et hoc q
dē puenit ex vino multitudine sue qtitatis et calefactōe
ipsius ⁊ fīitate. ¶ Qū autē ipsum csideratū fuerit vnd
fortitudinē efficit alia hēbit iudicia qm̄ ipsum sua eēntia
fortes efficit sanos ppea q velociter pbet augmentuz in
subā sps. Sz lz calefactio et ifīatio q ex eo fuerit plima
corpoz impediant: est tn̄ qum vnaqq eaz cum aliq cue
nit cplone ⁊ est qū non cuenit. Est nāq qū res fīe eos
fortes reddūt qui cplonez calaz malā hn̄t sic dixit Gal.
q succus granati calefactos sp fortes efficit: ⁊ hydromel
infīatos sp reddit vigorosos. ¶ Vinū prerea vn̄ est ca
lidū nā aut fm nā est qū quosdā fortes facit et quosdā d
bilitat. Non tn̄ fmo nr̄ est nunc de hoc: imo in vtute eius
q velocior ad spūz cuertit: qm̄ hoc semp hz per sui essen
tiam. Qd si vnum hoz duoz ipsuz in aliquo corpore iu
uerit augmentabit in faciendo fortitudinē: ⁊ si ei ctrari
um extiterit minus fortitudiez faciet. Scdm hoc igr ipsuz
pulsum cuertet fm hoc: qm̄ si fortitudinē faciet in pulsu
augmentabit fortitudinē: ⁊ si calefaciet in necessitate effi
ciet augmentū: ⁊ si infīabit minoabit necessitatē. Et fm
plim in fortitudine faciet augmentū. Nūq autē in neces
sitate efficit augmentū qn in velocitate addat. ¶ Aqua
vo ppea q nutrimentū penetrare facit vigorat ⁊ silitudi
nē opōis vini opatur. Et qm̄ non calefacit imo infīat n̄
tantū auget in necessitate qtū vinum.

¶ Caplm. xij. de eis q somnus ⁊ vigilie i pulsu opantur

Pulsus qdem iudicia in sōno diuersificant fm
horam somni ⁊ fm dispōez digōis. ¶ Pulsus
igit in principio somni est puus et debilis quo
niā motus caloris nālis tunc ē ad cstringen̄ ⁊ submergē
dum ⁊ non ad dilatan̄ ⁊ manifestan̄ quoniā ipse in hora
illa totus tendit ad occultū ppea q ipsuz aia mouet ad nu
triens digeren̄ ⁊ maturan̄ supfluitates ⁊ est sicut supatus
⁊ obsessus pculdubio. ¶ Et pulsus ēt est maioris tādi
tatis ⁊ raritais quoniā lz in calore accidat augmentū fz
cōstrictionē ⁊ coadunationē tn̄ priuatus ē augmēto qd
hz in hora vigiliaz ppter motū calefacientē. Et motus q
dem plus ē ad inflāman̄ ⁊ inclinan̄ ad ptē malitiei cplo
nis. Sed cstrictio ⁊ eoz coadunatio tēperate minōis st
inflāmationis et minus extrahunt calorē ad extuationez.
¶ Et tu qdem hoc scies ex hoc q anhelitus laxi ⁊ ipsi
us extuatio multo maiores st anhelitu et extuatōe eius
cuius calor est cstrictus pp cām que silis est somno: vbigra
submersi in aq tēperate fīitatis q sit expgefactus lz calō
cstringat ⁊ fugiat ex hoc non tn̄ augmentū anhelitus eius
pueniet ad id ad qd pueniet labor ⁊ exercitiū que st ei p
pinqua. ¶ Qūq bene csideraueris non iuenies aliud
qd calorē vehemētius incendat q labor ⁊ motus. ¶ Et
vigilie qdem calorem nō efficiunt motu corporis ita vt
qū corpus qeuerit non sit ipse necessarius imo faciunt ca
lorem ppea q spūs ad exteriora mouet et motus eius ad
ea est fm ctinuitatē qum ista est eius generatio. ¶ Qum
autē cibus digestus est in somno redit pulsus ⁊ fit fortior
ppterea q virtus augmentū recipit a nutriēte ⁊ redit il
lud qd ad profundū descenderat ad regen̄ nutriens ad
exteriora et ad suum principiū. Et pp hoc etiā magnifi
catur tunc pulsus multū et ppea q cplonis caliditas p
pter nutriens auget quēadmodū diximus et instīi etiaz
auget lenitas p id qd ad ipsum ex nutrimēto penetrat.
Verūtn̄ sua magnitudine non auget velocitatē nz spissi
tudinē quoniā hoc n̄ est illd qd i necessitate pbet augmē
tum et hoc ēt non est pbibēs restaurari ex eo qd nc̄riuz
est magnitudine sola. Dein̄ qn̄ cum dormiente somnus p
seuerauerit fiet pulsus debil ppt caloris inati cstrictōez
et vtutis cpressionē sub superfluitatibus que eūande erāt
fm eūationis mōs qui st in vigilijs ex qbus est exercitiū
et eūationes que non sentiunt. ¶ Qū autem somnus i
pncipio eūationē inuenerit et nec iuenit aliqd ad qd di
geren̄ tendat declinabit cplonem ad ptem infīandi: pse
uerabunt ergo paruitas et tarditas et raritas i pulsu et
incessant augmentabunt. ¶ Vigilie ēt diuersa hn̄t iudi
cia: qum enī dormiens euigilabit nā sui declinabit plsus
ad magnitudinē et velocitatē ordinate dein̄ ad suam nā
lem redibit dispōem. Sed subita cā euigilato accit vt pl
sus eius illico quz a somno remouet quiescat: quoniā vtus
corā eo qd subito euenit victa ē. Et deinde post hoc re
dibit ad eū pulsus magnus velox spissus et diuersus ad tre
morem. Et quoniā motus iste est silis violento idō nō inflā
mat etiā ipsum. ¶ Et quoniā vtus subito mouet ad re
pellen̄ nāliter illud qd accit: ig motus accn̄t diuersi et
tremit pulsus sz tn̄ fm hoc non longo pseuerat tpe imo
ad equalitatē cito redit quoniā licet eius cā sit qsi fortis
eius tamē durabilitas ē pauca et cognitio destructiōis
ipsius est velox.

¶ Caplm. xiij. de iudicijs pulsus exercitij.

In principio qdem exercitij et dum est tēpatū
pulsus fit magnus et fortis et hoc quidē propt
augmentū caloris innati et fortitudinē ipsius
et fit etiā velox et spissus valde pp superfluā necessitatez
quā facit motus. ¶ Qd si pseuerauerit et fuerit plixū
aut lz fuerit breue erit tn̄ fortissimū et destruet qd ex for
titudine prouēit et debilitabit pulsus et fiet puus propt
resolonem caloris innati: sed ipse fiet uelox et spissus pp

duas res. quarꝫ vna est augmentũ fortitudinis et necessi tatis: et alia est qm̃ vtus retrahit̃ ne magnitudini suffici at postea velocitas incessant̃ minuitur ⁊ spissitudo augm̃ tatur ſm q̃titaté eius qd̉ ex vtute debilitat̃. Deinde ad vltimũ si exercitiũ pdurauerit ⁊ debilitauerit fiet pulsus formicãs propt̃ debilitaté ⁊ spissitudiné fortem. ¶ Po stea si magis supfluum fuerit ⁊ ex ipso q̃si ad morté pue niatur efficiet qd̉ oia faciunt resoluẽtia ⁊ reducet pulsũ ad hoc vt sit vermiculosus deinde faciet ipsum declinaȝ ad raritaté ⁊ tarditaté cũ debilitate ⁊ puitate.

¶ Caplm̃. xiiij. de iudicijs pulsuum balneatorꝫ.

Balneatio aut erit cũ aqua cal̃a aut cũ f̃ra. Si auté fuerit cũ aqua cal̃a in pncipio puenient ex ea fortitudis ⁊ necessitatis iudicia. Q̃ũ mľ tũ resoluerit debilitabit pulsũ. Gal̃. quoqꝫ dixit erit tũc puus tardus ⁊ rarus. ¶ Dicem⁹ ergo q̄ debilitas q̇dẽ ⁊ puitas pulsus pculdubio ex̃nt: sꝫ aqua calida qũ in i terioribus corporis calefactioné efficiet calore accñtali fortasse nõ durabit: sed ad sui nãm que est infr̃andi redi bit ⁊ fortasse durabit ⁊ pmanebit. Q̃d̉ si accñtalis q̃lita tis iudiciũ supauerit fiet pulsus velox et spissus. Et si su perauerit qd̉ ex nã sui prouenit fiet tardus ⁊ rarus. Et si eius calefactio accñtalis ad tantã vtutis resol̃onem p uenerit vt sincopi sit propinq̃ fiet ẽt pulsus tardus ⁊ ra rus. ¶ Sed balneatõis cũ aq̃ f̃ra facte f̃ritas si penetra uerit debilitabit pulsũ ⁊ faciet paruũ ⁊ efficiet raritateꝫ ⁊ tarditaté. Et si non penetrauerit imo caloré coaduna uerit augmentabit̃ fortitudo ⁊ crescet parꝫ ⁊ minuet̃ ve locitas ⁊ spissitudo. ¶ Ex aq̃s vo in thermis ex̃ntibus que sṫ exiccantes duritié in pulsu augmentãt ⁊ ex ei⁹ ma gnitudine minuũt. Sed calefaciẽtes velocitaté in pulsu augmẽtant. Si ãt vtuté resoluerint erit qd̉ iam dixim⁹.

¶ Ca. xv. d̉ pulsu q̇ mľierib⁹ é ppus ⁊ é pulsꝯ pgnãtiũ

Necessitas q̇dem in eis est multa propt̃ cõitaté filij in attractõe aeris. Ipse. n. q̃si duab⁹ attra hunt necessitatib⁹ ⁊ duabus aeris attractõib⁹ Sed vtus pculdubio non augmentat̃: nꝫ ẽt minuit̃ nisi q̃tum oꝫ pp lassitudiné paucam q̄ prouenit ex põdere p gnationis: propt̃ hoc igĩ iudicium vtutis medie ⁊ neces sitatis fortis vicit ⁊ augm̃tat̃ pulsus et fit velox ⁊ spissꝯ

¶ Caplm̃. xvi. de pulsu dolorum.

Dolor mutat pulsuꝫ aut pp fortitudiné sui: aut q̇a est in mẽbro pricipali: aut propt̃ longã mo ram sui. ¶ Et dolor q̇dem qũ in sui pricipio fuerit faciet vtuté ebulliȝ ⁊ mouebit ipsam ad resisteñ et refrenañ ⁊ inflãmabit caliditaté. Fiet gͦ pulsus magnus ⁊ velox ⁊ maioris spissitudis: qm̃ fixio magnitudiné faci et ⁊ velocitaté. ¶ Q̃ũqꝫ dolor ad finé sue fortitudis p uenerit propt̃ illud qd̉ dixim⁹ de mõis procedet minorã do ⁊ redibit ad iferiora donec magnitudiné pdet ⁊ velo citaté ⁊ vicem earꝫ supplebũt spissitudo fortis ⁊ paruitas ⁊ formiculatio ⁊ vmiculatio. Et si augmentat⁹ fuerit ad ducet ad raritatem ⁊ perditionem.

¶ Caplm̃. xvij. de pulsu apostematuꝫ.

Apostematũ q̇dem alia sunt q̄ febres efficiunt. Et hoc aut propt̃ eorꝫ magnitudiné aut propt̃ nobilitatem mẽbri in quo sṫ. Et pulsum in to to corpore mutãt ſm mutatiõeꝫ febris propriã ⁊ nos ip sam dicem⁹ in loco suo. ¶ Et alia sṫ que febres non fa ciunt ⁊ mutant pulsuꝫ membri i quo sṫ propriũ per eẽn tiam. Et est ẽt qum reliq̇ corporis pulsum mutãt p acci dens. s. non propt̃ qd̉ est ap̃a sed propt̃ hoc q̄ dolorem efficit. ¶ Ap̃a auté qd̉ pulsum mutat aut ipsum mutat per spẽm sui aut per sui tp̃s aut p q̃titaté suam aut per membrꝫ in quo é aut per accñs qd̉ seq̇tur ipsum et ꝯmi tatur. ¶ Q̃d̉ vo per sui spẽm mutat é sicut ap̃a caliduꝫ ex quo p suam spẽm prouenit vt mutet̃ pulsus ad serri num et ad tremoré et horripilatõeꝫ et velocitaté et spissi udinem nisi ei ꝯtraria sit cã hũectans q̄ proprietaté ser rini destruat et vice ipsius vndositatem supplerẽ faciat. Verũtñ tremor et velocitas et horripilatio et spissitudo ipsuꝫ sp ꝯmitat̃. Et quẽadmodũ carꝫ quedã sunt q̄ serri ni pprietaté prohibent: sil̃r sunt quedã earũ que serrini proprietaté augmentant et ipsam appere faciunt. ¶ Et molle q̇dem ap̃a pulsum facit vndosum. Et si fuerit val de f̃rm ipsum efficiet tardum et rarꝫ. ¶ Durꝫ vo ap̃a p prietatem serrini augmẽtat. In exitura ãt qum fit colle ctio ipsa pulsum ꝯuertit de proprietate serrini ad vndosi proprietaté propt̃ humiditaté et lenitaté que ipsaꝫ seq̃ tur et prebet augmentuꝫ in diuersitate pp suam grauita tem. velocitas aũt et spissitudo alleuiat̃ propt̃ caloris ac cidental̃ quieté cã maturationis. ¶ Mutatio vo ipsius cã suorꝫ temporꝫ est qm̃ dum cal̃m ap̃a exit in augmẽto propetas serrini et quecũqꝫ dixim⁹ sunt sicut in augmen to et eius durities sp augmentat̃ propt̃ extensioneꝫ que auget̃ et in tremore pp dolorem. Q̃ũqꝫ ad statuꝫ puene rit oia augmentant̃ accñtia pret̃ illud qd̉ fortitudiné se quit̃: ipsum nãqꝫ debilitat̃ in pulsu et in spissitudie et ve locitate augmentũ prebet: deinde si prolongabit̃ veloci tas destruet̃ et redeundo fiet formicãs. Q̃ũ aũt minue tur et resoluet̃ aut aperiet̃ fiet pulsus fortis ppea q̄ vir tus exonerabĩ a pondere et cessabit ipsius tremor ppea q̄ dolor extensiuus minuet̃. ¶ Scd̉ꝫ q̃titaté vo sui qm̃ magnũ facit vt sint iste dispões maiores et magis augm̃ tate et puum vt sint rariores et puiores. Et ſm membrꝫ qm̃ ex mẽbris neruosis prouenit augmẽtum i duritie pl̃ sus et i pprietate quã hꝫ ſrin⁹ ipsius. Et ex venenosis q̇ dem prouenit augmentũ in magnitudine sua et vehemẽ tia et diuersitas multa et pcipue si que i eis superate fu erint arterie sicut i splene et pulmone et nõ durabit h⁹i magnitudo nisi q̃tum pseuerauerit fortitudo et mẽbra humefcã et lenia ipꝫ faciũt vndosum sicut cerebrꝫ et pul mo. ¶ Mutatio vo q̄ ap̃a mutat pulsum aliqͦ mediã te est sicut ap̃atis pulmonis qd̉ facit pulsuꝫ tremuluꝫ et sicut ap̃atis epatis qd̉ facit ipsum mictualé et ap̃atis re nis qd̉ facit ipsum stranguirialé et ap̃a mẽbri fortis ſbus sic̃ stõi et diaphragmatis fac̃ ipꝫ spasmosũ et sincopizãté

¶ Caplm̃. xviij. de iudicijs pulsus accñtium aie.

Ira q̇dem ppea q̄ vtutem feruere facit et spũꝫ subito dilatat pulsuꝫ facit magnuꝫ ad supiora se eleuanté velocem et spissum i quo non oꝫ di uersitatem cadeȝ quoniã passio exit sil̃is nisi timor ei ad misceat̃ qui vna vice superet et hoc alia supet vice: et si milit̃ si vecundia ei admisceat̃ aut ꝯtrarietas ab intellcũ q̇ tacere pcipiat et ne ferueat ad malũ infereñ illi cui ira scitur. ¶ Et ex delicijs q̇dem ppea q̄ ad exteriora pau latim mouent nõ peruenit ad illud qd̉ puenit ex ira i ve locitate et spissitudine: imo est qũ eius magnitudo suffic̃ necessitati et est tardus et rarus. ¶ Et sil̃r pulsꝯ leticie quoniã ipse fit magn⁹ ſm pl̃m cum lenitate et attinet tar ditati et raritati. ¶ In tristitia vo ppterea q̄ calor suffo catur et submergit̃ et fortitudo debilitat̃ oꝫ vt fit pulsus puus et debilis rarus et tard⁹. ¶ Timor vo qui subito venit pulsum facit velocẽ et diuersuꝫ et inordinatũ. Sꝫ cõsuetus et qui ordinate prouenit mutat pulsum ſꝫ mo dum mutationis sollicitudinis.

Capłm.xix.de sū mutatōis rez ꝯriaꝝ nāe eēntie pł'ꝫ

A eis fit mutatio aut ꝑpter hoc ꝙ accit ð eis ex malitia ꝯplonis. Et tu q̇dem iam sciuisti pl'sum cuiusqꝫ ꝯplonis: aut ꝑpea ꝙ v̄tutez ꝯstringunt ⁊ pulsum faciūt diuersuz: et si ꝯstrictio valde fuerit fortis erit sine ordine ⁊ absqꝫ pōdere: ⁊ ꝯstrictionē q̇dē faciens est oīs mālis multitudo: siue sit aþa siue non sit aþa: aut ꝑpterea ꝙ v̄tutē dissoluit ⁊ facit pulsuz debilē Et oīa hec sūt sicut dolor fortis ⁊ egritudines aīales q̄ sunt fortis resolutionis.

Sūma s'a doctrine tertie fen p'e de vrina ⁊ egestione ⁊ est continens.xiij.capl'a.

Capłm primū est s'mo vl'is de vrina.

Uie significatōis dispōuz vrine nō oꝫ credere nisi postq̄ ꝯditiones obseruate fuerint. Opꝫ eni vt vrina q̄ consideraẗ sit ꝑma vrīa que i mane colligiẗ ⁊ n̄ ꝑmaneat lōgo t̄pe et nō sit ex nocte reꝑuata. Neqꝫ sit ille cui⁹ est qui aquā non bibit ⁊ cibum nō comedit. Et non sit q̇ in cibo aut potu rem tingentē accepit sicut crocū ⁊ casiāfistulā: qm̄ vrina tingen⁹ ad citrinitatē ⁊ rubedinē mutant: ⁊ sicut olera que tingēdo mutāt ad viriditatē ⁊ almūri qð ad nigredinem ⁊ vinū qð mutat vrinā s'm suum colorē. Neqꝫ sit q̇ exteriora sui re tingente infecerit sicut alcanna: qm̄ qum ex ea aliq̇s tingiẗ fortasse ei⁹ vrina ex ea inficitur: Neqꝫ sit q̇ rem que cū vrīa aliquē humorē expellit assū psit: sicut qð cholerā aut phl'a expellit. Neqꝫ se exercuit motib⁹ corporeis aut opōib⁹ aut dispōibus que s't extra cursum nāe que vrine colorē mutant: sicut ieiuniū aut vigilie aut labor aut ira aut timor. Oia.n. hec vrinam tingunt s'm citrinitatē aut rubedinē. Et coitus vrinā valde ipinguat. Et sicut vomit⁹ ⁊ eūatio qm̄ h' colorez mutant ⁊ subāz que in vrina esse dꝫ. Silr' qum ipsa multis ꝑmanserit horis. Quapp̄ dixeīt quidā ꝙ post sex horas inspiciēda non est: qm̄ ipsius significatio debilitatur ⁊ color mutaẗ ⁊ hypostasis dissoluiẗ aut mutaẗ ⁊ fit spissior q̄uis ego dicā ꝙ nec post horam vnaz. Urina ꝓterea tota itegre colligēda est in vrinali magno: ne ex ea aliq̇d effundaẗ. Et eius q̇dem dispō illico qum mingitur non est ꝯsideranda nꝫ nisi postq̄ in vrinali residet. Et obseruandū est ne sol eam tangat nꝫ vent⁹ ne perturbeẗ ⁊ ne ꝯgeleẗ donec hypostasis separeẗ ⁊ separatio ꝯpleatur: nō eni descendit illico qū mingiẗ nꝫ in vltimo fine maturatōis. Et non colligaẗ in vrinali in quo alia fuerit vrina nisi prius fuerit ablutū. Amplius vrine puerorꝫ significatio est ꝑua ⁊ ꝓcipue infantiū ꝑpea ꝙ lacte nutriunẗ ⁊ ꝙ mā tingens in eis est q̇escens ⁊ submersa: in eorꝫ quoqꝫ nā exit ex debilitate et multa dormitōe qð maturitatis significationē ꝑnecat. Et instr̄m q̇dē colligendi vrinā est corp⁹ paruū subāz h'ns nitidam sicut vitrum claꝝ aut cristallus. Scias āt ꝙ vrinā q̄to plus eam tibi approximas tāto spissitudo augmentaẗ: et q̄to plus elongas eā a te augmentaẗ in ea claritas: ⁊ propẗ hoc differt ab oibus falsitatib⁹ que sunt i ea q̇bus medici expiunẗ qum eis oñdunẗ. Qū vrina in vrinali colligitur custodiēda est a mutatiōe frigoris ⁊ sol' et venti. Et oꝫ vt in lumie aspiciaẗ ita ꝙ sup eam nō cadat radi⁹ imo ab ipso tegaẗ ⁊ sic in ea iudiceẗ de accn̄tibus que i ipsa apparent. Scito ēt ꝙ ꝑma significatio quā vrīa hꝫ est de dispōe epatis et viaꝝ aquositatis ⁊ sup dispōes venaꝝ ⁊ eis mediantib⁹ alias demonstrat egritudines. Firmior tn̄ eius significatio est illa q̄ de epate exit et prope de dispōe gibbositatis ipsius. Ampli⁹ significationes q̄ ex vrinis h'ntur ex septē sunt accepte generibus genere coloris, et genere subē, et genere claritatis, et turbulentie, et genere hypostasis, et genere q̄titatis in paucitate et mltitudīe et gener̄ odoris et gener̄ spume. Sūt v̇o quidā qui inẗ hec gnā ponunt genus tact⁹ et genus saporis. Qūqꝫ dicim⁹ genus coloris intelligim⁹ illð qð visus in ea sentit ex colōib⁹. s. albedinē aut nigredinē aut q̇ inter eas exn̄t. Et qū subē genus dicim⁹ intelligimus dispōez ipsius in grossitudīe aut tenuitate. Et qum dicim⁹ genus claritatis ⁊ turbulētie intelligim⁹ ꝙ penetratio visus in ea est faciẗ aut non est. Inter hoc aūt gen⁹ ⁊ gen⁹ subē exit dr̄ia: qm̄ plerūqꝫ est subā grossa ⁊ clara sicut albumē oui et gluten pisciū liquatū ⁊ vitrum liquatū et oleū: et plerūqꝫ est res subtilis subē turbida sicut aq̄ turbida q̄ est magis tenuis q̄ albumē oui. Turbulētie autē cā est ꝑmistio partiū colores h'ntiū extraneos fuscos aut aliis colorib⁹ infectos q̇ ab aspiciēte s'bu non s't ꝑcepti et ꝓhibent ꝑuietatē et non ꝑ se percipiunẗ. Inter eā v̇o et hypostasim exit dr̄ia qm̄ visus plerūqꝫ cognoscit hypostasim. Et inẗ ipsam et colorem exit dr̄ia qm̄ color ꝑ totam humoris subāz ꝓcedit cum maiori permistione.

Capłm.ij. de significationibus coloris vrine.

Ex colorib⁹ vrine sunt gradus citrinitatis sicut palearis. Deinde citrin⁹ post flau⁹ deiñ ruffus postea citrangularis postea igne⁹ qui tincture croci assil'atur: et ipse q̇dem est vehem̄ter citrinus postea croceus q̄ sil'aẗ capillis zabafarani: et iste q̇dem ē quem vocant rubeū clarū. Oēs aūt que s't post citrinū cal'itatem significant: sꝫ tn̄ s'z suos diuersificanẗ gradus. Et est q̇dem qū accn̄t ꝑp vehementiā mot⁹ et propẗ dolōes et ꝑpter famē et ꝑp aque abstinentiā. Post istos v̇o gradus ꝓdictos exn̄t gradus rubedis sicut rube⁹ rose⁹ et rubeus obscur⁹ et rubeus puluerulent⁹. Et oēs q̇dē sanguis dominiū significāt. Et in oībus in q̇bus est color zabafarano attinēs, est significatio dn̄ij cholere rubee. Et in oībus q̄ puluerulento attinēt est significatio dn̄ij sanguis. Et igneus q̇dem magis significat colorēm q̄ rubeus et puluerulent⁹: sicut cholera i se cal'iō est q̄ sanguis: et color q̇dem vrine in egritudinib⁹ acutis incendentib⁹ trahit ad colorē zabafarani et igneitatem. Qð si ibi fuerit tenuitas, aliq̄ maturatōis significat dispositionē et ꝙ iam icepit et si non appareat in subā. Si autē citrinitas fortior fiat et vsqꝫ ad igneitatis ꝑueniat t'minū et ad finē in ea significat ꝙ calor incessanẗ ꝓcessit et iste q̇dem est finis citrinitatis. Qð si in ipso claritas augmenteẗ calor iā secundū diminutionē icedit. Et est preẗea qum i egritudinib⁹ acutis sanguineis vrina sicut ipse sanguis mingiẗ aptōe vene ibi exn̄te et significat repletionē supfluam q̄ si paulatim mingen⁹ emittiẗ et est cum odore malo est sigĩficatio timoris et timeẗ ex ea ne sanguis ad loca suffocātia fusus deriueẗ. Et peior q̄dem ea est qū est subtilis i colore sui et dispōe. Qum āt ex ea multū mingiẗ est qum est sigĩficatio bona i febrib⁹ acutis et ꝯmistis: qm̄ est qū est significatio crisis et sanitatis nisi in ꝑncipio subito attenueẗ an̄q̄ sit hora crisis qm̄ tunc erit recidiuatōis significatio. Et silr' si tenuitas post crisim ordinata nō fuerit. In ictericia v̇o qū vrina adeo fuerit maioris rubedinis donec ad nigredinē trahat et pannū talr' tīgat ne remoueri possit. Et q̄toplus fuerit erit sani⁹: qm̄ qum vrina in ipsa fuerit alba aut rubea pauce rubedis icteritia in sua dispōe manente timetur ex ea hydropisis. Fames quoqꝫ est ex eis q̄ vrinam

vehement̃ tingunt ⁊ ipſam valde accuũt. ¶ Poſt vo ſt
gradus viriditatis ſicut vrina cuiꝰ color colori fiſticorũ
attinet deiñ cꝰ color ẽ ſil̃is colori herugis eriſ. poſtea illa
cuiꝰ eſt color ſil̃is colori ireos. deinde cuiꝰ color ſil̃atur
indico: poſtea que ſil̃iſ eſt ſucco porri. ¶ Fiſtical̃ vo ſigi
ficat ſ̃itatẽ ⁊ ſil̃r oẽs in q̇bus exit ſ̃itas pret̃ eaꝫ que he
rugini eris aut ſucco porri ſil̃atur: hec nãq̃ vehemens
ſignificat incẽdiũ. Verũtñ ſucco porri ſil̃is ſanior eſt ea
que herugi eris ſil̃at̃. ¶ Et illa q̇deꝫ que herugini eriſ
ſil̃atur poſt laborẽ ſignificat ſpaſmũ. Viridis vo in pue
ris ſpaſmũ ſignificat. ¶ Que vo colorẽ ireos hꝫ ſ̃itatẽ
vehementẽ ſm pl̃m ſignificat: ⁊ ante ipſam p̃cedit vrina
viridis. Et q̇dam dixeꝛ̃t ꝙ ſignificat venenũ in potu fuiſ
ſe hauſtũ: ⁊ ſi fuerit in ea hypoſtaſis ſpes erit vite ⁊ ſi ñ
timet̃ ei. Herugini vo eris ſil̃is vehemẽtẽ ſignificat ꝑdi
tionem. ¶ Graduũ autẽ coloris nigri alius eſt niger q̃
ad nigredinẽ tendit ſm viam coloris croci ſicut eſt i icte
ricia ⁊ ſignificat cholere rubee ſpiſſitudieꝫ ⁊ eiꝰ aduſtio
nem ⁊ cholerã nigrã que accĩt ex cholera rubea ⁊ ſigĩfi
cat ictericiã. Et alius eſt q̃ ex fuſco ꝓuenit ad nigredieꝫ
et ſignificat cholerã nigrã. ¶ Et aliuſ niger q̇ prouenit
ex viriditate ⁊ colore indico ſil̃i ⁊ ſignificat choleram ni
gram purã. ¶ Et ad ſummũ quideꝫ vrina nigra ſignifi
cat aut vehemens incendiũ aut forte frigꝰ aut mortẽ aut
caloris nãlis ſuꝑationẽ aut criſim ⁊ expulſionẽ natuꝛ̃ q̃
ipſa cholere nigre expellit ſuꝑfluitates. Q̇ȯ autẽ ex icẽ
dio eſt cognoſcit̃ qm̃ illic eſt fortis ardor: ⁊ añ ipſaꝫ fuit
vrina citrina vel rubea et hypoſtaſis ẽ diuulſa ⁊ ineq̃lis
⁊ incõtinua ⁊ non eſt vehemẽtis nigredis: imo trahit ad
colorẽ croci ⁊ citrinitatẽ aut ad fuſcitatẽ ⁊ ſi ad citrini
tatem trahit ſignificat multã ictericiã. Verũtñ qȯ ex ſ̃i
tate fit cognoſcit̃ vt añ ipſaꝫ habeat̃ vrina q̃ ad viridita
tem trahat aut liuiditatẽ ⁊ eſt ſedimẽ paucum iunctum
ac ſi eẽt ſiccum ⁊ nigredo in ipſa eſt purior. ¶ Et eſt ẽt
qum int̃ duas ꝯpl̃ones dĩa notat̃ qm̃ qñ cum vrina ni
gra fortis odor fuerit ſignificabit cal̃itatem ⁊ quꝫ fuerit
cum ea odoris ꝓ̇uatio aut fortitudinis eiꝰ debilitas ſigi
ficabit ſ̃itateꝫ. ¶ Q̇ũ. n. nã valde fuerit ſuꝑata odor ñ
erit in vrina. ¶ Illud ãt qȯ ex caſu caloris accĩt innati
cognoſcit̃ ꝑpea ꝙ ipſum ſequit̃ fortitudinis caſus et eiꝰ
diſſol̃o. ¶ Et illud q̇dem qȯ accĩt ſm modũ purgatõiſ
⁊ criſis cognoſcit̃ ſicut qȯ accĩt in fine quartanaꝝ ⁊ qũ
ſplenis egritudines reſoluunt̃ ⁊ dolores dorſi ⁊ mr̃icis
⁊ febres mr̃ice et nocumẽta que ex mẽnſtruoꝝ accñt retẽ
tione: ⁊ retentio eiꝰ qȯ ex ſanguine fluere ſolebat ꝑ anũ
et precipue cũ nã et ars in ꝓuocando iuuant: ⁊ ſicut ac
cidit mulieribꝰ quaꝝ menſtrua retinent̃ ⁊ nõ retinet nã
ſanguinis ſuperfluitatẽ ꝓpterea ꝙ ante ipſam preceſſit
vrina idigeſta aquoſa: ⁊ ꝑpea ꝙ poſt ipſam adueniet cõ
pori alleuiatio et erit ipſiꝰ q̃titaſ maxia copioſa. ¶ Q̇ȯ
ſi non ita vrina fuerit nigra ſignũ erit maluꝫ et p̃cipue in
acutis egritudinibꝰ ⁊ q̃toplus ſi eiꝰ q̃titas fuerit pauca
qm̃ ex ſua paucitate eſt ſciendũ ꝙ humorẽ iaꝫ deſtruxit
aduſtio: ⁊ q̃tomagis fuerit groſſa erit deteriꝰ: ⁊ q̃toma
gis fuerit tenuis erit minoris malitie. Et eſt q̇dem qum
accĩt vt vrĩa nigra aut rubea obſcura migat̃ ꝑꝑ vini po
tionem qȯ hꝰ hꝫ colorẽ qum nulloꝰ nã aliq̇d in eo oꝑata
fuerit ⁊ exierit ſm ſuam diſpõeꝫ ſed in hoc nõ eſt timor.
¶ Et eſt qum bone criſis ſignificatio exiſtit ⁊ in acutis
egritudinibꝰ ſicut ſi eger eam tenuẽ minxerit ⁊ fuerit in
ea ſuſpenſio in ꝑtibus diuerſis: multotiẽs eniꝫ ſignificat
ſonitũ capitis ⁊ vigilias ⁊ ſurditatẽ ⁊ deſipientiaꝫ ⁊ p̃ci
pue ſi paulati eã minxerit ⁊ in longo tp̃e fuerit ſuſpenſa
et fuerit eiꝰ odor acutus ⁊ fuerit cũ febribꝰ qm̃ tunc ve
hementẽ ſignificabit capitis ſonitũ et deſipiẽtiaꝫ ſed qñ
affuerit ibi inſõnietas ⁊ ſurditas et deſipiẽtia ⁊ ſonitꝰ ca
pitis ſignificabit ſangninis fluxuꝫ ex naribꝰ. Et eſt etiã
qum exit cã lapidis in rene. ¶ Ruffus inq̇t vrĩa nigra
bona eſt in egritudinibꝰ renuꝫ ⁊ egritudibꝰ lapidis que
ex hũoribus ꝓueniunt groſſis et eſt ſignificatio mortal̃ i
egritudinibꝰ acutis. dixit etiã ꝙ vrina nigra eſt mala in
egritudinibꝰ renũ et veſice qũ vehemens ardor ibi adeſt
cõſidera gꝰ alia ſigna. ¶ Vrina nigra i ſenibꝰ non ẽ bo
na ꝓpter illud qȯ ſcis: nꝫ venit in eis niſi ex corruptiõe
mala. Et ſil̃r in mulieribꝰ vrina nigra pꝰ laborem ſignifi
cat ſpaſmũ. ¶ Ad ſummũ vo vrina nigra in p̃ncipio fe
brium eſt ꝑnitioſa et ſil̃r in eaꝝ fine qñ non cuꝫ ea fuerit
alleuiatio nꝫ ſignificauerit criſim. ¶ Vrina ãt alba ſm
duas intentões eſt ſcienda. Vna eaꝝ eſt qũ ipſa ẽ tenuiſ
tranſlucens qm̃ vulgus qȯ trãſlucens eſt albũ vocat ſic̈
eſt vitꝝ qȯ eſt claꝝ et cryſtallũ clarã vocat albã. Et al̃ra
eſt que ꝓcerto eſt alba cuiꝰ color eſt diſgregatiuꝰ viſus
ſicut lac et ꝑgamenũ: et iſta q̇dem non trãſlucet vt viſus
in ipſa penetret: tranſlucẽtia eni ꝓcerto non eſt niſi oĩuꝫ
coloꝝ priuatio. ¶ Albũ igit̃ ſꝫ intentionẽ tranſlucẽtis
ſignificat ſ̃itatem oĩo ⁊ eſt auferens digõnis fiduciã ⁊ ſi
cũ groſſitudine fuerit ſignificabit phl̃a. Sꝫ alba ꝓcerto
nõ erit niſi cũ groſſitudie. Et eius q̇dem alia eſt cꝰ albe
do eſt mucilaginoſa ⁊ ſignificat mł̃titudinẽ phl̃atis ⁊ hu
moris crudi. Et alia eſt cꝰ albedo eſt vnctuoſa ⁊ ſignifi
cat adipis liquefactionẽ. Et alia eſt cꝰ albedo eſt ſil̃is al
bule ⁊ ſignificat phl̃atis liquefactioneꝫ que accĩt aut ac
cidet. Et alia eſt cꝰ albedo eſt ſil̃is albedini q̃ eſt i fungo
cũ tenuitate ⁊ ſanie ⁊ ſigĩficat exituras vlceroſas i iſtĩs
vrine: et ſi abſq̃ ſanie fuerit erit ꝑꝑ ſuꝑatõeꝫ mat̃ie mul
te crude ñ mature. ¶ Et eſt qũ eſt cũ lapide veſice. Et
eſt alia q̃ ſꝑmati ſil̃atur que qũ phl̃aticoꝝ aꝑatum adeſt
criſis ⁊ laxitas interioruꝫ ⁊ egritudinum que ex phl̃ate
accñt vitreo. ¶ Q̇ũ vo vrina ſꝑmatis ſil̃is exit ⁊ nõ eſt
ſm mõꝫ criſis eſt ꝑꝑ aꝑata phl̃atica. Immo qũ in p̃mis
ꝓuenerit ꝓnoſticabit̃ apoplexiã aut ꝑalyſiꝫ. ¶ Et qũ
in oĩbus horis febris alba ſuꝑuenerit vrina cito in q̃rta
nam ꝯuertet̃. Et plũbina q̇dem ſine hypoſtaſi eſt valde
mala. Et lactea ẽt in acutis ẽgritudinibꝰ eſt ꝑnitioſa. Al
bẽdo p̃terea vrine i febribꝰ acutis quocũq̃ mõ fuerit pꝰ
tincturã que p̃ceſſit ſignificat ꝙ cholera rubea ad aliqȯ
membꝝ declinauit qȯ aꝑat̃ aut ad fluxũ vẽtris ⁊ ꝙ ma
gis ſignificat ꝙ declinauit ad caput. ¶ Et ſil̃r quꝫ vrĩa
rubea eſt in febribꝰ deinde ſubito fit alba ſignificat deſi
pientiã: Et qũ vrina in ſanitate ꝑſeuerauerit in coloꝛ̃ al
bo ſignificat priuationẽ digõnis. Et albule ſil̃is q̃ lacti
ſil̃atur acetoſo i febribꝰ acutis mortẽ ſigĩficabit aut pthi
ſim. Scio ãt ꝙ poſ̃e eſt vt vrina ſit alba ⁊ ꝯpl̃o calida et
cholerica: aut vrina rubea ⁊ ꝯpl̃o ſ̃ia phl̃atica. ¶ Cho
lera enĩ rubea qũ declinat a via vrine ⁊ nõ admiſcet̃ vri
ne remanet vrina alba. Debes ergo vrinã albã cõſidera
re qm̃ ſi fuerit eiꝰ humor multꝰ et luioſus et ipſius ſedi
men multũ et groſſum et eiꝰ ſubã cũ hoc trahit ad groſſi
tudinẽ debes ſcire ꝙ albedo eſt ex ſ̃itate phl̃atis. Sed
qũ vrina non fuerit luioſa clara nꝫ eius ſedim̃ multuꝫ nꝫ
ꝑuia et albedo ad fuſcitatẽ traxerit ſcire dẽs ꝙ cholera
rubea eſt occultata: et ſi ĩ egritudine acuta fuerit alba et
fuerint i ea ſignificatões ſaltus ex q̇bus non timet̃ phre
neſis: et que ſt̃ ſicut ipꝫ debes ſcire ꝙ cholera rubea de
clinauit ad aliã cannalẽ et ad inteſtina et accidet ei con
ſtrictio. Cã vo ob quã vrina exit rubea i egritudinibus

fris est vna harꝫ reꝫ aut fortitudo dolōis q̇ cholerā rubē
ām resoluit sicut in colica accīt fr̄a aut oppilatio q̄ fcā
fuit ex ſupatione phl̄atis in cānali q̄ est inť fel ⁊ intestina
quapp fel ad intestina nāl̄r non descendit sicut solebat: i
mo vrine societas est ei nc̄ria cum q̄ egrediať: quēadmōꝫ
accīt in colica fr̄a aut pp debilitatē epatis ⁊ sue v̓tutis d̄
fectū que inť aquositatē ⁊ sanguinē sepatōeꝫ facere non
valet: sicut accīt in hydropisi fr̄a ⁊ in egritudinib⁹ debili
tatis epatis ſm plm̄: qm̄ pp ea vrina est sil̄is loture car
nis recentis aut pp ꝯstrictionē quā oppilatōes fecēt et
mutať color phl̄atis in venis pp aliq̄ꝑ putrefactionē que
ei accīt. ⁊ eius q̇dem signū est aquositas vrine ⁊ ei⁹ sedi
men ſm modū quē diximꝰ: ⁊ eius tinctura est tictura d̄
bilis non luiosa. Cholere eīꝫ rubee tinctura est lumiosa
¶ Urina quoqꝫ multotiēs in p̄ncipio egritudinuꝫ erit
alba sed postea fiet nigra ⁊ fetebit sicut accīt in ictericia
¶ Ampli⁹ vrina p⁹ comestionē albescit: nꝫ sic cessat do
nec digestio fieri incipiat: tūc enī incipit vrina tingi. Et
pp hoc vrīe uigilātiū sunt albe ⁊ adiuuat ad hoc caloris
īnati resolutio sꝫ nō luiose īmo attinēt fuscitati pp priua
tionē digōnis. Tinctura rubea ī egritudinibꝫ acutis me
lior est q̄ꝑ aquosa. sed rubea q̄ est sanguinea maioris est
securitatis q̄ꝑ rubea cholerica. Rubea quoꝫ cholerica
nō tanti est timoris quꝫ cholera q̇eta manet. Sꝫ si extat
mobilis magni est timoris. ¶ Amplius urina rubea in
egritudinibꝫ renū est mala qm̄ ſm plurimū calidū signi
ficat apa. Et in doloribus capitis desipiētiā portendit.
Q.ūqꝫ vrina in egritudinibus acutis rubere cepit et sic
pmāserit ⁊ nō inferius descensuꝫ fecerit pditionis egri
tiorē affert ⁊ renū apa significabit. Q.d̄ si cū rubedine
fuerit turbida ⁊ taliter pmāserit apa ī epate ⁊ caloris ī
nati significabit debilitatē. ¶ Amplius colorꝫ vrine sť
q̇dā ꝯpositi ex q̇bus ē color q̄ carnis recentis loture as
similať qui ēt sanguini in aq̄ disoluto similis exit ⁊ ē ex
debilitate epatis. Et qn̄ꝫ ēt ē ex multitudine sāguis Ue
rūtñ sepius exit ex debilitate epatis ex q̄cūqꝫ ꝯplone su
puenerit malitia uicēte quaꝫ digerēdi debilitas demīa
bit et v̓tutis dissolutio. Q.d̄ si v̓tus fortis fuerit tūc ñ erit
nisi ex sanguis multitudie ⁊ eius augm̄to vltra mēsurā
quā v̓tus disgregatīa penitus separe nō sufficit. ¶ Et
ex eis ē ēt color oleaginus ⁊ est citrinitas cui admista ē
ficlinitas et colori olei similať pp viscositatē q̄ ē in ipso
⁊ translucētiā cū nitore adipino ⁊ cū splendore subē ad
quādā spissitudinē trahit. Et ī pluribus dispōib⁹ signi
ficat malū aut nō significat bonū nꝫ maturationē nꝫ me
liorationē: sꝫ fortasse raro materierꝫ unctuosarꝫ eūatiōeꝫ
ſꝫ mōꝫ crisis significat ⁊ hoc q̇dē nō ē nisi qū p⁹ ipsā ad
uēit req̇es. Q.ue vero ex ea ē pnitiosa ē illa c⁹ vnctuo
sitas est fetida ⁊ pp illa ex q̄ pua mingiť q̄ꝑtitas. ¶ Q.ū
v̓o ei aliquid misceť qd̄ ē simile loture carnis recentis ē
deterior. Et hoc quidē plus ꝯtingit ī hydropisi ⁊ pthi
si ⁊ colica mala. Et est qū oleagina p⁹ nigrā sequiť vri
nā q̄ p̄cessit. Et tūc quidē ē significatio bona. ¶ Mai⁹
aūt qd̄ vrina significat oleagina ē q̄ꝑ in die q̄rta idicat e
grꝫ ī die septima moriturꝫ ī egritudib⁹ vꝫ acutis. ¶ Ad
sūmū v̓o oleagine vrine tres sť spēs. Alia ei ex ea est q̄
tota ē adeps. et alia ē c⁹ inferius ē tm̄ adeps. et alia est
c⁹ supius est adeps. Ex ea ēt est q̄ in suo colore tm̄ ē ole
agina sicut ē in pthisi ⁊ proprie in sui p̄ncipio aut in sui
subā tm̄ aut in eis vtriusqꝫ quēadmoū est ī egritudibus
renū ⁊ in pfectione pthisis et eius fine. ¶ Et ex eis est
ēt carminius q̄ malus est et pnitiosus qm̄ utriusqꝫ cho
lere significat adustionē. Et qn̄qꝫ est color rubeus in

quo currit nigredo et significat febres ꝯpositas et febres
que ex grossis sť supfluitatib⁹. Q.ui si clarior fuerit et ni
gredo ad ipsi⁹ sūmitatē decliauerit apa sigificabit latis.
¶ Capl̄m. iij. de significationibus subē vrine in q̄ꝑtitate
ipsius et in claritate sui aut turbulentia.

Substātia vrie est aut tenuis aut grossa aut me
diocris. ¶ Ualde v̓o tenuis ī oibus dispōni
bus maturatōis significat p̄uatōeꝫ aut ī venis
oppilatōes aut epatis debilitatē et cannaliū vrine q̄ nō
attrahūt nisi qd̄ tenue est aut attrahūt sed extra non eij
ciunt nisi qd̄ nā subtile exit aut ml̄tū aque potationē aut
vehementis fr̄itatis ꝯplonē cum siccitate. ¶ Et in acu
tis q̇dem egritudinib⁹ significat v̓tutis digestiue debilita
tem et maturatōis priuationē. ¶ Et est ēt qum reliq̄rū
v̓tutū tantā significat debilitatē vt nullo° in aq̄ operenť:
īmo quēadmodū ingrediť ita labiť. ¶ Et vrina q̇dē te
nuis valde ſm hunc modū deterior est ī pueris q̄ꝑ in iu
uenib⁹ qm̄ nālis puerorꝫ urina spissior est urina iuuenuꝫ
iō q̄ꝑ sunt hūidiores et q̄ꝑ eorꝫ corpora plus attrahūt hūi
ditates ppea q̄ꝑ mā supfluens est eis nc̄ria cā augmenti.
Si ergo eorꝫ urine in febrib⁹ acutis multū fiant tenues
iam ualde elōgati erūt a sua nāli dispōe. ¶ Et si hec in
eis pseuerauerit nō significabit nisi pditionē: qm̄ qū per
durat significat pditōeꝫ nisi bona sint adiuncta signa et
v̓tutis stabilitas: tunc enī exiturā significat q̄ accīt et p̄pe
inferi⁹ sub pte epatis. Et sil̄r si h̄ in sanis pmanserit et
se non cōuerterit ab eis significabit apa qd̄ accidet illic
ubi dolorē sentiunt. Et ſm plm̄ accidet eis ut cū hoc in
alchatin et ī renib⁹ dolorē sentiant. Et significat aptitu
dinem ad apa. Q.d̄ si dolor et grauitas uni mēbro p̄po
non fuerit imo sunt cōes significabit bothor et uariolas
et apata q̄ corpori erūt cōia. ¶ Tenuitas quoqꝫ urine
in crisi sine ordine recidiuationē pronosticať. ¶ Urina
aūt multū spissa ſm plm̄ significat maturatōis priuatōeꝫ
et ſm minus hūorꝫ grosse subē maturationē. Erit ergo
in statu hūorosarꝫ febriū et in aptōe apatū. Et plm̄ q̇deꝫ
qd̄ in acutis significat egritudinib⁹ est malū. Uerūtñ te
nuitatis durabilitas plus sigificat malū. Spissitudo nā
qꝫ quandā significat digōeꝫ que quidē subē confert ī eo
q̄ꝑ digōeꝫ significat et q̄ꝑ v̓tus expellendi hꝫ potentiaꝫ est
id in quo fiducia habeť. Et in q̄ꝑtū mal̄iei significat cor
ruptionē et ei⁹ multitudinē et maturatōis p̄hibitionem
sepantis ad fundū descendētis significat malū. Q.uid āt
sit illud qd̄ inť duas res supanti⁹ est cognosciť ex eo qd̄
post eā aduenit ex req̇e aut succedit ex debilitatis augm̄
to. ¶ Et urinarꝫ quidē spissarꝫ ī febrib⁹ sanior exit illa
de q̄ multū subito eūať. Illa v̓o que paulatī eūatur mul
torum hūorꝫ est significatiua et debilitatis v̓tutis: et post
illam quidē que utilitatē affert sequiť mediocris urina
sil̄ cum req̇e. ¶ Q.ū āt tenuis urina in acutis egritudi
nibus ad spissitudinē conuertiť postq̄ꝑ nō aduenit req̇es
significat liquefactōeꝫ. ¶ Q.ūqꝫ in sano urina pseuera
uerit spissa et in pte capitis dolorē senserit et ꝯquassatio
nem iudicabit ei febreꝫ. ¶ Est tñ qū hoc est ex supflua
expulsione aut aptiōe aut ulcerib⁹ in ptibus uiarꝫ urine
Non aūt subtilitas et spissitudo utreqꝫ maturatōis sigi
ficant priuatiōeꝫ nisi q̇a maturatiōeꝫ subē cōitať medio
critas. Spisse g° maturatio est ut digerēdo ad tenuitatē
muteť. Et tenuis maturatio ē ut coq̄ndo muteť ad spis
situdinē. ¶ Ampli⁹ urina spissa quēadmoduꝫ prius di
ximus qn̄ꝫ est clara trāslucens qn̄ꝫ est turbida. Uerūtñ
inter spissam translucentē et tenuem exit dr̄ia: qm̄ spissa
translucēs cū motu inundať nō fiunt ptes ipsi⁹ iundate

multũ pue ĩmo magne in ea accñt unde et ei⁹ motus sũt
tardi et cũ spuma multaꝝ ampullaꝝ et ipsius ãpulle non
cito rumpunt. Et que q̇dem h⁹ⁱ exit ex phl̃ate gnãt bñ
digõ aut cholera uitelliã si est ĩ ea tinctura ad citrinita
tem trahẽs. Et si tinctura nõ est in ea significat phl̃atis
uitrei resolõnez: et hoc q̇dem in epilepticoꝝ urinis mul
tum exit. In tenui ãt in qua multa exit tinctura scit tin
cturam nõ esse pp digõez. Alioq̃n digõ in ꝓmis nõ ma
gis opat subãz q̃ coloris pmistionẽ: ꝓpria nãq̧ digõis
opõ est subãz efficere deinõ ipsam tingere. Et digõ q̇dẽ
in subã melior est q̃ ĩ colore. Et ꝓpter hoc qũ urina te
nuis ĩ acuta egritudie pseuerat significat malũ et q̧ ṽt⁹
digestiua est sopita. ❡ Qũ aũt urinaz uideris tenuẽ in
cui⁹ ptibus rubedis et citrinitatis fuerit diuersitas labo
rem cognosces inflãmantez. Et si tenuis fuerit fueritq̧
in ea res q̃ sunt sicut furfures egritudine ĩ uesica nõ exi
stẽte signũ erit hoc eẽ propt phl̃atis adustionẽ. ❡ Spis
sa aũt urina in febrib⁹ acutis ad sũmũ multos significat
hũores et fortasse significat liquefactionẽ. Et ipsa q̇dez
est que qũ una pmanet hora ꝯgelat et inspissat. ❡ Ad
ultimũ ṽo turbulẽtia urine est pp terreitatẽ cum uentosi
tate q̃ aquositati admiscet: ex istis nãq̧ qum admiscent
ꝓuenit turbulẽtia et ex ipsoꝝ ab inuicẽ sepatõe ꝓuenit
claritas. ❡ Ampli⁹ tres debes attẽdere dispõnes. Est
nãq̧ qum tenuis mingit et deinde inspissat q̃ significat
q̧ nã laborat ĩ maturãdo sed nondũ mã ei vndiq̧ obedi
uit ⁊ est patiẽs: ⁊ fortasse est qũ membrorũ significat liq̃
factionẽ. Aut mingit spissa ⁊ postea clarificat ⁊ separa
tur ab ea grossuz subt⁹ stans ⁊ significat q̧ nã iam supa
uit mãz ⁊ ipsam maturauit. Et q̃to maior fuerit claritas
et maior descensus inferi⁹ ⁊ citius magis significabit ma
turationẽ. Aut est dispõ media int primã ⁊ alteraz ex q̃
qum pdurauerit ⁊ nã fuerit fortis ⁊ ṽtus fixa sciet q̧ ñ
ad maturationẽ perueniet integrã. Si ṽo ṽtus fixa nõ
fuerit timeñ ne pditio ꝓueniat maturationez. ❡ Qum
autem pdurauerit ⁊ timorosa significatio ñ affuerit sigi
ficabit capitis dolorẽ: qm̃ significabit ebullitionẽ et vẽto
sitates vaporosas. ❡ Illa ṽo que ex tenuitate ad turbu
lentiã peruenit ⁊ sic ꝓcedit melior est q̃ in turbulentia p
manet ꝯm plimas horas.. ❡ Urina quoq̧ multotiens
fit spissa et est hoc pp casũ ṽtutis ⁊ non ꝓpter nãe expul
sionẽ. ❡ Sz vrina q̃ aquosa mingit et aquosa remanet
signũ est ꝓuationis maturatiõis penit⁹. ❡ Et vrina spis
sa laudabilior est q̃ ad exeundũ est facit ⁊ multe sepatõis
simul. Ex h⁹ⁱ nãq̧ sanat palysis ⁊ qȯ est ei sil̃e. ❡ Qũ
vrina grossa mingit ⁊ deinde ꝓcedendo ꝯm ordinẽ atte
nuatur si multa est ꝯueniens exit. Et qũ ipsa post spissaz
et turbidã ⁊ paucã sequit est signuz bonũ. ❡ Et hoc q̇
dem est qũ spissa q̃ turbulẽta est aperit que mingit pau
latim ⁊ subito inde multa facile mingit vrina: cum hac
eni multotiens resoluit egritudo siue ipsa sit vna febriũ
acutaꝝ siue sit vna aliaꝝ egritudinũ ex repl̃one ꝓuenien
tium: siue sit repl̃o ex q̃ nondũ manifesta accit egritudo.
Et iste q̇dem vrine modus est extrane⁹. ❡ Qñ cum vri
na nãlis coloris supflua est spissitudo plerũq̧ significat
bonitatẽ expulsionis multaꝝ materierũ cui exeundi asso
ciat facilitas: ⁊ plerũq̧ sigĩficat perditiõez ꝓpea q̧ hũo
rum significat multitudinez ⁊ ṽtutis debilitatẽ: ⁊ hoc q̇
dem demõ̃at egrediendi difficultas ⁊ paucitas ei⁹ quod
egrediet. ❡ Urina q̇dem spissa bona est q̃ est crisis egri
tudinis splenis ⁊ febriũ permistaꝝ in q̃ non expectat eq̃
litas: qm̃ nã in expellẽdo impedit. ❡ Urina ad vltimũ
turbulenta significat humoꝝ multitudinẽ et nãm ab eis
occupatã in maturãdo eos. ❡ Urina spissa in q̃ sedim̃
exit arenosuz significat lapidẽ. ❡ Urina spissa q̃ apatũ
significat apertionẽ cognoscit ex eo qȯ ei admiscet et ex
eo qȯ ꝓcessit. ❡ Ex eo eniz qȯ admiscet sicut pure qȯ
malus odor demõ̃at: ⁊ exeũtib⁹ que cũ ea separant sicut
petala alba ⁊ rubea aut sic̃ furfur aut alia ab istis ex eis
per q̃ cognoscit. Ex eo quidẽ qȯ ꝓcessit qm̃ ibi pri⁹ fuit
significatio apatis aut vlceris ĩ vesica aut rene aut epate
aut in ptibus pectoris ⁊ significat h⁹ apatis aptionez si
ante ipaz vrina fuit sil̃is loture carnis recentis q̧ est ex
gibbositate epatis. Et si egõ talis fuit apatis q̧ est in ei⁹
cõcauitate: ⁊ si anhelit⁹ coãgustatio ꝓcessit ⁊ tussis sicca
et dolor ĩ membris pectoris pungitiu⁹: tũc apa qȯ ẽ ap
tum est lateris et exiuit a pte arterie maioris ⁊ si in pure
illo est maturatio ꝯueniens est. Et est qũ sanus eũatus q̇
exercitiũ relinq̇t mingit vrinã sicut pus ⁊ virus tenue q°
ipsius purgat corp⁹ ⁊ eius auferẽ laxitas quã exercitij
dimissiõe ꝯsecutus est. Et est ẽt qũ in epate aut in eo qȯ
est corã ipso fiunt oppilatões et plerũq̧ ꝯtingit vt eaꝝ ap
tione fit vrina spissa ꝓpea q̧ eaꝝ egrediet mã. Et hec ta
lis spissitudo nõ est pus. Sz in ipsa q̃ est p⁹ apatis aptõ
nem est pus. Et qũ hec vrina fuerit cũ spissitudine et ad
nigredinẽ traxerit et cũ ea fuerit in latere sinistro dolor
erit tunc ex pte splenis. ❡ Et ꝯm hanc ꝯsiderationez si
supra femur fuerit aut ĩ sũmitate ventris erit tunc ex pte
stõi. Hoc tam̃ sepius est ex pte epatis et cannaliũ vrine.
❡ Urina turbulẽta multotiens significat casuz ṽtutis.
Qũq̧ ṽtus ceciderit ñitas supabit q̃ erit sicut illa q̃ ex
terius inflat. ❡ Urina turbulẽta q̃ malo vino sil̃at aut
aque ciceris est vrina pregnantiũ aut hñtiũ apata calida
longi tp̃is in interiorib⁹. ❡ Urina q̃ vrinis asinorũ aut
aĩaliũ assil̃at et est q̃si mulachlach ꝓpea q̧ est multũ tur
bida corruptionẽ humoꝝ corporis sigĩficat qȯ tñ magis
significat est phl̃a crudũ in q̃ aliqua cal̃itas opata fuit et
ipsum cũ grossa vẽtositate ebulliz fecit: et ꝓpter hoc ple
rũq̧ sigĩficat capitis dolorẽ ventuꝝ aut alabachal et qũ
pseuerat significat lethargiã. ❡ Urina q̃ colori alicui⁹
mẽbri sil̃at qum pdurat egritudinẽ in illo mẽbro signifi
ficat. Et q̇dam dixerit q̧ qum in ĩferiori pte vrine fuerit
aliq̇d qȯ pl̃ueri sit sil̃e aut fũo prolongabit egritudo et si
in tota pdurat egritudĩe ꝓnosticat mortẽ aut phl̃a cru
dum qȯ a pure discernit fetore. ❡ Urina hñs ptes di
uersas significat q̧ q̃toplus ptes in ipsa fuerint maiores
tanto plus nãe opõ est studiosior et nã plus potẽs et po
ri plus aperti. ❡ Urina in q̃ vident q̃si fila ad inuicez
mista significat q̧ fuit micta postq̃ coitus fuit cõpletus.

❡ Caplm. iiij. de significationib⁹ odoris vrine.

Dixerit quidã se nũq̃ vidisse egꝝ cui⁹ vrine odor
fit sicut odor vrine sani. Et nos quidem dice
mus q̧ qũ vrina nullo° odorẽ hz ꝯpl̃onis ñitã
tem significat et supfluã cruditatẽ. Et plerũq̧ etiã signi
ficat in acutis egritudinib⁹ mortẽ nãe. Qũ autẽ odorez
habuerit fetidũ et maturatõis significatiões in ea fuerit
erit ipsius cã scabies aut vlcera in instrũis vrine q̃ suis co
gnoscunt signis. Qȯ si maturatio nõ affuerit pol̃e erit
vt sit ex hoc et pol̃e vt sit ex putrefactõe. Qũq̧ hec ĩ fe
bribus fuerit acutis et nõ fuerit cã membroꝝ vrine erit
signũ malũ. Et qũ ad acredinẽ traxerit sigĩficabit putre
factionẽ que est in hũorib⁹ ñam hñtibus subãz quos ca
lor supauit extrane⁹ et significabit mortẽ caloris nãlis et
dñiuz ñitatis in nã cũ calore extraneo. ❡ Odor ṽo qui
ad dulcedinẽ trahit sanguis significat dñiuz. Et q̃ mltũ
est fetida est chol̃ica. Et fetida ad acredinẽ trahens est

metica. ¶ Quãz vrĩa fetidi odoris i sanis pseuerauerit si gnificabit febres q̃ ex putrefactõe accñt aut minoratio nẽ putrefactionis q̃ in ipsis ẽ retẽta. Et hoc q̃dẽ demña bit si illico alleuiatiõez habuerit. ¶ In acutis egritudi nibus qñ fetor urinã cõitabit et postea ab ea remouebit fueritq̃ ablatio hec subito et post ipsã nõ subsecuta fue rit reqes significatio erit casus uirtutis.

¶ Caplm. v. de significatiõib⁹ vrine ex spuma sumptis.

Spuma accit ex hũiditate ⁊ ventositate piecta in vrinale cuz piectione vrine. ¶ Ventositas vo cum vrina egrediẽs auxiliũ pculdubio pre bet in subã vrine: ⁊ pcipue cũ ventositas in corpõe supa uerit: queadmodũ in vrina accit oppilatões hñtiuz in q̃ multe sit ampulle. ¶ Et spuma q̃dem qñz cũ suo signifi cat colore sicut significat sua nigredie ⁊ ruffedine in icte ricia. Et est cũ puitate sui et magnitudine significat qm̃ ipsius magitudo sigificat viscositatẽ. Sui vo multitudie ⁊ paucitate qm̃ ipsius multitudo significat viscositatẽ et multã ventositatẽ. Et ipsa q̃dem significat p rupturam suaꝝ ampullaꝝ cito factã aut tarde: qm̃ ruptura ampul larum tarda significat viscositatẽ. Et pue q̃dem ampul le remanentes in egritudinib⁹ renũ significant ventosita tes et viscositatẽ. ¶ Ad summuz vo humor viscosus in egritudinib⁹ renũ est malus et significat hũores malos et frĩtatez. Et illud significant granula q̃ nominamus.

¶ Caplm. vi. de significationib⁹ spẽꝝ hypostasis.

In pmis dicem⁹ q medicoꝝ cõuenientia i vsu nois hypostasis ⁊ sediminis iam recessit a via co gnita. Dicunt eni hypostasiz aut sedimen: nõ illud tm̃ qd̃ inferi⁹ descendit sed oẽz subãm que spissiõis exit eẽntie q̃ aquositas ⁊ est ab ea diuisa siue sit suspẽsa siue sit supra. ¶ Dicem⁹ igr̃ q hypostasis multis cogno scitur modis. s. ex subã sui ⁊ q̃titate ⁊ q̃litate ⁊ situ suaꝝ partiũ ⁊ loco sui ⁊ tpe ⁊ q̃litate sue pmistionis. ¶ Sigi ficatio vo ei⁹ ex subã sui est qm̃ hypostasis aut erit nãlis laudabilis demñans digõnem et maturatõez nãlem ⁊ h̃ erit alba ⁊ descendẽs inferi⁹ ⁊ eius ptes ꝯtinue ⁊ siles ⁊ eq̃les et oportebit vt sit rotundã hñs figurã eq̃lis subtil silis hypostasi aq̃ rosacee. ¶ Et pportio sue sigificatio nis sup maturationẽ materie i toto corpore est sicut ppõ tio significatõis materie puris albi lenis silis eẽntie sup maturationẽ apatis. Sed pus est spissuz ⁊ hoc est subti le. ¶ Et hypostasis q̃dẽ ⁊ sediminis significatões sũt bo ne lz tinctura deficiat ⁊ eq̃litas. ¶ Veꝝ equalitas apd̃ antiquos melior est titura. Equalis nãq̃ que non tm̃ ẽ alba: sed rubea est melior alba q̃ est aspa. ¶ Amplius plime hypostases ꝭm colorẽ vrine exñt: sz ex eis q̃ diuer sificant alba est melior post illã rubea ⁊ post ipsam citri na ⁊ post eam illa q̃ est vt arsenicũ: ⁊ malitia q̃dem a len tinosa icipit. Tu aũt nõ attendas illud qd̃ alij dicunt nã albedo erit qñz non ppter maturationẽ ⁊ eq̃litas nõ est nisi ppter maturationẽ. Et de albedine est q̃ est propter vehementẽ ventositatis ꝯmistionẽ. Male ãt hypostasis incõtinuitas melior est q̃ ipsius ꝯtinuitas. Et hypostasis quidẽ mala est quã euicino scies. Bona ãt hypostasis d̃ qua loq̃mur puri assilatur ⁊ phl̃ati crudo qñ tenuis fue rit. Verũtñ pus ab ea differt p fetorẽ. Et phl̃a crudum separat ab ea ꝯculcatione suaꝝ partiũ. Et ipsa ab vtris q̃ differt subtilitate ⁊ lenitate. Et hec q̃dem hypostasis non querit nisi in egritudinib⁹: qm̃ in sanitate nõ req̃ri tur ⁊ illud est qm̃ non dubitat q̃n in corpore egri male retente sint matie in venis ipsi⁹ que nisi maturent porrẽ dunt corruptionẽ. ¶ In venis aũt sani non semp oz esse humorẽ qui sit excutiend⁹: sed si est meli⁹ est q hoc signi ficent ex eis supfluitates q̃ in eis superfluũt ex cibo a di gestiõe puate deiñ superfluit supfluitas q̃ in vrina fit hy postasis siue matura siue ñ matura. Et in macilẽtis q̃dẽ est sedim̃ paucum qd̃ descendit ꝭm sanitatis dispõez: et prope q̃ exercitio vtunt ⁊ artib⁹ se exercent laboriosis et non multiplicat h⁹i hypostasis nisi in corporib⁹ pigui um ociose viuentiũ. ¶ Et ppter hoc ẽt in vrinis egroꝝ macroꝝ non est expectãda hypostasis tãtũ q̃tũ in vrinis egroꝝ pinguiũ: qm̃ eoꝝ egritudo multotiẽs recedit ita q nil descẽdit ⁊ multotiẽs hypostasis in eoꝝ vrinis nõ per uenit ad hoc vt descẽdat: sed tñ plerũq̃ est modicũ eius in eis natãs aut pendens. Et in mltis q̃dez vrinis hypo stasis illico qñ mingit descendit nisi i eis que valde ma ture st: imo in eis paꝝ expectañ est. Et ples ex hyposta sis colorib⁹ sunt ꝭm plm ꝭm colorẽ vrine: sz melior ex eis que diuersificant est alba post quã est rubea deide citri na. Non nãlis vo hypostasis alia est silis rasure intestio rum cortical que est furfurea aut herbia aut similagiea aut silis arsenico rubeo aut ei qd̃ est valde citrinũ: alia ẽ carnosa alia est adipina ⁊ alia ẽ saniosa ⁊ alia est mucila ginosa: ⁊ alia est q̃ est silis frustulis fermti in aq̃ soluti et alia est sanguinea sanguisugal alia ẽ capillaris et alia est arenalis granosa et alia est cinericia. ¶ Silis vo rasurẽ intestinoꝝ cortical alia est petaloides magnaꝝ partiũ ru bearum aut albaꝝ que significat ꝭm plm q sepate fuerĩt ex mẽbris que st propinq̃ mẽbris a q̃bus diuidunt vrie ⁊ albe significant q st ex vesica ppter vlcera q̃ sunt i ea aut scabiem aut corrosionẽ. ¶ Rubee ãt carnose signifi cant q st ex rene. ¶ Et ex petaloidib⁹ quidẽ sunt que sunt coloris fusci ⁊ obscuri aut squamis pisciũ siles: ⁊ h̃ est vehemñter mala ⁊ oĩbus spẽbus hypostasis q̃s nomi nauim⁹ deterior significat petaloꝝ membroꝝ radicaliuz rasurã. veꝝ duo pma ipsius gnã nullo⁹ impediunt: imo plerũq̃ vesicam mundando sanãt: ⁊ dixerĩt quidã cuidã hõi se in potu tribuisse cãtarides q̃ cortices albos q̃si ve nosos minxit q̃ qum in aquositate fricabant resoluebã tur ⁊ tingebant tinctura rubea q̃ factus est san⁹ ⁊ vixit. ¶ Et ex ea q̃dẽ que est sicut rasura itestinoꝝ est quedã que est minoris latitudis q̃ due pdicte ⁊ spissioris subẽ q̃ si rubea fuerit vocat herbina: ⁊ si rubea non fuerit vo catur furfurea. ¶ Et herbine q̃dem si fuerĩt rubee ptes plerũq̃ sunt ptes epatis aduste ⁊ plerũq̃ est sanguis in eo adustus: ⁊ plerũq̃ est ẽt ex rene. Sed que est ex rene est maioris ꝯtinuitatis carnosa: alie vo due plus silantur ei que ñ est carnosa ⁊ fracturas ẽ magis recipiens. Et qum vehemñter trahit ad citrinitatez est ex rene pculdu bio: qm̃ illa que ẽ ex epate ad rubedinẽ trahit fuscam ⁊ qñz associat ei in hoc illa que ẽ ex rene. ¶ Furfurea vo hypostasis qñz ẽ ex scabie vesice ⁊ qñz est ex liquefactõe membroꝝ. Et dr̃ia inter eas ẽ q qñ illic in radice mem bri fuerit prurit⁹ ⁊ fetor erit ex vesica ⁊ pprie qum pus prius mictũ fuerit: ⁊ pcipue qum alie significatões vrie demñauerit maturatõez ⁊ fuerint vene supiores sane cõ plonis ⁊ nõ fuerit in eis macula: imo i vesica. Sed si cũ inflãmatione fuerit ⁊ vtutis debilitate ⁊ membroꝝ min gendi incolumitate et color fuscitati attinuerit erit tunc ex liquefactõe hũoris. ¶ Et crinoides vo plm ẽ ex adu stione sanguis que ad rubedinẽ trahit. Et multotiẽs est ex liquefactiõe mẽbroꝝ et eoꝝ rasura si albedini attinet Et qñz ẽt est ex vesica scabiosa ꝭm minus. Et tibi q̃dez pole est vt mõz differentie int eas itelligas p illud qd̃ iã sciuisti. Si ãt nigredini attinet est ex sanguis adustione

et ꝓprie in splene. ¶ Omñs ṗterea petaloides hyposta
ses que non sᷓ ex cã que sit i vesica ⁊ rene ⁊ cãnalib⁹ vri
ne in egritudinib⁹ acutis malũ poꝛtendũt pernitiosum.
¶ Et tu q̇dem iã sciuisti ex hac sũma carnose dispõem
et ꝙ plim ei⁹ est ex rene: ⁊ qñ3 ipsa nõ est ex rene. Nã ex
rene non est nisi qũ caro est sane carnositatis ⁊ nõ est in
coꝛpoꝛe liquefactio. Et vrina q̇dem matura venaꝝ signi
ficat sanitatẽ; qm̃ renũ egritudines maturationẽ non ꝓ
hibent vrine q̇a ipsa sup̃ ipsos exit. ¶ Hypostasis ṽo a
dipina adipis ⁊ pinguedis et etiã carnis significat liq̃fa
ctionẽ: ⁊ eaꝝ peioꝛ est q̃ auris aque sĩlat. Duo ãt ipsius
ṗncipia cognoscunt ex paucitate ⁊ multitudine et cõmi
stione et sepatione: qm̃ qum est multa ⁊ sepata existimat
ꝙ sit ex pte renis ⁊ ꝓpter liquefactione3 sue adipis ⁊ si
est minus ⁊ maioꝛis ꝯmistiõis est ex loco magis remoto
Et est qũ in vrina frustũ albũ granati grano sĩle visũ fue
rit ⁊ erit ex adipe renis. ¶ Saniosa ṽo vlcus significat
qꝺ apertũ fuit ⁊ ꝓprie in mẽbꝛo mingendi: et ṗcipue si
ibi fuerit sedim̃ laudatũ ad fundũ descendẽs. ¶ Et mu
cilaginosa q̇dem significat humoꝛẽ spissum crudũ aut ꝙ
est in coꝛpoꝛe mult⁹: aut ex instr̃is vrine egrediẽs aut cri
sim aptionis vene sciatice aut doloꝛis iuncturaꝝ. Et h̃
quidẽ cognoscit ex alleuiatõe que p⁹ ipsa3 sequit. Ple
rũq3 eni subtiliat ⁊ attenuat ⁊ putat hypostasis lauda
bilis. Quapp in acutis egritudinib⁹ non est ꝯfideñ i eo
qꝺ apparet ẜm sĩlitudinem laudabilis hypostasis qum
nondũ fuerit maturatõis hoꝛa nec pñtes fuerint eius si
gnificationes. Et etiã est qũ vehemente3 ꝯplõnis renis
ẜitatẽ significãt. ¶ Inter saniosã ṽo ⁊ cruda3 exit dr̃ia
qm̃ saniosa exit cũ febꝛe ⁊ ṗcedunt ipsam significationes
apatis ⁊ eius ptes faciles sᷓ ad cõiungeñ ⁊ separañ ⁊ q̃
dam ex ea ẽ que cũ aquositate vehem̃ter miscet: et que
dam ex ea que separat sed cruda est et turbida ⁊ spissa
et non facile ꝯiungit nec facile separat. ¶ Et vr̃ia qui
dem in q̈ plima mucilaginosa hypostasis apparet qñ est
exuberans qũ in fine podagre apparet ⁊ doloꝛe3 arteti
coꝛum significat bonũ. ¶ Capillaris aũt est ꝓpterea ꝙ
hũoꝛ occult⁹ ꝯsolidat ex caloꝛe in ipsu3 agente que qñq3
est alba qñq3 est rubea et ei⁹ ꝯsolidatio est in rene. Et fe
runt q̇dam ꝙ in ei⁹ longitudĩe plerũq3 palmi mensura i
uenit. ¶ Que ãt fermẽti fusi frustul sĩlis exit debilitatẽ
significat stõi ⁊ intestinoꝝ ⁊ digerendi malitiã in ipsis et
est plerũq3 cã eius comedeꝛ lac ⁊ caseũ. ¶ Arenosa ṽo
semꝑ significat lapidẽ qui ꝯsolidat aut ꝯsolidando ꝓce
dit aut q̇ resoluit. Et que q̇de3 est ex eis rubea est ex re
ne. et qñ non est rubea ẽ ex vesica. Plim ãt que cĩeritia
est phl̃a significat: aut pus cui ꝓpter longã moꝛa3 accit
caloꝛis mutatio ⁊ sectio ptium: ⁊ est qñ3 pp adustionẽ q̃
ei accit. ¶ Sanguisugal ṽo hypostasis si vehem̃ter est
mista epatis debilitate3 significat: et si minus hac signifi
cat vulnus in cannalib⁹ vrine ⁊ ꝯtinuitatis solone3 in ip
sis. Et si fuerit sepata plim eius erit in vesica ⁊ in virga.
Et nos q̇dem ꝑscrutabimur hoc in pticularib⁹ egritudi
nibus in ca° de mictu sanguis. Et si in vrina fuerit sicut
sanguisuge rubee ĩfirmo splenẽ hñte resoluet splen ipsi⁹
Scito ãt ꝙ in egritudinib⁹ vesice non mult⁹ egredit san
guis: qm̃ eius vene miste sᷓ i ipsius coꝛpoꝛe calcate ⁊ an
guste et pauce. ¶ Hypostasis ṽo significatio ex q̃titate
ipsius sumpta mltitudĩe quidẽ sui et paucitate declarat
cãe ipsam efficientis multitudinẽ aut eius paucitate3: et
ex q̃titate q̇de3 sui i magnitudine aut puitate sui est quẽ
admodũ dixim⁹ in hypostasi mucilaginosa. ¶ Eius ãt
significatio ex q̃litate sui est ex coloꝛe q̇dem ipsius: qm̃ q̃
ex ea nigra ẽ significat malũ ẜm diuisiões q̃s noiauim⁹.
Que tñ ex ea sanioꝛ ẽ est illa c⁹ hypostasis est nigra et a
quositas ñ est nigra. Et rubea q̇dem sanguis significat
pꝛoṗetatẽ et fastidiũ. Et citrina q̇dem significat caloꝛe3
foꝛtẽ et egritudinẽ insidiosa3. ¶ Et ex ea q̇dẽ que alba
est quedã ẽ bona sicut dixim⁹ et quedã est mala sicut mu
cilaginosa aut saniosa aut spũosa maturatiõi contraria.
¶ Viridis quoq3 semita est ad nigrã. Ex odoꝛe ṽo ei⁹ ẽ
quẽadmodũ dixim⁹ in his que ṗmissa sunt. Ex ipsi⁹ ṽo
situ et ex lenitate q̇dem sui et diuulsione: qm̃ lenitas et e
q̃litas in hypostasi laudata ẽ melioꝛ et in nõ laudata est
deterioꝛ. ¶ Sz diuulsio significat vẽtositates et digerẽ
di debilitatẽ. ¶ Eius ãt sigificatio ex loco sui ẽ: qm̃ aut
est natãs et vocat nubes aut pendẽs. Et h̃ quidẽ est in
medio stans q̃ est maioꝛis maturatõis q̃ ṗma. Et ex pẽ
dente illa melioꝛ est cui⁹ ruge et fimbꝛie ad ĩferioꝛa ꝺcli
nant aut ad fundũ descendens q̃ est melioꝛis maturatio
nis: hoc q̇dem est de hypostasi laudata. ¶ Non lauda
ta ṽo que leuioꝛ est melioꝛ exit sicut nigra: et hoc i febꝛi
bus acutis. Et sĩlr si hũoꝛ est phl̃atic⁹ aut melãcholic⁹
qm̃ ea q̃ est vt nubes melioꝛ est ea que ĩferi⁹ descendit: si
gnificat enĩ ei⁹ subtilitatẽ nisi cũ cã natatõis fuerit mlᷓta
ventositas: et si nõ fuerit ita natans est melioꝛ q̃ pendẽs
et inferi⁹ descendens est deterioꝛ. ¶ Et cã q̇dem natan
di supius est calᷓitas cũ q̃ est acuitas et vẽtositas. ¶ Hy
postasis autẽ diuulsa i grossa supius natat et ꝓprie qu3
sit leuis et in tenui descẽdit inferi⁹: et ꝓpe qu3 sit grauis
Quñq3 in ṗncipio egritudis appꝫet pendens et natãs po
stea ꝑseuerat: significat ꝙ crisis cum exitura veniet. ¶
Macilentoꝝ ṽo egritudo plerũq3 remouet sedimine bo
no natãte aut pendente: quẽadmodũ dixim⁹ in pꝛecedẽ
tibus. ¶ Et qũ inter nephilim et enoꝛima et hyposta
sim fuerit aliq̇d sĩle tele aranee aut dempsitas erit signũ
malũ. ¶ Et multotiens q̇dem natans sedim̃ non bonũ
appꝫet ex quo ꝓuenit terroꝛ. Sz istud erit ṗncipiũ matu
rationis et ꝑmutatio ad bonitatẽ postea pendebit: deiñ
descẽdet: et erit signũ non malũ. ¶ Q̇ꝺ si post ipsu3 ma
le ꝓuenerint hypostases timoꝛ quẽ in ṗmis habebamus
fiet necessarius. ¶ Significatio ṽo hypostasis ex suo tẽ
poꝛe est: qm̃ si velocit postq̃ mingit descendit est signifi
catio bona ẜm maturitatẽ. Et qũ tarde descẽdit est sigi
ficatio ṗuationis maturatõis ẜm q̃titatẽ sue dispõnis.
¶ Significatio ãt foꝛme ꝯmistionis ipsius est sicut dixi
mus qũ de mĩctu sanguis et adipis mentionẽ fecimus.

¶ Caplm. vij. de significationib⁹ multitudinis vrie et paucitatis ipsius.

Vrina q̃ pauce exit q̃titatis ṽtutis significat ꝺ
bilitatẽ. Et illa que est min⁹ eo qꝺ bibit resolᷓo
ne3 significat multã et ventrẽ hr̃e et aptitudie3
ad hydropisim. ¶ Illa ṽo que ẽ multe q̃titatis qñ3 si
gnificat liquefactionẽ et supfluitatũ liquefactaꝝ in cõpo
re in vrina euãtione3. Et nos q̇dem dr̃iam inter eas co
gnoscere possum⁹ ẜm ṽtutis dispõe3. ¶ Vrina mali co
loꝛis malũ significans q̃to plima fuerit tãto erit magis
salutis nuntia. Et qũ intersecta fuerit plus malitiã sigi
ficabit sicut nigra et grossa. ¶ Vrina diuersaꝝ dispõu3
que qñ3 mingit multa qñ3 pauca et qñ3 retinet est signi
ficatio pugne et laboris nãe et est significatio mala. ¶
Vrine multitudo in acutis egritudinib⁹ qum non post
ipsam aduenit reqes est significatio ethice et spasmi ex in
flãmatione et sĩlr sudoꝛ. ¶ Vrina que i acutis egritudi
nibus guttatĩ inuoluntarie mingit significat in cerebꝛo
nocumentũ qꝺ neruis accit et musculis. ¶ Et si febꝛis

quieta fuerit ⁊ signa affuerit salutis ꝓnosticaꝛ sanguinis exitũ ex naribꝰ. Sed ꝑma desipientiã ꝓnosticaꝛ ⁊ corru ptionẽ. Cum aũt sani vrina minuiꝛ ⁊ attenuaꝛ ⁊ ꝑseue rat hoc totũ ⁊ sentit grauitatẽ ⁊ dolorẽ in renibꝰ signifi cat durꝝ aꝑa in ꝑtibus renis. Et qñ in egritudine choli ca multiplicaꝛ plerũqꝫ portendit prosperꝝ euentũ ⁊ ꝓpe qñ est alba ⁊ ad egrediendũ facilis.

¶ Caᵐ. viij. ⁊ est ſmo de vrina sana optima.

HEc est mediocris subẽ ⁊ subtilis ticture ad ci trinũ trahens ⁊ hypostasis si ibi fuerit bona ex albedĩe ⁊ lẽitate ⁊ eq̃litate et figure rotũde et odoris tempati: nꝫ fetida nꝫ extincta. Quidã autẽ dixe runt ꝙ qum huiꝰ vrina subito in egritudĩe que est in vltio acuitatis visa fuerit sanitas die seq̃nti aderit.

¶ Capl̃m. ix. de vrinis etatum.

INfantiũ vrine ad lactis proprietatẽ trahũt ex ꝑte nutrimenti eorꝝ ⁊ propꝛ humiditatẽ ꝯplo nis ipsorꝝ ⁊ tunc declinãt magis ab albedinẽ. ¶ Puerorꝝ autẽ vrine sũt spissiores et grossiores vrinis iuuenũ et turbidiores. Et nos iam noĩauimus hoc añ. ¶ Juuenũ vͦo vrine ad ignis formaꝫ trahunt ⁊ ad subẽ mediocritatẽ. Et vrine senũ ad albedinẽ ⁊ subtilitatẽ. Est tñ qum sꝛ grosse ſm supfluitates in eis exñtes q̃rũ eũatio multiplicaꝛ. ¶ Decrepitorꝝ vͦo vrine maioris sũt albedinis ⁊ tenuitatis. Est tñ qñ predicta grossities eis accit sed raro qñ vrina vehemẽter fuerit grossa apti erũt vt lapis eis accidat.

¶ Capl̃m. x. de vrinis virorꝝ ⁊ mulierꝝ.

MUlierꝝ vrine sẽp sunt maioris grossitiei et albe dinis et minoris pulchritudinis q̃ virorꝝ vrine. Et hoc q̇dem est ꝓpter debilitatẽ digestiue ea rum et ꝑꝑ supfluitatũ ipsarꝝ mł̃titudinẽ ⁊ ꝑꝑ amplitudi nem cannaliũ vñ egrediunꝛ ea que ab eis exeũt: ⁊ propꝛ illud qꝺ ex earꝝ resoluiꝛ mẽicibꝰ ⁊ ad vrine inſtiã tendit. ¶ Masculorꝝ vͦo vrinas qñ moues turbanꝛ ⁊ declinat earꝝ turbatio ad supiora ⁊ est ꝙ ſꝫ pl̃m turbidenꝛ. Sed mulierꝝ vrine fere turbidanꝛ ex motõe propꝛ paucã sepa tionẽ sui: ⁊ hñt ſm pl̃m sup̃ sũmitatẽ suam spumã rotun daꝫ ⁊ si turbide fuerit earꝝ turbidatio pauca erit. ¶ In vrinis virorꝝ illico qñ mł̃ieribꝰ cõmiscẽꝛ sꝛ fila ad ĩuicẽ texta. ¶ Vrine ꝑgnãtiũ sũt clare et sup̃ earꝝ supficiẽ ẽ ne bula ⁊ qñꝫ trahũt ad colorẽ aq̃ cicerꝝ aut aq̃ pedũ citri nũ i q̃ coqũꝛ pedes aĩaliũ ⁊ i ipsa ẽ irinꝰ ⁊ sup̃ sũmitatẽ earꝝ ẽ nebula: ſꝫ quocũqꝫ mõ fuerit i medio videbĩ sicut cottũ carmiatũ. Et ẽ qñ in eis sꝛ velut grana q̃ ascẽdũt et descendũt. ¶ Quãqꝫ irinꝰ manifestior fuerit erit ĩpre gnatõis pꝛĩcipiũ: ⁊ qñ loco ipsius fuerit rubedo erit i fi ne ĩpregnatiõis: ⁊ prope si turbanꝛ qñ mouenꝛ. ¶ Pa rientium vrina ſm pl̃m est nigra ⁊ in ipsa ẽ velut atrimẽ tum ⁊ sicut sordities.

¶ Capl̃m. xi. de rebus vrinarum animalium et diuersi tate ipsarum ab vrinis hominum.

PLerũqꝫ ꝯfert medico qum aĩaliuꝫ vrinas cogͦ scit ꝓpterea ꝙ qñ ipse eis expiꝛ certitudinem facit: et hoc q̇dem difficile est. ¶ Quidã aũt dixerit ꝙ vrina asini est sicut butyrꝝ liquidũ cum turbidi tate et grossitie exteriorẽ. ¶ Et subiugaliũ vrine ei sil̃an tur ſꝫ sunt citrine: et videbĩ ꝙ supior medietas vrinaꝛ sit clara et inferior medietas sit turbida. ¶ Ouiũ vͦo vrĩe sunt albe ad citrinitatẽ trahentes ꝓpinque vrinis boũꝫ sed subãꝫ non hñt: et earꝝ sedimẽ est sicut oleum aut sicut amurca. ¶ Et cuiuscũqꝫ nutrimẽtuꝫ fuerit meliꝰ erit cla rior ¶ Vrina vͦo caprioli vrinis boium et ouiuꝫ sil̃atur sed nꝫ subãꝫ hꝫ nꝫ sedimẽ et est clarior vrinis ouium.

¶ Capl̃m. xij. de rebus alijs que vrinis sil̃antur et dif ferentia inter eas et vrinam.

SIrupũ acetosuꝫ et oẽs liquores q̇ fiunt ex aq̃ et melle et aq̃ et ficubꝰ et reliquos q̇ sũt ex cro co et eis sil̃ibꝰ q̃toplus tibi appropinq̃ueris e runt in claritate magis augmẽtati: et q̃toplus elongaue ris ea ꝯsidera an orꝫ vt augmẽteꝛ grossitudo. ¶ Vrina vͦo ab hoc ẽ diuersa: hydromelꝛ preſea spũa est citrina et aque ficuũ sedimen a latere descẽdit et nõ i medio: neqꝫ ordinate nꝫ habet motuꝫ. Sit gͦ sufficiens in noĩando dispões vrinarꝝ. In libris vͦo particularibꝰ proueniẽt ad te diuisiones dispõnum vrine.

¶ Capl̃m. xiij. de significationibus egõnis.

EGestio plerũqꝫ declaraꝛ ex sui q̃titate qꝺ est vt ꝯsidereꝛ si est mior eo qꝺ comediꝛ aut ma ior aut eq̃lis. Et notũ q̇dem ẽ ꝙ ipsius augmẽ tum est propꝛ humorꝝ multitudinẽ: et paucitas ꝑꝑ ipsorꝝ paucitatẽ: aut q̇a ex ipsa in ĩtestino monoculo et in colõ et in fascijs multũ fuit retentũ qꝺ est signuꝫ colicam pre cedens aut ꝑꝑ expulsiue debilitatẽ. Et cognosciꝛ etiam ex eẽntia sui: qñ qꝺ ex ea hũidum est aut significat oppi lationes aut digestiue malitiã: et plerũqꝫ significat mesa raice debilitatẽ que humorẽ non sugit. Et qñꝫ est ꝓpꝛ capitis rheumatismũ aut ꝑꝑ comestionẽ rei que egõneꝫ hũectauit. Qꝺ aũt in hũido viscosum est plerũqꝫ signifi cat liquefactionẽ et hoc est cũ fetore: et plerũqꝫ sigĩficat malorꝝ humorꝝ et viscosorꝝ multitudinẽ: et hoc non cum multa exit lenitate. Et plerũqꝫ significat nutriẽtia visco sa que comesta fueꝛt et non pauca cũ calõe forti in ꝯplo ne et non fuit inꝛ ea digõ bona. Sꝫ qꝺ ex ea est spũosuꝫ fortitudis caloris significat ebullitionẽ aut multarꝝ ven tositatum ꝑmistionẽ. Qꝺ autẽ ex egõne est siccũ aut la borem significat et resol̃onẽ aut multã vrine ꝓuocatio nem aut igneũ caloreꝫ aut nutrientiũ siccitatẽ aut multã morã in intestis: sicut in suo dicemꝰ capl̃o. Quãqꝫ hũidi tas sicco qꝺ est durꝝ admisceꝛ significat ꝙ eiꝰ siccitas est ꝑpea ꝙ multũ fuit retenta in humiditatibꝰ ipsam exire ꝓ hibentibꝰ et ꝑꝑ priuationẽ fellis pungentis et festinantis sed qñ ibi non ẽ longa retentio nꝫ humiditatis i intestia adsunt significatões cã in ipsa est supfluitatis saniose et pungentis effusio q̃ ab epate fluxit in eo qꝺ est corã ipso et sua eũatione non q̇euit donec ꝯmisceret. ¶ Et est ẽt qum colore sui dignosciꝛ egõ. Eiꝰ vͦo color nãlis igneus est leuis exñs igneitatis q̇ si augmẽtaꝛ fellis significat mł̃ titudinẽ et si minuiꝛ significat cruditatẽ et maturationis priuationẽ. Et si albꝰ fiat qñꝫ est eius albedo ꝑꝑ oppila tionẽ in cãnalibꝰ fellis et hoc significat ictericiã. Et si cũ albedine est virꝰ saniei hñs odorẽ magni aꝑatis sigĩficat apertionẽ. Sanus quoqꝫ q̇ non exercitaꝛ multotiẽs ege rit virus et saniẽ que est ei purgatio et eũatio laudabilis qñ ꝑꝑ hoc remoueꝛ ab eo laxitas q̃ ei ꝓpter priuatõeꝫ exercitij acciderat queãdmodũ diximꝰ in vrina. Preꝛea scito ꝙ egõ colorẽ igneũ vehemenꝛ supfluum hñs mł̃to tiens in hora finiũ egritudinũ significat maturationeꝫ et multotiẽs significat dispõnis malitiã. Et nigra q̇dem si gnificat taliꝛ q̃liter sunt vrine nigre significatiões. Signi ficant. n. aut adustionẽ fortẽ aut egritudis mel̃ie matura tionẽ aut nutriẽs tingẽs aut potionẽ rei que mel̃iaꝫ eũat sed ꝑma est mala. Et illa q̇dem q̃ est propꝛ purã mel̃iaꝫ non sufficienꝛ cognosciꝛ ex colore sui: ĩmo cognoscẽda ẽ ex acredine sui et põticitate et bullitõe terre ex ipsa. Et est mala siue sit egõ siue vomitꝰ et ex ipsius ꝓprietatibus

est ꝙ in se luiositatẽ h3. ¶ Ad vltimũ ṽo hũor melãcho
licus purus pnecans est ẜm pl̃m qũ egredit̃. s. est mõtis
significatio. ¶ Chimi ṽo nigri exit⁹ multotiens ꝯfert ⁊
illud est qm̃ melie radical̃ exitus vltimã corporis adusti
onem sigĩficat ⁊ humiditatũ ipsius pemptiõnẽ. Viridis
aũt egõ caloris inati significat extinctionẽ et sil̃r fusca.
¶ Egõ quoq3 plerũq3 ex sui cognoscit̃ forma ex absen
tia inflatõis sue aut ex inflatõe: qm̃ inflata sicut stercus
vacce significat ventositatẽ. Et est qũ ex hora sui cogno
scitur: qm̃ qũ egõnis exit⁹ festinat ⁊ horã qua egredi so
lebat añcedit signũ est malũ: q̇a fellis significat multitu
dinem ⁊ ṽtutis retẽtiue debilitatẽ: ⁊ si eius tardat̃ exit⁹
digestiue significat debilitatẽ ⁊ intestinoꝝ f̃ritatẽ. Et hũi
ditatis ⁊ sõni multitudo vẽtositates significat iflatiuas.
¶ Colores quoq3 extranei ⁊ diuersi mali exñt: et nos
ipsos in lib° ñoiabim⁹ ꝑticulari. ¶ Que ṽo ex egõne ẽ
melior est iuncta q̃ est sil̃ium partiũ ⁊ in q̃ aquositas sic
citati est vehem̃ter admista: ⁊ c⁹ spissitudo ẽ sicut mellis
spissitudo ⁊ c⁹ exit⁹ est facilis ⁊ non pũgit: ⁊ c⁹ color atti
net citrinitati ⁊ nõ est multi fetoris n3 est ṗuata fetore et
non h3 gurgulationẽ n3 rugitu3 ⁊ non h3 spumã. Ei⁹ exi
tus est in hora in qua solet ⁊ ẜm quãtitatẽ que ei qꝺ co
medit̃ est ꝓpinqua in q̃titate sui. Et scito ꝙ nõ oĩs egõ
nis eq̃litas est laudabil̃: n3 oĩs eius lenitas: q̇a qñ3 sunt
propt̃ vehementẽ maturationẽ in oĩ ꝑte sil̃em ⁊ qñ3 sũt
ꝑꝑ adustionẽ ⁊ liquefactionẽ sil̃es ⁊ tunc q̇dem sunt ex
deterioꝛib⁹ significationib⁹. Et scito ꝙ egõ q̃ est tẽpera
te eẽntie que est ad tenuitatẽ non est laudabilis nisi qu3
non sit̃ cum ea rugit⁹ n3 ventositates n3 in sui exitu paula
tim ĩtersecat̃ ⁊ si non poẜe ẽ vt ei⁹ exitus sit ꝑꝑ int⁹ mole
stans qꝺ est ei admistu3 ⁊ non ꝑmittit vt ꝯiungat̃. Est ãt
qũ pleriq3 solliciti fuerint de significationib⁹ que in sudo
re et alĳs apparẽt rebus. veꝝ tñ de ipsis loq̇ pꝛoṗus est
in ẜmone ꝑticulari. ¶ In ẜmõe quoq3 ꝑticulari sil̃r re
peries expositionis augmentũ in re egõnis ⁊ vrine et re
liquorum.

¶ Fen tertia c⁹ est capl̃m vnũ et doctrine q̇nq3.

¶ Capl̃m singulare dcõis tertie de causis sanitatis ⁊ e
gritudinis ⁊ necessitatis mortis.

Medicina in ṗma diuisione in duas diui
ditur ꝑtes in partẽ theoricã ⁊ ꝑtem pra
cticam q̃ tñ oẽs sũt scie speculãdi. Qꝺ
autẽ noie theorice ꝓprie ꝺsignat̃ est illꝺ
qꝺ in demr̃ando sñias tm̃ confert ita ꝙ
in demr̃atione opõis nullo° auxiliũ prebet sicut pars in
qua res sciunt̃ ꝯpl̃onu3 ⁊ hũoꝝ ⁊ ṽtutu3 ⁊ spẽs egritudi
num ⁊ accñtiu3 ⁊ cãꝝ. Et illud cui nom̃ proṗum practi
ce attribuit̃ est qꝺ in demr̃ando opatõis ⁊ regis q̃litatẽ
auxiliabr̃ sicut ꝑs que nos iuuat ad demr̃andũ qũo sani
tatem corporis qꝺ in illa et ex illa dispõne exit custodia
mus ⁊ qũo corp⁹ qꝺ talẽ h3 egritudinẽ medicemur. Et
n3 existimes ꝙ ꝑs que dr̃ practica sit opõ et actio: s3 ẽ ars
que docet nos qũo sit opandũ ⁊ agendũ. Et nos q̇dem
iam declarauim⁹ tibi hoc in his q̃ sũt premissa. Et post
q̃ iam expleuim⁹ dcõe3 primã ⁊ ẜam in his q̃ sunt ꝑtis
medicine q̃ est theorica vl̃is: ergo nr̃m studiũ nunc redu
camus in duab⁹ que remanserũt ad partẽ ipsius practicã
ẜm modũ vl̃e3. ¶ Pars aũt ipsius practica in duas di
stribuit̃ ꝑtes q̃rũ vna est scia regendi corpora sana q̃l̃r
in sui remaneant sanitate: ⁊ hec quidẽ custodiẽdi sanita
tem scia vocat̃. ¶ Et ꝑs eius ẜa est scia regendi corp⁹
egꝝ qualit̃ ad sanitatis redeat dispõne3 ⁊ vocat̃ scia me
dicandi. Et nos q̇dem icipiem⁹ ⁊ scribem⁹ in hac dcõe

sermonẽ compendiosũ de custodienda sanitate. Et dice
mus ꝙ ꝑꝑea ꝙ gnãtõis nr̃oꝝ corpoꝝ principiũ res due
fuerũt: quaꝝ vna est ꝑma viri c⁹ essentie certius est ꝙ lo
cum tenet factoris: ⁊ altera est ꝑma mulieris et sanguis
menstruus cui⁹ rei certi⁹ est ꝙ locũ tenet materiei: ⁊ he
due subẽ in hoc cõicant ꝙ vnaqueq3 eaꝝ est fluida ⁊ hu
mida: l3 post diuersificent̃ ⁊ aq̃tas et terreitas in sangui
ne ⁊ ꝑmate muliebri plus abũdãt: ⁊ aereitas ⁊ igneitas
in ꝑmate virili supat. Oportuit ãt vt coagulatõis hoꝝ
duoꝝ pꝛicipiũ esset coagulatio hũida l3 terreitas ⁊ ignei
tas sint iuncte in eo qꝺ ex eis fluit: ⁊ terreitas cũ eo qꝺ
in ea exit ex duritie: ⁊ igneitas cũ eo qꝺ est in ea ex ṽtute
maturandi iuuerit se ⁊ coagulatũ duꝝ fecerint ⁊ coagu
lationẽ quandã ei attribuerit et duritiẽ: verũtñ hoc ad t̃
minũ coagulationis duroꝝ corpoꝝ non ꝑuenit sicut lapi
des ⁊ vitrũ ita ꝙ ex eis nihil resoluat̃ aut resoluat̃ qꝺ ñ
sensu ꝑcipit̃ tunc nãq3 secura eẽnt a nocumẽtis q̃ propt̃
assiduã accñt resol̃one3 et longissima3 s3 res non est ita.
Quapꝑ corpora nr̃a duab⁹ nocum̃toꝝ spẽbus sit̃ exposi
ta: quaꝝ vnaqueq3 cãm h3 intrinsecã et cãm extrinseca3
Et vna q̇dem nocum̃ti spẽs est humiditatis resol̃o ex q̃
creati fuim⁹ et hec q̇dem ordinate veniet. Et ẜa est hũo
ris putrefactio et ei⁹ corruptio et ipsius alt̃atio vñ fomẽ
to vite ꝯueniens nõ est. Et hic q̇dem a ṗmo mõ est alius
l3 sua ipsius malitia ad siccitatẽ adducat ꝑꝑea ꝙ corpo
ris hũiditatẽ prius exiccari facit et ex eo qꝺ nr̃is ꝯueni
ens ẽ corporib⁹ cõrũpit deiñ ad vltimũ a putrefactõe re
soluitur: qm̃ putrefactio in ṗmis corrũpit hũiditate3 po
stea ipsam resoluit et rẽ siccã dimittit cineritiã. ¶ Hec
igit̃ duo nocum̃ta ab alĳs nocum̃tis sũt aliena q̃ propt̃
alias accñt cãs: sicut f̃ritas cõgelatiua et venena et spẽs
sol̃onis ꝯtinuitatis ꝑnitiosa et reliq̃ egritudĩes. S3 due
predicte spẽs huic nr̃e inuestigatõi sunt ꝓpinq̇ores et di
gniores q̇a eaꝝ mutatio ẽ ĩ dispõe sanitatis. Et vnaq̃q3
ipaꝝ aduenit ex cãis extrinsecis et cãis intrinsecis: et ex
trinsece q̇dem cãe sunt sicut aer dissoluẽs et putrefaciẽs
et ĩtrinsece q̇dem cãe sunt sicut calor innat⁹ qui in nobis
exit nr̃as resoluens hũiditates et calores extranei in no
bis a nr̃is nutrientib⁹ gnãti et reliqua nr̃as putrefacien
tia hũiditates. ¶ Oĩs ṽo cãe iste se ad inuicẽ iuuant ĩ
exiccãdo nos. Verũtñ ꝑfectio et ĩtegritas nr̃a et potẽtia
ꝑficiendi opõne3 nõ est nisi ꝑꝑ multã siccitatẽ que nobis
accit deinde siccitas incessant̃ ꝓcedit donec nos ꝑimat
hec igit̃ siccitas q̃ nobis accit res est nobis nc̃ria. Nos
si q̇dem a ṗncipio rei in vltĩa ꝯsistimus hũiditate vñ pro
culdubio o3 vt calor eã supet: qm̃ si non ĩ ipa suffocaret̃
procedit igr̃ ꝓculdubio in ipsa3 assidue agendo et ipsa3
semꝑ exiccando incedit. Qꝺ tñ ex eius exiccatiõe appa
ret in ṗncipio eq̃litati attinet deinde qũ nr̃a corpora ad
temꝑate siccitatis ꝑueniũt terminũ calore exñte vt erat
non est siccitas ẜm sue siccitatis ṗme q̃titatẽ: imo fortiõ
qm̃ mã est minor et ꝑꝑ hoc est magis recipiẽs. Inde ꝓ
culdubio seq̇tur vt siccitas suꝑ siccitatẽ tẽperatã augm̃
tetur ⁊ nõ cessabit ꝓculdubio q̇n assidue augm̃tũ sumat
donec huĩtates ꝯsumat. Calor igr̃ innat⁹ est causa extin
guendi se ipsu3 accñtal̃r ꝑꝑea ꝙ fit cã sui ipsius mãm cõ
sumendi sicut lãpadis flãma que extinguit̃ ꝑꝑea ꝙ sua3
cõsumit mãm. Et q̃toplus siccitas ẜ3 augmentũ proce
dit calor innatus ẜm diminutionẽ incedit ergo accit de
fectus nũq̃ cessans vsq3 ad vltimũ qui est defect⁹ restau
randi huĩtate3 loco ei⁹ qꝺ resolutũ fuit: defect⁹ igit̃ semꝑ
auget̃. Siccitas ergo duob⁹ augmentat̃ modis. Vnus
eoꝝ est ꝑꝑ diminutionẽ potentie recipiendi mã3. Et alt̃

minoratio hūiditatis in se ꝓpter caliditatis resolōnē. Augmentatur igr̄ caloris debilitas ꝓpterea ꝙ siccitas i mēbroꝝ subā dn̄atur ⁊ ꝓpter nālis humiditatis diminutionem que est sicut mā ⁊ sicut oleū flāme lāpadis. Flāma nāqꝫ duas hꝫ hūiditates aquā et oleū. vna quaꝝ ꝯsistit ⁊ altera extinguit᷑. Silr̄ calor inatus i hūiditate ꝯsistt nāli et ab augm̄to extraneo extinguit᷑ que ꝓuenit ex debilitate digerendi ⁊ est sicut aq̄a hūiditas flāme. Et qū siccitas ad ꝯplementū accedit calor innatꝰ extinguit᷑ ⁊ mors subseq̄t᷑ nālis. Corpꝰ aūt n̄ ꝑmanꝫ tp̄e quo ꝑdurat nisi ꝓpea ꝙ ipsiꝰ inata hūitas pᵃ resolōni resistit caloris mūdani ⁊ caloris sui corporis in nā sui ⁊ eiꝰ qᷓ ex motibus accit suis hac tam lóga resistitōe: qm̄ ipse sᷓ ea in eēntia sua debiliores: imo ipsum stare non facit nisi illud qᷓ restaurat illud qᷓ ex ea resoluit᷑ ⁊ est nutriēs. ¶ Ampliꝰ nos iam declarauimꝰ ꝙ v̓tus non operat᷑ ⁊ vtit᷑ eo nisi vsqꝫ ad terminū. ¶ Et ars q̇dez sanitatē custodiendi n̄ est ars q̄ a morte securos nos faciat: nꝫ corpꝰ ab extrīsecis nocum̄tis muniat: nꝫ vnūqᷓqꝫ corpus ad vltimā vite longitudinē ꝑducat q̄ est ſm hoiez absolute: sꝫ de duabꝰ rebꝰ securitatē prebet: putrefactiōis penitꝰ prohibitiōe ⁊ defensione hūiditatis ne cito resoluat᷑ ⁊ in ipsius q̇dē fortitudie ꝯsistit vt ipsū vsqꝫ ad ᷑bitū tp̄s ſm suā primā cōplōnez permanere faciat. Et hoc q̇dem erit ꝓpter regimen rectū restauratiōis q̄ fit in corpore loco eiꝰ qᷓ resoluitur ſm q̄titatem possibilē: ⁊ propt᷑ regimen ꝓhibēs dn̄ium cāꝝ siccitatē accelerare facientiū exceptis cāis q̄ faciunt siccitatē debere eē ⁊ ꝑ regimē custodiens a gnātione putrefactōis ꝓpter tutelā corporis ⁊ custodiam a postemate caloris extranei extrīseci aut itrinseci: qm̄ oia corpora non sᷓ equalia in fortitudie humiditatis radicalis ⁊ caloris inati: imo corpora i his exn̄t diuersa. Vnū qᷓqꝫ preter ea corpꝰ terminū hꝫ i quo resistat siccitati n̄ꝛie cōplōne sua ⁊ calore suo innato ⁊ q̄titate sue innate hūiditatis a quo non remouet᷑: est tn̄ qū ante adueniūt cāe in siccitatē adiuuantes aut alio mō ꝑnecantes. Et multi q̇dem hominū dicunt ꝙ isti sᷓ termini nāles ⁊ termini accn̄tales sunt alij. Et q̄n custodiendi sanitatez ars exit illa in q̄ corpꝰ humanū ad nālem ꝑducat terminuꝫ si cōuenientia ꝯseruat. ¶ Huiꝰ autē custodie administratōi due attribute sᷓ v̓tutes q̇bus deseruit medicꝰ. vna earū est nālis ⁊ vocat᷑ nutritiua q̄ restaurat illud qᷓ ex corpore resoluit᷑ cꝰ subā terreitati et aq̄itati attinet. Et altera est aīalis ⁊ ipsa est v̓tus pulsatiua q̄ restaurat qᷓ ex corpore resoluit᷑ cuius subā est aerea ⁊ ignea: ⁊ ꝓpterea ꝙ nutriens nō fuit silr̄ nutrito nisi i potentia: iō creata fuit v̓tus imutatiua q̄tenus nutriētia mutet in silitudinez nutritoꝝ in effectu ⁊ vt ꝓcerto sit nutriēs in effectu. Et ad hoc creata fuer̄t instr̄a et cānales que sᷓ ad attrahenduꝫ et expellen̄ et retinendū ⁊ digeren̄. ¶ Dicemꝰ ergo ꝙ habene rei in arte custodiēdi sanitatē ꝯsistunt in eq̄litate cāꝝ predictaꝝ cōitantiū. Ille tn̄ in quaꝝ eq̄litate maior necessaria est sollicituᵒ sunt septē res. Eq̄litas ꝯplōnis: ⁊ electio eoꝝ que comedunt᷑ et bibunt᷑: ⁊ purgatio sup̄fluitatum: ⁊ custodia ꝯpōnis: ⁊ rectificatio eiꝰ qᷓ ꝑ nares attrahit᷑: ⁊ custodia tāgentis: ⁊ moderamē motionū cōporearū et aīalium inter q̄ etiā somnꝰ et vigilie quodā mō numerant᷑. Et tu q̇dem iā sciuisti in his q̄ sunt p̄missa ꝙ nꝫ equalitas vnum hꝫ terminū nꝫ sanitas in aliq̄ ex ꝯplōnibus in hoc ingredit᷑ ꝙ sit aliqua sanitas aut aliqua eq̄litas in aliquo tēpore: sed est id qᷓ int᷑ duas res existit.

¶ Incipiemus igit᷑ in p̄mis declarare regimen infantis qui in vltima ꝯplōnis equalitate ꝯsistit.

Calor innatus

¶ Doctrina p̄ma dcōnis tertie que est de nutricatiōe quattuor continens capl̄a.

¶ Ca. i. ᷑ regimie ifantis ex qᵒ nascit᷑ vsqꝫ quo incedat.

P

Regnantiū autē regimē et mulieꝝ que partui sᷓ vicine in dcōnibus scribemꝰ particl̄aribus. ¶ Infantis v̓o tempate ꝯplōnis qū nascit᷑ pleriqꝫ sapientū dixerunt vmbilicū in p̄mis debet̄ icidi sup̄ quattuor digitos et cū lana ligari munda q̄ bn̄ et subtilit᷑ sit retorta talit᷑ ne doleat et olū cū panno sup̄ ipsum est ponen̄: et ꝓpter vmbilici icissionem p̄cepet̄ vt venaꝝ citrinaꝝ et sanguis dracōis et sarcocolle et cymini et vsnee et myrrhe ꝑtes sumant᷑ eq̄les et trite vmbilico supponant᷑. Et festinan̄ est ad corpꝰ ipsius salien̄ cū salmora tenuis sal q̄tenus vmbilicꝰ eius indurescat et ipsius cutis dura fiat. ¶ Ex salibus v̓o ille melior exit cui admixta sᷓ sedenegi et costus et sumac et fenugrecū et origanū. Et ipsius q̇dem nasus non saliat᷑ nꝫ os. Cā v̓o q̄re nobis n̄criuꝫ est corpꝰ eius duꝝ facer̄ est qm̄ illico qū nascit᷑ oia q̄ ipsum tangūt ei nociua sūt siue calida siue fr̄a siue asꝑa sentiat ea: et hoc q̇dem est ꝓpter cutis eiꝰ subtilitatē et ꝓꝑ calorē eiꝰ: qm̄ oē qᷓ ipsū tangit sentit duꝝ et fr̄m et asꝑum. Et si nobis n̄criuꝫ fuerit iteꝝ salire faciemꝰ: et hoc q̇dem augemꝰ qum multe fuer̄it sorditiei et multaꝝ humiditatū. Deinde aq̄ tepida ipsum lauabimꝰ et eiꝰ nares assidue purgabimꝰ digitis quoꝝ vngues sint icisi et i eiꝰ oculos paꝝ olei ꝓiciemꝰ. Ani p̄terea orificiū minuto digito in circuitu eiꝰ est mouendū vt aꝑiatur et obseruandū est ne ipsum frigꝰ tāgat. Qū́qꝫ eiꝰ ceciderit vmbilicꝰ qᷓ est post tres aut q̄ttuor dies erit meliꝰ vt sup̄ ipsum ponat᷑ cinis cochleaꝝ aut cinis calcanei vitulini aut plūbi adusti et triti cuiuscūqꝫ fuerit cū vino. Qū́qꝫ volumꝰ vt fasciet᷑ nutrix eiꝰ membra suauit᷑ tangere dꝫ et qᷓ dilatan̄ fuerit dilatare et qᷓ subtilian̄ subtiliare et oē membꝝ ſm ꝯuenientiorē figuraꝫ figurare et hoc totū subtili ꝯpressione cū extremitatibꝰ digitoꝝ: qᷓ q̇dē multis facien̄ erit vicibꝰ. Et oculi assidue erunt tergēdi cū re q̄ sit sicut seta. Vesicā quoqꝫ eiꝰ premere ꝯuenit vt urine exitꝰ facilis fiat: deinde manꝰ eius extendant᷑ et ipsius brachia ad genua ducant᷑. Et ipsius caput instita liget᷑ et pileus ei imponat᷑ qui sup̄ ipsius caput ꝯstringat᷑. In domo p̄terea tempati aeris q̄ non sit fr̄a ad dormien̄ ponat᷑. Oꝫ āt vt domꝰ vmbre attineat et tenebrositati aliq̄tule q̄ a sup̄ante radio non illuminetur. Qū́qꝫ dormierit oportebit vt caput eiꝰ toto reliquo corpore sit altiꝰ. Et obseruan̄ erit ne qū dormierit aliq̇d colli ipsius aut extremoꝝ eiꝰ aut dorsi tōqueat᷑. ¶ Ipse quoqꝫ i estate aq̄ suaui eq̄li balneandꝰ est. In hyeme v̓o aq̄ eius ad caliditatē trahat non pungentē: hora v̓o ad ipsum lauan̄ melior est post eiꝰ longū somnū. Et plerūqꝫ quidē est ꝯueniens vt ipse bis in die lauet᷑ aut ter et ordinate ad id qᷓ sit magis tepidū mutet᷑ si tp̄s fuerit estiuū. In hyeme antē non sit frior aq̄ que in caliditate tēperata exit: ipse quoqꝫ nō lauet᷑ vsqꝫ qᵒ eius corpꝰ calefiat et rubere icipiat: postea extrahat᷑ et eiꝰ aures custodiant᷑ ne aq̄ in eis ingrediat᷑. Et oꝫ q̇dem vt qū in hora ablutōis accipit᷑ sit ſm hunc modū. Accipiat᷑ manu dextra et super brachiū sinistrū sup̄ pectus suuꝫ appodiet᷑ et non super ventrē. ¶ Ampliꝰ in hora ablutiōis ipsius studen̄ erit vt ipsius plante ad dorsū eius eleuent᷑ et eius pedes ad caput eiꝰ subtilr̄ et suauit᷑ perducant᷑ dein̄ mollibus pannis exiccet᷑ et suauit᷑ extergat᷑. Deinde fiat vt i p̄mis sup̄ ventrē sui iaceat postea sup̄ dorsum et pret᷑ hoc totū incessant᷑ fricet᷑ et premat᷑ et figuret᷑: deinde ad ipsuꝫ cū

panno fasciañ est redeundũ: postea in ipsius nares oleũ
dulce ꝓijciat᷑ qm̃ eius oculos lauabit ⁊ ipsoꝝ tunicas.

¶ Capl̃m. ij. de regie lactationis et retentiõis a lacte.

Qualitas ṽo lactatõis ei⁹ ⁊ ipsius cibatiõis hᵒ
mõ obseruant᷑. ¶ Q ibus modis qb⁹ est poſ̃e
lac m̃ris infanti ad ſugeñ dandũ est: ipsum eni
est nutriẽs qḋ magis ſil̃e exit ſubẽ nutrientiũ preteritoꝝ
quib⁹ alebat᷑ dũ in ventre erat. ſ. menstruoꝝ m̃ris qm̃ ip
sa sunt q̃ conuertunt᷑ ⁊ fiunt lac ⁊ ipse magis est recipiẽs
hoc ⁊ magis est ei ꝯueniens ita vt iam expimento certifi
catum sit ꝙ extremũ mãmille m̃ris in os infantis poneȓ
valde ꝯfert ad remouendũ q̇cq̇d ei nocet. ¶ Bis autẽ
aut ter ĩ die sugere mãmillas dꝫ ei sufficere ⁊ in ꝑmis ñ
est multũ lactandus. ¶ O pꝫ autẽ ne sit eius m̃r que ip
sum prius lactat donec m̃ris ꝯpl̃o temperet᷑. Et melius
quidẽ est vt paꝝ mellis eidẽ tribuat᷑ deinde lactet᷑. Ex
lacte quoq; qḋ puer sugit ĩ mane bis aut ter emulgeñ ẽ
deinde mãmilla ei tribuenda ⁊ ꝓcipue qũ in lacte fuerit
macula. Lac aũt malũ. ſ. acutum a nutrice infanti non
est dandũ dum est ieiuna. Et ꝓter hoc etiã due res sῑ fa
ciende iuuamẽ ei ꝯferentes ad hoc vt eius ꝯpl̃o fortis fi
at: quaꝝ vna est lentus mot⁹: ⁊ altera est ꝯsonantia musi
ce ⁊ vox cãtilene queãdmodũ mos est dum ĩfantes in lo
cis ponunt᷑ in q̇bus dormire debẽt. Ex q̃titate ei recipi
endi hec duo scieȓ q̃tum sit apt⁹ exercitio ⁊ musice quo
rum vnũ est corporis alteꝝ aĩe. Q ḋ si aliq̃ res ꝓhibito
ria m̃ris lac dari non ꝑmiserit: siue cã debilitatis ipsius
siue corruptõis lactis ei⁹ siue q̇a est delitiosa: eligẽda erit
nutrix ſm̃ ꝯditiones quas dicem⁹. Q uaꝝ quedã atten
dunt᷑ in etate eius ⁊ quedã in ipsius figura ⁊ alie in eius
moribus ⁊ alie in formis suaꝝ mammillarum ⁊ quedam
in q̃litate lactis ipsius: ⁊ alie in q̃titate tẽporis qḋ est in
ter eam et ꝑtũ ipsius: et alie que sũt ex genere ĩfantis ei⁹
Q ũq; ſm̃ has cõditiones repta fuerit oportebit vt eius
nutrientia renouando sint bona ex tritico et spelta et cã
ne agnoꝝ ⁊ hedoꝝ ⁊ pisciũ quoꝝ caro nõ putrefit nec ẽ
dura. Lactuce quoq; sῑ nutriẽs qḋ laudat᷑ ⁊ amigdale
⁊ auellane. Ex olerib⁹ ṽo deterius est eruca ⁊ sinapis ⁊
betadorẽ: qm̃ sanguinẽ corrũpunt. Et in mẽta est eius
ṽtus. ¶ Nunc ãt dicem⁹ nutricis ꝯditiones ⁊ a ꝯditõe
etatis ipsius ĩcipiemus. ¶ Dicem⁹ itaq; ꝙ melius ẽ vt
sit etatis que est int᷑. xxvᵐ. ⁊ xxxv. ãnos: qm̃ hec etas ẽ
iuuẽtutis ⁊ sanitatis ⁊ ꝯplementi. Conditões ṽo figure
ipsius q̃ attendunt᷑ in ꝯpõne eius sῑ ꝙ oꝫ ipsam boni co
loris eẽ ⁊ collum hr̃e forte ⁊ pectus hr̃e forte ⁊ amplũ
⁊ musculosã ⁊ duram hr̃e carnẽ inter pinguedinẽ ⁊ ma
tiem tẽperatã ⁊ carnosã non adiꝑe abundantẽ. ¶ Se
cundũ mores ṽo suos ꝯsiderat᷑: qm̃ ipsam oꝫ bonoꝝ mo
rum ⁊ laudabiliũ esse que tarde a malis aĩe passionibus
patiat᷑ sicut ira tristitia ⁊ timõ et reliq̃ ab istis. O m̃s ei
iste corrũpunt ꝯpl̃onem et fortasse a lactatiõe abstinebit
et ꝓpter hoc prohibuerit q̇dã ne stolida lactet. Et pret᷑
hoc totũ malitia moꝝ ipsius eã ꝑducet ad hoc vt ĩfantis
paruã hẽat sollicitudinẽ et ei paꝝ blandiat᷑. ¶ Cõditõ
nes ṽo que in forma mãmillaꝝ ipsi⁹ attendunt᷑ sunt qm̃
oꝫ ipsas eẽ solidas et magnas et sui magnitudĩe non sint
laxe: nꝫ debent eẽ extense magnitudis: et oꝫ etiã vt inter
duritiem et mollitiẽ sint mediocres. ¶ Scdm̃ qualita
tem ṽo lactis ipsius ꝯsiderat᷑: q̇a oꝫ vt ipsius subã et q̃
litas sint tẽperate et ei⁹ color attineat albedini q̇ nꝫ sit fu
scus nꝫ viridis nꝫ citrin⁹ nꝫ rubeus. Eiusq; odor sit bo
nus in quo nõ sit acredo nꝫ põticitas et ipsius sapor dul
cedini attineat ĩ quo nõ sit amaritudo nꝫ salsedo nꝫ acre
do: et oꝫ vt trahat ad multitudinẽ et vt ei⁹ partes sint si
miles: et vt non sit subtile fluidũ nec multũ grossũ casea
tum nꝫ diuersaꝝ partiũ nꝫ multe spume. Et ei⁹ quidem
subã q̃ñ experit᷑ ꝙ est vt de ipso suꝑ vnguẽ mulgẽdo di
stillet᷑ qḋ si fluit est subtile. Et si vnguis inclinet᷑ et non
currat est spissum. Ipsũ ẽt expit᷑ qum in ampl̃la ponit᷑
et paꝝ myrrhe suꝑ ipsum ꝓijcit᷑ et digito miscet᷑: propt᷑
hoc eni scit᷑ aquositatis ipsius et caseitatis ipsius q̃titas
Lac eni laudabile et tempatũ est in quo aquositas et ca
seitas sunt eq̃les. ¶ Q ḋ si aliq̃ nobis necessitas fuerit
lac tale hñs ipsum prepabim⁹ ex pte lactatõis et pte nu
tricis. Ex pte q̇dem lactatõis qm̃ lac qḋ grossũ fuerit
et mali odoris melius ẽ vt nõ det᷑ nisi postq̃ mulctũ fue
rit et in aere morã fecerit et qḋ vehemẽtis fuerit caloris
cõueniẽs erit vt nulloᵒ ieiuno det᷑. ¶ Et nutricis q̇dẽ
regimen est ꝙ si eius lac grossum fuerit dabit᷑ ei oxymel
dispumatũ qḋ cum subtiliatiuoꝝ apozimate sumat᷑ sic͂
mentastaꝝ et isopũ et hasce et origanum montanũ et tri
buent᷑ ei ad comedeñ athăret et que eis sil̃ant᷑. In cibo
quoq; ipsius ĩponat᷑ paꝝ croci et ꝓcipiat᷑ ei vt cum oxy
melle calido euomat et tẽperato vtat᷑ exercitio. Et si ei⁹
cõpl̃o fuerit cal̃a dabĩ ei in potu oxymel cũ vino subtili
sil̃ siue separatũ. Q ḋ si eius lac subtile fuerit precipiet᷑
vt q̇escat et ab exercitio remoueat᷑ et cibis nutriat᷑ q̇ sã
guinẽ faciunt grossum. ¶ Et fortasse dabit᷑ ei ad potañ
si non fuerit ibi qḋ ꝓhibeat vinũ dulce aut mustũ coctũ
et ꝓcipiat᷑ ei vt diu dormiat. Si ṽo eius lac paucũ fuerit
considerabit᷑ que sit cã in hoc vtꝝ sit malitia ꝯpl̃onis in
toto corpore aut in mãmillis ipsius: et hoc quidẽ cogno
sceȓ ꝑ significatiões ꝓdcãs in capl̃is que sῑ premissa. Et
post tãgemus mãmillas et si significatũ fuerit ꝙ sit in ea
calor nutriet᷑ tali q̃li est aq̃ ordei et spinachia et que eis
sil̃antur. Et si significatũ fuerit ꝙ sit in ea f̃ritas ꝯpl̃onis
et oppilatõis aut debilitas ṽtutis attractiue augmẽtabi
tur eius nutriẽs subtile ad cal̃itatẽ declinans et vẽtose
sub mãmillis ponent᷑ absq; ml̃ta ꝯpssione. Ad hoc quo
q; ꝯfert semen baucíaꝝ et ipsemet etiã baucie ad hoc ml̃
tum ꝓsunt. Q ḋ si cã eius fuerit nutriẽs paucitas nutrie
tur iure facto ex ordeo et furfure et legumibus. In iuri
bus quoq; ipsius et ĩ cibis ponende sῑ radices fenicl̃i et
semẽ eius et anetũ et nigella. ¶ Q uidã aũt dixerit ꝙ co
medere vbera ꝓprie ouiũ et capraꝝ cũ lacte qḋ in eis cõ
tinet᷑ valde est vtile ad hoc ꝑꝑ illud qḋ in eis existit ex si
militudine aut ꝑꝑ ꝓprietatẽ que est in eis. ¶ Q uidam
etiã expti fuerit vt. ʒ. i. carici aut vermiũ terrenoꝝ siccoꝝ
in aq̃ ordei multis diebus sumat᷑ et repierunt optimum
Et sil̃r elixatura capitũ salsoꝝ pisciũ in aq̃ aneti. Ex eis
quoq; que lac multiplicãt est vt buttyri vacci. ʒ. i. suma
tur ⁊ ĩ vas ĩ qᵒ puꝝ exit vinũ mittat᷑ ⁊ bibat᷑. Aut sisamũ
in mola tritũ accipiat᷑ et cũ vino misceat᷑ et colatũ ad bi
bendũ detur. ¶ Amplius mãmille ex stercore turdorũ
cũ lacte asine et oleo more empl̃i liniant᷑: aut ex eo qḋ ẽ
in ĩteriore pte melõgie elixate. ʒ. i. sumat᷑ et cũ digitis ĩ
vino dissoluat᷑ et ad potañ det᷑. ¶ Medicamen validũ
℞. seis ãeti. ʒ. iij. seis ãdachoche seis porri ana. ʒ. i. seis
sulle seis fenugreci ana. ʒ. ij. totũ cum succo feniculi et
melle et butyro misceat᷑ et in potu sumat᷑. Et qũ lac no
cumentũ fecerit sui multitudine ꝑꝑea ꝙ ꝯstrictõe retine
tur et ꝑꝑ suã spissitudinẽ minuat᷑ ꝑ id qḋ pauci exit nu
trimenti et comestiõe eius qḋ paꝝ nutrit et empl̃o pecto
ri et mãmillis suppósito ex cymino et aceto aut luto ab
soluto et aceto aut lentibus coctis ĩ aceto et post ipsum
potu rei salse vtat᷑ et sil̃r comestione mẽte. Et mãmillis

q̇dem blandis manib⁹ multū fricare lactis efficit multi
tudinem. Lac v̇o malū hn̄s odoꝛē medicañ est dando i
potu vinū boni odoꝛis: et ad comedendum dando cibū
boni odoꝛis. ¶ Regimen autem quod est tractum ex
tp̄e partus nutricis est qm̄ oꝫ vt ꝑtus sit ꝓpinqus non
tn̄ valde: imo sit a tp̄e quo peꝑit mensis vnus ⁊ dimidi⁹
ad min⁹ aut menses duo: sitqꝫ ille quē peꝑit masculus ⁊
sit ꝑtus ei⁹ ſm tēpus nāle ⁊ nō sit ipa q̄ aboꝛtū fecit nꝫ a
boꝛtum facere ꝯsueuerit. ¶ Nutrici p̈terea est pꝛecipiē
dum vt tēperato vtaꝛ exercitio ⁊ vt nutriētib⁹ boni chi
mi alaꝛ: ⁊ ne vllo° aliq̇s cum ea coeat: hoc eni sanguinē
ꝑmiscet menstruū ⁊ lactis odoꝛē coꝛꝛūpit ⁊ ipsius minu
it q̄ntitatē: imo foꝛtasse impꝛegnaꝛ in quo nocumētū duo
bus attinens filijs exit. Et nutrici q̇dem ꝓpterea ꝙ illō
qꝺ in sanguine ē subtile ad embꝛyōis nutrimentū redit:
et embꝛyoni q̇dem ꝑꝑea ꝙ id qꝺ ad ipsuꝫ venit ex nutri
mento est paꝝ iō ꝙ alius lacte idiget. In tota p̈terea ip
sius lactatione oꝫ ⁊ ꝓpꝛie in eius lactatōe p̄ma vt aliq̇d
lactis mulgeaꝛ ⁊ vt fluat ⁊ vt ipsum p̈ssione iuueꝛ ne cō
tingat vt ex mlta suctōe gule ledanꝛ instīa ⁊ meri ⁊ faci
ant ipsuꝫ debilitari. ¶ Et si āte lactationē q̄qꝫ vice mel
lis ad lābendū deꝛ iuuamē erit et si cuꝫ pauco vino fue
rit erit bonū. Neqꝫ multū lac ad sugeñ vna vice danduꝫ
est: imo meli⁹ est vt paꝝ ei detur ad sugeñ ⁊ sepe paruis
inteꝛpositis spatijs. Q̄ñꝫ eni qum ad sugendū ei daꝛ vi
ce vna tm̄ vt satieꝛ ꝯtingit extensio et īflatio ⁊ ventosita
tum multitudo et albedo vꝛine. Si ergo hoc accīt oꝫ ne
lacteꝛ ⁊ vt famelic⁹ longo tp̄e teneaꝛ ⁊ vt studium īpen
datur ad hoc donec istud digeraꝛ. Et ſm pſm in p̄mis
dieb⁹ qum lactand⁹ est: est vt in p̄ma die teꝛ lacteꝛ: ⁊ si q̄
in p̄ma die ipsum lactauerit alia fuerit q̄ꝫ maꝛ ipsius erit
meli⁹. Silr si nutrici mala accideꝛit cōplo aut egritudo
doloꝛosa meli⁹ erit vt alia ipsum lactet donec sanetur.
Et silr si necesse fuerit dare ei medicinā que v̇tutem
et qualitatē habeat dn̄antem. Q̄ñqꝫ post lactationē dō
miturus est ei⁹ cuna vehementi motu nō est mouēda q°
niam lac in ipsius stō concutiꝛ imo suauiꝛ mouenda est.
Fletus quoqꝫ ꝑuus ante lactationē ei ꝯfert. ¶ Nāle āt
temp⁹ lactandi est tēpus duoꝝ annoꝝ. Q̄ꝺ si infans ali
ud a lacte desiderauerit oꝛdinate nō est ei tribueñ: non
tn̄ est ei violenꝛ pꝛohibeñ. Postq̄ꝫ v̇o duales appere ce
perint dentes ipse ad nutriens mouendus erit oꝛdinate
qꝺ sit foꝛtius. ¶ Res tn̄ dura ad masticañ non est ei dā
da: imo p̄mo detur ei panis quē ei masticauerit nutrix:
deinde panis cū aqua melꝛ aut cum vino aq̄to aut cū la
cte. Et tunc q̇dem paꝝ aque ei tribuaꝛ ⁊ in aliq̇bus vici
bus que cū pauco vino sit mista: nec permittaꝛ ad replo
nem ꝑuenire. Q̄ꝺ si vomit⁹ spōte suꝑuenerit ei et vētris
inflatio ⁊ albedo vꝛine ab oī re abstine euꝫ et meli⁹ est vt
ipsius nutriēs ei tardeꝛ donec inungaꝛ in balneo. Dei
de qū a lacte āmouendus erit ad id qꝺ est ex genere soꝛ
bendi ⁊ carniū leuiū mutādus erit. Et oꝫ etiā vt a lacte
oꝛdinate āmoueaꝛ ⁊ non subito ⁊ vt fiant ei glandes ex
pane ⁊ zuccaro. Q̄ꝺ si ꝑfide māmillas quesierit et eas
semꝑ suggere voluerit ⁊ fleuerit sumēde sunt myrrhe et
mentastri ana. ℥. iiij. ⁊ terende ⁊ ex eis moꝛe emplī mam
mille epithimāde. ¶ Ad summū autē dicem⁹ ꝙ infātis
regimen est hūectatio ꝑꝑea ꝙ eius ꝯplo ad hoc est cō
ueniens et ꝙ ea in sui idiget nutrim̄to ⁊ augmēto ⁊ exeꝛ
citium temperatū ⁊ non multū: ⁊ hoc q̇dem est eis sicut
nāle: qm̄ nā q̄si accipiendo eū augmentat. Q̄ñ autē am
bulare icepit ⁊ moueri duris motib⁹ non erit p̈mittēdus
nec ad ambulañ ⁊ sedeñ est ponend⁹ anq̄ꝫ ſm nām ei de
siderium fiat nē crurib⁹ ipsius ⁊ doꝛso nocumentuꝫ acci
dat. Et melius q̇dem est vt in p̄mis qū sedet aut suꝑ ter
ram ambulet ponaꝛ in coꝛio leni ad sedeñ ne terre asꝑi
tas scalpat ipium ⁊ fustes aut cultelli ⁊ his silia ex eis q̄
pungunt aut icidunt remoueanꝛ ne sint coꝛā eo et custo
diendū ne ab alto labatur loco. Q̄ñqꝫ canin⁹ apparue
rit ab oī re que ad masticañ est dura abstinēdus erit ne
mā vnꝺ canini creanꝛ resoluaꝛ pꝛopꝛ masticationē quā
desiderat: ⁊ tunc q̇dem ipsius gingiue ex cerebꝛo lepōis
et adipe gallinaceo fricari debēt: ob hoc eni oꝛigo sit fa
cilis. ¶ Q̄ñqꝫ gingiue scinduntꝛ caput et collū ex oleo
abluto cū aq̄ calā ꝯq̄ssato fricanda sꝛ et ex oleo in aures
ipsius paꝝ guttatim infundaꝛ. Q̄ñ autē iam pole fuerit
vt cū eis moꝛdeat tunc suū masticare desiderat digitum
quaꝑꝑ tunc ei dañ erit frustū radicis ireos q̄ nondū val
de siccata fuerit: hoc nāqꝫ in tp̄e isto ei ꝯfert ⁊ vlcera i gi
giuis ⁊ doloꝛē ꝓhibet. Et silr os ei⁹ fricari dꝫ ex sale et
melle ne doloꝛes isti accidāt: postea iam qū bene nati fu
erint aliq̇d erit dañ ex succo liq̄ritie aut radicis ipsius q̄
nondū vehemenꝛ exiccata est vt in oꝛe teneat: ⁊ p̈terea ꝯ
fert collum ipsi⁹ fricari qū canini nascunꝛ ex oleo dulci
aut alio dulci oleo: deinde p⁹ hoc qū loqui ceꝑit denteſ
erunt fricādi et pꝛecipue eoꝝ radices.

¶ Caplm. iij. de egritudinib⁹ que infantibus accn̄t.

Ex intentio p̈missa de medicādis infantib⁹ est nu
tricem regeꝛ. ¶ Et si affuerit suꝑitio ꝙ ī ipa
sit sanguis replo minuenda erit aut ventosan
da. Et si replo ex hūoꝛe fuerit ipse erit euāandus. Q̄ꝺ si
necesse fuerit nām ꝯstringere aut soluere aut vapoꝛem a
capite ꝓhibere aut mēbꝛa anhelit⁹ rectificare aut ꝯplo
nis malitiā ꝑmutare medicañ erit ꝑ ea que comedunꝛ
et bibunꝛ que ad hoc sunt ꝯueniētia. Q̄ñqꝫ medicabiꝛ
ventris sol̄oe aut venꝛ ei de nā euenerit ⁊ fuerit multus
aut medicabiꝛ vomitu aut venerit ei nāliter aduentu foꝛ
ti meli⁹ erit vt ipsum ea die alia lactet. ¶ Noiem⁹ ergo
ꝑticulares egritudines q̄ infantib⁹ accn̄t. Et ex eis q̇dē
sunt aꝑata que eis fiunt ī gingiuis qū dentes nascunꝛ ⁊
aꝑata q̄ eis accn̄t in coꝛdis q̄ sunt in ꝑtibus mandibula
rum ⁊ spasmus q̄ fit in eis. Q̄ñqꝫ hoc acciderit ipse digi
to suauiꝛ p̈mendus erit ⁊ ex oleis in caplo oꝛigis dentiū
noiatis fricandus est ⁊ ex melle cū oleo camemillino cō
quassato aut melle cū terebinthina ⁊ suꝑ caput aq̄ calā
ab alto ꝓijciaꝛ in q̄ cocta camemilla et anetū fuerit. Et
ex eis āt que infantib⁹ accn̄t est ventris solo ⁊ ꝓpꝛie qū
dentes nascunꝛ de q̄ quidaꝫ sunt q̄ dicunt ꝙ fit ꝑꝑea ꝙ
suꝑfluitatē salitā saniosaꝫ sue gingiue cū lacte sugit. pole
tn̄ est ne sit ita. Immo ꝓpterea ꝙ nā impedita nō bn̄ di
gerit ⁊ iō ꝙ doloꝛ accīt: ⁊ ipse q̇deꝫ est q̄ digōeꝫ pꝛohibꝫ
in debilib⁹ coꝛpoꝛib⁹. Et si hoc paucū fuerit non de eo
tibi curañ erit. Q̄ꝺ si timoꝛ affuerit ꝙ ex eo aduenіat su
ꝑfluitas succureñ erit ei embꝛocādo ventrē ei⁹ ex anteꝛa
aut cymino aut aniso aut seie apij aut ventri ipsi⁹ emplꝫ
supponendo ex cymino et rosis ī aceto infusis aut spelta
ī aceto cocta. Et si n̄ iuuerit hoc hedi coaguli sexta ps.
℈. i⁹. et qꝺ est suꝑ cum aq̄ fr̄a danda erit et tunc quoqꝫ ca
uendū erit ne ī ipsius stō lac caseus fiat dādo ea die ali
quid qꝺ vicē lactis obtineat sicut oui vitellū molleꝫ aut
micas panis in aq̄ coctas aut triticū fractū in aq̄ coctū
Et est etiā qū eis accīt ventris ꝯstrictio q̇bus in potu tri
buendū ē sterc⁹ muris aut suppositoꝛiū ex solo melle ve
hemenꝛ coctū faciendū aut cū mētastro aut cū radicib⁹
ireos sicut sꝛ aut ꝯbustis aut ad comedeñ detur eis paꝝ
mellis aut terebinthine ſm q̄ntitatē vnius ciceris et venꝛ

eius fricandus subtilr est cuȝ oleo aut sup ipsius femur
vaccinuȝ fel ponē̃ ⁊ bucor mariē. Et qñȝ ēt in ipsius
gingiuis fit acuitas q̃ sunt epithimande ex oleo ⁊ cera.
Caro quoq; putrida q̃ est salita eis ꝯfert. Et est ēt quȝ
eis accit ⁊ ꝓprie qum est origo dentiũ spasmus q̇ plȝ ac
cidit ei pp digestiue corruptioné ⁊ ex multa neruoꝝ de
bilitate ⁊ ei ꝓprie q̇ corpus hȝ grossum ⁊ humidũ: est
ergo medicãdus ex oleo irino aut oleo liliaceo aut oleo
alkãne aut oleo keirino. Et est ēt qum eis accit alcuȝeȝ
qui tunc medicand⁹ est cũ aqua in q̃ coquat̃ ficidis aut
ex oleo violaceo misto cũ oleo ficionio. Et si existimet̃
ꝙ spasmus q̇ accit fit ex siccitate ꝓpterea ꝙ post febres
accit aut post febrē vehementé ⁊ q̇a paulati aduenit inũ
gende st̃ iuncture ex oleo violaceo solũ aut cũ pauco ce
re albe ꝯquassato: ⁊ sup ipsi⁹ cerebꝝ ꝓijcieñ ē oleũ viola
ceum ⁊ reliq̃ ab istis vehemēter ⁊ silr facieñ est si cuȝeȝ
siccũ eis accidat. Est ēt qũ ei accñt tussis ⁊ rheũatism⁹
Et in his q̇dē iã ꝑceperunt quidã vt multa aq̃ calı̃a sup
ipsius caput proijciat̃ cui h⁰ accit ⁊ vt ipsi⁹ ligua ex mel
le multũ liniat̃ deiñ lingue radix ꝑmat̃ vt multũ phl̃atis
euomat ⁊ sanet̃: aut gũmi arabicũ ⁊ dragagantuȝ ⁊ seia
cydonioꝝ ⁊ succ⁹ liq̃ritie ⁊ penithi sumat̃ ⁊ q̃q; die paꝝ
ex eis cũ lacte illico mĩcto det̃: ⁊ est qũ infanti anhelit⁹
malitia accit. Op; ergo vt radices auriũ ei⁹ ⁊ radix li
gue ex oleo inungant̃ ⁊ fiat vt ipse euomat: silr ei⁹ ligua
dilatet̃ qm̃ vehement̃ confert ⁊ aq̃ calı̃a guttati in os ei⁹
distillet̃ ⁊ paꝝ seis lini cũ melle ad lambeñ tribuat̃. Et
est qum accit alcula multũ qm̃ panniculi lingue ipsi⁹ et
oris vehement̃ sunt molles vt non patiat̃ ipsa tangi ex
nimia ipsoꝝ mollitie ꝙ̃toplus rasura aquositatis lactis:
qm̃ hoc est qꝺ multũ ei nocet ⁊ ducit ipsuȝ ad cola. Et
deterior q̇deȝ alcola est q̃ non est matura ⁊ nigra ⁊ ē mõ
talis ⁊ q̃ sanior est: est alba aut citrina: et q̇ eaȝ patit̃ me
dicandus est ex aliq⁰ leui medicamie alcula noiatorũ in
libris ꝑticularib⁹. Et est qũ viole trite sole eis sufficiunt
aut cũ rosis ⁊ xilocaratis miste. ¶ Et est qũ succus lac
tuce ⁊ solatri ⁊ portulace ei sufficit. Et si fortior ista fue
rit radix liq̃ritie trite ⁊ est qũ in bothor hũidis ⁊ cola cõ
ferunt myrrha et galle et cortices turis vehemt̃er trite
et cũ melle miste: et est ēt qum eis sufficit rob de moris
so^m acetosuȝ et rob de succo vue acerbe: et est qũ cõfert
ei abluere eas cũ vino aut cũ aq̃ mellis postea ꝯsequent̃
adhibere eis aliqꝺ eoꝝ que dixim⁹ ex desiccatis. Qꝺ si
medicamē forti⁹ hoc nc̃riuȝ fuerit venaꝝ meimerã et cõ
ticum granate balaustiaꝝ et sumac ana. ʒ. vi. sumant̃ et
gallaꝝ. ʒ. iiij. aluis iamēi. ʒ. ij. et terantur et cribellent̃ et
puluerizent̃ desup. Et est ēt quȝ aurib⁹ ipsius flux⁹ acci
dit humoꝝ: qm̃ ipsius corp⁹ et ꝓcipue cerebꝝ vehemt̃er
est humidũ. Lana igit̃ in melle et vino põtico mistis qũ
pauco aluis aut croci aut pauco nitri iungenda est et au
ribus initenda. Et est qũ sufficit vt lana in vino pontico
aut in quo paꝝ croci sit missuȝ intingat̃ et in aurib⁹ mit
tatur. Et plerũq; etiã accit ei dolor auris ex ventositate
et hũiditate q̇ medicand⁹ est ex litio et origano et sale et
zuccaro tabarzet et lentib⁹ et myrrha et seibus colloq̃n
tide et cedri. Qꝺcũq; eoꝝ fuerit coquat̃ in oleo et in ip
sas guttati proijciat̃. Et est qũ in cerebro ĩfantis fit apa
calı̃m et vocat̃ sitibundũ. Et est qũ multotiēs eius dolõ
ad oculũ ꝑuenit et guttur et fit inde facies citrina. Cere
brum igit̃ eius est infr̃andũ et humectañ ex corticib⁹ cu
curbite et citroli et succo solatri et succo portulace ꝓṗe
cum oleo rosaceo: qꝺcũq; tñ fuerit assidue mutet̃. Et ē
qũ in cerebro infantis accit aq̃ c⁹ curam iaȝ noiauimus

in cura capitis: et est qũ oculi ei⁹ inflant̃. Sup ipsos igr̃
lutũ cum lacte est epithimañ deinde in aq̃ cum q̃ cocta
fuerint camemilla et albedarũgi abluant̃. Et est qum ei
accit ex multo fletu albedo in suis pupillis q̇ medicand⁹
est cũ succo solatri. Et qñȝ accit cooꝑture oculi ĩfantis
sulacũ ex fletu. Et cura ei⁹ est etiã succus solatri. Et ac
cidũt ei febres: et tunc meli⁹ est vt nutrix regat̃ et ei etiã
detur aliq̇d sicut succ⁹ granate cuȝ oxymelle et melle et
succus citroli cũ pauco cãfore et zuccaro deinde fiat vt
sudet qꝺ fit qũ cãne recentes premunt̃ et eaꝝ succus su
per verticē et sup pedes ponit̃ et ipse cooꝑit̃ qm̃ cũ hoc
sudat. Et est qũ accit ei dolor ventris et torquet̃ et flet
ventri ergo supponenda st̃ aqua calı̃a et oleũ multũ calı̃ȝ
et paꝝ cere. Et est qũ ei accñt sternutatões frequentes:
et est qũ hoc ꝯtingit pp apa in ꝑtibus cerebri. Et si ita
fuerit medicañ erit apa infrigidãdo et epithimãdo et vn
gendo ex infr̃antib⁹ succis et oleis. Qꝺ si non fuerit ex
apate qꝺ ei accit bedarũgi tritũ narib⁹ eius erit insufflã
dum. Et est qũ in corpore accñt ei bothor sȝ qꝺ ex eis vl
cerosuȝ est et nigꝝ est mortale: et etiã si non fuerit nisi al
cola tantũ erit mortale ꝙ̃tomagis qũ expandet̃. Qꝺ ãt
est albũ est sani⁹ et silr rubeũ. Et est qũ in eius egressiõe
multa sequit̃ vtilitas. Et ipse q̇dē medicãde sunt ex sub
tilibus desiccatis in aq̃ solutis ex q̃ ipse lauet̃ et in ea co
ctis sicut rosa et myrt⁹ et folia arboris masticis et tama
risci et olea ēt istaꝝ rerũ. Bothor v̇o si sane sint dimittē
de sunt donec maturent̃ deinde curent̃. Et si vlcerate
fuerint fiat eis vnguentũ ex cerusa: et est ēt qum necesse
est lauare eas cũ aqua mell̃ et pauco nitro et silr alcola
Qũ autē spisse fuerint ĩdigebunt eo qꝺ sit forti⁹. Laua
bunt̃ ergo tunc ex aq̃ baurac cũ lacte miste iõ vt tollera
ri possit. Qꝺ si fiat eaꝝ caro vesice vaporabit̃ et infũde
tur ex aq̃ in q̃ cocte fuerint myrt⁹ et rose squinantuȝ et
folia arboris masticis. Sed añꝙ̃ hoc totuȝ fiat nutricis
nutriens meliorare ꝯuenit. Et est qũ ꝓpter multũ fletũ
fit in iguine tumor aut accidet aliq̃ ex cãis fissure. In q⁰
quidē iam preceptũ est vt ameos terat̃ et cuȝ albumine
oui ꝯspgat̃ et desup ponat̃ et cũ panno subtili lineo sup
ipsuȝ strictura fiat: aut lupini amari adusti infundant̃ in
vino et myrrha et cocta desup ponant̃. His autē fortio
ra sunt calı̃a stiptica sicut myrrha et cortices cupressi et
ei⁹ nuces et aloes et acatia et illud qꝺ in caplo ꝺ fissura
dicem⁹. Et est ēt qum infanti accit et ꝓprie qum vmbili
cus incidit̃ apa. Et tunc q̇dem accipiēda sunt assakel q̃
est asuianis et terebinthina i oleo sisamino st̃ soluende et
infanti adhibēde et ex eis sup vmbilicũ epithima facieñ.
Et est ēt qum ĩfanti accit ne dormiat et incessant̃ ploret
et vt os assidue vagiēdo moueat. Et tunc q̇dem necesse
est vt si pol̃e est fiat q̃tenus dormiat cũ corticib⁹ papaue
ris et ipsius seie et oleo et lactucis et oleo de papauere
supponendo ex eis tẽporib⁹ ⁊ vertici et erit cõueniens.
Qꝺ si nc̃riuȝ fuerit aliud istis forti⁹ fiat hoc medicamē
Sem̃ sule nux hendē papauer albũ sem̃ lini grana chau
sin portulace semen plantagis semen lactucaꝝ et semen
feniculi et anisuȝ et cyminũ sumant̃ et ex vnoquoq; isto
rum aliq̇d paulati terat̃: deinde oĩa terant̃ et cũ eis ꝑs
vna psilij tosti et non puluerizati ponat̃ et oĩa hec cũ tã
to zuccaro ꝙ̃tum ipsa st̃ misceant̃ et ex eis ĩfanti ꝙ̃titas
duaꝝ. ʒ. in potu tribuat̃. Si aũt voluntas fuerit vt hoc
sit forti⁹ cum eo tm̃ opij ponat̃ ꝙ̃tum est tertia hui⁹ ꝑtis
aut minus. Et est etiã qum infanti accit singult⁹ cui tũc
danda est nux ĩdica cũ zuccaro. Et est quȝ infanti accit
vomit⁹ fortis: cui forsã dabı̃ medietas danic uni⁹ gariofil̃

Uerũtñ qñꝫ ei ꝯfert stõ supponere emplm̃ ex aliquo cõ
stringentiũ vomitũ debilium. Et est qũ infanti accĩt stõi
debilitas. Cuiꝰ quidẽ stõus tunc ex muscho cuꝫ aq̃ roꝭ
est liniendꝰ aut cũ aqua myrti et ei ĩ potu succus cydõi
orum tribuat̃ cuꝫ ꝑua gariofiloꝝ q̃ntitate ⁊ zuccaro aut
iij. octaue . ʒ. iꝰ. galie muschate cuꝫ pauca q̃ntitate miue.
Et est qũ infanti accĩt somnia terrefaciẽtia ĩ somno que
plm̃ eueniũt propt̃ replõneꝫ ipsius factã ex multa gulosi
tate. ¶ Qñ ergo cibꝰ corrũpet̃ ⁊ stõus hoc senſit ꝓce
det nocumẽtum a v̾tute sensibili ad v̾tutem formatiuã ⁊
imagiatiuã ⁊ appebũt ei somnia terrefaciẽtia. ¶ Opꝫ
igit̃ ne stõus ipsius valde pleno cogat̃ dormire ⁊ vt ex
melle ei ad lambeñ detur ꝙ digerat id q̃ꝺ est in stõ isto ⁊
deponat. Et est qũ infanti accĩt aꝑa gule int̃ os ⁊ meri
q̃ꝺ qñꝫ extendit̃ vsq̃ꝫ ad musculos ⁊ spõdiles colli: ⁊ tũc
quidẽ ipsius vent̃ suppositorio soluẽdus est: deinꝺ ipse
est medicandꝰ cum aliq̊ q̃ꝺ fit sicut rob de moris ⁊ eis
sibi siꝭibus. Et est ẽt qum infanti dũ dormit vehemẽter
accĩt oregmon cui semẽ lini tritũ cum melle ad lambeñ
est tribuendũ aut cyminuꝫ tritũ melle ꝯſꝑsum. Et est qũ
infanti accĩt ventris ĩflatio cꝰ medicationẽ iaꝫ noiauimꝰ
in caplõ de egritudinibꝰ capitis. Uerũtñ hic referemus
rem ei vehemẽter ꝯferentẽ. Et est vt origani ⁊ castorei ⁊
cymini ꝑtes sumant̃ equales ⁊ trite ꝯmisceant̃ et ei ĩ po
tu tribuant̃ quoꝝ sit pondus triũ granoꝝ ordei. Et ẽ qũ
infanti accĩt vt eiꝰ intestinũ egrediat̃. Et tunc q̇dem cor
ticum granati ⁊ myrti recentis ⁊ cuppulaꝝ glandiuꝫ et
roꝭ siccaꝝ ⁊ cornu ꝯbusti ⁊ aluis iameni ⁊ vngulaꝝ caꝑ
narum ⁊ balaustiaꝝ ⁊ gallaꝝ ꝑtes sumende sĩt equales ⁊
in aq̃ adeo fortiter coquẽde donec eoꝝ v̾tus egrediat̃ ꝺ
inde in eoꝝ apozimate sedere cogat̃ ipso tepido. Et est
qum infanti accĩt tenasmon ꝑꝑ frigus q̃ꝺ ei suꝑuenit cui
ꝯfert vt nasturtij ⁊ cymi ana. ʒ. iij. sumant̃ et trita cribel
lentur et butyro veteri vaccino ꝯſꝑsa ad bibeñ cũ aqua
fr̃a dent̃. Est ṗterea qũ in ventre infantis v̾mes minuti
procreant̃ ei nimis nociui ⁊ plm̃ circa anũ in quo etiam
longi gñantur: ſꝫ lati raro ꝓcreant̃ in ipso. ¶ Longi ãt
medicant̃ ex aq̃ asceth de qua modicũ in lacte in potu ẽ
tribueñ ꝭm eius fortitudinẽ. Et fortasse nc̃riuꝫ erit vẽtri
ipsius emplm̃ supponere ex borõ ⁊ cacule et vaccio fel
le ⁊ colloq̃ntidaꝝ pulpa. ¶ Sed ad ꝑuos curandos q̃
sunt ĩ ano elẽni ⁊ venaꝝ rubeaꝝ ana ꝑs vna sumẽda est
et zuccari ꝭm sui magnitudinẽ ⁊ deinꝺ cũ aqua ad bibẽ
dum det̃. Et est qũ infanti in coxa accĩt excoriatio: ⁊ tẽ
q̇dem myrtus trita pulueriꝫãda est desuꝑ aut radix ire
os pulueriꝫata aut rose trite aut cipeꝝ aut ordei farina
aut lentium.

¶ Capitulum quartum de regimine infantiũ qum mu
tantur ad etatem pueritie.

Oportet vt tota ĩtentio sit in meliorãdo mores
pueri ⁊ moderãdo ipsos: et hoc q̇dem est vt ob
seruet̃ ne fortis ira nꝫ timor vehemens ei acci
dat nꝫ tristitia nꝫ vigilie: ⁊ istud fit ꝯsiderando semꝑ vt ei
adhibeat̃ q̃ꝺ desiderat ⁊ appetit: ⁊ nõ ꝑmittat̃ esse corã
eo aliq̇d q̃ꝺ ipse abhorreat: ⁊ in hoc due ꝯsistũt vtilitates
vna in ipsiꝰ aĩa vt crescat ipso a pueritia sua exñte bono
rum moꝝ ⁊ fiet ei hĩtus fixus: ⁊ altera est ĩ corpore ipsiꝰ
qm̃ sicut mali hũores malitie ꝯplõnis ſpẽm sunt sequen
tes: ita qũ ex ꝯsuetudine acciderint seq̃tur eos cõplõnis
malitia. ¶ Ira nãq̃ꝫ vehemẽter calefacit ⁊ tristitia mul
tum exiccat et pigritia v̾tutes laxat aĩales et ꝯplõneꝫ ad
phl̃atis ꝓprietatẽ inclinat. In tꝑamñto ergo moꝝ custo
dia sanitatis aĩe et corporis sit̃ consistit. Qũ autẽ puer
a somno excitat̃ balneandꝰ est deinde dimittẽdus est lu
dere hora vna postea aliq̇d ad comedeñ ei dandũ deinꝺ
dimittendꝰ est ludere ꝓlixius postea balneãdus deinde
cibandꝰ et q̃ntoplus poẽ est aq̃ꝫ suꝑ cibum bibere nõ est
ꝑmittendꝰ ne cibus crudus penetret añq̃ꝫ digerat̃. Qũ
autẽ sex habuerit ãnos mg̃ro tradendꝰ erit q̃ euꝫ doceat
in q̊ etiã gradari est ordinãdus et nꝫ est cogendꝰ assidue
in scholis morari. Qũq̃ꝫ ad hanc ꝑuenerit etatẽ minus
erit balneãdus et eiꝰ labor añ comestionẽ erit augmẽtã
dus: nꝫ vinum erit ei dañ et ꝓprie qũ aliq̃s calẽ ꝯplõnis
fuerit et hũide qm̃ nocumentũ q̃ꝺ ex vino timet̃ et ipsuꝫ
est cholere rubee ĩ potatoribꝰ gñatio ei cito adueniet et
vtilitas q̃ ex vini potatõe generat̃ est vrine ꝓuocatio et
hũectatio iuncturaꝝ quoꝝ non indiget ipse. Non eni eiꝰ
cholera rubea est multa q̃ in vrina sit ꝓuocanda nꝫ eius
iuncture hũectatione ĩdigent ſꝫ ꝑmittendus est aq̃ꝫ dul
cem limpidã ꝭm desideriũ in potu sumere. Et hic q̇deꝫ
erit cursus regẽdi eos donec ad. xiiij. ꝑueniant ãnos cũ
sollicitudine illiꝰ quotidiana q̃ꝺ in eis est ex minoratõe
hũiditatuꝫ ipsoꝝ ex ꝓcessione exiccatõis et induratõis
Ordinandi ergo sĩt minorãdo exercitiuꝫ et separãdo ab
eo q̃ꝺ eos laborã̃ facit int̃ pueritiã et adolescentiã et tẽ
peratum ꝯmittet̃ exercitiũ. ¶ Post hanc v̊o etatẽ fit eo
rum regim̃ regimẽ sanoꝝ et ꝯseruatio sanitatis. Nos igĩ
ad ipsam mutemꝰ et sermonẽ de rebus premittamꝰ ĩ q̊
continent̃ rei habene ĩ regimine adolescentiũ necessarie
et ab exercitio incipiamus.

¶ Doctrina ꝭᵃ dcõis ꝫᵉ de regimine q̃ꝺ est cõe albale
ghin cuius sunt. xvij. caplã.

¶ Caplm̃. i. de regimĩe adolescentiũ cõmũi et ꝯſuatio
summa de exercitio.

Propterea ꝙ plm̃ regis ꝯseruatõis sanitatis
est vt nos exercitẽur postea comestio deiñ
dormiendi regim̃: iõ sermonẽ ab exercitio ĩ
cipẽ̃ ꝺbemꝰ. ¶ Dicemꝰ itaq̃ꝫ ꝙ exercitiũ
est motꝰ volũtariꝰ ꝑꝑ quẽ anhelitꝰ magnꝰ ⁊ frequẽs est
nc̃rius. Et ad ipsum q̇dem perageñ ꝯuersus ꝭm moduꝫ
sue eq̃litatis et in hora sua nullo ĩdiget eoꝝ medicam̃toꝝ
que mãlibus nc̃ria sunt egritudinibꝰ et egritudinibꝰ que
ea sequnt̃ et ex eis accidũt: et hoc q̇dem est qũ reliqũ eiꝰ
regimẽ ꝯueniens est et rectũ: et huiꝰ quidẽ declaratio ẽ
qm̃ quẽadmodũ scis nutrimẽto indigentes sumꝰ et nr̃e
cõseruatio sanitatis est ex nutrim̃to nobis ꝯueniente q̃ꝺ
eq̃le exit in q̃ntitate sui et q̃litate. Nullũ autẽ ex nutrien
tibus q̃ sunt ĩ potentia cũ oĩ totalitate sui ad nutrim̃tuꝫ
mutat̃ in effectu: imo ĩ vnaq̃q̃ꝫ digõe aliq̃ ex eo superest
suꝑfluitas ad quã euãandam studet nã. Uerũtñ nr̃e euã
tio solũmõ non est euãtio ꝯpleta: imo ꝓculdubio ex suꝑ
fluitate cuiusq̃ꝫ digõnis remanet abstersio et impressio.
Qũq̃ꝫ hoc frequent̃ fiet et iterabit̃ et aggregabit̃ ex eo
aliq̇d mensurã hñs ꝑueniẽt ex eius aggregatõe suꝑflui
tates male corpꝰ a multis ledentes ꝑtibus. Qũ eni pu
trefient egritudies gñabunt putridas. Et si ipsaꝝ q̃litas
fortis fiat malitiã gñabunt ꝯplõnis: et si eaꝝ q̃ntitates mt̃
tiplicẽtur ꝑuenient iñ accñtia replõnis ṗdcã. Et si ad a
liquod membꝝ fluxerit aꝑata gñabũt et ipsaꝝ fumi subẽ
spũs ꝯplõneꝫ corrumpẽt. Nobis ergo necesse ẽ eas pro
culdubio euãre. Eaꝝ autẽ euãtio ꝭm plm̃ non ꝯplet̃ nꝫ
est ꝯueniẽs nisi cuꝫ medicis fiat venenosis q̃ ꝓculdubio
nãm frangunt q̃ etiã si venenose nõ eẽnt: nõ posset eẽ q̇n
eas bibere natuã laboriosũ eẽt: quẽadmodũ dicit Hip.
ꝙ medicina purgat et ĩueterat. Et ṗter hoc totum cum
humore suꝑfluo euãnt ex hũiditatibus nãlibus et spũ q̃

est vite subã ptem magnã: ⁊ hoc q̇dem totuꝫ est ex eo qꝺ
v̇tuteꝫ membroꝝ principaliũ ⁊ eis seruientiũ debilitat: h̄
ergo ⁊ alia sᷓ impedim̃ta rpl̃onis qũ in sui dispõe dimis
sa fuerit aut qũ euãabit. ¶ Ampliꝰ exercitiũ est res que
magis ꝓhibet ne repl̃onis mã ꝯgreget qum alia regimi
na ꝯuenerint ei ⁊ est id qᵒ caloꝛ inatus renouat ⁊ coꝛpo
ri leuitatis ꝯfert vsum. Ipsuꝫ nãqꝫ subtilẽ amplificari fa
cit caloꝛẽ ⁊ qꝺ ex sup̄fluitatibꝰ ꝯgregat q̃qꝫ die dissoluit
et motꝰ eas in labẽdo iuuat ⁊ ad loca vnde egredi solent
ꝑducet. ¶ Oibus ergo diebꝰ non ꝯgregat sup̄fluitas
de q̃ sit curañ: ⁊ p̃ter hoc est sicut diximꝰ ꝙ caloꝛẽ inatũ
accrescere facit ⁊ iũcturas ⁊ coꝛdas duras efficit. Quã
obꝛem opões efficere pñt ⁊ a passionibus secure fiunt ⁊
mẽbꝛa apta redit ad nutrimentũ recipieñ ꝓpt̃ illꝺ qꝺ
ab ipsis ex sup̄fluitatibꝰ expellit: virtus igit̃ attractiua
mouet̃ ⁊ membroꝝ duritieꝫ resoluit ⁊ mẽbꝛa facit leuia
⁊ hũiditates subtiliat ⁊ poꝛos dilatat. ¶ Exercitiũ aũt
relinquẽs in ethicã frequent̃ incurrit: qm̃ membroꝝ de
bilitantur v̇tutes ꝑꝑea ꝙ motũ dimittũt qui innatuꝫ eis
defert spũꝫ q̇ vite cuiusqꝫ mẽbꝛi instᷓꝫ exit.

¶ Capl̃m. ij. de sp̃ẽbus exercitij.

Exercitiũ aliud est ad qꝺ ꝑuenit̃ ex occupatõe
alicuius humanaꝝ opõuꝫ: aliud est exercitiuꝫ
puꝝ qꝺ est illud qꝺ intendit̃. s. qꝺ est exercitiuꝫ
tm̃ ex quo exercitij querunt̃ iuuam̃ta qꝺ hꝫ dr̃ias. Naꝫ
exercitiũ aliud est multũ: aliud est paucũ: aliud est foꝛte
et vehemẽs: aliud est debile ⁊ leue: ⁊ aliud est velox: ⁊ a
liud est tardũ: ⁊ aliud est athicũ. s. ꝯpositũ ex foꝛtitudine
et velocitate: ⁊ aliud est laxũ ⁊ inter oĩa duo extrema re
perit̃ eq̃le. ¶ Exercitij v̇o sp̃ẽs sunt luctari ⁊ manꝰ ma
nibus ꝯtoꝛq̃re ⁊ ꝑcutere in mandibul̃ ⁊ currere ⁊ icedẽ
di velocitas ⁊ iacere cũ arcu ⁊ salire sursuꝫ ad rẽ a qua
fiat suspensio ⁊ sup̄ pedeꝫ vnũ. Et cũ ense aut cũ lancea
scrimire ⁊ eq̇taꝛe equos ⁊ caschu manibꝰ (qꝺ est) vt hõ su
per pedũ extremitatẽ stet ⁊ manꝰ suas ante et retro velo
ci extendat motu. Et he q̇dem sunt exercitij sp̃ẽs notabi
lis. ¶ Ex subtiliũ v̇o exercitioꝝ sp̃ẽbus est exercitiũ qꝺ
fit in vndationibꝰ ⁊ in cunis stando aut sedẽdo aut iacẽ
do aut ꝑuam nauiculã intrãdo aut nauiculã piscatoꝛũ.
Istis autẽ foꝛtius est vectari in eq̇s et camel̃ et lecticis ⁊
in plaustris vehi. ¶ Et ex foꝛtioꝛibꝰ quidẽ exercitijs sᷓ
ea q̃ fiunt cãpestribus armis et est vt hõ cursuꝫ stringat
suum i loco cãpestris ludi vsqꝫ ad finẽ deiñ retro redeat
⁊ incessant̃ spatium q̃qꝫ reuersiõe minuat donec i medio
stet capite reuerso. Et ex eis ẽ loca costaꝝ q̃ sᷓ sub ascel
lis manibꝰ ad ãterioꝛa poꝛꝛectis bꝛachijs v̇berare et ma
nus ad inuicẽ ꝑcutere et in plano salire et i alto et ludeꝛ
cum v̇gis alcheisiran retoꝛtis. Et cũ pila magna et ꝑua
et ludeꝛe cũ reuolutõe v̇gaꝝ. Et i adiutoꝛij muscul̃ se ad
inuicẽ capiendo ⁊ eleuare lapideꝫ ⁊ equos currere ⁊ ip
sos in circuitu retroduceꝛ. Elmubatase quoqꝫ ml̃tas hꝫ
sp̃ẽs. Ex q̇bus est vt q̇sqꝫ luctantiũ in medio sui ꝯparis
manus suas teneat ⁊ ipsum ꝯstringat ⁊ q̇sqꝫ ipsoꝛũ labo
ret vt a suo socio soluat̃ altero ipsum tenẽte. Et est etiã
vt manꝰ suas supꝛa suum ꝯparem cõtoꝛqueat ⁊ dextraꝫ
suam ad sui ꝯparis dextrã poꝛꝛigat ⁊ sinistrã ad sinistraꝫ
et facie ipsius ad illiꝰ faciem ꝯuersa ⁊ ipse eleuet eum ad
sup̄ioꝛa deinde reuoluat eũ ⁊ qñꝫ incuruet̃ ⁊ qñꝫ eriga
tur. Et ex eis est ipulsio q̃ duobus fit pectoꝛibꝰ. Et ex
eis est vt q̇sqꝫ eoꝝ sui ꝯparis collũ teneat ⁊ ipsum ad ter
ram trahat. Et ex eis est pedes toꝛq̃re ⁊ ipsos p̃mere et
calcaneos sui cõparis suis calcaneis apire et q̃ his sĩa
exñt ex modis quos luctatoꝛes faciũt. ¶ Ex exercitijs
v̇o velocibꝰ est vt q̇sqꝫ duoꝝ ꝯpariũ locum cum suo ꝯpaꝛ
velocit̃ ꝑmutet et saliẽdo ad posterioꝛa retroꝛsũ tendat:
et altera ad añrioꝛa ꝺm oꝛdineꝫ aut absqꝫ oꝛdine. Et ex
eis est exercitiũ qꝺ fit duabus acubꝰ subsellioꝝ et freq̃n
ter ad posterioꝛa saliendo: et est vt hõ stet in aliqᵒ loco ꝺ
inde a duobus sui lateribꝰ duas subsellioꝝ acus i terrã
figat inter q̃s sit vnus passus postea icedat mutãdo que
a dextra est ad sinistrã et q̃ a sinistra ad dextrã et sit hoc
q̃ velocius pol̃e fuerit. ¶ Et exercitia q̇deꝫ foꝛtia et ve
locia fiunt q̇etibꝰ admista aut exercitijs suauibꝰ. Ampli
us exercitia fieri dñt ꝺm diuersos mõs et non ꝺm vnuꝫ
est stañ. Unũqꝺ p̃terea mẽbᵐ exercitiũ hꝫ sibi ꝓpꝛium.
Et manũ q̇dem et pedum exercitiũ non est rẽs occulta:
Pectus v̇o et membᵃ anhelitꝰ qñꝫ exercitant̃ voce gra
ui et magna et qñꝫ acuta et int̃ eas mista. Et hoc ẽt exer
citiũ est oꝛi et vuule et ligue et collo et decoꝛat coloꝛẽ et
mundat pectꝰ et ipsũ exercitat cũ exsufflatõe et retentõe
anhelitꝰ: et hoc erit toti coꝛpoꝛi aliqꝺ exercitiũ et ipsius
dilatat cãnales. verũtñ magnã longo tp̃e efficere vocem
est timoꝛosũ: et si q̃ foꝛtis est ꝑduret ñc̃ria fit multa aeris
attractio in q̃ est timoꝛ. Et si sit lõga erit necesse multuꝫ
expellere aerẽ in quo magꝰ exit timoꝛ. ¶ Ad legeñ pꝛe
terea suauit̃ est incipieñ deinde vox oꝛdinate ẽexaltãda
postea qũ vox foꝛtioꝛ facta fuerit et crescit et lõga fuerit
tp̃s ipsius poneñ erit tẽpatum: qm̃ tunc mangnũ affert
iuuamẽtum. Qꝺ si eiꝰ tp̃s ꝓlongabit̃: erit in ipso timoꝛ
tẽpatis et sanis. Unusq̇sqꝫ p̃reťea hõ ꝺm se hꝫ exercitiũ.
¶ Exercitiũ v̇o qꝺ est debile sicut reuolutio i cuna illis
est ꝯueniẽs quos febꝛes debilitaueꝛt et ꝯualescẽtibus q̇
se moueꝛ non pñt nꝫ sedere et quos hellebori potio ꝺbili
tauit et q̃ sicut ipsum sũt et egritudinẽ in diaphꝛagmate
hñtis. Qũqꝫ suauit̃ fiet doꝛmire faciet vẽtositates dissol
uet et ꝯfert reliq̇s egritudinũ capitis sicut stupoꝛi et obli
uioni et ꝯmouebit desideria et nãm excitabit. ¶ Qũ ãt
sup̄ lectũ fiet motus erit ꝯueniẽtius ei q̇ hꝫ sicut hemtri
teum et febꝛes ꝯpositas et phl̃aticas et hñti hydropisim
et doloꝛẽ podagricũ et egritudines renũ: qm̃ hec iunda
tio nãm efficit aptã euulsioni. Et debile quidẽ ei qui ẽ
debilioꝛ et foꝛte ei qui ẽ foꝛtioꝛ. In plaustris ãt vehi has
efficit opões sꝫ hũoꝛes magis q̃ hꝰⁱ ebullire facit. Et ẽ
etiã qum quidẽ plaustris vehuntur facie retrouersa qꝺ
visus debilitati et eiꝰ obfuscatõi magnũ confert iuuamẽ
tum. In ꝑuis v̇o nauibꝰ et magnis ferri ꝯfert lepꝛe et hy
dropisi et apoplexie ⁊ fᷓitati stõi et eiꝰ inflatiõi: qm̃ quꝫ
coꝛam littoꝛibꝰ maris fuerit ꝯmouebit̃ ei vomitꝰ et deiñ
q̇escet et ꝯfert stõ: sꝫ nauibꝰ ferri in mare altũ est foꝛtiꝰ i
remouẽdo egritudines q̃s noiauimus ꝓpťea ꝙ ꝺm aiaꝫ
letitia et tristitia diuersificãtur et ꝺm mẽbꝛa nutriẽdi eo
rum: gᵒ exercitiũ coꝛpoꝛis exercitiũ est seq̃ns. Uisus p̃
terea exercitat̃ res inspiciẽdo minutas et qñꝫ oꝛdinãdo
ipsum vt res luiosas leuit̃ intueat̃. ¶ Auditus ẽt exer
citat̃ sonos auscultãdo ocl̃tos et qñꝫ auscultãdo magnos
Unumqꝺqꝫ ẽt mẽbꝛum exercitiũ hꝫ sibi ꝓṗum: et hoc
quidẽ in conꝯuatiõe sanitatis cuiuscũqꝫ mẽbꝛi refeꝛemꝰ
qum libꝝ disponemꝰ particularẽ. ¶ Exercitio p̃terea
vtẽs sibi caueꝛ oꝫ ne exercitij calefactio ad id qꝺ ex mẽ
bꝛis suis ẽ debile ꝑueniat nisi ꝺm mõm ꝯseq̃ndi: v̇bigꝛa
oꝫ vt cui varices actñt pedes in exercitio quo vtit̃ non
multum moueat: sed ipsum diminuat et suũ ꝑficiat exer
citium cum eis que sunt coꝛpoꝛis sup̄ioꝛa sicut collo et
capite et mãibꝰ. iõ vt exercitij opõ ad ipsiꝰ pedes a sup̄io
ribus ꝑueniat. ¶ Coꝛpoꝛis p̃terea debilis exercitium
opoꝛtet vt sit debile et foꝛtis vt sit foꝛte. Et est tibi sciẽdũ

qd vnūqdqꝫ membꝰ ꝑ se hēat exercitium qd est sibi ꝓ
prium: vt queadmodū oculo est ꝓpriuꝫ intueri qd ē sub
tile ⁊ gutturis vocē ingrossare vel augmētare postq̄ hoc
ordiate fit ⁊ sic dens ⁊ auris. Et eodē mō oē i suo caᵒ.

¶ Capl̄m. iij. de hora incipiendi exercitiū ⁊ mensuran
di ⁊ ordinandi ipsum.

Hora q̄ inceptio exercitij ꝑparat oꝫ vt corꝰ sit
mundū ⁊ ne in ꝑtibus intraneoꝝ ⁊ venaꝝ chi
mi siluēs ⁊ mali existāt quos exercitiū in cor
pore diffundat ⁊ vt cibus exteriꝰ iam sit digestus in stō
⁊ epate ⁊ venis ⁊ vt alteriꝰ cibi hora iam aduenerit. Et
hoc quidē declarat vrine ſm subāꝫ ⁊ colorē maturatio
⁊ erit h̄ pria hora digōnis. Qum eni iā lōge fuerit ⁊ nā
aliquo tp̄e in nutrimēto mistrare desierit ⁊ igneitas i vri
na accēsa fuerit ⁊ citrinitatis nālis terminꝰ trāsierit exer
citium ipediens erit qm̄ virtutē deijciet. Et ꝓpter hoc
dixerūt quidā q̄ qum forte exercitiū nc̄rium est: bonū est
ne sit stōus vehemēter inanitus: imo sit in eo paucuꝫ nu
triens: ⁊ in hyeme q̄dem sit grossum ⁊ in estate subtile.

¶ Ampliꝰ qui exercitat̄ si est plenꝰ melius est q̄ si exer
citet̄ qum ē vacuus. Et meliꝰ est vt exercitet̄ qum ē ca
lidus ⁊ hūidus q̄ vt exercitet̄ dum ē frīus ⁊ siccus. Et
ex horis q̄dem ipsiꝰ melior ē eq̄litas. Est autē qū exerci
tium hoieꝫ cal̄e ⁊ sicce ꝯplonis ad egritudines ꝑducit:
qum igr̄ discesserit ab eo sanabit̄. Opꝫ preterea vt q̄ exer
citatur icipiat ⁊ supfluitates ab interioribꝰ expellat. s. in
testinis ⁊ vesica: deinde exercitet̄. Verūtn̄ prepatiōis fri
catione priꝰ vtat̄ q̄ nām viuificet ⁊ poros dilatet: ⁊ oꝫ vt
fricatio cū re aspa fiat deiñ oleo iungat̄ dulci: postea ſꝫ
ordinē inungat̄ donec mēbꝝ ꝑssione non vehemētis pene
trationis ꝯprimat̄ ⁊ fit hoc manibꝰ multis ⁊ diuersis ob
uiantibus sitibꝰ idō vt hoc ad oēs musculoꝝ ꝑueniat ꝑtes
deiñ dimittat̄ fricatꝰ ⁊ exercitari icipiat. In tp̄e autē ve
ris horaꝝ ipsius melior ē que est iuxta meridiē in domo
tēpata: ⁊ in estate opꝫ ipsum p̄cedere. ¶ In hyeme ve
ro rōni conueniēs erat vt fere vsqꝫ ad noctem tardare
tur: sed alia prohibentia hoc vetāt. In hyeme igr̄ locus
tepefieri dꝫ ⁊ tempate calefieri deiñ exercitio vteñ i hōa
q̄ melior exīt ſm illud qd diximꝰ ex digōne nutrientis ⁊
expulsione supfluitatū. In q̄titate autē exercitij tres res
sīt ꝯsiderande. Una eaꝝ est calor: qm̄ dum in ipso boni
tas auget̄ adhuc ē hora. Et ſa motꝰ: qm̄ dum leues per
seuerant adhuc ē hora. Et tertia mēbroꝝ dispō ſm ipso
rum inflāmationē: qm̄ dum ipsoꝝ auget̄ inflāmatio ad
huc est hora. Qum autē dispōes iste minui cepint et su
dor vaporalis et resudatio liq̄da facta fuerit dimittēduꝫ
erit. Qum autē dimissuꝫ fuerit redeundū est ad oleū qd
sudare facit p̄cipue si anhelitū sui exercitās tēuerit. Qū
qꝫ die pᵒ terminū exercitij ipsiꝰ cognoueris et ipsum nu
trieris et nutriētis q̄titatē quā tollerarī valet cognoue
ris nil in ſa die mutes: ſꝫ nutriens ipsius et exercitiū in
die ſᵒ mēsura ſm eius terminū in die p̄ma.

¶ Capitulum quartum de fricatione.

Fricatio alia ē dura q̄ extendit vel inspissat: a
lia ē mollis q̄ laxat: et alia ē multa q̄ macresce
re facit: et alia est tēpata q̄ ingrossat. Qūqꝫ h̄
cōponētur prouenient paria nouē. Et ē etiā fricatio q̄ est
aspa. s. cū pannis aspis que sanguinē ad exteriora veloci
ter trahit: et alia ē leuis cū palma aut cuꝫ pannis lenibꝰ
que sanguinē cōiungit et ipsum i mēbro ꝯtinet. Qd aūt
ex fricatione q̄ritur ē corpoꝝ raroꝝ inspissatio et molliū
iduratio et spissoꝝ rarificatio et duroꝝ mollificatio. Est
preterea p̄paratōis fricatio q̄ est ante exercitiuꝫ et incipit
fieri suauit̄ q̄ qum voluntas ſgendi adest stringit et idu
rat. Et ē fricatio reductōis q̄ est post exercitiū et vocat̄
etiā fricatio q̄escere faciēs et qd in ea intēditur ē supflui
tatum in muscul̄ retentaꝝ resolt̄o ex eo qd ꝑ exercitiū nō
eūatur vt vaporet et non accidat fatigatio. Et oꝫ quidē
vt h̄ fatigatio mollit̄ et suauit̄ fiat. Sꝫ que ex ea meliō ē
est iᵃ q̄ est cuꝫ oleo q̄ cum duritie et grossitie et aspitate
facienda nō est: qm̄ mēbra inde exaspantur et pueri ab
augmēto prohibētur: ſꝫ in adolescētibꝰ est eius impedimē
tum minus. Qd si in fricatōe ꝯtingat error q̄ ad parteꝫ
duritiei declinet ē sanior errore q̄ ad mollitiei partē dcli
nat: qm̄ fortē resolt̄oneꝫ facilius ē corrigerē q̄ molli frica
tione ad recipieñ corruptionē preparē: ſꝫ fricatō dura et
aspa qum supflua fuerit in corporē pueroꝝ ipsos crescerē
ꝓhibeat. Et tu quidē nūc iuenies post aꝑ rememoratio
nē hore fricatōis et ꝯditionū ipsius: verūtn̄ in hac hora
reductioni declarationē addemꝰ. ¶ Dicemꝰ itaqꝫ q̄ ip
sa ꝓcerto ē ac si eēt altera ꝑs exercitij in q̄ cum oleo in
cipieñ est ⁊ fortitudine deiñ cum ea ad mediocritateꝫ est
declinañ nꝫ dum in sua exit fortitudine ē dimittēda. Et
meliꝰ quidē est vt dum sit multe sup eam cōiungant̄ ma
nus. Fricatꝰ preterea mēbra sua fricata post fricationē ex
tenderē dꝫ vt ab eis supfluitates expellant̄ et fasciā sumat
que ad partē membroꝝ oiuꝫ ipsis extēsis ꝓcedat et q̄to
plus poterit suū ꝯtineat anhelitū et p̄cipue quꝫ musculi
ventris lassi fient: et pectoris muscl̄i si facile fuerit exten
dent̄: postea etiā musculi ventris i fine rei paꝝ extendan
tur vt intestina iñ aliq̄ hēant reductōeꝫ et int̄ hoc et hoc
eat et se supinū ꝓijciat et suos pedes pedibꝰ sui cōparis
cōmisceat. ¶ Exercitiū vᵒ excellētes aerē inter sua cō
tinent exercitia: ſꝫ tn̄ reductio qñꝫ in medio interponit̄
exercitio. Ipsum nāqꝫ dimittit̄ et deiñ ad ipsum reditur
si ꝓlongandi exercitiū voluntas affuerit. Non autē mul
ta idiget fricatōe cum oleo q̄ vult reductionē nisi in ipso
dispō fuerit q̄ sibi nō placet. et nisi nō reductioneꝫ q̄rat
q̄ si fatigatōe senserit oleo iungat̄ sicut noiabimus. Et
siccitatē si senſit fricatio augmētanda erit donec ad eq̄li
tatem ꝑueniat. ¶ Fricatio p̄terea qñꝫ iuuat et fortis cō
pressio qū tp̄s est dormiēdi: qm̄ corpus alleuiat et hūidi
tates ad iuncturas fluere ꝓhibet.

¶ Capl̄m. v. de balneo et nominādis balneis.

Huic autē hoīni in cuiꝰ regie nr̄ consistit ſmo
balneatio resolt̄oneꝫ faciens non est nc̄ria: qm̄
corpꝰ ipsius ē mundū: et nꝫ q̄ balneo indiget e
get ipso nisi vt ab ipso habeat calorē subtilē et hūiditatē
tēperatā. Quapp isti in ipso non multā debēt facere mo
ram. Qd si in fontē descēderint in ipsuꝫ igrediant̄ quo
usqꝫ ipsaꝝ rubet et inflat̄ supficies et i p̄ncipio resolt̄onis
ab eo remoueant̄. Et aer in circuitu eoꝝ aq̄ dulcē fun
dendo humectet̄: deiñ velocit̄ lauent̄ et egrediant̄. ¶
Opꝫ p̄terea ne exercitatꝰ ad balneū velociter ꝑgat do
nec ꝑfecte q̄escit. ¶ Balneaꝝ vᵒ dispōes et eaꝝ ꝯditio
nes iam declaraui et in alio loco retuli. Verūtn̄ qd hic di
cere debemꝰ est q̄ oēs balneandi secundū ordinē balnei
casas igredi dn̄t et nꝫ in domo cal̄a morētur nisi secūdū
q̄titatē que eis nocumentū nō iferat et req̄escere faciat
propt̄ supfluitatū resolt̄oneꝫ et corporis ad nutriēs p̄pa
tionē a debilitate ipm̄ custodiēdo et ab aliq̄ forti cāruꝫ
febriū putridaꝝ. ¶ Qui vᵒ ipinguari desiderat balneū
post comestionē ingrediat̄ si securꝰ fuerit ne oppilatōes
accidant. Et q̄ bene se custodire voluerit si cal̄e fuerit ꝯ
pl̄onis oxymel bibat ꝑꝑ oppilationū ꝓhibitionē: et si frīe
fuerit ꝯpl̄onis diamentastrū sumat et diatrionpipereon

¶ Qui autē vult resolōnē et macrefieri balneādus ē
dū est famelicꝰ et ibi multū moret. ¶ Sed ꝗ sanitatem
vult ꝯseruare balneū ingedi dꝫ postꝙ̄ digestū est qḋ est i
stō et in epate: et si timet vt chol̄a ebulliat rubea si hoc
fecerit et se ieiunus balneauerit ante balneationē rem su
mere dꝫ subtilē quā comedat. Et ꝗ vō cal̄e exit ꝯplōnis
cholera abundās rubea hoc est ei necessariū et hꝰ ab in
gressu domꝰ balnei cal̄itate ꝓhibēdus ē. ¶ Ex eis aūt
ꝗbus isti cibant melius est panis i succo fructuū infusus
aut in aq̄ ros. Et se custodire debēt ne rem frām actu bi
bant i egressiōe balnei aut i balneo: qm̄ pori sunt aperti
q̄re f̄ritas non tardat ꝗn ad membroꝝ principaliū cōpo
ra ꝓcedat ⁊ ipsoꝝ corrūpat v̄tutes: ab oi quoqꝫ re vehe
mentis cal̄itatis se custodire debēt ⁊ ꝑcipue ab aq̄: qm̄
si eaꝫ sumpserit timeñ erit ne cito ad mēbra penetret ꝑn
cipalia ⁊ accidat ptisis ⁊ ethica. ¶ Pret̄ea sibi caueāt
ne cito balneū egrediant ⁊ caput pꝰ ipsum discooꝑiant
⁊ corꝰ ad recipiendā f̄ritatē exponant. ¶ A balneo vō
egredi debēt si tempꝰ fuerit hyemis suis bñ cooꝑti pan
nis. Sed ꝗ febrē hꝫ a balneo se custodiri oꝫ i hora febris
⁊ ꝗ sol̄onem hꝫ ꝯtinuitatis aut apa. Et tu quidē iam sci
uisti ex eo qḋ ꝑcessit ꝙ balneū est calefaciēs et infrians et
hūectans ⁊ desiccās et iuuans ⁊ ipediens. ¶ Et eiꝰ ꝗ
dem iuuamīta sunt somnū facere ⁊ apire et abradere et re
soluere ⁊ digerere ⁊ nutrimentū ad cutis suꝑficiem attra
here ⁊ ipsiꝰ iuuamentū ñ ē nisi i r̄sol̄one eiꝰ qḋ r̄solui vo
lūt ⁊ i expl̄siōe eiꝰ qḋ volūt expelli i ꝑte nāli ⁊ i r̄tētōe vē
tris et remotiōe fatigatōis. ¶ Eiꝰ autē ipedimīta sūt de
bilitare cor si multū morati fuerit ⁊ facere sincopi et nau
seam ⁊ hūores q̇etos mouere ⁊ eos ad putrefactionē ꝑ
ꝑare ⁊ cū eis ad mēbroꝝ debiliū receptacula declinare:
ergo ab eis accñt apata i occl̄to mēbroꝝ et i eoꝝ suꝑficie

Juuamenta Balnei

Impedimenta Balnei

¶ Capl̄m. vi. de ablutione que fit cum aq̄ frā:

Hoc quidē ꝯueniēs non ē nisi cꝰ regim̄ vndiqꝫ
ꝯseruat ⁊ cꝰ etas ⁊ v̄tus ⁊ figura ⁊ t̄ps sit ꝯue
nientia: ⁊ nꝫ fastidiū nꝫ vomitū nꝫ ventrē neqꝫ
vigilias nꝫ rheumatismos hꝫ: nꝫ est puer nꝫ senex ⁊ i ho
ra in q̄ ipsius corpꝰ est leue et motꝰ cōuenientes. Et est
qum hoc fit pꝰ ablutionē aq̄ cal̄a fcāꝫ ad hoc vt exterio
ra fiant fortiora ⁊ vt calor retineat nālis. Qḋ si volūtas
affuerit vt istud fit oꝫ ne aq̄ multū sit frā: imo sit teꝑata
⁊ est qū hoc fit pꝰ exercitiū: ⁊ tunc quidē oꝫ vt fricatio
añ ipsam fiat fortior ꝙ̄ solebat: sꝫ inunctio fit ex oleo q̄n
admodū solebat ⁊ fit exercitiū post fricationē ⁊ iunctio
nem teꝑatā aut sit paꝝ velociꝰ ꝙ̄ solebat. Deiñ pꝰ exer
citium in aq̄ frā subito natet vt ipsiꝰ mēbra sic dura fiant
postea ꝑseueret i ea ſm mensurā sue leuitatis et ꝙ̄tū tol
lerare valet añꝙ̄ suꝑueniat horripilatio. deinde qū egres
sus fuerit fricet sicut noiabimꝰ ⁊ eius cibꝰ augmentū su
scipiat ⁊ potus diminutionē. Et ꝯsideret t̄ps reuersiōis
sui coloris ad ipsuꝫ ⁊ caloris eiꝰ ex q° si velox fuerit scie
tur ꝙ eiꝰ mora fuit moderata: ⁊ si tāda fuerit sciet ꝙ mo
ra ꝓlixior fuit ꝙ̄ debuit. Ipse igr̄ alio die mensuret ſm
ꝙ ex hoc scitū fuerit. Et est qū post fricationē ⁊ coloris
et caloris reuersionē iteꝝ aq̄ ingredit: sed ꝗ hoc agere vo
luerit gradati in ipso ꝓcedat ⁊ calidiore die ꝗ est in esta
te hora feruoris priꝰ icipiat ⁊ sibi caueat ne ventꝰ sit ibi
⁊ ne illud post coitū ꝑagat: nꝫ post cibū ꝗ non sit digestꝰ
nꝫ faciat hoc post vomitū nꝫ euātionē neqꝫ post colicā
passionē nꝫ vigilias nꝫ corporis d̄bilitatē neqꝫ stōi nꝫ pꝰ
exercitiū nisi ꝗ illud agit sit valde fortis ſm modū quem
diximꝰ. ¶ Cū aq̄ autē frā lauari secundū mōs quos di
ximꝰ calorē nālem subito ad iteriora pellit. Postea con

fortat ipsum vt fortior fiat et egrediat extra multum.

¶ Ca. vij. de regimine eiꝰ qḋ comedit ⁊ bibit.

Oportet vt sanitatis cōseruator studeat ne cibi
ipsiꝰ subā sit aliqḋ nutrientiū medicinaliū sicut
olera et fructꝰ ⁊ reliq̄ ab ipsis: qm̄ subtiliātia
sanguinē sunt adurētia: ⁊ grossa sit ipsum phl̄aticū faci
entia ⁊ corpꝰ grauātia. ¶ Opꝫ autē vt cibꝰ sit tal̄ q̄les
sit carnes ⁊ ꝓprie carnes hedoꝝ ⁊ vituloꝝ lactētiū ꝑuo
rum ⁊ agnoꝝ ānualiū. Et triticū ab extraneis rebꝰ pur
gatum qḋ ex messe sana fuerit collectū cui nullū accidit
nocumentū ⁊ res dulcis ꝯueniētis ꝯplōnis ⁊ vinū bonū
odorē bonum hñs. Alia āt ab istis nō respiciat nisi secū
dum modū fuerint medicatōis aut secūdū preseruatōeꝫ
¶ Fructꝰ tñ nutriēti magis sil̄es sunt ficus ⁊ vue valde
mature ⁊ dactili i regionibꝰ et ciuitatibꝰ in ꝗbus eē con
sueuerīt. ¶ Uerūtñ qum aliq̄s hec comederit si suꝑflui
tas inde ꝓuenerit ad ipsam festinet euāandam. ¶ Opꝫ
pret̄ea ne aliq̄s comedat nisi pꝰ desideriū nꝫ i hoc tarde
tur qū desideriū ebullierit nisi fuerit mendosū vt ebrioꝝ
desideriū et hñtium fastidiū qm̄ tollerare famē stōuꝫ pu
tridis replet hūoribꝰ. ¶ In hyeme ꝑterea nutriēs actu
cal̄m comedat et in estate frm aut qḋ ꝑue sit cal̄itatis: et
nꝫ cal̄itas neqꝫ f̄ritas ad rem ꝑueniat quā sustinere non
possit. ¶ Scias autē ꝙ nihil est deteriꝰ saturitate i t̄pe
fertilitatis quā fames seq̄tur in t̄pe sterilitatis et ecōuer
so: sꝫ tñ ꝯuersio est deterior. ¶ Uidimꝰ eni multos ꝗbꝰ i
t̄pe sterilitatis cibꝰ defecit: postea qū in t̄pe fertilitatis a
bundauit repletos fuisse et mortuos: sꝫ vehmēs repl̄o i
q̄libet dispōe sit ꝑnecabil̄ siue ex comestiōe sit siue ex po
tu. ¶ Quot nāqꝫ hoies suꝑflue se repleuerīt et suffocati
interierīt. ¶ Cum autē error ceciderit in comedenᵒ aut
bibendo aliqḋ medicinaliū nutrientiū regeñ erit qūo di
gerat et maturescat et ipse custodiēdus a malitia ꝯpl̄o
nis ꝗ ex eo timet accipiēdo pꝰ ipsum qḋ sit ei ꝯtrariū do
nec digerat. ¶ Qḋ ergo frm fuerit sicut cucumer et cu
curbita tēperet cum eo qḋ ei exit cōtrariū sicut allea et
porri. ¶ Et si fuerit cal̄m tempet cum eo etiā qḋ ei fue
rit ꝯtrariū sicut cucūeres et portulaca. ¶ Et si oppila
tiuum fuerit sumat qḋ aꝑiat et euēt: deinde famē diu tol
leret. Et neqꝫ ipse neqꝫ oēs ꝗ sanitatē custodire volunt
aliq̄d comedant nisi desideriū fuerit certū et stōus et su
ꝑiora intestina a ꝑmo nutriēte euāta fuerint. Qḋ eni in
corpore est deteriꝰ est nutriēs suꝑ nutriens qḋ non ē di
gestum mittere. ¶ Et ꝑterea nihil est deteriꝰ ꝙ̄ fastidiū
et ꝓprie qum fuerit fastidiū ex mal̄ nutrientibꝰ: qm̄ quꝫ
fastidium ꝓuenerit ex grossis nutrientibꝰ hereditare faci
et iuncturaꝝ dolores et renū et disniā et podagrā et sple
nis et epatis grossitiē et phl̄aticas egritudies et mel̄icas
sed qum ex subtilibꝰ acciderit nutrientibꝰ ꝓueniēt ex ip
so febres acute et erratice et maligne et apata mala acu
ta. ¶ Uerūtñ q̄nꝫ necesse est aliquē cibuꝫ aut rē cibo si
milē mittere suꝑ alium cibum ꝗ sit ei sicut medicina v̄
bigr̄a. sicut illi ꝗ nutriētia comedunt acuta aut salsa de
inde pꝰ tēpus in quo nōdum ꝯpleta fuit digō ꝯseq̄nt eis
adiungunt res humectātes ex nutrientibꝰ saporē nō hñ
tibus. ¶ Et istis ꝗdem hoc sufficit regimē et exercitiū
nō est eis nc̄rium. Et hoꝝ ꝯtraria dispōi est dispō eoꝝ ꝗ
grossis cibarijs pꝰ aliqḋ tēpus ꝯseq̄nter admiscēt qḋ ve
lociter digerit et est acutum. ¶ Ampliꝰ ꝑuus motꝰ pꝰ
comestionē ipsam in stō q̇escere facit et ꝓprie qum dor
miēdi post ipsam voluntas affuerit. ¶ Accidentia
pret̄ea aie horribilia et motꝰ corporei fortes digōnē fie
ri prohibēt. ¶ Et in hyeme ꝗdem cibi pauci nutrim̄ti

Nota

non sꝫ edendi sicut olera:sꝫ nutriens magis est edeñ qđ
est ex granis et fortis ẽt soliditatis:et i estate hꝰ ꝯtrariũ
¶ Ex cibo etiã nullꝰ ita est replendꝰ vt non sit ibi locꝰ
sup̱fluus:sed ab eo ẽ remouendꝰ reliq̃s desiderij adhuc
in aĩa remanentibꝰ:he eñi famis reliq̃e post horã vnã de
struunt̃. Et in hoc vsus est ꝯseruandꝰ:qm̃ deterior cõe
stio est q̃ stõi facit grauitatẽ:et deterior potꝰ est q̃ temp̱a
mentum egredit̃ et ĩ stõ natat: et si aliquo die sup̱fluerit
sequẽti die famelicꝰ maneat et somno vtat̃ p̱lixiore ĩ lo
co tẽperato in quo nꝫ sit calor nꝫ frĩitas. Q. đ si somnꝰ ei
nõ aduenerit multo vtat̃ incessu suauit̃ et cõtinuo ĩ quo
non sit q̃es nꝫ req̃es et paꝝ puri vini bibat. ¶ Ruffus
inq̃t. Incessus hic mihi placet et ꝓꝑe pꝰ prandiũ:qm̃ bo
nitatẽ opõis cene p̱rep̱at. O pꝫ p̱reťea vt post comestio
nem p̄mo sup̱ dextꝝ latus dormiat pauco tp̃e deinde su
per sinistꝝ reuoluat̃ postea reuoluat se sup̱ dextꝝ. Et de
bes scire ꝙ multis coop̱iri pannis et ceruical eleuare ex
illis exñt q̃ in digerendo iuuant. Et ad vltimũ quidẽ vt
membroꝝ situs ad inferiora sint declinãtes et non ad su
p̱iora. ¶ Et cibi q̃dem mẽsuratio exit ẜm vsum ⁊ v̓tutẽ
et vt mẽsura eiꝰ in eo q̃ sane est v̓tutis sit talis qũ ipsum
recipit q̃ ei grauamẽ non afferat et hypocondria nõ ten
dant̃ nꝫ inflet et rugitũ non faciat nꝫ natet. Et non acci
dat ex eo nausea nꝫ caninũ desideriũ nꝫ casus nꝫ ingenij
pigritia nꝫ insõnietas:neqꝫ ipsiꝰ sapor in ructibꝰ pꝰ tẽpus
reperiat̃:qm̃ qum post longũ tp̃s sapor in ore rep̱tꝰ fue
rit erit deteriꝰ. ¶ Declarat̃ autẽ ꝙ cibꝰ sit temperatꝰ qũ
ex ipso nõ prouẽit magnitudo ĩ pulsu et in anhelitu par
uitas:hoc nãqꝫ non accĩt nisi ꝑꝑea ꝙ stõus ꝯprimit dia
phragma et ꝓpter hoc fit anhelitꝰ p̱uus et inspissat̃ et cõ
dis necessitas p̱bet augmentũ. Magnificat̃ ergo pulsus
qm̃ in v̓tute non exit debilitas. ¶ Ille p̱reťea cui pꝰ co
mestionẽ accĩt caľitas et calefactio nõ vna totum come
dat hõa sed paulatĩ p̱ inťualla ꝓpterea ne ei ex repľone
dispõ accidat q̃ fit sicut tremor quẽ postea seq̃tur calor
sicut fortis febris qũ calefit cibꝰ. ¶ Ampliꝰ qui q̃tum
ei sufficit digerere nõ valet comedendi numeꝝ multipli
cet et q̃titatem minuat. Meľicus p̱reťea nutriente idi
get vehemẽter hũectante et paꝝ calefaciente. ¶ Chole
ricus v̓o eo qđ hũectat et infrĩat:et ille quidẽ in quo san
guis calidus generat̃ et bonus nutrientibꝰ indiget frĩis et
pauci nutrim̃ti. Et iˢ in quo sanguis gnãtur phľaticꝰ nu
trientibꝰ pauci nutrim̃ti indiget ĩ quibꝰ caľitas sit et sub
tilitas. ¶ Nutriẽtia p̱reťea ordinẽ in sui receptiõe hñt ĩ
quo sanitatis ꝯseruatõ sollicitꝰ esse dꝫ ne illud qđ subtile
est et cito digerit̃ post forte nutriẽs qđ sit eo duriꝰ in ci
bo sumat:q̃a priꝰ digerit̃ quã ipsum et sup̱ illud natabit
non hñs viam q̃ penetret:putrefiet gͦ et corrũpet̃ et cor
rumpet illud qđ ei admiscebit̃. ¶ Iste etiã non p̄mo co
medere dꝫ cibum labilẽ ita vt pꝰ ipsum cibũ fortẽ et du
rum in cibo sumat:qm̃ cum ipso labet̃ qũ ad intestĩa pe
netrabit eo nondũ tam integre digesto quãtuꝫ debebat.
¶ Pisces quoqꝫ et q̃ eis siľantur pꝰ laboriosuꝫ exerciti
um comedẽdi non sꝫ:corrumpent̃ eñi et corrumpẽt hũo
res. ¶ Hoiuꝫ p̱reťea sunt q̃dam quibꝰ ꝯcedit̃ comedeꝛ
illud in qͦ virtus exit stiptica añq̃ suum comedãt cibuꝫ
Et isti quidẽ sunt stõi laxitateꝫ hñtes ex quoꝝ stõis cibi
descensus fit velocit̃ et non in eis morat̃ donec digerat̃
Quap̱p̱ stõi dispõ et eiꝰ ꝯpľo sp̱ est ꝯsideranda. ¶ Et
est etiã aliq̃s hoiuꝫ in cuiꝰ stõ cibꝰ corrũpit̃ subtilis q̃ ci
to digeri solet:et fortis q̃ tarde solet digeri in ipso digeri
tur. Et hic quidẽ est cꝰ stõus est igneꝰ. Et ex eis est qui
huic exit ꝯtrariꝰ quoꝝ quisqꝫ ẜm suum vsum est regendꝰ

¶ Regiões quoqꝫ nãs hñt ꝓprias et vsus lr̃es extra
rõnem:et hoc quidẽ obseruandũ est: et oꝫ vt exp̱imentũ
in hoc rõnem vincat. Est nãqꝫ cibꝰ qui solet comedi ĩ qͦ
aliqđ exit nocumentũ et est ꝯuenientior bono nõ vsitato
¶ Unaqueqꝫ p̱reťea figura et ꝯpľo hoĩs cibũ hꝫ ꝯueniẽ
tem et ꝯsiľem ad quẽ mutañ si voluntas ei affuerit nocu
mentũ ei faciet et ĩpedimentuꝫ. ¶ Ex hoĩbus quoqꝫ est
cui aliqđ nutriẽtiũ bonoꝝ et laudabiliũ nocet: ipsũ ergo
relinq̃re est ei ꝯueniens. ¶ Ille v̓o in quo mala digerũ
tur nutriẽtia ob hoc nõ decipiat̃:qm̃ pꝰ dies in ipso ma
li generabunt̃ hũores egritudines facientes et p̱necãtes
Et sepe etiã ꝯcedit̃ ei in cuiꝰ corpore mali hñtur hũores
vt rem bonã largit̃ comedat et prop̱e qum non patit̃ vẽ
trem sibi solui ꝑꝑea ꝙ est debiľ. ¶ Qũ v̓o alicuiꝰ corpꝰ
raꝝ fuerit et ad resolueñ facile nutriendꝰ erit ex nutriẽte
hũido qđ cito digerat̃:lꝫ rara corpora magis tollerare
possint nutriẽtia grossa et diuersa et sint longinq̃ora ab
hoc vt cãe ĩtrinsece ea ledant et magis apta recip̱e extrĩ
secaꝝ cãꝝ impedim̃ta. ¶ Ampliꝰ qui multã ꝯsueuit co
medere carnẽ si ociosus fuerit frequent̃ sibi minuere dꝫ
¶ Et ille cuiꝰ ꝯpľo ad frĩitateꝫ declinat langueris bibe
re dꝫ et triferas et ex eis q̃ stõum et ĩtestina et venas q̃
sunt iuxta ea mũdificare ꝯsueuerũt. ¶ Et nihil quidẽ đ
terius est q̃ diuersa nutriẽtia siľ adiungere et pꝰ in come
dẽdo tp̃s prolõgare. Qum eñi postremũ nutriẽs adue
nit p̄mũ iam ĩcepit digeri:nutriẽtis ergo p̱tes in digerẽ
do non siľantur. O pꝫ p̱reťea te scire ꝙ nutriẽs meliꝰ est
qđ melius sapit ꝓpterea ꝙ stõus et v̓tus retentĩa vehe
mẽter ipsi applicant̃ quꝫ bone fuerit subẽ et fuerint oĩa
p̄ncipalia mẽbra ẜm op̱onẽ sibi ad inuicẽ ꝯueniẽtia et sa
na:et ista q̃dem est ꝯditio ꝙ si ꝯpľones sane nõ fuerint et
mẽbra in suis cõpľonibus diuersificent̃: fueritqꝫ epar a
stõ diuersum ẜm diuersitateꝫ que fit sup̱ nãlem non erit
istud ꝯsiderañ. ¶ Ex ĩpedimẽtis v̓o nutrientis bñ sapo
rosi vehem̃ter grossi est ꝙ poťe est vt hõ ex eo multũ co
medat. Ex vicibꝰ p̱reťea satiantis comestiõis meliꝰ est
vt hõ vna die semel et alťa bis mane et vespe comedat:
verũtñ in hoc vsus vehem̃ter est ꝯseruãdus:qm̃ si ille q̃
bis in die comedeꝛ ꝯsueuit semel comedit debilitabit̃ et
laxabit̃ eiꝰ v̓tus. Sꝫ qui digerendi debilitatẽ hꝫ bis co
medere dꝫ et raro comedat semel ĩ die. Et q̃ semel ĩ die
comedere ꝯsueuit si ad bis comedeñ redibit accidet ei đ
bilitas et pigritia et laxitas:et si sine comestiõe p̱manẜit
nocte illa debilitabit̃ et si cenauerit ñ digeret̃ et accidẽt
ei ructꝰ accidi et malitia aĩe et nausea et oris amaritudo
et lenitas vẽtris ꝓpterea ꝙ stõ ĩmisit rem quã non ꝯsue
uit et accĩt ei aliqđ accñtiuꝫ que accñt ei cuiꝰ nutriẽs ñ
bñ fuit digestũ que nũc scies. Et ex eis quidẽ que accñt
ei sꝫ dolor oris stõi et mordicatio et videbit̃ sibi ꝙ oĩa e
ius inťiora et ĩtestina sint suspẽsa ꝓpter vacuitatẽ stõi et
ꝑꝑea ꝙ in se ipso colligit̃ et ꝯtrahit̃ et miget vrinã ardẽ
tem et egeret rem ardentẽ. Et est ẽt qum in extremitati
bus accĩt frigus ꝑꝑea ꝙ cholera rubea stõum inflãma
uit. Et hoc quidẽ est magis in cholericas hñtibus ꝯpľo
nes et siľr in eis q̃ hñt in stõ cholerã rubeã et non ĩ toto
corpore et corrũpetur sõnus et de latere ĩ latus reuolue
tur. ¶ Corpora p̄terea hñtibus in q̃bus cholera rubea
magis adunat̃ est necesse sep̱atiꝫ comedere et vt tã velo
citer sit q̃tenus sit añq̃ balneent̃: alia v̓o ab eis exercita
ri debẽt et etiã balneari deinde cibari sed cõestio balnea
tionẽ non p̱cedat ꝙ si alicui nc̃riuꝫ fuerit comedere añ
exercitiũ solũ panẽ tali sumere dꝫ mensura vt digeri pos
sit añq̃ suũ incipiat motũ. Et quẽadmodũ oꝫ motum q̃

est añ comestioné debilé non éẽrita necesse est ei ne mot⁹
q̃ est p⁹ ipsam fit nisi molliter et suauit᷑. ¶ Corrupto ṕ
terea desiderio qȯ ad res decliat acutas ⁊ nȝ dulces di
ligit nȝ vnctuosas nil est meli⁹ q̃ȝ vomitũ cum tali q̃le est
oxymel cũ raphano post pisces ꝓuocare. Qui auté ex
hoíbus piguis exit oȝ ne illico qũ egredit᷑ balneũ come
dat sed expectet ⁊ ꝑuum dormiat somnũ: et huic quidé
semel comedere i die est ꝯueniens. ¶ Ampli⁹ non illico
post comestioné est dormieñ cibo natante et a forti motu
q̃tũ plus poſe est abstineñ ne cibus anteq̃ȝ digerat᷑ pene
tret aut sine digõe labat᷑ aut ꝑꝑ iundationé corrũpatur
neqȝ p⁹ ipsum multa bibenͣ est aq̃ que int᷑ ipsum ⁊ corp⁹
stõi sepõeȝ faciat ⁊ ipsum faciat natare. Sed expectañ é
⁊ non é bibeñ donec de stõ descendat. Et hoc quidé de
clarat supiozis ventris leuitas. q̃ si sitis ei necessitaté fe
cerit modicũ aque fre sugendo sumat et q̃toplus fuerit
fra tãto min⁹ ex ea sufficiet. Et h̄ quidé q̃titas stõum al
leuiat et colligit. ¶ Ad summũ v̇o oȝ vt p⁹ comestiõem
bibat q̃l ⁊ non i hora comedẽdi q̃titatem aliq̃ȝ que cibo
cõferat. ¶ Sitim auté tollerare ⁊ cũ ea dormire ifratis
⁊ humectatis cõfert ⁊ febres ex cholera rubea hñtibus
nocet et silr̃ tollerare famé. ¶ Cholera ṕterea rubea a
bundantib⁹ ex tollerãtia famis accit vt cholra rubea ad
ipsoꝝ descẽdat stõs: Q̃ñ q̃ȝ aliq̃d comederint ipsoꝝ cor
rumpent᷑ cibi ⁊ in sõno et in vigilijs accidet eis illud qȯ
noiauimus ex eis q̃ ei accñt cui⁹ corrũpitur cibus. Eis
quoqȝ accidet vt comedẽdi voluntaté amittãt. Quibus
tunc dañ est aliq̃d qȯ hoc deponat et eoꝝ resoluat nãm
cũ eo qȯ est lene ⁊ nõ fastidiés sicut prũa ⁊ paꝝ xirascet.
¶ Q̃ñ q̃ȝ desideriũ reuersum fuerit comedãt: lȝ corpõa
hũida cum huitate nãli habẽtes veloci resolõni sint apti
nȝ tm̃ famis tollerẽt q̃tum corͣ sicca pauce huitatis hẽn
tes nisi huitatib⁹ plena fuerint alijs ab eis q̃ sunt i subã
membroꝝ eoꝝ qum bone fuerit ⁊ ꝯueniẽtes ⁊ recipiẽtes
vt nã eas in nutrimñtuȝ in effectu ꝯpletũ ꝯuertat. ¶ Vi
num quoqȝ post cibũ est ex rebus magis ipedientib⁹: qm̃
digerit᷑ velocit᷑ ⁊ penetrat et facit penetrare cibuȝ qum
nondũ sit digest⁹ et facit hereditare oppilatões et putre
factioné. ¶ Res preťea dulces ad faciẽdas oppilatões
sunt veloces: qm̃ nã eas trahit ãteq̃ȝ digerant᷑. Et oppi
lationes quidé ad multas ꝑducunt egritudies tales q̃lis
est hydropisis. ¶ Grossities ṕterea aeris ⁊ aque ⁊ que
maxie est in estate é ex eis q̃ cibum corrũpunt. Jõqȝ non
est malũ vt sup ipsum vinũ tempatuȝ bibãt aut aq̃ȝ calaȝ
i q̃ cocta fuerit xiloaloes ⁊ mastix. ¶ Ei preťea cui⁹ ite
stina cala fuerit ⁊ fortia qũ grossum comederint cibũ fre
quent᷑ accidet vt ipsi⁹ nutriens vẽtositates efficiet ⁊ stõȝ
⁊ ꝑtes eius tendẽtes ⁊ egritudo mirachia inde etiã ꝓce
dit. ¶ Qui auté stõum hȝ vacuũ qum ré comedit subti
lem stõus post ipsam stringit᷑: ⁊ si postea ré comedere vo
luerit grossã refugiet ab ea stõus neqȝ eã digeret q̃re cõ
rumpit᷑ nisi int᷑ ea tp̃s positũ fuerit. ¶ Et i h⁹ᶦ quidé di
spõe meli⁹ est vt grossus cib⁹ paulati ṕmittat᷑: qm̃ stõus
tunc a subtili nõ terebit᷑. ¶ Qum auté in aliq° comedẽ
te replo supfluerit aut q̇a in ei⁹ stõ aliq̇s iundauerit mo
tus aut aliq̇s admiscebit᷑ pot⁹ ad vomeñ erit ꝓperandũ
Q̇ȯ si hoc ei defecerit aut vomeȓ nõ potuerit aq̃ȝ calaȝ
paulati bibat: qm̃ replonem deponet ⁊ somnuȝ afferet.
Ad dormieñ ergo se ꝓsternat ⁊ q̃tum voluerit dormiat
Q̇ȯ si hoc nõ suffecerit aut ei nõ aduenerit ꝯsidera si te
nã excusabit expulsiõe bonũ erit ⁊ si nõ iuua ip̃m cũ eo
qȯ ventré suauit᷑ soluit. Et calefactũ quidé cuȝ tali q̃lis
est trifera ⁊ zuccaꝝ roſ egõeȝ faciés aut mistũ cũ origão

murabato ⁊ infratum cũ tali q̃le est cyminũ murabatũ ⁊
seriezé ⁊ tambri. Et potu quidé ipleri meli⁹ est q̃ȝ ipleri
cibo. ¶ Et ex eo qȯ est ꝯueniens sumeȓ é aloes p⁹ tale
q̃le est cib⁹ hic ad magnitudiné trium ciceꝝ aut mediaȝ
ȝ. aloes ⁊ mediã. ȝ. masticis ⁊ sextã. ȝ. baurac. ¶ Et ex
eo qȯ est leue est sumeȓ ex terebinthina ẜm q̃titaté duoꝝ
ciceꝝ aut triũ. Et est qũ ei admiscet᷑ q̃tum ipsa é aut mi
nus ex baurac. ¶ Et ex eo qȯ ꝯueniẽs ⁊ vehemẽter lau
datum é paꝝ epithymi cũ vino. Q̇ȯ si nihil hoꝝ suffece
rit dormiat somnũ longũ et die vna a comestione abstine
at. Et si alleuiat⁹ fuerit balneet se ⁊ pãnũ calm vẽtri su
perpõat ⁊ nutriẽs subtiliet. Et si cũ hoc toto nõ digest⁹
fuerit ⁊ grauitaté et tensioné ⁊ pigritiã fecerit scias q̃ iã
vene replete st᷑ ex suis supfluitatib⁹: qm̃ nutrienti mlto ⁊
supfluo lȝ accidat vt in stõ digerat᷑: raro tñ digerit᷑ in ve
nis: imo in ipsis remanet crudũ ⁊ extendit eas ⁊ q̃ñȝ sci
dunt᷑ ⁊ generat pigritiã ⁊ laboré ⁊ alices et oscitatões:
Ipse igȋ medicand⁹ est cũ eo qȯ ex venis expellit. Q̇ȯ si
neqȝ hoc sensit imo fatigationé tm̃ aliquo tp̃e q̇escat: ȯ
inde fatigatõis spém q̃ accit medicet᷑ cũ eo qȯ mõ noia
bimus. ¶ Si v̇o aliq̇s in annis multũ ꝓcesserit nȝ ipsi⁹
corp⁹ ex nutrimñto tantũ recepit q̃tuȝ suscipiebat dũ eẽt
iuuenis ⁊ ei⁹ nutriẽtia fiant supfluitates nõ tantũ oȝ co
medere q̃tum solebat imo minus. Et qũ ille q̇ regimen
igrossare ꝯsueuerat regimé subtiliauerit et ingrediet᷑ ex
aere i foramina ⁊ hoc é qȯ regis grossitudo ipediebat:
sed iã nulla regis grossitudo ipedit ea. ¶ In subtiliante
v̇o regie qum ad ipsũ ingrossãdo redit accñt oppilatões
Et caloꝝ nutrientiũ impedimñta emendẽtur cũ sirupo a
cetoso ⁊ q̃ȝ maxie de seib⁹: qm̃ ipse é magis iuuãs q̃ȝ oẽs
spẽs sirupi acetosi si fuerit de zuccaro. Sed si fuerit de
melle simplex sufficit. Et froꝝ que ex eis st᷑ cum hydro
melle et sirupo ipsi⁹ ⁊ diacymino. Et q̃ ex eis st᷑ grossa
ꝯplõné hñs calam cũ sirupo acetoso de fortib⁹ seibus: et
cõplõneȝ hñs fraȝ ea corrigat cũ pauco diatrionpipeon
aut diacalamẽti. ¶ Nutriẽtia v̇o subtilia magis st᷑ sani
tatis ꝯseruatiua ⁊ v̇tuté min⁹ iuuãt ⁊ fortitudiné: ⁊ gros
sa st᷑ istis ꝯtraria: ei igȋ q̇ ꝯfortatõe indiget nutriẽtia fõtis
chimi st᷑ ncr̃ia ⁊ vehemñtis famis ꝯrium. Verũtñ ex eis
non multũ comedant iõ vt digerant᷑. ¶ Exercitati ṕte
rea ⁊ multi laboris magis st᷑ tollerãtes nutriẽtia grossa
quos forsitan i digerendo iuuat fortis somn⁹: ⁊ q̇a i ipo
fiunt ꝓfundi. Sed accit eis ꝑꝑea q̃ multũ sudant ⁊ ex
eoꝝ corporib⁹ mlta resoluit᷑ q̃titas q̃ ipsoꝝ epata ex nu
triente rapiũt illud qȯ nondũ fuit digestuȝ ⁊ prepat eos
ad egritudines ꝑnitiosas in fine vite aut in ei⁹ ṕ̇ncipio ⁊
prope q̇a st᷑ in sua ꝯfidentes digestiua q̃ ex sua hñt dor
mitione q̃ destruit᷑ qum eis frequẽter accñt vigilie ꝓ̇pe
qum senescũt. ¶ Fruct⁹ preťea recẽtes non st᷑ boni nisi
laboriosis exercitatis cholra rubea abundãtib⁹ ⁊ in esta
te ⁊ eos añ comestioné comedãt. Et ipsi q̇dem sunt sicut
chrysomila ⁊ mora ⁊ melones ⁊ ꝑsica ⁊ pruna. Q̇ȯ si a
lijs regant᷑ reb⁹ ⁊ non istis erit meli⁹: qm̃ ois res q̃ san
guiné aquositate iplet q̃ in corpõe ebullit sicut succ⁹ fru
ctuum extra: lȝ ea hora iuuamẽtuȝ prestet tñ ipsuȝ ad pu
trefactioné ꝑat: ⁊ silr̃ illȯ qȯ sanguiné hũore implet cru
do lȝ quãdoqȝ ꝯferat sicut cucumeres ⁊ alcheret. Et ꝓ
pter hoc q̇ his nutrientib⁹ multũ vtunt᷑ febrib⁹ sũt apti:
licet ṕ̇us infrent. ¶ Et tu q̇dem scire debes q̃ hũori a
quoso plerũqȝ accit vt fiat pus ⁊ hoc erit qum nõ resol
uetur ⁊ in venis remãserit: ⁊ qum isti exercitijs vti cepe
rint anteq̃ȝ h⁹ᶦ aggregent᷑ aquositates ⁊ illico qũ fruct⁹
comederit etiam exercitent᷑ resoluent᷑ aquositates iste et

minuet̃ impedimentũ qđ ꝑ eas hñt. ¶ Scire quoq; de
bes ꝙ qum in sanguie phl̃a erit crudũ aut aquositas ꝓ
hibet ne cibi nutrimentũ cõpori adhereat. ¶ Opꝫ pͥte
rea vt q̃ fructꝰ comedit pꝰ ipsos incedat: deinde post ip
sos comedat aliq̃d ad hoc vt labant̃. ¶ Nutriẽtia vͦ q̃
aquositatẽ gñant ⁊ humorẽ crudum et chol̃aꝫ gñant fe
bres ꝓpterea ꝙ ea q̃ ex ipsis s̃t aquosa faciunt sanguinẽ
putrefieri: ⁊ q̃ ex eis s̃t viscosa ⁊ grossa ꝑpea ꝙ foramia
claudũt ⁊ ex eis chol̃ica iõ ꝙ corpꝰ calefaciunt ⁊ ꝑꝑ san
guinis acuitateꝫ qui ꝑ ea gñatur. ¶ Olera vͦ chol̃ica
qñꝫ multũ ꝯferunt in hyeme queãdmodũ q̃ ex eis s̃t insi
pida: qñꝫ multũ ꝯferunt in estate. Q̃ đ si alicui nc̃riuꝫ fu
erit nutriẽtia comedere mala paucis vicibꝰ ⁊ non freq̃n
tibus eis vtat̃ ⁊ cuꝫ eis misceat qđ sit eis ꝯ̃rium. ¶ Et
cui quidẽ res dulcis nocum̃tuꝫ pͥbet acetosa bibat sicut
acetũ ⁊ granata ⁊ sirupũ acetosum factũ ex vino acri et
cydonijs ⁊ his sil̃ia ⁊ vsum hẽat euãndi. Et cui acetosũ
nocuerit pꝰ ipsum mel sumat aut vinũ antiquꝫ: ⁊ hoc q̇
dem faciat ante maturationẽ ⁊ digõeꝫ: ⁊ sil̃r vnctuosi no
cumentũ pontico emẽdat̃ sicut s̃t castanee ⁊ grana myr
ti ⁊ siliq̃ de syria ⁊ alnabac ⁊ zazur ⁊ amaro sicut enula
muraba ⁊ salso ⁊ acuto sicut cauguamec ⁊ alleis ⁊ cepis
et ecõuerso. ¶ Q̃ũ vͦ alicꝰ corpꝰ mal̃ fuerit repletũ hu
moribꝰ cum subtilitate ipꝫ nutriẽtibꝰ laudabilibꝰ copio
se refice. Et illũ cuiꝰ corpꝰ ad resolueñ facile fuerit nutri
hũido qđ velocit̃ digerat̃. Gal̃. inq̃t hũidum nutriẽs est
qđ ab oĩbus q̃litatibꝰ est sepatũ: ⁊ est q̃si in sipidũ: qm̃ nꝫ
est dulce nꝫ acetosũ neq; amaꝝ neq; acutũ nꝫ ponticũ nꝫ
salsum. Raꝝ pͥt̃ea est magis tollerãs nutriens grossuꝫ
q̃ solidũ. ¶ Nutrientia quoq; sicca assidue comedere
fortitudinẽ cadere facit ⁊ colorẽ corrũpit ⁊ nãm siccat.
Et ex vnctuoso fit ociositas ⁊ aufert̃ desideriũ. ¶ Ex
fr̃o fit ociositas et subtilitas: et ex acetoso fit seniũ: et sil̃r
ex acuto ex salso fit st̃õ nocum̃tum et salsũ etiaꝫ ĩpedit o
culum. ¶ Amplꝰ qum vnctuosũ nutriẽs et ꝯueniẽs co
medit̃ post malũ nutriẽs corrũpet ipsum. ¶ Nutriens
quoq; viscosum est tardiꝰ ad descendeñ ⁊ sil̃r citroli cuꝫ
suis corticibꝰ velocius descendũt q̃ excorticati: ⁊ sil̃r pa
nis cũ suo furfure velociꝰ descẽdit q̃ cribellatus. ¶ La
boriosi pͥterea regimẽ qum subtiliat̃ ⁊ pꝰ rem comedit
grossam sicut rizũ cum lacte post famẽ acuit sanguinẽ et
fit vt ipse ebulliat vñ minutõis ꝓuenit necessitas: lꝫ paꝝ
sit ex quo fuit minutꝰ ⁊ sil̃r iram hñs. ¶ Scire pͥt̃ea
debes ꝙ dulce nutriẽs rapit nã anteq̃ maturescat ⁊ di
gerat̃ ⁊ corrũpit sanguinẽ. ¶ Nutriẽtiũ quoq; iudicia
qñq; fiunt ex ꝑte ꝯpõnis ipsoꝝ. ¶ Expimentatores nã
q; indi ⁊ alij iam dixer̃t ꝙ lac cum rebꝰ acetosis edeñ nõ
est: neq; pisces cũ lacte: qm̃ inde ad egritudines ꝑuenit̃
ꝑmanentes sicut lepra nꝫ cõedi dꝫ mest cũ raphãis neq;
carnibꝰ volatiliũ nꝫ sanguis pꝰ rizum cũ lacte nꝫ in pul
mento ponat̃ oleum aut res vnctuosa que ĩ eneo stetit va
se: nꝫ comedat̃ assatura q̃ fuit assata sup̱ prunas retim.
¶ Cibaria quoq; diuersa a duabꝰ impediũt ꝑtibꝰ. vna
eaꝝ est ꝑꝑ diuersitatẽ eoꝝ in digerẽdo: ⁊ qm̃ qđ ex eis ẽ
digestũ ei admiscet̃ qđ non ẽ digestum. Et s̃a qm̃ aliq̇s
plus põt comeder̃ ex vno cibario. In tp̃e quoq; antiqͦ
q̇ exercitabãtur iam fugier̃t ab hoc. ¶ Contẽti eni erãt
soliꝰ carnis comestiõe in mane ⁊ soliꝰ panis in cena. Et
in estate quidẽ melior comedẽdi hora exit que est fr̃ior.
Famẽ quoq; tollerare stomachũ qñq; malis replet hũo
ribus. ¶ Amplꝰ scire debes ꝙ alcubeb qum digerit̃
multi exit nutrim̃ti: sed tarde descẽdit ⁊ in mouẽdo mo
rã facit: ⁊ surabeꝫ ẽ nutriẽs bonũ: qũq; ĩ ipsa fuerit cepe
ventositates expellit: ⁊ qũ cepe nõ fuerit ꝯmouebit vẽto
sitates. ¶ Ex hoĩbus pͥt̃ea sunt q̇ putãt vuas post ca
pita assata vtiles existere: sed nõ ẽ queãdmodũ existiant
imo vehem̃ter sunt male ⁊ sil̃r nabit. Sed ⁊ comedẽda
sunt talia q̃lia sunt grana mali granati absq; suis ossibꝰ.
¶ Scire quoq; debes ꝙ tauiꝫ ẽ sicca ⁊ ventrẽ stringẽs
sed pullꝰ est hũidus ⁊ ventrẽ soluens. ¶ Ex gallis vͦ
assatis melior est q̃ in ventre hedi aut agni assat̃: qm̃ eiꝰ
cõseruat̃ hũiditas. ¶ Et etiã sciř debes ꝙ ius pulli ve
hement̃ tempat hũores ⁊ plus q̃ ius gallinaꝝ: sed tñ ius
gallinaꝝ est magis nutriẽs. ¶ Hedus pͥterea qũ fuerit
frigidus erit melior ꝑꝑa ꝙ eiꝰ q̇escit vapor. Et agnꝰ qũ
est cal̃us est melior ꝑpea ꝙ ipsiꝰ malus odor resoluit̃.
¶ Zebrabegi quoq; qum calefactis dat̃ non oꝫ vt sit ĩ
eo crocus: sed nõ calefactis ĩ eo eẽ dꝫ crocꝰ. ¶ Allues
quoq; lꝫ ex zuccaro fiãt sicut pheludeꝫ: male tñ sunt pro
pterea ꝙ oppilatões faciũt ⁊ sitim. ¶ Amplꝰ scire de
bes ꝙ impedim̃tum panis qũ non digerit̃ ẽ multũ. Sꝫ
carnis nutrim̃tum qum non digeritur est minus hoc.

¶ Capl̃m. viij. de regimi ne aque ⁊ vini.

Cum pl̃onibꝰ tẽperatis aq̃ ꝯuenientior est q̃ in
fr̃itatis fortitudie tempata exit: ⁊ cꝰ inflatio cũ
niue deforis fit pͥcipue si nix mala fuerit. Et ĩ
niue etiã mala hꝰi exit dispõ: qm̃ qđ ex ea resoluit̃ ner
uis ⁊ mẽbris anhelitꝰ nocumentũ facit ⁊ oĩbus interio
ribus: neq; tollerat eã nisi vehem̃ter sanguineꝰ: ꝙ si non
illico nocumentũ alicui fecerit s̃m longitudinẽ dieꝝ faci
et ⁊ qum ĩ annis ꝓcesserit. ¶ Empicoꝝ autẽ quidã di
xerunt ꝙ int̃ aquã putei ⁊ fluiis non est faciẽda ꝯiunctio
nisi qum vna eaꝝ descẽderit. ¶ Et aque quidẽ electio
nem iam demr̃auimꝰ ⁊ sil̃r emẽdationẽ eiꝰ que ex ea ma
la est: sꝫ tñ si aceto misceat̃ rectificat̃. ¶ Scias autẽ ꝙ
bibere aquã qum aliq̇s est ieiunꝰ ⁊ pꝰ exercitiũ ⁊ bal̃nea
tionẽ ⁊ ꝓprie ventre vacuo ⁊ sil̃r siti mẽdose nocturne
obedire queãdmodũ crapulatis accit ⁊ ebrijs ⁊ quꝫ nã
in digerẽdo studet facietate aq̃ iam sufficient̃ precedẽte
vehem̃ter est ĩpediens et si multa quidẽ fuerit necessitas
oꝫ vt aere fr̃o tẽperet̃ et collutõe oris ex aq̃ fr̃a. Deinde
si hoc nõ suffecerit cũ vase bibat stricti orificij: lꝫ hoc qñ
q; ebrio ꝯferat et nõ impediat̃ a potu aq̃ ieiunus. Q̃đ si
q̇s ieiunꝰ abstinere nõ pot̃it q̇n aquã bibat et ꝓprie post
exercitiũ bibat pͥus vinũ aq̃ cal̃a tẽperatũ. ¶ Et siti q̃
dem mẽdosa ĩpeditis scire dꝫ ꝙ dormire et sitim tollera
re ipsam sedat. Nã eni tunc mãm sitim resoluet et ꝓprie
qum int̃ tollerãtiã et somnũ ꝯiunctio fit. Q̃ũq; nã dige
stiua extinguet̃ ꝑꝑ potũ et obediẽtiã eiꝰ redibit sitis mẽ
dosa ꝑpea ꝙ hũor sitim faciẽs eleuat eã. ¶ Opõtet pͥ
terea ne sitim hñs mendosã aquã in gurgitando sumat: ĩ
mo sugendo. Multã quoq; aquã fr̃am bibere est malũ.
Q̃đ si vehement̃ nc̃riũ fuerit fit pꝰ sufficiẽtẽ comestiõeꝫ

Aqua tepida

¶ Amplꝰ aq̃ tepida nauseã fac̃. Et q̃ magis calefacta
est q̃ ista qum frequent̃ bibit̃ infirmat stõm: sed qum ra
ro bibit̃ stõum lauat et ventrẽ resoluit. ¶ Uinum vͦ al
bum et subtile calefactis ẽ meliꝰ: nõ eni capitis efficit do
lorem: sed fortasse hũectabit et dolorẽ capitis alleuiabit
q̇ ex stõi ardore ꝓuenit. Et loco quidẽ ipsiꝰ ponit̃ illud
qđ tortell̃ aut pañ clarificat̃: et ꝓpe qũ factũ fuerit dua

Nota

bus horis añq̃ bibat̃. ¶ Uinũ vͦ grossũ qđ est dulce ẽ
meliꝰ illi q̇ pinguis vult eẽ et fortis. Ab oppilatiõibꝰ tñ
eiꝰ sibi caueat. Uetꝰ autẽ rubeum est meliꝰ oppilatonẽ
hñti fr̃am et phl̃aticam. ¶ Et vinũ quidẽ post qđlibet
oĩum cibarioꝝ bibere est malum queãdmodũ hꝰ cãm iã
integre decl̃auimꝰ. Non gͦ bibat̃ nisi postq̃ ipsuꝫ fuerit

digestū ⁊ descēderit. ¶ Sup cibū vō mali chimi bibeř vinū dum comedit aut ante aut postꝗ digerit est malū qm̄ facit malū chimū in extrema corporis penetrare: et siłr sup fruct⁹ ⁊ ꝓprie melones. Et a puis quidē incipe meli⁹ est ꝙ̄ a magnis: sup cibū tn̄ duas brialas aut tres bibere non nocet ei qui consueuit ⁊ siłr sano p⁹ minutionē. ¶ Vinū preťea choła abundantib⁹ rubea ꝯfert: ꝓpea ꝙ cholerā rubeā vrinā ꝓuocando expellit. Et humidis ꝓpterea ꝙ huitates maturat. Et ꝗ̄tomagis eius odor fuerit bon⁹ ⁊ ipsum fuerit meli⁹ ⁊ saporis meliōis ⁊ magis ꝯferens. ¶ Vinū quoqꝫ est cibo bon⁹ penetrator i toto corꝑ ⁊ incidit phła ⁊ resoluit ipsū ⁊ cholerā rubeā i uria ⁊ aliis extrahit ⁊ cholerā nigrā labeř fač ⁊ facile exire ⁊ ei⁹ flectit nocumentū ꝑꝑ ꝯtrarietatē: ⁊ oēs resoluit nodos sine multa cał̄itate extranea. Et ipsi⁹ ꝗdē spēs in suo loco noiabim⁹. ¶ Ille autē c⁹ cerebꝝ fuerit forte non cito inebriabiť: nꝫ ei⁹ cerebꝝ malos vapores ascēdētes suscipit: neqꝫ ad ipsum ꝑuenit ex vino nisi ei⁹ ꝯueniēs calor: ⁊ ipsi⁹ tm̄ clarificať ingeniū ꝗ̄tum an̄ aliis vicib⁹ non clarificareť. Qui vō ab isto diuersus fuerit erit ei diuersuꝫ. Et ille quidē ꝗ in pectore debilitatē habuit ꝗa ei⁹ anhelit⁹ in hyeme coangustať vinū multū bibere non pōt. ¶ Ampli⁹ ꝗ multū vinum bibere voluerit comestiōe non repleať ⁊ diuretica in suo epulo pōat. Q̄ð si ex cibo aut vino repło acciderit ipsum euomat ⁊ hydromel bibat: ⁊ postea ipsuꝫ etiā euomat deiñ os suū aceto ⁊ melle abluat ⁊ facieꝫ aq̄ fr̄a. ¶ Et cui quidē vinum nocumentū fecerit ꝑ calefactionē in corꝑ ⁊ ignitum fuerit epar fit ei⁹ nutriens vbigr̄a. illud qð fit cum succo vue acerbe ⁊ ꝗ̄ eis siłanť ⁊ sint ea ꝗb⁹ post comestioneꝫ vtiť dum bibit talia ꝗ̄lia sunt granata ⁊ citri acetositas. ¶ Et ille quē ex ꝑte sui capitis ipedierit minuat ex ipō ⁊ qð est temꝑatum ⁊ clarificatū bibat: ⁊ ea quib⁹ p⁹ comestionē vtiť dum bibit sint talia ꝗ̄lia sunt cydōia. Q̄ð si in stō nocumētum fecerit ⁊ ipsum calefecerit comedat seia myrti torrefacti ⁊ paꝝ ex trociscis de cāfora sugat: ⁊ illud in q° est stipticitas ⁊ acredo. ¶ Et ille quidē ꝗ in stō patiť dolorē ex frīitate: vtať p⁹ comestionē dum bibit cipero ⁊ gariofił ⁊ corticib⁹ citri. ¶ Et tu ꝗdem scias ꝙ vinum vet⁹ est ꝗ̄si medicina ⁊ pauci exit nutrim̄ti. Nouum vō vinuꝫ ipedit epar ⁊ ad epaticā ꝑducit dysenteriam ꝑꝑ inflāmationē suam ⁊ ꝓpterea ꝙ facit ventrē. ¶ Et scias etiā ꝙ ex vinis illud est meli⁹ qð inť vetustateꝫ ⁊ nouitatem est eq̄le ⁊ est claꝝ qð ad rubedinē trahit bonum hn̄s odorē eq̄lis saporis: ⁊ qð neqꝫ ē acre nꝫ dulce. ¶ Et bonū quidē vinum qð ablutū vocāť est qð ita fit. Tres musti sumanť ꝑtes ⁊ aq̄ vna ⁊ ꝯmisceanť ⁊ coq̄ť quousqꝫ q̄rta ꝑs miuať. Q̄ð si alicui ex vini potatione mordicatio acciderit mala granata p⁹ ipsum sugat ⁊ aq̄ fr̄am ⁊ sirupum apsinthinū in mane: ⁊ balneū ingrediať postꝗ̄ aliq̄d paꝝ comederit. ¶ Scias preťea ꝙ mistuꝫ veloci⁹ inebriat ꝓpea ꝙ aq̄itas penetrat. ¶ Ampli⁹ sapiens sibi ꝓhibere dꝫ ne ieiun⁹ vinum bibat aut anꝗ̄ mēbra in hūectatis aq̄ reficianť: aut p⁹ motum fortē: qm̄ h̄ duo magnū cereb° faciunt nocum̄tuꝫ ⁊ neruis ⁊ ad spasmum ꝑducunt ⁊ ad amentiā aut in egritudie aut in tp̄e całō. ¶ Freq̄ns quoqꝫ ebrietas ē mala ꝗ̄ epiš ⁊ cerebri ꝯpłonez corrumpit ⁊ neruos debilitat ⁊ ad neruoꝝ egritudinem ꝑducit ⁊ apoplexiā ⁊ morteꝫ subitaneā. ¶ Vinum preťea multū in quorūdā stōis in malā cholerā rubeam ꝯuerteť: ⁊ i alioꝝ stōis in acetū puꝝ ⁊ eoꝝ amboꝝ nocum̄tum est magnū. ¶ Quibusdā vō visuꝫ ē ꝙ semel in mēse aut bis iebriari ꝯfert ꝓpea ꝙ vtutes alleuiat aiales ⁊ req̄escere facit ⁊ vrinā ꝓuocat ⁊ sudorē ⁊ supfluitatem resoluit. ¶ Et scias ꝙ mai⁹ nocumentoꝝ vini nō ē nisi in cereb°: ex ipso igiť nemo debile cerebꝝ hn̄s bibat nisi paꝝ ⁊ mistū. ¶ Et ei ꝗdē ꝗ vino ipleť meli⁹ ē vt ad vomendū festinet si facile fuerit: ꝙ si non aq̄ solā multaꝫ sup ipsuꝫ bibat aut cū melle. Et p⁹ vomitū in tina balneetur deiñ ex oleo multū inungať ⁊ dōmiat. ¶ Et pueris quidē vinū ad biben̄ dare est sic ignē igni addere i lignis debilib⁹. Sed seni ꝗ̄tum tollerare pōt da ⁊ iuuenib⁹ da ipsum tēꝑate. ¶ Regio preťea fr̄a vinū tollerat sed całamiñuit. ¶ Qui autē vino repleri voluerit cibo ñ repleatur nꝫ rem tunc dulcē comedat: sꝫ bibat tafeā vnctuosaꝫ ⁊ micas vnctuosas comedat ⁊ carnē pinguedine mistā ⁊ inungať ⁊ nō laboret: ⁊ p⁹ cibū qum bibere voluerit vtatur amigdał ⁊ lentib⁹ salitis ⁊ cauguamec ð capparib⁹ ⁊ si comederit caules coctos cū carne ⁊ oliuas de aq̄ ⁊ eis siłia ꝯfert ei ⁊ iuuabit in biben° vinum. Et siłr oē qð vaporē alleuiat sicut semē cauliū ð syria nabathi ⁊ cyminum ⁊ ruta sicca ⁊ calamentū et sal napticus et ameos. Nutriētia preťea in quib⁹ est viscositas et ꝯglutiatio vaporem igrossant. Et he quidē sť velut res vnctuose dulces viscose: qm̄ ebrietatē ꝓhibent: lꝫ non multū recipiāt vinum ꝓpa ꝙ tarde penetrāt. ¶ Ebrietatis autē velocitas est aut ꝓpter cerebri debilitatē aut ꝑꝑ multos hūores ꝗ sunt i eo aut ꝑꝑ vini fortitudinē aut ꝓpť cibi paucitatē aut ꝑꝑ regis malitiaꝫ in ipso aut i eo qð cum ipso ꝯtinuať. Et ei⁹ quidē ꝗ propť cerebri debilitatē est: medicatio est rheumatismi antiꝗ sedatio ex epithimatib⁹ in ca° i° noiatis et ne ex eo bibať nisi paucū. ¶ Sirup⁹ ꝗ ebrietatē tardat succi alboꝝ cauliuꝫ ꝑs vna et succi granatoꝝ acriū ꝑs vna et aceti ꝑs media sumanť et ferueāt ebullitionib⁹ aliꝗb⁹ et sumať inde anꝗ̄ vinū bibať. ℥. i. Sumanť etiā grana sał et rute et cymi nigri et siccenť et comedať inde granū p⁹ granum. ¶ Sumať et semē caulium ð syria et cyminū et amigdale amare excorticate et ramn⁹ et apsinthiū et sal naptic⁹ et ameos et ruta sicca et sumat iñ in potu ꝗ całitatis nocumentū non timet duaꝝ. ʒ. pond⁹ cum aq̄ fr̄a ieiun⁹. ¶ Ex eis preťea que ebrii remouēt ebrietatē est vt ei ad biben̄ deť aq̄ et acetū multis vicib⁹ aut aq̄ almasal aut raib acetosuꝫ: et fiat vt ipse odoret cāforā et sandalū et sup ipsi⁹ caput ponanť infrīantia reꝑcussiua sicut oleū rosaceū cum aceto ð vio ⁊ Ebrietatis vō sanationē in ꝑticularib⁹ noiabim⁹. Q̄ð si ꝗs cito sine aliq° impedim̄to inebriari voluerit in suo vino ifundat vsnee aut lignū aloes indum. Et ꝗ fortiť vult ebrietatē incurreř iō vt membꝝ medicatōe dolorē faciēte saneť in suo vino aq̄ lolii ponat aut sumat fumiterre et opii et hyusꝗami an̄. ʒ. s. et nucis muschate et galie muschate et ligni aloes crudi ana. ʒ. i⁹. sextā et iñ ad biben̄ deť in vino ꝗ̄tum est ei nēriuꝫ aut hyusꝗamū nigꝝ cum corticib⁹ mandragore i aqua coquať donec rubea fiat et eam vino admisceat.

¶ Caplm̄. ix. de somno et vigiliis.

De ꝯmone cāe somni nālis et subet et ꝯtrarioꝝ ipsoꝝ et vigiliaꝝ et insōnietatis et ꝗd facien̄ sit in medicādo vnūqð eoꝝ et i remouendo ipsuꝫ qum fuerit ipediens ⁊ ꝗd vnūqðqꝫ eoꝝ sigificet et reliꝗ ab eis iā in suo loco parūp ꝑmisim⁹ ⁊ in medicatōe particulari adhuc dicem⁹. Sꝫ qð in h° loco dicēus est ꝙ sōnus tēꝑerat⁹ vtutē nālē potentē efficit ꝑficiēdi suas opōnes et est aialē vtutē quiesceř faciēs ⁊ in ei⁹ subā augm̄tuꝫ ꝑbēs ita vt fortasse redeat ꝓpea ꝙ laxat ad ꝓhibēdā spūs ꝗ̄liscunqꝫ fuerit resołonez et ꝑꝑ hoc digerit cibum

ſm digões noĩatas: ⁊ ſuccurrit cuȝ eo debilitati q̃ accit ex ſpẽbus reſolõnis q̃ eſt ex fatigatiõe aut coitu aut ira aut reliq̃s ab iſtis. ¶ Sõnus pꝛeťea tẽperat⁹ qum hũo rum iuenit eq̃litatẽ in q̃titate ⁊ q̃litate eſt hũectanſ ⁊ ca lefaciens ⁊ eſt res magis ꝓficiens ſenib⁹: qm̃ in eis hui tatẽ ꝯſeruat ⁊ ipſã eiſ reducit: ⁊ ꝓpť h⁹ dixit Gal. Come do q̃q; nocte olera ex lactucis facta cũ arõatib⁹. Ex la ctucis quidẽ ꝓꝑea q̇ dormire faciunt. Et cũ aromatib⁹ ad emendandã eoꝝ frĩitatẽ. Et dixit q̇a ego ſum nunc di ligens ſomnũ: nã ego ſuȝ nunc ſenex ⁊ ꝯfert mihi huitas quã ſõnus mihi facit. Et hoc quidẽ eſt regim̃ ꝯueniens ei cui rebellat ſõnuſ. Et ſi ꝑmittať vt ipe balneeť poſtq̃ cibi quẽ ſũpſerit ꝯplebiť digõ ⁊ ſuꝑ ipſi⁹ caput multa a qua calďa ꝓijciať erit h⁹ ꝯueniens adiutoriũ. ¶ Regim̃ v̇o hoc forti⁹ in medicationib⁹ noĩabim⁹: ſani g⁹ de re ſõ ni cogitare dẽnt vt ipſi⁹ tẽperate exhibeať ⁊ ĩ ſua hõa ⁊ nõ ſuꝑflue ⁊ ab ĩpedimẽto ſibi caueant q̇ cerebris ĩpo rũ ⁊ oĩbus ſuis v̇tutib⁹ affeřt vigilie. ¶ Hõ pꝛeťea mul totiens vigilare cogiť ⁊ ſõnuȝ a ſe repelleȝ tioꝛe ſincopiſ ⁊ caſus v̇tutis: melioꝛ quoq; ſõnus eſt ille q̇ eſt ꝓfunduſ Et melioꝛ ſiľr ſõnus eſt ille q̇ ꝓuenit poſtq̃ cib⁹ a ſuꝑio ri ventre deſcẽdit ⁊ p⁹ quietẽ ei⁹ q̇ forſitan ſequiť ipſũ ex inflatõibus ⁊ rugitib⁹: qm̃ dormire ſuꝑ hoc multis ĩ pedit modis: imo non ſapit neq; ꝯtinuať ab iſtabilitate et reuolutõe de laťe in lat⁹ ⁊ eſt ĩpediens ⁊ cũ ſuo ĩpedi mẽto nocet dormiẽti. Quaꝑꝑ ſi deſcẽſus tardauerit pa rũper icedere dȝ poſtea dormiat. ¶ Ampli⁹ ſuꝑ vacui tatẽ dormiȝ eſt malũ ⁊ v̇tutẽ deijciens ⁊ ſuꝑ replõnẽ añ q̃ a ſuꝑioꝛi vẽtre fiat deſcẽſio eſt malũ: qm̃ non erit pꝛo fundus: imo erit cũ reuolutõe de latere ĩ latus. Nũ eiȝ nã ĩ ipſo ſollicitať cũ eo q⁹ ſollicitari ſolet ĩ hoꝛa ſõni ex digõe deferrẽs exꝑgefactio ⁊ diſturbans eã retroducit ⁊ fit nã ſtupida ⁊ corrũpiť digõ. In die quoq; dormire eſt malũ: gñat eni egritudĩes hũectãtes ⁊ rheumatiſmoſ ⁊ corrũpit coloꝛẽ ⁊ gñat ſplenez ⁊ laxat neruos ⁊ efficit pigritiã ⁊ debilitat d̄ſideriũ ⁊ gñat aꝑata ⁊ febꝛes freq̄n ter. ¶ Et ex cãis ſuoꝝ nocumẽtoꝝ eſt vt cito iterrũpať ⁊ nãȝ ab eo in q⁹ erat ſtupidã reddat. ¶ Ex ſõni aũt no cturni bonitatib⁹ eſt q̇ eſt ꝯtinuus ⁊ ꝓfundus: lȝ q̇ ĩ die dormire ꝯſueuit ipſũ ſubito interũꝑe non dȝ abſq; oꝛdie ¶ Sȝ q̃ ex figuris ſõni ẽ melioꝛ eſt vt ſuꝑ dextꝝ icipiat latus ⁊ deinde ad ſiniſtꝝ reuoluať. Nõ ſi ei⁹ inceptio ſu per ventrẽ fiat auxiliũ fert ſatis magnũ ĩ digerẽdo ꝓpte rea q̇ caloꝛẽ retinet nãlem ⁊ ipſũ ꝯpꝛehendit q̃re augeť. ¶ Reſupine aũt dormire eſt malũ ⁊ ad malas pꝛeꝑanſ egritudines ſicut apoplexiã ⁊ phreneſim ⁊ incubũ: qm̃ ſuꝑfluitates ad poſterioꝛa decliare facit ⁊ retineňť et ꝑ ſuos nõ incedũt cannales nãles q̇ ſunt ab ãterioꝛib⁹ ſic nares ⁊ palatũ. Et ſõnuȝ q̇ reſupine fit ſolẽt icurreȝ ĩfir mi debiles ꝓpter illud q̇ muſcuľ eoꝝ accit ex debilita te ⁊ eoꝝ mẽbꝛiſ: ⁊ q̇a vnũ lat⁹ aliud ferre non põt: imo ci to reſupini voluunť: qm̃ dorſũ latere fortiuſ exit. ¶ Et ꝑꝑ hoc aperto oꝛe dõmiũt pꝛopť debilitatẽ muſculoꝝ q̇ bus mandibule ſtringunť. Et hoc quidẽ in libꝛis ꝑticľa ribus capitulũ hȝ integꝝ.

¶ Caᵐ. x. d̄ eo q̇ ab h⁹ loco ad poſťioꝛa reſeruãdũ ẽ.

Quod ab hoc loco ad poſterioꝛa reſ̄uare debe mus ex eo q̇ hic dici ſolet eſt coit⁹ ⁊ ipſiuſ tẽ peramẽtũ ⁊ emẽdatio ĩpedimẽti ei⁹. Et noſ q̇dẽ ad poſterioꝛa reſ̄uabius loq̇ de eo ĩ libꝛis ꝑticularibuſ. ¶ Ex eo q̇ hic etiã dĩ eſt res medicinaꝝ ventrẽ ſoluẽ tiũ ⁊ ablatõis ĩpedimẽti eaꝝ: ⁊ nos quidẽ in q̇buſdã eoꝝ reſ̄uabius ſermonẽ ad nr̃as dcões de medicationib⁹ et in q̇buſdã eoꝝ ad ſermones nr̃os de medicinis ventrem ſoluentib⁹. ¶ Verũtñ dicẽus q̇ ſanitatis ꝯſeruatoꝛ vti dȝ euãtione q̃ fit cũ ſolutis ⁊ diureticis ⁊ ſudoꝛẽ ꝓuocã tibus ⁊ ſputũ ꝓducentib⁹. ¶ Et mulieres q̇dẽ cũ men ſtrua ꝓuocãtib⁹ ex eo q̇ mõ d̄cľabim⁹ ⁊ te ſcire faciem⁹.

¶ Caᵐ. xi. de ꝯfoꝛtatõe mẽbꝛoꝛuȝ ⁊ coꝛpoꝝ debiliũ ⁊ ĩ pinguatõe ⁊ magnificatõe coꝛpoꝛiſ vel carniũ ipſoꝝ.

Membꝛa debilia ⁊ ꝑua ꝯfoꝛtanť ⁊ augm̃tanť: ĩ eo quidẽ q̇ adhuc in tp̃e exit augm̃ti ⁊ ĩ tp̃e vl tio augmẽti fricatõe tẽꝑata ⁊ exercitio aſſiduo q̇ ſit in eis ꝓpꝛiũ deiñ ẽpľo ex pice. ¶ Retẽtio quoq; anhelit⁹ in hunc ingrediť mõȝ ⁊ pꝛope qũ mẽbᵐ pectõi ⁊ pulmõi fuerit viciñ v̇bigꝛa. ꝑcipiẽus illũ paꝝ ꝑcurre re q̇ crura hȝ gracilia poſtea tẽperatã ei adhibebim⁹ fri cationẽ: deiñ ex pice empľȝ appõẽus: poſtea ſ̄ᵃ die frica tionẽ cuſtodiem⁹ ſicut erat ⁊ 3ᵃ ſiľr ⁊ augm̃tabius exerci tiũ niſi ãplitudis venaꝝ appuerit ſigificatio ⁊ deſcẽſiõis materieꝝ: qm̃ tioꝛ tunc erit in vnoquoq; mẽb⁹ ne aꝑa ac cidat ⁊ nocum̃tuȝ ex replõne veniẽs q̇ eſt ipſi pꝛopꝛiũ q̇ẽadmodũ timenť hic varices et elephantia. ¶ Nuȝ g⁹ aliq̇d h⁹gñis apꝑuerit minuem⁹ ex exercitio q̇ ꝑus ĩ iuntũ fuit et ex fricatõe deinde faciem⁹ ipſũ q̇eſcere et re ſupinũ iacere et eleuabim⁹ mẽbᵐ illud v̇bigꝛa. vt in 1⁹ q̇ hȝ crus ſiccũ ꝑ pedẽ ſuũ et fricationẽ faciẽus ꝓpꝛie cõ uerſaȝ. ſ. poſtrẽo ad radicẽ. Nõ ſi voluerius hoc efficeȝ in mẽbꝛo q̇ ſit iuxta mẽbꝛa anhelit⁹ ſitq; v̇bigꝛa. pectuſ ligabius q̇ eſt ſub eo ligatura q̃ in ſtringẽdo ſit media et in latitudine eq̃lis: poſtea pꝛecipiẽus ei vt vtať exerci tio manuũ et foꝛtis anhelit⁹ emittẽdo voces et clamoꝛeȝ magnũ et fricatõe leui. ¶ In libꝛis pꝛeťea particľarib⁹ ꝑueniet ad te q̃liter h̄ ſũma exq̇ſite diuidať. Illud igiť ĩ libꝛo decoꝛatõis ꝯſiderabis ſi de⁹ voluerit.

¶ Caᵐ. xij. de laſſitudine q̃ ſequiť exercitia.

Laſſitudis ſpẽs ſunt tres q̇b⁹ addiť q̃rta. Et mõi q̇b⁹ accit ſunt duo. Ei⁹ v̇o ſpẽs ſũt tres vlceroſa extenſiua et aꝑoſa. Et 1ᵃ quidẽ q̃ hic addiť eſt laſſitudo q̃ vocať deſiccatiua et areſactiua. ¶ Vlceroſa igĩ eſt laſſitudo ex q̃ qui eã incurr̃t in ſuꝑficie coꝛpoꝛis tact⁹ vlceꝝ ſiľitudinẽ ſentiũt et in cutis ꝓfundi tate et oꝛificijs pꝛofũditatis ipſi⁹: et eſt qũ hoc ſentit qñ ipſe tangiť: et eſt qũ hñſ eaȝ ſentit illud in ſuo motu. Et eſt qũ ſentit q̃ſi puncturã ſpinaꝝ et abhoꝛret mot⁹ ita vt extenſiões alaꝝ etiã extendanť cũ debilitate. Nũq; foꝛ tioꝛ fit accit ei hoꝛripilatio. Et qũ augm̃tať accit ei tre moꝛ et febꝛis. ¶ Et ipſi⁹ quidẽ cã eſt multitudo ſuꝑflui tatũ ſubtiliũ et acutaꝝ et liq̃factio carniſ et adipis pꝛopť mot⁹ foꝛtitudinẽ. ¶ Et ad vltimũ hũoꝛes mali q̇ ſi per venas diſcurrerẽt bon⁹ ſanguis q̇ eſt in venis corrũꝑeť. Et ꝑꝑea q̇ ad partẽ cutis declinaueřt minutũ fuit nocu mẽtũ. Min⁹ nãq; malũ q̇ efficere pñt ẽ vt hoc laſſitudiſ gen⁹ accidat et ſi parũper moti fuerint accidet hoꝛripila tio. et ſi plus moti fuerint accidet tremoꝛ. Et eſt etiã qũ hũoꝛes acuti ab iſtis ſeparanť et crudi remanẽt in veniſ Et eſt etiã qũ crudi in carne exñt. ¶ Extenſiuã v̇o hñſ ſentit ſuũ coꝛp⁹ q̃ſi fractũ et ſentit caloꝛẽ et extenſionẽ et abhoꝛret motũ vſq; quo abhoꝛreat reſupinãdo ad poſte rioꝛa flecti et pꝛope ſi ex laboꝛe fuerit. Et ipſa quidẽ ẽ ex ſuꝑfluitatib⁹ retẽtiſ in muſcuľ que tñ bone exñt ſubẽ et non eſt ĩ eis moꝛdicatio aut ex vẽtoſitate. Inť eas v̇o exit ſeꝑatio cũ diſpõe leuitatiſ et grauitatis. Et ipa etiã multotiẽs accit ex ſõno nõ ꝯpleto. ¶ Nũ eni p⁹ ſõnuȝ accit ꝯpletũ alia eſt ibi diuerſitaſ q̃ ſpẽꝝ peioꝛ eſt. ¶ Et q̇ ex ea peioꝛ ẽ qũ muſculoꝝ villi ſ̄ȝ rectitudinẽ tendũť

¶ Aposa aūt lassitudo est vt corpꝰ sit solito calidiꝰ ⁊ sit inflato siłe in magnitudīe sui ⁊ colore: ⁊ accit ei nocumē tum qū tangit̄ ⁊ mouet̄ ⁊ sentit eiꝰ extensionē. ¶ Lassi tudo autē desiccatiua ⁊ arefactiua est dispō ꝑ quā sentit hō i suo cor̄ ac si fricaret̄ ariditate sup̄flua. Et ipsa q̇dē accit aut ex multo exercitio cū bono chimo: aut ex redi tione asp̄a. Et q̄n̄qꝫ etiā accit ex siccitate aeris ⁊ ex dimi nutione nutrimēti ⁊ ex multo ieiunio. ¶ Modi aūt qui bus accit lassitudo sīt duo. Et ipsi q̇dem sīt q̇a lassitudo aut acrit ꝑꝑ exercitiū ⁊ h̄ est magis secura cꝰ sanationis via modū hꝫ q̇ ei est propriꝰ. Aut accit ex se ⁊ h̄ quidē egritudis est añcessio cꝰ sanatōis via ꝓpriū hꝫ mōꝫ q̇ si bi propꝰus est. Et est etiā qū vna alij̄ ꝯiungit̄ ſm suarum materieꝝ ꝯpōeꝫ aut ꝑ se ipsas aut ꝑ exercitiū. ¶ Nūqꝫ simpliciū noueris regim̄ illud mouebis ſm regulā quaꝫ tibi dicā. Et hoc est ꝙ in ꝑmis oꝫ te maiorē hr̄e sollicitu dinē de re q̄ maiorē incurrit terrorē regendo illud etiā qꝺ est sub ea. Et fortasse qꝺ magis terrefacit magis ē ter refaciens ꝓpter tres res: aut propt̄ fortitudinē aut ꝓpt̄ nobilitatē aut ꝑꝑ subāꝫ. ¶ Nūqꝫ in eo qꝺ oꝫ ex istis ꝯ ditionibꝰ due aut tres ꝯiungent̄ erit hoc magis terrefa ciens: nisi vna q̄ remanſit duabꝰ fortior fuerit adeo vt ip sis resistat v̇bigīa. lassitudo nāqꝫ aposa fortior est ⁊ nobi lior vlcerosa: sꝫ si vlcerose subā a tēperam̄to ⁊ cursu nāli valde fuerit remota duobꝰ apose mōis ꝑꝑ nobilitatē et fortitudinē resistet ⁊ ꝑmittet̄ sup̄ ipsaꝫ. Si v̇o non valde remota fuerit aposa sup̄ ipsaꝫ ꝑmittet̄.

¶ Caᵐ. xiij. de alicibus ⁊ oscitationibus.

Alices sunt propt̄ sup̄fluitates q̄ in muscul̄ cō gregant̄. Et propt̄ hoc multū accn̄t post sōnū Nūqꝫ hūores illi plus abundauerit fiet horri pilatio ⁊ tremor: ⁊ qū plus exercuerint facient febrem. ¶ Oscitatio v̇o moꝰ est alicū q̄ accit in mandibularū muscul̄ ⁊ thoracis. ¶ Nūqꝫ sanis in ꝑmis absqꝫ cā ac ciderit ⁊ nō in hora qum multa fuerit erit malū. Et que q̇dem est ex ea melior est illa q̄ est pꝰ finē digōnis qm̄ est propt̄ sup̄fluitatū expulsionē. Et est etiaꝫ qum alices ⁊ oscitatiōes efficiunt frigꝰ ⁊ cutis spissitudo ⁊ pauca reso lutio ⁊ exꝑgefactio a sōno añq̄ ꝯpleat̄ ⁊ exp̄sio ꝯpmēs Vinū v̇o ad mediū temperatū alicibꝰ ⁊ oscitationibꝰ est cōueniens qū non est ibi alia prohibens cā.

¶ Ca. xiiij. ꝺ medicanᵒ lassitudinē ex exercitio ꝓueniētē

Dicemꝰ ꝙ studiū ip̄endere in medicādo lassitu dinē est a multis securari egritudinibꝰ ex q̇bꝰ sunt febres. ¶ Opꝫ autē vt qū lassitudo vlce rosa apꝑuerit ex exercitio minuat̄ si ipsum fuerit cā ⁊ si cū ea multitudo fuerit hūoꝝ expellant̄. ¶ Nꝺ si breuis tp̄is fastidia affuerint ipsoꝝ nocum̄to succureñ erit cum fame ⁊ eūatione ⁊ resołone eiꝰ qꝺ ꝑuenit ad ꝑtem cutis cū fricatōe multa ⁊ leui cū oleo in qᵒ non sit ponticitas. Et in die tertio reditōis fiat exercitiū. Et nutriat̄ ipse in die ꝑmo ex eo qꝺ ꝯsueuerat in q̄litate: sꝫ ex q̄ᵗitate mi nuat̄. Et in die tertio hūectantibꝰ nutriat̄: ⁊ si vene fue rint mūde ⁊ phł̄a crudū in adipe fuerit intestinoꝝ frica tio ipsum q̄n̄ꝫ maturat et ꝓprie qum calefacientiū medi cinaꝝ ad ipsuꝫ penetrauerit v̇tus. ¶ Oleū preł̄ea ꝺ sa licibꝰ in hoc multū ꝯfert ⁊ oleū de aneto ⁊ camemilla ⁊ his silibꝰ ⁊ apozima radicū sicle ⁊ eiꝰ oleū in istꝛo dupli ci ⁊ vnguentū ex radicibꝰ malue ⁊ oleū de radicibꝰ cucu meris asinini ⁊ briōie ⁊ oleū de vsnee ⁊ oē oleuꝫ in quo vsnee recipit̄. ¶ In lassitudis autē extensiue medicatio ne ītentio est lassare illud qꝺ induruit fricatiōe leui cale faciente in sole ⁊ aq̄ tepida balneari ⁊ in ipsa lōgo mora ri tp̄e. Et si in soliū alia vice aut duabꝰ descēderit i die erit ꝯueniens ⁊ pꝰ vnāq̄qꝫ inungant̄ balneationē. Nꝺ si necesse fuerit ꝑꝑ venaꝝ abstersionē ⁊ ꝑpea ꝙ oleū i eis siccat̄ ad inungendū oleo redire fiat ⁊ nutriente hūido nutriat̄ etiā pauce q̄ᵗitatis: qm̄ plus indiget nutrimēti paucitate q̄ vlcerosa. Et hāc quidē lassitudinē resoluit exercitiū ⁊ mūdificat. Nꝺ si ꝑ se acciderit ꝑꝑ grossas su ꝑfluitates necesse erit eas eūare. Et si fuerit ꝓpter cām ventositatis extēdentis resoluet eā tale q̄le est cyminū et carui ⁊ anisuꝫ. ¶ In ieiunio aūt in aposaꝫ lassitudinē re gendo est tres res lassare qꝺ extensuꝫ fuit ⁊ qꝺ calefcūꝫ infr̄are ⁊ sup̄fluitatē eūare. Et hoc q̇dē ꝯplet̄ oleo mul to tepido ⁊ fricatōe vehemēter leui ⁊ ꝓlixa mora in aq̄ que parūper ad cał̄itateꝫ declinat ⁊ quietē. ¶ In arefa ctiua v̇o nil de regīe sanoꝝ mutet̄ nisi ꝙ oꝫ vt aq̄ in q̄ bal neat̄ sit maioris cał̄itatis: qm̄ in aq̄ vehem̄ter cał̄a ē qꝺ inspissat cutē ⁊ non est eiꝰ impedim̄tū sicut īpedimentuꝫ aquaꝝ fr̄aꝝ: qm̄ cū eo qꝺ īspissat est in eis ābiguitas ma la ⁊ fr̄itatis ipsoꝝ penetratio in corpore qꝺ iam siccatū fuit ⁊ est qū sue mał̄iei cā est cutis ipsiꝰ raritas: imo hoc est ſm pl̄m. ¶ In die autē ſo reductōis exercitio leuit̄ ⁊ subtilit̄ vtat̄ ⁊ balneo ſꝫ dispōeꝫ diei pᶜ: deiñ precipia tur ei vt aq̄ fr̄am subito ingrediat̄ q̄tenus cutis eiꝰ inspis setur ⁊ sit eiꝰ resołō pauca: ⁊ cū hoc ꝯseruet̄ ipsiꝰ huitas ¶ Obuiabit nāqꝫ aq̄ corpori in quo est tm̄ cał̄itatis ꝙ resistat ipso iā inspissato. ¶ Et iste quidē due cāe ad iui cem se iuuant i remouēdo nocum̄tū frigoris ipsiꝰ: ⁊ pro prie qū submergit̄ subito ⁊ egredit̄ ⁊ ñ morat̄: qm̄ cuꝫ mora nulla est securitas. Ipse preł̄ea nutriat̄ mane in fi ne ꝑme hore cibo hūectāte pauco: iō vt ipse alia vice iu xta noctē fricari possit ⁊ tunc cenā tardet. Studiū quo qꝫ adhibeat̄ in expellēdo sup̄fluitates ab eo fricatiōe o lei de salicibꝰ cū quo ventrē suū non tangat nisi lassitu dinē in muscul̄ sui ventris sēnſit: qm̄ tūc illos leuit̄ vnge re ꝯuenit. Et eiꝰ nutriēs sit largiꝰ ⁊ in eo procedat cauē do ne eiꝰ nutrimentū sit multe cał̄itatis. ¶ Ampliꝰ oēꝫ lassitudinē cuiꝰ cā est motꝰ dimittere qū eiꝰ signū incepit prohibet ne accidat: postea reuersiōis exercitio vtat̄ vt motꝰ temꝑatꝰ ad cutē māa expellat ⁊ eas fricatio resol uat q̄ sit int̄ illos motꝰ i ipsoꝝ ꝯsistētia. ¶ Dispō preł̄ea ipsiꝰ balneationē exꝑiat̄ naꝫ si ex balneo accidat ei tre mor tūc res terminū ꝑtransiuit q̄ᵗomagis si febrē gñaue rit: qm̄ tunc nō est balneādus imo eūandus ⁊ eiꝰ ꝯpł̄o ī ctificanda. Nꝺ si nihil eoruꝫ ex balneo accit erit ꝯferēs qū eiꝰ aq̄ fuerit temꝑata. Nū autē in eiꝰ venis crudi fu erint hūores in ꝑmis lassitudo erit regēda cū eo qꝺ opꝫ postea studeñ erit in eo qꝺ crudos maturat ⁊ subtiliat ⁊ expellit hūores. Et si multi fuerit tūc q̇es erit i iungēda ⁊ exercitiū dimitteñ: qm̄ q̇es est magis digerēs ⁊ minu tionē relinq̄t: qm̄ ſm pl̄m mundū expellit ⁊ crudū dimit tit. ¶ Venter quoqꝫ eiꝰ ante maturationē non est soluē dus: qm̄ hoc non ꝯfert: imo damnū infert. vrinā v̇o pro uocare nō nocet ei. Sꝫ res multū calefaciens nō est ei danda quoniā crudū hūoreꝫ in cor̄ diffundi faciet. Sit qꝫ eiꝰ opō leuit̄ ⁊ cū q̄ᵗitate eq̄li. ¶ In eiꝰ preł̄ea nutri entibꝰ ponēda sīt piꝑ ⁊ capꝑis et zinziber ⁊ acetū ꝺ cap paribꝰ ⁊ acetū de allis et acetū de alstrāguat: et corpōa etiā ipsoꝝ et iagueris scita ſꝫ mensurā. ¶ Post matura tionē autē et apꝑitionē hypostasis in vrina et maturatio nem pl̄m da ei vinū vt maturatō ꝯpleat̄ et fiat vrine pro uocatio. Sitqꝫ eiꝰ vinū qꝺ subtile est et claꝝ et vomituꝫ non faciat.

Ca. xv. ꝺ alijs dispōibꝰ q̄ sequūt̄ exercitiū et reliq̄ ab eo.

PRius loq̄mur de istis dispo͠ibꝰ. Postea muta bimꝰ nos ad regeñ lassitudinē q̄ venit ꝑ se. Et ex istis q̇dē est raritas q̄ corpori accit. Et acci dit multotiēs ex fricatōe pauca ⁊ balneo. Ipsa v̊o ē me dicāda fricatiōe sicca ad duritiē paꝝ declināte ⁊ cū oleo stiptico. ¶ Et ex eis est spissitudo q̄ ex frītate accit aut ex re stiptica aut ex ml̄titudine sup̄fluitatū: aut ex earū grossitie aut eaꝝ viscositate. vñ ꝓueīt vt i poris cutis ɔti neant. Aut erit spissitudo cā exercitij qđ ipsos ex ꝓfun do extraxit nō exn̄tibꝰ ibi cāis añcedentibꝰ: aut erit eius cā locꝰ puluerulentꝰ: aut fricatio fortis ⁊ dura. ¶ Illiꝰ aūt q̄ est ex frītate ⁊ stipticitate signū est coloris albedo ⁊ calefactōis tarditas ⁊ sudor ⁊ corpōis reuersio ad ru bedinē qū adest exercitiū. Et hi quidē in balneis calīs sīt balneandi in q̇bꝰ de latere in latꝰ ⁊ super ventrē ⁊ supi ni reuoluant sup pauimentū eq̄lis calītatis donec sudēt ⁊ inungant oleis subtilibꝰ calīs ⁊ resoluentibꝰ. ¶ Illo rū autē q̄ ad hoc deueniūt ex exercitio signū est ꝙ ñ hñt hoc signū ⁊ resudat cutis: ⁊ ipsi quidē medicādi sīt expl̄ sione si ibi fuerit sup̄fluitas: postea regimē adhibeat qđ resoluat ex balneo ⁊ inunctōe. ¶ Qui v̊o i hoc incidūt ex puluere aut ex forti fricatōe magis ē eis balneū nc̄riū q̄̄ inunctio ex oleis. Et ipsi quidē fricatōe molli vti de bent añ balneū ⁊ post ipsū. ¶ Est quoq̄ qū accit eis pꝰ sup̄fluū exercitiū cū pauca fricatōe debilitas cū raritate Et ē qū accit etiā ex sup̄fluo coitu ⁊ ex balneo freq̄nter Ipsi igr̄ medicandi sūt cū exercitio reuersiōis ⁊ fricatōe sicca q̄ ad duritiē trahit cū oleo stiptico. Et nutrientia comedant hūectantia pauce q̄titatis in calītate ⁊ frītate tēpata: aut q̄ parūp ad caliditatē trahant. Et silr̄ fiet si debilitas accit aut vigilie aut tristitia: aut accit siccitas in neruis. Qđ si istis acciderit malitia digerēdi cibū nō cōfert eis reuersiōis exercitiū: nꝫ aliqđ exercitioꝝ vllō. ¶ Est preter ea qū accit ex sup̄fluitate balneādi ⁊ mltitu dine comedēdi ⁊ bibendi ⁊ ociandi vt hō in suis mēbris hūiditatis sentiat sup̄fluitatē ⁊ ꝓprie i lingua ita vt opō nes mēbroꝝ ledat. Qđ si hoc ex cā fuerit añcedente in pticulari medicatōe ɔtinebit. Et si ex aliqͦ eoꝝ fuerit q̄ nūc ex ꝓximo noiauimꝰ sicut vino aut multa ociositate aut multa balnei hūiditate erit ei iniungeñ vt forti vtat exercitio ⁊ fricatōe aspa ⁊ sicca sine oleo: aut fricatiōe cū pauco oleo calefaciente. Sup̄flua aūt siccitas quā q̄ hꝫ sentit sua manu est ex gn̄e lassitudinis arefactiue. Et ipsius sanatio est eius medicatio.

¶ Caᵐ. xvi. de medicatōe lassitudīs ꝑ se venientis.

VLcerose quidēꝫ dispō cognoscēda est si hūor eam efficiens sit intꝰ in venis aut extra venas. Qđ aūt sit in venis ex fetore declarat vrine ⁊ ex dispōibꝰ nutrientiū preteritoꝝ: ⁊ ex hoc ꝙ sup̄fluitatū multitudo in venis gn̄ari solebat aut eaꝝ paucitas etiāꝫ velocitas expellendi eas a se: aut cui necessitatē medicā di eas faciebat. Et ex dispōe vini eiꝰ si erat claꝝ aut tur bidū. ¶ Et si he quidē sigificatōes appuerit declabit ꝙ i venis exn̄t: ⁊ si non extra. Qđ si lassitudo ex sup̄flui tatibꝰ est extrīsecis ⁊ fint vene interiꝰ mūde suffic̄ ei exer citiū reuersiōis ⁊ augm̄tū regis qđ in caͦ vlcerose dixius q̄ accit ꝓpter exercitiū. Sꝫ si alia diuisio fuerit nō cogi tes exercitare eū: imo fac eū ociari ⁊ dormire ⁊ eē fame licū ⁊ inunge ipsū sp̄ circa ventrē ex oleo ⁊ balneet cum aq̄ tempata si balneū tollerare potuerit fꝫ ɔditionē quā diximꝰ. Et nutriat ex eo qđ dixius: cꝰ tñ chimus sit bo nus qđ sit ex gn̄e eoꝝ q̄ sorbent: ⁊ sit illud i qͦ non est vi scositas nꝫ multū nutrimētū. Et hͦ quidē ē sicut ordeū et spelta ⁊ ex carne volatiliū ⁊ de sirupis sit sirupꝰ aceto sus cū melle ⁊ hydromel ⁊ vinū albū ⁊ subtile ⁊ hꝰi vinū ei non ꝓhibeas: qm̄ est maturās ⁊ ꝓuocans. verūtñ ipsi in p̄mis dare dēs in qͦ sit paꝝ acetositatis. postea ex eo mutet ad albū ⁊ subtile. Qđ si hoc regim̄ ei nō ꝓfuerit hūor ibi adest: supantē ergo eūa. Et si supans fuerit san guis aut cū eo fuerit sanguis minues eū: ⁊ si non ventrē solues: aut facies hoc ⁊ hoc fm̄ ꝙ tibi videbr̄ de sanguīe Tibi tñ caue ne aliq̇d hoꝝ facias si cognoueris ꝙ v̊tꝰ sit debil. ¶ Genus aūt hūoris cognosces ꝑ vrinā ⁊ sudorē ⁊ dispōeꝫ somni ⁊ vigiliaꝝ. Qūq̄ somnꝰ se remouerit te regente eū cū regie bono: erit significatio mala. ¶ Qđ si cognoueris ꝙ bonꝰ sanguis i cor sit paucꝰ ⁊ ꝙ hūores crudi sīt supantes fac eū q̇escere ⁊ da ei ad comedeñ ⁊ bi beñ rem q̄ subtiliet: ⁊ non des ei ad bibeñ rem q̄ multāꝫ hēat calītatē: sꝫ da ei ad bibeñ aliq̇d in qͦ sit icisio sicut si rupus acetosus d̊ melle. ¶ Qđ si tibi necesse fuerit in v̊ tute subtiliantiū augmentū prebere pone i illđ qđ come dit ⁊ in aq̄̄ ordei quā bibit paꝝ pipis. Et si nc̄ria fuerit diacyminū diatriōpipeon ꝓpter hūoꝝ cruditatē da ei si cut tibi videbr̄ añ comestionē aut pꝰ ipsā aut i tēpe dōmi tiōis: ⁊ sit eiꝰ mēsura cochliariū puū: ⁊ diacalam̄tū q̇dē non est bonū: qm̄ ptransit terminū in calefaciēdo. Si āt ꝓcerto scieris hūores crudos i venis non eē sꝫ i radica libꝰ ɔtineri mēbris fricationē adhibe ⁊ prope in matutis cū oleis laxantibꝰ. Et da ei ad bibeñ ex calefacientibꝰ vt ipsoꝝ calefactio ad cutē ꝑueniat ⁊ iniunge ei q̇etē longā postea fac eū aq̄ tēperate calīa balneari: ⁊ da ei ex diaca lamento absq̄ tiore: sꝫ tñ oꝫ vt sit añq̄̄ comedat ⁊ exerci tet. Qđ si pꝰ comestionē nc̄riūꝫ fuerit ei qđ stōm̄ iuuet non des ei qđ sit vehem̄ter penetratiuū sicut diacalamē tū sꝫ sicut diacyminū ⁊ diatrionpipeon: sitq̄ qđ ex quo libet eoꝝ dabis res modica aut diacydoniten. Et pōt q̇dēꝫ ē vt qđ ex diacydonitē dabis sit plꝰ eo qđ dabis ex illis postq̄̄ ɔsideraueris ne corpꝰ sit vehem̄tis caloris ac cidentalr̄ te dante ista. ¶ Istis p̄terea ɔfert oleo iungi ca memillino ⁊ anetino ⁊ amaracino ⁊ reliq̇s ab istis. Aut ɔfortet cū resina aut cū resina ⁊ duodecuplo ipsiꝰ olei. Qū autē scieris hūores in venis ⁊ foras sit eē esto de maiori sollicitꝰ ⁊ tñ minꝰ non dimittas. Qđ si hꝫ duo eq̄ lia fuerint p̄us itende ad digōeꝫ cū diatrionpipeon i qͦ si volueris adiunge petrosilinū cū folijs anisi ad hoc vt sit magis diureticū. Et si volueris admisce ei paꝝ diaca lamenti postq̄̄ minueris ex eo qđ accepit de diacymino ⁊ diatrionpipeon et ꝓcesseris in hoc fꝫ ordinē dōec ad vltimū mutes postremū eiꝰ cū diacalamēto et remaneat istud donec ad vltimū puꝝ remaneat diacalamētū. Qū autē illud qđ est i venis digeret et egrediet remanebit sollicituͦ eiꝰ qđ est extra venas diacalamentū quēadmo dū scis erit ad hoc ɔferens et ipediens pᵐ. ¶ Istos v̊o in q̇bus res due ɔiungunt ab oī re vehem̄ter trahēte ad exteriora aut iteriora custodire dēs. Quapp nō cito vo mitū eis dare dēs: nꝫ qđ ventrē inferius deponat nisi añ p̄miseris q̄ subtiliant et incidāt et maturēt. nꝫ etiā exerci tes eos. ¶ Qūq̄ lassitudo q̇euerit et color meliorabit et vrina maturabit fricabis eos multū et pauco exercita bis exercitio et ɔsiderabis si aliq̇d egritudis reuersū fue rit qm̄ tūc dimittes: et si nil reuersū fuerit duces eos ad suos vsus ordinate donec ꝑuenias ad illud qđ solebant vti ex balneatiōe et inunctiōe et fricatiōe et exercitio: et ad vltimū tandē vnguentoꝝ q̇bus vtunt v̊tute ɔfortata. Qđ si alicui istorū lassitudo reuersa fuerit cū sensu vlce roso redi ad tuū regim̄: et si absꝫ vlceroso sensu reuertit

pſuz cũ reuerſiõe rege. Et ſi miſte tibi aduenerit ſignifi
catões ⁊ fortis laſſitudo ſenſu pcepta nõ appuerit pmit
te eũ qeſcere. ¶ Laſſitudis autẽ extenſiue cã hec eſt re
pletio ſiue hũoris malitia. Et ei⁹ quidẽ medicatio i cor
porib⁹ male ꝯplõnis eſt minutio ⁊ regis ſubtiliatio. In
corpore vo ꝺ q° loqmur eſt ſubtiliatio ⁊ iciſio tm̃: poſtea
adiuuet cũ quib⁹ ꝺꝫ. ¶ A poſe aũt medicatio eſt ſuccur
rere cũ minutiõe ex vena q̃ ptinet mẽbro i quo eſt plꝫ laſ
ſitudis ⁊ in q° laſſitudiſ appuerit pncipiũ ⁊ ex mãice ſi ñ
inẽ mẽbra fuerit ineq̃litas. Et fortaſſe neceſſe erit ipſum
ſcꝺa die minuere: imo adhuc etiã in tertio. Ergo ipſũ i pª
die minue illico qñ apparet ⁊ nõ tardes illud ne in ipſo
infundant. Et in ſcꝺa die ⁊ tertia minue eũ i ſolis occaſu
¶ O pꝫ preſea vt ſit ei⁹ nutriens in die p° aq̃ ordei aut
ſucc⁹ ſpelte ſimplex: niſi acciderit febris. Sꝫ ſi febris ſu
pueniet aq̃ ordei ſola. Et die ſcꝺo ſit iſtud cũ oleo inſiãte
aut tempato ſicut oleo amigdalio. Et in die tertio ſit ſic
caro cũ lactucis aut cucurbitis aut maluis hortulanis
aut acetula ⁊ ex piſcib⁹ petroſis i taſea ⁊ in hac die q̃tũ
poſe fuerit a potu aq̃ prohibeat. ¶ Qñ autẽ in die 3° iã
non poſit tollerare nꝫ poterit cibũ bñ appetere ⁊ digere
re dabi ei hydromel aut vinũ albũ ſubtile aut tẽperatũ:
Et caue ne p⁹ has euãtiones ei tribuas q̃tũ eſt nẽrium
ex cibo ſubito: qm̃ cib⁹ indigeſt⁹ ad venas trahet trib⁹
mõis. Un⁹ eoꝝ erit qñ cib⁹ fuerit pauc⁹ ſtõus erit aua
rus ⁊ ꝯtrariã erit ei⁹ vtus retẽtiua vtuti epatis attracti
ue: ſed qñ mult⁹ fuerit nõ erit ex eo ſtõus auar⁹: imo for
taſſe attractiuã epatis iuuabit ſua vtute expulſiua: ⁊ ſilr
oẽ receptaculũ qꝺ eſt ibi pcedens ꝯpõe ei⁹ qꝺ eſt p⁹ ipꝫ
Et ſcꝺs eſt qm̃ mult⁹ nõ bñ digerit in ſtõ. Et terti⁹ qm̃
mult⁹ multũ venis tranſmittit nutrimentũ qꝺ vene etiaꝫ
digerere non valent.

¶ Caᵐ. xvij. ꝺ regie corpoꝝ quoꝝ ꝯplõnes ñ ſt bone.

Corpora iſta aut ſt quib⁹ ſupuenit error aut in
creatõe male fuerit ipedita. Et illa q̃dẽ quib⁹
ſupuenit error ſũt quoꝝ ꝯplõnes nãles ſt ꝯue
nientes ſꝫ acq̃ſiuerit ꝯplõnes malas in hora ppter lõguꝫ
errorẽ in regie donec in eis qeuerit. ¶ Male vo ipedi
ta ſt quoꝝ ꝯplõnes a radice ſt ꝯueniẽtes. ¶ Eoꝝ autẽ q
bus ſupuenit error erroris ps in q̃titate ⁊ q̃litate ſciẽda
eſt ⁊ cũ ꝯtrario medicanda: ⁊ hoc fortaſſe cognoſcet ex
diſpõe figure corporis. ¶ Impedita vo male ſt diſpõi
bus quoꝝ accit corruptio ex ꝯplõne eoꝝ ppa aut ex eo
rum ꝯpõe. ¶ Ab eis igr̃ incipiem⁹ noiando ſenes.

¶ Caᵐ pᵐ doctrie 3ᵉ dcõis 3ᵉ ⁊ eſt ſermo vlis in regen
do ſenes. Et ſt. vi. capla.

Summa regis eoꝝ eſt opari qꝺ caleſaciat ⁊
hũectet ſicut ex nutrientib⁹ ⁊ balneis ⁊ po
tibus ⁊ ſõno plixo ⁊ mora multa i lecto et
maiore q̃ iuuenũ ⁊ ex aſſidua vrie eoꝝ pro
uocatõe ⁊ expſſione phlatis ⁊ eoꝝ ſtõis p viã inteſtinoꝝ
⁊ veſice ⁊ vt nature lenitas eis duret. Eis pterea mltuꝫ
ꝯfert fricatio tẽpata in q̃titate ⁊ q̃litate cũ oleo: deiñ eq̃
tatio aut iceſſio ſi debiles fuerit ab eq̃tatõe. ¶ Ad illũ
ãt q̃ ex eis debilr fuerit fricañ ſemel aut bis redeunñ erit
Ex arõatib⁹ pterea aliq̃d bñ redolẽs odorare dẽnt ⁊ p
prie qꝺ calꝫ tẽperate exit. ¶ Et oꝫ vt p⁹ dormitionẽ cũ
oleo inunganẽ: qm̃ hoc vtutez excitat aialem deinde eq̃
tent aut incedant.

¶ Capᵐ. ij. de nutriendis ſenibus.

Nutriens ſenũ paulati eſt partieñ ⁊ paulati bis
aut ter nutriẽdi ſt ſcꝺm digõeꝫ eoꝝ ⁊ fortitudieꝫ
⁊ debilitatẽ. Et comedant in hora ſcꝺa panẽ bñ
factũ cũ melle: ⁊ in hora ſeptia p⁹ balneationẽ qꝺ ventrẽ
leniat ex eis q̃ poſt illud noiabim⁹. Et iuxta noctẽ cibũ
laudabilr nutrimti. Et ſi fuerint fortes i cena ſua augmẽ
tũ puũ faciant: ⁊ ab oi nutriente ſibi caueãt ex q° melãa
generaẽ aut phla. Et ab oi calo ⁊ acuto ⁊ deſiccatiuo ſi
cut cauguamich ⁊ tãguebil niſi ſcꝺm mõꝫ medicatõis ad
hibeat. ¶ Qꝺ ſi ex hoc aliq̃d fecerint qꝺ nõ debebant
⁊ ex hiſ q̃ ſt pᵉ ſpẽi comederit ſicut qꝺ ſalitũ eſt ⁊ melon
gias ⁊ carnẽ ſiccã ſalitã ⁊ ſiluẽiuꝫ aialiũ ⁊ piſces diũ cã
nis tũc vtant melonib⁹ ⁊ arechijs ⁊ cucũerib⁹. Et ſi ſcꝺꝫ
ꝯmiſerint errorẽ ⁊ comederint cauguamich ⁊ ſebene et
hũca medicent ex contrarijs: ſed tñ eis nõ ſt danda niſi
ſubtiliatiua qñ ſcitũ fuerit q̃ in eis ſint ſupfluitates. Qñ
autẽ mũdati fuerint nutriant ex hũectãtib⁹ deiñ paucis
ex ſubtiliatis cũ cibo vtant ſicut i ipſo dicem⁹. ¶ Lac
vo eis q̃ ex ipſis bñ appetit ⁊ digerit ꝯfert ⁊ p⁹ ipſũ extẽ
ſionẽ in pte epatiſ ⁊ ventris nõ ſentit nꝫ pruritũ nꝫ dolo
rem: qm̃ lac nutrit ⁊ hũectat: verũtñ qꝺ ex eo meli⁹ eſt ẽ
lac caprinũ ⁊ aſininũ. Et ex ppꝛietatib⁹ quidẽ lactis aſi
nini eſt q̃ nõ ſit caſe⁹ ⁊ deſcẽdit cito ⁊ pcipue ſi fuerit cũ
eo ſal ⁊ mel. O pꝫ tñ vt loc⁹ in quo paſcunt obſeruet ne
herbe q̃ ibi naſcunt ſint pontice nꝫ acute nꝫ aceroſe neq̃
multũ ſalſe. ¶ Olera aũt ⁊ fruct⁹ quib⁹ ſenes veſci de
bent ſunt ſic ſicla ⁊ apiũ ⁊ paꝝ porroꝝ q̃ comedere dẽnt
ꝯdita cũ almuri ⁊ oleo ⁊ pprie i principio comeſtiõis ip
ſoꝝ: iõ vt in eoꝝ nãꝫ mollificando iuuẽt. ¶ Eis quoq̃
ꝯfert ſi in horis q̃b⁹ ꝯſueuerit dormire dormiant. ¶ Zin
ziber pterea muraba eſt ex medicis q̃ eis ꝯferũt. Et fi[illegible]
plima eoꝝ q̃ ſunt ex muraba calis: ſintq̃ cũ q̃titate q̃ tm̃
calefaciant ⁊ digerãt: ⁊ non q̃ cor⁹ ſiccent: qm̃ oꝫ vt eoꝝ
nutriẽtia corpa ſint hũectantia q̃ non patiant ab iſtis ni
ſi ſcꝺm viã calefaciẽdi ⁊ digerendi ⁊ non ſcꝺm viã ſiccandi.
Ex eis vo q̃b⁹ veſcunt ad ſuas lenieñ nãs ⁊ ꝯueniũt cõ
porib⁹ eoꝝ eſt volubilr cocta cũ aq̃ ⁊ ſale vt boni ſit ſapo
ris cũ almuri ⁊ oleo ꝯdita ⁊ radicis polypodij qñ i iure
galline poſita fuerit aut in iure ſicle aut i iure cauliũ. Et
ex eis q̃dem q̃bus in cibo vtunt ad ſuas mollificandas
nãs ⁊ ipſoꝝ corporib⁹ ꝯferũt ſunt ex fructib⁹ fic⁹ ⁊ prũa i
eſtate ⁊ fic⁹ ſicce cocte i aq̃ ⁊ melle ſi tẽp⁹ fuerit hyemis
verũtñ oꝫ vt hoc totũ ſit añ comeſtionẽ ppterea vt eorũ
leniat vẽtres. Qꝺ ſi eoꝝ nãe talr ſe hũerint vt vna die le
niant alia ñ excuſat ſolutiuũ ⁊ lubricatio tẽrtiana. Qꝺ
ſi fuerint nãe eoꝝ lenite die vno ⁊ ꝯſtringant duob⁹ die
bus ſufficiet ei aliq̃d tale ſicut volubilr et aq̃ cauliũ et illꝺ
qꝺ eſt intra ſemẽ cartami cũ kiſt ordei et terebinthina ad
magnitudinẽ vni⁹ auellane aut duaꝝ et vt mltũ triũ: qm̃
ipſoꝝ nã ſua mollificat ppetate et abſtergit interiora ſiñ
leſione. ¶ Medicia quoq̃ ꝯpoſita ex medulla cartami
et decuplo ipſi⁹ ficuũ ſiccaꝝ ꝯfert eis. ¶ Sitq̃ illud qꝺ
ex ea i potu ſumit vt magitudo nucis. Enẽa quoq̃ cũ
oleo eis ꝯfert: qm̃ in ipſo cũ euãtione eſt vtus mollifican
di inteſtia et pprie cũ ex oleo dulci fuerit. Ab acuto aũt
cliſteri ſibi caueat: qm̃ ipſoꝝ ſiccabit inteſtina. ¶ Hũi
dũ vo cliſtere et vnctuoſũ eſt ex reb⁹ magis eis ꝯferens
qñ ipſoꝝ ventres aliquot dieb⁹ ꝯſtricti fuerit. ¶ Sũt p
terea alie medicie ventrẽ ſoluẽtes q̃s in antidotario no
minabim⁹. ¶ O pꝫ etiã vt i ſenib⁹ et decrepitis fiãt euã
tiones abſq̃ minutõe q̃toplus poſe fuerit: qm̃ ipoꝝ vẽ
trẽ tẽpate ſoluere eſt eis maius pſtans iuuamentũ.

¶ Caᵐ. iij. de vino ſenum.

Vinũ eiſ meli⁹ eſt vetus rubeũ vt vrinã puocet
et calefaciat ſilr. A nouo aũt et albo vio ſibi ca
ueant niſi ſe poſt comeſtionẽ balneauerit et ſiti

habuerit. Tūc eiȝ dabit̄ eiſ vinū albū ⁊ ſubtile pauci nu
trimenti: iō vt ſit loco aq̄. Ab iº vo qđ ex vinis eſt dulce
⁊ oppilatiuū ſibi caueant.

Ca. iiij. de apiendis ſenū oppilationibꝰ.

Si eis acciderint oppilatōes quaꝝ facilioꝛ ē ea
q̄ ex vini ꝓuenit potatōe erūt apiēde cū diaca
lamento ⁊ diatriōpipeon ⁊ pulueriȝatiōe pipe
ris ſup vinū. Et ſi allea ⁊ cepas comedere ꝯſueuerit
comedant. Tyriaca quoq; eis multū ꝓfert: ⁊ ꝓprie quȝ
oppilatōes acciderint ⁊ ſilr athāſia ⁊ homoruſia. Ipſi
vo pꝰ eas mollificandi ſt̄ cū balneo ⁊ oleo ⁊ nutriētibuſ
ſicut aq̄ carnis in ſpelta ⁊ oꝛdeo: ⁊ ſi biberint hydromel
ꝓfert eis ⁊ ſecuros eos faciet ne eis accidāt oppilatiōes
⁊ dolōes iuncturaꝝ poſtq̄ in ipſo additū fuerit ſi oppila
tionē in aliqº ſenſerint mēbꝛo: aut pꝛepatōeȝ ad ipſā illđ
qđ ſit ei ꝓpꝛiū ſicut ſemē apij ⁊ eiuſ radix mēbꝛis vꝛine.
Qđ ſi oppilatio petroſa fuerit apiat̄ ex eo qđ ē foꝛtiꝰ ſicͭ
petroſelinū. Et ſi oppilatō fuerit i pl̄mōe apiat̄ cū aliqº
qđ ſit ſicͭ iſopꝰ ⁊ capillꝰ veneris ⁊ caſia lignea ⁊ his ſil̄ia

Cam. v. de fricatione ſenum.

Opoꝛtet vt in q̄litate ⁊ q̄ītitate ſit tempata. Et
ne vlloº mēbꝛa debilia cū ea tangant̄ nȝ dolen
tia. Et ſi fricatio vices hūerit interpoſitas i vi
cibus pānis groſſis aut manibꝰ aſpis fricent̄: hoc nāq;
eis ꝓfert ⁊ iterpolatōes egritudinū mēbꝛoꝝ eoꝝ ꝓhibet

Caplm. vi. de exercitio ſenum.

Exercitiū ſenū diuerſificat̄ ſm diſpōuȝ coꝛpoꝝ
eoꝝ diuerſitatē ⁊ ſm illđ qđ eis ex egritudibꝰ
accidere ſolet ⁊ ſm vſus ipſoꝝ i exercitio. Nā
ſi eoꝝ coꝛª in vltia fuerint eq̄litate poſita ꝯuenientia eis
erūt exercitia tēperata. Et ſi fuerit in eis mēbꝝ qđ nō i
ſua melioꝛe exit diſpōe ſit eiꝰ exercitiū alia ſeq̄ns exerci
tia vbigīa. alicui icepit in capite accidere vtigo aut apo
plexia ⁊ materie ad collū deſcēderit ⁊ frequēter ꝯſueue
runt aſcēdere vapoꝛes ad caput ⁊ cerebꝝ ñ ꝓfert ei exer
citiū in qº caput curuat̄ aut decliat ſȝ exercitio vti dēbit
qđ ſit in inceden° ⁊ currēdo ⁊ eq̄tando ⁊ oi exercitio qđ
ſit ad ſubtilianª infioꝛa. Et ſi egritudo in ptibus pe
dū fuerit exercitijs vtet̄ q̄ ſiūt ex ſupioꝛibꝰ ſicut manus
manibꝰ ꝯtrahere ⁊ ꝓijcere lapides ⁊ eleuare. Et ſi
egritudo fuerit i medio ſicut ſplene ⁊ epate ⁊ ſtō ⁊ iteſti
nis erūt ei vtilia exercitia duaꝝ extremitatū niſi ſit aliq̄d
qđ ꝓhibeat. Qđ ſi egritudo i parte pectoꝛis fuerit
exercitiū inferioꝝ erit ei nc̄riuȝ. Et ſi in rene aut veſica
fuerit nō ꝓfert ei niſi ſupioꝝ exercitiū. Et h̄ mēbꝛa i exer
citio penitꝰ non oꝛdinent̄ ad hoc vt ex eo foꝛtioꝛa fiant.
Et hoc q̄dē in ſenibꝰ diuerſū eſt ab eo qđ eſt in alijs eta
tibꝰ ⁊ in p̄mis ſenibꝰ q̄bus ꝓfert pl̄imū eiꝰ qđ ꝓfert ſenibꝰ
Iſti nāq; mēbꝛa debilia foꝛtioꝛa facere dēnt oꝛdinate ſȝ
mōȝ exercitij qđ eſt eis ꝯueniēs ⁊ in qº ſūt. Mēbꝛa vo
infirma q̄n exercitant̄: ⁊ eſt q̄n hoc non ꝯcedit̄. ſ. qū fue
rint cal̄a aut ſicca: aut fuerit in eis mā̄ q̄ ad putrefactio
nem declinauerit ⁊ non fuerit in eis maturatio.

Doctrina q̄rta de regie coꝛpoꝛis cꝰ ꝯpl̄o eſt ꝯueniēſ
Et ſunt quinq; capl̄a.

Cam pm doctrine quarte dictionis tertie de rectifi
catione ꝯpl̄onis ſupflue cal̄itatis.

Dicemꝰ q̄ malitia ꝯpl̄onis cal̄e aut eſt cū eq̄
litate ambaꝝ paſſiuaꝝ: aut cū victoꝛia ſicci
tatis aut hūiditatis. Qū aūt ambe paſſiue
fuerit eq̄les ſciemꝰ q̄ cal̄itatis augm̄tū erit
ſm terminū ⁊ nō erit ſupfluū q̄m ſi non ſiccaret. Qū āt
cal̄m exit cū ſiccitate pol̄e eſt vt ꝯpl̄o iſta i ſua diſpōe lō
go remaneat tp̄e. Cal̄i vo cū hūiditate ſocietas non
durat: q̄m hūiditas q̄ñȝ ſupat cal̄itatē ⁊ extinguit ipſam
Et q̄ñȝ cal̄itas ſupat hūiditatē ⁊ ſiccat eam. Diſpō
igr̄ hn̄tis ꝯpl̄onē in q̄ hūiditas ſupat melioꝛabit̄ in ꝯple
mēto iuuētutiſ ⁊ fiet eq̄lis i eiſ. Qū āt deſcēderit huitaſ
extrāea augm̄tāi icipiet ⁊ cal̄itaſ minui. Ergo dicemꝰ q̄
ſūma regēdi ꝯpl̄onē hn̄tes cal̄aȝ i duabꝰ eſt colꝉcāda itē
tionibꝰ. vna q̄ꝝ eſt ſm q̄ eſt volūtas reducēdi eos ad eq̄
litatē: ⁊ al̄ra eſt ſm quā eſt volūtas ꝯſeruādi ſanitatē ſicͭ
eſt. Primā vo hīe non pn̄t ocioſi q̄ ſuaſ domuerīt aīaſ
ſm pꝛolixā tollerantiā in tp̄e qº oꝛdiate ad eq̄litatē rede
ant: ipſos nāq; abſq; oꝛdine regere ꝓducet eoꝝ coꝛpoꝛa
ad egritudinē: ſed ⁊ ſam pol̄e eſt ſi ſit eoꝝ regimē ex nu
trientibꝰ q̄ ipſoꝝ ſt̄ ꝯuenientia ꝯpl̄onibꝰ ita vt ꝯſeruet̄ ſa
nitas q̄ eſt in eis repta. Quicūq; aūt ꝯpl̄oneȝ hn̄tiuȝ
cal̄am in duabꝰ paſſiuis tempati fuerint ſanitati in p̄nci
pio rei ipſoꝝ pꝛopinq̄oꝛes erūt: ⁊ faciet illoꝝ ꝯpl̄o dēteſ
⁊ pilos velociꝰ naſci ⁊ eēt facūdi ⁊ clari i vbis ⁊ veloces
in iceſſu. Qū aūt in annis ꝓceſſerint vincet in eis ca
liditas ⁊ augm̄tabit̄ ſiccitas ⁊ accidet eis ꝯpl̄o moꝛdica
tiua: ⁊ in multis q̄dem eoꝝ multa chol̄a rubea generat̄.
Ipſoꝝ vo regimē in p̄ma etate dȝ eē ſicut tempatoꝛū
regimē. Et qū mutabunt̄ ſuū mutabūt regim̄ ad illiꝰ re
gimen in qº elaboꝛabat̄ vt ipſiꝰ pꝛouocet̄ vꝛina ⁊ chol̄a
eēt̄ rubea ſm vnā duaꝝ ptiū ad quā declinant ſupflui
tates. ſ. ptis fluxꝰ ventris aut ptis vomitꝰ. Qđ ſi ſola nā
ad deponeñ hūoꝛē ⁊ eūandū nō ſuffecerit: i vomitu q̄dē
adiuuet̄ ex rebꝰ leuibꝰ ſicut potu multe aq̄ cal̄e ſoliꝰ aut
cū nabit. Et in ſol̄one q̄dē ventris ſit cū aliqº qđ ſit ſicut
violaceū muraba ⁊ tamarindi hūidi ⁊ tereniabin ⁊ xiraſ
ſet: ipſoꝝ pꝛet̄ea exercitiū erit alleuiañ. Et opoꝛtebit vt
cibꝰ det̄ eis q̄ ſit bōi chimi. Et foꝛtaſſe neceſſe erit vt bal
neationē in die ſeq̄nt̄: ⁊ opoꝛtebit etiā vt ab oi re calefa
ciente ꝓhibeant̄ q̄ ſi ex balneatōe poſt comeſtionē non
ſenſerint tenſionē ⁊ grauitatē in pte epatis ⁊ vētris ſecu
re ea vtant̄: ⁊ ſi aliq̄d hoꝝ acciderit apitiua eis dent̄ ſicͭ
apoȝima apſinthij ⁊ medicina ex aloe ⁊ aniſo ⁊ amigdal̄
amaris cū oxymelle: ⁊ balneationē pꝰ comeſtionē dimit
tant. Hec aūt aptiua eis danda ſt̄ poſtq̄ p̄muſ cibꝰ dige
ſtus fuerit ⁊ anteq̄ ſm ſumāt. In hoꝛa tñ inter quā ⁊ co
meſtionē ſecūdi ſpatiū inr̄ueniat tp̄is: ⁊ hoc q̄dem eſt in
ter exercitationē matutinalē ⁊ hoꝛam in qua balneant̄.
Ipſi p̄terea ſt̄ oleis ſup inungendi ⁊ vinū eis albū et
ſubtile in potu tribueñ eſt ⁊ debilitat eos aq̄ ſr̄a. Et
illi q̄dem q̄ a p̄ncipio rei ꝯpl̄oneȝ hn̄t cal̄am ⁊ ſiccā hoc
toto ſt̄ dignioꝛes. Qui vo ꝯpl̄oneȝ hn̄t cal̄am ⁊ hūi
dam ⁊ putrefactōi ſt̄ apti vt mal̄ie ad mēbꝛa deſcēdāt
exercitio vti dēnt qđ multe ſit reſol̄onis ⁊ leui ne calefa
ciat cauēdo a motu q̄ in hūoꝛibꝰ ebullitionē appere faci
at: Qui vo pl̄m ab exercitio ſibi cauere dȝ eſt ille q̄ non
ꝯſueuit. Et meliꝰ q̄dem eſt vt exercitent̄ poſt eūatiōeȝ et
vt balneent̄ añq̄ comedāt ⁊ vt ſtudeāt in expellēdo ſup
fluitates oēs. Qūq; in vere interuenerit tēpate ſe ꝯ
ſeruent minutōe et eūatioue.

Cam. ij. đ rcificatōe ꝯpl̄onis i q̄ ē ſr̄itas cū augm̄to.

Huiꝰ quoq; ſpēs tres ſt̄. In illa gº que ex eiſ
in duabꝰ paſſiuis eq̄lis fuerit: elaboꝛañ erit vt
eiꝰ innatus caloꝛ ſm augm̄tū ꝓcedat cū nutriē
tibꝰ cal̄is inter hūiditatē et ſiccitatē tēpatis et vnguētis
calidis et electuarijs magnis et eūationibꝰ hūoꝛibꝰ ꝓpiſ
et balneatōibꝰ ſudoꝛē facientibꝰ et exercitijs iuuantibuſ
eos: lȝ ei aliquo tp̄e in hūiditate ſint tēpati: accidet tam̄
eis vt hūiditates in ipſis ꝓp ſr̄itatē generent̄. Illoꝛū

aũt in q̇b⁹ cũ hoc est ſiccitas regimen oꝫ vt ſit ipſũmet re
gimen ſenum.
¶ Ca. iij. ď regie corpoꝝ q̇ velociť egritudies incurrũt
ISti aũt ad hoc ſť pati ꝑꝑ reſolõné ſui. Et tũc
q̇dem i ipſis repanda eſt hũoꝝ q̃titas aut ꝑpť
hũores crudos q̇ in eis exñt: ⁊ tũc q̇dem tẽpe
randa eſt ipſoꝝ hũoꝝ q̃litas ⁊ eligeñ eſt eis ex nutriẽtib⁹
illud qđ nutrimentũ ꝓbet mediũ iter multũ ⁊ paucũ. Et
hũoꝝ q̃titas eſt cũ eq̃litate q̃titatis nutrim̃ti ⁊ augmẽto
exercitij ⁊ fricatõis añq̃ balneenť ſi exercitij ⁊ fricatõiſ
vſum hũerint: aut cũ leuiore eoꝝ ſi nõ ꝯſueuerit ⁊ vt eiſ ci
bus def ꝑtiať. ⁊ nõ vna vice ſuã ꝯpleant ſatietatẽ. ꝙ ſi i
ipſoꝝ corporib⁹ ſudor fuerit faciľ ⁊ ꝯſueuerint fiat vt iſti
aliq̇bus ſudent vicib⁹. Et ſi tarditaſ comeſtiõis ipſoꝝ ñ
fecerit vt choľa rubea in eoꝝ fundať ſtõis retardeť ipſa
vſꝫ p⁹ balneũ: ꝙ ſi fecerit ꝓmittať añq̃ balneenť. Et ho
ra q̇dem tẽpata ſi ꝓhibitor ibi nõ affuerit eſt p⁹ quartã
horã diei eq̃liũ. Si aũt ꝓpterea ꝙ choľa rubea i ipſorũ
fundiť ſtõis cib⁹ fuerit ſumend⁹ ꝓus anteq̃ balneenť ⁊
oppilationũ in epate ſignificatões ſenſerit cũ apitiuis ꝓ
noiatis ſuis ꝯuenientib⁹ ꝯpľonib⁹ medicenť. Et ſi cum
hoc in capite nocumentũ ſenſerint cũ ambulatõe ſuccur
rať. ¶ Et ſi ei⁹ cib⁹ in ſtõ corrupt⁹ fuerit ⁊ poſtea deſcẽ
derit ꝑ ſe erit hoc lucꝝ: ꝙ ſi nõ deponať cuꝫ diacymino
aut ficub⁹ cũ ſeie cartami ꝯſpſis. Cui⁹ ꝯfectio eſt noiata
¶ Caᵐ. iiij. de ipinguando macrũ.
CAuſaꝝ matiei fortior ſicut dixim⁹ eſt ſiccitas ꝯ
plexiõiſ ⁊ meſaraice ⁊ ſiccitas aeris. Meſarai
ce eni qũ ſiccanť nocumentũ nõ recipiũt ⁊ au
gmentať ſiccitas ⁊ maties. ¶ Fricatio igꝛ ipſi adhiben
da eſt anteq̃ balneeť q̇ ſit media inť aſperã ⁊ lenẽ donec
rubeat cutis deiñ fricatio fortior fiat: poſtea empľꝫ ex pi
ce ſupponať: deiñ tẽperate exerciteť poſtea abſq̧ tardi
tate balneeť: deiñ ſiccis mãdilib⁹ exicceť poſtea pauco
inungať oleo deinde cibũ ſũmat ſibi ꝯueniẽtẽ. Et ſi ipſi⁹
etas ⁊ tp̃s ⁊ ꝯſuetudo aq̃ tollerauerint fiaꝫ ex ea ſup ſe
fundat. ¶ Finis aũt fricatõis q̇ añ picis empľꝫ ꝓmittiť
eſt vt inflatio nõ incipiat ꝯſũmi. Et hoc q̇dem eſt ꝓpiq̇ũ
ei qđ in augm̃tando mẽbꝝ ꝑuũ dixim⁹. ¶ Cõplementũ
v̇o locutõis ď hoc iueniet i lib° ď pľchritudie q̇rti libri.
¶ Caᵐ. v. de macrefaciendo pinguẽ.
IPſius regimẽ eſt vt deſcenſus cibi a ſtõ ei⁹ ⁊ i
teſtinis ſit velox ne ꝯpleať meſaraicaꝝ ſuctio i
ipſo: ⁊ vt cibũ ſũmat q̇ ſit multe q̃titatis ⁊ pau
ci nutrimẽti. Et frequenť balneeť añq̃ comedat ⁊ exer
citiũ feſtinet ⁊ olea reſoluẽtia. ¶ Et ď elarijs triſera mi
nor ⁊ electuariũ de lacca ⁊ tyriaca ⁊ vt ieiun⁹ bibat ace
tũ ⁊ almuri. Et nos q̇dẽ noiabiuſ hoc i dcõe decõatõiſ
¶ Doctrina q̇nta de mutatõib⁹ ⁊ eſt caᵐ. i. ⁊ ſũma. i.
¶ Caᵐ doctrine q̇nte dcõis tertie de regimie tempoꝝ
cnm rectificatione aeris.
IN veris q̇deꝫ ꝓncipio ſuccurreñ eſt ad mi
nuendũ ⁊ ad bibeñ cathartica ſꝫ ꝙ neceſſe
eſt ⁊ ſm ꝯſuetudinẽ. In ipſo quoq̧ ꝓp̃e vo
mitus ꝓuocandus eſt. Et oĩs res multũ ca
lefaciens et hũectans eſt dimittẽda ex carnib⁹ ⁊ potibuſ
⁊ nutriẽs ſubtiliañ. Et exercitio vteñ eſt tẽperate qđ ſit
mai⁹ exercitio eſtatis. ¶ Cibo quoq̧ non repleať q̇s: i
mo ipſũ ꝑtiať: ⁊ in potu ſũmat ſirupos ⁊ rob extinguen
tes: ⁊ a reb⁹ abſtineat caľis ⁊ ab oĩbus amaris aut ſalſiſ
aut acutis. ¶ In eſtate v̇o minuať ex cibis ⁊ potibus ⁊
exercitio ⁊ maneat q̇etuſ ⁊ extiguentia bibat. Et ſi potu
erit vomat ⁊ ſꝑ in vmbra moreť ⁊ i loco cooꝑto. ¶ In

autũno aũt ⁊ ꝓp̃e in eo q̇ eſt diuerſi aeris ꝯſeruatio faci
enda eſt regie meliore: ⁊ oĩa ſiccãtia ſť dimittẽda. Et ca
uendũ eſt a coitu ⁊ a potu multe aq̃ ſře ⁊ ipſi⁹ fuſiõe ſuꝑ
caput. Neq̧ i loco ſřo dormiat i quo ei⁹ cutis horripile
tur nꝫ replet⁹ dormiat. Et caueat ſibi a calore eſtiuo et
ſřitate matutinoꝝ: ⁊ ſuũ cuſtodiat caput ne ſřitati obuiet
¶ A fructib⁹ quoq̧ q̇ ſũt in tp̃e illo ſibi caueat nꝫ ex il
lis multũ comedat nꝫ balneeť niſi cũ tepida. ¶ Q.ũq̧
dies cũ nocte fuerit eq̃lis eũeť ne ſuꝑfluitates i hyeme ꝯ
ſtringanť: lꝫ in mľtis corporib⁹ ſit meliuſ ne i autũno ali
q̇d faciãt vñ hũores ferueãt ⁊ moueanť: imo meli⁹ eſt eiſ
vt ipſi q̇eti ꝑmaneant. Quidã etiã iam vetuerũt ne võit⁹
i autũno fiat: qm̃ ad febrẽ ꝑducit. ¶ Vinũ preťea vehe
menť oꝫ eſſe aquatũ ⁊ non ſit ſuꝑflue. ¶ Scias quoq̧
ꝙ i multis pluuijs i ipſo ꝯſiſtit ſecuratio ab ipſi⁹ malitia
¶ In hyeme v̇o multũ laborare dẽnt ⁊ copioſiuſ come
dere niſi fuerit meridionaľ: qm̃ ſi ſic fuerit exercitiũ erit
augmentandũ ⁊ cib⁹ minuend⁹. ¶ Oꝫ preťea vt triti
cũ panis hyemis ſit forti⁹ ⁊ fortioris ſoliditatis q̃ paniſ
eſtatis. Et ſiľr eſt illud qđ eſt in carnibus ⁊ eis q̇ ſť ſicut
ipſe. Et vt ſint olera q̇bus veſcunť ſicut cauleſ ⁊ ſiclaᵉ ⁊
apiũ ⁊ nõ atriplices nꝫ blitis nꝫ portulaca nꝫ ſcariola.
¶ Ampli⁹ corporib⁹ ſanis raro accñt egritudies i hye
me: q̇bus ſi acciderit medicãdo ſuccurreñ eſt ⁊ eũando
ſi opõtuerit. ¶ Impoſſe eni eſt vt ipſa accidat egritudo
niſi ꝑꝑ magnã cãꝫ ⁊ ꝓprie ſi caľa fuerit. ¶ Calor eni i
natus q̇ eſt regitiu⁹ in hyeme vehem̃ter ſit fortis ꝑpea ꝙ
a reſoľone ſaluať ⁊ ꝯſtrictõe ꝯiũgiť. ¶ Oẽs ꝓterea nã
les v̇tutes ſuas meli⁹ ꝑficiunt opões. Hip. quoq̧ viſuꝫ
eſt ꝙ meli⁹ eſt i ipſo ventrẽ ſoluere q̃ minutionẽ facere.
Et abhorret vomitũ in ipſo ⁊ videť ei ꝙ in eſtate ſit bo
nus: qm̃ hũores in eſtate ſť natãteſ ⁊ i hyeme ad ſubſidẽ
dũ declinantes: ipſũ ergo imitenť. ¶ Aer v̇o qñ corrũ
piť aut ſit peſtilentiaľ obuiañ eſt exiccãdo corp⁹ ⁊ reꝑan
do domũ cũ reb⁹ q̇ ſuis v̇tutib⁹ infřant et hũectant. Et
hoc q̇dem eſt qđ magis eſt facieñ i peſtilẽtia. Aut calefa
ciant et faciãt ꝙ ſit ꝯtrariũ ei qđ ex aeris corruptõe pro
uenit. ¶ Odores ꝓterea boni ſť res i hoc magis ꝯferẽ
tes et ꝓp̃rie qũ putauerit ꝙ ſint ꝯpľoni aeris ꝯrij. ¶ In
peſtilẽtia quoq̧ neceſſitas multũ aerẽ attrahẽdi eſt miu
enda: et hoc q̇dem ſit cũ ocio et eũatione. ¶ A terra ꝓ
terea multotiẽſ eleuať aeris corruptio: et tũc q̇dẽ ꝯuẽit
i lectis ſedere et hoſpitia q̇rere vehemẽter alta q̇ a vẽtiſ
rumpunť. ¶ Multotiẽs quoq̧ eſt ꝓncipiũ corruptõis
aeris ab ipſo aere ꝑꝑ illud qđ ei aduenit ex cõruptõe vi
cinantiũ aeꝝ. Aut ꝓpter rem celeſtẽ c⁹ q̃litas nõ eſt hoi
bus cognita. ¶ In h⁹i ergo ad domos ſubterraneas ẽ
fugieñ: aut ad dom⁹ q̇ ꝑietib⁹ vndiq̧ ſť circundate et ad
cauernas. ¶ Suffumigatõeſ aũt q̇ aeꝝ putrefactões ſť
rectificãtes ſť ſicut cipi ⁊ turis et myrti et roſe et ſanda
li. Aceto ꝓterea i cibo et potu vti i peſtilẽtia eſt nocume
ti ipſi⁹ ſecuratio. Et nos q̇dem i libris ꝑticularib⁹ noia
bius ꝯplementũ eius qđ eſt diceñ de hoc.
¶ Sũa doctrie q̇nte fen 3ᵉ c⁹ ſunt. viij. capľa.
¶ Caᵐ pᵐ ſumme doctrie q̇nte fen 3ᵉ eſt ad ſuccurren
dum accñtib⁹ q̇ ꝓnoſticanť egritudines.
ILle cui tremor cordis aſſidue acciderit de
ſe ipſo ſit ſollicit⁹ ne ſubita intercipiať mor
te. Ille cui frequẽter acciderit incubus et
ſcotomia de ſe ipſo ſollicit⁹ exiſtat et hũoreꝫ
eũet groſſuꝫ ne ad epilepſiã ꝑueniat et apoplexiã. Q.ñ
mult⁹ in toto corᵉ fuerit ſalt⁹ regať ꝓhľatis eũatione: iõ
ne hoc hñs ſpaſmũ incidat et apoplexiã. Et ſimiľr qum

pdurauerit vt sensus sint turbidi ⁊ motionū adsit debili
tas cū replone. ¶ Q.ū mébris multotiés acciderit vt sē
sum amittāt regat cui hoc accit cū eūatione phlatis ne
ad palysim pueniat. ¶ Q.ū facies multū salierit cui hº
acciderit regat purgatōe cerebri anq̄ ad torturaʒ deue
niat. ¶ Q.ū facies vehemēter rubuerit ⁊ ocul⁹ ⁊ lachry
me fluxerint ⁊ lumē effugerit ⁊ capitis dolorē hūerit mi
nutione regēdus erit ⁊ solone ventris ⁊ his silib⁹ ne ici
dat i phrenesiʒ. ¶ Q.ūqʒ multa absqʒ cā fuerit tristitia ⁊
timor regend⁹ erit adusti hūoris eūatiōe ne ad melācho
liā deueniat. Facies quoqʒ qū rubet ⁊ tumet ⁊ fuscitati
attinet ⁊ fit hoc pdurans portendit leprā. ¶ Q.ū corp⁹
fuerit graue ⁊ lassū fit ⁊ vene appuerit minuendū erit añ
q̄ veñ scissura accidat aut apoplexia aut mōs subitanea
¶ Q.ū in facie paꝝ tumoris appuerit ⁊ in palpebris ⁊ i
extremitatib⁹ dispōi epatis est succurreñ ne icidat in hy
dropisim. ¶ Q.ū stercoris fetor mult⁹ fuerit regie vteñ
erit remouēdo a venis putrefactionē anq̄ ad febres pue
niat: vrine tñ significatio est i hoc deterior. ¶ Q.ūqʒ las
situdinē ⁊ fracturā videris tiē q̄ febris accidat. ¶ Q.ū
comedendi appetit⁹ cadit aut augmentat significat egri
tudinē. ¶ Et ad sūmū ois res q̄ de suo mutat vsu.s.dsi
deriū: aut egō aut vrina aut coeūdi volūtas aut somnus
aut sudor aut corporis prurit⁹ aut igenij subtilitas aut sa
por gust⁹ aut somnioꝝ vsus qū augmentant aut diminu
unt aut suā mutant q̄litatē pnosticant egritudinē. Et si
milit vsus nō nāles sicut hemorroidaꝝ sanguis flux⁹ aut
menstruoꝝ aut vomit⁹ aut ex narib⁹ sanguis flux⁹: aut ꝯ
suetudo desiderādi rem aliq̄ siue mala sit siue nō sit ma
la: qm̄ vsus est sicut nā. Et pp hoc nō dʒ abstinere q̄s ni
si a multū malis: q̄ tñ ex eis dimittere dʒ ordinate dimit
tat. ¶ Et pterea qū res pticulares particulariū reꝝ sīt
demōatiue: pseuerātia nāqʒ doloris capitis ⁊ emigranei
dilatationē pnosticat pupille ⁊ descensū aq̄ in oculum.
¶ Imagiari corā facie sicut cimices ⁊ reliq̄ qū māsiuū
sit ⁊ stabile ⁊ visus cū hoc assidue debilitat portendit d
scensum aq̄ in oculū. ¶ Q.ū grauitas ⁊ pūctura in pte
dxtra pseuerauerit epatis sigificabit egritudinē. ¶ Gra
uitas ⁊ tensio i inferiorib⁹ dorsi ⁊ ilio cū mutatōe dispō
nis vrine ab vsu nocumētū in renib⁹ pnosticat. ¶ Ster
cus non hñs tincturā sicut solebat significat ictericiam.
¶ Q.ū ardor vrie pseuerat vlcera significat q̄ in vesica
accñt ⁊ vga. ¶ Egō in ano adustionē faciens pnostica
tur dysenteriā. ¶ Desiderij casus cū vomitu ⁊ inflatōe
⁊ extrēitatū dolor portēdūt colicā. ¶ Prurit⁹ i ano qū
pui vmes ibi ñ affuerit pnosticat hemōroidas. ¶ Mul
toꝝ carbūcloꝝ natiuitas ⁊ nodoꝝ magnū significat apa
¶ Serpigo albaras pnosticat nigrā. Et morphea al
ba pnosticat albaras albam.

¶ Caᵐ.ij. Et est dcō vlis de regie iter agentiū.

Iter agens a reb⁹ abstineat q̄b⁹ vti ꝯsueuerat
qū esset cū suis familiarib⁹: labores nāqʒ ⁊ do
lores ei accñt: quapp studiū impendere dʒ ad
hoc vt de se sit sollicit⁹ ne ad magnas pueniat egritudies
Et illud de quo plus sollicit⁹ esse dʒ est nutriēs ⁊ lassitu
do. ¶ Suū vº nutriēs meliorari dʒ ⁊ facere vt sit bone
subē ⁊ ppinque mēsure ⁊ nō multe: iō vt ñ digerat ⁊ su
pfluitates in venis ipsi⁹ non ꝯgregent. ¶ Ampli⁹ eq̄ta
re non dʒ plen⁹ ne ei cib⁹ corrūpat ⁊ necessitatē hēat bi
bendi aq̄ ⁊ augeat sonit⁹ ⁊ dilatatio sui: imo expectare
cibū dʒ vsqʒ ad horā hospitādi nisi fuerit pp cām quā po
stea dicem⁹. Q.d si multū ei nc̄riuʒ fuerit rem modicaʒ
comedat sm modū tēpamenti: ⁊ tm̄ ne ipsaʒ bibendi aq̄
necessitatē habeat siue sit ei⁹ iter nocturnū siue diurnū.
¶ Lassitudo quoqʒ ei⁹ regēda est ex eo qd in caplo de
lassitudine dictū est. ¶ O pʒ pterea ne eat in vias reple
tus sanguie aut alio sʒ cor⁹ suū mundificet deiñ incedat
⁊ si fastidit⁹ fuerit famelic⁹ fiat ⁊ dōmiat ⁊ fastidiū resol
uat postea in viā pgat. ¶ O pʒ preterea vt q̄ iter aggredi
vtat ordine ⁊ paꝝ pl⁹ solito exercitet. Et si i suo itiere
nc̄riuʒ fuerit vigilare assuescat vigilai paꝝ: ⁊ silr si timet
ne fames ei accidat aut sitis aut aliō ab istis dʒ ea assue
scere: ⁊ dʒ vti cibo qº in itinere vult nutriri: ⁊ dʒ ꝯstituei
vt ei⁹ cib⁹ sit in q̄ntitate pauc⁹ ⁊ multi nutrim̄ti. ¶ O le
ra pterea dimittat ⁊ fruct⁹ ⁊ q̄cq̄d hūorem gñat cruduʒ
nisi fuerit pp necessitatē vt ex eo medicet ¶ Et fortasse
iter agēti necessitas supueniet tollerādi famē dōec desi
deriū ei minuat. ¶ Ex eis āt q̄ ipsū iuuant i hoc sīt cibi
fri ex epatib⁹ assatis ⁊ his silib⁹. Et est qū ei fiūt pilule cū
viscositatib⁹ ⁊ adipib⁹ liq̄factis fortib⁹ ⁊ amigdal ⁊ oleo
amigdalio. sintqʒ adipes sicut adeps vaccin⁹ q̄ꝝ vnā qū
comederit famē lōgo tpe tollerabit. ¶ Q.uidā quoqʒ re
tulerūt q̄ vn⁹ hō lb.i. olei violacei in qº adeps resolutus
fuit donec i empli silitudinē ꝯuersa fuerit decē dieb⁹ po
stea comedere nō desiderauit. Et silr ꝯtingit qū necesse
est ei tollerare siti. ¶ Secū gº dferi dʒ ex medicis sitim
extinguentib⁹ q̄s in libro 3º in caº de siti dixim⁹ ⁊ pprie
ex semie portulace. iij. ʒ. cū aceto bibat. ¶ Et dimittat
nutrientia siti facientia sic pisces ⁊ cappes ⁊ salsa ⁊ dul
cia ⁊ minuat loq̄lā ⁊ mollit incedat. Q.ūqʒ aq̄ cū aceto
biberit paꝝ ex ea ei sufficiet in sedanº sitim vbi non mlta
inuenitur aqua.

¶ Caᵐ.iij. de regie cauendi a calitate et pprie in itine
re et regimine iter agentiū in ipsa.

Hos etiā nisi se ipsos regāt res i suo fine ad hº
pducet q̄ dbilitabunt et eoꝝ resoluent vtutes
ita q̄ se mouere ñ poterit et supabit sitis: et for
tasse sol eoꝝ ipediet cerebra. Q.uapp studere dēnt vt ve
hemēti cooptura a sole sua tegāt capita. ¶ Et silr dēnt
iter agētes pectora sua custodire et epithiare ex tali q̄le
est mucilago psilij et succ⁹ pōtulace. ¶ Iter pterea agē
tes in calore qñʒ necesse est aliq̄d comedere anq̄ eant si
cut ius ordei et sirupū de fructib⁹ et reliq̄ ab eis: qm̄ qū
eq̄tant et in eoꝝ interiorib⁹ nihil exit multū debilitat eos
resolo et nō erit in eis restauratio. Sūere gº dʒ ex eo qd
dixim⁹ aliq̄tulū: ⁊ deiñ moret dōec de stō descēdat et ñ
vndet. ¶ In via pterea deferre opʒ oleū ros. et viol. ex
qº hora post horā in suis dorsis inungat. ¶ Multoꝝ p
tea q̄b⁹ i via ex calōe accit nocum̄tū redeūt dispōes pp
natationē in aq̄ fra: verūtñ meli⁹ est ne hoc cito fiat sʒ pa
rū expectent deinde ordinate ad ipsaʒ accedāt. ¶ Q.ui
aūt venena tiuerit nares et os insita sibi ligare dʒ et tol
leret laborē in hº: dʒ etiā pri⁹ cū lacte absʒ butyro cepas
comederē et ppe qū cepe i ipso fuerit muraba aut nocte
vna infuse comedat cepas et sorbeat lac. Et oʒ vt sint ce
pe anq̄ in adog mittant fortis incisiōis. ¶ Sit pterea
illud qd odorat oleū rosaceū et oleū de seminib⁹ cucur
bite: qm̄ malitiā venenoꝝ remouet quā timet. ¶ Q.uʒ
autē venenū ei nocum̄tū fecerit sup extremitates ipsius
aq̄ pijciat fra et facies ea lauet. ¶ Sitqʒ ei⁹ cibariū ex
olerib⁹ fris et sup ipsi⁹ caput ex oleis fundat fris sic olo
rosaceo et ex salicib⁹ et succis fris sicut vmiclaris succo
deinde lauet: et a coitu sibi caueat. ¶ Saliti quoqʒ pi
sces ei ꝯferit qū q̄euerit qd hʒ: vinū quoqʒ tēperatū ei cō
fert: lac pterea est melior cib⁹ si febrē ñ hūerit. Et si hūe
rit febrē q̄ nō fuerit ex febrib⁹ putridis: imo ex diuturnis

bibat doch acetosū.i.lac absq butyro. ¶ Qūcq siti habuerit p⁹ venena succurrat ex collutōe oris cū aq̄: sed nō bibat ex ea donec satiet: qa tūc subito moriet: sed tēperan̄ ex collutōe oris cū aq̄. Qd̄ si mł̄ta ei necessitas bibēdi igruerit semel ex ea glutiat parꝝ in 2° ⁊ 3° ⁊ deinceps. Qūcq qeuerit illud qd̄ ex siti ei admistū fuerit bibat. Et si anq̄ bibat icepit bibeř oleū rosaceū ⁊ aq̄ mistū ⁊ postea bibat aq̄ erit meli⁹. ¶ Et ad sūmū ille quē calor ipedit i loco dꝫ manere frīo ⁊ pedes ablueř ex aq̄ frīa. Et si fuerit sitiens aq̄ frīam paulati bibat. Et ex cibo q̄ cito digerit nutriatur.

¶ Cam. iiij. d̄ regēdo iter agētē i frigore ⁊ ꝯgelatoꝝ.

DIco q̄ iter agere i forti frigore est res magni timoris: lꝫ multū custodiat se ⁊ muniat oib⁹ q̄ sīt nc̄ria: ⁊ q̄tomagis qū non totū qd̄ nc̄riuꝫ est ꝑpauerit. ¶ Quā pl̄es nāq iter agentes oib⁹ que nc̄ria erant se rexeřt ⁊ postea frigore mortui sīt: quos frig⁹ interfecit ⁊ pruia spasmo aut alcuzez aut ꝯgelatōe aut apoplexia. et moriunť qdē morte eoꝝ q̄ opiū biberint aut mandragorā. Qd̄ si eoꝝ dispō ad mortē non ꝑuenerit multotiens in famē incidēt q̄ vocať bolism⁹ in q̄ qd̄ sit faciēdū ⁊ in alijs egritudinib⁹ iam i suo loco dixim⁹. ¶ Et res qdem eis melior est vt poros claudāt ⁊ nares ⁊ os custodiant ne i eo aer frigid⁹ subito igrediať: ⁊ vt extrema custodiāt cū eo qd̄ noiabius. ¶ Qūcq iter agēs i frigōe hospitať non illico se calefaceř dꝫ: imo in hoc paulati ordineť in calore ꝑuo ⁊ ad fortē calorē nō cito accedat: imo si ad ipsū non accesserit erit meli⁹. ¶ Qd̄ si vehemēter ei fuerit nc̄riuꝫ ſm ordinē ad ip̄m accedat. Et ille qdeꝫ cui ꝯuenientius ab eo separari est q̄ cito vult ire ⁊ ad frigus egrediť: hoc est qū frig⁹ nō ad hoc ꝑuenerit vt iter agentē debilitet ⁊ ei⁹ deijciat fortitudinē. Sꝫ si ꝯgelatio i ipso opeť necesse est vt festinet ad se calefacien̄ ⁊ lenien̄ ex oleis calefacientib⁹ ⁊ ꝓprie illis in qbus tyriace ꝓprietas exit sicut oleū de lilio. ¶ Qūcq iter agens i frigore hospitat⁹ fuerit: ⁊ fuerit famelic⁹ ⁊ rem comederit calīaꝫ accidet ei calor sicut ex febre mirabił. ¶ Iter agētes ꝑterea nutriētia hn̄t q̄ rem facilē frigoris eis faciūt. Et hᷓ qdem sīt nutientia i quib⁹ multū ponunť allea ⁊ nuces ⁊ sinapi ⁊ assa. Et est qū in eis mittunť cepe vt boni sit saporis ꝯdite cū alleis ⁊ nucib⁹. ¶ Butyrū quocq est eis bonū ⁊ ꝓprie qū post ipsuꝫ forte hauserit vinū. ¶ Opꝫ ꝑterea vt iter agēs in frigore nō ambulet dū est vacuus imo ipleať nutrimīto. Et vinū loco aq̄ bibat ⁊ moreť donec istud i suo vētre qescat ⁊ calefiat ⁊ postea eqtet. ¶ Assa quocq est ex eis q̄ in frigore ꝯgelatū calefaciūt ⁊ ꝓprie qū ipsa in vino ei ad potan̄ dať c⁹ integra dos est. ʒ. i. asse ⁊ vini lb. i. ¶ Ampli⁹ iter agentes i frigore hn̄t vn̄ fiat epithia qd̄ eoꝝ muniat cor⁹ ne a frigore patianť: ex qbus est pix ⁊ alia ab ea. ¶ Allea quocq sūt ex reb⁹ ei vtilib⁹ q̄ ab aere venerunt frigido.

Allea

¶ Ca. v. d̄ custodiēdis extrēitatib⁹ a nocumīto frigōis.

ITer agēs extrema i p̄mis fricare dꝫ donec calefiant dein̄ ex oleo calīo ea liniat qd̄ sit ex olīs bn̄ redolentib⁹ sicut oleū de lilio ⁊ oleū d̄ benmisceos quocq est epithia eis ꝯueniens. ⁊ si ipsū nō hūerit oleū ⁊ ꝓprie qū in ipso posuerit pip aut piretꝫ aut euforbiū aut assaꝫ fetidā aut castoreū. ¶ Ex epithiatibus ꝑterea extremitates custodiētib⁹ est vt supponat eis galbanū ⁊ allea: qa est securatio aut sicut alkitran. Et non oꝫ vt sotular aut calciamētū quo pes tegiť sit strict⁹ ita vt pes in eo ꝯmoueri nō possit: qm̄ mot⁹ mēbri est vna ex rebus ꝓhibentib⁹ ab eo frig⁹: mēbꝝ quocq suffocatū diuriter iuenit frig⁹. Et qū ipsuꝫ qdem ꝑgameno coopiť ⁊ aliqd ei supponiť ⁊ nihil supponiť est magis ipsū custodiens. ¶ Qū aūt man⁹ aut pes frigus nō senserit: ⁊ ex frigōe nihil diminutū fuerit nec sollicitudo i⁹ fuerit custodiendi ipsū regie ꝯuenienti: scias q̄ ſꝑus iā est in itinere destructōis: ⁊ q̄ frig⁹ iā effecit i ipso opōeꝫ suā. ¶ Nūc igiř excogitare debem⁹ qd̄ in ipso sit facien̄ q̄ si frigus in mēbro opabiť ⁊ inatū q̄ in ipso erat extixerit calorē ⁊ ꝯstrinxerit illud qd̄ resoluebať ex eo in ei⁹ subā ⁊ ipsū putrefactōi aptū effecerit: erit qn̄ꝫ nc̄riuꝫ facere totū qd̄ in ca° de vlcerib⁹ est dictū ⁊ ꝓp̄e de herpetib⁹ estiomenis mał. Sꝫ qū frig⁹ ipsū ipedierit ⁊ nōduꝫ ꝯputruerit: sꝫ i illo ꝯsistit ꝓcessu meli⁹ erit vt extremitates ponanť in aq̄ vapoꝝ ꝓprie: aut in aq̄ in q̄ fic⁹ cocte fuerit ⁊ in aq̄ cauliū ⁊ in aq̄ myrti ⁊ in aq̄ aneti ⁊ in aq̄ camemille totū h° ad supponendū est eis ꝯueniēs ⁊ aq̄ seebe ⁊ aq̄ namen. ¶ Ex napis quocq emplꝫ apponere est medicamē eis ꝯueniens: ab igne ꝑterea sibi caueř dꝫ ne ad ipsū accedat. ¶ Et oꝫ qdem vt velociť incedat ⁊ pedē moueat aut extrema aut exercitet ipsū ⁊ fricet postea iungat ⁊ sup ipsū aq̄ calīaꝫ ab alto fūdat cū eo qd̄ dixius. ¶ Et scito q̄ dimittere extremitates suspēsas ⁊ qetas in frigoř ne moueanť ⁊ vt nō exercitenť est ex maiorib⁹ cāis q̄ faciūt extremis vt ea supet frig⁹. ¶ Sūt preťea hoium qdam q̄ ponunt i aq̄ frīa ⁊ faciūt vtilitatē ac si nocumentū ab eis remouereť: quēadmodū fructib⁹ accīt ꝯgelatis. ¶ Qū ei in aq̄ ꝓijciunť frīaꝫ: fiūt quēadmodū si ab eis extraheretur ꝯgelatio ⁊ ab eis labiť ⁊ liniunť ⁊ eq̄nť: ⁊ si ea igni applicanť corrūpenť. Sꝫ qūo fit istud nō est medico necessariū. ¶ Qū aūt vna extremitas obfuscari cepit: scallpellāda etiā erit ⁊ sanguis ab ea extrahend⁹ mēbro i aq̄ calīa posito ꝓpterea ne aliqd sanguis in orificijs plagaꝝ ꝯgeleť ⁊ non egrediať sꝫ egredi dimittať dōec ꝑ se restrigať postea ipsa epithieť ex bolo armēo ⁊ aceto tēꝑatis: qm̄ hoc ei⁹ remouet lesionē. Alkitran quocq i p̄ncipio ⁊ fine iuuamentū p̄bet. ¶ Qūcq res ad nigredinē trāsierit aut viriditatē ⁊ ꝯsequať ipsaꝫ ipsa ſm putrefactiōeꝫ ꝓcedente nō laboret nisi vt auferať illd̄ qd̄ ꝯputruit ne etiā sanū qd̄ i ei⁹ ꝯsistit vicinitate putrefiat ⁊ putrefactio paulati ad interiora ꝓcedat: sed faciat illud qd̄ in suo diximus capitulo.

¶ Cam. vi. de conseruando calorem faciei i itinere.

FAcies est epithimāda ex reb⁹ viscosis i qbus exit ꝯglutinatio sicut mucilagine psilij ⁊ mucilagine portulace ⁊ sicut dragagāto in aq̄ resoluto ⁊ gūmi arabico in aq̄ resoluto ⁊ sicut albuīe oui ⁊ sicut tortelł de simila in aq̄ resolutis ⁊ trociscis quos cheutā noiauit. qū aūt vent⁹ eam sciderit aut frig⁹ aut sol: regimen ei⁹ queres in ſmone de decoratione.

¶ Ca. vij. d̄ ꝯſuādo iť agētē a nocumītis aqꝝ diuersaꝝ

QUaꝝ iter agentē ad egritudines magis ꝑducit q̄ nutrientiū diuersitas. Ex hoc sollicitudo est hn̄da ⁊ res aq̄ corrigēda. ¶ De ei⁹ āt emēdatione est vt vehemēter coleť ⁊ fiat vt a resudante corꝑ multū ꝑ resudationē egrediať: ipsaꝫ quocq coq̄re quēadmodū iam i hoc demr̄auimus cāꝫ eā qn̄ꝫ colat: ⁊ inť pure aq̄ subāꝫ ⁊ id qd̄ ei admisceť sepatōeꝫ facit. Et maius hoc toto est ipsaꝫ sublimādo distillare. Est etiā qū ex lana retorta fit lychiniū c⁹ vna extrēitas in vas plenū pōitur altera in vas vacuū ⁊ guttati aq̄ ad vacuū dilabiť: ⁊ est clarificādi modus idoneus ⁊ ꝓprie qū multotiēs factū fuerit: sił quocq qū aq̄ amara ⁊ mala coq̄tur ⁊ ꝓijcieť in ea dū ipsa bullit lutū liberꝫ ⁊ guttatim distillabiť

cū lana ad modū p̄me. ¶ Et sił etiā qū aque pure admi
scebiť lutū liberꝫ in qo non exit mala q̄litas: ⁊ ꝑprie qḋ i
sole fuit adustū ⁊ postea colabiť erit ex eo qḋ eiꝰ ꝓhibet
malitiā. ¶ Aquā quoqꝫ cū vino bibere est ex eo qḋ eius
remouet malitiā qū ipsiꝰ malitia fuerit ex gn̄e pauce pe
netratōis. ¶ Aqua etiā qū pauca fuerit ⁊ non iueniet
tēꝑata cū aceto erit bibēda ⁊ ꝑprie in estate: qm̄ hoc a
multo excusat potu. ¶ Aqua p̄terea salsa cū aceto ē bi
bēda ⁊ sirupo acetoso i quā silique ⁊ myrti grana st̄ ꝓij
cienda ⁊ sorbe. ¶ Et pꝰ aluiosaꝫ quidē aq̄ ⁊ ponticaꝫ
bibeñ est tom illud qḋ nāꝫ soluit. ¶ Vinū quoqꝫ est ex
eo qḋ pꝰ ipsaꝫ potatū cōfert. ¶ Sup amarā quoqꝫ aq̄
exhibenda st̄ dulcia ⁊ vnctuosa: ⁊ ipsa cū iuleb est miscē
da ⁊ añ ipsam aq̄ ciceꝝ est bibēda ⁊ añq̄ volūtas adsit ꝯ
mouebiť eiꝰ impedimentū. Et sił comedere cicera. ¶
Añ v̄o aq̄ stantē ⁊ paludestrē in q̄ exit putrefactio non
st̄ gustāda nutriētia cal̄a sup̄ quā stiptica st̄ exhibēda ex
fructibꝰ f̄ris ⁊ mica sicut cydonia ⁊ matiana ⁊ acetula.
¶ Sup aquas quoqꝫ grossas ⁊ turbidas vteñ ē alleis.
Et ex eo etiā qḋ eas clarificat ē alumen iameni. Ex eis
quoqꝫ q̄ diuersaꝝ aquaꝝ remouēt malitiā st̄ cepe qḋ sūt
vt tyriaca hꝰ: ⁊ ꝑprie cepe cū aceto ⁊ allea etiā. Et ex ꝯ
bus f̄ris sūt lactuce. ¶ Ampliꝰ ex regie viatoꝝ ꝯuenien
te i diuersitate aquaꝝ est vt ex aq̄ sue terre ferat ⁊ cū aq̄
misceat terre in q̄ p̄us hospitabiť: ⁊ ferat ex aqua cuius
qꝫ hospitij ad hospitiū qḋ est pꝰ ipsū ⁊ admisceat eā cum
sua aq̄ ⁊ ita faciat dōec ꝑueniat vbi vult: ⁊ sił si ex luto
sue terre sumpserit ⁊ cū oi aqua ad quā ꝑuenerit admi
scuerit ⁊ ipsū in ea ꝯquassauerit ⁊ eā dimiserit quousqꝫ
clarificeť. ¶ Aq̄ preťea pāno inťposito bibenda est ne
sanguisuga cū errore egrediať: ⁊ ne qḋ ex mał ꝑmistioni
bus vehemēter est minutū trāsglutiat. ¶ Ex rob quoqꝫ
acetoꝭ secū deferre vt ea cū vnaq̄qꝫ diuersarū aquaꝝ mi
sceat est regimen ꝯueniens.

¶ Cam. viij. de regimine viatoris in mari.

Viatōi i mari plerūqꝫ accit v̄tigo ⁊ reuoluiť cū
ea ⁊ ꝯmoueť in ea nausea ⁊ vomitꝰ: ⁊ hoc q̇dē
i p̄mis diebꝰ sed postea residet ⁊ q̇escit. ¶ Et
oꝫ ne fortiť retineať nausea ⁊ vomitꝰ: sed dimittať dōec
ꝑ ipsū mundeť: q̄ si supfluꝰ fuerit retinebť tūc: preꝑatio
tñ ne vomitꝰ accidat nō est mala. Et hoc est vt ex fructi
bus comedat sicut cydonia ⁊ matiana ⁊ granata. Semē
quoqꝫ apij qū bibitū fuerit ꝓhibet nauseā ne ꝯmoueať ⁊
sedabit eaꝫ qū ꝯmouebiť ⁊ apsinthiū sił. ¶ Ex eis etiā
q̄ id ꝓhibent ē vt acetosis os stōi ꝯfortantibꝰ ⁊ vaporeꝫ
ne ad caput ascēdat ꝓhibentibꝰ nutriať. Et h̄ quidē st̄
sicut lentes i aceto ⁊ succo vue acerbe ⁊ paꝝ calamēti et
⁊ asceb ⁊ panis fractꝰ in vino bñ redolēte aut in aq̄ f̄ra.
Et est qñ poniť in ea asceb. ¶ Nares quoqꝫ eiꝰ interiꝰ
cū cerusa sunt epithimande.

Explicit fen tertia hꝰ p̄mi canonis. Et icipit quarta.

¶ Fen q̄rta de diuisiōe modoꝝ medicationū f̄m egritu
dines v̄les. Et ꝯtinet capła. xxxi.

¶ Cam pm dcōis q̄rte est locutio v̄lis de medicatione.

Dicemꝰ q̄ res medicatōis ex vna triū re
rū ꝯpleť. vna eaꝝ est regimē ⁊ nutriētia
⁊ alia medicinaꝝ est exhibitio: ⁊ tertia ē
oꝑō manuał. ¶ Per regimen aūt intel
ligimꝰ administrationē q̄ fit in causis ne
cessarijs nūeratis q̄ f̄m vsum st̄ currētes: ex q̇bus est nu
triens. ¶ Et iudicia q̇dem regis ex ꝑte q̄litatū eaꝝ sūt
ꝓportionalia iudicijs medicinaꝝ. ¶ Nutriēs v̄o ex eis
oibus iudicia hꝫ q̄ sūt ei ꝑpria ex mō q̄ntitatis. Nutriēs
eni qñꝫ ꝓhibeť qñꝫ minuiť qñꝫ equať qñꝫ augeť. Sed
nō ꝓhibeť nisi qū medicꝰ vult vt nā occupeť in matura
tione hūoꝝ. Et ñ minuiť nisi qū vult v̄tutē cū hoc custo
dire: ergo in quantū nutrit custodit ꝑtem virtutis: et in
quantū minuit custodit ꝑtem mał̄iei ne natura tunc oc
cupeť in digerenᵒ multū cibū. Ipse quoqꝫ sꝑ sit sollicitꝰ
de eo qḋ magis suspectū est. ⁊ est v̄tus si fuerit valde d̄bi
lis: aut egritudo si fuerit multū fortis. ¶ Nutriēs quo
qꝫ ex duabꝰ minuiť ꝑtibus: vna eaꝝ est ex ꝑte q̄ntitatis: ⁊
altera est ex ꝑte q̄litatis: ⁊ tibi q̇dem poſ̄e est ponere ꝯiū
ctionē duaꝝ ꝑtiū diuisionē tertiā. ¶ Dr̄ia aūt inť duas
dcōes q̄ntitatis ⁊ q̄litatis est qm̄ nutriens qñꝫ est multe
q̄ntitatis ⁊ pauci nutrimēti sic̄ olera ⁊ fructꝰ: qm̄ q̇ ex eis
multū comedit ex q̄ntitate nutrientis multū recipit absqꝫ
eiꝰ q̄litate. Et qñꝫ est nutriēs pauce q̄ntitatis ⁊ multi nu
trimenti sicut oua ⁊ galloꝝ testiculi. ¶ Nobis quoqꝫ qñ
qꝫ est nc̄riuꝫ qualitatē minuere ⁊ in q̄ntitate augmentū fa
cere: ⁊ hoc q̇dem est qū desideriū fuerit superās: et in ve
nis crudi fuerit hūores et voluerimꝰ desideriū sopire ꝑ
stōi repletōeꝫ et a venis multā ꝓhibere māꝫ: iō vt prius
matureť illud qḋ est i venis: aut ꝓpter intentiōes alias
ab istis. Et qñꝫ necessariū est nobis in q̄litate augmētuꝫ
facere et minuere q̄ntitatē: et hoc q̇dem est qū voluerimꝰ
virtutē ꝯfortare et stōi nā rem multā digerere nō valet.
¶ Pꝫm autē qḋ nos laborāus in minuendo cibū aut ꝓ
hibēdo est qū egritudies medicamur acutas. In egritu
dinibꝰ quoqꝫ chrōicis minuimꝰ sꝫ minꝰ q̄ in acutis. In
egritudinibꝰ nāqꝫ chronicis plꝰ de v̄tute solliciti sumꝰ qꝛ
scimꝰ q̄ eaꝝ crisis est longiqua et ipsaꝝ statꝰ est remotꝰ.
Quapꝑ nisi v̄tus custodiať vsqꝫ ad horā crisis stare nō
poterit: nꝫ illud qḋ in lōgo digeriť tp̄e digerere valebit.
In acutis v̄o egritudinibꝰ crisis est ꝓpinqua et ꝯfidimꝰ
q̄ v̄tus añ statū nō resolueť: q̄ si hoc timuerimꝰ nutriēs
nō ꝑłime minuemꝰ. Et q̄nto egritudo plus p̄ncipio ꝓpi
qua fuerit et accñtia magis q̇eta nutriemꝰ v̄tutē ꝯfortan
tes. Et q̄ntū egritudo f̄m augmentū ꝓcesserit et accñtia
ibi etiā augmētata fuerit: minuemꝰ dietā ꝑꝑ fiduciā eius
qḋ iā dedimꝰ et ꝑpea vt v̄tus alleuieť in hora luctaminis
In tp̄e quoqꝫ statꝰ regimē vehemēter subtiliāus. Et q̄nto
magis egritudo fuerit acuta et crisis ꝓpinq̇or erit nr̄a re
gimis subtiliatio maior nisi cāe acciderit q̄ nos ab eo ꝓ
hibeant: quēadmodū in libris noiabimus ꝑticularibus.
¶ Nutriētia preťea f̄m hoc q̇dē ex eo qḋ fit nutrimētū
duas alias hꝫ oꝑōes q̄ sūt velocitas penetrationis sicut
dispō vini et tarditas penetratōis sicut assatoꝝ dispō et
frixoꝝ et etiā spissitudo subē eiꝰ qḋ ex ipso gñať i sangui
ne et eiꝰ retētio sicut est dispō nutrimñti carnis porcine et
vituline aut ipsiꝰ subtilitas et resołonis eiꝰ necessitas: sic̄
est dispō nutrimñti qḋ fit ex vio et ex ficubꝰ. ¶ Et nobis
q̇dē est nc̄riuꝫ nutriēs qḋ cito penetret qū casui v̄tutis a
nimalis succurreꝛ volumꝰ et eiꝰ resołoni et nō pōt stōus
et v̄tus tolleraꝛ vt nutriēs digerať qḋ tarde digeriť. Et
nos q̇dē a nutriēte terremur qḋ cito digeriť qū accit vt
nutriens p̄cedat qḋ tarde digeriť et timemꝰ ne cū eo mi
sceať et fiat f̄ꝫ modū quē iā decłauimꝰ. Et terremur ēt
a nutrimēto grosso qū ꝓ certo scimꝰ q̄ accidūt oppilatio
nes. Sed eligius cibū fortis nutrimñti et tarde digōis ꝓ
pter eū quē ꝯfortare volumꝰ et exercitijs fortibꝰ prepaꝛ
¶ Raꝝ quoqꝫ nutriēs eligimꝰ ꝑꝑ illū cui velociť accit
poroꝝ spissitudo. ¶ Medicatio āt q̄ fit cū medicis tres
hꝫ regulas. vna eaꝝ est regła eligendi eiꝰ qualitatē. s. eli
gendi ipsā cał̄aꝫ aut f̄raꝫ: aut hūidā aut siccā. Et f̄a est re
gula ipsiꝰ eligēdi quātitatē: et h̄ quidē regła diuidiť i re

gulā mēsurādi pōdus ei⁹:et in regulā mensurādi ipsius
qualitatē.s.siue caliditatis gradū aut frigiditatis aut reliquaꝝ
ab istis.et tertia ē regla ordinādi suā horā ¶ In electōe
āt q̄litatis medicie absolute nō hēt cogitō nisi p cogitio
nē spēi egritudis:qm̄ qū egritudis q̄litas scita fuerit e
rit medicina eligēda q̄ ei i sua q̄litate sit ɔ̈ria : qm̄ egritu
do suo medicat ɔ̈rio et ɔseruat sanitas suo sili. ¶ Quā
titatis aūt ipsi⁹ mensura ex duab⁹ cognoscit ptib⁹ ſꝫ mo
dū mensure artificialr ex nā mēbri ⁊ ex q̄titate egritudis
ex reb⁹ q̄ sup illud sua significant ɔueniētia ⁊ aptitudie
ipsaꝝ que sīt gen⁹ ⁊ etas ⁊ ɔsuetudo ⁊ tps ⁊ regio ⁊ ars
⁊ v̓tus ⁊ forma. ¶ Nāe v̓o mēbri cognitio q̄ttuor rerū
ɔtinet cogitionē.s.ɔplōnis mēbri: ⁊ creatōis ei⁹: ⁊ ei⁹ si
tus: ⁊ ipsi⁹ v̓tutis. ¶ Et ɔplōnis q̄dē mēbri: qm̄ qū ei⁹
nālis ɔplō scita fuerit: ⁊ ipsi⁹ ɔplō in egris sciet p mēsu
ram existimatiuā q̄tū ei⁹ ɔplō nālis elōgata fuerit: sciet
g° mensura q̄titatis q̄ ipsa reduci possit ad tēpiē v̓bigrā
qm̄ si sanatiua ɔplō fuerit frā ⁊ egritudinal calā: tūc iaꝫ
multa elōgatio erit a ɔplōne sui: ⁊ tūc mlta idigebit īfrā
tiōe: q̄ si ambe fuerīt calē sufficiet ei pua infratio. ¶ Et
creatōis q̄dē mēbri iā dixim⁹ q̄ creatura mēbri i.iiij. di
uidit mōs: ⁊ tu q̄dē eam ibi ɔsiderare dēs:. Post h° sci
re dēs q̄ mēbroꝝ quedā sīt q̄ in foraminib⁹ suis sīt facilia
⁊ sīt in eis interi⁹ aut exteri⁹ loca vacua p q̄ expellit sup
fluitas medicina subtili ⁊ tēperata. Et eoꝝ sūt alia q̄ nō
sūt ita sed medicīa indigēt fortiore: ⁊ silr eoꝝ est qd̄ est ra
rū: ⁊ eoꝝ est qd̄ est spissū. Et raro q̄dē medicia suffic sub
tilis: ⁊ spisso ē me⁹ fortis nc̄ria: qd̄ aūt forti medicina ma
gis idiget est illud qd̄ in nulla duaꝝ ptiū ventriculū hēt
nꝫ receptaculū. Et p⁹ ipsū est illud qd̄ hꝫ i vna pte: ⁊ p⁹
ipsū est illud qd̄ a duab⁹ ptib⁹ hꝫ receptaculū : ſꝫ est soli
dū ⁊ spissū sicut rigno: postea est illud qd̄ ea hꝫ a duab⁹
ptibus ⁊ est raꝝ sicut pulmo. ¶ Et sit⁹ quidē mēbri: qm̄
p situ cognoscit quēadmodū tu scis aut loc⁹ aut societas
¶ Utilitas v̓o q̄ ex societatis ɔuenit cognitōe est magis
ɔpria: ppea q̄ ptem magis eligis ad quā medicina tra
hit ⁊ ad quam eam declinare facis: v̓bigrā. qū fuerit mā
i gibbo epatis eūabis eā p vrinā ⁊ si i epatis ɔcauitate fu
erit eūabis eā p ventrē: qm̄ epis gibbositas mēbris vrine
est associata: ⁊ ei⁹ ɔcauitas est associata intestis.. Sꝫ ei⁹
vtilitas q̄ ex pte sciēdi locū ɔuenit est triū modoꝝ. vnus
eoꝝ est ei⁹ longitudo ⁊ ipsius ɔpinquitas: qm̄ si fuerit p
pinqū sicut stōus ɔuenient ad ipsū medicine tempate ⁊
opabunt in ipso: ⁊ si longinquꝫ fuerit sicut pulmo medi
cinaꝝ tempataꝝ v̓tutes corrūpent anteq̄ ad ipsū pueni
ant. Quapp erit nc̄riuꝫ vt in eaꝝ v̓tutib⁹ augmentū fiat
¶ Opꝫ itaqꝫ vt qū membꝝ est ɔpinqū cui obuiat medi
cina sit v̓tus ipsi⁹ medicine ſm mēsurā q̄ egritudi sit op
posita: ⁊ si int ea fuerit lōgitudo ⁊ spatiū ⁊ est egritudo
cui est medicina necessaria quā v̓tus ɔfundās penetra
re faciat: tūc nc̄riuꝫ est in v̓tute medicine plus addere q̄
p̓us erat ei necessariū sicut acetū in emplō sciatice ⁊ reli
q̄s. ¶ Et scōs mod⁹ est vt sciat q̄d medicis sit admiscē
dū vt p illud velocit ad mēbꝝ ɔueniat : quēadmodū me
dicinis mēbroꝝ vrine admiscent diuretica ⁊ medicis cō
dis croc⁹. ¶ Et terti⁹ quidē modus est vt sciam⁹ q̄ pte
medicinā ad ipsū transire faciam⁹: v̓bigrā. si sciuerim⁹ q̄
vlcera i inferiorib⁹ exn̄t intestis p clistera initiēus: ⁊ si sci
uerim⁹ q̄ sint i supiorib⁹ p illud qd̄ bibūt afferemus. ¶
Nūꝫ etiā ɔfert loci ⁊ societatis silr sollicitudinē hre. ⁊ h°
q̄dem est in eo qd̄ facere debem⁹ qū fuerit mā tota iam i
mēbro eūata ⁊ in eo qd̄ facere debēus qū mā adhuc eūa
tur: qm̄ qū sciuerim⁹ q̄ mā fuerit adhuc i descensu a suo

loco māꝫ extrahēus postq̄ q̄ttuor ɔditionū curaꝫ hūeri
mus. Una est ptis diuersitas quēadmodū a dextra ad
sinistrā trahim⁹: ⁊ a supiorib⁹ ad iferiora. Et ſa est vt so
cietatis curā hēamus: sicut mēstrua ventosis retinemus
q̄s mamillr supponim⁹ socio attrahētes. Et tertia rectitu
dinū curā hre quēadmodū in egritudinib⁹ epatis in dex
tra minutionē facim⁹ basilica: ⁊ in egritudinib⁹ splenis i
basilica sinistra. Et q̄rta quidē est cū sollicitudine elōga
tionis ne qd̄ extrahit valde sit ɔpinqū ei a q° extrahit.
¶ Sed qū accit ut tota mā iā sit eūata vtreqꝫ ıs ei ɔfe
rūt ex pte: qm̄ si voluerius accipiem⁹ eam ex ipso mēb°
⁊ si voluerius trahem⁹ ipsā ad mēbꝝ ɔpinqū qd̄ associa
tū est ⁊ eā ab eo extrahem⁹: quēadmodū duas minuim⁹
saphenas i mrīcū egritudibus: ⁊ venā q̄ est sub ligua qū
medicari volum⁹ apa duaꝝ amigdalaꝝ. Nūqꝫ ad diuer
sū trahere volueris mēbri a q° ɔtrahis dolorē p̓us seda
Et caue tibi ne trāsitus sup p̓ncipale fiat. ¶ Et vtilitas
q̄dem q̄ seq̄t ex pte v̓tutis mēbri est triū semitaꝝ. vna est
dignitatis ⁊ p̓ncipatus curā hēre: qm̄ sup mēbra p̓nci
palia nō faciēus aliq̄d cū fortibus medicis in q° sit ambi
gendū: q̄tomagis potuerius ne nocumtū toti corpi cōe
faciāus. ¶ Quapp ex cereb° ⁊ epate nō eūabimus illd̄
qd̄ ab eis eūare debēus in vna hora: nꝫ vllo° vehemēti i
frabius infratōe: ⁊ qū epati emplꝫ supponēus ex medici
nis resoluētibus nō relinq̄mus q̄n in eo res retētiuas ⁊
boni odoris ponāus pp v̓tutē custodiendā. Et silr in eis
que ɔpter eā ad biben̄ damus. ¶ Qd̄ aūt int oia mem
bra hac tota custodia dignius exit est cor ⁊ postea cere
brū ⁊ post ipsū epar. ¶ Et ſa quidē semita est curā hre
opōis mēbro associate: lꝫ nō sit p̓ncipale sicut stōus ⁊ pl
mo. ¶ Quapp in febribus cū stōi debilitate aq̄ fraꝫ in
potu q̄ sit vehemtis frigiditatis n̄ damus. ¶ Et scias q̄ da
re ea pura q̄ laxa faciūt p̓ncipalibus mēbris ⁊ eis q̄ sūt
corā ipsis est valde timorosū i re vite. ¶ Et semita ṫtia
est hre sollicitudinē acuitatis sēus ⁊ eius ebetudis. dꝫ nā
qꝫ sibi cauere ne mēbris acuti sensus neruosis det medi
cias malaꝝ qualitatū ⁊ mordicatiuas ⁊ nocitias sicut sīt
titimali ⁊ reliq̄ ab eis. ¶ Mediciaꝝ v̓o a quaꝝ datiōe
nobis cauēus spēs sūt tres resoluētes ⁊ vehemter ifrian
tes: ⁊ ɔ̈rias hn̄tes q̄litates: sicut flos eris ⁊ cerusa ⁊ cal
cucecaumnō ⁊ eius silia: hoc q̄dē est electōeꝫ medicie di
uidere ſꝫ mēbri nāꝫ. ¶ Scōꝫ v̓o egritudis q̄titatē q̄tū
illi v̓bigrā. cuius corpōis caliditas egrotatiua est fortis ⁊
nc̄riuꝫ est ipsā extiguere cū medicia que sit i ifriando for
tissima: ⁊ illi cuius accn̄tal frigiditas est fortis est nc̄riuꝫ eaꝫ
calefacere cū medicia fortis calefactōis : si v̓o nō fuerit
fortes medicie debilioris qualitatis nobis sufficiēt. ¶
Ex tpe aūt egritudis est vt faciāus in q° suoꝝ tēporū sit
egritudo: v̓bigrā qū apa i p̓ncipio fuerit sup ipsū pōēus
qd̄ solū repcutiat: ⁊ qū i statu fuerit ponēus illud qd̄ so
lūmō resoluat: i medio aūt miscebius vtraqꝫ: ⁊ si egritu°
fuerit acuta ipsa i p̓ncipio exn̄te tēperate regimē subtilia
bius. Et si i statu fuerit i subtiliādo studebius: ⁊ si fuerit
ɔlixa nō tm̄ i p̓ncipio subtiliabius : lꝫ i statu tēpata vte
mur subtiliatōe: lꝫ multas ɔlixaꝝ egritudinū p̓ter febres
subtiliatiuū resoluat regim̄. ¶ Egritudo quoqꝫ si mlte
ebulliētis marie fuerit in p̓ncipio eā eūabimus non ex
pectātes maturatōeꝫ: ⁊ si mediocris fuerit maturabimus
eā ⁊ postea eūabimus. ¶ Cognitio aūt reꝝ q̄ sua signifi
cant ɔueniētia est ad scien̄ tibi facil: et aer q̄dem q̄ ex ea
rū existit sūma ē dignior cuius rē custodiri opꝫ et an sit
medicine iuuamētū p̓stans an egritudini. ¶ Et dicēus
q̄ in egritudinibus in q̄bus ē timor et non sumus securi

ex defectu v̄tutis si qd̄ facere debem⁹ tardauerimus aut ex eo aliqd̄ alleuiauerim⁹ ⁊ minuerim⁹ a forti medicami ne p⁹ incipe debem⁹. ¶ Ille v̄o i qbus nō erit timor s₃ ordinē ad fortiorē ꝓcedent si nō suffecerit eis debil. ¶ Preť hoc quoqȝ tibi caue ne a rectitudie recedas: l₃ videris ꝙ ipsaꝝ tardeť iuuamentū: n₃ in errore morieris ⁊ si videris ꝙ ei⁹ non appeat ipedimentū. ¶ Et cū hoc non s̄m vnā medicationē cū vna tibi stañ est medicina: imo in vna medicatōe medicinas ꝑmuta: qm̄ ab ipso qd̄ ꝯsuetū est non fit passio: ⁊ vnicuiqȝ qdem corpi imo om̄i membro imo vni corpi ⁊ vni mēbro in vna hora ⁊ nō i altera inest ꝓprietas ab vna me⁹ pati ⁊ ñ ab altera. Q̄ū aūt ignoras q̄ sit egritudo relinq̄ eā nature ⁊ nō propes: qm̄ aut nā supabit egritudinē aut ipsā manifestabit. ¶ Q̄ūqȝ egritudo dolori ꝯiūcta fuerit aut cāe doloris aut a quo ꝓuenit dolor sicut est ꝑcussio aut casus: icipies sedare dolorē. Et si tibi necesse fuerit stuporē inducere nō trāscēdas tale qle ē papauer al. qm̄ cū suo stupori ē et domesticū vel ꝯsuetū. ¶ Q̄ūqȝ vehem̄tia calōis mēbri tibi nocum̄tū fecerit nutri ex eo qd̄ sanguinē vehem̄ter igrossat sicut frumentū coctū. Et si ex hoc qdem regie nō alleuiabit nutri cū infrāntib⁹ sicut lactucis ⁊ eis silibus. ¶ Scias ꝑterea ꝙ ex ꝯgruis medicatōib⁹ q̄ ꝯferūt est iuuamentū qd̄ fit ex eo qd̄ v̄tutes ꝯfortat aīales ⁊ vitales sicut letitia ⁊ obuiare ei qd̄ sibi placet: ⁊ assidue sedei cū eo cū quo gratulať: qñ₃ etiā ꝯfert sedere cū eo a quo recūdať ⁊ quē erubescit: qm̄ egꝛ ꝓhibet a reb⁹ q̄ ei nocent. ¶ Ex eis ꝑterea q̄ huic mō medicatōis sṫ ꝓpinq̄ est mutatio de terra ad terrā ⁊ de aere ad aerē ⁊ de formis ad formas: ⁊ ꝑcipue eñ formas efficere ⁊ mot⁹ qui mēbꝛ dirigant aut ꝯplonē mutent: quenadmodū puero lusco ꝑcipiť vt scintillas intueať aut rē q̄ ei appet: aut sicut ꝑcipiť torturaꝝ patienti vt speculū intueať calibis: qm̄ hoc ꝑducit eū ad hoc vt laboret in rcificando facie₃ suā ⁊ frontē ⁊ oculū ⁊ fortasse iuit⁹ redibit ad hoc vt melioreť. ¶ Ex reguľ preťea q̄s obseruare debes est fōtes dimittere medicatōes in tēporib⁹ fortib⁹ q̄to plus poteris: sicut ventrē vehem̄ter soluere aut ꝓuocare vomitu₃ aut apire ⁊ adurere i estate ⁊ hyeme. ¶ Ex reb⁹ quoqȝ i quaꝝ medicatōe subtile est adhibeñ studiū est qū i vna ꝯiungunt egritudie duo q̄ fieri dēnt ꝯria qr o₃ v̄bigia. vt egritudo infrieť ⁊ ei⁹ cā calefiat: aut ecōuerso: qr op₃ vt egritudo calefiat ⁊ ei⁹ cā infrieť: sicut mā colice idiget calefactōe ⁊ incisiōe ⁊ subtiliatōe: ⁊ o₃ vt fōtitudo doloris ei⁹ infrieť ⁊ stupefiat ⁊ ecōuerso. ¶ Ampli⁹ scire debes ꝙ nō ōis repletio n₃ ōis ꝯplonis malitia suo medicatur ꝯrio ex eūatione ⁊ oppositōe: imo multotiēs sufficit multa regis bonitas in replone ⁊ malitia ꝯplonis.

¶ Caᵐ. ij. de medicatōibus egritudinū malie ꝯplonis

Q Ue ex eis qdē fine mā erit ꝯplo tm̄ ꝑmutať: s₃ si cū mā fuerit ipsa eūabit: ⁊ pleruqȝ qde₃ ei sola sufficit eūatio si ꝯplonis infuse q̄ preťita est malitiā non ibi reliqrit: ⁊ qñ₃ non sufficit nobis istud si ꝯplonis dimiserit malitiā: imo erit nobis necesse ꝯplone₃ ꝑmutare qū in eūando finē fecerimus. ¶ Dicēus g⁹ ꝙ malitie ꝯplonis medicatio multis fit modis. ¶ Cōplonis nāqȝ malitia aut erit infusa: ⁊ erit ipsi⁹ medicatio ex ꝯtrario absolute: ⁊ h̄ est medicatio absolute: aut erit i termino vt ipsa gñeť: ⁊ erit ei⁹ sanatio sanatio q̄ fit cū ꝑmissione seruatōis: quēadmodū putrefactōe₃ que est cū febre q̄rtana medicamur cū tyriaca ⁊ aq̄ s̄iam i tertiana dam⁹ vt extinguat. Et exēplū premissiōis seruatōis est eūatio in q̄rtana q̄ fit cū helleboro: ⁊ i tertiana cū scamonea qū ꝑncipiū interpolatōis que accit ꝓhibeť volum⁹. ¶ Et exemplū premissiōis seruatōis solūmō est eūatio q̄rtane apte ꝑp melie supōe₃ cū helleboro: ⁊ febri tertiane ꝑp cholere ꝯnūȝ cū scamonea. ¶ Q̄ū aūt in aliqua egritudie dubitaueris an sit ei⁹ cā calitas an s̄ritas ⁊ experiri volueris nō expiaris cū supfluo: ⁊ caue tibi ne decipiat te ipressio q̄ erit accn̄taľ. ¶ Et dēs scire ꝙ infrātōis ⁊ calefactōis tēpus est vnū: sed in if̄rando est plus timoris: qm̄ calitas est amica nāe: ⁊ in hūectando qdē ⁊ exiccando est timor eq̄lis: s₃ hūectandi tēpus est longi⁹. ¶ Unaqȝ preťea huitas ⁊ siccitas ꝯseruat ꝑp suaꝝ cāru₃ ꝯfortationē ⁊ ꝑmutat ꝑp cāꝝ ꝯtrarꝛ ipsi⁹ fortitudis augmentū. ¶ Et calitas qdem sit fortior cāis quaꝝ iā expleuim⁹ sermonē: deinde ꝑ mūdificātia ⁊ est supfluitates expellere ⁊ replone₃ ⁊ oppilatōe₃ apire deiñ ex eo qd̄ ipsaꝝ ꝯseruat ⁊ h̄ ē huiditas tēpata: s̄ritas v̄o fortior ex eo ꝙ ipi⁹ ꝯfortat cās ⁊ ꝙ calitatē suffocat: ⁊ ex eo ꝙ ipaꝝ supflue resoluit ⁊ est siccitas s₃ eēntiā ⁊ calitas s₃ accn̄s. ¶ Q̄ui aūt calitatis supfluitatē cū oppilatōib⁹ medicatur sibi cauere o₃ ab if̄ratōe supflua ne in ꝯuertēdo oppilationē in lapidē augmentū faciat: ⁊ ne caľe ꝯplonis malitiā augmēteť: imo paulati p⁹ medicari o₃ cū eo qd̄ abstergit: ⁊ si qd̄ infrat ei suffecerit sicut aq̄ ordei ⁊ succus scariole erit ꝯueniens: ⁊ si nō suffecerit istud tunc cū illo qd̄ tēperatū exit: ꝙ si hoc nō suffecerit: tūc cū eo in quo subtil exit calor: n₃ ex hoc sis sollicit⁹: qm̄ iuuam̄tū eius diaphoꝛsis in infrando plus ꝯfert q̄̄ sit nocumentū qd̄ facit ei calō q̄ ad extingueñ est facil post aptōe₃. ¶ Et est etiā qū acutoꝝ hūoꝝ digō extinguēdi supfluitatē ꝓhibet l₃ qdā horu₃ sint q̄ ꝑteruiant ad hanc destruendā sententiā ⁊ ignorent ꝙ fortis extictio deijcit v̄tutē ⁊ q̄tomagis in corpib⁹ q̄ ab egritudine debilitata fuerit: l₃ aliquo dicetōis mō mā₃ rectificet qd̄ est qū p⁹ ipsā alie ꝓueniunt egritudies aut ex malitia ꝯplonis simplicis aut ex maťijs s̄ris ꝯploni ꝯtrarijs quā rectificauit. ¶ Cōplonē vero s̄ra₃ calefacere q̄si difficile est qū iā est infusa: ⁊ multū facile in ꝑncipio: ⁊ ad vltimū calefacere s̄m i ꝑncipio rei ē facili⁹ q̄̄ calm̄ in ꝑncipio infrare: sed calm̄ in fine infrare l₃ sit difficile est tm̄ facili⁹ q̄̄ s̄m in fine calefacere: qm̄ supflua s̄ritas est ipsa mors innati caloris aut ei ꝓpinqua. ¶ Et dēs scire ꝙ infratio qñ₃ siccitati ꝯiungit ⁊ qñqȝ huitati ⁊ qñqȝ ab vtrisqȝ sepať: verūtm̄ siccitas magis fit māsiua cū s̄ritate q̄ senuit: ⁊ huitas ēst magis adducens s̄ritatē que accit. ¶ Et iā qdē ōes caloris cāe qū supfluunt in exiccādo iuuant: ⁊ qñ₃ etiā ōes s̄ritatis cāe qū supflue fuerint in hūectando iuuant. Et nulla qde₃ res ad hoc tantū ꝓuenit q̄tū ociositas ⁊ assidua balneatio q̄ est facil in tina. ¶ Et nos qdē te faciem⁹ scire hoc in eo qd̄ est premissū. ¶ Uinū preťea tēperate bibitū in hūectando est forte. ¶ Ampli⁹ scire dēs ꝙ qū senex infratōe indiget ⁊ hūectatōe non sufficit ad hoc illud qd̄ ipsū ad equalitatē reduč: imo qd̄ ipsū trāsit facit ad ꝯplone₃ s̄ra₃ ⁊ hūidā que ei debeť: quoniā ipsa l₃ sit accn̄taľ: est tm̄ ei q̄si nāľ. ¶ Scire quoqȝ dēs ꝙ sepe est nobis necessariū in ꝑmutando ꝯplonē dare illud qd̄ h⁹ⁱ ꝯfortat ꝯplonem quēadmodū est nobis nc̄riu₃ dare acetū cū medicinis calidis alicui mēbro iō vt ipsaꝝ penetrent v̄tutes: ⁊ sicut ē nobis necessariū dare crocū cū medicinis infrantib⁹ corꝑpterea vt eas ad ipsū ferat. ¶ Et multotiens qdē est medicina vehemētioris operatōis in ꝑmutādo ꝯplone₃ sed ꝓpter sui subtilitatē non permaēt donec suā perficiat opationē. Est ergo nobis necessariū ei aliqd̄ admiscere qd̄ ipsā inspisset ⁊ retieat: l₃ ex ea sue operatōis ꝓueniat

cõtrariũ ſicut balſamo admiſcem⁹ cerã ⁊ reliq̃ ad hoc vt ipſũ tanto tꝑe retineant̃ in quo ſuã ꝑficiat opõez.

Ca^m. iij. ad ſcieñ qualr ⁊ quãdo oꝫ euãri.

Res q̃ demõſtrant rectitudieꝫ iudicij i euãndo ſũt decẽ repleo ⁊ vtus ⁊ ꝯpleo ⁊ accñtia ꝯueniẽtia: ſicut ſi ꝯtingeret ꝙ nãꝫ ſoluere vellem⁹ deinde accideret vẽtris ſolo: qm̃ ventrẽ ſolueẽ ſup ventris ſolo nẽ eſt timoroſũ: ⁊ figura ⁊ etas ⁊ tꝑs ⁊ aeris ⁊ regionis diſpõ et ꝯſuetudo euãndi et ars euãndi: hec nãqꝫ qũ fuerit ꝯtraria ſignificatõi ꝓpter quã euãtio facien^a erit ꝓhibebunt euãtõeꝫ. Vacuitas itaqꝫ ſine dubio euãtionẽ fieri ꝓhibet. Et ſimilit̃ qũ debilitas cuiuſcũqꝫ triũ vtutũ fuerit. verũtñ qñꝫ plus eligim⁹ alicui⁹ vtutis debilitatẽ q̃ ipedimentũ relinq̃ndi euãtõeꝫ: et hoc q̃dẽ eſt in vtutibus ſenſibilib⁹ et motis qũ fiduciã hũerim⁹ ſuccurrẽdi rei timoroſe ſi acciderit: et ſilr in oibus vtutibus. Cõplo quoqꝫ calã ⁊ ſicca ad hoc ꝓhibet: et fria et hũida caliditatẽ nõ hñs aut debilẽ hñs ab ea etiã ꝓhibet: in calã ãt et hũida facile faciem⁹ illud et fortit̃. Figura aũt. ſ. ſuꝑfluitas matiei aut raritas ab ea probibet ꝓpter timorẽ ne ſpũs reſoluat̃: et ſilr oꝫ in regẽdo debilẽ et macꝝ multã cholerã rubeã in ſanguine hñtẽ vt ei blandiaris et nõ ipſũ euẽs: et vt eũ nutrias ex eo qð bonũ gñat ſanguinẽ ad frigitatẽ et hũiditatẽ declinantẽ: qm̃ ex hoc ſui hũoris ꝯplexio rectificabit̃: aut fortaſſe ipſum fortẽ efficies et euõnes tollerabit: et ſimilit̃ oportet ne illũ euãre ſis auſus q̃ ex ꝯſuetudine paꝝ comedit q̃diu ab ei⁹ euãtõe abſtinere poteris. Supflua quoqꝫ pinguedo ab eo ꝓhibet ꝓꝑ timorẽ ne frigitas dñetur: et ne caro venas ꝯpmat et eas extinguat qũ vacuas iuenerit et calorẽ ſuffocet innatũ: aut ſupfluitates exꝑmendo ad inferiora expellat. Accñtia quoqꝫ mala ſicut aptitudo colirice paſſiõi et ſpaſmo ab ea ꝓhibent. Etas preterea etiã que nõdũ ad augmẽti ꝯplementũ ꝑuenit aut ad ꝯſũptõis terminũ eſt trãſiens ab ea ꝓhibet. Hora quoqꝫ multũ calã aut multũ fria ab ea ꝓhibet. Et regio q̃dem meridionalis vehemẽter calida ab ea ꝓhibet: quoniã plurima eoꝝ q̃ ventrem ſoluũt ſt̃ calida: et duaꝝ acuitatũ ꝯiunctio tollerari non põt: quoniã vtutes in eis debiles erũt et diſſolute: et q̃a exterior calor mãm ad exteriora trahit: et medicina ipſam trahit ad iteriora: q̃re ide ꝑuenit in diuerſas ꝑtes ꝯtractio ⁊ ad reſiſtenciã ꝑducit. Et ſeptentrional̃ multuꝫ fria ab ea ꝓhibet. Parua quoqꝫ euãndi ꝯſuetudo ab ea ꝓhibet. Ars etiã q̃ multa fit euãtio ſicut ſeruiendi i balneo: ⁊ onera dorſo deferentiũ ab ea ꝓhibẽt: ⁊ ad vltimũ ois ars laborioſa. Scias ꝑterea ꝙ itentio in oi euãtione eſt vna q̃ncꝫ reꝝ. Aut euõ illi⁹ qð eſt euãnduꝫ ⁊ ſeq̃tur ipſũ ꝓculdubio tranq̃llitas niſi ꝙ receptaculoꝝ laſſitudo ipſũ ſeq̃t̃: aut calitatis ebullitio aut febris ephimera aut alie egritudies q̃ ꝯmittãt̃: ſicut excoriatio quã ventris ſolutio in inteſtis facit: aut vlcera q̃ vrine ꝓuocatio in veſica fac̃: ⁊ hoc q̃dem lꝫ iuuamẽtũ ꝯferat: ei⁹ tñ vtilitas nõ ſentit̃: imo qñꝫ preſentialit̃ dolet donec accñs ĩ moueat̃. Et ſa eſt ꝯſideratio ꝑtis ſue declinatõis ſicut nauſea q̃ vomitu mundat̃: ⁊ mordicatio i ventre q̃ vẽtris ſolone remouet̃. Et tertia eſt mẽbꝝ egreſſiõis eius a ꝑte declinatõis ei⁹ ſicut baſilica dextra i egritudine epis ⁊ nõ cephalica dextra: qm̃ ſi error ꝑuenerit in tali q̃le ẽ illud qñꝫ ſequet̃ inde trior. Et oꝫ q̃dem vt ſit mẽbꝝ egreſſionis ignobili⁹ illo a quo fit euõ ne mã ad illud declinet qð eſt nobili⁹. Oꝫ preterea vt ſit ei⁹ exit⁹ nãlis: ſicut mẽbra vrine gibboſitati epatis: ⁊ inteſtia ꝯcauitati ipſius Eſt tñ qũ mẽbꝝ a quo expellit̃ eſt ipſuꝫ mẽbꝝ ꝑ qð euõ faciẽnda eſt: ſed eſt i ipſo egritudo vet⁹ aut recens ꝓpt quã eſt timeñ de curſu hũoꝝ ſup ipſũ. Ipſi g^o ad aliõ qð ſit meli⁹ tranſponẽdi ſũt. Et eſt etiã qũ ex ſupatõe hũoꝝ timet̃ ſup ipſũ egritudo: ſic qũ tract⁹ ſit ab oculo ad gulã: qm̃ timet̃ ne illi qñꝫ ſupueniat ſuffocatio: iõ q̃le ẽ hui⁹ ſuauit̃ ⁊ mollit̃ fieri dꝫ. Nã quoqꝫ plerũqꝫ talit̃ opat̃ ⁊ euãt nõ ꝑ partẽ q̃ ꝯſueuit iõ vt mẽbꝝ cuſtodiat qũ debile fuerit: ⁊ plerũqꝫ etiã eſt vt ſit illud qð nã euãt ꝑtis lõginq̃ ⁊ oppoſite ⁊ remãeat cũ ipſo ambiguitas: ſicut qũ a capite ad anũ aut crus aut pedẽ euãt. nõ eniꝫ ꝓcerto ſcit̃ ſi ex toto ſit cerebro aut ex vno vẽtriculo. Et q̃rta q̃dem eſt hora euõnis ipſi⁹. nã dicit Gal. penit⁹ ꝙ in chronicis egritudinib⁹ maturatio tm̃ ⁊ nihil pl⁹ expetãda eſt. Et tu q̃dem iaꝫ ſciuiſti q̃d ſit maturatio: ⁊ anteq̃ euẽs p⁹ maturationẽ ex ſubtiliatis in potu tribuere dẽs ſicut aq̃ iſopi ⁊ baſce ⁊ ſeiuꝫ. Sed ⁊ in acutis etiam egritudinib⁹ maturatõeꝫ expectare meli⁹ eſt ⁊ ꝑcipue qũ q̃ete fuerit. Qð ſi mobiles fuerit tũc ad euãndũ mãꝫ feſtinare erit meli⁹: qm̃ ipedimentũ mot⁹ eius eſt mai⁹ q̃ ſue euãtiõis añq̃ ipſa ſit maturat: ⁊ ꝓpe qũ hũores fuerit ſubtiles: ⁊ ꝑcipue qũ in ꝯcauitatib⁹ venaꝝ fuerit ⁊ non ĩ mẽbris igredientes. Qũ aũt hũor i vno fuerit mẽbro ꝯprehẽſus nullo mõ moueat̃ donec maturet̃ ⁊ eẽntiam hẽat tẽperatã vel apatã quã tu ſciuiſti i ſuo loco. Et ſilr qũ ñ fuerim⁹ ſecuri ꝙ vt⁹ vſqꝫ ad maturitatis horã ꝑduret euãbius eã poſtq̃ nobis cauerim⁹ vt ei⁹ ſubtilitatẽ ⁊ groſſitiẽ ſciam⁹: qm̃ ſi ſpiſſa fuerit ⁊ groſſa ipſã moueẽ nõ debem⁹ niſi p⁹ ſubtiliationẽ. Ei⁹ vo groſſitiẽ cog^oſcem⁹ ꝓpterea ꝙ faſtidiũ ꝑteritũ iam ꝑceſſit: aut ſub hypocõdrijs dolor extenſiu⁹ aut aduent⁹ apatis in iteriõib⁹. Qð aũt magis cuſtodire debem⁹ in hui⁹ diſpõe eſt hitudo cãnaliũ ne ipſi ſint clauſi: ⁊ poſt hoc q̃dem totũ tibi poſſe erit vt ante maturationẽ ventrẽ ſoluas. Et ſcias ꝙ matiei euõ ⁊ ipſi⁹ de ſuo loco eradicatõ eſt ſcḋm vnum duoꝝ modoꝝ. vn⁹ eoꝝ eſt ꝓꝑ arctationẽ q̃ fit ad lõgiquã diuerſitatẽ: ⁊ alt̃ ꝓꝑ eam q̃ ad ꝓpinquã. Et ſuaꝝ quidẽ horaꝝ dignior eſt qũ in corꝑe nullo^o eſt alic⁹ matiei ꝯpletio. Ponam⁹ itaqꝫ ꝙ ab ore viri ſupi⁹ mult⁹ fluat ſanguis ⁊ ab hemorroidib⁹ mulieris ſupflue fluat ſanguis Vnũ itaqꝫ duoꝝ faciem⁹ aut trahem⁹ ꝑ declinatõem q̃ fit ad ꝓpinq̃ diuerſitatẽ: ⁊ oportebit tũc vt mãm ad nares declinem⁹ faciẽdo ſanguinẽ ex narib⁹ fluere: ⁊ i altero ad mñicẽ ꝓuocando mẽſtrua: aut ſi voluerim⁹ ad longiquã diuerſitatẽ attrahere euãbim⁹ in p^o ſanguieꝫ a venis ⁊ locis q̃ ſũt in iferiore ꝑte corporis: ⁊ in ſcḋo a venis ⁊ locis q̃ ſũt i ſupꝑma ꝑte corꝑis. Et nõ oꝫ q̃dẽ vt i duas diametros ꝓlongationẽ facias: ſꝫ i vna tm̃ q̃ ſit diamet̃ magis longiqua: nã ſi mã fuerit i ſupꝑmo dextre ꝑtis ñ erit attrahẽda ad ĩfimũ ſiniſtre: imo ad ĩfimũ ipſi⁹ dext^e. Et hoc q̃dem eſt illud qð eſt magis nõciuꝫ aut ad ſiniſtrã a ſupꝑmo ſi fuerit tm̃ longinq̃ q̃tũ eſt ab hũero ad hũeꝝ ⁊ nõ fuerit diſpõ ei⁹ ſicut diſpõ duoꝝ lateꝝ capitis. Mã nãqꝫ ſi i dextra capitis fuerit eã ad iferiora ⁊ nõ ad ſiniſtrã trahens capitis. Qñqꝫ mãꝫ ad longinqũ traheẽ volueris loci dolorẽ ꝑus ſedabis vt ipſi⁹ minuat̃ ꝯpreſſio ꝑ attractõeꝫ: qm̃ dolor eſt trahẽs. Qñqꝫ ad locũ nõ obedit ad quẽ ipſã trahis nõ violent̃ agas: qm̃ qñqꝫ violentia illa ipſã mouebit ⁊ ſubtiliabit ⁊ ñ trahet̃ ⁊ fiet veloci⁹ declinãs ad dolentẽ locũ. Et forſitan tibi ſufficiet vt trahas lꝫ nõ euẽs. qm̃ ipſa attractio ei⁹ iter ad mẽbrũ ꝓhibet lꝫ nõ extrahat̃: ꝑ ipſã g^o attractionẽ ad itentionẽ ꝑueniem⁹: lꝫ cũ ipſa ñ euãueris ſꝫ declinatõe ꝯtẽt⁹ fueris q̃ fit ligãdo mẽbra oppoſita aut vẽtoſis ⁊ medicis

rubificātib⁹. Et ad sūmū cū oī qđ dolorē efficit. ¶ Ex
materijs aūt q̄ ad eūandū sᷣt faciliores sᷣt ille que sᷣt i vēis
deiñ ille que i mēbris ⁊ iūcturis: qm̄ qñq3 ē difficile eas
extrabere ⁊ eūare: iōq3 necesse est vt qū eūabunᷣ alie cū
eis egrediantᷣ. ¶ Eūato p̄terea est nēriu3 ne ꝓperet co
medere nutriētia multa ⁊ mala que nā indigesta trabat.
Qđ si aliq̄d ex hoc fieri necesse fuerit oportebit vt pau
lati ⁊ suauiᷣ fiat donec sit ƀm ordinē: ⁊ vt sit qđ corp⁹ in
grediᷣ digestū ⁊ ꝯueniēs. ¶ Minutio quoq3 est eūo hu
morib⁹ eq̄lr augmētatis ꝓpa. ¶ Eūo vō hūori q̄ in
q̄ntitate solū augmētatᷣ aut corrūpitᷣ ꝓpa est alia a minu
tōe. Ois p̄terea eūo que ē supflua ƀm plm febres gn̄at
¶ Qūq3 vētris ꝯstrictio q̄ fluere solebat aliq̄̄ egritudi
nē possidere fecerit illi⁹ eūonis reuersio ƀm plm ipsū me
dicabiᷣ sicut ab eo quē ꝯstrictio saniei auriū aut mucoꝝ
nariū vtiginē possidere fecit ei⁹ reuersio ipsā remouebit
¶ Et scito q̄ residuū maᷣiei dittē qđ necesse erat eūa
re min⁹ nocumentū est q̄̄ exq̄sitissime eūare ⁊ ꝓuenire in
ipsa ad hoc vt vtus terreatᷣ: qm̄ multotiēs nā hoc resol
uit residuū. ¶ Qūq3 hūor illius fuerit gn̄is c⁹ eē op3 ⁊
eger tollerare pōt nō terreri dēs ex supfluitate: qñ3 etiā
ꝯtingit qū te eūare o3 vsq3 ad lipotomiā. ¶ Qūq3 alic⁹
vtus fortis fuerit ⁊ ipsoꝝ hūoꝝ mā multa ⁊ mala ipsam
paulati eūa. Et silr qū mā vehemēter fuerit penetratiua
aut cū sanguie multū mista nō poteris ipsā vna vice eūa
re: sicut est i sciatica ⁊ artetica longi tp̄is ⁊ cancro ⁊ sca
bie antiq̄ ⁊ carbuncuᷣ veterib⁹. ¶ Et dēs scire q̄ vētris
soᷣo a supiorib⁹ trabit ⁊ ab īferiorib⁹ eradicat. ¶ Qua
bus g° attractōib⁹ est apta ꝯuenienti ⁊ diuerse q̄ etiā p⁹
materieꝝ q̄tē est ꝯueniens. ¶ Qū g° materie fuerint a
supiorib⁹ ad diuersū trab3 eas: ⁊ ipsas etiā eradicabit a
locis vbi sūt: vomitu vō fit attractio ⁊ eradicatio ecōuer
so. ¶ Minutōis p̄terea dispō diuersificatᷣ ƀm loca a q̄
bus sanguis accipitᷣ sicut sciuisti: min⁹ itaq3 cūctis hoīb⁹
eūone dign⁹ est ille c⁹ cibus bonus fuerit ⁊ digō bona.
¶ In regiōib⁹ quoq3 caᷣis morātes eūatōe paꝝ idigēt
¶ Caᵐ. iiij ꝺ reguᷣ cōibus vomitui ⁊ solutōi ventris ⁊
q̄liter trabit id qđ ventrē soluit ⁊ vomere facit.

Oportet vt illi⁹ cibus cui⁹ soluend⁹ est venter
aut vomit⁹ ꝓuocandus partiatᷣ: vt qđ ei i vna
die sufficiebat mᷣtis comedat vicib⁹: ⁊ vt sint ci
bi diuersi ⁊ pot⁹ etiā diuersi. ¶ Ex hac nāq3 dispōe ac
cidit stō vt expellere desideret qđ est in eo supi⁹ aut infe
rius. ¶ Ex cibo āt nō diuerso n3 sup aliū cibū ingrediē
te stōus est auar⁹ ⁊ ipsū forti ꝯtinet retentōe: ⁊ ꝓpe si fu
erit ei⁹ q̄ntitas pua. ¶ Mollē vō hn̄s ventrē nihil ex
hoc facere d3. ¶ Et scias q̄ vomit⁹ ⁊ ventris soᷣo ⁊ q̄
eis assiᷣantᷣ nō attinent ei q̄ bono vtiᷣ regie: qm̄ ille q̄ bn̄
regiᷣ non idiget nisi eo qđ sit istis leui⁹: ⁊ fortasse excusa
būt ea exercitiū ⁊ fricatio ⁊ balneū. ¶ Ampli⁹ si ei⁹ cō
pus repletū fuerit plm talis repᷣonis q̄lis est ipsi⁹ erit ex
eo q̄ hūoꝝ melior est. s. ex sanguine. ¶ Minutio igiᷣ est
illud qđ ad ipsū mundificañ erit nēriū ⁊ nō ventris soᷣo
¶ Qū aūt minutio nēria fuerit ⁊ vētris soᷣo ex aliquo
qđ sit vt hellebor⁹ ⁊ violente medicie a miutiōe incipe ꝺ
bes: qm̄ hoc est ex p̄ceptis Hip. i lib° epidimiaꝝ: ⁊ hec ē
vitas. Et silr si hūores fuerint phᷣatici cū sanguie misti
q̄ si viscosi ⁊ sᷣi fuerit fortasse minutio grossitudinē ⁊ vis
cositatē eis augmētabit. ¶ Incipieñ g° erit a soᷣone vē
tris: ⁊ ad sūmū si hūores fuerit eq̄les p̄mitte minutōem
⁊ si postea supabundauerit eūa: q̄ si eq̄les nō fuerint i p̄
mis supabūdantē eūa hūorē donec equatᷣ: postea miue.
⁊ ei q̄ añ minutōe3 p̄miserat medicinā qū minutiōe3 pre
mittere debebat postponat minutōe3 dieb⁹ paucis: ⁊ cui
paruū intercessit spatiū ex q° minut⁹ fuit ⁊ eūatione indi
get medicinā sumere est ei ꝯuenienti⁹. ¶ Multotiēs pre
terea ex hāstu medicie ille q̄ minui debebat ꝓuenit ad fe
brē ⁊ ad estuatōe3. Et si ex eis q̄ q̄escere faciūt nō q̄eue
rit scias q̄ minutionē p̄mittere debebat. ¶ Nō oēs pre
terea eūones sᷣt nērie pp supfluitatē repᷣonis: imo qñq3
sᷣt nērie pp egritudis magnitudinē ⁊ pp repᷣonē ƀm q̄li
tatē ⁊ nō ƀ3 q̄ntitatē. ¶ Et multotiēs q̄dē est eūo nēria
s3 supuenit aliq̄d qđ ꝓhibet ⁊ nō est ibi ingeniū nisi i ieiu
nādo ⁊ dormiēdo ⁊ emēdan° ꝯpᷣonis malitiā q̄ ex repᷣo
ne ꝓuenit. ¶ Ampli⁹ eūatōis quedā est q̄ est ƀ3 modu3
p̄seruatōis sicut idiget ille cui podagra euenire solet ⁊ e
pilēpsia ⁊ reliq̄ ab his i bora cogita: ⁊ ꝓprie in vere. ¶
Ei g° nēriu3 est vt p̄seruatōe vtatᷣ ante sua3 borā ⁊ eūet
ea q̄ ꝓprie i ipsi⁹ egritudine sᷣt eūanda siue sit minutio si
ue ventris soᷣo: ⁊ fortasse desiccātia exteri⁹ apponere ⁊
medicinas abstergētes est eūare: quēadmodū hydropi
sim patienteᷣ faciūt. ¶ Qñq3 etiā necesse est te dare me
dicinā q̄ sit ex gn̄e eūandi hūoris in q̄litate sicut qū scāo
nea est tibi nēria ad eūañ cholerā rubea3: ei g° admisceñ
est illud qđ ipsā in q̄litate diuersificet ⁊ i ventrē soluēdo
cū ea ꝯueniat ⁊ ipsā ab eūatōe nō ꝓhibeat sic myrobaᷣ.
Et emēdetᷣ ꝯpᷣonis malitia si p⁹ acciderit. ¶ Hn̄tium
quoq3 in iteriorib⁹ apa ventrē soluere est difficile ⁊ face
re vt vomāt. Qđ si tibi necessariū fuerit da eis qđ sit sic
volubiᷣ ⁊ semen croci hortensis ⁊ apozima polypodij ⁊
casiā fistulā ⁊ his siᷣia. Hip. quoq3 inq̄t q̄ fuerit macer ⁊
fuerit nāe cui vomeē sit facile meli⁹ erit in mūdando ip3
vt ad vomitū adducatᷣ: ⁊ vt sit hoc in estate aut vere aut
autūno ⁊ nō i hyeme. Ei vō q̄ mediocris fuerit figure ꝯ
ueniētior est vētris soᷣo: q̄ si sibi eūo q̄ fit vomitu necessa
ria fuerit vs3 ad estatē expectet: ab ipso tn̄ sibi caueat qū
eo nō idiget. uerūtn̄ añq̄̄ uentris fiat soᷣo aut uomit⁹ p̄
mittēda est hūoris subtiliatio q̄ est eūandus ⁊ āplificatō
cānaliū ⁊ ipsoꝝ aptio: qm̄ hoc est ex eo qđ corp⁹ a pena
secuꝝ reddit. Et scito q̄ facere nāe ꝯsuetudinē lenitatis
⁊ obediētie ei qđ uis ex soᷣone uētris ⁊ uomitu facili añ
q̄̄ medicia detᷣ: aut uomit⁹ est ex regimibus apientib⁹.
¶ Ampli⁹ uentris soᷣo ⁊ uomit⁹ cū macredie uentris
est difficiᷣ ⁊ laboriosus ⁊ timorosus. ¶ Medicina quo
q3 uomitū faciēs qñq3 fit uentris solutia qū stōus fuerit
fortis: aut bibita fuerit sup fortē famē: aut q̄ eā bibit hūe
rit passionē coᷣicā ⁊ nāe lenitatē: aut si uomere ñ ꝯsueue
rit: aut si medicia in sua subā grauis fuerit ⁊ uelocis de
scensiōis. ¶ Et uentris solutia facit uomitū pp debilita
tē stōi: aut pp multā fecis siccitatē: aut ppea q̄ medicia
abhorretᷣ: aut ppea q̄ bibitor fastidiū hr̄e solet. ¶ Ois
p̄terea medicia q̄ uentris est solutia qū ñ ipsū soluit: aut
soluit s3 nō id qđ est matuꝝ mouet hūorē quē d3 soluere
⁊ dilatat ipsū in corpe: supat ergo corp⁹ ⁊ ꝯuertunᷣ ad
ipsū hūores aliȷ: q̄ hūor iste i corpe multiplicatᷣ. ¶ Ex
hūorib⁹ quoq3 est q̄ est uelocioris obediētie uomitui ƀm
plm sicut choᷣa. et ex eis est q̄ uōitui rebelᷣ exit sic meᷣia
⁊ ex eis est q̄ intᷣ hoc ⁊ hoc est medi⁹ sicut phᷣa. ¶ Et fe
brē q̄dem hn̄tis uentrē soluere melius est q̄̄ facere ut ip
se uomat: ⁊ cuius hūor descendēs fuerit sicut lyenteriā
hn̄tis facere ut uomat est iconueniēs. ¶ Medicinaꝝ p̄
terea uentris soᷣone3 facientiū deterior est q̄ ex medicis
est ꝯposita mᷣte diuersitatis i tp̄e in q° soluēdus est uentᷣ
qm̄ uentris soᷣo ꝯturbatᷣ: ⁊ pᵃ uētrē soluit añq̄̄ ƀa: ⁊ qñ
q3 p̄ma ipsā ƀa3 expellit. ¶ Amplius q̄ biberit aliq̄d uē
tris soᷣone3 aut uomitū sibi faciēs corpōe ipsius lipido

necesse erit vt ei vertigo accidat aut mordicatio i ventre ⁊
angustia: ⁊ qḋ ab eo expellet' egrediet' cū difficultate: et
ad vltimū qḋē dū medicina sup̱fluitates' euāat nō erit i ea
estuatio: qñq̧ q̇ medicinā biberit estuationē h̃re cepit iā
euāat qḋ sup̱fluū nō est. ¶ Hūoꝝ p̄terea q̇ vōitu aut ven
tris solone euāat' qū ad aliū mutabit' hūorez significabit
ꝙ iā corp⁹ est mundatū a sup̱fluo hūore quē euāre volu
mus. Qḋ si mūdificatio vsq̧ ad itestinoꝝ rasurā p̱uenerit
⁊ ad rē nigrā fetidū hñtē odorē erit malū. ¶ Sōnus q°
q̧ qū p⁹ vētris solonē aut vomitū fuerit mult⁹ demr̄abit
ꝙ euo iam p̱fecte mūdauit corp⁹ ⁊ ꝯtulit. ¶ Et scias ꝙ
qū sitis p⁹ ventris solonē aut vomituz fuerit fortis maxi
mā ⁊ vltimā purgatōis bonitatē significabit. ¶ Scito
etiā ꝙ medicia ventris solutia expellit illud qḋ euāat cuz
vtute attractiua q̄ attrabit hūc eūdē hūorē ⁊ fortasse at
trabit grossū ⁊ relinq̇t subtilē: quēadmodū facit illa que
melancholiā expellit. ¶ Illi⁹ p̄terea vbū q̇ dicit ꝙ ipsa
gn̄at illud qḋ attrabit: aut ꝙ in p̄mis attrabit qḋ est sub
tile nō est aliq̇d. Et Gal'. q̇dē l3 hoc sentiat: penit⁹ tñ di
cit ꝙ medicia ventris solutia in q̄ nō est venenositas qū
ventrē nō soluerit ⁊ digeret' gn̄abit hūorē quē attrabet
solebat: sed h⁹i dicta nō s̄t ꝯuenientia. Et videt' q̇dem ꝙ
Gal'. ex h° ꝙ certificat sentiat ꝙ int' attrabētē medicinā
⁊ hūorē attractū fit ꝯueniētia i subā: Et pp̱ hoc attrabit
ipsū: sed hoc nō est veꝝ: qm̄ si attractio fieret cū ꝯuenien
tia ferꝝ attraberet ferꝝ qū ipsū sup̱aret: ⁊ auꝝ attraberet
auꝝ qū ip̄z sup̱aret q̄ntitate sua: h° tñ certificare n̄ ē medi
ci. ¶ Et dēs scire ꝙ hūoꝝ attractio q̄ fit potu medicia
rū soluentiū ventrē aut vomitū facientiū nō est nisi i vēis
in q̇b⁹ veneāt donec ad intestia p̱ueniant ⁊ stōum: ⁊ hic
nā mouet' ad hoc vt eos expellat extra. Et raro q̇dē ac
cidit vt qū ventris solutiuū bibit' ad stōuz ascendāt: ⁊ si
ascenderit ad vomitū declinabūt. Qḋ aūt ad stōuz ascē
dere nō dimittit nō est nisi pp̱ duas cās. vna quaꝝ ē qm̄
medicia ventris solutia velocit' penetrat ad intestia. Et
alt'a est qm̄ qū medicina ventris solutia bibi' nā p̱perat
ad hoc vt ex venis mesaraicis ad iferiora expellat ⁊ nō
ad sup̱iora: qm̄ hoc p̱pinq̇us est ⁊ facili⁹: ⁊ q̇a illud qḋ
est p⁹ eas nō etiā ipsas ꝯp̄mit. Et hoc q̇dez est ex eo qḋ
nām mouet vt ex p̱pinq̇orib⁹ expellat vijs. Qḋ si medi
cina vtuē hērez attractiuā q̄ hūorē comittaret' eēt nā vtu
tis expulsiue magis digna vt i sano ⁊ forti sup̱aret: l3 me
dicina nō attrabat nisi ad viā signatā. ¶ Medicine vo
vomitū facientis dispō est diuersa ab hoc: qm̄ qū in stō
fuerit i eo morabit' ⁊ hūorez ab intestis ad se ipsā attra
bet ⁊ sua vtute sup̱at ad resisteñ vtuti nāli. ¶ Et scias
ꝙ p̄lm attractōis hūoꝝ quos medicine attrabūt nō est
nisi ex venis: ⁊ ex eo qḋ est multe p̱pinq̇tatis: qm̄ attra
ctio fit in venis ⁊ i eis q̄ nō s̄t vene sicut hūores q̇ sūt in
pulmōe q̇ pp̱ vicinitatē ad stōum ⁊ intestia trabunt': l3 i
venis nō vadant. Et dēs scire ꝙ attractio q̄ fit p̱ nares
ex medicis siccis ē cā euādi hūores a cōp̱e sic' i hydropisi

¶ Capᵐ. v. in sermōe purgatōis ventris ⁊ regul' eius.

IAm i p̄cedenti s̄mone oñdim⁹ q̄uo sit corp⁹
prepañ ad īcipieñ id qḋ vētrē soluit añq̄ pur
get' cū amplificatōe poroꝝ ⁊ lenificatōe nāe ⁊
p̱prie in egritudinib⁹ f̃iis: ⁊ ad sūmū nām mollificare añ
q̄ vent' soluat' est ꝯpetens reg'a in q̄ exit securitas: nisi i
eo q̇ colice passiōi valde est apt⁹: ex hoc nāq̧ nihil isti ē
facieñ: qm̄ eēt cā sup̱fluitatis q̄ ei accidet. ¶ Solutorio
nāq̧ ventris alicui⁹ talis qual' est iste res admiscēda est
in q̄ sit vtus vomitiua ne p̱peret descēdere de stō anteq̄
suā p̱ficiat opōez: imo equent' in ipso duaꝝ medicinaꝝ v
tutes ⁊ p̱ficiat ventris solutia opōez suā ⁊ vomitia suaz
ecōuerso illi⁹. ¶ Trauli quoq̧ s̄t ex eis q̇ colice passiōi
sūt appati: fortē igit' nō tollerāt medicinā: ipsoꝝ tñ p̄limi
colicā incurrūt passionē ex rheumatismis suoꝝ capituz.
¶ Ex cā p̄terea timorosa est vt medicina ventris soluti
ua sumat' fece in intestis exñte sicca: imo expellenda est
saltē cū clisteri aut iure mollificatio. ¶ Balneū quoq̧
ingredi añq̄ ventris solo fiat aliq̄tis dieb⁹ ē ex eis q̇ bñ
prep̱ant nisi aliq̇d p̱hibuerit: ⁊ o3 q̇dē vt inter balneū et
haustū medicie paruū int'ueniat t̄ps: p⁹ medicinā quoq̧
nō ingrediat' q̇s balneū: qm̄ trabit mā3 ad exteriora: ⁊
n3 est bonū nisi ad ventrē ꝯstringeñ p̄ter in hyeme q̇a nō
est timeñ p̄mā balnei casā igredi tali mō ne calor sit vllo
mō ipediens ad attraheñ: s3 sit ad mollificañ. ¶ Et ad
vltimū o3 vt aer illi⁹ q̇ pharmaciā bibit sit cal'itatis pau
ce ne sudorē faciat n3 turbationē: qm̄ hoc est ex prep̱ato
rijs. ¶ Fricatio quoq̧ ⁊ ex oleis iungi est sil'r ex p̄p̱ato
rijs. Qū aūt aliq̇s medicie assuet⁹ nō est n3 eā bibit: me
li⁹ est medico vt sibi caueat ne ventris solutia violentas
vtutes hñtia ei tribuat. ¶ Fastidiuz vo hñtib⁹ ⁊ hūores
viscosos ⁊ i hypocōdrijs tensionē: aut q̇ in suis iteriori
bus h3 inflāmatōez aut oppilatōes nō est dañ aliq̇d do
nec ista rectificent' nutrientib⁹ mollificantib⁹ ⁊ balneo ⁊
req̇e ⁊ dimissione ei⁹ qḋ mouet ⁊ ei⁹ qḋ iflāmat. ¶ Illis
vo q̇ stantes bibūt aq̄s ⁊ hñtib⁹ splenes fortes medicine
s̄t nc̄rie. ¶ Qūq̧ aliq̇s medicinā ventris solutiuā bibe
rit meli⁹ erit ei si medicia fuerit fortis ut sup̱ eā dormiat
anteq̄ op̱et': qm̄ op̱abit' meli⁹: ⁊ si debil' fuerit meli⁹ erit
ei ne sup̱ eā dormiat: qm̄ nā digeret medicinā. ¶ Quz
aūt medicia op̱ari cep̱it meli⁹ erit ei ne sup̱ eaz dormiat
quocūq̧ mō fuerit. ¶ Ampli⁹ qū aliq̇s medicinā bibit
nō illico sup̱ eā se mouere d3: sed d3 sup̱ eā q̇escere ut ip
sam nā circūdet ⁊ in ea op̱et': qm̄ nisi nā in ipsa op̱ata fu
erit nō op̱abit' ipsa in nām. ¶ Odores quoq̧ nauseam
p̱hibētes olfacere d3 sicut est odor mēte ⁊ rute ⁊ apij et
cydonioꝝ ⁊ boli corasceni aq̄ rosacee ⁊ pauco aceto asp̱
si. Et si ex odore medicie q̇s exterrit' qū medicinā bibit
nares ꝯstringat: ⁊ q̇ medicinā abhorret d3 masticare pa
rū ex tarchon: iō ut sui oris uel odoris vtus stupida fiat
ꝙ si uomere timuerit extremitates constringat: ⁊ qum
ipsaz biberit desup̱ rē stipticā bibat. ¶ Medici p̄terea
pil'as q̄s ei daturi sūt qñq̧ in melle uoluūt ⁊ qñ3 super
eas p̱ijciunt mel coctū aut zuccaꝝ coctū donec eis inde
faciūt tunicā. Ex eo quoq̧ qḋ est ingeniū utile est ut sup̱
eas ponat' cera cū pauco ol'o mollificata: ⁊ ex eo qḋ est
magis ꝯueniens ingeniū est ut os aq̄ aut alia re ipleat':
deinde pilule sicut s̄t bibant' sup̱ ipsā: aut q̄ aliq° hoꝝ in
genioꝝ aptate fuerit: transglutient' itaq̧ oēs ita ꝙ medi
cine op̱ō nō cognoscet'. Et o3 ut apozia tepidū bibat' ⁊
pil'e cū aq̄ tepida sumant'. Fr̄i p̄terea stōus ⁊ pedes cale
faciendi s̄t. Qūq̧ ipsi⁹ aīa sedata fuerit āmbulet ⁊ mouea
tur paulati: qm̄ mot⁹ hic est iuuatiu⁹. Et iterpositōe ho
raꝝ ex aq̄ cal'a tm̄ bibat ꝙ medicia nō liq̇faciat ⁊ expel
lat ipsā ⁊ ei⁹ debilitet vtutē nisi fuerit i hōa quādo neces
se est ut uentris strigat' solo. In potu quoq̧ aq̄ cal'e ma
litie medicie exit debilitatio. ¶ Qui aūt medicinā bibe
re uoluerit cal'e existēs ꝯplonis ⁊ debil' stōi: erit ei meli⁹
ut eā bibat postq̄ p̄us biberit aliq̇d qḋ sit sicut aq̄ ordei
aut succ⁹ granati: aut ut ul'r dicā qū stōus recep̱it nutri
ens subtile ⁊ leue: s3 q̇ nō ita fuerit erit ei meli⁹ ut eā ieiu
nus bibat. ¶ Plurimi p̄terea q̇b⁹ dat' medicia uentris
solutiua i estate ex ea p̱ueniunt ad febrē. ¶ Op3 g° ne
medicine potator comedat uel bibat donec medicia suā

ꝑfecerit opoꝫ:nꝫ etiā ꝙdiu medicina opaꝛ dormiat nisi volūtas affuerit vt restringatꝛ. Qꝺ si ipsiꝰ stōuſ nō tolle rauerit ne comedat ꝓpterea ꝙ stōus eiꝰ est cholicus et cito descēdit ad ipsū cholā:aut ꝓpterea ꝙ a comestione vehemēter abstinuit ⁊ famē tollerauerit detꝛ ei paꝝ panis īfusi pauco vino sup medicinā anteꝙ venꝛ soluatꝛ:qm̄ hꝰ ē ex eo qꝺ medicinā fortasse adiuuat. Oꝫ ꝑterea ne anꝰ aq̄ fꝛa lauetꝛ ſꝫ cū calꝛa. ¶ Quidā etiā dixerūt ꝙ pillꝛe q̄ sūt cū apoziatibꝰ dande sꝛ dande cū apoziatibꝰ q̄ sint cū eis hōgenea. ¶ Pillꝛe nāqꝫ q̄ cholerā expellūt rubeā cū apoziate dande sꝛ alicuiꝰ qꝺ sit vbigia. sicut fumus terre ⁊ q̄ melꝛiaꝫ eūant cū apoziate alicꝰ qꝺ sit sicut epithymuꝫ aut polypodiū aut hiſ silꝛe:⁊ q̄ phlꝛa expellūt cū apoziate alicꝰ qꝺ sit sicut cētaurea. ¶ Qū aūt eūare volueris cōpus siccū carnē hn̄s durā medicia forti sicut elleboro ⁊ his silibꝰ vehemēter stude i hūectando ipsū nutriētibuſ vnctuosis:⁊ ad vltimū qū fortes medicie multi sint timoris tales vꝫ qualꝛ est elleborꝰ: qm̄ i corꝛ mūdo effic spasmū:⁊ repleti corporis ꝯmouet hūiditatē motu turbido ⁊ ad intestia trahit illud qꝺ ei difficile ē expellere ⁊ titiali venenosi sicut mezerion ⁊ scebran:⁊ eaꝝ ipedimentuꝫ qū supant remouet raib. ¶ Ampliꝰ medicia multotiēs suū odorē in stō dittit:est gꝰ sicut si medicina ibi remāet: cuiꝰ medicam̄ est aq̄ ordei q̄ ipsū lauat:q̄ q̇dē melior exit eoꝝ q̄ in potu sumunꝛ. ¶ Qūqꝫ tēpꝰ ꝓlongabitꝛ ⁊ medicina opari n̄ cepit si alleuiatio fieri poterit vt nihil moueatꝛ fiat:ꝙ si q̇d affuerit timoris meliꝰ erit ut hydromel traijciat:aut eiꝰ sirupū aut aquā in q̄ nitꝝ resolutū fuerit aut subijciatꝛ ei collyriū aut fiat ei clistē. ¶ Ex cāis vo ꝑꝑ quas medicina nō opatꝛ est cānaliū coangustatio de nā aut ꝓpter ꝯplonez aut ꝓpter egritudis vicinitatē. in hn̄tibꝰ ei palysim aut apoplexiā medicinaꝝ vie ad suas mās coangustantꝛ. Accit gꝰ vt difficile sit facere q̄tenus venter eis currat. ¶ Duas pretꝛea medicinas vētrem soluētes in vna die ꝯiungeꝛ est timorosū ⁊ est extra rectitudinē. Ois quoqꝫ medicia q̄ alicui hūori est ꝓpria qū ipsū nō inuenit ꝑturbat ⁊ ventrē cū difficultate facit:⁊ similꝛ si ipsū in suo ꝯrio infusū inuenerit. ¶ Ois ꝑterea medicina hūorē in ꝑmis extrahit q̄ est ei ꝓpriuſ deiñ illū q̄ est pꝰ ipsū in multitudie ⁊ subtilitate ⁊ reliquos ſꝫ hūc ordinē ꝑtꝛ sanguinē: qm̄ nā vsꝫ ad postremū eū retinet et recōdit:hūorē vo ex longiquo attrahere est difficile. ¶ Ampliꝰ qū timor affuerit ne nausea aut sincopis alicui accidat postq̄ medicinā biberit oportebit fieri vt anteq̄ medicinā bibat tribꝰ diebꝰ aut duobꝰ cū aq̄ rhaphāi vomat ⁊ vt rhaphanū comedat. ¶ Oꝫ ꝑterea ne mltū salꝛ sit in cibis eiꝰ q̄ medicinā vult bibere. ¶ Multotiēs quoqꝫ ex haustu medicine ꝑuenitꝛ ad nauseā ⁊ angustiaꝫ ⁊ sincopī ⁊ tremorē cordis ⁊ ventris mordicationē:⁊ ꝓprie cū nō solōnē fecerit aut sudorē. Multotiens pretꝛea est nobis nēriuꝫ vt eū faciamꝰ vomere:⁊ multotiēs excusat nos ab hoc dare ei retētiua ⁊ faceꝛ vt aquā ordei bibat q̄tenus venꝛ soluatꝛ ⁊ medicine malitia remoueatꝛ ⁊ qꝺ in intestis retentū fuit lauetꝛ. ¶ Ille vo cuiꝰ ꝯplo fuerit fꝛa ⁊ sup alios hūores fuerit phlꝛa supabundāſ debꝫ sumere pꝰ medicinā ⁊ ipsiꝰ opoꝫ nasturtiū aq̄ calꝛa ablutū cū oleo. ¶ Et q̄ calꝛe fuerit ꝯplonis psiliū bibat cū aqua fꝛa ⁊ oleo violaceo ⁊ zuccaꝝ tabarzet aut iuleb. ¶ Et ille q̇dem q̄ tēperate est ꝯplonis semē lini. ¶ Ei aūt q̄ excoriationē timuerit intestioꝝ bolū armenū cū succo granati detꝛ. Sumere etiā dꝫ quicq̇d diximꝰ post fluxū ventris ⁊ si nō ipsū retinebit. ¶ Oi pretꝛea pharmaciā bibenti cui postea aduenit febris melior est aqua ordei:

¶ Sirupꝰ vo acetosus est excoriatiuꝰ ⁊ iō tardandꝰ est vsqꝫ ad duos dies aut tres donec i intestis vtus suādeat. Ille quoqꝫ q̄ medicinā bibit fꝛa die est balneū intraturꝰ. Et si ex hūoribꝰ ipsiꝰ aliq̇d relictū fuerit balneū ipsū mūdare poterit. Nā si videris ꝙ balneū sit ei sapidū ⁊ in ipso delectetꝛ erit hꝰ signū ꝙ balneū ipsuꝫ ab eo qꝺ relictū est mūdificat. Ipsū quoqꝫ i eo dimitte:ꝙ si iueneriſ ꝙ i ipo nō delectetꝛ:imo i eo extuationē patiatꝛ expelle eū. Scias ꝑterea ꝙ ei q̄ intestioꝝ patitꝛ debilitatē plerūqꝫ ex medicis ventrē soluentibꝰ aduenit ventris solꝛo fortis ⁊ ꝓlongabitꝛ ei res ⁊ multis indigebit mediciſ donec retineatur. In senibꝰ etiā silꝛr timetꝛ ex ventris solōne ipsiꝰ nocumentū. Et scito ꝙ ex potu nabit pꝰ medicinas vētris solutiuas ad febres ꝑuenitꝛ ⁊ ad extuatōez. ¶ Post solōnē quoqꝫ ventris ⁊ minutionē multotiens i epate aduēit dolor quē aque calꝛe potꝰ remouet. Et scito ꝙ tp̄s quo maior canis ascēdit ⁊ frigoris fortis nō est tp̄s sumendi medicinā. ¶ Medicina enī in vere aut autūno est bibēda. Et ver q̇dem est qū niues de montibꝰ cadūt. Et pꝰ ver q̇dem venit estas in q̄ nō est sum̄da nisi res subtilis Autūnus vo est vi ꝯrius. ¶ Ampliꝰ nāe nō est faciēda ꝯsuetudo bibendi medicinā cū q̄ necesse sit mollificaꝛ vētrē:q̇a fiet ꝯsuetudinaria ⁊ hoc hn̄s ad ipedim̄tū male finis ꝑueniet. Unūquēqꝫ etiā q̄ fuerit sicce ꝯplonis deijc fortis medicina. ¶ Opꝫ pretꝛea vt sup debilē medicinā ex motu minuatꝛ ne eiꝰ vtus resoluatꝛ. ¶ Ex mediciſ qꝰ qꝫ debilibꝰ hn̄dcis sꝛ viole cū zuccaro. ¶ Et ille cui in hyeme nēriuꝫ fuerit medicinā bibere ventū obseruet meridionalē. Et in estate dixeꝛt q̇dā eoꝝ ecōuerso:⁊ hoc q̄dem diuisionē hꝫ. ¶ Eger cū debili idiguerit solōne et nō opabiꝛ nō magis moueatꝛ ſꝫ dittatꝛ. ¶ Egritudo qꝰ qꝫ multotiēs ebullire facit ventris solōnē ⁊ accit febris ⁊ est qū minutio sufficit.

¶ Caᵐ. vi. de supfluitate medicine ventrē soluentis ⁊ de hora ꝯstringendi eā.

Ex significatōibꝰ q̇bus cognoscitꝛ hora q̄ est catharticū ꝯstringeñ est sitis. ¶ Qū gꝰ ventris solꝛo ꝑseuerauerit ⁊ sitis nō acciderit nō erit timendū ꝙ supfluitas ꝑuenit. ¶ Verūtn̄ sitis q̄ñqꝫ accit ⁊ nō ꝓpter multitudinē solōniſ ventris:nꝫ ꝑꝑ eiꝰ supfluitatē:imo ꝓpter cām dispōis stōi:qm̄ si fuerit calidꝰ aut siccꝰ aut utrūqꝫ faciet cito siti:aut ꝓpter cāꝫ dispōis medicine qū fuerit calꝛa ꝑūgitiua:aut ꝑꝑ cām matꝛie in se ipsa:qm̄ qū fuerit calꝛa sicut cholera:aut in talibꝰ q̄les sūt cāe hꝰi nō erit longe q̇n festina ueniat sitis:⁊ si cū hꝰ haꝝ reꝝ accit ꝯriū non erit longe q̇n ꝑenitꝰ sitis cū tarditate ueniat. ¶ Qū gꝰ uideris ꝙ sitis iā supfluit ⁊ ꝙ uentriſ solꝛo nō sit pauca ꝯstringe:⁊ ꝑcipue qū cāe festinatiōis sitis ⁊ uelocitatis ipsiꝰ nō fuerint i uentre: qm̄ in hꝰi non dēs tardare ꝯstrictionē qū sitis apꝑuerit. ¶ Nūqꝫ etiā exitꝰ eiꝰ qꝺ egreditꝛ est denūatiuꝰ hore ꝯstringendi. ¶ Qui enī cholerā expellit rubeā qū uiderit ꝙ iā ꝑuenitꝛ ad phlꝛa sciat ꝙ iā medicina supflue opatꝛ:⁊ q̄tomagis si ad cholerā ꝑuenitꝛ nigrā. ¶ Sanguis vo maioris est timoris ⁊ deterioris ꝑiculi:⁊ si cui ꝓpter medicinā mōdicatio supuenerit ꝯsideraꝛ erit illud qꝺ i caplꝛo de mordicatione diximus.

¶ Caᵐ. vij. de mō succurrendi dispōi eius in quo supfluit uentris purgatio.

Nanitio supfluit aut ꝓpter uenaꝝ debilitateꝫ aut ꝑꝑ orificioꝝ ipsaꝝ amplitudinē: aut ꝑpea ꝙ pharmacia eaꝝ ꝑūgit orificia: aut ꝓpterea ꝙ ex ea ꝯplonis malitia corpori acq̇sita fuerit: aut ex ea

que est sicut ipsa. ¶ Qũ ergo ventris purgatio sup̃fluit liga extrema superiꝰ ⁊ inferiꝰ incipiẽs ab ascell̃ ⁊ inguinibꝰ descenͦ ab eis ⁊ in potu paꝝ tyriace aut filoñ tribue ⁊ si poteris fac ipsũ sudare in balneo aut vapore aq̃ cal̃e sub pãnis suis capite exteriꝰ tracto. Q̃ũqꝫ mltũ sudauerit ↄstrictiua ad potañ da ei ⁊ fricet̃. Et fiant ei epithimata ex rebꝰ bñ redolentibꝰ ex aq̃ myrtoꝝ ⁊ sandal̃ ⁊ cãfora ⁊ succo fructuũ. ¶ Mẽbra p̃terea ipsiꝰ extrĩseca fricare dẽs ⁊ calefacere ventosis cũ igne sub hypocõdrijs p̃us positis ⁊ int̃ spatl̃as ipsiꝰ. ¶ Qd̃ si tibi necesse fuerit stõ ipsiꝰ ⁊ intestis suppõere empl̃a ex ordeo fracto ⁊ aq̃s stipticis fac silr̃ ex oleis oleo de cydonijs ⁊ oleo de mastice. Ipse p̃terea ab aere frĩo est sepandus: qm̃ p̃mit eũ ⁊ ipsiꝰ resoluit ventrẽ ⁊ ab aere cal̃o: qm̃ ipsiꝰ laxat v̾tutẽ. ¶ Cõfortari quoqꝫ dꝫ ex rebus bñ redolentibus ⁊ ex stipticis ad trajcieñ ei dandũ ⁊ ex tortell̃ i vino suauil̃ redolẽte. Opꝫ tñ vt sint cal̃e ⁊ vt panis cũ succo granati iã p̃cesserit: ⁊ silr̃ asauguicha ⁊ cortices papaueris albi triti. ¶ Ex eo quoqꝫ exp̃tum est vt grana nasturtij põdere triũ .ʒ. sumant̃ ⁊ torrefiant deiñ in adoch coquãtur dõec coagulent̃ ⁊ ad bibeñ tribuat̃: est nãqꝫ vltimuꝫ in bonitate: Opꝫ p̃terea vt eiꝰ nutriẽs sit stipticũ infr̃atũ cũ niue q̃le est qd̃ fit ex succo vue acerbe ⁊ sibi silibꝰ: ex eo etiã qd̃ in retinẽdo sol̃onẽ iuuat est vt vomitꝰ p̃uocet̃ cũ aq̃ cal̃a ⁊ eiꝰ etiã extrema i ea mittant̃ ⁊ nõ infr̃es ea ¶ Qũ aũt alicui eoꝝ sincopis sup̃uenerit da ei vinũ ad potañ. Et si hoc totũ nõ ↄtulerit tribue ei i fine rei narcotica ⁊ medicam̃ta fortia nota q̃ sũt in caͦ de p̃hibitiõe fluxꝰ ventris. ¶ Medico v̾o est vtiliꝰ vt p̃uisor existat i preparando trociscos ⁊ pulueres põticos añq̃ sit hora ⁊ vt etiã sit p̃uisor ⁊ i enematibꝰ ⁊ ipsoꝝ instr̃is.

¶ Caᵐ. viij. de eo q̇ bibit medicinã ⁊ nõ solutꝰ fuerit.

Qum pharmacia sol̃onẽ nõ fecerit ⁊ fecerit mõdicatõeꝫ ventris ⁊ angustiã in ipso ⁊ q̇ sũpsit ipsam extuauerit ⁊ scotomabit̃ ⁊ dolebit caput ⁊ patiet̃ alices ⁊ oscitatões: succurrere dẽs cũ enemate ⁊ collyrijs siccis. Et ipse q̇dẽ bibat masticis .ʒ. iij. in aq̃ tepida. ¶ Medicia quoqꝫ qñqꝫ opat̃ p̃pter stipticorũ bibitionẽ ⁊ comestionẽ taliũ q̃lia st̃ cydõia ⁊ matiana p̃pterea q̄ os stõi ↄp̃mũt ⁊ qd̃ sub eo exit ⁊ p̃pter qd̃ nauseã sedant ⁊ medicinã a suo motu q̇ est ad sup̃iora violẽter ad p̃tem mouent inferiorẽ: ⁊ p̃pterea q̄ nature vim inferũt. Qd̃ si enema nõ iuuerit ⁊ mala sup̃uenerint accidẽtia extensiõis corporis ⁊ oculi exierit extra ⁊ fuerit motꝰ ad sup̃iora necessaria erit minutio. ¶ Et qũ medicina ventrẽ nõ soluerit ⁊ mala eã nõ secuta fuerint accñtia: meliꝰ etiã erit vt ipsã ↄsequat̃ minutio saltẽ pꝰ duos dies aut tres. nã nisi hoc factũ fuerit timeñ est in ipso ne hũores ad vnũ p̃ncipaliũ mẽbroꝝ moueãtur.

¶ Caᵐ. ix. de dispõibꝰ medicinaꝝ ventrẽ soluentiũ.

Medicinaꝝ ventrẽ soluentiũ quedã st̃ quaꝝ malignitas magna est sicẽ elleborꝰ niger ⁊ turbit qũ nõ fuerit bonũ: imo fuerit ex gñe ipsiꝰ qd̃ ẽ citrinũ: ⁊ agaricũ qũ ñ fuerit albũ ⁊ puꝝ: imo nigredini attinuerit ⁊ sicut laureola. Et q̇a res iste male sũt tũc si bibite fuerit ⁊ mala iñ accñtia p̃uenerit meliꝰ erit vt medicina corp̃e expellat̃ q̃nto plus pos̃e fuerit vomitu aut purgatõe ⁊ medicet̃ cũ tyriaca. ¶ Multaꝝ pret̃ea eaꝝ remouet̃ malitia ⁊ ↄturbatõ quã faciũt aĩe dando in potu aq̃ vehem̃ter fr̃aꝫ ⁊ sedẽdo i ipsa sicut turbit citri putridi. ¶ Ois quoqꝫ res q̇ acuitatẽ frangit glutinatõe ⁊ lenificatõe ⁊ vnctuositate i q̃ fit dulcedo ad hoc confert ¶ Quedã etiã medicinaꝝ qñꝫ aliq̇bꝰ p̃portõales exñt ↄpl̃onibꝰ ⁊ alijs nõ ↄueniunt. ¶ Scamonea nãqꝫ i eos q̇ in fr̃is morant̃ regionibꝰ non opat̃ nisi debilit̃: nisi magna inde det̃ q̃ntitas sicut est mos eiꝰ in terra turchoꝝ: ⁊ qñꝫ est nc̃riũ q̇busdã corporibꝰ in aliq̇bus regionibus ne medicinaꝝ corpora dent̃: sed v̾tutes eaꝝ tm̃. Et ẽ necesse etiã vt medicis soluentibꝰ ventrẽ bñ redolentes medicine misceant̃ p̃pterea vt mẽbroꝝ v̾tutes eis ↄseruent̃ ¶ Medicine quoqꝫ cordis ad hoc iuuam̃tũ ↄfer̃t p̃pterea q̄ spũm aialeꝫ in vnoquoqꝫ mẽbro ↄfortãt: pl̃ime qꝰqꝫ eaꝝ subtilitate sua ⁊ facilitate iuuant. ¶ Due p̃terea medicine qñꝫ ↄiungunt̃: quaꝝ una suũ hũorẽ cito expellit ⁊ alt̃a tarde. una g̃ suã opõeꝫ efficiet postq̃ ipsa iã alterã etiã in suo hũore ↄpressit ⁊ opabĩ in ipsã ⁊ eiꝰ debilitabit v̾tutẽ. ¶ Qñqꝫ t̃a pꝰ opari cepit erit debil̃ v̾tutis mouẽs ⁊ nõ p̃ficiens: q̃re erit aliq̇d ei admisceñ qd̃ ipsã facilẽ reddat ⁊ festinare faciat: sicut zinziber turbit: qm̃ ipsũ stupefieri nõ p̃mittit: ⁊ silr̃ fiet si eas bñ scitueris permiscere. ¶ Ampliꝰ ↄsiderare dẽs p̃ncipia q̃ in v̾tutibꝰ medicinaꝝ uentris solutiuaꝝ declarauimꝰ qũ locuti fuimus de p̃ncipijs ul̃ibus medicinaꝝ simpliciũ. ¶ Medicina p̃terea sol̃onẽ faciens pl̃m opabĩ illud soluẽdo p̃p̃etate sui sicut turbit: ⁊ plerũqꝫ efficit illud exp̃mendo sui p̃p̃etate sicut myrobal̃. ⁊ qñqꝫ opat̃ illud lenificando p̃prietate sui sicut siracost: ⁊ qñqꝫ opat̃ id labificãdo sicut mucilago psilij ⁊ pruna. ¶ In pl̃ibus quoqꝫ violentaꝝ mediciaꝝ exit aliq̃ uenenositas ⁊ sol̃onẽ uentris efficiũt s̃m modũ quo nãe uiolentia infert̃. ¶ Ipse igĩ st̃ aptande medicinis in q̇bus exñt bezariati. ¶ Plerũqꝫ etiam adiuuãt amaritudo ⁊ acuitas ⁊ põticitas ⁊ stipticitas ⁊ acetositas i opõibꝰ medicĩe qũ eiꝰ p̃prietas ei p̃ñs affuerit. Amaritudo nãqꝫ ⁊ acuitas i resoluendo iuuãt: ⁊ põticitas ⁊ stipticitas i premẽdo: ⁊ acetositas in icisionẽ faciendã que ad labendũ prepat. ¶ Ampliꝰ qd̃ labere facit nõ est ↄiungenᵐ ei qd̃ i premẽdo iuuat tal̃r vt sint eorũ eq̃les v̾tutes: imo meliꝰ est i hꝰi vt vnũ post aliud tãdetur vt sit v̾bigᵃ. una duaꝝ medicinaꝝ q̃ lenificat p̃us suã p̃ficiens opõeꝫ q̃ ea q̃ p̃mit deiñ adueniat exp̃ssiua ⁊ expellat qd̃ lenificatũ fuit ⁊ i reliq̇s s̃m hanc ↄsideratõeꝫ.

¶ Caᵐ. x. d̾ eo qd̃ ex hoc capl̃o i alijs locis inq̇rẽdũ ẽ

Medicine uentris solutĩe ⁊ lenificãtes q̃ bibunt̃ ⁊ epithimant̃ ⁊ reliq̃ ab eis i nr̃o antidotario sũt relinquẽde et s̃ꝫ etates vniuscuiusqꝫ etiã mediciaꝝ simpliciũ melioratio et q̃l̃r sit ei succurreñ et q̃ũo sit ei i potu tribuẽda i medicis req̇rat̃ simplicibꝰ. ¶ Pilule pret̃ea ad bibenᵐ dan̄ nõ st̃ postq̃ d̾siccate sũt et facte fuerit ut lapides: nꝫ etiã qũ sũt molles ne penetrẽt et retineant̃: sed sint sicẽ qñ siccari ceperit et a digitis cedãt si ↄprimantur.

¶ Caᵐ. xi. de uomitu.

Hoies q̇ st̃ remotiores ab hoc ut medicꝰ eos uomere faciat leuit̃: aut p̃pter nãm st̃ hoĩes q̇ pectꝰ hñt strictũ et q̇ male anhelãt et q̇ ad sanguinẽ spuendũ st̃ apti: et hoĩes colla hñtes gracilia et apostẽatibꝰ que in ipsoꝝ nascunt̃ gulis apti: et stõachos hñtes debiles et multũ pigues: qm̃ istis ↄuenientiꝰ est ut uent̃ soluat̃. Et macris melior est uomitꝰ cholere ipsoꝝ aptꝰ. Aut p̃p usũ hoĩes q̇bꝰ difficile est uomere nꝫ uomñdi hñt ↄsuetudinẽ: qm̃ si istis uomitꝰ p̃uocatꝰ fuerit fortibꝰ uomitibꝰ nõ remanebit q̇n ipsoꝝ uene i mẽbris anhelitus scindant̃ et p̃ueniant ad pthisim. ¶ Qũ aũt alicꝰ res q̃lis sit ignorabit̃ uomitibꝰ leuibꝰ p̃us erit exp̃iẽdus q̇ si ei fuerint faciles erimꝰ ei fortes ausi dare sicut illuꝫ q̇ fit ex elleboro et sibi sil̃es: et si nõ oportuerit ut fiat q̃tenus uomãt: aut fuerit unꝰ cui nc̃riuꝫ erit dare uomitũ

ꝑepa ipsũ ante ⁊ fac ei ꝯsuetudinē ⁊ mollifica ipsiꝰ nutrientia ⁊ fac ea vnctuosa ⁊ soluta ⁊ fac eũ q̇escere ab exercitijs ⁊ postea da ipsũ ei: ⁊ da i potu vnctuosa ⁊ olera cũ vino: ⁊ ad comedeñ da ei anteq̄ꝫ vomat nutriẽtia bona: ⁊ ꝓprie si vomitꝰ fuerit difficił: qm̄ fortasse nõ vomet ipsũ imo nã eũ retinebit: ⁊ meliꝰ est vt bonũ retineat ꝙ malũ. ℭ Q̄ñq̄ꝫ pꝰ cibũ quē comedit cã vomendi vomuerit tãdet comestoinē donec fames sit fortis: ⁊ seda siti eiꝰ cũ aliqᵒ qᵭ fit sic sirupꝰ matianoꝝ sine aq̄ ⁊ ñ cũ iuleb nꝫ sirupo acetoso: qm̄ vomere faciũt. ℭ Cibꝰ aũt q̇ est ei vtilis est pullus i cardabeꝫ ⁊ .iij. phiale vini post ipsũ. ℭ Et ille q̇dē q̇ acetosũ vomuerit ⁊ nõ ꝯsueuit ⁊ i pulsu aliqᵭ signũ febris hũerit comestionē vsq̄ꝫ ad mediũ diē tardet ⁊ ãte ipsã aquã caľaꝫ rosaceã bibat. ℭ Cui aũt acciderit vt cholerã vomat nigrã ipsiꝰ stõ spõgia aceto caľo ĩfusa supponať: ⁊ meliꝰ q̇dem est vt sit cibꝰ q̇ ad vomeñ sumiť diuersus: qm̄ qũ est vnꝰ qñꝫ ipsũ amplectiť stõus ⁊ i dimittẽdo ipsũ fit auarꝰ. Post vomitũ aũt ipsiꝰ supfluũ ꝯferũt aues ꝑue ⁊ pulli qũ ambulaĩ icipiũt: ossa tñ suaꝝ extremitatũ nõ comedat: q̇a sť grauia ⁊ i stõ tardanť ⁊ fac eũ ingredi balneũ. ℭ In hora aũt vom̄di currat et exerciteť et fiat vt laboret pꝰ vomat: sitq̄ꝫ hoc i meᵃ die. In hora p̄terea vom̄di oꝫ vt oculi ligenť suppositis pił duabus deide venť leui fascia tẽperate fascieť. ℭ Res quoq̄ꝫ q̇ vomitꝰ sť prepatorie sť eruca et rhaphanꝰ et carica et calam̄tũ montanũ et recẽs et cepe et porri et aq̄ ordei cũ fece sua et melle et pultes fabaꝝ cũ dulcedine et vinũ dulce et nuceſ cũ melle et q̇ sť eis silia: et micla q̇ facta ē ex pane azymo et oleo et melões et cucũeres et eaꝝ seia aut aliq̇d ex eoꝝ radicibꝰ tritis et in aq̄ infusis cũ dulcedine et hermodactili et rhaphanꝰ. Qui ãt vinũ biberit inebriãſ ad hoc vt euomat nõ icipiat võere dõec adhuc paꝝ bibat ſꝫ bibat multũ. ℭ Sucbaba quoq̄ꝫ cũ bibita fuerit cũ melle pꝰ balneũ faciet vomere ⁊ soluet ventrē. ℭ Ampliꝰ q̇ vomere voluerit nõ fortiť masticare oꝫ ꝓpe ipsũ. ℭ Q̄ñ aũt aliq̇s fortē vult vomitiuũ sumere sicut q̇ fit ex helleboro ipsũ bibere oꝫ nisi fuerit qᵭ ꝓhibeat ⁊ pꝰ duas horas diei ⁊ postq̄ꝫ stercꝰ ab intestĩs exierit Et si cũ penna vomuerit bene erit ⁊ si nõ moueať parũ per: ⁊ si nõ in balneũ mittať. ℭ Pẽna quoq̄ꝫ q̇ fit vomitus iungenda est ex aliqᵒ qᵭ fit sic oleũ sisaminũ: ꝙ si icēsio acciderit ⁊ ãgustia stõi deť in potu aq̄ caľa ei aut oleum: qm̄ aut vomitũ faciet aut ventrē soluet. ℭ Ex eo p̄terea qᵭ ad hoc iuuat est stõi ⁊ extremoꝝ calefactio: qm̄ hoc nauseã facit. ℭ Q̄ñq̄ꝫ medicinã vomere faciẽs prepauerit ⁊ suã incepit opõeꝫ vomitor q̇escere oꝫ ⁊ odoreſ bonos olfacere: ⁊ eiꝰ extrema ꝯp̄mẽdo sť fricãda ⁊ paꝝ aceti est ei i potu tribueñ ⁊ comedat matiana ⁊ cydonia cũ pauco masticis. Et scito ꝙ motꝰ facit magis vomere ⁊ q̇es minus. ℭ Et estas est tp̄s in qᵒ magis est digniuſ vt i ipso fiat vomitꝰ. ꝙ si alicui nc̄rius fuerit ⁊ nõ fuerit figure ipsiꝰ ꝯueniens: estas erit dignior hora vt i ea cõcedať. Et finiñ vomitꝰ longinq̇or ẜm modũ purgatõis p̄ me est stõi soliꝰ ⁊ nõ intestioꝝ: ⁊ ad modũ q̇deꝫ purgationis ẜe capis ⁊ totiꝰ corpis. ℭ Ipsiꝰ ṽo attractio ⁊ eradicatio est ab ĩferioribꝰ. ℭ Et tu q̇dē cognosces vomituꝫ ꝯferentē ab eo q̇ nõ fecit iuuam̄tũ: ex eo ꝙ ipsũ seq̇tur alleuiatõis ⁊ desiderij boni ⁊ anhelitꝰ ⁊ pulsus bonitas: ⁊ siłr ex dispõibꝰ aliaꝝ ṽtutũ. Eiꝰ aũt ĩceptio est nausea. Et deteriꝰ quidē malũ qᵭ efficit est mõdicatio fortis in stõ ⁊ adustio si medicĩa fuerit fortis sicut helleborꝰ ⁊ qᵭ ex eo fit: qm̄ incipit a saliua q̇ fluit: deiñ seq̇tur ipsã võitꝰ multi phľatis multotiẽs post quē seq̇tur vomitꝰ rei liq̇de tenacis. ℭ Mordicatio quoq̄ꝫ ⁊ dolor erũt mansiui ita ꝙ alia accñtia nõ muteng nisi in nauseã ⁊ ãgustiã. Et qñq̄ꝫ soluiť etiã venť: postea i hora q̄rta incipit q̇escẽ ⁊ ad reqem declinat. Malũ aũt est vt vomitꝰ non ꝓueniat ⁊ magnificeť angustia ⁊ accidat tẽsio ⁊ egressio oculoꝝ ad exteriora ⁊ fortis rubedo i eis vtrisq̄ꝫ ⁊ sudor multꝰ ⁊ intersectio vocis. Si gᵒ alicui acciderit nisi ei subueniať ꝑueniet ad mortē iñ. ℭ Illᵭ aũt qᵒ ei succurriť ē enema ⁊ dosis mellis cũ aq̄ caľa: et in potu ei dare olea i q̇bus tyriace ṽtus exit sicut oleũ de lilio. Et labora donec vomat: q̇a si vomuerit nõ suffocabiť: et adhibe etiã enema qᵭ sit apᵭ te prepatũ. ℭ Et egritudines q̇dem q̇ sũt digniores eo vt i eis fiat vomitꝰ sť chronice sicut hydropisis et epilepsia et meľia et lepra et podagra et sciatica. ℭ Vomitꝰ preťea cũ suis iuuam̄tis plerũq̄ꝫ affert egritudies: sicut qñꝫ gñat surditatē. ℭ Ampliꝰ minutio nõ est cũ eo ꝯtinuanda: sed tardãda tribꝰ diebus: et p̄cipue si i ore stõi fuerit hũor. ℭ Vomitꝰ quoq̄ꝫ multotiẽs fit difficił ꝑꝑ hũoris subtilitatē. Ipse igr̄ est igrossãdus potu sauic et granis granati. Et scito ꝙ exitꝰ male rei ꝑ inferiora post vomitũ est signũ ꝙ illud qᵭ faciebat fastidiũ descẽdit inferiꝰ. Et võitus post ascellationē est signũ ꝙ est ex accñtibꝰ ascellãdi. ℭ Hora p̄terea vomẽdi i estate melior cã doloris i meridie est. Et vomitꝰ corpi ꝯfert ſꝫ visui nocumentũ facit. ℭ Amphꝰ facieñ nõ est vt ꝑgnãſ vomat: qm̄ supfluitates corpis ipsiꝰ in ea nõ egredienť. Et võitus et labor eã ad estuatõeꝫ ꝑducent: facieñ ē igr̄ vt q̇escat. ℭ Alij ṽo q̇bus accit võitus sũt iuuandi.

ℭ Caᵐ. xij. de eo qᵭ agere oꝫ ille q̇ vomit.

Q Uum ille q̇ uomuerit a suo uõitu euaſit os suũ et faciē pꝰ võitũ abluē oꝫ ex aceto aq̄ tẽꝑato ut grauitaſ q̇ qñꝫ capiti accit rẽoueať: et paꝝ masticis cũ aq̄ matianoꝝ bibat: et caueat sibi a comestiõe et potu aq̄ et diu q̇escat et ipsiꝰ inunganť hypocõdria et igrediať balneũ et abluat se uelociť et egrediať. Et si necessariñ ei fuerit dare ad comedeñ sit reſ boni saporis et bone subē et uelocis digõnis.

ℭ Caᵐ. xiij. de iuuamentis q̇ affert uomitus.

H Ippocrates p̄cepit uõitũ fieri i unoquoq̄ꝫ mēse duobꝰ diebus ꝯtinuiſ ut i ẜo emendeť id qᵭ i p̄mo die fuit difficille et ut expellať id qᵭ aduenit stõ. ℭ Hip. nãq̄ꝫ securitatē facit ꝙ cuꝫ eo ꝯseruať sanitas: hoc aũt plus est malũ: Et uõitus q̇dem q̇ ē hꝰi eũat phľa et cholerã et mũdificat stõuꝫ. Ipse nãq̄ꝫ nõ hꝫ ꝙ ipsũ mũdet sicut itestina hñt cholerã rubeã q̇ ad ea ꝺ̄scendit et mũdat ea et remouet grauitatē q̇ accit capiti: et clarificat uisũ et aufert fastidiũ: et ꝯfert ei ad cꝰ stõum descẽdit cholera q̇ ipsiꝰ corrũpit cibũ: qm̄ qũ p̄cesserit uomitus eiꝰ cibus sꝑ mũdus ueniet: et remouet abhominationē q̇ fit ꝑꝑ unctuositatē et casũ desiderij ipsiꝰ meri et qᵭ facit desiderare acutũ et acetosũ et ponticũ: et cõfert lassitati corpis et ulceribꝰ q̇ sũt in renibꝰ et uesica: et est lep̄ forte medicamentũ et malitie coloris et epilepsie stomatice et ictericie et asmati et tremori et palysi: et est ex curatõibus q̇ ꝯferũt hñtibus ulcera nigra magna. ℭ Ipse quoq̄ꝫ fieri oꝫ i mense semel aut bis post repľonē ita ꝙ nõ obserueť reuolutio scita nꝫ nũerus dieꝝ motus. Et ille q̇dē cui maius iuuamẽtũ affert uõituſ est cuius ꝯpľo p̄ma est cholerica et est macer.

ℭ Ca. xiiij. ꝺ̄ malitijs q̇ ꝓueniũt ex suꝑflo uom̄itu.

S Upfluus uõitus stõ nocet et ipsũ debilitat et resoluit ipsũ et facit eũ aptũ ita ut maľie ad eũ ꝑueniant et obest pectori et uisui et dentibus

et antiq̄s capitis doloribus nisi eis q̄ sᷓt ꝑꝑ societatē stōi et facit nocumentū epilepsie capitis q̄ nō est cā inferiorꝫ mēbrorꝫ. ¶ Supfluitas quoqꝫ q̄ est in ipso nocet epati ⁊ pulmoni ⁊ oculo ⁊ aliquā venarꝫ qn̄ꝫ scidit. Ex bōib⁹ preterea est q̄ vult cito ipleri deide nō tollerat imo prepat ad vomen̄. Et actio h⁹ ex eis est q̄ ꝑducunt eū ad malas egritudies mansiuas. Ipse g° a replōne ꝓhibendus est et tu ipsius cibū ⁊ potū mensura.

¶ Ca^m. xv. vt succurrat dispōib⁹ q̄ accn̄t vomenti.

De ꝓhibitōe aūt vomendi diximus iam ꝙ opōtebat. ¶ Lēsioni vō ⁊ dolori q̄ sub hypocōdrijs fiūt ꝯferūt pāni aq̄ calida infusi ⁊ suppositi ⁊ oleis lenificantib⁹ ⁊ ventose cū igne. ¶ Forte aūt mordicationē in stō remanentē remouet bibere iura vnctuosa q̄ cito digerant ⁊ inungere locū ex aliq° qd̄ sit sicut oleuꝫ violaceū mistū cū oleo d̄ keiri ⁊ pauca cera. ¶ Singltū vō si cū eo acciderit ⁊ ꝑmanserit retinebit sternutatio ⁊ dare ei ex aq̄ calida ad trāijcien̄ paulati. Et de sanguie q̄deꝫ iā diximus in ca° de ipedimētis vomit⁹. ¶ Alcuzeꝫ vō et egritudinib⁹ fr̄is ⁊ itersectōi vocis q̄ accit post ipsū ꝯfert ligare extrēa ⁊ strigere ea ⁊ supponere stō pannū infusū oleo i quo cocta fuerit ruta ⁊ sicidis ⁊ dare ei ad bibēdū mel cū aqua calida. ¶ Et h̄nti q̄deꝫ alsubet fiat hoc ⁊ in aurē ei⁹ mittat.

¶ Ca. xvi. d̄ eo i q° supfluit vōit⁹.

Fiat vt ipse dormiat ⁊ igeniet q̄toplus poss̄e fuerit qūo dormiat ⁊ ligent ei⁹ extrema talr q̄lr ligant qū fluxū ventris retineī volum⁹. Et ipsius medicet stōus cū emplis pōticis fortitudinē facientib⁹. ¶ Qū d̄ si vomit⁹ supfluerit ⁊ incessant egrediātur hūores dōec sanguis exeat da ei ad biben̄ lactis i vio misti q̄ttuor cotilas: qm̄ medicine vomitie malitiā repmit ⁊ sanguinē ꝓhibet ⁊ nām lenit. ¶ Qū d̄ si ꝑtem pectoris ⁊ stōi a sanguie cū h° mūdificaī volueris ne ex eo aliq̄d coaguleт da ei ad biben̄ sirupū acetosū siue sit ex melle siue ex zuccaro cū niue iftatū paulati: cū h° quoꝫ qn̄ꝫ ꝯfert bibere succū portulace cū bolo armēo. Qū g° terrefact⁹ fueris ꝓ aliquo i quo supfluit medicia fac ipsū vomere. Et oꝫ q̄dē te q̄rere medicias vōitiuas ᵱm suos gradus ⁊ qūo queqꝫ earꝫ ad biben̄ sint dande ⁊ ꝑcipue elleborꝫ in antidotario ⁊ medicinis simplicibus.

¶ Ca^m. xvij. de enemate.

Enema est medicamē nobile i expellen° supfluitates q̄ sūt in intestis ⁊ in sedando dolores renū ⁊ vesice ⁊ apata ipsorꝫ ⁊ egritudies colice ⁊ in attrahēdo supfluitates a mēbris ꝑncipalib⁹ ⁊ supiorib⁹. ¶ Que vō ex eis sūt acuta debilitāt epar ⁊ ꝑducūt ad febrē. ¶ Ex enematib⁹ ꝑterea fit iuuamē in expellēdo reliq̄as q̄s inaniētia relinqūt. ¶ Formā vō clisteris ⁊ qūo clisterizet iam retulim⁹ in ca° d̄ colica. ¶ Videt quoqꝫ ꝙ clisterizati sit⁹ melior sit vt supin⁹ iaceat deinde reuoluat se ad lat⁹ dolens. ¶ Et clisterizandi hora melior est qū est aeris fr̄itas: qm̄ sequet inde ne augmētet grauitas ⁊ dolor ⁊ extuatio ⁊ nausea. ¶ Balneū preterea solet facere vt ebulliant hūores ⁊ spargant. ¶ Clisteris quoqꝫ ꝯditio est vt aerē ⁊ hūores retētos attrahat. ¶ Et ꝓpt hoc ᵱm plm̄ nō est bonū vt balneū enemati ꝑmittas: ꝙ si q̄s in intestis pustulas h̄ns ipso idiguerit cā febris aut alicui⁹ egritudis ⁊ timuerit ne enema retineat supponeī dꝫ ano suo ⁊ femori ⁊ locis q̄ sᷓt i circuitu speltā calefcāꝫ cū pāno.

¶ Ca^m. xviij. de epithimatibus.

Epithiata sᷓt ex medicis bonis q̄ ad ipsā ꝑueniunt egritudinē. Et medicia fortasse duas hꝫ ṽtutes. vnā subtiliatiuā ⁊ alterā ingrossatiuā: ⁊ erit maior necessitas subtiliatiue q̄ ispissatiue. ¶ Qūqꝫ ei⁹ inspissatio fuerit tēꝑans subtiliatōeꝫ qū ex ea fiet em plm̄ penetrabit subtilitas ⁊ remanebit spissitudo: ⁊ illa q̄dem q̄ penetrat ꝯfert sicᷓ facit coriandrū cū ordeo fracto qū ex eis fit emplm̄ sup scrofulas. ¶ Empla preterea sūt talia q̄lia epithiata: sed empla sᷓt dura ⁊ epithiata currētia. ¶ Est quoqꝫ qū epithiata fiunt cū pānis: qūqꝫ mēbris ꝑncipalib⁹ supponunt sicut epati ⁊ cordi ⁊ n̄ fuerit ibi qd̄ ꝓhibeat ꝯferunt pāni suffumigati ex xiloaloe crudo ⁊ ṽtutib⁹ epithiatū bonū tribuūt odorē queꝫ ꝑncipalia diligunt.

¶ Ca^m. xix. de embrocis.

Embroce sᷓt medicamēta ꝯgrua ei qd̄ ex capite ⁊ alijs mēbris oꝫ resolui ⁊ illi cui ꝯplōnem nc̄riuꝫ est ꝑmutare. In mēbris aūt q̄ embrocare oꝫ ex calido ⁊ frō si nō in eis fuerit supfluitates q̄ descēdunt fiat ꝑus embroca ex calefacto: dein̄ fiat ex aq̄ frā vt cōstringant: ꝙ si res diuersa fuerit a frā incipiat.

¶ Ca^m. xx. de phlomia.

Phlomia est euō vlis q̄ multitudinē euāt. Multitudo aūt est augmētuꝫ hūorꝫ sup eq̄litatē ipsorū in venis. ¶ Et nemo q̄dem est phlomādus nisi vn⁹ duorꝫ. vn⁹ eorꝫ est egritudibus prepat⁹ q̄ qū ipsius sanguis multiplicat⁹ fuerit cadet i eas. Et alr est cadens in eas. ¶ Vnusq̄sqꝫ aūt eorꝫ aut phlomat ꝑꝑ sanguis multitudinē: aut ꝑꝑ ipsi⁹ malitiā: aut ꝓpter vtrūqꝫ. ¶ Ex his q̄deꝫ egritudinib⁹ prepat⁹ est sicut q̄ est exposit⁹ sciatice ⁊ podagre fortib⁹ ⁊ artetice sanguineis: aut ille cui accit sputū sanguineū ex fissura vene q̄ i pulmōe ei⁹ exit tenuit ꝯsolidata: qm̄ qū ipsi⁹ multiplicabī sāguis findet: ⁊ apti epilēpsie et apoplexie ⁊ melācholie cū sanguis multitudie ⁊ sq̄nantie ⁊ apatib⁹ interiorꝫ et ophthalmie calide: et ex eis q̄bus hemorroidarꝫ sanguis q̄ fluere solebat est retent⁹: et mulierib⁹ q̄bus mēstru⁹ sanguis ē restrictus: horꝫ tn̄ colores nō demīant ꝙ phlomari debeāt ꝑꝑ ipsorꝫ obscuritatē aut albedinē aut uiriditatē. Et illi q̄ in iteriorib⁹ mēbris cū ꝯplone calida debilitatē patiunt. Nā istis meli⁹ est ut i uere minuant: lꝫ in has nōdū icide rint egritudies. ¶ Et ill̄ q̄bus ꝑcussio accit aut casus: qm̄ qn̄ꝫ minuunt timēdo ne eis accidat apa: et q̄ hēt apa minuēdus est: qm̄ timet ne apiat an̄q̄ maturet: lꝫ nō indiguerit et nō fuerit ibi mltitudo. ¶ Et dēs scire ꝙ dū iste egritudies timent et nōdū in eas ceciderit plus secure eis ꝯcedit minutio: et qū in eis ceciderit i earꝫ ꝑncipio penit⁹ phlomia dimittat: q̄a hūores subtiliat et eos ꝑ cōpus fluei fac̄ et eos sano sanguini admiscet. Et est ēt qū nihil euāt ex eo qd̄ oꝫ et facit qd̄ nc̄ria sint medicamēta alleuiātia. ¶ Qūqꝫ maturatio appuerit et egritudo ꝑncipiū aut statū preterierit: tūc si oportuerit ut minutio fiat si n̄ fuerit qd̄ ꝓhibeat fiat phlomia. ¶ Phlomia quoqꝫ nꝫ euō uentris est faciēda in die motus egritudis: q̄a est dies req̄escēdi et inq̄rendi somnū et dies ebullitōis egritudinis. ¶ Et qū egritudo est h̄ns crisim i cui⁹ tp̄e est longitudo nullo° sanguis mult⁹ est minuēdus: sꝫ si poss̄e fuerit q̄es est faciēda: ꝙ si nō fuerit possibile ut q̄es fiat ex eo parꝫ minuat: et in corpe sanguis thesaur⁹ recōdat ad phlomiā faciendā si appuerit et ṽtus ꝯseruet ad resistendū in crisib⁹. ꝙ si multū preterierit tp̄is ex quo q̄s minut⁹ fuerit et i hyeme fuerit ꝯquest⁹ ꝙ se q̄si fractū sentiat minuat et sanguis ꝓ thesauro recondat. ¶ Ampli⁹ q̄a phlomia ꝓpterea ꝙ ad diuersū trahit nāꝫ ᵱꝫ plm̄ retiet. Qūqꝫ ex multa minutōe debilitabī ṽtus multi gn̄abunt hūores. ¶ Sincopis ꝑterea accit in p^a minutōe qū subito euenerit ei q̄ nō ꝯsueuit: sꝫ uomitū ꝑmittei est ex eo

de flōmia

Cautela

qȝ eam ꝓhibet: ⁊ siłr vomei hora q̃ accit. ¶ Et dẽs scire ꝙ minutio est ꝑturbans dõec q̇escat. Phłomia quoqȝ ⁊ colica raro siłr eueniũt. ¶ Pregnãs preťea ⁊ mẽstruata nõ minuanť nisi ꝓpter magnã necessitatẽ sicut est necessitas retinẽdi forte sanguis sputũ qñ ṽtus fuerit ꝯueniens. ¶ Et dẽs scire ꝙ nõ quotiẽs noiata signa replẽonis appuerint oȝ vt minuas: iõ qñȝ ẽ replẽo ex hũorib⁹ crudis ⁊ est tũc phłomia multũ ĩpediens: qm̃ si minueris non maturabis eos: ⁊ timebĩ ne eger ꝑdať. ¶ Nõ aũt est in cõueniẽs vt ille ĩ q° melĩa supabũdat minuať postea medicina solutiua euẽť. Sȝ sollicit⁹ esse dẽs ex dispõe coloris ſm ꝯditõeȝ quã nũc dicem⁹ et ꝯsiderare tẽsionẽ: qm̃ ꝑꝑ tensionẽ ꝑ totũ corp⁹ incedentẽ magis eris cõfidens ꝙ phłomare dẽs. ¶ Qñ ṽo sanguis alic⁹ fuerit bonus pauc⁹ ⁊ fuerit in ipsi⁹ corꝛ multi mali hũores: phłomia bonũ rapiet ⁊ malũ reliquet. Et qñ alic⁹ malus sanguis fuerit pauc⁹ ⁊ declinauerit ad mẽbꝝ aliqȝ qȝ ei⁹ declinatio vehemẽter ĩpedit ⁊ fuerit nc̃riuȝ vt ipse minuať ex ei⁹ sanguĩe paꝝ erit assumendũ: ⁊ cibo bono erit alend⁹ deĩn erit minuẽdus iteꝝ post dies ꝓpea vt mal⁹ sanguis ab eo extrahať ⁊ bonus restaureť. ¶ Qȝ si mali hũores cholerici ĩ eo fuerint ĩgenieť q̃tenus subtili pharmacia euẽntur aut vomitu: aut vt sedenť ⁊ stude ĩ hoc vt eger q̇escat ⁊ digerať ⁊ ocieť. ¶ Et si grossi fuerit antiq̃ ꝓcepeãt vt balneeť ⁊ ĩ suis misteriĳs moueať. Et dabãt ei ad bibeñ ante phłomiã ⁊ post ipsã añꝙ alia fieret miutio sirupũ acetosũ subtiliatiuũ coctũ cum ĩsopo ⁊ hasce. ¶ Qñ aũt phłomia nc̃ria fuerit cũ debilitate ṽtutis cã febris aut alioꝝ hũoꝝ ꝑtire phłomiã sic diximꝰ. ¶ Amplius phłomia stricta magis est ꝯseruatiua ṽtutis: sȝ tñ subtilẽ ⁊ claꝝ interdũ sanguinẽ fluere facit ⁊ spissũ ⁊ turbidũ tenet. ¶ Ampla ṽo velociť est ad sincopi ⁊ magis opatiua in mũdificando ⁊ tardior ad ꝯsolidañ: sed tñ est dignior ei q̇ ſm preseruatõeȝ phłomať ⁊ in grossis. Et amplã quidẽ efficere ĩ hyeme est digni⁹ ne ꝯgeleť sãguis ⁊ ãgustã efficeȝ ĩ estate ẽ digni⁹ si nc̃riuȝ fuerit. ¶ Phłomãdus preťea supin⁹ iaceat qñ phłomať: qm̃ h° est ꝯueniẽti⁹ ad hoc vt ipsi⁹ ꝯserueť ṽtus: ⁊ ne ei supueniat sincopis. ¶ In febrib⁹ aũt minutõe cauendũ est. s. in his q̃ vehemẽtis sũt calefactõis ⁊ inflãmatõis: ⁊ in oĩbus non acutis febrib⁹ in sui ꝑ̇ncipio ĩ die ꝑiodica. ¶ In febrib⁹ preťea cũ q̇bus aduenit spasm⁹ est a minutõe caueñ: licȝ fuerit nc̃ria: qm̃ qñ spasm⁹ accĩt vigilare facit ⁊ sudare multũ ⁊ deĳcit ṽtutẽ: quapꝑ sanguis thesaur⁹ est dimittẽdus. Et siłr oȝ vt ex minutõe febricitãtis c⁹ febris non est ex putrefactõe minoratio fiat ꝓpea vt ad resolueñ febrẽ thesaur⁹ relinquať. ¶ Et si fortis inflãmatõis non fuerit ⁊ fuerit febris putrida attẽde decẽ regłas ⁊ postea intuere ĩ vrinali: ⁊ si vrina fuerit grossa ⁊ rubedi attinẽs ⁊ pulsus etiã fuerit magn⁹ ⁊ facies tumida ⁊ febris ĩ suo motu nõ ꝓperet phłoma in hora q̃ stõus a cibo est vacuus. ¶ Et si vrina fuerit subtił aut ignea aut facies a ꝑ̇ncipio egritudĩs fuerit tornatił caue tibi a phłomia. Qȝ si ĩterpolatio ĩ ea fuerit ⁊ q̇es febris in ipsa fiat minutio. ¶ Dispõeȝ quoqȝ tremoris ꝯsidera: qm̃ qñ tremor fuerit fortis a minutõe tibi caueñ erit. ¶ Ampli⁹ sanguinis q̇ egrediť colorẽ attende ⁊ si fuerit subtilis albedini attinens ipsũ illico retine. ¶ Et sũmope tibi caue ne egruȝ ad vnã duaꝝ ꝑducas reꝝ. s. hũoꝝ cholericoꝝ ebullitiõeȝ ⁊ frioꝝ cruditatẽ. ¶ Qñqȝ in febre te oportebit phłomare nõ attẽdas qȝ q̇dã dicũt. s. ꝙ nõ est bonũ vt post quartũ diem fiat: quoniã bonũ est vt fiat etiam si fuerit post lx. dies: ⁊ hoc ſm ſniam Gał. lȝ ꝑmittere ⁊ ꝓperare sit mel⁹ qñ significatões certe fuerit. Qȝ si in hoc erratũ fuerit q̃cũqȝ hora ĩueneris egꝝ ⁊ oportuerit phłoma ipsũ postꝙ decẽ reꝝ sollicitudinẽ hũeris. ¶ Multotiẽs ꝑterea phłomia in febrib⁹ lȝ nc̃ria nõ sit efficit vt nã fortis fiat sup mãȝ ꝓpterea ꝙ eã efficit paucã: ⁊ hoc q̇dem qñ fuerit figura ⁊ etas ⁊ ṽtus ⁊ reliq̃ talia q̃ ꝑmittãt. ¶ In febre aũt sanguĩea necesse est vt euõ fiat minutõe nõ supflua in ꝑ̇ncipio ⁊ supflua qñ affuerit maturatio febris q̃ multotiẽs remoueť in hora phłomie. ¶ Tibi quoqȝ cauere debes a minutõe in ꝯplẽone vehemẽtis frĩtatis ⁊ ĩ regionib⁹ fortis frĩtatis ⁊ in hora fortis doloris ⁊ post balneũ resolutiuũ ⁊ post coitũ ⁊ ĩ etate q̃ est minor .xii. ãnis q̃to plus poťis ⁊ in etate senũ q̃to magis poťis nisi in figura ꝯfisus fueris ⁊ ĩ soliditate musculoꝝ ⁊ venaꝝ ãplitudine ⁊ eaꝝ repletõe ⁊ coloꝝ rubedĩe: hos nãqȝ ex adolescentib⁹ ⁊ senib⁹ phłomare audebis. Adolescentes tñ ſȝ ordinẽ ad phłomañ paulati ꝓuehere debes cũ pauca minutiõe. ¶ In corporib⁹ quoqȝ fortis matiei ⁊ fortis grossitiei ⁊ raris ⁊ albis ⁊ lassis ⁊ citrinis sanguinẽ non hñtib⁹ a minutõe tibi q̃tũ plus poťis cauere debes. ¶ Ampli⁹ in corporib⁹ q̃ ꝓlixas ꝑpesa sť egritudĩes caue tibi a phłomia nisi sanguis affuerit corruptio q̃ te ad hoc ꝑducat: qm̃ tc̃ phłomabis ea. Et ꝯsidera sanguinẽ ⁊ si ipsum videris nigꝝ ⁊ spissũ extrahe eũ: ⁊ si ipsũ videris albũ ⁊ subtilẽ eũ illico ꝯstringe: qm̃ in ipso existit vehemẽs timor. ¶ A minutõe preťea tibi cauere dẽs sup cibi repletõeȝ ne mãȝ nõ maturã ad venas trahas loco ei⁹ qȝ ab eis euasti. ¶ Et oȝ etiã vt tibi caueas ab ea in replẽone stõi ⁊ intestinoꝝ facta ex fece iam ꝯsecuta ⁊ ꝓpinqua ĩmo in eã euando stude. Et illud q̇dem qȝ est in stõ aut corã eo vomitu. Et qȝ ĩ intestĩs inferiorib⁹ q° poťis ⁊ si ñ alio saltẽ clisteri. ¶ Caue preťea tibi ne fastiditũ phłomes sed ꝓlonga ipsũ ab h° vt eis fastidiũ digerať. ¶ Et tibi etiã caue ne subtilitatẽ ſẽus oris stõi hñtem aut ipsi⁹ debilitatẽ phłomes ⁊ infelicẽ ex gñatione choleȝ rubee in ipso: h⁹ĩ nãqȝ sibi cauere dȝ: a nimia quoqȝ audacia ĩ minuẽdo sibi cauere dȝ: ⁊ ꝓprie qñ est ieiunus. ¶ Sẽsus ṽo subtilitatẽ oris stõi hñtem dignosces ꝓpterea ꝙ mordicatiua traĳcere ei nocet. ¶ Et hñtem oris stõi debilitatẽ cognosces ex desiderĳ ipsius debilitate: ⁊ doloribus oris stõi ⁊ hñtẽ os stõi aptũ receptõi cholere rubee in q° ipsa multũ gñať dignosces ex ꝑseuerãtia nausee ipsius: ⁊ ꝓpea ꝙ cholerã quaqȝ hora vomit ⁊ ex oris ipsi⁹ amaritudĩe. ¶ Istis nãqȝ qñ phłomati fuerint oris stõi ꝯseruatõe non ꝑmissa accidet iñ timor magn⁹ ⁊ qñȝ moriunť inde. ¶ Subtilitatẽ ṽo sensus hñti ⁊ debilitatem bucelle mũdi panis in rob acetoso bonũ hñte odorẽ ĩfuse sť dande. ¶ Et si fuerit debilitas ꝯplẽonis frẽ sint intĩcte in aliq° qȝ sit sicut aq̃ cũ zuccaro cũ alefeniati aut in sirupo mẽte muschato aut in miua muschata postea minuať. ¶ Aptitudinẽ ṽo gñatõis cholere hñs est mũdãdus dãdo ĩ potu ei multitudinẽ aq̃ całe cũ sirupo acetoso postea danť ei bucelle panis ad mãducañ deĩn fiat vt parũꝑ q̇escat postea miuať. ¶ Prepañ preťea ẽ vt qȝ ex bono sanguĩe resolutũ fuerit restaureť si fuerit fõtis cũ assatura carnis q̃ fit sup prũas: qm̃ si digeriť nutrit młtũ ⁊ bene. verũtñ oȝ vt sit pauca: qm̃ stõus ꝑꝑ phłomiã est debił. ¶ Ampli⁹ vene qñȝ phłomãtur ꝓpea vt flux⁹ sãguinis ex narib⁹ ⁊ mãrice ⁊ ano ⁊ pectore ꝓhibeať aut ex aliĳs exituris: iõ vt sanguis ad id qȝ a ꝑte illa ẽ diuersum ꝓtrahať: ⁊ h° quidẽ medicam̃ est forte in iuuando. ¶ Opȝ vero vt phłom⁹ sit vehemẽter strict⁹ ⁊ sint vices multe q̃ non sint ĩ vna die nisi magne necessitatis cã

fuerit: ſed in die poſt diē ⁊ quacūq; vice minoꝛatio fiat q̄tū poſſe fuerit: ⁊ ad ſūmū meliꝰ eſt vt phl̄omie vices ſint multe ꝙ̄ vt ipſiꝰ q̄titas ſit multa. ¶ Et phl̄omia q̇dem q̄ñ non eſt nc̄ria cholerā rubeā ebullire facit ⁊ poſtea aduenit lingue ſiccitas ⁊ q̄ ſibi ſūt ſilia. Eſt igr̄ ei ſuccurrēdū cū aq̄ oꝛdei ⁊ zuccaro. ¶ Qui autē ſecūdare voluerit ⁊ nō acciderit ex pᵃ minutōe malitia palyſis aut qḋ ſit ſibi ſile venā manꝰ in lōgitudine phl̄omaī dēs ꝓpea vt iūcture motio ipſiꝰ ꝓhibeat ꝯſolidationē ⁊ vt amplificet᷑. Qḋ ſi cū hoc timoꝛ affuerit ꝙ cito ꝯſolidet᷑ ſupponat᷑ ipſi pānus oleo cū pauco ſale infuſus ⁊ deſuꝑ liget᷑. Et ſi phl̄omꝰ etiā oleo inunctꝰ fuerit q̄ñ fiet phl̄omia ꝓhibebit ꝯſolidationis velocitatē ⁊ minuet᷑ doloꝛ. Et hoc q̇dē eſt vt ſuꝑ ipſū oleū aut ſibi ſile leuit᷑ inungat᷑: aut ipſe in oleo mittat᷑ poſtea cū panno exiccet᷑. ¶ Int᷑ phl̄omiam quoq; ⁊ ſecūdatōez doꝛmire phl̄omie ꝯſolidationē feſtiare facit. ¶ Recoꝛdare pꝛet᷑ea eiꝰ qḋ diximꝰ de eūatiōe in hyeme cū medicina ꝙ dies eligēda eſt auſtrīa: qm̄ ſilr̄ in phl̄omia. Et ſcire debes ꝙ q̄ñ minuunt᷑ melici ⁊ epileptici ⁊ illi quos minuere oꝫ in nocte hoꝛa doꝛmiēdi oꝫ vt ſit anguſtꝰ .ſ. phl̄omꝰ ne ſanguis exitꝰ accidat. Et ſilr̄ in oībus q̇ ſecūdatione nō indigent. ¶ Scire quoq; debes ꝙ ſecūdatio ſm̄ debilitatis menſurā eſt tardāda. Et ſi debilitas q̇dē non affuerit ſit vltia eiꝰ tardatio vna hoꝛa. Qui voluerit eā facere vt ſanguis ipſiꝰ trahat᷑ ſit dies vnus. ¶ Ampliꝰ phl̄omia tranſuerſa melioꝛ eſt ei q̇ ſecundationē vult in eadē. Et illa q̄ eſt ſm̄ latitudinē ei q̇ vult ſecundationē in eadē hoꝛa. Et illa q̄ eſt ſm̄ longitudinē ei q̇ vult nō vna eē ꝯtentꝰ ſecūdatione: imo in coꝛde tenet ꝙ eā ꝑ multos faciet dies quaq; die. ¶ Quāto phl̄omie doloꝛ maioꝛ fuerit tāto erit eiꝰ ꝯſolidatō tardioꝛ. ¶ Multis pꝛet᷑ea in ꝟatione eūo ſincopi affert niſi fuerit poſtq̄ aſſature aq̄ ſumpſit. ¶ Int᷑ phl̄omiā quoq; ⁊ ſecūdatōez doꝛmire ꝓhibet ne ſuꝑfluitates q̄ extrahūtur cū ſanguie incedant: ꝓpterea ꝙ ſuꝑfluitates in ſōno ad coꝛpoꝛis ꝓfundū trahunt᷑. ¶ Ex iuuamētis v̇o ꝟatōnis ē ꝙ phl̄omati v̇tutē cū ꝑfectōe ſue eūonis q̄ eſt nc̄ria ꝯſeruat. ¶ Et melioꝛ q̇dem ꝟatōis terminꝰ eſt vt duobꝰ aut tribꝰ tardet᷑ diebꝰ. ¶ Ex doꝛmitiōe v̇o phl̄omie ꝓpinq̄ plerūq; accīt ī mēbꝛis ꝯfractio. ¶ Balneatio quoq; anq̄ miutio fiat plerūq; aggrauat mīutōez ꝓpea ꝙ cutem igroſſat ⁊ eā lēificat ⁊ ad labēdū aptā efficit niſi phl̄omādus multā ſanguis hūerit groſſiciē. Et oꝫ ne phl̄omatus in ſe replēdo ſit audax: ſed ſm̄ oꝛdinē nutriat᷑ ⁊ cibū ꝑmitus ſubtiliet. Et ſilr̄ oꝫ ne pꝰ ipſā exercitet᷑ ſed declinet ad hoc vt ſupinꝰ iaceat: nꝫ poſt eā balneo vtat᷑ reſolōnem faciēte. ¶ Qñ aūt aliq̇s phl̄omat᷑ ⁊ poſtea ipſius bꝛachiū apatur ex alt᷑o bꝛachio minuat᷑ ſm̄ ꝙ tollerauerit ⁊ ſuꝑ ipſū emplm̄ de ceruſa ponat᷑ ⁊ ex foꝛtit᷑ inſpiantibus in circuitu eiꝰ fiat cataplaſma. ¶ Qñq; aliq̇s eoꝝ phl̄omat᷑ in quoꝝ coꝛpoꝛibꝰ ſuꝑhabūdātes exn̄t hūoꝛes phl̄omia ſit cā ebullitōis illoꝝ hūoꝝ ⁊ eoꝝ curſus ⁊ ipſorū ꝑmiſtionis: ſit gᵒ frequēs phl̄omia eis nc̄ria. ¶ Sanguis quoq; melancholicꝰ facit vt frequēs minutio ſit neceſſaria q̄ in pn̄ti q̇dem alleuiat: ſed ī ſenio ꝑuenit᷑ iīn ad malas egritudies ex q̇bꝰ eſt apoplexia. ¶ Ampliꝰ phl̄omia multotiēs ꝯmouet febꝛes ⁊ multotiēs reſoluit putrefactionē. ¶ Ois quoq; ſanꝰ q̇ phl̄omat᷑ illud qḋ ī caᵒ ḋ potu diximꝰ accipe dꝫ. ¶ Et dēs ſcire ꝙ venaꝝ q̄ phl̄omant᷑ alie ſūt q̄ ſt᷑ tm̄ vene: ⁊ alie ſūt q̄ ſt᷑ tm̄ arterie. Arterie v̇o minꝰ phl̄omant᷑ ꝑꝑ terroꝛē eiꝰ qḋ in eis exit de timoꝛe curſus ſanguis. ¶ Et ſuaꝝ quidē diſpōnꝫ minoꝛ eſt qḋ ex ea ꝓuenit apoꝛiſma. Et hoc q̇dez eſt q̄ñ fixura fuerit vehemēter anguſta. ¶ Qñ aūt fuerit ſecuritas ꝙ ex ea ſanguis nō fluet maxie eſt iuuatiua in egritudinibꝰ ꝓpꝛijs ꝑꝑ quas phl̄omātur. ¶ Maiꝰ tn̄ iuuamētuꝫ qḋ ex minutōe arterie ꝓuenit nō eſt niſi q̄ñ in mēbᵒ ſibi vicino male ſt᷑ egritudies: quaꝝ cā eſt ſanguis ſubtil᷑ ⁊ calidus. ¶ Qñq; arteria phl̄omabit q̄ eſt ei vicina in q̄ nō erit timoꝛ maximū affert iuuamētuꝫ. ¶ Vene pꝛet᷑ea manꝰ q̄ phl̄omātur nō pulſatiles q̇dem ſt᷑ ſex cephalica nigra et baſilica ⁊ funis bꝛachij ⁊ ſceilē ⁊ illa q̄ ꝓpꝛio noīe aſcellaris vocat᷑: ⁊ ipſa q̇dem eſt ramꝰ baſilice: eis v̇o ſaioꝛ oībus eſt cephalica. ¶ Opꝫ aūt vt oēs tres ſuꝑ iuncturā apiant᷑ ⁊ nō ſub ea nꝫ in ea: iō vt egrediat᷑ ſanguis bn̄ talit᷑ vt ſaliat ⁊ vt ſit ſecuritas a nocumētis neruoꝝ ⁊ art᷑iarū ⁊ ſilr̄ cephalica. ¶ Eaꝝ v̇o phl̄omia q̄ ſit ꝟꝫ longitudinē ad ꝯſolidañ eſt tardioꝛ: qm̄ ipſe ſt᷑ ꝯiunctionales: in nō ꝯiunctionalibꝰ v̇o res eſt ad hᵒ diuerſa ⁊ in ſciatica q̇dem ⁊ ſceileꝫ ⁊ in alijs venis meliꝰ eſt vt ſm̄ longitudinē phl̄oment᷑. Et cū hoc oꝫ in cephalica vt a capite muſculi moueat᷑ ad locū lenē ⁊ dilatet᷑ phl̄omus: ⁊ phl̄omus phl̄omū nō ꝯſequat᷑: qm̄ faciet apa. ¶ Plm̄ āt erroris q̇ euēit in minuēdo cephalicā non ꝓuenit ex ꝑcuſſione vena lꝫ ſit magᵃ: imo nō accīt nocumētuꝫ niſi ꝑꝑ iterationē ꝑcuſſionū. Et q̄ ex ipſiꝰ phl̄omia plꝰ tardat᷑ eſt illa q̄ ſit in longitudie: cꝰ q̇dem phl̄omi dilatādi ſt᷑ ſi volūtas affuerit vt ꝟatio fiat. ¶ Qñ aūt eā non iueneris q̄re aliqueꝫ ramoꝝ eiꝰ q̇ ſt᷑ inſiluꝛi aſeid: ⁊ in vena q̇dē nigra eſt timoꝛ ꝑꝑ neruū q̇ eſt ſub ea: ⁊ qn̄ꝫ etiā eſt int᷑ duos neruos: tibi igr̄ cauere dēs vt ipſā in longitudie phl̄omes ⁊ ad inferioꝛa. Et foꝛtaſſe ſuꝑ ea erit neruꝰ ſubtilis tēſus ſic̄ coꝛda. Et tūc q̇deꝫ opoꝛtebit vt hoc cognoſcat᷑: ⁊ caueat᷑ ne ꝑcuſſio ī eo cadat ⁊ ꝓueniat inde ſtupoꝛ ꝑſeuerās. ¶ In eo aūt cuiꝰ nerui ſt᷑ groſſioꝛes ramꝰ iſte eſt magis manifeſtus. ¶ Et erroꝛ q̇dem ī ipſo eſt det᷑ioꝛis nocumēti: q̄re cū erroꝛ accīt ⁊ neruꝰ ille ꝑcuſſꝯ fuerit n̄ ꝯſolides phl̄omiā: imo ſuꝑ eam pone qḋ ipſius ꝓhibeat ꝯſolidatiōez. Et eiꝰ quidē medicamētuꝫ eſt ſicut medicamentū vulneris neruorum. Et nos iam locuti ſumꝰ de ipſo in libro q̄rto. ¶ Caue tibi pꝛet᷑ea ne res inſpans ad ipſū ꝑueniat qḋ ſit v̇bigīa ſicut ſolatꝝ ⁊ ſandalū: ſed ipſū ⁊ totū coꝛpꝰ oleo calefcō frica. ¶ Funis aūt bꝛachij meliꝰ eſt vt trāſuerſe mīuat᷑ niſi vtriq; fuerit flexuoſa: qm̄ tc̄ ī lōgitudie phlebotomat᷑. ¶ Baſilica quoq; magni eſt timoꝛis ꝓpterea ꝙ arteria cadit ſub ea: ⁊ ꝙ nerui ⁊ muſculi etiam ſub ea cadūt. In ipſā gᵒ phlebotomādo tibi caue: qm̄ ſi ꝑcuſſio fuerit ī arteria ſanguis nō reſtringet᷑: aut reſtringet᷑ difficult᷑. ¶ Hoīuꝫ quoq; ſt᷑ q̇dā quoꝝ baſilice due aſſociātur arterie: q̄rū vna q̄ñ ſignata fuerit exiſtiabit ꝙ iā ſit ſecuritas ⁊ foꝛtaſſe ꝑcutiet᷑ altera: hoc eni ſcire dēs. Qñq; ligaueris ſm̄ plurimū rei accidet ibi inflatio qn̄ꝫ ex arteria qn̄ꝫ ex baſilica: ſꝫ q̄litercūq; fuerit ligaturā ſoluere dēs ⁊ inflationē mollit᷑ inungere deinde ad ligañ redi: ⁊ ſi īflatio reuerſa fuerit reitera: ꝙ ſi nō iuuerit q̇d erit ī hoc ſi baſilicam dimiſeris ⁊ ad ramū q̇ aſcellaris vocat᷑ redibis: q̄ quidē eſt q̄ ſuꝑ domeſticū aſeid exit ad īferioꝛa: īflatio nāq; erroꝛē multotiēs efficit ⁊ ligatura ſepe arterie pulſū q̇eſcere facit ⁊ ipſā eleuat ⁊ ponit ipſaꝫ ſupp̄mā ⁊ exiſtiatur ꝙ ſit vēa ⁊ phlebotomat᷑. ¶ Qñꝫ quālibet ligaueris venā ⁊ ex ligatura ſuꝑ eā ꝓuenerit qḋ ſit ſimile lenti aut ciceri fac in ipſa qḋ in baſilica diximꝰ. ¶ In baſilica quoq; phlebotomāda q̄topl ꝰ ad bꝛachium deſcēderit erit ſaniꝰ. Phlebotomꝰ pꝛet᷑ea in venā ꝓcedere dꝫ ad diuerſitatē ꝑtis art᷑ie. In baſilica quoq; n̄ ſolū ꝯtingit erroꝛ ex ꝑte arterie: ſed etiā muſculus ſub ea

est ꝛ neruus ꝑꝑ quos etiã ꝓuenit error:hoc q̇dé iaꝫ tibi
diximꝰ ¶ Signũ ꝟo erroris i basilica ꝛ ꝙ arteria iã sit
ꝑcussa est ꝙ sanguis egredit̃ subtil̃ ruffus q̇ saliendo ma
nat ꝛ lenificat̃ cũ eo tactꝰ ꝛ ipsa fit iferior:tũc gͦ succurr̃
ei ꝛ in vulneris orificio paꝝ de pilis leporis põe cũ pau
co pulueris turis ꝛ sanguis draconis ꝛ aloes ꝛ myr
rhe ꝛ pauco alcolcotar ꝛ alzegi ꝛ suꝑ ipsã ex aq̃ fria q̃tũ
poteris roza ꝛ suꝑ locũ ipsũ phl̃omatũ ligaturã appone
tenacé. ¶ Q̇.ꝺ si se tenuerit vsqꝫ ad tres dies nõ soluas
ꝛ post etiã tres dies q̃to plus pot̃is tibi cauere dẽs ꝛ lo
co emplꝫ ex stipticis suppone. ¶ Multi preterea hominũ
arteriã illã incidũt penitꝰ vt ipsa ꝯhat̃ ꝛ caro desuꝑ eaꝫ
coopiat ꝛ teneat. ¶ Ampliꝰ pleriqꝫ hoiuꝫ ꝑꝑ sanguis
exitũ moriunt̃. Et q̇dã eoꝝ sũt q̇ moriũtur ꝑꝑ fortitudieꝫ
doloris ligature quã volueꝛt ꝓpter fortitudiné ꝓhibitõ
nis fluxꝰ sanguis arterie donec mẽbꝝ factũ est ſm viam
mortis. Et scias ꝙ cursus sanguis qñꝫ ꝓuenit etiã ex ve
nis. ¶ Preterea scire dẽs ꝙ sanguis q̇ plm̃ de cephalica
euãt̃ est q̇ ex collo ꝛ eo qꝺ est paꝝ suꝑ̃ ipsũ ꝛ paꝝ sub ipo
egredit̃ ꝛ terminũ ꝑtis epatis nõ ꝑtrãsit ꝛ hypocõdrio
rũ ꝛ iferiora nõ talit̃ mũdificat vt ide sit cura. ¶ Nigre
ꝟo iudiciũ int̃ cephalicã ꝛ basilicã est mediũ. Et basilica
q̇dem euãt qꝺ est a ꝑte sumis ꝛ ventris inferiꝰ. Funis ꝟo
brachij sil̃is est cephalice. ¶ De sceilez ꝟo dicũt ꝙ que
dextra est doloribus epatis ꝯfert:ꝛ q̃ sinistra doloribus
splenis ꝛ ꝙ sanguis fluere dimittat̃ donec ꝑ se stringat̃
¶ Manꝰ quoqꝫ illiꝰ q̇ phl̃omat̃ in cal̃am aq̃ est ponen
da ne sanguis cito restringat̃ ꝛ vt facile egrediat̃ si eius
egressio debil̃ fuerit sicut est i pluribꝰ eoꝝ q̇ ex sceilez mi
nuunt̃. ¶ Et sceilez q̇dem phl̃omia melior est ea q̃ fit i
longitudie. ¶ Ascellaris aũt iudiciũ est sicut iudiciũ ba
silice. Arteria ꝟo manꝰ q̃ phl̃at̃ est art̃ia q̃ int̃ pollicem
exit ꝛ indicé: ꝛ eiꝰ q̇dé iuuamentũ in antiq̇s doloribꝰ e
patis ꝛ diaphragmatis est mirabile. Et Gal̃. q̇dem iaꝫ
vidit hͦ in somnis ꝑcipiebat eni hoi hanc facere phl̃omi
am cã doloris qué in epate hẽbat q̇ eam fec̃ ꝛ sanus effe
ctus est. ¶ Plerũqꝫ etiã phl̃omat̃ alia arteria q̃ ad inte
riorẽ parté palme decliuior hac exit cꝰ iuuamẽtuꝫ est ꝓ
pinquũ iuuamẽto istiꝰ. ¶ Qui aũt venã manꝰ phl̃omare
voluerit ꝛ nõ potuerit nõ erret in ligãdo eã fortit̃ cũ in
uolutõe ꝛ iteratõe facienͦ sed vna die aut duobꝰ dittat.
Verũtñ si ꝑcussioné iterare nc̃iuꝫ fuerit a pͣ ꝑcussiõe se
remoueat ꝛ nõ ab ea descẽdat. ¶ Ligatura ꝟo ꝑterea
fortis apa affert ꝛ infꝛatio panni ꝛ ipl̃iꝰ hũectatio ex aq̃
rof. aut aq̃ infꝛata est bona ꝛ ꝯueniẽs. ¶ Opꝰ etiã ne li
gatura cuté de suo loco añ phl̃omiã aut post eã rẽoucat
Et corporibꝰ q̇dé macris ligature fortitudo est cã euan
di venas ꝛ retinẽdi sanguiné ex eis. ¶ In crassis aũt cõ
põibꝰ ꝓpter laxitudiné vene ñ appent nisi ꝯstrigant̃. ¶
Minutoꝝ preterea sũt q̇dam q̇ ingeniant̃ q̃l̃r dolor regat̃
stupefaciẽdo manũ ꝯstrictiõe brachij ꝛ dimissione hore
vniꝰ. ¶ Et sũt q̇dã q̇ phl̃omũ oleo inungũt: sed hͦ totuꝫ
sicut iã diximꝰ doloré lenit ꝛ ꝯsolidatiõeꝫ retardat. Et
si vene q̇dem q̃s i mãu noiauimꝰ nõ appuerint ſꝫ appue
rint ipsaꝝ rami ꝑmat̃ manꝰ digito ꝓtrahẽdo inferiꝰ. Et
si sanguis cito ad se ipsũ reuersus fuerit qũ digitꝰ remo
uet̃ ꝛ itumuerit phl̃omet̃ ꝛ si nõ minuat̃. Q̃.ũqꝫ lauãdi
affuerit volũtas cutis trahat̃: iõ vt ꝑcussio coopiat̃ ꝛ fi
at ablutio: deiñ ipsa ad suũ sitũ reducat̃. ¶ Pãnus quo
qꝫ eminẽtiã hñs rectificet̃ q̇ est melior qũ pilã hꝫ ꝛ desu
ꝑ liget̃. ¶ Q̇.ũ aũt in orificio ꝑcussionis adeps egredit̃
mollit̃ iteꝛꝰ reducẽda erit ꝛ nõ erit icidenͣ. Et i hoꝝ q̇
dem ꝑatõe nõ est fiducia hñda siñ ꝑcussiõe: ꝛ hoc q̇dem

i fine capl̃i vehemẽter ꝑscrutabiur: nã sermo iste accñtal̃r
hic igressus est. ¶ Ampliꝰ scire dẽs ꝙ sanguis retẽtio
ꝛ ꝑcussionis ligatio terminatã hñt horã: lꝫ sit diuersa. nã
q̇dam sũt q̇ tollerare pñt: etiã si febricitãtes eẽnt vt q̇nqꝫ
aut sex sanguis libre auferant̃. ¶ Sũt ꝛ alij q̇ nõ possũt
tollerare ipsis etiã sanis vt vna sanguis libra auferat̃. ve
rũtñ tres in hͦ ꝯsideranͭ sũt dispões: quaꝝ vna est lenitas
corpõis ꝛ ipsiꝰ laxitas: ꝛ alia est color sanguis: nã in hoc
etiã multotiẽs accĩt error: qm̃ in ꝑncipio sui egredit̃ sub
tilis ꝛ albꝰ: q̃re qũ repl̃onis ibi affuerit sigificatio ꝛ opõ
tuerit te phl̃omiã facere nõ decipiaris ꝓpter hoc. nã ca
lor sanguis in eis q̇ repl̃onis signa hñt ꝑmiscet̃ q̇nqꝫ: sed
tñ ide nõ é curañ. ¶ In eis quoqꝫ q̇ apata hñt color sã
guis erroré facit: qm̃ apa sanguiné ad se ipsũ trahit. Et
tertia est pulsus a qͦ recedere nõ debes. Q̃ũ gͦ ꝑtrãsie
rit pl̃chritudo coloris aut mutabĩ color sanguis: aut mu
tabĩ pulsus ꝛ ꝓprie ad debilitaté retie. Et sil̃r si aduene
rit oscitatõis accñs aut alicuꝫ aut singl̃tꝰ aut nausee: aut
si cito mutabĩ color aut pulchritudo innitere pulsui. ¶
Qui ꝟo magis prepati sũt ad hoc vt sincopis eis velocit̃
accidat sũt illi q̇ cal̃aꝝ exñt ꝯpl̃onũ macri laxa hñtes cor
pora: ꝛ q̇ sũt prepati ad hoc vt istud eis eueniat tarde sũt
corpa hñtes tẽꝑata ꝛ carnes duras. ¶ Opꝫ preterea vt
minutor phl̃omos hẽat multos quoꝝ q̇dam sint pilũ hñ
tes ꝛ q̇dam pilo carẽtes. ¶ Et pilũ q̇dé hñtes sũt ꝯue
nientiores venis labentibꝰ sicut guideꝫ. Et vt hẽat glo
meré ex cuculo aut serico. Est instm̃ vomitiuũ ex ligno
aut pẽna ꝛ vt secũ teneat pilos leporis ꝛ medicamentũ
ex aloe ꝛ ture ꝛ foliculũ muschi ꝛ diamuschatũ ꝛ trocis
cos de muscho. Iõ vt si sincopis acciderit q̃ est vna ex ĩ
bus q̃ ex minutõe timet̃: ꝛ fortasse hñs hoc nõ vomuerit
succurrat ꝛ glomereꝫ i os eiꝰ mittat ꝛ ipsũ cũ instꝛo võe
re faciat ꝛ foliculũ ei ad olfacieñ tribuat ꝛ faciat ipsum
traijcere aliq̇d ex el̃ario diamuschato ꝛ ex trociscis eius
ꝑpea vt eiꝰ ꝟtus viuificet̃. Et si accidat vt ex arteria san
guis egrediat̃ succurrat ꝛ repleat vulnus pilis leporis ꝛ
cũ medicamie ex aloe ipsos retineat. Sicopis ꝟo raro
accĩt sanguie egrediẽte: imo ſꝫ plm̃ nõ accĩt nisi post re
tentõeꝫ nisi suꝑfluꝰ fuerit sanguis exitꝰ lꝫ in febribꝰ sino
chis nõ curemꝰ si vsqꝫ ad sincopi ꝑueniat ꝛ in ꝑncipio a
poplexie ꝛ i sinãcijs ꝛ in magnis apatibꝰ ꝑnitiosis ꝛ for
tibus doloribꝰ. hoc tñ facere nõ debemꝰ nisi qũ ꝟtus fu
erit fortis. ¶ Et iam q̇dem accĩt nobis vt i venis manꝰ
sermoné ãplificaremꝰ ſm alioꝝ sñias ꝛ obliuisceremur
venis pedis ꝛ alijs venis: nos gͦ in eis sermoné nostruꝫ
ꝯtinuare opꝫ. ¶ Dicemꝰ gͦ ꝙ ex venis pedis est sciatica
que phl̃omat̃ a ꝑte siluẽi alcabi aut sub eo aut suꝑ̃ ipsuꝫ
Et ligat̃ illud qꝺ est suꝑ̃ ipsũ a sũmitate coxe vsqꝫ ad ca
bi ꝛ inuoluit̃ fascia fortit̃ aut istita. Et meliꝰ q̇dem est vt
añ balneet̃ in aq̃ calida ꝛ vt ipsa in lõgitudine phl̃omet̃
Q̇.ꝺ si ipa fuerit occulta aliq̇s suoꝝ ramoꝝ phlebotome
tur q̇ inter minimũ ꝛ ſꝫ digitũ ab eo exit. ¶ Et iuuamẽ
tũ q̇dem in phlebotõia sciatice est magnũ in dolore scie:
ꝛ similit̃ in podagra ꝛ in varice ꝛ in elephãtia sed sciati
ce ꝑatio est difficilis. ¶ Et ex eis est saphena q̃ est super
parté domesticã alcabi ꝛ est mãifestior sciatica: ꝛ ipsa q̇
dem phlebotomat̃ ꝓpterea vt euet̃ sanguis ex mẽbris
q̃ sũt sub epate ꝛ vt sanguis a ꝑtibꝰ suꝑioribꝰ ad inferio
res declinet̃ q̃re mẽstrua vehemẽter ꝓuocat ꝛ hemorroi
daꝝ orificia apit. Et rõ quidé facit oportere vt sciatica
et saphena similis existãt iuuamẽti: ſꝫ exꝑimentũ facit vt o
ꝑatio sciatice plurimũ ꝯueniat dolori scie sicut si hoc eẽt
debitũ. ¶ Et saphene q̇dem phlebotomia melior est q̃

fit trãſuerſe latitudini attinẽs. ¶ Et ex eis eſt vena curuature q̄ phlomat̃ ſub genu poplitis q̄ tñ efficit q̄tuȝ ⁊ ſaphena ſȝ eſt fortior ſaphena i prouocatõe menſtruoꝝ ⁊ i dolorībꝰ ani ⁊ hemorroidibꝰ. ¶ Et ex eis eſt vena q̄ ē poſt alaurchob q̄ eſt q̄ſi ramꝰ ſaphene ⁊ opat̃ q̄tū ipſa. ¶ Et ad ſūmū q̄dẽ venaꝝ pedis phlomia ꝯfert egritudinibꝰ que fiūt ex mēijs ad caput declinātibꝰ ⁊ egritudibus melācholie. Et ipſa q̄dem magis debilitat v̇tutē q̄ phlomia venaꝝ manꝰ. ¶ In venis aūt q̄ phlomātur et ſt̃ i ꝑte capitis excepta guideȝ meliꝰ eſt vt trãſuerſe phlomenť: ⁊ eaꝝ q̄dẽ quedā ſūt q̄ ſt̃ vene: ⁊ quedā q̄ ſunt arterie. ¶ Vene ḡ ſunt ſicut vena frōtis q̄ inter duo exit ſupcilia. ¶ Et ipſiꝰ q̄dem phlomia ꝯfert grauitati capitis ⁊ ꝓprie illi q̄ eſt in poſteriore ꝑte capis ⁊ grauitati oculoꝝ ⁊ ſtupori ⁊ dolori capitis ꝑſeuerāti antiq̄. ¶ Et vena q̄ ſuꝑ caput phlomat̃ ꝑꝑ emigraneā ⁊ vlcera capitis. Et due vene tēpoꝝ q̄ flexuoſe incedūt: ⁊ due vene q̄ ſūt in angul̃ oculoꝝ lachrymalibꝰ: ⁊ ſȝ pſm non appent niſi ꝑ ꝯſtrictōeȝ ſuffocantē. Et in ipſis q̄dem phlomus nō eſt ꝓfundandus q̄a fortaſſe fient fiſtule ex ꝑcuſſione oſſis ⁊ ex eis nō egredit̃ ſanguis niſi paucꝰ. ¶ Iuuamtū v̇o phlomie ipſaꝝ duaꝝ ex it in dolore capitis ⁊ in dolore emigraneo ⁊ ophthalmia antiq̄ ⁊ lachrymiſ ⁊ pāno ⁊ ſcabiei palpebraꝝ ⁊ earuȝ bothor ⁊ nictilopis. ¶ Et tres vene ꝑue quaꝝ locꝰ eſt pꝰ illū vbi eſt extremitas auris tangit qū ꝑuenit ad capillos. Et vna q̄dem haꝝ triū eſt magis manifeſta q̄ phlomat̃ in ꝑncipio aque ⁊ qū caput ſtōi recipit fumū. Et ꝓpter hoc ꝯfert vlceribꝰ auriū ⁊ colli ⁊ poſterioꝝ capitiſ. Et Gal̃. quidē negat q̊d q̄dā dicūt q̄ due vene q̄ ſunt pꝰ aures phlomant̃ vt q̄ filios gignūt ipſos nō gignāt. Et ex veniſ iſtis ſt̃ guideȝ q̄ ſunt due ⁊ minuunt̃ in ꝑncipio lepre ⁊ fortis ſquināṫie ⁊ coā guſtatōe anhelitꝰ ⁊ aſmate acuto ⁊ raucedie vocis. Et in hn̄te apa in pulmone ⁊ diſnia q̄ eſt ex multo ſanguine calido ⁊ egritudinibꝰ ſplenis ⁊ lateꝝ. Et oȝ vt diximꝰ añ vt phlomo pilū hn̄te minuātur. ¶ Modus v̇o ligādi eas eſt q̄ oȝ trahe‸ caput ad ꝯ̃riuȝ ꝑtis phlomie vt vena extendēdo fiat ſicut cōda: ⁊ ꝯſideret̃ que ꝑs ſit magis d̃clinanſ ⁊ fiat phlomia ex ꝯ̃rio ꝑtis illiꝰ. ¶ Opȝ preťea vt eiꝰ phlomia fiat i latitudine ⁊ non i longitudie ⁊ ſicut fit i ſaphena ⁊ ſciatica. Et cū hꝰ toto oȝ vt ipſiꝰ phlomia cadat in longitudie. ¶ Et ex eis eſt vena q̄ eſt in lepore cꝰ phlomie locꝰ eſt ipſiꝰ extremitas q̄ digito ꝑſſa i duo partit̃: vbi q̄dem fit phlomia ſed ſanguis q̄ inde egredit̃ eſt paucꝰ. Et ipſiꝰ q̄dem phlomia ꝯfert calips ⁊ turbatōni oculoꝝ ⁊ hemorroidibꝰ ⁊ bothor q̄ in naribꝰ naſcunt̃ ⁊ pruritui q̄ fit i eis: verūtñ plerūq₃ accit ex eo coloris rubedo ꝑſeuerans q̄ ſilat̃ ſahaf ⁊ corrūpit faciē: ⁊ eſt ipſius ipedimentū maiꝰ ſuo iuuamto. ¶ Et vene q̄dem q̄ ſūt ſub aſeſe a ꝑte nocre quaꝝ phlomia ꝯfert egritudini oculoꝝ antique q̄ eſt ex ſanguine ſubtili ⁊ antiq̄s capitis dolorībꝰ. ¶ Et ex eis ſūt vene q̄ ſūt in labijſ ⁊ ſt̃ q̄ttuor ⁊ ſuꝑ vnūq̊dq₃ eoꝝ exit par q̄ ꝯferūt vlceribꝰ oris ⁊ alcola ⁊ dolorībꝰ gingiuaꝝ ⁊ eaꝝ apatibꝰ ⁊ ipſaꝝ laxitati et vlceribꝰ ⁊ fiſtulis ⁊ fixuris q̄ ſunt i eis. ¶ Et ex eis eſt vena q̄ eſt ſub lingua ſuꝑ occultū mēti q̄ minuit̃ in ſinancijs ⁊ apatibꝰ duaꝝ amigdalaꝝ. ¶ Et ex eis ſūt vene q̄ ſunt ſub ligua ⁊ exn̄tes ſuꝑ ipſam linguā ⁊ minuunt̃ ꝑꝑ lingue grauitatē que eſt ex ſanguie: que q̄dem i longitudine ſt̃ minuēde q̄a ſanguinē ꝯſtringere q̄ fluxit ex phlomia i latitudie facta eſt difficile. ¶ Et ex eis eſt vena alāfuta que iter mentū ⁊ labiū eſt iferiꝰ que phlomat̃ ꝑꝑ oris fetorē. ¶ Et ex eis eſt vena furcule q̄ phlomat̃ in medicatōibꝰ oris ſtōi. ¶ Ex arťijs v̇o que ſt̃ i capite eſt arteria tēporis que q̄n̄ȝ phlomat̃ ⁊ q̄n̄ȝ incidit̃ et q̄n̄q₃ extrahit̃ ⁊ q̄n̄ȝ adurit̃. Et hoc fit ꝑꝑea vt acuti rheumatiſmi ⁊ ſubtiles ꝯſtringant̃ q̄ ad oculos deſcendūt ⁊ ꝑꝑ amplificatōis ꝑncipiū. ¶ Et due arterie q̄ ſūt poſt aures que phlomant̃ ꝓpter ſpēs ophthalmie ⁊ ꝑncipium aque ⁊ pannū ⁊ nictilopas ⁊ antiqū dolorē capitis. In eaꝝ tñ phlomia ſꝑ exit timor ⁊ cū hoc tardat̃ ꝯſolidatō. Gal̃: quoq₃ dixit q̄ cuiuſdā in gula vulnerati arteriā ꝑcuſſio parūꝑ tetigit ex q̄ magna ſanguis ꝑs manauit: ſȝ Galienꝰ ei ſubuenit cū medicamēto turis ⁊ aloes ⁊ ſanguis draconis ⁊ myrrhe ⁊ reſtrictꝰ fuit ſanguis ⁊ dolō āntiqus quē in exteriore ꝑte coxe poſteriꝰ ꝯſueuerat hr̄e receſſit. ¶ Et ex venis q̄ in corꝑe phlomant̃ ſūt due vene ſuꝑ ventrē quaꝝ vna ſuꝑ epar ꝯſiſtit ⁊ altera ſuꝑ ſplenē eſt poſita. Et phlomat̃ dextra i hydropiſi ⁊ ſiniſtra i egritudinibꝰ ſplenis. ¶ Scito preťea q̄ phlomia duas hȝ horas: horā electā ⁊ horā nc̄riaȝ: hora v̇o electa ē eiꝰ que eſt i lumine diei ⁊ pꝰ digōis ꝯplemtuȝ ⁊ ſuꝑfluitatū expulſionē: et hora nc̄ria eſt hora q̄ fieri oȝ et que tardāri non pōt et in q̄ res ꝓhibitoria nō attendit̃. ¶ Scias etiā q̄ phlomuſ obtuſus eſt magꝰ ipedimto: q̄m errat et nō ꝯſeq̄tur. ſ. q̊d dȝ et apare facit et dolē. ¶ Qū ergo phlomo opabis nō manu ꝓmendo ipellas: ſȝ ſuauit̃ blādiendo et etiā furti agas vt phlomi extremitaſ ad iteriora vene ꝑueniat: q̄m ſi illud durit̃ feceris ſepe caꝑ phlomi intꝰ in vena occulta rūpet̃ fractura et facit vt vena refugiat et n̄ vulnerabit venā. Et ſi ꝑfidioſe iſtiteris vt cuȝ eo phlomes augmtabiſ malitiā quaꝑꝑ expiri debes q̄lr phlomus igrediat̃ cutē añq̄ cū eo phlomes: et qū ꝑcuſſionē ſecūdare volueris ſi tibi nc̄riuȝ fuerit. ¶ Tibi preterea canere dēs ne venā ipleas et ſanguinē infles: q̄m tūc lapſus et remotio minꝰ erūt. Qūq₃ vena tibi rebellauerit vel occultauerit et ipſiꝰ repletio ſub ligatura non appuerit ſolue ipſā et multotiēs liga et inunge eā et ꝯprimendo deſcēde et aſcende donec eā manifeſtare et appere facias. Et hoc q̄dem expieris cū duobꝰ digitis vnūquēq₃ locoꝝ tangens i q̄bus ſcis venā extendi. et q̄n̄ȝ tāgens vtriſȝ et q̄n̄ȝ vno ipſoꝝ et cū altero facies ſanguinē icedere dōec altero cadēte ipſiꝰ ſentias ſanguis acceſſionem qū ad ipſū perducit̃ ſanguis et eiꝰ receſſionē qū dimittit̃. ¶ Et ſcito q̄ caput phlomi hȝ ſpatiū in quo penetrat q̊d tñ nō eſt longū ne ad arteriaȝ aut neruū penetret. Et ipſū quidē plurimū ipellere debes qū vena fuerit magis ſubtilis. ¶ Opȝ āt vt phlomi apphenſio fiat pollice et ipudico et dimittat̃ index ad palpandū et vt i medio ferri fiat apphenſio pollice et n̄ apphendat̃ ſuperius: q̄m nō bn̄ tenebī imo erit vacillās. Qūq₃ vena remouendo ſe ad partē vnā mutabī oppones ei ligaturaȝ et ſtricturā ꝯ̃rio partis illiꝰ: et qū remouēdo ſe ad duaſ ꝑtes eq̄lit̃ mutabī nō debebiſ eā in longitudie phlebotomare. Et ſcito q̄ oȝ vt ſtrictio et ꝯpreſſio ſint ſȝ q̄titatē diſpōis cutis i duritie ſui et groſſitie et in multitudie cānis et abundātia. Et opȝ ut etiā ligatura ſit ꝓpinqua. ¶ Qūq₃ ligatura uenā occultauerit fac ſignū ſuper eā et caue tibi ne a ſigni rectitudie remoueat̃ qū ligaturaȝ facies et cū hꝰ toto ipelle phlebotomū. ¶ Qū aūt uene declinatio et ipſiꝰ eleuatio tibi rebelles extiterit ſinō locū q̄ eſt ſuper eā in corporibꝰ macris ꝓprie et cū uncino operare. Caſus preťea ligatōiſ et ꝯſtrictōis in iunctura ꝓhibet uenaꝝ ipletōeȝ. Qūq₃ uolueris lauaī digito tuo tende cutē ut a rectitudine remoueat̃ foramiſ: deinde laua et exicca et pone pannū eminentiā hn̄tem et dimitte

cutē vt ad locū suū redeat. ¶ Et scito ꝙ q̇ multū sudat
cā repl'onis est phl'omia idigens. Et multotiēs etiā hn̄ti
febrē ⁊ hn̄ti dolorē capitis q̇ ex ꝯsilio phl'omia eēt medi
candus supuenit flux⁹ ventris nālit' q̇ phl'omiā excusat.

¶ Caᵐ. xxi. de ventosis.

Ventose cutis ꝑtem magis mūdificant ꝙ phl'o
mia ⁊ plus extrahūt sanguinē subtilē ꝙ grossū
¶ Et ipsaꝝ q̇dem iuuamētuȝ in corporib⁹ cō
positis grossis ⁊ crassis grossū hn̄tib⁹ sanguinē est paruū
qm̄ ex istis nō extrahūt sanguinē: nȝ extrahūt sicut opȝ:
imo q̇ ex eo vehemēter est subtil' ⁊ cū difficultate: ⁊ i mē
bro ventosato debilitatē efficiūt. ¶ Quidā aūt p̄cipiūt
vt ventose i p̄ncipio mēsis nō apponātur: qm̄ hūores nō
dū āmoti fuerūt nȝ ebullieīt: nȝ in fine mēsis: qm̄ hūores
tūc sī minuti: sed i medio mēsis qū hūores sī ebulliētes
⁊ in sui augm̄to lumis in cor' lune augm̄tuȝ sequētes: et
augm̄tat' cerebꝝ in craneis ⁊ aq̄ in fluib⁹ accessionez et
recessionē hn̄tib⁹. ¶ Ex suis v̈o horis i die melior est ho
ra s̄a ⁊ 3ᵃ: ⁊ oȝ q̇deȝ vt a ventosis sibi q̇libet caueat post
balneū nisi cui⁹ sanguis fuerit grossus: qm̄ ipse se prius
balneari oȝ ⁊ vna hora morari ⁊ postea ventosas appōe
re. ¶ Pl'imi aūt hoīuȝ abhorrēt ventosas i anteriorib⁹
capitis appōere et reꝑiunt i hoc sensū ⁊ intellectū ipedi
ri. ¶ Et ventose q̇dem suꝑ nocrā que est i collo posite
nigre vicarie exn̄t ⁊ ꝯferūt suꝑciliorꝝ grauitati ⁊ alleuiat
palpebras ⁊ ꝯferūt scabiei oculorꝝ ⁊ fetori oris. Et suꝑ
alcheel vicē tenēt basilice ⁊ ꝯfeīt dolorib⁹ hūerorꝝ ⁊ gule
Et suꝑ alchada posteri⁹ sūt vicarie cephalice ⁊ ꝯferunt
tremori capis ⁊ mēbris q̄ sūt in capite sicut facies ⁊ dē
tes ⁊ mole ⁊ aures ⁊ oculi ⁊ gula ⁊ nasus: ¶ Ventose
aūt q̄ nocre suꝑponunt' obliuionē hereditaī faciūt vera
citer sicut q̇dam dixeīt: qm̄ posterior ꝑs capitis est loc⁹
ꝯseruatōis quē ventose debilitāt. ¶ Alcheelie v̈o debi
litāt os stōi. Et ꝓpter alchadā q̇dem qn̄q; accit capitis
tremor parūꝑ ita ꝙ mutem⁹ nos a nocra ⁊ ab alcheel
parūꝑ ascendam⁹ nisi qū fuerint nc̄rie ꝓpter fluxū sāgui
nis ex tussi: qm̄ tūc cū eis est descendeñ ⁊ nō ascendēdū
¶ Et he q̇dem ventose q̄ alcheel suꝑponūtur ⁊ iter du
as spatulas ꝯferūt egritudinib⁹ sanguineis ⁊ spasmo sā
guineo ⁊ asmati sanguieo: sed stōm debilitāt ⁊ cordis tre
morē generāt. ¶ Et ventose q̇dem q̄ crurib⁹ suꝑponū
tut sī minutōi ꝓpinque ⁊ mūdificant sanguinē ⁊ ꝓuocāt
mēstrua. Et ei q̇dem q̄ ex mulierib⁹ alba exit ⁊ laxa san
guinē hn̄s subtilē ventose i crurib⁹ posite sī meliores ꝙ
phl'omia q̄ fit in saphena. ¶ Quidā preťea dixeīt ꝙ vē
tose suꝑ occiput posite ⁊ sūmitatē capitis ꝯferūt amētie
⁊ scotomie ⁊ tardāt canos queādmodū dixeīt. ¶ In h°
ꝯsideratio est hn̄da: nā istud i his oꝑant' corꝑib⁹ ⁊ nō in
aliȷs: qm̄ pl'imis corporꝝ festiare faciūt canos ⁊ ipediunt
itellectū ⁊ ꝯfeīt egritudib⁹ oculi: ⁊ ħ q̇dem est maior eaꝝ
vtilitas: qm̄ ꝯferūt eorꝝ scabiei ⁊ bothor ⁊ almuseragi ⁊
egressiōi vuee: sed itellectū ipediūt ⁊ faciūt hereditaī stu
piditatē ⁊ obliuionē ⁊ malitiā cogitationū ⁊ egritudies
ꝑmanentes ⁊ nocēt aquā i oculo hn̄tib⁹: ſȝ fortasse si ho
ra se p̄sentauerit q̄ illud fieri oȝ nō ipediunt. ¶ Vento
se aūt sub mēto posite ꝓsunt dentib⁹ repletis ⁊ faciei et
gutturi ⁊ mūdant caput ⁊ mādibulas. ¶ Et ventose re
nib⁹ suꝑposite ꝯfeīt aꝑatib⁹ coxaꝝ ⁊ eaꝝ scabiei ⁊ bothō
⁊ podagre ⁊ hemorroidib⁹ ⁊ elephātie ⁊ ventositatib⁹ ve
sice ⁊ mr̄icis ⁊ prurituі dorsi. Quūq; ventose iste fuerint
cū igne siue sint cū scalpelatōe siue absq; ea iuuabūt etiā
i hoc: sed ille q̇dem q̄ sī cuȝ scalpelatōe sūt fortiores preť
ꝙ i ventositate. Nā que sine scalpelatōe sī in remouēdo
ventositates ꝑ̄as ⁊ v̈t radicit⁹ euellant' hic ⁊ vbiq; sunt
fortiores. ¶ Ventose preťea in an̄riori ꝑte coxaꝝ testicu
lorꝝ aꝑatib⁹ ꝯferūt ⁊ vulnerib⁹ coxaꝝ ⁊ cruriū. ¶ Et vē
tose posteriori ꝑte coxaꝝ suꝑposite ꝓsunt aꝑatib⁹ et exi
turis q̄ in natib⁹ fiunt. ¶ Et ventose posite sub poplite
ꝯferūt pulsatōi poplitis q̄ ex calīs gn̄at' hūorib⁹ ⁊ exitu
ris malis ⁊ vlcerib⁹ putridis i crure ⁊ pede. ¶ Et vēto
se suꝑ duas alcabi ꝯfeīt ꝓhibitiōi mn̄struorꝝ et sciatice et
podagre. ¶ Ventose aūt sine scarificatiōe quādoq; po
nunt' ꝓpterea vt mā a ꝑte sui mot⁹ trahat' sicut qū mā
millis suꝑponunt' iō vt cursus sanguis menstrui retinea
tur. Et qn̄ȝ querūtur vt aꝑa ꝓfundū ad exťiora traha
tur iō vt medicam̄tuȝ ad ipsū ꝑueniat. Et qn̄ȝ req̇runt'
ꝓpterea vt aꝑa ad aliud mutet' mēbꝝ qδ ignobili⁹ in vi
cinitate exit. Et qn̄ȝ req̇runt' ꝓpterea vt mēbꝝ calefiat
et sanguis ad ipsū trahat' et ipsi⁹ resoluant' vētositates
Et qn̄q; req̇runt' ꝓpterea vt mēbᵐ ad suū nālem locuȝ
reducat' a q° remotuȝ fuit sicut fit i ruptura inguis. Et
qn̄q; req̇runt' iō vt dolor sedet' sicut qū suꝑponunt' vm
bilico i dolore colice vehem̄ter cogēte et i ventositatib⁹
vētris et i dolorib⁹ mr̄icis q̇ accn̄t apud motū menstruo
rū et ꝓprie i adolescentib⁹. Et suꝑ laxitatē ꝑtis exterio
ris coxe sicut fit i sciatica: et qū timet' ossis exit⁹ a iunctu
ra. et int' duas anchas ꝓsunt duab⁹ anchis et duab⁹ par
tib⁹ interiorib⁹ coxaꝝ et hemorroidib⁹ et hn̄ti rupturam
inguis et podagricis. ¶ Ventose quoq; suꝑ nates posi
te a toto cor' trahūt vt a capite et ꝯferūt intestis et men
struorꝝ sanāt corruptōez et alleuiat' ꝑ eas corp⁹. ¶ Et
dicem⁹ q̇dem ꝙ in vētosis cū scarificatōe tria exn̄t iuua
mēta. Priᵐ eorꝝ est eūonis ex ipso mēbro: et s̄m est repo
sitōis subē spūs ne eūonez hūoris q̇ educit' sequēdo eūe
tur: et 3ᵐ est qm̄ nō curat' vt ex p̄ncipalib⁹ mēbris fiat e
uacuatio. ¶ Scarificatio v̈o est ꝓfunda vt ex ꝓfundo
trahat'. ¶ Loc⁹ preťea vbi ventosa adheret qn̄q; aꝑat'
et fit difficile ad ipsā remouendā. Pann⁹ g° aut spongia
i aqua tepida infusa que calītati attineat sumat' et cū ea
i circuitu fiat embroca. Et hoc q̇dē frequent' ꝯtingit qū
suꝑ mām̄illaꝝ ꝑtes ventosas ponim⁹ vt sanguis mēstruo
rū flux⁹ et ex narib⁹ arceat': ꝙobreȝ suꝑ ipsas mām̄illas
eas ponere nō debem⁹. Quūq; loc⁹ ventose inunget' ꝓpe
ipsā suspēde et nō tardes sed ad scarificañ festina. Sitq;
pᵃ positio leuis et cito remoueat' ipsa deinde s̄m ordieȝ
tardet' ipsi⁹ remotio et tollerātia. Et oȝ q̇dem ut uento
satus p⁹ unam horā cibet'. ¶ Infans preťea in 3° anno
uentoset' et p⁹ transactis duob⁹ annis: qm̄ ꝓrsus nō oȝ
uentosari qū est uni⁹ anni. In uentosis quoq; fit securi
tas ne materie ad iferiora descendāt. ¶ Et cholericus
q̇dem uentosat⁹ post uentosas comedere oȝ grana mali
granati et ipsorꝝ succū et succū scariolaꝝ cū zuccaro: aut
lactucas cū aceto.

¶ Caᵐ. xxiȷ. δ sanguisugis.

Nadi dixeīt ꝙ in q̄rundā sanguisugaꝝ nā exit
uentositas: ab eis igr̄ cauendū est que sī ex ge
nē magna hn̄tiuȝ capita et quaꝝ colores sī an
timōiales et nigre: aut q̄ꝝ color ē uiridis: aut q̄ sī lāugieȝ
hn̄tes et siťes mezameiȝ: et suꝑ quas exn̄t fila coloris a
zuli: et quaꝝ color siťatur madion. ¶ In oībus eniȝ istis
existit uentositas et ꝓueniunt ex eis aꝑata et sincopis et
sanguinis flux⁹ et febris et laxitas et ulcera mala. Eas
quoq; nō accipias ex aq̇s malis in q̇bus limus aluei est
niger et cenosus et mot⁹ statim turbat aquā et fetet: sed
illas elige que i aquis coligunt' cochalib⁹ tolubiatu et i
q̇bus morant' rane. Neq; attendas illud qδ q̇daȝ dicūt
ꝙ si sint in aq̇s ubi morant' rane sī male. Sitq; eaꝝ colō

sitis rei super quã existit viriditas ⁊ tendant sup eas fila
duo colorẽ arsenici hñtia. Et ruffe rotũde que sũt coloris
epatis. Et ille q̃ siłantur ꝑue locuste ⁊ q̃ caude muris si
miles exñt ⁊ minute ꝑua hñtes capita: oẽs iste eligende
sũt. Et nullas magis eligas q̃ꝫ hñtes ventres rubeos et
dorsum viride: ⁊ ꝑcipue si ex aq̃s fuerint currẽtibꝰ. ¶
Extractio ꝑterea sanguis a sanguisugis facta ꝓfundiõ
est extractõe que fit cũ ventosis. Et ipse q̇dem añq̃ꝫ po
nant q̃si per vnã diem colligende sũt. Et ꝯstrictione faciẽ
dum est vt euomãt donec qđ in eaꝝ existit ventribꝰ egre
diat si hoc fieri poterit. Et ipsis paꝝ sanguis agni aut al
teriꝰ rei proijciat vt inde nutriãtur anteq̃ꝫ ponant deiñ
sumant ⁊ eaꝝ viscositas ⁊ sordities cum aliquo qđ sit ut
spõgia mundẽtur. ¶ Locꝰ preťea vbi sũt apponẽde cũ
baurac lauet ⁊ fricatõe rubificet posteaq̃ꝫ voluntas ap
ponendi sanguisugas affuerit in aquã proijciant ꝯdulcẽ
⁊ emũdent ꝺinde apponãtur. ¶ Ex eo aũt qđ eas effi
cit volũtarias ad se suspendeñ est vt locꝰ luto liniat aut
sanguĩe. ¶ Qñq̃ꝫ he fuerit plene ⁊ eas ꝓijcere voluẽis
pulueriza sup eas paꝝ salis aut cineris aut baurac aut
sete ꝯbuste aut lini aut spõgie ꝯbuste aut lane ꝯbuste ⁊ ca
dent. Et meliꝰ q̇dem est vt postq̃ꝫ cadũt locus ventosa su
gatur ⁊ ex sanguĩe loci parũper accipiat vt morsure ip
saꝝ malitia remoueat. Qđ si sanguis nõ ꝯstringet galle
ꝯbuste aut calx aut cinis aut tegła ꝯbusta ⁊ subtiłr pulue
rizata suppõat aut reliq̃ ab istis ex eis q̃ sãguinẽ ꝯstrigũt
Et hec q̇dem opꝫ vt sint apud eũ prepata q̃ sanguisugas
apponit qũ ipse se suspẽdãt. ¶ Appositio preťea sangui
sugaꝝ ꝯfert egritudibꝰ subcutãeis sič sahas ⁊ alcuabe et
eis sitia. ¶ Ca. xxiij. de retẽtõe eoꝝ q̃ eũant.

Ea que eũant retinent aut ꝓpter materie incli
natiõe absq̃ꝫ alia eũone: aut ꝓpter inclinatio
nẽ cũ alia eũone: aut ꝓpterea q̃ꝫ ipsamet eũo iu
uat: aut medicis inßantibꝰ: aut stipticis: aut viscosis: aut
adurentibꝰ: aut strictura. ¶ Et retẽtio q̇dem eũonis ꝓ
pter attractionẽ sine alia eũone est sicut appositio vento
saꝝ sup mãmillas fcã ad hoc vt sanguis fluxꝰ ex mřice ꝓ
hibeat. Sed melior attractio est cũ qua exit sedatio do
loris illiꝰ a quo trahit. ¶ Et ea q̇dem que fit ꝑꝑ attra
ctionẽ que est cũ eũone est sicut phłomia basilice facta ꝓ
pter hoc: aut retentio vomitꝰ fluxui ventris: aut fluxꝰ vẽ
tris vomitui: aut vtrorũq̃ꝫ retentio ꝓuocatiõe sudoris.
¶ Et eũonis q̇dem iuuamentũ est sicut stõi ⁊ intestioꝝ
mundificatio ab hũoribꝰ viscosis malis labez facientibꝰ
cũ picra et sicut studiũ qđ adhibet ad os stõi mũdificañ
vomitu ꝓpter incisionẽ materie vomitꝰ mansiue. ¶ Et
medicine q̇dem inßantes liq̇de ꝯgelant ⁊ orificia ꝯstrin
gũt ⁊ coangustant. ¶ Et stiptice q̇dem medicie mãꝫ co
arctant ⁊ cãnales ꝯstringũt. ¶ Et viscose q̇dem medici
ne oppilatões in cannaliũ orificijs efficiũt q̃ si fuerint a
cute exiccatiue plus oꝑabunt illud. ¶ Et adurentes q̇
dem cortices efficiũt vt sup cannalis orificiũ maneant ⁊
ipsũ claudant ⁊ ꝯfirment: sed tñ eaꝝ impedimñtũ timetur
Et hoc est qm̃ poťe est vt cortex rũpat ⁊ eradicet ⁊ am
plificatio foramis augm̃tet. ¶ Et ex adurentibꝰ q̇dem
sũt quedã in q̇bus exit stipticitas: sicut atrimentũ: ⁊ q̃dã
in quibꝰ nõ: sicut calx nõ extincta. Et adurentes q̇dem
stiptice sũt nc̃rie vbi volũtas est vt cortex sit fixꝰ. Et alie
sũt nc̃rie vbi volũtas est vt cortex cito cadat. Et eiꝰ quiđ
que fit strictura alia ẽ cũ clausura foramis ⁊ coarctatio
ne ad hᵒ vt ipsiꝰ ꝑtes in vnũ ꝯducant sicut ꝯstringit illđ
qđ est sup̃ cubitũ qũ phłomator in basilica errans ꝑcutit
arteriã ⁊ alia est q̃ fit oppilatõe orificij vulneris ⁊ clau
sure vie eũati sicut pilos leporis ĩ vulnꝰ ponimꝰ. ¶ Di
cemꝰ gᵒ q̃ꝫ si sanguis cursus ex aꝑtõe orificioꝝ venaꝝ fue
rit stipticis medicabit vt orificia venaꝝ ꝯstringant. Et si
ex ruptura fuerit stipticis glutinosis sicut terra sigillata
Et si ex corrosiõe fuerit eo q̃ꝫ carnẽ nasci facit cũ eo qđ
corrosionem abstergit.

¶ Caᵐ. xxiiij. de sanatõibus oppilationũ.

Oppilatões aũt sũt ex hũoribꝰ grossis aut visco
sis aut multis. ¶ Et multoꝝ q̇dem hũoꝝ qñ
cũ eis alia nõ fuerit cã malitia remouebiꝫ extra
ctõe ipsoꝝ phłomia aut ventris fluxu fcã. ¶ Et si gros
si fuerint indigebũt eis que resoluãt. Et si fuerint visco
si ⁊ maxie si fuerint subtiles erũt eis necessaria ea q̃ inci
dant. Et tu q̇dem iã sciuisti dr̃iam inter grossũ ⁊ viscosũ
⁊ q̃ꝫ est sicut dr̃ia inter gluten liquidũ ⁊ lutũ: ⁊ grosso q̇
dem resolutiuũ est necessariũ: iõ vt ipsũ attenuet ⁊ eiꝰ ex
pulsio fiat faciľ: ⁊ viscoso incisiuũ est necessariũ iõ vt iter
ipsũ ⁊ id cui adhesit penetret ⁊ inter ea sepatõeꝫ faciat ⁊
vt ipsũ in ꝑua secet frusta: qm̃ viscosũ oppilat ꝓpterea q̇a
adheret: ⁊ ꝑꝑ ꝑtiũ suaꝝ ꝯtinuationẽ. ¶ Opꝫ aũt ut ĩ re
sołone grossi a duabꝰ ꝯrijs caueat rebꝰ: quaꝝ una est re
sołõ debilis q̃ in raritate materiei augmentũ efficit ⁊ ip
sius locũ agm̃tat ita q̃ꝫ ad resołonẽ non ꝑueniet qꝫ oppi
lationẽ augm̃tat. Et alťa ẽ resołõ fortissima q̃ eiꝰ subtile
fit uapõ ⁊ spissũ ipsiꝰ fit lapis. Qũ gᵒ resołõ fortis ẽ nc̃ria
iuuet lenificãte subtili cũ mã in q̃ non sit grossities sꝫ sit
in ea calor tẽperatꝰ q̇ iuuet in resoluenᵒ totũ illud qđ est
oppilatũ. ¶ Et ex oppilatõibꝰ q̇dem peiores sũt oppi
latões uenaꝝ: ⁊ deteriores eis sũt ille q̃ sũt in arterijs: ⁊
adhuc peiores sũt ille q̃ in mẽbris exñt ꝑ̇ncipalibꝰ: gᵒ qũ
in aꝑitiuis stipticitas ⁊ subtilitas ꝯiungent erit meliꝰ qᵒ
niã stipticitas remouebit a mẽbᵒ subtiliatiui grauamen.
¶ Caᵐ. xxv. de medicatõibꝰ apostematũ.

Apostematũ quedã sũt caťa q̃dam sũt fr̃a fluxa
et q̃dam sũt fr̃a dura ⁊ ea iam diximꝰ. ¶ Et
ipoꝝ quidẽ cãe aut sũt ꝑ̇mitiue aut añcedentes
Et añcedentes q̇dem sũt sicut repłõ: ⁊ ꝑ̇mitiue sũt sič ca
sus aut ꝑcussio aut morsus. Quedã vᵒ que sũt ex cãis ꝑ̇
mitiuis qñq̃ꝫ cũ corꝑis repłone se repñtant: ⁊ qñq̃ꝫ euẽi
unt cũ eq̃litate hũoꝝ. Et ea q̇dem q̃ sũt ꝓpter cãs añce
dentes aut ꝑ̇mitiuas cũ repłone corꝑis repñtata: aut sũt
in mẽbris q̃ ꝑ̇ncipalibꝰ sũt uicina sicut eũantia: aut non
sũt: ⁊ si nõ sũt nulloᵒ aliq̇d ex resoluentibꝰ est eis applicã
dũ in ꝑ̇ncipio: imo mẽbꝝ expellens est meliorañ si ibi fu
erit membᵐ expellẽs: aut totũ corpꝰ melioret si nõ fue
rit ibi mẽbꝝ singulare q̃tenus ad ea ꝑueniat q̇cq̇d refre
nat ⁊ ad diuersũ trahit ⁊ stipticũ efficit. Et tñ cũ diuersi
tate illiꝰ mẽbri fit attractio ad illud qđ in alio latere di
uerso est positũ ꝓpter exercitiũ ipsiꝰ aut ꝑꝑ rem ponde
rosã sup ipsũ delatã. nã multotiẽs a manu aꝑosa trahit
mã qñ cũ alia res defert ponderosa ⁊ hora una tenet.
¶ Opꝫ aũt ut stiptica ꝯstrictiua reꝑcussiua fr̃e ꝯpłonis
pure existãt si aꝑata fuerint acuta. Qđ si aꝑata fuerint
fr̃a oꝫ q̃ꝫ alicui sint admixta in quo v̇tus sit caťa cũ reten
tione sicut squinãtũ ⁊ blacte bizãtie. ¶ Qũ ãt maturaꝫ
uolueris minues retentiuũ ⁊ admiscebis ei qđ sit resolu
tiuũ dõec ad statũ ꝑueniat: tč ei ipsa admiscẽda eřt eq̃lit
¶ Qũ aũt declinatio fuerit nõ sit ibi nisi qđ resoluat ⁊
laxũ efficiat. Et oꝫ q̇dem ut illud qđ fr̃a fluxa resoluit sit
abstergens ⁊ exiccãs: ⁊ hoc q̇dem pł̃m inuenit in caťis.
¶ Ea aũt que ꝓpter cãs accñt ꝑ̇mitiuas ubi ñ est hũo
rũ repłõ medicari dñt in ꝑ̇ncipio rei cuꝫ eis q̃ fluxa faci
ant ⁊ resoluãt: ⁊ si nõ cũ eo qđ sit sicut illud quo primũ

medicatū fuit. ¶ Si vo mēbrū apꝯsuz mēbri pncipalis
eūatoriuz fuerit sicut loca glandosa in collo q̄ sunt i cir
cuitu auriū cerebri: aut ascelle cordis: ⁊ inguina epatis
nulloꝰ erit ei applicanā aliq̄d qꝺ refrenet non iō ꝙ hoc n̄
sit medicamentū apatū coꝝ: qm̄ hoc est ipsoꝝ medicam̄
tum: sed q̄a nolumꝰ ipsoꝝ medicari apata: imo studiū ad
hoc ipendere vt ea augmentemꝰ ⁊ mā̃z ad ipsa trahamꝰ
⁊ non curamꝰ si malitia in mēbro augmētata fuerit: non
enī curamꝰ nisi de eo qꝺ mēbro pncipali est meliꝰ. Et ti
memus ꝙ si mā̃z refrenauerimꝰ redibit ad mēbrū princi
pale ⁊ perueniemꝰ inde ad illꝺ qꝺ emēdare nō poterimꝰ
Quapp volumꝰ vt malitia in mēbꝝ cadat ignobile qū
pncipali contulerit mēbro ita vt studiū impendamꝰ i at
trahendo mā̃z ad membꝝ ignobile ⁊ facere vt ipse apet
Et si nō cum alijs saltē cum ventosis ⁊ emplis attracti
uis acutis. ¶ Q.ūq3 ad collectionē peruenerit hꝰmōi a
postēata aut reliqua ab eis qn̄q3 aperient per se aut ma
turatōis adiutorio. Et qn̄q3 idigent maturatōe ⁊ sectio
ne sit. Maturatio vo cōplet ex eo in quo cū calōe exi
stit oppilatio ⁊ glutinatio vt p ipsum calor retineat. ¶
Qui āt maturationē efficit cū aliquo qꝺ sit sicut hꝰmōi
maturatiuū attendere debes vt si videris calorē innatū
debilem ⁊ ꝙ membꝝ iam declinet ad hoc vt corrūpatur
remoueat ab eo glutinosa ⁊ oppilatiua ⁊ ponat aperitia
⁊ scarificationē faciat profundā: deinde adhibeas medi
cinas in quibꝰ exit resolō ⁊ deficcatio: sicut de eis inue
stigabimꝰ in libris pticularibꝰ. ¶ Multotiens preterea
erit apa profundū ⁊ erit nobis necessariū trahere ipsum
ad ptem cutis ⁊ si non cū alio saltem cū ventosis ignitis
¶ In apate autē duro qꝺ status terminū pertransiuit
reª in eo est vt mollificet qn̄q3 cū eo in quo exit caliditas
⁊ siccitas pua. Iō ne qꝺ ex eo spissū est ppter multā re
solutōēz fiat lapis: imo totū ad resolōnez preper: postea
super ipsū resolō fortior fiat: deinde si timet ex resolōne
eiꝰ qꝺ resoluit ne qꝺ remansit lapis fiat: iterꝝ ad mollifi
candū ipsum ſo redeat ⁊ incessant fiat hoc donec totum
finiat inter mollificandi ⁊ resoluēdi vices alit vires. ¶
Inflata āt apata curent ex eo qꝺ calefacit subtilitate sue
subē ppterea vt ventositates resoluat ⁊ poros amplificet
nam cā in apatibus inflatis est ventositatis grossities et
poroꝝ clausura. ¶ Studiū quoq3 est adhiben in phibē
do mā̃z ex qua ventosus puenit vapor. ¶ Ex apatibꝰ
pterea sūt q̄ st vlcerosa sicut formica q̄ sunt infrianda sic
phlegmon sed non st mollificanda: ⁊ si ppterea ꝙ sunt a
postēata sunt mollificanª: imo sunt siccanda: qm̄ accn̄s
hoc iam supauit cāz: accn̄s eni est vlcerositas de q̄ time
tur ꝙ accidat aut ꝙ iam acciderit. Et vlcerositatis q̄dē
medicamentū est desiccatio: ⁊ res ei magis ꝯria est mol
lificatio. ¶ Occultoꝝ autez apatuz mā minoranda est
phlōmia ⁊ ventris solōne. Et opz vt ea habēs a balneo
⁊ vino ⁊ motibꝰ corporeis ⁊ animalibꝰ superfluis sicut
ira ⁊ sibi sitibus caueat: postea in pncipio rei adhibeat
ei qꝺ absq3 nimia supfluitate repercutit ⁊ pprie si in mē
bro fuerit qꝺ sit sicut stōus aut epar. ¶ Q.ūq3 hora re
soluendi affuerit non debes dimittere q̄n stipticitas me
dicinas bonū habentes odorez admisceas sicut in prece
dentibus tibi narrauimꝰ. Et epar quidē ⁊ stomachus
plus indigent hoc q̄ pulmo. ¶ Opz preterea vt molli
ficantia subtilia que istis adhibent sint medicine in q̄bus
exit maturatio ⁊ sint apatibus cōferentes sicut solatruz
⁊ casia fistula. Solatrū nāq3 proprietatē habet resoluē
di apata calida que sunt occulta. ¶ Et ea q̄dez habēti
non est dandus cibus nisi subtilis ⁊ nō in hora poxismi

si ibi fuerit nz in principio sui nisi ppter multam debili
tatem fiat. ¶ Qū autē sintoma superuenerit ppter col
lectionem apatis interioris cum casu virtutis in itinere
mortis existit: qm̄ virtus non sustentat nisi nutrimento
⁊ nutrimentū est res magis timorosa: ergo si resolutum
fuerit valde bonum erit: ꝙ si aperta fuerint danda sunt
eis que ea lauent sicut aqua mellis ⁊ aqua zuccari: po
stea detur eis que suauiter maturent cū siccitate: postea
in fine rei non adhibeant nisi exiccatiua. Et tu quidem
scies hec ex libro q̄ particulares egritudines colligit ſz
declaratōēz. Est preterea qum in apatibꝰ occultis que
sub ventre exn̄t contingit error: qm̄ quādo nō sunt apa
ta sed rupture erit in pforādo ea timor. Et plerūq3 apa
occultū n̄ existit in pāniculo sed i ipso itestino ⁊ est i apiē
do ipsū timor. ¶ Caᵐ. xxvi. ꝺ sectione.

Qui plagā secare voluerit oportebit vt sectio in
cedat ſm rugarū collectionez que sunt interiꝰ
in illo mēbro nisi fuerit tale q̄lis est frons: qm̄
si incisio incedet sicut procedunt rugaꝝ ipsius collectio
nes incidet musculus frontis ⁊ cadet superciliū. Et sir
in membris rugaꝝ quarū incessus diuersificatur ab inces
su villorū suoꝝ musculoꝝ: oportet gº vt sector ex anatōia
sciat anatomiā neruorū ⁊ venaꝝ ⁊ arteriaruz ne errore i
cidat aliquid ex eis. Et opz etiam vt secum deferat mul
tas ex medicinis sanguinē constringentibꝰ ⁊ emplis do
lorem sedantibꝰ ⁊ instris que ad hoc pertineant: habeat
gº secuz qꝺ sit sicut medicina Galieni: ⁊ sicut pilus lepo
ris ⁊ tela aranee ⁊ albumen oui ⁊ ferramenta quibꝰ adu
ritur. Oia eniz hec sanguinis fluxum phibent siue ex er
rore ipsius pueniat siue necessario ⁊ vt medicinas defe
rat que fluxa faciunt. Q.ūq3 exituraz perforauerit ⁊ qꝺ
in ea continet extraxerit non debebit ei adhibere oleum
neq3 aquā neq3 emplm in quo sit oleum neq3 sepum sup
abundans sicut basilicon: imo aliquid qꝺ sit sicut emplz
ex calcanto qꝺ apponat qū eo idigebit ⁊ desuper impo
nat spongiam in vino stiptico infusam.

¶ Ca. xxvij. ꝺ egritudibꝰ cōruptōis mēbri ⁊ ꝺ icisiōe.

Qum membꝝ propter malam ꝯplōnem cū mā
aut sine mā corrumpit ⁊ non profecerit ei sca
rificatio neq3 epithimari ex eo qꝺ conferre cō
sueuit de eis que in libris particularibꝰ dicta sunt est ne
cesse ut caro corrupta que est supra ipsuz remoueat. Et
melius quidē erit ut sit sine ferro si possibile fuerit: qm̄
ferrum plerūq3 inuenit tunicas musculoꝝ ⁊ uenarū pul
santium periculose. Qꝺ si hoc non ꝯtulerit ⁊ corruptio
iam in carne pcesserit necesse erit ut ipsa incidat ⁊ ut lo
cus incisionis oleo feruente aduratur. Ex hoc eni pro
uenit securitas ab acuitate malitie ipsius ⁊ restringitur
sanguinis exitꝰ ⁊ nascunt super incisionis locum caro
⁊ cutis extranea non pportionalis sed res que magis
carni silis existit propter sui duritiem. Q.ūq3 incidendi
uoluntas affuerit tenta prius erit imittenda in circuitu
ossis uoluendo dōec qꝺ sane teneatur reperiat ⁊ ubi do
lor sit fortior qū tenta ibi innititur: qm̄ est terminus sani
tatis: ⁊ ubicūq3 inueneris laxitatem ⁊ retentionis debili
tatem totum erit ex collectione eius qꝺ est incidendum
Quādoq3 autē perforatur illud qꝺ circundat os qꝺ uis
incidere ita ꝙ foramina circundent ipsum: gº rumpetur
per ipsum et incidet et quādoq3 serratur. ¶ Q.ūq3 hoc
facere uolueris separa inter incidentem et perforantem
et inter carnem ut non redeat. Si gº ipsum os qꝺ est ne
cesse incidere fuerit frustū eminens qꝺ non possit aptari
ita ut dz neq3 sit in eius rectificatiōe fiducia et timeatur

ne corrumpatur ⁊ corrumpat illud qđ est coraȝ ipso sub
leuabimus carnem ab eo aut scindendo deinde ligando
⁊ ad diuersitatem partis illius extendendo aut aliȷ̃s ige
niȷ̃s que sensus demonstrat ⁊ separabimus inter ipsuȝ
⁊ membrũ nobile si ibi affuerit cum pannis qui ipsuȝ ab
eo elongabunt ⁊ postea incidemus. Et si os fuerit tale
quale est os coxe ⁊ fuerit magnũ ⁊ neruis ⁊ arteriȷ̃s ⁊ ve
nis propinquũ ⁊ fuerit eius corruptio multa debet medi
cus ab eo fugere.

¶ Capitulum. xxviij de medicationibus solutionis cõ
tinuitatis ipsorum vlcerum.

Solutio continuitatis in magnis membris me
dicatur equatione ⁊ ligatura cõueniente que
in doctrina restaurationis dicta est: ⁊ tibi ĩ suo
loco postea veniet cum quiete ⁊ comestione cibi ꝯglutia
tiui ĩ quo habetur fiducia ꝙ ex ipso nutrimentũ genera
tur cartilaginosuȝ qđ labia fracture claudat ⁊ in vnum
conducat sicut cibus qui de extremitatibꝰ animalium.
Impossibile eni est vt os restauretur ⁊ ꝓprie ĩ corporibꝰ
consistentiuȝ nisi secundũ hunc modũ: quoniã nullo mo
do redibit ad continuitatẽ. ¶ Et nos quidẽ de restau
ratione sermoneȝ exquisitum loquemur ĩ libris particu
laribus. ¶ Intentio autẽ in medicando solutionẽ con
tinuitatis que in membris accidit mollibus est triuȝ ꝓn
cipiorũ curam habere. ¶ Primũ eorum est quoniaȝ si
causa fuerit fixa minus ꝙ̃ oportet est retinere illud quod
fluit ⁊ constringere eius materiã si ipsa fuerit currens.
¶ Et secundũ est fissuram consolidare cũ medicinis et
cibis conuenientibꝰ. ¶ Et tertiuȝ est putrefactioneȝ ꝓ
hibere ꝙ̃toplus fuerit possibile. ¶ Quũqȝ ab vno trium
te excusaueris redi ad cogitandũ de duobus remanenti
bus. Tu vero iam scis quomodo illud qđ fluit retinea
tur: sed consolidatio fit adiungendo labia si adiungũtur
⁊ exiccando ⁊ comedendo glutinatiua. ¶ Et scito ꝙ in
tentio in medicando vlcera est exiccatio: qđ ergo ex eis
mundũ fuerit tantũ exiccetᷣ. Et in illud qđ ex eis putri
dum fuerit medicine acute corrosiue mittantur sicut cal
cantum ⁊ alzegi ⁊ arsenicuȝ ⁊ calx que si non contulerit
necessarius est ignis. Et medicina que est composita ex
flore heris ⁊ cera ⁊ oleo: qm̃ ipsa flore heris mundifi
cat ⁊ prohibet morsionis superfluitatẽ oleo ⁊ cera: ipsa
ergo in hac re medicia existit temperata. ¶ Et dicemꝰ
ꝙ omnia vlcera aut sũt simplicia aut composita. Et sim
plicia quidẽ qum fuerint parua ⁊ nil ex eorũ humidita
te corrodetur tunc coniungẽda erunt ipsoꝝ labia ⁊ ligã
da custodiendo ne inter ipsa aliquid olei aut pulueris ca
dat quoniã consolidabuntur. Et similiter magnũ de cu
ius substantia nil perditũ fuerit ⁊ cuius vna pars aliȷ̃ ap
plicari potest. Magni vero cuius partes applicari non
possunt siue sit fiussra siue concauitas vel spatiũ plena sa
nie: ⁊ iaȝ aliquid ex substantia mẽbri perditũ est curatio
est exiccatio. ¶ Si ergo illud qđ perditũ est tantuȝ fue
rit cutis ⁊ necesse erit vt cicatricẽ inducat. Et hoc q̇dẽ
per essentiã cum stipticis: ⁊ per accidens quidẽ cum ca
lidis qum ex eis parum qđ sit adustũ superponetur sicᷣ
alzegi ⁊ calcantũ: quoniã magis iuuant in exiccando et
magis perducunt crustã. nam si multũ fuerit corrodet ⁊
in vlceribus augmentũ faciet. Si aũt illud qđ perditum
fuit fuerit caro sicut est in vlceribꝰ profundis non erit fe
stinandũ in cicatrizando ea: imo primo erit studendũ vt
caro in eis nascatur. Et caro q̇dem non generatur nisi
ex eo cuius siccitas non multũ gradum primũ transcen
dit. verũtamẽ hic conditiones attendũtur de quibꝰ cura

est habenda. Et ex eis est consideratio dispõnis cõple
xionis membri principalis ⁊ complexionis velceris: qᵒ
niã si membꝝ in sui complexione fuerit multe hũiditatis
⁊ vlcus non fuerit multe humiditatis sufficiet siccitas
pauca in primo gradu: quoniã egritudo non multũ fuit
elongata a natura mẽbri: sed si membꝝ fuerit siccuȝ ⁊ vl
cus humiditatis multe: erit necessariũ illud qđ exiccet ĩ
secundo gradu ⁊ tertio vt reducat ipsũ ad suaȝ naturalẽ
complexionẽ. ¶ Et in temperatis q̇dem dispositio erit
equanda. ¶ Et ex eis est consideratio complexionis
totius corporis. nã qum corpus fuerit multe siccitatis
⁊ membꝝ augmentatũ in humiditate fuerit temperatuȝ
ſm corpus equale ex temperamẽto erit exiccandũ. Et si
militer si corpus fuerit in humiditate augmentatũ ⁊ mẽ
brum in siccitate. Et si ambo ad augmentũ deueniunt:
tunc si egressus fuerit ad humiditatẽ ampliori exiccabiᷣ
siccitate: ⁊ si fuerit ad siccitatẽ minori exiccabitur siccita
te. ¶ Et ex eis est consideratio ꝟtutis siccantiũ: quoniã
licet ex siccantibꝰ carnem nasci facientibꝰ exiccatio for
tis non queratur: sed exiccatio que sit talis qualᷣ est illa
que prohibet mãȝ qua descendit ad membꝝ qđ sit aptũ
ad hoc vt carnis generatio sit ex ea: multũ tamen ea que
ritur ĩ siccantibꝰ que non sunt ad hoc vt caro per ipsam
generetur sed ut cicatrizatio fiat per ea. Ex eis eni que
ritur vt sint plus abstergentia ⁊ magis lauantia plusꝙ̃
siccantia ex q̇bus non queritur nisi cicatrizatio ⁊ conso
lidatio ⁊ continuatio. Et omnes q̇dem medicie que sĩ
mordicatione desiccant sunt igredientes ĩ genus earuȝ
que carnẽ nasci faciunt. ¶ Omne preterea vlcus qđ ĩ
loco exit non carnoso est iobediens ad hoc vt cito medi
cetur ⁊ sitᷣ rotundũ. ¶ Medicis autẽ siccantibꝰ ⁊ stip
ticis que ĩ vlceribus occultis adhibentᷣ sunt medicine
mundificantes sicut mel ⁊ medicie loco ꝓpe sicut diu
retica medicis vlcera istrumentoꝝ vrine curantibꝰ. ¶
Quũqȝ cicatrizare voluerimꝰ ponemus medicias cũ sti
pticitate sua viscosas sicut terra sigillata. Et scito ꝙ que
dam sunt vlceris sanitatẽ prohibentia: ex q̇bus est mali
tia complõnis membri: q̄re studere debes vt ipsuȝ recti
fices. Et malitia complõnis sanguis qui ad ipsum adue
nit: q̄re succurrere debes cuȝ generatõe boni chimi. Et
multitudo sanguis qui ad ipsum fluit ⁊ humectat ipsum
cui succurrere debes cum euacuatõe ⁊ subtiliatõe cibi
⁊ faciendo vt exercitetᷣ si possibile fuerit ⁊ ossis cõruptõ
qđ est sub eo ⁊ qđ ei transmittit saniẽ. Et hꝰi quidẽ cura
tio non est nisi ossis illiꝰ melioratio ⁊ ipsius fricatio si fri
catio totã ipsius corruptionẽ remoueriᷣ poterit ⁊ acciperiᷣ
ipsum et icidere. ¶ Multotiens preterea est necessarium
medicanti vlcera vt secũ deferat emplã attractiua vt eis
frusta ossiũ ⁊ res extranee carni ĩfixe euellantᷣ ⁊ si nõ ꝓ
hibebunt vlcus meliorari. ¶ Vlcera quoqȝ nutrimẽto
ĩdigent ꝓpterea vt confortatio fiat ⁊ minoratõe nutrimẽ
ti ꝓpterea vt saniei mã restrigatur. Et iter hec duo con
traria exit diuersitas: qm̃ sanies debilitat: q̄re confortãe
necesse est ⁊ multiplicatᷣ quare necesse est nutrimentũ ꝓ
hibere. Medicus gᵒ de hoc sollicitus eẽ dȝ. Quũqȝ vlcꝰ
in ꝑncipio fuerit non dȝ eger balneũ ingredi nȝ ipsuȝ aq̄
tangere calẽ: qm̃ attrahet ad ipsum qđ in apate augmẽ
tum faciet: sed qũ vlcus q̇euerit ⁊ saniẽ fecerit fortasse tẽ
facile fiet ei. ¶ Omne preterea vlcus qđ cito reuertitᷣ
postꝙ̃ carne repletũ est ⁊ consolidari dȝ est ĩ semita per
ueniendi ad fistulã. debes gᵒ semꝑ intueri coloreȝ saniei
⁊ colorẽ labioꝝ vlceris: ⁊ si pus multiplicabiᷣ sine multi
plicatõe nutrimẽti est ibi alfase. ¶ Loq̄mur gᵒ nunc de

curatōe alfase. Et dicam⁹ qm̄ propꝰea ꝙ alfase est conti
nuitatis solōo aut infra cutē profundā: ⁊ manifestū est ꝙ
oꝫ vt ei⁹ medicamia sint fortiora ꝙ̄ ei⁹ qꝺ discoopertū ē
Et ꝑpterea ꝙ multū sanguis ad ipsum fluit est necessa
riū illud qꝺ illū resoluit: verūtamē opꝫ vt eius resolōo sit
cū multa siccitate vt non resoluat qꝺ ibi subtile est ⁊ faci
at lapidē qꝺ ibi spissū est. Q̄ūqꝫ ex resolōone perfecerim⁹
illud qꝺ nobis necesse est debemus apponere consolida
tiuū qꝺ sit desiccatiuū ne sit sanies i concauitate que exi
re non valeat ⁊ fiat lapis ⁊ postea q̄libet causa putrefiat
aut eradicet̄ ⁊ redeat continuitatis solōo. ¶ Q̄ūqꝫ autē
alfase fuerit ꝓfundior scarificabī locus vt medicam̄ ma
gis penetret. In medicando autē alfase ⁊ contusionē le
uem fortasse sufficiet phlōomia. ꝙ si alfase fuerit in ꝓ̇mis
cū percussione medicet̄ prius percussio medicamibus ꝑ
cussioni aptis donec sit posōe medicari alfase. Et alfase q̄
dem si magna fuerit medicabī cum siccantib⁹: ⁊ si fuerit
parua vt punctura acus dittatur esse eius ipsi nature si
non fuerit venenosa pēdēs: aut fuerit fortis doloris: aut
si tetigerit neruū ⁊ timeat̄ inde ap̄atis generatio ⁊ pulsa
tio. ¶ In contorsiōe autē sufficit molōl ligatura non do
lorosa ⁊ vt super ipsam ponant̄ medicamia contorsioni
apta. ¶ In his aūt que sunt sicut casus ⁊ percussio ne
cessaria est phlōomia ex parte diuersa ⁊ subtiliādū est nu
triens ⁊ dimittenda est caro ⁊ q̄ sunt sicut ipsa. Et regē
dus est ex apoziatibus ⁊ potōibus scriptis ad hoc in li
bris particularib⁹. ¶ Sermonē autē in solōonibus con
tinuitatis factis i neruis ⁊ ossibus reseruabim⁹ posteri⁹
ad libros particulares.

¶ Ca^m. xxix. de cauterizatōe.

CAuterizatio est medicam̄ valde vtile iuuās ad
ꝓhibendū ne cōruptio spargat̄ ⁊ ad confortā
dum mēbrū cuius complōonē volumus rectifi
care ⁊ ad resoluendū māas corruptas i membro retentas
⁊ ad restringenduꝫ sanguis fluxum. ¶ Res vero qua
cauteriū fit meli⁹ est aurꝝ: ⁊ locus q̇dem q̇ cauterizatur
aut est manifestus ⁊ ponitur cauteriū super ipsum sensi
biliter: aut est profundus interius i membro: sicut i naso
aut ore aut i ano. Et h⁹i quidē forma idiget super quaꝫ
ponat̄ ꝙ sit sicut tale: aut magra i aceto ifusa: postea po
nātur super ipsaꝫ panni aq̄ rosacea vehemēter infrati aut
succis aliq̄bus ⁊ mittatur i cannalē ita vt locus cauteri
zandus eius bucella fiat deide imittat̄ cauteriū propte
rea vt ad locū perueniat ⁊ i circuitu non ipediat: ⁊ ꝓ̇pe
qum cauteriū subtili⁹ fuerit ꝙ̄ forme vacuitas ne lateri
bus forme obuiet. ¶ Cauterizator preꝰea sibi caueꝛ dꝫ
ne fortitudo cauterizatōis ipsius ad neruos perueniat
neqꝫ ad cordas neqꝫ ad ligam̄ta: ꝙ si ꝑpter sanguinē q̄
fluit cauterizauerit oportebit vt cauterizatio sit fortis: iō
vt crusta grossitiē hēat ⁊ spissitudinē ne cito cadat: quo
niā ex casu cruste cauterizatōis facte propterea vt carnē
corruptā proijcias ⁊ vt sanguis fluxus prohibeat̄ perue
nitur ad malū deterius eo qꝺ erat. ¶ Q̄ūqꝫ cauteriza
ueris propterea vt carnē corruptā proijcias ⁊ terminū
sani scire volueris erit vbi dolet. Et fortasse necessariuꝫ
erit tibi cū carne cauterizare os qꝺ est sub ea ⁊ supra ip
sum morari donec tota ipsi⁹ destruat̄ corruptio. ¶ Q̄ū
gͦ fuerit qꝺ sit sicut craneū subtilit̄ ipsam operare ita vt
cerebꝝ nō ebulliat neqꝫ ipsius panniculi corrugent̄ ⁊ in
alio osse ab ipso non cures perquirere.

¶ Ca^m. xxx. de sedatione doloris.

IAm sciuisti doloꝝ causas in duarū compreben
di diuisionib⁹. s. mutatione complexionis subito
⁊ solōone continuitatis postea sciuisti ꝙ postremū diuisio
nis eaꝝ peruenit ad malitiā complexionis calide aut frie
aut humide aut sicce absqꝫ materia aut cum mā̄ chimo
sa aut ad ventositatē aut ap̄a. Doloris ergo sedatio ex
contrarietate haꝝ causarū erit. Et iam sciuisti qualiter
vniuscuiusqꝫ eaꝝ contrariū sit. Et sciuisti quomodo ma
litia complexionis ⁊ apostema ⁊ ventositas medicentur
¶ Et omnis q̇dem dolor qui sit fortior interficit: quo
niam ex eo i primis accidit frigiditas corporis ⁊ tremō̄
postea fit pulsus paruus deinde destruitur ⁊ postea mo
ritur. ¶ Et ad summū id qꝺ dolores sedat est: aut id
qꝺ complexionē mutat: aut qꝺ resoluit materiā: aut qꝺ
stupefacit. Et stupefaciens q̇dem remouet dolorē quo
niam destruit sensū membri. Eius vero sensū non aufert
nisi propter vnā duarū causarū: aut propter multā infri
gidationē: aut propter multā venenositatē que est i ipso
contraria virtuti illi⁹ membri. ¶ Ea quoqꝫ que fluxa
faciunt sunt ex sūma eorū que molliter resoluunt qualia
sunt anetū ⁊ semen lini ⁊ melilotū ⁊ camemilla ⁊ semina
apij ⁊ amigdale amare ⁊ omnis res in ꝓ̇mo gradu cali
da ⁊ proprie quādo fuerit cū ea glutinandi potentia sic̄
gūmi prunorū ⁊ amilum ⁊ cerusa ⁊ crocus ⁊ laudanuꝫ
⁊ altea ⁊ amomū ⁊ caules ⁊ napi ⁊ apozima eorū et adi
pes ⁊ isopi ceratum ⁊ olera sicut dicemus in antidota
rio ⁊ ventrem soluentia ⁊ euacuantia quocūqꝫ modo fu
erint sunt istius modi. ¶ Et fluxa q̇dem facientia sunt
danda post euacuantia si necessariū fuerit euacuare do
nec materiaꝫ restringas que ad membꝝ descendit. Et e
tiam illud totū quod apostema maturat aut qꝺ ea ap̄it.
¶ Omnibus autem stupefacientibus fortius est opiū.
Et ex eis sunt poma mādragorī et eius semen ⁊ cortices
radicis ipsius ⁊ papauer ⁊ bengi ⁊ hyusquiamū ⁊ sola
trum stupefaciens ⁊ semen lactucarū: ⁊ ex eis sunt nix ⁊
aqua frigida. ¶ In doloribus preterea multotiens ac
cidit error: quoniā eoꝝ cause erunt extrinsece sicut calō̄
aut frigus: aut ceruicalis eminentia aut loci corruptio:
aut casus q̇ fit in ebrietate: aut alia ab his: ⁊ queruntur
eorū cause i corpore ⁊ prouenit error: quapropter scire
debes hoc ⁊ cognoscere si est ibi repletio aut non: ⁊ si sꝰ
ibi cause replōonis note: quandoqꝫ etiā causa aduenit ex
terius: deinde interius fit mansiua: sicut qum aliquis bi
bit aquam frigidam ⁊ accidit ei fortis dolor in parte sto
machi ⁊ epatis. Et multotiens quidem non est multum
necessaria euacuatio ⁊ sibi similia: quoniā sepe sufficit si
bi balneum ⁊ fortis somnus in eo. ¶ Et sicut qui come
dit rem calidam ⁊ infert ei fortē capitis dolorē ⁊ sufficit
ei aquā infrigidatam bibere. ¶ Et quandoqꝫ est res in
qua fidutia est ꝙ dolor ea remoueatur aut tarde oꝑans
ita ꝙ dolor ille vsqꝫ ad horam illam tollerari non potest
sicut euacuatio materiei dolorem facientis colice reten
te in villis itestinoruꝫ aut cito operans est sed ex ea time
tur finis vehement̄ malus: sicut stupefactio membri do
lentis in colica cum medicis que hoc operari solent et
fit medicus i hoc ambiguus. ¶ Debet gͦ bone mensu
rationis fortitudinē habere vt sciat qꝺ duoꝝ temporuꝫ
sit longius aut tempus fixionis virtutis aut tempus do
loris. Et etiā que duarū rerum sit ei deterior an dolor
an malus finis qui ex stupidatione timetur vt eligat stu
dium ei ipendere qꝺ magis est ipediens: fortasse enim si
dolor remanserit fortitudie sui ⁊ magnitudine interficiet
Et stupidatio forsitan non iterficiet licet ex alia parte i
pediat cuius ipedimentū fortasse corrigere poteris ⁊ re
dibit forsitan et tu redibis medicina conueniente. ¶ Et

preter hoc totum stupefacientis complexionem conside rare debes et ipsius qualitatem et vt qd ex eo est facilius dones: et tribuas id qd est cum suis tyriacis compo situ nisi res fuerit maxia que forti indigeat stupefactioe

¶ Sunt preterea membra de qbus non curamus: etsi eis superponas narcotica: quonia non inde ad vehemē ter malum finem perueniunt sicut dentes qum ei appo nitur stupefactiuu. Et fortasse quidem etiam bibere erit melius in huiusmoi sicut bibere qd stupefaciat propter dolorem oculi: quonia ex hoc minor malitia prouenit o culo q vt interius ponatur. Et fortasse facile erit corri gere malitia que ex potu aliis accidit membris: in eo au tem qd est sicut colica magnificatur malus finis: quonia materiam augmentat frigus et congelatione et clausuram

¶ Ampli9 stupefacientia pleruqz sedant dolorem pro pterea q dormire faciunt: quonia somnus est vna ex cau sis ipsius sedationis doloris et proprie quando cum eo facta fuerit fames et i dolore materiali. ¶ Et stupefacié tia quidem composita quorum fortitudines alie debilitant medicine sicut tyriaca sunt magis secura quenadmodu filonium et trocisci quibus nomen ponitur ternarii: sz eo rum stupefactio est debilior: quod autem ex eis est recēs maioris est stupefactionis. Et i antiquo fere nulla ē stu pefactio et qd est medium. ¶ Et ex doloribus quidem qui sunt multe fortitudinis et sunt ad medicandum faci les in quibusdam boris sicut dolores ventosi: quoniam quandoqz sedantur et sufficit vt super eos aqua calida e uacuetur: verutamen in hoc timor existit vnde ab eo tibi cauere debes: quonia pleruqz causa erit apostema et exi stimabitur q sit ventositas. Et si fortasse factum fuerit ei embroca ex aqua calida et precipue in sui principio ei af fert magnu malum. Et preter hoc quandoqz impedime tum ventose efficit qum ventositatez resoluere non pote rit et in quantitate ipsius spatii augmentum faciet. Et va porationes etiam sunt ex medicationibus ventositatum Et ex eis quidez melior est cum qua est id quod exiccat sicut milium nisi in membro fuerit quod illud tollerare non valet sicut oculus. Fiat ergo tunc vaporatio cu pan nis. ¶ Ex vaporationibus etiam sunt cum oleo calefa cto fiunt. ¶ Et ex vaporationibus quidé fortibus est vt oroborum farina cum aceto coquatur et postea siccetur et fiat ex eo vapoatio. Et minor causa ea est vt furfur co quatur sicut hoc. ¶ Salis autem vapor est pungitiuus sed milii est melior et debilior. Et pleruqz etiam fit vapo ratio ex aqua in vase posita que est in columis et leuis: sz operationez efficiet quam nominauimus si illud non fu erit obseruatuz. ¶ Ventose etiam cum igne sunt istius modi et sunt fortes in sedando dolorem ventosum: et si eas iterum adhibueris dolor penitus destruetur. Veru tamen pleruqz ex eis accidit illud quod prouenit ex eo qd diximus. ¶ Ex sedantibus preterea doloré est mol liter longo tempoe incedere propter illud qd in ipso exi stit ex virtute faciendi fluxa. Et similiter adipes subtiles noti et olea que nominauimus et dulcis cantilena et pro prie qum ex ea prouocatur somnus. Et occupari in eo quod gaudium efficit doloris vehementiam sedat.

¶ Cam. xxxi. in quo precipitur a quibus curationibus incipiamus.

Qum multe coniunguntur egritudines ab ea i cipere debemus in qua vna horarum trium proprietas existit. ¶ Vna earum est q alia sa nari non potest anteq ipsa sanetur sicut apostema et vlc9 qum coniunguntur: medicamur enim apostema donec complexionis malitia que cum eo venit remoueatur abs q cuius sanatione vlcus sanari non potest: postea medi camur vlcus. ¶ Et secunda earum est qum vna egritu do causa fuerit alterius sicut qum accidit oppilatio et fe bris: medicamur enim oppilationem prius deinde febré Et si nobis necessarium fuerit oppilationem aperire cu eo in quo aliqua existit caliditas non curabimus de fe bre: et medicamur quidem pulmonis apostema cum de siccatiuis et non curabimus de febre: quoniam possibile est vt febris remoueatur causa ipsius remanente. ¶ Et cause quidem eius sanatio est exiccatio que febri nocu mentum facit. ¶ Tertia vero qum fuerit vna earuz de qua maior sollicitudo sit habenda: sicut si coniungatur sinochus et paralysis: medicamur enim sinochum extin guendo et phlebotomando: et de paralysi non curabim9

dolores ventosi

¶ Qum autem egritudo et accidens coniunguntur a sanatione egritudinis icipiemus. Et si accidens supera uerit tunc accidentis curam habebimus et egritudinez non considerabimus: sicut in colica damus stupefacien tia propterea vt doloris fortitudo remoueatur: licet ipsi colice impedimentum faciat. Et cum hoc quandoqz tar damus quod facere debebamus propter stomachi debi litatem: aut propter ventris fluxum qui precessit: aut p pter presentem nauseam. Et quandoqz non tardamus sed operamur et non totam remouemus causam: sicut in egritudine spasmi: non enim totum expellimus humoré immo ex eo aliquid dimittimus vt ipsum spasmosus re moueat motus ne humorem resoluat naturalem.

¶ Operationis sigillatio et gratiarum actio.

Sit quantitas huius nostri sermonis compen diosi de principiis vniuersalibus doctrine me dicinalis sufficiens. ¶ Deinceps autem labo remus vt de simplicibus medicinis librum componam9 si deus voluerit. Et ipse quidez nos iuuabit: cui sint gra tes secundum sui innumerabiles misericordias.

¶ Expletus est liber primus canonis quem princeps aboali Abinsceni de medicina edidit: impressus vero pa tauii. Anno christi optimi. M. cccclxxix. xiiii. klas se ptembris.

¶ Incipit liber canonis secũdus Auicẽne verba prin
cipis aboali.

H Orum librorũ quos de medicina
specificauimus. primus est de iudi
ciis vtibus in medicina. ⁊ secundus
eorum est hic liber aggregatus ꝺ me
dicinis singularibus. Et nos q̇dem
hunc librũ in duos diuisimus trac
tatus. Quorum p̄mus est de canonibus vniuersalib⁹
quos te scire oportet in re medicinarũ: ⁊ est scia v̇tutũ
medicinarum in medicina. Et secundus eorum est de
cognitione virtutum medicinarum pticularium.

P Rimum uero tractatum in .vi. diuisimus
capitula. ¶ Capl̃m p̄mũ est de cõplonib⁹
medicinarũ singularium. ¶ Capl̃m.ij.est
de cognitione cõplonũ medicinarum singulariũ per ex
perimentum. ¶ Capl̃z.iij.est de cognitione cõplonũ
medicinarũ singulariũ per rationem. ¶ Capl̃m .iiij. ẽ
de cognitione operationum virtutum medicinarum sin
gularium. ¶ Capl̃m.v.est de iudiciis accñtiũ medicia
rum extrinsecus. ¶ Capl̃m.vi.ẽ de collectione medi
cinarum ⁊ conseruatione ipsarum.

I N secundo autem tractatu posuimus me
dicinas singulares in areol'. ¶ In prima
nãq areola posuimus noĩa medicinarum
singularium ⁊ cognitionem essentie ipsarum. ¶ In.ij.
areola electionẽ bonitatis ipãrũ ¶ In.iij.areola reme
morationẽ q̃litatũ ⁊ naturam ipãruz. ¶ In.iiij.areola
pprietates opationũ earum ⁊ dispositiones ipãruz vni
uersales sicut resolutio ⁊ digestio ⁊ conglutinatio ⁊ stu
pefactio ⁊ que illis sũt similia ex opationib⁹ q̃s in trac
tatu p̄mo diximus: ⁊ pprietates alias si insũt eis: ⁊ feci
mus earũ descriptionẽ cũ colore ut sit facile ipãm colli
gere. ¶ In areola.v.opationes earũ que pendẽt ex de
coctione aut in cute sicut remotio lentigiuz albãs ⁊ por
rorum ⁊ verrucarũ: aut in capillis sicut ꝯseruatio ipoꝝ
⁊ plongatio: ⁊ coloratio que in decoratõnẽ ingrediũt:
⁊ signauimus id totuz signis depictis ut p illud facilis
eius inquisitio fiat in tabulis donec colligant' oĩs me
dicine singulares que in eis cadũt uelociter. ¶ In are
ola.vi.opationes earũ in apãtibus ⁊ bothor.i.in puis
eminentiis que fiũt sicut pustule ⁊ terminauimus etiaz
omnẽ spẽm dictã in eis cũ colore pprio vnicuiq earũ.
¶ In areola.vij. simil'r vlcera ⁊ vulnera ⁊ fracturas
depictas coloribus suis. ¶ In areola .viij.egritudĩes
iũcturarũ ⁊ neruorum depictas similiter. ¶ In areo
la.ix.egritudines membrorũ capitis oẽs depictas suis
coloribus. ¶ In areola.x.egritudines mẽbrorũ ocl'i
depictas similiter. ¶ In areola.xi.egritudines mẽbro
rum sp̃s depictas colorib⁹ suis. ¶ In areola.xij.egri
tudines mẽbrorũ nutrimenti depictas suis coloribus.
¶ In areola.xiij.egritudines mẽbrorũ expulsionis de
pictas etiam. ¶ In areola.xiiij.febres ⁊ q̃ eis ꝯueniũt
depictas similiter. ¶ In areola.xv.pportionem medi
cinaruz ad venena. ¶ In areola.xvi.pmutatõez earũ
⁊ qñq cõicant in medicinã vna oẽs areole: ⁊ qñq non
cõicant: ⁊ forsitan non repiunt' quedã nisi in quibusdaz
areolis. ¶ Qũq ꝯplẽdo ex tabulis recessero ⁊ signis
v̇tutũ medicinarũ pticulariũ sigillabo tractatum scd̃m:
⁊ illic sigillabo hũc librũ pcedendo ab eo ad t'tiũ librũ.

¶ Tractatus primus. ¶ Capl̃m p̄mũ de cõplonib⁹
medicinarum singularium.

I Am declarauim⁹ i libro p⁹ itẽtõez s̃m oĩs
nostri scilicet hec medicina est cal'a ⁊ hec medicia ẽ f'ria
⁊ hec medicia ẽ hũida ⁊ hec medicia ẽ sicca. Et oñdiz⁹
illic ꝙ illꝺ ẽ p cõpationẽ ad corpora nr̃a: ⁊ p̄misim⁹ ꝙ
oĩũ ꝯpositorũ mineraliũ ⁊ vegetabiliũ ⁊ viuẽtiũ elem̃ta
sũt mat'ie.iiij. ⁊ ꝙ ipe ꝯmiscent' ad inuicẽ ⁊ agũt i se do
nec cõsistant secũdum equalitatẽ: aut secundũ dñium
in eo qꝺ est inter eas. Et qum cõsistunt s̃m illud ẽ ꝯplo
uera: ⁊ ꝙ cõplo qum est cõtenta in ꝯposito p̄parat ipm
receptioni v̇tutũ qualitatum quarũ pprietas est ut sint
in ipo. ¶ Et oñdim⁹ v̇l'r s̃z quot diuisiones est cõplo:
⁊ q̇d querit' p cõplonem equalẽ in hoĩbus: ⁊ q̇d p cõ
plonem equalẽ in medicinis. ¶ Et oñdim⁹ ꝙ per hoc
ñ itelligit' nisi ꝙ corpus hoĩs qũ obuiat ei ⁊ agit i ipãm
calore ĩnato nõ p̄ualet: ita ut in corpore hoĩs imprimat
inf'ationem: aut calefactionẽ: aut hũectationẽ: aut desic
cationẽ ultra eã que est in hoĩe. ¶ Nos tñ p illud non
significauim⁹ ꝙ ꝯplo eius sit simil' ꝯploni hoĩs. Com
plexio nãq hominis non est nisi in hoĩe. ¶ Et scias ꝙ
cõplo est s̃m duos modos.s.cõplo p̄ma ⁊ cõplo scd̃a.
Complo itaq prima est p̄ma cõplo pueniẽs ab elemẽ
tis. Et cõplo s̃a est cõplo que puenit a rebus que i se
ipis h̃nt cõplonem sicut verbig'a cõplo medicinarum
ꝯpositarũ ut cõplo tyriace: vnaqueq enim mediciarũ
singulariũ tyriace cõplonẽ h̃et sibi ppriaz. deinde com
miscent' ⁊ cõponunt' ita ut vniant' ⁊ adueniat eis com
mistio ⁊ aduenit cõplo secũda. Et hec quidẽ cõplo s̃a
nõ est ita ꝙ nõ sit tota nisi ab arte: imo est qñq etiam a
natura: lac enim cõmistũ in veritate ẽ ex aqueitate ⁊ ca
seitate ⁊ butyrositate. Et vnũquodq horũ trium ẽ non
simplex i natura: imo ẽ ꝯmistũ ⁊ h̃et cõplonẽ sibi ppã.
Et hec quidẽ cõplo s̃a ẽ ex opatiõe nature non ex opa
tione artis. ¶ Complo aũt s̃a ẽ s̃m duos modos: aut
cõplo fortis: aut cõplo debilis. Complo uero fortis ẽ
v̇big'a: ut vnũquodq simpliciũ alij sit vnitũ tali vnitiõe
ut eius sepatio calori nr̃o innato non solũ sit difficilis:
imo sit aliq̃ cuius sepatio calori ignis sit difficilis sicut
corpus olei. Cõmistio inter hũiditatẽ ⁊ siccitatẽ ipsius
ad hoc puenit ut igneitas deficiat in sepãdo inter eas:
imo qum igneitas aqueitatẽ soluit: ut eã subleuet tenẽt'
cũ omnib⁹ ptib⁹ eius ptes terree: quare nõ ualet effice
re earũ subleuationẽ ut t'ree subsistant: sicut potes illius
simile uidere in ligno: imo in plũbo ⁊ stangno. ¶ Qũ
ergo ẽ cõplo cuius firmitudo ẽ hec firmitudo: tũc non
ẽ longe q̇n sit cõplo a sepatione simpliciũ cuius calor i
nat⁹ q̃ ẽ in nobis defficit: ⁊ quecũq ita ẽ: ẽ ꝯplo firma.
¶ Si ergo fuerit equalis remanebit in corpore equal'
usquequo resoluat eius formã ⁊ corrũpat. Et si fuerit
decliuis ad dominiũ remanebit in corpore secũdũ suuz
dominiũ usquequo corrũpat' eius forma. Et v̇l'r quidẽ
nõ puenit ab ea nisi opatio vna. ¶ Qũ aũt cõplo nõ
ẽ firma: sed debilis facilis ad disgregationẽ tũc pol'e est
ut eius simplicia sepent' qum nr̃e nature opatio existit i
ea ⁊ remoueat' vnũ ab alio ⁊ sint diuersarũ v̇tutũ: ⁊ fa
ciat vnũ eorum opationẽ vnã ⁊ aliud contrariũ ipius.
¶ Et qũ medici dicũt ꝙ medicie illius virtus ẽ cõpo
sita ex v̇tutib⁹ cõtrariis nõ oportet ut ipi intelligãt a se
ipis: ⁊ tu ab eis: ꝙ sit ps vna ferens f'ritatẽ ⁊ cal'iditatẽ
simul opãns vnaqueq earũ singularit' sicut ille q̃ sunt
diuise nam illud non ẽ possibile: sed sũt in duab⁹ ptib⁹
eius diuersis ex quib⁹ ipa ẽ cõposita cuz sua singulari
tate. ¶ Et etiaz non oportet ut existimes ꝙ aliud gen⁹
medicinarũ non sit cõpositũ ex virtutib⁹ ꝯtrariis: qm̃
oẽs medicine sunt cõposite ex virtutib⁹ cõtrariis: imo

Compl'o prima

Compl'o secunda

opoꝛtet ut intellligas ex hoc ꝙ̄ ipi sigñt ꝑ illud ꝙ ē actu
hñs virtutes contrarias: aut potentia ꝓpinqua actui:
qm̄ in ipa sūt ꝑtes diuerse quarū vna non efficit in aliā
actum integrū facientē totū similiū virtutū similitudine
cōpleta ⁊ non adherent ⁊ vniunt̄: ita ut qū earū vna in
ꝑte membri contineť cōsequať alteram cū ea cōtineri:
qm̄ si ita fuerit similis virtutis non diuersificabiť eius
opatio in coꝛpoꝛe penitus. Et si ē adherentiū ꝑtium ⁊
diuersarū virtutū poſſe ē etiaꝫ ut nō diuersificetur eius
īpꝛessio in coꝛpoꝛe: imo fit ut qū pars simplicis ī mem
bꝛo cōtineť conueniat ei qꝺ ei adheret ex simplici alio
⁊ ꝑueniat ex eis opatio ⁊ ipꝛessio quaꝫ ad ipm ducunt
amboꝛū opatiōes in omnibꝰ ꝑtibus illius mēbri scꝺm
equalitateꝫ qū fit cū vnaquaqꝫ ꝑtiū eius īpedimentū a
cōplemēto actionis eiꝰ fixū in ea nisi sit ꝑs mēbri recipi
ens ab vnoquoqꝫ duoꝛū simpliciū absqꝫ alio et nā utať
vno eoꝛū ⁊ alterū renuat: ⁊ hoc q̇dem ē multotiēs: nr̄
tñ ꝭmo ñ ē in hoc: imo ē in specie que ē diuerse ipssiōis
ꝓpť rem in seipsa non ꝓpť rem in alia. Et illa q̇dē res
est qm̄ simpliciuꝫ eius ꝯmistio ē debilis recipiēs discre
tionem ⁊ simplicia eius ipam cōmiscentia sunt debilia
ubi recipiūt ipꝛessionē ab ipssione nr̄i caloꝛis. ¶ Iste
sūt medicine simplices q̇bus dicimꝰ inesse virtutes cō
trarias sūt in q̇bus non ē illa cōmistio vl̄is. De eis er
go alie sūt que sūt foꝛtioꝛis cōmistionis: ⁊ non possunt
decoctio ⁊ ablutio facere sepationeꝫ inť v̇tutes earum
sicut camemilla in q̄ ē virtꝰ resolutia ⁊ virtus stiptica:
⁊ qum coquiť in emplis non sepanť ab ea vtreqꝫ v̇tu
tes: ⁊ alia sūt in q̇bꝰ decoctio separe pōt inť eas sicut
caules: substātia enť ipoꝛū cōmista ē ex materia terrea
stiptica ⁊ ex materia subtili abstersiua nitrosa. Qum
ergo coquiť in aqua resoluiť substātia nitrosa absters
ua ab ea in aqua: ⁊ substātia terrea stiptica remanet ⁊
fit aqua eius solutia ⁊ coꝛpus eius stipticū: ⁊ similiter
lens ⁊ fructus mādragoꝛe: ⁊ similiť alleū: in ipo nāqꝫ ē
v̇tꝰ abstersiua ⁊ adustia ⁊ hūiditas grauis: ſꝫ decoctio
sepat inter eas: ⁊ similiť cepe ⁊ rhaphanus ⁊ reliq̄. Et
ꝓpť hoc dr̄ ꝙ rhaphanus digerit ⁊ nō digeriť. digerit
enim ⁊ non cū omnibꝰ ꝑtibus suis: ſꝫ cū substantia sub
tili tm̄ que ē in ipo. qū ergo resoluiť ab eo remāet sub
stātia spissa que ē in ipo inobediēs virtuti digestiue vis
cosa: sed illa substātia non incidit viscositatē. ¶ Et ex
hoc caplo sūt alia inter quoꝛū simplicia ablutio separe
valet sicut endiuia ⁊ plurima olerū: eius enim substan
tia ē ꝯposita ex mateꝛia terrea frigida plurima ⁊ ex mā
subtili pauca: quare fit eius infrigidatio cū maťia ꝑma
⁊ oppilationū aptio ab ea ⁊ penetratio ipius plurima
cū maťia altera: ⁊ plurimū huius materiei subtile ē ex
pāsum sup supficiem eius. Iam enim eleuata est ad eā
⁊ aspersa sup ipam. qum ergo abluiť cū aqua resoluiť
⁊ non remanet ex ea aliquid vñ sit curandū: ergo ꝓpť
hanc cām ꝑceperūt ne abluať scꝺm legē ⁊ medicinaꝫ.
Et hac decausa plurime medicinaruꝫ qum homo sūit
eas inflant vehementer: ⁊ qum ex eis fit emplm resol
uūt verbigīa sicut coꝛiādrū: qū enim sumiť eius iflatō
foꝛtioꝛ fit. Et qum ex eo fit emplm qn̄qꝫ resoluit verbi
gīa scrofulas ⁊ ꝓpꝛie ꝑmistū cum sauich: ⁊ illud ideo
qm̄ ē cōpositū ex substātia terrea aquosa multe infrigi
dationis ⁊ ex substātia subtili resolutiua. Qum ergo
sūiť aduenit caloꝛ innatus ⁊ resoluit ab eo substantiaꝫ
subtilē ⁊ non ē plurime quātitatis: ita ut ī cōplone im
pꝛessionem faciat: imo deficit ⁊ remanet substātia eius
singularis ultima infrigidatiōe. ¶ Qum auteꝫ ex eo

fit emplm videť ꝙ̄ substātia terrea nō penetret ī poꝛis
neqꝫ efficit in eis impssioneꝫ oio: ſꝫ substātia subtilis ꝭa
penetrat ī eis et digerit. si ergo associať aliquid ex sub
stātia ꝭa iuuat ad repellendū ⁊ vincit caloꝛem innatū.
⁊ hoc quidē ꝓpinquū est ei qꝺ oñdimus in libꝛo ꝑmo
de adustione cepe qum ex ea fit emplm ⁊ de eius in co
lūitate quꝫ comediť. ¶ Et qum nos posuerimꝰ vnā
cām in ea ꝓpinquam huic opoꝛtebit ut sit hec intentio
nota certe. ¶ Et ex medicinis quidē sūt in q̇bꝰ videť
esse due substātie diuerse ꝭm nām absqꝫ ꝑmistiōe oio.
¶ Et ex eis itaqꝫ sūt que sunt sensui apparētes sicut
ꝑtes citri. Et ex eis sunt que sūt magis occulte. videť
enim ꝙ coꝛtex psiliꝫ ⁊ qꝺ est snp eius coꝛticem sit foꝛtis
inflationis et faria medulle que est in ipso sit foꝛtis ca
lefactionis ita ut foꝛsitan sit medicina rubificās aut ul
cerans et coꝛtex eius sit sicut velamē distinguēs inter
ea. Si ergo bibiť non tritum non dimittit durities sue
coꝛticis ut penetret virtus medulle eius et qꝺ est intra
ipm ad suum exterius: imo opať cum eo qꝺ ex ipo ap
paret ex sua mucilagie. ¶ Qꝺ si cōterať foꝛsitā illud
qꝺ diciť de ipo ꝙ ē venenū: est ꝓpť aptionem medulle
eius et sui interioꝛis. Et videť ꝙ illud qꝺ ex eo est con
tritum disrūpat exituras. Et illud qꝺ est integrū ex eo
faciat eas crudas et refrenet eas ꝓpť hāc cām. Suffi
ciat q̄titas hec in dando hanc radicem.

¶ Caplm secūdum de cognitionē virtutū cōplonum medicīaruꝫ singularium per experimentum.

Medicinarū cognoscūť virtutes ex duabus viꝭ.
vna earum est semita experimēti. Et altera ē ꝛō
cinationis semita. ¶ Nos vero ī experimēto ꝭmonem
pꝛemittamus. ¶ Dicimus ergo ꝙ expimentuꝫ ad co
gnitōeꝫ v̇tutis medicīe cū fiducia ñ ꝑducit nisi post ob
seruationē septem cōditionū. Vna earū est ut sit medi
cina vacua a qualitate acquisita ex caliditate accn̄tali
aut ꝭitate accidentali aut qualitate que accidat ei cuꝫ
alteratione in sua substātia aut vicinitate alterius. Aq̄
enim q̄uis ꝭa sit natura tamē qum calefit calefacit dū
permanet calida. ⁊ eufoꝛbium q̄uis sit natura calm tñ
qum inflatur inflat dum ꝑmanet frigiduꝫ. et amigdala
q̄uis sit equalis subtilis tñ qum fit rācida calefacit po
tentia. et caro piscium q̄uis sit ꝭa tñ qum saliť calefa
cit potentia. ¶ Et scꝺa est ut illud in quo experiť egri
tudinē habeat singularem: nam si egritudo est ꝯposita
et in ea sunt due res sigñtes duas curationes ꝯtrarias
et experiať in ambabꝰ medicina et cui cōferat nescimꝰ
cām in illo vere: verbigīa quꝫ homo hꝫ febrē phlegma
ticam et dať ei in potu agaricus et remoueť febꝛis eiꝰ
nō opoꝛtet ut iudicemus agaricum esse ꝭum qm̄ ꝯfert
egritudini calide que est febꝛis: imo foꝛsitan nō cōfert
nisi ꝓpterea ꝙ resoluit materiā phlegmaticam et eua
cuat eandem: et qū deficit materia remouetur febꝛis
phlegmatica. et hoc quidē vere est iuuamētū per se pe
mistum iuuamento ꝑ accidens: per se quidem cū com
paratione ad materiaꝫ sed ꝑ accn̄s cum cōpatione ad
febꝛem. ¶ Et tertia ē ut medicina sit expta iā ī duobꝰ
cōtrariꝭ ita ut qum vtriqꝫ eoꝛum simul cōferat nō iu
dicetur ꝙ sit cōtraria comploni alicuius eoꝛum: et foꝛ
tasse confert vni eoꝛū per se et alteri per accidens sicut
scamonea si experiamur ipam in egritudine frigida ñ
est longinqum quin conferat et calefaciat. Et cum ex
perimur ipam in egritudine calida sicut est febꝛis ter
tiana non elongant quin conferat in euacuando chole
ram. qum ergo ita sit non acquirit nobis experimētuꝫ

fiduciam caliditatis aut frigiditatis: nisi postq̄ scimus
q̄ vnam duarū rerum efficit p se et efficit alteram per
accñs. ¶ Et quarta ē ut sit virtus que est i medicina
opposita ei q̄d equat̄ ei de potētia egritudis. Sūt eni
medicie q̄dam quarū caliditas minorat̄ a fr̄itate egritu
dinis alicui⁹. q̄re penit⁹ in eā non agit. ⁊ qñq̄ qū admi
nistrat̄ i infr̄atoine aliq̄ leuiore illa facit calefactionē ⁊
oz ergo ut expiat̄ pus in debiliori: ⁊ s̄m gradus fiat p
cessio paulatī donec sciat̄ vt⁹ medicie ⁊ non dubitet̄.
¶ Et q̄nta ē ut obs̄uet̄ tp̄s in quo apparet ei⁹ ip̄ssio
⁊ opatio: nā si in p̄mis qum administrat̄ apparet cōsi
dere facit q̄ efficit illud p se. ⁊ si fuerit opatio q̄ i p̄mis
apparet ex ea ꝯtraria ei q̄ apparet in fine: aut i p̄ncipio
rei nō apparet ex ea opatio: deinde in fine rei apparet
ex ea opatio: tūc erit loc⁹ ābiguitatis ⁊ dubietatis: for
sitan eni efficit illō q̄d opat̄ per accñs qñ efficit in pri
mis opatōez occultā quā sequit̄ p accñs hec operatio
alia apparēs: Et hec quidē dubietas ē ⁊ ābiguitas ⁊
hesitatio in vtute medicie. Existimt uero q̄ ei⁹ opatio
nō sit nisi p accñs qñ vigorat̄ qum eius opatio non ap
paret nisi post sepatōez obuiationis mēbri: nā si per se
efficeret operaret̄ dū obuiaret: ip̄ossibile eni ē ut defici
at dū obuiat ⁊ operet̄ dum nō obuiat. Et hoc quidē
est iudiciū plurimū sufficiēs. qñq̄ vero ꝯueniēs ē ut in
q̄busdā corporib⁹ efficiat suā opatōem que est p se post
opationē suā q̄ est p accñs. Et illud e qū iā acq̄sierit v
tutem extraneā vincentē vtutē nālem sicut aq̄ calida: i
p̄nti eni calefacit: in die vero s̄o aut in hora in q̄ remo
uet̄ ab ea eius ip̄ressio accñtal̄ facit p̄uenire i corpore
frigus p̄culdubio ppt̄ ꝯuersionē ptiū p̄uiarū ad dispo
sitionē nālem frigoris q̄d dz hr̄e. ¶ Et sexta ē ut obs̄
uet̄ p̄cessus opatōis eius s̄m assiduatōez: aut s̄z plm:
nā si nō fuerit ita tūc p̄cessio opatōis ab ea ē p accñs
qm̄ res nāles p̄cedūt a p̄ncipijs suis aut semp aut s̄m
plurimū: ¶ Et septia quidē ē ut expimentum sit i cor
pore hois: nā si expiat̄ i corpore nō hois possibile ē ut
fallat duob⁹ mōis. vn⁹ eorū ē qm̄ posse ē ut sit medicia
cōpata ad corpus hois calida ⁊ ꝯpata ad corp⁹ leonis
⁊ equi fr̄a qū hec medicia ē calidior hoie ⁊ fr̄ior equo
vel leone. ⁊ vī s̄m q̄ existimo q̄ sit reubarbarū fr̄iuz cō
paratū ad equū ⁊ sit cōpatū ad hoiem calm. ¶ Et se
cūdus qm̄ qñq̄ cōpata ad vnū duorū corporū h̄z p̄p̄e
tatem q̄ non h̄z ꝯpata ad corpus s̄m sicut napellus. cō
parat⁹ eni ad corpus hois h̄z p̄p̄etatē venenosā quā
nō h̄z ꝯpat⁹ ad corpus turdi. isti ergo sūt canōes quos
obs̄uare oz i cognitōe vtutū mediciarū ex via expim̄ti.

¶ Caplm .iij. de cognitione virtutum medicinarum
singularium per ratiocinationem.

Cognitōis aūt vtutū mediciarū singulariū p ra
tiociatōem canōes. Alij sum ūt̄ ex velocitate ꝯ
uersionis earū ad ignem ⁊ calefactōez ⁊ ex tarditate ꝯ
uersionis ip̄arū. ¶ Et ex velocitate cōgelatiōis earū
⁊ tarditate cōgelatōis ip̄arum. ¶ Et alij sumūtur ex
odorib⁹: ⁊ alij ex saporibus. ¶ Et qñq̄ sumūt̄ ex colo
ribus: ⁊ qñq̄ sumūt̄ ex opatōnib⁹ ⁊ vtutibus notis ex
q̄bus acquirūt̄ significatōes sue māifeste super vtutes
ignoratas. ¶ Via aūt p̄ma ē qm̄ rerū similiū i ꝯstituti
one essentie. s. in raritate ⁊ spissitudie q̄cūq̄ īcipit cale
factionem veloci⁹ ē calidior: ⁊ q̄cūq̄ recipit if̄rīationē
velocius ē fr̄ior. Et ex vna cārū in hoc ē: qm̄ res qñq̄
calefit velocius alia agente existēte vno: qm̄ in seipa est
calidior altera ⁊ neq̄ infr̄at ip̄am nisi frigus accidens.
Nūq̄ aduenit caliditas exterior ⁊ cōsentit ip̄i virtus
cal̄a innata que ē in ip̄sa equat̄ alij i cā exteriore ⁊ sup
fluit illi in vtute que ē in ip̄a ⁊ fit calidior. ⁊ secūdū hoc
cognosces dispōnem eius q̄ infrigidat̄ veloci⁹. Et post
illud in dāda cā eius ē s̄mo p̄lix⁹ de quo ītromittit se
ille q̄ loquit̄ in p̄ncipijs nālibus p̄ter medicū. ¶ Nū
aūt vna earū est maioris raritatis: ⁊ al̄a maioris spissi
tudis: tūc illa que ē maioris raritatis q̄uis sit similis
alij in fr̄itate ⁊ caliditate ip̄ius: tñ patit̄ velocius p̄pter
debilitatē sui corporis. ¶ Res aūt quarū p̄p̄etas est
ut cōgelent̄: ⁊ ille quarū p̄prietas ē ut in phl̄ate igniā
tur posse ē ut ad inuicē cōpent̄: ergo q̄cūq̄ ē velocioris
cōgelatiōis: ⁊ eius essentia est sicut essentia alterius est
fr̄ior ⁊ q̄cūq̄ est velocioris inflāmatōis: ⁊ eius essētia ē
sicut essentia al̄ius ē calidior ppt̄ illud q̄d diximus p⁹.
¶ Nos. n. non dicimus q̄ res sit calidior ⁊ frigidior
nisi cum ꝯpatōe ad ip̄ssionē caliditatis innate in ip̄a q̄
est in nobis. Et qum ip̄a ē lōginquior a cōgelatōne et
velocior ad iflāmatōem: tūc iudicam⁹ q̄ ip̄a ē in ip̄ssōe
a caliditate nr̄a innata illo modo. ¶ Pricipia uō ista
demōstratōe ōn̄sa sūt sicut oz in scia nāli. ¶ Nū autē
due res diuersificant̄ in raritate ⁊ spissitudie: deinde i
uēit̄ spissior ex eis iflāmatōis vehemētōris ⁊ tardioris
cōgelatiōis: tūc iudica p̄culdubio q̄ ē calidioris sub
stātie. Et sil̄r qū inuenis rarā tardioris inflāmatōnis:
tūc scias q̄ ē fortioris frigoris: ¶ Si aūt iuenis rarā
ex eis velocioris iflāmatōis nō cōuenit tibi ut iudiciū
des: ⁊ ponas ip̄am propt̄ hanc cām fortōris cal̄itatis.
Fortasse eni raritas ē cā in velocitate iflāmatōis eius:
sicut si tu inuenis rarā ex eis velocioris cōgelationis n̄
cōuenit tibi oīo ut des iudiciū ⁊ ponas eā ppt̄ hāc cāz
velocioris frigoris. Forsitan eni raritas est cā in veloci
tate cōgelatōnis eius ppt̄ debilitatē corporis ip̄ius ⁊
velocitatē passibilitatis eius sicut vinū q̄uis eni ip̄m sit
calidioris cōplōnis q̄ oleū de cucurbita tñ velocius ꝯ
gelat̄ q̄ illud oleū: imo illud oleum densat̄ ⁊ nō conge
lat̄ sed vinū cōgelat̄. ¶ Rerum eni quedā sūt que cō
gelant̄ absq̄ cōdensatōe. Et sunt quedā earū que ꝯdē
sāt̄ absq̄ cōgelatōe: hui⁹ autē cognitio in scia existit na
turali. ¶ Rerum autē recipiētium cōdēsatōem qum
equāt̄ in cōstitutōe substātie que magis recipit cōdēsa
tionē ex frigore ē frigidior earū. Et plurime q̄dem res
nō cōgelant̄ nisi in calore. Et res quarū p̄priū ē in ca
lore cōgelari oēs resoluūt̄ p frigus sicut res q̄ ꝯgelant̄
ex frigore oēs resoluūt̄ calore. Calor autē cōgelat sic
citate ⁊ frigus cōgelat spissitudie s̄m sñiam Galieni.
¶ Veruntñ sñia philosophi p̄mi diuersa ē ab ea in re
modica: sed illius p̄scrutatio in alia continet̄ scientia.
¶ Et qum sint quedā mediciaruz calidiores: sed sunt
grossiores posse ē ut ip̄e suscipiāt cōgelatōem sicut susci
piunt ille q̄ sunt frigidiores eis ppt̄ grossitudinē suam.
¶ Et qum sint quedā frigidiores: sed sunt subtiliores
posse ē ut suscipiāt inflāmatōem: sicut recipiunt ille que
sunt calidiores eis ppt̄ subtilitatē sui. ¶ Cōdensatio
aūt ⁊ ꝯgelatio nō significāt augmētum in cal̄itate neq̄
augmētum in fr̄itate: plerūq̄ eni cōdēsat̄ terreitas q̄
est in eis: ⁊ res ppt̄ multitudinē aqueitatis ⁊ areitatis
rarificant̄. Et multotiēs accidit aeritati ut infr̄ietur ⁊
cōuertat̄ in aqueitatē ⁊ rarificet̄ cōpositum ⁊ fiat fri
gidum. Et multotiēs i alio resoluit̄ aqueitas fr̄ia ppt̄
igneitatē feruentē in eis ⁊ cōuertit eā in arietatē ⁊ cō
densat ip̄am q̄admodū accidit sp̄mati ex cōdensatōe.
qum ergo sepat̄ ab eo calor igne⁹ subtiliat̄ ⁊ n̄ p̄hibet
terreitas q̄n sit cum ea igneitas sup̄flua: quare posse ē

Odores

ut sit dio ꝓma uehemētis cal̄itatis. ⁊ n̄ ꝓhibet aq̄itas q̄n
eā īgrediat̄ aeritas nō sup̄ans v̄tutē eius ⁊ sit dio f̄a ue
hemētis frigiditatis: aut igneitatis vincat ⁊ sit vehemē
tis caliditatis ualde. ¶ Ex alijs aūt canōibꝰ necesse ē
medicos rem vnā scire: qm̄ nō est poſſe ut sapores dul
cis ⁊ amarus ⁊ acutꝰ sint nisi ī substātia cal̄a: nꝫ pōticꝰ
stipticꝰ ⁊ acetosus nisi ī substātia f̄ra. ¶ Et sil̄r odoꝛis
boni acuti nō sūt nisi ī substātia calida ⁊ coloꝛes albi in
coꝛpoꝛibꝰ ꝯgelatis in q̇bus ē hūiditas non sūt nisi ī sub
stātia f̄ra. ⁊ in coꝛpoꝛibꝰ ī q̇bꝰ est siccitas ⁊ pulueꝛizatō
nō sūt nisi in substātia calida: ⁊ nigri ī utrisq; rebꝰ sunt
ecōtrario. Frigꝰ enī albificat hūidā substātiā ⁊ d̄nigrat
siccā: ⁊ caloꝛ denigrat hūidā ⁊ albificat siccaꝫ. Et hoc
q̇dem verū est ⁊ necessariū. verūtn̄ hic est cā alia ꝓpter
quā significatōes iste q̄nq; diuersificant̄ ⁊ ꝓp̄e ī odoꝛe
⁊ coloꝛe ⁊ ꝓpꝛie ī coloꝛe suo. Et illud est qꝺ nos iam
oñdimꝰ ꝙ coꝛpoꝛa medicialia cōmiscent̄ ex elementis
cōtrarijs q̄nq; ꝯmistōe ꝓma: ⁊ q̄nq; ꝯmistōe non ꝓma:
īmo magis digna ut vocet̄ cōpl̄o f̄a. ⁊ poſſe est ergo in
hac cōpl̄one f̄a ut vni duoꝝ elemētoꝝ iam aduenerit
cōpl̄o q̄ mereat̄ coloꝛē aut odoꝛē: aut sapoꝛē ⁊ aduene
rit ei illud qꝺ iā meret̄: ⁊ ut alij elemēto iaꝫ aduenerit
cōpl̄o diuersa illi cōpl̄oni: ⁊ sit poſſe ut in ea mereat̄ co
loꝛeꝫ ꝯtrariū illi coloꝛi: aut odoꝛeꝫ aut sapoꝛē ꝯtrarios
pꝛimis. Et sit possibile ut ea non mereatur ꝯtrarium
pꝛimo. qꝺ si iā meret̄ coloꝛē contrariū illi: deinde sint
eq̄lis q̄ntitatis ꝑuenit ī cōmisto f̄o coloꝛ ꝯpositꝰ ex du
obus coloꝛibꝰ. ⁊ si sūt diuersa cōtinet̄ in f̄o cōmisto co
loꝛ magis decliuis ad vnū duoꝝ coloꝝ. si aūt f̄m nō
meret̄ coloꝛē oīo: ⁊ sil̄r odoꝛē aut sapoꝛeꝫ ⁊ sint eq̄lia q̄
in eis repit̄ coloꝛ est ꝓmus ⁊ odoꝛ est ꝓmꝰ. Et si sint iā
fracta ꝓpt̄ cōmistōeꝫ ꝑtiū minutarū alijs contrarijs ⁊
coloꝛi f̄o nō sit impssio penitꝰ: qm̄ hoc etiā frāgit̄ frac
tione ꝑuij ꝑmisti coloꝛato: ⁊ q̄si illud coꝛpus v̄r v̄bigr̄a.
al̄. ⁊ est poſſe ut sit v̄tus eiꝰ non virtꝰ albi ꝑ hoc qꝺ ē al
bum: ſꝫ est ei virtꝰ alia opposita pꝛime. Nā qū ē coꝛpus
ꝑmiscendū pꝛiuatū coloꝛe ita ut sicut est eq̄lis q̄ntitatis
sit eq̄lis in potētia est v̄tus cōpꝛehēsaꝫ int̄ duas v̄tutes
equales. ¶ Si aūt ē foꝛtiꝰ plurimū coloꝛato ē ipꝛessio
virtuti cōtrarie v̄tuti coꝛpoꝛis associati albedini: ⁊ ē al
bedo v̄bigr̄a faciēs necessariū ut sit frigidū ⁊ ip̄m est ca
lidū subito hoc est qn̄ est eq̄lis q̄ntitatis. Qū autem est
verbigr̄a. hoc qꝺ non hꝫ coloꝛē aut hꝫ coloꝛē cōtrariū
pauce q̄ntitatis cū ꝯpatōe ad illud pluriē q̄litatis ⁊ v̄tu
tis nō ipꝛimit penitꝰ ipꝛessionē in coloꝛe illiꝰ alterius ⁊
v̄incit illud v̄tute victoꝛia vehementi ita ut sit coloꝛ eiꝰ
q̄si non habeat v̄tutē innatā oīo. ¶ Cōsidera ambas
dispōes ī lb. lactis cui si ꝑmisceas duos aureos eufoꝛ
bi ita ꝑmiscēdo ut sint quasi res vna est ꝑmistum ex eis
calefaciēs in ultīo: ⁊ sensus nō discernit eufoꝛbiū ex eis
v̄trisq; nꝫ coloꝛē eius neq; ꝓuatōem ip̄ius a coloꝛe si est
pꝛiuatū coloꝛe: ⁊ neq; videt nisi albedinē puraꝫ: ⁊ nos
q̇dem veraces erimus ꝙ hec albedo est substātie frigiꝺ
v̄bigr̄a. si posuerimꝰ ꝙ lac est f̄rium ⁊ mētiemur si dixeri
mus ꝙ hec substātia cōfusa est f̄ra. Et illud iō qm̄ hec
albedo nnon est coloꝛ huiꝰ coꝛpoꝛis ꝯfusi ꝑmisti ex ꝑte
vn̄ est cōfusū ⁊ ꝑmistū: ſꝫ est coloꝛ vniꝰ simpliciū eius vi
cētis q̄ntitate victi v̄ute que sensata ē ex eo: ⁊ ita oꝫ ut
tu foꝛmes dispōem in albo nā que est cōmistiōi que est
in ultīo cal̄itatis: ⁊ v̄r ꝙ sit f̄rium sicut pip albū. quēad
modū enī hoc est ꝑmistū arte: sil̄r q̄nq; cōmiscet̄ nā ⁊ ē
foꝛma exn̄s hec foꝛma. ¶ Harum quidē q̄litatū sensa
tarū: quedā sūt digniores ut efficiat in eas ipꝛessionem

manifestā illud qꝺ eis ꝑmiscet̄ ex cōtrario: ⁊ dū ꝑseue
rant q̄litates earū vere sensate ⁊ non sentiunt̄ in eis cō
trarie earū sunt vincētium v̄tutū: ⁊ hoc quidē est in sa
poꝛibꝰ nō f̄m ꝙ sit necessariū: ſꝫ f̄m ꝙ est plurimū ⁊ pꝰ
sapoꝛes est in odoꝛibꝰ: ⁊ post utraq; est in coloꝛibꝰ ⁊ in
coloꝛibus q̇dē est sicut sine fidutia cū eo. ¶ Et ex cāis
q̇dem in quibꝰ sapoꝛes vincūt odoꝛes in hoc capl̄o est
aduētus eoꝝ ad sensū cū obuiatiōe. Sūt ergo dignio
res ut ꝑducāt ex omnibꝰ ꝑtibus medicie v̄tutē. ſꝫ odo
res ⁊ coloꝛes ipꝛimūt sine obuiatōe suoꝝ coꝛpoꝛum:
quare poſſe est ut ꝑuēiat ad sensum ex ꝑtibus hn̄tibus
odoꝛē vapoꝛ ex subtili ꝑtiū eius ⁊ inobediēs fiat vapoꝛ
spissus ꝑtiū eius ⁊ nō vaporet ⁊ poſſe est ut ꝑueniat ad
ip̄m coloꝛ manifesti ⁊ est vincens sine victo occulto.
¶ Et qm̄ odoꝛes q̄nq; significant sapoꝛes sicut odoꝛ
dulcis ⁊ acetosi ⁊ acuti ⁊ amari tūc sunt odoꝛes sequē
tes sapoꝛes. Sapoꝛes ergo in significatōe sūt plꝯ ueri
deinde odoꝛes post coloꝛes. ¶ Amplius si ī sapoꝛibꝰ
non caderet etiā hec ꝯpositio ꝑdicta nō esset opium in
amaritudīe sua cū f̄ritate sup̄flua. H aūt erroꝛ q̄ accidit
in sapoꝛibus cadit in parte frigoꝛis plusq̄ ī latere calo
ris. s. ut insit medicie sapoꝛ significās caliditatē qum sit
frigida hec enī plus est q̄ ut medicie insit sapoꝛ signifi
cās frigꝰ qū sit cal̄a: ⁊ caloꝛ qm̄ in pluribus dispōnibꝰ
ē foꝛtioꝛis ispissatōis ⁊ magnifestōꝛis opatōis ⁊ magis
penetrās. si ergo frigido sit ꝑmistū in cōpl̄one nāli calꝫ
sūma v̄tutis cuius sit sūma frāgēs frigus qꝺ ei oppōi
tur est dignius ut appareat ei sapoꝛ frāgēs sapoꝛē ip̄iꝰ
qum sit calidū ī omnibus dispōnibus magis penetrās
⁊ magis vincēs ⁊ dignius ut ferat sapoꝛes ⁊ odoꝛes.
Et ꝓpt̄ hāc cām nō inuenis acetosū: aut pōticū ī quo
non est ꝑmistō sensu ꝙ sit cal̄m f̄m plurimū sue ꝯpl̄ōis
sicut inuenis amarum ⁊ moꝛdicatiuuꝫ f̄riuꝫ f̄m pl̄ꝫ sue
ꝯpl̄onis. verūtn̄ hoc ē pl̄m ⁊ mł̄to pluris plurimitatis
q̄ aliud: ſꝫ non est necessarium. ¶ Et postq̄ scis cano
nem istū oꝫ nunc ut narremꝰ tibi illud qꝺ dicūt medici
de sapoꝛibus ⁊ odoꝛibꝰ ⁊ coloꝛibus. Ipi enī ponunt
sapoꝛes simplices nouē: ⁊ quāuis sint penitus octo sa
poꝛes ⁊ vnus pꝛiuatꝰ sapoꝛe: ⁊ ē insipidus vł̄ almasch:
vel ex quo cuius sapoꝛ penitꝰ nō cōpꝛehēditur sicut aq̄
ip̄i eniꝫ noīant sapoꝛeꝫ ōe qꝺ gustu iudicat̄ tali iudicio
qꝺ est actu: aut iudicio qꝺ est potentia nō efficiens oīo
⁊ est illud qꝺ non hꝫ sapoꝛeꝫ: ⁊ est f̄m duos modos. s.
aut insipidū priuatū sapoꝛe f̄m veritatē: aut insipidum
pꝛiuatum eo apud sensum. ¶ Insipidum autē secūdū
veritateꝫ est cui non inest sapoꝛ f̄m veritatē. Et isipidū
apꝺ sensum est illud qꝺ in seip̄o hꝫ sapoꝛē. Veruꝫ ꝓpt̄
vehemētiā sue spissitudis nō resoluit̄ ex eo aliquid qꝺ
lingue admisceat̄ ⁊ cōpꝛehendat ip̄m: deinde qum ige
niat̄ ut resoluant̄ ꝑtes eius ⁊ ut subtilient̄ sētit sapoꝛeꝫ
eius sicut es adustuꝫ ⁊ ferruꝫ. lingua enī non cōsequit̄
ex eis sapoꝛē qm̄ non resoluit̄ ex substātia amboꝝ ali
q̇d ꝑueniens ad hūiditatē positā ī lingua que ē media
in sensu gustus. Et si ingeniet̄ ut in ꝑtes minimas con
uertat̄ apparebit eius sapoꝛ foꝛtis. ¶ Sapoꝛes auteꝫ
sūt octo quos ip̄i dicunt q̄ sūt vere sapoꝛes pꝰ isipiduꝫ.
Et sunt dulcedo amaritudo acuitas salsedo acetositas
pōticitas stipticitas ⁊ vnctuositas. Et dicunt ꝙ substā
tia ferēs sapoꝛem: aut est spissa terrea: aut est subtilis:
aut media ⁊ eiꝰ virtꝰ ē cal̄a aut f̄ra: aut eq̄lis. ¶ Spis
sa igit̄ terrea si est calida tūc ē amara: ⁊ si est f̄ra est pō
tica: ⁊ si est eq̄lis: tūc ē dulcis. Et subtilis si est calida
tunc ē acuta: ⁊ si ē frigida tūc est acetosa: ⁊ si ē equalis

tunc ē vnctuosa. Et media in spissitudīe ⁊ subtilitate: si
est calida tūc est salsa: si est frigida tunc est stiptica: ⁊ si ē
eq̄lis tunc dicūt ꝙ ē īsipida ⁊ insipida sūt v̇ba. ¶ Acu
tum autē est calidius: deinde amarū: deīde salsum: qm̄
acutū est fortius ad resoluēdum ⁊ ad incidēdum ⁊ ab
stergendū ꝙ̄ amarū: deinde salsum ē sicut amarū ꝯfrac
tum cū hūiditate fc̄a qḋ significat illud qḋ diximus in
modo generatōis eius: ⁊ sil̄r quz salsū calefit a sole aut
igne: aut sepatione aqueitatis frāgētis virtutē caloris
fit amaruz ⁊ sil̄r baurac ⁊ sal amaruz calidius ē sale qḋ
cōedit. ¶ Ponticū vero ē frigidius deinde stipticum
postea acetosū: ⁊ ꝓpt̄ hoc in omnibus fructib⁹ q̇ dulces
cūt prius ē pōticitas vehemētis infr̄atōis. Qum ergo
currūt in eis aqueitas et aeritas ita ut tēpent̄ parūper
cū aeritate ⁊ calefactōe solis digestiua declināt ad ace
tositatē sicut acresta: ⁊ inter illud trahūt ad stipticitatē
parūꝑ cum pōticitate: deinde ꝑmutāt̄ ad dulcedinem
qū agit in eis calr̄tas digestiua. Et qn̄qz ꝑmutantur ex
pōticitate ad dulcedinē absqz acetositate sicut oliue. a
cetosum vero ꝙ̄uis sit minus frigidū ꝙ̄ stipticū: tamen
in pluribus est pluris infr̄atōis eo ꝓpt̄ sui subtilitatez
⁊ penetratōez suā. pōticū autē ⁊ stipticū sunt in sapore
ꝓpinq̄: sz stipticū non cōtrahit nisi qḋ de lingua manife
stuz ē. pōticū vero cōtrahit et exaspat qḋ manifestū est
⁊ occultum. ¶ Et ex eis quidē que valēt ad exaspatō
nem eius est ꝙ ip̄m non diuidit̄ ꝓpt̄ sui spissitudinem i
ꝑtes minimas velociter nz cōtinuant̄ ad inuicē velocit̄
Et ꝓpt̄ has duas cās iꝑaruz cāus i lingua sepat̄ sensi
biliter. quare diuersificat̄ ꝓpt̄ stipticitatez suā in ꝑtib⁹
eius ⁊ diuersificat̄ situs earū ⁊ exaspant̄. Et ad illaz
diuersitatē iuuat diuersitas ꝑtiū membri in poris suis
⁊ suis cōtinuationib⁹. ¶ Et ponticū q̇dem ē subtile ⁊
magis intrās. Acutū vero ⁊ amarū sunt linguā raden
tia rasiōe: sz amarū nō radit nisi qḋ de lı̄gua apparet.
Acuti autē abrasio ⁊ eius sepatio est ꝓfūda qm̄ ē sub
tilis substātie ꝓfūdans: sz amaruz est grauis substantie
sicce. Et ꝓpt̄ illud ip̄ius purū non recipit putrefactio
nem ex q̈ aīal generat̄ nz purū ip̄ius nutrit aīal ⁊ ꝓpt̄
siccitatē suā amarū qḋ abradit. abradit cuz exaspatiōe
aliqua. ¶ Ex eis autē que caliditatē acuti amari cali
ditatē fortiorē efficiūt ē ip̄ius penetratio: quare vehem̄
ter incidit ⁊ vehement̄ resoluit ut corrodat ⁊ putrefa
ciat ⁊ ꝑueniat ad ut hoc inr̄ficiat. ¶ Dulce vero ⁊ vn
ctuosū ambo dilatant linguā ⁊ leniūt eā faciēdo curreꝛ
illḋ qḋ frigus lesit ⁊ cōgelauit absqz resolutiōe ⁊ remo
uēt ip̄ius asꝑiattē. verū vnctuosū facit illud absqz cale
factōe manifesta et dulce facit illḋ cū calefactōe. Qua
ꝓpt̄ digerit dulce plus dicunt medici. ¶ Dulce non
factū est suaue vel delectabile: nisi qꝛ tal̄r abstergit gros
situdinē ꝙ eā aptat ⁊ lenit eā ⁊ currere facit ip̄am ⁊ re
mouet ip̄edimētū cōgelatōis eius absqz incisione ⁊ sep
atione cōtinuitatis ⁊ obuiatiōe laboriosa ⁊ neqz calefa
cit cum calefactōe nociua: īmo delectabili sicut ē delec
tatio aque tēperate calide qum effundit̄ suꝑ corpus.
¶ Sermo vero differētie in hoc apud illū ē qui ē alti
oris gradus ꝙ̄ medici. Et non oz quidē ut sit illud qḋ
ē dulci⁹ nutribilius nz illud qḋ ē suauis nutribilius: ꝙ̄
uis sit ipol̄e q̇n in omni nutriēte apḋ medicos sit dulce
do aliq̄: verūtn̄ nutrimētum alijs indiget cōditōnibus
ꝑter dulcedinē hāc. ¶ Et vnctuosū cōꝑatū est dulci.
Spissum vero qḋ ad vtrūqz eorū cōuertit̄ cōꝑatōe ca
liditatis ꝓportionalis cōuertit̄ ad dulcedinē qum est
in initio sue subtilitatis cū aqueitate ⁊ ꝓpauca aeritate

⁊ ꝯuertit̄ ad vnctuositatē qum ē intentio sue subtiliatō
nis cum aqueitate delectabili ⁊ ꝑmiscet̄ ei aeritas plu
rima cui⁹ ītroitus ad aq̄itatē fit vehemēs. ¶ Amarū
aūt ⁊ salsū linguā abradūt. verūtn̄ salsum abradit leuit̄
⁊ non exaspat ⁊ nō iuuat ip̄m ad illud aduēt⁹ obuiatō
nis sue membro ad oēs ꝑtes ei⁹ cū equalitate ꝓpt̄ sui
subtilitatē: sz tn̄ ip̄m ledit os stōi. amarū vero abradit
ita ut exaspet ⁊ iuuat ip̄m ad illud diuersitas locorum
suorū ſm ꝙ diximꝰ. Acutū vero ⁊ acetosū mordicāt li
guam: sz acutū mordicat eā vehemēt̄ cū calefactōe. Et
acetosuz mordicat eam mediocriter absqz calefactione.
¶ Et salsū q̇dem ꝓuenit ex resol̄one amari i insipido
aquoso. qum ergo cōgelat̄ sicut aqua cineris fit salsū.
Et acetosum ꝓuenit ex cōuersiōe dulcedinis cū dimi
nutōe caliditatis: aut digestōe pōticitatis cū augmēto
hūiditatis ⁊ calr̄tatis: ⁊ ei⁹ substātia ſm sūmā rei ē sub
stātia hūida. ⁊ sil̄r dulce. substātia enī eius ad hūiditatē
ꝑtinet. sz substātia amari ⁊ pontici ad siccitatē. Opera
tiones aūt dulcis sūt digestio ⁊ lenificatio ⁊ multiplica
tio nutrimēti ⁊ nā diligit ip̄m ⁊ virtus actractiua attra
hit ip̄m. Et opatōes amaritudis sūt abstersiua ⁊ exas
patiua. Et opatio pōticitatis ē ꝯtractio si ē debilis. et
exꝓssio si sit fortis. Et opatōes stipticiatis sūt cōtractō
⁊ inspissatio ⁊ induratio ⁊ retētio. Et opatōes vnctuo
sitatis sūt lenificatio ⁊ lubrificatio ⁊ coctio parua. Et
operatōes acuitatis sūt resolutio et incisio et putrefac
tio: Et opationes salsedis sūt abstersio: ablutio: et exic
catio: et ꝓhibet putrefactōnē. Et opatōes acetositatis
sūt infrigidatio ⁊ incisio. ¶ Et qn̄qz agregant̄ duo sa
pores in substātia vna sicut ē aggregatio amaritudinis
⁊ stipticitatis in licio. ⁊ noīatur horribilitas: ⁊ sicut ag
gregatio amaritudis ⁊ salsedinis in lacub⁹. ⁊ noīatur
turpitudo. ⁊ sicut aggregatō acuitatis ⁊ dulcedinis in
melle cocto. ⁊ sicut aggregatio amaritudis ⁊ acuitatis
⁊ stipticitatis in melōgena. ⁊ sicut aggregatio amaritu
dinis et acuitatis et insipiditatis in endiuia. Et qn̄qz
adiuuāt se ea que ꝓueniūt ex duobus saporib⁹ ad con
fortādū illḋ qḋ ꝓuenire debebat ex vno sapore. Acui
tas enī ⁊ mordicatio remanētes in aceto ex vino faciūt
ip̄m vehemētioris īfrigidatōis qm̄ acuitas ⁊ mordica
tio apiūt trāsitus ⁊ adiuuāt ad penetrādum ⁊ nō ꝑue
niunt i aceto ad hoc ut ip̄m calefaciāt ita ꝙ inde fit cu
rādū: ergo fit īfrigidatio aceti magis ꝓfundās. ¶ Et
qn̄qz iuuāt se ea que ꝓueniūt ex duob⁹ saporibus ad ꝯ
frigēdum illḋ qḋ ꝓuenit ex vno sapore sicut acetositas
⁊ pōticitas in acresta. pōticitas enī acreste ꝓhibz eius
acetositatē ab infrigidatōe ultīa. ¶ Et quādoqz essen
tia iuuat qualitatē: ⁊ qn̄z ē ꝯtraria: iuuās quidē ē sicut
subtilitas que associat̄ acetositati: ⁊ ponit īfrigidatōez
eius magis ꝓfūdantē: ꝯtraria uō est sicut spissitudo q̄
associat̄ lacti acetoso et ponit īfrigidatōez eius breuio
ri spatio. Et qn̄qz accidit ut sint quidā sapores n̄ puri.
et deinde purificent̄ ſm tp̄s sicut aqua acreste: qū eniz
suꝑ ip̄az ꝓlongat̄ tp̄s purificat̄ eius acetositas ꝓpter
mr̄titudinē eius qḋ residet ex pontico et reliq̇s. ¶ Et
qn̄qz accidit ut sint q̇dā sapores et puri ꝑmiscet eos tē
p⁹ cū alijs sicut mel. tp̄s enī ip̄m amarū efficit et acuit
augmētata acuitate et amaritudīe. et sicut vigorat ama
ritudo temporis quā facit tp̄s et eius acuitas exꝓssiōez
vue. nā tp̄s i ꝑmis dat amaritudinē ꝑmixta terra. dein
de incipit in ip̄a puritatē et clarificationē facere. Quz
ergo ꝑmiscent̄ pōticū et amarū fit abstersio cuz stiptici
tate et est cōueniēs ꝯsolidatōi exiturarū i q̇b⁹ ē laxitas

pauca: ⁊ cõuenit oĩ solutioni cuiꝰ cã ẽ oppilatio. ⁊ ꝯfert spleni vehemẽter si amaritudo non ẽ in eo debilis. Et oĩa quidẽ que sunt huiusmõi ꝯferũt stomacho ⁊ epati. Amarũ eni absolutum ⁊ acutũ absolutuꝫ nocẽt visceribus Et si associatᷓ eis stipticũ ꝯferunt: nã ipa sua amaritudie radũt ⁊ qꝺ est eis de stipticitate ſuat virtutem viscerũ. ¶ Et qñqꝫ est in stiptico amaro ĩmo ĩ stiptico in quo nõ apparet mꝉtitudo amaritudinis ṽtus soluẽs cholerã citrinã ⁊ aquositatẽ cum expſſiõe ⁊ nõ ẽ ĩ ipo ṽtus soluẽs phꝉa viscosum: ⁊ ꝓprie si stipticitas est fortior amaritudie ⁊ hoc ẽ sicut apsinthiũ. oĩe aũt dulce cum stipticitate viscer ibꝰ ẽ amicũ qm̃ ẽ suaue ⁊ ꝯfortãs etiam. Et ꝓhibꝫ exaspatõem meri qm̃ ẽ siꝉe tprato:
¶ Et omne exiccatiuũ ꝓpᷓ ponticitatẽ suã: aut stipticitatem qũ ẽ in eo vnctuositas: aut isipiditas: aut dulcedo: ⁊ vꝉꝫ qꝺ ꝓhibet mordicationẽ ẽ generatiuũ carnis. Si autẽ ẽ stipticũ cum acuitate ⁊ amaritudie ⁊ est ꝯpositum ex substãtia ignea ⁊ terrea ẽ cõueniẽs vlceribus ⁊ exituris in quibꝰ ẽ hũiditas mala: ⁊ ẽ cõneniens valde ad cõsolidãdum. ¶ Et qñqꝫ fit ꝯpositio ex ṽtutibꝰ istis ſm cõpõem mõrum earũ: ⁊ saporem ſm ꝛõciationẽ quã ꝯdicionauimꝰ añ. ¶ Hec ergo sũt q̃ diximꝰ de saporibꝰ ⁊ que sequũtur ſm iparũ pᷓncipia. ¶ Sermo autem ṽificãs in his rebꝰ ẽ sapienti nãli ſꝫ medico q̃titas hec sufficit assũpta ex eis. ¶ Odores ṽo ꝓueniũt a caliditate ⁊ ꝓueniũt a frigiditate: ſꝫ eorũꝫ olfacio ⁊ iporum sternutatio ẽ caliditas ſm pꝉimuꝫ: qm̃ cã plurima in ꝓpinq̃tate odorũ ad ṽtuteꝫ odorãdi ẽ substãtia subtilis vaporosa. q̃uis sit iam cõcessũ ꝙ sit ſm semitã ꝯuersionis aeris ꝑter resoꝉem alicuius rei ex habente odorẽ. verũtñ est pᷓmuꝫ ſm plurimũ. ¶ Omnes ergo odores ex q̇bus sentitᷓ mordicatio aut declinãt ad latꝰ dulcedinis sũt calidi. ⁊ illi ex q̇bus sentitᷓ acetositas et charagiati ꝛoralis oẽs sunt frigidi. Et bñ redolẽtia ſꝫ pꝉimũ sunt calida nisi illa q̇bus associatᷓ ꝛoralitas: ut muschus ⁊ sedatõ sp̃s ⁊ anhelitus ut cãfora ⁊ nenufar. Corpora eni amborũ non euacuantᷓ ex substãtia ĩfrigiditate associata odori usqꝫ ad cerebrũ. Omne ergo bñ redolẽs ẽ calidum. ⁊ siꝉꝫ omne alefeniati quare proptᷓ illud sunt facientia dolorem capis. ¶ De coloribꝰ iaꝫ loquti fuimꝰ ⁊ fecimꝰ te scire ꝙ ipi diuersificantᷓ scꝺm pꝉimũ. ⁊ non sũt sicut odores ſm pꝉimũ: ſꝫ ipi demonstrant in intẽtõe vna demonstratõeꝫ pꝉimã. Et ẽ q̇dem qũ sp̃ei vinꝰ diuersificãtᷓ modi. ⁊ q̇dã eorũ sũt decliues ad albedinẽ: ⁊ quidã eorũ sunt decliues ad tincturã rubeam aut nigrã. trnc ad albedinẽ declinãtes si sũt ĩ sp̃e frigidi nã sunt frigidiores: ⁊ declinãtes ad alia duo sũt minꝰ fri. Et si nã trahit ad caliditatẽ. tũc res ẽ ecõuerso. Et hoc q̇dem qñqꝫ diuersificatᷓ in rebꝰ. verũtñ illꝺ qꝺ est ſm pꝉimũ ẽ qꝺ dixi ante. Loquamur ergo nunc de opationibus modiciarum singularium.

¶ Capꝉꝫ q̃rtũ ꝺ opatiõibꝰ mediciarũ singularium.

Dicemus ꝙ medicine simplices hñt opatõeſ vꝉes: ⁊ opatões pticꝉares: ⁊ opatiões siꝉes vꝉibus. ¶ Opatõnes itaqꝫ vꝉes sunt sicut calefactio ⁊ infrigidatio ⁊ expulsio ⁊ attractio ⁊ vlceratio ⁊ cõsolidatio. ⁊ que sunt siꝉia illis. ¶ Et opatõnes pticulares sunt sicut iuuamẽtum ĩ cancro ⁊ iuuamẽtũ in hemorroidibus ⁊ iuuamẽtũ in ictericia ⁊ siꝉia his. ¶ Et opatões que sũt siꝉes vꝉibus sũt sicut ꝓuocatio ⁊ solutio: ⁊ que sũt siꝉia illis. he eni quãuis sint pticulares: q2 sũt in membris ꝓpriĳs ⁊ cum ĩstrum̃tis ꝓpᷓĳs. tñ sũt siꝉes vꝉibꝰ. qm̃ sũt opatões rerũ quarũ iuuam̃ta ⁊ nocum̃eta sunt coĩa cum hoc ꝙ patitᷓ ab eis corpus totum non per acciďẽs. ¶ Nos ṽo nõ rememoramur hic nisi opationũ earum vꝉium: ⁊ siꝉium vꝉibꝰ. ¶ Vꝉiũ itaqꝫ opationũ alie sunt que sunt pᷓme. Et alie sũt que sunt secũde. Et pᷓme q̇dẽ sunt opatões quatuor q̃ sunt ĩfrigidatio calefactio humectatio ⁊ exiccatio. Scꝺarũ vero alie sũt que sunt iste eedem opatões. ſꝫ sunt mensurate: aut ꝯpate cũ ẗmio additiõis: aut diminutõis sicut adustio ⁊ putrefactio: ⁊ sicut ꝯgelatio. nam iste eedem sunt calefaciẽtes ⁊ infrigidãtes: ſꝫ sunt mẽsurate ⁊ cõpate. ¶ Et alie sunt que sũt opatões alie: ſꝫ sunt ꝓcedẽtes ab istis. sicut stupefactio ⁊ sigillatio ⁊ attractio: ⁊ lubrificatio: ⁊ aptio: et ꝯglutinatio: et que sũt siꝉia illis: vꝉibus ṽo siꝉes sunt sicut ventris soꝉo et prouocatio et sudoris eductio. ¶ Et añ q̇dem q̃ loq̃mur de opationibus earũ loquamur de ꝓṗetatibꝰ q̃s in seipis hñt.
¶ Dicimus ergo ꝙ ꝓprietates quas medicie ĩ seipis hñt. alie sᷓt ipe q̃litateſ q̃tuor note: et alie sᷓt odores et colores: et alie sũt ꝓṗetates famose quarũ sũt iste substilitas et spissitudo et pulueriꝫãdi ꝓṗetas et viscositas: et cõgelatio ⁊ cursus: ⁊ mucilaginositas: ⁊ oleaginositas ⁊ spongiositas: ⁊ leuitas: ⁊ grauitas. ¶ Medicia aũt subtilis ẽ cuiꝰ ꝓṗetas est ut qum a virtute patitᷓ nãli q̃ in nobis est. diuidatᷓ in corporibꝰ nr̃is ĩ ptes minimas sicut crocus ⁊ cinamomũ. ⁊ hec q̇dem medicia magis cõfert in omibꝰ suis ipressionibus q̃ oẽs medicine. ita ut lꝫ in eius desiccatõe non sit mordicatio. tñ cõsequitᷓ desiccationẽ rei fortis mordicãtis. ¶ Et intelligo per spissam cuius non ẽ istud de suis ꝓprietatibus sicut cucurbita et gypsum. ¶ Per viscosaꝫ vero significamus omnẽ medicinaꝫ cuius ꝓṗetas est actu aut potẽtia q̃ ẽ eius opatio qum caliditas ĩnata in eam ipressioneꝫ efficit ut recipiat extensionẽ suspẽdendo et nõ abscindatᷓ qñ extenditᷓ. Et est illa cuius duabus extremitatibus qum duo adherẽt corpora et mouentᷓ ad elõgationem poꝉe ẽ ut cum eis moueatᷓ ꝑter illud qꝺ est iter eas abscindatᷓ sicut mel. ¶ Et pulueriꝫabilis q̇dem est que ĩ ptes diuiditᷓ ꝑuas ꝓpᷓ ꝯpſſionem ꝑuam cum siccitate aut ꝯgelatione sicut aloes bonũ. ¶ Et ꝯglatiua ẽ illa cuius ꝓṗetas est ut ꝑuẽiat taꝉꝫ ꝙ mouentᷓ ptes eius ad dilationẽ a quocũqꝫ loco ponitᷓ. verũtñ actu est fixa ſm suam figuram et suũ situm ꝓpᷓ causaꝫ frigidam valde sicut cera. et vꝉꝫ est cuius ꝓṗetas est ut fluat non tamẽ actu fluit. ¶ Et medicia quideꝫ decurrẽs ẽ medicina que non firmatᷓ ſm suam figurã et sitũ suũ qum sistitur sup corpus durum. ſꝫ mouentᷓ ptes eius supiores ad ĩferiores in ptibus ad q̃s earum ꝓcessus est possibilis sicut fluxibilia oĩa. ¶ Et medicia mucilaginosa ẽ illa cuius ꝓprietas ẽ ut qum ĩ infũditᷓ in aqua aut ĩ corpore aquoso sepentᷓ ex ea partes pmiste illi hũiditati et ꝑueniat substãtia aggregata ex eis ad lubricitatem sicut psilium et altea: et semina mucilaginosa soluũt cũ lubricitate nisi assentᷓ et fiat eorum mucilaginositas conglutinositas ⁊ retineat. ¶ Et oleagina ẽ medicia ĩ cuius substãtia ẽ aliq̇d vnctuositatis sicut grana. ¶ Et spongiosa ẽ medicina que ẽ sicca in actu terrea cuiꝰ ꝓṗetas est: ut qum obuiat ei aqua: aut hũiditas liquida ꝓfunditᷓ aqua in ipa ⁊ penetret aqua ĩ meatibꝰ eius occultis ita ut non videatᷓ sicut calx nõ extincta. ¶ In leui ãt ⁊ graui res ẽ mãifesta. ¶ Medicinarũ aũt opatões famosas oꝫ nos numerare scꝺm cõditiões predictas. deinde ꝯsequẽter ponamꝰ descriptões ⁊ expões nominũ earũ ſꝫ ordinẽ vnũ. Dicitᷓ ergo medicia calefactiua

subtiliatiua resolutiua absterfiua carminatiua uel exic catiua exaspatiua apitiua mollificatiua maturatiua digestiua incisiua frāgitiua vētositatis attractiua mordicatiua rubificatiua pruritū faciens: vlceratiua corrosiua adustiua: frangens disrūpens: putrefactiua cauterizatiua excoriatiua. Iste ergo sūt. xxij. opatōes. ¶ Et est ordo alius. infrigidatiua cōfortatiua repcussiua ingrossatiua. crudū faciens stupefactiua. Et iste sūt sex operatōes. ¶ Et ē ordo alius humectatiua inflatiua lauatiua sordidatiua lubrificatiua planatia. Iste itaq3 sunt sex operatōes. ¶ Et ē ordo alius deficcatiua expressiua cōtractiua oppilatiua glutinatiua ꝯsolidatiua generatiua carnis sigillatiua. Iste ergo sūt octo opatōnes. ¶ Et ē aliud genus ꝓpetatū scōm operationes earū. perniciosa venenosa tyriaca bezahar. et etiam ē solutiua ꝓuocatiua sudoris eductiua. ¶ Oīs ergo iste sūt. xlix. operatōes q̄s eligim⁹ de sūma opationum ꝓportionatarū uel ptinētium. ⁊ nos q̇dem narrabim⁹ vnāquāq3 harum operationū sua descriptōe. Calefactiua est nota. ¶ Subtiliatiua ergo ē medicina cui⁹ ꝓprietas ē ut ponat essentiā humoris subtiliorez cū caliditate temperata sicut isopus ⁊ albasce ⁊ camemilla.

¶ Resolutiua uero ē medicina cuius ꝓprietas ē ut separet humorez faciendo ipm uaporem: ⁊ extrahendo ipm a loco in quo fuit detentus. s. partem post partez donec assiduatōe illi⁹ opatōis finiat illud qd̄ ex eo remanet fortitudine sue caliditatis sicut castoreum. ¶ Et absterfiua q̇dem ē medicina cui⁹ ꝓpetas ē ut moueat humiditates viscosas ⁊ cōgelatas ab orificijs pororuz in superficie membri ita ut elonget eas a loco sicut aq̄ mellis. ¶ Omnis aūt medicina absterfiua essentialit̄ lenit naturā: s3 in ea non sit v̄tus solutiua. ¶ Et oīe amarū ē absterfiuum. ¶ Exaspatiua uero ē medicia que ponit superficiē membri diuersaruz partiū in latitudine ⁊ profūditate: aut ꝓpt̄ fortitudinē cōtractōnis sue cum spissitudine substātie sue scōm q̄ ꝓmissum est: aut propt̄ vehemētiaz sue acuitatis cum subtiliatione substantie ⁊ secat eam ⁊ destruit̄ equalitas: aut ꝓpter suam absterfionē a superficie aspera in principio ut̄ in radice plana per accn̄s: qm̄ qum abstergit a membro grosse essensie cui⁹ superficies ē aspera: ⁊ ptiuz situs diuersus hūidītatem viscosam currētem super eam et faciētē ꝓueīre supficiē extraneā planā egredit̄ aspitas plima ⁊ ꝓcedit. Et hec medicina ē sicut corona regia ¶ Et magis manifesta operatio ipius in exiccādo n̄ est nisi in omnib⁹ ossib⁹ ⁊ cartilaginib⁹ ⁊ minus manifesta in cute. ¶ Aperitiua aūt ē medicina cui⁹ proprietas ē ut moueat materiaz exn̄tem intra cōcauitatem meatuum ad exteriora ut remanere faciat cōcauitatē meatuū apertam. ⁊ hec q̇dem ē fortior absterfiua sicut petroselinuz. et ipa q̇dem non efficit hoc nisi quia est subtilis ⁊ resolutiua: aut q2 est subtilis ⁊ incisiua: ⁊ tu scies intentionez incisiue iaz: aut q2 est subtilis ⁊ lauatiua. ⁊ scies intentionem lauatiue post. ¶ Omne autem acutū est apitiuum. et oīe amarum subtile est apitiuū ⁊ ōe subtile liq̇dū ē apitiuū qū ad caliditatē aut ad equalitem d̄cliat: ⁊ ōe subtile acetosū ē apitiuum.

¶ Mollificatiua v̄o medicina ē cui⁹ ꝓpetas ē ut ponat essentiā membroꝝ habētiū spissos poros leniorem caliditate ⁊ hūiditate sua ⁊ accidit ex hoc ut pori fiāt latiores ⁊ expulsio superfluitatū que in eis ꝯtinentur facillior sicut empl̄m de aneto ⁊ semine lini. ¶ Maturatiua ē medicina cuius proprietas ē ut acq̇rat humori digestionez: qm̄ calefacit cum equalitate ⁊ ī ipsa est virtus cōtractiua retinens humorem usq3 quo digeratur ⁊ non resoluat̄ laboriose: ⁊ separetur humidum ipius ab eius sicco ⁊ est adustio q2 facit adustio ut separetur. ¶ Et digestiua ē cuius proprietas ē ut acq̇rat cibo digestionem: ⁊ tu iam sciuisti illud in his que ꝓterierūt. ¶ Frāgens autem ventositates ē illa cui⁹ proprietas est ut essentiā efficiat ventositatis subtilem aeream propt̄ caliditatem ⁊ deficcationem suaz: quare resoluitur ⁊ fugatur ab eo in quo retenta erat sicut semen rute. et incisiua est medicina cuius proprietas ē ut penetret subtilitate sua in id qd̄ ē inter duas superficies. s. humoris viscosi ⁊ superficiē in q̄ ē inuiscatus ⁊ remouet ipm ab ea: ⁊ propt̄ hoc adueniūt partibus ei⁹ superficies diuerse operatōis propt̄ qd̄ ipa separat eas q̄re sit facilis expulsio eaꝝ a loco in quo fixe erāt sicut sinapis ⁊ oxymel. ¶ Et incisiua quidem opposita ē viscose facienti adherere: sicut resolutiua ē opposita ingrossatiue. ⁊ subtiliatiua opposita est inspissatiue. ¶ Et numerāt vnāquāq3 earū ⁊ diffiniunt ex ea que cōpar ē eis in rememoratione ⁊ non ē q̇dem ꝯditiōis incisiue ut efficiat in essentiā humoris aliquid: s3 in cōtinuatiōe eius ⁊ fortasse separat ipm in partes: ⁊ vnaqueq3 iparum ē scōm similitudinem essentie prime.

¶ Attractiua vero ē illa cui⁹ ꝓpetas ē ut moueat humiditates ad locum cui obuiat. ⁊ illud ē propt̄ subtilitatem sui ⁊ caliditatem suam sicut castoreū. ¶ Et medicina vehementis attractionis ē ea cuius proprietas ē ut moueat hūiditates ⁊ extrahat eas ex profundo ⁊ ē cōferens valde sciatice passioni ⁊ doloribus iūcturaꝝ profūdarum empl̄ata post purgationez ⁊ per eam euelluntur spine ⁊ sagitte ex locis in quibus retinentur.

¶ Mordicatiua vero medicina ē in q̄ est qualitas penetratiua valde subtilis faciens prouenire in continuitate separationez plurimi numeri inordinati sit⁹ parue quātitatis q̄re vnaqueq3 earum nō sentitur singularit̄ s3 sentit̄ totū q̄si dolor vnus sicut empl̄m sinapis cum aceto ⁊ acetū ipm. ¶ Sed rubificatiua est medicina cuius proprietas ē ut calefaciat membrum cui obuiat fortiter: ita ut ad ipm vehementi attractōe sanguinem attrahat peruenietem ad eius exteriora: ⁊ rubefaciat ipm ⁊ hoc ē sicut sinapis ⁊ napellus ⁊ calamentū. et medicine rubificātes efficiunt operatōez cauterizatōi propinquam. ¶ Pruritū autem faciens est medicina cuius proprietas propter acuitatem ⁊ calefactiōez sui ut attrahat ad poros humorē mordicatiuuz pruritum faciētem ⁊ nō peruenientem ad hoc ut exulceret. et q̄nq3 adiuuāt ipm spine pillose durorum corporū non sensate sicut kebikengi. ¶ Et vlceratiua q̇dem medicina ē cuius proprietas ē ut cōsumat ⁊ resoluat humiditates cōtinuātes inter partes cutis ⁊ attrahat materiam malam ad eam: ita ut perueniat vlcus sicut anacardus. ¶ Sed adustiua ē medicina cuius ꝓpetas est ut resoluat subtile qd̄ ē in humorib⁹ ⁊ mēbris ⁊ faciat remanere cineritatem eorum sicut euforbium.

¶ Et corrosiua ē medicina cuius proprietas est ut resoluat ⁊ cōsequat̄ ex eius resol̄one ⁊ ulceratōe q̄tenus de substātia carnis minuat̄ sicut flos eris. ¶ Rūpitiua autem medicina ē cuius proprietas ē ut qū hūorez inuenit lapideū minoret partes ei⁹ ⁊ cōterat eas sicut saxifragia ⁊ sicut lapis iudaicus ⁊ reliqua. ¶ Putrefactiua uero ē illa cuius proprietas ē ut corrūpat compl̄onem spus peruenientis ad membrū ⁊ compl̄onem

humiditatis membri eius cum resolone ita q͡p non ē ꝯ
ueniens ut sint pars illius membri ⁊ non peruenit ad
hoc ut adurat ipm ⁊ corrodat: ⁊ resoluat humiditatē
eius. immo dimittit in ipo hūiditatem corruptam in q̄
agit nunc calor innatus ⁊ putrefit. et huiusmōi quidē
exemplum est arsenicum ⁊ gumma rutbe agrestis.

¶ Cauterizatiua aut est medicina q̄ carnem corrodit
⁊ cutim adurit: ita q͡p indurat ⁊ exiccat eam ⁊ ponit
ipam q̄si adustā: ⁊ fit substantia illius cutis obstaculū
meatus humoris currentis: aut eiectio in facie ipius
⁊ nominat̃ escara ⁊ administratur i retentōe sāguinis
ex arterijs capitis fluētis ⁊ his silib⁹: sicut dragantuz
⁊ colcotar. ¶ Excoriatiua aūt est medicina cui⁹ pro
prietas est propter nimietatem sue abstersionis: ut ab
stergat ptes cutis corruptas sicut costus ⁊ aristologia
⁊ omne qd̄ cōfert morphee ⁊ pāno ⁊ silibus. ¶ Infri
gidatiua vo nō ē. ¶ Et ꝯfortatiua est medicina cui⁹
proprietas est ut tempet essentiā membri ⁊ cōplonem
eius donec prohibeat̃ accipere superfluitates ad ipm
effusas ⁊ impedimenta: aut propt̃ proprietatem que ē
in ea sicut t̃ra sigillata ⁊ tyriacā: aut propt̃ equalitatē
cōplonis sue quare infrigidat illud qd̄ est calidi⁹: ⁊ ca
lefacit qud̄ est frigidius scd̄m q͡p visum est gal. de oleo
rosaceo. ¶ Repercussiua uero medicina est cōtraria
attractiue. ⁊ est medicina cuius proprietas est propt̃
frigiditatem suam ut in membro faciat prouenire frig⁹
⁊ inspissetur ea ⁊ constringant̃ pori ipius: ⁊ frangatur
caliditas eius attractiua ⁊ cōgeletur illud qd̄ ad ipsū
currit ⁊ inspisset ipm ⁊ prohibeat ipm ne ad membrū
currat: ⁊ prohibeat membrum a receptōe ipius sicut
solatrum in apatib⁹. ¶ Et ingrossatiua est contraria
subtiliatiue: ⁊ est medicina cui⁹ proprietas est ut faciat
essentiam hūiditatis grossiorem: aut cōgelando ipam:
aut inspissando: aut permiscendo. ¶ Crudum uero
faciens contrarie est digestiue ⁊ maturatiue: ⁊ est me
dicina cuius proprietas est ut sua frigiditate destruat
operatōm caloris innati: ⁊ etiā extranei in cibo ⁊ hūo
res ita ut remaneat indigestus ⁊ non coctus. ¶ Et
stupefactiua est medicina frigida ex infrigidatōe cui⁹
quā in membro facit prouenit ut ponat substantiā sps
deferentis ad ipm v̄tutem motus ⁊ sensus frigidam in
cōplone sua ⁊ grossam in substantia sui: q̄re non v̄tunt̃
eo virtutes animales: ⁊ resoluitur cōplo membri ꝓpt̃
illud: ⁊ non recipit impssionē v̄tutū aīalium sicut opiū
⁊ hyusq̄amū et lactuca et papauer nigrū et mādragōa
et silia eis. ¶ Humectatiua autem est nota. ¶ Et in
flatiua est medicina in cuius substantia est hūiditas ex
tranea grossa in q̄ quz calor innatus operat̃ nō veloci
ter resoluitur: sed cōuertitur in ventositatem sicut sunt
faseoli. ¶ Et oīa in quibus est inflatio sunt facientia
soda: nocentia oculis: ¶ Ex medicinis vero et cibis
sunt quoꝝ humiditatem: prima resoluit digestio ad vē
tositatem: q̄re fit inflatio eoꝝ in stomacho et resolutio
inflationis eorum in ipso ⁊ in intestinis. ¶ Et ex eis
sūt quorum humiditas superflua que est in eis. ⁊ ē ma
teria inflationis non patitur in stomacho alquid dōec
ad venas uadat: aut non patiuntur in stomacho total̃r
sed pars eoruz: ⁊ remanet ex eis que patitur in venis
⁊ ex eis sunt que patiuntur total̃r in stomacho ⁊ ꝯuer
tuntur in ventositatem: sꝫ non resoluitur sua vētositas
ī stomacho. immo penetrat ad venas: ⁊ ventositas ei⁹
remanet in ipo. ¶ Et vl̃r q̄dem cum omni medicina ī
qua est hūiditas supflua extranea propt̃ illud quod ei
pmiscetur est inflatio sicut zinziber ⁊ semen eruce.

¶ Et omnis medicina cuius est inflatōez facere in ve
nis est virilis membri inflatiua. ¶ Lauatiua uero est
omnis medicina cuius proprietas est ut abstergat nō
v̄tute agente in ipa: sed v̄tute patiente quā iuuat mot⁹
¶ Et significo per v̄tutem patientem humiditatez: et
per motum significo cursum. currens enim subtile quz
uadit super orificia uenarū lenit humiditate sua super
fluitates: ⁊ remouet eas suo cursu sicut aqua ordei et
aqua cucurbite. ¶ Sordidans uero ulcera est medi
cina humectatiua que pmiscetur hūiditatib⁹ ulcerum
⁊ facit eas plures: ⁊ prohibet desiccatōem ⁊ ꝯsolida
tionem. ¶ Lubrificatiua autem est cuius ꝓprietas ē
ut humectet supficiem corporis obuiātis meatui ⁊ re
tenti in ipo: ita ut remoueat ipm ab ea ⁊ faciat partes
eius susceptibiliores cursus propt̃ lenitatem earū acq̄
sitam p admistionem ei⁹. deinde moueatur a loco suo
grauitate sua naturali ⁊ v̄tute expulsiua sicut prima in
solone sua. ¶ Applanatiua uero est medicia viscosa
cuius proprietas est ut dilatetur super supficiē mēbri
asperi dilatōe plane superficiei ⁊ fiat manifestum illi⁹
corporis per eam planuz recte asperitatis: aut currat
ad ipm humiditas dilatata hac extensione. ¶ Et d̄si
catiua quidez medicina est que consumit hūiditates
sua resolutione ⁊ subtiliatōe. ¶ Cōtractiua uero me
dicina est que facit euenire in membri partib⁹ supfluū
motum currentem ad aggregatōem ut inspissentur in
suo situ: ⁊ oppilent̃ meatus. ¶ Sed expssiua est medi
cina ex qua ꝓuenitur ꝓpterea q͡p cōtrahit ⁊ aggregat
ptes ad hoc ut necessario faciat peruenire hūiditates
subtiles stantes in uacuitatib⁹ earum ad cōpssionez ⁊
sepatōem. ¶ Oppilatiua autem est medicina sicca q̄
retinetur propter sui spissitudinem ⁊ siccitatem: aut ꝓ
pter suam glutinatōnem in transitu: ⁊ facit euenire in
ipo oppilatōem. ¶ Conglutinatiua est medicia sicca
in qua est humiditas pauca viscosa que adheret super
orificia ⁊ oppilat ea ⁊ tenet materiaz currentē. Omne
aūt currens lubricum qum in ipo operatur ignis fit ꝯ
glutinatiuum oppilatiuum retentiuum. ¶ Cōsolida
tiua est medicina que exiccat ⁊ inspissat humiditatem
stantem inter duas superficies vulneris propinquas:
ita ut conuertantur ad conglutinationem ⁊ viscositatē
⁊ adhereat v̄na earum alteri sicut sanguis draconis ⁊
aloes. ¶ Carnis uero generatiua est medicina cuius
proprietas est ut pmutet sanguinem supuenientez vul
neri in carne ꝓpterea q͡p equat comploem eius ⁊ coa
gulat ipm cum exiccatione. ¶ Et sigillatiua est medi
cina exiccatiuā que exiccat superficiez vulneris ita ut
fiat cortex super ipam custodiens ipam ex nocumētis
vsquequo generet̃ cutis naturalis. ¶ Et est omnis
medicina equalis in duabus actiuis exiccans absque
mordicatōe. ¶ Medicina uero perniciosa ē medicia
que cōuertit comploem ad corruptōem supfluaz sicut
euforbium ⁊ opium. ¶ Et venenum est medicina que
corrūpit cōploem non cum cōtrarietate tantū: sed cuz
ꝓprietate que est in ipo sicut napellus. ¶ Albezabar
autem ⁊ tyrica sunt oīs medicine quaruz proprietas
est ut cōseruēt sanitatem ⁊ v̄tutem in spū: ut ex eis ex
pellat nocumentū veneni a se. ⁊ quasi nomen tyriace
artificialibus dignius cōuenit. ⁊ nomen albezabar sin
gularibus cadentib⁹ scd̄m naturam dignius. ¶ Et vi
q͡p vegetabilia ⁊ mineralia ex artificialib⁹ digni⁹ nomē
tyriace sumant: mineralia nomē albezabar. ⁊ uidetur

etiam q non sit inter ea magna differentia. ¶ Solu
tiua autem et prouocatiua et sudoris eductina sũt note.
¶ Omnis uero medicina in q̃ solo ꝯiungitur cuz cõ
tractõe sicut hermodactilus est conferens in dolorib9
iũcturarum qm̃ virtus solutiua incipit et attrabit mãz
et vtus contractiua incipit et cõtrabit meatum materie
quare nõ reddit ad ipm maťia neqꝫ succedit ei alia.
¶ Omnis medicina resolutiua in qua est cõtractio ẽ
equalis et cõfert mollificationi iuncturarum et spasmo
earum et apatibus pbľaticis. et contractio et resolo in
vnaquaqꝫ earum cõfert in exiccando. Qum ergo ag
gregãtur cõtractio et resolo fit fortior siccitas. ¶ Me
dicine uero solutiue et prouocatiue scdm plimum sunt
probibentium opationũ. nam puocatiue secũduz plu
rimum exiccant fecem. ¶ Et medicine in qbus aggre
gantur vtus calefactiua: et vtus infrigidatiua sunt iuua
tiue ualde in apatibus caľis qñ ad statũ suum pueiũt:
qm̃ ipe propterea q cõtrabunt repcutiunt: et ppterea
q calefaciunt resoluunt. ¶ Et medicine in quib9 ag
gregatur virtus tyriace cum frigiditate sunt iuuatiue
etbice vebementer. ¶ Et ille in quibus aggregať vi9
tyriace cum caliditate ꝯferũt frigiditati cordis plusq̃
alie. ¶ Uirtus autẽ q̃ diuidit et ponit vnãquãqꝫ com
ploem ad ptem quam meretur: ita ut non ponat vtutẽ
resolutiuam in ptem maťiei q̃ effunditur ad membruz
neqꝫ ifrigidatiuã in latere maťiei effuse ab eo ẽ natura
docta obedire creatori sublimi et glorioso.

¶ Capľz q̃ntũ de iudicijs q̃rũdã mediciaꝝ extrĩsecis

Medicinis accidunt iudicia scdm dispõnes
que eis eueniũt per artem. et ille q̃dẽ sunt
sicut decoctio et cõtritio et adustio cũ igne
et ablutio et congelatio in frigore. et positio in propinq̃
tate aliarum medicinarum. ¶ Sunt enim medicine
quarum iudicia alterãtur p illud quod eis accidit ex
istis dispõnibus: et qñqꝫ alteranť eaꝝ iudicia ppterea
q alijs permiscentur medicinis quãuis de boc loq̇ sit
cõueniens in ꝯpositione medicinarũ. ¶ Dicim9 ergo
q medicinarũ sunt quedã spissa bñtes corpora quare
suas vtutes in decoctõe non amittunt: nisi nimium in
decoquẽdo eas laboreť sicut radix capparis et Ari
stoľ. et zedoaria: et que sunt illis siľia. ¶ Et earuz sũt
quedam medicine equales q̇bus mediocris sufficit ꝺ
coctio: et si in eis violenter laboretur resoluentur earũ
vtutes. et recedent sicut semina vrinã prouocantia ut
sticados et sibi siľia. ¶ Et ex eis sunt medicine in q̃rũ
decoctione non puenitur ad decoctionẽ eq̃lẽ. Immo
modica eis sufficit decoctio: quare si addať ultra fer
uorem primũ ebullitio vna resoluuntur earũ virtutes:
et sepantur cum decoctione et non remanet eis ipsio
sicut epitbymum. nam quz eius decoctio fit multa de
struitur eius vtus oio. ¶ Et ex medicinis sũt quedaz
quarũ virt9 propť cõtritõez destruitur sicut scamõea:
quare oz ut ultima facillitate cõteratur ne ex ꝯtritõne
caľitas eam cõsequatur corrũpens eius virtutem.
¶ Plurime preterea gũmaruz sũt buiusmõi. et ipsarũ
quidez resolo in bumiditate cõuenientior est q̃ ꝯtritõ
¶ Et omniũ medicinarũ in quaruz ꝯtritõe superflue
elaboratur operatões destruunť. nõ eni quotienscũqꝫ
minoratur corpus vtutem suam secundum q̃litatem
suam: et secundũ proportõez minoratõis eius seruat.
imo possibile est ut diminutio corporis perueniat usꝫ
ad terminum. ne post ipm corpus aliq̇d sue opatiõis
que sibi propria est agat: qm̃ non est necessariũ qñ vi9
alicuius corporis facit motũ aliquez: ut medietas illi9
corporis moueat illud qđ est motum ab eo omnino:
sicut decem boies mouent onus aliqđ in die vno per
miliare vnum. Non ergo est necessariũ ut q̇nqꝫ moue
ant illud aliquãtulum: nedũ q ipm moueant per me
dietatem miliaris: neqꝫ medietas illius oneris. ita iaz
fit singularis ut q̇nqꝫ singularẽ eaz assumant et ualeãt
ipsius facere pmutatõez. ¶ Immo possibile ẽ ut susci
piens pmutatõez nõ patiať a medietate vtutis penit9
qum ipm est cum singularitate id qđ est cũ totalitate.
et medietas eius non est recipiens a medietate illi9 qđ
recipit in singularitatis dispõne qm̃ est continua cum
medietate altera non pparata ad boc ut moueatur ab
ea singulariter. et propť boc non quotienscũqꝫ minora
tur corpus meť: et minoratur vtus inuenit patientez in
minore sibi simili: neqꝫ etiam oz ut boc cum quãtitate
pportionis sue minoratõnis efficiat in patiente a toto
oio opatõem lꝫ quibusdam uideatur q propť minora
tionem non destruať forma et vtus: sed eoꝝ vba in cõ
positis sũt uicinora ad boc ut eorũ incrudelitas uires
non sumat ¶ Et medicine q̇dem qum aliquã opatõ
nem bñt: si in earũ contritõe supflue elaboretur. poľe
est ut ad spẽm alteram opatõis permutenť. naz verbi
gr̃a. si potentes sunt in euacuando bumorez aut fecez
deficiunt ad boc et fiunt euacuãtes aquositatez propť
casum vtutis earum: et qm̃ ipe propť puitatez suã fiũt
magis penetrãtes: quare uelociter pueniũt ad mẽbrũ
aliud a membro in quo stant qum sunt magne et pce
dit operatio ab eis. et in ipo sicut narrat gaľ. sibi acci
disse. Inquit enim superflue cõtriui cyminuz quare p
mutatũ est et factum est vrine puocatiuum qum prius
fuerit in natura sui solutiuũ necessarie. Oportet ergo
ne ad sũmum perueniatur in cõterndo medicinas sub
tilis substantie: immo non oz ut ad sũmum perueniať
nisi in cõterendo medicinas spisse fubstãtie. et ppe qñ
est voluntas ut earum penetratio perueniat ad finem
elongatõis et sunt spisse difficilis motus sicut medicie
pulmonis qum sunt facte ex corallo et margaritis et la
pide scedenigi: et que illis sunt siľia. ¶ Iudicia uero
adustionis sunt ista. nam ex medicinis sunt quedam q̃
aduruntť ut vtus earum minoretur. et quedam sũt que
non adurũtur ut vtus earum augmẽtetur. ¶ Et oẽs
quidem medicine acute subtilis substantie: aut equaľ
qum aduruntur: minuitur earum caliditas et ipsarum
acuitas: ppter illud qđ ex substantia ignea resoluitur
infixa in eis sicut atrimenta et colcotar. ¶ Medicinis
uero quarum substantia est spissa et ipsarũ vtus est non
acuta neqꝫ calida adustio acquirit vtutem calidã sicut
calx. Ista enim fuit ldpis in quo non fuit acuitas. quz
ergo aduritur cõuertitur in acuitatem. ¶ Medicina
uero propť vnum q̇nqꝫ accidentiũ aduritur: aut ut frã
gatur de eius acuitate: aut ut acquirat acuitatem: aut
substilietur substantia eius spissa: aut ut pparetur ad ꝯ
terendum: aut ut destruatur malicia que est in ei9 sub
stantia. Exemplum primi est atrimentum et colcotar.
exemplum secundi est calx. exemplum tertij est cancer
et cornu ceruniũ qđ aduritur. exẽplũ q̃rti ẽ sericũ.
nam ipm administrať in confortando cor: et si admini
stretur incisum est etiam cõuenientius q̃ si admistreť
adustum. sed qm̃ incisum non sequitur minorationem
ptium sufficientem nisi cum labore aduritur. exẽplum
q̃nti est adustio scorpionis in intentõe admistrationis
eius ad lapidem. ¶ Ablutionis autem iudicia sunt

qm̄ remouet ab omni medicina illud qđ ei permistum
ē đ substātia acuta subtili: ⁊ sedat illud in ea ⁊ tempat
ipam. ¶ Et sunt ex eis q̄s infrigidat post caliditatē sup
fluam. ¶ Et ꝓpter ablutio ab omni medicina terrea
remouet igneitatem quam ab adustiōne acq̇siuit sicut
calx abluta. remanet eni3 tempata: ⁊ aufertur ei⁹ ablu
tio. ¶ Et sunt ex eis in q̇bus non est intentō eius i in
frigidatōe tm̄. imo intentio eius est possibilitas mino
randi pres earū: ita ut ad ultimū fine3 perueniāt sicut
ablutio cutie in aqua. ¶ Et ex eis sunt que abluunť
ut remoueatur ab eis v̇tus que non placet sicut sūmū
studiū in abluendo lapide3 armenū ⁊ azuli: ita ut sepa
retur ab eis v̇tus nauseatiua. ¶ Cōgelatōis autem
iudicia sunt qm̄ in omni medicina cōgelata v̇tus sub
tilis destruitur ⁊ aditur frigus sicut est frigide substan
tie. ¶ Uicinitatis uero iudicia sunt qm̄ medicine ali
quādo acquirūt per uicinitatē q̄litates extraneas: ita
ut resoluātur earum opationes. Nam multe medicia
rum frigidarū fiunt calide ipressionis ꝓpterea ꝙ acq̄
rūt ex uicinitate asse fetide ⁊ euforbij ⁊ castorei ⁊ mus
chi equalitatem calida3. Et plurime medicinarū cali
darum facte sūt frigide impssionis ꝓpterea q̇a adepte
sūt ex uicinitate canfore ⁊ sandali qualitatem frigida3
o3 ergo ut scias hoc de esse medicinarū ⁊ aliena gene
ra diuersa q̄rundam a uicinitate aliarum. ¶ Judicia
uero permistionis sunt quoniā medicinarū operatōes
qn̄q3 fiunt fortes ꝓpter permistionē: ⁊ qn̄q3 destruūť
iparum opatōes propť admistione3: ⁊ qn̄q3 rectificāť
⁊ remouetur iporu3 malitia. ¶ Exēplū primi ē qm̄
quedam medicine sunt in quibus est virtus solutiua:
sed tn̄ indigent v̇tute adiuuatiua: qu3 in iparū natura
non sit adiutorium forte. Qum ergo eis adiutorium
associatur operantur fortiter sicut turbit. inest eni v̇t⁹
solutiua: sed ipa est debilis quare resoluere non pōt.
Euacuat ergo qđ pn̄s est ex subtili pbťate. Qū ergo
ei associatur zinziber soluit cū adiuturio sue acuitatis
humorem uiscosum plurimū uitreum: ⁊ fit velocior ei⁹
stťo. Et siť epithimū tarde soťonis est: qum ergo associ
atur ei piper ⁊ medicine subtiles soluit uelociter: qm̄
ipe adiuuant ipm in soluendo. ⁊ sil3 in reubarbaro ē
v̇tus cōtractionis fortis: sed tamen cum ea est v̇tus ap
itiua minuens eius operationē. Si ergo permisceatur
cum boloarmeno: aut cu3 acatia cōtrahit vehemēter.
Et qn̄q3 ꝯmiscentur ut penetrare faciat ⁊ repellant
sicut crocus permiscetur cum rosa ⁊ cāfora ⁊ corallo:
ut faciat ea penetrare ad cor. ¶ Et qn̄q3 permiscent
eas propť cōtrarium illius sicut semen rhaphani per
miscetur cū subtiliatiuis ⁊ penetratiuis ut retineat ea
in epate tanto spatio quo cōpleatur in ipo operatio q̄
intenditur: qm̄ ipe qum in epe subtilitate sua penetrāt
pertranseunt uelociter ante ꝯplementū opatōis: semē
ergo raphani cōuenit ad vomitum: quare figiť ad illđ
qđ ad venas mouetur per contrariū. ¶ Ille autem q̄
destruuntur ꝓpter ꝯmistionem sūt sicut si sint due me
dicine vnam efficientes operationē: sed duab⁹ potētijs
cōtrarijs: aut quasi cōtrarijs. tunc qn̄ aggregantur si
cōtingat ꝙ vna earum antecedat ad operatōem suam
efficiet operatōem. ⁊ si non antecedit vna earū ad aliā
prohibent se sicut viola ⁊ myrobalani. viola eni soluit
leniēdo ⁊ myrobalani soluunt exprimēdo ⁊ īspissādo.
Qum ergo superueniūt mať iei amboꝝ operatōnes đ
struuntur uel destruūť se: si myrobalani anťcedūt: đinđ
superuenit viola non inest alicui iporum operatio. Et
si antecedat viola ⁊ leniat: deinde superueniant myro
balani ⁊ exprimant erit operatio fortior. ¶ Tertij v̇o
exemplum sunt aloes ⁊ bdelliū ⁊ dragagātum. Aloes
enim soluit ⁊ mūdat intestina: s3 tamen excoriat ⁊ ape
rit venarum orificia. Qu3 ergo associať ei dragagātū
⁊ bdellium: ꝯglutinat dragagantū quđ abrasit aloe. et
cōfortat bdellium venaru3 ⁊ est icolume. ¶ Isti uero
sunt canones ⁊ exempla iuuantia ad cognosceudas
naturas mediciāꝝ ⁊ earum administrationem.

Capl3 sextū de collectōe mediciāꝝ ⁊ ipaꝝ ꝯsuatōne.

Medicinarum alie sunt de plātis: alie đ mi
neris: alie de aīalibus. ¶ Earū uero que
sunt de mineris meliores sunt que sunt de
mineris quibus cognoscuntur sicut calca
dis cubrusi: ⁊ attrimentm carmeni. deinde sunt mū
de a pmistione extranea: immo sit illud qđ collectū est
in ipa pura substantia de suo genere nō fractum in suo
colore ⁊ gustu q̇ sunt ei ꝓprie. ¶ Earum uero q̄ sunt
de plātis: alie sūt folia: alie semia: alie radices: alie v̇ge
flores: alie fructus: alie gūme: alie tota planta sicut ē.
¶ Folia autem colligere o3 postq̄ integre incipiūt ha
bere quātitatem quā debent ⁊ remanent secundu3 for
mam anteq̄ iporum color alteretur ⁊ frangatur: nedū
ꝙ cadant ⁊ attrita sint. ¶ Sed semina sūt colligenda
postq̄ iporum terminus figitur ⁊ exiccatur ab eis cru
ditas ⁊ aquositas. ¶ Et radices sumende sunt qum
casus foliorū tps ē. ¶ Flores v̇o colligere o3 post ap
tionem integra3 ante extenuatōnem ⁊ casum. ¶ Sed
v̇ge sunt colligende qum ia3 ad integritatem puenerit
⁊ non inceperint extenuari ⁊ contrahi. ¶ Et fructus
q̇dem sunt colligendi postq̄ finitur cōplementū eoru3
⁊ anteq̄ sint preparati ad cadendum. ¶ Illud uero
qđ sumitur totū o3 ut sumatur scđm uigorē suū. ⁊ que
ipius semina terminū suum sunt cōsecuta. ⁊ quotiens
cūq3 radices fuerint minus contracte ⁊ v̇ge minus ex
tenuate. ⁊ semina piguiora ⁊ plus plena. ⁊ fructus so
lidiores ⁊ ponderosiores erūt meliores. ⁊ non excusat
magnitudo cum extenuatōe ⁊ arefactōe: sed si est cu3
pondere est ualde melior. ¶ Ille preterea que i claro
aere colliguntť sunt meliores collectis in dispōe hūidi
tatis aeris ⁊ uicinitatis tēporis pluuie. ¶ Siluestres
quoq3 oēs domesticis sūt fortiores ⁊ minoris q̄titatis
secundū plurimū. ⁊ de siluestrib⁹ mōtane sūt fortōes.
¶ Et ille quaru3 collectōnis loca sunt vētosa ⁊ subli
mia sunt fortiores alijs. ⁊ ille hore collectōnis quaru3
pluuia non defuit sūt fortiores eis q̇bus defuit pluuia
in tempore quo debuit. ⁊ totum hoc secūdu3 plurimū
⁊ quotienscūq3 fuerit earum color magis tinctus ⁊ sa
por magis apparens ⁊ odor fortior erunt fortiores in
genere suo. ¶ Amplius herbe debilitanť post duos
aut tres annos: nisi medicine numerate que excipiū
tur sicut duo hellebori: ipi enim ambo longiori tēpore
permanent. ¶ Gūme uero colligende sunt post cōge
latōem ⁊ post exiccatōem pparatā pulueri3ationi. ⁊
virtus plurimarū earum non remanet post tres ānos
⁊ proprie euforbij. uerūtn̄ fortiorum cuiuscūq3 ordinis
spatiū duratōis prolongatur scđm iparum bonitate3.
Qum autē recens deficit fortis ꝓculdubio stat duplū
veteris debilis loco ei⁹ in omni re. ¶ Illas uero que
sunt ex aīlibus assumere o3 ex aīlibus uiuētib⁹ tpe v̇is
⁊ eligant aīa saniora corpora hn̄tia ⁊ integriora mem
bra. ⁊ o3 ut quicq̇d de eis tollitur tollať cū decollata
sunt. ⁊ caueatur ne illud qđ assumiť sit ex animalib⁹

mortuis ab egritudinibus eis accñtibus. ¶ Isti ergo sunt canones vñes quos apd medicũ pparatos esse oz in esse medicinarum singularium. Nunc vero in scdo tractatu icipere volo. Loquamur ergo de naturis medicinarũ singularium a nobis cognitarum. ⁊ earũ q̃rũ cognitio nobis possibilis erit ↄsequamur earum ipressiones attendendo signa in eis vera. ⁊ dimittem⁹ narrare medicinas de q̃bus nihil nouim⁹ nisi noia tãtũ. ⁊ ordinabim⁹ areolas predictas cum suis coloribus. Et significabimus in primis numerũ egritudinũ cui⁹ q̃ tabule ⁊ scdm tincturã cuiuscũq̃ egritudinis cũ voluntate dei excelsi ⁊ bonitate ipius auxilij.

Tractatus scdus libri secũdi. vba pncipis aboali.

Iam significauimus in tractatu primo ordinẽ areolarum quas ordinauim⁹. Et nos etiã volmus hic afferre illud quod significant res cadentes in omni areola ⁊ tincturas q̃ sunt eis proprie. Areolarum autem triũ primarũ res apparentes sũt. In illis uero que sunt post eas. s. que indigent distiatione capl'or ⁊ tincturaruz non existimes nos voluisse studere i inuestigatõe numeri eius qd numerauimus. nos enim non fecim⁹ illud: sed attulim⁹ qd inuenimus in capl'is medicinarum singulariũ q̃s nrrabimus d iuuamẽtis ⁊ iudicijs sibi pprijs. Et areola prima hui⁹ sũme quã ingrediuntur tincture est areola opationum ⁊ proprietatuz.

Subtilis spissa viscose exiccatiua: subtiliatia ispissatia: ↄglutinatia: exaspatia: iuiscatia: et resolutia abstersia applanatia: apitia: orificio vẽarũ: larũ faciẽs: incisiua: disrũpẽs vẽtositates: attractia: mordicatia: repcussiua: mũdificatia: sedatiua dolorũ ⁊ est prohibens effusionem materiaruz: rubificatiua pruritũ faciens: vlceratiua: corrosiua: adustiua: rectificatiua putredinis: putrefactiua: cauterizatiua: roboratiua: digestiua cruduz faciens: stupefactiua: oppilatiua laxi ⁊ rari: inflatiua: lauatiua: lubrificatiua: expressiua cõtractiua extinctiua clarificatiua sanguinis sudoris prouocatiua retentiua sanguinis retentiua sudoris laudabilis achimi uituperabil' chimi expulsiua nocumenti cibi multi nutrimẽti. pauci nutrimenti confortans membra. cõfortans viscera mali humoris conuertit' ad oẽz humorẽ ↄfert egritudinib⁹ melancholie generat melancholiam generat chl'am citrinã generat phl'a expellit nocumentum phl'atis cõfer senib⁹ operationes extranee. opatio eius in aere facit penetrare solutiua. ¶ Areola decorationis.

Mundat cõturbat remouet sabafat cõfer morphee ⁊ sordib⁹: ⁊ albaras facit puenire albaras impetigini pãno lẽtiginibus. facit euẽire pãnum ⁊ lentigines vestigijs ulcerũ vestigijs uariolar fissuris labij. fissuris faciei ⁊ capillor uz. rubificat colorem. ↄfert fissuris pedum. Eradicat barulos verucas odori ascellarũ ⁊ corporis. lepre facit possidere lepraz extrahit surculos ⁊ sagittas ⁊ spinas. abluit dentes. eradicat dentes ⁊ odori narium. fetori oris. facit possidere fetorem anhelit⁹. impinguatiua facit macrescere. pedicul' facit pediculos. ↄfert panaritio. dẽtib⁹ mri vnguib⁹ fortis vnguib⁹ corrosis pũctis albis i eis custodit mãmillã ⁊ testiculũ. facit bonũ colorẽ: anhelitũ efficit bonũ. denigrat capillos. dealbat capillos. plõgat magnificat rubificat confortat incrispat applanat findit prohibet fissuram. tyrie. alopitie. prostrationi. prohibet caluitiuz. facit cadere. facit caluitiũ abradit facit nasci capillos.

¶ Areola apostematum ⁊ bothor.

Apostematibus calidis. apatibus frigidis apatibus intrinsecis. phl'oni. ⁊ apatibus fluxis. inflationi. cancro. apatibus duris. scrofulis. assubd. albubellz iterioribus. herisdipile formice. essere. desudatõnibus. vesicis. ignipsico. pestilentie ambulatiue. apostematibus vlcerosis. alaseph bothor. ⁊ lacteo. apostematibus neruorum. apatibus lacertorum apatibus que sunt sub auribus. apatibus subascellis ramici aquose. ramici ex itestinis. ramici ventose. apatibus epatis. apatibus splenis. apatibus stomachi. apatibus veretri. apatibus matricis. apatibus vesice. apatibus mãmillarũ. apatib⁹ testiculoruz. apatibus renũ. apatibus ficteris. generat apostemata cal'a. generat apostemata fluxa. generat apata dura. generat cancrum.

¶ Areola vulnerum ⁊ vlcerum.

Vlceribus ambulatis. vlceribus malignis vlceribus vetustis. vlceribus sordidis. sordidat vlcera. fistulis cõfert colubrese ↄsolidat generat carnẽ d̃struit carnẽ augmẽtatã. sigillat cõfert scabiei ⁊ pruritui. scabiei vlcerose. scabiei m lãcholice adustõi ignis. estiomẽo. vlcerib⁹ lacteis. pustul' oris. putrefactõi membrorũ. ignipsico. ossibus. lenit escaras i fixis in membris.

¶ Areola instrumentorum iũcturarum.

Dolori iũcturarũ duriciei lacertorũ alfase ⁊ alheik: contorsioni: ↄtusioni laxitati dolori neruoruz duritiei iũcturarum. Egritudini iũcturarum frigide deficcat neruos: confortat neruos apati neruorum. vlceribus neruorum nocet neruis doloribus dorsi sciatice casui pcussioni spasmo tetano alcuzez paralysi tremori dislocatiõi ramicibus rupturis dolori dislocatõnis: dolori pedis podagre facit egre cortices ossium.

Areola membrorum capitis.

Soda cal'e: soda frigide emigranee galee nocet cerebro debili: facit soda: confortat cap augmentum facit in cerebro: purgat cerebr resoluit ventositates in cerebro aperit oppillatõnes cerebri torture appl'ie grauat caput facit subz facit sõnũ facit scotomiam tardat ebrietatez ↄfert vertigini ⁊ scotomie confert subz. confert ml'ie ⁊ timori. cõfert manie cõfert epilepsie mouet epilepsiam timori pueroruz in somno ⁊ aliorum. ↄfert tremori confert phrenesi cal'e subz asabari. congelatõni confortat conseruationem facit possidere obliuionem. confert ebrietati. phibet ebrietatem. confer dolori auris. ↄfert sonitui ⁊ tinitui confert surditati forti ⁊ debili. cõfert catarro ⁊ corrize confert fluxui sanguinis ex naribus. facit fluere sãguinem ex naribus. facit sternutare. remouet sternutationem. confert bothor oris ⁊ cula. cõfert egritudinibus oris. confert fluxui saliue. confortat dentes. confert dolori dentium. facilẽ efficit eradicatõem dentium. ↄfert natiuitati dentiũ infantium facit cadere dentes. cõfert stupori. confert apatibus lingue. confert ranule. cõfert vlceribus gingiuarum. confert gingiuis sanguineis furfuribus.

¶ Areola membror oculi.

Ophthalmia cal'a. ophthalmia vetusta. sebel
vlcera lippitudini albe. altarfati. vestigia ui
ridia. uarietati. albugini. Exiture grossitu
dini cornee lacbrymis attrabit lacbrymas confortat
visum probibet catarruȝ. apertioni. cõstrictioni aque
fistle. vngule. lippitudini. conseruat sanitatem ocl'i. sca
biei ⁊ prurituí. silac. pilis impedientibus. almusaram
vlceribus oculi.

Areola membrorũ pectoris ⁊ anbelitus.

Confortat membra anbelitus. nocet mem
bris anbelitus. confert apatibus vtrarũqȝ
amigdalarum ⁊ vulue. sinãtie. ⁊ sq̃nãtie. san
guisuge impedimentis anbelitus. asmati dilatatõi ãbe
litus. asperitati pectoris. destructioni vocis. clarificat
vocem facit bonam vocem. tussice. tussi antique. pleu
resi pipneumoie saniei. ethice. mundificat vlcera vela
minis. sputo sanguinis. dolori lateris. sanguini conge
lato in p'tome confortat cor rectificat intellectum. ma
litie compl'onis cordis cal'e. malitie ɔpl'onis cordis fri
gide. sincopi. tremori cordis frigido tremori cordis
calido. apatibus mãmille facit abundare lac.

Areola membrorum nutrimenti.

Confortat stomachum debilitat stomachuȝ
digerit malam efficit digestionem. disrũpit
desiderium. desiderio corrupto mala stoma
cho confert singultui. nauscefacit nauseã facit ãgustiã.
eructuatõni facit eructuare. mollificat stomachũ apit
oppillatõnes epatis ⁊ stomachi preparat stomachum
mordicat stomachum lubricitati stomachi cancro ĩ sto
macho facit sitim sedat sitim inflat stomachuȝ. sedat in
flatõeȝ stomachi confert dolori stomachi apati stoma
chi confortat epar nocet epati dolori epatis oppillio
ni epatis facit epar possidere oppilatõeȝ apati epatis
calido apati epatis frigido. duritiei epis indurat epar
debilitat epã ictericie citrine ictericie nigre facit possi
dere ictericiam hydropisi asciti hydropisi hiposarce
hydropisi tympaniti facit possidere hydropisiȝ dolori
splenis apati splenis inflationi splenis

Areola membrorum expulsionis.

Soluit chol'as soluit hũiditatem ⁊ hũores
grossos soluit ml'iaȝ soluit aquositatẽ soluit
ventositatem soluit sanguinem stringit cõfert
col'oni fluxui sanguis cum egestione facit excoriationẽ
colirice passiõi facit possidere col'icã passionẽ lubrici
tati viscer̃ tardatur ĩ intestinis dysenterie ⁊ vlceribus
intestinorũ. pungitiuo dolori facit pũgitiuum dolorem
tenasmon colice frigide colice calide colice ventose co
lice apo'se apati intestinorum ileos vermib⁹ doloribus
viscerum fetori stercoris facit fetere stercus. prouocat
vrinam. ꝓuocat menstrua. prouocat vtrũqȝ retentioni
vrine ardori vrine. distilationi vrine. lenitati vrine. mi
ctui sanguinis mictui puris. confortat renes. nocet re
nibus. diabeti. lapidi renum lapidi vesice dolori renũ
vlceribus renum ulcerib⁹ vesice scabiei vesice ⁊ pru
ritui eius dolori vesice mollificationi vesice confortat
vesicam nocet vesice dolori matricis retinet fluxuȝ ma
tricis. mundificat matricem. retinet menstrua. confert
apatibus matricis. duritiei matricis. coartatõni oris
matricis. ꝑfocatõni orificij matricis calefacit matricẽ
constringit matricẽ confert ventositatib⁹ matrcis. vlce
ribus matricis eminentie matricis ꝓhibet ĩpgnatõeȝ
facit hereditare sterilitatem. confortat embryonẽ. edu
cit fetum. ⁊ deijcit ipm. ⁊ interficit eum: iuuat ad ĩpre
gnandum facit egredi secũdinã. facilem efficit partuȝ ⁊
mũdificat pturientem. ꝓuocat menstrua retinet men
strua incitat apetitum coeundi multiplicat spma mino
rat spma. minorat poultioneȝ. polutioni plurime mul
tiplicat polutõeȝ erigit cõfert satyriasi. apatib⁹ uereti
egressioni ani. confortat anũ. confert apatibus ani. vl
ceribus ani ragadijs ani fluxui sanguis ani. mollifica
tioni ani. hemorroidibus ani.

Areola febrium.

Febribus calidis. febribus antiq̃s tp̃ralib⁹
frigidis. febrib⁹ pmistis. tertiane causonidi
sinocho. q̃rtãe. quotidiãe. pestilẽtiali. ethice
febribus ephimeris. febri diei oppilatiue. febri diei
apo'se. febri antiq̃. medie tertiane permiste. tremori fe
bri sincopali.

Areola uenenorum.

Tyriaca bezahar interficit venenosa. expellit
venenosa. venenum medicina pernitiosa na
pello extremitati caude cerui. felli uipere
hyusq̃amo nigro. opio. heriȝ. lithargyrio fũgis. canta
ridibus. strangulatori. leopardi. ⁊ ad thib. lepori mari
no interficit mures. morsui serpentis. vipere scõpioni
rutele. aranee altararati interfectori vulturis. morsui
canis. morsui hois. cani rabioso. draconi marino. da
nule mugali. sagittis venificatis albeleil. sagitte arme
ne. felli leopardi.

C I

De Aniso. C. i.

Anisum quid est. Est semen feniculi romani
⁊ est minoris acuitatis q̃ nabathi. ⁊ in ipso
est dulcedo ⁊ est acutius q̃ nabathi.
Electio. Romanuȝ põderosius ẽ. Natura
Inquit Galien⁹ est cal'm in scd'o siccum in 3°. dixit
Dia. est utrũqȝ in tertio. Operationes ⁊ proprie
tates. Est apitiuum cum stipticitate pauca ⁊ est se
datiuum dolorum ⁊ resolutiuũ ventositatum. ⁊ prope
si affertur. ⁊ in ipo quidem est acuitas qua medicinis
adurentibus fit uicinum. Vulnera ⁊ vlcera.
Cõfert inflationi faciei ⁊ apatibus extremitatum.
Membra capitis. Si ex eo fiat euaporatio. ⁊
naribus uapor eius atrahatur sedat soda ⁊ vertiginẽ.
⁊ si teratur ⁊ misceatur cum ol'o ro. ⁊ distilletur ĩ aure
sanat qd' accidit in interiori pte eius. ⁊ soda a ɔpssione
aut pcussione. ⁊ dolores etiam eius. Egritudines
oculi. Confert sebel antique. Membra anheli
tus ⁊ pectoris. Prouocat lac. Membra nutri
menti. Abscindit sitim factam ex humiditatibus
haurachijs. ⁊ confert oppilationi epis ⁊ splenis gene
rate ex humiditatibus. Membra expulsionis.
Prouocat vrinam ⁊ mẽstrua. ⁊ mũdat matriceȝ a
fluxu humiditatum albarũ. ⁊ est motiuũ coitus: ⁊ quã
doqȝ constringit ventrem. Et adiuuat ipm ad illd' ei⁹
ꝓuocatio. ⁊ apit oppillatõẽs renũ ⁊ vesice ⁊ matricis
Febres. Confert antiq̃. Venena. Ex
pellit nocumentum venenoruȝ ⁊ venenosoruȝ Per
mutatio. Loco eius carni quãrum est ipm.

De apsinthio. C. ij.

Apsinthium quid est. Est herba sil'is folijs
origãi. Et in ipo ẽ amaritudo ⁊ stipticitas
⁊ acuitas. Inquit hunain. Absinthiuȝ est
plurium spẽrum. Ex eo enim est corascenum. ⁊ ex eo
ẽ orientale ⁊ allatũ de monte lukeni ⁊ susin ⁊ nabathi
⁊ tarsense. ⁊ dixerunt alij antiquorum spẽs eius q̇nqȝ
sunt: tarsense: ⁊ susin: ⁊ nabathi: ⁊ corasceni: ⁊ romanũ

Et in nabathi quidem est bonus odor: ⁊ ad ultimū in
ipo est substantia terrea qua contrahit: ⁊ substātia sub
tilis qua soluit ⁊ apit. ⁊ ē etiam ex spēbus sceba: ⁊ pp
hoc vocauerunt ipm quidam sapientes sceba romanū
⁊ eius succus est fortior folijs ipsius: ⁊ ē ꝯparatōe suc
ci prassij. ¶ Electio ¶ Quod ex eo ē melius ē susin
⁊ tarsense: ⁊ est mirabilis coloris ⁊ odoris aloes qum
cōteritur. ⁊ qd̄ ex ipo ē recens ⁊ siluestre. Retificatō
potiōis fit cum corasceni. ʒ. iij. ¶ Natura ¶ Est cali
dum in primo: siccū in secundo. ⁊ eius succus est cali
dior. ⁊ dicunt quidam est siccum in tertio ⁊ est quasi
verius. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est apitiuū
⁊ stipticum: ⁊ eius stipticitas est fortior ipsius amaritu
dine: sed nabathium est fortioris stipticitatis ⁊ mioris
calitatis: qua propť non soluit phl'a etiā ex stomacho
neq3 ꝑ ipm fit iuuamentum in hoc: ⁊ eius operatio in
phl'ate ⁊ ml'ia. ⁊ in ipo etiam ē resolutio. ⁊ ex ꝓpetati
bus eius ē ut ꝓhibeat pānos a tineis ⁊ corruptōe ver
mium: ⁊ ꝓhibet enclaustrū ab alteratōne ⁊ chartas a
corrosione. ¶ In decoratōne ¶ Facit bonu3 colorē.
Confert tyrie ⁊ alopitie: ⁊ remouet vestigia sub oculo
⁊ in alijs locis. ⁊ confer grossitiei palpebrarum.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert durities intrinsecis
in empl'o positū aut bibitū. ¶ Egritudines mēbroꝝ
capitis. ¶ Exiccat caput: ⁊ ipsius succus facit soda:
⁊ existimo ꝙ illud est propť suū nocumentu3 qd̄ in sto
macho facit. ⁊ vapor decoctōis eius cōfert dolori au
ris. Et qn̄ bibitur ante vinum confert ebrietati: ⁊ qn̄
ex eo fit empl'm interiꝰ in palato ꝯfert prefocationi in
trinsece. ⁊ ꝯfert apatibus que sunt post ambas aures:
⁊ confert dolori auris ⁊ fluxui hūiditatum: ⁊ confert
apopl'ie bibitum cū melle. ¶ Egritudines oculi.
¶ Confert ophthamie antique ⁊ ꝓprie a nabathicū
qum ex eo fit empl'm sub oculo ⁊ pāno. Et si ex eo fiat
emp l'm cum careno sedat pulsatōem oculi ⁊ apata eiꝰ
⁊ ꝯfert ꝑcussioni in eo. ¶ Egritudines membrorum
anhelitus. ¶ Sirupus eius confer tetano qui ē sub
hypocundrijs. ¶ Egritudines membrorū nutrimēti.
¶ Reducit apetitum: ⁊ ē medicina mirabilis ad illō
qum bibitur decoctōis eius aut succi ipiꝰ decē diebꝰ
scilicet q̄q3 die tres anulasat. ⁊ sirupus eiꝰ ꝯfortat sto
machum: ⁊ efficit opatōes altas. ⁊ confert ictericie et
ꝓprie si bibantur succi eius decem diebꝰ. s. quaq3 die
tres. ℥. ⁊ confert hydropisi. ⁊ sit empl'm factū ex eo
cum ficubus ⁊ nitro ⁊ farina lolij. ⁊ est empl'm splenis
etiā: ⁊ qn̄q3 fit empl'm ambabus ex eo cum ficubus et
farina lolij: ⁊ nitro: ⁊ interficit vermes ꝓprie qn̄ deco
quiť cum lentibus aut rizi ⁊ comediť. ¶ Succus eiꝰ
est malus stomacho: ⁊ semina eius etiā nocumentu3 fa
ciunt ori stomachi ꝓprie propť eius salsedinem preter
nabathi. ⁊ qn̄ ꝑmiscetur cum spica utile est dolori sto
machi. ⁊ si empl'm fiat ex eo epati ⁊ stomacho ⁊ ilijs ꝯ
fert doloribus eoꝝ. Epati quidem ⁊ ilijs cum oleo de
alcāna facto cerato: ⁊ stomacho q̇dem cū oleo rosaceo
aut ꝑmistum cum rosis: ⁊ confert durities ipsorum.
¶ Egritudines membrorū expulsionis. ¶ Est ꝓuo
catiuū vrine ⁊ menstruorū fortiter: etiam suppositū cū
hydromelle. ⁊ soluit choleram. ⁊ neq3 ꝑ ipm fit iuuam̄
in phl'ate: nec etiam in illo qd̄ ē stans in intestis. Sit
quoq3 potio eius infusi aut dacocti a quinq3. ʒ. usq3 ad
septem. ⁊ pulueris eius ab vna. ʒ. usq3 ad. ij ℈. Et potꝰ
sirupi eius etiam cōfert hemorroidibus ⁊ ragadijs in
ano: ⁊ qn̄ coquiť solum aut cum rizi ⁊ bibiť cū melle
interficit vermes cum sol'one ventris leui. ⁊ sit quādo
coquiť cum lentibꝰ. ⁊ eius quidē sirupus confert om
nibus illis: ⁊ mūdificat venas ab humore chol'ico: ⁊ a
quoso: ⁊ prouocat ipm. ¶ Febres. ¶ Confert antiq̄
⁊ ꝓp̄e eius succꝰ sicut succus eupatorij. ¶ Venēa ¶
Confert morsui draconis marini ⁊ scorpionis ⁊ mor
sui mugali: ⁊ hyusq̄amo cu3 vino ⁊ suffocatōi fungoꝝ:
⁊ ꝓprie cum bibitur cum aceto ⁊ eius oleum confert
cimicibꝰ. ⁊ qu3 infunditur proprie in aqua enclaustri
non corrodunt mures librum. ¶ Permutatio. ¶
Loco eius ponitur polliū: aut sceba armenum. ⁊ i cō
fortando stomachum ex assaro quātum ipm est cū me
dio pondere myrobalanorū.

De Acactia. C. iij.

Acatia quid est. Est succus alcharthi exic
catus deinde in trociscos mutatus. ⁊ in ipa
est mordicatio que ablutōe remouetť: qm̄ ē
composita ex substantia terrea stiptica: ⁊ ex substantia
subtili ex qua est eius mordicatio q̄ destruiť ablutōne
⁊ propter suam acuitatem mordicat ⁊ infrigidat.
¶ Electio. ¶ Melior ex ea ē que ē melioris odoris
uiridis declinans ad nigredinem ponderosior durior.
¶ Natura. ¶ Que ex ea abluta ē: frigida ē ⁊ desic
cat in 2o: ⁊ non abluta frigida est in ꝑmo: ⁊ eiꝰ siccitas
est in termino secundi. ¶ Operatōes ⁊ ꝓprietates.
¶ Est stiptica ꝓhibens cursum sanguinis. ¶ In de
coratione. ¶ Denigrat capillos ⁊ colorem efficit bo
num. ⁊ ꝯfer fissuris accidentibꝰ ex frigore. ¶ Aposte
mata ⁊ bothor ¶. Confert omnibus que diximus in
myrto. ⁊ cōfert panaritio ⁊ cum albumine oui confert
adustioni ignis ⁊ apatibus cal'is. ¶ Instrumenta iūc
turarum. ¶ Prohibet mollificatōem iuncturarum.
¶ Egritudines capitis. ¶ Confert vlceribus oris.
¶ Egritudies membroꝝ oculi. ¶ Confortat visu3 ⁊
subtiliat ipm: ⁊ non est conueniens oculo ex ea nisi al
bassari: ⁊ sedat ophthalmiā ⁊ rubedinem que accidūt
in eis. ⁊ ingrediť i medicinis vngule. ¶ Egritudies
membrorum expulsionis. ¶ Constringit nām bibita
⁊ clisterizata ⁊ pro empl'o posita. Et confert dysēterie
⁊ sol'oni sanguinee: ⁊ abscindit fluxū matricis: ⁊ remo
uet eminentiam ani: ⁊ eminentiā matricis: ⁊ ꝯfert mol
lificationibus amborum.

De Assaro. C. iiij.

Asarum quid est. Est herba habēs semina
pl'imarum radicum cuius nodus ē tortus:
⁊ sil'anť piperi boni odoris mordicantis lin
guam: ⁊ habet florem inter folia apud radicē suā cuiꝰ
color est purpureus sil'is flori hyusq̄ami. ⁊ radix q̇de3
ipsius est magis iuuans ꝙ aliq̄d qd̄ fit in ipo ⁊ eiꝰ v̄tus
est virtus acori aut ē eo fortior. ¶ Electio. ¶ Ex eo
melius ē quod ē fortioris odoris. ¶ Natura. ¶ Ca
lidum est ⁊ siccum in 3o. ⁊ diciť ꝙ eius siccitas est ma
ior ipsius caliditate. ¶ Operatōes ⁊ ꝓprietates. ¶
Aperit ⁊ sedat dolores intrinsecos oēs: ⁊ ꝓprie eius
infusio quā dicturi sumus in capl'o hydropisis: ⁊ sub
tiliat ⁊ resoluit ⁊ calefacit membra frigida ⁊ abstergit
¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Confert sciatice et
dolori ancharum antiquo: ⁊ proprie eius infusio pre
dicta in capl'o hydropisis. ¶ Egritudines oculi. ¶
Cōfert grossitudini cornee. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶
Confert oppillationi ep̄is ⁊ duritiei ipsius ⁊ cōferunt
ictericie ⁊ hydropisi infusionis eius tres aurei in. xij.
cotilis musti q̄ post duos menses coletur: ⁊ iuuamētū

in febribus est maius: ⁊ cōfert duritiei splenis valde.
¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat utrū⁊ ⁊ cō
fortat vesicam ⁊ renes: ⁊ soluit sicut helleborus albus
in purgatōne ventris. ⁊ eius quidem potio sit septem
aureorum cum aqua mellis: ⁊ in spmate augmētū effi
cit. ¶ Permutatio. ¶ Loco ipi⁹ ponit pōdus ipi⁹
⁊ medium acori: ⁊ sexta ponderis eius amomi.

De Abbhel. C. v.

ABbhel quid ē. Est fructus iuniperi similis
zarur. sed tamen ē uehementius niger: ⁊ est
boni odoris ⁊ acuti. Arboris uero ei⁹ due
sunt spēs. vna spēs cuius folia sunt sicut folia cupressi
multas hñs spinas: que dilatatur ⁊ non elongatur. ⁊
alia est cuius folia sunt sicut tamarisci: ⁊ sapor eius est
sicut cupressi: sed ē siccior ⁊ minus calida. ⁊ qum ḋ ea
assumitur duplum cinnamomi ponitur loco eius.
¶ Natura. ¶ Dixerunt q̇dam q̄ ē calidus ⁊ siccus
in 3°. ¶ Operatōnes ⁊ proprietates. ¶ Vehemētis
ē resolutiōis ⁊ inest ei desiccatio cum mordicatōe. ⁊ in
ipo ē stipticitas leuis. ⁊ ponitur in oleis calefactis: ⁊ i
oleis aromaticis. Et plimuz ponitur in oleo qḋ fit ex
primēdo. ¶ In vulneribus ⁊ vlceribus. ¶ Confert
eius puluerizatio i herpete estiomeno ⁊ vlcerib⁹ putri
dis cum melle ⁊ ꝓhibet ambulatōez ambulatie ⁊ vlce
ra denigrata. ⁊ qñ⁊ fit ex eo emplm quare non conso
lidat propt sui mordicatōez ⁊ propt vehemētiaz calita
tis ⁊ siccitatis sue: imo exiccat. ¶ Egritudines mem
brorum capitis. ¶ Qum bullitur nux abbel in oleo
sisamino in cochliari ferreo donec nux nigra fiat ⁊ di
stillatur in aurem confert surditati valde. ¶ Mēbra
expulsionis. ¶ Prouocat vrinaz ⁊ menstrua: ⁊ eijcit
fetum: ⁊ educit sanguinem. ¶ Permutatio. ¶ Loco
eius ponitur casia lignea: ⁊ dicitur q̄ pondus eius de
nuce cupressi: ⁊ dicit q̄ pondus ei⁹ de folijs cupssi.

De adrimia. C. vi.

ADrimia. ¶ Natura. ¶ Est calidū et siccū
in 3°. ¶ Decoratio. ¶ Confert alopitie tri
tum cū aceto. ¶ Instrumenta iūcturaꝝ ¶
Cinis eius cum aceto suppositus confert sciatice.
¶ Membra expulsionis. ¶ Inquit Dia. Qum mu
lier tangit montanū et sibi supponit illico facit abortū
¶ Venena. ¶ Confert venenis omnibus et proprie
morsui.

De Antimonio. C. vij.

ANtimoniū quid ē. Est substantia plūbi mor
tui: et eius v̇tus ē silis v̇tuti plumbi adusti.
¶ Electio. ¶ Quod ex eo bonum est: est
laminosum frustis confractis cui ē splendor et cui nō
admiscetur aliquid extraneū: et ne⁊ ē sordidū et valḋ
velociter frangitur. ¶ Natura. ¶ Est frigidum in p̊
mo siccum in secundo. et ē vehemētioris desiccatōis
q̄ atrimētum rubeū et est syrum. ¶ Operationes et
ꝓprietates. ¶ Constringit exiccat sine mordicatione
et abscindit fluxum sanguinis. ¶ Vulnera et vlcera.
¶ Confert vlceribus et destruit carnes additas et ꝯ
solidat. et ponitur cum adipe recente sup adustionem
quare non vlcerat: et si vlcerat consolidat ipam quz p
miscetur cuz adipe et cerusa. ¶ Membra capitis ¶
Prohibet fluxum sanguinis ex naribus qui ē ex vela
minibus cerebri. ¶ Membra oculi. ¶ Conseruat
sanitatem oculi et remouet sordes vlcerum suorum.
¶ Membra expulsionis. ¶ Qum supponitur ꝯfert
sanguinis matricis. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ po
nitur stannuz adustū.

¶ De Ammoniaco. C. viij.

AMmoniacum q̇d est. Est gūma atorbut:
et noīatur qñ⁊ id quo aurum adheret: qm̄
pgamena ⁊ membrana et libri eo deaurant
¶ Natura. Est calidum in fine tertij: et siccuz i p̊mo.
¶ Operatōes et ꝓprietates. ¶ Eius resolo et exic
catio ē fortis. et non ē mordicatio eius fortis et ex ip
sius q̇dez aptione peruenitur ad hoc ut faciat currere
sanguinem ex orificijs venarum et ingreditur in recti
ficatione solutiuorum et in ipo est lenificatio et attrac
tio. ¶ Apostemata et bothor. ¶ Linitur ⁊ fit ex eo
emplm ⁊ confert scrofulis: ⁊ duritiebus ⁊ apatibus i
principio puis: ⁊ postea magnis sine capite. ¶ Vul
nera ⁊ vlcera. ¶ Confert vulneribus malis ⁊ corro
dit carnem malam: ⁊ facit nasci carnem bonam ¶ In
strumenta iūcturaruz. ¶ Confert dolori sciatice ⁊ ili
orum: ⁊ iūcturaruz bibitū cum melle aut aqua ordei.
Et qum ex eo fit emplm cum melle ⁊ oleo resoluit du
ritiem iūcturarum. Et qñ permiscetur cum aceto: ⁊
baurach ⁊ rosis: ⁊ oleo de alcāna confert lassitudini.
¶ Membra oculi. ¶ Lenit aspitatem palpebraruz
⁊ scabiē ⁊ abstergit albuginē: ⁊ cōfert humiditatibus
oculi. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert
disnie ⁊ difficultati anhelitus: ⁊ eius dilatationi cum
transglutit cum melle aut aqua ordei: ⁊ mūdat vlcera
velaminis: ⁊ confert prefocationi que est ex phlate et
cholera nigra. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Qū bibit
ex eo aureus confert duritiei splenis: ⁊ duritiei epis:
⁊ sil qum linitur cum aceto. ⁊ confert hydropisi.
¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat vrinaz ita ut
sanguinem mingere faciat: ⁊ interficit ascarides ⁊ solu
tione educit: ⁊ facit exire embryonem siue viuum siue
mortuum ⁊ ꝓuocat menstrua. Et linitur sup duritiez
testiculorū cum aceto ⁊ lenit eos. ¶ Permutatio. ¶
Loco ei⁹ pōit sordities alueari apū.

De aniudem. C. ix.

ANiudem quid ē. Ex ea est alba ⁊ nigra q̄ ē
fortior. ⁊ hec nigra non egreditur in cibis.
Et ipius radix ē ꝓpinqua sapori alastirgar
⁊ eius natura est aerea. sz alastirgar ē tarde digestiōis
⁊ non est hoc in ordine eius quāuis sit etiā digestiōis
valde tarde. Asse uero que est eius gumma capituluz
singulare faciam aliud. ⁊ melius quidem ē ut admini
stretur eius decoctio: aut ipius acetuz q̄ corpus eius.
¶ Natura. ¶ Calida est ⁊ sicca in 3°. ¶ Opatiōes
⁊ proprietates. ¶ Est subtiliatiua valde. ⁊ radix eius
inflat ⁊ qum corpus ex ea fricatur ⁊ proprie cuz lacte
ei⁹ trahit mās ad exteriora v̇tuose. ¶ Decoratio. ¶
Alterat ventositatem corporis: ⁊ si ex ea fiat emplm
cum oleo sanat aggregatōnes sanguinis sub oculo.
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert dubellet intri
secis. ⁊ qñ permiscet ipa ⁊ radix cum emplis confert
scrofulis. ¶ Instrumenta iūcturarum. ¶ Quando
permiscetur cum oleo irino: aut oleo de alcāna cōfert
dolorib⁹ iuncturaruz ꝓprie. ¶ Mēbra nutrimēti ¶
Radix eius facit eructuare ⁊ stringit ventrem: ⁊ ē tar
de digestionis: ⁊ digerit: ⁊ calefacit stomachum: ⁊ con
fortat eum ⁊ disrūpit apetitum. ¶ Membra expulsio
nis. ¶ Qñ decoquit cum corticibus granatorum in
aceto sanat hemorroidas ani ⁊ ꝓuocat. ⁊ facit fetere
odorem stercoris: ⁊ ventositatē exeuntē per anum ⁊ ē
nociua vesice. ¶ Venena. ¶ Est bezahar venenis.

De Astirgar. C. x.

Astirgar quid ē. Rectius est ut eius acetuȝ
administret. ⁊ est ꝓpinqua aniudē ī natura
sua sed est calioꝛ ea. ¶ Natura. ¶ Calida est ⁊ sicca
in fine tertij. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Eius acetū
est bonū stomacho: ⁊ purgat ipm ⁊ confoꝛtat eum : et
disrumpit apetitū. Sed coꝛpus ipi⁹ facit nauseaȝ moꝛ
dicatione sua: ⁊ tardat moꝛa ipius in stomacho: ⁊ ei⁹
digestio in ipo. ¶ Febres. ¶ Proprietas eius est iu
uamentū febris q̄rtane.

De amirberis. C.xi.

Amirberis quid ē. Est aȝarasb. ⁊ ex eo ē ꝛo
tūdū rubeū cāpestre: ⁊ nigrū longum areno
sum: aut mōtanum ⁊ ē foꝛtius. ¶ Natura. Frigiduȝ
est ⁊ siccuȝ in fine tertij. ¶ Operationes ⁊ pꝛoprieta
tes. ¶ Est vincens choſaȝ valde. ¶ Apostemata et
bothoꝛ. ¶ Ex ꝓprietatibus eius est suū iuuamentum
ꝙ confert apatib⁹ calis sicut emplm superpositum.
¶ Membra nutrimenti. ¶ Confoꝛtat stomachum ⁊
epar ⁊ abscindit siti valde. ¶ Membra expulsionis.
¶ Cōstrigit ⁊ ꝯfert rasure etiā fluxui sāguis īferius.

De Alaunocb ⁊ Alababar. C.xij.

Alaunocb ⁊ alababar quid ē. Utrunqȝ est
plūbum nigrū in quo est substantia aquosa
multa quā congelauit frigus. ⁊ in ipso sunt
aereitas ⁊ terreitas non vehemētis mltitudis. Signū
auteȝ hūiditatis eius sicut existimat Gal. est velocitas
liquefactionis eius ⁊ aeritatis ipi⁹ est vehemētia rari
tatis eius: ⁊ ꝙ ipȝ crescit qū dimittit in humoꝛositate
terre ⁊ inflatur. ⁊ ē vehementer infrigidans apata.
¶ Natura. ¶ Est frigidū ⁊ humidum in secundo:
¶ Apostemata ⁊ bothoꝛ. ¶ Fiant ex eo pistillum ⁊
tabula ⁊ fricetur vnū eoꝛum sup aliud cum aliquo ex
oleis ⁊ tunc illud quod ex ipo resoluit ꝯfert apatibus
calidis: ⁊ infrigidat ea: ⁊ saniosa ex ipis ita ꝙ curant:
⁊ ligatur ex eo lamina sup scrofulas ⁊ glandulas ⁊ ul
cera iūcturarum: ⁊ iparū glandulas ⁊ destruuntur.
¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Ipius fricatio p̄dicta ⁊ eius
adustum ꝓprie ablutum confert vulneribus malignis
⁊ vlceribus cancerosis ⁊ vlceribus iuncturarum.
¶ Instrumenta iuncturarum ¶ Conferunt ipius fri
catio ⁊ adustio predicte vlcerib⁹ iūcturarū. ⁊ si stricte
ligetur super toꝛsionem iūcturarū ⁊ suas glandulas li
q̄facit eas ¶ Membꝛa oculi. ¶ Qd ex ipo adultuȝ
est: est iuuatiuū in vlceribus ꝓprie qum abluit: ⁊ silit
ophthalmie sicce ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoꝛis.
¶ Quod ex eo adustum ē: iuuatiuū est vlceribus mā
mille ⁊ silr eius fricatio ⁊ adustio predicte. ¶ Mem
bra expulsionis. ¶ Confert hemoꝛꝛoidibus. ⁊ ligat
lamina sup locuȝ renū: ⁊ ꝓhibet pollutionē frequētē:
⁊ sedat desideriū coitus. ⁊ utrūqȝ eoꝛum cōfert vlceri
bus veretri ⁊ testiculoꝛū ⁊ apatib⁹ ipoꝛum.

De Amumeli. C.xiij.

Amumeli quid est. Est oleum dulce valde
spissuȝ sicut mel: ⁊ spissius eo extrahitur ex
crure arboꝛis que est ī terra muꝛȝie dulcis:
⁊ fit ex eo oleum si cum eo admiscetuꝛ etiam oleum de
floꝛe eius: ⁊ noiatur amumel ⁊ oleū mell. ¶ Electio.
¶ Ex eo ē melius qd est magis clarum: ⁊ spissius: ⁊
antiquius ¶ Natura. ¶ Calidum est ⁊ humidum et
ipius calitas plima ē humiditate eius. ¶ Uulnera ⁊
vlcera. ¶ Confert vlueribus vlcerosis illinitum.
¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Cōfert doloꝛibus
iūcturarum ¶ Membra capitis. ¶ In ipo ē virtus
faciendi subet: ⁊ facit pigritiā. ¶ Membꝛa oculi. ¶
Cōueniens est tenebꝛositati oculoꝛū qum ex eo fit col
lyrium. ¶ Membra expulsionis. ¶ Tres. ℥. ipsius
cum. ix. ℥. aque solone educunt cholerā ⁊ hūoꝛes cru
dos: ⁊ faciunt pigritiam ⁊ mollificant. verūtñ non est
sollicitudo hn̄da: neqȝ timenduȝ est ex eo qd ipȝ soluit
qm̄ est iuuatiuum cum eo qd ex ipo apparet icolume:
oȝ tñ ne super ipm doꝛmiant oio.

De Agalugin. C.xiiij.

Agalugin quid ē. Lignū indū aut arabicuȝ
boni odoꝛis hn̄s cutē cooptam intrās ī nu
mero spērum que vendunt. ⁊ in ipo est stipti
citas cum amaritudie pauca ¶ Membra capitis. ¶
Collutio oꝛis facta ex ipius decoctione odoꝛem oꝛis
efficit bonum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoꝛis. ¶
Confer doloꝛi lateris. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Con
fert doloꝛi epatis. ⁊ aureus vnus ex eo confert viscosi
tati stomachi ⁊ debilitati ipi⁹. Membra expulsionis.
¶ Qum bibitur cum aqua confert vlceribus intesti
noꝛum ⁊ doloꝛi pūgitiuo calo.

De Amgailem. C.xv.

Amgailem quid ē. Est arboꝛ locoꝛū rusti
coꝛū nota. ¶ Natura. ¶ Est frigida ⁊ sic
ca. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est
stiptica ꝓhibens sanguinem ⁊ spēs fluxus. ¶ Mē
bra anhelitus ⁊ pectoꝛis. ¶ Prohibet sputum sāgui
nis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Prohibet fluxum
matricis.

De Atharachic. C.xvi.

Atharachic quid ē. Hec ē medicina acuta
que non bibitur ꝓpter suam acuitatem: sed
in epithiatibus admistrat post fractōeȝ sue
acuitatis. ¶ Natura. ¶ Est calida ⁊ sicca valde.
¶ Operationes ⁊ pꝛopꝛietates. ¶ Permutat com
plonem malam frigidam ad complexionem malam
calidam. Et neque fit audax aliquis super ipsum
nisi epithimādo. ¶ In decoꝛatione. ¶ Cōfert pāno.
¶ In apatib⁹ ⁊ bothoꝛ. ¶ Cōfert bothoꝛ lenibus.
¶ In vulneribus ⁊ vlcerib⁹. ¶ Cōfert scabiei vlce
ꝛose ⁊ ipetigini. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶
Emplm factum ex ea confert sciatice.

De Azedaraeth. C.xvij.

Azedaraeth quid ē. Arboꝛ nota hn̄s fructū
silem nabach. ⁊ noiant eam in ꝛechi myro
balanum: ⁊ in tabrasten: ⁊ kien ⁊ thabich: ⁊
est arboꝛ magna: ⁊ est ex magnis arboꝛibus. ¶ Natu
ra. ¶ Quod ē supra ipam est calidum in p̄mo: siccuȝ
in fine p̄mi. ¶ Operationes ⁊ pꝛopꝛietates. ¶ Ei⁹
focha aperit oppillatōes. ¶ In decoꝛatione. ¶ Aq̈
folioꝛum eius interficit pediculos ⁊ pꝛolōgat capillos
⁊ pꝛoprie radices eius qum admīstratur cum vino.
¶ Membra capitis. ¶ Eius flos apit oppilationes
cerebri. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoꝛis. ¶ Eius
fructus nociuus est pectoꝛi valde: ⁊ est pernitiosus.
¶ Membꝛa nutrimenti. ¶ Eius fructus est malus
stomacho conturbans. ¶ Febres. ¶ Dicit ꝙ decoc
tio coꝛticum eius cum fumoterre ⁊ myrobalanis de
fecata confert febrib⁹ phlaticis. ¶ Uenena. ¶ Suc
cus extremitatum eius cum melle resistit venenis om
nib⁹. ⁊ ei⁹ fructus interficit foꝛtasse. ¶ Permutatio.
Loco ei⁹ ī elōgatōe capilloꝛū ponūtur folia canabis:

De Auricula muris. C.xviij.

Auricula muris quid ē. Est herba cui⁹ v̄t⁹
ſm Galienuȝ est ꝓpinqua v̄tuti herbe qua
vitrū abstergitur. ⁊ hoc nomen absolutū est

duabus herbis quarum vna est quam noiat Galien⁹ ⁊ odoratur ex ea odor malus: ⁊ non habet duritiem: ⁊ alt'a quã noiauit Dia. ⁊ existimauit ꝙ sit silis volubi: nisi qꝛ minora habet folia conpata ad ipam: ⁊ ẽ herba expansa sup faciem terre ꝑuos hñs stipites domestica bona sine odore: ⁊ non habent saporem fortem azulios hñs flores cuius semẽ semini coriandi silat': ⁊ hirũdies ex ipo comedunt: ⁊ ẽ calida ⁊ ꝓprie cuius origo non est iuxta aquam. Inquit musaibach iuuamentum eius est iuuamentum apsintbij ⁊ ẽ res que non ẽ inuenta in duab⁹ plantis simul. ¶ Natura. ¶ Que ex eis nota est scd̃m Galienũ ẽ frigida ⁊ humida in gradu primo. ⁊ altera ẽ ex sũma medicinarum calidarũ. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ꝓma non ẽ stipticitas. et alt'a ẽ desiccatia rubificatia. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Illa quã noiauit Dia. extrahit spinas ⁊ surculos: et facit adherere plagas. ¶ Membra capitis. ¶ Cõfert epelie bibita: ⁊ torture sternutatõe facta ex ea vehementer: ⁊ eius sternutatio mũdificat cerebrum.

De Abugilise. C. xix.

Abugilise quid est. Est lactuca asini ⁊ noiatur etiaꝫ simarẽ ⁊ sincaren. ⁊ ẽ pillosa spinosa: aspa: nigra: pl'ima hñs folia sup radicem ãnexa ei. ⁊ eius radix in grossitudine est digiti: coloris rubei valde qui tingit qum tangit' in estate. ⁊ ex ea est spẽs alia citrina folia hñs coloris rubei: ⁊ eius species sunt q̃tuor. Abugilise: itisanius: amelenius: ãsubesin. ¶ Electio. ¶ Fortiores omnib⁹ sunt due ꝓme spẽs. ¶ Natura. ¶ Dixit Gal'. ꝙ ex abugilise ẽ que est calida ⁊ sicca. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Que ex ea noiatur abugilise ẽ subtiliatiua cum stipticitate: ⁊ propt' hoc ẽ pontica amara: sed ponticitas est in reliquis magis apparens. Relique uero due spẽs sunt acutiores ꝓmis: ⁊ fortioris caliditatis. ⁊ radix ei⁹ fortioris ẽ caliditatis q̃ folia. ¶ In decoratione. ¶ Qñ linitur cum aceto confert morphee. ⁊ ipa excoriat cutim. ⁊ eius folia sunt debiliora radice eius. ¶ In apatibus ⁊ bothor. ¶ Probibet radix abugilise que est ex eis cum farina ordei fracti herisipilã: ⁊ silr' radix amelenius: ⁊ ipa resoluit scrofulas qum supponitur eis cum adipe. ¶ In vulnerib⁹ ⁊ vlcerib⁹ ¶ Ponit' cum cera super vlcera oia ⁊ adustionem ignis ꝓprie. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Radix abugilise aptat stomachũ: ⁊ eius decoctio cũ aqua alkarati valꝫ ictericie ⁊ dolori splenis. ¶ Mẽbra expulsiõis ¶ Decoctio eius cum aqua alkaratin: aut aqua chartami confert dolori renũ ⁊ lapidi in renibus. Qñcꝫ mulier sibi supponit radicem eius ab ortum facit: ⁊ eius folia fusa cum vino stringunt ventrem: sed abugilise resoluit humores cholicos ⁊ radix hñtis citrina folia ex ea cum isopo ⁊ sinapi interficit vermes ⁊ educit eos. ⁊ similit' alsimaren absolute que ex ea citrina ẽ ⁊ reliq̃ sꝫ citrina ẽ fortior i hoc ¶ Febres. ¶ Decoctio radi cum abugilise cum aqua alkaratin ꝯfert febrib⁹ ãtiq̃s. ¶ Venena. ¶ Qñ masticat' ex citrina hñte folia citrina rubei coloris ⁊ ꝓijcitur sup venenosa iterficit ea Et due alie spẽs cõferunt morsure vipere bibite ⁊ linite ⁊ sputate.

De Almesu. C. xx.

Almesu quid ẽ. Dicit' ꝙ rectius esset ut ð ea loqueremur in ca° de min. uerũtñ nos attulimus narratõem eius in hoc capl'o: ut sit magis nota: ⁊ magis famosa. ¶ Na ura ¶ Dixerunt q̃dam ꝙ ẽ frigida ⁊ sicca. ⁊ dixerunt alij ꝙ est calida ⁊ sicca cum ỽtute. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est vehemẽtis abstersiõis. ⁊ apð Dia. ẽ adustia. ⁊ putrefactia ¶ In decoratõe. ¶ Abstergit dẽtes fricãdo. ¶ Membra capitis. ¶ Dixerunt quidam ꝙ quãdo tenetur in ore frangit dentes. ⁊ dixerunt aut ꝓpetate sua: aut propt' venenũ vipere quo multiplicat' in locis i nquibus ipa est. ⁊ hec q̇dem verba sunt eius q̇ multa fabulose narrat: ⁊ non cognoscunt de opatione veneni vipere qum positum ẽ ad aliqð membrum non efficit hanc opatõem: ⁊ ꝓprie qum tp̃s supra ipm ꝓlõgatũ fuerit. ¶ Membra expulsionis. ¶ Dicunt ꝙ quꝫ ex ipa adheret granũ vnum in extremitate siringe ãnexũ glutini romano ⁊ intromittit' in vesicam frãgit lapidẽ. Sed hoc ẽ ex eis que a me elongant'. ¶ Venena. ¶ Est venenũ mortale.

De Armech. C. xxi.

Armech quid ẽ. Est herba iameni boni odoris silis cinnamomo grosso. ¶ In decoratione. ¶ Efficit odorẽ oris bonuꝫ. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cõfert apatib⁹ calidis ꝓprie sicut empl'm supposita. ¶ In vulneribus ⁊ vlceribus. ¶ Probibet dilationẽ vlceruꝫ: ⁊ consolidat ea siccando ꝓpter desiccatõem que est in ea sine mordicatõe ⁊ prohibꝫ putrefactionẽ mẽbrorũ. ¶ Membra capitis. ¶ Confortat cerebrũ ⁊ stringit gingiuas ⁊ cõuenit egritudinibus oris. ¶ Membra oculi. ¶ Ex ea cõestuꝫ ꝯfert ophthalmie. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confortat cor ⁊ oia viscera. ¶ Membra expulsionis. ¶ Stringit naturam.

De Allabuch. C. xxij.

Allabuch quid est. Dicũt ꝙ ẽ asadar. Dico aũt ꝙ siue non sit hoc allabuch aut sit de veritate ꝓtiet ei ut dicem⁹ i ca° delẽ. Et ẽ ex magnis arborib⁹: ⁊ forsitan ꝑmutãt ad egyptũ ⁊ alt'at' illic nã eius. ¶ Opatiões ⁊ proprietates. ¶ Cõfert fluxui sanguinis etiaꝫ si sup mẽbrũ ponat'. ⁊ abscindit cursum.

De Athamaraet. C. xxiij.

Athamaraet quid est. Est medicina inda efficiẽs peonie opatõem. Membra capitis. ¶ Ex folijs ei⁹ fiat epithima illi ad cui⁹ caput eleuatur vapor: ⁊ prohibetur epil'ia.

De Alblage. C. xxiiij.

Alblage quid ẽ. Est medicina marina similis alcot q̃ oritur in uere: ⁊ est silis etiam ãdacoche pl'imos hñs stipites. ⁊ eius semen ẽ sicut semẽ haucie. ¶ Membra nutrimenti ¶ Cõfert spleni valde. ¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat vrinam.

De Alseseni. C. xxv.

Aseseni quid ẽ. Existimo ꝙ est pastura camelorum. ¶ Membra expulsionis. ¶ Mũdicat renes. ¶ Venena. ¶ Pl'imũ confert iuuamentũ morsure canis rabiosi.

De Alguasen. C. xxvi.

Alguasen q̇d ẽ. Est herba sil'is lilio. ⁊ noiat' propt' illud lilialis. ¶ Natura. ¶ Est cal'a ⁊ sicca i ꝓmo. ¶ Operatões et ꝓprietates ¶ Desiccat cum equalitate: ⁊ abstergit. ¶ In decorõe. ¶ Confert pãno ⁊ resoluit totuꝫ illud cuꝫ equalitate. ¶ Venena. ¶ Gal'. dixit ꝙ ẽ iuuatia ꝓpe morsure canis rabiosi: ⁊ iam sanati sunt multi ⁊ ꝓpt' illud noiatur grece alguasen.

De Atratisus. C. xxvij.

Atratisus quid ẽ. Est medicina cognita cum chali. ¶ Natura. ¶ In ipa est parũ infrigidationis ⁊ non est in ea stipticitas. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Desiccat cum equalitate

⁊ eius ṽtus est virtus resolutiua cum infrigidatione ⁊ ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert apatibus emũctoriorum more emplĩ superposita ⁊ suspensa.

De Ardifrigi. C.xxviij.

Arditrigi qd ē. Est herba silis cappari acuti odoris valde ⁊ grauis habens fructũ. iferi⁹ ¶ Natura. ¶ Dixit alkanzi ⁊ arabib ꝙ est fortior in natura sua q̃ solatruz ⁊ alkekengi. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert apatibus intrinsecis ẜm verba arabib: ⁊ potio ipsius fit usqȝ ad.ij.ʒ. ⁊ liniatur sup apata calĩa extrinseca ⁊ erit mirabilis valde vbicũqȝ apposita. ¶ Venena. ¶ Qum linit̃ sup pũcturaz vespe sanat illico.

De Abutilon. C.xxix.

Abutilon quid ē. ē planta simil̃ cucurbite. ⁊ dixit alchãzi ꝙ hoc noīe est nota. Vulnera ⁊ vlcera. Dicit̃ ꝙ est res magis iuuatiua vulneribus recentibus ⁊ conglutinat ⁊ ꝯsolidat ea statiz.

De Asio. C.xxx.

Asius quid est. Est lapis sup quem nascitur sal. cuius flos noiatur asius: ⁊ videtur ꝙ fit eius generatõ ex rore maris ⁊ imbre q̇ cadit super euz. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Virt⁹ eius ⁊ virtus floris eius ē apitiua: carnis generatiua: putrefactiua parũ cum liquefactione carnis putrefacte absqȝ mordicatione. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Resoluit exituras more emplĩ supposita cum terebinthina aut pice. ¶ In vulneribus ⁊ vlceribus. ¶ Valet vulneribus difficilibus ⁊ antiquis ⁊ magnis ⁊ profundis. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Cũ farina ordei supposita valet podagre. ⁊ qñ ponunt̃ extrema ipsius in decoctione eius iuuantur. Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Si transglutiat̃ cum melle confert vlceribus pulmonis. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Qũ linit̃ cum calce ⁊ aceto sup splenẽ confert.

De atuit. C.xxxi

Atuit. ¶ Natura. ¶ Calĩm ē in ẜo hũidũz i ṗmo. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Inest ei abstersio ultia. ¶ In decoratione. ¶ Abstergit morpheam fortiter.

De Absio. C.xxxij.

Abs⁹ qd ē. ē Medicina charmeni ⁊ ꝑficca ¶ Natura. ¶ Calida subtilis.

De Anagale. C.xxxiij.

Anagalis quid est. Est duobus modis. vnus eorũ est cuius flos ē citrinus. ⁊ alius cuius flos est celestis. ¶ In vulneribus ⁊ vlcerib⁹ ¶ Côueniunt ambo vulneribus ⁊ ꝓhibet ipsorum aptionem. ⁊ extrahũt surculos ⁊ similia: ⁊ ꝓhibẽt vlcerũ ampliatõem. ¶ Membra capitis. ¶ Si ex aq̇s ãborum fiat gargarism⁹: ⁊ fiat caput purgiũ cum eis ꝓuocant phl̃a ꝑimum a capite ⁊ sedant dolorem mole q̃ est in ꝑte illa. ¶ Membra expulsionis. ¶ Quando bibitur cũ vino confert dolori renum. ⁊ existimauerũt quidam ꝙ varia declinans ad colorez cineris reducit anũ ꝓminentem exterius ⁊ rubeum hñs florem augm̃tat ei eminentiam. ¶ Venena. ¶ Qñ bibit̃ cuz vino confert veneno vipere.

De Abrich. C.xxxiiij.

Abrich quid ē. Est medicĩa persica. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Est bona seruationi ⁊ rõni.

De Ausid. xxxv.

Ausid quid est. Est species nenufaris indi. ¶ Natura. ¶ Dixit filius mesiriohe. Est calida ⁊ sicca.

De Ardiud. C.xxxvi.

Ardiud q̇d est. Est medicĩa sicut cepe scissũ ⁊

De Aribut. C.xxxvij.

Aribut quid est. Est medicina cabrusia que assũpta est ex re q̃ assilat̃ ostraco. ¶ Nã. ¶ Dixit Gal̃. Est frigidũ in scd̃o siccũ iṗmo ⁊ ⁊ eius fructus est calidus ⁊ cõtractiu⁹ i ṗncipia ṗmi exiccatiuus in scd̃o. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Côseruat femur puerorum ut nõ orian̄t pilli i ipso spatio longo. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Fruct⁹ ei⁹ confert ictericie.

De Adrumilon. C.xxxviij.

Adrumilon quid ē. Est medicina que noiat̃ bipẽnis. habet eniz duas acies sicut bipẽnis ¶ Natura. ¶ Est calida. ⁊ in ipa sũt amaritudo ⁊ põticitas. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Aperit oppilatões viscerũ. ¶ Instrumenta iũcturarum. ¶ Confert doloribus iũcturarũ ⁊ tali.

De Atinat. C.xxxix.

Atinat quid est. Est medicina inda in ṽtute testiculorum vulpis. Et oȝ ut ꝯsideretur: ita ut non sit atuit. ¶ Natura. ¶ Calĩa ē ⁊ hũida. ¶ Membra expulsionis. ¶ Augmẽtat coitũ.

De Ata. C.xl.

Ata quid est. Est arbor algarab dicta i capitulo de gaim.

De Anacardo. C.xli.

Anacardus q̇d ē. Est fruct⁹ silis ossi dactili. ⁊ medulla eius est silis medulle nucis dulcis in quo non est nocumentum. ⁊ cortex ipsius est rarus frangibilis in cuius raritate est mel viscosum hñs odorem. ⁊ sunt hoies qui ipm masticant: ⁊ non nocet eis: ⁊ ꝓprie cum nuce. ¶ Natura. ¶ Calidus ē et sicc⁹ in quarto. ¶ Operatões ⁊ proprietates. ¶ Eius mel est vlceratiuum apatum ⁊ adustiuum sanguinis ⁊ hũorũ. ¶ Decoratio. ¶ Eradicat verucas ⁊ aufert albaras ⁊ eradicat barulos: ⁊ sanat alopitiã phl̃aticã ¶ Apostemata et bothor. ¶ Cõmouet calĩa apata i interioribus. ¶ Instrumenta iũcturarum. ¶ Confert frigori neruoꝝ ⁊ eorum mollificatõi ⁊ palysi ⁊ torture. ¶ Membra capitis. ¶ Confert corruptõi memorie qum eius ꝯfectio nota anacardinũ sumit̃. Sed tñ cõmouet alienatõem ⁊ mel̃iaz. Mẽbra expulsiõis ¶ Suffumigãtur cum eo hemorroides ⁊ exiccantur ¶ Venena. ¶ Est ex sũma venenoꝝ: ⁊ adurit humores ⁊ interficit. ⁊ eius quidem tyriaca est lac uaccinũ butyro inde extracto. ⁊ oleum nucis eius frãgit ṽtutẽ. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit̃ q̇ntuplum ponderis eius de bondacha: ⁊ quarta põderis ipi⁹ d̃ ol̃o balsami: ⁊ tertia ponderis ipsius de napta alba.

De Anate. C.xlij.

Anas. ¶ Natura. ¶ Calidior est omnibus auibus domesticis. ⁊ dicunt quidam ꝙ ipsa calefacit infrigiditatũ: ⁊ facit calefactuz possidere febrẽ. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Eius piguedo est maria in sedando dolorem: ⁊ sedãdo mordicatõem i ꝓfundo corporis: ⁊ est melior piguedinib⁹ auiuz. ⁊ eius caro ventositatẽ dissoluit ipsius stõachi: ⁊ est ꝑlimi nutrimenti. ¶ In decoratione. ¶ Eeius pinguedo clarificat colorem: ⁊ caro ipsius impinguat. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Clarifcat vocẽ ¶ Membra nutrimenti. ¶ Eius caro tardat̃ in stomacho ⁊ est grauis: ⁊ ꝓprie caro anseris. Sed leui⁹ qd̃ est in ipa ⁊ melius sunt ale. Qum autem digerit̃ caro harũ auiũ est nutribilior omnib⁹ carnib⁹ auiũ.

¶ Mēbra expulsionis. ¶ Augmentum efficit in
coitu: ⁊ multiplicat spma.

De Auellana. C.xliij.

Auellana qd ē. Est nota. ⁊ eius quidē ƭreitas
maior ē terreitate nucis: qm̄ ē magis solida:
⁊ minus vnctuosa ⁊ tardioris digestionis.
¶ Natura. ¶ Decliuis ē ad caliditatē quādaʒ ⁊ sic
citatem puam. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶
Generatur ex ea cholera. ⁊ in ipa ē stipticitas maior
ꝙ̄ in nuce: ⁊ in ipa est inflatio: ⁊ generat ventositates ī
vētre inferiori. ¶ Decoratio. ¶ Quod ex ea adustū
est tingit capillos. ¶ Membra capitis. ¶ Facit soda
⁊ assaƭ ⁊ comeditur cum pauco pipere: ⁊ maturat co
rizam. Hipo. inquit auellana in cerebro facit augm̄tū
¶ Membra oculi. ¶ Existimauerūt quidam ꝙ ipsa
linita sup verticem puerorum varios hn̄tium oculos
delʒ varietatē. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶
Comeditur cum aqua meli ⁊ confert tussi antiq̄ ⁊ ad
iuuat ad spuendum. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Est
tarde digestionis ⁊ excitat vomitū ⁊ est tardioris dige
stionis ꝙ̄ nux. ¶ Mēbra expulsionis. Eius cortex
est stipticus ⁊ stringit ventrem. ¶ Venena. ¶ Con
fert venenis ⁊ morsibus ⁊ precipue cum ficubus ⁊ ru
ta ⁊ pūcture scorpionis.

De agno casto. C.xliiij.

Agnus castus quid est. Est plāta ⁊ ē fortasse
propter sui magnitudinem arbor ⁊ nascitƭ in
locis ꝑpinquis aquis: ⁊ eius quidem rami
sunt duri: ⁊ folia ipsius sunt sicut folia oliue: sed sunt le
niora: ⁊ eius lignum non ingreditur in medicinam: ſʒ
flos eius ⁊ folia ⁊ fructus. ⁊ in fructo quidem eius ⁊
in reliquis que ex eo administranƭ est subtilitas ⁊ acu
itas ⁊ pōticitas: ⁊ est infra rutā siccā. ¶ Natura. ¶
Calidus in primo siccus in scdo. ¶ Operationes ⁊
proprietates. ¶ Est resolutiuus ⁊ subtiliatiuus ⁊ dis
gregatiuus ventositatum. ⁊ in ipo est aptio cū stiptici
tate. ¶ Decoratio. ¶ Est mūdificatiuus coloris.
¶ Instrumenta iūcturaruʒ. ¶ Fit ex eo empl̄m cum
folijs suis torsioni neruoꝝ ⁊ remouet lassitudinem.
¶ Membra capitis. ¶ Facit soda ⁊ subet bibitus. ⁊
qn̄ fit ex eo empl̄m confert soda. ⁊ qum illud qđ ex eo
est fusum comeditƭ minus efficit soda ¶ Membra an
helitus ⁊ pectoris. ¶ Est ex eis que multiplicant lac
minorando spma: sitque eius potio .ʒ.ij. usqʒ ad.ʒ.i
¶ Mēbra nutrim̄ti. ¶ Apit opillatiōes epis ⁊ opi
latōnes splēis: ⁊ valde iuuat duritiē. ⁊ qū bibitƭ ex eo
cū oxymelle ꝗ̄titas.ʒ.ij. ꝯfert hydropisi ¶ Mēbra ex
pulsionis. ¶ Sedetur i eius decoctōe ꝑpter dolorez
matricis: ⁊ aq̄a eius: ⁊ bibitus cum mētastro: ⁊ vapo
ratus desiccat spma. ⁊ qn̄ aliq̇d ex stipitibus eiꝰ sterni
tur sub dorso ꝓhibet pollutionem ⁊ virge erectionez:
⁊ suffumigantur mulieres qum vehemens desideriuʒ
adest. ⁊ est prouocatiuus: ⁊ cōfert precipue semē eius
fissuris ani: ⁊ fit ex eo empl̄m cuʒ butyro duritiei testi
culi precipue cum semine eius. ¶ Venena. ¶ Con
fert morsui serpentis qum bibitur ex eo.ʒ.i. ⁊ similiter
morsui canis ⁊ lupi supposito empl̄o ⁊ suffumigatione
facta ex eo ⁊ eius folia fugant venenosa.

De Alis. C.xlv.

Ale. ¶ Electio. ¶ Meliores earū sunt
ale gallinarum. ⁊ ale anseruʒ sunt bone dige
stionis ⁊ nutrimenti. ⁊ non sūt leues nisi ꝑpƭ
multitudinem motus ⁊ exercitij sui. ⁊ earū nutrimētū
non multiplicatƭ nisi propƭ multitudinem carnis que
est in eis. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Dicitur ꝙ qn̄
pēne alarum alguarascen miscentƭ cum equalitate sui
de hyusq̄amo ⁊ adurunƭ ⁊ terunƭ ⁊ ponūtur in pane
sicut sal resoluunt scrofulas in collo absqʒ ferro. ⁊ siƭiƭ
qn̄ puluerizātur super panem ⁊ comeditƭ. ¶ Mēbra
expulsionis. ¶ Dicitur ꝙ panis factus cum eo quod
dictum est soluit valde.

De Acoro. C.xlvi.

Acorus quid ē. Est radix plante que ē sicut
papyrus ⁊ oritƭ pl̄imū eius in locis aquosis
⁊ in aquis. ⁊ super hanc radicem sunt nodi
ad albedinem declinantes in qua est odor horribilis:
⁊ parum boni odoris ⁊ est calidus acutus. Gal. autez
dixit ꝙ non administratur nisi radix eius. ⁊ eius v̇tus
est ꝑpiqua virtuti aristologie ⁊ ireos. ¶ Electio. ¶
Melior ex eo est ille qui est spissior ⁊ magis solidus: ⁊
dulcior: ⁊ melioris odoris. ¶ Natura. ¶ Calidus ē
⁊ siccus in principio secūdi usqʒ ad medium. ¶ Ope
rationes ⁊ proprietates. ¶ Est resolutiuus inflatōis
⁊ ventositatum subtiliatiuus. abstergit sine mordica
tione apitiuus. ⁊ apud Gal. eius odor non est nisi bo
nus. est hʒ ꝙ nos sentimꝰ nō bonꝰ. ¶ Decoratio. ¶
Clarificat colorem ⁊ confert morphee ⁊ albaras.
¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Confert spasmo ⁊
contritōi lacertorum ⁊ decoctio eius etiam ēbrocata
⁊ bibita. ¶ Membra capitis. ¶ Confert dolori den
tis valde ⁊ grauitati lingue ¶ Membra oculi. ¶ At
tenuat grossitudinem cornee: ⁊ confert albugini: ⁊ pro
prie in utrisqʒ succus eius. ¶ Membra anhelitus ⁊
pectoris. ¶ Eius decoctio est bona dolori lateris ⁊
pectoris. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert dolori
epis frigido ⁊ confortat ipm: ⁊ confert stomacho: con
fert duritiei splenis: imo extenuat splenem multum: et
mūdificat stomachum. ¶ Membra expulsionis. ¶
Confert dolori pūgitiuo ventris ⁊ rupture. ⁊ eius de
coctio valet ad dolorem matricis: ⁊ ꝓuocat vrinam ⁊
menstrua: ⁊ cōfert distilatōi vrine ſm ꝙ dixerūt q̇dā:
⁊ in coitu augmentū efficit: ⁊ excitat desideriū ipius:
Et confert dolori intestinorū ⁊ rasure eorū frigidis.
¶ Venena. ¶ Confert pūcture vermium venenoso
rum. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitƭ in depellē
dis ventositatibus ⁊ iuuamento qđ facit epati ⁊ spleni
eq̄le pōdus de cymino cum 3° pōderis đ aristologia.

De Argento viuo. C.xlvij.

Argentum viuū quid est. Argentum viuum
aliud est purgatum ex minera sua: ⁊ aliud ex
trahitur ex lapidibus minere sue sicut cum
igne fit aurum ⁊ argentum. Lapis uero minere ipius
qum est purus: ⁊ non permiscentur ei terra ⁊ lapides
habet colorem vzifur: imo vzifur hʒ colorem eiꝰ ⁊ nō
consequitur eū. ⁊ Galienꝰ q̇dem ⁊ alij existimauerūt
ꝙ ipm fit arte factum sicut lithargyriū: qm̄ ē extractū
cum igne: oʒ ergo ut auruʒ fit arte factū sicut lithargy
rium: qm̄ est extractum cum igne. ⁊ qm̄ substantia eiꝰ
est siƭis substātie vzifur. Existimauit itaqʒ ꝙ ipm non
fit nisi vzifur in vase linito luto ⁊ accenditur ignis sup
ipm ⁊ sublimatur. sed non est ita: immo vzifur fit ex eo
cum sulfure deinde possibile est ut extrahatur ex eo si
cut extrahitƭ ex vzifur minerali qđ est de substantia ar
genti viui. ¶ Natura. ¶ Est frigidū ⁊ hūidum in ſo
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Sublimatuʒ est
stipticum. ¶ Decoratio. ¶ Quod ex eo extinctuʒ ē:
est medicamē pediculorum ⁊ lendinum cum oleo ro.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Extinctum valet scabiei:
cum oleo rosaceo aut cum medicis scabiei ⁊ vlceribꝰ

malis. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Eius vapor facit accidere palysim ⁊ tremorem ⁊ rectat membra. ¶ Membra capitis. ¶ Fumus eius destruit auditũ ⁊ fumus eius facit accidere fetorem oris qum trãsit per ipsũ. ¶ Membra oculi. ¶ Fumus eius destruit visũ. ¶ Mẽbra expulsionis ¶ Dixit Paulus. ex hoĩbus fuerunt q̇ biberũt extinctum in ileon. ¶ Venena. ¶ Argentũ viuum sublimatũ est interficiens propter vehementez incisionẽ. ⁊ eius cura fortis est bibere lac ⁊ vomere. ⁊ Gal. q̇dem dixit q non expertus est illud in ipso ⁊ dicunt quidã q extinctũ interficit grauitate sua. ipsũ enim corrodit quod sibi obuiat grauitate sua: hoc autẽ verbum non est cõprehensũ. ⁊ ipm interficit mures. ⁊ ex fumo eius fugiũt vermes venenosi ⁊ serpentes.

De Atrimento. C. xlviij.

Atrimentũ quid est. Differẽtia inter atrimẽta alba ⁊ rubea ⁊ citrina ⁊ virida ⁊ inter colcotar ⁊ calcadis ⁊ calcãtũ ⁊ alsurie ẽ q atrimenta sunt substantie recipiẽtes soloem permiste lapidibus non suscipiẽtibus solonem: ⁊ iste sũt ipemet substãtie recipiẽtes solonem que iam fuerunt liquide ⁊ congelauerũt se: alcolcotar uero est citrinũ: ⁊ alcalcadis est album: ⁊ alcalcantũ est viride: ⁊ alsurie est rubeuz. ⁊ oĩa hec soluunt in aqua ⁊ decoctione preter alsurie: ipm enim est vehemẽtis corporeitatis ⁊ congelatõis. ⁊ viride est vehementius cõgelatum q̃ citrinũ ⁊ vehementiores hz tunicas. ⁊ omne quidẽ atrimentum i natura est sile vni eorũ colori cuius assilat. Galieni uero iã permissũ ẽ ad itellectũ q atrimẽtũ rubeũ generat ex colcotar ⁊ uidit si colcotar vna vice coopertũ atrimẽto rubeo pulverizato: sed in hoc est cõsideratio. ¶ Electio. ¶ Viride egyptium est fortius q̃ alkabrusi: sed in egritudinibus oculi alkabrusi est fortius. ⁊ non adustũ ẽ fortius: ⁊ adustum est subtilius: ⁊ subtiliora eis sũt alcalcadis ⁊ viride. ⁊ equalius eoruz est alcolcotar. ⁊ grossius eorum est alsurie ⁊ propter hoc non resoluit in aqua. ⁊ virtus q̇dem atrimenti in quo sunt splendores aurei propinqua est virtuti alcolcotar. ⁊ melius alcolcotar est illud qd velociter frangit ereum mũdum non antiquũ. Ex atrimento uero qd in encaustro ponit qd noiat sabira: melius est durum hñs quasi aureũ splendorez: ⁊ virtus eius est sicut alcolcotar. ⁊ melius alsurie est qd affertur de egypto: ⁊ frangit a nigredine: ⁊ est hñs venas plimas rãcidi gustus stipticũ: ⁊ siliter eius odoratus. ¶ Natura. ¶ Est calidum ⁊ siccuz in 3°. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Oĩa sunt adurentia facientia prouenire crustã. stiptica. Atrimentum uero rubeũ minus ẽ mordicatiuum q̃ alcolcotar: ⁊ atrimentũ ad coria stipticius est omnium: ⁊ alcolcotar est equalis stipticitatis.
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Alcolcotar prohibet herisipilã ⁊ apata ãbulatiua. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Oĩa cõferunt scabiei humide ⁊ sahafat. ⁊ ex colcotar q̇dem ex aliis quoqz fiunt licinia: ⁊ ponunt in fistulis ⁊ extirpant ventositatem. ¶ Instrumenta iũcturarum. ¶ Alsurie clisterizatur cum vino ⁊ confert sciatice. ¶ Membra capitis. ¶ Sufflatur i naribus propter fluxum sanguis narium: proprie alcolcotar. ⁊ cõferunt oĩa herpeti estiomeno ⁊ apatibus malis in gingiuis. ⁊ qñ liciniuũ cum melle inuoluit ipso ⁊ ponitur in aurẽ confert vlceribus auris ⁊ saniei in ipsa: ⁊ siliter quando cum sufflatorio in ea insufflatur ⁊ prohibet corrosionez dentium: rubeum uero cognituz assurie cõfirmat dẽtes ⁊ molares motos. ⁊ atrimentũ adustum qñ cõiungit cum hermodactilis: ⁊ ponitur sub lingua cõfert ranule: ⁊ ceratum factuz ex eo ⁊ proprie ex rubeo cõfert herpeti estiomeno in ore ⁊ nare ⁊ vlceribus eorum ¶ Membra oculi. ¶ Alcolcotar proprie ⁊ reliqua coiter cõferũt duritiei palpebrarum ⁊ aspitati earum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Desiccat pulmonem ita q forsan interficit. ¶ Venena. ¶ In ipso est virtus venenosa desiccans pulmonem.

De Arsenico. C. xlix.

Arsenicum quid est. Aliud est album: ⁊ aliud citrinũ ⁊ aliud est rubeum. ¶ Electio. ¶ Melius ex rubeo est rubeum imbibitũ rubedine habens albaras quod est aptuz teri: ⁊ suo odore silat odori sulfuris. ⁊ melius ex citrino est quod est pulverizabile armenuz aureum laminosum subtile q̃si ipm esset talk citrinum. Calidum est in 3°. siccum in 4°. ¶ Oĩa sunt putrefactiua mordicatiua. ⁊ quod ex eo rubeum est: melius est q̃ alcalcadicon. ¶ Decoratio. ¶ Abradit pilos: ⁊ est gũma pini cõueniens alopitie.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Fit ex eo emplastrum cum adipe sup vulnera. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cuz adipe ⁊ oleo confert scabiei ⁊ saphati humide ⁊ putredini: ⁊ abstergit ⁊ adurit cutẽ: ⁊ permiscetur cum myrrha ad pediclos ⁊ vestigia sanguis. ⁊ cũ pice vestigiis vnguis ⁊ quoqz administratur cum oleo ad pediculos. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Ceratũ factum ex eo confert ⁊ proprie ex rubeo. herpeti estiomeno in ore ⁊ aure ⁊ vlceribus eorum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Datur ad potandum inflatis cuz aumeli ⁊ hydromelle ⁊ assumit cũ gũma pini ad tussim antiquã: ⁊ sputũ saniei ⁊ sanguis. ⁊ quoqz põit i pillis q̇ sit ad masã ¶ Mẽbra expulsiõis. ¶ Cõmiscetur cuz oleo rosaceo ad bothor ⁊ hemorroidas in ano. ¶ Venena. ¶ Quod ex eo sublimatum est interficit: ⁊ albũ ex eo interficit.

De Aristologia. C. l.

Aristologia quid ẽ. Inquit Dia. ex ea. q̇dã ẽ rotũda ⁊ quedam longa: ⁊ quedaz est similis palmiti vitis rotũda que dicitur femina. ⁊ est etiam ex longa ⁊ rotõda: ⁊ est femina cuius folia sũt silia foliis plante que dicit fusos que ẽ maneries volubilis: ⁊ ẽ boni odoris cum acuitate ⁊ ad rotũditatẽ declinãs tenera: hñs ramos plimos ex vna radice longos. Et iter florem eius ẽ quiddã rubeũ fetidi odoris pileataz hñs formã. longe uero ⁊ ẽ masculus folia sũt lõgiora: ⁊ vnusquisqz thyrsus habet longitudinẽ vniuspalmi: purpureũ hñs florez fetiduz super quẽ apparet simile q̇dam flori porri: ⁊ radix eius in longitudine est vnius palmi: ⁊ grossitudinẽ digiti hñs: ⁊ eius q̄ vitis palmiti similis ẽ longe thyrsi sunt parui ⁊ folia sunt sicut folia sẽperviue: ⁊ eius flos est sicut flos rute. ⁊ ipsius radix ẽ superflue longitudinis: grossum hñs corticẽ quo vẽditores medicinarũ vtunt in creatõe oleorũ. ¶ Natura. ¶ Omñs spẽs eius sunt calide ad tertiũ peruenientes sicce in 2°. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est abstersiua: apritiua: subtiliatiua: attenuatiua: attractiua: extrahit spinas: ⁊ surculos. ⁊ longa ẽ dignior in nascentiis ⁊ vlceribus qm̃ est magis abstersiua ⁊ calidior: sz in reliquis operationibus rotũda: qm̃ ẽ fortioris apertõis ⁊ subtiliatõis: ⁊ virtus longe similis est virtuti rotũde i calefactõe: imo forsitan superfluit ei nisi in subtiliatione. Rotũda enim ẽ subtilior: ⁊ propter hoc sedat dolores ventositatũ fortius. ⁊ tertia ẽ debilior ex eis. ¶ Decoratio. ¶ Confert morphee ⁊ corrodit dẽtes ⁊ cõfert sordibus eorum ⁊ proprie rotũda: ⁊ clarificat colorem.

¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Est mũdificatiua vlcerũ sor
didorũ ⁊ malignorũ: ⁊ confert excoriatõni: ⁊ generat
carnem ⁊ ꝓprie longa: ⁊ ꝓhibet fraudez vlcerũ putri
dorum ꝓfundoꝝ. ⁊ quãdo est cum ireos replet ea car
ne. ¶ Instrumenta iũcturarum. ¶ Confert ꝯtritõi
lacertorum ⁊ est cõueniens epithima sup podagraz et
ꝓprie rotũda. ⁊ ipam quidem bibit hñs podagram et
iuuat eb ea. ¶ Membra capitis. ¶ Mundificat sor
des auris ⁊ confortat auditum qñ ponitur in ipa cum
melle ⁊ ꝓhibet saniez si generat in ea. ⁊ qñ admĩstrat
cum pipere mũdificat supfluitates cerebri: ⁊ ipa ꝯfert
epilẽe ⁊ constringit gingiuam. Membra anhelitus ⁊
pectoris. ¶ Est bona asmati ⁊ ꝓprie rotũda ⁊ mũdi
ficat pectus ⁊ pulmonẽ ⁊ confert dolori lateris bibita
cum aqua: ⁊ rotunda in omnibus illis est fortior.
¶ Membra nutrimenti. ¶ Bona est singultui: ⁊ sił
splem cuz oxymelle: ⁊ quãdoqꝫ linitur super splenem
cum aceto ⁊ confert etiam ualde: ⁊ rotũda in omnibus
illis est fortior. ¶ Membra expulsionis. ¶ Quãdo
sumitur ex ea anĩ. ⁊ terit ⁊ bibitur soluẽdo educit hu
mores phłaticos ⁊ colicos ⁊ confert stomacho. ⁊ quã
do bibunt longo ⁊ rotũda cum myrrha ⁊ pipere pur
gant supfluitates matricis ꝓturientium ⁊ ꝓuocat mẽ
strua ⁊ extrahit fetum. ¶ Febres. ¶ Est bona rigo
ri. ¶ Venena. ¶ Confert pũcture scorpionis ⁊ pro
prie longa. Quidam autem dixerũt ꝙ quãdo ex lõga
bibunt. ʒ. ij. cum vino: aut emplřm fit ex ea confert pũc
ture vermium uenenosoꝝ ⁊ venenis. ¶ Permutatio
¶ Loco rotũde ponitur pondus equale zurumbet ⁊
tertia ponderis de macis ⁊ medietas sui ponderis de
costo. ⁊ loco longe ponitur pondus equale zurumbet
⁊ medietas ponderis sui de pipere.

De alcanna. C. li.

ALcanna quid est. nota est. ¶ Natura. ¶
Frigida est in pmo sicca in sčo. ¶ Operatio
nes ⁊ proprietates. ¶ In ipa ẽ resoło ⁊ stip
ticitas ⁊ exiccatio sine nocumento ⁊ ẽ resolutiua ⁊ car
minatiua ⁊ apitiua orificiorum venarum. ⁊ eius oleuz
hꝫ vtutẽ calefactiuã ⁊ lenitiuaz. ¶ Apostemata ⁊ bo
thor. ¶ Eius decoctio confert apatib⁹ calidis phła
ticis propter suã exiccatõem: ⁊ apatibus igninum.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Eius decoctio confert adu
stioni ignis embrocata. ⁊ dicitur ꝙ efficit in uulnerib⁹
opatõem sanguis draconis: ⁊ sup fracturam ossiũ sola
cum cerato. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Eius
supremum confert doloribus neruorũ ⁊ ingreditur in
emplřis paralysis ⁊ tetani: ⁊ ipius oleum resoluit lassi
tudinem ⁊ lenit neruos ⁊ confert fracture ossium.
¶ Membra capitis. ¶ Linitur cum aceto supra frõ
ad soda: ⁊ silr etiam confert vlceribus oris. ¶ Mẽ
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõueniens est pleuresi
⁊ ingreditur in emplřis sqnantie. ¶ Membra expul
sionis. ¶ Cõueniens est doloribus matricis.

De amomo. C. lij.

AMomũ quid. Est arbor siue botrus ligni si
cut rete inuoluti: ⁊ hꝫ florem siłem hematiti
in colore: ⁊ eius folia sunt sicut folia vitis al
be quorum color est sicut aurum: ⁊ color ligni eius est
sicut hiacynthi boni odoris. ⁊ est eius spẽs viridis ⁊
grossa nascens in locis humidis: ⁊ eius odor est sicut
odor rute. ⁊ est spẽs egyptiaca que non est longa neqꝫ
lata: neqꝫ debilis: neqꝫ grauis ad frangendum: immo
vtualis: ⁊ eius odor exuberat suprr transitum vie.

¶ Electio. ¶ Melius est primũ aureum recens ar
menum amarũ boni odoris: ⁊ scdm qđ hꝫ viride lignũ
est malum debilis coloris nascens in locis humefactis
⁊ petrosis. ⁊ illo melius est tertium illnd qđ ẽ recens
declinans ad albedinem ⁊ rubedinem: ⁊ spissũ planuz
extensum absqꝫ tortuositate solidum mordicatiuũ acu
tum puluerizabile uero alienetur ⁊ eliget illud cuius
vgulta sunt ex radice una nec sit adulteratum. Inquit
Dia. ex eo melius ẽ album: aut ad rubedinẽ declinãs
plenum semine sicut botrus: grauis odoris absqꝫ fetorẽ
vnius coloris non diuersum mordicaus linguaz i quo
non est contractio. ¶ Natura. ¶ Calidũ est ⁊ siccũ
i scdo. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Subtiliat
⁊ maturat ⁊ in ipo est stipticitas: ⁊ vtus que est sicut v
tus acori imo est vehemẽtioris digestionis ⁊ maturati
onis sed acorus est vehementi⁹ exiccatus ꝙ ipsum.
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Maturat apata calida
¶ Instrumenta iũcturarum. ¶ Eius decoctio bibit
ad podagram ⁊ sedet in ea etiam ad illud ¶ Mẽbra
capitis. ¶ Grauat caput ⁊ facit soda ⁊ facit somnum
Et qdam dixerũt ꝙ qñ ex eo linitur frõs remouet so
da: ⁊ est ex iebriantibus dormire facientibus. ¶ Mẽ
bra oculi. ¶ Fit embroca ex decoctione ei⁹ opthal
mie całe. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Con
fert pleuresi frigide. ¶ Membra nutrimenti. ¶
Aperit oppilationes epatis ⁊ bibitur eins decoctio
ad egritudines epatis ⁊ est plurime digestionis ꝙ aco
rus. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Facit eis ꝓuocatio
nem ⁊ confert doloribus matricis ⁊ intrat in pessarijs
matricis: ⁊ sedetur in decoctõe eius ad dolorẽ renum
⁊ bibitur ex eo ad dolores matricis oẽs. ¶ Venena.
¶ Emplřm factum ex eo cum hedarongi ualet pũctu
re scorpionis.

De Assa. C. liij.

ASsa quid est. Duarũ est spẽrum: quarũ vna
est fetida: ⁊ alia est odorifera: non fortez hñs
odorem: sed calidior ẽ fetida. ⁊ ẽ herba vehe
mentis igneitatis in se tota. ⁊ pˀimũ quidem hui⁹ spẽi
est carmense. ⁊ ẽ gũma almaroth. ¶ Natura. ¶ Est
calida in principio quarti sica in secundo.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Frangit ventosi
tates: ⁊ effugit eas ꝓpter suam resołonem: ⁊ est cum
hoc inflatiua. incidit ⁊ resoluit sanguinem congelatuz
in ventre. ¶ Decoratio. ¶ Confert alopitie illinita
cum aceto ⁊ pipere. ⁊ qñ admĩstratur in cibarijs facit
bonum odorem. ⁊ abscidit verucas que sunt ut claui.
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Quãdo incidunt recte
apata fraudulentia mortificantia membrũ: ⁊ ponitur
assa sup ea conferũt: ⁊ est bona in cura dubellet appa
rentium ⁊ ocultarũ. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cõfert
inpetigini. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Qñ bi
bitur cum aqua granatorum confert contritõni lacer
torum ⁊ confert doloribus neruoꝝ sicut tetano ⁊ para
lysi: si accipiatur ex ea cumulus ſm ꝙ dicit: ⁊ misceat
cum cera: ⁊ deglutiatur: aut si bibat cum vino ⁊ pipe
⁊ ruta. ¶ Membra capitis. ¶ Implentur ea mole
more: ⁊ permiscentur cum ture ⁊ ponitur sup dentem:
⁊ efficit opatõez peome in eplřa. ⁊ quãdo ex ea fit gar
garismus eradicat sanguisugam gutturi annexam.
¶ Membra oculi. ¶ Est bona initio aque alcofol
facto ex ea cum melle. ¶ Membra anhelitus ⁊ pecto
ris. ¶ Quãdo dissoluit i aqua ⁊ fit ex ea gargarism⁹
⁊ sorbetur clarificat vocẽ statim. ⁊ confert aspitati gut
turis antqua: ⁊ si sorbeat cuz ouis confert. tussi antiq:

⁊ pleurefi frigide: ⁊ efficit operatõem. fenugreci i apa
te vulue. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Si admiſtratur
cum ficubus ficcis confert icteritie ⁊ ipa quidez est ex
eis que nocent ſtomacho ⁊ epati: ¶ Membra expul
ſionis. ¶ Confert hemorroidibus. ⁊ in coitu fortitu
dinem preber: ⁊ prouocat menſtrua ⁊ vrinam: ⁊ cõfert
dolori uentris pũgitiuo ⁊ vlceribus inteſtinoꝝ. ⁊ gal.
q̇dem exiſtimauit in ipa eſſe v̇tutem ſolutiuã parump
eum ſtipticitate ſua: ſed ſcitum eſt apud oẽs ꝙ ipa con
fert ſoꝉoni antiqua frigide. ¶ Febres. ¶ Eſt bona fe
bri quartane. ¶ Venena. ¶ Ponitur ſup morſuraz
canis rabioſi ⁊ vermium venenoſorum: ⁊ proprie ſcor
pionis ⁊ rutile ⁊ cõfert oĩbus illis bibita ⁊ linita cum
oleo: ⁊ expellit nocumentũ ſagitte venenoſe. ¶ Per
mutatio. ¶ Loco fetide equale pondus ipiusde odo
rifera ponitur ⁊ pondus ſemis de ſerapino ⁊ tm̃oẽ de
marotb: ⁊ medietas ponderis eis de gũma rute.

De acetoſa. C. liiij.

ACetoſa quid eſt. Alia eſt domeſtica: ⁊ alia ẽ
ſilueſtris. ⁊ ſilueſtris q̇dẽ dicit̃ ficla ſilueſtriſ
⁊ non eſt in ſilueſtri etiam ſicut dicũt acetoſi
tas: imo forſitan eſt in quadaz ex ea acetoſitas: ⁊ ſilue
ſtris ẽ fortior i oi re. ¶ Nã. ¶ Frida ẽ i p° ſicca i 2° ⁊
ei⁹ ſem̃ ẽ fridũ i p° ſiccũ i ꝭo. ¶ Opões ⁊ ꝓꝓetates.
¶ In ipa eſt ſtipticitas: ⁊ in inſpida ex ea eſt reſoꝉo
parua: ⁊ acetoſum eſt magis ſtipticum: ⁊ illa que non
eſt vehementis rubedinis plus nutrit: ⁊ hec quidẽ eſt
ſiꝉis endiuie ⁊ oĩs ſuperat coleram: ⁊ eius humor eſt
laudabilis. ¶ Decoratio. ¶ Radix eius cum aceto
cõfert ſcabiei vlceroſe ⁊ excoriatõni vnguis ⁊ qũ coq̃
tur cum vino confert emplm̃ eius albaras ⁊ ĩpetigini
¶ Apoſtemata ⁊ bothor. ¶ Ex ea fit emplz ſcrofuꝉ
ita ꝙ dicitur ꝙ ſi eius radix ſuſpendat̃ in collo haben
tis ſcrofulas iuuet̃ ea. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Ei⁹
radix cum aceto confert ſcabiei vlceroſe ⁊ impetigini
⁊ eius decoctio cũ aqua calida prurituí: ⁊ ſiꝉr ipamet
in balneo eſt ultia. ¶ Membra capitis. ¶ Soluitur
eius ſubſtantia cũ ſucco eius ad dentem doloroſum: ⁊
ſiꝉr cum decoctõe. eius in vino: ⁊ cõfert apatibus que
ſunt ſub auribus. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Cõfert
ictericie nigre cum vino ⁊ ſedat nauſeam: ⁊ cõmedit̃
ꝓpter deſiderium luti. ¶ Membra expulſionis. ¶
Ipa ⁊ ſemẽ eius ſtringũt ⁊ proprie ei⁹ q̃ ex ea magna
eſt: dicitur quidez ꝙ in eius folijs eſt lenitas quedam:
⁊ iu ſemine ipius eſt conſtrictio. Et dixerunt q̇dam
ꝙ in ſemine acetoſe nõ frixo eſt lubricitas ⁊ lenificatõ
⁊ radix eius trita confert fluxui matricis. ⁊ frangit la
pidem in renibus qñ bibitur in uino ⁊ viſcoſitas q̃ eſt
in ipa confert raſure inteſtinorum que accidit ex ſicci
tate ſupſluitatis. ipa enim cum iuuamento qꝺ confert
raſure lubrificat. ¶ Venena. ¶ Confert puncture
ſcorpionis ⁊ ꝓprie ſilueſtris: ⁊ ſi admiſtret̃ ſemẽ eius
ante pũcturã ſcorpionis nõ nocebit eius pũctura.

De Aſino. C. lv.

ASin⁹. ¶ Decoratio. ¶ Cinis carnis aſini
⁊ epatis eius cum oleo valet ſuppoſitus firu
ris frigoris. ¶ Apoſtemata ⁊ bothor. ¶
Cinis epatis aſini cum oleo ualet ſuper ſcrofulas.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Sanat leprã. ¶ Inſtrumẽ
ta iuncturarum. ¶ Contracti ex ſiccitate. ſedẽt i iure
carnis ⁊ fit iuuaenmtum: ⁊ etiam caro eius ẽ iuuatia.
¶ Membra capitis. ¶ Epar eius aſſatũ ⁊ a ieiuno
comeſtuz cõfert epꝉie ⁊ ſiꝉr eius vngula aduſta ⁊ fit ei⁹
potio omni die duo cochliaria. ¶ Membra expulſio
nis. ¶ Dicitur ꝙ eius vrina confert dolori renum: ⁊
vrina ſilueſtris frangit lapidem in ueſica ſecundum ꝙ
dicit Galienus.

De Apio. C. lvi.

APium. Aliud eſt montauũ: ⁊ aliud ſilueſtre.
⁊ aliud domeſticum: ⁊ aliud eſt qꝺ orit̃ in aq̃
maius domeſtico: cuius v̇tus eſt ſicut v̇tus domeſtici.
⁊ eius ſpẽs eſt alia que noĩatur ſumuriõ min⁹ domeſti
co hñs crus cõcauũ ad albedinẽ decliue: diuerſificat̃
etiam in regionibus: eius enim aliud eſt romanũ: ⁊ ali
ud eſt aliud. ⁊ neqꝫ eſt omnino mõtanũ petroſelinum:
imo eſt aliud petroſum. ¶ Electio. ¶ Fortius eſt ro
manũ montanum. ¶ Natura. ¶ Eſt calm̃ in primo
⁊ ſiccum in ꝭo ¶ Ruffus uero dixit ꝙ domeſticum ẽ
humidum. verũtñ radix eius eſt ſicca cum cõueniẽtia.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Eſt reſolutiuum
inflationis: aperitiuũ opillatõis faciens ſudare ſedati
uum dolorum: ⁊ ſilueſtre eſt ĩpediens vlceratiuũ. ⁊ qꝺ
ex eo nutritum eſt eſt magis conueniens calefactis.
¶ Decoratio. ¶ Silueſtre confert hñti alopitiam ⁊
fiſſuris vnguis ⁊ verucis ⁊ fiſſuris frigoris ⁊ domeſti
cum oris odorem efficit bonum ualde. ¶ Apoſtemata
⁊ bothor. ¶ Reſoluit phꝉatica in ṗn° ⁊ dura: ⁊ caꝉa
ꝓprie qꝺ noĩatur ſumuriõ. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶
Silueſtre vlcerat quãdo ex eo fit emplm̃: ⁊ ſiꝉr ꝯfert
ſcabiei ⁊ impetigini ⁊ vulneribus uſqꝫ ad ſigillationez
⁊ ꝓprie ſumurion. ¶ Inſtrumẽta iuncturarum. ¶
Sumurion cõuenientes ſũt oẽs ꝑtes eius ſciatice.
Membra capitis. ¶ Eſt malum epiꝉie excitãs epiꝉiã
epilepticorum. ⁊ dicitur ꝙ ſi ſuſpenditur radix eius in
collo confert dolori dentis: verũtamen frangit ipm.
¶ Membra oculi apium domeſticum ingreditur i
empꝉis dolorũ oculi. ¶ Membra anhelitus ⁊ pecto
ris. ¶ Confert tuſſi ⁊ ꝓprie ſumuriõ ⁊ aſinati ⁊ ſtric
ture anhelitus ⁊ difficultati eius. ⁊ apium quidem eſt
ex empꝉis apatum mãmille calidorũ. ¶ Membra nu
trimenti. ¶ Confert epati. ⁊ ſpleni mouet eructuatio
nem ꝓpter reſolutionẽ ſuam. ⁊ non eſt velocis digeſti
onis et deſcenſionis: ⁊ in ſemine q̇dem apÿ eſt aliquid
qꝺ facit nauſeã ⁊ vomitum niſi aſſetur. Quidam aũt
dixerunt ꝙ oẽs ſpẽs eius conferunt ſtomacho. ⁊ ruſſ⁹
dixit nõ. imo quãdoqꝫ trahit ad ipm hũiditates malaſ
acutas: ⁊ crudum de eo in ſtomacho ꝓlongat̃ ⁊ facit
nauſeã. verũtñ romanum ſtomacho melius eſt. ⁊ Gal.
quidem dixit ꝙ ipm eſt ex eisq̃ cõueniens ẽ ꝯmedere
cum lactuca Ipm enĩ temperat frigiditatem lactuce.
⁊ cõueniens eſt ut eius acceptio ſit poſt cibum: ⁊ ſem̃
eius cõfert hydropiſi ⁊ mũdificat epar ⁊ calefacit ipz.
¶ Mẽbra expulſionis. ¶ Prouocat vrinã ⁊ men
ſtrua: ⁊ ẽ malum pregnantibus: ⁊ purgat renes: ⁊ veſi
cam: ⁊ matricem: ⁊ oẽs ſpẽs eius ⁊ ꝑtes ipius ꝯferũt.
⁊ ſemen eius ⁊ folia non ſoluunt: ſed in radice eius ẽ
ſolutio: ⁊ montanũ frangit lapidem ⁊ apium q̇dem cõ
fert difficultati vrine. ⁊ extrahit ſecundinam ꝓprie ſu
murion ⁊ replet hũiditate acri matricẽ qum cõmeſtio
eius eſt in conſuetudine. Quidem autez dixerũt apiũ
excitat coitũ ita. donec dixerũt oꝫ ut ablactãs ꝓhibea
tur ab acceptione eius: ut nõ corrũpat̃ lac eius propt̃
excitatõem deſiderÿ coitus. ⁊ romanũ q̇dem ẽ bonum
colõ ⁊ veſice ⁊ renibus. ¶ Venena. ¶ Eius decoc
tione cum lentibus fit vomitus poſt potum veneni: ⁊
ſumurion eſt ex eis magis cõueniens. ⁊ quãdo ſcorpio
pungit ꝯmedentem ipm fortior fit res ꝓpter id.

De Azulo. C.lvij.

Azul quid est. Uirtus eius est sicut vtus eiꝰ
quo adheret auriũ. ¶ Natura. ¶ Est calꝫ
in scđo siccum in 3°. ¶ Operationes ⁊ pro
prietates. ¶ Inest ei virtus eradicatiua putrefactiua
⁊ absterſio eius cũ acuitate ⁊ ſtipticitate pauca ⁊ ĩ ipo
est aduſtio ⁊ vlceratio. ¶ Decoratio. ¶ Deijcit veru
cas. ¶ Membra oculi. ¶ Bonos efficit pilos pal
pebrarum ⁊ prolongat eos: ⁊ est ultimum ſicut dicit᷑
in illo propter ꝓprietatem que est in ipo. ⁊ dicit᷑ p̃rea
ꝙ ipm euacuat humores malos ꝓhibẽtes oriri pilos
bene. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert
aſmati. ¶ Membra expulſionis. ¶ Prouocat men
ſtrua ſufficienter bibitum ⁊ in matrice ſuppoſitũ ⁊ ſo
lutione educit mẽſtruaꝫ: ⁊ quicquid ſanguini ẽ cõmiſtũ in
quo ẽ groſſitudo: ⁊ confert dolori renũ. ⁊ eius potio ẽ
uſqꝫ ad. iiij. Kirmet: ⁊ uſqꝫ ad. ʒ. ij. ⁊ mediam ꝑmiſtum
medicinis.

De amigdalis. C.lviij.

Amigdale quid ſunt. note ſunt. earum vnc
tuoſitas minor est vnctuoſitate nucis. qũ tñ
in eis fit vnctuoſitas pl'ma cuius cã rancidã
tur. Nux uero velocioris ẽ digeſtionis q̃ ipſe ⁊ veloci
oris cõuerſionis ad choleraꝫ. ⁊ gũma quidem eius q̃
dulcis est ſm ꝙ quidam exiſtimant est ꝓxima diſpoſi
tionibus gũmi arabici. ¶ Natura. ¶ Que dulcis ẽ
equalis est ad humiditatem parum declinans. ⁊ ama
ra est ſicca in ſo. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶
Gũmi amigdale amare conſtringit ⁊ calefacit: ⁊ ĩ om
nibus ſpẽbus amigdale est mũdificatio ⁊ abſterſio ⁊
aptio: ſed dulcis est pl'imum debilior q̃ amara in apti
one ſua: qm̃ est ſubtiliatiua abſterſiua: ⁊ est per accñs
inflatiua. ⁊ dicit᷑ ꝙ in ipa oĩo non est ſtipticitas: ⁊ eius
nutrimentum est ꝑuum. ſed ꝓprietas amare est ꝙ ipa
non ſtringit oĩno: ⁊ ꝙ ipa interficit vulpẽ. ⁊ amara est
medicina abſqꝫ nutrimẽto. Dulcis uero bonũ prebet
nutrimentum: ſꝫ ꝑuum. ⁊ oleum q̇dem amigdalarum
lenius est corpore ipſius. ¶ Decoratio. ¶ Amara ꝯ
fert poſita ſuper pãnum ⁊ lentigines ⁊ cicatrices: ⁊ ꝑ
cuſſiones: ⁊ applanat cõtractionem faciei. ⁊ qũ radix
amare coquit᷑ ⁊ linitur ſuper pannuꝫ est medicina for
tis ⁊ comedere amigdalas dulces impiguat. ¶ Apo
ſtemata ⁊ bothor. ¶ Amara cum vino est bõa ad eſſe
re. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Liniunt᷑ cuꝫ melle ſuper
ambulatiua est formicam: ⁊ cum aceto ⁊ vino ſuꝑ ipe
tiginem ⁊ amara est magis ultima in omnibus illis.
¶ Membra capitis. ¶ Sunt bone valde dolori au
ris ⁊ ſonitui in ea: ⁊ ꝓprie oleuꝫ amare: ⁊ contrita cũ
ſua diſpoſitione. ⁊ qum caput abluitur cum eis ⁊ cuꝫ
vino purgat humiditatem ⁊ furfures: ⁊ faciũt ſomnuꝫ
⁊ qum amigdale amare bibuntur ante vinum ꝓhibet
ebrietatem. ⁊ proprie. l. numero. ⁊ arbor quideꝫ amig
dał. amaraꝝ qñ optime teritur ⁊ ꝑmiſcetur cum aceto
⁊ oleo ro. ⁊ fit inde empl'm fronti cõfert ſoda: ⁊ ſimilit᷑
oleũ amigdalaꝝ amaraꝝ ꝯfert ei. ¶ Mẽbra oculi. ¶
Confortat viſum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris.
¶ Amigdale amare cum amilo tritici ſunt bone ſpu
to ſanguinis ⁊ conferunt tuſſi antique ⁊ aſmati ⁊ pleu
reſi: ⁊ ꝓprie oleum amigdał. dulcium ⁊ ſauich đ amig
dał confert tuſſi ⁊ ſputo ſanguis ¶ Membra nutrim
ti. ¶ Aperiunt oppilatões ẽpis ⁊ ſplenis ⁊ ꝓpe ama
re: Ipe nãqꝫ aperiũt oppilatões accidentes ĩ extremi
tatibus venarum: ⁊ qum comedunt᷑ recentes cũ corti
cibus mũdificant humectatõeꝫ ſtomachi: ⁊ ſũt difficił
digeſtionis ⁊ boni humoris: ⁊ pauci nutrimenti. ⁊ qñ
comeduntur cum zuccaro deſcendũt velociter ⁊ earũ
ſauich est cõmouens cholerã ſua duledine. ¶ Mem
bra expulſionis. ¶ Que amare ſunt aperiũt oppilati
ones renũ: ⁊ oleum amararum mũdificat renes ⁊ veſi
cã. ⁊ frãgit lapidẽ ⁊ ꝓprie cum ireos bibitum. ⁊ qñqꝫ
ꝯfert facto empl'o cuꝫ eo ⁊ oleo roſaceo. ⁊ ꝯfert dolori
bus matricis ⁊ apatibus eius cał'is ⁊ duritiebus eiꝰ:
⁊ prefocationi ipſius ⁊ difficultati vrine ⁊ dolori renũ
⁊ ſupponitur ⁊ prouocat menſtrua: ⁊ dulces cõferunt
colice ꝓpter ſuam abſterſionẽ: ⁊ amare ſunt magis iu
uatiue: ⁊ earum oleum est leuius corpore earum.
¶ Uenena. ¶ Conferunt morſui canis rabioſi.

De aqua. C.lix.

Aqua. ¶ Electio. ¶ Aquas bonas ⁊ lau
dabiles iam dixi in ꝑmo libro. Illic igit᷑ ſciã
tur. male aũt aque ſunt ſtantes: ⁊ que ſunt in lacunis
⁊ ſuper quas dominatur ſapor extraneus: ⁊ cõturba
te ſpiſſe grauis ponderis: ⁊ que cito in lapidẽ ꝯuertũt᷑
⁊ ſuper quas natat ſpuma alba mala: ⁊ in quarum ſu
premo congelat᷑ res extranea mala. Et ſcias ꝙ nitro
ſitatis nocumento in aquis ſuccurritur cũm lacte ⁊ vi
no groſſo ⁊ amilo. ⁊ melius est cum vino ſubtili odori
fero ⁊ antiquo crudo. ⁊ cucumeribus imaturis ⁊ ole
ribus ſolutiuis ⁊ cuꝫ ꝓuocatiuis. aquas uero groſſas
cõturbatas rectificant ſubtiliatiua ſicut alleũ cepe por
ri ⁊ bibere vinuꝫ poſt eas remouet malitiam earum ⁊
ꝓprie ꝑmiſtum eis. ⁊ aqua quidẽ aſꝑa non est niſi aut
groſſa: aut acuta abſterſiua: ⁊ dicit᷑ qñqꝫ aqua aſpera
illa que vehemẽter mũdicat illũ qui ea abluit᷑. amarã
aũt rectificant dulcia: ⁊ aquã ſalſaꝫ rectificant xiloca
racte ſyre ⁊ grã myrti ⁊ poma q̃ dicunt᷑ zaror ⁊ lutuꝫ
cał'm ⁊ ſauich: ⁊ aquas malas vł'r rectificat acetum.
¶ Natura. ¶ Aqua maris ẽ acris cał'a. aqua nitro
ſa est calefactiua exiccatiua. aqua enea ⁊ ferrea ꝯferũt
viſceribꝰ. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Aqua
frigida nocet hñtibus oppilatões. verum ipa confert
hñtibus raritatem ⁊ curſum quicũqꝫ curſus fuerit: et
ex quocũqꝫ membro fuerit: ⁊ eis q̇ hñt egritudines cã
eius: ⁊ ꝯfortat oẽs ṽtutes in oꝑatõnibus ſuis qñ ſunt
cum equalitate. ſ. digeſtiuam: attactiuã: retentiuã ⁊ ex
pulſiuã. ¶ Decoratio. ¶ Aqua marina confert fiſſu
ris accñtibus ex frigore anteq̃ vlcerent᷑: ⁊ necat pedi
culos ⁊ reſoluit ſanguinẽ congelatũ ſub cute. ⁊ aq̃ ſul
furee ſunt bone morphee, ⁊ baras. ¶ Apoſtemata ⁊
bothor. ¶ Aque ſulfuree conferũt apatibus iũctura
rum ⁊ durițijs ⁊ verucis pendentibus. ¶ Uulnera ⁊
vlcera. ¶ Aqua dulcis ad bibendum est mala vlceri
bus ꝓpterea ꝙ humectat ⁊ est diuerſa ei qđ cõuenit
regimini vlcerum. Aque marine vſus cõfert pruritui
⁊ ſcabiei ⁊ impetigini: ⁊ aque ſulfuree etiam ſũt bone
ĩpetigini ⁊ ſcabiei ſi ex eis fiat balneatõ: ⁊ ſił'r ſabafati
¶ Inſtrumenta iũcturarum. ¶ Aqua marina ⁊ ſimi
les conferunt egritudinibꝰ neruoruꝫ ⁊ ꝓprie quando
balneatio fit cuꝫ eis ſicut tremor ⁊ paralyſis ⁊ ſtupor
⁊ ſiłes. ⁊ aque ſulfuree etiam ſił'r ⁊ conferũt oĩbus do
loribus iũcturarum ⁊ neruorum frigidis. ¶ Mẽbra
capitis. ¶ Epileptici iuuat᷑ ab aqua tepida ⁊ ledũt᷑
ab aqua calida. Uapor aũt marine confert epił'ie ⁊ aq̃
aerea cõfert ori ⁊ auri. ¶ Membra oculi. ¶ Aqua
aſpalti est mala oculo. ¶ Membra anhelitus ⁊ pecto
ris. ¶ Aqua frigida valde est mala pectori q̃uis aq̃
est nociua cãne pulmonis ꝓpter humectationẽ q̃ est ĩ

ipa: indigeat exiccatiōe. aqua tepida est bona apatib⁹
gutturis ⁊ pectoris. ex aqua marina fit embroca apa
tibus mamille. aqua nitrosa qūq; cōfert pulmoni. aq̄
alumiosa cōfert sputo sanguinis. aqua ferri ꝯfert sple
ni ⁊ stomacho: ⁊ aqua erea ꝓxima est illi. ¶ Mē
bra nutrimenti. ¶ Aqua frigida valde proprie nocet
hn̄tibus oppilatōes. aqua marina ⁊ sil'es male sūt sto
macho. Vapor aque marine confert hydropisi. aqua
nitrosa qūq; confert ꝓpter nitrositatem stomacho hūi
do. aqua aluminosa confert vomitui ⁊ probibet ipsum
⁊ sil'r aq̄ thermarū stiptice. aque sulfuree ꝯferūt apati
bus splenis ⁊ doloribus eius ⁊ sil'r epatis. ¶ Mēbra
expulsionis. ¶ Ex aqua marina fit clistere ad dolorē
pūgitiuum ventris. ⁊ qūq; bibitur ⁊ soluit. deinde post
ipaz bibitur ius galine: ⁊ sedatur mordicatio eius. aq̄
aluminosa probibet abortū ⁊ fluxum sanguis mēstrui
aque sulfuree conferunt doloribus matricis. aqua fri
gida valde mala est coitui ⁊ stringit ventrem ⁊ sedat
motum spmatis ⁊ eius cursum. aqua salsa soluit. dein
de stringit exiccatione sua. ⁊ oēs aque minerales faci
unt vrine difficultatem ⁊ pturiendi ⁊ menstruorum: ⁊
plimū earum soluit ⁊ exiccat. ⁊ quedam earū sicut alu
minosa stringit. ⁊ qūq; faciunt euenire colicam etiam.
aque uero ferree ⁊ eree sunt bone renibus ⁊ colice. ⁊
aque turbate faciūt euenire lapidem in renibus ⁊ vesi
ca. ⁊ aqua quidem in qua extinguit' ferrum ꝯfert spu
to sanguinis. ¶ Febres. ¶ Aque sulfuree ⁊ lutose ⁊
turbide: ⁊ fetide faciūt accidere febres. ⁊ grosse faciūt
euenire quartanas. ¶ Venena. ¶ Ad morsum vipe
sedetur in aqua marina ⁊ iuuatur ab ea: ⁊ sil'r fit in re
liquis vermibus pniciosis.

De amilo. C. lx.

AMilum. ¶ Natura. ¶ Frigidū ē ⁊ siccū
in pmo ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶
In ipo sūt mūdificatio ⁊ lenificatio ⁊ oz q̄dē
ut vna pars amili coquatur cum triplo siti de aqua.
¶ Decoratio. ¶ Cum croco suppositum pāno delet
ipm. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat vlcera ⁊ sa
nat ea. ¶ Membra oculi. ¶ Probibet cursū mcꝝ
ad oculū. Membra anhelitus ⁊ pectoris. Lenit pect⁹
⁊ sorbitione facta ex eo probibet fluxum a pectore.
¶ Mēbra expulsionis. ¶ Amilum solū ⁊ cum leu
tibus strigit naturam ⁊ ꝓhibet fluxum cholere.

De Ameos. C. lxi.

AMeos quid est. In ipo ē amaritudo pauca
⁊ acuitas. ¶ Electio. ¶ Magis inuatiuuz
qd̄ est in ipo est semen eius. ¶ Natura. ¶
Cal'm est ⁊ siccū in 3° ¶ Operationes ⁊ proprietates
¶ Apit oppilatōes. ⁊ in ipo est cum exiccatione leni
ficatio. ¶ Decoratio. ¶ Eius potus ⁊ linimentum
cum eo factum cōuertūt colorem ad citrinitatem ⁊ po
nitur in medicinis que sunt ad morpheam ⁊ albaras:
⁊ conficitur cum melle: ⁊ ponit' ex eo empl'm sup ocul
tatōem sanguinis ubi est. ¶ Membra anhelitus ⁊ pe
ctoris. ¶ Confert saniei pectoris. ¶ Membra nu
trimenti. ¶ Confert madefactioni stomachi ⁊ sedat
nauseam stomachi ⁊ subuersionez aie. ⁊ est bonuz epi
⁊ stomacho frigidis. ¶ Membra expulsionis. ¶
Datur ad bibendum cum vino: ⁊ ꝓuocat ⁊ comedit'
⁊ remouet difficultatē vrine. ⁊ extrahit lapidē fractuz
⁊ vl'r mūdificat renes ⁊ vesicā: ⁊ confert ventositatib⁹
⁊ dolori ventri pūgitiuo: ⁊ suffumigatur cū eo matrix
cum gūma pini ⁊ mūdificat eam. ¶ Febres. ¶ Con
fert febrib⁹ antiq̄s. ¶ Venena. ¶ Decoctio ameos
effunditur sup mordicationem scorpionis ⁊ sedat. Et
bibitur ad pūcturam vermiū venenosorum.

De bartanita. C. lxii.

HArtanita quid est. Illud qd̄ de eo admistra
tur est radix eius: ⁊ est buchormarien. ⁊ nos
quidez in ipo locuti fuimus sm verba Dia.
ꝙ habet capita sicut capita ciceris: ⁊ folia eius sunt si
cut folia caulis: ⁊ eius radix est nigra sil'is radici rape
sed hec spēs non est spēs que cognoscitur in nr̄o tpre.
nam que nūc hartanita cognoscitur est spine spisse bre
ues q̄ hn̄t radicem q̄ lana lauatur. ⁊ ꝓprietates quas
narrauimus sunt iste. ⁊ uidetur ⁊ sit error translatoris
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est incisiuum re
solutiuum. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Est bo
num doloribus iūcturarum ⁊ utriusq; auche. ¶ Mē
bra capitis. ¶ Facit sternutatōem ⁊ vehementer ape
rit constrictionem nariū ⁊ oppilationem colatorij.
¶ Membra nutrimēti. ¶ Cōfert singultui. ¶ Mē
bra expulsionis. ¶ Eijcit fetuz. ¶ Venena. ¶ Ei⁹
decoctio ualz pūcturis venenosis: ⁊ sil'r sirupus eius.
¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit' in abortu ⁊ in
iuuamento qd̄ efficit in venenis pondus equale de ari
stologia longa ⁊ semine citri ⁊ mentastro.

D Ambra. C. lxiii.

AMbra quid est. Ambra scd̄m ꝙ existimo
est manatio fontis in mari. Illud uero qd̄ dr̄
ꝙ est de spuma maris aut stercore aialis ma
ris longinquum est. ¶ Electio. ¶ Melior est grissia
fortis aselebeti. deinde uaria post eam citrina ⁊ deter'or
est nigra mala multotiēs assumitur ex ventre piscis q̄
eam comedit ⁊ moritur. ¶ Natura. ¶ Est calida ⁊
sicca. ⁊ uidetur ꝙ sit caliditas eius in 2o: ⁊ siccitas ip
sius in pmo. ¶ Operatōes et ꝓprietates ¶ Cōfert
decrepitis subtilitate sue calefactiōis. ¶ Decoratio.
¶ Dealmendi est spēs q̄ lituris denigrat corpus. ⁊ ꝯ
uenit ad consequēdum pn̄a delinitionis. ¶ Membra
capitis. ¶ Confert cerebo ⁊ sensibus. ¶ Mēbra
anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert cordi.

De Aranea. C. lxiiii.

ARanea. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Tela
eius stringit fluxū sanguinis qn̄ ponitur sup
vulnera. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Quando
ponitur tela eius sup vulnera: probibet ea apari. ⁊ sup
vulnera. ¶ Febres. ¶ Dixerunt quidam ꝙ tela ara
nee quz miscetur quibusdam empl'is: ⁊ ponitur super
frontem ⁊ tempora sanat febrem tertianā: ⁊ existimaue
runt q̄dam ꝙ tela spēi cuius tela est spissa alba qn̄ strin
gitur in cute eius ⁊ suspēditur super collum aut adiu
torium sanat febrem tertianam.

De argēto. C. lxv

ARgentum. ¶ Natura. ¶ Est infrigidatiuū
exiccatiuum. ¶ Opatiōes ⁊ proprietates.
¶ Scoria eius est stiptica valde: ⁊ in ipa est
attractio ⁊ exiccatio. ⁊ qn̄ pmiscetur confricatio eius
medicinis alijs: ꝯfert humiditatibus uiscosis. ¶ Vul
nera ⁊ vlcera. ¶ Est bonum ualde scabiei ⁊ prurituí
¶ Membra capitis. ¶ Confricatio eius confert fe
tori oris qum pmiscetur pmistionib⁹ alijs. ¶ Mēbra
anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confricatio eius cum ꝯmisti
onibus cōfert trēori cordis

¶ De Fagara. c. ijxvi.

FAgara quid ē. Granū sil'e ciceri hn̄s granuz
sicut mahaleb: ⁊ in cōcauitate eius est granū
nigrū sicut ascedenegi semē canabis ⁊ aspor
tatur de askelati. ¶ Natura. ¶ Cal'm est ⁊ siccū i 3°.

¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In eis ē solo ⁊
stipticitas. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Ponitur in
medicinis rectificantibus stomachum ⁊ epar frigida
⁊ expellit malitiaȝ digestionis frigidam. ¶ Membra
expulsionis. ¶ Confert soloni frigide: ⁊ strigit vētrē.

De Aloe. C. lxvij.

Aloes quid est. Est succus congelatus inter
rubedinem ⁊ citrinitatem existens. ⁊ eius ali
ud est succutrinū: aliud arabicum: ⁊ aliud est
femegenium: ⁊ dixerunt quidam ꝙ planta eius ē sicut
planta enule: sed non est ita. ¶ Electio. ¶ Illud qḋ
melius est: est succutrinum: cuius aqua est sicut aqua
croci ⁊ odor eius est sicut odor myrrhe. splendidū fran
gibit' mūdum a gypso: ⁊ arabicum est minus eo in citri
nitate ⁊ pōderositate ⁊ ī splēdore. ⁊ uiscosū eius ē illḋ
qḋ durescit. ⁊ alsemegenij ē fetidi odoris cooptū pue
cirtinitat' cui non inest splendor. Q̄ūqȝ aloes ātiquat'
fit nigrior. ¶ Natura. Est calm usqȝ ad 3^m siccum in
ipo: ⁊ dicitur ꝙ est calidum ⁊ siccum in 3°. sed non est
ita. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Uirt⁹ eius ē
stiptica exiccatiua corporis. faciens somnū. ⁊ indum q̄
dem plurimi est iuuamenti. est eni exiccatiuū sine mor
dicatione: ⁊ in ipo est stipticitas ꝑua. ⁊ de paucitate
mordicationis eius est ꝙ ipm non mordicat vlcera ma
la. ¶ Decoratio. ¶ Cum melle super vestigia ꝑcussi
onis confert ⁊ consolidat panaricium vlceratum. Et
qum in vino ponitur super capillos cadentes ꝓhibet
casum eorum. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert
apatibus ani ⁊ testiculorum: ⁊ proprie apatibus lacer
torum qui sunt ab utroqȝ latere lingue qum est cū mel
le aut cum vino. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Et est con
ueniens vlceribus difficilis consolidationis: ⁊ ꝓprie i
ano: ⁊ virga: ⁊ naso: ⁊ ore: ⁊ fistulis. ¶ Instrumēta iūc
turarum. ¶ Confert doloribus iūcturarum. ¶ Mē
bra capitis. Mūdificat supfluitates cholericas q̄ sunt
in capite. ⁊ quando linitur sup frontem cum oleo ro
saceo confert soda ⁊ sanat eam: ⁊ confert vlcerib⁹ nasi
⁊ oris: ⁊ est ex medicinis conferentibus contusioni na
si ⁊ auris: ⁊ apatibus lacertoruȝ q̄ sunt in utroqȝ lacer
torum lingue linitus cum vino ⁊ melle. ⁊ in medicina
antiqua aloes solone educit coleram nigram ⁊ cōfert
mlie. ⁊ aloes quidem ꝑficum acuit rationē: ⁊ acuit os
stomachi. ¶ Membra oculi. ¶ Confert vlceribus
oculi ⁊ apatibus ei⁹: ⁊ dolorib⁹ eius: ⁊ cursui lachry
malis anguli: ⁊ exiccat humiditatem eius. ¶ Mēbra
nutrimenti. ¶ Mundificat superfluitates cholicas ⁊
phlaticas que sunt in stomacho. ⁊ qn̄ bibuntur ex eo
duo cochliaria cum aqua frigida aut tepida infringit
apetitum falsum ⁊ corruptum. ⁊ est cōueniens adustio
ni ⁊ inflationi factis in vua ex caliditate cholere in stō
⁊ qn̄ assumūtur de eo in mane ⁊ sero pille ꝑmiste cum
rectificātibus ipm soluūt ventrē ⁊ non corrūpūt cibuȝ
⁊ qn̄qȝ confert doloribus stomachi in die vna. ⁊ apit
oppilationes epatis: sed ipe ledit epar. ⁊ aufert icteri
ciam soluendo ipam. ¶ Membra expulsionis. ¶
Aureus ⁊. ʒ. de eo cū aqua cala soluunt ⁊ tres aurei
mūdificant cōplete ⁊ tempate: duo aurei cum aq̄ mel
lis educunt phla ⁊ cholaȝ solone. ⁊ qum ponitur ī me
dicinis solutiuis expellit nocumentū earū a stomacho
⁊ ipe est cōuenientius solutiuis alijs stomacho. ⁊ ille
qui est ablutus debilioris est solonis: sed ē magis cōfe
rens stomacho. ⁊ ꝑmistio ipius cum melle minuit ꝟtu
tem eius adeo ut forsitan non soluat attrahendo: sed ex
trahat quod ei obuiat. qum tn̄ uirt⁹ eius quod purum
est non penetret ad illa que in corpore sunt longinqua
imo non ꝑtranseat epar. ⁊ quādo arabicus in potu su
mitur conturbat ⁊ facit dolorem ventris pūgitiuum ⁊
soluit ⁊ remanet ꝟtus eius in tunicis stomachi in die
vno ⁊ duobus diebus. Dare autē aloem in potu i die
bus frigoris est timorosum. qn̄qȝ enim educit sāguinē
solutione qualiscūqȝ fit aloes: ⁊ quicūqȝ aloes. ⁊ quan
doqȝ ponitur cum vino dulci sup hemorroidas eminē
tes ⁊ fissuras in ano ⁊ abscindit sanguinem currenteȝ
ex eis ⁊ sanat apata ani ⁊ virge linitus cum vino.
¶ Membra expulsionis. ¶ Quādo datur ad po
tandum in diebus frigoris timetur ꝙ faciat solone exi
re sanguineȝ. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur
duplum ipius de licio.

De arundine. C. lxviij.

Arundo. ¶ Natura. ¶ Est vehementis in
frigidationis ⁊ cinis eius est calidus.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ra
dice eius est abstersio pauca sine acuitate. ⁊ in folijs
ipsius etiaȝ. ¶ Decoratio. ¶ Cortices ipius ⁊ radix
eius cōferunt alopitie: ⁊ cortices ipius ⁊ radix abster
gunt sordes: ⁊ radix eius cum cepa siluestri extrahit
carni infixa. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Ponunt' fo
lia eius super herisipilā ⁊ conferunt. ¶ Instrumenta
iuncturarum. ¶ Sedat torsionem neruorū. ¶ Mē
bra capitis. ¶ Lanugo que est flos eius qn̄ cadit in
aurem facit euentre surditateȝ: qm̄ iuiscatur ⁊ nō egre
ditur. ¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat vrinā
⁊ mēstrua: ¶ Uenena. ¶ Cōfert mordicatōi scorpi
onis.

De Abrotano. C. lxix.

Abrotanū. ¶ Natura. Est calm in ꝑmo sic
cum in scdo. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates ¶
Est subtile amarum: ⁊ in ipo sunt terreitas
⁊ subtiliatio. Inquit Gal. flos eius ē magis
ad finem deueniens q̄ꝑ apsinthiū ⁊ in ipo est apertio.
¶ Decoratio. ¶ Illud qḋ est adustum confert alopi
tie ꝓprie: ⁊ cum alkerua: aut oleo de raphano. ⁊ abro
tanum quidem confert ad hoc ut nascatur barba que
est tarde natiuitatis qn̄ decoquitur cum q̇busdā oleis
ꝓpter suam aptionem ⁊ constringit sanguinē gingiue.
¶ Apostemata ⁊ bothor ¶ Resoluit apata phlatica
⁊ qū decoquit' cum cydōijs confert apatibus difficil'
resolonis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Non est cōueniēs
vlceribus recentibus: imo mordicat ea. ¶ Instrumē
ta iuncturarum. ¶ Eius decoctio confert contusiōi
neruorum ⁊ sciatice antiq̄ ⁊ difficili. ¶ Membra
capitis. ¶ Quādo coquitur cū oleo calefacit caput:
⁊ remouet frigiditatem eius. ¶ Membra anhelitus
⁊ pectoris. ¶ Eius decoctio confert difficultati anhe
litus dilatationis. ⁊ quod de eo melius est: ē decoctio
eius qḋ est in ipo supius. ¶ Membra nutrimenti ¶
Quādo decoq̇t' cū oleo calefacit stomachū ⁊ remouet
frigiditatem eius. ¶ Membra expulsionis. ¶ Pro
uocat menstrua ⁊ extrahit fetum: ⁊ frangit lapidem ve
sice ⁊ renū ⁊ oleum eius confert coarctationi matricis
⁊ difficultati vrine. ¶ Febres ¶ Confert rigori ꝙ si
cōprimendo ex eo cum oleo fit iunctio. ¶ Uenena.
¶ Quādo bibitur cum vino confert venenis. ⁊ quan
do sternit' interficit vermes venenosos: imo fugat eos.

De Arbore marie. C. lxx.

Arbor marie quid est. Est buchormarien: ⁊
iam dictum est de ea. ⁊ est trium spērum. vna
spēs ei⁹ ē sine fructu. ⁊ due cū fructu ¶ Opatiōes ⁊

proprietates. ¶ Confert corize frigide. ¶ Mēbra
oculi Confert descensui aque in oculum

De Alumine. C.lxxi.

ALumē quid est. Inquit Dia. spēs aluminis
sunt plime. sed ille q̄ ex eis in curā medicine
ingrediuntur sunt tres: scissum: humidum: ⁊ rotūdum
Scissum uero est aliameni: ⁊ est album ad citrinitatē
declinans. ⁊ stipticuz in quo est acetositas: ⁊ est quasi
fit flos aluminis. ⁊ inuenitur spēs petrosa in qua non
inuenitur stipticitas apud gustum. ⁊ ipm q̇dem non ē
de genere aluminis. ¶ Natura. ¶ Est calīm ⁊ siccuz
ad 3m. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ipo est
prohibitio ⁊ exiccatio: ⁊ prohibet fluxum oīs sanguis
⁊ prohibet cursum superfluitatum ⁊ effusionem earuz
⁊ eius stipticitas maior est stipticitate bedeoard: ⁊ ꝓ
prie corticis ⁊ radicis eius: ⁊ silr est fortius omni re.
¶ Decoratio. ¶ Cum aqua interficit alcarad ⁊ pe
diculos ⁊ fetorem oris. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cuz
fece viui tantundē aluminis deficcat vulnera difficilia
⁊ herpetē estiomenū: ⁊ cuz fili pondere sui de sale gem
ma corrosiuo: ⁊ adustioni ignis. ¶ Membra capitis.
¶ Eius decoctio confert qñ ex eo colluitur os dolori
dentium.

De Aneto. C.lxxij.

ANetum. ¶ Natura. ¶ Eius calefactio est
inter secundum ⁊ tertium: ⁊ eius exiccatio ī
ter primū ⁊ secūdum. ⁊ quādo aduritᷣ fit eiꝰ
exiccatio in secundo. ¶ Operationes ⁊ ꝓpetates ¶
Est maturatiuum frigidorum humidoꝝ: ⁊ sedatiuum
dolorum ⁊ carminatiuū ventositatum. ⁊ silr eius oleū
⁊ in ipo est lenificatio ultima: ⁊ eius cōplo est ꝓpinq̄
maturatiuo apitiuo ⁊ qđ siccū est vehementis est reso
lutionis. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Est maturati
uum apatum. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Eius cinis ꝯ
fert vlceribus tremul. ¶ Instrumenta iuncturaꝝ. ¶
Oleum eius confert doloribus neruorum ⁊ similiuz.
¶ Membra capitis. ¶ Facit somnum proprie eius
oleum ⁊ eius succus confert dolori auris mlico ⁊ exic
cat humiditatem auris. ¶ Mēbra oculi. ¶ Assidua
tio cōmestionis eius debilitat uisum. ¶ Membra an
helitus ⁊ pectoris. ¶ Anetum ⁊ semen eius lac abū
dare facit: ⁊ proprie in sorbitionibꝰ lenibus: que mlti
plicant lac. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert sin
gultui replonis facto ex natatione cibi in stomacho:
Inq̇t Gal. ⁊ nocet stomacho: ⁊ ī semie eiꝰ ⁊ flore est vo
mitatio. ¶ Membra expulsionis. ¶ Confert dolori
ventris pūgitiuo ⁊ intersecat spma quando fit clistere
ex eo: aut sedere in ipo. ⁊ eius semen abscindit hemor
roidas ortas. ⁊ eius cinis est bonus ano ⁊ virge: ⁊ te
sticulis.

De Adipe. C.lxxiij.

ADeps. ¶ Natura. ¶ Adeps anatis est ca
lidior ⁊ siccior. deīde adeps castrati: ⁊ adeps
castrati decrepiti est lenior. ¶ Operatiōes
⁊ proprietates. ¶ Adeps anatis est subtilis valde: ⁊
est calidior adipe galline ⁊ adeps galli ⁊ adeps cerui
sunt vehementis calefactionis: ⁊ adeps vacce ē media
inter adipem leoninā ⁊ caprinā. ⁊ adeps adip est sub
tilis. ⁊ adeps masculi in oībus eis est fortior. ⁊ adeps
decrepiti est lenior: ⁊ adeps caprina est magis stiptica
omnibus: ⁊ adeps hircina est vehementioris resolōis
¶ Decoratio. ¶ Adeps vrsi ⁊ adeps anseris confe
runt alopitie. ⁊ adeps asini valet ad vestigia cutis: ⁊
adeps anseris ualet ad fissuras faciei ⁊ labij. ¶ Apo
stemata ⁊ bothor. ¶ Adeps porci ualet ad apata: ⁊
adeps leonis resoluit durities apatum. ¶ Vulnera ⁊
vlcera. ¶ Adeps porcina valet ad adustionem ignis
¶ Membra capitis. ¶ Adeps anseris sedat dolorē
auris: ⁊ silr adeps vulpis. ipa enī est iuuatiua ad illud
ualde. adeps galline confert apati lingue. ¶ ¶ Mē
bra oculi. ¶ Adeps piscis cōfert aque oculi: ⁊ acuit
visum cum melle: ⁊ adeps uipere recens confert pan
no ⁊ aque ⁊ ut non nascantur pili euulsi ex palpebris
¶ Instrumenta iūcturarum. ¶ Adeps cerui cōfert
spasmo. ¶ Membra expulsionis. ¶ Adeps caprina
confert mordicationi intestinorū qñ administratur ⁊ ꝯ
fert vlceribus eorum. ⁊ adeps quidez capna fortior ē
in cura vlcerum intestinorū q̄ adeps porcina. ⁊ illud ē
propt velocitatem congelationis eius: sed adeps por
cina vehementiꝰ sedat mordicationē. adeps que est in
gibbo cameli suffumigata confert hemorroidibus: et
oēs adipes leues sicut adipes galline ⁊ aliorū ꝯferūt
doloribus matricis: ⁊ āτique sūt eis male: ⁊ silr adeps
anseris confert matrici. ¶ Venena. ¶ Adeps porci
na confert pūcture vermiū venenosoꝝ: ⁊ adeps elephā
tis ⁊ cerui qñ fit ex eis linimentū fugant venenosa: et
adeps caprina confert cantaridibus.

De arbore cimicum. C.lxxiiij.

ARbor cimicum. ¶ Natura. ¶ Est frigida
in p̄mo ⁊ sicca in ipo. ¶ Decoratio. ¶ Li
nitur super excoriationem cū aceto. ¶ Vul
nera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat vulnera recentia: ⁊ linitᷣ
sup excoriationem cum aceto ⁊ sanat eam ⁊ iuoluitur
cortex eius super vulnera ⁊ consolidat ea.

De alleo. C.lxxv.

ALleum quid est. Alleum aliud ē domesticuz
⁊ est notum: aliud est alleum porrinū: ⁊ aliud
siluestre: ⁊ in siluestri quidem sūt amaritudo
⁊ stipticitas: ⁊ est illud qđ noiatur alleum serpentis.
porrinum autem est cōposite virtutis ex alleo ⁊ porro
¶ Natura. ¶ Est calefactiuum exiccatiuum in tio
usq3 ad quartū. ⁊ siluestre plus illo. ¶ Operationes
⁊ proprietates. ¶ Resoluit inflationem ualde: ⁊ ē vl
ceratiuum adustiuum cutis ⁊ confert ad mutationem
aquarum. ¶ Decoratio. ¶ Bibitᷣ decoctio mōtani
⁊ interficit lendes ⁊ pediculos ⁊ iūgitur super eos: ⁊
eius cinis qñ linitur cum melle super morpheam ⁊ oc
cultatōem oculi confert ⁊ confert alopitie ex materijs
putridis. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Aperit dubel
let intrinsecas ⁊ cinis eius est cōueniens sup bothor.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Exulcerat cutem ⁊ cinis eiꝰ
cum melle super impetiginē: ⁊ scabiē vlcerosam: ⁊ alle
um quidem siluestre facit coherere vulnera fraudulē
ta quādo ponitur super ipa recens. ¶ Instrumenta
iūcturarum. ¶ Quando ex eo fit clistere confert scia
tice qm̄ solone educit sanguinem ⁊ humorem choleri
cum. ¶ Membra capitis. ¶ Alleum facit soda. ⁊
decoquitur alleum ⁊ assatur ⁊ sedat dolores dentium
⁊ collutio oris ex decoctione eius confert etiam dolo
ri dentium: ⁊ proprie qñ ꝑmiscetur ei olibanum.
¶ Membra oculi. ¶ Debilitat visum ⁊ attrahit bo
thor in oculum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris ¶
Clarificat vocem ⁊ guttur decoctuz ⁊ confert tussi an
tique ⁊ doloribus pectoris ex frigore ⁊ extrahit sāgui
sugas ex gutture. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Cōfert
timori ⁊ proprie decoctio q̄ christiani vtuntur que fit
cum oliuis ⁊ nuce. ¶ Membra expulsionis. ¶ Qñ
sedetur in decoctione folioꝝ allei ⁊ cruriū eiꝰ ꝓuocat

vrinam ⁊ menstrua: ⁊ extrahit secũdinã: ⁊ silr quando
supponitur ⁊ bibitur: ⁊ similiter cibus christianorum
predictus factus ex eo confert ualde. ⁊ quando terit
de eo quãtitas aurei cum aqua mellis extrahit phla.
⁊ ipsuz extrahit vermes ⁊ in ipso est solo nature. eius
autem operatio in coitu est: quoniam ipm propter ve
hementiam sue exiccationis ⁊ resolonis quandoqz no
cet. q si decoquatur in aqua donec eius acuitas resol
uatur non elongatur qn fit illud quod de eo remanet i
elixatura eius pauce calitatis qd non exiccat ⁊ genera
tur ex eo materia spmatis: ita ut ponat mãs phlaticas
in complonibus phlaticis cinerem ⁊ nõ possit eas car
minare. ⁊ quando in venis cõuertitur in ventositates
non elongatur qn adiuuet ad desiderium coitus.
¶ Venena. ¶ Confert pũcture vermium venenoso
rum ⁊ morsui serpentum quando bibitur cum vino. ⁊
nos quidem iam expti sumus illud. ⁊ similiter morsui
canis rabiosi: ⁊ quando fit emplz ex alleo ⁊ folijs fic⁹
⁊ cimio super morsum mugali confert.

De altea. C. lxxvi.

Altea quid est. Nomen eius iu greco deriua
tum est ex noie plurium iuuamentorum.
¶ Natura. ¶ Calm est cum equalitate.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ipa sunt leni
ficatio: ⁊ maturatio: ⁊ mollificatio ⁊ resolo: ⁊ semen ⁊
radix ipius sunt in virtute eius ⁊ fortiora plurimum ⁊
exiccatiua subtiliatiua. ¶ Decoratio. ¶ Linitur sup
morpheam cum aceto. ⁊ sedetur in sole ⁊ semẽ eius ẽ
fortius in illo. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Molli
ficat apata ⁊ prohibet ea ⁊ resoluit sanguinea ⁊ matu
rat vulnera ⁊ confert apatibus inflatis ⁊ scrofulis: ⁊
supponitur cum gũma albotin ad duritiem matricis.
⁊ ponitur cum caulibus super scrofulas. ¶ Instrum
ta iũcturarum. ¶ Sedat dolorem iũcturarum: ⁊ pro
prie cum adipe anseris: ⁊ confert sciatice ⁊ tremori ⁊
attritioni medij lacertorum: ⁊ extentioni neruorum.
¶ Membra capitis. ¶ Quando fit ex ea emplm cõ
fert apatibus que sunt in glandibus aurium. ¶ Mẽ
bra oculi. ¶ Resoluit tumorem ⁊ inflationem q̃ fiunt
in palpebris. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris ¶ Cõ
fert semen eius tussi cale antiqz ⁊ facile efficit sputum:
⁊ prohibet sputum sanguinis cum virtute sue stipticita
tis que est in ipo ⁊ conferunt folia eius apatibus mã
mille ⁊ ponitur in emplis pleuresis ⁊ pipneuõnie.
¶ Membra nutrimenti. ¶ Eius gũma sedat sitim
¶ Membra expulsionis. ¶ Decoctio radicis ei⁹ cõ
fert quando bibitur ardori vrine: ⁊ ardori intestinorũ
⁊ etiam apatibus ani: ⁊ similiter folia eius: ⁊ silr soloi
male: ⁊ supponitur semen eius cum gũma albotin ad
duritiem matricis ⁊ coarctationem eius. ⁊ silr decoc
tio eius solũmodo: ⁊ mũdificat supfluitates fetarum ⁊
decoctio radicis eius quando datur in potu cuz vino
confert difficultati vrine ⁊ lapidi: ⁊ proprie semẽ eius
⁊ gũma eius retinet ventrem. ¶ Venena. ¶ Quan
do linitur cum aceto ⁊ oleo prohibet nocumentum ve
nenosorum vermiũ: et confert decoctio eius cuz aceto
cõmista aut vino pũcture apis: ⁊ illo fit liniendo sicut
existimo.

De Aphodilo. C. lxxvij.

Aphodilus quid ẽ. Folia ei⁹ sunt sicut porrũ
de sceni: ⁊ non habet eius planum sup cuius
caput ẽ flos ⁊ habet radices longas rotũdas
sicut glans ⁊ est acris. ¶ Natura. ¶ Est calidus ⁊
siccus. Quidam uero dixerunt q est frigidus ⁊ humi
dus ⁊ elongati sunt l ¶ Opationes ⁊ ppetates. ¶
Est abstersiuus resolutiu⁹: ⁊ proprie radix eius ⁊ qñ
teritur fit calefactiuus ⁊ exiccatiuus. ⁊ plus eo radix
eius ⁊ virtus eius est sicut virtus dracontee crispe.
¶ Decoratio. Confert alopitie ⁊ serpigini ⁊ proprie
cinis radicis eius: ⁊ quãdo linitur ad augmentũ mor
phee albe ⁊ sedetur in sole confert. ¶ Apostemata ⁊
bothor. ¶ Radix eius cum fece vini ponitur sup apa
ta glandulosa oia: ⁊ super carbũculos. ⁊ quãdo ex ea
fit emplm cum farina ordei confert in inceptione apo
stematum calidorum. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Qum
ponitur radix eius cum fece vini super vlcera fraudu
lenta sordida confert eis ¶ Instrumenta iuncturarũ.
¶ Confert contritioni lecertorum ⁊ contorsioni.
¶ Membra capitis. ¶ Quando distillatur succ⁹
eius solus: aut cum ture ⁊ melle ⁊ myrrha ⁊ vino con
fert saniei in aure. ⁊ quando distillatur in aurez diuer
sam dolori molaris cõfert dolori molaris. ¶ Mẽbra
oculi. ¶ In succo radicis eius est iuuatiuum ad ocu
lum: ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Qum su
mitur in potu de eo pondus auz. cum vino confert do
lori utriusqz lateris ⁊ tussi. ⁊ eius radix cum fece vini
est bona apatibus mãmille. ¶ Membra nutrimenti.
¶ Confert ictericie. ¶ Membra expulsionis. ¶
Prouocat vrinam ⁊ menstrua: ⁊ eius fructus ⁊ flos
quando in potu dantur cum vino soluunt: ⁊ ex radice
eius cum fece vini fit emplm apostemati testiculorum
¶ Venena. ¶ Dant de eo tres auz. ad morsum ver
mium venenosoz. ⁊ quando dantur ad bibenduz fruc
tus ⁊ flos eius in vino confert magnifice mordicatõni
scorpionis: ⁊ hñtis quadragintaquatuor pedes cum
hoc q soluit.

De aceto. C. lxxviij.

Acetum. ¶ Natura. ¶ Est compositum ex
caliditate ⁊ frigiditate: ⁊ ambe substantie sũt
subtiles. ⁊ frigida quidẽ est magis dominãs:
⁊ illud in quo est acredo est calidius. si uero non est ẽ
frigidum ⁊ humidum: ⁊ decoctio minuit de eius frigi
ditate aliquid. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶
Est fortis exiccationis ⁊ prohibet effusiones mẽrum
ad interiora: ⁊ subtiliat ⁊ incidit. ⁊ qñ bibitur aut effũ
ditur super fluxum sanguinis si est exterius phibz ipz
⁊ prohibet apa ubi ẽ preparatio ut accidat ⁊ adiuuat
ad digestionem: ⁊ aduersatur phlati: ⁊ ipm ẽ pferens
cholericis ⁊ nocens mlicis. ¶ Decoratio. ¶ Linit
cum melle super vestigia sanguinis ⁊ confert. uez ipi⁹
multitudo citrinat. ¶ Apostemata ⁊ bothor ¶ Pro
hibet aduentũ apatum: ⁊ ambulatõem cãcrenarum ⁊
sanat herisipilam cõmestum ⁊ bibitum: ⁊ linitum: ⁊ p
hibet ambulatõem apatis ois. ⁊ confert panaritio ⁊
formice ⁊ herisipile: quando ex eo liniuntur ⁊ phibet
ut non eueniat apa. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Quan
do ponitur super vulnera lana infusa in aceto prohibz
ea apari ⁊ confert vlceribus ambulatiuis: ⁊ scabiei ⁊
ipetigini ⁊ confert adustioni ignis velocius omni re.
¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Est nociuuz neruis
⁊ quando embrocatur super podagra cum sulfure cõ
fert. ¶ Membra capitis. ¶ Quando miscet cuz
vncto olei: aut oleo rosaceo: ⁊ conquassatur: ⁊ effũdit
in eo lana non abluta ⁊ ponitur super caput cõfert so
da cale ⁊ fortitudini eius ⁊ similiter embrocatio ex eo
⁊ oris collutio: ⁊ pprie cum alumine cõfert motui dẽ
tium: ⁊ vaporatio aceti cali confert difficultati audit⁹
⁊ acuit ipm: ⁊ aperit oppilationem colatorij fortiter ⁊

resoluit sonitum. ¶ Membra oculi. ¶ Linitur cũ
melle super occultationem sanguinis que est sub oclo
sed eius assiduatio debilitat uisum. ¶ Membra anhe
litus ⁊ pectoris. ¶ Minorat vuã ⁊ abscindit garga
rismus ex eo fluxum humoris ad guttur: ⁊ sanat vuam
que cecidit ⁊ sorbetur ad sanguisugas ⁊ ad tussim anti
quam: aut difficultatem dilatatõis calefactũ. ¶ Mẽ
bra nutrimenti. ¶ Est conueniens stomacho calido
⁊ humido disrũpens appetitum. ⁊ adiuuans ad dige
rendum: ⁊ totum illud est quia preparat stomachum:
⁊ vaporatio aceti resoluit hydropisim sed eius assidua
tio quandoq̧ adducit ad hydropisim. ¶ Membra
expulsionis. ¶ Infrigidat matricem ⁊ fit clistere ex
eo calefacto ⁊ sale ad vlcera intestinorum ambulatiua
post clistere lenitiuum. ¶ Venena. ¶ Effũditur sup
morsus venenosorum ⁊ confert ei qui in potu sumpsit
opium ⁊ hyusq̃amũ: ⁊ acetum assumptum de vua agre
sti cum sale confert morsui canis rabiosi ⁊ reliquis. ⁊
quãdoq̧ bibitur calefactum post medicinas mortales
⁊ confert.

De auro. C. lxxix.

Aurum. ¶ Natura. ¶ Est equale subtile.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Lima
tura eius ingreditur in medicinis mľie ⁊ me
lius cauterium: ⁊ uelocius sanabile est qd̃ fit cũ caute
rio auri. ¶ Decoratio. ¶ Retentio ip̃ius ĩ ore remo
uet fetorem oris ⁊ ingreditur limatura eius in medici
nis alopitie ⁊ serpiginis liniendis ⁊ in eis que bibũť.
¶ Membra oculi. ¶ Confortat oculum in alcohol
positum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cõ
fert doloribus cordis ⁊ tremori ip̃ius ⁊ malitie anime
⁊ ei qui solus loquitur.

De aromatico. C. lxxx.

Aromaticum quid ẽ. Dicemus in capľo cala
mi aromatici ¶ Membra nutrimenti. ¶
Dicitur q̧ non est res melior eo ad adustio
oem ignis cum oleo ro. ⁊ aceto ⁊ ꝯfert apatibꝰ stõachi
⁊ epatis ⁊ hydropisi:

De agarico. C. lxxxi.

Agaricum quid ẽ. Inquit filius. Mesaugue
est masculus ⁊ femina. ⁊ est agaricum qd̃ est
siľe radici aniuden. sed exterior pars eius ñ
est rara sicut exterior pars radicis aniuden: ⁊ dixerũt
quidam q̧ generatur in arbore corrosa ẽm semitaz pu
trefactionis ⁊ corruptionis ⁊ ĩ sapore eius sũt acredo
⁊ stipticitas: ⁊ eius substantia est aerea terrea subtilis
¶ Electio. ¶ Illud qd̃ est melius est album velocit
frangibile porosum valde plenas hñs extremitates in
cuius amaritudine inuenitur dulcedo ⁊ fractum hñs
frusta supposita ⁊ est femina. Illud uero qd̃ ẽ masculũ
non est bonum: ⁊ durũ ⁊ nigrum ambo sunt mala valď
¶ Natura. ¶ Calm̃ in p̃mo siccum in ẽo. ¶ Opa
tiones ⁊ proprietates. ¶ Est resolutiuum incisiuum
grossorum humoꝝ apitiuum omnium oppilationũ sub
tiliatiuum. Et dixerũt quidam in ip̃o est v̉tus stiptica
⁊ ĩ p̃ncipio gustus sui est quasi dulcedo. deinde amari
tudo. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert apatibus
omnibus. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Datur i
potu cum sirupo acetoso ad sciaticam: ⁊ est ex eis que
mũdificant supfluitates neruorum proprietate que est
in ipso ⁊ confert egritudinibus lacertorum ⁊ casui: ⁊
potio ex illo fit tres kirates. ⁊ qum adest febris tunc
datur cum mellicrato aut iuleb. ¶ Mẽbra capitis
¶ Confert patientibꝰ epilepsiam. ⁊ mũdificat super
fluitates cerebri proprietate que est in ip̃o. ¶ Mem
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert asmati ⁊ vlceri
pulmonis quando in potu datur cũ rob ⁊ fit potio eiꝰ
usq̧ ad auř. i. ⁊ qñ ex eo ĩ potu dãtur tres anulusat cuz
aqua confert sputo sanguinis ex pectore. ¶ Mẽbra
nutrimenti. ¶ Confert ictericie ⁊ datur ad bibenduz
cum oxymelle ad ap̃a splenis. ⁊ quãdo solum mastica
tur ⁊ deglutitur confert dolori stomachi: ⁊ eructuatõi
acetose: ⁊ datur in potu de eo ad dolorem ep̃is aureꝰ.
¶ Membra expulsionis. ¶ Solutõe educit hũores
grossos diuersos mľie: ⁊ phľatis ⁊ cholere rubee qum
sumitur ex eo ab auř. i. usq̧ ad. ij. proprie cum mellicra
to. ⁊ quãdoq̧ iuuat medicinas solutiuas. ⁊ facit eas p
uenire usq̧ ad extrema corporis: ⁊ prouocat vrinam ⁊
menstrua: ⁊ sedat dolorem renũ: ⁊ eius potio ad illud
est aureus ⁊ confert prefocationi matricis. ¶ Febres
¶ Confert tremori ⁊ febribus antiquis grossis quan
do bibitur ex eo aureus cum vino: ⁊ usq̧ ad gluticem
drachme. ¶ Venena. ¶ Quando ex eo in potu dať
cum vino usq̧ ad auř. est magni iuuamenti ad illud: ⁊
fit ex eo empľm ad pũcturam vermium veneni frigidi.

Capitulum de littera. B.

De Blacte bizancie. C. lxxxij.

Blacte bizantie quid ẽ. Sũt frusta similia
vnguibus boni odoris aromatica que ad
ministrantur in suffumigationibus. Inq̃t
Dia. est de genere ostracorum. Assumũť
ex insula que est in mari indie in loco eius ubi ẽ spica:
⁊ sunt ex eis que sunt ex mari rubro. ⁊ alie sũt babylo
nice nigriores pue: ⁊ ambe sunt boni odoris: ⁊ existio
q̧ ille que sunt de mari rubro sunt ille que nominanť
curascie. ⁊ diciť q̧ ip̃e sunt adherentis carnis ⁊ cutis
⁊ quãdoq̧ cadit aliquid de albedine ⁊ pľime earũ sũt
mechie: ⁊ extrahuntur ex gedde. ⁊ iste quidem medi
cãtur ⁊ purgantur ⁊ fiũt bone. ¶ Electio. ¶ Ex eis
meliores sunt ille que ad albedinem declinant inuẽte
in mari rubro: ⁊ in aliemẽ: ⁊ duobus maribus: sed ba
bylonice sunt nigre pue valde. venditores uero medici
narum dicunt q̧ bone ex eis sunt duorum marium.
deinde mechie: deinde algeddin. ⁊ fortasse aliq̃d cadit
ex eis ad albedinem. ¶ Natura. ¶ Caľa sunt ⁊ sicca
in secundo: ⁊ earum siccitas fortasse vicina est ťtio.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Sũt subtiliatiue
¶ Membra capitis. ¶ Earum suffumigatio cõfert
epiľie. ¶ Membra expulsionis. ¶ Ipaꝝ suffumigaº
exiccat illam que habet prefocationem matricis. ⁊ qñ
bibuntur cum aceto mouẽt ventrem quodcunq̧ genus
earum fuerint.

De Ben. C. lxxxiij.

Ben quid est. Est semẽ magnuz maius cicere
declinans ad albedinem quandam: ⁊ hz me
dulam lenẽ vnctuosã. ¶ Natura. ¶ Calz
in 3º. siccũ in secundo: ¶ Operationes ⁊ p̃prietates
¶ Est mũdificatiuum ⁊ proprie ip̃ius medulla. ⁊ ici
siuum humiditatum grossarum. ⁊ aperit cũ aceto ⁊ aq̃
oppilatões uiscerum. ⁊ in arbore ip̃ius est amaritudo
plus ⁊ stipticitas: ⁊ propter illud est in ipo v̉tus caute
rizatiua: ⁊ eius cortex est stipticus plus: ⁊ oleum ip̃ius
non enumerať a stipticitate: ⁊ in ip̃o toto est absterſio
⁊ incisio. ¶ Decoratio. ¶ Semẽ eius confert lenti
ginibus magnis ⁊ puis: ⁊ pãno ⁊ morphee: ⁊ vestigijs
vlcerum: ⁊ siľr eius oleum. ¶ Apostemata ⁊ bothor.
¶ Confert apatibus duris omnibus qum ponitur in
empľis ⁊ verucis ¶ Vulnera ⁊ vlcera ¶ Cõfert cũ
aceto vlcerationi ⁊ scabiei vlcerate ⁊ excoriationi. et
confert bothor lacteis ⁊ sabafati. ¶ Instrumenta iũc

turarum. ¶ Calefacit neruos ⁊ lenificat spasmum ⁊ duritiem neruorum ⁊ proprie oleum eius. ¶ Mēbra capitis. ¶ abscindit fluxū sanguinis stipticitate sua ⁊ ꝯuenit oleum eius dolori auris ⁊ sonitui qui est in ipsa proprie cum adipe anatis. ⁊ decoctio radicis eius cō fer dolori dentium qum os ex ea colluitur. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert duritiei epatis ⁊ splenis quando bibitur cum aceto mistum ex eo pondes duarum. ʒ. ⁊ qñ cōiungit̄ cum frumento aut farina lilij: ⁊ aqua alkarati aut faria herbiz aut lupini. ⁊ fit ex eo empl̄m spleni. ⁊ ip̄m quidem est malum stomacho faciēs nauseaz: ⁊ si bibitur ex eo aureus. i. cum melle facit vomere fortiter: ⁊ soluendo educit: ⁊ similiter ei⁹ fructus ¶ Membra expulsionis. ¶ Aureus. ʒ. eius soluendo educit phl̄a crudum qum bibitur cum melle: ⁊ sil̄r eius ol̄m ⁊ sil̄r qum supponitur licinium infusum in ip̄o. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur quantuz ip̄m est de rubea: ⁊ medietas sui de cortice casie lignee ⁊ decima ponderis eius de mace.

De Bedeoard. C. lxxxiiij.

Bedeoard quid est. Est spina alba: ⁊ est simil̄ albaseketi. verūtamen est vehementius alba ⁊ habet longiores spinas: ⁊ sil̄antur spine ei⁹ folijs amomi. verūtamen sunt subtiliores ⁊ vehemēti⁹ albe. ⁊ eius quidem stipes qñqꝫ peruenit ad duos cubitos. ⁊ eius flos est purpureus ⁊ semen ip̄ius ē sicut semen cartami. verūtamē est vehemētioris rotūditatis ¶ Natura. ¶ In radice eius est īfrigidatio ⁊ exiccatio cum resolutione quadam. Semē uero eius est calidū ⁊ subtile. ⁊ dixerunt quidam ꝙ tota est calida valde. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ip̄a est vt⁹ resolutiua ⁊ apitiua: ⁊ proprie in semine eius: ⁊ in ip̄a est retentio fluxus sanguinis: ⁊ eius retentio ē equalis ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confer apatibus phl̄aticis propter illud quod est in ip̄o de resol̄one ⁊ ꝯtractione. quare fiat ex ea empl̄m: ⁊ ex radice eius ꝓprie. ¶ Instrumenta iuncturaꝝ. ¶ Confert spasmo propt̄ illud qd̄ est de contractione equali cum resol̄one ⁊ semen eius confert infantibus quando bibunt ip̄m ꝓpt̄ corruptionem in motibus lacertorum. ¶ Membra capitis. ¶ Collutio oris facta ex succo eius sedat dolorem dentium. ¶ Membra pectoris. ¶ Confert sputo sanguinis ⁊ proprie eius radix. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert debilitati stomachi ⁊ aperit oppilationes. ¶ Membra expulsionis. ¶ Confert sol̄oni antiq̄: ⁊ precipue stomatice: ⁊ ꝓprie radix eius ⁊ est ꝓuocatiua. ¶ Febres. ¶ Valet febribus phl̄aticis longìs: ⁊ cuius causa est debilitas stomachi ⁊ omnibus febribus antiquis. ¶ Venena. ¶ Confert si masticetur: ⁊ postea supponatur pūcture scorpionis. Atrahit enim venenum: ⁊ si bibitur semen eius cōfert morsure venenosorum reptilium. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius in febribus ponitur fumus terre.

De Balsamo. C. lxxxv.

Balsamus quid est. Est arbor egypti nascens in loco qui dicitur oculus solis tm̄: cui⁹ folia ⁊ odor rute sil̄antur: sed tñ ip̄a declinant ad albedinem ⁊ eius statura est statura arboris euisci: ⁊ eius quidem oleum est melius semine ip̄ius: ⁊ semen fortius ligno ip̄ius in omnibus modis eius. Eius vo oleum sumitur ita ut incidatur cum ferro post ortum ascerabe: ⁊ aggregatur qd̄ de eis resudat cum cotto: ⁊ neqꝫ pertransit in anno quod est inter q̇nquaginta usqꝫ ad sexaginta. lb. ¶ Electio. ¶ Experientia olei ip̄i⁹ est congelatio lactis statim qum super ip̄m distillatur: ⁊ permistio eius cnm aqua: ⁊ inspissatio ip̄ius ⁊ cōseruatio sue soliditatis in aqua: et ablutio ip̄ius a cotto et subtilitas odoris eius. Adulteratur autem cuz oleo de pino: et oleo de mastice: et cera dissolutis in oleo d̄ alcāna. Et qñ ex eo melius est: et recens grossum autē et vetus non habet virtutem. ¶ Natura. ¶ Eius lignum est cal̄m et siccū in ṡo. et ip̄ius semen est calidi⁹ eo paꝝ: et oleū eius est calidius utrisqꝫ: et ē in ṗncipio tertij cal̄m: et non ē in ip̄o de calefactione qd̄ existiat. ¶ Operationes et proprietates. ¶ Aperit oppilationes et confert visceribus grossis. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Mundificat vlcera proprie cum ireos: et extrahit fracturas ossium. ¶ Instrumenta iuncturarū. ¶ Confert sciatice bibitum et propter spasmum bibitur eius decoctio. ¶ Membra capitis. ¶ Confert vlceribus capitis et mūdificat ip̄m: et confert epil̄ie et vertigini. ¶ Mēbra oculi. ¶ Abstergit pānum ei⁹ ip̄m et eius oleum. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris ¶ Lignum eius et ip̄ius semē conferunt dolori vtrorūqꝫ laterum: et confert asmati grosso et stricture anhelitus et dolori pulmōis. et confert semen eius ꝑipneumonie frigide: et tussi: et similiter ip̄ius oleum. et ad sūmum ē iuuatiuum viscerum que sūt super myrach. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Confert debilitati digestionis et ip̄ius decoctio dissoluit malitiam digestionis: et mūdificat stomachuz et ꝯfortat epar. ¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat vrinā et ꝯfert dolori pūgitiuo: et confert doloribus matricis. et exiccat humiditates ei⁹ vaporatuz et bibitum et confert ip̄iuos frigri: et extrahit embryonez et secundinam et confert qum ex eo fit suffumigatio omnibus dolorib⁹ matricis: et ip̄ius decoctio aperit os matricis. et ceratum ex ip̄o cum oleo rosaceo et cera confert frigori matricis. et ē iuuatiuū difficultati vrine. ¶ Febres. ¶ Eius oleuz aufert rigores. ¶ Venena. ¶ Resistit venenis ⁊ confert morsure vipere: et eius oleuz ꝯfert hyusq̄amo qum bibitur cuz lacte et venenosis et proprie scorpionibus.

De Been. C. lxxxvi.

Been quid est. Frusta aspera que sūt radices ex siccitate contracte carnose et sunt duaruz spērum quarū vna ē alba: et altera ē rubea: ¶ Natura. ¶ Cal̄m est et siccuz in scd̄o. ¶ Decoratio. ¶ Est impinguatiuuz. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confortat cor valde ⁊ confert tremori cordis. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Manifeste augmētat spma. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur quātū est ip̄z cuderi: ⁊ medietas pōderis eius lingue auis

De Berengesif. C. lxxxvij.

Berengesif est abrotanum: ⁊ est plāta sil̄is apsinthio cui inest humiditas viscosa: ⁊ ei⁹ q̇dē est vna spēs: thyrsos hñs breuiores: ⁊ miora folia etiaz sunt ei folia minuta ꝑua subtilia alba ⁊ citrina ⁊ apparet in estate. Inquit Sal̄. sunt due herbe vicini saporis noiate hoc noie. ¶ Natura. ¶ Calida ⁊ humida est i ṗmo. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est subtiliatiua apitiua valde cuius empl̄m prohibet attractionē matierū ad membra. ¶ Mēbra capitis ¶ Confert soda frigide loco empl̄i supposita ⁊ ēbrocata: ⁊ in aqua cocta fit magis secura ⁊ confert oppilationi narium ⁊ corrize. ¶ Membra expulsionis ¶ Frāgit lapidē in renibus: ⁊ prouocat menstrua sedēdo

in eius decoctione: ⁊ confert vlceribus eius ⁊ eijcit secundinam ⁊ fetum: ⁊ confert coadunationi oris matricis: ⁊ apit ipm ⁊ duritiei ei⁹ bibita: ⁊ more empl̄i sup posita ⁊ potatur ex ea usq̄ ad. ʒ. v.

De Baurach. C. lxxxviij.

Baurach quid est. Est fortius sale: ⁊ est ex genere virtutis eius: sed stipticitas nō inest ei: ⁊ quandoq̄ aduritur i ostraco sup carbōes inflammatos donec assetur. ¶ Electio. ¶ Ex eo melius est armenum: leue laminosum frangibile spōgiosū album: aut purpureum. aut roseum mordicatiuum. et comparatio quidem aphricani ad reliqua baurach est comparatio baurach ad salem: sed baurach non comeditur nisi propter magnaȝ cām: ⁊ spuma baurach est subtilior q̄ baurach: ⁊ in eius virtute: ⁊ ex ea melior ē spuma marmorea facile frangibilis. ¶ Natura. ¶ Calīn ⁊ siccum in fine secundi: ⁊ eius siccitas fortasse declinat ad 3^{m}. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Abstergit fortiter lauat ⁊ proprie aphricanum: ⁊ mūdificat ⁊ excoriat: ⁊ īcidit hūores grossos. ⁊ i baurach quidem est stipticitas pauca cum abstersione bōa ꝓpt̄ sui salsedinem: nisi in aphricano. In eo enim nō ē stipticitas: sed abstersio pura multa. ⁊ in sale ē stipticitas. ⁊ non est in ipo nisi resolutio pūa. ¶ Decoratio: ¶ Attenuat capillos puluerizatum super eos. ⁊ quādo ex eo fit empl̄m attrahit sanguinem ad illud qd̄ appet de corpore ⁊ facit ut color sit bonus ⁊ confert. sed fortasse denigrat eius pl̄ima comestio colorēȝ. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert pruritui propterea q̄ resoluit virus ⁊ proprie aphricanum cum aceto ⁊ confert etiā scabiei. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Fit ex eo ceratum palysi proprie postreme: ⁊ precipue qum iā declinat ⁊ confert corrosioni neruorum. ¶ Membra capitis. ¶ Confert furfuribus ⁊ qum spuma eius cum melle distillatur in aurem mūdificat ⁊ aperit ⁊ confert surditati. ⁊ cum vino aut cum sirupo cum isopo cōfert sonitui. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Est malum stōacho corrūpens ipm. ⁊ aphricanum cōmouet vomitū: ⁊ si non faceret vomere esset plus incisiuum humorum stomaci q̄ reliqua baurach. Et ex eo quidē cū ficub⁹ fit empl̄m hydropisi ⁊ extenuat eam. ¶ Membra expulsionis. ¶ Soluit qum supponitur. ⁊ qn̄ comedit̄ cum ruta ⁊ cymino: aut decoctione rute ⁊ aneti sedat dolorem ventris pūgitiuum. ⁊ cum hoc ⁊ filibus vicit salem ⁊ bibitum cum quibusdam medicinis īterficientibus vermes educit eos ⁊ sil̄r qum linitur ex eo venē ⁊ sumē: ⁊ sedet qui linitus est iuxta ignem intficit eos: ⁊ per hec ⁊ similia distinguitur inter ipm ⁊ salem. ¶ Venena. ¶ Cōfert oīe baurach ⁊ ꝓcipue aphricanum prefocationi fungoꝝ valde: siue sit adustum. ⁊ sil̄r eius spuma ⁊ potus cum adipe asini: aut suis sup morsum canis: ⁊ bibitur cum aqua frigida ꝓpter potū cantaridarum. ⁊ qd̄ ex eo noīatur baurachiuȝ nitrum bibitur cū aniuden ꝓpter nocumentum sanguis tauri

De Bulbo. C.lxxxix.

Bulbus quid est. Est cepe qd̄ comedit̄ puuȝ sil̄e cepe narcisci: ⁊ eius folia sunt silia folijs porri: ⁊ ipius rosa est sil̄is viole: ⁊ est quedaȝ eius spēs que cōmouet vomitum. Quidam uero dixerunt q̄ ipe est cepe azir: ⁊ dixerunt quidam alij nō: sed est de genere porri: ⁊ videtur q̄ sit anagallis. ꝑmutem⁹ ergo intentiones ab hoc. ¶ Natura. ¶ Propinqu⁹ ē nature cepe: ⁊ fortasse ē siccus i primo cū hūiditate superflua. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est inflatiuus ⁊ sudatiuus ⁊ exasperat līguā. ¶ Decoratio ¶ Linitur super pannū proprie in sole ⁊ confert: ⁊ similiter confert vestigijs vlceruȝ. ⁊ est exasperans palatum ⁊ linguā. ⁊ linitur cum vitello oui super verucas ⁊ cuȝ oxymelle super vlcera leuia. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Quādo assatur cum capite piscis ⁊ aloe: ⁊ ponitur super vlcus menti eradicat ipm. ¶ Instrumēta iūcturarum. ¶ Cum ex eo fit empl̄m cū aceto est conueniens attritioui medij lacertorum: ⁊ fit ex eo ēpl̄ȝ podagre ⁊ doloribus iuncturarnm: ⁊ fit ex ipo solo ēpl̄ȝ tortioni neruorum: ⁊ est empl̄m vnguis ⁊ auris ⁊ silīū ⁊ fit ex eo empl̄m cum sauich. ¶ Mēbra capitis. ¶ Est medicamē furfuribus ⁊ vlceribus capitis: ⁊ linitur super plagas capitis que non sunt fractio. ⁊ permiscetur cū vitello oui ⁊ linitur. ¶ Mēbra oculi. ¶ Solus administretur ⁊ cum vitello oui. ⁊ qum adiungitur ei acetum est medicamē bonum ad garab ⁊ apātibus lachrymaliū. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Qui ex eo est dulcis ⁊ rubeus ē bōus stomacho: ⁊ fit ex eo empl̄m cū melle doloribus stomachi. ⁊ amarus est melior ⁊ digerit cibuȝ ⁊ multiplicatur eius nutrimentum in ipo: lȝ non fit nutrimentum suum laudabile: ⁊ precipue eius qd̄ est crudum ⁊ qn̄ non digeritur pungit ⁊ īflat. ¶ Membra expulsionis. ¶ Excicat coitum.

De Bugenis. C.cl.

Bugenis quid est. magis quod ex' ea administratur est radix eius. ⁊ ipa quidem hȝ gummā ⁊ succū ⁊ ei⁹ gūma est fortior succo ipius ⁊ qn̄q̄ ꝑmiscetur cum oleo ⁊ muri: ⁊ pauco vino: ⁊ ꝯcutitur donec grossuȝ fiat. ⁊ secūdum quātitatem eq̄litatis quā habet in grossitie est eius bonitas. ¶ Natura. ¶ Est calida in 3° sicca in ipo. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est resolutiua. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Abradit ossa corrupta propter vehēentiā desiccationis ⁊ mūdificat vlcera. ¶ Instrumenta iūcturarum. ¶ Conueniens est neruis. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert superfluitatibus grossis in pectore: ⁊ cōuenit pulmoni ⁊ vlceribus eius bibita ⁊ suffumigata. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert duritiei splenis.

De Busuro. C.cli.

Busurum ⁊ baluum quid sunt. Nota sunt. ¶ Natura. ¶ Frigida sunt ⁊ sicca in scd̄o: ⁊ albusurum magis est stiptic⁹ q̄ cassab. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Inflant ⁊ ꝓprie qum post ipa bibitur aqua: ⁊ qum sunt dulcia faciunt euenire rugitum plurimū. ⁊ faciūt euenire oppilatōes in visceribus. ⁊ decoctio albusuri sedat inflātionē cum cōseruatione caloris innati: ⁊ pl̄imus usus amborum generat in corpure humores grossos. ¶ Membra capitis. ¶ Albnsurū facit soda ⁊ inebriat pl̄imum et ambo sunt bona carni q̄ est inter dentes ⁊ gingiuas: ¶ Membra āhelitus ⁊ pectoris. ¶ Ambo sūt mala pectori ⁊ polmoni. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Preparant stomachum ⁊ faciunt contingere oppilationes epatis ⁊ ipoꝝ digestio est tarda: ⁊ frangibile ē mīoris digestionis: ⁊ nutrimentū ipoꝝum est paruum ⁊ algesaguerui est minoris tarditatis. ¶ Mēbra expulsionis ¶ Vnūquodq̄ eorum stringit ventrem proprie qum miscetur cum vino pontico: aut cum aceto ⁊ albala facit abundare lac: ⁊ qn̄ bibitur cum aceto pontico prohibet fluxum matricis. ⁊ prohibet fluxum sanguinis hemorroidarum. ¶ Febres. ¶ Vsus eorum pl̄imus

facit cadere in tremorem ⁊ horripilationem.

De Buncho. C.xcij.

BUnchum quid est. Est res delata de iamen.
¶ Quidam autem dixerūt ꝙ est ex radicibus
anigailen qū mouet̄ ⁊ cadit. ¶ Electio. ¶
Melius est citrinum ⁊ leue boni odoris. Albū vero
⁊ graue est malum. ¶ Natura. ¶ Est cal͞m ⁊ siccum
in primo. secundum quosdam est frigidum in primo.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Confortat mem
bra. ¶ Decoratio. ¶ Mūdificat cutem ⁊ exiccat
humiditates que sunt sub ea: facit odorem corporis
bonum: ⁊ abscindit odorem psilotri. ¶ Membra nu
trimenti. ¶ Est bonum stomacho.

De Batheca. C.xciij.

BAtecha quid est. notum est. ¶ Natura. ¶
Frigida est in principio secundi: ⁊ humida ī
fine eius ⁊ qum eius semen desiccatur nō est
humectatiuum. imo desiccat in ꝑmo: ⁊ eius radix ē de
siccatiua. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Que
matura est est subtilis ⁊ īmatura est spissa. Batecha ꝑ
terea cimericia matura in natura existit cucumeris: et
in ipa est aptio quocūq3 modo sit. Melo autē meli
oris est humoris q̄ꝫ reliqua. ⁊ eius caro ē digestiua ab
stersiua: ⁊ proprie eius semen. matura uero ⁊ īmatura
ambe sunt abstersiue: ⁊ semen eius est fortioris abster
sionis. ⁊ ipa quidem cōuertitur ad quēcūq3 humorē
quem in stomacho inuenit: ⁊ est ad phl͞a vehementius
decliuis q̄ꝫ sit ad choleram: qualiter ergo ad mel͞iam.
melo uero non cōuertitur velociter. ¶ Decoratio ¶
Mūdificat cutē ⁊ proprie semen eius: ⁊ illud qđ est
in interiori pte ipius etiam confert pāno ⁊ morphee ⁊
furfuribus: ⁊ proprie qn̄ conficitur quod ē ei⁹ interi⁹
sicut est de oleo de frumento ⁊ exiccat̄ in sole. ¶ Mē
bra oculi. ¶ Fiat ut cortex eius fronti adhereat: ⁊ ꝓ
hibet fluxum ad oculum fieri. ¶ Mēbra nutrimen
ti. ¶ Est vomitiua: ⁊ proprie radix eius. Nam due
.3. eius cum viuo mouent vomitum sine labore quā bi
bitur ex eis obolus. Qūq3 batecha non digeritur bn̄
generat coliricam passionem melo autem est tarde di
gestionis nisi quando comeditur cum eo quod est īfi⁹
eius. ⁊ ipius quidem nutrimentum est rectius ⁊ eius
humor est cōuenientior. oportet preterea ut cibū seq̄t̄
aliuꝫ. batecha enim si non sequitur aliquid aliud facit
nauseam ⁊ vomitum. post autem ipm calefactus bibat
oxymel: ⁊ humectatus olibanum aut zinziber nutritū
⁊ vinum. ¶ ¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat
vrinam quod ex eo maturum est ⁊ crudum ipius. ⁊ ꝯ
fert lapidi in renibus ⁊ vesica qū est puus ⁊ precipue
lapidi renū. ⁊ melo quidem est minoris penetrationis
⁊ est magis abstersiuus ⁊ velocioris descensionis pre
cipue qui est mollis. ¶ Venena. ¶ Qum corrūpit̄ i
stomacho cōuertitur ad naturam venenosam. oꝫ ergo
ut qum grauat extrahatur velociter.

De Bule. C.xciiij.

BUle quid est. Dixit alkanzi ꝙ est cucumer
indus. ⁊ est filis cucumeri capparis. ⁊ simil̄
zinziberi. ¶ Natura. ¶ Cal͞m est ⁊ siccum
in secundo. ⁊ apud quosdam in 3°. ¶ Operationes ⁊
proprietates. ¶ Est stipticus confortans viscera.
¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Cōfert duritiei ner
uorum ⁊ humiditati eorum ⁊ egritudinibus ipoꝝ fri
gidis sicut palysi ⁊ torture ¶ Mēbra nutrimenti. ¶
Accendit ignem stomachi ⁊ confert vomitui ⁊ intrat
in algeguarset. ¶ Membra expulsionis. ¶ Constri
git ventrem ⁊ siccat ventositatem.

De Belliricis. C.xcv.

BEllirici quid sunt. Sunt propiqui nature
emblicorum. ⁊ eorum medulla est dulcis ꝓ
pinqua albundacha. ¶ Natura. ¶ Frigidi
sunt in primo sicci in secundo. ¶ Operationes ⁊ pro
prietates. ¶ In ipis est virtus subtiliatiua: ⁊ virtus
contractiua. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confortāt
stomachum cum aptatione ⁊ aggregatione ⁊ prohibēt
mollificationem eius ⁊ humiditatem ipius: ⁊ nihil est
ꝙ ita preparet stomachum sicut ipi. ¶ Membra ex
pulsionis. ¶ Fortasse stringunt ventrem: ⁊ apđ quos
dam leniunt ventrem tm̄ ⁊ est manifestum. ⁊ ipi q̇dem
conferunt intestino recto: ⁊ ano.

De Bederēzego. C.xcvi.

BEderēzegum quid est. ¶ Natura. ¶ Est
calida ⁊ sicca in secundo. ¶ Operationes ⁊
ꝓprietates ¶ Confert omnibus egritudinibus phl͞a
ticis ⁊ mel͞icis. ¶ Decoratio. ¶ Efficit odorem oris
bonum. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert scabiei mel͞i
ce. ¶ Mēbra capitis. ¶ Confert oppilationibus
cerebri: ⁊ remouet fetorē oris: ¶ Membra anhelitus
⁊ pectoris. ¶ Lenificatiua est ⁊ confortatiua cordis
aufert tremorem cordis. ¶ Membra nutrimenti. ¶
Iuuat digestionem ⁊ confert singultui. ¶ Permuta
tio ¶ Loco eius ponitur in lenificando pōdus ipius
de seta ⁊ due tertie ponderis ipius de cortice citri.

De Baurach kebuli. C.xcvij.

BAurach Kebuli quid est. Est semen sendiū:
aut indum: ⁊ habet duas spēs quarū vna est
pua absq3 rugis: ⁊ alia magna cum rugis: ⁊
earum melior est pua. ¶ Instrumenta iūcturarum ¶
Eradicat phl͞a ex iūcturis. ¶ Mēbra expulsiōis ¶
Soluit ex intestinis vermes ⁊ ascarides: ⁊ est in hoc
valde bona.

De Beheremigi. C.xcviij.

BEheremigi quid est. Est ex aromaticis
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Resol
uit inflationē in omni loco eius embrocatio.
¶ Membra capitis. ¶ Eius flos est bonus ventosi
tatibus grossis in capite: ⁊ qum eius folia odorantur
similiter. ¶ Membra expulsionis. ¶ Soluit ventrē

De Buzeiden. C.xcix.

BUzeidem quid est. Est medicina lignea inda
in qua ē ꝟtus similis ꝟtuti been. ¶ Electio.
¶ Illa que ex ea bona ē: ē alba grossa mel͞ta
rum linearum aspa. lenis uero ⁊ tenuis ligni: ⁊ pauce
albedinis ē mala: ⁊ adulterant eam cuꝫ luabati barba
rica. ¶ Natura. ¶ Cal͞a ē in scđo sicca in primo.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est subtiliatiua.
¶ Instrumenta iūcturaruꝫ. ¶ Confert dolori iūctu
rarum ⁊ podagre. ¶ Membra expulsionis. ¶ Aug
mentat coitum. ¶ Venena. ¶ Cōfert venenis.

De Buckda. C.c.

BUkida. ¶ Natura. Frigida est. ¶ Opera
tiones ⁊ proprietates. ¶ Est abstersiua ⁊ ē
in ipa stipticitas: ⁊ in tectis: ⁊ in fructu eius
est humiditas. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit faciem.
¶ Vulnera ⁊ vlcera ¶ Ponitur trita sup vlcera ⁊
scabiem ⁊ conglutinat plagas propter stipticitatem et
abstersionem suam: ⁊ proprie cortex arboris eius ⁊ as
pergitur cum aqua sua: ⁊ fit embroca cum decoctione
radicis eius ⁊ foliorum etiam ipius super ossa fracta:

¶ Membra expulsionis. ¶ Cortex eius grossus sol
uit phl'a qñ bibitur ex eo aut cum aqua frigida ⁊ vino

De Bibar. C.ci.

Bibar quid ē. Est illa que vocat' Reusem. s.
oculus vacce. rosa eius citrini coloris: rubea
in medio: grossior rosa camemille. ¶ Nā ¶
Cal'a in secūdo sicca in primo. ¶ Membra capitis.
¶ Eius odor confert ventositatibus grossis i capite

De Busiri. C.cij.

Busiri. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶
Resoluit proprie cuius flos ē bene apparēs
⁊ abstergit cuz equalitate. ¶ Decoratio ¶
Siluestris hñs florem bene apparentem rubificat ca
pillos.. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Decoctio folio
rum illius confert apātibus. ¶ Vulnera ⁊ vlcera ¶
Cum melle more empl'i ponitur super vulnera ⁊ vlce
ra. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Eius decoctio
confert attritioni lacertoꝝ. ¶ Mēbra capitis ¶ Col
luitur os cum decoctione eius propter dolorē dētiuz.
¶ Mēbra oculi. ¶ Eiꝰ decoctio ꝯfert ophthalmie
calide. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Decoc
tio ipsius confert tussi antique. ¶ Membra expulsio
nis ¶ Habens folia alba. ⁊ habens folia nigra ꝯferūt
sol'oni uetuste.

De Babeche. C.ciij.

Babeche quid ē. Similis est vtuti lentiuz et
est difficilioris digestionis. ¶ Natura. ¶
Est equalis declinans ad siccitatem. ¶ O
perationes ⁊ proprietates. ¶ Est stiptica sicut lens:
⁊ generat ml'iam. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Est
bona utrisq; ⁊ fit ex ea empl'm hernie ⁊ rupture īfātiū
¶ Mēbra expulsionis. ¶ Stringit ventrem.

De Besceguascen. C.ciiij.

Besceguascen quid ē. Est coriandrum putei
⁊ psice est besceguascen ⁊ syriace est capillus
porcinꝰ: ⁊ arabice est capillus algul. ⁊ ē her
ba pua cuius ortus est i saltibꝰ: ⁊ cursibus aquarum:
⁊ fluminū: ⁊ intus i puteis ⁊ est similis coriandro hūi
do: sed eius thyrsi ad rubedinē ⁊ nigredinem declināt
sine stipite existens. ¶ Natura. ¶ Gal'. est equalis.
Ego autē dico q̄ fortasse declinat ad caliditatē valde
parum ⁊ siccitatē. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶
Est resolutiuus subtiliatiuus apitiuus: ⁊ in ipo ē stip
ticitas prohibens cursum. ⁊ quando permiscet' cibo
gallorum ⁊ coturnicum facit eos fortes ⁊ ad dimican
dum ⁊ ad interficienduz. ¶ Decoratio. ¶ Eiꝰ cinis
cum aceto ⁊ oleo cōfert alopitie ⁊ tyrie: ⁊ ipe cū oleo
mirtino ⁊ vino prolongat capillos: ⁊ ꝓhibet eoꝝ casū.
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert aldubellet ⁊ de
let scrofulas. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cōfert fistulis
⁊ vlceribus fraudulentis ⁊ humidis. ¶ Membra ca
pitis. ¶ Eius cinis confert furfuribus. ¶ Membra
oculi. ¶ Confert algarab. ¶ Membra anhelitus ⁊
pectoris. ¶ Confert pulmoni purgando ipm ualde.
¶ Membra nntrimenti. ¶ Cōfert cum vino fluxui
supfluitatum ad ventrem ⁊ stomachū ⁊ confert dolori
splenis. ⁊ confert ictericie. ¶ Membra expulsionis:
¶ Prouocat vrinam: frangit lapidem prouocat men
strua: ⁊ extrahit secūdinam: ⁊ purgat mulierē fetam:
⁊ abscindit fluxum sanguinis: ⁊ apud plures stringit
ventrem: ⁊ secundum filium Mesaurgue soluit.
¶ Venena. ¶ Ipe cuz vino confert morsibus ſpētū
⁊ canis rabiosi ⁊ venenosis alijs. ¶ Permutatio ¶
Loco eius in asmate ponit' pondus ipius de flore vio
le cum medietate ponderis ipius de succo liq̄ritie.

De Bedarūgi. C.cv.

Bedarūgi quid ē. Est ozimū fluuiale ⁊ dicūt
hoies quidam q̄ est bedarambina: ⁊ ē alnch
⁊ est notum. ⁊ oleum eius in poª est oleum al
cheiri verūtñ est debilius eo: ⁊ in ipo quidem sūt virtu
tes contrarie. ¶ Natura. ¶ Calida est in pmo decli
nans ad secūdum siccum in pmo. ⁊ in ipo ē hūiditas
superflua cuius fortassis humiditatis sūma ad secūduz
declinat non in substantia. ¶ Operationes ⁊ propri
etates. ¶ In ipo est stipticitas ⁊ sol'o. contrahit enim
nisi inueniat superfluitatem preparatam. Si autem in
uenit humorem soluit: ⁊ in ipo sunt resol'o: ⁊ digestio:
⁊ inflatio: ⁊ velocitas ad putrefactionez: ⁊ generat hu
morem malum ml'icum: ⁊ eius semē confert ei in quo
generatur ml'ia. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert
quando cum aceto ⁊ oleo ro. linitur sup apāta calida.
¶ Membra capitis. ¶ Eius succus distillatus con
fert fluxui sanguinis ex naribus precipue cum aceto
vini ⁊ canfora: ⁊ facto licinio ⁊ intincto in ipo ⁊ remo
uet stuporem dentium. ⁊ est ex eis que sedant sternuta
tionem in ꝯpl'one vna ⁊ mouet eam in cōpl'one alia.
¶ Membra oculi. ¶ Confert pulsationi oculi more
empl'i suppositum. ⁊ facit prouenire tenebrositatem vi
sus comestum: propterea quia cōmouet hūiditatē eiꝰ:
⁊ conturbat eaz ⁊ eius succus cōfortat visuz facto col
lyrio ex ea. ¶ Membra anhelitꝰ ⁊ pectoris ¶ Cōfor
tat cor valde: ⁊ desiccat pulmonē ⁊ pectus: ⁊ sacraiati
ex aqua eius confert stricture anhelitus: ⁊ eius aqua
est bona sputo sanguinis: ⁊ facit abundare lac. ¶ Mē
bra nutrimenti. ¶ Difficil' est digestionis ⁊ putrefac
tionis velocis: ⁊ est malum stomacho proprie folia eiꝰ
¶ Membra expulsionis. ¶ Cōstringit q̄ si iuenerit
humorem preparatum soluit ⁊ prouocat ⁊ nocet ano:
⁊ eius semen cōfert difficultati vrine. ¶ Venena. ¶
Ponitur super pūcturam vespe ⁊ scorpionuz ⁊ draco
marini.

De Bertanichi. C.cvi.

Bertanichi quid est. Dicit' q̄ est acror: ⁊ dici
tur q̄ est foliuz q̄ assil'atur folijs acetose silue
stris. verūtñ est vicior nigredini ⁊ est grossior
¶ Operationes et proprietates. ¶ Eius folia sunt
stiptica ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat vuluera
⁊ vlcera. ¶ Membra capitis. ¶ Eiꝰ succus ē me
lior res vlceribus antiquis que sunt in ore ⁊ alcola. et
oz ut fiat ex eo rob: ⁊ confert alcola.

De bilomom. C.cvij.

Bilomon quid est. Est alfarfac siluestris: ⁊ est
ex titimalis: ⁊ eiꝰ semen est igneum sicut sūt
titimala. ¶ Membra expulsionis. ¶ Soluit.

De Bebilisi. C.cviij.

Bebilisi. quid est. Est illud quod dicitur pa
pauer cordosum ⁊ spumosum: ⁊ ipm efficit
operationem titimali in sol'one sua. ¶ Natura. ¶ Ca
lidum est multum. ¶ Membra expulsionis. ¶ Sol
uit sicut titimali.

De Benec guariden. C.cix.

Benec guariden. ¶ Membra expulsiōis. ¶
Confert doloribus matricum ⁊ renū postq̄
eius frangitur resol'o cuz oleo: ⁊ cera ⁊ vitel
lo oui q̄re non induratur ⁊ prouocat vrinaz ⁊ mēstrua
⁊ facit abortum: ⁊ cum cordumeni valet hemorroidibꝰ
¶ Febres. ¶ Confert rigori. ¶ Venena. ¶ Con
fert venenis que sunt ex venenosis minoribꝰ. ¶ Per
mutatio. ¶ Loco eius ponitur chossore.

De Barasican. C.cx.

Barasican quid ē. Est bedelkes ex cui⁹ semine nigri armillas faciunt ⁊ est herba. Sal. calida in principio primi: sicca in secundo.

De Bithar. C.cxi.

Bitbar quid ē. Est virga pastoris: ⁊ nos q̇dē narrabimus ꝓprietates virge pastoris in capitulo de hain.

De Beusderbendio. C.cxij.

Beusderbendium quid est. Est collyriū albū allatū de armenia. ¶ Apostemata ⁊ bothor ¶ Admistrat̄ i apatib⁹ calis ⁊ bothor cal'is ¶ Instrumenta iuncturaꝝ. ¶ Fit emplm̄ ex eo super podagram calidam.

De Balaustia. C.cxiij.

Balaustia quid est. Est flos granati silvestris ꝑsici: aut egyptij. ⁊ ipa q̇dem qn̄qȝ est rubea: ⁊ quādoqȝ est alba: ⁊ quādoqȝ rusea. ⁊ succi eius nā est sicut succi barbe hyrci. Inquit paulus. vt⁹ eius est sicut v̇tus pulpe granati. ¶ Natura. ¶ Frigida est in fine primi. s. in s̄o ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Glutinatiua est ⁊ retinet fluxum ⁊ generat mēiam. ¶ Decoratio. ¶ Bona est gingiue sāguinee. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat plagas ⁊ vlcera antiqua ⁊ albocor ⁊ ꝑcussionem puluerizata. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea emplm̄ quod adheret rupture. ¶ Mēbra capitis. ¶ Fortes efficit dentes motos. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Probibet fluxum sanguinis. ¶ Membra expulsions. ¶ Stringit ⁊ confert vlceribus intestinorū ⁊ fluxui matricis: fluxui sanguinis. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ ponitur cortex glandis ⁊ caput granati.

De Butyro. C.cxiiij.

Butyrum. ¶ Natura. ¶ Calidum est ⁊ humidum in primo: ⁊ eius gradus in hūiditate ē altior. ¶ Operationes ⁊ proprietates ¶ Est maturatiuum resolutiuum mollificatiuum: ⁊ eius resolo est in corporibus medijs non duris: ⁊ in corporibus teneris est cum facilitate. ⁊ eius fumus exiccatiuus est: ⁊ est sedatiuus dolorum interiorꝝ: ⁊ materierū effusarum ad membra. ¶ Decoratio. ¶ Linitur ex eo corpus ⁊ venter ⁊ nutrit ⁊ impigat. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert vlceribus neruorum ⁊ implet vlcera ⁊ purgat ea. ¶ Membra capitis. ¶ Bibunt̄ cum eo medicine que sunt ad exituras velaminum cerebri ⁊ ad apata radicum auriū ⁊ nariū ⁊ oris: ⁊ ad apata gingiue ⁊ ad colat: ⁊ linitur ex eo caro gingiuarū infantium: ⁊ fit facilis ortus dentium. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert tussi sicce ⁊ frigide ⁊ ꝓpe cum amigdalis ⁊ zuccaro: ⁊ sitr in pleurisi ⁊ ꝑipneumonia ⁊ sputum facit facile ⁊ maturat: ⁊ sitr cum oleo amigdalino est eius maturatio plurima. Solum autē qum est eius mūdificatio ē minor maturatione eius et cum zuccaro est ecōuerso: ⁊ ꝓhibet sputum sanguinis ⁊ ꝯfert vomitui sāguis ⁊ saniei qū ex eo lābit̄ quātitas ℥.i.ʒ. cū melle. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Lenificatiuū ē ⁊ plurim⁹ usus ei⁹ soluit: ⁊ fit ex eo clistere ad apata cal'a ⁊ dura i ītestinis: ⁊ matrice ⁊ testiculꝭ: ⁊ ponit̄ i medicinis vulnerū orificij vesice. ¶ Venena. ¶ Resistit venenis precipue qum ex eo linitur morsus vipe

De Barba hircina. C.cxv.

Barba hircina quid ē. In ipa ē parꝝ calitatis ⁊ frigiditatis: ita ꝙ tepefacit calitatem eius: ⁊ quasi non sit vehementis frigiditatis. imo frigiditas eius est in fine primi: ⁊ siccitas eius est vehemens ꝑueniens ad ʒm. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est stiptica usqȝ ad terminum: ⁊ radix eius ē fortioris stipticitatis: ⁊ ponitur in tyriaca ad constringenda membra ⁊ succus eius ē in stipticitate seminis rosarum.

¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Folia eius qum exiccantur consolidant ⁊ conferunt vlceribus antiquis: ⁊ ei⁹ flos in omnibus illis ē fortior. ¶ Membra capitis. ¶ Radix eius est ex medicinis abstergentibus sorditiem auris ⁊ exiccantibus vlcera eius ⁊ conferentibus odoratui. ¶ Membra ābelitus ⁊ pectoris. ¶ Flos ⁊ folia ⁊ radix eius quodcūqȝ fuerit qum bibitur cū aqua ordei vlceribus pulmonis confert ⁊ succus eius sputo sanguinis. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confortat stomachum ⁊ probibet effusiones materieꝝ ad ipsum: ⁊ proprie succus eius. ¶ Membra expulsionis. ¶ Est fortior medicina ad vlcera intestinorum quādo bibit̄ aut flos eius proprie: aut succus eius cum vino ad fluxum sanguinis ex matrice in modum empl'i supposit⁹ aut bibitus.

De Bdellio. C.cxvi.

Bdellium iudaicū ⁊ bdellium mechium quid est. Bdellium iudaicū: aliud ē siculū: ⁊ aliud arabicum qd̄ est aliud a bdellio palmarum silvestriū ⁊ ambo sunt ex palmis silvestribus. Mechiū autem ē ex fructu arboris palmarum silvestrium.

¶ Electio. ¶ Melior duarum gūmarū est illa q̄ ē varia clara: ⁊ amari saporis: ⁊ est mūda a lignis: ⁊ ē facilis resolonis boni odoris: cuius fumus habȝ odorē picis ⁊ qum antiquatur bdellium iudaicum egredit̄ a lenificatione ad exiccationem. ¶ Natura ¶ Mechium est frigidū ⁊ siccum: ⁊ aliud est calm̄ in fine primi lenitiuum ⁊ proprie siculum: ⁊ arabicum exiccat tp̄s. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Resoluit ita ꝙ sāguinem congelatū: ⁊ ē lenificatiuum maturatiuum dis rūpit ventositates: Et sicculum ē vehementis lenificationis. ⁊ arabicum est siccius eo nisi recēs. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata dura: ⁊ proprie dissolutum cum saliua ieiuni: ⁊ similiter resoluitr rellq̄ frigida. ⁊ mechium quod non ē ex fructu palmarū silvestrium: ⁊ est bdellium iudaicum aufert scrofulas: ⁊ bibitur decoctum ad apata intrinseca ⁊ dura. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Liuitur cū aceto super sabafat.

¶ Instrumenta iūcturarum. ¶ Confert contusioni lacertorum: ⁊ spasmo: ⁊ duritiei neruorum: ⁊ coagulationi ipsorum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert doloribus cāne pulmonis: ⁊ apatibus eius: ⁊ confert tussi antique: ⁊ doloribus lateris ⁊ arabicū confert apatibus epiglotis ⁊ gutturis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Confert hemorroidibus bibitū ⁊ suppositum ⁊ suffumigatum: ⁊ retinet sanguinem earum: ⁊ confert lapidi renum. ⁊ quādo ponitur in solutiuis probibet abrasiōē intestinorum: ⁊ prouocat vrinam et menstrua. ⁊ de mechio etiam existimatur ꝙ ipȝ prouocet: sed non dubitatur q̇n ipm̄ stringat ⁊ frāgat lapidē. Bdellium uero arabicum clarum rubeum qū teritur ex eo quātitas duorum auī. ⁊ bibitur cum aqua mell' minuit phl'a: ⁊ bdellium vtrūqȝ resoluit ramicē aque ⁊ aperit os matricis clausum ⁊ educit fetū: ⁊ mūdificat matricem: ⁊ resoluit apata aui ⁊ testiculorum. ¶ Venena. ¶ Confert. morsibus venenosorum.

De Butyro. C.cxvij.

Butyrum recens quid est. Est faciens operationes butyri crudi: ⁊ fortius in maturatiōe

⁊ mollificatione: ⁊ lenificatione: ⁊ calefactione. ꝑmute
mus ergo de ip̄o quod dictum est in capl̄o de butyro
crudo in littera ʒe: ⁊ adiūgamꝰ ad hoc. ¶ Natura ¶
Cal'm ē in ꝑmo humidum in ip̄o. ¶ Operationes ⁊
proprietates. ¶ Est maturatiuū resolutiuum: ⁊ ip̄ꝫ
q̇dem non operatur nisi in corporibus teneris medijs
non in duris. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Maturat
apa̅ta proprie illa que sunt in radice auris: ⁊ proprie
infantium ⁊ mulierum: ⁊ neq̄ pōt tale aliquid ī corpo
ribus duris: ¶ Membra capitis. ¶ Maturat apo
stemata que sunt post aures in corporibus teneris.
¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Lenit pectꝰ et
maturat sup̄fluitates in ip̄o proprie cum melle ⁊ zuc
caro ⁊ amigdalis amaris. ¶ Mēbra expulsiōis ¶
Ip̄m cum amigdalis qn̄q̄ stringit ventrem ꝓpt̄ stipti
citatem que est in ip̄o ⁊ qn̄q̄ soluit. ¶ Venena. ¶
Est tyriaca venenis in potu sumptis.

De Bitumine iudaico. C. cxviij.

Bitumen iudaicum quid est. Dixerunt ꝙ bi
tumen aliud ē qđ manat de q̇busdam monti
bus ⁊ aliud ē qđ natat in quibusdā meatibꝰ
aque. ⁊ nigrum quidem est malum sil'e pici: ⁊ ē frustū
nigrum leue ex quo qum masticatur egreditur sapor
picis. sed ip̄ꝫ ē frangibile. ¶ Electio. ¶ Illud quod
melius est: ē purpureum clarum cum splendore forte
ponderosum. Nigrum uero sordidum ē malū ¶ Nā.
Cal'm est in 3° siccum ad ip̄m. ¶ Operationes ⁊ pro
prietates. virtus eius est propinqua virtuti picis. ⁊ ip
sum confortat membra ⁊ liquefacit sanguinem conge
latum in ventre quando bibitur. ¶ Decoratio. ¶
Confert albedini vnguis linitum. ¶ Apostemata ⁊
bothor. ¶ Cōfert scrofulis. ¶ Vulnera ⁊ vlcera ¶
Linitur super impetiginē: ⁊ super apa̅tionem vulneꝝ
⁊ non ꝑmittit ea apa̅ri. ¶ ¶ Instrumenta iuncturaꝝ
¶ Est empl'm podagre ⁊ bibitur: ⁊ linitur ad sciaticā
¶ Membra ābelitus ⁊ pectoris. ¶ Cōfert tussi ⁊
vlceribꝰ pulmonis ⁊ iuuat ad spuendum: ⁊ extrahit
saniem ex pectore: ⁊ confert apa̅tibus ambarum amig
dalarum ⁊ sq̄nantie. ¶ Membra expulsionis. Con
fert duritiei matricis ⁊ quādo supponit' fumus eius
profert exitui matricis ⁊ doloribus eius. ⁊ quando fit
clistere ex eo cum aqua ordei cōfert dysenterie.

Capitulum de lia. C. De Coagulo. C. cxix.

Coagulum quid est. Coagula sunt pl'ima
⁊ nos dicturi sumus vnūquodq̄ coagulū
in capitulo rememorationis aial' cuiꝰ est.
¶ Electio. ¶ Ex eis meliꝰ est in specie
coagulum leporis: ¶ Natura. ¶ Omnia sunt cal'a ⁊
sicca ignea: ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Re
soluit omne congelatum sanguinis ⁊ lactis caseati: et
humoris grossi: ⁊ coagulat omne liquidum: ⁊ omne ē
incisiuum: ⁊ prohibet omnem fluxū sanguinis: ⁊ cursū
sanguinis mulierum: ⁊ omne est subtiliatiuum. ⁊ non ē
dubium q̇n cum hoc sit desiccatiuum. Inquit Gal'. nō
administret' qđ ex coagulis acutum ē in loco ubi neces
saria est constrictio. ¶ Membra capitis. ¶ Cōferūt
oīa qum bibuntur epilepsie ⁊ proprie camelinum.
¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Resoluit san
guinem congelatum in pulmone. ¶ Membra nutri
menti. ¶ Resoluit lac caseatum in stomacho quando
bibitur cum vino: ⁊ resoluit sanguinem congelatum i
stomacho. ⁊ est malum stomacho. ¶ Membra expul
sionis. ¶ Qum supponit' post ꝑgatōeꝫ mēstruoruꝫ
iuuat ad impregnandū: ⁊ si bibatur post purgationem
iuuat ad impregnandū: ⁊ confert prefocatōi matricis
⁊ proprie coagulum camelinum: ⁊ confert ulceri inte
stinorum ⁊ proprie coagulum pulli eq̄ni. ¶ Venena.
¶ Omnia sunt bezabar: ⁊ cōferunt hyusq̇amo nigro
⁊ magis iuuatia ad illud sunt coagula hedi et muli: ⁊
ceruorum ⁊ vituli ⁊ agni: ⁊ sanāt a venenis: ⁊ morsibꝫ
omnibus tres anuloset. Sitq̄ potio ip̄orum .x. kirat
cum linimento: ⁊ coagulum hedi ē bezabar euforbij.

De Citro. C. cxx.

Citrumquid est. est notum: ⁊ oleum ip̄iꝰ factū
ex eo: ⁊ ex cortice eius est forte: ⁊ factum ex
flore ip̄ius est debilius in omni capitulo.
¶ Natura cortex citri est calidus in primo siccus in
fine secundi: ⁊ eius caro est calida in primo: ⁊ hūida i
ip̄o. Quidam autem dixerunt ꝙ ē frigida ⁊ humida i
primo: ⁊ eius frigiditas magis est. ⁊ ip̄ius acetositas
frigida est ⁊ sicca in tertio. ⁊ eiꝰ semē est calidū ī ꝑmo:
⁊ siccum in secundo. ¶ Operationes ⁊ ꝓꝑetates ¶
Caro eius inflat ⁊ folia ip̄ius sedant inflationeꝫ. ⁊ eiꝰ
flos est subtilior eis: ⁊ eius acetositas est stiptica fran
gens choleram rubeam: ⁊ eius semen ⁊ cortex ip̄sius
sunt resolutiua: ⁊ qum ponitur eius cortex in pānis ꝓ
hibet tineas: ⁊ eius odor rectificat corruptionem aeris
⁊ pestilentiam. ¶ Decoratio. ¶ Eius acetositas ab
stergit colorem ⁊ aufert pānuꝫ. ⁊ quod ex cortice eius
adustum est bonum est albaras linitū. ⁊ decoctio eius
bonum efficit odorem oris. ⁊ ē īpinguatiua corporis:
⁊ cortex eius retentus odorem oris bonuꝫ efficit. ⁊ eiꝰ
decoctio etiam sil'r qum tenet' in ore. ¶ Apostemata
⁊ bothor. ¶ Acetositas eius valet impetigini illinita:
¶ Instrumenta iūcturarum: ¶ Eius oleū ualet mol
lificationi neruorum ⁊ non fiat nisi ex cortice eius ⁊ ꝯ
fert palysi ⁊ ip̄ius acetositas est mala neruis. ¶ Mē
bra capitis. ¶ Confert torture oris. ¶ Mēbra ocl'i.
¶ Fit collyrium cum acetositate eius: ⁊ remouetur
ictericia oculi. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris ¶
Eius acetositas sedat tremorem cordis cal'm: ⁊ nutri
tum est bonuꝫ gutturi ⁊ pulmoni: ⁊ eius acetositas est
mala pectori. ⁊ medulla citri qum coquitur cuꝫ aceto
⁊ ponitur ex ea medietas alsacraitati interficit sangui
sugas transglutitas ⁊ eas educit. ¶ Membra nutrim̄
ti. ¶ Caro ip̄ius est mala stomacho inflatiua tarde
digestionis quaꝫ oꝫ ut comedant' cum almuri: ⁊ simili
ter mista cum melle est sanior: ⁊ magis recipiens dige
stionē nisi sit pl'ima. ⁊ eius quidem folia confortāt stōa
chum ⁊ viscera: ⁊ postea flos ip̄ius ⁊ cortex ip̄ius quꝫ
ponitur in cibarijs sicut semina que ꝓ cōdimento po
nunt' adiuuat digestioneꝫ. Ipse tamen cortex non dige
ritur propter duritiē sui. ⁊ ip̄ius decoctio sedat vomi
tūm. ⁊ rob eius ⁊ est rob acetositatis ꝑparat stomachū
⁊ aq̄ acetositatis eiꝰ ualꝫ ictericie: ⁊ sedat vomitū chol'i
cum ⁊ facit appetitum. ⁊ oportet q̇dem ut citrū come
datur singulare ꝙ nō cōmisceat' cibo ante se neq̄ post
se. ¶ Membra expulsionis. ¶ Eius caro facit utētē
se possidere colicam: ⁊ ip̄ius acetositas retinet ventreꝫ
⁊ confert sol'oni chol'ice. ⁊ eius semē confert hemorroi
dibus: ⁊ in eius semine est virtus solutiua: ⁊ succꝰ ace
tositatis eius sedat infirmitatē mulieris. ¶ Venena.
¶ Seminis eius pondus. ʒ. ij. cum vino ⁊ melle ⁊ aq̄
calida illinitum resistit venenis omnibus. ⁊ proprie ve
neno scorpionis bibitum aut linitum: ⁊ eius cortex est
vicinus illi. ⁊ succus corticis confert morsioni vipere

bibitus: ⁊ cortex eius pro emplo̅ supposit⁹ ē vicin⁹ illi

De Cerusa. C.cxxi.

CErusa quid ē. Est cinis plūbi aut alaunoch ⁊ tamen in ea que fit ex alaunoch multuȝ elaboratur in adurendo. Fit afreng. ⁊ acquirit supfluam subtiliationem. Q.ñqȝ uero fiunt oēs ceruse cum aceto: ⁊ qñqȝ cum salibus: ⁊ quādoqȝ fiūt plurib⁹ modis secundū ꝙ scitur in libris huius artis. ¶ Nā. ¶ Frigida ⁊ sicca ē in secūdo. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Que fit cum aceto ē vehemētis subtiliationis ⁊ magis profundans ⁊ in alia nou ē vehemens subtiliatio ⁊ est glutinatiua ⁊ ꝓprie alafreng. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Lenificat apata dura ⁊ frigida. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Ponit̄ i ēplis ⁊ iplet vlcera ⁊ gñat i eis carnem ⁊ corrodit ⁊ ꝓprie alafreng carnē malā: ⁊ alafreng etiā fortior est in generatione carnis. ¶ Mēbra oculi. ¶ Confert bothor oculi. ¶ Membra expulsionis. ¶ Est ex medicinis que conferunt fissuris ani: ¶ Uenena. ¶ Est ex uenenis: ⁊ expō rememorationis eius est in capitulo de venenis.

De Camemilla.. C.cxxij.

CAmemilla quid est: Ex ea ē alia cuius flos est citrinus: ⁊ alia cuius flos ē purpureus: ⁊ alia cuius flos ē albus ⁊ nota ē. ⁊ folia qdeȝ ipsius ⁊ flos resaruant̄ si fiant ex eis trocisci. ⁊ eius radix desiccat: ⁊ ipa quidem est sm̄ Gal. ꝓpinqua vtuti rose in subtiliatōe sua. sed ē calida: ⁊ eius caliditas est sicut caliditas olei. s. cōueniens. ¶ Natura. ¶ Cal. ⁊ sic. in pmo. ¶ Opōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est apitiua subtiliatiua spissitudis mollificatiua resolutiua cuȝ pauca attractōe imo absȝ attractōe ⁊ ē hec ei⁹ ꝓpetas it̄ medicias: ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Sedat apata cal̄a mollificando ⁊ resolnēdo ipa lenificat dura q̄ non sunt stricta valde: ⁊ bibitur ꝓpter apostemata viscerum spissa. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Mollificat tetanum ⁊ confortat membra neruosa omnia: ⁊ est ex medicinis plus cōferentibus laxitudini ꝙ reliq qm̄ caliditas eius est similis caliditati aial. ¶ Mēbra capitis. ¶ Est coufortatina cerebri cōferens soda frigide ⁊ ad euacuandas mās capitis: qm̄ resoluit absqȝ attractione: ⁊ hec est eius proprietas: ⁊ confert pustul oris. ¶ Membra oculi. ¶ Sanat algarab disruptū more empl̄i supposita ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Alleuiat sputum. ¶ Membra nntrimenti ¶ Aufert ictericiam. ¶ Membra expulsionis ¶ Prouocat vrinam ⁊ egredi facit lapidem ⁊ proprie que ex ea est purpurei floris: ⁊ cum camemilla qdem vaporatur vesica propt̄ dolores frigidos: ⁊ ꝓuocat menstrua bibita ⁊ sedendo in aqua ipsius ⁊ educit embryonem ⁊ secundinam. ⁊ confert iliace. ¶ Febres ¶ Fit iunctio ex oleo eius in febribus piodicis ⁊ bibitur propter febres antiquas in fine eaꝝ. ⁊ cōfert omni febri absqȝ forti acuitate quȝ apa calm non est in uisceribus exñs in ea ⁊ qñqȝ confert apose qum non ē calm. ⁊ est eius maturatio etiam qum iam firmata est digestio ¶ Permutatio. ¶ Loco ipsius ponitur in ꝯfortatōe cerebri ⁊ iuuamēto qȝ confert in soda berēgesif ⁊ ē abrotanū.

De cepe: C.cxxiij.

CEpe quid ē. Notum est: imo in ipo ē acuitas incisiua amaritudo stipticitas. Comestum vo ex eo quod ē longius est acutius. Et rubeuȝ est acutius albo ⁊ siccum humido ⁊ crudum assato. ¶ Natura. ¶ Est calidum in tertio. ⁊ est in ipo hūiditās supflua. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est subtiliatiuum incisiuum ꝓprie qȝ comeditur ⁊ in ipo cum stipticitate quam habet ē abstersio ⁊ apit fortius. ⁊ in ipo est inflatō ⁊ in ipo est attractio sanguinis ad exteriora: quare est rubificatiuum cutis: ⁊ i ñ cocto qdem non generat̄ nutrimentum de quo sit curanduȝ ⁊ ziribeza cum cepe minus est inflatiuū eo quod ē sine cepe. ⁊ nutrimentū eius qȝ decoquitur etiam ē hūor grossus. Cepe preterea quod comedit̄ proprie cōfert nocumento aquarum. ⁊ ex eis que delent serpiginem est ipm qum proijcit̄ eius scopha. ¶ Decoratio. ¶ Rubificat faciem ⁊ semen eius delet morpheam ⁊ qū fricatur ex eo in circuitu loci alopitie confert valde: et ipm cum melle eradicat verrucas ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Aqua eius ualet vlceribus sordidis: ⁊ ꝯfert cū adipe galline excoriationi que fit ex calciamentis.

¶ Membra capitis. ¶ Q.ñqȝ fit caꝑpurgiū cum aqua ipsius ⁊ confert capiti ⁊ mūdificat ipm. ⁊ distillatur in aurem ꝓpter grauedinem capitis ⁊ tinitum et putredinem in auribus: ⁊ aquaȝ. ⁊ est ex eis q̄ faciunt soda. Et plurimus ei⁹ usus facit subet. ⁊ est ex eis q̄ nocet intellectui propterea ꝙ generat humorem maluȝ: ⁊ ipm multiplicat saliuā. ¶ Membra oculi. ¶ Succus eius qȝ comeditur cōfert aq̄ descendenti i oculū ⁊ abstergit uisum: ⁊ ex semine eius fit alcofol cū melle ad albulā oculi. ¶ Membra āhelitus ⁊ pectoris. ¶ Aqua cepe cum melle cōfert prefocationi. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Siluestre est difficilis digestionis: ⁊ quedam spēs eius mouet vomituȝ: ⁊ qȝ ex eo comeditur ꝓpter suam caliditatem confortat stomachuȝ debilem ⁊ facit appetitum: ⁊ quod bis decoctum est: est multi nutrimenti faciens sitim: ⁊ confert ictericie.

¶ Mēbra expulsionis. ¶ Aperit orificia hemorroidarum ⁊ oēs spēs cepe excitant coitum. ⁊ aqua quidē cepe coctum ꝓuocat menstrua ⁊ lenit nāȝ. ¶ Uenēa. ¶ Confert morsui canis rabiosi qum linitur sup ipm aqua eius: aut emplat̄ ex eo cuȝ sale ⁊ ruta: ⁊ cepe qȝ comeditur expellit nocumentum ventositatis venenosorum: ⁊ dixerūt ꝙ ipm generat in stomacho humoreȝ humidum plīmum frangentē nocumentū venenosoꝝ.

De Corallo. C.cxxiiij.

COrallus. Nascitur in maribus que sunt in aphrica: ⁊ dicitur ꝙ si teratur ⁊ impleantur eo cōcauitates dentium infirmoruȝ eradicat eos: ⁊ confortat gingiuas: ⁊ ē sūmus in confortatione gingiue. ⁊ Gal. qdem existimauit ꝙ qum ex corallo adusto ⁊ abluto summit̄ pondus. ʒ. i. cum qua teritur pondus dauich gūme arabice. ⁊ conficitur cū albumie oui: ⁊ bibitur cum aqua frigida cōfert sputo sanguinis ⁊ eius eleuationi: ⁊ suo fluxui bene ⁊ proprie corallus rubeus: ⁊ confert omnibus egritudinibus stomachi. ita ut suspendatur super ipm directe. ⁊ dixit Gal. ego exptus sum ⁊ suspendi in collo eius q̇ habebat dolorē stomachi: ita ut eēt corallus sup os stomachi: ⁊ remotus fuit dolor. Q.um ergo accepi ipm rediīt sicut exptus fui lignum crucis in hñte epilepsiam. ⁊ q̇ suspenderit in collo suo tn diebus sanitatis sue corallum rubeū securus erit a dolore stomachi. ⁊ propterea pendunt̄ in collis pueroꝝ. Q.uid ē. Notus ē. Et corallus qdē alius ē albus: alius rubeus. ⁊ alius niger ¶ Natura. ¶ Frigidum ē in primo siccum in secundo. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Stipticus est ⁊ prohibet fluxum sanguinis: ⁊ eius exiccatio maior est ꝙ ipsius

contractio. nã ei⁹ exiccatio est vehemẽ⁹. ¶ Ulnera
⁊ vlcera. ¶ Abscindit carnem addaitã. ¶ Mẽbra
oculi.. ¶ Confortat oculum abstergendo ⁊ exiccãdo
humiditates infixas in eo: ⁊ proprie qꝺ est adustuꝫ ex
eo quod est ablutum: ⁊ abstergit vestigia vlcerum ⁊ est
cõueniẽs lachrymis. ¶ Membra anhelitus ⁊ pecto
ris ¶ Retinet fluxum sanguinis ⁊ adiuuat ad expuen
dum. ⁊ fit̃r niger precipue qꝺ ex eo adustum ẽ ⁊ ablu
tum: ⁊ est ex medicinis confortantibus cor ⁊ ꝯferẽtib⁹
tremori cordis. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Bibitur
cum melle ꝓpter apã splenis ⁊ est iuuatiuum eius.
¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Confert apatib⁹ itestinoꝝ

De Cepe azir. C. cxxv.

CEpe azir quid est. Est sił̃is cepe muris i vtu
tute ⁊ sapore suo: ⁊ administrat̃ loco eius. sꝫ
est debilior eo. ¶ Membra expulsions. ¶
Sedat dolores matricis frigidos. ¶ Uenena. ¶
Confert venenis ⁊ pũcture scorpionis ⁊ rutele bibitũ
⁊ more empł̃i suppositũ cum miscetur cum ficubus.
¶ Permutatio. ¶ Quantũ ipm est de zedoaria et
due t̃tie ipius ꝺ gariofilis. De castoreo. C. cxxvi.

CAstoreum quid est. Est testiculus aiał̃ mari
ni quod submergitur ⁊ inuenit̃ par suspensũ
ex radice vna sicut duo fella vaccia exiccata
⁊ habet corticem subtilem qui quolibet tactu frangit̃.
¶ Electio. ¶ Electum ex eo est ꝙ duo testiculi sunt
sił̃ adherentes pares. illud enin non adulteratum est:
⁊ eius quidem adulteratio fit ex oppoponaco gummi
confectis cum oleo ⁊ pauco castoreo: ⁊ desiccat̃ in vesi
ca. Qui aũt laborat accipere hoc membrum animalis
oportet ut qum findit cutẽ que ẽ supra ipm extrahat
humiditatem cum eo qꝺ in ipo continet̃: ⁊ ẽ hũiditas
sicut mel: ⁊ exiccet eam sił̃. ¶ Natura. ¶ Est subtili⁹
⁊ fortius omni quod calefacit ⁊ exiccat. ⁊ oꝫ ut sit całꝫ
in fiue tertij usqꝫ ad quartum siccum in secundo.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Resoluit. inflati
onem ⁊ quãdo ex eo illinitur calefacit corpus ⁊ res gũ
mosa que est in medio eius mordicatiua ẽ vehementis
calefactionis. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert
apatibus całis. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. ¶ Confert ul
ceribus ꝑniciosis. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶
Confert neruis ⁊ calefacit: ⁊ cõfert tremori ⁊ spasmo
humido: ⁊ alcuzeꝫ humido: ⁊ stupori ⁊ ꝑalysi. ¶ Mẽ
bra capitis. ¶ Cõfert obliuiõi ⁊ lithargie cuꝫ aceto
⁊ oleo rosaceo ⁊ subet etiam. ⁊ si fit cum febre tunc si
bibatur cum melle ⁊ pipere confert ⁊ non nocet: ⁊ fit
eius potio cochliariũ ⁊ resoluit spẽs sode frigide ⁊ vẽ
tose more empł̃i suppositum euaporatũ ⁊ confert surdi
tati frigide: ⁊ neqꝫ ẽ aliquid magis iuuatiuũ vẽtositati
in aure q̃ꝫ ipm qum ex castoreo accipitur quantum est
lens vna: ⁊ dissoluitur in oleo nardino ⁊ distillatur in
eam. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Attractõ
per nare. ex suffumigatione eius confert apatib⁹ pul
monis ⁊ infirmitatibus. ¶ Membra nutrimenti. ¶
Bibitur cum aceto propter singultum ⁊ facit sitim.
¶ Membra expulsionis. ¶ Delet doloris ventris
pũgitiuum bibitum cum aceto: ⁊ resoluit ventositateꝫ:
⁊ prouocat menstrua ⁊ extrahit secundinaꝫ qum bibũ
tur ex eo. ʒ. ij. cuꝫ mentastro ⁊ melle post phlebotomiã
saphene: qm̃ tunc prouocat sine nocumento. ⁊ extra
hit fetum ⁊ remouet frigus matricis ⁊ eius ventosita
tem: ⁊ frigus testiculi. ¶ Uenena. ¶ Cõfert morsui
venenosorũ ꝑuoꝝ: ⁊ est tyriaca prefocationi ellebori:
⁊ quod ex eo est varium declinans ad nigredinem est
venenum. Et quãdoqꝫ interficit in die vna: ⁊ cadit q̃
ab eo euadit in birsen. Eius uero bezahar ẽ acetositas
citri: ⁊ etiam acetum de vino: ⁊ etiã lac asine. ¶ Per
mutatio. ¶ Ponitur loco eius quãtuꝫ ipm ẽ ꝺ acoro
⁊ quantum medietas ipsius de pipere.

De caseo. C. cxxvij.

CAseus quid est Caseus qñqꝫ fit ex lacte qñ
qꝫ ex sero: ⁊ ẽ ille qui noiat̃ recocta. ¶ Na
tura. ¶ Recens est frigidus ⁊ humidus i 3°
⁊ salitus antiqu⁹ ẽ calidus ⁊ siccus in eo. in aqua vo
casei propterea ꝙ in ipa sunt nitrositas acquisita ex sã
guine ꝓmum ⁊ ꝑs cholłica ẽ caliditas q̃dã. ¶ Electio
¶ Melior est qui medius est inter illum qui extendit̃
ut uiscus ⁊ frangibileꝫ. ambo enim sunt mali ⁊ qui ẽ
priuatus sapore: ⁊ decliuis ad dulcedinẽ: ⁊ suauitateꝫ
equalis in sale qui non remanet in visceribus pł̃imum
⁊ factus ex acetoso melior est eis. Et subtiliantia q̃dẽ
augmentãt malitiam eius: qm̃ faciũt ipm penetrare et
impellũt eum ⁊ caseus caprarum que vescunt̃ subtilia
tiu⁹ melior est caseo caprarum que noscuntur nil ⁊ ro
bilijs ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ipso est
abstersio: ⁊ recẽs ẽ nutritiuus ⁊ impinguatiuus: ⁊ co
meditur post ipm mel: ⁊ vetus est calidus abstersiuus
mũdificatiuus: ⁊ comestus efficit chł̃icum humorem:
⁊ salitus non vetus est inter vtrũqꝫ. Aqua uero casei i
pinguat canes ⁊ nutrit eos. ⁊ in recocta ex sũma caseo
rum est virtus resolutiua. ¶ Decoratio. ¶ Bibere
aquam casei cum medicinis mũdificatiuis mł̃ie cõfert
pãno: ⁊ recens cocta cũm tanto vino quãtum ipa est i
cortice granati donec cõsumatur prohibet spasmuꝫ fa
ciei. ⁊ caseus quidem salitus vetus extenuat. ¶ Apo
stemata ⁊ bothor. ¶ Recens non salitus ꝓhibet apa
ri plagas. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Uetus bonus est
vlceribus malis ⁊ vulneribus: ⁊ recens vulneribus le
uibus recentibus. Recens enim fortior est in hoc ⁊ ꝓ
hibet apationem eorum precipue cũ folijs dulb: ⁊ ace
tose siluestris. ⁊ bibitur eius aqua propter scabiem.
¶ Instrumenta iuncturaꝝ ¶ Teritur vetus cũ oleo
aut cum aqua pedum porcorum salitoꝝ ⁊ fit ex eo ẽpł̃ꝫ
super duritiem iuncturarum: ⁊ extrahit ab eis sicut
gypsum sine impedimento: ⁊ est valde magni iuuam̃ti
¶ Mẽbra oculi. ¶ Ex non salito ⁊ salito fit empł̃m
ophthalmie ⁊ extremitati palpebre percusse ¶ Mẽ
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Quãdo coquit̃ in aqua
⁊ datur in potu ablactantibus multiplicatur lac earũ.
¶ Membra nutrimẽti. ¶ Salitus est malus stoma
cho ⁊ similiter non salitus. In salito uero est aliquan
tula expulsio. ⁊ Dia. quidem dixit ꝙ recens est bon⁹
stomacho: ⁊ illud est ex eis in quibus est ambiguitas.
Salitus aũt non uetus est intra eos: ⁊ ẽ uelocior i di
gestione q̃ꝫ ille ⁊ velocius descendit. recocta uero ẽ mi
nus nociua stomacho q̃ꝫ caseus nouus. ¶ Membra
expulsionis. ¶ Generat lapidem in renibus ⁊ vesica
⁊ proprie humidus: ⁊ proprie qui comeditur cũ semĩ
bus. Non salitus uero lenit naturã: ⁊ eius aq̃ soluẽdo
educit cholłam ⁊ adiuuat ipam abstersio eius propter
nitrositatem que est in ipa: ⁊ miscetur cum melle ⁊ fit
magis iuuatiua. Et medicina quidem q̃ ex eo admini
stratur fit ex illo qui fit ex lacte caprarum ⁊ ouium
⁊ caseus quidem confert vlceribus que sũt i intestinis
⁊ proprie assatus ⁊ prohibet solutionem. Et quãdoqꝫ
teritur ille qui est assatus: ⁊ fit ex eo clistere cum oleo

rosaceo: ⁊ oleo: ⁊ confert surgenti ad ascellandum cuȝ sanguine. ¶ Uenena. ¶ Dicitur ꝙ cum calamento montano epitbimatur super venena.

De Cinnamomo. C.cxxviij.

Cinnamomum quid est. Notum ē: ⁊ eiꝰ q̇dez est vna spēs bona ad aliquātulam declinans nigredinem montana grossa breuis: ⁊ ex eo est album latū inflatum frangibilem habens radicem declinatam ad moliciē: ⁊ spēs nigra est plana parum nodosa. ⁊ est ex eo spēs odorem habens sicut casia lignea ad viriditatem declinans cuiꝰ cortex ē sicut cortex eius rubeus. Et est ex eis quorum virtus lōgo durat tempore: ⁊ proprie si teratur: ⁊ fiant ex eo trocisci cum vino. Cinnamomi preterea ē spēs que noiat̃ cinamomum mēdosum ⁊ habet odorem quēdam ⁊ ē aspū ⁊ ipiꝰ virtꝰ ē debilis ⁊ fit ex eo oleū. ¶ Electio. ¶ Melius est illud quod ē boni odoris: ⁊ acutum habet saporem sine mordicatōe: ⁊ color eius est purus nō cōmistus. Inquit Dia. Melius ē nigrū ad igneitatez et rubedinem declinans planū ramos habens ꝓpiquos subtiles in quo sunt dulcedo ⁊ salsedo: ⁊ mordicatio ꝑua: ⁊ non est valde frangibile. Et ex bonitate quidem ipius est ut vincat oēm odorem preter suum: ⁊ nō sentiatur cum eo. Maluȝ uero ē i quo est odor myrti: aut turis: aut salsedo: aut aliquātulum mali odoris ⁊ albū frangibile: ⁊ etiam contractum ⁊ planū grosse radicis est malum. Eius aūt virtus cōseruat̃ si ex ipo fiāt trocisci post contritionem: ⁊ si non debilitatur post spatiū xv. annorum ⁊ infra. Et oȝ ut ex illo assumat̃ qḋ suꝑ vnam existit radicem: ⁊ fractum eius ē falsificari aptū ¶ Nā. ¶ Calidum est ⁊ siccum in 3º. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Ultimum est in subtiliatione attractiuum apitiuū: ⁊ rectificaus putrefactionem ⁊ omnem virtutem corruptam. ⁊ oēm saniositatem hūorum corruptorum. Oleum uero eius est calidum valde resolutiuuȝ liquefactiuum. ¶ Decoratio. ¶ Ponitur super pannum ⁊ maculas lentiginosas ⁊ cum aceto ē cōueniens bothor leni. ¶ Uulnera ⁊ vlcera ¶ Est ꝯueniens impetigini ⁊ uleribꝰ. ¶ Instrumenta iūcturarum. ¶ Oleum cinnamoni ē mirabile i tremore. ¶ Mēbra capitis. ¶ Confert corize ⁊ eius oleū grauat caput: ⁊ ipm mūdat caput attrahendo hūitates ex eo: ⁊ est ex summa eorum que sedant dolorem auris ⁊ ponitur in medicinis eius. ¶ Mēbra oculi. ¶ Confert panno ⁊ tenebrositati comestum ⁊ collyrio ex eo facto: ⁊ liquefacit hūitatem grossam oculi. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Est lenificatiuum ⁊ ꝯfert tussi: ⁊ mūdificat quod est in pectore. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Aperit oppilationes epis ⁊ cōfortat ipsum: ⁊ confortat stomachum ⁊ desiccat hūitatem eius ⁊ confert hydropisi. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Confert doloribus matricum ⁊ renū: ⁊ apatibus eorū post ꝙ frangitur eius resolutio cum pauco oleo ⁊ cera ⁊ vitello oui ut non supfluat ⁊ induret: ⁊ ipm ꝓuocat vrinam ⁊ menstrua: ⁊ facit abortum ⁊ cum corōueni confert hemorroidibus. Eius uero oleum ꝯfert doloribꝰ matricis quādo frangitur cum oleo ⁊ cera. ⁊ si non indurat vehementia sue resolutionis ultra hoc ꝙ eo idigetur. ¶ Febres. ¶ Cōfert rigori proprie eius oleū linitum. ¶ Uenena. ¶ Confert morsui vermiū venenosorum: ⁊ fit ex eo empl̃m cum myrrha pūcture scorpionis. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ ponitur cortex casie lignee stipticus: aut dupluȝ ipius de cubebe: aut duplum eius ex heabel.

De Cerebro. C.cxxix.

Cerebrum. ¶ Electio. ¶ Meliora eoꝝ sūt cerebra volatilium ⁊ proprie montanorum ⁊ ex cerebris quadrupedum cerebrū arietis deinde vituli. ¶ Nā. ¶ Frigidum est ⁊ humidum. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Generat phl̃a ⁊ humores grossos. ¶ Membra capitis. ¶ Cerebꝝ gallinarum confert fluxui sanguinis nariū ex velamie ⁊ cerebrum cameli qum exiccat̃ ⁊ bibitur cum aceto vini confert epil̃ie. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Ipsū facit nauseam apud digestionem suam: ⁊ delet appetitum. ⁊ oportet q̇dem ut comedatur cum seminibꝰ. qui autē post cibum vomere uult sumat ipm suꝑ cibū suuȝ ⁊ est tarde digestionis inuolutum faciens stomachum ¶ Membra expulsionis. ¶ Lenit ventreȝ ⁊ cerebrum anatis ē ex medicinis apatum ani. ¶ Uenena. ¶ Cerebella salubria sunt i haustu venenoruȝ ⁊ morsibus animalium qum comeduntur.

De Croco. C.cxxx.

Crocꝰ. ¶ Electio. ¶ Melior est recēs bōi coloris subtil̃ odoris suꝑ cuius pilos est paululum albedinis non plurimum. grossus sanꝰ non velociter tingens non inuiscans neq̧ frangitur. ¶ Natura. ¶ Calidus est in secundo. siccus i ṗmo. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est stipticus resolutiuus maturatiuus ⁊ propter illud quod in ea est de stipticitate ipius glutinatiuꝰ ⁊ eius cal̃itas ē tēpata ⁊ ē apitiuus. Gal̃. uero dixt ꝙ eius caliditas est fortior stipticitate ipius. ⁊ eius oleuȝ est calefactiuum Alkāzi inquit ipe nūꝙ alterat humorem. Immo conseruat eum secundum equalitatem ⁊ rectificat putrefactuȝ ⁊ conseruat viscera. ¶ Decoratio. ¶ Potus ipius colorem efficit bonum. ¶ Apostemata ⁊ bothor ¶ Resoluit apata ⁊ linitur ex eo herisipila. ¶ Membra capitis. ¶ Facit sodā ⁊ ipe nocet capiti ⁊ bibitur cuȝ rob ad ebrietatem ⁊ est faciens somnū ⁊ obtenebrans sensus. Qum enim bibitur in vino inebriat ita ut ad roona ꝑducat ⁊ confert apati calido in aure. ¶ Mēbra oculi. ¶ Abstergit visum ⁊ prohibet fluxū ad ipȝ ⁊ ualet ad pānum: ⁊ fit ex eo alcofol ad uarietatem acquisitau in egritudinibus. ¶ Membra āhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confortat cor ⁊ est lenificatiuꝰ. ⁊ odorat ipm hn̄s pleurisiȝ ⁊ patiens hirsen ut dormiat: ⁊ ꝓpe ipius oleum: ⁊ facit anhelitū facilē: ⁊ confortat instr̃a anhelitus. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Ipe facit nauseam ⁊ deijcit appetitum propterea ꝙ oppositus ē acetositati que est in stomacho ex qua est appetitus. sed ipe confortat stomachum propter illud quod in ipo ē ex qualiditate ⁊ preparatōe ⁊ stipticitate: ⁊ dixerūt q̇dam ꝙ crocus est bonus splenis: ¶ Membra expulsionis. ¶ Excitat coitum ⁊ prouocat vrinam ⁊ ꝯfert duritiei matricis ⁊ eius cōstrictioni: ⁊ vlceribus fraudulentis in ipa qum administratur cum fauo: aut cum medulla cum duplo ipius de oleo. Quidam aūt dixerunt ꝙ ipm in potu dederūt ad prolixum ꝑtuȝ. ⁊ factꝰ est ꝑtus statim. ¶ Uenena. ¶ Dicitur ꝙ tres aurei de ipo interficiunt lenificando vel letificando. ¶ Permutatio. ¶ Sil̃e pondus ipius de costo: ⁊ quarta pōderis eius de spica: ⁊ pondus ipius de corticibus casie lignee.

De Colloquintida. C.cxxxi.

Colloq̇ntida quid est. Colloq̇nᵃ alia est masculus ⁊ alia est femina. Masculus uero est villosus: ⁊ femia laxa alba facil̃. ¶ Electio

Que ex ea eligenda est: est alba vehementis albedinis lenis: que enim ex ea est nigra: est mala. ⁊ dura mala ē Et oꝫ quidem ut non extrahatur qum colligitur eius pulpa ex ventre ipsius: imo dimittatur in ipso sicut est. ipsa enim debilitatur si fiat illud ⁊ neqꝫ colligat̄ dū nō incipit in citrinitatem mutari: ⁊ non expoliat̄ ab ea uiriditas integre: ⁊ si non tunc ipsa est nocens ⁊ mala. Et dixerunt quidam oꝫ ut alienent̄ cortex ⁊ semē ei⁹. Et qum non ē sup arborem nisi colloquntida vna ē mala pniciosa. ⁊ masculus quidez villosus fortior ē femia laxa. ⁊ oꝫ ut in eius contritione ad summū pueniatur. ⁊ neqꝫ sit aliquis contentus φ ipsa si ualde trita. pars eniꝫ minima eius in sensu qum iuenit humiditatē ifla tur ⁊ adheret ptibus stōi ⁊ iuolutionibus intestinorūꝫ ⁊ apat: quare oꝫ ut qum teritur hydromelle infundat̄ deinde siccet̄ ⁊ conteratur. Et rectificatio quidem ei⁹ ⁊ expulsio sue malitie est cuꝫ dragaganto melior φ̄ cū gūmi: qm̄ gūmi magis vincit fortitudinem medicine.

¶ Nā. ¶ Calida est in tertio sicca in ipso. Alchindus uero existimauit φ ipsa sit frigida ⁊ hūida. ⁊ elongatus est a ueritate vehementer. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est resolutiua incisiua attractiua ex longinquo. ⁊ eius quidem folia viridia abscindunt fluxum sanguinis. ¶ Decoratio. ¶ Fricatur sup lepram ⁊ elephantiaꝫ. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Eius folia uiridia resoluūt apata ⁊ matūāt ea ¶ Instia iūcturarū ¶ Cōferūt dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ iūctarū ⁊ sciatice ⁊ podagre fie. ¶ Mēb^a^ capitis. ¶ Purgat cerebrū ⁊ decoquitur radix eius cuꝫ aceto ⁊ coluit̄ ex ea os ad dolorem dentium: aut apitur ⁊ pꝛ̄icitur qd̄ ē in ipsa ⁊ coq̇t̄ acetum in ipsa cum cinere calido: ⁊ qum coquit̄ in olō est illud oleum distillatuꝫ conferens sonitui in aure: et facit eradicationem dentium facilem. ⁊ qum extrahit̄ illud qd̄ est in colloquntida ⁊ implet̄ aceto: ⁊ decoquit̄ sup cinerem ⁊ coluit̄ ex eo os confert dolori dentiuꝫ.

¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris ¶ Confert euacuatio facta p eam dilatationi anhelitus vehementer.

¶ Membra nutrimenti. ¶ Radix eius confert hydropisi: ⁊ ē mala stō. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Solutione educit phl̄a grossum ex iūcturis ⁊ neruis pꝑe ⁊ soluit etiam cholam: ⁊ confert colice hūide ⁊ vētose ualde: ⁊ fortasse soluit sanguinem: ⁊ supponit̄ ⁊ interficit fetuꝫ ⁊ uelocitate sui exitus ex intestinis nō puenit in impressionib⁹ que timent̄ ex amaritudine sua: ⁊ cōfert egritudinibus renum ⁊ uesice: ⁊ ipsius q̇deꝫ potio sit duo kermet. s. xij. kirat. ⁊ oꝫ ut ꝯterat̄ ⁊ qn̄qꝫ extrahitur qd̄ est in eius cōcauitate a supiori pte: ⁊ implet̄ rob de vuis: aut vino veteri dulci ⁊ dimittit̄ die ac nocte. ⁊ qn̄qꝫ ponitur sup cinerē ignis usqꝫquo calefat satis ⁊ datur in potu. ¶ Venena. ¶ Que colligit̄ viridis soluit supflue ⁊ facit vomere supflue: ⁊ conturbat ita ut fortasse interficiat ⁊ dat̄ ad potandū cum equali pōdere sui de dragagāto ⁊ ex singulari nascente super radicē suam solam fortasse interficiunt duo danic. ⁊ ex semine suo ⁊ cortice ipsius danic vnus. ⁊ radix ei⁹ confert morsui vipere ⁊ est ex medicinis magnis iuuātib⁹ ad pūctura scorpionis. Et q̇dam iam narrauit φ vni arabum dedit in potu quem scorpiones in q̄tuor locis pupugerant. ʒ. ex ea ⁊ sanatus est stati. ⁊ similiter ꝯfert epithima factum ex ea. ¶ Permutatio Loco ei⁹ grana alkerua. ⁊ dixerunt triplum eius de cucumere asinino. ⁊ dicitur seniculum siccum in melle.

De Cicere. C. cxxxij.

Cicer quid est. Aliud ē album: aliud rubeū: aliud nigrū ut herbum. Et harūm spēꝝ aliḋ ē domesticum: aliud siluestre. ⁊ siluestre q̈dem est melius ⁊ digestibili⁹: ⁊ vehemētioris calefactionis: ⁊ efficit opationem domestici in po^a^. Uerum nutrimentū domestici est melius nutrimento siluestris.

¶ Nā. ¶ Album est calm̄ ⁊ siccū in p̊mo. ⁊ nigrum est fortius. ¶ Opōnes ⁊ pprietates. ¶ Ambo sunt inflatiua ⁊ lenitiua ⁊ in ipso est incisio: ⁊ nutrimentum qd̄ prebet est fortius nutrimēto fabarū: ⁊ magis solidū ⁊ neqꝫ est aliq̇d ī suis figuris quod magis ipso nutriat pulmonem. ⁊ qd̄ ex ipso ē humidū plus est generatiuū supfluitatum φ̄ φ ex eo siccum est. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit lentigines ⁊ colorez facit bonum linitum ⁊ cōestū. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatib⁹ calis ⁊ duris ⁊ aliq̇s apatib⁹ q̄ sūt ex eis in glandulis. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Eius oleū confert impetigini ⁊ ipi⁹ saria vlcerib⁹ fraudulētis ⁊ cācerosis ⁊ pruritui. ¶ Instrumenta iūcturaꝝ. ¶ Confert dolori dorsi. ¶ Mēbra capitis. ¶ Confert bothor hūido in capite. ⁊ confert eius infusio dolori molarium: ⁊ cōfert apatib⁹ gingiue calidis ⁊ duris. ⁊ apatibus que sūt sub auribus.

¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Clarifcat vocē ⁊ nutrit pulmonem melius φ̄ res aliqua. ⁊ ppter hoc fiunt ex eo sorbitiōes. s. ex farina ciceris. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Eius decoctio vtilis est hydropisi ⁊ ictericie ⁊ apit ⁊ proprie quod est ut herbū: ⁊ nigrū oppilatōes epis ⁊ splenis. ⁊ oꝫ ut cicer comedat̄ neqꝫ in p̊n^o^ cibi neqꝫ in fine ipsius imō in medio eius. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Decoctio nigri frangit lapidez in vesica ⁊ renibus cum oleo amigdalino ⁊ raphano ⁊ apio ⁊ totum qd̄ ex ipso est extrahit fetū: ⁊ ē malū vlceribus vesice: ⁊ vehemēter addit in coitu. ⁊ propt̄ hoc nutrit masculina aīalia ⁊ camelos: ⁊ eius infusio facit erigere membrū fortiter qn̄ bibit̄ cū vino. ⁊ totū lenit nām. ⁊ apit oppilatōes renū ⁊ proprie nigrum ⁊ qd̄ ē ut herbum. Et dixrūt q̇daꝫ φ quādo infundit̄ ī aceto ⁊ aliquis ex eo comedit ieiunus ⁊ moratur super ipm̄ p mediū diem interficit vermes. Hip. dixit φ ī cicere sunt due substantie que sepant̄ cum decoctione quarū vna est salsa ⁊ lenit naturam: ⁊ altera est dulcis ⁊ prouocat vrinaꝫ. ⁊ dulcedo in ipso ē iflatia ⁊ excitat coitū

De Columbis. C. cxxxiij

Colūbe quid sunt. In pullis qui volare non possunt est calitas ⁊ hūitas superflua. sed ille que volant sunt leuiores: ⁊ oua earū sunt calida valde. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In pullis est grossitudo propter hūiditatem superfluam.

¶ Mēbracapitis ¶ Sāguis colūbe abscindit fluxū sanguinis narium qui est ex velamine cerebri. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Uolantes sunt leuioris digestōis ⁊ melioris humoris φ̄ pulli: ⁊ oꝫ quidem ut calefacti comedant eos cū acresta ⁊ coriādro ⁊ medulla citroli ⁊ eius oua sūt mali saporis.

De Canfora. C. cxxxiiij.

Canfora q̇d ē. Canfore spēs sunt alkansuri ⁊ ariagie deinde alczei ⁊ alescek: ⁊ est illa que est pmista ex ligno suo ⁊ ex eo quod sublimatum est ex ligno eius. Quidam aūt dixerūt φ ē arbor magna faciens vmbram hoibus cui leopardi adherēt non ergo puenit̄ ad eam nisi in tp̄re noto anni: ⁊ ē spōgiosa marina: hoc est scd̄m φ existimauerūt q̇dā Lig^m^ uero eius iam multotiens uidimus: ⁊ ē lignū album

vestigijs canfore. ¶ Natura. ¶ Est frigida ⁊ sicca in 3°. ¶ Decoratio. ¶ Accelerare facit caniciem usus eius. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Prohibet apata calida. ¶ Mēbra capitis. ¶ Prohibet cum aceto fluxum sanguinis ex naribus: aut cum expressione dactilorum imaturorum: aut cum aqua mirti. aut cuȝ aqua albedarungi ⁊ confert soda calidē. ¶ Febres. ¶ Facit vigilias ⁊ confortat sensus calefactoꝝ ⁊ confert alcola vehementer. ¶ Mēbra oculi. ¶ Confert ī medicinis opthalmie calidē. ¶ Membra expulsionis. ¶ Abscidit coitum ⁊ generat lapidem renū ⁊ uesice. ⁊ ꝯstrigit fluxū uētris colericū.

De Camepitheos. C.cxxxv

Camepitheos quid est. Stipites ⁊ flores rubei decliues ad nigredinē: ⁊ virides subtiles ⁊ eius flos est amari saporis cum stipticitate pauca. ⁊ eius acrimonia est minor amaritudine ⁊ eius folia sunt herbalia subtilia īcedentia super terrā ⁊ sūt silia folijs asbehar. verūtñ sunt subtiliora ⁊ molliora ⁊ maioꝝ florum ꝙ ipa: ⁊ eius flores sunt citrini. ¶ Natura. ¶ Calidus est in scdo siccum in 3°. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est apitiuus abstersiuus: et eius abstersio in membris interioribꝰ est maior calefactione ipius ⁊ in ipo est virtus solutiua. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Ponitur sup durities ⁊ proprie duritieȝ mām̄illaruȝ ⁊ prohibet īcensiōeȝ formice. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat vulnera cuȝ melle facto emplō ex eo ⁊ vlcera putrida. ¶ Instrumenta iuncturaꝝ ¶ Confert sciatice ⁊ proprie qñ bibitur cū aqua mellis. Et dixerunt quidam ꝙ qñ bibitur cum hydromelle. xl. diebus sanat sciaticam ⁊ resoluit duritieȝ podagre. ¶ Membra nutrimenti ¶ Apit oppillatōes epis ⁊ eius egritudines ⁊ splenis ⁊ confert icteritie nigre qum bibitur. vij. diebus continuis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Apit oppilatiōes matricis ⁊ ꝓuocat vrinam ⁊ menstrua: ⁊ remouet difficultatem eius ⁊ ꝓhibet dolores renū: ⁊ supponitur cum melle: ⁊ mūdificat matricem. ⁊ qñ ex duobus auī de eo cum ficubus aut melle fiunt collyria deponit phlā sufficienter. ¶ Venena. ¶ Confert nocumento veneni noīati ofiston. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ ponit̄ medietas ponderis desiseleos ⁊ quarta ponderis ipius ꝺ casea lignea:

De Camedreos. C.cxxxvi.

Camedreos quid est. Stipites ⁊ folia frangibilia in grossitudine myrti ⁊ maiores ad viriditatem decliues. Et herba eius nominat̄ apud grecos quercus terre: qm̄ hȝ folia ꝑua silia folijs quercꝰ amara: ⁊ eius radix declinat ad purpureitateȝ ¶ Electio. ¶ Oportet ut colligatur dum hȝ semen. ¶ Natura. ¶ Inquit Gal. est calidus ⁊ siccus in 3° eiꝰ tñ calefactio fortior est desiccatione ipiꝰ. ¶ Operatōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est aperitiuus incisiuꝰ subtiliatiuus. ⁊ in ipo est calefactio corporum. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert cum melle vlceribus antiquis. ¶ Instrumenta iuncturarum. ¶ Qñ quod ex eo recens est bibitur: aut eius decoctio confert contritioni lacertorum et eius sirupus confert spasmo: ⁊ q̄to plus antiq̄tur est melior: ¶ Membra oculi. ¶ Fiunt ex eo pillē ⁊ exiccāt̄ ⁊ administrant̄ in vlceribꝰ oculi: ⁊ silr eius decoctio ī oleo: aut quod ex eo tritū est confert fistul' lacrymalium. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert tussi antiq̄. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Detumescere facit grossitiem splenis: ⁊ confert icteritie nigre ⁊ habet sirupum q̄ cōfert malitie digestionis valde: ⁊ quāto magis antiquatur est melior: ⁊ confert ꝑnͦ hydropisis ¶ Membra expulsionis ¶ Prouocat vrinam ⁊ menstrua ⁊ extrahit fetū. ¶ Venena. ¶ Fit ex eo emplȝ morsibus vermiū venenosoꝝ ¶ Permutatio ¶ Loco eius ponitur folia eupatorij ⁊ scolopendrie.

De Cundes. C.cxxxvij.

Cundes quid est. De hoc quidem plurimū administratur radix ⁊ est notum. ¶ Natura ¶ Est calidm ⁊ siccum in 3° ꝑueniēs ad q̄rtū. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est abstersiuum mūdificatiuum vlceratiuū acre mordicatiuum excitās vomitum incidit phlā ⁊ cholām nigrā. ¶ Decoratio: Abstergit albaras ⁊ morpheam ⁊ proprie nigram. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert scabiei. ¶ Mēbra capitis. ¶ Facit sternutationem ⁊ est ex summa mediciarum mūdificatiuum aurem ⁊ abstergentiū sordes que sunt in ea: ⁊ de proprietatibus eius est resolō ventositatum ex naribus ⁊ confert alchasem apiendo oppilationes colatorij fortiter. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Facit vomere fortiter ⁊ soluit duritiem splenis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Est solutiuū ꝓuocatiuum vrine: ⁊ supponit̄ ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ extrahit fetum ⁊ frangit lapidem. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius in vomitu ponitur nux vomica eiusdem pōderis cum tertia sui ponderis de pipere.

De Cubebis. C.cxxxviij.

Cubebe quid est. Eius ṽtus est similis rubee Verūtñ est subtilior. ¶ Nā. ¶ Dixerunt q̄dam in ipa est cuȝ calitate ṽtus infrigidatiua. ⁊ ē uere calida ⁊ sicca ꝑueniens usq̧ ad scdm. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est apitiua subtilis ad acuitatem decliuis: ⁊ neq̧ ꝑuenit ad hoc ut loco cinnamomi ponat̄ ¶ Vulnera ⁊ ulcera. ¶ Est bona vlceribꝰ putridis in membris ⁊ gingiuis. ¶ Membra capitis. ¶ Est bona alcola putridis in ore. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Qñ tenetur in ore clarificat vocem. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Est fortis in aperiendo oppilationes in epate. ¶ Membra expulsiōis. ¶ Mūdificat vrine vias ⁊ ꝓuocat arenosam: ⁊ extrahit lapidem renū ⁊ vesice: ⁊ sputum masticātis eam delectat eā q̄ vtitur.

De cuscute. C.cxxxix.

Cuscute quid est. Res inuoluta sup spinas: ⁊ arborem silis villis mechijs: ⁊ non hēt folia sed habet florem ꝑuuȝ album in quo sūt amaritudo ⁊ stipticitas sed qꝺ ī ipo magis vicit ē substātia amara. ¶ Natura ¶ Est calidm parumper in ꝑnͦ ꝑmi siccum in fine secundi. q̄uis ipm sit hñs virtutes ꝯtrarias. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est mundificatiuum ⁊ extrahit supfluitates subtiles ex venis ⁊ grauat in stomacho propter suam stipticitatē ⁊ mundificat venas ⁊ extrahit supfluitates que sunt in eis cuȝ facilitate lubrificans supfluitates subtil'. Membra nutrimenti. ¶ Confortat stomachum proprie quod ex eo frixum est: ⁊ qñ bibit̄ cum aceto sedat singultum ⁊ aperit oppilationes epatis ⁊ stomachi ⁊ ꝯfortat ea et eius aqua est mirabilis ad icteritiā: ⁊ succus eius qꝺ de eo est siluestre qum teritur ⁊ proijcit̄ sup vinū fortē efficit stomachū debilem. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Et ipm quod mūdificat sordes ventris fetus ꝓpterea quia mūdificat venas ⁊ ꝓuocat vrinam ⁊ menstrua et confert dolori pūgitiuo ventris ⁊ supponitur ⁊ retinet fluxum sanguinis: ⁊ quod ex eo frixum est constringit frangibile leue in cuius ramis qñq̧ cōtinetur aliq̄d ꝺ

⁊ mūdificat fluxum matricis: ¶ Febres. ¶ Confert valde febribus antiquis semen eius ⁊ aqua ipsius.

De cymino. C.cxl.

Cyminum qd ē. Eius aliud ē karmēiū ⁊ aliō pficū ⁊ aliō ēiū aliō nabatiū. Karmēiū ṽo ē nigri coloris: ⁊ pficū ē fortiꝰ emio. nabathiū ṽo ē illō quod inuenitur in alijs locis. Et ex omnibus aliud ē siluestre: ⁊ aliud domesticuz. Siluestris itaq̧ acrimonia fortior est. Et de siluestri quidem est spēs quedaz cuius semen est sile semini lilij. ¶ Electio. ¶ Karmenium est fortius q̄ pficum. ⁊ pficum fortius alijs.
¶ Natura. ¶ Est calm in tertio siccum in secundo.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Expellit ventositates ⁊ resoluit: ⁊ in ipso est incisio ⁊ exiccatio: in ipso est stipticitas. ¶ Decoratio. ¶ Quādo lauat facies ex aqua ipsius clarificet eam: ⁊ silr eius usus ⁊ acceptio eius cum mensura. Eius nāq̧ nimius usus faciem citrinat. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Admistrat cum cerato aut oleo ⁊ farina fabarum sup apata i testiculis. imo cum oleo aut oleo ⁊ melle. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat vulnera proprie siluestre cuius semen est sile semini lilij qum ex eo ipletur sup vulnera ¶ Membra capitis. ¶ Quādo teritur cyminū cum aceto: ⁊ fit odoramentum ex eo abscindit fluxum sanguinis narium. Et silr qum ex eo intromittitur liciniū in nares. ¶ Membra oculi. ¶ Quādoq̧ masticat ⁊ miscetur cum oleo: ⁊ distillatur super vngulam: ⁊ super coagulatum sanguinem sub oculo ⁊ cōfert. Et qn̄q̧ masticatur cum sale ⁊ distillatur sputū sup scabiē et sebel: ⁊ vngulam abscisaz prohibet adherentiā: ⁊ succꝰ siluestris absterfit visum ⁊ attrabit lacrymas: ⁊ noiat grece fumus. ⁊ ipm etiam ponitur in cauterijs euulsionis pilorum in oculo ⁊ non nascitur. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Quādo bibitur cum aceto mixto cum aqua confert difficultati anhelitus. ita dixit Gal. ⁊ anhelitui dilātionis ⁊ tremori cordis frigido.
¶ Membra expulsionis. ¶ Administratur cū oleo super apata testiculi: ⁊ qn̄q̧ admistratur cum cerato: ⁊ qn̄q̧ administratur cum oleo ⁊ farina fabarum ⁊ frāgit lapidem: ⁊ proprie siluestre: ⁊ confert distillationi vrine ⁊ mictui sanguinis: ⁊ dolori pūgitiuo ventris ⁊ inflationi: ⁊ succus siluestris triti cum aqua mell soluit ventrem. Inquit Ruffus. ¶ Cyminū nabathium soluit ventrem. karminiuz uero non soluit imo stringit et herba siluestris prouocat cholaz in vrina. ¶ Venena ¶ Datur in potu cum vino ad morsum vermiū venenosorum: ⁊ proprie siluestre cuiꝰ semē ē sile semini lilij

De Charui. C.cxli.

Charui quid est. Est proximū dispōibꝰ anisi. ¶ Nā. ¶ Calm est ⁊ siccum in secundo.
¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Expellit ventositates ⁊ exiccat ⁊ non est in subtiliatiōe cyminum.
¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris ¶ Cōfert tremori cordis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Est bonū vermibus interficit eni eos.

De Cappare. C.cxlij.

Capparis quid est. Est fructus ⁊ hz radicez ⁊ habet fructum aliū qui est sicut cucumeris non capparis: ⁊ est acris cala que ponitur i musto ⁊ cōseruat ipm ab ebulitione sicut sinapis: ⁊ eiꝰ radix est amara acris. ⁊ quedam spēs eiꝰ est culzumia faciens in ore bothor usq̧ ad terminū quo vesicetur ⁊ apat gingiuā. ¶ Electio: ¶ Iuuātiꝰ quod in ipa ē st cortices radicis eius. ¶ Natura. ¶ Generata in tra calida est calidior: ⁊ calor totius ⁊ eius siccitas ē in secundo. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Est resolutiua ⁊ aperitiua abstersiua: ⁊ ipsius radix est incisiua subtiliatiua mūdificatiua apitiua i cuius cortice sunt amaritudo ⁊ acrimonia ⁊ stipticitas ⁊ nutrimētū. fructus eius est puum precipue qum salitur ⁊ quod ex ea est humidum est magis nutritiuum q̄ quod siccum ē.
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Eius radix resoluit scrofulas ⁊ durities ⁊ admisceat ei quod frangit virtutez eius: ⁊ folia eius iam expta sunt ad illud. ¶ Vulnera ⁊ vlcera: ¶ Cortices radicis eius ponuntur super fraudulentia ⁊ sordida. ¶ Instrumenta iūcturaꝝ. ¶ Cortices radicis eius conferunt sciatice ⁊ doloribus anche: ⁊ qn̄q̧ fit clistere ex succo eius ⁊ ꝯfert palysi ⁊ stupori: ⁊ stringit membra propter stipticitatem que ē in ipa: ⁊ silr confert attritioni accūti in capitibꝰ lacertorum ⁊ in medio eorum. ¶ Membra capitis. ¶ Cortices radicis eius masticate extrahūt hūiditatē a capite. ⁊ sedant dolorem frigiduz in eo: ⁊ eius succꝰ distillatur in aurem propter uermes ipsius. Et quādoq̧ stringitur cortex radicis eius cum dente solo ⁊ confert ⁊ proprie qum est hūida: aut folia eius: ⁊ silr colutio oris cum aceto in quo decoquitur. aut vino aut qn̄q̧ cum aceto: qn̄q̧ cum vino. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert qd ex eo salitū ē patiētibꝰ asma ¶ Membra nutrimenti. ¶ Ipa est res magis conferens spleni ⁊ duritiei eius bibita ⁊ more emplri supposita cum farina ordei ⁊ similibꝰ: ⁊ pprie cortex radicis eius. Et multotiens euacuat ex splene mām grossam mlicaz ⁊ succedit ei sanitas. ¶ Membra expulsiōis. ¶ Dolone educit humorem crudum grossum ⁊ prouocat menstrua. ⁊ interficit serpentes ⁊ vermes i itestis ⁊ confert hemorroidibꝰ. ⁊ augmentat coitū. Et quod ex ea salitum est ante cibum sūptū soluit. ¶ Venena ¶ Est tyriaca.

De caule. C.cxliij.

Caulis. ¶ Natura. ¶ Corpus humidius ē folijs ⁊ siluestris calidior ē ⁊ siccior. ⁊ ipse totus est calidus in pmo siccus in secūdo. Et caulis quidem alius est domesticus: ⁊ alius siluestris ⁊ alius marinꝰ: ⁊ alius caul aque. Siluestris uero est amarior ⁊ acutior ⁊ remotior ab hoc ut sit cibus. Et decoctio quidem radicis caul cum aqua granatorum est bona. Canabit pterea est grossi nutrimenti igrossās sanguinem qum non dissoluitur. ⁊ inflat usq̧ ad partes furcule ⁊ lateris ⁊ facit dolorosum corpus ⁊ nō ē mutabilis sicut ventosus. ¶ Operatōes ⁊ ppetates ¶ Est maturatiuus lenificatiuus desiccatiuus proprie quando decoquitur. effunditur ab eo aqua pma: Et cinis quidem stipitum eius est fortis exiccationis habet pprietatem in sedatione dolorum. ⁊ eius nutrimentum est puum ⁊ humidius nutrimento lentium et sanguis eius est malus. Qum ergo coquitur cū carne pingui ⁊ gallinis fit bonus paꝝ. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Siluestris ⁊ marinus ⁊ domesticus maturāt phlones ⁊ durities. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat ⁊ prohibet ambulationem fraudulentis. ⁊ ponit cum albumine oui super adustionem. ¶ Instrumēta iūcturarum. ¶ Confert tremori ⁊ qn̄q̧ ponitur cum fenugreco super podagraz: ⁊ embrocatur decoctio eiꝰ sup dolores iūcturaruz. ¶ Membra capitis. ¶ Eiꝰ decoctio ⁊ eius semen retardant ebrietatem: ⁊ cōfert furfuribus: ⁊ quando cum succo eius fit cappurgium purgat caput: ⁊ ex pprietatibꝰ eius fit exiccatio ligue

⁊ facit sõnuꝫ. ¶ Membra oculi. ¶ Obtenebrat ui
sum: cum hoc tñ ꝙ ponitur ĩ alcofol.. ¶ Membra an
helitus ⁊ pectoris. ¶ Fit gargarismus cum succo eiꝰ
aut decoctio eius cum oleo sisamino. ⁊ confert preso
cationi ⁊ conestio eius clarificat vocem. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Est malus stõ: ⁊ eius succus cuꝫ vino
de passis confert spleni ⁊ ictericie: ⁊ eius cãna ẽ tarde
digestionis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat
vrinam ⁊ menstrua ⁊ eius semem cum aqua lupinorũ
interficit vermes: ⁊ eius flos ꝓuocat menstrua etiam.
Cum ergo supponitur etiam ipe ⁊ succus eius cuꝫ fa
rina sceilem interficit fetum: ⁊ quãdo supponitur eiꝰ
semen post coitum corrũpit spma. ⁊ cinis radicis eius
frangit lapidem. Et caulis qui est marinus decliat ad
salsedinem ⁊ amaritudinẽ propter illud ergo lenit nãꝫ
⁊ soluit proprie cum carne pingui. ⁊ folia eius sunt si
cut folia aristol' qui ex vna radice orit' ¶ Venena. ¶
Eius succus cum vino confert morsibus: ⁊ est cõferẽs
morsui canis rabiosi.

De Coriandro. C.cxliiij.

Coriandrum quid est. Aliud est humidum:
⁊ aliud siccum. Dixit Gal. ꝙ v̄tus eius ẽ cõ
posita ⁊ quod in eo dñatur est terreitas quã
doqꝫ ⁊ aqueitas tepida: ⁊ in ipo est põticitas parua a
stipticitate. Apud me uero aqueitas in ipo fria ẽ non
tepida oio nisi sit propter substantiã subtilem calaꝫ ꝑ
mistam ei cuius sepatio ab eo fit uelox. Et hunaim q̇
dem dixit etiam ꝙ Gal. remouet frigus a coriandro ꝯ
tradicendo Dia. Ego autem dico ꝙ testificati sunt iaꝫ
frigus eius Ruffus ⁊ Archigenes ⁊ alij ab eis.
¶ Nã. ¶ Frigidum est in fine primi usqꝫ ad secundũ
siccum in scdo. ⁊ apud filiũ viregi in 3º Apud me uero
est declinans ad calitatem ꝑuam. Sed Gal. in toto fa
cit declinationẽ ad caliditatem: ⁊ forsitan illud ẽ prop
ter substantiam in ipo subtilẽ que rosoluitur: ⁊ non re
manet qum bibit': ⁊ si nõ propter q̇d oꝫ ut sit mltitudo
succi eius interficiens cum infrigidatione. ¶ Opera
tiones ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipo est stipticitas ⁊ stupor
⁊ succus eius cum lacte sedat omneꝫ fortem pulsatõeꝫ
¶ Apostemata ⁊ botbor. ¶ Confert apatibus calis
cum aceto ⁊ cerusa ⁊ oleo ro. ⁊ cum melle ⁊ oleo scere
⁊ vestigijs ignis ꝑfici. Et cuꝫ farina fabarũ: aut sauich
aut farina ciceris scrofulis: quãdo ꝑmiscetur cum eis
succus eius. Inquit Gal. qum resolnat scrofulas: quõ
ergo est frigidum. Et possibile quidem est ut dicat' ei
propter ipius ꝓprietatem. ⁊ qm̄ in ipo est substãtia
subtilis ꝓfundans penetrans ⁊ ꝓfundatur: ⁊ non pro
fundatur substantia frigida. sed qñ bibitur resoluitur
calidum velociter ⁊ remanet agens frigidũ ⁊ dixit nõ
sanat ex herisipila nisi quod infrigidatum ẽ: aut ꝑmistũ
humori mlicoꝛ aut phlatico. ¶ Membra capitis. ¶
Confert vertigini facte a uapore cholico: aut phlatico
⁊ eplie facte ex hoc. ⁊ eiꝰ ꝓprietas est ꝓhibere vaporẽ
a capite ⁊ propter hoc ponit' in cibo patientis epilam
ex uapore stõi. ⁊ multitudo eiꝰ humidi: ⁊ eius sicci ꝑ
miscet sensum. Et quod humidum est facit somnum et
ꝓhibet fluxũ sanguinis. ⁊ pulverizatio sicci ⁊ collutio
oris ex succo humidi confert cola. ¶ Membra ocli.
¶ Generat tenebrositatem uisus: ⁊ succus eius disti
latus sedat pulsationem in oculoꝛ ⁊ ꝓprie cũ lacte mu
lieris. ⁊ qñ ex folijs eius fit emplm prohibet fluxũ ma
terierum ad oculum. ¶ Membra anhelitus ⁊ pecto
ris. ¶ Confert tremori cordis calo ⁊ potantur ex ẽo
ʒ.ij. cum aqua lingue arietis ⁊ retinet sputũ sanguis.

¶ Membra nutrimenti. ¶ Est tarde digestionis et
confortat stomachũ calefactum: ⁊ qḋ de eo torrefactũ
est probibet vomitum. Et dicitur ꝙ ipm sedat eructu
ationem accidam post cibũ: ⁊ si ita est tunc facit illud
propterea ꝙ probibet uaporẽ ⁊ vomitũ eius. ¶ Mẽ
bra expulsionis. ¶ Constringit semẽ eius torrefactũ
⁊ dicit' ꝙ semen eius cum rob solone educit serpentes
Et coriandrũ quidem humidum cũ melle ⁊ oleo cou
fert apatibus calidis testiculoꝝ. Et quod ex eo humi
dum est: ⁊ qḋ siccum frangit v̄tutem coitus ⁊ erectõꝫ
virge desiccando spma.. ¶ Venena. ¶ Qũ ex succo
bibitur circiter. ℥. iiij. interficit qm̄ facit hoieꝫ posside
re tristitiam ⁊ sincopiꝫ: ⁊ non oꝫ v̄lr ut de eo multum
sumatur.

De Cane. C.cxlv.

Canis. ¶ Decoratio. ¶ Vrina canis admi
nistratur super verrucas ⁊ qḋ dicit' de lacte
eius ꝙ ipm abradit pilos: ⁊ ꝓhibet ortuꝫ pi
lornm euulsoꝝ est vanum secũdum ꝙ existimauit Gal'
in locis pluribꝰ. ⁊ Gal. quidem scripsit canones ĩ q̇bꝰ
dixit ꝙ sanguis canis ꝓhibet ortum piloꝝ euulsorum.
¶ Membra expulsionis. ¶ Inquit Gal. Destructꝰ
est sermo eius q̇ existimauit ꝙ sanguis canis extrahat
fetum. ¶ Venena. ¶ Sanguis canis rabiosi ꝯuenit
morsui ipius: ⁊ veneno sagitte armene.

De carne. C.cxlvi.

Caro quid est. Carnes bone sunt caro ouius
que cum calitate est subtilis. ⁊ iuuenũ tauro
rum: ⁊ caprarum ⁊ carnes illoꝝ qui ꝺ eis sunt ꝑui sunt
magis susceptibiles digõnis ⁊ subtilioris nutrimenti:
Et hedina quidem est minoꝝ supfluiiatum q̄ꝫ arietina
Caro autẽ lactẽtis a lacte laudabili est bona. A lacte
uero non laudabili est mala. Et caro decrepiti quod
est ex ouibus ẽ mala: ⁊ silr caro extenuati. ⁊ caro nigri
est leuior ⁊ suauior: ⁊ similiter caro masculi: ⁊ rubea
diuisa ex aialibus plime pinguedinis: ⁊ alba sũt leuio
res ⁊ uaria est minoris nutrimẽti: ⁊ natat ĩ stomacho.
¶ Electio. ¶ Melior caro ⁊ digestibilior cũ illa q̄ ẽ
circa os. Et dextra quidem leuior ẽ: ⁊ melior ẽ sinistra
⁊ que ẽ in medio lacertoꝝ mũdior est carne neruoruꝫ.
Caro aũt laxa sup quã nõ est neruus fortasse ẽ suauis
⁊ proprie que est ꝓpter generationẽ lactis sicut caro
mãmille: aut ꝓpt' generatõeꝫ saliue sicut caro radicis
lingue. Et eius quidem nutrimentũ quãdo digeritur
est bonum: ⁊ in quibusdam horis est phlaticũ. Multi
titudo uero nutrimenti eius non est nisi multitudo nu
trimenti reliquarum carniũ: ⁊ caro lacertorũ nisi caro
mãmille: ⁊ caro testiculoꝝ galloꝝ. minus uero bona ẽ
que creata ẽ ad hoc ut sit sustentaculum sicut q̄ texit' i
ter venas epis ⁊ reliqua. ⁊ caro cordis ⁊ radicis eius
similis modo. ⁊ mãmille quidem nutrimentũ est bonũ.
Quod si in ea est lac ẽ grossum. Testiculorũ v̄o caro
est melior alijs ⁊ volucris uero caro melior non est q̄ꝫ
alduragi ⁊ gallinaꝝ ⁊ subtilior earum: ⁊ non sunt cum
nutrimento carniũ alcubegi ⁊ atheiꝫ ⁊ alderariꝫ Ois
preterea aial' sicce ꝯplonis caro ꝑui est melior sicut ca
ro hedi. Ipa enim est bona. Capna uero non est bona
multum ⁊ eius humor fortasse ẽ malus ualde. Hircia
autem caro ẽ mala absolute. ⁊ caro lupoꝝ ẽ mala. Et
oĩs volucres magne aquatice ⁊ hñtes colla longa: ⁊
pauo ⁊ mulus. ⁊ palũbus dure ⁊ alcata. ⁊ quoꝝ pluri
ma generatio ẽ mlia: ⁊ que eis sũt silia. ⁊ passares oẽs
male sunt. Ale uero auiũ grossarum magnaruꝫ exerci
tantium sunt boni chimi. Caro aũt siluestris melior ẽ

carne gazel cum sua declinatione ad mliam. Christiāi
uero dicunt ⁊ qui eos imitant ꝙ melior caro siluestris
est caro porci siluestris. Nam cum hoc ꝙ ē leuior car
nibus domestici ē fortis nutrimēti ⁊ plimi: ⁊ ē velocis
digōnis: ⁊ est melior ꝙ̄ esse pōt in hyeme. ¶ Oꝫ pterea
ut consideretur in dispōnibus aialium etiam in etate
⁊ in loco sui pastus. ⁊ sui exercitij ⁊ reliquoꝝ q̄ dicta
sunt in lacte. ¶ Natura. ¶ Caro auis oīo siccior est
carne quadrupedis: ⁊ caro vaccina siccior ē carne ca
prina. Caro autem caprina ē sicca ⁊ difficilioris dige
stionis carne ouina. Et caro veterum ē grossi nutrimē
ti ⁊ vehementis calefcōis. Leporis uero caro est calīa
⁊ sicca. Carnes magnarum auiū ⁊ anserū ⁊ miluoruꝫ
est grossa. Anatis uero caro ⁊ aquaticarum ē vehemē
tis humiditatis: ⁊ ē ꝓpinqua in hoc carni ouine. ⁊ exi
stimauerunt quidam ꝙ caro ericij ē humectatiua ⁊ ca
ro pinguis: ⁊ natium caro ē calida ⁊ hūida. ¶ Ope
rationes ⁊ proprietates. ¶ Caro ē cibus confortans
corpꝰ ⁊ ē cibꝰ magis ꝓpinque cōuersionis ad sanguineꝫ
⁊ nutrimentum quidem eius q̄ in patella cocta ē: ⁊ eiꝰ
que assata ē est siccius: ⁊ nutrimentum eius q̄ elixata
ē est humidius. Et eius quidē que cocta ē cū semibus
⁊ muri ⁊ silibus vtus ē vtus seminum eius. Piguedo
autem ⁊ adeps sūt mali nutrimenti ⁊ pauci ⁊ subleuāt
cibum: ⁊ non ē cōueniens ex eis nisi quātitas pua ſm
mensuram q̄ delectet. Salita uero caro ꝙ̄uis in prin
cipio fuerit humida. tñ facta ē desiccatiua vehemētio
rem hñs desiccationē ꝙ̄ ois caro. ⁊ eius nutrimentū
est puum. Et caro quidem pinguis lenit ventrem cum
paucitate sui nutrimenti ⁊ uelocitate sue conuersionis
ad fumositatem ⁊ cholām ⁊ digerit uelociter. ⁊ caro
filiorum natium deterior est carne pingui. ⁊ ē mala ī di
gestione ⁊ nutrimento. ⁊ est calidior ⁊ grossior pingue
dine. Caro vaccina plimi est nutrimenti grossa mlica
generans egritudies mlicas. ⁊ que melior ē eiꝰ ē caro
uitulorum. Carnem preterea vaccinam dissoluūt cor
tices melonum. ⁊ melior quidem hora in qua comedit
est vēr ⁊ pncipia estatis. Christiani antem ⁊ qui eos
imitantur dicunt ꝙ non hñt cuꝫ grossitudine sua visco
sitatem nutrimenti pōrci: neqꝫ eius spissitudinem. por
cellorum autem caro pui est nutrimenti ꝓpter fortitu
dinem sue resolōnis: ⁊ uehementiā sue hūiditatis: et
caro quidem anatis est plurimi nutrimenti: non tamē
existit in bonitate nutrimenti gallinarum ⁊ siliuꝫ. ⁊ vē
tres earum sunt suaues: ⁊ epata earum sunt bona sua
uia in cibo: ⁊ boni humoris. Caro ascecrach ē frangi
tiua uentositatum: ⁊ de carnibus longinquior ab hoc
ut putrefiat: ⁊ que parum est pinguisē cuiꝰ substantia
est siccior. ¶ Decoratio. ¶ Caro vaccina generat
morpheam: adeps asini siluestris est bona pāno linita:
⁊ simlr adeps anatis ipinguat ⁊ illud quod ē adustum
de carne arietum linitū sup morpheam est vtile: ⁊ qꝺ
adustum ē de carne ranarū alopitie. ¶ Apostemata
⁊ bothor. ¶ Caro vaccina generat cancrum: ⁊ simlr
carnes grosse ⁊ resoluunt apata dura eis. ¶ Vulne
ra ⁊ vlcera. ¶ Caro vaccina generat scabiē ⁊ ipetigi
uem malas: ⁊ silr carnes grosse: ⁊ caro arietis adusta
linitur sup ipetiginē cōuenienter. ¶ Instrumenta
iūcturarum. ¶ Caro vaccina generat leprā ⁊ elephā
tiam ⁊ uarices: ⁊ silr carnes grosse ⁊ pingues ⁊ allelia
ti more empli supposita est bona nerūis inflatis. i iure
carnis leporis sedent podagrici ⁊ hñtes dolores iūctu
rarum ⁊ eius opatio est ꝓxima opationi iuris vulpis.

Caro dānule admistratur more empli super dolores
iūcturū posita caro dorsi asini siluestris cū oleo costi
⁊ ēplat ad dolōes iūctaꝝ. Adps asini siluestris cū ole
o costino mollificata more empli ponitur sup dolores
dorsi ⁊ vētositatibꝰ grossis. Et caro uipe ꝯfert lepre ſꝫ
ꝙ dictū est in caplo eius. ⁊ caro ericij est bona lepre.
¶ Mēbra capitis. ¶ Caro vaccina ⁊ reliq̄ carnes
grosse male faciūt euenire alienationem ꝓpter exicca
tionem. El caro dānule miscetur cum vino ⁊ bibitur
propter soda. ¶ Mēbra oculi. ¶ Cinis carnis arie
tum confert albugini oculi. carnes luporum ⁊ hñtium
rostra ⁊ vngues conferūt oculo ⁊ confortant ipsum.
¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cācer fluuial
confert extenuatis valde: ⁊ carnes pullorū excitant ſ
focationem nisi acetose. ¶ Membra nutrimenti ¶
Carnes grosse predicte ingrossant splenē. uerꝫ acetosū
vaccinum cum coriandro sicco ⁊ croco prohibꝫ cur
sum materieꝝ ad stomachum. ⁊ caro alcata rememora
tur in sūma eorum que conferunt corruptioni ꝯplōnis
⁊ hydropisi ⁊ oppilationi splenis ⁊ epis. ⁊ melius est
ut in hydropisi congelata sūmatur ut non commoueat
sitim. quidam antem hominū sunt qui laudant carnes
luporum ad frigus stōi: ⁊ hūiditatem ⁊ debilitatē eiꝰ:
⁊ uelocitas quidem digōnis: ⁊ descensionis ⁊ ambaꝝ
tarditas non secūdum grossitudinē cibi ⁊ subtilitatem
eius. Caro enim porci silnestris ⁊ domestici secūduꝫ
ꝙ dicit est velocis digōnis ⁊ descensionis: ⁊ est fortis
nutrimenti viscosi ⁊ grossi: ⁊ carnes ceruoꝝ cum grossi
tudine sua sunt velocis descensionis. ⁊ caro quidem
ericij cum oximelle confert hydropisi: ⁊ caro alcata ꝯ
fert oppilationi epis: ⁊ debilitati eius: ⁊ corruptioni ꝯ
plōnis ⁊ hydropisi: ⁊ carnem luporum ⁊ habentium
rostra ⁊ vngues abhorret stomachus. ¶ Membra ex
pulsionis. ¶ Carnes vaccine ꝓhibent attractionem
cholē ad stomachum. Caro leporis assata ē bona vlce
ribus intestinorum. Caro ericij exiccata cū oxymelle
est bona dolori renū. ius galli decrepiti est bonū colice
⁊ egritudinibꝰ mlicis: ⁊ adeps asini siluestris cuꝫ oleo
costino est bona dolori renū ⁊ uentositatibus grossis:
⁊ caro luporum ⁊ hñtium rostra ⁊ vngues hemorroi
dibus. Ius carnis vaccine acetosum est bonum solōni
cholerice. abscindit enim ipam ⁊ silr cōgelatio carnis
eius cum coriandro ⁊ aceto: ⁊ acetositatibus eni simi
libus: ⁊ coriādro sicco ⁊ pauco croco: ⁊ similit carnes
auium assate aut nou assate constringunt uentrē ⁊ pro
prie alcubegi ⁊ ateiagi: ⁊ eis fortior est alcata ⁊ alcha
nebiri: ⁊ proprie qum elixatur ⁊ aufertur ab ea aqua.
caro autem cameli prouocat vrinam ⁊ carnes pigues
vehemētius leniūt naturā ꝙ̄ alie. ¶ Febres. ¶ Caro
vaccina ⁊ ceruorum ⁊ hircoꝝ siluestrium ⁊ magnaruꝫ
auiuꝫ facit euenire febres quartanas. ¶ Venena. ¶
Caro dānule exiccata cum vino in potu accepta con
fert uenenis. Caro arietum adusta confert morsibus
serpentum ⁊ scorpionū ⁊ algerarat: ⁊ cum vino canis
rabiosi: ⁊ caro rane pūcture uermiū venenosoꝝ.

De Chrysomilis. C.cxlvij.

Chrysomila. ¶ Electio. ¶ Meliora sunt ar
menia. non enim cito aduenit eis corruptio
⁊ acetositas. ⁊ qum sumūtur chrysomila oꝫ ut accipia
tur masticis ⁊ anisi equaliter pondus. ʒ. i. usqꝫ ad. ʒ. ij.
in vino puro: aut vino de passis: aut parum mellis.
¶ Natura. ¶ Sūt fria ⁊ hūida in scdo ⁊ oleū nucle
orum est calm ⁊ siccum in scdo. ¶ Operatōes ⁊ ꝓp

etates ¶ Eorum humor est velocis putrefactionis.
¶ Membra nutrimenti. ¶ Eorum infusio sedat siti
Et chrysomila quidem cōuenientiora sunt stomacho
ꝙ̄ p̄sica . ⁊ armenia nō corrūpuntur in stomacho neqꝫ
acescunt velociter. Ex eis uero que eoꝝ expellūt nocu
mentum ē ut post ea sumant᷑ anisum ⁊ mastix in miua:
aut vino de passis ⁊ infrigidati cum melle puro .
¶ Membra exulsionis. ¶ Oleum nuclei ipoꝝ ꝯfert
hemorroidibus. ¶ Febres. ¶ Generant febres ꝓp᷑
velocitatem sue putrefactionis. verum infusio siccorū
confert febribus acutis.

De Calce. C. cxlviij.

Calx quid est. Per calcem significam⁹ cinere
itatem corporum lapidosoꝝ ⁊ ostracorum .
¶ Nā. ¶ Illa quidem quam non tetigit aqua. ⁊ illa
quam aqua tetigit qum remanet extincta duob⁹ dieb⁹
aut tribus tunc non adurit. Immo calefacit tantuꝫ: et
abluta quidem est sicca . ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates .
¶ Abscindit sanguinis fluxum: ⁊ abluta est exiccatia
sine mordicatōe: ⁊ calx quidem qn̄ abluitur cum oleis
fit maturatiua. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Corrodit car
nem additam: ⁊ abluta cōsolidat ⁊ ꝯfert adustiōi ignis
valde.

De Cipero. C. clix.

Ciperum quid est . Est radix plante sīlis por
ro ⁊ segeti etiā nisi quia est subtilior ⁊ lōgior
in plurib⁹ regionibus. Verūtamen melius ē
alcusi. Et dicitur ꝙ ciperum indum cum croco abra
dit pilos. ¶ Electio. ¶ Melius est illud qđ ē spissuꝫ
graue difficile ad frangendū: aromaticum: cui⁹ herba
est breuis: ⁊ cuius acredo ē vehemens. ¶ Operatio
nes ⁊ ꝓprietates . ¶ In ipo est stipticitas pua ⁊ exic
cat sine mordicatōe: ⁊ apit orificia venarū: ⁊ extenuat
ventositates: ⁊ adurit sangninem ⁊ ponit᷑ in empl̄is .
¶ Decoratio. ¶ Colorem efficit bonum: ⁊ facit bo
num odorem oris: ⁊ indum sicut dicit᷑ abradit pilos ⁊
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Consolidat ea que sunt
difficilis consolidationis: ⁊ fissa ⁊ putrida ⁊ corrosa cū
oleo de grano alchadra. ¶ Instrumēta iūcturaꝝ. ¶
Valet ad dolorem i iliis: ⁊ stringit dorsum ⁊ neruos:
⁊ ipsius multitudo acquirit lepram . ¶ Membra ca
pitis. ¶ Cōfert puterdini nariū ⁊ oris: ⁊ alcola: ⁊ mol
lificationi gingiue: ⁊ augmentū efficit in seruatione .
¶ Membra nutrimenti. ¶ Calefacit stomachum et
epar. ¶ ¶ Membra expulsionis. ¶ Extrahit lapi
dem ⁊ frangit ipm: ⁊ confert distillatōi vrine: ⁊ debili
tati vesice valde: ⁊ frigori eius vehementer: ⁊ sil̄r opat᷑
in renibus: ⁊ confert frigoris matricis valde: ⁊ cōfert
hemorroidibus. ¶ Febres. ¶ Cōfert febrib⁹ ātiqs .

De Cupresso. C. cl.

Cupressꝰ quid est. Noīatur in syria arbor al
herꝫ ⁊ romane cupressus: ⁊ in sapore ei⁹ sūt
acredo: ⁊ stipticitas pauca: ⁊ amaritudo plu
rima: ⁊ ponticitas eius ē plus ꝙ̄ amaritudo. ⁊ calitas
eius ⁊ acuitas ē secūdum quātitatem qua eius virtus
in membris ꝓfundatur: ⁊ facit prouenire stipticitateꝫ
sine mordicatione ⁊ diuersificatur a reliquis calefacti
uis qm̄ non attrahit. ¶ Natura. ¶ Cal̄a ē in primo
sicca in scđo⁹ quidam tn̄ existimauerūt ꝙ ē frigida valđ
⁊ iudicauerunt ꝙ virtus ei⁹ ē cōposita: ⁊ calitas eius
est secunduꝫ quātitatem que facit penetrare stipticita
tem: ⁊ qua stipticitas eius ꝓfundatur ⁊ ꝑuenit in mē
bris. ¶ Operatiōes ⁊ proprietates. ¶ Folia ⁊ nux
eius sunt stiptica: ⁊ in ipa ē resol̄o ⁊ resoluit hūitates.
⁊ nux quidem eius fortior ē omni re ꝙ̄ folia ipsius: ⁊ i
ipa est vis faciendi adherere ⁊ abscindit sanguineꝫ ita
ꝙ remouet putredinem. ¶ Decoratio. ¶ Quando
decoquitur cum aceto ⁊ lupinis: ⁊ linitur sup vngueꝫ
remouet eius vestigia: ⁊ eius folia delent morpheam .
¶ Vulnera ⁊ ulcera. ¶ Folia eius recētia ⁊ nux ei⁹
consolidant vulnera que sunt in membris duris qum
fuerit recenter collecta: ⁊ conferunt formice ⁊ herisipi
le ⁊ ꝓprie cum farina ordei. ¶ Instrumenta iūctura
rum. ¶ Nux ⁊ folia ipsius bona sūt collo qum ex eis
fit ipi empl̄m: ⁊ confert cum farina ordei supposita he
risipile ⁊ fil̄ibus. ⁊ confortant neruos ⁊ extenuant ra
micem more empl̄i supposita: ⁊ roborant mollificatōeꝫ
⁊ stringūt eam. ¶ Membra capitis. ¶ Quando
teritur nux cupressi multū cum ficub⁹ ⁊ ponit᷑ liciniuꝫ
de eis in narem sanat carnem additam: ⁊ decoctio eius
cum aceto sedat dolorem dentium: ¶ Membra anhe
litus ⁊ pectoris ¶ Datur ad bibendum cuꝫ vino nux
eius ad sputum sanguinis ⁊ ad difficultatem ānelitus
⁊ anhelitum dilatatōis ⁊ ad tussim antiq̄: ⁊ simil᷑ ei⁹
decoctio. ¶ Membra expulsionis ¶ Bibuntur folia
eius cum vino: ⁊ cōferunt difficultati mingendi ⁊ cur
sui sup̄fluitatum ad vesicam: ⁊ conferūt etiam vlcerib⁹
que sunt in intestinis. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius
ponitur medietas ponderis ipsius de cortice granati:
⁊ pondus ipsius de sarcocolla rubea .

De Cancro. C. cli.

Cancer fluuialis quid ē. Notus est. ¶ Ope
rationes ⁊ proprietates. ¶ Est difficil᷑ dige
stionis ⁊ plurimi nutrimenti. ⁊ ipm quidem rectificat
decoctio cum mes. ⁊ extrahit res acutas infixas carni
⁊ spinas: sed marinus ē subtilior. ¶ Decoratio. ¶
Cinis eius est bonus fixuris pedum ex frigore: ⁊ quđ
de eo adustum est ponitur in medicamentis morphee
⁊ pāni ⁊ confert. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cācer
fluuialis resoluit aꝑa manuum quādo ponit᷑ sup ea .
¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Caro ei⁹ ꝯfert
pthisi: ⁊ ꝓprie cum lacte asine ⁊ ius ipsius etiam .
¶ Membra expulsionis . ¶ Cinis eius est bonus
fixuris ani. ¶ Venena. ¶ Confert morsui scorpionū
⁊ rutele more empl̄i suppositus aut comestus. ⁊ cinis
eius cum melle confert ad morsum canis rabiosi bibit⁹
⁊ quādoqꝫ sumitur ex eo cum frumento ad morsū cāis
rabiosi. ⁊ est notum. Et scies modum cure in capl̄o de
venenis: Et existimauerunt etiā ꝙ quādo cū hedarun
gi approximat scorpioni mortiur scorpio.

De Cancro. C. clij.

Cancer marinus quid est. Qum dicit᷑ cancer
marin⁹ nolumus intelligere ꝑ hoc omnē cā
crum maris. Immo spēm cancri qui ꝓprie hꝫ oīa mē
bra dura ut lapis. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶
Quod de eo adustum est subtilius ē reliquis adustis.
¶ Decoratio ¶ Quod de eo adustū est abstergit dē
tes: ⁊ delet pānum ⁊ lentigines. ¶ Vulnera ⁊ vlcera
¶ Quod de eo adustum ē desiccat vlcera ⁊ confert
scabiei. ¶ Membra oculi. ¶ Prohibꝫ lachrymas ⁊
resoluit cum sale vngulam ⁊ fit ex eo collyrium. ⁊ frica
tur cum eo scabies palpebrarum. ¶ Febres. ¶ Pro
hibet quartanā:

De Chrysolocāna. C. cliij.

Chrysolocāna quid ē. Est attriplex q̇ plimuꝫ
inuenit᷑ in scemi. ¶ Natura. ¶ Frigidus ⁊
humid⁹ ē in p̄mo: ⁊ apud quosdam tempat⁹

De Coturnicibus. C. cliiij.

COturnices quid sūt. ¶ Ex comestione carnis earuȝ timet᷑ tetanus ⁊ spasmus. non quia comedant belleboꝛ tñ: imo quia in substantia earum est hec virtus: ⁊ existimo ꝙ nutrimētum earum ab belleboro ē ꝓpter spissitudinem ꝯplonis.

De Casia. C: clv.

CAsia q̇d est. ¶ Dicitur ꝙ ē cortex radicis mori alceni. ⁊ est spēruȝ plium: quarū vna ē rubea boni saporis ⁊ odoris. Et altera spēs eiꝰ est cuiꝰ sapor est sapor spice. ⁊ est spēs nigra ad purpureitatem declinans cuius odor est similis sandalo. ⁊ est spēs altera nigra horribilis odoris subtilis corticis fissa. Et ē altera spēs ad albedinem declinans porrini odoris. Et est spēs nigra subtilis cāna cōcaua. Et dixerūt quidā ꝙ inuenitur simile casie qᵭ cōuertitur ad cinnamomum. et dixerunt alij ꝙ inuenitur sup arborem cinnamomi casia huiusmodi. ⁊ qñqȝ est cōiuncta ipi cinnamomo. et casia existit in virtute cinnamomi: sed ē debilior. ⁊ bōa est illa que consequit᷑ ciunamomum. ¶ Electio: ¶ Melior est illa que est rubei coloris pura plana: longi ligni: grosse cāne: subtilis foraminis; solida grossa boni odoris que mordicat linguam ⁊ stringit eam. Nigra uero est mala ⁊ quod de ea administrat᷑ est cortex ipiꝰ ⁊ in ligno eius non est bonitas. ¶ Natura ¶ Casa ē ⁊ sicca in secūdo. ¶ Operationes ⁊ proprietates ¶ Est resolutiua ventositatum grossarū: ⁊ in ipa quidem sunt stipticitas ⁊ resolo cum acredine plurima: subtiliatio multa: ⁊ incisio ꝓpter acredinē que est in ipa ⁊ adiuuat stiptica. ⁊ sua resolutione adiuuat solutiua: ⁊ ipa cuȝ eo quod est in ipa de resolutōe ⁊ stipticitate. ⁊ subtiliatione confortat mēbra. ¶ Apostemata ⁊ botbor. ¶ Resoluit apostemata cala ⁊ frigida in visceribus. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Linitur cū melle sup lactea ¶ Membra oculi. ¶ Ponit᷑ in medicinis oculi ꝓpt illud quod in ea est de stipticitate ⁊ resole. ¶ Mēbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert pectori: ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Sirupus eius confert epi: ⁊ vinum in quo casia infundit᷑ confert stomacho. ¶ Membra expulsionis. ¶ Prouocat utraqȝ ꝓprie in quocūqȝ eoꝝ amborū fuerit cā hūoris grossi ⁊ confert doloribꝰ renū ⁊ vesice: ⁊ qñ fit encatisma in decoctione eius ualet dilatationi matricis: ⁊ eius lubrificationi. ⁊ silr fumꝰ eiꝰ ⁊ sirupus eius: ⁊ vinum in quo ipa infundit᷑ est bonuȝ difficultati vrine. ⁊ existimauerūt quidam ꝙ ipa facit abortum. ¶ Venena. ¶ Datur in potu ad venenuȝ tyrie.

De Cydonio. C. clvi.

Cydonium quid est. ¶ Quādo abluitur cinis ramorū: ⁊ folioꝝ eius est sicut tutia: ⁊ folia ipiꝰ remanent ꝓpter puritatem stipticitatis eius ⁊ rob pomorum acescit ꝓpter illud quod in ipo est de humiditate aquea frigida. ¶ Electio. ¶ Assatuȝ est melius ⁊ magis conferens. ⁊ eius quidem assatio fit qñ cōcauatur. ⁊ deijciunt᷑ grana eius: ⁊ ponitur i ipo mel ⁊ linitur luto corpus eius ⁊ ponitur in cinere. ¶ Nā. ¶ Frigidum est in fine primi: siccum in pnᵒ secundi. ¶ Opatōnes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est stipticū confortatiuum fortiter ⁊ flos eius etiam stipticus ē et similiter oleum eiꝰ. Et dulce est minus stipticū: ⁊ semē eius est lenitiuum sine stipticitate: ⁊ ꝓhibet ipm cursū supfluitatum ad viscera. ¶ Decoratio. ¶ Retinet sudorem ⁊ confert oleum eius fixure frigoris. ¶ Apostemata ⁊ botbor. ¶ Confert oleum eius formice. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Oleum eius est utile vlceribus scabiosis. ¶ Instrumenta iuucturaruȝ. ¶ Multitudo comestionis generat dolorem neruoꝝ ¶ Membra oculi. ¶ Assatum ponitur sup apata oculi calida ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Eius succꝰ cōfert dilatationi anhelitus ⁊ asmati: ⁊ prohibet sputum sanguinis: ⁊ semen eius confert asperitati gutturis: et lenit cānam pulmonis ⁊ mucilago eius etiā humectat ipaȝ cānam: ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confert vomitum ⁊ ebrietati ⁊ sedat sitim: ⁊ cnnfortat stomachuȝ recipientem supfluitates sirupus eius ⁊ ipius infusio. ⁊ qᵭ de ipo elixatum est: ⁊ ipo vtunt᷑ in scda mēsa sup vinum ⁊ prohibet ebrietatem: ⁊ fit ex eo sirupus ꝯfortans appetitum deiectum ualde: ⁊ mortuum ⁊ ꝯfortat stomachū: ⁊ ꝓhibet vomitum phlaticum. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Est ꝓuocatiuum ⁊ iam dictum est ꝙ illud est per accñs consequens constrictionem eius: ⁊ illud quod cum melle elixatuȝ ē est vehementiꝰ ꝓuocatiuum. verūtñ qñqȝ soluit ventrem ⁊ non constringit ⁊ generat colicam ⁊ dolorem ventris pūgitiuū: ⁊ confert dysenterie ⁊ retinet fluxum menstruoꝝ: ⁊ confert arsure vrine quando distillatur succus eius: aut oleuȝ ipius in virgam: ⁊ confert oleum eius renibꝰ ⁊ vesice: ⁊ quādo assumitur post cibum soluit adeo ꝙ quando plurimū ex eo sumitur extrahit cibum añ digestiouem ⁊ clisterizatur decoctio eius ad eminentiā ani ⁊ matricis.

De Croco hortulano. C. clvij.

CRocus hortulanus: ¶ Natura. ¶ Est calidus in pmo sic. in so. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipo est stipticitas equal᷑ cuȝ maturatione. ¶ Decoratio. ¶ Mundificat pannum ⁊ morpheam. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Ponitur cum aceto sup impetiginem. ¶ Membra capitis. ¶ Ex croco hortulano siluestri qum fit linimētum cuȝ melle confert colla pueroꝝ.

De Calamento. C. clviij.

CAlamentū quid ē. ¶ Eius aliud ē fluuiale: ⁊ aliud montanū silē isopo i sapore: ⁊ silr folia eius sunt ei similia. Et est alia spēs eius que noiatur albauium. Et est quedam spēs eius q̄ vocat᷑ calamentū hirci: ⁊ virtus eius est sicut virtus aliorum acris: ⁊ virtus sirupi ipius est silis virtuti sirupi albabase. ⁊ calamentum quidem est substantie subtil᷑ ⁊ mōtanuȝ fortius ē fluuiali. ¶ Operatōes ꝓꝑetates. ¶ Subtiliat fortiter sua acuitate ⁊ amaritudine sui ⁊ ꝓprie siluestre. ⁊ ꝓpter illud est rubificatiuū vlceratiuū ⁊ qum bibitur solum prouocat sudorem: ⁊ calefacit vehementer per id quod extrahit ex profūdo corporis: ⁊ incidit ⁊ exiccat ⁊ calefacit ualde: ¶ Decoratio. ¶ Quādo decoquitur ⁊ ꝓprie quod recens est cū vino ⁊ fit ex eo emplm remouet vestigia nigra a corpore: et occultationem que accidit sub oculo. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Montanū confert rasure intestinoꝝ ⁊ rupture: ⁊ fit balneatio ex decoctione montani ad prurituȝ ⁊ scabiē. ¶ Instrumenta iūcturarum. ¶ Potus decoctionis eius confert contractioni lacertorum i carnibus ⁊ extremitatibus suis. ⁊ quādoqȝ fit ex eo emplm ad sciaticam: ⁊ ad cutem ⁊ pmutat cōplonem: ⁊ extrahit ex profundo: ⁊ qñ comeditur ⁊ bibitur post ipsum aqua casei diebus continuis confert elephantie ⁊ uaricibus Et illud quod nominatur fel albauiuȝ. ⁊ quando bibitur confert spasmo ⁊ linitur ex eo podagra ⁊ ꝯfert: ⁊ suffumigatur cum eo: ⁊ confert potus calamēti lepre non resolone sua tñ: sed sua incisiōe ⁊ subtilatōe etiam. ¶ Membra capitis. ¶ Succus eiꝰ interficit

vermes in aure. ⁊ in ipo est virtus faciendi soda. Et montanū quidem confert vlceribus oris: ⁊ extrahit su perfluitates ex utrisq naribus: ⁊ illud qd est adustuz de albauium stringit gingiuas. ¶ Membra anhelit⁹ ⁊ pectoris. ¶ Eius decoctio confert dilatationi anhe litus ⁊ est fortis in extractione humorū uiscosorum ex pectore ꝓprie cum comeditur cum ficubus: ⁊ confert dolori laterum. Et montanū quidem est fortius illo: ⁊ albauium facit illud totum. sup albauiū uero roratur acetum ⁊ sumitur acetū ex eo quod ē vicini temporis cum acetositate: ⁊ odorat ipm sincopizatus ⁊ sanatur: ⁊ calamentum hirci confert tremori cordis. ¶ Mem bra nutri. ¶ Confert paucitati appetitus ⁊ debilitati stōi: ⁊ proprie siluestre singultui: ⁊ confert patiētibus ictericiam cum abstersione ⁊ aptione sua ⁊ subtiliatōe sua mlicam ⁊ cholicaz: ⁊ filr decoctio eius: ⁊ quādoq fit balneatio ex decoctione montani ad illud ⁊ separa tur ictericia ⁊ ꝯfert hydropisi quādo comeditur cum ficubus. ⁊ in montano quidem est virtus faciendi ap petitum cibi: ⁊ succus eius est conferens hydropisi ēt ⁊ albauium sedat nauseam: ⁊ fit ex eo emplm cuz cera to sup splenē ⁊ extenuat eum: ⁊ filr calamentū hirci: ⁊ est vehementer conferens tremori cordis stōi: ⁊ cōtur batōi ⁊ nausee. ¶ Membra expulsionis. ¶ Eius de coctio prouocat vrinam: ⁊ confert dolori pūgitiuo vē tris ⁊ colice passioni: ⁊ quādo teritur cum dispōne sua. aut decoquitur: ⁊ bibitur cum melle interficit fetū ⁊ ꝓuocat menstrua: ⁊ quandoq facit vomere phla. ⁊ dixerunt quidam mōtanum abscindit coitū ⁊ proprie siluestre: ⁊ ꝓhibet pollutionem. Et silnestre quidem soluit ventrem sufficienter ⁊ confert matrici: ⁊ inficit vermes precipue siluestre. Et montanū solone educit choleram nigram. ⁊ sit quod de eo sumit in potu. xx. kirat cum iuleb: ⁊ illud qnq operatur spēs cala menti siluestris: oia illa confortantur quādo permiscē tur cum aceto ⁊ rob pauco ⁊ rectius quidem ē ut tera tur ⁊ spargatur sup acetum cōmistū cum aqua ⁊ sale ⁊ bibatur. ⁊ illud quod noiatur albauium extrahit sup fluitates mlicas ex via vrine: ⁊ calamentū siluestre qn q opatur oia illa. ¶ Febres. ¶ Bibit decoctio eius ⁊ confert rigori: ⁊ filr iunctio ex oleo in quo ipm ē de coctū. ¶ Venena. ¶ Quādo bibit aut ex eo fit ēplz confert pūcture vermium venenosoꝝ ⁊ approximat li niri ex eo in illo opi cauterium. ⁊ quādo premittitur ⁊ bibitur cum vino expellit venena mortalia. Et suffu migatio ex folijs ei⁹ fugat vermes venenosos. ⁊ quādo sternitur etiam. ⁊ siluestre est bonum pūcture scorpiōis Et montanū quādo bibitur succus eius cū decocto ꝯ fert morsui lupoꝝ.

De Cardamomo. C. clix.

Cardamomū quid est. Aliud est maguū sicut cicer nigruz. Quod qum frangitur interius hz granū album mordicans linguam sicut cubebe in quo est aromaticitas: ⁊ aliud est puum sicut lens aromaticum etiam. ¶ Natura. ¶ Calm ē ⁊ sic. in 3°. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ In ipo cum calefactōe est stipticitas ⁊ ꝓprie in illo quod hz caput ⁊ ꝓprie in capite ipo. ¶ Membra nutri. ¶ Cōfert vomitui ⁊ nausee cū aqua masticis ⁊ utriusq granati.

De cordumeni. C. clx.

Cordumeni. ¶ Natura. ¶ Calm ē ⁊ siccū in 3°. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Est ex rubificā tibus: ⁊ in ipo est virtus liquefactiua: ⁊ ꝓpetas eius ē ꝯfortare membra intrinseca. ¶ Vulnera ⁊ vlcera ¶ Confert scabiei ⁊ ipetigini linitum cum aceto. ¶ In stru. iūc. ¶ Confert egritudinibus neruorum ⁊ dolo ri anche ex phlate. ⁊ confert palysi ⁊ contusioni lacer torum. ¶ Mēbra capitis. ¶ Confert epilie bibituz in aqua. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Cor dumeni ē mūdificatiuum pectoris sedatiuum tussis. ¶ Membra expulsionis. ¶ Cōfert dolori pūgitiuo ventris ⁊ vermibus ⁊ ascaridibus: ⁊ cum vino dolori renū ⁊ difficultati vrine. ⁊ dat in potu de eo drakimet vnum cum cortice radicis lauri ad lapidem. ⁊ ei⁹ fum⁹ interficit fetum. ¶ Venena. ¶ Confert mordicatōni scorpionis ⁊ reliquis pūcturis. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur barmel ⁊ squnantum.

De Calamo aromatico. C. clxi.

Calamus aromaticus: ¶ Electio. ¶ Meli or ē ille qui est iacynthini coloris ꝓpiquos hn̄s nodos: qui in plurima frangitur frusta: ⁊ cuius cā na est plena re sili tele arane: ⁊ in administratione eius est acuitas: ⁊ eius contritum est boni odoris: ⁊ est de clinans ad citrinitatem ⁊ albedinem. ¶ Natura. ¶ Calidus est ⁊ sicc⁹ usq ad secūdum. ¶ Opa. ⁊ ꝓpe. ¶ Est subtiliatiuus ⁊ in ipo est stipticitas pauca cum acredine ⁊ in substantia eius sunt terreitas ⁊ aereitas ⁊ est bone cōmistiōis ad equalitatem ptineus: sed eius exiccatio ē maior ⁊ in ipo est substantia subtilis sicut i reliquis spēbus que sunt ut pip ⁊ cinnamomū ¶ De coratio. ¶ Confert occultationi sanguinis mortui. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata. ¶ In strumenta iūc. ¶ Confert contritioni labertorum. ¶ Mēbra oculi. ¶ Abstergit visum. ¶ Membra anhe. ⁊ pec. ¶ Fit cum eo euaporatio itraiectorio in gutture: ⁊ confert tussi solus. aut cum gūma albotin. ¶ Membra nutri. ¶ Confert apati epatis ⁊ stōi cū melle ⁊ semine apij: ⁊ est valens ad timorem. ¶ Mē bra expl. ¶ Prouocat ambo: ⁊ ipe cum semine apij ꝯfert renibus: ⁊ distillationi vrine ⁊ confert eius de coctio dolori matricis bibita ⁊ seden⁹ in ea. ⁊ bibitur cum melle ⁊ semine apij ad apata matricis.

De Centaurea. C. clxij.

Centaurea qd ē. Duarū ē spēꝝ. s. maiō ⁊ miō que nascuntur in fine veris ⁊ folia sunt sicut aletbil: ⁊ grossa duas habēt spēs albam ⁊ citrinaz in quorum capitibus est viriditas: ⁊ planta ei⁹ ē magna sicut almekenesati: ⁊ ipius potio ad febricitātes ē usq ad. 3. ij. herba uero eius est silis albāusegi mōtano ⁊ ē farecon: ⁊ eius folia sunt sicut folia rute: ⁊ assumit qn q succus ex ea que est viridis: ⁊ qnq ex ea que ē sicca decoquitur enim in aqua donec aqua eius virtutem assumat. deinde aqua illa rectificatur. ¶ Natura. ¶ Cala est ⁊ sicca in 3°. ¶ Operationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In ipa sunt abstertio ⁊ stipticitas ⁊ acredo: paruz dulcedinis ⁊ exiccatio: ⁊ ē sine mordicatione: ⁊ dicit ꝙ si coquatur cum carne incisa ꝯiūgit eam. ¶ Vulne ra ⁊ vlcera ¶ Que recens ē mūdificat vulnera ⁊ sigil lat vlcera antiqua: ⁊ que sicca est ponitur in emplis et consolidat fistulas ⁊ vlcera profunda: ⁊ vulnera mala ⁊ quādo replentur fistule de centaurea ⁊ ligatur recti ficatur earum dispō. ¶ Instru. iūc. ¶ Cōfert attriti oni in lacertis ⁊ saniei in eis. ⁊ minor ꝓprie. Et qnq confert clistere factuz ex ea sciatice ⁊ dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ contusioni eorum. sed minor est magis iuuatiua ad oia illa. Qum ergo illa soluit solone educit aliqd san guinis subito ⁊ quādoq fit clistere ex cinere eius cum

aqua ad illud. ¶ Membra anhe. ⁊ pec. ¶ Prohibz
sputum sanguinis propter suam stipticitatem: ⁊ cõfert
que grossa est: ⁊ que minuta difficultati anhelitus. et
datur in potu de ea pond⁹. ℥. ij. cuz vino in pleuresi fri
gida ⁊ sputo sanguinis. ¶ Membra nutri. ¶ Con
fert oppilatõi epis ⁊ duritiei splenis. ¶ Membra ex
pulsionis. ¶ Prouocat menstrua ⁊ extrahit fetum et
interficit vermes ⁊ prouocat vrinam ⁊ datur in potu
de ea pondus. ℥. ij. ad dolorem ventris pũgitiuum: et
dolorẽ matricis ⁊ confert colice. Et minoris quidem
decoctio quãdoqꝫ soluendo educit cum phl'ate ⁊ cru
do hũore colam Et potus duarum spẽrũ eius quãdo
superfluit educit sanguinem solone ⁊ ꝑpe minoris.

De Cartamo. C. clxiij.

Cartamus quid est. Alius est domesticus: ⁊
ali⁹ siluestris. ¶ Natura. ¶ Qui siluestris
ẽ calidus est in secũdo. siccus in 3°. ⁊ notus ẽ calidus i
ꝑmo siccus in scdo. ¶ Opera. ⁊ proprieta. ¶ Oleũ
eius est propinquum oleo vrtice. verũtamẽ ẽ debilius
⁊ est ex eis que caseant lac currens: ⁊ nutrimẽtũ eius
est multe ꝑuitatis. ¶ Membra anhe. ⁊ pec. ¶ Mun
dificat pectus ⁊ clarificat vocez. ¶ Membra nu. ¶
Est malus stõ ⁊ ipse caseat lac in stõ. ¶ Mẽbra expl.
¶ Confert colice ⁊ solone educit phl'a adustũ quãdo
miscetur cum ficubus aut melle: ⁊ confert coitui. Et
oleuz ei⁹ q̇ domesticus est soluit ventrem: ⁊ qñqꝫ fit so
lutio per ipm si ponatur medulla granoruz eius i iure.
aut fiaut ex eo ⁊ ex amigdalis ⁊ melle pille: ⁊ fit qᵈ de
eis in potu sumitur pondus auẽ. iiij. ⁊ quãdo sumũtur
de medulla eius ⁊ costo ⁊ amigdalis amaris tres anu
lusar: ⁊ anisi ⁊ nitri cuiusqꝫ eorum auẽ. cum ficubus
siccis ⁊ melle ⁊ recipit' de eo nux: aut nuces due sol
uendo educit aquositatem ⁊ quãdoqꝫ fit ex eo natif ad
illud: ⁊ eius confectio est ut sumatur ⁊ ꝑmisceatur cũ
amigdalis excorticatis ⁊ aniso: ⁊ melle decocto natifẽ
⁊ sumatur de eo sparsiz: ⁊ quãdoqꝫ bibunt' de medula
eius recente. ℥. xx. Infuse in lb. aque cum. ℥. x. penidia
rum albarum tritarum ⁊ solone educit phl'a. ¶ Ve
nena. ¶ Conferunt folia siluestris aut fructus eius:
aut amborum cõmistio quãdo in potu tribuuntur cuz
vino ad pũcturam scorpionis. Quidã autem homines
dixerunt ꝙ si morsus tenuerit in ore suo folia siluestris
⁊ fructus eius non sentiet dolorem. ⁊ quãdo ea a se ꝓ
iecerit redibit dolor.

De Chitran. C. clxiiij.

Chitraz quid est Est arbor q̃ noiat' alscerbin
⁊ virtus fumi eius est sicut virtus fumi picis
⁊ fit ex eo oleum cuius separatio est cuz lana
sicut sepatur ex pice. ¶ Natura. ¶ Est cal'a ⁊ sicca i
quarto. ¶ Operatiões ⁊ proprietates. ¶ Conseruat
corp⁹ mortuũ ⁊ rubificat ⁊ cauterizat. ¶ Decoratio.
¶ Cõfert lendinibus ⁊ pediculis: ⁊ interficit vtrũqꝫ
adeo ꝙ etiam in aialibus. ¶ Vulnera ⁊ ulcera. ¶
Fortem efficit carnem laxam: ⁊ cofert scabiei usqꝫ ad
scabiẽ aialium: ⁊ proprie eius oleum hñtib⁹ quattuor
⁊ canibus ⁊ camelis. ¶ Instru. iũc. ¶ Confert con
tussioni lacertorum ⁊ aggregationi puris ⁊ sanguis in
eis: ⁊ est medicamẽ in elephantie ⁊ varicibus degluti
tum ⁊ linitum. ¶ Membra capitis ¶ Est res maxia
in sedando soda friaz linitum capiti. ⁊ distillat' in aurẽ
⁊ interficit vermes auris. ⁊ distillatur cum aqua isopi
eam ad tinitum ⁊ sonituz ⁊ distillat' de ipõ cũ aq̃ isopi
in dentem dolorosum ⁊ sedat dolorem eius: ⁊ confert
dentibus corrosis. ¶ Membra oculi. ¶ Acuit visuz
⁊ abstergit vestigia vlcerum in oculo ¶ Mẽbra ãhe.
⁊ pec. ¶ Linitur sup guttur ad ambas amigdalas et
dolores earum ⁊ confert deglutire ex eo. ℥. i. ʒ. vlceri
bus pulmonis ⁊ sanat ea ⁊ confert tussi antique.
¶ Membra nutrimenti. ¶ Fructus arboris eius est
stõ malus. ¶ Mem. expul. ¶ Interficit vermes i vis
ceribus: ⁊ proprie clisteri facto cuz eo ⁊ interficit ver
mes oẽs. ⁊ prouocat menstrua ⁊ interficit fetuz ⁊ cor
rũpit spma. ⁊ quãdo linitur ex eo virga ante coitũ pro
hibet ipregnationem. ⁊ fructus eius que noiat' scerbin
est malus stomacho: ⁊ ꝯfert distillationi vrine. ¶ Ve
nena. ¶ Fit ex eo empl'm super morsum serpentis ha
bentis cornua: ⁊ datur cum vino ad potuz leporis ma
rini: ⁊ soluitur in adipe cerui ⁊ liniuntur ex eo mẽbra
⁊ non approximant eis venenosi vermes.

De Costo. C. clxv.

Costus quid est. Eius spẽs sunt tres: vna ea
rum est arabicus: ⁊ est alb⁹ lenis aromaticus
Et s'a est indus qui est magis lenis. Et iste amarus ẽ
spẽs grauis odoris qui noiatnr gariofilatus. ⁊ istaruz
spẽrum minor est illa cuius odor est odor pini: ⁊ est ad
nigredinem tendens. Et qui de istis spẽbus ẽ roman⁹
est siliis aseunir: ⁊ habet odorem latum. bonus autem
cost⁹ qñqꝫ falsificat' cum radicibus enule duris: ⁊ ꝓpt'
illud non mordicat linguam neqꝫ habet odorem fortẽ
¶ Electio. ¶ Melior est ille qui est albus rect⁹ ple
nus non corrosus: neqꝫ fetidi odoris mordicans ⁊ lin
guã ledens. deinde idus niger lenis ⁊ niger ascemni⁹:
⁊ melior est marinus subtiles habens cortices. ¶ Na
tura. ¶ Est calid⁹ in 3° siccus in s'o. ¶ Operatiões
⁊ ꝓpri. ¶ In ipõ est qualitas amara ⁊ acris valde: ⁊
cal'itas ⁊ acredo adeo ꝙ ipse vlcerat ⁊ confert oi mem
bro quod indiget calefactione. ⁊ ut ex eo extrahat' hu
mor ex profundo. ¶ Deco. ¶ Abstergit pãnũ cutis
linitus cum aqua ⁊ melle. ¶ Vulnera ⁊ vlce. ¶ In
ipõ est vlceratio: ⁊ ille qui est amarus exiccat vlcera
humida. ¶ Instru. iũc. ¶ Confert mollificationi ner
uorum ⁊ contritioni lacertoꝝ: ⁊ est bonus sciatice sup
positus ut empl'm. ¶ Mẽbᵃ ca. ¶ Confert lethargie
¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Confert doloribus pectoris.
¶ Mem. expul. ¶ Prouocat mẽstrua bibit⁹ ⁊ suffu
migatus in traiectorio: ⁊ interficit fetum: ⁊ prouocat
vrinam: ⁊ extrahit ascarides: ⁊ vermes: ⁊ dat uires ad
coitum: ⁊ ipse supponitur ad dolores matricis ⁊ cõfert
dolori matricis frio bibitus: ⁊ sedendo i decoctiõe ei⁹
⁊ mouet nãm quãdo bibitur cuz vino ⁊ ipse non dat vi
res ad coituz nisi propter hũiditatez supfluã inflatiuã
que est in ipõ. ¶ Febres. ¶ Confert rigori linit⁹ cũ
oleo. ¶ Vene. ¶ Confert morsibus omnibus. s. mor
sui uipere ⁊ aliis qñ bibitur cum vino aut apsinthio.
¶ Permu. ¶ Loco ei⁹ ponitur piretri medietas põ
deris ipsius.

De Crocoma. C. clxvi.

Crocoma quid est. Dicitur ꝙ est fex olei de
croco. ¶ Electio. ¶ Melior crocoma est
illa que est boni odoris ponderosa nigra i q̃
non sunt ligna: ⁊ quando soluitur tingit aquaz colore
croci ⁊ quãdo masticat' tingit dentes tinctura vehemẽ
ti remanẽte. ¶ Opera ⁊ ꝓpri. ¶ Est calefactiua ma
turatiua. ¶ Mem. ocl'i. ¶ Virtus eius est abstersiua
oculi ⁊ oleũ eius confert tenebrositati eius. ¶ Mẽ.
expl. ꝓuocat vrinam.

De Cambil. C. clxvij.

Cambil quid est. Semen est arenosum quod
coopit rubedo q̇ ẽ minor rubedine lapidis

in felle bouis repti. ¶ Natura. ¶ Calīm ⁊ siccum ē
in 3°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Filius. Mesaugue inquit i
ipo est stipticitas vehemens. ¶ Mem. expul. ¶ Inf
ficit vermes ⁊ ascarides ⁊ expellit eos.

De climia auri. C. clxviij.

Climia auri ¶ Electio. ¶ Melior est
illa que aurea est ut cicinus glaciei cine
ricij coloris recens ⁊ laminosa grossior:
¶ Natura ¶ Est equalis ad siccitatem declinans in
3°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Ipa ⁊ quod ablutum ē de ea
sunt subtiliora climia argenti: ⁊ in ipa sunt exiccatio et
absterсio. ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Implet vulnera ⁊ mūdi
ficat sordities eoꝝ: ⁊ corrodit carnes eoꝝ additas: ⁊ in
carnat vlnera fraudulenta. ¶ Mem. ocli. ¶ Cōfert
albugini oculi ⁊ initio aque ⁊ confortat oculum.

De climia argenti. C. clxix.

Climia argenti quid ē. Qñq3 assumit climia
ex auro ⁊ argento: ⁊ qñq3 assumitur ex ere ⁊
ex marchasita: ⁊ est fex que eleuatur sup locum in quo
funditur aut fumus: ⁊ illud quod submergitur ē lamio
sum. ¶ Nā. ¶ Est ꝓxima climie auri: sed est frigidior.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipa sunt exiccatio ⁊ absterсio
cum equalitate absq3 mordicatione ⁊ ꝓprie qđ ablutū
est de ea: ⁊ est cōuenientior in emplis ⁊ eius exiccatio
⁊ absterсio in corporibus tpatis sūt minus ꝙ in duras
hñtibus carnes: ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Confert vulnerib⁹
⁊ vlceribus difficilib⁹ ⁊ humidis pulverizata i ēplis.

De Calcanto. C. clxx.

Calcantum: ¶ Nā. ¶ Calīm est ⁊ siccu3 ad
quartum. ¶ Ope. ⁊ pro. ¶ Est exiccaᵐ in
duratiuū inspissatiuum corporis ⁊ in ipo sunt constric
tio ⁊ adustio. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Confert fistlis nasi
¶ Mem. ca. ¶ Prohibet fluxū sanguinis nariu3: ⁊
qñ de eo distillat vna stilla dissoluto in aqua in nares
mūdificat caput ⁊ radix eius est de sūma medicinaru3
mūdificantiū aurem conferens doloribus eius frigidis
⁊ interficit vermes. ¶ Mēm. expl. Datur ī potu. 3. ð
eo cum melle ad vmes ⁊ ascaraides. ¶ Vene. ¶ Ex
pellit nocumētū fūgoꝝ.

De Colcotar. C. clxxi.

Colcotar qđ ē. Inquit Gal. alcacadis qñq3
cōuertit ⁊ fit colcotar. ¶ Nā. ¶ Est calīm
⁊ siccū in 3°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipo sunt adustio
vehemens ⁊ cōstrictio cursuū sanguineoꝝ ⁊ exiccatio
⁊ adustum ē plīme exiccatōis ⁊ minoris mordicatōis
⁊ in ipo ē cū stipticitate plīma calitas plīma. ¶ Apo
stemata ⁊ bothor. ¶ Confert formice ⁊ herisipile qñ
linitur cum aqua coriādri: ⁊ pulverizat sup fraudulen
tum ⁊ ambulatiᵐ ⁊ adurit carnē additam: ⁊ facit eue
nire escarā. ¶ Mem. ca. ¶ Confert fluxui sanguinis
nariū ⁊ apatibus gingiue. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Cō
fert apati gauonis. ¶ Mem. oculi. ¶ Ponitur in al
cofol ad abstergendum ⁊ subtiliandū grossitudine3 pal
pebrarū. ¶ Mem. expl. Prohibet fluxū matricis.

De canebiri. C. clxxij.

Canebiri. ¶ Natura. ¶ Est calīm in ꝓmo ⁊
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est subtile absterѕiuu3
incisiuum. Inquit. Paulus. generat melanconiam et
ꝓprie illud quod coquitur cum sale. ¶ Decora°. ¶
Abstergit pānum ⁊ morpheam: ⁊ sm veritatem ē res
magis iuuatiua ad sordiciem. comestum enim ⁊ suppo
situm ut emplm remouet ipm in diebus paucis ⁊ hoc
sciūt arabes. ¶ Vul. ⁊ vl. Qñ ex folijs eius fit empl3
confert vlceribus fraudulentis in māmilla. ¶ Mem
bra ca. ¶ Qu3 ex eius radice fit caꝑpurgiū ꝯfert hūi
ditatibus grossis in cerebro. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶
Apit oppilatōes pulmonis ⁊ mūdificat ipm. ¶ Mē
bra nu. ¶ Apit oppillatōes epis ⁊ splenis. Mem
bra expl. ¶ Aqua eius soluit ventrem: ⁊ ē emplm ad
hemorroidas: ⁊ remouet dolorem ventris pungitiuu3
⁊ resoluit duritiē matricis: ⁊ extrahit chimos grossos
malos: ⁊ apit oppilatōes epis ⁊ splenis. ¶ Venena
¶ Alcanebiri est emplm ꝯueniēs vermib⁹ vonenosis
oibus.

De Cuso. C. clxxiij.

Cusus quid est. Eius spēs sunt tres: nigra al
ba ⁊ rubea: ⁊ oēs sūt acres ⁊ stiptice: ⁊ una q̄
dem spērum eius est quiddam quđ nominat
laudanū. Et cusus quidē in radice ē laudanū: aut aliđ
ambo eni sunt ꝓpinquaꝝ dispōnum. ¶ Natura. ¶
Nā eius ad calitatem declinat: ⁊ fortasse i quibusdam
generibus eius est frigus. sed laudanū ipm ē calidu3
in fine tertij. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est nociu⁹ neruis
⁊ i ipo ē stipticitas: ⁊ ꝓprie in folijs eius ⁊ in floribus
ipius est constrictio. Ille uero qui ex tota eius sum
ma noiatur laudanum est callefactiuus apitiuus orifi
ciorum venarum ⁊ lenificatiu⁹. ¶ Deco. ¶ Lacbry
ma eius est interficiens pediculos absterѕiua: Lauda
num aūt cum vino ⁊ oxymelle abstergit uestigia vlcerū
⁊ aspitatem eoꝝ: ⁊ qñ miscet cu3 vino ⁊ myrrha ⁊ olo
de myrto ꝓhibet casum capilloꝝ. verūtñ non peruenit
ad hoc ut cōferat eis que sunt sicut alopitia qm̄ ei⁹ re
solo est pauca. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Decoctio ei⁹ cū vino
confert plīmū vlceribus: ⁊ fit ex eo emplm ⁊ confert ā
bulationi fraudulenti: ⁊ fit ex eo ceratu3 ad adustionē
ignis. ¶ Instru. iūc. Nocet neruis. ¶ Mem. ca. ¶
Qñ administrat succus eius cum oleo irino ⁊ melle
⁊ nitro soluit soda antiquā. Et qñ accipit succ⁹ eius
qui niger ē ⁊ calefit in cortice granati ⁊ distillat i aurē
diuersam pti dentis dolorosi confert. Et caꝑpurgium
factum ex aqua eius ē bonū ad purganđ caput: ⁊ sanat
cursum antiquum ad aurem: ⁊ exiccat vlcera eius.
¶ Mem. nutri. ¶ Qñ ex recenti fit empl3 spleni cū
aceto confert. ¶ Mem. expl. ¶ Qñ bibuntur tres
anulusat de flore albi cum vino confert dysenterie: et
bibat in die bis ⁊ qñ fit ex eo qđ recens est empl3 ⁊ ex
capitibus eius prouocat menstrua. Et qñ fit ex eo suf
fumigatio post purgatione3 menstruorum ꝓhibet imꝑ
gnationem. Et ille qui ꝑuus est qum supponit ex ꝑte
capitis eius ꝓuocat menstrua ⁊ extrahit fetum. Et ex
laudano quidem fit suffumigatio ad secūdinam: ⁊ ut a
bortum faciat: ⁊ flos eius stringit naturā. ¶ Vene.
¶ Qñ bibitur radix eius cum aceto ⁊ vino confert
morsui rutele.

De canabe. C. clxxiiij.

Canabs. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Semē eius fu
gat ventositates ⁊ exiccat. ⁊ est difficilis dige
stionis: ⁊ mali humoris: ⁊ fortis calefactiōis
⁊ qđ frixum ē est minoris nocumenti sed sirupus ace
tos⁹. de zuccaro expellit eius nocumentum. ¶ Apo
stemata ⁊ bothor. ¶ Ex decoctione radicis ei⁹ qui ē
siluestris fit emplm apatib⁹ calis ⁊ herisipile. ¶ Mē
bra ca. ¶ Conferūt succus eius ⁊ oleum ipius dolo
ri auris. ⁊ lauat cum succo folioꝝ eius cap. ⁊ confert
furfuribus. ⁊ semen eius facit soda ꝓpter vehemētiā
calefactionis ⁊ vaporationem ipius. ¶ Mem. nu. ¶
Grana eius sunt difficilis digōnis ⁊ sunt mala stō.
¶ Mē. expl. ¶ Ex corticib⁹ eius qñ plīmū sumit ipe
itersecat spma.

De Chimolea. C. clxxv.

Chimolea quid ē Est laminosa sicut marmor alba splēbida bona i sapor suo ē cāforeitas. Et q̄ ipa ē quedam que splendorē non hʒ: ois velociter est frangibilis. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Confert adustioni ignis ꝓprie cum aqua ⁊ aceto: ⁊ qđ est ex ea adustū ⁊ lotū confert vlceribus difficilibus ad incarnandū.

De Culcasia. C. clxxvi.

Culcasia quid est. Est planta in qua est assimulatio de alusnē. ¶ Nā. ¶ Cala ē ⁊ sicca in p̄mo. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipa ē salsedo cū stipticitate ⁊ ptes eius non sunt siles ⁊ ē cū inflatōe pauca ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Fit ex ea gargarism⁹ cuʒ lacte ⁊ sale ipius: ⁊ in egypto decoquitur cum ea caro ⁊ frigitur cum oleo ⁊ est cibus illic. ¶ Mem. nu. ¶ Sapone educit aquā citrinā: ⁊ ꝓprie semē eius ⁊ succus ipius ⁊ minoret ex ea ut non debilitet. ¶ Mem expl. ¶ Prouocat vrinā ⁊ generat spma ⁊ expellit cholaʒ ⁊ aquositatē cū facilitate. ⁊ potus ipius fit ab vna tertia libre vni⁹ usq; ad duas tertias libre.

De Charta. C. clxxvij.

Charta. ¶ Nā. ¶ Cala. est in p̄mo sicca i sc̄o. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Probibet qđ adustum est de ea fluxū sanguis. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Quod de ea adustū ē ꝓhibet sahafat. ¶ Mem. ca. ¶ Quod de ea adustū est ꝓhibet fluxū sanguis nariū.

De Cataf. C. clxxviij.

Cataf quid ē. est illud qđ dicit chrysolocāna ¶ Nā. ¶ Est calida ad sc̄m hūida in p̄o. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In semine eius est vi⁹ lauatia hūtiū cholerā.

De Cucurbita. C. clxxix.

Cucurbita. ¶ Nā. ¶ Est fria ⁊ hūida in sc̄o ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Illa que ē elixata nutrit aliquātulū: ⁊ ē velocis descensionis si nō corrūpitur ante digestionem ꝓpter cām aliquā: ⁊ non generatur ex ea humor malus: aut si corrūpitur in stō ⁊ miscetur ei humor malus: est tarde consistentie sicut reliq̄ fructus. ⁊ humor qui ex ea generat est insipidus nisi dn̄et ei aliquid quod sibi sit cōmistum. nam si cuʒ cydonijs ꝯmiscetur humor eius ē laudabilis cholicis ⁊ silr si aq̄ acreste ⁊ aque granati. paruū nocumentuʒ q̄ ipa affert colon duplicatur: ⁊ de ꝓpetate q̇dem eius est q̄ generatur ex ea nutrimentū homogeneum ei qđ ei associatur. Nam si comedat cum sinapi generatur ex ea humor malus acris: aut cum sale generatur ex ea humor salsus: aut cum stipticis generat ex ea hūor stipticus: ⁊ est oio nocitiua q̇bus dn̄atur mlia ⁊ phla ⁊ bona cholicis. ⁊ illa quidem que ē romana nō ingreditur in medicinis neq; aliq̇d īprimit infrigidationis: neq; calefactioni n̄s: sedq; admīstratur ꝓpt delectationem. ¶ Mem. ca. ¶ Succus eius sedat dolorem auris calīm: ⁊ proprie cū oleo rosaceo: ⁊ ꝯfert apatib⁹ cerebri ⁊ sirsen: ⁊ ē ꝯferens dolori gutturis. ¶ Membra an. ⁊ pec. ¶ Sauich cucurbite confert tussi ⁊ dolori pectoris factis ex calitate. ¶ Mem. nu. ¶ Eius decoctio confert supfluitatibus calidis in stō ⁊ remouʒ eas: ⁊ silr vinum effusum in vacuitatem eius deide administratum: ⁊ fit ex succo eius cap̄purgiū ad doloreʒ dentium ualde: ⁊ abscindit sitim. ⁊ ē ex eis q̄ generāt egritudinē stōi valde ut ita stōis puerorꝫ ⁊ adolescētiū ⁊ nō ē medicamē nocumenti stōi nisi vomitus: ⁊ nocumentū qđ affert colon maximū est. ¶ Mem. expl. ¶ Qn̄ eius aqua coq̇tur cuʒ melle ⁊ ponitur i ipa nitrꝫ lenit ventrem: ⁊ silr qn̄ sepelit in prunis ⁊ decoquit sicut est ⁊ bibit eius aqua cum zuccaro ipa vehement nocet intestinis ⁊ colon ꝓprie. ¶ Febres. ¶ Cōfert febribus cholicis.

De Cucumere. C. clxxx.

Cucumer quid. est. Semen eius est melius semine citroli: ⁊ ille qui est melior ⁊ subtilior est maturus. ¶ Natura. ¶ Frigid⁹ ē ⁊ hūidus ad sc̄m. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Sedat caliditatem ⁊ choleram: sed ei⁹ chimus ē malus p̄paratus ad putrefactionem: ⁊ excitans putrefactionē ⁊ febres p̄uas batheca uero est velocioris corruptōis q̄ ipe. ⁊ in eo quidem qui maturus est: est absterfio ⁊ semen eius est melius semine citroli. Citrolus uero longioris est digestionis ⁊ discurrit in venis crudus ⁊ generat febres chronicas cui⁹ q̇dem nocumentū expellit ameos: a vehementia inflatōis stōi. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Ponitur folia eius cum melle sup scere phlaticū ⁊ cōfert ei. ¶ Mem. ca. ¶ Qn̄ hn̄tes sincopin calidā ipʒ odorant reuiuiscunt. ¶ Mem. nu. ¶ Qn̄ admistrat sedat sitim ⁊ est bonus stō verūtn̄ ipe raro digerit hn̄: ⁊ quādo bibunt de radice eius duo anulusat cum hydromelle facit vomere humorē subtileʒ. ¶ Mēbra expl. ¶ In ipo sunt ꝓuocatio ⁊ lenificatio: ⁊ confert doloribus testiculorꝫ ⁊ est cōueniens vesice: sʒ ē minor batheca in prouocatione. ¶ Venena. ¶ Folia ei⁹ cōferunt morsui canis rabiosi.

De Cucumere asinino. C. clxxxi

Cucumer asininus quid est. Est arbor cuius colligitur succus hoc modo. Accipitur eius fructus i fine estatis postq̄ ē citrinus ⁊ suspenditur in pāno ut currat eius aqua ⁊ colletur ⁊ exiccat i scutella sup cinerē: ⁊ ponitur sup tabulam in vmbra. ¶ Electio. ¶ Bonus est ille qui est citrinus rect⁹ sicut cucumer uere amaritudinis. Et bonus succus est ille qui ē albus planus qui est similis cepe: ⁊ sup quē iam p̄terijt ān⁹. ¶ Natura. ¶ Est calidus ⁊ siccus in tertio ¶ Opa. ⁊ p. ¶ Est subtilis ꝛsolutiu⁹ ⁊ radix ⁊ folia ei⁹ ⁊ fruct⁹ ipi⁹ abstergunt ⁊ resoluūt ⁊ exiccant ⁊ cortex eius magis: ⁊ virtus succi radicis ⁊ fructus ipius est vna. ¶ Decoratio. ¶ Succus eius aut succus radicis ⁊ foliorꝫ ipius confert ictericie. Et puluerizatio eius qđ de ipo siccum ē delet vestigia in consolidatio bus nigra ⁊ mūdificat sordiciē faciei. ¶ Apostemata ⁊ bothor. Cum fit ex radice ipius emplm cum farina ordei resoluit om̄e apostema phlaticū antiquū: ⁊ ē dissruptiuum exiturarum ꝓprie cum gūma alboti ⁊ ꝓpe succus eius. ¶ Vulnera ⁊ ulcera. ¶ Qn̄ puluerizatur qđ de eo siccum est sup scabiē ⁊ ipetiginē ꝯfert eis ¶ Instru. iūc. ¶ Confert dolorib⁹ iūcturarū. ⁊ eius decoctio clisterizata confert sciatice. ⁊ fit ex eo emplm cum aceto sup podagrā. ¶ Mem. ca. ¶ Succus ei⁹ resoluit emigraneā grossam cap̄purgio fcō ex eo cum lacte. Et liniantur cum eo nares cum lacte euacuabit supfluitates plimas. Et cōfert galeate passioni ⁊ soda antique. ⁊ succus quidē foliorꝫ eius ē debilior. Qn̄q; distillatur succus in aurē sedat eius dolorem. ¶ Mēbra an. ⁊ pec. ¶ Solo cum succo eius facta vehemētis est iuuamenti ei qui anhelitus malitiā hʒ. ⁊ linitur palatum ad prefocatōem phlaticā ex succo eius cum melle ⁊ oleo. ¶ Mem. nutri. ¶ Confert hydropisi extrahēdo aquositatem mirabiliter sine nocumēto qn̄ in potu datur de radice eius anulusat vnus ⁊ scemis. Et quādo decoquit media lb. eius cum duob⁹ Kist vini: ⁊ dantur in potu omni die tres anulusat usq; ad

dy. qñ assumitur de radice eius anulusat.i.ʒ.aut de cortice eius quarta aẽcsune in die facit vomere phl̃a ⁊ cholãm rubeam. ⁊ bibitur cum aqua mellis: confert vehementer ⁊ manifeste: ⁊ prouocat ãbo facile sine le sione: ⁊ non ẽ stõ nociuus. Ex eis aũt que faciũt solu tionem que eo fit bona est ut succo eius duplum salis admisceatur. deinde fiant inde pilľe sicut herbus ⁊ bi bant cum aqua. in vomitu autẽ sumitur aliquid de eo dissolutũ aqua ⁊ linitur ex eo radix lingue ⁊ qᵭ sequi tur ipam. Et si vis ut velocius fiat ⁊ fortius fiat illud ex eo cum oleo: ⁊ oleo de lilio. Et si supfluit detur in potu ei qui bibit vinum cum oleo qm̃ quiescere facit statiʒ. Si autẽ non confert detur sauich de ordeo cum aqua fria ⁊ aceto. ¶ ¶ Mem. expul. ¶ Solutione educit phl̃a ⁊ sanguinem. ⁊ succus eius ꝓuocat vrinã ⁊ menstrua ⁊ corrũpit fetum suppositus.

De Cornu. C. clxxxij.

Cornu quid est. Cornu cerui ⁊ capre adustũ abstergit dentes fortiter stringit gingiuam: et sedat dolorem gingiue inflate: ⁊ oʒ ut aduraẗ donec al bescat. ¶ Mem. ocľi. ¶ Cornu cerui adustum albifi catum sicut sal ablutũ ꝓhibet mãs ab oculo. ¶ Mẽ. anhe. ⁊ pec. Cornu cerui adustum ablutũ sputo sãguis ꝯfert. ¶ Mem. nutri. ¶ Detumescere facit latus: ⁊ non nocet stõ ⁊ confert ictericie. ¶ Mem. expľ. ¶ Cornu cerui adustum ablutũ cõfert dysenterie.

De Curace. C. clxxxiij.

Curacis quid est. Est vrtica.

De Catatu. C. clxxxiiij.

Catatu. ¶ Nã. ¶ Est debilis caľitatis ⁊ ve hementis siccitatis. ¶ Opera. ⁊ prope. ¶ Generat mľiam. ¶ Mem. nutri. ¶ Cõfert hydropisi. ¶ Mem. expľ. ¶ Confert soľoni ventris.

De Cokio. C. clxxxv.

Cokium quid est. Est aĩal marinum cuiꝰ vtꝰ est ꝓpinqua vtuti aĩalis castorei. ¶ Mem. ca. ¶ Caro eius confert epiľie. ¶ Mem. expul. ¶ Cõfert ꝓfocatõi matricis.

De Cubugi. C. clxxxvi.

Cubugi quid est: Attuiugi coĩcat ei in formis suis. ¶ Nã. ¶ Caro eius ẽ de subtiliorib' carnibus. ¶ Deco. ¶ Caro eius ĩpinguat. ¶ Mẽ. anhe. ⁊ pectõ. ¶ Caro eius abstergit cor. ¶ Mem. nutri. ¶ Confert caro alcubugi hydropisi ⁊ confert stõ. ¶ Mem. expľ. ¶ Caro eius est leuis ⁊ stringit ⁊ augmentũ facit in coitu.

De Cabura. C. clxxxvij.

Cambura. ¶ Mem. nutri. ¶ Nõ digeritur nutrit pľimũ: ʒ ẽ tarde digõnis.

De Cathimũkureis. C. clxxxviij.

Cathimũkureis. Dictum ẽ in capľo de nun. ¶ Mem. expľ. ¶ Est bonũ vlceribus renũ ⁊ vesice.

De Calab. C. clxxxix

Calab quid est. Est almes indum: ⁊ est siľe se mini lini ⁊ maiꝰ aliquãtulum ad cinereitateʒ declinans: ¶ Natura. ¶ Est frigidum ĩ ſo humidũ in ꝑmo. ¶ Mem. nutri. ¶ Delet singultum ¶ Mem. expľ. ¶ Frangit lapidem renũ ⁊ vesice: ⁊ ẽ bonũ soľoni vẽtris.

De Caisur. C. cxc.

Caisur quid est. Est alased: ⁊ iam dictum est de eo in capľo spumemaris.

De Cot. C. cxci.

Cot quid est. Est alistiscat ⁊ noĩaẗ etiã alfas fasat. i. viridis: ⁊ est cibus aĩalium omnium.

¶ Instrumẽ. iũc. ¶ Oleum alcot est res magis cõfe rens tremori: ⁊ remouet eum ſm oẽs.

De Cinere C. cxcij.

Cinis. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Ois ẽ abstersiuꝰ exiccatiuus q̃uis diuersificeẗ: ⁊ ablutio mi nuit eius abstersionem: ⁊ acquirit ei glutinatõem ⁊ ex iccationem sine mordicatione. Aqua uero cineris igre ditur in medicinis putrefacientibꝰ. Et fortior earum ẽ cinis fici ⁊ lacticinij. Et abstersio reliquarũ aquarum cineris ⁊ siccitas sunt minores q̃ istarũ duaꝝ. ⁊ cinis almezerion est abstersiuus ⁊ putrefactiuus: ⁊ cinis li gnorum stipticoꝝ sicut quercus ⁊ reliquoꝝ retinet san guinem. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Cinis alathabagi super scabiẽ ⁊ ĩpetiginẽ linitur ⁊ confert. ¶ Mem. oculi ¶ Cinis almezerion acuit visum. ¶ Mem. an. ⁊ pe. ¶ Cinis almezeriõ ꝯfert sq̃nantie ⁊ ꝑꝑe cũ diahirũdis.

De Cera. C. cxciij.

Cera quid est. Dicta est in capľo de mim. ¶ Mẽ. expľ. ¶ Addit in coitu ⁊ ꝓuocat ꝰ

De Capillo algul. C. cxciiij.

Capillus algul quid est. Est plãta que cũ suis eradicatur venis ⁊ color ĩpius est inter rube dinem ⁊ nigredinem ⁊ vene eius ⁊ suprema eius sunt plana curuata. ¶ Natura. ¶ Est calidus ⁊ siccꝰ. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Mũdificat pectus ⁊ pľmo nem.

De Capillis. C. cxcv.

Capilli. ¶ Nã. ¶ Capilli adusti sunt cale factiui ⁊ exiccatiui fortiter. ¶ Decoraº. ¶ Adusti abstergunt dentes: ⁊ aqua eorũ facit nasci capillos. ¶ Vulnera ⁊ vlce. ¶ Exiccãt capilli adusti vlcera humida ⁊ sordida ⁊ tremula fortiter. ¶ Mem. ca. ¶ Capilli adusti abstergunt dentes. ¶ Ven. ¶ Capilli hoĩs cum aceto in modũ ẽpľi po nũẗ sʒ mõsũ cãis rabiosi.

De casurudã. C. cxcvi.

Casurudar quid est. Mesaugue inquit est galange. ¶ Nã. ¶ Est caľm ⁊ siccũ. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est resolutiuum liq̃factiuum ¶ Mem. expul. ¶ Confert colice ⁊ dolori renũ: ⁊ augmentũ efficit in coitu: ⁊ pľimũ ꝓprietatis eius est in dolore renum.

De Casia fistula. C. cxcvij.

Cassia fistula quid est. Alia est kebulia: alia egyptia. ¶ Electio. ¶ Melior est illa que sumitur a cãna: ⁊ que est splendidior ⁊ pin guior. Et melior cãna ĩpius est illa que splendida ẽ ⁊ plana. ¶ Natura. ¶ Est equalis in caľitate ⁊ siccita te ⁊ est humida. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est resolutiua le nitiua. ¶ Aposte. ⁊ bo. Confert apatibus caľis ĩ vis ceribus: ꝓprie gutture qñ ex ea fit gargarismꝰ cũ aq̃ solatri: ⁊ linitur sup apata dura: ⁊ confert eis. ¶ In stru. iũc. ¶ Liniũẗ ex ea podagra ⁊ iũcture dolorose. ¶ Membra anhe. ⁊ pec. ¶ Qñ dissoluitur manibꝰ in aqua coriandri hũidi cũ spuma psilij: ⁊ deinde fit ex ea gargarismus cõfert prefocatõi ¶ Mem. nutri. ¶ Mũdificat epar ⁊ confert ictericie ⁊ dolori epatis. ¶ Mem. expľ. ¶ Est lenificatiua vẽtris. ⁊ educit cho leram adustaʒ ⁊ phl̃a. ⁊ soluit sine nocumento ⁊ absq̃ mordicatione adeo q̃ ĩpa est cõueniens pregnãtibus: ⁊ soluit eas. ¶ Permu. ¶ Loco eius poniẗ põdus .ʒ. ĩpius de tereniabi: ⁊ triplum ponderis ĩpius de carne passe: ⁊ octaua ponderis ĩpius de turbit. ⁊ quã doq̃ põiẗ loco passe liq̃ricia.

De carnub. C. cxcviij

Carnub. ¶ Electio. ¶ Melior est illa q̃ est de scemi alnabathia. ¶ Nã. ¶ Nabathia ẽ

vehemētioris siccitatis ⁊ frigiditatis. ¶ Opa. ⁊ pro.
¶ Illa que est de scemi est exiccatiua stiptica: ⁊ simili
ter fructus eius. uerūtñ in ipa est dulcedo ⁊ cum hoc
stringit. Et nabathia quidem est vehemētioris siccita
tis ⁊ exiccationis. ⁊ non mordicat. Et nabathia come
ditur hūida: ⁊ humor eius est grauis malus. ¶ Deco
ratio. ¶ Quādo fricantur veruce cum carnub naba
thia imatura vehementer delet eas oīo. ¶ Mem. ca.
¶ Collutio eius ex decoctōe eius est bona dolori dē
tium. ¶ Membra nutri. ¶ Illa que est de scemi hu
mida stō mala est ⁊ non digerit: ⁊ sicca ē tardioris di
gōnis ⁊ descensionis. Inquit Hal. medulla hui⁹ fruc
tus non defertur ad regionem aliam. ⁊ aliembut ē bo
na ictericie. Mem. expl. ¶ Encatisma in decoctione
eius factū ꝯfortat anū: ⁊ in ipa est ꝓuocatio. ⁊ ꝓprie
que nutrita ē cū ꝯgelato vue: ⁊ illa de scemi q̄ hūida ē
soluit ⁊ sicca stringit: ⁊ confert solutōi ventris. Et na
bathia confert fluxui mēstruoꝝ supfluo comesta ⁊ sup
posita ⁊ aliembut est bona dolori ventris pungitiuo ⁊
solutioni.

De Cubeze. C. cxcix.

Cubeze quid est. Est spēs malue: ⁊ dicūt q̇dam
q͂ cubeze est siluestris: ⁊ mulucbia ē domestica.
⁊ cubeze q̇dez est spēs q̇dam que dicitur mulucbia ar
borea: ⁊ ipa est altea ⁊ est olus iudaicum: ⁊ non ē lon
gum q̇n sit spēs eius: ⁊ ē melior q̄ sit in ipa. ¶ Elec.
¶ Siluestris est subtilior ⁊ siccior: ⁊ fortitudo aquei
tatis domestice minorat ex v̓tute eius. ¶ Nā. ¶ Est
frigida ⁊ hūida in p̄mo dicit͛ q͂ domestica ē cal̄a ⁊ sic.
⁊ h⁹ quidē verbi dictor fuit Paulus: ⁊ videt͛ q͂ fuit ei⁹
intentio ad olus iudaicum q̄m ipm noīat͛ almuluchia
¶ Ope. ⁊ pro. ¶ In ipa ē lenificatio: ⁊ est subtilior
q̄ atriplex: ⁊ grossior sicla siluestri: ⁊ subtilior ⁊ siccior
⁊ dicit͛ q͂ domestica calefacit parūꝑ ⁊ descendit velo
citer ꝓpter humiditatē ⁊ viscositatem suā: ⁊ ꝓp̊e cuz
almuri ⁊ oleo: ⁊ est equalis digōnis: ⁊ eius hūiditas
ſm q͂ dicit͛ est grossior humiditate lactuce. Inq̇t pau
lus. Et ipa cōstringit ⁊ carminat ⁊ resoluit sine mordi
catione: ⁊ videt͛ q͂ ipe voluit ꝑ illud olus iudaicum.
¶ Apo. ⁊ bo. ¶ Ipa confert formice ⁊ herisipile: fo
lia siluestris cum oliuis conferunt adustioni ignis: ⁊ si
militer eius decoctio embrocata. ⁊ domestica quidem
confert inceptioni apatis calidi ⁊ additioni eius.
¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Qñ masticat͛ cum sale cruda ⁊ po
nitur super fistulas confert eis ⁊ ꝓprie ꝑuis ⁊ i ocl̄o.
¶ Mem. ca. ¶ Fit ex ea empl̄m vlcerib⁹ capitis cuz
vrina ⁊ confert eis valde ⁊ masticat͛ ad cola. ¶ Mē.
oculi. ¶ Qñ masticant͛ folia eius ⁊ administrant͛ ex
eis cuz pauco sale mūdificat fistulas oculi ⁊ facit nasci
carnē. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Folia ⁊ flos ei⁹ leniūt
pectus: ⁊ faciūt exuberare lac ⁊ sedant tussim euenien
tem a caliditate ⁊ siccitate. ⁊ semen eius ē illud qđ de
ea est melius in remouendo aspitatē pectoris. ¶ Mē
bra nutri. ¶ Domestica est mala stō: ⁊ in ipa ē aptio
epatis. ¶ Mem. expul. ¶ Flos eius ꝯfert vlceribus
renū ⁊ vesice bibitum cum oleo ⁊ linitū. Et semē mu
luchie confert rasure ⁊ vlceribus intestinoꝝ. ⁊ rami al
cubeze domestice conferūt intestinis ⁊ vesice leniēdo
nām ⁊ doloribus eoꝝ. ⁊ illud quādo bibit͛ aqua eorū:
⁊ fit ex ea sirupus. ⁊ eius decoctio ꝯfert duritieib⁹ ma
tricis sedendo in ea: ⁊ faciendo cum ea enema. ⁊ i ipsa
est virtus ꝓuocans vrinā. Et de alcubeze quidē silue
stri que cum sole reuertit͛ est que soluit hūorē crudum
⁊ cholerā: ⁊ q̄nq̄ supfluit ⁊ solone educit sanguinem.

¶ Venena ¶ Folia eius sedant pūcturā vespe more
empl̄i supposita ⁊ ꝓprie cum oleo: ⁊ sil̄r bibitur semen
eius ⁊ vomitur semper ⁊ confert morsui rutele.

De Laucho. C. cc.

Lauchum quid ē. Dixerūt quidam q͂ est vene.
Et ipa quidem dicit͛ memiren: ⁊ dixerunt alij
que ē ꝑua est memiren. ⁊ que magna ē alguardaione
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est quoddā genus eius paruuz
cal̄m vlceratiuū. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Ponit͛
cum vino sup formicā ⁊ cōfert. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Que
ꝑua est eradicat scabiē ¶ Mem. ca. ¶ Masticat͛ ei⁹
radix ⁊ sedat dolorem dentis. ¶ Mem. ocl̄i. ¶ Qñ
bibit͛ succus eius suꝑ prunas donec ad medietatē de
ueniat acuit visum. ⁊ quādo excecat͛ pullus hirūdinis
affert ei mater hāc plantā ⁊ reddit ad ipm visus: ⁊ ad
ditur visus eius: ⁊ ꝓpter hoc noīat͛ hirūdinina.

De Landeros. C. cci.

Landeros quid est. Est triticū romanū. ¶ Nā.
Eius nutrimentū ē frigidius nutrimēto tritici
⁊ minoris nutrimēti: ⁊ est cum hoc bone digōnis plu
rimi nutrimēti fortis grossi.

De Cameleō. C. ccij.

Cameleon. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Non bibitur i
aliquo: sed admistrat͛ exteri⁹. ⁊ est i sūma abster
gentium exteri⁹ ⁊ in empl̄is lenificantiū ⁊ resoluētium
¶ Deco. ¶ Linitur suꝑ morpheā. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶
Linitur suꝑ scabiē ⁊ ipetiginē: ⁊ fit ex eo empl̄m vlce
ribus corrosiuis. ¶ Mem. nu. ¶ Dat͛ in potu de ra
dicibus albi ⁊ suthesin in vino: ⁊ iuuat͛ inde habens
hydropisin. ¶ Mem. expl. ¶ Radices albi int͛ficiūt
vermes. ¶ Venena. ¶ Quod nigrū ē interficit.

De Charatin. C. cciij.

Charatin. ¶ Nā. ¶ O ʒ ſm q͂ existimo q͂ sit ca
liduz. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Ex eo quod cōtritū ē fit
empl̄m. vulneribus neruoꝝ ⁊ non dissoluit͛ ab eis per
tres dies ⁊ est iuuatiuum valde. ¶ Mem. ca. ¶ Ei⁹
decoctio cum adipe anseris confert dolori auris: ⁊ q̄n
q̄z distillat͛ cum oleo suꝑ latus diuersum a dente dolo
roso. ¶ Mem. nu. ¶ Sanat quādo bibit͛ cum vino
ab ictericia. ¶ Mē. expl. Terit͛ ml̄tū ⁊ dat͛ ad biben
dū cū vino ⁊ ꝓuocat vrinā ⁊ confert lapidi illud etiā.

De Lobzbague. C. cciiij.

Lobzbague quid est. Est granū ꝑuuz sil̄e carda
momo qđ affertur de sclauonia. ¶ Nā. ¶ Est
cal̄m ⁊ sic. in 3°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Eius virtus est
virtus gariofil̄: ⁊ abstergit ⁊ subtiliat: ⁊ est subtili⁹ car
damomo. ¶ Mem. nutri. ¶ Est bonū stō ⁊ epi fris:
⁊ est melius stō q̄ cardamomū ⁊ retinet vomitū.

De Lauda equi. C. ccv.

Lauda equi quid est. Est planta nascēs in locis
cōcauis. ⁊ in vallib⁹ hñs stipites cōcauos ad ru
bedinē declinantes aspos duros nodosos cū nodis i
trantibus: ⁊ apud nodos sūt sicut folia sq̇nanti minuta
spissa ⁊ adheret arbori cui appropinquat: deinde gene
rantur ex ea extremitates pl̄es sicut cauda ēqui ⁊ hēt
radicem durā. ¶ Nā. ¶ Est frigida i p̄mo sicca i ſo.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est stiptica ⁊ ꝓprie succus eius
⁊ est vehementis exiccatōis sine mordicatōe: ⁊ ē valde
iuuatiua ad fluxum sanguinis. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Con
solidat vlcera ⁊ vulnera mirabiliter: ⁊ si in eis sūt ner
ui consolidat etiam. ¶ Instru. iūc. ¶ Confert quan
do linitur: aut fit ex ea empl̄m attritioni medij lacerto
rum: ⁊ fit ex ea empl̄m intestinis. ¶ Membra nu. ¶
Confert apatibus stōi ⁊ epatis ⁊ hydropisi.

De cantaridibus. C.ccvi.

CAntaris. ¶ Nã. ¶ Dixerunt quidã ꝙ est sup
flue caliditatis: ⁊ dixerũt alij ꝙ ē calida ⁊ sicca in 3°.
sed pmũ est uerius. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Est acris
acuta putrefactiua adustiua. ¶ Decoratio. ¶ Eradi
cat uerucas linita: ⁊ fit ex ea ceratum ⁊ linitur ex eo
albedo vnguis ⁊ confert ei: ⁊ eradicat vnguem mollifi
catam velociter quãdo fit ex ea emplr: ⁊ remouet mor
pheam. ⁊ albaras linita cum aceto: ⁊ quando ex ea tri
ta cum sinapi fit linimentum facit nasci capillos: ⁊ silr
quando coquitur cum oleo donec inspissetur ¶ Apo
stemata ⁊ bothor. ¶ Linitur sup apata cancerosa et
resoluit ea. ¶ Vulnera ⁊ vlcera ¶ Linit̃ sup scabiez
⁊ impetiginẽ. ¶ Mem. oculi. ¶ Inquit filius Me
saugue. Ipa incidit vngulam valde. ¶ Mem. nu. ¶
Parum de ea puocat vrinam ualde adeo ꝙ ualz etiã
hydropisi. ¶ Membra expl. ¶ Parum de ea puo
cat vrinam ualde. ⁊ parum de ea etiam adiuuat medi
cinas puocatiuas ad prouocandum absq nocumento
⁊ prouocat menstrua ⁊ facit abortum. Dixerũt qdam
Datur in potu vna earũ ei q̃ cõqueritur de vesica sua ⁊
ñ cõfert i ea cura ⁊ cõfert ⁊ dant̃ in potu tres tasanagi d
ea ⁊ exulcerãt vesicam. Inquit Gal. ꝙ ipa exulcerat
vesicaz: propterea quia facit mãs acutas declinare ad
eam a quibus corpus non euacuatur cum ppritate
que est in ipa.

De Cola. C.ccvij.

COla. ¶ Nã. ¶ Cola cutium calida est ⁊ sicca i
pmo. ⁊ cola pisciũ minoris est caliditatis uerum ē sicca.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Omni cole inest virtus glutina
tiua exiccatiua. ¶ Decoratio. ¶ Cola de piscib⁹ po
nitur in simplasmatib⁹: ⁊ ponitur in medicis albaras
⁊ quãdo aduritur cola de corijs ⁊ cola corij vaccini et
lauatur stat loco tutie in curatõe lendinũ. ¶ Aposte.
⁊ bothor. ¶ Cola de corijs linitur sup sabafat: ⁊ cõfert
vesicis adustionis: ⁊ silr cola de piscibus: ⁊ cola de co
rijs vaccinis quãdo linitur cum aceto sup impetiginez
⁊ scabiẽ excoriabilem qum non est vehementis pfũdi
tatis confert: ⁊ quando linitur cum melle ⁊ aceto sup
vulnera confert eis ⁊ ponitur cola de piscibus i ẽplris
scabiei vlcerose ⁊ confert: ¶ Mem. ca. ¶ Cola d pis
cibus ponitur in emplris vlcerum capitis ⁊ confert.
¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Cola de piscibus datur in po
tu cum aceto ad sputum sanguinis: ⁊ ingreditur in sor
bitionibus que fiunt ad sputum sanguinis.

¶ Capitulum de littera. D.

De digitis citrinis. C.ccviij.

DIgiti citrini quid est. Eius figura est sicut vo
la manus cõmista ex citrinitate ⁊ albedine:
⁊ est dura in qua ē parũ dulcedinis. ⁊ ex ea est citrina
cum pua alteratione absq albedine. ¶ Nã. ¶ Est ca
lida ⁊ sicca in 2o fere. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Resoluit
supfluitates grossas ualde. ¶ Decora°. ¶ Inest pp
etas mũdificandi cutẽ ¶ Instru. iũc. ¶ Cõfert mem
bris neruosis in ipedimentis suis ¶ Membra ca. ¶
Confert manie pprie. ¶ Permu. ¶ Loco eius iu
uamento manie ponitur quãtuz ipa est ⁊ medietas ei⁹
ex bezeriascen. cum duabus tertijs ipius de sod.

De digitis hermetis. C.ccix.

DIgiti hermetis quid est. est flos hermodactili: et
eius virtus est virtus hermodactili.

De durũgi. C.ccx.

DUrũgi quid est. Herba lignea radicalis cuius
quãtitas ē nodus pollicis usq ad extremum vn
guis ⁊ minus: hñs qd est interius album: ⁊ quod ē ex
terius cinericium declinans ad duritiem ⁊ grauitatẽ.
¶ Natura. ¶ Est calida ⁊ sic. in 3°. ¶ Opera. ⁊ pro.
¶ Extenuat ventositates. ¶ Mem. an. ⁊ pe. ¶ Cõ
fortat cor ⁊ confert tremori eius ualde. ¶ Mẽ. expl.
¶ Dissoluit ventositates que sunt in matrice. ¶ Ve
nena. ¶ Confert venenis ⁊ pũcture vermiũ venenoso
rum ⁊ scorpionum. ⁊ rutele bibita: ⁊ emplro facto ex
ea cum ficubus. ¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ ponit̃
zurumbet equale pondus: aut due tertie ponderis ip
sius de gariofilis.

De darsciscaban. C.ccxi.

DArsciscaban quid est. Est arbor grossa habens
spinam grandez qua venditores medicinarum
sua vnguenta expiunt̃: ⁊ est composita ex ptib⁹ dissimi
libus. Cortex nãq eius est acutus: ⁊ eius flos est cali
dus: ⁊ lignum eius est ponticum in quo est frigiditas
quedam. nam in ipo etiam est virtus cõposita: ⁊ in ipo
est acuitas ⁊ stipticitas. Acuitate ergo sua calefacit ⁊
sua stipticitate ĩfrigidat. Sunt autem quidaz q̃ dicũt
ꝙ ipa est radix spice indice: sed non affirmat̃. ¶ Elec
tio. ¶ Illa que est bona est grauis sub cuius cortice
egreditur rubeũ ad purpureitatem tendens boni odo
ris ⁊ saporis: sed alba priuata odore est mala. ¶ Nã.
¶ Calida est in pmo sicca in fine secũdi usq ad tertiuz
⁊ dicitur in pmo sed ipa est fortioris siccitatis q̃ illud
quidam uero dicunt ꝙ est frigida ¶ Opera. ⁊ prope
tates. ¶ In ipa ē resolo ⁊ stipticitas. resoluit eniz ven
tositates ⁊ retinet cursus ⁊ fluxus sanguinis ⁊ rectifi
cat putrefactionem. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cõfert
vlceribus ambulatiuis ⁊ putrefactis. ¶ Instru. iunc.
¶ Cõfert ppe mollificatõi neruoꝝ ¶ Mem. ca. ¶
Aldarsciscaban est bona fetori narium ⁊ fit ex ea lici
nium. ⁊ ex decoctione eius coluitur os propter cola:
⁊ conseruat dentes ⁊ cõfert valde. ¶ Mem. anheli. ⁊
pec. ¶ Aqua decoctionis eius phibet sputũ sãguis
ex pectore. ¶ Mem. nutri. ¶ Confert inflationi stõi
¶ Mem. expul. ¶ Eius decoctio constringit ventrẽ
⁊ confert isslroni ⁊ difficultati vrine ⁊ supponitur ⁊ ex
trahit fetum ⁊ puluerizatur sup vlcera caude ⁊ testicu
lorum: ⁊ confert duritiei iporum: ⁊ ambulationi eorũ.
¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponunt̃ fructus aliem
but due tertie ponderis ipius: ⁊ in iuuamẽto neruorũ
pondus eius de assaro ⁊ medietas eius põderis de du
rungi.

De dethiu. C.ccxij.

DEthiu quid est. Est granum silr ordeo: ⁊ lõgi⁹
⁊ strictius: ⁊ magis solidũ amarum. ¶ Nã. ¶
Inquid filius Mesaugue ꝙ est frigidum: ⁊ sanius est
ꝙ ipm declinet ad caliditatem ⁊ est siccum in tertio.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est stipticum constringens ven
trem: ⁊ cum eo quod est in ipo ⁊ stipticitate conseruat
vinum de dactilis ab acetositate. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶
In ipo ē lenificatio bõa duriciebus. ¶ Mem. ca. ¶
Est faciens scotomiã. ¶ Mem. expl. ¶ Constringit
⁊ valde confert doloribus ani. ⁊ mollificationi eius se
dendo in eius decoctione. Et quando ex eo conficitur
pondus. 3. ij. cum oleo ⁊ transglutitur confert hemorro
idibus. ¶ Venena. ¶ Confert venenis. ¶ Permu
tatio. ¶ Loco eius ponunt̃ in resolutione duritieruz
due tertie ponderis sui de kur ⁊ medietas ponderis
ipius de abhel. Verũtñ in ipregnatõe nõ admĩstretur
abhel.

De dulb. C.ccxiij.

DUlb. ¶ Natura. ¶ Cortex ⁊ nux eius sunt ve
hementis siccitatis ⁊ est frigidus in primo.

¶ Opera. ⁊ prop. ¶ Cortex ⁊ abrasio ipsius sunt ve
hementis abstersionis ⁊ desiccationis: ⁊ sensibus est d
siccatiuus: ⁊ scarabei moriunt ex folijs eius ⁊ abrasio
ne eius: ⁊ cortex eius est vehementis exiccationis.
Puluis uero foliorū eius est sensibꝰ ⁊ reliquis desicca
tiuus ualde ⁊ malꝰ eis. ¶ Decoratio. ¶ In cortice
est virtus abstersionis ⁊ exiccationis ⁊ qn̄qꝫ confert al
baras. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Conferūt folia eius apati
bus phlaticis: ⁊ apatibus iūcturarū ⁊ genuū. ¶ Vul
nera ⁊ vlcera. ¶ Cinis ipsius ponit sup excoriatōem
⁊ sup vlnera putrida ⁊ sanāt: ⁊ cortex eiꝰ coctꝰ cū ace
to ꝯfert adustioni ignis. ¶ Instru. iūc. ¶ Eius folia
doloribus iūcturarum sunt vtilia: ⁊ apatibus calidis
in eis ⁊ ꝓprie geniculoꝝ. ¶ Mem. ca. ¶ Eiꝰ cortex
decoctus cum aceto est bonus dolori dentiū ⁊ puluis
eius est malus auditui ⁊ auri. ¶ Mem. ocli. ¶ Pul
uis foliorum eius nocet oculo. Verum ipsius folia hūi
da qum lauantur ⁊ decoquūt: ⁊ fit ex eis emplm re
tinent fluxum ab oculo ⁊ cōferunt insloni ⁊ opbtalmie
¶ Mem. anbe. ⁊ pec. ¶ Puluis eius nociuus ē pul
moni ⁊ voci. ¶ Venena. ¶ Fructus eius recens cū
vino confert pūcture vermiū venenosorū. Et ex nuce
eius cum adipe fit emplm pūcture ⁊ morsui. ⁊ iā q̇dez
diximus ꝙ ipse est venenum scarabeis. ⁊ scarabei mori
untur ex folijs eius ⁊ ex corticibus eius.

De demest. C. ccxiiij.

Demest quid est. Est arbor lauri ⁊ eiꝰ grana ad
ministrantur ⁊ folia: sed grana sūt meliora ⁊ for
tiora eis que sunt in ipa. Deinde cortex radicis d cu
ius operibus aliquid dicemus hic: sed cōplementum
eorū erit in caplo de gain: ubi loquemur de lauro.
¶ Nā. ¶ Est ca. in 3° sicca i ꝟo. ¶ Instru. iūc. ¶
Est bona mollificationi neruoꝝ ⁊ palysi ⁊ torture.
¶ Mem. ca. ¶ Quod ex ea tritū est bonū est sternu
tationi. ¶ Mem. nutri. ¶ Confert apatibus epatis
⁊ splenis. ¶ Mem. expl. ¶ Confert colicis

De deuser. C. ccxv.

Deuser quid est. Est herba cuius folia sunt silia
folijs tritici: sed sunt leuiora: ⁊ fructus eius hēt
velamina duo aut tria: ⁊ sup ipa sunt quedam similia
pilis: ⁊ sumitur succus eius ⁊ seruat ⁊ ē melior herba
¶ Natura. ¶ Cala est in ṗmo sicca in ꝟo. ¶ Ope.
⁊ pro. ¶ In ea sunt exiccatio ⁊ resolo. ¶ Apo. ⁊ bo.
Lenit apata que indurari incipiūt ⁊ ꝓhibet ipoꝝ du
ritiē. ¶ Deco. ¶ De ꝓprietatibus est ut deleat alo
pitiaz. ¶ Membra oculi ¶ Confert algarab.

De virdar. C. ccxvi.

Dirdar quid est. Est arbor cimicum ex qua egre
diūtur capita inflata sicut granata in q̇bus ē hu
miditas que fit cimices. Qum eni apiunt egrediūtur
cimices: ⁊ eius folia comedunt viridia sicut olera.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipa sunt stipticitas ⁊ abster
sio ⁊ cortex est stipticus. ⁊ radix ē ei ꝓpinqua. ¶ De
coratio. ¶ Humiditas capitum eius abstergit faciez:
⁊ cortex eius cum aceto qum adhuc est humidum ab
stergit albaras. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Inuoluit cortex eius
sicut ligamentum sup percussiones ⁊ vulnera: ⁊ cōsoli
dat ea ⁊ silr folia eius ⁊ cortex ⁊ flos ipsius con
ueniūt vulneribus: ⁊ silr illud quod cadit de cortice:
⁊ res que est ex ea cadit sicut farina ⁊ ꝓhibet ambula
tionem fraudulentis: ⁊ proprie cum equali pondere
sui de aniso confecta cum decocto. ¶ Instru iūc. ¶
Ex decoctione radicis ⁊ folioꝝ ipsius embrocant ossa
fracta. ¶ Mem. expul. ¶ Qn̄ ex eius cortice grosso
bibitur aureus cum decocto: aut aqua frigida expellit
phla. De deindar. C. ccxvij.

Deindar quid est. Est ex genere abhel que dicit
pinus inda. ⁊ eius lignum silatur ligno zurūbet.
In quo ē acuitas ꝑua ⁊ siru. deindar ē eius lac quod
est calm acutum faciens sitim. ¶ Natura. ¶ Eiꝰ sic
citas est in tertio maior calitate eius. ¶ Ope. ⁊ pro.
In eius lacte est acuitas adherens ⁊ in substantia eiꝰ
est stipticitas. ¶ Instru. iūc. ¶ Bona ē mollificatiōi
neruorum ⁊ paralysi ⁊ torture vltime: ⁊ neqꝫ est aliq̇d
melius ea. ¶ Mem. ca. ¶ Confert apatibꝰ frigidis
in cerebro ⁊ apoplie ⁊ epilie. ¶ Mem. nutri. ¶ Lac
eius facit sitim. ¶ Mem. expl. ¶ Frangit lapidez re
num ⁊ vesice ⁊ retinet uentrem ⁊ remouet mollificatō
nem ani sedendo in eius decoctione.

De dauco. C. ccxviij.

Daucus quid est. Est semen bautie siluestris di
stinctio uero esse eius dicetur in capitlo bautie
siluestris. ¶ Natura. ¶ Calidus in 3°. siccꝰ i ṗn° eius
¶ Opera. ⁊ proprietates. ¶ Est apitiuus ualde.
¶ Mem. expl. ¶ Prouocat vrinā ⁊ menstrua.

De dende. C. ccxix.

Dende quid est: Que est sceni ex ea ē sicut fistici
⁊ alscetrie ē silis alkerua rubea hn̄s pūcta nigra
⁊ inda est minor alsceni ⁊ maior alscetrie: eius medul
la est cineritia declinans ad citrinitatem ⁊ de ꝓṗetate
eius est ꝙ ipsius medulla minoratur cum tēpore dōec
cōsumatur. In terra uero magis remanet. ¶ Electio
¶ Asceni melior est ⁊ fortior inda ⁊ alscetrie est mala
tarda opationis faciens turbationē ⁊ dolorē pungiti
uum: ⁊ oꝫ ut excorticetur scenia cum ferro ⁊ nō tāgat
labia qm̄ ipa delet eoꝝ colorem ⁊ facit quasi albaras:
⁊ qum excorticatur egreditur ex cortice eius lingua ꝑ
ua ꝓxima medietati grani. oꝫ ergo ut relinquatur illa
ligua ⁊ accipiat medulla. ¶ Nā. ¶ Est calida valō
¶ Decoratio. ¶ Euacuatio facta cum dende mista
cuꝫ eo qd ipi ꝑtinet conꝟuat nigredinem capillorum.
¶ Mem. expl. ¶ Soluit cum supfluitate: ⁊ potio q̄
dem eius est granum. i. ʒ. ⁊ ipa soluendō non educit
nisi humiditates ⁊ mliam ⁊ phla que sunt in iūcturis
⁊ neqꝫ bibitur sola. qn̄qꝫ uero presumit aliquis dās ad
bibendum de ea que preparata est duos danich sed ei
qui ē fortis ꝯplonis tollerans fluxum. Oportet ergo
ut teratur ⁊ ꝑmisceat cum scescenegi ⁊ aliquāto croco
Et si miscetur cum medicinis solutiuis non oꝫ ut cum
eis misceat opium: neqꝫ quelibet medicina. imo oꝫ ut
misceatur cum tali qualis est turbit ⁊ lac ficus ⁊ succꝰ
apsinthij ⁊ semē nil ⁊ keriken q̇ntis duabꝰ.

De dinaraguadi. C. ccxx.

Dinaraguadi quid est. Est planta albasce ⁊ zufe
re: ⁊ dicemus ipm in caplo de ze.

De duram. C. ccxxi.

Duram quid ē. Nota est. caro eiꝰ ē melior carne
pulloꝝ ⁊ alfaguakit ⁊ magis tēꝑata ⁊ subtilior
⁊ siccior carne atadrogi ⁊ minoris calitatis ꝙ ipa.
¶ Mem. ca. ¶ Caro alduram in cerebro ⁊ itellectu
augmentum efficit. ¶ Mem. expul. ¶ Caro aldurā
auget spma ⁊ coitū. De dedikisa. C. ccxxij

Dedikisa quid est. Cortex indus stipticus valde
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est stipticus. ¶ Mēbra
anbe. ⁊ pec. ¶ Bonus ē sputo sanguinis ex pectore ⁊
pleuresi ⁊ clarificat vocez. ¶ Mem. expl. ¶ Cōfert

vlcerib⁹ intestinorum. De durusataris. L.ccxxiij.

Durusataris quid est. Res que voluitur sup arborem antiquã q̃ fert glandes: ⁊ filis est asarach minor tñ ea ẽ minus frustulosa ⁊ hꝫ radicẽ intextaꝫ ut rete in qua est dulcedo cũ acuitate ⁊ amaritudo ⁊ stipticitas cum virtute putrefactiua. ℂ Nã. ℂ Est calã fortem hñs caliditatẽ ⁊ siccitatem. ℂ Decoratio. ℂ Subtiliat capillos ⁊ abradit eos: ⁊ delet eos propter suã putrefactionẽ ⁊ acuitatem suã. ℂ Instru. iũc. ℂ Cõfert paralysi ⁊ torture. De dragãto. L.ccxxiiij.

Dragantum quid est. ẽ gũma alcused ℂ Nã ℂ Est frigidum ad siccitatẽ declinãs. ℂ Opera. ⁊ pro. ℂ Eius virtus ẽ sicut virtus gũmi: ⁊ in ipo est exiccatio pauca que ẽ suret illa que ẽ in gũmi. ℂ Mẽbra oculi. ℂ Ponitur in alcofol eo modo quo ponitur gũmi. De dracone marino. ccxxv.

Draco marinus. ℂ Opera. ⁊ pro. ℂ Inquit Gal. scindit ⁊ ponitur sup morsum suũ ⁊ ꝯfert.

De dbab. L.ccxxvi.

Dbab q̃d ẽ dbab aliõ ẽ a lacerto iuẽto i igiõe nisi quãuis fit ei silis: ⁊ habeat dispõnes ⁊ virtutes ei ꝓximas ⁊ aldbab quidem raro est nisi in regionib⁹ arabuꝫ. ℂ Decoratio. ℂ Linitur stercus eius super pannũ ⁊ lentigines ⁊ confert. ℂ Membra oculi. ℂ Stercus eius confert albugini oculi: ⁊ ꝯfert descẽsiõi aque. De dhoboba. L.ccxxvij.

Dhoboba. Jam diximus in caplo de .k. summaꝫ iuuamẽti ipius quod facit in podagra ⁊ dolore iscẽ arum ℂ Capitulum de littera. E.

De emblico. L.ccxxviij.

Emblicus quid est. Est notus. ⁊ est debilior myrobal. nutritis: ⁊ est in eoꝝ semita. Q̃nq̃ in lacte infunditur noiatur firemblẽ. ℂ Nã. ℂ Apud iudeũ ẽ calidus ⁊ apud p̃es alioꝝ ẽ frigid⁹ in 3°. ⁊ apud scirek induꝫ in ipo est calefactio ⁊ forsitã ueritas est q̃ ipe siccus est parum hñs frigiditatis. ℂ Opera. ⁊ pro. ℂ Extinguit caliditatẽ sanguinis. ℂ Deco. ℂ Fortes efficit radices capillorum ⁊ dnigrat capillos. ℂ Instru. iũc ℂ Confert neruis valde ℂ Mem. oculi. ℂ Confortat oculum. ℂ Membra anhe. ⁊ pec. ℂ Cõfortat cõ ⁊ subtiliat ipꝫ ⁊ itellectui prebet augmentum. ℂ Mem. nu. ℂ Cõfortat stomachum ⁊ preparat ipm: ⁊ sedat sitim ⁊ vomitum: ⁊ facit appetitum cibi. ℂ Mem. expl. ℂ Confortat anum ⁊ excitat coitum: ⁊ apud quosdam stringit ventrem. Uerum quod ex ipo nutritũ est lenit ventreꝫ absq̃ labore ⁊ ꝯfert bemorroidibus: ⁊ soluit phlã ⁊ mlĩam.

De Epithymo. L.ccxxix.

Epithymum quid est. Est semẽ ⁊ flos ⁊ stipites ꝑui confracti: ⁊ est acutum calidũ pũgitiui saporis semina hñs rubea cuius plante virtus ẽ sicut vtus albasce. uerum albasce est debilior eo ⁊ dicitur q̃ ẽ de genere albasce. ℂ Electio. ℂ Quod ex eo bonum est ẽ cretensẽ ⁊ hierosolymitanũ ⁊ est decliue ad rubedinem. ⁊ quod est vehementius rubeũ ⁊ acutioris odoris melius. Et melius ẽ illud q̃d affertur de insula crete. ⁊ affertur etiam ex hortis dom⁹ sancte: ⁊ ex aliis vicinis sibi: sed rubedo est fortior ⁊ filatur semi cuscute. ℂ Nã. ℂ Est calm ⁊ siccum in 3°. s̃m Gal. Et dixit bunaim q̃ est calm in 3° siccũ in fine primi. ℂ Ope. ⁊ pro. ℂ Sedat inflatõem ⁊ cõuenit consistentibus ⁊ senibus ⁊ remouet egritudines oppillationum. ℂ Instru. iũc. Confert spasmo. ℂ Mem. ca. ℂ Cõfert mañie ⁊ epilepsie. ℂ Mem. nu. ℂ Conturbat eos in quorum ꝯplonibus cholera rubea vincit ⁊ facit eis nauseam ⁊ est ex eis que sitire faciunt ℂ Mem. expl. ℂ Potio epithymi fit. iiij. auĩ. bibatur cũ melle ⁊ sale ⁊ soluendo educit mlĩam fortiter ⁊ educit etiam phlã. Quidam vo dixerũt q̃d ex eo bibitur fit usq̃ ad. ʒ. ij. ⁊ decoctio fit usq̃ ad. iiij. auĩ. ⁊ oꝫ ut voluatur q̃d ex eo bibitur cum oleo amigdalino. ⁊ non oꝫ ut in decoquẽdo ipm mltũ elaboret. De Hebeno. L.ccxxx.

Ebenus quid est. Est nota. ℂ Electio. Quę ex ea melior est: est nigra equalis in qua nõ sũt lineę: ⁊ filatur in suo tactu cornu tornatili: ⁊ est ualde cõpacta ⁊ solida in cuius sapore est mordicatio. ⁊ qum ponitur sup carbonẽ odorat ex eo odor bon⁹ acutus. ℂ Nã. ℂ Calã est ⁊ sicca in 2o. Et existimãt quidã q̃ ipa cum caliditate extinguit calitatem sanguinis. ℂ Ope. ⁊ pro. ℂ Fricatur i aqua sicut p̃es lapidũ ⁊ est subtiliatiua ⁊ abstersiua. ℂ Mem. ocli. ℂ Abstergit pãnuꝫ oculi ⁊ albuginem: ⁊ ex ipius fricatiõe fiunt collyria: ⁊ fit ex ea alcofol ad medicinas oculi propter uehementiam cõuenientie eius. ⁊ quũ aduritur ei⁹ serratura sup sartaginem. deinde abluitur cõfert vlcerib⁹ antiquis ⁊ ophthalmie sicce ⁊ scabiei oculi. ℂ Mem expul. ℂ Dixit alcanzi q̃ ipa frangit lapidẽ in renib⁹ ⁊ dicitur q̃ ipa est resolũ inflationis ventris.

De Eruca. L.ccxxxi.

Eruca q̃d est. Ex ea alia est siluestris: ⁊ alia hortulana. Semẽ autem eruce ẽ illud q̃d i decoctione ponitur loco sinapis. ℂ Natura ℂ Calã est i 2o sicca in ꝑmo. et in humida quidem est humiditas in primo. ℂ Operatiões. ⁊ pro. ℂ Est apitiua lenitia ℂ Decoratio. ℂ Aqua eruce cuꝫ felle vaccino vestigiis vlcerum cõfert ⁊ semen eius aut aqua ipius cum melle lentiginibus. ℂ Mem. ca. ℂ Facit soda ⁊ proprie si comedat sola. lactuca uero remouet nocumẽtuꝫ ab eo: ⁊ sic endiuia ⁊ portulaca. ℂ Mem. an. ⁊ pec. ℂ Facit lac abundare. ℂ Membra nutri. ℂ In ipa est digõ cibi. ℂ Mem. expl. ℂ Siluestris facit abundare vrinam remouens coitum: ⁊ faciens ei erectionẽ ⁊ ꝑprie semen eius. ℂ Uenena. ℂ Qñ comeditur ⁊ bibitur post eam vinum odoriferũ ẽ tyriaca morsui mustele. De Elbue. L.ccxxxij.

Elbue quid ẽ. Est vizbue: ⁊ est subtilior q̃ kacka ℂ Nã. ℂ Calã est in ꝑmo sicca in secundo. ℂ Opera. ⁊ pro. ℂ Est subtilis. ℂ Mem. nutri ℂ Cõfortat epar ⁊ stomachũ frigida: ⁊ digerit cibum

De Endiuia. L.ccxxxiij.

Endiuia q̃d ẽ. Alia ẽ siluestris: ⁊ alia hortulana ⁊ ẽ duarũ sp̃erum. hñs lata folia: ⁊ hñs stricta folia: ⁊ ipa ꝑcedit cursu lactuce. verũtñ sicut dixerunt est minor ea in suis opationibus. apud me uero ambe vincunt eam in opãdo ⁊ in prestando iuuamentum oppilationi epatis. quãuis minorent ab ea in extiguẽdo ⁊ confortãdo. ℂ Electio. ℂ Magis iuuatiua ex eis epi ẽ que est magis amara. ℂ Nã. ℂ Endiuia frigida ẽ in ꝑmo: ⁊ siccitas sicce est in ꝑmo: ⁊ humiditas humide est i fine primi. ⁊ hortulana q̃dem est frigidior ⁊ hũidior: ⁊ eius quidem amaritudo in estate fit fortis ⁊ declinat ad ꝑuam caliditatem que non efficit impressionem. ℂ Siluestris uero ẽ minoris humiditatis ⁊ ẽ taraxacon. ℂ Opera. ⁊ pro. ℂ Aperit oppillatiões viscerum ⁊ venarum: ⁊ in ipa quidem ẽ stipticitas aliquãtula: sed non est vehemens ⁊ eius aqua cuꝫ cerusa

⁊ aceto eſt mirabile epithima in infrigidādo illud cuiꝰ
infrigidatio querit. ¶ Jnſtru.iūc. ¶ Fit ex ea emplꝫ
podagre. ¶ Membra ocli. ¶ Confert opthalmie
calide: ⁊ lac quidez endiuie ſilueſtris abſtergit albugi
nem oculi. ¶ Mem.anhe. ⁊ pec. ¶ Fit ex ea cum fa
rina ordei emplm tremori cordis ⁊ cōfortat cor: ⁊ qñ
diſſoluitur caſia fiſtula in aqua eius: ⁊ ex ea fit garga
riſmus confert apatibus gutturis ¶ Mem.nutri. ¶
Sedat nauſeam ⁊ excitatōem chole ⁊ ꝯfortat ſtōm et
eſt de melioribus medicinis ſtōi cuius ꝯplo ē calida.
⁊ ſilueſtris ꝗdē ē meliō ſtō ꝙ̄ hortulana: ⁊ dicit ꝙ ē ꝯ
uēiēs ēplꝫ oppilatōi epatis quocūqꝫ modo fit. Calide
quidem eſt vehementer cōueniens. ⁊ non eſt nocumē
tum ipius frigide nocumentum reliquarū ſpēꝝ oleruꝫ
frigidorum. ¶ Mem.expl. ¶ Qñ comeditur cū ace
to ſtringit ventrem proprie ſilueſtris. ¶ Febres. ¶
Confert quartane ⁊ febribus frigidis ¶ Venena. ¶
Qñ ponitur emplm cum radice ſua ſuꝑ pūcturā ſcor
pionis ⁊ vermiū ꝑuorum venenoſoꝝ: ⁊ veſpe ⁊ ſpēris
guaſſeuabras confert: ⁊ ſilr cum ſauich.

De epate. C.ccxxxiiij.

Epar. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Humor generatus
ab epibus eſt groſſius Et ſanius ex eis eſt epar
anatis pinguiſ ⁊ gallinarum pinguiū ¶ Mem.ca. ¶
Epar capraꝝ ⁊ ꝓprie hircoꝝ detegit eſſe epileptici. ⁊
qñ epilepticus ipm comedit incurrit epilepſiā. Epar
ſteīonis ſuꝑ molares corroſos poſitum ſedat dolores
eorum. ¶ Mem.ocli. ¶ Aqua epatis caprini ꝯfert
pāno comeſta ⁊ in alcofol poſita: ⁊ inclinatio ſuꝑ vapo
rem eius: ¶ Membra nu. ¶ Epar adib confert do
loribus epatis omnibus. Jnquit Gal. Ego quidem
poſui ipm in medicamento eupatorij: ⁊ non reꝑij ipm
augere iuuamentū ultra illud qꝺ ex eo ſolet prouenire
Ampliꝰ epar ē tardi inceſſus in venis niſi epar anatis
pinguis. ¶ Venena. ¶ Epar canis rabioſi ſi detur
in morſo ab ipo ⁊ confert Et iam dictū eſt ꝙ ipm pro
bibet metum aque: ⁊ iam uixerunt ꝑ illud quidā eorū
⁊ fuerunt curati etiam curationibus alijs.

De Ere. ccxxxv.

Es quid eſt. Es aliud eſt rubeum ad citrinitatē
declinans: ⁊ ē alchabruſi qꝺ eſt melius ⁊ aliud
eſt rubeum clarū: ⁊ aliud rubeū ad nigredinē ꝺclinās
⁊ eſt genus eris quod dicit talacon. Et es ꝗdē aduſtū
eſt acre in quo etiam ē ſtipticitas. Qūqꝫ abluit eſt me
dicamē bonum ad ſigillandū i corporibꝰ lenibꝰ: ⁊ ſine
ablutōe eſt melius. ¶ Electio. ¶ Flos eris ſubtiliꝰ
eſt ipo. ¶ Nā. ¶ Calidus ē ⁊ ſiccus in 3° ¶ Opera
tiones ⁊ pro. ¶ Jn ere aduſto ē ſtipticitas ⁊ acuitas
⁊ conſolidatio: ⁊ ex eis que de ipo dicunt eſt ꝙ ſi cum
forpicibuſ de talacon fiat pilloꝝ euulſio ꝓhibet ortum
coꝝ. ¶ Decoratio. ¶ Denigrat capillos. ¶ Vulne
ra ⁊ vlcera. ¶ Jpm conſolidat vlcera maligna ambu
latiua: ⁊ ꝓhibet ea ab ambulatōe: ⁊ corrodit carnem
augmentatā: ⁊ ablutum conſolidat vulnera: ⁊ dicit ꝙ
ſi linitur cum melle cōueniens ē vlceribus duris adu
ſtis in corporibus duris. ¶ Mem.oculi. ¶ Acuit
uiſum ⁊ confert duritiei palpebrarum. ¶ Membra
expulſionis. ¶ Soluit aquam citrinam quādo bibit
cum melle: ⁊ ſi ex eo liniatur palatum excitat vomituꝫ
⁊ potio quidez eius ſit auī.i.ʒ. ⁊ extrahit aquoſitatē
abſqꝫ nocumento. ¶ Venena. ¶ Oportet quidez ut
caueatur uſuſ dimittendi illud in quo ē ſalſedo: ⁊ ama
ritudo aut piguedo ſicut ſt olera ⁊ cānes: aut accetoſi
tas: aut dulcedo in vaſibus eris ⁊ bibendi ex eis. ipſa
eniz tranſmittūt ꝓculdubio ziniariā ⁊ ziniar ē venenū

De Euforbio. C.ccxxxvi.

Euforbiuz quid eſt. Eſt gūmi calidum cuiꝰ ꝟtus
alteratur poſt tres aut quattuor annos: ⁊ quod
antiquatur tendit ad palliditatē ⁊ citrinitatē ⁊ non diſ
ſoluitur in oleo niſi cum difficultate: ⁊ recens eſt ecō
trario illius. ſed dixerunt quidam ſeruat ꝟtutem ſuam
qñ ponitur cum fabis excorticatis in vaſe. ¶ Electio
¶ Quod de eo bonum eſt recens eſt clarum citrinuꝫ
ad pallorem declinans acuti odoris vehementis acre
dinis. Aliud uero ab hoc eſt adulteratū cū ſarcocolla
⁊ gūmi. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Eſt abſterſiuū ⁊ hēt
virtutem ſubtilem aduſtiuam abſterſiuam: ⁊ quod eſt
recens eſt vehementioris calefactionis ꝙ̄ aſſa: qum tū
non ſit gūma ſicut aſſa in calefactione ſua. ¶ Jnſtru.
iunctu. ¶ Miſcetur cum quibuſdam potionibꝰ factis
cum ſpēbus que ſunt ſicut piper ⁊ cinnamomū ⁊ ſilia
⁊ confert ſciatice ⁊ eijcit cortices oſſium in die vna. ve
rum oportet ut minuatur caro que eſt in circuitu oſſiū
cum cerato tepefacto in vnguento ⁊ cōprimendo in
vngitur ex eo paralyſis: ⁊ ſtupor ⁊ confert ualde.
¶ Membra oculi. ¶ Quando ex eo fit collyrium ē
abſterſiuuꝫ: ſed ꝑdurat eius mordicatio tota die: ⁊ pro
pter hoc miſcetur cum melle ⁊ reliquis collyrijs.
¶ Mem.nu. ¶ Confert aque citrine ⁊ frigori renū
⁊ confert hn̄tibus colicam: ⁊ potio de eo cum ꝗbuſdā
ſeminibus boni odoris: ⁊ aqua mellis trium anuluſat
dixit alcanzi ꝙ coarctat os matricis vehemēter adeo
ut prohibeat medicinas abortuꝫ facientes eijcere fetū.
¶ Mem.expl. ¶ Soluendo educit phlā uiſcoſū re
tentuꝫ ī utriſqꝫ āchiſ ⁊ dorſo ⁊ inteſtinis ſm ꝙ dixerūt
¶ Venena. ¶ Dixerunt quidā ꝙ ſi illius quē aliqs
vermium venenoſoꝝ pupugit cutis capitis ſcindatur:
⁊ qꝺ eam ſequit uſqꝫquo craneum appareat ⁊ ponat
in ea hoc gūmi tritum ⁊ ſumatur non aduenit ei nocu
mentum illius, ⁊ etiam interficiūt tres. ʒ. eius ī diebꝰ
tribus exulcerando ſtōm ⁊ inteſtina.

De Equo. C.ccxxxvij.

Equus. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Facit ſtercus eius
opationem ſtercoris aſini. ¶ Apoſte. ⁊ bo. ¶
Coriū pulli ſi aduratur ⁊ liniatur ex eo cum aqua ſuꝑ
bothor infrigidat eas. ¶ Mem.ca. ¶ Dicit ꝙ addi
tiones ille que ſunt in genu equi qñ terunt ⁊ bibunt
cum aceto ſanant ſoda. ¶ Mem.expl. ¶ Coagulum
equi proprie cōueniens eſt fluxui antiquo ⁊ vlceribuſ
viſcerū ⁊ fluxui.

De Erugine ferri. C.ccxxxviij.

Erugo ferri. ¶ Opera. ⁊ proprietates. ¶ Jn
ipa eſt infrigidatio ⁊ ſtipticitas. ¶ Membra
expul. ¶ Confert fluxui parturientium.

De Ericio. C.ccxxxix.

Ericius quid eſt. Silueſtris ē notus: ⁊ mōtanꝰ
eſt aduldul hn̄s ſpinas ſagittales ꝓpinquꝰ nate
ſilueſtris uel terreni. Jlle uero qui eſt marinus ē ſpēs
hn̄tium oſtraca. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Eius adeps ꝓ
hibꝫ effuſiones materieꝝ ad viſcera: ⁊ ſimiliter eiꝰ epar
⁊ in cinere quidem tarreni ⁊ marini. ſūt abſterſio ⁊ re
ſolutio ⁊ acuitas ⁊ exiccatio. ¶ Deco. ¶ Quod de
ericio terreno ſalitum eſt cōfert elephantie ⁊ caro eius
qui terrenus eſt ꝯfert lepre: ⁊ illud ꝑꝑ vehementiam
reſolutionis ⁊ exiccationis ⁊ quod aduſtū eſt de cute
ericij ꝯfert alopitie mixtū cū pice. ¶ Ap. ⁊ ho. ¶ Cu
tis ericij marini ponit in medicis ſcabiei: ⁊ caro eius

confert ualde scrofulis. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Li
nis cutis eius confert vlceribus sordidis: ⁊ mũdificat
carnem additã ⁊ caro eius confert scrofulis ualde et
nodis prauis duris. ¶ Instru. iũc. ¶ Caro terreni
salita confert paralysi ⁊ spasmo ⁊ egritudinibꝰ neruoꝝ
omnibus ⁊ elephantie. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Ca
ro ericij confert extenuationi. ¶ Mem. nutri. ¶ Cõ
fert malitie cõplonis. ⁊ qđ de eo salitum est cũ oxymel
le ẽ bonũ hydropisi: ⁊ silr eius epar exiccatũ in sole su
per pannũ. ¶ Mem. expl. ¶ Ericius terrenus ẽ bo
nus stõ ⁊ lenit ventrem ⁊ ꝓuocat. Et caro ericij treni
saliti cum oxymelle confert dolori renũ. Et caro ericij
terreni confert ei qui mingit in lecto de pueris adeo ꝙ
assiduatio comestionis eius fortasse faciet ut vrina
cum difficultate egrediat. ¶ Febres. ¶ Confert ca
ro eius qui terrenus est febribus antiquis. ¶ Vene
na. ¶ Ericij caro confert morsui vermiũ venenosoꝝ.

De Enula. C. ccxl.

Enula quid est. Eius quidem est hortulana: ⁊ ẽ
quedam spẽs eius cuiꝰ folia sunt ab vno palmo
usqꝫ ad cubitũ vnũ expansa sup trã sicut sisimber ⁊ fo
lia lentis. Et qđ in ipsa magis est iuuatiuum est radix
eius. ¶ Electio. ¶ Virtus sirupi eius est fortis i op
ationibus suis. ⁊ melior nutritura eis ẽ cum aceto fra
cte caliditatis. ¶ Nã. ¶ Est cala ⁊ sicca in scđo. ⁊ in
ipsa est hũiditas supflua. ⁊ propter illud non calefacit
corpus statim qum ei occurrit. ¶ Opera. ⁊ prop ¶
Confert omnibꝰ lesionibus ⁊ doloribus frigidis ⁊ cõ
motionibus ventositatũ ⁊ inflationis. Et in ipsa ẽ virtꝰ
rubificatiua: ⁊ est in ea abstersio ultima. ¶ Instru. iũc
turarũ. ¶ Confert sciatice ⁊ dolori iũcturarũ: ⁊ eplz
factum ex radice eius ⁊ ex folijs ipsius cõfert doloribꝰ
frigidis ⁊ contusioni lacertorum. ¶ Mem. capi. ¶
Facit soda. verũtñ soluit emigraneam phlaticã ⁊ ꝑpe
embrocata. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Adiuuat ad expu
endum deglutita cum melle. ⁊ est bone opatõis qñ ad
miscetur cum electuarijs mũdificantibus pectus. Et
est ex eis que letificant ⁊ confortant cor: ⁊ qñqꝫ fit ex
ea vinum hoc modo. Sumũtur de ea auz. l. ⁊ ponunt
in. vi. anulusat musti ⁊ bibit post tres menses: mundifi
cat pectus ⁊ pulmonem ¶ Mem. expl. ¶ Decoctio
radicis eius ꝓuocat utrũqꝫ ⁊ ꝑprie sirupus eius. Et
qui assuete utitur enula nõ indiget ut mingat oĩ hora.
¶ Venena. ¶ Confert morsui venenosoꝝ ỏmium et
ꝑprie egyptia.

De Hematite. C. ccxli.

Ematites quid est. Qñqꝫ inuenit in mineris ⁊
qñqꝫ subtiliant aliqui in adurendo magnetem:
⁊ qđ ꝓuenit inde est hematites in opationibus suis.
¶ Electio. ¶ Melior alscedenigi est ille qui ẽ veloci
ter frangibilis equalis duritiei cui nõ admiscet sordes
⁊ in quo sũt vene. ¶ Nã. ¶ Non ablutus ẽ calidus
in primo siccus in secundo et ablutꝰ est frigidus ad
fm ꝑpter ablutionem siccus in 3º. ¶ Ope. ⁊ pro.
¶ In ipo est stipticitas vehemẽs: ⁊ apparet quando
fricatur in aqua donec in ipsa resoluat eius sordicies:
Et eius virtus est prohibens. ⁊ in ipo est calefactio q̃
dam ⁊ subtiliatio ⁊ exiccatio ultima. ⁊ dixerunt quidã
ꝙ ipe est in virtute marchasite: sed ẽ siccior ⁊ minoris
caliditatis preter in subtiliatõe ⁊ abstersione. ¶ Vul
nera ⁊ vl. ¶ Administratur sicut pulverizatur sup car
nẽ additã ⁊ extenuat eã. ¶ Mem. ocli. ¶ Abstergit
vlcera oculi ⁊ cõsolidat ea qñ admĩstratur cũ albugie
oui. Et qñqꝫ confert solus aspitati palpebrarum. ⁊ si
fuerit illic apa calidum admĩstretur prius cum aqua:
deinde inspissetur gradatim: aut spargatur sicut plvis
super carnem additam. ⁊ quãdoqꝫ confert vlceribus
oculi solus. ¶ Mem. expul. ¶ Datur in potu cum
vino ad difficultatem vrine ⁊ ad fluxum menstruorum
Et in hematite est ꝑprietas rectificãdi gonoream.

De Helleboro. C. ccxlij.

Elleborus quid est. Ille qui niger est est frusta
incisa: ⁊ eius acuitas est fortior acuitate albi. et
illi qui ipm colligunt preseruantur ab eiꝰ nocumento
comẽdo allea ⁊ bibendo vinum Et folia q̇dem plãte
eius sunt silia folijs aldulb: sed sunt vehemẽtioris nigre
dinis ꝙ ipsa: ⁊ habet crus breue ad purpureitatem de
clinans: ⁊ eius figura est sicut figura racemi: ⁊ in ipsa
est fructus ⁊ habet venas subtiles nigras ex cuiusque
quaꝝ radice sicut duo capita ceparum egrediuntur: ⁊
qđ de ea admĩstratur sunt vene iste ⁊ oritur in siccis.
¶ Electio ¶ Melior ẽ ille qui est medius int veterẽ
⁊ nouum: ⁊ grossum ⁊ extenuatum hñs colorem cineri
tium velociter frangibilis non ponderosus ĩ cuius va
cuitate est quidam simile tele aranee saporem habens
acutum ⁊ mordicans linguam: ⁊ bonum qđ de eo ad
ministratur est ut assumatur lignũ ꝑuum quod ẽ apud
radicẽ eius ⁊ infundatur ꝑua aqua ⁊ excorticetur et
assumantur cortices illi ⁊ exiccentur in vmbra ⁊ admi
nistrentur triti ⁊ cribellati: ⁊ potio eiꝰ fit tres kermet:
⁊ melius est ut in potu detur cum petroselino ⁊ dauco
⁊ qñqꝫ datur ex eo usqꝫ ad auz. ij. ¶ Nã. ¶ Calidus
est ⁊ siccus usqꝫ ad fm. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est reso
lutiuus subtiliatiuus ⁊ est fortis abstersionis adeo ꝙ
corrodit carnem mortuam: ⁊ quãdo nascitur apud ra
dicem vitis fit ỏtus vini eius solutiua. Et de ꝑpetati
bus quidem hellebori est ꝙ ipe ꝑmutat corpus a sua
ꝯplone: ⁊ facit ipaz cõplonem bonã iuuenilez acq̇rere
⁊ multi sunt qui hellorum album sumũt ad vomenduz
⁊ non facit vomere ⁊ non soluit sed facit illud qđ facit
vomitus ⁊ solutio: ⁊ cõuenientia eius ad uiros ⁊ uira
gines mulieres ⁊ fortiores ⁊ adolescentes ⁊ eos qui
hñt carnes teneras in corpore: ⁊ multitudinẽ sanguis
est plima: ⁊ non est cõueniens castratis neqꝫ mollibus
⁊ ipe quidem est cõueniens in martio. deinde ĩ septem
bri. verũtñ oz ut ante ipm precedant tres dies penitꝰ
in quibus abstineat a comestione ⁊ potatõe grossoruz:
⁊ ut admĩstrent ea que gaudere faciant ⁊ delectari: et
ut euomat: ⁊ ut eijciat post cenam duabus uicibꝰ aut
tribus deinde assumatur. ¶ Decoratio. ¶ Linitur
sup morpheam cum aceto: ⁊ silr loca in quibus sũt sor
des ⁊ silr sup albam morpheam: ⁊ eradicat uerrucas
⁊ euacuatio que fit cum eo confert albaras ⁊ silr albꝰ.
¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Linitur niger ⁊ albus cum lacte sup
scabiẽ ⁊ ĩpetiginem cum aceto ⁊ ad excoriationẽ linitꝰ
ualet: ⁊ fit cum eo euacuatio ⁊ fiunt ex eo sicut licinia
⁊ imittunt fistulis ⁊ dimittunt ꝑ diem: ⁊ qñ extrahũt
ex eis eradicant corpora earum. ¶ Instru. iũctu. ¶
Confert paralysi ⁊ dolori iũcturaruz: ⁊ euacuatio fcã
ꝑ ipz est medicamẽ eoꝝ omniũ forte. ¶ Mem. ca. ¶
Quãdo decoquitur cum aceto ⁊ distillat in aurem se
dat sonitum: ⁊ quãdo os colluitur ex illo aceto sedat
dolorem dentium: ⁊ qñ distillatur decoctio eius ĩ aurẽ
debilis auditus confortat ipm ⁊ confert mlie q̃ ẽ cum
aliquis solus aliena loquit ⁊ emigranee antiq̃ ⁊ egri
tudinibus capitis. s. epilepsie ⁊ mlie. ¶ Mem. oc. ¶
Confortat uisum quãdo ponit in alcofol. ¶ Mẽbra

expul. ¶ Confert insie. & vsio eius & solvedo educit ex toto corpore absq3 horribilitate & extrahit cholam etiam & phlã: & extrahit oẽm superfluitatem mixtã sangui ita q ab extremitatibus corporis & a cute: & oz ut fiat uelocis solonis cum scamonea & misceant ei petroseli num & daucus: & quãdoq3 datur in potu hoc modo: in funditur in oxymelle aut vino dulci: & dimittitur i ipso aliquo spatio: deinde coquitur vinu3 illud cum lentib9 aut cum ordeo: aut gallina: & ad sorbendum datur ius eius: & q̃nq3 admiscetur duobus aureis de eo q̃titas triũ anulusat de scamonea: & q̃nq3 decoquit cũ lentib9 Et iam quidem dictum ẽ in tabulis pprietatũ de regi mine eius qd oz fieri in hoc loco etiam. Et ipe ualde confert in apatibus in intestinis & uesica: & prouocat vrinam & menstrua. ¶ Permu. ¶ Loco nigri ponit medium pondus ipius de mezerion & due tertie pode ris eius de agarico. Filius autẽ Mesangue dixit q lo co ei9 ponit codes. De Helleboro albo. C.ccxliij.

Elleborus albus quid est. Cortex corticũ ramo diuerse figure filis rei ueteri albe in quo nõ est grauitas: & filatur etiã radicibus altee cui9 amaritu do ẽ uehementior amaritudine nigri. Et eius planta ẽ sicut arnoglossa: aut sicla siluestris. sed est breuior ea rubei coloris. & longitudo cruris eius ẽ usq3 ad iiij. di gitos coiũctos in latitudine cõcauum. Et hab3 venas plimas a radice vna pcedentes sicut cepe: & nascitur i locis montuosis: & colligit in tpre messis & exiccatur. ¶ Electio. ¶ Ille qui est electus: est planam habẽs supficiẽ cum equalitate albus velociter frãgibil' plima hñs grana minuta non mordicans linguã statim vehe menter & attrahit saliuam. Qui aũt vehemẽter mordi cat statim est prefocatiuus: sed opatões regiminũ i ipo predicte sunt in caplo pprietatum. ¶ Nã. ¶ Cals est & siccus in medio si. ¶ O pe. & pro. ¶ Albus est uehementioris amaritudinis. & niger ẽ uehementioris caliditatis: & cum mus comedit ipm moritur & ex indu stria probatur illud & comedit de ipo mus in sauich & melle: & quãdo coquitur cum carne: dissoluit ea3 & de bilitat eam. de ipo uero inciso sumunt q̃nq3 aui. & po nunt in nouẽ. ʒ. aque pluuial' & dimittunt in ea trib9 diebus & colatur & fit tepida & bibitur & hic ẽ infusus deinde est ille qui est decoctus qui hoc modo ppatur libra vna de eo inciso in duob9 kist aque pluuialis po sita tribus diebus infundatur & decoquitur donec ei9 tertia pars remaneat. deinde extrahit ab ea hellebor9 & proijcitur sup aque mellis boni collati quãtitas dua rum. lb. & inspissat & sumitur ex eo cocbleariũ magnu3 sicut est: aut cum aqua calida: & hoc ẽ sanũ & tutum: dĩ de est cortex incisus post confractus in eo positus: qd fit sicut aqua ordei ut nihil remaneat in gutture & stõ. deinde est ille qui est puluerizatus pparatus cu3 aqua mellis: & iste ẽ ille q plimũ nocet, ppterea q remanet i meatibus. quare oz bibentem ipm preparare res qb9 medicatur ille qui forsitan incidit in spasmu3 sicut ius galline & sirupum de isopo cum mentastro & ruta: & lentes & olera boni odoris sicut factum est de ciperis & lilio & narciso: & ut sint apud eũ acetũ acuti odoris: & poma & cydonia & panis calidus & vinum odorifer3 & medicamẽ sternutatoriũ: & pẽna & condisi & anetum & lectus stratus & ventose diuerse: & q̃ñ ascellat cũ faci litate sorbeat aquã frigidam & odoret odores bonos ci betur ex eis quoq3 cibus bonus est. Et si iam accidit ei spasmus & debilitas tunc detur ei panis fractus in vino aut aqua mellis. & q̃nq3 oz ut reiteretur & cibetur pane infuso in aqua frigida: & si accidat ei singultus in medio opationis detur ei aqua mellis in qua decoct9 sit raphanus: & si medicina in ipo non mouet post ali quãtulum spatium bibat aquã mel' cum aqua calida in qua decocta sit ruta: aut detur ei in potu aq̃ & oleũ & vomat cum pẽna intincta in oleo de ciperis & d lilio & eleuetur in suspensorio: q si acciderit ei sicut pfoca9 sumat iu potu de decoctione hellebori quãtitatẽ trium ʒ. illd eni adiuuat medicia3 & reouet accidẽs. Si vo ñ iuuerit faciat clistere acutũ & in potu deñ tres anu lusat de eo: non ut euomere faciat: sed ut expellat pre focationem & fiat ut sternutet cum sternutatorijs q si singultus vomitu non remouetur admistrem9 tũc vẽto sas super spondiles magnas que sunt inter spatulas & & super reliquas dorsi spondiles. Uentose eni equãt contorsionem accidentẽ post singultũ: & iunge mẽbra spasmata cum oleo uehementis calefactionis & cũ aq̃ balnei & tina: opatur enim in isto caplo opatõem nigri ¶ Mem. ca. ¶ Qñ odoratur ille qui puluerizat9 est exiccat sternutatõem. ¶ Mem. oculi. ¶ Acuit uisũ. ¶ Mem. nu. ¶ Helleborus albus confortat fortiter: sed in ipo est timor q̃ñ prefocat q̃nq3 uero ponitur in pane ut vomere faciat: & oz ut illi i quo timet ut prefo catio non in potu tribuatur stõ exñte vacuo huiusmõi enim debilis est. ¶ Uenena. ¶ Interficit quod d eo superfluum est hoĩs: & est venenũ canib9 & porcis & ster cus bibentis interficit gallinas.

De Eupatorio. C.ccxliiij.

Eupatorium quid est. Est ex herbis aromaticis & habet folia sicut folia canabis: & flos ei9 sicut nenufar: & est illud quod admistratur & succus eius. ¶ Natura ¶ Est cal'm in primo siccum in secundo. ¶ O pera. & proprietates. ¶ Est subtiliatiuũ icisiuũ ualde: & abstersiuum sine attractione: & sine caliditate manifesta. & in ipo est stipticitas pauca & ponticitas & amaritudo fõtis sicut ẽ amaritudo aloes ¶ Deco. ¶ Est bonum initio alopitie & tyrie. ¶ Ulne. & vl. ¶ Linitur cum adipe ueteri sup vlcera difficil' psolidatõ nis & eius succus confert scabiei & pruritui q̃ñ bibitur cum aqua fumi terre & oxymelle: & sir flos ei9 & succ9 ipius est fortior. ¶ Mem. nu. ¶ Confert doloribus epis & oppilatõibus eius: & confortat ipm: & confert duritici splenis & apatibus epis: & apatibus stõi: & ei9 herba & succus conferũt malitiei forme: & accidẽtibus hydropis. ¶ Mem. expl. ¶ Datur in potu cũ vino & confert vlceribus intestino ꝝ. ¶ Febres. ¶ Cõfert febribus chronicis & antiquis pprie succus eius: & p prie cum succo apsinthij. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur pondus de assaro & medietas ponderis ipius de absinthio. Caplm de littera. F.

De Fabis. C.ccxlv.

Fabe quid sunt. Note sunt: & alie sũt egyptia ce: & alie nabathie: & nabathie quidem sũt ve hementius stiptice & egyptie sũt humidiores & minoris nutrimenti. virides uero sunt plime superflui tatis: & si non esset tarditas sue digõnis: & mltitudo in flationis earum non essent minores in nutriendo bene q pultes ordei: sed sanguis earum est grossior & fortior ¶ Electio. ¶ Meliores ex eis sunt grosse albe que a gurgulionibus non pforantur: & deteriores earũ sũt recentes. & earum quidem rectificatio est prolongatio infusionis earum & bonitas decoctionis & comedere

eas cum pipe sale ⁊ basce ⁊ origano et sitib⁹ cū oleis.
¶ Nā. ¶ Proxime sunt equalitati sed sunt decliues ad frigiditatem ⁊ siccitatem plus ⁊ in ipis ē hūiditas supflua ⁊ proprie in uiridibus. De ueritate uero uiridium est ut iudicentur frigide ⁊ humide. Quidā autē qui ponunt frigiditatē fabaꝝ in gradu so. moduz excedunt. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Abstergūt parūper ⁊ inflant ualde. ⁊ earum decoctio fiat ⁊ liniantur sicut pultes ordei tunc decoctio vehementer iterata cum aqua remouet earum inflonem. verum quū fabe excorticātur ⁊ mollūtur ⁊ decoquunt in vase sine motu minoratur earum inflatio: ⁊ que ex eis frixe sūt pauce sūt inflationis: sed sunt tardioris digōnis: ⁊ cocte cū suis corticibus sunt plus inflatiue sed sūt tardioris digōis: ⁊ fortasse earum farina est minoris inflatōis: sed earuz que sunt nabathie est virtus stiptica: ⁊ earum cortex ē fortioris stipticitatis ⁊ non abstergit: ⁊ egyptiaca est stipticior omnibus: ⁊ in ipa est absterfio: ⁊ generat ex ea caro mollis: ⁊ generāt humores grossos. Hip. quoqꝫ testificatus ē bonitatem nutrimēti earum: ⁊ ꝯsuationē sanitatis ab eis: ⁊ qñ scindunt in duo media ⁊ ponūt sup fluxnm sanguinis incisionis ualēt. Et ꝺ ꝓpetanib⁹ quidem earum est ꝙ abscindūt oua gallinaꝝ quū nutriuntur ex eis ⁊ ꝙ faciunt uidere somnia cum alienatiōe pturbata: ⁊ ꝙ faciunt accidere pruritum ꝓpe recētes
¶ Decoratio ¶ Qñ ex corticibus eaꝝ fit emplm capillis subtiliat eos: ⁊ quādo fit ex eis ēplm sup femur infantis prohibet ortum pilloꝝ: ⁊ silr qñ sepe iteratur super locum rasum: ⁊ abstergūt morpheaz in facie precipue cum cortice ⁊ pānum ⁊ lentigines ⁊ faciūt colorem bonū. ¶ Ap. ⁊ bo. ¶ Fit ex eis emplm cuz vino sup apata testiculi. ¶ Uul. ⁊ vl. ¶ Cōfert vlceribus lacertorum. ¶ Instru. iunc. ¶ Conferunt spasmo lacertorum ⁊ more empli ponunt cum decoctione sua podagre cum adipe porci. ¶ Mem. ca. ¶ Faciunt soda ⁊ nocent omnibus q̄bus accidit soda ⁊ res uiridis que est in cōcauitate earuz que sūt egyptiace cuius sapor est amarus quū teritur ⁊ miscetur cum oleo ro. ⁊ distillatur in aurem confert dolori eius Mem. oc. ¶ Ipe cum melle ⁊ fenugreco more empli supposite faciunt obfuscationi oculi ⁊ palpitatōi: ⁊ ex eis cum ture ⁊ rosis ⁊ albugine oui fit emplm exitui oculi proprie qui est pupille. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Bone sunt pectori ⁊ sputo sanguinis conferunt etiā tussi: ⁊ si misceantur cum melle ⁊ farina fenugreci cōferūt apatib⁹ gutturis calis ⁊ duarū amigdalaꝝ ⁊ earum emplm est bonum apatibus māmille ⁊ caseitati lactis in ea.
¶ Mem. nutri. ¶ Sunt difficilis digōnis: ⁊ ñ tarde descensionis: ⁊ non sūt generatiue oppillationū Et decocte cum corticibus suis in aceto prohibēt vomituz.
¶ Mem. expl. ¶ Que ex eis decocte sūt aceto ⁊ aq̄ conferunt soloni antiq: ⁊ quū ꝓprie fuerint cū corticibus suis: ⁊ conferunt dysenterie ⁊ ꝓprie nabathie. ⁊ earum sauich confert ad illud sicut etiam earum sorbitio. Et eaꝝ sorbitio confert apati testiculorū proprie ꝺcoctarum cū vino.

De Fece. C. ccxlvi.

Fex. ¶ Electio. ¶ Melior fex ⁊ sanior est fex vini veteris. deinde que silis est ei: ⁊ fex q̇dē aceti est uehementis virtutis. Et oz ut adurat post ipius exiccationem bene sicut aduritur spummaris iuitreata linita ex luto aut olla. ⁊ finis adustionis eius est ut albescat ⁊ pulurizet. ⁊ silr oīs fex. Et oz q̇dem ut oīs fex administret dum est recens ⁊ fiat quod necessariuz est de adustione eius ⁊ tunc administret: que eni ex ea uetus est ⁊ debilis virtutis. Et oz quidem ut coopiat in vase ⁊ nō appareat aeri: ⁊ qñqꝫ abluitur sicut lauat tutia. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Fex aceti fortior est aliis fecibus: ⁊ virtus abstersionis eius est stiptica: ⁊ adusta ē adustiua ⁊ putrefactiua. ꝟtute alia. ¶ Decoratio. ¶ Que adusta est admistret in vngue albificato cū gumma pini ⁊ rectificat ipm. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Fex nō adusta ē bona inflatōi sola: ⁊ cū myrto etiam: ⁊ exiccat bothor cum quo sunt vlcera. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Fex non adusta extinguit inflatōem capitis in quo constrict⁹ est sanguis. ¶ Mem. nu. ¶ Fex ñ adusta ꝓhibet fluxum materieꝝ ad stōm. ¶ Membra expul. ¶ Qñ exterius apponitur matrici ēplm ex fece non adusta confert fluxui sanguinis menstrui.

De Fumo. C. ccxlvii.

Fumus quid est. Est terreus subtilis: ⁊ diuersificatur eius substantia: ⁊ oēs eius spēs sunt exiccantes substantia sua terrea: ⁊ est in eis igneitas pura.
¶ Electio ¶ Fortior eoꝝ ē fumus alchitran. deinde fumus picis humide: deinde fumus storacis: postea myrrhe: deinde turis: postea terebinthine: ⁊ uidetur ꝙ fum⁹ napte sit fortior omnib⁹. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Fumus ē substātia terrea subtilis digestiu⁹ resolutiu⁹
¶ Mem. ocli. ¶ Fumus turis ⁊ fumus terebinthīe etiam ponunt in medicamentis ulcerum oculi: ⁊ prohibent ortum pilloꝝ additoꝝ ⁊ cursum ⁊ corrosionem ⁊ humiditates cum quibus non est ophthalmia ⁊ vlcera lachrymalium.

De Flore eris. C. ccxlviii.

Flos eris. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est stiptic⁹ corrosiuus mordicatiuus. ¶ Uul. ⁊ vl. ¶ Corrodit carnez additam. ¶ Mem. ca. ¶ Ponit i desiccatiuis vlcerum auris: ⁊ qñ illud quod ex eo album ē teritur ⁊ sufflatur in aure delet surditatem antiquam: ⁊ ex eo tangitur palatū cum melle ꝓpter apata gule ⁊ vue. ¶ Mem. expl. ¶ Quattuor anulusat ei⁹ soluūt humorem grossum ⁊ soluunt aquam citrinam ⁊ ponit in exiccatiuis hemorroidarū ⁊ exituraꝝ ani.

De fistula pastoris. C. ccxlix.

Fistula pastoris. ¶ Nā ¶ Cala est ⁊ sicca ⁊ forsitan i pn° si ⁊: dicitnr qm̄ resoluit augmētatōez
¶ Mem. expl. ¶ Exptus est Gal. ꝙ succus ei⁹ frangit lapidē in renibus ⁊ dixerunt quidam ꝙ confert vlceribus intestinoꝝ ⁊ pūgitiuo dolori ⁊ infirmitatibus matricis ⁊ facit ꝓuocationem vtriusqꝫ ⁊ ꝯfert fixuris.
¶ Uenena. ¶ Et aureus aut duo aurei in potu accepti conferunt ei qui bibit leporem marinū ⁊ opiuz ⁊ reliqua.

De Frumento. C. ccl.

Frumentum. ¶ Electio. ¶ Meli⁹ est illud q̇ꝺ est mediū inter duritiē ⁊ raritatē magnū pigue recens planum q̇ꝺ est inter rubedinem ⁊ albedinem.
Frumentū uero nigrum ē mali nutrimenti. ¶ Nā ¶ Est calm ⁊ tempatū in hūitate ⁊ siccitate ⁊ ipi⁹ sauich declinat ad siccitatem. ¶ Opera. ⁊ prop ¶ Triticū plime rubedinis plimi est nutrimenti. Et frumentum elixatum est tarde digōnis inflatiuū. uerū ei⁹ nutrimētum qñ digeritur est plimū. Et adarmacha quidem ē ꝓxima amilo sed ē calidior: ⁊ farina uiscosa p nām ē si viscosa arte. Et neqꝫ est viscosum nā sicut viscosū arte.
Sauich preterea tritici est tarde descensionis ⁊ plurimum inflatiuum indigens dulcedine faciente ipm descendere uelociter ⁊ ablutōe cum aqua calida: ita ut remoueat inflatio eius ⁊ humor sauich est pu⁹. Amiluz

uero est frigidum ⁊ humidum uiscosū: ⁊ frumentuꝫ est
magis nutritiuū corporis omnib⁹ granis. ¶ Decora
tio. ¶ Triticuꝫ mūdificat faciē ⁊ eius farina ⁊ amilū
cum croco est medicamē pāni ¶ Mem. nutri. ¶ Sa
uich ⁊ ordei grauat. ¶ Mem. expl. ¶ Triticum cru
dum ⁊ etiam decoctum elixatum non mollitum. neqꝫ
fractum. neqꝫ coctum ita ut fit puls: ⁊ fractum etiā silr
quādo comeditur generat vermes. ¶ Venena. ¶
Triticum tritum pulverizatum sup morsum canis ra
biosi ē iuuatiuum.

De Fenugreco. C.ccli.

FEnugrecum quid est. Notum ē. ¶ Nā. ¶ Ca
lidum est in fine primi siccum in pmo. Et ñ eua
cuatur ex hūiditate extranea. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶
Eius vtus est digestiua lenitiua. Et illud propter illḋ
quod in ipo aggregat de caliditate cum uiscositate. et
ipius viscositas ꝓhibet dñium nocumenti caliditatis
eius: ⁊ eius caliditas opatur cum facilitate. ⁊ eius hu
mor est malus licet non sit paucus. ¶ Decoratio. ¶
Eius oleum quod fit cuꝫ myrto confert capillis ⁊ ve
stigijs vlcerum ⁊ confert fissuris frigidis per mucilagi
nositatem suam ꝓprie cum oleo rosaceo. ⁊ ingreditur
in medicinis panni: ⁊ facit colorem bonum ⁊ alterat
odorem oris ⁊ facit fetere odorē corporis ⁊ sudoris.
¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Resoluit apata phlica ⁊ dura et
eius farina ad apata cala appentia ⁊ occulta qum nō
sunt inflammata sed sunt declinātia ad duritiem quan
dam ⁊ lenit dubellet ⁊ maturat ea. ¶ Vulnera ⁊ vlc.
¶ Confert cum oleo ro. adustioni ignis. ¶ Mem. ca
pitis. ¶ Mūdat furfures ablutione capitis facta ex
eo facit soda capiti ⁊ proprie qum comeditur cū muri
quāuis fit cum almuri minus nocumentum stomacho
¶ Mem. oc. ¶ Decoctio fenugreci sanat atarasa.
¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Clarificat vocem ⁊ pulmo
ni tribuit aliquod nutrimentum ⁊ lenit pect⁹ ⁊ guttur
⁊ sedat tussim ⁊ disniā ⁊ proprie qnādo coquitur cuꝫ
melle aut dactilis aut ficubus ⁊ melius est ut cōiūgat
cum dactilis carnosis ⁊ sumatur succus amboꝝ ⁊ mis
ceatur cuꝫ melle plurimo ⁊ super prunas tempate ca
lefiat ⁊ assumatur ante cibum tpre lōgo: ¶ Membra
nutri. ¶ Cum nitro emplm factum ex eo cōfert spleni
⁊ eius decoctio cum aceto debilitati stōi. ⁊ ꝓprie qḋ
ex eo recens est ⁊ eius electuarium facit nauseam. sed
acetum ⁊ muri expellunt nocumentū ꝯmestiōis eius.
¶ Mem. expl. ¶ Fit encatisma in decoctōe eius ad
apa matricis ⁊ dolorem eius ⁊ coarctationē ipius. ⁊
eius decoctio cum aceto cōuenit vlcerib⁹ intestinorū ⁊
⁊ silr recens cum aceto quādo comeditur fractuꝫ. Et
decoctio eius cum aqua cala est bona tenasmoni ⁊ so
lutioni. ⁊ eius oleum est bonum apatibus ani ⁊ cliste
rizatur etiam ad tenasmon ⁊ doloreꝫ ventris pūgitiuū
ꝓprie cum almuri ante cibum ⁊ nō mouet ad expellē
dam feceꝫ nisi propter suam acrimoniā. ⁊ propriecuꝫ
melle non plurimo ut non mordicet fortiter ⁊ eius de
coctio cum melle facit descēdere humiditates grossas
ab intestinis. ⁊ ꝓuocat vrinam ⁊ supponit cum adipe
anatis ⁊ confert duritiei matricis ⁊ facit generationeꝫ
matricis facilem cuius generatio est difficilis propter
desiccationem. ⁊ est bonuꝫ hñtibus hemorroidas. facit
stercus boni odoris: ⁊ facit fetere vrinam ⁊ sudorem ⁊
non est sicut lupini in difficultate sui exitus.

De Ferro. C.cclij.

FErrum quid est. Est tres spēs seneburucam. ⁊
lieremebē ⁊ suludeth. Seneburucam ergo est al
suledh nāle: ⁊ alsuledh artificiale ē purū ex lieremehē
⁊ scoria seneburucam ꝓpinq̄ est scorie eris. Et ego q̄
dem scorie singulare faciam caplꝫ in capitulo de cha.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Eius ziniar stipticū ē corrosiuū
⁊ scoria ipius est debilior ziniar eius ⁊ ipa est fortioris
exiccationis oīs scoria. ¶ Decoratio. ¶ Erugo eius
supposita pāniculo cum vino est bona. ¶ Apo. ⁊ bo.
¶ Erugo ferri cum vino super herisipilam ⁊ bothor
utilis est. ¶ Instru. iūctu. ¶ Erugo eius cum vino
sup podagram ꝯfert ei. ¶ Mem. capi. ¶ Q. ñ teritur
cum aceto forti ⁊ coquitur in ipa est illud acetū medi
camē saniei antiq̄ currenti ex aure. ¶ Membra ocli.
¶ Est bona aspitati palpebrarum ⁊ vngule. ¶ Mē
bra nutri. ¶ Vinum ⁊ aqua in quib⁹ extinguit ferrū
confert apati splenis ⁊ mollificationi stōi ⁊ debilitati
eius. ¶ Mem. expl. ¶ In eis scoria est vtus soluens
aliqua debilior ea que est in scoria eris: ⁊ eius erugo ē
stiptica: quare supposita abscindit fluxum sanguinis ex
matrice: ⁊ eius erugo stiptica exiccat hemorroidas et
vinum in quo extinguitur ferrū retinet solonē antiquā
⁊ dysenteriam ⁊ confert mollificationi ani ⁊ insensibili
tati vrine ⁊ fluxui menstruorū ⁊ cōfortat coitum.

De Faseolis. C.ccliij.

FAseoli. ¶ Nā ¶ Rubei caliores sunt eorum ⁊
Filius. Mesaugue ⁊ Arsaianis dixerūt qꝫ sunt
frigidi ⁊ sicci: ⁊ apud me substantia eorum est sicca in
qua est humiditas supflua ⁊ ipi ad caliditatem declināt
sed rubei sunt calidiores. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Sunt
velocioris digōnis ⁊ egressionis q̄ mes: ⁊ non sūt mi
nus nutritiui eis. Et dixerūt qꝫ sūt minoris inflonis:
⁊ est in eo consideratio: ⁊ uerius est qꝫ ipi sunt magis
īflatiui q̄ est mes. uerum fabe sunt magis inflatiue eis:
⁊ humor faseoloꝝ ē hūidus phlaticus ⁊ faciūt uidere
somnia mala. ¶ Mem. an. ⁊ pe. ¶ Sūt boni pectori
⁊ pulmoni. ¶ Mem. nutri. ¶ Generant humorem
grossum: sed sinapis ꝓhibet nocumentuꝫ eoꝝ: ⁊ similit
acetum cum sale ⁊ pipere ⁊ origano: ⁊ut bibatur sup
eos vinum passum purū: ⁊ qui cum aceto sūt nutriti
pauce sunt hūiditatis. ¶ Mem. expl. ¶ Prouocāt
menstrua proprie rubei ⁊ ꝓprie cum oleo ḋ nereiden

De fistula pastoris. C.ccliiij.

FIstula pastoris. ¶ Operatiōes. ⁊ prope. ¶
Virtus eius est virtus abstersiua. ¶ Apostema
ta ⁊ bothor. ¶ Resoluit apata fluxa ⁊ grauis in uisce
ribus. ¶ Membra expl. ¶ Confert lapidi renuꝫ et
frangit ipm. decoctio eius ⁊ radix ipius cōfert vlceri
bus intestinoꝝ.

De Felle. C.cclv.

FEl: ¶ Electio. ¶ Fortiora fella q̄drupedū sūt
fel vaccinum. deinde fel adubua ⁊ vrsi. deinde
caprinum post ouinum. ⁊ magis incolume felliū auiuꝫ
est fel galli ⁊ duragi ⁊ cubugi. Reliqua aūt fella auiū
sunt fortiora fellibus quadrupedum quādo cōpantur
rapaces earum cum pascentibus ⁊ venantes cuꝫ feris
siluestribus: ⁊ fel quidem forte ualde uiscosum est fel
rapacium ⁊ ꝓprie magnorū: ⁊ de eis electū ē illud c⁹
color ē citrinus nāliter. Illḋ uero qḋ ē ut ziniar: ⁊ qḋ
est ut azul sunt mala: ⁊ silr qḋ ē pure rubeū. Debilius
aūt felliū est fel porcinū. ⁊ fel quidem asabut ⁊ piscis q̄
noīatur scorpio ⁊ testudinis ē fortius fellibus quadru
pedum. Inquit Dia. stringatur extremitas fell ⁊ bul
liat in aqua sm quātitatem q̄ hō tres eius feruores ꝯ
putet: deinde extrahatur ⁊ exiccetur in vmbra i q̄ non
sit ros ⁊ reseruetur. ¶ Nā. ¶ O ia cala sunt ⁊ sicca i

iiij°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Fel om̃e ẽ calm abstersiuum ⁊ diuersificatur secũdũ masculũ ⁊ feminã: ⁊ secundũ dispõem sitis ⁊ famis: ⁊ dispõem saturitatis: ⁊ disposi tionẽ quietis ⁊ exrcitij. ¶ Decoratio. ¶ Fel asini siluestris eradicat mor̃ ⁊ cõfert linitũ sup uestigia apa tum ⁊ ponitur in emplis herisipile ⁊ probibet ipam. ¶ Uul. ⁊ vl. ¶ Quãdo fel miscetur cũ nitro ⁊ gum ma pini ⁊ chimolea confert scabiei vlcerose: ⁊ fel vac cinũ ponitur in emplis conferentibus vulneribus que sunt ab herisipila ⁊ doloribus vehementibus: ⁊ fel hir cinũ eradicat carnẽ malã ⁊ necessitas q̇dem vlcerũ ut eis adhibeatur fel forte ⁊ debile diuersificatur secũdũ suas horas: ⁊ secundũ mũdificatõem ⁊ sordidationem eorũ. ⁊ fel quidem adib est bonũ vulnerib⁹ neruosis: ⁊ in tp̃re frigoris probibet spasmũ ⁊ alcuzez q̇ timẽt in silibus eor̃. ¶ Mem. iũctu. ¶ Fel hircinũ sup ele phantiã ⁊ uarices confert: ⁊ silr fel asini siluestris p prie ⁊ fel adib pbibet spasmũ ⁊ alcuzez q̇ sequunt vul nera neruor̃ pprie ex frigore. ¶ Mem. capi. ¶ Fel hircinũ ⁊ taurinũ conferunt vlceribus recentibus in aure. Fel arachã cum oleo distillat in aurem grauem ⁊ cum qua est surditas ⁊ cum succo porri nabathi ad tinituz ⁊ ad grauitatẽ auditus: Et fel bouinũ cũ nitro ⁊ chimolea ad furfures ualet quũ lauatur ipo caput. Et dictum est iam q̄ quãdo fel adib lambendo sumit pbibet epil̃iam: ⁊ fel testudinis confert alcola fraudu lento in oribus puer̃ secundũ q̄ dicit. Et confert at tractio odoris eius cum naribus epileptico. Et omne quidẽ fel confert stricture nariũ apiendo ualde oppi lationes que sunt in colatorio. ¶ Membra ocli. ¶ Om̃e fel confert obscuritati uisus: Et fel q̇dẽ rapatiũ pprie siccum confert initio aq̃ ⁊ dilatationi pupille. et neq̄ cõceditur ut admĩstretur nisi post mũdificationez corporis ⁊ capitis. Et fel magis conferens oculo ex q̃ drupedibus q̇dem est fel gazel: ⁊ auiũ quidem fel alcu bugi. Et ex piscibus fel asabut. Et fel caprinũ confert cecitati ⁊ pprie montani. ¶ Mem. anhe. ⁊ pecto. ¶ Ex felle bouis linitur palatũ cum melle ad p̃focatõez ⁊ silr ex felle testudinis. ¶ Mem. expl. ¶ Fel bouis apit orificia hemorroidarum. Et om̃e quidem fel est solutiuum ita etiam q̄ fel porcinũ: ⁊ quãdo cũ eo linit sumẽ ⁊ supponit: ⁊ fel tauri cum melle linitur ad vlce ra que sunt in ano: ⁊ fit ex eo linimentũ ad dolorẽ ma tricis ⁊ testiculor̃ ⁊ ponit sup apata oslei. ¶ Uenena. ¶ Fel hirci siluestris ẽ tyriaca morsibus venenosis ⁊ silr fel tauri.

De Fuligine. C. cclvi.

Fuligo. ¶ Electio. ¶ Melior ẽ illa que ẽ leui oris ponderis ⁊ magis intense nigredinis. ¶ Natura ¶ Omnis est cala exiccatiua nisi inda: quo niam indi ⁊ Paulus numerãt eam inter infrigidantia ¶ Opera. ⁊ proprietates ¶ Omnis est exiccatiua. ¶ Apostemata ⁊ hothor ¶ Existimãt quidã q̄ inda ponitur sup apata cala ⁊ confert eis. ¶ Uulne. ⁊ vl. ¶ Illa que assumitur ex fumo ligni pini cum gũma ⁊ bdellio ponitur sup adustõem ignis ⁊ dimittit donec cadat.

De Fistola. C. cclvij.

Fistula quid est? Stipites albi pilosi siles polio sed sunt plus pilosi: imo sunt toti quasi pilli: et odor eius sicut odor myrrhe. ¶ Nã. ¶ Est cala de clinans ad aliquãtulum aromaticitatis.

De furfure. C. cclviij.

Furfur. ¶ Nã. ¶ Calidus est ⁊ siccus i p̃mo ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipo ẽ abstersio ⁊ lenifi catio ⁊ mũdificatio plima ⁊ herbus quidem ipi⁹ finez non consequitur ⁊ resoluit ventositates ⁊ phla. ¶ Apostemata ⁊ hothor. ¶ Est bonus cum aceto forti in initio apatis cali ⁊ madefit cũ vino: ⁊ fit ex eo emplm ad apa qd̃ est in mãmilla calm: ⁊ rarificat apata phla ti ⁊ ventositatis. ¶ Uul. ⁊ vl. ¶ Cum aceto forti ponitur sup vlcerationem scabiei facto emplo ex eo ca lido. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Lenit pectus sua ab stersione ⁊ pprie sorbitio aqueitatis eius cum zuccaro ⁊ oleo amigdalino ⁊ infundit cuz vino ⁊ ꝯfert apatib⁹ mãmille. ¶ Mem. expul. ¶ Mouet intestina ad ex pellendum quod in eis est: ⁊ eius sorbitio quũ sorbet lenit ventrem. ¶ Uenena. ¶ Confert pũcture scor pionis ⁊ serpentis more empli suppositus.

De Folio. C. cclix.

Folium quid est. Est p̃ximũ ṽtuti spice. ẽ tamẽ leuius ⁊ eius folia ⁊ rami sunt sicut sebesabram ⁊ hz florem frangibilẽ qd̃ nascitur in terra indie: ⁊ sũt ei aque infuse in terris lacũalibus ⁊ erigit sup faciem aque sicut planta que noiatur lenticula aque absq̄ sus pensione radicis: ⁊ quãdoq̄ ligat in loco cuz filo ⁊ ex iccatur: ⁊ fortasse existimauerũt quidam q̄ est folia ne reiden inde ppter silitudinẽ quã cum ea hz in virtute sua. oleum uero eius virtutem habet olei alacuhen ⁊ olei de croco: sed est fortius. ¶ Electio. ¶ Meli⁹ ẽ recens ad albedinem declinans quod non frangitur i minima: ⁊ est eius odor manifestus ut nereiden odor ⁊ non est limosũ neq̄ salitũ neq̄ mollificatũ. ¶ Nã. ¶ Calm est ⁊ siccum in secũdo. ¶ Opa. ⁊ proprie. ¶ Quãdo in pãnis spargitur conseruat eos a tineis. ¶ ¶ Decora°. ¶ Odorem oris efficit bonũ retentum sub lingua. ¶ Apata ⁊ hothor. ¶ Decoquitur in aq̃ rosacea: ⁊ fit ex eo emplm sup apa calm post ꝯtritõem ⁊ est medicamẽ bonũ apatibus oculi calidis. ¶ Mẽ. nutri. ¶ Est magis conferens stõ ⁊ epi q̃ nereiden. ¶ Mem. expl. ¶ Ipm vehementi⁹ puocat vrinã q̃ nereiden. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit põd⁹ ipius de mace aut etiam spica.

De Falamamiski. C. cclx.

Falamamiski quid est. dicitur q̄ falamamiski est ozimũ gariofilatum. nam ipm est odoris similis gariofilo ⁊ est magis tempatũ q̃ maiorana ⁊ sisimbriũ ⁊ minus siccũ. ¶ Mem. capitis. ¶ Apit oppilatões accñtes in cerebro ⁊ ambabus naribus comestum et odoratum. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Cõfert tremori cordis accñti ex phlate ⁊ mlia in corde comestum. ¶ Mem. expl. ¶ Est bonũ hemorroidibus.

De Fu.. C. cclxi.

Fu quid est. Folia ei⁹ sunt sicut folia apij magna hñtis folia ⁊ stipites: ⁊ eius crus ẽ vnius cubiti ⁊ plus planũ tenerũ cuius supremũ ẽ grossũ proximuz grossitudini digiti purpureum hñs nodos: et hz florez sicut narciscus: aut maiorẽ narcisco. Et in albo ipius est quasi purpureũ: et inferius in radice sua emittit ra mos. Et in radice sua est aromaticus odor: et ṽt⁹ eius est silis spice in rebus plimis ¶ Nã. ¶ Uirt⁹ radicis eius ẽ aromatica: ⁊ ṽtus eius ẽ silis spice calefaciens. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Confert dolori lateris. ¶ Mem. expl. ¶ Prouocat vrinã si bibatur sicca. ⁊ eius decoctio puocat menstrua. Et eius prouocatio maior est puocatõe spice inde ⁊ romane: ⁊ ẽ sicut alm̃ tasina in 1°.

De Fusel. C. cclxij.

Fusel quid est. Uirtus eius est ppinqua virtũti

sandali. ¶ Opera. ⁊ prop. ¶ Est infrigidatiuũ cum
ṽtute stiptica. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Est bonũ apati
bus calis grossis. ¶ Mem. oculi. ¶ Est ꝯueniens ei
qui hꝫ inflonem in oculo suo.

De Fangenkest. C. cclxiij.

FAngenkest q̇d ē. Dictũ ē de eo i caplo de be.

De Fael. C. cclxiiij.

FAel quid est. Est fructus suꝑ quem est cortex si
milis in colore corticibꝰ auellanarũ. Et figura
eius ē sicut fistici. ⁊ intra ipm ē granuꝫ pingue silr gra
no pini qḋ noiatur granũ regũ cuius color est intˀ albũ
⁊ nigrum ⁊ citrinũ. Et ē illud qḋ admistratˀ ⁊ asporta
tur de terra indie. ⁊ albel ⁊ alfel oẽs cali sunt: ⁊ confe
runt mollificationi neruoꝝ ⁊ ventositatibus hemorroi
darum ⁊ sanat eas. Et est medicina inda nota cuiꝰ ṽtꝰ
est sicut virtus mandragore ⁊ pomoꝝ eius. ¶ Mem
bra capitis. ¶ Si fiat empltm ex ea confert soda.

De Fal. C. cclxv.

FAl. ¶ Nã. ¶ Calidus est in secũdo. ⁊ siccus.

De Fagara. C. cclxvi.

FAgara quid est. Granũ silr ciceri hñs granum
sicut mahaleb: ⁊ i cõcauitate eius ē granũ nigꝝ
sicut scebedenigi ⁊ asportatur ḋ assekelati. ¶ Nã. ¶
Calm ē ⁊ siccũ in 3°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In eis ē re
solo ⁊ stipticitas. ¶ Mem. nutri. ¶ Ponitˀ i medicis
rectificantibus stõm ⁊ epar fria: ⁊ expellit in eis mali
tiam digestõnis frigidam ¶ Mem. expl. ¶ Confert
solutioni frigide ⁊ constringit ventrem.

De Fulfulminue. C. cclxvij.

FUlfulminue quid est. Est radix piperis. ¶ O
peratõnes ⁊ ꝓprietates: ¶ Dicitˀ φ ꝓprietas
eius est conferre doloribus frigidis ⁊ spasmo ualde.
¶ Instru. iũc ¶ Confert podagre. ¶ Mem. expl.
¶ Est ei ꝓprietas ut iuuamen afferat colice ⁊ vento
sitatibus frigidis. De Fesurigo. C. cclxviij.

FEsurigum. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est vehemen
tioris exiccationis q̃ alcolcotar: cum hoc φ est
minoris mordicationis ⁊ est subtilius. ¶ Uul. ⁊ vl.
¶ Remouet scabiem. De Fesire. C. cclvix.

FEsire quid est. Est albazarasen ⁊ ē vitis alba.
¶ Nã. ¶ Est calida ⁊ sicca in 3°. ¶ Opera.
⁊ ꝓpri. ¶ Est acris mordicatiua abstergit ⁊ exiccat ⁊
subtiliat ⁊ calefacit temperate. ¶ Decora. ¶ Radix
eius cum herbo ⁊ fenugreco abstergit pãnũ ⁊ vestigia
nigra remanentia post vlcera: ⁊ silr qñ coquitˀ cũ oleo
donec dissoluatur ⁊ auferat occultationẽ sanguinis ab
oculo. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Eius radix abscindit verru
cas ⁊ bothor leuia: ⁊ cum vino sedat panariciũ ⁊ resol
uit apata dura si disrũpit aldubellet: ⁊ si vnaquaqꝫ tri
ginta dierũ bibantur ex ea tres anulusat cum aceto re
soluit apata splenis ⁊ empltm factum de ea cũ ficubus
etiam est cõueniens spleni ⁊ sedat panariciũ quãdo ex
eo fit empltm cum vino. ¶ Uul. ⁊ vlce. ¶ Ex radice
eius fit empltm cum sale super vlcera mala: ⁊ ponitur i
empltis corrosiuis carnis ⁊ ex fructu eius delinitˀ sca
bies vlcerosa ⁊ non vlcerosa. ¶ Instru. iuncturaꝝ ¶
Empltm factum ex radice eius cũ vino extrahit ossa
⁊ bibitur de ea quaqꝫ die auꝫ. i. ad palysim: ⁊ ad attri
tionem lacertoꝝ ualet linita ⁊ bibita. ¶ Mem. ca. ¶
Bibitur de ea omni die anꝫ. ⁊ confert epilie ⁊ ṽtigini:
⁊ facit quãdoqꝫ in rõe accidere ꝑmistioneꝫ. ¶ Mem
bra anhe. ⁊ pec. ¶ Qñqꝫ assumitˀ de ea cum melle de
glutiẽda ad prefocatos ⁊ ad corruptõem anhelitꝰ ⁊ ad

tussim ⁊ ad dolorem lateris. Et quãdo bibitur succus
eius cũ frumẽto decocto facit exuberare lac. ¶ Mẽ.
nutri. ¶ Inquid Gal. comestio extremitatum eius in
pinis qum eleuatur confert stõ cum sua stipticitate: ⁊
gustus eius est inter paucã amaritudinẽ ⁊ acredinem.
¶ Mem. expl. ¶ Cor huiꝰ plante in ꝑmis qñ eleua
tur comeditur ⁊ ꝓuocat vrinam ⁊ soluit ventrẽ: ⁊ de
radice eius auꝫ. interficit fetum. Qum ergo supponitˀ
extrahit fetũ ⁊ mũdificat matricẽ sedendo in decoctõe
eius: ⁊ succus eiꝰ solone educit phla: ⁊ est ex medicis
bonis spleni. ¶ Uenena. ¶ De radice eiꝰ auꝫ. i. con
fert morsui vipere: ⁊ silr pũcture omnium vermiũ vene
nosoꝝ. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitˀ pondus
ipius de durũgi ⁊ due tertie põderis ipius de macis.

De Fesiresin. C. cclxx.

FEsiresin quid est. Est de genere alfesire habens
folia sicut volubilis maior. ⁊ radix eius ē nigra
exterius ⁊ citrina interius. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶
Est similis alfesire in opationibus suis: sꝫ est debilior
parũꝑ. ¶ Instru. iũc. ¶ Confert palysi etiã. ¶ Mẽ
bra capitis. ¶ Cor eius in ꝑmis qum eleuatˀ comedi
tur ⁊ confert epilie. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Mun
dificat pectus. ¶ Membra expul. ¶ Cor alfesiresin
si comeditur qum eleuatˀ ꝓuocat vrinã.

De Fagama. C. cclxxi.

FAgama dictum est in caplo ha.

De Feluzeharagi. C. cclxxij.

FEluzeharagi quid est. Est arbor licij que habet
fructum sicut piper. Et litium qñqꝫ sumitur ex
eo: ⁊ qñqꝫ sumitˀ ex aderesceb. ⁊ arabicum est spẽs alte
ra. ⁊ virtus alfeluzeharagi ꝓpinqua est virtuti licij qḋ
ex ea fit: sed est debilior parum. ¶ Decoratio. ¶ Cõ
fortat capillos linitum. ¶ Mem. nu. ¶ Decoquuntˀ
rami eius cum aceto ⁊ bibitur ad splenẽ ⁊ confert vlti
me ⁊ silr ictericie. ¶ Mem. expl. ¶ Decoctio ramo
rum eius ꝓuocat menstrua ⁊ silr ipa: ⁊ si de fructu eiꝰ
bibatur pondus matulem soluendo educitꝫ humorem
phlaticũ plimũ. De Fath. C. cclxxiij

FAth q̇d est. Est medicina turchia. ¶ Uenena.
¶ Est bona ad potũ hyusq̇ami: ⁊ pũcturaꝫ ver
miũ uenenosoꝝ data in potu cũ aqua frigida: ⁊ similitˀ
nucimethel confert ⁊ omnibus venenis.

De Farfag. C. cclxxiiij.

FArfag quid est. Est portulaca.

De Fungis. C. cclxxv.

FUngi. ¶ Electio. ¶ Melior spẽs. ē nota q̄ no
minatur alchalahie. neminẽ enim interficit: sed
aduenit ex ea colica passio: ⁊ illi quidẽ q̇ sũt sicci minꝰ
sunt mali. ¶ Nã. ¶ Frigidi sunt in fine tertij: humidi
in principio eius. ¶ Operatiões. ⁊ prope. ¶ Gene
rant humorẽ grossum malum. Eoꝝ autẽ rectificatio
est ut elixentur ⁊ ponantˀ cum eis pira humida ⁊ sicca
⁊ ozimũ montanũ: ⁊ bibatur super ipos vinũ purum.
¶ Mem. capi. ¶ Generãt stuporem ⁊ apopliam.
¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Accidit ex illis qui non inter
ficiunt prefocatio: ⁊ ꝓprie ex interficientibꝰ. ¶ Mẽ.
nutri. ¶ Accidit ex illis qui non interficiunt colica
passio quãdo multiplicantˀ ⁊ sunt difficilis digõnis ⁊
multi nutrimenti. ⁊ accidit ex mortiferis sincopis ⁊ su
dor frigidus. ¶ Mem. expl. ¶ Faciũt possidere dif
ficltatẽ vrie. ¶ Uenena. ¶ De eis sũt q̇ sꝫ mortiferi
⁊ sunt illi qui nascuntur in vicinitate ferri eruginosi et
rerum putridarũ aliarum: aut in ꝓpiquitate mãsiõis

reptilium venenoſoꝝ: aut apud aliquã arboꝝ quarum
ꝓpriũ eſt ut corrũpant fungos qui apud eas naſcũtur
ſicut oliue. Et de ſignis qnidem eorum eſt ꝙ ſup eas
hũiditas uiſcoſa putrefacta: ⁊ cito aduenit eis altera᷑
⁊ putrefactio: ⁊ prouenit ex ipſis conſtrictio anhelitus
⁊ ſincopis. ⁊ cura eoꝝ ẽ cum inciſiuis ⁊ oxymelle cuꝫ
calamento: ⁊ quãdoqꝫ interficiunt ſtatim.

De Fiſtico. C. cclxxvi.

FIſticum. ¶ Nã. ¶ Dicitur ꝙ ẽ vehemẽtioris caliditatis ꝙ̃ nux ⁊ agmigdala. Et eſt calidum in fine ſecũdi. ⁊ ẽ in ipſo humiditas ⁊ exiſtimauerũt q̇dam ꝙ ẽ frigidum: ſꝫ errauerũt. ¶ O pera. ⁊ pro. ¶ Apit oppilatões epis ꝓpter ſuam amaritudinẽ ⁊ aromaticã virtutẽ ſui ⁊ in ipſo ẽ põticitas: ⁊ nutrimentum eius eſt paruꝫ valde. ¶ Mem. nu. ¶ Eſt bonum ſtõ proprie aſcemiũ ſil'e grano pini ꝓpter illud qḋ ẽ i ipſo de amaritudine cũ ponticitate: ⁊ apit oppilatões epis ꝓpter amaritudineꝫ ⁊ aromaticitatẽ ſuaꝫ ⁊ mũdificat ipſm proprie ⁊ apit meatus nutrimenti: ⁊ oleũ ei⁹ ꝯfert dolori epis euenienti ex humiditate groſſa. Inq̇t q̇dã. Non inueni ipſm faciens in ſtõ nocumentum multum neqꝫ iuuamentum. Ego autẽ dico imo ꝓhibet nauſeã ⁊ ſubuerſionẽ ſtõi ⁊ confortat os eius: ¶ Mem. expl'. ¶ Non lenit ventrem neqꝫ ꝯſtringit. ¶ Venena. ¶ Confert morſui vermiũ venenoſoꝝ proprie decoctum cũ vino forti.

De Feſeſiſis: C. cclxxvij.

FEſeſiſis quid ẽ. Eſt aĩal ſicut alcorat notũ i ſcemi exñs in lectis: ⁊ videtur ꝙ ſit illud qḋ dicit' apḋ nos igil. ¶ Mem. ca. ¶ Quãdo bibit' cũ aceto aut cum vino extrahit ſauguiſugã ex gutture. ¶ Mẽ. expul. ¶ Q. quãdo odõatur ualꝫ prefocatõi matricis ⁊ facit parere: ⁊ qum terit' ⁊ ponitur in foramine v̇ge ſanat difficultatem vrine. ¶ Febres. ¶ Quando de eis aſſumũtur. vij. numero ⁊ ponũtur in faba ⁊ degluti untur añq̃ inuadat febris quartana conferũt. ¶ Venena. ¶ Q. ñ deglutiũtur abſqꝫ faba valẽt ad pũcturã vermiũ venenoſoꝝ.

De Facaileſo. C. cclxxviij.

FAcaileſus quid eſt. Dicitur ꝙ eſt ſpẽs buchormarien: ⁊ eſt genus hartanite. ¶ O pe. ⁊ pro. ¶ Virtus eius ẽ mũdificatiua cũ abſterſiõe ⁊ inciſione: ⁊ ẽ calefactiuuꝫ reſolutiuũ: ⁊ ẽ ſudorem faciẽs valde quãdo bibitur eius radix ⁊ uigorat. ¶ Decoratio. ¶ Si bibant' de eo tres auꝛ. non ꝑtranſeuntes illud cum vino aut mellicrato ꝑmixto aqua ſanat ictericiã: ⁊ oꝫ tunc ut iaceat ⁊ coopiatur pãnis pl'ibus ut ſudet vehementer ⁊ ſit ſudor coloris chol'e ⁊ eius radix mũdificat cutem ⁊ delet pannum ⁊ confert eius decoctio ſciſſure accñti ex frigore: ⁊ ſil'r eius oleum qḋ calefit i eius radice tepefactũ ſup cinerem cal'm. ¶ Ap. ⁊ bo. ¶ Radix eius delet bothor ⁊ ſuccus eius reſoluit duritie s ⁊ apata ſplenis: ⁊ ſcrofulas ⁊ vulnera recẽtia: aut ſiccus ⁊ aufert ſabafati etiam. ¶ Vul. ⁊ vlce. ¶ Quãdo ꝑmiſcetur radix ei⁹ cum aceto aut melle aut ſola ⁊ admiſtratur ſanat vulnera anteq̃ antiquẽt'. Et quãdo effunditur decoctio eius ſup caput ẽ cõueniẽs vlceribus que ſunt in ipſo. ¶ Inſtrumẽta iũctura. ¶ Confert torſioni neruoꝝ ⁊ podagre: ⁊ totum illud opatur ſuppoſitum ut empl'm. ¶ Membra ca. ¶ Quãdo ꝑmiſcetur cum vino inebriat magnifice. Et qñqꝫ fit ex aqua eius caꝑpurgiũ ad caput couforrandũ. Et quãdo effunditur decoctio eius ſuper caput ẽ ꝯueniẽs vlcerib⁹ que ſunt in ipſo ⁊ ſedat ſoda frigidã. ¶ Membra oculi. ¶ Aqua eius cum melle ẽ cõueniẽs aque accñti in oculo ⁊ debilitati uiſus. ⁊ ſil'r caꝑpurgiuꝫ ex ea factum ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Sunt quidã horum qui in potu dant radicem eius patientibus aſma. ¶ Mem. nutri. ¶ Fit empl'm ex eo ſpleni cum aceto ¶ Mem. expl'. ¶ Quãdo bibitur cum hydromelle ſoluendo educit phl'a aquoſum: ⁊ ꝓuocat menſtrua bibitum ⁊ ſuppoſitum. Et exiſtimauerunt quidã ꝙ ãbulatio ꝑ ipſm fcait abortuꝫ. ⁊ quãdo ligatur in collo aut in adiutorio ꝓhibet ipregnationem. Et ſupponit' cum lana ut ſoluat ventrem. ⁊ ſil'r quãdo liniũt' ex eo ſumẽ ⁊ mirach ⁊ ilia lenit ventrem. ⁊ eijcit fetũ: ⁊ interficit fetum fortiter. Et eius ſuccus eſt fortior in hoc. Et ſi miſceatur eius aqua cum aceto ⁊ liniatur ſuper anum extra egredientem reducit ipſm ad interiora. Et ſucc⁹ eius. apit orificia venarũ que ſunt in ipſo ano. ⁊ radix eius ꝓuocat menſtrua bibita ⁊ ſuppoſita. ⁊ ſi de radice eius bibantur. ʒ. v. cum melle ſoluũt fortiter. Sitqꝫ potio eius uſqꝫ ad. iiij. auꝛ. ¶ Venena. ¶ Bibit' cuꝫ vino ad medicinas mortiferas: ⁊ venena ꝓprie ad lepus marinũ.

De Fuca. C. cclxxix.

FVca. ¶ Electio. ¶ Cõuenientius eſt illud qḋ fit de pane adarmachino ⁊ menta ⁊ apio nõ enim eſt ſicut illud qḋ fit de pane cocto ⁊ ſicut illud qḋ fit ḋ maſſa azyma. ¶ O pera. ⁊ p. ¶ Alfuca generat humorem malũ ⁊ eſt mali nutrimenti: ⁊ nocumentũ eius membris aĩalis eſt ita ꝙ ſi in ipſo infunditur os elephãtis lenit ipſm ⁊ fit artificialẽ opari in ipſo. ⁊ illud quod fit ex pane adarmache ⁊ apio ⁊ menta eſt boni chimi ⁊ eſt cõueniens celefactis. ¶ Inſtru. iũc. ¶ Nocet neruis ualde. ¶ Mem. ca. ¶ Nocet velamini cerebri. ¶ Mem. nutri. ¶ Illud quod factuꝫ eſt ex adarmacha ẽ bonũ ſtõ calido. ¶ Mem. expl'. ¶ Factum cum ordeo ꝓuocat vrinam ⁊ nocet renibus ⁊ veſice.

De Faſuricon. C. cclxxx.

FAſuricon quid eſt: Eſt medicamẽ ad ſcabiem factum ex merdaſengi ⁊ duplo ipſi⁹ de calcadis tritis cum aceto nehẽmenter forti' ⁊ ponit' i uaſe nouo linito ex luto ⁊ ſepelit' in fumo. xl. diebus i tp̃re eſtiuo

De Feniculo. C. cclxxxi.

FEuiculum ⁊ eſt ꝑſice baraline quid ẽ. Illius v̇tus cuius ſemẽ ſil'at' ſemini coriãdri eſt propinq̃ v̇tuti ſiluestris: ſed eſt debilius uerum tñ eſt fortius ſiluestri magno. ¶ Nã ¶ Silueſtre ẽ vehemẽtioris caliditatis ⁊ ſiccitatis: ⁊ eſt dignius tertio. Hortulani autem cal'itas ẽ in ẜo. ¶ O pera. ⁊ proprie. ¶ Aperit oppilationes. ¶ Mem. oc. ¶ Acuit uiſum ⁊ propė gũma eius ⁊ confert initio aque ⁊ apnd ipſius deſcẽſũ Et democritus quidem exiſtimauit ꝙ venenoſi v̇mes paſcunt feniculi recentis ſemen ut eoꝝ uiſus cõfortet' ⁊ vipere ⁊ ſerpentes fricant oculos ſuos qum egrediuntur de cauernis ſuis poſt hyemẽ ſup ipſm ut illuminentur oculi. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Q. ḋ hũidũ ẽ lac exuberare facit: ⁊ proprie hortulanum. ¶ Mem. nutri. ¶ Qqando bibitur cum aqua frigida confert nauſee ⁊ infl'oni ſtõi: ⁊ eius digõ ẽ tarda: ⁊ eius nutrimentum eſt malũ. ¶ Membra expul. ¶ Prouocat vrinam ⁊ menſtrua ⁊ silueſtre proprie frangit lapidem ⁊ in terreno quidem ⁊ fluuiali eſt iuuamẽtũ ad renes ⁊ ueſicam: ⁊ confert proprie illud quod eſt silueſtre diſtillationi vrine ⁊ mũdificat fetas: ⁊ quando comedit' eius radix cum ſemine ſuo ſtringit. ¶ Febres. ¶ Cõfert febribus antiquis ⁊ datur in potu cum aqna frigida ⁊ confert mauſee in febribus ⁊ inflatõi ſtomach

ex eis. ¶ Venena. ¶ Confert eius decoctio cũ vino morsui vermiũ venenosorum ⁊ cum aqua: ⁊ terit̃ eius radix ⁊ ponitur super morsũ canis rabiosi ⁊ ꝯfert.

De Fumo terre. C.cclxxxij.

Fumus terre. ¶ Electio ¶ Melior est ille qui est uiridis recens acutus amarus. ¶ Nã. ¶ Dicitur ꝙ est frigidus in p̊mo siccus in s͡o. ¶ O pe. ⁊ proprie. ¶ Purificat sanguinẽ ⁊ apit ⁊ in ip̃o ẽ frigus ꝑpter illud quod in ip̃o est de sapore stipticitatis: ⁊ calor propter illud quod in ip̃o est d̃ sapore amaritudinis: sed quasi frigus eiꝰ ẽ fortius. ¶ Vul. ⁊ vlc. ¶ Bibitur ad pruritum ⁊ scabiẽ. ¶ Mem. ca. ¶ Strigit linguam. ¶ Mem. nutri. ¶ Confortat stomachũ ⁊ aperit oppilatõ es ep̃is. ¶ Membra expulsio. ¶ Lenit nãm ⁊ prouocat vrinam: ⁊ potio eius fit a pondere ʒ. x. usq̧ ad. lb. ʃ. ⁊ usq̧ ad duas tertias libre cũ zucharo. Et de eo qui siccus est cum medicinis in decoctione usq̧ ad. ʒ. x. ⁊ de trito sicut est a tribus usque ad. vij. ¶ Permutatio. ¶ In scabie ⁊ febribꝰ antiq̃s quãtum est mediũ ponderis ip̃iꝰ de sene de mecha.

De Ficubus. C.cclxxxiij.

Ficus quid est. Ficus in seip̃a nãm hꝫ. ⁊ folijs ⁊ lacti eius inest virtus lacticinij: ⁊ qum non reperiunt̃ folia eius rami eius que siluestris est decoquuntur confracti ⁊ contriti: ⁊ assumitur eoꝝ aqua: ⁊ de ea accipitur succus sicut accipitur in reliq̃s herbis: ⁊ gemine quidem ficus melli sil̃es existunt in op̃ationibus suis. ¶ Electio. ¶ Melior est alba deinde rubea deinde nigra. Et quãdo vehementer matura est: ẽ melior ⁊ ꝓxima ad hoc ut non noceat. Et sicca quideꝫ in suis op̃ationibus est laudabilis: verũtñ sanguis ex ea generatꝰ non est bonus: ⁊ propter hᵒ facit pediculos ⁊ verum si fit cum nuce tunc eius chimus fit bonus: et post nucem cum amigdala ⁊ leuior omnibus est alba. ¶ Nã. ¶ Illa que est humida est cal̃a parũp: ⁊ que ẽ humida pl̃ime est aqueitatis: ⁊ parum est medicinalis. Que uero imatura est: est abstersiua ad fr̃iditatẽ aliq̃ꝑtulaꝫ declinans nisi lac eius ⁊ que ẽ sicca ẽ cal̃a i p̊mo ⁊ in fine ip̃ius ẽ subtilis. ¶ O pe. ⁊ pro. ¶ Que est sicca ⁊ proprie acris fortis est abstersionis maturatiua resolutiua ⁊ carnosa est pl̃ime maturatõnis: ⁊ in ip̃a sunt glutinatio ⁊ incisio ⁊ subtiliatio: ⁊ siluestris ẽ acutior ⁊ fortior in hoc. ⁊ ficus quidem nutribilior est reliquis fructibus ⁊ que vehementis ẽ maturatõis ꝓpiq̃ est ad hoc ut nõ noceat ⁊ in ip̃a ẽ inflatio: ⁊ qñq̧ egreditur que acris ẽ ⁊ sicca de abstersione ad vlceratõem ⁊ adeo ut sicca: ⁊ folia eius qum decoqũtur cũ radice almezerion nigri fit cura scabiei aialiũ ⁊ succus folioꝝ eius vehementis est calefactionis ⁊ abstersionis. Et i ip̃a quidem est lenificatio ultra ⁊ expellit sup̃fluitates ad cutem ⁊ facit sudare: ⁊ in eius acceptiõe est sedatio cal̃itatis: ⁊ sil̃r secũduꝫ ꝙ ego existimo sicca etiã expellit ad exteriora ⁊ facit sudare. Et lac quidem eius coagulat liquefactõem sanguinis ⁊ lactis ⁊ liquefacit cõgelatum. Et illa quidem que hũida est velocis ẽ nutrimenti ⁊ penetratõis in stõ ⁊ corpore. Nutrimẽtũ uero ficus lꝫ non existat in robore nutrimẽti carnis ⁊ granorum. est tñ vehemẽtioris roboris q̃ꝫ nutrimentũ oium fructuũ. Et virtus succus ramorũ eius anteq̃ꝫ frondescant propinqua ẽ virtuti lactis eius. Et aqua quideꝫ cineris ligni eius iterata in potu datur ad coagulatõꝫ lactis in ventre. ⁊ aqua cineris ligni quercus ꝓpinq̃ est in intentione. Vinũ uero ficus est subtile mali hũoris ⁊ ramis quideꝫ sisci inest tm̃ subtiliatõis ꝙ quãdo caro coquitur cum eis dissoluitur: ⁊ in iumeiꝫ quidem est virtus attractiua ex ꝓfundo corporis ⁊ resoluendi illud quod attractũ est. ¶ Decoratio. ¶ Illa que est imatura linitur ⁊ fit ex ea empl̃m sup̃ hailẽ ⁊ verrucas ⁊ sp̃es ip̃aꝝ: ⁊ morpheam: ⁊ sil̃r folia eiꝰ. Et acceptio eius rectificat colorem corruptũ causa egritudinum et ap̃atum cal̃oꝝ molliũ: ⁊ maturat carbũculos ⁊ ꝓprie cum ireos ⁊ nitro aut calce. Et cuꝫ cortice granati ponitur sup̃ panaricium. ⁊ lac q̇dem aliumeiꝫ ꝯfert ap̃atibus difficilis resol̃onis ⁊ scrofulis ⁊ lacertis: ⁊ sil̃r decoctio aliumeiꝫ: ⁊ confert moro ⁊ ꝓprie aliumeiꝫ. Et succus folioꝝ eius abscindit vestigia alguassen ⁊ cuꝫ cerato ponitur super fissuram frigoris: ⁊ sil̃r lac eius in omnibus illis. ⁊ est ip̃inguatiua. Eius tñ ip̃inguatio facile resoluitur. ⁊ est faciens pediculos. ⁊ illud q̇dem contingit ab ea ꝑpter corruptionem hũoris eius: ⁊ di ꝙ ip̃a est velocis expulsionis ad exteriora: ⁊ ẽ ꝯueniẽtis humoris aialibꝰ. ¶ Ap̃ata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea empl̃m ap̃atibus duris ⁊ herisipile decocta cũ farina ordei. Et que imatura est ponitur super morpheam. Et ip̃a maturat carbũculos ⁊ facit accidere q̃ hũida est alhasaf quãdo administratur ⁊ confert eius decoctio ap̃atibus gutturis ⁊ ap̃atibus radicũ auriũ gargarizata ad illud cum cortice granati ⁊ panaritio cuꝫ penitho. Et sicca quidem nocet ap̃atibus ep̃is ⁊ splenis ꝑpter suam dulcedinem: ⁊ qñ ap̃a est durũ non nocet neq̧ confert. verũtñ si cõiũgatur cum subtiliatiuis et resoluentibus confert ualde. Et aliumeiꝫ q̇dem vehementer resoluit ap̃ata difficilia. ¶ Vul. ⁊ vlce. ¶ Succus foliorum eius exulcerat ⁊ linit̃ decoctio eiꝰ cum spuma saponis super scabiẽ. ⁊ folia eius ponũtur super essere: ⁊ sup̃ vlcera grossarum hũitatum. ⁊ aq̃ q̇dem in qua iteratur cinis ligni eius est corrosiua mundificatiua vlcerum putridoꝝ antiquoꝝ. Et si admistretur cum cortice granati sanat panariciũ. ⁊ cũ calcanto ualet ad vlcera crurium fraudulenta. Et lac aliumeiꝫ facit adherẽ vulnera. ¶ Instru. iũc. ¶ Ponunt̃ cuꝫ imaturo ex eis ⁊ folijs folia papaueris: ⁊ ponunt̃ super cortices ossium. ⁊ aqua cineris ligni eius iterata effunditur super neruos dolorosos. ⁊ qñq̧ dat̃ de ea i potu quãtitas vnius. ʒ. ⁊. ʃ. ¶ Mem. capitis. ¶ Confert que hũida est: ⁊ que sicca epil̃ie: ⁊ distillat̃ eiꝰ decoctõ cum spuma sinapis in aurem in qua est tinitus. Et cõferunt lac eius ⁊ succus ramoꝝ ip̃ius ãñq̃ꝫ frondescãt qum ponũtur in dente corroso. ⁊ confert eiꝰ admistraᵒ super ap̃ata que sunt sub aure qñ fit ex ea empl̃m ⁊ iˢ que est imatura sanat vlcera capitis puluerizata.

¶ Membra ocl̃i Lac eius cum melle confert panno humido ⁊ inceptioni aque descendentis ⁊ grossitudini palpebrarũ ⁊ cuꝫ folijs eius fricatur asp̃itas palpebrarum ⁊ scabies earũ. ¶ Mem. anhe. ⁊ pecto. ¶ Confert que hũida est ⁊ que sicca asp̃itati gutturis. ⁊ ẽ cõueniens pectori ⁊ cãnẽ pulmonis. ⁊ vinum ficus ꝓuocat menstrua ⁊ vrinam. ⁊ sil̃r vinum eius confert tussi antique ⁊ doloribus pectoris: ⁊ confert ap̃atibus canne pulmonis. ¶ Mem. nu. ¶ Ap̃it oppil̃ones ep̃is ⁊ splenis. Inquit Gal̃. Que hũiđ ẽ mala ẽ stõ q̃ sicca est non ẽ mala. Et quãdo comedit̃ cum almuri mũdificat sup̃fluitates stõi: ⁊ est ex eis que intersecãt sitiꝫ q̃ est ex phl̃ate salso: ⁊ excitat siti que est ex hydropisi ꝓprie cum ap̃sinthio: ⁊ sil̃r bibere vinum eius ꝯfert stõ ⁊ incidit appetitum cibi. Et ficus quidem est uelocis

descensionis ⁊ uelocis penetrationis ꝑpt suā absterfi
onem. Et sicca nocet epi ⁊ spleni apatis propter suaꝫ
dulcedineꝫ: sed si apa est durum non nocet neqꝫ iuuat
⁊ admistratio ipius qum ieiunium adest: est mirabilis
iuuamenti in aperiendo uias cibi ⁊ proprie cum nuce
⁊ amigdala qn̄ tn̄ eins nutrimentū cū nuce fit plus q̄
cum amigdala. Si autem comedatur cū ingrossatiuis
fit tunc nocumentum ei⁹ maximū. Et aliumeiꝫ est ma
la stō ꝑui nutrimenti: sed ē conferens duritiei in splene
facto emplo ex ea cum āmoniaco. ⁊ oēs quidem spēs
ficus sunt incōuenientes cursui matierum ad stōachū
Membra expul. Confert renibus ⁊ vesice que
humida est ⁊ que sicca. Et iuuat ad tollerandū retētō
nem vrine ⁊ non est cōueniens cursui materierū ad ite
stina: ⁊ succus foliorum eius aperit orificia uenaꝝ ani
⁊ que humida est lenit ⁊ soluit parūꝑ: ⁊ ꝑprie quādo
assumitur de ea cum amigdala contrita: ⁊ silr duritiei
matricis. ⁊ silr si misceatur cum nitro ⁊ cartamo ⁊
assumatur ante cibum. Et supponitur lac eius cum ui
tello oui: ⁊ mūdificat matricē ⁊ ꝑuocat menstrua. Et
fit ex ea emplm ad matrices cum fenugreco: ⁊ i clisteri
ad dolorem ventris pūgitiuū ponitur cum ruta. ⁊ fic⁹
quidem ⁊ proprie lac ipius trahit a renibus arenā qn̄
admistratur: ⁊ quando assumitur aqua casei cuꝫ lacte
eius distillata super lac motum cum ramo eius parūꝑ
erit fortior in soluēdo ventrem. ⁊ in mūdificādo renes
⁊ datur in potu de aqua cineris ligni eius iterata ei q̄
hꝫ solonem ⁊ dysenteriam. ℥. i. ⁊ clisterizatur ex ea: ⁊
in utrisqꝫ dispōnibus miscetur cum oleo: vinum auteꝫ
ficus prouocat ⁊ lenit: ⁊ est propter suaꝫ absterfionem
velocis descensionis ex ventre ⁊ uelocis penetratōis.
Venena. Lac eius confert pūcture scorpionis
iunctum: ⁊ similiter rutele: ⁊ silr ponitur illa que est im
matura aut folia recentia super morsum canis rabiosi
⁊ confert: ⁊ fit ex ea emplm cum herbo super morsum
mustelle ⁊ confert: ⁊ aqua cineris eius iterata confert
morsui rutele i potu data ⁊ facta iunctiōe ex ea ⁊ aliu
meiꝫ confert pūcturis uenenosis bibita ⁊ linita.

De Fece. C. cclxxxiiij.

FEx. Electio. Melior est fex olei de cro
co grauis. Nā. Fex expressionis olei est i
primo caliditatis. Opera. ⁊ proprietates. Jam
diximus q fex olei de croco tingit linguā ⁊ dētes talr
q perdurat sic tinctura sex horis. Vul. ⁊ vlce.
Fex expressionis olei est ex cōsolidatiuis vlceꝝ accidē
tium i corporib⁹ siccis.

De Fermēto. C. cclxxxv.

FErmentum. Nā. Jn ipo est caliditas. hūi
ditas uero eius ⁊ siccitas sunt secundum quan
titatem multitudinis salsedinis ⁊ nitrositatis eorum.
Opera. ⁊ proprie. Jn ipo est virtus abstersiua
propter salē ⁊ nitrositatem ⁊ frumētitatem: ⁊ in ipo ē
virtus infrigidatiua ꝑpter suam acetositatē attrahētē
mās ꝑfundas ad exteriora corporis ⁊ resoluit. Jn
strumēta iūc. Fit ex ea emplm ad dolorem qui est i
inferiore parte pedis.

Caplm de littera. G.

De Glande. C. cclxxxvi.

GLans quid est. nota est: ⁊ est stiptica: sed
castanea minus ea est stiptica. Q. ꝺ uero i
glande vehementius ē stipticum ē cortex
eius qui est cortex eius interior. Nā. Glans fria
est ⁊ sicca: ⁊ siccitas ipius est in 2o. fritas uero i pmo:
Jn castanea autem ē parum caliditatis ꝑpter sui dulce
dinē: ⁊ folia quidem glandis sunt vehementioris stip
ticitatis ⁊ minoris exiccatōis. Opera. ⁊ prop.
Jn castanea est abstersio ⁊ in eis omnibus ē inflatio in
ventre inferiore ⁊ stipticitas ⁊ prohibet fluxū sanguis
⁊ proprie cortex eius interior ⁊ oēs confortant mēbra
⁊ castanea quidem est tarde digōnis. sed est boni nu
trimenti. Si ergo cum zuccaro misceat᷑ eius nutrimē
tum fit bonū. Gal. quoqꝫ dixit q est nutribilior oībus
granis adeo q ē proxia granis panis verūtn̄ castanea
propter illud quod in ipa est ex dulcedine nutribilior
est ea: qum tamen nutrimentū omniū fit hoīb⁹ illauda
bile: sed fortasse earum nutrimentū porcis laudatur.
Apostemata ⁊ bothor. Jpa cum adipe hedi ⁊
porci salita confert duritiebus. ⁊ fructus q̇dē glandis
confert in principio apatibus calis. Vul. ⁊ vl.
Prohibet ambulatōem alcula ⁊ ulcera ābulatiua qn̄
aduritur ⁊ admistratur. Folia preterea glandis cohe
rere faciunt plagas qum terūtur ⁊ pulueriꝫant᷑ desuꝑ.
Mem. ca. Facit soda ꝑpterea q coarctat vapo
rem constringendo nām. Mem. anhe. ⁊ pecto.
Confert sputo sanguinis. Mem. nu. Confert
hūiditati stōi: Mem. expl. Constringit ⁊ ꝯfert
dysenterie ⁊ vlceribus intestinorum ⁊ fluxui sanguis
⁊ multiplicat vrinam. Venena. Confert venēis
venenosoꝝ. Et decoctio quidem corticū eius cū lacte
vaccino confert veneno sagittarum armeniarū: ⁊ caro
quidem castanee est bona venēnis.

De Gelouz. C. cclxxxvij.

GElouz quid est. Notum est: ⁊ est granū pini ma
ioris. Et est melioris nutrimenti q̄ nux: sꝫ ē tar
dioris digōnis. Et est cōpositum ex substantia aquea
⁊ terrea. ⁊ acritas in ipo ē pauca. ⁊ oꝫ quideꝫ ut ꝯple
mentū ꝯmonis in ipo requiratur in caplo de pino.
Nā. Est tempatum ⁊ in ipo tn̄ ē caliditas parua.
Opera. ⁊ prop. Nutrimentū prebet forte non
malum ⁊ rectificat hūitates corruptas in intestinis et
est tarde digōnis. Eius uero digō rectificatur in infri
gidatis quidem cum melle ⁊ in calefactis cum tabar
zet ex zuccaro: ⁊ propter hoc auget᷑ bonitas nutrimen
ti eius. Eius uero quod in aqua infusum est deletur
acuitas ⁊ acrimonia ⁊ mordicatio: ⁊ fit in ultia virtute
nutriendi ita ut ꝑuum in quo non est nutrimentuꝫ ꝑue
niat ad nutrimentum a mediatōe. hoc autem ꝑuum est
granū pini ꝑue repte i omni regiōe. Jnstru. iūc.
Sanat dolores neruoꝝ ⁊ dorsi ⁊ sciatice ⁊ ualet mol
lificationi. Mem. an. ⁊ pec. Magnū mūdifi
cat pulmonem ualde ⁊ extrahit quod in ipo ē ꝺ sanie
⁊ de hūoribus grossis. Mem. expl. Excitat co
itum ⁊ proprie quod ex eo nutritū est ⁊ confert saniei
⁊ lapidi in vesica. Venena. Cū ficubus ⁊ dacti
lis confert pūcture scorpionis.

De Gentiana. C. cclxxxviij.

GEntiana quid ē. Eius folia que sunt iuxta radi
cē ipi⁹ sunt silia folijs nucis: ⁊ folijs arnoglosse:
⁊ eius color est rubeus: ⁊ ipius medium ⁊ extrema sūt
inbibita. Et eius crus ē cōcauū planū in grossitudine
digiti ⁊ longitudine duoꝝ cubitoꝝ ⁊ ipi⁹ folia adiuicē
sunt elongata: ⁊ fructus eius est in suis capitibus: et
radix ipius est longa silis radici aristol: que orit᷑ i mō
tibus ⁊ in vmbra: ⁊ in locis hūidis eoꝝ: ⁊ dicit᷑ q non
noiatur gentiana nisi quia ꝑmus qui eā agnouit fuit
gentinus rex: ⁊ ipa quidem crescit in montib⁹ altis.
Ex ea uero assumitur succus: qm̄ ipa infunditur in aq̄
usqꝫ ad qnqꝫ dies: deinde coquit᷑ postea transmutādo

desiccatur : deinde cōgelat̄ postea inspissatur sicut mel
¶ Electio. ¶ Melior est romana : ⁊ ipa ē vehemēti⁹
rubea ⁊ durior ⁊ ē lignum ⁊ vene sicut grossitudo digi
ti : ⁊ maius ⁊ minus : ⁊ eius color ē citrinus declinās
ad nigredinem : ⁊ quod ex ea fractuȝ est : ē vehementi⁹
citrinum ꝓpinquuȝ reubarbaro. ¶ Nā. ¶ Cala est i
3° sicca in 2°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est apitiua ⁊ i ipa
ē stipticitas : ⁊ eius radix ultima ē in aptione ⁊ subtili
atione ⁊ abstersione. ¶ Decoratio. ¶ Radix eius ab
stergit morpheam precipue succus eius predictus.
¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Sanat plagas ⁊ vlcera corrosiua
⁊ precipue succus eius predictus. ¶ Instru. iūc. ¶
Bibunt̄ ex eo. ʒ. ij. cum vino propter torsionem neruo
rum ⁊ est iuuatiua ei qui cadit ex loco alto ¶ Mem.
oculi. ¶ Fit ex ea linimentum ophthalmie. ¶ Mē.
anhe. ⁊ pecto. ¶ Due. ʒ. succi eius sunt bone pkesi.
¶ Mem. nutri. ¶ Apitiua ē oppilōnū epis ⁊ splenis
⁊ pondus. ʒ. ij. ex ea cum vino ualet dolori epatis et
splenis ⁊ frigiditati amboꝝ ⁊ apatibus eoꝝ ⁊ sirupus
radicum eius cōueniens ē stōacho infirmo ex frigore
¶ Mem. expl. ¶ Prouocat vrinam ⁊ menstrua et
supponitur radix eius sicut collyriū ⁊ extrahit fetum
⁊ facit ipm abortiri. ¶ Venena. ¶ Est ultima medi
cina pūcture scorpionis Et pondus. ʒ. ij. ex ea cū vino
confert pūcture oīum vermiū venenosoꝝ : ⁊ morsui ca
nis rabiosi : ⁊ morsui oīuȝ lupoꝝ. ¶ Permutatio. ¶
Quātum ipm ē ⁊ medietas eius ex assero : ⁊ quātum
medietas eius de radice capparis.

De Gilbenec. C. cclxxxix.

Gilbenec quid ē. Eius opatio ē ꝓxima opatōni
bellebori. quidam aūt dixerūt ē semen turbit ni
gri : ⁊ cortex radicis eius ē turbit citrinū ⁊ orit̄ i said.
verūtn̄ quod ex eo bonum est : est indum ⁊ est sit̄e papy
ro. ¶ Instru. iūctu. ¶ Quidam iam dederūt ex eo i
potu palytico usq̧ ad pondus. ʒ. ⁊ vomuit ⁊ sanat⁹ ē
¶ Mem. nu. ¶ Est vomitiuū ⁊ qn̄q̧ ē mortificatiuū
propter fortitudinem vomit⁹. ¶ Membra expul. ¶
Soluit ⁊ potio ex ipo ē medietas. ʒ. sed. ʒ. ē timorosa.
¶ Venena. ¶ In ipo est virtus venenosa.

De Geserefrend. C. ccxc.

Geserefrend quid ē. Res pinealis figure i cuius
capite sunt sicut due spine : ⁊ dicit̄ etiaȝ ꝙ ē sit̄is
amigdale : ⁊ qn̄q̧ findit̄ ⁊ apitur. ¶ Mem. expul. ¶
Facit augmentum in coitu valde.

De Gepsin. C. ccxci.

Gepsin quid est. Est lapis gypsi lamiosus albus
ꝑuus cuius subtilitas augmentat̄ qum adurit̄.
¶ Nā ¶ Frigidus ē ⁊ siccus. ¶ Opera. ⁊ ꝓpe. ¶
Est glutinatiuus ⁊ ponitur sup partes fluxuū sāguis :
⁊ stringit secūdum ꝙ in suo dicit̄ caplo : qm̄ in ipo cuȝ
glutinatōe est virtus faciens adherere : ⁊ in ipo ē stipti
citas cum viscositate : ⁊ quādo aduritur subtiliat̄ ⁊ ad
ditur eius exiccatio. ¶ Mem. capi. ¶ Linitur ex eo
frons : aut cooperitur ex eo caput cum pileo ⁊ retinet
fluxum sanguinis ex naribus : ⁊ quod ex eo gypsa
tum est etiam precipue cum bolo armeno frixo ⁊ lenti
bus mistum : ⁊ ipm distillatur cum aqua myrti ⁊ pau
co aceto. ¶ Mem. oc. ¶ Miscetur cum albugie oui
ut non fiat lapis : ⁊ ponitur super ophthalmiam sāgui
neam. ¶ Venena. ¶ Est ex sūma venenoꝝ ꝓfocātiū.

De Gyps. C. ccxcij.

Gyps quid ē. Est sicut gypsum.

De Gemssesimi. C. ccxciij.

Gemssesimi quid est. Eius virtus ē sit̄is virtuti
sceba cū vua lupina. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶
Est mūdificatiuū apitiuum sedatiuum inflationis ⁊ vē
tositatum ꝓprie. ¶ Mem. nutri. ¶ Resoluit hūidita
tes uiscosas in stomacho ⁊ cōfert stomachis infantiū.
¶ Mem. expl. ¶ Confert ventositatibus matriciuȝ

De Gezar. C. ccxciiij.

Gezar quid est. nota est. Fortius semē eius est se
men siluestris. Inquit Dia. Est vna spēs eius
cuius folia sunt minora folijs feniculi : ⁊ ē in ei⁹ forma
⁊ eius crus ꝑuēit usq̧ ad q̄titatē palmi. Et qđ ē supe
rius eius ē citrina : ⁊ hȝ sumitatem sicut coriandruȝ ⁊
anetum. ⁊ hȝ fructum acutū albuȝ boni odoris ⁊ masti
cationis : ⁊ nascit̄ in locis spatiosis solitarijs lapidosis
⁊ que ex ea ē hortulana sit̄at̄ apio romano acuta adu
stiua boni odoris. Et 3ᵉ folia sunt sicut folia coriandri
cuius supius est album : ⁊ anetales sunt sūitas ⁊ fruct⁹
eius. ⁊ hȝ sicut capita nucis plena semie quod est sicut
cyminū in forma ⁊ acuitate sua. ¶ Nā. ¶ Calida est
in fine 2ⁱ hūida in ꝑmo. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Semen
⁊ folia ipius quȝ terūtur ⁊ ponūt̄ sup vlcera corrosiua
conferūt eis. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Cōfert pkesi ⁊
tussi antiq ¶ Mem. nutri. ¶ Est difficilis digōnis ⁊
nutrita facilioris est digestionis ⁊ confert hydropisi.
¶ Mem. expl. ¶ Sedat dolorem ventris pūgitiuuȝ
⁊ proprie daucus. ⁊ prouocat vehemēter ⁊ ꝓprie sil
uestris ⁊ proprie semen eius : ⁊ sit̄r eius folia. ⁊ excitat
coitum ⁊ proprie semen domestice. ē enim vehementis
inflationis : ⁊ semen siluestris non est illius opationis.
Si aūt secakul ⁊ baucia siluestris nūerent̄ in baucia :
tunc ipa magis excitant coitum q̄ hortulana : ⁊ prouo
cat menstrua ⁊ vrinam proprie siluestris bibita ⁊ sup
posita : ⁊ conferūt semen eius ⁊ radix eius difficultati
ipregnatōnis.

De Geguers. C. ccxcv.

Geguers quid ē. Tres hȝ spēs ⁊ sit̄atur rizi i vir
tute sua. Verūtn̄ rizi nutribilius ē : ⁊ panicū me
lius ē in omnibus dispōnib⁹ suis q̄ miliū : sȝ tn̄ ē forti⁹
constrictiuū. ¶ Electio. ¶ Coquitur cum lacte aut
aqua furfuris sit̄e : ⁊ oleo amigdalino ⁊ prebet nutrim̄
tum bonū. ¶ Nā. ¶ Frigidū ē ⁊ siccū in fine secūdi
quidā aūt dicunt ipm esse calm̄ in ꝑmo. ⁊ primū sani⁹
est. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipo ē stipticitas ⁊ excitat
sine mordicatōne : ⁊ eius vaporatio ē sedans dolores.
Qum uero non regit̄ generat sanguinē malū ⁊ nutrit
minus q̄ grana reliq̄ ex quibus fit panis. Et ei⁹ nutri
mentū ē ꝑuum uiscosum. ⁊ in ipo ē subtilitas quedam
sicut existimāt quidam. Verūtn̄ quȝ coquitur cū lacte
aut furfure sit̄e fit eius nutrimentū bonū precipue cuȝ
butyro : aut oleo amagdalino. ¶ Membra nutri. ¶
Est tarde digōnis in stō in sua substātia ⁊ in suo panē
¶ Mem. expl. ¶ Cum eo vaporatur dolor uentris
pūgitiu⁹ ⁊ ē ꝓuocatiu⁹.

De Gallinis ⁊ gallo : C. ccxcvi.

Galline ⁊ gallus quid ē. Ius galloꝝ ueterū pro
prietatem hȝ quā dicemus. Modus uero queȝ
Gal. narrauit in decoctōe eoꝝ ē ut decolent̄ postq̄ ci
bantur ⁊ nutriūtur. fatigent̄ eni faciendo eos currere
⁊ cadant ⁊ decollentur : deinde extrahat̄ qđ i vētrib⁹
eorum ē : ⁊ ipleantur ventres eoꝝ sale ⁊ sumantur ⁊ co
quātur cū. xx. kist. aq̄ usq̧ quo ꝑueniat ad tres cotilas
⁊ bibatur totum in loco vno : postea addat̄ illud quod
dicturi sumus in omni loco. ¶ Electio. ¶ Ruffus
galloꝝ melior est ille qui non cantat adhuc : ⁊ gallinaꝝ

melioꝛ ē que nondū parit oua antiqui uero sunt mali.
¶ Nā. ¶ Adeps pulloꝝ calīoꝛ ē adipe gallinaꝝ ma
gnarum. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Testiculi galloꝝ lauda
biles sunt velocis digōnis ¶ Instrumēta iūctura. ¶
Jus galloꝝ predictum cōuenit tremoꝛi ⁊ doloꝛi iūctu
rarum. sed oꝫ ut coquatur cum polypodio ⁊ aneto ⁊ sa
le in. xx. cotil. donec remaneant tres aut quatuoꝛ.
¶ Membra ca: ¶ Caro gallinarum que sunt pulle
in intellectu augmentū efficit. cerebruꝫ gallinarum ꝓ
hibet fluxum sanguinis nariū accītem ex velaminibus
cerebri. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Jus galloꝝ pdictuꝫ
confert asmati. Caro gallinaꝝ clarificat vocē. ius galli
vetustissimi cum aneto ⁊ cartamo cōfert omnibus illis
⁊ issidebegi pulloꝝ sedat inflatōem stōi. ¶ Membra
nutri. ¶ Jus galloꝝ cōfert doloꝛi stōi ex ventositate.
¶ Mem. expl. ¶ Jus galli ueteris cum polypodio
⁊ aneto cōfert colice ualde. Caro gallinaꝝ q̄ pulle sūt
augmentat spma. Et ius predictum cū polypodio sol
uit mlīam: ⁊ cum cartamo soluit phlā: Q̄nq̄ꝫ uero de
coquitur cum medicinis stipticis ad dysenteriā ⁊ cuꝫ
lacte ad vlcera vesice. ¶ Venena: ¶ Galline scisse su
per coꝛ suum aut gallus ponūtur sup locum lesū a ver
mibus uenenosis ⁊ pmutatur quaq̄ꝫ hoꝛa ⁊ pꝛohibet
nocumentum uenenoꝝ: ⁊ in venēis bibitis etiaꝫ soꝛbe
tur eoꝝ decoctio cuꝫ aneto ⁊ sale ⁊ euomit.

De Guasmeim. C. ccxcvij.

G Uasmeim quid est. Est foliū nil. ¶ Natura ¶
Est in fine pmi calīm ⁊ in 2o siccum. ¶ Opera
tōes ⁊ p. ¶ In ipo sūt stipticitas ⁊ abstersio. ¶ De
coꝛatio. ¶ Tingit capillos.

De Guers. C. ccxcviij.

G Uers quid est. Res rubea declinans ad paloꝛē
silis tincture croci ⁊ asportat de iamē ⁊ dicitur
q abraditur de arboꝛe sua. ¶ Natura. ¶ Calīa est et
sicca in 2o. ¶ Opa. ⁊ propri. ¶ Est stiptica. ¶ De
coꝛatio. ¶ Confert pāno ⁊ lentiginibus. Q̄um ergo
bibitur confert soꝛdiciei. ¶ Apata ⁊ bothoꝛ. ¶ Con
fert bothoꝛ. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Confert scabiei
⁊ pruritui ⁊ sabafati ⁊ ipetigini.

De Guarescen. C. ccxcix.

G Uarescen. ¶ Mē. oc. ¶ Sāguis alguarescen
est bonus vlceribus oculi. ¶ Mem. nutri. ¶
Caro eius difficilis est digōnis. ¶ Mem. expul. ¶
Caro eius cōstringit ventrem.

De Guaril. C. ccc.

G Uaril quid ē. Est maxima figuraꝝ algasgon et
samābras longā hñs caudam: ⁊ puum caput et
non est lacertus. lacertus enim non ē: aut caro ē nisi in
ruribus: ⁊ caput ⁊ coꝛp9 ipius diuersa sūt alguaril: sꝫ
foꝛtasse ꝓximus ē ei in naturis suis. ¶ Natura. ¶
Caro eius calīa est mltuꝫ: ¶ Decoꝛatio. ¶ Confert
stercus eius panno ⁊ lentiginibus ⁊ ipiguant foꝛtiter
adeps ⁊ caro eius ⁊ proprie quasdam mulieres.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipo est virtus extrahens sur
culos ⁊ spinas. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Tritum sterc9 ei9
eradicat verrucas. ¶ Mem. oculi. ¶ Stercus eius
silr est stercoꝛi lacerti. valet enī ad albuginē oculi.

De Guadai. C. ccci.

G Uadai quid ē. Est ostracum. ¶ Opa. ⁊ p. ¶
Extrahit surculos ⁊ spinas. ¶ Decoratio. ¶
Q̄uod ex eo tritū est abscindit verrucas infusas ⁊ pē
dentes ꝯtritū.

De Grano ben. C. cccij.

G Ranū ben. Jam diximus opatōes eius in capi
tulo be. qū dixim9 ben.

De Grano lauri. C. ccciij.

G Ranum lauri. Ipm ē granū ademest: ⁊ est sicut
auellana pua: ⁊ coꝛtex eius ad nigredinē tendit
subtilis: quod qum pmitur i duas sepatur ptes duras
decliues ad citrinitatem in quibus est parū boni odo
ris ⁊ nos dicemus opatōes eius in caplo de gain.

De Grano azelem. C. ccciiij.

G Ranum azelem quid ē. Dicitur piper nigrū: ⁊
est granū boni odoꝛis ⁊ sapoꝛis ualde: ⁊ oꝛitur i
ptibus scebeꝛazura. ¶ Natura. ¶ Est calīm in 2o hu
midum in pmo: ¶ Decoꝛatio. Est ipinguatiuum.
¶ Mem. expl. ¶ Augmentat spma.

De Grano anescen. C. cccv.

G Ranum anescen quid est. Est granū exñs i quā
titate pipis ⁊ in colore eius. verūtñ ē facili9 fran
gibile: scinditur a medulla vehementis albedinis cui9
odor est bonus. ¶ Natura ¶ Est calīm ⁊ siccū in 2o.
¶ Mem. nu. ¶ Est bonū stō frio ualde.

De Grano nil. C. cccvi.

G Ranū nil q̄d est. Est cartamū indū. ¶ Electio
¶ Melius ē eius pōderosum planum recens.
¶ Natura. ¶ Dixerūt quidam. Est calīm ⁊ siccum i
pmo: ⁊ uerū est q ē calidum ⁊ siccum pueniēs ad 3m.
¶ Decoratio. Confert albaras ⁊ moꝛphee albe.
¶ Mem. nu. ¶ Est cōturbatiuū faciens nauseam.
¶ Mem. expul. ¶ Solone educit humoꝛes grossos
.s. mlīaꝫ ⁊ phlā foꝛtiter ⁊ vermes ⁊ ascarides. ¶ Per
mutatio. ¶ Loco eius in solone ⁊ iuuamento in mlīa
ponitur medietas ponderis de pulpa colloq̄ntide cuꝫ
sexta ponderis sui de lapide armeno.

De Grano asumne. C. cccvij.

G Ranum asumne quid ē. Est arbor siluestris 2ꝫ
quātitatem brachij hñs alba folia nō tñ vehemē
tis albedinis cuius fructus ē sicut pip: ūctuosus lacte9.
⁊ dixerunt quidam. Est semē samenona. ¶ Nā. ¶
Est calīm parum hñs hūitatis. ¶ Decoꝛatio. ¶ Est
ipinguatiuū. Mem. nu. ¶ Tardat eius digō in stō ⁊
qum digeritur mltiplicat eius nutrimētū. ¶ Mēbra
expul. ¶ Augmētat spma ⁊ excitat coitū.

De Granō pini. C. cccviij.

G Ranum pini quid est. Granū pini ē min9 fistico
coꝛticem hñs minutū frangibilē rubeuꝫ finditur
a medulla alba vnctuosa suauis: ⁊ hec sunt magna que
sunt pini que noiātur bissus. puum uero est granū triā
gulatum durioꝛis coꝛticis ⁊ acutioꝛis medulle. ⁊ i ipo
est acrimonia ⁊ pōticitas ⁊ puum est melius ad medi
cinā q̄ ad cibuꝫ. ¶ Natura. ¶ Magnū est sicut eq̄le
ad calīitatem declinans ⁊ augmētatur hūitas ipius:
Et puum est caliduꝫ ⁊ humidū in tertio. ¶ Opera.
⁊ pro. ¶ In ipo est maturatio ⁊ lenificatio ⁊ resolō et
moꝛdicatio: ⁊ pprie in recente: sed eius moꝛdicatio de
letur si infundantur in aqua ⁊ cōplentur tunc eius ap
planatio ⁊ glutinatio quāuis sint añ illud ambo repta
in ipo integre: ⁊ eius substantia est terrea aquea i q̄ est
puum aeritatis. ¶ Decoꝛatio. ¶ Est impinguatiuuꝫ
¶ Instru. iūc. ¶ Granū pini magnū ꝯfert mollifica
tioni ⁊ debilitati coꝛpoꝛis comestū ⁊ exiccat hūiditateꝫ
coꝛruptam que est in eo. ¶ Mem. anhe. ⁊ pecto. ¶
Paruum ⁊ magnū confert hūitatibus pulmonis pu
trefactis: ⁊ puri sanguinis fluxui ⁊ tussi: ⁊ pp̄e cū rob
recente ꝓpter amaritudinem paucā que ē in ipo. Et
qñ coquitur cum vino dulci est ad mūdandū pus pul
monis bonum ualde. ⁊ silr eius coꝛtex ⁊ lignū quādo

ponũtur in electuarijs. ¶ Mem. nutri. ¶ Qñ ex eo fit emplm̃ cum apsinthio sup stõm ↄfortat ipm. Et est difficilis digõnis liniens cibũ. vtus eius mordicat stomachum nisi infundatur in aqua cal̃a. Comedãt ergo ipm calefacti cum tabarzet ⁊ infrigidati cum melle: ⁊ tunc digeritur ⁊ fit bonũ. ⁊ ẽ bonũ stõ. Inquit Dia. ẽ malũ stõ: sed uidetur ꝙ non fit ita nisi qñ aduritᷣ aut rã cidatur: ⁊ ꝙ fit infusum bonũ qm̃ rectificatᷣ eiꝰ corruptio: ⁊ frangitur eius ventositas. Et qñ bibitᷣ cũ portulaca sedatᷣ eiꝰ mordicatio oio: ita ut non fit mordicãs. ¶ Membra expulsio. ¶ Augmentum facit in coitu plurimũ qũ comeditur cũ sisamo ⁊ tabarzet: ⁊ melle: ⁊ penidijs: ⁊ saturati ex eo: ⁊ puũ faciunt dolorem ventris pũgitiuum: sed eius tyriaca est granũ granati amarum qð sugitur post ipm. ⁊ ipm vehementer abstergit hũitates renũ ⁊ vesice: ⁊ confortat eos ad retentionem vrine: ⁊ sanat distillatõez ⁊ ꝓhibet vlcera vesice ⁊ lapidem: ⁊ ꝓuocat ⁊ confert ex eo cum absinthio facto emplastro.

De Grano alkilkil. C.cccix.

Granum alkilkil quid ẽ. Est sicut pip albũ maiꝰ cartamo non pure rotundũ ⁊ frangitᷣ a medulla vnctuosa boni saporis: Quidã aũt dixerunt est semen granati siluestris ⁊ dixerũt isti eius radix ẽ almugat. ¶ Instru. iunc. ¶ Confortat corpora mollificata. ¶ Opera. ⁊ prop. ¶ Quod ex eo frixum ẽ: ẽ sicciꝰ. ¶ Decoratio. ¶ Est ipinguatiuũ. ¶ Mem. ca. ¶ Facit soda: ⁊ ꝓpe qñ in ƀa mensa comeditᷣ sup vinũ. ¶ Mem. nu. ¶ Plimus usus eius facit fastidiũ et colicam passionem: ⁊ qum comeditᷣ cũ tabarzet ⁊ zuccaro ⁊ melle digeritur ⁊ qð ex eo frixum ẽ: est meliꝰ et non est eius humor malus ⁊ puũ vehemẽter mordicat stõm.

De grano uiridi. C.cccx.

Granum uiride quid est. In fructu eius ẽ stipticitas: ⁊ ipiꝰ iuuamentũ sil̃e est iuuamẽto masticis: ⁊ eius gũma ẽ melior gũmis post masticẽ: ⁊ que ex ea magna ẽ dicitᷣ atharo. ⁊ eius quidem arbor noiatur albotin. ¶ Nã. ¶ Dixerunt quidã ꝙ in eius oleo ẽ lenificatio ⁊ stipticitas sicut ẽ in oleo rosaceo ⁊ ueritas ẽ calefactio grani uiridis ẽ calefactio nõ minor: eius vo exiccatio dum pseuerat hũida est pua: ⁊ qum exiccatᷣ ẽ in tertio: ⁊ eius gũma est cal̃a in qua ẽ siccitas pauca. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Est calefactiuũ lenificatiuũ ⁊ mũdificatiuum: ⁊ in ipo est stipticitas: ⁊ eius gũma ẽ plurime resol̃ouis ꝙ̃ mastix: qm̃ est amarior. ⁊ i ipa sũt parum stipticitatis: ⁊ est fortis abstersionis: ⁊ in ipa est aptio bona ⁊ maturatio ⁊ lenificatio: ⁊ extrahit ex profundo: ⁊ in pluribus horis ponitᷣ loco masticis ⁊ suffumigatio albotin elongatᷣ a motu sicut suffumigatio turis: ⁊ eius oleum est ↄpositum ex virtutibus tribus cũ virtute constrictiua: ⁊ existimauerũt quidem ꝙ in eius oleo est infrigidatio quedam. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit pãnum ⁊ faciẽ: ⁊ uiscus albotin confert scissuris faciei. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Eiꝰ gũma maturat exituras duras. ¶ Uul. ⁊ vl. ¶ Abstergit scabiẽ ⁊ ipetiginẽ: ⁊ ingreditᷣ eiꝰ gũma i empl̃is ad purgãda ulcera ⁊ exiccat saniẽ ⁊ sanat ulcera mãifesta: ⁊ cõfert prutitui ulcerũ ⁊ scabiei vlcerose ⁊ scabiei ⁊ bothor phl̃atice. ¶ Instru. iũc. ¶ Põitᷣ eiꝰ oleũ i oleis q̃ sunt ad lassitudinẽ ⁊ empl̃is ad paralysim ⁊ torturam. ¶ Mem. capitis. ¶ Eius gũma cum melle ⁊ oleo ẽ bona hũitati auris. ¶ Membra oculi. ¶ Eius fumꝰ egreditur in alcofol oculi ⁊ cõseruatõe capilloꝝ ⁊ medicamento corrosionis palpebraꝝ. ¶ Mem. anheli. ⁊ pec. ¶ Confert doloribus pectoris more empl̃i suppositum ⁊ inũctum. ⁊ eius gũma ẽ bona vlceribus pulmonis ⁊ tussi antiq̃ deglutita sola aut cum dulcibus: ¶ Mem. nutri. ¶ Iuuatiua est splenis ⁊ proprie ex albotin: sed ipa delet appetitum cibi: ⁊ sil̃r mundificat epar. ¶ Mem. expl̃. ¶ Prouocat ⁊ excitat coitum: ⁊ gũma eius etiam prouocat ⁊ lenit ventrẽ qũ accipitᷣ ex ea auellana ⁊ nux i ieiunio absq̧ nocumẽto: ⁊ mũdificat uiscera ⁊ abstergit renes. ¶ Venena. ¶ Bibitur gũma eius ⁊ fructus eius cũ vino ad morsũ rutele.

De Gento. C.cccxi.

Gentum q̇d est. Est tefifie. s. gũma rute mõtane:

De Gembut. C.cccxij.

Gembut quid est. Est rosa vinee sicut quidam sapientes dixerũt: ⁊ est alkarnub anabathiũ. ⁊ de ipo quidem iam dictum est in capl̃o de cha. ¶ Nã. ¶ Eius frigus ⁊ cal̃itas sunt pua: ⁊ est siccum in scðo. ¶ Opera. ⁊ proprietates ¶ Eius fructus vomitum facit sine mordicatõe ¶ Membra expl̃. ¶ Probibz fluxum ventris. ¶ Venena. ¶ Decoctio algẽbut interficit pulices.

De Gramine. C.cccxiij.

Gramẽ. ¶ Uul. ⁊ vlce. ¶ Facit coherere plagas sanguineas: ¶ Mem. expl̃. ¶ Eiꝰ decoctio extrahit lapidem. ⁊ semen ipius ꝓuocat ⁊ ↄstrigit.

De Glutine. C.cccxiiij.

Gluten quid est. Iam locuti fuimus de glutine alibat ⁊ resina pini: ⁊ reliquis in suo loco. ¶ Nã ¶ Glutẽ alimbat ẽ cal̃m: deinde gluten cuꝑssi deinde ẽ gũma pini. ¶ Opera. ⁊ prop. ¶ Est resolutiuum: sed gũma pini ⁊ gluten cupressi non sũt vehemẽtioris resol̃onis ꝙ̃ gluten alibat ꝙ̃uis sint calidiora eo.

De Gallis. C.cccxv.

Galle. ¶ Electio. ¶ Meliores sũt imature ⁊ ponderose dure. glauce uero molles sunt ꝑue vtutis: ⁊ aduruntur super prunas. ¶ Nã. ¶ Sũt frie in p̊mo hũide i secũdo. ¶ Ope. ⁊ pro. ¶ Cõstrictio earum est vehemẽs ⁊ prohibet humiditates a cursu et substantia earum est frigida terrea. ¶ Decoratio. ¶ Denigrat aq̈ earũ capillos ¶ Uul. ⁊ vlce. ¶ Liniuntur cũ aceto super ipetiginem ⁊ auferunt eam: ⁊ si puluis earum sternatur super carnem additã remouẽ eam. ¶ Mem. ca. ¶ Prohibent cursum hũidatum corruptarum ad linguam ⁊ gingiuã ⁊ conferunt cola: ⁊ proprie infantibus: ⁊ proprie cum aceto. ⁊ conferũt qum ponũtur in corrosione dentium. ¶ Mem. expl̃. ¶ Spargitur puluis earum super aquã ⁊ bibitur ad vulnera intestinoꝝ ⁊ ad fluxum antiquum: ⁊ sil̃r quãdo ponitur in medicinis cõueniens ẽ ad hãc opatõem.

De Galia. C.cccxvi.

Galia quid est. Galia uera est sinia facta ex ẽblicis. nunc aũt qm̃ illud est difficile sumitur pondus ipoꝝ de gallis: ⁊ albella ⁊ fit ƀm ꝙ fit alrimek. ¶ Nã. ¶ Que pura est: est cal̃a in p̊mo sicca in scðo ⁊ aromatica cal̃a est in ƀo. ¶ Opera. ⁊ prope. ¶ Est stiptica confortans viscera: ⁊ in aromatizata sũt aptio ⁊ resol̃o. ¶ Instru. iuncturaꝝ ¶ Est bona dolori neruoꝝ. ¶ Mem. expl̃. ¶ Existimauerũt quidã ꝙ galia aromatica augmẽtum efficit in coitu et stringit ventrẽ et confert fluxui.

De Gummi. C.cccxvij.

Gummi. ¶ Electio. ¶ Quod melius ẽ: est arabicum purum parũ hñs ligni. ¶ Nã. ¶ Spẽs gũmi oẽs cal̃e sunt. ¶ Opera. et pro. Est stipticum ⁊ glutinatiuũ cum exiccatõe ⁊ glutinatõe. ⁊ gũmi q̇dem

acatie est fortius ualde. ⁊ ponitur ꝓpter hoc ĩ medicis tyriace. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Lenit tussim calam ⁊ expellit nocumentũ vlcerũ pulmonis ⁊ clarificat vocem. ¶ Mem. nu. ¶ Confortat stõm.

De Gariofilo. C. cccxviij.

Gariofilus quid est. Est sicut sambacus: sed est nigrior: ⁊ qui masculus est est sicut nucle⁹ oliue ⁊ longior ⁊ vehementius niger: ⁊ est fructus arboris ĩ insula indie: ⁊ gluten ipsius existit in virtute glutinis alboti. ¶ Electio. ¶ Ille qui est melior est siłis nucleo sicco suauis odoris ⁊ acuti. ¶ Natura. ¶ Calidus ẽ ⁊ siccus in 3°. ¶ Decoratio. ¶ Corporis odorẽ bonum efficit. ¶ Mem. ocli. ¶ Abstergit uisum ⁊ confert pãno: ¶ Mem. nu. ¶ Confortat stõm ⁊ epar ⁊ ꝯfert vomitum ⁊ nausee.

De Galbano. C. cccxix.

Galbanum quid est. Est duaꝝ spẽꝝ: vna spẽs ei⁹ est ꝙ est spumosum leuis ponderis vehemẽtiõis albedinis: ⁊ altera ẽ eius qđ est spissius ⁊ grauius. ¶ Electio. ¶ Melius amboꝝ ẽ illud quod ẽ spissi⁹. ¶ Natura. ¶ Est calidũ in ẜo. ⁊ exiccatiuum in 3°. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Uirtus eius est lenitiua resolutiua carminatiua uẽtositatum: ⁊ est ex eis que corrumpũt carnem: ⁊ in ipo sũt calefactio ⁊ iflatio ⁊ attractio ⁊ resolutio. ¶ Decoratio. ¶ Eradicat lentigines. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Confert apatibus ⁊ scrofulis ¶ Uulne. ⁊ vl. ¶ Linitur sup vlcera lenia cũ aceto. ¶ Instru. iũc. ¶ Cõfert lassitudini ⁊ alcuzez ⁊ spasõ lacertoꝝ. ¶ Mem. capi. ¶ Confert sode ⁊ epiłie: ⁊ qñ epilepticus ipm odorat reuiuiscit: ⁊ ꝯfert scotomie ⁊ confert dolori molaris ⁊ denti corroso subito: ⁊ confert doloribus friis in aure ⁊ resoluit apata eius: ⁊ dolores ipius sine ipedimẽto: ⁊ illud qñ soluitur in oleo de lilio ⁊ tepidum fit ⁊ distillatᷣ in aurem. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Confert asmati ⁊ tussi antiq. ¶ Membra expł. ¶ Prouocat mẽstrua fortiter ⁊ extrahit fetus: ⁊ facit eos abortiri suppositũ: ⁊ confert ꝑfocatõni matricis bibitũ cum vino: ⁊ remouet difficultatẽ vrie. ¶ Uenena. ¶ Est tyriaca venenis q̃ ibibũt sagittas qñ bibitur cuz vino ⁊ venenis serpentum ⁊ scorpionũ: ⁊ fumus eius fugat venenosos vermes: ⁊ qũ fit ex eo linimentũ non approximant ei qui linitus est: ⁊ quãdo ex eo fit linimentum cum sacudulion ⁊ oleo interficitᷣ ille qui ꝺ vermibus venenosis ei qui linitus est appropinquat. Et ipm quidem omni veneno resistit minus tñ ꝙ̃ fit resistẽtia serapini. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius serapinũ ponitur.

De Granato. C. cccxx.

Granatum. ¶ Nã. ¶ Illud quod ẽ dulce ẽ frigidum ad ꝑmũ ⁊ humidum in ipo: ⁊ acetosũ est frigidum ⁊ siccnz in ẜo. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Acetosum reprimit cholam ⁊ prohibet cursũ supfluitatum ad uiscera: ⁊ ꝓprie vinum eius ⁊ in omnibus spẽbus eius usq; ad acetosum est absterfio cum stipticitate. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Grana granati cũ melle liniũtur ad panaritiuz. ¶ Uulnera ⁊ vl. ¶ Grana granati cũ melle liniuntᷣ ad vlcera fraudulenta: ⁊ eius capita ad vulnera ⁊ precipue adusta. ⁊ balaustie quidem cũ caliditate sua faciũt adherere vulnera. Et dulce quidez lenificat ⁊ totum ipiusᷣ est ꝑui nutrimenti ⁊ est bonuz. Muzũ uero qñq; est magis iuuatiuuz stõ ꝙ̃ poma ⁊ cydonia: sed eius granũ est malum ⁊ qđ de ꝑtibus ei⁹ est magis stipticũ sunt capita: ⁊ grana eius stiptica sũt siue sint grana dulcium aut non dulciũ. ¶ Mem. ca. ¶ Grana granati cum melle conferunt dolori auris: ⁊ sunt linimentum interioris nariũ ⁊ conferunt grana granati cum melle contrita ⁊ cõmista cola linita. Et si grana dulcia decoquũtur cum vino: deinde terãtᷣ sicut sunt ⁊ fiat ex eis emplm auri confert apati eius bene. Et vinum granati ⁊ rob eius conferũt ebrietati ⁊ rob acetosi ꝓprie ⁊ confert chołe. ¶ Mem. oculi. ¶ Succus acetosi confert vngule. ¶ Mem. anhelit⁹. ⁊ pec. ¶ Acetosum exaspat pectus ⁊ dulce lenit ipm ⁊ confortat pectus: ⁊ quãdo dantᷣ in potu grana granatoꝝ in aqua pluuiali valent ad sputũ sanguis: ⁊ ipsum totuz cõfert tremori cordis ⁊ abstergit os stõi. ¶ Mẽbra nutri. ¶ Granatũ muzum confert inflatõi stõi. ⁊ dulce est cõueniens stõ ꝓpter illud quod est in ipo de stipticitate subtili: ⁊ acetosum nocet stõ: ⁊ cũ hoc grana granati sunt mala stõ. Et eius sauich ẽ cõueniens desiderio pregnãtium ⁊ siłr rob eius proprie acetosi. ⁊ ut fugat febriẽs de ipo post cibum suũ ⁊ prohibeat eleuationem uapoꝝ est melius ꝙ̃ ut premittat ipm ⁊ subleuentᷣ mãe ab inferioribus. ¶ Mem. expł. ¶ Acetosum est płime prouocans vrinam ꝙ̃ dulce ⁊ ãbo sunt ꝓuocatiua: ⁊ grana granati cum melle cõferũt vlceribus ani. ⁊ quod acetosum est nocet stõ ⁊ intestinis: et eius sauich confert sołoni chołice ⁊ confortat stõm: et cortex radicis granati cum vino extrahit vermes ⁊ ascarides ⁊ assumitᷣ cum sua dispõne aut sumitur ei⁹ decoctio ¶ Febres. ¶ Granatum muzũ cõfert febrib⁹ acutisᷣ ⁊ iflatõi stõi sed dulce multotiens nocet acutas hñtib⁹ febres.

De Galanga. C. cccxxi.

Galanga quid est. Frusta iuoluta rubea ⁊ nigra mesiriobe ⁊ ẽ casurudaru ipm. ¶ Natura. ¶ Est całm ⁊ siccũ in scđo. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶ Est subtile resolutiuum uentositatum. ¶ Decoratio. ¶ Odorem oris efficit bonum. ¶ Mem. nutrimẽ. ¶ Est bonũ stõ ⁊ est digestiuũ cibi. ¶ Mem. expul. ¶ Confert colice ⁊ dolori renum ⁊ iuuat ad coitum. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur kerfat gariosilatum.

De Gubera. C. cccxxij.

Gubera. ¶ Natura. ¶ Frigida ẽ in ꝑmo sicca in fine secũdi. ¶ Opera ⁊ pro. ¶ Retiet oẽm fluxum. ⁊ ẽ minoris cõstrictõis ⁊ stipticitatis ꝙ̃ zarur ⁊ repugnat chołe effuse ad viscera. ⁊ qñ ipa admistratur in ẜa mensa retardat ebrietatez. ¶ Mem. anhe ⁊ pecto. ¶ Confert tussi calide. ¶ Membra nu: ¶ Retinet vomitũ. ¶ Mem. expul. ¶ Confert rasure cholerice ⁊ retinet ventrẽ ⁊ vomituz ⁊ similiter zarur ⁊ ꝯfert młtitudini vrine.

De Guasmeo. C. cccxxiij.

Guasmeũ quid est. Est foliũ nil. ¶ Natura. ¶ Est całm in fine ꝑmi siccum in scđo. ¶ Operatõnes ⁊ pro. ¶ In ipo sunt stipticitas ⁊ absterfio. ¶ Decoratio. ¶ Tingit capillos.

De Gagate. C. cccxxiiij.

Gagates q̇d est. Lapis leuis hñs odorẽ aspalti. ¶ Instru. iũc. ¶ Confert podagre. ¶ Mem. capi. ¶ Qñ suffumigatur ex ipo epilepticus confert ei. ¶ Mem. expł. ¶ Confert prefocationi matricis. ¶ Uenena. ¶ Effugat fumus eius ꝟmes venenosos

De Gailim. C. cccxxv.

Gailim. ¶ Decoratio. ¶ Est boni odoris. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est exiccatiuũ ꝯgelatiuuz lactis ⁊ in ipo est parum acuitatis ⁊ prohibet eruptionem sanguinis. ¶ Uulnera ⁊ vl. ¶ Confert adustiõi ignis.

De Gusume. C. cccxxvi.

Gusume quid est. Est quoddã gẽus tubeꝝ fũgoꝝ

quod exiccatur ⁊ coarctat̃ ficut cartilago cuiꝰ figura
eſt ſicut figura uaſis ꝑui contracti qui pãno lauantur:
⁊ ingreditur in acetoſis:⁊ ineſt ei ſuauitas ſicut eſt ſua
uitas cartilagium ⁊ plus. ¶ Nã. ¶ Non exiſtit in fri
gore reliquoꝝ tuberuȝ neq̧ ẽ mali humoris ſicut tube
ra ⁊ exiſtit in ſapore eius carnoſitas q̃dã ⁊ aquoſitas.

De Garab. C.cccxxvij.

Garab quid ẽ. Adminiſtrat̃ cortex eius:⁊ admi
niſtratur gũma eius ⁊ egreditur cum inciſione
⁊ generatur ſuper ipſam borach bonum:⁊ eſt de melio
ribus ſpẽbus borach ad comedendum. ¶ Opera. ⁊
pro. ¶ Flos eius ⁊ folia ipiꝰ ⁊ amboꝝ ſuccꝰ ſunt ex
exiccatiuis ſine mordicatõe:⁊ in ipſa ẽ ſtipticitas:⁊ eiꝰ
cortex eſt in virtute eius ſed ẽ ſiccior. Et ex folijs q̇deȝ
eius ſumitur ſuccus ⁊ exiccat ſine mordicatõe. ¶ De
coratio. Cinis arboris eius cũ aceto exiccat verrucas
⁊ incidit eas ſiue ſint iuerſe ſiue non iuerſe: ⁊ cortex
radicis eius ingreditur ad linimentum capillorum.
¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Cortex ⁊ folia eius trita quãdo
ponũtur ſuper inciſionẽ ⁊ vulnera recentia conferunt.
¶ Inſtru.iũc. ¶ Decoctio eius ẽ embroca bona po
dagre. ¶ Mem.ca. ¶ Qñ diſtillatur ſuccus foliorũ
eius cum oleo roſaceo bullito in cortice granati i aurẽ
confert dolori auris:⁊ ſilr̃ cortex eius humidus qñ fit
ex eo illud:⁊ eius decoctio ẽ ablutio furfurũ. ¶ Mẽ.
oculi. ¶ Abſtergunt gũma flos eius obſcuritatẽ viſuſ
¶ Mem.anhe.⁊ pec. ¶ Fructus eius confert ſputo
ſanguinis:⁊ cortices eius etiam. ¶ Mem.nutri. ¶
Succus eius extrahit ſanguiſugas.

De Galia. C.cccxxviij.

Galia. ¶ Apoſte.⁊ bo. ¶ Galia lenit apata du
ra. ¶ Mem.ca. ¶ Diſſoluitur in oleo de ben
aut keiri ⁊ diſtillatur in aurem doloroſam ⁊ eius odo
ramentum cõfert epileptico ⁊ appopletico ⁊ uiuificat
eos ⁊ ſedat ſoda friam:⁊ qñ datur de ea i vino iebriat
¶ Mem.anhe.⁊ pec. ¶ Odor galie confortat cor.
¶ Membra expul. ¶ Algalia confert doloribꝰ ma
tricis frigidis ſuppoſita ⁊ apatibus eius duris ⁊ phla
ticis ⁊ ꝓuocat menſtrua ⁊ facit matricem deſcendere
prefocatam ⁊ inclinatam ⁊ mũdificat eam:⁊ preparat
ipſam ad ipregnationem.

Capitulum de littera. H.

De Homine. C.cccxxix.

Homo. ¶ Decoratio. ¶ Dicitur ꝙ ſperma
hois abſtergit morpheam:⁊ ſilr̃ ſal vrinarum
infantium aſſumptus in ore abſtergit pãnum
⁊ forſitan eius ſtercus confert ſorditiei. ¶ Apta ⁊ bo.
¶ Fex vrine hois ſedat heriſipilam:ſm ꝙ dicitur ⁊ ſi
militer eius ſtercus calĩn ⁊ cinis capilloꝝ ipſius ſanat
horhor:⁊ qñ ꝑmiſcetur cum butyro ꝓhibet apata am
bulatiua. ¶ Vulne.⁊ vl. ¶ Eius vrina abſtergit ſca
biem vlceroſam ⁊ pruritum ⁊ ꝓhibet ſerpiginẽ ⁊ ꝓ̇pe
ſꝑma eius confert ipetigini. ¶ Inſtru.iũc. ¶ Dicit̃
ꝙ ſanguis mẽſtruus ſedat dolorẽ podagre ⁊ ſilr̃ ſꝑma
hois:⁊ lac eius cum opio ⁊ cum cera ⁊ oleo. ¶ Mẽ.
capitis. ¶ Aduſtio capilloꝝ eius cum oleo roſaceo di
ſtillatur in aurem:⁊ dens dolens ſedat̃ ſm ꝙ dixerũt
Et ſaliua ieiuni extrahit vermes ex aure:⁊ os homis
aduſtum datur i potu epileptico:⁊ ſordicies auris ho
minis confert emigranee. ¶ Mem.oc. ¶ Vrina eiꝰ
qñ coquitur cum melle i uaſe eneo abſtergit albugineȝ
oculi ⁊ confert palpitationi:⁊ aduſtio capilloꝝ eiꝰ cuȝ
litargyrio prohibet ſcabiẽ ⁊ pruritum in oculo.

¶ Mem.anhe.⁊ pecto. ¶ Dicitur ꝙ vrina infantis
qum bibitur confert difficultati anhelitus ⁊ diſtillatõi
eius ⁊ eſt curatio mala:⁊ lac mulieris confert valde in
cõſũptõem ⁊ ẽ cura leporis marini. ¶ Mem.nu. ¶
Dicunt ꝙ lac mulieris ſedat mordicatõem ſtõi:⁊ ꝙ aſ
caraiatu vrine eius confert ictericie proprie cũ aqua
mellis et aqua ciceris:⁊ ſilr̃ ſtercus eius. ¶ Mẽbra
expul. ¶ Lac hois prouocat vrinam ⁊ dicit̃ ſi ſuppo
natur ſanguis menſtruus purus prohibet ipgnationẽ
Lac mulieris confert vlceribus matricis ⁊ vulneribꝰ
eius embrocatum ⁊ ſuppoſitum. Et vrina hois dicit̃
abſcindere ſolonem ⁊ purgare matricẽ ſm quãtitateȝ
duarum tertiarũ libre decocta cũ porris. ¶ Febres.
¶ Stercus ſiccum cum melle aut vino qñ bibitur in
febribus ꝑiodicis ꝓhibet earum ꝑiodos ¶ Venena.
¶ Lac mulieris eſt tyriaca leporis marini. Et dẽtes
hois triti ⁊ puluerizati ſuper morſuraȝ uipere aut adu
ſti ⁊ puluerizati. Et ſtercus eius puluerizat̃ ſuꝑ mor
ſurã hois:⁊ eiꝰ ſputũ dũ ẽ ieiunꝰ iterficit ſcorpiõnes ⁊
ſꝑẽtes. De Olere aliameni. C.cccxxx.

Olus aliameni quid ẽ. Scðm Dia. In ipſo non
eſt virtus medicine oio. Et ẽ aquoſum ſicut atri
plex qð ſaporem non hȝ:⁊ in hoc plus abũdat oibus
oleribus. ⁊ ẽ vehementioris hũitatis q̃ lactuca:⁊ cu
curbita. ⁊ eius nutrimentum eſt paucum. ⁊ eius pene
tratio non eſt velox propterea ꝙ penitus nitroſitate ꝑ̇
uatum eſt: ¶ Nã. ¶ Inquit Gal. Frigidum ⁊ hũidũ
eſt in ſo. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Fit ex eo empl̃ȝ apatibus
cal̃ie. ¶ Vulne.et vlcera. ¶ Fit ex eo ẽpl̃ȝ ex radice
eius mellino vlceri. ¶ Mem.ca. ¶ Permiſcẽt eius
ſuccus cum oleo roſaceo ⁊ confert ſoda accñti ex adu
ſtione ſolis. ¶ Mem.an.⁊ pec. ¶ Confert tuſſi ⁊
ſedat eam ⁊ proprie decoctum cum oleo amigdalino:
⁊ aqua granati dulcis:⁊ ſilr̃ ſedat tuſſim cal̃am.

De herba iudaica. C.cccxxxi.

Herba iudaica. ¶ Nã. ¶ Caliditas eius ẽ ſupra
equalitatem ⁊ eſt herbum. S. calidũ in ꝑ̇ncipio
ꝑ̇mi ſiccum in ſo. De Hezeriaſcen. C.cccxxxij.

Hezeriaſcen quid ẽ. Fructꝰ eiꝰ ẽ ſil̃is elhanakid
⁊ vtuntur ipſo ꝑparatoreſ corioꝝ:⁊ qñq̧ ſũt apð
eos qui faciũt ſirupum ex ipſo fruſta groſſa ſil̃ia fruſtis
ꝑſici ſiccis. Et ẽ in ꝑ̇ncipio ſue maſticationis rancidũ:
deinde apparet ei amaritudo:⁊ loq̃mur de eo exq̇ſite
i capl̃o de ſeſire. De Hareoman. C.cccxxxiij.

Hareoman quid ẽ. Eſt granũ cuius virtus eſt ſi
cut virtus ordei:imo ipſe ẽ mediũ inter triticũ ⁊ ordeũ
⁊ ipſius ſauich ⁊ pultes eiꝰ magis ſũt ſtiptice q̃ ſauich
ordei ⁊ eius pultes. ¶ Nã. ¶ Eſt equale declinans
ad humiditatem. ¶ Opa.⁊ ꝓ̇p. ¶ Exiccat ſine mor
dicatõe ⁊ in ipſo eſt reſol̃o ⁊ ſtipticitas ſil̃.

De Henſiſtides. C.cccxxxiiij.

Henſiſtides quid eſt. Succus plante que dicit̃
herba hircina. Et eius ſuccus ẽ frigidus ⁊ ſtip
ticus. ⁊ dicetur i capl̃o barbe hircine. ¶ Natura. ¶
Declinat da ſiccitatem.

De hernue. C.cccxxxv.

Hernue quid ẽ. Eſt ſil̃e piperi niſi q̇a citrinitati
appropiquat boni odoris ſil̃e xiloaloes qð fert̃
de regione ſclauoꝝ. ¶ Natura. ¶ Eſt eq̃le. ¶ Mẽ.
nutri. ¶ Confortat ſtõm ⁊ digõem.

De Hearfelo. C.cccxxxvi.

Hearfelus. quid eſt. Eſt lactuca aſini que dicet̃ i
capl̃o de cha. ¶ Natura. ¶ Eſt fria ⁊ hũida ⁊

in ipa est exiccatio ꝛ calefactio parua. ¶ Opera. ꝛ ꝑprie. ¶ In ipa est stipticitas.

De Hestdeen. C.cccxxxvij.

Hestdeen quid est. Lignum indum notum: ¶ Instru. iūc. ¶ Eius ꝓprietas ē iuuamētū forte podagre.

De Haasce. C.cccxxxviij.

Haasce quid est. Est herba hn̄s florem albū declinantem ad rubedinem ꝛ cānas subtiles plurimas similes cāne sq̄nanti aut calami aromatici. ꝛ flos eius est flos rotūdus. Et folia eius ꝑua subtilia plīma Et sup ipius extremitatem sunt capita ꝑua purpurea Dia. dicit ē arbor cuius spine sunt ꝑue in quaꝝ circuitu sunt folia ꝑua subtilia que plurimum nascitur super lapides. ¶ Natura ¶ Calīa est ꝛ sicca ꝑueniens usqꝫ ad tertiū. Ruffus uero inquit. Est siccior calamēto. ¶ Opera. ꝛ ꝓ. ¶ Est resolutiua incisiua ita ut etiā sanguinē congelatū incidat ꝛ resoluat. ꝛ ē calefactiua ita ut eius sirupus ꝓhibeat horripilationē hyemis. ¶ Decoratio. ¶ Resoluit verrucas. ¶ Apata ꝛ bothor. ¶ Fit ex ea emplm̄ cū aceto apatibus ꝑblīaticis recentibus. ¶ Instru. iūctu. ¶ Bibitur ad debilitatem neruoꝝ. Et cum sauicħ ꝛ vino fit ex ea empl̄ꝫ sup sciaticam: ꝛ sirupus eius cōfert doloribus qui sūt sub hypocondrijs. ¶ Mē. oc. ¶ Miscetur cum cibis ꝛ seruat ṽtutem visus: et remouet eius debilitatem. ¶ Mem. anhe. ꝛ pec. ¶ Mūdificat pectus ꝛ pl̄monem ꝛ adiuuat ad spuendum: ꝛ sedat dolōes hypocōdryoꝝ et pulmonis cocta ꝛ deglutita cum melle: ꝛ ꝑꝑ suam exiccatōez ꝓhibet sputum sanguinis. ¶ Mem. nutri. ¶ Adiuuat digōem ꝛ eiꝰ sirupus remouet malitiam digōnis ꝛ paucitatē appetitus. ¶ Mem. expl. ¶ Prouocat vrinā ꝛ menstrua: ꝛ solone educit ṽmes Et qum bibit ex ea qd̄ ē inter. ʒ. ij. usqꝫ ad. iiij. soluēdo educit ꝓbl̄a absqꝫ īpedimento sufficienter. ¶ Permutatio. ¶ Ponitur loco eius origanū montanū: ꝛ dicit epithymū ꝛ hasce loco eius.

De Hasek. C.cccxxxix.

Hasek quid est. Qui siluestris ē terreitatis ē pl̄ime. Et domesticus ē pl̄ime aqueitatis ꝛ vl̄r est substantie hūide: ꝛ eius frias non est pl̄ima ꝛ substātie sicce cuius frigiditas non ē pauca. ¶ Natura. ¶ Hasek secūdum Dia. duas hꝫ spēs que sunt frigide ꝛ sicce Alij autem dixerunt ꝙ ē calidus in p̄nº p̄mi et siccꝰ in p̄mo. Et est magis sil̄e hasek nāe terre. ¶ Ope. ꝛ ꝓꝓetates. ¶ In ipo ē ꝓhibitio effusionis materieꝝ propt suam stipticitatē et maturatio et lenificatio ¶ Apostemata et bothor. ¶ Prohibet accidere apata calida ꝛ effusionem materierum: et ē bonus apatibus gutturis ¶ Vulne. ꝛ vl. ¶ Confert vlceribus antiquis et putridis in carne cum melle. ¶ Mem. ca. ¶ Est bonꝰ vlceribꝰ gingiue putridis. ¶ Mem. oculi. ¶ Intrat succus eius in alcofol. ¶ Mem. anhe. et pec. ¶ Cōfert apatibus circūdantibꝰ lacertos gutturis. ¶ Mē. expl. ¶ Augmentū efficit in coitu et frangit lapidem renū et vesice: et sil̄r eius succus et confert difficultati vrine et colice. ¶ Venena. ¶ Due. ʒ. fructꝰ siluestris morsui vipere: et due. ʒ. eius cū vino venenis ꝑniciosis conferunt: et ex decoctōe eius asꝑgitur locus et interficit pulices.

De Harmel. C.cccxl.

Harmel quid ē. Nota ē. ¶ Ope. et pro. ¶ Est incisiua et subtiliatiua. ¶ Instrumē. iūc. ¶ Est bona dolori iūcturarum et sciatice qum desup linitur. ¶ Mem. ca. ¶ In ipa ē ṽtus faciens ebrietatē que est sicut ebrietas vini ṽbigīa. ¶ Mem. ocl̄i. ¶ Dia. dixit ꝙ ipa trita cum melle et vino et felle alcubugi et gallinarum. et aqua feniculi est cōueniens debilitati visus. ¶ Mem. nu. ¶ Facit nauseam fortiter. ¶ Mēbra expl. ¶ Prouocat vrinam et menstrua cum ṽtute bibita et linita. ꝛ ꝯfert etiā colice uētose bibita ꝛ linita:

De Haltit. C.cccxli.

Haltit quid ē. Est medicina inda siłis hermodactilo albo. ¶ Natura ¶ Calīa ē ꝛ sicca in ʒº ¶ Instru. iūc. ¶ Potus eius confert podagre ꝛ dolori iūcturaꝝ. ¶ Mem. expl. ¶ Solone educit ꝓbl̄a ꝛ humorem crudum ꝛ vermes ꝛ ascariades ꝛ hūores grossos.

De Harsafo. C.cccxlij.

Harsafum quid ē. Est q̄dam ex spēbus alcūkar. ¶ Natura. ¶ Est tꝑata ad calītatē declinās hūida ad secūdum ꝑueniens: Alcanzi inquit. ē fria ꝛ hūida. inquit musaia. Est sicut asparagus i oꝑatōnibꝰ suis calīa ꝛ hūida i p̄mo. alij ṽo dixerūt ꝙ ē calīa i p̄mo hūida in secūdo. ꝛ iam cōꝑata fuit. Gal. ꝙ ipa ē apud eum calīa in ſo. apud me uero est ꝙ eius genera pl̄ima sunt diuersarū nāꝝ. ¶ Opera. ꝛ ꝓꝓe. ¶ Mūdificat pānum ꝛ exiccat: ꝛ in ipa ē subtilitas. alcanzi dixit ꝙ ipe generat ml̄iam ꝛ elongatus est. ¶ Decoratio. ¶ Confert linita alopitie: ꝛ aqua eius necat pediculos i capite abluto ex ea ꝛ remouet fetorem ascellarū ꝛ per ꝓuocationē suam vrinam fetidam ꝛ cum sua ꝓꝓetate quā hꝫ in se. ¶ Apata ꝛ bo. ¶ Resoluit apata dura ¶ Vulnera ꝛ vlcera. ¶ Aqua eius confert pruritui duro sicco. ¶ Mem. ca. ¶ Aqua eius delꝫ furfures ¶ Mem. nutri. ¶ Facit nauseam ꝛ ꝓprie montana ꝛ precipue radix eius: ꝛ eius gūma est alcunkar: ꝛ de ipo loquar postea i capl̄o de kef. ¶ Mem. expul. ¶ Addit in coitu ꝛ addit in ꝓuocatōne vrine: ꝛ extrahit vrinam fetidam ꝛ lenit nāꝫ ꝛ educit ꝓbl̄a ꝛ multotiēs constringit ventrem quādo bibitur cum vino.

De Handacocha. C.cccxliij.

Handacocha quid est. Ex ea alia est siluestris: ꝛ alia est domestica: ꝛ alia est egyptiaca: ꝛ fit ex eiꝰ semine panis. ¶ Natura. ¶ Inquit filius Juragi: Calida ē et sicca in fine secundi. Inquit filius Mesaugue calida est in medio ſi. Et uidetur ꝙ domestice caliditas sit propinqua in fine p̄mi. ¶ Ope. et ꝓ. ¶ Domestica est equalis abstersionis et exiccationis: et in siluestri ē stipticitas cum calefactōe: et eius oleū valet ad ventositates grossas. ¶ Decoratio. ¶ Siluestris confert pāno: et sil̄r domestica. ¶ Vul. et. vl. ¶ Succꝰ domestice cum melle mūdificat vlcera. ¶ Instru. iūc. ¶ Eius oleum est bonū doloribus iūcturarum ex ventositate: et apud timorem contractionis ꝛ iam sanati sunt eo quidaꝫ. ¶ Mem. ca. ¶ Facit soda Et qn̄ fit caꝑpurgiū ex succo eiꝰ confert ei q̇ cadit ex epil̄ia. ¶ Mem. ocl̄i. ¶ Succus domestice cōfert albugini oculi: et pāno ipius et proprie cum melle. ¶ Mem. anhe. et pec. ¶ Confert dolori laterum ex ꝓbl̄ate: et proprie siluestris: et facit accidere dolorem gutturis ad prefocatōes: sed nocumento eius succurritur cum coriandro et lactuca et endiuia. ¶ Mem. nutri. ¶ Cōfert dolori stōi frigidi et ventositati et eiꝰ oleum cōfert p̄nº hydropis. ¶ Mem. expul. ¶ Prouocat vrinam et menstrua et siluestris cum vino: et semine molochie est bona dolori vesice: et eius oleū vtile est dolori intestinoꝝ et dolori matricū. et siluestris confert colice passioni et constringit ventrem et ipa et sem

ei⁹ excitat coitũ. ¶ Febres. ¶ Dicit᷑ ut hñs ꝗtianã ĩ potu sumat tria ex folijs ei⁹ aut tria ex granis ipi⁹ et alꝗabũt᷑ circuit⁹ febris: et q̃rtane quattuor ex q̇b⁹ illoꝝ duorum voluerit. ¶ Venena. ¶ Q̃n aspgitur aq̃ ei⁹ sup pũcturã scorpionis sedat dolorem statim: et si aspgitur sup membrũ sanũ excitat mordicatõez et dolorẽ: et eius semen ẽ fortius in curatione pũcture scorpiõis

De Hauro romano. C.ccclxliiij.

HAuꝝ romanũ quid ẽ. Noiatur achirosa. ¶ Natura. ¶ Calefacit vehementer in 3° et exiccat in p̃mo: et eius flos est vehemẽtioris calefactõis: et ipi⁹ gũma ẽ ultima in calefactione. ¶ Mem. ca. ¶ Eius fructus cũ aceto confert epiꝉie.

De Hascech. C.ccclxv.

HAscech q̇d est. Dixerunt quidam ꝙ ẽ balaustia albaure. ¶ Instru. iũc. ¶ Nocet neruis: et facit euenire spasmũ.

De Herba vitri. C.ccclxvi.

HErba vitri quid ẽ. Hec ẽ herba q̃ vitꝝ abluitur ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipa est stipticitas cum humiditate: et ẽ faciens adherere lenificatiua mũdificatiua. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Sedatiua ẽ apatũ. et dat᷑ in potu folia eius ad herisipilã et adustionẽ ignis: et p̃cipue apata phꝉatica: et eius succus cum cerusa ꝺ plũbo ponitur sup herisipilã et formicã: et fit ex ea gargarismus ad apata ambaꝝ amigdalaꝝ. ¶ Instrumenta iũcturaꝝ ¶ Cũ cerato sup podagrã ponitur. ¶ Mẽ. ca. ¶ Eius succus cũ oleo rosaceo confert dolori auris et ex succo eius cuȝ pollice ponit᷑ in palato ad apata ambaꝝ amigdalarũ. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Sorbet᷑ succus ei⁹ ad tussim antiquã ¶ Mem. expul. ¶ Remouet hemorroidas

De Harbato. C.ccclxvij.

HArbatum quid ẽ. Et dicitur angustus semẽ ei⁹ triangulatum est sicut lancea: ⁊ eius folia sunt triangulata siꝉia folijs scolopendrie. ¶ Natura. ¶ Domestice caꝉitas ẽ pauca: et siluestris caꝉitas ẽ in ꝭo ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat recens vulnera. ¶ Mem. nu. ¶ Eius cortex cum aceto sup splenem ꝯfert et eius folia sicca qñ in potu sumũtur sanant splenẽ. ¶ Mem. expul. ¶ Prouocat ꝓprie folia illius cuius folia sunt siꝉia folijs scolopendrie.

De Halibio. C.ccclxviij.

HAlibiũ quid est. Planta que noiat᷑ alibien: qm̃ ei inest ꝓprietas sanandi apata emũctorij more emplꝉi supposita et suspensa: ⁊ propter hoc noiat᷑ alibiẽ Et ẽ ꝯpositaꝝ v̇tutum sicut rosa. ¶ Natura. ¶ In ipsa ẽ v̇tus infrigidatiua cum acrimonia que est in ea. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est resolutiua et in ipa ẽ virtus infrigidatiua preparatiua. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Sanat apata accidentia in emũctorio qum suspendit᷑ sup ipsa nedum si more emplꝉi supponat᷑.

De Haze. C.ccclxix.

HAze quid est. Est zuferez: et ẽ aldinarugina. Etiam diximᵘ de ipa in his q̃ p̃terierũt.

De Hasaso. C.cccl.

HAsasum quid est. Est medicina armena: et dicit᷑ etiam pꝭica: et dixerunt alchuȝ ꝙ ẽ fortior euforbio: et cum eius potio augmentat᷑ supra. ʒ. interficit. ¶ Natura. ¶ Caꝉa ẽ et sicca in iiij°. ¶ Operatiões ⁊ proprietaes. ¶ Est adustiua saporis mali. ¶ Mẽ. nutri. ¶ Est adurens stõm et faciens vomitum.

De Hauro. C.cccli.

HAurum quid ẽ. Dicitur ꝙ gũma eius q̂ ex hac arbore ẽ romana: ẽ karabe. Et nos quidem de karade singulare faciemus capꝉm. ¶ Natura. ¶ Est equalis ad siccitatem declinans paucã. ¶ Operationes et ꝓṗetates. ¶ Est subtilis et eius semen subtili⁹ est: et non ẽ uehementis caꝉitatis. ¶ Instrum̃. iũc. ¶ Auꝛ. ex fructu ipsius arboris confert sciatice: et emplꝉȝ factum ex folijs romane cum aceto cõfert dolori podagre ¶ Mem. ca. ¶ Tepefit succus folioruȝ eius ⁊ distillatur in aurem: et sedat dolorem eius: et fruct⁹ ei⁹ ꝯfert epiꝉie. ¶ Mem. ocꝉi. ¶ Ex ei⁹ fructu cũ melle fit alcofol: et ẽ confortatiuum oculi ¶ Mem. expꝉ. ¶ Auꝛ ex fructu eius confert distillatõni vrine: et auꝛ ex fructu eius cum aceto post purgationem menstruorum prohibet imp̃gnationem: et siꝉr folia eius:

De Harbe. C.cccli.

HArbe quid ẽ. Nota ẽ. ¶ Membra oculi. ¶ Dicitur ꝙ ei⁹ sanguis ꝓhibet pilos oculi euulsos oriri. ¶ Venena. ¶ Dicitur ꝙ eius ouum est uenenũ ꝑniciosũ: et nos dicturi sum⁹ illud in lib. iiij°.

De Herbo. C.cccliij.

HErbum quid ẽ. Dixerunt quidam ẽ granũ minus q̃ almelic in magnitudine lentis non cum cõpressione rotũdnm sed lateratum. Et eius color ẽ inter cinericium et citrinum: et ipsius sapor ẽ ĩter saporẽ almes et lentis qꝺ comedunt boues et nutriuntur ipo Alcanzi uero existimauit ꝙ ẽ granum siꝉe grano cydonij. apud me uero ẽ almelic: et ꝓprie illꝺ qꝺ ẽ siluestre Ipm preterea qñq3 ẽ album decliue ad citrinum sicut dicitur: et qñq3 ẽ rubeum. Inquit Dia. Herba eius ẽ ꝑua minuta hñs folia: et semẽ ei⁹ ẽ nitẽti⁹ ¶ Nã. ¶ Est caꝉm in p̃mo usq3 ad ꝭm et siccum in 3°. ¶ Operatões et pro. ¶ Est abstersiuum apitiuum et inest ei humor malus et ipsius rectificatio ẽ sicut rectificatõ lupinoꝝ. qꝺ aũt de ipo declinat ad albedinem minus est medicinale q̃ rubeum. Qum ergo decoquitur bis destruitur eius abstersio et remanet terreitas ipi⁹ quare nutrimentum prebet siccum. ¶ Decoratio. ¶ Linitum super morpheam pãnũ et lentigines et cicatrices ẽ bonum et colorem efficit bonum: et fit ex eo sauich: ⁊ datur de eo extenuatis sicut nux et remouet᷑ extenua° et ei⁹ decoctio ponitur sup fixuras frigoris et pruritũ eius accñtes manibus et confert lactee. ¶ Apata et bothor. ¶ Lenit durities: et mãmillarũ duritiẽ ꝓṗe. ¶ Vulnera et vl. ¶ Mũdificat vulnera cum melle. Et confert sabafat et lenit durities ulcerum mortificãtium carnem et membrum: et confert igni pꝭico et mellino. ¶ Membra an. ⁊ pec. ¶ Confert duritiei mãmillarum: et facile efficit sputvm saniei grosse. ¶ Mẽ. expul. ¶ Pꝉimus usus ipsius facit migere sanguineȝ ꝓpter fortitudinem sue prouocatõis et soluit naturam Et qñ cum aceto miscetur ⁊ bibitur confert difficultati vrine: et sedat tenasmon: et dolorem pũgitiuũ vẽtris. ¶ Venena. ¶ Fit ex eo emplꝉm cum vino sup morsũ uipere: et morsum canis rabiosi et hois ieiuni.

De Hermodactilo. C.cccliiij.

HErmodactilus quid ẽ. Est radix plante hñtis rosas albas et citrinas. Et aperitur in p̃mis qũ apiuntur flores et existit in planiciebus montium etiã in angulis eoꝝ: et folia eius expausa sunt super terram ¶ Electio. ¶ Melior ẽ albus in introitu: et interius durus ad frangendum. Et niger et rubeus sunt mali ambo. ¶ Natura. ¶ Calid⁹ ẽ et siccus ꝑueniens ad ꝭm. Et in ipo ẽ humiditas supflua. Et existimauerũt q̇dam ꝙ in albo ẽ caꝉitas: subtilis et in alijs v̇tus fortis ⁊ si nõ solueret. Et existimauerũt alij ꝙ si essȝ calidus

mordicaret vlcera purus: sed in ipo non ē mordicatio penitus. Et existimauerunt alij ꝙ est calidus valde. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶ Cum ipo ē vtus solutiua. Et si fit in ipo stipticitas. ¶ Uulnera ⁊ vl. ¶ Albus est bonus vlceribus antiquis. ¶ Instru. iūc. ¶ Confert podagre ⁊ sedat dolorem statim more empl'i supposit⁹ Et qum ex eo multotiens fit empl'm indurat apa ⁊ in lapideam nām cōuertit: ⁊ est conferens tyriaca oībus doloribus iūcturaꝝ: ⁊ ꝓprie in horis fluxuū ¶ Membra nutrimēti. ¶ Est malus stō debilitās eū: ⁊ rube⁹ ⁊ niger retinent medicinas solutiuas in stō: ⁊ attrahūt nocumentuz maximū. ¶ Mem. expl. ¶ In ipo ē vt⁹ solutiua ⁊ efficit augmentū in coitu ꝓprie cū zinzibere ⁊ mentastro ⁊ cymino. ¶ Uenena. ¶ Rube⁹ ⁊ niger sunt venenum. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponit' ī doloribus iūcturaꝝ pondus ei⁹ de folijs alcāne: ⁊ medietas ponderis ipius de bdellio vario.

De Heiren. C.ccclv.

Heiren. ¶ Opera ⁊ pro. ¶ Est resolutiuum. ¶ Mem. ca. ¶ Confert egritudinib⁹ frigidis in cerebro: ⁊ ꝓhibet corizā frigiditatis ¶ Mem. ocl'i. ¶ Aqua eius acuit visum.

De Hausegi. C.ccclvi.

Hausegi quid est. Est rubus ⁊ in cōcauitatibus fructus a quibus procedit stipes quo tenet' sunt folia. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Folia omniū spēꝝ eius conferūt herisipile supposita ut empl'm.

De Hausuro. C.ccclvij

Hausurum quid est. Arbor arabica iamena: ⁊ ē vnum de lacticinijs. Et quidam dixerūt ꝙ desurum est quedam spēs interficiēs sedentez in vmbra ei⁹ ¶ Nā. ¶ Est cal'a ⁊ sicca ad 3^{m}. ⁊ siccitas ipius ē in quarto. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipa est stipticitas tēperata. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Confert sabafati linita ⁊ ī petigini. ¶ Uul. ⁊ vlce. ¶ Linitur cum melle super alcola in ore infantiū ⁊ remouet'. ¶ Mem. expul. ¶ Soluit ventrem ⁊ debilitat viscera. ¶ Uenena. ¶ Quedam spēs eius est que nocet sedenti in vmbra ei⁹ ⁊ qñq3 interficit eum. Caueat' ergo ab eo ⁊ lactis eius tres. ʒ. interficiunt in duob⁹ diebus frangendo epar ⁊ pulmonem.

De Hirūdine. C.ccclviij.

Hirundo. ¶ Mem. ca. ¶ Dixit Dia. ꝙ quādo ꝓmus venter hirūdinis scindit' īueniūtur in ipo duo lapides: quoꝝ vnus h3 vnum colorem ⁊ alter hēt colores pl'imos: qui qñ ponūtur in pelle vituli anq̄ꝙ ei accidat ut coire appetat ad coitū incitet': ⁊ ponūt' sup adiutoriū epileptici: aut collum eius iuuatur inde. Inquit iam exꝑtus illud fui: ⁊ sanatus est epilepticus. ¶ Membra oculi. ¶ Comedere hirūdinē acuit visū ⁊ qñq3 exiccat' ⁊ datur in potu de ea quaq3 die. Et est potio eius auꝛ. i. Et ꝓprie adustū matris ⁊ filij ī vitro qñ ex eo fit alcofol cum melle confert: Et dicit' ꝙ cerebrum eius cum melle confert ꝑncipio aque. Et sil'r cerebrum uesꝑtilionis. ¶ Mem. anheli. ⁊ pec. ¶ Tangitur palatum ex cinere eius ad sq̄nantiā ⁊ confert: et sil'r qñ salitur ⁊ exiccatur ⁊ bibitur de ea pondus auꝛ. confert sq̄nantie.

¶ Capitulum de littera. I.

De Ireos. C.ccclix.

IReos quid est. Est radix lilij celestis: ⁊ ē ex herbis hñtib⁹ stipitem ⁊ sup ipm sunt flores diuersi ꝯpositi ex albo ⁊ citrino ⁊ celesti: ⁊ purpureo: ⁊ ꝑꝑ h° noiat' ireos. i. arcus cusa. Et iste radices sunt nodose ⁊ folia eius sunt ꝑua: Et qñ ueterascit a vermibus perforatur. ¶ Electio. ¶ Quod ex ea bōum ē: ē durum spissum cōpactum: breue declinans ad rubedinem aliquātulā boni odoris: non odoratur ex ea odor limi. ⁊ ē mordicatiua lingue: ⁊ mouet sternutatōenm cū fortitudine. ¶ Nā. ¶ Est cal'a ⁊ sicca i fine tertij. ¶ Opa tōes. ⁊ pro. ¶ Est digestiua apitiua abstersiua mūdificatiua: ⁊ eius succus resoluit cū aqua mell' ⁊ purgat phl'a grossum: ⁊ educit ip3. ¶ Decoratio. ¶ Cū eq̄li quātitate ellebori purgat pānuz ⁊ lentigines: ⁊ efficit illud sola. ¶ Apostema. ⁊ bo. ¶ Que ex ea elixata est lenificat durities ⁊ apata grossa: ⁊ scrofulas: ⁊ bothor lenes. ¶ Uulne. ⁊ vl. ¶ Confert vlceribus sordidis: ⁊ facit carnem nasci in fistulis etiam si puluerizetur ⁊ uestit os carne. ¶ Instru. iunc ¶ Eius oleum resoluit laxitudinē: ⁊ qum bibitur cum aceto aut vino confert spasmo ⁊ cōtritioni lacertoꝝ: ⁊ clisterizatio ei⁹ confert sciatice. ¶ Mem. capi. ¶ Facit dormire ⁊ remouet soda antiquā: ⁊ qñ ꝑmiscetur cū oleo rosaceo ⁊ aceto vini ꝓhibet soda sola: ⁊ facit sternutatōz: ⁊ collutio oris ex decoctōe ipius sedat dolorē dentiū: ⁊ sedat oleum eius cū aceto sonituz auris: ⁊ prohibet rheumatismos antiquos: ⁊ aufert oleum eius fetorem narium ⁊ eius decoctio etiam confert tremori. ¶ Mem. ocl'i. ¶ Attrahit lachrymas. ¶ Mem. anhe. ⁊ pecto. ¶ Sedat dolorem lateris ⁊ pl'esis: ⁊ confert tussi ⁊ precipue ab hūiditate grossa ⁊ ꝑipneumonie ⁊ difficultati anhelitus ⁊ sq̄nantie. Et expellit suꝑfluitates in pectore retētas quaꝝ expulsio ē difficilis cū subtiliatōe sua ultima cum aꝑtione ⁊ bibitur in egritudinib⁹ pectoris cum rob. ⁊ collutio oris ex eo facta nocet vuule. ¶ Mem. nu. ¶ Sedat dolorem epis ⁊ splenis frigidoꝝ qñ bibit' cum aceto ⁊ proprie splenis ⁊ confert hydropisi. ¶ Membra expl'. ¶ Aꝑit orificia venarū hemorroidarum ⁊ remouet dolorem pūgitiuū ⁊ aufert gonoreā ⁊ pl'imā pollutionem: ⁊ ꝓuocat menstrua cuz vino ⁊ fit encatisma in decoctōe eius ꝓpter duritiem matricis: ⁊ dolores ei⁹ frigidos: ⁊ admistratio suppositorij eius cuz melle facit abortiri. ⁊ eius oleū iuuatiuū est matricis ⁊ soluendo educit aquā citrinam ⁊ chol'az ⁊ phl'a qum bibit' ex ueteri eius contracto. ⁊ ei⁹ q̇dem potio debet esse ab. ʒ. ʒ. usq3 ad auꝛ. vij ¶ Febres. ¶ Eius oleū remouet frigus ⁊ tremorē. ¶ Uenena. ¶ Qñ bibitur cū aceto confert venenis oībus.

De Hyusq̄amo. C.ccclx.

Hyusq̄amum quid est. Ex eo deterius ⁊ fraudulētius est nigrum: deinde rubeum. sed albū est magis incolume: ⁊ est illud quod administrat'. Et melius est ut non admistret'. Et flos q̇dem nigri est armeni coloris. ⁊ flos rubei est citrinus. ⁊ flos albi est albus ⁊ declinat ad citrinitatem. In eo uero quo vtuntur est vnctuosa hūiditas. ¶ Electio. ¶ Ex eo medi⁹ ē albū Si ergo non reperit' admistretur rubeum ⁊ alienetur nigꝝ semꝑ. verūtñ succ⁹ thyrsoꝝ eius qñq3 admistrat' loco opij ¶ Nā ¶ Nigrū frigidū est ⁊ siccū i fine t'tij. ⁊ album in ꝑncipio ipius. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Est stupefactiuū ⁊ abscindit fluxū sanguinis. ⁊ sedat sua stupefactōe dolores ꝑcussiuos. ¶ Decoratio. ¶ Ingreditur in īpinguando ꝓpt'ea ꝙ coagulat sāguinē ⁊ ꝯgelat ipm. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Sedat dolores eoꝝ ⁊ resoluit duritiem testiculoꝝ. ⁊ confert herisipile ¶ Instru. iūc. ¶ Sedat dolorem podagre epithimatum: ⁊ bibūtur tres kirat ex eo cum hydromelle ante:

⁊ si bibantur ex foliis eius tria aut quattuor cuz vino
sanāt corrosionem ossium. ¶ Mem. ca. ¶ Succus
cuiuslibet generis ipsius acceptus sedat dolorē auris:
⁊ cum aceto ⁊ oleo rosaceo dolorem dentium. Et sil'r
eius semen ⁊ radix ipsius decocta in aceto: ⁊ eius oleū
in omnibus illis: ⁊ est faciens subet ⁊ facit dormire: ⁊
si ex foliis ipsius comedat' aliquid quātitatem hn̄s cō
turbat rationem. Et sil'r si fiat clistere ex decoctione fo
lioꝝ eius ⁊ ex oleo ipsius ⁊ distilletur i aurem sedat do
lorem eius. ¶ Mem. oc. ¶ Linitur super oculum se
men eius aut succus folioꝝ ipsius: ⁊ tunc sedabūntur
dolores oculi praui: ⁊ admistretur rob eius aut succus
folioꝝ ipsius: aut semen eius linitum ⁊ prohibent flux⁹
ad ipm. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Qum bibunt' ex se
mine eius duo anulusat conferunt sputo sanguinis sup
fluo: ⁊ fit ex foliis eius empl'm apatib⁹ mām ille: ⁊ qn̄qꝫ
ponitur in medicinis que sunt ad sedandam tussim. ⁊
linitur super apata mām illarum post pregnationem ⁊
prohibet ⁊ delet ipa. ¶ Membra expul. ¶ Eius suc
cus ualet dolori matricis ⁊ abscindit fluxum sanguis
eius ⁊ fit empl'm cum foliis ipsius super apata testiculi
¶ Venena. ¶ Est venenum quo ratio permiscetur:
⁊ destruit memoriam ⁊ facit prouenire prefocationem
⁊ maniam.

De Jumar. C. ccclxi.

Jumar quid est. Notum est. ¶ Nā. ¶ Est fri
gidum in secūdo siccum in p̄mo. ¶ Opera. et
pro. ¶ Est stipticuz. ¶ Mem. anhe. ⁊ pecto. ¶ Cō
fert asperitati gutturis. ¶ Mem. expul. ¶ Cōstrigit
solonem ⁊ fluxuz sanguinis. ¶ Venena. ¶ Est bonū
pūcture vespe more empl'i superpositum.

De Jumeiz. C. ccclxii.

Jumeiz quid est. Inuenit' i egypto ⁊ syria simil'
ficui: ⁊ dicetur de ipo in capl'o de ficu.

De Jar flumis: C. ccclxiii.

Jar fluminis quid est. Est planta floris sil'is ne
nufari ⁊ est submersa in aqua ex qua paꝝ appet
⁊ ipa quidez est propiqua virtuti albitbat. ¶ Nā. ¶
Frigida est ⁊ stiptica. ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Conueniens
est vlceribus fraudulentis ⁊ prurituі.

De iesu. C. ccclxiiii.

Jesus. ¶ Proprietates. ¶ Est proxia nature
⁊ virtuti gilbenech. Et eius quidem potio ē pō
dus. ʒ. 5.

De Jpericon. C. ccclxv.

Jpericon ⁊ noiatur arabice albarib: ⁊ noiat' sy
riace vua demonis quid est. Thyrsi ⁊ flos pul
uerulentus: ⁊ eius gūmi est citrinum ad rubedinez de
clinans: ⁊ est simil' figure sumach. verūtn̄ non est i ei⁹
rubedine. ¶ Electio. ¶ Gal'. dixit. Detur in potu ex
semie eius ⁊ non sit contentus aliquis flore eius solo.
¶ Nā. ¶ Calidus est in secūdo. siccus in fine eius.
¶ Opera. ⁊ prope. ¶ Est subtiliatiuum aperitiuuz
liquefactiuum resolutiuum. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Con
fert apatibus frigidis ⁊ duris magnis. ¶ Vulnera ⁊
vlcera. ¶ Empl'm folioꝝ eius confert adustioni ignis
⁊ consolidat plagas ⁊ vlcera mala: ⁊ qn̄ teritur ⁊ pul
uerizatur super vlcera tremula ⁊ putrida confert.
¶ Jnstru. iūc. ¶ Confert dolori anche ⁊ sciatice de
coctum cum vino proprie qum bibitur. xl. diebus con
tinuis. Jpm enim sanat sciaticam. ¶ Mem. expl'. ¶
Prouocat vrinam ⁊ prouocare menstrua est eius pro
prietas: ⁊ eius succus soluēdo educit cholaz. ¶ Per
mutatio. ¶ Loco eius ponitur pond⁹ ipi⁹ de sqnāto
⁊ pondus ipsius de radice capparis.

De Jsopo humida. C. ccclxvi.

Jsopus humida quid ē. Est sordicies aggrega
ta super lanam illoꝝ ouium in armenia ⁊ sterni
tur super herbas titimaloꝝ: ⁊ accipit virtutes ⁊ lac ea
rum ⁊ fortasse est currens. ergo coquitur ⁊ p̄parat' ibi
¶ Nā. ¶ Cal'a est in 3° hūida i p̄mo. ¶ Ope. ⁊ pro
prie. ¶ Est maturatiua resolutiua. ¶ Aposte. ⁊ bo.
¶ Resoluit apata dura cum ex ea fit empl'm. ¶ Mē
bra oculi. ¶ Confert apatibus oculi linita ⁊ bibita.
¶ Mem. nutrimē. ¶ Cōfert frigiditati epis linita
⁊ bibita. ¶ Mem. expl'. ¶ Resoluit durities que sūt
in partibus vesice ⁊ matricis: ⁊ confert fritati earuz ⁊
fritati renū.

De Jsopo sicca. C. ccclxvii.

Jsopus sicca quid est. Alia est montana. ⁊ alia
est hortiua. ¶ Nā ¶ Cal'a est ⁊ sicca in tertio.
⁊ est subtilis sicut origanum. ¶ Decoratio. ¶ Eius
potus colorem effieit bonum: ⁊ eius gumera abstergit
vestigia i facie. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Resoluit apata du
ra bibita cum vino. ¶ Mem. ca. ¶ Eius decoctio
cum aceto ⁊ oxymelle sedat dolorem dentis ⁊ vapor d̄
coctionis eius cum ficubus confert sonitui in aure cū
traiectorio sumptus. ¶ Mem. oculi. ¶ Coquitur
deinde fit ex ea empl'm tarsati ⁊ sanguini mortuo sub
palpebra. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Confert pectori
⁊ pulmoni patientibus a disnia ⁊ tussi antiquis: ⁊ eius
decoctio cum ficubus ⁊ melle sil'r: ⁊ apatibus duris ⁊
anhelitui dilatationis: ⁊ gargarismus ex ea ꝯfert etiaz
prefocationi intrinsece. ¶ Mem. nu. ¶ Empl'z factū
ex ea cum ficubus ⁊ baurach confert spleni: ⁊ infusio
eius bibita ⁊ confert hydropisi. ¶ Mem. expul. ¶
Soluēdo educit phl'a ⁊ ascarides ⁊ vermes: ⁊ quādo
miscetur cum cordumeni ⁊ ireos confortat' eius sol'o.
¶ Permutatio. ¶ Loco ei⁹ ponitur sansucci tm̄dē
⁊ mediuz.

De Jabrol. C. ccclxviii.

Jabrol quid est. Radix mandragore siluestris: ⁊
est radix ois mādragore magna sil'is forme hois
propt' hoc non noiatur mandragora. Mādragora eni
est nomen imaginis nālis. s. sicut planta exn̄s in forma
hois. Equale eni est siue sit intentio huius nois inuen
ta: aut non inuenta. multa nāqꝫ noia significant secūdū
intentiones non iuentas. forma aūt mandragore iuēta
est lignum cineritium declinans ad contritionē magnā
sicut costus magnus. ¶ Natura. ¶ Est fria in tertio
sicca in ipo. Et in ipo est aliquātuluz cal'itatis secūdū
ꝙ existimant quidaz. Radix uero est fortis deficcatiua
⁊ cortex radicis ē debilis: folia aūt admistrant' exicca
ta ⁊ humida ⁊ conferunt: ⁊ in mādragora ipsa ē hūidi
tas. ¶ Opera. ⁊ ꝓpe. ¶ Est narcotica ⁊ hꝫ lachry
maz: ⁊ hꝫ succum: sed eius succus est fortior lachryma
ipsius. Qui aūt vult ut aliqd̄ ex membris suis secetur
bibat tres anulusat ex ea in vino ⁊ faciet subet: ⁊ dicit'
ꝙ qn̄ cum radice eius coquitur dens elephantis. vi.
horis lenit ipꝫ ⁊ fit facil' obediētia ei⁹. ¶ Decoratio.
¶ Fricatur cum foliis eius albaras per hebdomodā
⁊ deletur absqꝫ vlceratōe ⁊ ꝓprie si iueniunt' humida
⁊ lenia: ⁊ lac mandragore euellit lentigines ⁊ pannum
sine mordicatōe. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Administrat' sup
apata ⁊ bothor dura: ⁊ dubellet ⁊ scrofulas ⁊ confert
Et qn̄ teritur radix eius multum: ⁊ ponitur cuz aceto
sup herisipilā sanat eā. ¶ Jnstr. iūc. ¶ Ex radice ei⁹
cū sauich fit ēpl'z ad dolorē iūcturaꝝ ¶ Mē. capi. ¶
Facit subet ⁊ facit somnū: ⁊ qn̄ ponitur in vino iebriat
vehementer: ⁊ qn̄qꝫ supponitur in ano ⁊ facit subet: ⁊

odoratio eius facit subet vehementer: ⁊ hec est habens folia alba que crus nõ habet ⁊ dicit᷑ masculus: ⁊ qñq̃ fit ex ea ad expellendas vigilias: ⁊ ad attrahendum sompnũ sirupus ⁊ remouet vigilias: ⁊ ẽ ut ponatur ex corticibus radicuȝ eius tres emine in metrolijs vini dulc̃ ⁊ bibũt᷑ ex eo tres anulusat. Et qñq̃ decoqũt᷑ cortices etiam in vino donec assumat vinũ fortitudinem eius et administrat᷑ ex eo ad hoc ut faciat subet plus ⁊ ad hoc ut dormire faciat minus. Et quidam medicoꝝ faciunt utentẽ eo sedere in aqua vehementer fria donec sanet᷑ Et existimo ꝙ intentio in hoc est aggregatio cal̃itatis ¶ Mẽ. oc. ¶ Eius lachryma in medicis oculi sedat dolorem sup̃fluum ⁊ fit ex folijs eius etiam empl̃m. ¶ Mem. nutri. ¶ Sumit᷑ ex lachryma eius. ℥. i. cuȝ mellicrato: ⁊ vomitu educit chol̃am ⁊ phl̃a sicut belleborus. ¶ Mem. expl̃. ¶ Supponitur medietas anulus ex lachryma eius ⁊ ꝓuocat ⁊ extrahit fetum. Et semen mandragore mũdificat matricẽ qñ bibitur: ⁊ si misceatur cum furfure qđ ignis non tetigit: ⁊ suppõat ipm mulier abscindet fluxuȝ matricis. Lac mãdragore soluẽdo educit phl̃a ⁊ cholaȝ. Qñ eni pu⁹ puer mãdragorã errãdo assumit: accidũt ei vomit⁹ ⁊ sol̃o vẽtris ⁊ fortasse morit᷑. ¶ Vene. ¶ Cũ melle ⁊ oleo ponit᷑ super pũcturas. Et dixerunt ꝙ proprie spẽs que videtur habere folia alba. verũtñ folia ei⁹ ꝑua sũt bezahar vue lupine ꝑnitiose ⁊ illa que ex ea ꝑnitiosa ẽ añcedũt accñtia prefocationis matricis: ⁊ rubedo faciei: ⁊ exit⁹ oculoꝝ ⁊ tumor faciei etiam ac si esset ebrius. Cuius quidem cura sunt butyrum ⁊ mel ⁊ vomitus.

De eo quo auꝝ adheret. L. ccclxix.

Eb quo aurum adheret quid est. Hoc nomẽ cõuenit ãmoniaco de quo iam nos locuti fuimus. Et quãdoq̃ cõuenit cuidam rei que fit ex vrina infantium mota in mortario ereo cuȝ aceto in sole donec coaguletur. Et qñq̃ ẽ ex minera. generat᷑ eni in minera ex vapore ⁊ resoluit᷑ i aqua cal̃a: deinde coagulat᷑. Et hoc est illud de quo nunc loquimur. ¶ Electio. ¶ Clarum mũdum ⁊ proprie tertium: ⁊ artificiale est fortius ⁊ subtilius: deĩde minerale adustũ ¶ Natura ¶ Cal̃m est valde. ¶ O pe. et ꝓ. ¶ Est abstersiuuȝ cõstrictiuum calefactiuum putrefactiuũ subtiliatiuũ mordicatiuum parum resolutiuum cum fortitudine. ⁊ eius resol̃o est vehementior mordicatõe eius: ⁊ sil̃r eius desiccatio. Et ipm dissoluit absq̃ mordicatõne p̃ima: et quod de eo est artificiale est vehementis exiccationis: ⁊ minoris mordicationis propter subtilitatem suaȝ additam. Qñq̃ minerale aduritur augmentat᷑ eius subtilitas: ⁊ est ꝑueniens ad summum in his capitulis. ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Eliquat carnem: ⁊ est medicamẽ optimuȝ vlceribus difficilis ꝯsolidatõis. ¶ Mem. nutri. ¶ Est desiccatiuum constrictiuuȝ.

De Junipero. L. ccclxx.

Juniperus quid ẽ. Est cupressus siluestris ⁊ ei⁹ quidem: alia est ꝑua: alia magna. Et arbor mltiplicatur in terris romanoꝝ ⁊ in occidente: ⁊ assumunt᷑ ex ea ligna ad fabricas magnas. ¶ Natura. ¶ Est đclinans ad caliditatem ⁊ siccitatem: ⁊ semen eius ẽ calidum in p̃mo siccum in s̃o. ¶ O pe. et pro. ¶ Est calefactiua subtiliatiua carminatiua: ⁊ in fructu eius cuȝ hoc est stipticitas ⁊ non est in ipa stipticitas in reliquis ꝑtibus arboris eius. ¶ Instru. iũctu. ¶ Est bona attritioni lacertoꝝ. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Est bona doloribus pectoris ⁊ tussi. ¶ Mem. nutri. ¶ Mũdificat ⁊ apit oppilatões in eis. ⁊ est bona stõ bibita ⁊ ad inflatõem in ipo. ¶ Mem. expul. ¶ Prouocat ambo ⁊ est bona prefocationi matricis ⁊ dolorib⁹ ei⁹. ¶ Venena. ¶ Expellit nocumentum pũcture v̇miũ venenosorum. ⁊ suffumigatio ex qualibȝ earum: ⁊ ex q̃libet parte arboris ei⁹ facta effugat vermes venenosos

De Juiubis. L. ccclxxi.

Juiube. ¶ Electio. ¶ Meliores sunt maiores earum. ¶ Natura. ¶ Frigide sunt in p̃mo eq̃les in siccitate ⁊ humiditate: ⁊ sunt declinantes paruȝ ad humiditatem ¶ O pera. ⁊ prop̃. ¶ Cõfert acuitati sanguinis calidi: ⁊ existimo ꝙ illud est propterea ꝙ ingrossant sanguinem ⁊ uiscosuȝ faciũt ipm: ⁊ illoꝝ existimatio qui putãt ꝙ ipe clarificent sanguinẽ ⁊ lauẽt euȝ est existimatio corrupta ad quam ego non declino: ⁊ nutrimentum earũ ⁊ digestio sunt difficilia. ⁊ s̃mo q̊dem in eis bonus est ille quem dixi Gal̃. Non reperi iuiubas in conseruanda sanitate ⁊ remouẽda egritudine aliquid opãtes. sed reperi eas difficilis digestionis ⁊ pauci nutrimenti. ¶ Mem. anhe. et pec. ¶ Conferunt pectori ⁊ pulmoni. ¶ Mem. nu. ¶ Sunt male stõ difficilis digõnis. ¶ Mem. expul. ¶ Existimant quidam ꝙ conferunt dolori renũ: ⁊ vesice.

De Interfectore adib. L. ccclxxij.

Interfector adib. ¶ O pera. ⁊ proprietates ¶ Virtus eius est virtus strangulatoris leopardi nisi quia eius proprietas est in adiben.

De Interfectore canis. L. ccclxxiij.

Interfector cãnis. ¶ Mem. ca. ¶ Facit accidere fluxum sanguinis narium. ¶ Mem. anhe. et pec. ¶ Facit accidere sputum sanguinis. ¶ Venena ¶ Interficit canes velociter ⁊ facit euenire in hoïbus fluxum sanguinis narium ⁊ sputum sanguinis.

¶ Capitulum de littera. K.

De karabe. L. ccclxxiiij.

Karabe quid est. Gũma sicut sandaraca tendens ad citrinitatem ⁊ albedinem ⁊ ꝑuietatẽ ⁊ qñq̃ declinat ad rubedinẽ que attrahit paleas ⁊ fracturas plantaꝝ ad se: ⁊ propter hoc noïatur karabe. s. rapiẽs paleas ꝑfice. Et ipa quidẽ ꝯposita ẽ ex aqueitate tepida ⁊ terreitate iam subtiliata: ⁊ est gũma arboris que dicit᷑ nux romana que est cõposita ex terreitate subtili ⁊ aqueitate sicca. ¶ Natura. ¶ Est cal̃a parũꝑ sicca i s̃o. ¶ O peratões et ꝓp̊etates. ¶ Est restrictiua ⁊ ꝓprie sanguinis cuiuscũq̃ loci fuerit ⁊ eius uirtus est sil̃is virtuti floris sue arboris. s. floris nucis sed est eo frigidior. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Dixerũt quidam ꝙ suspendit᷑ super apata cal̃a ⁊ confert eis. ¶ Mem. ca. ¶ Retinet fluxum sanguinis narium et descendentis a capite ad pulmonem. ¶ Membra anhe. ⁊ pec. ¶ Karabe confert tremori cordis qũ bibit᷑ ex eo medietas auȓ. cum aqua fria ⁊ ꝓhibet sputuȝ sanguinis valde. ¶ Mem. nu. ¶ Retinet vomitũ ⁊ ꝓhibet mãs malas a stõ: ⁊ cum mastice confortat stõm. ¶ Mem. expul. ¶ Retinet fluxum sanguinis ex matrice ⁊ ano ⁊ fluxum ventris ⁊ ꝯfert tenasmoni.

De karmezik. L. ccclxxv.

Karmezik quid est. Est fructus tamarisci đ quo iam locuti fuimus in capitulo de tamarisco: ¶ Natura. ¶ Est frigidus in p̃mo siccus in s̃o.

De Kusele. L. ccclxxvi.

Kusele quid est. Est lignum sicut rubea qđ nigredo coop̃it. ¶ Natura. ¶ Est cal̃m ⁊ hũidum i

terminis p̄mi. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est glutinatiuū:
⁊ frangit virtutem medicinaꝝ acutarum sicut gummi.
¶ Decoratio. ¶ Est impinguatiuum.

De Kemelio. C.ccclxxvij.

KEmeliuz quid est. Est spēs mezerion nigra mor
tifera: ⁊ est etiam notum noīe bameliū. Et nos quidē
iam diximus ip̄z in capitulo de ha.

De kebikengi. C.ccclxxviij.

KEbikengi quid est. eius spēs sunt quattuor dixit
Dia. vna spēs eius est cuius folia sunt siīa folijs
coriandri: sed sunt latiora folijs eius ad albedinem de
clinantia ⁊ flos eius est citrinus: ⁊ qn̄q; est purpure⁹
cuius longitudo peruenit usq; ad duos cubitos: ⁊ eius
radix est non grossa: ⁊ ip̄ius radix est alba ⁊ h̄z v̓gulta
siīa virgultis hellebori: ⁊ oritur in ripis cursus aq̄ruz
⁊ est spēs eius alia fortius cineritia q̄ illa longiorē ba
bens radicem folia h̄ns regulata que noīatur lupinus
siluestris: ⁊ est alia p̄ua ualde aurei coloris: ⁊ quarta ē
siīis tertie. verūtn̄ flos eius est albus lacteus. ¶ Nā.
Est calā ⁊ sicca in tertio. ¶ Opera. ⁊ proprieta. ¶
Omnes sūt calide acute vlceratiue abstersiue excoria
tiue mordicatiue cutis faciētis pruritū. ¶ Decoratio
¶ Folia ⁊ stipites eius anteq̄ desiccent eradicant al
baras ⁊ albedinem vnguium. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Era
dicat scabiē ⁊ sanat verrucas ⁊ que sunt ut claui ⁊ glā
dulas pendentes quibus nocet frigus. ¶ Vulnera et
vl. ¶ Decoquit ⁊ embrocat sāfat cuz aqua eius tepi
da et confert. ¶ Mem. ocli. ¶ Eius radices sunt
exiccantes sternutationib⁹ fortibus: et quod ex eis tri
tum est confert percussionibus dentium.

De kekengi. C.ccclxxix.

KEkengi quid est. Virtus eius est proxima v̓tuti
vue lupine: et proprie virtus foliorum eius.
¶ Natura. ¶ Est fria ⁊ sicca ad secundum p̄ueniēs.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Suo succo consuat vlcera ⁊
delet duritiem fistularum et vlcera auris antiqua.
¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Confert asmati et inflationi
et difficultati anhelitus. ¶ Membra nu. ¶ Cōfert
ictericie. ¶ Mem. expul. ¶ Confert vlceribus uiaꝝ
vrine.

De kenkezred. C.ccclxxx.

KEnkezred quid est. Est gūma alcorsof. ⁊ iam di
ctum est de eo q̄ est kurket. ¶ Natura. ¶ Est
calm̄ et siccum in secūdo.

De kustberkusti. C.ccclxxxi.

KUstberkusti quid est. Est siīis folijs īuolutis ad
inuicem quoꝝ numerus secūdum plimum ē. v.
et inuoluunt super radicem vnam et eius color ad ni
gredinē declinat ⁊ citrinitatem: et nō h̄z plimū saporē
et dixerunt quidā q̄ est albarsekar. Alij uero dixerūt
q̄ v̓tus eius est sicut virtus albarsekar et hoc ē sanius.
¶ Natura. ¶ Est calidus et siccus in so. ¶ Opera
tiones et proprietates. ¶ Est subtilis.

De kildaru. C.ccclxxxij.

KIldaru quid est. Est asaraxi. et nos quidem loq̄
mur de ip̄o in sequentibus in caplo de sin.

De kemescir. C.ccclxxxiij.

KEmescir quid est. Est in disp̄ōnibus alieusir: s̄z
ip̄m est fortius plimum. ¶ Natura. ¶ Est calz
et siccum in tertio virtuose: ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est
liquefactiuum resolutiuuz. ¶ Mem. expl. ¶ Prouo
cat vrinam et menstrua: et eijcit fetum v̓tuose: et virtus
eius in hoc cōparē non habet: et neq; habet comparē
soluendo aquositatem.

De kormidenen. C.ccclxxxiiij.

KOrmidenen quid est. Est granū qd̄ medici lau
dant. ¶ Mem. expl. ¶ Prouocat vrinam et
menstrua: et calefacit vuluam ualde: et soluit saniem et
aquā.

De keuzauguen. C.ccclxxxv.

KEuzauguen quid est. Est nomen herbe: et existi
mo q̄ keuzauguen est lingua bouis persice.
¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Proprietas eius est letifica
re et tristitiā remouere.

De karon. C.ccclxxxvi.

KAron quid est. Est lignū induz cuius allatō ad
terram nr̄am multiplicat. non ergo elongat q̄n
sit almugat indum. ¶ Instru. iūc. ¶ Est magni iuua
menti in negotio fracture ⁊ torsionis et dislocatōis.

De Keisin. C.ccclxxxvij.

KEisin. ¶ Natura. ¶ Semē et radix eius cale
factiua sunt. Et semē ip̄ius ē calefactiuuz ⁊ exic
catiuum in secundo. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Expellit vē
tositates et apit. ¶ Mem. nutri. ¶ Est maturatiuuz
digestiuum resolutiuum ventositatis precipue in stō et
confortat ip̄m. ¶ Membra expl. ¶ Pondus. ʒ. i. ex
eo solone educit vermes et ascarides: et p̄uocat men
strua v̓tuose. s. semē ei⁹. ¶ Venena. ¶ Cōfert p̄ūctu
re uermiū uenenosoꝝ.

De kuzkenden. C.ccclxxxviij.

KUzkenden quid ē. Est res leuis sicut alhusnati
lutea: et in rakia noīat stercus colūbaꝝ: et in bal
dach: et i egypto noīat kenden. ¶ Electio. ¶ Que
ex ea melior ē barbarica ē: sed rakia ē debilis. ¶ Nā.
¶ Est calā et humida in p̄mo. et dicitur q̄ infrigidat
parūp: sed non ē firmatum. ¶ Opera. ⁊ p̄prieta. ¶
Exiccat et in ip̄a ē extinctio: et dixerunt quidam q̄ ip
sa incidit sanguinem et ex p̄prietatibus quidem eius ē
q̄ assumūtur decem lb. mellis: et. xx. lb. aque et kileie
ex ea: et concutiunt bene et cooperit os uasis et sit vi
num statim. ¶ Decoratio. ¶ Impinguat. ¶ Mem
bra expul. ¶ Augmentū efficit in coitu.

De kebenzkesenz. C.ccclxxxix.

KEbenzkesenz quid ē. Quidaz de genere tuberꝝ
solidū adunatū in magnitudine testiculi. uerūtn̄
est uerrucatū h̄ns uerrucas p̄fūdas qd̄ nascit ī arena
sicut nascunt tubera et fungi suaue ualde quod in nr̄a
terra multiplicat in locis que sunt ultra fluuiū: et ī co
rasceni etiam: et nos quidem non audiuim⁹ ab aliquo
vnquā q̄ tm̄ inferat nocumentū quātū fungi et tubera
Q̄ūq; ip̄oꝝ sapor tuberum sapori cōparat ē parūp de
clinans ad dulcedinez. ¶ Natura. ¶ Habz fritatem
maiorem fritate reliquoꝝ tuberū et fungoꝝ: et neq; est
uacuum ab hūiditate extranea cum siccitate substātie.
¶ Opera. et pro. ¶ Est extinguens grossum.

De kerse aromaticum. C.cccxc.

KErse aromaticū q̄d ē. Est cortex grossus colorē
h̄ns purpureū quod h̄z saporem gariofili absq;
dulcedine cinnamomi q̄uis sit dulci⁹ q̄ gariofilus: et
est debilius in op̄atōnibus suis q̄ gariofilus. ¶ Nā.
¶ Est calidum et siccum in secūdo.

De kerse cinnamomi. C.cccxci.

KErse cinnamomi q̄d est. Dicit q̄ ē de cinnamo
mo: et dicit q̄ ē alterius generis. et ip̄m quidē ē
durum sicut cinnamomū. de ip̄o tn̄ est quoddā qd̄ nō
durescit: et de ip̄o ē qd̄ ē lineatū. et aliud ē albū frangi
bile velociter: et ip̄m quidem cinnamomū ē debilius:
et dictū ē de ip̄o in caplo cinnamomi.

De keiken. C.cccxcij.

KEiken quid est. Est gumma horribilis saporis: et asportat de regione occidentis. et existimauerunt q̇dam ꝙ ē sandaraca: sed non ē firmū: ⁊ qn̄q3 q̇dē suffumigat̄ ex eo cum myrrha ⁊ figia. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶ In ip̄m ē nutrimentū puū ¶ Decoratio. ¶ Mūdificat vlcerū uestigia velociter: ⁊ in ip̄a ē extenuatiua v̓tus qn̄ quaq3 die bibūt̄ de ea tres quarte. ʒ. i. cū oxymelle aut aqua. ¶ Mem. ca. ¶ Nihil eq̇pat̄ ei in remouendo dolorem dentium ⁊ casum gingiue. ¶ Membra oculi. ¶ Acuit uisum. ¶ Mem. anhe. ⁊ pecto. ¶ Confert asmati cū melle ⁊ utunt̄ ea lactātes. ¶ Mem. nu. ¶ Qn̄ de eo bibit̄ tribus diebus cum oxymelle extenuat splenem ualde. ¶ Mem. expl̄ sionis. ¶ Prouocat menstrua cū aqua mellis.

De cotto. C. cccxciij.

KOttum. ¶ Nā. ¶ Semē ei⁹ est calefactiuum lenitiuū. ¶ Mem. anheli. ⁊ pec. ¶ Grana ei⁹ sunt bona pectori ⁊ tussi. ¶ Mem. expl̄. ¶ Semina eius sūt lenitiua ventris: ⁊ succus foliorum eius cōfert sol̄oni pueroꝝ.

De keted. C. cccxciiij.

KEted quid est. De gūma eius dictum ē i capl̄o de kef. cuius quidem gūma est dragagantum. ¶ Nā. ¶ Est frigidū ⁊ siccum.

De kali. C. cccxcv.

KAli. ¶ Opera ⁊ pro. ¶ Est cal̄m adustiuum abstersiuū corrosiuū forti⁹ ꝙ̄ sal. ¶ Decoratio. ¶ Confert morphee. ¶ Vul. ⁊ vlce. ¶ Confert scabiei ⁊ corrodit carnem additam.

De kimolea. C. cccxcvi.

KImolea quid est. Laminosa est sicut marmor alba splendida bona. in sapore suo ē canforeitas ⁊ de ip̄a ē quedam que splendorem non habet. oīs uelociter ē frangibilis. ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Cōfert adustiōi ignis ꝓprie cum aqua ⁊ aceto. Et qđ ex ea ē adustum ⁊ lauatum cōfert vlcerib⁹ difficilib⁹ ad incarnandū.

Capitulum de littera. L.

De Lepore siluestri. C. cccxcvij.

LEpus siluestris quid est. Coagulum huius leporis facit oīa que diximus in capitulo de coagulis subtilius ⁊ meli⁹. ⁊ inest̄ oꝑationis additio. ¶ Natura. ¶ Frigidus ē ⁊ siccus. rectificatio ē cum melle. ¶ Electio. ¶ De eo q̇ in domibus nutritur. adusto sumitur in potu medietas. ʒ. ¶ Decoratio. ¶ Eius sanguis mūdificat pānum. Et cinis capitis eius etiam est medicamē bonū hn̄ti alopitiam: ⁊ ꝓprie marini. Qūq3 venter leporis sumit̄ sicut est cu3 visceribus ⁊ frigendo suꝑ sartaginem adurit̄: est medicamē originis piloꝝ suꝑ caput cum conterit̄ ⁊ administratur cum oleo rosaceo. ¶ Instru. iunc ¶ Eius cerebrum assatum confert tremori accn̄ti ex successione egritudinis. ¶ Mem. ca. ¶ Qum inūgunt̄ gingiue infantis ex cerebro ip̄ius ꝓprietate que ē in ip̄o velociter oriunt̄ dentes: ⁊ facile exeunt sine dolore: ⁊ similit̄ qum soluit̄ cum butyro ueteri aut recenti aut melle: ⁊ qum bibit̄ eius coagulum cum aceto confert epil̄ie. ¶ Mem. nu. ¶ Mūdificat stō̄m ¶ Mem. expl̄. ¶ Coagulū eius qu3 bibit̄ tribus diebus cum aceto p⁹ purgatōem menstruoꝝ ꝓhibet imp̄gnatōem: ⁊ mūdificat hūiditatem currentem ex matrice. Et sanguis quidem leporis frixus confert dysenterie ⁊ apati itestioꝝ ⁊ sol̄oni antiq̄. ¶ Venena. ¶ Coagulū leporis cum aceto est tyriaca ⁊ bezahar venenis. Et sanguis leporis feixus aufert venenū sagitte armene.

De Locustis. C. cccxcviij.

LOcuste. ¶ Electio. ¶ Ex eis sunt meliores grosse q̄ alas non habent ¶ Decoratio. ¶ Pedes earum eradicant verrucas secundum ꝙ dicitur. ¶ Mem. nutri. ¶ Sumūtur ex rotūdis eaꝝ. xij. grana: ⁊ abijciūtur capita ⁊ extremitates eaꝝ: ⁊ ponit̄ cū eis parum myrti sicce: ⁊ bibunt̄ ꝓpter hydropis̄im sicut sunt. ¶ Membra expulsio. ¶ Cōferūt guttatiōi vrine: ⁊ qn̄ cum eis fit suffumigatio conferūt difficl̄tati eius: ⁊ precipue in mulieribus: ⁊ fit cum eis euapora° hemorroidibus. ¶ Venena. ¶ Grosse que alas non hn̄t assant̄ ⁊ comeduntur ꝓpt̄ pūcturā scorpionis.

De Lepore marino. C. cccxcix.

LEpus marinus quid est. Est aīal ostracū lutsoū declinans ad rubedinē aliquātulam: inter ꝑtes cuius sunt q̄da3 fil̄ia folijs alusnen. ¶ Decoratio. ¶ Eius sanguis est cal̄s mūdificans morpheā ⁊ pānum Et eius caput adustum generat pilos in alopitia proprie cum adipe vrsi ⁊ in tyria ualde. Qum ergo ex eo fit empl̄m sicut est abradit pilos. ¶ Mem. oculi. ¶ Abstergit uisum more empl̄i suppositum: ⁊ sicut collyrium. ¶ Venena. ¶ Numerat̄ inter venenosas medicinas que interficit cum vlceratione pulmonis.

De Longo pipere. C. cccc.

LOngū piper quid est. Res pue sicut digiti in figura floris salicis qui cecidit: sed ip̄m est minus ⁊ ē durum solidū: ⁊ sapor eius in acuitate ꝓximus est sapori piperis ⁊ est p̄mus fructus piperis qua propt̄ est hūidus ⁊ comedit̄ ⁊ non mordicat in p̄mis gustum ¶ Electio. ¶ Bonu3 ē illud quod non ē fractū ⁊ nō dissoluit̄ in aqua tepida etiam si in ip̄a remaneat tota die: ⁊ ē sil̄e piperi in sapore suo. ¶ Natura. ¶ Cal̄m est in tertio siccū in ſ̄. ¶ Opatōes. ⁊ pro. ¶ Est resolutiuū ⁊ remouet egritudines frias. ¶ Mem. ocl̄i. ¶ Cum aqua ep̄is caprini assati confert pāno oculi. ¶ Mem. nutri. ¶ Digerit ⁊ facit appetitū ⁊ confortat stō̄m. ¶ Mem. expl̄. ¶ In sp̄mate facit augmētū ⁊ valet ut zinziber.

De Licio. C. cccci.

LIcium quid est. Magis vincens secūdum existimationem ē quod indū ē: ⁊ est succ⁹ alfeluzabaragi ⁊ falsificat̄ ita ꝙ latet ꝓbos medicos. ⁊ illđ fit cū succo alzeresc. coquit̄ enim in aqua donec coagulet̄ et v̓tus eius est ꝓpinqua substantie ignee subtili ⁊ terree frigide. Quod aūt de mecha est: est res artifiaiclis. ¶ Electio. ¶ Indum ē fortius ꝙ̄ illud de mecha i re capilloꝝ ⁊ confortatōe eoꝝ: ⁊ illud de mecha in apatibus ē fortius. ¶ Natura. ¶ Est t̄pratu3 in cal̄itate ⁊ fritate ⁊ siccum in ſ̄o. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶ In indo ē resol̄o ⁊ stipticitas pua: ⁊ confert omni fluxui sanguinis: ⁊ eius resol̄o ē pl̄ima stipticitate ip̄ius ⁊ est in ſ̄o in resol̄one: ⁊ ē stipticitas eius minor exiccatōe ip̄i⁹ ⁊ in ip̄o ē virtus subtilis. ¶ Decoratio. ¶ Rubificat capillos ⁊ confortat os ⁊ ꝓprie indum ⁊ sanat pannū ⁊ confert omne liciū pannaritio. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Confert apatibus fluxis ⁊ formice. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Confert utrūq3 vlceribus fraudulentis. ¶ Instrumēta. iūc. ¶ Constringit hec mēbra. ¶ Mem. capi. ¶ Indu3 confert fluxui saniei ab aure ⁊ vlceribus ei⁹ ⁊ cum eo tangit̄ palatū ꝓpter alcola ⁊ sanat̄ ⁊ vlcera gingiue: ⁊ egritudines eius curat. ¶ Mem. oculi. ¶ Confert ophthalmie ⁊ abstergit corneā ⁊ remouet pānum eius ⁊ sanat scabiē oculi. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Indum in potu dat̄ ad sputum sanguinis ⁊ ad tussim.

¶ Mem. nutri. ¶ Bibit͛ indum ⁊ ꝓhibet ictericiaꝫ nigram ⁊ splenē ⁊ fiſtr linitum. ⁊ ipſius arboꝛ opat͛ illō ⁊ ꝯfert fluxui ſtōatico. ¶ Mē. expl. ¶ Cōfert fiſſure ani ⁊ bibit͛ aut ſupponitur ſoloni antiq̄: ⁊ ei que eſt ex debilitate ſtōi ⁊ dyſenterie: ⁊ ꝓuocat menſtrua ⁊ eius fructus recens ſoluendo educit phl̃a aquoſum ⁊ ꝯfert vlceribus ani: ⁊ ꝓhibet ſciaticaꝫ ⁊ ꝯfert hemoꝛroidibꝰ ¶ Venena ¶ Eius fructus confert ꝑnitioſis: ⁊ iduꝫ datur in potu ad moꝛſum canis rabioſi. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur feluzabaragi equale pōduſ ⁊ aggregatis ſauſel ⁊ ſandalo equale pondus ipſius.

De lacerto. C.ccccij.

Lacertus quid eſt. Eſt athab ⁊ eius nā uicina ē nature ſtellionis: ſed ē meliuſ ſtellione ꝓpt͛ illud quo nutrit͛. ¶ Mem. oc. ¶ Eius ſtercus albugini ⁊ prurituí confert ⁊ acuit uiſum.

De Limacia. C.cccciij.

Limacia quid ē. Eſt ex ſūma oſtracoꝝ. ¶ O pe ratōes et ꝓpetates. ¶ Extinguit ſanguinem. ¶ Mem. ocl̃i. ¶ Eius ſtercus aduſtum confert vlceribus oculi.

De Lapide iudaico. C.ccccíiij.

Lapis iudaicus quid ē: Eſt lapis ſicut nux ꝑua ad longitudinem paucam declinans ꝓximus figure amigdale aut dactili quē ſecant linee in ſuis extremitatibus: ⁊ linee alie latitudinales ei equidiſtantes q̄re ſe ſecant ⁊ remanent ex eis ſicut ſquame ꝑue lucide ¶ Mem. nu. ¶ Debilitat ſtōm ⁊ non ꝯuenit ei ⁊ deijcit appetitū. ¶ Mem. expul. ¶ Cōfert lapidi renū ⁊ extrahit ipm: ⁊ potio eius ſit decem anuluſat cuꝫ aq̄ cal̃a: ⁊ dixerūt quidam ꝙ ipe confert lapidi veſice: ſed non ē ita: ⁊ ipe ē ex eis q̄ abſcindūt ſanguinē ani.

De lapide veſice. C.ccccv.

Lapis veſice. ¶ Mem. expl̃. ¶ Dicitur ꝙ ipe frāgit lapidē renū ⁊ veſice. Gal̃. vo dixit ꝙ nihil hoꝝ ē.

De Lapide ſpongie. C.ccccvi.

Lapis ſpongie quid ē. Eſt lapis inuentus in coꝛpoꝛe ſpongie. ¶ Mem. expul. ¶ Frāgit lapidē renū.

De Lapide lacteo. C.ccccvij.

Lapis lacteus quid eſt. Qum iſte lapis fricatur cum aqua egredit͛ ex eo quidam quod ē ſicut lac. ⁊ h̃ quidem lapis eſt cinericij coloꝛis dulcis ſapoꝛis: ⁊ teritur cum aqua ⁊ ſeruat͛ qḋ reſoluet͛ ex eo i pyxide plū bi. ¶ Natura. ¶ Eſt tempatus. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Confert initio apatuꝫ cal̃oꝝ. ſed non peruenit ad hoc ut tale iuuamentum conferat apud ſtatum ipoꝝ quo ꝯſequatur ſanitas. ¶ Mem. ocl̃i. ¶ Ex fricatiōe eiꝰ cum aqua ſit alcofol: ⁊ ꝓhibet curſum ſupfluitatuꝫ ad oculum: ⁊ vlcera accidentia in ipo.

De lapide molari. C.ccccviij.

Lapis molaris. ¶ Apoſtema. ⁊ bo. ¶ Vapoꝛ aceti ab eo ꝓhibet fluxum ſanguis ⁊ apata cal̃a

De Lapide in quo acuit͛. C.ccccix.

Lapis in quo acuit͛. ¶ Decoꝛatio. ¶ Fricatio eius ſup mām̄illam ⁊ teſticulū ponit͛ ut non magnificent͛. ¶ Apoſtema. ⁊ bo. ¶ Fricatio eiꝰ bona ē apatibꝰ mām̄ille cal̃is.

De Lapide alagi. C.ccccx

Lapis alagi. ¶ O pe. et ꝓp. ¶ Exiccat ⁊ abſtergit ⁊ retinet ſanguinem. ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Prohibet fluxum ſanguinis ex vulneribꝰ ⁊ vlceribꝰ.

De Lapide alkali. C.ccccxi.

Lapis alkali quid ē. Eſt lapis q̄ habet fricatōeꝫ ſupflue dulcedinis. veꝝ eſt ſicut lapis lacteus i omnibus ſuis opationibus. ¶ Natura. ¶ In ipo eſt caliditas q̄dam ⁊ hꝫ v̓tutem alſcedenegi.

De Lapide lune. C.ccccxij.

Lapis lune quid eſt. Ipe dicit͛ ſplendoꝛ lune ⁊ inuenitur apud augmentum lune: ⁊ inuenit͛ i terrā arabum lenis. ¶ O pe. et ꝓ. ¶ Suſpendit͛ ſecundū ꝙ dicitur ſuper arboꝛeꝫ ⁊ fructificat. ¶ Mem. ca. ¶ Sanat epil̃am ⁊ ſuſpenditur ſuper epilepticum q̄ ſm̄ terminū aſſumitur ab ea.

De Lapide ſemeito. C.ccccxiij.

Lapis ſemeitus quid eſt. Iſte lapis in opatōibꝰ ſuis ē ſicut hematites: ſed ē minoꝛ.

De Lapide nigroꝝ. C.ccccxiiij.

Lapis nigroꝝ quid eſt. Lapis q̄ defert͛ ex nigris declinans ad citrinitatem fricat͛ ⁊ egredit͛ ex eo fricatio moꝛdicans linguā ſil̃is lacti. ¶ Mem. oculi. ¶ Mūdificat pannum oculi qum non eſt cum apate ⁊ ophthalmia: ⁊ confert veſtigijs vlcerum in eo: ⁊ eradicat vngulā lenē.

De Lapide afrogion. C.ccccxv

Lapis afrogion. ¶ O pera. ⁊ ꝓp. ¶ Exiccat cum ſtipticitate ⁊ moꝛdicatōe ⁊ reſol̃one.

De Lapide ſerpentis. C.ccccxvi.

Lapis ſerpentis. ¶ Mem. expl̃. ¶ Dicitur ꝙ ipe frangit lapidem in veſica: ſed Gal̃. negat illō ¶ Venena. ¶ Dicit͛ ꝙ ipe confert ſua ſuppōne moꝛſui ſerpentis. Inquit Gal̃. Retulit illud q̇dā hō verax

De Lapide qui extinguit͛ in oleo. C.ccccxvij.

Lapis qui extinguitur i oleo. ¶ O pe. ⁊ ꝑ. ¶ Lapis iſte extinguit͛ oleo ⁊ inflat͛ aqua. ¶ Venena. ¶ Ex lapide iſto fugiunt vermes v̓enenoſi.

De Lapide aneſeb. C.ccccxviij.

Lapis aneſeb. ¶ Mem. nu. ¶ Eſt iuuatiuꝰ ſtōi ualde. Et Gal̃. quidem dixit ꝙ quādo ſit ex eo ſuſpenſoꝛium equidiſtans ſtomacho ⁊ ſuſpenditur confert meri ⁊ ſtomacho.

De Lapide aleſekiſa. C.ccccxix.

Lapis aleſekiſa. ¶ Membra pectoꝛis. ¶ Cōfert apatibus ⁊ vlceribus que ſunt in v̓ua ualō.

De lapide armeno. C.ccccxx.

Lapis armenus quid eſt. In ipo ē aliquantuluꝫ azuli coloꝛis. non tñ ē in coloꝛe azuli: ⁊ non eſt i eius ſoliditate: ſed ē in eo arenoſitas quedam. ⁊ q̄nqꝫ v̓tuntur eo tinctoꝛes ⁊ pictoꝛes loco azuli ⁊ ē lenis tactus. ¶ Mem. nutri. ¶ Eſt malus ſtō: ⁊ ille qui eſt ablutus non facit nauſeam: ⁊ in diſpōnibus eſt malus ſtō. ¶ Mem. expul. ¶ Soluēdo educit ml̃iam foꝛtiꝰ ꝙ̄ lapis azuli: ⁊ iam contenti ſunt eo ⁊ dimittunt helleboꝛum nigrum ꝓpter illud qḋ inneniunt in eo ad egritudines ml̃icas.

De luto ſigillato. C.ccccxxi.

Lutum ſigillatum quid eſt. Hoc lutum affertur de termino rubeo qui noīatur lacuna: ⁊ non nominat͛ lacuna niſi quia ipa ē terra plana ꝓfunda in q̄ non ē herba oīo necꝫ lapis. Et iam retulit mihi q̇dam proprio oꝛe qui uidit eam. hoc aūt lutum dicit͛ lutū diuinum. Et illud ideo: qm̄ p̓mus qui ipm accepit fuit mulier diuina in diebus. ſ. preteritis. ⁊ ipm quidē dicitur magra diuina: qm̄ ipm veꝛe ē magra quā diuina q̄ noīabatur bartamiſe accipiebat ⁊ ad ciuitatem deferebat ⁊ ponebat in aqua ⁊ fiebat ſicut puls ⁊ dimittebat ipam poſt motionem foꝛtem q̇eſcere donec reſidebat ⁊ effundebat ab ea illam aquaꝫ ⁊ accipiebat rem groſſā ⁊ proijciebat eam: ⁊ utebat͛ quod ex ea pingue erat et uiſcoſum: ⁊ faciebat ex eo lutuꝫ ſicut cera. Apō Dia. uero eſt lutum ſpelūce illius loci confectū cū ſanguie

hircoꝝ. Et ip̄m quidem q̄n̄q; adulterat̄ ita ut penitus non cognoscat̄. ¶ Electio. ¶ Melius est illud quod non habet odorem nisi odorem aluminis ⁊ retinet sanguinem qum currit ex ore: ⁊ annectit̄ lingue: ⁊ pendet ex ea. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Inquit Paulus. Non est medicina magis abscindens sanguinem q̄ ip̄m: ⁊ ē fortius q̄ lutum scemius ita q membra non tollerant fortitudinem eius qum habent ap̄a calīm p̄p̄e teneras: imo sentiunt ex eo asp̄itatez quādam ⁊ ē infrigidatiuū glutinosum. ¶ Ap̄ata ⁊ bo. ¶ Confert in principio ap̄atū calidoꝝ. ¶ Uul. et. vl. ¶ Consolidat vulnera recentia ⁊ vlcera difficilia ⁊ prohibet vlceratiōē adustionis ⁊ sanat vlcerationem eius. ¶ Instru. iūc. ¶ Conseruat membra apud casum ⁊ restaurat ⁊ p̄hibet effusionem materieꝝ ad manus ⁊ pedes ⁊ prohibz corrosionem. ¶ Mem. ca. ¶ Prohibet catarrum ⁊ prohibet cursuz oris ⁊ gingiue. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ conseruat uiscera apud casum ⁊ confert extenuatiōi: ⁊ etiam sputo sanguinis propterea q exiccat vlcus pl̄monis. ¶ Mem. expl̄. ¶ Confert rasure intestinoꝝ maligne bibitum ⁊ clisterizatum ⁊ proprie post clisterizationem cum hydromelle decliui ad puritatem deide aqua salis. ¶ Uenena. ¶ Resistit venenis ⁊ morsib⁹ bibitum cum vino ⁊ linitum cuz aceto. Et q̄d ex eo purum est qum bibitur non cessat facere nauseam ⁊ facit venenum vomitu exire: ⁊ proprie qum ante ip̄m bibit̄ Inquit Gal̄. medicamē gargarismatis facti ex eo exp̄tus sum in lepore marino ⁊ cantaridibus: ⁊ īueni ip̄m vomitu educens ea statim. Et iam quidem exptus fui ip̄m in morsu canis rabiosi cum vino ⁊ liniui ip̄m sup̄ morsum vipere cum aceto ⁊ posui sup̄ ip̄m post linimētum folia scordeon aut centaureā.

De Luto absolute. C. ccccxxij.

Lutum absolute. ¶ Nā. ¶ Lutum om̄e infrigidatiuum ē. ¶ Opera. ⁊ p̄p̄e. ¶ Est desiccatiuum absterfiuuz: ⁊ lutum quidem calidū terre solaris est desiccatiuū corpoꝝ laxoꝝ absq; mordicatōne propt̄ suam glutinositatem: ⁊ quz ei non admiscet̄ nisi adustū q̄d ē sicut testa ⁊ parietes adusti in sole tunc in ip̄o est v̄tus resolutiua. q si vice alia lauet̄ fit desiccatiuū cū equalitate in cal̄itate ⁊ frigiditate subtile. ¶ Decoratio. ¶ Constringit carnem laxaz. ¶ Ap̄ata ⁊ bo. ¶ in cerato ponitur sup̄ scrofulas ⁊ duricies. ¶ Mem. nutri. ¶ Ex luto terre solaris liniuntur hydropici ⁊ splenetici ⁊ iuuāt̄ māifeste ⁊ sanat carnē multotiens.

De luto armeno. C. ccccxxiij.

Lutum armenū quid est. Est lutum rubeum declinans ad cineritium notum ⁊ alemū est ei propinqum in op̄atōne. ¶ Nā ¶ Frigidum ē in primo siccum in s̄o. ¶ Opera. ⁊ prop̄e. ¶ Retinet sāguinē qm̄ ei⁹ exiccatio ē in ultimo. ¶ Ap̄ata ⁊ bothoꝛ. ¶ Confert ap̄atibus pestilentialibus bibitum ⁊ linitum: ⁊ p̄hibz āblatōez putredis mēbrorum. ¶ Uul. ⁊ vl. ¶ Mirabile ē i re vulnerū. ¶ Mē. ca. ¶ Prohibz catarrum ⁊ confert cola. ¶ Mem. anhe. et pecto. ¶ Est bonum sputo sanguinis ⁊ prohibz pthisim p̄pt̄ea quia exiccat vlcus pulmonis: ⁊ est cura stricture anhelitus ex catarris. ¶ Mem. expl̄. ¶ Est bonuz vlceribus intestinoꝝ ⁊ sol̄oni ⁊ fluxui sanguinis matricis. ¶ Febres. ¶ Confert febribus ethicis ⁊ pestilētialibus p̄prie: ⁊ plures quidem iam sanati sunt ex pestilētia magna p̄pter consuetudinem bibendi ip̄m in vino subtili. Et si bibitur in febre pestilentie necessariuz est ut vinum p̄ducat ip̄m ad cor ⁊ misceat̄ vinum illud cū aqua rosacea.

De luto samio. C. ccccxxiiij.

Lutum samiū quid ē. Inquit Gal̄. Nos vtimur eo ex hoc q noiatur stella samia. Ego autem dico q hoibus uidetur q illud sit talk. verum de talk iaz dixerunt veridici q ip̄m inuenitur in terra grecoꝝ in insula cypri. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Lutum samiū dixit Gal̄. esse sicut sigillatuz in retentione sanguinis ⁊ reb⁹ aliis: ⁊ est pluris aeritatis q̄ sigillatum: Qua propt̄ ē leuius imo ē vehemētis leuitatis: ⁊ ē tenacius ⁊ viscosius q̄ sigillatum: sed sigillatuz ē fortius eo. ¶ Nā. ¶ Hoc ē uiscosum tenax glutinatiuū non indigens ablutione ⁊ infrigidatio est p̄ua: ⁊ sedatio pl̄ima. ¶ Apostemata ⁊ bothoꝛ. ¶ Prohibet ap̄ata cal̄a in inceptōne ⁊ bothoꝛ vehementius q̄ reliqua luta: ⁊ ꝯfer ap̄atibus mām̄illaꝝ. Et si infundat̄ non sentit̄ in eo asp̄itas calefaciens sicut sentit̄ ex sigillato. ¶ Uulne. ⁊ vl. ¶ Et propter vehementiā sue tenacitatis nō cōfert vlcerib⁹ adustionis ignis sicut sigillatū. ¶ Instru. iūc. ¶ Confert in p̄ncipio podagre linituz. ¶ Mem. ca. ¶ Confert ap̄atib⁹ que sunt post aures. ¶ Mem. expl̄. ¶ Confert eruptioni sanguinis a matrice: ⁊ egressiōi sanguis cū egestione.

De luto q̄d comedit̄. C. ccccxxv.

Lutum q̄d comedit̄. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Est oppilatiuum corruptiuum ꝯpl̄onis. verum ip̄m confortat os stōi: ⁊ delet eleuationem cibi: ⁊ cuz hoc ego non diligo ut administret̄. Et habet p̄p̄etatez in prohibendo vomitum. Quod autem in ip̄o dicitur de bonitate anhelitus est secūdum ꝯpationem desiderātium ip̄m: ⁊ dilatantium in ipso propter illud q̄d accidit de gaudio p̄ acquisitionem eius q̄d desiderat.

De luto terre masticis. C. ccccxxvi.

Lutum terre masticis. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Est absterfiuum lauatiuū generatiuū carnis.

De luto cretico. C. ccccxxvij.

Lutum creticum. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est plurimē aeritatis: ⁊ est sil̄e reliquis lutis predictis verum est debili⁹ reliquis ⁊ abstergit absq; mordicatōe ⁊ debilitat sensus. ¶ Mem. oc. ¶ Confert vlcerib⁹ eoꝝ ⁊ isl̄atōi eoꝝ. ¶ Mē. expul. ¶ Alleuiat p̄t̄itionē s̄z q dicitur ⁊ conseruat p̄gnantes suspensuz sup̄ eas.

De luto kimolea. C. ccccxxviij.

Lutum kimolea. ¶ Opera. et pro. ¶ Quod d̄ eo purum est pl̄imi existit iuuamenti: ⁊ in ip̄o est infrigidatio ⁊ resol̄o: sed cum lauatur destruitur ei⁹ resolutio. ¶ Ap̄ata ⁊ bothoꝛ. ¶ Cum aceto ponit̄ sup̄ ap̄ata que sub stō sunt. ¶ Uulnera ⁊ vl. ¶ Prohibz initium adustionis ab vlceratōe.

De luto vitis. C. ccccxxix.

Lutum vitis. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Exiccat nō longe a mordicatōe ⁊ in ipso est aliquātulum resolutionis.

De luto magra. C. ccccxxx.

Lutum magra. ¶ Electio. ¶ Melius ē baldagdiū purum non p̄mistum brunum declinās ad rubedinem. Et illud ē quod dicitur p̄sice culsara. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Existimauit paulus q ip̄z est in op̄ationibus stipticitatis ⁊ exiccationis melius q̄ sigillatum. ¶ Uul. ⁊ vlce. ¶ Consolidat vlcera. ¶ Mēbra expul. ¶ Interficit vermes ⁊ sorbetur super oua sorbilia: ⁊ retinet naturam ⁊ confert ualde.

De lacticinio. C. ccccxxxi.

Lacticinium quid est. Est oīs planta que habet

lac acutum solutiuum incisiuum adustiuum. Ex eo au
tem famosa sunt septem albascir ⁊ alscebrā ⁊ aleibe ⁊
hartanite ⁊ almemethena ⁊ almezerion ⁊ pentaphili
qđ est hñs folia q̄nqȝ. oīa uero sūt mortifera. Plurima
uero intentio in eis est in lacte ip̄oꝝ ⁊ inueniunť q̄dem
lacticinioꝝ spēś que sunt preter hec famosa sicut q̄dam
spēs auricule muris ⁊ q̄dam spēs volubilis ⁊ portula
ca agrestis ⁊ reliqua: lac autem lacticinij absolute est
lac aleibe ⁊ uidetur ꝙ sit illud quod noīatur tyriaca
alkarnez ⁊ albuseugi. Et dixerunt etiam ꝙ lacticinia
sunt septem genera ad vltimum lacticinium qđ dicitur
masculus: ⁊ nomen eius est karakilus ⁊ post ip̄m oēs
sunt femine ⁊ eoꝝ fortius ē quod si͛latur myrto ⁊ noia
tur burastius: deinde ē arboreum generatum inter la
pides: deinde illud quod assi͛latur citrolo: ⁊ nominať
caurape scias. s. scirum: deinde albans littoreum qđ
noīatur marinum qm̄ nasciť in ipso. Et dixerunt vice
alia lacticinioꝝ fortius ē masculus predictus: ⁊ radix
eius longior cubito ad rubedinē declinās plena lacte:
⁊ eius rami sunt si͛les ramis oliue: sed sunt longiores ⁊
strictiores. ⁊ radix montana ⁊ oriť in altis locis aspis
montanis. Femine autem que etiam nominať nucalis
Planta eius est sicut planta herbe muris. sed ē maior
⁊ fortior ⁊ capita folioꝝ sunt spinosa ⁊ egrediuntur ex
radice eius stipites longitudinē palmi hn̄tes: ⁊ fructifi
cat vno anno ⁊ non fructificat alio. ⁊ fructus iste mor
dicatiuus est lingue si͛lis nuci: ⁊ est inferius primo i fa
ciendo vomitum: ⁊ origo est sicut origo masculi. Ma
rinum autem qđ dicitur panaritiū hȝ stipites palmorū
declinantes ad rubedinem preparatos sup̱ quos sunt
q̄nqȝ aut sex folia subtilia p̱ua longa parūp̱: ⁊ eiꝰ fructꝰ
est sicut herbum: ⁊ sunt eius folia similia folijs ligni
⁊ eius capita sunt dupla rotūda ⁊ flores ip̄iꝰ albi
⁊ dixerunt hoc est lacticiniū qđ diciť almesenis qđ est
porculaca sed eius folia sunt pl͛ima: sed sunt strictiora
⁊ uehementius rotūda ex cuius radice egrediuntur sti
pites rubei pleni lacte quorū numerus est. iiij. aut. v. ⁊
ip̄ius stipites habent comas sicut anetum: ⁊ in ip̄is est
fructus eius: ⁊ eius origo sunt domus deserte ⁊ circui
tus ciuitatum secūdum plurimū. Scirum aūt hȝ stipi
tem in mensura vnius palmi ⁊ maiorez: ⁊ sunt folia eiꝰ
si͛lia folijs cupressi ⁊ pini: sed sūt subtiliora ⁊ hūidiora:
Petrosum autem qđ noīatur arboreum hȝ folia sicut
folia myrti p̱ua: ⁊ sicut folia lacticinij masculi ⁊ ipsum
suprema habet hūida ⁊ pl͛imas hȝ comas. ⁊ hꝰ ē spēs
lacticinij alia si͛lis citrolo ⁊ radix eius ⁊ folia ip̄ius sol
uunt omnem aqueitatem. ℭ Electio. ℭ Fortius qđ
in lacticinijs est: est eorū lac: deinde semē postea radix
deide folia qū dicit lac lacticinij est lac aleibe. ℭ Nā.
ℭ Eius lac est caĺm ⁊ siccum in. iiij. Reliqua uero ip
sius sunt in ꝯo usqȝ ad 3ᵐ. ℭ Opera. ⁊ proprieta. ℭ
Est ulceratiuum interfectiuum. Quīqȝ in lacunam po
nitur pisces oēs eleuanť sup̱ aquam. ℭ Decoratio:
ℭ Eradicat mora ⁊ verrucas ⁊ alchanelim: ⁊ carnes
augmentatas in lateribus vnguiś. Et eius lac abradit
pilos qum liniuntur ex eo ⁊ proprie in sole. Et qui
nascuntur post illud sunt debiles: ⁊ cum iteratur non
nascuntur oīo: ⁊ q̄nqȝ p̱miscetur cum oleo ut frangať
eius malitia ⁊ administrať ad abradendum. ℭ Uul.
⁊ vlcera. ℭ Ex eius radice cum aceto linitur duritieś
que est in circuitu fistulaꝝ: ⁊ resoluit eā: ⁊ eradicat ipe
tiginem: ⁊ est cōueniens vlceribus putridis ⁊ corrosis
qum ponitur in aceto ⁊ scabiei ml͛ice ⁊ igni p̱sico ⁊ her

peti estiomeno ⁊ cancrenis. ℭ Mem. ca. ℭ Eiꝰ lac
distillatum sup̱ dentem corrosum frangit ip̄m ⁊ deijcit
ip̄m: ⁊ q̄nqȝ ponitur cuȝ alkitran ut sit magis frangēs
v͛tutem eius. sed melius est ut sanus locꝰ muniať cera:
deinde distilletur in ipsum post illud lac: ⁊ quādo eius
radix in aceto decoquitur: ⁊ ex eo os colluitur sedatur
dolor dentium ℭ Mem. oculi. ℭ Lac eius eradicat
vngulam. ℭ Membra expulsio. ℭ Eradicat hemor
roidas ⁊ soluit phl͛a ⁊ aquositatē: ⁊ si distilleť ex lacte
eius due gutte aut tres super sicuȝ ⁊ desiccetur ⁊ assu
matur soluit sufficienter. Et fit͛ in sauich ⁊ pane: ⁊ qn̄
bibitur ⁊ est purum tunc est melius ut assumatur in ce
rato aut in cera ⁊ fauo ut nō ulceret os ⁊ guttur. q̄nqȝ
aūt assumūtur stipites lacticinij humidi: ⁊ torrefiunt su
per cōcham ostraci paulatim ⁊ teruntur ⁊ datur ex eiś
quātitas duoꝝ kermet cum sauich ⁊ effunditur desup̱
aqua ⁊ bibitur. Eius nāqȝ stipites sicci debiles ualde
sunt. ⁊ spēi quidez que noīatur carupeion stipites assu
mūtur ⁊ in vmbra siccantur de quibꝰ corticēs assumūť
⁊ accipiūtur ex eis nouem karmet: ⁊ infunduntur in vīo
ueteri die ⁊ nocte: deinde colatur ⁊ fit tepidum. postea
bibitur ⁊ soluit absqȝ ip̄edimēto. ℭ Permutatio. ℭ
Loco eius ponitur in euacuando aquositatem ⁊ phl͛a
triplum ponderis eiusdem ireos ⁊ due tertie pōderis
sui.

De laudano. C. ccccxxxij.

Laudanum quid est. Est humiditas pendens i
pilis capraꝝ pascentium ⁊ barbis earum cū paś
cunt plantā q̄ noīatur cusus. Cadit enim sup̱ eam res
⁊ aggregatur in ea hūiditas ⁊ permisceť ille ros resu
dationi folioꝝ illius plante. Cum ergo inficiuntur eo
pili caprarum ⁊ suspendiť in eis assumitur ab eis lau
danum. ⁊ illud quidem qđ purum est est quod pendet
in barbis earum: in pilis eaꝝ qui a terra eleuati sunt. ⁊
malum erit qđ pendet in p̱tibus inferioribus earum:
qm̄ conculcāt ip̄m cum arena ⁊ terra. ℭ Electio. ℭ
Melius est illud quod est pingue ponderosuȝ ⁊ cabro
si boni odoris qđ ad citrinitatem declinat. ⁊ in quo nō
est arenositas ⁊ resoluitur totum in oleo. ⁊ ex quo non
remanet fex. Nigrum uero piceum est non bonum.
ℭ Nā. ℭ Est caĺm in fine p̄mi siccum in secūdo. Et
dixit alcanzi ꝙ est frigidum ⁊ stipticum sed non est ita.
Quod autem est in regionibꝰ meridionalibus ē caĺs.
ℭ Opera ⁊ pro. ℭ Est subtile ualde ⁊ est in ip̄o pau
ca stipticitas: ⁊ est maturatiuū humiditatū grossarum
uiscosarum quas cum equalitate resoluit in quo ē v͛tꝰ
attractiua. Et ē calefactiuum apitiuum orificiorum ve
narum ⁊ ingreditur in sedatōe doloꝝ. ℭ Decoratio:
ℭ Facit nasci pilos ⁊ inspissat eos ⁊ p̱longat eos: ⁊ ꝯ
seruat p̄prie cum oleo myrtino ⁊ cum vino ⁊ nō facit
hoc nisi qm̄ ip̄m est subtile ⁊ profundatur resolutiuum
⁊ mundificat corruptionem corrodentem carnem ⁊ at
tractiuum: attrahit enim mām bonam ad pilos. verum
ip̄m non ualet ꝯferre caluiciei qū incipit ⁊ casui piloꝝ
qum apparet cutis ⁊ fluxui capilloꝝ ⁊ nō peruenit ad
hoc ut saluet alopitiam. qm̄ mā alopitie non resoluiť
nisi v͛tute que est supra v͛tutem resoĺonis eius ⁊ v͛tute
subtiliore magis vacua stipticitate eius. ℭ Uul. ⁊ vl.
ℭ In cathagenis laudanum consolidat vlcera dure
consolidatōis. ℭ Mem. ca. ℭ Distillať cū oleo ro.
in aurem dolorosam ⁊ ingreditur in medicinis soda et
pulsationis. ℭ Mem. anheli. ⁊ pec. ℭ Confert tussi
ℭ Mem. expĺ. ℭ Resoluit ap̄ata matricis supposi
tum in pessario. ⁊ extrahit fetum mortuum ⁊ secūdinā

suffumigatõe facta ex eo in traiectorio: ⁊ qñ bibit cum
vino antiquo constringit ventrẽ ⁊ ꝓuocat vrinam.

De Lubue. C.ccccxxxiij.

LUbue quid est. Est arbor figie. Arbor lubue est
magna cuius folia ⁊ lignum sunt similia arbori cy
doniorum ⁊ habet fructum album similem galle. ⁊ in ipso est
granum pingue. Et illud quod est in ipsa est melius ex
quo exprimitur oleũ: ⁊ cortex huius arboris est storax
sicca: ⁊ eius aqua accipitur qum inciditur ita ut exeat
⁊ est mel lubue. Et illud quod egreditur ex granis eius
dicit scireg storacis sicce: ⁊ gũma eius est storax bere
mitarum: ⁊ est gũma alba. Quid est lubue est storax. ⁊
dicitur illa que liquida est mel allubue ⁊ storax: ⁊ est
lacbryma arboris que est sicut cydoniorum. Et nos quidem
iam diximus in capitulo storacis illud quod diximus. et
nos reiteramus sermonem illum quamuis in eo sit iteratio.
Et iam dicitur quod est oleum arboris alterius romane:
¶ Electio. ¶ Melior speruz storacis est illa liquida
per se ipsam mellina gũmosa boni odoris proueniens ad
citrinitatem ⁊ non est nigra furfurea. Et quandoque inuenitur
de ea liquida similis saniei. ⁊ quandoque adulteratur cum oliuis
⁊ melle. proijcitur enim in eis in sole: deinde exprimitur
¶ Nã. ¶ Calida est in primo sicca in secundo. ¶ O pe. et p
prietates. ¶ Inest ei virtus maturatiua lenitiua ualde
calefactiua resolutiua ⁊ eius fumus est similis fumo oli
bani ⁊ in ipso est stupefactio natura. ⁊ eius oleum quod
ex ea fit i scẽi lenificat fortiter: ⁊ eius fumus ẽ sicut fu
mus olibani. ¶ Aposte. ⁊ bo. ¶ Confert duritijs in
carne ⁊ linitur super bothor humidum ⁊ siccum cum
oleis. ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Linitur super scabiẽ siccam
⁊ humidam ⁊ est epithima bonum super eam. ¶ In
strumenta iũcturarum. ¶ Confortat membra ⁊ prohibz
spasmum ⁊ contractionem iũcturarum bibita ⁊ linita
⁊ ponitur in oleis laxitudinis. ¶ Mem. ca. ¶ Reti
net quod ex ea humidum est ⁊ quod ex ea siccuz est ca
tarrum suffumigatum ⁊ ad corrizaz est vltima: ⁊ in ipsa
est virtus faciens iubet ⁊ precipue in oleo eius. ¶ Mẽ
bra an. ⁊ pec. ¶ Confert tussi antiquẽ ⁊ pthisi ⁊ dolori
gutturis ⁊ clarificat vocem arteriaci cum lenitate vehe
menti. ¶ Mem. nu. ¶ Digerit. ¶ Mem. expl. ¶
Lenit subtiliter ⁊ prouocat vrinam: ⁊ ꝓuocat mẽstrua
cõuenienter bibita ⁊ supposita ⁊ lenit duritiem matri
cis: ⁊ quod ex ea siccum est stringit ventrem ⁊ cum ex
storace aut ex liquida bibitur aurei. cum equali põdere
de gũma amigdalarum soluit phlegma viscosum absque ipe
dimento. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponitur equali
pondere castoreuz ⁊ duplũ eius de oleo sisamino.

De Lacca. C.ccccxxxiiij.

LAcca quid est. Dixerunt quidam de quibus ẽ
Paulus est hec gũma herbe similis myrrhe boni
odoris ⁊ oz quidem ut administretur cũ cautela. Alij
uero errauerunt ⁊ dixerunt hoc est karabe. Et dixerunt
quidam quod hec est lacca: verum lacca in plerisque prope
tatibus est in virtute karabe. ¶ Decoratio. ¶ Est ex
tenuatiua virtute vehemẽti. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶
Confert tremori cordis. ¶ Mem. nutri. ¶ Confert
epi ⁊ confortat stomachum. ⁊ confert ictericie ⁊ hydropisi et
doloribus epatis.

De Lebibach. C.ccccxxxv.

LEbibach quid est. Est arbor rara habẽs rosas
boni odoris paruz quam apes pascunt. ⁊ videtur
quod sit arbor que noiatur farrara quamuis illud nõ ve scio:
Et eius quidem virtus est ꝓportionalis prassio. verũtamen
est debilior ipso ⁊ est lacticinium. ¶ Nã. ¶ Est calida
in secũdo. Et dicitur quod est calida ⁊ sicca usque ad quartũ.
¶ O pe. ⁊ p. ¶ Qum ꝓijcitur ex lacte eius in gurgite
piscium aliquid super aquam eleuat eos. ¶ Mem.
nutri. ¶ Facit virtuose vomere. ¶ Membra expl. ¶
Soluẽdo educit aquam.

De Lubabat barbarica. C.ccccxxxvi.

LUbabat barbarica quid est. Est quidam quod
ẽ sicut hermodactili ⁊ affertur de partibus aphrice
⁊ adulterãtur cum eo hermodactili. ¶ Natura. ¶
Calidum ẽ ⁊ siccum in secundo. ¶ Mem. expul. ¶ Mouet
coitum.

De Lingua auis. C.ccccxxxvij.

LIngua auis. ¶ Nã. ¶ Est calida in 3°. humida i
primo. ¶ O pera. ⁊ prop. ¶ Est in folijs eius con
strictio ⁊ mũdificatio ⁊ vis consolidãdi. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶
Folia eius consolidant ⁊ vlcera hũida carne replent.
¶ Instru. iunc ¶ Cortices eius cum aceto super cõ
strictionem lacertorum positi conferũt. ¶ Mem. an.
⁊ pec. ¶ Confert tremori cordis. ¶ Mem. expl. ¶
Addit in coitu. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius in mo
uendo coitum ponitur equale pondus de nuce excorti
cata ⁊ pondus eius de tuderi rubeo.

De Lingua bouis. C.ccccxxxviij.

LIngua bouis quid ẽ. Herba lata hñs folia sicut
almaru: ⁊ cãna eius est plana: ⁊ rami cãne eius
sunt sicut pedes locustarum ⁊ color eius est ex viridi ⁊
citrino. ¶ Electio. ¶ Oportet ut administretur illa
que est corasceni grossa hñs folia super quorum faciez
sunt puncta que sunt radices spinarum ⁊ pilorum exeuntiuz
ab ea. Que autem in hac terra reperitur ⁊ qua vtuntur
medici plurimum eius est genus almaru: ⁊ nõ ẽ ligua
bouis ⁊ neque confert ut iuuamentũ illius ẽ ¶ Nã. ¶
Proxima est equalitati in calore ad caliditatem enim
declinat pauam: ⁊ est in fine primi in humiditate ⁊ que
sicca est: est minoris humiditatis. Et dixerunt aliqui
quod est frigida ⁊ humida in fine secundi: sed illud ẽ longi
qum. ¶ O pe. et prop. ¶ Virtus eius que adusta est
remouet alcula que sunt i infantibus ⁊ sedat inflãtõez
oris. ⁊ similiter ipsamet. sed ipsa est debilior. ¶ Mem. an
he. ⁊ pecto. ¶ Est lenitiua confortatiua cordis bona
melancolie ex sollicitudine ⁊ tremori cordis in vino ⁊ disposi
tiõibus melancholicis. ⁊ quidam in potu eam tribuũt
ad tremorem cordis calidum cum luti armeni põdere
ij. ʒ. ⁊ confert tussi ⁊ asperitati cãne ⁊ proprie quũ coqui
tur cum hydromelle ⁊ zuccaro.

De Lingua arietis. C.ccccxxxix.

LIngua arietis quid est. Est duorum generum. s. par
ua ⁊ magna. Inquit Dia. ipsa noiatur pluriuz co
starum ⁊ hz. vij. costas. Et folia quidem magne maio
ra sunt folijs parue: ⁊ eius substantia est composita ex
aqueitate ⁊ terreitate: ⁊ aqueitate quidem infrigidat:
⁊ terreitate constringit. ¶ Electio. ¶ Earum iuuatiua
est maior: ⁊ fructus quidem ⁊ radix sũt ꝓpinqui nã fo
lijs. Verum sunt magis sicci ⁊ minus frigidi. ¶ Na
tura. ¶ Est radix eius siccior ⁊ minus humida: ⁊ fri
gus eius est minus stupefactõe ipsius: ⁊ siccitas eius ẽ
infra ipsius mordicatõem: ⁊ propter illud est ultima ad
vlcera ⁊ ẽ subtilis: ⁊ proprie qum siccatur. Inquit Gal.
Est frigida ⁊ sicca in tertio. ¶ O patões. ⁊ prop. ¶
Folia ipsius sunt constrictiua repercussiua cum aq̃itate
frigida: ⁊ propter illud sunt vincentia cursũ sanguinis
⁊ siccitas eius non est mordicatiua: ⁊ propter illud est
iuuatiua ad consolidanda vlcera antiqua ⁊ recentia: ⁊
neque est aliquid melius ea est aptio ꝓpter abstersionez

que est in ea. Sed ⁊ radix eius suspenditur sup collu͡z habentis scrofulas. ¶ Apostemata ⁊ botho͡r. ¶ Est bona apatibus calidis ⁊ adustioni ignis: ⁊ formice et scere ⁊ herisipile ⁊ apatibus radicum auris ⁊ scroful. ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Est bona vlceribus fraudulentis ⁊ ignipfico ambulatiuo ⁊ vlceribus antiquis ⁊ vulneribus profundis: ⁊ est sublimis vniuersaliter in his capitulis: ⁊ confert cum kimolea ⁊ cerusa qñ ponit̃ sup herisipilam. ¶ Instru. iũc. ¶ Fit ex ea empl̃m ad elephantiam ⁊ prohibet augmentu͡z ei⁹ ⁊ ipa͡z detumescere facit. ¶ Mem. ca. ¶ Confert dolori auris ex caliditate. Et decoctio radicis ore ea colluto cõfert dolori dentis: et pulmentum lentium in quo ponitur ipa loco ficle confert eplie: et quãdo distillatur succus foliorum eius in aurem illius qui dolorem patitur auris sedat dolorem ⁊ qñ masticatur radix eius aut colluit̃ os ex succo ipius sedat dolorem dentium: et similit̃ aq̃ folio͡r eius sanat alcula. ¶ Mem. oc. ¶ Cõfert ophthalmie et dissoluũtur collyria ophthalmie cum succo eius et conferunt. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Semen eius confert sputo sanguineo. et pulmentum lentium i quo ponitur ipe loco ficle cõfert asmati. ¶ Mem. nutri. ¶ Radix et semen et folia ipius sunt bona in cura oppilationum epatis et renum: et ex ea quidem decoq̃tur pulmentum lentium et ponitur ipa loco ficle: et cõfert hydropisi. ¶ Mẽ. expl. ¶ Confert vlceribus intestino͡r et solutioni aquose potus seminis ei⁹: et clisterizatio cum succo ipius et fluxum sanguinis hemorroidarum retinet. et bibuntur folia eius cum vino ad dolorem vesice et renum. ¶ Febres. ¶ Dicitur q̃ ꝯfert febri triangule. s. tertiane: ⁊ q̃ o͡z ut ad tertianam bibãtur tres radices eius in. ℥. iiij. ʒ. vini cõmisti: ⁊ ad q̃rtanam quattuor radices eius similiter ¶ Venena ¶ Ponit̃ cum sale super morsũ canis rabiosi.

De lingua. C. ccccxl.

Lingua quid ẽ. Substãtia ꝯposita ex carne laxa in qua penetrant vene ⁊ nerui ⁊ lacerti: ⁊ hũor ei⁹ ẽ humidus.

De Lucharidis. C. ccccxli.

Lucharidis quid ẽ. Est lapis egyptius quo fullones vtuntur i dalbatione panno͡r laxus qui i aqua velociter soluit̃. ¶ Opera. ⁊ proprieta. ¶ Est glutinatiuus exiccatiuus absq͡z mordicatiõe stiptic⁹ ꝓhibens fluxum materierum ad membrũ. ¶ Vulne. ⁊ vlcera. ¶ Est iuuatiuum vulnerũ ⁊ vlcerum ⁊ ꝓprie in membris lenibus. ¶ Mem. oc. ¶ Confert fistul̃ ⁊ ingreditur in medicinis vlcerum oculi. Membra anhelitus ⁊ pec. ¶ Est bonus sputo sanguis. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Confert solutioni antique ⁊ dolori vesice. ⁊ supponitur ad abscindendum fluxũ sãguis.

De Luf. C. ccccxlij.

Luf quid ẽ. Alia est plana: ⁊ alia ẽ crispa. s͡z crispa ẽ calidior ea que dicit̃ luf serpentis ⁊ plana. Et in plana quidem ẽ terreitas plurima: qua propter minoratur eius absterfio ab abstersione crispe ⁊ si ambe sunt abstergentes. Inquit Dia. Folia eius sũt silia foliis diacocũ ⁊ minora propter diuersitatem uestigiorum in eis. Et radix eius est vnius palmi: ⁊ eius radix est sicut radix medicine predicte: similis pistello mortarij et fructus eius est citrinus. Crispa autem est sicut oliua. ¶ Natura. ¶ Plana est calida in fine primi et sicca. et crispa in fine secundi et in calefactõe et fortius qđ est in ipa est semen eius et iuuãtius quod est i ipa ẽ radix eius. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Est apitiua oppilationum incisiua humido͡r grosso͡r uiscoso͡r cum eq̃litate et in ipa est abstersio: et crispa quidem in omnib⁹ istis est fortior q̃ alie et proprie plana terrea. ¶ Decoratio. ¶ Radix crispe abstergit pannũ et morpheã et lentigines paruas et magnas: et proprie cum melle et linitur cum vino super fisuras fgigoris. ¶ Apata ⁊ botho͡r. ¶ Confert apatibus indigentibus abstersiõe ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Permiscetur radix eius ⁊ prope radix crispe cum uite alba. et ponitur i empl̃is fraudulentis. Et illa in qua est humiditas est conuenientior vulneribus q̃ sicca que est acutior q̃ illud quo indigetur in vulneribus. Et qñq͡z contusa sumitur loco licinij emplastri ad oia vlcera et fistulas sunt ex radice ei⁹ glandes ad fistulas. Et folia eius sunt bona vulnerib⁹ malis. ¶ Instru. iũctu. ¶ Radix alluf cum stercore vaccino ualet supra podagram et contusionẽ lacerto͡r ¶ Mem. ca. ¶ Succus vue eius que est domestica confert dolori auris. Et qñ ponitur in aures cu͡z oleo rosaceo prohibet corrosiones ⁊ cancrum factum in eis Et qum accipitur succus vue luf serpentis que ẽ sup eius extremitatem ⁊ qñ miscetur succus eius cu͡z oleo ⁊ distillat̃ in aurem sedat dolorem. Et radix quidem eius est ex medicinis abstergentibus sordes eius exiccantibus ulcus eius conferentibus auditui. Et semen luf sanat hemorroidas que sunt in naribus: ita q̃ cãcerositatem earum: imo cancrum ipm ⁊ consilium est ut ponatur in naribus cum lana. ¶ Mem. ocl̃i. ¶ Cõfert radix ei⁹ vlcerib⁹ ocl̃i. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Facit spuere et cõuenit asmati ⁊ dilatatiõi anhelitus ⁊ coquitur in aqua aliquotiens donec remoueatur medicinalis vis eius: deinde comeditur in dilatatione anhelitus ⁊ in asmate antiquo: ⁊ radix eius facit illud: sed in crispa fortius. ¶ Mem. nu. ¶ Ex ei⁹ comestione generatur humor grossus. ¶ Mem. expl. ¶ Crispa mouet coitum in vino ⁊ mũdificat renes et confert hemorroidibus: et dicitur q̃ qum ex fructu crispe sumũtur triginta numero cum aceto misti aut vino eijcit fetum. Et qñq͡z supponitur glans ex ea facta et facit abortu͡z: et qñq͡z facit abortum odoramentum hui⁹ plante apud arefactione͡z floris eius: et qñq͡z ꝓuocat vrinã ¶ Venena. ¶ qñ fricatur radix eius super corpus ñ mordet ipm uipera.

De Liminio. C. ccccxliij.

Liminium quid est. Fructus eius est stipticus. ¶ Mẽ. expul. ¶ Confert solutioni ventris et sãguis et datur ad hoc in vino: et sil̃r fluxui sanguinis ⁊ potio eius est hecsunehi.

De Lacte. C. ccccxliiij.

Lac quid ẽ. Lac ex tribus compositu͡z est substãtijs aqueitate et caseitate ⁊ butyrositate: et i vaccino quidem multiplicatur butyrositas. Lac uero camelarum partui vicinarum minus habet butyrositatis et caseitatis: et est subtile ualde. ⁊ lac asinarum etiã minus existens butyrosum est subtile. Caprarum ꝟo lac est temperatum: et lac ouinũ est grossum ualde. Et lac vaccinum est pinguius ⁊ grossius. Equarum uero lac est sicut lac camelarum partui viccinarũ subtile aquosum. ¶ Electio. ¶ Lac qđ melius est omnibus ẽ lac muliebre: ⁊ lac melius est qđ ex ubere sugẽdo bibitur: aut sicut mulgetur ⁊ melius ipius est qđ ẽ vehementis albedinis equalis essentie qđ sup vnguem distillatum figitur: ⁊ non currit: ⁊ est pastus aialis ipius plãta bona: ⁊ non est in ipo sapor extraneus declinans ad acetositatem: aut amaritudinem: aut acredinem: aut odor extraneus horribilis. Et o͡z ut administretur statim ut

mulgetur antequã conuertatur. Et lac quidem omnis
animalis cuius pregnatio est prolixior pregnatiõe mu
lierum est malum qua propter ꝓportionale ẽ illud qđ
est ꝑrimum sicut vaccinum. ¶ Nã. ¶ Aqueitas est
caľa ⁊ butyrositas ad equalitatez tendit: lꝫ ad calidita
tem declinet. Et lac acetosum est frigidum ⁊ siccum.
¶ O pera. ⁊ pro. ¶ Aqueitas eius est subtiliatiua la
uatiua solutiua. Et in ipsa non est mordicatio. Et lac
quidem est nutritiuum ⁊ equat chimos ⁊ cõfortat cor
pus ⁊ abluit. Et quando bibitur cum melle mundat
vlcera interiora ab humoribus grossis ⁊ maturat ea ⁊
lauat: ⁊ est boni chimi: ⁊ facit exuberare sanguinem:
augmentuz faciens in cerebro: ⁊ proprie lac muliebre
⁊ lac quidem est propinque digõnis ⁊ quomodo non
qum sit generatum ex sanguine qđ est in sũmo digõnis
cui superuenit digestio quedam alia quãuis sit ex mẽ
bro quod ad frigus declinat. non enim nutritur ab eo
donec fiat in dispõne cibi qui indiget dispõne ꝓlima ⁊
clarificatione post clarificationem: immo qñ dñatur ei
caliditas bona reducit ipm ad naturam sanguinis eqľ
velociter. O quam bonũ ẽ qđ Ruffus dixit de eo: ⁊ si
non ei contradicatur: ⁊ propter declinatõem suam ad
frigus aliqđ nocet phľaticis: qm̃ caliditas eoꝝ non cõ
uertit ipm ad sanguinem sicut oportet. ⁊ corpus vtitur
ipso ante conuersionem eius propterea ꝙ ẽ ei ꝓpiquꝫ
⁊ propter hoc confert habentibus cõpľonem calidam
⁊ siccam qum in ipsoꝝ stomachis non est cholera Am
plius lac cum corporibus ꝓportionalitates hꝫ quarũ
cause non cõprehenduntur Illum autem qui bibit lac
post ipm quiescere oportet ut non corrumpatur ⁊ non
acescat. verum oꝫ ut non super ipm dormiat: neqꝫ susci
piat super ipsum cibum aliuꝫ donec descendat: ⁊ ẽ ma
gis cõueniens consistentibus q̃ adolescentibus caľaꝫ
hñtibus ꝯpľonem. nam cõuertitur in ipis ad choľam:
⁊ confert senibus etiã ꝓpterea ꝙ humectat ⁊ remouet
pruritum q̃ eis est proprius: sed oꝫ ut iuuenť ad ipsum
digerendum cum melle: Et multotiens quidem icipit
lac soluere ⁊ extrahere supfluitates que sũt in partibꝰ
intestinoꝝ: deinde incipit nutrire ⁊ expanditur i corpꝰ
⁊ retinet nãm: ⁊ est inflatiuum quousqꝫ feruere icipiat
⁊ ẽ ꝯpositum ex soluente qđ ẽ eius aqueitas ⁊ ꝯstringẽ
te qđ est caseitas ipius. Et colostra ẽ tarde digõnis et
grossi humoris ⁊ tarde descensionis. Mel uero ipsam
rectificat ⁊ acquirit ex ea corpus nutrimentum ꝓlimũ
⁊ acetosi crudi humoris ⁊ quod decoctum ẽ ⁊ ꝓprie
qđ est grossius ẽ magis constrictiuũ. ⁊ omẽ quidem lac
facit possidere oppilationes ⁊ proprie in epate nisi lac
camelaꝝ fetarum ⁊ similiũ ꝓpter paucitatem caseitatis
eius ⁊ abstersionem aqueitatis ipius: ⁊ confert materi
ebus que effundũtur ad membra interiora ⁊ ledunt ea
sua acuitate ⁊ mordicationem debilitat enim eas qm̃
lauat ipas ultra ablutionem aque: ꝓpter abstersionez
que est in aqueitate sua: ⁊ non est in aqua ⁊ equat eq̃li
tatem earum: ita ut conuertanť ⁊ fiant similes mẽbro:
deinde glutinat eas super ipsum. s. inter membrum et
inter humorem malũ: non ergo obuiat ei humor nudo
Et ipm nocet hñtibus fluxum sanguinis. Lac pterea
non est bonum visceribus: ⁊ lac caprarum est minꝰ no
cens uisceribus q̃ aliud. Nam pꝫm eius quo pascitur
est constrictiuum. O uinum uero lac acetosum est ecõ
trario: ⁊ non ẽ laudabile ⁊ in ipo est inflatio. Et lac
q̃dem in sua substãtia ẽ uelocis ꝯuersionis ⁊ ꝓprie ad
caľitatem ⁊ neqꝫ est aliquid nocibilꝰ corpori q̃ lac ma
lum. Et lac quidem asinaruꝫ est aquosũ. ⁊ lac scrofinũ
aquosum est non maturũ: ⁊ lac vnale ẽ aquosum cõpa
ratum ad estiuũ. ⁊ siľr lac aĩalis cuiꝰ pastus ẽ ripa aut
terra linosa qm̃ plante vis sunt aquose cõpate ad plã
tas estatis. Et quãto magis ingrediť uel accedit estas
ad autumũ tanto fit magis grossum. ⁊ quod melius est
est illud qđ ẽ in medio estatis: verũtñ timetur in ipo ꝙ
calor ipm cõuertat postq̃ potatum fuerit: Illud vo nõ
timetur in ve. Vaccinum preterea est ꝓlimi butyri. et
ouinum ꝓlime ẽ caseitatis ⁊ butyrositatis sed caseitas
in lacte carmelino ẽ pauca postea in lacte eq̃no deinde
asinino ⁊ propter hoc raro caseatur in stõ ⁊ supiorībꝰ
ventris plusq̃ aliud. Et in lacte quidem camelino est
salsedo ꝓpterea quia diligunt acetosum ⁊ hoc ẽ meliꝰ
lac ⁊ cum hoc dicitur ꝙ est vehementis tarditatis i stõ
⁊ supioribus ventris. Et scias ꝙ lac diuersificať scđꝫ
spẽs aĩalium ⁊ ꝫm etatem si ẽ puuꝫ aut magnũ aut me
diocre ⁊ secũdum formã si ẽ lenis carnis aut dure pin
gue aut extenuatum album aut alium hñs colorem. ⁊
debilius q̃dẽ lac ꝫm ꝙ diciť ẽ lac albi coloris ⁊ ẽ uelo
cioris descensionis. ¶ Decoratio. ¶ Plimus vsus
lactis generat pediculos secũdum ꝙ quidam existima
uerunt ⁊ non elongatur: uerũ ipm abstergit cicatrices
fedas in cute linitum ⁊ colorem efficit ualde bonuꝫ bi
bitum: uerum ipsum facit multotiens accidere sordes
nisi lac camelarum recenter fetarum: ex ipo eniꝫ raro
timentur sordities. ⁊ quãdo bibitur cum zuccaro colo
rem efficit ualde bonum ⁊ proprie mulierum ⁊ impin
guat ita etiam ꝙ aqua casei ipinguat habentes ꝯpľões
caľas ⁊ siccas qum soluũtur potu eius propter suã cãꝫ
⁊ non impinguat eos nisi propterea ꝙ humectat ⁊ ex
trahit humorem malum quare rectificat nutrimentuꝫ.
Et lac quidem alraib cum scoria impinguat illos velo
citer. Aqua uero casei delet pannum ⁊ cicatrices lini
tum ⁊ qñqꝫ cõfert eis bibitũ. ¶ Apostema. ⁊ bo. ¶
Multotiens sanantur illi quibus accñt apata mala ⁊
carbũculi ⁊ almescere ⁊ scabies ⁊ pruritus bibitione
lactis qum in ꝯpľonibus eorum non fuit qđ corrũpat
ipm ⁊ cõuertat ad choľam. Et lac quidem nociuuꝫ ẽ
hñtibus apata intrinseca. ¶ Vul. ⁊ vlce. ¶ Lac re
ctificati vlcera itrinseca per hoc ꝙ lauat ⁊ ꝙ glutinat
⁊ ꝙ mũdificat ⁊ qum non est in compľone qđ corrum
pat ipm ⁊ ad choľam conuertat habentibus vlcera. ⁊
aqua quidem casei cum myrobaľ. scabiei ẽ cõueniens.
¶ Instru. iũctu. ¶ Lac malum est neruis ⁊ hñtibus
egritudines neruoꝝ proprie frigidas ⁊ phľaticas.
¶ Mem. ca. ¶ Lac capnũ confert catarris ⁊ reti
net eos ⁊ ipoꝝ acredinez meliorat. Et cõfert vlceribꝰ
palati ⁊ lac est cura obliuionis sicce ⁊ tristitie ⁊ aliena
tionis. Et lac quidem nocet dentibus ⁊ corrodit eos
⁊ concauat ⁊ consumit eos ⁊ proprie qum dens est fre
ꝯpľonis ⁊ laxã efficit gingiuã immo oꝫ ut post ipm col
luatur os cum melle ⁊ vino ⁊ oxymelle. Lac asininum
secundum ꝙ dicitur qum colluiť ex eo os cõfirmat dẽ
tes ⁊ gingiuaꝫ ⁊ non est cõueniens hñtibus soda ⁊ vti
ginẽ ⁊ tinitũ ⁊ proprie dormire super ipm ⁊ viľr nocet
debilia hñtia capita. ¶ Membra oculi. ¶ Lac facit
euẽñ tenebrositatẽ visus ⁊ caliginez: verũtñ qũ mľgeť i
ocľo ꝯfert ophthalmie ⁊ nocumẽto materieꝝ caľaꝝ effu
sarum ad oculum ⁊ aspitati. Et siľr qñ ꝑmiscetur cum
albuie oui ⁊ oleo rosaceo crudo ⁊ poniť super oculuꝫ
⁊ confert emulsio eius in ipo in tarfati. ¶ Mẽbra
anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Lac asininum ⁊ capnũ bona

sunt tussi ⁊ extenuatōni ⁊ sputo sanguinis ſm ꝙ signifi cat locus eius Et lac ouinum iuuatiuum est sputo san guinis. Et iterum lac est ex medicinis ulceruʒ pulmo nis ⁊ extenuationis ⁊ confert ore colluto ex ipo ⁊ gar garizato prefocationi ⁊ sqnātie ⁊ apatib⁹ vue ⁊ ami gdalarum: verūtñ ē nocitiuum hñtib⁹ tremorē cordis humidum quocūqꝫ modo fit ex sanguie aut pblate. Et lac quideʒ camelarū nouiter fetarum confert asmati ⁊ frequētie sps. Et lac est cōuenientius pectori ꝙ capiti ⁊ stō. ¶ Mem. nu. ¶ Lac facit possidere oppilatōes in mebaicis ⁊ aqua casei confert ictericie. Et lac capnum ⁊ lac camelarum recenter fetarum ambulantium ⁊ lac asinarum confert hydropisi ⁊ conferunt oia illa duritiei splenis. Lac camelarum nouiter fetarum cum oleo de alcanna est cōueniens duritiebus intrinsecis ⁊ facit euenire inflationem in stō ⁊ dolorem ⁊ proprie colostra ⁊ ambo cōmouent singultum ⁊ eructationeʒ fumosam ⁊ proprie lac ⁊ nocet splenetico ⁊ epatico ⁊ indigentibus regimie subtiliatio nisi lac camelarū feta rum: ipm enim confert egritudibus plimis splenis et epatis ⁊ renouat epar. Et lac quidem camelarū noui ter fetarum confert hydropisi ualde ⁊ proprie quādo bibitur cum vrina camelarum nouiter fetarum arabi carum ⁊ exiccat desiderium cibi ⁊ facit tussim. Et lac quidem acetosum est tarde digōnis ualde ⁊ est crudi humoris: uerum stōus calidus nālr aut accñtalr dige rit ipm ⁊ iuuatur cum ipso ⁊ non eructuat fūose propt ablutionem butyri ab ipo. ¶ Mem. expul. ¶ Aqua casei soluendo educit cholam adustā ⁊ cum epithymo soluit melam adustam. Et lac facit euenire lapidem. ⁊ lac quidem decoctum donec consumatur eius aque itas constringit ventrem ⁊ retinet fluxum sanguinis p inferiora. Et lac quidem camelarum nouiter fetarum puocat menstrua. Et illud de quo extractū ē butyꝝ est bonum solutioni cholice. ⁊ sit clistere ex lacte nouit mulcto ad ulcera intestinoꝝ ⁊ matricis. Lac capnum ualet ulceribus vesice ⁊ lac succurrit nocumento coit⁹ ⁊ uigorem fert ad coitum ⁊ facit prouenire inflāmatōē in visceribus. Oīe preterea lac grossum excitat cho leram ⁊ generat lapidem ⁊ colostra proprie: ⁊ lac qui dem excitat coitum ita ꝙ etiam lac acetosum ⁊ mesir i corporibus calide complōnis hoc facit ppterea ꝙ hu mectat ⁊ ꝙ inflat ⁊ sepe lenit ventrem ⁊ proprie lac eq num camelinum ⁊ asininum deinde lac vaccinum po stea lac caprinum ⁊ quāto plus minuitur aqueitas et qñqꝫ soluit ventrem multitudo ipius qm̄ non digerit. Et sal quid iuuat ad solonem ipius ⁊ ad solutionē aq̄ lactis. Decoctum uero ⁊ in quo extincti sunt carbōes ⁊ calefactum cuʒ lapidibus ignitis ⁊ lamis ferri pcul dubio uentrem constringit. Et lac quidem confert ra sure intestinorum. Et lac acetosum ꝯstrigit fluxuʒ cho lericum ⁊ sanguineum. ⁊ lac quidem camelarum recē ter fetarum confert hemorroidibus ⁊ qñ lac ponit sup apata ani ⁊ vlcera eius ⁊ apata femoris ⁊ vlcera ipius confert ⁊ sedat dolorem accñtem in his membris.

¶ Febres. ¶ Lac caprinum, ⁊ lac asininū sunt bona ethice secundum ꝙ determinat in loco suo. Et lac ace tosum multotiens expellit febres ethicas qñ aufertur eius butyꝝ ⁊ fuerit ita ꝙ bene digeratur: Lac uero re center mulctum grossum multotiens facit incurrere fe bres ⁊ non oꝫ approxiare ei patientem febrem penitus ¶ Venena. ¶ Lac confert potui medicinarum mor talium ⁊ ei qui sumpsit in potu leporem marinuʒ ⁊ gū mam rute agrestis ⁊ hyusqamū ⁊ benʒ ⁊ proprie qui ī potu sumpsit cantarides ⁊ leporem marinum ⁊ gūmā rute agrestis ⁊ elleboꝝ ⁊ strangulatorem adib ⁊ leop di ⁊ oēs medicinas putrefactiuas ⁊ est cura eius qui in potu sumpsit benʒ: reducit enim ipum ad rōeʒ suaʒ.

De Lampade alcutrub. C. ccccxlvi.

Lampas alcutrub quid est. Est planta proxima isopo. ¶ Electio. ¶ Quod de ea admistratur est semen ipius. ¶ Natura. ¶ Est cala in pmo sicca i secūdo ⁊ est in fine secūdi. ¶ Opera: ⁊ prope. ¶ Est apitiua ⁊ magis dñans in ea est stipticitas ⁊ abscindit fluxum quocūqꝫ modo fit. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat. ¶ Mem. ca. ¶ Fit ex ea emplm ⁊ absci dit fluxum sanguinis ex naribus. ¶ Mem. anhelit⁹ ⁊ pec. ¶ Prohibet fluxū sanguinis ¶ Mem. expl. ¶ Confert vlceribus intestinoꝝ clisteri facto ex ea.

De Lilio. C. ccccxlvij.

Lilium quid est. De ireos quidem iam diximus Et in illo quidem hortulano est terreitas subtil acquirens amaritudinem ⁊ in ipo est aqueitas equal complōnis. ¶ Natura. ¶ Albuʒ hortulanum quod noiatur lilium azeth est calm ⁊ siccum in secūdo: ireos uero siluestris ē vehementioris exiccationis. ¶ Ope ra. et pro. ¶ Radix eius est abstersiua desiccatiua eq̄ lis ⁊ radix eius est magis abstersiua. Et oleum eius ē vehementioris resolonis ⁊ lenificationis siue sit aroma tizatum siue non sit aromatizatum: ⁊ ireos quidem in omnibus illis est fortior: ⁊ est stipticitas cum hoc ⁊ i ip so est vtus sanandi dolores ⁊ putrefactōes. ¶ Deco ratio. ¶ Confert pāno ⁊ lentigibus ⁊ prope radix ei⁹ ⁊ mūdat faciē abluendo ⁊ retinet contractionem eius ¶ Apata ⁊ ho. ¶ Si terantur folia ⁊ semia multuʒ ⁊ fiat ex eis emplm sup herisipilā cum vino confert ei ualde: ⁊ silr super apata phlatica imatura ⁊ scabiē vl cerosam ⁊ escaras ⁊ sahaf ⁊ proprie qum pmiscemus ea aliis medicinis. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Radix ei⁹ con fert adustioni aq̄ cale qm̄ exiccatiua est mollificatiua abstersiua cum equalitate ⁊ silr folia eius decocta ⁊ cō solidat. Et melius quidem est ut sit administratio ei⁹ cum oleo rosaceo. Succus uero ireos ⁊ reliquoꝝ deco quitur in aceto ⁊ melle ⁊ in uase ereo ⁊ ualet ad vlcera antiqua ⁊ vulnera. Et domesticum quidem est melius medicinarum que sunt adustōni aq̄ calide. ¶ Instru. iūc. ¶ Est bonum incisionibus neruoꝝ. ¶ Mem. ca pitis. ¶ Ex decoctōe radicis eius fit oris collutio ad dolorē dētiū ⁊ proprie eius qd siluestre est. Et oleū q̄ dē ei⁹ est cōueniēs vlceribus capitis ⁊ furfuribus ei⁹ ⁊ qñ distillatur in aurem sedat dolorem eius ⁊ sonituʒ ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Confert radix eius āhelitui dilatatōis ⁊ prope ireos. ¶ Mem. nutri. ¶ Cōfert spleni ⁊ est malum stō ppe oleū ei⁹. ¶ Mem. expul. ¶ Oleum eius est resolutiuum apitiuū lenitiuū duri tiei matricis ⁊ bibitum ⁊ iunctum. Et silr qñ decoq̄t radix eius cū oleo rosaceo ⁊ non ē ei par in egritudib⁹ matricis ⁊ silr oleum ireos ⁊ extrahit fetum ⁊ confert dolori ventris pūgitio. Et si decoquat radix eius sola cum aceto aut cum semine hyusquiami ⁊ farina tritici sedat apata calida accñtia testiculis. Et qñ bibitur ex oleo eius. ℥. 5. soluit ⁊ est cōueniens hñti ileos chole ricum. Oleū uero irinū apit orificia venaꝝ hemorroi darum ⁊ silr radix liliȷ quocūqꝫ modo fit. ¶ Venena ¶ Confert pūcture vmium venenosoꝝ ⁊ proprie scor pionis ipm ⁊ succus eius ⁊ sirupus ⁊ semē ipi⁹ bibita

ꝯferūt oib⁹ pūcturis ⁊ oleū eius est tyriaca coriandri ⁊ fūgoꝝ.

De Liquiritia. C.ccccxlviij.

Liquiritia. ¶ Natura. ¶ Radix eius tēpata est ⁊ si declinat ad aliquid declinat ad caliditatem ⁊ humiditatem. ¶ Apata ⁊ bothoꝛ. ¶ Succus eius confert super panaritiū ⁊ silr radix eius. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Eius succus ualet ad vulnera. ¶ Membra oculi. ¶ Radix eius confert vngule ⁊ succus eius est fortioꝛ. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Lenit cānā pulmonis ⁊ mūdificat eam ⁊ confert pulmoni ⁊ gutturi ⁊ clarificat vocem. ¶ Mem. nutri. ¶ Sedat siti ꝓpt̄ hūiditatem suam ⁊ silr confert inflationi stōi. ¶ Mem. expl. ¶ Confert ardoꝛi vrine ⁊ valet ad vlcera renū ⁊ vesice ⁊ scabiei ipsius. ¶ Febres. ¶ Cōfert febrib⁹ antiquis.

De lente. C.ccccxlix.

Lens quid est. Lentis est quoddaȝ genus quod comedit̄ ⁊ est notuȝ. Et est aliud genus silvestre malum ⁊ est lens amara ⁊ manifeste caliditatis in qua est siccitas ⁊ parum stipticitatis ⁊ est sm̄ ꝙ dixit Dia: herba longa pluū stipitum subtiliū rāoꝝ coloꝛē hn̄tium cydonij longioꝝ ⁊ strictioꝝ in quibus est aspitas q̄dam ⁊ sunt decliues ad albedineȝ. ¶ Electio. ¶ Melior est illa que est velocius matura ⁊ est alba lata ⁊ quādo cadit in aqua non denigrat eam ⁊ oȝ ut bene maturet̄ in decoctione. ¶ Natura. ¶ Gal. uisum est ꝙ ipa est equalis in calitate ⁊ siccitate aut est decliuis paruȝ ad caliditatem ⁊ ꝓpter illud non infrat ap̄ cōestioneȝ sui neqȝ qum est in stō neqȝ descendens. ¶ Opera. ⁊ proprietates. ¶ Est inflatiua ⁊ ꝯposita ex v̄tute ꝯstrictiua ⁊ abstersiua ⁊ facit uidere sōnia mala ⁊ stipticitas corticis eius est plima ⁊ in ipa tota est inflatio plima ⁊ inspissat sāguinē ⁊ n̄ currit i vēis ⁊ ipa mioꝛat vrinā ⁊ mēstrua ꝓpter illud ⁊ generat̄ ex ea humoꝛ melicus ⁊ egritudines melice ⁊ fortasse kist oꝛdei est ei contrariū ⁊ quasi aggregat̄ ex cōmistione eoꝝ nutrimentū valde bonum ⁊ fortasse erit ex sūma melioꝝ nutrimentoꝛum: ⁊ oȝ quidem ut sit kist oꝛdei minus q̄ntitate lentis ⁊ lentis etiam cum sicla nutrimentuȝ est laudabile qm̄ sunt contrariaꝝ dispōnuȝ que ambe sunt tēpate ⁊ ponuntur in ipa oꝛdeum ⁊ mentastꝝ ⁊ deterius qd̄ decoquit̄ cū lente nēkesut. Et oȝ quidem ut proijciant̄ sup vnā eminam lentis nouē emine aque ⁊ decoquātur ualde.

¶ Apata ⁊ bothoꝛ. ¶ Q̄n decoquit̄ cum aceto ⁊ fit ex ea empl̄m resoluit scrofulas ⁊ apata dura. Et i ipa q̇dem cum repcussione est aggregatio saniei ⁊ ipi⁹ mltitudo generat cancrū ⁊ apata dura q̄ noiat̄ sufidus.

¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Q̄n coquit̄ cum aceto replet vlcera ꝓfunda ⁊ eradicat soꝛdes vlcerū ⁊ minorat̄ soꝛdities eoꝝ ⁊ si fuerint magna tunc apponat̄ cuȝ eis que sunt magis stiptica sicut sunt coꝛtices granatoꝛum ⁊ reliqua. Et cum aqua marina ad herpetem estiomenum ⁊ foꝛmicam ⁊ fissuras accn̄tes ex frigoꝛe. ¶ Instrumenta iūcturaꝝ. ¶ Est mala neruis sed si ex ea cū sauich ponitur empl̄m sup podogrā confert et multitudo eius facit possidere lepram. ¶ Mem. ocli. ¶ Illius q̇ plimū eius cōestione vtitur visus obtenebratur propter vehementiam exiccationis eius. Et qn̄ ex ea fit emplastrū cum coꝛona regia et cydonio et oleo roſaceo sanat apata oculi calida. ¶ Mem. an. et pec. ¶ Fit ex ea emplastrum decocta in aqua maris sup apata māmille facta ex constrictōe sanguinis et lactis.

¶ Mem. nu. ¶ Est difficilis digōnis mala stō et generat inflationem et grauat. Et qn̄ excoꝛticant̄ de ea xxx. grana et deglutiunt̄ conferunt secundum q̄ dicit̄ mollificatōi stōi. Et non oȝ quidem ut lenti admisceat̄ dulcedo. Ipa eniȝ tunc faciet possidere oppilationes plurimas in epate. Et ex eis que sūt necessaria in esse lentis est ꝙ ipa est iuuatiua hydropsis et uidet̄ propter exiccatōeȝ eius. ¶ Membra expl. ¶ Q̄n decoquit̄ absqȝ coꝛtice suo stringit ventrem aut cum coꝛtice suo qn̄ decoquit̄ cum aqua et expellit̄ ab eo aqua prima: illa nāqȝ p̄ma aqua soluit ventreȝ. Et decocta quidem cum coꝛtice ꝓiecta aqua magis est strictiua q̄ excoꝛticata qm̄ in coꝛtice ipius est v̄tus stipticitatis ualde vehemens et fit foꝛtioꝛ strictura eius ventris qn̄ decoq̇t̄ cum endiuia et lingua arietis et poꝛtulaca ⁊ cū sicla q̄ noiatur nigra propter vehementiā sue virtutis aut cuȝ roſa aut cum aliquo stipticoꝝ postq̄ bene fit elixata an̄ illud et sic non mouebit ventrem. Et ex ea fit empl̄m cum mellicrato et cydonio et oleo roſaceo ad apa ani. Et si fuerit maximū cū eo qd̄ ē magis stipticū. Et lēs quidem siluestris et ē lens amara soluit sanguineȝ. Et lens minoꝛat vrinam ⁊ menstrua propterea quia ipsa inspissat sanguinem et non prouocat penitus. nō ergo approximet ei hn̄s lesionem in vrina ex parte distillatōis sed amara facit ambo descendere et ꝓuocat vrinā.

De Lana. C.ccccl.

Lana. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Adusta confert vlceribus et carni addite.

De lupino. C.ccccli.

Lupin⁹ quid est. Est granū cōpresse figure amari saporis ꝑcussuȝ in medio et est faba egyptiaca ¶ Electio. ¶ Siluestris est foꝛtioꝛ in oibus que narrantur de operibus eius sed est minoꝛ. ¶ Natura ¶ Est cal̄s in p̄mo siccus in s̄o. ¶ Opera. ⁊ prop̄e. ¶ Est stipticus cum v̄tute. Et lupinus in quo ē amaritudo abstergit et resoluit sine moꝛdicatōe de quo inquit Gal. Lupinus a quo ablata ē amaritudo ē grossus et non ē longum q̇n fit glutinatiuus et non remanet in eo abstersio eius: et ex toto quidem ē malus difficilis digestionis generans humoꝛē cruduȝ in venis quādo nō digerunt ipm bene. Ille uero qui cum bonis condit⁹ ē plimi ē nutrimenti. Et qn̄ eius decoctio fit bona ⁊ digeritur est non mali humoꝛis et in ipo sunt siccitas et viscositas. Et ipe quidem infunditur ut eius amaritudo remoueat̄ deinde decoquit̄ et penitus ē medicine ꝓpinquioꝛ q̄ cibo. ¶ Decoꝛatio. ¶ Subtiliat capillos ⁊ abstergit pānum ⁊ moꝛpheā ⁊ uestigia ⁊ occultationem et bothoꝛ et abstergit faciem et ꝓprie qn̄ decoquitur cum aqua pluuiali donec dissoluat̄ et confert administratio libre de decoctione eius ad albaras.

¶ Apata ⁊ bothoꝛ. ¶ Cōfert bothoꝛ in facie et vlceribus et apatibus cal̄is et scrofulis et duritiebus aut cum aceto et melle aut sicut oȝ in vnoquoqȝ coꝛpoꝛe. et eius decoctio qn̄ fundit̄ sup cācrenas ꝯfert coꝛruptōi eoꝝ. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Confert scabiei ita ꝙ ipe cū radice almezerion nigri remouet scabiē bestiaꝝ et confert herpeti estiomeno ⁊ albasas ⁊ vlcerib⁹ mal̄ ⁊ fraudulentis et sedat farina eius cum farina oꝛdei doloꝛeȝ vulnerum et confert igni ꝑsico. ¶ Instrum̄. iūctu. ¶ Fit ex eo empl̄m sup sciaticam et ꝯfert. ¶ Membra capitis. ¶ Farina eius confert vlceribus capitis hūidis. ¶ Membra nu. ¶ Apit oppilatōes epatis ⁊ splenis ⁊ ꝓprie qn̄ decoquitur cum aceto ⁊ melle ⁊ ruta ⁊ pipere. Et ille q̇ amaritudinem non habet sedat nauseam et disrūpit appetitum sed ille cui⁹ amaritudo

egreditur ē difficilis penetratiōis. ¶ Mem. expl. ¶ Extrahit vermes ⁊ ascarides decoctus ⁊ linitus sup sumē ⁊ deglutitus cū melle aut potatus cum aceto cō misto. Et confert dolorib⁹ mulierū ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ extrahit fetus cum ruta ⁊ pipere suppositus ⁊ bibit⁹ ⁊ qñq; supponitur cū ruta ⁊ melle ad illud et extrahit v̓mes bibitus cuȝ melle et aceto. Et silr̓ ꝓuocat vrinā et in ipso ē cōstrictio ventris: dulcoratus uero secūdū ꝙ quidam dicūt neq; soluit neq; stringit.

De Lactuca. C. ccccliij.

Lactuca quid ē. Illa que est siluestris in virtute existit papaueris nigri. ¶ Natura. ¶ Gal. nō est in frigiditate eius que hortulana ē applicatio ad vltimum sed ē sicut frigus aque lacune. Et hūitas eius est grossior hūitate sicle ⁊ atriplicis ⁊ subtilior hūitate malue. Et dicit̓ ꝙ ipsa ē in humectatōe ⁊ exiccatōe inter caules ⁊ atriplices ⁊ blites. dico aūt ꝙ ille q̇ dixit ꝙ est frigida in tertio iudicauit de ipsa ꝙ ē mali nutrimenti ⁊ pauci ⁊ non est ita ⁊ uidet̓ ꝙ ipsa sit in scdo: ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Non est in ipsa absterfio nȝ stipticitas neq; solo ꝓpter euōnē suaȝ a salsedine ⁊ pōticitate ⁊ reliquis. Sanguis uero ex ea generatus est melior sanguine generato ex olerib⁹: ⁊ que nutribilior est: est illa que est elixata ⁊ ipsa confert diuersitati aq̄rū ⁊ illa quidem que non est abluta est melior. Ablutio ei addit ei inflationē ⁊ silr̓ oibus oleribus frigidis ⁊ est velocis digōnis ⁊ qñ administrat̓ in medio vini prohibet egritudines ebrietatis. Et illa quideȝ q̄ ē siluestris in v̓tute exit papaueris nigri. ¶ Apostema. ⁊ bo. ¶ Confert apatibus calis ⁊ herisipile linita qñ vtraq; ñ fuerint magna ⁊ vehementia. ¶ Vul. ⁊ vlce. ¶ Est emplm̄ cōueniens sup contorsionem ¶ Mem. ca. ¶ Facit somnū ⁊ remouet vigilias elixata ⁊ cruda ⁊ ꝯfert alienationi ⁊ adustioni solis ī capite ⁊ ē medicamē oppilatōnis ī naribus facte. ¶ Mem. ocu. ¶ Lac eius que siluestris ē abstergit vlcera cornee. Et lac domestice propinquȝ ē ei ⁊ ex ea fit emplm̄ ophthalmie cal̄e. Et lac siluestris confert fistul̓ lachrymaliuȝ ⁊ assiduatio cōestōis eius obtenebrat oculum. ¶ Mēbra anhe. ⁊ pec. ¶ Addit i lacte. ¶ Mem. nutri. ¶ Cōfert tussi ⁊ cal̄itati stōi ⁊ inflatōi eius. Et hortulana q̄dem est bona stō ⁊ ē velocis digōnis ⁊ acceptio eius cum aceto facit appetitum ⁊ cōfert ei⁹ cōestio ictericie ¶ Mem. expul. ¶ Eius semē exiccat spma ⁊ sedat d̓siderium coitus ⁊ cōfert multitudini pollutōis ⁊ olus eius minus est in illo ꝙ̄ semē eius. Et de lacte quideȝ lactuce qum in potu datur medietas. ʒ. cuȝ aq̄ ⁊ melle sol̄ōne educit chimū aquosuȝ. Et lac hortulane ꝓpinqum ē lacti siluestris. Ipsa v̓o lactuca nō stringit neq; soluit qm̄ non est salsa neq; abstersiua sed ē ꝓuocatiua Et siluestris quideȝ lac prouocat menstrua. ¶ Venena. ¶ Lac siluestris i potu datur morsui rutele ⁊ scorpionis.

De Lactuca asini. C. ccccliiij.

Lactuca asini quid ē. Est sicut folia lactuce subtilia pl̄is numeri ad nigredinem declinans plus pilosa ⁊ folia eius radici adherent nata ab ea grauia ⁊ color radicis eius ad rubedinē ē decliuis ⁊ tingit t̓raȝ ⁊ manū colore rubeo ⁊ oritur in terra bona ⁊ ē ex substantia aquea ⁊ terrea ⁊ ē asiniar ⁊ iam dictū est de ea ¶ Electio. ¶ Citrina ē fortior ⁊ alba ē aquea debil̓ ¶ Natura. ¶ Cal̄a ē ⁊ sicca in principio secundi. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶ Est abstersiua apitiua ⁊ qđ d̓ flore eius ē siccum ē fortius in illo. Et nā q̇dē radicis eius ē proxima nature scis eius sed radix ē fortior ⁊ ꝓprie sicca Inquit paulus ⁊ in ipsa ē v̓tus attractiua ex profundo adeo ꝙ extrahit surculos. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Confert apatibus duris vbicūq; sint. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Qñ ex eo fit ceratū ꝯsolidat ⁊ silr̓ aqua eius in cerato. ¶ Instru. iūctu. ¶ Est notum emplm̄ super podagram ⁊ silr̓ cum aceto sup sciaticam. ¶ Mem. ca. ¶ Succus eius ē mūdificatiuus capitis facto caputpurgio ex eo ⁊ administratur cum melle in cola ⁊ confert linitum. ¶ Mem. oc. ¶ Qđ de ea siccum ē mūdificat vestigia remanentia in oculo ⁊ grossitudinem extremitatū palpebraꝝ. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Mūdificat epar ⁊ que cum aceto cōdita ē ualet ad splenē cōesta ⁊ ut emplm̄ superposita. ¶ Membra expul. ¶ Prouocat menstrua fortiter ⁊ interficit embryonem viuum ⁊ extrahit fetum mortuū ⁊ confert apatib⁹ duris in matrice supposita ⁊ sedēdo in aquā ei⁹ ⁊ ē res magis ꝓuocans menstrua ⁊ magis cōueniens. Et qđ de ea in ultimo admistrat̓ ē aureus bibitus ⁊ suppositus. Et admistrat̓ cum cerato super ragadias ani.

De Lentisco. C. cccclv.

Lentiscus quid ē Est nota. Et rob quidem lentisci ⁊ gūma eius defert̓ ad mechaȝ ⁊ noiat̓ hoc noie. ¶ Natura. ¶ Cal̄a ē in tertio hūida in primo. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est abstersiua resolutia attractiua ex ꝓfūdo corporis. Et gūma ei⁹ ē gūma in arbore alkenkeȝ ⁊ ē sicut laudanū in potentia: ē boni odoris ⁊ ingredit̓ in odoramentis mulieꝝ in balep. ¶ Mēbra capitis. ¶ Rob lentisci confert ualde fluori oris ⁊ vlceribus eius. ¶ Membra expl. ¶ In ipsa ē v̓tus cōstringendi ventrem.

De Lauro. C. cccclv

Laurus q̇d ē. Granū eius ē ꝭm figuram auellāe pue sup qđ sūt cortices nigri subtiles qđ ꝯpssiōe frangitur in duas partes que sunt grani nigri ad citrinitatem boni saporis ⁊ eius odor ē redolens ⁊ eius folia sunt sicut folia myrti preter ꝙ sunt maiora ⁊ ei⁹ fructus ē rubeus. Ipsa uero orit̓ in locis mōtuosis ⁊ v̓t⁹ eius ē in folijs ⁊ fructu. ¶ Nā. ¶ Grana ei⁹ sunt calidiora ⁊ cortices eius sūt minoris cal̄itatis ⁊ ē oīo calida ⁊ sicca in secundo. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In granis eius ē mollificatio ⁊ in ipsa tota ē calefactio. Et grana eius sunt cal̄iora folijs ipsius ⁊ calefactio ꝑtium ipi⁹ et exiccatio eaꝝ ē fortis sed grana sunt ultia ⁊ cortex est debilior ⁊ minoris cal̄itatis ⁊ eius oleum ē calidi⁹ ol̄o nucis. ¶ Decoratio. ¶ Linitur sup morpheam cum vino. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Confert cum pane ⁊ sauich apatibus cal̄is. ¶ Instru. iūc. ¶ Confert doloribus neruoꝝ omnibus ⁊ eius oleum resoluit laxitudinem. ¶ Mem. ca. ¶ Resoluit soda ⁊ eius oleuȝ etiā ⁊ silr̓ ambo faciunt ad dolores auris f̄ros ⁊ elōgatōeȝ auditus ⁊ conferunt tinnitui ⁊ catarro. ¶ Mem. anh ⁊ pectoris. ¶ Confert stricture anhelit⁹ ⁊ difficl̄tati dilatationis deglutita cum melle aut cum rob ⁊ similit̓ cursui sup̄fluitatum ad pulmonē ⁊ fiunt ex ea loch cū melle ad vlcera pulmonis ⁊ anhelitū dilatatiōis ⁊ proprie ex granis eius. ¶ Mem. nutri. ¶ Oleum eius confert dolori epatis qñ bibitur cum vino odorifero ⁊ silr̓ cortex eius: ueruȝ ipsa ⁊ grana eiūs sunt mollificātia stōm ⁊ cōmouentia vomitum. ¶ Mem. expl. ¶ Eius oleum facit nauseam ⁊ facit vomitum ⁊ in ipsa ē ꝓuocatio menstruoꝝ ⁊ vrine: ⁊ decoctio folioꝝ ei⁹ confert egritudinibus vesice ⁊ matricis adeo ꝙ sedendo i ea ⁊ potio eius ad sol̄onem fit. ʒ. ij. cum aqua mellis ⁊

oxymelle. Et qñ de cortice eius bibitur auꝫ frangit la
pidem ⁊ interficit fetum ꝓpter suam amaritudinez ad
ditam sup amaritudinem alioꝝ ⁊ sit potio .ix. kerates
⁊ grana eius frangunt lapidem etiam. ¶ Febres. ¶
Oleũ eius ꝯfert horripilatiõi iunctũ. ¶ Venena. ¶
Confert mordicatõi scorpionis cum vino ⁊ rob ⁊ ē bo
na vespe ⁊ api qm̃ pũgunt ⁊ oĩo est tyriaca venenis bi
bitis oĩbus. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius ponuntur
folia sisimbrij.

¶ Capitulum de littera. M.

De Meliloto Capitulum. cccclvi.

Melilotum quid est. Flos plante coloris
palee in quo est lunaris figura cũ raritate
sua quãdam hñs duritiem. Et ex eo q̇dez
aliud ē albũ ⁊ aliud citrinũ. ¶ Electio.
¶ Ex eo melius ē qd̕ ē durius ⁊ cuius color decliat
ad albedinem parũꝑ ⁊ sapor ipsius amarior sentitur et
cuius odor est manifestiõr Inquit Dia. Melius ex
eo est illud in quo est croceus color ⁊ est acutioris
odoris quãuis odor spẽi ipsius in ꝑncipio sit ꝑuus ⁊ ꝯ
bilis ⁊ sit in colore eius color fenugreci. ¶ Natura.
¶ Est calĩm in ꝑmo siccum in eodem. Et ad vltimuz
est cõpositum ⁊ calĩtas ipsius ē dñantior fritate ipsius.
Inquit Dia. Est equale in fritate ⁊ caliditate. ¶ O
pera. ⁊ prope. ¶ In ipso ē stipticitas pauca cum reso
lutione ⁊ propter illud digerit Inquit Dia. Est lique
factiuum sup̱fluitatũ. Et dixerunt alij eius succus cuz
careno sedat dolores ⁊ ē resolutiuum subtiliatiuuz ⁊ ꝯ
fortatiuum membroꝝ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cõfert
apatibus calĩs ⁊ duris ꝓprie cum carño ⁊ etiã ꝑmistũ
cuz vitello oui ⁊ farina fenugreci ⁊ semine lini ⁊ papa
ueris secũdum locum. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Con
fert vlceribus hũidis ⁊ ꝓprie mellino linitũ cum aq̃ ⁊
cum aliquo desiccatiuoꝝ apposito cum eo qd̕ sit sicut
galle ⁊ lutum lene ⁊ lentes. ¶ Mem. ca. ¶ Confert
apatibus auriũ ⁊ dolori ambarũ supposito emplĩo ex
eo cum careno ⁊ reliquis que dicta sunt ⁊ distillatiõe
facta in eis ex succo eius: ⁊ eius iuuamentũ in doloribꝰ
est velocius. Ex ipso quoqꝫ fiũt embroce ⁊ sedãt soda.
¶ Mem. ocl̃i. ¶ Confert apatibus oculi scõ emplĩo
ex eo cum careno ⁊ cum eis que dicta sunt. ¶ Mem
bra expul. ¶ Confert apatibus ani ⁊ testiculoꝝ facto
emplĩo ex eo cum careno ⁊ cum eis que dicta sunt de
cocto cũ vino.

De myrto. C. cccclvij.

Myrtus quid ē. Nota est. Et in ipsa ē amaritudo
cum ponticitate ⁊ dulcedine ⁊ fritate ꝓpter põ
ticitatem suam ⁊ ipsius bũchum ē fortius ⁊ fiunt ex eo
trocisci cuz sirupo stiptico. Et in ipsa quidem ē substã
tia terrea ⁊ substantia subtilis pauca: ⁊ ipsius quidem
bũchum ē quiddam superṽgultum eius in colore vir
gulti eius hñs formam plante uel vole manus ⁊ figurã
eius. Et in oleo ipsius sunt oĩa iuuamenta q̃ dicuntur
¶ Electio. ¶ Fortior que ad nigredinem declinat ⁊
ꝓprie rotunda hñs folia ⁊ precipue mõtana ex ea tota
Et flos eius melior ē albus ⁊ succus fructus eius est
melior: ⁊ eius quidem succus qum veterascit debilita
tur ⁊ fit cortex: iõqꝫ oꝫ ut ex eo trocisci fiãt. ¶ Nã. ¶
In ipsa ē calĩtas subtilis: ⁊ magis dñans in ipsa est fri
giditas ⁊ eius quidem stipticitas ē maior fritate eius.
Et videtur ꝙ eius frigiditas sit in ꝑmo ⁊ siccitas ipiꝰ
in termino si. ¶ O pera. ⁊ pro. ¶ Retinet solutõem
⁊ sudorem ⁊ oẽm fluxum sanguinis ⁊ oẽm cursum ad
membrũ ⁊ qñ cum eo fit fricatio in balneo confortatur
corpus ⁊ desiccantur humiditates que sunt sub cute:
⁊ embroce quidem decoctionis eius qum sup ossa effũ
dunt̕ velocius fit ipoꝝ restauratio: ⁊ qd̕ ex ea adustuꝫ ē
loco tutie ponitur ad hoc ut bonus fiat odor corporis
⁊ confert omni fluxui sanguinis linitum ⁊ loco emplĩ
suppositum ⁊ bibitum ⁊ silr̃ eius rob ⁊ rob fructus ⁊
eius contractio fortior est infrigidatõe eius. Et ipsius
quidem nutrimentũ ē ꝑuum: ⁊ in sirupis quidem non
est qui constringat dolores pulmonis ⁊ tussim preter
sirupum eius. ¶ Decoratio. ¶ Eius oleum ⁊ succꝰ
⁊ decoctio ipsius cõfortant radices capilloꝝ ⁊ ꝓhibẽt
casum ⁊ prolongant eos ⁊ denigrant ⁊ ꝓprie ipsius se
mina. Et decoctio seiuꝫ eius in butyro probibet sudõ
rem ⁊ rectificat rasuram venarum ⁊ folia eius sicca ꝓ
bibent fetorem ascellarum ⁊ ipsius cinis loco tutie po
nitur ⁊ confert pãno. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Sedat
apata calĩa ⁊ herisipilaꝫ ⁊ formicam ⁊ bothor ⁊ vlcera
⁊ qd̕ ē super ambas volas ⁊ adustionem ignis cũ oleo
⁊ vino post ipsius cõmistionem cum eis ⁊ silr̃ eiꝰ oleũ
⁊ vnguentũ factum ex ipsius oleo ⁊ confert ipiꝰ succus
qum ꝓijcitur super panaricium ⁊ silr̃ ceratum ex eo.
Et qum decoquit̕ etiam eius fructus cum vino ⁊ fit
ex eo emplĩm sanat vlcera que sunt in ambabus volis
manuũ ⁊ in vtrisqꝫ pedibus ⁊ adustionem ignis ⁊ ꝓhi
bet eos a vesicatione ⁊ silr̃ eius cinis cum cerato.
¶ Instrum̃. iũc. ¶ Emplĩm factum ex fructibus eius
decoctis cum vino ē cõueniens mollificatõi iũcturarũ
¶ Mem. ca. ¶ Retinet fluxum sanguinis ex naribus
⁊ abstergit furfures ⁊ exiccat vlcera capitis ⁊ vlcera
auris ⁊ ipsius pus qum ex ipsius aqua in ipsam distilla
tur ⁊ confert ipsius sirupus mollificationi gingiue ⁊ eiꝰ
folia qum in vino decoqunt̕ ⁊ fit inde emplĩꝫ sedant so
da vehementer. ¶ Mem. oculi. ¶ Sedat ophthal
miam ⁊ exitum: ⁊ qum coquit̕ cum ordeo sanat eorũ
apata ⁊ ipsius cinis ingredit̕ in medicinis vngule.
¶ Mem. anhe: ⁊ pec. ¶ Confortat cor ⁊ aufert tre
morem cordis ⁊ confert fructus ipsius tussi propt̕ dul
cedinem suam ⁊ retinet ventrem vtentis eo si ē solutus
sua stipticitate ⁊ confert fructus ipsius sputo sanguinis
⁊ etiam ipsius rob silr̃ ¶ Mem. nu. ¶ Confortat stõꝫ
ꝓprie rob eius ⁊ semina probibent cursum sup̱fluitatũ
ad stõm. ¶ Mem. expul. ¶ Succus fructuũ eius est
prouocatiuus ⁊ ipsemet confert ardori vrine ⁊ vesice
⁊ est bonum in probibendo prouocationez menstruoꝝ
Et eius aqua stringit naturam ⁊ retinet solĩonem cho
lericam ⁊ melĩcaꝫ linita. Et ipsa cum oleo sisamino ex
primit pblĩa ⁊ cum solĩone emittit ipm. Et decoctõ fru
ctuuꝫ eius confert fluxui humiditatum matricis ⁊ con
fert emplĩo ide facto hemorroidibus ⁊ confert apati te
sticuli ⁊ eius decoctio confert exitui ani ⁊ matricis.
¶ Venena. ¶ Confert morsui rutele ⁊ silr̃ fructꝰ eiꝰ
qum potat̕ cum vino ⁊ silr̃ pũcture scorpionis.

De Melongena. C. cccclviij.

Melongena quid est. Nota ē. ¶ Electio. ¶
Que ex ea ē antiqua ē mala. Et eius natura
est sicut frixi eius: recens uero est sanior.
¶ Natura. ¶ Secundũ filium mesauge est fria verũ
tñ uerum ē ꝙ vtus in ipa dominans ē caliditas ⁊ sicci
tas in secũdo propter amaritudinem ⁊ acuitatẽ ipsius
¶ O pera. ⁊ ꝓprieta. ¶ Generat melancholiaꝫ ⁊ ge
nerat oppilatões. ¶ Decoratio. ¶ Corrũpit colorẽ
⁊ denigrat superficiem corporis ⁊ citrinat colorem: et
que ex melongenis sunt parue comedũtur excorticate

⁊ ip̄e quidem faciunt possidere pannum. ¶ Apata ⁊
bothor. ¶ Generat cancros ⁊ duritiem ⁊ lepraꝫ.
¶ Mem. capitis. ¶ Generat soda ⁊ oppilationes et
facit multiplicare tristitiam in eis: ¶ Mem. nutri.
¶ Generat oppilatões epatis ⁊ splenis nisi illa que
cocta est in aceto: ipsa enim apit oppilatões epatis for
tasse. ¶ Mem. expl. ¶ Generat hemorroidas: verun
tamen si ex capitibus eius in vmbra siccis ⁊ contritis
fiat epithima confert hemorroidibus. Et melongena
quidem non habet proportionem ad stringendum aut
soluendum: veruntñ qum coquitur ĩ oleo soluit ⁊ ĩ ace
to stringit.

De mace. C. ccccl.ix.

Macis quid est. Est similis folijs compositis
venosis siccis declinans ad rubedinem ⁊ citrini
tatẽ sicut cortex ⁊ ligna ⁊ folia mordicans linguã sicut
cubebe. Filius mesaugue ẽ cortex nucis muschate.

De musaiaba. C. ccccl.x.

Musaiaba quid est. Est similis virtuti neremisk ſʒ
est subtilior eo. ¶ Natura ¶ Inquit Paulus
est equalis. Et dixerunt alij est cal'a ⁊ sicca in secundo
Et non est dubitatio quidem in caliditate ⁊ siccitate
ipsius. ¶ Opera. ⁊ prop̄e. ¶ Resoluit inflationem et
in ipsa est stipticitas. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Resoluit
durities grossas qum ponuntur in cerato. ¶ Decora
tio. ¶ Oris odorem bonũ efficit. ¶ Mem. capi. ¶
Ex eo cum oleo violaceo fit caputpurgiuꝫ ad soda fri
gidam ex ventositatibus grossis in capite ⁊ ad emigra
neam. ¶ Mem. nutri. ¶ Confortat epar ⁊ stõm.
¶ Membra expul. ¶ Constringit iliacam ⁊ confert
dysenterie ⁊ est bona matrici.

De myrobalanis. C. ccccl.xi.

Myrobalani quid est. Eoꝝ alij sunt citrini ĩmatu
ri: ⁊ alij sunt nigri indi ⁊ sunt illi qui ultimi sunt
in maturitate ⁊ sunt pinguiores ⁊ alij sunt kebuli q̇ sũt
maiores omniũ: ⁊ alij sunt sinij q̇ sunt minuti ⁊ leuiorẽs
¶ Electiõ. ¶ Meliores sunt citrini vehementis ci
trinitatis ⁊ decliues ad viriditatem graues grossi duri
kebuli autem sunt meliores qui sunt grossiores ⁊ graui
ores ⁊ submerguntur in aqua ⁊ sunt decliues ad rube
dinem. Et sinij meliores sunt illi qui rostrum habent.
¶ Natura. ¶ Dicitur ꝙ citrini cal'iores sunt nigris
⁊ dicitur ꝙ indi sunt minoris frigiditatis q̃ kebuli. Et
oẽs quidem sunt frigidi in p̊mo sicci in s'o. ¶ Opera
tiones ⁊ ꝓprietates. ¶ Oĩs extingunt choleram et
conferunt ei. ¶ Decoratio. ¶ Nigri clarificant colo
rem. ¶ Apata ⁊ bo. ¶ Myrobalani oẽs conferunt
lepr̄e. ¶ Membra ca. ¶ Kebuli conferunt sensibus
et seruationi et rationi et conferũt etiam soda: ¶ Mẽ
bra oculi. ¶ Citrini valent oculo mollificato ⁊ ꝯferũt
materiebus que currunt facto ex eis alcofol. ¶ Mẽ
bra anhelitus et pec. ¶ Conferunt tremori cordis et
tristitie ex amore bibiti. ¶ Membra nu. ¶ Cõferunt
dolõi splẽĩs ⁊ ꝯferũt nutrimẽti istĩs oĩb⁹ ꝓp̊e ãbo nigri.
Ambo enim confortant stõm et proprie nutriti ⁊ dige
runt cibum ⁊ confortant stõm totaliter preparãdo ip̊ꝫ
⁊ nutriendo ⁊ exiccando. Et citrini quidem optime ꝑ
parant stõꝫ ⁊ similiter nigri. Et sinij sunt debiles in eo
ꝙ agunt ⁊ kebuli. Et in kebulis quidem est vis faciẽ
di nauseam ⁊ kebuli conferunt hydropisi. ¶ Mem
bra expulsionis. ¶ Kebuli ⁊ indi frixi cũ oleo strigũt
⁊ citrini soluunt cholerã ⁊ parũ phlegmatis. Et nigri
soluunt melancholiã ⁊ ꝯferũt hemorroidibus ⁊ kebuli
soluũt melancholiaꝫ ⁊ phlegma. Et dicitur ꝙ kebuli
conferunt colice. kebuloꝝ autem potio ad soluendum
infusoꝝ fit a. v. ʒ. usqꝫ ad. ʒ. xi. ⁊ nõ infusoꝝ usqꝫ ad. ʒ. ij.
⁊ dico ꝙ fit usqꝫ ad plus. De citrinis uero qñqꝫ sumi
tur in potu usqꝫ ad. x. ⁊ plus tritis ⁊ infusis in aqua.
¶ Febres. ¶ Conferunt kebuli febribus antiquis.

De muscho. C. ccccl.xij.

Muschum quid ẽ. Fluuiale ẽ aqueũ terreũ ⁊ ma
rinum est vehementioris stipticitatis ſʒ muschũ
petrosum ẽ furfur lapiduꝫ ⁊ nos iã diximꝰ. ¶ Nã. ¶
Est frigidum. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Retinet sanguinẽ
in omni loco linitum ⁊ marinum vehemẽtius. ¶ Apa
ta ⁊ bothor. ¶ Ponitur super apata cal'a ⁊ herisipilã
⁊ formicam ⁊ sil'r qđ est ut lentes muschũ cũ sauich.
¶ Instru. iũctu. ¶ Super podagram calidam ⁊ do
lores iũcturarum calidos ualet ⁊ qñ feruet in oleo an
tiquo lenit neruos. ¶ Mẽ. expl. ¶ Fit ex eo empl'm
ramici intestinoꝝ ⁊ detumescere facit eã ⁊ glutinat.

De mandragora. C. ccccl.xiij.

Mandragora quid ẽ. Nota est ⁊ nos iam ꝑscruta
ti fuimus eius narrationem in capl'o de iabrol.
¶ Natura. ¶ Secundũ me ẽ f'ra usqꝫ ad 3^m ⁊ hũida.

De muscho. C. ccccl.xiiij.

Muschus quid ẽ. Muschus est folliculus aĩalis
sicut gazel ipse nisi quia hꝫ duos dentes albos
flexos ad interiora sicut duo cornua. ¶ Electio. ¶
Melior est secundum suam mineram ãtebiũ ⁊ dicitur
ĩmo ascilti: deinde iurgium: deinde indus marinus ⁊
ex ꝑte pastus ꝙ pascit utrũqꝫ been ⁊ spicaꝫ deinđ alma
ru. Et melior ex parte coloris ⁊ odoris est pomalis ci
trinus. ¶ Natura. ¶ Est cal's ⁊ siccus in s'o. ⁊ qđ ex
eo siccum est apud quosdam est maius. ¶ Opera. ⁊
ꝓprie. ¶ Est subtilis confortatiuꝰ. ¶ Decoratio. ¶
Vaporat qñ ponit' in cibo. ¶ Mem. ca. ¶ Quãdo
fit caputpurgium ex muscho cum croco ⁊ pauca can
fora confert soda f'r̄e ⁊ solus etiam propter illud quod
in ip̄o est de resol'one ⁊ v̊tute ⁊ ip̄e confortat cerebrum
tem̄patum ¶ Mẽ. ocu. ¶ Confortat oculuꝫ ⁊ exic
cat humiditatem eius ⁊ abstergit albuginem subtilem
¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Cõfortat cor ⁊ sanat tremo
rem cordis ⁊ melancholiam ex sollicitudine. ¶ Vene
na. ¶ Est tyriaca venenorum ⁊ ꝓp̊e napelli.

De mastice. C. ccccl.xv.

Mastix quid est. Alius est romanus albus ⁊ aliꝰ
est nabathi ad nigredinem declinans. ⁊ arbor q̇
deꝫ eius est composita ex aqueitate pauca ⁊ terreitate
plurima ⁊ est subtilior ⁊ magis iuuans q̃ olibanum.
¶ Electio ¶ Melior ẽ ille qui est albus magnusmũdus
Et eius rectificatio est resolutio ipsius ⁊ dimissio ĩ ace
to per aliquot dies deinde exiccatur. ¶ Natura. ¶
Cal's est ⁊ siccus in secũdo ⁊ est minoris calefactõnis
⁊ exiccationis q̃ olibanum: ⁊ in arbore quidem eiꝰ nõ
est infrigidatio ⁊ calefactio vehemens ⁊ in ipso est cale
factio maior q̃ ea que est in arbore eius. ¶ Operati.
⁊ proprietates. ¶ Est stipticus resolutiuus ⁊ omnes
partes eius ⁊ arboris sue sunt stiptice. Et eius quideꝫ
cõpositio est ex substantia aquea tepida ⁊ substãtia ter
rea Et radices eius ⁊ cortices radicum eius ponũtur
loco acatie ⁊ hensistides ⁊ loca eius ⁊ sil'r succus folio
rum eius. Et ex fructu quidem eius fit oleum vehemẽ
tis stipticitatis. Gal. aũt uidetur uidere in omnibus ꝑ
tibus eius cum stipticitate lenificationem ⁊ sil'r sũt ole
ra eius. Nabathi uero qui trahit ad nigredinem stipti
citas est minor ⁊ exiccatio est maior ⁊ ẽ magis ꝯueniẽs

in eo ꝙ necesse est resolui fortiter. Et totum qđ i ipo ē
de stipticitate ⁊ lenificatione ⁊ exiccatōe est sine impe
dimento ⁊ est subtile ualde ⁊ liquefacit propter suam
subtiliationem ⁊ lenificatōem ⁊ caliditatem suā subtilē
phl'a ⁊ est cum hoc minoris acuitatis ⁊ spissitudinis ꝙ
relique gūme. ¶ Decoratio. ¶ Ponit' i dentifricijs
⁊ in gomaris ⁊ facit possidere pulchritudinē. ¶ Apo
stemata ⁊ bothor. ¶ Confert propter illud qđ in ipso
est de stipticitate ⁊ lenificatōe apatibus viscerum. Et
nigrum nabathi est cōuenientius duritiebus intrīsecis
⁊ nigrum confert apatib⁹ formicalibus. ¶ Uul. ⁊ vlc
¶ Probibet succus eius ⁊ decoctio folioꝝ ipius ābu
latiua ⁊ oleum arboris huius confert scabiei ita ꝙ sca
biei pecudum ⁊ canum. Et effundit' decoctio foliorū
⁊ succus super vlcera ⁊ generat carnem ⁊ sil'r sup ossa
fracta ⁊ restaurat. ¶ Mem. ca. ¶ Masticatio ipius
extrabit phlegma ex capite ⁊ mundificat ipm ⁊ simili'
collutio oris ex eo facta confirmat gingiuas. ¶ Mē
bra oculi. ¶ Adherent eo pili iuersari. ¶ Membra
anhe. ⁊ pec. ¶ Confert tussi ⁊ sputo sanguinis ⁊ ꝑpe
decoctio radicis eius ⁊ corticis eius. ¶ Membra
nutrimenti. Confortat stōm ⁊ epar ⁊ aperit appetitū
⁊ stōm efficit bonū ⁊ mouet eructuatōem ⁊ liquefacit
phl'a eius ⁊ confert apatibus stomachi ⁊ epatis statim
¶ Mem. expl'. ¶ Confortat epar ⁊ intestina ⁊ ꝯfert
apatibus eoꝝ et decoctio radicis eius et corticis ipi⁹
confert fluxui sanguinis p iferiora ⁊ dysētie ⁊ rasurē. Et
sil'r ipa folia fluxui sanguīs matricis et oib⁹ dolorib⁹
matricis et cursui humiditatis earum malo et augmē
to matricis ⁊ ani et similiter oleum arboris eius et se
minis eius prouocat menstrua.

De mu. C. ccccLxvi.

Mu quid est. Est frusta diuerse figure in colore
agarici ⁊ habet puluerem trahens ad stipticita
tem ⁊ amaritudinem ⁊ est boni odoris pungēs linguā
⁊ est radix plante: non eni admistratur de eo nisi radix
eius multiplicatur in terra megduna. ¶ Ele
ctio. ¶ Melius est illud quod est album magnum
mūdum. Et ipius quidem rectificatio est resol'o ipius
⁊ dimissio eius in aceto per aliquot dies deide exicca
tio ipius. ¶ Natura. ¶ Est cal'm ⁊ siccum in tertio
⁊ in ipo est hūiditas extranea non matura inflatiua.
¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Est subtile abstersiuū apiti
uum sil'e spice in virtute: verum ipm est fortioris calefa
ctionis ⁊ stipticitatis. ¶ Instru. iūc. ¶ Cōfert bibitū
et linitum doloribus iūcturarum. ¶ Mem. ca. ¶ Fa
cit soda pl'imus usus eius et illud ꝑpter supfluitatem
hūitatis eius congelate in ipo. ¶ Mem. expl'. ¶ Cō
fert difficultati vrine bibitum et more empl'i suppositū
et sil'r doloribus vesice ⁊ constrictioni supfluitatū i ea
⁊ prouocat menstrua ⁊ confert doloribus matricū ita
ꝙ encatisma in aqua eius ⁊ confert dolori pūgitiuo vē
tris ⁊ rugitui ⁊ inflationi.

De mezerion. C. ccccLxvij.

Mezerion quid est. Est lacticinium magnū qđ est
duoꝝ modoꝝ: vnū eoꝝ est magna hñs folia sub
tilia: ⁊ alterum est pua hñs folia spissa ⁊ hoc ē deteri⁹
amboꝝ. Et quod nigrum est ē pnitiosum. ¶ Electio.
Melius mezerion est in quo sunt folia pl'ima ⁊ sil'ia fo
lijs oliue ⁊ subtiliora. Qđ uero folia pua hꝫ que sunt
crispa est malum: sed qñq₃ malitia almezerion frangit'
cum resol'one. ¶ Natura. ¶ Est cal'm ⁊ siccum i q̄r
to. ¶ Opera. ⁊ ꝑprieta. ¶ Est acutum mūdificatiuū
excoriatiuum ⁊ eius acrimonia est vehemens. ¶ De
coratio: ¶ Oms spēs administrant' ad morpheā et
ad albaras ⁊ ad lētigines linite exteri⁹ ⁊ qñq₃ admisce
tur ei sulfur in ipo. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Omnes
spēs eius administrant' ad ipetiginem ⁊ vlcera sordida
cum melle ⁊ eradicāt cortices propter illud qđ ē i eis
de substātia resolutiua corrosiua ⁊ sil'r exiccant scabiē
¶ Mē. ca. ¶ Coluit' os cū decoctōe eius ⁊ proprie
decoctiōe nigri ⁊ sedat' dolor dentis. Et qñq₃ aliqđ eis
adheret cum pipe ⁊ frusto faui sup dentē corrosū ꝑpt'
dolorē. ¶ Mem. nu. ¶ Nocet epati ualde. ¶ Mē
bra expulsionis: ¶ Soluendo educit aquam ⁊ ꝑpe
qđ accipitur humidum hora sui floris. Eius aūt acui
tas frangitur si infundat' in aceto deinde exiccet'. Et
ex eo quidem infuso in potu sumitur sex aurē. decocto i
lb. ⁊. 5. aque donec de ea remaneant medietas ⁊ q̄rta
⁊ bibit' ⁊ sol'one educit lumbricos ⁊ ascarides ⁊ prope
acsunesi ⁊ in decoctione calamenti montani. Et qñq₃
sumūtur. ℥. xxij. de eo ⁊ posite in duobus vrceis vini di
mittuntur sic duobus mensibus deinde colantur ⁊ p⁹
dimittunt' duobs mensibus deinde dant' i potu ad hy
dropisim ⁊ ad purgationem mulierū que peperunt ⁊
conferunt. Et eius decoctio confert difficultati vrine
vehementi. Et dixerunt ꝙ ipsum etiam sol'one educit
mel'iam ⁊ hūores phl'aticos ⁊ proprie qñ miscetur cū
duplo apsinthij quātū ipsum est. Et quidam eoꝝ sūt q̄
assumūt de eo aurē. cum duplo ipius de apsinthio con
fecto cum melle decocto ⁊ faciunt ex eo collyria. ⁊ oꝫ
quidem ut si sit ad solueñ aquā citrinam admisceantur
ei alia solutiua que ipsam soluunt. Et si queritur ut eo
soluatur mel'ia fiat ex eo sil'r ⁊ misceat' ei quod soluat
mel'iam. ¶ Uenena. ¶ Mezerion bibitur cum vino
ad morsum vermiū venenosoꝝ ⁊ est proprie nigrū vene
num mortiferum. Et qñ miscetur cum sauich ⁊ ꝯiūgit'
cum aqua ⁊ oleo interficit mures ⁊ canes ⁊ porcos. ⁊
qđ de eo interficit hoies est pondus. ℥. ij. interficit enī
cum turbatione ⁊ vomitu ⁊ solutione.

De maru. C. ccccLxviij.

Maru quid est. Dicunt indi ꝙ est spēs pl'es. Est
enim quedam spēs eius q̄ est boni odoris ⁊ est
marmacor ⁊ est cal'ior ⁊ siccior. Et est spēs alia que est
minoris odoris ⁊ dicitur fumuse ⁊ est calida ⁊ lenis.
Et tertia spēs noiatur almaru album que est tempata
⁊ in ipsa est vtus lenificatiua. Et existimo ꝙ illa in q̄ ē
vtus lenificatiua est lingua bouis. Et est alia spēs que
noiat' marume⁹ ⁊ est cal'a ⁊ sicca subtiliatiua. Et ē spe
ties que noiatur merscebar ⁊ est f'za secundum ꝙ dicit
narrator eius. ¶ Nā. ¶ Est calidum ⁊ siccū in ꝓo.
deinde diuersificatur. ¶ Opera. ⁊ prop. ¶ Omnes
spēs sunt rarificatiue subtiles resolutiue inflatio
nū ⁊ phlegmatis aperitiue oppilationum ubi sunt.
¶ Membra. ca. ¶ Distillatur cum aqua lactis in
aurem dolorosam. Et merscebar quidē confert soda
calide ⁊ relique spēs almaru conferunt soda f'ze: sꝫ qđ
de eo odoriferum est facit soda ꝑprie qñ odoratur sup
vinum. ¶ Mem. nutri. ¶ Resoluit phl'a ex stō ⁊ con
fert dolori stōi ⁊ confortat ipꝫ. ¶ Membra expul. ¶
Confortat intestina ⁊ semen eius qum frigit' cōfert ra
sure intestinoꝝ ⁊ dysenterie ⁊ si nō frigit' sol'one educit
phlegma.

De marmacora. C. ccccLxix.

Marmacora quid est. Nota est. Et flos quidem
eius est cineritius ad duritiem declinans ⁊ boni
odoris qui de eo est aromaticus. ¶ Natura. ¶ Inq̄t

Dia. Almarmacora est calidior maiorana ⁊ fortior ⁊
est calīa in tertio sicca in sō. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est
subtilis resolutiā sedatiā vētositatū apitiua oppilatōuꝫ
phlāticaꝝ ubi sunt. ¶ Membra ca. ¶ Inebriat velo
citer qum ponitur in vino ⁊ facit soda odoratus eius
ultime: uerum resoluunt odoratus eius ⁊ multitudo
ipsius ⁊ declinatio super embrocam ipsius omnes
vapores ⁊ soda frigidos ⁊ est similis sceba in primo.
¶ Mem. nutri. ¶ Confortat stōm ⁊ apit oppilatōes
uiscerum ⁊ exiccat humiditatem stōi. ¶ Membra ex
pulsionis. ¶ Confortat intestina.

De mugatb: C. cccclxx.

Mugatb quid est. Dixerunt quidam ꝙ est vene
granati siluestris sed non est cōueniens hoc qd̄
dixerunt qm̄ semen eius est cōueniens coitui ⁊ mouet
ipsum fortiter. ¶ Natura ¶ Est calīm pueniens ad t
tium ⁊ hūidum in sō. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est ꝯforta
tiuum membroꝝ. ¶ Decoratio. ¶ Est ipinguatiuum
¶ Instrum. iūc. ¶ Confert quꝫ ex eo fit emplīm torsi
oni ⁊ fracture ⁊ attritioni lacertoꝝ ⁊ dislocationi ⁊ cō
fert podagre ⁊ spasmo ⁊ est bonum tesabuch ⁊ duritiei
iūcturaꝝ. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Lenificatiuum est
duritierū que sunt in gutture ⁊ pulmōe. ¶ Membra
expulsionis. ¶ Mouet coitū ⁊ ꝓpe semen eius.

De merdesenz. C. cccclxxi.

Merdesenz quid est. Merdesenz ē plūbū adustuꝫ
⁊ qn̄qꝫ fit absqꝫ plūbo ⁊ puenitur ad sūmū recti
ficationis ipius: aut quia decoquit in aceto: aut vino
puro deinde aduritur uice vna aut duabus: aut aduri
tur sup prunas ⁊ aufertur ab eo quod super ipsū eleua
tur: aut decoquitur cum aqua ⁊ frumento ⁊ cū ordeo
donec findatur ⁊ remouent ab eo frumentum ⁊ illa aq̄
decoquitur cum aqua recenti donec purificetur deīde
submergitur ab illa aqua. Fit hoc de eo multotiens
deinde mundificatur cum sale multotiens sicut scis
⁊ quandoqꝫ fit aliud. ¶ Natura. ¶ Inquit Gal. ꝫ
Decliue est ad exiccationem sed ē debilis calefactōis
⁊ inflationis. Apud alios uero est decliue ad aliquan
tulum frigoris. Et illud qd̄ ē ablutum ē proculdubio
tīm. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est constrictiuum ⁊ exicca
tiuum ⁊ abstergit parūper cum stipticitate ⁊ glutinatō
ne ⁊ subtiliat grossum ⁊ stipticitas ⁊ abstersio ipi⁹ sunt
pue. Et ipsum quidem ē mā emploꝝ. Aggregat enim
medicinas ⁊ frangit supfluitatem resolōnis ⁊ corrosio
nis ⁊ stipticitatis etiam. ¶ Decoratio. ¶ Efficit
odorem corporis bonuꝫ ⁊ ascellāruꝫ ⁊ prohibet rasurā
coxarum ⁊ abstergit pānum ⁊ cicatrices nigras ⁊ san
guinem mortuum ⁊ proprie illud qd̄ ē ablutum ⁊ delꝫ
uestigia variolarum ⁊ prohibet sudorem. ¶ Vulnera
⁊ vlcera. ¶ Creat carnem in vlceribus per accn̄s. sed
Gal. ē ex eis qui dicunt ꝙ ipsum non mūdificat ⁊ nō
sordidat ⁊ non generat ⁊ non contrahit sed ē mā ēplo
rum ⁊ confert rasure intestinoꝝ ⁊ rasure almagabin et
coxaꝝ. ¶ Mem. ocli. ¶ Illud quod ē albū ablutuꝫ
ponitur in alcofol ⁊ abstergit oculuꝫ. ¶ Membra ex
pulsionis. ¶ Si bibatur prohibet vrinam. Et multo
tiens quidem in regione nr̄a dant ipsum in potu propt
fluxum ventris et vlcera intestinoꝝ et qn̄qꝫ proijciunt
ipsum in uasis aque et minuitur eius nocumentum.
¶ Venena. ¶ Est pnitiosum retinens vrinam et in
flat ventrem et duo emūctoria et constringit linguaꝫ et
prefocat et stringit anhelitum.

De mescatramescir. C. cccclxxij.

Mescatramescir quid ē. Stipites similes alscebe
scebram sicco ex quo non assumitur in pncipio
cibi sapor plimus neqꝫ odor deinde succedunt amari
tudo et acuitas. Et qn̄ pascunt ipsū pecudes facit emī
gere sanguinem et excusat a calamento imo ē eo forti⁹
plimum. Et ē duaruꝫ spēꝝ quaꝝ vna ē mescatramesar
uerum et altera ē mendosum falsum et ē ei sile uerum
habet dispōnes debiliores dispōibus illius. ¶ Natu
ra. ¶ Est calīm et siccum ad tertiū pueniens. ¶ Mē
bra anhelitus et pectoris. ¶ Ipsum extrahit humidi
tates uiscosas ex pectore et pulmōe. ¶ Mem nu. ¶
Sirupus eius confert conturbatōi et nausee. ¶ Mē
bra expulsionis. ¶ Prouocat menstrua fortiter et vri
nam ita ꝙ facit mingere sanguinem et extrahit fetum
bibitum et suffumigatum et suppositum et eius sirup⁹
prouocat sanguinem partus.

De mum Capitulum. cccclxxiij.

Mum quid ē. Mum purum ē pietes domoruꝫ
apū in quibus faciunt oua et pullos et aduenit i
eis mel. Et mum quidem nigrum ē sordes fenestraruꝫ
forinsecarum. ¶ Natura. ¶ Est equale. ¶ Opera.
et proprie. ¶ Est lenitiuum et replet vlcera sorditie et
humectat per accn̄s qm̄ conglutinat et oppilat porros
et ē mā emploꝝ infrigidātium et calefacientiū omniuꝫ
et non ē dubitatio qm̄ in eo fit maturatio pua et aliq̄
tulum resolōnis ex multitudine resolōnis mellis. Et i
mum quidem nigro quod ē sordes fenestraruꝫ forisec⁹
ē attractio vehemens ex ꝓfūdo. Attrahit enī astellas
que carni infixe sunt et spinas: et in ipso sunt subtilitas
⁊ mūdificatio pauca ⁊ lenitas ultima. ¶ Apata ⁊ bo
thor. ¶ Lenit duritiem apatuꝫ. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶
Lenit escaras ⁊ implet vlcera sorditie ⁊ nigrum extra
hit surculos ⁊ spinas. ¶ Instru. iūctu. ¶ Lenit ner
uos. ¶ Mem. ca. ¶ Mum nigrum sui odoris for
titudine facit sternutatōem. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶
Confert aspitati pectoris linitum ⁊ deglutitū ꝓprie ⁊
qn̄qꝫ concutitur cum oleo violaceo ⁊ prohibet lac coa
gulari in māmillis ablactantiuꝫ. ¶ Mē. expl. ¶ Bi
buntur de eo. x. rosetin in quibusdam sorbitōibus d̄ mi
lio ⁊ rizi ad vlcera intestinoꝝ. ¶ Venena. ¶ Dicituꝛ
ꝙ ipsuꝫ extrahit venena ⁊ ponitur sup vulnera sagitta
rum venenosarum linita ⁊ non nocent.

De magnete. C. cccclxxiiij.

Magnetes quid est. Est lapis qui attrahit ferrum
qum ergo aduritur fit hematites ⁊ virtus eius
est sicut virtus illius. ¶ Electio. ¶ Melior est niger
bibitus rubedine purus in quo non est pmistio. ¶ O
peratōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Est abstersiuus mūdificati
uus. ¶ Mem. expul. ¶ Datur in potu ad bibitōeꝫ
limature ferri qum retinetur in vētre scoria ferri. Ipa
enim extrahit ipsam ⁊ associatur ei apud exitū. Et dē
ꝙ qn̄ in potu sumunt ex eo tres anulusat cum mellicra
to educit solōne humorem grossum malū.

De marchasita. C. cccclxxv.

Marchasita quid ē. Est pliuꝫ spēꝝ: alia enim est
aurea ⁊ alia argentea ⁊ alia erea ⁊ alia ferrea.
Et oīs spēs sitatur subē cui ꝯpatur i colore suo. ⁊ ꝓse
quidem noīant eam lapidem adestenni. s. lapidē lumis
ꝓpter iuuamētū quod visui affert. ¶ Natura. ¶ Ca
lida est in secūdo sicca i tertio. ¶ Opera. ⁊ prop. ¶
In ipsa est constrictio ⁊ calefactio ⁊ maturatio ⁊ reso
lutio ⁊ abstersio ⁊ est virtus eius fortis. verūtn̄ duꝫ ei⁹
contritio non bene fit non appꝫ eius iuuamentum.

¶ Decoratio. ¶ Confert qñ linitur cum aceto sup morpheam ⁊ baras ⁊ lẽtigines ⁊ resoluit humiditates contentas sub cute ⁊ subtiliat capillos ⁊ crispat eos. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Q.ñ pmiscetur cuz gũma pini confert apatibus duris ⁊ resoluit ea ⁊ ponit̃ in emplis̃ resolutis ppter illud quod i ipsa est de resolõne ⁊ maturatione. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Cum gũma pini consolidat vlcera ⁊ erradicat carnem augmentatam. ¶ Instru.iũc. ¶ Resoluit quod aggregatur i ptibus lacerti de mã fisti saniei. ¶ Mem.capitis. ¶ Dicitur q̄ si suspendatur super collum infantis non timebit. ¶ Mẽ.ocu. ¶ Abstergit oculum ⁊ confortat ipsũ adusta ⁊ nõ adusta.

De magnesia. C.cccclxxvi.

Magnesia quid est. Est in dispõnib⁹ marchasite ⁊ est melior ea.

De maiorana. C.cccclxxvij.

Maiorana. ¶ Natura ¶ Est calã ⁊ sicca in 3°. ¶ Opera. ⁊ prope. ¶ Est subtilis resolutiua ãpitiua cum fortitudine ⁊ ṽtus olei eius ẽ calefactiua subtiliatiua acuta. ¶ Decoratio. ¶ Aqua eius ponitur in ventosis ⁊ ponitur super membrũ post expletõez ventosatõis: probibet enim albedinez que accit a carasationibus post ventosatõem. Et quod ex ea siccum ẽ linitur cum melle super nigredinem sanguinis ⁊ uiriditatem eius ⁊ proprie sub oculo. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Est epithima super apata phlatica. ¶ Instrumenta iũc. ¶ Ponitur in ceratis ⁊ linit̃ super torsionẽ neruorum ⁊ confert dolori ⁊ inguinum ⁊ fit̃ cuz melle ad laxitudinem. Et oleum eius etiam est medicamẽ palysis declinantis collum ad posteriora ⁊ reliq̃ paralysi. ¶ Mem.capi. ¶ Aperit oppilatões cerebri ⁊ ꝯfert emigranee ⁊ soda ⁊ hũitati ⁊ soda melice ⁊ ventositati h⁹ grossis ⁊ dolori auris embrocata ⁊ distillata ⁊ ponitur in ipsa cottum infusum in oleo maiorane ⁊ confert oppilatõi eius. ¶ Mem.nutri. ¶ Confert decoctio eius initio hydropisis. ¶ Mem.expl. ¶ Confert d̃coctio eius difficultati vrine ⁊ dolori ventris pũgitiuo ⁊ oleum eius calefacit ⁊ subtiliat ⁊ confert coartationi matricis deducenti ad prefocationẽ ipi⁹. ¶ Venena. ¶ Ex ea cum aceto fit empl̃m ad pũcturã scorpionis

De mumia. C.cccclxxviij.

Mumia quid ẽ. Ipsa ẽ in ṽtute picis ⁊ aspalti cõmistoꝝ ⁊ naturis vtrorũqꝫ. verũtñ est ultima ⁊ ãplum ẽ eius iuuamentum. ¶ Natura. ¶ Est calida i secundo. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est subtilis ⁊ resolutia ¶ Apostema. ⁊ bo. ¶ Confert apatibus phlaticis. ¶ Instru.iũc. ¶ Est bona doloribus deficcationis ⁊ fracture ⁊ casus ⁊ percussionis ⁊ paralysi ⁊ torture bibita ⁊ cum cõpressione inuncta. ¶ Membra ca. ¶ Cõfert emigranee ⁊ soda fr̃e ⁊ epilepsie ⁊ ṽtigini ⁊ fit caputpurgium ex ea secundũ quãtitatem vnius grani cum aqua maiorane ⁊ in aurem ponitur dolorosã vnũ granum cum sambacino ⁊ ad fluxum saniei ex aure ponitur de ea quãtum est vnum granũ ordei cum oleo rosaceo ⁊ aqua acreste cum licinio. ⁊ ad grauitatez ligue kirat vnum cum decoctõe origani pfici. ⁊ ad galeatam passionem ⁊ ad sodam antiquã granum vnũ cũ grano vno castorei cũ oleo de ben facto caputpurgio ¶ Mẽbra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Probibet sputũ sanguis ex pulmone. Sitqꝫ qd̃ de eo in potu sumitur quãtum sunt tria grana ordei in vino cõi. Et iam quidẽ expta est kirat ad prefocatões cum oxymelle. Et ad dolorez gutturis kirat cum rob de moris aut de decoctione lẽticule. ⁊ ad tussim tasugi cum aqua iuiubaꝝ ⁊ aq̃ ordei ⁊ sebesten tribus diebus continuis qum est ieiunus. Et ad tremorem cordis kirat cum aqua cymini ⁊ ameos ⁊ carui. ¶ Membra nu. ¶ Et ad debilitatez stõi kerates cum aqua cymini ⁊ ameos ⁊ carui. ⁊ sĩliter ad nauseam phlicam si ad casuz sup pectus ⁊ stõm ⁊ epar kirat cuz duob⁹ danich de luto armeno ⁊ danich vno croci in aqua solatri aut casie fistule. ⁊ ad singultũ granum vnum cum decoctione seis apij. Et ad dolorem splenis kirat cum aqua zuccari. ¶ Membra expul. ¶ Est bona ad vlcera que sunt in foramine ṽge ⁊ vesica ⁊ bibitur de ea quãtitas kirat cum lacte ⁊ si aliq̇d de ea misceatur cum farina ⁊ supponitur cõfert paucitati tollerantie ad retentionem vrine. ¶ Venena. ¶ Et ad venena duo grana cum decoctione basce ⁊ alãniuden. ⁊ ad scorpionem kirat cum vino puro ⁊ ad pũcturam eius kirat cum butyro vaccino.

De myrrha. C.cccclxxix.

Myrrha quid est. Est gũma currens super arborẽ in iameni que dimittitur donec congelet̃ deinde colligitur sicut galbanum ⁊ oppoponacum in t̃ra nr̃a. Et eius quidem alia est pura ⁊ alia est adulterata. ¶ Electio. ¶ Melior ẽ illa que ad albedinem declinat ⁊ rubedinem non cõmista ligno ⁊ cuius arbor est boni odoris. Q.ñqꝫ uero adulteratur cuz quodã lacticinio pernitioso ⁊ fit ipa pernitiosa ⁊ hoc q̇dẽ lacticinium noiat̃ alferisi⁹ ⁊ ẽ arbor pnitiosa. ¶ Natura. ¶ Est calã ⁊ sicca in secũdo. ¶ Opera. ⁊ prop. ¶ Est apitiua resolutiua ventositatum ⁊ in ipsa sũt stipticitas ⁊ adherentia ⁊ lenificatio ⁊ eius fumus ẽ ꝯueniens ei cui ipsa cõuenit sed ẽ vehemẽtioris exiccationie ⁊ est subtilis absqꝫ mordicatõe ⁊ ẽ i homogeneositate fumi olibani ⁊ ponitur in medicinis magnis ppter multitudinem sui iuuamenti ⁊ probibet putrefactõem ita q̄ ipsa retinet mortuum ⁊ conseruat ipsum ab alteratõe et fetore ⁊ extrahit supfluitates crudas. Illa ṽo q̃ asportatur de clita est vehementioris calefactõis ⁊ maturationis ⁊ lenificationis. ¶ Decoratio. ¶ Q.ñ miscet̃ cum oleo myrtino ⁊ laudano iuuat ad confortañ capillos ⁊ ad inspissañ eos ⁊ abstergit uestigia vlceꝝ ⁊ oris odorem bonum efficit qñ in ipso retinetur ⁊ remouet fetorem oris ⁊ illinitur permista cum vino ⁊ alumine super ascellas ⁊ remouet fetorẽ eaꝝ ⁊ pmista cũ melle ⁊ casia lig. illinit̃ super verrucas. ¶ Apata ⁊ bothor ¶ Confert apatibus phlaticis. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Cõsolidat ⁊ cooperit ossa nuda ⁊ admĩstrat̃ cũ aceto super impetiginem ⁊ sanat vulnera putrefacta. ¶ Mẽbra iũcturaꝝ. ¶ Ipsa permista cum carne ostracorum illinitur super cartilagines lesas sicut ẽ auris ⁊ reliqua. ¶ Mẽ.ca. ¶ Inquit Gal. odor myrrhe sanis facit soda ne dum patientibus soda ⁊ ipa est ex medicis proprijs cum mẽithe ⁊ opio ⁊ castoreo que conferunt contusõi auris ⁊ facit scotomiã ⁊ somnum ⁊ colluitur ex ea os cũ vino ⁊ oleo ⁊ confirmat dentes valdẽ ⁊ confortat eos ⁊ probibet corrosionem eoꝝ ⁊ ꝯstrigit eos ⁊ remouet hũiditatem eoꝝ ⁊ spargitur sup vlcera capitis ⁊ exiccat ea ⁊ admĩstrat̃ cum castoreo ⁊ memithe ⁊ opio ad vlcera auris dolorose ⁊ ad saniẽ. Et liniuntur ex ea nares ambe ad fluxus antiquos ⁊ ꝯstrigit eos. Et qñqꝫ fit caputpurgium cum pondere danich de ea ⁊ mũdificat cerebruz. ¶ Mem.ocli. ¶ Abstergit uestigia vlcerum in oculo ⁊ implet vlcera eius ⁊ abstergit albuginez ipius ⁊ confert asperitati palpebraꝝ ⁊ resoluit saniẽ i oclo absqꝫ mordicatõe. ⁊ qñqꝫ ĩsoluit

aquam in pncipio sui descensus qum est subtil' q̃ autẽ
fortior ẽ in alcofol ẽ illa que ẽ adulterata cũ lacticinio
¶ Mem.an.⁊ pec. ¶ Est bona tussi antiq̃ humide
⁊ asmati ⁊ anhelitui dilatatõnis ⁊ doloribus lateris ⁊
clarificat vocem ⁊ totum illud pp suã abstersionem sub
tilem absq; asperitate ⁊ ponitur sub lingua ⁊ trãsglutit'
aqua eius ad asperitatem gutturis. ¶ Mem.nu. ¶
Confert myrrha pura mollificationi stõi ⁊ aq̃ citrine
⁊ inflationi in stõ. ¶ Mem.expl'. ¶ Prouocat men
strua ⁊ proprie clisterizata cum aqua rute ⁊ aqua ap
sinthij aut aqua lupinoꝝ ⁊ extrahit fetum ⁊ vermes et
ascarides propter suaz amaritudinẽ ⁊ lenit coarctatõz
oris matricis ⁊ sumitur in potu quãtitas fabe de ea ad
vlcera intestinoꝝ ⁊ rasuram ⁊ solonem. ¶ Febres. ¶
Faba de ea accepta cum pipere ⁊ aqua ad initiuz rigo
ris prohibet ipm. ¶ Venena. ¶ Datur ad bibeñ ad
pũcturas scorpionũ cũ vino. ¶ Permutatio. ¶ Lo
co eius ponitur medietas põderis sui de pipere nigro
secũdum q dicitur sed nihil ẽ.

De muram. C.cccclxxx.

Muram quid ẽ. Est fructus arboris qui cõedit'
qum tñ sit vehemens ponticitas in ipso ⁊ super
flua. ¶ Opera.⁊ proprieta. ¶ In ipso ẽ stipticitas ⁊
exiccatio. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Quod de cortice
eius adustuz ẽ cum aqua super scabiẽ vlcerosaz ponit'
Et ipsa penitus tantã stipticitatis vehementiã ꝯsecuta
est q fructus eius consolidat vulnera grossa. ¶ Vene
na. ¶ Si succus almuram cum vino bibatur aut ex
eo fiat empl'm confert morsui uipere. Et dicitur q fa
tura ligni eius interficit qñ bibit'.

De memithe. C.cccclxxxi.

Memithe q̇d ẽ. Est sil'e glãdibus citrĩ coloris ad
nigredinem declinans facile frangibile ⁊ in ipso
est amaritudo ⁊ subã aquea et terrea ⁊ fritas aquea nõ
est vehemens sed sicut lacũaꝝ ⁊ eius pncipiũ ẽ herba
que ẽ in membige ⁊ i littoribus sceni ⁊ ẽ manifesti odo
ris ⁊ amari saporis ⁊ crocei succi. ¶ Natura. ¶ Est
frigida ⁊ sicca in pmo. ¶ Opera.⁊ pprie. ¶ Stipti
citatem hz multam. ¶ Apata ⁊ hothor. ¶ Confert
apatibus cal'is grossis ⁊ sanat herisipilam non fortem
magnã in corporibus duris non puam in corporibus
teneris qm̃ in eis ẽ superflue exiccatõis. ¶ Membra
oculi. ¶ Confert in medicinis ophthalmie i pn°.

De mahaleb. C.ccccxxxij.

Mahaleb. ¶ Electio. ¶ Melior est qui ẽ albi
coloris purus. ¶ Natura. ¶ Est cal's in pmo
⁊ non ẽ vehementis siccitatis. ¶ Opera.⁊ prope. ¶
Est abstersiuus subtilis resolutiuus sedatiuus doloꝝ.
¶ Instru.iũc. ¶ Est bonus doloribus qui sũt i ilijs
⁊ dorso. ¶ Mem.anhe.⁊ pec. ¶ Confert sincopi hi
bitus cuz aqua mellis. ¶ Mem.expl'. ¶ Confert co
lice ⁊ lapidi in renibus ⁊ vesica.

De magra. C.ccccxxxiij.

Magra. ¶ Electio. ¶ Melior ẽ mũda ⁊ q̃ cre
scit ⁊ augmentat' in aqua. ¶ Natura. ¶ Est
frigida i primo sicca in s°. ¶ Opera.et prop. ¶ In
ipsa ẽ glutinatio et stipticitas. ¶ Mem.nutri. ¶ Cõ
fert doloribus epatis. ¶ Membra expul. ¶ Est for
tior in constrictõe ventris q̃ lutũ sigillatuz et interficit
vermes.

De mehenbethene. C.ccccxxxiiij.

Mehenbethene quid ẽ. Est illud qd dicit' granũ
regum et arbor eius noiatur in terra nr̃a asubet
et folia eius sunt sil'ia pisci in longitudine vnius digiti ⁊
fructus ẽ similis auellane maiori ⁊ qñq; ẽ minor ⁊ hẽt
in flore cuiusq; fructus tria grana nigra. ¶ Nã. ¶
Est cal'a ⁊ sicca in tertio. ¶ Instru.iunctu. ¶ Sua
solone cõfert doloribus iũcturaꝝ ⁊ podagre. ¶ Mẽ
bra nutrimenti. ¶ Confert hydropisi ⁊ facit vomere
fortiter ⁊ neq; cõuenit stõ. ¶ Mẽ.expl'. ¶ Soluit
sicut lacticinia ⁊ decoquntur folia eius in iure galli d
crepiti ⁊ confert colice ⁊ prouocat ⁊ qñ ex granis ei⁹
sumũtur .vij.grana aut.vi.⁊ fiunt pill'e aut bibunt' ita
q inde non fiunt pill'e deide postea potat' aqua frigida
solone educit chol'am ⁊ phl'a. Et sepe quidem sumunt'
in potu de eis.x.grana ex suis granis magnis ⁊.xx.
grana ex suis granis puis. Qñq; voluntas adest ut sit
eius sol'o magis ad summũ perueniens sit bona ei⁹ ma
sticatio. Et qñ ẽ voluntas ut sit eius sol'o leuior deglu
tiatur cum sua dispõne.

De maroth. C.ccccxxxv.

Maroth quid est. Est radix aniuden ⁊ ẽ min⁹ assa
in v'tute et iuuamento. Et iam quidem dictuz ẽ
in capl'o aniuden illud quod oz permutari ad maroth
¶ Opera.⁊ pro. ¶ Est lenificatiua maturatiua.
¶ Membra nutri. ¶ In ipa est difficultas digõnis
et nocet stõ nisi sit frigida qm̃ tunc ꝯfortat' ipa.

De mescim. C.ccccxxxvi.

Mescim quid ẽ. Est sil's in omni re albotin trian
gulate forme ad citrinitatem declinãs boni odo
ris: Arboris eius alia ẽ domestica tria habens folia:
et alia ẽ siluestris et egyptia et ex ea fit panis et videt'
q sit ipa albarba: ¶ Nã. ¶ Domestica ẽ temperata
et siluestris est in s° in cal'itate et siccitate. ¶ Opera.
et pprietates. ¶ Domestica que habz tria folia ẽ for
tis exiccatiua parũp et siluestris est fortior.

De melguab. C.ccccxxxvij.

Melguab q̇d ẽ. Est medicina de sceni cognoscit'
illic hoc noie et ẽ lignum sicut nodi pũctati et est
decliũe ad nigredinẽ parũp. ¶ Instru.iũc. ¶ Auz.i.
de eo cum mellicrato acceptus confert attritioni lacer
torum.

De muredascon. C.ccccxxxviij.

Muredascon quid est. Est flos et stipites subtiles
frangibiles ad cinereitatem et citrinitatem decli
nans. Et eius virtus est sicut bedeoard apud quosdã
et est de eo qui est vehementius decliuis ad albedi
nem: et ẽ d eo q̇ magis est decliuis ad citrinitatẽ. Inq̇t
filius mesaugue est sicut bedeoard et dixit q ẽ myrtus
siluestris: et dixerunt alij q est spẽs romana. Et dixit
alcanzi est in v'tute apsinthij romani et vehemẽti⁹ stipti
cus. ¶ Natura. ¶ Est cal's et siccus in secundo.
¶ Mem.ca. ¶ Confert ad soda et hũiditates in ce
rebro. ¶ Mem.nutri. ¶ Confortat stõm et epãr ⁊
cõfert casui super viscera. ¶ Membra expl'. ¶ Sup
ponit' ad v'mes ani.

De melba. C.ccccxxxix.

Melba quid est. Est sicut rãnus et folia eius sũt si
cut folia oliue et latiora et comeduntur sicũt ole
ra. ¶ Opera.et proprie. ¶ In ipo sunt salsedo et sti
pticitas et humiditas cruda inflat. ¶ Membra anhe
litus et pec. ¶ Auz.cũ mellicrato exuberare facit lac
¶ Membra nutrim̃. ¶ Auz.cum mellicrato sedat
dolorem ventris pũgitiuũ.

De memirẽ. C.ccccxc.

Memirẽ quid est. Est lignũ sicut nodi declinans
ad nigredinem in q° est reflexio pua et ẽ calidi⁹
q̃ vene tinctoꝝ. ¶ Natura. ¶ Est calz et siccuz i fine
s°. ¶ Operatões et proprie. ¶ Est abstersiuuz mũ
dificatiuum. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit albedinem
vnguiuz. ¶ Mem.ca. ¶ Eius succus extrahit humi

ditatem grossam ex capite et mūdificat superfluitates cerebri ꝛ radix eius confert dolori dentium ¶ Mem oculi. ¶ Mūdificat albuginem in oculo ꝛ acuit visuꝫ qum ex eo fit alcofol ꝛ abstergit hūiditatem grossam ꝛ ꝓprie succus eius. ¶ Membra nutrim̄. ¶ Radix ei⁹ ꝯfert ictericie. ¶ Mēbra expul. ¶ Cōfert dolori ventris pungitiuo ꝛ in ipa est prouocatio.

De mebezeberegi. C.cccclxxxxi.

Mebezeberegi quid est. Est arbor sicut arbor sce bram: verūtñ est longior in cuius colore est cine reitas ad citrinitatem declinans. Quidam uero hoies numerauerunt ipam inter lacticinia. ¶ Natura. ¶ Cal'a est in tertio sicca in eodem. ¶ Opera. ꝛ prop. ¶ Qñ de ea aliq̄d ꝓijcit in gurgitem inebriat pisces ꝛ eleuat eos. ¶ Instru. iūctu. ¶ Confert podagre ꝛ dolori scie ꝛ iūcturaꝝ ꝛ dorsi ꝛ anche ꝛ destruit vento sitates qñ ponitur in medicinis solutis. ¶ Membra expul. ¶ Sol'one educit humores grossos ꝛ phl'a.

¶ De meisce. C.cccclxxxxii.

Meisce quid est. Est ꝑximus subē fabarum. Et melior horaꝝ usus eius ē estas. ¶ Natura. ¶ Est tēpatus in hūiditate ꝛ siccitate: ille qui ē excor ticatus ē tēpatus: ꝛ non excorticatus ad siccitatem declinat qm̄ i cortice ei⁹ ē pōticitas. ¶ Opa. ꝛ ppri. ¶ Nō inest ei inflatio fabaꝝ q̄uis fit i ipo infla° quedā īmo ē in ipso minor q̄ in eis ꝛ non ē abstersio fabaruꝫ in ipo ꝛ neq̄ ē in ipso frigus lenticule. Et qñ cum eo ponitur parum cartami rectificatur eo. ¶ Instrumen ta iūcturaꝝ. ¶ Est ēpl'm iuuatiuū ad dolorē mēbroꝝ ꝓprie cum vino vue ꝛ vino decocto cum croco ꝛ suꝑ contusionem ꝛ intrinsecam carnis rupturā. ¶ Mē bra nutrimenti. ¶ Chim⁹ eius ē laudabilis ꝛ ꝓprie excorticati ꝛ non ē in ipo tarditas descensionis fabaꝝ. Et qñ decoquitur cum oleo amigdalino dulci ē lauda bilioris humoris. ¶ Mē. expl'. ¶ Qñ decoquitur i aqua post aquā in qua decoctus ē expulsam ab eo strī git nām ꝓprie qum fit acetosa cum granis granati ꝛ sumach ꝛ in ipo ē nocumentum coitus secūdū q̄ dixe runt quidam

De manna. C.cccclxxxxiii.

Manna quid ē. Est oīs ros cadens suꝑ lapidem aut arborem et fit dulcis et coagulat' sicut mel: et exiccat' sicut gūma queadmodum tereniabi et alsi eracost et mel asportatum de terra cusuram siluestri. Et nos quidem iam diximus vnūq̄dq̄ in suo capitulo. Et ipsum assumit de nā eius super qd' cadit vtutem ꝛ adiūgit illā ad id qd' exigit lenitas et dulcedo sui.

De mulucbia. C.cccclxxxxiiii.

Mulucbia quid ē. Est malua: et nos quidem per scrutabimur eius rememoratōem in capl'is de k. ¶ Natura. ¶ Fri'a ē in p̄mo humida in s̄o. ¶ Mē bra nutrimenti. ¶ Apit oppilatōem epatis.

De musa. C.cccclxxxxv.

Musa quid ē nota ē. ¶ Opera. et proprieta. ¶ Nutrit velociter et ē lenificatiua et m'ltitudo ei⁹ generat oppilatōes et addit in chol'a et phl'ate secūdū ꝯpl'onem. ¶ Mem. anhe. ꝛ pec. ¶ Cōfert adustioni gutturis et pectoris. ¶ Mem nu. ¶ Stō conueniēs ē et multitudo eius stō ē grauis valde. Et oꝫ quidē ut sumant p⁹ ipsaꝫ calefact⁹ oxymel cum seibus ꝛ inflat⁹ mel. ¶ Mem. expul. ¶ Augmentū efficit in spmate ꝛ cōuenit reībus et prouocat vrinam.

De medulla. C.cccclxxxxvi.

Medulla. ¶ Electio. ¶ Cōueniētior ē medulla vituloꝝ ꝛ cerui deinde tauri ꝛ postea caprarū deinde ouium. Et medulla quidem hircoꝝ cum testicul' ꝛ tau roꝝ ꝓprie non castratoꝝ ē magis sicca. Et medulla ex tremitatum ē magis pinguis. ¶ Opera. ꝛ ꝓprie. ¶ Est calefactiua lenitiua abstersiua multi nutrimenti si digeratur. ¶ Apata ꝛ bothor. ¶ Est bona duritieb⁹ ꝛ lapidositati que ē sicut medulla vituloꝝ ꝛ cerui nō si cut medulla hircoꝝ ꝛ siluestriū hircoꝝ: illoꝝ eniꝫ sicca est et neq̄ ē bonum in ea. ¶ Membra nutri. ¶ Con turbat stōm et dlet appetitum et oꝫ ut comedat' cuꝫ pi peribus et seibus. ¶ Membra expul. ¶ Supponit' ex medullis laudabilibus pessariū in matrice et cōfert duritiei eius. ¶ Venena. ¶ Dicit' q̄ linimentū ex ea ꝛ proprie ex medulla cerui fugat vermes venenosos.

De muri. C.cccclxxxxvii.

Muri. ¶ Natura. ¶ Est cal'm ꝛ siccū ꝑueniens ad tertiū. Filius mesaugue. Inquit ex piscibus factum ē minoris cal'itatis ꝛ siccitatis q̄ qd' ex ordeo sed ego illud non credo. ¶ Opera. ꝛ pro. ¶ Abster git humores grossos ꝛ lenit ꝛ exiccat ꝛ in ipo ē stiptici tas ꝛ mundificatio phl'atis. ¶ Decoratio. ¶ Oris odorem bonum efficit. ¶ Vulnera ꝛ vl. ¶ Est bonū vlceribus putridis ꝛ factum ex piscibus ꝛ carnib⁹ sali tis prohibet ambulationē fraudulentis. ¶ Instrumē: iūcturaꝝ. ¶ Confert dolori anche ꝛ sciatice. ¶ Mē bra oculi. ¶ Fit ex eo alcofol in principio uariolaruꝫ ꝛ prohibet bothor ab oculo. ¶ Mem. nutri. ¶ Con fert ad humiditateꝫ stōi ꝛ abstergit hūiditatēs a visce ribus. ¶ Membra expul. ¶ Ponitur in enemate co lice ꝛ enemate mundificatōis vlcerum abrasionis pro prie. ¶ Venena. ¶ Cōfert morsui canis rabiosi.

De masal. C.cccclxxxxviii.

Masal. ¶ Opera. ꝛ pro. ¶ Est maluꝫ habētib⁹ m'l'iam ualde. Et qñ decoquitur cum carne pin gui rectificatur parūp. ¶ Membra nutri. ¶ Est no citiuum stō. ¶ Membra expul. ¶ Nocitiuum ē ano

De menta. C.cccclxxxxix.

Menta. ¶ Natura ¶ Est cal'a ꝛ sicca in s̄o ꝛ in ipsa ē hūiditas superflua. ¶ Opera. ꝛ pro. ¶ In ipsa est vtus calefactiua stiptica ꝓhibens ꝛ ē subti lioris subē olerum que comedūtur. Qūq̄ frusta ipius in lacte dimittūtur non caseat'. Et qum bibit' ex ea ei⁹ succus cum aceto abscindit cursum sanguinis ab interi oribus. ¶ Apata ꝛ bothor. Fit ex ea cū sauich ēpl'm ad dubelket. et ipa q̄dē ñ ē sil'is mētastro qm̄ i m̄tastro ñ est ponticitas ꝛ sunt i ipo resol'o ꝛ calefactio ꝛ exicca tio suꝑflua impediens. ¶ Mē. ca. ¶ Ex ea fit ēpl'm fronti ad soda ꝛ proprie cum sauich de ordeo ꝛ fricat' cum illo asperitas lingue ꝛ remouetur ꝛ sirupus eius miscetur cum mellicrato ꝛ distillat' in aurem dolorosā ¶ Mem. anhe. ꝛ pec. ¶ Prohibꝫ fluxum sanguis ꝛ sputum eius ꝛ coagulatōnem lactis in mām̄illis more empl'i superposita ꝛ sedat eoruꝫ apata. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Confortat stōm ꝛ calefacit ipꝫ ꝛ sedat singultum ꝛ digerit ꝛ ꝓhibet uomitum phl'aticum ꝛ sanguineum ꝛ confert ictericie ꝛ proprie sirupus eius ¶ Membra expl'. ¶ Adiuuet ad coitū ꝓpt' inflatō nem que est in ipsa ꝛ humiditateꝫ hortulanā que nō est in mentastro ꝛ oppilat vasa spmatis ꝛ interficit vmes ꝛ qñ suppōitur añ horam coitus prohibet īpgnatōeꝫ. Et qñ bibunt' de ea frusta cuꝫ granis granati sedat co l'icam passionem. ¶ Venena. ¶ Cōfert morsui canis rabiosi ꝛ est propria ad illud

De melle. C. V.

Mel quid est. Mel est ros occultus cadens super flores ⁊ sꝫ aliq̃ qd colligũt apes ⁊ ẽ vapõ q̇ eleuat ⁊ ꝯuertit ⁊ maturat i aer̃ ⁊ ꝯuertit ⁊ igrossat in nocte: ⁊ mel factũ cadit ⁊ qñq3 cadit mel sic ẽ circa caban: diuersificatur aũt secũdum ea super que cadit que sũt arbor ⁊ lapis ⁊ manifestum ipius colligũt hoies. Quod uero occultum est colligunt apes: ⁊ existio ꝙ apum labor in ipso aliq̃ꝙ habet impressionem que quidem ipsũ non colligunt nisi ut eo nutriantur ⁊ ipsum reponant. Et mellis est genus acre venenosum. ¶ Electio. ¶ Melius mel est illud quod ẽ ṽe dulcedis boni odoris declinans ad acredinem ⁊ ad rubedinem ⁊ quod ẽ ut palea in colore quod non est subtile ⁊ viscosum qd nõ abscinditur ⁊ melius ẽ ṽnale deinde estiuum: hyemale aũt est malum. ¶ Natura. ¶ Mel apum est calidũ et siccum in secũdo: mel tabarzet ⁊ de cãnis ẽ calm in p° sed non ẽ siccum ⁊ põt esse ut sit humidum in primo. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Virtus eius ẽ abstersiua apitiua orificiorum venarum resolutiua humiditatũ ⁊ expellit humiditates ex ꝓfundo corporis ⁊ ꝓhibet putrefactionem ⁊ corruptionem carnis. ¶ Decoratio. ¶ Linimentuꝫ factum ex eo ꝓhibet pediculos ⁊ lendines ⁊ interficit ambos. Et cum costo est liniṁtum pãno ꝓpe antiqum ⁊ mel cum sale est ꝯueniens vestigijs ꝑcussionis melõgenicis. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Mũdificat vulnera sordida profunda ⁊ qd coctum est donec ingrossetur facit adherere vlcera recentia: ⁊ qñ coquit cũ aceto sanat impetiginem. ¶ Mem. capi. ¶ Admiscetur ei sal gẽma ⁊ distillatur tepidum in aurem ⁊ mũdificat eam ⁊ exiccat eam ⁊ confortat auditum ⁊ olfatus eius quod est acre ⁊ venenosum aufert rõem: quomodo ergo eius cõmestio. ¶ Mem. ocli. ¶ Mel abstergit tenebrositatem visus. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Tãgere cum ipso palatum ⁊ gargarismuꝫ facere sanat prefocationem ⁊ ambas amigdalas. ¶ Mem. nutri. ¶ Aq̃ mellis confortat stõm ⁊ facit appetere cibum. ¶ Mẽbra expulsionis. ¶ Mel cãnaꝝ lenit vẽtrem ⁊ mel tabarzet. Et mel cuius spũa non est eiecta inflat ⁊ soluit ventrem ⁊ si auferat spũa ipius minorat illud. Et decoctum non mouet ventrẽ imo qñq3 stringit phlaticos ⁊ nutrit plimũ ⁊ decoctum cum aqua ꝓuocat vrinam plimum. Et dico ꝙ mel ⁊ eius aqua si inuenerint ꝑparationem cibi ut penetret stringũt ⁊ si uiderint motum ⁊ paucitatem preparatõis cibi ad peñtrañ soluunt.

¶ Venena. ¶ Si bibatur mel calefactum cum oleo rosaceo confert morsui ṽmiũ venenosoꝝ ⁊ ei qui bibit opiuꝫ ⁊ deglutitio ipius est cura morsus canis rabiosi. Et radix fungi ꝑnecãtis ⁊ illud quod est decoctũ confert venenis ⁊ q̇ ꝑ ipsũ vomit sanat. Et mel acre cuius odor facit sitire ⁊ istius comestio facit possidere ablationem rõnis subito ⁊ sudorem fim. Et eius cura est comestio piscis saliti ⁊ bibere aquã mellis ⁊ vomere cuꝫ eo.

De mure. C. VI.

Mus. ¶ Decoratio. ¶ Sanguis eius eradicat verrucas. Et stercus muris super alopitiam cõfert ⁊ proprie linitum cum cepe ⁊ proprie illud quod est adustum. ¶ Mem. ca. ¶ Qñ assatur ⁊ siccatur et datur ad comedeñ infanti abscindit fluxũ saliue ab ore eius. ¶ Membra expl. ¶ Si bibatur stercus muris cum ture ⁊ aqua mellis frangit lapidem. Et si suppõatur collyrium eius soluit ventrem pueri: ⁊ qñ decoquitur cum aqua ⁊ sedet i ea qui difficultatem patit vrie confert ei. ¶ Venena. ¶ Cõuenerunt hoies in hoc ꝙ qñ finditur ⁊ ponit super pũcturã scorpionis sanat eam.

De moris. C. VII.

Morum quid est. Mori sunt due spẽs: vna earuꝫ est alfirsedu quod ẽ dulce ⁊ currit secundum semitam ficus in maturatõe sed ẽ deterioris nutrimenti ⁊ minoris ⁊ siccioris ⁊ magis destruens sanguinem ⁊ deteri⁹ stõ. Reliquas uero ficus dispõnes hꝫ: ẽ tñ inferi⁹ ea. Amarum autem quod noiatur moꝝ de sceni sit nunc illud de quo plimum loquimur. Quod igit imaturuꝫ est qum exiccat stat loco sumach. ¶ Nã. ¶ Dulce ẽ calm ⁊ hũidum ⁊ acetosum alsceni ẽ ad fritatem ⁊ hũiditatem decliue. ¶ Opera. et prope. ¶ In ipso est stipticitas ⁊ infratio. Et succus mori ẽ stipticus ⁊ proprie quãdo decoquitur in vase ereo ⁊ prohibꝫ fluxum materierum ad membra ⁊ quod imaturum ẽ proprie: ⁊ imaturũ est sicut sumac. ¶ Decoratio. ¶ Qñ coquũt folia eius ⁊ folia vitis ⁊ folia ficus nigre cuꝫ aq̃ pluuie denigrant capillos. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Acetosum retinet apa oris ⁊ gutturis ⁊ folia eius sũt vltima ad sq̇nantiam ⁊ prefocationem. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Quod acetosum ẽ cõfert vlceribus fraudulentis. s. siccum ipius ⁊ succus eius. ¶ Mem. ca. ¶ Rob eius acetosum ẽ conferens bothor oris. Et decoctio radicis eius mollificatõi dentiũ. Et collutio oris ex succo folioꝝ acetosi. Et decoctio radicis eius ẽ bõa denti doloroso. ¶ Membra nutri. ¶ Moꝝ ẽ malũ stõ: corrũpitur enim in eo ꝓprie alfirsedu. Et quando non corrũpitur in stõ alfirsedu velociter non nocet. Et oꝫ quidem ut comedant oẽs spẽs eius añ cibum ⁊ recipiantur in stõ in quo non sit corruptio. Illud uero ð sceni non nocet stõ cholerico ⁊ non ẽ in ipso de mala ꝯuenientia stõ quod est in firsedu quãuis sit in ipo malitia ⁊ non est nausea in ipso ⁊ nutrimentũ eius ẽ ꝑuum ⁊ facit appetitum cibi ⁊ facit ipsum lubricũ ⁊ extrahit ipm velociter ⁊ oio descensus eius a stõ fit velociter sꝫ eius descensus ex itestis ẽ tardus. ¶ Mem. expl. ¶ Moꝝ quod salitum est ⁊ exiccatum retinet ventrem vehementer ⁊ confert dysenterie: Et lachryma q̇dem mori soluit ⁊ in cortice eius sunt mũdificatio ⁊ solo et solo ei⁹ est plima: ⁊ in moro quidem dulci ẽ velocitas descensionis aut propter suam hũiditateꝫ aut propter acredinem ei admistã. Inquit Archigenes est tarde egressionis ⁊ est prouocatiuum. Existio aũt acetosum esse ⁊ cum hoc ꝙ est in ipo de nã solutiua: ꝓhibꝫ qñq3 solonem antiquã ⁊ vlcera intestinorũ ⁊ proprie quod exiccatum est. Et in oibus quidem spẽbus mori est ꝓuocatio vrine. Et moꝝ de sceni quãuis velociter a stõ egrediatur: ipm tñ est in intestis tardum. ¶ Venena ¶ Cortex arboris mori est tyriaca hyusq̇ami. Et qñ bibit de succo folioꝝ eius. ℥. ⁊. 5: cõfert morsui rutele ⁊ lenit nãm lubricitate sua ⁊ inflatõe.

Capitulum de littera. N.

De Napello. C. VIII.

Napellus quid est. Venenum pernitiosuꝫ ¶ Natura. ¶ Est in sũmo calitatis ⁊ siccitatis. ¶ Decoratio. ¶ Delet albaras linitũ. ⁊ bibitũ etiã qũ ex eius gegueriscet in potu sumit ⁊ hr cõfert lep. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶ Est venenum destruens bibenteꝫ se: maior uero potio est medietas. ℥. i. ⁊ secũdum me minus hoc interficit. Tyriaca uero eius est mus napelli: ⁊ ipse quidẽ ẽ mus qui eo nutritur. Coturnices uero ex eo cibantur ⁊ ñ

moriunť. Et ex oibus ꝯfectionibꝰ diamuschū ei resistit

De Napello moysi. C. D. iiij.

Napellus moysi quid est. Inquit Joannes. Est herba nascens cum napello ⁊ quecūqꝫ ei appropinquat non crescit arbor eius ⁊ est maior tyriaca napello: ⁊ in ipso sunt oia iuuamenta que sunt in napello ⁊ albaras ⁊ lepra. Napellus uero moysi est animal ⁊ sīlatur illud quod moratur in radice napelli sicut mꝰ ¶ Decoratio. ¶ Cōfert albaras. ¶ Instru. iūc. ¶ Confert lepre. ¶ Venena. ¶ Est tyriaca omni veneno ⁊ uipere.

De nuce. C. D. v.

Nux quid est nota ē. Et est cal'a cuius tyriaca ē qum dať calefactis oxymel ⁊ hn̄tibus debilem stōm muri cum aceto. ¶ Natura. ¶ Cal'a est in t'tio sicca in p̄ncipio s'i. Et eius siccitas est minor calitate ip̄ius. Et in ipsa est humiditas grossa que deletur quꝫ ātiquatur. ¶ Opera. ⁊ proprieta. ¶ Infrixa ē stipticitas pl'ima ⁊ folia ⁊ cortex ip̄ius oia sunt stringentia fluxus sanguinis. Et cortex eius adustus ē desiccatiuꝰ sine mordicatōe: oleum uero vetuste est sicut oleū vetꝰ ⁊ abstersio antique est fortis. ¶ Decoratio. ¶ Ex recentibus fit emplaustrm super uestigia percussionis ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Masticata medulla eius ponitur super ap̄a melancolichū vlcerosum ⁊ confert ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Eius gūma confert vlceribus cal'is ip̄sa super ea in empl'is. ¶ Instru. iūc. ¶ Cū melle ⁊ ruta confert torsioni neruoꝝ. ¶ Mem. capitis. ¶ Facit soda ⁊ distillatur succus folioꝝ in aurem ⁊ confert saniei in aur̄. dixit alcanzi ꝙ ip̄a grauat linguam ⁊ ē faciens bothor in aure. ¶ Mē. ocu. ¶ Eius oleum confert herpetiestioméo ⁊ herisipile ⁊ fistulis in ꝑtibꝰ oculi. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Succus corticum eiꝰ ⁊ rob ip̄ius ꝓhibent prefocationem ⁊ nocent tussi. Et oleum antiquaꝝ facit euenire dolorem gutturis: ⁊ ex omnibus quidem sp̄ēbus nucis dixit alcanzi fieri ēpl'z mām̄ille apose ⁊ proprie ex regali magna. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Est difficilis digōnis ⁊ mala stō sꝫ nutrita ⁊ recēs est melior stō ⁊ minoris nocumenti ⁊ illd̄ qn̄ frangiť a duobus corticibus suis. Et nux quidem nutrita cum melle confert stō f'ꝛo. Dico aūt ꝙ nux nō est non cōueniens nisi stō cal'o tm̄. ¶ Mem. expl'. ¶ Facit bothor ⁊ sedat dolorem ventris pūgitiuū ⁊ retinet precipue frixa. Et eius cortex retinet fluxū sāguis menstrui. ⁊ que nutrita est confert renibus f'ꝛis valde. ⁊ cinis corticis eius prohibet menstrua cuꝫ vino ⁊ superpositus. Et qn̄ cōediť cum muri soluit: multus uero vsus eius educit vermes ꝑuos ⁊ ascarides. Et ē ex eis que conferunt orbo. ¶ Venena. ¶ Est cum ficubus ⁊ ruta medicina omnibus venenis: ⁊ ex ea cum cepe ⁊ sale fit empl'm super morsum canis rabiosi ⁊ reliquoꝝ.

De nuce muschata. C. D. vi.

Nux muschata q̇d est. Est nux quātitatis galle facile frangibilis subtilis corticis bonum habēs odorem acutum. ¶ Natura. ¶ Dixit musa. est cal'a ⁊ sicca in fine s'i. ¶ Opera. ⁊ prop̄e. ¶ In ipsa ē stipticitas. ¶ Decoratio. ¶ Confert lentiginibus ⁊ odorem oris bonum efficit. ¶ Mem. ocl'i. ¶ Confert alsebel ⁊ confortat visum ¶ Mem. nutri. ¶ Confortat epar ⁊ splenem ⁊ stōm ⁊ proprie os eius. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Constringit ⁊ prouocat ⁊ confert difficultati vrine. Et qum in oleis ponitur ꝯfert doloribꝰ ⁊ sīl'r in pessarijs ⁊ prohibet vomitū. ¶ Permutatio. ¶ Loco eius poniť spice equale pondus.

De nuce hendē. C. D. vij.

Nux henden q̇d est. Est terra granosa sicut cicer alba declinans ad citrinitatē que exportať de barcha ⁊ ex corasceni ex qua cum melle fit vinum. ¶ Nā. ¶ Inquit Paulus hꝫ v̇tutem infrigidatiuam extinctiuā exiccatiuam parūper. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Abscidit fluxum sanguinis. ¶ Decoratio. ¶ Impinguat. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Sanat ipetigines. ¶ Mē. expulsionis. ¶ Excitat coitum.

De nuce cupressi. C. D. viij.

Nux cupressi. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Est ēpl'z rupture.

De nuce indica. C. D. ix.

Nux indica quid est. Est neregil. ¶ Electio. ¶ Que ex ea bona est est recens vehementis albedinis ⁊ aqua que est in ipsa est suauis: ⁊ qum in ip̄a n̄ inuenitur aqua significať ꝙ est antiq̄: ⁊ oꝫ q̇dē ut ab eo tollatur cortex medulle eius. ¶ Natura. ¶ Cal'a est in principio secūdi sicca in p̄mo: ⁊ in ipsa q̇deꝫ ē humiditas sup̄flua de q̄ curať imo que ex ea uiridis ē est humida in p̄mo. ¶ Opera. et proprie. ¶ Est generatia non mali nutrimenti. ¶ Instru. iūc. ¶ Oleū veteris neregil confert doloribꝰ dorsi ⁊ geniculoꝝ. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Grauis est stō sed cum pauco nocumēto suo est boni nutrimenti ⁊ cortex medulle eius nō digeritur ergo auferatur ⁊ oꝫ ut post ip̄m non sumatur cibus nisi post horam: eius aūt oleum recens melioris chimi ē q̄ butyruꝫ: non eniꝫ lubrificat stōm neqꝫ mollificat ipsum. ¶ Membra expul. ¶ Augmētat i coitu Et eius oleum ē bonū hemorroidibꝰ ⁊ ꝓp̄e oleuꝫ ātiq̄ precipue cum oleo de chrysomilis qum in potu sumiť ex vnoquoqꝫ eoꝝ aur̄. Et qum antiquať interficit ascarides ⁊ vermes ⁊ sol'one educit eos comesta.

De nuce romana. C. D. x.

Nux romana quid ē noiatur acrufex. ¶ Nā. ¶ Calefacit vehementer in tertio ⁊ desiccat i pᵒ. Et eius gūma ē ultima in calefaciendo. ¶ Membra capitis. ¶ Eius fructus cū aceto ꝯfert epilepsie.

De nuce tamarisci. C. D. xi.

Nux tamarisci quid ē. Est alkarmezith. ¶ Nā. ¶ In calitate est q̄si eq̄lis aut in principio p̄mi Et eius exiccatio ē in fine primi aut ultra ipsum. Et apud quosdam eoꝝ est f'ꝛa in p̄mo. ¶ Opera. ⁊ prop̄etates. ¶ Est bona ad abscindendum fluxum sāguis ¶ Mem. ca. ¶ Colluiť cum ea os cum aceto ad dolorem dentium. ¶ Mem. nutri. ¶ Decoctio eius cū aqua ⁊ aceto ualet duritiei splenis.

De nuce methel. C. D. xij.

Nux methel quid ē. Est venenū ⁊ ē stupefactiua sīl'is nuci super quā sunt spine grosse breues ⁊ ē sīl'is nuci vomice ⁊ eius semen ē simile semini citri. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Est stupefactiua. ¶ Mem. capitis. ¶ Facit subet ⁊ ē mala cerebro. ⁊ pondus danich. iꝰ. ex ea inebriat. ¶ Venena. ¶ Est iimica cordi. Et. ʒ. i. ex ea sumpta ē venenū diei sue.

De nasturtio. C. D. xiij.

Nasturtium quid est notum ē. Et virtus eiꝰ sīl'is est virtuti sinapis ⁊ seis rhaphani cōiunctorum. Et dicitur ꝙ sinapis ⁊ semen eruce cōiūcta ⁊ folia eiꝰ minorantur in op̄ationibus suis ab eo propter suā hūiditatem ⁊ qum desiccanť sunt ꝓpinqua sīl'itudini eius ⁊ fortasse consequiť ipsum. ¶ Natura ¶ Cal'm est et siccum ad tertium perueniens. ¶ Opera. ⁊ prop̄. ¶ Est resolutiuum maturatiuum cum lenitate ⁊ exiccat

putredinem vacuitatis ventris. ¶ Decoratio. ¶ Retinet capillos cadẽtes bibitũ ⁊ linitũ. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Est bonum apatib⁹ phlaticis ⁊ carbũcul᷑ emplo facto ex eo cum aqua ⁊ sale ¶ Vulne. ⁊ vl. ¶ Confert scabiei vlcerose ⁊ ipetigini ⁊ cũ melle mellio ⁊ eradicat ignem pſicum. ¶ Instru. iũctu. ¶ Cõfert sciatice bibitum ⁊ emplo facto ex eo cũ aceto ⁊ sauich de ordeo. Et qñq₃ fit clistere ex eo sciatice ⁊ confert ꝓprie qum soluendo educit aliquid cui admistus sit sanguis ⁊ confert omni mollificationi neruoꝝ. ¶ Mẽbra anhe ⁊ pecto. ¶ Mũdificat pulmonem ⁊ confert asmati ⁊ ponitur in medicinis asmatis ⁊ in sorbitõib⁹ que fiunt asmati propter illud quod est in ipso de incisione ⁊ subtiliatione. ¶ Membra nutri. ¶ Calefacit stõm ⁊ epar ⁊ confert grossitiei splenis ⁊ proprie quando ex eo fit emplm cum melle ⁊ est malum stõ ⁊ videt᷑ ꝙ fit propter vehementiã mordicatõis sue ⁊ ipsuz facit cibi appetitum. Et qñ bibitur ex eo hecsunesi facit vomere cholaz rubeam ⁊ educit eam solone ⁊ faciũt illõ tres quarte. ʒ. i. ¶ Membra expl. ¶ Augmentum efficit in coitu ⁊ soluendo educit vermes ⁊ prouocat menstrua ⁊ eijcit fetum ⁊ quod ex eo frixum est retinz ⁊ proprie qum non teritũr: destruitur enim eius uiscositas contritione ⁊ confert colice. Et qum bibunt᷑ ex eo trito. ʒ. iiij. uel. v. cum aqua calida soluunt nãm ⁊ resoluunt ventositates intestinoꝝ. ⁊ dicunt quidam ꝙ babylonicum quz ex eo bibitur hecsunesi soluẽdo educit cholam ⁊ facit vomitu eam exire ⁊ facit illud usq₃ ad tres quartas. ʒ. ¶ Venena. ¶ Confert puncture venenosoꝝ vermium bibitum ⁊ moz̃ empli suppositũ cum melle ⁊ qum ex eo suffumigat᷑ effugat eos.

De narcisco. C. D. xiiij.

Narciscus quid ẽ. notus ẽ. ¶ Opera. ⁊ ꝓp. ¶ Eius radix extrahit ex ꝓfundo ⁊ abstergit ⁊ lauat ⁊ exiccat ⁊ eius oleum ẽ in dispõnibus olei sambacini sed ẽ debili⁹. ¶ Decoratio. Radix eius extrahit spinas ⁊ stipites ⁊ ꝓprie cum farina lolij ⁊ melle. Et narciscus qð abstergit pannũ ⁊ morpheam ⁊ ꝓprie radix eius cum aceto ⁊ confert radix eius alopitie.
¶ Apostema. ⁊ bo. ¶ Radix eius conficit᷑ cũ melle ⁊ herbo ⁊ rumpit aldubellet difficilis maturatõis ⁊ ex radice eius fit emplm apatibus neruoꝝ. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Desiccat vulnera ⁊ facit ea coherere vehementer ita ꝙ sectionem corde ⁊ trita cum melle confert adustioni ignis ⁊ vulneribus neruoꝝ ⁊ vlcerib⁹ ꝓfundis ⁊ si misceat᷑ cũ herbo ⁊ melle mũdificat sordes vlcerum. ¶ Instru. iunc. ¶ Confert oleum eius neruis ⁊ ex radice eius fit emplm apatibus neruoꝝ ⁊ duritiei siue contractioni et nodationi ipoꝝ et doloribus iũcturaꝝ. ¶ Membra. ca. ¶ Apit oppilatõem cerebri et confert soda humide et melice et silr eius oleum et ẽ magis cõueniens et facit soda capitibus calidis.
¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Eius oleum resoluit apata dura et fza in velamie qñ ꝯprimendo iungit᷑ sup pect⁹
¶ Mem. nutri. ¶ Radix ei⁹ qñ comedit᷑ sicut ẽ excitat vomitum ⁊ silr succus eius. ¶ Membra expl. ¶ Confert doloribus matricis ⁊ vesice ⁊ qñ bibũtur ex eo. iiij. ʒ. cum aqua mellis eijcit fetus viuos ⁊ mortuos ⁊ oleum ei⁹ apit coarctatõem oris matricis ⁊ confert doloribus eius.

De nereiden. C. D. xv.

Nereiden. Dicet᷑ in caplo de spica ⁊ ipa ẽ spica romana.

De nil. C. D. xvi

Nil quid est. Eius aliud ẽ domesticum ⁊ aliud silvestre cui⁹ opatio ẽ opatio domestici. ¶ Natura. ¶ Calm ẽ in pmo siccum i secũdo. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est stipticum ⁊ ꝓhibet fluxuz sanguinis ⁊ quod est domesticum exiccat fortiter sine mordicatõe ⁊ in silvestri est acuitas ⁊ ẽ vehementioris exiccatõis ⁊ extrahit materiam ex ꝓfundo. ¶ Decoratio. ¶ Abstergit pãnuz ⁊ morpheam ⁊ ꝯfert alopitie. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Nil detumescere facit apa ⁊ confert exituris malis in membris duris ⁊ vlr cõuenit omni apati in pncipio et formice ⁊ herisipile ⁊ administrat᷑ cum farina ordei super ea. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Consolidat vulnera cala in corporibus duris ꝓpter fortitudinem sue exiccationis. hoc quidem fructus domestici efficit. Et i silvestri quidem est acuitas ⁊ ẽ bonum vlceribus putridis ⁊ est mirabilis opationis in eis sed domesticum ẽ melius in cura vlcerum propter pauciatem sue acuitatis et ꝯfert vlceribus putridis cum melle tritum sup adustionem ignis et vulnera neruoꝝ et extrahit spinas et surculos ꝓprie cum farina lolij. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Confert tussi pueroꝝ uehementi q̃ facit eos vomere ⁊ succ⁹ eius etiam vlceribus pulmonis ⁊ confert succus eius etiam pleuresi melancholice. ¶ Mẽbrã nutrimenti. ¶ Confert spleni ⁊ proprie silvestre.

De nefrin. C. D. xvij.

Nefrin quid est. Est sicut sambacus in vtute sz ẽ debilior eo ⁊ sicut narciscus ⁊ oleum eius ẽ ꝓximum vtuti olei sambaci sed est debili⁹. ¶ Natura. ¶ Calidus ẽ et siccus in tertio. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶ Omnis spẽs ei⁹ ẽ mũdificatiua subtiliatiua ⁊ flos ei⁹ est magis appropriatus in hoc. ¶ Instru. iunctu. ¶ Cõfert frigori neruoꝝ. ¶ Membra ca. ¶ Interficit vermes in aure ⁊ confert tinnitui et sonitui ⁊ cõfert dolori dentium. Et ex silvestri quidem linit᷑ frõs ⁊ sedat soda. ⁊ spẽs ipius apiunt oppilatões nariũ. ¶ Membra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Confert apatib⁹ gutturis ⁊ amigdalaꝝ. ¶ Membra nutrim. ¶ Q. ñ de eo bibuntur. iiij. aui. sedat vomitũ ⁊ sedat singultuz ⁊ ꝓprie silvestre.

De nemẽ. C. D. xviij.

Semẽ quid est: Est sisimbrium: ¶ Natura. ¶ Calm ẽ in so siccũ in pmo resistens putrefactionibus. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Interficit pediculos.
¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Cõfert apatib⁹ fzis ⁊ phloni vehementis duritiei. ¶ Membra capitis. ¶ Decoquitur cuz aceto ⁊ miscetur cum oleo rosaceo ⁊ ꝯfert obliuioni qñ linitur ex eo caput ⁊ silr cõmistioni sensus et lethargie ⁊ karabito ⁊ decoquitur cum aceto ⁊ ponit᷑ cum oleo rosaceo super tempora ⁊ confert. ⁊ fit emplz ex folijs silvestris super caput ⁊ frontem ad soda ⁊ cõfert. ¶ Membra nutri. ¶ Confert singultui quz ex eo bibitur cum vino ⁊ semen eius est fortius ⁊ confert apatibus epatis fzis. ¶ Mem. expl. ¶ Confert vmibus ⁊ ascaridibus ⁊ extrahit fetum mortuum ⁊ prouocat utrũq₃ ⁊ ꝓprie petrosum ⁊ illud qð est silvestre qñ bibitur cũ vino prohibet distillatõem vrine ⁊ extrahit lapidem ⁊ confert dolori ventris pungitiuo cum vino etiam. ¶ Venena. ¶ Confert puncturis ⁊ ex eo fit emplm puncture vespe ⁊ bibitur ad puncturã ei⁹ pondus. ʒ. ij. de eo cum oxymelle.

De nenufare. C. D. xix.

Nenufar quid ẽ. Q. ñq₃ vocauit ipm Gal. caulez aque ⁊ noiat granuz eius granum sponsi secũdũ ꝙ dicitur sed in ipo ẽ contrarietas. Et radix quidem nenufaris indi exit in iudicio mãdragore. ¶ Electio.

Fortius est illud qđ hꝫ albam radicem: ē enim fortius eo ꝙ hꝫ radicem nigram ⁊ eius semen ē fortius semine ipsius. ¶ Natura. ¶ Flos eius ē frigidus ⁊ humidus in secundo. ⁊ sirupus eius est vehementis ex tincti onis: ⁊ nā indi ē nā mandragore. ¶ Operatões. ⁊ prope. ¶ Eius sirupus ē subtiliatiuus ualde. ¶ De coratio. Radix eius supposita morphee cum aqua cō fert ⁊ proprie nigre. ⁊ radix eius cuꝫ pice sup alopitiā vtilis est ⁊ proprie nigrum radicis eius. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Radix eius confert bothor ⁊ apatibꝰ calīs ⁊ apati splenis. ¶ Vulnera ⁊ ul. ¶ Semen ⁊ radix ipsius conferunt vlceribus. ¶ Mem. capi. ¶ Facit sō nuꝫ ⁊ sedat soda calīaꝫ cholicā sed tñ debilitat. ¶ Mē bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sirupus eius est bonus tussi ⁊ ptisi. ¶ Membra nu. ¶ Confert radix eius apatibus splenis bibita ⁊ ut emplm supposita. ¶ Mē bra expulsionis. Minuit pollutionem ⁊ frangit desi derium coitus qum de eo bibitur. ʒ. i. cum sirupo đ pa pauere ⁊ congellat spma cum proprietate que ē in ipo ⁊ proprie radix eius ⁊ cōfert radix eius soloni antiq̄ ⁊ vlceribus intestinoꝝ ⁊ confert radix eius doloribus ve sice in modum emplī superposita. Semen uero eius ē fortius i omni re ita ꝙ prohibet dolores vesice ⁊ fluxū menstrnoꝝ ⁊ radix eius quod citrinum est ⁊ semen eiꝰ qñ bibuntur cum lacte multotiens conferūt cursui hu miditatis ātiq̄ ex matrice. ⁊ sirupus eius lēit ventrem. ¶ Febres. ¶ Sirupus eius confert febibus acutis ⁊ est vehementis extinctionis.

De neremisch. C. D. xx.

Neremisch quid ē. Est flos ⁊ cortex ⁊ capita silā tur macis sed est minus rubeus ad citrinitatem declinans ⁊ ē aromaticus ⁊ hꝫ parum ponticitatis et appropinquat nerideꝫ in v̓tute. ¶ Natura. ¶ Est ca lidus ⁊ siccus in tertio. ¶ Opera. ⁊ ꝓprieta. ¶ Est subtilis resolutiuus. ¶ Mem. nu. ¶ Est bonus stō ⁊ epati friis ⁊ confert sicut est iuuamentuꝫ spice. ¶ Per mutatio. ¶ Loco eius ponitur quarta ponderis ipiꝰ de zinziberī ⁊ medietas pōderis eius de fisticis ⁊ sexta ponderis ipsius de spica.

De narikas. C. D. xxi.

Narikas quid ē. Est medicina acuta ⁊ i ventre ē pulpa uiridis stiptic eiꝰ ⁊ cū oleo ꝓuocat sudo rem. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Insufflatur in nares et abscindit fluxum sanguinis nariū. ¶ Mem. anheli. ⁊ pectoris. ¶ Medulla eius recens ualet ad spueñ qđ aggregatur in pectore de sanguine. ¶ Membra expl sionis. ¶ Medulla eius ꝓhibet fluxum antiquum. ¶ Venena. ¶ Q.ñ linit̄ cū vino ꝯfert morsui vipere.

De nitro. C. D. xxij.

Nitrum quid est. Est baurach armenū ⁊ de ipso quidem iam dictum est.

De nerscescēdaru. C. D. xxiij.

Nerscescendaru quid est. Existio ꝙ in ipo ē pmu tatio in arabico ⁊ est berscieēdaru p he non per niꝫ ⁊ est v̓ga pastoris.

De nabach. C. D. xxiiij.

Nabach. ¶ Nā. ¶ In ea que ē humida ⁊ q̄ sic ca exiccatio est ⁊ subtiliatio. Et illud ē in oībus ꝑtibus sue arboris ⁊ suffumigatio quidem alsadar est vehementis stipticitatis ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Est stiptica ⁊ proprie eius sauich. ¶ Decoratio. ¶ Pro hibet casum capilloꝝ ⁊ prolongat eos ⁊ confortat ⁊ le nit ipos. Et gūma quidem sadar delet furfures ⁊ sup fluitates minutas que sunt cuꝫ eis ⁊ bonificat capillos ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Folia alsadar leniūt apa calīꝫ ⁊ resoluunt ipsum. ¶ Mem. ca. ¶ Gūma alsadar de let furfures ablutione facta cum ea. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Folia eius conferunt asmati ⁊ egritudinibꝰ pul monis. ¶ Mem. nutri. ¶ Confortat stōm. ¶ Mē bra expulsionis. ¶ Strigit nām ⁊ confert fluxui sāgui nis ⁊ menstrui ⁊ non menstrui ⁊ vlceribus intestinorū ⁊ proprie eius sauich. ⁊ confert soloni facte propter đ bilitatem stōi ⁊ fit clistere ex decoctōe alsadar ⁊ bibit̄ ad has egritudines ⁊ ad fluxum matricis ⁊ iudiciū eiꝰ que recens est est iudicium eius quod est hōgeneū cuꝫ ea de cydoniis ⁊ zarur ⁊ pomis ⁊ piris: nam qđ de ea est equale stringit. ⁊ que non est matura propterea ꝙ ñ digeritur ⁊ ꝙ expellit eā nā excitat colicam passionem

De nucleis. C. D. xxv.

Nucleus. ¶ Opera. ⁊ prop. ¶ In ipso ē stipti citas ⁊ glutinatio. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Q.đ ex eo adustum est confert vlceribus fraudulentis ¶ Mē bra oculi. Aduritur ⁊ extinguitur ⁊ abluit̄ ⁊ stat in al cofol loco tutie ⁊ retinet pilos palpebrarū ⁊ facit eos nasci cum neriden ⁊ ē bonum ulceribus oculi ⁊ ortui pilorum.

De nabam. C. D. xxvi.

Nabam quid est. Quidam medicorū magnifice laudauerunt carnem eius. ¶ Nā. ¶ Dixerūt quidam medicoꝝ ꝙ caro eius est calīa pinguis facit de siderare cibum ⁊ confortat corpus ⁊ ē ei ꝯueniens qñ digeritur: verūtñ ipa est debilis ⁊ vacua grossa ⁊ nō di gerit̄. ¶ Membra expul. ¶ Augmētū efficit i coitu.

De nigella. C. D. xxvij.

Nigella. ¶ Natura. ¶ Calīa ē ⁊ sicca in tertio. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est acris incisiua phlatis abstersiua ⁊ resoluit ventositates ⁊ inflationē ⁊ eiꝰ mū dificatio ē ultima. ¶ Decoratio. ¶ Abscidit v̓rucas inuersas ⁊ colorem palidum ⁊ morpheā ⁊ baras ꝓpe ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Ponitur cum aceto super bo thor lenes ⁊ resoluit apata phlatica ⁊ dura. ¶ Vulne ra ⁊ vlcera. ¶ Ponit̄ cuꝫ aceto super vlcera phlatica ⁊ scabiē vlceratā. ¶ Mem. ca. ¶ Confert corize pro prie torrefacta ⁊ posita in pāno lineo ⁊ ligata ⁊ linitur super frontem illius qui hꝫ sodam friam. Et qñ infūdit̄ in aceto per noctem deinde teritur in mane ⁊ fit ex ea caputpurgium ⁊ ante infirmum adeo fit proxima vt ipsam naribus attrahendo odoret confert doloribꝰ āti quis in capite ⁊ torture ⁊ ē ex medicinis aperientibus ualde oppilatōem que est in colatorio. ⁊ decoctio eiꝰ cum aceto confert dolori dentium ore ex eo colluto et proprie cum ligno pini. ¶ Mem. oculi. ¶ Q.ñ ex ea trita fit caputpurgium cum oleo irino ꝓhibet initium aq̄. ¶ Mē. an. ⁊ pec. ¶ Cōfert ēt dilatatōnis āhelitꝰ qñ bibitur cuꝫ nitro. ¶ Mem. expl. ¶ Interficit ver mes ⁊ ascarides etiam si liniat̄ super sumē ⁊ prouocat menstrua. Et qñ administrat̄ aliquātis diebus ⁊ dat̄ in potu cum melle ⁊ aqua calīa ad lapidem in vesica et ī renibus cōfert. ¶ Febres. ¶ Resoluit febres phla ticas ⁊ mlīcas ꝓprie ⁊ remouet eas. ¶ Venena. ¶ Eius suffumigatio fugat vermes venenosos. ⁊ existia uerunt quidam ꝙ de ea multitudo interficit ⁊ est ex eis que conferūt ad morsum rutele qñ de ea bibit̄ auī.

De niue. C. D. xxviij.

Nix. ¶ Opera. ⁊ prope. ¶ Est mala senibus ⁊ eis in quibus generantur humores fri. ¶ Mē bra capitis. ¶ Aqua niuis sedat dolorem dentiū calīꝫ ¶ Instru. iunc. ¶ Nix ē nociua neruis propterea ꝙ coarctat vapores calidos currentes in eis ⁊ retiet eos

ne soluantur. ¶ Mem. nutri. ¶ Est nocitiua stō pro
prie illi in q° generāt hūores fri. Et aqua niuis qnq̃
facit siti ꝓpterea q2 coadunat calitatem.

Capitulum de littera. O. De opio. C. B. xxix.

Opiuз quid est est succus papaueris nigri ⁊ egyptij ipз seminant. Et eius q̇dem po
tio non aditur supra duos danich. Qnq̃
uero fit opium etiā ex semine lactuce agre
stis ⁊ est stupefactiuum debile subtile. Opiū preterea
assatur super laminā ferream ignitam ⁊ fit rubeum.
¶ Electio. ¶ Quod ex eo electum est ē graui⁹ acuti
odoris frangibile ⁊ facile resoluitur in aqua ⁊ non cō
gelatur in liquefactione ⁊ resoluitur in sole ⁊ non exti
guit candelam cum ex eo insfatur. Citrinum aūt tigēs
aquam asperum debilis odoris clari coloris hoc tale
est falsificatum cum memithe ⁊ qnq̃ adulteratur cum
lacte lactuce siluēris ⁊ est debil̃ odoris ⁊ adulťat cū gū
mi ⁊ est splendidum clarū valde. ¶ Natura. ¶ Frīm
est ⁊ siccum in quarto. ¶ Opera. ⁊ proprieta. ¶ Est
narcoticum sedatiuum oīs doloris siue sit bibituз siue
linitum. Et potio ipsius sit quātitas lenticule magne.
¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cōfert apatibus ⁊ pre
cipue calidis. ¶ Uul. ⁊ vlce. ¶ In ipso est exiccatio
vlcerum. ¶ Instru. iunc. ¶ Permisceať cum uitello
oui assati ⁊ liniatur ex eo podagra ⁊ tunc sedať dolor
⁊ proprie cum lacte. ¶ Mem. capitis. ¶ Facit dor
mire etiam si supponať cum licinio aut absq̃ licinio. et
sedat etiam qum distillať contritum in oleo rosaceo in
aurem infirmam cum myrrha ⁊ croco ⁊ sedat soda an
tiquā ⁊ sanať ex ea. Et ipm est ex eis que destruūt itel
lectum ⁊ sensum. ¶ Mem. ocu. ¶ Sedat dolores
ophthalmie ⁊ apata eius cum lacte mulieris. Plures
autem antiquoꝝ fuerunt q̊ non fuerūt eo usi i ophthal
mia propter nocumentum quod uisui infert. ¶ Mē
bra anhelitus ⁊ pectoris. ¶ Sedat tussim cōtinuaз ⁊
pl̃m sedatur eo illa que ex ea clamosa ē. ¶ Mem. nu
trimenti. ¶ Stomachus qnq̃ iuuatur eo ⁊ aggregať
⁊ illud qūm est laxus ex calore ⁊ hūiditate. Et i pl̃ib⁹
dispōnibus qum bibitur solus absq̃ castoreo destruit
digōem aut diminuit eā ualde. ¶ Membra expl̃. ¶
Retinet solonem ⁊ confert dysenterie ⁊ vlceribus ite
stinoꝝ. ¶ Uenena. ¶ Interficit congelando v̄tutes ⁊
extinguendo calorem inatum: ⁊ eius quidem tyriaca
est castoreum. ¶ Permutatio. ¶ Loco ipsius poniť
triplū seis hyusq̇ami ⁊ duplū ei⁹ de semine mādragore

De ouis. C. B. xxx.

Oua. Nota sunt: ¶ Electiō. ¶ Meliora ex
eis sunt oua galline recentia. Et melius qđ ē in
eis ē uitellus: ⁊ melius: eoꝝ artificium est ut non cum
alio congelentur. Post aūt oua galline sunt oua auiuз
que cursu eius procedunt sicut atederaз ⁊ adoraз et
alcubegi et atehēugi. Oua uero anatis et sil̃ium sunt
mali humoris. ¶ Nā. ¶ Sunt ad equalitatem tendē
tia sed eoꝝ albumē ad frigiditatem ⁊ uitellus ad cal̃ita
tem ⁊ ambo sunt humida p̄cipue albumē: ⁊ ex eis sic
ciora sunt oua anseris ⁊ strucij. ¶ Opera. et pro. ¶
In ipsis est stipticitas et prope i uitello eoꝝ assa°. eorū
aūt albumē sedat dolores mordicatiuos ꝓpter sui glu
tinationem et qm̃ ipsum tenetur et remanet q2 non re
mouetur velociter sicut lac: magis congelata uero sūt
tardioris digōnis ⁊ pl̃imi nutrimenti: ⁊ meliora eoruз
sunt sorbilia cocta in aqua et sunt melioris penetratio
nis. ¶ Decoratio. ¶ Fiat epithima ex albuie eorum
et tunc prohibebit corruptōem coloris a sole et remo
uet eam et qum uitellus assať et teritur est epithima v
tile panno et ingredi. Oua aūt auis tarde sunt tictura
bona secūdum q̄ dicitur et experitur hora qua p̄pata
sunt ad illud cum filo lane penetrante in eis et dimitti
tur donec consideretur an nigrescat et sil̃r oua alocloe
secūdum q̄ dicit. ¶ Apata et bothor. ¶ Ponūtur i
empl̃is apatum et in clisteribus ꝓpter vlcera et apata
et liniūtur suꝑ herisipilā cū oleo. ¶ Uulnera ⁊ vlce.
¶ Conferunt exituris ani et pectinis et adustōi ignis
utere eis cum lana et conferūt ad vlcera et similiter in
adustione aque etiā. ¶ Instru. iūc. ¶ Ambo leniunt
neruos et conferunt omnibus doloribus iūcturarum.
¶ Mem. ca. ¶ Ponūtur in medicamentis abscindē
tibus fluxum sanguis panniculi cerebri et conferūt co
rize. Et uitellus oui galline confert apatibus calidis
in aure. Et dicitur q̄ oua testudinis siluestris ꝯferunt
epilepsie. ¶ Mem. ocl̃i. ¶ Ipsoꝝ albumē sedat dolo
rem oculi et uitellus cum croco et oleo rosaceo cōfert
percussioni oculi ualde. Et qum ex eo fit empl̃m cum
farina ordei prohibet fluxum ab oculo et sil̃r liniť cum
ture super frontem propter fluxuз oculi. ¶ Membra
anhe. et pec. ¶ Conferūt asꝑitati pectoris et gutturis
sorbilia ex eis et tussi et pleuresi et ethice et raucedī vo
cis ex cal̃itate et stricture anhelitus et sputo sanguinis
ꝓprie qum sorbeť uitellus eoꝝ tepidus. Et oua q̇deз
testudis siluestris exꝑta sunt tussi ifantiū. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Cocta sicut sunt in aceto ꝓhibent effu
sionem materieꝝ ad stōm et intestina et ꝓhibent asperi
tatem meri et stōi et que ex eis sunt assata pmutantur
ad fumositatem. ¶ Mem. expul. ¶ Cocta sicut sunt
in aceto ꝓhibent fluxum ventris et dysenteriā. ⁊ ipsoꝝ
uitellus confert vlceri renū et uesice et precipue si sor
beatur crudus. Et que ex eis sunt assata super cinerē
sine fumo conferūt soloni ventris et dysenterie quādo
cōedunť cum aliquibus stipticis et aqua acreste et cō
ferunt asꝑitati intestinoꝝ et vēsice. Et ex albuie q̇dem
ipsoꝝ fit clistere cum meliloto propter vlcera itestioruз
et putrefactōem eoꝝ et cōferunt exituris ani et pectis
Et supponiť licinium infusum in eis et in oleo rosaceo
ꝓpter apata ani et ꝑcussioneз eius: ex albuie preterea
ouoꝝ fit pessarium cum oleo de alcāna et cōfert vlceri
bus matricum et lenit matricē: et qn̄ sorbeť sicut ē cru
dum cōfert fluxni sanguinis et mictui eius. Amplius
oīa oua precipue oua passerum augmētū faciūt i coitu
Et diciť q̄ qum oua ansis misceнť cum oleo et distil
lantur tepida in matricem prouocant menstrua post
quattuor dies.

De oppoponaco. C. B. xxxi.

Oppoponacum quid est. Arbor ē q̄ nō eleuať
a terra ⁊ similanť ipi⁹ folia folijs ficus vehemē
til uiriditatis rubea incisas habentia ꝑtes rotunda. Et
eius crus est sicut cucumeris super qđ sunt pili pl̃ueru
lenti ⁊ eius folia sunt ꝑua ualde super cui⁹ extremitatē
est corona sil̃is corone aneti ⁊ eius flos est citrinus ⁊
folia floris sunt boni odoris ⁊ uene ipsius sunt pl̃ime q̄
ramificantur a radice vna grossum hn̄te corticem ⁊ in
eius odore est grauitas: eius autem gūma extrahiť cū
incisione sue radicis in primis qum crus apꝑз ⁊ quan
do fricatur est eius incisio scđm colorem croceū. Que
aūt huic spēi sil̃ať numerať de spēbus oppoponaci.
Sed crus est minus qđ eleuať vno cubito deinde ra
mificatur sicut folia feniculi sed est debilius et etiaз me
chais chubrur cui⁹ folia sūt sicut folia camemille albe

⁊ qđ est sup̄ ipsum est aureum. ¶ Electio. ¶ Quod
in radice eius melius est est illud quod est album mor
dicans linguam in quo non est contractio boni odoris
Et ex fructu eius melius est illud qđ est super crus et
terminum mediū: ⁊ qđ ex gūma eius est melius ē illud
qđ est valde amaꝝ intrinsecus album ⁊ extrinsecꝰ cro
ceum frangibile quod dissoluitur in aqua: Nigrū uero
lene est adulteratū cum āmoniaco. ¶ Natura. ¶ Ca
lidum est ⁊ siccum in tertio. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Est
ꝯsolutiuū vētositatū lēificatiuuꝫ absterſiuū. ¶ Apata
⁊ bo. ¶ Lenificat durities ⁊ quod sup ipsū ē lenificat
ualde bothor. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Eius radix est ad
medicandum ossa nuda ⁊ cum melle est conueniens vl
ceribus antiquis ⁊ igni psico ⁊ quod super ipm ē etiā
vulneribus ⁊ bothor. Et ad sūmum oēs ptes eius con
ferunt vlceribus fraudulentis. ¶ Instru. iunctu. ¶
Bibitur cum aqua alkarati ⁊ cum vino propter attri
tionem lacertoꝝ ex percussione. Quidam vō dixerunt
ꝙ est malum neruis ⁊ uidetꝰ ꝙ sit malum neruis sanis
siue humectatis. Et est conferens sciatice ⁊ bibitur ad
ipsum succus eius etiam ⁊ remouet lassitudinē ⁊ ꝯfert
doloribus iūcturaꝝ omniū ⁊ podagre more empłi sup
positum. ¶ Membra. ca. ¶ Confert corrosioni den
tium qum eo implentꝰ ⁊ sedat dolores eoꝝ ⁊ ꝯfert soda
⁊ epilepsie ⁊ mātri infantium. ¶ Mem. oculi. ¶ Acuit
visum qñ ex eo fit collyriū. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶
Ex folijs eius fit emplꝫ super dolores lateris. Oppo
ponacum quoqꝫ cōfert dolori utroruꝫqꝫ lateꝝ ⁊ tussi qñ
sunt fri. ¶ Mem. nutri. ¶ Eius succus confert duri
tiei splenis more empłi suppositus ⁊ bibitus cuꝫ aceto
ponū ur enim ex eo. x. aur. in duobus vrceolis musti ⁊
clarificatꝰ post duos menses ⁊ confert spleni ualde. Et
mustum hoc confert hydropisi. ¶ Membra expł. ¶
Lenit duritiē mātricum ⁊ confert guttatōi vrine ⁊ auel
lana vna ex eo bibitur cum aqua calida ad ꝓuocañ v
rinam ⁊ menstrua ⁊ ad mātricem fram ⁊ eius etiā fructꝰ
abundare facit menstrua ⁊ proprie cum apsinthio ⁊ in
terficit fetum ⁊ proprie radix eius. Ipsa nāqꝫ abortum
facit supposita ⁊ bibita. E confert prefocationi mātricis
⁊ extenuat ventositatem ⁊ duritiē eius. Et confert co
lice ⁊ soluendo educit hūorem crudum ⁊ confert prurī
tui vesice. ¶ Febres. ¶ Bibitur cum aqua karatin
ad rigores ⁊ febres piodicas. ¶ Venena. ¶ Ex eo cū
pice fit emplm ⁊ adhermentuꝫ bonum morsui canis ra
biosi ⁊ cum aristol. ad pūcturas bibitum est tyriaca et
similer eius succus. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ po
nitur ficus ⁊ existimo ꝙ āmoniacū est ei ꝓpinquū.

De oleandro. C. D. xxxij.

OLeander quid est. Eius alia est siluestris ⁊ alia
fluuialis. Siluestris vō folia sunt sicut folia por
tulace sed sūt strictiora ⁊ eius thyrsi sunt longi expansi
sunt super terram ⁊ apud folia sunt spine ⁊ nascitur in
domibus desrtis. Fluuialis aūt oritur in ripis fluuioꝝ
cuius thyrsi a terra eleuātꝰ ⁊ spine eius sunt occulte et
ipius folia sunt sicut folia salicis et folia amigdali lata
⁊ sapori ualde amari ⁊ supiora cruris eius sunt grossi
ora inferioribus ipius ⁊ eius flos est sicut rosa rubea
bonus ualde ⁊ sup ipm egreditur quidam sile pilis et
eius fructus est durus aptus plenꝰ re que ē sicut lana
¶ Natura. ¶ Cala est in tertio sicca in sc̄o. ¶ Ope
rationes ⁊ ꝓpe. ¶ Est resolutiua ualde ⁊ ex eius de
coctione sternuntꝰ domus ⁊ interficit pulices ⁊ vmes
terrāeos. ¶ Apostema. ⁊ bo. ¶ Ponūtur folia eius
super apata dura ⁊ sunt in eis iuuamēti ualde magni.
¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Bona est prurituі ⁊ scabiei
⁊ excoriationi ⁊ ꝓprie succus folioꝝ eius. ¶ Instru
menta iūcturarū. ¶ Dolori dorsi antiquo ⁊ geniculi
ualet more empłi supposita. ¶ Membra ca. ¶ Flos
eius facit sternutatōem. ¶ Venena. ¶ Est venenum
⁊ qñqꝫ miscetꝰ cum vino et ruta ⁊ potatꝰ ⁊ liberat a ve
nenis vmium venenosoꝝ. Ego tñ dico ꝙ est in hoc ti
morosum ⁊ ipa ⁊ eius flos sunt venenum hoibus ⁊ be
stijs ⁊ canibus: verūtñ confert qum bibitꝰ cum vino de
cocta cū ruta sm ꝙ dicitꝰ.

De oleo. C. D. xxxiij.

OLeū Oleū de balsamo iā dictū est. Oleū vō de
kerua ⁊ oleum de rhaphāo sunt silis vtutis. Sūt
eniꝫ ambo resolutiua: sed ipoꝝ fortius est oleū đ kerua
⁊ oleum de raphano est calidum ⁊ est sile oleo ātiquo.
¶ Natura. ¶ Calm est ⁊ siccum in tertio. Oleū de
lilio ⁊ oleum sambacinū cala sunt in 3°. Oleum de vrti
ca ⁊ oleuꝫ de cartamo calida sunt i pmo humida i sc̄o.
Oleum aūt de narcisco calm in sc̄o hūidum in pmo.
Oleum de keiri est calm ⁊ humidum in sc̄o: ⁊ silr oleū
de ben: ⁊ silr oleum amigdalinū amaꝝ. Oleum de ex
tremitatibus vitium ⁊ almahū ⁊ mādragoratū ꝓxima
sunt in inflatōe ⁊ stipticitate ⁊ oleum de cydonijs etiā
⁊ oleum camemillinum calidum est cum equalitate et
oleum anetinuꝫ sile est ei sed est eo calidius ⁊ oleū nar
ciscinum ꝓximum est in vtute ⁊ operatōe oleo anetino
sed est acuti odoris ⁊ non est cōueniens hoibus eo mō
quo oleum anetinuꝫ. In oleo uero violaceo nō ē stipti
citas sed est in ipso inflatio quedam. Oleū vō rutaceū
est resolutiuum. Nos aūt non dicemus hic artificium
oleorum imo dicemus ea in antidotario. E nos etiam
non dicemus olea cōposita ex medicinis pluribꝰ sicut
oleum costinum ⁊ oleum de darsisahā eoꝝ cōpōneꝫ et
eoꝝ iuuamenta nisi in antidotario. ¶ Opera. ⁊ ꝓp
etates. ¶ Oleū amigdalinū ⁊ proprie amaꝝ apitiuū
Et in oleo de pomis ⁊ cydonijs ꝓprie est stipticitas ⁊
inflatio. Oleum uero camemillinū sedatiuū ē doloruꝫ
ablatiuum spissitudinum resolutiuum uapoꝝ. Et oleū
de lilio est lenitiuū confortans membra ⁊ confortat ea
⁊ infrigidat ea plusq̄ illud de cydonijs ⁊ ꝓhibet mās
aduenientes. Et oleum đ ruta ē resolutiuum inflatōis
ualde ⁊ est sicut oleum laurinū sed ē calidius eo ⁊ am
bo sunt sedatiua doloꝝ antiquoꝝ ⁊ resolutiua vētosita
tum. Oleum de costo iuuat in diuersitatibus dispōnū
pestilentie ⁊ efficit dolorem uasis ⁊ aeris bonum.
¶ Decoratio. ¶ Oleum laurinū alopitie ē utile. O
leum myrtinum constringit origines capiloꝝ ⁊ ꝯfortat
eos ⁊ denigrat. oleum costinū ꝯseruat iuuentutem i ca
pillis. Oleum amigdalinum cum melle ꝓprie amaꝝ
⁊ radix lilij ⁊ cera liquefacta conferunt aragdani in fa
cie ⁊ panno ⁊ uestigijs ⁊ silibus ⁊ confert qñ linitꝰ cuꝫ
decocto super squamas ⁊ furfures. oleum de kerua ē
bonum lentiginibus ⁊ panno. Et olenm de fenugreco
est bonum colori corrupto proprie in albis oculorum.
¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Oleum amigdalinū ꝯfert apa
ti mammille. Oleum de lilio duritiē antiq̄ resoluit.
¶ Vulnera ⁊ vlce. ¶ Oleuꝫ de kerua ualet bothor
grosso ⁊ scabiei. Et de fēugreco sahafati. oleū myrtinū
confert vlceribus. oleum de costo remouet scabiem et
prurituꝫ uelociter. ¶ Instru. iūctu. ¶ Oleū amigda
linum confert lilgueti. oleum camemillinū ꝯfert laxitu
dini ⁊ oleum de lilio etiam. ⁊ nleum de aneto ⁊ etiam
ei quem frigus lesit. ¶ Membra capitis. ¶ Oleum

amigdalinum confert soda ꝛ pulsatōi auris ꝛ tinnitui et sibil lationi in aure. oleum amigdalinuꝫ amaꝝ pⁱmi est iuuamenti subtile ꝛ pⁱmi iuuamenti ipius ē i aure ꝛ oppilationibus eius et tinnitui ipi⁹ et vmib⁹ factis i ea. et oleum rosaceum est valde bonum inflāmatōi stōi et pncipio appitōis apatum et augmentuꝫ efficit i virtutibus cerebri ꝛ in intellectu et ē decliue ad eq̄litateꝫ Et ppt̄ hoc dixit Gal. ꝙ ipsum calefacit corpus vehementis frātatis et infrat calm̄. Et magis vincens ex iudicio eius apud me est ꝙ corpora calida q̄ ipm̄ tempat sunt plura corporibus friis q̄ ipsum calefacit. oleū lauri num et oleum rutaceum sunt bona doloribus capitis antiquis et oleum de fenugreco confert furfurib⁹. oleū de kerua confert alopitie et vlceribus in capite et apatib⁹ factis i eo et dolori auris. ¶ Membra nutri. ¶ Oleum amigdalinū est bonum spleni sed grauat stōm ¶ Membra expl. ¶ Oleum de vrtica et oleū de sciecroci hortensis soluunt ventrem. et oleum rosaceū qn̄ꝫ soluit. s. qum inuenit mām q̄ indiget lubrificatōe ꝛ qn̄ꝫ retinet solonem cholicam. oleum de kerua soluit ꝛ educit ascarides. oleum amigdalinū ē bonum dolorib⁹ renū et difficultati vrie et lapidi et dolorib⁹ vesice et mīicis ꝛ pfocatōi mīicis. Et oleū d̄ lilio ptū efficit facilē ꝛ sedat dolores matricis bibitū et pessarizatū. Et i oib⁹ illis oleum de fenugreco iuuatiuum est et etiā duritiei mīcis et dubellet eius et difficultati pt⁹. Oleū de kerua cōfert apatib⁹ ani et pūgitiuo dolori mīcis et ei⁹ conuersioni. ¶ Febres. ¶ Oleum camemillinū in febrib⁹ plixis meli⁹ ē oleo rosaceo. oleum anetinum bonum ē rigori. ¶ Permutatio. ¶ Ponit loco olei de balsamo myrrha liq̄da aut equale pōdus olei adedbij cum medio pondere sui de oleo alneregil et quarta pōderis sui de oleo antiquo ꝛ pmutatio olei lauri est pix humida et pmutatio olei de vrtica est oleū de cartamo sed est debili⁹ eo. ꝛ loco olei de alcāna ponit oleuꝫ sanfucinum. et loco olei rosacei oleum nenufarinū et oleū violaceum. et loco olei de kerua oleum rhaphaninum et oleum lini preter ꝯuersionē in oleo de lino.

De oliuis. C. D. xxxiiij.

Oliue quid est. Oleum qn̄ꝫ exprimit ex oliuis imaturis: ꝛ qn̄ꝫ exprimit ex oliuis vltie maturis. Et oleum ompbacinū est illud qd̄ expressum ē ex imaturis. Et qn̄ꝫ exprimit ex oliuis rubeis medijs inter imaturas ꝛ vltime maturas c⁹ opō est inter illas duas res: oleuꝫ preterea qn̄ꝫ fit ex oliuis domesticis. ꝛ qn̄ꝫ fit ex oliuis filuestribus. Oleum vero vetus in emplis in vtute est olei de kerua ꝛ olei de raphano ꝛ d̄ lilio sed est calidius ꝛ est ppinq̄ opōni ipoꝝ. Qn̄ꝫ aliquis vult adurere ramos oliuaꝝ ꝛ folia earuꝫ oꝫ ut liniantur cum melle. ¶ Electio. ¶ Oleum sanis melius est omphacinū ꝛ melior gūma ipius est gūma filuestris que mordicat linguam: si eniꝫ non mordicat linguā tunc non est pficuū in ipa. ¶ Nā. ¶ Omphacinum fm̄ est ꝛ ficcum in pmo: Ruffus uero in ipo dicit esse humiditatem. Et oleum de oliuis vltie maturis ē calꝫ ꝯmēsate ꝛ declinat ad humiditatem. Q. ō si lauet est tempatum in humiditate ꝛ ficcitate ꝛ minus calidum. ꝛ vlr oliue mature sunt calide ꝛ earuꝫ oleū ad hūitatē declinat tpatam ꝛ imature sunt frie ꝛ ligna ꝛ folia earū sunt fria. Q. um autem antiquat oleum omphacinū valde fit in natura olei de oliuis dulcibus. ¶ Opera. ꝛ proprie. ¶ Oīs olei spēs corpora confortant motū alleuiant ꝛ sunt extinctiue. Et oleū quidem de oliuis filuestribus decoquit in uase ereo donec coaguletur ꝛ fit pⁱmū virtuti licij. Et aqua de oliuis salitis fortior est aqua oliuarū in mūdificatōe. Et oleū quideꝫ sanis melius est oleuꝫ omphacinū: olei uero antiqui acuitas non consequit mordicatōem. Et oliue quidem sūt ex eis que nutriūt parūꝫ. ¶ Decoratio. ¶ Folia oliuarum filuestrium bona sunt panaricijs ꝛ prohibēt sudorem iuncta. oleum de oliuis filuestribus est ficut oleuꝫ rosaceum in pⁱmis intentionib⁹ ꝛ confuat capillos et phibet velocitatem caniciei qum administrat oi die. Et folia quidem oliue decoqunt in aqua acreste dōec fiat ficut mel ꝛ linit sup dentes corrosos ꝛ euellit eos. ¶ Apata et bothor. ¶ Et filuestres herisipilā ꝛ formicam ꝛ scei ꝛ apata calā soluūt ꝛ hūitas currens a lignis eaꝝ quꝫ iflāmatur ꝯuenit scabiei ꝛ ipetigi. Et fex olei est medicamē apatum calidoꝝ in glandulis ꝛ ppecum folijs suis. ¶ Vulnera ꝛ vlce. ¶ Oleū d̄ oliuis filuestribus expressum de imaturis confert vlceribus humidis ꝛ ficcis ꝛ scabiei. Et folia oliuaꝝ filuestrium vlcerib⁹ ambulatis ꝛ fraudulētis ꝛ sordidis ꝛ formice ꝛ scei. ꝛ qn̄ permiscet fex olei cum cameleūta sanat scabiem ita ꝙ etiam bestiaꝝ scabiei cōueniat ppie in infusione lupinoꝝ. Q. um ex oliuis de aqua conditis cū aq̄ ꝛ sale fit emplm̄ ad adustionem ignis non vesicatur et purgat vlcera sordida. Et gūma oliuarum filuestrium confert scabiei ꝛ vlcerib⁹ ꝛ impetigi ꝛ ponit i emplis vulnerum ¶ Instru. iūctu. ¶ Aqua oliuaꝝ salitarum clisterizatur ad ficcitatem. Et oleum ablutum est cōueniens doloribus neruoꝝ ꝛ sciatice. Et oleum vetus cōfert podagricis qum liniunt ex eo. ¶ Mem. capi. ¶ Oleum oliuarum filuestriū est ficut oleum rosaceum i iuuamento suo soda. ꝛ assumit succus filuestriū ꝛ exiccatur ꝛ fiunt ex eo trocisci ꝛ reseruant ad curā fluxū auris. Et oleum de oliuis filuestribus cōfert gingiue sanguinee colluēdo os ex eo ꝛ confirmat dētes motos Et gūma filuestrium confert dolori dentiuꝫ corrosorū qn̄ implent ea. Et oleum de scorpionib⁹ et ex sublimioribus medicinis dolori aurium distillatuꝫ. ꝛ oliuaruꝫ filuestrium folia bona sunt cula masticata. ¶ Mem. ocli. ¶ Fit collyrium ex antiquo tenebrositati oculi: ꝛ fex eius ponitur in medicinis oculi ꝛ folia earū adusta ponūtur loco tutie oculo. Et gūma earum antiqua confert panno ꝛ albugini ꝛ grossitudini eius ꝛ grossitudini cornee ꝛ succus folioꝝ earum egressioni oculoꝝ ꝛ vlceribus cornee ꝛ fluxib⁹ sed domestica sunt conuenientiora oculo ꝙ filuestria. ꝛ gūma earū etiā abstergit oculum ꝛ sordes vlcerum eius ꝛ abstergit aquam ꝛ albuginem. ¶ Mē. an. ꝛ pec. ¶ Oliue nigre cuꝫ flore suo sunt ex summa uapoꝝ qui fiunt asmati ꝛ egritudinibus pulmonis. ¶ Mem. nu. ¶ Fex olei vtilis est sup ventrem hydropici. Et oliue quidem cuꝫ dispōne sua sunt difficilis digōnis: si eniꝫ grosse earum salite subleuāt appetitum ꝛ confortant stōm ꝛ generant humorē stipticum. Et acetose magis receptibiles sūt digōnis ꝙ oēs ꝛ velocius ꝛ etiam oleum omphacinum bonum ē stō. ¶ Mem. expul. ¶ Comedūtur cum muri aā cibum ꝛ leniunt ꝛ assumūtur. ℥. ix. cum aqua calida aut aqua ordei ꝛ soluunt ꝛ coqunt cum ruta ad dolorē ventris pūgitiuum ꝛ vmes ꝛ conferunt colice apose ꝛ fit ex eo clistere colice facte ex fece ꝛ supponit succ⁹ eaꝝ fluxui matricis ꝛ fluxui sanguis eius ꝛ fit ex eis emplm̄ cum farina ordei ad cursum antiquum. Et oleum vetus ppa ratum cum aqua acreste confert qum ex eo fit clistere

vlceribus ani intrinsecis ꝛ similiter matricis. Et carū
gūma ꝓuocat utrūqꝫ ꝛ extrabit fetuz. ¶ Venena. ¶
Cū oleo ꝛ aqua ca͛la fiat nausea ꝛ rūpit ẜtuté neruoꝝ
Gūma oliuaꝝ siluestrium numerat͛ iter medicias mor
tiferas.

De olibano. C. B. xxxv.

Olibanum quid est. Notum est. Et ipsum q̇dem
alteratur cum gūmi ꝛ gūma pini ſʒ olibanuz isl ā
matur: gumma uero pini fumat ꝛ nō inflāmatur ꝛ sil͛r
oīe adulteratum non inflāmat͛. Et olibanum quidez
quoddam est qꝺ est indum ad uiriditaté decliue ꝛ qꝺ
dam est rotundum qꝺ colligit͛ quadratum deinde con
cutitur in vase donec rotundum fiat ꝛ volubile. ꝛ hoc
qñ inueteratur fit rubeum ꝛ de eo est albuz lene bumi
dum sicut mastix. qñqꝫ uero ex olibano administrātur
in anis minutum ꝛ cortex ꝛ fumus ꝛ ptes arboris eiꝰ
oēs ꝛ ꝓprie folia. ¶ Electio. ¶ Melius é masculuz
album rotundum interiꝰ tenax ꝛ aureum qum frāgit.
¶ Natura. ¶ Cortices eius sunt exiccatiui in scꝺo ꝛ
sunt parum frigidiores olibano. Et olibanum caliduz
est in secundo exiccatiuuz in ṗmo ꝛ cortex eius exicca
tiuus est in terminis secūdi. ¶ Opera. et prope. ¶
Non inest ei exiccatio fortis neqꝫ stipticitas nisi debil͛
ꝛ exiccatio corticibus eius inest: ꝛ in ipo quidé est ma
turatio ꝛ non est in cortice eiꝰ acuitas ꝛ neqꝫ corrodit
carnem ꝛ retinet sanguinem: plimꝰ uero usus eius adu
rit sanguinez. Et fumus eius est vebementioris exicca
tionis ꝛ stipticitatis. Quidā aūt dixerunt rubeum est
magis abstersiuum albo. Et ẜtus minuti est debilior ẜ
tute olibani. ¶ Decoratio. ¶ Ponit͛ cum melle suꝑ
panaritium ꝛ delet ipsum ꝛ eius cortices sunt boni ue
stigijs vlcerum. Et conferunt cū aceto ꝛ oleo liniti do
lori qui noiatur ꝯpositus ꝛ est dolor ex quo ꝓueniunt
in corpore sicut ẜruce cum quadam re que est sicut am
bulatio formice. ¶ Apostemata ꝛ botbor. ¶ Cum
chimolea ꝛ oleo rosaceo ponitur super apata calida in
mammillis ꝛ ingredit͛ in empl͛is remouentibus apata
uiscerum. ¶ Vul. ꝛ vlce. ¶ Consolidat ualde ꝛ pro
prie vulnera recentia ꝛ ꝓbibet fraudulenta dilatari.
ꝛ super impetiginé ponit͛ cuz adipe anatis: ꝛ cū adipe
porci super vulnera ostracata. ꝛ super fissuras frigoris
ꝛ est cōueniens vlceribus factis ex adustione. ¶ Mé
bra capitis. ¶ Confert sensui ꝛ confortat ipsum. ꝛ q̇
dam bominū sunt quibus precipit͛ ut ex infusione eius
ieiuni assuete in potu sumant sed eius plimꝰ usus facit
soda ꝛ lauatur ex eo caput ꝛ qñqꝫ miscetur cum nitro
ꝛ mūdificat furfures ꝛ exiccat vlcera eius ꝛ distillatur
in aurem dolorosam cum vino: ꝛ qñ permiscet͛ cū ol͛o
aut pice aut vino de vuis passis confert contritioni cir
cuitus auris: linitum ꝛ abscindit fluxum sanguinis na
rium ꝛ eum qui est ex velaie ꝛ est ex medicis ꝯferētibꝰ
contritōi auris. ¶ Mem. ocu. ¶ Cōsolidat vlcera
oculi ꝛ replet ea ꝛ maturat apa antiqū in eo ꝛ iterum
fumus eius confert apati calido ꝛ abscindit cursuz bu
miditatum que sunt in oculo ꝛ consolidat vlcera mala
ꝛ probibet cancrum in oculo. ¶ Mem. an. ꝛ pec. ¶
Qñ permiscet͛ cum chimolea ꝛ oleo rosaceo probibet
apata ca͛la que accñt in māmillis mulierum ꝛ igredit͛
in medicamentis cāne pulmonis. ¶ Membra nu. ¶
Retinet vomitum. Et cortices eius cōfortant stōm et
stringunt eum ꝛ est magis calefaciens stōm ꝛ in digōe
magis iuuans ꝛ cortices magis colligunt stōm mollifi
catum. ¶ Mem. expul. ¶ Retinet fluxum ventris ꝛ
fluxum ventris cum sanguine ꝛ fluxum sanguinis ex
matrice ꝛ ano. Et cōfert dysenterie ꝛ ꝓbibet expāsio
nem vlcerum malignoꝝ in ano qum ex eo fit licinium.
¶ Febres. ¶ Confert febribus antiquis pbl͛aticis si
eius usus cum vino plimus sit interficit ꝛ similiter cuz
aceto.

De origano. C. B. xxxvi.

Origanum quid est. Est in potentia sicut basce ꝛ
sirupus eiꝰ é sicut sirupus albasce. ¶ Electio.
¶ Quod fortius exit siluestre est. ¶ Nā. ¶ Est calz
et siccum in ƀo. ¶ Opera. ꝛ ꝓprieta. ¶ Est resoluti
uum carminatiuum subtiliatiuum et é vebementis ab
stersionis et in ipso é acuitas et illud propter illud qꝺ
est in ipso de virtute adurente. ¶ Decoratio. ¶ Est
bonum concauatōi dentium. ¶ Instru. iunc. ¶ Con
fert doloribus vtriusqꝫ ancbe. ¶ Mem. ca. ¶ Ma
sticatur et sedat dolorem dentis et sanat gingiuā fluxā
propter ẜtutem suaz adurenté. ¶ Mem. an. ꝛ pec. ¶
Oleum eius confert pectori et pulmoni. ¶ Membra
nutri. ¶ Confert epati et stō ¶ Mem. expl͛. ¶ Pro
uocat utrūqꝫ et extrabit ẜmes et ascarides.

De ossibus. C. B. xxxvij.

Ossa. ¶ Opera. ꝛ pro. ¶ Ossa adusta sūt exic
catiua resolutiua. ¶ Decoratio. ¶ Dicitur ꝙ
calcaneꝰ porci qñ ex eo fit linimentum super albaras
confert. ¶ Instru. iunctu. ¶ Dicit͛ ꝙ ossa bois cōfe
runt in potu data dolori iūcturaꝝ. ¶ Mem. capi. ¶
Dicitur ꝙ bois ossa in potu dant͛ ad epilepsiaz. Inq̇t
Gal͛. Fuit bomo qui secrete dabat boc in potu et aufe
rebatur eoꝝ epilepsia et est existiatio illius bominis
¶ Membra nutrim̄. ¶ Dicit͛ ꝙ calcāeus birci cū
oxymelle aufert splené. ¶ Membra expl͛. ¶ Dicit͛
ꝙ calcaneus bircinus excitat coitum et crura vaccina
adusta abscindunt fluxum sanguinis et sol͛onez ventris

De ostraco. C. xxxviij.

Ostracum. ¶ Opera. ꝛ ꝓp. ¶ Caro ostraci
siluestris qum terit͛ et linitur ex ea corpus desic
cat fortiter et qꝺ de ostraco purpureo adustuz é ẜtuté
bʒ carminatiuam abstersiuaz et ẜtus eius é ẜtus cadē͛l
cito et in toto ipius é attractio eoꝝ que carni ifixa sūt
et ossiū qñ administrat͛ cū dispōne sua. ¶ Decoratio.
¶ Oīs tunice ostraci et cortices ipius qum adurūt͛
abstergunt morpbeam et sil͛r ostracum cum dispōe sua
extrabit astellas magnas carni infixas. Et ostracū pur
pureum qum decoquit͛ cum oleo et inungunt͛ capilli
ex eo retinet casū eoꝝ. ¶ Apata ꝛ botbor. ¶ Visco
sitas limaciaꝝ que noiatur virus earum cum olibano
et aloe et myrrba cōquassata donec fiat in spissitudine
mellis exiccat apata accñtia in radice auris. E si iuēit
būiditaté ꝓfūdā i ea extrabit eā ꝛ sanat͛ ab ea. ¶ Ul.
et vlcera. ¶ Qꝺ de ostraco purpureo adustū é abster
git ẜlcera et consolidat ea et mūdificat ea et qꝺ de eo
adustum é cum sale cōfert adustioni ignis puluerizatū
desuꝑ et dimissum donec exiccet͛ et totum qꝺ adustum
é de ostraco confert scabiei. Et ostracum quidem cuz
carne sua cōfert vulneribꝰ et proprie illis que sūt suꝑ
neruos contritum cum ture et myrrba et positū super
ea et sil͛r cum puluere molendini. Et Gal͛. q̇dem exptꝰ
é limacias sicut sunt. ¶ Instru. iūc. ¶ Sedat doloré
podagre et apatum eius et fit empl͛m ex eo sicut é suꝑ
oīa apata iuncturaꝝ. ¶ Mem. ca. ¶ Qꝺ adustum é
de ostraco purpureo abstergit dentes et precipue qꝺ
aduritur cum sale: ꝙ si ostracū terat͛ sicut é cum aceto
abscindit fluxum sanguinis nariū. ¶ Mem. oculi. ¶
Qñ abluitur qꝺ adustum é de omni ostraco cuz carne

sua et ponit̃ in alcofol delet grossitudinẽ palpebrarum
⁊ albuginẽ in oculo ⁊ pãnum et qñ aduritur caro eius
qḋ noiatur latalis ãtiqui ⁊ miscet̃ cum alkitrã ⁊ terit̃
⁊ distillatur super palpebrã non permittit pilos nasci
⁊ viscositas que ẽ super illud qḋ siluestre ẽ facit cohere
re pilos ꝑmutatos sup palpebras. Et uiscositas lima
ciarũ que dicta ẽ añ qum ex ea linitur frons prohibet
mãs ad oculum effusas ⁊ facit pilos etiaꝫ adherere su
per palpebram. ¶ Mem. nutri. ¶ Caro ostraci quḋ
noiat̃ carusis ẽ bona stõ ⁊ carnes ostraocꝝ nõ decocte
aqua neqꝫ assate sedant dolorem stõi. Ostracũ purpu
reum qñ bibit̃ cum aceto extenuat splenem, ⁊ quando
fit emplꝫ ad hydropisiꝫ ex ostraco non sepet̃ donec mi
noret eam: ⁊ oꝫ ut dimittat̃ donec cadat per se ⁊ ostra
cum siluestre ẽ fortius in illo propter vehementiã exic
cationis. ¶ Membra expl. ¶ Caro purpurei nõ le
nit nãm ⁊ caro ostraci noiati sentalis qum ẽ recens le
nit ventrem ⁊ proprie ius eius ⁊ silr ius ꝑuoꝝ ostraco
rum ⁊ qñ matricis prefocatõeꝫ hñtes ex ostraco suffu
migant̃ purpureo iuuant̃ ⁊ hoc suffumigatuꝫ extrahit
secũdinam. Et suffumigatio ei⁹ qḋ ẽ aromatici odoris
⁊ albelili ⁊ ꝑsici qḋ ẽ super littora etiaꝫ cõfert in ꝓfoca
tione matricis ⁊ excitat epilepticos etiam ⁊ in ipso est
castoreitas in odore. Et ostracũ ꝓuocat menstrua sup
positum. Inquit ⁊ illud qḋ nominat̃ caugilel ẽ abster
siuum qum aduritur sicut ẽ ⁊ ẽ ꝑmistum cũ cinere gallaꝝ
uiridium ⁊ pipere albo confert vlceribus accñtib⁹ i in
testis duꝫ recentia remanent ⁊ nõ putrefiũt magnifice
Et pondus q̇dem cineris ostraci sit quattuor partes
⁊ gallarum due ⁊ piꝑis pars. i. ⁊ puluerizet̃ sup cibuꝫ
⁊ in vino detur ad potandum. ¶ Venena. ¶ Cõfert
caro eius morsui canis rabiosi.

De ordeo. C. D. xxxix.

Ordeum quid ẽ. Est notum. Et siligo ẽ spẽs ei⁹
sine cortice. Et eius oꝑõ ẽ propinqua oꝑõni ip
sius. ¶ Natura. ¶ Est frigidũ ⁊ siccum in primo.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ In ipso ẽ abstersio ⁊ ei⁹ nutrimẽ
tum minus ẽ nutrimento tritici. Et aqua ordeiẽ nutri
bilior sauich ipius. Et ambo frangunt acuitatẽ hũoꝝ
⁊ aqua ordei alielech ẽ humidior. Et oĩs aqua ordei ẽ
inflatiua. ¶ Decoratio. ¶ Super pãnũ admistratur
de eo epithima calꝫ. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex eo
decocto cũ aqua sicut sorbitões cum pice ⁊ colophõia
emplm̃ super aꝑata dura ⁊ solo ⁊ cum furfure suo sup
aꝑata calida. ¶ Vulnera ⁊ vlce. ¶ Qñ fit linimẽtuꝫ
ex eo cum aceto forti ⁊ ponit̃ more empli super scabiẽ
vlceratam sanat eam. ¶ Instru. iũc. ¶ Fit ex eo ẽplꝫ
cum cydonijs ⁊ aceto super podagram ⁊ ꝓhibꝫ fluxuꝫ
humiditatum ad iũcturas. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶
Aqua eius confert egritudinibus pectoris. ⁊ qñ bibit̃
cum seie feniculi facit abundare lac ⁊ fit emplm̃ ex fari
na eius ⁊ meliloto ⁊ cortice papaueris ad dolorem la
teris ⁊ aqua eius ẽ mala stõ. ¶ Membra expulsi. ¶
Eius sauich retinet ventrem ⁊ silr decoctio sauich ei⁹
⁊ furfur eius prouocãt vrinã sed aq̃ furfuris tritici qñ
bibitur ẽ vehementioris ꝓuocationis. ¶ Febres. ¶
Aqua eius ẽ infrigidatiua humectatiua febriũ: i calis
quiḋ pura ⁊ in frigidis cum apio ⁊ feniculo. Et datur
in potu etiam illud qḋ coctum ẽ cum ficubus ꝑmistuꝫ
cum mellicrato ad febres phlegmaticas.

De obalmarã. C. D. xl.

Ohalmarã quid ẽ. Est scebesabrã albumeimi.
¶ Natura. ¶ Inquit filius mesaugue. in ipo ẽ
caliditas ⁊ ẽ siccum in scḋo. Et pl'es hominũ dicunt ꝙ ẽ
sm̃ quꝫ eius cal'tate calefactus non ledatur sꝫ iudiciũ
frigoris eius ẽ in p°: sed qḋ verius ẽ est ꝙ vtus ei⁹ est
cõposita ex caliditate cum frigiditate ⁊ pole ẽ ut sit fri
giditas in ipso vincens. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Cõ
fert calefactis ⁊ proprie qñ morat̃ super ipm aq̃ rob.
¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Fit ex eo emplastrum adustioni.
¶ Mẽbra ca. ¶ Confert ualde ad cola albumeimi
⁊ aꝑit oppilatiões cerebri. ¶ Mẽ. expul. ¶ Albu
meimi dat̃ in potu semen frixum ad fluxũ ventris anti
qum cum oleo rosaceo ⁊ aqua frigida.

Capitulum de littera. P.

De Prunis. C. D. xli.

Pruna q̇d sũt. Nota sũt ¶ Electõ. ¶
Illa que hñt colorem palee sunt fortio
ra nigris. Et citrina fortiora rubeis et
alba sũt magis grauia parue solonis.
Et armena sũt meliora oib⁹ ⁊ vehemẽ
tius soluẽtia ⁊ meliora sũt magna pinguia. ¶ Nã. ¶
Frigida sunt in ꝓncipio secũdi humida in fine tertij.
¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Ei⁹ gũma ẽ subtiliatiua incisiua
⁊ glutinatiua ⁊ in damascenis ẽ cõstrictio et stipticitas
apḋ Dia. ñ apḋ Gal. ⁊ i crudis q̃ ñ sũt matura ẽ stipti
citas ⁊ eoꝝ nutrimentũ ẽ paucum. Comedant̃ aũt ãte
cibum ⁊ bibat qui humectatus ẽ postea aquã mellis ⁊
vinum de passis. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Eius gũma con
solidat vlcera ⁊ cum aceto abscindit impetiginẽ ⁊ ꝓꝑe
si fuerit cum ea mel aut zuccaꝝ ⁊ precipue in pueris.
¶ Membra ca. ¶ Qum ex folijs prunoꝝ colluit̃ os
ꝓhibet fluxum fieri ad vtrãqꝫ amigdalã ⁊ vuã. ¶ Mẽ
bra oculi. ¶ Eius gũma confortat uisum quꝫ fit ex eo
collyrium. ¶ Mem. an. ⁊ pecto. ¶ Muza ex eis
sedant ĩflãmatõem cordis. ¶ Membra nutrimen. ¶
Que dulcia sunt ex eis mollificant stõm humiditate ⁊
infrigidant eum ⁊ penitus non sunt ei cõuenientia: mu
za uero ex eis fortius resistunt cholere ꝙ illa. ¶ Mẽ
bra expulsionis. Que ex eis sunt dulcia vehementius
soluendo educunt cholerã ⁊ humida etiam sũt vehemẽ
tioris solutõis ꝙ sicca ⁊ eoꝝ solo fit propt̃ viscositatem
eoꝝ. Damascena aũt stringunt ventreꝫ sm̃ quosdam.
Et in siluestribus qum nondum sunt decocta ualde ẽ
stipticitas ab omnib⁹ concessa. Inquit Gal. Errauit
Dia. in ṽbis suis qum dixit damascẽa ꝯstringũt immo
soluũt ⁊ gũma eoꝝ stringit lapidem vesice ⁊ eorũ aqua
prouocat menstrua ⁊ quãto plus sunt minora tãto plus
est eoꝝ solo minor.

De psilio. C. D. xlij.

Psilium quid est. Est duorum coloꝝ hyemale ⁊
estiuum ⁊ potio cuiuslibet illoꝝ sit pondus. ʒ. ij.
¶ Electio. ¶ Melius est illud qḋ est maius grossũ
qḋ submergit̃ in aqua. ¶ Nã. ¶ Est frigidum ⁊ hũi
duꝫ in secundo. ¶ Opera. ⁊ proprieta. ¶ Quod ex
eo frixum est inuolutum in oleo rosaceo stipticum est ⁊
sedat dolores more empli suppositum cum aceto.
¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Administrat̃ conquassatũ cũ
aceto super aꝑata cala ⁊ formicã ⁊ herisipilaꝫ ⁊ ꝓprie
que sunt sub aure ⁊ sup ꝑhlatica. ¶ Instru. iunc. ¶
Fit ex eo emplm̃ torsioni neruoꝝ ⁊ ipoꝝ spasmo ⁊ po
dagre ⁊ doloribus iũcturaꝝ calis cum aceto ⁊ olo ro.
¶ Mem. capitis. ¶ Qui ex eo superponit suo capiti
emplm̃ confert soda eius calide. ¶ Mem. anhe. ⁊ pe
ctoris. ¶ Lenit pectus. ¶ Mem. nutri. ¶ Eius mu
cilago cum oleo rosaceo cõfert siti vehementi cholice
¶ Membra expl. ¶ Eius qḋ frixũ est pondus. ʒ. ij.

inuolutum in oleo rosaceo stringit ⁊ confert dysenterie ⁊ proprie infantium ⁊ qđ ex eo mucilaginosum ē ⁊ ipsa mucilago eius cum oleo uiolaceo soluunt. ¶ Febres ¶ Bibatꝛ ⁊ tunc sedabit inflāmatōez febriū acutaꝝ.

De portulaca. C. B. xliij.

Portulaca quid ē. Nota ē. ¶ Electio. ¶ Succus eius ē illud qđ in ea ē magis vltime opōnis ¶ Natura. ¶ Frīa est in 3° humida in fine secundi. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ In ea ē stipticitas ⁊ probibꝫ fluxum sanguinis ⁊ fluxus antiquos ⁊ ipsius nutrimētū est paruū illaudabile ⁊ ē resistens chole ualde. ¶ Decoratio. ¶ Ex ea fricantur v̉ruce ⁊ eradicat eas ꝓꝓe tate sua non qualitate. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex ea emplīm apatibus calidis in quibus timetur putrefactio ⁊ herisipila. ¶ Mem. ca. ¶ Confert bothor ī capite abluto ex ea capite cōmista cum vino ⁊ delet stuporem dentiū ꝓpterea ꝙ lenit asperitatē ⁊ sedat soda calidā pulsatiuā. ¶ Mem. oculi. ¶ Cōfert ophthalmie ⁊ ingreditur in alcofol. ⁊ nimius usus eius facit aecidere pannū in oculo. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Eiꝰ succus probibet fluxum sanguinis ꝓpter v̉tutem suam ponticam. ¶ Membra nutrim̄. ¶ Cōfert inflāmationi stōi bibita ⁊ more emplī superposita ⁊ ꝯfert epati inflāmato ⁊ ꝓhibet vomitū cholericū ⁊ debilitat appetitum. ¶ Mem. explꝛ. ¶ Fit ex ea clistere dysenterie ī testinoꝝ ⁊ soloni colirice ⁊ confert dolorībꝰ renū ⁊ vesice ⁊ vlceribꝰ eoꝝ ⁊ abscindit b̄m plīm desideriū coitus Et existimauit filiꝰ mesaugue ꝙ augmētū facit in coitu et uidetꝛ ꝙ fit illud in ꝯplone calida ⁊ sicca ⁊ ipsa retinet fluxum menstruoꝝ ⁊ confert vlceribus matricis ⁊ cōfert aqua eius hemorroidibꝰ sanguineis ⁊ eius succꝰ extrahit ascarides. Et si assetur portulaca ⁊ comedatꝛ abscidit solutōem. ¶ Febres. ¶ Cōfert febribus acutis.

De polypodio. C. B. xliiij.

Polypodium quid est. Est lignū cineritiū nodosum declinans ad rubedinem ⁊ nigredinē parū ꝑ minutos hñs ramos sicut v̉mis plimoꝝ pedū. Et in sapore ipsius ē dulcedo cum stipticitate. Dixerūt q̇daꝫ ꝙ nascitꝛ super arborem in nemore ⁊ dixerunt ꝙ nascitꝛ super lapideꝫ. ¶ Electio. ¶ Meliꝰ ex eo ē ꝙ ē fisticū interius grossum sicut ānularis ⁊ declinans ad rubedinem ⁊ citrinitatem solidū recens in quo est amaritudo occulta ⁊ bonus sapor cum ponticitate ⁊ in eiꝰ sapore est sapor gariofilꝛ. ¶ Nā. ¶ Calīm ē in b̄o siccum in 3° vltimū in exiccatōne. ¶ Opera. et proprie. ¶ Est resolutiuū ventositatū ⁊ humiditatum. ¶ Instru. iūctu. ¶ Emplīm factum ex eo cōfert torsioni neruorum. ¶ Membra explꝛ. ¶ Soluendo educit mīiaꝫ sine pūctione ⁊ soluit phlegma ⁊ chimū aquosum ⁊ decoquitꝛ in iure galloꝝ ⁊ iure piscium ꝓpter colicā aut in iure oleꝝ. Si ergo spgitur radix eius super aquā alkarati ⁊ bibitur soluit cholerā ⁊ phlegma. Et potio q̇deꝫ eiꝰ fit. vi. kermet: kermet enim est. vi. kerates imo fit usqꝫ ad. ij. 3. Et oꝫ ut bibatur cum sirupo de melle misto cū aqua ⁊ añ ipm aliquid de tharachis ⁊ in decocto fit vsqꝫ ad. iiij. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ ponitꝛ epithymum ⁊ medium pōderis ipsius de sale indo.

De papyro. C. B. xlv.

Papyrus quid ē. Nota ē. Et ex ipsa quideꝫ fiūt charte: ⁊ ipsa quidem in potentia ē charta. ⁊ qđ ex ea adustum est vehementioris est exiccationis. ¶ Natura. ¶ Est frigida ⁊ sicca. ¶ Opera. ⁊ pro. ¶ Confert fluxui sanguinis ⁊ ꝓhibet eum ipsius cinis. ¶ Vulnera ⁊ ul. ¶ Puluerizatꝛ super vlcera recētia ⁊ consolidat ea: qñqꝫ uero infunditꝛ in aceto ⁊ exiccatꝛ ⁊ intromittitꝛ fistulis ⁊ omnibꝰ vlceribꝰ ambulatiuis ⁊ vulneribus. ¶ Membra capi. ¶ Eius cinis confert corrosioni oris. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Eius cinis retinet sputum sanguinis. ¶ Membra explꝛ. ¶ Sumatur ⁊ inuoluatꝛ lino ⁊ dimittatꝛ donec exicetꝛ deide ponatꝛ super hemorroidas ⁊ ꝯfert eis.

De polio. C. B. xlvi.

Poliū quid ē. Est spēs de sceha in qua ē calitas ⁊ acuitas pauca. ⁊ qđ ex eo minus ē est acutius ⁊ amarius ⁊ sunt in eo thyrsi ⁊ flores ⁊ ipsum ē pilosū album decliue ad citrinitatem usqꝫ ad mensam palmi plenū seie ⁊ eius caput ē sicut sphera in quo sunt sicut pili albi grauis odoris cum quadam aromaticitate: maius aūt ē debilius qđ etiam ē amaꝝ ⁊ in ipso ē acuitas q̄dā ⁊ mōtanū ē minꝰ. ¶ Nā. ¶ Minꝰ ē calꝫ i 3° siccū ī b̄o et maiꝰ ē calꝫ et siccū i b̄o. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶ Est aperitiuū subtiliatiuū ⁊ proprie minus ē ad aperiendū oppilatōes intrīsecas. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Consolidat qđ ex eo viride est plagas recentes ⁊ ꝓꝓe maius et qđ ex eo ē siccum vlcera fraudulenta ꝑcipue minus siccū. ¶ Membra capi. ¶ Facit soda capitis ¶ Membra nutri. ¶ Ipsum cum aceto est epithima cōueniens apatibꝰ splenis ⁊ duritiei ipsius ⁊ nocet stō ⁊ confert ictericie nigre et proprie decoctio eius qđ ex ipso maius ē et confert hydropisi et ē vīr malum stō. ¶ Membra explꝛ. ¶ Prouocat vrinam et menstrua et soluit vētrē et ꝯfert ascaridibꝰ ualde. ¶ Febres. ¶ Confert febribus antiquis. ¶ Venena. ¶ Confert pūcture scorpionis et decoctio maioris morsui v̉mium venenosoꝝ omniū et eo suffumigatꝛ et sternitur et fugat venenosa minora. ¶ Permutatio. ¶ Loco eiꝰ ponūtur in extractōe v̉miū ⁊ prouocatōe vrine ⁊ mēstruorū pondus equale de lignis granati uiridibꝰ ⁊ tertie due ponderis ipsius de corticibꝰ lignoꝝ casie lignee.

De pellibus. C. B. xlvij.

Pelles. ¶ Electio. ¶ Meliores ex eis sunt pelles lactentium propter hūitatem ipoꝝ. ¶ Operationes ⁊ ꝓꝑetates. ¶ Nutrimentū eaꝝ est paruum uiscosum ⁊ ꝓpinqū ē in uiscositate ⁊ dispōnibꝰ suis nutrimento pedum. ⁊ rasa q̇dem pellis capre qum ponitur super cursuꝫ sanguis retinet eū. ¶ Decoratio. ¶ Pellis vipere adusta ⁊ linita super alopitiaꝫ confert. ¶ Apata et bothor. ¶ Dicitꝛ ꝙ pellis equi que ē in aqua qum ponitꝛ suꝑ bothor infrīat ipsuꝫ. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Ponitꝛ cinis pellis mulaꝝ ⁊ filium super adustioneꝫ ignis ⁊ vlcera calida qum non sunt cuꝫ apate ⁊ est medicamē excoriatōi pedum ex calciamento ⁊ coxarum ⁊ fistulis. ⁊ pellis recens ouis super ꝑcussioneꝫ ponitꝛ in hora ⁊ prohibet nocumentū ex ea ⁊ ē ꝯueniēs vlceribus fraudulētis ⁊ scabiei ⁊ pruritui. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Pellis intrinseca que ē in stōis auiū ⁊ ī gutturē eaꝝ ꝑcipue galloꝝ qñ siccatꝛ ⁊ teritur ⁊ bibitꝛ cum vino confert dolori stōi. ¶ Venena. ¶ Dicitꝛ ꝙ recens pellis calida caꝑ qñ ponitꝛ super morsum vipere attrahit venenū.

De pice. C. B. xlviij.

Pix quid est. Est duarū spēꝝ: vna ē maria nigra liquida que ponitꝛ i emplīs ⁊ est de genere picis ⁊ alia est montana siluestris: ⁊ siluestris alia est liquida ⁊ est ex arbore aliēbut ⁊ modis alijs pini: in p̉ma uero est spēs eius humida deinde desiccatꝛ cuꝫ decoctione: ⁊ plīm quidem ipsius est ex iembut ⁊ est arbor cadim

korasc. Oleuȝ uero picis primū est alchitrā. Et eius oleum fit ut distillet eius hūidum ubi decoquit ut desiccetur aut suspendat supra ipsum lana ⁊ madefiat ex uapore eius ⁊ qum madefacta fuerit exprimat ī uase alio. Qū tñ fit possibile ut distillet in cucurbita ⁊ alēbico melius ꝙ illo modo ⁊ magis ꝓuat illud qđ sublīatur. ¶ Opera. et prope. ¶ Est maturatiua humorū grossoꝝ abstersiua calefactiua. ⁊ hūida est vehemētius maturatiua ⁊ sicca fortius est desiccatiua ⁊ ponitur in emplīs. ¶ Decoratio. ¶ Extirpat albedinē vnguis ⁊ attrahit sanguinem ad membra ⁊ impinguat ea ꝓpe qum iterat eius adherentia ⁊ euulsio subito cuȝ uiolētia ⁊ linitur super fixuras pedum ⁊ reliquoꝝ mēbrorū ut sanet eas. Et emplm factum ex ea facit nasci pilos ī alopitia. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Lenit apata dura ⁊ proprie hūida ⁊ administrat cum farina ordei sup scrofulas ⁊ ꝓhibet qum permiscet sulfuri aut cortici arboris aliembut ambulatōem formice ⁊ ꝓhibet exituras glandulaꝝ oium. ¶ Uul. ⁊ vlce. ¶ Delet ipetiginem ⁊ generat carnem in vulnerib⁹ ꝓfundis proprie cum puluere turis ⁊ cum melle ⁊ mūdificat vlcera corruptaꝝ humiditatū ⁊ sicca in hoc ⁊ in vulnerib⁹ est vehementioris exiccatōis. ¶ Instru. iunc. ¶ Confert apatibus in lacertis. ¶ Mem. ca. ¶ Sicca ⁊ hūida bona est vlceribus capitis. ¶ Mem. ocu. ¶ Fum⁹ picis bonum efficit marginem oculi ⁊ facit oriri pilos palpebraꝝ ⁊ ꝓhibet lacbrymas eius ⁊ implet vlcera ī oculo ⁊ confortat uisum. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Confert tussi frigide ⁊ sicce ⁊ proprie cum amigdalis ⁊ zuccaro in ptisi ⁊ ꝑipneumōia ⁊ facit sputum facile ⁊ maturat ⁊ similr cum oleo amigdalino est eius maturatio plima. Sola uero qū est tūc eius mūdificatio est mior maturatōe eius ⁊ cum zuccaro est econtra: Et ꝓhibet sputum sanguinis ⁊ ꝓhibet sputum saniei qum lambit ex ea quātitas. ʒ. ⁊. ʃ. cum melle. Ex pice aūt humida qñ linitur palatum est utilis ꝓfocatōi. ¶ Mem. expl. ¶ Lenificatiua est ⁊ plimus usus ei⁹ soluit ⁊ fit ex ea enema ad apata calda ⁊ dura in intestinis ⁊ matrice ⁊ testiculis. Et ponitur in medicinis vulneꝝ orificij vesice. Et quādo linitur pix super fixuras ani sanat eas. ¶ Uenena. ¶ Resistit venenis ⁊ confert qum linitur super morsum uipere.

De porro. C. D. xlix.

Porrum qđ est. Porri aliud est scemiuȝ ⁊ aliud est nabathium: ⁊ aliud est qđ dicit porꝝ siluestre Et est illud qđ est inter porꝝ ⁊ alleum qđ est melius in medicina ꝙ in cibo sed nabathium magis ingreditur ī curatōibus ꝙ scemium. ¶ Natura. ¶ Nabathiuȝ est calidum in 3° siccum in ꝯo. Et siluestre est calidius ⁊ siccius ⁊ propter illud est deterius. ¶ Decoratio. ¶ Scemium cum sumach confert verrucis. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Scemiū cum sumach delet essere. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Scemium cum sale confert vlcerib⁹ fraudulentis. Et qđ ex eo est siluestre vlcerat corpus ⁊ ¶ Mem. capi. ¶ Abscindit fluxum sanguinis ex naribus ⁊ suffumigat ex semine eius cum alchitran dēs in quo est vermis ⁊ interficit vmē ⁊ eijcit illum ⁊ ipsius comestio facit soda ⁊ facit imaginari ⁊ uidere somnia mala ⁊ ipsius cinis cum oleo rosaceo ⁊ aceto vini est ꝯueniens auri dolorose. Et est ex eis que corrūpunt gingiuam ⁊ dentes ⁊ findit eos ⁊ proprie scemiū. ¶ Mēbra oculi. ¶ Nocet visui. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Cū aqua ordei confert asmati facto ex mā grossa ⁊ proprie nabathiū et proprie cum melle et confert ad apata pulmonis et maturat ea et dant ex semine eius. ʒ. ij. cum equali pondere sui de granis myrti ad sputū sanguis ⁊ ¶ Membra nutri. ¶ Est malum stō et siluestre est deterius domestico qm̄ est amarius et acuti⁹ ⁊ magis mordicatiuuȝ ipso: et porꝝ quidem totum est īflatiuum oȝ ergo ut elixetur in duabus aquis q̄ alleuiant inflatio ⁊ nocumentum ipsius. Ruffus uero dixit ꝙ ipȝ abscindit eructuatōem acetosam ⁊ est vlr tarde digōnis. ¶ Membra expl. ¶ Prouocat vrinam ⁊ menstrua proprie nabathium ⁊ siluestre ⁊ nocent ambo vesice ⁊ renibus vlceratis ⁊ confert hemorroidibus quđ ex eo elixum est comestum ⁊ more emplī superpositum ⁊ cōmouet coitum ⁊ silr eius semen torrefactū. Et semen quidem eius torrefit cum granis myrti ad tenasmon ⁊ sanguinem ani ⁊ sedet in decoctōe folioꝝ eius cum aqua ⁊ confert coarctatōi matricis ⁊ duritiei que est in ipsa ⁊ decoctio radicis eius cū issidebeget cum oleo de cartamo aut oleo amigdalino aut sisamino confert colice ⁊ eius succus sicc⁹ ē ex sūma coꝝ que soluunt sanguinē ¶ Uenena. ¶ Succus eius cum mellicrato est conueniens morsib⁹.

De piris. C. D. l.

Pira quid sunt. In ipsis sunt terreitas ⁊ aqueitas ⁊ in nr̄a quidem terra est spēs q̄ dr̄ scenabrud ⁊ hȝ magnam capacitatem ⁊ est vehementis rotūditatis ⁊ subtilis corticis boni coloris quasi puium ⁊ q̄si ipsū sunt aqua zuccari coagulata congelata plimuȝ sed non propter spissitudinem subē boni odoris ualde qđ qum ab arbore sua cadit super terrā destruit ⁊ ista sunt in q̄bus non est nocumentū de spēbus piroꝝ. ¶ Nā. ¶ Pira que noiantur scemia sunt fra in ꝑmo sicca in ꝯo: scenabrud uero tempate humida. ¶ Opera. ⁊ ꝓprietates. ¶ Om̄s spēs eius sunt stiptice intrantes in emplastris retentōis materieꝝ. Et qñꝗ abstergūt parūp ⁊ eoꝝ humor est plimus ⁊ laudabilior hūore pomoruȝ ꝯm ꝙ dixit ruffus. Ea aūt que dicta sunt scenabrud ī terra corasceni absꝗ alijs sunt lenitiua nature ⁊ boni chimi ualde. ¶ Uulnera ⁊ vlce. ¶ Cōsolidāt vulnera ꝓpe siluestria exiccata. ¶ Mē. nu. ¶ Sūt ꝓpātia stōm ⁊ scemia ꝓpe ꝯfortāt stōȝ ⁊ abscidūt tussiȝ ⁊ sedāt cholaȝ. ¶ Mē. expl. ¶ Cōstringūt ventrē ꝓpe q̄ sunt exiccata: ⁊ in piris quidem est ꝓprietas faciendi euenire colicā q̄ oȝ ut bibat post ipa hydromel cuȝ spēbus que sunt ut piꝑ ⁊ cinnamomum ⁊ his silia. ⁊ eoruȝ rob cōfert fluxui ventris cholerico. ¶ Uenena. ¶ Cinis spēi coꝝ vehementis stipticitatis ⁊ tarde maturatōnis est cura fungoꝝ mortificantium. Et qñ coqūtur isti fungi cum piris minorat nocumentū ipoꝝ.

De pedibus. C. D. li.

Pedes. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Generāt hūorem uiscosum non grossum sed ipse est laudabilis ⁊ paucaꝝ superfluitatuȝ. ¶ Mē. an. ⁊ pec. ¶ Cōfert tussi calide proprie cū pultib⁹ ordei. ¶ Mem. nu. ¶ Boni sunt digōni boni chimi viscosi non grossi. Et significatio bonitatis digōnis coꝝ est velocitas inflatōis ipoꝝ ⁊ dissolutōis in decoctōe: uerum coꝝ nutrimētuȝ non est multum. ¶ Mem. expl. ¶ Soluunt cū viscositate q̄ ē in eis.

De palma. C. D. lij.

Palma quid est. Est arbor dactiloꝝ nota ⁊ om̄s ꝑtes eius sunt stiptice ⁊ ꝯmo dactiloꝝ iā ꝑterijt.

De petroleo. C. D. liij.

Petroleum quid est. Album note spēi est ⁊ nigrū est colamentum picis babylonice ⁊ reliquarum ¶ Natura. ¶ Calm est ⁊ siccum usꝗ ad quartum ⁊

¶ O pera. ⁊ proprie. ¶ Est subtile ⁊ proprie album
resolutiuum liquefactiuum apitiuum oppilationum.
¶ Instru. iũctu. ¶ Confert dolorib⁹ anchaꝝ ambaꝝ
et doloribus iũcturaꝝ et proprie album. ¶ Mēbra
capitis. ¶ Petroleum uarium confert dolorib⁹ auris
frigidis. ¶ Mem. oculi. ¶ Confert albugini oculi.
⁊ aque descendenti et nigrum ex eo etiam. ¶ Mēbra
anhelitus et pectoris: ¶ Confert asmati et tussi antiq̃
bibitur enim paꝝ ex eo cum aqua calida. ¶ Membra
expulsionis. ¶ Sedat dolorem ventris pũgitiuum et
ventositates. Et qñ fit ex eo licinium interficit vermes
et proprie nigrum. et cõedere pondus. ʒ. i. de eo frãgit
ventositatez vesice ⁊ frigus matricis. ¶ Venena. ¶
Cõfert pũcture epithimatũ.

De pentaphilone. C. D. liiij.

PEntaphilon quid est. Est noiatus q̃nq3 folia.
¶ O pera. ⁊ pro. ¶ Est fortis exiccatõnis sine
acuitate ⁊ adustione ⁊ mordicatõne ⁊ fit ex eo emplm
ad fluxum ⁊ sedat ipm. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Fit ex
eo emplz ad dubellet ⁊ scrofulas ⁊ durities phlaticas
⁊ panaritios. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Decoratio radicis
eius ualet ad vlcera ambulatiua. ⁊ qđ de eo decoctum
est cum aceto ad formicam ⁊ confert in herisipila ⁊ pa
naricijs ⁊ scabie. ¶ Instru. iunctu. ¶ Cõfert dolori
bus iuncturaꝝ ⁊ sciatice ⁊ ꝯfert ramici bibitus ⁊ more
empli suppositus. ¶ Mēbra ca. ¶ Decoctio radicis
eius ualet ad linguã dolorosam qum ex ea fit emplz ad
cola. Et folia eius cum vino ad epilepsiaz ualet bibita
xxx. diebus. ¶ Mē. an. ⁊ pecto. ¶ Fit gargarisma
cum decoctõe eius ad aspitatem gutturis. ⁊ succus ra
dicis eius ad dolorem pulmonis. ¶ Mem. nutri. ¶
Succus radicis eius ualet ad dolorem epatis ⁊ icteri
ciam qum bibitur per aliquot dies cum sale ⁊ melle et
potio eius sic tres anulusat. ¶ Membra expl. ¶ Cõ
fert radix eius sodoni ⁊ vlcerib⁹ intestinoꝝ ⁊ hemorroi
dibus ⁊ silr decoctio radicis eius. ¶ Febres. ¶ Fo
lia eius cum aumeli aut cum vino conferũt quartane ⁊
quotidiane. ¶ Venena. ¶ Succus radicis eius est
medicina ꝑnitiosa.

De piscibus. C. D. lv.

PIsces. ¶ Electio. ¶ Meliores pisces sunt illi
qui non sunt magni ualde neq3 hñt carnez durã
neq3 siccam ⁊ in quibus non est pinguedo ita ꝙ quasi
frangatur neq3 mucilago ⁊ in quibus non est malus sa
por uel odor ⁊ quoꝝ sapor est suauis. Suauis enim sa
poris sunt conuenientes ⁊ qui sunt pingues non super
fluam pinguedinem hñtes neq3 grossam neq3 ut sepum
neq3 aci ⁊ illi quibus non cito aduenit fetor qñ ab aq̃
sepantur. ⁊ eligitur quidem ex piscibus duram carnez
hñtibus ille qui est minor. Et ex hñtibus mollē carnē
ille qui est maior ad terminum aliquem. Et ille qui hz
duram carnem salitus melior est eo qui est recens. In
generibus aũt asabot sunt meliores deinde alebani po
stea almerenuse ⁊ alsceba marini non sunt mali s3 mol
les ⁊ pingues ambo sunt grossi: alchanabab aũt alme
renuse ⁊ alcursul sunt boni ualde. In locis aũt in q̃b⁹
morantur est electio qm̃ illi qui morant̃ in locis petro
sis sunt meliores deinde in arenosis ⁊ aquis dulcibus
currentibus in quibus non sunt sordes ⁊ nõ sũt limose
neq3 lacunales neq3 campestres ⁊ non sunt de lacunis
ꝓuis que flumina non imbibũt ⁊ in quib⁹ nõ sũt fõtes
⁊ pisces quidem marini sunt laudabiles subtiles. Et
melior spēs eoꝝ est illoꝝ qui non sunt nisi in mari ⁊ pe
lagi ⁊ illi qui morantur in aquis discoopertis flatui ven
torum super se sunt meliores eis qui sunt econtrario ⁊
illi qui morantur in aquis multaꝝ agitationũ ⁊ vndaꝝ
sunt meliores ⁊ vehementiori indigent exercitio q̃ illi
qui habitant in aquis stantibus. Et pisces quidem
marini sunt optimi subtilis carnis precipue qum ipoꝝ
hitatio est in littoribus petrosis aut arenosis: ⁊ pelagi
quidem qui sunt de mari plimi sunt exercitij. Et illi q̇
uadunt de mari ad flumia dulcia quoꝝ cursui ꝯtraria
exit aqua natura etiã sũt subtiles ⁊ plurimi exercitij.
Scđm cibum aũt illi qui cibant̃ herbis bonis ⁊ radi
cibus plantaꝝ sunt meliores his q̇ cõedunt sordes que
ꝓijciuntur in ciuitatib⁹ ad loca infusionum ⁊ radices
plantaꝝ malarum quãuis sit in vltimo boni saporis.
Modus uero melior in quo pisces comedunt̃ ē alissi
dibegi deinde illoꝝ qui sunt assati super testam. Frixi
uero sunt cõuenientes hñtibus fortem stõm ⁊ cũ seib⁹
⁊ assati quidem sunt nutribiliores ⁊ tardioris descensi
onis ⁊ elixati sunt ecõtrario. Et melior ipoꝝ decoctio
est ut coquatur aqua donec ferueat deinde ꝓijciantur
in eam. Saliti autem sunt meliores qui sunt recentes.
deinde illi qui sunt ꝓpinqui termino quo sunt saliti. ⁊
meliores istoꝝ sunt illi qui sunt conditi cum aceto ⁊ cũ
rebus condientib⁹ cibaria: ⁊ aqua quidem in qua eli
xantur pisces saliti ⁊ proprie alierui sunt vehementis
mũdificatõis ⁊ ponit̃ in clisteribus exiccatiuis ¶ Na
tura. ¶ O is piscis frĩus est ⁊ humidus. verum q̇dam
pisces sunt calidiores scđm ꝯpatõez ad ꝯplõez piscium
sicut alcuseigi ⁊ alierui ⁊ almerennegi. Et saliti q̇dem
sunt cali ⁊ sicci ⁊ quãto plus antiquant̃ tanto plus in
ambobus augmentant̃. Et aqua quidē pisciũ salitorũ
filis est almuri in dispõnibus suis. ¶ O pera. ⁊ p ¶
Qui sunt recentes generant phlã aquosũ ⁊ mollificãt
neruos ⁊ non sunt cõuenientes nisi stõ calo ualde ⁊ sã
guis eoꝝ ad subtilitatem declinat ⁊ cutis piscis q̇ noia
tur sakiafon ⁊ est in ꝑtibus domus oratoris qum cinis
puluerizat̃ in oclos aialium delet eoꝝ albũginē ⁊ spēs
quidem pisciũ salitoꝝ extrahunt ea que infixa sũt i car
ne ex locis in quibus tenent̃ ⁊ ꝓprie aliarie. ¶ Vul
nera ⁊ vlce. ¶ Capita semeros adusta erradicãt car
nem additam in vlceribus ⁊ ꝓhibent eaꝝ ambulatõm
⁊ erradicant verrucas ⁊ motũ. Et aqua pisciũ salitorũ
confert vlcerib⁹ putridis ⁊ abluit ea. Et asauie ⁊ pisci
culi sunt boni in curis vlceꝝ putridoꝝ. ¶ Instrumēta
iuncturaꝝ. ¶ Qñ clisterizat̃ cum succo salitoꝝ multo
tiens confert ualde dolori anche. Et qui recentes sũt
mollificãt neruos. ¶ Membra capi. ¶ Pisces parui
quos illi de scemi noiant afir qum colluũt os habētes
alcola fraudulentas ex almuri qui fit ex eis conferunt
⁊ qũ alredradu viuus approximat̃ capiti patientis so
da stupefacit ipsum ne sentiat soda. ¶ Mem. ocli. ¶
Cum cuti sua confricant̃ palpebre scabiose ⁊ confert.
Et cutis eius adusta etiam ingredit̃ in medicis oculi:
⁊ alcofol facto ex eo cum sale delet vngulam ⁊ cõestio
turesule qum est recens acquirit cecitatez oclo immo
oms pisces. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Aliarie recens
mũdificat cãnã pulmonis. ⁊ clarificat vocem ⁊ similit̃
salitus. Et capita piscium salitoꝝ exiccatoꝝ conferunt
vue apate: ⁊ gluten quidem pisciũ ponit̃ in sorbitõib⁹
⁊ prohibet sputum sanguinis. ¶ Membra expl. ¶
Venter sacaidicon lenit ventrem cũ difficultate sue di
gestionis. Et caro aliarie lenit ventrem ⁊ oia iura pi
sciuz leniunt ventrem. Et capita pisciculoꝝ salitorum
recõditorum sunt medicamē bonũ fixure ani ⁊ caufigi

ꝓprie ⁊ tebeul ⁊ almerennegi. ⁊ alcaufigi ⁊ aliarie oẽs
augmentant coitum. Et oĩs piſcis recẽs comeſtus dũ
ẽ calꝰ auget in coitu. ¶ Uenena. ¶ Capita ſumeros
ſalitoꝝ aduſta ponũtur ſuper morſum canis rabioſi et
pũcturã ſcorpionis ⁊ conferũt ⁊ ſilr̃ oẽs piſces ⁊ iura
eoꝝ ⁊ ius oĩs piſcis cõfert in venenis bibitis ⁊ pũctu
ris. ⁊ piſcis qui noiaẽ eutaras ius bibitum ⁊ vomitus
poſt ip̃z multotiens ꝓuocatus ſm cõtiuatõem confert
morſui ſerpentis cornuti ⁊ canis rabioſi.

De piretro. C. D. lvi.

Piretrum quid eſt. Plimũ qͦd de hac planta ad
miniſtraẽ ẽ radix eius. ¶ Electio. ¶ Melius
ẽ illͦd qͦd acutum eſt ⁊ mordicatiuuz lingue ⁊ magnitu
do eius eſt ſꝫ quãtitatem digiti. ¶ Nã. ¶ Exiſtima
uit quidam eoꝝ in quibꝰ non eſt uſus ꝙ eſt ſm̃ ſubtile:
ſed ip̃m non ẽ niſi calm̃ ⁊ ſiccum in 3°. ¶ Opera. ⁊ ꝓ
prie. ¶ Extrahit phl̃a maſticatum ⁊ v̓tus eius ẽ adu
ſtiua ⁊ prouocat ſudorem qum̃ ex eo cuꝫ oleo abſtergẽ
do inungiẽ corpus. ¶ Decoratio. ¶ Si miſceaẽ cũ
oleo ⁊ abſtergendo iungaẽ ex eo prouocat ſudorem.
¶ Inſtrumen. iũc. ¶ Fricatõ facta ex eo ⁊ decoctõe
ip̃ius ⁊ oleo eius confert mollificatõi neruoꝝ antique
⁊ ſtupori eorũ ⁊ prohibet generatõem alcuzez ab eo a
quo generaẽ alcuzez. ¶ Membra capi. ¶ Uehemẽ
ter ap̃it oppilatões colatoꝝ ⁊ conſtrictõem nariuꝫ et
eius decoctio confert dolori dentium ⁊ proprie ſꝫo et
eius acetum confirmat dentes motos ſi decoquaẽ cuꝫ
aceto ⁊ teneatur in ore. ¶ Febres. ¶ Qñ fricaẽ cũ
eo corpus añ ꝑoxiſmum rigoris cum oleo confert rigo
ri facto cum febre ⁊ abſq; febre.

De penidijs. C. D. lvij.

Penidij. ¶ Nã. ¶ Calidi ſunt ⁊ humidi i p̓mo
⁊ proprie albi ⁊ ſunt humidiores alijs ¶ Ope
ratões ⁊ ꝓprie. ¶ Sunt groſſiores zuccaro. ¶ Mẽ
bra anhe. ⁊ pec. ¶ Sũt boni tuſſi. ¶ Mem. expl. ¶
Sũt lenitiui ventris. De pipere. C. D. lviij.

Piper quid eſt. Inquit Gal. in p̓mis qum eleua
tur fructus eius eſt longum piper deinde ſepaẽ
in grana piperis: ⁊ propter hoc eſt longum pip̃ hũidiꝰ
⁊ ideo corrodit ⁊ mordicat parum poſt p̓ncipiũ ſui gu
ſtus. Et radix eius eſt ſilis coſto nigro ſed eſt vehemen
tius acris. Et album eſt debilioris calitatis ⁊ hũitatis
Quidam uero dixerũt ꝙ nigrũ iam exiccatum ẽ ⁊ ce
cidit v̓tus acuitatis eius ⁊ remanſit in albo quͦd non ꝑ
uenit ad vehementiam exiccatõis. ¶ Nã. ¶ Eſt calꝫ
⁊ ſiccum tendens ad quartũ. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. ¶
In ip̃o eſt attractio ⁊ reſolͦ ⁊ abſterſio ⁊ maſticaẽ cũ
vua paſſa ⁊ erradicat phl̃a uiſcoſum. Et eſt ex ſedatis
doloꝝ ⁊ calefacit neruos ⁊ eſt cõueniẽs ſanis. ¶ De
coratio. ¶ Ip̃m cũ nitro abſtergit morpheam ⁊ exte
nuat cum nitro. ¶ Apata ⁊ bothor. ¶ Ipſũ cũ pice
reſoluit ſcrofulas. ¶ Inſtrumen. iũc. ¶ Calefacit ner
uos ⁊ lacertos adeo ꝙ in hoc aliud non eſt ei par.
¶ Mem. capi. ¶ Cum aceto confert dentibus.
¶ Membra ocl̃i. ¶ Cõfert albugini poſitũ ĩ alcofol
⁊ abſtergit. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Qñ admiſtraẽ i
electuarijs eſt cõueniens tuſſi ⁊ doloribꝰ pectoris ⁊ eſt
ꝯueniens cũ melle poſitum in palato ad ſq̇nantiam et
mũdificat pulmonem. ¶ Membra nutrim̃. ¶ Eſt
digeſtiuum faciens appetitum ⁊ bibiẽ cum folijs lauri
recentibꝰ ⁊ confert dolori ventris pũgitiuo ⁊ inflatõi
⁊ eſt cum aceto bibitum ⁊ linitum bonum ap̃atibꝰ ſple
nis. Et album magis cõueniens eſt ſtõ ⁊ vehemẽtius
confortat ip̃m. Et longum piper facit cibum deſcende
re facile. ¶ Mem. expl. ¶ Prouocat vrinaꝫ ⁊ eijcit
fetum ⁊ poſt coitum corrũpit ſemen cnm fortitudine ⁊
paucum eius ꝓuocat vrinam ⁊ multum eius ſoluit ven
trem ſm contrariũ ſcamonee ⁊ eſt exiccatiuum ⁊ conſu
mit ſp̃ma. Longuꝫ uero pip̃ ⁊ album augmentũ efficit
in coitu propter hũiditatem ſuam ſupfluam. Et qñ bi
bitur cum melle ⁊ folijs lauri recentibꝰ confert dolori
ventris pũgitiuo. ¶ Febres. ¶ Fricando fit inunctio
ex ipſo cum vnguento ⁊ confert rigori ¶ Uenena. ¶
Ponitur illud qͦd eſt album in tyriacis ⁊ ſilr̃ longum
piper ⁊ confert morſui venenoſoꝝ v̓miũ linitũ cũ oleo.

De pipere aque. C. D. lix.

Piper quid eſt. Eſt herba que eſt ut olus naſcẽs
in aq̈ ⁊ approximaẽ ei ĩ guſtu ſuo ſapor piperis
ſed non eſt ei acuitas piperis. ¶ Opera. ⁊ propri. ¶
Calefacit ſufficienter ſed minus ꝙ̃ piper.

De petroſelino. C. D. lx.

Petroſelinum. Dictum eſt in capl̃o de apio.

De praſſio. C. D. lxi.

Praſſium quid eſt. Eſt herba amari ſaporis.
¶ Nã. ¶ Inquit Oribaſius. Non ſũt calefa
ctio eius ⁊ exiccatio ip̃ius fortes. Alij aũt dixe
runt ꝙ eſt calm̃ in tertio ſiccum in ſo. ¶ Opera. ⁊ ꝓ
prietates. ¶ Eſt ap̃itiuum abſtergit ⁊ liquefacit ⁊ re
ſoluit ⁊ incidit. ¶ Membra ca. ¶ Eius ſuccus ꝯfert
dolori auris ãtiquo ⁊ mũdificat ⁊ ap̃it meatus auditꝰ
⁊ remouet antiqũ dolorem eius. ¶ Membra ocl̃i ¶
Succus eius cum melle eſt conueniens ad acueñ uiſũ
¶ Mẽ. an. ⁊ pec. ¶ Mũdificat pectus ⁊ pulmonem
productõe ſputi. ¶ Mẽ. nu. ¶ Eſt ap̃itiuum oppila
tionum in ep̃e ⁊ ſplene ⁊ renibus. ¶ Mem. expl. ¶
Prouocat menſtrua ⁊ mũdificat matricẽ. ¶ Uenena
¶ Fit ex eo emplm̃ cũ ſale ad morſum canis rabioſi.

De peonia. C. D. lxij.

Peonia quid eſt. Eius alia eſt maſculus ⁊ alia ẽ
feia. Maſculus q̇dez radices hꝫ albas groſſaſ
ut digitis ſtipticum hñtes guſtum ⁊ feia hꝫ radicem in
plimas p̃tes diuiſaꝫ ⁊ ramos. ¶ Nã. ¶ Eſt calida et
ſicca vehemẽter. ¶ Opera. et proprie. ¶ In ipſa ſũt
exiccatio ⁊ ſtipticitas cum reſolutõe ⁊ ap̃tõe ⁊ ſubtilia
tione ⁊ inciſione ⁊ abſterſione ⁊ qñ maſticaẽ vna hora
apparet poſt eaꝫ ĩ ip̃a acuitas ad ſtipticitatẽ declinãs.
¶ Decoratio. ¶ Abſtergit ueſtigia nigra in cute.
¶ Inſtru. iunc. ¶ Confert podagre. ¶ Mem. capi
tis. ¶ Confert epilepſie adeo ꝙ etiam ſuſpenſa: ⁊ iam
quidẽ exp̃ta eſt eius appenſio ⁊ inuenta eſt prohibere
epilepſiam ꝙ̃diu remanet ⁊ cum eius ablatõe ꝯp̃tũ eſt
redire epileptiam. Et iudeus quidem inquit. Suffu
migatio facta cum ſemine eius confert demoniacis et
epilepticis ⁊ ſanat eos ⁊ ſilr̃ ſi ſumatur fructus eius ⁊
bibaẽ cum melle roſ confert vehementer. Ego autem
dico ꝙ forſitan hec eſt ſp̃ẽs peonie romane nam illa q̃
ex india fertur ad nos non hꝫ magnum effectum ĩ hoc
capl̃o. Et bibunẽ ex ſeĩe eius. xv. grana cũ mellicrato
aut vino ⁊ conferũt incubo ualde. ¶ Mem. nutri. ¶
Retinet nãm qñ decoquiẽ cum ſirupis ponticis ⁊ pro
hibet mãs effuſas ad ſtõm ⁊ ſemen eius confortat ſtõꝫ
⁊ ſedat dolores eius ⁊ mordicatõem eius. Et confert
radix eius ictericie ⁊ ap̃it oppilatõem que ẽ in epate.
¶ Membra expul. ¶ Et qñ bibiẽ cum vino ⁊ ꝓuo
catis mouet menſtrua ⁊ potus eius ꝓuocat vrinã etiã
Et qñ ſumũtur de ſeĩe eius. xv. grana cum mellicrato

ꝯferunt prefocatōi matricis ⁊ si bibant̄.xij.grana eius
cum vino abscindunt fluxum sanguinis. Et qñ in potu
dat̄ fetis de radice eius quātitas amigdale mundificat
eas a supfluitatib⁹ pt⁹ prouocati educēte supfluitates
⁊ confert de radice eius q̄titas auellane dolori renum
⁊ vesice. ⁊ decoctio eiuscum vino stringit ventrez ⁊ ꝑ
uocat.

De pino. C. B. lxiij.

PInus quid est. De grano aūt pini iam diximus
in caplo de ha ⁊ nos nolum⁹ nisi ut loquamur
de reliquis ptibus arboris pini. ¶ Electio. ¶ Virt⁹
corticis maioris fortior est ⁊ cortex eius que nominat̄
fusi est debilior. ¶ Opera: et prope. ¶ In cortice ei⁹
est stipticitas plima ⁊ vmis qui est in ipsa exit in vtute
cantaridis. ¶ Vul. ⁊ vl. ¶ Cortex eius confert vlce
ribus corticalib⁹. Et in ipo ē virtus consolidatiua ⁊ i
cortice ipius est de stipticitate q̄ puenit ad hoc ut sanet
abrasionem qñ super eam ponit̄ ut empl̄m ⁊ pulueriza
tio corticis confert adustōi aque calide ⁊ folia eius fa
ciunt coherere vulnera puluerizata. ⁊ cortex eius ē cō
ueniens locis percussionis ⁊ consolidat sed folia eius
sunt cōueniētiora ad illud qm̄ sūt humidiora. ¶ Mē
bra capitis. ¶ Gargarismus factus ex decoctōe radi
cis eius attrahit phlegma plurimum. Decoctio corti
cis eius cum aceto est conueniens qñ colluit̄ ex ea os
ad dolorem dentiū ⁊ qñ ponit̄ in eo acetuz ⁊ ex eo gar
garismus attrahit phl̄a pl̄m. ¶ Mem. ocl̄i. ¶ Fu
mus eius ꝯfert casui palpebraꝝ ⁊ corrosioni anguli la
chrymalis. ¶ Mem. an. ⁊ pec. ¶ Granū eius cōfert
tussi antique. ¶ Membra nu. ¶ Cortices folioꝝ ei⁹
qñ bibunt̄ cōferunt dolori epatis. ¶ Mem. expl̄. ¶
Granum eius retinet menstrua ⁊ fructus cum semine
cucumeris in vino prouocat ⁊ cōfert vlcerib⁹ i renib⁹
⁊ vesica ⁊ cortex eius retinet ventrem etiā ¶ Venena
¶ Vermis uiridis q̄ est in pino ē in nā cantaridis.

De pupilla oculi. C. B. lxiiij.

PUpilla oculi quid est. Est eruca aque ⁊ dicitur
etiam apium aque ⁊ est boni odoris ⁊ ortus e
ius est in aquis stantibus. ¶ Operati. ⁊ propeta. ¶
Est calefactiua resolutiua. ¶ Membra expl̄. ¶ Pro
uocat menstrua ⁊ vrinam ⁊ frangit lapidem in renib⁹
⁊ vesica si comedat̄ cruda aut elixata ⁊ ꝯfert vlcerib⁹
itestinoꝝ.

De pasto colūbaꝝ ⁊ cameloꝝ. C. B. lxv.

PAstus colūbaꝝ ⁊ cameloꝝ quid est. Est herba
hñs granum sicut granū myrti ⁊ est ei proximuz
verūtñ est vehementioris cinereitatis ipo ⁊ sikat̄ in me
dulla eius in colore ⁊ gustu lenti excorticate in qua est
aliquātulū dulcedis. ¶ Natura. ¶ Est cal̄a in pmo
humida in §o. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Est subtilis ⁊
non nocet camelis qui pascunt ipam. ¶ Venena. ¶
Est venenum verm bus venenosis. ¶ Decoratio. ¶
Eius decoratio denigrat capillos.

De pede locuste. C. B. lxvi.

PEs locuste quid est Currit cursu oleris iameni.
¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶ Dat̄ cib⁹ ex eo ⁊ con
fert extenuatōni. ¶ Febres. Iuuamentū decoctōis
eius est sicut iuuamentum chrysolocāne ⁊ reliquoꝝ in
febrib⁹ quartana sinocho ⁊ hemitriteo.

De pede coruino. C. B. lxvij.

PEs coruinus. ¶ Membra expl̄. ¶ Radix h⁹
herbe quz decoquit̄ confert sol̄oni antique. Et
dixerunt Paulus ⁊ alij ꝙ confert colice etiaz ⁊ efficit
opatōem hermodactiloꝝ absq̄z nocumento.

De pulmone. C. B. lxviij.

PUlmo. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ Eius nutrim̄
tū ē paruū d̄clinans ad phl̄aticū ⁊ in hoc ē cōsi
deratio. ¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Pulmo arietis sanat ex
coriatōem calcanei ex calciamento qñ sup ipaz ponit̄
calidus. ¶ Membra nutri. ¶ Eius digō est facilis.
¶ Mē. expul. ¶ In ipso est constrictio ventris.

De pomis. C. B. lxix

POma. ¶ Electio. ¶ Magis tēpata sunt alsce
mia ⁊ illa que sunt insipida sunt mala ⁊ parui iu
uamenti ⁊ non agunt aliquid ⁊ similiter immatura.
¶ Natura. ¶ Illa que sunt contracta sunt frigidiora
⁊ humidiora ꝑpter illud qđ est i eis de aqueitate ⁊ pō
tica ⁊ stiptica ⁊ acetosa sunt frigida grossa. ⁊ dulcia sūt
aquea ⁊ sunt decliuiora ad caliditatem q̄ alia quāuis
magis dñans in eis sit frigus. ⁊ sunt diuersa ⁊ sil̄r folia
eorum ⁊ arbores sunt diuersa. Et oio illud qđ in subā
dñatur est hūitas supflua f̄za ⁊ fortasse illa que sunt ve
hementis dulcedis in caliditate tñ sunt temperata aut
declinant ad eam. ¶ Opera. ⁊ proprie. ¶ In ipis ē
ꝓhibitio superfluitatum ⁊ proprie in folijs eoꝝ ⁊ i po
mis quidem est inflatio ⁊ proprie in eis q̄ nō sūt dulcia
⁊ illa que sunt pontica ⁊ stiptica sunt aquea terrea. Et
dulcia sunt aquea ⁊ insipida sunt aquea ualde ad ptez
humiditatis superflue decliuia ⁊ ꝑpter hoc feruet eoꝝ
succus velociter ⁊ mel conseruat succum eoꝝ ⁊ genera
tur quidem ex ponticis ⁊ ex eis que sunt stiptica hūor
terreus ⁊ acetosa ⁊ imatura generāt phl̄a ⁊ putredies
⁊ febres proprietate sui humoris ⁊ sue cruditatis ⁊ qr
recipiunt putrefactionez: humor uero acetosoꝝ est sub
tilior humore stipticoꝝ: ⁊ vinum quidem pomoꝝ ⁊ reli
quoꝝ antiqum melius est q̄ recens propter resol̄onem
uapoꝝ maloꝝ ab eo. ¶ Apostemata ⁊ bothor. ¶ Cō
ferunt folia eoꝝ ⁊ succus eoꝝ inceptōi apatū calidorū.
¶ Vulnera ⁊ vl. ¶ Folia ⁊ cortices eoꝝ cōsolidant
⁊ sil̄r succus eoꝝ que sunt stiptica. ¶ Instru. iūc. ¶
Assiduatio comestionis pomoꝝ facit euenire dolorem
neruorum ⁊ proprie vnalia. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. ¶
Confortant cor proprie odorifera de scemi et odorife
ra dulcia et acetosa. E si sit illic angustia ex caliditate
sunt magni iuuamenti et eoꝝ sauich etiam. ¶ Mēbra
nutrimenti. ¶ Cōfortant debilitatem stōi et q̄ stiptica
sunt conferunt stō si est cum caliditate aut humiditate
⁊ sil̄r pontica ⁊ acetosa conferūt debilitati stōi si est i eo
humor grossus f̄ius ualde propter suam grossitudinem
Et assant̄ quidem in pasta ⁊ conferūt paucitati appeti
tus: ⁊ sauic pomoꝝ confortat stōm ⁊ prohibet vomitū.
¶ Membra expl̄. ¶ Dulcia ⁊ acetosa qñ in stō iue
niunt humorem grossum qñq̄z deponūt ipsum i egōne
⁊ si est vacuus retinent. Et ea que in massa assata sunt
conferūt ad vmes ⁊ dysenteriam. Et que ex eis sūt cō
uenientiora dysenterie sunt pontica ⁊ eorū sauich uisi
cōuertat ipsa lenitas zuccari. ¶ Febres. Qñq̄z gene
rant̄ ab illis que sunt imatura febres plurime ꝑprietate
sui humoris. ¶ Venena. Conferūt venenis ⁊ similit̄
succus ⁊ folia ipoꝝ.

De papauere. C. B. lxx.

PApauer quid est. Papaueris sunt spēs: hortula
na ⁊ cāpestris ⁊ sil̄r est nigruz ⁊ spēs cornuti qđ
est marinū ⁊ fructus eius est curuus ⁊ spēs spūosi he
racliensis. ¶ Electio. Qđ melius ⁊ sanius est ē albū
Et oz q̇dem ut terant̄ capita papaueris cuiusq̄z spetiei
recentia ⁊ fiant ex eis trocisci ⁊ reseruent̄ ⁊ admistrēt̄
¶ Natura. Hortulanū est f̄im ⁊ siccum in §o ⁊ nigrū
in 3° ⁊ dī ꝙ vsq̄z ad quartum. ¶ Opera. ⁊ pro. Spēs

papaueris sunt infrigidatiue ⁊ non est in ipo glutiatio
de qua sit curandum. Et illud quidem qd est nigrum
est ingrossatiuuz exiccatiuũ ⁊ papauer marinũ cornutũ
cuius fruct⁹ est curuat⁹ sicut cornua tauri ẽ abstersiuũ
incisiuum ⁊ ẽ vehementis abstersionis. Et flos quidez
cãpestris mũdificat vestigia vlcerꝝ in oculis aĩalium.
¶ Apata ⁊ bothor. Liniũtur spẽs eius pter marinũ
super herisipilã. ¶ Uulnera ⁊ vl. Folia cornuti valẽt
ad vlcera sordida ⁊ corrodunt carnẽ additam propter
suam abstersionẽ ⁊ eradicant escaras ⁊ silr flos eius et
non ẽ cõueniens vlcerib⁹ manifestis propter supfluita
tem sue abstersionis. Et ex campestri quidez fit emplz
cuz oleo super vlcera ⁊ eradicat ea. ¶ Instru. iunctu.
Linit cum sale super podagram ⁊ cõfert ⁊ qñ decoqt
radix papaueris cãpestris in aqua donec cõsumat me
dietas ⁊ dat in potu confert sciatice. ¶ Mem. capi.
Facit somnũ ⁊ pprie illd qd nigrũ est ⁊ ẽ stupefactiuuz
⁊ i licinio supponit ⁊ facit dormire ⁊ prohibet catarꝝ
⁊ qum hñti vigilias fronti ex eo emplm superponit
iuuatur iñ. ⁊ silr qñ embrocat decoctio eius ⁊ qum ex
spũoso fit vomitus bibito ꝭm quãtitatẽ exuthe in melli
crato iuuant ipo epileptici. Et oleũ eius cum oleo ro.
est ꝯueniens soda qñ ex eo inungit caput: qum tamen
ab eo abstinere quãtũ plus possibile ẽ fit melius. ⁊ qñz
distillat eius decoctio in aurem fortis doloris ⁊ sedat
dolorem eius. ¶ Mem. ocli. Administrat illud qd
fim est in dolorib⁹ ocli vehementib⁹ apd necessitatez sz
in ipo est cautella obseruanda sicut diximus in opio.
¶ Mẽ. an. ⁊ pecto. Confert tussi calide ⁊ fluxibus
ad pectus ⁊ sputo sanguinis. Et sumit ex eo loch con
ferens tussi calide valde ⁊ proprie qñ miscet cũ acatia
⁊ succo barbe hircine. Filius uero mesaugue inquit
Semen nigri mũdificat pectus corticis aũt mãifestior
dispõnum est q adiuuat ad spueñ ⁊ in toto seie est mun
dificatio. ¶ Mem. nutri. Confert hũiditatib⁹ stõi. Et
qñ radix eius qd marinũ ẽ. s. cornutũ decoquit in aq
donec mediet aqua confert egritudinib⁹ epatis ⁊ illt
in cuius ventre ẽ humor grossus. Et semen spũosi facit
vomere. Et dicit sile etiaz huic in cãpestri. ¶ Mem
bra expl. Album ⁊ nigrũ qñ terunt multũ ⁊ dant in
potu cum vino nigro ⁊ pontico secant fluxum ventris
antiquz: ⁊ nã quidem eius non ẽ uacua a vtute solutia
⁊ cum hoc resolutiua resoluit in aqua ⁊ ex decoctiõe
eius vehementi qñ fit clistere confert dysenterie ⁊ quã
do bibitur semen eius cum sirupo charati lenit ventrẽ
⁊ qñ in potu dat de spũoso qtitas exuthe vni⁹ i mellic
to facit vomere ⁊ soluit semen spũosi phla ⁊ humorem
crudum ⁊ silr semen spẽi egyptij dat ad biben i natif ⁊
tri ⁊ semen eius qd domesticum ẽ cũ melle augmentat
spma.

De persicis. C. B. lxxi.

Persicca. ¶ Natura. Sunt frigida in fine secun
di hũida in pmo infra tñ finẽ eius ¶ Opatões
⁊ ppetates. Que sunt hũida uelocis sũt putrefactiõis
lenitiua ⁊ in ipis ẽ stipticitas aliquãtula sed eis stiptici
ora sunt ea que sunt incisa exiccata ⁊ in ipis ẽ phibitõ
cursus ⁊ imatura sunt stiptica etiam. ¶ Decoratio.
Abscindũt folia eius qñ ex eis fit linimentum odorem
psilotri. ¶ Mem. capi. Distillat succus foliorũ eius i
aurem ⁊ interficit vmes ⁊ confert oleum eoꝝ emigra
nee ⁊ doloribus auris calis ⁊ fris ¶ Mẽ. nutri. Ma
tura sunt bona stõ ⁊ in eis ẽ vtus faciẽdi appetitũ cibi.
Et oz qdem ut non comedant post aliũ cibum qm cor
rũpunt p⁹eum ⁊ corrũpunt ipsum sed pcedant añ cibũ
⁊ ea que sicca sunt sunt tarde digõnis ⁊ non sunt boni
nutrimenti qũuis sint plurimi nutrimen. ¶ Membra
expul. Fit ex eis ⁊ folijs ipoꝝ emplm sumini ⁊ iterficit
vmes ventris ⁊ silr si bibat succus eoꝝ ⁊ que sunt eoꝝ
superiora ⁊ folioꝝ ipsoꝝ. Et illa que matura sũt leniũt
ventrem ⁊ imatura stringũt. Et dixerunt quidã q ipa
addunt in coitu ⁊ videt q illud fit in corporibus siccis
⁊ calidis.

De pane. C. B. lxxij.

Panis qd ẽ. Oz ut sit panis mũdus salit⁹ massaz
hñs confectam fermentatus coctus bñ in tanor
ultime vna nocte pmanens. Et non comedat calidus
sicut ẽ. Panis enim calidus non ẽ apd nãz receptibil:
⁊ acceptio eius qui ẽ de furno ⁊ reliquoꝝ sibi similiũ
est mala. ⁊ panis de simila ẽ melior eo qui ẽ de farina
⁊ qto plus fuerit mũdior oz ut fermentet ⁊ dimittatur
donec consequat plimũ: ⁊ panis quidem furni non est
sicut panis altanor si suscipiet decoctõnez ab utroq la
tere. Et panis de patella ẽ crudus interius: ⁊ ablutus
qdem ẽ inflatiuus ⁊ ẽ pauci nutrimenti ⁊ natat in stõ
et ẽ cõueniens calefactis et non generat oppilationes
⁊ non calefacit. Modus uero ablutionis eius ẽ ut
sumatur medulla panis qui iacuit vna nocte ⁊ ifũdat
in aqua cala deinde effundat ab eo aqua que sup ipm
natat ⁊ remouet super ipm aqua donec ab eo remoue
atur vt⁹ fermenti ⁊ reliquoꝝ ⁊ ꝯsequat finẽ sue iflatõis
¶ Electio. Panis de simila nutribilior est q alius et
eius nutrimentum est melius sed ẽ tardioris penetra
tionis ⁊ aldarmach sequitur ipm in suis dispõnibus.
Opirus uero qui ẽ plimi furfuris uelocis ẽ penetrati
onis sed ẽ minoris nutrimenti ⁊ deterioris. Et ille q ñ
decoquit bñ est plimi nutrimenti ⁊ silr parum habens
fermenti sed eius nutrimentũ oppilat nisi illos q sunt
plimi exercitij ⁊ panis de patella ẽ h⁹ generis: eius nã
q pars interior raro decoquit bñ. E panis quidem
ablut⁹ pui ẽ nutrimti elongatus a similagineo leuis di
gestõis ⁊ ponderis. Et panis frumenti rari in iudicio
exit opiri. Et panis alcataif generat humorẽ grossum
⁊ alfatit ẽ inflatiuus tarde digõnis: ⁊ qui melior de eo
est ẽ ille qui est mistus cum oleo amigdalino: ⁊ oz qdez
ut eius exiccatio sit in vmbra. ⁊ panis factus in lacte
plimi ẽ nutrimenti ⁊ tarde descensionis ⁊ ẽ oppilatiu⁹
Et emplm quidez factũ ex pane calidius ẽ eplo facto
ex frumento. ¶ Decoratio. Panis qui ẽ de frumẽto
nouo ipinguat velociter. ¶ Apata ⁊ bothor. Panis
de frumento cum mellicrato ⁊ succis ꝯueniẽtib⁹ bon⁹
est apatib⁹ calis: lenit enim ea ⁊ inflat. ¶ Uulnera ⁊
vl. Qñ panis decoquit cum aqua ⁊ sale ⁊ infunditur
ex eo impetigo confert. ¶ Mem. nutri. Panis calus
facit sitiz sua caliditate ⁊ natat propter suã hũiditatem
uaporosam ⁊ facit uelociter ppter illud ⁊ calidus qd
est ẽ uelocis digõnis ⁊ tarde descensionis. ¶ Mem.
expl. Panis opirus est lenitiuus nature ⁊ aldarmach
stringit ⁊ fermentat⁹ lenit ⁊ azymus stringit ventrem ⁊
ille qui est in patella coctus est ex eis que stringũt ⁊ pa
nis antiqus siccus stringit si nõ admiscet ei aliud ⁊ pa
nis alcataif stringit ventrem ⁊ panis subtil stringit ven
trem plusq ille q est de simila.

Capitulum de littera. Q.

De qnq folio. C. B. lxxiij.

Quinq folia qd est. Est pentaphilon ⁊ iaz dictuz
est de ipso

Capitulum de littera. R.

De rizo. C. B. lxxiiij.

RIzum quid est. ¶ Natura. Est calidum ⁊ siccū ⁊ siccitas ipius est manifestior caliditate sua: verūtñ qdam dicunt q est calidius frumento. ¶ Opera. ⁊ propri. Nutrimentum prebet multū ad quādam siccitatem declinans. Et qum decoquit cum lacte ⁊ oleo amigdalino maius dat nutrimentuz ⁊ melius ⁊ remouet ab eo exiccatio ⁊ constrictio quā facit ⁊ proprie qum infundit nocte vna i aqua furfuris. Et ipm est ex eis que tarde inflantur ⁊ in ipso ē constrictō ¶ Mem. expl. Decoctum cum aqua stringit usqz ad terminum ⁊ decoctum cum aqua in spermate efficit augmentum ⁊ neqz stringit nisi pparet frixione in cortice suo ⁊ studeat in destruendo aquositatem eius ⁊ pprie eius qđ infusum est in aqua furfuris propter quam destruitur eiꝰ siccitas.

De rosis. C. D. lxxv.

ROsa quid est. Est vtutis ꝯposite ex subā aquea ⁊ terrea ⁊ in ipsa sūt acuitas ⁊ stipticitas ⁊ amaritudo cum stipticitate ⁊ pauca dulcedine ⁊ in aq̄itate parum caliditatis cā rei propter quā est dulcis ⁊ amara ⁊ in ipsa est subtilitas faciens ipius stipticitatem penetraare quare accidere facit corizā. Et vrꝰ qdez amara in ipa remanet dum est recens. qum autem siccat minoratur eius amaritudo ⁊ propter hoc q̄ recens ē soluit qum pondus. ʒ. x. ex ea in potu sumit. illa vero q̄ noiatur rosa fetida ē cal'a ⁊ est radix eius sicut piretrū adustiua. ¶ Natura. Dixit Gal. q rosa non ē vehemētis frigitatis ꝯpatōe sui facta ad nos ⁊ dixit oz ut sit fria in pº Ego aūt dico q eius siccitas est in pncipio secūdi precipue in desiccata. ¶ Opera. ⁊ propri. Eiꝰ exiccatio est fortior sua stipticitate qm̄ amaritudo eius ē fortior stipticitate sui saporis ⁊ est apitiua ualde ⁊ sedat motū cholere ⁊ ē semen eius fortius stipticum qđ ē in ipa et sil'r pili qui sunt in medio eius. ⁊ in toto ipius ē confortatio membroꝝ interioꝝ ⁊ eius stipticitas non ptrāsit cum resolutōe. Et sicca quidem ē magis stiptica ⁊ frigidior. E iam dicitur q in ea est vtus extrahens surculos ⁊ spinas ⁊ reliqua carni infixa. Et eius succus bonus est exungalute. s. albi absciſi vnguibꝰ ⁊ exiccatur i vmbra. ¶ Decoratio. Rectificat fetorem sudoris qñ in balneo administrat. Ex ea quoqz fiunt ablutōes ſm hūc modum. Sumit rosa cui ros non aduenit ⁊ dimittitur donec extenuet deinde sumunt ex ea. xl. auī. ⁊ ex spica boni odoris. l. auī. ⁊ ex myrrha. vi. auī. ⁊ fiunt iñ trocisci pui: qñqz uero addūt in eis costi ⁊ liliȷ amboꝝ ana. ʒ. ȷȷ. ⁊ qñqz ponūt eos mulieres i maniki ⁊ abluūt malum odorez sudoris. ¶ Apata et bothor. Dixerūt quidā q ipsa abscindit verrucas oēs qñ admistratur trita ⁊ qñ rosa coquit ⁊ terit ⁊ nō expmitur ⁊ fit ex ea empl'm apatibꝰ calidis soluit ea. Et sil'r confert herisipile ¶ Vulnera. ⁊ vl. Confert vlceribꝰ pcipue abrasionibꝰ in coxis ⁊ in ancha ⁊ generat carnem in pfūdis. Et dixerunt quidā q ipa extrahit ea que infixa sunt in carne ⁊ spinas trita. ¶ Mem. capi. Sedat soda quđ ex ea humidum est. Et decoctio aque eius ⁊ oleū eius faciunt sternutatōem qum odorantur. Et dixerūt qdā sternutatio ex ipa fit propterea qr retinet vaporem et fortasse illud etiam ē propter vtutem suā abstersiuam ⁊ per phibitōez in cerebris hñtibꝰ subtiles supfluitates Et ipamet facit sternutare illuz cuius cerebrū ē calidum ⁊ eius semen stringit gingiuas ⁊ similiter succus eiꝰ cū decocto ⁊ confert etiā dolori auriū. ¶ Membra ocli. Sedat dolorē i oculo ex caliditate ⁊ sil'r decoctio ex sicca ē cōueniēs grossitiei palpebraꝝ qū ex ea fit alcofol ⁊ sil'r eius oleum ⁊ succus ipius: ⁊ ipa quidē nō ꝯfert ophthalmie nisi qū ex ea abscindunt additamenta ipiꝰ alba. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Qum aqua rosacea bibit cōfert sincopi: ⁊ eius succus sed eius vgulta ē bona sputo sanguīs ⁊ sil'r capita ipius. ¶ Mem. nutri. Aqua rosē est bona epati ⁊ cōfortat q̄ ex ea nutrita ē cū melle stōz ⁊ est geleniabin ⁊ iuuat ad digereñ. Et rosa quidem ⁊ eius succus cōferunt hūorositati stōi. Oleum uero rosaceum extinguit inflatōem stōi. Et sil'r epithima factū stō ex rosa ipsa ⁊ eius sirupus confert ei q̄ in stō mollificatōem hz. ¶ Mem. expl. Sedat dolorem ani linita super eum cum pēna ⁊ dolorem matricis ex caliditate ⁊ sil'r decoctio q̄ fit ex sicca ⁊ confert doloribꝰ recti intestini. Et fit clistere ex decoctōe eius vlceribꝰ itestiorū: ⁊ sil'r sirupus eiꝰ bibit ad illud. dormire uero sup locū ex ea stratum abscindit desiderium. Et que recens est fortasse soluit si sumat pōdus. ʒ. x. ex ea decies. Sicca uero non soluit. ⁊ oleum ro. soluit ventrem.

De renibꝰ. C. D. lxxvi.

REnes quid sunt. Noti sunt laudabiliores ex eis sunt renes hedi lactētis. ¶ Natura. Sūt eq̄les ad siccitatem declinantes. ¶ Opera. ⁊ proprie. Parui sunt nutrimenti et humor eoꝝ ē malus ⁊ laudabiliores eoꝝ sunt renes hedi. ¶ Mem. nutri. Sūt difficil' digōnis et horridi saporis.

De rob. C. D. lxxvii.

ROb. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Iuuat ad spueñ et ponit in sirupo de papauere noto. ¶ Membra expl. Confert dolori renum et vesice.

De ruta. C. D. lxxviii.

RUta quid ē. Siluestris vehementioris est nigredinis q̄ albarmel ¶ Electio. Cōueniētior ruta est domestica que nascit apud arborē fici. ¶ Natura: Humida cal'a ē et sicca in ſo. Et sicca ē cal'a ⁊ sicca in tertio: sicca uero siluestris ē cal'a et sicca in quarto. ¶ Opera. ⁊ prope. Est incisiua resolutiua carminatiua ualde mūdificatiua venarum vlceratiua stiptica. ¶ Decoratio. Cum nitro ponit sup morpheaz albaz ⁊ super verrucas ⁊ moꝝ: et remouet odorem alleorū ⁊ ceparum: et confert alopitie. ¶ Apata ⁊ bothor. Siluestris qñ teritur et fit ex ea emplz mēbro super qđ ē apa cal'm confert. ⁊ qñ ponit super scrofulas gutturis et ascelle resoluit eas et gūma eius ē fortior i oibꝰ illis ¶ Vulnera ⁊ vl. Ponit cum butyro et melle super impetiginem et cum aceto et cerusa sup formicam et herisipilam sanat antiq̄. ¶ Instru. iunctu. Confert palysi et sciatice et doloribꝰ iūcturarū bibita et more empl'i supposita cum melle. ¶ Mem. capi. Aufert odorem alleoꝝ et ceparum et fit ex ea empl'm cum sauicb ad soda antiq̄. Et qñqz fit ex ea empl'm cum aceto in naso ad fluxum sanguinis nariū et retinet ipsum. Et succus eius calefactus in cortice granati distillat in aurem et mūdificat eam et sedat dolorem et tinnitum et sonitum et interficit vmes et liniunt cum ea vlcera capitis. ¶ Membra ocli. Ipsa acuit uisum et proprie succus eius cum succo feniculi et melle coll'io facto ex ea aut ꝯmesta. Et qñqz fit ex ea empl'm super pulsatōem oculi ¶ Mem. an. et pec. Decoctio eius que hūida est cuz aneto sicco confert dolori pectoris et difficultati anhelitus ſm testimoniū ruffi. ¶ Membra nutri. Fit ex ea empl'm cum ficubꝰ ad hydropisiz hyposarchā et datur in potu vinum in quo decoquit ruta etiam. Et qñ de semine eius bibit ab vna. ʒ. usqz ad. ʒ. ȷȷ. ad singl'tū

Soda

phlegmaticū sedat ipm. Et ipa quidem digerit et facit
appetitum cibi et confortat stomachum et ꝯfert spleni.
¶ Membra expl. Exiccat spma ⁊ abscindit ipsum et
deijcit desideriū coitus ⁊ concubitus ⁊ utraqꝫ spēs eiꝰ
stringit ⁊ sedat dolorem pūgitiuuȝ. Et fit ex ea clistere
cum oleo ad dolores colice ⁊ ponit cuȝ melle sup vlce
ra ani ⁊ bibit cuȝ oleo ⁊ bibit ꝓpter vmes. ⁊ ābe spēs
expellunt supfluitates corporis cum prouocatōe ⁊ silr
retinet egōem: ⁊ fit ex ea emplm cum folijs lauri super
testiculos ad apata ipoꝝ. ¶ Febres. Et silr confert ri
gori comestio ipius ⁊ inunctio ex oleo eiꝰ. ¶ Venena
Resistit venenis ⁊ bibat qui sibi tiet ne in potu sumat
venenum ⁊ pūgi a venenosis de semiue eius pōdus. ʒ. i
cum folijs suis cum vino ⁊ proprie si bibitur cuȝ nuce
⁊ bolo omnibꝰ contritis ⁊ cōmistis: ⁊ plurimū ipiꝰ su
mere de siluestri est pnitiosum.

De rubo. C. D. lxxix.

Rubus quid est. Dixerunt quidaȝ q̄ ē albausegi
⁊ est quedam spēs eius que noiat rubus canis:
⁊ hȝ fructum qui est sicut oliua habentem interiꝰ lanā.
¶ Electio. Succꝰ eꝰ coagulatus cum exiccatōe i sole
forti. ¶ Natura. Est frigidus ⁊ siccus ⁊ in fructu eiꝰ
maturo ē caliditas quedam. ¶ Opera. ⁊ propri. Est
stipticus desiccatiuus cum omnibꝰ ptibus suis ⁊ folia
eius sunt minora in hoc propter suam aqueitatem.
¶ Decoratio. Decoctio stipitum ⁊ folioꝝ eius tingit
capillos. ¶ Apostemata ⁊ bothor. Prohibet ex folijs
eius emplm ambulatōem fraudulentis ⁊ formice ⁊ est
bonum super herisipilam etiā ⁊ eius humor ē grossus.
Illud enim qd de eo exiccatum est stringit manifeste ⁊
silr flos eius. ⁊ in radice quid ruffi ē subtilitas cū stipti
citate ⁊ propter hoc frangit lapidē. ¶ Vulnera ⁊ vl.
Confert vlceribꝰ que sūt sup caput ⁊ ꝯsolidat vulnera
¶ Mē. ca. qn̄ masticāt folia eꝰ stringūt gigiuā ⁊ sanāt
alcola ⁊ silr fructꝰ eꝰ maturꝰ ⁊ siccꝰ fructꝰ eꝰ ⁊ folioꝝ ipiꝰ
sanant dolores gingiue ⁊ succus foliorū eius sanat os
calidum ⁊ folia eius sanant vlcera capitis ⁊ multitudo
fructus albausegi facit soda. ¶ Mem. ocli. Confert
exiture oculi. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. Conferūt partes
eius sputo sanguinis. ¶ Membra nutri. Ex folijs eiꝰ
fit emplm stō debili recipiēti mās ⁊ confortat eum.
¶ Mē. expul. Strigit ventrem: ⁊ rubus qdē canis
qum accipitur a fructu eius lana que est in eo ⁊ deco
quit stringit eius decoctio ventrem ⁊ abscindit cursuȝ
humiditatis antique ex matrice ⁊ confert hemorroidi
bus natis in ano ex quibus currit sanguis facto ex eo
emplo. Et ipe ⁊ flos eius conferunt vlceribꝰ intestioꝝ
⁊ solutōi ⁊ frangunt lapidē subtilē in eis. ¶ Venena.
Est conueniens morsui aialis qd noiat karites.

De rubea tinctoꝝ. C. D. lxxx.

Rubea tinctorum quid est. Est pontici saporis
¶ Opera. ⁊ propri. Abstergit cum equalitate
⁊ ponit super impetiginem cum aceto ⁊ sanat eam et
mūdificat cuti ab omni uestigio. ¶ Instru. iūct. Dat
in potu cum mellicrato ⁊ confert sciatice ⁊ palysi que
est cum nocumento in vtrisqꝫ lateribꝰ ⁊ in sensu ⁊ dat
in potu de ea. ʒ. i. cum duabus. ʒ. rauedscēi ad pcussio
nem ⁊ casum cum vase vno terreo de vino passularum
¶ Membra nutri. Datur in potu fructus eius cum
oxymelle ad apata splenis ⁊ mūdificat epar ⁊ splenem
⁊ apit oppilatōnes eorum ⁊ est ei proprietas in hoc.
¶ Membra expl. Prouocat vrinam adeo vehement
q̄ qnȝ facit mingere sanguinem. Et oȝ ut qui eaȝ bibit

quaqꝫ die balneet. Et qn̄ supponit ꝓuocat menstrua
⁊ extrahit fetum. ¶ Venena. Stripites eius cū folijs
suis cōferunt morsui venenosoꝝ vermium.

De rhaphano. C. D. lxxxi.

Rhaphanus quid est. Fortius quod est in ipso ē
semen ipius deinde cortex eius postea folia ipiꝰ
deinde caro eius. Et oleum quideȝ eius existit i vtute
olei de kerua nisi quia est vehementioris calitatis ipso
⁊ siluestre in omnibꝰ narratōibꝰ coicat ei sed ē fortiꝰ eo
¶ Electio. Fortius qd est in ipso est semen eius. ⁊ ille
qui est magis tempatus est ille qui ē elixatus. ¶ Nā:
Lignum eius est calm in pmo ⁊ humidū ⁊ semen eius
est calidū in tertio. ¶ Opera. ⁊ propri. Generat ven
tositates sed semen eius ipsas soluit ⁊ in ipso est subtili
atio fortis ⁊ ꝓprie in semine eius ⁊ qui est siluestris est
inflatiuus. Et ille qui est elixatus est nutribilior ꝓpt
sepatōem illius ab eo qd est medicinale. Et nutrimētū
quidem eius est phlaticum ⁊ paucum cum hoc. Et in
ipso ē subā que velox ē ad putrefien̄ ⁊ illud ꝓpter illd
qd in ipso est de nocumentis: folia aūt vernalia quādo
elixantur ⁊ cōeduntur cum oleo ⁊ almuri nutriūt plus
q̄ radix. ¶ Decoratio. Si misceat cuȝ eo farina lolij
facit nasci pilos in alopitia. Et qn̄ fit ex eo emplastruȝ
cum melle eradicat vestigia accn̄tia sub oculo que sūt
cum occultatōe ⁊ confert semen eius lentiginibꝰ factis
in membris ⁊ reliquis coloribus extraneis ⁊ vestigijs
⁊ pcussionibꝰ ⁊ panno ⁊ ipsum cum condisi linitum re
mouet morpheam nigram proprie in balaeo. Et ipse
multiplicat pediculos in corporibus. ¶ Apata ⁊ bo.
Cum farina lolij adhibitus bothor lenibꝰ abstergit eas
¶ Vulnera ⁊ vl. Qn̄ ex eo fit emplm cum melle era
dicat vlcera fraudulēta ⁊ vlcera lenia ⁊ semē eꝰ cū ace
to eradicat vlcus cancrenaꝝ integre silr operat sup
impetiginem. ¶ Instru. iunctu. Semen eius expellit
pulsationem que est in iūcturis ⁊ est bonū dolori iūctu
rarum ualde. ¶ Membra ca. Nocet capiti ⁊ dentibꝰ
⁊ palato: ⁊ succus eius ⁊ oleum ipius conferunt ven
tositatibꝰ in aure ualde. ¶ Mem. ocli. Nociuꝰ ē oclo
veruntn̄ abstergit ipsum qn̄ in eo distillat aqua eius ⁊
delet vestigia que sunt in oclo sub lachrymali. Inquit
filius mesaugue folia eius acuunt visum. ¶ Membra
anhe. ⁊ pec. Qui est elixatus est cōueniens tussi antiq̄
vetuste ⁊ chio grosso generato in pectore ⁊ ipse confert
prefocatōi accn̄ti ex fūgis mortiferis. Et si decoquat
cum oxymelle deinde fiat ex eo gargarismus confert ꝓ
focationi. Et in ipso cum hoc est nocumentū gutturis
⁊ est addens in lacte. ¶ Membra nu. Est malus stō
faciens eructuare. Et post cibum lenit ventreȝ ⁊ facit
cibum penetrare ⁊ ante cibum facit natare cibum ⁊ n̄
quiescit ⁊ propter hoc facilē efficit vomitum ⁊ proprie
cortex eius cum oxymelle ⁊ cōuenit lateri ⁊ spleni sup
positus ut emplm. Et semen eius cum aceto facit nau
seā valde ⁊ resoluit apa splenis. Filius uero mesaugue
dixit. Si comedat post cibum digerit ⁊ proprie folia
eius. Et aqua folioꝝ eius apit oppilatōes epatis ⁊ re
mouet ictericiam. Et dixerunt quidam folia eius dige
runt ⁊ corpus eius facit nauseam ⁊ semen ipius resol
uit inflatōem in ventre ⁊ facit facileȝ egressionem cibi
⁊ facit appetitum et aufert dolorem epatis ⁊ aqua eiꝰ
est bona hydropisi. ¶ Venena. Confert morsui vipe
et cum vino morsui cornute etiam. Et semen eiꝰ ꝯfert
venenis et vmibus venenosis. Et si ponat frustū eius
super scorpionem moritur et aqua eius expta est i hoc

⁊ est fortior. Et si momõderit aliquẽ scorpio qui rha
phanum cõedit non nocebit ei.
¶ De reban capitulum.d.lxxxij.
Reban. ¶ Mem.expul.ↄfert hemorroidibus.
¶ De reban salamonica capi.d.lxxxiij.
Reban salamonica quid est. Inuenit in mõtib⁹
yspaban ⁊ est similis aneto humido. Et dr̃ ꝙ fo
lia eius sunt sicut malua ⁊ poma eius sunt ꝑua ⁊ inuol
uitur super arborẽ sicut uolubilis. Et uꝛ̃ ꝙ sit ĩ ipso di
uersitas ⁊ uꝛ̃ ꝙ sermo scd̃us sit inuẽs ad hoc ꝙ ipsa ẽ
planta que noĩatur basaꝝ. Uulgus eĩ existimat ꝙ ẽ re
ban salamonica. ¶ O p.⁊ proprie. Est subtilis exicca
tiua resolutiua. ¶ Apata ⁊ bothor. confert posita cũ
aceto sꝛ̃ herisipilã ⁊ linitur sꝛ̃ apata phlatica. ¶ Uul
nera ⁊ ulcera. Linitur cũ aceto sꝛ̃ ulcera ambalatiua.
¶ Instĩa iuncturaꝝ linitur sꝛ̃ podagrã ⁊ cõfert ei ⁊ est
eius ꝓprietas. ¶ Mẽ.capi.confert torture. ¶ Mẽ.
expul.supponitur cũ oleo rosaceo ad dolorem mꝛ̃icis.
¶ Uenena.linitur sꝛ̃ mordicationẽ scorpionis.
¶ De roba capi.d.lxxxiiij.
Roba quid est. Est auellana indica ⁊ est frutus
magnus in magnitudine auellane similis papa
uero ⁊ separatur a grano sic neregil. ¶ Nã.est calida
⁊ sicca ¶ Apata ⁊ bothor.est epithima sꝛ̃ scrofulas cũ
aceto conueniens. ¶ Uulnera ⁊ ulcera.ↄfert scabiei
⁊ pruritui. ¶ Instĩa iuncturaꝝ. Disrũpit uentosita
tes ipedientes in dorso. ¶ Mem.capi.fit ex ea caput
purgiũ ad torturã ⁊ plurimũ confert ei.⁊ sil'r confert
emigranee ⁊ soda. Et est caputpurgiũ cõferens epilep
si ⁊ scotomie ⁊ manie ⁊ melancholie. Et iam quidem
exꝑtum est caputpurgitũ eius in tortura tribus dieb⁹
⁊ fecit currerẽ huĩtatem ex naribus ⁊ fecit fluere phleg
ma plurimũ ⁊ remouit egritudinẽ in tribus dieb⁹. Et
oꝫ ut patiens torturã moret' in domo tenebrosa: ⁊ con
fert uentositatibus crudis. ¶ Mem.ocu.ↄfert aque
in oculo alcofol facto ex ea ⁊ ꝓprie succus minoris e⁹
⁊ uentositati alsebel ⁊ pãno ⁊ caputpurgio facto ex ea
cũ aqua amaraci ⁊ fit ex ea alcofol cũ antimonio tõtos
hñtibus oculos. ¶ Mem.an.et pectoris.datur in po
tu de radice eius põdus.ʒ.ij.cũ uino ad pleuresim fꝛ̃aꝫ
⁊ asma ⁊ tussim antiq̃ ⁊ sputũ sanguinis ex pectore ꝑꝑ
illud qđ in ipsa est de stipticitate. ¶ Mem.expul.con
fert colice passioni ⁊ datur de eo in potu põdus.ʒ.ij.
ad anũ ⁊ dolorem mꝛ̃icis.⁊ pessariũ suppositũ đ eo qđ
ex ipsa fricatione dissolutũ est ꝓuocat menstrua ⁊ extra
hit fetũ ⁊ simil'r succus e⁹ ⁊ solutione educit choleram
nigrã ⁊ phlegma ⁊ aquositatẽ etiam ⁊ cholerã ex cor
pore toto absq; difficultate ita ꝙ sanat albaras ⁊ remo
uet eã ⁊ ictericiã ⁊ pãnum ⁊ similia ⁊ resoluit colicam
⁊ eius pũtio ẽ triũ kermet ⁊ kermet est sex kerates. Et
bibere cũ uino dulci aut oxymelle ⁊ datur cũ petroseli
no ⁊ dauco ⁊ scamonea mouet eius solutionẽ qñ ipsa
admiscetur ⁊ confortat ipsã ⁊ quãtitas eius est cũ uno
quoq; aurĩ.ipsius ponãtur tres anulusat đ scamonea
⁊ qñq; assumitur de ea pond⁹.ʒ.ij.⁊ teritur ⁊ ponitur
cũ uino dulci aut in oxymelle ⁊ dimittitur aliquanto
spatio deinde coquit' uinũ illud cũ lentibus aut ordeo
cũ carne galline ⁊ datur ad sõbeñ ius eius ⁊ miscetur
ei de scamonea. ¶ Febres.cõfert febribus quartanis
¶ Uenena.est tyriaca morsui scorpionis ⁊ rutele. Et
quidam student ad hoc ut sumãt de cortice e⁹ sꝛ̃iore si
cut lens ⁊ ꝓiciant in fissuram puncture.
¶ De reubarbaro capi.d.lxxxv.

Reubarbaꝝ. ¶ Ele ctio.qñq; adulteratur hoc
modo.decoquitur ⁊ assũitur eius aquositas ⁊
desiccatur succus eius deinde exiccatur subã eius p⁹ il
lud ⁊ uendit' sicut est. uerꝝ ipsũ est tunc spissi⁹ ⁊ uehem̃
tius stipticũ ⁊ purũ est uehementius rarum ⁊ minus
stipticum ⁊ est crocee tincture. ¶ O pa.⁊ proprie.
subã arboris eius est cõmista ex aq̃itate ⁊ aereitate ⁊ i
ipso est terreitas amara ꝑꝑ actionẽ igneitatis in ipsum
⁊ sil'r eius mollities ⁊ stipticitas sunt ex terreitate ei⁹
⁊ sequitur ipsũ in stipticitate ei⁹ terreitas imo est iuua
mentũ in ea ⁊ cõpletur eius oꝑõ cũ qualitate sue terre
itatis ⁊ quđ de ipso purum est: est minus stipticum.
¶ Decoratio.cõfert pãno ⁊ uestigijs remanentib⁹ sꝛ̃
cutes qñ linitur cũ aceto ⁊ eũatio cũ eo. ¶ Apata ⁊
bothor.fit ex eo empl'm cũ quibusdaꝫ huĩtatibus ad a
ꝑata calida. ¶ Uulnera ⁊ ulcera.cõfert ipetigini epi
thimatũ cũ aceto. ¶ Instĩa iunc.confert ualde casui ⁊
percussioni. Et inquit alcanzi potio eius sit.ʒ.ij.in uio
permisto ⁊ cõtusionibus qñ datur in potu cũ uino odo
rifero ⁊ sil'r qñ iungitur ex oleo eius ad cõtusionem la
certorũ ⁊ dolorẽ eoꝝ ⁊ extensionẽ ⁊ cõfert rupture.
¶ Mem.an.⁊ pec.confert asmati ⁊ sputo sanguis.
¶ Mem nutri.est conferens epati ⁊ stõ ⁊ debilitati ã
hoꝝ ⁊ dolorib⁹ eoꝝ ⁊ doloribus intrinsecis ⁊ singultui
⁊ rupture ⁊ extenuat seplnẽ. ¶ Mem.expul.cõfert a
dereb ⁊ dolori pũgitiuo uentris ⁊ dysenterie ⁊ dolori
renũ ⁊ uesice ⁊ doloribus mꝛ̃icis ⁊ fluxui sanguinis.
¶ Febres.confert febribus antiq̃s ⁊ hñtibus ꝑiodos
¶ Uenena.confet morsui uermiũ uenenosoꝝ ⁊ serpẽ
tis ⁊ quãtitas potus e⁹ ẽ sicut q̃ntitas potus agarici.
De ramehcapi.d.lxxxvi.
Rameh. ¶ Nã.est fꝛ̃a ⁊ sicca. ¶ O pa.⁊ ꝓpe.
est stiptica exiccatiua subtiliatiua cõstrictiua.ꝓ
hibens effusiões materieꝝ ⁊ sedat caliditatẽ. ¶ Mẽ.
nutri.confortat stõum qñ in potu dat' cũ aqua myrti.
¶ Mem.expul.constringit uentrem.
¶ De ratienigi capi.d.lxxxvij.
Ratienigi quid est: noĩatur colofonia.⁊ est gũ
ma pini ⁊ noĩatur arbor eius in scemi alberez.
¶ Nã.est calida ad tertiũ sicca in ꝑmo. ¶ O pa.⁊ ꝓ
prie.generat carnẽ corporũ teneroꝝ sed cõmouet do
lores in corporibus teneris ⁊ qñq; sanantur ea ulcera
cũ balaustijs ⁊ uenis ⁊ similibus.
¶ De ribes capi.d.lxxxviij.
Ribes quid est. Inest ei uirtus accetositatis ci
tri ⁊ acreste. ¶ Nã.est fꝛ̃a ⁊ sicca in tertio.
¶ O pa.⁊ proprie.est extinctiua ⁊ abscindit sanguinẽ
sedatiua caliditatis ⁊ cõfert apatibus pestilentie que
subito interficiũt. ¶ Mẽ.oculi.acuit uisũ qñ fit alco
fol ex succo eius. ¶ Mem.expul.cõfert solũi choleri
ce. ¶ Apata ⁊ bothor.confert uariolis ⁊ morbillo ⁊
apatibus pestilentialibus ⁊ pestilentie.
¶ De rachamat capi.d.lxxxix.
Rachamat. ¶ Mem.capitis.distillatur fel ei⁹
cũ oleo uiolaceo in latere diuerso ad emigrane
am ⁊ diuerso ad dolores auris.⁊ fit ex eo caputpurgi
um infantib⁹ aut distillatur in naribus ipsoꝝ ꝑꝑ illud
qđ in eis est de uentositatib⁹ pueroꝝ. ¶ Mem.oculi
fit alcofol ex felle eius ad albedinẽ oculi cũ aqua fꝛ̃a.
¶ Mem.expul.dr̃ ꝙ stercus eius eijcit fetũ uapora
tum. ¶ Uene.inquit filius alpatrich. Eius fel exicca
tur in uase uitri in umbra ⁊ fit ex eo alcofol ĩ latere mõ
sus uipe sed nõ credo illud.⁊ quidã dixerunt ꝙ exꝑtũ

fuit ad uenenum scorpionis ⁊ serpentis ⁊ uipere maioris ⁊ iuuat. ⁊ uidet mihi ꝙ liniendo fcm̄ est.

¶ De rasas capi. d. xc.

R Asas quid est. Jam dcm̄ est i ca. de plumbo: ⁊ hoc est stānum: eius āt cerusā ⁊ spēs faciendi eā dicemus in antidotario ¶ Electio qḋ in eo subtile est ē qḋ adustū est ⁊ cerusa ⁊ oꝫ ut timeatur odor ei⁹ cū aduritur. ¶ Nā. est fc̄m ⁊ humidū ¶ O pa. ⁊ ꝓpe. in eo qḋ est adustum est lenificatio ⁊ resolutio ⁊ interse ctio sanguinis. Et eius cerusa est glutinatiua infriatia cui⁹ uirtus est uirtus tutie aduste. ⁊ scoria quidē rasas est in silitudine uirtutis rasas adusti. ¶ Apata ⁊ bo thor. qñ fricatur cū uino aut oleo aut aliquo succorum frigidoꝝ cōfert apatibus. ¶ Uul. ⁊ ulcera. confert ul ceribus fraudulētis ⁊ ābulatiuis. ⁊ cerusa replet ulce ra ⁊ glutinat ea. ¶ Uene. qñ fricatur eius cerusa suꝑ puncturā scorpionis marini et draconis marini cōfert ⁊ oꝫ ut timeat eius odor apud adustionem.

¶ De rabadat capi. d. xci.

R Abadat. ¶ Mem. capitis. dicitur ꝙ rabadat positus super caput patiētis soda rēouet soda. Gal. uero inquit. Existimo ꝙ ipsa facit illud dū est ui ua: mortuā ei iam exptus fui ⁊ nihil inueni.

¶ De reieben capi. d. xcij.

R Eieben quid est. Est lapis qui est sicut cancer. Nā. est frigid⁹ ⁊ humidus in ꝭo. ¶ O pa. ⁊ ꝓ pries. exiccat ⁊ abstergit ⁊ eius uirtus est ꝓxima uirtuti cancri. ¶ Mem. oculi. acuit uisum.

¶ De rubien capi. d. xciij.

R Ubien. ¶ O pa. ⁊ ꝓpri. est conueniēs cib⁹ sed salitus antiquus generat meliam. ¶ Mem. expul. augmentū efficit in coitu.

¶ De rebithe capi. d. xciiij.

R Ebithe. ¶ Nā. filius mesaugue inquit. Est ca lidior ꝙ rubien. ¶ Mem. expul. excitat coitū.

¶ De ratuba capi. d. xcv.

R Atuba quid est Est alcot. ⁊ iā diximus de ea.

¶ De ranis capi. d. xcvi.

R Ana. ¶ O pa. ⁊ ꝓprie. cinis rañ qñ ponitur super locū sanguinis retinet eū. ¶ Decoratio ⁊ ipsa qñ decoquitur cū sale et oleo est ꝭꝫ ꝙ dicit beza har leꝑ ⁊ uēnosoꝝ uermiū comesta. ¶ Instra iunctu. eius ius cōfert apatibus cordaꝝ qñ super ea effundit ¶ Mem. capitis. dicit ꝙ ex succo rane fluuialis col luitur os ad dolorē dentiū ⁊ sedatur si est in ea qḋ ē in ea. ⁊ corpus rane et ꝓpe pinguedo eius est ex eis que facilem dentiū eradicationē faciūt. Et existimo ꝙ est hoc ex petrosa nō domestica: hec ei spēs ē ex eis que testantur medici et expimentatores cōitatis eijcere dē tes aialium qñ ipsam sumūt in cibo et in pastu. ¶ Ue nena. siquis comedit sanguinē eius aut cor⁹ ipsi⁹ apat corpus eius et fit ipsius color plūbeus et expellit spma donec moritur. et dicit ꝙ qñ coquitur cū sale et oleo ⁊ cōedit ē bezahar lepre et uermibus uenenosis.

¶ Capitulū de littera. s. ¶ De squilla capi. d. xcvij

S Quilla quid est. Est cepe muris que sic noiat ꝓpea ꝙ ipsa interficit murē. et ē pungitiua acuta sed decoctio et assatio frangunt eius fortitudinem Et forma ipsius qum assata est est forma pisci desic cati. et color ei⁹ ē citrinus declinans ad albedinē et ex ea ē genus uenenosū mortale. Et existimauerūt quidā ꝙ ipsa sit napellus ꝓp qḋdam signū qḋ in ea repitur s; errauerunt. ¶ Electio. que ex ea bona ē est fortis co loris splendida in cuius sapore est dulcēdo cū acuita te ⁊ amaritudine. Nā. calida est in tertō sicca in termi nis ꝭi ¶ O pa. ⁊ pro. ē resolutiua attractiua sāguis ad ex teriōa ⁊ supfluitatū adustiua ulceratiua subtiliatiua ual de chimoꝝ grossoꝝ incisiua cū uirtute ultra uirtutem sue calefactionis. Et ipsius acetū confortat corpus debile ⁊ acquirit ei sanitatē. ¶ Decoratio. Eradicat uerucas illinita cū oleo ⁊ gūma pini: ⁊ facit pilos na sci in alopitia ⁊ tyria illinita ⁊ fricata ⁊ fixuris calca nei ꝓprie. Et sirupus eius ⁊ ipsius acetū bonū efficiūt colorem. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. Desiccat ulcera exteri ora ⁊ nocet ulceribus uiscerū comesta ⁊ exulcerat fri cata. ¶ Instra iunc. nocet neruis sanis parūꝑ cōferē do dolorib⁹ neruoꝝ et iūcturaꝝ ⁊ palysi ⁊ sciatice ꝓpe ⁊ silir e⁹ acetū ⁊ sirupus ipsius. ¶ Mem. capitis. cō fert soda ⁊ melie ⁊ constringit eius acetū gingiuas ⁊ cō firmat dentes motos ⁊ confert fetori oris. ¶ Mem. oculi. eius cōestio acuit uisum. ¶ Mem. an. ⁊ pec toris. confert asmati ualde ⁊ tussi antique ⁊ aspitati uo cis ⁊ potantur ex ea tres āulusat cū melle ⁊ confortat guttur eius acetū ⁊ cepe ipsius. ¶ Mem. nutri. ꝯfert duritiei splenis ⁊ confortat stōum ⁊ digōnem ⁊ cōfert subleuationi cibi. Et silr acetū eius ⁊ succus ipsius bi bitū ꝓp splenē diebus. xl. Et dicitur ꝙ si suspendat su per illuꝫ qui hꝫ splenē diebus. xli. liquefacit ipsius sple nē ⁊ confert hydropisi ⁊ ictericie. ¶ Mem. expul. ꝓ uocat urinam fortiter ⁊ silr eius acetū ⁊ sirupus ipsius conferūt difficultati urine ⁊ ꝓuocant mēstra donec ēt faciant abortū ⁊ silr acetū ⁊ sirupus eius cōferūt pre focationi mēricis ⁊ soluit grossos humores precipue qḋ ex ea assatū est aggregata cū sexcuplo salis ⁊ ei⁹ potio sit duoꝝ mubarabeni qū ē ieiunus ⁊ silr qḋ ex ea ē eli xatum ⁊ eius semē bñ tritum ⁊ positū in uase sicco et ꝑ mistū cū melle et comestū lenit nām et ꝯfert dolori ani et matricis et stōi et confert dolori pūgitiuo. ¶ Febris acetum eius cōfert tremori antiquo. ¶ Uenena. qū suspendit eius totū super portas ꝭm ꝙ dicitur ꝓhibꝫ uenenosa ab eis et est tyriaca uenenosis. et iterficit mu res. ¶ Permutatio. tm̄ quantū ipsa est de cordumeni Et tm̄ quātum ipsa est et ʒª ipsius acori et ʒª ipi⁹ amōi.

¶ De squināto ⁊ flore eius caplm. d. xcviij.

S Qinantū ⁊ flos eius qḋ ē. Ex eo aliud est ara bicū et boni odoris: et aliud ē qḋ est minimum agriniū et est durius et ē grossuꝫ et est terreū et nō hꝫ o dorē. Inquit Dia. Sqnātū est duaꝝ spēꝝ: vna eaꝝ est que nō hꝫ fructū: et altera que hꝫ fructū nigꝝ. ¶ Ele ctio. Melius ex eo ē arabicū rubeū fortioris odoris: sed illud qḋ est supra ipꝫ ad aliquātulā declinat rube dinē: et qū fundit fit purpureū mordicās liguā et adu rens eā sua acuitate. ¶ Nā. In agrinio est vt⁹ infriati ua: er apud filiū uirezg. totū est fc̄m et e⁹ radix est vehe mētioris stipticitatis et eius flos calefacit parūꝑ et e⁹ stipticitas est minor calefactōe eius: et forsasse ē arabi cū sed in sua nā est calm̄ et siccū in ꝭo. ¶ O pa. et ꝓp. In ipso est stipticitas quaꝓp ꝯfert e⁹ flos fluxui sangui nis vñcunq; et in eius oľo sit resolutio et e⁹ ꝯtritio sed ipsius radix: ē fortior in hoc et ꝯstringit nām et in ipso sunt digestio et lenificatio. Et orificia venaꝝ apit et se dat intrinsecos dolores et ꝓpe in mēice et resoluit ven tositates. ¶ Uul. et ulce. Eius oľeum ꝯfert pruritui ut illud ēt agat in aimalibus. ¶ Apata et bothor. Cōfert apatibus caľis eius decoctio et duritiebus in trinsecis bibitū ⁊ superpositū ꝑ emplo ⁊ decoctum in

apatibus frigidis in uisceribus. ¶ Instru. iunc. Conferꝛ lacertis ⁊ spasmo qñ ex eo bibit quarta aurei cuꝫ pipe. Et ipm remouet lassitudinẽ. ¶ Mẽ. ca. Grauat caput ꝓpe illud qđ ex eo est agriniũ sed minutũ eiꝰ facit soda ⁊ grossioris semen facit dormire ⁊ stupefacit: ⁊ totũ ipius ꝯfortat carnẽ rubeã que est inter gigiuas: ⁊ desiccat hũiditatẽ eaꝝ. Et eꝰ flos purgat caput. ¶ Mẽ. anhe. ⁊ pec. Cõfert dolori pulmonis ⁊ eꝰ flos cõfert sputo sanguis. ¶ Mẽ. nutri. Eiꝰ radix ꝯfortat stõm ⁊ facit appetitũ ⁊ sedat nauseã accepto aureo ex ea ⁊ ꝓpe cũ pondere sui ex pipe ⁊ ipius flos sedat dolorẽ stõi ⁊ ꝯfert apatibus eꝰ ⁊ apatibꝰ epatis. ¶ Mẽ. expul. Cõfert doloribꝰ matricis ꝓpe ⁊ encatisma in decoctiõe eꝰ apatibꝰ matricis calis. Et silr qñ distillat ĩ eã aut vaporat aqua eꝰ ⁊ frangit lapidẽ ⁊ stringit nãm ꝓpe qđ ex eo est agriniuꝫ. Et abscindũt fluxũ sanguis matricis ⁊ ꝓpe eiꝰ flos ⁊ ꝯfert dolori renũ ⁊ fluxui sanguis ipsoꝝ ⁊ qñ bibit ex radice eꝰ aur. cũ pipe cõfert hydropisi: ⁊ ipsius flos ꝯfert apatibus ani. ¶ Venẽa. Spẽs eꝰ grossa qñ ex folijs eꝰ recentibꝰ q̃ sunt iuxta radicẽ fit emplm est iuuatiua morsure uenenosorum.

¶ De sarcocolla capitulum. d. xcix.

Sarcocolla quid est. Est gũma arboris spinose ⁊ in ipsa ẽ amaritudo. ¶ Electio. Que ex ea bona ẽ est illa q̃ ad citrinitatẽ declinat ⁊ est silis olibão ¶ Nã. Dicũt quidã ꝙ est cala ĩ ꝭo sicca in prio. Inquit filius iuregi est calida ualde. ¶ O pa. ⁊ propri. est glutinatiua ⁊ pp hoc consolidat ⁊ creat carnẽ ⁊ administratur in emplastris. ⁊ in ipsa quidem est uirtus adherere faciens oppilatiua ⁊ alia amara ⁊ pp hoc in ipsa est digõ ⁊ resolutio. ¶ Decoratio. caluiciũ facit potus eius frequens ⁊ ꝓprie senibus. ¶ Apata ⁊ bothor. sedat apata oĩa more empli superposita. Vulne. ⁊ ulcera. corrodit carnẽ mortuã ⁊ cõsolidat plagas recẽtes ⁊ restaurat cõtorsionẽ. ⁊ adistrat ĩsolutio eꝰ ⁊ resolo radicis eius desiccata ad illud silr. ¶ Mẽ. capi. si liciniũ sumat ⁊ melle illinitũ uoluatur in sarcocolla puluerizata ⁊ mittatur in aurẽ ex qua egreditur uirus sanatur hoc facto ꝑ aliquot dies. ¶ Mem. oculi. confert ophthalmie ⁊ lippitudi ꝓpe ⁊ fluxui oculi ⁊ proprie nutrita cũ lacte asine ⁊ educit lippitudinẽ ex oclo ¶ Mem. expul. soluit humorẽ crudũ ⁊ phla grossuꝫ ⁊ proprie ex ancha ⁊ iuncturis

¶ De storace capi. d. c.

Storax quid est. dixit dia. ꝙ ipsa est spẽs storacis ⁊ apud quosdã est gũma oliue ⁊ ipsius quidẽ suffumigatio ponit loco suffumigatõis turis ĩ oĩ re. ¶ Electio. melior ex ea est que est acutioris odoris. ¶ Nã. est calida in tertio sicca in prio. ¶ O pa. ⁊ ꝓprie. lenificatiua est ualde. ¶ Instru. iunctu. permiscetur cũ medicinis laxitudinis. ¶ Mem. capitis. in ipsa est uirtus faciendi subet ⁊ grauat caput ⁊ facit soda ⁊ confert corize ⁊ catarro. ¶ Mem. an. ⁊ pectoris confert tussi ⁊ raucedi uocis. ¶ Mem. exp. eius oleum confert duritiei matricis ⁊ prouocat mẽstrua ⁊ aꝑit matricẽ ⁊ qñ transglutitur cum aliq̃ta terebinthina lenit nãm.

¶ De sticados. ca. d. ci.

Sticados quid est. est plãta hñs spicam sicut spica grani ordei sed eius folia sunt lõgiora: ⁊ in ipso sunt stipites cinericij sicut in epithymo ⁊ ẽ sine seie acutus cũ amaritudine pauca cõpositꝰ ex subã terrea frigida ⁊ ignea subtili Nã. est calidus in ꝑmo siccꝰ in ꝭo ¶ O pa. ⁊ pro. resoluit ⁊ subtiliat amaritudie sua. ⁊ silr eius sirupus ⁊ aꝑit oppilationes ⁊ abstergit ⁊ in ipso quidẽ est stipticitas pauca ⁊ confortat corpꝰ ⁊ uiscera ⁊ prohibet putrefactiõm. ¶ Instru. iunctu. eius decoctio sedat dolores neruoꝝ ⁊ iuncturaꝝ ⁊ laterum. ⁊ ipsius sirupus est res magis iuuatiua egritudinum frigidaꝝ in neruis quare oꝫ ut assidue utat eo qui debiles hꝫ neruos ⁊ qui ex frigiditate in ipsis patitur. ¶ Membra capitis. cõfert melancholie ⁊ epilepsie. ¶ Mem. nutrimenti. cõturbat illum in cꝰ cõplexione cholera dñatur ⁊ facit eũ uomere ⁊ ẽ ex eis que faciũt sitim. ¶ Mem. expulsionis. cõfortat instrumẽta urine ⁊ soluendo educit phlegma ⁊ melãcholiã. G. uero nõ dixit hoc esse eius: ⁊ ultima quidẽ potio ipsius est. xij. Resumẽ cũ uino puro ⁊ oxymelle ⁊ modico sale.

¶ De spongia maris capi. d. cij.

Spongia maris quid est. corpꝰ marinũ laxuꝫ raꝝ sicut filtꝝ. ⁊ dicit ꝙ hꝫ aial motuꝫ in eo cui adheret ⁊ nõ sepatur ab eo. ¶ Electio illa que est recẽs est fortior ⁊ uehementioris exiccatõis pp fortitudinẽ nature maris. ¶ Nã. est calida in ꝑmo sicca in ꝭo ⁊ ipsius lapis est ei propinquus ⁊ minus calidus. ¶ O pa ⁊ proprie. fortis est exiccationis ꝓpe qđ ex ea est recens qñ adurit cum oleo. Et silr eius cinis confert disruptõi sanguinis pp incisiõm aut aptiõm. inflãmatur enim ex ea ignis sup locũ ⁊ cauterizat cum hoc ꝙ ipsa est subã retinẽs sanguinẽ ⁊ etiaꝫ fiunt ex ea licinia ⁊ in orificijs uenaꝝ ponũtur ⁊ retinent sanguinẽ ⁊ fluxum sanguinis ⁊ eius lapis subtiliat absq3 calefactione ⁊ exiccat ⁊ abstergit. ¶ Apata ⁊ bothor. exiccat apata phlatica. ¶ Vulnera ⁊ ulcera. infundit in aceto ⁊ ponitur super plagas ⁊ cõsolidat ⁊ decoquitur cũ melle ⁊ cõsolidat ulcera profunda ⁊ silr ponit sicca sup ipsa aut infusa in aqua aut ĩ uino ⁊ exiccat humida antiq. ¶ Mem. an. ⁊ pectoris. qñ spongia adurit cũ oleo ẽ cõueniens curationi sputi sanguinis. ¶ Mem. expul. lapis in ea inuentus frangit lapidẽ uesice apud alios a Ga. Gal. enim ab hoc elongatur ut uirtus eius ad uesicam penetret sed ad lapidem renum.

¶ De stinco capi. d. ciij.

Stincus quid est. est guaril aquaticus qui in ripis nili egypti capitur. et dicit ꝙ est de nã altinsa. qm qñ ꝑit ex aqua ⁊ creatur extra et est ꝭm formaꝫ altinsa. ¶ Electio. qui ex eo est melior est ille qui ĩ uere capit et in hora qua feruet ad coitũ et qui ex eo est maior est melior. et magis pinguis est melior et ex mẽbris eiꝰ meliꝰ est sumẽ. ¶ Instrumẽta iunc. ꝯfert egritudinibꝰ frigidis in neruis. ¶ Mem. expul. eius sal excitat coitum q̃to plus caro eiꝰ et ꝓpe caro sumis et que sequitur renes et proprie adeps eorum.

¶ De spinachijs capi. d. ciiij.

Spinachia. ¶ Nã. frigida st et humida in fine primi. ¶ O pa. et proprie. sunt lenificatiua et ipsius nutrimẽtum melius est nutrimẽto chrysolocãne et dico ꝙ in ipsis est uirtus abstersiua lauatiua et uincunt cholerã. Et fortasse refugit stõus a iure eoꝝ ergo auferãt a iure suo et cõedãt. ¶ Mẽ. an. et pec. ꝯfert an. ⁊ pectori et pulõni calido. ¶ In. iunctu. conferũt doloribꝰ dorsi sãguineis. ¶ Mẽ. ex. lẽificatiũ st uẽtris

¶ De scolopendria capi. d. cv.

Scolopendria dicet in ca. de sin. si deꝰ uoluerit.

¶ De semine lini capi. d. cvi.

Semẽ lini quid est. uirtus eius est proxia uirtuti fenugreci. ¶ Nã. calidũ est in ꝑmo ꝯmentatũ

in humiditate. et siccitate et dicit̃ quidem ꝙ decoctõ
lini est decoctio recentis eius: in ipso ei est huitas sup
flua. ¶ O pa. ⁊ pro. est maturatiuũ ⁊ abstergit ⁊ iflat
pp humiditatẽ suã superfluã ita ꝙ illud qð ex eo frixũ
est ẽt hoc agit cũ stipticitate in frixo manifesta ⁊ com
mẽsurata ⁊ in non frixo manifesta pmista cũ lenificati
one. ⁊ est sedatiuũ doloꝝ min⁹ ꝙ̃ camemilla. ¶ Deco
ratio. ex ipso fit emplm̃ cũ nitro ⁊ bolo pãno ⁊ bothor
leni ⁊ cõfert cõtritioni unguiũ ⁊ fixuris ⁊ fracturis ea
rum qñ permiscet̃ cũ equali mẽsa nasturtij ⁊ cõficit̃
cũ melle. ¶ Apata ⁊ botor. lenit apata calida exteri
ora ⁊ interiora ⁊ apa qð est p⁹ aures cũ aqua cieris ⁊
apata dura. ¶ In. iunc. probibet spasmũ ⁊ pprie cõ
tractionẽ unguiũ qum pmiscetur cum cera ⁊ melle.
¶ Mem. capitis. eius suffumigatio cõfert corize ⁊ si
militer suffumigatio ipsius lini. ¶ Mem. an. ⁊ pecto
ris. confert tussi phlegmatice ⁊ pprie qð ex eo assatuz
est. ¶ Mem. nu. Malum est stõ ⁊ difficilis digõnis ⁊
pauci nutrimẽti. ¶ Mem. ex. qð ex eo frixũ est ꝯstrin
git uentrẽ ⁊ nõ frixum est cõmensuratũ ⁊ eius prouo
catio est debilis sed confortatur cũ assatione. ⁊ qñ su
mitur cũ melle ⁊ pipe mouet coitũ. ⁊ ex decoctione ip
sius fit pessariũ matrici ⁊ sedet̃ in ea ⁊ iuuat̃ ea a mor
dicatione que est in ipsa ⁊ apatibus ⁊ silr̃ in intestis ⁊
ab ea fit iuuamẽtũ ad ulcera uesice ⁊ renũ. ⁊ ex deco
ctione quidẽ seis lini fit clistere cũ oleo roſ magnifica
tur iuuamentũ eius in ulceribus intestinorum.

¶ De saliua capi. d. cvij.

Saliua. ¶ Electio. fortis opationis est illa que
est famelici ⁊ ieiuni ⁊ proprie c⁹ cõpko est cali
da. ¶ Decoratio. Ualet ad ipetiginẽ. ¶ Mem. ocu.
confert palpitationi palpebre ⁊ albugi. ¶ Uenena.
interficit uenenosa oia ⁊ serpentẽ ⁊ scorpiones.

¶ De stercore aialium capi. d. cviij.

Stercus aialium ¶ Decoratio. sterc⁹ adib con
fert lẽtigibus magnis ⁊ pãno pp suã abstersiõm. ⁊ ster
cus cameli mũdificat ⁊ destruit uerucas ẽt que magne
fiunt. ¶ Mem. capitis. stercus adib cõfert furfurib⁹
pp suã abstersionẽ ⁊ stercus cameli abscindit fluxũ san
guinis ex narribus ⁊ qñ bibit̃ cũ medicinis epilep
sie confert. ¶ Mem. oculi. stercus adib abstergit albu
ginem oculi ¶ Uulnera ⁊ ulcera. stercus cameli resol
uit bothor ⁊ ulcera. ⁊ silr̃ stercus pecudis sup mellinũ
¶ Apata ⁊ bothor. stercus capraꝝ resoluit scrofulas
fortiter ⁊ silr̃ stercus cameli ⁊ stercus pecudis herisi
pile ¶ Instr. iunc. stercus cameli sedat dolores iunctu
rarum ⁊ apata caꝝ. ¶ Mem. ex. stercus capraꝝ siccũ
cũ lana probibet fluxum matricis ¶ Uenena. retifica
tur stercus capraꝝ decoquendo. ℥. ex eo cũ. v. alsacra
iati uini nigri ⁊ recens ex eo ẽt ⁊ fit ex eo emplm̃ mor
sui uipere facientis sitiz ⁊ stercus pecudis adustũ pre
cipue cõfectũ cũ aceto linit̃ super morsũ cãis rabiosi.

¶ De sanguine draconis capi. d. cix.

Sanguis draconis ⁊ est scem quid est. est succus
rubeus notus. ¶ Nã. nõ est eius calitas mul
ta. ⁊ dicũt quidã ꝙ est frũs: eius uero siccitas est i ẜo
¶ O p. ⁊ pro. est cõstrictiu⁹ ⁊ probibet fluxũ sãguinis
¶ Uulnera ⁊ ulcera. glutinat ulcera ⁊ plagas recen
tes ¶ Mem. nutri. confortat stõm ¶ Mem. ex. con
stringit ⁊ confert dysenterie ⁊ fissuris ani. ¶ Permu
tatio. loco e⁹ ẜm ꝙ existimãt q̇dã põit̃ lactuca in oib⁹
operibus e⁹.

¶ De sanguine capi. d. cx.

Sanguis quid est. sanguis hõis ⁊ sanguis porci
sunt similes in omni re. ⁊ carnes aboꝝ sunt proxime in
omni re ita ꝙ quidã fuerũt qui uendebãt carnẽ hõis
ac si esset caro porci ⁊ occultatũ fuit illud usqꝫ quo iuẽ
ti fuerunt digiti hõis in ea: ⁊ dixerunt quidã ꝙ qui ex
periri uolũt aliquid in sanguine hõis expiatur illud in
sanguine porci: nam lꝫ sit debilioris uirtutis sanguine
hõis tñ est ei similis. ⁊ nos quidẽ iam scribemus nunc
que dicta sunt de sanguine sed pluria eoꝝ sũt ð quib⁹ ñ
curat̃ ⁊ sẽ q̃dã q̇b⁹ curat̃. ¶ Ele. oꝫ ut sanguis q̇ i me
dicinis administratur sit assũptus ex aialibus sanis in
cuius colore nõ dñetur humor nꝫ putredo. ¶ O pa.
⁊ pro. sanguis equi est adustiuus ⁊ putrefactiuus. ⁊
totus est debilis digõis precipue q̇ grossus est ¶ De
coratio. Sãguis. leporis calid⁹ supponitur morphee
et pãno ⁊ confert eis. sanguis uespertilionis ẜm ꝙ dr̃
probibet ortũ piloꝝ ⁊ nõ ẽ ei ueritas. sanguis uero ra
naꝝ uiridiũ ⁊ sanguis alhelem est magis probibẽs. Et
sanguis uespertilionis ẜm ꝙ dr̃ conseruat mamillã ẜm
dispõnem suã sed nõ uerificatur. ¶ Apata ⁊ bothor
Sanguis leporis maturat apata calida cito. ⁊ silr̃ san
guis hirci admistratur post cõgelationẽ. ⁊ sanguis mẽ
struus ẜm ꝙ dicitur linitur sr̃ herisipilam. Et sanguis
tauri calidus sup apata dura. ⁊ sanguis leporis cali
dus sup apata calida lenia. ¶ Instru. iunc. Dr̃ ꝙ san
guis mẽstruus distillatur sup podagrã calidus ⁊ ꝯfert
ei. sanguis colũbe ⁊ guarascem ⁊ turturis distillatur
calidus sup excoriationẽ cõtritaꝫ ⁊ dolorosam ⁊ probi
bet generari apa qð prouenit a casu qũ cõmiscet̃ cum
oleo roſ tepido. Dixit. Gal. illud est pp teporẽ quali
tatis sue nõ pp rem aliã ⁊ si dittatur ⁊ administret̃ lo
co eius oleũ roſ efficit opationẽ eius ⁊ silr̃ dr̃ in sangui
ne gallinaꝝ. sanguis uero asini pbibet fluxũ sanguinis
nariũ ex uelãine cerebri. ⁊ sanguis testudinis siluẽris sa
nat epilepsiã cũ uino. ⁊ silr̃ sanguis agni. ⁊ dr̃ ꝙ sãguis
cameli confert epilepsie illud uero nõ est uerum. dixit
G. qm̃ ipse nõ est cũ incisiõe forti. ego ãt dico forsitã
si illud uerificatur cũ experimẽto nõ ꝯpatur ad uirtutẽ
apparentẽ imo ad pprietatẽ que ẽ i ipso. ¶ Mẽ. ocli
Sanguis guaril ⁊ lacerti confortat uisũ: sanguis alhar
be pbibet oriri pilos in palpebris. ⁊ silr̃ sanguis rana
rum uiridiũ ẜm ꝙ dr̃ sed experimẽtũ ñ uerificauit illud
sanguis colũbe ⁊ alguarascen ⁊ turtuꝝ ⁊ pprie sangu
is uennaꝝ alle distillatur sup tarfati ⁊ silr̃ sanguis alfa
bakit ⁊ silr̃ si distillẽtur radices pẽnaꝝ sanguiee haruꝫ
auiũ sup eaꝫ. ⁊ dixit. G. sine illo est excusatio. ¶ Mẽ.
an. ⁊ pectoris. Sanguis bubonis ualde confert asma
ti ⁊ silr̃ ius eis ⁊ caro ipsius ⁊ dixerunt quidã ꝙ sãguis
uespertilionis conseruat mãmillã ita ut remãeat stãs
⁊ non est ei radix. Ex sanguine ãt hedi recente anteꝙ̃
congelet̃ si accipiatur. ℥. ⁊ ꝯmisceatur cũ aneto ⁊ biba
tur in tribus diebus ca. efactũ quidem testificati sunt
ꝙ confert ad hoc. Mẽ. ex. sãguis mẽstru⁹ suppositus p
hibet in pgnationẽ ẜm ꝙ quidã existimauerũt. sanguis
hirci ⁊ caꝑ ⁊ cameli exiccatus ⁊ frixus retinet fluxuꝫ
⁊ sanguis caꝑ qñ bibitur cuꝫ melle confert dysenterie.
et sanguis hirici exiccat⁹ frangit lapidẽ renũ. ¶ Uene.
Sanguis hirci ⁊ cameli ⁊ leporis frixus confert no
cumẽto sagitte armene qñ bibit̃ cũ uino ⁊ silr̃ sanguis
canis ⁊ ẽt sanguis rabiosi ẜm ꝙ dr̃ uulgariter ꝯfert mõ
sui canis rabiosi ⁊ pprie diascorides.

¶ De asparago capi. d. cxi.

Sparagus quid est. ¶ Nã est equalis ap. G.
Dixit ei ꝙ in ipso nõ est calefactio neqꝫ inflatio

appens nisi in petroso. ¶ Ego at̄ dico nō elongat a calitate ⁊ quanto pl⁹ incipit indurari roborat calitas ⁊ appet sup ip̄m uestigiū titimaloꝝ mordicans valde. ¶ Opera. ⁊ propri. Uirtus e⁹ est abstersiua apit oppilatiōes oium visceꝝ ꝓprie epatis ⁊ renū ⁊ in ipso ē resolutio ꝓp̄e in petroso. ¶ Instrum̄. iunc. Bibi e⁹ decoctio pp dolorē dorsi ⁊ sciatice. ¶ Mē. ca: Decoctio e⁹ ⁊ ꝓp̄e radicis e⁹ qn̄ coquit cū aceto ⁊ silr ipsa radix ⁊ semē e⁹ bona sunt oia dolori dentiū. ¶ Mē. nu. Aperit oppilatōes epatis ⁊ ꝯfert ictericie ⁊ in ipso ē v tus faciendi nauseā. ¶ Mē. expul. Existiauit ruffus ꝙ ipse stringit ⁊ forsitā illud est pp e⁹ ꝓuocatiōm. Alij uero dixerūt ꝙ elix⁹ lenit: plures vo dixerūt ꝙ ipse confert colice pblatice ⁊ ventose ⁊ decoctio radicis ei⁹ ꝓuocat vrinā ⁊ cōfert difficultati vrine ⁊ augmentat in sꝑmate ⁊ coitu ⁊ ꝯfert difficultati īpregnatiōis ⁊ silr semē ei⁹ qn̄ supponit ꝓuocat mēstrua ⁊ apit opilatiōes splenis. ¶ Uenena. Qn̄ coquit cū vino ꝯfert pūcture rutele. Et e⁹ decoctio ꝯm ꝙ dr̄ interficit canes.

¶ De sorditie capitulum. dc. xij.

Sorditiies. ¶ Nā. Sordities aluearia calefactiua est in fine ꝑi. ⁊ melior ex ea est viridis ⁊ sorditiies balnei q̄ est in ꝑietibus e⁹ est calefactiua cū eq̄litate ⁊ sordities luctantiū ēt ꝓxima est sorditiei balnei. Luctantiū vo sordities duas hʒ sp̄ēs: vna eaꝝ est q̄ aggregat in corporibus eoꝝ: qn̄ ei inungunt oleo ⁊ permiscet pulueri. Et ꝯa est illa que ꝯgregat sup parietes ex vaporibus ⁊ sudoribus eoꝝ ⁊ q̄ cōgregat sup terrā ludi. ¶ Opera. ⁊ ꝓprie. Ambe sunt resolutiue maturatiue cū eq̄litate. Sordities vo aluearis abstergit cū eq̄litate ⁊ attrahit valde. Et oēs extrahunt surculos ⁊ spinas. ¶ Decoratio. Sordities auris ꝯfert panaritio ⁊ linit sup fluxū labij. ¶ Apata ⁊ bothor. Resoluit exituras sordities luctantiū est bōa apatibus mām̄ille ⁊ sordities balnei vesicis. ¶ Uul. ⁊ vl. Sordities parietū luctantiū est vtilis vlceribus senū ⁊ rasuris. Sordities aluearis abstergit ipetiginē valde. ¶ Instrum̄. iunc. Sordities corpoꝝ luctantiū vtilis est sciatice qn̄ ponit sup eā spissa sicut emplm̄ ⁊ ꝯfert duritieb⁹ m̄āicis

¶ De spuma maris capitulum. dc. xiij.

Spuma maris quid est. Spēs e⁹ sunt. v. Spōgiosa in figura sua: rancida in odore suo silis odori pisciū graui ⁊ est spissa littorosa maris ⁊ spongiosa lēis longa lenis teololij odoris: ⁊ rosea ⁊ purpurea silis lane sordide lenis: ⁊ quinta hʒ formā fungi exterius plana interius aspera que nō hʒ odorē. ¶ Nā. Cala est ⁊ sicca in 3°. ¶ Opa. ⁊ ꝓpri. Mundificatiua est sorditiei abstersiua adustiua ⁊ 3ª est subtilior alijs. ¶ Decoratio. Adusta ⁊ ꝓp̄e 3ª facit alopitie. Et fungalis administrat in abrasione piloꝝ ⁊ ꝯfert morphee. Et due q̄ dē spongiose ingrediunt in ablutionib⁹ ⁊ in medicinis bothor lactei ⁊ pāni ⁊ vestigioꝝ in facie ⁊ reliq̄ in abrasiōe piloꝝ. ¶ Mē. capi. Et plana ē magis ꝯueniēs abstersioni dentiū: ⁊ est vniuersalr vehemētis abstersiōis dentiū. Apata ⁊ bothor. Plana est ꝯueniens apatib⁹ q̄ sunt ut claui supposita ⁊ rosea scrofulis. ¶ Uul. ⁊ vl. Cōferunt scabiei vlcerose ⁊ ipetigi ⁊ proprie spōgiosa. ¶ In. iunc. Rosea valet podagre cū cera ⁊ oleo roꝯ. ¶ Mē. nu. Rosea cōfert spleni ⁊ hydropisi. ¶ Mē. expl. Rosea ꝯfert difficultati vrine ⁊ ad purgan̄ arenā que est in vesica ⁊ dolori renum.

¶ De stercore capitulum. dc. xiiij.

Stercus. Stercora diuersificant ꝯʒ diuersitates spērum aialiū imo qn̄ʒ diuersificant ꝯm diuersitatem indiuiduoꝝ spēi vnius ⁊ ꝓprie hominū. Stercus anatis non administrat pp sup̄fluitatē caliditatis sue. Et stercus accipitris ⁊ cristatele ⁊ basilcb ⁊ reliquoꝝ rapaciū raro administrat qr sup̄flua sunt valde. ¶ Nā. Aliū ex stercorib⁹ est inflatiuū nʒ humectatiuū. Et sterc⁹ colūbaꝝ est calidissimū stercoꝝ q̄ administrant ⁊ eorū q̄ in domibus nutriunt minorat a stercore earuʒ q̄ pascunt. ¶ Oper. ⁊ propri. Sterc⁹ capraꝝ ⁊ ꝓp̄e montanarum administrat in cursu sanguinis: stercus asini adustū ⁊ nō adustū in oi cursu sanguinis. Stercus colūbaꝝ est ex rubificantibus ⁊ cū farina ordei est resolutiuū: stercus capraꝝ adustū fit subtilius ⁊ nō calidius ¶ Decoratio. Stercus ouiū cū aceto ē conueniens uerucis formicalibus ⁊ q̄ sunt vt claui ⁊ vt mora. Et stercus locustaꝝ cōfert pāno ⁊ morphee: ⁊ silr stercus turdoꝝ comedentiū rizi: ⁊ silr stercus lacerti ⁊ stelliōis ⁊ facit colorē bonū. Sterc⁹ capraꝝ ⁊ proprie mōtanarū adustū cōueniens ē alopitie: ⁊ silr stercus talpe est magni iuuamēti. Stercus colūbaꝝ ē ex medicinis bonū facientibus colorē: stercus lacerti abstergit pānū ⁊ exptū ē. ¶ Apata ⁊ bothor Stercus vaccinū cū aceto sup exituras calas positū sedat eas: sterc⁹ capraꝝ ⁊ stercus ouiū cū aceto sup adustiōʒ ignis cū cera ⁊ oleo roꝯ cōueniens ē: stercus colūbaꝝ cū melle ⁊ seie lini vtile ē escare ignis ꝑsici ⁊ adustiōi ignis stercus capraꝝ valet excoriatōi: stercus colūbaꝝ ⁊ stercus auis turde valet ipetigi ⁊ silr turdoꝝ comedentiū rizi. ¶ Uul. ⁊ vl. Stercus canis ab ossibus cū melle ꝯfert vlceribus antiquis. ¶ Instru. iunc. Ex stercore vaccaꝝ fit ēplʒ sup sciaticā: stercus capraꝝ ꝓp̄e montanaꝝ cuʒ adipe porci podagre suppositū cōueniens ē ⁊ sup sciaticam: stercus porci siccū cū aceto bibi ad infirmitatē lacertoꝝ ⁊ cū cerato ponit sup torsiōm in neruis ⁊ sup durities oēs: stercus colūbaꝝ sup dolores iuncturaꝝ conueniens ē: stercus capraꝝ ē ex eis q̄ sunt expta duritiebus iuncturaꝝ ⁊ apatibus eaꝝ ꝓp̄e cū aceto cōmistuʒ ⁊ ē ex experimentis Gal. ⁊ silr cū farina ordei: ⁊ ē ei c⁹ caro ē durior ⁊ spissior magis cōueniens. ¶ Mē. capi. Stercus asini odorat ad fluxū sanguinis nariuʒ fortē aut exprimit huītas e⁹ in narē et retinet: et stercus colūbaꝝ cōfert sabafati. ¶ Inq̄t Gal. Qn̄ administrat sterc⁹ colūbaꝝ nutritaꝝ in domo cū semine eruce in soda que nominat galea ē vtile. Stercus vacinū apatibus que sunt p⁹ aures cōuenit. ¶ Mē. oculi Stercus stellionis et lacerti et crocodilli valet albugī oculi: stercus hirundinum mirabile ē in hoc iā exptus sum ip̄m. ¶ Mē. anhe. et pec. Stercus porcinuʒ cuʒ aq̄ et vino cōfert sputo sanguinis et dolori lateris: stercus canū ossa comedentium cum digito in palato pōit ad squinantiā et silr stercus infantium ita ut qn̄ʒ excuset a pblōia sed oʒ vt infans cibet pane cum lupinis ut minoret fetor: stercus uaccinuʒ ē ex eis que dant pulmoni in pthisi et silibus. ¶ Mē. nu. Sterc⁹ capraꝝ et ꝓp̄e montanaꝝ ad ictericiā bibi cuʒ q̄busdā spēbꝫ que sunt ut piper et cyminum et silr et ē expertuʒ et ꝯfert hydropisi more empli superpositum et bibitum sʒ emplm̄ ex eo et epithima fiāt in sole. ¶ Mē. expulsi. Ex stercore tauri fit suffumigatio eminentie matricis stercus capraꝝ et ꝓp̄e montanarum bibi cum aliq̄bus spēbus que sunt ut piper et cinamomū et ꝓuocat menstrua et facit abortum et resoluit duritiē splenis et q͛d siccū ē territ ⁊ supponit fluxui sanguinis ex m̄āice

ꝓpe cū ture ⁊ ē͂ſt expertū: ſtercus gallinaꝝ ualet colice
⁊ ſtercus adib cōuenit ē͂t colice que nō eſt ex apate bi
bitū in aqua aut decoctio aut in decoctiōe ſpēꝝ que ſt
ut pip ⁊ cinamomū ⁊ reliqua que aſſumunt ex ſpinis
aut ex plāta eleuata a terra albū in quo ſunt oſſa ita ut
ſuſpendat in pelle atbib ſalita aut in licinio de lana o
uis euadentis atbib aut cute cameli aut ſicut fecit Ga
lienus qū poſuit ipm in uaſe argenteo. Et opȝ quideȝ
ut apud iliū ſuſpendat ⁊ cōfert colice ⁊ qū bibi ⁊ ad
miniſtrat in hora quietis eius ꝓhibet ipaȝ ſȝ ꝙ teſtifi
catus ē Gal. oio aut gradati ordinat cū lenitate probi
bendo. ſtercus arachamati facit abortū ſuffimigando.
ſtercus muris cū ture bibitū frangit lapidē ⁊ ſupponit
⁊ ſoluit uentrē infantiū. Et ſtercus colūbaꝝ cōfert do
lori colice qū adminiſtrat in cliſteri. Et ſterc⁹ canis co
medentis oſſa cōfert ſolutiōi ⁊ ulceribus inteſtinoꝝ cli
ſterizatū aut bibitū in lacte decocto cū ferro aut lapi
dibus ſuppoſitū. ſterc⁹ elephantis ſȝ ꝙ dī ꝓhibet ipre
gnatiōm. ¶ Uenena. Sterc⁹ capraꝝ ⁊ proprie mon
tanaꝝ decoctū cū aceto ⁊ bibitū cōfert puncture ꝯmiū
uenenoſoꝝ imo cōfert teſte Gal. morſui uipere. Et ſter
cus aſini paſcentis ſiccū cū uino puncture ſcorpionis
eſt ualde bonū: ſtercus gallinaꝝ tyriaca eſt fungis ſtrā
gulantibus expertū eſt ⁊ facit ſpuere humorē uiſcoſuȝ
groſſum ⁊ in ſtercore capraꝝ eſt uirtus attractiua: attra
hit ei uenenū neſpe: ſtercus tauri ꝓprie effugat ꝯmes
uenenoſos ⁊ cimices qñ cum eo fit ſuffumigatio.

¶ De ſemperuiua capitulum. dcxv.

Semperuiua quid eſt. Eſt ſuchurtum ⁊ dicetur
in capitulo de ſin. ¶ De ſpēte capl'. dcxvi.

Serpens quid eſt. B. ō ex ſerpente coctū eſt cum
aqua ⁊ ſale ⁊ aneto adminiſtrat: ⁊ addit ei qñȝ
olm. Et adminiſtrat eius ſal q̇ ē in uirtute carnis ei⁹: ⁊
adiſtrat cutis e⁹. Nos ꝯo ſpētū ſpēs i libro q̄rto dicēus
¶ Elec. Eius caro melior eſt caro feīe. Et melior cu
tis ei⁹ ē cutis maſculi. ¶ Nā. Exiccatio in carne eius
eſt fortis ſed caleſactio nō eſt uehemēs. Et eius cutis
eſt uehementis exiccatiōis ē͂t. ¶ O pera. ⁊ proprie.
Proprietas carnis e⁹ eſt ꝙ ipa facit penetrare ſupflui
tates ad cutē ⁊ ꝓpe qum hō nō eſt mundificatus: cui
dā ei accīt ex comeſtione e⁹ exitura in collo ei⁹ magna
quā aperuit ⁊ exiuit caro e⁹ tota cōuerſa in pediculos
⁊ caro quidē eius qum in uſu hī ꝓlongat uitā ⁊ cōfor
tat ꝯtutē ⁊ conſeruat ſenſus ⁊ iuuentā. ¶ Decoratio
Comeſtio e⁹ facit pediculos ⁊ corrumpit ꝓpea qr ex
pellit ſupfluitates ad cutē ⁊ confert lep magnifice: ⁊
qum adminiſtrat in alopitia magnuȝ affert iuuam̄tuȝ.
¶ Apata ⁊ bothor. Caro ⁊ ius e⁹ p⁹ proiectiōm extre
mitatum ſuaꝝ probibent augmētatōm ſcrofulaꝝ ⁊ ſilr
eius cutis. ¶ Inſtru. iunc. Eius ius poſtq̄ ex capite
⁊ cauda ipſius prope m̄ſurā quattuor digitoꝝ abſciſſū
fuerit ⁊ decoquit ſm ꝙ diximus qum ſorbet ⁊ ſilr e
ius caro qum comedit cōferunt doloribus neruorum
⁊ ſilr eius cutis. ¶ Mem. capi. Qū cutis e⁹ coquit i
uino ⁊ diſtillat in aurē ſedat dolorē ei⁹ ⁊ colluit os ex
aceto in quo cutis e⁹ decoquit ad dolorē dētis. Cutis
āt e⁹ melior eſt cutis maſculi. ¶ Et Gal. quid̄ exiſtia
uit ꝙ qñ accipiunt fila pl'ima ⁊ proprie tincta ex ſan
guine muricis ⁊ ſtrangulat eis uipa ⁊ inuoluit unum
eoꝝ in circuitu colli hñtis apata ꝯue ⁊ guturis appet
ex eo iuuam̄tū maximū ⁊ mirabile. ¶ Mem. oculi.
Ius ſerpentis ⁊ caro e⁹ ꝑdicta ꝯfortant uiſum. Et ꝯue
nīt quidā ꝙ adeps uipe ꝓhibet deſcenſum aque in o
culū ſed hō nō audet facere illud. ¶ Uul. ⁊ ul. Findi
tur ⁊ ponit ſup morſuȝ uipe ipi⁹ ⁊ ſedat dolorem.

¶ De ſpodio capitulum. dcxvij.

Spodiū quid eſt. Radices cānaꝝ aduſte. dī ei ꝙ
ipſe aduruntur ꝓp fricatiōm ſuaꝝ extremitatū quȝ
uentus eas ꝑflat. ¶ Nā. Frīm eſt in ſo ⁊ ſiccū i 3°. ¶
O per. ⁊ propri. In ipſo ē ſtipticitas ⁊ prepatio ⁊ pa
ꝝ reſolutiōis ⁊ e⁹ infratio eſt pl'ima ⁊ e⁹ reſolutio ē ꝓp
amaritudinē paucā in ipſo. Ex reſolutōe igī ei⁹ ⁊ ſtipti
citate fit exiccatio fortis ⁊ eſt ꝯpoſitaꝝ ꝯtutū ſicut roſa
¶ Mem. capi. Confert alcola ⁊ melie prouenīēti
ex ſolitudine. ¶ Mem. oculi. Spodiū ꝯfert apatibus
oculi calis. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. Cōfortat cor ⁊ con
fert tremori e⁹ calo ⁊ ſincopi facte ex effuſione cholere
ad ſtōm ⁊ bibituȝ ⁊ linitum ⁊ cōfert melie ex ſollicitu
dine ⁊ terrori de ꝑteritis ⁊ timori de futuris. ¶ Mē.
nu. Confert tuſſi ⁊ inflāmatiōi ſtōi ⁊ debilitati ei⁹ ⁊ ꝓ
hibet effuſiōm cholere ad ipm ⁊ cōfert cōturbationi.
¶ Mem. expul. Prohibȝ ſolutōm cholericaȝ. ¶ Fe
bres. Confert febribus acutis.

¶ De ſplene capitulum. dcxviij.

Splen. ¶ Electio. Melior ſplenū eſt ſplē porci
cum hoc tñ eſt mali chimi. ¶ O pera. ⁊ prope.
In ipſo eſt ſtipticitas q̄dā ⁊ generat ſanguinē melicuȝ
¶ Mē. nu. Eſt tarde digōis ꝓp ſuā ſtipticitatem.

¶ De ſabuco capitulum. dcxix.

Sabucus. ¶ Nā. Alba eſt calidior citrina ⁊ ci
trina purpurea ⁊ eſt ulr cala ⁊ ſicca in 3°. ¶ O
pa. ⁊ propri. Eſt ſubtiliatiua huiatum ⁊ cōfert ſenib⁹
e⁹ oleum. ¶ Decoratio. Delet pānum qō ex ea humi
dum ē ⁊ qō ſiccum ⁊ facit poſſidere rubedinē multitu
do odoram̄ti eius. ¶ Inſtru. ic. ū Eius olȝ cōfert egri
tudinibus frigidis in neruis ⁊ ſenibus. ¶ Mē. ca.
Eius odor facit ſoda. uerū tñ cum hoc reſoluit ſoda fa
ctā a phlate qñ odorat ⁊ puꝝ oleum eius facit fluere
ſanguinē ex naribus calefacti qum ipm odorat.

¶ De ſulfure capitulum. dcxx.

Sulfur quid eſt. Notum ē. ¶ Nā. Calm eſt ⁊
ſiccum ad quartum ꝑueniēs. ¶ O pa. ⁊ prop.
Eſt ſubtiliatiuum attractiuum. ¶ Decoratio. Eſt ex
medicis albaras proprie dum nō tangit ipm ignis.
⁊ qñ miſcet cum gumma alboti eradicat ueſtigia que
ſunt in ꝯnguibus. Et cum aceto ponit ſup morpheaȝ.
¶ Apata ⁊ bothor. Ponit ſup aduſtiōm ⁊ ulcerati
onē ⁊ abſtergit ipetiginē ⁊ proprie cum uiſco alibat:
⁊ proprie ē͂t cuȝ aceto ⁊ cum nitro ꝓp prurituȝ lauat
ex eo corpus. ¶ Inſtru. iunc. Ipm eſt cum nitro ⁊ aq̄
ſuper podagrā linimētum ꝯueniēs. ¶ Mē. capi. Re
ſtringit corizā ſuffumigatum ⁊ admiſtrat cuȝ aceto ⁊
melle ſuper contritionem auris.

¶ De ſaliua capitulum. dcxxi.

Saliua quid eſt. Diuerſificat ſm ſpēs ⁊ ſȝ ꝯple
xiōes ſingularium ⁊ uirtus ei⁹ oio eſt maturati
ua reſolutiua. ¶ Decoratio. Abſtergit pānum ⁊ len
tigines ⁊ ſanguinē mortuum. ¶ Uul. ⁊ ul. Fricatur
ipetigo cum ſaliua hoīs ieiuni ⁊ cāfora. ¶ Mē. capi.
Saliua ieiuni quȝ diſtillat in aurē leſam a ꝯmibus in
terficit eos ⁊ educit eos ſtati. ¶ Uenena. Saliua re
ſiſtit uenenis. Et qum ieiunus expuit ſuper ſcorpionē
multotiens morit. ¶ De ſtaphiſagria. C. dcxxij.

Staphiſagria q̄uid ē. Eſt ꝯua paſſa mōtana ⁊ ē
granum capitis ⁊ in mō te libano inuenit de ea
pl'imum ⁊ eſt granum nigꝝ ſicut cicer nigꝝ. ¶ Nā.

Est calā ⁊ sicca in 3°. ¶ O pera. ⁊ pro. Est adustiua corrosiua acuta ⁊ acris. ¶ Decoratō. Interficit pedi culos ⁊ ꝓprie cū arsenico ⁊ cōfert alopitie antique li nita. ¶ Uul. ⁊ ulce. Staphisagria cū arsenico aut so la ponit᷑ sup scabiē ⁊ excoriatōm. ¶ Mem. ca. Ma sticatur ad extraheñ phlegma ⁊ humiditatē ex cerebro ⁊ coquitur in aceto ⁊ colluitur ex ea os ad dolorē dē tiū ⁊ huīitatem gingiue ⁊ sanat cū melle alcula malum. ¶ Mem. nutri. Bibūtur de ea .xi. grana cū mellicra to ⁊ facit uomere chimū uiscosū. ¶ Mem. ex. In bibi tione ipsius est timor: ipsa ei ulcerat uesicā sed qñ fue rit cū rectificantibus ⁊ cū q̄titate tpata mūdificat eā.

¶ De storace capi. dcxxiij.

Storax quid est. Dixerūt storax humida alia ē que extrahitur per se ipsam gumma ⁊ ala est q̄ extrahitur cum decoctione: per se autem extracta est citrina ⁊ qñ antiquatur declinat ad aureum colorem ⁊ est abūdans sed que extrahitur ex cortice est nigra: ⁊ illud iō qm̄ extrahitur cū decoctione corticis illi⁹ ar boris ⁊ qd̄ extrahitur est storax hūida ⁊ qd̄ remanet si cut fex et uinacia est sicca. ¶ O p. ⁊ proprie. Iam di ximus de uirtute humide ⁊ sicce ꝙ in eis est stipticitas ⁊ exiccatio. ⁊ dixerunt quidā ꝙ est calida ⁊ sicca ⁊ remouet hūiditatē ex cerebro ⁊ mūdificat ipsū sed hoc est cōtrariū ei qd̄ creditur in ipsa qm̄ ipsa facit soda. ¶ Mem. nutri. Sicca confert humorositatibus stōi. ¶ Mem. ex. Storax sicca retinet uentrem.

¶ De sale capi. dcxxiiij.

Sal quid ē. In sale s᷑ amāitudo ⁊ stipticitas ⁊ sal quidez est proximus baurach. ⁊ alius est rar⁹ frangibilis: ⁊ alius est cauatus. ⁊ alius est sal gēma q̄ ē sicut crystallus: ⁊ alius est napticus niger c⁹ nigredo ē ex pte napticitatis que est in ipso qui qū tandiu suffu migatur donec ab eo napticitas remoueatur remanet sicut salgēma: ⁊ alius est indus qui est niger non nigre dine napticitatis que sit in ipso sed pp subām ipsius. ⁊ marin⁹ quidē qū aque obuiat illico liquefit ⁊ non est ita terrenus. ¶ Nā. Est calidus ⁊ siccus in fo. ⁊ quā to plus est amarior tanto plus est calidior. O pa. ⁊ p prie. Est abstersiuus resolutiu⁹ cōstrictiuus exiccatiu⁹ c⁹ fortitudo operationū est pp resolutionē ⁊ stipticitatē suā ⁊ est disruptiuus uentositatū ⁊ ille qui est adustus uehemētioris est desiccationis ⁊ resolutionis ⁊ ipse cō fert putrefactioni ⁊ cōfert humoꝝ grossitiei: ipsius aūt flos eo est subtilior ⁊ illo qui est adustus ⁊ pluis eius est ipsi propinquus ⁊ ambo resoluūt plusꝙ sal ⁊ sunt cō stringentes minus ⁊ cauatus est minoris resolutionis ⁊ minus subtilis nisi sit pauci saporis sicut aluiosus. ip se ei est stiptic⁹ resolutiuus ⁊ cauatus qñ lauatur mul totiens exiccat sine mordicatione: ⁊ frangibilis est ma gis abstersiuus ⁊ qñ admiscet᷑ cibis fēis dissoluit eos. Salgēma vō effugat uētositates ⁊ niger ē fortioris re solōis ⁊ oēs isti liq̄faciūt hūores cōgelatos ⁊ amarus est uehemētioris resolutionis ⁊ calefactionis. ¶ De coratio. Sal adustus mundificat dentes a lapidibus ⁊ remouet nigredinē sanguis ubicūq; est linitus ⁊ ei⁹ usus cū melle bonū efficit colorē. ¶ Apata ⁊ bothor. Ex ipso cū melle ⁊ passis fit emplm̄ cōueniēs carbū culis ⁊ cū mētastro ⁊ melle apatibus phlaticis ⁊ ꝓhi bet formicā a dilatatione. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. Cor rodit carnē additaz ⁊ morsā ⁊ confert scabiei ulcerose ⁊ ipetigi ⁊ ex ipso cū aceto ⁊ oleo fit ōlinitō iuxta ignē ut sudare faciat. ⁊ sedat pruritū ⁊ proprie phlaticum ⁊ cū oleo sup adustionē ignis ⁊ probibet uesicationē ⁊ proprie ille qui est baurachius ⁊ aphricanus. Bau rachȳ uero non cōsequūtur aliquē salē in adunando ⁊ exiccādo. sal ei uehemētius resoluit et exiccat illd̄ qd̄ est ex humiditate deinde forti⁹ adunat ⁊ fortius cōstri git illud qd̄ remanet in ptibus mēbri. ¶ Instru. iun. Cū farina ⁊ melle ponitur sup torsionē neruoꝝ ⁊ fit ē plm ex eo podagre ⁊ miscet᷑ cū oleo ⁊ fit ex ipso iūctio cōprimēdo ad laxitudinē. ¶ Mem. capitis. Linitur ex eo cū pulpa colloquintide bothor capitis. ⁊ salgem ma quidez acuit sensuz ⁊ sal cōstrigit gingiuā mollifica tam ⁊ prope salgēma. ⁊ cū aceto cōfet dolori auris mo re empli suppositus. ¶ Mem. oculi. Corrodit carnē additaz in palpebris ⁊ ungulā. ⁊ flos eius proprie cō fert pāno ⁊ albugi oculi. ⁊ ex sale quidē cū oleo ⁊ mel le fit emplz super oculū ⁊ resoluit offuscationē sanguis cōgelati in ipso. ¶ Mem. an. ⁊ pectoris. Ex eo qui ē napticus linitur palatum cū melle ⁊ aceto ⁊ confert sq̄nantie ⁊ apatibus uue ⁊ gauoni. ⁊ salgēma quidem ⁊ napticus ⁊ relique spēs salis incidunt phla uitreū ⁊ uiscosū in pectore. ¶ Mem. nu. Sal iuuat ad uomitū ⁊ proprie napticus ⁊ salgēma eius ꝓprie ⁊ confert do loribus stōi fēis. ¶ Mem. ex. Sal oīs facilem efficit superfluitatis egressionē ⁊ descensionē cibi. ⁊ naptic⁹ expellit phla putridū ⁊ aquā et cholam melicam ⁊ po nitur in enematibus. ⁊ niger qui est uehementis nigri dinis qui non est ꝓprie napticus solutiōe educit phla ⁊ meliam. ⁊ sal amarus etiā solutiōe educit meliaz for titer. Et salgemma educit phlegma crudum fortiter ⁊ soluit meliam. ⁊ sal quidem ipse ultimus est ad dy senteriā ⁊ adiuuat medicinas solutiuas ad eradicādū meliam ⁊ hūiditates uiscosas de ptibus membri. ⁊ cū mētastro montano et butyro et fermento cofert apati bus testiculoꝝ phlaticis. ⁊ silr cū mentastro et melle et confert ulceribus v̄ge. ¶ Uenena. Fit ex eo emplz cū seie lini ad pūcturam scorpionū. et cū mentastro mōta no et isopo et melle ad morsuz cornute. et cuz aceto et melle ad morsū hūtis. xliiij. et uespe et cum oxymelle nocumento opij et fungorum mortiferorum.

¶ De serratura capi. dcxxv.

Serratura. ¶ Nā. Nā eius est sicut arboris ip sius. ¶ O p. et pro. Serratura corrosionis ē mundificatiua. Et inest ei resolutio et exiccatio si fue rit in arbore ipsius. ¶ Uulnera et ulcera. Serratura ligni corrosi consolidat et prope que est accepta ex ar boribus stipticis sicut quedam genera spinaꝝ et deiñ aggregatur cū tanto aniso quātum ipsa est cum uino et aduritur deinde teritur. nā qum spgitur sup ulcera for micalia ꝯfert eis.

¶ De sale āmoniaco. c. dcxxvi.

Sal āmoniacus. ¶ Electio. Ille est melior qui ē ut borax clarus crystallinus. ¶ Nā. Calidus est et siccus in fine tertij. ¶ O pa. et pro. Est subtilia tiuus liquefactiuus. ¶ Mem. oculi. Confert albugi oculi. ¶ Mem. capitis. Constringit uuam que casuz patitur et confert squinantie.

¶ De sandaraca capi. dcxxvij.

Sandaraca. ¶ Nā cala ē et sicca i fo. ¶ O p. et proprie. In ipsa est stipticitas et propetas re tinendi sanguinem. et luctatores ipsa utuntur ut leues et fortes fiant et nō incurrant difficultatem anhelitus ¶ Decoratio. In ipsa est uirtus macredinem faciēdi ualde qñ bibuntur de ea quaq; die tres quarte. 3. i. in aqua et oxymelle. ¶ Uul. et ulcera. Desiccat fistulas

q̄n cum ea suffumigantur. ¶ Memb. capitis. Eius
fumus ꝓhibet catarros ⁊ ipsius iuuamentū in sedādo
doloré dentiū uehemés ē ⁊ magnuz ualde nȝ aliquid ĩ
uenitur ꝯpar ei in hoc ⁊ rectificat gingiuā. ¶ Mē.
an. ⁊ pectoris. Probibȝ tremorem cordis sicut kara
be ⁊ probibȝ fluxum sanguinis ⁊ probibet asmā humi
dū sua exiccatione. ⁊ siłr utuntur ea luctatores ut diffi
cultaté anhelitus non incurrant. ¶ Mem. nutri. Da
tur de ea in potu spleneticis ⁊ confert. ¶ Mem. ex.
Est bona solutioni ātique ⁊ fumus eius confert hemō
roidibus. De sarace capi. dcxxviij.

Sarax quid est. est illud qđ persice noiatur chil
daru ⁊ frusta radicis eius sunt ꝯposita ex parti
bus sup quas sunt cortices que uelociter ab eis tollū
tur. ⁊ eius quidem alius est masculus ⁊ alius femina
sed masculus est fortior. ¶ Natura. Calidus est ⁊
siccus in ſo. ¶ O pa. ⁊ pro. Exiccat sine mordicatōe
⁊ in ipso est amaritudo ⁊ stipticitas. ¶ Uulnera ⁊ ul.
Consolidat uulnera. ¶ Mem. ex. Interficit uermes
⁊ ascarides ⁊ proprie cū sirupo mellis. sitq; potio ipi⁹
pondus aur. iiij. ⁊ ꝓprie cū scamonea aut helleboro: ⁊
oȝ quidem ut comedantur ante ipsius potionem allea
⁊ similiter interficit fetum.

¶ De sulen capitulum. dcxxix.

Sulen quid est. Est medicina romana. ¶ Nā.
Calida est ⁊ sicca apud quartū. ¶ O p. ⁊ p.
Adurit cutem. ¶ Mem. capitis. Confert torture q̄ū
fit caputpurgiū ex uno grano ipsius cuȝ aqua sicle.
¶ Mem. oculi. Rarificat apata palpebraꝝ ⁊ īflat es
⁊ apostemata accidentia sub oculo.

¶ De scordeō capitulum. dcxxx.

Scordeon quid est. est alleū agreste minus pl̄m
q̄ꝫ hortulanū. ⁊ hȝ folia ⁊ crus longum ⁊ super
qđ est flos albus. ⁊ ipsius quidē rememoratio iam an̄
cessit in ca. num. ¶ Nā. Calidū est ⁊ siccum ad quar
tū ꝑueniens. ¶ O p. ⁊ proprie. Est subtile apitiuum
abstersiuū. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. Consolidat uulnera
magna ⁊ fraudulenta. ¶ In. iunc. Est bōa attritōni
neruorum. ¶ De sadar ca. dcxxxi.

Sadar quid est. Diximus dispositiones eius u
bi diximus nabach.

¶ De spolio ſpētis capi. dcxxxij.

Spolium serpentis. dcm̄ est de eo in capitulo đ
serpente. ¶ De sedeguarā ca. dcxxxiij.

Sedeguaram. ¶ Nā. frm est in ſo siccum in ter
tio. ¶ O p. ⁊ pro. Retinet sanguinē. ¶ De
cor. Probibȝ casū capilloꝝ. ¶ Permu. Loco e⁹ pōit
pondus eius de feluzabaram ⁊ tertia ponderis ipsius
de radice cāne ¶ De siseleos capi. dcxxxiiij.

Siseleos quid est. Est alaniudē romanū ⁊ est si
mile alaniudē: uerūtn̄ est longius eo parūper ⁊
uehemētius albū. ¶ Nā. Calidū est ⁊ siccum in ſo.
¶ O p. ⁊ propri. Est subtiliatiuū resolutiuū mundifi
catiuū carminatiuum. ⁊ siłr radix eius ⁊ semē ipsius sꝫ
sedatiua doloꝝ interioꝝ ⁊ liquefacit phł'a cōgelatum
⁊ de ipso quidē datur in potu aīalibus ⁊ multiplicat
ꝑtus ipsoꝝ. ⁊ bibī in uino ⁊ probibȝ frigus ⁊ nocumē
tum ipsius in itinere: ⁊ ꝓprie cū pipe. ¶ Instru. iun.
Confert doloribus dorsi. ¶ Mem. capitis Cōfert
ualde soda. ¶ Mem. an. ⁊ pectoris. Confert asma
ti ⁊ difficultati anhelitus ⁊ anhelitui dilatatiōis ⁊ tussi
antique proprie radix ipsius ⁊ semē eius siłr. ⁊ q̄n con
ficitur radix eius cū melle ⁊ deglutitur mundat pect⁹

ab humiditatibus uiscosis. ¶ Mem. nutri. Resoluit
inflatiōm ⁊ sedat dolores uisceꝝ ⁊ digerit radix eius ꝓ
prie cibum ⁊ est bonum stō. ¶ Mem. ex. Resoluit do
lorem ꝑūgitiuū uentosū ⁊ facilē efficit ꝑtum in oībus
aīalibus ⁊ remouet difficultaté urine ⁊ resoluit doloꝛs
mr̄icis ⁊ prefocationē eius ⁊ confert doloribus uisceꝝ
⁊ succus cruris h⁹ plante ⁊ semē ipsius q̄ū sūt recētia
⁊ bibūtur ex eis tres anulusat cū arob. x. diebus sanāt
dolorem renū ⁊ est iuuatiuū penitus renum.

¶ De sirengi capi. dcxxxv.

Sirengi quid est. Est proxim⁹ uirtuti alsedenigi
imo est fortior. ¶ Nā. Frus ē ⁊ sicc⁹. ¶ O p.
⁊ propri. Est stiptic⁹ ⁊ in ipso est ex cerusa frigus: ueꝝ
subtilior pl̄m exn̄s ꝓhibȝ fluxus. ¶ Uulnera. ⁊ ulce
ra. Ponitur in cerato super adustiōm ignis. ¶ Mē.
expul. Probibet fluxum sanguinis.

¶ De scamonea capi. dcxxxvi.

Scamonea quid est. Succus uolubilis cuiusdā
cui⁹ uirtus usq; ad. xxx. perdurat ānos ¶ Elec.
Melioris proprietatis est illa que est uaria ad albedi
neȝ declinans ⁊ est quasi sit fragmentū ostraci ⁊ est pul
uerizabilis uelociter solubilis uaria que q̄ū resoluitur
in aqua facit ipsam sicut lac. ⁊ m̄elior quidē qua ē utē
dum est que assatur in pomo ⁊ cū qua admiscet aqua
apij q̄m remouet eius malitia: ⁊ alialmakam quidem
est mala. q̄nȝ uero rectificatur scamonea q̄ū assatur in
pomo ꝑꝑato in massa ⁊ permiscetur cū aniso ⁊ dauco
⁊ soluitur cū oleo amigdalino. ¶ Nā. Calida est ⁊ sic
ca in tertio ⁊ eius caliditas maior est siccitate ipsius.
¶ O p. ⁊ pro. In ipsa sunt abstersio ⁊ resolutio ⁊ est
inimica stō ⁊ epati. ¶ Decoratō. Mūdificat morphe
am ⁊ albaras ⁊ pānum. ¶ Uulnera ⁊ ulcera. Q̄n de
coquitur cū melle ⁊ passis ⁊ fit ex ea empl̄m sup uulne
ra resoluit ea. ¶ Apata ⁊ botbor. Ponitur cū aceto
super scabiē ulceratā. ¶ Instru. iunc. Cuȝ aceto ⁊ sa
uich ponitur sup dolores iuncturaꝝ et ācbe more em
pl̄i. ¶ Mem. capitis. Radix eius et succus radicis ip
sius ponitur sup sodā ātiquā cū aceto et oło rosaceo. et
q̄n ipsa scamonea admiscetur eis ābobus et ponit̄ sup
caput eius qui hȝ soda anteq̄ꝫ sanat eum. ¶ Mē. an.
et pectoris. Est ex eis que nocent cordi. ¶ Mem.
nu. Nocet stō et epati ualde sed eius malitia frangit̄
cū assatione et semine apij. et ipsa quidem est cōturba
tiua et facit nauseā et destruit appetitū cibi et facit sitiȝ
¶ Mem. ex. Solutione educit cholerā fortiter. ipsa
uero in regionibus diuersificatur adeo q̄ꝫ ego uidi in
quibusdā libris medicoꝝ dosiȝ e⁹ plurimi pōderis. Et
ēt ipsa nocet intestis et supponit̄ ad abortū et quȝ ex
radice arboris eius bibī pondus aurei soluit cholerā
citrinā et phł'a. Et dixerunt quidā q̄n ex scamonea bi
bit̄ plurima q̄ꝫtitas et superflua et est medietas. ȝ. reti
net primū deinde cōturbat et facit nauseaȝ et ꝓuocat
sudoré frm deinde q̄nȝ aduenit e⁹ solutio cū sup̄fluita
te et est interficiens. et dixerunt quidā q̄ꝫ q̄n ex antiq̄
sumitur quantitas ꝑua prouocat et non soluit et potus
ipsius cū aloe est minor ad ista et siłr cū lupinis salitis
et seibus redolētibus et q̄n supponitur in lana iterficit
fetuȝ. et q̄ū eius timem⁹ melancholiā rectificamus eaȝ
q̄m conficim⁹ ipsū cū aqua cydōioꝝ acetosoꝝ et pomo
rum aut aqua rosacea et q̄nȝ ponitur in ipsa sumac ſȝ
quantitaté qua possit confici et fiunt inde trocisci sub
tiles et exiccant̄ in umbra et admistrantur ſȝ quantita
teȝ necessariā. ¶ Uene. Confert puncture scorpionū

bibita ⁊ linita.

¶ De serapino ca. dcxxxvij.

Serapinũ quid est. serapinũ ẽ gũma arboris ĩ q̃ ñ est iuuamẽtũ sed in gũma e⁹ ⁊ dr̃ q̃ est quedaʒ spẽs galbani q̃ resoluit̃ ⁊ fit serapinũ ¶ Ele. Melior duaꝝ spẽꝝ e⁹ est illa que est spissioꝛ ⁊ clara c⁹ ps iterioꝛ ad rubedinẽ declinat ⁊ exterior ad albadinẽ ⁊ resolui tur uelociter in aqua nõ sicut adulteratũ cũ galbão q̃ uis galbano albo sit siꝉe ⁊ qđ melius ẽ de eo est illud de spabão ¶ Nã. Calidũ ẽ ĩ tertio siccũ ĩ ꝭo. ¶ O p. ⁊ pro. Est resolutiuũ subtiliatiuũ carminatiuũ calefac tiuũ abstersiuũ. ¶ In. iũ. Cõfert paralysi ⁊ rupture la certoꝝ ⁊ cordaꝝ eoꝝ. ⁊ soluit mãs q̃ sunt in utrisq; an chis clisterizatũ ⁊ bibitũ ⁊ siꝉr dolorib⁹ iuncturaꝝ maꝉ Mẽ. ca. Resoluit soda fꝛam ⁊ uentosã ⁊ confert epile psie. ¶ Mẽ. oc. Cõfert obscuritati oculi ĩ alcofol ⁊ grossitudĩ palpebraꝝ ⁊ uestigijs in oculo ⁊ est õ melio rib⁹ medicis que sꝉ ad aq̃ descendentẽ in oculũ ⁊ si te rat̃ cũ aceto ⁊ ponat̃ super ozdoleũ delʒ ipsũ. ¶ Mẽ. an. ⁊ pectoꝛ. Confert dolori pectoris ⁊ lateris ⁊ tussi antique ⁊ bibũtur cũ aqua rute expsse tres quarte. ʒ. i. ad malitiã anbelit⁹ ⁊ ipsuʒ mũdificat pect⁹ fortiter ⁊ extrabit hũores crudos. ¶ Mẽ. nu. Cofert hydropi si ⁊ extrabit aq̃ citrinã. ¶ Mẽ. ex. Confert colice bi bitũ ⁊ clisterizatũ ⁊ dolori uentris pũgitiuo ⁊ extrabit lapidẽ ex ãbobus ⁊ augmẽtũ efficit in coitu ⁊ cõfert do loribus mr̃icũ. ⁊ qñ bibĩ cũ oxymelle ꝓuocat mẽstrua ⁊ interficit fetũ: ⁊ ipsũ quidẽ lenit uẽtrẽ cũ facilitate ⁊ extrabit hũmorẽ uicosũ ⁊ aq̃ citrinã. ¶ Febres. Cõ fert febrib⁹ piodicis. ¶ Uene. In uino dat̃ ad bibeñ ad pũcturã uermiũ uenenosoꝝ ⁊ ad oĩa uenena morti fera: ⁊ e⁹ opo est fortior opatione galbani: ⁊ qñʒ cõfert delinitũ in oĩb⁹ locis. ¶ Permu. loco e⁹ ponit̃ gũma cedri ⁊ dixerũt gũma pini masculi ⁊ dixerũt pond⁹ ipi⁹ ⁊ mediũ õ oppoponaco.

De scolopẽ. c. dcxxxviij.

Scolopendria q̃d est. dr̃ q̃ est plãta petrosa que nascit̃ in loco pl̃imoꝝ fontiũ: ⁊ dixerũt q̃dã q̃ ẽ spes silique ⁊ dr̃ aliud. ¶ Nã. Calida est in prio sicca in ꝭo. ¶ O p. ⁊ pro. Est subtilis resolutiua ⁊ in ipsa ñ est pl̃ima caliditas ¶ Mem. nu. Cõfert spleni magni fice: qñ ei sumit̃ cũ oxymelle fcõ ex aceto in quo deco cta sunt folia eius. xl. diebus delet splenẽ. ⁊ cõfert sin gultui ⁊ ictericie. ¶ Mem. ex. Frangit lapidẽ ĩ rẽi bus ⁊ uesica. ⁊ dr̃ q̃ suspensa ad collũ ꝓhibʒ ĩpgnatõʒ

¶ De subal capi. dcxxxix.

Subal quid ẽ: est ex subã calida acri. ¶ Nã. est calida ⁊ acris cũ equalitate. ¶ Apata ⁊ bot. Folia e⁹ rũpũt aldubellet ⁊ resoluũt ea in dispositione principij eoꝝ. ⁊ q̃ recens ẽ maturat apata inobediẽtia maturationi. ¶ Uuln. ⁊ ulcera. Que recens ẽ eradi cat scabiem ulceratã. ¶ Mẽ. oculi. Ponit̃ in medici nis acuentib⁹ uisũ. ¶ Mẽ. an. ⁊ pectoris. dr̃ q̃ ẽ optia medicina tussi ⁊ anbelitui dilatationis adeo q̃ ex ea fit suffũigatio ⁊ ꝯfert.

¶ De seisarõ ca. dcxl.

Seisaron q̃d est. est lignũ uisus ⁊ est in ipso ama ritudo ⁊ stipticitas. ¶ Nã. Calidũ est ⁊ siccũ in ꝭo. ¶ O p. ⁊ pro. In ipso est resolutio ⁊ stipticitas pauca. ¶ Mem. nu. Decoctio radicis e⁹ cõfert dolo ri stõi. ¶ Mem. ex. Decoctio radicis eius ꝓuocat.

¶ De sumio capi. dcxli.

Sumiũ quid est. est curatialbani exñs in aquis stantib⁹ ⁊ in ipso est bonus odoꝛ. ⁊ dicet̃ in ca. de caf. ¶ Mẽ. ex. Medulla e⁹ decocta ⁊ ñ decocta cõ fert lapidi ⁊ prouocat ⁊ confert dysenterie.

¶ De sucuto capi. dcxlij.

Sucutũ quid ẽ. dr̃ q̃ est sẽp uiua. ⁊ dr̃ q̃ est spẽs seis mandragore: ⁊ dr̃ aliud ⁊ est duaꝝ spẽrum q̃ꝝ una est petrosa: ⁊ alia est ñ petrosa. ¶ Nã. Q̃õ in ea magis dñatur ẽ frigus ⁊ siccitas ⁊ in ipsa ẽ hũidi tas calida tẽpata ⁊ subtilitas ⁊ icisio ⁊ uiscositas ⁊ nʒ hʒ odorẽ ⁊ hʒ dulcedinẽ q̃dã ⁊ aqua e⁹ attrabit sputũ ⁊ aggregãdo ptes carnis in uase facit eas rẽ unam. ¶ O p. ⁊ pro. Est equalis ⁊ subtilis ⁊ incidit ⁊ uisco sitate cepali resoluit ⁊ aliquid est in ipso per quod ag gregat ⁊ constringit. ¶ In. iunc. Decoctio e⁹ cõfert attritõni neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ in medio eoꝝ in extremita tibus ipsoꝝ ⁊ recens cõsolidat. ¶ Mẽ. an. ⁊ pec. Sa nat aspitatẽ gutturis ⁊ ꝓhibet sputũ sanguis ⁊ in aqua mellis mũdificat pulmonẽ. ¶ Mem. ex. Cõfert ulce rib⁹ intestinoꝝ ⁊ abrasiõi ⁊ rupture iguis aquose ⁊ do loribus renũ ⁊ retinet fluxũ sanguis mẽstrui. ¶ Per mu. Loco e⁹ ponit̃ succ⁹ folioꝝ lactuce: aut aq̃ solatri.

¶ De sumach capi. dcxliij.

Sumach quid est. aliud ẽ corasceni: ⁊ aliud ẽ se mi min⁹ corasceno rubeũ lẽtis siꝉitudinẽ hñs ⁊ est ꝯueniens ei cui cõueniũt acatia ⁊ rosa ⁊ qñ decoq̃t̃ cũ aqua deiñ e⁹ decoctio inspissat̃ sicut mel cõuenit ei cui cõuenit lutũ. ¶ Nã. ẽ frĩm in ꝭo siccũ in tertio. ¶ O p. ⁊ p. ẽ stipticũ ꝯstrictiuũ cõfortatiuũ ⁊ acetũ ẽ sub tili⁹ eo ⁊ probibʒ fluxũ ita q̃ quidã dicũt q̃ appensũ re tinet illud ⁊ ꝓhibʒ attractõʒ cholere ad uiscera ¶ De coratio. Decoctio sumach quo tintores utũt̃ ⁊ corioꝝ ꝑpatores denigrat capillos. ¶ Apata et bot. Fit ex eo empl̃m sꝛ ꝑcussiõm et ꝓhibʒ apata et uiriditatẽ et ꝯ fert panaritio et ꝓhibet aditiõm apatũ. ¶ Uuln. et ul cera. Probibʒ ãbulatiõm fraudulẽtis. ¶ In. iũ. Em brocat̃ ex decoctione e⁹ torsio et ñ apatur. ¶ Mẽ. ca. Probibʒ saniẽ auris. et gũma e⁹ qñ ponit̃ in corosõm dentiũ sedat dolorẽ eoꝝ. ¶ Mẽ. nutri. Prepat stõm cõfortãs ipsũ et sedat sitiʒ et facit appetitũ acetositate sua et sedat nauseã choꝉicam. ¶ Mẽ. ex. Constringit et retinet mẽstrua et fluxũ et ꝓhibʒ rasurã clarificatur ad dysenteriã et cursũ matricis et hemorroidas.

¶ De sicla capi. dcxliiij.

Sicla quid ẽ. est duaꝝ spẽꝝ: una ẽ nigra ꝑꝑ uehe mẽtiam uiriditatis: et altera ẽ illa q̃ ẽ nõ. ¶ Nã. Apud quosdã est calida et sicca in ꝑmo. et ꝭm uerita tem ẽ ꝯpositaꝝ uirtutũ. et apud quosdã est frĩa et ñ ẽ du biũ q̃ in e⁹ radice sit huitas. ¶ O p. et pro. In sicla ẽ uirtus baurach subtiliatiua. et in ipsa est resolutõ et ap tio fortior resolutiõe atriplicũ et lenificatio et in ea q̃ ẽ nigra ẽ stipticitas et ꝓprie cũ lẽtib⁹. et bauracitas q̃ ẽ ĩ ipsa ẽ resolutiua et terreitas ẽ ꝯctia et totũ elixatũ ẽ ma li chimi et totũ e⁹ est ꝑui nutrimẽti sicut reliqua olera.

¶ Decoratio. Probibẽt succus e⁹ et decoctio folioꝝ e⁹ fixuras frigoris et cõfert alopitie et cõfert pãno quʒ ex folijs e⁹ admistrat̃ empl̃m p⁹ ablutõm loci cũ nitro et qñʒ abscindit uerucas succ⁹ e⁹ et interficit pediculos ¶ Apata et bo. Ex ea elixata fit empl̃m apatib⁹ et re soluit et maturat ea. ¶ Uulnera et ul. Folia e⁹ bona sꝉ decocta adustõi ignis et cõferũt ĩpetigĩ linita cũ mel le. ¶ Mem. ca. Ex aqua e⁹ cũ felle gruis fit caputpur giũ et delet torturã et ualet ad ulcera nariũ. et e⁹ aqua tepida distilatur in aurẽ et sedat dolorẽ et lauat̃ caput cũ aqua e⁹ et aufert furfures. ¶ Mem. nu. Radix e⁹ est mala stõ faciens nauseã. et pl̃imũ illi⁹ est ꝑꝑ baura citatem e⁹ mordicatiuã et est mali chimi et lauat baura citate sua adeo ut mordicet stõm fortis ꝭus et eius nu trimẽtũ est paucũ et aptio eius ẽ ꝑua et ad oppilatiões

epatis fortior est aptione malue ꝓprie cum sinapi ⁊
aceto. ⁊ silr̄ ēt spleni ⁊ oꝫ ut comedat̄ cū muri et cū spē
bus que sūt ad cōdienda cibaria. ¶ Mē. ex. Di ꝙ il
la q̄ est nigra stringit ⁊ ꝓp̄e eū lentibꝰ qm̄ altera lenit ⁊
ꝓp̄e cū lētibꝰ s; n̄ est dubiū q̇n elixata ꝓiecta eius aqua
cū patella in futuro ponitur ꝯstringat ⁊ fit cū ea cliste
re ad extraheñ fecē ⁊ totū eius generat inflatiōm ⁊ ru
gitū ⁊ dolorē uentris pungitiuū. ⁊ est bona colice qū
assumitur cum spēbus condientibus ēt muri.

¶ De stinco capi. dcxlv.

Stincus quid ē. ē guaril d̄ nilo qui capit̄ in egy
pto. ⁊ existimauerūt q̇dā ꝙ sit de ꝑtu crocodili
in cāpos. ¶ Electio. Melius q̄d ē in ipso est illd̄ q̄d
ē in ꝑte renū. ¶ Mē. ex. Q̄ñ auget coitū adeo ut n̄
sedet̄ nisi sorbitione iuris lactucarum ⁊ lentium.

¶ De seuesten capi. dcxlvi.

Seuesten ⁊ noiatur mukeita. ¶ Nā. Sūt q̄si tē
pate. ¶ Op. ⁊ pro. Sūt lenitiue. ¶ Mē. an.
⁊ pectoris. Leniunt pectus ⁊ gutt̄. ¶ Mē. nu. Se
dāt siti ⁊ ꝓp̄e semē eꝰ cū sagzenea. ¶ Mem. ex. Leni
unt uentrez.

¶ De semabras ca. dcxlvii.

Semabras. ¶ Deco. Fit ex eo empl̄m s; spinas
⁊ ea que carni sūt infixa ⁊ s; uerucas cōtrito ⁊
extrabit eas ⁊ sup ea q̄ sūt ut claui ⁊ euellit. ⁊ dr̄ ꝙ illd̄
q̄d de eo siccū est qū cōmiscet̄ cū oleo facit nasci capil
los sup tineā. ¶ Mem. ca. Di ꝙ epar ipsiꝰ sedat dolo
rē molaris dentis. ¶ Mē. ex. Urina eius ⁊ sāguis ip
sius mirabilis iuuamti sūt in ruptura infātiū qū sedēt
in decoctōe eius ⁊ qñ ponit̄ in urina eius ut in sāguie
ipsiꝰ aliq̄d de muscho ⁊ ponit̄ in uirga infantis ⁊ fit ul
timi iuuamti in ruptura. ¶ Uene. findit̄ ⁊ ponit̄ sup
pūcturā scorpionis.

¶ De spica capi. dcxlviii.

Spica quid ē. spica est due spēs: q̄ꝝ una est spi
ca aromatica ⁊ est spica auiū: ⁊ altera ē neridē
⁊ est spica rōana. ⁊ alithitia debilior est inda ⁊ syra i oi
bus ꝓp̄etatibꝰ suis nisi in ꝓuocatione ⁊ alitbitia est in
uirtute ꝓxia syre: ⁊ eius q̇dē arbor ꝑua est ⁊ euellit̄
cū luto suo ⁊ egredit̄ q̄ qñ adulterat̄ cū plāta q̄ ē sibi
silis. ¶ Inter eas uero discernit̄ qm̄ planta illa ē hor
ribilis odoris: ⁊ neriden ꝓterea quedā est mōtana cꝰ
folia st̄ sicut folia croci hortulani. ⁊ silr̄ stipites eius s;
sūt citrini plani n̄ in modū retis inuoluti pl̄es hꝫ radi
ces. s. duas aut pl̄es ⁊ n̄ hꝫ crus nꝫ frustū nꝫ florem.
¶ Electio. Inq̇t dia. melior est cꝰ pili st̄ pl̄es ⁊ decli
nat ad ruffedinē ⁊ est boni odoris sicut cipi ⁊ ꝑua spi
ca mordicās linguā ⁊ hec est syra. inda uero ē debiliō
⁊ longior ⁊ plus oī spica inuoluta horribilis odoris ⁊
rūpitur uelociter cū sūma suoꝝ uilloꝝ ⁊ cadit ex ea pl̄
uis niger magnus ⁊ adulterat̄ qr decoq̇t̄ post infusio
nē cū aqua cal̄a deiñ fit grauis cū ātimōio postea uen
dit̄. ipm uero signāt eius albedo ⁊ color antiōnij ⁊ de
bilitas uirtutis eius ⁊ debilitas saporis ipsius ⁊ o
doris eius nigra uero inda melior est rubea. ⁊ neri
dem quidem melior est illa q̄ est recens boni odoris
pl̄es hꝫ radices grossa que n̄ frāgit̄. illa uero que hꝫ
crus declinās ad albedinē ⁊ ꝓp̄e in medio sui nō ē ali
quid ꝓp̄e q̄ est horribilis odoris. ¶ Nā. Calida est i
primo sicca in s̄o. ¶ Op. ⁊ pro. Est apitiua resoluti
ua. ⁊ in inda quidē est stipticitas pl̄ima ⁊ cal̄itas eius
minor est sed ē leuis ⁊ ipris qū gustat̄ ē rancida deiñ
procedūt ex ea cal̄itas ⁊ acuitas ⁊ ex spica arōatica fit
puluis prohibēs sudorē pl̄m: ⁊ lutū q̇dē spice ē ablu
ens copꝰ et est bonū ad bonū odorē facieñ. ¶ Apata
⁊ bothor. Resoluit apata ⁊ bothor. ¶ Mē. ca. Pro
hibet rheūatismos ⁊ cōfortat cerebrū. ¶ Mē. oculi:
Facit nasci pilos i palpebris qñ ponit̄ i alcofol ⁊ tra
hit̄ radius iuolutus in puluere sup palpebras ⁊ ner i
den est fortior in hoc s̄m ꝙ existimo. ¶ Mē. an. ⁊ pe
ctoris. Cōfert tota tremori cordis ⁊ mūdificat pectus
⁊ pulmonē ⁊ prohibꝫ effusionē materieꝝ ad ea ⁊ fluxꝰ
¶ Mem. nu. Apit oppilationes epatis ⁊ stōi ⁊ ꝯfor
tat ea ⁊ cōferunt oēs ictericie ⁊ prohibēt effusiōes ma
terieꝝ ad stōꝫ ⁊ sedāt mordicatōꝫ eius ⁊ qñ bibit̄ q̇cūq;
spēs ipsius fuerit cū uino cōfert spleni. ¶ Mem. exp:
Mēs prouocāt ⁊ alitbitia est fortior qm̄ est calidior ⁊
minoris stipticitatis ⁊ prohibēt apata mr̄icis oia sedē
do in ea ⁊ cōfert doloribus renū ⁊ prohibꝫ cursuꝫ ma
terieꝝ ad intestina ⁊ hꝫ ꝓp̄etatē in retinendo fluxuꝫ
supfluū a matrice.

¶ De sauich ca. dcxlix.

Sauich quid est. iā dcm̄ est in. c. tritici ⁊ ordei.
¶ Mē. an. ⁊ pectoris. Confert pectori ⁊ pul
moni.

¶ De sisamo capi. dcl.

Sisamū quid est. est semen pl̄is unctuositatis ꝙ̄
reliqua seia. ⁊ pp hoc rancidū fit facile: q̇dā āt
dixerunt ꝙ eꝰ oleū n̄ cōfert nisi mel̄icis ut eos ipiguet
⁊ hūectet. ⁊ ersimum q̇d est genꝰ q̄dā sisami abhoia
bilis saporis. ¶ Electio. Corpus eius est fortior ol̄o
ipsius. ¶ Nā. Calidū est in medio ꝑmi humidū i fine
eius. ¶ Op. ⁊ pro. Est glutinatiuū lenificatiuū equa
lis calefactiōis ⁊ silr̄ oleū eius ⁊ decoctio ipsius. ⁊ est
mollificatiuū ⁊ in oleo eius est grossitudo ⁊ q̄d torrefa
ctuꝫ est minoris est nocumēti. ¶ Deco. Resoluit uiri
ditatē ꝑcussiōis ⁊ sanguinē cōgelatum ⁊ ꝯfert fissure ⁊
asꝑitati mel̄icoꝝ bibitū ⁊ linituꝫ. ⁊ est ipinguatiuū ⁊ ꝓ
prie excorticatū ⁊ ꝓlōgat capillos ⁊ ꝓp̄e succus arbo
ris eius ⁊ folioꝝ ipsius ⁊ lenit eos ⁊ remouet furfures
⁊ oleū eius quo decoq̇t̄ myrtus ꝯseruat capillos ⁊ fa
cit eos fortes et duros. ¶ Apata et bo. Resoluit apa
ta cal̄a. ¶ Uul. et ul. Ponit̄ sup adustiōꝫ ignis et ol̄ꝫ
eius bibitum aufert prurituꝫ ph̄aticū et sāguineū ꝓp̄e
cum ifusiōe aloes et aq̄ uue passe. ¶ In. iunc. Ex eo
fit empl̄m ad grossitudinē neruoꝝ. ¶ Mem. ca. Con
fert oleū eius cū uirtute rose soda adustiue et succus ar
boris eius sanat furfures. ¶ Mem. ocu. Cōfert sup
positum pulsatiōi oculi et apati eius. ¶ Mem. an. et
pectoris. est bonū ꝯstrictōi anhelitꝰ et asmati. ¶ Mē.
nu. est malum stō faciens nauseā ꝓsternens desideriuꝫ
satiās uelociter sed qñ cōedit̄ cum melle remouet̄ eius
malitia et tardat̄ eius digō et mollificat uiscera. et q̄d
torrefactum est est minoris nocumti. et eius nutrimtū
est unctuosum ualde et in ipso est uirtus faciendi sitiꝫ
et fit uelox eius descēsio cum cortice suo: quꝫ āt excor
ticat̄ tardat̄ eius descensus. ¶ Mem. ex. Cōfert inte
stino colō. et infusio q̄d sisami est uehemens in prouo
catiōe menstruoꝝ adeo ꝙ ipsa eijcit fetum et qñ frangi
tur et cōedit̄ cum seie papaueris et seie lini cum eq̄lita
te augmtat spma et coitum. ¶ Ue. Cōfert morsui ca
nis rabiosi et serpentis lenticularis.

¶ De sacundulion capi. dcli.

Sacundulion. ¶ Apata et bo. Ponit̄ cū ruta
sup formicā et ad fistulas. ¶ Mem. ca. Suffu
migat̄ cum eo patiens hubet et cōprimendo iungitur
ex ipso cum acetosa hñs karabitum et lethargiā et di
stillat̄ succus humidi in aurem saniosā et cōfert ualde
soda. ¶ Mem. an. et pec. Cōfert difficultati anhelitꝰ
et asmati. ¶ Mem. nu. Confert radix eius doloribꝰ

epatis ⁊ cõfert icterície. ¶ Mẽ. ex. Solõe educit
phl'a ⁊ confert ꝓfocatiõi mãicis ¶ De safid. c. dclij

Safid. ¶ Nã. calidũ. ẽ ⁊ sic. i tertio. ¶ O p. ⁊
pro. Est mordicatiuũ acre. ¶ Uen. Cõfert ue
nenis omnibus. ¶ De semurion. c. dcliij

Semurion quid est. est apiũ siluestre ⁊ iã dcm̃ ẽ
de eo. ¶ De squillã. c. dcliiij.

Squilla quid est. est cepe muris ⁊ eius folia sꝫ
sicut folia lilij et hꝫ oleũ ad nigredinẽ declinãs
¶ Nã. Est calꝫ. ⁊ sic. in ₰o. ¶ O p. ⁊ pro. Est icisiuũ
⁊ in ipso est uiscositas adustiua. ¶ Deco. Ponit' con
fectũ cũ melle sup alopitiã ⁊ serpiginẽ. ¶ Mem. an.
⁊ pectoris. Eius acetũ exaspat guttur ⁊ indurat cãnẽ
ipsius ⁊ est bonũ asmati ⁊ orégmoni ⁊ tussi antique.
¶ De solatro capi. dclv.

Solatrũ. ¶ Ele. Meli' qꝺ ꝺ ipso admistratur
ẽ hñs folia uiridia ⁊ citrinũ semẽ ⁊ est q̃nqꝫ spẽꝝ
¶ Nã. frꝫ ẽ i ꝑmo siccũ i ₰o ⁊ stupefactiuũ ẽ frꝫ ⁊ siccũ
i tertio. ¶ O p. ⁊ pro. hortulanũ ẽ ĩfratiuũ ꝯstrictiuũ
⁊ est qꝺdam gen' ipsius stupefactiuũ faciẽs sõnum sile
opio in ꝓprietatib' suis nisi qr est debili' eo: ⁊ est qꝺdã
genus e' qꝺ est mortale. ¶ Apata ⁊ bo. Est ẽpl'm bo
nũ apatib' cal'is oib' itrĩsecis ⁊ extrĩsecis ⁊ bibi aq̃ e'
ad apata calida intrinseca ⁊ ponit' aq̃ e' cum cerusa ⁊
oleo ros sꝫ herisipiliã ⁊ formicã mor ẽpli ⁊ cõtex radi
cis e' ẽ uehemẽtis exiccatiõis ¶ Mẽ. ca. Si bibat' ex
eo qꝺ ẽ stupefactiuũ ultra. xij. grana fac' eueire mãiã ⁊
qñ ex aq̃ e' fit gargarisma ꝯfert apatib' ligue ⁊ si bibat'
ex cortice radicis pondus aurei cũ uino attrahit som
nũ ⁊ qñ solatꝝ optĩe terit' ⁊ fit ex eo empl'ꝫ capiti sanat
soda ⁊ resoluit apata radicis auris ⁊ apata uelãis cer
bri ⁊ cõfert distillatũ dolori auris. ¶ Mem. oculi.
Sanat fistulas oculi lachrymalis fructus ⁊ succ' spẽꝝ
eius usqꝫ ad illã que facit sõnũ qñ fit ex ea alcofol con
fortat uisũ. ¶ Mem. ex. Semẽ stupefactiui ẽ ꝓuocati
uũ urie mũdificatiuũ renũ ⁊ uesice ⁊ oẽs spẽs qñ sup
ponũtur abscindũt fluxũ mẽstruoꝝ ⁊ est ex eis q̃ infrant
⁊ prohibẽt pollutionẽ ⁊ est spẽs solatri ꝑter alkekẽgi
⁊ preter hortulanũ ⁊ ꝑter stupefactiuũ ꝑdcm̃ qñ cõe
dũtur ex eo. iiij. aur. iterficiũt ⁊ aqua folioꝝ e' facit pos
sidere maniã ⁊ nõ est in eo iuuamẽtũ solatri nisi ad ẽplꝫ
faciendum. ¶ De scorpionib'. c. dclvi

Scorpiones. ¶ Mẽ. ca. Oleũ scorpionũ ꝯfert
dolorib' auris ualde. De sudor. c. dclvij.

Sudor quid est. ẽ aq̃itas sanguis cui pus chole
ricũ est admistũ ⁊ oꝫ ut admistret' dũ nõdũ est
exiccatus: imo dũ in eo est humiditas: ⁊ ipse q̃dez ma
gis est digest' q̃ urina est ei supfluitas unctuositatis ⁊
huitatis p' digõnẽ ultimã ⁊ est urina ₰e digõnis super
fluitas. ¶ O p. ⁊ pro. Est magis digestus q̃ urina ⁊
diuersificat' ₰m aialia ⁊ in ipso est resolutio ñ pauca.
¶ Apata ⁊ bo. Sudor athletaꝝ cõfert apatibus in
guis imo resoluit ea. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Sudor sice'
luctantiũ cũ oleo de alcãna põit' sup apata mãmille ⁊
resoluit ea ⁊ cũ oleo ros ad cõgelatiõm lactis i mãmil
la: alteratio uero magne ⁊ alteratio ꝑue fiũt cũ cẽtau
rea maiore ⁊ minore. ¶ De sandalo. c. dclviij.

Sandalus. ¶ Elec. Dixerũt G. ⁊ fili' mesaugue
Rube' est fortior. ⁊ dixerũt alij albus est fortior
¶ Nã. Est frus in fine ₰i usqꝫ ad tertiũ ꝑueniẽs sice'
in ₰o. ¶ O p. ⁊ pro. Prohibet attractiõm ⁊ ꝓpe ru
beus. ¶ Apata ⁊ bo. Resoluit apata acuta ⁊ ꝓpe ru
beus ⁊ linit' ex eo herisipila. ¶ Mẽ. ca. Cõfert soda

¶ Mem. an. ⁊ pec. Cõfert tremori cordis accñti i fe
bre linit' ⁊ bibitus. ¶ Mem. nu. cõfert debilitati stõi
cal'i bibit' ⁊ linitus. ¶ Febres. Cõfert febrib' cal'is ⁊
ꝓpe albus. ¶ De sapone capi. dclix.

Sapo. ¶ O p. ⁊ p. Est ulceratiu'. putrefactiu'
Mẽ. ex. Resoluit colicã ⁊ soluit hũorẽ crudũ.
¶ De sabane capi. dclx.

Sabane. ¶ O p. ⁊ pro. Est abstersiuũ exiccati
uũ mali hũoris. ¶ Uul. ⁊ ul. Facit possidere
scabiẽ ⁊ pruriũ. ¶ Jn. iunc. Cõfert dolori ãche phl'a
tico. ¶ Mem. ca. Remouet fetorẽ oris ₰cm̃ ex stõ ⁊
corruptiõm e' ⁊ abstergit huitatem stõi ⁊ exiccat eam.
¶ De safurubun capi. dclxi.

Safurubuꝫ quid est. Est auis c' nomẽ ẽ hoc no
men in frantia. ¶ De sarsar capi. dclxij.

Sarsar qꝺ ẽ. ẽ terꝝ. ¶ Mẽ. ca. Qñ coq̃t' cũ ol'o a
ut ĩfũdi i ipo deiñ coq̃t' ⁊ distillat' i aurẽ remouet
dolorẽ e' ⁊ pulsatõnẽ ipsius. De sasaf. c. dclxiij.

Sasaf qꝺ est. est salix. ¶ De sakaik. c. dclxiiij

Sakaik quid est. noiat' sakaik anebam̃ ⁊ est rosa
rubea uehemẽter. ¶ Nã. Est calida in ₰o hũi
da in ipso: ¶ O p. ⁊ pro. Est abstersiua resolutiua. in
q̃t. G. ẽ abstersiua lauatia attractia apitiua resolutiua
¶ Deco. Denigrat capillos mista cũ corticib' nucis
⁊ qñ admistrãtur folia eius ⁊ stipites ipsius sicut sunt
aut decocta cũ sorbitiõe ordei ⁊ decoq̃t' ꝓuocãt lac.
¶ Apata ⁊ bo. Linitur ex decoctione eius sꝫ apata
que ñ sꝫ dura ⁊ fit eũo ꝑ eã sꝫ cãbũcl'os ⁊ bothor cal'as
¶ Uul. ⁊ ulcera. Jllud qꝺ de eo siccũ ẽ cõfert ulceri
bus sordidis ⁊ incarnat ea ex excoriatione ⁊ ipsa mũ
dificat ulcera cõferens excoriationibus ⁊ scabiei ulce
rose. ¶ Mem. ca. De eius succo fit caputpurgium
ad purgañ caput ⁊ cerebꝝ. ⁊ ei' radix masticat' ad ex
trahendas huitates a capite. ¶ Mem. oculi. Succus
eius cõfert tenebrositati oculi ⁊ uisus ⁊ albugi eius ⁊
uestigijs ulceꝝ. et qñ decoquit' cũ uino et fit inde ẽpl'm
sanat apata dura in ꝑtibus oculi. ¶ Mem. an. et pec.
Si coq̃tur folia eius cũ suis stipitibus et cũ succis or
dei sorbilibus et comedat' facit abundare lac. ¶ Mẽ.
ex. Prouocat mestrua. ¶ De sebedenigi. c. dclxv

Sebedenigi quid ẽ. est semẽ arboris canabis et
nos iã locuti fuimus de canabe: oꝫ g' ut cõiũga
mus inter cõsideratiõm que est in utrisqꝫ capitulis sil'.
et de sebedenigi q̃dẽ aliud est hortulanũ notũ: et aliꝺ
est cãpestre hũaiꝫ uero dixit q̃ arbor cãpestris egredi
tur in desertis ₰m q̃titatẽ cubiti et sꝫ folia eius dñat'
albedo. et eius fructus est sicut piꝑ et sil'at' ei' granuꝫ
grano assũnati qꝺ est granũ de quo exprimit' ol'm. et
nos iã locuti fuimus de grano assũnati. ¶ Nã. est ca
lidũ et siccũ in tertio. ¶ O p. et pro. Canabis campe
stris resoluit uentositates et exiccat fortiter et humõ e'
est paucus malus. ¶ Apata et bo. Canabis cãpestris
qñ eius radix decoquit' et fit ex ea empl'm apatib' ca
lidis in locis duris in q̃bus sũt chimi uiscosi sedat ca
liditatẽ et resoluit duritiem. ¶ Mẽ. ca. Facit soda sua
cal'tate et eius succ' distillat' ad dolorẽ auris oppilati
uũ et ad huitatẽ auris et sil'r oleũ e' ⁊ folia e' eradicãt
furfures in capite. ¶ Mem. oc. Obtenebrat uisum:
¶ Mem. nu. Nocet stõ. ¶ Mem. ex. Exiccat ꝓma
et lac quidẽ alsebedenigi cãprestris soluit cũ facilitate
et medietas libr de succo eius resoluit cõstrictionẽ et
solutiõe educit phl'ata et choleram et procedit ₰m se
mitam seis croci hortulani in constrictione.

¶ De seitaragi capi. dclxvi.

SEitaragi quid est. ille qui est indus est frusta li
gni parua subtilia ⁊ cortices sicut gariofili. ⁊ ille q̃
est fructus declinat ad rubedinē ⁊ nigredinē. ⁊ alseita
ragi q̇dē orit̃ in parietibus antiquis ⁊ ubi n̄ ningit ⁊ hʒ
folia sicut sunt folia nasturtij: ⁊ in estate sunt folia pl'ia
⁊ minorant̃ ⁊ augm̄tat̃ minoratio adeo ut forsitā n̄ ap
pareat ⁊ nō sit in eo odor ⁊ est sicut nasturtiū cuius sapor ⁊
odor silant̃ cordumeni ⁊ folia eius s̄t ipsi silia. ¶ Nā.
Est calidus ⁊ siccus in fine sc̄i. ¶ O p. ⁊ pro. Est acu
tus apritiuus. ssiat̃ ei sapor ⁊ odor cordumeni ⁊ sil'r uir
tus eius. ¶ Deco. Cōfert linitus cū aceto sr̄ morpheaʒ
albā ⁊ albaras. ¶ Uulne. ⁊ ul. Linit̃ sr̄ excoriatiōm
⁊ scabiē cū aceto ⁊ eradicat eā ¶ Instru. iunc. Bibit̃
ad dolorē iuncturaꝝ ⁊ cōfert. ¶ Mem. nu. Linit̃ sup
splenē ⁊ extenuat ipsū. ¶ Mem. ex. Suspēdit̃ eius ra
dix sup aurē eius q̇ hʒ dolorē uesice ⁊ sedat ipsū sc̄ʒ ꝙ
dr̄. ¶ Permu. Loco eius ponit̃ rubea.

¶ De sceilem capitu. dclxvij.

SCeilem. ¶ Nā. G. ponit ꝙ est in p̄n° calefa
ctionis. ¶ O p. ⁊ pro. Est subtile abstersiuuʒ
resolutiuū. ¶ Deco. Linit̃ sr̄ morpheā cū sulfure ⁊ ꝯ
fert. ¶ Apata ⁊ bo. Resoluit apata ⁊ scrofulas cum
sese lini ⁊ disrūpit ea cū stercore colūbino ⁊ sese lini
¶ Uulne. ⁊ ulce. Linit̃ illud qđ orit̃ cū tritico super
lucera ⁊ puluerizat̃ sup ea ⁊ cōfert ⁊ linit̃ sup impetigi
nē ⁊ qñ ponit̃ sup ulcera cū corticibus rhaphani ut em
plm̄ ⁊ cōfert. ¶ Instru. iunc. Decoq̇t̃ cū mellicrato
⁊ fit inde emplm̄ sciatice. ¶ Mē. ca. Sedat scotōiā
¶ Mem. ex. Qñ fit ex eo euaporatio adiuuat ad i
pingnan̄ ⁊ p̄pe cū ordeo. ¶ De sceba. c. dclxviij.

SCeba quid est. sceba sūt due spēs: una earꝝ est
spinosa hn̄s folia sedreia cōcauū lignū ⁊ nō ad
ministratur nisi in suffumigatōe: ⁊ alia hʒ folia ut tamari
scus: ⁊ reperitur ei spēs tertia q̃ noiat̃ serbun armena ci
trina ⁊ noiat̃ apsintbiū marinū. ¶ Elec. Minor est
armena. Nā. Est cal'a in sc̄o sicca in tertio. ¶ O p. ⁊
pro. O ēs spēs eius s̄t incisiue resolutiue uentositatuʒ
⁊ in ipsa est stipticitas minor stipticitate apsinthij ⁊ eius
calefactō maior est cal'itate ipsius ⁊ amaritudo est maior
⁊ in ipsa est salsedo. ¶ Deco. Eius cinis cū oleo aut
oleo amigdalino linitus cōfert alopitie. ⁊ eius oleū facit
nasci barbā q̃ tardat̃. ¶ Apata ⁊ bo. Sedat apata ⁊
carbūculos. ¶ Uulne. ⁊ ulce. Prohibʒ herpetē estio
menū. ¶ Mem. ca. Facit soda. ¶ Mem. oculi. Fit
uaporatio ex aqua eius inclinan° caput ad ophthalmiā
⁊ resoluit eā. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Cōfert difficultati a
helitus. ¶ Mem. nu. Nocet stō ⁊ p̄pe tertia ¶ Mē.
ex. Extrahit uermes ⁊ ascarides ⁊ interficit eos ⁊ p
uocat mēstrua ⁊ urinā ⁊ est fortior apsinthio in uno.
¶ Febres. Eius oleū cōfert frigori rigoris ¶ Uene.
Cōfert pūcture scorpionum ⁊ rutele ⁊ uenenis.

¶ De sciniar capi. dclxix.

SCiniar quid est. est lactuca asini hn̄s folia q̃ s̄t
sicut folia lactuce acuta. ⁊ est spinosa ad nigre
dinē declinans: ⁊ in estate rubefit eius lignū sicut sanguis
ita ꝙ tingit manū. ¶ Electio. Folia eius s̄t debiliora que
sūt in ipsa. ¶ Nā. Fr̄a est ⁊ sicca in p̄mo usq3 ad sc̄m.
¶ O p. ⁊ pro. Illa que noiat̃ apsintbiū est stiptica ⁊
in ipsa ē amaritudo ⁊ illa q̃ nōinat̃ fulusia ē uehem̄tio
ris stipticitatis. ⁊ illa q̃ nominat̃ anulus uehemētioris
est ꝙ̄ albe ⁊ ē acrior: ⁊ illa que nom̄ n̄ hʒ p̄pinq̄ est ei ⁊
in omnibus eis est stipticitas ⁊ exiccatio ⁊ qñ miscet̃ cū
oleo ⁊ fit inūctio ex ipsa cōp̄mēdo facit sudar̄. ¶ De
co. Linita cōfert morphee ⁊ ictericie ¶ Apata ⁊ bo.
Fit ex ea emplm̄ scrofulis cū adipe ⁊ linit̃ sup excori
atiōm ⁊ cū farina ordei sup herisipilā ⁊ p̄pe spēs que
nominat̃ anulus. ¶ Uulne. ⁊ ulce. Incarnat ulcera
qñ in cerato admistrat̃. ¶ Mem ca. Est res que ma
gis ꝯfert dolori auris. ¶ Mē. nu. cōfert ictericie bibi
ta p̄pe acuthia ⁊ p̄pe doloribus splēis ⁊ cortices eius p̄pāt
stōm. ¶ Mem. ex. Qñ in potu dat̃ de ea que nomen
n̄ hʒ aur̄. i. 5. cū cordumeni aut isopo ⁊ nasturtio extra
hit uermes ⁊ ascarides: ⁊ illa que nominat̃ acuthia ꝯ
fert dolori renū. ¶ Uene. Illa que nominat̃ anulus
cōfert morsui uipe ualde qñ admistrat̃ ut emplm̄ ⁊ bi
bita: ⁊ illa que nom̄ n̄ hʒ est illi propinqua.

¶ De scel capitulum. dclxx.

SCel quid est. est medicia inda silis zinzinberi.
Nā. Calida ē ⁊ sicca in tertio. ¶ O pa. ⁊ p.
Est amara stiptica acuta disrūpit uentositates ⁊ est in
uirtute mellis ⁊ ēt est resol'o mirabilis ⁊ subtiliatio
¶ Instr̄a iunc. Cōfert uenenis ⁊ contritionibus.

¶ De sucaram capi. dclxxi.

SUcaram qđ ē. Inq̇t dia. Crus hui' plāte ē sicut
crus ferule ⁊ folia eius sūt sicut folia cucumeris ⁊
hʒ florē albū ⁊ semē sicut anisū. ruffus uero dixit folia
eius sunt sicut folia mandragore ⁊ minora ⁊ uehem̄tioris
citritatis ⁊ radix eius est minuta fructū n̄ hn̄s. ⁊ semē eius
existit i colore ameos sed ē maius eo sine sapore ⁊ sine
odore ⁊ hʒ mucilaginē. Inq̇t mesaia. ē q̄dā spēs albes
⁊ n̄ bn̄ dixit. ego āt dico ꝙ in libris inuentū fuit ꝙ est
eufobiū in greco ⁊ trāslatū fuit sucarā ⁊ iā trāslatū fu
it albes: qñ3 ei p̄portionāt̃ ad euforbiū accn̄tia albes
⁊ hoies diuersificant̃ in eis. ¶ Nā. Fr̄m est ⁊ siccū in
tertio usq3 ad quartū. ¶ O p. ⁊ pro. Prohibʒ fluxuʒ
⁊ cōgelat sanguinē ⁊ stupefacit. Deco. Qñ linit̃ ex eo
sup locū euulsionis piloꝝ p̄hibʒ fr̄itate sua nasci pilos
so ⁊ fit ex eo emplm̄ mām̄ille ⁊ n̄ magnificat̃. ¶ Apa
ta ⁊ bo. Succus eius sedat herisipilā ⁊ formicā ¶ In
str̄a iūc. Linit̃ sup podagrā cal'aʒ. ¶ Mem. oculi. Suc
cus eius admistrat̃ in doloribus oculi. ¶ Mem. cap. Suc
cus eius ē bonus huitatibus q̃ accn̄t in aure. ¶ Mem.
an. ⁊ pec. Fit ex eo emplm̄ mām̄ille ⁊ n̄ magnificat̃ ⁊ p
hibet exuberationē lactis. ¶ Mem. ex. Retinet men
strua ⁊ cōfert dolori m̄ricū. ⁊ fit ex eo emplm̄ testiculo
⁊ nō magnificat̃: ⁊ inūgunt̃ ex eo mēbra sp̄matis ⁊ p
hibet pollutiōm. ¶ Uene. Est uenenū mortale. Et
eius cura est uinum purū. ¶ De secacul. c. dclxxij.

SEcacul. ¶ Nā. Est cal'idū in sc̄o ad huitatem
q̄ꝙdam tēdēs. ¶ O p. ⁊ pro. In ipso ē lenitas
⁊ uirtus eius qđ nutritū ē ē sicut uirtus baucie. ¶ Mē.
ex. Excitat appetitū coitus. ¶ Permu. Loco eius po
nitur buzeiden ¶ De sehemenigi capi. dclxxiij.

SEmenigi quid ē. ē iurasabrā cāpestre. ¶ Nā.
Calidū ē et siccū in tertio. ¶ O p. et pro. ē reso
lutiuū et subtiliatiuū ualde. et qñ ponit̃ sub ceruicali i
fantiū cōfert fluori oris eoꝝ. ¶ Instr̄a iunc. cōfert pa
lysi linitū et caputpurgio ex eo fc̄ō cū uino. ¶ Mem.
ca. Qñ fit caputpurgiū ex aqua eius mūdificat cere
brū et confert ēt torture et epilepsie bibitū cū uino
¶ Mem. nu. cōfert huitatibus stōi et fluori oris infā
tiū qñ ponit̃ sup capita eoꝝ sc̄m ꝙ existimauerūt quidaʒ
¶ Mem. ex. Confert uentositatibus matricum.

¶ De suchaba capi. dclxxiiij.

SUchaba. ¶ Mem. ca. Conferunt ipsa et radix

eius ⁊ fructus ipsius dolori uue. ¶ Mem. nu. Cōfert
stō ⁊ epati. ¶ Mem. ex. Decoctio radicis eiꝰ ꝓhibꝫ
fluxū mulieꝝ ⁊ ipsa supposita ⁊ encatismate fcō in eo ꝯ
fert apatibus ani. ¶ Febres. Cōfert febribꝰ ātiq̄s ⁊ ꝓ
prie infantium. ¶ De scebram. c. dclxxv

Scebram qd est. oritur i hortis hñs cānā subtilē equalē ⁊ hꝫ pilos ⁊ folia sūt sicut tarcō sꝫ ꝙ exi stitimo ⁊ hꝫ lac. ¶ Electio. Illud qd meliꝰ est ē leue ad rubedinē declinās sicut cutis inuoluta subtilē hñs corticē ⁊ illud qd est cū duabꝰ cānis ⁊ ē leuis carnis ⁊ grossū pue rubedis ⁊ duꝝ: ⁊ quod ē ut filum est malū ⁊ ꝑsicū ē malū ⁊ ñ oꝫ ut aliquid de eo admistret. ¶ Nā. Inq̇t hūaiz. est calidū in ꝑncipio sꝫi siccū in fine tertij. lac uero eiꝰ ē ultimū in ābobꝰ sil' immo in q̄rto gradu. ¶ O p. ⁊ pro. In ipo sūt stipticitas ⁊ acuitas ⁊ disru ptio orificioꝝ uenaꝝ ⁊ illud ē unū ꝑꝑ qd repellit| ⁊ qñ rectificatur ñ ē iuuamtū in eo in suo loco ꝑꝑ illud quod diximꝰ ⁊ est ex toto nociuū ⁊ ꝓpe cōpōnibus calidis. ¶ Mem. ca. Lac eius adiuuat in eradicando dētes. ¶ Mem. nu. Nocet stō ⁊ epati ⁊ datur ad bibeñ i cu ratione hydropisis. ⁊ oꝫ q̇dē ut prius infūdat in succo endiuie ⁊ feniculi ⁊ solatri tribꝰ diebꝰ deinde exiccet: ⁊ fiāt iñ trocisci cū modico salis idi ⁊ turbit ⁊ myrobal. aut aloes ⁊ erit fortis iuuamti. ¶ Mem. ex. Solone educit mliaꝫ ⁊ phla ⁊ aq̄. ⁊ antiq̇tus q̇dē fuit eꝰ admi stratio ꝯsueta in solutis deiñ fuit dimissū ꝑꝑea qr nocꝫ icoitu ⁊ ſpmati ⁊ qr disrūpit uenas ani ⁊ qñ rectifica tur ñ est iuuamtū in ipso ⁊ illud iō qm̄ eꝰ rectificatio fit hoc modo. infūditur ñ cōtritū in lacte recenter mlcto die ⁊ nocte ⁊ renouat illud multotiēs ⁊ illud ē ex eis q̄ debilitāt ipsū ⁊ destruūt opatiōm eꝰ in hūoribus mal. Qui uero excusatiōm ñ iuenit qui ipso utat ꝑmisceat iiꝑ anisū ⁊ feniculū ⁊ cyminū. ⁊ qd de eo in potu sūit sit ab uno danich. usq̄ ad quattuor. ⁊ hec quidē ō her ba eius. in lacte uero ipiꝰ ñ ē bonitas. ⁊ non ui mihi ꝙ sit in potu dandū ⁊ qū eꝰ solo supfluit ex eis que ipa ab scindūt est sedere in aq̄ fria: ⁊ qñ i potu dat colice bibī cū āmoniaco ⁊ bdellio ⁊ serapino ⁊ modico stercoris adib narrato in capi. colice. ¶ Febres. Repellitur ꝑꝑea qr generat febres. ¶ Vene. Pondꝰ. ʒ. ij. de ea interficit. ¶ De selgem capi. dclxxvi.

Selgē q̇d est. est napus q̇ iā dictꝰ ē añ in capitu lo de lem. ¶ De scerbin. ca. dclxxvij

Scerbin quid ē. Est arbor alkitran. ⁊ nos q̇dē iā locuti fuimꝰ de alkitran. Nūc uoro narremus opationes q̄ sūt ꝓprie arbori ipsiꝰ. ⁊ hec quidē arbor est de genere arboris pini ⁊ hꝫ fructū sil'ez fructui cupssi sed est minor eo ⁊ hꝫ spinas ⁊ est duaꝝ spēꝝ: quaꝝ una est longa: ⁊ altera curta. ¶ O p. ⁊ pro. In cortice hꝰ arboris est stipticitas. ¶ Mem. ca. Siq̄s de fructu huius arboris plm assumit facit soda ꝑꝑ calefactiōm ⁊ ꝑꝑea qr cōicat stō in mordicatōne quā ei facit: ⁊ qñ colluit os ex aceto in qua decoqūtur folia eꝰ sedat do lorē dentiū. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Fructus eius confret tussi. ¶ Mem. nu. Fructus eius ē malus stō mordi cans ipm sed ipse cōfert epati. ¶ Mem. ex. Eius fru ctus cōfert distillationi urine. ⁊ si bibat cū pipe ꝓuo cat urinā. ⁊ qñ ex cortice eiꝰ fit suffumigatio extrahit fetū ⁊ secūdinā ⁊ qñ bibī stringit uētrē ⁊ qñq̄ strigit u rinam. ¶ Vene. Dat in potu fructus eius cū uino ad potū leporis marini. ⁊ si misceat cū adipe cerui ⁊ inū gatur ex eo corpus ñ approximāt ei uermes uenenosi. ¶ De scenescbic capi. dclxxviij.

Scenescbic quid est est sil's abrotano in uiriute Nā. Est calidū ⁊ siccū in sꝫo. ¶ Mem. ca. Cō fert epilepsie ⁊ abscindit fluorē saliue currentis ⁊ ꝓpe ex oribus pueroꝝ. ¶ Permu. Loco eius in iuuamto fit epilepsie ⁊ aliis pōit sāsucꝰ ¶ De sucudo. c. dclxxix

Sucudus. ¶ Nā. Uirtus eius ē cal'a ¶ O p. ⁊ pro. Bibī eius succus ad dolores ¶ Deco. Recens cū uino linit sup morpheā. ¶ Vulnera ⁊ ul. Facit coherer ulcera antiq̄ ⁊ pulueriȥat sup carnē ad ditā ¶ Instra iū. Linit cū aceto sr podagrā ⁊ fit ex eo ceratū ad dolorē dorsi. ¶ Mem. anhe. ⁊ pec. Fiūt ex eo cū dulcibus bucelle ad tussiꝫ. ¶ Mem. nu. Bibū tur ex eo. ʒ. ij. cū hydromelle ad mordicatiōm stōi. ¶ Mē. ex. Due. ʒ. cū hydromelle ualēt ad dysenteri am ⁊ difficultati urine. ⁊ qñ mulier subijcit sibi ipsum prouocat mēstrua. ¶ De spina alba ca. dclxxx

Spina alba quid est. bedeoard. ¶ Nā. Fria est ⁊ sicca in primo. ¶ In. iunc. Eius decoctio cō fert instris iuncturaꝝ ⁊ podagre. ¶ Mem. nu. Cōfert mollificationi stōi. De spina indica ca. dclxxxi.

Spina indica. ¶ Nā. est cal'a. ¶ O p. ⁊ pro. Est subtiliatiua resolutia. ¶ Instra iunc. Cō fert alcuzez. ¶ Mem. ca. Colluit os ex decoctiōe eꝰ ad dolorē molariū. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Cōfert sputo sanguinis. ¶ De spina egyptia. c. dclxxxij.

Spina egyptia. ¶ Nā. Est fria in ꝑmo sicca in sꝫo. ¶ O p. ⁊ pro. Est abstersiua abscindēs ca tarros. ¶ Vulne. ⁊ ul. Radix eius ⁊ ꝓprie semē uehe mtis sūt cōsolidationis. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Cōfert a ꝑati gutturis: ¶ Mem. nu. Cōfert apati stōi.
¶ De sinapi capi. dclxxxiij.

Sinapis. ¶ Nā. Calida ē ⁊ sicca usq̄ ad quar tū. ¶ O p. ⁊ pro. Incidit phl'a ⁊ ol'ꝫ eius ē ca lidius oleo rhaphani. ⁊ fugiūt ex fumo eius uermes ue nenosi: ⁊ illa que ē siluris generat hūorē malū ⁊ i ipa sunt abstersio ⁊ resol'o. ⁊ hoies quidē cōedūt folia eius ⁊ radicē ipsius elixata. ¶ Deco. Mūdificat faciē et aufert occultatōm ⁊ uestigia sanguis mortui: ⁊ siluris est emplm bonū sorditiei ⁊ exiccat linguā ⁊ cōfert alo pitie. ¶ Apata ⁊ bo. Resoluit apata cal'a ⁊ oē apa ā tiqū ⁊ ponit cū caulibus sup scrofulas. ¶ Vulne. ⁊ ul. Cōfert scabiei ⁊ ipetigini. ¶ Instra iūc. Cofert do lori iūcturaꝝ ⁊ sciatice. ¶ Mem. ca. Mundificat hūi ditates q̄ sūt in capite ⁊ fit ex ea emplm capiti eius q̄ patit lethāgiā. ⁊ aqua eius distillat ad oēm dolorē au ris ⁊ molaris ⁊ sil'r eius oleū ⁊ ꝓpe qñ decoquit i ea assa ⁊ ē de medicis apientibus colatorij oppilatiōm ⁊ dixerūt q̇dā ꝙ si bibat a ieiuno itellectū efficit bonū ¶ Mem. oculi. Admistrat in alcofol oculi ad pānuꝫ ⁊ aspitatē. Mem. an. ⁊ pec. Si terat ⁊ bibat cū aq̄ mellis aufert aspitatē antiquā in cāna pulmonis. Mem. nu. Extenuat splenē ⁊ facit sitim ¶ Mem. ex. Confert ꝓfocatiōi mrīcis ⁊ facit desideriū coitus. ¶ Febres. Cōfert febribus periodicis ⁊ antiquis.
¶ De strangulatore adib. capi. dclxxxiiij.

Starugulator adib quid est. Prefocat adib et porcos et canes et ē ꝓfocatiuꝰ et ñ admistratur interius nꝫ exterius. ¶ De strāgu. leoꝑdi. c. dclxxxv

Strangulator leoꝑdi quid ē. Suffocat leopar dos et lynces et reliqua. et nō admistrat intus nꝫ extra. et dī ꝙ qñ appropiquat scorpioni cōgelat eū ¶ Vene. Ipse interficit adib: et iam dcm̄ est de eo.
¶ De salice capitulnm. dclxxxvi.

Salix quid est. qñ̄ egreditur ex folijs eius qñ̄
findit̄ gūma fortis. ¶ O p. ⁊ pro. Fructus ⁊
folia eius sūt stiptica sine mordicatiōe. ⁊ inest eis exic
catio sufficiens. ¶ Et cinis eius ē uehemētis exiccatō
nis: ⁊ qñ ex ea fit emplm̄ retinet fluxū sanguis. ⁊ qñq3
findūt̄ folia eius ⁊ egredit̄ gūma ab ea uehemētis abster
sionis subtiliatiua. ¶ Deco. Eius cinis eradicat ue
rucas linitus cū aceto. ¶ Vul. ⁊ ul. Fit ex eo emplm̄
ad uulnera magna ⁊ ꝓꝑe ex fructu eius ⁊ foliis eius ⁊
cinis eius remouet formicā qñ linit̄ cū ea cū aceto
¶ Mem. capi. Qd̄ est eius supius ⁊ aqua eius sunt
sedantia soda. ⁊ nō est aliquid magis ultimū ꝙ̄ succus
folioꝝ eius in cura saniei que currit ex aure. ¶ Mē.
oculi. Ponūtur fruct⁹ ⁊ aqua eius sup ꝑcussiōm pupil
le. ⁊ eius gūma cōfert ualde uisui debili. ¶ Mem.
nu. Aqua eius cōfert oppilatiōi epis ⁊ ictericie.
¶ Mem. ex. Fructus eius cōfert hn̄tibus fluxum
sanguinis. ¶ De scarabeo. c. dclxxxvij

Scarabeus. ¶ Mem. capi. Oleū in quo frigit̄
ualet ad dolorē auris qñ in eam effundit̄ ⁊ silr
corp⁹ e⁹ qd̄ optime ꝯtritū ē. ¶ De scoria. c. dclxxxviij

Scoria. ¶ Electio. Scoria fortioris exiccatio
nis ē scoria ferri. ¶ Nā. Scoria ferri est sicca i
tertio. ⁊ scoria eris est ei ꝓpinqua. relique uero scorie
st̄ minus calide. ¶ O p. ⁊ pro. Oēs sūt exiccatiue. ⁊
q̄ fortioris ē exiccationis eis oibus ē scoria ferri. ⁊ oēs
exiccāt huitates. ¶ Apo. ⁊ bo. scoria ferri ꝯsoluit apa
ta cal̄a. ¶ Vulne. ⁊ ulce. Scoria argenti cōfert scabi
ei ⁊ sabafati ⁊ cōsolidat ulcera ⁊ ꝓhibet fluxū hemor
roidaꝝ ⁊ fistulaꝝ. ¶ Mem. oculi. Scoria ferri cōfert
aspitati palpebraꝝ. ⁊ scoria stāni cōfert ulcerib⁹ oculi ⁊
in hoc loco merdasengi. ¶ Mem. nu.. Scoria ferri
confortat stōz ⁊ exiccat supfluitates e⁹ ⁊ ꝛ̄mouet molli
ficatiōm eius qñ in potu dat̄ in uino antiquo ār bibit̄
cū uino. ¶ Mem. ex. Scoria ferri ꝓhib3 fluxū hemō
roidaꝝ ⁊ ꝓꝑe qñ sedet̄ in uino antiquo ei admisto. ⁊ ꝓ
hibet ipregnatōm ⁊ abscidit fluxū sanguis mēstrui ⁊ ē
in eo ultima ⁊ silr i urina. ⁊ coarctat anū linita ¶ Ve
ne. Scoria ferri cū oxymelle cōfert nocumēto medici
ne que noiat̄ conitū. ¶ Capitulū de lr̄a. T.

¶ De Tri. capi. dclxxxix.

Tri quid est. Est sicut corrigie factū ex azy
mo qd̄ coquit̄ in aqua cū carne ⁊ sine cāne
⁊ noiat̄ in terra nr̄a rusne. ¶ Nā. Est calm̄
⁊ huitas eius est supflua. ¶ O p. ⁊ pro. Nō ē dubiū
quin sit tarde digōnis ⁊ descensiōis a stō qm̄ ē azymū
nō fermētatū. ⁊ coctū sine carne ē leuius apd̄ quosdā
sed fortasse res nō est ƀm ꝙ dn̄t. ⁊ qñ cū eo ꝓmiscet̄ pi
ꝑis paꝝ. ⁊ oleū amigdalinū rectificat̄ e⁹ dispositio paꝝ
qum digeritur multiplicatur eius nutrimētum ualde.
¶ Mem. anheli. ⁊ pecto. Cōfert pulmoni ꝛ̄mouē
do tussi3 ⁊ sputū sāguis ⁊ ꝓꝑe qū decoq̄t̄ cū portulaca
¶ Mē. ex. Est lenificatiuū uētris.

¶ De terebithina capi. dcxc.

Terebithina. dr̄ in ca. de grano uiridi.

¶ De tarcon capi. dcxci.

Tarcon quid est. ¶ Est notū. Et dixerūt ꝙ pire
trū est radix altarcon montāi. ¶ Nā. Manife
stū est ꝙ ē calm̄ ⁊ siccū in ƀo ꝙ̄uis sit in ipso uirtus stu
pefactiua. q̇dā uero dixerūt de q̇b⁹ ñ ē curandū ꝙ ip
sū est fr̄m ⁊ siccū. ¶ O p. ⁊ pro. Est desiccatiuū hui
tatū ⁊ exucatiuū caꝝ. ⁊ in ipso est infr̄atio quedam
¶ Mem. capi. Cōfert cola qū masticat̄ ⁊ tenet̄ i ore
¶ Mem. an. ⁊ pec. Facit accidere dolorē gutturis.
¶ Mem. nu. Est difficilis digōis. ¶ Mem. ex. Ab
scindit desideriū coeūdi ¶ De taraxacō. c. dcxcij

Taraxacon quid est. Notū ē: ē spēs endiuie.
¶ Nā. frigus eius ē plus huitate ipsius cū hoc
ꝙ̄ in ipsa est huitas. ¶ O p. ⁊ pro. Est infr̄idatia api
tiua. ¶ Mem. oculi. Eius lac abstergit albuginem
¶ Mem. nu. Eius succus cōfert hydropisi ualde ⁊ a
perit oppilatiōes epatis. ¶ Vene. Resistit uenenis. ⁊
ex ea fit ēpl3 ad pūcturas ⁊ ꝓꝑe ad pūcturā scorpiōis
¶ De tamarisco capi. dcxciij.

Tamariscus. ¶ O p. ⁊ pro. In ipsa est stiptici
tas ⁊ abstersio ⁊ mūdificatio absq3 exiccatione
uehemēti. ⁊ eius aqua ē abstersiua desiccatiua c⁹ abster
sio est plus exiccatiōe e⁹. ⁊ ipsius exiccatio est cū stipti
citate sed est fruct⁹ e⁹ uehemētioris stipticitatis ⁊ i tama
risco quidē est subtilitas pauca ⁊ in reliquis reb⁹ alijs
admīstratur loco galie uiridis. ¶ Deco. Eius deco
ctio admistratur in ēbroca ad pediculos ⁊ iterficit eos
¶ Apata ⁊ bo. Ex e⁹ folijs fit emplm̄ sup apta fluxa
¶ Vuln. ⁊ ulce. Eius fum⁹ exiccat ulcera hūida ⁊ ua
riolas ⁊ spgitur qd̄ ex ea tritū est ⁊ cinis eius sup adu
stiōm ignis ⁊ ulcera hūida ⁊ fruct⁹ e⁹ ⁊ cinis ipsi⁹ exic
cant ulcera difficilia ⁊ corrodunt carnē additam.
¶ Mem. capi. Decoctio folioꝝ eius cū uino confert
dolori dētiū colluto ore ex ea ⁊ ꝓhib3 corrosiōz eoꝝ ꝓ
prie fruct⁹ eius. ¶ Mem. oculi. Eius fruct⁹ stat loco
licij ⁊ galle in egritudibus oculi. ¶ Mem. an. ⁊ pec.
Cōfert sputo antiquo ⁊ ꝓꝑe fruct⁹ eius ¶ Mem. nu.
Eius rami dissoluti in aceto cōfert spleni emplo ex eis
fcō. ⁊ ad splenē bibi uinū in quo decocta sūt folia e⁹ ⁊
ipsius uirgulta. ⁊ faciūt splenetici ex ligno e⁹ uasa.
¶ Mem. ex. Cōfert solutioni antique ⁊ sedēt in deco
ctione e⁹ ad cursū mēcis ⁊ supponit̄ granū e⁹ ei ⁊ bibi
fructus e⁹ ēt. ¶ Vene. Confert fruct⁹ e⁹ morsui uipe.
¶ De tarathit capi. dcxciiij.

Tarathit quid est. Crusta ligni nodosi grossitu
dinē digiti hn̄tis ⁊ eius longitudo est minor. ⁊
plm̄ eius est stiptici saporis ⁊ est cineritij coloris. Et
uirtus eius est sicut uirt⁹ balaustie. ⁊ dr̄ ꝙ ipse affertur
ex ruribus. ¶ O p. ⁊ pro. Est stipticus ⁊ ꝓhibēs mo
tū sanguis in mēbris oibus. ¶ In. iunc. Cōfortat iū
cturas mollificatas. ¶ Mē. nu. Cōfert mollificatiōi
stōi ⁊ epatis. ¶ Mē. ex. Stringit ⁊ ꝛ̄tiet fluxū sāguis
⁊ descensionē sanguis in egōne ⁊ dysenterie bibitū i la
cte capraꝝ decocto. ¶ Permu. ¶ Medietas pōde
ris eius de cortice oui adusto abluto ⁊ sexta pōderis
eius de gallis ⁊ decima pōderis de gūmi arabico.
¶ De Talk capi. dcxcv.

Talk quid est. Dixerūt quidā ꝙ in bibitiōe eius
est timor ꝓꝑ illud qd̄ in ipso ē ex retentione sui
cū ꝑtibus stōi ⁊ uillositate e⁹ ⁊ cū gutture ⁊ meri. et qñ
necessariū est ut soluat̄ soluat̄ in pāno in quo ponant̄
frusta glatiei aut lapides et ꝑcutiat̄ donec resoluatur
et si fuerint lapides necessariū ē ut submergāt̄ in aqua
et si uoluerit hō dimittat ipsū in pāno deiñ excutiat ip
sū i uase ⁊ accipiat qd̄ excussū ē et utat̄ eo cū aq̄ gūme
et erit bonū sue intētiōi. ¶ Electio. Qd̄ ex eo calcia
tū ē ē fortius et subtilius. ¶ Nā. Frm̄ est in p̊mo. sic
cū in ƀo ¶ O p. et pro. Stipticū est et retinēs sangui
nē. et admistrat̄ in psilotro sicut existiauit Paulus et
alij. ut sit eius desiccatio maior. ipsū ei non adurit igis
nisi cum arte. ¶ Apata et bothor. Probibet apata

mãmillarũ et testiculoꝝ et que pꝰ aures sᷓ et reliq̃ꝝ car
niũ laxaꝝ i p̃ncipio. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Retinꝫ spu
tũ sanguis cũ aqua plãtaginis. ¶ Mem. ex. Retinet
sanguinẽ m̃ricis ⁊ ani bitũ. ⁊ quod ex eo ablutũ ẽ ⁊ lini
tũ cõfert dysenterie. ¶ De talisafar capi. dcxcvi.

TAlisafar quid est. est cortices indi in q̃bꝰ ẽ stip
ticitas ⁊ acuitas ⁊ odoris boni paꝝ ⁊ in ipsis ẽ
subã terrea p̃lima ⁊ subtilitas pauca. ¶ Nã. Apõ. S
nõ ẽ oñsũ ipsos hẽre caliditatẽ nꝫ f̃ritatẽ de qua sit curañ
Quidã ãt dixerũt φ sᷓ cali ⁊ sicci in ƀo. ¶ O p. ⁊ pro.
In ipsis sũt stipticitas ⁊ exiccatio fortes ⁊ resolutio. ⁊
sũt ꝯpositi ex substãtijs plibus. ⁊ terreitas in eis ẽ plus
¶ Mem. ex. Cõfert dysenterie ⁊ ulceribꝰ in testinoꝝ
⁊ fluxui sanguis m̃ricis ⁊ ani. ⁊ cõferũt hemorroidibꝰ
¶ De tarifilon capi. dcxcvij.

TArifilon quid est. Plãta nascens in uere ⁊ flos
eꝰ ẽ silis croco hortulano. ¶ Uene. Decoctio
eius qñ effũdit sup morsũ uipe sedat dolorẽ eius. Et
si effũdit s̃r mẽbꝝ sanũ facit in ipso cõtigere silẽ illi qđ
ꝯtigit ex mõsu uipe đ doloꝛ. ¶ De tuberibꝰ c. dcxcviij

TUbera q̃d sunt. sᷓ ex subã terrea plus ⁊ aq̃ea
minus. ⁊ in ipsis ẽ aereitas ⁊ subtilitas pauca
⁊ sũt p̃uata sapore. ¶ Electio. Meliora eoꝝ arenosa
alba in quibꝰ ñ ẽ odor malus ⁊ q̃ ex eis sũt sicca deteri
ora sũt huĩs ⁊ illa quidem q̃ elixãtur pꝰ excoriatiõm ⁊
scissiõm cũ cultello cũ aqua ⁊ sale deinde coq̃ũtur cũ
oleo ⁊ almuri ⁊ spẽbus ꝯdientibꝰ aut altit sũt meliora.
⁊ deteriora eoꝝ genera sũt fũgi ⁊ ꝓ̊pe qñ nascũtur sub
arboribꝰ ⁊ interra mala. ¶ O p. ⁊ pro. Sunt grossa
ualde ⁊ prebẽt nutrim̃tũ grossũ m̃licũ ⁊ ñ appropinq̃t
eis in hoc aliquid. ⁊ eoꝝ q̃dẽ tyriaca sũt uinũ puꝝ ⁊ cõ
dientes spẽs. ⁊ si elixẽtur deiñ coquãt cũ eis generat
nutrim̃tũ grossũ nõ malũ. uerũtñ saporẽ ñ hẽnt ¶ In
st̃ra iũc. Timet ex eis palysis. ¶ Mem. ca. Timet ex
eis appl̃a. ¶ Mem. oculi. Eoꝝ aqua sicut ẽ abstergit
oculũ. ⁊ hoc q̃dã laudauerũt ⁊ ꝯcessit illud musaia me
dicus ⁊ alij. ¶ Mem. nu. Sũt tarde digõis ipediẽtia
grauãtia st̃õꝫ grossi chimi. G. uero in quodã loco ait ñ
sᷓ mali chimi. ¶ Mem. ex. Faciũt incurrere colicaꝫ ⁊
difficultatẽ urine. ¶ De tinctura ca. dcxcix.

TInctura quid ẽ. ¶ Electio. Melior ẽ illa q̃ ẽ
leuioris ponderis ⁊ magis intense nigredinis.
¶ Nã. O is ẽ cal̃a exiccatiua nisi inda qñ indi ⁊ pau
lus numerãt eã inter i f̃rantia. ¶ O p. ⁊ pro. O is est
exiccatia. ¶ Apo. ⁊ bo. Existiauit q̃dã φ inda põit s̃r
apata cal̃a ⁊ confert eis. ¶ Uulnera ⁊ ulce. Illa que
assumit ex fumo ligni pini cũ gũma ⁊ bõllio ponit sup
adustiõm ignis donec cadat. ¶ De testudie. c. dcc.

TEstudo. ¶ Mem. ca. Sanguis eꝰ que silũris
est iã dcm̃ ẽ φ cõfert epil̃ie adherens. ⁊ fel testu
dis ualꝫ ad cola ⁊ distillat i nares epileptioꝝ ¶ Mẽ.
an. ⁊ pec. O uũ eius ualꝫ ad tussim infantiũ ⁊ fel ipsiꝰ
illinitũ ad scrofulas. ¶ Uene. Illa que ẽ marina cum
coagulo ẽ hõa morsui uermiuꝫ uenenosoꝝ ⁊ ei q̃ bibit
lacticinium. ¶ De tamarindis ca. dcci.

TAmarindi. ¶ Electio meliores sũt teneri r̃cẽ
tes qui nõdũ senescũt ⁊ nõ exiccãtur ⁊ quorũ
acetositas est uera. ¶ Nã. f̃ri sũt ⁊ sicci in ƀo. ¶ O p.
⁊ pro. Sunt solutiui ⁊ sᷓ meliores prunis. ⁊ minoris
huitatis. ¶ Mem. nu. Cõferunt multitudi uoitus ⁊
siti in febribꝰ ⁊ stringũt st̃õm mollificatũ ex multitudie
uoitus. ¶ Mem. ex. Solone educũt chol̃aꝫ. ⁊ potio
ex decoctiõe eoꝝ sit ꝓpinqua medie libre. ¶ Febres.

Cõferũt febribꝰ hñtiũ sincopi ⁊ cõturbatiõꝫ ⁊ ꝓ̊pe qñ
necesse est nãm linire. ¶ De tuderi capi. dccij.

TUderi quid ẽ. Inquit. Di. est herba hñs folia
similia folijs prassij ⁊ radicẽ quadratã ⁊ eꝰ ra
dix mensurã hꝫ medij cubiti. ⁊ hꝫ capita in q̃bꝰ sũt seia
longa nigra ⁊ est hec usitata tuderi. Silũris uero sem̃
ẽ rotũdũ. ¶ Nã. Cal̃a ẽ in ƀo. huida i p̃mo. ¶ O p.
⁊ pro. Inest ei acredo nasturtij. ⁊ in ipsa est ulceratio.
¶ Apo. ⁊ bo. cõfert cãcris q̃ ñ sᷓ ulcerati linita cũ aq̃
mellis. ⁊ cõfert oĩbus apatibus duris ⁊ fit ex ea ẽpl̃ꝫ
sup tumorẽ. ¶ In. iunc. Fit ex ea empl̃m sup duritieꝫ
podagre. ¶ Mem. ca. Q̃ũ Cõfert apatibus radicũ
aurium. ¶ Mem. oculi ex ea fit collyrium cũ melle
mũdificat ulcera oculi. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Adiuuat
qñ ponit in electuarijs in expuendo hũores postφ ifũ
dit ⁊ bullit in aqua deiñ põit in uase ⁊ assat ¶ Mẽ.
ex. Adiuuat in coitu ⁊ ꝓ̊pe in decocto qđ ẽ ex uino
¶ De tenub capi. dcciij.

TEnub quid est. Arbor nota ⁊ causi ẽ spẽs eius
⁊ casmecoras ẽ sem̃ arbõis eꝰ ⁊ pix silũris ex ea
assumit. ¶ O p. ⁊ pro. Semẽ ãt eꝰ casmecoras. ⁊ v
tus ipsiꝰ ẽ stiptica. ⁊ est subtilis calefactionis ¶ Apo.
⁊ bo. Ex folijs hꝰ arboris fit empl̃m apatibus cal̃is
¶ Uulne. ⁊ ulce. Folia ⁊ sem̃ eꝰ qñ miscet cũ adipe ã
seris ⁊ merdasengi ⁊ cũ farina turis conferũt ulceribꝰ
manifestis. ⁊ cũ permiscet cũ cera ⁊ oleo myrtino cõ
fert ulceribꝰ teneroꝝ corpoꝝ ⁊ oĩbus ulceribꝰ recenti
bus cal̃is ⁊ cortex eius ẽ cõueniẽs ulceribus pulueri
zatus. ⁊ qñ admistrant folia eius sup ulcera recentia
ꝓhibẽt corruptiõm eoꝝ. ¶ Mem. ca. Colluit os ex
ea ⁊ decoctiõe eꝰ ⁊ ꝓ̊pe cũ aceto ad dolorẽ dentium
⁊ qñ sidit lignũ eꝰ ⁊ coquit i aceto ad illđ ¶ Mẽ. oc.
Fumꝰ eius in alcofol cõfert oculo. ¶ Mem. an. ⁊ pe.
Sem̃ eius qđ ẽ casmecoras adiuuat ad spueñ ex pe
ctore. ⁊ gũma q̃dem tenub maximi ẽ iuuamẽti ad tussi
antiquã ualde. ⁊ est spẽs picis. ¶ Mem. nu. Confert
ad ea pondus auꝛ cũ aqua mellis ad epar lesum.
¶ Mem. ex. Si bibat stringit ⁊ retinet uentrem.
¶ De tereiabim capi. dcciiij.

TEreiabim quid est. hic ẽ ros q̃ plꝫ cadit in co
rasceni ⁊ in locis q̃ sũt ultra fluuiũ ⁊ pl̃m casus
eius in regione nr̃a ẽ sup lapides. ¶ Electio. Melior
est recẽs albũ. ¶ Nã. Est equale ad caliditatẽ ꝓueniẽs
¶ O p. ⁊ pro. Est lenitiuũ cõueniens ad abstergeñ.
¶ Mem. an. ⁊ pec. Cõfert tussi ⁊ lenit pectꝰ ¶ Mẽ.
nu. Sedat sitiꝫ. ¶ Mem. ex. Solõe educit chol̃aꝫ
facile. ⁊ eꝰ solutio ẽ cũ ꝓ̊petate que ẽ in ipso ⁊ eius q̃đ
potio ẽ a. x. auꝛ usq̧ ad. xx. auꝛ. ¶ De tutia. c. dccv.

TUtia quid est. O rigo tutie ẽ fumus qui eleua
tur ubiꝰ purificat es a lapidibus qui ei admiscẽ
tur. ⁊ qñꝫ sublimat climia ⁊ illud qđ sublimat ẽ tutia
bona ⁊ qđ residet inferiꝰ ẽ climia que noĩatur succudꝰ
tutia uero alia est alba ⁊ alia ẽ citrina ⁊ alia ad rubedi
nem declinans. ⁊ inda quiđ ẽ illud qđ i ablutiõe tutie
aggregat sicut fex sub aqua qua ipsa abluit ⁊ illud est
succudus. differentia uero inter succudũ ⁊ tutiã ẽ φ tu
tia sublimatur ⁊ illud ñ sublimat sed remanꝫ inferius
in canalibꝰ p qđ currit es ⁊ hoc est sicut climia eris ⁊
qñ hoc sublimat subliat ex eo tutia. ¶ Electio. Me
lior ẽ alba uolatilis, deiñ citrina deiñ que hꝫ colorem
fisticoꝝ alcarmeni. ⁊ illa que ẽ minus uetusta oĩbus ẽ
melior. ¶ Nã. F̃ra est in primo sicca in ƀo. ¶ O p. et
pro. est desiccatiua sine mordicatiõe, et illa q̃ ẽ abluta

est melioꝛ desiccantiũ. ¶ Decor. Confert lendibus. ⁊
¶ Uulnera ⁊ ulcera. Illa que est abluta cõfert ulce
ribus ita ꝙ ulceribꝰ cãcerosis. ¶ Mem. oculi. Cõfret
dolori oculi ⁊ ꝓhibʒ supfluitates fraudulẽtas coãcta
tas in uenis oculi penetrare in tunicas ꝓpe illa que ẽ
abluta. ¶ Mem. ex. Cõfert ulceribus ani ⁊ testiculo
rũ ⁊ apatibus eoꝝ. ¶ De tincar capi. dccvi.

Tincar quid est. aliud ẽ minerare. ⁊ aliud ẽ artifi
ciale ⁊ dĩ capistꝝ auri. ¶ Mem. ca. Cõfert do
lori molaris ⁊ corrosioni dẽtium sua ꝓpetate.

¶ De tasmarach capi. dccvij.

Tasmarach ¶ Nã. Calidũ ẽ ⁊ siccũ. ¶ Op. ⁊
pro. ẽ stipticũ fortiter. ¶ De tinsa capi. dccviij

Tinsa. ¶ Mem. oculi. Stercus eius confert al
bugini oculi. ¶ Uene. Fit ẽplm ex adipe eꝰ sup
morsũ ipsiꝰ ⁊ sedat dolor eꝰstati. ¶ De tẽbul. c. dccix.

Tembul ¶ Nã. Frigidum est in primo siccũ in so.
¶ Op. ⁊ pro. Est stipticũ exiccatiuũ ¶ Mẽ.
ca. Cõfortat carnẽ que ẽ inter dẽtes ⁊ masticãt ipsuʒ
indi ad illud sẽper. ¶ Mem. nu. Cõfortat stõm ⁊ ꝑꝑ
illud masticãt semp indi. ¶ De tefisie ca. dccx.

Tefisie quid ẽ. Est gũma rute agrestis ⁊ iã dcm̃
fuit in the ¶ Electio. Nõ ꝯfert nisi que ẽ recẽs
⁊ qũ sup ipsa ptransit ãnus debilitat. ⁊ nõ ẽ in ipsa iu
uam̃tũ ꝑꝑ resolutiõm huitatũ que sꝫ in ipsa supfluarũ
¶ Nã. Est calꝫa ualde adustiua fortis calefactiõis ⁊
exiccationis. ⁊ in ipsa est huitas supflua extranea cã cꝰ
ñ mordicat statim. ¶ Op. ⁊ pro. Est mũdificatiua so
latiua maturatiua disruptiua ⁊ ꝑꝑ huitatem suã super
fluã ñ adurit nisi pꝰ horã ⁊ ẽ ex eis que attrahũt uehe
m̃ter ⁊ uiolẽter ex ꝓfundo corporis. sꝫ pꝰ spatiũ ꝑꝑ hu
miditatẽ suã supfluã. ⁊ nõ est ei par in alterando ꝯplo
nem ⁊ calꝫitatẽ. ¶ Decoratio. Facit nasci pilos ⁊ cõ
fert alopitie ualde ⁊ raro inuenit par ei in illo. ⁊ iam
diximꝰ admĩstratiõm eꝰ in caplo ipsius. ⁊ cõfert oculta
tioni sanguis. sed nõ dimittit sup ipsã ꝑter horã. ⁊ silr
cõfert uestigijs ⁊ pãno ⁊ albaras. ¶ In. iun. Iungũ
tur cũ cõpssione sup mollificatiõm neruoꝝ ⁊ sup poda
gram ⁊ sup iuncturas frigidas ⁊ clisterizat cũ ea ad ar
teticã. ¶ Mẽ. an. ⁊ pec. Cõfert sputo saniei ⁊ difficul
tati anhelitus. ⁊ confert dolori ãboꝝ lateꝝ ⁊ ꝓpe do
lori ipsoꝝ antiquo linita ⁊ ut emplm supposita ⁊ cũ ea
euacuãdo ⁊ adiuuat ad expuendas supfluitates linita
⁊ subtilitate repta in admĩstrando eã in electuarijs
¶ Mem. ex. In radice eꝰ ⁊ corticibꝰ ipsius ⁊ lachry
ma eꝰ est solutio. ¶ Febres. Sumant de corticibꝰ eiꝰ
tres aur. ⁊ de succis tres anulusat ⁊ de lachryma eius
aur. ij. ⁊ qũ multiplicat eius usus nocet. ¶ Permu.
Loco eius ponũtur due tertie ponderis eꝰ de dragãto
⁊ 3ª eꝰ de euforbio. ¶ De turbit capi. dccxi.

Turbit. ¶ Electio. Melius ẽ albũ uisibiliter ⁊
cõtritũ hñs foramia que sũt sicut cãne subtilis
oramia ⁊ planũ ualociter frangibile ⁊ ñ ẽ grossuʒ ⁊ ip
sũ corrodit ⁊ debilitat. ⁊ leue ualde ⁊ pforatũ ẽ debi
le sed eius rectificatio ẽ ut fricet cortex eius cinericiꝰ
donec remaneat albus ⁊ cõiungat qḋ de eo cõtritũ ẽ
cũ oleo amigdalino. ¶ Op. ⁊ pro. Acquirit usus eiꝰ
siccitatẽ ⁊ exiccatiõm in corpore qm̃ extrahit huitates
subtiles ⁊ ꝑꝑ hoc admĩstratur cũ oleo amigdalino.
¶ Instrã iunc. Confert egrtudibus neruoꝝ. ¶ Mẽ.
ex. Solone educit phlꝫa plm. ⁊ soluit aliquid ex humo
ribꝰ adustis parũp. ⁊ hoc qñ assumit tritũ ꝯcoctũ uero
ecõtrario. inquit Mesaugue. solone educit humores
uiscosos grossos. ⁊ dixerũt quidã solone educit hũorẽ
crudũ ex anchis. ⁊ qḋ uerius ẽ. ẽ ꝙ solone educit phlꝫa
subtile ⁊ si cõfortetur cũ zinziber ⁊ eo qḋ hʒ acuitatem
uirtutis educit grossũ ⁊ crudũ humorẽ. Solũ uero nõ
soluit grossũ nisi inueniat in stõ fixũ ⁊ in itestinis. sitqꝫ
potio eius usqꝫ ad. 3. ij. ⁊ in decoctionibus usqꝫ ad iiij.
¶ De tursie capi. dccxij.

Tursie quid ẽ. Est ãmoiacũ ⁊ iã dcm̃ est de eo in
capi. alif. ¶ De tubel capi. dccxiij.

Tubel quid ẽ. Fortius tubel ẽ tubel ferri. ꝺinde
eris ⁊ ẽ illud qḋ cadit ex percussiõe super ea. ⁊
oẽ quidẽ est exiccatiuum. ⁊ iã q̇dem dcm̃ est de eo.

¶ De thymo capi. dccxiiij.

Thymum. ¶ Nã. Semẽ eius est fortis calꝫitatis
¶ Mẽ. ex. Prouocat ⁊ extrahit ẽbryonẽ mor
tuũ ⁊ solõe educit sanguinẽ ⁊ humorem cholꝫicuʒ. Et
potio eius sit medietas. 3. ⁊ extrahit uermes.

¶ De theil capi. dccxv.

Theil quid ẽ. dĩ ꝙ est theideken. ¶ Nã. Frĩa ẽ
⁊ sicca in primo. ⁊ ꝓpe radix eiꝰ recẽs. ¶ Op.
⁊ pro. Uirtꝰ eꝰ est stiptica. ⁊ in ipsa est mordicatio ⁊ ꝓ
hibet eius succus attractiõm materieꝝ ad uiscera.
¶ Uulnera ⁊ ulcera. Confert uulneribꝰ recentibꝰ qñ
ponitur super ea ⁊ ꝓpe radix eius ⁊ i ipsa est ꝯsolida
tio. ¶ Mẽ. ca. Prohibʒ catarros oẽs. ¶ Mem. oc.
De succo eius ⁊ ipsa decocta in uino ⁊ melle in põde
re equaliter sũptũ ponitur in medicamĩe qḋ ad oculũ
est bonũ. ⁊ illius quidẽ medicaminis ꝯpositio est hec.
¶ Sumit succus ⁊ q̃tũ est medietas eiꝰ de myrrha
⁊ tertia eius de pipere ⁊ tertia ipsius de olibano ⁊ per
miscent ⁊ est medicamẽ bonũ. ⁊ oꝫ q̇dem ut reponat i
uase ereo. ¶ Mem. nu. Abscindũt semen ⁊ radix eius
uomitũ. ⁊ prohibet attractiõm fieri ad stõm ⁊ semẽ eꝰ
oĩo est cõueniens stõ. ¶ Mem. ex. Semen eius ꝯglu
titũ est ꝓuocatiuũ ⁊ disruptiuũ lapidis ꝑꝑ illud qḋ in
ipso est de siccitate aut amaritudine. ⁊ silr radix eius ⁊
decoctio eius confert ulceribus uesice.

¶ De thefisie capi. dccxvi.

Thefisie q̇d ẽ. iã dcm̃ ẽ in the. ⁊ iã diximus eam.
¶ De testiculo uulpis capi. dccxvij.

Testiculus uulpis quid est. Est q̇dam bonũ dul
ce. ¶ Nã. Est calꝫs in 1° humidus in ipso ⁊ i ip
so est humiditas supflua. ¶ Instrã iunc. Confert spa
smo ⁊ tetano qui sũt i posterioribus ⁊ palysi. ¶ Mẽ.
ex. Facit appetitũ coitus ⁊ adiuuat ad ipsũ ⁊ ꝓpe cuʒ
uino. ⁊ stat loco stici. ¶ De testiculo cãis. c. dccxviij.

Testiculus canis quid est. est sicut testiculus uul
pis ⁊ est duaꝝ spẽꝝ. una eaꝝ est minor ⁊ est hñs
mollitiẽ ⁊ est duoꝝ pariũ quoꝝ unũ par est inferius ⁊
aliud par est sursũ ⁊ unũ eoꝝ est molle ⁊ alteꝝ est plenũ
⁊ est spẽs maior. ⁊ in spẽ maiore ẽ humiditas supflua.
¶ Apo. ⁊ bo. Resoluit apata phlꝫatica. ¶ Uul. ⁊ ul
cera. Mũdificat ulcera ⁊ ꝓhibet formicã dilatari. ⁊ a
perit fistulas ⁊ in carnat ulcera fraudulenta corrosiua
¶ Mem. ca. Confert elcola. ¶ Mem. ex. Qñ uir
maiorem ãboꝝ sũit fit masculus fortior. ⁊ si mulier su
mat debiliorem fit magis femina. et dĩ ꝙ ille qui est hu
midus facit augm̃tũ in coitu et siccus abscindit ipsum
et unusq̇sqꝫ ãboꝝ destruit alterius opationem et iam
dcm̃ est totum illud in maiore et minore.

¶ De testiculo capi. dccxix.

Testiculus quid est. est de genere carnis mollis.
¶ Electio. Melior testiculus est illius cꝰ hõus

est testiculus. ⁊ qui est adolescentiū. ⁊ testiculus qui ē magnoꝝ hircoꝝ ⁊ que eis siſiant de arietibus ⁊ tauris non digerit. ⁊ ñ est sicut testiculus galloꝝ precipue im pinguatoꝝ. nã ipse ē bonus ualde. ¶ O p. ⁊ pro. Nõ hꝫ bonitatē nutrimēti mãmillaꝝ nisi testiculus galloꝝ īpinguatoꝝ. ipse nãqꝫ est boni nutrimēti plim. ⁊ oēs spēs testiculi qñ digerūtur ꝓprie que sꝫ difficilis digōnis pꝫ. ¶ Mē. nu. Plimi ipsoꝝ sꝫ difficilis digōis plimi nutrimēti ⁊ prope q̇ sūt de aialibus magnis grosse cãnis

¶ De testa capi. dcccxx.

Testa ¶ O p. ⁊ pro. Est exiccatiua abstersiua ⁊ prope testa olibani. ⁊ subtilior quidem testa est esta cancri marini ⁊ tegula quidem est in uirtute fo lij. ¶ Deco. Testa cãcri marini ē exiccatia ⁊ abstergit pãnū ⁊ lentigines. ¶ Apata ⁊ bo. Fit ex testa ceratū sup scrofulas. ¶ Uul. ⁊ ul. Emplm factū ex testa ē fō tis cōsolidatiōis. ⁊ confert ulcerib⁹ ⁊ ipsa abstergit sca biē ⁊ ꝓpe testa cãcri marini. ¶ In. iun. Testa olibani Tingit sup podagrã ¶ Memb. oculi. Cōfert cū sale metallino ungle.

¶ De thalio capi. dcccxxi.

Thaliū q̇d est. dcm̄ est de eo in caplo destructiōe De lia. U.

¶ De usnee capi. dcccxxij

Usnee q̇d est. Cortices tenues subtiles circūuo luti sup arborē ferentē glãdes ⁊ pinū ⁊ nucē. ⁊ hꝫ odorē bonū. ¶ Electio que ex ea bona est ē alba ⁊ nigra mala est. ¶ Nã. In ipsa est fꝛitas pauca ⁊ ad ꝺ bilitatē declinãs ⁊ stipticitas equal. ⁊ existiauert q̇daꝫ ꝙ est cala in i° ⁊ sicca in ꝭo. Inq̇t Alcãzi. Est fꝛa uehe mentis siccitatis. ¶ O p. ⁊ pro. Inst ei uirtus stiptica ⁊ resolo simil. ⁊ lēificatio. ⁊ precipue q̄ est de pino ⁊ e⁹ stipticitas est eq̄lis. ⁊ aromaticū e⁹ apit oppilatiōes ⁊ stringit cãnes mollificatas ¶ Apo. ⁊ bo. Linit sꝫ apa ta cala ⁊ sedat ea ⁊ resoluit durities ⁊ sedat apata caꝛ nosa fluxa ¶ In. iun. Cadit īfictionib⁹ laxitudis ⁊ re soluit duritiē īuctu: ⁊ silr e⁹ decoctio ¶ Mē. ca. Qū īnfundit in uino facit dormire potãtē ipm. ¶ Mē. oculi. Abstergit uisū. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Confert tremori cordis. ¶ Mē. nu. Retinꝫ uomitū ⁊ cōfor tat stōm ⁊ remouet inflatiōm e⁹ precipue e⁹ infusio i ui no stiptico. ⁊ cōfert dolori epatis debil. ¶ Mē. ex. Apit oppilatiōm mꝛicis. ⁊ qñ sedet in aqua e⁹ cōfert dolori mꝛicis. ⁊ ꝓuocat mēstrua. ¶ Permu. Pōdus ipsius de cordumeni.

¶ De uchuen capi. dcccxxiij

Uchuen q̇d est. Ex ea alia est alba ⁊ alia citrina sed alba est fortior. ⁊ est uirge minute sup quas sūt flores alba hñtes folia silēs florib⁹ maro acuti odo ris ⁊ saporis ¶ Nã. Est cala in tertio ⁊ sicca in ꝭo. ¶ O p. ⁊ pro. Est digiua ⁊ apitiua oppilatōuꝫ. ⁊ i ea que ē rubea est stipticitas ⁊ ꝓhibitio spēꝝ solutiōis cū eo q̄ꝺ in ipsa est de resolōe sed e⁹ stipticitas ē ꝓp ipsius exiccatiōm ⁊ ē ꝓuocatiua sudoris. ⁊ silr e⁹ oleū inūctū. ⁊ apit orificia uenaꝝ resolutiuū subtilatiuū. ¶ Elec. Recens uiridis. ¶ Apo. ⁊ bo. Resoluit apata cala i stō ⁊ sanguinē cōgelatū in ipso ⁊ cōfert apatib⁹ fꝛis ¶ Uul. ⁊ ulce. Cōfert fistulis ⁊ excoriat cortices ⁊ ulcera ⁊ confert uulnerib⁹ neruoꝝ ¶ In. iun. Confert torsioni neruoꝝ qū in decoctiōe ipsius īfūdit spōgia ⁊ ponit sꝫ eos. ¶ Mē. ca. Facit subet ⁊ qū odorat huidū e⁹ facit dormire ⁊ e⁹ oleū cōfert dolorib⁹ auris. ¶ Mem. an. ⁊ pe. Cōfert asmati qū bibꝛ sicca sicut bit epithymū. ¶ Mē. nu. Mala ē ori stōi uerūtñ īsol uit ⁊ exiccat q̄ꝺ ad ipm attrahit. ⁊ resoluit sanguinē ꝯ gelatū in eo. ¶ Men. ex. ꝓuocat fortiter ⁊ resoluit sã guinē cōgelatū in uesica cū aqua mellis ⁊ frangit lapi dem. ⁊ qñ bibꝛ cū flore suo ⁊ cū eo q̄ꝺ est sꝫ ipsū in uio ꝓuocat mēstrua. ⁊ silr suppositoriū olei e⁹. ipm ei forti ter ꝓuocat ⁊ suppositoriū olei e⁹ ēt resoluit duritiē ma tricis ⁊ apit oppilatiōm mꝛicis. ⁊ ipa q̇ꝺ bibꝛ sicca in oxymelle sicut epithymū ⁊ soluit melam ⁊ phla ⁊ con fert apatibus ani calidis. ⁊ apit hemorroidas ipa ⁊ e⁹ oleū. ⁊ confert ramici ex aqua postꝙ̄ scindꝛ. ⁊ confert colice ⁊ dolori uesice ⁊ duriciei splenis.

¶ De usnē. c. dcccxxiiij.

Usnē q̇ꝺ est. Est pliū spēꝝ subtilior eaꝝ est alba ⁊ noiat sterc⁹ passeꝝ ⁊ calidior eaꝝ est uiridis ¶ O p. ⁊ pro. Est abstersiua mūdificatiua apitiua. ¶ Mem. ex. Pōdus. ʒ. 5. ipsi⁹ resoluit difficultatē uri ne. ⁊ pōdus. ʒ. v. deijcit ꝑtū uiuū ⁊ mortuū ⁊. ʒ. 5. ꝑsice usqꝫ ad. ʒ. i. ꝓuocat menstrua. et pōdus. ʒ. iij. soluendo educit aquositatē hydropisis. ¶ Uene. Pōdus. ʒ. x. eius est uenenū ꝑiciosū et ex suffūigatiōe eius q̄ ex ipa ē uiridis effugiūt uēnosa ꝑua

¶ De urtica. c. dcccxxv.

Urtica q̇d est. Color semis e⁹ ē similis colori pō ri sed tñ est minus et subtilius et ñ est in eius lō gitudine et mordicat q̄ꝺ ei obuiat ita ꝙ ēt intestina ¶ Nã. Urtica et sem̄ e⁹ sꝫ calia in ꝑncipio tertij. ⁊ sic ca in ꝭo. sed sem̄ est minoris siccitatis ꝙ̄ ipa. ¶ O p. ⁊ p. Est attractia ulceratiua resolutiua ⁊ in uirtute a dustiua. ⁊ sūt q̇dã q̄ dicūt calefactiōm e⁹ ñ eē fortē. sed in ipsa q̇ꝺ est uirtus apitia. ⁊ in ipa est abstersio fortis. ⁊ in ipsa ñ est mordicatio ulceꝝ. ⁊ qñ cū carne coquit caro soluit inter urticã ⁊ opatiōm e⁹. ¶ Apata ⁊ bo. Emplm e⁹ cū rhaphano disrūpit dubellet ⁊ cōfert eis ⁊ ꝯfert duritieb⁹ ⁊ cōfert sem̄ eius cãcro in ēplo. ⁊ silr eius cinis. ¶ Uul. ⁊ ul. Eius cinis cū sale ꝯfert ulce ribus q̄ accnt a morsura canū ⁊ ulcerib⁹ maligis ⁊ cã cro. ¶ In. iun. Eplm ex ea cū sale cōfert torsioni ner uoꝝ. ¶ Mem. ca. Eius folia cōtrita abscindūt fluxū sanguis ex narib⁹ ⁊ sem̄ ei⁹ cōfert strictuꝛ nariū ⁊ apit oppilatiōes colatorij fortiter ⁊ ex semie e⁹ fcūꝫ emplm facit eradicatiōꝫ dentiū facilē. ⁊ emplm ex ea ꝯfert apa tibus que sꝫ post aurē ⁊ est abstersiuū. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Qñ bibꝛ cū aq̄ ordei mūdificat pectus ⁊ qū deco quūtur folia eius in aqua ordei educit hūores grossos q̇ sꝫ i pectore sed eius sem̄ ē fortius ⁊ ipm remouet as ma ⁊ ipam dilatatiōm ⁊ fꝛidã plesim. ¶ Mē. ex. Ex citat coitū ꝓpe sem̄ eius cū uino ⁊ apit orificiū mꝛicis q̄ꝛ matrix recipit sꝑma. Et silr si comedat cū cepis ⁊ o uis ⁊ qñ supponitur cū myrrha ꝓuocat mēstrua ⁊ a ꝑit mꝛicē ⁊ silr si bibꝛ eius decoctio cū myrrha ⁊ folia eius recētia reducūt mꝛicē exeūtē loco empli posita ⁊ soluendo educit phla ⁊ hūorem crudū sua abstersione ñ cū uirtute solutiua q̄ sit in ipsa ⁊ oleū eius plus soluit phla ꝙ̄ oleū cartami ⁊ decoctio folioꝝ cū ostracis lēit uentrē ⁊ si uis ut ipa facilius soluat accipe medullã se minis eius ⁊ cōterꝛ ipam cū sauich ⁊ ꝓijce eã in uino ⁊ bibe eã ⁊ oꝫ ut p⁹ eius austū bibat aliq̇d ꝺ oleo rosace o ne adurat gutt bibētis. ⁊ qñꝫ fiunt ex ipa collyria cū melle ⁊ supponūt et soluūt.

¶ De uiola. c. dcccxxvi

Uiola q̇d est. Nō est eius eēntia. et opatio radic eius ē uicia opationi ipsius. ¶ Nã. Fꝛa ē et hu mida in prio et dnt q̇dã ꝙ ē cala in ꝑmo. ſꝫ in fꝛitate fo lioꝝ eius ñ ē dubitatio. ¶ O p. et pro. Dꝛ ꝙ̄ ipa gene rat sãguinē eq̄lē. ¶ Apo. et bo. Sedat apata cala mo re ēplastri supposita cū sauich de ordeo et silr e⁹ folia ¶ Uul. et ulcera. Uiola epithimata bona ē scabiei.

¶ Mem. ca. Sedat soda sanguineã odorata et illita
¶ Mem. oculi. Cõfert ophthalmie calĕ. ¶ Mem.
an. ꝛ pec. Cõfert tussi calĕ ꝛ lenit pectus ꝛ ꝓpe q̃ ex ea
ꝯtrita est cũ zuccaro ꝛ ipsius sirupꝰ cõfert pleſi ꝛ plmo
ni ꝛ est melior q̃ iuleb in hoc ca. ¶ Mem. nu. Ua
let iflatiõi stõi. ¶ Mẽ. ex. Sirupus eiꝰ cõfert dolori
renũ ꝛ ꝓuocat urinã. ꝛ q̃ ex ea sicca ẽ soluendo educit
cholam. ꝛ ipsius ẽt sirupus lenit nãm cũ facilitate ꝛ ꝯ
fert eminentie ani. ¶ De urina capi. dccxxvij.

Urina q̃d est. Nõ. est. ¶ Electio. ex urinis iuua
tiuis magis est urina cameli arabici q̃ est anhe
glib. Et urina hõis est ꝺbilior urinis tñ ea sſt debiliorẽs
urine porcoꝝ dõesticoꝝ castratoꝝ ꝛ eis fortiores sunt
antiq̃ ꝛ urina q̃ꝺ castrati oĩs gñis est debilior ꝛ ex uris
magis abstersia est urina hõis. ¶ Nã. est calĭa ꝛ sicca
¶ O p. ꝛ pro. O ẽs abstergũt ꝛ urina q̃ꝺ hõis ponit
cũ cinere uitis sup locũ fluxus sãguis ꝛ sistit. urina ꝟo
cãeli ꝯfert furfurib' ablutiõe fcã ex ea. ꝛ silr uria tauri
¶ Deco. Abstergit morphea. ¶ Uul. ꝛ ul. Urina a
sini cõfert ulcerib' ãbulatis ꝛ huidis. ꝛ urina hõis ẽt
ꝓpe antiqua ꝛ cõfert excoriationi ꝛ pruritui ꝛ albaras
ꝛ ꝑcipue cũ nitro ꝛ aqua acetose. ꝛ fex urine ponit sup
herisipilã ꝛ cõfert ꝛ confert lita scabiei ꝛ sahafath ꝛ ul
ceribus ꝟiof ꝛ ulcerib' peꝺ que migĩ ꝛ dittit donec sa
nẽt. ¶ In. iun. Cõfert dolorib' neruosis ꝛ ꝑcipue uri
na capraꝝ dõesticaꝝ ꝛ mõtanaꝝ ꝛ ꝓpe spasmo ꝛ exten
sioni ꝛ silr fit caputpurgiũ extensioni ¶ Mẽ. ca. In
urina tauri qũ dissoluit myrrha ꝛ distillat in aurẽ sub
tiliter sedat dolorẽ eꝰ. ꝛ silr uria capraꝝ sola ꝛ cũ myr
rha. ꝛ urina hõis antiq̃ ꝓhibꝫ fluxũ putredis ab aure.
ꝛ urina cameli ꝯfert fetori nariũ ꝛ apit oppilatões co
latoriũ cũ uehemẽti uirtute. ¶ Mem. oc. Coagulat in
uase ereo ꝛ cõfert albugi ꝛ scabiei ꝛ ꝓpe urina pueroꝝ
ꝛ silr cocta cũ porris. ¶ Mem. an. ꝛ pe. Urina infan
tiũ lactentiũ cõfert dilatatiõi anhelitus. ¶ Mem. nu.
Quidã hõ spleneticꝰ sõniauit q̃ ꝑcipiebat ei i sõno ut
urinã suã biberet oĩ die ter ꝛ sanaret. q̃ exptus ẽ illud
ꝛ inuenit mirabile. ꝛ urina q̃ꝺ hõis ꝛ urina cameli cõ
ferũt hydropisi ꝛ ea linit splẽ ꝑcipue cũ lacte cameli ꝛ
urina capraꝝ ualꝫ hyposarche eaꝝ ꝑcipue q̃ sſt monta
ne ꝛ ꝑcipue cũ spica boni odoris ꝛ silr urina ãtiq̃ por
coꝝ in hꝰmõi est hõa cũ uino forti. ¶ Mem. ex. Uria
porci frangit lapidẽ in renib' ꝛ uesica ꝛ ꝓuocãdo edu
cit ex ãbob'. ꝛ urina asini cõfert dolori renũ. ꝛ urina
hõis decocta cũ porris cõfert dolorib' mrĩcũ qñ sedẽt
in ea mulieres unaq̃q; q̃nq; dieꝝ semel. ¶ Uene. Uri
na hõis cõfert morsui uipe bibita ꝛ effũdit sup eũ ꝛ ꝓ
prie uipe petrose ꝛ cũ nitro sup morsũ canis rabiosi ꝛ
oĩ morsui ꝛ puncture ualet. ꝛ que ex ea ãtiq̃ est confert
uẽis oĩb' ꝛ lepori marino. ¶ De uisco. c. dccxxviij

Uiscus q̃d est. est notus. ꝛ eius q̃dem fructꝰ ẽ silis
ciceri nigro nõ sincere rotũditatis uirgulatus
frãgibilis ex quo manꝰ iuiscant. eius ãt minera ẽ arbor
ferens glãdes ꝛ malus ꝛ purus in quo sſt uirtus aẽra
ꝛ aq̃a multiplicate ualde. ¶ Elec. q̃ ex eo bonꝰ ẽ est re
cens planus coloris puri interius uiridis exterius te
rit ꝛ lauat deiñ coq̃t. ¶ Nã. Nõ calefacit nisi pꝰ mo
rã longaꝫ sicut gũma rute agrestis ꝛ est debilior eã in
hoc ꝛ in ipso q̃ꝺ est hũitas supfluẽs ñ digesta ꝛ est cali
dus et siccus in tertio. ¶ O p. et pro. Est resolutiuus
resoluit ei huitates grossas ex ꝓfũdo ꝑter fortitudineꝫ
uirtutis attractiue et lenit et dixẽt q̃dã. ñ inest ei opõ
in huitatibus tenuib'. ¶ Deco. Eradicat ũgues ma

los qũ sup eos ponit cũ arsenico. ¶ Apo. ꝛ bot. Re
soluit apata fra ꝛ ꝓpe cõfortatus cũ calce ꝛ ꝯfert syrie
ꝛ filiabus noctis. ¶ Uul. ꝛ ul. Lenit ulcera antiq̃ ꝛ
ulcera mala. ¶ In. iun. Lenit iũcturas cũ tanta cera
q̃tus ipse est ꝛ suo eq̃li põdere de resina pini. ¶ Mẽ.
ca. Cõfert apatibus fris pꝰ aures mistꝰ cũ gũma pini ꝛ
cera. ¶ Mem. nu. Extẽuat splenẽ qũ ponit sr ipꝫ cũ
aliquibus rebus ipm confortantibus sicut est calx.
¶ De uerme capi. dccxxix.

Uermis q̃d est. est ueris grane ꝛ est ueris tincto
rũ cꝰ uirtus ẽ sicut uirtus ceruse. uerũtñ ẽ subtili
or ꝛ magis uadẽs in ꝓfũdũ. q̃dã ãt dixẽt q̃ colligĩ hic
uermiculus ex reb' plibus. ita q̃ colligit ex arboribus
glãdes ferentib'. ¶ Nã. Uericulus grane recẽs infri
gitatiuus ẽ. ꝛ in ipo ẽ siccitas q̃titatẽ hñs ¶ O p. ꝛ ꝓ
pri. Uericulꝰ grane q̃ ẽ uermis tinctoꝝ ẽ purpureus ꝛ
exiccat sine mordicatiõe. ꝛ G. q̃ꝺ dicit q̃ in ipo ẽ stip
ticitas tẽpata. ¶ Uul. ꝛ ulce. Uermiculꝰ grane ꝯfert
uulneribus neruoꝝ tritꝰ cũ uino aut aceto cũ melle. dĩ
ãt q̃ uermis pluriũ pedũ q̃ morat sub lagenis fꝫ q̃ dĩ
qũ bibĩ ex eo aure. remouet spasmũ ꝛ alcuzeꝫ nocẽtes
¶ Mem. ca. Ueris pluriũ pedũ q̃ ẽ sub ãphoris quꝫ
terit cũ cortice granati ꝛ cũ oleo ro. ꝛ distillat in aurẽ
sedat dolorẽ. ¶ Mem. an. ꝛ pec. Ueris rubeus qui ẽ
sub urceis aq̃ q̃ hꝫ pedes plurimos ꝛ qũ tangit rotun
dat qñ cũ eo tãgit palatũ cũ melle ualet ꝑfocationib'
ꝛ silr qũ cõedit ꝯfert asmati ꝛ dilatatiõi anhelitus fm
q̃ dĩ. ¶ Mem. nu. Predictus hñs plures pedes con
fert ictericie bibitus cũ uino. ¶ Mem. ex. Ueris plu
rium peꝺũ q̃ est sub cisternis ꝛ urceis bibitus cũ uino
est bonus difficultati urine. ¶ Uene. Uermis oleꝝ
cõtritꝰ linit sup pũcturã uermiũ uenenosoꝝ ꝛ cõfert ei
¶ De uzifur capi. dccxxx.

Uzifur q̃d est. Dixerũt q̃dam q̃ eius uirtus ẽ uir
tus ceruse. ꝛ dixẽt aliĩ uirtus eiꝰ ẽ uirtus alsceõ
negi. ¶ Nã. uerius ẽ ut sit calm ꝛ siccũ ꝛ ut q̃i sint am
bo in fine ꝟi q̃ꝺ ãt dĩ ꝑter hoc est dcm̃ ꝑ ignorantiam.
¶ O p. ꝛ pro. Apud quosdã eius stipticitas est fortiõ
q̃ ipsius acuitas ꝛ apꝺ alios eius acuitas est fortior
stipticitate ipsius. ¶ Uul. ꝛ ul. Consolidat uulnera ꝛ
generat carnẽ in ulceribus ꝛ ꝓhibet adustiõm ignis ꝛ
ostracositatẽ. ¶ Mem. ca. Prohibꝫ corrosiõꝫ dẽtiuꝫ.
¶ De uitro capi. dccxxxi.

Uitrũ q̃d est. Uitrũ iter lapides ẽ sicut stultus it
hoĩes declinat ei ad oẽm tincturã ꝛ tingit ea ꝛ
frangit ꝛ abscindit cũ eo. ¶ Nã. Calm ẽ in ꝑmo sic
cũ in ꝟo. ¶ Deco. abstergit dẽtes ꝛ facit oriri pilos
qñ cũ oleo sãbacino iũgit. ¶ O p. ꝛ pro. In ipso ẽ sti
pticitas ꝛ subtilitas. ¶ Mẽ. ca. Mũdat furfures qñ
cũ eo fit ablutio ꝛ abstergit dẽtes. ¶ Mem. oc. Ab
stergit oculũ ꝛ delꝫ eius albuginẽ ꝛ adustũ ẽ fortius
¶ Mem. ex. Q̃ꝺ ex eo tritũ ẽ ꝛ adustũ cõfert ualde
lapidi uesice ꝛ renũ qũ bibitur cum uino.
¶ De uua passa capi. dccxxxij.

Uua passa dicet i cꝰꝺ uua. De uẽtre. c. dccxxxiij

Uenter. ¶ O p. ꝛ pro. Parui est nutrimẽti mali
chimi ꝛ silr q̃ꝺ silatur ei ex uiscerib' q̃uis eꝰ hõa
fiat digõ. uerũtñ pluris ẽ nutrimẽti q̃ pulmo. uẽtres ãt
auiũ qñ digerũt sſt melioris nutrimẽti ꝛ plurimi ꝛ ꝑcipu
e gallinaꝝ et anseꝝ. ¶ Mem. nu. Est tarde digõnis.
¶ De uite capi. dccxxxiiij.

Uitis q̃d est. Inquit Dia. uitis siluris et mõtana
hꝫ ramos lõgos siles ill quos facit uitis. et caꝝ

folia sunt sicut folia uue lupine domestice sed sūt latiōa ⁊ flos eius pilosus ē. ⁊ fructus eius ē sicut uua q̄ fit rubeus apō maturatiōm ⁊ granū eius est rotundū ⁊ cōeduntur folia eius stati qū nascūtur. ¶ O p. ⁊ pro. Cinis ramorū eius ponitur in medicinis cauterizātibus ⁊ oleū uitis est sicut oleū rosaceū. uerūtn̄ non est in eo illius subtilitas. ⁊ oleū quidē musti est sedatiuū ⁊ calefactiuū ⁊ flos siluātis est uehemētis stipticitatis. ¶ Dec. Lachryma eius ualz sup uerucas formicales. ⁊ uitis quidē siluātis abstergit pānū ⁊ lētigines sed domestica ē debilis. ⁊ lachryma siluestris forsā eradicat pilos cū oleo ⁊ ꝓpe q̄ assumitur ex ramis eius recēctibus qū inflāmatur ⁊ oleū eius est fortius oibus oleis. ¶ Uulnera ⁊ ul. Lachryma uitis est bōa scabiei ⁊ īpetigi. ⁊ fructus uitis siluestris probibz apari uulnera. ¶ In. iun. Cinis uinatie eius qō remanet cū aceto cōfert torsiōi neruoꝝ. ⁊ cinis ramoꝝ eius cū oleo ponitur sup ꝯtusiōm lacertoꝝ ⁊ mollificatiōz iuncturaꝝ ⁊ qñz bibi cinis eius ꝑꝑ casū ⁊ oleum musti est bonū doloribus lacertoꝝ ⁊ neruoꝝ ⁊ laxitudini. ¶ Mem. ca. Folia eius ponūtur in emplō ad soda calam. ⁊ radix uitis nigre ⁊ albe ⁊ siluestris est ex sūma medicinaꝝ abstergentiū sordes auris ⁊ est ex medicinis cōferentibus surditati. ⁊ cortex eius que siluestris est cū melle sanat gingiuā sanguineā. ¶ Mē. oc. Folia uitis cū sauich ordei more ēpli supposita oculo ꝓhibēt fluxus ad ipm. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Succus foliꝝ domestice cōfert sputo sanguis. ⁊ silr fructus siluātis bibitus. ¶ Mem. nu. Emplm fcm̄ ex folijs ⁊ filis eius cū sauich ordei ualz sup apata stōi ⁊ fiatiōzeius ⁊ succus folioꝝ eius ꝯfert dolori stōi ex calitate ⁊ qñ bibitur radix eius cū aqua siluestris aut uino cōfert hydropisi. ⁊ solutiōe educit aquā ⁊ fructus uitis siluestris est bonus stō ⁊ nausee ⁊ cōturbationi ⁊ acetositati cibi. ¶ Mē. ex. Succus folioꝝ eius est cōueniens dysenterie ⁊ dolori ani ex caliditate ⁊ eius lachryma que est sicut gūma bibitur cū uino ⁊ frangit lapidē ⁊ cinis eius quō remanet post expssiōm cū aceto ponitur sup hemorroidas ⁊ mora. ⁊ fructus eius bonus ē ano ꝓuocat ei ⁊ strigit ¶ Uene. Cinis eius qō remanet est tyriaca morsui uipere.

¶ De uolubili capi. dccxxxv.

Uolubilis. ¶ Nā. est equalis ad calitatē quādā declinans ⁊ siccitatē plurimā ⁊ est lenificatiua ⁊ apud alcāzi est fīa. ¶ O p. ⁊ pro. Est resolutiua apitiua. ⁊ nō que noiatur cinis papaueꝝ constat ex terreitate constrictiua ⁊ aqueitate lenitiua ⁊ acredine ignea sed exiccatio destruit aqueitatē eius ⁊ in ipsa est mundificatio. ¶ Deco. Lac uolubilis magne abradit pilos ⁊ interficit pediculos. ¶ Uul. ⁊ ulcera. Folia funis paupeꝝ recentia ꝯuenientia sūt ulceribus magnis ⁊ cōsolidant ea decocta in uino ⁊ ex eis emplm facm̄ sup positū adustioni ignis ⁊ ꝓpe cū cerato ⁊ ad hoc n̄ est ei par. ¶ Mem. ca. Distillatur succus eius in aurem dolorosā cū cotto ꝓpe cū oleo rosaceo ⁊ ꝓpe qñ est apa calm ⁊ confert soda antique. ⁊ succus eius cōfert materiei attracte ad aurē si est antiqua ⁊ ulceribus antiquis in ea. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Est bana pectori ⁊ pulmoni ⁊ mundificat asma. ¶ Mem. nu. Apit oppilationes epatis ⁊ folia eius cū aceto sunt bona splēi ¶ Mem. ex. Aqua eius soluēdo educit cholam adustam ⁊ qñ non decoqtur est fortior. ⁊ est quedam spēs uolubilis mala solone educens sanguinem.

¶ De uirga pastoris capi. dccxxxvi.

Uirga pastoris quid est. est albatbat ⁊ est masculus ⁊ femina sed masculus est fortior. ¶ O p. ⁊ pro. In ipsa ē stipticitas sed ꝑs aquea in ipsa ē plima ⁊ ꝑꝑ multitudinē repulsionis materieꝝ effusaꝝ existimant ꝙ est exiccatiua ⁊ silr probibz fluxū. ¶ Apo. ⁊ bot. Fit ex ea emplm phloni ⁊ herisipile ⁊ formice ⁊ est ualde conferens apatibus ulceratis. ¶ Uulne. ⁊ ul. Cōsolidat uulueꝛa recentia. ¶ Mem. ca. Succus eius interficit uermes auris ⁊ exiccat uulnera eius. ¶ Mē. an. ⁊ pec. Aqua eius confert sputo sanguis. ¶ Mē. nū. Fit ex ea emplm ad inflatiōm stōi infrigidata.

¶ Mem. ex. Probibet fluxū sanguinis ex mrice ⁊ sanat ulceꝛa intestinoꝝ. ⁊ Di. quidē existimauit ꝙ ipsa ꝓuocat urinam ⁊ sanat illū qui retinz eā ⁊ nō pōt mingere.

¶ De uua capi. dccxxxvij.

Uua. ¶ Elec. Alba laudabilior ē ꝙ̄ nigra qū equātur i āliqs ꝓpetatibus spissitudis ⁊ subtilitatis ⁊ dulcedinis ⁊ reliquoꝝ ⁊ dimissa post collectōm duobus diebus aut tribus melior est collecta in eaō hora ¶ Nā. Cortex uue frigidus est ⁊ siccus. ¶ O p. ⁊ p. Collecta in eaō hora est inflatiua ⁊ suspensa donec detumescat cortex est boni nutrimēti ⁊ est ꝯfortans corpus ⁊ eius nutrimētū est sile nutrimēto ficuū i paucitate malitie ⁊ est plurimi nutrimēti ꝙuis sit minus nutrimēto ficuū. ⁊ matura minoris est nocumēti ꝙ̄ nō matura. ⁊ qñ non digeritur uua eius nutrimētū est crudū. ⁊ nutrimētū quidē uue cū sua dispositione plus est nutrimēto succi eius. sed succus eius est uelocioris penetrationis ⁊ descensionis. ⁊ uuā stipticam spatur ꝙ resoluat appensio Acetosa uero n̄ est ita. ¶ Mē. nu. Uua passa est aica epi ⁊ stō. ¶ Mem. ex. Uua ⁊ uua passa cū suis interioribus bone sunt doloribus intestinoꝝ. ⁊ uua passa cōfert renibus ⁊ uesice ⁊ uua quidē in eaō hora collecta mouz uentrem ⁊ inflat. ⁊ ois uua nocet uesice.

¶ De uenis tinctorum capi. dccxxxviij.

Uene tinctoꝝ. ¶ Nā. Sūt cale ⁊ sicce declinantes ad fm. ¶ O p. ⁊ pro. In ipsis est abstersio fortis. ¶ Mem. ca. Confert eaꝝ masticatio dolori dētium. ¶ Mem. oculi. Succus eaꝝ ē bonus in accuēdo uisū ⁊ abstergendo qō est corā pupilla de aqua ⁊ albugine. ¶ Mem. nu. Confert ictericie facte ex oppilationibus ⁊ ꝓpe cū aniso ⁊ uino albo.

¶ De uentribus capi. dccxxxix.

Uentres. ¶ O p. ⁊ pro. Uentres auiū pluris sunt nutrimēti ⁊ illi qui sunt gallinaꝝ non digerūtur velociter. ¶ Mem. nutri. Existimauerūt ꝙ tunica interior uentriū exiccata cōfert ori stōi ⁊ dolori eius. Filius mesaugue ⁊ proprie uentris galli.

¶ De uulpibus capi. dccxl.

Uulpes. ¶ O p. ⁊ pro. In ipsa est resolutio. ⁊ eius pellis ē calidior pelliū ⁊ eius quiō pelle iuuātur humectati ꝑꝑ ipsius resolonem ¶ In. iun. Qñ uulpes coqūtur in aqua ⁊ ēbrocātur iuncture dolorose ex ea cōfert uehemēter. ⁊ silr oleum qñ uiua decoqtur in ipso imo hoc est ualde fortius. ⁊ oz quiō ut prolōgetur eius sessio in ipso ⁊ melius est ut sit post euacuatiōz ⁊ purgatiōm ut non attrabat cū fortitudine sue acuitatis ⁊ resolutiōis hūores adiuncturas ⁊ qñ euacuatur corpus post illud non attrabitur ad iuncturas aliqd. ꝙ si resideat erit leue. ⁊ silr adeps uulpis qñz attrabit aliquid plus eo qō resoluit ⁊ qñz decoquitur in ipso ōcolata. ⁊ quecūqz ābaꝝ admistretur resoluit illud qō est in iuncturis. ¶ Mem. ca. Eius adeps sedat dolorē auris qñ in ea distillatur. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Eius plmo

siccus cōfert asmaticis ualde ⁊ eius potio ē pōdꝰ .ʒ.i.
¶ De uespertilione capi. dccxli.

Vespertilio quid ē. dī ꝙ seirazirac est lac eius ⁊ dī ꝙ ē urina ipsius. ¶ Nā. In sceirazirac ē abstersio ⁊ uehemēs calefatio. ¶ O p. ⁊ pro. Unguētū uespertilionis probibet mām̄illas puellaꝝ a magnificatione ⁊ probibet ortū piloꝝ ꝫm ꝙ dī. sed ñ ē ueruz. ¶ Mem. oc. Cerebrū eius cū melle confert pnᵒ aque descendentis in oculū ⁊ eius cinis acuit uisū ⁊ sceirazirac cōfert ungule.

¶ De ubere capi. dccxlij.

Uber. ¶ Nā. Est hm ⁊ siccū pp neruos pl̄es q̄ sunt in ipso ¶ Electio nutrim̄tū uberis pleni lacte qñ digerit̄ propinquū ē nutrim̄to carnis ⁊ illud est melius in quo ē lac ⁊ qđ ē alafegueati qm̄ ipse uelociter faciunt descendere ipsū ⁊ ē đ aiali bone carnis bōi būmoris grossi fortis.

¶ De ungula capi. dccxliij.

Ungula quid ē. ¶ Deco. Qū ex cinere ungule capne cum aceto linitur alopitia confert ualde.

¶ De littera. X.

¶ De xiloaloe. c. dccxliiij.

Xiloaloes. ¶ Electio. Melior spēs xiloaloes ē almundiliū. ⁊ asportat̄ de medio regionis indie ꝫm quosdā deinde ē illud qđ dī indum ⁊ ē montanū ⁊ superfluit sup almundiliū qm̄ nō generat pediculos ⁊ ē magis dans odorē panis. q̇daz tñ boies sunt qui nō discernūt iter mundiliū ⁊ indū bonum ⁊ de meliori xiloaloe ē alsem̄dari qđ ē de abstersione indi. deinde alcumari qđ ē de abstersione indi postea alsenasiū. ⁊ ē spēs tersi ⁊ pᵒ illud ē atbetiliū alsebrium ⁊ alkadiū ⁊ alsiniū ⁊ noiatur alcasūuꝝ ⁊ est bouuz dulce. ⁊ inferius illo ē algeliu ⁊ almētali ⁊ alguasi ⁊ alrantac sed almundiliū totū est bonū. deinde melius de alsem̄duri est uariū ponderosū ⁊ duꝝ plime aq̄ grossū in quo nō ē albedo ⁊ remanēs sup ignē. quidā uero extollunt nigrū sup uariū. ⁊ melius alcumari ē nigrū mūdū ab albo ponderosū remanēs sr̄ ignē grossū plime aq̄ ⁊ uniuersalr̄ melius xiloaloes est illud quđ magis submergit̄ in aqua. natans uero ē ꝓuatū uita ⁊ spū ⁊ ē malum. ⁊ xiloaloes quiđ est uene arboris q̄ eradicātur ⁊ sepeliūtur in terra donec eaꝝ lignū ⁊ cortex putrefiāt ⁊ remanet xiloaloes puꝝ. ¶ Nā. Calm est ⁊ siccū i ꝫo sicut existimo. ¶ O p. ⁊ pro. Est subtile apitiuū oppilonū frangitiuū uentositatū remouens supfluitates humiditatū. ⁊ cōfortat uiscera ⁊ probibꝫ irā. ¶ Deco. Masticatio eius facit oris odorē bonū. ¶ In. iunct. Confortat neruos ⁊ acq̇rit eis unctuositatē ⁊ uiscositatem subtilē. ¶ Mem. ca. Xiloaloes confert cerebro ualde ⁊ confortat sēsus. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Cōfortat cor ⁊ letificat ipm. ¶ Mem. nu. Si bibatur de xiloaloe pondus. ʒ.i.ſ. remouet bumiditatē putrescām stōi ⁊ confortat ipsū ⁊ epar. ¶ Mem. ex. In ipo est uirtus cōstringens nām ⁊ confert dysenterie melice.

¶ De lrā. Z.

¶ De zedoaria capi. dccxlv.

Zedoaria quid est. Portiones sil̄es aristologie. minores tñ ea ⁊ est in sua uirtute. ⁊ melior quiđ est illa que cū napello crescit. ⁊ eius uicitas debilitat plantā napelli. Filius mesaugue dixit ꝙ ipsa in opatione sua est sicut durūgi. uerūtñ est debilior ea. dico āt ꝙ si ipse uoluit ꝑ hoc ꝙ zedoaria est debilior ea tunc iā errauit ꝫm ꝙ existimauit. ⁊ si uoluit ꝑ hoc ꝙ durūgi est durior. nūc ñ elongat̄ illud. Apđ me uero nō cōstat ꝙ filiꝰ mesaugue qū bꝰmōi discretionez expꝰtus est babuit in bac cōsideratiōe electiōm ꝑtinentem pectori firmo pp sermonē eius. ⁊ iā sciuerunt ꝙ zedoaria resistit napello. quō ergo est debilior durūgi. ¶ Uene. Est tyriaca uenenosoꝝ oium uiꝑe ⁊ napelli ⁊ alioꝝ. ¶ Permu. Triplū ponderis zurūbet ꝑ uno tyriace.

¶ De zinzibere capi. dccxlvi.

Zinziber quid est. notū est. ⁊ est sil̄e piperi i nāis suis. sed non inest ei ipsius subtilitas. ⁊ accīt ei ut corrodatur pp buitatem suā supfluā. ⁊ pp illud calefactio eius durabilior est calefactione pipis ⁊ illud ē pp spissitudinē suā ēt sicut in nasturtō ⁊ sinapi ⁊ gūma ru te agrestis. ¶ Nā. Calm est in fine tertij siccū in ꝫo ⁊ in ipso est buītas supflua ⁊ nutrim̄tum calm est ⁊ siccū ⁊ ñ est in ipso multitudo buitatis supflue. ¶ O p. ⁊ pro. Eius calitas est fortis sed nō calefacit nisi pᵒ tps pp illud qđ in ipso est de buītate supflua sed eius calefactio est fortis. est lenitiuū resolutiuū inflationis qum ergo nutritur mel accipit quidā buītatis eius supflue ⁊ exiccat plm eius. ¶ Mem. ca. Augm̄tum efficit in seruatione. ⁊ abstergit buitatem a ꝑtibus capis ⁊ gutturis. ¶ Mem. occuli. Abstergit tenebrositatē oculi pp buitatem suam fcō ex eo alcofol ⁊ bibitū. ¶ Mē. nu. Digerit et conuenit frītati epis ⁊ stōi ⁊ exiccat bumorositatē stōi. ⁊ qđ accidit in eo ex buītatibus ⁊ cōestione fructuū. ¶ Mē. ex. Excitat coitum nutritum ⁊ non nutritū ⁊ lenit uentrem leuiter. Dixit alcanzi imo retinet. ego āt dico qū fiunt a malitia digōnis ⁊ lubricitate bumoris uiscosi. ¶ Uene. Cōfert uenenis ꝟmium uenenosoꝝ.

¶ De zurūbet capi. dccxlvij.

Zurūbet quid est. Est herba sil̄is cipo sed ē maior ⁊ minus odorifera. ¶ Nā. Calā est et sicca in 3ᵒ. ¶ O p. et ꝑ. Resoluit uētositates. ¶ Deco. Est īpinguatiua ⁊ abscindit odorē uini ⁊ alleoꝝ ⁊ ceparuꝫ. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Lenificatiua est cordis. ¶ Mē. nu. Retinet uomitū. ¶ Mem. ex. Stringit nām ⁊ cōfert uentositatibꝰ m̄ricū. ¶ Uene. Cōfert mordicatiōi uenenosoꝝ uermiū ualde ita ut ꝓpinqua sit zedoarie. ¶ Permu. Ponit̄ loco eius in uenenosis q̄tū ipa ⁊ medietas eꝰ de durungi ⁊ due tertie ponderis eꝰ de taraxacō siluā ⁊ medietas ponderis eꝰ de granis citri.

¶ De zinzibere canino capi. dccxlviij.

Zinziber caninū q̇d est. est olꝰ notū ⁊ est sicut pipaque. ⁊ eius folia sunt sicut folia salicis nisi qr sr̄ magis citrina ⁊ eꝰ uirgulta sunt rubea bñtia saporem zinziberis. ⁊ ipsum interficit cāes. ¶ Nā. Calm est in ꝫo siccū in ꝑmo. ¶ Deco. Recens cōtritū cū seie suo abstergit uestigia que sunt in facie ⁊ pānum ⁊ lētigies antiquas. ¶ Apata ⁊ bo. Recens resoluit apata dura qñ terit̄ ⁊ sem̄ eꝰ qum fit ex eo emplm sil̄r.

¶ De zarnabo capi. dccxlix.

Zarnabū q̇d est. Arbor magna ⁊ non fructificās existens in monte libano de scemi cꝰ folia administratur. ⁊ eius uirgulta sunt ꝟgulta ꝑua rotūde figuꝫ inter grossitiē magne acꝰ qua subsellia sumūtur ⁊ grossitiē calāi cū quo scribī nigra ad citrinitatē declinantia que ñ bꝫ multū saporē nꝫ odorem. ⁊ paꝝ odoris quē bñt est bonū ⁊ est odor citri ⁊ uirtus eꝰ est uirtus nucis mus. sed est subtilior ea pauꝝ. ⁊ qñꝫ stat loco cinamomi. ¶ Nā. Cala est ⁊ sicca in ꝫo. ¶ O p. ⁊ prop. In ipsa est stipticitas ⁊ resolꝰo uentositatū. ¶ Mē. ca. Fit ex ea caputpurgiū cū aqua ⁊ oleo ro. ad soda frīam. ¶ Mem. nu. Confert epi ⁊ stō infrīdatis. ¶ Mem. ex. Stringit uentrem.

¶ De ziniar capi. dccl.

Ziniar quid est. Spēs faciendi ziniar sunt cum exasperatiōe eris i fece aceti ⁊ roratōe limatuꝫ

eius cum aceto ⁊ sepultura ipsius in loco humoroso
⁊ inclinat̃ uas ereũ sup̱ uas in quo est acetum ⁊ ditta
tur quousq̧ in ipso fiat ziniar deinde fricatur ziniar ex
eo ⁊ p̱misceat̃ cum sale ãmoniaco. ⁊ sepultura eius in
loco humoroso est nota. ⁊ fit ex ziniar spẽs subtilis ual
de. Assumitur enim acetum sublimatum ⁊ ponitur in
mortario ereo cum pistello ex ere ⁊ sine intermissiõe te
ritur in sole calido estiuo donec exasperet̃. deiñ ponũt̃
in ipso aluñ ⁊ sal cũ mensura ⁊ sine intermissione terit̃
qũq̧ conficit̃ illud qđ teritur ⁊ exiccatur asperguntur
sup̱ ipsum acetum ⁊ urina infantium ⁊ teritur ⁊ dittit̃
in loco humoroso. deiñ aggregatur ⁊ exiccatur ⁊ qñz ĩ
uenitur ziniar qđ generatur super lapidem in mineris
eris. ⁊ quandoq̧ inuenitur aliquid ex eo in mineris:
¶ Electio. Illud quod ẽ melius est minerale ⁊ forti⁹
quod est assumptum ex corijs ⁊ ere adusto ⁊ acetosum
est leuius eo qđ fcm̃ est cuz sale ãmoniaco. ¶ Nã. Ca
lidum est ⁊ siccum ad quartum perueniens. ¶ O p. ⁊
pro. Est abstersiuũ corrosiuũ carnis dure ⁊ lenis simĺ
acutum. sed ceratum temperat ipsum ⁊ facit ipsum de
siccatiuũ sine mordicatione. ¶ Vulne. ⁊ ulcera. Pro
hibet ulcera ãbulatiua ⁊ consolidat cũ cerato. ⁊ mun
dat ulcera sordida. ⁊ ipsum cũ aelcb alibati ⁊ aceto ẽ
medicam̃ scabiei ulcerose ⁊ albaras ⁊ morphee.
¶ Mẽ. ca. Alziniar assũptũ cũ sale ãmoniaco ⁊ alũie
⁊ aceto qũ terit̃ ⁊ sufflatur in narib⁹ ⁊ iplet̃ os aqua
ut ñ p̱ueniat ad gutt̃ p̱hibet fetorez nariũ ⁊ ulcera ma
la ĩ ipsis. ⁊ ziniar ferreũ cũ aceto stringit gigiuas ⁊ fit
ex ipso ceratũ ad ap̄ata gingiuaꝝ. ⁊ siĺr ziniar ereum.
¶ Mẽ. oc. Prohibz grossitudinẽ palpebraꝝ ⁊ eaꝝ
inflatiõz ⁊ abstergit ocĺm. ⁊ ponit̃ ĩ medicis ulceꝝ ocĺi
⁊ p̱uocat lacbrymas ualde. qũq̧ ziniar admistrat̃ in
alcofol. rectius est ut ocĺs uaporet̃ spongia ĩfusa in aq̃
caĺa. ¶ Mẽ. ex. Ponit̃ in medicis hemorroidaꝝ ⁊ fit
ex ipso ⁊ ãmoniaco liciniũ ⁊ adiplent̃ eo hemorroides
¶ De zufere capi. dccli.
Ufere quid est. Arbor c⁹ granũ siĺe est alaniudẽ
que dr̃ alhaze ⁊ est siĺis rute ⁊ dr̃ dinarugiua:
¶ Nã. Caĺa est ⁊ sicca. ¶ O p. ⁊ pro. Resoluit infla
tiõm. ¶ Mem. ex. Radix eius ⁊ sem̃ in exiccatione
sp̱matis sunt siĺis uirtutis cũ ruta. ¶ Vene. Confert
pũcture scõpionis bibita ⁊ linita.
¶ De zeriderat capi. dcclij.
Erideraet. ¶ In. iun. Cõfert sciatice. ¶ Mẽ.
ex. Aqua folioꝝ eius cũ rob cõfert difficultati
urine ⁊ menstruoꝝ ⁊ extrahit sanguinẽ cõgelatũ in ue
sica. ¶ Vene. Confert morsui uenenosoꝝ uermium.
¶ De zarur capi. dccliij.
Arur quid est. Alzarur alia est nota ⁊ noiatur
triangulus latinoꝝ. ⁊ ex zarur est spẽs quã noiant gre
ci teselimõ ⁊ sentabinũ ⁊ qñq̧ noiant eã malũ siluꝛem
Arbor ei eius siĺis est arbori maloꝝ ita q̧ ẽt in folijs
suis nisi qr minor ⁊ est saporis pontici. ¶ O p. ⁊ p.
¶ Est stiptica que est magis stiptica q̃ algobera uin
cẽs chołam ⁊ retinet cursus plus oĩ fructu. ¶ Mem.
ca. Teselimõ ẽ faciens soda. ¶ Mẽ. nu. Teselimõ
est mala stõ. Mem. ex. Stringit ⁊ retinet urinam.
¶ De zeduar capi. dccliiij.
Eduar quid est. Inquit Di. est algeduar ſm q̧
existimo.
¶ De zabarat capi. dcclv.
Abarat quid est. est plãta cuius una spẽs folia
hz ut lẽticła ⁊ thyrsos erctos ⁊ leuia folia p̱uas
radices ⁊ nascitur in terra salita exposita soli ⁊ in ipsi⁹
sapore est salsedo ⁊ altera ẽ siĺis camepitheos ⁊ est me
lioris coloris ⁊ purpureitatis. ¶ Vul. ⁊ ul. Est con
solidatiua eorum. ¶ Mem. ca. Subtiliat superfluita
tes ita q̧ ſa confert epiĺie bibita cũ oxymelle.
¶ De zinzania capi. dcclvi.
Inzania quid est. dico q̧ zinzania ab omnib⁹ dr̃
ſm duas res. una earum est granum siĺe frumen
to ex quo hoies faciunt panẽ ⁊ dicũt q̧ zinzania ẽ plu
rima. ⁊ quidam alij noiant rem quandam inebriantez
malã que in granis prouenit. sed loqui de hoc est p̄ter
illud in quo sumus. ¶ Electio. Melior est illa que ẽ
leuis ponderis non uetus nz frangibilis sed est uiscosa
qũ masticat̃ declinans ad rubedinẽ ⁊ in ipsa est ponti
citas parua.
¶ De zuccaro capi. dcclvij
Uccaꝝ q̃d est. Arundo zuccari ĩ nã existit ⁊ ẽ
uehem̃tioris exiccationis q̃ ipsũ. ¶ Nã. Frius
est tabarzed ⁊ est subtilius. ⁊ uniuersaliter est calidum
in fine primi. ⁊ antiqum declinat ad siccitatem in pri
mo ⁊ est humidum in ipso. ⁊ quanto magis antiquat̃
tanto plus exiccatur. ¶ O p. ⁊ pro. Est lenificatiuuz
abstersiuum lauatiuum. ⁊ sulimenum ẽ magis leniti
uum ⁊ proprie alfenid immo mel arundinis ⁊ zuccaꝝ
non sunt inferiora melle in abstergendo ⁊ mundifican
do. ⁊ quanto plus antiquatur zuccarum tanto fit subti
lius. ¶ Mem. oculi. Assumptum sicut gumma ab a
rundine abstergit oculum. ¶ Mem. an. ⁊ pec. Lenit
pectus ⁊ remouet ipsius asperitatem. ¶ Mẽ. nu. Est
bonum stõ in quo non generatur cholera. ipsum enim
ledit p̱p̱ea qr ad choleram conuertitur ⁊ est apitiuum
oppilationum. ⁊ in ipso ẽ uirtus faciens sitim minorez
tamen siti quam facit mel proprie antiqum ⁊ etiam an
tiqum generat sanguinem feculentum ⁊ abstergit phła
stõi. ⁊ in arundine quidem zuccari ẽ iuuamentum ad
uomitum. ¶ Mem. ex. Soluit ⁊ proprie illud quod
super arundinem inuenitur sicut sal ⁊ sulimenum qui
dem ⁊ rubeum uehementioris sunt lenificationis ⁊ qñ
q̧ inflat ⁊ qñq̧ sedat inflationem ⁊ ipsum quidem cuz
oleo amigdalino confert colice.
¶ De zuccaro albusar capi. dcclviij.
Uccarum albusar quid ẽ. Mãna cadens super
albusar ⁊ ẽ sicut frusta salis. ⁊ in ipso quidem ẽ
cum abstersione ⁊ resolutione ponticitas ⁊ amaritudo
⁊ de ipso aliud ẽ iamenum album ⁊ aliud ẽ agiziñ ad
nigredinem declinans. ¶ O p. ⁊ pro. Est abstersiuũ
cum ponticitate in ipso. ¶ Mem. oculi. Zuccaꝝ albu
sar acuit uisum. ¶ Mem. an. ⁊ pectoris. Confert pul
moni. ¶ Mem. nu. Confert hydropisi cum lacte ca
mele nouiter fete. ⁊ non facit sitim sicut relique speties
zuccari quoniam eius dulcedo est parua ⁊ est bonum
stõ ⁊ epati. ¶ Mem. ex. Confert renibus ⁊ uesice.

¶ Expletus est liber secundus canõis quẽ princeps
Auicẽna de medicinis simplicibus edidit. Inp̄ssus
patauij anno christi optimi. M. cccc. lxxix. vi. kalen
das Septembris.

Incipit liber cãonis tertiꝰ de egritudinibꝰ particularibus que sũt appropate mẽbris hominis occultis et manifestis a capite usq̧ ad pedes ꝯtinens. xxij. fen q̃ ꝯplectunt. lij. tractatꝰ.

CLAUS. DEO.

¶ Dictio prīa de uniuersis egritudinibus capitis ter
tij libri canonis i medicina. ¶ Tractatꝰ prius de ana
tomia cerebri ⁊ dispositionibus eius.

De utilitate capitis ⁊ partibus eius. C. J.

Naquit Galienus. Intē
tio in creando caput non
ē cerebrū: neqꝫ auditus: nꝫ
odoratus: nꝫ gustus neqꝫ
tactus. Hec enī mēbra ⁊
uirtutes in aīalibꝫ reperi
untur capite carentibus.
Sed intentio in ipso ē bo
nitas dispositionis oculi
in ipsius conuersione que
ei creata est: ut oculus habeat eleuationē et subleuatio
nem super oīa membra corporis in omnibus partibꝫ.
¶ Cōparatio nāqꝫ oculi ad corpus ē propinqua cō
parationi speculatoris ad exercitū. Et locoꝝ quidem
qui speculatoribus ē melior et cōuenientior locus ē al
tus. Et iterū oī oculo non est necessariū creare caput
absolute: sed aīali lenem habenti oculū: cuius oculus
indiget multa cautella et loci affirmatione. Naꝫ pluri
bus aīalibus capitibus priuatis duo sunt creata addi
tamēta a corpore sublimata: super que oculi eoꝝ decē
ter cōstituti sūt: ut ipsoꝝ unusquisqꝫ speculationem et
sublimationem suo hēat uisui. ¶ Amplius in conuer
sionibus oculi ipsorū non est caput creare necessariuꝫ
pp duritiē nuche ipsius. Et nꝫ caput est necessariū cre
are nisi animalibꝫ quoꝝ oculi capacitate indigēt: Et
quibus neruos aduenire necesse est: pp diuersitatē mo
tuum nuche ⁊ palpebraꝝ. nam huiusmodi nō est cōue
niens mēbrum unū elongatū gracile. ⁊ nos quidē per
scrutabimur illud in. c. d oculo. ¶ Partes uero capi
tis essentiales ⁊ que eas sequuntur sunt capilli: deide cu
tis: postea caro: deinde pāniculus: postea craneum: de
inde pāniculus durus: postea pāniculꝰ subtilis nōīna
tus secūdina: deinde cerebrū. s. substantia eius ⁊ uētres
ipsius: ⁊ illud qꝺ in eis existit: postea duo pāniculi sub
eo: deinde rete: postea os quod est cerebri basis.

De anatomia cerebri. C. JJ.

Cerebri āt hominis anatomia est hec. Cere
brū enim diuidit̃ in substantiā uelatiuā ⁊ sub
stantiā medularem ⁊ uentres in ipso spū ple
nos. Nerui uero sunt sicut uirgulta ab eo prodeuntia
non tñ fꝫ ꝙ sunt partes substantie ipsius ppe. Et totū
quidem cerebrū in sui longitudine mediationē hꝫ pene
trantē in ipsius siphac ⁊ medulā eius ⁊ eius uentres:
pp illud qꝺ in parilitate de iuuamēto noto existit: ⁊ si
sit parilitas in uentre anteriore selū sensui magis appa
rens. ¶ Cerebri uero substātia creata ē frigida ⁊ hu
mida. frigida quideꝫ ne ipsū inflāmaret multitudo que
ei aduenit ex fortitudinibus motuū neruoꝝ ⁊ passioni
bus sensuū ⁊ motibus spūs in alterationibus imaginati
uis ⁊ cogitatiuis ⁊ memorialibꝰ: et ut eo tēperetur spi
ritus a corde egrediens et ad ipsum penetrans in dua
bus uenis ascendentibus ab eo ad ipsū. Et humiduꝫ
quidē creatū est ut ipsum motus non exiccent: et ut eiꝰ
figura sit bona. Et creatum est pingue et molle: eius q̃
dem pinguedo est: ut sit qꝺ ex neruis oritur uiscosum:
et leuitatis quidē cām dixit. G. in ipso existere ut eiꝰ fi
gura bona fiat et ipsius alteratio cū imaginationibus.
lene ei alterationes facilius suscipit. hoc ergo est qꝺ ipse
dixit. Dico āt creatum est lene ut sit pingue et ut nutri
mentum qꝺ neruis gradatim tribuit duris sit bonū. ner
ui ēt ex cerebro nutriūtur et nucha. Amplius substan
tia dura non augmētat durū quantū ipsū augmentat le
ne. Et ut in eo qꝺ ab ipso oritur sit flexibilitas quum q̃
dam ab eo orientia indurari apꝺ suas extremitates sit
necesse: pp illud qꝺ rememoraturi sumus de neruoꝝ iu
uamētis: ⁊ propterea ꝙ istis nascentibus idurari neces
sarium est ſm gradus. Et qꝛ ipsoꝝ durities est durities
flexuosa oꝫ ut substantia originis eiꝰ sit substantia flexu
osa ⁊ pinguis. pingue enī ⁊ uiscosū lene est proculdubio
⁊ ēt ut spūs qui ipsū circūdat ⁊ qui motus uelocitate ī
diget sit humiditate sustentatus: ⁊ rursū ut ipsius rarita
te alleuietur. qꝺ ei in mēbris durum est grauius est leni
humido raro. ¶ Verūtñ cerebri substantia ēt in leni
tate ⁊ duritie inequalis existit. nam ps eius anterior ē
lenior: ⁊ ipsius pars posterior est durior: ⁊ inter duas
partes gradibus uelāīnis duri cuiꝰ rememorabimur
in ipso in sequentibus distinctū est. ¶ Anterius āt ce
rebrū non est factū lene: nisi qm̃ plurimū neruorum sen
sus ⁊ proprie qui sunt uisus ⁊ auditus oritur ex eo. sen
sus ei speculator est. ⁊ speculatori inclinatio ad ptem
anteriorē est dignior. ¶ Et plurimū neruoꝝ motꝰ orit̃
ex postremo ipsius ⁊ ex ipso oritur nucha que est eiꝰ nū
tius ⁊ uicarius in cursu dorsi ⁊ ubi necessariū est ex ipa
oriri neruos fortes. Nerui āt motus īdigent duritie su
perflua qua non indigent nerui sensus. sed lenitas ē eis
cōuenientior eius. i. nuche. igitur origo facta ē durior.
¶ Velamē āt in ipso. s. cerebro nō gradatim existit: ni
si ut sit dūa ⁊ dū ut sit lene separatū a ꝯtactu duri: ⁊ ma
nifestum quidem est ꝙ in ipso accidit multū. preter hāc
uero reflexionē sunt ēt iuuamēta alia. Nā uene ad cere
brum descēdentes ⁊ in ipso diuise aliquo egent cui īni
tantur: ⁊ eas fortes faciat. Posita est ergo reflexio hec
substentaculū earum. ¶ Et sub postremo quidē huius
reflexionis et in posterioribus eius est torcular: quod ē
sanguinis efussio in āplitudine quadā que est sicut lacu
na: ex et ipsa quidem in ea ramificant̃ uene in quibus
separatur sanguis et cerebri substantie assimilatur: dein
de uene suis orifitijs sugendo eam exiccant: ⁊ ad duas
uenas ipsā cōiungunt: sicut rememoraturi sumꝰ in illiꝰ
anatomia. Et ex hac quidem reflexione peruenit iuua
mētum ad hoc ut ligamentoꝝ uelaminis adherentis ce
rebro sit origo in equidistantia cōmissure cranei que ē
coram ipso. In anteriore preterea cerebro oriūtur duo
additamēta māmillaria quibus fit odoratus: que qui
dem a lenitate cerebri parūper differūt: sed postea con
sequit̃ ea neruorū durities. ¶ Amplius totū cerebrū
duobus cooperit̃ pāniculis: quorum unus subtilis seq̃
tur ipsuꝫ ⁊ alter spissus sequitur os: qui quidē duo cre
ati sunt: ut sint duo distinguentia inter cerebrū et os: et
ut cerebrū substantiam ossis non cōtingat et ne ad ipsū
ex osse nocumenta perueniat. hic autem tactus non
accidit: nisi in dispositionibus additionis cerebri i sub
stantia sua: aut in dilatatōe que ei accidit successiōe cō
strictionis. Cerebrū preterea qñqꝫ eleuatur ad crane
um qū quedā adsunt dispositiones: sicut uoces fortes.
ergo pp huiusmodi iuuamēta inter cerebrū et os crāei
duo ponūtur distinguentia media inter ea in lenitate:
et in duritie: et duo quidē ponūtur: ne sit illud cuiꝰ ob
uiatio ossi non est bona absqꝫ medio illud idē cuiꝰ ob
uiatio cerebro est bona absqꝫ medio. sed distinctum ē
inter ea. est ergo cerebro propinquius subtilis: et ossi

Nucha

Velamen

ꝓpinquius est spissus:⁊ cuꝫ hoc sunt sicut tutam̄ unū.
hic āt pānniculꝰ preter qđ ē cerebri tutam̄ ē ligamentuꝫ
uenarū que sunt in cerebro quietarum:⁊ pulsatilium.
Et est sic secūdia seruans sitū uenarū in ipso textarum.
Quapꝓ ingreditur ēt cerebri substantiā in locis mul
tis cōmissurarū eius:⁊ tendit ad uentres ipsius:⁊ per
uenit apud postremam sectum:ꝓpea ꝙ non eget eo ꝓꝓ
sui.s.postremi duritiē.pānniculus uero spissus cerebro
non heret:nꝫ subtili:ita ut in oī loco sit decenter situs
super ipsū:sed est ab eo eleuatus:⁊ inter ipsos quidem
non cōtinuant nisi uene penetrantes in spisso ⁊ perueni
entes ad subtilem.spissus āt uadit ad craneum cū liga
mentis pānnicularibus ortis a spisso stringentibus ipm
ad cōmissuras ne super cerebrū uehementer grauet:⁊
hec quidem ligamēta ex cōmissuris eleuantur usqꝫ ad
exteriora cranei:⁊ oriuntur illic:ita ut ex eis texat̃ pā
niculus craneū cooperiens:⁊ per illud affirmatur liga
mentū pānniculi spissi ēt cū craneo.cerebrū preterea in
longitudine sua tres hꝫ uentres.⁊ sic unusquisqꝫ uent̃
in sui latitudine duas hꝫ ꝑtes.⁊ anterior quidem pars
sensibilis est separationis in duas ꝑtes dextram ⁊ sini
stram.⁊ hec pars iuuat ad odoratū ⁊ ad expulsionem
superfluitatū cū sternutatione:⁊ ad partiendū plurimū
spūs sensibilis:⁊ ad operationes uirtutū formatiuarū
que sunt de uirtutibus apprehensionis interioris.uen
ter āt postremus est ēt magnus qm̄ ipse implet magni
mēbri uacuitatē:⁊ qm̄ est principiū magne rei.s.nuche
⁊ ex eo partitur plurimuꝫ spūs motiui.⁊ illic quidem
sunt uirtutis seruatiue operationes:sed tñ est minor an
teriore:imo cuiusqꝫ duoꝝ uentriū anterioris:⁊ cū hoc
minoratur gradatiꝫ usqꝫ ad nuchaꝫ:⁊ inspissat̃ usqꝫ ad
duritiem. ¶ Medius āt uenter est sicut transitus a ꝑ
te anteriore ad partē posteriorem ⁊ ē sicut deilix sitꝰ i
ter eos:⁊ ipse quidē ꝓꝓ illud magnificatur ⁊ elongat̃:
qm̄ ē reddens de magno ad magnum:⁊ per ipsum cō
tinuatur spūs anterior cū spū posteriore ⁊ peruenit ad
amplitudinē curuitatum memorialiuꝫ predictaꝝ:⁊ pri
cipium huius uentris primuꝫ cooperitur:ita ꝙ uī illđ
qđ ē interius sicut spericum ⁊ per id quidē eleuatur:
ut sit transitus:⁊ cum hoc elongatur rotunditate sua:a
nocumentis ⁊ fit fortis ad tollerandū qđ super eum su
stentatur de uelamine qđ ē ſm gradus:⁊ illic ꝯiungun
tur duo uentres cerebri anterioris ita ꝙ separantur a
posteriore in hoc trāsitu.⁊ ille quidem locus noīatur
cōiūctio duoꝝ uentriū:⁊ hic idē transitus est uenter
Et quoniā est trāsitus deferens a formatione ad serua
tionem ē melior locus cogitationi ⁊ imaginatiōi secūdū
quod sciuisti. ¶ Qđ āt uētres isti sint loca eaꝝ opati
onum:significatur ex nocumentis que accidunt eis:de
struitur ei cum nocumento cuiusqꝫ ꝑtis eius operatio:
aut ingreditur in ipsa lesio.⁊ pānniculi subtilis ꝑs coo
peritur:⁊ cooperit uentres cerebri usqꝫ ad cambaduti
uel occiput similiter ꝙ ē tunica.durities uero eius qđ
ē pꝰ illud sufficit ipsi loco coopture uelāinis. ¶ Cō
missuratio āt que cōsistit in uentribus cerebri ē:ut spūs
aīalis in substantia cerebri transituꝫ hēat:sicut i uētres
eius qum nō oī hora sit uenter dilatatus ⁊ apertus ⁊
spiritus aīalis sit paucus ubi uel inquātum uētres im̄
modo aperiunt̃. ¶ Et ēt qr spiritus alteratio parum
cōpletur a cōplexione que ē cordis usqꝫ ad cōplexōm
que ē cerebri:nisi in ipso fiat eiꝰ decoctio assumpta ex
eiꝰ cōplexione.⁊ ē qr i primis qū ad cerebruꝫ ꝑuēit ua
dit ad uacuitatē eius primā:ut in ipsa coquatur:deide

penetrat ad uentrē medium:⁊ augmētatur in ipso đco
ctio:postea cōpletur eiꝰ đcoctio in uentre posteriore.
Decoctio uero optima fieri nō posset nisi per cōiuncti
onem ⁊ cōmistionē ⁊ penetratiōm in partibus cocti:si
cut ē dispositio cibi in epate ſm ꝙ narraturi sumꝰ in
his que expectamus. ¶ Cōmissura āt anterioris plu
ra hꝫ singularia ꝙ̄ cōmissura posterioris qm̄ propor
tio commissure ad commissuram est sicut proportio
membri ad membrum fere.⁊ cā quidem minoratiōis
posterioris ab anteriore inuenitur in cōmissura. ¶ Et
inter hunc uentrē ⁊ uentrē prioreꝫ sub eis ē locus qui
ē partitio duaruꝫ uenaꝝ magnaꝝ ad cerebrum ascēdē
tium:quaꝝ rememoraturi sumus in ramis ipsaꝝ ex q̄
bus texitur secundina sub cerebro ⁊ illi quidem rami
īmisti sunt corpori de genere glandulaꝝ implenti qđ ē
inter eos ⁊ substinet eos.sicut ē dispositio in reliquis ꝑ
tibus uenosis.uacuitatis ei que inter eas cadit eadem
ꝓprietas ē ut ēt impleatur carne glādosa:⁊ iste quidē
glandule figure ramoꝝ predictorum figurātur ſm for
mā partitionis narrate.quēadmodum eius rami:aut ꝑ
titio rememorata a stricto incipiunt:⁊ in āplius finiun
tur faciens dilatatiōm.similiter caput huiꝰ glandule fa
ctum ē pinealis forme cuius caput ē sequēs initium ꝑ
titionis desuper ⁊ incedit cum eo tendens uersus fineꝫ
eius usqꝫ ad cōplemētum suspensionis ramoꝝ:⁊ ē illic
contextum ſm similitudinē texture secundine:⁊ requie
scit in in ipso ⁊ pars cerebri cōprehendentis suꝑ hūc
uentrem medium ē cōcauitas eius. ¶ Et ipsius ꝑtes
que sunt đsuper sunt uermicularis forme commissure
ex cōmissuris positis in longitudine sui ligate ad inuicē
ut possit extendi ⁊ contrahi:sicut uermis reuolutus ⁊
superius eius interius coopertum ē pānniculo:qui coo
perit cerebrum usqꝫ ad posteriorem:⁊ ē cōpositum cū
duobꝰ additamētis cerebri rotundis cōprehensis lon
gitudine:sicut due coxe uicine ad contactum elongate
ad separandum ligamētis.que nominātur corde:ut ab
eis nō remoueantur:ut cum uermis extenditur ⁊ eius
latitudo ꝯstringitur cōprimat hec duo additamenta
usqꝫ ad cōiunctionē ⁊ oppiletur meatus:⁊ qum cōtra
hitur ad exprimendum ⁊ augmētatur latitudo elonge
tur ad separandū:⁊ aperiatur meatus.quod āt đ eo se
quitur posterius cerebrum ē minus:⁊ peruenit ad ali
quantā uacuitatē uel concauitatē ⁊ sistitur in posterio
re cerebro:sicut ex eo intrans in introitu.⁊ eius quidē
anterius ē latius ipsius posteriore ſm formā quam ce
rebrum tollerat.duo uero predicta additamēta noīan
tur uualia.⁊ in ipsis quidem nunꝙ̄ cōmissure fiunt sꝫ
sunt lenia.ut ipsoꝝ cōstrictio ⁊ cooperimentuꝫ sint for
tiora:⁊ ut ipsoꝝ obedientia ad motionē ꝓꝓ motum alte
riꝰ rei sit magis similis obedientie rei ipsius uniꝰ ¶ Ex
pulsio preterea supfluitatum cerebri duos hꝫ meatus:
quoꝝ unus ē in uentre anteriore ⁊ apud terminū ꝯmu
nem qui ē inter ipsū ⁊ illum qui ē pꝰ eum.⁊ alter ē i uē
tre medio.posterior uero uenter meatū singularem nō
hꝫ:⁊ illud ē ideo qm̄ in postremo positꝰ ē:⁊ ēt ē paruꝰ
cōparatione sui ad interiorē nō tollerans foramina ⁊ i
uersationem.medius uero meatum hꝫ cōem inter ipsuꝫ
⁊ se ⁊ hoc proprie. ¶ Nuche quoqꝫ duo facti sunt exi
tus per quos quedam eius sꝰfluitates resoluūtur ⁊ ex
pelluntur.⁊ isti duo meatus qū incipiunt ex duobꝰ uen
tribus ⁊ penetrant ēt in ipsū cerebrum ⁊ transuersant̃
uersus obuiatiōm apud transitū unū profundū cuius
principiū ē uelamē subtile ⁊ eius postremū ē eiꝰ interꝰ

⁊ est apud uelamenem durum ⁊ ē strictū sicut capud rose incipiens ab āplo rotundo usq; ad spiritū proueniens qua propter nominatur capud rose: ⁊ nominatur etiā in fusorium. Qum ergo penetrat in panniculum durū obuiat illic meatui in glandula quasi spera compressa a duobus lateribꝫ oppositis superius et inferius. ⁊ sūt inter panniculum durum et meatum palati. deīde repe ritur illic transitus qui ē in concauitatibꝰ colatori i sup mo palati.

De sermōe uniuersali de egritudinibꝰ capitis ⁊ fa cientibus egritudines in ipso. C. iii.

Oportet te scire ꝙ egritudines numerate ōēs ac cidunt capiti. Uerūtn̄ nr̄a intentio hic qū dici mus caput ē cerebrum ⁊ ipsius uelamina ad capilloꝝ uero egretitudines hic non declinamus in hac hora. Dicemus ergo ꝙ cerebro accidūt spēs malitie cō plexionis octo. s. singulares ⁊ cōposite facte cū materia aut uaporosa: aut habēti substantiam: ⁊ multiplicātur in ipso egritudines humiditatis. in ōi enim cerebro in principio creationis humiditates superflue existūt: aut ex eo ꝙ acquisiuit a matrice: aut postea quas mundarī necesse est. Nam si purgate nō sūt magnificantur in de res ⁊ est tota aut in corpore cerebri: aut in uenis eiꝰ aut in uelaminibus ipsius. ⁊ accidūt ei egritudines cō posite: aut ī quātitate sicut si sit minus q̄ oꝫ: aut in figu ra: sicut si sit eius figura mutata a cursu naturali: ⁊ acci dat īde lesio ī operationibꝰ suis aut cānales siue meatꝰ ipsiꝰ: ⁊ uasa sint oppilata: ⁊ oppilatio sit aut in uētre āti ore aut uētre posteriorī: aut ī utrisq; uētribꝰ simul dimiu ta: aut integra: aut in uenis: aut in arterijs: aut in origi nibus neruoꝝ: aut dislocentur ligamēta uelaminū eius aut cadat separatio inter uelamina ipsiꝰ. Et accidunt egritudines ei cōtinuitatis ꝓꝑ resolutionem singularis in ipso: aut in arterijs: aut in uenis ipsius: aut in uelami nibus eius: aut in craneo. Et accidūt ei apostēata: aut in substantia ipsius cerebri: aut in pāniculo eius subtili ⁊ spisso: aut in rete: aut in pāniculo extrinseco: ⁊ totum hoc a materia unius humoꝝ calidi: aut frigidi: ⁊ ex fri gidis quidē putrefactis cōsecuntur apostemata calida frigidi ⁊ q̇eti faciūt apostemata: q̄ noīari oꝫ frigida. Et tu quidē non reperies aliquā egritudinē cerebri: nisi re deuntē ad istas: aut cōtingentē ex istis. Egritudines ꝓ terea cerebri alie sunt proprie ipsius: aut fiunt ꝓꝑ cōi tatem: ⁊ qn̄q; magnificatur res in egritudinibus cōita tis in ipso: adeo ut fiant egritudines proprie ꝑnitiose: multotiens ei expelluntur ad ipsum in egritudinibꝰ ple uresis ⁊ sinantie materie prefocantes ⁊ pernecātes: ⁊ sepe peruenit ipsum ad apoplexiā pernitiosā ꝓꝑ nocu mentum aliud in mēbro cōicante.

De significationibus ex quibus oꝫ cognoscerī dispo sitiones cerebri. c. iiij.

Principia ex quibus peruenis ad cognitionē dispositiōum cerebri sunt ex operationibꝰ sensi bilibus ⁊ moralibus. s. memoria ⁊ cogitatione: ⁊ forma tione ⁊ uirtute mētis ⁊ perscrutatione: ⁊ operationibꝰ mobilibus: ⁊ sunt operationes uirrutis mouētis mem bra mediantibꝰ lacertis: ⁊ ex qualitate superfluitatum euacuataꝝ ab eo in substantia sui ⁊ colorī ⁊ gustu. s. acui tate sua ⁊ salsedine ⁊ amaritudine ⁊ insipiditate: ⁊ ex quantitate ipsaꝝ in ꝑuitate ⁊ multitudine ⁊ fluxibilita te sua ⁊ ex ipsaꝝ retentione oīo. ⁊ ex hoc ꝙ aeres ⁊ cibi ei cōueniunt ⁊ diuersificantur ei ⁊ nocent ipsi. ⁊ ex ma gnitudine capitis: ⁊ ex ꝑuitate eius ⁊ ex bonitate figurē eius predicte in. c. de ossibus ⁊ malitia ipsius: ⁊ ex gra uitate capitis ⁊ leuitate eius. Et ex dispositione tactus capitis ⁊ ex dispositione coloris eius: ⁊ coloris uenaꝝ ipsius. Et ex ulceribus ⁊ ex apostematibꝰ que in cute eius accidunt. Et ex dispositione coloris oculoꝝ ⁊ uēa rum ipsoꝝ ⁊ sanitatis ⁊ egritudinis eoꝝ ⁊ tactus ipsoꝝ proprie. Et ex dispositiōe sōni ⁊ uigiliarū. Et ex dispo sitione capillorum in quantitate sua. s. paucitate et mul titudine ⁊ crossitie et subtilitate et qualitate sub figura ipsorum in crispitudine et planitie et colore eorum in ni gredine et albedine et castaneitate et uelocitate suscepti onis caniciei et tarditate et in perseuerantia sm̄ dispo sitiōm sanitatis: aut remotōm ab ea cū scisione ipsorum aut casū: aut depilatione et reliquis dispositionibꝰ ipsoꝝ. Et ex dispositione colli in crossitudine et subtilitate sua et sanitate ipsius ⁊ multitudine casus apostematum et scrofulaꝝ in ipso et paucitate ipsoꝝ. Et similiter ex di spositione uue et duarū amigdalarū et dentiū. Et ex di spositione uirtutū et operationū in mēbris neruosis cōi cantibus cerebro que sunt sicut matrix et stōus et ue sica. Significatio āt sm̄ cōitatem est sm̄ duos modos. unus eoꝝ est ex dispositione mēbri cōicantis cerebro ī eo qđ accidit cerebro. et sc̄s est ex dispositiōe mēbri cu ius cōicatione cerebrū infirmatur et inq̇ritur ꝙ mēbrū sit et quid sit in ipso et qūo peruenit ad cerebrum. et ex istis quidē significationibꝰ significantur dispositōes q̄ sꝫ presentes et ille que sunt future et nōdum sunt ꝑn̄tes: sicut ex longitudine tristitie et horribilitatis significanť mr̄ia et almutil et alcutub euenientes ex proximo: et ex ira que intentōm non hꝫ epilepsia: aut melāncholia aut mania: et ex risu absq; cā: cōgelatio aut amentia.

De significationibus uniuersalibus operationum cerebri. c. v.

Significatio quidē assūpta ex genere operationū qū sunt sane adiuuat ad significandum cerebri salutem. Et si sunt lese significant lesionē in ipso: lesi ones āt operationū queādmodū exposuimus sunt tres que sunt debilitas: et mutatio: et permutatio. deinde de structio. Et sermo quidē uniuersalis in significationibꝰ operationū est ꝙ ipsarū diminutio et dstructō fiunt ꝓꝑ frigus et grossitiē spūs ex humiditate et non fiunt ex cali ditate nisi magnificetur et perueniat ad hoc ut deijciat uirtutem: permutatio āt ⁊ que motui cōꝑantur fiūt ex caliditate et fiunt ex siccitate.

De significationibus sūptis ex operationibus aīa libus et moralibus et motiuis. c. vi.

Has operationes ingreditur lesio sm̄ ꝙ cogno scitur destructionis: aut debilitatis: aut permu tationis. uerbigrā in sensibus quidē. et incipiamus a ui su qm̄ uisū ingreditur lesio: aut ut destruatur: aut debi litetur: aut ut in ipso permutatio fiat et muteť a cursu naturali et imaginetur ꝙ non inuenitur exterius sicut phātasie et cimices et pili et fumus et reliqua. Ex his eniꝫ nocumētis qū non sunt propria oculo significať lesio in cerebro et phātasie ēt qn̄q; suo colore significāt ꝙ si aliquis dixerit qūo phantasia alba significat phl̄a dōinari qđ ē frigidū qū uos cōparaueritis ꝑmutatōꝫ ad calorem. dicemus ꝙ illud est ꝓꝑ cōplexiōm nō ꝓꝑ accidentia materierū que accidat uel accidant uirtuti sane ītegre cū caliditate īnata. ⁊ in auditu quidē sicut si debilitetur ⁊ nō audiat nisi qđ propinquū est ⁊ forte: aut permutetur ⁊ audiat qđ nō reperitur exterius sicut tonū similē percussiōi aque: aut percussōi maleorū aut

uoci tympanoꝝ:aut sono folioꝝ arborum aut sufflatõi uentorum aut reliquis:et significentur per illud aut cõplexio sicca presens in parte mediĳ cerebri:aut significentur per illud uentositates ⁊ uapores in ipso retẽti aut ad ipsũ ascendẽtes ⁊ reliqua de quibus significatõ hẽtur:aut destruatur oĩo. ¶ Debilitas uero ⁊ destructio fiunt ꝓp multitudinẽ frigoris. ⁊ qđ aliquis audiat quasi audiat ex longinquo fit ꝓp humiditatẽ. qđ ãt fit in odoratu est qr priuat̃:aut qr debilitatur aut ꝑmutatur ⁊ sentit odores qui nõ reperiũtur exterius fetidos aut nõ fetidos ⁊ significat ſm plurimũ humorem retẽtum in cerebro faciẽtẽ ipsos si nihil ꝓpriũ fuerit cũ strictura nariũ. gustus ãt ⁊ tactus hoc cursu procedũt:nisi qr ipsoꝝ mutatio a cursu naturali ſm plurimũ significat corruptiõẽ ꝓpriã i instr̃is ipsorum proprinquis ⁊ ſm nimiã cõitatẽ cerebri:⁊ proprie sicut qñ est cõe sicut stupor toti corpori. ⁊ sensus quidẽ cõicant in spe debilitatis ⁊ fortitudinis significantes dispositionẽ in cerebro perseuerantem que est perturbatio ⁊ claritas. nõ est ei oĩs debilitas cũ perturbatione:qm̃ qñq; est debilitas cũ claritate sicut homo si uideat aliquid ꝓpinquũ ⁊ ꝑui radiĳ bene ⁊ clare ⁊ uideat res ꝑuas. deinde qñ elõgatur:aut multiplicãtur ipsaꝝ radiĳ deficiat. nã ꝑturbatio ⁊ claritas qñq; sunt simul in debilitate:⁊ claritas qñq; est ꝓculdubio cũ uirtute. ¶ Ueꝝ perturbatio sẽper significat materiã ⁊ claritas significat siccitatem:⁊ hec quidẽ perturbatio fortasse subito figitur ⁊ est ex ea oppilatio ⁊ significat materiã uaporosam in uenis cerebri ⁊ rete eius. Judiciũ ãt de significationib⁹ harum lesionũ est:qm̃ que procedit cursu permutatiõis ſm plurimũ sequitur cõplexionẽ calidã ⁊ siccam ⁊ que currit cursu diminutionis ⁊ debilitatis ſ; plurimum sequitur frigus:⁊ debilitas ⁊ destructio seqũtur frigus:nisi sint cũ uehemẽti apparitione corruptionis ⁊ casus uirtutis:tunc ei fortasse illud plurimũ erit ex caliditate:ueꝝ caliditas cõueniens est uirtutibus cõꝑata frigori dum nocumẽtũ cõplexionibus ab ea nõ magnificatur:⁊ ei⁹ corruptio uirtutis diminutionẽ possidere facit. Oportet ergo ut nõ cõfidas tunc in istis significationib⁹ imo caueas significationes alias predictas cuiusq; duaruꝫ significationũ ꝯplexionũ. ⁊ destructio quidẽ qñq; significat festinationẽ cãrum diminutionis si fuerit ꝓp cãꝫ cerebri ⁊ non fuerit ꝓp nocumẽta in instr̃is corruptionis ⁊ incisionis ⁊ oppilationis:⁊ uniuersaliter remotionis a bonitate sua ꝓp nocumentũ:aut ꝓp cãm in ipso membro sensibili. Ex mẽbris autem sensibilibus qđ ẽ ualde cerebro propinqum nocumentum ab ipso recipit nisi nocumentum sit in ipso commune sicut auditus et odoratus:plurimi enĩ nocumenti ipsius qđ purgatõe ⁊ cõplexionis cõmẽsuratiõe nõ remouet̃ ẽ ex cerebro quaꝓp reliqui sensus cũ suis leduntur sensatis non significãt nocumentũ in ipsis caliditatis:aut siccitatis nõ peruenientiũ ad hoc ut uirtutũ ꝓsternant. Auditus ãt ⁊ gustus ſm plurimũ significant ꝙ illa cõplexio est in cerebro. De operationibus uero moralibus sciendũ ẽ qm̃ fortitudo meditationis ⁊ perscrutationis significat fortitudinẽ cerebri oĩo ⁊ eaꝝ debilitas significat lesionem fortitudinis in ipso. quare oꝫ ut demonstretur que operationũ sit lesa:ex ipsis ei est corruptionis uirtutis imaginationis ⁊ formationis ⁊ eius uel earũ nocumẽtũ. Hec nãq; uirtus qñ est fortis iuuat ad significandã ãtioris cerebri sanitatẽ. hec ãt uirtus ñ est fortis nisi qñ hõ bene potest seruare formã sensatoꝝ utpote figuraꝝ ⁊ sculpturarũ ⁊ morum ⁊ gustũ ⁊ uocum ⁊ modulationũ ⁊ reliquorũ. est ei aliquis hoĩum cui inest uirtus integra ſm hoc capituluꝫ adeo ut qui ex geometris optimus est consideret simul figurã lineatã:⁊ signetur in ipsi⁹ aĩa simile illi ⁊ eius lr̃e:⁊ narret qõnem usq; ad finẽ ipsius non indigens iterata cõsideratione in figura:⁊ similiter est dispositio quorũdam ſm cõparationẽ ad modulationes ⁊ dispositio quorũdã cũ cõparatione ad gustus ⁊ reliquoꝝ:⁊ ex hoc capitulo pendet bonitas cognitionis pulsus. ipsa enĩ indiget imaginatione forti figurata in aĩa ex tactis. huic ãt uirtuti qñ accidit nocumentũ:aut destruitur operatio ⁊ nõ remanet in ipsa forma imaginationis sensate pꝯ remotionẽ eius a proportione que est inter ipsã ⁊ sensũ qñ eam sentit:aut debilitat̃ ⁊ minuit̃ aut mutat̃ a cursu naturali:aut imaginet̃ qđ nõ ẽ significat ei⁹ debilitatẽ. minutio uero ei⁹ ⁊ destructio operationis ipsi⁹ ſm plurimũ significant superfluitatem frigoris:aut siccitatis in anteriore cerebro:aut humiditatis. sed frigus est cã essentialis ⁊ due reliquesunt cẽ per accidens qm̃ afferunt eã:⁊ mutatio operationis eius ⁊ permutatio ipsius significant superfluitatem caliditatis. ⁊ hec quidem oĩa sunt ſm plurimũ ꝫi ⁊ ſm ꝙ dictum est in uirtutibus sensibilibus. Et hec egritudo qñq; accidit sana intelligentia uel rõne:ita ut perfecte ⁊ cõplete cognoscant pulchruꝫ ⁊ fetidũ:⁊ sint eoꝝ uerba cũ hominib⁹ sana:sed imaginantur quosdaꝫ pñtes qui exterius nõ reperiũtur ⁊ imaginãtur uoces tympanistaꝝ ⁊ reliqua sicut narrat. G. accidisse Abrucali medico:Et ex ipsis est corruptio in uirtute cogitationis ⁊ imaginationis. s. aut destructio:⁊ nominat̃ hec deletio rõis:aut debilitas et noiat̃ amentia:et eaꝝ ꝑncipiũ ẽ frig⁹ ãtioris cerebri:aut siccitas:aut hũiditas ei⁹ et illud plurimũ ſm ꝙ dictũ est:aut est mutatio et permutatio:ita ut sit in eius cognitione regimẽtũ et rectuꝫ faciat:dicendo ꝙ nõ est rectũ:et noiatur cõmistio rõis et significat aut apostemata:aut materiã cholericaꝫ calidam et siccã:⁊ est demoniũ lupinũ:aut est permutatõ eius cũ melancholia:aut materia melancholica et est melancholia: et est eius permistio cũ malitia existimationis et cũ cogitatiõe absq; cõprehensione. ¶ Qui ãt ex illis moribus ad timorẽ decliuior ẽ:ẽ magis significatiu⁹ frigoris ⁊ ex eis decliuior ad audaciã et iram ẽ magis significatiu⁹ caloris ⁊ ſm differentias que sunt inter eos ⁊ nos postea afferemus eas. Et forsitam erit illud ꝓp cõicationẽ mẽbri alterius:et illud quidem cognoscetur significationib⁹ ꝑticularib⁹ quas postea narrabimus. Et uniuersaliter qum cogitationes plurimũ mouentur motibus multis et permutant̃ et uariantur tunc illic ẽ caliditas. Et qñq; ẽt accidit permutatio cogitationis in egritudinibus frigide materie qñ a caliditate non euacuantur sicut cõmistio rõnis in lethargia. et ex ipsis ẽ lesio in uirtute memorie. s. aut ut debilitet̃ aut ut destruatur sicut narrat. G. ꝙ pestilentia prouenit in ꝑte ethiopie que eis accidit ꝓp cadauera multa relicta pꝯ forte preliũ:et peruenit pestilentia illa usq; ad terrã grecoꝝ. accidit ergo eis ut causa illius tantuꝫ caderet obliuionis donec eis aduenire dispositio secũdum quã homo nois sui ipsius obliuisceretur et filĳ sui Et plurimũ quidẽ accidit debilitas in memoria ꝓp cõruptõẽ i postremo cerebro ex frigitate:aut humiditate aut siccitate:aut ꝓp eũ q̇ ꝑmutatur et accidit ei ut ꝫmemoretur eius qđ nũq̄ ei adest:et significat cõplexionẽ calidã absq; materia:aut cũ materia:sed materia sicca

ad illud ē magis cōueniens: et illud ē totum qū cōplexio non superfluit et uirtus non cadit. Dicamus autē nūc sermonē ꝯiunctū ꝙ destructio haꝝ operationū qñq; fit ꝑꝑ dñiū frigoris: aut in corpore cerebri: ⁊ ē ex eo qđ dñatur super cerebrū: aut sꝛ uentres eius: ⁊ qñq; fit ꝑꝑ frigus cū humiditate: ⁊ qñq; affert ipsam siccitas: ⁊ silr eaꝝ debilitas. ipsarum aūt mutatio fit ꝑꝑ apostēata: aut cōplexiōm cholericam: aut melancholicam: aut corpus adurens. Et significatio dispositionū sōnioruꝫ ē ex eo qđ oꝫ adiungi hoc loco. plurimū eī uisionis reꝝ citrinarum calidaꝝ significant dñium cholere: ⁊ similr plurimū uisionis reꝝ cuiq; complexioni ꝓportionaliuꝫ quas numerare nō ē necesse: ⁊ sōnia quidē permutata significant caliditatē ⁊ siccitatē. ⁊ similiter appet ī egritudinibus acutis cerebri. Et silr sunt sōnia terribilia. ⁊ illa quoꝝ nō recōdatur significant frigiditatē ⁊ humiditatem ſm plurimum.

De significatione operationū motiuaꝝ ⁊ qđ eis similatur ex sōno ⁊ uigilia. c. vij.

Significationū āt assūptarum ex genere operationum motiuaꝝ destructio ⁊ debilitas significant humiditatē sꝛfluam in instꝛis ipsaꝝ substilē plurimā ⁊ significant in quocūq; mēbro fuerint lesionē in cerebro. uerūtñ eis magis ꝓprium ē qđ in toto corpore fient sicut applā: aut in ꝑte una sicut paralysis ⁊ tortura laxa ⁊ qñq; cōueniūnt ambe ad significandū destructionem ⁊ debilitatē caliditatis cerebri: aut siccitatis in ipso: aut in aliquo mēbroꝝ longinquoꝝ ab eo: ueꝝ illud erit post egritudines plīas ⁊ paulatī paulatim ſm dies. qđ autē in uno mēbro fit sicut mollities ⁊ similia eius: qñq; ē ꝑꝑ egritudines proprias illi⁹ mēbri: ⁊ qñq; ē ab expulsiōe superfluitatis cerebri ad ipsū. Eaꝝ uero mutatio si est subito significat humiditatē: ⁊ si est paulatim significat siccitatē. s. in instꝛis. que āt cerebro ꝓpria ē sicut mutatio motuū epileptici qñ adest epilepsia que ē spasmus cōis: ⁊ ipsa quidē non fit nisi ab humiditate qm̄ ipsa fit subito: aut cōicatione mēbri alterius ſm ꝙ declaratuꝫ ē. ⁊ significat oppilatōꝫ non perfectā: sicut tremor capitis. oīa eī hec significant materiā grossam in illo latere cerebri: aut debilitatē: aut siccitatē si fuerit post egritudines antecedentes: ⁊ si fuerit eoꝝ aduentus paulatim ⁊ paulatim. De eis āt qui sunt in membris a cerebro longinquiorib⁹ sermo ē illud qđ diximus multotiens. Et oēs isti motus egrediuntur a cursu naturali: ⁊ diximus ēt ꝙ si hō impiger est ad motus cōplexio cerebri eius in principio ē calida ⁊ sicca: ꝙ si est decliuis pigritie ⁊ laxitati: tunc eius cōplexio ē frigida ⁊ humida: ⁊ qū hꝫ egritudinē ⁊ motus ipsius pertinens ē ad inquietudinē tunc ē calidus: ⁊ si quieti attinet ⁊ uirtus nō est uehemētis casus: tunc declinat ad frigus. Et ex eis que huic capitulo ꝓportionātur ē significatio dispositōnum sōni ⁊ uigiliaꝝ. Scias ergō ꝙ sōnus semꝑ sequit̄ malitiā cōplexionis humide laxe: aut frigide cōgelātis motuꝫ uirtutum sensibiliū: aut uehemētē spūs aīalis resolutionem ꝑꝑ sꝛfluitatem mot⁹: aut ꝑꝑ ipulsionē uirtutum ad interiora ut materia digeratur ⁊ ipellatur cum eis spūs aīalis ꝑꝑ cōsecutionem quēadmodū fit post cibum. Sōni āt cā qui non ſm cursum naturalē ꝓcedit nꝫ sequitur laborem ⁊ motū est humiditas ⁊ cōgelatio qđ si non cadunt cē congelationis ⁊ significationes nō significāt sꝛfluitatem frigoris de quib⁹ rememorabimur tunc cā eius est humiditas. Amplius non oīs humiditas facit sōnum: sꝫ eī cū humiditate cōplexionū ipsorum ꝓlongantur uigilie. Et. G. quidē uidetur ꝙ illud ē ex qualitatib⁹ humiditatū ipsaꝝ nitrosaꝝ. Ipse enim uigilare faciunt ꝑꝑ nocumētū qđ cerebro inferunt. Uerūtamē siccitas ſꝫ oēꝫ dispōnē uigilare ꝓcul dubio fac.

De significationib⁹ sūptis ex diminutione operationum naturaliū ex eo qđ expellitur ⁊ ex apostematibus ⁊ ulceribus ⁊ ex capillis. c. viij.

Significationes āt accepte ex genere operationū naturaliū apparent utpote ex sꝛfluitatibus per ipsaꝝ diminutionē in quantitate ⁊ qualitate eaꝝ: ⁊ per ipsaꝝ ꝓhibitionē. Earum uero expulsio fit ex palato ex naso ⁊ aure: ⁊ ex eo qđ apparet super capite de ulceribus ⁊ bothor ⁊ apostematibus: ⁊ ex eo qđ oritur ð capillis. Capilli enim oriūtur ex sꝛfluitatibus cerebri. Et ex capillis quidē sumitur significatio ex uelocitate ort⁹ ipsoꝝ: aut tarditate ⁊ reliquis dispositionib⁹ quas iam numerauimus. Rememoremur ergo uie significationū expulsionū sꝛfluitatum a semitis predictis. Iste quideꝫ superfluitates qū multiplicantur significant materias ꝓdictas: ⁊ significant cām quare superfluitates in mēbro multiplicantur quēadmodū sciuisti ⁊ ꝙ expulsiua nō ē debilis. Qum āt prohibētur aut minorant̄ ⁊ inuenit̄ cum hoc aut grauitas: aut pūctō: aut mordicatio: aut extēsio: aut pulsatio: aut ꝛuolutio ⁊ tinnit⁹ sigēt oppilationem ⁊ debilitatē uirtutis expulsiue ⁊ repletionē: Genus uero eius. i. sꝛfluitatis significatur qm̄ mordicatiua aut pungitiua adustiua ꝑue grauitatis citrinās colorē faciei ⁊ oculi significat ꝙ materia ē cholerica. Et pulsatiua grauis rubificans colorem faciei ⁊ oculi inflās uenas significat ꝙ ipsa ē sanguinea ⁊ laxatiua faciens pigritiā cū qua mutatur color ad plūbeitatem: ⁊ ducens ad sōnū ⁊ dormitatiōm significat qm̄ ipsa ē phlatica: ꝙ si color offuscatur in dispositione illa ⁊ corrūpitur cogitatio et caput ē minoris grauitatis: et sōnus cū hoc ñ est dñans: et ñ sunt reliqua signa significat ꝙ ipsa est melancholica: ꝙ si aliquid ipsoꝝ ē cū tinnitu et reuolutione et permutatiōe loci significat ꝙ materia generat uentositatē et inflationem et uaporem: ēt ꝙ hꝫ caliditatem in ipsa agenteꝫ. ꝙ si adest sꝛfluitatū retentio cuꝫ leuitate capitis significat siccitateꝫ absolute: et hoc quidē capitulū qđ attulimus est ꝓpriū quantitati: uel qualitati expulsionis et prohibitionis. Qualitas āt eius est sicut si tendit ad citrinitatem et subtilitatem et caliditatē et exuberatiōm uenaꝝ significat ꝙ ipsa est sāguinea. Et salsa et dulcis cū priuatione reliquorū signoꝝ: aut nitrosa frigidi tactus significant phlā in qđ agit caliditas. Et insipida crossa frigidi tact⁹ significat ꝙ ē phlā crudū: et iste quidem sunt significationes qualitatis expulsiue ī colore suo et gustu et tactu et substātia. Odoris uero eius est qm̄ putredo odoris ⁊ acuitas eius significant caliditatem. Et priuatio odoris fortasse frigiditatem non tñ sicut ꝑma significat caliditatem. que āt pendent ex eis que apparent in cute capitis: et qđ seq̄t̄ eam ex ulceribus et bothor et apostematib⁹ significāt ſm plurimū materias que fuerunt et expelluntur: et ñ significant dispōsitiōm cerebri in illa hora manifeste nisi forsitā sint ī augmento. Tu āt sciuisti cās apostematū calidoꝝ et frigidoꝝ et duroꝝ et cā corosiouꝫ et ulceruꝫ perābulantiū et quietoꝝ et reliquoꝝ ex his que dicta sunt: non sunt ergo tibi difficiles cognitiones eoruꝫ ſm dispositiones capitis ēt. Et iā etiā sciuisti in libro ꝑmo cās euentus capilloꝝ: et sciuisti cāꝫ crispitudinis ipsoꝝ et planitiei et multitudinis et uelocitatis canitiei et

tarditatis eius. Et nos quid docebim⁹ ⁊ cāz scissiōis
ipoꝝ ⁊ casus coꝝ in capitulis ꝓpꝛiis. Cognosces ergo
ex eis qualitatē significationū capilloꝝ: ⁊ nos q̇dez dif
feremus illud usqꝫ ad illū locū fugientes multiplicati
onem ⁊ elongationem.

¶ De significatiōibus sumptis ex ꝯuenientia ⁊ diuer
sificatione ⁊ uelocitate passionū ⁊ tarditate. C. ix.

Signa āt assūpta ex genere ꝯuenientie ⁊ diuersifi
catiōis ⁊ uelocitatis passionū ⁊ tarditate ei⁹ sūt
hec. Cōuenientia āt ⁊ diuersificantia īpossibile est q̇n
aut mutentur in dispositione in qua positus nihil de sa
nitate negat que ipsū tenz: aut in dispositione in qua est
eius exitus a sanitate ⁊ mutatur eius cōplexio a natā.
¶ Cōuenientia ergo ei⁹ in dispositione sanitatis q̄ ipsz
tenet est assimilatio cōplexionis eius. cōplexio igitur ip
sius cognoscitur ex illo: qꝺ āt diuersificatur ab eo in
dispositione illa est ꝯ̈rium cōplexioni ipsius. In disposi
tione āt in qua fit eius exitus a sanitate ⁊ mutatur eius
cōplexio ab ipso iudiciū est econtrario. ¶ Nos quidez
iā dixim⁹ i eo qꝺ ē ꝑtitū de dictis uniuersalib⁹ ꝙ sāitas
ī corꝑib⁹ oīb⁹ ñ ē ꝫꝫ ꝯplexionē unā: ⁊ ꝙ possibile ē ut sit
sanitas corporis a cōplexione cuius similis ē ex eo qꝺ
affert egritudinē corpori alteri si haberet illā cōplōnez
¶ Uerūtñ oꝫ ut cōsideretur qꝺ sit eius diuersuz in ex
tremitate alia etiā sicut diuersificatur ei hoc in hac ex
tremitate: ita ut existimatione sciatur quantitas cōple
xionis quā hꝫ. due ei extremitates simul sunt diuerse i
pedientes ꝓculdubio: ⁊ nō est cōueniens sanitas aliq̄
extra equalitatē: nisi dū ñ uehemēter superfluit. Et ce
rebrū quidē qꝺ cōplōnis calide malitiā hꝫ iuuat aere
frigido ⁊ cibis ⁊ odoribus frigidis: siue sint boni sicut
canforati sandalini ⁊ nenufarini ⁊ eis similes: siue feti
di non boni: sicut limosi ⁊ alubiati: ⁊ iuuatur tranquilli
tate ⁊ q̇ete. ⁊ ꝙ hꝫ malitiā cōplōnis frigide iuuatur eo
qꝺ est illius ꝯ̈riū. iuuatur ergo aere calido ⁊ odoribus
calidis ⁊ letificantib⁹ ⁊ calefacientib⁹ ⁊ exercitijs ⁊ mo
tibus. Et ꝙ hꝫ malitiā ꝯplōnis sicce leditur eo qꝺ ex ip
so euacuatur. ⁊ ꝙ hꝫ malitiā cōplōnis humide iuuatur
eo qꝺ ex ipso euacuatur ⁊ minuitur ab eo. Significati
ones uero uelocitatis passionū eius sicut si uelociter ca
lefiat: aut uelociter infrigidet᷑ sunt iste. qꝺ ei calefit ue
lociter significat caliditatē cōplexionis ꝭm ꝯditiones
predictas in libro uniuersali. ⁊ similiter quꝺ uelociter i
frigidatur. ⁊ similiter qꝺ uelociter exiccatur. illud eniz
qn̄qꝫ fit ꝑꝑ ꝑuitatē humiditatis ipsi⁹: ⁊ quandoqꝫ fit ꝓp
ter subtilitatem humiditatis ipsius aut ꝑꝑ caliditatē
sue cōplōnis. ¶ Uerūtñ differentia inter ea est qm̄ qū
primo reꝑiuntur āliqua signa siccitatis cerebri sicut ui
gilie ⁊ reliqua de quib⁹ rememorabimur in capitulo si
gnorū ꝯplexionū cerebri: ⁊ hoc ꝭm est qm̄ siccitas non
accidit ei nisi in horis que sunt apud motū laboriosuz
aut caliditatē fortē: aut qꝺ procedit cursu ei⁹ ex causis
siccitatis predictis. ¶ Amplius si nō affuerit ei in reli
quis horis significatio siccitatis. cū eo uero qꝺ fit ꝑꝑ
caliditatē ꝯplexiōis eius sunt reliqua signa caliditatis ī
ꝯplexione. qꝺ āt uelociter humectatur qn̄qꝫ fit ꝑꝑ cali
ditatē substantie ei⁹: ⁊ qn̄qꝫ fit ꝑꝑ frigus substantie ipi⁹
⁊ qn̄qꝫ fit qm̄ ꝯplexio substantie ipsius radicalis: fuit
humida: ⁊ qn̄qꝫ fit qm̄ ꝯplexio substantie ei⁹ radicalis
fuit sicca. qꝺ si fuerit ex caliditate erunt illic signa cali
ditatis. āplius erit illa humectatio non ex eo qꝺ semꝑ
est: sed ipsa erit successiua caliditatis sīflue cadentis i ce
rebro ⁊ attrahentis hūiditates ad ipsū que ipsū imple
būt. Uide si remāsit ꝯplō calida uicēs succedet siccitas
⁊ cū diminutione: ⁊ si hūiditates uicerit fiet cerebrū fri
gidū ⁊ humidū: ⁊ si equabūtur prouenit ꝭm plurimuz
putredo ⁊ egritudines putride ⁊ apostemata. qm̄ hec
humiditas non est īnata. cōuertitur ergo in ea caliditas
īnata. Uerūtñ non cōuertitur in ipsa nisi conuersiōe ex
tranea que est: ꝙ si fuerit putredo propter complexio
nis frigiditatē non erit euentis hūiditatis subito: sed
ꝭm dies. deinde euenie humectatio ⁊ fiet cū uelocita
te ⁊ erunt signa frigiditatis cerebri reperta. qꝺ si illud
fuerit ꝑꝑ humiditatē cerebri ipsi⁹ erit uelocitas in illo
ꝑꝑ unā duaꝝ rerum: aut qr hūiditas facit frigus: ⁊ fri
gus corrūpit uirtutē digestiuā mutantē illud qꝺ perue
nit ad cerebrū de nutrimēto ⁊ propat humectatio.
¶ Qū ergo peruenit frigus illud subito humectatio
p⁹ ipsū sequitur subito: ⁊ qñ cū illo accidūt oppilatio
nes in meatibus accidūt ut sīfluitates retineant᷑. deide
erit hoc semꝑ ⁊ in seꝑabile ⁊ nō erit ex eis que sunt ra
ro. Eius āt qꝺ fit ꝑꝑ cerebri siccitatē cā est desiccatio
adueniens subito qū siccitas accidit uno momēto ⁊ est
cū signis siccitatis predictis ⁊ est similis ei que proue
nit a caliditate nisi in eo in quo ābo diuersificātur ex si
gnis caliditatis ⁊ ex signis siccitatis. iste ergo sūt signi
ficationes assūpte ex uelocitate passionū ⁊ non oꝫ ut ue
locitas passionum mutetur ꝑꝑ debilitatē uirtutū natu
raliū precipue in humectatione qñ l' qm̄ debilitas uir
tutum naturaliū seq̇tur haꝝ unā cāꝝum. oīa āt cōueniē
tia ⁊ diuersificantia non sumūtur ex qualitatibus imo
sumūtur ex formis ⁊ motibus quēadmodū uidem⁹ ha
bantē egritudinē que noīatur ouū eligere resupinatio
nem de reliquis sitibus dormitationis sue.

¶ De significatiōib⁹ sūptis ex ꝑte mēsure capitis. c. x.

Cognitio uero facta ꝭm ꝑuitatem capitis ⁊ ma
gnitudinē eius est ꝙ oꝫ te scire qm̄ cā ꝑuitatis
capitis in creatura est paucitas materie: sicut cā magni
tudinis eius est materie multitudo. s. materiei sꝑmatis
ꝑtite in ꝑtitione que capiti est naturalis. āplius si fuerit
materiei paucitas cū fortitudine uirtutis formatiue ꝓ
me erit bone forme: ⁊ erit minus malū eo qꝺ ꝑuitati ca
pitis adiungit figure malitiā in creatura. ¶ Quod si
gnificat debilitatē uirtutis ꝭm ꝙ ipsū ñ est expers mali
tie in forma cerebri ⁊ debilitate uirtutis ⁊ cōstrictione
meatus uirtutis moralis ⁊ naturalis uel aīalis. q̄ꝑꝑ
physionomici dicunt ꝙ hic hō est perfidus timid⁹ uelo
cis ire hesitans i reb⁹. ¶ Et. G. quidē dicit ꝙ caput
ꝑuū oīo non uacat a significatione malitie forme cere
bri: ⁊ ꝙ magnū caput non hꝫ assiduā significationē bo
nitatis dispositionis cerebri dū nō sunt ei ꝯpares boni
tas figure ⁊ grossitudo colli ⁊ āplitudo pectoris. ipse
eñi ꝯseq̄ūtur magnitudinē dorsi ⁊ costaꝝ sequētiū ma
gnitudinē nuche ⁊ ei⁹ fortitudinem que cōseq̄ūtur for
titudinē cerebri. ¶ Qū enim multitudini materiei cō
par existit fortitudo uirtutis formatiue caput est scꝺuz
hanc formā. ¶ Ex eis āt que illud significant ē ut illic
sit ꝓportionalitas āliquoꝝ mēbroꝝ: ꝙ si cū eis cōpar fu
erit ipsoꝝ debilitas erit male figure debilis colli ꝑui
dorsi: aut erunt lesa ⁊ que eo cōtinētur ⁊ ab eo oriunt᷑
ꝭm ꝙ qn̄qꝫ accidit ex augmēto capitis in magnitudīe
que non est ꝭm naturam pueris quibus accidit aptio
capitis ⁊ magnitudo ei⁹ que nō sunt in natura imo ꝫꝫ
semitā egritudinis: ⁊ cā in ipso est multitudo materiei
ascendentis ⁊ similiter accidit adultis ex dolorib⁹ ca
pitis prauis: ⁊ qn̄qꝫ accidit ut syn ciput minoret᷑ ⁊ tps

planũ fiat qũ eleuatur herisipilia super cerebrũ. Iam
ergo scis significationes puitatis capitis ⁊ magnitudi
nes eius. Et ex signis bonitatis quidẽ cerebri est ut ñ
patiatur ex uaporibus uini ⁊ que cũ eis narrabimus
⁊ q̃ patitur ex subtilitate ⁊ caliditate eius etiam ut ad
datur mens eius.

¶ De figura capitis. c. xi.

Significationes uero figure eius sunt iste. iam
ei docui te in capitulo ossis capitis que sit natu
ralis figura capitis ⁊ que sit mala ⁊ q̈ figure malitia
qũ accidit alicui ptiũ capitis leduntur proculdubio p
petates operationũ illius ptis cerebri de qua dixit. Q
q̈ almusafata ⁊ quadrata sũt uituperabiles sẽp: ⁊ eminẽ
tia extremitatũ est uituperabilis: nisi cã sit i ipso fortitu
do uirtutis formatiue. s. si sit superabũdans in operatõi
bus suis. ⁊ significant ẽt fortitudinez huius uirtutis fõ
ma colli ⁊ ipsius quantitas ⁊ pectus.

¶ De significatõibus sũptis a grauitate ⁊ leuitate ca
pitis caliditate ⁊ frigiditate ⁊ ex dolorib⁹. c. xij.

Significationes ãt sũpte ex grauitate capitis ⁊ le
uitate eius sunt qm̃ grauitas capitis semp signi
ficat materiã in ipso sed materia cholerica facit grauita
tem minorẽ ⁊ adustionẽ uehementiorẽ: ⁊ melancholica
facit grauitatẽ maiorẽ illa ⁊ siccitatẽ magnã. Et sangui
nea facit grauitatẽ fortiorẽ q̃ ille: ⁊ pulsationẽ ⁊ dolo
rẽ i radicib⁹ oculi pp penetrationẽ chimi calidi ⁊ rube
dinẽ ⁊ iflãmatõz i ueĩs uehemẽtõz ⁊ phlẽatica fac̃ grauita
tẽ maiorẽ q̃ oẽs alie ⁊ dolorẽ miorẽ q̃ sãguiea ⁊ chole
rica ⁊ sõnum maiorẽ q̃ melancholica ⁊ tarditatẽ ad co
gnitionẽ ⁊ pigritiã ⁊ paucitatẽ agilitatis. Significatio
nes uero assũpte ex caliditate ⁊ frigiditate. s. q̈ ex eis
tangunt caput in se ipso: ⁊ qđ tangit aliud exterius nõ
occultantur tibi. calidũ quidẽ significat caliditatẽ si p
seuerauerit ꝯplexionalẽ: ⁊ si accidit ⁊ nocz accidentalẽ
⁊ simil̃r est iudiciũ frigidi ẜm eius ꝯsiderationẽ. Et sil̃r
est iudiciũ aridi ⁊ sicci ẜm suã cõsiderationẽ si nõ uene
rit exterius exaspans ⁊ arefaciens. Et sil̃r est humidũ
si nõ fuerit calor interius sepans. Et dolores quidem
corrosiui qui imaginari faciunt in capite hõis incessus
s. alicuius rei cũ corrosione ⁊ mordicatione significant
materiã calidã: ⁊ pulsatiui significant apostema calidũ
⁊ similiter subitat significatio eoꝝ cõcõitantiã febris. ⁊
grauatiui ⁊ cõprẽssiui significant materiã frigidã: ⁊ extẽ
siui materiã uentosam ⁊ permutatio subitat illud. et do
lor qui est sicut percussio cũ maleo significat sicut ouũ
⁊ emigraneã tpalem. ¶ Et dolores ẽt significant pte
sua: sicut dolor qui est pp cõitatẽ stõi fit ẜm modũ: ⁊ q̇
est pp cõitatẽ epatis ẜm formã aliã quẽadmodũ narra
bimus: ⁊ cũ hoc qñq̃ significant ẜm suã perseuerantiã.
dolor ei qũ perseuerat in anteriore capitis pte ⁊ poste
riore eius significat cũ pte sua carabitum.

¶ De significatiõib⁹ mẽbroꝝ que sũt in cerebro sicut p
pagines ut oculus ⁊ lingua uua collum ⁊ nerui. c. xiij.

Significatio ãt oculi qui est de sũma illoꝝ est ex
dispositione uenaꝝ eius ⁊ ex dispositione graui
tatis ⁊ leuitatis ipsius ⁊ ex dispositione coloris ei⁹ in
citrinitate sua: aut in offuscatiõe sua: aut plũbeitate: aut
rubedine eius ⁊ dispositione tactus eius: ⁊ oĩa illa ual
de uicina sunt in significatione eius qđ est in ipso cere
bro. ¶ Et qñq̃ significatur per illud qđ fluit ab eo de
lachrymis ⁊ lippitudine: ⁊ qđ accidit ipsi ex clausura ⁊
palpitatione: ⁊ ex dispositionibus oculi que cõsideran
tur ẜm pfunditatẽ ⁊ exitũ eius ad exteriora: ⁊ magnitu
dinem ⁊ puitatẽ ⁊ infirmitates ⁊ dolores. ¶ Nam si
oculus siccatur significat siccitatẽ cerebri ⁊ fluxus lip
pitudinis ⁊ lachrymarũ qũ non sit pp egritudinẽ in ip
so oculo significant humiditatẽ ãterioris cerebri. ⁊ ma
gnitudo uenaꝝ oculi significat calefactionẽ cerebri i sub
stãtia. ⁊ fluxus lachrymaꝝ absq̃ cã manifesta significat
in egritudinibus calidis inflãmationẽ cerebri ⁊ aposte
mata eius: ⁊ pprie qũ currunt ex uno oculoꝝ: ⁊ qũ lip
pitudo pupillã tegere incipit: sicut tela aranee: deinde
adunatur tunc est morti ppinquius. Et oculus qui re
manet aptus ⁊ non mouet̃ sicut fit i carabito ⁊ qñq̃ in
lethargia ⁊ qui clauditur: ⁊ fit eius apertio difficilis si
cut fit ẜm plurimas uices in lethargia: ⁊ fit ẽt in carabi
to apud resolutionẽ uirtutis significat lesionẽ magnam
in cerebro: plurimũ ãt mobilis significat inflãmatiõz ⁊
caliditatẽ ⁊ demoniacũ: ⁊ adherens suo intuitu uni lo
co qui est alcũbesematim ⁊ terrefact⁹ alienationẽ ⁊ me
lancholiã. Et qñq̃ significatur ex motibus eius error
cerebri ex crudelitatibus ire ⁊ angustie ⁊ timoris ⁊ cõ
cupiscentie. ¶ Et ad exteriora exiens significat aposte
mata ⁊ repletionẽ uasoꝝ cerebri. Et profundus signi
ficat resolutionẽ plurimã substãtie cerebri sicut accidit
in uigilijs ⁊ alcutubut ⁊ cõcupiscentiã quãuis horũ for
ma diuersificetur in hoc quẽadmodũ distinguemus in
locis suis: ⁊ similiter qñq̃ significat cõgelatiõz cerebri
⁊ eius mortẽ. ¶ Significationes ãt assũpte ex disposi
tionibus lingue sunt sicut q̈ lingue multotiens color si
gnificat cerebri dispositionẽ quẽadmodũ sua albedine
significat lethargiã. Et citrinitate sua primo ⁊ nigredie
sua ẜo carabitũ: ⁊ sicut signat dñio citrinitatis super se
aut uiriditate uenaꝝ que sunt sub ea caducationẽ ppe:
⁊ non est quidẽ significatio ex colore lingue sicut signi
ficatio ex colore oculi. Nam illud uehementiorẽ hz cũ
cerebro ppetatez. colore ãt lingue qñq̃ significãtur stõi
dispositiones. Uerũtñ qũ scitur q̈ lesio est i cerebro ñ
elongatur significatio ab eo. Assũpte ãt ex colore faciei
sunt plures. Et tu quidẽ scis significationes coloꝝ cõ
plexionũ. Ex eius ãt pinguedine ⁊ matie sunt: qr eius
pinguedo significat dñium sanguinis ⁊ ipsi⁹ maties cũ
citrinitate significat dñium cholere: ⁊ eius maties cum
tenebrositate significat dñium siccitatis melancholie: ⁊
inflãmatio modica significat dñium aquositatis in san
guine uicto postq̃ non fuerint iste dispositiones dñij pn
cipales. ⁊ postq̃ scieris q̈ egritudo ñ est in corpe mu
tans formã nisi in latere cerebri. Assũpte uero ex dis
positione colli sunt qm̃ si est forte ⁊ grossũ significat for
titudinẽ uirtutis cerebri ⁊ eius abundantiã: ⁊ si est cur
tũ ⁊ subtile ecõtra: ⁊ si ẽ preparatũ ad recipiendũ scro
fulas ⁊ apostemata: tunc cã in hoc nõ est debilitas i ipo
⁊ tunc ẽt qñ uacuũ est ab illo nõ est cã in hoc fortitudo
eius. uerũtñ cã in hoc est debilitas uirtutis digestiue q̃
est in cerebro pp aliquã spetiaꝝ cõplexionis quã narra
bimus ⁊ fortitudo uirtutis expulsiue. ptes ei colli reci
piunt qđ cerbrũ expellit ⁊ carnes molles glãdose que
sunt in ipso. Et sil̃r est ẽt dispositio significationũ assũp
taꝝ a dispositione uue ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ ⁊ ẽt dentiũ
Assũpte uero ex dispositione mẽbroꝝ neruosoꝝ intrise
coꝝ sunt ex semita iudicioꝝ cõitatis. Necessariũ ei ẽ ut
cerebro ⁊ nuche cõicent: sicut qũ lesiones sr ea perseue
rant afferunt cerebro spetiẽ egritudinis que est in eis.
Et qñq̃ aduenit eis illud ex cerebro. ⁊ nerui quidem
qũ fortes fiunt ⁊ ingrossantur ⁊ uie ipsaꝝ fiunt fortes
que eis create sũt principales significãt fortitudinez ⁊

Oculus

Lingua

Facies

Collum

contrarium illius significat contrarium eius

¶ De significatione cõmuni membrorum quibus cõmunicat cerebrum. c. xiiij.

Quum mẽbra cerebro cõicantia fortia existunt: tunc cerebrũ est forte. ⁊ si plurimas hꝫ lesiones ꝓꝑ cas manifestas eis aduenientes: tũc cerebrũ debilitatur: aut leditur: ⁊ fortasse sunt oꝑationes ille in mẽbris suis ꝓꝑ cõitatẽ uirtutũ cerebri: sicut cõtingit ut nõ uadat eger ad urinã ⁊ egestionẽ indigens eis ꝓꝑ priuatõnem sensus sicut accidit in lethargia ⁊ clausura oculoꝝ uigilatiua: aut ꝓꝑ grauitatẽ motus lᵉ ipsũ: sicut in eis ⁊ in carabito: ⁊ sicut defectꝰ trãsglutiendi ⁊ sorbẽdi in serac. i. qñ aqua ingreditur tracheã arteriã in istis egritudinibus: ⁊ sicut significationes anhelitus. Anhelitus ei qñqꝫ abscinditur ⁊ destruit̃ ꝑ cãm lesionis que est i cerebro ꝑuenientis ad uelamẽ ⁊ mẽbra anhelitus: ⁊ eius multitudo ⁊ magnificentia sunt magis significãtia sibaꝫ ⁊ strictura ⁊ paruitas eius sunt magis significãtia dormitationẽ uigilatiuam ⁊ lethargiam

¶ De sigificatõe mẽbri cuiꝰ cõitate cerbrũ patit̃. c. xv

Quoniaꝫ stõus est ex mẽbris plurimũ cõicatione sua ledentibꝰ cerebrũ: tunc oꝫ ut significetur illud ex dispositione desiderij ⁊ digestionis: ⁊ eructuationis ⁊ rugitus ⁊ dispositione singultꝰ ⁊ nausee ⁊ dispositione tremoris stõalis. ¶ In qualitate uero horũ s̃m stõm cõsideretur ubi loquemur de stõ. ⁊ significatur ẽt ex dispositione uacuitatis ⁊ repletionis. Cõitas enim cerebri cũ stõ qũ est repletus aut hꝫ inflationẽ apparꝫ in dispositione repletionis eius: sed eius cõitas cũ ipo ꝓꝑ caliditatẽ ⁊ cholerã rubeã ⁊ dolores ipsoꝝ qui fiũt inde: ⁊ ex fortitudine caloris apparet in dispositiõe uacuitatis: ⁊ plerũqꝫ fit ex repletionis cã ad equãdã cõplonẽ ⁊ oppilãdũ inter uaporẽ calidũ ⁊ cerebrũ: ⁊ ꝓꝑ us significatur illud s̃m locũ doloris in principio sui ⁊ ipsiꝰ mansione. ¶ Egritudines ei cerebri cõicatione stõi factas iam significat dolor qũ incipit a syncipite. ⁊ inde effũditur ad illud qd̃ est inter utrasqꝫ spatulas ⁊ fit fortior apud caput. Et qñqꝫ egrotat caput in cõicatione epatis: ⁊ est tunc declinatio doloris ad dextrã sicut qñ fit cõicatione splenis ⁊ declinatio doloris ad sinistram ⁊ qñqꝫ multiplicat̃ cõicatio cerebri cũ mirac: ⁊ cũ eo qd̃ est corã serasif. est ergo dolor decliuis ad anteriora ualde: ⁊ qñqꝫ cõicat matrici ⁊ fit cũ egritudinibus matricis ⁊ eius significatiões dicte sunt in. c. ipsiꝰ ⁊ sistitur dolor in uertice syncipitis. Plurime ãt cõitates cerebri cũ mẽbris eueniunt ꝓꝑ uapores ad ipsum ascendentes: ⁊ uia quidẽ ascensionis ipsoꝝ: aut est illud qd̃ est corã anteriore ꝑte aserasif: ⁊ sentit in primis extensionẽ eius ad suꝑiora: ⁊ ẽ extensio ut corda ⁊ pulsatio in uenis iuxta ipsã: ⁊ sentit principiũ doloris anterius: aut illud qd̃ sequitur ꝑtem colli: ⁊ sentit principiũ doloris posterius ⁊ tendũtur ut corda uene ⁊ arterie posite posteriꝰ ⁊ sentit illic pulsationẽ. ¶ Qñ ꝫ cõsiderauisti accidẽs mẽbri cõicãtis oꝫ ne accñs sit accñs illi mẽbro in seipso: sed ꝓꝑ cõitatem suã quã hꝫ cũ cerebro ⁊ non ꝓꝑ cõitatẽ cerebri cũ ipso. ¶ Qũ eni significet ex nausea ꝙ egritudo cerebri sit ꝓꝑ stõi cõitatem tunc non elongatur qñ erretur ⁊ fit egritudo hec in cerebro prius ⁊ sit occulta ⁊ nꝫ apꝑet nausea in stõ nisi ꝓꝑ cõitatẽ suã cũ cerebro in egritudine occulta cũ qua est.

Oportet ergo ut redeas ad principia que tibi dedi in libris primis quibꝰ cognoscas egritudines principales ab egritudinibus cõicationis.

¶ De signis cerebri i sua ꝯplexiõe eq̃li. c. xvi.

Cerebrũ in sua cõplone equale ẽ id qd̃ ẽ forte i operationibꝰ sensibilibus ⁊ moralibꝰ ⁊ mobilibꝰ ⁊ cõmensuratũ in expulsione eius qd̃ ab eo expellitur ⁊ in ipsiꝰ retentione ⁊ forte ad resistendũ accidentibus ĩpedimentũ afferentibꝰ: Capillos hñs in pueritia glaucos: ⁊ in adolescentia igneos ⁊ rubeos ⁊ ad nigredineꝫ declinantes: circa cõplementũ creationis ⁊ augmenti medios inter crispitudinẽ ⁊ planitiem: ⁊ ipsoꝝ ortus: ⁊ tp̃s nascendi totũ est in sua hora: ⁊ ipsoꝝ canities non ẽ festiña nꝫ tarda ab hora nãli: ⁊ caluitiũ ñ cito ei aduẽit

¶ De signis ꝯploꝫ malaꝝ eueniẽtiũ ex ꝯceptõe. c. xvij

Uisum ẽ. G. ꝙ caliditas generat rõnis ꝑmistionem ⁊ alienatiõm. i. stoliditatẽ. Et nos istis adiungamꝰ subitatiõm ⁊ uelocitatẽ casus initioꝝ ⁊ permutationis uoluntatũ. Et ꝙ frigiditas generat stoliditatẽ ⁊ quietem motus: ⁊ nos adiungamꝰ istis tarditatem intellectus ⁊ excusatiõm cogitationis ⁊ pigritiam. Et ꝙ siccitas facit uigilias ⁊ ipsã significant uigilie. Et nos quidẽ in hoc cõditionemus uel statuamus ꝙ nõ sit ab humiditatibꝰ nitrosis: ⁊ non ẽ cũ grauitate in cerebro ⁊ assiduatione euacuationis superfluitatum ⁊ reliquis significationibus humiditatis. Hũitas enim salsa ⁊ nitrosa teste ipso. G. facit i sõnietatẽ sicut in senibus. Hũditas uero facit sõnum ꝓfundũ: ⁊ tu statue cũ aĩa tua cõditõnem predictã. Et. G. quidẽ uisũ ẽ ꝙ significatio ad ostendendũ ꝙ ꝯplo ẽ dñans sine materia est priuatio fluxus superfluitatũ cũ significatione malitie cõplexionis. Significatio uero ꝙ ipsa dñetur cũ materia ẽ fluxus superfluitatũ. Et nos quidẽ perscrutemur ⁊ dicamꝰ si nõ sint oppilationes ⁊ debilitas uirtutis expulsiue ⁊ illius significatio ẽ qd̃ prediximꝰ: ⁊ perfecimꝰ. Significationes uero cerebri calide cõplexionis sũt uelocitas ortus capillorũ in principio natiuitatis aut in uentre: nigredo ipsoꝝ in principio: ⁊ denigratõ eoꝝ pꝰ glaucedinẽ uelox ⁊ crispitudo eoꝝ ⁊ similia ⁊ uelocitas repletionis capitis ⁊ ipsius grauitas ex causis euenientibꝰ sicut odoribꝰ ⁊ similibus ⁊ lesio eius ab odoribus calidis: ⁊ paucitas usus sõni cũ leuitate eius: ⁊ apertio uenaꝝ oculoꝝ ⁊ acuitas ipsoꝝ ⁊ uelocitas ꝑmutationis in cõsilijs ⁊ uoluntatibꝰ sicut ẽ dispositio infantiũ ⁊ significat illud tactus ⁊ rubedo coloris ⁊ decoctio superfluitatũ effusaꝝ ⁊ expulsarũ ⁊ qualitas ipsaꝝ in substantia cũ ꝯparatione ad alias. Significationes uero ꝯplexionis frigide sunt augmentũ expulsionis superfluitatũ s̃m ꝙ ex ꝯditione predictum ẽ ⁊ planities capilloꝝ ⁊ paucitas nigredinis eoꝝ ⁊ uelocitas canitiei ⁊ uelocitas patiendi ex nocumentis ⁊ multitudo rheumatismi intus ad palatũ ⁊ accidentiũ coriꝫe ꝓꝑ leuem cãꝫ ⁊ occultatio uenaꝝ in oculis. Et multitudo sõni ⁊ eius forma ẽ similis forme dormitãtis: tãdus est palpebraꝝ motus: ⁊ ẽ stabilitas s̃m uoluntates sicut ẽ dispositio senũ. ¶ Sicce uero ꝯplexionis significatiões sᷓt mundificatio meatuũ superfluitatũ ⁊ claritas sẽsuũ ⁊ potẽtia i uigilãdo ⁊ fõtitudo capilloꝝ ⁊ uelocitas natiuitatis ipsoꝝ ꝓꝑ fumũ cõplexionis i etate pria ⁊ uelocitas caluitiei ⁊ crispitudo capilloꝝ. ¶ Sed humide cõplexiõis significatiões sunt planities capilloꝝ ⁊ tarditas natiuitatis ipsoꝝ ⁊ tarditas caluitiei ⁊ perturbatio sensuũ ⁊ multitudo superfluitatũ intus ⁊ rheumatismus ⁊ ꝓfunditas sõni subet. Calide ⁊ sicce cõplexiõis significationes sunt priuatio superfluitatũ ⁊ claritas sensuũ ⁊ potentia uigilandi ⁊ paucitas somni ⁊ uelocitas ortus capillorum in pricipio ⁊ fortitudo ipsorum ⁊ nigredo

⁊ crispitudo eoꝝ ⁊ mlta caluitiei uelocitas ⁊ caliditas tactus capitis ⁊ ipsius siccitas cũ rubedine manifesta i ipso ⁊ in oculo. Et permutatio in uoluntatibꝰ ⁊ uelocitas in eis. Et fortitudo intellectus ⁊ memorie ⁊ uelocitas in eis operationũ aialiũ. ¶ Significationes uero ↄplexonis calide ⁊ humide sunt iste. Nã si ↄplexio illa nõ ẽ ualde remota ab equalitate color ẽ bonꝰ. Et uene sũt manifeste ⁊ tactus est calidus ⁊ lenis ⁊ superfluitates sunt plures ⁊ magis cocte ⁊ capilli plãi declinãtes ad glaucedinẽ absq; uelocitate caluitiei ⁊ calefactio ⁊ humectatio sunt ei ueloces. Qđ si ab ea fuerit elõgata erit egrotatiuũ recipiens casus calidi ⁊ frigidi ⁊ egritudines putridas in substantia sua uelociter: ⁊ erũt sensus illiꝰ cuiꝰ ẽ cerebrũ grauati perturbati: ⁊ oculi eius debiles ⁊ nõ abstinebit a sõno ⁊ uidebit sõnia permutabilia. ¶ Significationes ãt ↄplexonis frigide ⁊ sicce sũt iste. ¶ Naz caput ẽ frigidi tactꝰ abiectus color uene sũt i ipso occulte ⁊ in oculis tardus capilloꝝ ortus ⁊ sunt castanei ⁊ subtiles tarditas caluitiei ꝓprie sicut nõ ẽ magis dominans eiꝰ siccitas q̃ frigiditas ⁊ nocetur frigidis sm cõditiones predictas ⁊ sensus sũt clari in infãtia sua ⁊ qũ ꝓcedit in etate debilitatur uelociter ⁊ senescit ⁊ appetit spasmus ⁊ cõtractio in ꝑtibus capitis eius ⁊ fit sanitas instabilis. ¶ Qñq; ei ẽ leuitas capitis ⁊ uiaꝝ aptio ⁊ qñq; est eõrio. In ↄplexone ãt frigida ⁊ hũida est hõ multi sõni ⁊ ꝓfundus in ipso maloꝝ sensuũ piger tardꝰ multe euacuationis superfluitatũ ex capite ⁊ significat ipsã tarditas caluitiei ⁊ uelocitas ⁊ euentus rheumatismorũ. Apostematũ uero significationes ⁊ reliquorum dicemus in distinctionibus.

¶ De signis cuiuscũq; egritudinum capitis. c. xviij.

Hoc capitulũ ⁊ qđ ẽ añ ipsũ sunt sicut cõclusio principioꝝ que dedimꝰ de dispositionibꝰ significationũ capitis. Et oz quidẽ ut has significationes seruemus in memoria ⁊ nõ sit necessariũ reiterare in unoquoq; capituloꝝ in quo loquemur de egritudinibꝰ ꝑtiũ capitis. Qđ si iterabimus eas in aliquo. c. iterabimus eas ut illud sit adiuuans ad qualitatẽ redeũdi ad hos canones in. c. alijs in quibꝰ iam ↄtenti erimꝰ sm q̃ erit de eis qđ attulimꝰ in illo. c. uno. Et sil'r oz ut aĩam tuã sr illud quiescerẽ facias de reditiõe ad canones uniuersales i curis ꝑticularibꝰ capitis nisi i quo i uniuersalibꝰ ñ ẽ dcm̃ ⁊ ẽ necessariũ ipm dicerẽ in ꝑticularibus.

¶ De signis male ↄplexionis calide sine mã. c. xix.

Ipsam significat inflãmatio ⁊ ꝓuatio grauitatis ⁊ uigilie ⁊ inquietudo in motibꝰ ⁊ ꝑũtatio i imaginatõibꝰ ⁊ agitatio ⁊ uelocitas i ira ⁊ rubedo oculoꝝ ⁊ iuuamtũ ab ifrigidãtibꝰ ⁊ nocumtũ a calefaciẽtibus.

¶ De signis male ↄplexonis frigide sine mã. c. xx.

Sentitur frigus cũ priuatione grauitatis ⁊ pigritia ⁊ tepiditas ⁊ albedo coloris faciei ⁊ oculi ⁊ diminutio in imaginationibꝰ ⁊ ↄclinatio ad timorẽ ⁊ iuuamtũ a calefaciẽtibꝰ ⁊ nocumtũ ab infrigidantibus

¶ De signis male ↄplexonis sicce sine mã. c. xxi.

Leuitas ⁊ añcessio euacuationũ ⁊ desiccatio stricture narium ⁊ dñium uigiliaꝝ.

¶ De signis male cõplexonis hũide sine mã. c. xxij.

Pigritia ⁊ tepiditas cũ prauitate grauedinis ⁊ paucitas fluxus eiꝰ qđ effluit: aut ipsiꝰ eq̃litas ⁊ superfluitas obliuionis ⁊ dñium sõni.

¶ De signis ↄplexonũ cõpositaꝝ absq; mã. c. xxiij.

Commistio signoꝝ duaꝝ complexonũ. Et significat quidẽ dñium caliditatis cũ siccitate ꝑ uigilias ⁊ cõmistionẽ rõnis. Et si dñium frigiditatis cũ ea per dispositionẽ similẽ egritudini que noiatur cõgelatio ⁊ forsitã aduenit ei. dñium quidẽ hũiditatis cũ caliditate significatur ex dñio sõni qui non est ꝑꝑ fortes subet. i. fortes ꝓfundationes sõni. ¶ Et dñium frigiditatis cũ hũiditate ꝑ sõnũ a subeti ⁊ adiunge ad illud qđ attulimꝰ de reliq̃s signis ↄpositis ex significatiõibꝰ sigulariũ

¶ De signis dñij materieꝝ calidaꝝ. c. xxiiij.

Cholerice quidẽ grauitas nõ superflua ⁊ mordicatio ⁊ inflãmatio ⁊ adustio uehemẽs ⁊ siccitas ⁊ strictura nariũ ⁊ sitis ⁊ uigilie ⁊ citritas coloris faciei ⁊ oculi ⁊ rubedo coloris. In sanguinea quidẽ significat ipm augmtũ grauitatis: ⁊ fortasse associat ei pulsationẽ ⁊ est cũ eo inflatõ faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ exuberatio uenaꝝ ⁊ fortis somnus subet.

¶ De signis dñij materierum frigidaꝝ. c. xxv.

Frigus sensatũ ⁊ longitudo lesionis ⁊ eiꝰ assiduatio ⁊ paucitas rubedis coloris ⁊ facies ⁊ oculi sunt cum pigritia ⁊ tepiditate ⁊ albedo coloris faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ ꝑuitas citrinitatis eoꝝ cũ grauitate sensata. Verũtñ illa grauitas cũ mã phlatica est maior ⁊ cum pigritia ⁊ tarditate ⁊ nimietate subet sõni ⁊ obliuione ⁊ plũbeitate coloris in facie ⁊ oculis. In melancholica uero est grauitas minor ⁊ fiunt uigilie plures ⁊ alienatio ⁊ cogitatio corrupta ⁊ tenebrositas coloris faciei ⁊ oculorum.

¶ De signis apostematũ calidorum. c. xxvi.

Febris inseꝑabilis ⁊ grauitas ⁊ pulsatio ⁊ dolor ꝑueniens ad radices oculoꝝ ⁊ forsitã ad exteriora exibũt cũ eo oculi ⁊ ꝑmistio rõnis ⁊ uelocitas pulsus ⁊ caliditas. Quđ si fuerint in ipso cerebro erit pulsus decliuis ad undosum: ⁊ si fuerint in uelãinibus erit dolor fortior ⁊ pulsus erit decliuis ad serrinum.

¶ De signis apostematũ phlaticorum. c. xxvij.

Obliuio ⁊ sõnus nimiꝰ ⁊ multitudo grauitatis ⁊ pulsus undosus ⁊ laxus ⁊ excitatus.

¶ De signis apostematũ melãcholicoꝝ. c. xxviij.

Vigilie ⁊ alienatio ⁊ grauitas sensata ⁊ durities pulsus. Et nos q̇dẽ disimꝰ illđ cuius nos oportuit rememorari hic đ sigificatõibꝰ ↄbilitatis cerebri ⁊ fõtitudis eius ⁊ signis humoris i ipso dñantis ⁊ significationibus egritudinũ eius ꝓpriaꝝ: ⁊ que sunt ꝑꝑ cõitatẽ cõfidentes in eo qđ allaturi sumus de hoc in. c. đ soda. illic ergo req̇rat. qm̃ in loco illo affertur ⁊ ex eo ꝑmutemus nos ad reliqua capitula.

¶ De canonibus uniuersalibꝰ curatiõis. c. xxix

Quum mãm eũare uoluerimus: cõtẽplãur tunc si significatio oñdit sanguinẽ cũ ipsa abundãtẽ esse ⁊ in sanguine non est diminutio quecũq; sit mã incipiemus a phlebotomia cephalice ⁊ uenaꝝ capis predictaꝝ in ca. phlebotomie sicut uenaꝝ frontis ⁊ nasi ⁊ uenaꝝ ꝑtis auris: ⁊ oz ut fiat eaꝝ phlebotomia in ↄ̈ria ꝑte doloris: q̃ si res est magna ⁊ sanguis dñatur minuimus guidez ⁊ nõ declinamꝰ nisi ad diminutiõm. ⁊ si alij ẽt dõinentur humores tñ ab ea incipimus: qm̃ phlebotomia est cõis humoꝝ eũatio. ¶ Quod si mã fuerit sãguis tm̃ sufficiet phlebotomia cõpleta. i. sola. Et si fuerint humores alij cõsiderabimus tũc si est cum cõitate corporis totius eũabimus corpus totũ: deinde intẽdemus ad caput solũmodo. Et administrabimus eũantia que sunt ei ꝓpria. ad hoc tñ non penitus erimus ausi nisi post corporis totius eũationem. si fuerit in corpore humor ⁊ totum illud faciemus si sciuerimus mãm in

ip̄o ēe ꝯcoctā. et illō q̄dē cognoſcit̄ teſtioio eꝰ qđ ex ip̄o
educit̄ ſi ñ fuerit ſubtile ualde aut ualde groſſū. ¶ Et
ſi egritudo iā ꝑuenerit ad ſtatū ⁊ nos iā ꝓceſſimus cū
digōe q̄ fit ĩunctōibꝰ ⁊ embrocis ⁊ ēpl̄is digeſtis: eūa
biūs ex capie ꝓprie ꝑ gargariſmū ſi ñ timueriūs nocu
mētū ĩ pulmone ⁊ fluxus euacuati ꝑ gargariſmū nō fue
rint ꝺ genere humoris acuti ⁊ mordicatiui ⁊ hō nō fu
erit ſuſceptibilis egritudinū pulmoīs ⁊ fuerit ei potētia
cauēdi a fluxu rei male ad pulmonē. aut fuerit diſpoſi
tio capitis uel maioris ſollicitudinis ei ꝺ diſpōe pulmo
nis. ¶ Et admiſtrabiūs ēt odorifera apitia ſternutatō
nē faciētia ⁊ caputpurgia. ſ. pulueres uel liquores q̄ ꝑ
nares mittūt̄ ⁊ embrocas que materias de capite de
ponāt. Et q̄ndoq₃ fiēt etiā empl̄a capiti poſt abraſiōem
capis ex medicis ſoluētibꝰ genus hūoris q̄ ē ĩ ip̄o quꝫ
ñ timueriūs ex illis ēpl̄is corruptōm ꝯplōnis ⁊ ꝯſiſi fu
eriūs ꝙ mā effuſa facilis fuerit ad eūandū: ⁊ cū hoc ca
uebimus ne eūantia addētia uel adherētia ex ea ſoluāt
qđ ſubtile ē ⁊ retineat̄ groſſū. ¶ Uia āt qua ad hanc ĩ
tentōm ꝑueniaūs ē ut eūemus poſt lenificatōem ſcām
cū lenificātibꝰ digeſtis. Q̄uātūcunq₃ ergo eūatōem ad
miſtraueriūs ipſā ſeq̄ faciemus lenificatōm. Et cauebi
mus ĩ eūonibꝰ hūoꝝ acutoꝝ ĩ q̄bus ꝓculdubio neceſſa
rie ſt̄ medicine calide ĩ q̄buſdam horis: ſicut ſt̄ hiere ⁊
ſcamonea ⁊ turbit cū ſticados ne poſt ꝯtigat malitia cō
pl̄onis calide. Ueꝝ elaborabiūs ad hoc ut ñ remeneat
poſt eas illōꝝ ⁊ illud ē ut ſuccurraūs ſolōni ſcē ꝑ eas ⁊
eūoni ꝑueniēti ꝑ gargariſmata ⁊ reliq̄ cū ēpl̄is ĩfriatis
⁊ ut caueamus eoꝝ admiſtratōm niſi poſt fiduciā ſūptā
ex ꝯſuetudie egri ꝙ illud qđ ipſe bibit de hoc ſoluit ip
ſū ⁊ eūat ita ne ſit potio nr̄a ei cā ad ꝑnitiē aut corrup
tōem: ꝙ ſi hūores fuerit nō digeſti digereūs ꝑ̄us utraſ
q₃ ꝑtes eoꝝ ſicut rememorabimur: ⁊ ſi hūores fuerint
aſcendētes a latere: aut corpe toto trahemus ad ꝯ̄riuꝫ
ſicut ſi fuerit ex ĩferioribus corpis totius admiſtrabiꝫꝰ
cliſtere ⁊ ſuppoſitoria ⁊ ligabimus extrema ⁊ ꝓprie pe
des: uel ēpl̄a ſ̄ponemus extremis ⁊ eūabimus mēbra.
Utputa ſi fuerit ſtōus cū hiera picra aut ſplē cū eo qđ
ei ē ꝓpriū: ⁊ ſil̄r unūq̄dq₃ mēbꝝ ⁊ regemus totū ſm̄ re
gimē ſuū qđ ē ei ꝓpriū. Iſti ergo ſt̄ canones ul̄es de ēe
materieꝝ. ⁊ q̄cūq₃ mā eūata ſit: tūc ſi cā ip̄ius ꝓueit ma
litia ꝯpl̄onis medicabimur ꝑ ꝯ̄riū. Ex eo āt in quo ma
terie hūoꝝ diuerſe q̄ ſt̄ ĩ captie cōicāt ſm̄ ĩtentōꝫ caute
rizātiū ē ut fiat cauterium ubi ꝑueniūt idex ⁊ anularis
mēſurando ab extreitate naſi: aut ubi ꝑuenit medietas
fili: cꝰ lōgitudo ē ab au̇r̄. ad aurem capite ꝑ̄us raſo. ¶
Nūc āt ad diſtiguēdū redeamus. Si ſanguis q̄dē ĩ to
to ē corpe ⁊ ĩ capite mā exuberās ꝯtinet̄ phlebotome
tur cephalica. Sed ſi ñdū ꝯtinet̄: ſed ē ĩ hoc ut ꝯtineat̄
miuat̄ nigra. i. media q̄ mīx dr̄: ⁊ ſi timet̄ ꝯprehēſio an̄
q̄ ĩcipiat ꝑueniꝛ ad hoc ut ꝯtineat̄ ſicut ſi ꝯtigat ꝑ cām
attrahētē hūores in circuitu capis ex cal̄itate extrinſe
ca: aut ꝑcuſſiōe: aut reliq̄s phl̄omet̄ baſilica: ⁊ ſi uis ut
extrahatur plus illo phlebotoma ſaphenā. Et crurib
uētoſas appone ſupra calcaneū paꝝ ⁊ phlebotoma ue
nā pedis. ¶ Et ſi fuerit ꝑꝑ cōitatē mēbri phl̄oma ue
nā utriſq₃ cōem. ſi uis eūare ex ābobus ſil̄ ⁊ mā ē q̄eta
⁊ ſi uis trahere ad ꝑtē cū eūatōe mēbri cōicantis phle
botoma uenā cōicātē mēbro acc̄ñti cū egritudine ⁊ ca
dat in ꝯ̄rio ꝑtis capitis. Amplius q̄ꝰ ꝑuenis ad caput
ſolū: aut ſanguis a pricipio rei ſolūmō ē in ipſo: tunc ſi
qđ fuerit cadēs in uelamibus extrinſecis cranei ſm̄ ꝙ
rememorabimur in egritudibus ꝑticularibus: aut egri
tudo ſentitur ꝓp̄iqua ꝯmiſſuris ⁊ uis curā facilē appo
ne uētoſam nuche. ꝙ ſi ē ꝓfunda aut ñ ſeꝑatur eꝰ attra
ctio ad exteriora cranei phl̄oma uenam frōtis ꝓprie ſi
dolor ē poſterius. ⁊ poſt acceptōm q̄dē ſanguis ſuman
tur eūantia q̄ fiūt ex myrobalanis ⁊ ſuccis fructuum:
⁊ ſi remanet neceſitas admiuiſtretur cliſtere. ¶ Et ſi
egritudo fuerit praua ſicut uerbigrā apoplexia ſāgui
nea phlebotoma ex guidez. i. uena que ē ĩ uno latere
colli. Digeſtiua uero ſi mā fuerit phlātica: aut mel̄ia ſt̄
mīes medicinaꝝ q̄ ĩ eꝰ digōe admiſtrāt̄ in q̄bus eſt ſub
tiliatio ⁊ inciſio ⁊ reſolutio utputa amaracū ⁊ folia lau
ri ⁊ ſcea. i. ſticados arabicū ⁊ abrotanū ⁊ ſq̄nātū ⁊ ca
memilla ⁊ melilotū ⁊ anetū ⁊ polypodiū ⁊ epithymum
q̄ magis ꝓ̄pe melācholie ⁊ alaſce ⁊ iſopus ⁊ ſaudene
gi ⁊ ruta ⁊ alberengeſif ⁊ oē in quo eſt uirtus reſoluē
di. ¶ Et nos q̄dē iā ſcripſimus ea in tabulis reſolōis
⁊ digōis medicinaꝝ calidaꝝ lꝫ ſit ꝯp̄henſio regis ĩ phle
gmatica ⁊ melancholia diuerſa ꝑꝑ illō qđ dicemus: ⁊
oꝫ ut ad gradus haꝝ medicinaꝝ ꝑueniatur ꝑ q̄̄titatem
materiei. nā ſi fuerit multe q̄̄titatis ⁊ uehemētis q̄litatis
ponemus medicinas calidas fortes ita ut ſint in quar
to gradu ſicut piretꝝ ⁊ euforbiū ⁊ reliqua niſi timeat̄
ebullitio materieꝝ ⁊ illud q̄dē ē ſi fuerit multa ualde ⁊
timemus ꝙ q̄ꝰ ipſa calefiet augm̄tabit̄ eꝰ totalitas ⁊ fa
ciet extenſiōm doloroſā ⁊ aꝑa. ¶ Illic ei oꝫ ut incipia
mus ⁊ eūemus ex ea aliq̄d deinde reſiduū decoq̄ icipi
at. ¶ Rectius āt qđ eſt in digōe hūoꝝ manifeſte crudi
tatis eſt ut ſit cura ex ēplaſtris ꝺ medicinis equalis ca
lefactōis. ¶ Et admiſtra q̄etē ⁊ ligatōm ut digeratur
mā facile. qđ ſi fuerit pauce q̄̄titatis ⁊ fuerit debilis q̄
litatis ꝯtenti erimus eis ĩ q̄bus ñ multa exiſtat calefa
ctio ſm̄ ſubtiliatōm que ſt̄ in gradu pᵒ ⁊ ſi fuerit media
mediȷ̄s. Q̄đ ſi materie melancholice fuerint ſ̄ erimus
ꝯtenti iſtis medicinis ita ut in deſiccatōe addamus ⁊
ꝓcipue ſi fuerit melācholica ꝑter nām ĩmo ſi ſit aduſta
Sed indigebimus ĩmaturatione materiei melācholi
ce lenificatōe ⁊ humectatōe ꝓculdubio deiñ ſuccedaūt̄
cū maturatis reſolutis ſubtilis reſolutōis que ſt̄ ĩ gra
du ſ̄o ⁊ ȝᵒ. ⁊ melius ē ut ꝯiungas lenificātia ⁊ humectā
tia cū calidis ĩciſiuis reſoluentibus. ¶ Materie uero
calide digōem faciūt medicine cū aggregatōe ſue ſubē
⁊ aptōne cū hoc ⁊ ĩciſione. Et iſta q̄dē ſt̄ ĩfrigidātia ⁊
humectātia in q̄bus ē abſterſio ⁊ ablutio ſicut aq̄ orꝺi
⁊ lac capraꝝ recēter mulctū. lac tñ uitet q̄ uirtutis de
bilitatē cū ſoda hūerit ⁊ digeſtiua q̄ ſūt cū iſtis ꝯditioni
bus. ¶ Et utat̄ aq̄ s ĩ q̄bꝰ decocta ſt̄ folia ſalicū ⁊ uio
le ⁊ nenufar ⁊ uirga paſtōis ⁊ herbe frigide oēs ꝺſcri
pte in tabulis ſuis q̄ ſt̄ medicinaꝝ ſingulariū miſte cuꝫ
aliquāto aceti ut eas ꝓfūdet ⁊ uirtutes eaꝝ penetrar̄ fa
ciat. Q̄đ ſi ĩ eis fuerit paꝝ groſſitiei addāt̄ camemilla
⁊ malua. Et ſi tūc egro uigilie affuerit ⁊ uolūtas fuerit
ne uigilet ponāt̄ ĩ eis cortices papaueris. Dico āt ꝙ a
cetū ē cōe oībꝰ materȷ̄s. Eius ei infriatio poſſibile ē ut
leui cā frāgat̄. āpliꝰ remāeat ꝓfūdatō eꝰ cū medicinis ⁊
ip̄ius ĩciſio hoc q̄dē ē q̄ꝰ admiſtrat̄ in materȷ̄s fris.
In maturatōe āt medicinaꝝ calidaꝝ ñ eligat̄ ſuꝑ ip̄m.
Et olea calida oīa dcā in ātidotario q̄ fiūt ex oleis odo
riferis ⁊ floribus ⁊ plātis ingrediunt̄ in digōe frīdarū
ꝙ ſi mā fuerit uehemētis frītatis: aut multe q̄̄titatis: aut
difficilis reſolōis tūc olea adhibēda ſt̄ q̄ ſt̄ ſcā cū gūmiſ
calidis ⁊ ſp̄ebꝰ fortibꝰ odoriferis ⁊ oleū de behē ⁊ ſāba
cinū ⁊ de narciſco ⁊ lilio ⁊ zafarāo ⁊ lauro ⁊ amaraco
⁊ de duabꝰ ſpicis: aut oleū oliue in quo decocta ſt̄ ruta

buida aut calamẽtũ aut ãnetũ hũidũ. aut camemilla hu
mida ⁊ his sĩlia de qb⁹ rememorabimur in ãtidotario ⁊
illic collige illud. Oleũ ãt balsami pp suã subtilitatẽ ue
locit̃ resoluit̃ ⁊ ñ multũ pbet iuuamẽtũ i epithimãdo et
inungẽdo ꝯueniẽs sue fortitudini. Et nos qdẽ materiei
opponiũs euãdo et trahẽdo fm ꝯriũ et faciẽdo utrũqȝ
sil̃. Attractio vo ad ꝯriũ ẽ attractio q̃ fit ad mãus et ad
pedes et illud iuuat ipsoꝝ fricatõ cum sale et oleo uiola
ceo: aut oleo cãemillino fm ꝯplõez ex eo qd i ipsa egri
tudine admĩstrauim⁹ nos ẽ exercitiũ i q° ꝟuat̃ caput ita
ut ñ moueat̃ cũ corpe et ñ mouẽt̃ nisi iferiora tm̃ et est
exercitiũ i quo hõ suspẽdit̃ in fune: aut pendet ex piete
et retinẽt̃ supiora corpis e⁹ et ñ cessat mouẽdo pedes et
seqt̃ ipm et hoc post euonẽ. Fricatõ vo extremitatũ et e
aꝝ ꝯstrictio a supiorib⁹ ad inferiora et h⁹i et ꝓprie qũ ci
bari dȝ. Et qñȝ purgatur caput solũ leui exercitio sicut
fricatõe et ꝯphensiõe donec ad pectinãdũ ꝑuenit̃: et ad
mĩstratõe odoꝝ ex fetidis ꝓprie sicut fit in fine lethargie
Res ãt aggregans duo regia sil̃ st̃ clistere et supposito
ria et diuretica et sudorẽ ꝓuocãtia fm mãm et vtutẽ et
oĩa q̃ nuãta st̃ in ãtidotario. Solutiua ãt que euãnt ca
put cũ cõitate corpis st̃ pillꝫ de hieris et pillꝫ chochie:
et pillꝫ de sticados: et iste qdẽ ꝯuenientiores st̃ humori
bus adustis in qb⁹ dñat̃ cholera et in qb⁹ cũ hoc ẽ gros
sities imo st̃ sicut cõicãtes cholericis et phl̃aticis. et oĩ
bus illis fortius ẽ ifusio aloes que fit cum aq̃ endiuie:
et ꝓprie e⁹ qd ẽ fortius ex eo: et est illa que scripta est in
ãtidotario: aut ifusio d hiera: et uomit⁹ ex oxymelle cuȝ
se. atriplicis. ¶ Decoctio vo myrobalanoꝝ et prunoꝝ
et fumiterre et sirupus de fructib⁹ et sirupus uiol̃. et de
coctõ casiefi. et que st̃ istis sĩlia fcã fortia cuȝ scamonea
et reliq̃s fm dispõnem corpis: et uacuitatem ipsius a fe
bre e⁹: aut eẽntiã e⁹ i ea fȝ dispõȝ etatis et vtutis et hoꝝ
sĩlium st̃ ꝯueniẽtia humorib⁹ chol̃icis subtilib⁹. ¶ Ve
ruȝ hiera archigenis: et hiera ruffi: et hiera logodion:
et hiera Gal. et pillꝫ fcẽ cum lapide lazuli: et helleboro
fm ꝙ remẽorabimur ꝯueniunt humorib⁹ crossis et me
lãcholicis. Et silr̃ oẽ in quo recipit̃ sticados. Et utrisȝ
ẽt ꝯueniens ẽ uomit⁹ fact⁹ ex potu oxymell̃ et semie rha
phãi et pulpa colloq̃ntide cuȝ reliq̃s medicis mouenti
b⁹ humores uiscosos ex eis quas terĩnauim⁹ et diximus
⁊ reliq̃ ꝯposita disticta in ãtidotario fm ꝙ ipse ordines
hñt. Primus ẽ q̃ est cũ hiera ⁊ turbit ⁊ epithymo ⁊ a
garico ⁊ castoreo ⁊ que illis st̃ sĩlia ⁊ pillꝫ magne: dein
de hiere: deinde duo hell̃i niger melancholicis ⁊ albus
phl̃aticis cũ cautela ⁊ tiore ⁊ lapis lazuli ⁊ lapis arme
nus absqȝ cautela ⁊ timore. Et oȝ ut icipiamus a debi
liore ⁊ gradatĩ ꝓcedamus donec sciamus ex dispõne e
gritudinis: ꝙ ipa iã ẽ abscissa. ¶ Solutia vo facilia ad
purgãdũ caput st̃ uel alsceiaret ex qb⁹ sumit̃ pillꝫ mag^a
ut ꝑuũ põdus opatõȝ efficiat sufficiẽtẽ cũ mora ⁊ ñ no
ceat pp ꝑuitatẽ suã iteratio ⁊ dormiat̃ sup ipsam ne de
struãt motus ⁊ uigilie e⁹ opõȝ. Et canon qdẽ in eis est
aloes ⁊ hiera deiñ cadit in eis mastix ad confortãdum
stõum ⁊ recipiũt̃ i eis myrobal̃. ut ꝓhibeãt uaporẽ acu
tũ cal̃ȝ si in stõ gñat̃ a capite. ꝙ si uolũtas adest ut hũo
res chol̃ici educãt̃ fit i eis iuuamẽtũ cũ scãonea ⁊ sĩlib⁹
ei. Et fortasse usus scamonee cuȝ aloeticis admĩstratis
pp purgatõm ipsius cerebri: aut stõi si egritudo cereb^i
ẽ cũ e⁹ cõitate ꝓhibet eaꝝ calecfactõm supfluã pp super
fluitates more ipsaꝝ: ⁊ excitat eas abbreuiatas a cõple
mẽto purgatõis eo qd iuuat ad purgãdũ. Qd si uolun
tas adest ut iuuamẽtũ fiat in extractõe humoꝝ phl̃atico

rũ iuuet̃ cũ pulpa colloq̃ntide ⁊ cuȝ. ʒʒ. ⁊ turbit ⁊ stica
dos. Et si adest uolũtas ut fiat hoc i hũoribus mel̃icis
iuuẽtur cũ pauco hell̃o ⁊ epithymo ⁊ polypodio ⁊ eis
sĩlibus. Et st̃ pillꝫ magne diuersaꝝ descriptionũ quas
repies i ãtidotario ⁊ scies ipsaꝝ iuuamẽtũ ⁊ ipsaꝝ electõ
nẽ inde. Ex mũdificatiuis ãt q̃ capiti st̃ ꝓpria st̃ garga
rismata in qb⁹ oĩbus almuri fit admĩstratũ. Qd si hũo
res fuerit cholerici puri ñ utaris in ipsoꝝ mũdatõe gar
garismate timẽdo descẽsũ ipsoruȝ ad pect⁹ qũ iã adepti
sint supfluã acuitatẽ ex medicis purgãtib⁹ acutis. Naȝ
subtiliãtia cholericos cũ facilitate ⁊ subtilitate ⁊ que st̃
eq̃lis ꝯpl̃onis nõ multũ agũt i gargarismate. Qd si ali
qd hoꝝ ẽ iuuãs tũc oxymel de semib⁹ cũ ẽdiuia solũmõ
Et oxymel sq̃lliticũ ⁊ oxymel recipiẽs scamoneam ⁊ a
quã lupuli ⁊ aq̃ prunoꝝ: ⁊ sir⁹ uiol̃. ⁊ tamaridi cũ pau
co scãonee: ⁊ q̃ h⁹ cursu ꝓcedũt. ¶ Qd si hũores cho
lerici fuerit cũ grossitie tũc gargarisma fiet cũ almuri ⁊
aloe ⁊ hiera: ⁊ oxymel de seminibus ⁊ squillitico cum
hiera: ⁊ ut cõfortetur illud cum scamonea ⁊ pauco tur
bit: ⁊ supra illud nihil addat̃. qd si humores fuerit gros
si phl̃atici tũc addat̃ s illud pulpa collo. ⁊. ʒʒ. ⁊ sticados
⁊ turbit ⁊ hiera archigeis: ⁊ husutus: ⁊ fortasse indige
bis ut cũ eis admĩstres sinapim ⁊ piretꝝ ⁊ pip cũ masti
ce: ⁊ uis pp illud fortitudinẽ opõis medicine qũ fuerit
humores uehemẽtis fortitudinis: ⁊ silr̃ fortasse facis ma
sticare piretꝝ ⁊ pip ⁊. ʒʒ. ⁊ acoꝝ ita ut ꝑueniatur ad ulti
mũ ad staphisagriã: ⁊ q̃ eis st̃ sĩlia. et istis qñqȝ admiscẽ
tur subtiliãtia sicut isop⁹ ⁊ cinamomũ ⁊ casia lignea ⁊
origanũ ⁊ cortices radicũ capparis mẽtastrũ ⁊ que eoꝝ
cursu ꝓcedunt. ¶ Sternutatoria ãt que ꝯueniunt hũo
ribus cholericis st̃ sicut uapor aceti i quo paꝝ castorei
dissolutũ ẽ ⁊ odor focaugi acuti acetosi. Et phl̃aticis ꝯ
disi ⁊ pip ⁊ cepe ⁊ alleũ ⁊ sinapis ⁊ nasturtium ⁊ bau
rac ⁊ que cursu eoꝝ ꝓcedũt. Ex istis medicinis qñqȝ as
sumimus ẽpl̃a ⁊ accipimus ex eis epithimata sup tpa.
¶ Caputpurgioꝝ ãt alia fiũt ut ꝑ ea ꝑueniat ifriatio ⁊
humectatio ⁊ alia ut resol̃o ⁊ alia ut ꝯfortatõ. Qñqȝ
caputpurgia admĩstras resoluẽtia ꝯfortãtia gradus in
ipsoꝝ admĩstratõe obꝟua: administra itaqȝ ea p^a uice cũ
oleo ro. ⁊ lacte ⁊ que tali cursu currũt ⁊ uice fa cum ex
pressione sicle ⁊ sĩlib⁹ ⁊ tertia ẽt uice cuȝ aqua amaraci
⁊ sĩlib⁹. Qd si pn^m materiei ⁊ uapoꝝ ñ ẽ nisi a stõ attẽ
de subãm humoris in stõ ꝯphẽsi quã ꝯphendes per ea
que scies in c° egritudinũ stõi ⁊ euonis e⁹. Qñ ãt mã d
scẽdens ẽ uapores aut uẽtositates retẽti oȝ ut eos isol
uas cũ aqua in qua decocta st̃ sceba ⁊ epithymũ ⁊ alba
sce ⁊ medicine ꝑdicte in capl̃is suis ⁊ distillet̃ ẽt oleum
sãbacinũ ⁊ laurinũ ⁊ amaracinũ in aure ¶ Qñ ãt cor
p⁹ cereb^i uis ꝯfortaz ⁊ ꝓhibez hũores chol̃icos ne a stõ
ad ipm ascẽdãt ⁊ ab eis q̃ secũt̃ ipȝ oȝ ut ipsũ cibes fru
ctib⁹ acetosꝭ ⁊ ꝓpe granatis acetosꝭ ⁊ pois ⁊ piris ⁊ acre
sta et ꝓpe p⁹ cibũ. curatõ ãt tua i oppilatõib⁹ fit cũ ẽbro
cis apitis sp. et oȝ ut sit effusio oĩs ẽbroce admĩstrata i
oĩ accñte a loco alto ut eius vt⁹ pl̃m ꝓfũdet̃ et caꝑ ꝑpa
retur ut cadat si syncip sup posteriorẽ capis partem et
mẽb^a dura et sint ẽt masticatõnes et pillꝫ de seiar et ol̃a
resoluẽtia. Et si egritudo fuerit uẽtositas in stõ purga
deinde affer oleũ ro. dulce cũ aqua decoctõis radicũ:
⁊ fenugreci ⁊ cordũeni ⁊ his sĩlib⁹: aut affer oleũ cũ ifu
sione aloes: aut cũ cordũeni ⁊ his sĩlib⁹. Qñ ãt curas
apata calida oȝ ut i eis incipias ꝑus cũ eo qd repellit
qd fit ex infrantib⁹ ꝑdictis mistũ cũ aceto ⁊ aqua ro. ni
si illic fuerit dolor uehemẽs: tũc ei aliena acetũ: ⁊ cadat

supflue ꝯquassati cū aceto multo: aut pauco in fronte ⁊ capitbe: ⁊ aq̄ uue lupīe ⁊ saufel ⁊ croco ⁊ sandalo ⁊ fief memitbe ⁊ bolo arméo ⁊ lētib⁹ excorticatis ⁊ silib⁹: ⁊ a quas in q̇b⁹ cocta sꝫ stiptica fr̄a: ⁊ ex cal̄is stipticis ꝯfor tatiuis i q̇bus ēt fit ꝯpō in ꝯmistiōe eoꝝ frigoris sicut a luthuli. Alienatio, v̇o a medicinis uehemēter fr̄is factis ex eis q̄ sꝫ sicut papauer ⁊ opiū ⁊ reliq̄ n̄ ē tibi necessa ria nisi ap̄ uehemētē necessitatē ⁊ fortē dolorē. Et came milla q̇dē frāgit aliq̇d ex acuitate narcoticoꝝ in epithi matib⁹. ¶ Uomitus v̇o ē ex eis in q̇bus n̄ fit iuuamētū in curis egritudinū capitis nisi fiat pp̄ cōitatē materiei in stō ⁊ melior mōꝝ expulsionis e⁹ ē uomitus. Inq̇t. G. n̄ ē dispō soda in uehemēti nec̄itate narcoticoꝝ sic̄ dispō colice. Colice ei dolor qn̄qꝫ ꝑuenit ad hoc ut ꝑimat. sꝫ soda n̄ ē sic i uehemēti necessitate narcoticoꝝ s̄m pl̄m. ꝙ si materie n̄ fuerit uehemētis acuitatis admistrabis aq̄ꝫ fructuū stipticoꝝ p̄dictoꝝ. Deinde uteris maturatiuis rememoratis in materijs acutis: postea administrabis in quo sit parꝫ resol̄onis: sicut aq̄ in q̇bus decocta sꝫ or deū fractū ⁊ radices myrti. ¶ Et ex oleis oleum came millinū recēs solū: aut mistū cū oleo ro. s̄m acuitatē eg̊ tudinis ⁊ sbāꝫ materieꝝ ⁊ ꝓpinq̇tatē tp̄is status. ⁊ post ip̄m ex aq̇s in quibus cocta sꝫ radices apij ⁊ feniculi ⁊ furfur cū seminibus suis ⁊ fenugrecū ⁊ malua ⁊ corona regia ⁊ alacoē alba. ¶ Et ex oleis oleū anetinū ⁊ sil̄ia ēt dū ꝑueniat ad statū ⁊ resoluat̄ tūc. ⁊ ēt ēpl̄a q̄ fiūt ex istis. Eūantia āt necessaria an̄cedāt in eis s̄m mām̄. Et administrēt̄ in cibādo h̄ntes apata cholerica, ꝓprie me dicine leues humide. In apatibus v̇o fr̄is incipiat̄ p° si cut in alijs cū eūone ⁊ administreūs in eis illud in quo recipit̄ oleū d̄ kerua ⁊ oleū amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ picra: ⁊ alijs sil̄ia: ⁊ reliquis potionibus notis cū aq̇s radicū. ¶ Et ꝯtenti sumus ex apocrusticis oleo ro. in p̄nc° rei ⁊ misce cū eo subtiliātia sicut albasce ⁊ calamētū ⁊ casto reū, ꝓp̄e: deiñ admistra sq̄llā, ꝓp̄e ⁊ acetum e⁹ faciendo empl̄m aut gargarismū si fuerit illud pos̄e. Et fortasse sument i potu castorei duas tertias au̇. ⁊ ꝓprie patien tes lethargiā. deiñ administra maturātia i q̇bus fit mol lificatio ⁊ parꝫ resolutōis uel resumptōis: de q̇bus p̄di ctū ē: deinde post illud ⁊ ap̄ statum admistra ap̄ utrasqꝫ res sil̄. s. fr̄as ⁊ cal̄as mollificātia. Et fit admistratio fro rū mollificātiū integre ⁊ resoluētiū ꝯfortatiuoꝝ ex ēpl̄is aq̇s ⁊ oleis. ¶ Et scias ꝙ oīs q̄ ꝯquerit̄ de egritudine fr̄a in capite nocet̄ a uino: ⁊ mora in balneo. ⁊ oīs qui hꝫ egritudinē in uelaminibus cereb̄ⁱ ledit̄ ab aqua fr̄a uehemēter. ¶ Curatōes āt malitie ꝯpl̄onis calide solū fiunt cū eo in quo ē infr̄atio ex herbis ⁊ oleis fr̄is infr̄a tis: sicut oleū ro. ⁊ nenufarinū ⁊ uiol̄. ⁊ elegātius illis ē oleū ro. ⁊ oleū de se. cucurbite ⁊ citroli ⁊ de se. lactu ce ⁊ oleum de se. papaueris: ⁊ fortasse utunt̄ oleo d̄ se. hyusquiāi qū uehemēs ē dolor. Et melius ex istis oleis ē c⁹ radix exp̄ssa ē ex oliuis q̄ cruditati attinēt non sali tis ⁊ folia e⁹ in quo creata sꝫ multiplicāt̄ ⁊ ē recēs. her bas v̇o ⁊ que herbaꝝ cursu, ꝓcedūt nosti oīa. et ip̄e qui dē sꝫ sicut lactuca ⁊ portulaca ⁊ rasura cucurbite ⁊ q̄ sꝫ illis sil̄ia: ⁊ ēt folia nenufaris: ⁊ uirga pastōis ⁊ sēꝑui ua ⁊ aqua citroli ⁊ cucurbite ⁊ sauic ordei cū aceto ⁊ aqua ro. ⁊ cāfora ⁊ sandalo ⁊ acatia ⁊ linimētū cū oleo ro. ⁊ aceto. ¶ Et n̄ ꝑtrāseat illud usqꝫ ad ea in q̇bus ē uis narcoticādi ⁊ ꝯgelādi sp̄ūm nisi pp̄ uehemētē neces sitatē. Inq̇ūt: ⁊ n̄ oꝫ q̇dē ut acetū sit uehemētis acuitatis ⁊ uinositatis. nā in ip̄so exit nocumētū. Et ex illis q̇dem sꝫ mucilago psilij cū aceto ⁊ aqua coriādri ⁊ folia e⁹.

¶ Et oꝫ ut alienes hec ēpl̄a ⁊ epithimata a posteriore cereb° qd̄ ē neruoꝝ origo. hec ei n̄ iuuāt cereb^m nisi ex uia ꝯmissure que ē in syncipite et ꝯmissure coronalis. ex uia āt posterioris cauendū ē ne ꝑueiat ad ip̄m cereb^m et corrūpat ortū neruoꝝ. ¶ Ex eis āt q̇bus fit curatio ē ut olfaciāt odores fr̄os et fiat eis caputpurgiū cū istis oleis et exp̄ssionib⁹. Et sint cibi ex lentibus elixatis et ex faseolis et ord̄o fracto et spinachijs et chrysolocāna et ciceribus fractis et que illis sꝫ sil̄ia. Et sternant̄ iste herbe et folia in mansione e⁹: ita ut sit in domo i q̄ stra ti sꝫ rami infr̄antes. et qn̄qꝫ p̄cipit̄ ut in ea sint sceesebrā et folia alcāne. et existimo ꝙ rectius ē ut sit ꝓpinqū i eo ex sceesebrā qd̄ ē asꝑsū aq̄ fr̄a. Et silr̄ iuuāt eū fruct⁹ fr̄i et glaties et aque copiose. ꝙ si n̄ inueneris cū cal̄itate siccitatē: sed huitatē absqꝫ mā: et hoc ualde parꝫ ē i egri tudinibus cereb̄ⁱ: tūc facies epithimata ex aq̇s fructuū in q̇bus ē stipticitas. q̄admōm diximus: et p̄cipue i p̄n cipio apatū calidoꝝ. Et oꝫ q̇dē ut oēs isti ꝓhibeātur a motibus aīalib⁹ et intrinsecis et agitatiōe pupille in su is aspectibus. et alienēt̄ ab aspiciendo colores .s. diuer sos et picturas: et silr̄ eoꝝ auditus regant̄. ꝙ si ē maliti a ꝯpl̄onis fr̄e admistra ēpl̄a et aq̇s sūptas ex medicinis calidis p̄dictis: ⁊ olea p̄dicta, ꝓprie oleū rutaceū calefa ctū. et si necessariū fuerit ut in ip̄so addat̄ ꝯfortatio ad misceat̄ ei euforbiū. Et silr̄ oleū laurinū et amaracinū: et his similia. et si cū hoc ē melācholia: et mlīa ē nālis. aut phlātica calefac ip̄m cū humectatōe: sed si fuerit a dusta aliena qd̄ desiccat: aut calefacit et sis ꝯtētus hūe ctatōe ex lactibus et oleo uio. et ēbrocis et ēplastris et cibis. ꝙ si cū fr̄itate ē siccitas aggrega etiā inter hume ctatōem et calefactōm. Et si cū fr̄itate ē hūiditas admi nistra eūantia p̄dicta et medicinas in q̇bus ē desiccatō cū caliditate de illis quas tibi dixiūs in tabulis. Et oꝫ ut tu scias ꝙ liq̇da administrāt̄ sꝫ caput distillādo sicut diximus: et administrāt̄ retenta in retentōe fcā ex pasta aut lana īfusa qua caput coronat̄. et fit ip̄soꝝ effusio ab eo qd̄ ē corā an̄riore ꝑte syncipitis. Et qd̄ ex eis est le ne nō oꝫ ut linimētū e⁹ sꝫ ip̄m dimittat̄ sed lauet̄. et non dimittatur ip̄m in r̄tentōe coronali tp̄e multo: Sed re mouetur qm̄ ip̄m uelociter putrescit. Et melius hoc ē ut administret̄ post abrasiōm: et silr̄ oīa emplastra et un ctōes. Nunqꝫ cibas patientes egritudines capitis mā les frica extrema et exicca lat⁹ capitis et conforta cum apocrusticis.

II

¶ Tractat⁹ s̄us de dolorib⁹ capitis q̄ sꝫ speties sode.

¶ Capitulum p^m sermonis uniuersalis de soda.

Soda est lesio in membris capitis. oīs aūt lesionis cā est mutatio ꝯpl̄onis: aut e⁹ diu̇ sitas: aut ē solutio ꝯtinuitatis: aut aggrega tio āboꝝ simul. ¶ Mutatio āt ꝯpl̄onis est una de sexdeci notis q̄uis humida non faciat dolorem nisi sit cū mā mota ad solōnem ꝯtinuitatis. Et ꝯtinuita tis solō nota ē: et e⁹ sp̄ēs s̄m cās ipsius sꝫ note. ¶ Hu aꝝ v̇o cāꝝ doloris ꝯiūctio simul ē in apatibus. Et apa ta sicut nosti nuātas h̄nt sp̄ēs. et eoꝝ sp̄ēs sūt q̄ttuor: et oīa illa qn̄qꝫ fiunt i subā cereb̄ⁱ ipsius: et qn̄qꝫ fiunt in uelamīe circundante ip̄m: et qn̄qꝫ fiunt in duobus uela minibus circundantib⁹ ip̄ꝫ: ⁊ qn̄qꝫ fiunt i uenis. et qn̄ꝫ in pāniculo extriseco a craneo pp̄ illud qd̄ est inter ea d̄ suspensorijs p̄dictis i anatomia narrata. Et qn̄qꝫ fit cā ledēs qd̄cūqꝫ hoꝝ m̄broꝝ fuerit cā māsiua in m̄bro ip so: et qn̄qꝫ fit pp̄ cōitatē nō integrā: aut m̄bri inter qd̄ et m̄bra capitis ꝯtinuat̄ mediatōe neruoꝝ: sicut stōi et

mīicis: et uelaminis: et aliorū m̄brorū si fuerit: aut m̄bi inter qđ ⁊ cerebꝫ ꝯtinuat̄ īuolutōe uenaꝝ fcā ex uenis ⁊ arterijs: sicut cordis ⁊ epis: ⁊ splenis: aut m̄bi uicinā tis ei alia uicinitate: sicut pulmo positus sub eo ⁊ adducit ei nocum̄tū: aut m̄bri cōicātis m̄bro uno mō ⁊ cerebro alio mō: sicut cōitas eꝰ cū renibꝰ in doloribus ipoꝝ aut pp cōitatē corpis sicut fit pp febres. Que āt ē cuꝫ cōitate qñqꝫ fit cū piodis ⁊ poxismis ſm piodos ⁊ poxismos cē q̄ ē ī m̄bro cōicāte: sicut q̄ fit pp cōitatē stōi: qū ē pp effusionē materieꝝ cholericaꝝ ⁊ aliaꝝ ad ipm cū piodis sicut q̄ fit cū piodis augm̄ti spērū febriū. ⁊ soda qđē diuidit̄ alio mō. Nā ex ipsa ē cꝰ cā ē aliq̄ spērū primitiuarum: sicut soda ebrietatis: nam dum perseuerat soda ebrietatis: ⁊ non fit fixa propter fixionem cause augm̄tatōis illa gñat̄ ex ea: ⁊ sicut soda pp cōestionē rei calide sicut alleorū ⁊ reliquorū. Et ex ipsa ē cꝰ cā est añcedēs iā collecta: ⁊ ē mansiua ⁊ manet ipsa pp eam. Et qñqꝫ ē accidens: deinde fit egritudo: ⁊ qū remanet egritudo post febres acutas nuntiat egritudines cerebi ⁊ significat defectū nature expulsione materiei perfecta fluxu sanguis per nares ⁊ reliqs. Ex egritudinibꝰ st̄ quibus nuntiat̄ subet: aut apoplexia: aut demoniū. aut mollities: aut surditas ſm sbām materiei ⁊ ſm motū eꝰ. ¶ Soda quoqꝫ diuidit̄ ſm loca sua. qñqꝫ ei ē in uno laterū capitis: ⁊ que ex ea ē ꝯsuetudiaria noiat̄ emigranea ⁊ quandoqꝫ ē in anteriore capite ⁊ quandoqꝫ ē in posteriore capite: ⁊ quandoqꝫ totū caput ꝯtinet. Et q̄ ex ea ē ꝯsuetudinaria inseparabilis noiatur ouū: ⁊ nux cꝰ assimilatio ē ouo armorū qđ sꝫ totū caput ꝯphēdit. Et soda ēt diuersificat̄ ſm fortitudinē ⁊ mediatōm ⁊ đbilitatē. ¶ Soda ei alia est ualde fortis ita ut qū obuiat syncipiti īfantis lenia habentis ossa separat ipm ⁊ frāgit ꝯmissurā eꝰ: ⁊ alia ē q̄ ē debilis sicut plurimū fit ī lethargia. Et debilis qđē alia ē q̄ ē inseparabalis: ⁊ alia ē que ē nō inseparabilis. Et qñqꝫ soda cꝰ cā ē debilis accit q̄busdā ⁊ nō alijs: accit gͦ ei cꝰ cerebri sensus ē fortis: ⁊ ñ accidit ei cuius cerebri sensus est debilis. ⁊ uniuersalit̄ qđē cꝰ cerebi sensus ē fortis ipse est aptꝰ ut recipiat sodā ex oī cā facientē sodā ⁊ si debilitet̄. Et oio tūc cerebrū uelociter recipit facientia sodam: aut ppter debilitatem suā: ⁊ tu qđem iā sciuisti in vlibꝰ q debilitas sequit̄ malitiā ꝯplonis: aut pp fortitudinem sui sensus ⁊ ledit̄ ab oī cā ⁊ si sit leuis: ⁊ iterū soda alia est cui nō st̄ accidentia: ⁊ alia est q̄ ad accidentia pducit ptibus capitis ppria: sicut si pueniat ex fortitudine doloris apa in ptibus capitis. ⁊ alia q̄ pducit ad accñtia pueniētia ad m̄bra: sicut eꝰ lesio ⁊ nocum̄tū ⁊ apatio eꝰ pueniāt ad radices neruorū ⁊ pueniat spasmus: aut pueniāt inde aliquid ad stōm: ⁊ ꝯtingat casus desiderii ⁊ singultꝰ ⁊ nausea ⁊ debilitas digōnis ⁊ silia. Et scias q soda tpralis aut fit pp phla: aut pp mliam: aut debilitatē capitis: aut ex apostemate incipiente indurari: aut iā indurato: ⁊ est illud qđ plimū est. ¶ Et soda quidē ⁊ oēs egritudines diuersificantur: qñꝫ ei egritudo est salua: ⁊ salua quidē est in qua ñ phibetur de regimine eius quđ ei sit necessariū in se ipsa: ⁊ alia est que nō est salua: imo est bñs sotiū ⁊ fortasse phibetur ex regimie suo necessario sicut si sit soda ⁊ rheumatismꝰ tunc fit ꝯ̄rius rheumatismus soda in necessitate regimis quā hꝫ. ¶ Soda qͦqꝫ diuiditur qñqꝫ ſm alias ꝯsideratōes. Soda eni alia est que accidit subito sano nō bñti egritudinē. Et alia est que accit bñti apata ⁊ labores. Et ex corporibus quidez sūt quedā que sūt pparata sode ut sunt corpa q̄ bñt caput debile: ⁊ membra digestiua debilia: qꝛ in eis plimus generatur uapor effundens ad stōs eorū hūores cholicos facientes sodā. Et iterū in receptis sunt quedā que faciunt sodā iā pdicta in tabulis medicinarū singulariū. Et oia alefeniati sunt facientia sodā: ⁊ ppꝛie casia lignea: ⁊ costus ⁊ zafarā ⁊ cīnamomū ⁊ amomū. Et oia aromata sunt facientia sodā: siue sint calia siue fria. Uerūtñ qū succedūt expellūt. s. qū pcedit illud qđ nocꝫ cū calitate vapōis sui: ⁊ succedit ei qđ uaporē facit frigidū: aut ecōuerso. Qū āt lesio fit nō qualitate solum sed q̄titate: tunc ñ ꝯfert ipsorū successio imo nocet. Et soda fria qñꝫ multiplicat̄ ꝯstricta in hyeme. Et qñ estas fuerit septētrionalis parū pluuiosa. Et qñ autūnus est meridionalis pluuiosus multiplicat̄ soda in hyeme. Soda vo plimū fit ppea q arterie afferunt capiti uapores fraudulentos.

¶ De soda facta ex malitia complexionis capitul. ij.

Afferamus itaqꝫ sermonē exponentē unāquāqꝫ harū suārū. Et hec est distinctio pria. Dicamꝰ ergo: ꝯplonalis quiđ summa est: qm̄ a ꝯplone cala: ⁊ a ꝯplone fria: ⁊ a ꝯplexione sicca qñꝫ ꝯtingit dolor ſm q sciuisti in pncipijs uniuersalibus: q̄uis sit dispō in complexione sicca ſm q sciuisti paꝝ faciens dolorē: Et cōplexio quiđ hūida ſm q est ꝯplexio hūida nō efficit dolorē nisi illic sit malia hūida faciens dolorē ex pte euaporationis: aut euentus uentositatis facientis solutiōꝫ ꝯtinuitatis. Et cala quiđ ⁊ sicca ⁊ fria ⁊ sicca dolorem faciūt utrisqꝫ qualitatibꝰ: ⁊ faciunt etiā dolorem motu soluente ꝯtinuitatez. ¶ Cala vo ⁊ hūida: ⁊ fria ⁊ hūida nō faciūt dolorez nisi uñ sūt cale ⁊ frie: ⁊ nō unde sunt hūmide nisi ſꝫ modū pdcm̄. ¶ Et ꝯplexionis quidez cale cā: aut est malia cala sanguiea: aut est cholica: aut est ꝯposita acuens inflāmans faciens qualitate sua impressiōꝫ: aut est cā eius uentositas: aut uapor calidus: aut est cā eꝰ motus calefaciens corporeꝰ: aut aialis ſm q sciuisti ex diuisione eiꝰ in rebꝰ uniuersalibꝰ: aut eiꝰ est cā sicut obuiatio ignis: aut adustio solis: aut acceptō cibi calefacientis: aut medicine calefacientis: aut uicinitas mēbrorū quorū cōitate iā calefcm̄ est. ¶ Et cause quidē ꝯplexiōis frie facientes sodā sunt opposite istis: quarū numerꝰ est apud te. ¶ Et cause sicce: aut sunt exiccantia exterius resolutōe ⁊ adustiōe sic̄ dies caniclares: ⁊ empla cala: aut rubedinē facientia nāliter: aut accidentalr̄ subito ⁊ nō subito phibentia cibū penetrare ad caput: ⁊ siccant̄ mēbra ipius prio. aut pp absciſiōm potus ⁊ resolutōꝫ hūiditatū pncipaliū: aut desicātia interius resolutiōe: aut euacuatōe eorū: aut qꝛ eorū uirtꝰ est desiccatiua: ⁊ qꝛ nutrim̄tū ex eis fcm̄ est siccum: aut pauce humiditatis: aut uicinitas mēbroꝝ iā siccoꝝ ⁊ ipsoꝝ cōitas ⁊ motus aiales ⁊ corpei superflui desiccātes: ⁊ per semitā eūatōis ⁊ resolutōis. Et silr̄ coiꝰ exuberatio: ⁊ fluxus sanguis ⁊ exercitiū forte. Et euacuātia quidē alia st̄ euacuātia ī mēbris que st̄ alia a mēbris capitis quibꝰ caput cōicat: sicut eūantia uniuersalia ex toto corpore: aut eūantia pticularia eūantia ex uno mēbro: ⁊ alia st̄ eūantia in mēbris capitis: sicut rheumatismus ⁊ catarrus ⁊ fluxꝰ sāguis ex naribꝰ ⁊ speties eductiōis acquisite p caputpurgia: ⁊ sternutatoria: ⁊ gargarismata: ⁊ ex causis siccitatis ē absciſio maliеꝝ humiditatis q̄uis nō fiat eūatiōe: sicut ieiuniū ⁊ dimissio cibi aut eius priuatio.

¶ De spēbꝰ sode facte pp solutōꝫ ꝯtinuitatis. C. iij.

Continuitatis solutio qñqꝫ accit in uelaminibꝰ

cerebri: qñ̃ accĩt in subã ip̃us ⁊ qñq; accĩt in uenis ⁊
scindunt: ⁊ qñ̃ fit sicut scis ex motibus uapoꝝ ⁊ uento
sitatũ incipiendo: aut pp oppilatõz: ⁊ qñ̃ fit pp hũorez
corrosiuũ: ⁊ qñ̃ fit ex pcusione: aut casu: aut interi⁹ inci
sione. Que ãt fit interius fortasse nõ replet carne: sed
remanet ulcerosa ledens caput ⁊ pseuerat faciens sodã
pcussio ãt ⁊ casus qñ̃ sunt leuis adiutorij ⁊ curant: ⁊
qñ̃ pueniunt ad hoc ut cerebꝝ ppterea pmutet ⁊ pe
at. ¶ Quidã ṽo medici indi dixerunt: ꝙ qñ̃ est cã in
soda uermes generati in partibus capitis motu suo le
dentes. Et quidã remoueṙt hoc: sed nõ est nc̃iũ ut ĩmo
ueat. Nã uermes multotiens nascunt in anteriore ca
pite s; locũ qui est in strictura narium: ⁊ possibile est ut
nascantur apud uelamina ⁊ si raro contingat.

¶ Distinctiõi sp̃eꝝ sode facte ab ap̃ate. C. iiij.

Apostema a quo puenit soda: qñ̃ ẽ in uelamib⁹
cerebri: ⁊ qñ̃ ẽ calm ⁊ uocat sirsen: ⁊ qñ̃ ẽ f̃m
⁊ noiat lethargia. s. obliuio: ⁊ qñ̃ ẽ ꝯpositũ ⁊ noiat di
sp̃õ hñtis dormitiõz uigilatiuã. Et qñ̃ est duꝝ. Et qñ̃
fit in ipso cerebro ⁊ subã e⁹. Et est aut calm phlegmõ:
aut herisipila: aut f̃m. Et h⁹ distinctio ẽ ex eis que tibi
aduenient uicinitus. Et hoc multotiens resoluit si ꝯti
gat ut egrediat in aure ⁊ reliquis pus: aut sanies: aut
materia aquosa.

¶ De qualitate accidente sode ex materijs. C. v.

Dicim⁹ ꝙ materie sṫ cause soda: aut p se: aut per
accidens. ¶ Que ãt sṫ per se sṫ qm̃ mutat cõ
plexio p se: aut soluit ꝯtinuitas per se. ¶ Cõplo ãt ñ
muttat per se: nisi f̃m duos modos: aut per uicinitatez
aut per permutatõz. Per uicinitatẽ quiđ: qm̃ fit hũor
ꝯmistus f̃ius: aut calus. Et calefacit: aut inf̃at: et qũ
sepat hũor ab eo qđ ei ꝯmistũ ẽ finit: ⁊ euanescit: ⁊ nõ
facit morã de qua curet. Que ãt ẽ per trãsitõz fit qm̃
hũor iã fixit ĩpressiõm ⁊ affirmauit eã: ⁊ ꝙuis separet
eũatiõe ⁊ resolutiõe tñ remanet qualitas fixa. Sed ip
saꝝ eẽntia fit cã sode per se f̃m semitã solutiõis ꝯtinui
tatis: qm̃ illud mouet eas ⁊ separat mordicatõe ⁊ cor
rosione sua. Et p̃imũ quiđ fit soda p motiõz si uentosi
tates excitent ⁊ illud quiđ p̃imũ faciũt materie f̃e q̃s
pcusit calitas q̃ nouiter facte sṫ cale: aut cibi pmisti cali
tati. Mordicatiue ãt ⁊ corrosiue sṫ humores cali. ¶
Soda ãt facta ab eis per accñs est qũ accĩt oppilatio
pp ap̃a: aut nõ pp ap̃a: ⁊ oppilatõz sequit mutatio cõ
p̃lonis sicut sciuisti: ⁊ ip̃am seq̃tur solo ꝯtinuitatis. Et
illud iõ qm̃ materie quas nã mouet in corpoṙ: aut mo
uet f̃m semitã expulsiõis aut f̃m semitã sepatiõis ⁊ diui
sionis nutrim̃ti: Et hoc quiđ nõ fit nisi ex trãsitib⁹ nãli
b⁹: qui qũ oppilant phibent: ⁊ qũ dilatãtur resistunt.
Et resistentia quiđ facit extensiõm. Extẽsio facit soluti
onẽ ꝯtinuitatis. Et oppilatio quiđ qñ̃ accĩt in subã ce
rebri. Et qñ̃ ꝯtingit in uenis que sṫ in ipso: ⁊ qñ̃ fit ĩ
arterijs e⁹: ⁊ qñ̃ ꝯtingit in utrisq; que sṫ in uelamibus
ip̃sius. Et oppilatio qñ̃ accĩt ab hũorib⁹: aut pp ipso
rũ uiscositatẽ: aut eoꝝ grossitudinẽ: aut pp eoꝝ multitu
dinẽ: uiscositas ṽo nõ reperit nisi in phl̃ate: ⁊ grossitu
do ẽt ẽ in phl̃ate ⁊ m̃lia. Et phl̃a quiđ oppilat uiscosi
tate grossitie ⁊ multitudine: ⁊ m̃lia oppilat grossitie ⁊
multitudie. Et chol̃a oppilat multitudie ⁊ sil̃r sanguis
Soda quoq; cretica est de genere sode c⁹ cã ẽ motus
nãlis f̃m semitã sepationis. Et soda que fit per succes
siõm digõnis cibi est de genere soda c⁹ cã est motus nã
lis f̃m semitã expulsiõis. Cõprehensionis ãt materie ĩ
pedientis in mẽbro oȝ nos rememorari in c° p̃ncipioꝝ

uñium postq̃ꝫ sciuerim⁹ ꝙ ip̃sa: aut est antique ꝯprehen
sionis ⁊ retentionis: aut ẽ cibalis. s. generata in illa ho
ra a cibo generatiuo cibi mali in subã sua: ⁊ qualitate
sua cũ corruptione in ipso cibo ⁊ ordine suo: aut q̃ntita
te sua: aut digõne sua: aut reliquis modis corruptionis
sue p̃dictis in c° suo: ⁊ ex hoc genere est soda corruptio
nis alleoꝝ ⁊ cepe: ⁊ sinapis: ⁊ soda ebrietatis: ⁊ soda
ab acceptiõe f̃ioꝝ: ⁊ oȝ quiđ ut rememoremur motuũ
materieꝝ in mẽbris ex p̃ncipijs uĩib⁹. ¶ Et uentositas
q̇dẽ ex sũma est materieꝝ facientiũ sodã: ⁊ facit sodam
extensione. Et illud est qũ trãsitus nãlis ei ꝯstringitur
creatus strictior q̃ꝫ oȝ ei in hora sua: aut inquirit ut fa
ciat pueire trãsitũ nõ nãlẽ. ¶ Et uapor ẽt ex tota illa
sũma agit: aut qualitate sua: aut ꝯprehẽsiõe humoruz
in locis suis: ⁊ mouet eos. Et uentositates quiđ: ⁊ ua
pores qñ̃ generãtur in corpore ⁊ in cerebro ipso: ⁊ q̃ꝫ
doq; odorando attrahunt ab exteriorib⁹: aut aduẽiũt
ex partib⁹ porroꝝ: deinde retinent in cerebro ⁊ faciunt
sodã: ⁊ ex hoc genere est soda fetoris: ⁊ soda boni odo
ris. ¶ Et scias ꝙ uentositates phl̃atice: ⁊ uapores
phl̃atici sṫ grauatiui ⁊ tardi motus retẽti. Et m̃lici sũt
facientes tristitiã fixi m̃ioris q̃ntitatis ⁊ deterioris qua
litatis. Acuti ṽo hũores nõ excitãt uentositates sed ua
pores. Et uapores quiđ sanguinei sṫ dulces m̃ioris no
cum̃ti sua qualitate q̃ꝫ uapores alij: sed sua q̃ntitate ma
gis nocent: ⁊ choleriti sunt acuti inflammantes.

¶ De spetiebus sode facte per cõitatem. C. vi.

Soda facta per cõitatẽ: alia est quẽ ẽ cũ cõitate
absoluta: ⁊ alia q̃ ẽ cũ cõitate nõ absoluta. ¶
Cõitas ṽo absoluta ẽ ut ad p̃tẽ cerebri ex mẽbro cõi
cante nihil perueniat corporeũ penitus nisi ip̃m nocu
m̃tũ. Et cõitas nõ absoluta ẽ ut ad subãz cerebri ex ip
so mẽbro perueniat mã hũorosa aut uapor. Prime ãt
partis sṫ sp̃ẽs sode facte in tetano: ⁊ spasmo ⁊ extẽsiõe:
⁊ uentositatibus gibbosis: ⁊ dolorib⁹ iũcturaꝝ: ⁊ sicut
q̃ fit in podagra: ⁊ sciatica fortib⁹. Et fortasse aduenit
ex q̃litatib⁹ cõib⁹ q̃litas simplex q̃ est ex qualitatib⁹ nã
lib⁹: aut qualitas extrãea ñ pportionata calo nȝ f̃io: sic
qualitates uenenose: ⁊ fortasse in aliquib⁹ mẽbris erit
humor uenenosus male subẽ c⁹ q̃litas adueniat. Et fõ
tasse ex materieb⁹ aduenĩẽt materie extranee in naturis
suis. Et forsitã nocebunt fortitudie suaꝝ qualitatũ: aut
augm̃to suaꝝ q̃ntitatũ. Et fortasse erit ĩpediens materi
a extranea generata in quibusdã mẽbris generatiõe ex
tranea corrupta: sicut fit in prefocatõe matricis: aut fit
ei cui tp̃s coitus elõgatũ est: aut euenit in mirac e⁹ hu
mor malus: aut in aliq̃ extremitatũ suaꝝ: ⁊ qñ̃ fit qua
litas ĩpediens adueniens ad ꝯp̃hendendũ mãm ledẽtẽ
ẽt: ⁊ illud est f̃m duos modos quoꝝ unus est ut corrũ
pat illa q̃litas qđ inuenit in p̃tib⁹ cerebri de materieb⁹
bonis: aut qđ ad illas peruenit de cibo bono. Et sc̃ds
ẽ ut ponat cerebꝝ receptibilẽ materieꝝ malaꝝ: ⁊ hec ĩ
ceptio ẽ f̃m duos modos. Unus eoꝝ ẽ receptio ab at
tractione e⁹: sicut si calefiat cerebꝝ: ⁊ attrahat ei a quo
cerebꝝ calefiat. Et sc̃dus ẽ receptio a debilitate resistẽ
tie: ⁊ iã sciuisti in principijs ꝙ qũ mẽbꝝ debilitat recip̃
qđ ei aduenit ex materijs. Et cõitas quiđ que ẽ cũ to
to corpore: aut ẽ pp q̃litatẽ expãsaz in toto corpore: a
ut ppter mãm expãsaz in toto corpore sicut fit in febri
bus: ⁊ soda cretica ẽ ppter illã. ¶ Qũ ãt febrib⁹ acutis
soda fit fortior e⁹ fortitudo est signũ malũ imo pernicio
suz. qũ reliq̃ mala signa ei ꝯparia sṫ: ꝙ si singularis fiat
significat crisiz uẽturã ⁊ flux⁹ sanguis ex narib⁹ ⁊ qñ̃

significat crisim uomitu. ¶ Mēbrorꝝ āt cōicantium
primū ⁊ digniꝰ eorꝝ ē stōus: qñqꝫ ei in stō superfluunt
hūores: aut generant̄ in ipso: aut ad ipm effunduntur
materie colice ꝟm periodos: aut absque periodis: aut
est creatio cholē: ita ut effundat̄ chola ex uase suo spis
so siue subtili ad stōm ꝟm ꝙ exposuimus in cᵒ suo: aut ī
tinent̄ in ipso uentositates: aut eleuāt̄ ex ipso uapores
⁊ fit soda. Et ebrietas facit sodā cū euaporatōe: ⁊ ue
lociter aduenit ei frigꝰ ꝑꝑ resolutōm partiū eᵒ. Et ma
trix ē ex eis quibꝰ cōicat cerebꝝ fortiter: ⁊ mirac ēt ⁊ e
par: ⁊ splē: ⁊ uelam̄: ⁊ renes: ⁊ extremitates oēs: ⁊ par
tes dorsi. Primū ergo qđ cerebro cōicat ē illud quđ
ipm circuit de pāniculo coopiente craneū. Et plimū
quiđ fit soda cōitatis apud ꝑmutatōm materiei apatū
m̄brorꝝ interiorꝝ cōicātiū qū mouent̄ ad superiora.

¶ De sermone uniuersali de signis ostendentibꝰ speti
es sode ⁊ modos eius. Capitulum vij.

Soda q̇dē facta a causis extrinsecis factis: sicut
percussiōe: aut casu aut ꝯcursu rerꝝ calarꝝ: aut stra
rū: aut diebus canicularibꝰ desiccantibꝰ: aut uētis bñ
redolentibꝰ: aut fetidis: aut retentōe uentorꝝ in naribꝰ
⁊ aure: significat̄ ex inuentiōe earꝝ: ꝙ si earꝝ obliuiscit̄
redeat̄ ad ipsorꝝ uestigia: ⁊ elaboret̄ in earꝝ significatio
ne: ꝟm ꝙ nos iā declarauimꝰ. ¶ Illa āt que fit a de
bilitate significat eꝰ excitatio cū parua l' q̄libet cā: ⁊ cū
ꝑturbatione sensuū: ⁊ inuentōe ipedim̄ti in operationi
bꝰ cerebri. Et illā q̄ fit a fortitudie sensus cerebri signi
ficat uelocitas patiendi ēt a ꝑua cā in cerebro sensata:
s. ex uocibus: ⁊ odoratibꝰ ⁊ reliq̇s: sed sensus ē bonꝰ ce
rebri ⁊ meatus sꝫ mūdi: ⁊ opationes cerebri sꝫ ñ lese.
¶ Oēs āt q̄ fiunt a causis materialibꝰ cōicāt in fece i
uenta in hūiditate naris. Et qū fuerit ex mā acuta ⁊
fuerit cū fece rubedo: ⁊ calitas: ⁊ ꝓpe i ea que ē ex ma
terijs grossioribꝰ: fortasse associabī ei pulsatio. Sed
hūiditas naris qñqꝫ minorat̄ qū fuerit materie grosse.
Et siccitas quiđ stricture nariū in hꝰi soda non signifi
cat ꝑuatōm materierꝝ qū grauitas ei associat̄. ¶ Cho
lerica ēt ꝓpe ē cū mordicatiōe: ⁊ adustione uehem̄ti: ⁊
pūctione: ⁊ qñqꝫ fit illud in ea fortius q̄ in alijs cū sic
citate stricture nariū ⁊ siti ⁊ uigilijs ⁊ citrinitate colo
ris: ⁊ grauitas in ea est mior. ¶ Fritas āt significant
frigus ⁊ tp̄ra ⁊ color. Et si illic fuerit repletio a facie
tate nauseatiua significāt eas destructio desiderij ⁊ pi
gritia. Et mās hūidas si frē sint: aut cale significāt su
bet. Phlatice āt ⁊ mlice nō uehementer dolorē faciūt
Et cū materijs quiđ siccis miorat̄ grauitas ⁊ multipli
cātur uigilie: frē āt uacue sꝫ ab inflāmatōe: ⁊ multiplica
tur cū eis cogitatio corrupta: ⁊ obtenebrat̄ color. ¶
Aliqñ vo significat̄ ois hūor per colorē faciei ⁊ oculo
rū ⁊ fortasse fit diuersitas in paucitate. Cā āt in hoc a
ut est expulsio hūoris inflāmati ad oculū: aut ꝯstrictio i
ipso: aut attractio materierꝝ calarꝝ absqꝫ materiebꝰ dolo
rē facientibꝰ frīs usqꝫ ad ꝑtē oculorꝝ ⁊ faciei ꝑꝑ dolorē
Nā qū dolor ingredī mēbꝝ attrahit ad ipm: ⁊ ad illud
qđ est ei uicinū: plimū āt attrahit̄ ad m̄bꝝ in hac dispō
ne illud qđ est sanguis: ⁊ qñꝫ attrahit̄ aliud. Cū ea vo
q̄ facta est a uētositatibꝰ miorat̄ grauitas: ⁊ multiplica
tur extensio. Et fortasse est cū pūctione: ⁊ fortasse cum
corrosione. In uētosa quidē nō ē grauitas. Uentosā
āt uaporosam significat qñꝫ sonitus ⁊ tinitus: ⁊ fortas
se exuberāt cū ea guidez multū. Et qñꝫ multiplicatur
cū ea ꝑmutatio. s. doloris de loco ad locū: ⁊ qū multi
plicat̄ uapor fit pulsatio fortior capitis: ⁊ imaginatur

imaginatiōes corruptas: ⁊ associat̄ ei scotomia ⁊ v̄tigo
¶ Signa āt facta a ꝯplexionibꝰ puris: sꝫ retētio illarꝝ
ꝯplōnū cū ꝑuatione grauitatis: ⁊ siccitas in strictura
nariū: siccitas ei stricture nariū est significatio ꝓportō
nalis isti. In calis quiđ sentit eger ipse ⁊ sentit tāgens
caput eꝰ calitatē ⁊ inflāmatōm: ⁊ ē illic rubedo oculi: ⁊
iuuat̄ ab infrantibꝰ ⁊ frigore. In frigidis vo ēres eōrio
⁊ nō est i faciebus eorꝝ extenuatio matiei: nꝫ rubedo
coloris: ⁊ nꝫ fit dolor supfluus: ⁊ si sit tpalis. ¶ Sic
cas vo significat ꝓcessio eūationū: aut exercitiorꝝ: aut ui
giliarꝝ plimarꝝ: aut coitus: aut angustia: ⁊ ꝓpetas earū
ē ut augm̄tent̄ cū iteratiōe alicuius horꝝ. ¶ Facta aūt
ꝑꝑ cōitatē ꝯtigit ⁊ destruit̄: ⁊ fit fortis ⁊ đbilitat̄ ꝟm ꝙ
accit in m̄bro cōi ex dolore: aut destructiōe: aut fortitu
dinē: aut debilitate: ꝙ si nō fuerit ꝑꝑ cōitatē erit in reli
q̇s operatiōibꝰ cerebri nocum̄tū: sicut tenebrositas in o
culo ⁊ grauis sōnꝰ ⁊ grauitas ꝑseuerās cū bonitate di
spōnis reliquorꝝ m̄brorꝝ. Qūqꝫ nocum̄tū est in ipsis ue
lamibꝰ cerebri ⁊ ē forte significat illud aduentꝰ doloris
usqꝫ ad radices oculorꝝ. Et si nocum̄tū ē in pāniclo ex
trinseco: aut in loco alio nō ꝑuenit dolor ad oculos: sed
cutis capitis tacta dolet. Factā vo cū cōitate stōi signi
ficāt inuētō angustie ⁊ nausea ⁊ paucitas desiderij: aut
eꝰ destructio: aut malitia digōnis: aut paucitas eiꝰ: aut
ipius destructio pꝰ inuentiōm significationū añcedenti
um. Et qū ē ꝑꝑ effusiōm materierꝝ ad ipm fit fortior:
qū uacuitas adest ⁊ sup sōnū ⁊ saliuā. ¶ Et fortasse
soda fit ꝑꝑ cām i cerebro: ⁊ facit in ore stōi istas dispō
nes: ⁊ ipedim̄ta ꝟm semitā cōitatis stōi cū cerebro: nō
ꝟm semitā ꝑncipij ex stō ⁊ cōicatōne cerebri. ¶ Opꝫ
gᵒ ut ꝑseueres in cogitatione hꝰi: ⁊ cognoscas dispōnes
uniuscuiusqꝫ duorꝝ m̄brorꝝ in seipo: ⁊ rōcinando distin
guas añcedēs ab eo qđ ē añcessū. Ex eis vo q̄ illud si
gnificat de stō ꝓpe: sꝫ diuersitas dispōnis i digestione ⁊
absqꝫ digōne: ⁊ diuersitas dispōnis in uacuitate ⁊ iple
tiōe. Nā dolor stōi si ē ex chola excitat̄ qū ē uacuitas:
Et si ē ex hūore frō ē mior i uacuitate: ⁊ sedat ipm fa
mes. Et qñꝫ fames excitat ex ipo uaporē ⁊ ipedit. Ue
rūtñ cū hoc comestio nō integre sedat ipm multotiens
⁊ fortasse sedat eū: sed raro. Inter inflāmatōꝫ vo ⁊ adu
stiōm distinguit eructuatio. Et tu q̇dē cognoses signifi
catiōes eructuatiōis i suo loco: ⁊ silr distingunt iter e
as reliq̄ signa quorꝝ rememorabimur i cᵒ stōi: ⁊ qñqꝫ si
gnificat illud qđ uomitu expellr: l' egredī. Et significat
illud diuersitas dispōnis i soda ꝟm diuersitatē dispōis
reliquorꝝ q̄ stō supueniūt. Et multi quiđ hoies sꝫ ad qᵒ
rū stōs chola effundī. Et qū soda excitat̄ et comedūt
aliq̇d q̇escit. Illud igī ē significatio ꝙ ipsa est ꝑꝑ cōita
tē stōi: et ꝑꝑ hoc q̇escūt si cholam euomūt: et sigificatio
nes significāt illud: sed et illđ qñꝫ significat̄ ex ꝑte dolo
ris: qđ ei fit cū cōitate stōi plerūqꝫ icipit i anteriori ꝑte
syncipitis: et fortasse decliat ad mediū syncipitis: dein
de remouet̄. ¶ Et illa q̄ fit ex epate decliat ad latus
dextrū. ¶ Et q̄ fit ex splene decliat ad latus sinistrum.
Et q̄ fit cā mirac decliāt ad anteriora ualde. ¶ Et q̄
fit cā matricis existit i margine syncipitis: ⁊ fit plimuꝫ
eꝰ pꝰ ꝑtū: aut abortū: aut m̄struorꝝ retentiōm. aut ipsorū
paucitatē. Signa āt que dcā sꝫ de soda a uermibꝰ gene
rata sꝫ ea que Indꝰ dixit: Inq̇t ei signa sode facte ex v̄
mibꝰ sꝫ ut corrosio stōi fortis: et fetor odoris: et fit soda
fortior cū motu: et eꝰ sedatio ē cū q̇ete: q̄ āt fit ex renibꝰ
et m̄bris dorsi ē decliuis ad posteriora ualde: que āt ē
ꝑꝑ cōitatē dolorꝝ euēientiū i m̄bris alijs fit cū excitatōe

coꝝ:ꝛ qũ ipſi fiunt fortiores. ¶ Que ꝟo eſt cũ febrib⁹
ꝛ criſibus fit cũ eis:ꝛ q̇eſcit cũ eis:ꝛ debilitaṫ eaꝝ q̇ete
ꝛ debilitate. Et qñ ẽt ſignificat ipam albedo urine cũ
fortitudie febris ꝑꝑ ↄ̈clinatõm humoꝝ cholicoꝝ ad ſiı
ora. Et multotiẽs fiunt res ſubtiliãtes cã ſodæ ꝑꝑea
ꝙ apiunt uiã uapoꝝ ad cerebrum:ꝛ ſi ſint nõ calẽ ſicut
oxymel ꝛ ſilr ẽ diſpõ emigranee. Et regim̃ quiꝺ̈ ſubtili
ãtiũ:nocitiuũ ẽ ei q̇ hʒ ſodã cã cibi groſſi ꝑꝑ cholaʒ. Et
fortaſſe augm̃taṫ ſoda in ſe ipſa ꝑꝑ uehem̃tiaʒ doloris
ſui ꝛ attrahit uehem̃tia doloris e⁹ augm̃tũ in ipſo.

¶ De ſignis nuntiatiuis ſode in egritudinib⁹. C. viij.

Urina ſilis urinis aſinoꝝ ſignificat ꝙ ſoda fuit:
aut fit aut ẽ exiſtens:aut erit. Et ſilr albedo ꝟri
ne ꝛ ſubtilitas e⁹ in febrib⁹ ꝛ horis criſis ſignificãt per
mutatõm materieꝝ ad caput:ꝛ illud quidem eſt ex eis
que proculdubio faciunt ſodam.

¶ De regimine uniuerſali in ſoda capitulum. viiij.

Tu ſcis ꝙ ſoda ẽ exẽplũ reliq̇s egritudinib⁹ ĩ ne
ceſſitate abſciſſionis ſue cauſe ꝛ oppõne ei cũ ↄ̃
rio. Et p⁹ hoc ſcis ꝙ ex reb⁹ in rememoratõe ſoda iuuã
tibus ẽ paucitas comeſtiõis ꝛ potus ꝛ ꝓ̇pe uini ꝛ mul
titudo ſõni. Verũm̃ nimia ꝑuitas comeſtionis in ſoda
calẽ nocumentũ affert augmentum in ipſa faciens.

¶ De ſoda temporali. C. x.

Nihil ẽ adeo ↄueniens ſoda tꝑali ſicut trãquilli
tas:ꝛ dimiſſio totius qꝺ̈ mouet ſicut coit⁹ ꝛ co
gitationis ꝛ reliquoꝝ. Et oʒ ut ſolliciteris in curatiõe
cholicaꝝ ex ea in attractiõe materieꝝ ad inferiora ſal
tẽ cũ cliſteribus calẽs. Et oʒ q̇dẽ ut ↄfortes donec ſit
poſſibile eas eũare a ꝑtibus epatis ꝛ ſtõi. Ex reb⁹ for
tibus ꝟo in attractiõe materie ſoda ad inferiora in uigi
lãte ex ſoda ẽ fricatio pedũ. Multotiens eñi dormit
ſuꝑ ipam patiens ſodã. Et qñ fit e⁹ aſſiduatio in pedi
bus donec reſoluiṫ ſoda. ¶ Si ãt uis uti epithiatib⁹
ꝛ emplẽs ꝛ egritudo ẽ fortis tꝑalis calẽ ſiue f͛ia oʒ ut
caput radaṫ. Illud ei ẽ magis iuuatiuũ ad hoc ut me
dicine ꝟtus ĩ ipſo penetret. Et ex eis q̇ ad hoc iuuãt ẽ
coronatõ ſyncipitis:aut cũ maſa:aut cũ lana ut reſ ſub
tiles q̇ ſuꝑ ipm effunduntˀ retineãtur a curſu:ꝛ cerebꝝ
eaꝝ ↄpleat exuccatõm ꝛ eaꝝ uirtutẽ ñ expoliet aer uelo
citer. ¶ Filagor⁹ dixit ꝙ phlomia uene frontis:ꝛ uen
toſas apponere capiti:ꝛ in inferiorib⁹ extremitatib⁹:ꝛ
poſitio eaꝝ ĩ aq̃ calẽ ꝛ deãbulatio ꝑua:ꝛ dimiſſio cibo
rũ inflatiuoꝝ ꝛ uaporoſoꝝ tarde digõis iuuãt ualde ei
q̇ uult ut e⁹ ſoda recedat ꝛ nõ reuertaṫ ad eũ. ¶ Ego
ãt dico ꝙ qñq꞉ effundim⁹ aq̃ calam ſuꝑ extremitates
patientis ſodã ꝛ aſſiduam⁹ illud:ꝛ ſentit ꝙ ſoda ex capi
te ad e⁹ extrema deſcendit cũ qua deſcenſione reſoluiṫ
Et ſcias ꝙ cibi acetoſi nõ ↄueniũt patientib⁹ ſodã: niſi
ſoda q̇ ẽ ꝑꝑ cõitatẽ ſtõi:qꝛ cib⁹ ille ẽ de genere eoꝝ q̇ ꝓ
parãt os ſtõi ꝛ ↄfortãt ipm ꝛ ꝓhibent effuſiõm materi
eꝝ ad ipm. Quũ ãt ſode tꝑali aſſociaṫ ex leſiõe accñs
ĩpediens declina in tuo regimie ad illud:qm̃ fortaſſe e
rit illud accñs cã augm̃ti in ipſo cui illud accñs accit
ſicut uigilie qũ accidũt ꝑꝑ ſodã:deide fiunt fortes ſũt
ex cauſis augm̃tãdi ſodã:oʒ g° ut ipʒ ẽbroceſ cũ aliq̇b⁹
c⁹ q̇ ſṫ ſicut oleũ de cucurbita ꝛ oleũ de ſalicib⁹ ꝛ olm̃
nenufarinũ ꝛ ſicut lac odorificatũ cũ cãfora ꝛ reliq̇s.
Et qñ ẽ tibi ñcium ut parũꝑ ſtupefacias:ꝛ dormire
facias. In oĩ ãt ſoda cui aſſociaṫ rheumatiſm⁹ ñ decli
nes ad inf͛andũ caꝑ ꝛ humectãdũ cũ oleis ꝛ ſilibus.
Sed fuge ad eũandũ ꝛ ſtringendũ extremitates ꝛ fri
cãdũ eas ꝛ ponendũ in aq̃ calẽ. Quũ ãt uis ſuꝑ caput
ponere aliq̇d c⁹ uirtus penetret ad interiora capitis ñ
ẽ tibi ñcrium niſi anterius cerebꝝ ſicut ſciuiſti:ꝛ ubi ẽ
ↄmiſſura coronalis ꝛ apꝺ̈ ſyncipit:apud utraſq꞉ ei cõ
fidis de penetratõe e⁹ qꝺ̈ penetrat. In poſteriore uero
cerebro qm̃ os qꝺ̈ ipm ↄtinet ẽ durius illo ñ penetrat
illud qꝺ̈ ad cerebꝝ penetrare ẽ neceſſe: ꝙ ſi in hoc ela
boraṫ nõ ꝓueniet inde iuuam̃tũ qꝺ̈ addat ſuꝑ illꝺ̈ quo
iuuam̃tũ fit:ſis ãt ↄtentus ꝑte añriore ꝛ tonſione ſynci
pitis. Et qũ hoc eſt qm̃ ſi medicia fuerit inf͛ans affert
ꝑ̇ncipio neruoꝝ ꝛ origini nuche nocum̃tũ quo nõ ĩdi
gem⁹. ¶ Soda ãt ꝑcuſſiua a ꝑatib⁹ calẽs aſſociatur ꝛ
f͛is ꝛ ẽ quaſi ſicut pulſans:ꝙ ſi cã ẽ calẽ admĩſtra ĩfri
gidãtia in q̇b⁹ ẽ lenitas. Et utere etiã uentoſis nocre:ꝛ
appoſitõe ſanguiſugaꝝ ſuꝑ utrũq꞉ tꝑs:ꝛ ligatiõe extre
mitatũ. Si ãt f͛ia ẽ declina ad illud qꝺ̈ carminat ꝛ ꝑmi
ſce cũ eo ẽt in quo ſit uis ↄfortãdi ꝛ frigus aliqꝺ̈ ſicut
ſi miſceaṫ cũ oleo roſ. ruta aut m̃ta. Quũ g° h⁹ⁱ ſoda a
deo fit fortis ut in pueris ad hoc deueniat ꝙ ipoꝝ cõ
miſſuras diſrũpat:laudãtur in curis ipoꝝ:uene cõtrite
uehem̃ter ꝛ ↄmiſte cũ oleo roſ. ꝛ aceto linite:poſtq̃ ad
miniſtraṫ capitis ablutio cũ aq̃ ꝛ ſale. Quũ ãt uteris ca
putpurgĳs reſolutiuis ↄfortatiuis gradati utaris eis:
ſm̃ ꝙ dcm̃ ẽ in canone. ¶ Et tibi q̇dẽ ↄuenit ne decli
nes ad narcotica q̃tũ potes. Verũtñ nos ipoꝝ modos
dicemus in c° ſedãtiũ ſoda cũ ſtupefactiõe. Et ſcias ꝙ
uomitus nõ ẽ de curis ſode cũ ſtupefactiõe. Sed uehe
m̃ter noceres patienti eã niſi ſit cã ſtõi:ꝛ cõitate ipſius
qm̃ uomitu iuuaṫ. Et ſoda q̇dẽ que fit in poſterioꝛ̃ ca
pite ſi nõ fuerit febris cura ẽ eũo cũ decoctionib⁹ ꝑ̇us
ſm̃ q̃titatẽ uirtutis deinde phlomia:q̇ ãt inuenit ſodaʒ
in capite ſuo ꝑmutari quã frigus ſedat forſitã phlomie
ꝛ uentoſe ſunt ei neceſſarie ut doloris aſſiduatio in ca
pite ſuperfluitates euenire non faciat.

¶ De cura ſode calide abſq꞉ mã:aut aduſtiõe ſolis ꝛ
reliquis ex materia calida:aut ſanguinea. C. xi.

Intentio in curatõe h⁹ⁱ ſode ẽ inf͛atio. Et in ea
q̇dẽ que ẽ ĩcipiens nihil magis iuuatiuũ ẽ q̃ o
leũ roſ. puꝝ inf͛atũ ſuꝑ caput effuſum. Et meli⁹ hoc ẽ
ut ſyncipit circũdeṫ pariete ꝑ̇dcõ ꝛ nʒ oʒ ſicut ſciuiſt i
ut in poſteriore capite fatigeris. Qꝺ̈ ſi olm̃ roſ. ſolũ ñ
ↄfert ↄmiſceãṫ ei expreſſiões herbaꝝ ꝛ ſpẽꝝ plãtaꝝ f͛a
rũ. Et qñ forſitã nil magis iuuat ipam q̃ facere egro
caputpurgiũ cũ lacte:aut oleo roſ. aut uiolaceo inf͛atiſ
ſuꝑ niuẽ ꝛ ↄueniẽs ẽ ut oleũ roſ. cũ aceto miſceaṫ:ace
tũ ei iuuat ad penetrãdũ ſm̃ ↄditiões ꝑ̇dictas ĩ canone
Et qñ iuuat potatio aceti cũ multa aq̃ miſti uehemen
ter. Eius ãt q̇ fit ab aduſtione ſolis que ẽ de hac ſũma
curatio ẽ hec ẽt addita cautella in ↄm̃ſuratõe aeris:ꝛ
inf͛atione ipſius:ꝛ reditione ad loca f͛a:ꝛ admĩſtratõe
ẽplẽoꝝ ꝛ ẽbrocaꝝ ꝛ unctionũ ex oleis que oĩa ſṫ f͛ia nã
ꝛ inf͛ata niue:ꝛ ſilr attractionũ ꝑ nares:ꝛ ẽbrocaꝝ:ꝛ
odoram̃toꝝ:ꝛ iã ſciuiſti illud. ¶ Et tibi q̇dẽ neceſſariũ
ẽ ut in hoc ꝛ in alĳs alienes totũ qꝺ̈ mouet ĩpetuoſe ex
uocib⁹:ꝛ multitudie cogitatiõis:ꝛ coitus ꝛ famis. Et
illa quiꝺ̈ que ẽ ex aduſtiõe ſolis qũ ĩ ſui ꝑ̇ncipio ↄſide
raṫ facile mutaṫ. Quũ ãt negligiꝛ̃ ꝛ tardaṫ nõ ẽ lõgũ q̇n
e⁹ cura excuſeṫ:aut difficilis fiat:aut adueniat ei ſuper
fluitas ꝓ̇ꝑetatis. Et multotiens q̇dẽ accit ex ſole ſoda
nõ ex hoc qꝺ̈ calefacit tm̃:ſed ex hoc qꝺ̈ eleuat uapoꝛ̃ſ
ꝛ mouet humores q̇etos. Cũ h⁹ⁱ itaq꞉ non ẽ excuſatio
ab eũationib⁹ ſm̃ modos ꝑ̇dictos. Et qñ ẽt in ea in q̇

uapores nō eleuātur nꝫ hūores mouēt ē necītas eūoīs ⁊ illud q̇dē qū sentit repletio: ⁊ timet in ipa materiei at tractio ad locū dolorosum ſm ꝙ sciuisti ex pncipijs.
Illic ei si obliuio adsit eūatiōis hūoris dn̄antis n̄ erit securitas q̇n ipedim̄ti sit agilitas. Qū āt caput uehem̄ ter inflāmat in spēbus sode calē ⁊ calefit ualde ⁊ trans gredī terminū: sumātur sauic ordei ⁊ psiliū ⁊ misceant cū aq̄ uirge pastoris ⁊ infrient ⁊ fiat ex eis capiti ēplm
¶ In ea vo que fcā est a mā calīa sanguinea oꝫ ut inci piat a phl̄otomia uenaꝝ aseid.: ꝙ si ei illa que uis non ꝯsequnt ⁊ remanet modus eius cū dispōne sua ⁊ uene exuberāt ulīter ⁊ uides in capite ⁊ in facie ⁊ oculis re pletōm manifestā oꝫ ut phl̄oment uene: quaꝝ minutōe cerebꝝ eūetur: sicit phl̄omia uenaꝝ que sīt in nare cuius q̄ꝫ lateris. Et minutio uene que sit in fronte: ipsa nāq̄ꝫ est uena: cuius phl̄omia plimū egritudines capitis ex tirpat. Et oꝫ q̇dē ut in hoc doloris ps attendat. Nā si fuerit lateris posterioris uena que est lateris an̄rioris minuet. Et si fuerit lateris anterioris uena que i pte e ius opponitur miuetur. Qū āt i pte opposita desūt ue ne uentosas loco phl̄omie pone. Et Artesagarus iam dixit ꝙ si illud nō sufficit oꝫ ut uētose sup alcheel ponā tur: ⁊ sanguis multus inde extrahatur ⁊ locus uētosaꝝ sale trito aspgatur: ⁊ loco lana supponatur ifusa i oleo ⁊ i mane supponatur ei medicam̄ uulneratiuū. ¶ Et illud quidē nō ē in hoc eodē imo in oībus spēbus so de tpralis ex mā fraudulenta q̄litercunq̄ꝫ sit mā: ⁊ qn̄ꝫ ēt ꝯfert plurimū in hac spē sode ⁊ que hoc mō currunt phl̄omia saphene ⁊ cruriū uētosatio. Et hoc quidē est ipsoꝝ regim̄ ex pte phlebotomie. ¶ Qūq̄ꝫ illic aliq̇d materiei cholerice sentit ⁊ nō ē malū ipam eūare cū e o qd̄ nām leniat: lubricet mām cū eo qd̄ in cº soda cho lerice dicemus. Et oꝫ ut lenificatio nature uniuersalit pseueret sicut cū iure alnesegueiati ⁊ de pruis ⁊ iure d̄ lētibus ⁊ almelea. s. almes absq̄ꝫ corpe ipoꝝ: ⁊ ut eger nutriat cibis inflatiuis gn̄atiuis sanguis fri trahētis ad siccitatē ⁊ grossitiē aliq̄ꝫtulū: ⁊ declinēt ed stipticitatē si cut que sīt cū sumac ⁊ granatis ⁊ lentibus cū aceto ⁊ ci cere fracto nisi tieat siccitas nature. Et tu q̇dē ad curā das capitis egritudines lenificatiōe multū nature indi ges sicut in hac dispōne. Pzest gº tibi ut hec stiptica tē pes cū mānb ⁊ siracost ⁊ oībus que resoluūt cū lenita te. Et oꝫ ut cibi isti sint boni chimi. Eꝫ tu miora de q̄ti tate eoꝝ ⁊ nō fiat ex ipis repletio. ¶ E qū admistras ēbrocas ⁊ unctiōes admistra ex eis eas in q̇bꝰ sit infla tio ⁊ in q̇bꝰ nō sit hūectatio fortis: sed sit in eis repcussi o aliq̄ ⁊ stipticitas aliq̄ sicut ē aq̄ granatoꝝ ⁊ expssiōes fīe stiptice fructuū ⁊ folioꝝ ⁊ radicū et mucilago psilij cū aceto ēt aq̄ uirge pastoris. ¶ Cura āt facte ex mā cholerica est hec. Nā si cū ea uides aliq̄ꝫtulū motū san guis cura ē ut sanguis parūp eūet: et si nō incipiat ab eūone sicut cū myrobalāis si nō fuerit febris ⁊ si n̄ cuꝫ lubricitātibus: ⁊ cū eis in q̇bꝰ nō fit expssio: ⁊ asperitas fortis sicut cū siracost ⁊ sirº de fructibꝰ ⁊ aq̇s lupuli. Et qn̄ꝫ ēt eūat cū fumoterī ⁊ clisterībꝰ lenibꝰ. Et si matīe cholīce fuerit grosse ⁊ fuerint ibibite in tunicis stōi: ita ut nꝫ uomitu expellāt nꝫ lubrice fiāt solutiuis lubricati uis necessariū erit eūare cū hierapic̄. cū scamonea ſm descrepttōes dictas: aut augm̄tare eā ⁊ afferre eā sup lubricātia: aut eūare ⁊ afferī eā cū decoctiōe myrobal. ſm ꝙ uidebis in antidotario: deide pmuta ꝯplonē cū e o i quo fit inflatio ⁊ hūectatio corpis q̇dē cū cibis ⁊ si rupis uel potibꝰ ⁊ capitis q̇dē si in ipo solū cā fuerit cū curis pdictis in canone ⁊ cū oī quo malitia ꝯplonis ca lide ⁊ sicce curat. Et ſm causas cōes calō ⁊ cōes sic co. Et ex epithimatibꝰ q̇dē ꝯferētibꝰ soda sīt troc. de cro co: ⁊ uigilijs ēt ꝯfeīt. Quoꝝ descriptio incipit. ℞. croci auī. vij. myrrhe auī. ij. ex pssiōis acreste calcadis gūmi oium triū auī. i. ⁊ mediū. alumis iameni auī. viij. colco tar auī. v. medicine iste bn̄ pulverizate cū uino pontico tēperent ⁊ ex eis troc. iforment. Qūq̄ꝫ necarij fuerint unꝰ eoꝝ soluat in aceto misto cū aq̄ rof. ⁊ liniat sup utrꝝ q̄ꝫ tps: ⁊ sodā q̇dē calīam in febribꝰ multiplicat usus epi thimatū uapores exire nō pmitentiū ⁊ sanat eā attrac tio aceti ⁊ aqua rof. per nares.

¶ De cura sode frigide absq̄ꝫ materia aut cum materi a phlegmatica aut melāncolica. capitulum. xij.

Confert illi uaporatio cū eo quod calefacit actu ex pānis calefactis ⁊ ex milijs calefactis ⁊ sale calefcō Et miliū q̇dē ē subtilius ⁊ magis equale: qn̄ꝫ vo oēs e os iuuat ⁊ ppe q̇ ex eis sīt ꝯgelati qū eoꝝ corpa sīt mun da ⁊ nō sentit in aliquo eoꝝ motus hūoꝝ si ipsoꝝ capi ta in sole denudent positoꝝ in oriente eꝰ usq̄ꝫ quo sanēt ⁊ eoꝝ soda ꝛsoluat. ¶ Et ꝯgelato q̇dē necīū ē ut eiꝰ ci bꝰ mioret ⁊ ipsius nā soluat: ⁊ si nō cū alio saltē cū cli steri: ⁊ sepet int ipm ⁊ int motus corpeos ⁊ aniales ⁊ cogitabiles ⁊ phibeat potus fr̄us ⁊ intdicat ei exire ex tra pp frigus. Et oēs q̇dē q̇ hn̄t sodā ex frigore pꝰ pur gatiōꝫ si ea indigēt iuuāt unctiōes ⁊ caputpurgia ⁊ su ctiōes naribus ⁊ odoram̄ta ⁊ ēbroce ⁊ ēpla calefaciē tia ꝛememorata. Et ex illis q̇dē q̄ eos iuuāt est bibeī uīi nū odoriferꝝ subtile forte cū semibꝰ. s. cū eis q̄ sīt ut sem̄ apij ⁊ sem̄ feniculi et se. bautie et anisum et cyminuꝫ et daucū et petroselinū et q̄ talit currunt. Nā hec nos se curos faciunt hūores i stō ꝯphendi ad feruorē faciēdū paratos. Et qū ifirmus febreꝫ nō hꝫ ⁊ timet ut fortis fiat. Et iuuāt eos ēplm de sinapi. Et oia ēpla rubificā tia ⁊ ppe qn̄ in eis recipiunt sinapis ⁊ gūmi rute silue stris ⁊ epithia fcm̄ ex cinere ⁊ aceto iā exptū ē. Et silr uene cū oleo amigdalio amaro inūcte ⁊ totū illud fit pꝰ abrasiōꝫ. Et comestio alleoꝝ ēt est ex eis q̄ ꝯferūt sode fīe. Curatio āt sode fīe cū mā phlatica ē ut eūet corpꝰ si hūor in eo fuerit cōicās: deide admistret cibi miora tio ⁊ eꝰ subtiliatio ⁊ admistrent seia q̄ nō faciūt sodā ⁊ admistrent subtiliatiua uel maturatiua et eūatiua det minata incipiēdo a minio: deide fiāt cure alie narrate i canone: et admistrent ēt q̄ eoꝝ dolores sedēt. Et oia q̇ bꝰ necium ē uti i cura fīe et hūide. Et admistrent tyria ce ꝯfecte i septimana sel. ¶ In cura āt sode fīe cū mā mlīca oꝫ in ea ēt fieri ſm ꝙ dcm̄ est in canone de phl̄o mia si necīa est ppea ꝙ sanguis ē uincens ⁊ corruptus Et eūantia ſm suos gradus: pꝰ digestiua ꝯtinua: deide pmuta ꝯplonē uijs pdictis: et admistra qd̄ generet san guinē subtilē laudabilē hūidū tenueꝫ. Et ſmo q̇dē iā ꝯ pletus est in ipso. Ex eis āt q̄ ipsi multū ꝯfeīt sīt grana gariofiloꝝ. Et nos rememoremur ēt hic quod dixit Ar chigenes i cº phlebotōie alcheeli et nos iā attulimꝰ illd̄

¶ De modis epithimatū ꝯferentiū sode frigide. C. xiij

Incipiat a rasiōe capitis pꝰ: deide sūmant auī. euforbij et auī. baurac et auī. d̄ se. armel. et duo auī. siluris rute et duo auī. sinapis et terant et tēpent cū aq̄ amaraci et liniat caput ex eis. ¶ Et ex bonis e pithimatibꝰ est hoc. ℞. pipis auī. i. fecis olei de croco auī. ⁊ tertiā. euforbij recentis auī. i. stercoris colūbini auī. ij. ꝯiungant oia pꝰ ꝯtritiōm cū aceto forti: deide li niat ex eo locꝰ rubificādus. ¶ Et iterum epithima ex

eufoꝛbio ⁊ ſale ⁊ baurac: ⁊ ēt ex euforbio ⁊ aloe ⁊ myꝛ
rha ⁊ gūmi arabico ⁊ caſtoreo ⁊ croco ⁊ aniſo ⁊ ſarco
colla ⁊ coſto ⁊ ture ⁊ fiat ex eis epithima cū aqua rute
¶ Ex epithimatibꝰ bōis oī egritudini nuche ⁊ emigꝛa
nee fꝛe eſt ut liniatꝰ locꝰ cū lapide egyptiaco qm̄ ē uehe
m̄tis iuuam̄ti. ¶ Et ēt pipis al. croci āboꝝ. ʒ. ij. eufor
bij. ʒ. i. ſtercoris colūbini ſiluꝛis pōdus. ʒ. ſ. miſceātꝰ cū
aceto ⁊ liniatꝰ inde frons. ¶ Et iteꝝ aloes myrrha eu
forbiū caſtoreū epithimū coſtꝰ pireteꝝ pip liniantꝰ cū uio
antiqᵒ. ¶ Et ēt medicam̄ aliud ſtercꝰ colūbaꝝ et ē ualđ
forte. ¶ Et iteꝝ pipis ꝯmiſtiōis croci. ſ. troc. đ croco
ꝑdicti āboꝝ auꝛ. ij. euforbij auꝛ. ſ. ſtercōis colūbaꝝ auꝛ
i. ⁊. ſ. ꝓpentꝰ cū aceto ſm ꝗtitatē nec̄itatis. ¶ Et iſte q̇
dē medicīe qn̄ʒ admiſtrantꝰ ꝯquaſſate cū ſābaco: ⁊ ꝯmi
ſtiōe lactis: aut albedine oui quandoq; pure ⁊ graduſ
illorum ſunt diuerſi.

¶ De modis caputpurgioꝝ iuuātiū ſode fꝛe. C. xiiij.

Ex eis eſt caputpurgiū de nigella ꝑdcm̄ i ſingu
laribꝰ. ¶ Et ex eis ē qđ fit ex muima cū caſtoꝛ
o ⁊ muſcho. ¶ Et exiſtiauerūt q̇dā ꝙ qū fit caputpur
giū ex ſeptē folijs origani ⁊ vij. granis ſinapis tritiſ cū
oleo uiolꝰ. eſt iuuās. ¶ Ex eis v̇o q̄ ſꝰ expta ē ut ex mu
ſcho ⁊ ſigia ⁊ ābꝛa ꝯmiſtis ꝗtitas lēis unius ſumatur
exinde caputpurgiū fiat in oī hora. ¶ Et ex eis q̇bus
ad illud fit caputpurgiū ⁊ calefaciūt ⁊ eūant ē oleū de
pulpa colloqntide: aut oleū in quo ſoluta eſt expſſio cu
cūeris aſinini: ¶ Et ex eis q̇dē q̄ q̇dā exiſtiant eſſe ue
hem̄tis iuuamis ad illud ē ut ſumatꝰ expſſio folioꝝ enu
le expſſoꝝ ſine aqua ⁊ fiat caputpurgiū cū eo diſtillādo
in die tres guttas in narē qū eſt ieiunus: deide pꝰ horā
ꝯſequentꝰ adhibeatꝰ oleū uiolꝰ. ⁊ ſoꝛbeat iſſediā multe un
ctuoſitatis. ¶ Et ex eis q̇dē q̄ ꝯueniūt huic mō eſt ut
ſumatꝰ fellis tauri citrini pōdus. ʒ. iij. ⁊ mumie pondus
ʒ. ij. ⁊ muſchi. ʒ. i. ⁊ cāfore medietatē. ʒ. ⁊ fiat caputpur
giū cū eo. ¶ Et iteꝝ ſumantꝰ gūmi rute acꝛeſtis auꝛ. i.
radicis lilij melꝰ colati an̄. auꝛ. i. ⁊. ſ. ꝯiungātuꝛ oīa cuʒ
expſſiōe ſicle: ⁊ diſtillentꝰ in naꝛes. ¶ Et ēt caputpur
giū iuuās buchormariē ſicci auꝛ. iij. baurac ſumac ābo
rū auꝛ. iiij. terantꝰ bn̄ ⁊ in nares cū cāna iſuflentꝰ ⁊ eger
caput ſuū eleuet ⁊ fortiter naribꝰ attrahat. ¶ Et iteꝝ
nigelle auꝛ. iiij. expſſiōis cucūeꝛis aſinini auꝛ. ij. ſalis ā
moniaci auꝛ. ij. miſceantꝰ cū oleo de alcāna ⁊ oleo cucu
meris aſinini ⁊ liniatꝰ ex eis locꝰ intus in naribꝰ ⁊ eger
naribꝰ fortiꝰ ſugēdo anhelitū trahat. ¶ Qūq; pꝰ horā
ex capite res mꝉta deſcēderit tūc lauetꝰ caꝑ cū aq̄ calꝉa.

¶ De modis oleorum quibus inungitur caput eius qui patitur ſodam frigidam. C. xv.

Conferunt ei oīa olea calꝉa i q̇bꝰ cocta ſꝰ ea que
ſꝰ ſicut anetū ⁊ calam̄tū et amaracū ⁊ ſceba ⁊ ſi
ſibet ⁊ ruta ⁊ folia lauri ⁊ ea que iā diximꝰ in canone.
¶ Diſpō v̇o olei balſami ē quā iā ſciuiſti illic: ⁊ hoc ēt
ꝯueniēs eſt caputpurgijs ⁊ diſtillatiōibꝰ in aure. ¶ In
ſuflatio ꝯfeꝛens illi q̇ hʒ ſodā tꝑalē. ℞. expſſiōm cucu
meris aſinini buchormariē nitꝛ terantꝰ ⁊ in nares inſu
flentꝰ: aut nigella ⁊ expſſio cucūeꝛis aſinini: aut nigella
⁊ parum gummi rute acreſtis.

¶ De cura ſode ſicce ſine materia. C. xvi.

Ñ ſicca q̇dē que fit cū mā̄ cholica aut ſanguine
a ſmo iā ꝑterijt ⁊ nʒ reſtat ſmo niſi i ſoda ſicca
ſine mā̄. ¶ Principiū gᵒ cure eꝰ ē ꝛegere egꝝ cuʒ cibis
hūectatiuis bōi chimi ⁊ ꝓꝑe multi nutrim̄ti ſicut uitel
lus oui ⁊ ſicut ius galloꝝ uel pulloꝝ pinguiū ⁊ cubugi
⁊ tabeiʒ ⁊ ſorbitiōes pingues cū oleis hūidis: deide đ
clinetꝰ a ꝑte calꝉi ⁊ fꝛi ad illud qđ ē ꝯueniētius. ¶ Ex e
is q̇dē que ꝯferūt ē admiſtratio caputpurgioꝝ hūidoꝝ
cū oleis laudatis ſicut oleū amigdalinū amaꝝ ⁊ oleum
de cucurbita ⁊ reliq̄. ¶ Qđ ſi aliq̇d ex hoc nec̄ium ē
ad ꝯplōnē eq̄dā cū infꝛatione ⁊ calefactione miſceatuꝛ
cū eo aliq̇d ex oleis equās ip̄m. ¶ Et fortaſſe ſiccitaſ
facit eueniꝛ in ſubām cerebri diminutōm māifeſtā ⁊ pꝛe
ꝑabit ip̄m doloribꝰ. oportebit gᵒ illic ut admiſtꝛētur ca
putpurgia ex medullis in potu datiſ que ſꝰ extracte ex
cruribꝰ ouiū ⁊ uituloꝝ ⁊ pinguedinibꝰ gallinaꝝ ⁊ tabe
iʒ ⁊ cataraʒ ⁊ ex ſtercore uaccaꝝ ⁊ capraꝝ. ¶ Et ex e
is que eos iuuāt ē capiti apponere ēplm ex pheludeʒ
ſubtili facto ex ſilꝉa tritici ⁊ ſilꝉa ordei ſʒ nec̄itatē ⁊ ʒuc
caro albo ⁊ oleo amigdalino aut de cucurbita aut effu
ſio ſubtilis ex eo ſuꝑ ſynciput. Et qn̄ʒ fit margo cū co
ronatōe ex maſſa ꝑꝑ id qđ effundiꝛ ſuper caput.

¶ De cura ſode ab apoſtemate. C. xvij.

Cuiuſq; āt ſpēꝝ ſode facte ab aꝑatibꝰ. Curā i cᵒ
ſigꝉari dicēꝰ. ¶ De cura ſođ opilatōis. c. xviij

Cura ſode opilatōis ē cū maturatōne ꝑ ea que
ſciſ: deide eūone poſtea cū uſu aſabaiaret: deide
cū reſolutōe ꝑ ēbrocas ⁊ ēplꝉa ⁊ odoram̄ta ⁊ gargariſ
mata. Poſtea cū maturatiōe: deide fiat admiſtratio: de
inde reſolutio donec remoueatꝰ: ⁊ iā ſcitꝰ q̈litas illius i
loco ſuo. ¶ Qđ ſi in capite ē ꝯplexio calꝉa: aut ꝑꝑ op
pilatōm groſſam curatio tibi fit difficillis. ¶ Oʒ ut ad
miſtres aꝑtiōm faciētia: deinde qū excitatꝰ ſoda aut no
cum̄tū capitis: ꝑꝑea ꝙ curatio fit cū calꝉo ſuccurre illi
cū infꝛantibꝰ cū q̇bꝰ ē mollificatio in q̇bꝰ nō ē ſtipticitas:
poſtea qū q̇eſcit reitera: ⁊ nō ceſſes faciendo donec op
pilatio apperiatur. Et hoc totum iam diximus.

¶ De cura ſode ex uenis ⁊ uaporibus detentis in capite per cauſam extrinſecam. C. xviiij.

Que āt fcā ē a uentis groſſis medicāda ē cū hie
ris ꝑmū deinde cū alienatiōe totius quđ uapo
rat ⁊ inflat: ſicut nux ⁊ dactili ⁊ ſinapis ſiue ſit calꝉm ſi
ue fꝛm: ⁊ admiſtrentꝰ ēbroce ⁊ ēplꝉa ꝑdicta ⁊ odoram̄ta
⁊ caputpurgia narrata in canone: ⁊ odoret caſtoreuʒ ⁊
muſchū ꝓꝑe. Et ſi qū ē ieiunus igrediatꝰ balneū ꝯfert i
hꝰ iꝰ cᵒ. ¶ Qđ ſi ipoꝝ ꝑncipiū a ſtō fuerit: in ipoꝝ cura
admiſtrentꝰ eūantia ꝑdicta. Et ꝓꝑe ea quoꝝ deſcriptio
nes recipiūt oleū de kerua: ⁊ eꝰ loco recipiūt oleū anti
qū ⁊ utātur diacymino ⁊ q̄ talꝛ currunt de q̇bꝰ reme
morabimur in cura egritudinū ſtōi ⁊ ꝯfortetꝰ caput pꝰ
curā eꝰ cū oleo myrtino ⁊ laudanino ⁊ oleo de lilio: ⁊
expſſiōe cuꝑſſi ⁊ alehethbeh ⁊ ciꝑi: ⁊ in quo ē calefactio
⁊ ſtipticitas ⁊ adhibeatꝰ ēt ſcarificatio in extremitatibꝰ
ut trahatur ad ꝯ̄riū eꝰ. ¶ Q̄ntiū v̇o eā q̄ fit a uaporibꝰ
ſi fuerit eꝰ generatio in ipſo capite: ⁊ eger nō inuenerit i
ſtō ſuo inflatōm ⁊ rugitū nʒ in hoc augm̄tatuꝛ ⁊ miuitꝰ
ꝑꝑ repletiōm ⁊ eūonē ⁊ ꝑꝑ cibos uapoꝛoſos ⁊ pauci
uaporis: cura ē ēbroce carminātes note ⁊ ꝯfoꝛtatio ca
pitis cū ēplꝉis reſolutiuis ⁊ in q̇bꝰ fit ſtipticitas ꝑua ⁊ o
doram̄ta ſubtiliatiua ⁊ in eis ē ſufficiētia. ¶ Si āt fue
rit in ſtō tūc ex eis q̄ ipſi ꝯferūt ē illud qđ ſtōm ꝯfortat
ſicut maſtix geleniabi deide diacyminū ⁊ que ſꝰ illis ſi
milia. Qūq; cibꝰ recipitur in ſtō ⁊ inciꝑ uaporare ⁊ fa
cit ſodā: recipiatur pꝰ ip̄m mucilago pſilij ⁊ coꝛꝛiādruʒ
ſiccū cū ʒuccaro. ¶ Et ſi timetur frigus ſtōi ex muci
lagine pſilij admiſtretur mucilago ſeīs lini cū coꝛꝛiādꝛo
ſicco et ꝯforta caput cū eo qđ ſcis poſtq̄ ipaʒ curaueriſ
et ſedaueris cū eo qđ oʒ ut ipſa ſedetur ex ēbrocis et o
doꝛam̄tis narratis: et ꝓꝑe cū amaꝛaco: et fortaſſe ei ipʒ

solũ erit cã liberatiõis integre et utere attractiõe ad ꝯ= triũ. Q.ũ gͦ sensis ꝙ in mã uaporosa sit caliditatis supflui tas p id quod inuenit de signis caliditatis: alienabis subti liãtia multe calefactiõis uehemẽter sicut euforbiũ et reli qua. Immo incipies pmo attrahere ad ꝯriũ et purgaz cũ gargarismis et adistrabis ẽbrocas tẽpatas i balneo

¶ De cura sode uenientis ex uento qui penetrauit ad interiora capitis: C.xx.

Quum ãt soda capitis fit ex uentositate intrante extrinsecꝰ ꝯsideret hꝰan sit uentꝰ calidus estiualꝭ aut frigus hyemale: deinde ꝯsideret locꝰ introitꝰ ipsius Nã si ẽ calidus et eꝰ introitus ẽ auris distillet in ea olꝫ camemillinũ tepidũ: aut olꝫ alkeirinũ: aut oleũ anetinũ ꝯquassatũ cũ pauco oleo rosꝭ. ¶ Et silr si fuerit eꝰ itroi tus nasus distillet illud in nares. Et admistra ẽbrocas cũ eis que facile resoluunt ex eis que diximꝰ: ꝙ si mali tia ꝯplonis ei succedit calꝭe cũ eo qd facile ẽ medicet et incipiat ab eo qd ẽ paꝝ fm. Si ãt nõ iuuat augmẽtet: ꝙ si fria fuerit pões oleũ ad q̃cunqꝫ haꝝ duaꝝ extremi tatũ necũ fuerit ipm admistrare calm: et in ipso sit ca storeũ et muschus. Et miora et multiplica fm q̃titatẽ necessitatis: et admistra ẽbrocas et emplꝭa pdicta fm il lud resolutiua calꝭa: et aliena totũ qd iflat et strigit nãm

¶ De cura sode contingentis ex uaporibus malis ad uenientibus capiti exterius: capm. xxi.

Et silr sit cure uapoꝝ maloꝝ extrinsecꝰ aduenien tiũ: et qñz sit fri raro tñ: sicut uapores locoꝝ al mutakaregi limosoꝝ: fm plimũ vo sit calidi: quos q̃dem resolue cũ ẽbrocis tẽperatis si ex eis plurimũ retineat et imaginet scotomiã et vtiginẽ: et naribꝰ attrahãtur o dois tẽpati bõi sicut rose et olei eꝰ et nenufaris et uiolꝭ. ꝙ si uehemẽs sentit calꝭas cãfore et sandali et admistret ablutio capitis in balneo cũ aq̃ calꝭa et malua. ¶ Friis vo ꝯferunt odores muschi et castorei et illud sufficit.

¶ Si ãt uapores sint fumosi necessaria ẽ humectatio fortis cũ oleis pdictis cũ infriantibꝰ detminatis: et inge niet ut nares abluant cũ hꝰi oleis et naribꝰ ex eis fortiꝭ sugat trahẽdo ad supiora: et fuãdo illud in ipsis: dein de effluere dimittat: postea renouet opꝰ illud assidue.

¶ Et silr cũ aqua ro. et aqua de salicibus et aqua cu curbite ⁊ sup uapores haꝝ aquaꝝ plurima fiat inclina tio: ꝙ si ex eis ipedimẽtũ malitie ꝯplonis generet: sicut fit ex fumo sulfuris ⁊ fumo arsenici ⁊ similiũ admistret cãfora in oleo cucurbite: ut hũectet unũ ipsoꝝ ⁊ infrigi det alteꝝ. Et silr admistret cãfora in oleo lactuce ⁊ ole o uiolꝭ. Et sterne locũ totũ ex folijs salicis ⁊ odoriferis humectantibus.

¶ De cura sode ꝯtingentis ex odoribꝰ bonis. C. xxij.

Ea q̃dẽ que fit ab odoribꝰ bõis sicut calidi ⁊ no cẽt caliditate sua nõ siccitate tñ: curet odoribus bonis friis: sicut si nocumẽtũ ꝯsequẽs fit ex odoꝛ muschi ⁊ croci curet cũ cãfora ⁊ sandalo. Et ꝯseqñs ex canfo ra curet cũ muscho ⁊ croco ⁊ si fuerint ẽt nocentes cũ hoc cũ desiccatiõe ⁊ siccitate tunc cura erit ut nõ sis ꝯ tentus in cura nocumẽti muschi: vbigꝛa cãfora: sed si est possibile succurre cum caputpurgio ex oleis humectã tibus infrigidatis qm iam sufficiet ⁊ si non saltem cum canfora in eis dissoluta ⁊ similiter econuerso.

¶ De cura sode ꝯtigẽtis ex odoribꝰ fetidis. C. xxiij.

Facte vo ex odoribꝰ fetidis cura ẽ cũ bõis oppo sitis eꝰ in ꝯplone: ⁊ si in illis odoribus fuerit de siccatio ingeniet ut sint odores illis oppositi hũectãtes sicut odores nenufaris ⁊ uiolꝭ: ⁊ salicis ⁊ ad hꝰ ẽ oleũ. s. oleũ salicẽũ bonũ hñs ꝓpꝓetatẽ supra oẽs odores opposi tos odoribꝰ bõis ⁊ fetidis caliditae nocentibꝰ tẽpandi ⁊ humectãdi.

¶ De cura sode ex ebrietate. c. xxiiij.

In soda ãt ꝯtingente ex ebrietate in pmis oꝫ ut admistret stõi purgatio: aut uomitu fcõ cũ oxy melle ⁊ se. raphai: aut oxymelle cũ aq̃ tepida: aut cum uomitibꝰ leuibꝰ ⁊ medijs de illis quos in antidotario fa ciemꝰ: ꝙ si uomitus nõ fuerit obediẽs ⁊ timet eiꝰ admi nistratio solues cũ hiera ꝯfortata cũ scamonea ne eꝰ mo ra ꝓlonget: ꝙ si tibi fuerit aliq̃d ꝓhibẽs ab admistratõe eꝰ qd ẽ calm pp egritudinẽ calꝭam: solues cũ decoctiõe myrobalanoꝝ: aut sirupo de fructibꝰ solutiuo. Et si aĩa aborruerit hꝰi solutiua solues cũ aq̃ utrorũqꝫ granatoꝝ cũ pulpa fm ꝙ dicemꝰ in antidotario uigorata cum sca monea parump: ⁊ nõ timeas pp ipsius caliditatẽ: Et si ẽ aliq̃d qd supet ab eũantibꝰ cuiuscũqꝫ modi fuerit fac eos dormire quousqꝫ digerat qd in eoꝝ stõis ꝯtinet de uino. Et istud q̃dẽ appet ex colore urine ⁊ eꝰ tinctura.

¶ Et frica pedes eoꝝ cũ sale ⁊ oleo uiolꝭ. Et sup ipso rũ extremitates effundat oleũ camemillinũ. Deide fac eos ingredi balneũ: ⁊ ut capita ipsoꝝ iungant olꝭo rosꝭ. infriato nõ tñ uehemẽter ⁊ cibent lentibꝰ ⁊ acresta ⁊ sili bꝰ. Et in caulibꝰ q̃dẽ ẽ ꝓpꝓetas q̃ uapores a capite ꝓhi bent. G. inq̃t si cibas illos pullis colũbaꝝ nõ erras. Et vi ꝙ cã sit subtilitas sanguis ex eis generati ⁊ forti tudo eꝰ ad resoluendũ uapores. Et oꝫ ut eis tribuas fructus stipticos: ⁊ ut sit potus aque. Et nõ aliud nisi stõus fuerit debilis ⁊ timet ipsius laxitas: tũc ei ꝓhibe eos a multitudie potꝰ aque friẽ: ⁊ pota eos aq̃ granati a cetosi ⁊ ribes ꝓpe: ⁊ rob eꝰ ⁊ acetositate citri ꝓpe ⁊ rob ipsius ⁊ cydonioꝝ ⁊ maloꝝ ⁊ transglutire coriãdrũ sic cũ cũ zuccaro fm põdus: ⁊ põdus ꝯfert eis: deide fac eos dormire ⁊ q̇escere qm ẽ radix in cura ipsius: ꝙ si pp hoc nõ q̇escũt reitera illud eadeꝫ die ⁊ in mane. Et pone cibũ ipsoꝝ q̇ hꝫ infriatiõm ⁊ hũectatiõm ⁊ subtilia tiõm sicut ẽ uitellus oui: ⁊ sup eos funde aq̃ calꝭam mlꝭ te resolutiõis. Et admistra eis sõnũ inq̃tũ potes: dein de qũ remouet nausea si fuerit ⁊ remanet soda abscide oleũ rosꝭ. ab eis: qm nociuũ ẽ eis pꝰ illud qũ priꝰ fuerit necariũ ad ꝯfortãdũ caput ⁊ ꝓhibendũ uaporẽ. ¶ Et qñqꝫ remouet in instãti: ⁊ oꝫ ut stati admistes oleuꝫ ca memillinũ loco eꝰ fricãdo ad resoluẽdũ: ꝙ si pp illud ñ remoueat adhibeat oleũ de lilio qm ipm ẽ ultimũ ⁊ ex ptũ. Amplius qũ ebrietas incipit alleuiari ⁊ descẽdeꝛ fac eos ãbulare paulati ⁊ paulati. Et ciba eos tũc car nibꝰ pisciũ petrosoꝝ ⁊ testiculis galloꝝ ⁊ pullis cũ her bis friis. ¶ Et oꝫ q̃dẽ ne sup cibũ ãbulent: sed pꝰ tres horas: Et ulꝭiter melius ẽ ut ꝯsideres digõnẽ eoꝝ cum sõno aut q̇ete lõga donec stõus parũp alleuiet. Deide admistret oxymel zuccarinũ si fuerit calefacti: aut mel linũ si fuerint hũectati ⁊ infriati ⁊ redi sup fricatiõeꝫ pe dũ suoꝝ: deide ãbulẽt nõ laboriose: aut moueant alio motu nõ laborioso: ⁊ fꝫ ꝙ oꝫ eos a puro aceto ⁊ almu ri fieri alienos: ꝙ si abstinere nõ potuerit utant eo qd ñ ẽ acutũ. Q.ũqꝫ paꝝ feceris eos ãbulare admistra eis tinã ⁊ balneũ: deide ad ultimũ oꝫ ut eos infundas cum ẽbrocis equalis resolutiõis ⁊ cibes eos carnibꝰ leuibꝰ.

¶ Medicamẽ optimũ ebrietati. ℞. seis endiuie seminis caulis berberis mũdati ex seie suo ⁊ sumac ⁊ lẽtiũ excõ ticataꝝ rosaꝝ spodij oium equalꝭr ꝯmisceant oia ⁊ biba tur ex eis põdus triũ. ʒ. cũ tyriaca uel chirata cãfore ⁊ ʒ. aq̃ grãti: aut aq̃ ribes: aut acetositatis citri ⁊ rob eꝰ.

¶ De cura sode euenientis ex coitu. C. xxv.

Hec soda accĩt q̇dẽ ꝑ siccitatẽ quã ipse fecit ip
sum possidere. Et eꝰ cura ẽ quã diximꝰ in cᵒ cu
rõis sode sicce. Post quã declines cũ bũectãtibꝰ ꝑ re
pletiõm in corꝑe cui supuenit motus coitus ꝯpositus
ex corporeo ⁊ aiali ⁊ eleuat uapores fraudulẽtos. ¶
Oꝫ ei ut cui illud accĩt successiõe coitus: aut qui reple
tiõm hꝫ incipiat ꝓmũ a minutiõe: aut cũ solutiõe si una
queqꝫ fuerit necessaria: aut una eaꝝ: deide ꝯfert cerebꝝ
cũ oleis ꝯfortatiuis: sicut oleo roſ. aut oleo myrtino ⁊
nutriat eꝰ que sĩt uelocis digõis ⁊ bõi chimi ⁊ remouẽt
coitum: ꝙ si non inueuit eius excusationem non coeat:
dum est ieiunus.

¶ De cura sode facte ex ꝑcussiõe: aut casu ⁊ regimie
eius cui accidit ꝯmotio cerebri ⁊ uulnus. C. xxvi.

Oportet ut sit tua uoluntas ⁊ finis rei tue ⁊ tua
intẽtio in eo q̇ hꝫ sodã euẽientẽ a casu aut ꝑcus
siõe ad hoc ut dolorẽ sedes q̃ntũ potes ⁊ elõges mãm
q̃ntũ potes a loco leso: aut cũ euõne: aut attractiõe ad ꝯ
riũ ut nõ apostemet. ¶ Et medica plagaꝫ si acciderit
ut carne repleat. Sed nõ ẽ possibille ut carne repleat
malitia ꝯplonis manẽte: q̃ oꝫ ut in ipius incarnatiõe ꝯ
plonẽ ꝑtis eꝰ tẽꝑes. ¶ Et scias qr si in ilio q̇ hꝫ hoc ĩ
pedimẽtũ appet febris ⁊ ꝯturbat intellectus: tũc iã inci
pit apari. ¶ Primũ gᵒ ꝙ te oꝫ facere in eꝰ cura ẽ phlo
mia cephalice: aut nigre: ut apatio ꝓhibeat. Si ãt illic
ẽ repletio oꝫ ut utaris clisteribꝰ acutis saltẽ cum pulpa
colloq̇ntide. Uerũtñ si hũerit febrẽ: tũc clisteria eq̇bis
ꝙ si clistere nõ ꝯuenit oꝫ ut euẽt cũ aliquo qᵒ sit sicut
pilule chochie si febrẽ nõ hũerit: ꝙ si hũerit calorẽ q̇ fe
bre sit mior nõ ꝑmittas ipsoꝝ potiõm: necessaria ẽ ei e
uacuatio ut securet apama. ¶ Deinde oꝫ ut ꝯsideres
Nã si illic fuerit uulnus oꝫ ut medicet ꝓus. Et necium
ẽ tẽꝑare locũ in ꝯplone sua dõec recipiat curã: ꝙ si nõ
fuerit ẽplastret locus ex eo qᵒ locũ ꝯfortet: sicut sunt
ẽpla quoꝝ aq̃ sĩt sicut aq̃ myrti ⁊ salicis. Et quoꝝ olea
sĩt oleũ myrtinũ ⁊ liliaceũ ⁊ roſ. Et eoꝝ ꝑmistiões sĩt in
q̇bꝰ ẽ stipticitas subtilitas ⁊ resolutio pauca: sicut rosa
⁊ melilotũ ⁊ calamus aromaticus ⁊ camemilla ⁊ bolũ
armenũ ⁊ alum̃ iameni cũ uino odorifero. Et fortasse ꝯ
tentus eris oleis ex eis: ⁊ recte agit q̇ eis utit tepidis.
¶ Et fortasse dolor ⁊ timor apatis facit necium ut pa
rũꝑ infirent: ⁊ oꝫ ut caueant balneũ ⁊ uinũ ⁊ ira ⁊ cibi
uaporosi ⁊ calefacientes: ꝙ si locus incipit apari tunc
necesse ẽ admistrare stiptica fortis stipticitatis ⁊ infrĩati
onis sicut cortices granati ⁊ balaustias ⁊ lẽtes ⁊ rosas
ẽbrocãdo caput ex aq̇s eoꝝ ⁊ faciendo ẽplm ex fece ip
soꝝ: deide pꝰ illud fiat ꝑmutatio ad illud ĩ quo cũ hoc
sit subtiliatio: sicut cupssus ⁊ mirica ⁊ cydonia ⁊ oliba
nũ. ¶ Et qũ ꝑcussio fuerit ꝯmouens caꝑ oꝫ tunc ut ĩ
cipias dare ad potãdũ sticados cũ aq̃ aut sirᵒ mellino.
Ipsi ei cũ eo liberãt: ⁊ scias qm̃ qũ lesio ꝑuenit ad ue
lam̃ cerebri ẽ in ipsa timor. Et qũ egredĩ ꝑ ꝑcussiõm
sanguis ex cerebro oꝫ ut patientẽ potes cerebellis gal
linaꝝ q̃ntũ possibille ẽ: deinde potet sup illud aq̃ grana
ti acetosi: ⁊ qum soluit apa multiplica potum cerebel
lorum usqꝫ ad tres dies ⁊ post phlebotomiam.

¶ De cura sode facte a debilitate capitis. C. xxvii.

Eius cura est ꝑmutatio malitie ꝯplonis quã hꝫ
et ipius ꝯfortatio cũ cibis odoriferis ꝯfortanti
bus caꝑ in q̇bꝰ ẽ subtiliatio et stipticitas cũ aggregatõe
cãꝝ motiuaꝝ. ¶ Et multotiẽs q̇dẽ cã agens ꝯpar cãe
passiue debili ẽ aggregatio humoꝝ maloꝝ caloꝝ in stõ
Oꝫ gᵒ ut euẽt ꝑ id qᵒ ẽ ei ꝯueniens: et ut afferat cibus
adiungẽs ad terminũ eꝰ qᵒ ab eo resoluit ꝟtus resoluti
ua et suscipiẽs digõnẽ. Et si nõ reꝑiunt utreqꝫ ꝓꝑeta
tes postreme eligat melior eaꝝ. Et melior q̇dẽ hora ĩ
qua cibãdus est: ẽ post introitũ balnei. Et oꝫ ut fiues e
oꝝ cenas: et ut ipsoꝝ cibi sint sicut capparis et oliue cũ
caseo ut ꝯfortet os stõi eoꝝ. Hip. ãt ꝯcessit eis in potu
uinũ absolute. Et. Gal. elegit ut sit mistũ: aut subtile: et
ut aggregentur utraqꝫ et sumatur cum pane.

¶ De cura sode fcẽ a fortitudie sẽsus cerebri. c. xxviii.

Eius cura est ut sensus paꝝꝑ fiat piger cũ cibis
q̇ nutrimẽtũ cerebri ingrossent: sicut caꝑ assum
ꝑtio cũ frumẽto et ordeo et carnes bouine si digõ ẽ for
tis: aut cibis factis cũ lactuca ⁊ portulaca ⁊ caro pi
sciũ: ⁊ qñꝫ admistras reliqua narcotica: sicut sirᵐ de
papauere ⁊ sicut sem̃ lactuce: ⁊ qñqꝫ fit ide epithima.

¶ De cura sode que facta est accidens in febribus ⁊
egritudinibus acutis. C. xxix.

Huius alia ẽ q̇ accĩt cũ fortitudie egritudis ⁊ e
ius ꝑoxismo deinde remoueat. Et aliqua ẽ q̇
rẽanet pꝰ remotiõm egritudis: aut eradicatiõm eꝰ ꝑoxis
mi: ⁊ illa q̇dẽ q̇ ex ea accĩt in febribꝰ qñqꝫ inq̇etat egrũ
adeo dõec in cã eꝰ q̇ ẽ febris augmẽtũ faciat. Et ipsam
qñqꝫ significat albificatio urine subito: ⁊ eꝰ alteratio ĩ simi
tudinẽ urine asinoꝝ qñqꝫ significat essentiã suã in dispõ
ne: ⁊ qñqꝫ significat resolutiõm: oꝫ gᵒ ut redeat ad reli
quas significatiões. ¶ Cura ãt eꝰ ꝯueniens ẽ alrasim
in oleo omphacino cꝰ acceptio fit cũ oleo roſ. aut oleũ
roſ. cũ sale ꝯquassatũ cũ aceto ⁊ tepidũ in hyeme ⁊ in
lenitate febris infrĩatũ in estate ⁊ in fortitudie febris: ⁊
ad ipam iuuat ẽbroca ex decoctiõe ordei ⁊ papaueris
⁊ rosaꝝ ⁊ uiolaꝝ si uapores nocẽt sua acuitate: ꝙ si sua
nocent multitudie: tunc nihil hoꝝ facias imo euã ⁊ ad
mistra qᵒ cũ facilitate resoluat: sicut oleũ in quo cocte
sĩt balsaita ⁊ ꝟga pastoris ⁊ maiorana cũ ꝟga pastoris
si uis resoluere. Ita ꝙ q̇busdã ãtiquoꝝ uisum ẽ ut came
milla epithimet. ¶ Quᵒ si narcotica ⁊ sõpnifera tibi
necia sĩt ꝓpter doloris uehemẽtiã utere eis cũ cautela ⁊
tiore. Et qñqꝫ ꝓhibet eleuatio materiei in ipsa cũ sauic
⁊ psilio in ꝓncipio: ⁊ dent in potu ẽt: ⁊ qñqꝫ ꝓhibet co
riãdrũ et oleũ roſ. Et qñqꝫ uentosat in ipam. ¶ In li
gatiõe ãt extrẽitatũ ⁊ ipsaꝝ fricatiõe ⁊ admistratiõe re
gimis ebriĩ est rectitudo ꝯueniens ualde. ¶ Qñqꝫ ex
tremitatũ ligatiõe uteris oꝫ ut ꝯꝑmas eas qũ fit fricati
o in aq̃ calĩa. Et si nõ sedat ꝓpter oia illa radat caput
⁊ ẽplet cũ camemilla ⁊ malua ⁊ uiola ⁊ alathasceh ꝑ
mistis: et illud q̇dẽ pꝰ rasiõm capitis: et qñqꝫ indigemꝰ
uẽtosis ⁊ sanguisucis. ¶ Et qñqꝫ rẽanet soda pꝰ febrẽ
⁊ pꝰ egritudines acutas. Et ipsius q̇dẽ cura ẽ infrĩatio
ciboꝝ ⁊ eoꝝ hũectatio ⁊ ꝯfortatio capitis ex oleo roſ.
cũ camemillino: ⁊ ut effundat sup utrasqꝫ manꝰ ⁊ utros
qꝫ pedes aq̃ calĩa bis in die mãe et sero et inungat cũ o
leo uiol. deide iuuet cũ extiguẽtibꝰ qñ appet decliatio
manifesta.

¶ De cura sode cretice. C. xxx.

In soda q̇dẽ cretica ꝯsideret an infirmꝰ inueniat
nauseã ⁊ subuersiõm aie ⁊ tremorẽ in labio ⁊ ꝟ
tigines. Et ulĩter signa decliatiõis nature cũ mã ad su
ꝑiora: ⁊ tũc iuuet cũ uomitu fcõ ex oxymelle calefacto
cũ lenitiuis fr̃is. Et an iueniat rugitus ⁊ inflatõm in u
trisqꝫ lateribꝰ ⁊ ulĩter signa decliatõis nature cũ mã ad
inferiora. Et tũc iuuet solutiõe ⁊ super lenificatõm na
ture cũ lubrificatiuis lenibꝰ. i. cũ sirᵒ de prunis ⁊ prũis
infusis in iuleb pꝰ incisiõꝫ ut intumescat ⁊ bibat uiolas
ꝗ sirᵐ de tamaridis ⁊ xirasset nõ põdꝰ magnũ: sꝫ q̃ntitas

ɔ̃sit.ʒ.v.⁊ q̃ cursu illoꝝ currũt: aut utꝝ inueniat grauitatẽ in ꝑtib⁹ renũ ⁊ sub costis dorsi ad posteriora tẽdẽtẽ. Et ſĩr signa decliatiõis materie ad uias urine. ⁊ medicet̃ cũ diureticis: sicut cũ oxymelle cui supinitiat̃ põdus duaꝝ.ʒ. se. melonis ⁊ citroli se. mediãdo: ⁊ cibet̃ cydonijs q̃m ꝓhibẽt uapores ⁊ exuberatõm faciunt. ¶ Aut utꝝ inueniat radios ⁊ rubedinẽ i oculis ⁊ imagines citrinas ⁊ elõget̃ hoc: ⁊ ñ fluat sanguis ex narib⁹ tũc cũ aceto fiat sternutatio ⁊ cũ e⁹ uapoꝛ: ⁊ in naribus insuflet̃ ⁊ ɔmoueat̃ nasus e⁹ cũ aliq̃b⁹ aspis: aut opponat oculos suos radio solis si possibille ẽ subito ⁊ ĩtueat̃ ipm: deinde dimitte ipm. ¶ Et si inuenerit pulsum undosũ ⁊ inuenerit lenitatẽ in cute admistrẽt̃ unctões fricãdo ⁊ bibẽdo ⁊ sup cap: ⁊ oꝫ ut sint tẽꝑate: q̃ si iuenerit silitudinẽ mordicationis ⁊ doloris lassitudis sub aure sua: aut ascella sua: aut inguine suo fiãt sup ea empl̃a cal̃a attractiua sicut m̃ta ⁊ apiũ cũ butyro ãtiquo Et fortasse indiget ut uẽtose absq̃ scarificatiõe apponãtur ut mã ex cerebro expellatur ad illud ad quõ declinat ⁊ apostemetur.

¶ De cura sode que dĩ fieri cã uermium. C.xxxi.

Oportet ut purgatio fiat cũ purgatiõe corpis ⁊ cerebri ⁊ deĩde fiat caputpurgiũ cũ hierapicra pauca. Et fiat illud in ebdomada aliquotiẽs: ⁊ administrent̃ oẽs medicie q̃ dicent̃ in c⁹ de fetore nariũ. Et oĩa q̃ v̇mes in uẽtre necãt sicut exꝑssio folioꝝ ꝑsici ⁊ exꝑssio radicis mori ⁊ aloes ⁊ iuuat̃ sternutatorijs ⁊ caputpurgijs purgantibus cerebrum.

¶ De cura sode que excitatur successiõe somni ⁊ dormitionis. capᵐ. xxxij.

Oportet ut cũ ea purgetur corpus ⁊ caput per ea que sciuisti: ⁊ adiuuat ad ipsam ut temporibus ⁊ fronti fiat empl̃m ex cinere ⁊ aceto: ⁊ cum eo melior est cinis de lignis fici.

¶ De regie spẽꝝ sode facte ꝑ cõitatem. C.xxxiij.

Oportet ut solliciteris in oib⁹ spẽb⁹ sode fcẽ ꝑꝑ cõitatẽ m̃broꝝ de illis m̃bris: ⁊ ut ea eũes cũ eis q̃ sl̃ eis ꝓpa: ⁊ ut ipsoꝝ ꝑmutes ɔplõnẽ: ⁊ cũ hoc cõfortes caput cũ ɔfortatiuis ut nõ recipiat si fuerit i ꝑncipijs cũ f̃ris sicut oleo rof. ⁊ aceto: p⁹ illud ãt si mã fuerit cal̃a ⁊ qualitas cal̃a facias illud idẽ op⁹ semp. Et si fuerit f̃ra ꝑmuta te ad oleũ camemillinũ cũ oleo myrtino: aut oleũ in quo dissoluat̃ gũmi cuꝑssi: aut fit fcm̃ cũ folijs cuꝑssi ⁊ exꝑssiõe e⁹ ⁊ tamarici. ¶ Q̃ũq̃ op⁹ m̃bri expleueris ɔsidera an accñs ɔuersiõe fiat egritudo ipsa. Et an fiat cã soda fixa in capite. Et tu q̇dẽ cognosces mãm ⁊ qualitatẽ: g⁹ fac qõ scis. ¶ Et in illa q̇dẽ q̃ ꝑꝑ cõitatẽ cruris ⁊ hñs eã sentit quasi aliq̇d eleuet̃ ex crure suo: oꝫ ut si illic sit repletio manifesta ꝓhl̃omet̃ saphẽa: aut uẽtosẽt̃ crura ⁊ ꝑurget̃ e⁹ cõp⁹ cũ stõaticbõ. ⁊ si nõ fuerit ibi repletio mãifesta strigant̃ duo crura usq̃ ad inguina ⁊ fiat fricatio i pedib⁹ e⁹ cũ sale ⁊ oleo de keiri. Et si scit̃ locus ex quo incipit cauterizet̃ ⁊ adistretur sup ipm medicam̃ ulceratiuũ ut ulceret ⁊ aperiat. ¶ Cura v̇o spẽi sod̃ facte cã uapoꝝ ascẽdẽtiũ ex m̃bris corporis ad caput: si cã fuerint uapores ascendẽtes est ut sumãtur añ periodũ fructus: q̃ si nõ fuerit ꝑñtes aqua f̃ra q̃uis sit ieiunus. Et de fructib⁹ ɔueniẽtiora st̃ cydonia. Et coriãdrũ ẽ ex eis q̃ in ipsa iuuãt. Et ẽ ex eis q̃ ꝓhibẽt eleuatõm uapoꝝ. Et sĩr est dispõ ei⁹ q̃ fit ꝓpter cõitatẽ epatis. Et iuuãt ad illud ꝓp̃e diuretica uel exuberãtia ⁊ ẽpl̃atio epatis ex ẽpl̃is q̃ mãm retinẽt ¶ Cura ãt spẽi sode facte ꝓpter cõitatẽ stõi: c⁹ cã est debilitas stõi: ⁊ ꝓp̃e debilitas oris e⁹ ita ut suscipiãt mãs: ⁊ corrũpant̃ in ipso chimi. Et illud ſm pl̃imũ nõ excitat̃ nisi ſm uacuitatẽ est ut deglutiat bucellas infusas i aq̃ acreste ⁊ aq̃ utriusq̃ granati ⁊ q̃ illis sl̃ sĩl̃ia: aut in rob fructuũ stipticoꝝ bõi odoris. Et ut sorbeat sorbitiones panis: aut farine tritici torrefacte cũ aliquo qõ sit sicut granũ granati ⁊ sĩl̃ia. Q̃ũ ei hec multiplicãt̃ ɔfortat̃ os stõi ad hoc ut faciat illud. Q̃ũq̃ nauseã iuenit eger euomat chol̃am effusã ⁊ q̇escet. Et si stõus cũ hoc fuerit f̃rus admistrent̃ hec seiata cũ alefeniati bõi odoris acutis aut fiat ei iuleb cũ alefeiati ⁊ intigat bucellas in eo qõ inde fcm̃ est epati. Et si acetositas ⁊ mordicatio nõ ɔueniũt ei ⁊ excitãt ipsius nocum̃tũ fit ɔtent⁹ bucellis in iuleb aut puro: aut cũ alefeniati ſm q̃ e⁹ ẽ nec̃itas ⁊ hic bõ multũ iuuat̃. ¶ Si ãt soda incipiat ⁊ deglutiat bucellas: aut sorbeat sorbitõm ⁊ qũ sensit descẽsiõm sui cibi ⁊ dogõnẽ e⁹ sumat aliq̇d de illis in q̇b⁹ est stipticitas: sicut sl̃ bucelle pãis in rob fructuũ: aut ipos fructus: aut panẽ cũ capparib⁹: aut oliuis. ¶ In ea ãt que fit cã hũoꝝ in ipso ꝑmũ qõ oꝫ est ut incipiat cũ purgatiõe ⁊ p⁹ illud ⁊ cũ ea ut nutriat̃ cibis subtilib⁹ facil̃ digõnis laudabilib⁹ bõi chimi: deide declinet cũ equalitate sua ad illud qõ ẽ nec̃iũ ⁊ sint cũ hoc in eis resolutio ⁊ digõ ⁊ solutio: ⁊ si nõ inueniũt̃ laus et generatõ sanguinis boni ɔꝑes generi al̃i eligat laudẽ et generatiõm boni sanguis potius illis l̃ sup eas. Et melius illo ẽ ut fit p⁹ introitũ balnei. Et istis q̇dẽ nec̃iũ est ut deficcent̃ coꝝ hũiditates et ipsoꝝ uapores. ¶ Et si hũores sunt chol̃ici. Cura cũ eo qõ te docui in canone cũ curis cõfortãdo cerebꝝ cũ oleo rof. aut cũ oleo myrtino. Si ãt hũores sl̃ ꝓhl̃atici f̃ri in q̇b⁹ excitant̃ uẽtositates fortes: tũc admistra uomitus q̃ sl̃ fortiores ⁊ subtiliãtia: ⁊ si nõ remouet̃ hieras magnas cũ decoctõe epithymi ¶ Et ad illud q̇dẽ iuuat incisio duaꝝ arteriaꝝ tꝑris: aut duo cauteria lenia sup tꝑra: ita ut nõ adurat̃ caput ⁊ fit strictio sup duas arterias. Et arterie q̇dẽ multotiens extrahunt̃: aut incidunt̃ ⁊ cauterizant̃. ¶ Et ɔueniẽs cauterizatio est ut arteria discooꝑiat̃ ⁊ cauterizet̃ ipsa arteria ita ut uestigiũ e⁹ nõ cadat sup cutẽ. Et cauteria q̇dẽ sint sicut ac⁹ ignite. uerũtñ q̃tũ possibile est ut uitet̃ et maxie in estate uitet̃. Et oꝫ ut e⁹ cib⁹ sit sorbitõnes ⁊ nõ masticet aliq̇d usq̃ ad decẽ dies. Et sit hora comestiõis e⁹ in estate f̃ra. Et oꝫ ẽt ut nõ multiplicet ſmones. Et sĩr ut stiptica super arterias adhereãt cũ q̇b⁹ misceãt̃ sarcocolla ⁊ crocus. Et nos narrabim⁹ illõ in antidotario. ¶ Et q̃ñq̃ ponit̃ sꝫ eas plũbũ ⁊ strigit̃ cũ uitta ut nõ pulsent ⁊ faciãt dolorem ⁊ sĩr lignũ. ¶ Cauteratio ãt fortis que in istis dicta est: ẽ ut tria ponant̃ super mediũ capitis ⁊ duo super duo tꝑra ⁊ unũ sup nuchã aput posteriorẽ ꝑtẽ capitis. Et oꝫ ut alienet̃ uinũ ſm oẽm dispõnẽ. ¶ Si ãt cã est uapores ascẽdẽtes ex stõ: tũc est cura ſm oĩa que ꝑcepim⁹ in cura sode facte ex uaporib⁹ ascendẽtib⁹ ad cerebꝝ ex m̃bris alijs: ⁊ h⁹ q̇dẽ generis est cura sode que excitat̃ potu aque. Hoc ei ẽt fit ꝑꝑ debilitatẽ stõi. Et melior cura e⁹ ẽ ut hñs eã potet paꝝ uini odoriferi ⁊ ɔisceat cũ eo aq̃ suã quã bibit: ⁊ ut nõ ipediat os stõi. In regimĩe v̇o e⁹ que fit cõitate renũ ⁊ mirac ⁊ matricis ⁊ reliquoꝝ sufficit: que ꝑmissim⁹ i ꝑncipio ul̃iũ ⁊ de soda febriũ iã diximus

¶ De cura grauitatis capitis. C.xxxiiij.

Ab ipsã iuuãt eũantia ⁊ usus alscebari. Et si sanguinea fuerit e⁹ cura erit cũ ꝓhl̃omia: deide minuat̃ uena frontis ⁊ ꝓp̃e si fuerit grauitas posteri⁹. Et

et minuant uene colli ⁊ due arterie que sunt post aures ⁊ proprie si fuerit grauitas in anterioribus.

¶ De soda que noiatur ouū ⁊ cauthati. C.xxxv.

Et spēs soda noiat ouū ⁊ cauthati pp suā ꝯphē siōm sup totū cap est soda ꝯphendens māsiua fixa cronica. Cuius puitas excitat omi hora ēt a pua cā motus ⁊ potatiōis uini ⁊ receptionis uaporosi. Et excitat ipsā uox fortis. Et qñz excitat ipaz uox media ita ut eā hñs odio hēat uocē ⁊ lum̄ ⁊ pmistiōm cū hoi nib⁹: ⁊ diligat solitudinē ⁊ tenebras ⁊ qetē ⁊ resupina tiōm. Et ipsi qdē diuersificāt i eo qd eos ledit ex cāis pdictis. Quidā ei eoꝝ ledūt ab aliq ipsaꝝ: ⁊ qdā ab alia re ledunt: ⁊ sentit oi hora quasi caput ei⁹ maleo percutiat: aut attrhat tractiōe aliqua: aut scindant scissione aliqua: ⁊ puenit dolor ei⁹ usqꝫ ad radices oculoꝝ. ¶ Et. G. qdē pōit allatorē hui⁹ egritudis debilitatē cerebri aut fortitudiuē sēsus eius. Et cā ei⁹ generatiua ē humor malus aut apostema calidū aut frigidū scdm ꝙ plurimum fit ab apate melancholico aut duro. Et plurimū qdē fit i medio uelamis: aut extriseci a crāeo: aut itrinseci. Et tu iā sciuisti ꝙ qndo cāe sūt apa aut aliud ⁊ nō est nisi i uelāine itriseco i crāeo sentit dolor extensus usqꝫ ad oculū. Et qm pāiculus ille cōprehendit super neruū motiuū cōcauū extendit pars ei⁹ usqꝫ ad pupillā. Et qū est i uelamie extriseco sentit dolor tactu manus. Et patiens odit casū tactus laboriosi sup eā. Et multotiens ꝯtigit ab egritudinib⁹ añcedentib⁹ que debilitauerit subām cerebri ⁊ uelamia ipsius intriseca ⁊ extrinseca ita ut ledat motib⁹ paruis q sr ex motibus corporis cibalibus ⁊ uaporalibus ⁊ motib⁹ extrinsecis ⁊ recipiat supfluitates ledentes. ¶ Medicoꝝ vo qdā nō obfuāt in ouo has ꝯditiones. Immo dicūt ouū oēz dolorē ꝯphendentē sup totū cap extra craneū ⁊ intra: Et fit e⁹ cā ex uaporibus stōi: aut uaporibus capitis: aut matie: aut phlegmō in ipso cerebro aut uelamibus e⁹ ⁊ fit cū grauedie ⁊ pulsatione aut herisipila ⁊ fit cū inflāmatione et mordicatione absqꝫ multa grauedie: aut ab hūorib⁹ alijs si ñ fuerit herisipila. Et sint illic signa hūoꝝ frioꝝ et medicāt totū sm modū suū. uerūtñ nom oui i vitate ꝯsuetū apud prudentes medicos est sm qd est p ꝯditōes pdictas.

¶ De cura. C.xxxvi.

Si sciuerimus ꝙ illic est sāguis plimus: et ꝙ est cā pma: aut cā motiua eius est sāguis phlomat: ꝙ si signa existūt ꝙ hūores sr fri et tps sm egritudiem est elongatū. Et tu iā admistrasti in pncipio ēt qd repellit: tūc utere ēbrocis ex aqs in qbus resoluētia modice sint calefaciētia cū repcussiōe modica et stipticitate: sic flos sqnāti et camemilla et mta et reliq q sciuisti i canone. Et gradatim pcede ad fortiora et eūa cū eis que ꝯueniūt et admistratio pill. de aloe et mastice est de eis que multū ꝯfert in ea: et fiat illud in oi tertia nocte utat chochijs in eūatiōibus suis si necitas ē ut dent eis fortiores. Et sumat eger in potu decoctiōem casie fistule cū quattuor aur. olei de kerua. ¶ Et scias ꝙ qū purgasti supest tibi ut ꝯfortes cerebꝝ et uelāina e⁹ cū aliquibus que ipm ꝯfortāt ex eis que sciuisti. Et ex ipsis qd sr odoramta muschi et ābre et cāfor ēt illis ꝯmiste. Et qñz pmiscēt cū eis aloē ut ꝯiūgāt cū ꝯfortatiōe resolutiōm. Et adhibe ei ēpla cala et stuporē inferentia que sciuisti. Qū ergo declinat administra balneū et ēpla ꝯfortantia. ¶ Dū āt in pncipio pseuerat et scis ꝙ mā ē cala tūc forsitā declaratū est tibi et sciuisti illud in cāone regiminis cerebri. Et frequent pota cū medulla casie fistule cū oleo amigdalino diebus frequētibus. Et qñqꝫ iuuat eos caputpurgiū cū mumia in oleo uiol.

¶ Et scias ꝙ ouū ātiquū tprale nō eradicat nisi qd ē fortis resolutōis et calefactiōis. Et qñqꝫ iuuat eos si fiat eis caputpurgiū ex troc. stelle et scellite et diāuscho et que pcedūt cursu eoꝝ dissoluto qdcūqꝫ eoꝝ fuerit in lacte lactantis puellā: et ppe qū dolor fit fortis et uincāt uigilie. ¶ Phlomia vo et cauterizatio arteriaꝝ et eaꝝ incisio incauthati sr sm ꝙ fuerit in soda ātiq. ¶ Cibus āt sit qd nō uaporat de eis que sciuisti ita ut pueiat ad lētes cū oleo amigdalino dulci ⁊ silr ius fabaꝝ. et nō est malū ut cibent q ex eis sr infrigidati cū h⁹i pp puitatē uaporis eoꝝ. ¶ Epithimata āt oz ut declinent qñqꝫ ad illud qd parūp stupefacit: sed sit maior intētio resolutio. Et ex istis qdē epithimatib⁹ ē opiū ⁊ sāguis draconis ⁊ croc⁹ ⁊ terebithina fiat ex eis epithia ⁊ liniat ex eis tps usqꝫ ad tps aput necitatē indigentē stupefactiōe. Et ex eis ē croc⁹ ⁊ galle ⁊ troc. stelle. Nā qū ex illo liniet tota frōs erit iuuās. Et tu qdē redi ad antidotarium ⁊ ad tabulas medicinarum singularium.

¶ De emigranea. C.xxxvii.

Emigranea ē dolor in una medietate capitis excitatus. Et. G. diffiniuit eā dicēs ꝙ ipsa ē ābulator medius. Cuius qd cā qñqꝫ est intra craneū: ⁊ qñqꝫ ē in pāniculo cooperiēte craneū. Et plimū qd fit in lacertis tpris. qd āt est exterius qñqꝫ puenit ad hoc ut nō tolleret tactū. Et materie sr puenientes ad locū ei⁹ ex uenis: aut arterijs extrisecis: aut ex cerebro ipo ⁊ uelamib⁹ eius: ⁊ eleuat plimū illi ex uia ꝯmissuraꝝ. Et qñqꝫ fit ex uaporibus expulsis a toto corpe. aut mbro illius ptis. Et emigranea qd sm plimū est hñs piodos Et ipa qd nō fit nisi sm dñatōm hūoꝝ: ⁊ nō fit emigranea qntitatē hñs ex malitia ꝯplonis singularis. Et illa qd q fit ex hūorib⁹ fit qñz ex hūorib⁹ calis ⁊ qñqꝫ ex humorib⁹ malis fris: ⁊ qñqꝫ ex uētositatibus ⁊ qñqꝫ ex uaporibus: ⁊ tu iā sciuisti signa. Uerūtñ inuenis cū fia qetē cū calefactiōe ⁊ extensiōm ppinq. Et cū cala calefactiōm tactus ⁊ pulsatiōm in tpribus ⁊ qetē cū infrantib⁹: ⁊ ēt qr cū fra sentit frigus. ⁊ cū cala sentit calor ⁊ illud apud uehemētiā doloris.

¶ De cura. C.xxxviii.

Eius cura ē phlomia sm ꝙ sciuisti in ouo ⁊ reliqs ⁊ ppe uene frōtis ⁊ tpris ⁊ solutio ⁊ clisteria ⁊ attractio ⁊ totū cū eo qd ꝯuenit ipsi sm ꝙ tibi pceptū ē in canone. ¶ Et ex eis qd que ꝯfert cale ē infusio aloes in aq endiuie dcā in antidotario c⁹ potio fit inf ʒ. i. ⁊. vi. ʒ. ¶ Et in ipsa ꝯfert phlomia frontis ⁊ uene nasi ualde. ¶ Qū piodus adest oz ut purget corpus añ ipm ⁊ pmutet ꝯplo p⁹ purgatōm: ꝙ si mā fuerit cala pones narcotica sup tpra sicut opiū ⁊ cortices mādragore ⁊ anetū ⁊ byusqamū ⁊ cāforā ⁊ ifrabis locū sz ꝙ sciuisti de qb⁹ dcm ē in canone. Et qñqꝫ iuuāt ex icaustro scriptoꝝ linito sup ptē in qua ē emigranea. Ex epithimatib⁹ frōtiū hñtiū emigraneā ē crocus. Et iuuāt ex ēplo fcō ex ruta ⁊ mta cū uino ⁊ oleo ros. Et silr epithimate ex troc. pauli dictis in antidotario: Et silr admistratōe ēploꝝ de qb⁹ ē hoc baccaꝝ lauri folioꝝ rute āboꝝ ptes equales: sinapis ptē mediā ꝯiūgant cū aq ⁊ admistrent. Et qd magis ꝯfert ei ē feratū fcm ex cātaridib⁹ ⁊ positū ⁊ dimissuz donec locū uesicet: ant ex gūmi rute acrestis: qm ipm ē ulcerat: uū ⁊ enūtiat iuuamtū cauterizatiōis. ¶ Qd si mā fria fuerit uehemētis fitatis nimis facies ēplatiōz ex euforbio ⁊ sinapi ⁊ piztro ⁊ silib⁹. ¶ Egritudo āt cū tps plubatū ē: est sia sm

oēm dispōm ⁊ indiget resolutōe ⁊ qđ calefaciat cū for
titudīe. ¶ Et epithiata q̇dē ⁊ ēbroce cōia ⁊ ꝓpa emi
granee dcā sᷓ in antidotario illa gº administrent. ¶ Q̄n
ꝙ epitbiata admistras qū tu iā eūaueris ex corpore ⁊
⁊ purgaueris: tūc ꝓcede inūgendo lacertos tp̄ris i pte
doloris digitis tuis ⁊ cū mādili aspo aput horā piodi
deide lini. ¶ Et qū necīū est stupefacere qū dolor pul
satiuus fit fortior: tūc ꝯfert linire sup arterijs in tp̄e qđ
est corā loco opiū cū sarcocolla ⁊ stipticū ⁊ strigat plū
bū: aut lignū sup ip̄m decenter positū ⁊ ut ꝓhibeat pul
satiōꝫ forte facientē dolorē pulsatiuū queadmodū ondi
mᵘ in his q̄ ꝓcessert in canone de cauterizatōe. ¶ Q̄ui
dā p̄terea medici narrauerūt medicam̄ emigranee tp̄ral
exptū iuuatiuū acceptū a muliere. Et illud q̇dē est ut ꝯ
coq̄tur radices cucūeris asinini ⁊ apsinthiū in oleo ⁊
aq̄ donec dissoluāt ⁊ ēbrocet ps dolorosa ex aq̄ ⁊ olo
calīs ⁊ fiat ēplm ex fece. Et mlr q̇dē illa quotiēs admi
nistrabat hoc sanabat emigraneā: siue esset cū febre siū
sine febre. Et ex ēplis q̇dē nō est sicut ēplm sinapis.
Q̄n̄qꝫ egritudo ꝓlōgata est fac ēplm ex gūmi rute acr
stis ⁊ corticibᵘ rute acrestis ⁊ corticibᵘ radicis cappis:
⁊ sq̄lla ⁊ euforbio tritis ⁊ ꝯmistis cū uino odorifero. ē
ei medicam̄ magnū ꝯferens ei. ¶ Et ex eis q̇bᵘ iuuāt
est ut incipiāt ⁊ ingrediāt balneū ⁊ multiplicent inclia
tiōes sup aq̄ calam: deide fiat eis caputpurgiū ex oleo
fisticino. Illud ei sopit dolorē illico. ¶ Amplius colli
gantur descriptiones scripte in antidotario ⁊ singulari
a declarata in tabulis medicinarum singularium.

¶ Tractatus tercius de ap̄atibus capitis ⁊ solutione ꝯtinuitatis eius. Et ꝯtinet. xiiij. capitula.

¶ Sermo ꝟlis de karabito q̄ ē ap̄a capitis sirsē. C. i.

Dicit karabitus ap̄a calīm in uelamie cerebri
subtili ⁊ crosso absqꝫ corpe q̄uis corpori ipiᵘ
q̄n̄qꝫ accidat ap̄a. Nō ei queadmodū q̇dam
existiant medicoꝝ ꝙ cerebꝝ ip̄m nō ap̄at: uerꝝ hoc est
qđ dn̄t. Nā qđ est lene sicut cerebꝝ ⁊ durꝝ sicut ossa nō
extendi ⁊ qđ nō extendi nō ap̄at. ¶ Hic āt ſmo ē er
roneᵘ ⁊ illud iō qm̄ lene uiscosū extendi ⁊ ossa ēt ap̄an
tur. Et. G. illud ꝯfessus ē. Et nos mōstrabimᵘ ſmonē
de eo in cºdentiū. Immo dicimᵘ ꝙ oē qđ nutrit extēdi
tur ⁊ augm̄tat cū nutrim̄to. Et pp hoc ꝯcedendū est
ꝙ extendi ⁊ augm̄tat cū supfluitate: ⁊ illud est ap̄a.
¶ Et illud ē qm̄ si cerebꝝ q̄n̄qꝫ ap̄at tūc karabitus ⁊
sirsen est nom̄ ꝓp̄ū ap̄atis uelamibus cerebri qum est
calīm: lꝫ in q̇busdā locis q̄n̄qꝫ ꝯcedat etiā dici de ap̄ate
subē cerebri. ⁊ est usus ꝓp̄us hᵒⁱ. uerꝫ transumptū ē
ex noie accidentis qđ ipsū ꝯmittat: ⁊ ē alienatio ⁊ itel
lectus ꝑmistio cū clāte adurente ⁊ nom̄ accidentale ca
dit sup hoc accn̄s ⁊ artificiale sup hoc ap̄a. Et actio q̄
dē hec sil̄is est ꝑmutatiōi nois accidentis qđ est subet
ad egritudinē facientē ipsū ⁊ significantē ipsū q̄ est sir
sen cerebri et est illud. ¶ Quidā āt hoies sᷓ q̄ ꝑnoia
ignorātes existiant ꝙ birse sit nom̄ ap̄atis hᵘ. Et ꝙ sir
se sit leuius ipso: sed nō est ita. Nā birsen est dictio ꝑsi
ca bir ei est pectus et sen est ap̄a. Et sirsen ēt est ꝑsicū:
sir ei est caput et sen est ap̄a et egritudo. Et sirien qđ fa
ctū in febribᵘ: aut ſcm̄ pp hūores in ore stōi adustos et
est illud qđ est pp ap̄ata in ꝑtibus capitis extrisecis: a
ut est in pāniculo extriseco. Et sirsen ſcm̄ cū birsen et ē
illud qđ fit ꝓpter cōitatē uelamis. s. diaphragmatis et
ap̄a eius et reliquoꝝ lacertoꝝ pectoris: et ſcm̄ in ap̄ate
uesice et maricis et stōi et ꝓpt̄ similitudinē cadentem i
hoc noie narrantiū narratiōes diuersificant sicut diuer
sificant narratiōes narrantiū lethargiā q̄ est sirsen ſꝫ
qđ noiat obliuio ¶ Sirsen āt uerꝫ ſm usū artificialē
est illđ qđ diximᵘ ⁊ q̄n̄qꝫ ap̄at cū ipso subā cerebri ſm
⁊ diximᵘ in cōicatiōe ⁊ ꝑmutatiōe: ⁊ illud est uehem̄t
malū periēs in quarto: ꝙ si ip̄m pertransit euadet. Et
plimi q̇đ q̄ moriunt ex birsen moriunt ꝓpt̄ ipedim̄tū i
spū. Et ap̄a hoc hꝫ loca diuersa ſm partes cerebri di
uersas ⁊ q̄n̄qꝫ cōicant in ipso due partes ⁊ cōicant lo
ca oia: ⁊ plimū qū fit nō stat eᵘ aduentus nisi in eo qđ
seq̄t uacuitatē anriorē ⁊ in eo qđ mediat. Et eᵘ q̇dem
ꝑncipiū ē sanguis: aut citrina chola pura: aut rubea pu
ra: aut adhusta trahens ad nigredinē ⁊ ē uehem̄ter ma
lū. Et qi nō fit ſm plimū nisi a sanguine cholico pret
ap̄a phlegmaticū aut a citrino. Et qi nō finit nisi sudo
re aut fluxu sanguis ex naribᵘ. Et multotiēs ap̄at ue
lam̄ ⁊ uene q̄ sᷓ exteriora capitis ita ut fortasse ap̄iant
ꝯmissure. ¶ Et illud q̇dē ex quo fit ꝑmistio rōnis ꝯpo
sita ex fletu ⁊ risu hora pᵘaliā est malū. Et cū est ꝑmu
tatio ex ꝑipneumonia qm̄ significat fortē calorē humo
ris. Et silr si ꝑmuttet ad nō uerꝫ. Et qū accit ut ꝑseue
ret grauitas in ꝑtibus capitis ⁊ pulmōis: deinde super
uenit spasmᵘ ut uomitus ⁊ erugo eris uiridis morit in
firmᵘ in hora sua. Et ꝓlixior mora eᵘ est unus dies aut
duo dies si ꝟtus fuerit fortis. ¶ Et spēbᵘ ꝟo karabitus
in qua maior est fidutia est illa in q̄ eger recordat eᵘ cū
quo alienauit pᵘ alleuiatōm sue febris. Et qn̄ accit ei
res risus aromati est egritudo in qua hō semp ridet ē
significatio laudabilis. Q̄n gº laborat hn̄s sirsen ⁊ euo
mit cholam rubeā ⁊ ē ꝯbilis morit ea die aut fortis ⁊
ꝓlūgat duobᵘ diebᵘ. Et nullus q̇dē uisus est hn̄s ap̄a
in ꝑtibᵘ cerebri cᵘ urina fuerit aquosa q̄ euafit. Et ka
rabitus q̇dē multotiēs resoluit ꝑ hemorroidas qū flu
unt. ¶ Et q̄n̄qꝫ infrat ⁊ mutat in lethargiā: ⁊ q̄n̄qꝫ li
berat ab eo ⁊ cadit in ethicā: aut fit demoniacᵘ ⁊ mul
totiēs permutat nō uerꝫ in uerꝫ. Et senes q̇dē raro eua
dūt ab egritudie karabitus. ¶ Quidā ꝟo medicorūꝫ
existiant ꝙ q̄n̄qꝫ accit egritudo silis karabitui absqꝫ fe
bre significās uacuitatē ap̄atis: dicūt ei qm̄ fit fortis i
q̇etudo ⁊ oscitatō et hn̄s eā nō tollerat q̇etē ⁊ fortasse
saliēdo ascēdit ꝑietes ⁊ eᵘ rixa fit fortis ⁊ stringi ipsius
anhelitus ⁊ sitis eᵘ. Et qū bibit aq̄ strāgulat ea ⁊ ex
pollit ipsā. Et dicūt ꝙ est ꝑnecās ea die ſm plimum: ⁊
q̄n̄qꝫ extendi usqꝫ ad quattuor dies ⁊ ab ea nullus eua
dit pᵘ illud: sed accit ut ipsoꝝ facies nigrescāt ⁊ lingue
⁊ sint ipsoꝝ oculi ꝯgelati ⁊ dispōes eoꝝ sint sicut dispō
nes tim̄tiū: deinde ipsoꝝ leniunt motus: ⁊ cadūt eoꝝ uir
tutes ⁊ pulsus ⁊ moriunt ⁊ plures mortes ipsoꝝ sunt
cū strāgulatiōe ⁊ uides eos currētes: deinde uides pᵘ
illud eos stati cadere ⁊ mori. ¶ Et dico ego nō ē lōge
q̇n cā in hoc sit pp cōitatē cerebri cū aliquo m̄bro no
bili sicut m̄bro anhelitus qū accit eis spasmᵘ magnus:
aut corruptio alia sicut strāgulatio ⁊ ꝑueiat ad cerebꝝ
⁊ ꝑmuttet ⁊ corrūpat ip̄m ⁊ permisceat intellectū ⁊ fa
ciat siti propter desiccatiōm partiū capitis ⁊ gutturis

¶ De signis eius communibus. capᵐ. ij.

Signa āt cōia spēbᵘ ipsius ueris sᷓ ista. Alieātō
supfluit q̄n̄qꝫ ⁊ abscindi alia uice ⁊ abhomiatio
loq̄lle ⁊ pigritia ab ea ⁊ ꝑmistio intellectus ⁊ plurimū
hoꝝ circa quartū diē ⁊ inq̇sitio extremitatū ⁊ extrēoꝝ
frigᵘ ⁊ agitatio ⁊ spūs agitatus nō ordinatus: sed est
magnᵘ ⁊ extēsio ossiū pectoris ad supiora multa. Et tre
mor m̄broꝝ cū ipso ⁊ an̄ ip̄m nūtiat ip̄m. Et q̄n̄qꝫ ē cū
eo sōnus inq̇etus ⁊ excitāt ab ipso ⁊ clamant ⁊ q̄n̄qꝫ

dormiūt ⁊ qñqȝ uigilāt: ⁊ est eoꝝ sōn⁹ ɓm plīmū agita
tus ꝯmotus cū phantasijs ⁊ sōnijs corruptis terribilli
b⁹ ⁊ e⁹ excitatio est ꝑmista cū uocib⁹. Et sī illic inſuere
ꝯdia ⁊ audatia ⁊ ira ultra ꝯsuetudinē ⁊ abhōrēt radios
⁊ auertūt se ab ipsis. Et agitant lingue eoꝝ uehemēter:
⁊ stringūt eas: ⁊ qñqȝ apant. Et multotiēs abscindi e
oꝝ uox ⁊ desiderāt aq̄ ⁊ bibūt ex ea paꝝ nō multiplicā
tur ⁊ neqȝ ipsā ēt ꝺsiderāt plurimū. Et plurimū infrian
tur eoꝝ extremitates absqȝ frigore extrinseco faciēte h⁰
Ipsoꝝ āt urine sī declinātes ad tenuitatē ⁊ subtilitatē.
¶ Et ipsoꝝ pulsus sī duri ꝑꝑ essentiā apatis in mbro
neruoso duro. Et ꝑꝑ duritiē uene ⁊ debilitatem ṽtutis
ad ꝯp̄mendā mām sentis in pulsib⁹ eoꝝ ṽtutē aliq̄ usqȝ
quo appropinq̄nt tremori: qm̄ siccitas aggregat ⁊ stri
git: ⁊ sī ꝑtes ꝯstrictiōis ⁊ dilatatiōis ueIociores: ⁊ cū
sua ṽuitute nō euāt ab undositate q̄dā qm̄ cerebrū est
subā hūida. Et qñqȝ accit pulsibus eoꝝ ut dilatent ali
quotiēs ⁊ magnificent ꝑꝑ necītatē ⁊ ut freq̄ntes fiāt ⁊
diuersificent in ꝑtib⁹ loci ⁊ tremāt: ⁊ illud q̇dē ē ex eis
q̄ nuntiāt sincopim nisi fit gen⁹ tremoris ⁊ diuersitatem
⁊ tremorē faciāt durities uenaꝝ ⁊ fortitudo ṽtutis qm̄
tūc nō nuntiant illud ⁊ qñqȝ accidit pulsui ipsoꝝ ut fit
spasm⁹ ⁊ nuntiat spasmū. ¶ Qūqȝ uiꝺs signa egritudi
nū acutaꝝ ⁊ febres prauas et stringi nā tunc illud nun
tiat sirsen. Et ē q̄si ex nuntijs fortib⁹: et precedūt kara
bitus obliuio rei ꝑpinq̄ et tristitia sine cā et sōnia mala
et soda multa et grauitas et repletio et antecedūt ipsū
ɓm plurimū citrinitas faciei et uigilie ꝑlixe et sōnns in
q̇etus. ¶ Et accidētia hec sī fortiora dū materie perse
uerāt in itinere perueniēdi ad caput et reuoluunt in ue
nis suis ⁊ subtiliant. Et qū appropinq̄nt ei: ⁊ biberit
cerebꝝ māȝ inueniunt ꝑ̇ncipiū doloris in posteriori par
te capitis apud locū in quo ē ꝯiunctio colli ⁊ capitis ⁊
ꝑ̇ꝑe in cholerico. ¶ Et qū incidunt in ipsum ⁊ apat
cerebꝝ desiccant ꝑ̇mū oculi eoꝝ uehemēter: deinde ac
cidunt lachryme ⁊ ꝑ̇ꝑe ex uno oculoꝝ. Et multotiens
accidit ut uene ipsoꝝ forti afficiant rubedine. Et q̄do
qȝ succedunt ei distillatiōes sanguinis ex naribus. Et
pleꝝqȝ fricāt oculos suos ⁊ declinant ad q̇etē et req̇em
in maiori parte corporis nisi in manibus: qm̄ cū eis fō
tasse inquirit et colligūt uillos et fit illud plurimū cum
clausiōe oculoꝝ. Et qñqȝ fit cū pupillatōe et q̄rela. Et
qñqȝ pigri fiūt in loquēdo māifeste nō addentes super
motū lingue. Et qñqȝ accit eis distillatio urine cū co
gnitiōe ipsoꝝ: aut absqȝ cognitiōe et ē in febrib⁹ de signi
ficatiōib⁹ fortibus q̄ sirsen ē pn̄s. Et obliuiscūt doloris
si ē in mbris ipsoꝝ imo si aliq̇d de mbris ipsoꝝ doloro
sis ipetuose tangi nō ꝑcipiūt ipm. Nos ṽo addim⁹ et
dicimus q̄ qn̄ apa fit in ꝑte anteriori corrūpit imaginē
Qū g⁰ ē illud incipiūt colligeri uillos ex uestib⁹ ⁊ paleas
⁊ q̄ sī sīlia illis ex ꝑietib⁹ ⁊ imaginā aliquas phātasias
q̄ nō inueniunt: q̄ si fit in medio corrūpit cogitatōm ⁊
turbat in eo qꝺ agit ⁊ loq̇t cū alienatiōe plīma: ⁊ qum
cadit in eo qꝺ est corā posteriore obliuiscit e⁹ qꝺ uidet
⁊ agit in dispōe ita ut qñqȝ petat aliq̇d ⁊ pn̄tet ei ⁊ nō
recordet se q̄siuisse illud: ⁊ plīmū petat peluiȝ ut migat
in ipa ⁊ ponat corā ipso ⁊ obliuiscat e⁹. ¶ Si āt apa
ꝯp̄hendat sup ꝑtes oēs apparent hec omia signa. Et si
cū eo apet cerebꝝ rubea fit ipsius facies ⁊ oculi ⁊ exe
unt oculi exterius uehemēt: ⁊ fiūt rubei si mā faciēs apa
fit sanguis: aut citrini fiūt si mā faciēs apa fit chola pu
ra. Fcm̄ ṽo ex hūorib⁹ ꝑꝑ cōitatē significat euētus ei⁹
subito: ⁊ ꝯsequētia malitie dispōis mbri alterius: ⁊ ꝑo

xysmus q̇ ē i exacerbatiōe fortitudis e⁹ ⁊ minunt cū
diminutione in dispōne alterius ⁊ augm̄tant ipsius au
gm̄tatōe. Et fcm̄ a sirsen cerebri accit paulati paulati:
⁊ seq̇t uel adheret. Et signa sirsen ueri inseꝑabilia an̄
cedūt: deinde accit egritudo. Nō ueꝝ āt ꝑ̇cedūt egritu
dies alioꝝ mbroꝝ: deide appēt signa e⁹. ¶ Fcm̄ āt ex
ꝑtib⁹ uelamis distinguētis ⁊ lacertoꝝ pectoris an̄cedūt
signa birsen ⁊ pleuresis q̄ sī dolor pūgitiu⁹ in lateri apꝺ
anhelitū ⁊ strictura anhelitus ⁊ pulsus serinus ⁊ tussis
plīmū sicca: deinde hūectat ɓm plīmū ⁊ expuit: ⁊ fit cū
febre ꝯtinua: c⁹ plīmū caloris tendit ad ꝑtes pectoris.
Et in ṽo ad ꝑtes capitis cū quo multiplicat extēsio os
siū pectoris ad sriora. Et ꝑ̇ꝑus fit eis sensus doloris sꝫ
ṽtice nō ꝯp̄hendens. Et nō fiūt signa ꝑ̇dicta e⁹ in eo q̄
ꝑ̇terijt fortia ⁊ multa: ⁊ e⁹ spūs fit diuersus: debilitat ei
qñqȝ ⁊ fit frequens ⁊ magnificat alia uice ⁊ fit ei simil
⁊ paruus ⁊ debilis plus. Et fit qñqȝ sicut incus. Sed
in karabito ṽo fit spūs maior imo fit magnus. Et duo
q̇dē sirsen cōicāt in fortitudie hūoꝝ. Uerūtn̄ sirsen se
quēs differt a sirsen: ṽo in hoc qꝺ seq̇t in fortitudie sua
fortitudinē fe. ⁊ alleuiaȝ cū alleuiatiōe fe. ¶ Cū eo āt
qꝺ fit ꝑꝑ hūorē in ore stōi sentit mordicatōȝ i ore stōi
⁊ nauseā ⁊ siti ⁊ amaritudinē oris. ¶ Et fcm̄ ꝑꝑ apa
mbroꝝ ⁊ alioꝝ scit ꝑꝑ illud qꝺ apparet de dispōnibus
e⁹. Qm̄ dū nō sī apparentes ⁊ manifeste nō ducit ad
ꝑmistiōm intellectus ⁊ sirsen manifestū. ¶ Et nūc q̇dē
rememoremur signoꝝ spēꝝ ueri sirsen. Dicem⁹ g⁰ qꝺ ꝑ̇
mū signoꝝ facti a sanguine ē q̄ cōitas accn̄tiū e⁹ ꝑ̇di
ctoꝝ cōiū accit cū risu ⁊ accn̄t ei distillatiōes sanguis
ex narib⁹ ⁊ magnificat e⁹ spūs ⁊ distillāt oculi e⁹ ⁊ lippi
tudinē patiunt: ⁊ nō sī uigilie que accn̄t ei cū hoc suꝑ
flue. Et ē asꝑitas lingue in ipso tēdens ad rubedinē de
cliuēȝ ad nigredinē: deinde nigrescit ⁊ fit lingua in ipso
grauis. ¶ Et qn̄ȝ pigrescit a locutiōe ꝑꝑ grauitatē lin
gue. Et sī phantasie e⁹ quas uidet rubee: ⁊ uene frōtis
⁊ oculoꝝ e⁹ sī plene. Et accit eis freq̄ntia sedendi ⁊ stā
di absqȝ necītate quā inde hꝫ. Qꝺ āt fit ex chola rubea
pura uigiliai plīmū facit ⁊ alienāt cū eo oculi ualde ⁊
exasꝑat lingua fortiter ⁊ citrinat ꝑ̇⁹ deinde nigrescit et
febris fit fortis. Et multiplicat desideriū et amor ter
gendi oculos. Et imaginant quedā tēdentia ad citrini
tatē et ingredi in mores eoꝝ rapacitas et melie ꝑ̇ꝑetas
et audacia in disceptādo et est qi in forma ei⁹ q̇ uult liti
gare et attenuant nares eoꝝ et ꝑ̇ꝑe ipsaꝝ extremitates
Et accit eis in frōtib⁹ suis attractio frōtis ad suꝑiora.
Eius āt qꝺ fit ex chola adusta et est illud quꝺ ꝑimit si
gna sī q̄ cōitas accn̄tiū accit cū demonio ⁊ rixa rt spiri
tus magnificat et magnificat inq̄sitio. Et sī oculi eorū
ꝯturbati ⁊ e⁹ cā est sibare ⁊ est qi ipsa. Signa ṽo ꝑmu
tatiōis e⁹ sī ista. Nā si permutat in lethargiā ⁊ illud est
qꝺ in eis expectat. Uides oculos ꝑfundari in clausio
ne cū lachrymis ⁊ saliua currit ⁊ pulsus tardat ⁊ leuis
fit. Signa ṽo ꝑmutatiōis e⁹ in sacaculos ē apa cerebri
sī q̄ apparent sacaculos signa: ⁊ occultat nigredo ocu
loꝝ ⁊ apparet albedo qñqȝ ⁊ nō diligit dormire nisi re
supinus ⁊ inflat uēter ei⁹. Et extendūt ossa pectoris
e⁹ ⁊ multiplicat tremor mbroꝝ e⁹. Et signa permutati
onis e⁹ i ethicā sī ꝑ̇funditates oculoꝝ ⁊ sedatio febris ⁊
nigredo corporis ⁊ paruitas pulsus ⁊ durities eius.
¶ Signa ṽo permutatiōis e⁹ in spasmū nos afferem⁹
in c⁰ spasmi.

¶ De cura spēꝝ eius. C. iij.

Communis q̇dē spēꝝ e⁹ ueraꝝ est phlomia ex
cephalica ⁊ egressio sanguinis aliq̄ntula immo

multa valde. Et incipiat in hoc loco sicut incipiũt hũo
res si nihil forte fuerit qđ phibeat. Et oz ut fiat e⁹ phlo
mia cũ cautela in cognoscẽdo dispõm ipsius ex sincopi
si accidit in ipsã: aut sit ei vicin⁹ ꝛ retineat sanguis cũ sin
copis adest ꝓpinquitas ꝛ ingeniet in cognitiõe illius.
Nã in eis nõ appet dispõ incolũitatis a dispõne lipoto
mie multũ manifeste: sed pulsus qñqꝫ significat ipsam.
Nã qũ tremit ꝛ descẽdit ꝛ diuersificat absqꝫ ordine ita
ut inuenias unã magnã ꝛ aliã ꝑuã significat ꝓpinq̃tatẽ
sincopis. ¶ Et oz ut sit cautela in ligatiõe uitte sup ip
sã ita ut sit firmata quã motus ipsius ꝛ agitatio irrõna
biles nõ soluãt. Qñqꝫ ei soluit eã ꝛ eijcit ꝑ se ipm ꝑꝑ i
maginatõm corruptã ducentẽ eũ ad illud. ¶ Deinde
p⁹ h° phlõma uenas frontis si v̄tus fuerit fortis ꝛ fecerit
oportẽ illud dispõ ꝛ fortitudo egritudis: ꝙ si v̄tus ꝛ di
spõnes nõ ꝯsentiũt ut fiat phlomia e⁹ ulis ꝛ ex manib⁹
e⁹ aut nõ est tibi possibile hr̃e manus e⁹ ꝛ ꝙ addit ei ex
hoc ducit ipm ad inq̇etudinẽ ꝛ rixã fortẽ: tũc phlõma e
um in frõte. ¶ Et pone sup cap̃ e⁹ i ꝑ̇ncipio oleũ ros.
cũ aceto infrĩatũ niue ꝛ reliq̃ q̃ nũeraui tibi ex exp̃ssioni
b⁹ infrĩantib⁹. ¶ Et cholicus q̇dẽ iuuat si fiat capiti ei⁹
ẽplm ex folijs siticis valde. ¶ Et fac eũ q̇escere in do
mo tẽꝑata in aere puro in quo nõ sit picture nꝫ forme.
Nã ipse diligit intueri imaginatõẽs eaꝝ: ꝛ illud est ex e
is q̃ ledunt cerebꝝ e⁹ ꝛ uelamia ipsius cerebri. Et oz ut
in domo e⁹ ꝛ iuxta ipm sit multitudo redolentiũ florũ:
sicut nenufar uiola ꝛ rosa ꝛ cãfora q̃ nũerauim⁹ tibi i ca
none. ¶ Et associa ei amicos suos erudẽtes sibi caros
ꝛ misicordes e⁹: ꝛ ex quo v̄ecundet ꝛ cesset ꝑꝑ ipm a
sua ꝑmistiõe ꝛ agitatiõe q̃ ei nocẽt. Et stude ut ipm faci
as dormire ꝛ ut fiat hoc aliq̇d opij duob⁹ cornib⁹ frõtis
e⁹ a ꝓpinq̈ ꝛ naso ipsius si v̄tus est fortis ꝛ si ñ caue qm̃
illud est ꝑims. Immo sine opio sis ꝯtentus. Sed admi
nistra qđ sit sicut sir⁹ de papauere. Et fac ẽplm capiti e
ius ex lactuca. Et potes eũ se. papaueris ꝛ aq̈ ordei.
Verũtñ rectius est ut expellas ꝑ phlomiã si tollerat e
am hora ꝛ nõ fuerit in postrẽo e⁹ tior: fac illud in ꝑ̇nci
pio duob⁹ dieb⁹ aut trib⁹ dieb⁹. Amplius qũ phlomat
si est possibile nõ ꝑueniat: donec nõ remaneat in corꝑe
sanguis quo ꝯfortet nã ad resistendũ uaporibus ꝛ defe
ctui nutrim̃ti si fecerit hora illud oportere. Et postq̃
phlomaueris eũ: tũc oz ut ipm clisterizes clisteri ualde
leni sicut oleũ ros. cũ aq̈ ordei ꝛ aq̈ ꝛ oleũ: ꝙ si eges eo
ꝛ ꝙ sit fortius hoc postq̃ sit in gradu lenitatis fac ꝛ tra
he mãm ad inferiora oĩo fricatione pedũ ꝛ reliq̇s ꝛ fun
de sup eos aq̃ calam. Immo ligando ꝛ strigendo ꝛ po
nendo uẽtosas sup eos: ꝛ ꝓp̄e in dispõne descensionis ꝛ
grauitas fortitudis febris si adest ei illud qñqꝫ facit o
portere ꝑ̇ncipio egritudis dispõnis ut ponant uẽtose i
loco q̇ dĩ cheelen. ¶ Et ꝑ̇mo incipe nutrire ipm subti
li nutrim̃to ita ut scis ꝯtentus oxymelle: deinde p⁹ hoc
die uno aut duobus permuta ipm ad aq̃ ordei subtilẽ
cũ oxymelle: deinde ad grossam ꝛ ꝯsidera in hoc v̄tutẽ
ꝛ egritudinẽ: ꝛ quotiens uideris accñtia egritudis for
tiora incipe in ꝑ̇ncipio a subtiliatiõe cibi multa nisi v̄tu
tis casus timeat. Tũc ei nutriant. Et aliena eos ab a
qua uehem̃tis frigoris ꝓp̄e si fuerit in uelamĩe distiguẽ
te apa aut in uisceribus. Et sicut uidebis egritudinẽ d
clinare gradati in nutrim̃to ꝓcede: aut ex ipso adde: ꝛ
pone ut ipm sit ex cucurbita ꝛ herbis friis ꝛ almes ꝛ
granis friis: aut effiteiati: aut acetosum cũ fructibus friis
ꝛ in hac hora iuuãt pane sicce infuso in aq̃ fria ꝛ iuleb in
friato cũ niue uehem̃ter. ¶ Et oz q̇dẽ ut in ꝑ̇ncipio ad
ministres ĩpercussiua pura nisi sit de gñe magno ex q⁹
apant uene q̃ sũt extra caput cũ cõitate uelamis. Illic e
nĩ oz te incipe ab eo in quo sit paꝝ mollificatõis ꝛ seda
tionis doloris: deinde stiptica. Et sit tibi securitas mul
ta in clisteribus: deinde admĩstra ꝺm plimũ ẽbrocas i
friantes nõ cũ stipticitate. Et misce i eis paꝝ papaueris
ut dormire facias ꝛ paꝝ camemille ẽt ut resistat papa
ueri ꝛ resoluat resolutõe modica. Qñqꝫ egritudo fue
rit finita his medicamibus ꝛ remãsit alienatio: tũc mul
ge sup cap̃ lac ex ubere ꝛ mamilla. Si v̄tus q̇đ in ipso
est fortis lac capraꝝ. Et si debilis q̇đ fuerit lac mulie
rũ ꝛ oĩ mulsioni morãti sup ipꝫ una hora fac succedeꝛ
ablutõm cũ ẽbrocis eq̇lib⁹ in q̇bus ponant uiole ꝛ ra
dices lilij ꝛ camemilla cũ reliq̇s infriatiuis sicut uidebis
in antidotario: ꝙ si egritudo ꝓlõgat ꝛ nõ remouet me
dicinalibus istis: aut grauis est faciens subet ꝛ pertrãsi
erit terminũ ꝑ̇ncipij ꝛ q̇es in ea fuerit maior motu: tũc
aliena ei ea q̃ uehem̃ter infriant ꝛ ꝓp̄e papauer ꝛ adde
ei in ẽbrocis tũc p⁹ septimã balsamitã ꝛ m̃tastꝝ ꝛ rutã ꝛ
exp̃ssiõm m̃te ꝛ melilotũ ꝛ pone super cap̃ mucilagines
se. lini cũ oleo ꝛ aq̈ ꝛ unge corpus cũ oleo calefacto as
sidue. ¶ Qñqꝫ uideris ꝙ v̄tus ꝓseruat p⁹ lõgitudinẽ
egritudis ꝛ postq̃ pertrãsierit septimanã ꝛ quđ est sup̃
ipm tibi inest ut potes ipm paꝝ uini permisti. Et mul
totiens accit eis uomitus ꝛ iuuat eo. Et qñqꝫ potant
q̇dã ipsoꝝ aq̈ permista cũ oleo. Et fit ipsoꝝ uomitus fa
cilis ꝛ hũectat eos. Et qũ nõ migũt ꝓpter defectũ itel
lectus ꝛ ꝺbilitatẽ sensus inũge eoꝝ uesicas cũ oleo tepi
do. Et melius est oleũ de oliuis: aut ẽbroca ipsos cũ a
qua calĩa ꝛ aq̈ in q̃ cocta sit camemilla: deinde super e
as ꝯprime donec urina ꝓuocet. Et sis sollicitus cum
hoc ex eis oĩ hora ꝛ ꝯprime uesicas eoꝝ in oĩ hora spe
rans in ipso urinã ꝓuocari. Si ãt illud nõ rñdet admi
nistra ẽbrocas ꝺm ꝙ dcm̃ est. Et oz ut strigas eos ligã
do si inueneris eos multiplicare permutatõm ꝛ agitati
onẽ: ꝛ ledunt ab eis uehem̃ter ꝛ ꝓp̄e qũ phlomas eos
ꝛ scissura nondũ est ꝯsolidata. Amplius qũ ꝓcedũt in ꝺ
clinatione ꝛ exitu a fortitudĩe egritudis plimũ reges e
os regimĩe ꝯualescentiũ: ꝛ adhibe eis ĩstaurãtia leuia.
ꝛ aliena ipsos ab aeribus ꝛ uentis malis ꝛ calis ꝛ cani
cularibus diebus ꝛ sole, ut nõ incurrãt recidiuã. Qũ
uis ãt eos balneare balnea ipsos in aq̇s sapidis balne
atiõibus lenibus ut facias eos dormire: nã in dormiti
one eoꝝ ꝯsistit iuuam̃tũ plimũ. Et ciba eos carnib⁹ leui
bus. Et hic q̇dẽ est ꝺmo ulis in cura ipsoꝝ. Eius v̄o
qđ diuersificat aliud est cholicũ aliud sanguineũ. Cho
lericũ ei indiget in sui cura eductione chole cũ solone
plima ꝛ phlomia miore. Et fit qđ soluẽdo educit cho
lerã ex eo potus ex lubricãtibus subtilibus ꝑ̇dictis ex
purgãtibus sanguinẽ: ꝛ tibi inest ut ponas in eis fumũ
terre si sciueris ꝙ nã obediẽs sit ꝺm oẽm dispõnẽ. Et
qñqꝫ ponũt in eis scamoneã qũ ꝯfidũt de obediẽtia na
ture ꝺm ꝯsuetudinẽ egri. Et cholicus qũ phlotomat ñ
ꝯsequat ꝓpinq̃tatẽ sincopis. Sed phlotomet phloto
mia bona cũ cautella inde hita: deinde solone euetur.
Et ẽt ꝯueniẽs est ut ponas cibos e⁹ frios ꝛ humidos.
Cibi ãt sanguinei sint fri. Et pertrãsit ut sint stiptici: ꝛ
qñ fcã est euo ex solutione ꝛ clisteribus ꝛ cibi sint sicut
q̇ fiũt cũ acresta ꝛ ribes ꝛ granatis ꝛ cydõijs ꝛ pomis
Cholico ãt nõ ꝯueniunt isti. Sed q̇ sũt sicut q̃ fiunt ex cu
curbita ꝛ alchelketi. s. facto ex ordeo excoriato: ꝛ q̇ fiũt
ex spiachijs ꝛ atripllcib⁹ ꝛ almuiati. Et est qui fit ex al
mes ꝛ similibus illis. Et eoꝝ acetositas fit ex aceto ꝛ

Cautela

zuccaro: aut ex prunis ⁊ q̄ sunt illis similis. Et scias q̄ᵒ cholericus indiget extinctione plus ⁊ sanguineus reso lutione plus. Et in cholerico nō timet̄ ois cautella i fiatiōis q̄ timet̄ in sanguineo: ⁊ nō alienat̄ aq̄ fia oio: Et oꝫ ut plurimū sis sollicitus in sōno ipsoꝝ. Et illud erit sicut ēbroce hūectantes ⁊ cū admistratiōe oleoꝝ si cut olei lactuce ⁊ cucurbite ⁊ que ipsis similant̄ facien do caputpurgiū. ¶ Et in chol'a q̄ ē adusta multiplice tur studiū cū humectātibꝰ ⁊ cū admistratōe enematum infrigidatiuū ⁊ humectatiuū in eis q̄tū possibile est.

¶ De phlegmone accidēte ipi subē cerebri. C. iiij.

Plurimū q̄dē accit ex sanguie putrido apate ce rebꝝ. Et q̄nq̄ꝫ sepat̄ ꝯmissuras ⁊ rarificat: ⁊ fō sitā caput cū ea disrūpit̄ ⁊ scindit̄ ⁊ dolor cū ipsa fit fō tis ⁊ oculi fiunt rubei exeuntes ualde ⁊ maxylle ualde rubescunt. Et q̄nq̄ꝫ accit cū ea spasmꝰ ⁊ q̄nq̄ꝫ accidunt uomitus ⁊ nausea ꝑꝑ cōitatē stōi ⁊ declinat̄ ad resupia tiōm ualde ꝭm ꝯriū ꝯsuete resupinatiōis ⁊ ꝭm diuersita tē ordis. Et est ꝭm plimū ꝑnecās in tertio. Si āt ipm ꝑtrāsierit fiducia h̄z. Et scias ꝙ egritudo nō est uehem̄ tez parua: alioq̄n m̄bꝝ nō tollerat ipsā cū hac essentia: ⁊ cū hac sublimitate. Et ipsius q̄ᵒ cura est cura sirsen ⁊ fortior. Et ꝯfert ei phl'omia uene que ē sub ligua ue hem̄t̄. Et illō pꝰ phl'otomiā uene cōis ⁊ uēaꝝ aliaꝝ.

¶ De herisipila ⁊ impetigine accidentibus in cerebro ⁊ usacro. capᵐ. v.

Quādoq̄ꝫ ēt accidūt in ipso cerebro herisipila ⁊ usacro. ⁊ fit dolor fortis ⁊ iflāmatio uehemens. In facie v̄o q̄nq̄ꝫ accit frigꝰ ꝑꝑ occultatōm cal'itatis ⁊ citrinitas ꝑꝑ illud ⁊ ꝑꝑe in oculis: deinde calefit subi to ⁊ rubificat̄. Uerūt̄n ꝭm plimū fit tēdens ad citrini tatē ⁊ frigus ⁊ est siccitas uehem̄s in ore. Et cū eis n̄ est tm̄ ex subet q̄tū accit in phl'one. uerūt̄n accn̄tia in e is sunt terribiliora ⁊ febris est fortior ⁊ eaꝝ cura est cu ra sibare. ¶ Et plimū eꝰ ꝑnecat in tertio: Si āt nō inf ficit in tertio euadit. Et pueris q̄ᵒ q̄n̄ꝫ accit herisipila in cerebro ⁊ ꝓfundant̄ cū ipsa synciput ⁊ oculi ⁊ mioꝛa tur oculus ⁊ desiccat̄ totū corpꝰ. ¶ Medicent̄ gᵒ ex uitello oui cū oleo rof. infrato ⁊ ꝑmutato oi hora ⁊ cū expssionibus ⁊ herbis humidis ⁊ frigidis sup cap. ꝑꝑe cū cucurbita ⁊ corticibus melonis ⁊ cucumeris.

¶ De sibare. C. vi.

Dicit̄ sibare demoniū sifluū accn̄s cū sirsen cali do chl'ico ita ut hō cū hoc ꝙ h̄z sirsen alienet ꝓ pter demoniū agitatiuū. Et cū karabito q̄ᵒ puro fit a lienatio ⁊ rōis ꝑmistio ⁊ nō est cū ipso demoniū si āt ē demoniū est sibare: ⁊ est ēt qi mania ꝯposita cū karabi to sicut karabitus est qi ml'ia ꝯposita cū apate cal'o ⁊ febre. Et mnltotiēs q̄ᵒ an̄cedit in ipsa demoniū: deide succedūt ei apa ⁊ febris. Et nō fit sibare nisi qū karabi tus est a chol'a rubea pura ⁊ adusta. Nā qū ipsa ad ce rebꝝ ipell'r cū ꝑncipio sue applicatiōis facit ꝓueniē de moniū: ⁊ cū ipso aut pꝰ ipm ꝓuenit apa ⁊ est cā sibare. In karabito āt est demoniū accn̄s ab apate ⁊ in sibare apa ⁊ demoniū ꝓueniūt simul a mā: nꝫ unū eoꝝ ē cā al terius ex quo aliud inueniat̄: sed si q̄n̄ꝫ fiat unūq̄ᵒq̄ꝫ ip soꝝ cā additiōis alterius. ¶ Q̄ūq̄ꝫ sibare incip appaꝛ re uigilie sunt ꝓlixe ⁊ sōnus inq̄etus ⁊ tior est in sōno ⁊ o scitatio ⁊ spūs magnus freq̄ués ⁊ obliuio ⁊ r̄n̄sio non sil'is interrogatōni ⁊ oculi rubescūt ⁊ ipsorum agitatio adest ⁊ grauitas est in eis ⁊ sunt qi lupi. Et q̄n̄ꝫ est i eis ꝭm ꝙ diximꝰ citrinitas ⁊ fit illic sensibilitas extensionis apud spōdiles ⁊ dolor ꝑꝑ eleuatōm uaporis ⁊ fiat ēt in eis cursus lachrymaꝝ iuolūtarie ex uno oculo. ¶ Deinde qū sistit̄ egritudo indurat̄ febris ⁊ exaspat̄ lingua ⁊ siccat̄: deinde in postrēo ipsius q̄escunt motus palpebraꝝ ꝑꝑ debilitatē ⁊ grauitas motꝰ ꝑuenit usq̄ꝫ ad motū palpebraꝝ: ⁊ remanet ex demonio alienatio iter cisa cū defectu ꝭmonis ⁊ paucitate ipsius: ⁊ ꝭm hoc ꝓ uenit plimū colligere uillos ⁊ paleā. Et in pulsu fit au gm̄tū debilitatis ⁊ minoratiōis ⁊ durities ꝑꝑ siccitatē ¶ Et q̄n̄ꝫ fit sibare q̄ nō est simplex pura. Q̄ꝛ ipsorū dispōnes diuersificant̄ in ꝭmone ⁊ memoꝛia ⁊ motibꝰ plerūq̄ꝫ ei fiunt ordinati ⁊ plerūq̄ꝫ inordinati. Et ipiꝰ q̄ᵒ cura est cura sirsen chol'ici cū additōe in hūectando multa. Et oꝫ ut extremorum ligatio assiduetur.

¶ De lethargia que est sirsen frigiduꝫ cuius interpꝛe tatio est obliuio. capᵐ. vij.

Lethargia dr̄ apa phl'aticū fcm̄ intra craneū ⁊ ē sirsen phl'aticū ⁊ plimū q̄ᵒ eꝰ fit in meatibꝰ subē cerebri absq̄ꝫ uelamibꝰ ⁊ uentriculis subā cerebri: qm̄ phl'a raro ꝯgꝛegat̄ ⁊ penetrat in pāniculos cerebri ꝑꝑ ipsoꝝ duritiē nꝫ in subām cerebri ꝑꝑ ipsius uiscositatē sicut ēt pleuresis ꝭꝫ plurimū est chol'ica ⁊ raro fit phl'a tica ꝑꝑ ꝑuitatē penetratiōis phl'atis in subām sifachiā. i. sifac neruosā durā. Lꝫ sit possibile ut fiat illud i pau cis ābaꝝ: possibile est ei ut cadat hoc apa in subā cerbꝛi ⁊ in eꝰ uelamibꝰ. ¶ Et hec q̄ᵒ egritudo noiat̄ noie sui accidentis. ¶ Uerūt̄n lethargia ul'r est obliuio. Et hāc egritudinē ꝯmitat̄ obliuio ⁊ ꝑꝑ nom̄ eꝰ errāt in ipsa plu res medicoꝝ ignorātes ꝙ intētio in ipa est egritndo fa cta ex ape fr̄o imo existiant ꝙ hec egritudo in seipsa sit obliuio. Et ꝙ q̄dā medici sunt q̄ noiant lethargiā oē apa fēm in cerebꝛo siue sit mel'icū siue phl'icū. Uerūt̄n pl'res antiquoꝝ phl'icū hoc noie appropriaueꝛt ⁊ tuū est ut in ipso noies utrūq̄ꝫ: ⁊ hꝰi q̄ᵒ egritudis mā ꝑpinq̄ est mal'i e sadur: sed ē uehem̄tius ꝯfirmata. ¶ Et hec egritudo generat̄ ab oi quo generat̄ humor phl'aticꝰ ⁊ in quo sit uaporatio ⁊ putrefactio. Q̄uaꝑꝑ plimū generat̄ a co mestione cepaꝝ. Et generat̄ ex repletiōe nimia stōi: ⁊ multitudie potus ⁊ multitudine comestionis fructuū.

¶ De signis eius. C. viij.

Sunt soda leuis ⁊ febris lēta: necīa ei est febris in oi apate fcō ab hūore putrefacto. Et ꝑꝑ hoc sepat̄ a subet. Uerūt̄n ipsa est lēta qm̄ mā est phl'atica. Et hec q̄ᵒ febris q̄nq̄ꝫ nō sentit̄ cū ea ⁊ fit cū ea subet grauis. Sicut ei h̄n̄s eā apit oculū sic claudit ⁊ fit cū e a obliuio: ⁊ spūs est rarꝰ ⁊ tardus ualde debilis. Et fit qi cū strictura spūs parūp ⁊ cū sputo ⁊ multa oscitatōe ⁊ aptione oris ⁊ ipsius clausiōe. ⁊ q̄nq̄ꝫ remanet eꝰ os pꝰ oscitatōm aptū ꝑꝑ obliuiōm ꝙ oporteat eū ipꝫ clau dere ⁊ ꝑꝑ pigritiā ab ea ⁊ si uelit ipm claudere. Et ad est ei singultus ꝑꝑ cōitatē stōi. Et albedo in ligua ⁊ pi grtia in r̄n̄sione ⁊ in motu palpebꝛaꝝ ⁊ ꝯmistio intelle ctus. Et egō ꝭm plimū est hūida ⁊ si siccat̄ siccat̄ leuit̄ ⁊ tēꝑate. Et urina est sicut urina asinoꝝ. Et q̄nq̄ꝫ acci dit ei tremor ⁊ sudor extremitatū. ¶ Et sunt cū diuersi tate h̄n̄tiū karabitū. Ipsi ei in lectis suis ꝑcipitati iacēt karabitū v̄o h̄n̄tes eleuant̄. Et pulsus ipsoꝝ sunt magni multū rari tardi tremuli undosi sil'es pulsibꝰ ꝑipneuōni coꝝ. Uerūt̄n sunt mioris latitudis ⁊ longitudis ⁊ tardio res ⁊ fortius rari ⁊ mioris diuersitatis: qm̄ nocum̄tuꝫ cordis ab ea fcm̄ ē minꝰ. Et cadit in pulsu eiꝰ cadens i medio plus: qm̄ v̄tus uitalis in ipsa est sanior ⁊ febris cū ea ē mior ꝑꝑ lōgitudinē ipsius a corde. Sed eꝰ obli uio ē maior: qm̄ mā hec ē i ipso cerebro ⁊ i ꝑipneūoia

eleuat̄ ex apāte pulmonis. q̄ si melēcū dicat̄ lethargia
sit eꝰ signa q̄ dolor sit fortior ⁊ fiunt cū ea rixa ⁊ aliena
tio ⁊ oculi sit apti intuētes in uno loco. ¶ Et qū lethā
gia est in subā cerebri: subet est fortior ⁊ difficultas mo
tuū est maior. ⁊ albedo lingue ē in ipsa ualde uehemēs:
⁊ oculi ad exitū tendūt ⁊ difficultas motus ⁊ dolor ad
laxitatē tēdunt. Si āt est in uelamibꝰ dolor est fortior:
⁊ motus sit leuiores. Et accit in eis multotiēs retētio
urine pp obliuiōm ⁊ pp debilitatē lacerti urinalis. ¶
Ex signis āt incessus hois ad lethargiā ē multitudo tē
moris capitis cū pigritia ⁊ grauitate. Qūqꝫ fortiora
fiunt accñtia lethargie ⁊ multiplicat̄ sudor ualde ē tūc
pimis ppea q̄ sudor deijcit ṽtutē. Et qū spūs dilatatur
⁊ fit bonꝰ ⁊ declināt accñtia tūc tēdit ad salutē ⁊ ppe si
apparēt apāt a pꝰ aurē: plimū ei crisis eꝰ fit per eaꝫ.

¶ De cura. C. ix.

Si nō fuerit qd̄ phibeat phlomet̄ pꝰ: deinde ad
mistra eis clisteria acuta ⁊ attrahat̄ mā ad infe
riora. Et fac eū uomere cū pēna sinapi ⁊ melle illinita
¶ Et fac eū qescere in domo luminosa: ⁊ phibe ipm
ne in subet pfundet̄ assidue excitādo ipm. ¶ Et in pn
cipio rei repelle mām cū oleo ros. ⁊ aceto. Deinde pꝰ
duos dies a pncipio sui misceat̄ eis castoreū ⁊ sit ace
tū sqlliticū. Et nō potes aq̄ fza ipm nisi parūp ⁊ in pn
cipio ppe. Et apud statū eꝰ ⁊ ppe in fine sui ⁊ phibe il
lud: deinde inūge corpꝰ eꝰ eleo ⁊ nitro ⁊ se. urtice ⁊ lau
reole ⁊ pipe ⁊ piretro ⁊ silibꝰ. Et adistra ēbrocas for
tis ꝯsolutiōis ⁊ odoramēta ⁊ sternutamēta ⁊ gargarisma
ta subtiliatiua in qbꝰ sit hasce ⁊ isopꝰ ⁊ calamētū ⁊ origa
nū. Et gargarismata cū melle ⁊ sqlla ⁊ reliqs q̄ sciuisti
in canone. Et qū sqllā sup cap̄ eꝰ admistras ppe humi
dā ualde ea iuuat̄. Et admistra ēt reliq̄ rubificātia sup
cap̄ ⁊ linimētū fac ex sinapi. ¶ Et frica extremitates eꝰ
⁊ ꝯprime eas donec rubescāt ⁊ doleāt qm̄ est magni iu
uamēti ⁊ fiat illud assidue. ¶ Qū āt in subet pfundi fi
unt extēde capillos ipsoꝝ ⁊ euelle quosdā eoꝝ: ⁊ pōe ēt
apud nocrā uētosas multas cū igne absqꝫ incisione. Et
forte incisio tibi necia est qū est nccitas eūonis sanguis
¶ Et qū nutris nutri eos cū aliqbꝰ q̄ sint sicut aq̄ lupi
noꝝ ⁊ aq̄ ciceris cū ordeo fracto. ¶ Qūqꝫ eos cibaue
ris ꝯprime extrēa ipsoꝝ aliqbꝰ horis ut uapor ad supio
ra nō trahat̄. ¶ Qd̄ si tibi neciū fuerit pp egritudinis
lōgitudinē ut potes ipm solutiuo ⁊ ppe qn̄ cū ipso ap
paret tremor pota ipm duabꝰ tertijs aur. ex castoreo cū
pauca scamonea q̄ sit minꝰ pōdere unius danic. Et si ti
met̄ supfluitas febris aliena scamoneā ⁊ sis ꝯtentus ca
storio ⁊ pmutatiōe ꝯplonis absqꝫ eūone. Et melior eūo
nū illa ē q̄ fit cū clisteri. Si āt alia fuerit tibi necia da ei
ad potādū hierepicre pōdus. ʒ. i. quartā. ʒ. i. de pulpa
colloqntide ⁊ tribꝰ. ʒ. myrobalanoꝝ ⁊ danic uno masti
cis: ⁊ si febris nō ē uehemētis caloris ⁊ ꝯfidis q̄ soluat
q̄ si nō ꝯfidis pp illud fac ei suppositoria aut collyria
ut due cause ad illud faciēdū se iuuēt: deinde excita ipꝫ
⁊ pcipe ei ut pmutet̄ ad egerendū. ¶ Et qū ei accidit
obliuio urine ⁊ stercoris ēbroca utraqꝫ emūctoria ⁊ uē
trē cū aqs in qbꝰ cocta sint camemilla ⁊ melilotū ⁊ uio
la ⁊ radices lilij ⁊ ꝯpme uesicā ut urinā emittat. ¶ De
inde qū finit̄ egritudo admistra restauratiua ⁊ fac eum
tollerare terminū exertitij pui ⁊ adhibe ei regim̄ ꝯuale
scentium.

¶ De aqua intra craneum. C. x.

Quoniā qñqꝫ aggregant̄ hūiditates aquose itra
craneū ⁊ extra ipm: tunc si fuerit extra craneū
significabit eas qd̄ ppinq̄ dicemꝰ. ¶ Et si sit intra cra
neū ⁊ locus capꝫ supra pāniculū duꝝ sentit eger graui
tatē interius: ⁊ fit cū ea difficilis clausio oculi imo non
est possibilis ⁊ hūectant̄ oculi ualde ⁊ lacbrymant̄ assi
due ⁊ stāt apti ituētes i unū locū. ¶ Cura. Et i huius
modi non est ingenium.

¶ De apātibus que sunt extra craneuꝫ ⁊ aqua extra caput ⁊ atasijm rosamuꝫ. i. infantium. C. xi.

Quandoqꝫ accñt in uelamibꝰ q̄ sit extra cap̄ apā
ta calīa ⁊ fza. ¶ Et qñqꝫ accit ⁊ ppe infantibꝰ
egritudo q̄ est ꝯgregatio aque i capite. Et qñqꝫ ēt acci
dit in maioribꝰ. Et hec qd̄ egritudo ē hūiditates reten
te inter craneū ⁊ cutē ⁊ inter duos pāniculos extrinse
cos: ⁊ accñt inflatio in loco illo capitis ⁊ fletus ⁊ uigili
e. ¶ Infantibꝰ qd̄ accit illud sm plimū qū obstetrix er
rat ⁊ ꝯpmit caput ⁊ sepat ipꝫ ⁊ apiunt̄ orificia uenaꝝ.
¶ Et currit ad illud qd̄ ē sub cute sanguis aquosus.
¶ Et qñqꝫ sit hūores alij ab hūiditatibꝰ aquosis: q̄ si co
lor cutis ē cū dispōne sua ⁊ cutis ē eleuata ꝯpssa expl
sa tunc ē aq̄ in capite. Et si color est mutatus ⁊ tactus
diuersus ⁊ ē ibi fortitudo ⁊ phibitio ad expellēdū ⁊ sen
tit̄ mordicatio ⁊ dolor: tūc ibi ē apā extra craneum.
¶ Infantibꝰ āt ⁊ alijs qū ē apā in capitibꝰ eoꝝ ⁊ hꝰ plri
mū nō fit nisi infantibꝰ: tūc oꝫ ut cognoscas an sit multa
an sit expulsa ab exterioribꝰ ad interiora uiolent̄. Nā si
talr fuerit nō medicat̄. Si āt fuerit pauca ⁊ retēta iter
cutē ⁊ craneū: tunc fac aut scissurā unā in latitudie aut
si fuerit multa tc̄ fac scissuras duas se se secātes: aut tīs
scissuras secantes se si fuerit plima ⁊ eūet̄ qd̄ ē in ipso:
deinde stringe ⁊ liga ⁊ suppone ei uinū ⁊ oleū usqꝫ ad
tres dies: postea solue ligaturā ⁊ medica cū unguentis
⁊ licinijs si eis indigueris ⁊ filo ⁊ pulueriżatiōe si illud
sufficit: ⁊ nō indiges unguētis. ¶ Et si carnis genera
tio tardet̄ pcipit̄ ut os leuiter radat̄ ut caro nascat̄. Si
āt aq̄ fuerit ualde pauca sufficit tibi ut resoluat̄ hūor a
quosus cū ēplis. ¶ Que āt ex apātibꝰ extrīsecis sit ca
lida ⁊ q̄ fza cognosces tactu ⁊ colore ⁊ ꝯueniētia eiꝰ qd̄
ad ipsā puenit. Et in oibꝰ qd̄ sentit dolorē ꝯpmētē cra
neū ⁊ qū tāgis inuenis dolorē. Et cura ipm medicami
ne leuiore ex cura sirsen: ita tn̄ q̄ tu scis securꝰ in admi
nistratiōe fortioris in ipso. Et uētose qd̄ in ipso ꝯferūt
plus minutiōe. ¶ In atasijm āt infantiū oꝫ ut lactans
aq̄ potet ordei aut aq̄ sauic eꝰ si infans solutōm hūerit
⁊ infanti det̄ ad potādū tūc aliqtulū spodij torrefacti
⁊ se. portulace torrefacti. ¶ Solutio ei in hac egritu
die est mala ⁊ lactāti interdicat̄ balneū ⁊ ponat̄ sup
syncipit eius uiola infrigidata.

¶ De subet asabari quā qdā medicoꝝ noiant suchos: sed nō ē ipsa imo suchos est spēs ꝯgelationis. C. xij.

Hec egritudo ē egritudo sirsemiati ꝯposita ex sir
sen calo ⁊ fzo: qm̄ apā ē fcm̄ ex duobꝰ hūoribꝰ
simul. s. phlate ⁊ chola. ¶ Et eiꝰ qd̄ cā est replo quā
generat gulositas ⁊ multitudo comestiōis ⁊ potus ⁊ e
brietatis. Et utriqꝫ qd̄ hūores qñ equāt̄ ⁊ qñqꝫ unꝰ
ipsorū uincit ⁊ uicūt tc̄ eꝰ signa. Si gͦ phlaticꝰ uincit
noiat̄ subet usara. Et si uicit cholicꝰ noiat̄ sabara subeti
a: ⁊ qñ ꝯueniūt i egritudie una cū nūero ut unusqsqꝫ
eoꝝ ipugnet alterū ⁊ qñqꝫ uicet phla ⁊ qñqꝫ cholera:
¶ Et facit qd̄ phla in ipsa subet qñqꝫ et grauitateꝫ et
pigritiā et clausiōm oculoꝝ. Et difficile fit eis rñdei ad
illud qd̄ qrit̄ ab eo. Et est ipsiꝰ rñsio rñsio tardātis et
cogitantis. ¶ Et chola qd̄ in ipsa efficit inqetudinē et
alienatōm ꝯtinuā et palpitatōm. Et nꝫ pittit ipm pfun
dari i subet. Immo eꝰ subet ē subet aque excitat̄ qum

excitaẜ. ¶ Et qũ phlr̃ma uincit generaẜ subet et clau
diẜ palpebra qũ apiẜ. Et qñ uincit cholr̃a excitaẜ et ali
enaẜ et ꝑuenit ad motũ et apit oculũ absqꝫ palpitatõne
et nõ claudꝫ. Immo ipsius sup̃ior extremitas attrahiẜ
sicut accit patienti sirsen ⁊ desiderat resupinari ⁊ ei⁹ sꝫsu
pinatio est nõ nãlis ⁊ inflãmaẜ ipi⁹ facies ⁊ declinat ad
uiriditatẽ ⁊ rubedinẽ ẜm ꝙ in dñatiõe dispõnũ e⁹ trahi
tur palpebra e⁹ ad supiora ⁊ clamat. Et qũ apit oculũ
suũ est ipsius aptio sicut aptio hñtis subet ⁊ ꝯgelatiõm
absqꝫ palpitatõe. Qũ ãt loqẜ e⁹ sermo nõ est ordinatꝰ
⁊ strãgulaẜ ab aq̃ ita ut plimũ redeat aq̃ ex narib⁹ ei⁹. ⁊
silr̃ strãgulaẜ a sorbitiõib⁹. Et hec q̃ꝺ signa sꝫ mala: ⁊
multotiẽs accit in ipsa retẽtio urine ⁊ egõnis ⁊ pauci
tas utriusqꝫ. Et accit eis strictura spũs. Et qñqꝫ simi
laẜ in plurib⁹ dispõnib⁹ ꝑfocatiõi matricis. Uerũ faci
es in ꝑfocatiõe matricis est cũ dispõne sua ⁊ adsunt re
liq̃ signa ꝑfocatiõis dicta in c⁰ suo: hic ãt possibile ẽ ut i
ea aliq̃d loquẽdo eger annũtiet et si ꝑcipiꝫ ut intellgat.
In ea ãt c⁹ matrix ꝑfocata ẽ ñ ẽ possibile illud dũ in pre
focatiõe ꝑseuerat. ¶ Et hec q̃ꝺ egritudo similis est le
thargie: sed tñ differt ab ea: qm̃ facieſ nõ est cũ dispõne
sua sicut est in patiẽte lethargiã. Et iteꝝ eiſ adsunt uigi
lie et aptio oculoꝝ absqꝫ palpitatiõe et febris est in ipa
fortior et similaẜ karabito: sꝫ tñ differt ab eo: qm̃ subet i
ipsa est maior et alienatio mĩor. Et pulsus q̃ꝺ e⁹ est ue
lox et frequens ꝑꝑ apa et permistiõm ꝯgelatiuã qꝫ di
uersificaẜ a pulsu lethargie. Et est latus et breuis ꝑꝑ
phlr̃a et apa suũ: qꝫ diuersificaẜ a karabito: et ipsius q̃ꝺ
breuitas ẽ ꝑꝑ latitudinẽ sui. ãpli⁹ ẽ fortior pulsu lethar
gie ⁊ ꝺbilior plusu karabiti. ⁊ fit pulſ⁹ ñ extẽſ⁹ rar⁹ ualꝺ
spasmoſ⁹ sicut fit i ꝑfocatiõe matricis. Sed ṽtuſ in ipa
nõ remanet neqꝫ egredꝫ ab ordie oi illo egressu sicut fit
i ꝑfocatiõe matricis: imo ṽt⁹ cadit et pulsus fit frequẽſ

¶ De cura. C. xiij.

Cura ãt cõis est phlr̃ia sicut scis: deinde clisteria
in quoꝝ attractiõe et lenitate addis ẜm q̃titatẽ
in quã inuenis mãm ẜm signa ꝑdicta ita ut cognoscas
an uincat cholr̃a uel phlr̃a. ¶ Et cib⁹ ẽt ꝓhibeaẜ ẜm ꝙ
fit i karabito et ꝓp̃e si e⁹ cã fuerit multitudo cibi. Qua
ꝓpter qũ cã fuerit multitudo cibi fac egꝝ uomere et
purga stõm ipsius. Si ãt cã e⁹ fuerit ebrietas ñ curabꝫ
oĩo donec abscidaẜ ebrietas: deinde fit ꝯtẽtus hũectã
tib⁹ cap̃ ipsius: ꝺinde ad ultimũ cureẜ eo q⁰ curaẜ finis
ebrietatis. ¶ Et ipsi⁹ q̃ꝺ spẽꝫ cõicãt i ẽbrocis ⁊ ẽplr̃is
⁊ sternutatorijs ꝑdictis ⁊ eũatiõib⁹ subtilibus cũ eo q̃ꝺ
bibꝫ ⁊ clisterizaẜ sicuti scis: ⁊ iste q̃ꝺ medicie in ipsa nõ
sint in termĩo fꝫstatiſ q̃ ꝑcipiẜ in karabito nꝫ in termino
calefactõis q̃ ꝑcipiẜ in lethargia: sed sint ꝯposita ex eis
⁊ uincat in eis illud q̃ꝺ oꝫ ẜm ꝙ appꝫet ꝙ aliq̃s duorũ
hũoꝝ sit magis abũdãs. Et tibi q̃ꝺ iã ꝑmissum ẽ i cano
ne totũ q̃ꝺ oportet facere in h⁹i. ¶ Et oꝫ ut ponas in
ẽbrocis e⁹ si fuerit cholr̃a supabundãs folia salicis ⁊ uio
las ⁊ radices lilij ⁊ ordeũ cũ camemilla ⁊ corona regi
a ⁊ aneto. Et qñqꝫ das in potu sir^m de papauere si nõ
timeẜ ꝙ sꝫueniat ei dñiũ phlr̃is. Et intentio q̃ꝺ qꝫ ei in
potu tribuiẜ est ut dormiat. ¶ Quꝺ si utreqꝫ materie
sint equaſes adde i his basce ⁊ amaracũ. ¶ Et si phlr̃a
est sꝫabundãs adde in eis folia lauri ⁊ rutã ⁊ m̃tastꝝ ⁊
isopũ ⁊ castoreũ ⁊ origanũ. Et silr̃ est dispõ in ẽplr̃is ⁊
enematib⁹ ẜm hũc canonẽ: ⁊ tibi q̃ꝺ est possibiſe collige
re ea ex antidotario. ¶ In fine ãt egritudis ⁊ postq̃ ꝺ
clinauerit infirmitas rẽ aliena ab eo ẽbrocas frigidas
⁊ sis contentus subtiliatiuis que scis: deinde balnea ip

sum ⁊ rege cum regimine conualescentium.

¶ De plaga ⁊ icisiõe cutis capitis ⁊ curatõe. C. xiiij

Separatio eueniẽs in capite: aut ẽ in cute ⁊ carne
aut in osse: aut mãifesta: aut in simacꝫ: aut ita ꝙ
ossa inde extrahenda sꝫ aut simac. Et ex simac est alsu
turati ⁊ est ut exuberet uelam̃ ad exteriora ⁊ apeẜ ⁊ i
pingueẜ: ⁊ fiat sicut futurati. Et ex eis est q̃ fit in m̃ꝫe ⁊
in ẜuatiua. ⁊ in eis est tior et in uulnerib⁹ q̃ꝺ perueniẽti
b⁹ ad pãniculũ cerebri accit laxitas in latere uulneꝝ et
spasm⁹ in opposito e⁹. Et qũ incisio nõ peruenit ad uẽ
tres sed ad terminũ uelamis subtilis est magis incolu
mis. Qũ ṽo peruenit ad cerebꝝ apparet febris et uõi
tus chol̃e ⁊ nõ est ex eis q̃ sanaẜ. nisi raro. Et ꝓpinq̃or
ad icolũitatẽ q̃ꝺ incisio est que cadit ad futurati duorũ
uentriũ añrioꝝ. Qũ ei cito succurris ei ꝯtinuaẜ. ¶ Il
le ṽo que in duob⁹ uentrib⁹ posteriorib⁹ fuerit: sꝫ ꝑuioꝛs
Et ea que fit in medio prauior est ea que fit in posteri
ore ⁊ ꝛemotior ut redeat ad dispõnẽ nãlẽ nisi fit ualde
parua. Et ꝑncipiũ q̃ꝺ ꝯsistit in ẽplr̃is ⁊ erit e⁹ rectificati
o uelociẜ. In cura ṽo ꝯsistit ꝑncipiũ ad ꝓhibendũ apa
cũ eo q̃ꝺ tollerat dispõ. Distinctiõm ṽo medicaminis
uulneris plagatiui q̃ꝺ ẽ in cute ⁊ carne dicem⁹ ubi ulce
rũ rememorabimur in lib⁰. iiij. ⁊ dicem⁹ curã fracture
que est ex eis in c⁰ fracture ⁊ restaurationis. ¶ Et me
dici in fractura cranei in q̃ extrahenda sꝫ ossa: hñt duaſ
intentiões. Intentio ei quoꝛũdã ẽ ut declinẽt ad medi
cinas sedatiuas q̃ dolorẽ uehem̃ter q̃escere faciunt. ⁊ i
tentio est alioꝝ q̃b⁹ ṽꝫ ꝙ admistrãde sꝫ medicine uehem̃
tis deficcatiõis ⁊ admistrãt p⁹ incisiõꝫ fracti ⁊ eradica
tiõm secti ⁊ extractõm fracture e⁹ medicias attractiaſ
in unguẽtis ⁊ alijs supra locũ supꝫ ipm exterius existẽ
te epithiate ex aceto ⁊ melle. ¶ Et hoc mõ ꝑ manus
hoꝝ posterioꝝ ꝑuenit maior incolumitas q̃ ꝑ man⁹ ꝑo
rũ ⁊ illud q̃ꝺ nõ est mirꝝ. G. ei dixit ꝙ complexio ossis
⁊ panniculi est sicca.

IIII

¶ Tractatus quartus de egritudibus capitis ⁊ plu
rimo nocum̃to ipsius in opatiõibus sensus ⁊ motibus
Et ꝯtinẽt cap^a. ¶ De subet ⁊ sõno. C. i.

Dicitẜ subet sõnus supfluus ⁊ grauis nõ tam̃
ois supfluus ⁊ grauis: sed ille c⁹ grauitas est i
mã ⁊ q̃litate simul: ita ut ipsius spatiũ sit ꝓli
xus ⁊ e⁹ eleuatio fortior ⁊ debiliteẜ excitatio ipsius ab
eo. Si ãt excitaẜ tũc sõnus e⁹ est nãlis in q̃titate ⁊ q̃li
tate sua. Et e⁹ q̃ꝺ alius est grauis alius est subet ꝓfund⁹
¶ Sõnus ãt ṽlr̃ est reditus spũs aialis ab instꝫis sen
suũ ⁊ motuũ ad ꝑncipiũ cũ quo ꝑuanẜ ipsoꝝ instꝫa ab
exitu opatiõis in ipsis nisi q̃ necia sꝫ ad hoc ut uita per
maneat ⁊ illa sꝫ sicut instꝫa spũs. ¶ Et sõnus q̃ꝺ nãlis
absolute ẽ c⁹ reditus ẽ cũ ꝓfundatiõe spũs uitalis ad in
teriora ut digeraẜ cibus quẽ in ipso seq̃ẜ spũs aialis si
cut fit in motib⁹ corpoꝝ subtiliũ ꝑmistoꝝ ꝑꝑ necitatem
uacuitatis: ⁊ q̃ꝺ est ẽt ꝑꝑ q̃etẽ e⁹ ⁊ ut spũſ adiungat sibi
ꝑtẽ e⁹ quo nutriaẜ ⁊ substenteẜ ⁊ augm̃teẜ subã illius:
recipiat restauratõm e⁹ q̃ꝺ ex ipso in uigilijs soluiẜ. ¶
Et huic q̃ꝺ ꝓpinqus est q̃ accit ei q̃ sanitati uicinus ẽ
ab egritudie sua. Accit ei ei sõnuſ ꝓfundus ⁊ significat
sedatõm egritudis e⁹ ipse tñ in sanis nõ significat bõita
tẽ. ¶ Et qñqꝫ ẽt accit sõnus h⁹i generis ei q̃ eũatus ẽ
medicia plimũ ⁊ sõnus ille ꝯfert ei reddẽs ipm ṽtuti su
e. Et plimũ accit sõnus nõ absolute nãlis ⁊ ille q̃ꝺ ẽ re
ditus q̃ fit ad ꝑncipiũ ꝑꝑ superfluitatẽ resolutiõis spũs
ẽt nõ tollerat eius subã dilatatõm ꝓpter defectũ sui au
gm̃ti sꝫ illud q̃ꝺ suffecit applicatiõi cã resolutiũis facte

ex motu ꝓfundat̃ gͦ ſicut fit in diſpõne laboris ⁊ exerci
tij fortis. Et illõ fit pp euõné ſuperfluã accidenté ſpiri
tui aiali. Nã igĩ fit ꝓmpta ad recipiendũ qꝺ eſt i ſubã
eꝰ niſi cõſequat̃ ipſa ex nutrim̃to ſuſtentaculũ. ¶ Dĩa
ṽo int̃ ipm ⁊ illũ q̇ eſt añ ipm ẽ ſicut dĩa int̃ petitiõm ci
bi a corpore ſano ut ſit loco reſolutiõiſ nãlis ex eo ⁊ pe
titiõm cibi a corpore debilitato a ſolutõe ⁊ fluxu ſãgui
nis. Primus ei duoꝝ ſõnoꝝ petit reſtauratiõm reſolu
tionũ uigiliaꝝ ⁊ eſt res nãlis. Et ẜus petit reſtauratõꝫ
reſolutiõis laboris ⁊ nõ eſt nãlis. ¶ Et qñqꝫ accit ſõ
nus nõ nãlis abſolute ⁊ eſt ut ſit reditus ſpũs aĩalis
ab inſtĩis pp cãm infrĩanté ſubẽ ſpũs ɔ̃riã aut extriſecꝰ
aut ex medicinis infrĩantibꝰ ⁊ inſtĩa adipiſcunt̃ frigus
incõueniens penetratiõi ſpũs uitalis in eis ẜm modũ
ſuũ renouanté infuſiõm ſpũs in eis adunati corrũpẽtiſ
ɔplrõné qua recipit ṽtuté aĩalẽ. ſ. ſpũs a ṗncipio qĩ reſi
duũ redit ad ꝓfundũ pectoris ⁊ fit piger ad dilatatõm
pp frigus ɔplrõnis ⁊ hoc ẽ ſtupor. Et qñqꝫ ẽt accit pp
cãm hũectanté inſtĩa ⁊ ꝑturbanté ſubãm ſpũs ⁊ oppilã
té uiã eꝰ ⁊ laxanté ſubãm neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ ⁊ mollifi
catio quã ſeq̇t̃ oppilatio ⁊ coopim̃tũ q̇ ꝓhiberet ſpũm
penetrare: qm̃ ſpũs ipſius ſubã iã eſt ingroſſata ⁊ per
turbata. Et qm̃ inſtĩa eꝰ iã ſt̃ corrupta pp hũiditaté ⁊
laxitaté eoꝝ ſil̃. ¶ Et iſte eſt ſõnus ebrietatis: ⁊ accit
qꝺ ẽ huic accñti ꝓximũ pp nimiã ſtõi repletõm ⁊ ꝓlixi
taté more cibi in ſtõ: hoꝝ ãt ſubet remouet̃ uomitu. Et
he due cauſe qñ firmãt̃ ſt̃ cã q̃ pl̃imũ accit ſubet. Q̃ñ
qꝫ ẽt adunat̃ frigus ⁊ iuuat ipm hũiditas ſil̃ in cauſis
ſõni. uerũtñ cã añcedẽſ tunc ẽ ex frigore ⁊ iuuat ipſum
hũiditas. ¶ Sicut aggregãt̃ in uigilijs cal̃itas ⁊ ſicci
tas ⁊ eſt cã ṽa ipſa cal̃itas quã iuuat ſiccitas. ¶ Su
bet ṗterea ſt̃ cauſe alie ex q̇bus eſt uehem̃tia ꝑoxiſmoꝝ
febris ⁊ euẽtus nature cũ eſſentia ſuꝑ ſuã egritudinẽ ⁊
ipſius ɔp̃ſſio ſub mã ⁊ ſeq̇t̃ ipſã ſpũs aĩalis ſicut dcm̃
eſt ⁊ ꝓṗe ſi mã febris eſt fr̃a phl̃atica ⁊ ipſa q̇ꝺ nõ cale
facit niſi cũ putredĩe. ¶ Et qñꝫ fit pp malitiã hũoꝝ ⁊
uapoꝝ aſcendentiũ ad anterius cerebꝝ a ſtõ aut pulmo
ne in egritudibꝰ ſuis ⁊ reliq̇s m̃bris. Et qñqꝫ fit ex ml̃
titudĩe uermiũ ⁊ aſcaridũ. ¶ Et qñꝫ fit ex coarctatõe
cerebri ipſius ſub oſſe cranei: aut lãina eiꝰ: aut cortice
ipſius qñ cerebro aduẽit ꝑcuſſio ⁊ uehem̃tior uentriũ
ad faciendũ ſubet apud inciſiõm eſt uehementior eorũ
ad faciendũ ſubet apud ɔp̃ſſiõm. Et qñqꝫ fit pp uehem̃
té doloré ꝑcuſſiõis eueniẽtis lacertis ṫpris: aut ẜm cõi
taté leſiõis in ore ſtõi aut in matrice qĩ ɔ̃bit̃ ex eo cere
bꝝ ⁊ oppilat uias ſpũs ſenſibilis tal̃r ꝙ cũ ea fit diffici
lis motus ſpũs ad ꝓcedendũ. Et qñqꝫ fit pp uehem̃té
debilitaté ſpũs ⁊ reſolutõm ipſius qĩ fit difficilis eiꝰ di
latatio. Et qm̃ ṗmi ſenſuũ q̇ ṗuant̃ in ſõno ⁊ ſubet ſt̃ ui
ſus ⁊ auditus: oꝫ tunc ut ſit ĩpedim̃tũ in ſubet in añrioꝛ
cerebro ⁊ pp cõitaté corruptiõis imaginatõis. Nã ſi ñ
eſſet cõitas anterioris cerebri ⁊ nõ accideret nocumẽ
tũ niſi poſteriori ꝑti nõ oporteret ut uiſui ⁊ auditui ꝓ
ueniret ṗuatio nꝫ eſſet ſõnus imo eſſet deſtructio motꝰ
⁊ tactus ſolũmõ ⁊ eſſent ſenſus reliq̇ cũ diſpõnibꝰ ſuis
ſicut ɔtingit in egritudibꝰ ɔgelatiõis ⁊ ſochos ⁊ nõ eẽt
nocum̃tum quod ſubet affert ſenſui ultra nocumentum
quod infert motui. Nam ipſe deſtruit ſenſum oĩo et
nõ penitus deſtruit motũ: remãet ei incolumis i ãhelitu
¶ Et oꝫ q̇ꝺ ne oppilatio ꝓueniẽs in ſubet ſit ɔpleta nꝫ
cũ multa ſpiſſitudĩe ⁊ ſi nõ fiet nocum̃tũ i anhelitu. ¶
Q̃ is ãt ſubet ex ɔplrone pendẽs ẽ pp frigus prio ⁊ pp
hũiditaté ẜo. Amplius qñqꝫ fit ꝑmutatõ ad ſubet ſicut

ex ꝑipneumõia ⁊ pleureſi ⁊ ſil̃ibꝰ. Et q̇dã hoĩum ſt̃ qͦ
rũ hũoreſ dũ ſedent ſt̃ fracti nõ nocenteſ qĩ coopit eos
dormitatio. Q̃ñqꝫ ſe ꝓſternunt ꝓfundat̃ calor innatus
⁊ feruẽt ⁊ excitant̃ uapores cerebri qĩ ſõnus non ipm
coopit ⁊ ṗcipue in eo q̇ nõ eſt ſicce ɔplrõnis. Q̃ũ ergo
multiplicant̃ cooꝑture ſõni indicat egritudineſ: ⁊ ſicut
aq̃ granatoꝝ tardãte in ſtõ q̃ retinet uapores ⁊ liberat
a uigilijs. ¶ Et nos q̇ꝺ iã diximꝰ qual̃r oꝑꝫ eſſe formã
iacenté ſuꝑ cibũ. Nũc ãt dicemꝰ ꝙ uſus reſupinationis
multotiẽs ledit dorſũ ⁊ laxat ipm. Cuius q̇ꝺ cura ẽ u
ſus ſurgendi plurimꝰ. ¶ Ex ſõno ṗterea in ſole timet̃
capiti ⁊ q̇ fit in luna facit poſſidere ſcreatũ ſanguinis q̇
fit cũ raſcatõe: ꝓpea ꝙ luna mouet humores ⁊ cã q̇dẽ
ſonitus gutturis eſt coopertura oris canne qĩ ſpiritus
non egreditur niſi in uoce humiditatis.

¶ De ſignis ſpetierum ſubet. C. ij.

SI ãt ſubet fit ex frigore puro extrinſecus: eiuſ ſi
gna ſt̃ ut fiat pp ſucceſſiõm frigoris uehemẽtis
aduenientis capiti exterius aut pp frigus intra corpꝰ
⁊ cerebꝝ ⁊ nõ inuenit̃ in facie inflãmatio nꝫ i palpebꝛiſ
ẽt eſt color uiridis ⁊ pulſus eſt extenſus tendenſ ad du
ritiẽ cũ raritate uehem̃ti. ¶ Et ſi ſubet fit ex frigoꝛ po
tus alicuius medicinaꝝ narcoticaꝝ q̃ ſt̃ opiũ ⁊ hyuſq̇a
mꝰ ⁊ radis mãdragoꝛ ⁊ ſe. mãdragoꝛ ⁊ nuxmetel ⁊ fũgꝰ
⁊ lac i ſtõ acetoſũ ⁊ coriãdꝝ hũidũ ⁊ ſe. pſilij ml̃tũ ſignifi
cat̃ ſignis q̃ dicemꝰ de unaquaqꝫ eaꝝ in cͦ de uẽnis. Et
ut ſubet fiat cũ alijs accñtibꝰ ſſocatiõis ⁊ uiriditatis ex
tremitatũ ⁊ fr̃itate eaꝝ ⁊ ap̃ate ligue ⁊ ꝑmutatiõe odo
ris ⁊ fit pulſus cũ caſu formicãs debilis nõ cũ raritate
imo frequẽs hñs frequẽtiã ṽmiculoſi formicãtis. Et ſi
fuerit rarus nõ erit ei ordo nꝫ fortitudo. Imo redit ex
raritate ad ſpiſſitudinẽ ⁊ ex ſpiſſitudĩe ad raritaté. ¶
Scias gͦ ꝙ ſi aliq̇d hoꝝ in potu ei datũ ẽ: aut ipſe ꝑ ſe
bibit et medicet̃ totũ illud cũ eo qꝺ dicemꝰ i cͦ de uene
nis. ¶ Sũt ãt q̇dã q̇ dicũt ꝙ ſubet frigoris puri ẽ leui
or ſubet materiei hũide. Sed ẜmo ille nõ eſt uehem̃ter
ſanus. Immo qñqꝫ eſt fortis ualde. Et oẽs q̇dẽ ſpẽs
ſubet facte ex frigore cerebri in ſubã ſua aut pp medici
nã ebibitã ſequit̃ corruptio in cogitatõe ⁊ memoria.
Q̃ꝺ ſi ſubet ſit ex hũiditate pura ſt̃ eꝰ ſigna ut nõ uideã
t̃ ſigna ſanguis nꝫ grauitas phl̃atis. Si ãt fiat ex phl̃a
te ſcit̃ illud ex ṗcedenti repletiõe ⁊ nimia ſtõi ſacietate
⁊ multitudĩe potus ⁊ lenitate pulſus ⁊ ipſius fluctuati
one cũ latitudĩe ⁊ ſcit̃ ex ꝓfundatõe ſubet ⁊ grauitate
ipſius ⁊ albedĩe coloris in facie ⁊ oculis ⁊ ligua ⁊ gra
uitate capitis ⁊ inflatõe in palpebris ⁊ fr̃itate tactus ⁊
regimĩe ṗcedenti ⁊ etate ⁊ regiõe et reliq̇s. ¶ Ex ſan
guie ṽo factus ſcit̃ ex inflatiõe uenaꝝ q̃ dicunt̃ guidez
et rubedĩe oculoꝝ et maxyllaꝝ et rubedie lingue et ſen
ſu cal̃itatis in capite et ſil̃ibꝰ illis q̃ ſciuiſti. ¶ Et ſi cũ
hoc ſanguis et phl̃a ɔiungant̃ aggregatõe ap̃atũ uiꝺbiſ
ſigna karabiti et lethargie et ſubet aſahari. ¶ Q̃uꝺ ſi
cã in ipſo fuerint uapores expulſi ex corꝑe in febribus
et ꝓṗe apud doloré pulmõis et ap̃a in ipſo noiatũ peri
pneumõia aut uapores ſtõi ſcies totũ ſuis ſignis. Nã
ſi eſt ex ſtõ ṗcedũt ipm ṽtigo et ſcotomia et tinnitus et
uomitus et phantaſie et eſt leuis apud fam̃ et augm̃tat̃
apud repletõm. ¶ Si ṽo eſt ex ꝑte pulmõis et pectõis
ṗcedũt ipm dolor grauis et dolor in ꝑtibꝰ pectoris ⁊
ſtrictura ſpũs ⁊ tuſſis ⁊ accñtia pleureſis ⁊ ꝑipneumo
nie. Et ſil̃r ſi fuerit ex ep̃e ṗcedũt ipm ſignificatões e
gritudis i ep̃e. ¶ Et ſi ẽ ex m̃ꝛice ṗcedũt ipm egritudi
nes matricis ⁊ eꝰ repletio. ¶ Q̃ui aũt fit ex ꝑcuſſiõe

fcā super balhema aut sꝫ tp̄s scit̄ suis significationib⁹.
¶ Et dīa q̇dē inter subet ⁊ apoplīā est ꝙ hn̄te subet
possibile est intelligere ⁊ excitari ⁊ sꝫ motus e⁹leuiores
sensib⁹suis. Apopleticus āt ꝓuat̄ sensu ⁊ motu oī. Et
oio dīa int̄ hn̄tē subet ⁊ illū in quo est malefactio ꝑpt̄
debilitatē cordis est ꝙ pulsus hn̄tis subet est fortior ⁊
similior pulsib⁹sanoꝝ. Et pulsus hn̄tis sincopi est debi
lior ⁊ durior ⁊ sincopis ꝑuenit paulati cū mutatiōe co
loris tēdentis ad citrinitatē et ad silr̄iudinē coloris mō
tuoꝝ ⁊ infrīant̄ extrema. In subet āt nō alterat̄ coloꝛ fa
ciei nisi ad illud qđ est bonū ⁊ nō exiccat̄ frustū faciei
⁊ nasi nꝫ mutat̄ a forma dormientiū nisi ꝑuo tumore ⁊
inflatiōe. Et dīa quiđ inter hn̄tē subet ⁊ illā cuius ma
trix est p̄focata: est ꝙ possibile est ꝙ hn̄s subet intelligat
⁊ loquat̄ si p̄cipit̄. Illa v̇o c⁹matrix est p̄focata intelli
git cū difficultate ⁊ n̄ loq̇t̄ pēit⁹ ⁊ ē mot⁹ ⁊ ꝑp̄e mot⁹
colli ⁊ capitis ⁊ pedū facilior i eo q̇ hꝫ subet ⁊ sēsus ⁊ a
pertio palpebraꝝ facilior in hn̄tib⁹matricē prefocatā:
⁊ est prefocatio matricis cā eueniēs subito ⁊ idicat po
testatē sui ⁊ finit̄ aut minorat̄ ⁊ subet extendi ⁊ fit itroi
tus in ipso in profundatione gradatim ⁊ incipit a som
no graui nisi causa eius fit frigus subito eueniens: aut
medicina ebibita. Scias ergo illud.

¶ De cura subet ⁊ sōni grauis facti in febrib⁹. C. iij.

Subet āt q̄ accit ab egritudie existente in aliq̇b⁹
m̄bris. Semita cura est peruenire ad m̄bꝝ illud
cū regimie ut purget̄ ⁊ remoueat̄ qđ in ipso est ⁊ ꝯfor
tatio cerebri ita ut mām nō recipiat. Et illud quiđ v̇bi
gr̄a fit cum oleo roſ. ⁊ aceto plurio ne oleum dormire
faciat ⁊ p̄cipue qū ip̄m est solū cū exp̄ssionib⁹fructuum
ꝯfortantiū ⁊ p⁹illud adhibeāt̄ ēbroce infrīatiue. ¶ De
inde fiat permutatio ad resolutiua si fuerit in cerebro ꝯ
tentū aliq̇d ⁊ tu quiđ iā sciuisti omia illa in canone. ¶
In eo āt q̇ fit in febrib⁹ ⁊ in p̄ncipio periodoꝝ oꝫ ut inci
piat̄ a ligatiōe extremitatū ⁊ a motu sternutationū assi
due ⁊ odoram̄to aceti ⁊ uaporis e⁹ ⁊ unctione capitis
cū oleo roſ. ⁊ aceto plurimo aut aq̄ acreste aut aq̄ gra
nati ⁊ stipticoꝝ. ¶ Ille āt q̇ fit ꝑꝑ potū narcoticoꝝ cu
ret̄ ſm illud narcoticū ⁊ det̄ egro ad potan̄ tyriaca ipi
us qđ dicturi sum⁹in li°. iiij. ¶ Subet āt facti ex frigo
re extrinsecus adueniente cura est potus tyriace ⁊ mi
thridati ⁊ diamuscbi ⁊ ēbrocet̄ caput cū aq̇s in quib⁹
cocta sꝫ ruta ⁊ castoreuꝫ ⁊ piretꝝ ⁊ ungat̄ caput cū o
leo de ben ⁊ oleo de duab⁹spicis cū castoreo ⁊ sq̇lla ⁊
oleo muscellino ⁊ oleo costino cū castoreo. Et silr̄ ad
hibeant̄ ēpl̄a fcā ex castoreo ⁊ squilla ⁊ muscho ⁊ fint
castorei ꝑtes. ij. ⁊ sq̇lle. ꝑs. i. ⁊ muschi q̄ntitas ꝑua ⁊ odo
ret muschū assidue ⁊ utat̄ eis q̄ dcā sꝫ in calefactiōe cō
pl̄onis cerebri. Sed est labor absq; facilitate. ¶ In il
lo āt q̇ factus est ꝑꝑ dn̄iū sanguis oꝫ ut incipiat̄ a ꝑhl̄ia
cephalice ⁊ uentoſ cruriū aut ꝑhl̄ia saphene ⁊ utat̄ cli
steri tēperato ⁊ subtiliatōe cibi ⁊ utat̄ eo qđ torresc̄m ē
¶ Illū āt qui factus est ꝑꝑ dn̄iū hūiditatis pure q̄ nō
est cū mā oꝫ ut cures cū ēpl̄is factis ex castoreo ⁊ floꝛ
squināti ⁊ costo ⁊ nuce cup̄ssi ⁊ sauina ⁊ euforbio ⁊ pi
retro ⁊ desiccet̄ cibus ⁊ alienēt̄ olea ⁊ ēbroce nisi cum
cautella: hūectatio ei q̄ est in oleis qn̄q; uincit uirtuteꝫ
medicinaꝝ nisi fit ualde fortis. Et oꝫ ut admistratio fi
at unctionis capitis ⁊ rubificatiōis e⁹ ⁊ odoratiōis mu
schi. Et si fuerit hūiditas cū mā ꝑhl̄atis oꝫ ut eūes cū
clisteri forti ꝓus ⁊ ingēiet̄ ut euomat: ⁊ plurimū ei⁹ qđ
ex ꝑhl̄ate est in stō oꝫ ut euomat cū eo qđ ꝑhl̄a incidit
ex eis q̄ dicem⁹ in loco suo ⁊ admistra ēbrocas digesti
uas fortes ⁊ caputpurgia ⁊ sternutatoria ⁊ gargaris
mata ⁊ ea q̄ sciuisti in canone sicut tibi p̄teriit. Et e⁹cu
ra est ut eger audiat ⁊ uideat res q̄ ꝯtristāt ip̄m: tristitia
ei in h⁹i egritudib⁹in quib⁹debilitat̄ cogitatio ⁊ extigui
tur est ex eis q̄ ꝯmouēt aiam ⁊ reducūt eā ad rectitudi
nē. ¶ Et ex medicinis quiđ uigilare faciētib⁹est epithi
ma fen̄i cū calcāto ⁊ abstersio faciei cū aceto ⁊ ꝯstrictō
extremitatū inferioꝝ ⁊ administratio sternutatoriorū.

¶ De uigilijs ⁊ sabara. C. iiij.

Vigilia quiđ est dispō aialis qū effundꝫ sp̄ūs aia
lis ad instr̄a sensus ⁊ motus ut eis utat̄. Saba
ra uō est superfluitas in uigilia ⁊ egressus a re nāli. Et
e⁹quiđ cā cōpl̄onalis est cal̄itas ⁊ siccitas ꝑꝑ igneitatē
sp̄ūs ⁊ mouet semꝑ ad exteriora ⁊ cal̄itas uehem̄tius ē
faciēs sabara ⁊ anterius faciēs. Et sabara quiđ qn̄q;
fit ex nitrositate hūiditatis occultate i cerebro: aut ꝑꝑ
dolorē ⁊ cogitatiōes cōes. Et est sabara c⁹cā est lumē
⁊ loci illuīatio qū peruenit in h⁹i aliq̇s p̄paratus saba
re. ⁊ ē sabara q̄ ē ꝑꝑ malitiā digōnis ⁊ multitudinē re
pletiōis. Et ē sabara q̄ fit cā e⁹qđ inflat ⁊ ꝯmouet hūo
res ⁊ sōnia ⁊ tiore in sōno sicut fabe ⁊ sil̄a. Et ē sabara
que fit in febrib⁹ꝑꝑ eleuatōm uapoꝝ siccoꝝ mordicato
rū ad cerebꝝ. ¶ Et dolor quiđ qui decrepitis accidit
ex sabara ē ꝑꝑ nitrositatē hūoꝝ eoꝝ ⁊ salsedinē ipsoꝝ ⁊
siccitatē subē cerebri eoꝝ: ⁊ ē sabara que fit cā apatis
mel̄ici aut cancerosi in ꝑtibus cerebri ⁊ dꝫ ꝙ ille i quo
sabara fit fortis: deinde accit ei tussis morit̄. Et nos q̄
dē iā diximus in c°somni qđ oportuit nos dicere.

¶ De signis. C. v.

Signa igꝫ e⁹ q̄ fit a siccitate pura sine mā ⁊ nō so
cia cal̄itati sꝫ leuitas capitis ⁊ sensuū ⁊ siccitas
oculoꝝ ⁊ ligue ⁊ nariū ⁊ ꝙ nō sentit̄ in capite calor nꝫ
frigus. Eius uō que fit ex cal̄itate ⁊ siccitate signa sꝫ i
uētio signoꝝ siccitatis cū iflāmatōe ⁊ adustiōe. Et qn̄ꝫ
ē cū siti ⁊ adustiōe in origine oculoꝝ. Et e⁹quiđ que fit
ex nitrositate hūoꝝ signa sꝫ hūectatiōis inuētio in nari
b⁹ ⁊ lippitudo oculoꝝ ⁊ sensibilitas grauitatis ꝑue ⁊ ue
locitas excitatiōis apud sōnū cū saltu. Et illud quiđ si
gnificat̄ ex regimie p̄terito ⁊ etate. ¶ Et ei⁹ quiđ q̄ fit
ex illuminatiōe loci aut ex cibo. Signa ēt sꝫ cause ei⁹.
Eius uō que ē ex apate mel̄ico signa sꝫ signa p̄dcā mr̄
totiēs. Sed e⁹que ē ex dolore aut cogitatiōib⁹ cōib⁹ ⁊
febrib⁹acutis signa sꝫ e⁹cause. ¶ De cura. C. vi.

Oportet quiđ ut hn̄s illā c⁹ cā est siccitas utat̄
cibo hūido ⁊ balneis tēperatis ꝑp̄e: ꝙ si ipsum
balneū nō facit dormire tc̄ nō est tēperati corporis ⁊
nō bone ꝯpl̄onis ⁊ nꝫ ē in paucitate siccitatis: aut ꝑote
state hūoꝝ maloꝝ quos balneū eleuat ⁊ oꝑꝫ ut deserat
cogitatōm ⁊ coitū ⁊ laborē ⁊ utat̄ q̇ete ⁊ trāquillitate
⁊ assiduitate inunctiōis capitis cū oleis hūectatiuis p̄
dictis ⁊ emulsione lactis super caꝑ ⁊ ēbrocis hūectāti
b⁹ p̄dictis ⁊ attractiōe in narib⁹oleoꝝ ⁊ caputpurgijs
ipsoꝝ ⁊ distillatiōe eoꝝ in aure ⁊ ꝑp̄e olei nenufarini et
p̄cipue faciendo caputpurgiū et in fricatiōe inferioruꝫ
pedū. ¶ Eius uō que ē ex cal̄itate qū hoc regim̄ ē cū
additiōe fcā in regimie haꝝ medicinaꝝ et admistratio
uerbi gr̄a rasure cucurbite et portulace et mucilaginis
psilij et uirge pastoris et sempuiue et sil̄ium. Et ex h⁹i
ininocticis ē sōnus suauis subtilis cū quo nō est hezeze
et fit e⁹casus breuis: aut si sit cū hezeze sit eq̄lis et ꝑꝑ il
lud sonitus arboꝝ et aque faciūt dormire. Ei⁹ uō que
facta ē ex dolore regim̄ est sedatio doloris. Et ipsi⁹ cu
ra est cū eo qđ ꝑp̄ū est unicuiq; dolori in c°suo. ¶ Fcā

ꝺo in febrib⁹ multotiēs hn̄ti dat̄ in potu adeiacur purū
ꝛ facit dormire. Et oꝫ ut hn̄s eā utat̄ ablutione faciei
ꝛ ēbrocis ꝛ unctiōe tp̄ris ꝛ frontis cū oleo de papaue
re ꝛ lactuca ꝛ ut ponat̄ in sorbitionib⁹ ipsius se. papaue
ris albi. Et qn̄qꝫ stupefacit ex narcoticis quoꝝ descri
ptiōes sunt in antidotario ꝛ troc. de citro p̄dicti in. c. de
soda calida qū dissoluunt̄ in exp̄ssione papaueris aut aq̄
rosaceē in qua coctū est papauer: aut aq̄ lactuce ꝛ linit̄ eo
frons ꝯfeāt. ¶ Et ex eis quiꝺ que ad illud exp̄ta sunt est
ut sumat̄ casia lignea ꝛ opiū ꝛ crocus ꝛ dissoluant̄ in o
leo rosaceo. ꝛ abstergant̄ ex eis nares. ¶ Et fiat epithima
factū ex corticibus papaueris ꝛ radicib⁹ mādragore su
per utraqꝫ tp̄ra ꝛ ēt odoramēta ex eis. ¶ Et q̇ sumit
ex istis q̄ntitatē unius grani orobi dormit sōnū tēp̄atū.
¶ Qꝺ si hūor ad ip̄m ascendēs fuerit grossus fiat em
plm fronti e⁹ ex meliloto cū camemilla ꝛ robub. Et ex
eis q̇dē que dormire faciūt febrientes ꝛ alios est ut ex
tremitates hn̄tiū sabarā ligent̄ cū ligamīe faciēte dolo
rē ꝛ corā ipsis ponat̄ lāpas ꝛ p̄cipiat̄ p̄n̄tib⁹ ut multi
plicent ꝯfabulatiōes ꝛ s̄mones. Deinde soluant̄ ligatu
re repente ꝛ remoueat̄ lāpas ꝛ p̄cipiat̄ ibi existentib⁹
ut taceāt repēte ꝛ tūc dormiēt. In ea āt que fcā ē ex hu
miditate nitrosa salsa pp̄ nitrositatē ꝛ salsedinē oꝫ ut ac
ceptio ois acuti ꝛ salsi alienet̄ ꝛ cibet̄ eā hn̄s piscib⁹ pe
trosis ꝛ carnib⁹ subtilib⁹ surabegeti cū pauco sale ꝛ eūe
tur cū pilulis ex sebeba ꝛ assidue fiat iunctio capitis cū
oleis suauib⁹ tepidis. Qn̄qꝫ h̄ sp̄ēs sabare accit in eta
te senij e⁹ cura est p̄ua. Verūtn̄ oꝫ ut eā hn̄s utat̄ ēbro
ca ex aq̄ in qua cocta sunt ordeū ꝛ camemilla ꝛ albacuē
ꝛ nō aliud oi nocte. facit ei bn̄ dormire. Et fiāt odorent
narib⁹ facta ex oleo albacuen aut oleo irio aut oleo de
croco. Et qn̄qꝫ oꝫ ut in potu tribuam⁹ hn̄ti sabarā sup
fluā ꝟtutis c⁹ timet̄ resolutio cerataria ꝛ silia ex opio
ut faciat ip̄m dormire. Ei uō q̇ nō hꝫ sabarā cū h⁹i su
perfluitate sufficit ut laboret: exercitet̄ ꝛ balneet̄. Dei
de añ cibū bibat aliq̄ntulū uini ꝛ comedat cibū: qm̄ doꝛ
miet in hora.

¶ De lesione sensus. C. vij.

Sp̄ēs nocumēti sensus ꝯtingentis in operatiōib⁹
cerebri sunt pp̄ duas cās et cognoscunt̄ trib⁹ mo
dis. ¶ Qn̄ ei sensus hois est incolumis et imaginatio
formaꝝ reꝝ in sōno et uigilijs est sana. Deinde sunt res et
dispōnes quas uidet in uigilijs suis: aut in sōno suo ex
eis ꝺ q̇b⁹ possibile est ip̄m p̄ponere et remouent̄ ab eo:
et qū audit eas et testificat̄ nō remanēt apud eū: tūc le
sio illa est in memoria et in posteriore cerebro: q̄ si in
h° n̄ ē ip̄edimētū sed loquat̄ ea que nō sunt dicēda et timꝫ
ab eis a q̇bus timere nō oꝫ et putat esse bonū qꝺ nō dꝫ
putari bonū: et sperat qꝺ nō est sperādū et inq̇rit qꝺ in
q̇rendū nō est et facit qꝺ faciendū nō est et est potens s̄
uare ea quoꝝ uult recordari: tunc lesio est in cogitatiōe
et in p̄te media cerebri. ¶ Si uō ipsius memoria et ip
sius loquella sunt sicut esse debēt et nō ꝯtingit in his que
agit et loq̇tur aliq̇d ꝯ̄riū rectitudini et imaginat̄ res sen
sibiles et colligit uillos et uidet singularia mendosa et i
gnes et aq̄s: aut reliq̄ mēdosa: aut debiliter imaginatuꝛ
formas reꝝ in sōno et uigilijs tūc lesio ē in imagiatōe ꝛ
in uentre añriore cerebri. Et si aggregātur duo ex illis
aut tria tūc lesio ē in duob⁹ uentrib⁹ aut trib⁹ et si cogi
tatio infirmet̄ et accidat in eo abbreuiatio pp̄ cōitatē
lesionis in memoria p̄cedentis p̄mū facilius ē q̄ si ifir
met̄ cogitatio et seq̇tur eā egritudo memorie. ¶ Et qꝺ
cūqꝫ hoꝝ est declinās ad diminutiōm tūc egritudo ē ex
frigore. Et qꝺcunqꝫ est decliue ad permutatiōm et agi
tatiōm est ex caliditate. Et quidā existiauerūt q̄ declinatio
ad diminutiōm est pp̄ diminutiōm subē cerebri. Et h°
q̇dē nō est lōginquū apud me. ¶ Cā uō e⁹ aut est in p̄
mis in ipso cerebro aut est ex m̄bro alio. Et qn̄qꝫ ē ab
extrinsecis sicut p̄cusione aut casu. In curis āt oꝫ te eē
sollicitū s̄m p̄ncipia que dixi in canone. Et collige ex
tabulis egritudinū m̄broꝝ capitis in lib° s̄o medicinas
ad oia illa iuuatiuas q̇bus in eis uteris et ꝯsiderabis q̄
ex eis et q̇ ex cibis ledūt eos qꝛ alienabis eos in eis et
inde eas considerabis et alienabis eos a cibis q̇ eos le
dūt i ip̄is. ¶ De p̄mistiōe sens⁹ et aliēatiōe. c. viij

Permistiōis uō sensus et alienatiōis declaratio
est qm̄ que fit pp̄ cerebꝝ ipsum est aut ex cholera
nigra: aut ex sanguie calido inflāmato: aut ex cholera citri
na: aut ex cholera rubea: aut ex caloꝛ puro: aut ex uapoꝛ
calido. Et illa quiꝺ sunt ex illis que desiccāt qꝛ cerebꝝ mā
sp̄ūs innati priuat p̄ c⁹ simile possibile est rōni uiā suā s̄
uare. ¶ Et fcā pp̄ m̄bꝝ aliud: aut corpus est sicut que
fit pp̄ stōm: aut os e⁹ aut mirac: aut pp̄ matricē: aut pp̄
totū corpus sicut in febrib⁹. Et totū illud est pp̄ q̄lita
tē purā uenientē ad ip̄m sicut eleuat̄ a digitis pedū ꝛ
manuū qn̄ ap̄ant̄ ꝛ a m̄bris corrupte ꝯplōnis ap̄atis:
aut pp̄ uaporē calīm chole ꝛ phl'atis iā putridi ꝛ acuti.
Et p̄mistio rōis magis incolumis est que est cū risu ꝛ
que est s̄m q̇etē: ꝛ deterior que est cū agitatiōe. ꝛ rixa ꝛ
audacia.

¶ De signis. C. ix.

Scias q̄ ois dolor uehemēs de quo patiēs nō ꝯ
querit̄ ꝛ in quo nō sentit p̄mistiōm ꝛ urina ole
agina significāt in febribus p̄mistiōem rōnis. ¶ Que
ꝺo fit ex melia est cū tristitia ꝛ alienatiōe mala: aut cū si
gnis mlie: quoꝝ i c° ipsius rememorabimur. Et si mlia
est cholica est cum lupinositate ꝛ audacia. ¶ Et si est
mlia sanguinea est illic leticia ꝛ risus cū exuberatōe ue
naꝝ. ¶ Fcā āt a cholera citrina est cū inflāmatiōe ꝛ cali
tate ꝛ rixa ꝛ malitia moꝝ ꝛ agitatōe uehemēti ꝛ imagia
tiōe ignis ꝛ sintillaꝝ ꝛ adustione anguloꝝ oculoꝝ iteri
oꝝ ꝛ citrinitate coloris ꝛ inflāmatiōe capitis ꝛ extēsio
ne cutis frontis ꝛ p̄fundatiōe oculoꝝ ꝛ saltu ad opposi
tū. Et in illa q̇dē que fit ex rubea sunt accn̄tia ista uehem̄
tiora ꝛ magis p̄uersa. ¶ Et h⁹i quiꝺ generis est p̄mi
stio que fit in febrib⁹ ꝛ plurimū fit in pestilētialib⁹. ¶
Cū ea āt que facta est ex caliditate ꝛ siccitate puris nō
sunt grauitas neqꝫ signa materieꝝ p̄dictaꝝ in canone ꝛ i ca
pitulis p̄cedentib⁹. ¶ Factā āt ex phl'ate iā putrefcō
ꝛ acuto hn̄tib⁹ accit ut eis assit cū p̄mistiōe seueritas ꝛ
ut eleuēt sup̄cilia sua maib⁹ suis oi hora ꝛ ut ipsoꝝ ca
pita grauent̄ ꝛ patiant̄ subet pp̄ subām frigoris sicut p̄
miscent̄ eoꝝ rōes pp̄ accn̄tia caliditatis. Et isti quiꝺ nō
sep̄ant̄ ab eo qꝺ tenēt ꝛ plurimū quiꝺ accit eis ut exi
stiment se ipsos bestias ꝛ aues. ¶ Et vl'r quiꝺ p̄mistio
rōis qū accit a caliditate sicca tūc ip̄am significāt uigilie
aut a caliditate hūida sanguinis: aut a phl'ate putrefacto
tūc significat ip̄ā subet. ¶ Illa uō c⁹ cā est uapor ascen
dens ex m̄bro cognoscit̄ ex dispōne illius m̄bri doloꝛo
si si fuerit m̄bꝝ: aut totius corporis si fuerit ꝯp̄hendēs
sicut in febrib⁹ cōicantib⁹ ꝛ cognoscit̄ an est pura: aut ē
mā aut uapor. Et signa quiꝺ oium illoꝝ p̄dicta sunt in c°
de soda.

¶ De cura. C. x.

Cura āt que mlie adhibet̄ dicem⁹ in c° mlie. ¶
In cura āt p̄mistiōis facte ex sanguie oꝫ incip̄e
a phl'ia ꝛ ab oib⁹ que tēperāt sanguinē ꝛ ip̄m infrant
ꝛ e⁹ essentiā rectificāt. ¶ Eius uō que fcā est ex citria
aut rubea cura est ut incipiatur ꝛ euet̄ ꝛ permutetur

ꝯplo aut corporis totius aut capitis ꝓpe ⁊ admĩstrẽt
infzationes ⁊ hũectatoẽs ꝑdicte in canone ⁊ admĩstrẽt
emplastra pᵒrasiõm capilloꝝ: ⁊ si coarctat ⁊ fortior si
at regat alio regimie. Et ex eis q̇dẽ que cõueniũt ꝑmi
stioni sẽsus cholere ẽ ceratũ infrigidatũ ex oleo roſ. ⁊ a
ceto syncipiti superpositũ ⁊ oleũ uiol. ⁊ lac si nõ fuerit
febris aut oleũ roſ. ⁊ papauer cũ cautella replessionis
uapoꝝ. Q̃ũqꝫ uigilie assunt tunc oĩa epithiata nõ st̃ iu
uãtia ⁊ qñqꝫ faciunt eũ possidere ꝯstrictõm caliditatis:
q̃ nõ facias caputpurgiũ ⁊ facias augm̃tũ in attractõ
ne imo ꝯsequẽter adhibe clistere lenitiuũ. ¶ In ea ãt
que fit ꝑꝑ mẽbri cõitatẽ utere capitis ꝯfortatõe ⁊ eᵒ in
fzatione ⁊ attractiõe ad ꝯ̃riũ: ⁊ hoc totũ quiđ iã scit ex
canonibᵒ ꝑteritis ulibᵒ ⁊ ꝑticularibᵒ. Q̃ũqꝫ cũ calidita
te ⁊ rõnis ꝑmistione nõ st̃ debilitas ⁊ signa aꝑatũ oꝫ ut
patiens alapis cedat uehem̃ter ⁊ qñqꝫ necẽia est ꝑcussi
o ut ad ipm ipius redeat ratio ⁊ qñqꝫ oꝫ ut caput eiᵒ
ꝯm crucẽ cauterizet si nihil aliud ꝯfert. Et ex rebᵒ ipi ꝯ
ferentibᵒ est ut fundat sup capita ipsoꝝ decoctio pedũ
⁊ capitũ ⁊ multotiẽs sanat eos alfelur qũ ex eo bibunt
⁊ comedunt ipm diebᵒ aliq̇bus sicut est aut in aliquo a
lio fructuũ ex dulcibᵒ iter ea que coopiũt ⁊ faciunt nõ
apparere.

¶ De stoliditate ⁊ amentia. C. xi.

Differentia int̃ permistiõm rõnis ⁊ inter stolidi
tatẽ ⁊ amẽtiã q̃uis sint duo ipedim̃ta rõnis ⁊
sit cã faciẽs ꝯtingere utrasqꝫ simul cadens in uẽtre me
dio cerebri est ꝙ ꝑmistio sensus est lesio in oꝑationibᵒ
cogitatiõis ꝯm mutatõm. Stoliditas uõ ⁊ amẽtia st̃ le
sio ꝯm diminutõm: aut destructiõm ⁊ dispõ simil̃ fatui
tati ⁊ phãtasie. Et tu quiđ iã sciuisti ꝙ spẽs operationũ
st̃ tres. ¶ Huiᵒ ãt egritudis cause aut st̃ fzitas pura aut
cũ siccitate ꝯphendens super uentrẽ mediũ cerebri i lõ
gitudie dieꝝ ⁊ spatij: aut fzitas cũ aliquo phl̃atico i ua
cuitatibᵒ uasoꝝ cerebri. Et cã in hoc nõ est nocumẽtũ
ex fzitate ⁊ nõ ex calitate nisi qm̃ hoc nocum̃tũ ẽ destru
tõ ⁊ ꝺinutõ. qm̃ calitas ẽ faciẽs cogitatõꝫ q̃ est unᵒ ex
motibus spũs quo mouet ab añriore ꝑte cerebri usqꝫ
ad eᵒ postremã ⁊ eꝯ̃rio. Et calitatẽ quiđ eleuat motus
⁊ iuuat ipam. Et ꝯgelatio ꝓhibet ipsã. Q̃uaꝑꝑ posita
ẽst ꝯplo huiᵒ ꝑtis cerebri decliuis ad calitatẽ ⁊ posita ẽ
in medio ut sit ei reditus ab imaginatiõe ad memoriã.
Et tu quiđ iã sciuisti imaginatiõꝫ ⁊ memoriã in loco su
o. ¶ Hec ãt egritudo curat calefactiõe cerebri ⁊ hu
mectatiõe ipsius si fuerit cũ siccitate aut resolutõe eiul
qđ est in ipso ⁊ eũoĩbᵒ cũ medicis magnis ⁊ uomitu fa
cto cũ oxymelle sq̇llitico aut se. rhaphani si fiunt a mã:
⁊ oꝫ ut ex illo ꝑueiat ad excitãdũ cor cũ medicis sibi
ꝓꝑis sicͭ ⁊ diamuschũ ⁊ mithridatũ elinufera ⁊ his sil̃a.
⁊ ñ oꝫ ut ꝓlõgemᵒ ꝯmonẽ i hoc cᵒ. Iã ei sciuisti modũ si
milẽ huᵒ regimis in canonibᵒ in eo qđ ꝑterijt. Et oꝫ q̇dẽ
ut hospitiũ eᵒ domus luminosa sit. ⁊ vl̃z quiđ uigilie ⁊
sabara ⁊ subtiliatio cibi ⁊ paucitas ipsius ⁊ declinatio
ad ꝯplonẽ sicciorẽ ⁊ subtiliatiõm sanguis ad tẽꝑandũ
ipsam ⁊ paucitas ipsius ⁊ calefactio eᵒ. Ita ꝙ nõ sit ue
hem̃s ebullitio ⁊ calefactio. Immo sit calitas subtilis
nõ feruẽs. Hec ei ex eis est que rectificãt sensũ ⁊ m̃uo
dãt ipm. ¶ Et nihil est magis inimicũ sensui q̃ repleti
o ex cibis ⁊ hũiditatibᵒ ⁊ siccitas nocet sensui nõ uñ est
diminutio: sed unde est superfluitas in uelocitate motᵒ:
aut uñ est paucitas spũs uehem̃ter: aut eᵒ resolutio cũ a
liq̃to motu.

¶ De corruptõe memorie. C. xij.

Ipsa est ꝯpar stoliditati nisi qr est in posteriori
cerebro qm̃ est diminutio in aliqua operationũ
posterioris cerebri aut destructio in oĩbᵒ. Et eiᵒ quidẽ
cã ꝑma apud. G. est fzitas aut pura aut cũ siccitate ⁊
nõ iprimit in illa simile aut cũ hũiditate ⁊ nõ ꝯuat qđ i
ꝑssum ẽ in ea. ¶ Sed si ẽ cũ siccitate significãt ipsã ui
gilie ⁊ insõnietates. Nã ꝯuat res ꝑteritas ⁊ nõ ẽ potẽs
ꝯuare res mom̃taneas illius hore. Et si ẽ cũ hũiditate
significat eã subet ⁊ ꝙ ꝑterita penitus nõ ꝯuat. Et for
sitã ꝯuat ea que st̃ illius hore ⁊ mom̃tanea spatio maio
re q̃ ꝑterita. ¶ Et si fuerit illic fzitas pura erit stupor
⁊ uertigo. ¶ Et fortasse erit ex siccitate cũ calitate ⁊
erit cũ eo ꝑmistio sensus. Et illud quiđ ẽ aut in illa ꝑte
cerebri ipsius: aut in uentre ipius: aut in uase eᵒ. ¶ Et
qñqꝫ fit ꝑꝑ hũores ⁊ malitiã ꝯplonis ipsoꝝ ꝑuenientẽ
ad cerebꝝ. Et quidã antiquoꝝ iã dixeit hoc ⁊ est ex e
is que testificata st̃ ⁊ exꝑta. Et obliuio quiđ ⁊ corrupti
o memorie ꝯm plurimũ nõ accñt nisi ex fzitate ⁊ hũidi
tate. Q̃ñqꝫ tñ fit ab aꝑatibus cerebri ⁊ ꝓꝑe fzis. Et
scias ꝙ obliuio qñ accit cũ sanitate nũtiat egritudines
cerebri ꝓpinquas sicut apoplexiã epilepsiã ⁊ lethargiã

¶ De signis: C. xiij.

Oportet ut cognoscas illud ex canonibᵒ ꝑdictis
⁊ ñ iteres eos in oĩ hora.

¶ De cura. C. xiiij.

Illa ãt que seꝑata ẽ a calitate ⁊ siccitate ẽ faci
lioris cure. Et huiᵒ quiđ cura est cũ eo qđ dcm̃
est multotiens. ¶ In ea uõ que fcã est a siccitate nuda
oꝫ egꝝ nutriri ex cibis hũectantibᵒ tẽꝑatis ⁊ ut admi
nistres exercitiũ ꝑtiũ capitis cũ fricatiõe ⁊ ꝯpssione fa
cta cũ pãnis asperis ⁊ motiõm manuũ ⁊ pedũ ⁊ vl̃z ex
ercitiũ qđ nõ sit forte: sed sit ꝯm q̃titatẽ q̃ fiat fames ⁊
ꝑueniat augmẽtũ cibi ⁊ q̇etẽ ⁊ sõnũ ⁊ balneũ ⁊ calefa
ctiõm cũ ẽpl̃is calefacientibᵒ notis quoꝝ rememoratõꝫ
nõ iteramᵒ ⁊ cũ uẽtosis s̃z caꝑ absqꝫ scarificatiõe ⁊ cum
medicinis rubificantibᵒ: ⁊ fortasse necẽ erit ut plurimũ
sit posterius ubi collũ iungĩ craneo ⁊ admĩstrent aque
in q̇bus cocta st̃ camemilla ⁊ melilotũ ⁊ pedes capraꝝ
⁊ ex oleis oleũ de lilio ⁊ narcisco ⁊ keiri. ¶ Q̃đ si fue
rit a mã hñte fzitatẽ ⁊ hũiditatẽ eũa ipm pᵒ digõnẽ cũ
eo qđ scis. Et hitet in domo multi lumĩs. Et incipiat
ꝑmũ ab eũantibus que st̃ faciliora sicut hiera ⁊ pulpa
colloq̇ntide ⁊ castoreũ. Deinde gradati ꝓcedat ad hie
ras magnas: postea admĩstret si ꝯfidis ꝙ nõ est malitia
ꝯplonis cal̃e ꝯfectiõm anacardinã qm̃ est fortior in cõ
fortatiõe sensus sufficienter faciẽte acq̇rere ꝯuatiõm iu
uatissimã ꝯuationis: ⁊ admĩstrent reliqua digestiua ex
rubificãtibᵒ ⁊ gargarismis ⁊ odoram̃tis ẽt que scis: ⁊ ñ
festines i desiccatõe eᵒ sed gradati ꝓcede. ¶ Et caue
ne desiccatio tua ꝯseq̃tur finẽ hũiditatũ ꝑncipaliũ: ⁊ se
quat eã fzitas ꝯplonis. Illud ei est ex eis que in obliui
one augm̃tũ ꝑbẽt. Et oꝫ ut alienẽt a se ebrietatẽ ⁊ sufla
tiõm uentoꝝ ⁊ repletõm ⁊ alienent ab ablutõne cũ aq̃
penitus cal̃a quiđ ꝑꝑ illud qđ est in ea de mollificatõe
⁊ a fza quiđ ꝑꝑea ꝙ stupefacit ⁊ nocet spũi sensus: ꝙ si
eis accit repletio subtilient regim̃ pᵒ ipsã. Q̃ꝫ gᵒ ut alie
nent a cibis retentiuis ⁊ grauatiuis ⁊ uaporosis. Re
pletio uõ ex uino fcã nocet ualde: sed paꝝ dilatat aĩam
⁊ ꝯfortat spũꝫ ⁊ facit ipꝫ bonũ ⁊ excusat a m̃tiplicatio
ne aque. Eius ei multiplicatio est res magis nocẽs eis
⁊ dormitio multa in meridie. Et vl̃z sõnus multus no
cet multũ ⁊ ꝓꝑe s̃z replonẽ plurimã. Superfluitas quo
qꝫ uigiliaꝝ resoluit spũm ⁊ debilitat eũ. Et cũ hᵒ replet
cerebꝝ uaporibᵒ. Et ex eis quiđ exꝑta st̃ acorᵒ nutritᵒ
⁊ piper longũ nutritũ ⁊ inuenta st̃ manifeste addentia i
ꝯuatione. ¶ Et medicam̃ hoc expertũ ⁊ eᵒ q̇dẽ ꝯfectõ

℞. olibani ciperi pipis croci myrrhe ptes eq̄les cōmi sceant. Sumat᷑ oi die pondus. ʒ. i. ⁊ hoc ēt iā expertū est: pipis ptes. ij. cymini tm̄dē zuccari albi ptes. iij. ⁊ ex pertū ēt oi die in ieiuno potare in ipsa olibani. iij. q̄rtas aui. ⁊ piperis quartā ⁊ iteꝝ cymini ptes. v. piperis. i. acori. ij. ciperi. ij. myrobal. ni. ij. mellis anacardi. i. mell duplū oium. ¶ Et oꝫ ut redeas ad medicias singula res scriptas in lib⁹ ho: ⁊ eaꝝ loc⁹ ē in tabulis egritudinū capitis. ¶ Et oꝫ ut sit hospiciū h⁹ domus in qua sit lu mē plurimū. ¶ Fcā uō ab apatib⁹ cerebri curat᷑ cū eo qđ dcm̄ est in karabito ⁊ in lethargia ⁊ subet asabari.

¶ De corruptione imaginationis. C. xv.

Ipsa eađ cognoscit᷑ in signis narratis in alijs ca pitulis. uerūtn̄ est in añriore pte cerebri ⁊ e⁹ cor ruptio aut est ut imaginet᷑ qđ nō est ⁊ uideat res q̇bus nō est inuentio: ⁊ illud est pp dñiū chole in añriore pte cerebri: aut pp dñiū malitie ꝯplonis cale absqꝫ mā: aut ut minuat᷑ imaginatio ⁊ debilitet᷑ ab imaginādo res i maginabiles ⁊ nꝫ uidet uisiones ⁊ sōnia nisi paꝝ ⁊ obli uiscat᷑ eoꝝ ⁊ obliuiscat᷑ formaꝝ sensataꝝ qualr sꝫ ⁊ nꝫ i maginet᷑ eas. Et e⁹ quiđ cā est eađ cā que est diminuti onis memorie. uerūtn̄ plurimū corruptiōis memorie n̄ fit nisi a ħitate ⁊ hūiditate ⁊ paucitas ipsius fit a sicci tate: ⁊ res h̄ est ecōuerso. uerūtn̄ hoc instm̄ lene creatū est ut velociter fiat ipressio e⁹ qđ imaginat᷑: ⁊ illud duꝝ ut solutio ipsius difficilis fiat ab eo quđ in ipso est ipres sum pp res cadentes in ipso cōrio ⁊ corruptio q̇dem memorie cadit in duab⁹ dictionib⁹ sensatoꝝ ⁊ in corrup tione ꝯpositionis eoꝝ ⁊ corruptio imaginationis cadit sicut in sensatis ⁊ formis ipsoꝝ. Et hoc quiđ scit᷑ ex ar te alia. ¶ Qđ āt magis significatiuū est ꝙ egritudo est ex hūiditate aut siccitate ē dispō sōni ⁊ uigiliaꝝ ⁊ dispō siccitatis oculoꝝ ⁊ nariū ⁊ hūiditatis eoꝝ. Et dispō co loris lingue ⁊ hūiditatis e⁹ aut siccitatis ipsius. ¶ Et qñ est egritudo corruptionis imaginatōis nō ipsius di minutio tu es sufficiens ad cognoscendū eā ēt qñ est a mlia aut chola: aut ꝯplone cala singulari pp illud quđ dcm̄ est ⁊ scit᷑. ¶ Cure āt illius sꝫ fm curas que sꝫ in egritudinib⁹ p̄teritis. uerūtn̄ opꝫ ut mā fit in ptib⁹ p̄nci pioꝝ sensus ⁊ si necia est fricatio aut uētosaꝝ appositio fiat in añriore pte cerebri.

¶ De mania canina. c. xvi.

Expositio manie est demoniū lupinū. Mania uō est spēs e⁹ existēs cū ira pmista tripudio ⁊ inq̇si tione corrupta permista petitioni quēadmodū est ex na turis canū. ¶ Et scias ꝙ mā faciēs demoniū lupinū ē in subā materie facientis mlicā: qm̄ utreqꝫ sꝫ mlie. uerū tn̄ cā faciens demoniū est mlia adusta fcā aut a chola a ut mlia que est deterior ⁊ faciens mliam est mlia nālis multa aut adusta. Sed est facta a phlate: aut sanguine dulci: tn̄ parum fit a sanguine adusto. Si āt fiat ab ipa mlia tunc plurimū qū fit mlia nō est nisi mania cū sua applicatione in añriore pte cerebri ⁊ subā e⁹ qm̄ ipsius applicatio ad cerebꝝ est sicut applicatio materiei kara biti. Et mlia quiđ est cū malitia existimatōnis ⁊ cogita tione corrupta ⁊ tiore ⁊ q̇ete ⁊ nō est in ipsa agitatio ue hem̄s. Mania uō tota ē agitatō ⁊ salt⁹ ⁊ iq̇sitio ⁊ lupo sitas ⁊ aspect⁹ cui assilat᷑ aspect⁹ hoīs. imo res cui ma gis silis ē aspect⁹ lupoꝝ. ¶ Et differt ab una spē karabi ti cui eā h̄ns in demonio assimilat᷑. Qm̄ cū hac egritu dine nō est febris fm plurimū. Sed karabitus nō euā tur ab ipsa. ¶ Canina āt est spēs manie in qua est asso caatio uehem̄s ⁊ amicitia cū obedientia ⁊ ꝯuenientia si mul. Et in ipsa quiđ nō est credulitas ꝯtentionis que est in mania ⁊ est q̄ ad sanguineā ꝓpinq̇or. Hec āt egri tudo plurimū accit in autūno pp malitiā hūoꝝ. Et qñ qꝫ multiplicat᷑ in uere ⁊ in estate ⁊ est ei excitatio apud flatū septētrionis pp desiccatōm septentrionis. ¶ Et hanc quiđ egritudinē plurimū nō resoluunt nisi hemō roides ⁊ uarices. Et qū accit successione e⁹ hydropisis soluit eā cū hūiditate sua ꝓpe qū e⁹ cā ē calitas epatis ⁊ ipsius siccitas ⁊ multotiēs accidit hec egritudo propt᷑ communitatem stomachi quam uomitus sanat.

¶ De signis manie uniuersalib⁹ ⁊ spēꝝ eius. C. xvij.

Signa itaqꝫ ulia e⁹ sꝫ ꝙ mutatio operationū mo raliū ⁊ mobiliū est mutatio p̄dicta. ¶ Signa uō indicantia ipsā sꝫ sicut incubus cū calitate cerebri ⁊ sic si repleant᷑ pedes sanguine ⁊ fiant rubei aut coagulet᷑ sanguis in mām̄illa mulieris ⁊ significat motus corrup tionis sanguinis. Et primū qñqꝫ significat ꝙ facta est cā corruptionis sāguinis in m̄bro in quo calor innatus nō est fortis regens sanguinē bñ. Immo corrūpit᷑ i ip so sanguis aliqua corruptionis spetie. ¶ Et qū accit signū primū in fine manie forsitā significat ipsius reso lutiōm significatione uaricū. Et multotiēs accit mania in egritudibus acutis significās crisim: g⁹ si reliqua si gna e⁹ inuentiōm attestent᷑ significat ꝙ crisis erit bona. ¶ Et qñqꝫ est uehem̄tia manie significās crisim ipsius manie. ¶ Et signū quiđ facte ex mlia adusta a mlia est ꝙ e⁹ demoniū ⁊ lupinositas e⁹ fiunt cū cogitatōe ⁊ q̇ete spatio aliquo. Deinde qū mouet᷑ ⁊ loq̇tur incipit rōci nari cogitās. postea qū iterat᷑ sup eū nō est possibile e uadere ex eo nꝫ facere scilere ipm̄. Et est extenuatio cō poris in ipso uehem̄tior ⁊ color ad nigredinē decliuior ⁊ sōnia deteriora: ⁊ qñqꝫ uomit aliq̇d acetosum ex quo ebullit terra. ¶ In ea uō que est ex mlia cholica fiunt pmutationes ad ꝯtēptiōm uelocius ⁊ q̇es ab ea ueloci us ⁊ nō recordat᷑ ꝯtēptionis ⁊ odij sicut recordat᷑ e⁹ pri mus aut minorat᷑ e⁹ q̇es ⁊ multiplicat᷑ motus ipius: ⁊ rixa ⁊ agitatio eius.

¶ De cura. C. xviij.

Si replonē uides hūoꝝ phloma. ¶ Et si uides dñiū chole in corpore p urinā ⁊ reliq̄ signa euā cū decoctione epithymi: aut decoctione myrobal. si est chola mlica. Et si est mlia pura fortasse necesse erit tibi ut euēs cū epithymi puri pōdere triū. ʒ. cū oxymelle ⁊ pilulis de azulo. ¶ Deinde ueni ad caput ⁊ euā si est ibi repletio sanguinea: aut mlia sanguinea ex uenis que sꝫ sub lingua. ¶ Et assidua ipius euōnē cū his pilulis Quaꝝ ꝯfectio. ℞. hierepicre epithymi sticados oium triū añ. ptē. i. scamonee myrobal. āboꝝ añ. ptē. s. fiant ex ea pilule magne. Et p⁹ ulēm euōnē in noctibus sepa tis sumat᷑ ex eis quaqꝫ nocte pondus. ʒ. ij. Et ex eis q̄ ꝯ fert ad illud sꝫ pilule istiusmodi: epithymi polypodij am boꝝ añ. ʒ. v. lapidis armeni myrobal. kebu. añ. ʒ. i. stica dos. ʒ. x. salis indi pulpe colloq̇ntide āboꝝ añ. ʒ. iiij. bel liri. ēbli. asce. helle. ni. oium añ. ʒ. iij. turbit. ʒ. xx. ꝯficiāt᷑ cū oxymelle mellino ⁊ administrent᷑. ¶ Et fiāt garga rismata cū oxymelle scamoneato ⁊ nō supflue utaris đ pilulis de sceibar. Sed utere eis tanto tpe quo assidu e inuenit᷑ in eis lenitas. ¶ Qū āt malitiā ꝯplonis cale sentis abscinde eas. Et p⁹ purgatiūm pueni ad inħatō nē ⁊ hūectatōm cū ēbrocis ⁊ alijs. Et fortasse necium erit ut in die q̇nq̇es ēbrocent᷑ ⁊ linant᷑ capita ipoꝝ ex decoctione pedū ⁊ capitū ⁊ mulgeat᷑ sup ipsa lac ⁊ po nat᷑ sup ea butyꝝ crudū. ¶ Sitqꝫ intētio tua in hume ctādo maior intētione tua in inħando. Uerūtn̄ si nō in uenis medicias uehem̄tis hūectatiōis nisi ħas pōe cū

eis camemillã. Et fortaſſe neceſſariũ erit tibi ut eos dormi
re facias, medicam̃ tribuere eis in potu. Dabis ergo ei
ad bibendũ cũ aq̃ granatoꝝ dulciũ ut humectet: aut cum
ſirupo de prunis ut leniat: aut cũ aq̃ ordei ⁊ embroca eos cũ
aqua ordei ⁊ cũ aq̃ in qua coctũ ſit papauer ut dormi
ant. uerũ rectius eſt ut ponas in eo paꝝ camemille: ⁊ e
mulge ſup caput lac ⁊ olea iuuãtia ad illud ſunt bona. Et
qñ adminiſtraueris embrocas ⁊ caputpurgia ⁊ olea humectã
tia. Ingenia ut dormiãt poſtea ſcḋm diſpoñe qua fit ſomnus
ex embrocis ⁊ oleis facientibꝰ ſubet ⁊ ꝓpe oleo ex lactu
cis. Et in potu tribue eis qḋ humectat ſicut aqua ordei
Et nõ des eis ad potandũ aliq̇d qḋ currat curſu oxy
mellis ⁊ in quo ſit ſubtiliatio ⁊ deſiccatio ⁊ inciſio. ¶
Et quotiens uideris nãm durã cliſteriza infirmũ ut nõ
eleuent ad caput uapores ipedientes ex fece. ¶ Et oꝫ
ut in aq̇s ipſoꝝ des eis in potu radices feni. ſiluẽſis ⁊
ſe. eꝰ ⁊ radicẽ uitis albe ⁊ ẽ alfeſiẽ qm̃ ſunt iuuatiua: Sit
qꝫ ipſoꝝ ex eis potio quaqꝫ die au. i. Si ãt ea nõ bibe
rint abſcõde illa in cibis eoꝝ. Et corã infirmo ſedeat ḋ
quo uerecundet: ⁊ quẽ timeat ⁊ ſtrigant coxe ⁊ crura eiꝰ ſe
per ut aſſidue uapor ad inferiora trahat. Qḋ ſi timet
qḋ ſe ipſos ledãt ligent fortiter ⁊ intromittant in ca
bijs ⁊ ſuſpendant in ſuſpẽſorio eleuato qḋ ẽ ſicut arge
atũ. Et oꝫ ut ſint cibi eoꝝ humidi ſcḋm oẽm humiditatẽ. ue
rũtñ oꝫ ne cũ ſua humiditate ſint ex eis q̃ oppilatiões ue
nire faciũt ſicut amilũ ⁊ q̃ ſimilia ſunt ei. Illud eñi ualde no
cet eis ⁊ nõ det ipſis qḋ plurimũ ꝓuocat urinã. Illud
eñi in ipſis nocet. Et reliq̃ cure ipſoꝝ in quibꝰ oꝫ ut ſibi
timeãt ⁊ ſibi caueãt ſunt cura mẽlie ⁊ nos ĩmemorabimur
eiꝰ in ſuo capitulo. ¶ Q.ñqꝫ declinãt nõ ẽ malũ ſi ad potãdũ
det eis uinũ plurimũ ꝯmiſtũ. Nam illud humectat eos ⁊
dormire facit.

De melancholia. C. xix.

Dicit mẽlia mutatio exiſtiationũ ⁊ cogitationum
a curſu nãli ad corruptiõm ⁊ ad timorẽ ⁊ ad ma
litiã ꝓꝑ ꝯplonẽ mẽlicã facientẽ ſiluẽſtrem ſpũm cerebri ite
rius ⁊ facientẽ ipm timidũ ꝓꝑ tenebras ipſius ſicut te
nebre extrinſece ſollicitãt ⁊ timere faciunt ſcḋm qꝛ ꝯplexi
o ſrĩitatis ⁊ ſiccitatis ꝯtraria ẽ ſpũi debilitãs ipꝫ ſicut ꝯplo
calitatis ⁊ humiditatis ut ꝯplexio uini ẽ ꝯueniẽs ⁊ ꝯfortãs
¶ Q.ñqꝫ mẽlia ꝯponit cũ rixa ⁊ ſaltu ⁊ ſcintilliſ ꝑmuta
tur ⁊ noiat mania. ¶ Et nꝫ dr̃ melancholia niſi cuꝰ euẽ
tus ẽ a cholera nigra nõ aduſta. ¶ Et melancholie q̃
dẽ cã aut eſt in ipſo cerebro: aut extra cerebꝝ. Et illa q̃
ẽ in ipſo cerebro: aut ẽ ex malitia ꝯplonis ſrẽ ⁊ ſicce ſiñ
mã ꝑmutãte ſubãm cerebri ⁊ ꝯplexiõm ſpũs luminoſi
ad tenebras: aut ẽ cũ mã. Et illa q̃ ẽ cũ mã. Aut ẽ cũ
mã q̃ eſt in uenis ueniẽs ad eas ⁊ ex loco alio ⁊ ꝯuerti
tur in eis ad cholam ni. ꝓꝑ aduſtiõm eiꝰ q̃ in eis eſt ⁊ fit
fex ⁊ hoc eſt plurimũ: aut eſt mã ĩbibita in corꝑe cere
bri ⁊ ẽ ipediens cerebꝝ qualitate ⁊ ſubã ſua ⁊ effundit
in uentres. Et multotiens fit ꝑmutatiõe ex epilepſia.
Illi uõ cuꝰ cã eſt extra cerebꝝ cõicat res aliq̃ ex qua ad
cerebꝝ humoꝛ eleuat: aut uapor tenebroſus. Eſt ergo res il
la: aut in toto corꝑe qñ ei dñat ꝯplexio mẽlica. ¶ Aut
ſplẽ qñ in ipſo retiet melãcholia et nõ põt ipſã purgar
aut defectus et nõ põt trahere nigrã ex ſanguie: aut qꝛ
in ipſo ꝑuenit apã: aut nõ ꝑuenit. Sed nocumẽtũ aliḋ.
¶ Aut ꝓꝑ uehemẽtiã caliditatis epatis: aut ẽ res illa
ipm mirac qñ in ipſo adunant ſuꝑfluitates nutrimẽti et
uapores inteſtinoꝝ et adurunt humores ipſius et ꝯuer
tunt in generꝰ melãcholie et faciũt euenire apã: aut ſi nõ
faciunt euenire eleuat ex eis uapor tenebroſus ad caꝑ
et noiat hec inflatio mirachia et melãcholia mirachia.

¶ Et ipſa quiḋ multotiẽs eleuat ab apate portenario
rũ epatis ⁊ adurit ſanguis mirac: ⁊ ẽ illud qḋ. Ga. po
ſuit cãm in melãcholia mirachia. ¶ Et teophilo quiḋ
uꝫ qꝛ eiꝰ cã ẽ uehemẽtia caliditatis epatis et inteſtiorũ. Et
q̇dã aliȷ̃ ponũt cãm in ea oppilatiões q̃ fiunt i meſarai
cis: Et ſi nõ ſit apã. Significat ergo q̃ ponit cãꝫ in illo op
pilatõm in meſaraicis. et ſi nõ ſit apã qꝛ nutrimẽtũ ipſo
rũ nõ penetrat ad uenas et acit ei corruptio. Et ſigni
ficat q̇ dicit illud eẽ ꝓꝑ apã lõgitudinẽ retẽtiõis cibi i
eis crudi cũ diſpõne ſua. Et hoc apã ſcḋm plurimũ non
ſit calidũ. Sed nꝫ ẽ illic fe. et ſitis et uomituſ cholerum
¶ Et qñqꝫ eſt cã generatiõis eiꝰ aer exterior. Et ꝑnci
piũ quiḋ generatiõis ẽ in cerebro qñ in ſtõ eſt apã calẽ
et adurit uapor eiꝰ in humiditatibꝰ cerebri. ¶ Aut ẽ i ma
trice: aut in reliquiſ mẽbriſ capiti cõicantibꝰ. ¶ Eiꝰ uõ
q̃ fit a ſrĩitate et ſiccitate ſine mã: cã ẽ malitia ꝯploniſ me
lãcholice in corde cũ mã: aut ſine mã: cui cõicat in ipſa
cerebꝝ: qm̃ ſpũſ aialiſ ꝯtinuꝰ ẽ ſpũi uitali ⁊ ẽ ex ſubã ipi
uſ. qꝛ ꝯplo eiꝰ corrupta mẽlica corrũpit ꝯplonẽ cerebri et
ꝯuertit ad mẽliã. Et qñꝫ fit ꝓꝑ cãs alias infrãtes ⁊ exiccã
tes nõ ex corde ſolũ. Qñ tñ ñ ſit poſſe ut fiat abſqꝫ cõi
tate cordis. Immo fortaſſe magitudo cauſe in ipſo erit
ex corde. Et ꝓꝑ hoc neceſſariũ ẽ ut cõſequat cura cordis
cũ cura cerebri in hac egritudine. Et ſcias qꝛ ſanguis
cordis qñ ẽ terſus ſubtilis clarꝰ letificãs reſiſtit corrup
tiõi cerebri ⁊ rectificat ipm. Immo nõ ẽ miꝝ ſi ſit ſcḋꝫ plu
rimũ ꝑncipiũ illius ex corde. Licet nõ ꝯfirmet hec egri
tudo niſi in cerebro: nõ ei eſt nouũ ⁊ lõginquũ miꝝ ſi cor
dis ꝯplo plurimũ corrũpat ⁊ ſeq̃tur eã cerebꝝ ⁊ corrũ
pat cerebri ꝯplo ⁊ ſequat eã cor ⁊ corrũpat ꝯplo ſpũs
in corde ⁊ fiat ſiluẽſtris ⁊ corrũpat quoḋ ex eo penetrat ad
cerebꝝ ⁊ iuuat cerebꝝ ad ſe corrum pendñ. Et qñꝫ ac
cidit in fine egritudinũ malũ ⁊ ꝓpe acutaꝝ mẽlia ⁊ eſt ſi
gnũ mortis ⁊ tũc accit hõini illi ut recordet mortis ⁊
mortuoꝝ plurimũ. Et uꝫ quiḋ chola nigra multiplica
tur ⁊ generat qñqꝫ cã mẽbri oꝑantis nutrimẽtũ quoḋ eſt e
par qñ adurit ſanguis: aut debilitat ab expulſiõe ſuꝑ
fluitatis melãcholice ⁊ ẽ minꝰ. Et qñqꝫ cã membri qḋ
ẽ euãtoriũ cholere nigre ⁊ ẽ ſplẽ qñ debilitat in duabꝰ
rebꝰ quaꝝ una ẽ attractio fecis ſanguis ⁊ cineritatis eiꝰ
ab epate. Et altera ẽ expulſio ſuꝑfluitatis q̃ ex eo ad ip
ſũ trahit ad locũ q̇ ẽ ꝑparatus. Et qñqꝫ generat cho
lera nigra in mẽbro alio: aut ꝓpter uehemẽtiã aduſtioniſ
nutrimẽti eiꝰ: aut cã defectus ipſius ab expulſione ſuper
fluitatis nutrimẽti ſui qꝛ reſoluit eiꝰ ſubtile ⁊ fit fex ſpiſſũ
ipſius mẽlicũ: aut ꝓpter uehemẽtiã infrãtiõis ⁊ deſiccatõ
nis eiꝰ qḋ ad ipm peruenit. Et qñqꝫ ẽt fiunt cã i genera
tiõe eiꝰ cibi generatiui chole nigre. ¶ Et q̇buſdã medi
coꝝ uiſũ ẽ qꝛ melãcholia ꝯtingat a demõio. Sed noſ ñ
curamꝰ qñ phyſicã docemꝰ. ſi illud ꝯtingat a demonio
aut nõ cõtingat poſtq̃ dicimꝰ qm̃ ſi contigat a demõio
ſufficit nobis ut ꝯuertat ꝯplexiõm ad cholam nigrã: ⁊
fit cã eiꝰ ꝓpinqua chola nigra: deinde fit cã illius chole
nigre demoniũ aut nõ demoniũ. ¶ Ex cauſis uõ forti
bus in generatiõe mẽlie ẽ ſuperfluitas triſtitie ⁊ timoris.
Et oꝫ ut ſcias qꝛ cholera nigra faciens melãcholiã qñ
qꝫ ẽ cholera nigra nãlis: aut phlegma qñ ꝯuertit i cho
lerã nigrã ꝓpter ſpiſſitudinẽ: aut ꝓpter aliq̃ aduſtiõem
q̃uis hoc ſit paꝝ ⁊ raꝝ: aut ſanguis qñ ꝓpter decoctio
nẽ ꝯuertit abſqꝫ aduſtiõe uehemẽti. Humor ãt cholericus
qñ in in ipſo cadit aduſtio ultĩa facit maniã ⁊ nõ eſt cõ
tẽtus ſup melãcholiã. Et una queqꝫ ſpẽꝝ cholere nigre
qñ in cerebro ẽ ex caſu mõ ꝓdicto facit melãcholiam.

Uerũtñ q̃dã eaꝝ cũ mꝉĩa efficit maniã. Illa uõ que eſt magis incolumis eſt illa que fit ex fece ſanguis ⁊ cũ q̃ fit gaudiũ. Et melãcholia quĩd plurimũ reſoluit̃ ꝑ hemorroidas ⁊ uarices. Et qñq; mioraẗ generatio hu9 egritudĩs ĩ albis ⁊ pinguib9 ⁊ multiplicaẗ in brunis ⁊ piloꝝ extenuatis ⁊ durã carnẽ hñtibus. Et multiplicatur generatio ipſius in eo c9 cor ẽ uehemẽter calm ⁊ ceꝛbꝝ ipſius ẽ hũidũ: qꝛ fit caliditas cordis ei9 generatiua chol. ni. in ipſo ⁊ hũiditas cerebri ipſius ſuſceptiua impꝛſſionis e9 qd̃ generaẗ in corde ipſius. Ex eis uõ q̇ ad ipm ſẗ ꝑparati ſẗ trauli ⁊ ſcyllabã multotiẽs repetẽtes anteq̃ dictiõm ꝑferãt linguas hñtes leneſ ⁊ oculos mobiles quoꝝ facies ſẗ uehemẽtis rubedĩs ⁊ bruni ⁊ piloſi ⁊ ꝓpe in quoꝝ pectorib9 ſẗ pili nigri ⁊ groſſi quoꝝ uene ſẗ ãple ⁊ labia groſſa. Q. m̃ q̃dã ipſoꝝ ſẗ ſignificatõeſ caꝉitatis cordis ⁊ quedã ſignificatões hũiditatis ceꝛbri Et plurimũ ſẗ ꝙ apparẽt phꝉatici. Et hec q̇dẽ egritudo plus accit in uiris. Sed in mꝉrib9 eſt deterior ⁊ multiplicaẗ in iuuenib9 ⁊ ſenib9 ⁊ minoraẗ in hyeme ⁊ multiplicaẗ in eſtate ⁊ autũno. Et qñq; excitaẗ in uere plurimũ qm̃ uer eleuat hũores ⁊ ꝑmiſcet eos ſanguini: ⁊ qñq; eſt e9 excitatio cũ ꝑiodis in quib9 excitaẗ cholera nigra ⁊ feruet ẽt. Et ad illũ ẽt q̇ ꝑpatus eſt mꝉie cito ꝑuenit ipſa qũ aſſunt ei tior: aut anguſtia: aut inſõnietas aut retineẗ in ipſo ꝯſuetudo curſus ſanguis: aut uõituſ mꝉicus: aut reliq̃.

¶ De ſignis ſpẽrum e9. C. xx.

Signa ꝑncipij mꝉie ſẗ exiſtiatio mala ⁊ tior ſiñ cã ⁊ uelocitas ire ⁊ dilectio ſolitudĩs ⁊ tremor ⁊ uertigo ⁊ ſonitus ⁊ tinitus ⁊ ꝓpe in mirac. Q. ũ ãt ꝯfirmata ẽ tior ⁊ malitia exiſtiatiõis ⁊ anguſtia ⁊ ſollicitudo: ⁊ alienatio ſmonis ⁊ faſtidiũ ꝑꝑ multitudinẽ uentoſitatis ⁊ ſpẽs tioris ex ẽis q̃ nõ ſẗ aut ſẗ: ⁊ plurimũ tioris eius ẽ ex eis q̃ nõ timenẗ ſm ꝯſuetudinẽ. ¶ Et ſpẽs q̇d iſte ſẗ indefinite. Quidã ei eoꝝ timẽt caſũ celi ſuꝑ ſe. Et q̇dã eoꝝ timẽt qd̃ terra abſorbeat eoſ. Et q̇dã timẽt latrones. Et alij timẽt ne lupus ad eos ingrediaẗ. Et qñq; res ꝓpe hñt in hoc ĩpreſſõm. Et cũ hoc qñq; imaginãẗ res corã oculis ſuis q̃ nõ ſẗ ſane. Et qñq; imaginaẗ ſe ipſos factos reges: aut lupos: aut demones: aut aues: aut inſtr̃a artificialia. ¶ Amplius q̇dã eoꝝ ſẗ q̇ ridẽt ⁊ ꝓpe quoꝝ mꝉĩa eſt ſanguinea qm̃ imaginaẗ quĩd placꝫ ⁊ delectat eos. Et q̇dã ſẗ q̇ plorant ⁊ ꝓpe quoꝝ mꝉĩa eſt mꝉĩa pura. ¶ Et q̇dã eoꝝ ſẗ q̇ diligũt mortem Et q̇dã q̇ eã abhorrẽt. ¶ Signa uo e9 q̃ ĩ cerebro eſt ſẗ ꝓpe ſupfluitas cogitatiõis ⁊ aſſiduatio ſollicitudinis mꝉice ⁊ aſſiduus aſpectus ad rẽ unã ⁊ ad terrã ⁊ ſignificãt ipſã color capitis ⁊ faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ nigredo pilorũ ⁊ capitis ⁊ groſſitudo eoꝝ ⁊ añceſſio inſõnietatis ⁊ cogitationũ ⁊ mora in ſole ⁊ q̃ ſiꝉia ſẗ iſtis ⁊ egritudieſ cerebri añcedentes ⁊ ut aſſint ſigna q̃ dicem9 m̃bris cerebro cõicãtib9 ꝑuenta: ⁊ ut nõ appeat iuuam̃tũ qũ mẽbꝝ illud medicaẗ: ſed rẽaneat: ⁊ ut ſint accidentia ualde magna. Eius ãt q̃ fcã eſt cõitate totius corporis eſt nigredo corporis ⁊ e9 arefactio ⁊ retẽtio e9 qd̃ euãtur ex ſplene ⁊ ſtõ: ⁊ qd̃ euãẗ cũ ꝑiodis ex ano ⁊ m̃ſtruis ⁊ mꝉtitudo piloꝝ corꝑis ⁊ uehem̃s nigredo ipſoꝝ ⁊ añceſſio ciboꝝ maloꝝ ⁊ mꝉicoꝝ ⁊ quos te docuim9 in libro ſo. ¶ Et egreitudies quĩd quib9 ſuccedit mꝉĩa ſẗ ſicut febres tꝑales ⁊ ꝑmiſte. Ueꝝ ſigna ei9 q̃ fcã ẽ ex ſplene ſẗ multitudo deſiderij ꝑꝑ effuſiõm chol̃e nigre ad ſtõm ⁊ cũ paucitate digõnis ꝑꝑ ſɼitatẽ ꝯplõnis ⁊ multitudo rugitus lateris ſiniſtri ⁊ inflatio ſplenis. Et illud quĩd ẽ qd̃ nõ ab eis ſepaẗ. ſ. replõ uehem̃s ꝑꝑ inflatiõem. Et qñq; eſt cũ ea febris quartana ⁊ nã eſt lenis: ⁊ qñꝫ mõdicatio chol̃e nigre facit niſi ſit mania. ¶ Signa ãt e9 q̃ eſt ex ſtõ ſẗ inuentio ſignoꝝ aꝑatis ſtõi rememoratoꝝ ĩ c° de egritudibus ſtõi ⁊ augm̃to egritudĩs cũ ſacietate nauſeatiua ⁊ replõe ⁊ in hora digõnis. Et multotiens excitanẗ cũ ea apud comeſtiõm uſq;quo digeranẗ dolores: deinde q̇eſcũt apud digeſtõm. Si ãt eſt calm ſignificãt ipm inflãmatio in mirac ⁊ ſitis. Et plurimũ mꝉĩã hñs eſt ſpleneticus. ¶ Signa uõ mirachie ſẗ grauitaſ in mirac ⁊ attractio ad ſuꝑiora ⁊ nauſea inſeꝑabilis ⁊ malitia aĩe ⁊ corruptio digõnis ⁊ eructuatio acetoſa ⁊ ſputũ hũidũ ⁊ rugitus ⁊ exitus uẽtoſitatis ⁊ inflatio: ⁊ ut inueniat dolorẽ in ſtõ: aut dolorẽ inter utraſq; ſpatulas ⁊ ꝓpe p9 cibũ uſq;quo digeraẗ ꝑfecte. Et qñq; euomit phꝉa cholicũ. Et qñq; euõit phꝉa acetoſũ ꝯgelans dẽtes. Et accñt ei accidentia ex acceptõe cibi. Immo p9 ipm ꝑ horas aliquas: ⁊ erit egõ e9 phꝉatica cholica: ⁊ alleuiaẗ ꝑꝑ digõnis bonitatẽ ⁊ augm̃taẗ dimitutione ipſi9 ⁊ ꝑcedit plurimũ ipſã aꝑa in mirac: aut eſt cũ ea ⁊ inueniẗ tremor plurim9 ĩ mirac in q̇buſdã horis. Hec ãt egritudo augm̃taẗ cũ ſacietate nauſeatiua ⁊ uelocitate digõnis. ¶ Et dicim9 ꝙ chol̃a nigra faciens mꝉiam qũ cũ ẽ ſanguie ẽ cũ gaudio ⁊ riſu ⁊ nõ ꝯcomittaẗ ipſã triſticia uehem̃s. ¶ Si ãt eſt cũ phꝉate ẽ cũ pigritia ⁊ paucitate caꝉitatis ⁊ q̇ete. Et ſi ẽ cũ chol̃a eſt cũ agitatiõe ⁊ leſione ⁊ demonio ⁊ eſt ſiꝉis manie. ¶ Et ſi fuerit chol̃a nigra pura: tẽ cogitatio in ipa erit pꝉima ⁊ audacia erit min9 niſi moueaẗ ⁊ rixeẗ ⁊ hꝫ odiũ c9 non obliuiſcitur.

¶ De cura. C. xxi.

Oportet ut cura e9 fieri incipiat anteq̃ ꝯfirmeẗ: qm̃ facilis ẽ in ꝑncipio ⁊ ꝑua: praua ⁊ difficilis qũ eſt ꝯfirmata: ⁊ neċiũ quĩd eſt ut ſm oẽm diſpõnẽ aĩa ipſius letificeẗ ⁊ iocũdeẗ. ¶ Et ſedeat in locis tẽꝑatis ⁊ hũecteẗ aer hoſpitij e9 ⁊ odorificeẗ ſternẽdo odorifera in ipſo. Et ul̃r oꝫ ut ſemꝑ olfaciat odores bonoſ ⁊ floꝝſ boni odoris. ¶ Et ſumat cibos laudabilis chimi hũectatiuos ualde. ¶ Et fiat augm̃tũ in hoc ut corpus e9 tenereſcat cũ cibis ꝯuenientib9 ⁊ balneo añ cibũ. Et ef fundaẗ ſuꝑ caput ipſius aq̃ tepida nõ uehem̃tis caꝉitatis. Q. ũq; ex balneo egredi ſi paꝝ ſitis hꝫ nõ eſt maluꝫ ſi paꝝ aque potet ⁊ admiſtreẗ fricatio teneꝝ faciens ꝑ dicta in c° de ꝯſuatiõe ſanitatis. Sitq; ſtudiũ tuũ in humectatiõe ipſius ſupra ſtudiũ tuũ in e9 calefactiõe q̃tuꝫ poſſibile eſt: ⁊ alienet a ſe coitũ ⁊ ſudorẽ uehem̃tẽ. Et alienet fabas ⁊ carnes ſalitas ⁊ lentes ⁊ caules ⁊ uinũ groſſũ ⁊ nouũ ⁊ oẽ ſal ⁊ oẽ ſalſũ ⁊ acre ⁊ acutũ ⁊ oẽ qd̃ eſt uehem̃tis acetoſitatis. Oꝫ ãt ut ſumat pingue ⁊ dulce. Et qũ uoluntas adeſt ut dormiãt nõ ẽbroceẗ eorũ capita: niſi cũ aq̃ papaue. ⁊ camemille ⁊ albacoẽ. Sõnus ei ẽ ex ꝯueniẽtiorib9 curis eoꝝ. Uerũtñ ſuccurraẗ cũ eo qd̃ tm̃ afferat eis ſalutis q̃tũ nocum̃tũ papauer attribuit. ¶ Si ãt mꝉĩa fuerit ex malitia ꝯplõnis ſingularis ſɼe aut ſicce ſufficiet ut admiſtres calefactiõm cordis cũ letificãtib9 ⁊ medicis de muſcho ⁊ tyriaca ⁊ mithridato ⁊ ſiꝉib9. Et cura caput cũ eis que dcã ſẗ in c° de ſtoliditate. ¶ Et que ex ea fortis ẽ accñs ſucceſſione alterius egritudis caꝉe facilis cure ẽ ita ut ẽbrocati onib9 remoueaẗ. ¶ Si ãt eſt ex mã mꝉica ꝯfirmata ĩ cerebro tẽ theſaur9 cure ipſius eſt tres res. Pria eaꝝ eſt euãtio materiei: ⁊ fortaſſe erit ꝑ cliſtere ⁊ uomitũ niſi ĩ illo c9 ſtõus eſt debilis. Illũ ei nunq̃ in hac egritudine uomere facias nꝫ ẽt in mirachia. ¶ Et ſa eſt ut administres cũ euõne hũectatõm aſſidue cũ ẽbrocis ⁊ oleis

calis. Et ponas in eis ex medicis ſicut camẽillã ⁊ ane
tũ ⁊ melilotũ ⁊ radicẽ liliȷ̃ ut nõ ingroſſet hũor pp reſo
lutõm purã in qua nõ eſt leuitas nꝫ groſſitudo ut hume
ctent ⁊ nõ ſit in eis reſolutio. ¶ Q̃ð ſi chola ni. ẽ elõ
gata a caliditate intereſt ut addaſ ſcebã ⁊ folia lauri ⁊ cala
mẽtũ cũ hũectatiõe ⁊ nõ cures ⁊ admiſtra ciboſ genera
tiuos ſanguis laudabilis ſicut piſces petroſos ⁊ carneſ
laudabiles p̃dictas. Et in q̃buſdã horis uinũ albũ per
miſtũ p̃ter antiquũ ⁊ forte. Et tertia eſt ut admiſtres cõ
fortatiõm cordis ſi ſentit ɔplonẽ frigidam cũ letificãtib⁹ cali
dis. Et ſi ſentit ɔplonẽ declinãtẽ ad caliditatẽ cũ letificã
tib⁹ tẽperatis. et ſi caliditas eſt ualde fortis tc̃ admiſtra leti
ficãtia frigida multe frigiditatis. Et illud quið ſcies ex pulſu.
Incipiam⁹ ãt diſtinguere regimia iſta. Et dicam⁹ eũo q̃
dẽ ita faciẽda eſt. Nã ſi uides uenas plenas qualitcũq̃
ſit: tũc chola nigra eſt ſanguinea. Phlomã igĩ ex nigra
Immo oꝫ ſm oẽm diſpõm ut a phlomia incipias: niſi
tior uehemẽtis debilitatis affuerit. Et ſcias q̃ ſi materi
e ſĩt pauce ⁊ ſĩt in cerebro tm̃ q̃ tũc ſiccitas dñaẽ ſuper
ɔplonẽ. ¶ Amplius ſi phlomas ⁊ inuenis ſanguinem
ſubtilẽ nõ retineas ſanguinẽ pp hoc qm̃ multotiens in
ipſa p̃cedit ſubtilis. Et ſiĩr oꝫ ut ãplifices phlomiã: ut
nõ effluat qð ſubtile ẽ ⁊ augeaẽ malitia ⁊ retineaẽ groſ
ſum. Et ɔſidera qð duoꝝ lateꝝ capitis ſit grauiꝰ ⁊ phlo
ma cephalicã q̃ ſequiẽ ipm. Et qñq̃ neciũ erit tibi ut
phlomeſ baſilicã ⁊ añ phlomiã uenaꝝ fronteſ moue pl9
qũ inuenis ſigna cõia. ¶ Deinde ſi inuenis hũorem
mlicũ ⁊ decliuẽ ad frig⁹ eũa cũ pilulis factis ex epithy
mo ⁊ aloe ⁊ helleboro nigro ⁊ incipe a digõe. ¶ Am
plius eũa in p̃ncipio rei cũ medicinis lenib⁹ in quib⁹ re
cipiũẽ epithymũ ⁊ pulpa colloq̃ntide ⁊ ſcamonee parũ
deide cũ decoctiõe i qua ſint epithymũ ⁊ agaricũ. Po
ſtea ſi nõ ɔfert admiſtra hieras magnas: deinde ſi p⁹ illð
indiges eũone admiſtra helleboꝝ cũ timore ⁊ cautella
⁊ lapidẽ lazuli ⁊ lapidẽ armenũ ⁊ pilulas factas ex eis
ſine timore ⁊ cautella. Et multotiẽs puið iuuat eos ad
miſtratio haꝝ medicinaꝝ p̃dictaꝝ in aq̃ caſei ſm aſſidu
atõm ⁊ minoratõm phlatis ex medicia. Si g° nõ ɔfert
reitera iteꝝ ⁊ in oi hebdõda eũa uice una cũ pilulis ſub
tilibus mediȷ̃s. Et inẽ ſpatiũ illud admiſtra triferã epi
thymi. ¶ Exptũ nãq̃ ẽ potare eoſ triferã epithymi ſꝫ
hũc modũ. Sumanẽ trifere. ʒ. iiȷ̃. epithymi. ʒ. i. hiere. ʒ.
5. ⁊ in oi mẽſe eũa cũ aliq̃ forti ex hieris magnis ⁊ piluł
magnis donec inuẽias egritudinẽ iã remotã. ¶ Et ad
miſtra ẽt uomitũ p̃p̃e ſi uides in ſtõ aliq̃d quð in egritu
die faciat augmẽtũ. Et ſi nõ ẽ egritudo uehemẽtis debili
tatis ⁊ oꝫ ut fiat uõitus cũ aq̃ in qua cocta ſint calamẽ
tũ ⁊ rhaphani ſem̃ ⁊ recipiat expſſiõm rhaphani i quo
infix⁹ eſt hellebor⁹ ⁊ dimiſſus aliquot dieb⁹ donec currat
in ipſo ṽtus e⁹ cũ oxymelle ⁊ ſumat hũc eunð rhapha
nũ infuſum in oxymelle. Sitq̃ q̃ntitas oxymelł triũ ſex
tarioꝝ ⁊ q̃ntitas expſſionis e⁹ ſextariȷ̃ unius ⁊ augeaẽ il
lud ⁊ minuaẽ ſm q̃ntitatẽ ṽtutis. Si ãt ṽtutis ties ðbi
litatẽ aliena helleboꝝ. ¶ Q̃ñq̃ purgaueris intẽde ad
cor cũ eis q̃ multotiẽs dixim⁹. Et hec quið trifera epi
thymi expta eſt in hoc c°. Q̃ñ g° antiquaẽ egritudo ad
miſtra uõitũ cũ helleboro ⁊ admiſtra maſticatões ⁊ gã
gariſmata nota ⁊ admiſtra odoramẽta bõa ⁊ muſchum:
⁊ ãbrã ⁊ alfeleniati: ⁊ xiloaloẽ. Et ſi mã fuerit decliuis
ad cholam citrinã eũa cũ decoctiõe epithymi ⁊ pilulis
ſtomaticis tẽperatis: ⁊ ex eis quið q̃ eũant cholaꝫ aduſtã
ſĩt ea q̃ dicunẽ in c° ſuo. Et tu quið adde in hũectãdo ⁊
minora ex calefactiõe q̃uis ñ ſit tibi excuſatio ex came

milla ⁊ que ſĩt in e⁹ ṽtute. Q̃ñq̃ admiſtras ẽbrocas nõ
eſt uia ad admiſtrãdũ infrigidantia pura ſup cap. ¶ Qui
dã ãt antiquoꝝ medicoꝝ laudauerũt in h⁹ⁱ loco ut ſumat
ex aloe oi die in ieiuno aliq̃ntulũ: aut deglutiat in die a
quã i qua cocta ſĩt apſinthiȷ̃. ℥. iiȷ̃. ⁊. x. kerates expſſiõis
apſinthiȷ̃ diſſoluti in aq̃ ⁊ laudarũt ut abſorbeat oi no
cte acetũ forte ⁊ p̃cipue acetũ ſq̃lliticũ. ¶ Nos ãt time
mus in eo malitiã ſq̃lle ⁊ aceti in hac egritudie niſi aſſit
fiducia q̃ mã ſit gñata ex chola aduſta qm̃ eſt cala. nã
tũc acetũ eſt magis iuuatiuũ ei aliȷ̃s reb⁹ ⁊ p̃cipue ſq̃lli
ticũ ⁊ oxymel fcm̃ cũ oxymelle ſq̃llitico: ⁊ ſiĩr acetũ in
quo poniẽ poliũ mõtanũ aut ariſtoł. ¶ Et qñq̃ etiã iu
uat acetũ qũ egritudo ſit cũ cõitate ſplenis ⁊ mã ẽ i ip
ſo: ⁊ oꝫ ut fiat bon⁹ odor e⁹ cũ ɔpoſitis equalib⁹ in q̃buſ
recipiunẽ cãfora ⁊ muſchus ⁊ oleũ uioł. ⁊ ſit multum
uincẽs cũ odore ſuo ſiccitatẽ cãfore ⁊ muſchi ⁊ odora
mẽta frigida: reliq̃ bñ redolẽtia humida ⁊ p̃p̃e nenufar. ¶
Q̃ð ſi cã in mlia fuerit apã in ſtõ ⁊ uiſcerib⁹: aut ɔplo
cala in eis aduſta ſuccurres illi cũ eis q̃ infrigidant cap ⁊
hũectãt ipm ⁊ ɔfortãt ut nõ recipiat qð p̃uenit ad ipm
ab aliȷ̃s. ¶ Et ſi fuerit cã in mirac ⁊ inueniunẽ uentoſi
tates ⁊ rugit⁹ ⁊ his ſiĩa. Q̃m̃ illud eſt apã in mirac ca
lidũ cura ipm ⁊ reſolue cũ eis q̃ ſĩt neciã de quib⁹ dcm̃
ẽ in c° de apatib⁹ ⁊ ɔforta cap ⁊ inunge ipm in oleis ɔ
fortatiuis ⁊ hũectatiuis: ⁊ admiſtra uẽtoſas cũ ſcarifi
catiõe eũando ſanguinẽ ⁊ nõ calefacias in h⁹ⁱ diſpõne e
par. Immo tibi attinet ut ipm infrigides qũ inueniſ ip
ſum calm adurentẽ ſanguinẽ ſua caliditate ⁊ cõforta ſple
nẽ. Et põe ſup mirac uẽtoſas ⁊ medicamẽ de ſinapi ⁊
ſiĩa ut nõ mittat ſplẽ ad cerebꝝ mãm. ¶ Et ſi fuerit
mirac frigide ɔplonis inflãtis ipm ⁊ nõ fuerit ibi apã neq̃
inflãmatio dabiſ ei ad potãdũ aq̃ decoctiõis apſinthii ⁊
ſuccũ e⁹ ſm q̃ dcm̃ ẽ. Et ẽbroca ſtõm ipſius cũ ẽbrociſ
calis p̃dictis ⁊ fac ei ẽplm cũ illis ẽplis ⁊ admiſtra i e
is ſem̃ agni caſti ⁊ ſem̃ rute ⁊ radicẽ liliȷ̃ ⁊ ẽt herbã ma
rie. Et retie ẽplm ſꝫ ipm tpre lõgo. Deinde qũ ipm re
tinueris põas uẽtoſas ſup locũ ⁊ ſꝫ eũ ſit cottũ infuſum i
aq̃ cala ⁊ oleis: aut lana carmiata: aut ſpõgia ⁊ ɔfert u
ſus ẽpli ex ſinapi ſꝫ ipm: ⁊ ſꝫ illud quð ẽ inẽ duas ſpatu
las ⁊ ẽpla dc̃a in antidotario. Et ɔfert ut ponaẽ ſup ip
ſũ uentoſe abſq̃ ſcalpelatiõe niſi illic ſit apã: aut dolor
p̃hibẽs illud. Et multotiẽs quið neciũ ẽ ut ad potãdũ
denẽ in mlia inflatiua ſem̃ apiȷ̃ ⁊ cyminũ ⁊ aniſum ⁊ ſinu
pi in q̃b⁹ ſeia iſta decoq̃ntur ⁊ ruta ⁊ anetũ. Immo qñꝫ
neciũ tibi erit ut admiſtres ſem̃ rute ⁊ agnicaſti. ⁊ mul
totiẽs indiget mirachia antiq̃ uõitu cũ helleboro al. et
oꝫ plurimũ in mlia mirachia ut rectificeẽ epar ne ex e
o genereẽ chola nigra. Et multotiẽs iuuat hñtes mliã
mirachiã ẽt ut admiſtres infrigidantes: uñ ſĩt hũectãteſ ⁊ op
poſite pp cholam ni. Et q2 ipſe ſĩt p̃hibitiõm faciẽtes i
generatiõe uẽtoſitatis ⁊ uaporiſ q̃ utraq̃ ipediunt ſua
eleuetiõe ad cap. Si tñ eſt iuuamẽtũ cũ frigido nõ eſt ide iu
uamẽtũ ueꝝ abſcidens egritudinẽ. ¶ Sed ex frigido qũ eſt
hũidũ nõ generaẽ chola nigra: ⁊ abſcindiẽ mã e⁹. Nã ẽt
uaporat mã ɔphenſa ⁊ fiducia ẽ q̃ mã dñabiẽ ei ⁊ recti
ficabit eã. Et ſcias q̃ regim̃ groſſuꝫ generatiuũ phlatis
fortaſſe reſiſtit chole nigre. et regim̃ ſubtiliatiuũ pp illð
qð efficit ex aduſtiõe facile nocet ⁊ fortaſſe iuuat ipm.
Nõ g° ſeducat te iuuatiuũ quorũdã pp phla qð ipi eua
cuãt uõendo aut egerendo. Nã illud nõ eſt pp eũonẽ
phlatis iuuãtẽ ipos. Immo qm̃ multitudo ⁊ ɔphẽſio
hũoꝝ ad inuicẽ remoueẽ ab eiſ. ueꝝ iuuatiuũ eſſentiałr
ẽ eũo chole nigre. Et canõ quið curatiõis mlie eſt ut

ꝑuenias usq; ad ultimū in hūectatiōe: ⁊ cū hoc nō mīus as in eūone choꝉe nigre. Et quotiēscūq; corrūpit cibꝰ in uētribꝰ hñtiū mꝉiā duc eos ad hoc ut ipm eūant ⁊ ꝓ ꝑe qñ sentiūt acetositatē in ore. Oportet ei ut tūc ꝓcul dubio eos uomere facias ⁊ ꝓhibe eis ne comedāt pꝰ cibū illū aliū: ⁊ admistra electuaria ꝯfortantia os stōi. ⁊ caueant ab ingressu balnei ⁊ ab intromissiōe cibi sʒ cibū iā corruptū. ¶ Et oʒ ut mꝉiā hñtes in aliquo sint occupati quocunq; mō sint: ⁊ ut eis sint pñtes de qbus uerecundent ⁊ cū qbus gratulent ⁊ uinū albū equale ꝑmistū paꝝ. Et occupent ēt cū cātilēis ⁊ letificātibus nihil ei ē eis nocibilius q̄ꝫ tior ⁊ solitudo. Et multotiēs quid iuuāt eos accñtia euenietia ipsis ut timeāt aliqd ⁊ occupent ea cogitatiōe ⁊ facē ut ipsi a cogitatōne remittant ē cura eꝰ optia. ¶ Qd si cā fuerit ꝓuocatio retenta mēstruoꝝ: aut eꝰ qd ꝑ anū egredi: aut reliq ꝓuocabis illud. ¶ Si āt accit casus desiderij tūc egritudo ē mala ⁊ siccitas est extēsa. Et qñ accidūt in corporibꝰ eoꝝ ulcera significāt q̄ꝫ mors ē ꝓpinq: ⁊ in cuiusq; corpore fuerit choꝉa nigra mobiꝉ erit magis susceptibilis cure q̄ꝫ ille cuiꝰ choꝉa nigra non est mobilis ⁊ eius cholera nigra apparet in egestione ⁊ uomitu ⁊ urina: ⁊ in colore cutis ⁊ lētiginibus ⁊ pāno ⁊ ulceribus ⁊ scabie ⁊ uaricibꝰ ⁊ elefantia ⁊ cursu eꝰ qd ex ano ꝓfluit tūc illud significat q̄ꝫ ipsa recipit discretōm a sanguine. Qñq; aliqd eoꝝ in eis appet ē signū bonitatis. ¶ Et qñ aliquibꝰ ipsoꝝ accit spasmꝰ pꝰ solutōm ⁊ eūonē: tūc ipi sꝉ digniores illa q̄ꝫ alij ꝑꝑ siccitatē ipsoꝝ. Oʒ ergo ut in aqua tepida sedeāt ⁊ cibent pane infuso i iuleb ⁊ pauco uino: ⁊ deꝉ eis in potu aq mista. Deinde dormiāt ⁊ pꝰ ipm balneentur: deinde cibentur qñ egrediuntur.

¶ De cutubut. C. xxij.

Spēs ē mꝉie plurimū eueniēs in februario q facē ut hō diligat fugere ab hoibꝰ uiuis ⁊ cupiat appropinquare mortuis ⁊ sepulchris cū malitia formationis repēte ei euenietis. Et est ꝓcessio hñtis eā nocturna ⁊ ipsius occultatio ⁊ egressio diurna. Et totū illud facit diligendo solitudinē ⁊ elōgatōm ab hoibꝰ ⁊ cū hꝰ ñ qescit in loco uno plus una hora. Immo nō cessat discurrē ⁊ ābulaꝛ incessione diuersa ignorās quo uadat cauēdo sibi ab hoibꝰ. Immo qñq; nō cauet sibi ab eis negligēs penitus illuc ⁊ paꝝ discernēs illud qd uidet ⁊ ei fit pñs. Et cū hoc ipse est in ultio qetis ⁊ solitudinis ⁊ q̄rimonie ⁊ cautelle. Et coloꝛ est citrinꝰ faciei lingua sicca sitiēs ⁊ sup crura ipsius sꝉ ulcera q nō ꝯsolidanꝉ. Et eius quid cā ē corruptio materie mꝉice ⁊ mꝉtitudo motus pedū eꝰ: qꝛ materie ad ipsos descendūt: ⁊ ꝓcipue qꝛ est oi hora offendēs ⁊ occurrit pedibꝰ illius aliqd aut ipm mordet canis: ⁊ fit illud cā ut effundaꝉ multitudo materieꝝ ad crura eꝰ: qꝛ fiunt in eis ulcera: ⁊ qñ remanet ꝭm dispōnē suā ⁊ dispōnē cāꝝ suaꝝ nō ꝯsolidāꝉ. Et fit siccus uisus eꝰ: nʒ lacbrymātur oculi ipsiꝰ ⁊ eꝰ oculi sꝉ debiles ⁊ submersi: ⁊ totū illud ē ꝑꝑ siccitatē oculoꝝ ꝯplōnis ipsiꝰ. ¶ Et hoc nʒ noiaꝉ cutubut: nisi ꝑꝑ ea q̄ꝫ eā hñs fugit absq; ordie: ⁊ qm̄ eꝰ incessio est diuersa. Ignorat gͦ qua ꝑte incedit: ⁊ est qi fugiens ab indiuiduo appante ei. Nā ipse ꝑꝑ paucitatē sue ꝭuatōnis ⁊ defectū rectificatiōis ꝯsilij sui incipit in ꝑte sua moueri obuiās alij in diuiduo: qꝛ iteꝝ fugit ad ꝑtē aliā ⁊ cutubut quid est bestiola existēs in supficie aque q sup eā moueꝉ diuersꝭ motibus sine ordie. Et quacūq; hora aliqd accit ei fugit ex eo qd ipsi accit deide appet. ¶ Et diꝛ bestiola alia nō qescens ⁊ diꝛ esse masculus ex saal ⁊ diꝛ esse ꝩulpis habamacu. uerūtñ magis sꝉia nr̄o loco sꝉ duo prius dicta. ¶ Et cā quid hꝰ egritudis ē choꝉa adusta ⁊ mꝉia.

¶ De cura. C. xxiij.

Cura hꝰ egritudis ē cura ipsius mꝉie qñ est ex choꝉa aut mꝉia adusta. ¶ Et oʒ ut in eꝰ phꝉomia ad hoc ꝑueniaꝉ ut sanguis plurimꝰ ex eo egrediaꝉ ⁊ malefactiōi ꝓpīqus fiat ⁊ regaꝉ cibis laudabilibꝰ ⁊ balneis bōis. Et deꝉ ei ad potādū aq casei tribꝰ diebꝰ. ⁊ pꝰ illud eūeꝉ hūor cū hiera Archigenis: deide ingenieꝉ ut dormiat: deinde cor eꝰ ꝯforteꝉ pꝰ eūonē cū tyriaca ⁊ q cursu eꝰ ꝓcedūt ⁊ cū hoc ualde hūecteꝉ ⁊ ēbrocetur cū infꝛantibꝰ ut nō aggregeꝉ calefactio illaꝝ medicinaꝝ q necessarie sꝉ motibꝰ exercitatiuis. uerūtñ necesse ē ut calefiat cor eꝰ cū eo qd ipm ꝯfortat ⁊ hūecteꝉ corpꝰ ipsius ⁊ fiat ut dōmiat ⁊ tēꝑeꝉ eꝰ ꝯplō. Cōplemtū ꝩo cure eꝰ ē dormitatio plurima ⁊ ut deꝉ ei i potu epithymū qñq; ut qescat eꝰ nā ⁊ abscindaꝉ eꝰ cogitatio. ⁊ qñ in ipsa nō ꝯfeꝛt medicam̄ ⁊ cura flagelleꝉ ⁊ fiat ut dolorem sētiat ⁊ ꝑcutiaꝉ cap̄ eꝰ ⁊ facies ipsiꝰ ⁊ cauterizeꝉ eꝰ syncipⁿt qm̄ sanaꝉ q̄ꝫ si redeat redeaꝉ.

¶ De ilisci. c. xxiiij.

Hec egritudo est sollicitudo mꝉica silis mꝉie i q hō sibi iā induxit incitatōm cogitatiōis sue sup pulchritudie quarūdā formaꝝ ⁊ figuraꝝ q insunt ei. Deide adiuuat ipm ad illud desideriū eꝰ ⁊ nō ꝯsequiꝉ. ¶ Et signa quid eꝰ sꝉ ꝓfunditas oculoꝝ ⁊ siccitas ipsorū ⁊ ꝓuatio lachrymaꝝ nisi qñ fletus adest ⁊ motus cōtinuꝰ palpebraꝝ risibilis qi aspiciat aliqd pulchrū delectabile: aut audiat rumorē iocūdātem: aut letificeꝉ. ¶ Et est spūs eꝰ plurime interfectiōis ⁊ reuersionis ⁊ fit multe eleuatiōis ⁊ alteraꝉ dispō ipsiꝰ ad risum ⁊ letitiā ⁊ ad tristitiā ⁊ fletū qñ amoris cātilenas audit: ⁊ ꝓcipue qñ fit rememoratio repudij ⁊ elōgatiōis. Et sꝉ omia mēbra eiꝰ arefacta ꝓꝉ oculos: qm̄ ipsi sꝉ cū sua ꝓfunditate graues magne palpebꝛe sꝉ grosse ꝑꝑ uigilias ipsiꝰ: ⁊ ploratū eꝰ q fit cū singultu ⁊ euaporāt ex capite eiꝰ ⁊ eiꝰ figuris nō ē ordo. ¶ Et pulsus ipsiꝰ est pulsus diuersus absq; ordie oio: sicut ē pulsus hñtiū tediū. Et eiꝰ qd pulsus ⁊ dispō ipsiꝰ alterātur qñ fit rememoratio eꝰ qd diligꝛ ꝓꝑe ⁊ qñ obuiat ei subito. Et possibile est ex hoc significare qs sit ille q diligꝛ qñ nō ꝯfiteꝉ ipm. Cognitō āt eꝰ qd diligꝛ est una uiaꝝ cure ipsiꝰ ⁊ ingeniū in hoc ē ut noia plura noienꝉ iterādo multotiēs ⁊ sit manꝰ supeꝛ pulsum ipsiꝰ. Qñq; ꝑꝑ illud diuersificaꝉ diuersitate magna ⁊ fit silis intersecto deinde iteraꝉ ⁊ exꝑiꝉ illud mꝉtotiens sciꝉ q̄ꝫ illud ē nom̄ eꝰ q̄ꝫ diligꝛ: deinde silꝛ remēorenꝉ figura ⁊ māsio: ⁊ illud in quo ualet ⁊ artes ⁊ genꝰ ⁊ regiōes ⁊ ꝯꝑeꝉ ad nom̄ eꝰ qd diligꝛ unūqdq; eoꝝ ⁊ ꝭueꝉ pulsus ita ut qñ alteraꝉ apud rememoratōm unius rei multotiēs aggregēꝉ inde ꝓꝑetates eꝰ qd diligꝛ ex nomie: ⁊ ex eo in quo ꝓualet ⁊ cognosciꝉ illud. Nos ei iā exꝑti fuimꝰ illud ⁊ inuenimꝰ iuuamtū in faciēdo morā i illo. ¶ Amplius qñ nō inueniꝉ cura nisi regim̄ ꝯiūctōnis inter eos ꝭm modū ꝑmissiōis fidei ⁊ legis fiat. Et nos quid iā uidimꝰ cui redita est salus ⁊ ꝩtus: ⁊ redijt ad carnē suā qñ iā ꝑuenisset ad arefactiōm ⁊ ꝑtꝛāsisset ipsā. Et tollerassꝫ egritudīes ꝓꝛauas antiquas ⁊ fe. lōgas ꝑꝑ debilitatē ꝩtutis factā ꝑꝑ nimietatē ilisci. Nam qñ sentit applicatōm eꝰ qd diligebat euanuit qd hēbat in breui tꝑe ⁊ existiauimꝰ mirabile esse ⁊ significauimus obedientiā nature meditatōibꝰ.

¶ De cura. C. xxv.

Considera an eꝰ dispō ꝑuenerit ad adustōeꝫ humoꝝ ꝑ signa q nosti ⁊ eūa. Deide admistra eis sōnū ⁊ hūectatiōm ⁊ nutrimtū ipsoꝝ cum laudabilibꝰ ⁊

fac ipsos balneari sm ɔditiōm būectatiōis notā. ¶ Et
fit casus eoꝝ in disceptatiōib⁹ ipsorū ꝛ occupationibus
ꝛ ɔtrouersis ꝛ vl; in rebus negotiosis. Illud ei facit e
os fortasse obliuisci delectatiōis eorū: aut ingeniet ut ip
si diligāt aliud ab eo qđ diligunt qđ fit ex eis que lex p
mittit. Deinde cogitatio ipsoꝝ a fo abscindat anteq̄ ɔ
firmet. ꝛ postq̄ obliti fuerint primi. ¶ Si āt ille q̇ dili
git fuerit ex rōnalibus tc adhortatio ꝛ correctio ꝛ uitu
patio illius ꝛ coarctatio illius ꝛ trāsformatio ad ip̄z q̄
illud qđ h; ñ est nisi sollicitudo mlica ꝛ pcussio ōmōis
erunt ex eis que multū iuuabunt. vba ei in hoc c⁰ cōfeīt
Et ēt uetule ad eū incitētur ut uituperent illud quđ di
ligunt ipsi et rememorent eis dispōnes et narrent ei ꝛs
aliquas de ipso ex q̇bus horrorē incurrat et narrēt ei
de ipso uitupatiōes multas. Hec ei sꝭ ex eis que sedāt
plurimū q̄uis sit ex eis q̄ alios ɔsolētur. Et ex eis que
ad illos iuuāt est ut narrēt uetule iste formas e⁹ qđ dili
git cū silitudinibus fetidis: et assimilētur mbra faciei e
ius cū narratiōibus horribilibus et assiduent illud et
perseuerent in ipso. Hec ei sꝭ ipsaꝝ opa et sꝭ prudentio
res in hoc uiris nisi mollibus. Ipsis nāq; inest ars ñ
breuior arte uetulaꝝ: ꝛ ppea possibile est eis ut inueni
ant qualr pmutēt amorē diligentis ad illud qđ nō dili
git gradati. Deinde abscindāt opus suū anteq̄ ɔfirme
tur amor secundus. ¶ Et ex occupationibus p̄dictis
est corruptio puellaꝝ ꝛ plurim⁹ ɔcubitus ipsarū ꝛ īno
uatio ipsaꝝ ꝛ delectatio cū ipsis. Et quidā homies sūt
quos sanat letitia ꝛ auditus cātilene. ꝛ quidā sꝭ quos
illud augm̄tat in ilisci. Et possibile est ut fit illud uena
tio: aut spēs ludi ꝛ dignitates assumpte ex regibus et si
militer spēs tristitie magne oīa sunt sanātia. ¶ Et for
tasse necium erit ut isti regant regimie hñtiū mliam ꝛ
maniā ꝛ alcutubut: ꝛ ut euentur hūores eoꝝ p̄dicti cū
hieris magnis ꝛ hūectētur cū eo qđ dcm̄ est ex hume
ctātibus: ꝛ illud est qū permutantur cu; moribus suis
ꝛ sanitate corporū suoꝝ ad similitudinem ipsorum.

¶ Tractatus quintus de egritudinibus cerebri in o
perationibus motus.

V.

¶ De uertigine. C. i.

VErtigo est ut hñti ipsā imaginetur q̄ res
sꝭ ipm uoluātur ꝛ q̄ eius cerebꝝ ꝛ corpus
ipsius reuoluātur q̄ non regit se ita ut fir
met. Immo cadit ꝛ multotiēs quiđ abbō
ret uoces ꝛ accit ei ex obuiatiōe sui ipsius sicut illđ qđ
accit ei q̇ reuoluit super se ipm multotiens cū uelocita
te. Nō ei figi sedens aut stans aut apit oculos. ꝛ illđ ē
ppea q̄ accit spūi in uētribus cerebri eius ꝛ in uēis ꝛ
arterijs eius ex obuiatōe sui ipsius illud qđ accit ei qū
reuoluit reuolutiōe ɔtinua. ¶ Et dīa q̇dē inter vtigi
nē ꝛ epilepsiā est q̄ uertigo qñq; manet tp̄e aliquo. E
pilepsia uō fit repente ꝛ cadit eā hñs scilēs ꝛ sanatur.
Uertigo āt est ut qū hō stat uel surgit obtenebrentur e
ius oculi ꝛ excitatur ad hoc ut cadat. Et que ex ea for
tis est: silis est epilepsie. uerūtñ nō fit cū spasmo sicut fit
epilepsia. ¶ Et hec q̇dē vtigo qñq; accit hoīni ppea
q̄ reuoluit se ipm ꝛ reuoluunt uapores ꝛ spūs in se ip
so sicut reuoluit uas ɔtinēs super aq̄ tp̄e aliquo: ꝛ qm̄
reuoluitur spūs imaginat hō q̄ res uoluatur. ¶ Na;
equale est siue diuersificet pportio ptiū spūs ad ptes
mūdi ɔtinētis ipm ex pte spūs siue diuersificet illud ex
pte mūdi qū fuerit sensibilitas per eas: ꝛ sꝭ reuolutōes
que sꝭ pp oppositōm. Nā qū sentiens mouetur pmutā
tur opposita sicut qū mouet sensatū. ¶ Et hec quide;
uertigo qñq; fit pp ɔsideratōm ēt ad res que uoluūtur
ita ut infigatur forma illa sensata in aīa: Et pp hoc di
q̄ oēs operatiōes sensibiles pendent ex instr̄is corpore
is patientibus. Quorū primū ꝛ dignius est spūs sensi
bilis. ꝛ remanet in ipso ab oi sensato forma ipsius post
eius sepatōm qū sensatū est forte. ¶ Nō ē ei sensatū nō
efficit in instr̄o sensibili nisi formā que est sibi similis.
Deinde firmat forma illa ꝛ euanescit cū q̄titate recep
tiōis instr̄i ꝛ fortitudie sensati. eius uō expositio in scien
tia ɔtinet nāli. ¶ Et q̄tuncūq; fuerit corpus debilius
erunt passiōes iste fortiores sicut in egris. Egritudo ei
plurimū in hoc seq̇tur elōgatōm ita ut appeat eis sem
per q̄ reuoluātur cū puo motu ipsorū. Nō ei indigent
in motu ut iniungatur eis quatenus in motu uehem̄ter
perseuerent pp debilitatē ipsoꝝ. Nā spūi eorū accidūt
nocumētū ꝛ passio ꝛ cōmotio. ¶ Et qñq; quidē uerti
go ex caus corporeis aut p̄ñtibus in uacuitate cerebri
ɔtentis in eo ex uaporibus peruenientibus in uenis que
sꝭ in ipso ꝛ in neruis: aut ex humoribus cōtentis in ip
so ois generis q̇ euaporātur cū puo motu: aut calitate
Qū ergo mouētur uapores illi mouent motu suo spi
ritū aialē q̄ nō digeritur ꝛ rectificatur nisi in uenis illis
Deinde req̇escit in subā cerebri: postea dispargi in ner
uis ad cor⁹. aut pp multitudinē uapoꝝ iā retētorū i ip
so ascendentiū ad ipm ex locis alijs: deinde q̇escentiu;
in ipso remanentium in ipso ab egritudie acuta añceden
te: aut egritudie fria. Et erunt uentositates inflatiue q̄s
mouebit vl⁹ digestia et rsolutia. et qñ; fit ñ pp motū ua
porū in cerebro: sed pp malitiā ɔplonis diuerse in ipso
ex qua ɔsequitur excitatio motus agitabilis in spū nō
cū motore corporeo permiscēte ipm ex uapore: aut ali
o sicut accit illud ex motu diuerso pueniente ex aq̄ ꝛ i
gne qū aggregātur. Et qñq; fit ex motore spūs exteri⁹
sicut percussiōe capitis ꝛ fractiōe cranei ita ut cōpri
māt cerebꝝ ꝛ spū; q̇etū ꝛ sequātur ipm motus diuersi
circulares undosi: sicut accit in aq̄ ex percussiōe graui
super eā: aut casus uerberatiōis fortis sup dorsum ipsi
us. Reuoluunt ei unde e⁹ ꝛ casus: uerbi gr̄a in aere.
Sed corpus aereū est dignius: sed tñ nō sentit. ¶ Et
qñq; fit ex uaporib⁹ ascendentiū ad cerebꝝ in dispōne
suaꝝ ascensionū. ꝛ si nō sint generati in subā cerebri: n;
retenti in ipso antiquitus. Nā qū ad ipm ascendūt mo
uēt ipm ꝛ qñq; fit ascēsus eorū ad ipm aut in trāsitib⁹
neruorū ꝛ est ex stō ꝛ cistifellꝭ: aut mediāte stō ꝛ uesica
ꝛ matrice ꝛ uelāine qū eis adueniūt egritudies: aut mo
uentur hūores q̇ sꝭ in eis. Illud ei plurimū fit ex stō:
ꝛ p⁹ ipm ex matrice recipiēte superfluitates: aut in uēis
ꝛ arterijs: aut occultis: aut manifestis. Uapores āt mā
qñq; est cholra ꝛ qñ; est phlra. ꝛ uertigo quiđ phlatica si
mil est epilepsie. ꝛ multotiēs fit ɔtinuitas scotomie ꝛ v
tiginis nō pp mām cōprehensam: imo ppter rē incipiē
tē ɔtinuari cū cerebro sua qualitate ꝛ facit possidei sco
tomiā ꝛ uertiginē sicut accit qū est uacuitas ꝛ fames q̇
busdā hoībus et p̄pe eis q̇ famē nō tollerāt ppterea q̄
os stōi eorū ledi cui cerebꝝ cōicat. ꝛ qñ; fit uertigo ꝛ
scotomia sm semitā cris. ¶ Et uertigo quiđ frequens
ꝛ p̄pe in decrepitis nūtiat apoplexiā. ꝛ silr uertigo eue
niens successiōe stuporis cōitātis mbrum: ꝛ qñ; soluit
uertiginē soda accidens.

¶ De signis eius. C. ij.

FActa āt ex reuolutiōe hoīs super se ipm: aut cō
sideratiōe ipsius ad res reuolutas ꝛ luminosas
qū nō sedet nota est per se ipsā: ꝛ silr que fit a pcussione
aut casu. ¶ In ea āt que fit a retētiōe materieꝝ uapo
rosaꝝ p̄cedentiū in cerebro: aut generataꝝ in ipo cerebro

est egritudo assidua ⁊ nō sequens egritudinē in aliqbꝰ mēbris ⁊ nō est excitata cū repłone ⁊ sedata cū uacui tate: ⁊ qn̄ antecedunt ipsā dolores capitis ⁊ sonitus ⁊ ti nitus ⁊ grauitas est in capite ⁊ inuenit tenebrositatē i uisu suo fixā: ⁊ inuenit in sensibꝰ abbreuiatōꝫ ita ut sit i gustu ⁊ odoratu ⁊ sentit in arterijs an̄rioribus pulsatōꝫ uehemētē ⁊ inuenit grauitatē in odoratu. ⁊ si fuerit hu mor q̇ est in cerebro: aut in alijs m̄bris hūor ex quo ex citant̄ uapores phłatici erit grauitas ⁊ tior uel tumor ⁊ multitudo sōni ⁊ signa phłatis p̄dicta in canone. ⁊ si fuerit chołā erūt uigilie ⁊ inflāmatō sine multitudie gra uitatis ⁊ imaginatiōes citrie auree. ¶ Et si fuerit san guis erunt uene inflate ⁊ facies ⁊ caput ⁊ oculi rubei: ⁊ całe ⁊ erunt grauitas ⁊ sōnus ⁊ lassitudo ⁊ pulsatio. Et si fuerit a mł̄ia erit grauitas cū q̄titate ⁊ erūt uigi lie ⁊ imaginatōes laminarū ⁊ capilli nigri ⁊ cogitatio corrupta ⁊ reliqua signa p̄dicta. ¶ Qđ si eiꝰ cā fuerit a stō erit cū destructiōe desiderij: aut ipedim̄ti in ipso: a ut corruptiōe in digōne ⁊ tremore cordis ⁊ lassitudine spūs ⁊ erit ꝑmutatio in stō ⁊ declinatio nocumēti ad an̄ riorē ꝑtē cerebri ⁊ mediā ipsiꝰ ⁊ nō elōgatur q̇n peruēi at ad ipsiꝰ posteriorē: ⁊ diuersitas dispōnis sitis: qn̄ꝫ ei sedat̄ ⁊ qn̄ꝫ augm̄tat̄ ꝫ repletiōm ⁊ uacuitatē. ⁊ fit sucessiōe sacietatis nauseatiue a cibo p̄terite ⁊ inuenit e tiā dolores in stō ⁊ inflāmatiōꝫ in quibusdā horis ⁊ fit in uia cōitatis neruoꝝ ⁊ inuenit an̄ ipsā ⁊ apud eꝰ reuer siōꝫ in postremo ipsius dolorē pꝰ synciput apud originē ꝑis sexti in ꝑtibus colli. ¶ Et si ē ex matrice p̄cedunt ipsā p̄focatio matricis: ⁊ retētio spmatis ⁊ mēstruoruꝫ ⁊ a̅pata in ipsa. ¶ Et sił si est ex uesica: ⁊ si est ex prin cipio mēbrorū oium: aut ex origine nutrim̄ti qđ ē epar aut ex origine spūs q̇ est cor ⁊ eꝰ trāsitus in uenis ⁊ ar terijs ortis ex eis: aut in illis que sꝭ pꝰ aurē: aut in illis que sꝭ in collo. Et illius quidē signū est ut fit cū pulsati one uehem̄ti ⁊ tēsione ut corde uenaꝝ que sꝭ in collo ⁊ ut nō inueniat dolorē de quo fit curādū i collo ⁊ m̄bris eꝰnꝫ in reliq̇s uenis. ⁊ qū uides arterias extrinsecas ex tensas apud collū ⁊ alleuiat̄ cū manu tua pulsū ꝓhibēs aut ligamētis latinorū: aut plūbo: aut linis super ipm̄ stiptica p̄dicta tunc scis ꝙ cursus est in eo ⁊ si nō tunc est in alijs. ⁊ sił experire in alijs: ꝙ si nō inuenis tūc ē in uijs ꝓfundis. Illa uō que fit a malitia ꝯpłonis diuer se scit̄ per lenitatē cerebri ⁊ priuatōꝫ cāꝝ p̄dictaꝝ ⁊ ca sus frigoris aut caloris repente exterius: aut ex recep tis infrantibꝰ ⁊ calefacientibꝰ subito ⁊ sequat̄ eā u̇tigo. Scotomiā uō hn̄s nō tm̄ iuuat̄ a uino q̄tū a potu aq̄. Et scias ꝙ scotomia ⁊ uertigo qū ꝓlongātur tunc egri tudo est fr̄a. ⁊ signa quidē cretice manifesta sunt.

¶ De cura capm. iij.

Facta q̇dē a reuolutiōe hoīs super se ipm̄ ⁊ ꝯsidē ratiōe eꝰ ad reuolutōes aut ꝯsiderationes ex lo co alto curat̄ cū q̇ete ⁊ trāq̇llitate ⁊ sōno si n̄ cito seda tur. ⁊ sumat stiptica acetosa ⁊ frāgat bucellas in eis ⁊ sumat ipsas. ¶ Que uō facta est a sanguie aut hūore ꝯtento in copore curat̄ phłomia ex cephalica. Deinde ex uēa q̇eta q̄ ē pꝰ aurē. Est ei optia i curatōe oiū spēꝝ uertigis mālīū ⁊ qn̄ꝫ cauterizat̄ ⁊ ꝓp̄e in ea cꝰ cā est a scensio uaporū ex copore in quacūqꝫ uia eleuant̄. ¶ Uētose quoqꝫ ꝯfeīt nocrati superposite ⁊ ēt super cap. ¶ Si āt fuerint cū sanguine hūores diuersi: aut cā eiꝰ fuerint hūores p̄ter sanguinē: tūc icipiat̄ ad eūandū cū pilulis de hiera aut infusione aloes. Si fuerit hūores cał̄i aut decoctiōe myrobal. citrinoꝝ aut decoctiōe epi

thymi ⁊ pilulis stomaticis si fuerint diuersi. Et pꝰ eūo nes admistret̄ clistere cū aq̄ centauree ⁊ colloqnītide Deinde uentoset̄ sup nuchā ⁊ caput pꝰ perueni ad gar garismata ⁊ caputpurgia ⁊ attractiōes odoꝝ naribus i quibꝰ sꝭ muschus ⁊ castoreū ⁊ nigella ⁊ amaracū. Qū ꝙ ꝑoxysmus excitat̄ tūc adiuua cū fricatiōe inferioruꝫ extremoꝝ. ¶ Et si fuerit cā in hoc ex stō ⁊ hūoribus i ipso admistra uomitū cū aqua i qua sꝭ anetū ⁊ rhapha nus ⁊ ponat̄ in ipsa mel ⁊ sal ⁊ reliq̄ uomitiua tēperata Deinde eūa cū cochijs si uirtus fuerit fortis aut cū pi lulis de picra: ⁊ infusione aloes si uirtus fuerit minus fortis. ⁊ scias si hūores sꝭ chołā purā tunc eni cū deco ctiōe mirobał. cū fumoterre. Et illud quid scies per si gnificatiōes p̄dictas in hoc cº ⁊ in cº de stō. ¶ Et si cā fuerit in alijs mēbris curabis totū cū eo qđ oꝫ ⁊ ꝯforta bis caput in p̄ncipio sui cū oleo roſ. cū aceto ⁊ ołō ca memillino ⁊ pꝰ ꝯfirmatōꝫ cū oleo camemillino singulari Qū gº scit̄ ꝙ mā̄ est in capite tm̄ ponātur uētose super caput ⁊ nocrā. ⁊ phłomet̄ uena que ē pꝰ aurē ⁊ admini strent̄ asseibaret ⁊ gargarismata ⁊ ēbroce ⁊ attractiōes odorū naribꝰ ⁊ caputpugia p̄dicta ⁊ q̄ siłia sꝭ illis ſm mās ſm ꝙ sciuisti in canone. ⁊ si cā est malitia ꝯpłonis diuerse oꝫ ut scias cāꝫ eꝰ ⁊ signa per ea que scis: ⁊ cura per ꝯ̄riū ut tēperet̄ ꝯpło nālis. ¶ Et si cā est percusio aut casus curet̄ pꝰ cū eis que dicent̄ in capłis suis. ¶ Si gº sanat̄ ⁊ remanet uertigo curet̄ u̇tigo cū eis q̄ sūt ostensa. ⁊ oꝫ quidē ut hn̄s uertiginē alienent a se ꝯside ratōm ad oēm rē cito reuolubilē ⁊ alienet̄ ab aspectu ꝓfunditatū foueaꝝ ⁊ uerticū montiū ⁊ colliū ⁊ superfi cieꝝ sup̄maꝝ. ¶ Scotomiā uō ⁊ uertiginē factas ꝓpt̄ uacuitatē stōi sedat acceptio bucellaꝝ infusaꝝ i rob fru ctuū stipticorū ⁊ aquis ipsoꝝ ⁊ proprie acreste.

¶ De alue ⁊ est palpitatio. C. iiij.

Corpori quidē accit ex ꝑte multiplicatiōis ꝯple tionis ⁊ similiū i lacertis ⁊ uenis dispō que ē si cut lassitudo ꝓp quā extēdunt̄ uene ⁊ multiplicat̄ osci tatio ⁊ alleaꝝ extensio ꝓp multitudinē uētositatis ⁊ ua poris ⁊ cū ea rubificātur facies ⁊ oculi ⁊ ꝓuocat inuo lutōꝫ ⁊ extensiōꝫ. ⁊ cum illud in homine multiplicatur significat repłon ē. ¶ Oꝫ gº ut eūet̄ hūor sanguineꝰ ⁊ cholericus ⁊ admistret̄ aq̄ fr̄a. ¶ Illud ei qn̄ꝫ sedat eā in dispōne ꝓpea ꝙ tēperat ebullitiōꝫ. acori quoqꝫ ie st ꝓp̄etas remouendi ipsā qū masticat̄ aut puluerizatꝰ su mit̄ ⁊ bibī. Et fōsitā cū eo qđ resoluit uentositates do minātes. ⁊ sił zuccarū cū coriādro. ⁊ balneatores sa nāt hn̄tē eā ꝯstringendo manū super uenas ⁊ sup duas appopleticas donec homini eueniat qi sincopis ⁊ fō tasse cū eo qđ exprimit̄ de spū ascendēte ad cerebrū oi moda fortitudie dn̄ante materiebꝰ cū resolutōe. Et cū ipso quidē est cautela adhibenda. Et oꝫ ne manꝰ super uenas teneātur ea q̄titate quā hō non tollerat ut i ip so eius spiritus retineatur.

¶ De incubo ⁊ nominatur strangulator arabice uero albodilē ⁊ alcharō. C. v.

Incubus āt est egritudo in qua hō sentit qū i sō nū ingredī phātasma graue super se cadens ⁊ ꝯ p̄mēs ipꝫ ⁊ āgustiat̄ eꝰ spūs ⁊ itersecat̄ uox ipsiꝰ ⁊ motꝰ eiꝰ ⁊ fortasse p̄focat̄ ꝓp oppillatiōes poroꝝ: ⁊ qū ab ipso sepatur excitat eū subito. ¶ Et est an̄cessor unius triū egritudinū aut apoplexie aut epilepsie aut manie: ⁊ il lud quidē qū fuerit ex materiebus ꝯprimētibus ⁊ non fuerit ex causis alijs nō materiatis. ¶ Eius uō cau sa ſm plurimū est uapor materierū grossaꝝ sāguineaꝝ

aut phl̃aticaꝝ aut mel̃icaꝝ eleuatus a cerebro subito i di
spõne q̇etis motus uigiliaꝝ resoluentis uapõrẽ ⁊ cũ re
solutõe oĩs hũoris cõitãtis ip̃z. ¶ De signis. C. vi.

Signa ãt oĩs hũoris mãifesta sũt p canones añce
dentes. Et qñz fit ex frigore uehemẽti inueniẽti
caput subito apud sõnũ q̃ ꝯprimit ip̃z ⁊ ingrossat ⁊ ꝯ
bit ⁊ efficit in ip̃o phãtasias illas subito. Et illud quiđ
nõ fit nisi ꝓꝑ debilitatẽ cerebri sua cal̃itate: aut malitia.
complexionis quam h̃z. ¶ De cura. C. vij.

Cura eᵘ est phl̃omia ⁊ solutio uentris cũ eo qđ
totũ hũorẽ educit: ⁊ si hũores sint multi ⁊ gros
si ꝯfert hoc solutiuũ. Cuius ꝯfectio. Rx. euforbi q̃ttitatẽ
ʒ.i. cũ. tertia p̃te. ʒ. de scamonea ⁊ q̃rta. ʒ. de pulpa col
loq̇ntide ⁊ duobᵘ danich anisi si v̇tus fuerit fortis: ⁊ si ñ
cũ pilulis de azulo aut pilulis stomaticis ⁊ epithymo
⁊ hieris magnis. s. hiera cucumeris asinini ⁊ hiere ruf
fi ꝓprie. ¶ Deinde ꝯforta caput cũ eo qđ sciuisti ex ca
none. Et ex eis q̃ iuuãt ad hoc est ut grana peõie i po
tu ſm ꝯtinuitatẽ sumãtur. ¶ Si ãt cã in ipso est frigᵘ
inueniẽs caput ⁊ facit in ipso hãc phantasiã oꝫ ut olea
cal̃a admistres calefecientia stiptica ⁊ ẽpl̃a rubificantia
⁊ reliqua. ¶ Et nõ oꝫ ut ꝓlõgemus ſmonẽ in ip̃o qm̃
iam precessit quod excusat. De epilepsia. C. viij.

Epilepsia est egritudo ꝓhibens m̃bra aiata ab
opationibᵘ sensus ⁊ motus ⁊ erectiõis nõ inte
gre. Et illud est ꝓꝑ oppilatõꝫ ꝯtingentẽ. ¶ Plurimũ
uõ eᵘ est spasmᵘ v̇l̃is accñs ex nocum̃to adueniente uen
triculo añriori cerebri q̃ facit ꝓuenire oppilatõꝫ non
ꝯpletã. Et ꝓhibet trãsitũ uirtutũ sensus ⁊ motus in eo
⁊ in m̃bris integre fieri absq̃ intersectiõe v̇l̃ ⁊ ꝓhibet
a possibilitate erigendi. ⁊ nꝫ possibile est homini ut cuꝫ
eo remaneat erectio corporis. ¶ Et qm̃ oĩs spasmus
quẽadmodũ oñdi fit aut a repletiõe aut a siccitate aut
a ꝯctiõe ꝓꝑ cãꝫ ĩpedientẽ tũc fit̃ epilepsia. ¶ Uerũtñ
nõ fit a siccitate qm̃ epilepsia fit subito: sed spasmᵘ siccᵘ
nõ fit subito. ⁊ qm̃ cerebꝝ ex siccitate sua nõ ꝯseq̇tur:
ut spasmet̃ multũ q̇n moriat̃ corpus prius. Tunc cõ
stat ut eᵘ quiđ cã fit aut ꝯctio cerebri ad expellendã rẽ
ĩpedientẽ q̃ est aut uapor aut q̃litas mordicatiua aut
hũectatiua male subẽ: aut hũor faciens euenire oppila
tiõꝫ ⁊ spasmũ nõ integꝝũ in uentriculis cerebri ⁊ p̈nci
piĩs origis neruorũ. ¶ Et qñz fit illud ex hũore ꝓpteꝝ
motũ undosum ꝯtingentẽ in humore aut ꝓꝑ ebullitõꝫ
cal̃itatis superflue in eo qđ accit ex oppilatiõe q̃ v̇tus
sensus ⁊ motus nõ ꝑtrãsit suo nãli trãsitu: ⁊ fortasse eiᵘ
añcessione nõ ꝯplet̃ aliquid cũ q̃ttitate aliq̃ q̃ nõ p̈uã
tur mẽbra sensu ⁊ uirtute motus integꝝe: aut ꝓꝑ uentuꝫ
grossum retentũ in trãsitibus spũs ſꝫ ꝙ uisum est pᵒho
magno Ap. Et uidit ipsã esse unã cãꝝ epilepsie. ⁊ qñ i
bi fuerit hũor oppilãs tũc cerebꝝ cũ hoc ẽt ꝯhet̃ ut ex
pellat illud qđ ĩpedit sicut accit stõ ex singultu ⁊ nause
a ⁊ sicut accit ex tremore qũ est ꝯctio ⁊ ꝯpssio p̈ncipiũ
in expulsione m̃broꝝ eᵘ qđ ipsa expellũt. Et qũ cerebꝝ
ꝯhit motus eᵘ diuersificant̃ ⁊ seq̇tur ip̃m ꝯctio neruoꝝ
in facie ⁊ aliĩs ⁊ diuersificãtur motus ipsoꝝ. ¶ Et sa
nitas quiđ aut ꝯtingit ꝓꝑ expulsiõꝫ humoris ⁊ ꝓꝑ ꝛeso
lutiõꝫ uentositatis aut ꝓꝑ expulsiõem impedientis. ¶
Spasmi ãt descendentis ad m̃bra q̇bus associat̃ epilep
sia cã est qm̃ mã que peruenit ad cerebꝝ aut nocum̃tũ
qđ ip̃z cõmittat̃: ꝯmittat̃ neruos ẽt q̃ est ipsoꝝ dispõ:
dispõ eᵘ. Et illud est ꝓꝑ tres causas. s. q̃r nerui seq̃ũt̃
subãm cerebri ⁊ ledũtur ab eo quo ip̃m ledĩ ⁊ eorũ ꝛe
pletio ex humore expulso ad ipsos in p̈ncipio. ipsoꝝ fa

cit ut augm̃tet̃ eorũ latitudo ⁊ abbreuiet̃ eorũ lõgitudo
Et epilepsia quiđ nõ ꝓcedit cursu spasmi nec cursu las
situdis ⁊ efficit ꝯctiõꝫ cerebri ⁊ abbreuiatõꝫ ⁊ nõ facit
mollificatiõm ⁊ dilatatiõꝫ nisi q̃r cerebrũ admistrat in
hoc expulsiõꝫ alicuius rei a se ipso: expulsio uõ nõ ꝯple
tur ⁊ perficit̃ nisi ꝯctiõe ⁊ expressiõe. ¶ Qui ãt spasmo
mãli ꝯfert febris. Sed epilepsia est spasmus mãlis. Et
ꝯpata qñ appent in ipsa fortasse resoluunt eã: ⁊ minuũt
mãm eᵘ. ⁊ multotiens quiđ permutat̃ melancholia ad e
pilepsiam. Et multotiens q̇deꝫ mutat̃ epilepsia ad mel̃iã
¶ Quidã ãt hoĩes existiant ꝙ qñz est epilepsia que ñ
est a mã. ¶ Si g̊ significãt per hoc ꝙ cã in eo est uapõ
aut qualitas nocens cerebro ⁊ facit in ipso ꝯctiõꝫ p̈di
ctã tunc ſmo ipsoꝝ intentiõꝫ h̃z. ¶ Si ãt significant ꝙ
cã illius est ipsa ꝯpl̃o pura qũ est in cerebro ⁊ efficit e
pilepsiã tunc illud est qđ modũ nõ h̃z qm̃ qũ qualitate
illa affectũ fuerit cerebꝝ oportebit ut sit epilepsia ĩsepa
bilis ei. Et nõ sit ex eis q̃ sepantur in dispõne. Uerũ
cã epilẽpsie est ex eis que subito fiunt ⁊ sepant̃ in dispõ
ne: aut uincit ⁊ interficit. Et sit̃ nõ est qualitas pura in
ipso cerebro sine mã: aut qualitas aduenĩẽs ei ⁊ rescin
dit̃ ⁊ fit illud ex m̃bro alio ꝓculdubio. ¶ Spũa uõ ac
cidens in epilepsia est ꝓꝑ agitatiõꝫ motus spũs ꝓꝑ p̈so
catiõꝫ eᵘ. Et illa agitatio est ꝓꝑ agitatõꝫ spasmi. ⁊ in a
poplexia quiđ accit p̈focatio ꝓꝑ uiolentiã anhelitus.
Et epilepsia quiđ est q̃ spasmus ꝓp̈us primũ cerebro
Et spasmus epilepsia ꝓpria primũ m̃bro alicui. ¶ Et
motus sternutatiõis est q̃ motus epilepsie leuis. ⁊ epi
lepsia est q̃ sternutatio multa ⁊ fortis. Uerũtñ plurimũ
expulsionis sternutatiõis est ad p̃tẽ añriorẽ ꝓꝑ fortitu
dinẽ uirtutis ⁊ debilitatẽ materiei. Et expulsio epilepsi
e ad quãcunq̃ partẽ fuerit est facilior ⁊ possibilior. ¶
Et oꝫ quiđ ut ꝯprehendatur qđ dcm̃ est. Qm̃ qũ epi
lepsia est in ipso cerebro tunc cã in ipso est mã ꝓculdu
bio faciens uentositatẽ retentã in meatibᵘ sensus ⁊ mo
tus: aut replet utrosq̃ uentriculos añriores cerebri i
pletiõe aliq̃. ¶ Et hec quiđ mã: aut est sanguis dñans
⁊ plurimus aut phl̃a aut mel̃ia aut chol̃a ⁊ est ꝑua ual
de ⁊ pᵘ ipsã in paucitate est sanguis purus. Sãguis ãt
cᵘ ꝯpl̃o ad ꝯpl̃onẽ chol̃e nigre ⁊ phl̃atis inclinat̃ essenti
am multotiens fit cã. uerũtñ cã plurima est humiditas
denudata ⁊ decliata ad chol̃am nigrã. Et plurimũ eni
qũ accit epilepsia accit a phl̃ate. Et Hip. quiđ dixit ꝙ
plurie oues patiunt̃ epilepsiã ⁊ qñ a cerebris suis anato
lizant̃ inueniũt i eis hũiditas mala fetida. Et oĩs cã epi
lepsie cerebri ꝯpat̃ ad debilitatẽ digõnis in ipso. Non
g̊ euãt̃ q̇n aut fit in subã cerebri ⁊ uelamibus eᵘ ⁊ ẽ de
terior: aut fit in pãniculis ipsiᵘ ⁊ ẽ leuior. Et epilepsia
mel̃ica fortis est deterior. Qũ g̊ phl̃a fit plus tũc mel̃ia
magis oppilat trãsitus spũs. ¶ Et illa que apud quos
dã ꝓp̈o noĩe dĩ m̃ pueroꝝ interficit multũ ⁊ qñ ꝯtinuã
tur paroxismi epilepsie interficit. ¶ Epilepsia ãt cᵘ cã
est in m̃bro alio fit aut q̃r eleuãtur ab ipso ad cerebruꝫ
uapores ⁊ uentositates ledentes q̃ttitate sua ita ut ex e
is aggreget̃ ſm semitã ascensiõis aliq̇d. Deinde pᵘ illud
inspisset̃ ⁊ fiat mã hñs essentiã facieus essentia sua: aut e
o qđ ex ipsa generat̃ de uẽtositate. ¶ Aut q̃r ad ip̃m e
leuat̃ uapor: aut uentositas ĩpediens nõ q̃ttitate imo q̃
litate aut ꝯgelatiõe aut adustiõe aut uenenositate: aut
malitia subẽ: aut q̃r eleuat̃ ad ip̃m q̃litas pura tm̃: aut
q̃r eleuat̃ ad ip̃m qđ ĩpedit duobᵘ modis. ¶ Mẽbruꝫ
ãt ex quo eleuãtur uapores ad cerebꝝ faciẽtes epilep
siã multiplicari in ipso: aut ẽ totũ corpus aut splẽ aut

stõus aut mirac ⁊ ꝯtingit illud ēt in reliquis membris:
¶ Illud āt qđ ipedit uaporē male subē ⁊ qualitatis ē i toto cõpoꝛ et ita ut sit i digitis pedis ⁊ manꝰ. ⁊ fit cā illius retētio sanguis aut hũoris in trãsitu cui iã accidit oppilatio ⁊ abscindiꝛ ab eo calor innatus ⁊ morať in ipso ⁊ putrefit ⁊ ꝯuertiť ad malã qualitatē. Et ꝓcedit ex eo ſm deglutitiõꝫ in primis mã uaporosa aut q̃litas uenenosa: aut fit casus sup ipꝫ quorũdã uenenoruꝫ ⁊ iprimit in neruis sicut iprimit pũctura scorpionis ſꝫ neruos. ⁊ expelliꝫ eꝰ uenenũ mediãtibus neruis ad cerebꝝ ⁊ ledit ipm qꝛ ꝯ̃bitur ex eo ⁊ spasmať. Et agitãtur motus eꝰ sicut accit stõ qũ recipit qđ hꝫ mordicatiõem uacuꝰ ſm ꝙ inuenimꝰ ipm in singultu. Et qũ essentia oris stõi est fortis sensus. ⁊ singultus quiđ est spēs spasmi. Qũ gͦ accit cerebro ab hꝰi cã spasmus ⁊ ꝯ̃ctio ⁊ abbreuiatio tunc ipꝫ seq̃tur ꝯ̃ctio oium neruoꝝ ⁊ spasmꝰ ipsoꝝ. ¶ Et. G. q̇dē de se ipso naꝛrauit ꝙ accit ei singultus qũ recipit diapipeon ⁊ pꝰ ipꝫ bibit uinũ ꝑꝑ ipedimtũ oris stõi cũ acuitate ⁊ nos ēt testificamur in alio qđ illi est ꝓximũ. Et. G. ⁊ aliȷ̃ retuleꝛt ⁊ nos pꝰ ipꝫ testificamur illud qđ multotiens sentit epilepticus eleuari aliq̇d ex pollice pedis sui qđ est sicut uentositas ſꝛa: ⁊ tēdit uersus cerebꝝ ipsius. Qũ gͦ peruenit ad cor ⁊ cerebꝝ ipsius incurrit epilepsiã. Et. G. quiđ dicit ꝙ qũ ligať crus eꝰ ligatione foꝛti añ paroxismũ ipsius ꝓhibetur illud aut alleuiať: ⁊ nos testificamur nos uidisse ꝛes mirabiles hꝰ capli. ¶ Et q̇dã eoꝝ qñꝫ cauterizanť sup pollicē suũ. Et q̇dã super digitus pedis ⁊ uapor illius ꝑtis retentus est ⁊ sanati ſť. ¶ Ex hoc āt cͦ est epilepsia q̃ accit ꝑꝑ uermes aut ascarides. ¶ Et q̇dã modus epilepsie est ꝯpositus cũ sincopi: qꝛ forsitã extrahũt medici de cͦ epilepsie. Ueꝝ in ipso est ⁊ est spēs eius. Et ipsum noiant ꝓfocatiõꝫ matricis. ⁊ est ꝙ qñ mulieri accit ut eius mſtrua retineanť in nõ sua hora: aut constrigãtur qũ retinenť ab ea ꝑꝑ dimissiõꝫ balnei ꝯuertiť illud in matrice sua ad q̃litatē uenenosam ⁊ adsunt ei motus ⁊ uaporatiões: aut cũ periodis: aut sine ꝑiodis qꝛ accit ut eleueť uapor eius ad cor ⁊ ad cerebrum ⁊ incurrit epilepsiã mſr. Et siłꝫ qñꝫ ꝯuenit homini ut in uas suis seialibus aggregeť spma plurimũ ⁊ corrũpať ⁊ insiceť ⁊ ꝯuertať ad q̃litatē uenenosam ⁊ accit ei simile ipius ¶ Et siłꝫ aduenit mulieri ꝓgnãti epilepsia i inꝓgnatione. Qũqꝫ deponit ⁊ euãt mãm illã mſtrualē remoueť illud. Et nobis q̇dē narrata fuit epilepsia incipiēs a spõdilibus ⁊ epilepsia incipiens a spatula ⁊ reliq̇s. ¶ Illa āt que fit ex mirac ⁊ ex stõ ⁊ ꝑꝑ nauseatiuã sacietatē facit possidere oppilatiões in uenis qꝛ ipse nutrimētũ laudabille nõ suscipiunt ⁊ corrũpiť in eis humor: aut remanet in ipsis nutrimtũ laudabile coarctatũ ꝑꝑ oppilatiões qꝛ corrũpiť ⁊ multotiens redit ad stõm coruptũ ⁊ corrũpit cibũ bonũ laudabilē. Et multotiens accit ꝑꝑ reuersiõꝫ illius corrupti ad stõm uomitus cibi indigesti. ¶ Ueꝝ ſm quãcunqꝫ dispõnē fit epilepsia cũ cõitate aut absqꝫ cõitate ꝓncipiũ epilepsie ꝓpinqum ex cerebro est. s. aut ex uentriculo eius añriore: aut ex uentriculis aliȷ̃s cũ eo qm̃ primũ nocumtũ quo ipedit ꝯtingit in sensu uisus ⁊ auditus ⁊ in motibus lacertoꝝ. faciei ⁊ palpebraꝝ q̃uis reliq̇ sensus ⁊ mbra mobilia i nocumto cõicãt. Nã si nõ cõicarent in nocumto reliq̇ uentriculi nõ destrueręť intellectus nꝫ ledereť eleuatõne anhelitus. ¶ Epilepsiã uõ ſm plurimuꝫ antecedit spasmꝰ. Deinde pꝰ ipꝫ fit epilepsia. ⁊ illud est qm̃ si ꝯfirmať spasmꝰ est epilepsia. ⁊ qũ expelliꝫ cã ipediens: aut ꝛ soluiť uentositas redeunt operatiões sensibiles ⁊ motiue. Et qñꝫ q̇dē appeꝛ humor expulsus uisibiliter i utrisqꝫ naribus ⁊ in gutture. Et multotiēs fit epilepsia sine spasmo sensato. Et illud iõ qm̃ mã faciens ipsã ē subtilis ⁊ operať cũ repletiõe nõ cũ malitia uehemti. ¶ Epilepsia uõ plurimũ accit infantibꝰ ꝑꝑ humiditates ipoꝛũ: ⁊ plerũqꝫ appeꝛ in eis primũ qũ nascũtur. Et qñqꝫ fit pꝰ pubertatē. Si gͦ in ꝛegimie ipsoꝝ fit rectitudo rēouetur ⁊ si nõ remanet. Et oꝫ quiđ ut studiũ ipendať ad hoc ut illud remoueať ab eis añ pubertatē. Pueri uõ ab hoc ſť remotiores quibꝰ in ꝑtibus capitis accidunt ulcera ⁊ aꝑata ⁊ adest fluxus nariũ. Et eqũ quiđ ē ut ille in cͦ cerebro est humiditas in principio creationis purgeť: ⁊ plerũqꝫ puꝛgať in matrice: ⁊ qñꝫ purgať pꝰ natiuitatē. Si ei nõ purgať nõ erit excusatio q̇n incurrat epilepsiã. plurie āt epilepsie q̃ pueris ꝯtingunt cura qñꝫ alleuiať ⁊ remoueť cũ pubertate qũ ipsã non adiuuat malitia regimis ⁊ dimissio cure. Epilepsia āt qñꝫ accit adolescentibꝰ. Si gͦ fuerit pꝰ. xxv. annos ꝑꝑ egritudinē in cerebro ⁊ ꝓprie in subã ipsius erit cõitas: ⁊ nꝫ seꝑabiꝛ ⁊ eꝛit finis actiõis cure in eis alleuiatio a prauitate ipius ⁊ tarditas ꝑoxismi eꝰ. Et Hip. quiđ dixit ꝙ epilepsia remanet cũ eis usqꝫquo moriãtur. Senibꝰ āt paꝝ aduenit epilēpsia opilatiua. ¶ Et cãs mouētes epilepsiã plerũqꝫ adiuuãt cause extrinsece sicut imoderantia cibi ⁊ potus ⁊ sacietas nauseatiua. Et sicut moꝛa plurima in sole ꝑꝑ qđ capiti attrahitur ex materȷ̃s: ⁊ illud quiđ est ꝑꝑea ꝙ ꝓhibet dilatari mãs in partibꝰ corporis qꝛ mouet eas ad ſꝛiora. ¶ Et coitus pluriꝰ est ex caus eꝰ ⁊ ex caus ipsius ſť delitie ⁊ q̇es ⁊ paucitas exercitȷ̃. Et ex caus eꝰ est exercitiũ ſꝫ repletiõꝫ ꝓpterea ꝙ humores ꝓpter ipm moueňť q̇ resoluunť nõ integꝛ ⁊ iplent uacuitates. Ex caus ipsius est illud qđ debilitat cor ex timore aut euētu tumultus ⁊ uocis subito. Et ex caus eꝰ ſť ieiuniũ hñtis stõm debilē. ⁊ potatio uini puri ēt ꝓpterea ꝙ ipedit stõm. ⁊ cause quiđ iste rēote faciunt causas ꝓpinquas. Nos uõ ponemꝰ his caus capᵐ singulare ⁊ diꝛ ꝙ qũ epilepticus induit coriuꝫ caprinũ sicut excorticatũ est recenter ⁊ dimittať in aq̃ incurrit epilepsiã. Et siłꝫ qũ suffumigať cũ cornu caprio ⁊ myrrha ⁊ alhasce. Epilepsia āt multotiens resoluiť ꝑꝑ febres quas tollerat hñs eã ⁊ ꝓprie q̃ ſť longe. Et quartana ꝓprie ꝑꝑ uehemtiam longitudis sue ꝑꝑea ꝙ digerit mãm mſicã donec resoluať ⁊ tremor fortis q̇ fit in febribꝰ. Tremor ei excutit uehemter quiđ in cerebro ꝯphensum ē de superfluitatibus. Sudor āt iuuat timorē sua expulsione. ⁊ quēadmodũ apoplexia ꝯuertiť ad paꝛalysim siłꝫ plurimũ epilepsie ꝯuertũtr ad paralysiꝫ ¶ Quidã āt existimãt ꝙ phřatice associanť tremor ⁊ agitatio qm̃ phřa nõ ꝯseq̇tur i spissitudie sua ut oppilet meatus integre. Mřia uõ integre oppilat qꝛ i ipsa accit ꝑua agitatio. Et aliȷ̃ existiant ꝙ eiꝰ cũ qua multiplicať agitatio forsitã cã ē hũor ꝑue q̃titatis aut pauce penetratiõis in meatibus qꝛ ponunt rē ecõuerso. Nullꝰ uõ utrorũqꝫ ſmo in eo est determiatus. ¶ Inq̇t Ruffus qũ apparet albaras in partibus capitis epileptici significat resolutõꝫ corruptiõis epilepsie ⁊ sanitatē. Et multotiens quiđ resoluiť epilepsia ad paralysim ⁊ ad mřiã ¶ Epilepsie ꝓparatis accit epilepsia ꝓprie hũidis ꝓpter etates suas sicut infantibꝰ ⁊ pueꝛis ⁊ hũectatis ꝓpť regim suũ: sicut q̃ nauseatiuã sacietatē ꝯsuescũt ⁊ illis q̃ inhitant terrã uenti meridionalis qm̃ iplet caput hũiditate. Epilepsia āt mulieꝝ ⁊ infantiũ ⁊ oium quorum

sanguis est paucus est parua ꝓpter ↄstrictiõꝫ uenaruꝫ.

¶ De signis ſpecierum eius. C. ix.

Dicim⁹ ꝙ ex signis cõib⁹ plurib⁹ ſpẽꝝ epileptico
rũ ſt citrinitas lingue ipſoꝝ ⁊ uiriditas uenarũ
que ſt ſub ea: ⁊ plurimũ quid añcedit eã mutatõ corpiſ
a ↄplone ſua ⁊ grauitas in capite ⁊ ꝓprie qñ iraſcitur
aut accit inflatio in uentꝛ ⁊ añcedũt eã coarctatio i mo
tu lingue ⁊ ſõnia eoꝝ mala ⁊ obliuio aut pauor ⁊ timoꝛ
⁊ formido ⁊ accit ei ut loq̃tur ſecũ ⁊ ↄstrictio pectoris
⁊ ira ⁊ acuitas. ¶ Nõ ois uõ e⁹ ſpẽs recipit curã ⁊ q̃
ex ea magis est ledens: est illa ex qua ꝓueniũt uertigo:
⁊ agitatio plurimũ fortis. Deinde ſecũtur eã q̇es fortiſ
addita uehemẽti additiõe ⁊ nocumẽtũ in ſpũ qꝛ significat
multitudinẽ materiei ⁊ debilitatẽ uirtutis. ¶ Qñ aũt
uolueris ſcire si egritudo est in cerebro aut in mẽbris a
lijs intende an ſemꝑ inuenias grauitatẽ in capite ⁊ uer
tiginẽ ⁊ tenebroſitatẽ in oculis ⁊ grauitatẽ in lingua ⁊
ſenſibus ⁊ agitatõꝫ in motib⁹ ⁊ citrinitatẽ in facie. Qñꝫ
illud inueneris cũ ꝑmistiõe in intellectu ⁊ obliuiõe aſſi
dua ⁊ amẽtia aut stoliditate ⁊ nõ est grauitas ⁊ minuiẗ
ẜm fluxũ uentris cũ eo qđ ↄtingit ex lenitate nature ⁊
eũationib⁹ tũc iudica ꝙ illud est ex cerebro tm̃modo.
Amplius si nõ inuenis in m̃bris neruoſis ⁊ in ſplene
⁊ epate nꝫ in aliqua extremitatũ ⁊ in iũcturis nocumẽ
tũ nꝫ eger ſentit aliq̃d eleuari ad caput ex loco certifica
tur apud te qđ ĩpedimẽtũ est ex cerebro. ¶ Signa ãt e
pilepsie leuioris ſt ut ſint accñtia magis ſana ⁊ ut hñti
ipſã cito redeat rõ ⁊ uerecũdeẗ qñ ſanaẗ: ⁊ ut uelociter
adueniat ei incolũitas ſua ⁊ ꝓ̇p̄e cũ sternutatorijs ⁊ at
tractionib⁹ odoꝝ per nares ⁊ ex eis que mouẽt uomitũ
⁊ ex eis que ingrediunẗ in guttur aut q̃ uomere faciũt.
¶ Signa uõ e⁹ que prauior est ſt difficultas ſpũs ⁊ ꝓ
lixitas agitatiõis: deinde lõgitudo ↄgelatiõis p⁹ ipſaꝫ ⁊
paucitas euaſionis p⁹ attractiõꝫ odoꝝ naribuſ ⁊ sternu
tatorijs. ¶ Et mĩor iſtaꝝ est aut in qua elongaẗ agita
tio ⁊ nõ elõgaẗ ↄgelatio: aut in qua ꝓlongaẗ ↄgelatio:
⁊ minoraẗ agitatio. ¶ Et signũ e⁹ c⁹ cã est ex uentoſita
groſſa in ipſa generata ẽ ut nõ inueniant cũ ea nꝫ ꝓpete
eã grauitaſ. Imo inueniaẗ ſonitus ⁊ extenſio nꝫ fit ſpaſ
mus ei⁹ fortis. ¶ Et signa ei⁹ c⁹ cã est phl̃a ſt ut fit ſali
ua e⁹ cal̃a ſpumoſa groſſa multa ⁊ fit in urina e⁹ aliq̃d si
mile uitro liquefacto. Et multiplicenẗ in ipſo pauor ⁊
tior ⁊ pigritia ⁊ grauitas ⁊ obliuio. ¶ Et qñq꞉ cogno
ſciẗ ex re uomitus ⁊ colore ſpume ⁊ ex colore ẽt ſangui
nis. Et qñꝫ cognoſciẗ ex etate ⁊ regiõe ⁊ ex cauſis ꝓte
ritis de cibis ⁊ regimĩe. Et ex eis quid que eam signifi
cãt ſt q̇es ⁊ trãquillitas ⁊ color faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ reliq̃
que ſciuisti in canone: ꝙ si phl̃a cũ hoc erit crudũ ẜm e
rit obliuio ⁊ stoliditas ⁊ grauitas capitis ⁊ corporis ⁊
ꝓfunditas ſõni plus ⁊ erit epilepsia magis laxãs ⁊ de
bilitãs ⁊ hec ſpẽs est mala ualde. ¶ In ea uõ que fcã
est a phl̃ate ſalſo est ſõni ꝓfunditas mĩor ⁊ frigus cerꝛbri
leuius ⁊ motus ſaniores. ¶ Signa ãt ei⁹ c⁹ cã ẽ chol̃a
nigra ſt qñ est ml̃ia aut fil̃is ſanguini nigro: aut acuta:
aut aduſta aut acetoſa ex qua ebullit terra. ¶ Et ſt na
turꝫ hñtiũ eã decliues ad ꝑmistiõꝫ i ſuo ſenſu ⁊ ad diſpõ
nẽ que ẽ sicut ml̃ia nꝫ intellectus eoꝝ mũdanẗ qñ ſepaẗ
⁊ significaẗ ẽt ml̃ia ex colore faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ ex sicci
tate nariũ ⁊ lingue ⁊ regimĩe generatiuo ml̃ie. ¶ Si g⁰
fuerit ml̃ia fex ſanguinis nãlis erit epilepsia cũ laxitate ⁊
paucitate ẜmonis ⁊ cũ q̇ete: ⁊ erit hñs eã hñs cogitatõ
nes q̇etas. Et si fuerit ml̃ia de genere chol̃e aduste ⁊ ẽ
acuta tũc e⁹ ꝑmistio erit demoniũ ⁊ cũ multitudĩe ẜmo
nũ ⁊ uocũ. ⁊ e⁹ epilepsia erit agitabilis ⁊ lenis remotio
nis. ⁊ qñꝫ erit cũ febre ⁊ ꝓ̄cipue qñ fuerit ml̃ia e⁹ ſubtiẗ
¶ Si ãt fuerit ex ml̃ia ſanguinea erunt e⁹ diſpõnes cũ
riſu. Et tu quid cognoſcere potes ſubãm ml̃ie ex uomi
tu. Nã si est fil̃is feci ſanguinis tũc est ml̃ia nãliſ. Et si est
fil̃is feci uini est ml̃ia aduſta: aut si est aſpera tũc est stip
tica ⁊ significat finẽ frĩtatis ⁊ siccitatis e⁹: aut est aceto
ſa ſubtilis cũ ſpũa ⁊ tunc ebullit ſuper terrã: aut si nõ ẽ
acetoſa est ſpiſſa nõ hñs ſpumã. Signa ãt e⁹ c⁹ cã est ſan
guis ſt iſta. Nã dico ꝙ si ſanguis facit epilepsiã cũ ebul
litione ⁊ motu abſq꞉ q̃titate nõ apꝑet ei magna oꝑatio
in colore ⁊ exuberatiõe alguidẽꝫ nꝫ est diſpõ ꝓ̄focatõis
in horis in q̇bus est epilepsia nꝫ apꝑent ex ea grauitas
⁊ stoliditas ⁊ laxitas ⁊ multitudo ſputi ⁊ mucilagis sic
apꝑent cũ phl̃ate ⁊ est cũ cal̃itate ⁊ rubedĩe in oculis ⁊
uapore ſꝫ caput ſanguineo. Si uõ cũ q̃titate faciat cuꝫ
signis ſanguiniſ est exuberatio i guideꝫ ⁊ añcedit diſpõ
que est sicut ꝓ̄focatio. ¶ Signa ãt epilepsie que est ꝑꝑ
mãm chol̃icã ⁊ illud qđ est ẜm mĩn⁹ ſt ut ſint nocumẽtũ
⁊ tribulatio ab ipſa uehemẽtiora ⁊ ſpaſm⁹ in ea fit mĩor:
⁊ ſpatiũ e⁹ breuius. Motus uõ ſt in ea fortioris agitati
onis ⁊ ipſã quid significãt motus uomitus ⁊ inflãmatõ
⁊ uehemẽtia ꝑmistiõis ratõnis ⁊ citrinitas coloris ⁊ o
culoꝝ. ¶ Eius uõ c⁹ cã est ex stõ signa ſt tremor ĩ ore
stõi ⁊ ꝓ̄cipue qñ tardaẗ cib⁹ ⁊ ↄcuſſio ⁊ tremor ⁊ ↄmo
tio qñ est epilepsia ⁊ uoces ⁊ rugitus ⁊ ꝓ̄cipue ꝓ̄ncipio
euaſionis. Et ſt cũ ea ſolutio stercoris ⁊ exuberatio u
rine ⁊ ſpermatis qđ emittiẗ ꝑꝑ ãplexũ mulieriſ ⁊ uiri si
ne coitu ⁊ ſꝑmatis cũ coitu ⁊ tremor cordis ⁊ ſoda foꝛ
tis ⁊ leuitas epilepsie aut ipsius remotio cũ admiſtrati
one uomitus ⁊ diſpõnes significantes corruptõꝫ stõi ⁊
augmẽtũ epilepsie ⁊ ſt ꝑꝑ linimẽtũ stõi ⁊ purgatuꝫ ipsius
⁊ qñꝫ interficit hec ꝑꝑ frequẽtiã periodoꝝ. ¶ Ex eo i
taq꞉ est ut humor qui est in ea agat multitudĩe ſua ⁊ mẗ
titudine uaporis ſui. Et hic humor est phl̃atic⁹ ẜꝫ plu
rimũ ⁊ qñꝫ admiſceẗ ei alius. ¶ Et signa e⁹ quid ſt ut
accidat epilepsia in horis repletiõis ⁊ ſacietatis nauſe
atiue ⁊ alleuieẗ qñ uacuitas adest ⁊ qñ uenter ſoluit ci
bũ ⁊ fit ẜm iteratiõm frequentẽ nauſeatiue ſacietatis.
¶ Si g⁰ fuerit permistio cũ illo materie chol̃ice inuẽiet
siti ⁊ inflãmatiõm ⁊ mordicatõꝫ ⁊ aduſtiõꝫ. Et si fuerit
cũ illo ml̃ia multiplicabĩ e⁹ desideriũ in plurib⁹ diſpõni
bus ⁊ ſentiet guſtũ acetoſum ⁊ generaẗ ab eo cogitatio
⁊ ut ſolus loquaẗ ſecũ q̃uis ẜm ꝙ significatiões phl̃ati
ce ſt dñatiores ⁊ ex eo est ut humor q̇ i ipſa ẽ agat mali
tia ſui nõ multitudine ſua. Et signa e⁹ ſt ut epilepsia fiat
in horis uacuitatis. Et qñ mã inuenit os stõi uacuũ ⁊
abſcindaẗ epilepsia cñ cibo ↄueniente laudabili. Si uõ
humor fuerit calidus de genere chol̃e cognoſces ipꝫ ꝑ
significationes quas diximus. Qđ si est ex mirac ei⁹ si
gna ſt ructus acidus ⁊ inflatio ⁊ rugitus faciens dolo
rẽ tarde q̇etis ⁊ inflãmatio in mirac ⁊ qñꝫ excitaẗ cum
ea dolor inter utraſq꞉ ſpatulas p⁹ aſſumptiõm cibi pau
ci nõ q̇ſcẽs nisi apud e⁹ digestiõm: deinde redit p⁹ aſſũ
ptiõm cibi pauci nõ q̇ſcens nisi apud e⁹ digõnẽ. Quꝫ
uõ accit ẜm uacuitatẽ nõ accit nisi cũ duritie nature ⁊
destruiẗ lenitate nature. Et ꝓ̇p̄e si tu inuenis extenſiõꝫ
in mirac ad ſuperiora ⁊ tremorẽ. Et iſtis q̇deꝫ accidit
uomitus cibi indigesti ꝑꝑ illud qđ dixim⁹ de reuerſiõe
cibi ipſoꝝ corrupti ⁊ oppilationibus uiaꝝ e⁹. ¶ Ex il
la itaq꞉ est qñ est uapor mirac faciens epilepsiã cholic⁹
⁊ cognoſciẗ illud ꝑꝑ inflãmatõꝫ ↄtingentẽ ex corpoꝛ ⁊
ꝑmistiõꝫ rõis declinantẽ ad rixã ⁊ ad iquisitiõꝫ. ¶ Ex

ex illa est c⁹ uapor est mẽlicus ⁊ pueniunt cum eo ramũ
mẽlie ⁊ timor ⁊ ut sol⁹ secũ loquat̃ ⁊ ut pauõ tenebrosꝫ
pp tenebrositaté maẽiei: ⁊ accit ex ea delectatio mortis
⁊ odiũ ipsius ⁊ timor ⁊ reliq̃ que in mẽlia dcã sũ. ¶ Il
la ṽo c⁹ cã ⁊ ṗncipiũ sũ ex epe aut ex toto corpore signi
ficãt color ⁊ capilli ⁊ siccitas cutis ⁊ arefactio ei⁹ cũ ni
gredie: aut ipius laxitas ⁊ pinguedo: aut e⁹ maẽies ⁊ ro
ris multitudo uaporis sanguinis ⁊ significat ipm pulsꝫ
⁊ urina ⁊ dispõ ciboꝝ ṗcedentiũ ⁊ regimis preteriti ⁊
signifiat ipsã retentio e⁹ qḋ euãt ex stõ ⁊ matrice ⁊ uẽis
⁊ reliq̃s. Si ãt est sanguinea tendens ad adustõm uiḋs
rubediné coloris ⁊ inundatõm uene ⁊ risuꝫ apud cãuꝫ
¶ Si ãt fuerit cholica aut phlica aut mẽlica cognosces
per signa e⁹ ṗdicta. ¶ Illa uõ c⁹ cã est matrix ꝓculdubi
o est cũ retẽtione mẽstruoꝝ aut spermatis aut hũiditatũ
effusaꝝ ad matricé quã quiḋ ṗcedũt dolor in pectine ⁊
in utrisq͡ꝫ inguinib⁹ ⁊ ꝑtibus dorsi ⁊ grauitas in matrice
Illa uõ c⁹ cã est splé cognoscit̃ qm̃ egritudo est mẽlia ⁊
sentit̃ dolor in latere splenis ⁊ est cũ ea inflatio splenis
⁊ durities e⁹: aut cũ rugitu in latere ipsius ⁊ cũ cõitate
corporis ad ipm ꝫꝫ plurimũ. Eius ãt q̃ est ex mã uene
nosa eleuata ab aliquo mẽbroꝝ mediantib⁹ neruis: prin
cipiũ ãt est extrinsecũ ⁊ signa illius sũ manifesta sicut pũ
ctura scorpionis aut rutele aut uespe qũ aliq̃d hoꝝ ac
cidit neruis. Aut intrinsecũ ⁊ sentit qḋ eleuat̃ uapor
ex eo ad caput quo obtenebrat̃ uisus ⁊ cadit. Et mẽbꝝ
illud aut est pes aut manus aut dorsum aut pecté aut
aliq̃d ex uiscerib⁹ sicut stõus ⁊ matrix. ¶ Signa uõ e
ius que fit ex uermibus sũ cursus saliue ⁊ casus ṽmiuꝫ
⁊ ascaridum. ¶ De causis mouentib⁹ epilepsiã. L. x.

Permutatio ad aeré est iuuãs ad epilepsiã sicut
quedã cause remouentes permutatiõꝫ ad aeré
ꝯfert ei. Et ois calor superflu⁹ solaris aut igneus ⁊ oẽ
frigus ⁊ coitus plurimus. Et epilepsiã quideꝫ ꝯmouet
multitudo pluuiaꝝ ⁊ uenti septẽtrionales ⁊ meridiõales
simul. Septẽtrionales quiḋ q̃r ꝯprimit mãs ⁊ ꝓhibet
eas resolui: ⁊ meridionalis quiḋ ⁊ regiones meridiõa
les ꝑpea q̃r mouent humores ⁊ iplent cerebꝝ ⁊ subtili
ant eos ⁊ eleuant eos ad ipꝫ ⁊ excitat̃ in hyeme multo
tiẽs. Sicut excitat̃ in septẽtrione ⁊ autũno pp corrup
tiõꝫ humoꝝ ⁊ minorat̃ in regionibus septẽtrionalibus:
imo paꝝ fit qm̃ nisi cã fuerit fortis nõ accidet. Et odo
res boni qñꝫ mouent eã aliquo motu ⁊ speculatio mo
tuũ ueclociũ ⁊ circulariũ ⁊ speculatio ab alto ⁊ longitu
do more in balneo ⁊ balneũ ante digestiõm ⁊ effusio aq̃
calẽ super caput. Et assũptio e⁹ qḋ generat sanguinem
uaporosũ feculentũ aut tenebrosun sicut uinũ feculentũ
⁊ antiqũ ẽt pp nocumẽtũ suũ ⁊ nouũ qḋ nõ est clarifica
tũ ⁊ nõ est trãsmutatũ ⁊ puꝝ nocumẽtũ faciens in cere
bro ⁊ apiũ ꝓṗe sua ꝓṗetate quã hꝫ in ea ⁊ lentes ꝑpea
q̃r generant sanguiné mẽlicũ nisi ꝯmisceat̃ orḋo ꝯfracto
⁊ fabe ⁊ allea q̃r iplent caput uapore ⁊ cepe silr̃ qm̃ ea
rũ subã ꝯuertit̃ ad humiditaté malã ⁊ lac ẽt ⁊ dulcia ⁊
plurimũ pinguedis in cibo ⁊ oẽ grossum ⁊ inflatiuũ ⁊
stipticũ ⁊ fĩm ⁊ oẽ calm̃ ⁊ acutũ: ⁊ nausea sũ ex eis que
mouent epilepsiã ꝑpea q̃r eleuant humores ⁊ mouẽt e
os ad ipam ⁊ repletio stõi a cibo ⁊ malitia digõnis. Et
uigilie ⁊ passiões aĩales fortes ex tristitia ira ⁊ timoř ⁊
ꝑmutationes sensibiles fortes ex auditu uocũ magnaꝝ
sicut tonitrui ⁊ ꝑcusiõis tympani ⁊ rugitus leonis ⁊ uo
cũ duraꝝ sicut uocis nolaꝝ ⁊ stridoꝝ ẽt sicut stridõis põ
te acute: ⁊ silr̃ ex uisu splendoꝝ luminosorũ sicut fulgu
ris rapientis uisũ ⁊ splendoris oculi solis ⁊ ex tractu
motuũ uentoꝝ fortiũ sicut motuũ uentoꝝ turbinũ. Et
qñꝫ excitat̃ epilepsia exercitio super replõné: siue fiat
ad resolutiõm faciendã siue nõ ⁊ coitu ⁊ medicis epile
psiã facientib⁹. ¶ Medicinas ãt epilepsiã facientes iã
diximus ⁊ illas que detegunt epilepsiã in tabulis egri
tudinũ capitis cũ signis sicut suffumigatio cũ galbano
⁊ myrrha ⁊ cornu caprino ⁊ comestio epis hirci ⁊ ol
fatus odoris ipsius: ⁊ silr̃ qũ ponit̃ myrrha in nare e⁹.
¶ De cura. L. xi.

Oportet quiḋ ut epilepsia q̃ est in infantibus cuꝛ
tuꝛ ita ut nutrimẽtũ lactentis rectificet̃ et fiat cõ
ueniens ad calitaté subtilé cũ bonitate chimi: ⁊ lactãs a
lienet a se oẽ qḋ generat lac aquosũ aut corruptũ aut
grossum ⁊ ꝓhibeat sibi coitũ ⁊ ipregnatiõm. Et opꝫ ut
hic infans alienet̃ ab oi re in qua est timoris subitatio
⁊ coartactio sicut sũ uoces magni sensus ut uox tympa
ni ⁊ tonitrui ⁊ fulguris ⁊ nolaꝝ ⁊ uox uociferantium.
¶ Et ut alienet̃ a uigilijs insõnietate ⁊ ira ⁊ timore ⁊
frigore uehemẽti ⁊ calore forti ⁊ malia digõnis. Et iniũ
gat̃ ei exercitiũ ante cibũ leue ⁊ interdicat̃ ei motus p⁹
cibũ. ¶ Et si tollerauerit euõnes q̃ fiunt medicis euãn
tibus phla subtile fiat illud. Et eos quiḋ iuuat ut qñꝫ
euomãt cũ aq̃ mellis: ⁊ ut potét zuccaꝝ roſ. ⁊ mel roſ.
et olfaciãt rutã et reliqua subtiliantia. Nã olfacere odo
ramẽta que diximus fortasse excusant laboré in eis. ¶
Amplius cõe est oibus epilẽpticis ut utant̃ cibis lau
dabilibus q̇bus inest humectatio laudabilis nõ supflua
⁊ ut caueãt sibi a replõne ⁊ ut se custodiãt a malia dige
stionis. Et illud est si sũ ꝯtenti ⁊ nõ secunt̃ ꝯplemẽtũ re
fectiõis. Et ille c⁹ ꝯsuetudo nõ tollerat ut semel reficiat̃
diuidat cibũ suũ qui est mĩor refectione sua in tres ꝑtes
et sumat duas tertias in prãdio ⁊ tertiã e⁹ in cena post
exercitiũ subtile. Et nꝫ multũ utat̃ uino qm̃ ipꝫ uehem̃
ter replet cerebꝝ. Deinde si excusari nõ pñt q̇n ipso u
tant̃: utant̃ uino pauco antiquo clarificato declinante
ad põticitaté. ¶ Et ex rebus quiḋ eis nocibiliorib⁹ ẽ
potus successione balnei ⁊ frigus repentinũ. Immo oꝫ
ut caput muniat̃ ab oi calore superfluo: aut a frigore sꝛ
fluo ⁊ in balneo nõ faciat morã. Et epileptico quiḋ ne
cessariũ est ut alienet a se carnes grossas oẽs ⁊ fortis nu
trimẽti ⁊ pisces oẽs. Immo carnes oium quadrupeduꝫ
magnoꝝ ⁊ sit ꝯtentus pullis et duragi et atabiꝫ et ꝑuis
auibus domesticis et siluestris et canabit et turturibus
et hedis et capreoľ et leporibus et iã dixi q͡ caro porci
siluestris ualde iuuatiua est ei ⁊ laudant̃ carnes caprie
pp illud qḋ in eis est de siccitate ⁊ paucitate hũectatio
nis sicut uituperant̃ eis dulcia ⁊ pinguia et silia. Et a
lienent a se oia olra usq͡ꝫ ad atriplices et blites nedũ ali
a et ꝓṗe apiũ: eteuiꝫ est ei ꝓṗetas ꝯmouendi epilepsiaꝫ.
¶ Si ãt excusari ñ põt admistret̃ ei fumusterre et en
diuia et eis quiḋ ꝯcedĩ lactuca. Ego uõ nõ plurimum
eã laudo et ꝯcedĩ eis coriandrũ ꝑpea q̃r ꝓhibet uapo
ré a cerebro. Ego uõ uitupero eis ipm et e⁹ multiplica
tiõm nisi in sanguinea et cholica ⁊ aqua quiḋ sicle elixa
te in aqua ꝯdite cũ oleo ⁊ almuri ⁊ que currunt cursu
e⁹ si e⁹ acceptio añcedit cibũ pp lenificatiõm nature cõ
cedĩ: ⁊ ruta est ex sũma herbaꝝ que ꝯferuut suo odore
olfacta. Et qũ anetũ et ruta in cibis ipsoꝝ ponunt̃ cõ
feruut. ¶ Et oꝫ ut alienent a se fructus oẽs hũidos et
oẽs fructus grossos nisi quosdã stipticos super cibũ q͡
titate alleuiationis pauce ut roborent os stõi et depo
nãt cibũ et lenificet̃ nã et ꝓhibeant uaporé. ¶ Et opꝫ
ut uitét oẽs cibos graues qui sũ sicut napi et rhaphan⁹

⁊ caules ⁊ bautie. Et oꝫ ut alienēt a se oē acre uaporo
sum: et sinapi quid̄ est ex summa eoꝝ que ipediūt sua ua
poratione et trāsmissione sup̄fluitatū ad ip̄m et eductōe
eaꝝ uersus illud. Et qr p̄cutit cerebꝝ sua acuitate. et a
lienent a se ebrietatē et exuflatiōm uentoꝝ et repletiōꝫ.
¶ Et deuitēt ablutiōꝫ cū aqua penitus: cū calida quidē
p̄p̄ illud qđ in ea est de laxitate: ⁊ cū frigida p̄p̄ea q̄ stupefa
cit ⁊ nocet sp̄ūi sensibili: q̄ si epileptico acciderit īpletio
cibi euomat et subtilief regim̄ p⁹ ip̄m. Et oꝫ ut alienēt
a se cibos desiccatiuos grauatiuos stupefactiuos uapo
ratiuos. Repletio uō uini ualde nocet. ¶ Sed paꝝ ex
ipso sūptū dilatat aiam et ꝯfortat sp̄ūm et acuit ip̄m et
exculat a multitudine aq̄. Multiplicatio ei e⁹ ē nocibili
or res. et multū dormire p⁹ meridiē nocet: et v̄ł sōnus
multus nocet ⁊ p̄p̄e sup̄ replōnē multā. et sup̄fluitas ēt
uigiliaꝝ debilitat sp̄ūm ⁊ resoluit ip̄m: ⁊ cū hoc implet
cerebꝝ uapore. ¶ Primū āt epilepsie regim̄ est aliēa
tio cāꝝ mouentiū epilepsiā quas diximus et q̄es et tran
quillitas sᷓ magis eis ꝯueniens: q̄ si exercitiū necīū fu
erit p⁹ eūōnē et mundificatiōm corporis quaꝝ p̄cessit ī
memoratio oportebit ut admistref sup̄ replōnē exerciti
um nō ꝯsequens laxitudinē: deinde q̄escat p⁹ exercitiuꝫ
et studeat ut caput suū sit eleuatū et caueat ne ip̄m pen
dere faciat inq̄ptū possibile est nꝫ moueat ip̄m plurimū:
qr multitudo materieꝝ ad ip̄m trahat: et oꝫ ut moueat
inferiora qū ipse mouet sup̄iora. ¶ Ex eis uō q̄ mām
ad inferiora trahunt est fricatio corporis gradati facta
a superioribus ad inferiora incipiendo a pectore et qđ
sequit ip̄m cū pānis asperis fricando donec rubescant
Deinde gradati descendat usq̄ ad crura: sitq̄ omis fa
fortioꝝ pria et sit caput in dispōnib⁹ eleuatū: et p⁹ illud i
iungat ei deābulatio. Sed oꝫ ut eū q̄escere facias in lo
cō exercitij sui ut redeat ad ip̄m e⁹ sp̄ūs et q̄escat ei⁹ agi
tatio. et ipse quid̄ nō sepef a loco suo nisi post illud. ¶
Qū g° attracte sᷓ materie oēs ad inferiora ꝯcedunt tē
ei mūdificatio ⁊ solutio uentris ⁊ ut fricet cap̄ ⁊ ut pe
ctinet ip̄ꝫ qū calefiat cū ipso ⁊ p̄mutef e⁹ ꝯplō. Et ex eis
quid̄ que ip̄m iuuāt sᷓ uentose sup̄ capite posite ⁊ cau
teriū super ip̄m calefaciendo cerebꝝ: p⁹ mundificatiōm
uō ⁊ solutiōm uentris ⁊ q̄etē aliq̄bus diebus nō ē ma
lū si ingrediat balneū: ⁊ si uentose ponant sup̄ illud qđ
ē sub hypocōdrijs ⁊ ossibus pectoris ei⁹ ⁊ calefiat cap̄
e⁹ cū eo qđ sciuisti. Et q̄nꝫ ponit p⁹ p̄oxismū pila cadēs
inter dentes e⁹: ⁊ p̄p̄e ex pillis ut remaneat os e⁹ aptū
⁊ oꝫ ut incipias eūare fm eā: deinde intende in purgan
do caput cū gargarismis attractiuis. Si āt illud accit
cū p̄iodis ⁊ multiplicat cū multitudine humoruꝫ eūef
cū apparente ⁊ educat humor q̄ in ipso dn̄af fm q̄ di
cturi sumus. Et si nō fuerit qđ p̄hibeat ip̄m a miutiōe
phl̄omef: ipsius ei phl̄omia in uere ⁊ p̄p̄e in pedibus
est ex eis que ipsi ꝯfert si per ipsā nō sequat infiatio ceꝝ
bri e⁹ fm q̄ dicturi sumus. ¶ Nūq̄ hora p̄oxismi per
trāsit ⁊ tu potes facere ut ipse euomat pēna cū oleo de
lilio inuncta in ore ipsius missa ⁊ p̄p̄e si stō fuerit in hoc
introitus ut uomat hūiditatē iuuabit eo tunc: lꝫ multitu
do uomitus noceat epilēpsie cerebri. Et ex deglutienti
bus in dispōne epilepsie ⁊ in alijs sᷓ assa ⁊ castoreuꝫ in
oxymelle de melle. Ex insuflationibus āt in epilepsia sᷓ
pulpa colloq̄ntide cucumer asininus ⁊ ei⁹ succus ⁊ sal
āmoniacus ⁊ nigella ⁊ sisia: ⁊ helleborus al. et ꝯdisi et
piper et zinziber et myrrha et euforbiū et castoreū et sti
cados separati et ꝯiūcti ⁊ assa fetida ⁊ pix sicca et alkitrā.

Ex uaporatiuis est peonia: ⁊ ex odoramētis est ruta in
hora epilepsie ⁊ in hora q̄etis. Ex eis uō que hunaim
eligit est gumi rute acrestis p̄mista cū farina ordei ⁊ ace
to de uino ex quo fiāt forme maloꝝ ⁊ assiduet odorem
eaꝝ. ¶ Et ex sirupis ē oxymel sq̄lliticū p̄p̄e qđ singul
diebus in potu sumat: ⁊ sił sir⁹ de apsinthio ⁊ apozima
isopi cū origano ⁊ oxymelle sq̄llitico sūptū in potu i hy
eme cū aq̄ calida et in estate cū aqua frigida. Et ex unctiōib⁹
que eis sᷓ bone sᷓ cū eis que dc̄ā sᷓ medulla cruriuꝫ ca
meli cū oleo ros. super tp̄ra ⁊ ꝯmissuras ⁊ pectus. ¶
Suspensionis uō peonie iuuamētū iā exp̄ti sᷓ antiq̄ in e
pilepsia. ⁊ vł q̄ illud sit magis p̄p̄ū illi que est de roma
nia hūide. ¶ Et ex medicinis q̄dē quas semp̄ i potu su
mere oꝫ sᷓ agaricus ⁊ siseleos ⁊ radix aristol. ro. Et ex
peōia oi hora in potu tribuaf cū aq̄: ⁊ iā ꝯueneīt q̄ po
tare oi die bōdacatē mithridati duabus uicibus mane
et qū uadit dormitū est qi ex eis q̄bus iā plures sanāf.
Et q̄dā uolunt ut eis in potu tribuaf ex spuma maris
oi die bis: ⁊ ex polio mōtano cū p̄p̄etate sua in ea ⁊ al
basce ēt: ⁊ ex eis que ipsos iuuāt est medicamē de sq̄lla
h⁹ i sumaf squilla ⁊ ponaf in uas uitreatū de terra i q°
mel fuit ⁊ caput e⁹ stringaf ligamēto forti. deinde cū co
rio grosso cooperiaf et dimittaf. xl. diebus quoꝝ p̄m⁹
sit añ ortū aschere. xx. diebus et ponaf uas expositum
meridiei et permutef oi hora p̄p̄inque ut sit illud qđ ex
calore p̄tibus e⁹ aduenit equalis applicatiōis. Deinde
aspergaf os uaf et inuenies squillā iā decoctā et disso
lutā. ipsaꝫ igi ex prime et sume succū e⁹ ⁊ p̄misce ip̄m cū
melle ⁊ sumaf in potu oi die q̄ptitas cochliarij unius
Si āt hora festinat coquaf sq̄lla in aq̄ ⁊ aceto ⁊ fiat in
de oxymel mellinū. Et ex medicis quidē bonis ē ut su
manf siseleos auī. iij. baccaꝝ lauri tm̄dē aristol. ro. ra
dic. peōie āboꝝ auī. ij. castorei trociscoꝝ sq̄lliticoꝝ ābo
rū auī. i. misceaf cū melle dispumato ⁊ admistref oi di
e cū oxymelle. Et ex eis ēt que eos iuuāt est p̄mutatio
in regiōib⁹: permutatio ei in regionib⁹ donec aer inuēi
af ꝯueniens desiccās subtiliās est sicut p̄mutatio in eta
tib⁹ ex infantia in adolescentiā in iuuamēto epilepticoꝝ.
Qū g° accit epilepticis tortuositas m̄bri aut spasmus
e⁹ equaf fricatiōe cū oleo ⁊ aq̄ tepida ⁊ ꝯp̄ssione forti:
¶ Et qū fuerit epilepsia cā cerebri tunc melius est ut
eūef cū helleboro et cū eis que sᷓ talia et pulpa collo
q̄ntide ⁊ scamonea ⁊ hiera ⁊ decoctiōe agarici facien
do solutiōm p⁹ solutiōm in anno. ¶ Nūq̄ necīū est ut
phl̄omia ex quocūq̄ hūoꝝ sit oꝫ ut nō solū fiat phl̄omi
a: imo fiat ex duab⁹ cephalicis simul et sequaf phl̄omi
a uene que est sub lingua: ⁊ q̄nꝫ uentosaf super collum
ut mā in hebdōda trahaf a cerebro si illic nō fuerit ex
ꝯplōne cerebri ⁊ debilitate ipsius qđ ea p̄hibeat. ⁊ q̄nꝫ
tibi necīū est ut phl̄omiā multiplices. Qū g° illud fece
ris oportebit ut q̄escere facias per hebdōdā. ¶ Dein
de solue cū potiōibus ⁊ clisteribus fortibus que sint
ex centaurea ⁊ pulpa colloq̄ntide et kerua et reliquis.
Deinde fac q̄escere p⁹ pone uētosas apud elkeel et cap̄
et nocrati colli et sᷓ crus. Deinde fac eū q̄escere postea
solue et nō cesses p̄cedere fm q̄etē et iteratiōꝫ usq̄quo
purgef. Et admistrenf p⁹ illud gargarismata et caput
purgia et que purgāt caput solūmō cū eis que sciuisti:
q̄nq̄ sit ei caputpurgiū cū siseleos: postea cū sceb̄ebic ⁊
cū aq̄ amaraci est iuuamētū. Et oꝫ q̄dē ut occurrat p̄o
xismus cum mundificatiōe stōi. ⁊ si possibile fuerit ei ut
euomat añ cibū ⁊ p̄p̄e ab eis q̄ sᷓ ut pisces saliti ⁊ alia

erit iuuatiuũ. ⁊ pꝰ illud totũ ꝑmuta ꝯplonẽ cerebri cũ ꝯ
fortatiuis calefacientibus ex ẽplis ex sinapi ⁊ que taľ
ꝓcedunt ex eis que docui te ⁊ noiaui tibi ⁊ fac eũ odo
rare rutã. ⁊ oꝫ ne labores in ipso cũ calefacientibus et
ꝑmutantibus ꝯplonẽ subito imo gradati in hoc incede
Si ãt inde nocumẽtũ acciderit in opationibꝰ suis tũc ꝗe
sce. ¶ Melius ãt quo purgať illa cꝰ cã est phľa est hie
ra ⁊ pulpa colloꝗntide ⁊ hiera hermetis ẽt. Nã si utať
hiera hermetis oi die pődere. ʒ. ʒ. mane ⁊ pődere. ʒ. ʒ. i
sero magnificať ea iuuamẽtũ ipsi: ꝙ si cũ phľate ẽ replo
ꝟlis tunc phľomia ꝭm ꝙ narrauimus est ei iuuatiua: ⁊
siľ eũo cũ turbit ⁊ agarico ⁊ sticados ⁊ hiera ruffi ꝓꝑe
¶ Mľia uõ soluiť cũ eis que sť sicut decoctio epithy
mi ⁊ helleborus ⁊ lapis azuli ⁊ lapis armenꝰ ⁊ sticados
⁊ polypodiũ ⁊ myrobaľ. Ex unctionibꝰ medula cruris
cameli cũ oleo roſ. super collũ ⁊ tp̃ra ⁊ pectꝰ. ¶ In e
pilepsia uõ choľica oꝫ ut sit sollicitudo cũ infľatõe ⁊ hu
mectatiõe ⁊ ꝓꝑe cũ clisteribꝰ. Si ãt est adusta tunc est i
iudicio mľie aut inter choľam ⁊ mľiã. ⁊ ea que noiata ẽ
mĩ infantiũ forsitã est de genere choľice apud quosdã:
⁊ ꝑꝑ illud ꝑcipiunt in cura ipsius ut admĩstrenť tina ⁊
caputpurgia fľa ⁊ humida ⁊ effusio lactis super caꝑ ⁊
utať humectatiõe corporis. ¶ Et si est infans ꝑcipiũt
ut deť in potu lactãti ipm qꝺ lac ipius infľet ⁊ ꝑcipiũt
ut in domo ipsa fľa subterranea ihabitẽt: ⁊ uĩ ꝙ fit hoc
apud eos epilepsia fibaria aut mania. uerũtñ hꝰi nois u
sus ñ ẽ famosꝰ apud ĩdicos medicos. Et qũ aliqbꝰ mẽ
bris epileptici accĩt tortuositas aut spasmꝰ iuuat ea fri
catõ cũ oleo ⁊ aq̃ tepida ⁊ ut i eis tolleret ꝯpssio: qñ uõ
ẽ epilepsia ex stõ tunc ꝯueniẽtiora quibꝰ fit eũo sť pulpa
colloꝗntide ⁊ sticados ⁊ fiat in anno illud multotiens.
Et oꝫ quiꝺ pꝰ mundificatiõꝫ stõi: ut assidue utanť ꝯfor
tatiuis ⁊ nõ tribuanť eis nisi cibi uelocis digõnis bõi
chimi ⁊ reducanť ꝭm ꝙ narrauimus in loco suo. Impẽ
dať gꝰ studiũ in ꝯprehendẽdo bonitatẽ digõnis: ⁊ oꝫ ut
dimittãt stõm uacuũ tp̃re lõgo. ¶ Illi uõ que ex ea ex
citať ꝭm famẽ succurrať cũ eo qꝺ dcm̃ est in cꝰ epilepsie
⁊ reliquoꝝ. ¶ In hac uõ que fit cũ eleuatiõe alicuius
rei ex mẽbro oꝫ ut ligeť supra illud mẽbꝝ: qũ poxismus a
dest: ⁊ fortasse ꝓhibeť poxismus: ⁊ euẽť humor q̃ ẽ i mẽ
bro: aut per euãntia scita si iã peruenit ad ipm uirtus e
uacuatiõis: aut cũ ulceratiõe ⁊ eductiõe puris in hora
ꝗetis cũ medicis que ulcerãt ⁊ pus faciunt curreĩ ⁊ cũ
adustiõe materie sicut est epithima de gumi rute siluẽis
⁊ euforbio ⁊ reliꝗs. ¶ Et has quiꝺ medicinas cogno
uisti ex tabulis libri ꝭi. Et forsitã oportebit ut in eis e
ueniat gradus admĩstrãdi cãtarides ⁊ alkekereꝫ ⁊ ster
cus accipitris ⁊ anacardos ⁊ reliqua. ¶ In illa ãt q̃ a
toto corpore eleuať dicunt quidã ꝙ si nõ esset timor in
phľomia duaꝝ arteriaꝝ apopľicaꝝ nõ in eo qꝺ nõ possi
bile sit retentio sanguinis: sed ꝑꝑ frigus quꝺ accĩt cere
bro ⁊ abscissionẽ spũs ⁊ sequiť eã apoplexia eẽt in ea sa
nitas integra illius qui patiť epilepsiã cũ cõitate corpo
ris. ⁊ ꝑꝑ illud qꝺ ad cerebꝝ ascendit ex eo. ⁊ nos quiꝺ
dicimus si hoc nõ est possibile in cuiusq3 arteriaꝝ ascẽ
dentiũ incisione hic tior nõ existit nõ est lõge q̃n magni
ficeť multitudo iuuamẽti:

¶ De apoplexia. C. xij.

Apoplexia est ociositas mẽbroꝝ a sensu ⁊ motu
ꝑꝑ oppilatiõꝫ ꝯtingentẽ in uentriculis cerebri:
⁊ in cursibus spũs sensibilis ⁊ motiui. Nã si euãnť ex eo
instľa motus ⁊ anhelitus ⁊ debiliteuť nõ fit facilis anhe
litus. Immo illic est spuma ⁊ est hñs uicissitudines sicẽ
strangulatio aut sicut uox strangulati: hec gꝰ est praua si
gnificans defectũ uirtutis mouentis mẽbra anhelitꝰ. Et
ea quiꝺ prauior est ut nõ appeat anhelitus ⁊ spuma uꝫ
uox strangulati. Si ãt nocumẽtũ nõ magnificať in anhe
litu ⁊ ꝑtransit in gutture ipsius qꝺ imittiť nꝫ egredĩ ꝑ
nares tunc q̃uis ipsa sit in qua maior fiducia hĩ q̃ alia
tñ nõ euãť a timore magno. ¶ Et Hip. quidẽ dixit ꝙ
qñ apoplexia est fortis hñs eã nõ sanať: ⁊ si est debilis
eꝰ sanatio nõ est facilis. ¶ Hec uõ oppilatio fit aut ꝓ
pter clausiõm: aut ꝑꝑ replõnẽ. Clausio ãt est ut ad ce
rebꝝ motu ꝑueniat qꝺ ipm dolere faciat aut ipediat ⁊
moueať motu ꝯ̃ctionis ab eo: aut sit q̃litas ꝑueniẽs ad
ipm stipticũ faciens ingrossatiua suis naturis sicut fri
gus forte. Replõ uõ aut ẽ replõ aꝑans aut est ñ aꝑans
Replõ uõ aꝑans est ut illic ꝯtineať mã ⁊ oppileť ex ꝑ
te extensiõis: et est ex spẽbꝰ apoplexie ꝑuerse ⁊ equale
est: siue sit mã caľa: aut sit fľa. Que uõ est absq3 aꝑate ⁊
est ea que est ꝭm plurimũ: aut est in ipso cerebro ⁊ cũ ꝓ
pinquitate sua in meatibꝰ spũs ad cerebꝝ. Et illa que ẽ
in meatibꝰ spũs incerebro: aut est humor sanguineus ef
fusus ad uentriculos cerebri subito aut est humor phľa
ticus ⁊ est suꝑabundãs ⁊ multus. Illa ãt que est i me
atibꝰ spũs ad cerebꝝ est qũ oppilanť arterie ⁊ uene ⁊ ue
hemẽtia replõnis ⁊ multitudine sanguĩs ⁊ spũs non hꝫ
transitũ qĩ nõ morať usq3quo ꝑfocet: ⁊ accĩt ex illo ei
qꝺ accĩt qũ strĩguť due uene apopľice ex casu sensus
⁊ motus. Nã qũ illi siľe accĩt ex cã ꝑmitiua efficit qꝺ ẽ
simile illi actioni. ¶ Hec ergo sť spẽs apoplexie ⁊ cau
se ipsius. Sed fortasse qñꝫ dicunt apopľiã ⁊ significant
ꝑ eã palysiꝫ cõem ãboꝝ lateꝝ ⁊ si sint mẽbra corporis sa
na. Et qñꝫ dñt mollificatiõm ꝑtis apopľiã illius ꝑtis.
Et illud quiꝺ in ꝭmonibꝰ Hip. iã peruenit. Aliqñ aũt
accĩt ut hõ apopľiã incurrat ⁊ non sit dľa inter ipm ⁊
mortuũ ⁊ nõ appeat in ipso aliq̃d anhelitus: deinde re
uiuiscit ⁊ sanať. Et nos plurimos eoꝝ uidimꝰ quoꝝ di
spõ h erat ⁊ in istis quiꝺ anhelitus nõ appet: Sed ipo
rũ pulsus nõ integre cadit. Et uĩ ꝙ calor inatus i eis
nõ nehemẽter indiget euõne ⁊ expulsiõe uaporis fumosi
a se anhelitu magno ꝑꝑ illud qꝺ accĩt ei ex frigore: ⁊ ꝓ
pter hoc uolũt ut tardeť sepultura ãbigui ex mortuis:
donec ꝑpendať eꝰ dispõ. ⁊ nꝫ sit minꝰ septuaginta duabꝰ
horis. ¶ Apopľia uõ resoluiť ꝭm plurimũ ad palysiꝫ
Et illud iõ qm̃ qũ nã deficit ab expulsione materiei ex
utrisq3 lateribꝰ simul expellit eã ad unũ duoꝝ lateꝝ qꝺ
magis est susceptibile egritudĩs ⁊ qꝺ eoꝝ est debilius ⁊
facit ipsã penetrare in uacuitatibꝰ meatuũ elongãdo eã
a cerebro ⁊ uentriculis ipsius significat uõ ꝙ oppilatõ
in apopľia ꝯphendit suꝑ uentriculos qm̃ si esset in uen
triculo posteriore solũmõ nõ oporteret ut ociositas sen
sus eẽt in añriore ꝑte capitis: ¶ Hip. uõ inq̃t cui accĩt
dũ est sanus dolor repente in capite suo: deide incurrit
apopľiã tunc ipse moriť añ septimũ diẽ nisi accidat ei
febris ⁊ sit spes ut cũ ea resoluať suꝑfluitas. ¶ Et sci
as ꝙ pľimũ accĩt apopľia hñtibꝰ etates ⁊ corpora ⁊ re
gimina hũida ꝓꝑe qũ est ibi cũ humiditate frigus. Si ãt
accĩt cũ caľitate ꝯplõnis ⁊ siccitate ipsius tunc res est ꝑ̃
ua. Egritudo ei ꝯ̃ria ꝯplõni nõ accĩt nisi ꝑꝑ magnam
cãm. Et ꝯplõ quiꝺ ab hoc elõgata est ut eã tolleret. A
popľia uõ raro accĩt a caľitate. Qũ ãt dilatať mã paly
sis in utrisq3 lateribꝰ ꝑuenit apopľia sicut qũ ꝯstringiť
mã apopľie ad latus unũ accĩt palysis: pľimũ uõ cãe a
popľie existit in ãbobꝰ uẽtriculis posterioribus. Qũq3
cũ apopľia fuerit febris tunc illic erit aꝑa ꝭm pľimuꝫ.
¶ Illi uõ q̃ plurimũ utunť phlebotomia ꝑꝑ mľicum

sanguinē suū ⁊ multitudīe quid̄ phl'ia iuuat: sed in fine
deficiūt qm̄ incidūt apopliā ⁊ sifia ei. ¶ Prepatio uō
apoplīe piodice cū acceptione medicinaꝝ calaꝝ est festi
natio faciens humores tardos uelociter moueri: piodo
rū āt apoplīe iudiciū iā diximꝰ: inde ergo legatur.

¶ De signis. C. xiij.

Differentia inter apopliā ⁊ subet est ꝙ apopleti
cus clamat ⁊ eꝰ anhelitū nocumētū ingredi: sed
subet patiens nocumētū nō est ita. ⁊ hn̄s subet gradatim
ꝓcedit de sōno graui ad subet: apopletico uō accit illō
subito. Apoplexiā ꝑterea añcedunt soda ⁊ inflatio gui
dez ⁊ uertigo ⁊ scotomia ⁊ tenebrositas uisus ⁊ tīmor
in toto corpore ⁊ stridor dentiū in sōno ⁊ grauitas ⁊ pi
gritia. Et multotiens quid̄ est eꝰ urina uaporosa ⁊ nigᵃ
⁊ in ipso est sedimē serinū ⁊ furfureū. ¶ Illā uō que ē
a qualibz ꝑcussiōe aut casu: aut cōitate m̄bri cognosces
ex ꝓncipijs que tibi iterata st̄. ¶ Que āt ē ex epate nō
eūat a fe. ꝑcedente signa que diximꝰ in apatibꝰ. ¶ Et
illā quid̄ que est ex sanguine significāt signa sanguinis ꝑ
dicta multis uicibus. Et est facies rubea ⁊ oculi rubei
ualde ⁊ guidez: ⁊ uene ceruicis st̄ extense ⁊ plene: ⁊ spa
tiū phl'omie est elongatū ⁊ fuit añcedens receptio eꝰ qd̄
generat sanguinē. ¶ Illā uō que ex phl'ate ē significāt
color ⁊ forma oculi ⁊ humorositas nariū ⁊ ꝛliqua que
dicta st̄. ¶ Qū ergo seni acciderit uertigo cōcomitans
iterata: tunc illud nūtiat apopliā. ¶ De cura. C. xiiij.

Cura quid̄ eꝰ que facta est ex lesione extrinseca ē
ꝛgim̄ illiꝰ cāe ꝓmitiue. Et illiꝰ q̄ fit ex cōitate ē ꝛ
gimē m̄bri cui cōicat cū eo qd̄ ꝑterijt tibi i cāone ⁊ ꝑte
rijt tibi i capl'is alijs. ¶ Regim̄ vō illius q̄ fit ex sangui
ne est phl'omia in hora illa ⁊ emissio multi sanguinis.
Sanat ei in dispōne. ⁊ post phlebotomiā tunc clisteriza
cū eo qd̄ sciuisti de clisteribꝰ: ut depoāt m̄a a capite. ⁊
subtilia regimez ipsius. ⁊ sis ꝯtentus in ea iuleb ⁊ aqua
ordei subtili ⁊ aq̄ casei ⁊ fac ip̄m olfacere qd̄ ꝯfortat ce
rebꝝ ⁊ nō calefacit cū eo qd̄ docui te. ¶ Si cuz ea vō
que facta est ex phl'ate inueniunt signa sanguis phlebo
tomet ēt: deinde clisterizet cū clisteribus fortibus ⁊ sup
ponātur collyria fortia in q̇bus ponunt gūme ⁊ fel bo
uinū: postea bibat qd̄ soluit si in ipso ꝑtransit ex pilulis
in quaꝝ potu hī fidutia sicut pilule de euforbio. ¶ Et
fiant pꝰ illud super caput ipsius ⁊ m̄bra uaporationes
calefacientes ⁊ ēbroce facte ex aq̇s in quibus cocte sūt
herbe calefacientes sicut anetū ⁊ sceba ⁊ amaracū ⁊ fo
lia citri ⁊ calam̄tū ⁊ albasce ⁊ isopus ⁊ melilotū ⁊ ori
ganū ⁊ abrotanū. Et cū oleis in quibꝰ sit uirtus calefa
ciens sicut est oleū de ruta ⁊ sit iā dissolutū in ipso pire
trū ⁊ castoreū ⁊ oppoponacū ⁊ galbanū ⁊ inunge totū
corpꝰ ipsius ex oleo in quo sit sulfur. Si āt uaporatōes
fuerit ex gariofilis ⁊ albel ⁊ mace ⁊ nuce muschata ⁊ a
coro erit rectū. Et fricent pedes eꝰ cū oleo cal'o calefa
cto ⁊ aqua cal'a ⁊ inungant spondiles ex figia ⁊ eufor
bio. ⁊ pone sup ꝓncipiū nuche sinapi ⁊ serapinū ⁊ casto
reū ⁊ euforbiū. Et ex oleis quid̄ que st̄ eis bona: st̄ ole
um cucumeris asinini ⁊ oleū rute ⁊ oleū sq̄lliticū factuz
ex oleo antiquo: aut in quo sit infusa ꝑꝑ humectationez
xl. diebꝰ: aut in quo sit cocta. Ita ut sumant olei kist. i.
⁊ sq̄lle. ʒ. ij. in quo coquat adeo ut dissoluat. Et sit o
leū de piretro ſm utrosqꝫ modos ꝑdictos. Et rectius
quid̄ est ut qd̄cunqꝫ sit oleū qd̄ eis admistras inspisses
cū cera donec stet ut adhereat: ⁊ oz quid̄ ut incipias a
debiliore unctionū si ꝯfert: ⁊ si nō adde ⁊ ꝑmuta te ad
illud qd̄ est fortius. Et nō est malū post eūonē ipsiꝰ cuz

clisteribꝰ ⁊ sil'ibus ut naribus ipsius aliq̇d approximet
⁊ ꝓꝑe ꝯdisi ⁊ caputpurgia fortia ⁊ olea cōfortatiua ⁊ i
gnitū ferrū ⁊ oppone ip̄m capiti ipsius ⁊ ut capiti ipsiꝰ
ēpl'm apponat ex ēpl'is resoluentibus q̄ sciuisti. ¶ Et
si est possibile fac eū uomere cū pēna imissa gutturi ipsi
us illinita oleo de lilio aut oleo simplici. Et ꝓꝑe qū exi
stimat ꝙ in stō aut in ore ipsius sit repl'o ⁊ iā ꝑcessit eā
sacietas nauseatiua a cibo: ꝯfeīt ei hec ei uehem̄ter. Et
in uomitu quid̄ aliud existit iuuamētū. Nā nausea ⁊ uo
luntas uom̄di calefaciunt caput eꝰ qui hz apopliā fiaz ⁊
humidā. Et oz quid̄ ut ipsius uētositates ꝛsoluas cū eo
qd̄ eas educit: qm̄ cū hᵒ inuenit alleuiatiōz. ¶ Et qn̄z
incipit ad hoc ut pila in ore eꝰ pōat cꝰ añcessit rememo
ratio ut nō destruant dentes ipsius adinuicē. ¶ Et oz
ut qū paꝝ euomunt in potu sumāt olei de kerua deco
cti cū ruta oī die. ʒ. ij. cū aq̄ de radicibꝰ ⁊ gradati proce
dat donec bibat quaqꝫ die. ʒ. v. ¶ Et si possibile est pꝰ
eūonē sumāt q̄titatē bōdacate unius ex tyriaca ⁊ mi
thridato ⁊ ex scelite ⁊ alaurabele ⁊ sagzenee ⁊ que st̄ si
milia illis. Et de simplicibꝰ castorei auī. i. cū aqua mell'
⁊ oxymelle ēt mellino qū bibī bakila una. Potus āt eo
rū st̄ aqua mel'lis pura aut cū alefeniati ſm nec̄itatem.
¶ Et qū uideris alleuiatiōm fac gargarismata ⁊ ster
nutationes ⁊ pone uentosas super collū ⁊ nuchā cū ici
sione aut sine incisione ſz cās materiei ⁊ adhibe eis cās
ꝯualescetiū iarmatu: deide fac eos balneari pꝰ tres heb
dōdas ⁊ unge eos in die balnei cū oleis calefacientibꝰ.
Et ex gargarismatibꝰ quid̄ eis ꝯferentibꝰ pꝰ purgatiōm
vl'em est decoctio isopi ⁊ albasce ⁊ calam̄ti ⁊ origani ⁊
his similiū in aceto cui admiscet mel ⁊ ēt aqua i qua e
lixant piretꝝ ⁊ staphisagria ⁊ baurac ⁊ rose ⁊ sumac ⁊
terant ⁊ cōmisceātur ⁊ fiant ex eis collyria: deinde ad
mistrent masticationes ex eis: aut gargarismata in d̄co
ctione isopi cū mastice. ¶ Et ex eis q̇dē que illi iuuati
ua st̄ qū fiunt sicut illud st̄ piper longū ⁊ piper nigrū ⁊
sinapis ⁊ calam̄tū. Et ex eis que masticātur st̄ calamē
tū ⁊ staphisagria ⁊ piper ⁊ amaracū ⁊ sinapis sigillati ⁊
ꝯiuncti ⁊ ꝑmiscet eis sicut rosa ⁊ sumac si necium est. ⁊
acorus est ex eis que iuuāt in hoc cᵒ ⁊ ꝯfortat eꝰ ipsiōt
Et ꝯfert eis inunctio cū oleis cal'is ꝯfortātibꝰ spūm qui
est in neruis ⁊ subām neruoꝝ resoluentibꝰ supfluitates
in quibꝰ nō est labor sicut est oleū de lilio: ⁊ pꝰ ip̄m ole
um amaricinū ⁊ oleū camemillinū ⁊ anetinū ⁊ oleuz de
sq̄nanto ⁊ ꝓꝑe sup caput. ip̄m ei est in quo fidutia hn̄da
est in re capitis ⁊ ꝓꝑe postq̄ iā assumpsit uirtutē isopi
⁊ origani ⁊ calam̄ti ⁊ albasce ⁊ sil'iū. ¶ Cibi āt hn̄tiuz
apopliā st̄ subtiliores cibis hn̄tiū epilepsiā: ⁊ rectius q̇
dē est ut sis ꝯtentus in eis in matutis pane solo. Et pa
nis quid̄ cū ficubus siccis est bonus eis. Et potus sup
cibū est ex rebus magis nocitiuis eis. Qū āt uolūtas
adest ut cenent nō est malū si añ ipsā ꝑmittas exercitiū
leue ⁊ moueāt m̄bra laxata motu aliquo. Et qū aliq̇d
sumunt nō dormiāt sup ip̄m uelociter: sed expectent ali
q̄tulū donec descendat ⁊ digerat digōne aliqua nec ēt
plurimū uigilent. Illud ei iuuat cerebꝝ ⁊ resoluit ex ci
bis uaporē nō digestū ꝓhibentē digōnē. ¶ Quidā vō
dicunt eis esse bonū origanū cū lentibꝰ ⁊ vue passe ⁊ a
migdale ⁊ ficus st̄ ex fructibꝰ ꝯuenientibꝰ eis. ¶ Uinū
āt nouū uō est ꝯueniens eis ꝑꝑ illud qd̄ in eo est de sup
fluitatibꝰ. ⁊ antiqū ꝑꝑ illud quod̄ in eo est de uelocitate
penetratiōis ad cerebꝝ ⁊ declinatiōis eiꝰ. Sed magis
ꝯueniens uinū est eis illud qd̄ est inter utrunqꝫ. Qū a
popleticꝰ febricitat fac morā in re ipsiꝰ dōec discoopiat

fortasse enim est crisis. ¶ Sitq; mora usq; ad septua ginta duas horas. Si autem ita non est: sed febris est propter apostema ꝛ putredinem tunc est mortiferum. ¶ Et scias ꝙ apoplia et palysis ꝯstringunt meat⁹ cibi quare non sunt medicine facientes euacuationem eua cuantes ex materia faciente ipsas proprie.

¶ Dictio ꝭa de egritudinib⁹ neruoꝝ que ē tractat⁹.i.

¶ C.i.de egritudinib⁹ neruorum.

Neruoꝝ quid̕ ipsoꝝ regimē ꝛ diuisiōm ꝛ figurā ꝛ anatomiā ꝛ nām iā sciuisti. ¶ De egritudinib⁹ ṽo ipsoꝝ scias ꝙ sꝫ tres egritudinū spēs.s.ꝯplonalis instĩalis ꝛ solutō singularitatis. Et appet quid̕ lesio in opationib⁹ suis nālibus ꝛ sensibilibus ꝛ motiuis. Motus ṽo laboriosi i faciendo egritudines neruoꝝ introitū magnū hn̄t supra illud qd̕ in alijs est. Ipsi nāq; sꝫ instĩa mot⁹.laboriosi ṽo motus sꝫ sicut extēsio cū fune ꝛ eleuatio rei grauiſ. Et oē in quo est extēsio ꝛ exp̄ssio ꝛ ꝯctio. ¶ Significatōes āt in dispōnibus eoꝝ sumes in oparationibus sensus ꝛ motus ꝛ ex tactu ꝛ lenitate ꝛ duritie ꝛ ex cōitate cerebri ꝛ spondiliū cū eis: ꝛ ex doloribus ꝛ materijs que sꝫ ꝓprie neruis. Et p̄lima q̇dē signa q̇bus ꝑueniꝫ ad cognitiōꝫ dispōnū cerebri sꝫ ex nocumēto opationū ꝛ ex tactu ¶ Qñ āt dubitaꝫ de aliqua egritudinū neruoꝝ an sit hūida an sicca ꝯsidereꝫ q̄lꝫ ipsa accit. Nā si subito accit nō est dubitatio q̇n ipsa sit humida. Et ēt ex hoc ꝙ mēbrū unctiōm desicat. Nā si ipsa uelociter exiccat nō est dubitatio q̇n ipsa sit sicca qū mēbꝝ nō sit calefactū calefactione extranea. Exercitiū uō p⁹purgatiōꝫ melius ē illud qd̕ ꝑmutat ꝯplōnē. Et unicuiq; mēbro ꝭm se ipꝫ: Et oꝫ q̇dē ut a faciliori incipias ꝛ gradati ꝑuenias ad illud in quo sit uirtus eq̄lis. ¶ Modus uō cure i purgatiōe neruoꝝ ꝛ ꝑmutatiōe ꝯplonis eoꝝ est qm̄ p̄limuꝫ e⁹ qd̕ est necium euāre ab eis vlꝫ ex materijs nō est nisi ex fr̄is. Et euāntia q̇dē eos sꝫ medicine fortes sicut pulpa colloq̇ntide ꝛ helleborus ꝛ ꝓp̄e al.qū uomit⁹ fit eo ꝛ euforbiū ꝛ allasaiꝫ ꝛ serapinū ꝛ reliq̄ gūme fortes: ꝛ hiere magne ꝛ fortes ꝛ ex subtilibus q̄ eos euānt sunt balneū siccū ꝛ exercitiū tēperatū. ¶ Ipsoꝝ uō ꝯplonē permutātia sꝫ ea que dicta sꝫ in c° de cerebro ꝛ ꝓp̄e ea i q̇bus est unctuositas ꝛ est oleū unctuosum ꝛ qū adipes admistras sint adipes lupoꝝ. Feces quoq; oleoꝝ caloꝝ sicut fex olei oliuaꝝ ꝛ fex olei de lino sꝫ ꝯuenientes egritudinibus neruoꝝ fr̄is ꝛ cōgruentes duritiei ipsoꝝ ꝛ oleū de costo ꝛ oleū de andacoca sꝫ uehemētis ꝓp̄etatis cū neruis: deinde ēbroce ꝛ exp̄ssiōes ꝭm ꝯplones eorū Uerūtn̄ oꝫ ut ipsa sint in rectificatiōe ꝯplonis neruorū fortiora ualde ꝛ ut ad penetrandū talr ꝑparenꝫ q̇ten⁹ ꝯsequanꝫ resolutiōm.corporis ꝛ poroꝝ apertiōꝫ fortiꝫ Et scias ꝙ intentio in curādis plurib⁹ neruoꝝ egritudinibus est intentio posterioris ꝑtis capitis nisi que in facie sꝫ. Deinde p⁹ illud extendaꝫ neruus q̇ mouet illud m̄bꝝ c⁹ infirmus est neruus. Et neruis quid̕ nocēt res quedā ꝛ iuuanꝫ a rebus quibusdā quaꝝ multotiens rememoraturi sumus. Quaꝝ quedā sꝫ in tabulis medicinaꝝ singulariū. Et illud qd̕ nō attendꝫ nisi i dispōib⁹ ꝛ egritudinibus suis que sꝫ eis magis ꝓp̄e. ¶ Res itaq; neruos ꝯfortantes ex eis que in potu sumunꝫ sꝫ acor⁹ nutritus ꝛ castoreū ꝛ grana pini magna ꝛ cerebꝝ leporis assatū ꝛ sticados ꝓp̄e. Cuius q̇dē potio sit oī die pōdus.ʒ.i.i pilulis redactū aut cū sirupo mellino: ꝛ iuuāt eos exercitiū tēperatū ꝛ olea cal̄a. ¶ Res uō neruis nocentes sꝫ coitus p̄limus superfluus ꝛ sōnus super repletiōꝫ ꝛ potus aquē fr̄e ꝯgelate ꝛ m̄ulta ebrietas ꝛ uinū p̄limū ꝑꝑ uehementiā mordicationis uini ꝛ resolutionē ꝛ acetositatē infr̄antē cū hoc. Et ledit eos oē acetosuꝫ ꝛ stipticū ꝛ infr̄atiuū in potentia. ꝛ phl̄omia pluria eis nocet. ¶ Et nos quid̕ in hoc tractatu rememorari uolum⁹ egritudines neruoꝝ ꝯplonales ꝛ oppilatiuas. Ipsoꝝ uō apata ꝛ ulcera tardabim⁹ usq; ad libꝝ q̇ seq̄ꝫ libꝝ hunc. ¶ Et scias ꝙ aqua fr̄a nocet neruis ꝑꝑea ꝙ facit eos deficere a digōne hūiditatū que sꝫ in eis qꝫ in hūore indigestū permutant. Et scias ꝙ agaric⁹ ꝯfortat neruos calefaciendo ꝛ purgando.

¶ Capitulum.ij.de paralysi ꝛ mollificatione.

Paralysis qn̄ꝫ dꝫ ꝭmone absoluto: ꝛ qn̄ꝫ dꝫ ꝭmone ꝓp̄o: dictio uō ꝑalysis ꝭm intentiōꝫ absolutā significat illud qd̕ significat mollificatio in quocūq; mēbro fit. Paralysis uō ꝓp̄a est illud qd̕ de mollificatiōe est cōe uni duaꝝ ꝑtiū corporis in lōgitudine. ¶ Alia ei est in ꝑte incipiendo a ceruice. Et sꝫ facies ꝛ caput simul sana. Alia est que in tota ꝑte currit a pede·lingua uō arabica ꝑalysis significat hāc intentiōꝫ: ꝑalysis eim qn̄ꝫ inuiꝫ in lingua ipsoꝝ ad ꝑtē ꝛ medietatē. ¶ Qñq; ꝑalysis accipiꝫ cū intentiōe mollificatiōis absolute tūc cū ea est illud qd̕ cōicat utrisq; laterib⁹ sil̕ exceptis mēbris capitis q̇bus si cōicaret esset apoplia sicut ex ea qd̕ uni digito ꝓp̄ū est. ¶ Et scitū est ꝙ destructio sensꝰ ꝛ motus fit qm̄ spūs sensibilis aut motiuus: aut retineꝫ a penetratiōe ad mēbra: aut penetrat. Sed m̄bra nō suscipiunt e⁹ ipressiōꝫ ꝑꝑ ꝯplonis corruptiōm. ¶ Cōpl̕o āt corrupta aut est cal̄a aut est fr̄a aut hūida aut sicca. ¶ Et uꝫ q̇dē ꝙ cal̄m nō ꝓhibet ipressiōꝫ sensus in eis dū nō ꝯsequiꝫ finē quēadmodū uides in hn̄tibus extenuatiōm ꝛ ethicis. In ipsis ei cū cal̄itate eoꝝ nō destruiꝫ motus ipsoꝝ: ꝛ siccum ēt ꝓpinqū est iudicio ipsius. Cōpl̕o uō q̄ prohibet a sensu ꝛ motu ꝭm plurimū ē fr̄a ꝛ hūida: ꝛ illud quid̕ nō est lōginqū. Fr̄m ei ꝯriū est spiritui ꝛ nocet ei ꝛ nō est lōgiqū qū humiditas faciat m̄bꝝ ꝑpatū stupefactiōi. ¶ Ex cāis ei destructiōis mot⁹ sꝫ fr̄itas ꝛ hūiditas absq; mā. uerūtn̄ illud ē ex eis quib⁹ succurrere ē facile cū calefactiōe. Et ē sicut illud qd̕ n̄ cōicat plurime ꝑti corporis: aut uni lateri ipsius absq; latere alio. Immo si necium fuerit accidet uni m̄bro cā illius ꝭm ꝓportiōꝫ ut sit ꝑalysis ꝛ mollificatio plurima que fit ꝑꝑ retentiōꝫ spūs. ¶ Cā uō retentionis ē oppilatio: aut sepatio poroꝝ ꝛ trāsituū ꝑducentiū ad m̄bra cū sectiōe. Oppilatio āt aut ē ꝭm semitā rei aggregātis ābas res ꝛ ē apa: ꝛ tunc ē cā mollificatiōis ꝛ ꝑalyꝭ faciens abscisiōm spūs a mēbris ꝯctio poroꝝ aut repletō aut apa: aut solutio singularitatis. Poroꝝ āt ꝯctio qn̄ꝫ accit ꝑꝑ ligaturā ligātis exterius que ē ex eis q̄ possibile est remoueri: ꝛ ē mollificatio illa ꝛ destructio sensus ꝛ motus res accidentalis q̄ ꝛmoueꝫ qū ꝛsoluiꝫ ligatura Et qn̄ꝫ fit ex ꝯpressione uehemēti sicut accit apud ꝑcussiōꝫ aut casum. ¶ Et sicut accit qū declināt spōdiles ꝛ rūpūꝫ ad unū duoꝝ lateꝝ dextꝝ aut sinistꝝ ꝛ ꝯprimūt neruos exeūtes a se in ꝑte illa: aut ad interiora: aut ad posteriora. Sed ad anr̄iora ꝛ posteriora accit ex eis tēsio nō coarctatio: qm̄ occursus spondiliū duob⁹ lateribus an̄ ꝛ retro nō sꝫ sup exitū neruoꝝ ꝭm ꝙ sciuisti: ꝛ exitus neruoꝝ ꝭm ꝙ sciuisti nō est nisi ex duab⁹ ꝑtibus anr̄eriore ꝛ posteriore. ¶ Et qn̄ꝫ ꝯbunꝫ ꝑꝑ grossitudinē subē mēbri: ¶ Repl̕o uō oppilatiua est ex materijs hūidis currentib⁹ quib⁹ mēbꝝ humectaꝫ. Et currunt in uacuitates oīum m̄broꝝ: aut stant in ꝑncipijs mēbroꝝ:

aut ramis neruoꝝ. ¶ Et qñ͡z fit in uia spũs currentis ex eis. ¶ Apa uõ qñ͡z accidit in origibus neruoꝝ ⁊ ramis ipsoꝝ ⁊ oppilat trãsitus. Incisio ãt que neruis accidit que in longitudine ẽ nõ nocet sensui ⁊ motui ⁊ q̃ est i latitudie ꝑhibet sensũ ⁊ motũ a m̃bris que imbibũtur ex meatibus qui sᷓ ꝯtinui inter ipsa ⁊ uillũ tunc incisum. Et scias ꝙ nucha filis est cerebro in dispõnib⁹ suis ad duas diuisiões: licet sensus eas non discernat. Q̃uo eni nõ erit ita illḋ qũ ꝓcedat etiã a duabus diuisionib⁹ cerebri: nõ ergo elõgat quin ẜuet naturã vni⁹ duorũ laterũ purgãdo ⁊ expellat materiã ad latus qḋ est ꝺbilius ⁊ qḋ est magis susceptibile materiei ꝑmuz ⁊ cui accidit ꝑcussio ⁊ ictus ⁊ ad qḋ expellit̃ supfluitas lateris cerebri qḋ ipz sequit̃. Et nõ est mirãdũ si egritudo sit propꝛia uni lateri absq͡z alio latere. Natura eni precepto sui creatoris iã discernit qḋ est subtilius hic. Et tu q̃dez recordare huius ex ꝑncipijs que tibi ꝺdimus i libro ꝑmo Et scias ꝙ multotiens expellit̃ mã hũida ad extremitates ꝓpter dominiũ caliditatis i corpore: aut motu subito extiore: aut pauoꝛ: aut ira aut delitijs: aut angustia Et scias ꝙ qũ lesio ⁊ materie que faciũt ꝑalysiz sunt in vno latere uẽtriculorum cerebri cõicat lateri corporis toti ⁊ lateri faciei cuz eo. Et simil̃r si sunt in meatibus lateris unius quẽadmodũ si essent i duobus lateribus uentriculorum cerebri: aut in meatibus esset apoplexia ¶ Si aũt sunt apḋ originẽ nuche corpus totũ esset ꝑalyticũ ꝑter mẽbra faciei. Et qñ͡z accidit cũ hoc stupor i cute capitis si ꝓhibet̃ trãsitus sensus quoniã cuti capitis adueniũt nerui sensibiles ex ceruice q̃nadmodũ oñdimus. Si aũt sũt in latere origis nuche cõicat lateri toti excepta facie: ꝙ si sũt descẽdẽtes ab origine sumezgẽdo aut in latere vno mollificatur ⁊ ꝑalyticũ fit qḋ sequit̃ illḋ ex mẽbris quoꝝ nerui sunt ex vno: ꝙ si nõ fuert ex nucha imo ex neruis mollificat̃ qḋ est ꝓpriũ illi neruo siue sit in toto neruo: aut in medietate eius: aut in parte eius mollificat̃: quod mouet illud qḋ seq̇t̃ ipm ꝓpter illḋ qḋ uenit ad ipm de illo leso ꝓpter materiaz ⁊ resolutiõez singl̃aris: aut apa. ¶ Paralysꝭ uero q̃dã ẽ que est crisꝭ colice ⁊ m̃ltotiẽs remanet cũ ea sẽsus qm̃ materia est cũ ea i neruis motus ⁊ nõ sensus. ¶ Naz quidã ãti quoꝝ dixerũt ꝙ qũ colica aliquibus ãnis cõicat iterficit plurimos. ¶ Et qui euadit euadit cũ ꝑalysi euẽiẽti ei quasi eiz natura expellit illã materiã que est adueniẽs neruis ⁊ reducit eã ad exteriora ⁊ eẽt maximũ ut cũ sudore denũtiaret̃. ¶ Retinet̃ ergo i neruis ⁊ facit ꝑalysiz. Et m̃ltotiẽs q̇dẽ accidit ut i hac sit affirmatõ sẽsus cũ dispositiõe sua. ¶ Et est ꝑalysꝭ que ẽ crisꝭ in egritudinibus acutis qua ꝑmutat̃ materia ad neruos. ¶ Et illḋ quidẽ est qũ natura nõ põt ꝓpt̃ etatẽ aut debilitatẽ integre euacuare: quaꝛ remãet residuũ materieꝝ i ꝑtib⁹ cerebri: ⁊ remanet post statũ soda ⁊ grauitas capitis. ¶ Deide expellit ipam natura expulsiõe grauitatis ñ expulsiõe euacuatiõis itegre quare accidit ꝑalysꝭ ⁊ similia. Et ꝑalysꝭ quidez plurimũ accidit i fortitudie frigoris hyemis. Et qñ͡z accidit i regiõib⁹ meridiõalib⁹ eis qui iã ꝑuenerũt ad ãnos. l. ⁊ ultra ẜm semita fluxuũ expulsoꝝ ex capitib⁹ eoꝝ ꝓpt̃ea ꝙ meridional̃ uẽt⁹ plurimũ replet caput. Paralytici ãt pulsus ẽ debil̃ tard⁹ ⁊ rarus. Nã qũ egritudo frãgit uirtutẽ ꝺbilitat̃ pulsus ⁊ fit frequẽs ⁊ eueniũt uicissitudies sine ordie. ¶ Et uria ẜm ꝑl̃m fit in eis alba. Et qñ͡z fit in eis ualḋ rubea ꝓpt̃ ꝺbilitatem renũ in discernẽdo saguiez ab aquositate aut ꝺbilitatẽ uenaꝝ ab attractiõe sãguis: aut ꝑꝑ dolorẽ qui fortasse ẽ cũ eis: aut ꝓpt̃ egritudiez eis aliã ꝓpinquaz. ¶ Et qñ͡z accit ut sit latus sanũ ꝑalysis inflãmatuz ac si esset in igne. Et alteꝝ ꝑalyticũ ẜm ac si esset in niue. Et sᷓ pulsus duoꝝ lateꝝ diuersi. Est eni pulsus lateris sñi deiectus ad hoc ꝙ iudicia ꝯ̃ria cogunt ipm: ⁊ qñ͡z ꝑuenit ad hoc ut oculus minoret̃. ¶ Et qḋcunq͡z m̃broꝝ mollificatoꝝ ⁊ ꝑalyticoꝝ ẜz colorẽ reliq̃ corporis existens nõ minorat̃ nz extenuat̃ est de quo maior bñda ẽ fidutia q̃ illud qḋ ẽ diuersum ab hoc. Ad ꝑalysim ꝑterea fit mutatõ ex epilepsia ⁊ apopl̃ia ⁊ colica. Et ex ꝑfocatiõe matricis ⁊ febribus tꝑalib⁹ ẜm semitã crisꝭ. Et ꝑalysis eueniẽs a remotiõe spõdiliũ mortifera ẽ ẜm plurimũ. Et illa que est ab ictu nõ ꝯ̃hẽte neruos uehementer qñ͡z sanat̃. Si ãt superfluat nõ est spes ut sanet̃. In illa ãt in qua ẽ spes oz incipe a ꝑhl̃omia. Et iã q̇dẽ diximus qual̃r dilatet̃ mã ꝑalysis ad apopl̃iã ⁊ ecõueso

¶ C. iij. de signis.

Llã ãt que ẽ a tortuositate: aut cãu: aut ꝑcussione: aut sectiõe cã significat: qñ͡z tñ occultat̃ cã in sectiõe qũ neruus ẽ ꝓfundus. Ipsã uõ significat qr subito accit ⁊ nõ ꝯfert ei regim̃. Que ãt curã recipit ẽ ea q̃ nõ est a sectiõe: sed ẽ cũ apate ⁊ filib⁹. ¶ Et si ẽ cũ apate cal̃o tunc extẽsio ⁊ dolor ⁊ febris significãt eã. Et si est ab apate duro significat ipsã tactus ⁊ ꝯsideratio sensibilis in neruis ⁊ dolor añcedẽs. Nã ẜm plurimũ accidit per ipsã tortuositas aut apa cal̃m. Si ãt ẽ ab apate fluxo tunc significatio ẽ difficilis. uerũtñ ẜm quasdã dispõnes nõ eñat̃ a dolore pauco ⁊ cal̃itate ⁊ a febre leni ⁊ ab augm̃to doloris ⁊ e⁹ diminutiõe ẜz motus ⁊ cibos ⁊ e⁹ euẽtus nõ fit subito imo ẜm dies. Et ex oĩb⁹ istis eger sentit apud uolũtatẽ motus qi fit aliq̇d ꝓhibẽs in illo eoḋ loco. ¶ Paralysiz ãt hñs scãm ab hũiditate expãsa sentit cãm expãsam in toto m̃bro ꝑalytico. Factã uõ a grossitudine neruoꝝ significat difficultas reuersionis m̃bri a ꝯ̃ctione qũ laborat in ipso eger sic est ei possibile: aut faciat illud alius ad dilatatiõz ⁊ mollificatiõz ⁊ nz sᷓ m̃bra leuia sicut in ꝑalysi absoluta. Et si mã est cũ sanguine significat eã guidez ⁊ uene ⁊ ocul⁹ ⁊ repletio pulsus ⁊ significatiões ꝑdicte multotiẽs. Si uõ ẽ ex hũiditate nuda significãt eã albedo ⁊ mollities multa. ¶ Et si fit successiõe colice ⁊ febriũ acutaꝝ significãt eam colica ⁊ febres acute. Et si est e⁹ cã malitia ꝯpl̃onis singularis ſr̃e aut hũide nõ accit subito nz sᷓ illic signa alia ⁊ iudicat̃ de ipso ꝑ tactũ ⁊ ꝑ res agentes in mẽbrũ Et dĩ ꝙ qũ urina infantis ẽ uiridis nuntiat ꝑalysiz aut spasmum.

¶ C. iiij. de cura.

Oportet ut sit intẽtio tua in egritudib⁹ neruorũ v. s. stupore ⁊ spasmo ⁊ tremore ⁊ ꝑalysi ⁊ saltu intẽtio posterioris cerebri ⁊ nõ ꝓperes in usu medicinaꝝ fortium in pricipio rei. imo tarda usq͡z ad quartũ ⁊ septimũ ꝙ si egritudo fuerit fortis usq͡z ad quartũdecimũ. Et in hac quiḋ hora sis ꝯtẽtus reb⁹ subtilib⁹ ex his q̃ leniunt ⁊ digerũt ⁊ soluunt ⁊ cũ clisterib⁹ nõ ẽ malũ in hac hora. Deinde p⁹ illud eũa cũ eũonib⁹ fortibus. ¶ In regimine ãt cibãdi eos oz ut ꝑalytico in ꝑmis qũ appet sis ꝯtentus aqua ordei ⁊ aq̃ mellis duob⁹ dieb⁹ aut trib⁹ si tollerauerit uirtus usq͡z ad quartũdecimũ. Et si nõ tollerauerit uirtus ciba eũ carnib⁹ auiũ leuib⁹. ⁊ stude ut facias eũ pati famẽ ⁊ ciba eũ siccis cibis. Deinde fac eum longã tollerare siti. In mensis uõ ẜis iuuat euz uti medulla nucleoꝝ pini magne ꝑpe. Et scias ꝙ aq̃ meliõ est ei q̃ uinũ. Vinũ eĩ mãs in neruis penetrare facit. ⁊ plurimũ q̇dẽ ipsius qñ͡z acesit in corporibus eoꝝ ⁊ fit

acetū. ¶ Acetū uō est ex reb⁹ que neruis sūt nocibilio
res. Illa aūt que est a tortuositate ⁊ coarctatione curatᷣ
cū eo qꝺ determinauim⁹ in c° tortuositatis ⁊ ꝯpressiōis
postea. Si aūt ē a ꝑcussiōe aut casu tunc e⁹ cura ē praua
Eius tñ cura ſm oēm dispōnē ē ut ꝯsideretᷣ an illa tor
tuositas euenire faciat apā qū attrahat mām: ⁊ curetur
totū cū eo qꝺ ꝯuenit ei. Et oꝫ ut ponantᷣ medicine i cu
ra illius in quocūqꝫ loco acciderit sup loca ꝑcussionis ⁊
super ꝑncipiū ex quo egrediuntᷣ nerui mouētes mēbꝝ
ꝑalyticū: potio aūt medicinaꝝ super mēbꝝ ꝑalyticū ē ex e
is que nō affert iuuamētū de quo sit curandū. Et tibi q̄
dē inest cognoscere originē neruoꝝ ⁊ equale ē siue intē
tio in medicina sit ꝓhibitio apātis: aut sit intentio in ea
mollificatio: aut sit intētō i ipa calefactō ⁊ ꝑmutatio cō
plonis. Et fortasse necessariū erit pōere iuxta mēbrū ꝑ
cussū ⁊ apostemosū incipiēs resolui vētosas extrahentes
sāguinē ab eo ad ꝑtē: aut ad illꝺ qꝺ apparet de corpore
Si aūt fuerit egritudo ipa ꝑalysis occulta fcā ꝓpᷣ mol
lificatiōeꝫ neruoꝝ. Tūc illꝺ qꝺ est necessariū post regi
mē cōmune est cōitas materiei cū eo qꝺ descripsim⁹ ⁊
diffiniuim⁹ i euacuatōe ipaꝝ materieꝝ subtiliū sine addi
tiōe ⁊ diminutiōe. Et meliora quidē quib⁹ euacuātur
sūt pilłe ꝺ euforbio ⁊ pilłe albicūestrē ⁊ pilłe ꝺ scetaraꝫ
⁊ pilłe fetide ⁊ biera bermetis ⁊ uoitus cū belleboro al
bo cū dispositiōe sua aut cū expssiōe rbaphani i quo fit
uirtus eius. Et simiłr reliq̄ uoitus cōferūt eis. Et qñqꝫ
fit supfluitas i hoc ⁊ i potu detur tyriaca pōdus unius
danich. Deide addatᷣ paulatī paulatim neqꝫ augeatᷣ su
pra. ʒ.i. ⁊ qñqꝫ admistretᷣ ei sisamū decorticatū. qñqꝫ ue
ro dātᷣ oxymel cū sua dispositiōe ⁊ oppoponacū cū sua
dispōe cū sirupo de melle. Et eius q̇dē potō sit q̄titas
bakilleō ⁊ cōfert eis. Et oꝫ quidē vt clisterizentur ene
matibus fortibus ⁊ collyria forcia supponatᷣ ⁊ inclinētᷣ
coꝝ materie ad iferiora ⁊ ipoꝝ spōdiles inūgātᷣ ex oleis
fortibus. Et cōferūt eis vnctiōes calide ex oleis ⁊ ēpła
rubificātia quoꝝ rememoratio est iterata multis vicib⁹
⁊ ꝓprie qū desturitᷣ sēsus. et radix quidē liliј ē ex medi
cis bōe rubificatōis fricādo cū ipa ſm modū inūgēdi.
eis ꝓterea ꝯfert positō vētosaꝝ sup capita lacertoꝝ abs
qꝫ incisiōe. Sed post eūonem ꝓptera ꝙ calefacit lacer
tos: ⁊ fortasse necria erit icisio aliq̄. Et opꝫ ut uētose
stricta habeāt capita ⁊ suspēdātᷣ cū igne multo ⁊ suctio
ne forti ⁊ laboriosa ⁊ remoueātur uelociter. Qū ergo
uētose adhibētᷣ oꝫ ut sepatiꝫ pōantᷣ sup loca plurima si
mollificatō est plurimū sepata: ⁊ si nō est plurima ponā
tᷣ cōiunctiꝫ ⁊ utere sup ea post illꝺ pice ⁊ gūma pini. Et
administra sup ea empła calida rubificātia sicut empłꝫ
de farina git ⁊ lilio cū melle. Empłꝫ quoqꝫ de sinapi est
ex eis que ipis cōferūt. Et tu q̇dē ꝑmuta omne qꝺ est
debile ad hoc ut rubificet ⁊ ut uesicet: ⁊ ēpłꝫ ꝺ sceitaraꝫ
maxime cōfert ꝑalysi iuuamē ⁊ est apud plurimos eo
ꝝ excusās a gūma rute agrestis ⁊ sinapi. Empłm quoqꝫ
de gūma rute siluestris est iuuans ⁊ ꝓprie cum nitro ⁊
sulfure ⁊ fricatō cum oleo ⁊ nitro ⁊ aqua sulfurea ⁊ aq̈
marina ⁊ ēbroce subtiliatiue ꝯfert. Qūqꝫ sensus ē debiłᷣ
fortasse ēpłm forte nocet ⁊ ñ sentit illud ⁊ educit illud
ad lesionē ⁊ ulceratōem fortē. oꝫ ergo ut oī custodia ab
illo caueatᷣ ⁊ ut ꝯsideretᷣ dispō ipressiōis ēpłi. Nā si ru
bificat ⁊ iflat ⁊ cutē nōn ꝑtrāsit ⁊ sepatᷣ ꝯpressiōē digito
rū subtili ⁊ albificatᷣ loc⁹ e⁹ tūc ipressio nō ꝑtrāsiuit cu
tē. et si rubificatio est magis fixa ⁊ całitas magis appa
rēs tūc remoue. Modus uō cognoscēdi hoc est ut aufe
ras ēpłm oī bora ⁊ ꝯsideres dispōnē. Si ergo necessa
ria ē ablatio remoue. ⁊ si necria ē iteratio itera. ¶ Et
scias ꝙ iflatio ex ꝯdisi i narib⁹ eoꝝ ualde ꝯfert. Et siłr q̄
sūt ei siłia qm̄ purgāt cereb^m ⁊ ꝯuertūt mās faciētes egri
tudinē a ꝑte egritudinis. ⁊ uinū ātiqū paꝝ ualde ꝯfert e
gritudinibus neruoꝝ oibus. Plurimū vō ex eo sūptum
ē res nocibilior neruis. Et admīstratio acori nutriti est
ex eis q̄ eos iuuāt. ⁊ siłr gradati ordinetᷣ in potādo bie
ras ⁊ sint ꝑmiste cū aliquo qꝺ sit sicut castoreū donec ꝑ
ueniāt ad hoc ut ex inde i potu sumāt pōdus. ʒ.vi. post
ʒ.i. Et siłr potus olei de kerua cū aqua de radicibus iu
uat ualde. Quidā vō hoīnū sūt q̄ ꝑalysim curāt dādo in
potu oi die auṙ.i. ex biera cū auṙ.i. piꝑis ⁊ sanatᷣ. Et oꝫ
ut qū aliq̇d istoꝝ sumūt i potu nō potēt aquā ut ꝓlōgetᷣ
e⁹ mora i stō: ⁊ fortasse moratᷣ tota die: deiñ opatᷣ. qñqꝫ
vō sumūt i potu piꝑis aur.i. cū aur.i. castorei. Et illis
q̇dē nō ē aliq̇d ita ꝯferēs ut tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ sce
lite ⁊ aliuēthei: assa quoqꝫ fetida uebementis iuuamēti ē
bibita ł linita ⁊ ꝓprie qū bis i die sumitᷣ ⁊ ēt bōdaca ida.
¶ Qūqꝫ mēbrū redit ad se oꝫ ut ipm exercites p⁹ illꝺ
⁊ ꝯstrigas ⁊ dilates ipm ut ad itegrā redeat sanitatē. et
ipsi q̇dē qñqꝫ iuuātᷣ a se. ⁊ iuuātᷣ uocibus ⁊ locutōibus
altis ⁊ post euacuationes ⁊ iuuamenta ab eis quibus
utuntur iuuantᷣ balneo lōgo sicco aut balneis ⁊ in fine
rei ⁊ post eūones ⁊ ubi necessariū ē soluere oꝫ ut ñ sint
resoluētia cū lenificatōe pura: ſꝫ cū aliquātula stipticita
te. Quapꝑ oꝫ ut resołō fiat cū aliq̄b⁹ q̄ sint ut anisū ⁊ si
gia ⁊ castoreū ⁊ sq̄nātū ⁊ q̄ sūt siłia bis ex cāis stipticis.
¶ Hñtes vō illā q̄ fcā ē post colicā iuuat medicamē fa
ctū ex nuce romana scriptū in atidotario: ⁊ iuuāt eos o
lea q̄ ñ sūt uiolēte vtutis ⁊ multe ꝯpōnis: ſꝫ sit sicut oleū
de lilio ⁊ oleū de duab⁹ spicis ⁊ oleū de narcisco ⁊ oleū
de oliuis ⁊ exꝑtū ē oleū de nuce idica ⁊ oleū ꝺ narcisco
⁊ factū cū gūma alboti utreqꝫ simul acceptū iuuatiuū ē
sua ꝓprietate. ¶ Qñqꝫ vō iuuātᷣ płes eoꝝ cū eis q̄ ifri
gidāt ⁊ ꝯfortāt ⁊ ꝓhibēt mām. Et qum medicātᷣ calidis
augm̄tatᷣ egritudo. Et illud iō qm̄ mā subtilis dilatatᷣ
ꝑ ea plurimū. Qū uero mēbū ifrigidatᷣ cōfortatᷣ mēbū
a frigore ⁊ minoratᷣ q̄titas materiei ⁊ ꝑuenit ad hoc ut
euanescat ⁊ nō opꝫ vt in eoꝝ calefactiōe ꝑueniatᷣ. Sed
est necessariū ut sint medicine cōfortate cū aliquibus q̄
sint sicut camemilla ⁊ melilotū ⁊ amaracū ⁊ mēta ⁊ cala
mētuꝫ ⁊ cōmisceantᷣ eis allea ⁊ etiā illꝺ qꝺ aliq̇d infrigi
datiōis habeat sicut succus liquiritie ⁊ semē ēdiuie ⁊ re
liqua. Hec eniꝫ qū administrātur iuuāt ualde. ¶ Que
uero a sectiōe facta est curā nō babꝫ. ¶ Illa uero que
fcā est a cōplexiōe frigida cū calefaciētibꝫ notis curatᷣ.
Et illa cuius cā cōplexionis est potus aq̄ młte frigide u
tatᷣ balneo multo sicco. Et scias ꝙ quādo aggregātᷣ ꝑa
lysꝭ ⁊ febris in aliquo tūc oxymel cū zuccaro rosꝭ est cō
uēiens medicamem in illa hora.

C. v. De spasmo.

Spasmus est egritudo neruosa qua mouētᷣ lacer
ti ad pricipia sua ⁊ inobedientes sunt in dilatati
ōe. Eoruꝫ itaqꝫ aliј remanēt ſm suā dispositiōem ⁊ nō
dilatantᷣ: ⁊ aliј eoꝝ facile redeūt ad dilatationē suam si
cut fit i oscitatiōe ⁊ singultu. ¶ Causa uero in ipo aut
est materia aut causa absqꝫ materia sicut caliditas ⁊ sic
citas. Et materia quidē spasmi ſm plurimū ē pbłatica
⁊ qñꝫ ē mełica ⁊ qñꝫ sāguinea ⁊ aliud ē i apātib⁹ lacer
toꝝ qū resoluitᷣ mā faciēs apā cū ulceī uilli nerui ⁊ aug
m̄tatᷣ i latitudie sua ⁊ minoratᷣ a sua lōgitudie. Et mā
q̇dē ois spasmi mālis effectiua: aut ē ꝯprebendēs sīt la
certū totū: ⁊ illud ē qū spasm⁹ ē sine apāte: aut ē ꝯprebē
sa i loco uno quē reliq̄ ꝑtes seq̄ntᷣ sicut fit a spasmo fcō

ꝑꝑ aꝑa a mã effuſa ꝑꝑ ꝑcuſſiões aut abſciſſiõꝫ: aut ꝓpt cãm aliã ex cãis ꝯpatis. Et nõ ẽ qdem lõginquum qn fit ſpaſm⁹ eueniẽs a uẽtoſitate iflatiua ſpſa. Ipſe ei ẽ ex eis q plurimũ accidũt ⁊ ĩmouẽt i hora. ¶ Spaſm⁹ vo mã lis multotiẽs accit ſꝫ ſemitã ꝑmutatõnis materiei ſicut accit i ſucceſſiõe ſinãcie ⁊ ſucceſſiõe pleureſ ⁊ ſucceſſio ne ſirſen. Ex ſpaſmo ãt q fit ꝑꝑ ꝑuatõꝫ materiei ⁊ hũidi tatis ⁊ dñiũ ſiccitatis accit ut ꝯbãt lõgitudo ⁊ latitudo eqlr. Colligit ergo ad ſeipſũ ſicut ẽ diſpõ corij poſiti in igné. ⁊ tu qdẽ ſcis diſpões cordaꝝ ẽe ꝙ ipſe elongant i hyeme ꝑꝑ hũectatõm ⁊ abbreuiãt i eſtate ꝑꝑ deſiccati onẽ ⁊ ſilr nerui. ⁊ qñꝫ fit ſpaſmus q ad mãm ñ ꝓportio nat eueniẽs cã rei ipediẽtis a qua nerui fugiuut ⁊ ꝯgre gantur ad expellẽdũ ipaꝫ ⁊ cã illa aut ẽ dolor ex cã do lorẽ faciẽte. ¶ Et multotiẽs ẽ ex hũore calido mordi catiuo. Aut qlitate uenenoſa ꝑueniente ad cerebꝝ ⁊ ad neruos ſicut accidit ei quẽ pupugit ſcorpio ſꝫ neruos. aut ꝑꝑ qlitatẽ nõ uenenoſã ſicut qũ ſpaſmus accit ab in ſꝫatõe uehemẽti ꝯgregãte neruũ ⁊ lacertũ ⁊ inſpiſſante ip ſum ⁊ ꝯbit ad caput ſuũ. ¶ Sicut ei mollificatio qñqꝫ diuerſificat i mbris ſꝫm pricipia mbroꝝ ⁊ ſilr ſpaſm⁹ ⁊ rõ i ãbobus ẽ una in eo qđ fit ſupra ceruicẽ ⁊ in anteri ore ꝑte ⁊ poſteriore ⁊ in ꝑte q eſt ſup ceruicẽ. ¶ Spaſ mi ãt ex repletõe humidi cã eſſentialis aut eſt ſꝫitas aut hũiditas. ⁊ ſꝫitas adiuuat ſꝫm ꝯgelatõꝫ ipſius ⁊ e⁹ groſſi tiẽ qꝛ nõ fit dilatatio aut ſiccitas ⁊ calitas iuuat ſupra ꝯſecutõꝫ ꝑ reſolõnẽ huitatis. ¶ Mã vo faciẽs ſpaſmũ nõ efficit ſpaſmũ ⁊ mollificat niſi ꝑꝑ ſuã groſſitudinem ⁊ qr nõ ẽ ingreſſa ſubã uilli ꝑuo itroitu quo iuuet. Sꝫ ẽ coarctata i foramib⁹ ⁊ ſic qdẽ ſpaſm⁹ ẽ epilepſia mem bri: ſicut epilepſia ẽ ſpaſm⁹ corꝑis totius. Dñia uero in ter utrũqꝫ ẽ ⁊ communitas ⁊ proprietas. epĺia ei pluri mũ reſoluit uelocit ⁊ fit cũ ꝑiodis. ¶ Reliqs ãt dñas ſcies ex ſpaſmo humido ꝑ illud qđ accidit lactẽtib⁹ ꝓpt uicinitatẽ mãmille ⁊ hũectatõꝫ lactoſitatis i cordis ⁊ ꝯ gelatõꝫ lactis i eis et qũ uẽtres ipſoꝝ ꝯſtrigũt ⁊ in uigi lijs ipſoꝝ ⁊ multitudinẽ flet⁹ ipſoꝝ: ⁊ ſpaſmãt ẽt in febri bus ſuis ꝗuis ſint leues. ⁊ ulr infantib⁹ facilis ẽ caſus in ſpaſmũ ꝑꝑ debilitatẽ uirtutis cerebroꝝ eoꝝ ⁊ mbro rũ ipſoꝝ ⁊ lacertoꝝ eoꝝ: ⁊ fit facilis eoꝝ exit⁹ ab ipo ꝑꝑ fortitudinẽ uirtutũ epatũ ipſoꝝ ⁊ cordiũ eoꝝ. ⁊ qm hu mores eoꝝ ñ ſt iobediẽtes uehemẽtis groſſitudinis. Et ꝑꝑ hoc liberãt a ſpaſmo ſicco uelocit ꝑꝑ hũiditatẽ ꝯple xionũ ſuaꝝ ⁊ hũiditatẽ cibi eoꝝ. In puberib⁹ vo non ẽ facilis aliqua duaꝝ reꝝ qũ tñ qñꝫ accit ifantib⁹ ſpaſm⁹ malus ſucceſſione febrĩũ acutaꝝ ⁊ cũ eo ſint ſigna q dice mus ex quo raro euadũt. Ille uero qui ſeptẽ trãſit an nos nõ ſpaſmat niſi ꝑꝑ febrẽ ualde prauã. ¶ Eſt ꝑtea ſpaſm⁹ qui accidit ꝓpter timorez ⁊ cauſas dilatatiuas ſũmerſas ſubito: ⁊ faciũt ſequi lacertoſ motos ad prin cipia ſua ſꝫm ſuas formas: ⁊ ẽ ſpaſm⁹ qui cõtingit ꝓpt ſuſtẽtatõꝫ ſcãm ſꝫ aliqđ mbroꝝ qđ ẽ ꝯctũ ad qđ fit effu ſio ⁊ retinet i ipſo aliqꝫtulũ ⁊ ſꝫ formã ꝯſtrictiõis ſue. ⁊ qñꝫ ẽ cũ eo accidẽs faciẽs illud: aut fit ut ipꝫ ferat pon dus graue: aut fit ut obdormiſcat ſꝫ lectũ duꝝ: ⁊ hoc qđ ẽ ex eis q ꝑ ſe remouẽt. et qñꝫ ẽ hic ſtupor aduẽiẽs mẽ bro ꝑꝑ repletõm ex mã effuſa coarctãte ſpũꝫ motiuũ ⁊ ꝓhibẽte penetratõꝫ e⁹: qꝛ ñ ẽ poſſe ut moueat ad dilata tõꝫ faciẽdã: ⁊ qũ redit vtus ⁊ ꝯfortat mã fit dilatatio: ⁊ qñꝫ fit ex extenſiõe illius ſilr. Et hoc qdẽ ꝑlimũ fit poſt ſõnũ apud excitatõꝫ qũ remanẽt mbra ꝯcta nec extẽdũ tur ẽt qm ſpũs i ſõno fit grauior pigrior ⁊ nõ fit aſſidu⁹ in faciẽdo dilatatõꝫ ꝑꝑ declinatõꝫ ſuã ad iteriorẽ ꝑteꝫ.

Spaſmus ãt ſiccus alius ẽ q fit ſucceſſiõe febrĩũ aduřẽ tiũ ⁊ ꝓprie i febrib⁹ ſirſen: ⁊ ſucceſſiõe motuũ laborioſo rũ corporaliũ ⁊ aialiũ e⁹ ſicut ſt uigilie ⁊ ãguſtia ⁊ timõ ⁊ ille ẽ ex eis qbus fit euaſio. ¶ Et ẽ alius ſpaſm⁹ q ac cidit in febrib⁹ cũ hoc ⁊ nõ ẽ uehemẽter malus: ⁊ ẽ ille q fit ꝑ ꝑea ꝙ ipſe faciũt curreꝛ aliqñ mãs in neruis ⁊ la certis: ⁊ ꝓprie qũ cor⁹ ẽ plenũ. ⁊ qñꝫ accidit illud in eis ꝑꝑ cõitatẽ oris ſtõi ⁊ remouet ipm uomit⁹. et talis qlis ẽ iſte ſpaſmus ex febrib⁹ ñ ẽ illius ꝑuitatis ⁊ malitie c⁹ ẽ ille q eſt in febribus tpalib⁹ in qbus deſiccãt nerui ⁊ la certi ⁊ ĩmo cerebꝝ ⁊ ꝯſumũt humiditates innate ⁊ fit ſpaſ mus. Et plerũꝫ ẽ ex hoc c° q fit ⁊ deſtruit uelociter. Et cã in ipſo eſt ſiccitas cerebri ꝑꝑ debilitatẽ quã ſeqt la certoꝝ ſiccitas. Nã qũ mima cã deſiccatiua cerebro ad uenit reducit ad ſe humiditates a neruis. Deinde cum nã ſollicitat ut cerebro huitatez acqrat ſufficientẽ rede unt mbra ⁊ ſiũt obediẽtia dilatatõi cũ ꝑceptiõe. ⁊ qñqꝫ accidit ex uehemẽtia frigoris. Multotiẽs eim accit ſpaſ mus ꝑꝑ ſꝫiditatẽ cerebri ⁊ cõicãt ei lacerti. ⁊ ſpaſm⁹ qđ ipediẽs ẽ h⁹i fact⁹ a ſiccitate. ⁊ ẽ ſpaſm⁹ cũ ſiccitate fact⁹ q ẽ cũ ſpẽ ꝯgelatõis huitatis: ⁊ minorat e⁹ ꝗtitas ⁊ iſpiſ ſat uehemẽter qꝛ mb^m ſpaſmat ſicut accidit ex uehemẽtia frigoris ⁊ ſicut accit ei q bibit medicinas narcoticas ut opiũ. ¶ Spaſm⁹ vo ſcũs ꝑꝑ medicinas ẽ ſicut ſpaſma tio pot⁹ uini. Fit ei ſpaſm⁹ poſt ſolõnẽ ꝑꝑ ſiccitatẽ. Et fit ẽt ſpaſm⁹ añ ipaꝫ ꝓpt ꝯrietatẽ ⁊ uenẽoſitatẽ e⁹ qꝛ nerui uehemẽtẽ icurrũt leſionẽ cũ qua ꝯbunt. ¶ Et h⁹ qdem generis ſt ſpaſm⁹ e⁹ q euomit hũorẽ q ẽ ut herugoſeris nocẽtẽ ori ſtõi. ⁊ ſpaſm⁹ ſcũs ꝓpter fortitudinez ſenſus oris ſtõi qũ ad ipꝫ expellit cholꝛa. Et ſpaſm⁹ fact⁹ ꝓpt egritudinẽ cerebri ⁊ mꝛicis ⁊ egritudinibus ſuis ⁊ ueſi ce ⁊ reliquoꝝ. ⁊ ſpaſm⁹ factus a pũctura ſcorpiõis et ru telle ⁊ ſꝑentis ſꝫ neruũ: aut ſectõe eueniente neruis aut corroſione. Et fact⁹ ab egritudie i ore ſtõi ⁊ mꝛicib⁹ ⁊ mbris neruoſis ⁊ uicinis iſtis ẽ ſpaſmus añcedẽs ꝓpt uermes. ¶ Preterea eſt ſpaſm⁹ q eſt in labio ꝓprius ⁊ palpebra ⁊ ligua: ⁊ ſcit ꝙ e⁹ cã eſt ex ipſo cerebro. ⁊ qũ cor⁹ i ſpaſmo declinat ad anteriora tũc ſpaſmus ẽ in la certis anteriorib⁹. ⁊ qũ ad poſteriora tũc ſpaſm⁹ eſt in la certis poſterioribus. Et qũ ad utraqꝫ ſimul tũc egritu do ẽ in utriſqꝫ ſilr ſicut in paralyſi. qñꝫ fit ſpaſmus adeo fortis ut ceruix torqat ⁊ dẽtes ſtrideãt. ¶ Qũ ãt aliqſ morit ex ſpaſmo cor^e ipſius calido tunc illud ẽ ex eis q ſꝑfocãdo interficiũt ⁊ nꝫ ſuffocãdo interficit niſi qr lacer tus anhelitus ſpaſmat ⁊ deſtruitur motus eius. ⁊ oĩs q dẽ ſpaſm⁹ ſeqns uuln⁹ ẽ mortal.

¶ Ca. vi. de ſignis.

Pulſus ſpaſmatoꝝ eſt extenſus ⁊ diuerſus in ſitu aſcendens ⁊ dimittẽſ ſicut ſagitte euadentes ex arcu ſagittarij: ⁊ diuerſificatur motus percuſſionũ e⁹ in uelocitate ⁊ tarditate. Et uena qdem eſt calꝛa ⁊ magis calefacta ĩliqs mbris: ⁊ eſt cor⁹ uene collectũ nõ ſicut ẽ collectio uenaꝝ in rigoꝛ: ⁊ nꝫ ſicut illud qđ coarctatum eſt ſicut fit aꝑ duritiẽ uene ꝓpter lõgitudinẽ egritudinis aut qđ factũ ẽſt cũ dolore uiſceꝝ. Sꝫ ſicut eſt aggrega tio partiũ inteſtini extenſi ab extremitatibus ſuis. et ego dicã ſigna doloris i ſpaſmo paꝝ poſt. ¶ Spaſmi vo fa cti a repletõe ſigna ſt ꝙ ꝓuenit ſubito et nõ bibit ueloci ter qđ ſꝫ ipm põitur ex oleo niſi iã aduenerit ei calitas ꝓpinq tpis. ¶ A ſiccitate vo facti ſigna ſt ꝙ fit paulati paulatim ⁊ ſucceſſiõe egritudinũ euacuãtiũ qđcũqꝫ ge nus fuerit ⁊ euacuatiõis medicinaꝝ: aut colirice paſſio nis aut euacuatiõis ꝑſe. ¶ Factũ uero a nocũento co gnoſces ꝑ cãs extriſecas: ⁊ ea que bibũt ſicut euforbiũ

⁊ belleberus ⁊ reliqua ⁊ ficut qũ nocumĩtũ ẽ ex stõ ⁊ ꝯ
municat ei cerebꝝ:deinde nerui sentit ante illud sollici
tudinẽ ⁊ angustiã ⁊ obsidionẽ stõi:⁊ qñqꝫ reperit illud
tp̃e spasmi:⁊ qñꝫ ẽ ille spasmus successione uomitus q̃
ẽ sicut suceꝰpõri aut berugo eris. ¶ Et silr ille q̃ fit pp
fortitudinẽ oris stõi. Quotiens ei effundit ad ip̃m mã
spasmat hñs ip̃m. Vex p̃cedit ip̃m nocumĩtũ in ore stõi
⁊ mordicatio:⁊ qñꝫ accit sil̃e illi in egritudibus mĩicis
⁊ uesice ⁊ ãliquoꝝ qũ fortes fiũt. Et fit cũ dolore uebe
mĩti ⁊ pp nocumĩtũ manifestũ i illo mẽbro antecessio spas
mi. In reliq̃s vo spasmis aut fit dolor cũ eo:aut fit do
lor ꝯtingẽs a spasmo nõ spasmus ꝯtingẽs a dolore. Fa
ctus ãt ab ap̃ate cognoscit p ea que dixiũs. ¶ Et ex si
gnificatõibus q̃dẽ significãtibus aduẽtũ spasmi est pui
tas pulsus ⁊ ipsius raritas p̃mũ. Deinde eiꝰ pmutatio
ad illud qð dictũ est. Et multotiens rubificat facies ⁊
appet in oculis ꝯtorsio ⁊ inclinatio et in anbelitu inter
fectio et disnia:et qñꝫ accidit risus nõ ſm radicẽ. et ꝯstri
git nã et ðficcat et uria ẽt ml̃totiẽs ĩtiet et ml̃totiẽs ñ re
tiet ⁊ egredit sic aquositas sãguis et bꝫ ãpullas. et acci
dit ei singultus et uigilie et soda et tremor et dolor sub
iuncturis et p̃cipue sub iũctura ceruicis et inter spatu
las et ap̃ iuncturã alchati et albosos sub illa. ¶ Spas
mũ vo ꝯtigẽtẽ cã febris significãt ⁊ nũtiãt ipsũ i febribꝫ
ꝯtorsio in oculo et rubificatio in extremitate oculi et in
circuitu et stridor dentiũ et nigredo lĩgue et ꝯstrictio cu
tis capitis. Et rubedo urine primũ:deĩde eius albedo
ppter eleuationẽ materiei ad caput et pulsatio tẽporũ
et uenarũ capitis. Et qñqꝫ desiccatur in eo uẽter aut
spasmatur. Hip. quidẽ dixit q͡ꝫ si accidat febris post spas
mũ melius est q̃ si accidat spasmꝰ post febrẽ. Cuius itẽ
tio est q͡ꝫ qũ febris supuenit spasmo bumido soluit eum
Spasmus uero qui ꝓuenit ex febre ẽ siccus qui raro
recipit curã et accidit ei ãte ip̃m timor in somno et con
uersio coloris ad rubedinẽ et uiriditatẽ et plũbositatẽ
⁊ cõstrictõ nature. Et urina quidẽ cruda in febre ⁊ ri
gor cũ eis associãt sudor in capite ⁊ tenebrositas i ocul
sigificãt spasmũ cuius cã est dubellati in uiscerĩbus ¶
Si ãt spasmus ẽ cũ febre ⁊ nõ ẽ de fortitudine illius fe
bris ⁊ lõgitudĩe tp̃is eꝰ ut adurat bũiditates ⁊ finiat eas
tũc ille ẽ de geneꝛ eꝰ cũ quo ñ ẽ illa siccitas tota. ¶ Ex
signis vo malis i spasmo ẽ ut multiplicet uentositas in
mẽbris ⁊ ꝓprie qñ cũ eo inflat uẽter ⁊ p̃cipue qñ est in
prinº sui. Et urina acuta in spasmo ⁊ tetano ẽ mala sigi
ficãs q͡ꝫ cã ẽ caliditas pura. ⁊ qñ cũ spasmo st pulsatio
⁊ saltus tũc illud ẽ signũ malũ. Pulsatio nãqꝫ unã dua
rũ reꝝ significat aut ap̃a in uisceribus magnificãs pulsa
tõꝫ aut extenuatõꝫ in eis qꝛ appet pulsus magnus q̃ est
pp pcussionẽ magnã. ¶ Quꝫ ãt finantie materie decli
nãt ad neruos ut ad ipsos pmutate faciãt eueire spasmũ
significat illud aptio spasmi in pulsu. Et qũ pleuresis ð
clinat cũ mã sua ad illud significat illud fortitudo ꝯstri
ctõis anbelitus ⁊ nꝫ febris ẽ ualde fortis. Et qũ pmuta
tur mã sirsen ad illud ĩcipit cũ timore ⁊ multitudine pal
pitatõis ⁊ stridore dẽtiũ:deiñ torquet oculus:deĩde ap
paret spasmus.

Cap. vij. de cura.

In eo q̃dẽ q̃ factus ẽ a pcussione oꝫ ut admĩstrẽ
tur ẽbroce que laxãt facte ex ordeo fracto ⁊ cãe
milla ⁊ malua ⁊ farina fenugreci ⁊ que illis st silia. Et
nos q̃dẽ iã oñdimus in canone locũ admĩstratõis eaꝝ.
Factus vo a nocumĩto si fuerit pp potũ alicuius rei tũc
curet cũ eo qð cognoscetur in cº de ueneis. Et si fuerit
cũ febre curetur cũ bũectatõe uebemĩti cerebri ⁊ neruo
rũ ⁊ lacertoꝝ cũ mollificãtibus uebemĩtis bumectatõis
que docui te ⁊ bitet in domo sña. ¶ Et si fuerit pp do
lorẽ seda dolorẽ postq̃ scíueris q̃s sit ⁊ abscide cãm ipi
us. Et si ẽ pp pũcturã curet qð ipsã facit cũ eo qð dice
tur in cº de pũcturis. ⁊ si ẽ ab ap̃ate curet cũ eo qð dice
mus in cura ap̃atũ neruoꝝ. ¶ Si ãt ẽ a siccitate eiꝰ cu
ra ẽ p̃ua. Vex ꝯuenientior eꝰ cura ẽ tina ⁊ inunctio ex
oleo bũido post ipsam ⁊ eꝰ iteratio post ip̃am multotiẽs
⁊ illud qũ nõ ẽ cũ febre ubi nõ intermittit oĩo ⁊ assidue
fac illud in oĩbus iuncturis. Si ãt pol̃e ẽ ut tina fiat ex
lacte fiat. Et si nõ ex aq̃s in q̃bus decocta sint folia sa
licis ⁊ ordeũ fractũ ⁊ uiola ⁊ nenufar ⁊ cucurbita ⁊ ci
troli:aut fiat tina tota ex succo cucurbite:aut succo cu
cumeris:aut sit totũ illud ex aq̃ ros. in qua decoctũ est
aliq̃d boꝝ:aut aqua melonis indi:aut aq̃ salicis ⁊ que st
silia illis. ¶ Et qũ feceris eis clisteria ex istis exp̃ssiõi
bus ⁊ oleis ⁊ aliq̃bꝰ dissolutis bũectãtibꝰ ĩpiguãtibꝰ erit
uebemĩtis iuuaminis. Et admĩstrent sꝛ iuncturas ⁊ sup
originẽ lacertoꝝ olea faciendo unctõꝫ post unctiõꝫ cuꝫ
studio cerebri ualde ⁊ ꝯpositõꝫ quã te docuimus in bu
mectatõe cerebri:⁊ infirmo dent in potu lac recent ml
ctũ ſꝫ mẽsurã ꝯueniẽtẽ si nõ fuerit febris ⁊ aqua ordei ⁊
aq̃ cucurbite ⁊ aqua melonis indi ⁊ iuleb:siue fuerit fe
bris siue nõ fuerit. Si ergo misceat cũ aliquo boꝝ paꝝ
uini albi ut penetrare faciat erit ꝯuẽiẽs. et silr sint aque
ipsius miste cũ aliq̃ pte uini. ⁊ oꝫ ut assidue fiat ei cura
bec p̃ter q͡ꝫ moueat aut exercitõ adhereat. Et si ẽ pol̃e
ut totũ corꝰ eꝰ submergat in oleo tepido fiat. Et fiat ei
caputpurgiũ cũ bũectãtibus que st ex oleis ⁊ succis ⁊
bumectet caput eꝰ cũ eis que sciuisti. Et oꝫ ut sit firma
statio in psilio ⁊ oleo ros. ⁊ ex eis q̃dẽ que ipsos iuuãt ẽ
ut in potu sumãt tereniabin ⁊ ꝓprie infantes. Qð si nõ
fuerit lactẽtes:⁊ si bñs spasmũ bumidũ debilis fuerit v
tutis nõ abscidant ab eo carnes sicce sicut carnes miu
taꝝ auiũ ⁊ cubugi ⁊ kerubiti ⁊ alteileꝫ. Et si nõ fuerit e
ius vtus debilis sint cibi eꝰ panis cũ melle ⁊ aqua cice
ris cũ aneto ⁊ sinapis ẽt nutrita cũ oleo ⁊ ponat in eo
qð ipse recipit pip. ¶ Cibus ãt bñtiũ spasmũ siccũ sit
totũ qð bũectat ⁊ lenit ⁊ omnes sorbitiões pigues lẽes
fecte ex aqua ordei ⁊ oleo amigdalino ⁊ zuccaro bono
⁊ aqua carnis assumpta ex carnibus agnoꝝ ⁊ bedorũ
⁊ qñꝫ põant ex olerĩbꝰ bũectatiuis qð frãgit nocũentũ
carnis si fuerit illic caliditas:q͡ꝫ si cuꝫ illo parũ uini mi
sceat ut ip̃m penetrare faciat nõ erit lõginqũ a rectitu
dĩe ⁊ ꝓprie qũ nõ fuerit caliditas supflua:⁊ similr si mi
sceat uinũ cum aqua quã bibit. ¶ Cura uero fiat ita.
si ei ẽ buidus oꝫ ut curet cũ eũantibꝰ ⁊ purgãtibꝰ fõtibꝫ
p̃ditis qũ diximus euacuatiõꝫ bũoris grossi ex neruis
cũ solutiuis ⁊ clisteribus acutis. ¶ Et si tu uideris si
gna sãguis dñantia mãifesta ualde phlebotõa primo ⁊
ꝓp̃e si cã eius est repletõ ⁊ potatio uini plurimi. ¶ Et
nõ extrabas totũ qð necessarium est ex sanguine cuius
extractio est pp spasmum aut egritudinem aliam signi
ficantẽ eius extractiõeꝫ:imo retĩe ex eo aliq̃d ut ĩsistat
spasmo ⁊ ĩsoluat resolutiõe motuũ spasmi. ¶ Et ex eis
cura sunt submersio in aq̃s thermaꝝ ⁊ sessio in pelibꝫ u
ulpiũ ⁊ lupoꝝ que dicent in capl̃o doloꝝ iuncturaꝝ qº
niã iuuãt. Et similiter inũctõ cũ adipibꝰ lupoꝝ ⁊ oleo
de lilio si nõ fuerit febis:⁊ similr decoctõ catuloꝝ canũ
⁊ sessio in aquis i quibꝫ decocte sunt medicine subtiles
sicut abrotanũ ⁊ folia radicis iunci ⁊ calamus aromati
cus ⁊ folia lauri ⁊ linimẽtũ factũ ex radice spine iudaice
⁊ semĩe spine albe ⁊ seĩe spĩe egyptiace ⁊ succo cẽtauree

minoris sigillatim⁹ ⁊ cõposite. Et scias φ lõgitudo spa
tij more in tina siue fit aqua siue aliud ẽ ex eis q̃ nocent
ꝑꝑ mollificatõꝫ uirtutis. Tu ãt pone multitudinẽ nume
ri loco lõgitudinis spatij ⁊ fac ipm sedere bis i die. ¶
Ex his ãt q̃ iuuãt hñtẽ spasmũ cõeꝫ q̃ noiat teteis ⁊ te
tanũ factos a mã ẽ ut subito i aqua demergat̃ fña ſꝫ φ
dixit Hip. Nã corpis exteriora inspissant̃ ⁊ inat⁹ calõ
in iteriorib⁹ claudit̃ q̃ ꝯfortat̃ ⁊ resoluitur mã. nõ ẽ tñ
oẽ cor⁹ tollerãs hoc a timore tutũ. ſꝫ cor⁹ forte firmũ cã
nosũ qd̃ ulcera nõ hꝫ ⁊ in estate. Pl̃es ei ꝑ hoc iã eua
seẽt. ⁊ ille q̇dẽ q̇ utit̃ uentosis ſ̃ locũ ad quẽ ꝑtes corde
extendũt̃ oꝫ ut utat̃ sine scarificatõe si res ẽ leuis: ⁊ si ñ
ẽ ita oꝫ ut fiat scarificatio ẽ ei mortalis si nõ scarificetur
tũc ⁊ nocẽt qñꝫ attrahẽdo mãꝫ. uẽtosaꝝ ãt loca sᷤ i collo
⁊ spõdilib⁹ dorsi aut ab utroꝫ lateꝫ ⁊ ꝑtes lacerti pecto
ris: ante uesicã ṽo ſ̃ renes nõ faciũs illd̃ nisi qñ timeũs
⁊ mittendo uolumus ut sanguis egrediat̃. ⁊ oꝫ ut uento
sas multotiẽs nõ admĩstres nꝫ subito sil̃: ⁊ loca uẽtosaꝝ
custodiant̃ ⁊ ꝯseruẽt̃ ne cor⁹ infrĩdet̃ ⁊ ex curis e⁹ ẽ ut
applanet̃ qd̃ spasmatũ ẽ lenit̃ ⁊ ex cura e⁹ ꝯtingente ſm
nãm ẽ euẽt⁹ febris acute ⁊ ꝑpea dixit Hip. ut si accĩt fe.
post spasmũ melius est φ ut accidat spasmus p⁹ fe. quã
tana quoqꝫ ꝯfert ad illud ꝑꝑ ꝯcussionẽ tremoris e⁹ ⁊ ꝑ
pter multitudineꝫ sudoris e⁹. Et cui accĩt q̃rtana raro
accĩt ei spasmus nã securus est ab eo. Et ex curis q̇deꝫ
mirabilibus exꝑtis spasmo est ut ponat̃ supra mẽbrum
spasmosũ ren ꝯstrictus cũ pinguedine sua. deinde dimit
tat̃ ſ̃ ipm donec siccet̃ ⁊ mutetur cũ alio. ¶ In spasmo
prẽtea toti cor¹ cõi ꝯfert ẽt intentio cerebri ẽt cũ purga
tione facta sternutatorijs magnifice ⁊ in eis ẽt exꝑtum
ẽ ut ex lana pl̃imũ mollificẽt eis suspensoria q̃ a collo ad
utrũqꝫ brachiũ ꝓtendãt̃ ſ̃ q̃ oĩ hora oleũ calidũ aspgat̃
Balneũ quoqꝫ siccũ magnifice iuuat eos: ⁊ ut inclinet̃
ſ̃ lapides ignitos ſ̃ quos aspgatur uinũ ⁊ ut sudent cũ
eo coopimẽtis. ⁊ ex ẽpl̃is q̇dẽ bonis est empl̃m factũ ex
storace liquida ⁊ euforbio ⁊ castoreo ⁊ cera citrina ⁊ o
leo de lilio ⁊ ẽpl̃a dicta in antidotario ⁊ adipes ⁊ reliq̃
⁊ inunctio ex fece olei sisamini ⁊ olei se. lini ⁊ spuma sẽu
greci: ⁊ ex uaporibus bonis est sal calefactus posit⁹ ſ̃
exitũ neruoꝝ. ¶ Et ex eis q̇dẽ que in potu sumpta affe
runt se. sᷤ castoreũ et assa fetida ꝑmista cũ melle accepta
ſm q̃titatẽ nucis: affeẽt ei febrẽ ⁊ resoluit̃ spasmus illi
co: ⁊ sil̃r oleũ de kerua ⁊ aqua mellis cũ assa fetida ⁊ d̃
coctio carpobalsami. Ex eis q̃ ualde ꝯfeẽt ipsis ẽ in po
tu sumeꝫ tyriacã ⁊ confectõnes magnas. Et quandoqꝫ
confert sumere diuretica. Hec preterea medicina ex
ꝑta est. In potu sumant ex radicibus cotti. ʒ. uiginti
decoctas i duabus lb. aque donec tertia remaneat ex q̃
potẽt fortit̃. ℥. iiij. tepidas cũ. ℥. ij. olei amigdalini. Illd̃
ei ꝯfert ⁊ ꝓprie in spasmo q̇ ẽ in posterioribus: ⁊ qñꝫ de
coqũt̃ loco radicis cotti carpobalsami: ʒ. x. ⁊ ẽ e⁹ potio
℥. iij. ⁊ sil̃r calamẽtũ agreste. Et ex eis que uehemẽtis sũt
iuuamẽti ẽ sumeꝫ i potu castoreũ ⁊ oppoponacũ ex q̇b⁹
q̇ fortis ẽ bibat auꝫ. i. s. ʒ. i. ⁊ custodi tũc stõm qñ ipse ꝑ
illud tũc debilitat̃ uehemẽt̃. Et assa ẽt fetida sũpta ſꝫ q̃
titatẽ seis orobi i q̃titate. iiij. ʒ. ⁊ medie mellis ⁊ ãmoni
aci: sil̃r bibatur cottũ ⁊ decoctio isopi ⁊ aniudẽ ⁊ aqua
castorei. Sũt ei pl̃imi iuuamẽti ⁊ mĩmi nocumẽti. Sitqꝫ
potõ ex eo q̃titas duoꝝ cochliarioꝝ usꝫ ad tria d̃t ad po
tãdũ pl̃ibus uicibus. ⁊ sit q̃titas in eo qd̃ bibit̃ q̃titas ꝑ
dicta: ⁊ min⁹ q̇dẽ nocumẽtũ fit in ipso si sit post cibũ quo
cunqꝫ mõ fit. Nõ ẽ ei in ipso timor: ⁊ ex cura q̇dẽ e⁹ est
ut inungat̃ ex oleis fortis resolõnis ꝑdictis sicut oleo
cucumeris asinini ⁊ oleo de kerua ⁊ oleo rutino ⁊ oleo
de costo cum castoreo ⁊ piretro. est eĩm ualde iuuatiuũ
⁊ ren dissolutus ⁊ oleũ narciscinũ ⁊ oleũ qd̃ ẽ h⁹ⁱ. ℞. o
lei utriuſꝫ spice kist. i. cere. ʒ. ij. olei de berberis kist. i. po
lii amomi storacis masticis oium añ. ℥. i. gariofil̃. eufor
bij ãboꝝ añ. auꝫ. iiij. spice. ʒ. i. olei balsami. ʒ. i. ꝯmiscean
tur. ⁊ ex illis q̃ ꝯfeẽt eis ẽ ut admĩstret̃ empl̃m de eufor
bio ⁊ ẽ iuuatiuũ uald̃. ¶ In eo ãt qd̃ lactantib⁹ ex spas
mo accĩt sint ꝯtente ut ipaꝝ iũcturis apponat̃ empl̃ꝫ ex
melle cũ quo ꝯfecta sint crocus ⁊ radix lilij ⁊ anisuꝫ ita
ut sit pl̃imũ eoꝝ radix lilij post anisũ ⁊ sit ex croco res
ꝑua. ⁊ ꝯsuescãt poneꝫ mẽbra sua i aq̇s in q̇b⁹ decocta sint
camemilla fenugrecũ ⁊ melilotũ. Et qñꝫ ꝯfert oleuꝫ ca
memillinũ solũ. ¶ Uinũ ãt paucũ ꝯfert hñtib⁹ spasmuꝫ
hũidũ: resoluit ei ipm sicut febris. Plurimũ ergo ẽ una
ex cãis e⁹. ⁊ oꝫ ut eger ex ueteri bibat ⁊ ſ̃ cibũ paꝝper.
¶ Et scias φ qñ spasmus ẽ cõis corpori exceptis mẽ
bris faciei tũc medici itendũt cũ ẽpl̃is ⁊ unctõib⁹ spon
diliũ colli. ⁊ qñ ẽ in mẽbris faciei tũc medici intẽdũt ceꝫ
bro. ¶ Et cũ hoc si spasmus ẽ ex cõitate stõi ⁊ uides si
gna ꝑdicta tũc icipe ⁊ fac hõieꝫ illũ uomeꝫ. Fortasse ei
uomet cholerã acutã aut humorẽ putridũ ⁊ liberabit̃ i
hora.

Cap. viij. de tetano.

Tetanus ẽ egritudo official̃ ꝓhibẽs uirtutẽ moti
uã a ꝯ̃ctõe mẽbroꝝ de quoꝝ apptitudie ẽ ut ꝯ̃bã
tur ꝑꝑ nocumẽtũ in lacertis ⁊ neruis. ¶ Dictõne ṽo al
cuzeꝫ utũt̃ in significatõib⁹ diuersis alñ ei dicũt cuzeꝫ ⁊
significãt ꝑ ipm illũ q̇ icipit a lacertis furcule ⁊ extẽdit
eos ad anteriora ⁊ posteriora: aut in utrasqꝫ ꝑtes sil̃. ⁊
qñꝫ dicũt cuzeꝫ oẽꝫ tetanũ. Et qñꝫ dicũt cuzeꝫ spasmuꝫ
oculi ꝓprie: ⁊ qñꝫ sigificat ꝑ ipm tetanũ q̇ ẽ duo spasmi
aut duo tetani posterius ⁊ anterius. ⁊ qñꝫ appropriant
nõie alcuzeꝫ illud qd̃ ẽ ex frigore ꝑꝑ frigus ꝯgelatiuuꝫ.
¶ Tetanus ãt ſm ṽitatẽ ẽ ꝯ̃rius spasmo ⁊ ingredit̃ in
genus spasmi introitu ꝯ̃rioꝝ in genere uno ⁊ eoꝝ ꝯꝑatõ
ad cãꝫ unã ẽ eueniẽs casu ꝯ̃rioꝝ. Uerũtñ spasm⁹ fit ad
ꝑtẽ unã. Qñ ergo duo spasmi i duab⁹ ꝑtibus ꝯ̃rijs aggꝫ
gant̃ fit tetanus q̃admõꝫ accĩt ei q̇ hꝫ spasmũ añ ⁊ itro
sil̃. Accidit ei ei ex duobus motibus ꝯ̃rijs i mẽbris suis
ut extẽdãt̃. ¶ Qñqꝫ tetãus iste fit duo spasmi dupli oꝫ
ut acutior sit spasmo simplici ⁊ erit e⁹ crisᷤ uelocior. Et
hic q̇dẽ duplus ñ ẽ ex duobus spasmis imo ex duobus
tetanis ⁊ nꝫ eũat̃ spasm⁹ i pl̃imo duaꝝ reꝝ a doloꝫ uehe
mẽti. ¶ Cãe ãt cuzeꝫ sil̃es sᷤ cãis spasmi ſm modũ unuꝫ
⁊ diuerse sᷤ ab eis ſm modũ aliũ. ¶ Eaꝝ ãt sil̃itudo cũ
eis ẽ qñ cuzeꝫ qñꝫ fit ex repletõe ⁊ qñꝫ fit ex siccitate:
⁊ qñꝫ fit ꝑꝑ nocumẽtũ ꝯsequẽs mẽbra neruosa: ⁊ interdũ
fit ex aꝑatibus. Diuersitas ṽo e⁹ ab eo ẽ qñ spasm⁹ nisi
raro fit a uentositate: alcuzeꝫ ãt pl̃m fit a uẽtositate ex
tensiua: imo alcuzeꝫ q̇ ẽ ꝯposit⁹ ex duob⁹ spasmis qñꝫ fit
pl̃imũ ex uẽtositate qñ dñat̃ i cor². Et ẽ hec egritudo ꝑ
uersa. Qñ ãt spasm⁹ singularis accĩt i mẽbro uno ex uẽ
tositate ñ ẽ ꝑuus: ⁊ illd̃ iõ qñ istud fit ꝑꝑ dñiũ uẽtosita
tis in toto cor². Et qñ cũ spasmo singulari dñat̃ uẽtosi
tas ẽ illic timor ⁊ signũ mõtis. Qualr̃ ergo erit dupl⁹
⁊ diuersificat̃ alio mõ: ⁊ ẽ qñ cã i spasmo mãli ẽ ut ca
dat i loco nerui ſm formã ꝓhibitõis dilatatõis qñ ex
tẽdit uillũ in latitudine: aut ꝯstrigit eũ ad radiceꝫ suã ⁊
spasmat̃. Cã ṽo in cuzeꝫ mãli ẽ qñ casus e⁹ ẽ eꝯ̃rio: aut
ei hũiditas faciẽs cuzeꝫ currit ſm latitudinẽ i ramis uil
li. Deiñ ꝯgelat̃ ⁊ imanet ſm duritiẽ ⁊ fit difficil̃ e⁹ redi
tus ad ꝯ̃ctõꝫ: aut cadit subito ⁊ iplet uillũ ꝑter φ diuer
sificet̃ e⁹ cã ex cã uilli. Immo cadit ſm extensiõꝫ uilli ⁊

dilataẜ ꝓter ꝙ i lōgitudie minuaẜ. ſ; ipa ꝑuat lōgitudinē iplēs foramia. Mā āt faciēs ſpaſmū i neruis ē diuerſitas i ramis neruoꝝ ñ penetrās i eis penetratōe ſili neqȝ penetratōe plima: ⁊ uī ꝙ ſit trāſit⁹ materiei alcuzez qui ē ſm hūc modū ſilis trāſitui materie mollificatōis. Uerūtñ illa mā ſubtilis ē laxū faciēs. ⁊ hec qdē ꝯgelata eſt dura ñ ꝑmittēs mbᵐ iflecti ⁊ ꝯhi. Aut erit mā i cuzez. Deīde cadit i medio lacerti ⁊ corde aut nerui. uerūtñ i prinº ſui trahit neruū aut cordā i lōgitudine ⁊ ñ pōt ꝯhi nȝ penetratōe plimi: ⁊ uī ꝙ ſit trāſit⁹ materie: aut erit illic apa aut mā cadit i rimis uilli: ita ꝙ qū mbᵐ ꝯheẜ neceſſariū erit ut ꝑꝑ ipſā ꝯhaẜ uillus ⁊ ledaẜ dolor. ¶ Cā āt dolorē faciēs ledēs ē mā aut ñ mā cadēs i ꝑncipijs lacertoꝝ aut cordaꝝ ⁊ fugiūt ab ea in longitudine ſicut accīt ſpēs cuzez ſucceſſiōe uomit⁹ laborioſi ⁊ euōnis ꝑꝑ leſiōȝ exiſtētē in cordis ⁊ i neruis leſis a ſtō. ¶ Hoc qdē ſi cā in cuzez ſit ſiccitas ſit qm̄ lacerti ñ ꝯhūtur in latitudine niſi ꝑꝑ iſoloȝ hūiditatū augm̄tātē lōgitudinē ⁊ ꝯhūẜ ex ea trāſitus i qbuſ penetrat uirtus motiua ⁊ debilitaẜ a ꝑmutatōe mbroꝝ ad ꝯctōȝ ⁊ ꝓꝑe qū adiuuat durities ꝯtingēs a ſiccitate ad iobediēdū. ſpaſmus ṽo ſiccus ſilis illi qñȝ ꝯhit i lōgitudie ⁊ latitudine ſimul ſm ſemitā eqlitatis. quaꝑꝑ ſiccus ſpaſm⁹ deterior ē alcuzez ſicco ⁊ ſicut mollificatio accīt ꝑꝑ ſectōȝ ſilr tetanus. ⁊ qñȝ ſit ut qū plaga accidit elōgeẜ lacert⁹ ſm ꝯctōȝ. ⁊ ex alcuzez qñȝ accidit aliqd magnū fōte ꝑꝑ cāȝ fortē ⁊ mām fortē plimā. Et qñȝ ꝯtigit ſm modū euentus ſpaſmi ſtupor ipletiu⁹ oppilās uias ſpūs: ⁊ imanēt mbra extēſa ⁊ nō dilatanẜ ad hoc. Sicut remanēt mēbra ꝯcta ⁊ nō extendūẜ ad hoc ut iueniat ſpūs uiamᵉ ⁊ trāſitū. Et hoc qdē plimū ſit poſt ſōnū: qm̄ ſpūs i ipſo itentus ē ad iteriora ſicut diximus in ſpaſmo: ⁊ qñȝ accidit ꝑꝑ formā nō nālē incōueniētē ꝯriā accidētē lacertis ⁊ minoraẜ uirtus e⁹ ⁊ facit dolorē nō tollerantē ut imoueatur: qꝛ remanet ſm illā figurā ſicut q a fune leditur: aut eleuat aliqd graue: aut affert ſ; dorſū ſuum pōdus graue: aut dormit ſ; terrā ⁊ tra ledit lacertos e⁹ ⁊ ꝯhit eos: aut accidit ei caſus aut ꝑcuſſio ꝯterēs lacertos: aut ſectio aut aduſtio ignis faciēs eos dolere: qꝛ deficiūt a ꝯctōne. ⁊ qñȝ ē cū hoc mā effuſa ad eos: aut uentoſitas groſſa generata in eis: aut aſcendit ad eos extendēs ipſos. ⁊ q̄nadmōȝ ſpaſmus ꝓprius mbris faciei ē malus. ſilr tetanus qñ cōſeqẜ palpebrā aut linguā aut labium ſolūmō. Et qñȝ ꝯtingit ſpēs alcuzez mali ſicci quē precedūt febres inſeꝑabiles cū inqetudine ⁊ fletu ⁊ alienatōe ⁊ color ſit citrinus ꝑꝑ eas ⁊ deſiccaẜ os ⁊ labiū ⁊ denigratur lingua ⁊ ꝯſtringitur nā ⁊ exaſperaẜ cutis ⁊ extendiẜ. ¶ Ois āt cuzez a ꝑcuſſiōe cui aſſociāẜ ſingult⁹ ⁊ punctio ⁊ ꝑmiſtio ⁊ deſtructio rōis ē mortalis: aduenit ei lacertis deſiccatio ⁊ ebullitio humiditatis eoꝝ donec extendit eos in lōgitudine. deinde ꝑuaẜ illud in eis cū deſiccatōe ultima ꝑuāte iflāmatiōez. Alcuzez ꝓterea multotiēs accīt infantibus ⁊ ſit facilis in eis q̄to plus ſṫ minores ſm ꝙ dcm̄ ē i ſpaſmo. ⁊ qñȝ ātecedit alcuzez plimus ſaltus corꝑis ⁊ grauitas ipſius ⁊ grauitas ſmonis ⁊ durities in lacertis ⁊ in ꝑtibus ſpōdiliū uſȝ ad alhoſos ⁊ difficultas deglutiendi ⁊ pruritus ⁊ qū ſcalpiẜ nō delectatur ł deſiccatur inde. Q̄nqȝ urina ē ſicut putredo ⁊ uirus ⁊ ē horripilatio ⁊ tenebroſitas in uiſu ⁊ ſudor in capite ⁊ ceruice ſignificat extenſiōȝ in utriſqȝ lateribs futurā: qm̄ h⁹i putredo multiplicatur in eis niſi purgetur inferius itegre: imo aſcēdat ex ea aliqd in eis ⁊ exinde ad cerebrū ⁊ ledat ipm ⁊ frāgat cor⁹. Q̄nȝ alcuzez cōis incipit clauditur os ⁊ rubificatur facies ⁊ fit dolor fortior: ⁊ fit ne ſit ꝯueniēs ꝙ ipe ſorbȝ ⁊ multiplicatur palpitatō ⁊ lacbrymātur oculi. ⁊ dſa qdē inẜ tetanū et ſpaſmū i ꝑncipio ſui ē ꝙ ſpaſmus icipit in lacertis cū motu. Tetani ṽo ꝑncipiū i lacertis ē cū qete. et qñȝ ꝯtigit ꝑmutatōȝ fieri ad tetanū ex ſinancia et pleureſi ⁊ ſirſen ſm ꝙ ſit i ſpaſmo. Et quādoqȝ multiplicatur i regionibus meridionalibus ꝑꝑ repletōȝ et motū humorū et ꝓprie in phłaticis. et quādoqȝ accidit in regionib⁹ ſeptētrionalibus ꝑꝑ retentōȝ ſuꝑfluitatū et proprie mulieribus quoniam ipſe ſunt debilium membrorum.

¶ Capitulum. ix. de ſignis.

Signū qdē tetani abſolute ē ut nō ſint lacēti iſpōdentes ad ꝯctōȝ: alcuzez ṽo ſignū ſi ē i anterioribus ē qm̄ hō ē ſicut ꝓfocatus ſuffocatā habēs faciez et oculos. et quādoqȝ imaginatur ꝙ ipſe rideat ꝑꝑ extēſionē lacertoꝝ faciei e⁹: et ē apō e⁹ tractū ad āteriora ꝓcedēs cū extēſione oculoꝝ qꝛ aſpiceꝛ nō pōt. et qñȝ ñ pōt mingeꝛ ꝑꝑ extenſiōȝ lacertoꝝ uētris et debilitatē expulſiū: et qñȝ migit abſ; uolūtate qm̄ lacert⁹ ueſice e⁹ ē extēſus nō ꝯct⁹: et qñȝ migit ſāguinē ꝑꝑ rupturā uenaꝝ ꝑꝑ uehem̄tiā coarctatōis. et qñȝ accidit ei ſingult⁹. ¶ Et ſi alcuzez ad poſteriora ē trahit caꝑ et ſpatulas et lacertos tractiuos ad poſteriora. Et qñȝ accīt illō ad poſteriora ꝑꝑ extēſiōȝ lacertoꝝ uētris cū cōitate extenſionis lacertoꝝ ſicteris: et nō pōt retineꝛ qō ē in inteſtino ꝯcto ⁊ nȝ pōt depōeꝛ qō ē in iteſtinis gracilib⁹. Et ābo qdē cōicāt i ꝓfocatōe aut iſomnietate ⁊ uigilijs ⁊ dolore ⁊ aquoſitate urine ⁊ multitudine iflāmationū uentoſitatis in ea ⁊ caſu a lectis. ¶ Signa āt hūidi ⁊ ſicci ⁊ apoſi ⁊ facti a leſiōe ſṫ ſ; regulā q dcā eſt in ſpaſmo. ⁊ multotiēs qdem accīt eis colica ꝑꝑ frig⁹ ſi egritudo fuerit ſꝛa.

¶ Capitulum. x. de cura.

Eadem eſt cura q ē ſpaſmi. uerūtñ uentoſaꝝ uſus ſ; mbraᵃ hic pluſ fiat q̄ in ſpaſmo. Et illud iō ut reducatur calor. Sitqȝ cū ſcarificatōe ꝓprie ſ; neruos colli ⁊ ſpōdiliū ⁊ ſcereſif. ¶ Ex eis ṽo q obſuāda ſṫ in patiēte cuzez ē ut qñ e⁹ cor⁹ ſudat ꝑꝑ doloris uehem̄tiā aut ex medicina nō dimittatur ut infꝛatio ei ſ;ueniat qm̄ ipm ledit. S; oȝ ut deſicceẜ cū lana iſuſa: ⁊ qñȝ ſit ut ſedeat i oleo calefacto qm̄ ē fortis reſołonis. ex oppoponaco quoqȝ i potu deẜ uſȝ ad. ʒ. i. ſm uirtutē ⁊ ex aſſa fetida ēt. alcuzez ꝓterea dignior ē ut i curādo ipm incipiatur q̄ ſpaſm⁹ qm̄ alcuzez ē ledēs ꝓfocās iterficiens. ¶ Ex eis ṽo q dicūẜ ualde ēe iuuatia i cura alcuzez ⁊ ſpaſmi ē ut ferueat ſucc⁹ aneti et mittaẜ i ipſo catulus taboi aut catulus canis aut catulus uulpis: et coquaẜ donec diſſoluaẜ. Deinde infundaẜ in ipſo eger bis. et ſilr ꝯfert eis inunctio ex piguedine aſini ſilueſtris et adipe leōis et adipe urſi et cerui et alchitiboa ſinglr aut cū medicinis. ¶ Et ꝯfert eis enēa ex oleo rutino cuȝ caſtoreo ⁊ centaurea. et ſilr ſuppoſitoria mordicatiua cała in qb⁹ ſṫ baurac et pulpa colloqntide et q ſṫ ſilia illis. qō ſi nimietate ſua aduꝛt fiat cliſtere poſtea cū lacte aſine et unctio renū ſingulariẜ cū aliq ꝓdictaꝝ piguedinū. et ex rebus magis ꝯferētib⁹ tetano ſꝛo humido eſt caſtoreū. qꝛ oȝ ut aſſidueẜ. ¶ Q̄nqȝ hñtes cuzez cibāẜ nō oȝ ut trāſglutiāt ex cibis niſi bucellā ualde ꝑuā. et ut ſorbeāt pultes ſubtiles ualde. qm̄ trāſglutire ē eis ꝑuerſū et ſit ide ſpūa i narib⁹ eoꝝ: et ꝯmoueẜ: qꝛ illō augm̄tat eoꝝ egritudinē. ¶ Nos āt dicemus medicinas q̄s i potu ſument et ex qbus eoꝝ mbra abſtergāẜ et ipſoꝝ nares in antidotario. Et ſilr unctōes ꝯferētes eis ſicut oleū de alcāna

⁊ reliqua q̄ dcā ſt. ⁊ ſilr caputpurgia ⁊ ſternutatoria. ⁊ ſternutatoriū e⁹ melius ē ſtorax almuſceme cū q̇buſdā o leis. Febris ꝟo q̄ nālr accit ē melior cura ei q̇ ex eo eſt humidus.

Ca. xi. de tremore ⁊ ſignis ſpēꝝ eius.

TRemor ē morbus officialis eueniēs ꝑꝑ defectū uirtutis motiue a motu lacertoꝝ ſm ꝯtinuitatez ꝯꝑ grauitati ꝯpari itromittēti ſua motiōe motiōꝫ uolun tariā q̄ꝛ ꝯmiſcet motus uolūtarij cū motibus nō uolun tarijs ⁊ ē nocumētū in uirtute motiua ſicut ſtupor ē leſio in ſenſibili. Huiuſ āt cā aut ē in ꝟtute aut i inſtrō: aut in utriſqꝫ ſil. In ꝟtute ꝟo qū debilitat̄ ꝑpterea ꝙ accidit ti mor uſ ꝑꝑ applicatōꝫ rei abſciſſe terribiliſ ſicut aſpect⁹ ex loco alto: aut ābulatō ſ̄ꝛ ꝑiete: aut ꝑoratio corā eo ex quo aliq̇s uerecundat̄ ⁊ q̄ timet̄: aut reliqua ex q̇bus ꝯ̄ hunt̄ uirtutes aīales: aut āguſtia aut tribulatio ant gau diū aut deſideriū ꝑꝑ ordines motuū uirtutiſ accidit tre mor in neruis: ⁊ fit illud qm̄ facit ꝯtingere diuerſitatē i motu ipſius. Et ex cāis q̇dē e⁹ ſm ſemitā debilitatiſ uir tutis ē mltitudo coitus p⁹ refectōꝫ ⁊ repletōꝫ. ¶ Qui āt factus ē ab inſtrō ē qn̄ꝫ ut mollificatōꝫ aliquā incur rant nerui ꝑpt̄ quā nō ꝯſeq̄t̄ palyſiſ: q̄ꝛ nō retinēt̄ apud motōꝫ ſicut ē apud potū multū ⁊ ebrietatē frequētem ⁊ multitudinē potus aq̄ ſrē: aut potu e⁹ nō i ſua hora: aut ut i m̄bris ꝯtingat oppilatio ꝑpter repletōꝫ pl̄imā ꝑue nientē a cāis notis ſicut ē ſacietas nauſeatia ⁊ dimiſſio exercitij: q̄ꝛ ꝑpt̄ eas ꝟtutes ꝑfecte non penetrāt. ¶ Et mā q̇dē ſrā: aut ē patiens in meatibus in q̇bus ipſa mo uet̄. ⁊ qn̄ꝫ cū uia penetratōis: ⁊ qn̄ꝫ cū uia prohibitōis aut nō ē patiēs oio: ⁊ aliud q̇dē fit ut inſtrm ipm aliq̄ꝫ in currat deſiccatōꝫ ⁊ nō obediat reflexiōi obediētia facili ¶ Cōitas ꝟo ē ut in inſtrō accidat nocumētū ꝑueniens ad hoc ut noceat uirtuti q̄nadmōꝫ aduenit ei frig⁹ uehe mens extrinſecus: aut ex pūctura aīalis: aut ex hūore: aut ex calore uehemēti ſicut aꝑ aduſtiōꝫ ⁊ alia. Et adue nit cū eis uirtuti ipedimētū: aut aduenit uirtuti ſm ſuam ſingularitatē ipedimētū ſuū qꝺ ē ſibi ꝑpriū. ¶ Et mem bro ſm ſuā ſingularitatē aduenit ipedimētū ſibi ꝑpriū ⁊ ꝯtinuant̄ duo nocumēta ſil. ¶ Tremor āt qn̄ꝫ ē i oībus m̄bris. ⁊ quādoqꝫ in cor: ⁊ quādoqꝫ ē in capite ſolū ſm applicatiōꝫ nocumēti ad lacertū unum ſine lacerto alioꝝ. ¶ Et qn̄ꝫ fit tremor in utriſqꝫ manibus ⁊ nō i pedib⁹ aut qm̄ cā nō eſt in origine nuche: ſed in ramis penetrā tibus ad manus neruoꝝ: aut qm̄ cā ē in origine nuche: ſꝫ expellit eā ad ꝑpinq̇ora loca ⁊ ꝑpinq̇us latus: ⁊ nā ſ ſꝫ uat nuchā ne penetret cā illa i ipſa ⁊ ꝯſeq̄t̄ finē ſuū: aut qm̄ ſpūs motiuus i iferiorib⁹ corꝑis eſt fortior ⁊ magiſ uigens ſm neceſſitatē illoꝝ m̄broꝝ quā hn̄t de ſuo ſiti q̄ re nō patiūt̄ uehemēter a cāis q̄ nō ſt ualde uirtuoſe. ꝙ ſi patit̄ inſtrm ꝯfortat̄ e⁹ ſupatio. ¶ Manus āt nō eſt i ta: ⁊ cā q̇dē dn̄ans in euētu tremoris fixi ē frigus debili tans neruos ⁊ ſpūm ſil: aut hūiditas liq̇da laxa minor ēt mollificatōe hūiditatis faciētis palyſim. Et Hip. qꝺ iā dixit. Cui accidit in fe. cauſonide tremor tūc ſenſus ꝑmiſtio reſoluit eā ab ipſo. G. q̇dē ꝯcedit hūc apho.m. Uexꝝtū nō ē ex eis q̄ modū n̄ hn̄t. ¶ Et ſcias ꝙ tremō magis ꝑuerſus ē q̇ a ſiniſtro incipit. Et tremor q̇dē i ſe nibuſ medicamine nō remouet̄. Signa ꝟo ſt cāe ꝑdicte ⁊ ſt ēt manifeſte.

Ca. xij. de cura.

FAc qꝺ i alijs feciſti caplis ex aptōe oppilationū ⁊ deſtructōe mollificatōis ⁊ euōne ⁊ ꝯfortatiōe neruoꝝ ⁊ hūectatōe ſi neceſſitas e⁹ ē in tremoꝛ ſi ē ꝑꝑ ꝺ bilitatē ab egritudine ⁊ calefactōe ſi ē cū frigiditate ꝫpē tina aut ibibita ⁊ ꝯpreſſiōe ⁊ fricatōe ⁊ expulſione ſi eſt neceſſariā ⁊ ſꝫ ꝙ oñdimus i canone. ¶ Et balneū in a q̇s maris ⁊ balnea ſicut q̄ ſt ex aqua nitri ⁊ arſenici ⁊ aſpalti ⁊ ſulfuris ⁊ aq̄ maris ſt iuuatiua ēt. ¶ Et ſi eſt cā e⁹ frigus uaporatōes ex nitro ⁊ ſinapi ⁊ inunctio cū oleo coſtino. Et ſi ē cā ei⁹ pot⁹ multi uini euā ⁊ admini ſtra oleū cucumeris aſinini ⁊ que talit̄ ꝑcedūt ⁊ aſſidua inunctōꝫ cū oleo canabino. Oleū ꝑterea ꝺ andacoca ꝑ prietatē hꝫ i hoc mirabilē. Et ſilr ſi emplꝫ fiat ex hūida ſolūmō. Si āt ē ex humorib⁹ ibibitis aut groſſiſ aut cō firmat̄ egritudo admiſtret̄ poſitio uētoſaꝝ ſ̄ꝛ ſpōdilez ꝑ mā ⁊ ſedeat in tina olei calefacti ⁊ in iuribus aīaliū ꝑdi ctis in capitulo de palyſi ⁊ ſpaſmo ⁊ alcuzez: ⁊ in fine ꝫi det̄ in potu caſtoreū in ſir⁹ mellino aut cū hieris magis ⁊ dent̄ in potu pill'e facte ex ruta ⁊ ſcolopendria. Et iu uant̄ q̇dē ex cerebro leporis ualde q̄ꝛ ex ipſo comedāt aſſato. Et ex eis q̇dē que tremulo ꝯfert ē ut bibant ſir.m mellinū cū aq̄ i q̄ decocta ſint ſeis malue ⁊ folioꝝ dunu chiū. ʒ. 5. ⁊ ſilr ſumāt in potu ſuccū eupatorij cū aq̄ ⁊ ue lociter utant̄ cū ipſa mollificatis. Et ſi tremor ē in capi te proprie iā exꝑtū ē eis ſticados pōdus. ʒ. i. aut duarū ſolū: aut cū hiera picra. uel ex qua facte ſt pill'e: aut i ſi rupo mellino: ⁊ ex eis q̇dē iā exꝑtū ē in potu ſumere pil lulas cochias. ij. ʒ. 5. oīb⁹. x. diebus ſel. ⁊ oꝫ ut cib⁹ ſit ue locis digōnis: ⁊ uinū q̇dē eis nocet ⁊ ſilr aq̄ ſrā. ⁊ que ex aq̇s ē ei melior ⁊ minoris nocumēti ē aqua pluuialis ⁊ ſilr oi egritudini neruoſe ⁊ ledūt̄ multitudīe phl'omie.

¶ Cap. xiij. de ſtupore.

USus h⁹ diſtictōis ſtupor in libris eſt diuerſus: ꝑlimū ei ponit̄ dictio ſtuporis ſynonyma dictio ni palyſi. ¶ Nos ꝟo ⁊ plurimi hoīnū utūt̄ ea ſm hunc modū. Et q̇dē ſtupor ē morb⁹ officialis faciēs euenire in ſenſu tactuali nocumētū: ſ. aut deſtructōꝫ aut diminuti nē cū tremore ſi ē debilis: aut mollificatōꝫ ſi ē ꝯfirmat⁹ qm̄ uirtus ſenſibilis nō ſolū ꝑhibet̄ a penetratōe: ſꝫ ēt motiua ꝑhibet̄ ſicut expoſui multotiēs q̄uis in q̇buſdā horis inueniat̄ ſtupor abſqꝫ difficultate mot⁹ ꝑꝑ diuerſi tatē neruoꝝ motus ⁊ ſenſus. ¶ Cā ei ſtuporis aut ē ex ꝑte uirtutis qm̄ debilitat̄ ſicut in febribus fortibus ⁊ a cutis ducētib⁹ ad ſtuporē. Et ſicut in illo q̇ paſſurus ē ſincopi ſtati ⁊ aꝑ ꝑpinq̇tatē mortis: aut ex ꝑte inſtrī qm̄ corrūpit̄ ei⁹ ꝯplo ꝑꝑ frigus uehemēs ex potu medicine aut ex pūctura aīalis ſicut ſcorpiōis aquatici: aut tactu piſcis q̇ noīat̄ berille ⁊ facit ꝯtingere illud groſſitudinē in ſpū q̇ ē inſtrm uirtutis aut debilitatē: aut corrūpit e⁹ ꝯplōnē ꝑꝑ calorē uehemētē ſicut quē momordit ſpens: aut remāſit in balneo uehemētis calitatis: aut in febrib⁹ incēſiuis: aut ꝑꝑ groſſitiē ſubē neruoꝝ. q̄ꝛ ſpūs in ipſa n̄ penetrāt bene. Et ꝑꝑ hoc ꝯtingit i tactu pedis cū ꝯꝑōe ad tactū man⁹ ſicut ſtupor aut fit ꝑꝑ oppilatōꝫ ex hūori b⁹ groſſis. ſ. aut a ſāguīe aut phl'ate aut melia. ⁊ qn̄ꝫ poſ ſibile ē ut ſit ex cholera: aut ꝑꝑ oppilatōꝫ ⁊ ex coarctati one aꝑatis ⁊ exiture: aut coarctatōe uehemēti ⁊ ligatura ⁊ coarctatōe ſit⁹ uoluēte neruos: aut ꝑ accn̄s forte aut ꝑꝑ dolorē cū quo effundit̄ ad m̄b.m ſanguis aut hūor n̄ ꝑlimū oppilās trāſit⁹: ⁊ h⁹ ꝑlimū ē a ſanguine. ¶ Et ꝑ pter hoc qū ꝑmutat̄ ſitus e⁹ ⁊ remouet̄ ⁊ recedit ab eo qꝺ ad ipſū ē effuſū redit ſenſus. Et qn̄ꝫ accit illud ex ſic citate ⁊ exiccatōe ⁊ oppilāt̄ meat⁹ ꝑꝑ collectōꝫ uilli ⁊ e⁹ cooꝑturā ⁊ hoc ē malū. ¶ Et qn̄ꝫ accit oppilatō ꝑꝑ mollificatōꝫ factā ab hūiditate ꝯplonali abſꝫ mā ⁊ ſeq̄t̄ illā mollificatōꝫ clauſio meatuū. Cāe ꝟo ſtuporis qn̄ꝫ ſt in ipſo cerebro ⁊ tūc ſi ē ꝟlis cōis corpori toti ē mō talis. ¶ Et qn̄ꝫ ſt in nucha: ⁊ qn̄ꝫ ē e⁹ ꝑn.m ex ſpōdili ⁊

qn̄ꝫ ē in ramis neruoꝝ. Qn̄ ergo ꝑseuerat stupor ⁊ ꝓlō gat̄ ꝑducit ad mollificatōꝫ. ¶ Stupor p̄terea nūtiat apoplexiā ⁊ epilepsiā ⁊ spasmū aut alcuzeꝫ aut paralysiꝫ cōeꝫ. ⁊ ois q̇dē stupor ois m̄bri qū ꝑseuerat ⁊ fit fortis nuntiat palysim aut spasmū adueniētē ei. ¶ Et stupor faciei nūtiat torturā. ⁊ plimū q̇ꝺ succedit ꝑipneumonie ⁊ pleſi ⁊ firē ſ̄ʒo stupor. ⁊ scias ꝙ qū stupor ꝑseuerat ⁊ nō remouet ip̄m eūo deinde succedit v̇tigo nuntiat apoplexiā. et scias ꝙ sem̄ croci hortēsis positū i enemate calefacit neruos.

¶ Ca. xiiij. de signis ⁊ cura.

Ipsa eadē sꝫ cāe sicut dcm̄ est in tremore. significant ergo illud ex eis augm̄tū stuporis cū additione eaꝝ ⁊ eꝰ diminutōꝫ. ¶ Et cura q̇dē est ſm ꝙ dcm̄ ē in tremore eadē. Uerūtn̄ si fuerit a sanguine ⁊ extant significatōes repletōis uenaꝝ ⁊ iflatio guideꝫ ⁊ grauitas corpis ⁊ sōnꝰ ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ reliqua tunc phlebotomādo ꝑsequere. Nā multotiēs remouet stuporē sola ⁊ cū rectificatōe regis ⁊ alleuiatiōe cibi. Qn̄ ergo apparet stupor i aliquo m̄broꝝ ꝑꝑ cāꝫ antecedenteꝫ aut p̄mitiuā sicut frigꝰ: aut aliud eueniēs i pricipio neruoꝝ oꝫ ut nō sis ꝯtentꝰ curatōe loci: ſꝫ fit ois cura i pricipio uie ad ip̄m. Et ex curis q̇dē ꝯferētibus stupori ē exercitiū illius membri ⁊ assiduatio motus eius.

¶ Cap. xv. de tortura faciei.

Ipsa ē morbus officialis in facie ꝑꝑ quā trahit̄ ꝑs faciei ad ꝑtē n̄ nālē ⁊ alterat̄ forma eꝰ nālis ⁊ remouet̄ bonitas obuiatōis utroꝝq̧ labioꝝ ⁊ ābaruꝫ palpebraꝝ ex ꝑte. Et eꝰ q̇dem cā ē aut mollificatio aut spasmus lacertoꝝ palpebraꝝ et faciei. ¶ Tu āt iā sciuisti eos et sciuisti ipsoꝝ originē. a mollificatōe v̇o facta ē qm̄ decliat ad ꝑtē trahit̄ cū ea ꝑs ſa et mollificat eā ⁊ mutat eā a forª sua si fuerit fōtis: et si ꝺbil̄ mollificat̄ sola. Et apud quosdā si ē in latere mollificatio ē attractō tōti: ſꝫ nō ē ꝯcedēdū. Et ex eis q̇dē ē pulsus: hec āt facta a mollificatōe ē ꝑꝑ cās mollificatōis numeratas. Facta āt a spasmo et ē ea que ꝯtigit ſm plimū ē qm̄ qū ꝑs ſa que seq̇t̄ ipaꝫ. et cā q̇dē in ipa ē cā que ē i spasmo. q̇ꝺ āt dcm̄ ē in capl̄o spasmi sicci sicut facti in febribus acutis ⁊ eūonibus ⁊ ex fluxu uentris ⁊ uomitu ⁊ ex fluxu sanguinis ex naribus ⁊ alijs ē ꝑnitiosū. ¶ Quidā v̇o dixerūt ꝙ latꝰ egꝝ ē in tortura latus q̇ꝺ sanū ul̄ ꝗuis cā sit in ipso: ⁊ latꝰ sanū mistrat attractōeꝫ ipsis ⁊ eq̇t. hoc āt non ē uerū ſm plimū. anatomia ei ⁊ q̇ꝺ sciuisti de dispōne lacertoꝝ faciei facit te cognoscere corruptōꝫ eꝰ ⁊ casus hꝰ cōis: ⁊ qm̄ sensus in ipsa eoꝝ destruit̄ a lateī torture. Et plibus q̇dē hoinū accidit aꝑa in lacertis colli ⁊ ē ex sūma suffocatōnū ⁊ aduenit eis inde tortura ⁊ aduenit eis palysis ēt extendēs usq̧ ad manus qm̄ lacerti ex quo hauriūt lacerti colli v̇tutē motiuā origo ēt ē ex spondilibus colli. Ois āt torture extense usꝫ ad. vi. mēses fortasse non ſꝑat̄ rectificatio. ¶ Et scias ꝙ tortura colli plm̄ nūtiat palysiꝫ. Immo multotiēs portēdit apoplexiā. Cōsidera ergo an associēt̄ ei accn̄a epil̄e ⁊ apoplexie q̄ incipe ab eūone forti ¶ Quidā āt existimauerūt ꝙ in patientibꝰ torturā timet̄ mors subitanea usq̧ ad. iiij. dies eoꝝ. Si āt ꝑtrāseunt eos euadūt: ⁊ ul̄ ꝙ sit illud cā epilepsie fortis quam tortura nuntiat.

¶ Cap. xvi. de signis.

Sunt ut accidāt iflāmatio ⁊ sputi emissio ex lateī ⁊ nō retiet̄ saliua ꝑtis: ⁊ multotiēs ꝯseq̇t̄ cū ipsa soda ⁊ ꝓprie i ea que ē spasmosa. ¶ Cogitio āt que duaꝝ ꝑtiū sit lesa ē ꝙ qū ipsa extēdit̄ ⁊ rectificat̄ manu reditus alterius ſm nāꝫ ad figurā suā ē facilis. Signa āt in tortura mollificatiua sꝫ qm̄ motus ē debilis ⁊ sensus sꝫ turbati ⁊ sentit in cute lenitatē ⁊ in lacertis ⁊ nꝫ sētit extēsiōꝫ ⁊ ē palpebra iferior demersa ⁊ ul̄ medietas pāniculi q̇ ē ſ̄ʒ palatū q̇ꝺ ē ex ꝑte illius oculi mollificata ⁊ humida laxa ⁊ appꝫet ꝙ meditet̄ hō ⁊ aspiciat ad inferiora. Et cā in hoc ēt ē cōitas hꝰ pāniculi cū pāniculo extrinseco uie ligue secāte palatū in lōgitudine ⁊ ē cōicans ei ⁊ ē cutis declinās a ꝑtibus colli ⁊ elōgat̄ in eis ⁊ difficilis fit reditus ipsius ad eas. ¶ Signa āt spasmose sꝫ qm̄ sensus sꝫ turbati ſm plm̄ ⁊ cutis extēsiōꝫ hꝫ cū qua destruūt̄ ruge ⁊ lacerti faciei sꝫ duri ⁊ minorāt̄ saliua ⁊ sputū ſm plm̄: ⁊ ē declinatio cutis ad ꝑtes colli plus: ⁊ reditio eꝰ ab eis fit difficilior. signa āt eꝰ que ē ex spasmo humido ⁊ sicco sꝫ ea ꝑ que cognoscit̄: ⁊ ex signis q̇dē euētus torture ē ꝙ hō iuenit dolorē i ossibus faciei sue ⁊ stuporē in cute sua ⁊ multitudinem saltus eius.

¶ Cap. xvij. de cura.

Sollicitudo ē ⁊ intentio ut nō moueat̄ tortꝰ usq̧ ad. iiij. ⁊. vij. ⁊ cibet̄ ēt cū eo quō subtiliat sicut aqua ciceris cū oleo: ⁊ nō desiccet̄ cū desiccatōe mellis ⁊ pullis colūbaꝝ. ¶ Qꝺ si nā fuerit sicca moueat̄ i die ſo cū clisteri uehem̄tis lenitatis qm̄ ē ꝯueniēs. Intēdere āt ad gargarismata i p̄nº est nocēs: ⁊ qn̄ꝫ attrahit q̇ꝺ ē ꝓpinqū ⁊ nō resoluit crudū ⁊ spasmus i p̄mis fit fortis: ⁊ nꝫ facias eūonē cū debilibꝰ nō sufficientibus donec digō aliqua uice fiat. Festinatio āt ad medicinā acutaꝫ exiccat māꝫ ⁊ minorat eā ⁊ desiccat neruos ⁊ debilitat̄ opō medicine in ea: imo abstine. ⁊ oꝫ q̇dē ut cures palysim aut spasmū sicut scis ſm ꝙ ꝑtinet. ¶ Iā āt exꝑtum est ꝙ si tortꝰ oi die pōdus. ʒ. ij. ex hiera hermetis bibat ꝑ m̄sē ꝯtinnū fortē efficiet ipressiōm. ¶ Qꝺ āt exꝑtum est ut bibat oi die est ut ex. ʒʒ. ⁊ acoro ꝯfectis cum melle sumat mane ⁊ uespe q̄titatē nucis. ⁊ oꝫ ne abscidat̄ ab eo aqua mellis. ¶ Quidā āt medici indi dixeīt ꝙ ex ꝑfectōibus q̇bus tortura medicat̄ ē ut approꝑet̄ m̄bruꝫ lesū ⁊ caput cū carne siluestri elixata. ⁊ ul̄ ꝙ meliō siluestris ad hoc sit lupus ⁊ althiboa ⁊ uulpis ⁊ hirci siluestris ⁊ cerui ⁊ asini siluēes ⁊ q̇ sūt minores ataba absq̧ gazellis et que sic ꝓcedūt: et ex his que carne sua nō calefaciūt. ¶ Et oꝫ si sit egritudo hūida ut liget̄ ꝑs i qua ē morbi p̄nᵐ ſm formā nālē. ¶ Si āt ē spasmus icipe p̄mū ab eꝰ lenificatōe. deiñ ab ipsius resolōne. ꝙ si inuenis signa sanguis phl̄oma uenā que ē sub ligua et ſ̄ʒpōe uētosas spōdilibus p̄mis absq̧ scalpellatōe. et n̄ ē dubium q̇n mā torturā faciēs ueniat ex p̄ncipijs neruoꝝ et lacertoꝝ faciei: et ꝓpt̄ hoc diligit̄ ut medicine rubificantes ſ̄ʒponāt̄ spōdilibus ceruicis et ſ̄ʒ mādibulā ēt qum plimi uilli sint ueniētes ex eis ad lacertos q̇ sꝫ in facie. Lacerti v̇o faciei n̄ sꝫ ex illa sūma. et eoꝝ regim̄ ē purgatio anterioris ꝑtis cerebⁱ et sil̄r uaporatio sicca ſ̄ʒ spondiles et mādibulā inferiorē et fricatō capitis ēt ꝓprie ſ̄ʒ famē uehem̄tē. Et ex eis ēt que iuuāt tortū ē assiduatō ablutionis faciei cum aceto: ⁊ delinire loca predicta cum aceto: et proprie qum in ipso coquntur subtiliatiua: et si est acetum in quo decocta ē sinapis ē mirabile et ut inclinet̄ ſ̄ʒ decoctōꝫ sceha et abrotani et albarmel et laurus et sisia: et assumāt̄ sub eo que sint sicut tamarisci et alhetil. ¶ Qn̄ ergo medicine nō ꝯfeīt fiat cauteriū ſ̄ʒ uenā que ē post aurē eꝰ. ¶ Et oꝫ ut iniungat̄ ei uti gargarismo plusq̄ alijs et admistrēt̄ masticabilia et ꝓprie acorus et nux muscbata et piretꝝ: et ex eis q̇bus i masticatōe utit̄ sꝫ myrobalani nigri: et oꝫ ut retineatur masticabile in ꝑte lesa et sit i domo tenebrosa. Et fiat ei

aut cũ zeboti: aut exp̄ssione canapis et amaraci et ficle
aut aqua oppoponaci cũ oleo de lilio aut euforbio q̄ti
tatis lẽtis cũ lacte mulieris. Et curet̃ caput cũ eis que
ip̄ꝫ purgãt de q̇bus dixim̃s i canone egritudinũ capitis
cuiuſqꝫ. Et ex caputpurgijs exp̄tis ei ẽ auellana indica
⁊ ꝓprie cortex ei⁹ ſupior ⁊ auricula muris ⁊ exp̄ſſio cu
cumeris aſinini ⁊ ciclaminis: ⁊ qñꝫ miſcẽt̃ illa cũ eis q̃
cũ ſternutatõe calefaciũt ſicut caſtoreũ ⁊ nigella ⁊ reliq̃
¶ Dignius v̇o quo fit caputpurgiũ ẽ auricula muris:
⁊ qũ caputpurgiũ fit põdere. ʒ. ij. ex aq̃ e⁹ cũ danich op
poponaci. ʒ. ſ. olei ꝯfert. Immo ſanat i. v. dieb⁹. ¶ Et
qñqꝫ ꝑcipiũt̃ intueri ſpecula ut ſit ſp̄ eoꝝ intentio in re
ctificatõe faciei. Et ſpecula ꝯueniẽtiora eis q̃ ſẽ ꝓpria i
uidenda facie ⁊ ſẽ illa q̃ de calibe ſẽ fcã. Infãtib⁹ ãt quꝫ
aduenit tortura in fine ueris detur in potu triferã mio
rẽ aliq̇b⁹ dieb⁹ uſꝫ ad. vij. dies ⁊ cibus ſit aqua ciceris.

¶ Cap. xviij. de ſaltu ⁊ ſignis eius.

Saltus ẽ motus lacertoſus: ⁊ qñꝫ mouetur cum
eis cutis q̃ eis adheret. ⁊ ipſe q̇dẽ ẽ ex uẽtoſita
te groſſa iſlatiua. Significatões ãt ꝙ ipſe ſit ex uẽtoſi
tate ſẽ uelocitas reſolõnis: ⁊ ꝙ nõ ẽ niſi i corꝑib⁹ frĩs ⁊
cãis frĩs ⁊ potib⁹ reꝝ frĩaꝝ ⁊ ſedãt eũ calefaciẽtia. ſꝫ ſigni
ficatões ꝙ ipſe ſit lacertoſus carnoſus neruoſus ſẽ q̇dẽ
qm̃ in ꝑte q̃ ẽ lenis ſicut cerebrũ nõ retinet̃ uentoſitas
Et ſilr̃ i ea q̃ ẽ dura ſicut os. Sed accit ſm̃ plm̃ ei qđ
ẽ mediũ in duritie ⁊ lenitate. Et cãe q̇dẽ ſaltus ex acci
dentibus aĩalib⁹ plm̃ ⁊ ꝓprie in gaudio: ⁊ multotiẽs ac
cidit ex triſtitia ⁊ ira ⁊ reliq̇s: qm̃ motus ſpũs qñꝫ reſol
uit mãs in uentoſitates. Et ſcias ꝙ ſaltus qũ cõis eſt
corpori nũtiat apoplexiã ⁊ cuzez. ⁊ qñ ꝑſeuerat i mirac
nuntiat meſiam ⁊ epilẽiaꝫ. Et qũ ꝑſeuerat in facie nunti
at torturã. Et ſaltus q̇ ẽ ſub ſceraſiſ qñꝫ ſignificat ap̄a
in uelaminibus qm̃ ẽ de commitantibus ipſum.

¶ Cap. xix. de cura.

Vaporet̃ cũ uaporatõib⁹ calefaciẽtib⁹. Illđ ei
ĩmouet ip̄m. ¶ Et ſi ñ utet̃ oleis reſolutis ici
piẽdo a debiliorib⁹: ⁊ pueni ad illđ qđ ẽ forti⁹ nã remo
uet̃: ⁊ ſi ñ ſolutiuũ i potu da: ⁊ aſſidua p⁹ illud medicias
calefaciẽtes. Caſtoreo quoqꝫ cũ ſãbaco ineſt ꝓꝑetas in
hoc c⁰. ⁊ nꝫ dẽt̃ aq̃ ꝯgelata ⁊ uinũ multũ ⁊ qđ iſlatõꝫ hꝫ
⁊ iſlatõꝫ: ⁊ ipſi⁹ q̇đ cura ẽ ꝓpiqua cure ipſi⁹ ſiſiũ. ¶ Cõ
pleam⁹ g⁰ ſmonẽ de egritudib⁹ neruoꝝ hic ⁊ ſini⁹ ꝯtẽti
his q̃ ſẽ ſẽſuales ⁊ motiue ⁊ ſituales. De ap̄atib⁹ v̇o ⁊
ſolõnibus ꝯtinuitatis ⁊ reliquis tardabimus ſermoneꝫ
uſqꝫ ad quartum librum ſi deus uoluerit.

¶ Fen tertia de diſpoſitionibus oculorum.

¶ Capituluꝫ. i. de anatomia oculi.

Virt⁹ uiſuũ ⁊ mã ſpũs uiſibil̃ ꝓcedit ⁊ pene
trat ad oculũ ꝑ uiã duoꝝ neruoꝝ ꝯcauoruꝫ
quos noſiſti ꝑ anatomiã. ¶ Q̃uqꝫ nerui
⁊ pãniculi q̇ eis aſſociant̃ ad orbitã deſcen
dũt dilatat̃ extremitas cuiuſqꝫ eoꝝ ⁊ replet̃ ⁊ ãpliat̃ ita
ꝙ ꝯprehẽdit hũores q̇ ſẽ in pupilla quoꝝ medius ẽ gla
tialis: ⁊ ipſe q̇dẽ ẽ humor clarus ſicut grãdo. Glatialis
v̇o ẽ rotũdus c⁹ minuit rotũditatẽ ꝯpreſſio ipſius ab an
teriore ꝑte e⁹: ⁊ ipſe q̇dẽ ꝯprimit̃ ut i eo informatio cõ
uenientioris ſit q̄titatis ⁊ hẽant ꝑua q̃ uidẽt̃ ſectõꝫ ma
gnã in qua formet̃. Et ꝑꝑ hoc e⁹ poſtremũ parũꝑ ꝯſtri
ctũ ẽ ut ipſius cooꝑtura in corporibus fiat bona q̃ ip̄ꝫ
deglutiũt ⁊ ſẽ ꝓfũda ⁊ dilatata a ꝯſtricto: ut ⁊ ipſa bene
cooꝑiant eũ: ⁊ hic q̇dẽ humor poſitus ẽ in medio: qm̃ ẽ
dignior locis q̃ ſẽ cũ cuſtodia. ſꝫ ⁊ p⁹ ip̄m poſit⁹ ẽ humõ
alius aduenĩẽs ei ex cerebro ut nutriat ip̄m. Int̃ ip̄ꝫ ei
⁊ int̃ ſanguinẽ puꝝ ẽ gradatio. Hic ãt hũor ſilis ẽ uitro
liq̃facto ⁊ color uitri liq̃facti ẽ clarus ⁊ declinat ad ꝑuã
rubedinẽ: clar⁹ v̇o ẽ qm̃ nutrit claꝝ: ꝑue ãt ẽ rubedinis
qm̃ ẽ ex ſubã ſanguinis: ⁊ ipſe ñ ꝯuertit̃ ad ſilitudinẽ e⁹
qđ nutrit̃ integre: ⁊ hic q̇dẽ hũor ñ ꝑuenit ab eo niſi q̄r
mittit ei ſanguinẽ a cerebro mediãte reti: q̄ oꝫ ut ſequa
tur ꝑtẽ e⁹: ⁊ hic humor eleuat̃ ad medietatẽ poſterioris
ꝑtis glatialis uſꝫ ad maiorẽ circulũ q̇ ẽ in ea. ¶ In an
teriori ꝑte ẽ alius hũor ſilis albugini oui ⁊ noiat̃ albu
gine⁹ ⁊ ẽ ſicut ſuꝑfluitas a ſubã glatiali ꝓueniẽs. ſꝫ ſuper
fluitas clari clara ẽ: ſꝫ poſit⁹ ẽ añrius ꝑꝑ cãm añcedẽtẽ
⁊ ꝑꝑ cãm q̃ ẽ ſicut ꝯpletiua. ¶ Cã ãt añcedẽs ẽ qm̃ ſuꝑ
ſꝫfluitatis oppõita ẽ ꝑti nutrim̃ti. ⁊ cã ꝯpletiua ẽ ut gra
det̃ delatio luminis ſꝫ glatialẽ ⁊ ſit ei ſicut clipeus. ¶
Amplius extremitas nerui ꝯprehẽdit uitreũ ⁊ glatialẽ
uſqꝫ ad t̃minũ q̇ ẽ iut̃ glatialẽ ⁊ albugineũ ⁊ t̃minus ap̄
quẽ ꝑuenit uitreus ẽ ap̄ coronã ſicut rete ꝯprehẽdit ue
natõꝫ: q̄propt̃ noiat̃ retina: ⁊ naſcit̃ ex ipſius extremita
te tela aranea ex q̃ generat̃ tunica ſubtilis cũ qua pene
trãt future ꝑtis ſecũdine quã noiabim⁹. ⁊ illa q̇đ tunica
diſtiguit̃ int̃ ſecũdinã ⁊ inter albugineũ ut int̃ ſubtile ⁊
ſpiſſũ ſit ſeꝑatoriũ aliqđ ⁊ ut adueniat ei nutrim̃tum ab
anteriore ꝑte ipſi⁹ penetrãs ad ip̄m a retina: ⁊ ſecũdina
ſubtil̃ nõ fuit ſicut tela aranee niſi q̄r ſi ẽet ſpiſſa erecta
i facie glatial̃ nõ elõgaret̃ q̄n accideret ex ea ꝑꝑ ſuã ſpiſ
ſitudinẽ uel alteratõꝫ e⁹ qđ uelaret lum̃ a glatiali ex uia
albuginei. Extreitas ãt pãniculi ſubtilis iplet̃ ⁊ texitur
ex uenis ſicut ſecũdina. Q̃m̃ ipſa facit penetrare nutri
mẽtũ ſm̃ ueritatẽ. ueꝝ ñ ẽ neceſſariũ ut ſint oẽs ꝑtes e⁹
ꝑparate ad iuuam̃tũ nutribilis: ſꝫ ꝑs poſtrema q̃ noiat̃
ſecũdina. Illud ãt qđ ꝑtrãſit illũ t̃minũ ad anteriora in
ſpiſſat̃ ⁊ fit tuica uſꝫ ad groſſitudinẽ aliq̃m hñſ colorẽ ce
leſtẽ it̃ albedinẽ ⁊ nigrediẽꝫ ut ꝯgreget uiſũ ⁊ ut eq̃t lum̃
oꝑõe ſua qua cooꝑit uiſũ ap̄ laxitudinẽ idigẽte tenebris
⁊ ꝯpõne lumis ⁊ tenebraꝝ: ⁊ ut diſtiguat int̃ hũores ⁊ i
t̃er forte uehem̃tis duritiei ⁊ ſtet ſicut mediatrix iuſtitia
⁊ nutriat corneã cũ eo qđ aduenit ipſi a ſecũdina. ⁊ ipſi
us q̇dẽ ꝯꝑhẽſio ñ ꝯplet̃ ab añriori ꝑte e⁹ ut nõ ꝓhibeat
aduẽtũ formaꝝ. ſꝫ dimittit in anteriori ꝑte ſui feneſtram
⁊ foram̃. ſicut reliquit̃ in uuea qñ ĩmouet̃ ſuſpẽſoriũ ipſi
us ab ea: ⁊ i illo q̇dẽ foramie cadũt adueniẽtia. ¶ Q̃ñ
ergo ꝯſtrigit̃ ꝓhibet̃ uiſus ⁊ i añriore ꝑte h⁹ tuice uuea
lis ẽ rugoſitas ubi obuiat glatiali ut ſit magis ſilis raro
leni: ⁊ ut minoret̃ tact⁹ e⁹. Durior v̇o ꝑtiũ e⁹ ẽ anterior
ꝑs e⁹ ubi obuiat tunice cornee dure ⁊ ubi finit̃ ut ſit illđ
qđ ꝯꝑhẽdit foramina durius. Et forſitã q̇dem eſt plenũ
hũiditate ꝑꝑ iuuam̃tũ ꝑdictũ ⁊ ſpũ qđ ſignificat extenu
atio q̃ ẽ corã foramie apđ ꝓpinq̇tatẽ mortis. ¶ Secũ
dus v̇o pãniculus ẽ ſtrict⁹ ualde ut ſit bona retentio e⁹
⁊ noiat̃ poſtremũ ipſius tunica dura: ⁊ e⁹ añrior ꝑs ꝯꝑ
hẽdit totã pupillã ⁊ fit ꝑuia ut nõ ꝓhibeat̃ uiſus ¶ Et
ẽ ꝑꝑ illud i colore cornu ſubtiliati limatõe ⁊ abraſione
⁊ noiat̃ ꝑꝑ illđ cornea. ¶ Clarior ãt ꝑtiũ e⁹ ẽ illa que
eſt anterior ⁊ eſt ſm̃ uirtutẽ ſicut ꝯpoſita ex tunicis ſub
tilibus q̄ttuor q̃ ſẽ ſicut cortices ſꝫpoſiti ut ſi excorticet̃
unus eoꝝ nõ fiat cõe nocum̃tũ: ⁊ de ea eſt q̃ opponit̃ fo
ramini qm̃ ille locus ẽ magis idigens fortitudine ⁊ tute
la. Tertius v̇o ꝯprehẽdit lacertũ mot⁹ pupille ⁊ iplet̃
tot⁹ carne alba ⁊ pigui ut leniat oculũ ⁊ palpebrã: ⁊ ꝓ
hibeat eos exiccari ⁊ uocat̃ totũ e⁹ ꝯiũctiua. ¶ Lacer
tũ ãt mouẽtẽ oculũ iã diximus i anatoia. ¶ Palpebre
v̇o create fuẽr̃t ut expellãt qđ ad oculũ uolat ⁊ deſcẽdit
ad ip̄m de capite: ⁊ ut equẽt lum̃ ſua nigredine: ⁊ cũ eis

qdem pōit quoddā sīe pāniculo q̄ sīat cartilagini ut e
oꝝ statio sꝫ ipsū sit bona ⁊ nō cadāt pp debilitatē eꝰ i qᵒ
fixi sē: ⁊ ut lacertꝰ apiens oculū hēat sustētaculū sicut os
ut bona fiat eꝰ motō. ¶ Partes āt palpebre sē coopto
riū. Deinde una duaꝝ tunicaꝝ pāniculi: deide eꝰ adeps
postea lacertꝰ eꝰ: deinde tunica postrema ⁊ ē hec supior
¶ Inferiori vō ex ptibꝰ deest lacertꝰ: ⁊ locus quidem
in cuius scissione est timor est ex eo quod sequitur ante
riorem partem eius apud initium lacerti.

¶ C. ij. de cognitōe dispōnum oculi et ꝯplōnum eꝰ et
sēmone vli de egritudinibus eius.

Cognitio illius est ex tactu eꝰ et ex motu eꝰ et ex
uenis eꝰ et ex figura ipsius et ex coloꝛ eꝰ et ex q̄ntitate ip
sius: et ex opōibꝰ suis pprijs et ex dispōibꝰ eꝰ qd̄ currit
ab eo et dispōnibꝰ passionū eꝰ. Cognitō āt illiꝰ ex tactu
eꝰ ē qm̄ inuenit eū tactꝰ calidū aut frīm aut duꝝ aut sic
cū aut lenē aut hūidū. sꝫ cognitio illius ex motu eius ē
ut ꝯsidēres an motꝰ ipsiꝰ sit leuis et sigificabit calitatē aut
fritatē qd̄ tactꝰ discernet ipsiꝰ ā sit grauis ⁊ sigificabit fri
tatē aut hūitatē. ¶ Illiꝰ vō cogitō ex ueis eꝰ ē ut cogno
scas an sint grosse et āple et significat illud hūiditatē eiꝰ
an sint subtiles et stricte et significāt siccitatē eꝰ: aut ple
ne et significat multitudinē materiei in ipso. ¶ Cogni
tio vō illius ex colore ipsius ē qm̄ color significat hūo
rē dn̄antē pportionalē. s. rubeus et citrinus et plūbeus
et fuscus. ¶ Sꝫ cogitio illius ex figā ipsius ē qm̄ boni
tas sue figuꝛ significat fortitudinē eꝰ i creatōe et malitia
sue figuꝛ significat ꝯrietatē illius. ¶ Dispō āt magnitu
dinis eꝰ et puitatis ipsius ē fm̄ qd̄ dictū ē i capite. ¶ Il
lius vō cognitio ex opōibꝰ eꝰ pprijs ē qm̄ si ipe uidet oc
cultū a lōge et ex ppiquo sit: et nō ledit ab eo qd̄ ad ipꝫ
redit a uisibilibꝰ fortibus ē fortis ꝯplōnis et equalis. et
si ē debilis uisus et fm̄ ꝯriū illius tūc in ꝯplōne eꝰ et in
creatōe ē corruptio. et si ipse n̄ est ipotēs i ꝯprehenden
do propinquum quanuis sit paruuꝫ ⁊ ē ipotēs i ꝯphēdē
do longiqū tūc spūs eꝰ ē clarꝰ sanꝰ puus. Et dn̄t medici
qm̄ nō ē sufficiēs dilatatōi egrediēti pp subtilitatē sui.
Et significāt p illud radiū quē credūt ēe de sūma spūs
et qd̄ egredit et obuiat uisibili. Et si nō ē ipotēs i ꝯpre
hēdēdo lōgiqū: et si appropiquet ei illud qd̄ ē puū non
uidet ipm: et si recedit ab eo fm̄ q̄ntitatē lōgitudis uidet
ipm tūc spūs eꝰ ē multus ꝯturbatus nō clarꝰ nꝫ subtilis
imo hūidus ⁊ eꝰ ꝯplō ē hūida. ¶ Et dn̄t medici qm̄ n̄
subtiliat nꝫ clarificat nisi motu lōgo. Et qm̄ pcedit ra
dius in motu subtiliat ⁊ attenuat ⁊ si debilitat i utrisꝫ
dispōibus tūc eꝰ spūs ē puus ⁊ turbidus. ¶ Cognitō
āt illius ēt ex dispōe eꝰ qd̄ ab eo currit ē qm̄ si ipe ē sic
cus ⁊ nō facit lippitudinē oio tūc ipse ē siccus: ⁊ si facit
lippitudinē supflue tc ipse ē hūidus ualde. Ex dispōne
āt passionū eꝰ qm̄ si ipse ledit a caloꝛ ⁊ sanat a frigore:
tūc ipse hꝫ malitiā ꝯplōnis calide. Et si ledit a ꝯrio tūc
ipse ꝯriū hꝫ. Et scias q medius i oī dispōne haꝝ spēꝝ ē
eq̄lis nisi sꝫfluus i dispōe uisus ipse ei ē eq̄lis. ¶ Ocu
lo ṕterea accidūt oēs spēs egritudinū. s. māles ⁊ puꝛ ⁊
ꝯposite ⁊ instꝛales ⁊ cōes. Et oculo qdē i dispōibꝰ suis
q̄ ei accidūt in forma palpitatōis ⁊ clausionis ⁊ aptiōis
⁊ coloꝛ ⁊ lachrymis adsē iudicia pēdētia ex egritudibꝰ
acutis: ⁊ oꝫ ut inq̄rat in eis. Amplius egritudines ocu
li qn̄ꝫ sē ppe: qn̄ꝫ sē cū cōitate: ppinq̄us vō qd̄ ei cōicat
ē cerebᵐ ⁊ caput ⁊ uelamina exteriora ⁊ intiora: deide
stōus. Et ois egritudo oculi q̄ fit p cōitatē uelaminū ex
tioꝝ ē magis salua.

¶ C. iij. de sigis dispōnū ocli.

Signa generatōis egritudinis oculi cū cōitate ce
rebri sunt ut sint in cerebro quedam significatōnes no
cumētoꝝ suoꝝ ṕdicte. Nā si mediator fuerit uelamina in
triseca uidebit lesiōꝫ ⁊ dolorē incipe a pfundo oculi. Et
si fuerit mā cala iueies sternutatōꝫ ⁊ pruritū i naso. Et
si fuerit fra senties cursū frm. Et caro qdē erit hec com
munitas cū malitia ꝯplōnis singularis. ¶ Qd̄ si fuerit
cōitas cū uelamibꝰ extrisecis: ⁊ si fuerit mā eueniēs ab
eis sentiet extēsiōꝫ incipiētē in frōte ⁊ uenis extrisecis ⁊
appebit nocūentum i eo qd̄ seq̄tur palpebrā magnā. Et
si fuerit cū cōitate stōi erūt signa ṕdicta i capitulo d̄ cōi
tate cerebri cū stō. Et si fuerit illic phātasie cā stōi mio
rabuntur uacuitate ⁊ multiplicabūtur i saturitate. Si
gna uero egritudis mat̄ialis i quātū est i ipo oculo sunt
qm̄ sāguineā significat grauitas ⁊ rubedo ⁊ lachryma ⁊
iflatō ⁊ exuberatio uenarū ⁊ pulsatio tēpoꝝ ⁊ glutina
tio ⁊ lippitudo ⁊ caliditas tactus: ⁊ pprie qn̄ cū eis asso
tiant signa sāguiea capitis. ¶ Phlegmaticā uero signi
ficāt grauitas uehemēs ⁊ rubedo occulta cū plūbosita
te quadā ⁊ cōglutiatio ⁊ lippitudo ⁊ tumor ⁊ paucitas
lachrymaꝝ. Cholicā aūt significāt pūctura ⁊ iflāmatio
cū rubedie ad citrinitatē tēdēte que nō est sicut rubedo
sāguinea subtilitas sāguinis acuti ⁊ paruitas ꝯglutiati
ōis ⁊ caliditas tactꝰ. Sed melicā significāt grauitas ⁊
obfuscatio ⁊ paruitas ꝯglutinatiōis. ¶ Complōes ue
ro puras sigificat puatō grauitatis cū exiccatōe ⁊ iuēti
ōe significationū quas ṕdiximꝰ i caplo cognitiōis. Uni
cuiqꝫ aūt egritudinū istrumētaliū ⁊ cōiū aduēiet caplꝫ.

C. iiij. De curatiōibꝰ uniuersalibꝰ egritudinū oculi.

Cure oculi sūt opposite egritudibꝰ oculi. Et qm̄
egritudies sūt aut materiales: aut pure: aut ꝯposi
te aut solutō ꝯtinuitatis. Tūc cura oculi aut est euacua
tō ⁊ igreditur i ipaꝫ regimē apatū aut regimē ꝯplōnis
aut rectificatō forme sicut est i egressiōe: aut cōsolidatō
⁊ icarnatō. ¶ Ab oculo uero euacuātur materie: aut
fm̄ semitā resolutiōis ab eo. Conuersio aūt ex eo ē pri
ma ex corpore si est īpletū. deinꝺ ex cerbro cū eo qd̄ sci
uisti d̄ mūdificatis cerbri. deide pmutatō ab eo p viam
nasi ⁊ p venas ppiquas oculo sicut sūt due vene lachry
maliū. Extractō aūt ex eo fit p medicinas educētes la
chrymas. ¶ Complōis āt pmutatō iuuatur medicis p
priis etiā: sed solō ꝯtinuitatis i ipo adueniens curat per
medicias que hn̄t exiccatōm nō plurimā. Et qū sūt cū
elōgatiōe a mordicatiōe: ⁊ tu scies has medicias ex ser
mōe nr̄o d̄ ophthalmia ⁊ reliq̄s egritudibꝰ materialibꝰ
i oculo. ¶ Et oꝫ ut scias q i egritudibꝰ mat̄ialibꝰ in o
culo est necesariū ut admistret minoratō nutrimēti ⁊ ac
ceptō eiꝰ qd̄ generat hūorē laudabilē ⁊ aliēatō ois ua
porosi ⁊ ois cuiꝰ mala est digō. Et cū mat̄ia pcedit ex
mēbro intende i phlebotōando illd̄ mēbrū: ⁊ qū mat̄ia
aduenerit ex uelaie extriseco admistrabis uētosas ⁊ ad
ministrabis apocrustica sup frōtē. Ex quoꝝ sūma est cō
tex batheke ad calaꝫ ⁊ calcadis ad fram. Uene aūt que
phlebotōant ppt oculū sūt sicut cephalica. deinꝺ uene
que sūt i ptibꝰ capitis. Que ergo i an̄rioribꝰ sūt magis
iuuatiue i pmutatiōe faciēda ex loco. Et que sūt poste
rius sūt magis iuuatiue i attractōe. Et scias q illd̄ qd̄
accidit i oculo ex materiis ⁊ idiget pmutatiōe eiꝰ ab eo
ad mēbrū aliꝺ: tunc illd̄ ad qd̄ rectius pmutat ē naris
Et illud qū nō fuerit in uia effusionis ad oculū. ⁊ hec q̄
dē pmutatio nō fit nisi pp caputpurgia ⁊ odoramēta ṕ
dicta i locis alijs ubi diximus doloris capitis regimen
Medicinaꝝ āt oculi alie sē pmutātes ꝯplōnē: ⁊ sē aut in
frigidātes sicut succi solatꝰ ⁊ uirge pastoris ⁊ aq̄ ēdiuie

⁊ aqua lactuce ⁊ aqua roſ. ⁊ ſuccus etiam ⁊ mucilago pſiliȷ: ⁊ alie ſt calefaciētes ſicut muſchus ⁊ pip ⁊ acorꝰ ⁊ memirē ⁊ ſiſia. et alie ſt exiccatie ſicut tutia ⁊ antiōniū ⁊ climia. ⁊ de ſūma eaꝝ ſt ꝯſtrictiue ſicut ſief memithe ⁊ aloes ⁊ alfeluzabaragi ⁊ crocꝰ ⁊ roſa. Et alie ſt leniētes ſicut lac ⁊ defricatio lazuli ⁊ albugo oui ⁊ mucilago. Et alie ſt maturatiue ſicut uene ⁊ aq̄ fenugreci ⁊ croci ⁊ airob ⁊ ꝓprie illud in quo infundit panis. Et alie ſūt reſolutiue ſicut ſarcocolla ⁊ aq̄ fenⁱ. et alie ſt ſtupefactiue ſicut ſuccꝰ pomoꝝ mādragoī ⁊ papaueris ⁊ opiū. ⁊ ſcias ꝙ qn̄ cū egritudine oculi fuerit ſoda tūc oꝫ ut icipias in cura ſode ⁊ nō cures anq̄ ipam remoueas. Et qū eūo ⁊ mūdificatio ⁊ regim̄ ꝯueniēs nō iuuāt ſcias ꝙ tūc in oculo ē ꝯplō mala: aut mā mala inuiſcata in tunicis corrūpēs nutrim̄tū penetrās ad ipm: aut illic ē d̄bilitas in cerebᵒ: aut loco i qᵒ expellūt fluxꝰ ad oculū.

C. v. d̄ ꝯmemoratōe ꝯſuatōis ſaītatis oculi ⁊ coruꝫ que nocent ipſi.

OPortet in primis ut ille q̄ laborat i ꝯſeruādo ſanitatē oculi tueat eū a puluei ⁊ fumo ⁊ aeribꝰ e gredientibꝰ ab equalitate i calitate ⁊ fritate ⁊ a uētis crudis ⁊ a uēnoſ: ⁊ ñ aſſiduet itueri rē unā a q̄ ñ auertatur: ⁊ ex eis a q̄bꝰ oꝫ ut uere cuſtodiat ē multitudo fletꝰ. Et opꝫ ut minoret aſpectus in litteris uel lineis ſubtilibus niſi interdū ſm ſemitā exercitij. ⁊ nō ꝓlonget ſomnus eꝰ ſꝫ collū. ⁊ ſcias ꝙ multiplicatio coitus ē nocibilior res oculo: ⁊ ſilr multiplicatio ebrietatis ⁊ repletiōis cibi ⁊ ēt ſōnus ſꝫ repletōꝫ ⁊ oēs cibi ⁊ potꝰ groſſi: ⁊ oīa uaporē emittētia ad caput. Et de ſūma eoꝝ ē oē qd̄ hꝫ acuitatē ſicut poꝝ ⁊ andacoca. Et oīa q̄ exiccāt ſiſle d̄ quoꝝ ſūma ē ſal multꝰ. Et oīa ex q̄bus generat uapor multus ſicut caulis ⁊ lens. Et oīa q̄ dixiūs in areol me dicinaꝝ ſingulariū q̄ ſt ꝓportionata ad hoc ſūt nocitiua oculo. Et ſcias ꝙ mltitudo uniuſcuiuſq; duoꝝ. ſ. ſomni ⁊ uigiliaꝝ ē uehem̄ter nocitiua oculo ⁊ magis ꝯueniens ei ē tempam̄tū uniuſcuiuſq; eoꝝ. Res āt quaꝝ uſus cōfert oculo ⁊ ꝯſeruat uirtutē eꝰ ſt ea q̄ fiūt ex antimonio ⁊ tutia ſicut ſpēs tutie nutrite cū aq̄ ſanſuci ⁊ aq̄ fenⁱ ⁊ facere collyriū oī hora ex aq̄ fenⁱ ē mirabile ⁊ magni iuuam̄ti ⁊ infratio granati dulcis ē mirabilis ēt. et puluis ēt factꝰ ex granatis utriſq; cū pulpis ſuis decoctis iteri oribus cū melle ⁊ ſicut ſcies illud i loco ſuo. ⁊ ex eis āt q̄ abſtergūt oculū ⁊ acuūt ipm ē ſubmergi in aq̄ clara ⁊ aperire oculū in ipſa. Reꝝ āt uiſui nocibiliū alie ſt opōnes ⁊ motus ⁊ alie ſt cibi ⁊ alie ſt diſpōnes ꝯuerſionis in cibis. Opōes āt ⁊ motus ſt ſicut oīa q̄ exiccāt ſicut coitus plimus ⁊ longitudo aſpectus ad lumioſa: ⁊ legere ſubtilia ſꝫflue. Mediū ei in eo ꝯfert: ⁊ ſilr opō puorū Et ſōnus ſꝫ repletōꝫ ⁊ cenā. Immo oꝫ illū q̄ in uiſu hꝫ debilitatē expectare donec digō fiat deinde dormire: ⁊ oīs repletio nocet ei. ⁊ oē qd̄ exiccat nāꝫ nocet: ⁊ oē qd̄ ſanguinē turbidat ſiue ſit de rebus ſalſis ſiue acutis ſiue aliȷs nocet ei. Et ebrietas nocet ei: uomitus āt ꝯfert ei i q̄tū mūdificat ſtōm: ⁊ nocet ei in q̄tū mouet mās cerebri ⁊ expellit eas ad ipm. ⁊ ſi ñ fuerit excuſatio q̄n fiat: tūc oꝫ ut fiat pꝰ cibū ei cū facilitate. et balneatio nocꝫ ei ⁊ ſōnꝰ ſꝫflue nocet ei ⁊ fletus plimus ⁊ multitudo phlomie ⁊ ꝓprie cū uentoſis ꝯtinuis nocēt. Cibi ṽo ſalſi ⁊ acres ⁊ uaporoſi q̄ ledūt os ſtōi ſt cepe et porri ⁊ allea ⁊ bedarūgi cōmeſta ⁊ oliue mature ⁊ anetū ⁊ caul ⁊ lēs. Cōuerſio āt i cibis ē ut ita comedat ne eoꝝ digō corrūpat et multiplicet ipſoꝝ uaporatio ſm ꝙ in loco ſuo d̄monſtrabitur. et ego iā ꝑueniā illic ⁊ tu ſcies illd̄ in tractatibus huius tertij libri.

C. Cap. vi. de ophthalmia ⁊ ꝯturbatiōe.

OPhthalmia alia eſt uera ⁊ alia eſt ei ſilis que nōiat ꝯturbatio et uacillatio et ipſa calefacit ⁊ humectat qū accit oculo ex cāis extriſecis facientibus in ipſo bothor et rub ficātibꝰ eū ſicut ſol et ſoda aduſtia et ephimera aduſta et puluere et fumo et frigore in quibuſdā oris pp ꝯſtrictōꝫ ipſius et ꝑcuſſiōꝫ pp ꝯmotōem ab ipſa et uento ꝓcelloſo pp ſuā ꝑuitatē. Illius ṽo totiꝰ ipreſſio leuis ē aſſociata cāe q̄ nō ita remanet poſt ipaꝫ ut de ea ſit curādū: et ſi nō medicat remouet cū remotione cāe multotiēs: et nōiat grece taraxis: qd̄ ſi cā cōporea aut extriſeca iuuerit mālē ꝑmā poſe erit tūc ut uelociter ꝑmutet in aſpa manifeſtū et ueꝝ. Sicut mutātur ſebres ephimere in alias febres. Qū āt ꝑmutat et ē i ꝑncipio ꝑmutatōis nōiat grece aphribē. Et de ſpēbꝰ q̄dē ophthalmie ē q̄ ſeq̄t ſcabiē i oculo cꝰ cā ē ſcalptura ocli que in principio rei ꝓcedit curſu ꝯturbatōis: et nꝫ aduenit eꝰ cura niſi pꝰ ſcabiei fricatōꝫ. ophthalmia ṽo oīo ē aſpa in ꝯiuntiua: et alia q̄dē ē q̄ ē aſpa ſimplex nō ꝑtranſiens t̄minū. et plerūq; eſt in eo uenaꝝ exuberatō et curſus et dolor. et alia ē q̄ ē magna ꝑtrāſiens t̄minū in magnitudine in qua ſꝫabūdat albugo ſꝫ pupillā et tegit eaꝫ et ꝓhibet clauſiōꝫ et nōiat chimoſis: et ap nos dꝫ alguā daneſi q̄ plimū accit infantibus pp multitudinē materiei eoꝝ et debilitatē oculoꝝ ipſoꝝ. et ipſa q̄dē ñ ſit a mā cala tm̄ imo et a phlatica et a melica. et qn̄ ophthalia ṽa eſt aſpa in pupilla ſequēs ꝯiūctiuā et oē aſpa aut eſt a ſanguine aut cholera aut phlate aut mlia aut uētoſitate tūc ſilr ophthalmie ñ euāt cā ab una iſtaꝝ cāꝝ. ⁊ qn̄ q; humor apoſtemās generat in ipſo. et qn̄ꝫ ē adueniēs ei a cerebro ſm ſemitā catarri ꝑ uiā uelamis extrinſeci coopientis caput: aut ꝑ uiā uelaminis intrinſeci et oīo a cerebro et ꝑtibus ipſius. Nā qū in cerebro aggregātur materie plime et repletio tūc uix euadit oculus qui ophthalmiā incurrat niſi fortis fuerit ualde: et qn̄ꝫ ſunt arterie q̄ effundūt ad ipꝫ ſꝫfluitates ſuas: qū ſt ſꝫfluitates in ipſis mltiplicate: ſiue arterie ſint intriſece ſiue extrinſece. et qn̄ꝫ mā nō eſt eueniēs ei a ꝑte cerebri et capitis. ſꝫ aduenit ei a ꝑte alioꝝ m̄broꝝ: et ꝓprie qū oculū iā ꝯſecuta eſt malia ꝯplonis et debilitauit eū et fecit ipm ſuſceptibile nocum̄toꝝ et ē ad quē effundunt ſꝫfluitates. Amplius de ſpēbꝰ ophthalmie ē q̄ hꝫ ꝑiodū et ꝑoxiſmū ſm ꝑiodū effuſiōis materie et ꝑiodū hore generatōis eius. Et uiolētia q̄dē doloris i ophthalmia aut eſt pp hūorē mordicatiuū corrodētē tunicas: aut pp hūorē plꝫ extēſiuū: aut pp uaporē groſſū ſm raritatē et ide eſt raritas in dolore: et materie q̄dē illius ſicut ſciuiſti: aut ſt ex cōpoꝝ: aut ex capite ipſo: aut ex uenis q̄ oculo affrīt mām malā calam aut ſꝫam. Et qn̄ꝫ ſt i oculo ipſo: et illd̄ ſi accidat tunicis ocli corruptio ꝯplonis pp hūorē retentū in eis: aut ophthalmiā uenietē ſꝫ eas et ꝯuertat totū qd̄ aduenit ei de nutrim̄to ad corruptōꝫ. Et ille cuiuſcunq; ſt ocli exterius ꝓminētes ē ſuſceptibilior magnitudinis ophthalmie et fortiōis eꝰ pp hūiditatē ipoꝝ oclorū et aptiōe poroꝝ ipſoꝝ. C. Et qn̄ꝫ qd̄ mltiplicāt lachryme ſꝫe i ſpēbꝰ ophthalmie pp ꝑuatōꝫ digōnis: et mltotiens reſoluit ophthalmia cū ſolōe nature. et ſcias ꝙ malitia ophthalmie ē ſm q̄litatē materie et magitudo eꝰ ſꝫ q̄titatē ipſiꝰ. Et ſcias ꝙ in regionibus meridianis mltiplicat ophthalmia et remouet uelocit. Sꝫ aduētus eꝰ in ipſis plꝫ ē pp curſū materieꝝ eoꝝ et mltitudinē uaporū eaꝝ. ſanitas ṽo eꝰ in ipſis uelox eſt pp raritatē poroꝝ

m̄broꝝ eoꝝ ⁊ soꝉonē nāꝝ ipsoꝝ: ꝙ si subito ſueniat ei fri gus fit difficilis ipsoꝝ ophthalmia ⁊ ꝓhibet hūorē eiꝰ a cursu. In regiōibꝰ āt fris ⁊ tꝑoribꝰ fris miorat̄ ophthal mia: sʒ ē ꝑua. et ꝑuitas q̇ð eꝰ i eis ē q̇etē ꝑꝑ hūoꝝ i ipis ⁊ ꝯgelatōʒ eoꝝ. Eius vo ꝑuitas ē qm̄ qn̄ ꝯprehēdūt in mēbro nō resoluūt uelocit̄ ꝑꝑ coarctatōʒ meatuū: q̄ ex tendūt magnifice donec accidat ut ex eis fundat̄ siphac ¶ Q.ūqʒ ꝓcedit hyems septētrionalis ⁊ seq̇t̄ ipsā uer meridionale pluuiosū ⁊ estas pluuiosa multiplicat̄ oph thalmia. Et sılr qn̄ hyems ē caꝉa ⁊ meridiana repletur corpus hūitatibus: ⁊ deinde seq̇t̄ eā uer septētriōale tūc ꝯstringit eos. Et estas q̇dē borealis mꝉtiplicat ophthal miā ⁊ ꝓprie post hyemē meridianā. Et qn̄ʒ multiplica tur ēt in estate cꝰ uer fuit meridianū: ⁊ sicca hyems ⁊ sep tētrionalis. Et tu q̇dē ꝯsidera corpora dura ſm regio nes septētrionales. ⁊ corꝑa lenia ⁊ rara ſm meridiona les regiones. ⁊ sicut regiōes caꝉe faciūt ophthalmiā sılr balneū ualde caꝉm qn̄ hō ipm ingredit̄ ꝓculdubio facit ophthalmiā. Et scias ꝙ qn̄ adest ophthalmia ⁊ oculi di spō mutat̄ ꝯsequēs cū cura recta ⁊ purgatōe ultima: tc cā eꝰ ē mā retenta in oculo corrūpēs nutrim̄tū. Et catā rus ex cerebro ⁊ capite ſm ꝙ ꝺclarauimus in illis que sunt premissa.

Cap. vij. de signis.

Scias ꝙ doloꝝ q̇ in oculo cōtingūt alıȷ sᷓ mordi catiui ⁊ alıȷ corrosiui ⁊ alıȷ extensiui. Et mordi catiui q̇dē significāt corruptōʒ q̄litatis materie ⁊ acuita tē ipsius. ⁊ extensiui significāt mꝉtitudinē eꝰ aut uētosita tē. Et ophtalmia uelocioris statꝰ ē in qua lachryme ma gis currūt ⁊ q̇ acutōrē hʒ mordicatōʒ ⁊ tardioris ē q̇ ē magis sicca. Et lippitudo q̇dē ē significatio uera muta tionis aut grossitiei materiei. Lippitudo nanqʒ q̇ est ue lox cū leuitate accidētiū excepta grauitate oculi ē signi ficatiua grossitudinis materiei. Et illa cui associat̄ ma turatio: ⁊ cū q̇ ē oculi exiccatio in initio paꝝꝑ ⁊ resolui tur uelocit̄ ē laudabilis. ⁊ illa cꝰ granū ē ꝑuū raro est si gnificatiua oculi bonitatis. Prauitas āt grani matura tōis significat tarditatē. Q.ūqʒ palpebre ꝯglutinari inci piūt tūc iā maturatōis adest ꝓpinq̇tas: sicut dū ꝑseuerat cursus aquosus ē initiū adhuc: post hoc āt dicamus ꝙ ꝯturbatō cognoscit̄ leuitate sui ⁊ cā sui ⁊ q̄ntitate aꝑatis ꝓmitiui. ⁊ ophthalmiā q̇dē q̇ ē cū cōitate capitis signi ficat soda ⁊ grauitas capitis. Nā si uia fluxꝰ a cerebro ad oculū nō ē nisi ꝑ uelam̄ extrısecū coopiēs caꝑ frōs ē extensa ⁊ uene exteriores sᷓ plene: ⁊ sılr inflatio icipit uenire ad palpebrā ⁊ i frōte sᷓ rubedo ⁊ pulsatio. Et si ē ꝑ uelam̄ intrinsecū nō apꝑet illud ⁊ apparʒ sternuta tio ⁊ prurıtꝰ i naso ⁊ palato. Et si est cū cōitate stōi asso ciat̄ ei nausea ⁊ ꝯturbatō ⁊ signū illius est hūor in stō. Sanguineā vo ophthalmiā significāt color oculi ⁊ exu beratio uenaꝝ ⁊ pulsatō tꝑoꝝ ⁊ reliq̄ signa sanguinis in ꝑtibus cerebri: ⁊ q̇ð nō lachrymat̄ plm. Sʒ lippitudi nē patit̄ ⁊ ꝯglutinat̄ aꝑ sōnū. Choꝉicā āt significat pun ctura uehem̄s ⁊ dolor adustiuus iflatiuus uehement̄ ⁊ rubedo ꝑua ⁊ lachryme subtiꝉ acute: ⁊ qn̄ʒ exulcerat: ⁊ qn̄ʒ eūat̄ lachrymis sic ē eūo sāguinei ⁊ nō ꝯglutināt̄ a pud sōnū. ⁊ hꝰ q̇dem generis est q̄dā rubedo aduenıens ocꝉo ⁊ est de sūma ꝯpꝉonū pessimaꝝ ⁊ qn̄qʒ cauterizat o culū ⁊ exulcerat ipm faciēs exulceratōʒ motiuā ⁊ ābu latiuā. Ophthalmie ꝑterea ꝯsiꝉe ē genus prurıtiuū ⁊ e xiccatiuū cū ꝑuitate rubedinis ⁊ ꝑuitate lippitudinis: ⁊ nō apꝑet aꝑati ipsıꝰ q̄ntitas de q̇ fit curādū nʒ cursus et ē ex mā ꝑua acuta. sʒ phꝉaticā sigificāt grauitas uehe mens et caꝉitas ꝑua et rubedo debiꝉ. Immo i ea uicens

est albedo et sᷓ lippitudo et ꝯglutinatio aꝑ sōnū et est cū inflatōe et cōicāt ei facies et color. Q.ð si eius ꝓncᵐ est stōus associat̄ ei nausea. Et phꝉatica q̇dē qn̄ʒ ꝯseq̇t̄ hoc ut in ipsa excrescat ꝯiunctiua sʒ nigꝝ ꝑꝑ magnitudinem aꝑātis. uexꝝtū nō ē māifeste rubedinis nʒ uehem̄tis: nʒ sᷓ cū ea lachryme sʒ lippitudo. Meꝉicā vo sigificāt gra uitas cū offuscatōe et exiccatio et ꝑseuerātia et ꝑuitas ꝯglutinatōis. cū uētosa āt ē extensio tm̄ sine grauitate: ⁊ nʒ ē cursus: ⁊ qn̄ʒ rubedinē facit euenire extensio.

¶ Cap. viij. de cura conturbationis.

In cura ꝯturbatōis ⁊ ophthalmie leuis q̇ cursu eꝰ ꝓcedit qn̄ʒ cāe sufficit abscissio. s. si fuerit cā iu uatiua a repletōe sanguinis aut alterius cū eūone. et qn̄ ꝙ sufficit sedatio motꝰ eꝰ ⁊ distillatio lactis: aut albugis oui: aut alterius rei in ipso. et si ꝯturbatio fuerit ex per cussione distillet̄ in oculū sanguis colūbe calidus: aut al terius aut ex sanguie sui ipsıꝰ. ⁊ qn̄ʒ sufficit euaporaꝛ ip sum cū spōgia aut lana ifusa in oleo roſ. ⁊ decoctōne la ctis aut decoctōe lentis: aut distillet̄ in ipʒ lac mulieris ex mamilla calidū: ꝙ si illud nō ꝯfert tūc decoctio fenu greci ⁊ fief al. Illi vo q̇ ex frigore accit ꝯfert balneū si n̄ fuerit factū aꝑa ⁊ nō fuerit caput ⁊ corꝰ repleta ⁊ ꝯfert ei uaporatio cū decoctōe camemille: ⁊ uinū subtile post tres horas a cibo ⁊ sōnꝰ lōgus post uinū est ex curis iu uātibus siue sit ex sole aut frigore aut alıȷs. Et ophthal mia q̇dē cꝰ cā ē scabies ⁊ ē leuis fricet̄ scabies in ꝓmis Deinde curet̄ ophthalmia: ⁊ qn̄ʒ remouet̄ post fricatō nē scabiei ꝑ se ipsaʒ. Q.ð si magᵃ fuerit non tolerās ꝓꝑ q̇ntatē ꝑparatōis fricatōis admıstrent̄ subtiliatio ⁊ leni ficatio ⁊ mūdificatio ita ut fiat ophthalmia obediens ⁊ tolleret it̄ se uicitatē ⁊ int̄ regim̄ mūdificatōis fricatōis

¶ C. xi. de cura cōi spēꝝ ophthalmie ⁊ effusione fluxu um ad oculum.

Canō cōis in regie ophthalmie mālis ⁊ reliq̄rū egritudinū oculi māliū ē minoratio cibi ⁊ ipsius exiccatio et electio eꝰ q̇ð generat hūorē laudabilē et ali enatio ōis euaporosi et alienatio ōis rei q̇ ē male digōis ⁊ alienatio coitꝰ ⁊ motꝰ: ⁊ applaudatōis q̇ ē a uino ⁊ ali enatio comestiōis acetosi ⁊ salsi ⁊ aceti ⁊ assiduatō leni tatis nature et phꝉomia ex cephalica ē ꝯueniēs oibꝰ spē bus eꝰ. ¶ Et oʒ q̇dē ut uisus patiētis ophthalmiā nō cadat sʒ albedinē et sʒ radios imo fit q̇ð substernit̄ ei et quo ipse circūdat̄ nigꝝ et uiride: et sʒ faciē eꝰ suspendat̄ pānus penitus niger apꝑens oculo eꝰ. Et niger q̇dē fit i dispōe egritudinis: et celestis i dispōne sanitatis: et oʒ ut fit domꝰ i q̇ hitat ad tenebrositatē ꝺclinās. et oʒ ut ad ipm attrahat̄ sōnꝰ. Est ei medicam̄ bonū et expedit ne pili ꝑmittāt̄ ꝓlōgari qm̄ ualde sᷓ nociui ophthalmie ni si fuerit pili in radice soluti. Illð ei ꝯfert in q̄ntū exiccāt hūiditates attrahēdo ad nutrim̄tū eoꝝ: et qū corꝰ ē mū dū et hūor faciēs ophthalmiā ē effusus i uenis. et ex ge nere sāguis grossi et ꝓꝑe i fin̄ ophthalie: tūc balneatōis īpressio i subtiliādo mām: et potꝰ uini puri ad repellen dū ipsā et eūandū sᷓ iuuātes. Et balneū q̇dē pꝰ eūonem ē melius medicam̄ ad ophthalmiā: et ꝓprie si fuerit ua poratio sedās dolorē: et ex eis q̇bꝰ oʒ regimen ēe i oph thalmia et āliqs egritudibꝰ oculi mālibꝰ ē eleuatio pului naris et cautella descēsionis eꝰ: et oʒ ut ex toto elōget̄ o leū a capite patiētis ophthalmiā qm̄ ipʒ ē magis uehe mētis nocum̄ti et distillatio olei et fit oleū roſ. i aurēʒ ē ualde magni nocum̄ti. Et qn̄ʒ magnificat ophthalmiaʒ adeo ut strigat tunicas: ꝙ si fuerit mā ꝓcedēs ex mēbro tūc oportebit ut eūet̄ m̄bᵐ illud et trahat̄ ad ꝯriū ꝑtis

cū q̄libet re.s.ꝑ clistere aut phl̄omiā ⁊ alia. Et fortasse n̄ sufficit phl̄omia ex cephalica:⁊ ē necessaria phl̄omia arterie t̄pis ⁊ auris ad abscidendū uiā per quā aduenit mā:⁊ illud qn̄ materia aduenit oculo ꝑ arterias extrinsecas. Q.ūqʒ uolūtas adest incidēdi arterias capitis oʒ ut radat̄ caput ⁊ cōsideret̄ q̄ illaꝝ ꝑuaꝝ arteriaꝝ sit magis pulsans ⁊ maior ⁊ calidior ⁊ icidat̄ ⁊ ꝑueniat̄ ad finē i eᵘattractōe si ē ex eis q̄ incidūt̄ ⁊ sᵗ ꝑue nō magne:⁊ qn̄ incidit̄ illa q̄ ē sʒ t̄ps oʒ ut liget̄ i p̄mis:deiñ abscidatur postq̄ eligit illud cᵘp̄terijt rememoratō.s.ut sit post eūonē ⁊ abscidat̄ maior minoꝝ ⁊ calidior eaꝝ:⁊ oʒ añ icisionē ut strigat̄ qd̄ ē in ea inferius cū filo firmo i lōgitudine ⁊ dimittat̄ ligatura in ipsa. Deinde incidat̄ qd̄ ē pᵘ ipam.⁊ qū putrefit lʒ auferat̄ strictura:⁊ ipsa q̇deʒ ē necessaria i ea q̄ ē maxima. In ꝑua v̄o sufficit ut ꝓfūde scarificet̄ q̄tenus currat qd̄ in eis ē de sanguine. Illud eiʒ qn̄ʒ ꝓximū ē iuuam̄to uētosaꝝ in nocra ⁊ pōni sanguisugaꝝ sʒ frōtē. Et qn̄ nō sufficit illd̄ qd̄ fit fiat phl̄omia ex lachrymali angulo ⁊ ex uena frōtis qū tn̄ uētose nocre sᵗ ultimi iuuam̄ti. Q.ūqʒ ꝓlōgat̄ egritudo admistrēt̄ sief in q̇bus ponūt̄ es ustū ⁊ atrim̄tū ustū:⁊ qn̄ʒ sufficit facere alcohol ex aloe solo:⁊ qū ꝓlōgat̄ ophthalmia ⁊ nō iuuat̄ ab aliquo:tūc scias ꝙ in tunicis oculi ē mā mala corrūpēs nutrim̄tū sʒueniēs ei:q̄ recedēs ꝯfuge ad aliq̇d qd̄ sit sicut abluta tutia ꝑmista lenitiuis sicut cerusa ⁊ climia aurea abluta ⁊ amilo ⁊ pauco gūmi. Et qn̄qʒ cauteriū sʒ v̄ticē ē necessariū ut retineat̄ catarrus. Q.n̄ʒ ei eᵘꝑseuerātia ē ꝑꝑ ꝑseuerātiā catarri. Q.ū āt initiū est ex uelaminibᵘ itrisecis tūc cura ē difficilis nisi fit eᵘresolutio s̄m eūantia fortia cū admistratōe ēpl̄oꝝ ꝯfortātiuʒ caput cognitoꝝ ad hāc rē. Sicut ē empl̄m fcm̄ de spica ⁊ rosa ⁊ acatia cū aq̄ coriādri hūidi ⁊ ipso coriādro humido ⁊ sicco cū pauco croco dimissum sʒ locū una hora aut duabus:deinde remoueat̄:⁊ qn̄qʒ admistrant̄ in ea glutinatiua ⁊ conmensuratiua materieꝝ acutaꝝ.⁊ genera lactis sᵗ ex sūma eoꝝ ⁊ nō ē ꝯueniēs ut dimittat̄ distillatio eᵘin oculo t̄pe longo. Immo oʒ ut remoueat̄ ⁊ renouet̄ oī hora. Et de eis ē albugo oui:⁊ nō ē necessarium in ipsa ut remoueat̄. Immo si dimittat̄ horis aliq̇bᵘ nō nocet:⁊ ē laudabilior in hoc lacte ⁊ si sit lac magis abstersiuū:⁊ albūm q̇dē oui aggregat cū lenificatōne ⁊ applanatōe sua si nō adheserit ⁊ nō strixerit poros. Et decoctio fenugreci aggregat cū lenificatōe sua ⁊ maturatōe sua ut faciat planū ⁊ sedet oolorē ⁊ dleū ros̄.ē hᵘ generis:⁊ penitᵘ oʒ ut nō sit i medicina admistrata in oculo ⁊ ꝓprie in ophthalmia asꝑitas nʒ q̄litas saporis acetosi aut acuti. Et oʒ q̇dē ut ōbat̄ ualde q̄tenus ipsius remoueat̄ asꝑitas.⁊ q̄to plus tibi ē poſ̄e ut sis ꝯtentus insipidis odore ꝑuatis. Nā illud ē bonū.interdū v̄o administrat̄ caputpurgia mūdificati ⁊ q̄ eoꝝ cursu ꝓcedūt existētia eis q̄ ꝑ nares materiei ꝑtē extrahūt ⁊ de q̇bᵘ tūc nō timet̄ ꝙ ad oculum aliā trahāt mām: gargarismata quoqʒ admistrantur in ea:⁊ de medicam̄tis q̇dē iuuatiuis ē uaporatio ex aq̇s tepidis cū spōgia ⁊ lana. ❡ Et qn̄ʒ admistratio sel̄ fcā aut bis satis sufficit.⁊ qn̄ʒ est necessariū ut pl̄imū iteret̄ s̄m fortitudinē ophthalmie ⁊ eᵘ debilitatē qūʒ in aq̄ qua fit uaporatio meliloti ⁊ fenugreci fuerit decocto erit ultima in ꝯferēdo. Interdū p̄terea sʒ frōtē liniūt̄ apocrustica ⁊ ꝓprie qū uia effusionis materiei ē uelam̄ extrisecū. ❡ Et hec q̇dē apocrustica sᵗ sicut cortices hathek ꝓprie ⁊ sicut sief memithe ⁊ sicut feluzabaragi ⁊ aloes ⁊ semē ros̄.⁊ crocᵘ ⁊ sarcocolla ⁊ q̄ sᵗ sicut aqua solatri ⁊ aqua uirge pastoris ⁊ sil̄r rānᵘ ⁊ sauic ordei ⁊ solatꝝ ⁊ cydoniū. Q.ō si sʒfluitas fuerit uehem̄tis caliditatis ⁊ tenuitatis admistrēt̄ epithimata uehem̄tis stipticitatis sic̄ de gallis ⁊ balaustijs ⁊ tribul̄. Et empl̄m ex eis cursibᵘ fluxuū adhibitis hʒ maximaʒ efficaciā ⁊ hoc q̇d cū mā fuerit calida. Sed si fuerit sꝛa tūc fiāt ex eis q̄ exiccāt ⁊ ꝯstrigūt ⁊ ꝯfortāt mēbrū cū calefactōe sicut epithimata ex sābaco ⁊ sulfure ⁊ baurac: ❡ Et oʒ q̇dē ut oculus assidue mūdificet̄ a lippitudie ex lacte distillato in ipsū ⁊ laua ip̄m albumen oui. Q.ō si tactᵘ fuerit necessarius oportebit ut sit cum facilitate. ❡ Et oʒ si fuerit ophthalmia uehem̄s ut fiat phl̄omia usqʒ quo timeat̄ lipotōia. ❡ Sāgūis nāʒ emissio pl̄imi sanat in hora. ❡ Et oʒ inq̄tū poſ̄e est ut itardet̄ in ophthalmia collyrioꝝ administratō usʒ ad tres dies ⁊ sufficiat regim̄ p̄dictū ex eūonibᵘ ⁊ attractōe materieꝝ ad extrema ⁊ in hora quā dixiūs locoꝝ ⁊ dispōnū. ❡ Deinde si pᵘ illud admistret̄ collyriū nō erit malū: plerūʒ ei sanat̄ ab ophthalmia his rebus absʒ cura alia. ❡ Nature v̄o lenitas ē res q̄ ē ei necessaria.imo ēt necessarium ut solutōe educat̄ hūor dn̄ans sangnini pᵘphl̄omiā. Et in uaporatōe q̇dē nō existit bonitas añ mūdificatōʒ nʒ i balneo. ❡ Et qn̄ʒ fit illud cā attrahēdi mām pl̄imā cooperientē tunicas oculi.⁊ oʒ ut in prinᵒ nō admistrent̄ ispissatiua fortia ⁊ q̄ sᵗ uehement̄ stiptica:qm̄ inspissāt tunicas ⁊ ꝓhibēt resol̄onē ⁊ magificāt dolorē:⁊ ꝓprie qū dolor fuerit fortis. ❡ Et ea ēt q̄ debilit̄ ꝯstrigūt in p̄ncipio nō sufficiūt ad ꝓhibēdā māʒ ⁊ nocēt ꝑꝑ inspissatōnē tunicaꝝ ⁊ ꝯstringūt mām in eis:ꝙ si aliq̇d hoꝝ ꝯtigeret succurre cū uaporatōe ex aqua cal̄a sꝑ ⁊ solū collyriū albū dissolutū in aq̄ meliloti ē ꝯueniēs. fortius nāqʒ illo cū repletōe capitis qn̄ʒ ē ei nociuū. Resolutiua v̄o In pricipio ophthalmie uehem̄ter de uita:⁊ pl̄imū ē necessaria pᵘ ista stiptica ⁊ ꝓprie quando eis narcotica sᵗ admista distillatio aque zuccari ⁊ aque mellis in oculo Q.ō si ꝓuenit ex istis ꝯmotio egritudinis insꝛabis eā cū eo in quo nō sit ispissatio ad succurrēdū ei.⁊ oʒ ut intendas ante hoc ad mūdificatōʒ lippitudinis cū facilitate ⁊ nō noceas oculo.in lippitudinis nāqʒ mūdificatōe est doloris alleuiatio ⁊ abstersio oculi ⁊ medicis adest possibilitas oꝑandi.⁊ quādoqʒ doloris uehem̄tia facit necessariā stupefaciētiū adhibitōʒ sicut succi pomoꝝ mandragoꝛ ⁊ lactuce ⁊ papaueris ⁊ aliquātule aque sumac Expelle ergo illa q̄tū potes:ꝙ si aliq̇d eoꝝ admistras ꝓpter necessitatē admistra ip̄m s̄m cautelā. Et si poſ̄e est tibi ut sis ꝯtentᵘ cū albumine oui ꝯquassati cū aqua in q̄ papauer sit decoctū fac:⁊ fortasse oportebit ut ponas cū eo fenugrecū ut iuuet ad ledādū dolorē ex ꝑte resol̄ōis ⁊ resoluat ēt ⁊ remoueat nocum̄tū stupefactōis. Q.ō si mā ē subtilis ⁊ corrosiua nō ē malū ap̄ me uti opio ⁊ stupefactiuis:ip̄m nanqʒ ē sanās eā ⁊ nō succedit dolor q̄uis oporteat credere ꝙ inq̄tū uisui nocet ē malū uerū opio in doloribus a mā corrosiua ꝓueniētibᵘ nō ē malū ap̄ me uti.ipʒ ei sanat celerit̄. ❡ Et cura q̇dē mordicatōis ē ex ꝯglutinatiuis ⁊ insꝛatiuis ⁊ subtiliatiuis ⁊ cura extensionis ē cū mollificatōe oculi ⁊ resol̄one ꝑ ea quorū unūq̇dqʒ diximᵘ in loco suo ⁊ ꝑmutatōe materiei. qū āt egritudo fit chronica tc̄ ē phl̄omia faciēda ex lachrymalibus ⁊ phl̄omāde sᵗ āhe arterie q̄ sᵗ pᵘ aures.⁊ opʒ ut patiēs ophthalmiā ⁊ patiētes rheūatismos ad ocl̄os ꝯuitēt queādmōʒ multotiēs dixiūs i unctionē capitis ⁊ distillatōʒ alicuius olei in aurē:⁊ penitus cura ophthalmie est sicut cura reliquoꝝ aꝑatū ex reꝑcussione primo ⁊ resolutione s̄o. Uerūtamen exigit̄ ꝑꝑ mēbrū ipsum

sīflua facilitas ⁊ ē ut illud qđ repellit ⁊ rep̄cutit ⁊ subti
liat ⁊ qđ resoluit ⁊ abstergit nō sit laboriosi tact⁹ ledens
sensū faciēs euenire aspitatē. Et illud q̇dē nō ꝯplet nisi
sit stipticitas eius quod refrenat temperata: ⁊ mordica
tio eius quod resoluit leuis parua. immo est melius ut
sit in illo exiccatio sine mōdicatōe: ⁊ ut uiolētia laboris
ꝯ⁹frāgat p̄ illud qđ eis admiscet đ eis q̄ sīt sicut albumē
oui ⁊ lac mulieris mulctū sī ꝯfricatōꝫ collyrij quo fit al
cohol. Qū āt mā iā ē eūata ⁊ dolor nō ē i sūmo labōis
admistra collyriū noīatū unius diei ꝯmistū cū eo qđ fit
sicut uitell' oui: ⁊ nꝫ ē lōginqū q̄n sanet infirm⁹ in die suo
⁊ ingrediat balneū in sequēti. Sitqꝫ illud qđ sufficit ad
resoluēdū residuū materiei sicut ē collyriū de spica. Et
quandoqꝫ hora facit necessariū ut facias ipm odorarī đ
collyrio alistiptatan in die primo rē modicā: ⁊ addas in
die s̄o de eo ⁊ erit cū eo salus. Qūqꝫ mā fit p̄ua in oph
thalmia an̄cedēs ad dissoluēdū tūc forsitan ē aliq̇d quđ
sit simile succo cucumeris asinini.

C. x. đ cura ophthal. cal'e chol'ice sāguinee ⁊ herisipile

Regim̄ cōe ophthalmie c⁹cā ē mā chol'ica aut sā
guinea ē phl'omia ⁊ eūo. Nā si cā fuerit sanguis
calefact⁹ chol'icus: aut chol'a sola ꝯfert cū phl'omia eūo
ex decoctōe myrobal'. ⁊ q̄nꝫ ponit in ipsa turbit. Qđ si
cū ea fuerit aliq̄tulū grossitiei ⁊ sciueris q̄ mā sit ibibita
in uelamib⁹ cerebri ꝯfortabis eā cū hierapicra. Et for
tasse sufficit in h⁹ⁱ īfusio aloes: ⁊ si illic fuerit cal'itas erit
aqua in qua ipse infundet aqua endiuie aut aqua pluui
alis aut ille ābe. Et oꝫ q̇dē ut in initio fiat in ipso ēpl'm
oculo ex infr̄atiuis q̄ sīt exp̄ssiones sicut exp̄ssio lígue a
rietis ⁊ expressio folioꝝ salicis ⁊ mucilagies ⁊ distillatō
earum in ipso. Deinde albumen oui cū lacte asine: aut
solū. Deinde collyriū albū ⁊ reliq̄ collyria q̄ rememōa
bimur in apocrusticis. ⁊ nꝫ in eis finē ꝯsequaris p̄p̄ quē
tunice inspissant ⁊ materie ꝯstringāt ⁊ dolor fortior fiat
Qūqꝫ repulleris mām p̄ eūonē ⁊ attractōꝫ ⁊ apocrusti
ca tūc gradati tēdas ad maturatiua: ⁊ sint in p̄mis mista
cū apocrusticis. Est ergo in p̄mis ꝯueniēs eoꝝ ꝯmistio
cū aliquo qđ sit sicut aq̄ ros'. Et in generib⁹ q̇dē lactis
ē uirtus maturatōis ⁊ in mucilagine psilij ē cū rep̄cussi
one maturatio q̄dā. ⁊ mucilago seminis cydonij ē uehe
m̄tioris maturatōis q̄ ipsa. Et aq̄ fenugreci bōa matu
ratōi ē sedatiua doloris: ⁊ ē maturatiuoꝝ dignior ut ab
ea incipiat ⁊ n̄ ē in ipsa attractio: ⁊ si ē necessariū igros
sare aliq̇d ex illo fiat cū mucilagibus: aut infr̄are fiat cū
succis: ⁊ iā exp̄t⁹ ē succ⁹ arboris q̄ grece noiat achataꝫ
⁊ siriace asel in principio ophthalmie calide ⁊ iflātōnis
e⁹: ⁊ fuit ꝯueniēs cū p̄prietate forti. Et succi q̇đ isti q̄nꝫ
coagulāt ⁊ resuant. Postea trāsi ab h⁹ⁱ ad decoctōm
meliloti in qua sit dissoluta sarcocolla alba p̄prie nutri
ta cū lacte mulieris ⁊ asine. Qūqꝫ descēdere incipit ad
de in admistratōe resoluētiū qđ sit forti⁹ sicut sarcocol
la in aqua fenugreci ⁊ feniculi ⁊ uaporatio ex aqua in
qua decocta sit crocus ⁊ myrrha: ⁊ administra balne
um si sciueris q̄ cereb^m sit mūdū ⁊ da in potu post cibū
p̄ aliquas horas aliq̇d uini antiq̄ puri i p̄ua q̄titate. nā
balneū post ipm in aqua cal'a ⁊ uaporatio si fiat erit illđ
iuuam̄. et admistratō eūantia collyrioꝝ narratoꝝ i anti
dotario ad descēsionē ophthalmie ⁊ finē ei⁹. q̄ si mā fu
erit sāguinea adhibebis uentosas p⁹ phl'omiā ⁊ assidua
bis fricatōꝫ extremitatū ⁊ ꝯstrictōꝫ eaꝝ plus q̄ in alijs
⁊ admistrabis in pricipio rei succos p̄dictos. Deinde
admiscebis ei medullā panis: postea infunde panē illuꝫ
in alrob ⁊ p̄miscebis in ipo: ⁊ fortasse oportebit ut p̄mi

sceas cū illo papꝝ opij si fortis fiat dolor. ¶ Qđ si mā
fuerit chol'ica eūabis post phl'omiā cū eo qđ educit cho
lerā. Et admistrabis balneū ex aq̄ dulci. Et q̄nqꝫ ꝯue
niēs erit effunderī aquā fr̄am ei sr̄ caput ⁊ oculū. ⁊ q̄nqꝫ
lauat facies ex aqua fr̄a cui admiscet paꝝ aceti ⁊ ꝯfert.
⁊ oꝫ ut i chol'ica sit maiō audacia i admistratōe stiptico
rū i principio sine sīfluitate ⁊ in admistratōe collyriorū
stipticoꝝ dissolutoꝝ in succis. In herisipila āt q̄ ē ex sū
ma illius oꝫ ut admistrēt p⁹ eūonē cū solutiuis ⁊ clisteri
⁊ ēpl'a fcā ex corticib⁹ granatoꝝ đcoctis sr̄ prunas ⁊ tri
tis cū alrob aut melle ⁊ assidue fiat ei euaporatō cū spō
gia cal'a. ⁊ facere ēpl'm ex faria orobi ⁊ frum̄ti decocta
cū sirupo mellis aut cū radice lilij trita ꝯfert ei. ⁊ oꝫ ut
assidue abluat oculus ⁊ assidue infrigidet ⁊ hūectet. sꝫ
sufficiētia in infr̄idantibus ē ex eis q̄ tardāt ⁊ hebetāt: ⁊
q̄n ꝯsoluit egritudo ⁊ remanet cal'itas fac ēpl'm ex uitel
lo oui assati ⁊ ꝯtriti cū croco ⁊ melle ⁊ reliq̄s que scrip
ta sīt ad herisipilā in antidotario.

¶ Cap. xi. de cura ophthalmie frigide.

En ophthalmia frā fcā a materijs fris oꝫ ut eūet
hūor frigidus. ⁊ q̄nꝫ ē necessariuꝫ iterare siue sit
potio siue intentio siue gargarismatio. ⁊ ut sit initiū cuꝫ
a rep̄cussiuis q̄ nō sīt infr̄antia ualde. Sed sint illa i q̇b⁹
est subtiliatō sicut myrta ⁊ sarcocolla. Et si admistraue
ris collyriū de spica cū aq̇s ꝯm̄suratis erit ꝯueniēs. ⁊
si in tuicis pupille nō fuerit nocum̄tū facies alcohol ex
aqua in q̄ bullita sint croc⁹ ⁊ calcadis ⁊ mel. Et oꝫ ut li
niat in pricipio frons ex calcadis: ⁊ p̄prie cuꝫ uia mate
riei ē p̄ uelem̄ extrīsecū. Et sīl'r nō ē malū si abluat faci
em ex aq̄ in q̄ dissoluit calcadis ⁊ p̄prie q̄n uia materie
ē ex uelamine extrīseco. Et si liniāt palpebre i pricipio
ex tyriaca ⁊ sulfure ⁊ arsenico ē bonū ⁊ pot⁹ tyriace ēt
ꝯfert. Et iā q̇dē exp̄ta sīt i hoc folia alkerue ꝯtrita ⁊ cō
mista cū aneto ⁊ folia mal'ue decocta in uino. nos vo di
ceūs in antidotario troc. ꝯueniētes ad liniendas palpe
bras: ⁊ aqua q̇dē fenugreci ⁊ mucilago seis lini est ex e
is quoꝝ distillatio in oculū patientis ophthalmiā frām
ꝯfert. Et post illud collyriū lenitiuū ⁊ collyriū rubeum
maius ⁊ collyriū alraigene ⁊ sarcocolla dissoluta i suc
co folioꝝ capparis: Et ēpl'm ex folijs capparis solū. ⁊
ꝯfert oib⁹ istis regim̄ subtile ⁊ admistratio balnei ⁊ uini
puri albi.

Cap. xij. de cura alguardēgi:

Ophthalmie vo que fcā ē guardenegi: cura ē
eūo p̄ phl'omiā ⁊ uentosas: ⁊ nꝫ ē tibi necessari
um inciderī arteriā. Qđ si fuerit ophthalmia cal'a ⁊ eūa
ueris ex toto cor^e ⁊ ex uenis capitis ⁊ uētosaueris opō
tebit ut admistres sicut collyriū albū de rep̄cussiuis ⁊ si
cut succ⁹ lenitiui fr̄i. Empl'a vo exteriora sīt sicut croc⁹
et folia coriandri ⁊ melilotū cū uitello oui et pane infu
so in rob uue. Et q̄nꝫ ē necessariū ut eis admisceat de
narcoticis aliq̇d. et linim̄ta ēt sint ex h⁹ⁱ et ex memithe
et litio et aloe. Et ex eis q̇dē que exp̄ta sīt ad eā est uitel
lus oui cū adipe ursi de q̇bus fiat sicut ēpl'm et sr̄ponā
tur sr̄ oculū: et q̄n dolor fit fortis īfundat i p̄putijs uue.
Deide ꝯterat cū uitello oui et sr̄ponat oculo. Qū aūt
dolor fit fortior īfundat croc⁹ ꝯtrit⁹ cū lacte et succo co
riandri et distillet in oculū. Quidā vo diligūt in guarđ
negi ut admistrēt cure extrīsece et sufficiat distillatio la
ctis tribus dieb⁹ in oculū si dispō illud tollerauerit. et
illi q̇dē q̇ alcohol admistrāt iā exp̄ti sīt i guardenegi ad
dolorē ulceratuꝫ ut fiat alcohol ex sarcocolla et croco
et sief memithe et opio. Qđ si fuerit guardenegi p⁹ oph
thalmiā frām grossam purgabis cū hieris necessario et

admiſtrabis mucilagines lenificātēs fcās ex ſucco caul aut aq̄ ͦcoctōis eꝰ. Et q̄n̄qꝫ erit tⁱ neceſſariū ut piſceas eaſ cū aq̄ ſolatⁱ. ⁊ q̄n̄ꝫ erit tⁱ nec̄iū ut piſceaſ eas cū myrrha ⁊ ſarcocolla. ¶ C. xiiij. de cura ophthalie uentoſe.

Ophthalmia āt uentoſa curaſ cū ēbrocis ⁊ uaporatōibꝰ ⁊ balneis. ⁊ uaporatio q̇dē ex miliȷ̄ſ ē iuuātior uaporatōnū q̄ fiūt ei. Quidā ṽo p̄ſumptuoſi q̄n̄ꝫ audēt admiſtrare narcotica ap̄ doloris uehem̄tiaꝫ ⁊ inde ut ſedeſ in hora. Sꝫ ipſe excitaſ poſt horā uehemētiꝰ q̄ꝑ p̄ꝰfuit ꝑpea ꝙ ꝓhibet reſolui uentoſitatem.

Ca. xiiij. de ſmōe vl̄i de medicinis ophthalmie uſitatis

Collyriū q̇dē albū. nā ip̄m ē ꝯglutinatiuū inſiatiuū ſedatiuū doloris rectificatiuū hūoris mordicatiui. Qn̄ꝫ admiſceſ ei opiū ⁊ ſit uehem̄tius ſedatiuuꝫ doloris: ſed fortaſſe nocet uiſui ⁊ ꝓlōgat egritudinē ꝑꝑ ſtupefactōꝫ ⁊ͦ cruditatē quā facit. et ex eis q̄ ꝓcedūt ſuo curſu. Et troc. roſ. ē maximi iuuam̄ti in inflāmatōne ⁊ dolore ⁊ ē maior ⁊ minor. Et tu q̇dē inuenies i antidotario trociſcos ⁊ collyria hꝰ generis. ⁊ iuenies in tabuſ oculi medicinaꝝ ſingulariū reꝑcuſſiua ſicut merdaſengi ⁊ dragagātū ⁊ litiū ⁊ roſa ⁊ antimoniū ſafamſi ⁊ acatia ⁊ memithe ⁊ ſandalū ⁊ galle ⁊ lutū ſigillatū ⁊ ẑliq̄ ſucci ⁊ gūmi ⁊ ẑliqua. Et de ſingularibꝰ q̇dē q̄ maturāt māa groſſas ſſ ſicut myrrha ⁊ crocus ⁊ olibanū ⁊ ſpica ⁊ caſtoreū ⁊ paꝝ eriſ rubei ⁊ aloes ꝓprie ⁊ amomū ⁊ cornu cerui aduſtū. Mēſurare āt hūorē cū eo quͦ ē frigidiꝰ ⁊ cū eo qͦ ē calidius ē illͦ qͦ ꝑtinet ad īduſtriā artificia lē i ꝑticſaribꝰ. ¶ Reliq̄ ṽo piſta exꝑta dicā i ātidotāio Et ex reꝑcuſſiuis exꝑtis ad uehem̄tiā doloris. ⁊ mām groſſā ē encauſtꝝ ⁊ aleſehēſeti cū melle puro: ⁊ aqua fenugreci ponaſ in angulis lachrymalibꝰ cū ſtillo. ¶ Sꝫ de ꝯpoſitis ſſ ſicut collyriū iſtipticā ⁊ rubeū lenitiuū ⁊ collyrium de ſcedenigi maius ⁊ troc. ͦd ſeminibus ex ſūma eorum ſunt boni ultime.

¶ Tractatꝰ ſus de reſiduis egritudibꝰ eiꝰ qͦ de oculo aꝑpet ⁊ pſ̄m eꝰ ē de egritudibꝰ ꝯpōnis ⁊ ꝯtinuitatis.

¶ Cap. i. de ueſicis.

Contigūt in oculo ueſice aquoſe in quibuſdā cōticibus cornee q̄ ſſ q̄ttuor tunice. Et hec q̇dē aquoſitas coarctaſ inſ duos cortices hoꝝ. iiij. Et eꝰ q̇dē locꝰ ꝓculdubio diuerſificaſ: ⁊ q̄ ē ꝓfundior eoꝝ ē deterior ⁊ diuerſificaſ ſm̄ augmentū ⁊ diminutionē cum q̄ꝑtitate ⁊ diuerſificaſ ꝑꝑ ſuū colorē ⁊ eſſentiā ſuā. ⁊ q̄n̄ꝫ diuerſificaſ ꝑꝑ ſuauitatē ſuā ⁊ acuitatē ſuā ⁊ corroſionē ſuā: ⁊ q̄cūqꝫ eaꝝ ē ad corticē p̄mū ē mala nigra: q̄m̄ illa ꝓhibet uiſū a cōmp̄heſione uuee: ⁊ profunda probibet a comprehenſione ipſiꝰ: quoniaꝫ radius ē ẑmotior ad hoc ut ip̄am faciat ꝑuiā q̄ẑ uẑ alba Et pſ̄ima aquoſitas acuta ē mala: q̄m̄ ledit cū extēſiōe ⁊ corroſiōe ſiſ: ⁊ oīs q̇dē q̄ ē copioſior ē plus extenſiua ⁊ plus dilatās ⁊ corrodēs. Que āt ex ea opponiſ foramini nocet uiſui ꝓprie q̄m̄ ē corroſiua ⁊ ulceratiua.

¶ Capitulum. ij. de cura.

Cura ipſius dū ē ꝑua ē cū medicinis exiccatiuiſ ⁊ cū eis q̄ ſſ ſicut medicam̄ de luto ꝯꝑatuꝫ ad ſamios: et ē ut ſumāſ luti ſamȷ̄ torrefacti. ʒ. iij. et tutie. ʒ i. et climie lauate et ātimonȷ̄ abluti āboꝝ an̄. ʒ. ij. et ſcorie eris ablute. ʒ iij. opȷ̄. ʒ. iij. gūmi. ʒ. iiij. terāſ cū aqua pluuiali ⁊ fiāt ex eis collyria et admiſtrēſ cū aqua fenugreci et quando multiplicatur curetur cuꝫ ferro.

¶ Cap. iij. de exituris oculi et cornee.

Exiture oculi generāſ ſm̄ pſ̄m ab hūoribꝰ acutis aduſtis et ſſ ſeptē ſp̄ēs quattuor a ſẑficie cornee quas. G. noīauit ulcera: ēt accit ꝑꝑ eas aſꝑitas. p̄ma eaꝝ ē ulcus ſiſis fumo exiſtēs ſẑ nigꝝ oculi expanſa occupās locū magnū et noiaſ albaſſue: et fortaſſe noiaſ chetemō. Deinde ē ſp̄ēs altera et ē ꝓfūdior et ē uehem̄tius alba et minoris ꝓfūditatis uel q̄ꝑtitatis et noiaſ nubes: et fortaſſe noiaſ ēt chetemō. Et deinde ē ſp̄ēs tertia coronalis et ſẑ coronā nigredinis q̄ q̄n̄ꝫ occupat ͦd albo ꝯiunctiue aliquid et uẑ ꝙ ē ſẑ pupillā albū et ꝙ ē ſẑ ꝯiūctiuā rubeū. Et quarta noiaſ aduſtiua et noiaſ ēt lanoſa et exiſtit in eo qͦ aꝑpet de pupilla ac ſi lana pauca eſſꝫ ſẑ ipſū. et tres ſſ ꝓfūde quaꝝ una noiaſ anulū ſubmerſā habēs ꝓfunditatē: et ē ulcꝰ ſtrictū ꝓfūdū mūdum. Et ſa noiaſ lilimie. ſ. ungula ē ⁊ mioris ꝓfūditatis et latioris occupatōis. Et tertia ē ulcꝰ qͦ nōiaſ alſicume. ſ. et aduſtiuū et ē ēt ulcꝰ ſordidū hn̄s cruſtas i cꝰ mūdificatōe eſt timor: hūiditaſ ei currit ꝑ corroſiōꝫ pāniculoꝝ et corrūpiſ cū ea oculus: ulcera ṽo in oculo fiūt aut ſucceſſione ophthalmie: aut ſucceſſiōe bothor ꝑꝑ ꝑcuſſionē. Et mſ totiēs q̇dē ē p̄nᵐ ulceris interius et diſrūpiſ ad exteriora et econuerſo.

Ca. iiij. de ſignis.

Signa ulceris in eo qͦ de oculo aꝑpet ſſ qͦ ē pūctū albū ſi ē ſẑ pupillā et rubeū ſi ē in ꝯiūctiua et ē cū eo dolor uehem̄s et pulſatio: et q̄n̄ꝫ ē ſanies q̄ iuēitur in eo qͦ ſẑponiſ alba ſignificat dolorē debilē et pulſatiōꝫ fortē. Si ṽo fuerit citrina et fuſca aut ſubtiſ erit i illo leuior: et ſi fuerit rubea tūc dolor erit leuior ualde.

¶ Cap. v. ͦd cura ulceris.

Qum fuerit ulcꝰ in oculo dextro dormiat ſuꝑ ſiniſtꝝ: et q̄n̄ fuerit in ſiniſtro dormiat ſẑ dextrū Et oꝫ ut ſubtiliet regimen in p̄mis. Qū ergo diſrūpiſ ulcꝰ declinet regim̄ ad extremitates et ad pullos et non debiliteſ et nō ꝯſolideſ ulcꝰ et multiplicēſ ſẑfluitates cōporis eꝰ: et oꝫ ut nō repleaſ et nō clamet nec ſternutet q̄ꝑtū poſſe ē nꝫ igrediaſ balneū niſi pꝰ maturatōeꝫ egritudinis. Si āt ingrediaſ neceſſariū ē ei ut nō ꝓlōget morā ⁊ itendat i mūdificādo caput et ſtōm cū eūatiuis trahētibꝰ ad iferiora. et ſiſr ꝯfert i eis uētoſatō ſẑ crus pſ̄m et phſomia ſaphene et aſſiduatio ſoſonis uētris oībus iiij. diebꝰ cū eo qͦ educit ſẑfluitatē acutā ſubtilē ex decoctōibꝰ et īfuſionibꝰ: et ſi fuerit hic ophthalmia cureſ pꝰ cū eūone ꝑdicta i cͦ ſuo et cū medicīſ: et ꝯiūgaſ inſ ſedatōꝫ doloris et ꝯſolidatōꝫ ulceꝝ cū eis q̄ ſſ ſicut collyrium aneſeſtigi et alſcuſi et ceruſa ⁊ diſtillatio lactis mulieris in oculo. Et ſi fuerit hic curſus ꝑmiſceaſ ei illud qͦ hꝫ ṽtutē ꝓhibitiuā: et ad ſūmū canō electōis medicinaꝝ in ipſo ē q̄m̄ oꝫ ut eligaſ oē qͦ exiccat abſqꝫ mordicatōe: et ſi calor fortis fiat tūc admiſtra collyriū alſedenigi lenitiuū et collyriū olibaninū ē ualde iuuatiuū. Et de collyrȷ̄s q̇dē iuuatiuis ē collyriū ſetalicū et conis et ſi fuerit curſus collyriū dāmius et emelluydion. et ſi fuerit curſus cū acuitate collyriū in quo poniſ myrrha et ſpica celtica. Qͦd ſi in ulceribꝰ fuerit ſordes tūc cū ſirupo de melle: aut cū aqua fenugreci cū aliquoꝝ collyriorūꝫ ꝑdictoꝝ: aut cū mucilagine ſeis lini: aut cū lacte mulieris. et ſi fuerit corroſio uehem̄s neceſſariū erit admiſtrare darcametilon. Et q̄n̄ mūdificaſ ulcꝰ tēde ad ͦdſiccatiua abſqꝫ mordicatōe ſicut collyriū ͦd olibāo et ſicut olibanū ip̄m neſeſtegi et ceruſa et plūbū aduſtū ablutuꝫ et collyriū albū et collyriū albebar ꝓprie: et ſiſr cinis oſtraci ablutꝰ cū albumie oui: aut cinis oſtraci magni ablutꝰ cū equali m̄ſura ſui de ſcedenigi. Deſcriptio collyrȷ̄ luberis et ē forte. ℞. climie. x. et. vij. auẑ. ceruſe ablute. ʒ. i. amili et opȷ̄ et dragagāti oium an̄. aur. ij. teranſ

et fricēt cū aqua pluuiali et ꝯficiāt cū albuīe oui. Aliō eiusdē noīnis ⁊ ē forte. ℞. climie aduste ⁊ ceruse ablute ℥. viij. myrrhe aur. vi. plūbi adusti abluti aur. i. aili aur. vi. plūbi adusti abluti ⁊ talk ābo℞ ana. ʒ. iiij. dragagāti ʒ. viij. terāt cū aq̄ ⁊ ꝯficiāt cū albumine oui.

¶ Cap. vi. de rupturis cornee.

Quandoqꝫ fit a ruptura ꝓcedente ⁊ qn̄ꝫ fit a cā extriseca sicut ꝑcussiōe aut cāu disrūpēte. ⁊ tūc apparet uuea: ꝙ si illud qđ de ea appet est res modica noīat formical ⁊ almusaragi ⁊ granatil: ⁊ illud ē ꝰꝫ magnitudinē ⁊ ꝑuitatē. si āt ē augm̄tatō illa ita ut appeat ī ea granū uue noīat uuea: ⁊ q̄ ē maior noīat uesicalis. Si āt egrediat uuea ualde ita ut sepāt iter palpebras ⁊ coopturā noīat clauualis: ⁊ qn̄ albificat uuea nō est ei sanitas. Et scias ꝙ qū cornea rūpit in lōgitudine ñ uiꝫ albedo. Sꝫ uiꝫ scissura ⁊ ē qi speculator iā sic elōgatus Et poře q̇dē ē ut hoc declaret mō manifestiore. ⁊ dicatur ꝙ ruptura qn̄ꝫ fit in oībus ꝑtibus cornee ⁊ corticeꝰ: ⁊ ē eminētia de subā uuee: ⁊ qn̄ꝫ fit in q̇busdā ꝑtibus cornee: ⁊ est eminētia ex ea spissa: ⁊ ē apđ cōrosiōꝫ quorūdā corticis eꝰ ⁊ assimilat uesicis. Sꝫ differt a uesicis mollibus ⁊ duris qm̄ ꝑꝑ uesicas molles ⁊ duras fiūt ī albedine oculi rubedo ⁊ lachryme ⁊ pulsatio ⁊ frāgitur sub radio. sed non ē ita hic. eminentia v̓o q̄ fit ꝑꝑ fracturā cornee in oībus suis corticibus: aut ē cū aptiōe totiꝰ uuee: aut cū q̄dā ꝑte eꝰ. Eius āt spēs sꝫ quattuor ꝑua granatilis ⁊ formicalis que qn̄ miorat sīlat uesice molli ⁊ uesice duꝫ ⁊ sepat ab eo: qm̄ ē ꝰm colorē uuee i nigꝫdie ⁊ v̓iditate ⁊ coloꝫ medio iť eas. ꝙ si differat colō eꝰ a coloꝫ tūice uuee ēt uesica ē: ⁊ qn̄ꝫ v̓ificat ꝑ ꝯsideratōꝫ in re eꝰ. Si uiꝫ circūdans in radice eꝰ res alba sicut limbus: ⁊ illō q̇dē nō ē nisi extremitas rupture cornee ⁊ albificat ꝰm ꝯsolidatōꝫ. Et ꝰa ē illa quā ꝑdiximus ⁊ nominauimꝰ uueā. Et tertia ē maior illa ⁊ ꝓhibet coopturā ⁊ diꝫ uesicalis ⁊ clauualis. ⁊ quarta est qi ipsa fit ex genere uesicalis. v̓untñ ē chronica ꝯiuncta cū eo qđ egredit ex cornea ꝓcedēs ab ipso ⁊ diꝫ orbicularis: ⁊ ē sīlis armille fusi ꝯiūcte cū fuso.

Cap. vij. de cura.

Quum ꝑseuerat in uia generatōis eꝰ. Cura ē cura ulceꝝ ⁊ bothor ꝰm ꝙ dixim̄ꝰ ꝙ indigēt mundificatōe corꝑis qualiscūqꝫ sit egritudo euāndo ꝑ phřomiā ⁊ solōnē: ⁊ pꝰ euōnē admistret balneū ex aqua dulci: ⁊ ꝓprie qn̄ est in ꝯplōne acuitas ꝑter qđ moret in aeꝫ balnei nisi paꝝ. Et nꝫ ēt multiplicet submersiōꝫ capitis sui in aqua fontis: siue sit cal̄a siue sit f̄ia ⁊ nꝫ admistrent olea sꝫ caput. Quidā ei illoꝝ mittūt mām ad oculū ꝓpť resołōnē materiei inuēte in cerebrō ⁊ attrahūt qđ nō ē in ipso: ⁊ exꝓmūt ipm ꝑꝑ inspissatōꝫ pororum resołōis Qū ergo nō inuenit uacuū currit ad extremitates cerebri. ⁊ oꝫ q̇dē ut cibi sint boni chimi tēꝑati fꝫi hūidi ⁊ reliqū corꝰ sīlr: ⁊ dū ꝑseuerat in prinͦ oꝫ ut maturet ⁊ curet cura ulceꝝ. Qū āt ulcerat tūc admistrent in ꝑmis sꝫ ipsam ēpl̄a stiptica cū absterhuis sicut cydonia ⁊ lētes decocta cū melle ⁊ sicut aq̄ granati ⁊ oliue. ⁊ uitellus oui ⁊ crocꝰ ⁊ granatū muzū decoctū cū pauco aceto ⁊ aq̄ acreste ⁊ discoctū: đinde fiat ēpl̄m: aut si tollerat distilletur in oculū cū amilo ⁊ sīlibꝰ. qū āt sit rupta curet cum cura rupture. Formicalis v̓o curet cū ꝓhibitiuis stipticis ⁊ cū uaporatōnibꝰ cū aceto ⁊ aqua ⁊ uino pontico: aut cū aqua in qua bulliuit rosa ⁊ fiat alcohol. et ex collyrijs stipticis: ⁊ ex medicinis q̇dē iuuatiuis in ipsa sunt succꝰ folioꝝ oliue ⁊ succꝰ uirge pastoris. Et ex medicis singularibꝰ stipticis sꝫ spica ⁊ rosa ⁊ plūbū adustū ⁊ cbimolea ⁊ ťra sigillata ⁊ cerusa ⁊ alcohol ⁊ gallaꝝ partes due deiñ antiōnij ꝑtes. x. Et ex collyrijs collyriū hamir ⁊ hādimur ⁊ beditū de iseles ⁊ collyriū arabicū. Et ex eis q̄ sꝫ fortia ē collyriū berdene triseles ⁊ qū ex eo distillat aliq̇d liget frōs ⁊ dormiat resupinus. Collyriuꝫ forte ad illud cinis fusorij in quo purgat es ⁊ crocus ⁊ amilū ⁊ dragagātū ꝯficiāt cū albumine oui galline nati ea die: ⁊ qn̄ꝫ ponit in ea lapis iameni. collyriū bonū ⁊ ē collyriū berdem̄ ꝯferēs spēbꝰ bothor. ℞. antimonij adusti abluti. iiij. aur. ceruse plūbi aduste ablute. vi. auꝫ. licij indi. xvi. aur. spice. viij. aur. polij. ij. aur. climie aduste ablute aur. viij. acatie citrie. xx. aur. castorei aur. vij. tm̄dē aloes gūmi arabici. xx. aur. terāt cū aqua pluuiali ⁊ fiāt collyria. Et scias ꝙ necessariū ē tͥ qn̄ incipit ulcus in eminētia ut facias adherere oculo ligaturā q̄ sustētet ⁊ resupinatio. illi v̓o q̄ est clauualis non est cura. ⁊ q̇dā ꝑꝑ pulchritudinē delinqūt ⁊ abscindūt eminentiaꝫ ex uuea cū musaraget: sꝫ rectiꝰ ē ut nō moueatur: ⁊ fortasse ei effundetur materia ⁊ permutabitur ad oculum alterum.

Ca. viij. de bothor in oculo.

Quod ē āt sꝫ corneā tēdit ad albedinē: Et qđ est sꝫ ꝯiuctiuā ē tēdēs ad rubedinē.

Cap. ix. de cura

Phřomia ⁊ distillatio sanguis in oculū ꝰm ꝙ dicemus in capl̄o altarfati: ⁊ uaporatio oculi cū lana īfusa in albumīe oui ꝯquassati cū aceto ⁊ oleo roꝰ. ⁊ distillatio lactis in quo ponitur sem̄ almaru ⁊ collyrium aluber ⁊ collyriū dinacō.

¶ C. x. de sanie i siphac.

Hec saniesꝯtinetur sub cornea: aut i ꝓfundo: aut i ꝓpinquo ⁊ sīlatur locꝰ cornee ungule: ⁊ qn̄ corroditur cū ea ꝑs noīat calcatarē.

C. xi. de cura.

Dixit paulus curat cū eis q̄ sꝫ sicut sirꝰ de melle ⁊ succꝰ fenugreci ⁊ collyriū de olibano: aut apiatur cū meliloto ⁊ mucilagine sēis lini ⁊ rhaphano hūido decocto si ñ ꝓhibeat ophthalmia. Et mūdificet cuꝫ eis que sꝫ sicut collyriū de myrrha et fumꝰ ťre. Et si ñ fuerit ulcꝰ admistra hoc collyriū calcadis croci āboruꝫ ana. ℥. i. myrrhe. ʒ. i. ſ. ⁊ mellis. ℔. i. et ēt medicam̄ magnetis fcm̄ ad ungulā: et ēt medicam̄ de luto samio ꝑdicto i capl̄o de uesicis.

¶ C. xij. de cancro in oculo

Plurimū accīt in cornea dolor uehem̄s et extensio in uenis oculi et punctura fortis q̄ ledit tempus et ꝓprie qū mouet hn̄s ipm et rubedo in tunicis oculi et soda et casus appetitꝰ cibi et leditur ab oī in quo ē cal̄itas et ex eis in quoꝝ salute nō ē spes q̄uis sit spes in sedatōe eꝰ: et nō facit dolorē cācer in aliquo m̄broꝝ q̇ sint sicut dolor eꝰ qū accīt in oculo. Et admistratō q̇dē medicinaꝝ cal̄aꝝ ē ex eis que ledūt patientē ipm et augēt dolorē itollerabilē.

¶ C. xiij. de cura.

Si nō fuerit excusatō cure eꝰ: tūc fit intentio sedatio doloris ⁊ mūdificet corꝰ ⁊ ꝑs capitis ab humore ꝯturbato ⁊ nutriat cibis boni chimi triticeis in q̇bus nō ē calefactio ⁊ potꝰ lactis ꝯfert ei. Et oꝫ q̇deꝫ ut admistret in ipso albūm oui cū meliloto ⁊ aliq̇d de croco ⁊ collyriū albū ⁊ oē collyriū fcm̄ ex eis que sꝫ sicut amilū et cerusa et gūmi et opiū et oīa in q̇bꝰ ponūt reliqua lenientia et stupefacientia et collyriū samurdum et collyriū meburiū et ceratū fcūꝫ ex uitello oui et ol̄o roꝰ.

¶ C. xiiij. de garab et apātibꝰ lachrymaliuꝫ.

Quandoqꝫ egredit in lachrymalibus angulis oculi exitura: et qn̄ꝫ ē dura que tactu mouet et nō rumpit et ē de genere glādulaꝝ: et pl̄imū mal̄ie eꝰ ē qđ uiꝫ eminētia in lachrymalibꝰ et inuenit cū exꝑssione et doloꝫ eꝰ exꝑssio et m̄ltiplicat cū ea ophthalmia. Et qn̄ꝫ est exi

tura bothoralis faciēs collectoꝝ et disrūpit: et quando
rūpit facit fistulā ſm pſm. Et ābe cōicāt in hoc ꝙ una
queqꝫ eaꝝ mouet ſub tactu et ſubmergit cū exp̄ſſione et
augmētat qū dimittitur: et qñqꝫ ex ſubā eꝰ bothor eſt eiꝰ
augm̄tū in ꝓfundo: qꝛ eꝰ eminētia exteriꝰ nō appet: uerū
ipſā ſignificat pruritꝰ: et qñqꝫ manꝰ inuenit eā aꝑ ꝯpreſ
ſionē ultimā. Et garab q̇dē ē fiſtula adueniēs in angul
oculi domeſticis. et pſm q̇dē eꝰ ſuccedit exituꝛ et bothō
appentibꝰ in loco. Deinde rūpitur et fit fiſtula: et exitu
ra illa añq̄ rūpat noiat bakilus. Et qñ illud m̄brū eſt
ſubtilis ſubē uꝛ ab interiori eꝰ uſqꝫ ad ipſius exterius ſi
cut pānꝰ quē inuenis a lateꝛ oſſis naſi et a lateꝛ eiꝰ quō
appet de oculo. Qū ergo rūpit remanet ſanioſa diffici
lis ꝯiūctōis qm̄ m̄brū ē hūiduꝫ et cum humiditate ſua
mouet ſp et pp hoc fit fiſtula: et eꝰ q̇dē ruptura qñꝫ eſt
ad exteriora: et qñꝫ ad interiora: et qñꝫ ē ruptura eius
ad ābo latera ſil: et mltotiens fit eꝰ ruptura ad naſum et
currit ad ipꝫ. et qñꝫ ꝯſeq̄t malia ſāiei eꝰ ad os et cōrūpit
ipꝫ ꝛ ōnigrat ꝛ cōrūpit cātilagieſ palpebꝛ et iplet oculū
ſaie q̄ egredit ad ꝯpreſſionem. ❡ Cap. xv. de cura.

Algarab ē egritudo chronica ꝛ q̄ ē ex ea leuiō
ē illa q̄ ē recens. Nā q̄ recēs ē curat cū medi
cinis facilibꝰ quas dicemus. Chronice ꝟo cura ē in ea
cauteriū qȯ narrabimus: aut qȯ ſtat loco eꝰ ſicut diebā
dich. Incipiat ergo ꝛ fricet fiſtula pāno: deinde fiat lici
niū cū diebardich ꝛ ipleat. Quidā āt exiſtiauerūt ꝙ qñ
mūdificat ab eo caro mortua: deinde ſubmergat cottū
cū aq̄ ſiliquaꝝ nabati ꝛ itromittat in ipſa ꝯfert uehemē
ter. ❡ Et ſi q̄s uult admiſtrare medicinā abſꝫ cauterio
tūc melius ē ut exp̄mat donec egrediat qȯ ē in ipſa de
inde abluat cū uino ſtiptico diſtillato in ipſa: ꝛ ſi fuerit
paꝝ ꝛ nō egredit dimittat uſqꝫ ad duos dieſ aut tres li
gata donec aggreget aliq̇d q̄titatē hñs: ōinde exprima
tur poſt lauet: deinde diſtillet in eā collyriū algarab qȯ
Mahomet filꝰ zacharie ſibi ꝯpat ꝛ ꝓp̄e qȯ ex eo diſſo
lutū ē i aq̄ gallaꝝ. et meliō qȯ diſtillatō ē diſtillatō q̄ fit
poſt diſtillatōꝫ interueniēte hora inter oēs duas diſtilla
tōes. Et de melioꝛ q̇dē regie eꝰ ē ut m̄ſuret eꝰ ꝓfūditas
ꝯtenta. Deinde inuoluat radius cotto ſubmerſo i medi
cinis ꝛ ponat in ipſa: ſiue ſit medicina currens ſiue pul
uis. Et oꝫ qñ admiſtrat medicam̄ ut ſtrigat cū pāno ꝛ
adhibeat q̇es. Et de collyriis q̇dē exꝑtis ē ut ſumāt ar
ſenici rubei ꝛ atrim̄ti ꝛ cātaridaꝝ ꝛ calcis ꝛ ſal āmonia
ci ꝛ aluminis ꝑtes equales aggregēt ꝛ terant cū urina
pueri ꝛ ſiccent ꝛ admiſtrēt ſicca. Qñꝫ ꝟo ꝯfert in prici
pio ſui ꝛ ante eruptōꝫ ut ſ̄ponat ei atrim̄tū ꝛ ponat ſ̄
ipam āmoniacū ꝛ merubegi ꝛ ſiſr nux rāzida ꝛ oē qȯ ē
fortis reſolōnis. Et qñqꝫ terūt folia rute domeſtice cū
aqua cineris: ꝛ ponūt ſ̄ bakilus añq̄ ꝯſequat os ꝛ pꝰ
ꝯſecutōꝫ eꝰ ꝯſolidat ipm ꝛ rectificat carnē. Sed mordi
cāt in pricipio qū ponūt: ōide nō mordicant. Et qñ fit
garab ſcias ꝙ canō eſt in ipſo ut mūdificet in p̄mis: de
inde curet. et ex eis q̄ mūdificāt ipſā ē ut ſumat lanugo
arūdinis inuenta in interiore ꝑte eꝰ: ꝛ ꝓprie ꝓpiqua ra
dici eꝰ q̄ q̄dā hñt groſſitudinē ꝛ ſubmergat i melle ꝛ ad
hibeat algarab ꝛ mūdificabit ipm. Deinde lauet locus
cū ſpōgia infuſa in aqua mellis: ꝛ qñꝫ ſeq̄t illud ſp. ſ. la
nugo arūdinis ſicca ſola ſine medicia alia exiccāte ꝛ ſuf
ficit. Et ex exꝑtis q̇dē ē ſief memithe ꝛ crocus cū aqua
altararacō ꝛ ſiñ ceſſatōe ꝑmutet. Et ex eis ē ut terant
limacie cū oſtracis ſuis ꝛ ꝑmiſceāt eis myrrha ꝛ aloes
ꝛ admiſtrēt. ꝛ ē ex eis q̄ ꝯfert in egritudine ꝛ eſt ad hoc
pauca ꝛ nō ē aggregata: ꝛ qñꝫ ꝯfert in ea qū ē ulcꝰ. Et
ex eis ē guadai aduſtū ꝛ crocꝰ ꝛ tararacō ſiccū cū aqua
ſumac ſola. Et ex mirabilibꝰ in ipa ſt folia rute cū aqua
granatoꝝ ſ̄poſita ei. Et de ꝓprietate eꝰ ē ꝙ ꝓhibet īma
nere ueſtigiū fedū. Et oꝫ ut nō cures de mordicatōe eꝰ.
Et ex eis q̇dē q̄ rūpūt exiturā ē ēpſm ex pane cū ſemie
maru ꝛ olibāo cū lacte muliebꝛi: aut crocꝰ cū aqua eru
ce: aut myrrha cū tertia ſui de gūmi arabico ꝯfecta cuꝫ
felle uaccino ꝛ ānectat ſ̄ ipaꝫ ꝛ nō moueatur donec ſa
net eā. ❡ Et ex medicinis algarab eſt ut fiat liciniuꝫ ex
flore eris ꝯgelato cū bdellio ꝛ āmoniaco. ꝛ exiſtimauerūt
q̇di ꝙ mes maſticatū ſanat eā. ꝛ exiſtimauerūt q̇dā eoꝝ ꝙ
myrrha ſola ſanat eā qñ ſ̄ ipam ponitur. Et ex pſibus
exꝑtis in ipſa ē ut ſumat uenaꝝ ꝑs una ꝛ ameoſ due ter
tie ꝑtis unius ꝛ terātur pulueꝛizādo ꝛ pulueriꝫentur in
ipſa ꝛ ēt medicam̄ ꝯpoſitū ex limatura eris ꝛ alumine ꝛ
ſale āmoniaco ꝛ ꝯfert ei ſanans. Et ex medicis ultimis
eſt ut ſumātur atrim̄ti ꝛ aloes ꝛ ſarcocolle ꝛ corticis ra
dicis turis ꝯtriti ꝛ memithe ꝑtes eq̄les terātur ꝛ cribel
lentur et ponātur in lachrymali: et aloes ſolūmō cū cō
ticibꝰ turis ēt: et ꝯſidera reliquas medicinas dictas in
antidotario et ꝓprie medicam̄ acutuꝫ uiride: et ꝯſidera
medicinas tabulaꝝ medicinaꝝ ſingulariū. ❡ Qū āt cō
ſeq̄tur os et nō iuuatur medicis: tūc neceſſe ē ipam ſcin
dere et detegeꝛ a ſuo interiore et aſſumeꝛ carnē mortuā
ſi fuerit donec ꝑueniatur ad os. Et eꝰ q̇dē regim̄ poſt il
lud ē ſm tres modos: ſi os ē ſanū fricetur nigredo ſi ap
paret in ipſa: et ſoluatur aliq̇d ex medicis ꝯſolidatiuiſ et
ſ̄ponatur et ligetur et dimittatur diu. et ſi res fuerit ma
ior iſta tūc neceſſariū ē cauteriū et qñ neceſſariū ē ut in
oſſe corrupto fiat foram̄ et intēdatur cū hoc ut fiet cau
teriū q̄ ꝓfūdius pōt in infimo ꝯcauitatis nō declinādo
ad naſū nꝫ ad oculū et eleuetur ꝯiunctiua ad latꝰ naſi in
ꝓfundo: ita ut qū ꝑforatur locꝰ uno foramie aut forami
nibus ꝑuis tribꝰ et penetrat ꝛ currit ſanguis ad ꝑteꝫ o
ris ꝛ naſi fiāt tūc cauteriū ultimū cū fiducia: ut nō ꝑueī
at ad ꝑtē oculi. Immo oꝫ ut teneatur oculus ultime: ō
inde cauterizetur: et puluerizētur in ipſo medicie ꝛ lige
tur cū pāno: ꝛ qñꝫ excuſat cauteriū a foramine et fit ſuf
ficientia in ipſo q̄tū poſe ē. Et medicam̄ q̇dē alreſiū eſt
ex medicinis bonis in illo capſo. Et oꝫ qñ fit cauteriuꝫ
ut puluerizetur in ipſo medicam̄. ꝛ ponatur ſ̄ ipm ocu
lū ſpongia infuſa aqua infrātata: aut maſſa ſubtili infrāta
niue: et quotieſcūqꝫ uult calefieri roretur ea.

Ca. xvi. de additōe carnis lachrymaliū ꝛ dimiutōe eꝰ

Quandoqꝫ magnificatur caro hec adeo ut ꝓhi
beat uiſū. Et qñꝫ miuitur ualde ꝛ occultatur
adeo ut ꝓhibeat lachrymas: ꝛ pſm eꝰ ꝯtigit ab erroꝛ me
dici in incidēdo ungulā. ❡ Additio ꝟo curatur medici
nis inciſionis ꝛ nō fiat radicitꝰ ꝛ ꝑueniāt lachryme. di
minutio āt ꝑueniēs ex iciſione curā nō hꝫ. Qȯ ſi fuerit
ex ꝑte alia qñꝫ poſe erit ut curetur medicis generatiuiſ
carnis in q̇bus ſt ſtipticitas ꝛ exiccatio ſicut medicine
fcē ex aloe ꝛ memithe ꝛ croco cū uino ꝛ ueſigi cū uīo ꝛ
aloes ſolū qm̄ puluerizat ſ̄ lachryālia ꝯfert ꝛ uinū ipꝫ
ꝯfert ꝛ ꝓprie qñ decoq̄tur i ipſo illȯ qȯ hꝫ uirtutē ꝯſti
ctiuaꝫ ❡ Cap. xvii. de albugine oculi.

Scias ꝙ albugo in oculo alia ē ſubtil ꝑueniēs in
ſ̄ficie appēte ꝛ noiat nebula ꝛ alia ē groſſa ꝛ no
miat albugo abſolute. ❡ Cap. xviii. de cura.

Eius q̇dē q̄ ſubtil ē ex ea in corꝑibꝰ eueniēs tene
ris oꝫ ut aſſiduet uaporatio cū aq̄s calis ꝛ bal
neis in aq̄ cala. Deinde admiſtret fricatio ſp. Et qñqꝫ
ꝯfert ei ſuccꝰ floꝝ papaꝟis ruffi ꝛ ſuccꝰ cētauree mioris

Et itez uenaz ps una ⁊ am̄eos due tertie ptis unius fi
at ex eis puluis: ⁊ fortius eo ē ut sumāt sarcocolla zuc
caz tabarzet spuma maris aristol. ⁊ baurac, ⁊ fiāt cū eis
alcobol. Et ex eis q̄ ꝯfert st alcobol astūetō ⁊ alcobol a
lubar forte ⁊ astaticō ⁊ targamaticā. In chronica uero
grossa ⁊ fīa in corpib⁹ grossis oꝫ ut admistret lenificatio
albuginis cū uaporatōibus ⁊ lenificatōibus ⁊ balneati
onib⁹ p̄dictis: ⁊ fint collyria p̄dicta q̄bus fit alcobol dis
soluta in aqua acori: aut ī aq̄ salis gēme fricati ⁊ fiāt cū
eis alcobol in balneo: ⁊ si nō pfecerit balnea admistret
alcobol cū alkitrā cū ere usto ex q̄b⁹ fiat collyrium ⁊ ēt
collyriū de cornib⁹ cerui ⁊ ēt alcobol ex stercore lacer
ti solo: aut cū masacūia aut ere adusto aut cū sale gēma
torrefacto. Et fortius isto ē sterc⁹ hirūdinū cū sisamis
de melle ⁊ stercus semebestras fiat alcobol ex eis mane
⁊ sero. Et ex eis q̄dē q̄ st tēpata est sceba adustū cū can
cro marino ⁊ climia aur. ⁊ qn̄ albugo ē pfunda admini
stra memithen ⁊ alsegi ⁊ myrrhā ⁊ stercus lacerti equa
lit ⁊ medicam̄ magnetis dictū in caplo de ungula. ⁊ qn̄
q̄ꝫ admistrent tincture tingētes albugiez de q̄bus est ut
sumat caducaz rose granatoz puoz ⁊ acatie ⁊ calcadis
⁊ gūmi oīum ana. ℥. i. antimonij gallaz āboz an̄. ʒ. iij. dis
soluāt cū aqua: ⁊ si nō inuenit rosa granati sumat cor
tex e⁹: aut caput e⁹ aut pāniculus subalbidus q̄ ē int gra
na e⁹: ⁊ itez gallaz ⁊ acatie āboz. ʒ. ij. calcadis. ʒ. i. fiat ex
eis tictura ⁊ ex tincturis ē alcobol h⁹ plūbi adusti ablu
ti croci gūmi oīum an̄. aur. ij. cineris furni fusionis eris
abluti cū aqua pluuiali aur. ij. scorie eris ablute aur. 5. fi
at ex eis alcobol. Aliud bonū in ultimo: colcotar galla
rū uiridiū āboz an̄. aur. iiij. resoluat cū aqua ⁊ admini
stret multis uicib⁹. Aliud gallaz acatie āboz an̄. ptez. i.
calcanti ptē. 5. terant cū aqua sacbai canebemem.

Cap. xix. de sebel.

SEbel ē pāniculus accidēs oculo ex īflatōe uena
rū e⁹ appentiū in sficie ꝯiunctiue ⁊ cornee ⁊ texi
tur q̄ddā in eo qd̄ ē int eas sicut fum⁹. Et e⁹ q̄dē cā ē re
pletio illaz uenaz: aut a materijs currētib⁹ ad eū p uiā
pāniculi exterioris: uel p uiā pāniculi ītrinseci pp reple
tōm capitis ⁊ debilitatē oculi. qn̄z v̄o accidunt ex sebel
pruritus ⁊ lachryme ⁊ pāniculus ⁊ nocumētū ex lumīe
solis ⁊ lumine cādele ⁊ debilitat uisus ex ea. qm̄ īpedit
⁊ infert ei extuatōm: ⁊ nocet ei oē qd̄ ei sponit: plꝫ v̄o
accidit oculo patiēti sebel ut fiat minor ⁊ minoret cor⁹
pupile e⁹. Et sebel qd̄ ē ex egritudib⁹ q̄ hēditāt ⁊ pmu
tāt de uno ad aliū.

Cap. xx. de signis.

SIgna sebel c⁹ pncipiū ē uelam̄ exteri⁹ st ea q̄ mlt
totiēs diximus de exuberatōe uenaz exteriorū
⁊ rubedine faciei ⁊ pulsatōe uehem̄ti in tpibus ⁊ in ue
nis cornee. Et signa alterius st q̄ st ꝯ̈ria istis in eo qd̄
declarabit t' in canone.

Cap. xxi. de cura.

OPortet ut abhorreat cū ea oīa q̄ abhorret ha
bens fluxū ad oculū q̄ st ea que diximus in p̄
mis ⁊ nō iterabim⁹ ea nunc. Et ut utat de eūatis ⁊ mū
dificatiuis ea que diximus: ⁊ ut uitet olea ⁊ ēpla sr cap
⁊ caputpurgia iā ei dixim⁹ in ea ēt. abhorrēt ei q̄dā ipa
in ea ēt. Sed ego nō uideo malū ī usu eoz qn̄ caput est
mūdū. Et. G. q̄dē ꝯcessit ut in potu uiuū daret ⁊ fieret
ut post ipsū dormiret qn̄ ēet mūdus: ⁊ nō ēet mā in cor
pore ⁊ capite e⁹: ⁊ uꝫ q̄ꝑ hoc fit ꝯueniēs in sebel leui. in
ea v̄o q̄ fortis ē nō ē exceptio a collectōe. Et melior q̄d
collectio ē ut penetrēt fila multa sub uenis: ⁊ qn̄ aduna
ta st trahant ad sriora ut eleuet sebel. Deinde colligat
cū nucbradbi acuti capitis ad incidēdū ne remaneat a
liq̄d. Deinde admistret regim̄ phibēs adherētiā dcām
in capitulo de ungula. Et qn̄ dolet oculus ex p̄paratio
ne collectōis nō abscidat ab eo uitellus oui. Illud eīm
sanat ipm. ⁊ post illud admistrēt collyriū rubeū ⁊ uiriđ
ut resoluat residuū sebel ⁊ mūdificet oculus. Et me
lior q̄dē horaz ad collectōm e⁹ st uer ⁊ autūn⁹. Veruꝫ
sit post mundificatōm ⁊ eūonē: qm̄ qn̄ ē an̄ eūonē dolō
declinare facit sfluitates ad oculū. Medicine v̄o ꝯferen
tes ad sebel nō ꝯfert nisi recenti s̄m plm. Et ex eis v̄o q̄
expta st ē ut sumat cortex oui recētis sic cadit a gallina
⁊ ferueat aceto. x. dieb⁹. Deinđ colet ⁊ exiccet ī umbra
⁊ terat ⁊ fiat cū eo alcobol. Et ex eis q̄dē q̄ st expta est
alcobol oculi cū cinere cui adiūcta ē marchasita. ⁊ ex e
is que expta st ē alcobol oculi cū urina in qua dimittit
limatura eris cipri die una. Et ex ꝯpositis collyriū asta
ticō ⁊ rubeū lenitiuū ⁊ rubeū acutū ⁊ uiride ⁊ tarchimi
ticō ⁊ collyriū rusatigi ⁊ medicam̄ magnetis p̄dictum:
oīa illa st in antidotario ⁊ collyriū de alumine ⁊ balau
stijs. ⁊ qn̄ ꝯp est sebel scabies exptū est collyriuꝫ sumac
solū: ⁊ qn̄ ponit in ipso paz gūmi ⁊ arabici ⁊ sarcocol
le et fit ex eo alcobol abscidit ei sebel ⁊ remouet scabiē.

Cap. xxij. de ungula.

EST aditō ꝯiūctiue ⁊ uelāinis ꝯtinentis oculū in
cipiēs s̄m plm a lachrymali ⁊ currēs sp sr cōīū
ctiuā: ⁊ qn̄z tegit corneā ⁊ iuadit eā ita q̄ꝑ coopit foram̄
Et e⁹ q̄dē q̄dā ē que ē durior: ⁊ quedā ē q̄ ē lenior. Et
qn̄z ē citri coloris: ⁊ qn̄z ē rubei colōis ⁊ qn̄z ē fusci co
lōis. et ē ungula c⁹uicitas cū ꝯiūctia ē uicitas adherētie
q̄ uelocit đnudat q̄lꝫ suspēsiōe. et ē alia c⁹uicitas ē uici
tas unitōis ⁊ idiget excoriatōe.

C. xxiij. de cura.

MElior cura e⁹ ē denudatō cū ferro ⁊ pprie e⁹ q̄
ē lenis. Dure v̄o denudatio qn̄ nō ē facil pdu
cit ad nocum̄tū. ⁊ oꝫ ut eleuet cū uncinis. Suspēsio eiꝫ
e⁹ icisiōeꝫ facilē efficit: q̄ꝑ si phibeat excoriet cū capillo:
aut serico penetrāte sub ea cū acu: aut radice pēne subti
lis. et illđ q̄dē nō ē necessariū nisi ī uno loco aut duobus
q̄ꝑ si nō sufficit necessaria ē excoriatio subtilis cū ferro n̄
acuto. ⁊ oꝫ ut eradicet q̄ntū pole ē p̄ter qd̄ accidat cāni
lachrymal. Et accidat lachrymis cursus: et color q̄deꝫ
distiguit iter ābas. Et qn̄ abscideris ungulā distillabis
ī oculū cyminū masticatū cū sale. Deide subuenies mor
dicatōi e⁹ cū uitello oui et oleo ros. et uiol. Et qn̄ non
admistras distillatōm cymini masticati cū sale adheret ꝯ
iūctiua palpebre. Et pp hoc oꝫ ut moueat eger oculuꝫ
ēt oi hora. Deinde p⁹ tres dies admistrēt collyria acu
ta ut residuū extirpet. Admistratio v̄o medicinaz in ip
sa ē res q̄ nō multū vꝫ in ungula q̄ ē grossa: ⁊ cū hoc ip
se nō eūant a nocum̄to pupille acuitate sua. Necessariū
ei ē ut ipse sit uehem̄tis abstersiōis ꝯmiste cū putrefacti
uis. Et ex collyrijs q̄dē exptis ē collyriū antuticon et
collyriū cesaris ⁊ basilicō acutū ⁊ rusemninū ⁊ diuaricō
⁊ oīa ista scripta sūt in antidotario. Et ad eā quideꝫ exp
tum est ut sumātur eris usti ⁊ calcadis ⁊ fel hirci ptes
equales ⁊ fiat ex eis collyriū. Et ut sumat calcadis ⁊
sal gēme āboz an̄. ps. i. gūmi medietas ptis fiat collyri
um cū uino: aut es ustū ⁊ calcadis cortices radices cap
paris ⁊ sal āmoniacus ⁊ fel hirci. aut uacce cum melle:
aut mel solū cū felle caprino: aut magnetis ⁊ floris eris
⁊ magre ⁊ āmoniaci omnium an̄. ptes. ij. ⁊ croci. ps. i. ⁊
⁊ unicuiq̄ꝫ. ℥. illius admisceat cotila. i. mellis: ⁊ ēt ex cal
canto ⁊ sale āmoniaco fiat alcobol: est ei mirabile. ⁊ ex
eis que ad ungulā st expta ⁊ ē ppinqū impressiōi denu
dationis ē ut sumat testa catinoz ⁊ fricet ab ea linim̄tū

⁊ ꝯterat̃ multũ: ⁊ poſt illud ꝯmiſceat̃ cũ oleo de ſẽibus
cucurbite ⁊ ꝯterant̃ ſiſ. Deinde mittat̃ radius i cute ⁊
accipiat̃ cũ eo medicam̃ ⁊ fricet̃ cũ ipſo ungula aſſidue
oĩ die multotiens ſubtiliat ei eã ⁊ recedet cũ ea. Et oꝫ q̃
dẽ ut inclinetur ante medicinaꝝ adminiſtratõeꝫ ſꝫ uapo
rẽ aque cal̃e tãdiu donec calefiat oculus ⁊ rubificet̃ fa
cies aut igrediat̃ balneũ. Qñꝫ v̇o ꝯfert i ungula leui ut
terat̃ tus ⁊ infundat̃ in aqua cal̃a tãdiu donec ſꝫ ipſum
una hora ptrãſeat ⁊ colet̃ ⁊ fiat cum ipſo alcohol.

¶ Ca. xxiiij. de altarfati.

Est pũctũ ſanguinis recentiſ rubei aut antiq̃ mõ
tui aut ſubrubei: aut nigri currẽtis a q̇buſdã ue
nis ruptis in oculo ꝑꝑ ꝑcuſſiõꝫ v̇bigratia: aut cã alia ꝑꝑ
ter quã rumpunt̃ uene ex repletõe ⁊ aꝑatibus: ita ut ꝯũ
pant̃ in ipſa. Et ex ſũma eaꝝ ſt̃ clamor ⁊ motus labori
oſus. Et qñꝫ eſt ex feruore ſanguinis in uenis. ⁊ qñqꝫ
ꝯuenit a caſu ꝑcuſſiuo fractura ſubtilis in pupilla. ⁊ ru
ptura q̃ ẽ i ꝯiũctiuaẽ ſalubrior.

¶ Cap. xxv. de cura.

Distillet̃ ſꝫ ipm ſanguis colũbe aut turturis: aut
azfagachit: aut alguaraſen ⁊ ꝓprie de ſub pẽna
Q.ḋ ſi fuerit in prĩcipio ꝯmiſceat̃ ei aliq̇ḋ de ĩꝑcuſſiuiſ
ſicut ẽ lutũ dictũ chimolea ⁊ lutũ dcm̃ armenũ. In fine
v̇o eꝰ ꝯmiſceat̃ cũ reſolutiuis uſqꝫ ad arſenicũ cuꝫ luto ſi
gillato. Et qñqꝫ curat̃ cũ lacte muliebri cũ ture ⁊ aqua
ſaliſ ⁊ proprie in aqua diſſoluta ſt̃ ſal gẽma ⁊ ſal ãmoni
acus: ⁊ proprie qñ ponit̃ in ipſa illud cũ ture ⁊ diſtilla
tur ex eo in oculũ: ⁊ collyriũ diuaricõ ꝯfert ei ualde: ⁊
medicamen ſuũ ex lapide lazuli ⁊ piperiſ ⁊ ſarcocolle ꝑ
tibus equalibꝰ ⁊ arſenici q̃tũ oĩa: ⁊ qñꝫ admiſcet̃ ei ſal
gẽma ⁊ fit ex eis collyriũ. Et qñqꝫ fit ei empl̃m de foriſ
cũ kali uſto cum uino aut cũ aceto. Et ſil̃r ex ſtercoꝛ co
lũbino cũ aceto aut uino: aut fit empl̃m ex paſſiſ enucle
atis ſolũ cũ aceto: ⁊ reliqua que dicta ſt̃ adhibeant̃: ⁊ ꝓ
prie qñ fuerit aꝑa. Et ſil̃r caſeus recẽs ⁊ paꝝꝑ ſalitꝰ ⁊
cortices rhaphani ⁊ melilotũ cũ ſanguine dracõis ⁊ ra
dice lilij ⁊ croco ⁊ lentibus cũ oleo roſ. ⁊ uitello oui: ⁊
reclinatio fiat ſꝫ aquã in qua decocta ſunt iſopum ⁊ ori
ganũ ⁊ uaporet̃ ex ea ſola: aut cũ aceto in quo decoqũt̃
ciniſ aut m̃ta: aut infuſione olibani cũ aloe: aut cũ aqua
croci ſilueſtris: aut infuſione croci: aut decoctõne came
mille ⁊ meliloti: aut ſucco eoꝝ: aut decoctiõe folioꝝ cau
lis. Et fiat empl̃m ex folijs caulis decoctis ⁊ contritis.
Forti v̇o ⁊ antiquo: aut fiat ẽpl̃ꝫ ex ſinapi ꝯtrito ꝯmiſto
cũ duplo ſui de carne ficꝰ: aut arſenico fricato cũ lacte:
aut fiat ei empl̃m ex cinere decocto in uino aut ameoſ ⁊
iſopo cũ lacte uaccino. ¶ Q.ḋ ſi cũ tarfati acciderit ru
ptura i ꝯiunctiua maſticet̃ cyminũ ⁊ ſal: ⁊ diſtillet̃ ſaliua
in ipſo. Et folia ſalicis ꝯfeꝛt ei ualde qñ ex eis fit ẽpl̃m.

¶ Cap. xxvi. de lachrymis.

Hec egritudo ẽ ut ſint oculi ſꝑ humidi hũiditate
aquoſa. Et qñꝫ currũt lachryme. Et eaꝝ q̇deꝫ
alie ſt̃ natiue: alie accidentales. Et de accidẽtalibꝰ ſt̃ q̃
ſt̃ inſeꝑabiles i ſanitate. Et ſt̃ alie ſequẽtes egritudinem
que remouẽt̃ ſi remoueat̃ egritudo ſicut fit in febribus
¶ Cã ãt in accidẽtalibꝰ ẽ debilitas retẽtiue aut digeſti
ue decoquẽtis: aut diminutio lachrymalis in nã: aut ꝓ
pter admĩſtratõꝫ medicine acute: aut ſucceſſione inciſio
nis ungule. Et ꝓncipiũ q̇dẽ illius hũiditatis ẽ cerebrũ
⁊ curſus eꝰ ad oculũ in una duaꝝ uiaꝝ ꝑdictaꝝ multoti
ens. ¶ Que ãt natiue ſt̃ aut ꝑꝑ eradicatõeꝫ inciſionis
lachrymalis nõ ſanant̃. Et curſus q̇dẽ lachrymaꝝ qui
fit in febribꝰ ⁊ in egritudinibꝰ acutis ⁊ ẽ ſine cã ẽ ꝑꝑ no
cum̃tũ cerebri ⁊ aꝑa cerebri. Et qñꝫ accidũt in febribꝰ
uigilatiuis q̃ ſt̃ ex febribꝰ ephimeris: aut febribꝰ putridiſ
ſanguineis: ⁊ qñꝫ multiplicat̃ curſus lachrymaꝝ i frigo
re. Et iſte oẽs q̃ ſt̃ de genere eaꝝ que accidũt ueslociter
remouẽt̃ ſequẽtes egritudinẽ ſi remouent̃ remouentur
cum ea.

¶ Cap. xxvij. de cura.

Canon in cura eaꝝ ẽ admĩſtratio medicinaꝝ eq̃l̃
ſtipticitatis. ¶ Eaꝝ v̇o q̃ facte ſt̃ ſucceſſiõe inci
ſiõis ungule aut corroſiõe eꝰ ꝑ medicinã cura ẽ puluis
citrinꝰ ⁊ troc. de croco ⁊ collyriũ de aloe ⁊ collyriũ de
croco cũ bengi: ⁊ ut fiat alcohol ſꝫ lachrymale ipm cuꝫ
ture: aut fumo eꝰ ꝓprie ⁊ cũ aloe ⁊ memithe ⁊ croco. q̇ḋ
ſi iã finita fuerit ⁊ ad finẽ ꝑuenerit nõ naſcet̃ unq̃. Illa
ãt que facta ẽ nõ ab inciſione ungule cũ tutia ⁊ cuꝫ alco
hol de tutijs. Et ꝓprie ſicut cũ alcohol de tutia predi
cto in capl̃o de albugine ⁊ oĩbꝰ collyrijſ uiſcoſis ſicut eſt
collyriũ albũ de ſarcocolla ⁊ collyriũ de aſtaticon ⁊ re
liqua q̃ dicta ſt̃ in antidotario. ¶ Et ex eis que exꝑta
ſt̃ in eis ẽ medicam̃ factũ ex aqua granatoꝝ acetoſoꝝ cũ
medicinis. Et illius q̇dẽ ꝯfectio ẽ ut decoquat̃. lb. i. ex
eo uſqꝫ ad medietatẽ. Deinde ponãt̃ i ipſo aloes ſcotrẽ
ſis ⁊ licij ⁊ feluzabaragi ⁊ croci ⁊ ſief memithe oiuꝫ añ.
aur. ij. ⁊ muſchi. ij. danic ⁊ maneat ſub ſole. xl. diebus in
uaſe uitreo clauſo. Et ex eis que exꝑta ſt̃ in ipſis ẽ igre
di balneũ in ieiunio ⁊ morari in ipſo ⁊ diſtillare acetũ ⁊
aquam in oculum multotiẽs. Ille v̇o que ſt̃ natiue ĩcipi
unt curã difficilit̃.

¶ Cap. xxviij. de ſtraboſitate.

Quandoqꝫ fit ſtraboſitas ꝑꝑ mollificatõeꝫ quo
rũdã lacertoꝝ mouẽtiũ illud q̇ḋ apparet de o
culo ⁊ declinat ab aſpectu illiuſ ꝑtis ad ꝑtẽ ei oppoſitã
Et qñꝫ fit a ſpaſmo alicuius eoꝝ: ⁊ declinat oculus ad
ꝑtẽ eꝰ ⁊ q̃l̃rcunqꝫ fit: qñꝫ fit ab hũiditate: ⁊ qñꝫ fit a ſicci
tate ſicut accit in febribꝰ acutis. Et illa q̇dẽ in qua ſpaſ
mꝰ lacerti ẽ cã nõ fit niſi a ſpaſmo lacerti motiui. ſpaſmꝰ
ei eꝰ ẽ q̇ facͨ euẽire i ocl̃o ſtraboſitatẽ ⁊ nocum̃tũ. Spaſ
mus ãt lacerti retinẽtis in radice nõ facit apparere no
cum̃tũ imo ꝯfert ualde. Et multotiẽs q̇dẽ accit ſtrabo
ſitas pꝰ quaſdã egritudines cerebri ſicut epilepſiã ⁊ ka
rabitũ ⁊ v̇tiginẽ ⁊ ſil̃es iſtiſ ⁊ accit poſt aduſtionẽ ⁊ ſicci
tatẽ aut repletõꝫ. Et ſcias ꝙ ĩmotio oculi ad ſꝫiora aut
ad inferiora ẽ illud q̇ḋ facit uidere rẽ unã duas res: ſꝫ
ad duo latera nõ infert uiſui nocum̃tũ de quo ſit curan
dum.

¶ Cap. xxix. de cura.

Infans v̇o nõ ſanat̃ niſi in diſpõne infantie ualḋ
hũide: qñꝫ eiꝫ ſꝑat̃ ut ſanet̃ ⁊ ꝓprie qñ ẽ recẽs. in
hoc ei oꝫ ut equet̃ cuna ⁊ ponat̃ candela in ꝑte oppoſi
ta ſtraboſitati ut laboret ſꝑ aſpectꝰ ad eã. Et ſil̃r opꝫ ut
liget̃ filũ rubeũ cũ re rubea oppoſituꝫ ꝑti ſtraboſitatis:
aut ſuſpẽdat̃ aliq̇d rubeũ aꝑ tꝑs oppoſitũ: aut aureꝫ ⁊
totũ illud fiat ita ut eꝰ aſpectꝰ ipm ꝯſequat̃ ⁊ uideat illḋ
cũ ꝑuo labore. Qñꝫ ei ꝯfert ille labor in equãdo oculũ
⁊ emiſſio ſanguinis ẽ ex eis q̃ faciũt aſpectũ rectuꝫ. Illi
ãt q̇bꝰ accit illḋ poſtq̃ magni ſt̃ ⁊ ſenes ⁊ ẽ cã eꝰ mollifi
catio: aut ſpaſmus hũidus oꝫ ut utãt̃ mũdificatõne cere
bri cũ euãntibꝰ q̃ diximꝰ cũ hieris magnis ⁊ ſil̃ibꝰ eis ⁊
ſubtiliatõe regis et admĩſtratõe balnei et reſol̃one. et de
medicis q̇dẽ iuuãtibꝰ in ſtraboſitate eſt ut fiat eis caput
purgiũ cũ ſucco folioꝝ oliue. Q.ḋ ſi fuerit eꝰ euẽtꝰ a ſpaſ
mo ex ſiccitate tũc oportebit uti ẽbrocis hũectatiuis. et
qñ nõ affuerit febris ſumat i potu lac aſininũ cum oleis
ualde humectatiuiſ: et penitꝰ oꝫ ut humectet̃ eoꝝ regim̃
Et oꝫ ut diſtillet̃ in oculũ ſanguis turturis et ut fiat em
pl̃m ex albũine oui et oleo roſ. et pauco uino et liget̃.

fiat illud diebus pluribus.

C.xxx. de exitu oculi.

Aliquando accidit egressio aut ꝓpter uehemētiā inflationis oculi ꝓpter grauitatem et repletōem suaȝ aut ꝓpt̄ uehemētiam coarctatōis eius ad exteriora: aut ꝓpt̄ uehemētē mollificatōeȝ suspēsionis sue et lacertorū ꝑuātiū suspēsionē eius ꝑdictā. Et illa quideȝ que accit ꝓpt̄ uehemētiā inflationis oculi et repletionē eius: aut ē a mā plīma ipso oculo inflatiua aut hūorosa hūida. et qn̄ȝ ē repletō ꝓpria in ipso. Et qn̄ȝ ē cū cōitate cerebri et corporis sicut qđ accidit apđ retētōeȝ mēstruoꝝ. Et illa quideȝ que ē ꝓpt̄ uehemēteȝ coarctatōeȝ eius ad exteriora non est nisi apud prefocatōeȝ: ⁊ sicut fit qū soda est uehemēs. Et sicut fit apud tonitruū ⁊ clamorē ⁊ mulierib⁹ post partū uehemētē ⁊ tenasmon. Et qn̄ȝ est cum hoc ex mā declināte ad oculū etiā qū non est mūđ ꝑtus Et qn̄ȝ est ex corruptione cōmistionis fetus aut morte eius: aut putrefactione eius. ¶ Facta aūt ꝓpt̄ mollificationē lacerti: qm̄ lacertus cōtinēs neruū cōcauū qum mollificat̄ non substinet oculū: sed declinat ad exterioā Et egressio qn̄ȝ est ex mollificatione lacerti tm̄ ⁊ nō destruit̄ uisus: ⁊ qn̄ȝ est cū actione eius ⁊ destruit̄ uisus: Et qn̄ȝ egrediūt̄ ābo oculi in eis q̄ sūt sicut ꝑfocatōes ⁊ aꝑata uelaminū cerebri in ꝑipneumonia ⁊ ē cā i illo coarctatō. Et qn̄ȝ ē cā in illo ī̄plectio ēt: ⁊ mltotiēs fit illud cū sāguinitate impediēte ⁊ faciēte aꝑa in cornea.

C.xxxi. de signis.

Quandoq̄ ē ex mā plurima aggr̄gata in pupilla: tūc illic est cū egressione magnitudo: ⁊ qū ē ex coarctatione qn̄ȝ ē illic magnitudo si adiuuat eaȝ mā. Et qn̄ȝ non est magnitudo. Et in ābab⁹ dispositionib⁹ sentit̄ extēsio expulsa retro a posteriorib⁹ ⁊ cognoscit̄ eius cā. Cū illa autē que ē ꝓpt̄ mollificationeȝ lacerti non magnificat̄ pupilla neq̄ sētit̄ tēsio uehemēs ab iteriorib⁹ ⁊ ē pupilla cum hoc extuans

C.xxxij. de cura.

Egressioni uero leui sufficit uitta repellēs ad interiora ⁊ somnus ꝑm resupinationeȝ ⁊ exiccare cibum ⁊ ꝑuitas motus ⁊ assiduatio clausionis. Qđ si medicinaꝝ indigeat adiutorio adhibeat̄ collyriū de sumac Que uero fortis est ex ea tūc si illic ē mā idiget mūdificatione eius a corpore ⁊ capite cū eo qđ scis ex solutiuis ⁊ phlebotomia ⁊ uētoꝑ sup ambo tēpora ⁊ collyrijs acutis. Et penitus quideȝ solutio uētris ē ex rebus magis iuuātibus speties eius. ⁊ similit̄ positio uētosaꝝ sup collū. Et oportet ut assiduet̄ uaporatio in principio cū lana infusa in aceto ⁊ embrocetur facies cū fr̄ia aqua. ⁊ proprie in qua decocta sūt stiptica sicut cortices granatoꝝ ⁊ sētices ⁊ sicut papauer ⁊ endiuia ⁊ uirga pastoris Qđ si nō fuerit a repletiōe cōfert hoc regim̄ i oī hora ¶ Et si fuerit illic repletō oportebit ut resoluat̄ in ꝑ̄ncipio mā cū reb⁹ cognitis. Et si fuerit a mollificatōe tūc oportebit ut administres hieras magnas ⁊ gargarismata ⁊ odoramēta ⁊ suffumigatōes cognitas: ⁊ post illa administra stiptica fortitudinē faciētia. Illa uero que est apud partū si ē a paucitate cursus sāguinis pariētium aut corruptōe fetus prouoca mēstrua ⁊ extrahe fetū. Et si ē a. coarctatione tātū tūc adhibe stiptica. Et ex medicinis quidē cōferētibus in egressiōe ⁊ eminētia ē ut fiat emplr̄ȝ ex faria fabaꝝ cū rosis ⁊ ture ⁊ albūine oui ⁊ ēt nuclei dactiloꝝ adusti cū spica sūt bōi eīnētie ⁊ egressiōi.

C.xxxiij. de ꝓfūditate oculi ⁊ e⁹ paruitate.

Illud in febribus ⁊ ꝓprie in uigilatiuis ⁊ sucessione euacuatōuȝ ⁊ insōnietatis ⁊ angustie ⁊ tristitie. Et in illa quidē que uigilatiua ē oculus somniferus grauis difficil̄ motus in palpebris ⁊ non in pupilla. ¶ Et in angustia est quieta pupilla. Quidam autem dixerūt q̄ accidit quibusdā hominib⁹ diuersitas duoꝝ lateꝝ faciei in frigore uehemēti ⁊ calore uehemēti. Accidit ergo oculo qui ē in parte fr̄ia profundatio ⁊ paruitas.

C.xxxiiii. de uarietate oculi.

Uiriditas aūt accidit aut ꝓpt̄ cāȝ que ē in tunicis: aut ꝓpt̄ cām que ē in humorib⁹. ¶ Et cā q̇dē in humiditatib⁹ ē. qm̄ si fuerit glatial̄ in ipso plurime q̄̄titatis ⁊ albugineus clarus ⁊ situs eius ꝓpinqus ad exteriora ⁊ equalis q̄̄titatis ⁊ paucus erit oculus uarius uiridis ꝓprie si nō fuerit ex tunica ꝓhibitio. Et si i hūiditatibus fuerit ꝯturbatio ⁊ glatial̄ fuerit ꝑuus ⁊ albugineus plurimus obtenebratio fiet sicut ē obtenebratio aque ꝓfūde. Et si fuerit glatial̄ ꝓfundus erit oculus niger. Causa aūt in tunicis ē vuea. ¶ Nā si ipsa vuea fuerit nigra erit oculus eius cā eius niger. Et si fuerit uiridis fiet oculus uiridis. Et vuea quidē fit uiridis: aut ꝑ̇uatione digestionis sicut plāta. Nā in ꝑ̇ncipio qum nascit̄ non ē apparētis tincture. Immo declinat ad albedinē. Deide ipsa cū digestione fit uiridis. Et ꝓpter hāc cāȝ sūt oculi infātiū virides ⁊ uarij. Et huius q̇dem uarietas fit ꝑm hūiditatē ultimā: aut ꝓpt̄ resolutiōȝ humiditatis quā sequit̄ tinctura qū est digesta ualđ sicut plāta qū ī̄soluit̄ eius humiditas icipit albificari. Et hec quidem uiriditas est a siccitate dn̄ante. Et infirmoꝝ q̇đ oculi ⁊ senū uarij fiūt ꝓpt̄ hāc cāȝ: qm̄ in senib⁹ multiplicat̄ humiditas extranea ⁊ resoluit̄ innata. Aut erit illic color eueniēs in creatōne nō ꝓpt̄ea q̄ ip̄e adueiat vuee qū n̄ ꝑ̇us fuerit. Et fit quādoq̄ ꝓpt̄ claritatē hūiditatis ex qua creata ē. E qn̄ȝ fit ꝓpt̄ unū duoꝝ qn̄ accidit in ꝑ̇ncipio creature: ⁊ scit̄ illđ bonitate visus ⁊ malitia ei⁹ ¶ Et viriditas quideȝ alia ē natural̄ ⁊ alia ē accidētal̄ Uarietas aūt ꝓuenit ex aggregatione causaꝝ nigredis ⁊ causaꝝ viriditatis ⁊ ꝯponit̄ ex eis res inter nigrediēȝ ⁊ uiriditatē que ē uarietas. Et si esset varietas ꝑ̇mitiua ꝑm q̄ exstimauit. Empedocles esset oculus viridis les⁹ ꝓpt̄ suū defectū ab aq̄itate que ē instrumētū visus. Quidam aūt nigri minorāt̄ a viridibus in visu qū viriditas non ē ꝓpt̄ nocumētū in ipsis. Et cā in hoc ē: qm̄ nigredo que ē causa albuginei ꝓhibet penetratiōȝ formaꝝ coloꝝ cū declaratione ꝓpt̄ea quia ꝯtraria ē ꝑuietati. Et illud ē sicut illud quod ē ꝓpt̄ cōturbationē humiditatis ⁊ similit̄ si fuerit cā ꝓpt̄ multitudinē humiditatis. Nā si ē multitudo etiā nō respōdet motui palpitationis ⁊ egressioni ad an̄riora ita q̄ inde fit curādū. Et si oculus fuerit viridis ꝓpt̄ ꝑuitatē huōris albuginei erit magis videns in nocte ⁊ in tenebris q̄̄ in die ꝓpt̄ illud qđ accidit de motu lūis materie parue: ⁊ ipedit a declaratōe huius eniȝ motus deficit a declaratōe reꝝ sicut deficit in đclaratōe eius qđ ē in tenebris post lum̄. Niger uеō cā humiditatis visus in nocte ē minor ꝓpt̄ea q̄ illud indiget palpitatione ⁊ motione materiei ad exteriora. Et materia plurima ē grauior q̄̄ pauca. Niger aūt ꝓpt̄ tūicam aggregat visum vehementer.

C.xxxv. de cura.

Iam exptū ē alcohol ex bēgi siccū decoquatur in aqua donec fiat sicut ml̄ ⁊ fiat inđ alcohol. Aut sumat̄ antimonij spahani pōđ. iij. ʒ. margaritaꝝ muschi cāfore oiuȝ an̄. pōdus danich fumi lāpadis oli aut oliuaꝝ croci āboꝝ an̄. ʒ. i. aggregēt̄ oia t̄rēdo ⁊ admistrēt̄

⁊ crocus ipse ⁊ oleū eius est ex eis que denigrant pu
pillā: similiter succus solatri: aut sumat̄ succi tribulorꝝ
ponđ. ℥. ii. ⁊ gallaruʒ adustarꝝ pondus. ℥. i. olei de nu
cleis oliuarꝝ de nigratarꝝ super arboreʒ ⁊ olei sisamini
non excorticati amborꝝ añ. pondus. ℥. i. decoquant̄
lento igne donec nigrescant ⁊ fiat inde alcobol. Et ex
eis que sunt experta est ut adurat̄ auellana ⁊ per mi
sceāt̄ cū oleo ⁊ ungat̄ uertex infantis uiridis. Et etiā
ut immitat̄ radius in colloquintida hūida ⁊ fiat inde
alcobol: ita ꝙ dicit̄ ꝙ illud denigrat pupillam catti.
Et simili᷒ cortices auellāe contriti: aut sumat̄ acatie
pars .i. gallarꝝ sexta partis aggreget̄ illud cū aqua flo
rum papaueris ruffi ⁊ succus ipsius ⁊ fiat ex eo distil
latō. Et simili᷒ succus bēgi ⁊ succus corticis grātorꝝ

¶ Tractatus tertius de dispositionibus palpebrarū
et que cōmitantur eas.

¶ C. i. De pediclis in palpebris.

Materia pediculorꝝ est humiditas pluria
quā expulit natura ad partem cutis. Et
uirtus preparatiua generationis eorꝝ est
caliditas non naturalis. Et ille cui plm̄
accidit illud est ille qui est plurime uarie
tatis in cibis suis ⁊ parui exercitij ⁊ imundus ⁊ neqꝫ
utitur balneo.

¶ C. ij. De cura.

Incipe a mūdificatione corporis ⁊ capitis
⁊ partis oculi cū eo quod sciuisti: ⁊ proprie
cū gargarismate facto ex aceto ⁊ sinapi: ⁊ administret̄
ablutio oculi ⁊ embrocatō ipsius ex aqua maris ⁊ aq̄s
salsis ⁊ sulfureis ⁊ liniant̄ pili palpebre ex medicāie
facto ex alūine ⁊ medietate ipsius de mēbuzegi. Et q̄
doqꝫ addit̄ ei aloes ⁊ baurac amborꝝ añ. ps. 5. Et me
lius quideʒ est ut sit illud quo cōficit̄ acetū squilliticū
Sed almēbuzegi cū baurac est medicameʒ bonum.

¶ C. iij. De silac ⁊ est grece anuseme.

Silac quideʒ est grossities in palpebris ꝓue
niens a mā grossa male dispōnis nitrosa
propt̄ quā rubee fiūt palpebre. Et cadūt pili ⁊ addu
cit ulceratōeʒ partiū inquibus fixi sūt pili ⁊ sequit̄ eā
cōruptō oculi. ⁊ plurimū accidit successione ophthal
mie. Et de ipsa quidē alia est recēs: ⁊ alia est antiqua
mala.

¶ C. iiij. De cura.

In recēti quidē cōfert facere ēplm̄ ex lētibus
decoctis cū aqua rof. ⁊ facere emplm̄ de
portulaca ⁊ endiuia cū oleo rof. ⁊ albumie
oui: ⁊ administret̄ totū illud nocte ⁊ ingrediat̄ balneū
post ipsaʒ aut sumāt̄ lētes excorticate ⁊ sumac ⁊ pul
pa granatorꝝ ⁊ rose: ⁊ cōficiat̄ illud totū cū alrob in
nocte ⁊ balneet̄ mane. Et assiduatio balnei ē ex reb⁹
magis cōferētib⁹ ei. ¶ In antiqua uero ⁊ chronica
oʒ ut crura uētosent̄ ⁊ phlebotomēt̄ uene frōtis ⁊ ad
ministret̄ assiduatio balnei. Et ex medicamētis auteʒ
que ponēda sūt in ea est ut sumat̄ eris usti medietas.
℥. i. dragāti. ℥. iij. piperis croci añ. ℥. i. terant̄ cun uino
pōtico donec fīāt sicut mel subtile ⁊ administrētur in
exterioribus palpebre. In ea aūt que fit successione
ophthalmie est exptū collyriū ſm hūc modū dragāti
atrimēti ⁊ croci ⁊ spice omnium añ. ps. i. Sumant̄ đ
sedenigi. x. ptes fiāt collyria ⁊ fricēt̄ ex eis palpebre

¶ C. v. De gesse palpebrarum.

Est ut accidat palpebris difficultas motus
ad claudēdum qū sūt apte ⁊ ad aperiēduʒ
qū sūt clause cū dolore ⁊ rubedine sine hūi
ditate ſm plm̄ ⁊ cōsequit̄ eas plurimū ut non obedi
ant ad apiēdum cū exiccatiōe apud somnū. Et plm̄ q̄
dem ipsius nō est sine frustis lippitudinis sepatis du
re sicce: neqꝫ est cū ea cursus nisi ꝑ accidens: qm̄ est
ex siccitate aut humore uiscoso declināte ad siccitateʒ
ualde: sed qñdoqꝫ est dolor ⁊ rubedo. Illa uero que
fit africatione sine mā fluēte ad ipsaʒ nominat̄ siccitas
oculi: ⁊ mltotiēs est illic ꝯplo calida ⁊ materia pluri
ma grossa indigens euacuatione.

¶ C. vi. De cura.

Oportet ut assiduet vaporationeʒ oculi cum
spōgia infusa in aqua tepida ⁊ assidue utat̄
balneo cū aqua dulci equali ⁊ ponat super
oculū apđ somnū albumē oui cōquassatū cū oleo rof.
⁊ assidue faciat sudare caput cū hūectatiuis ⁊ oleis ⁊
embrocis ⁊ caputpurgijs hūectātibus cū oleo viol. ⁊
nenufarino ⁊ reliq̄s: ⁊ si significauerint dispositiones
ꝙ cū siccitate fit materia cholerica solues cū volubili
qm̄ in ipsa est ꝓprietas. Et si existimat̄ ꝙ illic sit mate
ria grossa exiccata indigens resolutōe resoluat̄ cū mu
cilagine fenugreci ⁊ mucilagine semis lini acceptis cuʒ
lacte. Iste eniʒ ābe qñ ponūt̄ sup oclū auferūt algesse
⁊ euacuāt humoreʒ. Et ex eis que ad eā experta sunt
sūt adeps galline ⁊ mucilago seminis lini ⁊ cera ⁊ olū
rof. ponat̄ illud desup semp: ⁊ in palpebris admīstret̄
quod attrahit lachrymas sicut collyrium arsastratis
Plurimū eniʒ ꝯfert in māli chronica administrat̄ al
cohol ꝓuocātiū lachrymas. Ipsaʒ eni resoluūt materi
am grossā ⁊ faciūt eā currere: ⁊ attrahūt ex hūoribus
subtilib⁹ illđ qđ lēit eā ⁊ resoluūt ipʒ sua resolutione

¶ C. vij. De grossitudine palpebrarum.

Gritudo est sequēs febreʒ: ⁊ qñʒ faciunt
ipsaʒ possidere linimēta facta sup oculū eius
⁊ cura est alcohol factū ex lapide lazuli ⁊
lapide armeno: ⁊ ex nucleis dactilorꝝ adustis ⁊ spicis
duabus ⁊ administratio balnei assidua ⁊ alienatō uini
qñʒ uero fricat̄ plm̄ cū radio ⁊ collyrio rubeo leni: sʒ
friccatō cū zuccaro quādoqꝫ excitat et attrahit.

¶ C. viij. De inflatōe palpebre.

Accidit ꝓpt̄ materias subtiles ⁊ vapores.
Et ꝑꝑ debilitatē digestionis ⁊ malitiā eius
sicut fit in febrib⁹ vigilatiuis ⁊ i vigilijs. Et
qñʒ fit in principio hydropis ⁊ cacesie: ⁊ ꝓpt̄ apata
hūida sicut pipneumōia ⁊ lethargia: ⁊ qñ accit ꝯuale
scētibus indicat mltotiēs cōuersioneʒ. Et ꝓprie qñ
in eis est reliquorꝝ mēbrorꝝ inflatōis priuatō ⁊ rema
nent ipse excitate et inflate: et cura est abscissio cause
et vaporatio

De grauitate inpalpebris. C. ix.

Quādoqꝫ fit ꝓpt̄ inflatōeʒ ⁊ causas eius: ⁊
qñʒ fit ꝓpt̄ debilitateʒ virtutis ⁊ casū eius
i ethica: ⁊ qñʒ fit ꝑꝑ grossitudinē ⁊ alsarnac ⁊ similia
Et qñʒ accidit grauitas ⁊ mollificatio in principio
paroxismorum febrium.

¶ C. x. De inuiscatione palpebrarum apud la
chrymalem et alibus.

Quādoqꝫ accidit palpebre ut cōglutinetur
aut cū cōcauitate aut cū cōiūctiua aut cū
cornea aut cū vtrisqꝫ: ⁊ qñʒ fit in uno duorꝝ
laterū lachrymal: ⁊ qñʒ fit perueniēdo ad medium: ⁊
qñʒ fit cōis. Et cā quideʒ in ea aut est vlcera acciden
tia aut ruptura faciens alcohol qñ colligit ex oculo se
bel ⁊ detegit vngulam ⁊ fricat ex palpebra scabiem.

ultime sicut diximus: ⁊ non considerat omni hora illud
quod oꝫ considerare in ipo donec accidit ut conglutine
tur.

¶ Capm. xi. de moro.

Est caro pustulosa addita in oculo. Q̄ꝺ si fu
erit ap̄ lachrymalē tūc recti⁹ erit ut icidat. dei
de cura algarab adhibeatur aut curetur cum
alcohol basilicon ⁊ medicamine uiol. ⁊ medicamentis
ungule: ⁊ proprie cum collyrio de arsenico. Et si fuerit
cum albedine ⁊ nigredine tunc cura e⁹ erit cura ungule

¶ Cap. xij. de inuersatione palpebre ⁊ est ascera.

Eius spēs sᵗ tres: una eaꝝ ē ut ɔ̄hat palpebra
⁊ nō coopiat albū. Et illud aut est a creatione
aut est propter incisionez cuenientē palpebris
⁊ nominatur oculus huius oculus leporinum. Et secū
da spēs ē media ⁊ est ut non cooperiat partez albi ⁊ no
minatur abbreuiatio palpebre. Et causa e⁹ est causa pri
ma. uerum est minor illa. Et tertia est ut non cooperiat
palpebra superior inferiorem. Et illud fit aut ex glādu
la: aut ex nascentia carnis addite que iam est: aut incip̄
aut spasmo accidente palpebre ex ulcere consolidato su
per ipsum non permittente ut palpebra superior coope
riat inferiorem. Et quandoqꝫ fit illud totum ex spasmo
lacertorum circundantium palpebram.

¶ Capm. xiij. de grandine.

Est humiditas ingrossata ⁊ in lapidem cōuer
sa in interiore parte palpebre. Et quādoqꝫ fit
in albedine simile grādini.

¶ Capm. xiiij. de cura.

Administretur super eam linimentuz cum ace
to ⁊ sordibus ulcerum ⁊ reliquorum. ⁊ quan
qꝫ adduntur eis oleum rof. ⁊ gummi albotin
⁊ sarcocolla: aut linitur cum ammoniaco contrito cum
aceto ⁊ cinere ⁊ assa fetida ⁊ linimentuz aureiesus dcm̄
in capitulo ordeoli.

¶ Cap. xv. de ordeolo.

Ordeolum est apostema longum apparens su
per extremitatem palpebre simile ordeo ī figu
ra sua: ⁊ eius materia secūdum plurimum est
sanguis dominans. ¶ Cap. xvi. de cura.

Curetur cum minutione ⁊ euacuatiōe per picrā
secundum qꝫ sciuisti. Deinde sumatur aliquid ꝺ
oppoponaco ⁊ resoluatur in aqua ⁊ liniatur ex eo loc⁹
quoniam est bonum ualde. Et conferunt ei euaporatio
nes ex adipe dissoluto: aut farina ordei cū galbano: aut
fermentum: aut panis calefactus iteratus super ipsum
⁊ uaporationes cum cauda muscarum habentium capi
ta abscissa: aut cum aqua in qua ordeum bulliuit: aut sā
guis columbe: aut sanguis alguariscen ⁊ turturis: aut su
mantur parum baurac ⁊ galbani multum ⁊ commisceā
tur ambo ⁊ ponantur super ordeolum ⁊ epithima aure
iesus ℞. olibani myrrhe amborum ana partem. i. lauda
ni quartam partem cere aluminis baurac armeni omni
um an̄. medietatem partis aggregentur cum fece olei de
lilio ⁊ liniatur super ipsum.

¶ Capitulum. xvij. de alsarnac.

Alsarnac est additio materie pinguis contingēs
in palpebra superiore ⁊ grauat palpebram ab
apertione ⁊ facit ipsam quasi mollificatam ⁊
est coniuncta non mota sicut nodus: ⁊ plurimum quidē
accidit infantibus ⁊ humectatis in quibus multiplican
tur lachryme ⁊ ophthalmie. ¶ Ca. xviij. de signis.

Et ex signis eius est: quoniam quum tu tangis i
flationem digitis duobus. deinde separas eos
eminentia in medio eius existit. Ca. xix. de cura.

Cura manus est cura eius: ⁊ ipsius modus ē ut
sedeat eger ⁊ teneatur caput eius tractum ad su
periora: ⁊ tendatur in ipso cutis frontis ad oculuz ⁊ ele
uetur palpebra ⁊ accipiat eam medicus inter duos indi
ces ⁊ medium suum ⁊ cōprimat parum ⁊ aggregabitur
materia compressa ad illud quod est inter duos digitos
⁊ ille qui caput tenet trahat cutem ex medio supercilij.
Q̄ūqꝫ apparuerit eminentia incidat cutem ab ea suffici
enti sectione ⁊ subtili non profunda. Cautella nanqꝫ in
hoc est necessaria ⁊ ut incisionem faciat post incisionem
tutius est q̄ꝫ ut unā subito audendo faciat incisionem. qū
qꝫ apparet ꝑ incisionem primā bonū est: ⁊ si non in ana
tomia additio fiat donec appareat: tunc si inuenerit eaz
separatam super manum suam inuoluat pānum lineum
⁊ accipiat alsarnac separando ipsam a ꝺxtra ⁊ a sinistra
Et si remāserit residuū nō obediens ei pulueri zetur ali
quātulū salis super ipm ut corrodat ipsum. Et si fuerit
in tunica ⁊ uehemētis adherentie accipiat illud qꝺ ꝺ ea
separatum est ⁊ dimittat aliud ⁊ non inuadat ipm: sꝫ cō
mittat rē suā resolutioni salis qui pulueri zat sꝫ ipꝫ. Dei
de imponatur super ipsum pānum infusum aceto. Q̄ūꝫ
mutatiuum affuerit secunde diei ⁊ securitas fuerit sāgui
nis curet ipm cum medicinis conglutinatiuis ⁊ sint in e
is litium ⁊ sief memithe ⁊ crocus. Q̄nqꝫ autem inuadit
partem eius que non separatur detegendo ⁊ excoriādo
cum incisione ⁊ penetrat cuz hamis super ipsa: ⁊ mouet
a dextra ⁊ a sinistra donec separatur: aut facit illud cuz
infimo pēne. Et eꝫ ut cautella adhibeatur in ꝑforando
ab eo ita ut nō tendat in ꝓfundum. foramen autem si tē
dit palpebrā cum uehementia uel fit processus in fora
mine tandiu donec incidatur cutis pāniculi qui ē sub ea
nocet: ⁊ incipit apparere adeps loci incisi qn̄ compmit
digitis qui ipsam circundant in circuitu cutis extense: et
ꝓuenit dolor uehemēs: aut apostema calidū: et remanēt
reliquie dure profunde que sūt ꝺteriores q̄ꝫ sarnac. Et
fortasse inciditur de lacerto retinente oculum aliqͣd con
ueniens et debilitatur palpebra ab apertione. Recentē
uero que debilis est plm̄ sanant medicine ɔ̄solutiue abs
qꝫ opertione manus. ¶ Cap. xx. ꝺ susati.

Est caro mollis eueniens in interiore parte pal
pebre a qua non cessat fluere sanguis rubeus et
niger et uiridis. Cuius quidem cura est mūdificatio cū
exiccatiuis corrosiuis et collyrijs acutis. Q̄unqꝫ susati
corrosiua fuerit administrabis tūc pulueres et collyria
que carnis sunt generatiua: sintqꝫ ex eis que in ulcerib⁹
palpebraꝝ dnī. Et ad ultimum cura pruritus et scabiei
fortium curetur. ¶ Cap. xxi. de lapidositate.

Lapidositas est apā paruum sanguineū et uertit
in lapidositatē a quo quandoqꝫ liberatur manus
opō: deinde adhibeant medicine ulceꝝ oculi.

¶ L. xxij. de ulcerib⁹ palpebraꝝ et rupturis eaꝝ cura.

Cura administretur super ea emplm̄ ex lentibus
et fisticis et corticibus granatorum decoctis cum
aceto. Q̄unqꝫ ceciderint cortices: et corrosio destructa
fuerit administrabis super ea uitellum oui cū croco. qm̄

ipse consolidat. Et si volueris administrabis desup col
lyrium de olibano ⁊ collyrium aluber cuz collyrio asta
ticon ⁊ rubeo leni. Rupture autem palpebre recipiunt
consolidationem ⁊ curantur cura rupturarum cutiuz di
cta in capitulo suo.

¶ Cap. xxiij. de scabie ⁊ pruritu.

Eius cura ē materia salsa nitrosa ex sanguine ca
lido aut humido: aut humore alio acuto faciens
prouenire pruritum prius: deinde scabiem. Cuius qui
dem plurimum succedit ulceribus oculi ⁊ incipit egritu
do prius cum pruritu paruo. Deinde fit asperitas ⁊ ru
bificat palpebra: deinde fit ut granuz fici ⁊ ulcerosa po
stea adueniunt grana dura qum uehementia scissionis
adest i pruritu ⁊ apostēatōe. ¶ Cap. xxiiij. d̄ cura ei⁹.

Cum scabiei associatur ophthalmia cura prius
ophthalmiam. Deinđ procede ad scabiē post
ꝗ̄ non dimiseris rem ophthalmie: ⁊ similiter sunt dispo
sitō ⁊ iudicium si est egritudo alia. Naz oportet ut tu ue
hementiorem earum diligenter attendas. Quando uide
ris ulcerationem ⁊ apostema caue ne administres medi
cinas acutas ⁊ similia eis nisi post consecutionem cum
facilitate ad possibilitatē. Nā tu trahes cū medicinis a
quam uehementem. In secunda uero ⁊ tertia spetieruz
predictarum necessaria est fricatio: aut cum ferro: aut
cum medicinis fiat fricatio ex eis que sunt sicut spu
ma maris ⁊ proprie generis eius quod nominatur ca
suri: aut cum folijs fici: aut fac fricatōnem ex sedenegi ⁊
croco ⁊ marchasita fiat ex eis collyrium ⁊ fricetur cum
eo. Illius autem que curam recipit cum medicinis ⁊ ē
illa que non consequitur gradum secundum ⁊ tertium
spetierum predictarum. Initium cure est assiduatio eua
cuationis ⁊ phlebotomie ⁊ si non plus saltem bis i mē
se: ⁊ phlebotomia lachrymalium post phlebotomiam u
niuersalem ⁊ assiduatio balnei ⁊ alienatio pulueris ⁊ fu
mi ⁊ uociferationis ⁊ cautella uehementie stricture col
li ⁊ coarctatōis capitis ⁊ furoris ⁊ ire ⁊ multitudinis
loquele ⁊ applanationis puluinaris ⁊ prolongationis
iacendi super faciem ⁊ omniū que ascendere faciunt ma
terias ad superiora ⁊ trahunt eas ad faciem: ⁊ confert i
principio sui quidem collyrium rubeum lene ⁊ post ip
sum collyriuz uiride lene. Quod si fuerit fortior illa tē
acutius unoquoqꝫ eoꝝ est etiam tarthamaticon ⁊ colly
riū arsistratis ⁊ collyrium de croco. Et quandoqꝫ cura
tur cum felle hirci ⁊ felle porci ⁊ cum sale ammonia
co ⁊ tutia ⁊ ere adusto ⁊ calcadis ꝯiunctim ⁊ separatiz
⁊ basilicon ⁊ collyrium granatinum sunt bona ⁊ medi
camen arsistratis est ualde bonum. Et ex medicinis cō
ferentibus est medicamen huius. ℞. karabe partem. i.
corticis granatorum partes. ij. conficiantur cum melle
aut aloes partem. i. salis ammoniaci partem. 5. conficiā
tur cum melle ⁊ administrentur. Et iterum sumantur
eris usti. xvi. aur. pipis. viij. auī. climie. iiij. aur. myrrhe
croci amborum an̄. aur. ij. floris eris. v. aur. gummi. xx.
auī. terantur ⁊ misceantur sicut scis cum aqua pluuiali

¶ Capᵐ. xxv. de tremore.

Alitisac est apostema cum pruritu ⁊ quādoqꝫ
est illud quod in ipso dominatur uentositas: ⁊
quandoqꝫ est superfluitas subtil' phlegmatica
⁊ quandoqꝫ est superfluitas aquosa: ⁊ quandoqꝫ est sup
fluitas melancholica. ¶ Cap. xxvi. de signis

Quod uentosum est quandoqꝫ accidit subito ⁊
declinat ad partem lachrymalē ⁊ est sicut quē
pungit musca in illo loco ⁊ accidit in estate ⁊ senibus ⁊
non est grauitas: phlegmaticum enim frigidius ⁊ graui
us ⁊ seruat uestigium compressionis una hora. Sed in
aquoso non remanet uestigium impressionis per horam
neqꝫ dolor est cum eo. Et melancholicum secunduz plu
rimum communicat palpebre ⁊ oculo ⁊ est cum duritie
⁊ extensione consequentibus supercilia ⁊ maxyllarum
summitatem ⁊ non est cum eo dolor de quo fit curandū
⁊ est color eius fuscus: ⁊ plurimū eius accidit post oph
thalmiam ⁊ post uariolam. ¶ Capi. xxvij. de cura.

Oportet ut incipias primum ⁊ euacues corp⁹
⁊ mūdifices caput: ⁊ enim quod fuerit ad phle
gma decliuius administra emplastrum ex folijs malue.
Et fortiora eius sunt folia alkerua contrita ⁊ permista
cum aceto ⁊ uaporationem ex spongia infusa aceto ⁊ a
qua calida: ⁊ etiam fiat linimentuz ex aloe ⁊ seluzabara
gi ⁊ sief memithe ⁊ saufel ⁊ croco cum aqua solatri.

¶ Cap. xxviij. de multitudine palpitationis.

Multitudo palpitationis fit ex re cadente i ocu
lo leui ⁊ quandoqꝫ fit ex siccitate. Et quando
qꝫ multiplicatur in habentibus tetanum ⁊ in preparatis
ad ipsum ⁊ indicat in egritudinibus acutis tetanum ⁊
spasmum. ¶ Cap. xxix. de casu piloꝝ.

Cadunt pili oculi ex causa materiei: aut causa
loci ⁊ causa quidez materiei: aut quoniā replē
tur pediculis sicut fit in fine egritudinum acutaruz par
uarum: aut quoniam corrumpuntur propter illud quđ
admiscetur eis qum nascuntur sicut accidit in alopitia:
⁊ est ut fit in interiore parte palpebre humiditas acuta
aut materia nitrosa salsa non apparente in palpebra no
cumento sensibili: sed ipsa nocet pilis. Qui autem ē cau
sa loci est quoniam illic est nocumentum manifestum. s.
aut durities ⁊ grossitudo: ⁊ non inuenit uapor a quo ge
neratur pilus transituz: aut apostema ⁊ corrosio ⁊ signi
ficat ipsam rubedo ⁊ mordicatō uehemens ⁊ dolor.

¶ Capᵐ. xxx. de cura.

In illo qui est causa loci. cura nocumentum quđ
est in loco secundum ꝙ dicitur in cura cuiusqꝫ ca
pituli eius in loco suo. Et in illo cuius causa est priuati
o materiei curetur prius corpus per ea regimine largo
⁊ cibatione: ⁊ administra medicinas trahentes materiā
pilorum ad palpebras per ea que dicturi sumus: ⁊ que
sunt dicte in antidotario: ⁊ in areolis medicinaruz singu
lariū. Et in eo qui est causa materiei corrupte admini
stra purgationem capitis ⁊ mundificationem mēbri. de
inde cura medicamento pilorum: alcohol autem iuuati
ua ad illud sunt lapis armenus: ⁊ azuli. Et ex composi
tis alcohol de nucleis dactiloruz ex laudano dictum in
ātidotario: aut sumatur de dactilis imaturis adustis pō
dus. iij. ʒ. ⁊ duaruz spicaruz. ʒ. ij fiat ex eis alcohol. ⁊ ex
eis que experta sunt est ut teratꝰ spica nigra ⁊ antimoni
um ⁊ administrentur cuz radio. Et etiaz fiat alcohol ex
stercore muris adusto ⁊ non adusto cuz melle: et prope
asulalij: aut sumatur terra in qua nascitur uitis cumꝰ cro
co romano et est alsaluli partes equales et administreť
ex eis alcohol. Et ex eis que experta sunt ad illđ ex eis
cum quo sunt pruritus et rubedo: et corrosio est ut đco
quatur granatum cuz sua totalitate et partibus suis in

aceto usqꝫquo dissoluatur ⁊ ānectatur super locum. Et
omnia quidem uiscosa conferunt. Et ad illud etiam cli
mie colcotar atrimenti partes equales sumantur ⁊ terā
tur ⁊ administrentur.

Cap. xxxi. de pilis inuersis ⁊ additis.

Ex eis que experte sunt est ut sumatur stercoris
leporini adusti pondus. viij. ʒ. ⁊ stercoris hircini
pondus. iij. ʒ. conterātur ⁊ administretur ex eis alcobol
aut fiat alcobol ex muscis habentibus capita abscissa e
xiccatis: aut aduratur auellana ⁊ teratur ⁊ conficiatur
cum adipe caprino: aut adipe ursi ⁊ liniatur ex ea loc⁹.
Nasci enim facit pilos: ⁊ cum hoc denigrat eos ⁊ etiaꝫ
sumatur antimonij adusti pars. i. ⁊ piperis pars. i. ⁊ plū
bi adusti abluti. iiij. croci partes. iiij. ⁊ duarum spicarū
iij. partes ⁊ nucleorum dactilorum adustorum partes
ij. conterantur ⁊ fiat ex eis alcobol. Et ad ultimum cu
ra horum pilorum est unus modorum. v. adherentia ⁊
cauterium ⁊ ordo cum acu ⁊ abbreuiatio palpebre cuꝫ
sectōne ⁊ euulsio probibitia. Inuiscatio autem est ut ele
uentur ⁊ equentur cum mastice ⁊ gūmi pini ⁊ gummi
⁊ uisco ⁊ ammoniaco ⁊ glutino quod egreditur de uen
tribus ostracorum ⁊ aloe ⁊ sarcocolla ⁊ dragaganto ⁊
ture dissoluto cum albugine oui. Et ex inuiscatiuis bo
nis est ut inuiscetur cum oleo de scemi: ⁊ melior ea ē cū
cola casei quaꝫ nos diximus in antidotario. Cura uero
que fit acu est ut acus penetret ab interiōe parte palpe
bre ad exteriorem ubi est pilus. Deinde ponatur pilus
in foramine eius ⁊ egrediat' ad latus aliud ⁊ stringatur
pilus: ⁊ si sit difficilis introitus pili in foramine acus
ponatur in foramine acus extremitas capilli mulieris ⁊
trabatur acus ex illo latere. Deinde ponatur capillus
in foramine eius ⁊ egrediatur ex alio latere. Et stringa
tur capillus donec remaneat similis anse a latere intrin
seco: ⁊ ponatur in ipsa pilus ⁊ extrabatur. Et si necessa
ria fuerit iteratio acus queratur locus alius. Secunda
tio nanqꝫ perforationis acus dilatat foramen ⁊ non reti
net pilum. Sectio autem est ut abscindatur origo eius
ex palpebra. Quidā uero precipiunt ut scindatur locus
cognominatus egena ⁊ est apud extremitatem oculi. de
inde consolidetur ⁊ nascetur super ipsum caro addita ⁊
equat pilum ⁊ non permittit ipsum inuersari. Caute
riū autem quod melius est est ut fiat cum acu habēte ca
put curuatum cuius caput igniatur ⁊ extendatur palpe
bra ⁊ cauterizetur cū eo locus pili ⁊ non redibit. Et qn̄
qꝫ necessarie sunt iterationes bis aut ter ⁊ n̄ redibit post
illud penitus. Euulsio autem probibitiua est ut euelat'
Deinde ponātur super locum medicine probibitiue na
tiuitatis pilorum: ⁊ proprie super palpebrā que sunt de
eis que dicte sunt in areolis medicinarum singularium
⁊ dicemus eas in capitulo pilorum additorum.

Capitulum. xxxij. de pilis additis.

Nascuntur ex multitudie hūitatis putride aggꝫ
gate in palpebris oculi.

C. xxxiij. de cura.

Cura eius est mundificatio capitis ⁊ corporis
⁊ oculi cum eis que scis: deinde administra al
cofol acuta mundificantia palpebram sicut albisalicon
⁊ ruscenum ⁊ collyrium rubeum acutum: ⁊ uiride
acutum: ⁊ collyrium de myrobal'. ⁊ proprie si fuerint
illic lachryme: aut aliquid accidentium humorum acci
derit: ꝙ si non suffecerint curam adhibe euulsionis eue
lantur ⁊ liniantur super originem: eorum sanguis eritij
⁊ fel damarum ⁊ arietum ⁊ fel uulturis ⁊ fel caprinum
Et quandoqꝫ permiscentur fella ista ⁊ sanguines cuꝫ ca
storeo: ⁊ fiunt ex eis collyria sicut squame piscis ⁊ admi
nistrantur qum necessitas incumbit dissoluta saliua bo
minis. Qui uero eo utitur media hora expectet super
ipsum. Et ex curis quidem bonis est ut sumatur fel eri
tij ⁊ fel uulturis ⁊ castoreum secundum equalitatem ag
gregentur cum sanguine columbe ⁊ fiant inde troc. Et
ex eis que narrantur sunt sanguis tincte ⁊ proprie san
guis tincte canis ⁊ sanguis ranarum. Uerūtamen expe
rimentum non uerificauit illud. Et rectius quidem ꝭm
ꝙ existimant est ut misceatur cum alkitran. Et ex eis eti
am que narrantur est ut administretur fel uulturis cum
cinere ⁊ sale ammoniaco ⁊ succo porri: ⁊ proprie quan
do ponitur in sartagine super ignem donec commiscean
tur ⁊ equentur. Et si fuerit cinis ostracorum erit meliō
et rubigo ferri heruginosi cuꝫ saliua hominis est ultima
ꝗuis dolorem faciat. Et ex eis quidem que sunt exper
ta est tinea cum sale ammoniaco: ⁊ proprie cum ungula
asini adusta cum aceto forti. Et similiter spuma maris
cum aqua psilij. Qum enim stupefit ⁊ infrigidatur loc⁹
eo non nascuntur ibi pili.

Cap. xxxiiij. de inuiscatione palpebrarum.

Fit illud secundum plurimum post ophthalmiaꝫ
oportet ergo ut administrentur sarcocolle ⁊ zuc
cari tabarzet partes equales: spume maris quarta par
tis terantur ⁊ puluerizentur super locum.

Tractatus quartus de dispositionibus uirtutis uisi bilis ⁊ operatiōibus eius.

Cap. i. de debilitate uisus ⁊ nocumento eius.

Debilitatem uisus ⁊ eius nocumentum effi
cit: aut complexio communis in corpoꝛ sic
citatis dominantis humorose: aut comple
xionalis sine materia: aut uapor eleuatus
ex corpore: aut stomacho proprie: aut frigus habēs ma
teriam. aut non habens materiam: aut propter dominiū
caliditatis materialis: aut non materialis: aut est sequēs
causam in cerebro ipso egritudinum cerebri notaꝝ que
est in substantia cerebri: aut in parte tota anteriore sicut
compressio: aut percussio accidens ei: quare non uidet o
culus: aut in parte anteriore eius. Et plurimum q̇dem
eius est humiditas dominans: aut siccitas accidens suc
cessione egritudinum ⁊ motuum superfluorum corpore
orum et animalium et euacuationum superfluarum pro
pter quas cadit uirtus et resoluitur materia: aut est pro
pter rem appropriataꝫ ipsi spiritui uisibili et mēbris que
ipsum sequntur sicut neruo concauo et sicut humoribus
et tunicis. Et spiritui quidem uisibili quandoqꝫ accidit
ut multiplicetur et accidit ei ut subtilietur. Et quādoqꝫ
accidit ei ut ingrossetur. Et accidit ei ut minoret'. Mul
tiplicatio autem est melior res et magis iuuatia. Et sub
tilitas quidem plurimum accidit ex siccitate. Et quan
doqꝫ fit ex uehementia separationis accidentis qum sol
aspicitur et resplendentis ⁊ similia. Et quandoqꝫ perdu
cit aggregatio ualde superflua ad coarctationeꝫ resoluē
tem: et inspissatur ea primum. Deinde subtiliatur ualde
secundo: et istud est sicut accidit apud longam moram ī
tenebris. Et grossitudo fit propter humiditatem: et fit ꝑ
pter aggregationem uehementem nō ita ut perducat ad

utendum complexione subtiliante. Et quandoq; est cau
sa in eis cadens in initio creationis. Et quandoq; est ꝑ
pter uehementiam siccitatis ⁊ multitudinem euacuatio
num: aut debilitatem anterioris cerebri ualidaz: aut pra
uitatem egritudinum ⁊ propinquitatem mortis quādo
resoluitur spiritus. Debilitas autem ⁊ nocumentum q̄
sūt propter tunicas. Et plurimum eoruz est propter tu
nicas extrinsecas sine profundis: aut sunt causa substan
tie tunice: aut sunt causa transitus qui est in ea. Et que
sunt propter tunicam ipsam sunt propter complexionez
malam. Et plurimū eius est retentio uaporis in ea: aut
superfluitas humiditatis permiste ei aut exiccatō ⁊ sicci
tas ⁊ nigrificatio ⁊ corrugatio accidentes ei ⁊ proprie
uuee ⁊ cornee: aut corruptio superficiei eiꝰ propter im
pressionem ulcerum apparentium aut occultorum: aut
tolerantia ophthalmie plurie: aut ferētis ꝓuietatē eius:
aut color extraneus intrans eam sicut accidit cornee in
ictericia ex citrinitate: aut in tarfati ex rubedine: aut de
nudatio coloris naturalis sicut illud quod accit cornee
⁊ addit ꝓuietatem ⁊ firmitudinem ad hoc ut lumen uin
cat ipsum ⁊ seperet spiritum uisibilem. Et quandoq; ac
cidit exiccatio ⁊ calefactio propter coherentiam firmaz
aeris ⁊ luminis cum humoribus aut separatio earuz ꝑ
pter corrosionē accidentem: quare non gradatur lum̄
in penetrando in eis: immo subito penetrat in glatialez
integre: aut propter ortum panniculum s̄z eas sic̄ in un
gula: aut inflatōne ⁊ grossitie uenarum earum sicut in se
bel. ¶ Accidens autem foramini ⁊ transitui: aut est qr
stringitur supra naturalem propter causas quas dictu
ri sumus in capitulo suo: aut dilatatur aut oppilatur in
tegre aut non integre. Sicut qum est descensus aque. ⁊
nos quidem dicemus ista capitula omnia sigillatim. Fa
cta autem propter humores est: quoniam glatialis q̄dē
qui est unus eorum mutatur ab essentia sua equali ⁊ in
grossatur: aut eius subtilitas est fortis ⁊ fitʼ impeditus a
delatione luminis ⁊ coloris luminosi super se. Et ex al
bugineo quidem quoniam multiplicat̄ ualde: aut ingros
satur: ⁊ fit illud causa ad minorandam peruietatem suā
aut propter humiditatem ⁊ uapores qui permiscent̄ ei:
aut mutant alterantes eius peruietatem. Uapores eīm
⁊ fumi extranei extrinseci nocent ei equaliter ergo intri
seci. Et omnia grana uaporosa inflatiua sunt grauatiua
uisus. Nocumentum eniz quod uisui aduenit ex uitreo
non est primitiuum: immo non nocet uisui nisi inq̄tum
nocet glatiali ⁊ conuertit eius essentiaz ab equalitate ꝑ
pter cibum non equalem quem eiʼ defert. Nocumentuz
autem quod fit propter neruum est quoniam accidit ei
oppilatio: aut accit ei apostema: aut ruptura.

¶ Cap. ij. de signis.

In eo quidem quod est communitate corporis si
gnum est illud quod dedimus quod significat cō
plexionem totius corporis. Et illud quod fit communi
tate cerebri est quoniam illic est aliquod signorum signi
ficantium nocumentum in cerebro cum hoc ut sint reli
qui sensus lesi cum illo. Illud enim fidutiam facit cōmu
nitatis cerebri. Et quandoq; appropriatur uisui pluri
mum proprietatum eius ⁊ cum odoratu sine auditu. si
cut percussio coarctatiua quando cadit in parte anteri
ore cerebri. Et quandoq; est auditus cumʼ sua dispositi
one ⁊ remāet oculus apertus ⁊ non potest claudi palpe
bra super ipsum. Uerum non uidet. Et signuz quod ip
si spiritui appropriatur est: quoniam si spiritus est subti
lis ⁊ est paucus uidet rem ex proximo sine perscrutatio
ne ⁊ nō uidet q̄ elongatū est cū perscrutationē. Ueruz
eꝰ subtilitas qū est sup̄flua nō figit rem luminosā ualde
īmo fugat eaz lumen claꝝ ⁊ separat eā. ¶ Et si est gros
sus ⁊ ꝑimus nō deficit ei perscrutatio intuendo longin
qum ⁊ non perscrutatur uisionez propinqui. Et causa
in hoc apud loquentes de radio ē ꝙ uisus non fit nisi e
gressione radij ⁊ qū obuiat ei q̄ ui: ⁊ ꝙ motꝰ uadēs ad
locū lōginqū subtiliat grossitiē eꝰ ⁊ equat essentiā ipsius
q̄admōz hꝰi motꝰ resoluit spūm subtilē: quare forsitā nō
operatur aliq̄d. Et ap̄ illos q̄ dicunt ꝓuium uehere for
mas uidendi ⁊ reliqua ē ꝙ glatialis motꝰ fit fortis qum
uidet illō q̄ elongatur. Et illud ē ex eis q̄ subtiliāt spi
ritū grossū hitantem in ipso: ⁊ resoluit spūm subtilem ⁊
proprie paucū. Uerificatō āt certioris i his duobꝰ s̄mo
nibꝰ ꝑtinet ad sapientes n̄ medicis. ¶ Cognitio v̄o illi
us ex dispōne tunicaꝝ ⁊ hūoꝝ ꝓfundoꝝ ē ex eis q̄ s̄t pra
ua qū nō ē res alia nisi ipsa. Q̄n̄z āt recurrit̄ ad dispōz
coloris tunicaꝝ ⁊ hūoꝝ ꝓfundoꝝ: ⁊ ad dispōz inflationis
earū ⁊ extensionis ⁊ corrugationis ⁊ extenuatōis ipaꝝ
⁊ dispōz ꝓuitatis oculi ꝑꝑ ꝓuitatē ipsius ⁊ dispōz eꝰ q̄
spargitur super ipsum de humiditate. Et imaginatur d̄
siitudine iris: aut ui in ipso de siccitate ⁊ ꝯturbatōne q̄
māifesta ē exteriꝰ. et forsitā n̄ appet cū eo hōculi l' hōni
culi ⁊ est forᵃ aspicientis in ipsū. et q̄n̄z sigificat s̄z dispō
nem cornee. Et q̄n̄z significat s̄m dispōez albuginei. Et
ille cꝰ est uidet sp̄ inter oculos suos sicut nebulas. Si āt
uides ꝯturbatōz corā foramine tm̄ ⁊ nō s̄t reliq̄ ꝑtes cō
nee turbate significat ꝙ ꝯturbatō fit in albugineo ⁊ ꝙ n̄
est clarꝰ. Et si ꝯturbatio ē cōis ꝑtibꝰ cornee nō ē dubiū
q̄n ipsa fit in cornea. Sed remanet dubitatio an ipsa fit
silr in albugineo an nō. Et accit q̄n̄z albugineo siccitas
Et accit q̄n̄z ex illa siccitate ut aggregēt̄ ea q̄dā ꝑtes eꝰ
⁊ nō fiāt ꝓuie qz ui corā eis fenestra aut fenestre. ⁊ q̄n̄q;
ē illō ꝑꝑ uestigia ulceꝝ existētia i cornea occl'ta faciētiū
imagiari imagiatōes qz errat̄ i eis. et existimat̄ ꝙ sint i
maginatōes aq̄ ⁊ nō s̄t. De ꝯstrictōe āt ⁊ dilatatōe ⁊ aq̄
⁊ dispōe nerui posterius loq̄mur. Et scias ꝙ oīs corru
ptio existēs a siccitate fit fortis qū uacuitas adest apō
exercitiū resolutiuum ⁊ ap̄ eūones i hora meridiei ⁊ ex
humiditate ecotrario.

¶ Capi. iij. de cura.

Si fuerit causa debilitatis siccitas iuuat̄ hūectan
tibꝰ ⁊ aqua casei ⁊ emulsione lactis super caput ⁊
potu eꝰ: ⁊ ponant̄ olea humectatiua super caput: ⁊ ꝓp̄e
qū fuerit illud in ꝯualescentibꝰ: ⁊ ꝯfert ei somnus ⁊ req̄
es ⁊ caputpurgia humectātia: ⁊ ꝓprie oleum de nenufa
re: ⁊ eꝰ que in tunica existit cura ē praua. Q̄uō si fuerit
ab humiditate admistrabis tūc illud q̄ resoluit pꝰ euō
nes ¶ Uomitꝰ āt q̄ mimꝰ ē ex eis q̄ ꝯfert ⁊ ꝓprie senibꝰ.
Sed laboriosus nocet ualde: ⁊ gargarismata ⁊ sternuta
tiones ⁊ sternutamenta conferunt. Et ex euacuationibꝰ
iuuatiuis in hoc est oleum de kerua cū infusione aloes
Et administratio eius quod prohibet uaporez a capite
sicut trifere: ⁊ proprie apud somnum confert etiam ⁊ iu
uatur exercitijs extremitatum ⁊ proprie extremitatum i
feriorum. Et similiter oportet ut administretur fricatio e
arum. Si autem causa fuerit in ea grossities eius curet̄
cum medicinis abstersiuis predictis in areol' oculi. Et
oportet quando administras medicinas acutas ut uta
ris cū eis medicinis stipticis. ¶ Et ex rebꝰ q̄dē iuuatis
in hoc est tutia abluta nutrita cū aqua sansuci: aut cum
aqua feniᶜ: aut aqua albedarūgi ⁊ succo prassij ⁊ assidua
tio alcohol cum litio confert oculo ualde ⁊ ꝯfuat v̄tutē

eꝰusq ad tépꝰ lógū: ⁊ faceī alcobol ex fricatōe myrobal. cū aqua rof. ꝯfert valde quādo est hūitas cū caliditate ⁊ pruritu. et ex alcobol cōferētibꝰ in huiusꝰ caplo ē ex fellibus qū sūt singularia sicut fel alchubugi ⁊ fel tauri saboth et auis frāgētis os et tauri et ursi et leporis et vulpis et gruis et hirūdis et passeris et vespis et adib et catti et canis leporarij et arietis silvestris. Et fellis auis tarō inest ꝓprietas valō mirabil. Et cōposita et ex oliis qdez iuuatiuis sūt sicut oleū de kerua et oleū de narcisco et de granis lauri et oleū rhaphaninū et oleū ō fenu greco et oleū ō lilio et oleū sāsucinū et oleū camemillinū et oleū alacoen. et facere alcobol cū aq̄ albedarūgi confert. Et ex medicamētis bōis mēsuratis est ut adurāt due nuces et. xxx. ex nucleis myrobalanoꝝ citrinoꝝ et terāt et ꝓiciāt sup eos piperis adusti auī. i. et fiat ex eo collyriū. Et ex medicinis iuuatiuis est ut sumat succus granati muzi et decoq̄t vsq3 ad medietatē et remoueat ab igne et misceat cū eo medietas ipsius de melle et ponat sub sole et administret. Et silr si sumat aq̄ duoꝝ granatoꝝ et ponat sub sole duobꝰ mēsibꝰ in estate et colet ⁊ ponāt in ea aloes ⁊ lōgi pipis ⁊ salis āmoniaci: ⁊ qn̄3 fit sine sale āmoiaco ptes equales terāt oia valde ⁊ ꝓijciāt sr ℔. eius. ʒ. iij. ex eis ⁊ rebuet: ⁊ q̄ꝺtoplus āti q̄tur tāto est melius. Et ex iuuatiuis cū hoc est chelidōia ⁊ acorus cū chelidōia qn̄ terit sicut alcobol. Et facere alcobol aqua cepe cū melle iuuatiuū est. Et collyrium quidē felliū est forte. et fella quidez siluestria sūt sicut fel accipitris ⁊ vulturis: aut sumat tabula ⁊ pistillū quoꝝ ambo sint ex ere rubeo ⁊ distilēt sr eā stilla aceti ⁊ stilla lactis ⁊ stilla mell: deiō terat donec nigrescat illud ⁊ fiat ex eo alcobol. Et scias q̄ assumere carnē assidue siū sit assa: siue elixa est ex eis que cōferūt ⁊ ꝯfortāt visū valde: ita q̄ remouet debilitatē ancedētez. Et si quis pōt sumere carnē viperaꝝ decoctā ſm modū quo decoquit in tyriaca: ⁊ ſm modū quo distiguit in caplo ō lepra cōseruat sanitatē oculi vltime. Et ex medicinis que senibus bone sūt ⁊ ei cuius visus debilitat ex coitu ⁊ aliis est tutie nō ablute. vi. ptes ⁊ vini q̄ꝺtū sufficit ⁊ olei ō balsamo plus tutie ſm q̄ꝺtitatē qua ꝯuenit terat tutia ⁊ ꝓijciatur sup ipsaz oleū balsami: ōinō vinū ⁊ terat sicut oz et reponat medicamē de quo dr̄ q̄ tāti existit iuuaminis q̄ oleū tale efficit ne ei noceat in corpꝰ solis aspicere. ℞. lapidis sēticis et lapidis magnetis et lapidis hatis et est alumē bonū et sedinebis et calamēti et succi et cōdisi oiu3. an̄. ptē. i. fellis vulturis et fellis vipere āboꝝ an̄. pte3. i. fiat ex eo alcobol. Et administratio pectiatiōis sr caput iuuatiua est: et ꝓprie ꝯfert senibus quaī op3 ut admistret oi die mltotiēs: quoniaz attrahit vapores ad superiora et mouet eos a pte ocli. Et igredi aquā clarā viridē et submergi in ea et apire ābos oculos in ea ſm q̄ꝺtitatē q̄ possibile est ex eis que ſuāt sanitatē oculi et cōfortant ipsū: et ꝓprie in iuuētute. Et o3 ꝓprie eū qui cōq̄ritur de vaporibus stōi et cui nocet hūiditas vt vtat an̄ cibū decoctione apsinthij et oxymelle squillitico et oi qō leit et incidit supfluitates que sunt in stomacho.

Ca. iiij. de rememoratōe reꝝ visui nocētium.

Rerū aūt visui nocētiū alie sūt opatōes et motus et alie sūt cibi: et alie sūt dispō cōuersiōis i cibis. Opatōes aūt et motus sūt oia que exiccāt sic coitus multus et ꝓlixitas aspiciēdi enitentia et legere miuta supflue ⁊ mediū i eis ē iuuamē ⁊ similit actiones minute ⁊ somnus post repletionem. Immo o3 illū q̄ suo i visu debilitatē hēt expectare dōec digerat cibꝰ eius. Et ois repletō nocet ei et oē quod exiccat naturā: ⁊ oē qō turbat sanguinē ex rebꝰ salſ ⁊ acutis ⁊ aliis nocet ei ⁊ ebrietas nocet ei. Vomitꝰ vō cōfert ei inq̄ꝺtū purgat stō3: ⁊ nocet ei iq̄ꝺtū mouet materias cerebri expellēdo eas ad ip3. Et si fuerit necessariꝰ o3 tūc vt fiat post cibū ⁊ cum facilitate ⁊ balneū nocet ⁊ somnus supfluꝰ nocet ⁊ fletus vehemēs ⁊ multitudo phlebotōie: ⁊ ꝓprie cu3 vētoſ cōtinuis. Cibi vero qui nocēt sunt salsi et acuti ⁊ vaporosi ⁊ ois q̄ nocet ori stōi. Et vinū grossū turbatū ⁊ porrū et cepa ⁊ bedarūgi cōestu3 ⁊ oliue mature et anetum et caules ⁊ lentes.

Ca. v. de nictilopa.

Est vt euanescat visus in nocte et viōat in die et ōbilitat i fine eiꝰ. Et cā q̄dē eiꝰ ē hūores oculi ⁊ grossities eorū aut hūiditas ſpus ⁊ grossities eiꝰ: ⁊ plm q̄de3 accidit hn̄tibꝰ oculos nigros nō virides: ⁊ ꝓuitati pupille ⁊ cui multiplicāt colores et āfractuosa i oculis suis. Hoc eni significat paucitatē ſpus visibilis i creatione sua. Et qn̄3 hec ē cā ꝓpter egritudinē in ipo oculo: Et qn̄q3 fit ꝓpt cōitatē stōi ⁊ cerebri ⁊ cognoscit illō ꝑ signa q̄ sciuisti.

Ca. vi de cura

Si illic fuerit multitudo phlebotōa cephalica3 ⁊ āgulos lachrymales ⁊ admistrēt reliq̄ euantia nota et iterent: ⁊ qn̄3 euacuat cū scamōea ⁊ castereo ⁊ ꝯfert ⁊ i potu dat an̄ cibū vinū paucū vetꝰ ⁊ dat i potu post digestiōem itegrā. Et ex medicis digestiuis vel expertis ē illud qō currit ex epate caꝑno diuiso cū cultello et posito sup prunas. Nā qū currit accipit ō eo qō currit et puluerizat sup ipm sal indꝰ ⁊ lōgū pip et fit ex eo alcobol. Et qn̄3 puluerizāt sup ip3 medicie cū supponit prunis: ⁊ fit ōclinatō sup vaporē eiꝰ ⁊ cōedit ō carne eiꝰ assata: ⁊ illō ē iuuatim: ⁊ qn̄3 icidit faciēdo sectōem latitudinalē ⁊ pōit ex eo stratus vnus ⁊ ex pipe longo stratꝰ vnꝰ: ⁊ ponūtur stratꝰ iferior ⁊ sr ior ex epe ⁊ assat in tāor et nō ꝑuēit ad vltim: Deide sumit ⁊ colat ex eo aquositas ⁊ fit cū ea alcobol. Et similit epar leporis ⁊ similit collyriū ſcm̄ ex lōgo pipe: ⁊ illud qō est ſm hanc descriptiōe3 lōgi piperis. ʒʒ. spice ptes eq̄les fiat ex eis alcobol. et fella etiā iuuatiua sūt: ⁊ ꝓprie fella hircoꝝ ⁊ arietū montanoꝝ: ⁊ similit alcobol cū oleo balsami ꝯq̄ssato cū pauco opio ⁊ ex pipibꝰ tribꝰ ꝯmistis sicut puluis iuuatiuꝰ ē valde. et similit alumē egyptiacū ⁊ alcobol cū melle ⁊ aqua feniculi oleo submerso sr ipo ſpatō longo ē valde iuuatim. Et fortiꝰ eo ē mel qum in eo est virtus alumis ⁊ salis āmoniaci ⁊ alcobol ſcm̄ ex sāguinibꝰ animaliū calidaꝝ cōplexionū cōfert. Et cōfert alcobol ex succo cucumeris asinini ꝯquassato cū se. portulace ⁊ collyriu3 alcali ⁊ collyriū floris eris cōfert ei ⁊ stercꝰ lacerti ⁊ stici ⁊ sumāt fell hedi ps. i. pipis partes. ij. āmoniaci ptes. iij. cōficiāt cū melle et admistrēt ei: ⁊ cōfert ei phlebotomia vene lachrymaliū.

Ca. vij. de alihar et est vt non videat in die.

Causa alihar est subtilitas ſpus ⁊ paucitas eius multa: q̄re resoluit cū lumie sol ⁊ adunat i tenebris: ⁊ qn̄3 est causa alihar ꝑua: quare vid3 i tenebris ⁊ vmbra die ⁊ nocte et debilitatur in lumine.

Capm. viij. de cura.

Est additō i hūectatiōe ⁊ igrossatiōe sanguinis

Capm. ix. de imaginationibus.

Sunt colores q̄ sentiunt corā visu ac si ipi sint misti in aere: ⁊ cā in eis est statio rei nō ꝑuie inter glatialē ⁊ int ea que uidētur. Et illa res aut est ex eis quoꝝ simile non cōꝑhendit in cōsuetudinibus oio: ⁊ n3 ꝯꝑhēdit ipsum nisi qui ē fortis uisus egrediētis a ꝯsuetudine

in ꝯprehendēdo: aut ē ex eis que ꝯprehēdit uisus quan
do medius fit ⁊ nō est in fine acuitatis: sed ē ſm semitā
ꝯsuetudinis. Et itentio pmi est: qm̄ qũ uisus ē fortis cō
prehēdit debile ⁊ occultũ ex reb⁹ q̄ uolāt in aere ꝓpe ui
sum que sunt ex formis a q̇b⁹ aer nō eũatur ⁊ reliqua:
qꝛ apparēt ei: ⁊ ꝑꝑ suā ꝓpinquitatē quā hn̄t cũ aere nō
uerificat eas: ⁊ silr̄ qũ sꝰ in iteriore ꝑte ꝑꝑ uestigia uapo
rũ ꝑuoꝝ nō euacuanꝰ ex eis ꝯplo ⁊ nā oio. Uerũtn̄ hec
duo occultātur a uisibus q̄ nō sꝰ in ultimo acuitatis ⁊ n̄
imaginā nisi ei q̇ ē uehem̄tis acuitatis in uisu: ⁊ ista sūt
ex eis que nō ꝯparāꝰ ad nocum̄tũ. Diuisio āt altera aut
existit in tunicis: aut existit in hũorib⁹: ⁊ illa que existit
in tunicis ē ut sit sꝛ tunicā corneā uestigiũ occultũ ualꝺ
qꝺ remāsit a uariol: aut ophthalmia ⁊ bothor: aut alijs
⁊ nō apparet oculus exterius ⁊ apparet oculo interius
ꝓpterea ꝙ sit ꝑuius locus i quo ē. Occultantur er
go ꝑꝑ ipsum ex eo qꝺ sentiꝰ ⁊ aeꝛ ꝑuio ꝑtes uise magne
ſm q̄ttitatē q̄ si ſm ueritatē exterius reperta foret: esset
ꝑs illa ꝑua magna ꝑs formaꝝ e⁹ q̄ sꝰ in foramine uuee.

Illa āt que existit ex humorib⁹ ē ſm duas ꝑtes: qm̄
aut iā ꝯuersa ē subā e⁹ in hũiditatē ex eo qꝺ est exterius
ab ipsa ad qꝺ iā ꝯuersa ē subā hũiditatis ipsius: aut acci
dit ꝑti e⁹ malitia ꝯplonis alterās colorē e⁹ ⁊ remouens
ꝑuietatē e⁹: qꝛ nō ꝑuia fit illa q̄ttitas e⁹ ꝑꝑ frig⁹ aut hũi
ditatē aut caliditatē. ſm illā igiꝰ q̄ttitatē apparet in ipso
aeritas. Et ex ꝓprietate aeritatis ē ut qũ ꝑmiscetur
humiditati subtili ꝑuie faciat ipam lactei coloris: ⁊ faci
at ipsam uideri non ꝑuiā aut ꝓpter siccitatē inspissantez
⁊ aggregātem ualde: sed erit illꝺ qꝺ superuenit ei ex ea
in alio. Ergo nō eũaꝰ qui aut fit accidēs non fixum
⁊ ē ex genere uapoꝝ q̇ eleuātur ex corꝰ toto: aut ex stō:
aut ex cerebro: ⁊ qũ sꝰ subtiles ꝑueniũt ⁊ resoluũꝰ ⁊ sic
fit crisibus, ⁊ post [uomitũ] ⁊ post irā: aut fit fixũ i eo ⁊ pō
tendit aquā. Et iste q̇dē imaginatōnes qn̄z diuersifi
cantur in q̄ttitatibus suis ⁊ sꝰ parue ⁊ magne. Et qn̄z di
uersificanꝰ in essentijs suis ⁊ sꝰ grosse ⁊ subtiles occulte
⁊ qn̄z diuersificanꝰ in sitibus suis ⁊ sꝰ rare ⁊ qn̄z spisse
nebulose. Et qn̄z diuersificāꝰ in figuris suis ⁊ sꝰ gra
nose ⁊ sꝰ cimicales ⁊ sꝰ muscose ⁊ sūt filose ⁊ capillares
cũ longitudine.

Ca. x. de signis.

Signa eaꝝ q̄ sꝰ ex acuitate sensus sꝰ ut sint leues n̄
ſz modũ unũ ⁊ figurā unā ⁊ associaꝰ hōi aliquo
t꞉pe sanitas sui uisus ꝑter ꝙ illa imaginatio seq̇tur ipsũ
Et illā que fit ꝓpter corneā significat cā e⁹ ꝑdicta: ⁊ ut
figaꝰ aliquo t꞉pe nō addens ⁊ non perducēs nocum̄tũ i
oculo preꝰ se. Et illa q̄ fit ex cā i albugineo ē ut fit t꞉pe lō
go ⁊ non perducet ad nocum̄tũ mag^m ⁊ fit aut successi
one ophthalmie acute: aut successione cāe infꝛantis aut
calefaciētis: ⁊ ē ex eis q̄ sensu sciunꝰ ⁊ ꝓprie qn̄ inueniꝰ
cornea tersa clara in qua nō ē asperitas aliquo mō. am
plius ē res fixa ⁊ nō addiꝰ nꝫ perducit ad nocum̄tũ ma
gnũ. Illa āt que fit ꝓpter uapores stomaticos ⁊ corpo
reos cognosciꝰ ꝓpterea ꝙ ipsa ꝯmoueꝰ cũ uaporoſ: ⁊ a
pud repletōz ⁊ digōnē ⁊ aꝑ motus ⁊ u꞉tiginē ⁊ scotomi
am ⁊ nō moraꝰ ſm dispōez unā. Immo augm̄taꝰ ⁊ miu
itur ⁊ non appropriatur oculo uni: imo fit in ambobus
oculis. Q̃uq꞉ cũ ea ē nausea uerificaꝰ e⁹ significatio: ⁊
qn̄z ē uomit⁹ ⁊ eũo cũ picra. ⁊ subtiliatio nutrim̄ti ⁊ stu
diũ in digōne remouēt ⁊ minorāt eā. Et tu q̇dē iā sciui
sti in caplo debilitatis uisus signa e⁹ c⁹ ē cā siccitas albu
ginei: aut aliud. Et qn̄z ꝯtinuaꝰ sanitas oculi ⁊ incolumi
tas e⁹ q̇ hꝫ imaginatōes sex m̄sibus ē ſm plm̄ in securita
te. Et imaginatōes q̄ sꝰ an̄cedentes aquā nō cessant gra

dati in ꝯturbatōe uisus usꝫ quo d꞉scēdit cũ eis aq̄ subito
⁊ raro ꝑtrāsit. vi. m̄ses. Q̃ũ āt uides imaginatōes ꝛmo
ueri ⁊ ꝛdiꝛ ⁊ addi ⁊ diminui scias ꝙ n̄ sꝰ aquose. qũq꞉ a
quosaꝝ t꞉ps ꝓlongaꝰ ⁊ non ꝯtinuaꝰ in debilitate uisus sci
as ꝙ ipse non sunt aquose.

Cap. xi. de cura ſmōis imaginationũ ⁊ initiũ aque

Primũ imaginatōis ē ut tu uenias ad curā ea
rũ que aquā portēdũt. reliq̇s āt eaꝝ q̄ sꝰ ex sic
citate ꝯfeꝛt qn̄z humectātia nota: sꝫ si sint ab hũiditate: ⁊
alie q̄ nō sꝰ a siccitate ꝯfeꝛt eis oia alcofol q̄ abstergunt.

In portēdētibus u꞉o aquā oꝫ ut icipias ⁊ mũdifices
cor⁹ ⁊ ꝓprie stōm. Deinde ueniaꝰ ad mũdificādũ caput
cũ gargarismis ⁊ caputpurgijs ⁊ masticatōib⁹. Ex ster
nutatōibus uero inq̄ttũ purgat speraꝰ iuuam̄tũ. Et ex
ꝑte laboriosi mot⁹ eaꝝ timeꝰ ex eis mot⁹ aque: ⁊ ꝓprie
si ē cadēs sub neruo ⁊ ꝓpe ipsũ. Et scias ꝙ hierapic̄ est
mirabilis iuuam̄ti in eis: ⁊ silr̄ pilꝉe auꝛ ⁊ medicam̄ta i
q̇bus ponũtur centaurea ⁊ cucumer amar⁹. Et tu q̇dē
iā sciuisti iu capꝉis cure capitis ⁊ mũdificatōis e⁹ illꝺ qꝺ
te oꝫ attēdeꝛ. Et oꝫ ut sit mũdificatio ꝑ hierā picrā: aut
pilꝉas aureas ſm semitā mũdificationũ frequētiũ ualꝺ.
Et nꝫ utaris medicinis solutiuis ⁊ abstersiuis faciēdo
alcohol nisi post mũdificatōz. Et ꝯfert i pricipio aque
phꝉomia arteriaꝝ p⁹ aurē ⁊ oꝫ q̇dē ut icipias pmo a me
dicinis lenitiuis sicut feni^m cũ melle ⁊ oleo. Et sicut dꝛ
ꝙ odoram̄tũ sansuci ꝯfert ei q̄ timet descēsũ aque i ocu
lis suis. et silr̄ olfatō oculi ipsi⁹ ⁊ dꝛ ꝙ appositio sāguisu
gaꝝ sꝛ t꞉pa ꝯfert in initio sui. Et qn̄z ꝯfert alcohol cum
semine alketeni: ⁊ dꝛ ꝙ ipꝫ ꝛmouet aquā ⁊ resoluit aquā
⁊ ꝙ ipm ē ultimuz. Deinde perueniaꝰ gradati ad medi
cinas ꝯpositas ex serapino ⁊ silib⁹ sibi. Et ex illis ē me
dicam̄ qꝺ recipit serapini tres ꝑtes asse fetide ⁊ hellebo
ri albi āboꝝ an̄. x. mellis. viij. cotilas. Et ex eis q̄ ualde
experta sꝰ ē ut ex capite hirũdinis adusto cuꝫ melle fiat
alcohol ⁊ collyrium astitican: ⁊ oia fella ꝑdicta in capi
tulo debilitatis uisus. Et fortius istis ē collyriũ de felli
bus almarastani ⁊ ēt alcohol aunidus ⁊ alcohol dcm̄ i
antidotario cũ felle testudinis ⁊ medicam̄ oribasij cum
aqua fen^i: aut collyriũ sansuci ⁊ alser⁹ ⁊ almerumi: et o
leũ balsami ꝯfert in eis. Et ex eis q̄ ꝯfeꝛt in initio aq̄ est
ut sumaꝰ fel guarsen et fel sabot sani corporis et ponan
tur in uase ereo et dimittāꝰ ꝓpe. x. dies usq꞉ ad duas se
ꝑtimanas. Deide sumāꝰ myrrhe et croci tritoꝝ et fellis
testudinis siluestris et olei balsami oīum an̄. pondus. ʒ
i. permisceāꝰ oia et aggregēꝰ oia ultime et fiat cũ eis al
cohol: et ēt accipiaꝰ hellebori pars. i. et asse fetide ꝑs. i.
⁊ serapini q̇nta ⁊ decima ꝑtis ⁊ ē tres d꞉cime ꝑtis fiat
ex eis collyriũ et fiat alcohol cũ eo. et iteꝝ hellebori al.
et pipis ꝑs. i. et āmoniaci tertia ꝑtis fiat ex eis collyriũ
cũ succo rhaphani et admistreꝰ et oꝫ ut uitet cibos et pi
sces ingrossantes et uaporatiuos et potũ plurime aque
ēt et uini et frequētiā phꝉomie et uētosaꝝ: imo postpōat
illud q̄ttũ poꝉe ē: et nisi tact⁹ necessitatis cogat ad illud:
et sit credulitas ꝙ sanguis sit calidus plurimuz.

Cap^m. xij. de alintisar.

Alitisar ē ut fiat foram̄ u꞉uee latius q̄̄ ē i nā. et
qn̄z fit illud successiōe sode ꝑꝑ cāz pmitiuā ex
ꝑcussiōe aut casu. Et qn̄z fit ꝑꝑ cās existētes in ipsa pu
pilla: et illud ē in albugineo: aut in uuea. albugineus nā
q꞉ qũ humectaꝰ et multiplicaꝰ ꝯpmit u꞉ueā et mouet eā
ad dilatatōz. albuginei u꞉o siccitas nō facit dilatatōz per
se: sed ꝑ accn̄s. s. inq̄ttũ seq̇tur eā siccitas u꞉uee: et uuea ip
sa si desiccatur: aut extendiꝰ ad extremitates suas sicut

extendunt coria pforata qñ exiccant: accit ei ut dilatet
sicut dilatant foramina illoꝝ corioꝝ: ⁊ ꝓprie qñ ꝯprimi
tur ab huitatib⁹. Et qñꝫ accit ei illud ex huitate intran
te subãm e⁹ ⁊ addente in spissitudinẽ ipsius. Et extendẽ
te eã ad grossitiẽ: qꝛ accit foramẽ ut dilatet. ¶ Et qñqꝫ
accit illud pp aꝑa extensiuũ ꝑueniens in ea. ⁊ qñꝫ ẽ am
plitudo oculi nãlis ⁊ nocet uisui. Uidet ei res minores
q̃ oꝫ ut uideat. ⁊ qñꝫ ẽ accidentalis: ⁊ qñꝫ ẽ ita: ⁊ qñqꝫ
ꝯseq̇t ad hoc ut nõ uideat aliq̇d. Multotiens ei dilatat
oculus adeo ut dilatatio ꝯsequat corneã ⁊ nõ remaneat
uisui aliq̇d d̃ quo sit curãdũ. Et illa q̃ ẽ ex ꝑcussiõe aut
casu nõ hẽt curam. Cap. xiij. de signis.

Iam diximus ea in capitulo debilitatis oculi.

¶ Capi. xiiij. de cura.

Illa q̃ nãlis ẽ curã nõ hꝫ: ⁊ illi q̃ ẽ ex siccitate cõ
fert humectatio oculi cũ humectatiuis ꝑdictis:
⁊ illi que est ex humiditate cõfert phl'omia si in corpore
est multitudo ⁊ etiam phl'omia lachrymalium uenaꝝ e
uacuat ex loco ⁊ ꝯfert ei. Et silr phl'omia uenaꝝ tꝑoꝝ ⁊
incisio eaꝝ ⁊ euõnes quas sciuisti ⁊ effusio aque salse ⁊
salite sꝫ caput ꝓprie miste cũ aceto. Et nõ oꝫ ut multipli
centur euõnes cũ solutiuis ⁊ debilitet ṽtus ⁊ nõ euet q̃
q̃rit. Immo qñꝫ sufficit ei euõ oib⁹. x. dieb⁹ cũ. ʒ. ⁊. ʒ. de
pillis cochijs: ⁊ cib⁹ sit aqua ciceris cũ oleo sisamino ⁊
fiat alcohol oculo alteri cũ tutia: ut non dilatet sicut pri
mus: ⁊ oꝫ ut administres alcofol ꝑdicta in capl'o imagi
nationũ ⁊ aque ⁊ ꝯfert ei uentose sꝫ collũ pp illud qđ in
eis est de attractõe ad posteriora. Illud ãt quo utenduꝫ
est in cura e⁹ q̃ facta ẽ successiõe ꝑcussionis ẽ ut fiat phle
botomia: deinde uentoset caput postea admistra i͞fr͞antia
Et fiat empl'm ex farina fabaꝝ sine corticib⁹ suis ⁊ fari
na ordei cũ aqua folioꝝ salicis: aut aqua endiuie: aut la
na infusa in uitello oui cũ oleo roſ. aut pauco uino ⁊ di
stillet in oculũ sanguis turtuꝝ ⁊ pulloꝝ: ⁊ in die tertõ di
stillet in ipsũ lac ⁊ alcofol que sũt fortiora: ⁊ penit⁹ pl'm
cure e⁹ ẽ ex gñe cure aꝑatũ calidoꝝ: ⁊ p⁹ admistret col
lyriũ factũ ex turis ⁊ croci ⁊ myrrhe oium añ. pte. i. ⁊
arsenici pte. ʒ. ¶ Medicamẽ iuuatiũ omorõens ⁊ ẽ dila
tatio fellis hedi ⁊ fellis gruis ãboꝝ ana aur. ij. croci. ʒ. i.
pipis. clxx. grana succi liq̇ritie. v. aur. ⁊ tertia ãmoniaci
ij. aur. mellis sꝫ q̃titatẽ necessitatis: ⁊ fiat ex eis alcohol
⁊ terat cũ aqua fen̄ ⁊ ꝯficiat cũ melle: ⁊ ad illaꝫ que fa
cta ẽ ex ꝑcussione medius aur. terat cũ succo rhaphani
usqꝫquo siccet ⁊ admistret cũ eo sicco alcohol: ⁊ ẽt fell'
hirci aur. i. sterc⁹ lacerti ⁊ stellionis sicci aur. i. ⁊. ʒ. nitri. ʒ
aur. pipis fellis gruis ãboꝝ añ. aur ij. croci aur. i. ãmõi
aci aur. ʒ. hellebori albi aur. i. terant ẽt cũ aqua feniculi
⁊ misceantur cũ melle. ¶ C. xv. de ꝯstrictõe pupille

Constrictio ẽ ut sit foramẽ stricti⁹ q̃ ꝯsuetũ fuit: ⁊
si ẽ nãlis ẽ laudabil': ⁊ si ẽ accidentalis ẽ deterior
q̃ dilatatio: ⁊ quãdoqꝫ ꝑducit ad oppilatõꝫ. Et e⁹ cã ẽ
aut siccitas ṽuee corrugatiua aggregãs eã ⁊ ꝯbit fora
men ⁊ accit ꝯstricto aut oppilatio: aut huitas extẽdens
uueã a laterib⁹ ad mediũ ⁊ ꝯstringit foramẽ ⁊ accit sicut
illđ qđ accit cribris quãdo madefiũt ⁊ mollificant ⁊ ex
tendũt in ptes: aut siccitas uehemẽs albuginei: qꝛ mino
rat ⁊ seq̇t ipm tunica ad detumescẽdũ ⁊ aggregatõeꝫ di
uersã dispõi exit⁹: ⁊ pl'm accit hoc accñs a siccitate.

Capitulum. xvi. d̃ signis.

Iam diximus ea in capitulo debilitatis oculi.

Capitulum. xvij. de cura.

Eius q̇dẽ q̃ sicca ẽ cura sũt hũectantia q̃ sũt ex di
stillatõib⁹ ⁊ caputpurgijs ⁊ ẽbrocis factis ex suc
cis hũidis ⁊ reliq̇s sicut scis: ⁊ cibi leues ⁊ pigues i ho
ris ⁊ nõ inuenis necessitatẽ utẽdi aliquo i quo sit calitas
aliqua pp attractõꝫ materiei hũide ad oculũ: ⁊ oꝫ ut ad
ministret fricatio capitis ⁊ faciei ⁊ oculi continua breui
tꝑe ⁊ totũ id ut attrahat. Nã admistratio hũectantium
pure quãdoqꝫ nocet ẽt. Et quãdo admistras alcofol at
tractiua itera tũc hũectatiua. Ei ṽo que hũida ẽ ꝯfert al
cofol ꝑdicta cognita i capitulo debilitatis uisus ⁊ aque
⁊ imaginationũ ⁊ ex eis ẽ collyriũ h⁹ descriptõis floris
eris ãmoniaci ãboꝝ ana ps. i. croci ps ⁊ tertia aloes. v.
ptes muschi medietas ptis fiat ex eis collyriũ: ⁊ iteruꝫ
ãmoniaci aur. ij. floris eris aur. iiij. stercoris lacerti aur.
iij. croci aur. ij. gũmi aur. i. ꝯficiant cũ melle ⁊ admistrẽ
tur ⁊ ẽt pipis ⁊ ãmoniaci ãboꝝ ana ptes. ij. olei balsami
nona ptis i⁹ croci ps. i. resoluat ãmoniacũ in aqua fen̄
⁊ ꝓijciat sꝫ ipsũ oleũ balsami ⁊ ꝯficiãt cũ melle: hoc nan
qꝫ ẽ ualde bonũ. ¶ Cap. xviij. de aqua.

Descensus aque ẽ egritudo oppilatiua ⁊ ẽ humi
ditas extranea stans in foramine uuee inter hu
morẽ albugineũ ⁊ siphac ⁊ corneã: qꝛ ꝓhibet penetrare
formas ad uisum. Et ipsa q̇dẽ qñꝫ diuersificat i q̃tita
te ⁊ diuersificat in qualitate. Eius ãt diuersitas in q̃ti
tate ẽ qm̃ qñꝫ ẽ pl'ima sm ꝯpõꝫ ad foramẽ: qꝛ oppilat to
tũ foramẽ ⁊ nõ uidet oculus aliq̇d. Et qñꝫ ẽ pauca sꝫ ꝯ
paratõꝫ ad ipm: qꝛ oppilat ptẽ e⁹ ⁊ dimittit pteꝫ ipsius
detectã. Illud ergo qđ ex uisibilib⁹ corã pte oppilata e
xistit ñ ꝯprehẽdit uisus: sed ꝯprehẽdit illđ qđ ẽ corã pte
discoopta. Et qñꝫ ꝯphẽdit uisus alicuius rei medietatẽ
aut ptẽ e⁹ ⁊ nõ ꝯprehẽdit reliqũ nisi ꝑmutatõe pupille:
⁊ fortasse ꝯprehendit ipam integre uice una ⁊ nõ ꝯpre
hendit ipsã integre uice alia: et illđ ꝓpter sitũ e⁹. Nã qñ
ꝑuenit cũ integritate sua corã oppilato ñ ꝯprehendit ex
ea aliq̇d: et qñ ꝑuenit cũ integritate sua coraꝫ discoopto
ꝯprehẽdit ipam totã. ⁊ hec q̇dẽ oppilatio diminuta qñꝫ
cadit ad lachrymalẽ supius et ad lachrymalẽ inferius:
et qñꝫ ꝯuenit ut sit aliq̇d in anulo medij foramis et q̃ ip
sum circũdat discooptũ. Et tũc q̇dẽ nõ uidet de oi re ni
si latera et nõ uidet mediũ e⁹: imo uidet i medio e⁹ sicut
fenestrã aut apturã. et itentio illius ẽ q̃ nõ uidet: sꝫ ima
ginat tenebras. ¶ Diuersitas uero illius in q̃litate qñ
qꝫ ẽ in essentia: qm̃ alia ẽ subtilis clara q̃ nõ tetigit lumẽ
⁊ solẽ: et alia e⁹ ẽ grossa ualde. ⁊ qñꝫ ẽ in colorẽ: qm̃ alia
e⁹ ẽ aerei coloris: ⁊ alia e⁹ alba ẽ gypsei colõis: ⁊ alia e⁹
alba est margaritalis: ⁊ alia e⁹ alba declinat ad uiridita
tẽ ⁊ uiriditatẽ itensã ⁊ aureitatẽ: ⁊ quedã ẽ citria: ⁊ que
dã est nigra ⁊ quedã ẽ cineritia. Et illa q̇dẽ que est ma
gis receptibilis cure ex pte coloris ẽ aerea ⁊ alba mar
garitalis que ad uiriditatẽ declinat paꝝper ⁊ ad cinere
itatẽ uiridẽ cũ intensione. Gen⁹ ãt gypseũ ⁊ uiride ⁊ ni
grũ plũbeũ uehemẽtis nigredinis ⁊ citrinũ nõ recipiunt
curã que fit cũ acu. Et ex spẽbus q̇dẽ e⁹ que ẽ grossa ẽ
quedã spẽs queqꝫ qñꝫ fit dura ualde ita ut egrediatur ad
hoc ut sit aq̃ et nꝫ ẽ ei cura. Et illa q̇dẽ que magis susce
ptibilis ẽ cure ex parte essentie ẽ subtilis que qñ tu eã ꝯ
presseris et sꝫ ipsam digitis tuis ꝯpressionẽ feceris sepa
rabit uelocit': deinde redibit et aggregabit: h⁹ nãqꝫ abla
tio cũ instr'o auferẽdi aquã sepat. uerũtñ h⁹ experientie
assiduatio ẽ ex eis que ꝯturbãt aquã et facit curã cum
instr'o difficilẽ. Et qñꝫ expit illđ alio mõ: et ẽ ut ponat
sꝫ oculũ cottũ et sufflet in ipsũ uehemẽter: deiñ auferat et
ꝯsideret uelocit' an uideat in aqua mot⁹. Nã si ṽꝫ tũc iã
apta ẽ ut cũ instr'o curet: et silr si clausiũ ocl'i facit dilata
tõꝫ uehemẽter alterius. Et illa que p⁹ casũ: aut egritudi

nem cerebri accidit fit difficilis sanitas eius.

¶ Cap. xix. de signis.

SIgna portēdentia aquā sūt imaginatōnes ꝑdicte que nō sūt a cāis aliis. Et nos q̄dē iā exposuim⁹ ēe eaꝝ in caplo imaginationū et ꝙ accit cū eis ꝯturbatō sensibilis ⁊ ꝓprie qñ ē ī uno oculoꝝ: et ꝙ imaginātur ei res luminose sicut cādele duplices. Int̄ aquā vo et oppilati onē itrīsecā distat: qm̄ qñ unus duoꝝ oculoꝝ ꝯprimitur dilatat̄ alt̄ in aq̄. Sꝫ nō dilatat̄ alt̄ ī oppilatōe. et illud qm̄ cā ī illa dilatatōe ē expressio spūs q̄ ē ī oclo ꝯpresso ad alteꝝ cū fortitudine: sꝫ qū inuenit oppilatōꝫ posteri⁹ nō penetrat: et hoc ꝺm plm rei et ī fine dilatat̄ in altero nⁱ aq̄ sit uehemētis grossitudis: et si nō fuerit oppilatio: sꝫ ī alitifar ē aliq̄d de hoc.

C. xx. de cura eius

EGo q̄dē iā uidi hōiēꝫ d̄ his q̄ ad ꝯprehēsionem redeūt et intellīā cui aq̄ iā accid̄rat q̄ curauit se ipm cū euonib⁹ et abstinētia cibi et minoratōe cibi et a lienatione iuriū hūectātiū et fuit ꝯtēt⁹ assatis et frixis et admistratōe alcofol resoluētiū subtiliātiū et rediit ad ip sū uisus e⁹ bene: et ꝺm ueritatē qñ succurrit̄ aque in pri cipio sui ꝯfert ī ea regimē. Illi āt que ꝯfirmata ē non est ꝯueniēs nisi cura cū istro. ¶ O pꝫ ergo ut repellat hñs eā repletōꝫ et uinū et coitū et sit ꝯtent⁹ comedere semel ī meridie et fugiat pisces et fruct⁹ et carnes grossas ꝓpe Uomit⁹ āt ꝙuis ꝯferat ex ꝑte mūdificatiōis stōi tñ ē no citiuus in ꝓprietate aque. Et nos q̄dē iā docuim⁹ cano nes curatōis e⁹ cū medicinis ī caplo imaginationū. Et nūc dicamus res exꝑtas: ⁊ ex eis ē ut sumāt̄ granorum lauri excorticatoꝝ. x. ꝑtes ⁊ gūmi ꝑs. i. terāt̄ cum urina pueri nō polluti ad aquā ⁊ ad debilitatē uisus cū aqua pura ⁊ admistrēt̄ ad eū q̄ nō uidet. Conficiāt̄ cum felle uiꝑe ⁊ melle ⁊ fiat cū eo alcohol ē ei bonū ualde. Dico āt ꝙ exꝑti sūt hōies ueraces fel uiꝑe ⁊ nō egit oꝑōnem ueneni oio. Et hoc exꝑimētū ex eis ē a q̄bus cauēdi mi nuit̄ necessitas. Aliō exꝑimētū bonū succi granatoꝝ ila toꝝ ab isula moadis ⁊ cāedrei coralli oium an̄. aur. i. cō ficiāt̄ cū melle fenⁱ. In regie āt cuī q̄ fit cū istro oꝫ ut an̄ ipam ꝑcedat mūdificatō corporis ⁊ capitis ꝓprie ⁊ fiat phlomia si necessaria fuerit. Deinde obꝺuet̄ ne illi q̄ cū instro ē curādus hēat in oculo rupturā: ⁊ timeat̄ ut acci dat ī tuicis aꝑa: aut sit assuet⁹ pati tussi: aut sit uehemētis rixe uelocis ire. nā rixa ⁊ ira oīs sūt ex eis q̄ mouēt ad ꝓ fūdū l' redditū: ⁊ oꝫ ut fugiāt uinū ⁊ coitū. et cū hoc non oꝫ ut admistret̄ cura cū istro nisi postq̄ aq̄ steterit ⁊ de scēderit qō descēdere uult ex ea ⁊ ingrossata fuerit essen tia e⁹ parūꝑ: ⁊ hoc ē illud qō uocat̄ ꝯplemētū. ¶ Et ꝯ pressio q̄dē subito facta ⁊ phlomia nocet: ⁊ cibus e⁹ sit aq̄ ciceris ⁊ ꝯstituat̄ locus ad quē moueat curās cū in stro sub oculo: ⁊ silr multotiēs inuenit̄ ex ꝑncipio. ⁊ qñ uolūtas adest ut fiat cura cū istro ꝑittit̄ hñti aquaꝫ ut nu triat̄ piscibus recētibus ⁊ cibis hūectatiuis ꝑmutatis: ⁊ admistret̄ aliq̄d ex eis q̄ resistūt nocumēto aque. Dein de fiat cura cū instro. Et ad ultimū si aqua fuerit subtil ualde: aut grossa ualde nō obedit cure cū instro. Et qñ uolūtas ē faciēdi ꝑcipiat̄ infirmo aspicere ad lacbryma lē domesticū ⁊ ad nasū ⁊ ꝯseruet̄ ꝺm illā figurā: ⁊ nō fit iuxta fenestrā nꝫ in loco uehemētis luminis ualde. Dei de ꝓcedat artifex ⁊ icipiat ⁊ ꝑforet cū mucadabati ⁊ ua dat inter duas tunicas usquequo fit corā foramie ⁊ iue nit̄ illic sicut spatiū ⁊ sinuositas. amplius ex artificib⁹ ē q̄ extrahit almaucadabati ⁊ itroittit ieū caudā almubec ⁊ ē aledidu usꝫ ad t̄minū foramis ut ꝑpet extreitati acu te almubec trāsitū: ⁊ ut assuefaciat egꝝ patiētia: dein itro mittit almubec usꝫ ad t̄inū diffitū ⁊ suspēdit cū eo aquā nō cessat deponere eā donec clarificet̄ oculus ⁊ occulte tur aqua p⁹ corneā desubt⁹. Deinde dimittit almubec ī loco suo aliq̄tulo tp̄e ut stet aqua ī loco illo. Deinde d̄ clinat ab eo almubec ⁊ ꝯsiderat an redeat: tūc si īdit ite ret regim̄ donec sit securus. ¶ Et si aqua nō obedit ut currat ad ꝑtē ad quā fecit eā descēdere declina eā ad ꝑ tē alterā ⁊ expelle eā ad ꝑtē ad quā declinat ⁊ seꝑa ip sā in ea. Q. d̄ si uideris eā redire in dieb⁹ in q̄bus curas reduc almubec ī illo eodē foramie. Ipsū ei remanet ⁊ ñ ꝯsolidat̄: ⁊ qū ad foram̄ currit sanguis oꝫ ut descēdere faciāt eā ēt ⁊ nō dimittat̄ remanere illic ⁊ ꝯgelet̄ ⁊ ñ sit ei cura. Q. ūq̄ꝫ curā cū instro oꝑatus fuerit pone sr̄ oculū cui adhibita ē cura cū instro uitellū oui ꝯquassatū cuꝫ o leo uiol. ⁊ cū cotto. Et oꝫ ut oppilet̄ sanus ēt ut nō mo ueat̄ ⁊ sequatur eū infirmus ⁊ fac eū dormire sr̄ colluꝫ trib⁹ diebus in tenebris. Et qñꝫ necessarie sūt iteratiōes plime h⁹ emplatōis ⁊ ꝯseruatōes h⁹ ꝑparamēti ⁊ resupia tōes per unā hebdomodā. et illō q̄dē qñ illic fuerit aꝑa aut soda: aut aliud. Ueꝝ aꝑa facit ēe necessariū solonēꝫ ligatōis fortis ⁊ mollificatōꝫ e⁹. Et penitus melius est ut ꝯseruet eger ꝑparatōꝫ suā usq̄ꝫquo remoueat̄ dolor ⁊ ñ soluat̄ ligatura nⁱ ī oib⁹ trib⁹ dieb⁹ ¶ Et oꝫ q̄dē ut fiat uaporatio ī tēpore solonis cū aq̄ rof. ⁊ aqua salicis: aut cū aq̄ cucurbite: aut aq̄ uirge pastōis ⁊ sibi silib⁹. ¶ Et hoies q̄dē hñt uias diuersas ī exercēdo curā aqne q̄ fit cū instro: ita ut q̄dā sint q̄ disrūpūt iferiorē ꝑtē cornee ⁊ extrahūt aquā per eā: ⁊ hoc ē in quo ē timor qm̄ cū aq̄ qñ ē grossa egrēdit̄ albugie⁹.

C. xxi. de d̄structōe uisꝯ

DEstructio uisus qñꝫ accit ex cāis d̄bilitatis ui sus qū sifluūt: q̄r ꝯsideret̄ illic. Nos uero iterū dicamus ⁊ dimittamus qō est cū communitate cerebri ⁊ alioꝝ: qm̄ illō illic itellectū ē. destructio uisus aut fit ꝑti bus oculi manifestis in suis substantiis icolumib⁹: aut fit illud qū iā acciderit eis nocumētū sensibile aut nō sensi bile ⁊ que itinere eoꝝ ꝓcedūt. Noster vo ꝺmo ē d̄ primo Nā si pietes oculi apparentes fuerit incolumes ī sub stātiis suis. sed iā accit eis nocumētū ex parte alia nō ma nifesta hōibus ⁊ uulgo: tūc aut erit foram̄ ꝺm dispōnēꝫ sanitatis sue: aut erit illic oppilatio aquosa: aut erit oppi latio nō illic: imo ī neruo ꝯcauo: aut ꝓpter rē cadētē in foramine eius: aut ꝓpter cooperimētū accidēs ex siccita te aut mollificatōe: aut apostematibus in lacertis suis ꝯ pressis in seipsis: aut sequet̄ ꝯplonē accidentē anteriori cerebro ꝺm ꝙ exposuimus in his q̄ preterierūt: aut accit ei attritio: aut glatiali accidet remotio ab oppositōe fōa minis: aut erit corruptio ꝯplonis e⁹ ⁊ nō erit ꝯueniēs ut sit instrm̄ uisus. Et plm q̄dē accit ꝓpter hūiditatē domi nantē sr̄ eā ualde: aut ꝓpter siccitatē uincētē sr̄ ipm: qua re colligit̄ in seipsū ⁊ corrugat̄ ⁊ noiat̄ hec egritudo glau conia ⁊ nō ē ei medicam̄ ⁊ fit oculus ꝓpter eā uari⁹ mul toꝝ generꝝ: aut nō erit foram̄ incolume. Sed aut erit iaꝫ ꝯsecuta ex eo dilatatio in ultimo fine: aut erit ꝯsecuta ip sū ꝯstrictio coopture.

¶ Cap. xxii. de signis.

SIgnū āt aque ⁊ dilatatōis ⁊ ꝯstrictōis ⁊ reliquo rū ē illud qō diximus ī caplo suo. Cā vo in ea q̄ fit in neruo ꝯcauo ē illud c⁹ ꝯpressio fit difficilis ꝑ signa ꝑdicta in caplo aque. Sꝫ distinctio rei ī ipso ē difficilis ⁊ fortasse ꝯprehendit̄ sapia. Et qñ illic fuerit pulsatio ⁊ rubedo tūc existima ꝙ sit ī neruo aꝑa calidū. qō si affue rint illic grauitas ⁊ ꝑuitas caliditatis tūc existima ꝙ illic sit aꝑa frīm. Et si fuerit grauitas uehemēs ⁊ oculus hu midus ualde tūc mā erit hūida ualde. Et si fuerit ocul⁹

sicc⁹ tūc mā erit melīca. Et qñ accit sr caꝑ ꝑcussio aut casus faciens exire oculū ꝑus: deinde seqt illud ꝓfūdatio eius ⁊ destructio uisus: tūc existima ꝙ neruus oculi iā attritus est. Cap. xxiij. de diminutōe radij.

Illud ē ex eis que significāt calefactōz sps ⁊ ei⁹ inflātōz ⁊ e⁹ corruscatōz ⁊ indicat plm karabitus nisi sit pp scabiē palpebraꝝ ⁊ e⁹ cura est qd nosti.

Cap. xxiiij. de altumar ⁊ albedine uincente.

Quandoqꝫ accit ex lumine uincente aut albedine qñ aspectus assiduatur in niue ut nō uideat nisi paꝝ ⁊ uideat illud ex ꝓximo ⁊ nō uideat illud ex lōginquo pp debilitatē sps. qūqꝫ aspicit colores imagiat ꝙ sr eos sit albedo. Cap. xxv. de cura.

Precipiat ut assidue inspiciat colores uirides ⁊ celestes ⁊ suspēdat colores nigros corā uisu ꝙ si iā aggregatū fuerit cū nocumento uisus pp suam albedinē nocumentū e⁹ propter frigus ipsius: distillet i oculo aqua in qua decocta ē palea tritici tepida ut nō noceat: ⁊ qñ fit alcohol cū melle ⁊ succo allei: ⁊ ēt qñ apitur oculus sr uaporē uini distillati sr lapidē molarē: aut uaporat oculus cū uino duro: aut inclinat sr uaporem aque in qua ꝯcocta sunt papauer ⁊ resoluentia subtilia cogita sic isop⁹ ⁊ melilotum ⁊ camemilla ⁊ silia.

Fen quarta de dispōibus auris ⁊ ē tractat⁹ un⁹.

Capitulū i. de anatomia auris.

Auris ē mēbrū creatū auditui ⁊ factū ē ei ostracū anfractuosū ut sentiat oēs uoces ⁊ faciat tinitū eaꝝ necessariū ⁊ foramē incipiens in osse petroso inuolutū anfractuosum ut sit anfractuositas e⁹ elongans spatium aeris ad interiora cū abbreuiatōe sub eo ad qd si factū esset foramen penetrās directe abbreuiaret spatiū ad ipsū ut ñ subito ꝑueniat ad interiora e⁹ calor ⁊ frigus sisflua: imo eueniāt sr ipsum gradata ad ipsū. Et foram̄ qdē auris ꝑueit ad ꝯcauitatē in qua ē aer stans: ⁊ sisicies e⁹ domestica ē strata uillis nerui auditus ꝑuenientis a pi qnto qd ē ex paribus neruoꝝ cerebri. Et sisflua duritie fcūs ē dur⁹ ut ñ sit debilis passibilis a ꝑcussione aeris ⁊ qualitate e⁹. qū ergo ꝑuenit unda uocalis ad illud qd ē illic ꝯprehendit eā audit⁹. Et hic qdē neruus i dispōibus audit⁹ ē sicut glatialis i dispōib⁹ uisus ⁊ reliqua m̄bra auris sūt sicut reliqua que circūdant glatialē ex tunicis ⁊ hūorib⁹ que sr create pp glatialē ut suiant ei ⁊ custodiāt ipsū ⁊ adiuuēt eū. Et alsamac ē sicut foram̄ uuee ⁊ creata est auris cartilaginosa: qm̄ si foret creata cornea: aut pānicularis nō suaret figurā fornicis ⁊ anfractuositatis q ē in ea. ⁊ si crearet ossea lederet ⁊ lederet i oi casu. Sed creata ē cartilaginosa hñs cū ꝯseruatōe figure lenitatē ⁊ reflexionē. Et create aures sr in lateribus: qm̄ anterius fuit ꝯueniētius uisui pp illud qd sciuisti i oculo: ergo obsuatō hita fuit ⁊ creata ē sub tōsura capilloꝝ i hoie ut ñ sit sub tegm̄to capilloꝝ ⁊ tegm̄to iūcturaꝝ ⁊ huic qdē mēbro accidūt spēs egritudinū: ⁊ qñ sr dolores eius pernitiosi: ⁊ multotiens accidunt ei speties egritudinum.

Cap. ij. de cōseruatōne sanitatis auris.

Oportet ut in aure intendat ⁊ caueat ut nō ledant eā calor ⁊ frigus ⁊ res extranee nꝫ eā ingrediat aliquid aquaꝝ ⁊ aialiū ut mūdificēt sordes ei⁹. Deide oꝫ ut assiduet distillatio olei ꝺ amigdalis amaris in ea oi hebdomoda semel: ē ei mirabile. Et oꝫ ut custodiant ne generēt i ea aꝑata ⁊ bothor ⁊ ulcera: qm̄ sunt corrūpentia aurē. Et si timet ꝙ ei accidat bothor administret in ea distillatio sief memithe in aceto. Et i distillatōne sief meithē i oi hebdomoda semel ē securitas a fluxu qd descendit ad iꝑm. Et ex eis qdē q nocēt auri ⁊ reliqs sensib⁹ sr fastidiū ⁊ repletio: ⁊ ꝓprie sōn⁹ sr repletōm.

Cap. iij. de nocumentis auditus.

Nocum̄ta auditus sr sicut reliquaꝝ opōnuz: ⁊ illud ē qm̄ nocum̄tū ois opōis ē ut destruat operatio ⁊ sit loco e⁹ hec destructio audit⁹ aut minuat ⁊ sit uice e⁹ hec ut minuat audit⁹ qr nꝫ subtiliter ꝑscrutet nec audiat nisi ex lōginquo: aut alteret ⁊ sit uice e⁹ ut audiat qd nō audit: sicut ē illud qd accit i aure ex sonitu ⁊ tinitu ⁊ sibillo. Et sciaś ꝙ nocum̄tū auditus aut ē ab origie ⁊ ē surditas aut taraxen: aut guacrē natiua: aut ē accidētale. Et itentio qdē surditatis ē ꝑter intentōez taraxen. Surditas nāqꝫ ē ut ꝑs itriseca samac creata sit surda i qua nō existit ꝯcauitas itriseca quā ꝑdixim⁹ q est sicut uuea ꝯp̄hendēs aerem qetum q audit uoces sua undositate. Tarax uero ⁊ guacre sr ut nō ꝓpter eas nocumentū ꝯsequat ꝑuatōz sensus ⁊ nō elōgat qn guacre sit sic destructō cōicās soliditati ⁊ nō sit illi ꝯcauitas: sed neruus nō affert uirtutē sensus: ⁊ tarax ē sicut dimiutō absqꝫ destructōe: aut ꝯueniāt sm ꝯuersionem i significatōne. Et tarax qdem multotiens accit successione uomitus ⁊ est facilis remotionis. Et destructio qdem auditus alia est natiua nālis ⁊ cui nō ē curatio. ⁊ silr relique spēs algucre ⁊ altarax. Et alie sr natiue nāles q curatōz nō hñt: ⁊ alia est accidentalis: sed e⁹ spatiū est elōgatū ⁊ est chronica: ⁊ illa ēt ē ꝓpinqua desperatōi ⁊ difficilis cure. Recēs āt ꝓpinq tꝑis q ē ex tarax est recipiens curam. Ueꝝ cāe illius qñ sr cū cōitate mēbri sicut q sr ex cōitate cerebri: aut quoꝝdā mēbroꝝ ei uicinoꝝ sicut accit qū ꝑmū nascūtur dentes: ⁊ sicut accit aꝑ dolores dentium. Et qñ sr ꝓpter nocum̄tum ꝓprium in auditu: aut i neruo aut in foramine. Et nocum̄ta qdē auditus aut sr cōplexionalia: aut instrālia aut resolutiua singularitatis.

Nocum̄tum uero in neruo auditus qñ accit pp omnes cās egritudinū ꝯsimilium ꝑtium in ipso ⁊ instrāliuz ⁊ solōnis ꝯtinuitatis. Et egritudines qdē similium ꝑtiū in ipso sunt unaqueqꝫ spēꝝ malie ꝯplonis singularis ⁊ ꝯposite: ⁊ plīmū e⁹ est ex frigore: ⁊ qñ fit unaqueqꝫ earuz absqꝫ mā. et qñ fit cū mā melīca aut cholerica aut phlatica ex phlegmate crudo aut uētosa. Et multotiēs qdē retinet fluxus uentris cholericus ⁊ succedit ei surditas ⁊ nō elongat qn silr in aliis cursibus ꝯtigat sm naturaꝫ ⁊ retinent ⁊ ꝓhibent nō i hora sua. Instrāles uo in neruo sr sicut oppilatio quā fecit humor: aut saies: aut aꝑa qd ē dubellati aut aꝑa calīn aut duꝝ: aut cooperim̄tum sorditiei: aut tremulū: aut inflatio. Et dissolutio singularitatis in ipso qñ fit ex ulcere: aut ex corrosione. Plīm uero eius q fit ꝓpter trāsitum ē ꝓpter cām intrinsecam aut ꝓpter cāꝫ extrinsecā. et itriseca qdē est sicut uerruca aut aꝑa aut caro addita aut uermis ⁊ plīm e⁹ est sordes: aut humor grossus uiscosus: aut ꝯgelatio saniei ex aꝑate rupto. extriseca uo ē sic arēa aut lapis: aut nucle⁹ igrediēs eā: aut ꝯgelatio sāguis e⁹ qdā ꝑs fluxit ab aur ⁊ ꝑs e⁹ rmāsit. et illd qd qñ accit subito ⁊ qñ accit paulati.

Nocum̄tum ꝑterea auditus qñ accit sm semitā crisiuz ⁊ sm semitā ꝑmutatōis materie in fine egritudinum acutaꝝ: ⁊ qñ remanet post recessionē fe. grauitas capitis: ⁊ qñ fit nocum̄tum qd ē h⁹ capli: aut sꝫ semitā accidentis sepabil sic rcedit aꝑ mot⁹ crisi: aut sꝫ semitaꝫ accidentis fixi ut iꝑm sit ipsamet expulsio crisis. s. ut crisis iam expulerit mām ad partē auris ⁊ firmauerit eam in ipsa non ꝓpterea tñ ꝙ inuenerit eā sm semitā ultimitatis. Et

multotiēs q̄dē portendit hoc accūs uomitū aut fluxuȝ sanguinis nariū: ⁊ multotiēs destruit ip̄m fluxuȝ uētris.

¶ Cap. iiij. de signis eorum.

Actū q̄dē cōitate cerebri significat dispō in reliq̄s existēs sensibus ⁊ cōitas auditus cū eis in ea ⁊ cōitas ꝟtutis motiue ēt. Et significator magis significatiuus eꝰ est cōitas lingue: ⁊ ꝓprie qū ē successiōe sirsē ⁊ successiōe ꝯmistiōis intellectus ⁊ post nocumentū cerebri ꝯplōne ⁊ reliqua eoꝝ que dicta sṫ in caplo egritudinū cerebri ⁊ foraminis ⁊ sanitas trāsitus auditꝰ ⁊ ip̄s ꝓpinqum ꝑseuerātie sanitatis auditus aū. Et si cā ē dubellati: aut ap̄a calidū in ipso neruo significāt ip̄aȝ febres cū q̄bus sṫ horripilatio ⁊ tremor ⁊ cōitanṫ ip̄ȝ febres ⁊ ꝑmistio intellectus ⁊ alienatio ⁊ in ipso ē timor nisi apiatur: ꝙ si nō fuerit ꝓpter ap̄a i ip̄o neruo nō oportebit ut sit febris nisi sit ꝭm iudiciū febris diei ⁊ erit extēsio ⁊ dolor ⁊ grauitas ⁊ pulsus. In dolor ꝟo ⁊ grauitate cōmunicāt oīa que sṫ ex ap̄ate ⁊ mā ubicūq3 sint. q̄ð si cā fuerit uētositas significabūt ip̄am sonitꝰ ⁊ tinitꝰ ⁊ q̄ð erit ñ ꝯpar grauitati. Et si ē ulcus ⁊ bothor significat ipsā pruritus cū dolore. Oppilatio ꝟo multotiēs fit sine grauitate: ⁊ qn̄ȝ fit cū grauitate. Et qn̄ nō ē grauitas ⁊ ē nocumtū ⁊ nō ē illic malitia ꝯplonis uīcentis tūc ē ex oppilatōe. Et regim̄ añcedēs qn̄ȝ significat ipsam. Et si oppilatio ē ex carbūculo ⁊ sīlibus significat ipsā pulsatio: ⁊ si ē ex sanguine significat eā cursus sanguinis añcedēs Et illā q̄ ē ex malitia ꝯplonis singularis significat dolor in ꝓfundo sine grauitate ⁊ nō ē extensio. Et si ē fria leditur a fris ⁊ fit fortior in frioribꝰ ꝑtibꝰ diei. Et si ē calā est eōrio ⁊ sentit inflātōȝ ⁊ mordicatōȝ. Et si illic ē mā sentiṫ cū hoc grauitas: ⁊ ꝓprie qū ꝓsternīṫ in oīonē. Et eiꝰ q̄ð ē a siccitate signū ē ut fit post uigilias ⁊ ieiuniū ⁊ cuȝ detumescētia faciei ⁊ oculi. Et illud cꝰ cā ē uermis significat assiduatio cōmotōis cum exitu uermis i quibusdā horis.

Cap. v. de cura.

Cautela

Icamus p̄mū ꝙ oȝ ut sint oīa q̄ distillanṫ in aurem tepida nō fria nȝ calā. Et hoc dictū ē ꝟle. Deinde distinguamus rem in ipso. In eo q̄dē q̄ð cholericū est oȝ ut eūeṫ cholā cū solutiuo uētris. Plm ei accidit in ipso solo nature ⁊ remoueṫ cum ea surditas sicut multotiēs accit fluxꝰ cholicus ⁊ retineṫ ⁊ accit inð surditas. Q̄ð si illic ē caliditas tm̄ tūc cū īfrāntibꝰ cureṫ ex oleis ⁊ aliȷ̄s: aut cū succo granati cꝰ succꝰ reducaṫ in cortice suo cū aliq̄ptulo aceto ⁊ ture ⁊ oleo roſ. ⁊ decoquaṫ donec stet ⁊ distilleṫ in eā ⁊ distilleṫ in ipsam aqua lactuce aut aqua solatri. Illi āt q̄ð fcm̄ ē a frigore ⁊ mā fria ꝯfert oīa olea calida in q̄bus dissolutū ē castoreū: ⁊ ꝓpe oleū balsami ⁊ costi ⁊ oleū amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ succus apsinthȷ̄ ⁊ oleū camemillinū cum adipe uaccino ⁊ felle taurino: aut oleū sisaminū in quo decocta sit pulpa colloq̄ntide aut radices eꝰ. Et qn̄ȝ ꝯfert in ipso urina taurorꝫ qn̄ in ea dissoluiṫ myrrha ⁊ poniṫ distillatio ⁊ succꝰ cucumeris asinini: ⁊ totum illud fiat post eūonem materiei fre si fuerint coarctata cū eūatiuis que sciuisti cōibꝰ corpori ⁊ ꝓprie ꝑtibus capitis: ⁊ post admīstratōeȝ embrocaꝝ quas sciuisti ei ⁊ ꝓprie illa i qua ponūṫ folia lauri ⁊ grana eius. Et exercitiū ē uehem̄tis iuuaminis i illo: ⁊ silr uociferatio uehem̄s in aure ⁊ clangores buccinaꝝ ⁊ sifia. Et qn̄ȝ poniṫ i aure caput ēbube ut ad ipsā ꝑuenire faciat uaporem decoctionū resoluentiū. Et confert oībus illis succus rute cū melle ⁊ castoreo ⁊ oleo anetino ⁊ urina caprina ⁊ felle eꝰ ⁊ ꝓprie cū galbano. Et ex eis q̄ ex̄pta sṫ in hoc ē ut sumaṫ castorei pondus. ȝ. iij ⁊ nitri pōdus. ȝ. i. ⁊ s. fiant ex eis q̄ı troc. ⁊ admīstrenṫ distillando ⁊ in alia descriptōe hellebori tres quarte. ȝ. i. ⁊ nitri. ȝ. iij. Et ēt sumanṫ ꝯdisi ⁊ croci ⁊ castorei oīuȝ ꝑtes equales baurac ꝑtes. iiij. dissoluanṫ cū uino ⁊ administrēṫ: aut aloes ⁊ castoreū ⁊ pulpa colloquintide ⁊ euforbiū ⁊ fel uaccinū. Et iā ex̄pta sṫ oleū rhaphaninuȝ ⁊ oleū de staphisagria: ⁊ fuerīt uehem̄tis iuuaminis aut succus apsinthȷ̄ aut decoctio ipsius: aut succus rhaphani cū sale ⁊ ꝓprie qn̄ est infusio ⁊ oppilatio. Et iā expertū est in hoc ut fiat liciniū ex sinapi ꝯtrito cuȝ ficubus: ⁊ ⁊ qn̄ȝ addiṫ in ipso nitrū. Et distillare aquā marinā i eā est iuuatiᵐ. Et helleborus niger ⁊ fella sṫ iuuatiua ⁊ ꝓprie fel caprinū cuȝ oleo roſ. Quidā āt existimauerīt ꝙ qn̄ bulliṫ iuniperus in oleo sisamino i cochliario ferreo tādiu donec denigreṫ iuniperus est distillatio ꝯferēs surditati. Et ex eis q̄deȝ que ad illud ꝯfert est oleū anetinū ⁊ laurinū ⁊ de lilio ⁊ nardinū cū castoreo aut spuma apsinthȷ̄ aut succo rute. ¶ Et facti cā siccitatis cura ē adherere balneo ⁊ cibo ⁊ uino humectatiuo ⁊ offusio olei equalis ⁊ aque tepide sr̄ caput ⁊ caputpurgiū cuȝ eis q̄ sṫ sicut oleū nenufarinū ⁊ de salicibus ⁊ de seie cucurbite ⁊ aliȷ̄s. factū cā oppilatōis cureṫ cū eis que dicūṫ in capitulo de oppilatōe ⁊ ꝯfert ei succꝰ granoꝝ canabis ⁊ succus colloq̄ntide humidus est iuuam̄tū ualde bonum Et qn̄ accit tarax subito ꝯfert in ipsa aq̄ in qua decoq̄ṫ apsinthiū aut succus apsinthȷ̄ ⁊ misceaṫ cū eo fel tauri: aut fel sabot aut fel testudinis aut fel tauri cū oleo roſ. aut helleborꝰ cū aceto: aut spoliuȝ ꝭpentis. Et in facto successione soda conferunt aqua rhaphani ⁊ oleuȝ roſ. ⁊ castoreum cum granis lauri cū oleo roſ. Et in eo q̄ð factū est successione sirsen oȝ ut incipiaṫ ab eūone eū hierapic: deinde distilleṫ in aurē castoreū cū oleo costino solo: aut rhaphaninū: aut oleū amigdalinū dulce ⁊ oleum roſ. ⁊ laurinū aut castoreū cū oleo roſ. Et ex pillis ex̄ptis ei q̄ð fit ex oppilatōe ⁊ humore ⁊ uentositatem ut sumanṫ turbit. ȝ. xx. et colloq̄ntide. ȝ. x. sarcocolle. ȝ. ij. ⁊ s. et aloes. ȝ. vij. myrobalanoꝝ. ȝ. x. fiāt ex eis pille ⁊ ꝯglutianṫ. Sitq3 potio eaꝝ pondus. ȝ. i. Et dicamus sicut a capite iterātes ꝟbū. Q̄ð ex medicinis cōibus oībus illṫ q̄ facta sṫ ex grauitate auditus ⁊ dolore eius et uētositate ipsius sonitu et tinitu eꝰ cā materie frigide et frigoris post purgatōȝ capitis sṫ ut distilleṫ in aurē baurac cum aceto et melle et fel ouiū cum oleo de oliuis et uino: aut cū oleo amigdalino amaro et aqua porri aut aqua cepe cum melle aut lac muliebre et medicine cōes dicte i capitulo doloꝝ et due gutte distillate ex kitrano māe et uespere aut helleborus albus et niger cū q̄busdā oleis: et ꝓprie cū oleo de lilio aut aq̄ anisi: aut aq̄ apsinthȷ̄ et aq̄ corticis rhaphani: et silr oleū decoctōis spolȷ̄ ꝭpentis: aut granoꝝ lauri: aut euforbiū et castoreū cum unguēto aut oleū balsami: aut naphta aut sumaṫ glutis alibat. ℥. i. et olei alkeiri. ℥. ij. et olei amigdalaꝝ amaraꝝ s. ℥. i. bulliāt oīa simul et admīstrenṫ ex eis tres stille mane et sero Et silr mel storac̄ cū oleo alkeiri: et silr aqua folioꝝ colloq̄ntide recentiū et succꝰ dracontee et albezorbasen sūt ualde uehem̄tis uirtutis et medicine cōes dcē in caplo doloꝝ. Q̄ð si infantibus hec accidāt curāṫ cuȝ oleo de dedi in quo decocta sṫ ruta et maiorana et ēt saluia masticatōes ordei cū sale gēma solū. Et ex uaporatōibꝰ iuuatiuis ē aqua calā cū ꝺcoctōe camemille et aneti et folioꝝ lauri et sansuci et alfabaca sicca et piretri uaporēṫ ea collū et inferiora auris: et silr ēbroce ꝑdicte in caplo capitis et ponāṫ uelamina et opponaṫ cū ꝺscēsione sua

auri ut ingrediat̃ uapor eꝰ ꝑ ipsã. Et in euõne q̃dez ha
bentium tarax ꝯueniẽtius ẽ ut multiplicet̃ numeꝝus eꝰ
⁊ minoret̃ q̃ntitas eꝰ oĩ uice quatenus ꝯseruet̃ uirtus ⁊ ꝑ
ueĩat maturatio. factũ ãt ꝑꝑ apa cura cũ eo qḋ ẽ ex ca
lido ⁊ qḋ ex fr̃o cũ eo qḋ scis. C. vi. de doloꝛ auris.

Dolor auris aut fit a malitia ꝯplõnis: aut fit
cã apatis: aut bothor: aut fit cã soloñis ꝯtinui
tatis ⁊ malitia ꝯplõnis: aut ẽ cal̃a sine mã sicut illa que
ẽ cã aeris calidi: aut uẽti calidi ⁊ ꝓprie qñ fit ꝑmutatõ
ad ipsum a frigore subito: aut fit ablutio cũ aqua calida
⁊ ingredit̃ ex ea ĩ aurẽ: aut cũ aliqua aquaꝝ in q̃bus do
minat̃ uirtus calida: aut ẽ calida cuz mã sanguinea aut
cholerica aut fr̃a sine mã. Immo ꝓpter aliquã cãꝝ ꝯ̃ria
rũ cãis ꝑdictis aeris aut uẽti fr̃oꝝ. Et ꝓprie qñ ad am
bos eoꝝ ꝑmutatio fit a calore subito aut aq̃ fr̃e: aut aq̃ i
qua dñat̃ aliq̃d fr̃m aut fr̃a cũ mã: aut uẽtosa fr̃a: aut hu
morosa uiscosa. Factꝰ ãt cã apatis ⁊ bothor aut ẽ ꝓpteꝛ
apa cal̃m ⁊ fr̃m. Factꝰ ṽo cã soloñis ꝯtinuitatis ẽ sicut
q̇ fit a uentositate extẽsiua: aut ulceribꝰ aut exituris aut
catarris. Et ex sũma q̇dẽ cãꝝ doloꝝ auris q̇ fiunt a solo
ne ꝯtinuitatis ẽ uentositas generata in ipsa: aut aqua q̃
ingredit̃ eã: aut aĩal uadẽs ad samac ipsius aut ṽmis ge
neratus in ea. Et qñz fit successiõe casus. aut ꝑcussiõis
Et ꝑuersior doloꝝ auris ẽ ille q̇ ẽ ex apate cal̃o ꝓfũdo
⁊ illud ẽ cũ febre inseparabili: ⁊ ꝓprie qñ ꝑducit ad cõ
mistionẽ intellectꝰ. Qñ ãt ẽ dolor ĩ cartilagibꝰ extrĩsecis
nõ ẽ illic uehẽm̃s dolor nz uehẽm̃s timor. Sed ille q̇ i
ꝑmis dictꝰ ẽ qñz subito ĩterficit sicut interficit apoplexia
⁊ ipse ẽ magis ĩterficiẽs adolescentes q̃ꝫ senes ⁊ velociꝰ
interficit eos: ⁊ qñz interficit in. vij. In senibus ṽo mul
totiens ꝑuenit ad pus hoc apa: sed pueros pl̃m interfic̃
añ suppuratõz. Si ãt suppurat̃ ⁊ assũt signa laudabilia
spat̃ euasio. Dolor ꝑterea auris qñz ẽ cũ pruritu: ⁊ qñ
qꝫ est sine pruritu. Et nos q̇dẽ iã diximus de pruritu i
aure cᵐ in suo loco. Cap. vij. de signis.

Signa q̇dem sunt sicut predicta signa in capitulo
taraxen. Cap. viij. de cura.

Oportet ut ꝯserues canonẽ ĩ distillando id qḋ
distillat̃ in aurẽ ⁊ ẽ ut sit nõ uehẽm̃tis calidita
tis aut fr̃itatis. Qḋ si cã fuerit repletio in corꝑe ex capite
oꝫ ut euẽs ꝑtẽ capitis ex genere illius repletionis. cal̃a
nanqꝫ si ẽ cũ phl̃omia ⁊ euõne que fit cũ mũdificãtibus
caput a mã cal̃a ꝭm q̃ꝫ sciuisti: ⁊ si hũor ẽ grossus uisco
sus tenax cũ pill̃is asseibar ꝑdictis ⁊ gargarismate. et si
ẽ tenax fixus in ꝑte auris oꝫ ut admĩstres pꝰ solõnem ⁊
medicinas lenitiuas. Deinde intẽde uice alia cuz eo qḋ
euãt ipm ex mẽbro. Si ãt cã ẽ caliditas superflua oꝫ ut i
frigides cerebꝝ cũ extinguẽtibꝰ cognitis ꝑdictis in ca
pitulo cerebri ⁊ ut distilles in aurẽ oleũ rof. tepidũ aut
album̃ oui. Qḋ si dolor ẽ uehẽm̃s permisce cũ eo canfo
rã. Et qñz ẽ oleũ uiol̃. cũ cãfora magis sedatiᵐ doloris
q̃ꝫ oleũ rof. ꝓpter mollificatõz que ẽ in ipso: ⁊ ẽt distillẽ
tur in aurẽ collyꝛia sedatiua doloꝝ oculi cũ albumie oui
⁊ sil̃ibꝰ: albumini nãqꝫ oui soli inest ꝓprietas mirabilis
⁊ lac cũ aqua solatri ⁊ aqua coriãdri. Et melius q̇dem
lac qḋ mulget̃ ⁊ ẽ cal̃m ex ubere ẽ iuuatiuũ. et bulliuer
mes terestes ĩ oleo rof. ⁊ distilla ĩ aurẽ: aut coquãt̃ lima
cie ĩ oleo amigdalino ⁊ distillet̃ ĩ eã: aut decoquat̃ oleũ
rof. in aceto uini qḋ sit triplũ ipsiꝰ donec acetũ ꝯsumat̃
⁊ remaneat oleũ ⁊ admĩstret̃ illud distillãdo: ẽ ei iuuati
uum ualde pulsatõni. Et sil̃r oleũ seis cucurbite ⁊ oleũ
nenufarinũ ⁊ oleũ ḋ salicibꝰ ⁊ similia. Et sil̃r succꝰ q̇ assi
milat̃ succo cucurbite q̇ fit ex corpore eꝰ ⁊ folijs ipsius.

Et sil̃r empl̃a infrigidãtia exterius. Quidã ãt dixeꝛit q̃ꝫ
aqua uolubilis ualde bõa ẽ ĩ hꝰĩ dispõe ⁊ succus seis ca
nabis humidi. Et quando fortiores fiunt pulsus ⁊ do
lor ⁊ timetur ex eis spasmus non est excusatio a mol
lificatiuis. Et non est aliquid sicut butyrum uaccinum
antiquz calefactũ. Et qñz in ipso excusat laborẽ ĩtromis
sio ẽbube in aurẽ ingeniose fabricate sꝫ cucumaz in qua
est aqua cal̃a ut perueniat uapor ad aurẽ qñz ei sedat ⁊
excusat ab alijs ⁊ excusat a narcoticis ⁊ ꝓprie qñ est aq̃
in qua decocta sꝫ ea que mollificãt cũ facilitate ⁊ ẽ ẽt ꝑ
mista cũ aliquo hoꝝ q̃ stupefaciũt quũqꝫ necessariuz ẽ ali
qḋ narcoticũ magis incolume ẽ fiet memithe cũ aliq̃ꝫto
opio terat̃ ⁊ misceat̃ cũ lacte mulieꝛis ⁊ distillet̃ in auꝛẽ
Et si fuerit cã intꝛoitus aq̃ in ipsam curet̃ cũ eo qḋ dice
tur in capl̃o suo. Et si fueꝛit cã fr̃itatis fixa ĩ ꝓfũdo ul̃ ex
teꝛius opoꝛtebit ut fiãt distillatõẽs ex oleis calidis sicut
oleũ rutaceũ ⁊ oleũ ane. ⁊ oleũ de spica rõana ⁊ oleũ la
urinũ ⁊ oleũ albacuẽ ⁊ oleũ balsai ⁊ oleũ ḋ alkerua ⁊ q̃
sꝫ ill̃ sil̃ia: aut sic̃ oleũ in qᵒ ḋcoq̇t̃ alleũ: et colat̃ aut oleũ i
qᵒ ḋcoq̃t̃ piꝑ ⁊ euforbiũ ⁊ castoreũ: aut galie q̃ntitas da
nic. i. ĩ auꝛo olei ḋ bẽ: aut oleũ aliḋ ex oleis cal̃is ꝯazõati
cis. et qñz potat hñs doloꝛẽ uinũ puꝝ fõte ⁊ dõmit ⁊ qũ
excitat̃ nõ hꝫ lesiõz aliquã. Et si ẽ cã in ipso ex uẽto fr̃o
ꝯfert ei illud qḋ dicemꝰ ĩ capl̃o sonitus ⁊ tinitus ⁊ qḋ di
cemus in capl̃o eꝰ cꝰ cã ẽ humor tenax: ⁊ cꝰ cã ẽ fr̃igus:
⁊ ex eis que ꝯueniũt ad illud ẽ ut ĩpleant̃ uentose aq̃ ca
lida ⁊ applicẽt̃ in circuitu auris ⁊ ut distillẽt̃ ĩ eaz ruta
⁊ amomũ cũ melle aut abꝛotanũ ⁊ sansucus in oleo ḋ li
lio: aut castoreũ cũ eis postq̃ꝫ decoquũt̃ in eo ⁊ colat̃: aut
nitꝛũ ⁊ acetũ ⁊ oleũ rof. aut succus amigdalaꝝ. Et si ne
cessariũ fuerit illud qḋ ẽ fortius tũc qḋ sit sicut eufoꝛbiũ
⁊ castoreũ cũ oleo costino: aut costũ marinũ ⁊ aristolo
gia. Et qñz ꝯfert in eo uapoꝛatio cũ milijs ⁊ filtro cale
facto. ⁊ si cã fuerit ĩ eo bothor tũc cũ eo qḋ dicemus in
capitulo de bothor auris. ⁊ si cã fuerit in ipso ṽmis in
ipsa generatus tũc cũ eo qḋ dicemus in capl̃o ṽmis ge
nerati in aure. Et si fuerit cã in ipso introitus aque ⁊ la
pidis tũc cũ eo qḋ dicemus illic. Et si cã fueꝛit apa cali
dũ ꝓfundũ qḋ ẽ timorosũ ꝑꝑ ꝓpinquitatẽ sui ad cerebꝝ
usqꝫ quo ad collectõz ꝑueniat ⁊ suppuratõz tũc pꝰ phl̃o
miã ⁊ euõuẽ oꝫ ut admĩstres lenitiua ĩ primis ⁊ ĩfꝛantia
⁊ ꝓp̃e lac mulieris uice post uicẽ usꝫ ad diẽ teꝛtiũ. ⁊ sil̃r
oleũ ꝛof. decoctũ cũ aceto ꝑdictũ in ꝑmis. Deinde mu
cilaginẽ fenugreci post mucilaginẽ seis lini ⁊ mucilaginẽ
seis almaꝛu ĩ aqua lactis ⁊ aqua uolubilis ẽ ex eis que
ꝯfeꝛt ĩ hꝰĩ hora. Et ĩ ipso q̇dẽ iã exꝑtũ ẽ sisamũ ꝯtritum.
Deinde admĩstꝛẽt̃ sꝑ uaporatõẽs cũ oleo declinãte ad
caliditatẽ aliq̃ꝫtulã: ⁊ oꝫ ut sit oleũ dulce ⁊ sit cũ hoc te
pidũ in quo infũdat̃ cottũ inuolutũ in extꝛemitate radij
subtilis ⁊ ponat̃ in auꝛẽ uice pꝰ uicẽ ⁊ fiat ẽpl̃m exterius
cũ lenitiuis maturatiuis. Si ãt ṽtus nõ fuerit uehemẽs
qũ trãsiuerit ꝑnᵐ oportebit ut distillet̃ ĩ aurẽ adeps uul
pis ul̃ lacerti aut basilcũ cũ oleo rof. l̃ oleo de alcanna:
aut adeps anatis: aut adeps rachamati: aut ẽpl̃m ex a
dipibus galline ⁊ anatis. Et qñ nõ ẽ apa uehẽm̃tis cali
ditatis admĩstra in ipso medicam̃ factũ ex adipe caprio
liquefacto ⁊ ꝑmisto cũ ꝑtibus equalibus mell̃ ⁊ alꝛob ⁊
isopi quoꝝ unũqḋqꝫ sit equale illi adipi ⁊ pone in aurẽ.
Et ex eis que sꝫ fortiora illo ⁊ maturãt cũ ṽtute ẽ istud
℞. litbargyrij ceꝛuse ãboꝝ añ. ℥. i. tuꝛis ⁊ pulueris mo
lẽdini ⁊ gũme pini oĩum añ. ℥. iiij. olei. lb. i. adipis porci
ni aut caprini recẽtis. lb. ij. succi seis lini q̃ntuz sufficit fi
at ex eis ẽplꝫ. et fortasse ĩdigebis narcoticis: admĩstꝛabis

ergo ꝟm modū quem dicemus. Et qñ cōuertit ad saniē administra spūaz se. lini cuz oleo rosˀ. aut oleo cameillino ⁊ reliq̄ q̄ dicemus i caplo suo. Si aūt apa ē extra aurez ē pauci timoris ⁊ medicat cū farina ordei ⁊ emplz fcm̄ ex farina fabaꝝ ē bōuz valdˀ. Et farina fabaꝝ ⁊ camēilla ⁊ viola ⁊ farina ordei ⁊ malua ⁊ melilotū terāt ⁊ cribellent ⁊ ifūdāt aqua tepida ⁊ oleo violˀ. Et qñz sufficiūt solatrū ⁊ farina tritici ⁊ oleū sisaminū. In bothor aūt q̄ fiūt i aurˀ qñz sufficit labor ⁊ ꝺcoctio ficuū cū tritico qñ distillat i aurē aut pōit liciniū i ipa ex ea. Et qñz sedat dolorē administratō ēbube ꝟz modū q̄m ꝑdixim⁹. Et qñz sufficit i stupefactiōe ⁊ sedatiōe doloris illō qˀ diximꝰ post dcm̄ ēbube i hoc caplo. Et ex medicis q̄dē cōibꝰ ad dolores auris: ⁊ ꝓpe illū q̇ declinat ad frigꝰ ē oleuz ōphacinū i quo bullit scarabeꝰ. aut lūbrici trestes: aut ꝟmis q̇ ē sub vrceo aq̄: aut fel piscis cū oleo ōphacino aut adeps lacerti: aut vulpis: aut rachamati aut gruis aut oleū scorpiōuz: nā ē iuuatiuū valde: aut aqua sāsuci recētis: aut decoctō foliorū algazab ⁊ cōticis eiꝰ: aut decoctō lūbricorū trestriū ide cocta colata i qua dissoluat adeps anatis: ⁊ si fuerit frigꝰ vehemēs decoquat i ipsa fel tauri i olo alkeiri vsq̄ꝰ existimet ꝙ fel iam resolutū fuerit ⁊ finitū. Deide repōat illō ⁊ administret distillādo ē eniz mirabile. Et qñz necessariū ē i curatiōibꝰ doloꝝ vehmētiū i aurˀ administrare narcotica: Et sit illō aliquid ex filonio cū lacte. Et similit troc. croci ⁊ troc. stelle et opiū ⁊ castorū ⁊ crocꝰ cū lacte mlieris. Et oz vt postponat illō vsq̄ꝰ timeat sicopis: ⁊ ꝓpe qū fuerit hūores fri Illō eniz nocet eis valdˀ. Qˀ si accidat nocumtū ex vsu narcoticoꝝ administra castoreū post illō solū. Et qñz fiūt troc. ex castoreo cōtrito vltie. Deiō ꝓijcit s̄r ipm opiuz cōtritū. Deiō fiūt ex eo troc. cū vino puro. Et si fuerit illic vlcꝰ valde dolorosū tūc administra liciniū ⁊ opiū cuz lacte: aut sumāt. xx. aigdale excorticate ⁊ opij ⁊ baurac ⁊ turis oiuz añ. ʒ. i. ß. croci galbāi myrrhe oiuz añ. ʒ. i. ß terāt ⁊ puluerizēt cū aceto ⁊ exiccēt: ⁊ qū necesse fuerit ifūdāt oleo rosˀ. ⁊ distillēt: ⁊ si fuerit illic sāies loco aceti sit vinū aut mel aut oxymel.

¶ C. ix. de sonitu et tinnitu et sibillo.

Hec dispositō ē vox quā hō icessāt audit exteriꝰ Et eiꝰ cōparatō ad auditū ē cōparatō imagiatiōuz ⁊ tenebrarū quas videt hō absq̄ cā exteriꝰ ad oculū: ⁊ quoniā vocis cā ē inūdatō accñs i aere q̄ ꝑuēit ad sēsuz tūc oz vt sit i hoc accñte i quo fit ꝟmo de sonitu ⁊ tinitu motꝰ aeris ⁊ qū nō sit ille aer exteriꝰ tūc ē aer interior Et aer q̇dē iterior ē uapor effusꝰ i cōcauitatibꝰ: et hec inūdatō aut ē occulta a q̄ fortasse ñ ꝑuēit vapor effusꝰ i vētribꝰ: aut ē maior illa. qˀ si fuerit occulta ex genere illiꝰ cuiꝰ euacuatō fit difficilis ⁊ accidat i q̇busdā horis vt audiat a tali q̄lis ipa ē sonitꝰ ⁊ tinnitꝰ ⁊ nō accidat i q̇busdā alijs tūc illō aut ē ꝓpt acuitatē sēsꝰ i q̇busdā eoruz ⁊ nō i alijs: aut ꝟz cōpatiōz quā diximꝰ i imaginādo Imaginatiōes aūt ꝓpt debilitatē eius: q̄r patit a q̄libet inūdatiōe sicut accidit debili frigꝰ a quolibz frigore aut calor a quolibet calorˀ. Et species q̇dē debilitatis sunt q̄ sciuisti ex ꝟpebꝰ male cōplonis: ⁊ si ē sup̄ occultā et sup̄ illā i q̄ diuersificāt fortis ⁊ debilis tūc cā eiꝰ ē iuētō eiꝰ q̄ mouet vaporē inūdātē ei sup̄ motiōz ⁊ inūdatiōem cōsuetā: ⁊ inūdās vapore aut ē vētositas generata i pte capitis mota i ipo: aut ē sōitꝰ sāiei q̇ fortasse gērat i ipa ⁊ feruor puris i ptibꝰ eius: aut motus vētositatis accñtis multotiēs i meatibꝰ eius sicut fit in febribꝰ: aut repletō sifflua i corpore ⁊ ꝓpe i capite sicut fit post ebrietatē pl'ma: aut agitatō tēdēs versus cerebrū ꝓpe sicut fit post motū laboriosū: aut casus aut ꝑcussio: ⁊ qñz fit illud non ꝓpt agitatiōem motus: imo ꝓpt materiā viscosam resolutā i vētositatē paucā ⁊ assiduat illō. Et qñz fit ꝓpter vehemētiā famis ⁊ illō ē ꝓpt agitatiōez cadētē in hūoribus spsis i corporˀ q̇escētibus i ipo. Et qū non inuenit nā cibū aliquē ꝯuertit ad eos ⁊ resoluit ipsos ⁊ mouet eos. Et qñz accit soitus post medicinas quaꝝ ꝓprietas ē ut retineāt hūores ⁊ uentositates in ꝑtibus cerebri. ⁊ cā huius sonitus qñz ē ex aure ipsa: ⁊ qñz est cū cōitate membrorum aliorum mittentium has uentositates ad ipsam.

Cap. x. de signis.

Fit illo q̇dē q̇ ē ꝯtinuus ⁊ assiduus cā ē aliq̇d stās in ipso cerebro. Si āt q̇escit: deinde excitat post repletōz aut uacuitatē aut motū: aut quz calor fit fortis aut frigus tūc ē ꝑ cōitatē. Amplius forma uocis significat ipsā: ē ei qñz q̄i fit uox rei ascendentis ad superiora: Et pl'm eius ē cū cōitate corporis aut stōi: aut q̄i uox q̄ resoluit s̄r seipsaz: aut sicut fragor arboꝝ ⁊ significat illō abscōsionē uentositatis. Et si illic ē febris aut dolor perducēs ad timorē tūc significat collectōez puzulētā. et qñ eius ꝯstrictio ē ꝟm semitā generatōis post generatōz occultā ꝯtinuā tūc ē ꝓpter hūorē uiscosū. Illū āt q̇ ē ꝓpter acuitatē sensus significat defectus cāꝝ uētositatū ⁊ īpletōis ⁊ mūdificatio auditus ⁊ eius excitatio ap̄ ieiuniuz ⁊ uacuitatē. Factus āt a siccitate ē post eūones ⁊ febres Et factū a debilitate scies ꝑ siffluitates: ⁊ qñz ē cū ꝯplone calˀa ⁊ fit subito ⁊ cū iflātōne ⁊ frigida est econtrario.

¶ Capitulum. xi. de cura.

Oportet ut oēs isti uitēt solē ⁊ balneū laboriosum ⁊ uomitū ⁊ clamorē ⁊ repletōz ⁊ ut leiat nās suas In eo vˀo q̇ fit ꝑꝑ cōitatē oz ut sit intentio mēbri facientis ipsuz ⁊ proprie stōi: quare mūdificet ⁊ intēdat cerebrū ⁊ auris quare cōfortet cerebrū quidez cū aliquo qˀ sit sicut oleū myrtinū ⁊ auris cū eo qˀ sit ut oleum amigdalinū ⁊ similia. Et cōsideret in hoc ad cōplexionē primā: ⁊ intēdat illō qˀ adiuuat illū ꝟm canones cognitos ⁊ simil'r factū a replōe: ⁊ oz ut mūdificet corpus ⁊ caput cū eo qˀ scis ⁊ subtiliet regimē. Creticus āt non oportet ut remoueat: q̄m remouet cū remotione febris In eo aūt qui factus est ꝓpt uelocitatē sensus sūt q̇daz homines qui precipiūt utēdū esse stupefaciētibus sicut oleo rosˀ. decocto cū aceto cuius esse ꝑdictū ē cū pauco opio: aut misto cū oleo de bēgi ⁊ hyusquiami cōtrito cū castoreo. Et cōueniētius qˀ ꝑcepcrūt est ut sumantur grana pini ⁊ castoreū cum oleo ⁊ ꝯterāt in aceto ⁊ distillent. Factus āt a pure curet curatōe apatis ⁊ puris. factus āt in ꝯualescētibus quoꝝ ꝯplo ē sicca si cā eius fuerit siccitas curet cum curatione ⁊ humectatōe cum oleis temperatis declinātibus ad frigus: aut calorem secūdum necessitatē. Si āt cā fuerit debilitas: tunc administra illud quod tempet ꝯplonem accñalē ex distillatōibus ꝑdictis. In eo vˀo q̇ factus ē ꝑꝑ mām expulsā ad ipsam in dispōe sirsen: aut humorē grossum uiscosum administra oīa predicta in capitulo doloris ⁊ tarax. Et ex eis que propria sunt illi q̇ succedit sirsen ⁊ febri proprie est succus apsinthij cum oleo rosˀ. aut cum aceto ⁊ oleo de lilio q̄m ē medicam̄ bonū. Ei āt q̇ fit ab humore uiscoso t'o appropriat trociscus expertus. Et ē ut sumāt elleborri albi ptes. iij. ⁊ croci. v. ⁊ nitri. x. ⁊ fiāt troc. ⁊ administretur. Et ex medicinis cōmūibus aggregatis ad illum expertis q̇ est a debilitate: et ad illuz q̇ ē ab oppilatōe aut humore est ut sumant gariofiloꝝ ⁊ se. porri āboꝝ añ. ʒ.

ʒ.muschi danic unũ ⁊ distillent cum aqua sansuci ⁊ rute
aut cũ uino. Et silꝛ cum decoctõe folioꝝ pini ⁊ de cocti
one folioꝝ alzizar ⁊ decoctõe folioꝝ lauri: ⁊ oꝫ ut alienet
in omnibus eius cena. Quidã ãt antiquoꝝ sapientium
dixerit nõ est aliqd magis ↄferẽs sibillo ꝙ medicam̃ alfau
denigi dcm̃ ad memoriã. Nã ipsũ ẽ magis iuuatiuum qđ
creauit deus ad illud ⁊ ↄfert ei distillatio facta ex isopo
cum folijs pini ⁊ granis lauri ⁊ attende qđ dcm̃ ẽ i capi
tulo tarax ⁊ doloris ex curis cõibus ⁊ ꝓprie frigidis.

❡ Cap. xij. de cura saniei ⁊ puris ulceꝝ in aure.

Quod in ꝑmis oꝫ ꝑmittere ẽ subtiliatio cibi ⁊ ad
ministratio carniũ et oleꝝ ex q̇bus generat hu
mor bonus dulcis laudabilis et iclinatio regis ad illud
qđ oꝫ ex temperata qualitate. Qđ si ↄplo facit necessa
riũ ut sumat aq̃ ordei et sibi similia fiat et leuitas exer
citij: et inclina mãm ad nasũ et os cuꝫ sternutatõibus et
gargarismis. Amplius nõ pñt ẽe ulcera q̇n sit apparen
tia sensui: aut sint ꝓfunda ad q̃ nõ ꝑuenit sensu. Que igi
tur ex eis manifesta sñt cum aceto abluũt ⁊ aqua aut oxy
melle ⁊ aqua aut uino: aut decoctõne mellis cum rosis
⁊ myrto: ⁊ post illud sufflet in aures illud qđ exiccat sic
dragãtũ adustũ ⁊ silia. Et qñꝫ q̇dẽ ↄfert saniose ⁊ puru
lente oleũ de seie canabis: ⁊ melius ẽ ut nõ reꝑcutiat nꝫ
ꝓhibeat dũ nõ sefluit: imo oꝫ ut abluat ⁊ regat aliquo
qđ sit sicut aqua ros. ⁊ oleo ros. Et ẽt ex succo folioꝝ o
liuaꝝ cũ melle admistrent distillatões. Profunda ṽo a
lia sñt ꝓpinq̇ tꝑis: ⁊ alia sũt chronica. Sed ea q̃ sñt ꝓpinq̇
tꝑis curent cum eis que sñt sicut sief memithe cuꝫ aceto:
aut collyriũ ros. ⁊ myrrha: ⁊ aloes i melle aut uino po
nant in aurem. Et qñꝫ ↄfert distillatio aque uue acerbe
in ipsa: ⁊ ꝓprie qñ ponitur mel cum ea. Et silꝛ succ⁹ foli
oꝝ salicis aut decoctio eoꝝ: aut aluminis iameni adusti
⁊ myrrhe ãboꝝ. ʒ. i. terãtur cum melle ⁊ ponant i lana
aut sanguis draconis ⁊ spume maris ⁊ sarcocolle ⁊ bau
rac armeni ⁊ myrrhe ⁊ turis ⁊ sief ⁊ meithe ꝑtes eq̃les
puluerizent sꝫ liciniũ inuolutũ sꝫ radiũ ĩfusũ melle ⁊ po
nant in aurem. Qđ si dolorẽ hũerit curet cũ scoria fer
ri cõtrita in ea multotiens ⁊ misceat cum eo qđ exiccat
⁊ sedat dolorẽ. Et illud ẽ sicut admistratio olei amigda
lini cum myrrha ⁊ aloe ⁊ croco. Et qñꝫ necessariuꝫ est
ut ꝑmisceat cũ eo paꝝ opij: ⁊ admistratio medicamis ca
pitalis ẽ iuuatiua ẽt. Exꝑtũ nãqꝫ ẽ cũ eo qđ in ipso est e
xiccatõe cui associat uirtus sedatiua doloris. Et ↄferũt
ẽt in hoc ↄposita q̃ diximus in antidotario. Et ↄferũt ei
troc. andarõ. Et ↄfert ut sumat ex nucleis myrobal. ⁊
gallis adustis ↄiunctis cũ oleo alkerua ⁊ fece ⁊ ↄfert ei
emplm̃ de cerusa ⁊ emplm̃ basilicõ ⁊ ↄmista ⁊ distillata
Ea ṽo q̃ chronica sñt ꝓfunda antiqua submersa sñt ualde
mala. Et qñꝫ ꝑducũt ad ↄtegendũ os ⁊ significãt ipa di
stillatio meatuũ ⁊ multitudo saniei fetide: q̇r indigẽt eis
q̃ sñt sicut alkitran ꝑmistũ cũ melle ⁊ sicut fel corui ⁊ te
studinis ⁊ eaꝝ admistratio cũ lacte mulieris: aut cordũe
ni ⁊ nitꝝ mista cũ ficubus mũdatis a granis ⁊ fiat ex e
is liciniũ ⁊ admistret post mũdificatõꝫ sordis ⁊ silꝛ i me
dicinis. Et ex medicinis fortib⁹ i hoc caplo ẽ scoria eris
cuꝫ arsenico ⁊ melle ⁊ aceto: aut rubigo ferri aut scoria
ferri ipsius frixa ↄtrita sicut puluis post frequentẽ frixio
nẽ multotiẽs factã cũ aceto uini donec fiat sicut mel ⁊ di
stillet in aurẽ. Et qñꝫ ẽ necessariũ ẽplm̃ de flore eris: ⁊
illud ẽ qñ antiquat ⁊ sordidatur. Et ex eis q̃ sñt media i
hoc caplo ẽ alum̃ adustũ cũ equalitate sui de melle. Et
qñꝫ addit i ipso dactilus: ⁊ fortior illo ẽ ↄpositio h⁹ i flo
ris eris corticũ eris ãboꝝ añ. ʒ. iiij. succi porri. ℥. i. mell.
puri. ℥. i. administret. Qñ ãt multiplicat pus ualđ: tũc
necessaria ẽ admistratio licinij in felle taurino submersi:
aut distillatões ex urina infantiũ. Et fortius eo ẽ scoria
ferri abluta ⁊ frixa in sartagine multotiẽs qñ decoq̇t in
aceto ⁊ admistrat. Et quando cũ pure antiquo fuerit
dolor funde in aurẽ uinũ purum ↄquassatũ cũ oleo ros
aut cũ aqua porri: aut cũ aqua piscis saliti. Et qñqꝫ do
lor facit necessaria ẽe aloen ⁊ opiũ ⁊ crocũ ↄmisceant cũ
melle ⁊ ponant in eã. Et qum uideris humiditatem re
tineri ꝑꝑ medicinas ꝓhibitiuas exiccatiuas: tũc fũde in
aurẽ oleũ ros. ut cadat crusta: deinde pone in eaꝫ qđ ge
nerat carnẽ: ⁊ oꝫ penitus ne uirus retineat: imo ꝓhibe
atur natiuitas e⁹ ⁊ exiccet ulcus ipsius. ⁊ pl̃es q̇dẽ cal
lidoꝝ medicoꝝ implẽt aurẽ purulẽtã pãno ꝓhibẽdo cur
sum saniei ab ea. et ꝓhibẽt infirmũ dormire in illo latere
ut nõ inueniat sanies meatũ: q̇r egredit ad hoc ut decli
net uersus carnẽ mollẽ q̃ ẽ in radice auris: et facit eueni
re apa ⁊ ꝑforãt ipm p⁹ maturatõꝫ et curant ipsum et sa
natur cursu saniei ab aure.

❡ Cap. xiij. de eruptione sanguinis in aure.

Quandoqꝫ ẽ spẽs e⁹ aliqua q̃ ꝓcedit cursu flu
xus sanguinis nariũ in hoc qđ ẽ creticus. Et
qñꝫ ẽ a ↄpletõe ꝑducẽte ad abscissiõꝫ uene: aut abscissiõꝫ
e⁹: aut apertionem ipsius: et quandoqꝫ ẽ a casu aut ꝑcus
sione.

Cap. xiiij. de cura.

Creticus q̇dẽ nõ ẽ ↄueniẽs ut restrigat si non
ꝑducat ad debilitatẽ et sincopiꝫ. Alius uero
restringat aut cũ stipticis aut cũ cauterizantib⁹: aut cuꝫ
infrãantibus. Stiptica ṽo sñt sicut decoctio gallaꝝ cũ aq̃
aut aceto et decoctio senticis. et qñqꝫ miscet cũ ea ex ui
no antiquo aut aceto: et silꝛ sief memithe et liciniũ et de
coctio folioꝝ arboris masticis aut grana decocta cũ ace
to: et expressa infrãantia nõ sñt sicut succus uirge pastoris
et arnoglosse cũ uino: aut sief memithe et opiũ. Cauteri
zãtia ṽo sñt sicut succus albedarũgi: et ex eis q̃ sñt mirabi
lia ualde ẽ coagulũ leporinũ cũ aceto: aut succus porri
cum aceto. et ex eis que sunt exꝑta ad illud est ut sumã
tur duo renes tauri et aliq̇d adipis saliti. Deinde assen
tur media assatõe et exprimat aq̃ eoꝝ in aurem.

❡ Cap. xv. de cura sordis et oppilatõis facte in aure.

Cura q̇dẽ e⁹ ẽ leuis ut distillet i eã oleũ amigdali
nũ ↄ oliuis amaris montanis ꝓprie in nocte: et
patiẽs igrediat balneũ et ponat aurẽ sꝫ t̃rã calaꝫ ut liq̇fi
at sordes. et qñqꝫ ↄfert ei ĩsufflatio atrimẽti i ea: et ẽt cor
dũei aur. i. baurac armẽi. ʒ. aur. i. ficuũ albaꝝ q̃tũ suffic̃
ad ↄficiendũ ea: fiat ĩde licinium aut fundatur in ea. ʒ. ℥
fellis capni cum̃ oleo et prassium ↄtritum aut aq̃ prassij
aut soluat baurac cum aceto et dimittatur donec q̇escat
ebullitio e⁹ et misceatur cum oleo ros. et distilletur: aut
misceatur baurac cum ficubus ex q̇bus eiecta sunt gra
na et fiant grana ꝑua et ponant i aurẽ ⁊ in die tertio ex
trahantur: associabitur ei ei sordes pl̃ima et succedit ei
leuitas manifesta. Et quãdoqꝫ ponuntur in eam cordũe
ni et urtica. et ex eis q̃ sunt fortiora illis ẽ succus folio
rum colloq̇ntide tritoꝝ distillatus. Et sumãtur baurac
ẽt arsenicũ equalꝛ et ↄficiantur cum melle et liquefiant
cũ aceto et distillentur in aurẽ et expectetur post una ho
ra. Deinde abluatur auris cũ aqua mell. aut cum aqua
cal. et licinijs q̇dẽ fortib⁹ nõ utaris ni post euonẽ. et ex
eis ẽ liciniũ infusũ in pice et oleo cameillino et oleo nar
dino. Quidam ãt existimauerũt ꝙ cãfora uehemter ↄfert
altarax et ui ꝙ sit tarax cholice. et ex eis q̇dem q̃ exꝑta
sunt est oleum de scorpionib⁹. Ipsum ei sanat surditateꝫ

E

Et ex eis que ꝯferũt ad oppilatõz uentosam sordiſ est licinium factũ ex nasturtio ⁊ baurac ⁊ adhereat auri tribuſ diebus. Deinde extrahat ⁊ egredietſ sordes plurima: ⁊ similiter sunt licinia cum melle.

Cap. xvi. de oppilatione accidente i aure.

Quandoq3 fit hec oppilatõ sicut que est pp pãniculũ creatũ ſ2 foramẽ. Et qñ3 fit pp sordez. ⁊ qñ3 fit pp carnẽ ꝯgelatã. Et qñ3 fit pp carnez additã ⁊ ṽrucã. ⁊ qñ3 fit pp lapidẽ aut nucleũ cadẽtẽ i eã: aut aĩmal intrans in eã ⁊ moritᷣ. ⁊ qñ3 ẽ ex humore grosso uiscoso oppilãte foramẽ: aut meatum nerui ⁊ sentit hõ ac si auris eꝰ sit ſp oppilata. ⁊ qñ3 accit illud post uẽtũ uehementẽ.

Cap. xvij. de cura.

Illa qdẽ q̃ ẽ ex pãniculo aut carne oppilãte meatũ in initõ creatõis ẽ difficilis: q̃2e qũ ẽ ꝓfũda: ⁊ manifesta ẽ facilis. Ad intrisecã ṽo ingeniũ inuenitᷣ cu3 instꝛo minuto secante ipsã: deinde ꝓhibetᷣ ꝯtinuitas ƀ3 ꝙ in ꝓximo dicturi sumus. Et si ẽ manifesta o3 ut scidatur cũ cultello spinoso qᵒ icidũtᷣ hemorroides nasi deinð tẽta ut bucella ponatᷣ ſ2 quã puluerizatũ sit colcotar: aut que ꝓcedunt cursu eꝰ que ſᷣt ex eis que ꝓhibent natiuitatem carnis: ꝙ si oppilatio fuerit ex re fixa i ea o3 ut distilletᷣ i aurẽ qð sit sicut oleũ roſ. ⁊ de lilio aut de alibabici. Et si qð fixũ ẽ: ẽ sicut aial mortuũ i ea: tũc effundatᷣ i eã ex oleis aliqð qð eã apiat. Deide extrahatᷣ cũ mũdatorio auriſ facile. In facta ãt ab oppilatõe pp carnẽ additã aut uerrucã o3 ut abluatᷣ cũ aqua caſa de nitro: ⁊ distilletᷣ in eã es ustum ⁊ arsenicũ rubeũ trita cũ aceto ualde ita ut adurat carnẽ: deinde cura ulcus. Et iã dictu3 ẽ ꝙ assiduatio effusionis fellis porci ualde ꝯfert ei. Et ad illud qdẽ qð imaginatᷣ hõ ꝙ auris eꝰ sit oppilata cõfert distillatio olei de lilio aut fellis tauri i succo sicle ⁊ succo se. canabis. Et succo colloq̃ntide inest proprietas iuuãdi ad oppilatõz auris. Si ãt oppilatio est sordities curetur cũ eo qð dixĩ͂s i cᵒ oppilatõis ex sorditie: ⁊ ex eis que ꝯferũt oppilatõi ex sorditie. qð medicina põt staꝛ tribus diebus i aure ⁊ reliq̃s ẽ tẽta facta ex nasturtio ⁊ baurac que tribus diebus auri adhereat: deide extrahatur. Et ex eis q̃ ſᷣt fortiora illo ⁊ mũdificãt neruũ ẽt sunt troc. de helleboro quoꝝ descriptõ. ℞. hellebori al. aur. iij. nitri aur. xvi. croci aur. iij. cõstringantᷣ ⁊ terantᷣ cum aceto ⁊ fiant inde troc. Deinde qñ ẽ necessariũ soluantᷣ in aceto ⁊ distilletᷣ i aurẽ: ſᷣt ei mirabiles ualde. In oppilatione uero que fit in creatura: ⁊ ẽ ut creetᷣ auris nõ ꝑforata: aut in creatione interius ẽ oppilata iam experitur operatõne manus: ita ut ꝑueniatᷣ ad discooperiendũ ⁊ ꝑforãdũ usq3 ad samac interiorẽ: ⁊ qñ3 cõferũt: ⁊ quandoq3 non conferunt.

Cap. xviij. de attritõe accñte auri ⁊ percussione.

Hippocrati qdẽ uisũ ẽ ut nõ curetᷣ cũ aliquo. ſ3 illᷣ q̃ fuerũt post ipsum uisũ ẽ ut illud curetᷣ. ⁊ ex eis q̃bus ipsi curauerũt ẽ ut sumãtᷣ acatia ⁊ myrrha ⁊ tus ⁊ fiat ex eis linimẽtũ cũ aceto ⁊ albumine oui: aut medulla panis cum melle.

Capi. xix. de pruritu auris.

Sumatᷣ aqua apsinthij ⁊ fũdatᷣ in eã cũ aliq̃bꝰ oleis: aut bulliatᷣ apsinthiũ cũ oleo ⁊ distilletur in eã.

Ca. xx. de introitu aque in aure.

Ingreditur aq̃ in aurẽ qñ3 qũ nõ effundit eã ille q̃ balneatᷣ aut abluitᷣ ⁊ ledit ⁊ qñ3 apatᷣ radix aurium ⁊ uehemẽtẽ incurrit dolorẽ.

C. xxi. de cura.

Ex eis que cõferũt ad illud ẽ ut cũ embuba ita sugatur ⁊ extrahatur subito: deinde fũdatᷣ i eã oleum amigdalinũ dulce. Et qñ3 extrahit eã tussiſ ⁊ sternutatio: aut lignum de aneto: aut scissio papyri ƀ3 ꝗtitate3 palmi iꝰ. Inuoluatᷣ itaq3 ſ2 unã extremitatũ eꝰ ꝗtu3 ẽ tertia sui de cotto ⁊ sũmergatur in oleo ⁊ igeniose extremitas altera in aurẽ mittatur cum eo cũ quo ingeniata est in ea ⁊ iaceat ille cꝰ est auris: ⁊ altera extremitaſ in qua ẽ cottũ iflãmetur igne ⁊ dimittatur inflãmari usq3quo ꝑueniat caliditas ad interiora auris: ⁊ tũc extrahatᷣ ⁊ egrediatur subito: q̃2 egredietur cum ea qð i aure ẽ ex aqua. Et ex eis que iuuãt ad illud. ⁊ proprie in principio est ut sumatur sclizatoriũ alquod ⁊ impleatur cum eo auriſ deinde cõuertatur ſ2 eam ille cꝰ ẽ: ⁊ sit saliẽs donec egrediatur totũ: ⁊ qñ3 ẽt extrahitur cũ sclizatorio. Intromittitᷣ ei caput eꝰ ⁊ extrahitur ipsius ꝑpendicularis: q̃re extrahitur cũ ea aqua. Et qñ3 excusat in ea que pauca ẽ effusio oleoꝝ ⁊ effusio lactiũ tepidoꝝ cõtinue ⁊ prope qñ remanet dolor ⁊ ĩmouetur cã ⁊ si dolet illud uehemẽter uaporetur auris cũ corticibus papaueris ⁊ meliloto ⁊ camemilla ⁊ uiol. ⁊ malua ⁊ seie lini ⁊ farina ordei cum lacte mulieris.

C. xxij. de introitu aialiũ i aure ⁊ generatõe ṽmiũ i ea.

Quandoq3 accit pp introitum ꝑuorum aialium in aurem uehemẽtia doloris cũ ãxietate ⁊ motus ṽm ꝗtitatem aial: cũ ṽme ṽo sentitur agitatõ.

Cap. xxiij. de cura.

Et ex eis que oĩbus illis cõicãt ẽ distillatio alkitrã in aurẽ. Ipsũ ei stati sedat motũ aialis in ea ⁊ interficit ipsum in proximo ⁊ proprie ꝑuu3. Et silr distillatio succi cucumeris asinini solius aut cum scamõea ⁊ silr sulfur ⁊ aristol. longa ⁊ calcadis. Et ex bonis ẽ ut distilletur in eã qð fluit a carne uaccina assata. Et qñq3 cõfert illi ut accipiatur ẽt oleum et sumatur in aurem ⁊ sedeat in sole patiẽſ. Et succoꝝ melior ⁊ proprie ad uermẽ ẽ succus radicis capparis ⁊ succꝰ radicis alfarsadab ⁊ succus folioꝝ alcok ⁊ succus radicis prunoꝝ ⁊ succꝰ ꝑsici ⁊ succus apsinthij: aut cẽtauree aut prassij: ⁊ succꝰ folioꝝ alboti uiridium ⁊ sinisar ⁊ folioꝝ aloes et ꝓprie qñ decoq̃tur cũ aceto ⁊ succus cucumeris asinini ⁊ succus hellebori al. et decoctio eꝰ et epithymi aut succꝰ mẽtastri cum scamonea: aut succus alscea: aut succꝰ almarmacor: aut aq̃ mell cum aliquo istoꝝ. Et silr succꝰ rhaphani et succꝰ cepe: et proprie alazir et sem̃ eꝰ aut semen cepe cum aqua mellis: aut aliq̃d fellium: et proprie qu3 calefit in cõcauitate granati cu3 pulpa sua. Et silr decoctio granoꝝ capparis recentium aut succꝰ eꝰ et succus lupinoꝝ: aut aloes cum aq̃ tepida: aut costũ tritum multum aut piretꝝ. Et oĩa hec in uerme ſᷣt magis iuuatiua et fortiora. Et ex eis que exꝑta ſᷣt ad ṽmẽ est ut sumantur uini. ʒ. ij. et mell. ʒ. iij. et olei roſ. ʒ. i. misceantur cũ albumine duoꝝ ouoꝝ et fiãt tepida et ponãtur in aurẽ in lana infusa ex aqua ĩpleatur auris: et cubitet se ſ2 eã q̃relosus et nõ dormiat: deinde subito rapiatur q̃2 ṽmis multotiẽs egreditur subito. Et qñ3 cõfert nocumẽto uermiſ effusio succi oleandri aut rubi: aut apsinthij: aut ðcoctõ eoꝝ: aut tritura corticis radicis capparis aut almarmacor cum aq̃ sansuci: aut urina antiqua.

Cap. xxiiij. de apostematibus.

De apatibus que accñt i radice auris hec apostemata ſᷣt ex generẽ apatum accñtium in carnibus mollibus: et proprie in carnibus glãdulosis et nominatur ueditus et noiatur nascentia auris. Et fortasse consequetur qñq3 ex uehemẽtia doloriſ eꝰ ut interficiat. Et hꝰ qdẽ multotiẽs ꝓcedit cõmistio intellectus et ip3 apa factũ i samac plꝰ iterficit adolescẽtes ꝗ iuuenes qm̃

ē ī ſenibus leuius. Sȝ adoleſcētes ſꝰ calidioris ꝯplonis
⁊ mā apatū eoꝝ doloroſoꝝ ē acute q̄litatis ⁊ uehemētiꝯ
doloroſa ⁊ minus tolerās uſq̄ȝquo collectōeȝ faciat. ⁊
apatū que fiūt ſub origine auris magis icolume ē illud
quod ē ſm ſemitā criſis bone. ❡ Cap. xxv. de cura
Illud q̄dē quod ē a criſi cū qua nō ē ſignū matu
ratōis: aut pcedit hora criſ ē malū. ⁊ hec apata
ōīo qn̄ȝ fiūt a mā ſanguinea: aut cholica. ⁊ qn̄ȝ fiūt a me
lācholia: aut a phlate. Et ſignificant illud quod ſangui
neū ē rubedo ⁊ grauitas ⁊ expulſio eꝰ ad ꝯpreſſiōȝ ⁊ cō
ſtrictio ī meatibꝰ. ⁊ ſignāt cholicū: ⁊ ſcīm a ſan̄. ſubtili do
lor mordicatiuꝰ fiſtuloſus ſine grauitate ⁊ non ꝯſtringit
meatus. Sȝ ē cū īflātōe uehemēti. Et phlaticuȝ ē cū tre
mulitate ⁊ lenitate ⁊ paucitate rubedinis. ⁊ melicuȝ eſt
cūduritie et paucitate doloris. ⁊ ē ex eis ī q̄bꝰ ſȝ plȝ oȝ
ut itendaꝰ ī infrātōe ⁊ attractōe eꝰ n̄ ī ꝯplōe ipſius qum
ſit mā effuſa ad ipm ſuꝑfluitas mēbri pncipal. ⁊ proprie ī
criſibꝯ egritudinum eꝰ ſicut illud quod accit criſi lethar
gie multotiēs. ⁊ nos q̄dē iā inuimus ad cognoſcendum
hoc in libro vꝰlīū. ❡ Oȝ ergo ne itendas ad curā eꝰ ī
ꝑtū exigit curā apoſā adhibēdo ſtiptica ⁊ apocruſtica ī
principio. Deinde ꝯpōnē regis deinde reſolōnē purā.
Immo oȝ ut īcipias ⁊ ꝓprie qū accit in febribus cū do
loꝛ capitis: ⁊ adiuues ad extrahēdū māȝ ad apata cum
oī ingenio ēt cū uentoſ ſi nō fuerit uelocis attractōis. ⁊
oȝ ut minores mām cū minutōe ſi ipſa fuerit neceſſaria
Si āt uehemētis fuerit aduētus ⁊ attractōis dimitte eaȝ
ſm māȝ ſuā ut nō faciat euenire dolorē uehemētē quo fe
bris duplicetꝰ. Immo oȝ ut ſis ꝯtentus ſi fuerit illic do
lor uehemēs eo q̄ mollificat ⁊ ſedat dolorē q̄ ſit ex eiſ
q̄ ſꝰ calā ⁊ humida. Et ſi fuerit initiū eꝰ cū dolore uehe
mēti ſis ꝯtentus uaporatōe cū aqua ſꝛa pura: ⁊ ſi fuerit
leuis ſis ꝯtentus uaporatōe camemille: aut medicamine
albacuen: aut diaquilō ⁊ emplō memithe: ⁊ ſi nō fuerit
uehemētis leuitatiſ ⁊ apparuerit ei caput tūc admīſtra il
lud quod ē inter glutinatōȝ ⁊ carminatōȝ ⁊ quō eſt ma
gis ꝯferēſ ⁊ magis maturās. Et hꝰi ē ſicut farina tritici
⁊ lini cū ſirupo mellis: aut aqua fenugreci ⁊ malue ⁊ ca
memille: ꝙ ſi exiſtimatꝰ ꝙ nō reſoluatꝰ: īmo ſuppuratōnē
faciat tūc neceſſariū ē in ipſo ut extrahatꝰ poſt aut cū īſo
lutōe ſubtili ſi eſt poſſe aut laborioſa: ⁊ ēt cū inciſione ⁊
ſuctione. Et ex eis que extrahūt peitus ab ipſo pꝰ ſecti
onē aut aptōȝ ē medicamē. Et ex eis que ſꝰ ꝯuenientia in
hac egritudine cū ſua attractōe ⁊ reſolōe ſua ⁊ ꝓprieta
te ſua ē ſtercus caprinū ⁊ adeps anſeris ⁊ galline: ⁊ ex
eis eſt nora ⁊ kach ⁊ adeps uaccinuſ nō ſalitus: In egri
tudine āt antiqua neceſſaria ſꝰ cinis oſtracoꝝ ⁊ alguada
bi cū melle ⁊ adipe antiquo aut ſumātꝰ ficus ⁊ coquantꝰ
cū aqua marina aut admīſtretꝰ āmoniacū ſolū: aut cum
alio: ⁊ ſilr pix liq̄da ⁊ bdelliū cū ſordibuſ aluearioꝝ ⁊ ſto
rax liq̄da ⁊ medulla cerui. Si āt fiāt ſcrofule ⁊ figantur
tūc accipe ēplm cꝰ elemēta ſꝰ hꝰi uiſcꝰ alboti ⁊ pix ⁊ gra
na lauri ⁊ ſtaphiſagria ⁊ gūmi ⁊ cyminū ⁊ piper ⁊ radi
ces ſpentarie et galbanū ⁊ coriādrū ⁊ cordūeni ⁊ cinis
corticis radicis capparis ⁊ piretri ⁊ ſtercus ouiū ⁊ ſter
cus caprinū ⁊ adeps ⁊ ꝓprie adeps porcinus ⁊ capra
rū ⁊ hircoꝝ: mōtāoꝝ et ꝓpe meſicoꝝ. et ſilr cerebella gal
liaꝝ ⁊ alcubugi ⁊ uaccaꝝ cerebella: ⁊ ꝓprie ſilueſtrium
Et olea ad illud q̄dē q̄ eſt calidioris materiei cū oleo
roſ. ⁊ uiol. Et ad illud q̄ ē ſrioris materiei cū oleo de
lilio ⁊ anetino ⁊ camemillino ⁊ ꝺ kerua ⁊ ꝯfert his apo
ſtematibus qn̄ difficilia ſꝰ emplm de īſina.

❡ Ca. xxvi. de tremore auris ex uocibus magnis.

Cauſa in ipſo exiſtit debilitas uirtutis aīalis q̄ ē
in cerebro aut aduenientis ad auditū: qꝛ ē neceſ
ſaria cura cerebri cum eo q̄ ꝯfortat ipm ſm ꝙ ſciuiſti.

Fen quinta de diſpoſitionibus naſi.

Tractatꝰ pmus de olfatu ⁊ nocumētis ipſiꝰ ⁊ currentibꝰ ſicut fluxus.

Cap. i. de anatomia naſi.

Comprehēdit anatomia oſſiū eꝰ ⁊ carti
laginū eꝰ ⁊ lacerti mouentis extremita
tem eꝰ. Et illa ſꝰ ex eis a q̄bus iā expe
diti ſumus. Et eꝰ q̄dē meatus ābo pene
trant uſq̄ȝ ad colatorū poſituȝ ſub duo
bus corporibus cerebri ſilibus duobus capitibus mā
mille ⁊ uelamē cerebri illic pforatū ē corā foramine col
latorij ut in ipſū penetret odor: deinde ē uua q̄ penetrat
ad guttur. ❡ Et anatomia inſtrumēti quo fit odoratus
Et illud q̄dē ſꝰ duo additamēta māmillaria que ſꝰ in āte
riore cerebro ⁊ extēduntꝰ a duobuſ uentribus anteriori
bus cerebri ⁊ ꝑꝑ illud colātꝰ ſuꝑfluitates in illo foramine
⁊ ex duabus extremitatibus eꝰ recipiūt cerebꝝ ⁊ duo ad
ditamēta nata ex eo odorē cū attractōe aeris. et cerebro
q̄dē ipſo ineſt aeris attractio ut ꝯſeruet aer calorē inatū
in ipſo ſicut pulſus. Quādoq̄ȝ vō augmētatꝰ ap clamorē
⁊ apud pfocatōȝ aeris ⁊ euōnē ad ſꝛiora: ⁊ in duabus q̄
dē extremitatibus naſi ſꝰ duo trāſitus ad duos lachry
males: ⁊ ꝑꝑ hoc guſtatꝰ ſapor alcohol in lingua. qualitaſ
uero odoratus iam dicta ē in caplō vtutū. ſed ꝙ odora
tus ſit in aere cum paſſione ipſius aut delatōne ipſius:
aut ꝑꝑ uaporē q̄ reſoluitꝰ: illud ē q̄ ꝑtinet phis: ⁊ īcipi
et medicus ꝙ odor ē in radice ꝑ ꝯuerſionē aliq̄ȝ in aere
ſm uiā delatōis. Deinde adiuuāt ipſum acuitas uapo
ris ex eo q̄ hȝ odoreȝ. Cap. ij. de naſo.

Iam diximus anatomiā naſi ⁊ iuuamētū ipſiꝰ ⁊ la
certū mouentem ambas nares eiꝰ in eis que pre
terieꝛ. Et nūc q̄dem nobis neceſſariū ē ut dicamus egri
tudines eius ⁊ cās eaꝝ ⁊ ſigna et curatōes ipſaruȝ.

Cap. iij. de q̄litate uiaꝝ admīſtratōis mediciuaꝝ naſi.

Scias ꝙ curatōes naſi alie ſꝰ q̄bus nō ē ꝓprium
ut fiant ꝑ uiā naſi ſicut gargariſmata ⁊ linimēta ſꝛ
caput. Et alie ſꝰ q̄ appropriantꝰ ei ſicut ſꝰ uapores ⁊ o
doramēta ⁊ ſicut caputpurgia ⁊ ſūt corpora hūida que
diſtillantꝰ in naſū: ⁊ alia ſūt ſuctiones naribuſ que attra
huntꝰ ad naſū cū attractōe aeris. Et alie ſunt īſufflatio
nes ⁊ ſunt res ſicce pulueriȝate ſubtiliſſime ut inſuffletꝰ
in naſū: ⁊ oȝ ut inſufflentur in ēbubam. Et oīs cui alq̄
caputpurgiū fit: rectius q̄dē ē ut os aqua impleatꝰ ⁊ pci
piatur ei ut reſupinetꝰ ⁊ ꝯuertat caput ſuū ad poſteriora
deinde diſtilletꝰ in naſū eꝰ caputpurgiū. Et oȝ ut naribꝰ
ſugat oē q̄ ponitꝰ in naſū ad ſuperiora oī mō ita ut faci
at opōȝ ſuā. ⁊ multotiēs q̄dē ſuccedit medicinis acutis
diſtillatis in naſo ⁊ ſufflatis in ipſo mordicatio uehemēſ
in capite. Et qn̄ȝ ſedatꝰ ꝑ ſe ipſā: ⁊ qn̄ȝ idiget medicami
ne quo ſedetꝰ. Et rectiꝰ ē ut ſit ſꝛ caput qū fit caputpur
giū ex aqua acuta mordicatiua pannus infuſuſ in aqua
calā. Et qn̄ȝ fricatur ante ipſū cū lacte multo ſꝛ ipſum:
aut oleo q̄ ſꝛ ipſū effunditꝰ ſicut oleo ꝺ granis cucurbi
te ⁊ oleo roſ. ⁊ oleo de ſalicibus. Qūq̄ȝ caputpurgium
ſuā pfecerit opōȝ tūc ꝯſequetꝰ ipſū diſtillādo in naſū lac
cū aliquo oleoꝝ ſꝛoꝝ. ❡ C. iiij. de nocumēto odoratus.

Nocumentum ingreditur odoratum ſicut in
greditꝰ reliquas opōes: impolē nāq̄ȝ ē q̄n odo
ratus aut deſtruatur aut debilitetur: aut mute
tur aut corrūpatꝰ. Et deſtructio q̄deȝ eꝰ ⁊ ipſius debili
tas ſunt ſm duos modos: aut ei deſtruitur ⁊ non ſentit

odores:aut debilitať et sentit aromaticū et fetidū sensu
debili et corruptio et mutatio eꝰ ēt sunt ꝭm duos modos
unus eoꝝ ē ut odoret odorē fraudulētū et ut nō sit inuē
tus. Et ꝭs ē ut sentiat odores q̇ boni nō sūt bonos sicut
ille q̇ sentit odorem stercoris bouū ⁊ abhorret aromati
cū. Et cā q̇dē hoꝝ nocumētoꝝ aut ē malitia ꝯplonis sin
gularis:aut est humor malus existens in anteriore ꝑte
capitis ⁊ in duobus uentribus q̇ sunt in ipla:aut in ipsis
duabus rebus silibus duobus capitibus mām̄ille: aut
oppilatio in osse perforato ab humore:aut a uentositate
aut ab apate aut a cancro:aut a natiuitate carnis addite
aut oppilatio in uelamine quod ē supra ipsum. Et mul
totiens quidem ē facta ex malitia ꝯplonis singularis ꝓ
ueniens ex medicinis administratis ⁊ distillatōnibus di
stillatis:q̄ calefit ꝯplo aut stupefit et infriať:aut faciūt ac
cidere illud aeres sīflue qualitatis. Et qñ͡z fit ex ꝑcussio
ne aut casu faciente ingredi supr os nocumētū.

¶ Cap. v. de signis

Quando accit hōi ut ñ ꝯprehēdat odores:⁊ ac
cidit illic cursus superfluitatū ꝭm ꝯsuetudinē:
tūc nō ē oppilatō i colatorio. si āt inueniť probibitio pe
netrationis respirationis in naso ⁊ nasitas in loquela
tunc illic est oppilatio in ipsis alchaiesim: ⁊ qñ retineť
cursus nō fit ꝑꝑ malitiam ꝯplonis cerebri:aut paucita
tem superfluitatis eꝰ: ⁊ ē illud qꝺ ē sī collatorio aptū tūc
illic ē oppilatio profunda. Et si cursus ē adueniens ꝭm
ꝯsuetudinē ⁊ nō est oppilatio sub alchaiesi͡z ⁊ eis que se
qunť ea:tunc nocumentum est in cerebro. Cognosce er
go ꝯplones eꝰ ⁊ opōes ipsius ⁊ dispōnes eiꝰ ꝑ ea que te
docuimus. Et silr si ē debilitas in odoratu ⁊ diminutio
tūc si iuenitur odor putridus ⁊ naribus fugiť fetor:tūc
cā in ipso ē humor hoꝝ locoꝝ putridus. Et significatur
cū simili eꝰ qꝺ sciuisti. Et qñ odorat infirmꝰ in egritudi
nibus acutis odores ñ ꝯsuetos n͡z usitatos n͡z ab aliquo
hn̄te odorē pn̄tē: ⁊ cū hoc sentit odorē q̇ ē sicut odor pi
sciū aut luti infusi aut butyri:aut alteris: ⁊ sť illic signa
mala: tunc mors prouenit.

¶ C. vi. de cura.

Si cā eꝰ ē malitia ꝯplonis tūc o͡z ut cureť cū ꝯrio
⁊ intendatur anterior ꝑs cerebri cū ēbrocis ⁊ o
doramētis et suctiōibus que fiunt naribus ⁊ epithymati
bus ⁊ emplis ꝑdictis in caplo curationum capitis. Et
plm q̇dē accit ex malitia ꝯplonis ⁊ ē ut sit ꝯplo fria: aut
ē in ābobus uētribus añrioribus totis:aut i ipsis mām̄il
laribus additamētis. et medicine magis iuuatiue ad illꝺ
sūt caputpurgia facta ex oleis calis in q̇bus dissoluta sť
euforbiū ⁊ castoreū ⁊ muschus. Si āt cā in ipso ē hūor
existens in uentribus cerbri significať illud ꝑ illud qꝺ di
ctū ē i cº egritudinū cerebri ⁊ eūa corꝰ totū. Si ē humō
dn̄ans i toto corꝑe:aut cerebro cū eo qꝺ educit illū hūo
rē ab eo ex fibaret ⁊ gargarismis et caputpurgijs ⁊ sucti
onibꝰ q̄ fiūt naribus ⁊ odoramētis subtiliatis ⁊ silibꝰ illis
que iam sciuisti: ⁊ si phlomia necessaria ē fiat ⁊ redi i oi
bus illis ad pricipia data in cura cerebri. ¶ Et si cā est
oppilatio in osse ꝑforato qꝺ noiať colatorium admistra
ēbrocas apitiuas ꝑdictas in caplo curationum capitis:
embroceť ergo ex eis ⁊ inclineť super uaporē eaꝝ ⁊ na
ribus sugat ex eis in q̇bus dissoluta sunt ꝯdisi ⁊ piper ⁊
oppoponacū. Et o͡z ut uētose capiti adhibeať pꝰ illud ⁊
fiat gargarisma ex rebus apitiuis calis. Et ex eis q̇de͡z
que experta sunt ē nigella infusa in aceto aliq̇bus diebus
deinde ꝯterať cū eo bene ⁊ misceať cum oleo. Deide di
stilletur in nasū ⁊ naribus sugatur q̄to plus pole est ad
superiora ⁊ qñ͡z teritur sicut puluis:deinde teritur cum
oleo antiquo post teritur uice alia donec fiat puluis sub
tilissimus. Et ex eis que experta sunt ē ut sumať arseni
cū rubeū ⁊ mentastꝛ ⁊ teratur silr ualde ⁊ sūmergāť in u
rina cameli arabici in sole ponať totū illud ⁊ resoluať
oi die bis. ¶ Qūq͡z medicamē exiccauerit urinā iteretur
sī ipsam urina noua:deinde uaporeť nasus cū pondeī .ʒ
i. ex eo:deinde fricetur ex oleo roſ. Et qñ͡z laudatur ad
oppilationem uentosam caputpurgium ex oleo amigda
lino amaro mōtano:aut suffletur albarmť. ⁊ piper albū
mista cum ipo. Quidam āt dixeīt ꝙ cortex pulmois qñ
exiccatur et teritur ⁊ insufflatur puluis eius in nasum ē
iuuatiuus. si āt cā in ipso est hemorroides curetur cura
hemorroidaꝝ. Ille āt q̇ sentit odorifera ⁊ non sentit feti
da non cesses sibi facere caputpurgium cū castoreo mul
totiens usquequo rectificetur eꝰ dispō.

¶ Cap. vij. de fluxu sanguinis ex naribus.

Fluxus sanguinis ex naribus quādoq͡z fit distillā
do. Et qñ͡z fit fluēdo cum uelocitate uehementi:
Aut cā dn̄ij sanguinis feruentis cū uirtute. ⁊ qñ͡z fit ꝑꝑ
eruptiō͡z retis uenaꝝ cerebri ⁊ arteriaꝝ eꝰ ⁊ est ꝭm plm
non recipiens curā. ¶ Et plm ipsius fit successione euē
tus soda ⁊ inflatōis ⁊ egritudinis acute aut successione
casus aut percussione. Et sequntur ipsum accidentia cō
ruptōis operationum cerebri proculdubio. Et qñ͡z est
propter uapores calidos eleuatos. Et ille q̇dem q̇ fit ex
arterijs discernitur ab eo qui fit a uenis subtilitate sua
⁊ rubedine ⁊ caliditate sua. ¶ Et qñ͡z fit rediēs cū ꝑio
do. ⁊ qñ͡z fit cadens subito. ¶ Et cursus q̇de͡z sanguis
ex naribus est ex dispōibus que conferūt ⁊ nocēt. ¶ Nā
q̇ inuenit successione eꝰ leuitatē capitis post repletōm ⁊
equalitatem coloris post rubedinē uehemētē ⁊ equalita
tem forme post inflatōem iuuatur eo precipue in egritu
dinibus acutis ⁊ in apatibus intrinsecis ⁊ proprie san
guineis ⁊ cholicis i cerebro:deinde in epate postea in ue
lamine postea in pulmone. Iuuamentū ei fluxus sangui
nis ex naribus in pleuresi plus ē ꝙ̄ fit in peripneumoīa
Et fluxus q̇dē sanguis nariū crisꝭ magna ē i egritudini
bus acutis multotiens ⁊ proprie in eis que sūt sicut ua
riole ⁊ morbillus. Qū āt multus fit succedit citrinitas
non ꝯsueta aut plūbositas aut obfuscatō ex citrinitate ⁊
nigredine ⁊ extenuatio pertransiens terminum ⁊ infrian
tur extrema q̄uis frm retineatur: eꝰ tamē finis ē nociuꝰ.
Et in illo cꝰ color ꝯuertiť i citritatē dn̄ať chola citrina
⁊ lediť cū extractōe sanguis minꝰ. Et i illo cuiꝰ color
conuertitur ad plumbositatem dn̄atur iā phla. et i illo
cuius color conuertitur ad obfuscationem dominatur
iā chola nigra. Et isti duo uehemēter leduntur per id qꝺ
minuitur ex sanguine. Et vľr q̇dē ille in quo sīfluit fluxꝰ
sanguinis ex naribus ē ꝭm timorē debilitatis epis ⁊ hy
dropisꝭ ⁊ reliquoꝝ. Et corpora uehemētius parata flu
xui sanguis nariū sť cholica ⁊ citrina sanguis subtilis ⁊
iuuatur ex eo q̇ temperatus ē. Et fluxus sanguis nariū
signatores h͡z sicut splendor apparēs in utrisq͡z oculis ⁊
linee albe ⁊ rubedo ⁊ citrinitas ⁊ prope post soda ⁊ re
liqua que distinximus ubi locuti fuimus de egritudibꝰ
acutis ⁊ crisibus eaꝝ. Et qñ͡z significāt fluxum sanguis
nariū ⁊ dispōnes eꝰ ꝭm dispōnes egritudinū acutarum
⁊ eaꝝ crises ⁊ iā diximus illud in loco proprio sibi.

¶ Cap. viij. de curationibus.

Acretici q̇dē et similis ei q̇ accit ex seipso uia ē ut
non cureť donec stringatur aut sentiatur casus ꝟtutis.
Et qñ͡z ꝯsequūtur. iiij. lb. ex eo et o͡z ut ñ ꝯtineatur donec
uehemēter sīfluat. Reliq̄ uero curentur cū medicinis re

tinentibus fluxū sanguis nariū. In eo q̄ factus ē ꝑꝑ pre
patõꝫ corporis et caliditatē eꝰ oꝫ ut assiduetur eūo cho
lere ex eo ⁊ ꝯmēsuratio sanguinis eiꝰ cū cibis et potibꝰ
Et phlōmia q̄dē ē melior res qua retinetur fluxus san
guinis nariū qū fit phlōmia subtiliꝰ ex latere eq̄distāte
cōi: et ꝓprie qn̄ ꝯtingit sincopis. ¶ Medicine uero cō
stringentes fluxū sanguis nariū: aut sunt uehemētis stipti
citatis: aut sᷓ uehemētis infrīatõis: aut sunt uehemētis glu
tinationis et ingrossatõis et coagulatõis: aut sunt acute
cauterizatiue: aut sunt medicine hn̄tes ꝓprietatem eius:
aut sunt medicine aggregātes duas itentiões aut tres.
¶ Medicine ṽo stiptice sūt sicut succus barbe hirci et
sicut acatia ⁊ sicut balaustie et lentes et galle et sicut suc
cus folioꝝ senticis et folioꝝ piroꝝ et folioꝝ cydonioꝝ et
uirge pastoris. Infrīantes ṽo sᷓ sicut opiū et cāfora et se
men hyusq̄ami albi et semē lactuce et succus lactuce et
salicis et aqua folioꝝ palme et alkakilē et arnoglosse: oīa
non decocta. Glutinatiue uero sunt sicut puluis molēdi
ni ⁊ farina turis. Cauterizantes āt sūt sicut atrimētum ⁊
colcotar: et qū iste cauterizatiue admistrātur oꝫ ut admi
nistrentur cū cautella. Ipse nanqꝫ qn̄qꝫ faciunt euenire
crustā que qū cadit attrabit deterius q̄ꝫ prius. Ille aūt
q̄bꝰ inest proprietas sunt sicut stercꝰ asini ⁊ aqua albeda
rungi ⁊ aqua mente.

¶ Cap. ix. de cura leuis fluxꝰ sanguinis.

Caputpurgia q̄dē sic fiant suāt aque floꝝ palme
et acatie āboꝝ an̄. ℥. 5. cāfoꝛ. g. i. ⁊ incessanter di
stillentur in nasum. Et ex eis ēt ē aqua filoꝝ palme cum
barba hirci ⁊ cāfora. Et ēt aqua florum cum succo por
ri. Et ēt aque salicis amari distillet in nasum ⁊ aqua co
riandri. Et ēt succus camemille cū sua dispōe non ꝺco
cte ⁊ ēt aqua cucumeris ⁊ canfore: ⁊ ēt succus albeda
rungi cum canfora ⁊ succus arnoglosse cuꝫ terra sigilla
ta ⁊ canfora: aut succus uirge pastoris cum eis. Et ex
eis que sūt ultima i hoc caplō ē succus stercoris asini re
centis. Si āt sanguis multitudinem senseris tūc flos eris
in aceto infusus distilletur paulatī ⁊ ēt administra caput
purgium ex trifera balaustie ꝯtrite optime cuꝫ aqua plā
taginis ⁊ ēt aqua in qua dissolutum ē opium. Et nō oꝫ
ut sit sᷓfluitas in effundendo aquam uehementis infrīati
onis: fortasse ei coagulabit sanguinē ⁊ ꝯgelabit ipsū i pā
niculis cerebri. Et hec sunt caputpurgia scripta in anti
dotario iuuatiua ualde. Tente āt ita sit fiat tenta ⁊ sub
mergatur i encaustro ⁊ puluerizetur super ip̄m dragan
tū donec oīa ꝯmisceantur: deinde mittatur in nasum: ⁊ e
tiam sumatur succus folioꝝ urtice. ⁊ colcotar ⁊ pili lepo
ris ⁊ stercus asini siccū aut humidū ⁊ succus porri ⁊ oli
banum ⁊ fac ex eis tentam. Et ex eis que sunt experta ē
tenta facta ex litō indo adusto ⁊ aqua bedarungi. Et ēt
tenta ex puluere molendini ⁊ farina turis ⁊ aloe cum a
ceto ⁊ albumine oui. et ēt tenta facta ex dragāto ⁊ char
ta ꝯbusta ⁊ cortice turis cum aqua albedarungi ⁊ ēt ten
ta infusa aqua roſ. ⁊ submersa in colcotar ⁊ aloe: aut tē
ta infusa aqua porri sᷓ quā est puluerizata menta ꝯtrita:
aut tenta ex spongia ⁊ pice liquata submersa in aceto ⁊
fac tentaꝫ ex candela alcotrob: aut tela aranee cū colco
tar ⁊ draganto ⁊ flore eris: aut sit tenta facta ex pilis le
poris carminatis submersis in ture ⁊ aloe ꝯfectis cū al
bumine oui. Et ēt tenta ex draganto adusto duabꝰ ꝑtibꝰ
opij ꝑte. i. aggregentur oīa ⁊ terāť cum aceto. Et tenta
ex corticibus oui adustis q̄ misceantur cum encaustro ⁊
gallis. Ex insufflatõibus uero ē licinium indum adustū
Et ēt rane aduste insuffla i nasum. ⁊ ēt puluis molendi
ni aut ťra teste albe: aut nora: ⁊ ēt cortices turis ⁊ char
te ⁊ draganti ꝑtes equales sufflentur in nasum. Et etiā
cortices fructus aldulb exiccati ⁊ ꝯtriti oꝫ ut accipiať il
lud cum submersionibus super lanaꝫ. Et accipiatur la
nugo ipsius ⁊ ponatur in urceis nouis cum terra sua. ⁊
si ē cum eis terra figuli est melius ⁊ stringatur caput eiꝰ
donec siccetur in umbra ⁊ teratur qum necessitas fuerit
sicut atomi q̄ apparent in radio solis ⁊ suffletur in nasuꝫ
⁊ constringeť sanguis stati: aut cortices oui ꝯtriti ⁊ etiā
calami aromatici ⁊ se. lilii ⁊ se. rose ⁊ gariofiľ oium an̄. ℥
5. myrrhe ⁊ gallaꝝ amboꝝ an̄. ℥. 5. paꝝ muschi ⁊ canfore
⁊ sufflentur in nasum diebus ꝯtinuis. ⁊ qū insufflatur i
sufflatio in ipsum tūc ꝯstringať nasus una hora ⁊ expua
tur illud qꝺ descendit ad os. Et oꝫ ut sit insufflatio i em
buba ut prohibeat exuberatõm fluxus sanguis narium
Ex linimentis uero ⁊ effusionibus ē linimētum sᷓ frontē
hꝰ. ℞. succi folioꝝ salicis ⁊ folioꝝ uitis ⁊ folioꝝ myrti ⁊
aque roſ. infrīenť oīa ⁊ apponāť fronti cū pāno lini. ⁊ si
militer fiāt ex oibus medicinis frīis stipticis ⁊ stupefactis
notis dissolutis cum succis infrīātis stipticis sicut est suc
cus extremitatū salicis ⁊ senticis ⁊ ramoꝝ uitis ⁊ folio
rum piri ⁊ cydonij ⁊ uirge pastoris linimēta ⁊ ēpľa. odo
ramēta uero sint sicut stercus asini recens. Sed impleti
ones ita sunt. Impletur enim cum capite cāne: aut cū ca
pitibus palmaꝝ siluestriū ⁊ distillať cum cotto papyri:
aut cū cotto reliquoꝝ que egrediuntur ex plātis. ¶ In
eo āt q̄ prauior est illo ⁊ factꝰ ꝑꝑ feruorē ⁊ caliditatē ue
hemētē: aut eruptõꝫ arteriaꝝ necessaria ē phľoia cepha
lice que seq̄ť illā narē minima ualde. et necessarie sᷓ uen
tose sᷓ posteriorē ꝑtem capitis cum scarificatione leui ⁊
sᷓ māmillā que seq̄ť eam fiat suspensio eꝰ sine scarificatō
ne. Et qn̄ꝫ oꝫ ut extrahať sanguis ꝑ phľomiā usꝫ ad sin
copim ex cephalica ⁊ ex uena spatule que ē posterius:
qm̄ ē magis ultima: q̄ꝛ ꝓhibet sanguinē eleuari ad caput
Ipsa nanqꝫ qum ad sincopi ꝑducit sedat statim ⁊ illud
in fluxu sanguinis narium uehemētis uelocitatis. Immo
oportet ut succurratur in hora qum sentitur uehemen
tia fluxus sanguinis nariū ⁊ uelocitatis eius antequaꝫ
cadat uirtꝰ. Sed si non fuerit uelox uehemēter: sed fuerit
guttati ⁊ fuerit cum ꝑoxismo oportebit tūc ut fiat phľo
mia paulatī uicibus ꝯtinuis. Et qū phľomia ꝑuenit ad
finem sufficientē oꝫ ut fiat ꝑmutatio ad inspissandum sā
guinē cum eo qꝺ infrīat ipꝫ ⁊ cū eo qꝺ ipꝫ facit turbi dū
q̄ꝫuis n̄ infrīeť cū eo qꝺ sit sicut iuiube. ¶ Uētosa ṽo sā
guini dn̄anti resistere n̄ ualet. Immo oꝫ i ꝑ̄mis ut phľo
mia per extractõꝫ paulati minuať. Deinde ponať uēto
sa ⁊ positio uentosaꝝ sᷓ epar si fluxus sanguis nariū est
a dextra ⁊ sᷓ splenē si ē a sinistra sᷓ ambo simul si est ab
āmbobus lateribus ē ex nobilioribus curatõibus ⁊ ēt oꝫ
ut stringāť extrema ita ut ēt testiculi uiroꝝ ⁊ māmille mu
lieꝝ. Et ꝯstrictio ambaꝝ auriū ē ualde ultima. Et oꝫ ut
admistreť ēbroca multū cuꝫ aqua frigida. Et qn̄ꝫ neces
sariū ē ut sedeat hō in aqua frigida infrāta cum niue do
nec uiridia fiant eꝰ membra. Et qn̄qꝫ necessariū ē ut ca
put eis gypseť cū gypso infuso aqua: aut gypso infuso i
aceto ⁊ ut effundātur super caput ipsius aque ifrāte cū
niue donec stupefiat. Et qn̄ꝫ non inueniť in ipso excusa
tio a tentibus fortibus factis ex flore eris ⁊ ab aqua al
bedarūgi cū canfora: ⁊ a mūia pura ex qua pondere da
nich iꝰ fiat caputpurgiū: ⁊ ad minus ꝯuenit ut teneat a
quam frīām ꝯgelatā i ore suo. Et scias q̄ꝫ qn̄ꝫ uiuit hō i
fuxu sanguis nariū usqꝫquo egrediāť ex eo ultra. xx. lb
usqꝫ ad. xxv. lb. deinde moriť. Et qn̄qꝫ sincopis ex qua

cadit ē cā ad ſcindendū ipſum. Cibi uero ſint illi q̄ fiunt
ex lentibus cū ſumac aut aceto: aut acreſta: aut ſilibus il
lis. Et caſeus recens humidus ē ex cibis conuenientibꝰ
patientibus fluxum ſanguinis narium. Et ſilr lac deco
ctum donec ingroſſetur ⁊ ous elixata ei qui ꝑparat̃ ad
fluxū ſanguis nariū ꝓꝓ cholam ſanguis ſui qū tñ aceto
ſa qñ3 nocēt patientibus fluxū ſanguis nariū ꝓꝓ inciſio
nem ⁊ ſubtiliatōm que eſt in eis. Et ɔgregatio q̇dez ex
perientiū exiſtimat ꝙ cerebella gallinaꝝ ſt̃ ex melioribꝰ
cibis imo ex melioribus medicinis ei q̇ hꝫ fluxū ſanguiſ
nariū ex caſu aut ꝑcuſſione. Uerꝫ oꝫ ut ex eis plm̄ ſumat
aut fiat ei cibus ɔtinuus. Uinū āt ɔfert inq̄ꝑtuꝫ ɔfortat
⁊ nocet inq̄ꝑtū exiccat ſanguinē. qū ergo indiges ipſo in
q̄ꝑtū ɔfortat ɔmiſce ipm̄ parumper. Et qū nō ē neceſſari
um neqꝫ fluxū ſanguis nariū facit caſum ꝟtutis ꝓximuꝫ
tunc non des ipſum in potu. Et oꝫ ut obſeruet̃ ne dimit
tat̃ aliq̇d eꝰ deſcendere ad uentrē ⁊ inflet ſtōm ⁊ debili
tet pulſū ⁊ excitet ſincopi. Et ſi aliq̇d deſcēdit oꝫ ut duꝫ
in ſtō ꝑmanet euomat̃ ⁊ ꝑcipiat̃ illud qū ſentit̃ eꝰ deſcē
ſus ad ſtōm. Nā ſi ipſū ꝑtranſierit oportebit ut fiat cli
ſtere ut uelociter egrediat̃ ⁊ non remaneat i ſtomacho.

¶ C. x. de regie eoꝝ q̄ faciūt fluxū ſanguis nariū.

Necessitas qñ3 facit ēe rectū ut fiat fluxꝰ ſanguis
nariū: ⁊ ꝓprie in egritudibus cerebri. ⁊ ꝓꝓ hos
antiq̄ fecerūt inſtrm̄ faciens fluxū ſanguis nariū ꝑcutiē
do naſū et curauerūt plimas egritudines indigentes in
ſui ſanatōe ſanguis nariū curſu. ⁊ ex regie q̇dē in facien
do fluxū ſanguis nariū ē cōmotō fcā cum extremitatibꝰ
plante lenis tactus: ⁊ proprie eꝰ q̄ naſcit̃ ſr lignū ſq̇nan
ti ſicut flos ⁊ ē ſicut aranee tela: ⁊ collyrio fcō ex eo qꝺ
eſt in ſuprema parte ſq̇nanti ⁊ mentaſtro cāpeſtri: ⁊ fcō
ex medicis acutis ſicut condiſi ⁊ ſtaphiſagria ⁊ euſor
bio confectis cum felle uaccino.

¶ Cap. xi. de coriza ⁊ catarro.

Hae due egritudines cōicantes ſt̃ in hoc qꝺ una
queqꝫ eaꝝ ē curſus materiei ex cerebro. Uerꝫ
q̇dā hominū ſt̃ q̇ appropriāt noīe catarri illud qꝺ ꝺſcen
dit ad guttur ⁊ noīe corize qꝺ deſcendit ex uia naſi. Et
q̇dā hoīes ſt̃ q̇ noīant totū illꝺ catarrū. Et nominant co
riꝫ ā quod deſcendit ex uia naſi ſubtile ⁊ acutū frequēs
⁊ prohibēs odoramētū effuſū ad oculū ⁊ cutē faciei ⁊ pe
nitus ad anteriora membra faciei. Et catarrꝰ ſpargitur
ad palatū ⁊ ad pulmonē ⁊ ad meri ⁊ ad ſtōm ⁊ qñqꝫ ul
cerat ea: ⁊ multotiēs ɔmouet̃ eo appetitus caninus. Et
qñ3 deſcendit in neruis uſqꝫ ad lōginq̇ora mēbra. ⁊ qñ3
generātur ex eo ſinances ⁊ peripneumonia ⁊ pleureſiſ
⁊ extenuatio proprie. ⁊ ꝑcipue qū catarrus ē acutus ⁊
calidus ⁊ dolores ſtōi ⁊ fluxꝰ uentris. Et raſura inteſti
noꝝ qū ē ſalſus aut acetoſus ⁊ generat̃ ex eo ēt colica ⁊
proprie mucoſa q̄ cruda eſt. Et cā oīum illoꝝ aut ē cali
ditas ɔplonalis ꝓprie: aut extrinſeca ex ſole aut ueneniſ
aut olfatu medicinaꝝ calefacientiū ſicut muſchi ⁊ croci
⁊ cepe: aut frītas ɔplonalis proprie: aut eueniēs extrīſe
cus ex aere frīo: aut ſeptētrione ⁊ proprie qum diſcoope
ritur caput ad utroſqꝫ ꝑcipue hora qua rarificat̃ cere
brum ex balneo aut exercitio aut ira aut cogitatōe aut
aliȷ̄s. Et qñ3 accit ex phlomia rarificatio q̄ ꝑparat corꝰ
ad r̄cipiendū calorē aut frigus: q̄ accit catarrꝰ ⁊ preci
pue poſt phlomiā plimā. Et ſilr ex malitia ɔplonis cali
de q̄ accit alicui cori. Et qū frītas ɔplonalis ſit fortis ⁊
figit̃ in ea ſicut ſit in ſenibus dr̄ ꝙ ipſe non digeritur ni
ſi ipſi perueniāt ad ultimū finē in ſanitate ɔplonis ⁊ ca
liditatis eꝰ. Et ꝙ cerebro frīo qū aduenit nutrimētū debi
litatur in ſenibus ⁊ in hn̄tibus debile cerebrū: quare nō
digeritur in ipſo qꝺ ad ipſum penetrat propter debilita
tem ſuā ⁊ ſuperfluit quare deſcēdit. Et factus q̇dē a fri
gore plimus ē q̄ꝑ factus a calore. Et habentes ɔplonez
calam uehemētius ſt̃ ꝑparati ad recipiendū cās extrinſe
cas faciētes coriziā q̄ꝑ hn̄tes ɔplones frās ⁊ humidas.
Et habentes ɔplones calas in ſeipſis plus ſt̃ ſecuri ne
accidat eis ex cāis corporeis q̄ꝑ habenteſ ɔplones frās.
Cerebꝝ ei frīum nō digerit illud qꝺ peruenit ad ipm̄ ex
nutrimento ⁊ nō reſoluit quod ad ipꝫ aſcendit ex uapo
ribus. Conuertunt̃ ergo ſuperfluitates nutrimenti ⁊ ɔ
ponunt̃ uapores ſicut ɔuertit̃ in alembico illud quod a
ſcendit ad ipm̄ ex cucurbita: quare aſſidui ſt̃ in ipſo flu
xus ⁊ catarrꝰ q̇dē qñ3 ē groſſus: ⁊ qñ3 ē ſubtilis aquo
ſus. ⁊ qñ3 ē calidus acutus ⁊ ſalſus: aut mali ſaporis: ⁊
qñ3 calidus mordicatiuus ⁊ qñ3 ē frūs. Et catarrus q̇
dem frūs maturat̃ febre. calidus ꝟo nō iuuat̃ febre. ⁊ ca
tarri q̇dē ⁊ egritudines catarri multiplicāt̃ qū flat uen
tus ſeptētrionalis: ⁊ proprie poſt auſtrinū. Et multipli
cant̃ ēt in hyeme: ⁊ proprie qū fuerit eſtas pꝰ ipſā ſeptē
trional̃ pauce pluuie ⁊ autūnus auſtrinꝰ pluuioſuſ: ⁊ qm̄
qꝫ multiplicant̃ catarri in hyeme ⁊ proprie ēt in regiōi
bꝰ meridionalibꝰ propter repletionē capitiſ. Inq̇t Hip.
plibꝰ eoꝝ q̇bꝰ accidūt catarri nō accit ſplē. Inq̇t. G. qm̄
plm̄ q̇ egritudinē hꝫ in mēbro uno: tūc alia mēbra hꝫ in
columia. Dico āt fortaſſe qm̄ ꝑparatꝰ catarriſ ſubtilōes
hꝫ hūores. Et ille eꝰ humores ingroſſant̃ ñ ꝑparat̃ catā
ris multum. Et qñ ſoda ē conueniens catarro addit in
eo cum attractōne.

Cap. xij. de ſignis.

Signū catarri acuti calidi ſi ē corizal̃ ē rubedo fa
ciei ⁊ oculoꝝ ⁊ mordicatio eꝰ qꝺ currit ⁊ ſubtili
tas eꝰ ⁊ caliditas tactus eꝰ. ⁊ qñ3 accit cū eo febris ⁊ ñ
iuuatur ea. Et ſi ē in gutture acuitas eiꝰ quod deſcen
dit ad guttur ⁊ uehemētia aduſtionis eꝰ ⁊ attractio ipſiꝰ
⁊ ſubtilitas eꝰ cum inflātōe ſentit̃ qñ ipſum raſcat̃ ⁊ ſigi
ficat ipſum ſputū ad citrinitatē declinās ⁊ rubedinē. Et
ē hic ēt oppilatio qñ3 ⁊ naſitas ⁊ commotio acuta. Frī
āt catarri ſignū ē frigus eꝰ quod currit ſi ē in naſo ⁊ ɔmo
tio in naſo cum tenſione frontis ⁊ uehemētia oppilatiōis
⁊ naſitas. Et quandoqꝫ ſignificat ipm̄ groſſitudo ma
teriei: ⁊ ſi ē ad guttur frigꝰ eꝰ quod raſcat̃ ⁊ albedo ipſiꝰ
⁊ iuuamētū a febre ſi accidat.

¶ Ca. xiij. de cura.

Cura catarri ē ɔprehēſa in accidentibus diminu
tōis materiei ⁊ oppōne cāe faciētis ⁊ ſectōe cur
ſus: aut ɔmenſuratōe eꝰ: aut motus ipſius ad ꝑtē aliam
⁊ anteceſſione prohibitōiſ eꝰ ex quo forſitā generat̃ ſicut
chaſim in naſo ⁊ ulcera ſuper narē: aut ſic̄ aſperitas gut
turis et tuſſis et ulcera pulmonis et que ſecunt̃ ea et a
poſtema. Et ea oīa indigēt repulſione faſtidij et dimiſſio
ne repletōis et cibo et uino. et ſternutatio ē nocitiua in
principio aduentus catarri et corize prohibens matura
tōem humoꝝ contētoꝝ in cerebro q̄ nō maturāt̃ niſi cuꝫ
q̇ete et cū hoc ipſa trahit ad ipm̄ ſuperfluitates alias et
ē poſt maturatōꝫ ultimi iuuamēti ualde ꝓpt̃ illud quod
euacuat de ſuperfluitatibꝰ maturis. et oꝫ q̇dē ne patienſ
catarrum et corizā repleat uentrē cibis: quare repleatur
caput eꝰ: et ut aſſiduet calefactōꝫ capitiſ et elōgatōm eꝰ
a frigore et minuat ipm̄ a ſeptētrione: et proprie poſt au
ſtrū. Auſter ei replet et rarificat ⁊ ſeptētrio cōſtringit et
exprimit. et minoret potū aque congelate nꝫ dormiat in
die et ſitiat et famē patiatur et uigilet q̄ꝑtuꝫ pōt: qm̄ ſunt
initium cure. et incipiat a fluxu uentris et extractōe ſan
guinis. Deinde a fluxu uentriſ poſt ipſam. Bonum eiꝫ

est si necessitas indiget ambo simul. Et raro qdem admi
nistrat phlomia: ⁊ proprie in principio nisi si non tolē
tur illud propter multitudinem: ⁊ melius ē dimittere ip
sam ⁊ non phlomare dū nō accit a tussi. Si āt tussis est
parui sputi necessaria ē pua phlomia leuis renouās nu
meꝝ propterea forsitā ꝙ facit necessarias esse iteratōes
Et admistret sir⁹ de papauere si assunt uigilie et zucca
rū si nō sunt uigilie. Et clistere attrabit superfluitates
⁊ tu leni uiā cū eo qd sit sicut aqua ordei ut faciat pene
trare eas. Et qn̄ inuenit cum catāro punctio i mamill
significat ꝙ mā declinat ad latus. Fiat ergo inceptio cū
phlomia ⁊ suffumigatōibus. ⁊ qn̄z accit febris. ⁊ pille q
dem ad tussim ꝯuenientes sūt ad aspitatē pectoris nō ad
mās capitis. et oz ēt ut toleret sitim et frāgat eā cum cō
mistione sirupi de papauere et aq̄. et si uoluerimus ꝯfor
tare pectus tunc aq̄ ordei et sauic. et qn̄ cū catāro fuerit
tussis non balneet. ¶ Et illi in quo pseuerāt catarri e
state ⁊ hyeme pille cochie sunt ex cu ris magis iuuatis
⁊ motus mēbroꝝ inferioꝝ ē ualde iuuatiuus ad catāros
pp attractōz materieꝝ ad inferiora. Deide admistra qd
narratur ex uaporatōibus ⁊ suffumigatōibus cū obser
uatōne ne admistret si repletōz. Et ille q ꝯsuetus ē pati
cataꝝ qn̄z phibet aduentū catarri suo subito itroitu ad
sudandū in balneo ante aduētū catarri. Et oz fm dispō
nem ut regatur cū eleuatōe capitis ⁊ eleuet puluinar ⁊
nō resupinatō fiat in sōno. Materiei āt diminutio ē cuz
admistratōe mūdificatōis capitis. In cala qdē cū phlo
mia ⁊ solutōe uentris educente hūores calidos ⁊ cliste
ribus trahentibus mām ad inferiora. Et infra qdē cum
medicinis soluentibus phla ex capite que sunt ex eis q
bibunt ⁊ qbus fiunt clisteria. Et ad sūmū oz ut miorēt
comestionem ⁊ potū aque ⁊ repellat eū oio die ⁊ nocte
⁊ remouebit. ¶ Oppositio āt cāe efficientis calide q
dē ē ut sit sollicitus in infrando caput cū eo qd ē infrans
fm potentia sicut introitus balnei dulcis oi mane qum
est ieiunus ⁊ effusio aque super extremitates ⁊ inunctō
capitis ⁊ extremitatū ⁊ sumis ⁊ ani ⁊ testiculoꝝ ⁊ que
sūt in circuitu eoꝝ cum oleo uiol. Et ēbroce admistratō
facte ex ordeo ⁊ papauere ⁊ uiol ⁊ cameille: ⁊ effusio fō
titer infrāntium actu super caput ⁊ declinatio cum cibis
ad illud qd alleuiat ⁊ infrāt ⁊ hūectat ⁊ admistratio mel
lis rob. oi die. ¶ Sed fre ē sollicitudo qn̄ incipit cōmo
tio ⁊ sternutatio in calefaciendo caput ⁊ uaporando ip
sum cum pāno calefacto usquequo sentiat calorē iam p
uenisse ad cerebꝝ ⁊ ꝯseruando caput fm illā sūmam. ⁊
qn̄z necessariū ē ut fiat uaporatio cū sale ⁊ miliis. ⁊ qn̄z
fit uaporatio cum aq̄s calidis in fine quo pole ē eas to
lerare. Et admistrentur in eis embroce maturatiue ꝯso
lutiue ⁊ inunctio extremitatū cum oleis calidis sicut est
oleū anetinū ⁊ oleū camemillinū ⁊ sansucinū. Et fortius
illius est oleū rutaceum ⁊ oleū de ben ⁊ oleum de lilio ⁊
oleū laurinū. Inungant eis testiculi ⁊ q secuntur eos ⁊
anus ⁊ sumen ⁊ extremitates ⁊ lauetur caput cū sapone
constantinopol. Oleū vo inqtū potes fac ne tāgat cap
nisi si non inueneris excusatōm ita ut indigeas infratōe
fixa: aut calefactione: ⁊ sit post eūonem ⁊ ut admistret
super caput ⁊ frontem linimta ex sinapi ⁊ costo ⁊ silib⁹
⁊ ablue ipsum cum aqua saponis ⁊ silibus: ⁊ ut decliet
cum cibis ad illud quod alleuiat ⁊ subtiliat ⁊ calefacit ⁊
exiccat cū hoc ut ex eo liniat pectus. Et qn̄z necessaria
ē admistratio medicinaꝝ rubificantiū ita ut in eis recipi
antur stercus colūbinū cū sinapi ⁊ ficus ⁊ mētastꝝ ⁊ gū
ma rute agrestis: imo admistratio cauterij ⁊ ad ultimuz

calefactio capitis ⁊ ipsius exiccatio ꝯfert ⁊ expellunt id
qd accit. Et oz in hoc catarro ut nō ingrediat balneum
ante maturationem. Immo admistrēt uaporatōes sicce
Et ex eis que ꝯfert in eo est odoramentum muschi ⁊ silr
impletio auris ex lana infusa in oleo calido calefacto us
qz ad terminū. ¶ Abscissio āt cursus fit cū gargarismis
laudabilibus fris ꝯgelatis sicut gargarismate ex aq̄ fra ⁊
aqua rob. ⁊ aqua lentis ⁊ aqua coriandri ⁊ aqua i qua
decocti st cortices papaueris ⁊ aq̄ granatoꝝ ēt. ¶ Fri
gida qdē ad calm ⁊ cala ad frm. Et sicut linimtū guttu
ris cum uino in quo est contrita myrrha: ⁊ proprie i fro
Et silr retentio auellanaꝝ in ore factaꝝ ex opio ⁊ stora
ce ⁊ ture ⁊ croco preterꝙ deglutiat aqueitatē eaꝝ ⁊ sint
sirupi q habent proprietatem in hoc sicut sir⁹ d papaue
re purus ad calidū ⁊ sir⁹ de papauere factus cuz decoc
tōe i qua posita st sicut myrrha ⁊ crocus: et alia ex eis
q dicturi sum⁹ in antidotario ad frm. ⁊ n̄ oz ut in potu d
tur sir⁹ de papanere nisi in principio ut phibeat a pecto
re. qūqz retinet ⁊ necessarium est sputum non est conue
niens iste sir⁹: ⁊ sicut uapores retinentes admistrati ita
ꝙ intrent in chaiasim retinentes uaporē. ¶ Et isti qdē
uapores sunt sicut uernix ad calz ⁊ frm simul: ⁊ sicut ni
gella ad frm uaporata aut odōata. Et costus ēt ⁊ nigel
la frixa qn̄ odorāt ligata i pāno lineo sunt iuuatia uald
Et silr suffumigatio oris noiata cochia. Et silr uapōa
tio uini aut mellis super lapidē molarē ignitū. Et ex eis
que iuuāt ad illud ē suffumigatio cū ture ⁊ xiloaloe cru
do ⁊ uernice ⁊ costo ⁊ storace. ¶ Tamariscus āt ⁊ ro
sa ad calm: ⁊ silr tabarzet ⁊ fabe ⁊ ordeū infusum i lacte
acetoso uaccino de quo butyꝝ ē extractū proprie ⁊ zuc
caꝝ et cāfora ⁊ furfur infusuz in aceto eis fiat suffumiga
tio ad calm. et silr uaporatio aceti a lapide molari igni
to abluto mūdificato. Eqtō āt essētie ē sicut admistratō
elarioꝝ ⁊ receptio dragaganti: aut granoꝝ cydonij i oī
ut pmisceat grossitudo eoꝝ subtili qd descēdit ⁊ ingros
setur ea ⁊ descēdat ⁊ non inuiscet ad pfundū et fiat cum
ea facile sputū ⁊ admistratio e⁹ qd subtiliat illud ita ut n̄
noceat sua grossitudine et uiscositate sua. Et qn̄ catarr⁹
ē frūs non est ꝯueniens introitus balnei an̄ maturatō
nem. ¶ Et si ē casus propter illud non erit multuz ma
lum: imo iuuabit eo. Attractio uero e⁹ ad ptē aliam ē
sicut illud quo utunt qum timet ꝙ catarrus descendat
ad guttur: quare extrahit ad nasum cum sternutatōib⁹
et oibus que mordicāt nares. et sic illud quo facis oēm
cataꝝ currere ad inferiora ex admistratōe uentose sup
nuchā: et silr iclinatōes super embrocas factas ex odo
riferis attrahentibus mām ad ptē nasi. Antecessio āt ē
sicut ꝙ custodiunt guttur et pulmo a nocumēto suo: et
plm eis ē cū cibis. In calido qdē ē cum inunctōe pecto
ris ex oleo uiol. et acceptio aque ordei cum aqua uiol.
nutrita ⁊ aqua granatoꝝ dulciū. Et admistratio sorbiti
onis facte ex amilo ⁊ farina ordei ⁊ fabaꝝ cū lacte mul
to si non ē febris. Nocet ei lac si adest febris ⁊ admistra
tio electuarioꝝ leniū froꝝ ⁊ sirupoꝝ de isopo frōruz. In
frō uero sicut inunctio pectoris cum oleo uiol. ⁊ de bē
⁊ admistratio sorbitionum frāꝝ leniētiū sicut triticū cū
melle ⁊ sic furfur tritici cū oleo aigdaliō ⁊ melle ⁊ sicut
panis cū rob. ⁊ admistratō electuarioꝝ leniētiū caloꝝ ⁊
sirupoꝝ ⁊ proprie qui facti sūt ex isopo calidorum: et ēt
isopi ipsius cum storace et potus aque calide est iuuati
uus in catarris maturās eos et expellit ab eo qd seqt
ipsos ex mēbris anhelitus maturando illud qd descen
dit et leniendo. ¶ Et uinum qdem non est conueniens

eis. Et quandoqꝫ conuenit ut conferat eis hoc in prin
cipio: post maturatōm autem illud quod cōmensuratū
ē ē ꝯuēiēs. et oꝫ ut sit in illa dispōe ēt ad calꝫ cholicū ꝑ
mistū. Et pinguia q̇dem mali odoris ꝓhibent maturatō
nem in subtili principio.

Tractatus secundus de reliquis dipōibus nasi.

Capitulum. i. de fetore nasi.

Causa fetōis i naso: aut sꝫ uapores putridi
ascendentes ad ipm ex ꝑtib⁹ pectoris ꝛ pul
monis ꝛ stōi: aut hūor putrefactus i circui
tu ossium alchaiasim q̇ si ēet acutus faceret
euenire ulcera: sed ipse ē putridus fetidi odoris. Et qñ
qꝫ ꝑuenit odor e⁹ ad superiora ꝛ sentiꝫ odoramento sui
aut humores putrefacti in uentre: aut in cerebro toto:
aut in anteriore ꝑte e⁹: aut i ea ꝑte sui quam seq̇ꝫ nasus
aut putrefactio ꝛ corruptio accñtes illis ossib⁹ oib⁹ q̄rū
curatio est difficilis: aut propter hemorroidas in naso
putrefactas.

Cap. ij. de cura.

Oportet ut ꝓcedat mūdificatio e⁹ qđ ē aggrega
tum ab humore malo si ē in alio loco q̄ꝫ i cha
iasim ꝛ ꝓfundo e⁹: imo ē in stō ꝛ cerebro. Deinde admi
strenꝫ meᶜ narrate q̄ fiūt ex tentis ꝛ caputpurgijs ꝛ isuf
flatōibus ꝛ reliq̄s ꝛ tente ex ꝑte in hoc. Et rectius q̇dē
ē ut abluaꝫ nasus añ eas cū uino. Deinde ex illis tentis
administretur tenta ex myrrha ꝛ amomo: ꝛ acatia facta
cum melle: aut myrrha ꝛ amomo aut myrrha cum
oleo de neriden: ꝛ tente ꝓlime diuersitatis facte ex istis
medicinis ꝭm diuersitatem ponderis: ꝛ sꝫ ciperi ꝛ spica
ꝛ rosa ꝛ aneszin ꝛ calamus aromaticus ꝛ amomuꝫ ꝛ ga
riofil. ꝛ myrtus ꝛ aloes ꝛ rosa ꝛ aliq̇d ex sale coninucte
aut sepate. Et tēta infusa in triplicato subtili si quā pul
uerizeꝫ subtilis puluis factus ex gariofil ꝛ cipi ꝛ ramic
ꝛ laudani ꝑtibus equalibus: ꝛ ēt myrti calami aromati
ci nisri rof. gal. oium añ. ʒ. i. myrrhe gallaꝝ āboꝝ añ. ʒ.
s. muschi cāfore āboꝝ añ. g. iiij. climie ꝛ salis gēme āboꝝ
añ. kirat. iiij. admistreꝫ ex eis tenta: ꝛ ex caputpurgijs ca
putpurgiū cum succo mentastri. et meliora caputpurgia
ꝛ magis iuuatiua ex eis sꝫ urine asinoꝝ. Ille ei nunq̄ fal
lunt. Et ex expimentis bonis est ut resoluanꝫ troc. anda
racaron recepti i tyriaca in uino ꝛ distillentur in nasum
qm̄ sanaꝫ ꝛ decoctio aldarsisaban cum uino odorifero
ē bona ualde. Admistreꝫ ergo aliq̇b⁹ dieb⁹ ꝛ naribus at
trahatur. Et ex linimētis ē ut liniaꝫ illud quđ ē interius
e⁹ cū colcotar ꝛ ēt folia sansuci teranꝫ cum aqua ꝛ linia
tur ex eis nasus. et hoc medicam̄ karitiꝫ ꝛ ē myrrhe. iiij.
ʒ. ꝛ due tertie casie lignee. ʒ. i. ꝛ. vi. ꝛ amoniaci tm̄dem ꝯ
ficiantur cū melle. Et ex insufflatōibus ē ut insuffleꝫ in
eo mentastrū ipsum aut elleborus albus ꝛ ostracū adu
stum. Et ex medicamine tentarum in fine predicto ē ut
suffleꝫ xilobalsamus in naso. Et ex attractōibus cū nari
bus ex eis que sꝫ expte est decoctio aldarsisaban cuꝫ aq̄
aut uino ꝛ admistreꝫ diebus aliq̇bus. Et ex eis q̄ expta
sꝫ i cura e⁹: ꝛ proprie qū ē in cerebro: aut anteriore ꝑte e
ius putredo sunt duo cauteria a dextra ꝑte calue ꝛ sini
stra e⁹ corā auribus que sequnꝫ ad ambo tempora: aut
cauteriū unū sꝫ mediū capis.

C. iij. đ ulcerib⁹ i naso

Quandoqꝫ generantur i naso ulcera aut ex ua
poribus acutis aut malis: aut ex catarris acu
tis: ꝛ sunt aut fetidi putridi: aut cruste: aut ulcera et bo
thor: aut ulcera pura: ꝛ sunt aut apparētia aut intriseca.

Cap. iiij. đ cura.

Nasus est membrum humidius auꝫ ꝛ siccius o
culo. Quare oꝫ ut sit cura ulceris e⁹ proxima
cure ulceꝝ auris oculi. oꝫ ergo ut sint medicine exiccan
tes ulcera nasi minoris exiccatōis q̄ꝫ medicine exiccātes
ulcera auris ꝛ uehemētioris exiccatōis q̄ꝫ medicine exic
cātes ulcera oculi. Ulcera ei nasi indigēt re que fit i ini
tio euentus exiccatōis. Ampli⁹ si cā fuerit materie cur
rentes aut uapores ascendentes tūc cura cū euōne eorū
ꝛ attractōe ipsoꝝ ad ꝑtem aliam ꝭm q̄ꝫ scis. Et ad sūmū
necessarium ē ut exicceꝫ caput ꝛ ꝯfortetur cuꝫ eo qđ sci
uisti deinde intende in nares. Et scias q̄ꝫ oēs medicine
iuuātes in hemorroidib⁹ ꝛ alarnabet ex eis quas dictu
ri sumus sꝫ iuuatie etiam in ulceribus qum sunt fortia
ꝛ qum feruent cum mucilaginibus: ꝛ ex eis que similāꝫ
illis donec leniuntur ꝯueniūt oibus ulceribus leuib⁹ ēt.
Sicca uero ulcera curentur cū iunctōe facta ex cera cui
admistū ē q̄ꝫtū est medietas ei⁹ de medulla cruris uacci
dissoluta cū aliquo quod fit sicut oleū nenufarinū ꝛ sira
cinū. Et conuenientius apud me ē oleuꝫ rof. ꝛ proprie
factū ex oleo omphacino ꝛ ēt curetur cum unctōe facta
ex olo uiol. cū dragagāto: aut pauca spuma psilij: ꝛ mal
ue: ꝛ ēt ꝯtenta infusa in isopo. Et qñꝫ ꝯfert phlomia ue
ne in extremitate nasi post cephalicā ꝛ uētosa nocrati ꝛ
solutio uētris. Ulceꝝ āt ad que currit mā acuta: aut ma
la fetida cura fit difficilis ꝛ necessaria est euō. Et qñꝫ in
diget solone uentris ex hieris que sꝫ magne. Et oꝫ ut as
sidueꝫ ablutio eoꝝ cū nitro ꝛ sapone ꝛ proprie q̇ ꝯpat⁹ ē
asclidi ꝛ sapone ꝯparato ad ꝯstantinū. Deinde admini
strentur medicine uehementis exiccatōis ex q̇b⁹ est hoc
℞. corticis eris ꝛ calcadis ꝛ arsenici rubei ꝛ citrini oi
um añ. ꝑtē unā ꝯteranꝫ ꝛ infundanꝫ in felle tauri aliq̇b⁹
diebus donec rubescāt in eo ꝛ admistrentur. Et qñꝫ ad
detur in eis amomum ꝛ myrrha ꝛ mentastꝝ ꝛ prassium
et crocus et alumen oium pars. i. Et medicam̄ Ruffi ex
pertū et ē ut sumāꝫ ciperum et alum̄ et galle et myrrha
et crocus et arsenicum et admistrentur. Ulcera āt uehe
mētis doloris curātur cum plumbo usto abluto et ceru
sa et merdasengi fiat ex eis ēplm cū oleo rof. et cera. Ul
ceꝝ āt bothorosoꝝ cura fit cū oleo rof. et cum oleo myr
tino et merdasengi et aq̄ rof. et pauco aceto ēplo facto
ex eis. Ulcera ꝟo manifesta cū hoc ēplo cura ceruse. lb.
i. merdasengi scorie plūbi usti āboꝝ añ. ℥. iij. misceāꝫ cuꝫ
uino et oleo myrtino. Et ex medicis q̇dē cōibus ē ut su
maꝫ granatū acetosū et decoquatur i uase ereo donec ꝑ
ueniat ad medietatē et liniatur ex eo tenta: deinde admi
streꝫ. et ex eis q̇bus curanꝫ sꝫ troc. andaron qñꝫ infusi i
uino et qñꝫ infusi in aceto et aqua ꝭm q̄ꝫ uiꝫ. Et ex ēplis
q̇dem bonis est ut sumātur scoria plūbi et uinū uet⁹ et o
leū myrtinū et aggregētur oia terendo super ignē leuiꝫ
accēsum et moueāꝫ donec ingrossenꝫ et feruenꝫ in uase
ereo. Et plūbū ustū est in iudicio scorie plumbi. et oꝫ ut
admistretur succus sicle solus aut cū medicinis quoniā
est ualde iuuatiuus.

C. v. de cura ulceꝝ que noiantur ulcera dulcia.

In principio q̇dē sufficit oleū rof. soluꝫ: aut cera
et adeps gallinaceus. Et fortius illo ē ēplꝫ de ce
rusa et ꝓcipue ēplm mistum cum mucilagine granoꝝ cy
donij. et si exiccatōis additio queriꝫ ponatur in ipso sco
ria argenti: et qñꝫ ꝯfert sola cū oleo lentiscino. qū āt egri
tudo parumper fit fortior admistra hoc ēplm. ℞. ceruse
lb. i. merdasengi. ℥. iij. plūbi adusti abluti ꝯtriti cuꝫ uino
℥. iiij. fiat ex eis ungtm̄ cū oleo myrtino et aceto. Qū āt
egritudo fit chronica et fortis ualde fiat ungtm̄ h⁹i. ℞.
merdasengi. ℥. iiij. rute hūide. ʒ. iiij. alumis. ʒ. ij. fiat ex eis
ungtm̄ cū oleo lentiscino et aceto. Et fortius eo ē istud

℞.draganti ꝛ calcanti ꝛ myrrhe oīum an̄.ptes.vij. cal
cadis.vi.ptes alumis iameni gallaꝝ scorie eris oīuȝ an̄.
ptes.iiij.turis ptē.i.ꝛ.ʒ.aceti.lb.i.ꝛ.viij.℥.coquat̄ i ua
se eneo donec fiāt in subā mellis ꝛ fiat inde linimentum

¶ Cap.vi.de oppilatōe in chaiasim.

O Ppilatio in chaiassim ē res retenta in an̄rioꝛ
pte eꝰ ita ut probibeat trāsitū ex guttuꝛ ad na
sum:ꝛ ex naso ad gutt̄:ꝛ qn̄ȝ ē humor uiscosus ꝛ tenax
ꝛ qn̄ȝ ē caro nata:ꝛ qn̄ȝ ē crusta.

¶ C.vij.ð signis.

H Ec oppilatō facit nasitatē ita ꝙ ꝓhibȝ sifluita
tē effusiōis ad hoc ut ībibat̄ i chaiasiȝ: qꝛ facit
tinitū fcm̄ ex eo.

Capi.viij.de cura.

S Umātuꝛ lentis amare.ʒ.i.castorei.ʒ.ʒ.opij croci
amborum ana kirat.i. myrrhe.ʒ.ʒ. fiant ex eis
pilł'e et fiat ex eis caputpurgiū cū aqua sāsuci hūi
di.Et multotiēs q̇dē indiget dispō opōe manus ꝛ rasi
one nasi cū radio ꝓprie nasi quo polis ē rasio.Rasio igꝛ
nō cesset donec mundificet̄:ꝛ qn̄ȝ egrediet̄ cū rasiōe res
pꝛima de cꝰsūma mirabit̄ hō. Fortasse ei ꝯsequet̄ medie
tatē libre:si āt n̄ adiuuat illð fiat qð diceūs i cᵒ hemōro
idaꝝ.

¶ C.ix.de cura morbi qui est sicut in equis.

E X curis eꝰ ē ut fiat caputpurgiū ꝛ gargarismus
cū medicamine hꝰi decoquantur galle contrite
cū aq̄ granati dulcis submersi donec bibant ipm̄:deinde
exiccentur.ꝛ cū eo misceatur.lb.ʒ.turis aut sarcocolle
ꝛ ꝯficiatur uice alia cū aqua granati in qua cocte sī gal
le ꝛ admistretur faciendo caputpurgiū ꝛ gargarismum
diebus aliquibus.Et ex eis q̇bus curatur ē ut ponat̄ i
naso tincar cū cera ꝛ oleo ꝛ fiat hoc sine intermissiōe do
nec sanetur.

¶ Cap.x.de constrictione nasi.

M Elius ꝛ laudabilius ē ut impleatur interius:
deinde equetur exterius ꝛ extrahat̄ ex eo quo
plenus est paulatim donec equet̄.Linimta uero iuuati
ua in hoc que oȝ ponere super fracturā sunt paꝝ aloes
ꝛ croci ꝛ mellis ꝛ myrrhe ꝛ ramercha ꝛ gallia muscha
ta ꝛ lutū armenū ꝛ lutū romanū ꝛ malua ꝛ laudanū ꝛ li
niantur cum aqua alatel ꝛ aqua tamarisci.Veꝝ nos fō
tasse reiterabimus relatōm hꝰ capituli in libro fracture
ꝛ restaurationis.

¶ C.xi.de hemorroidibus ꝛ alarnabet in naso.

H Emorroides q̇dem sī carnes addite nascētes
ꝛ qn̄ȝ sunt carnes molles al.ꝛ nō est in eis do
lor:ꝛ iste sī facilis cure.ꝛ qn̄ȝ sī rubee aut fusce uehem̄
tis doloris:ꝛ iste sī difficilis cure:ꝓcipue qū ex eis cur
rit sanies fetida.Et qn̄ȝ ē ex eis illud qð ē cancer corrū
pens figuram nasi ꝛ dolorē faciens cū extensiōe sua ue
hementi.et ille est q̄ ē fusci coloris male generatōis ual
de in ꝓfunditate plurima cꝰ uia ē blandim̄tū sine incisio
ne ꝛ rasione.Veꝝ inter cancꝝ ꝛ hemorroides malas di
stat:qm̄ caro nata si est post egritudines in capite ꝛ ca
tarros ē hemorroides.Et si non ē ꝺm illud: imo accit
post claritatem nasi ꝛ priuatōm cursus ē cancer:ꝛ ꝓpe
si fuerint ante aduentū eꝰ in cerebro egritudines mėlice
ꝛ fuerit principiū eꝰ sicut cicer:aut auellana ꝛ inceperit
augmentari ꝛ accit in palato durities.Et cancer q̇dem
ut in pluribus ē n̄ habens saniē ꝛ cursū ad palatū: imo
ē siccus durus.Et hemorroides quādoꝗ elongantur ꝛ
fiunt hemorroides pendentes.ꝛ qn̄ȝ elongantur adeo ꝙ
ex naso egrediuntur ꝛ palato:ꝛ oēs meᶜ que ꝯfeīt alar
nabet ꝯfeīt hemorroidibus:ꝛ qn̄ȝ necessariū est ut frāga
tur eoꝝ uirtus.

¶ Cap.xij.de cura.

Q Uecunꝗ illoꝝ sī ex diuisione prima incidunt̄
cum cultello ꝓuo:deinde radunt̄ cum rasorio
multū.Et que sī ex diōne ꝺa melius ē ut coquātur aut
cum medicinis quas dicturi sumus aut cuȝ igne:aut cū
cauterio ꝓuo subtili ꝛ incidat̄ cū rasorio extrahendo qð
in naso ē ex additōibus ꝛ superfluitatibus. Et melius
q̇dē rasoriū ē illud qð ē ut embuba:deinde effundantur
in nares post illud acetū ꝛ aqua.Qð si melioret̄ pꝰ ipȝ
anhelitus ꝛ remoueat̄ oppilatio bonū ē:ꝛ si nō tūc iam
remanent ex eis in ꝓfundo reliq̄e:tūc ergo necessariū est
ut admistret̄ serra filosa.Et eꝰ ēt modus ē ut sumantur
fila ex capillis:aut seta ꝛ ligentur ita ut ligatura illa fiat
sicut serra habens dentes ꝛ imitat̄ i acum de plumbo i
curuata intromittendo ꝑ nasum donec egrediat̄ ad pala
tum. deinde serret̄ cū ea residuū carnis extrahēdo eaȝ
ex duobus lateribus sicut fit cum serra. deinde accipe
embubā ex plūbo aut ex pēna ꝛ uolue sꝛ eā pannū ꝛ pul
ueriza super eū medicinas hemorroidaꝝ: sicut medica
men de chartis ꝛ medicamē andarō ꝛ reliqua que dice
mus pꝰ ꝛ intromittimus ipsā in nasū ut remaneat locus
anhelitus aptus. Et quandoꝗ fit rasorium sicut luna:
sed est ut embuba poł'e ē ut ꝯsequant̄ eo uoluntas ex mū
dificatōe.Et quandoꝗ admistrantur in hemorroibus:
instīm incisionis ꝛ abrasionis ꝛ meᶜ corrosiue oȝ ut ster
nutetur post illud donec destruat̄ oīs putredo ꝛ serratu
ra.Medicine v̉o q̇bus curantur ille que ex eis leues sī
sunt sicut tenta facta ex cortice grani ꝯtrito cuȝ aqua do
nec ꝯficiat̄ ꝛ admistretur illud sine cessatione. Est ei ex
pertum sed ē tardi iuuamēti aut tenta ex usnē uiridi pu
ra:aut ex pulpa colloq̄ntide:aut ex nuce cupressi cum a
liq̄to ficuū admistretur aliq̇bꝰ diebus:aut tenta submer
sa in succo ozimi solū:aut submersa in aqua eius:deinde
pulueri ȝetur super ipsam siccū:aut in uino ꝛ pulueriȝet̄
sꝛ eā tritū ozimū:aut ex ꝯgelato aque utriusꝗ granatoꝝ
cōtritoꝝ cum cortice ꝛ pulpa:aut tenta cuȝ melle ꝛ oleo
ros.iterata in die aliq̇bus uicibus:aut insufflatio ex ar
senico ꝛ calcanto contritis cum aceto ꝛ exiccatis. medi
cine v̉o q̇bus ille curantur que chronice fiunt sī tente ꝛ
pulueres ꝛ ungtā facta ex eis que sī sicut alumen ꝛ myr
rha ꝛ es ustū ꝛ cortices eris ꝛ radix lilij albi ꝛ calcantū
ꝛ colcotar ꝛ atrim̄tū ꝛ nitꝝ fiant ex eis cum uino: aut a
qua ozimi:aut aqua āboꝝ granatoꝝ cum pulpis ꝛ corti
cibus tente:aut insufflatōes admistrentur. Si āt nō cō
feīt fiat tenta ex hꝰi aq̇s sꝛ quam pulueriȝetur res pluria
ex calcadis ꝛ colcotar ꝛ alcali ꝛ flore eris ꝛ atrimento
ꝛ alumine ꝺm equalitatem.Et rectius q̇dem ē ut admi
strentur post incisionem.Si v̉o illud nō adiuuat tūc ad
ministret̄ alchalidicon.Et iā dictum ē ꝙ semen ꝺpenta
rie sanat hemorroidas nasi:et si fuerit cancerose tūc exꝑ
matur uua que ē sꝛ extremitatem lus ꝺpentis:et ībibat̄ in
de lana ꝛ intromissa in ābas nares destruet carneȝ addi
tā et cancrum.¶ Alarnabet uero ē rectiꝰ ut curet̄ cu
ra manus.Et illud q̇dem post diminutōm repletōis a
corꝑe et capite.Si āt fuerit leuis admistrabis ex medi
cinis ulceꝝ medicinas fortes sicut insufflatōem fcām ex
aluminis et myrrhe āboꝝ ana.ꝑtem.i.colcotar gallarū
āboꝝ ana ꝑtē.ʒ.sufflentur in ipso aut fiat ex eis tenta. et
medicamē qð.G.eligit ē ut sumatur aqua duoꝝ grana
toꝝ expressoꝝ cū corticibus et pulpis suis et decoctorū
decoctōe pauca.deinde ponāt̄ in uase plūbi: deinde su
mantur scope et terantur tādiu donec fiāt sicut massa et
ībibatur ex tanta q̄titate succi āboꝝ granatoꝝ q̄tum fiāt
lentes.Deinde fiant ex eis collyria longa et ītromittāt̄
in nasum infirmū et dimittātur i ipso post q̇escat in qui
busdam horis et extrahantur a naso et liniatur nasus ⁊c̄

et palatum cum succo ãboꝝ et ꝑseueret ſm hoc regimẽ
Est enim iuuatiũ ulceꝝ ⁊ hemorroidarum: ⁊ ex eis qui
dem iuuamentis ẽ ꝙ ipsum non efficit dolorem de quo
fit curañ: ⁊ qñ aggregatur illud ex tribus granatis põ
tico ⁊ acetoso ⁊ dulci. Si ergo hemorrois fuerit fortis
dura addatur ex acetoso. Et si fuerit plurime humidita
tis addatur ex pontico. Quidaꝫ uero eoꝝ q̇ post. G. fu
erunt addiderunt quandoꝫ in ipso parum ⁊ colcotar ⁊
salis ãmoniaci ⁊ floris eris. et ex eis que ꝯfert eis ẽ me
dicamen citrinum ⁊ medicine acute corrosiue ipsoꝝ suf
flate in ipso: ⁊ qñ apaꝛ dimittaꝛ dõec q̇escat. Postea ad
ministrentur cera ⁊ oleum ⁊ mel: ꝺinde remoueꝛ isuffla
tio post remouetur dimissio sine cessatione fiat illud do
nec cadatur ⁊ xilocaracte ⁊ nabatie humide iaꝫ expte sꝛ
Nã qum ipse implentur lana ⁊ intromittunꝛ in nasũ cõ
rodunt alarnabet sicut corrodunt uerrucas ⁊ nux cupſ
si est iuuatiua ẽt. Et ex eis que experti sumus est ut tera
tur atrimentum uiride sicut alcohol ⁊ suffleꝛ in naso ma
ne ⁊ sero sanat eim: ⁊ qñ absciditur alarnabet tũc ex me
dicinis retinentibus sanguinem e⁹ ẽ lutum infusum cuꝫ
aqua facta ẽt ita ut fiat lutum grossum ⁊ infrieꝛ ualde ⁊
liniaꝛ eo nasus.

Cap. xiij. de sternutatione.

Sternutatio est motus ꝓprie cerebri ad expellen
dum humorem aut mãm aliã cum auxilio aeris
naribus attracti subito per uiaꝫ nasi ⁊ oris. Et sternuta
tio q̇dem cerebro ẽ sicut tussis pulmoni ⁊ eis que secun
tur ipsum. Quidam ãt existimauerũt ꝙ cerebrum nõ re
dit ad sternutatõm nisi qñ conuertitur humor nociuus
in aerem ⁊ extrahit eum cum aere nãibus attracto ⁊ il
lud nõ est necessarium: imo non indigent aere in hoc ni
si ut sit corpus plenum aere c⁹ attractio ad ꝑtem humo
ris sit continua. Qum ergo comprimiꝛ aer totus motu
lacertoꝝ pectoris ⁊ uelaminis laborioso ⁊ expelliꝛ ab ĩ
terioribus ad exteriora cogit cum festinatõe ꝑtes suas
longiores ex pectore ad exitum ⁊ ẽ adiutus ad expulsio
nem ⁊ ad uictoriã: qm̃ ipm cõmittatur cõmotio aeris q̄
sequiꝛ ipsum ⁊ adiuuat uirtutem expulsiuã ad incidẽdã
mãm ⁊ expellendũ eã. Et sternutatio q̇dẽ ẽ nociua ual
de in principio catarri ⁊ corize ꝑꝑ necessitatẽ q̇etis quã
hꝫ humor in quo q̄ritur maturatio. Et quandoq̧ mul
tiplicatur in febribus ⁊ eis siĺibus tm̃ ꝙ deijcit uirtuteꝫ
⁊ replet caput superfluitatibus. Et quandoq̧ excitat ĩ
febribus schotomiã: q̄r oꝫ ut sit festinatio in retentiõe e⁹
ut nõ attrahat singultũ nocẽtem ꝯmotõe sua. Et sternu
tatio q̇dem ẽ q̄ accit in prin° ꝑoxismoꝝ febriũ. Indi
uero existimauerũt ⁊ nõ excesserũt ueritatẽ ꝙ ꝯuenientior
situum capitis sternutantis in ea ẽ ut sit ante ipsum non
intuens oppositionem forme nꝫ sit ꝯuersum. nõ ergo cõ
sequeꝛ cum malitia. Et sternutatio q̇dem ẽ ex reb⁹ ma
gis iuuatiuis ad exiccãdum caput qũ mã aut ẽ pauca q̄
expelli põt q̄uis non sit matura: aut ẽ uentosa q̄uis sit
ꝑlima: aut ẽ uaporosa: nã sternutatio ẽ ex rebus magis
ualẽtibus ad repletõꝫ uaporosã in capite: aut ẽ grossa q̄
non ẽ digesta. Si ãt ẽ plus hoc tũc significat fortitudinẽ
cerebri. Et ꝑꝑ hoc ille c⁹ mors ẽ ꝓxima nõ põt sternuta
re: ⁊ ille cui ex eis adhibenꝛ ea que sternutaꝛ faciũt ⁊ nõ
sternutat non speraꝛ ut sanetur unq̄. Et ipsa est ex eis q̄
adiuuant ad expellendas sꝛfluitates retentas ⁊ faciunt
ꝑtũ facilem ⁊ egressionem secũdine ⁊ sedant grauitatem
capitis. Ueꝝ ipsa nocet ei in cuius capite ẽ mã que indi
get q̇ete ad hoc ut matureꝛ ⁊ ut nõ calefiat illud qꝺ seq̄
tur eam ⁊ ut non moueaꝛ timendo ꝙ attrahaꝛ ad ipsaꝫ
aliud ab ipsa: ⁊ ipsa ẽ nociua ẽt ei ĩ c⁹ pectoꝛ est materia
plurima aut cruda.

Cap. xiiij. de medicis ꝓhibentibus sternutationem.

Ex eis q̄ ꝓhibẽt sternutatõm sũt oleum roſ. ⁊ ole
um de salicibus que uehementer sedant eã. ⁊ qñ
q̧ ꝓhibetur si sorbitio caĺa sorbeatur aut balneeꝛ cap a
qua ⁊ effundatur oleum calidum in ãbabus auribus ⁊
resupinatio sꝛ puluinar caĺm positum sub collo ⁊ odora
mentũ pomoꝝ ⁊ nefri ⁊ siĺr odoramentũ spõgie marine
ẽ ex eis que abscindũt eã ⁊ cogitatio ⁊ sollicitudo eoꝝ ꝑ
que remotio fit ab ea ⁊ ꝑ que ipa abscindiꝛ. Infãtes ꝟo
iuuãꝛ eo qꝺ fluit ex renib⁹ sanis positis sꝛ ignẽ ⁊ assatis
⁊ sumãꝛ anteq̄ coquatur: et accipiatur illud quꝺ currit
ex eis et naribus sugatur aut fit ex eo caputpurgiũ. Et
ex eis que ipsam probibẽt ẽ uehementia tolerantie ĩ ip
sa et ut retineatur et ẽ medicamẽ sufficiens eis que ẽ ꝺ
biliſ. Et ex eis que ꝓhibent ipam est fricatõ oculi et au
ris et extremitatũ et palati et fortitudo oculi et uehemẽ
tia e⁹ et eructuatio et palpitatio aspectus ad suꝑiora et
inuolutio et permutatio et inunctio lacertoꝝ cum oleis
humectantibus: et ꝓprie lacertoꝝ mãdibulaꝝ et ꝑcipue
ꝓfundatio sõni. Et timor excitatõis ꝓcedẽtiſ et cautela
a puluere et sõno.

C. xv. de facientib⁹ sternutatõꝫ

Sunt belleborus al. et castoreũ et cõdisi et piꝑ et
sinapis aggrega ea: aut singulariter accipe ⁊ cuꝫ
pẽna appõe ea in naso: aut accipiantur pireꝫ ⁊
gallia ꝯtrita ⁊ ruta siluestris ⁊ aloes ⁊ ex eis fiat linimẽ
tum. leuia uero sternutatõꝫ facientia sꝛ opiũ qñ odoraꝛ
⁊ stipites albedarũgi ⁊ aristoĺ. ⁊ rosa cũ suis piliſ. Et ip
sa ẽ ex es que faciũt sternutare calefactos ⁊ linimentuꝫ
ĩterioris ꝑtis nasi ex medicaĩe sternutatõis ꝓuocatõ re
cti⁹ ẽ q̄ isufflatõ e⁹ i ipꝫ.

C. xvi. ꝺ reb⁹ q̄ cadũt i naso.

Sternutet hñs id cũ aliq̇b⁹ medicis ⁊ itroittãꝛ in
os e⁹ ⁊ narẽ sanã. qñq̧ sternutauerit egredieꝛ ex
ea res: ⁊ ista sunt quasi ex eis quarum relatio preterijt.

Capitulum. xvij. de desiccatione nasi.

Quandoq̧ fit ꝑꝑ caliditatẽ. Et qñq̧ fit ꝑꝑ sic
citatẽ uehementẽ. ⁊ qñ fit ꝑꝑ hũorẽ uiscosum
quo exiccaꝛ ⁊ curatio uniuscuiusq̧ eoꝝ ẽ manifesta. Et
res magis iuuatiue in ipsa sꝛ olea ⁊ succi fꝛi ⁊ humidi ⁊
extractõ humoris si fuerit post lenificatõm e⁹ cũ aliquo
oleo aut succo ita ut nõ egrediatur illud cuius non que
ritur egressio.

Cap. xviij. de pruritu nasi.

Quandoq̧ fit ꝑꝑ uaporẽ caĺm: aut ꝑꝑ catarrũ
calidũ si ẽ: aut ꝓpter cataꝝ fortis cursus q̄uiſ
sit frĩs. ⁊ qñ fit ꝓpter bothor. Et qñ fit ꝓpter motuꝫ
fluxus sanguis nariũ et ẽ ex signis crisis et ex signis ua
riolaꝝ et morbilli ſꝫ ꝙ scieſ in loco suo. et cura uniuscu
iusq̧ eorum est cum eo quod scitur ex principijs facile.

Fen sexta de dispõib⁹ lingue et oris et ẽ tractatus un⁹.

Cap. i. de anatomia oris et ingue.

Os ẽ membrum necessarium ad hoc ut ꝑue
niat cibus ad ꝯcauitatẽ iferiorẽ et cõicat ĩ
hoc ut ꝑueniat aer ad ꝯcauitatẽ sꝛiorẽ et ꝯ
fert in expulsione sꝛfluitatũ aggregataꝝ in
ore stõi qũ elõgatur et fit difficilis eaꝝ expulsio ad iferi
ora. Et ẽ uas uĺe m̃broꝝ locutõis ĩ hoĩe et uociferatio
nis in reliq̇s aĩalibus uociferantibus ex sufflatione. Et
lingua que ẽ membrũ e⁹ ẽ ex instrĩs cõuersiõiſ cibi masti
cati et icisio uocis et extractio lr̃aꝝ ⁊ ad ipaꝫ ꝑtiet discre
tio gustus et cutis sꝛficiei e⁹ ifeꝛioꝛis ẽ continua cũ cute
meri et iteꝛioꝛe ꝑte stõi. et cutis strata ẽ diuisa i duo me
dia coꝛã cõmisura neruali: et inter illa duo ẽ cõitas in li
gamentis et cõtinuatõe. et tu iam sciuisti lacertos eius

motiuū ⁊ sensibilē. et melior linguaꝝ ſm potentiā bene
loquendi ē illa que cōmensurata ē in longitudine ⁊ la
titudine sua que ē subtilis apꝰ extremitatē suā exteriorē
Et qñ lingua ē magna ⁊ lata ualde: aut parua sicut spas
mata habens eam non ē potens loqui. ¶ Et subā qdē
lingue ē caro mollis alba quā cooperiūt uene perue in
trantes sāguinee rubee ex calore eiꝰ qr alie sūt uene ⁊ alie
sūt arterie. Et in ipsa sunt nerui plēs pcedentes ex neruis
iiij. uenientibus ad ipsā quos iam diximus in anatomia
neruoꝝ. Et i ipsa ē ex neruis ⁊ uenis ultraꝙ credat ēe
in suo filit: ⁊ sub ea sūt duo orificia que ābo ingredit stillꝰ
⁊ sunt fontes saliue que ad carnē perueniūt glādosā que
ē in radice eiꝰ ⁊ nominantur generatiue saliue. et isti duo
fontes noiantur duo bauritoria saliue ꝯseruantes rorē
lingue. Et pāniculus qdē q est incircuitu eiꝰ est coniūctꝰ
cū pāniculo totius oris ⁊ usꝫ ad meri ⁊ stōm. Et subli
gua sunt duo uene magne uirides ex qbus pcedunt ue
ne plēs ⁊ noiantur duo ranine.

¶ Cap. ij. de egritudinibus lingue.

Quandoꝙ accidūt lingue egritudines faciētes
nocumētū in motu eiꝰ: aut ita ut destruat aut de
bilitet aut mutet. Et qñꝫ accidūt ei accñia faciētia nocu
mentū ei in sensu tactus ⁊ gustus: ita ut destruat aut de
bilitetur aut mutet: ⁊ qñꝫ destruit unus duoꝝ sensuū eiꝰ
sine altō sicut gustus sine tactu. ppterea qr egritudo po
tentiam hꝫ eūandi nocumētū cū debiliore duaꝝ uirtutū.
⁊ egritudo qdē qñꝫ ē malia ꝯplōis: ⁊ qñꝫ ē officialē: aut
ex magnitudine aut puitate aut corruptōe figuē aut cō
ruptōe situs qr non dilatatur prius nꝫ ꝯstringit aut ex
resolutōe singularis ꝯpositi. Et qñꝫ ē egritudo ꝯposita
sicut unum apatū. Et qñꝫ ē nocumētū in ipso ramo ner
ui q ē ei pprius. Et qñ ledit ēt cuꝫ cōitate stōi: ⁊ qñꝫ p
cōitatē pulmonis ⁊ pectoris. Et lingue qdē ꝯplō qñꝫ si
gnificat ex pte saporis uincentis in ea ex eo qd sentitur
sile acetositati aut dulcedini: aut isipiditati aut amaritu
dini: aut abhōinatōi generate a putredine: aut ponticita
ti aut stipticitati. Qū significatio tñ ex eiꝰ coloē ⁊ ex eo
qd inuenit in sapore qñꝫ ptrāsit ipsam usꝙ ad egritudi
nes plures alioꝝ mēbroꝝ. Rubedo nanꝙ eiꝰ ⁊ pprie cū
asperitate significat apata sanguinea i ptibus capitis ⁊
stōi ⁊ epis: ⁊ albedo ipsius qñꝫ significat frigus stōi ⁊ e
patis ⁊ dñiū phlatis in capite. Et qñꝫ significat icterici
am si color corporis est diuersus. Et sapoē eiꝰ significat
hūorē dñantem in corꝑe toto: aut stō ⁊ capite. Et qñꝙ si
gnificatio eiꝰ hē ex parte humiditatis ⁊ siccitatis sue. Et
siccitas qdem sentitur ſm duos modos: quoꝝ unus est
cum claritate sēficiei lingue ⁊ hec ē siccitas leuis. Et ſa
est cū cursu humoris pfundi uiscosi q ē in ipsa quā calō
iā exiccauit: ⁊ hoc non significat siccitatem in subā: imo
humiditatem uiscosam aggregatam in ea: aut ex catarro
aut ex uaporibus grossis spissis. Et hoc ē ex eis que fa
ciunt errare medicos q qū cognoscūt ex infirmo dispōꝫ
exiccatōis oris nō discernūt inter modū q est añ ipaꝫ ⁊
inter eā. Et asperitas qdē sequitur siccitatem ⁊ planiti
es sequitur hūiditatē. Et qñꝫ significat lingue dispō ex
dispōe motus eiꝰ apꝰ loquelā ⁊ ex dispōe diminutōis eiꝰ
⁊ lenitatis ipsius ⁊ dispōe grossitiei ipsius ita ut minua
tur oi hora ⁊ grauetur motus eiꝰ ⁊ significat repletōem
sanguis aut hūitatis: ⁊ qñꝫ significat eiꝰ dispō ex apatibꝰ
⁊ bothor que accidūt i ea. Et tibi qdē posē erit expōeē
modos significationū ex hac acceptōne postꝙ ꝯprehen
deris principia ulia iam preterita ⁊ particularia que o
stendi.

¶ Cap iij. de curatōibus lingue.

Quandoꝙ est curatio eiꝰ cū cōitate quā hꝫ cuꝫ
capite aut stō per id qd rectificat ābo: ⁊ est ex
eis quoꝝ unūqdꝙ sciuisti in suo caplō. Et qñꝫ est cura
tio ipsius cura ppria cū potōibus eūantibus fluxū uen
tris que sūt magis iuuatiue ꝙ illa que uomitū faciūt ⁊ p
mutant cōplōnem: aut stipticis aut resolutiuis incisiuis
subtiliatiuis quaꝝ qum bibuntur uirtutes ad ipam perue
niunt: ⁊ opportunius qdem bibunt hmōi post cibū. Et
qñꝫ curatur collutōibus oris ⁊ fricatōibus ⁊ gargaris
mis ⁊ oleis ⁊ pillis retentis in ore factis ex spēbus que
hñt uirtutes pdictas ſm necessitatem. Et melius qdem
est ut sumant compresse: ⁊ oꝫ ut caueatur in admistrati
one medicinaꝝ oris ⁊ lingue qū fuerit ex genere eaꝝ que
nocēt gutturi ⁊ pulmoni ut non attrahatur aliqd ex cur
su eaꝝ ad ipsa.

¶ Ca. iiij. de corruptōe gustus.

Nocumentū ingredit i gustu ex tribus modis:
⁊ totū illd est qñꝫ cū cōitate ⁊ quandoꝙ ppt
egritudinem propriam ex malitia complōnis aut egritu
dine officiali: aut cōi ⁊ significat p illd qd innuimus.

¶ Cap. v. de cura.

Cura eiꝰ si est cū cōitate est ut cognoscas dispōꝫ
cerebri ⁊ rectifices eā cū eis que te docuimus
in caplō egritudinū cerebri: aut dispōe stōi: ⁊ tūc si cā fu
erit repletio ⁊ humor malus oportebit ut eūet. Nā si fu
erit acutus eūet cum eo qd fit ut hierapicā: aut pillis co
chijs ⁊ pillis factis ex scamonea ⁊ pulpa colloqntide ⁊
sale naptico. Et si fuerit grossus tūc oportebit ut eūetur
cū hieris ⁊ admistrent gargarismata dicta in caplō mol
lificatōis lingue ⁊ cibet patiens cibis acutis sicut cepis
⁊ alleis ⁊ sinapi et aceto.

¶ Cap. vi. de mollificatione lingue ⁊ grauitate eiusdeꝫ
et destructōe introitus in sermonem.

Lingue mollificatio est ex sūma specieruꝫ nocumē
toꝝ lingue predictoꝝ in eis que pterieūt. et cā qd
nota qñꝙ ē ex hūiditate sanguinea aut aquosa. et quan
doꝙ est propter cām primam in cerebro. Et quandoꝙ
ē propter cām in lacerto mouente eā: ant ramo ueniente
ab ipso ad eā: et tu scies que fit cum cōitate cerebri et q
fit absꝙ cōitate ex eis in qbus inuenit dispō in reliquis
membris acqrentibus ex cerebro sensuꝫ ⁊ motū. ⁊ quan
doꝙ significat ꝙ materia sit sāguiea rubedo ligue ⁊ cali
tas eiꝰ. ⁊ qñꝫ sigificat ꝙ mā sit subtilis aquosa multitudo
cursus saliue subtilis ⁊ paucitas iuuamēti ex resolutis ⁊
iuuamentum ab eo in quo ē stipticitas. et quādoꝙ perue
nit mollificatio ligue ad hoc ut pueet loquelā: aut fiat dif
ficilis ut alteret: ⁊ ex ea qdē ē alfefe ⁊ altete. Et ex pu
eris sunt qdā spatiū defectus quoꝝ a locutōe prolongā
tur. Et ex eis qdē q utuntur tata in locutōe sua ⁊ est ali
qs cui qū accit egritudo calā soluit lingua eiꝰ pp liquefa
ctōm hūitatis ānexe cū lingua retente in radice nerui e
ius ⁊ pp hoc fit puer altata: ⁊ quꝫ fit adolescens ⁊ tem
peratur humiditas eius fit loquens expedite.

¶ Cap. vij. de cura.

Oportet ut mundificetur corpus cum hiera mi
nore: deinde cum hieris maioribus: deinde in
tendatur ps capitis cum medicinis sibi proprijs. Et si
existimatur ꝙ cum humiditate dominetur sanguis phlō
tomet uene lingue ⁊ uentoset mentū: deinde curet cum
gargarismis ⁊ fricatōe lingue ⁊ assiduatōe motus eiꝰ pꝰ
eūonē. Et tu qdē iā sciuisti duo prima capla in regie e
gritudinū capitis. Medicine ꝟo proprie loco que sunt
ſm plm ēe sunt ille que sunt cum resolutiuis incisiuis et
subtiliatiuis ⁊ gargarizatio cum aqs eaꝝ ⁊ ēmpla facta

cū eis et sunt sicut origanū ⁊ balasce ⁊ sinapis ⁊ piretꝛ
⁊ cortices radicis capparis: imo sicut sinapis ⁊ condisi
⁊ totū illud cū eo qd̓ fit sicut almaru ⁊ acetū sq̄lliticum
Et quandoqꝫ iuuat̓ ex fricatōe ligue facta cū sale āmo
niaco ⁊ cuꝫ.ꝫꝫ.⁊ cepe ita ut ex ea currat saliua plurima
⁊ oxymel sq̄lliticū qn̄ admīstrat̓ ad gargarizādū: aut ad
colluedū os ꝯfert ualde ⁊ acorus ē bonꝰ mollificatōi lin
gue ⁊ grauitati eꝰ. Et qn̄ mollificatio fit uehemēs ⁊ ꝓhi
bet locutōm tūc sumatur aliq̄d euforbij ⁊ condisi ⁊ assi
duet̓ fricatio lingue ⁊ radicis eꝰ cum ipsis. Et oꝫ ut po
nantur iste meͤ ⁊ eaꝝ siles sꝫ collū ēt. Et qn̄ꝫ fiūt ex istis
medicinis ⁊ silibus eis pille ꝯfecte cū eis que ꝓhibeant
eas a uelocitate ī solutōis sicut ē laudanū ⁊ dragagantū
⁊ gūma pini ⁊ gūme uiscose. Descriptio pillaꝝ que tenē
tur in ore sub lingua ꝯferētes mollificatōi ⁊ casui eis glu
tinis alibat.ʒ.ij.asse fetide.ʒ.i.fiāt ex eis pille sicut cicer
⁊ teneantur sub lingua. Et ex eis que experta sunt i hoc
caplo.est gargarismus ex sale āmoniaco ⁊ pipere ⁊ pire
tro ⁊ sinapi ⁊ baurac ⁊.ꝫꝫ.⁊ staphisagria ⁊ origano ⁊ sā
suco ⁊ sale naptico terantur ⁊ cribellentur ⁊ fiat cū eis
gargarismus i aqua cal̓a diebus ꝯtinuis. Et ex electua
rijs que indi dixeāt ad hanc rem utilia est electuariuꝫ cꝰ
descriptō ē hec cymini nigri cymi karmeni cinami gros
si salis indi oīum an̄.auꝫ.ʒ.pip.lō.g.c.pipis.g.cc.zucca
ri sextaria.viij.⁊ sextarius ē.ʒ.vi.ʒ.sumatur ex eo oi die
Et qū resolutiua nō ualuerit ⁊ existimaueris ꝙ humidi
tas sit subtilis ⁊ currēs adiuua te cū resolutis stipticis
sicut aldarsisabam ꝑmistū cū roſ ⁊ sicut ē flos sq̄nanti
cum spodio. Et multotiēs q̄dē ꝯfert ei fricatio ligue cū
acetosis stipticis. Ipse ei uehemēter faciūt cum resolutio
ne saliuē ⁊ cursu eꝰ ſm acetositatē sicut lac acetosum ⁊
sicut succus fructuū q̄ non sunt maturati. Et qn̄ puer
tardatur ad loquēdum oꝫ ut assiduet̓ motus lingue eiꝰ
⁊ fricatio ipsius ⁊ currat saliua ex ea. Et ꝯfert in hoc ꝓ
prie qn̄ admīstrant̓ in fricatōe eꝰ mel ⁊ sal gēma ⁊ oīa q̄
dcā sunt in cͦ cure humiditatis lingue. Et ex eis que mo
uent linguas eorum ⁊ soluunt eas est uiolenter facere e
os loqui.

¶ Ca.viij.de spasmo lingue.

Spasmꝰ lingue qn̄ꝫ fit ex hūitate uiscosa tendente lacertos eꝰ in latitudine. Et qn̄ꝫ fit ex melia ꝯstri gente ⁊ qn̄ꝫ in egritudinibus acutis accidit spasmus in lacerto lingue ſm uiā exiccatōis ⁊ siccitatis. Et spasmꝰ ēt qn̄ꝫ facit appere nocumētū i ſmone.

C.ix.ꝺ cura.

Non elongat̓ cura spasmi linguē in canone a cura spasmi ulis ꝓdicta in fen prima hꝰ libri. sed ſꝫ uiā propriā cura eius ē ſm ꝙ accidit. Ex sūma illius sunt uaporatōes radicis colli cuꝫ eis que sꝫ sicut came milla ⁊ corona regia ⁊ sarfasa ⁊ sansucus ⁊ anetū sigilla tim ⁊ cōiunctim: ⁊ silr gargarismi cū oleis eaꝝ ⁊ ipletio oris ex aq̄s eaꝝ ⁊ sint tepide. Deinde retentio eaꝝ i eo spatio aliqͦ ⁊ admīstratō lotōis oris fcē ex oleis cal̓is ⁊ dulcibus resolutis ⁊ seibus sicut fenugrecū ⁊ q̄ sunt eis silia. Et qū fuerit in febribus sint olea admīstrata sicut oleū uiol.⁊ oleū ꝺ cucurbita ⁊ alkerua ⁊ salicibꝰ tepidis Et oportet ut ēbrocentur loca predicta cum aqua te pida ⁊ succis hūis tepidis.

C.x.de magitudie ligue.

Quandoqꝫ fit magitudo lingue a sanguine domi nante. Et qn̄ꝫ fit ab humiditate plīma phl̓atica mollificatiua exiccatia. Et quandoꝫ magnificatur plīm ita ut egrediat̓ ex ore ⁊ non capiat eā os. Et hꝰ q̄dē ma gnitudinis relatōm singularē feciūs in caplo apatis pro pter illud qd̓ ei propriū ē ex diā.

C.xi.de cura.

Sanguinea q̄dē ⁊ facta ex mā calida curatur si as siduat̓ eꝰ fricatio cum incisiuis acetoſ ⁊ stipticis sicut ri bes ⁊ acetositas citri ⁊ facta ex hūitatibus si assiduetur eꝰ fricatio cū sale āmoniaco ⁊ sale cū cepis ⁊ aceto post euōnes: aut accipiant̓.ꝫꝫ.⁊ piper ⁊ longū piper ⁊ sal gē ma terantur bene ⁊ fricetur cum eis lingua qꝛ reuertet̓ ad mēsurā suam ⁊ ingredietur qd̓ de ea exiuit. Et molli ficatio q̄dem lingue qū accit pueris sufficit in ea solllici tudo custodie ⁊ cibatio ex passeribꝰ ⁊ uolatilibus ābula tiuis. Quidā hō iā uentosatus fuit ⁊ ꝑcussus ē cū scal pello uillus nerui in spōdilibus pāniculi ꝯiūcti cū ligua qꝛ mollificata ē ligua.

C.xij.de abbreuiatōne ligue.

Quandoqꝫ accit continuatōi ligamēti qd̓ ē sub ca pite ligue ⁊ extremitati eꝰ abbreuiatio ⁊ non per mittit linguam dilatari: ⁊ quandoqꝫ accidit secū dum semitaꝫ spasmi.

C.xiij.de cura.

De ea q̄dē que facta est cā spasmi iā dictuꝫ est. Eius vͦ que facta ē cā abbreuiatōis ligamenti cura ē incisio illius ligamenti ex latere extremitatis eius parumper ⁊ succurrere loco cū draganto adusto ut ab scidat sanguinē ⁊ sūma que necessaria ē ex incisione eiꝰ i solutōe lingue ē ut flectat̓ ad superiora palati ⁊ ut egre diat̓ ex ore ⁊ si nō audet incidere ipm cum ferro pauen do ⁊ timēdo effusionē sanguis plurimi trāseat ad hoc ut intromittat sub ligamēto acū cū filo ⁊ disrūpat absqꝫ ici sione et ponat super mēbrum que prohibeāt ꝯglutinatō nem. Et sunt meͤ cauterizātes attractiue ⁊ si subtiliatur in incisione eꝰ cū cautella uenaꝝ que sunt sub lingua ne adueniat eis incisio ⁊ nō adueniat cursus sanguis plīmi

¶ Capitulum.xiiij.ꝺ apostematibus lingue.

Quādoꝫ accn̄t lig̓ apata cal̓a ⁊ apata mollia phl̓a tica et apāta dura et cancer. Et signa oīum illo rum manifesta erunt qum redierint ad illud quod dcm̄ est in signis apatū. Et qn̄ꝫ apat̓ lingua ꝑꝑ potū ueneno rū sicut fungoruꝫ et opij.

¶ Cap.xv.de cura.

Apostemata. quidem calida curantur in primis cum phlebotomia et solutione uentris: et illud melius ē in apatibus lingue ꝙ̄ uomitus. Et qn̄ꝫ nō ex cusantur a phl̓omia uenaꝝ que sunt sub lingua. Deinꝺ teneant sub lingua sua qū est ṗnᵐ eoꝝ succuꝫ endiuie et succū lactuce proprie et succum solatri proprie et lac a cetosum et aquam roſ. et aquam in qua decocte sunt ro se et succus uirge pastoris et fricetur cū ꝑsicis humidis qm̄ sunt uehemētis iuuamenti ad illud. Si āt non resol uātur et non aperiantur indigent ad ultimū maturatis resolutiuis q̄bus fiat gargarismus sicut cum melle et la cte et sicut decoctio radicis lilij et sicut decoctio ficuum et fenugreci et decoctio passulaꝝ et fenⁱ et potus hiere picre ut soluat̓ mā ab ore stōi et sint cibi ex genere eoꝝ que maturāt et resoluūt sicut illi qui fiūt ex caulibus et atriplicibus cum oleo sisamino et si aperiantur admini strentur stiptica in ore sicut decoctio sumac et myrti et lentium et foliorum oliue et uinum ponticum. Et quan doqꝫ ualet ad illud unguentum factum ex succo solatri et oleo roſ. et lentibus excorticatis et roſ. Si āt apa ē molle phlegmaticū tunc confert ei ut apati calido i quo est ultimus status eius ꝯburat̓ radix fenⁱ et ānectatur. Et quandoqꝫ in hⁱ fiunt caputpurgia in quibusdā apa tibus calidis in q̄bus est grossitudo cum hoc medicaīne ℞. croci et hierepicre āboꝝ ana ꝑtē.i.cāfore et muschi āboꝝ ana tertiam partem.ʒ. unius zuccari tabarzet ꝑtē i.et.ʒ.resoluatur ex eo toto pondus danic iꝰ i lacte puel le et fiat ex eo caputpurgium. Inq̄t.G.apata fuit ligua cuiusdā hōis apate magno q̄ erat sexagenarius et non

fuerat consuetus phlomari:q2 nō phlomaui eū:sed feci
eum potare pillās cochias:⁊ ut lingua e⁹ inuolueretur
empl̄is fris uolui. Sed ipse erat stultus inobediēs me
dico suo:uidit itaq3 in uisione illa nocte ut teneret ī ore
suo succum lactuce qd̄ ⁊ fecit ⁊ sanatus ē integre ⁊ fuit
ꝯueniens illud ⁊ mirabile. ¶ Qd̄ si apa fuerit duꝝ tūc
oportebit ut subtilie? regimen ⁊ cibus fiat bonus ⁊ eūe
tur humor cū hieris magnis ꝓdictis in capitulis ꝓdcis
Et admīstrent gargarismata subtiliatiua ⁊ teneantur in
ore infusio fenugreci ⁊ decoctio e⁹ cū ficub⁹ ⁊ granoruз
lauri cum passis mundificatis ⁊ teneatur in ore lac muli
ebre ⁊ asininū ⁊ caprinum ⁊ ēt decoctio dactiloꝝ ⁊ ficu
um cum uino dulci ⁊ uino de uuis ⁊ cum melle casiefi.
⁊ assiduet lenificatōm nature cū eis que sunt ut hieī p
ue ⁊ casiafistula.

¶ C.xvi. de alchalel in loqutōne.

IAm diximus q̄dam que oportuit dici de ea ī ca
pitulo mollificatōis lingue. Nūc āt dicamus ꝙ
caras ⁊ reliqua nocumēta locutōis qn̄з fiūt ex nocumēto
in cerebro ⁊ in ꝑtibus neꝛui uenientis ad linguaз ⁊ mo
uentis eam. Et quandoq3 fiunt in ipso ramo:⁊ quando
q3 fiunt in lacerto ipso. Et illd̄ iō qm̄ alchalel aut ē spas
mus:aut tetanus aut durities:aut mollificatio ⁊ abbre
uiatio ligamenti aut nodatio a plaga ꝯsolidata: aut apa
duꝝ. Et qn̄з fit illud sicut scis ex humiditate ꝭm p̄lm. et
qn̄з fit ex siccitate. ⁊ quandoq3 fit nocumentum in locu
tione ex ꝑte apatū:aut apostema ulceꝝ accidentium ī li
gua ⁊ ꝑtibus eius. Et qn̄з accit post sirsen ꝑꝑ expulsio
nem superfluitatis ex cerebro ad neꝛuos:⁊ in febribus a
cutis propter exiccatōm eaꝝ. Et qn̄з est lingua in hoc
ut ꝯtumescat spasmata ⁊ est rarissimum. ⁊ hoc est ex no
cumentis accidentibus ab origine. Et quandoq3 fit no
cumentum in ꝭmone propter cās lacertorum epiglotis
qum sunt extensi ⁊ mollificati. Et hōi q̇dem quandoq3
est difficilis uociferatio in princ° rei qm̄ laborat in mo
uendo lacertos pectoꝛis sui ⁊ epiglotis sue. Ita ꝙ nō to
lerāt laboꝛem ipsum illi lacerti. quare fiant inobediētes
qum ergo respirat in initio dictionis sue ⁊ sermonis cuꝛ
rit post illud. Et oз q̇dē ut h⁹i hō preparet se ad loquē
dum cum respiratōe magna ⁊ motu pectoꝛis magno:im
mo festinet in ipsa uelociteꝛ. nam qum ipse assuescit illud
facilis fit ei locutio ⁊ consuescit facilitatem in ipsa. Reli
quoꝝ uero modorum curationes iam dicte sunt in capi
tulis suis. Et facto quidem post sirsen confert quandoз
phlebotomia duarum uenarum que sunt sub lingua ual
de.

¶ Cap. xvij. de ranula.

EST sifis glādule dure existens sub ligua c⁹ color
ē sifis coloꝛi ꝯposito ex colore superficiei lingue
⁊ uēnaꝝ que sunt in ea ⁊ est similis rane ⁊ causa eius est
humiditas uiscosa.

¶ Cap. xviij. de cura.

EXperiantur in ipsa medicie corrosiue incisiue re
solutiue in q̇b⁹ ē superflua exiccatio sicut sal am
moniacus ⁊ acetum ⁊ sal ⁊ fricatio cum flore eris ⁊ dra
ganto. Quod si non ꝯferant administrentur medicine a
cute sicut medicamen andaron ⁊ medicamen ascaꝛiō et
medicamen oui humidi dictuз in antidotario et admini
stꝛatio phlebotomie sub lingua et medicine fortes alcola
administrentur. Si āt nō ualuerint nō erit excusatio ab
oꝑōe manus. Et ex medicinis laudatis in ea ē ut sumā
tur origanū ꝑsicū et cortices granatoꝝ et sal et fricetur
cum eis lingua infantis patientis ranulā qm̄ sanat eis.
Et ex eis que exꝑta sunt in ea sunt dragantum adustuз
et hermodactili ꝯmista cū albumine oui ⁊ posita sub lin
gua.

Capit. xix. de adustione lingue.

QUandoq3 accit illud cā caliditatis in ore stōī
aut ceꝛebro que nō ꝑuenit ad hoc ut sit febris
aut cā receptōis reꝝ acutaꝝ aut salsaꝝ:aut amaꝛaꝝ aut
dulcium aut propter sitim uehementē. Et qn̄з fit prop
ter cās maiores illis sicut febres acutas et apostemata
īteriora. Et cura illius in sūma ē qm̄ oз ut prohibeatur
q̇ de hoc ꝯquerit et pꝛoprie qui ē ex egris ne dormiat sꝫ
collū. Et ut assidue utat oscitatōe et ꝯsuescat in admini
stratione pillaꝝ factaꝝ ex seibus bateke et candi et citꝛo
li et cucuꝛbite ⁊ cucumeris ⁊ tereniabi ⁊ sifibus illis. ⁊
teneat in ore nucleos pꝛunorum ⁊ tamaꝛindi ⁊ zuccaꝛū
alhaizeз ⁊ mucilagines notas ⁊ succos infrāntes ⁊ hūe
ctantes. Et conuenit ut super ipsam fiat abstersio si est
illic humor uiscosus. Deinde inungatur ⁊ colluatur os
cum oleis ⁊ mucilaginibus ⁊ succis ⁊ adipe uolatiliū.
Et quidam homines sunt qui curant illud fricando cū
menta.

¶ C. xx. de cura fissuraruз in lingua.

MUcilago psiliј teneat in ore ⁊ transglutiat eam
⁊ sumat crura ⁊ pedes ⁊ oua mollia cocta ī a
qua. Et ex eis que experta sunt in eis ē butyruз recēs.
⁊ ex eis est frustum cucumeris ⁊ seuesten.

¶ Capitulum. xxi. de deiectione lingue.

QUandoq3 fit propter apostemata e⁹ magna. ⁊
quandoq3 fit a prefocationibus. Deijcit ei na
tura aut uoluntas linguā ut aperiatur meatus anhelit⁹.

¶ Cap. xxij. ꝺ bothor in ore ⁊ cura eius.

PLurimū quideз patitur os bothor propter sta
tionem caliditatis ī ꝑtibus stōī ⁊ capitis ⁊ ua
poꝝ. Et quandoq3 fit in febribus:⁊ iaз dictum ē ꝙ quā
do apparet in febribus acutis bothor nigre in lingua
moritur infirmus in die ꝭo. Singulaꝛia uero iuuatiua ī
bothor in principio rei qum est necessitas infꝛatōnis ⁊ e
xiccatōis sunt sicut myrobal. ⁊ galle ⁊ seia rose ⁊ amilū
⁊ fructus tamarisci ⁊ sief memithe ⁊ dragagantum ⁊ ba
laustie ⁊ duo sandali ⁊ rose et spodium et sumac et len
tes et lutum aꝛmenum et capita granatoruз et cortices
glādium et climia et faufel. Et succi fꝛi sicut succ⁹ lactu
ce et solatri et succus uirge pastoris et portulace et ex
tremitates uitis. Et plurimoꝝ quidem infantium sanan
tur bothor cum zuccaro tabarзet et cāfora. ¶ Calida
uero que sunt necessaria in fine rei sunt sicut chelidonia
et darsisabā proprie et coꝛticis nucis muschate et cipe
rum et crocus et nux cupressi et buglossa et piretꝝ et ga
riofil. et mentastꝝ et galia. Et ex medicinis sordidis est
stercus canis:et quandoq3 necessarium est in eis que st̄
ulcerate arsenicum. et ad eas q̇dem que st̄ grosse iā exꝑ
ta sunt decoctōis darsisaban. ℥. i. et uenaꝝ. ℥. s. chelido
nie quinta ꝑs. ℥. aloes pondus. ʒ. ij. croci aur. i. et simili
ter aqua in qua decoqūt gariofil. et nucis muschate et
darsisaban ꝑtes equales aut propinque. et si īcipiūt bo
thor suppuraꝛi tūc fortasse ē necessariū ut appꝛopinquē
tur eis mucilagines facte ex eis que sunt sicut semen lini
cū ficubus et butyro et farina fꝛumēti et semē maru et fu
mus teꝛre et sem̄ malue:et ista seia eadē et faria ordei et
lac asininū solū:aut cū aliquo istoꝝ. et quandoq3 īdigēt
decoctōe seminis lini cum ficubus et butyro et faꝛia fꝛu
menti et menta et fenugreco. ¶ Quidā uero sublimiuз
medicoꝝ dixerūt nō ē aliq̇d magis ultimū ꝙ oleū de sq̄
nanto in curando bothor oꝛis tepiduз in ore.

¶ Cap. xxiij. de alcola et ulceribus malignis.

ALcola ē ulcus existens ī cute oris et lingue cū
expansione et dilatatione. et quandoq3 accidit
infantibus plurimū. Immo qū plurimū accit non accit

nisi eis propter malitiã lactis ⁊ malitiã digõnis eꝰ i stõis
eoꝝ. et qñ3 accit ex oi hũore ⁊ cognoscitur ex coloꝛ suo
Albũ ei ẽ phlaticũ ⁊ generatur ex phlate salso in plibꝰ
Et citrinũ ẽ cholicũ ⁊ ẽ uehemẽtioris inflãtõis ꝙ alia.
Et nigꝝ ẽ melicũ. Et rubeũ claꝝ ẽ sanguieũ. et maligni
us oĩbus ẽ melicũ ⁊ quandoqꝫ fit cum apate: ⁊ qñqꝫ fit
singulare. Et oẽ ulcus eueniens in sficie oris ẽ uelox ad
dilatãdũ propterea ꝙ non deficit ei caliditas iseparabi
lis ⁊ cutis humida lenis. Et de ꝯsuetudine qdẽ. G. ẽ ut
nominet eam colahan dum in superficie perseuerãt. qũ
qꝫ putrefiunt ⁊ submergũt non noiat ea colahã: imo ul
cera maligna: ⁊ sunt illa que indigent medicinis cauteri
zatiuis. Et qñ3 multiplicat alcola quando multiplican
tur pluuie ⁊ multiplicantur i febribus pestilentialibus.

Capitulum. xxiiij. de cura.

Oportet ut intendatur primo humor dominãs
faciens alcola ⁊ euẽtur ex corꝰ toto ⁊ ẽ dñans
deinde ex uenis que sũ sub mento: ⁊ ex eis que sũ i iaba
ric. Phlomia nãqꝫ ꝯfert oĩbus egritudinibus oris calis
Deinde administrẽtur medicie bothorales predicte ita
ut curentur fortia et plurime hũitatis et acuta et saniosa
cũ fortibus et debilia cum debilibus. Et qñ ulcera per
ueniũt us3 ad os tũc necessaria sunt ualde fortia sicut al
cãdidicon cum acatia plurima. Et o3 ut alienet olea oia
usqꝫ ad oleum de oliuis. Medicine uero colligantur ex
medicinis bothor friis et calidis quas diximus in caplo
primo in qbus sunt stipticitas pauca et infrãtio: deinde
ille que resoluunt us3 ad os tc necessaria sunt. Et in ill
q declinant ad rubedinẽ ⁊ citritatẽ o3 ut addãt i infrãti
one medicine. Reliqua ꝟo indigent in primis eis que e
xiccãt ⁊ abstergunt cum qualitate sua equali i initio rei
deinde eis q exiccãt ⁊ resoluũt cũ fortitudine et obfuet
etas in oĩbus illis. In pueris ei o3 ut sint medicine eo
rum debiliores et ut lac eoꝝ rectificetur. In magnis ꝟo
o3 ut sint medicine eoꝝ fortiores. Et pueris qñ3 ꝯferũt
cibi solũ. Si ãt nõ sũ comedentes o3 ut que eos lactant
cibentur eis. Medicine uero ꝯuenientes alcola que sũt
acuta sunt sicut masticatões folioꝝ rubi et sicut lẽtes cũ
aceto et oẽs medulle qũ permiscentur cum cydonijs sũ
iuuatiue ⁊ ꝓprie medulla cerui ⁊ uituli ⁊ põa stiptica ⁊
zarur ⁊ cydonia ⁊ iuiube ⁊ extremitates uitis ⁊ citroli
hortulani siccati ⁊ farina lentiũ ⁊ farina rizi: ⁊ fortiora
illis puluis fcũs ex gall ⁊ spodio ⁊ ros ⁊ acatia et silibꝰ
ill. et chelidõie cũ stipticis iest ꝟtus mirabil i cola ⁊ cãfo
ra ẽ uehemẽtis iuuamẽti i cola. In utris3 ꝟo fris adiuua te
cũ abstersiuis exiccatis et ꝓpe i phlaticis et cũ resolutis
fortis isolonis et exiccatõis: et ꝓpe in melicis sic ẽ faria
herbi et mel cum gallis et rasura pgameni est uehemẽtis
iuuamẽti in hoc proprie in pueris qñ miscetur cu3 aceto
et malignis dragantũ cũ aceto. et qñ sũt corrosiua mala
tunc necessaria est admistratio floris eris cũ colcotar et
gallis in rob: aut gallaꝝ et aluminis et balaustie ptes eq
les admistratio trociscoꝝ husus aut alcohol tarcamati
con cum succo stiptico sicut succus acreste. Et sicut me
dicine cões aut ex alumine et gallis ꝯtritis aut pulueri
zato et puluis fricet cũ eis os multũ. Et galle qdẽ ꝯfert
oi cola maligno et proprie qñ coquntur cũ aceto et sale
Et fit cũ eis collutõ oris in cola pueroꝝ. Et cinis alme
zerion h3 proprietatẽ mirabilẽ in cola magno. Et est ex
medicinis cõibus spetiebus alcola. Et silr alumẽ pulue
rizatũ et aq erea et fex adusta. Alcola ꝟo melico nigro
ꝯfert ut liniat cũ melle cui admiste sũt passe enucleate et
anisum. Si ãt illic fuerit apostema ẽt tũc admistret hoc

ungtũ aq albedarũgi sacraiati unum olei ros. sacraiati
medietas lentiũ sacraiati medietas croci pondus duoꝝ
aureorum fiat ex eis unguentum.

Cap. xxv. de multitudine sputi et usus eꝰ in somno.

Multotiés accit ex multitudine caliditatis et hu
miditatis et proprie in stõ. Et qñ3 fit ꝓpter ui
ctoriã caliditatis solius sicut. accit ieiuno aut pp graui
tatem cibi: aut corruptõm eꝰ ex sputo assiduo usqꝫquo
comedat et qesat illud ab eo. Et qñ3 accit ex frigiditate
et phlegmate.

C. xxvi. de cura.

Si fuerit ex caliditate tc oportebit ut phlometur
basilica priꝰ et admistrent alrobub acetosa et stip
tici fructus ex uino ueteri cũ cõmistione plurima. Et sit
cibus ex piscibus et carnibus leuibus sicut carnibꝰ he
di et uolatilium. Et assiduet collutõm oris cũ decoctõi
bus stipticis factis ex lentibus et sumac et silibꝰ. et si fu
erit ex frigore et phlate admistra uomitũ cum eo qd sci
uisti in oi hebdomoda duabus uicibꝰ aut tribꝰ. et det ei
ad potãdũ in oi hebdomoda semel hoc medicamen. ℞.
hierepi. pondus. ʒ. ij. salis indi pondus duoꝝ danic ani
si et ameos ãboꝝ añ. i. danic detur i potu cum sirupo a
cetoso de melle et de seibus. et admistrent post illud ty
riaca et electuaria calida. Cibi ãt eꝰ sũt pulli colũbaꝝ co
cti in cazola cũ spẽbus que sunt ut piper ⁊ sinapis et al
lea et sumat in cenis tortellas cũ almuri nabati. deinde
trãsglutiat aquã calidã et fricet gigiuas sicut ondi. et ex
medicinis et curis cõibus et bonis ẽ ut sumat oi die põ
dus. ʒ. i. salis triti non subtiliter cum endiuia hũida: dei
de administretur trifera et assiduet admistratõm fricatõ
nis gingiuarum: et iam expertus est muscbꝰ assatus et i
uentum ẽ iuuamentum eꝰ et ꝓpe in pueris.

C. xxvij. de abscissione odoꝝ horribiliũ ex comestis.

Confert ad illud masticatio rute et masticatio fo
lioꝝ rubi et collutio oris post eas cum aceto sql
litico et admistratio ciperi et zedoarie in ore.

Cap. xxviij. de sputo sanguinis ex ore.

Si ẽ exitus eꝰ ex subã oris et cute ipsius tunc cu
ra ipsum cum troc. predictis in cº albothor et ali
is in decoctõe ramoꝝ uitis et preputioꝝ eꝰ est iuuamẽtũ
maximũ. Si ãt in alijs fuerit locis nos iã ei singulare fe
cimus capitulu3: immo capitula.

Cap. xxix. de fetore oris.

Aut eꝰ prinm ẽ gigiua pp putredinẽ q ẽ i ea: aut pp
mollificatõ3 q accit ei aut putrefactõm in radice
dẽtiũ: aut in ipso dnte aut ẽ prinm eꝰ cutis oris pp ꝯplo
nem malã in ea que alterat humiditatem. et plm hꝰ com
plexionis ẽ calm: aut fit ut fit eꝰ prinm stõus pp humorẽ
putridum in ore stõi aut cholericum aut phlegmaticum
et qñ3 fit ex partibus pulmonis sicut accidit in habenti
bus ptisim.

C. xxx. de cura.

In illo q ẽ ex gingiua et carne que ẽ inter dentes
rubea o3 ut intendat in mũdificatõe dentium sp
et ablutõe eorum cum aceto et aqua. Si ergo ualuerit
illud benelerit: si ãt non ualuerit imo fuerit illic sfluitas
putrefactõis tũc oportebit ut masticet post illud fructu3
tamarisci et piretru3 et rutam et foliu3 ⁊ xiloaloes et ma
sticem et cortices citri et gariofilũ et ut ponat super gin
giuã aloẽ et myrrhã et ãboꝝ similia et ut colluat os cu3
aceto squillitico et ut fricetur cum aniso et uino et passo
dulci: ꝙ si fuerit fortior illo admistret masticatio staphi
sagrie et expulsio saliue. Si autem non confert et appa
ret putrefactio manifesta sumantur draganti adusti. ps
i. et radicis lilij et croci amborum añ. ps. s. conficiantur

cum melle ⁊ fiant troc. administrentur ⁊ colluatur os post ipsos cum aceto puro ⁊ misto cum aqua ros. Aut sumatur medicamen fortius isto ⁊ ē pgameni adusti. ʒ. iij. feniculi. ʒ. ij. et. s. galie sumac. ʒʒ. pipis adusti trociscorum alcādidicon omnium an̄. ʒ. ij. fiat ex eis fricatio ⁊ linimentum ⁊ pōatur super ipsum pannus lineus ⁊ alcali solum qn̄ ponitur sꝫ putrefactōem eradicat eam ⁊ deijcit ipsam ⁊ facit nasci carnem bonam. Et ex eis que experta sunt ad istud ē acatia arsenicuz citrinum arsenicū rubeum calx alumen fiant ex eis troc. cum aceto: deinde terantur cum aqua mellis aut decoctōe seis iuniperi. sed si fuerit putrefactio in ipso dēte tunc medicamen ipsius erit fricatio eius si fuerit in extremitate: aut limatura eius cum lima aut eradicatio dentis si fuerit putrefactō sequens radicem dentis. Si autem fuerit illic in gigiua mollificatio ⁊ fuerit cā in euentu putrefactōis tūc cura ipsum constringendo ipsam cum eis que sunt in capitulo mollificatōis gingiue. Si āt ē humor cholicus putrefactus in stō aut in toto ore tunc non ē aliqd magis cōferens ei ꝙ chrysomila humida in ieiunio ⁊ similiter albateka aut citroli aut pfica. si āt chrysomila presentia n̄ fuerit ⁊ persica humida administret infusio eoꝝ que ex ipsis incisa sunt ⁊ exiccata in ieiunio ⁊ proprie exiccata chrysomila. Et ex eis que iuuant ad illud ē administratio sauic cum zuccaro ⁊ aqua niuis ⁊ admistratio pilulaꝝ aloeticarum quas dicemus in antidotario ⁊ sit cibꝰ eius oē lauans infrigidans non ꝯuertibile in choleram Si āt est humor phlegmaticus administrentur hieꝛ mūdificantes os stōi dicte in capitulo oris stōi. et admistrētur trifera minor ⁊. ʒʒ. nutritum ⁊ subtilis puluis aloes proprie ⁊ sit cibus eius patelle ⁊ minoret potū aque ⁊ abhorrent fructus ⁊ olea humida ⁊ assumat fricatiōes suas ex arboribus amaris sicut aleheric ⁊ oliue. Et ex medicis que iuuāt eos ē ut sumāt oī mane ex folijs myrti cum equali mensura sua de passis enucleatis ad magnitudinem nucis: aut simile ipsius ex nuce cupressi ⁊ iunipi cū passis. et ꝯfeāt eis grana pini ⁊ pilke de gariof. ⁊ ē descriptio earum. ℞. gariof. galange āborū an̄. ʒ. s. muschi canfore amborum an̄. danic. i. piretri. ʒ. i. aloes. ʒ. iij sinapis. ʒ. i. fiāt pilule cum uino. Et medicine qdem simplices experte sunt sicut tus ⁊ xiloaloes induz ⁊ cinamū grossuz ⁊ cortices citri ⁊ rosa ⁊ canfora ⁊ sandal. ⁊ gar. ⁊ cubebe ⁊ mastix ⁊ macis ⁊ nux muschata ⁊ radix aladkir ⁊ alarmec ⁊ alusnen ⁊ blacte bizantie ⁊ cardamomū ⁊ agnus castus ⁊ folia citri ⁊ spica ⁊ alneremisck ⁊. ʒʒ. ⁊ reliqua que inueniuntur in areolis singulariū. ⁊ ea qbꝰ medicine ꝯficiuntur sunt miua ⁊ seꝝ ⁊ succus citri.

C. L. xxxi. qn̄ os remanet apertum.

Os remanet aptum aut propter uehemētez necessitatem spūs maxi inflātōis: aut pp ꝯstrictōz ⁊ pfocatōem: aut propter debilitatem lacertoꝝ oris: quaꝛ non efficiunt opōnem suam in somno ⁊ illud ē in egritudinibus acutis malum. Meliora āt loca ad distinguendum colores dentium sunt loca alia: ⁊ qum dicentur egritudines acute.

Fen septima de dispōibus dentiū ⁊ est tractatus unus.

C. Cap. i. de sermone dentium.

Iam sciuisti qꝺ locuti fuimꝰ de dentibus ⁊ anatomia eoꝝ ⁊ iuuamento ipsoꝝ. Oportet ergo ut tu attendas qꝺ dicit illic ut scias ꝙ dentes sunt ex sūma ossium qbus iest sensus propter illud qꝺ uēit ad eos ex neruis ⁊ cerebro procedentibus lenibus. Et qn̄ dolent sentiūt illud quꝺ accit ex eis ex pcussiōe ⁊ saltu: et qn̄z sētiūt fricatōz suā ⁊ ꝯmotōz suā. ⁊ qn̄z accn̄t i eis egritudies mollificatōis ⁊ fissure ⁊ eradicatōis ⁊ augm̄ti et altatio coloris i substantia sua et in epithimatibus ꝯpositis super eos. ⁊ accidunt eis corrosio ⁊ putrefactio et fractura et accidūt ei dolores uehem̄tes et fricatōes. Et accidit eis stupō et ē spēs doloꝝ eꝰ et accidit eis defectus a masticatione dulcis et acetosi et noceri a calore et frigore et puitas tolerantie ad obuiandum uni āboꝝ aut utrisqꝫ. Et qn̄qꝫ accidūt ei spēs apatum: et illud qdem non est mix. Omne ei qꝺ recipit extensionem cum augmento nutrim̄ti n̄ elongatur qn recipiat extensionem cuz superfluitate. nā si non reciperent mās penetrantes in eis augmentātes eos non fierent uirides et denigrarētur. Illud eim est propter penetrationem superfluitatū in eis. Et dentes qdē creati sunt recipiētes augm̄tū et additōes semper ut fit eis illud loco eꝰ quꝺ conterit: ita ꝙ dens oppositus loco eꝰ q cecidit et eradicatus ē augmentat in longitudie qū fit additio conueniens ei: et non opponat ei contritio. et scias ꝙ dentium ꝯplones qn̄z significantur ex gigiua et colore eius si est citrina est cholerica et alba ē phlatica et rubea ē sanguinea: et si ē ad fuscitatē et nigredinem ē melancholica.

C. L. ij. de ꝯseruatōe dentium.

Qui uult ut incolumes sint sui dentes oꝫ ut obseruet. viij. res. Ex qbus ē ut sibi caueat a frequēti corruptōe cibi et potus in stō propter rem in subām cibi: et ē ut sit recipiēs corruptōez uelociter sicut lac et pisces saliti et pisces pui aut pp malitiā regis sue acceptionis ex eis q iam scita sunt in locis suis. Et ex eis ē ut n̄ nitatur multis uicibus uomere et proprie qū ē illꝺ qꝺ euomit acetosum. Et ex eis ē ut uitet masticatōm omnis uisci: et proprie qū ē dulce sicut ꝯfectio de melle et ficus uiscose. Et ex eis ē deuitatio frangendi duꝝ et ex eis est deuitatio ꝯgelantiū. Et ex eis ē deuitatio oīs rei que ē uehem̄tis frigoris et pprie post calidum et omnis uehementis caloris et proprie post frigus. Et ex eis ē ut assiduet mūdificatōz eꝰ quod ingreditur dentes absqꝫ pscrutatione multa et consuetudine usꝫ ad hoc ut noceat carni rubee et carni que ē inter dētes et moueat eā aut moueat dentes. Et ex eis ē deuitatio rerum nocentium dētibus proprietate sui sicut porri. Ipsi enim uehemēter nocent dentibus et gingiue et reliqua que dicta sūt i singularibus. Fricationes āt eoꝝ oꝫ ut admistrent cum eqlitate: et nō fiat in eis pscrutatio tanta ut destruat huitas eoꝝ et aquositas et preparet eos ad recipiendum fluxus et uapores ascendentes a stō: et fiat cā ad timorē: et qn̄ admistratur fricatio cū equalitate abstergit dentes et cōfortat eos et confortat carnem rubeam et prohibet lapides et facit bonum oris odorem. Et melius qdē lignuz ad fricatōm faciēdā ē illud in qº sit stipticitas et amaritudo. et oꝫ ut ꝯsuescat fricatōz dētiū qū uadit dōmitū cū oleo. Sitqꝫ illud oleū aut sicut oleū ros. si ē necessaria infrigidatio: aut sicut oleum de ben et neriden si necessaria ē calefactio. et qn̄z necessaria ē compositio. Et melius qdem ē ut fricentur prius cū melle si ē illic frigꝰ: aut cū zuccaro si ē decliatō ad frigus: aut paꝝ caloris unū qꝺqꝫ āt āboꝝ ꝯgregat proprietates laudabiles abstersionis et cibatōis et ipiguatōis et mūdificatōis: sꝫ zuccaꝝ i hº toto ē inferiꝰ melle: et si terat altabarzet et cum melle misceat abstergit et mundificat et stringit gingiuam: deinde oꝫ ut sequat ipsum oleū. Et ex eis q conseruant sanitatē dentium ē ut colluat os i mense bis cū uino i quo decocta ē radix titiali ē enim perueniens ad ultimum i

faciendo bonū odorem: et non aduenit facienti illud
dolor dentium. Et siſr caput leporis adustū qñ fit cuꝫ
eo fricatio. Et siſr sal ꝯfectus cū melle qū aduriť aut ñ
aduritur: sed adustus ē melior: et oꝫ ut ex eo fiat aualla
na et ponať in panno et fricenť cū ea dentes. Et siſr fri
catio cū lupinis et siſr alum̄ iameni cū aliqͥtula myrrha
et proprie alumen adustum cū aceto. Et qñ iuuāť dēteſ
istis medicinis oꝫ ut admistreť post eas mel et fricatō cū
eo fiat aut zuccaꝝ: deinde admistreť fricatio cū oleis ſm
ꝙ narrauimus. ¶ Et qū dēs preparatus est flux\ibꝰ oꝫ
ut teneať in ore decoctio reꝝ stipticaꝝ diu. Et assidueť
medicamen de alumine et sale adustis super ipsum.

¶ C. iij. de sermone uſi et cura dentium.

Medicine dentium alie sť ꝯseruatiue et alie sť cu
ratiue. Et qr subā dentiū ē sicca: tunc meᵉ ꝯue
nientes q̄ ꝯseruant sanitatē et reducunt eos ad illud qꝺ
oꝫ ſm pſm sunt meᵉ exiccatiue. Caſis āt et friſ idigēt qū
accit unam duarum qualitatū a nāli ꝯplone iā pſm receſ
siſſe. Uehemētiores igiť medicinaꝝ ꝯueniētiū ad sanitatē
dentiū sunt exiccatiue ꝯmensurate i duabus qualitatibꝰ
Et oīs medicina dentis ē exiccatiua nisi illa que nō est
dentis. qm̄ ē dens. Immo ꝑꝑ accidens qꝺ ei accidit. et
ex exiccatiuis quedā sť calide et quedam sunt frigide. et
medicinaꝝ dentium melior ē illa que aggregat ad stipti-
ctōꝫ et exiccatōm ⁊ abstersionēꝫ et resolutōꝫ superfluita
tis si ad dentem ē expulsa cum equalitate et ꝓhibitiōem
materie que ad ipsum attrahitur cū exiccatis friis. Et il
la que ad aliqͥtulum frigoris declinat que non obstupe
facere facit dentes sua acetositate aut ponticitatē sua. si
cut ē obstupefactio acreste et acetositas citri et sūt galla
et canfora ⁊ sandali ⁊ rosa ⁊ semen eꝰ ⁊ balaustie et san
guiſ draconis ⁊ fructꝰ tamarisci ⁊ galle ⁊ karabe ⁊ mar
garite ⁊ sautel ⁊ farina ordei ⁊ cortex arboris mori ⁊ fo
lia tamarisci ⁊ radix acetose. Et calide que sunt usqꝫ ad
terminum. Alie sunt quaꝝ calor ē in subā sua. Et alie sť
quaꝝ calor ē acqͥsitus. ⁊ ille que sť ad terminum in subā
sua sunt sicut sal adustus ⁊ sceba adustuꝫ ⁊ cinamomuꝫ
⁊ isopꝰ ⁊ flos sqͥnanti ⁊ fructus capparis ⁊ fortius eo ē
cortex radicis eꝰ ⁊ xiloaloes ⁊ muschꝰ ⁊ capilľ. ueneris
crudus ⁊ adustus ⁊ folia cupressi ⁊ iuiperi ⁊ foliū ⁊ cor
nua cerui adusta et ñ adusta ⁊ m̄tastꝝ ⁊ cis eꝰ ⁊ mastix ⁊
dragagātū adustū ⁊ cinis baurac ⁊ aristoľ. ro. ⁊ cinis cō
ticis uitis ⁊ cinis capitis leporis ⁊ dactili adusti Et ca
lide cum uirtute acqͥsita sunt sicut cinis gallaꝝ. Nā quꝫ
extinguiť cū aceto ē ad equalitatem propinquus ⁊ cinis
ramoꝝ uitis ⁊ cinis cāne ⁊ que sunt eis siſia. Equales
ꝟo sunt sicut cornua cerui adusta qū lauāť ⁊ sicut nux ⁊
aldulb ⁊ sicut cortices arboris pini. Et ex eis sť medici
ne ueniētes ex uia ꝯpōnis ⁊ sť sicut farina ordei qum ꝑ
miscētur cum sale et sero: deinde aduriť ⁊ dactili confe
cti cuꝫ alkitran et adurūť donec fiant carbones et dein
de effunditur super eos serum. Et ex fricatōibus exper
tis ē dentifriciū expertum qꝺ recipit cornu cerui et folio
rum cupressi amborum añ. ʒ. x. nucis dulb cum dispōne
sua. ʒ. v. radices pentaphilō. ʒ. x. capilli ue. adusti. ʒ. v. ro
saꝝ mundataꝝ a capitibus suis. ʒ. viij. spice. ʒ. ii. ꝯterant
bene et fiat ex eis dentifriciū. Dētifricium bonū. ℞. cor
nu cerui adusti cāeri ciperi rosarum spice aristoľ. omniū
ana. ʒ. i. salis gēme. ʒ. quartam ꝑtem fiat ex eis dentifrici
um. Et dicemus ēt dentrificia in capitulis que sequnť
⁊ dentifricia alia in antidotario. Incipiamus itaqꝫ et di
camus ꝙ curatio cum exiccatiuiſ ē curatō sicut scis ꝯue
niens: et cum calefactis et ifrātis ē curatio que ē neceſ
saria qum sit uehemes recessio ab equalitate propria. et
medicine quidem dentales alie sunt dentifricia et alie sť
masticatōeſ: et alie sť linim̄ta: et alie sť que ut pastilli po
nunť super dentes aut super mandibulā. Et alie sť succi
et alie sunt fricatōes et alie sunt res implentes: et alie sť
uaporationes: et alie sunt cauterizantes: et alie sunt era
dicatiue: et alie sūt suffumigatōes: et alie sť caputpurgia
et alie sunt distillatōes in aure: et alie sunt eñantes mām
cum phlomia: aut uentoſ ex ꝓpinqͦribus locis. Et ex
medicinis dentium q̄dam sť que sunt resolutie et quedā
que sunt infrātiue et q̄dam que sunt narcotice. ⁊ narcoti
ce q̇dem qum admistranť in dentibus sunt res longinq̇
ores a timore. Uerum eaꝝ multiplicatio qñꝫ corrumꝑ
subām dentiū. Et siſr medicine uehementis resolutioniſ
⁊ calefactōis oꝫ ut nō admistrenť nisi qū ē necessarium
⁊ sunt sicut pulpa colloqͥntide ⁊ helleboruſ al. ⁊ cucūer
asininus ⁊ reliqua: ⁊ oꝫ ut caueať euentus alicꝰ earum
⁊ narcoticoꝝ ad uētrē. Et siſr multotiens ē necessariuꝫ
ꝑforare dentē cum ꝑforatorio minuto ut per ipm̄ exuc
ceť mā nocitiua ⁊ ut inueniāt medicine transitum ad ꝓfū
dum eꝰ. Et acetū q̇deꝫ ꝙuis sua essentia noceat dentibꝰ
tñ qñꝫ poniť in medicinis dētiū infrāntibꝰ ⁊ calefacien
tibus simul. Infrāntibꝰ q̇dē qm̄ infrāt sua subā ⁊ nō pe
netrat. In calefaciētibus ꝟo qm̄ penetrat ⁊ qm̄ adiuuat
cum incisione ad resoluendū. Eius ꝟo nocum̄tū ē tunc
fractum cum medicinis dentiū que eiſ admiscentur.

¶ Capitulum. iiij. de dolore dentium.

Scias ꝙ dentes qñꝫ dolēt ꝑꝑ cām dolorosaꝫ exi
stentem in subā ipsoꝝ ſm ꝙ ꝓposuimus in eiſ q̄ ꝑ
terieꝛt. Et qñꝫ ē ꝑꝑ cām dolorosā existenteꝫ in neruo q̇
ē in radice eoꝝ. Et qñꝫ ē ꝑꝑ cām dolorosam existentem
in gingiua ⁊ apā ⁊ additōm carnis nate in ea recipiēteꝫ
materiā: aut ꝑꝑ mollificatōm eꝰ: q꞉ recipit materiaſ ma
las ⁊ putrefiunt in ipsa ⁊ nocēt dentibus ⁊ ēt ponūt suꝑ
dentes cōmotos. Et qñꝫ fit difficile pſibus hōibus ꝯsi
derantibus in dentibꝰ suis doloroſ discernere inter eos
⁊ spēs cure ipsorum sunt diuerse. Dolorum uero denti
um cāe: aut sunt malitia ꝯplonis pure ex frigore: aut ca
lore ⁊ exiccatio ꝑꝑ priuatōm nutrimenti sicut in senibuſ
ē infrs humectatōm ſm ꝙ scies in loco suo: aut ē cū ma
teria aut uentositas. Et mā q̄dem aut facit dolorē cum
multitudine aut grossitie: aut acuitate. Et qñꝫ ē mā apo
stemans dentē ipm: ⁊ qñꝫ ē corrodēs: ⁊ qñꝫ facit nasci
uermē. Et materiei prinᵐ aut ē ex stō aut est ex capite:
aut ex utrisqꝫ locis simul. Et si fuerit totū corꝰ plenum
illa materia tunc cursus ex corpore ad denteſ erit ex hiſ
duabus uijs. Et quandoqꝫ dolent dentes in febribus
acutis ſm semitā cōitatis i malitia ꝯplonis. Et quando
accidunt sub aliquo dentium corrosio dolor ⁊ pulsatō
tūc in radice eꝰ ē superfluitas nō matura: curenť ergo a
postemata ⁊ dolor ⁊ eradiceť.

¶ C. v. de signis.

Oportet ut attendas ⁊ ꝯsideres an cū dolor dē
tis sit apā in gingiua aut in ꝑtibuſ eꝰ. Si ergo
inuenies apā in gingiua existimabis ⁊ iudicabis ꝙ for
tasse cā non erit in ipso dente. Et siſr si fuerit ꝯpressio ſꝫ
ipsam gingiuā. Si āt nō inueneris apā in gingiua tūc cā
alia ē in ipso dente: aut ē in neruo q̇ ē in radice eꝰ. Nam
si senseriſ apā in dente aut corrosionē tunc cā erit i subā
eꝰ. Et siſr qum senties lesionem que extenditur ſm lō
gitudinem in dente. ¶ Si āt nō sentiť lesio nisi in ꝓfun
do tūc cā est in neruo q̇ ē in radice eꝰ ⁊ ꝓprie qum inue
niť dolor expansus in carnibus rubeiſ: aut in mandibu
la ⁊ sentitur sicut stupefactio in dente. Et tu quidem

ſignificabis ꝯplones calidas ⁊ frās ꝑ eā que ſciuiſti: ⁊
ſiccas ꝑ detūitōem dentis ⁊ cōmotōꝫ eꝰ. Et ſigificabis
uentoſitatē cū ꝑmutatōe doloris extenſi ⁊ humorē groſ
ſum cum ſubmerſione ⁊ mora doloriſ abſqꝫ caliditate ⁊
frigiditate apparētibus ualđ. Et humorē acutū ſangui
neū aut cholericū cū uelocitate nocumēti quod icurrerit
ab eo qđ facit dolorē ⁊ ꝑtranſitōem exiſtētē in doloꝛ ⁊
alteratōe coloris ad ſimilitudinem humoris ⁊ calidita
te acuta qū tāgit. ¶ Et ſcias ꝙ initium hūoris ē ex ce
rebro aut ſtō ex repletōne quā inuenies ex uno eoꝝ aut
ābobus. ¶ Qū āt cā doloris ē in gingiua nō ſufficit e
radicatō: ⁊ non ē neceſſaria penitus. Et ſi ē in dente re
mouet dolō cū eradicatōe. ⁊ qñ ē i neruo qñqꝫ īmouet
cū eradicatōe ⁊ qñꝫ ñ īmouet. Et nō remouet qđē niſi
ꝑpea ꝙ mā quā nā ⁊ meᵃ reſoluē qrūt iuenit locū āplū
i quo expellit qū prius fuerit prefocata retēta cū dēte.

¶ Ca. vi. de cura.

SI dolor qđē fuerit cōitate mēbri tūc icipe a mū
dificatōne mēbri cōicātis cū phlomia ⁊ uentris
ſolone cū eo qđ fit ſicut hiera ⁊ pulpa colloqntide: aut
ſcamonea: aut ſicut infuſiones aut cū gargariſmis mūdi
ficantibuſ caput: aut cā ē in capite. ¶ Qū āt illic fuerit
aꝑa ſenſibile in gingiua ⁊ carnibus rubeis: tc oportebit
ut icipias cū phlomia ⁊ ſcarificatōe ſm uirtutē ⁊ cōditi
ones ⁊ ut teneat i ore in principio i omnibus eis infrigi
dantia q̄ ſūt ex ſuccis ⁊ decoctōibus ⁊ ſilibꝰ factis forti
bus ex cāfora abſqꝫ ſuꝑfluitate in ſtipticitate. Et multo
tiens qđē ſufficit ut ſis ꝯtentus ex oleo roſ. ⁊ maſtice ⁊
oleo ōphacino aut ex oleo qđ fit ſicut oleū myrtinū: ⁊ ꝯ
fert ad illud ut ſumāt uinū paſſulaꝝ uetus ⁊ oleuꝫ roſ.
crudū decoquat cū uino i quo ſint paſſule decocte deco
ctione bona ⁊ teneat in ore. Deinde poſt illud gradati
ordinet ad reſoluentia ⁊ maturantia ⁊ caueat ut ñ cur
rat ex aliquo forti eoꝝ aliqđ ad uētrē. Et ordinet ēt gra
dati ad euōnē ex iꝑo mēbro ita ut mittāt ad radices dē
tiū ſanguiſuge: aut phlōmet uena que ē ſub lingua: aut
uentoſet ſub mento cum inciſione. Qđ ſi dolor uehemē
tior fuerit tūc oꝫ ut adhereat ſꝫ radicē dentis piretrum
cū canfora ⁊ reiterent ambo quotiēs reſoluūtur. Et ſi
addit uehementia doloris neceſſariū ē multotiēs admi
ſtrare opiū cū oleo roſ. Sed quotiēſcūqꝫ inuenit excu
ſatio ab illo dimittere iꝑm ē meliꝰ. imo oꝫ ut admiſtret
maturatio. Qū āt cā eſt i ipſo dente aut i neruo ⁊ nō ē
mā. Jmmo malitia ꝯplonis curet cū medicis dentium
que ei opponuntur notis. ¶ Si āt ē cā i malitia ꝯplo
nis eꝰ ⁊ debilitatis eꝰ ꝯplōis ſꝫ calꝫ colluat os ex oleo ſꝫe
ꝯplonis tepido: deinde fiat ſꝫm actu. Et ſi cā malitie cō
plexionis eꝰ ē ꝯplo ſꝫ ſꝫm admiſtret loco illius ex oleis
calidis ſicut ē oleū de neriden ⁊ oleū de ben ⁊ ꝯprimat
ſꝫ uitellū oui aſſatū calm: aut ſuper panē calidum: ⁊ qñꝫ
ꝯfeīt ambo regimina in unaquaqꝫ ſpēꝝ malitie ꝯplonis
predicta. ¶ Si āt cā eſt pura ſiccitas tūc confert ei ut
fricet cum eis que ſt ſicut butyꝝ ⁊ adeps anatis. ¶ Si
uero ē cum mā quecūqꝫ ſit mā acuta aut groſſa aut mul
ta oꝫ ut euēt ſm ꝙ in ipſa ē: ⁊ oꝫ ut prius incipiat i pri
cipio cū eis q̄ infrigidant ⁊ repellūt in oībus illis ꝙuis
ſit illud in mā calida plus neceſſariū ⁊ ingroſſa minus.
Et ex rebus qđem fortibus ad repellendum ⁊ proprie
in materijs fris ē alumen aduſtum ⁊ extinctū cuꝫ aceto
cum equali menſura ſui ſalis que ambo ſint trita ualde
deinde admiſtrentur: deide colluatur os poſtea cū uino
Et ex eis que conueniūt ad repellēdū ſunt galle. Qđ ſi
mā fuerit calida curet cum ſuccis infrātiuis ⁊ fiat ꝓpa

ratio in equatione eꝰ. Si āt illud nō ualet preparatō ſit
aut in reſolutōe eꝰ: aut in ipſius ſtupefactōe. Et ſi mate
ria fuerit groſſa: aut plurima preparatio ſit poſt illđ qđ
diximus ex curatōe initij cum reſolutis ēt: ⁊ melius eſt
ut ſit collūtio oris cum aceto ⁊ oleo roſ. Jpſa ei qñꝫ at
trahit hūitates radicales poſt ſꝫfluitateſ. Et qñꝫ ē neceſ
ſariū ut aggregentur ad reſolutiuas meᵉ ſtiptice qm̄ mē
brum ē ſiccū. Quod ſi cā ē uentoſitas tunc curatio fiat
cū reſolutis q̄ dicemus: ⁊ ꝓprie ſerapino ⁊ galbano ⁊
granis alharmel. ¶ C. vij. đ medicis reſolutis.

MEdicine admiſtrate in doloribꝰ dentiū indigē
tibus reſolutōe. Alie ſunt collutōes oris in q̄
bus oībus oꝫ ut teneantur in ore ſpatio longo ſicut ace
tum in quo coctum ē ſpolium ſerpentis: aut acetū i quo
decocta ē colloquintida ⁊ ē fortis iuuamēti ualde. ⁊ qū
frigus ē māifeſtū tūc ſit cū uino aut ariſtol. aut piretro
aut aſſa fetida cum ſinapi: aut cortices capparis aut cō
ticeſ pini aut mentaſtꝛ: aut folia dulb ⁊ poliū ⁊ cortices
rhaphani cum aceto aut aqua. Et ſimiliter folia lauri ⁊
git: ⁊ ſimiliter fuſtes allei cum piretro: aut acetum i quo
ponitur ꝯdiſi teneat in ore: aut piretrū ⁊ fructus tama
riſci i aceto ⁊ ad dolorē ſāſucꝰ aut radix cucūeris aſi. ⁊
eꝰ ſuccꝰ i aceto: aut cū harmel q̄ ſint decocte i aceto aut
ſerapinū. Et ad dolorē pulſatim decoctio gallaꝝ cruda
rum cū aceto ⁊ ſolatrū cuꝫ aceto ⁊ bengi cū aceto ⁊ cō
nua cerui aduſta đcocta in aceto ſqllitico trita ⁊ ꝯfecta
in oxymelle. ¶ Et alie ſt gargariſmata cum ſimilibus
eoꝝ que ꝓdiximus de collutōibus oris. Et ex eis ē ut
decoquātur paſſe montane ⁊ allea in aqua ⁊ fiat ex eis
gargariſma ⁊ dimittat os aptum ⁊ currat ſaliua pluria
Et alie ſt maſticatōes accepte ex medicinis predictis ⁊
ſimilibus eis. Ex illis ē ut ſumant mentaſtꝛ montanuꝫ
⁊ piretrū ⁊ piper al. ⁊ myrrha ⁊ ꝯficiant cū carne paſſu
laꝝ ⁊ fiāt ex eis auellane ⁊ maſticet ex eis oi die auella
na una. et alie ſt linimēta ⁊ epithimata ⁊ roratōes ⁊ em
plaſtra facta ex medicinis reſolutis notis ⁊ ponunt in
eo qđ hꝫ eſſentiā tenacē. Et empl̄a facta ex medicinis re
ſolutis notis ſicut ē mel aut kitran: aut aliqđ diſſolutuꝫ
in aqua qua reſoluūt aut ꝯficiuntur cuꝫ aqua ſola: aut
accipiatur furfur recens ⁊ liniatur: aut ſumatur pulſa
tiuo ſinapi trituꝫ ſolum: aut cum aſſa fetida: aut accipi
atur ſulfur recens ⁊ cum aſſa uel ſagzenea ⁊ ponat ſuꝑ
radicē dentis. Et ex eis que ſt exꝑta ē ut ſumat medul
la nucleoꝝ ꝑſici ⁊ ꝙtū ē medietas eꝰ de pipere ⁊ ꝯficiāt
cum kitran ⁊ fricetur cū eis dēs aut nigella ꝯtrita ⁊ ꝯfe
cta cū oleo applicetur ⁊ liniat cum ea. ⁊ ex eis q̄ ſūt ex
perta ē ut ſumatur piꝑis ⁊ piretri ⁊ ſtaphiſagrie ⁊. ʒ. oi
um añ. ꝑs. i. baurac armeni ꝑs. i. ⁊. ſ. terāt bene ⁊ fricen
tur cū eis dentes ⁊ gigiua: qm̄ ſt uehemētis iuuamēti. Et
qñꝫ barbe fit ēplaſtrum cum eis q̄ ſūt ſicut malua ⁊ ca
memilla ⁊ anetū ⁊ ſemē lini ⁊ decoctio aneti ⁊ oleū eꝰ ⁊
admiſtrāt. ⁊ qđē. G. exiſtimauit ꝙ epar ſtellioniſ qñ po
nitur ſꝫ dentē doloroſū corroſū ſedat dolor eꝰ. ⁊ alie ſūt
uaporatōes exteriuſ adhibite: et oꝫ ut admiſtrent aut añ
cibū duabus horis: aut poſt ipſum. iiij. horis: ⁊ hoꝝ eſt
neceſſitas ꝑꝑ uehemētiā doloris ſicut ſi fiat uaporatō cū
ſale ⁊ milio: aut cū oleo calefacto: aut cum cera liqda. ⁊
qñꝫ uaporat barba faciēdo uaporatōꝫ pꝰ uaporatōꝫ ut
ad ipſā trahat mā. Qū ei aꝑat barba ſedat dolō: ⁊ ꝓpe
qum coqt dens cū oleo feruēte in illa hora. ⁊ alie ſt cau
terizantes. ⁊ regimē qđē cauterij ē ſicut ut decoquat ole
um cū aliqbus medicinis reſolutis ꝓdictis aut ſolum.
⁊ qñ ſumitur acus ⁊ ignitur ⁊ ſubmergitur in illo oleo

⁊ fit ut penetret in uacuitatē embube ingeniose s꞉ dētem dolorosū dōec pueīat ad dētē ⁊ cauterizet ip̄z. ⁊ qñ͡z pōi t̄ i circuitu eꝰ cera: aut massa: aut aliq̄d aliō distiguēs int̄ dētez et int̄ dētes q̄ st̄ i circuitu eꝰ ⁊ carnes rubeas. Et iuuamtū q̄dē hꝰ ad illū in quo mā ē in ipso dente ē plīm. Et qñ͡z distillatur in embuba ēt oleū feruens post igeni um predictū. ⁊ oleum quidē oliue ē ꝯueniētius oleis re liquis. ⁊ qñ͡z necessariū est in cauterizantibus ut pforet̄ dens perforatorio minuto ut penetret in ip̄o uirtus cau terizatiua. ⁊ qñ nō ualēt curatōes cauterizetur dens cū acu ignita totiens donec perueniat ad ultimū in cauteri zatōe eꝰ: ⁊ fortasse sedabitur dolor ⁊ frangetur dēs. ¶ Et alie st̄ fricatōes accepte ex eis quoꝝ preterijt narra tio: ⁊. ʒʒ. quidem cum melle ē fricatio iuuās ⁊ ēt acetum ⁊ sal ⁊ ēt acetū ⁊ pulpa colloq̄ntide ⁊ p retꝝ. ⁊ alie sunt fumus ⁊ suffumigatōes. Et i eis melius ē ut fiant in tra iectorio. et qñ͡z suffumigatur ex resolutis sicut uenis col loquintide aut granis eꝰ: aut granis sinapis: aut ungula asini: aut seie cepe: ⁊ proprie ad uermē: aut folijs myrti cum polio: aut folijs rute: aut piretro. ¶ Et alie sūt cap̄ purgia resolutiua sicut aqua cucumeris asinini ⁊ succꝰ radicis sicle ⁊ fassafa ⁊ aqua sansuci. ¶ Et alie st̄ distil latōes in aurem que seq̄ūtur dolorem sicut si admistrē tur ista caputpurgia distillata i aure: aut succus cappa ris humidi. Et alie st̄ ipletōes corrosionis si fuerit cā doloris ex corrosione: ⁊ oꝫ ut subtilietur ⁊ non ipleatur cū labore ⁊ uehemētia addente i dolore sicut galia cuꝫ ci peris aut cū mastice: ⁊ fortior illo ē assa fetida cum sera pino: aut nigella trita cū oleo aut piper: aut fex adusta: aut euforbiū: aut piretrum: aut ipleat̄ ex medicamie me dulle psicoꝝ p̄dcō: imo ipleatur cāus cū fris ⁊ frūs cū calidis.

¶ Cap. viij. de medicinis stupefactis.

Quandoq͡ꝫ admistrantur s̄m modos p̄dictos i resolutōe. Vꝫ melius est ut sint delinite: aut ān̄exe aut iplētes qū tñ qñ͡z admistrātur ut sint mastica tiones ⁊ suffumigatōes. Ex eis itaq͡ꝫ ē ut sumatur seis hyusq̄ami al. ⁊ opij ⁊ storacis ⁊ galbani oīum añ. pōdꝰ ʒ. ij. piperis et asse fetide de sceni amborū. ʒ. i. fiat ex eis collyriū cū coagultao uue et ponatur super dētem dolo rosum: aut sumātur opij et castorei ptes equales. Et di stilletur ex eis. g. i. aut. g. ij. i oleo roſ. in aurē ubi ē dolō aut sumatur qđ adhereat ex radice mādragore: qñ͡z eim sedat ipsum: aut sumat̄ s̄m ꝙ ostensum ē ex mō suffumi gatōis cū semine hyusq̄ami al. aut decoquatur radix mā dragore solum: aut cū hyusquiamo albo cum uino ⁊ te neatur in ore. Et qñ͡z dantur in potu ēt narcotica sicut filonium: potat ei ipsū q̄ de dēte suo ꝯqueritur ⁊ accipit ex ip̄o in ore suo ⁊ dormit ⁊ maturatur egritudo eꝰ ⁊ q̄e scit dolor eꝰ. Et ex eoꝝ sūma que stupefaciūt abſꝫ nocu mento ē aqua infrigidata cum niue in ultimo ⁊ ponit̄ i ore acceptio post acceptōm donec stupefiat dens: qua re quiescit dolor oīo: q̄uis qñ͡z fit addens in principio.

¶ Capitulum. ix. de dente commoto.

Quandoq͡ꝫ cōmouetur dens propter cām p̄mi tiuā ex casu aut pcussione. Et qñ͡z cōmouetur ex humiditate mollificante neruū ꝯstringentem. Et qñ͡z est dens cum hoc pinguis: deinde extenuat̄. Et qñ͡z cō mouet̄ pp corrosionem accidentem origini dētiū ⁊ am plificat eam: aut subtiliat dentē p illud quod minuitur ex eo ⁊ non facit dolere adorez. Et qñ͡z cōmouet̄ ppter detumitōm accidētem dentibus propter siccitatē domi nantem: sicut accidit dentibus ꝯualescentiū ⁊ senū ⁊ eis q̄ famem tolerant uehemētem ꝯtinue ⁊ abbreuiat̄ ab eis nutrimentū. ¶ Et qñ͡z ꝯmouetur propter abbreuiatōꝫ carnis albamur.

¶ Cap. x. de cura.

Oportet ut deuitet masticatōnem cum illo den te ⁊ minoret locutōꝫ. ⁊ nō tangat ip̄z manu nꝫ lingua ⁊ penitus dimittat masticatōm ⁊ intendat ad sor bitōm q̄tū pōt. ¶ Mō si cā fuerit corrosio curetur cor rosio ⁊ reliqua. Et si cā fuerit detūitō succurratur cū ci barijs: qum tñ hoc sit ex eis quoꝝ obuiatio ē difficilis. Deinde cū humectantibus curetur faciēdo ut adhere ant ⁊ fricando ⁊ distillādo in aurē sicut ē oleū roſ. ⁊ de salicibuꝫ ⁊ succus folioꝝ solatri imo cū stipticis. Nam si ē propter detūitōm dentis non ualent cibaria: qm̄ ip sa forsitan non impinguāt ipsum uelociter. Immo opꝫ ut curet̄ cum stipticis fris ⁊ silr̄ si accidat a pcussione. ¶ Si āt puenit ab humiditate mollificante oꝫ ut cure tur cum stipticis calefacientibus ⁊ admistrētur stiptica oppilatiua ex medicinis dentium colluendo os ⁊ frican do calefactis: sicut collutio oris ex aqua i qua decocta sunt asedar paꝝ ⁊ folia cupressi: aut passo in quo deco ctum ē alumen cum medicamine sui de sale: aut cum aq̄ in qua decoctū ē serapinū. Et ex adherentibus ē ut sūa tur aluminis. ʒ. ij. salis. ʒ. i. ān̄ectantur s꞉ radicem dentis aut cortices eris cū oleo ⁊ radicis lilij ⁊ corticis cup̄s si oiuꝫ añ. ʒ. iiij. ⁊ alūinis ps. i. et sumant̄ cineris tamari sci ⁊ salis equaliter: aut cornu cerui adusti ⁊ sal̄ ꝯfecto rum cum melle adustoꝝ ⁊ myrrhe aduste oium añ. ʒ. x. aut myrrhe ⁊ croci ⁊ spice ⁊ masticis omnium añ. ptes ij. rute sicce ⁊ sumach ⁊ balaustie omiuꝫ ptes. iij. fiat ex eis dētifriciū ⁊ qđ adhereat: ⁊ ēt stiptica pmista cū aloe ⁊ colcotar ⁊ climia. Dentifricium ꝯueniēs ad hoc capi tulum ⁊ ad alia cipi ⁊ rosaꝝ ⁊ spice aromatice ⁊ sal̄ gē me ⁊ carmezit ⁊ cornu ceruini adusti ptes equales. Et ad illud quod ē cā diminutōis carnis gingiuaꝝ suman tur alumen iamenum ⁊ xiloaloes adustuꝫ ⁊ ciperi ⁊ su mach ⁊ balaustie.

¶ Cap. xi. de perforatione ⁊ corrosione dentium.

Accidit illud ex hūiditate putrefacta in eis. In tentio in cura corrosionis ē p̄hibere additōm eꝰ qđ corroditur: ⁊ illud fit cū mundificatōne subē cor rupte ⁊ resolutōe materiei ledentis illud ⁊ p̄hibitōe dē tis ne recipiat illas mās ⁊ ꝯuersione illaꝝ materieꝝ ab eo cum euāntibus si eis indigetur. Et medicine p̄hibiti ue corrosionis st̄ exiccatiue. si āt ē fortis indiget fortibꝰ uehemētis exiccatōis ⁊ calefactōis. Et si ē debilis suffi ciunt in eo exiccatio ⁊ stipticitas sicut litiū ⁊ myrtus ⁊ spica celtica: ⁊ ipsaꝝ admistratio fit ex modis quos p̄di ximus. Et emplm̄ eꝰ ex capitulo impletionis. Ex illis e nim ē ut ipleat̄ cū galia ⁊ ciperis: aut galia sola: p̄hibꝫ enim corrosiōem ⁊ sedat dolorē: aut ipleat̄ mastice ⁊ ci peris ⁊ myrrha aut storace aut gallis uiridibus ⁊ litō: aut storace ⁊ opio aut galbano aut sulfur̄ citrino ⁊ litō aut uisco albotin ⁊ pipere aut cū galia aut albotiꝫ ⁊ mē tastro: aut cū nigella ꝯtrita ⁊ ꝯfecta cum aceto ⁊ melle: aut cū sulfure replendo aut liniēdo: aut cū. ʒʒ. decocto cum melle aut cum aceto: quoniam ipsum est ultimum ad hoc aut assa fetida: aut cum alkitran aut cum assa fetida ⁊ āmoniaco: aut assa fetida sola ⁊ bulliat cū ce ra ut non resoluatur. Est ei uehemēs ad sedādū dolorē aut cera sola: aut cū medicinis aut cum litio ⁊ dragagā to. Et iā experta ē canfora in implendo et ē iuuatiua i ipsa ultie cū p̄hibitōe additōis corrosionis et sedat do lorē. Et oꝫ ut adiuues te cū eis que p̄terierūt i capitulo doloris dentiū. Et qñ͡z admistrētur in hoc epithimata

ex castorei et piretri et opij et galbani ptibus equalib⁹ et pipere et cardãomo cũ melle: aut piretro et myrrha cũ melle et granis alcadra uiridibus cũ melle: aut uinũ bonũ cui superfundit̃ acetũ feruens: aut epe lacerte: aut sulfure cũ equali mẽsura lilij aut pipere et lacte titimali aut baurac et piretro aut galbano et semine hyusq̃ami albi aut storace et opio. ¶ Medicam̃ bonũ ℞. baurac et albengi ãbo₊ ana ptes. ij. piretri piperis ãbo₊ ana ptem. i. epithymi ptes. iij. ponantnr super locum. Et ite rum. ℞. capitũ granato₊ et piperis et seminis iuniperi omniũ ana ptem. s. Et quandoq₃ administratur iplen do ex eo ⁊ epithimãdo. Et quãdoq₃ ponit̃ super locu₃ calidicõ forte aut fuzisticõ: aut calcis partes. ij. et salis ãmoniaci et alumis et myrrhe et galla₊ et acatie et ire os omnium ana pars. i. et ordeũ adustũ et spuma ma ris. Et quandoq₃ additur in eo galbanũ. Et quandoq₃ iuuatur collutõibus oris retentis ĩ ore magn⁹ si decoq̃ tur radix capparis cum aceto donec consumatur medi etas aceti et teneat̃ in ore. Et admistrentur distillatões in ipsa corrosione sicut arsenicũ dissolutũ in oleo ferue at et distillet̃ in corrosũ. Et ex eis que iuuãt est ut distil letur in latere dentis corrosi oleum ros.

¶ Cap. xij. de ruptura dentium et eo₊ corrosione.

Et cã in hoc ſm plm ẽ ɔuersio ɔplõis e⁹ ad hu miditatẽ. Et quandoq₃ ẽ cã in ipso ut exiccet̃ siccitate uehemẽti. Sz dĩa ẽ manifesta detũitio et ɔ̃rium e⁹. Et si ẽ illic significatio alteratõis coloris aut corro sionis significat ɔplõnem hũidã habentẽ materiam.

¶ Cap. xiij. de cura.

Et curatio prima ẽ prohibitõ materiei et mun dificatio dentis cũ stipticis fortib⁹ p̃dictis. et alum̃ q̇dẽ ẽ fortis ĩpressionis in hoc et si st̃ calefaciẽtes cũ hoc nõ ẽ ea₊ labor uan⁹ sicut ẽ helleborus niger mi stus cũ melle. si v̊o ẽ a siccitate cura e⁹ ẽ cura siccitatis.

¶ Cap. xiiij. de alteratõe coloris dentium.

Quandoq₃ fit illud pp alteratõm e⁹ q̃d coope rit eos ex linimento ⁊ facit accidere pãnum. Et qñ₃ fit lapis in dentiũ radicibus c⁹ eradicatio ẽ dif ficilis. Et qñ₃ fit propter mãm malã penetrãtem ĩ subã dentis ⁊ alterat̃ in ea ⁊ corrũpit colorẽ e⁹ ɔuertendo ad colorẽ melõgie ⁊ similium preter q̃ fit super ip₃ pãn⁹.

¶ Cap. xv. de cura.

Primo q̇dẽ curet̃ cũ eo q̃d abstergit ⁊ mundifi cat sicut spuma maris ⁊ sal ⁊ nasturtiũ tritum ⁊ cinis ostraco₊ ⁊ cinis radicis canne ⁊ aristol. ro. ⁊ or deũ adustũ ⁊ sal gẽma q̃ oĩa sint ſz equales ptes: ⁊ si uis adde in eo ostracũ limacia₊ adustũ: aut sumat̃ abrotani adusti ⁊ piperis ãbo₊ añ. pars. i. ãmoniaci partes. iij. ⁊ folij. ij. ⁊ gypsi adusti. x. partes terant̃ ⁊ admistrent̃. ⁊ si fuerit ſ̃flua tũc flos eris cũ melle. Et ex eis que albi ficãt ĩ dispõne ẽ tritura catini de sceni: aut tritura uitri: aut masacũie ⁊ alsũbedig ⁊ lapidis adamãtis. ¶ Secũ do uero curet̃ cũ eo q̃d resoluit mãm ⁊ extrahit eã aut abstergit eã sicut piper ⁊ mẽtastr ⁊ costus ⁊ aristol. ro. ⁊ assa fetida permiscet̃ cũ abstersiuis p̃dictis: ⁊ sicut est dentifriciũ q̃d diximus añ: aut hoc dẽtifriciũ bonu₃. ℞. radicis aristol. parte₃. i. cornu ceruini adusti partes. ij. masticis partes. iij. olei ros. partes. v. terant̃ ⁊ admistrẽ tur. Aliud. ℞. abrotãi ⁊ salis torrefacti ⁊ lilij oiu₃ añ. partes. iiij. ciperi partes. v. spice partẽ. i. piperis partes vi. Aliud. ℞. salis q̃ tãdiu adustus fuerit donec fuerit ut carbo partes. iij. folij partes. ij. ⁊ spice partẽ. i. Et iterũ cineris ostraco₊ partes. iiij. rosa₊ sicca₊ partes. v. cipe ri partes. iij. floris hyusquiami partem. i.

¶ Cap. xvi. de facilitate originis dentium.

Quandoq₃ accit infantibus ut dentium eo₊ na tiuitas sit difficilis. Et qñ₃ cõicat ei soľo uen tris: q̃r necessariũ ẽ ut ɔmensuret̃ cũ epithimatib⁹ super uentrẽ ⁊ succis p̃paratis ⁊ retẽtõe eo₊. Et ẽ necessariũ ut liniãt̃ cũ collyrijs predictis in libro uľi. Et ex eis q̃ bus ort⁹ dentiũ fit facilis est fricatõ cũ adipib⁹ ⁊ cerebel lis ⁊ p̃prie cerebro leporis extracto ex capite e⁹ post de coctõ₃: aut cũ alcãna ⁊ butyro ⁊ oleo de lilio. Et ia₃ di ctũ ẽ q̃ lac caninũ cõfert in hoc uehemẽter cũ p̃prietate sua. Et si dolor uehemẽtior fiat liniat̃ cum succo solatri cũ oleo ros. calefacto. Et o₃ ut p̃hibeat̃ masticatõ super rem que h₃ essentiã tenacẽ. Immo o₃ ut nutrix ĩtromit tat digitũ suũ ĩ ore e⁹: tũc qñ ĩcipit dolere propter ortũ dentium ⁊ fricet gingiuam e⁹ uehemẽter ut currat ab ea hũitas ex uia gingiue: deinde fricet̃ cum medicinis p̃di ctis. ¶ Qñq₃ dentes parũper apparent o₃ ut fiat ẽpl₃ capiti ⁊ collo ⁊ mãdibulis cum lana submersa in oleo ⁊ distilletur ẽt ĩ aure e⁹ oleum: et nos iã premisimus tale quale est capitulum in hoc libro primo.

¶ Cap. xvij. de regimine eradicationis dẽtium.

Quoniã qñ₃ aduenit ex dente doloroso ut ñ ĩci piat curã oĩo: ⁊ fit ut quotiẽscũq₃ sedat̃ nocu mentũ quo ledit̃ in proximo redeat. Amplius fit uicini tas e⁹ reliq̃s dentibus nocumẽtũ propter illud q̃d ex ipo pertransit ad eos et nõ ĩuenit̃ ad e⁹ rectificatõm semita tũc cura e⁹ ẽ eradicatõ. ¶ Et ipse q̇dẽ qñ₃ eradicat̃ cũ tẽalijs post detectõ₃ ab eo q̃d tenet̃ cũ radice e⁹. Et o₃ ut attẽdas añ eradicatõm et cõsidera an egritudo sit in ipso dente. Nã si nõ fuerit nõ oportebit ut eradicet̃ et ñ eradicet̃ qñ cã fuerit ĩ gingiua: aut fuerit in neruo q̇ est sub dente. Illud eĩm q̃uis dolorem parumper alleuiet non tamen ipsum destruit: immo redit. Et non quidem alleuiat ipm nisi propter illud q̃d resoluit ex mã tũc et cum eo quod peruenit ad ipsum ex medicinis. Et ĩ era dicatõe illo₊ dentium q̇ nõ cõmouẽtur est timor ex qui busdã nocumẽto₊ plurimo₊: qñ₃ ei detegitur a mãdibu la et putrefit pars subẽ e⁹ et excitat dolorẽ uehemẽtẽ. et qñ₃ excitat dolorẽ oculi et febrẽ. ¶ Qu₃ ergo sciueris q̃ eradicatio ẽ difficilis: aut nõ tolerat eã infirmus tũc non erit rectũ ut moueat̃ cũ uehemẽtia. Illud nãq₃ ẽ ex eis que in dolor augmẽtũ faciũt qñ tñ ɔueniẽs ẽ qñ₃ si fu erit egritudo p̃pter cãm in dente. Nã si ɔmoueatur ĩsol uitur mã sub ipso et sedat̃ dolor. Qñ₃ v̊o eradicat̃ cum medicinis: et rectius q̇dẽ est ut incidat̃ in circuitu den tis cũ phl̃omo et admistret̃ ſ̃ ipm medicam̃. Et ex illis ẽ ut sumãt̃ cortices radicis moro₊ et piret₊ et terantur in sole cũ aceto forti donec fiat totũ sicut mel. Deinde liniatur cum eo radix dentiũ in die tribus uicib⁹: aut te ratur piret₊ et in aceto sub sole dimittatur. xl. dieb⁹: de inde distilletur ſ̃ illud q̃d incisum ẽ et dimittatur hora una: aut horis duabus. Et qñ₃ inuestitur sanus cera be ne: deinde extrahitur q̃r eradicatur: aut ponitur loco pi retri radix cucumeris asinini: aut linitur cum arsenico nutrito cum aceto qm̃ mollificat eã: aut sumantur seis urtice et galbani partes eq̃les: aut urtica et de ture du plum e⁹ et ponatur ſ̃ radicem dentis e⁹: et qñq₃ feruet cum folijs fici. qm̃ ipm frãgit eã et eradicat ipm cu₃ fa cilitate: et fex aceti ipsius ẽ mirabilis. Et qñ₃ sumãtur cortices mori et cortices capparis et arsenicum citri num et piret₊ et uene et radices colloq̃ntide et sisamu₃ et ɔficiãtur cũ aqua aneti: aut cũ aceto fõti et dimittat̃

tribus diebus: deinde liniātur aut sumātur uenaꝝ citri naꝝ ⁊ corticis mori āboꝝ añ. pars. i. ⁊ arsēici citrini partes. ij. ⁊ ꝯficiātur cum melle ⁊ ponāt i circuitu dētis totius: qm̄ eradicat eū: aut sumāt radicis abrotāi ⁊ lactis titimali partes. ij. ꝯficiantur cū melle ⁊ ponāt sꝫ ipm̄: ⁊ si dens ē debilis liq̄fiat cera cū melle i sole ⁊ distilletur sꝫ ipsam oleū ⁊ ꝑcipiatur ut masticet eam.

¶ Capitulum. xviij. de fricatōne dentis corrosi ⁊ est sicut eradicatio sine dolore.

COnficiatur farina cū lacte titimali ⁊ ponat sꝫ ipm̄ aliq̄bus horis: qm̄ frāget. ⁊ oꝫ ut ponāt in ipso folia uolubilis maiōis acute ⁊ adeps rane arboree ē incisiuus fractiuus ⁊ ē rana uiridis q̄ hospitat in plantis ⁊ arborib⁹ ⁊ ascēdit ex arbore ad arborem.

¶ Capitulum. xix. de uermibus dentium.

SUmant seis hyusq̄. al. seis porri āboꝝ añ. ptes iiij. se. cepe ptes. ij. ʒ. ꝯficiāt cū adipe caprino cō trito ⁊ fiāt inde pilſe quaꝝ unaqueq̄ sit. ʒ. i. ⁊ fiat suffumigatio ex una pilſaꝝ cū coopertura capitis ⁊ cū traiectorio. ¶ C. xx. de causa stridoris dentium.

STridor dētium in sōno fit ꝓpter debilitatē lacertoꝝ mādibulaꝝ ⁊ ē ex eis sicut spasmus ⁊ accit i fantibus multotiēs ⁊ remouet qn̄ fiūt puberes. ¶ Et qn̄ multiplicat stridor dētiū ⁊ sonitus eoꝝ i sōno idicat epilepsiā: aut apoplexiā aut spasmū: aut sigificat uermes in uentre. Et ille q̄ ē ex uermib⁹ ē habens uicissitudies

¶ Capitulum. xxi. de cura.

ETt oꝫ ut curet patiēs illud cū mūdificatōne capitis ⁊ inunctōe colli ex oleis calidis odoriferis in quibus est uirtus stiptica.

¶ Capitulum. xxij. de dente qui elongatur.

OPortet ut sumat digitis: aut instro ꝯstrictiuo: ꝺ inde limet cum lima. Postea sumātur grana lauri ⁊ alumen ⁊ aristol. longa ⁊ fricet cum eis:

¶ Capitulum. xxiij. de congelatione dentium.

COngelatio ē stupor q̇dā accidens denti. Et illud ē ꝓpter cāꝫ retentā ⁊ ē aut stiptica aut pōtica: et qn̄ꝫ ē ꝑꝑ illud qꝺ occurrit dēti aduenieēs extrisec⁹ aut stāl. ⁊ qn̄ꝫ fit ꝑꝑ illꝺ qꝺ eleuat ad eos ex stō qū fuerit illic humor acetosus. Et quandoq̄ seq̄tur imagiatō existimatiua qū ꝓsēs ē ille qui masticat acetosū masticādo cū trāsmissione. ¶ Cap. xxiiij. de cura.

COnfert ei masticatio portulace ualde aut seis portulace ꝯtriti ⁊ ifusi cū aqua aut glutinis albat: aut amigdalis: aut nucis regalis ⁊ alneregil ꝓpe aut auellana aut oleū ōphacinū fricando: aut fex olei ingrossati in uase ereo cū melle in sole aut sꝫ ignem: ⁊ collutio oris cū lacte asinino ⁊ oleo tepido: aut cordumeni cum uino ⁊ grana lauri ⁊ aristol. longa: aut assa fetida: aut lac titimali ⁊ sq̄lla ⁊ sal: ꝓpterea qꝛ oppositus est acetositati confert ualde stupefactioni.

¶ Cap. xxv. de ebet dentium ⁊ cura e⁹:

ESt ut dēs non toleret aliq̄d fꝛm nꝫ calidū neq̄ duꝝ. Et pl̄m e⁹ ē ex frigore ⁊ ē ꝑcedēs dolorē dentium. ¶ Et qū cā in hoc ē frigus admistra grana lauri ⁊ alumē ⁊ aristol. lōgam ⁊ uaporatōm assiduā cū uitello oui: q̄ si cū illa non sedetur fricet cū hierapi. Si āt non ualet tunc cum tyriaca. ⁊ oleū sinapinū ē iuuatiuū ualde. Alkitrā ꝯfectū calefactū cū eo multotiēs inungit fricādo ē iuuatiuū ualde. ¶ Si āt cā fuerit cōplo calida ⁊ ē raro sigificabit ipsā color gīgiue ⁊ tact⁹ e⁹ ⁊ tact⁹ dētiū: qꝛ oportebit ut assiduet fricatō dētiū cū oleo rosꝫ. tepefacto i quo sint cansora ⁊ sādali ⁊ administrent mucilago psilij ⁊ masticatio portulace: aut seis e⁹ ꝓprie. Cap. xxvi. de cura debilitatis dētium.

COnfeꝛt ei stiptica ꝑdicta ⁊ galle aduste extincte i aceto ⁊ grana myꝛti albe ⁊ sal torrefactū ⁊ extinctū in aceto ⁊ alramich ⁊ uinū stipticū ⁊ dentifricia stiptica. Dentifꝛiciū bonū. ℞. ciperi. ʒ. iij. myrobalanorū citrinoꝝ enucleatoꝝ. ʒ. v. cinami grossi. ʒ. xv. cinamomi ʒ. iij. aluminis. ʒ. ij. piretri. ʒ. vij. salis āmoiaci pipeꝛis lōgi galie croci oium ana. ʒ. i. sal. ʒ. v. sumach ꝑparatoruꝫ corij. ʒ. ij. fructus tamarisci. ʒ. iij. caꝛdāomi. ʒ. iiij. aristol. ʒ. xvi. balaustie. ʒ. iiij. terantur omnia ⁊ aggregentur. dētifriciū bonū. ℞. sandali rubei cucube faufel oium ana ʒ. xv. cinami grossi. ʒ. v. cinamomi. ʒ. ij. bakiꝫ. ʒ. iiij. cōficiantur cum amilo tritici. ¶ Dētifriciū ad hāc rē bonū sumatur kist ordei terat ⁊ inuoluat melle aut kitrā pauco samio ⁊ fiant troc. inde ⁊ submergat charta de pāno ⁊ ponat sꝫ lacertulū positū in radice furni. Qūq̄ eius color denigꝛatur extrahatur ⁊ accipiat ex eo pars. i. ⁊ ex ruptura xiloaloes ⁊ balaustijs ⁊ cipeꝛis ⁊ cōtice granati ⁊ sale ex oib⁹ añ. pars. i. teꝛantur ⁊ fiat ex eis dentifricium. Et quandoq̄ sumunt ordei adusti narrati partes. xx. ⁊ ciperi ⁊ faufel ⁊ alkarmezit oiuꝫ ana ptes. iiij. ⁊ ʒʒ. pe. i. fiat ex eis dentifriciuꝫ.

¶ Fen. viij. de dispōnibus gingiuarum ⁊ ē tractat⁹. i.

¶ Capitulum. i. de egritudinibus gingiuarum.

GIngiue accn̄t apata l' cā materiei ꝺscendētis ad ipsā fm̄ pl̄m ex capite. Et qn̄ꝫ ē ꝓpt cōitatē stōi. et qn̄ꝫ accidūt ei apata i initio hydropis ⁊ accidētiuꝫ malitie forme ꝓpt illud qꝺ ad eaꝫ eleuat ex uaporibus corruptis. ¶ Et significat genus materiei per colorē ⁊ tactuꝫ. Et qn̄ꝫ sūt ex eis manifesta recentia uolocia ad suscipiēdā curā ⁊ ꝓfunda ad suscipiendā curam tarda. ⁊ qn̄q̄ sunt cum fe.

¶ Capitulum. ij. de cura.

SI mā ē supeꝛfluitas calida tunc administꝛa euacuationem ⁊ phlebotomiam alieheric. ⁊ cura in principio cū collutionibus oꝛis infrigidantibus ⁊ fit in eis stipticitas sic ē aq̄ roſ. ⁊ lac acetosum ⁊ aqua myrti ⁊ aque folioꝝ stipticoꝛū frigidorum ⁊ decoctio balaustiarum ⁊ aqua arnoglosse ⁊ infusio glandium ⁊ succus portulace. deinde p⁹ illud fiat oꝛis collutio cū oleo omphacino ⁊ oleo arboris masticis ⁊ oleo myrtino i unaquaq̄ uncia ponatur mastix: aut oleo in quo bullierit mastix ⁊ sicce roſ. aut oleū roſ. i quo bullita sint spica ⁊ rose sicce ⁊ mastix. ⁊ oleū q̇dem arboris masticis habet uirtutem uehementem in sedando dolores gigiue ⁊ proprie recens. resistit enim ⁊ non exasperat ⁊ magis ꝓpꝛium iuuamentum e⁹ ē in dispōne doloris. ¶ Deinꝺ p⁹ illud admistrentur que sint sicut succus ireos humide facit enim curꝛere sanguinem ⁊ facit q̇escere: aut succus folioꝝ oliue: aut fex uini: aut succ⁹ rute: aut oleū alabati alcadra bullitū cum aqua in qua sint folia e⁹ aut ꝺcoctōe aristol. Si āt apa ē calm̄ ⁊ ꝓfundū ⁊ noiatur berules nō resoluitur cum medicinis: immo fit purulētū. Et quandoq̄ indiget cuꝛa manus. Et quandoq̄ subā e⁹ ꝑuenit ad creādum carnem nouam. Qūꝫ ergo purulentū fit administꝛa super ipsum floreꝫ eris ⁊ gallas: aut corticem eris ꝯtritum cum aceto diebus aliq̄bus ⁊ surie adustū aut gallas cum aceto. ¶ Qū āt gingiua nō cessat suppurari ⁊ apatuꝛ ⁊ non sanat indiget cauterio Et melius ē ut sumatur oleum feruens cum lana inuoluta super extremitatem tente ⁊ totiens fiat donec detumescat gingiua ⁊ constringatur. ¶ Si autem apostēa

fuerit ex humiditate superflua oportebit in pricipio ut colluat os cū oleis calīs ⁊ c uzmelle ⁊ oleo ⁊ rob: dein in admistrentur resolutiua fortia predicta multotiens.

¶ Ca. iij. de gingiua sanguinea ⁊ cura eius.

Confert ei alumen extinctum cū aceto cū duplo ipsius ex sale ⁊ cū surie tanto qntum ipsū ē ⁊ medietas eꝰ sparsū sr eā: ⁊ ēt adurāt taraca salita usquequo fiant sicut carbo ⁊ sumantur ex cinere eoꝝ ps. i. ⁊ ex rosis siccis ptes. ij. ⁊ iteꝝ sumant myrti ⁊ lentium adustarum āboꝝ añ. ps. i. sumac ⁊ surie āboꝝ añ. ptes. ij. florū squinanti ptes. iij. ⁊ cōmisceantur ⁊ administrentur.

¶ Ca. iiij. de fissuris gingiuarum.

Currit in cura eoꝝ cursu fissuraꝝ labij.

¶ Cap. v. de ulceribꝰ gigiue ⁊ corrosiōe eꝰ ⁊ fistulis eꝰ

Ulcera gingiue alia st pura ⁊ alia st incipientia putrefieri: ⁊ alia sunt incipientia corrodi.

¶ Ca. vi. de cura.

Puroꝝ qdem cura: cura ē alcola. Ea uero que putrefieri incipiūt oz ut curent cū eis que st sicut olea calida ⁊ sem̄ iuniperi ⁊ tribuli. Si ergo iuuāt erit bonum: ⁊ si non sumat gallaꝝ ps. i. ⁊ myrrhe ps media aggregētur cū oleo ros. ⁊ admistrent. Et ex spēbus qō collutionū oris iuuatiuis ē collutio oris cum aceto sqllitico ⁊ collutio oris cū lacte asinino ⁊ collutio oris cū decoctōe folioꝝ oliue ⁊ decoctōe rosaꝝ ⁊ lentiū ⁊ gallarum ⁊ capitū rosaꝝ ⁊ granatoꝝ. ¶ Corrosiua āt si sūt ꝓfunda in ipsa oz ut curent cū alcadicō ꝓprio eis dicto in antidotario ⁊ sitr fistule: deinde spgantur sr ea medicine stiptice. Et ex eis que sunt experta ē hoc. ℞. tribulorum fructus tamarisci piretri oium añ. ʒ. iij. chelidonie ʒ. i. myrobal. citrinoꝝ rosaꝝ siccaꝝ āboꝝ añ. ʒ. ij. fabaruꝫ ⁊ salis āmoniaci ⁊ cucube ⁊ spume maris oium añ. ʒ. s. balaustiaꝝ ⁊ croci āborum añ. ʒ. iiij. cāforē. ʒ. iiij. fiat ex eis dentifricium: ⁊ ēt dentifricia in qbꝰ recipiūt aristol. ⁊ colcotar ⁊ scorie ⁊ arsenica. ¶ In medijs āt sumant piretri ⁊ radicis lilij āboꝝ añ. ps. i. sumach ⁊ gallarum non perforatarum ⁊ balaustiaꝝ ⁊ aluminis oium añ. ʒ. ij. terant ⁊ fiat ex eis dentifriciū ⁊ admistret in medicis inter corrosa ⁊ fistulas. ¶ Et sitr ex balaustijs ⁊ squamma ferri pulueriȝet gingiua ⁊ retineantur in ea. Deinde colluatur os cum aceto squillitico aut aceto i quo decocta st folia oliue ⁊ ēt admistret filonium in loco corroso qm̄ est bonum: aut diacalamtū ⁊ ꝯfectōes ꝓhibētes putrefactōm resoluentes illud qō ꝓuenit ex ea. Et ex eis ē ꝯfectio de armel. Si āt non ualent tunc necessarium est alcadicon. Et ex eis que approximāt ei ēt est ut sumantur aluminis ⁊ calciq ⁊ gallaꝝ ⁊ duoꝝ arsenicoꝝ partes equales accipiatur ex eo danic. i. pꝰ ꝯtritōm uehemtez ⁊ fiat cū eo fricatio fricando bene. Deinde expectet sr eam una bora. Postea colluat os cū oleo ros. qm̄ȝ ponitur in ipso acatia: ⁊ ē ꝯueniens ut fiant ex eo troc. ⁊ dsiccentur ⁊ reseruentur ad necessitateȝ. ⁊ quandoqȝ sufficiunt duo arsenica ⁊ calx ⁊ acatia ⁊ fiūt inde troc. ¶ Et qm̄ȝ confert cauteriū predictum. Et ex eis que deijciūt corrosionē ⁊ faciūt nasci carnē sanaȝ. deinde administretur dentifriciū ex gallis cū tertia pte myrrhe. Creat eiȝ carnem ⁊ constringit gingiuā. Et phlomia alieheric ꝯfert in eis.

¶ Ca. vij. de augmento gingiue ⁊ cura eius.

Cura eꝰ predicta ē in caplo de fetore oris.

¶ Cap. viij. de diminutōne carnis gingiue ⁊ cura.

Sumantur turis masculi ⁊ aristol. ro. ⁊ sanguis draconis ⁊ farine herbi ⁊ radicis lilij ptes equales ꝯficiātur pꝰ ꝯtritōm cū melle ⁊ aceto squillitico ⁊ administrentur fricando ⁊ farine herbi. ʒ. x. ꝯficiantur cuȝ melle ⁊ fiant inde troc. ⁊ ponant sr lacertulū: aut testam positum in inferiori parte furni donec ꝓueniat ad hoc ut ꝯterantur ⁊ forsitan adurant: ⁊ sr id qō adurit ⁊ cōterit ꝓijciant sanguis draconis. ʒ. iiij. ⁊ turis masculi qntum ipsum ⁊ aristol. ro. ⁊ ireos amborum ana. ʒ. ij. ⁊ fiat secundum modum predictuȝ.

¶ Cap. ix. de cura mollificationis gingiue.

Siquidem fuerit ꝑua tunc sufficiet in ea collutio oris cū aqua in qua decocta sūt stiptica cala uel fra sm ꝯplonem. Et ex eis que sunt uehementis iuuamti in hoc ē alumen decoctum cum aceto ¶ Si āt fuerit plurima tunc rectius erit in ea ut incidat ⁊ dimittatur sanguis currere ⁊ exprimatur qō egreditur ex eo. deinde colluatur os pꝰ ipam cū decoctōe stipticoꝝ sȝ modū predictum in eis que preterita sunt. Et ex eis que sunt conuenientia ad illud ex decoctōibus est ut sumant fructus tamarisci. ʒ. iij. ⁊ folioꝝ alcāne. ʒ. ij. tepefiāt ⁊ administrentur. aut sumantur balaustiarum ⁊ corticis granatorū añ. vi. ptes ⁊ tereniabin ⁊ aluminis iamēi añ. iij. ptes ⁊ rosarum ⁊ sumach albgdedi añ. viij. ptes ⁊ spice aromatice ⁊ florum squinanti añ. ptes. x. fiat ex eis linimētum ⁊ quod adhereat ⁊ phlomia alieheric ꝯfert ei. confectio linimenti conuenientis ad illud quod admistrat post collutōm oris. ℞. rosarum cum capitibus suis piperis añ. ptes. vij. corticis glandium balaustiarum granorum myrti uiridium añ. iiij. partes siliquarum nabati sumach mundati alramich. v. ptes: aut loco alrāich myrti. viij. ptes. Et qm̄ȝ ꝯfert tangere palatū cum hiera minori ⁊ colluere os ex ea cum aceto squillitico ⁊ administratio alsuffuf fortium.

¶ Cap. x. de cura carnis addite gingiue.

Ponat in ea calcantū ⁊ myrrha qm̄ purgāt eā

¶ Cap. xi. de labijs ⁊ egritudinibus eorum.

Duo labia creata sunt ad cooperiendum os ⁊ dentes ⁊ ad decorem ⁊ ad retinendum in hominibus ad loquendum. Et creata sunt ex carne ⁊ neruis que sunt partes lacertorum qui cōtinent ea.

¶ Ca. xij. de fissuris labiorum.

Medicine qdem quibus indigetur in curatōne fissurarum sunt ille que ad exiccationem ⁊ stipticitatem aggregant lenificationem.

¶ Cap. xiij. de cura.

Medicine ꝯferentes ad illō ⁊ ex illis ē dragagātum qm̄ tenetur in ore ⁊ ꝯmouetur lingua. Et ex regie iuuante in ipsa est inunctio sumis ⁊ ani: ⁊ ut liniatur super eas butyꝝ recens. Et ex eis ē frustum cucumeris sr aliud: aut liniatur sr eas aqua seuestē aut aq̄ ordei aut mucilago psilij. Et ex pinguedinibus sūt butyꝝ ⁊ medulla ⁊ adipes uituloꝝ ⁊ anseꝝ cū melle aut oleuȝ albabac alkadra: aut oleū ros. ⁊ in quo st albumē oui ⁊ farina ⁊ ꝓprie farina herbi ⁊ ceratū: ⁊ qm̄ȝ ponitur i ipso merdasengi. Et ex medicinis expertis ē illud qō. ℞. gallas ꝯtritas cū cerusa plūbi amilū ⁊ dragagantū cuȝ adipe galline. Et ēt galle ꝯtrite cū sisamino ⁊ ēt mastix ⁊ euiscus albotiȝ ⁊ isopꝰ ⁊ mel fiat ex eis ungtm̄. Et iterum merdasengi ⁊ sedine ⁊ uenarum uitis omnium ps. s. debenigi ps. s. ungule caprine aduste croci āborū añ. ptis. iij. cāfore. vi. ptis gūmi ptes. vi. cere. xvi. ptis oleū ros. ⁊ ēt ābra soluta cū oleo balsamino: aut olei de ben aut olei de citro. iiij. ptis sumatur ⁊ admistretur in ipis ceratuȝ et sint cibi eius pedes ⁊ extrema ⁊ oua sorbilia

¶ Cap. xiiij. de apostemate labiorum ⁊ cura:

O Portet ut incipiatur in eis cũ eũone humoris dominantis: deinde administrentur meᶜ locales. Apata uero sꝫ ꝓxime positõis ex iudicio apatum gingiue ⁊ cura fortior paꝛper ẽ magis necessaria. medicine ṽo locales ad ulcera sumuntur ex stipticis sicut myrobalᵗ. de litio ⁊ seie rose ⁊ nuce cuꝑssi ⁊ radicibus uitis Et qñꝫ ponunᵗ in eis debenigi ⁊ ungule caprie aduste ⁊ capilli adusti ⁊ fumus aggregatus ⁊ usnee. O lea aũt que administrantuꝛ in eis sunt sicut oleum de chrysomilis ⁊ oleũ ꝺ nuce idica. ¶ C. xv. ꝺ hemorroidibꝰ labioꝝ

S I ãt in eis sunt hemorroides tunc ex eis que cõferũt eis sꝫ squãme ferri ⁊ merdasengi ⁊ cerusa ⁊ crocus ⁊ alumen ꝫm partes equales sumpta ex quibus fiat ungtm̃ cũ cera ⁊ oleo nucis indice ⁊ oleo ros.

¶ Cap. xvi. de tremore labiorum.

P Luximũ accit cũ cõitate oris stõi ⁊ ꝓprie qñ i ea ẽ nausea: aut mouetᵗ qi ad expellẽduꝫ aliq̇d cum uomitu ⁊ proprie in egritudinibus acutis ⁊ horis crisis: ⁊ qñꝫ ẽ cũ cõitate neruoꝝ aduenientiũ ad ea a cerebro ⁊ nucha cũ cõitate quã cerebꝝ hꝫ cum eis.

¶ Fen. ix. de dispõibus gutturis ⁊ est tractatus. i.

¶ Cap. i. de anatomia gutturis.

P Er guttur intelligimus spatiũ in quo sunt meatus anhelitus ⁊ cibi. Et de eo sunt additio que sunt uua ⁊ amigdale ⁊ galsamac. ¶ Et tu q̇dem iam sciuisti anatomiaꝫ meri ⁊ anatomiã epiglotis. Uua uero est subã carnosa pendens sꝫ supremam ꝑtem epiglotis sicut uelamen. Et eꝰ q̇dẽ iuuam̃tũ ẽ gradatio aeris ut nõ ꝑcutiat suo frigore pulmonem subito ⁊ ut ꝓhibeat puluerẽ ⁊ fumuꝫ: ⁊ ut sit ꝑcutiens uocem qua ꝯfortetᵗ ⁊ magnificetᵗ qi ipsa sit porta custodiens sꝫ exitũ uocis q̃titate sua ⁊ ꝑꝑ hoc nocet eꝰ incisio uoci ⁊ ꝑparat pulmonẽ ad recipiendum frigꝰ ⁊ nocum̃tũ eꝰ ⁊ tussim ab eo. Due uero amigdale sunt due carnes nate in radice lingue tendentes ad superiõa ac si ipse sint. ij. auricule ꝑue ⁊ sunt carnose neruose sic due glandule ut sint fortiores ⁊ ambe sꝫ ex mõ suo sicut due radices duaꝝ auriũ ⁊ sicut itineris ad meri quarũ ambarum iuuamentum ẽ ut adiuuẽt aerem apud caput cãne sicut arca ⁊ ut non expellatur aer penitus qum fit attractio cordis ⁊ deficiat aĩal. ¶ Algalsamac ṽo ẽ caro pãniculosa ãnexa palato sub uua pendens cooperiẽs caput cãne ⁊ supra galsamac ẽ alsaic ⁊ ẽ os habẽs q̃ttuor latera duo superius ⁊ duo inferius. Cãne uero meri anatomiam dicemus posteriꝰ.

¶ Cap. ij. de egritudinibus membrorum gutturis.

Q Uandoq̃ꝫ accit in unoquoq̃ꝫ istorum egritudines ꝯplõis ⁊ apata ⁊ resolutio singularis

C. iij. de cibo qᵒ fit strãgulatio ⁊ silr q̃ currũt cursu eiꝰ.

Q Uando aliq̇d figitᵗ magnitudinem habens oꝫ ut incipiatᵗ ⁊ ꝑmittatur collũ ⁊ qꝺ ẽ intᵗ utrasq̃ꝫ spatulas adhibendo ꝑcussionem post percussionem. Si ãt ñ suffic̃ adiuuetᵗ uomitu ⁊ qñꝫ est i hoc timor.

¶ Cap. iiij. de spinis ⁊ que cursu eius ꝓcedunt.

T A spinis q̇dẽ ⁊ frustis ligni ⁊ ossis ⁊ que sꝫ illis silia oꝫ ut ꝯsideretur tũc si sensus ꝯprehenderit ea aut pẽna aut curuitas caiꝫarã: aut corda arcꝰ dupla tũc expellatur cum ea aut extrahatᵗ: ⁊ si ẽ instꝫ ꝯprehẽdens spinam recipiens eã tunc rectior ẽ eiꝰ attractio ꝫm ꝙ narrabo. ¶ Si ãt sensus deficit tunc oꝫ ut post ipsa sorbeantur sorbitões uiscose. Si ãt nõ ualẽt excitentur singultus ⁊ uomitus cũ digitis ⁊ cũ pẽna ⁊ medicamine. Et ex eis que experta sũt ẽ ut bibat oĩ die. ʒ. i. nasturtij ꝯtriti cum aqua calida ⁊ euomat. Ipsum ei expellit qꝺ retinetᵗ. Et melius q̇dẽ ẽ ut euomat post cibum suũ cum aqua: ⁊ qñꝫ ligatᵗ cũ filo fortiter ⁊ egreditᵗ ⁊ deglutitur: deinde extrahitur ⁊ egreditur qꝺ retentũ ẽ. Et similiter ficus sicce ligate cum filo qñ paulati masticãtᵗ ⁊ deinde deglutiuntur. Et qñ fit gargarismꝰ cũ rob uue i quo decocte sunt ficus sicce: tũc qꝺ infixum ẽ mouetᵗ a loco suo. Et qñꝫ exterius apponitᵗ ẽplm̃ gutturi i quo sunt maturatio ⁊ apertio subtilis ut aperiatur locus ⁊ egrediatᵗ spĩa ⁊ que cursu eꝰ ꝓcedũt per se. Et silᵉ huic ẽ ẽplm̃ fcm̃ ex farina ordei cum oleo ⁊ aqua tepida.

¶ Cap. v. de sanguisugis in gutture.

Q Uandoq̃ꝫ ꝯtingit ut sint q̃dã aq̃ hñtes sãguisugas paruas occultas quaꝝ occultatio difficilis facit cauere ab eis qi deglutiunᵗ. Et qñꝫ pendet i manifesto gutturis: ⁊ qñꝫ suspenditur in interiori ꝑte meri ⁊ quandoq̃ꝫ ꝑuenit ad stõm ⁊ quandoq̃ꝫ ẽ ꝑua ⁊ aspiciens nõ uidet suspẽsionẽ eꝰ. Q. ũ ãt ꝑtransit suꝑ illud hora de qua curatur ⁊ sugit ex sanguine q̃titatem magnã crescit corpus eius ⁊ apparet q̃titas.

¶ Cap. vi. de signis.

A Ccidit ei in quo suspenditur sanguisuga tristitia ⁊ angustia ⁊ sputum sanguis. Qum ergo uides sanum spuentem sanguinem subtilem: aut spuenteꝫ ipm̃ quandoq̃ꝫ tunc considera dispõnem gutturis eꝰ fortasse ei i ipso ẽ sãguisuga. ¶ Cap. vij. de cura.

Q Uandoq̃ꝫ curatᵗ illa que uisu ꝯprehenditur cum ratõe acceptõis ⁊ ablatõis ꝫm ꝙ narrabimus. Et qñq̃ꝫ curatᵗ cũ medicinis gargarismatum si fuerit ꝓpe guttur ⁊ uapoꝝ. Et ex eis sunt quedã cuꝫ caputpurgijs si fuerit decliuis ad nasum ⁊ cuꝫ eis que uomitu ⁊ uentris solutõe educunt uermes ⁊ que eis sunt similia si fuerit stãs in profundo ⁊ i stõ. Et qñꝫ ingeniatᵗ aliud ingeniũ ei. Inde ẽ ut submergat se hõ in aq̃ calᵃ: aut moretur i balneo calido ⁊ ꝓprie post allea que assũpsit. Deinde nõ sit deses indesinenter aquaꝫ frãm infrãtam in ore suo assumere hora post horã donec descendat sanguisuga que in ipso suspensa est fugiens a calore ⁊ declinans ad partem frigoris. Si ãt necessariũ fuerit ut ipse expectet ꝫm illũ calorem usq̃ꝫquo timeat sincopiꝫ expectet super illud: est enim regimen ualde bonum in extrahendo ipsam. Et multotiens quidem confert in ea ut sit cõtentus comestione alleorum ⁊ mora in sole tenendo os apertum coram aqua frigida infrigidata. ¶ Et q̇dam homines sunt qui in potu tribuũt habenti sanguisugaꝫ alfesesis ⁊ existimo ꝙ sint speties cimicum rubeorum sãguineorum similium techis debiles hñtium cutes quos forsitan destruit tactus. Et si fuerit facilis dentur in potu cum aceto ⁊ uino: aut suffumigetur ex eis guttur cũ traiectorio. Et fortasse ipsi sunt q̇ nominantur in terra nostra alchabebil ⁊ acetum solum quꝫ sorbetur qñꝫ extrahit eam ex gutture ⁊ proprie cum sale. ex gargarismis uero ẽ gargarisma quod fit cum aceto ⁊ gargarisma de sinapi cum duplo sui de baurach: aut sinapi cuꝫ eq̃litate sui de nigella: aut cũ aceto uini in quo decocta sunt allea ⁊ sceba ⁊ lupini ⁊ colloquintida ⁊ siraes aut aceto uini ꝫm q̃titatem duarum. ʒ. in quo ponunᵗ baurach. ʒ. iij. ⁊ salis ãmoniaci ⁊ alleoruꝫ duo dentes: ⁊ gargarismati quidem cum succo foliorum salicis inest ꝓꝑᵉetas in extrahendo ipsam. ⁊ similiter gargarismati ex aceto cum assa fetida aut kitran ⁊ aqua. Quꝫ ãt iã peruenerit i stõ oportebit ut i potu sũat de hoc medicaĩne

℞. sceba abrotani apsinthij nigelle lupinoꝝ costi nasturtij mẽtastri alkebuli siraes oĩum añ. pondus. ʒ. ij. cum aceto cõmisto: ⁊ ẽt cibet̃ habens eam alleis ⁊ cepis ⁊ põris ⁊ calamento fluuiali humido: aut sinapi cõdito ⁊ oĩ calido acuto: deinde euomat postea si facilis fuerit ei uomitus. si ãt fuerit non facilis tunc res salite acute. Et qũ eᵘˢ suspensio fuerit in naso ⁊ diligit̃ eᵘˢ casus fiat caputpurgium cum aceto ⁊ nigella ⁊ succo cucumeris asinini ⁊ helleboro. ¶ Qunq̃ȝ acciderit ut abscindat̃: tũc sibi caueat ille in quo fuit a clamore ⁊ loquela. ¶ Si autẽ currat sanguis aut euomat ipsum uel solutione educat eum curetur totum cum eo quod scies in caplo suo Et hermodactili quidem habent proprietatẽ expellẽdi illud. ¶ Modus ãt q° accipitur cũ instĩo chirurgico ẽ ut stet ille qui degluriuit sanguisugã in sole ⁊ aperiat os suum ⁊ prematur lingua eᵘˢ ad inferiora cum extremitate instĩi chirurgici quod ẽ sicut cochliariũ. Qũq̃ȝ ui sãguisuga ponatur instĩm chirurgicũ in radice colli eᵘˢ ut ñ incidatur: ⁊ hoc q̇dem instĩm est instrumentum quo remouẽtur hemorroides.

¶ Cap. viij. de suffocatiõibus albaba.

PRefocatio ⁊ ꝓhibitõ penetratõis anhelitᵘˢ ad pl̃monẽ ⁊ cor ẽ res accñs ex cãis plĩmis sic potu mediciaꝝ ꝑfocatiaꝝ ⁊ mediciaꝝ uenẽosaꝝ ⁊ sic ꝯgelatõne sanguis in quibusdam uisceribus. Illa ãt de qua nc̃ loquemur ẽ illa que ẽ propter cãm accidentem in ipso instĩo anhelitus ex ꝓpinquo epigloti ⁊ apͣate aut cooꝑturã: aut pigritia uirtutis a motõe instĩi attractõnis aeris. Et tu q̃dem scis ꝙ apͣa oppilat meatus uicini sui. ⁊ ꝙ coarctatio membri uicini oppilat meatus uicini sui. Et scis ꝙ lacertus mouens membra motus attrahẽdi aerem ad ea ⁊ ẽ lacertus epiglotis q̃nadmõm dicturi sumus in caplo anhelitus qum deficit a motione sua ⁊ operatione sua propter siccitatem ꝯgregatam super hũc lacertũ q̇ est in anteriore ꝑte epiglotis ⁊ que sequuntur ipsam: aut propter mollificatõnem: aut propter spasmũ aut propter nocumentum aliud nõ ẽ possẽ aiali ut anhelet q̃uis meatus non sit oppilatus. Coopertura ãt ꝓpter coarctatõm uicini qñȝ accit ꝑꝑ remotõȝ spondiliũ que sunt in initio colli ad interiora cã ꝑcussionis: aut casus: ⁊ nõ hȝ curatõm: aut ꝓpter apͣa in lacerto spondilium ⁊ ligamentis eaꝝ: aut in lacerto meri ⁊ ligamentis eᵘˢ cũ cõitate: ⁊ propter aliquã cãrum que trahit eas ad interiora: aut ꝑꝑ spasmum q̇ accit i eis ẽt trahẽdo eas: ⁊ deterior eis ẽ sicca: aut propter aliud nocumentuȝ neruoꝝ propter q° fit: ⁊ illud q̇dem plĩm accit infantibus propter lenitatem ligamentorum eoꝝ. Que ãt ẽ maioris timoris ẽ illa que ẽ in spondili ꝭa ⁊ que sunt supra ipsam ⁊ que ẽ sub illa ẽ magis salua. Et fortior ea ẽ illa que ẽ in spondili prima. Ipsa ei ẽ fortior ⁊ acutior eaꝝ que sunt in capitulo uicinitatis. Illam ãt que fit cã uermiuȝ dicemus in caplo difficultatis transglutiendi. ¶ Diuisio ãt apͣatis ꝭm membra apostemosa ẽ quadripartita. Aut enim erit apostẽa in lacertis extrinsecis ab epigloti declinibus ad anteriora ⁊ inferiora: ita ut sit apͣa apparẽs ⁊ appareat eiᵘˢ rubedo in anteriore ꝑte colli aut pectoris aut thoracis. Aut erit in lacertis extrinsecis ab ea. Sȝ in illis que sũt ad posteriora ⁊ lacertis meri ita ut sint apostema ⁊ rubedo eius ⁊ color ipsius apparentia intus in ore: ⁊ qñȝ ꝑuenit ad spondiles ⁊ nucham cũ cõitate. Aut erit in lacertis intrinsecis meri ⁊ que sequuntur ipȝ ⁊ stringit anhelitũ propter uicinitatem ⁊ non apparent sensui. Aut erit in lacertis intrinsecis in epigloti ⁊ in pãniculo uestiẽte eã ⁊ ẽ ꝯteriᵘˢ q̃ttuor ⁊ ipȝ ñ apꝑet sẽsui ẽt: ⁊ aliqñ aggregat̃ ex istis apͣatibᵘˢ nũs duoꝝ aut triuȝ. Cã uero hoꝝ apͣatũ qñȝ ẽ cã alioꝝ apͣatũ. Et qñȝ est ꝓpter quosdam cibos q̇ sunt proprij in faciendo constringere ista apͣata sicut ẽ andacocha ⁊ dĩ ꝙ eᵘˢ tyriaca est lactuca ⁊ endiuia. Et qñȝ ñ ẽ cã repletõis in toto corpore: immo ẽ corᵘˢ mundum ⁊ nȝ superabundat superfluitas nisi in membris uicinis membris gutturis ⁊ facit euenire apostema. Et iam diuiditur hoc apostema. Et dicitur ꝙ aliud ẽ apparens sensui exterius qum aspicitur interior ꝑs gutturis interius. et aliud ẽ quod non ẽ apparens sensui: ⁊ aliud ẽ in meri. Et aliud ẽ intus in epigloti ⁊ nõ conspicit̃ illud nisi cum casu lingue post aptõem oris cũ fortitudine cum compressione lingue ad inferiora. Et hec quidem apͣata qñȝ accidunt ex sanguine. Et qñq̃ȝ ex chol̃a rubea. ⁊ qñȝ accñt ex phl̃ate. ⁊ pl̃ȝ ꝑfocationis eᵘˢ ẽ cum cooꝑtura lacerti gutturis. Et ex prefocatõibus q̇dem phl̃atica ẽ magis incolumis ⁊ eᵘˢ sanatõ ẽ uelocior ⁊ facilior. ⁊ qñȝ ꝓlongatur. xl. diebus. ⁊ phl̃atica q̇dẽ alia ẽ cᵘˢ gñatio ẽ ex phl̃ate uiscoso grosso frĩo. ⁊ alia ẽ cᵘˢ generatio ẽ ex phl̃ate subtili calido ⁊ cum huiᵘˢmodi descendit phl̃a a capite: ⁊ ipsum quidem nõ descẽdit nisi ex capite ꝭm pl̃ȝ rei tũc possẽ est ut descendat ad lacertos superioris partis epiglotis propter grauitatẽ suam: aut ꝑuitatem penetratõis sue: ⁊ raro q̇dem accit ex mel̃ia. Et dicũt quidam ꝙ non accit oĩo qm̃ melancholie minoratur effusio ab aliquo membro ad aliõ mẽbrorum subito. Uerum non elongatur cum raritate illius q̇n accidat subito aut paulatim: deinde prefocet. ⁊ qñȝ permutatur ex apͣate calido ⁊ ꝭm oẽm dispõnem ⁊ est mala. Et oẽ apͣa prefocatiᵐ aut interficit aut permutatur mã eᵘˢ: aut collectõm facit ⁊ suppurat̃. Et qñq̃ȝ apostemantur interius cãne: sed non peruenit ad hoc ut prefocet. Et ꝑfocatiᵐ maluȝ faciens necessariũ ut sit assiduatõ apertiõs oris ⁊ ꝓiectõis lingue nõiatur caninũ qñȝ ei dĩ illud defectio in lacerto intrinseco in epigloti. Et qñȝ de eo q° accit in duabus spẽbus lacerti simul. Et qñȝ de illo q° accit ex remotõe spõdiliũ. Et qũȝ ꝑmutatur sinantia ad peripneumoniã qñ expellitur mã ad pulmonem: ⁊ qñȝ permutatur ad partem cordis ⁊ interficit. Et qñȝ ad stõm effunditur. Et oĩs sinanticus q̇ moritur spasmatur in primis. Et prefocatio quideȝ canina quandoq̃ȝ interficit iter primum diem ⁊ quartuȝ. ¶ Et quandoq̃ȝ multiplicãtur sinances ⁊ earum similia in uere hyemali. quȝ ergo prefocatio fortior fit anhelitus ponitur attractiuus in quo fit iuuamentum motione pulmonis. Et fit necessari um multotiens moueri pectus cum pulmone uelociter ⁊ frequent̃ si adiuuerit uirtus ⁊ non fuerit anhelitus eorum inflatio. Et qñȝ accidit prefocatio in febribus acutis ⁊ ꝯstrictis ⁊ quandoȝ portendit in eis uariolas. ⁊ similiter dolor gutturis in eis q̃uis non sit prefocatum. ⁊ accidentia prefocatõnis in acutis febribus sunt mala ualde: qm̃ in eis est necessitas anhelitus uehemens. ⁊ quando accit in die crisis ẽ timorosum ⁊ pernitiosum. Nam crisis cuȝ apostematibᵘˢ prefocatiuis ẽ pernitiosa proculdubio.

¶ Cap. ix. de signis.

TEntentio cõmunis oĩbᵘˢ spẽbᵘˢ prefocatõnum est constrictio anhelitus ⁊ ꝙ os remanet apertuȝ ⁊ difficultas deglutiendi ita ut quandoq̃ȝ perueniat patiens ad hoc ut bibat aquam ⁊ egrediatur ex naribᵘˢ eius ⁊ exitus amborum oculorum ⁊ egressio lingue in ea q̃ uehemens est cum debilitate motᵘˢ eiᵘˢ. ⁊ qñq̃ȝ peruenit

illud pl'm ad hoc ut sit loquela eꝰ spẽi que dĩ ꝙ ille loq̇̃
cum naribus ⁊ ẽ ueꝛe ꝯ̃rio cꝰ. Ille uero qui ad hãc cõ
paratur inconsuetudinem hominum non nã habens na
res oppilatas. Ipse ergo uere non loquitur ex naribus.
Dolor ãt non fit fortis in phl'atica ⁊ dura ⁊ fit fortis ĩ
calida. Cum ergo uehementior fit dolor: tunc qñ3 ĩfla
tur collum totum ⁊ facies ⁊ pendet lingua. Et magis ĩ
columis decollatio ẽ illa cum qua anhelitus non fit dif
ficilis. Et pulsus q̇dem habentium prefocatõm in prin
cipio sui ẽ frequens diuersus. deinde fit puus rarus ⁊
cõicatõe apostemosum in hoc ꝙ sentit' aut cu3 uisu aut
cum tactu: ita ut sentiantur membra meri ⁊ epiglotis
dura ⁊ extensiua: ⁊ sic habens eam qi desiderat uomeꝛe
Et cum ꝛemotõe quidem ẽ attractio colli ad interiora
⁊ abscissio ubi remouent' spondiles ⁊ qñ tangit' dolet. ⁊
si iacet supeꝛ collũ suum non delectat aliquid ꝙ ipse de
glutiat oio. ⁋ Et dĩa q̇dẽ int' ꝯstrictõ3 abelitꝰ fcã3 ⁊ cã
ꝺcollatõis ⁊ fcã cã pipneumõie ẽ: qm̃ ille q̇ ẽ ĩ pipneũo
nia non prefocat subito: sed hec subito qñ3 prefocat. ⁋
Et dĩa inter apã in epigloti ⁊ apã meri ẽ qm̃ qũ deglu
tire ẽ pole ⁊ anhelitus ẽ ꝓhibitus tũc apã ẽ in epigloti:
aut si ẽ econuerso tunc apã est in meri. Et qñ3 magnifi
catur epiglotale adeo donec ꝓhibeat deglutitiõem. Et
quandoq3 magnificatur meriale adeo ꝙ ꝓhibeat ãheli
tum ⁊ non constringit anhelitũ aliq̇̃ apatum meri nisi
q̇̃ est in supremo eꝰ quod uero ẽ sub hoc non pꝛohibz
anhelitum q̃uis difficilis fiat ⁊ ꝯstringatur: qm̃ nõ pue
nit ad hoc ut comprimat cãnam ⁊ extremitatem eꝰ: ⁊ ut
non ingrediat' in eam aer oio. qũq3 apã ẽ in meri ⁊ in la
certis intrinsecis nõ manifestatur sensui q̃uis lingua pa
lato adhereat uehementeꝛ. Et dĩa inter apã malũ q̇̃ ñ
sanatur ⁊ apã quod nõ est cum illa malitia: imo ẽ in po
stremo laceꝛti meri: ẽ qm̃ uꝛ ꝙ non cum eo constringat'
anhelitus nisi qũ ẽ deglutitio. Et illud est malum q̇̃ ẽ
intus in epigloti ⁊ non apparet sensui exterius ex eo ali
q̇d nisi interius qũ inspicit' eꝰ guttur: sed ẽ ꝓfundum: de
inde illud q̇̃ non uꝛ interius ⁊ uꝛ exterius. Prefocatõ
ãt mala festinat ad ꝓhibendũ anhelitũ: ⁊ qñ resupiat' pa
tiẽs eã ꝓhibet' anhelitus oio. Et qñ non resupinat' ãhe
litus fit difficilis. Et ipse ẽt assidue extendit collum ige
niando ad anhelitum ⁊ reuoluitur cum inclinatiõe ⁊ di
ligit expansionem ⁊ non põt iacere. ⁋ Et qñ3 puenit
ꝯstrictio anhelitus ⁊ necessitas extrahendi uaporem fu
mosum ad hoc ut educat uirtus que efficit anhelitũ hũi
ditates ad exteriora in anhelitu ⁊ apparet spũa tunc ñ
ẽ spes in ipso ⁊ non oꝫ ut curet'. Nũ tñ qñ3 accidat ut
prefocatus spumet aliqñ: deinde sanet'. Et illud ẽ qum
illic fuerit fortitudo ⁊ appetitus ⁊ nutꝛimentũ. ⁋ Nũ
ãt facies eꝰ fit uiridis ⁊ denigrantur sinus oculoꝝ ipsiꝰ
tunc ipse moꝛit'. Et sil'r qñ minoratur pulsus ⁊ infrãnt'
extrema. ⁊ grossitudo quidẽ lingue ⁊ ipsius denigratio
sũt ex signis malis. Et qñ est cum prefocatõibus malis
febris uehemẽs tũc mors festinat qm̃ fe. facit egꝝ idigeꝛ
anhelitu magno: ⁊ iam dcm̃ ẽ in signis mortis uelocis
ꝙ si q̇s prefocatõm patit' ⁊ alteꝛat' color postremi eiꝰ a
rubedine sua consueta ad albedinẽ: aut ad uiꝛiditatẽ ⁊
sudant ascelle ⁊ inguina eꝰ sudoꝛ fꝛo: tunc ipse moritur ĩ
uno duoꝝ dieꝝ. ⁋ Signa uero spei sũt si ꝑmutat' rube
do ad exteꝛiora: multotiẽs ei aperiunt tunc oculos suos
⁊ sanant'. Et sil'r qñ alterant' eoꝝ anhelitus ⁊ incipiunt
anhelare anhelitu breui. Et illud iõ qm̃ ipsi in dispõne
uehementie incipiũt ad anhelitũ longum ut ipsũ paula
tim intrare faciant. Cum ãt abbꝛeuiat' tũc iã remouet'

cã ꝑparãs ad longitudine3 ⁊ redeunt mẽbra ad dispõ3
nãlem. ⁋ Et sil'r qñ accit apã in latere opposito speꝛa
tur cum eo resolutio aliqua. Signa ãt ꝑmutatõis sinã
tie sũt ut uideantur in apate detũitio ⁊ resolutio absq3 a
pertione ad exterioꝛa cum mollificatõe sua. ⁋ Deinde
oꝫ ut ꝯsideretur pulsus. Nam si sit undosus magnus ⁊
accidat cũ eo tussis tunc ipsa ꝑmutat' ad pipneumonia3
Si v̇o pulsus ẽ spasmosus tũc ipsa ꝑmutat' ad spasmu3
Et si debilitat' pulsus ualde ⁊ minorat' ⁊ fit rarus ⁊ ꝯ
mouet tremorem cordis ⁊ ꝛesoluit' inatus calor ⁊ accit
sincopis tũc mã ẽ effusa ad ꝑtem cordis. ⁋ Si ãt acci
dit dolor in stõ ⁊ nausea: tũc iam effundit' ad stõm. ⁋
Collectõis ãt signum ẽ qm̃ inuenit' lenitas pauca cu3
ꝑtransitõe quarti diei. ⁋ Et qñ3 accit sinantie que fa
cit apparere rubedinem in collo ⁊ parte pectoris ut ge
neret' herisipila. Et illud ẽ ꝟm duos modos: aut ꝓpter
reditõem materie ad interiora corporis: aut pp eũonẽ
materiei. Si ãt ẽ pp eũonem tunc ẽ in qua ẽ spes ⁊ alle
uiat' cũ ea anhelitus: ⁊ aliud ẽ malum. ⁋ Et signa q̇dẽ
eꝰ ẽ que sanguinea ẽ sunt signa sãguis nota ⁊ rubedo li
gue ⁊ faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ inuentio saporis sanguis. s. aut
dulcedinis: aut similis sapori uini ⁊ dolor uehemẽs extẽ
siuus ⁊ constrictõ anhelitus uehemẽs. Et signa chol'ice
sunt inflãtio ⁊ caliditas ⁊ tristitia uehemens ⁊ sitis ue
hemens ⁊ dolor uehemẽs moꝛdicatiuus ⁊ amaritudo
⁊ siccitas ⁊ uigilie ⁊ non ꝯsequit' in constringendo ãhe
litum ꝯsecutionem euenientem ex sanguine. Et qñq3 si
gnificãt ipsam color lingue ⁊ adustio loci ⁊ acuitas ipsi
us ⁊ ẽ qi sit in loco aliq̇d acutum mordicatiᵐ: ⁊ dolor
cholerice mior ẽ dolore sanguinee. ⁊ signa quidẽ phleg
matice sunt salsedo aut sapoꝛ haurah cum caliditatẽ ⁊
uiscositate qm̃ hoc phlegma ẽ corruptum ⁊ putrescm̃.
⁊ qñ3 significãt ipsã albedo coloris ligue ⁊ faciei ⁊ pau
citas sitis ⁊ inflãtõis. ⁊ quandoq3 ꝓsternitur lingua cũ
mollificatione ⁊ raro accit cum ea apã in glandulis. ⁊
quandoq3 ẽ dolor cum ea paruus aut priuatus ⁊ non
sunt cum ea febres ⁊ ꝓlongatur spatium eꝰ us3 ad. xl. di
es. ⁊ qñ nititur habens eam polis est ei deglutitio: qm̃
penetrat deglutitũ ĩ mollitiẽ. ⁊ signa melancholice sunt
durities ⁊ sapor acetositatis ⁊ ponticitatis ⁊ ꝙ accidit
paulatim ⁊ quandoq3 est peꝛmutata ex apate calido. ⁊
signa facte a siccitate membrorum spũalium quecunq3
fuerit sunt paucitas humiditatis in oꝛe ⁊ iuuari ex aqua
calida statim cum eo q̇̃ humectat ⁊ mollificat. Et scias
ꝙ quandoq3 accit lingue dolor ꝑseuerãs ãno uno: aut
duobus in gutture eꝰ ⁊ significat petrosam sꝛfluitatẽ in
partibus gutturis.

⁋ C. x. de sermone uli de curis apatũ accidentium in
partibus gutturis ⁊ epiglotis ⁊ glandulis ciꝛcũdantibꝰ
ea et uue et galsamati et duaꝝ amigdalaꝛu3.

Oportet ut eũet' ĩ principio uniuscuiq3 illorum
mã faciens illud cum phlebotomia et solõne uentris et
ut trahat' mã ad ꝑtem diuersam saltem cu3 uentosis po
sitis sꝛ loca longinqua opposita ei et ligatiõe extremita
tum dolorosa. Et ut incipiat' in ea cum medicinis stipti
cis ꝯmistis cum eis que habent paꝝ abstersionis sicut
mel. et meliores eo sunt cortices nucis: deinde rob mo
ri. ⁋ Et scias ꝙ inceptio gargarizandi cũ aceto qum
incipit passio uue aut sinãtia ẽ ex eis que repellũt er ꝓ
hibẽt attratõm humiditatis plurime et est cum eo ꝓhi
bitio eꝰ q̇̃ eueniet. Et de istis q̇dem medicinis sũt sicut
alumen et galle et balaustie et ãbo granata decocta us3
ad solõnem et fiat ex eis ꝙ deglutiat'. Et ex eis q̃ iuuãt

ad illud ē ut radat syncipiut ⁊ liniatᷣ cum succo scatie ⁊
hoc in principio. Deinde gradatio fiat ad maturatiua:
deinde fiat gradatio ad aperitiua fortia usq; ad gradu;
salis āmoniaci ⁊ piretri ad ea que dicturi sumus. ⁊ ex
eis q̄ ɔfeīt ad hoc ē sternutare cū eis que sunt sicut con
disi ⁊ costus ⁊ folia oleandri ⁊ sansucus. Et ex reb⁹ exp
ris que faciunt sua ꝓprietate in apatibus ꝑfocationum
⁊ uue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ ⁊ oio oium mēbroꝝ gutturis
iuuamentum maximū ē ut sumantᷣ fila ⁊ ꝑye tincta cum
murice marino ⁊ ꝑfocetᷣ cū eis uipa: deinde circūdetᷣ eis
collū e⁹ q̄ hȝ aliqđ hoꝝ apatū. Illud ei ɔfert ei iuuamtū
mirabile bonū ptransiens q̄titatē e⁹ qđ timetᷣ. Et lac q̄
dē ē ex medicinis sublimibus i pricipio ⁊ statu: ꝓpterea
ꝙ repellit ⁊ lenit ⁊ sedat dolorē. ¶ Et oȝ ut ɔspiciatur
i admistrando ea que stringūt ⁊ resoluūt aut maturant
⁊ ɔsideretᷣ ad dispōe; corporis in lenitate ⁊ duritie sua
⁊ confortetᷣ illud qđ ē forte i duritie ⁊ leniatur in lenita
te: ⁊ silr obseruetᷣ etas ⁊ ɔplo ⁊ tps ⁊ cōsuetudo. ¶ Et
qn̄; appropriātur apata uue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ ⁊ mol
lificatio eaꝝ cum incisione. Et ego q̄dem ābabus singu
lare faciam caplm. Et ex modis curatōis ē ɔpressio s̄
locū. Et e⁹ loca sᷣt tria. unus eoꝝ ē qū remouētᷣ spōdiles
Et ꝯus ē ex apatibus uue ⁊ ābaꝝ amigdalaꝝ indigētiū
subleuatōe sua: aut casu ābaꝝ ad superiora. Et tertius ē
i apatibus phlaticis qū ɔstringuntᷣ ābo meatus ⁊ iuuā
tur cū ɔpressione ꝯm mundificationem ipsorum ⁊ subti
liationem ipsorum.

¶ Cap. xi. de cura decollationu; ⁊ prefocationum ⁊ oīs suffocationis ex omni causa.

IN calida q̄dē oȝ ut icipiatᷣ cū phlomia ⁊ non ex
trahatᷣ sanguis plurimus subito: ⁊ proprie qum
iam inceperit uirtus debilitari. Immo sumantᷣ in oi ho
ra. x. ⁊. x. usq; ad diem tertium cū separatiōib⁹ ɔtinuis.
Si āt debilitari nō icip̄ tūc oȝ ut sine cessatōe extrahatᷣ
sanguis usquequo appareat sincopis in forti. Et oȝ ut d
clinetᷣ cū separatōe ꝟsus ɔseruatōm uirtutis ⁊ expulsio
nem sincopis. Sicopis ei qū accit cadit ꝟtus e⁹: qī ag
gregantᷣ ei difficultas anhelitus ⁊ casus ꝟtutis. Et ꝓpe
indicitur eis ut minorēt cibū necessario aut uolūtarie ⁊
ꝑcipue si fuerit febris. Et qn̄; oȝ ut attēdatᷣ in re phlo
mie res aliqua q̄ ē magis itegra: qm̄ qn̄; ē cā dn̄ium san
guis in ꝑfocatōe retenti ⁊ ꝑcipue consueti sicut sanguis
mēstrui ⁊ sanguis hemorroidaꝝ. Et in h⁹i q̄dē oȝ ut fit
phlomia i latere trahēte mām ad ptem a qua cadit ītē
tio sicut necessaria ē hec phlomia saphene ⁊ uentose cru
rium. ¶ Qū ei egreditur sanguis plurimus tūc qn̄; se
dantᷣ accn̄tia statim: ⁊ qn̄; necessaria ē iteratio in mane
Et ꝯm ueritatem dispōnis qum dispō tolerat expulsio
nem phlomie usq; ad maturatōm tūc illud ē melius ad
hoc ut remaneat uirtus in corpore ⁊ cadat eūo ipsi⁹ ma
teriei egritudinis ⁊ sufficiat emissio frequens in diebus
cum. x. ponderibus sanguinis: aut. v. ponderibus ⁊ fit
facilis anhelitus: Et silr ēt gargarismata postponantᷣ si
ē illic repletō ⁊ fuerint gargarismata dolorosa timendo
attractōm. Immo admistrentᷣ gargarismata p⁹ mūdifica
tōem. Et decollatōis q̄dē ē spēs q̄dam existens in fine
algalsamati. Qū ergo fit phlomia an̄ declinatiō; egritu
dinis descendit ad locum prefocatum. Et multotiens q̄
dem scitur cum eo hora prefocatōis ex prin° ⁊ augmen
to ⁊ statu ⁊ declinatōe ⁊ dispōe deglutitionis ⁊ augmen
tatur difficultas: aut casus e⁹ ⁊ declinatio ipsius ⁊ dum
ꝑseuerat in augmto ⁊ nō ē necessarium ut fiat phlomia
ultima: imo sufficiat illud quod diximus. Et qum sinā
tia ē non cum cōitate repletōis i corpore toto: imo ē su
perfluitas in pte gutturis tm̄ ⁊ non sentitᷣ extensio ptrā
sit ut non fiat phlomia. Immo elongatio fiat ab additio
ne cāꝝ resolutōis facientiū ēe necessariā cābitōem pluri
mam. Et prohibeatᷣ nutrimentum ut sit cor⁹ e⁹ utēs sā
guinis e⁹. nutrimto ⁊ ɔuertens ipm a pte apatis: qī fiat
ei inobediens sanguis: deinde uadat ꝯm resolutō; ⁊ ma
turatōm. Nam si phlomia fiat tunc fortasse non tolera
bit illud ⁊ non erit excusatio cibatōis ⁊ in cibatōe est la
bor ⁊ proprie qum non deglutit. Et n̄ postpōatᷣ phloto
mia uene que ē sub lingua. imo oȝ ut incipiatᷣ illud saltē
in eadem die: imo saltem in dispōne separatiōis predcē
⁊ proprie qum fuerint uene que sunt sub lingua extēse
Et qn̄; necessaria ē phlomia alguidegi: ⁊ qn̄; necessaria
est scalpellatio lingue ipsius. Et necessarie sunt uento
se cruris: qm̄ sunt conferentes ualde. Et illum q̄dem q̄
consuetus ē incurrere sinances oȝ ut phlometur anteq̄
accidant qū ur repletio ⁊ qum est uer. Et ex eis quidē
que sunt uehementis iuuaminis est inceptio administra
tionis clisteriorum fortium ualde nisi febris prohibeat:
tunc ei oȝ ut sit contentus clisteribus lenibus. Clisteria
nanq; fortia ⁊ collyria sunt in hoc maximi iuuamti. Et
oȝ ut embrocentur extrema ⁊ circundetᷣ collum lana ⁊
proprie lana isopi que sit infusa siue in oleo oliue: aut
in oleo camemillino. Ipsa enim est lenificatiua ⁊ sedati
ua doloris. Deinde in postremo ipsius admisceantᷣ ei at
tractiua qum non conferunt ista ⁊ sunt sicut haurac ⁊ si
napis ⁊ costus ⁊ castoreū ⁊ sulfur ⁊ ungtm̄ forte rubifi
cans ⁊ ēt mel anacardi ⁊ omne qđ uesicat. Et oȝ ut sint
ɔtenti in cibis suis usq; ad diem tertium oxymelle: aut
sirupo de melle: deinde gradatio fiat ad aqua; ordei cū
q̄busdam medicinis delectabilibus: deinde ad uitellum
oui postea qum facilis fit deglutitio admistrentᷣ sorbitio
nes ex candaros. Et in fine e⁹ fiant sorbitōes ex matu
ratiuis: deinde resolutiuis. ¶ Et qum deglutitō fit dif
ficilis ponantur uentose s̄ collū apud spondile; ꝯam cū
suctōe aut igne ut dilatetᷣ meat⁹ paulatim ⁊ deglutiat il
lud qđ sorbet ex cibis. Qūq; illud ɔpleuerit remoueātᷣ
uentose ignite: aut cadunt perseipsas. Et non ē malum
si scalpelletur ēt ⁊ egrediatᷣ sanguis illinc ⁊ ex balacda;
deinde uentosetur uentosa una s̄ caput et ponantᷣ ēt sup
mentum uentose sub gutture ⁊ illud fiat postq̄ abscindi
tur mā. ¶ Omnia eim hec trahūt mām ad diuersā ptē
⁊ minorāt eam ⁊ silr illud ē melius. Similiter ponantᷣ
sub māmillis ⁊ s̄ alcheel ⁊ non ē malum intromittere a
liquid qđ muudificet ex alkeizaran ⁊ eis similibus sup
quđ cottū sit inuolutum. Mundificatio nanq; dilatat.
¶ Et qn̄; intromittitur in gutture cānula facta de au
ro aut argento: aut similibus ābobus adiuuando ad in
spirandum. ⁊ silr qn̄ fortior fit ɔstrictio non ē excusatō
q̄n uentose ponantᷣ s̄ collum. Et qn̄; confert in dilatati
one deglutitionis ⁊ anhelitus compressio spatularu; cū
fortitudine. ¶ Medicine āt in principio sint stiptice et
proprie in sanguinea. et meliora quidem stiptica sᷣt q̄ ha
bent cum stipticitate sua subā; subtile; qua submergun
tur. Et ex rebus quidem quas extrahit experimentum
est ꝙ stiptica permista ɔposita magis sūt iuuatia q̄ singu
laria simplicia. et quandoq; dolor fit fortior in princi
pio rei: quare necessarium ē ut stipticis admisceatᷣ aliq̄d
quod sedet dolorem et leniat sicut est sirupus uiola; et
penidij et lac calidum et mucilago se. lini et alrob. et qn̄
q; multiplicatur effusio quare non est excusatio q̄n r̄so
lutiua eis admisceantur. ¶ Et quandoq; non est mā

plurima in effusione et apa nõ est forte. Incipiant ergo
et admistrẽtur galle et sal ãmoniacus: qm̃ probibẽt cũ
fortitudine et resoluũt cum fortitudine. ¶ In choleri
ca uero oꝫ ut sit plurimum intentionis conuersum ad i
frigidandum cum eo qđ facit stipticũ. Et qñ admistrã
tur linimenta: ⁊ qñ administrant i ea ⁊ in oi calida gar
garismata ⁊ insufflant insufflatões cuꝫ sufflatorio ⁊ pul
uerizatiões. Et ex eis ẽ gargarismus factus cũ oxymel
le ⁊ aqua ⁊ aceto. Ipse ei ẽ maximi iuuamti in initio ca
lide ⁊ fie ⁊ cum rob moroꝝ proprie siluestriũ deinde cũ
eo in quo non est zuccaꝝ uel mel. Et admistret i prici
pio puꝝ ⁊ cõfortet cum stipticis que st de genere succi
sumach ⁊ acreste siccaꝝ ⁊ sicut st balaustie .et i hꝰi q̇deꝫ
non ponit mel nisi ut mundificet nõ ut ꝯfortet: ⁊ silr de
coctio alkeshe cũ melle: aut decoctio sumach cũ coagu
lato uue ¶ Et fortius illo ẽ succꝰ nucis recentis: quo
niam ipse ẽ ex melioribus medicinis hoꝝ apatũ ⁊ succꝰ
rose recentis ⁊ rob papaueris qñ ꝑmiscet cum stipticis
ẽ uehementis iuuamti in initio: ⁊ fortiꝰ illo est decoctio
myrti ⁊ glãdiũ ⁊ aq̃ coriandri ⁊ sumach ⁊ aq̃ corticũ nu
cis ⁊ aq̃ myrti ⁊ aqua lentiũ decoctarum ualde ⁊ cydo
nia ualde stiptica et sorbe proprie et alumẽ iameni hꝫ ꝓ
prietatem in hoc. et ẽt insufflet in gutture insufflatio ex
semine rose et sumach et balaustijs ꝭm ꝑtes equales et
canfore re modica. Et cholerice adhibeat succꝰ oleorũ
floꝝ ꝑmistus cũ eo qđ hꝫ stipticitatem aliquaꝫ sicut suc
cus uirge pastoris et succꝰ solatri et succꝰ ramoꝝ uitis.
et ex cõibꝰ inter eas in principio sunt semen rose et sem̃
portulace et mucilago psilij et amiluꝫ et spodium et su
mach et dragagantum et canfora ex q̇bus fiant pilule ꝯ
presse et teneantur sub lingua. Cum ergo abscinditur
attractio oꝫ ut misceant cum rob mororum myrrha et
crocus. myrrha eim̃ profundatur cuꝫ uirtute sue stipti
citatis ⁊ sue resolutõis ⁊ facit crocum ꝑuenire ad ꝓfun
dum ⁊ aggregant ad maturatõm faciendam. Si ãt uiđ
ris ipsam declinare ad duritiẽ ꝑmisce cũ moris aliq̇d ex
baurach. Cũ ãt appropinquat status: aut ꝑuenit in ip
sa oꝫ ut admistrent ea in q̇bus ẽ sedatio ⁊ lenificatio sic̃
lac mulctũ in quo dissoluũt squãme casiesi. ⁊ oleũ i rob
moroꝝ: aut decoctõ ficuũ ⁊ fenugreci: aut rob myrti cũ
rob: aut succꝰ uitis cũ melle: aut rob aut bdelliũ arabi
cum dissolutũ: aut rob uue qm̃ ẽ iuuatim ualde ⁊ aqua
radicis in qua decocta sunt passe ⁊ fenugrecũ ⁊ dactili
⁊ ficꝰ ⁊ myrrha ⁊ crocus ⁊ cinamomum gargarizata cũ
oxymelle aut aqua mellis. Et admistrent empla ẽt ad
maturãdũ sicut emplm alseir ⁊ distillatio olei roſ. i auꝫ
ẽ iuuatiua i hac hora. Et qñ uides ꝙ nõ maturatur ⁊
uides duritiem oꝫ ut admistres in medicinis eꝰ caules.
¶ Cum ãt maturatio iã adest tũc stude in aꝑtiõe apo
stematis cum gargarismate qđ coniungit inter aꝑtõem
⁊ lenificatõm: sicut quedam me acute in lacte q̇bus fit
gargarismus: ⁊ si ẽ apparens ⁊ elongat tꝑs ⁊ nõ disrũ
pit non ẽ mala admistratio ferri. Et ex medicinis tẽpe
ratis cum inceptõe ad disruptõm ẽ decoctio ficuum cũ
fenugreco ⁊ dactilis ⁊ decoctio lentiũ cum roſ ⁊ rob li
q̇ritie ⁊ seie almazu: ⁊ post illud fiat gradatio ad illđ qđ
ẽ fortius: q̇ misceant cum rob moroꝝ baurach ⁊ myr
rha ⁊ dragagantum ⁊ ẽt semen almaru dissolutum in la
cte caprino ⁊ olea dissoluentia ⁊ ꝓprie cuꝫ melle ⁊ galia
⁊ fiat ex eis gargarismus: ⁊ ex eis que st sicuta q̃ mellis
in qua decocta sunt ficus ⁊ calamentum ⁊ sansucꝰ ⁊ alu
men ⁊ menta ⁊ sisimbꝛ ⁊ radix lilij ꝯiunctim ⁊ separatiꝫ
Et costo ⁊ ꝓprie marino inest iuuamtum maximũ i hu

iusmõi hora ⁊ in ueritate statim post abstersionẽ integrã
⁊ post maturatõm ꝯpletam ⁊ aꝑtionem cum eis que st
sicut baurach ⁊ nitrum ⁊ assa fetida ⁊ myrrha ⁊ piper
⁊ castoreũ ⁊ stercus hirundinuꝫ ⁊ stercus adib ⁊ fiat ex
eis gargarismus cuꝫ rob moroꝝ: imo cũ sale ãmoniaco
⁊ piretro ⁊ seie albarmel ⁊ sinapis: aut semine rhapha
ni cum aqua ⁊ oxymelle ⁊ admistrẽtur ex istis i sufflati
tiones. Et insufflatio salis ãmoniaci est faciens quiesce
re. Cum ergo ꝯclinat egritudo administra uinũ ⁊ bal
neum ⁊ ẽbrocas. Confectio pillaꝝ iuuatiuũ in statu. ℞.
radicis lilij. iiij. ꝑtes asse fetide medietateꝫ ꝑtis colligan
tur cum succo caulis aut coagulato uue. ¶ Ex curati
one uero phlatice ẽ ut intus i gutture intromittat uirga
mollificata torta sꝫ quam inuolutus sit pannus quo lini
atur apa ⁊ quo mundificet humiditas. Et ei q̇deꝫ que
ẽ antiqua assa fetida ⁊ cinamomũ ⁊ soluat uenter cum
cochijs ⁊ hiera ⁊ similibus. Et clisterizet cũ clisteribus
ualde fortibus. In cura ãt melancholie ex medicis ma
gis ꝯferentibus ei ẽ medicam̃ albarmel gargarizatuꝫ ⁊
linitum exterius ⁊ iterius. ¶ Ex medicinis ṽo que ha
bent proprietatem ⁊ ꝯuenientes sunt i oi hora ẽ stercus
canis album ⁊ adib albũ ⁊ hoc mõ colligitur. Custodi
atur canis ne aliq̇d comedat nisi ossa tm̃ donec stercus
eijciat albũ qđ parui existat fetoris. Et silr stercus ho
minis ⁊ ꝓprie infantis: ⁊ oꝫ ut sollicitudo sit ita ut illud
quo cibat sit cum q̃titate qua digerat. Et qđ ex eo me
lius ẽ: ẽ panis lupinoꝝ ꝭm q̃titatẽ ꝑuã ⁊ in potu tribua
tur post ipsum uinum uetus: deinde sumãt stercꝰ eiꝰ ⁊ e
xiccet: ẽ ei pauci fetoris. et si cũ pane desiderat aliquid
aliud: tũc dent ei cibi bone digõnis boni chimi calide ꝯ
plexionis cũ eq̃litate sicut carnes galline et ꝑdicis ⁊ ex
tremitates capraꝝ. Hec ei cuꝫ bonitate digõnis educũt
fecẽ ꝑui fetoris. et ex medicinis q̇dẽ sua ꝓprietate faciẽ
tibus st hirundines aduste. Decollãt ei prius et currit
sanguis super alas ipsaꝝ: deinde pulurizat sꝫ eas sal et
ponunt in urceolo lutato et ligat caput eꝰ et ponunt in
furno: et ut ponant in uitreato uase linito luto sapientie
ẽ rectius ap me. et silr stercꝰ hirundinũ adustum cuꝫ for
titudine. et qñ linit palatũ ex felle taurino cum melle et
felle testudinis et floꝛ eris et capitibus pisciculoꝝ salito
rum et ꝓprie uua et linit ẽt paulatim hñtis sinantiam sa
le cum melle et aceto et oleo. Et silr apa uue: et similit
admistrentur gargarismata cũ oxymelle in quo decoctũ
ẽ semen rhaphani. Et colcotar q̇dem et calcadis ambo
st bona apati gauonis. et ex ꝯpositis st medicam̃ mori
cũ myrrha et croco. Et medicam̃ hirundinũ et medica
men albarmel. et medicam̃ corticis nucis recẽtis et tro
cisci ãdarosiꝫ et medicam̃ hꝰi. ℞. stercoris canis al. adu
sti itesta et ꝑt testã. ʒ. i. pipis. ʒ. ij. gallaꝝ adustaꝝ cõticis
grãtoꝝ caris simij et suis et adhoba oiuꝫ añ. ʒ. i. myrrhe
costi ãboꝝ añ. ʒ. s. insufflet aut liniat cũ melle. et ẽt in fi
ne eꝰ et in hora uehemtie admistrent stercꝰ pueri ex pa
ne lupinoꝝ et stercꝰ canis et hirũdinũ adustũ et sal ãmo
niacus iteret hoc in die multotiẽs. Quandoqꝫ ṽo apat
lingua ꝓfocati ẽt et idiget fortasse curatõe ipsiꝰ. sed nos
iã locuti fuimꝰ de apatibꝰ lingue: et illud q̇dem qđ huic
loco ꝓpriũ ẽ necessariũ ex eo redire ad illud quod illic
dictũ ẽ. s. ut ingeniet pꝰ phlomiã in attrahẽdo mãs ad i
feriora. Et qñ fit illud in loco hoc cũ hierapi. Habet
ei ꝓprietatẽ in deponendo hũores q̃ st coraꝫ suppremo
oris stõi et meri et gutturis. deinde admistrentur sꝫ ipꝫ
ifrigidantia et reꝑcussiua sicut succꝰ lactuce et ẽ medici
na hñs ꝓprietatẽ quã sigificat uisio iuuamti eꝰ: deinde

ſi neceſſaria ē reſolutio ſubtilis fiat. ¶ Ex eis aūt que
ꝯſeq̄t i regie eꝰ q̄ ē pp ſpōdiles ē ut igeniet̄ i ꝯpreſſiōe lo
ci cū facilitate ad poſteriora fortaſſe ei reuertet̄ ſpōdilis
et illa q̄ꝺ ꝯpreſſio qn̄ꝫ fit cū iſtr̄o et cū digitis et iuenitur
qn̄ꝫ ꝑ illud reqēs. inſtr̄m ꝟo ē res ſimilis freno q̄ꝺ i gut
ture itromitti et expellit quod ē intꝰ i gutture ad exte
riora. Cōpreſſio āt ualde ē nociua i apatibꝰ. ¶ Qn̄ꝫ
ſinaces uehemētiores fiūt et nō ualēt medicine et credit̄
ꝙ ꝑditio futura ſit illud per quod ſperatur euaſio ē ſciſ
ſio cāne: et illud ē cū ſciſſiōe ligamētoꝝ que ꝛ int̄ duos
ānulos cāne ꝑter ꝙ recipiat aliq̄d de cartilagine ita ut
per illud anhelet: deinde ſuat̄ qn̄ expletū fuerit regimē a
poſtematis et medicet̄ et ſanabit̄. ¶ Et modus q̄dem
curatōis eꝰ ē ut tēdat̄ caput ad poſterioꝛa et teneat̄ et ſu
matur cutis et abſcindat̄. Et quod de eo rectius ē: eſt
ut ſumat̄ cutis cū uncino et elonget̄: deinde diſcooperi
atur a cāna et findatur quod ē inter duos ānulos cāne
coram fiſſura cutis: deinde ſuat̄ ꝛ ponat̄ ſꝫ ipſam puluis
citrinus. Et oꝫ q̄dē ut duplicentur duo labia fiſſure cu
tis ſolum ꝑter ꝙ ꝯtingat̄ cartilago ꝛ pāniculi in aliquo
ꝛ hoc ē iudiciū huius fiſſure q̄uis nō cadat ad hāc itē
tōm. Nā ſi exiſtimat̄ ꝙ in illis eiſdem ligamētis ſit apa ꝛ
nocumentū non oꝫ ut admiſtret̄ ſciſſio. ¶ Qn̄ āt ſinco
pis ſꝫuenerit egro ꝛ timet̄ ꝙ ꝯpleat̄ ſſocatio incipiat̄ a
cliſteribus foꝛtibus. Et phlomet̄ uena que ē ſub lingua
ꝛ phlomet̄ uena frontis ꝛ appēdantur uentoſe ſup col
lum ꝛ ſub mento cū inciſione: aut abſq; inciſione: ꝛ ſi fu
erit cā ſſocatōis eꝰ ꝛ ſincopis eꝰ ſubmerſio: tūc cōuerta
tur ut currat aqua. Deinde ſuffumiget̄ cū eo q̄ꝺ hꝫ for
titudinem ꝛ odorē bonū donec reuiuiſcat. Oꝫ āt ut il
le q̄ euaſerit a ſuffocatōe uehemēti phlomet̄ ꝛ cliſterizet̄
ꝛ ſorbeat aliq̄bꝰ diebꝰ ſorbitōnes ex faꝛina ciceris ꝛ lac:
aut aquā carnis i qua diſſoluti ſt̄ panis ꝛ uitellus oui. ꝛ
ſcias ꝙ oīs qui hꝫ dolorem gutturis melius ē fugeꝛ ſer
monem ex quocunq; dolore.

¶ Cap. xij. de uua ꝛ ambabꝰ amigdalis.

Scis qn̄ꝫ accit catarꝛꝰ apoſtemās eas: ita ut ꝓhi
beat anhelitū: ꝛ qn̄ꝫ mollificat̄ uua ꝑter apa ꝛ in
diget eo q̄ꝺ ꝯſtringit eā ꝛ exiccet ex mā ipam: ꝛ qn̄ꝫ indi
get inciſione ꝛ appropiquat curatōi ſſocatōuꝫ. ¶ Et
curet̄ i principio cū linimētis in q̄bus ſit facilitatis obſ
uatio ꝛ admiſtrent̄ cū pēna: digiti nāq; in non ſua hoꝛa
qn̄ꝫ laborē affeꝛt. ¶ Et in illa que magis ē ꝛ ꝑue iflāti
onis admiſtrētur pontica. Inflānte ꝟo ꝯueniēs eſt illud
q̄ꝺ ē uehemētis infl̄atōis ſicut aqua ſolatri ꝛ ſicut ſemen
roſe ꝛ folia eꝰ: utriſq; ei ieſt opō fortis. Et ex eis q̄ ſunt
fortiora i hoc caplo ſt̄ gūmi arabicū ꝛ dragagātū ꝛ ſar
cocolla ꝛ neſeſtengi linita ꝛ ēt balauſtie ꝑtes. ij. alumis
ꝑs. i. ꝯterant̄ ꝛ cribellent̄ cū orali ꝛ admiſtrēt̄ cum ſpa
tula hn̄te caput inciſū in latitudine. Et qn̄ꝫ addūt̄ in eis
crocus ꝛ cāfora ꝛ admiſtrant̄ liniēdo: ꝛ ēt galle trite cū
aceto ꝛ liniuntur cū pēna. Et iteꝝ aqua granati acetoſi
cuꝫ ſtipticis ꝛ ēt lapis ſedenigi: ꝛ ēt lapis corroſus adu
ſtus: ꝛ ille q̄ noiat̄ achates ꝛ lapis alaſurugie ꝛ ſpodiū
ꝛ lutum ſigillatū ꝛ armenum ꝛ rob acreſte ꝛ fructus ſpi
ne egiptiace ꝛ alumen iameni ꝛ ſemē roſe. Sumant̄ ex
eis ſicut ē illud. Et ſuffumigatio cum ranis aneti ē ex e
is que ꝯſtringūt uuā ualde. ꝛ ēt ſuccus granati dulcis
ꝯtriti cū cortice ſuo cū ſexta ſui de melle factus uiſcoſus
inſpiſſatus ē linimentū bonum. Et oꝫ ut qn̄ gargarimſa
fit cū ſtipticis aſſiduet̄ gargariſma cū aqua calīa. Illud
ei ꝑparat ipſā ut i eo ſtiptica operent̄ ꝛ lenit ipam ꝛ ꝓhi
bet ſtiptica induraꝛe ipſam. Q̄ꝺ ſi ſtiptica eā acq̄rere fa

ciant duritiē ꝛ coarctatōꝫ doloroſā admiſtra in ea muci
lagines ꝛ gūmi arabici ꝛ dragagātū ꝛ amilū ꝛ ſarcocol
lam ꝛ ſemen malue ꝛ aquā furfuris ꝛ ordei ꝛ fiat ut ſtet
ſuccus extremitatū rāni cū q̄nta ſui de melle ꝛ aq̄ miſtū
qm̄ ē linimētū bonū. Et oꝫ ut qn̄ gargariſma fit ex ſtipti
cis aſſidue fiat an̄ illud gargariſma cū aqua calida: aut
decoctōe roſaꝝ ꝛ ſumach cꝰ ſexta ꝑs ſit mellis decoqua
tur ꝛ inſpiſſet̄ ꝛ liniat̄ exterius cū eo q̄ꝺ hꝫ exiccatōem
ꝛ ſtipticitatē fortē ſicut q̄ꝺ fit cū gallis ꝛ alumine iamēi
Et ſal q̄dem eſt illud quod ē pꝛetermittendū ante oīa il
la. Recipe ꝟo gallaꝝ imaturaꝝ nucis atzimēti ꝛu. ſumac
omnium an̄. ꝑtes. iij. ꝛ tertia ſalis toꝛrefacti. xx. ꝑtes ſu
mant̄ ꝛ admiſtrent̄. Medicamen bonum in diſpōnibꝰ ꝛ
horis. ℞. aluminis iameni ꝑtes. iij. roſ̄ ꝑtes. ij. coſti par
tem. i. admiſtret̄ ēplm̄ cū penna ut perueniat ad uuam.
Medicamen bonum ad horam ſuam. ℞. ſuccū grana
ti cū cortice ſuo ꝛ inſpiſſetur cū q̄nta ſui de melle ꝛ linia
tur cū eo ꝛ ēt alumis ꝑtē. i. ſalis āmoniaci partē. i. ꝛ. ſ.
gallaꝝ imaturaꝝ teꝛtiam partis draganti. iij. partes. Et
qn̄ peruenit ſtatus aut appropinquat admiſtra myrrhā
ꝛ crocū ꝛ cipeꝝ ꝛ que ſt̄ eis ſilia ꝛ darſiſabā ꝓprie ꝛ flo
rem ſquinanti ꝛ ramos balſami ꝛ aluſaent admiſtrentuꝛ
liniendo ꝛ aqua eoꝝ gargarizētur ꝛ ꝓprie qn̄ admiſtra
tur in eis gargariſma decoctōis radicis liliȷ̄ ꝛ ſeis roſ̄.
cum melle. Et diſtillet̄ oleum amigdalinum in aures i
oī hoꝛa: qm̄ ē iuuatiᵐ. ¶ Si āt collectio fiat i utriſq; a
migdalis ꝛ in eis que ſeq̄ūt̄ eas admiſtra decoctōes ꝑ
dictas in caplo ſinantie. q̄ꝺ ſi dolor perſeuerat et nō ſe
datur reuertēdū ē ad ſolutōm uentris. Si ꝟo per hoc n̄
ꝯplet̄ ea admiſtra ea que ſunt fortis reſolutōis ſicut eſt
ſuccus cucumeris aſinini et centaurea et nitrū rubeum
cū melle aut ſolum. ¶ Et ſi idureſcit apa ꝛ ꝓlongat̄ nō
ē aliq̄d ei ita ꝯueniēs ſicut aſſa fetida. ¶ Qn̄ ergo inci
pit ſubtiliari i loco uno et groſſatur i loco alio tūc icida
tur et q̄tū poſſe ē ut expellas illud et facias illi emplꝫ cū
ſale āmoniaco et mittas ipm̄ ei cū cochliario q̄ꝺ ē ſicut
frenū et eſt melius. Et nō oꝫ ut incidat̄ niſi qn̄ radici e
ius aduenit extenuatio: qm̄ in ea ē timor magnus. ¶
Gargariſma exiccans ulcera apatum gauonum et pur
gans ea. ℞. lentiū balauſtiaꝝ āboꝝ an̄. partes. v. ſief me
mithe croci coſti oīum an̄. partē. i. coq̄tur in aqua et ſu
mat̄ ex decoctōe eoꝝ pars. i. et miſceat̄ cū medietate ſui
de ꝛob mori et q̄rta ſui de melle et fiat cū ea gargariſma

¶ Cap. xiij. de caſu uue.

Quandoq; cadit uua in febꝛ: et qn̄ꝫ cadit ſine
febre et eꝰ caſus ē ut tendat̄ ad iferiora ita ut
nō redeāt ad locū ſuū: et qn̄ꝫ neceſſariū ſit deglutienti ꝯ
primere digitis ſuis donec tranſglutiat.

¶ Cap. xiiij. de cura.

Si ſt̄ illic caliditas et rubedo phlōma: deinde ad
miniſtra gargariſmata ꝑdcā in capitulis ꝑdictis
ſicut gargariſmata cū aceto et aqua roſ̄. Deinde fricet̄
cū roſ̄ et ſandalis et balauſtijs et canfora et rob de mo
ris proprie in inſtr̄o ſimili freno. et oꝫ ut fiat cū facilita
te q̄to magis ē poſſe. Et ſi nō ſt̄ caliditas illic et rubedo
adminiſtra gargariſma cū oxymelle et ſinapi et almuri
et alnabati et fricetur cū iſtr̄o ꝑdicto. et medicam̄ quo
fricatur ē illud quꝺ fit ex gallis et moris ꝯtritis. ¶ Et
fortior curatio ē ut ſubleuet̄ cū inſtr̄o ad ſꝛiora extendē
do ad exteriora cum medicinis ſtipticis et peꝛmiſtis cū
reſolutiuis ſm̄ ꝙ oꝫ. Et qn̄ꝫ ꝑmittit̄ cū digitis linitis ex
eis que ſt̄ ſicut ꝛob moroꝝ et nucū et alleorū. Et ex me
dicinis bonis ad eleuanduꝫ ſunt balauſtie et alumen et

canfora. Et ex bonis in eleuatōne uue ē galia cum sale
āmoniaco ⁊ galle cum sale āmoniaco. Sed galia ē subti
lior postq̄ non fuerit illic nocumentum ex apate ⁊ iple
tione. ℂ Q.ū ergo stat fac gargarismum cū aqua salsa
utendo gargarismate p⁹ gargarisma. Et ex eis que exp
ta st̃ ad illud est ut sumatur seis 20℥. medietas libre succi
barbe hircine. iij. ℥. decoq̄tur in melle aut uino quoniā
est forti⁹. Et isantium q̄dem uuas qn̄z eleuāt galle adu
ste cū aceto ⁊ ,p̄pe qn̄ liniūt̃ ex eis eoꝝ syncipita.

C. xv. de ſmōe uli de icisione uue ⁊ utriusq; amigdale.

Oportet ut i uua ɔsideret̃ e⁹ subtiliatio ⁊ detu
mitio ⁊ ,pprie in iseriore parte ei⁹ ⁊ si igrossat̃
extremitas e⁹ ⁊ resudat ex ea sicut pus tūc est melior bo
ra ⁊ tunc incidatur cum ferro ⁊ cum medicinis cauteri
zantibus ⁊ fiat pseruatio cū solutōe uētris subtili prece
dente ipsam ⁊ excussione corporis a repletōe si fuerit in
ipso ex sanguine aut alijs. Incisio nāq; cū repletōe ē tio
rosa. ℂ Illius āt incisio que subtilis ē ⁊ longa sicut cau
da muris eq̄tans s̄z linguam sine repletōe: aut rubedine
aut nigredine ē pui timoris. ℂ Et modus q̄dem incisi
onis e⁹ ē ut premat̃ lingua ad iferiora: ⁊ sit poſe accipe
re uuā cū instrō ⁊ pmat̃ ad iferiora ⁊ nō radicitus inci
dat̃: imo dimittat̃ ex ea aliq̄d. Nā si tu absciderıs eā ex
palato sanguis forsitan nō abscindet̃ oīo qū tn̄ nō oz ut
icidat̃ res pua ⁊ sit nocumentū ⁊ remaneat cū dispōne
sua: imo oz ut icidat̃ q̄titas quā addit s̄z nām. ℂ Q.uz
āt est rubea apposa tūc e⁹ icisio ē timorosa. ⁊ qn̄q; manat
sanguis ⁊ nō abscindit̃ pp aliquā medicinā. ℂ Ex me
dicinis āt icidentib⁹ eā st̃ assa fetida ⁊ alumen iameni q̄
sine intermissione ponant̃ s̄z radicē e⁹: qm̄ incidūt eam ⁊
faciunt ipsam cadere. Et ex medicinis facientibus ipaz
cadere non cauterio ē sal āmoniacus cuz assa fetida ⁊ a
trimentis: ⁊ oz ut medicine iste s̄z uuā ānexe teneāt cum
instrō narrato ⁊ teneāt̃ hora una ita q̄ non deglutiat do
nec agāt in eā: deinde iterant̃ usq;quo nigrescat. Nam
si denigratur cadet post tres dies ſm plm. Et oz ut sit il
le q̄ curat̃ decliuis ad iferiora hn̄s os aptum ita ut cur
rat saliua e⁹ ⁊ non retineat̃ in ore ipsius. Due uō amig
dale suspendantur cum uncino ⁊ trahant̃ ad exteriora
q̄to plus poſe ē preter q̄ cū eis attrahunt̃ tunice ⁊ ab
scindant̃ cū rotunditate desuper radicē ap̄ quartam lō
gitudinis cum instrō incisionis pter q̄ permutet̃ instrm
⁊ incidat̃ una post alterā p⁹ obſuatiōz ɔditionuz pdicta
rum in colore ⁊ q̄titate eaꝝ. ℂ Q.ūq; ceciderit, ex eis
qd̄ abscindit̃ dimittat̃ sanguis currere ſm q̄titatē medi
ocrē. Et sit patiens decliuis s̄z faciem suam ne sanguis
ingrediat̃ guttur e⁹. Deīde colluat os ex aceto ⁊ aqua
infrātis ⁊ euomat ⁊ tussiat ut mundificet̃ interius e⁹: de
inde ponat̃ s̄z eam qd̄ abscindit sanguinē sicut colcotar
⁊ alumen ⁊ dragantū ⁊ gargarizet cū ɔcoctōe senticis
⁊ foliorum myrti ⁊ sit tepida.

Cap. xvi. de rememoratōe nocumentoꝝ incisionis.

Ex eis ē nocumentū uocis: ⁊ ex illis ē ɔtectō pul
monis frigori ⁊ calori ⁊ facit accidere tussim ab
oī frigore ⁊ calore ⁊ nō tolerat sitim. Et ex illis ē dete
gere stōm malitie ɔplōnis a cā primitiua ex uentositate
⁊ puluere ⁊ eis silib⁹. Et plurimi eoꝝ infrigidant aerez
temperatū ⁊ in pectoribus plimoꝝ eoꝝ figit̃ frig⁹ in pul
mone ipsoꝝ donec moriunt̃. Et qn̄z accit ex ea sputum
sanguinis ⁊ non retinetur.

ℂ Cap. xvij. de cura sputi sanguinis ex incisione uue ⁊
utriusq; amigdale.

Oportet ut ponant̃ uentose s̄z collū ⁊ māmillas
⁊ fiat phlomia ⁊ ut fiat regimen cū phlomia uenaꝝ infe
rioꝝ cōicantiū sicut ascellaꝝ ⁊ eis siliū intendēdo ad at
trahendum. ℂ Singularia āt sanguinem retinentia ⁊
⁊ linimenta admistrata ad illud st̃ sicut atrimentum quo
fiat linimtū: aut pulverizet̃ atrimtū s̄z ipm ⁊ infrāntia a
ctu sicut nix ⁊ succi fr̄i stiptici noti: sicut succus acreste ⁊
pāpini uitis ⁊ ribes ⁊ solatꝝ ⁊ aqua cydonioꝝ acetoso
rum. Et ex rebus exptis que hn̄t ,pprietatē in hoc capi
tulo. Et oz ut admistret̃ in dispōe medicam̄ qd̄ testatus
ē sapiens noiatus Diogenes ⁊ ē alcuezric. Et ēt succ⁹
arnoglosse qū admistrat̃ ,pprie cū troc. ɔ karabe ⁊ luto
sigillato. Et oz ut admistret̃ ex eis calidū aliq̄d: imo fr̄z
actu. Calm ei cū eo qd̄ attrahit destruit opōm medicie

Fen. x. de dispositionibus pulmonis ⁊ pectoris ⁊ est tra
ctatus quinque.

Tractatus primus de principijs ⁊ anhelitu.

ℂ Cap. i. de anatomia epiglotis ⁊ cāne pulmonis.

Canna q̄dem pulmonis est membruz cōpo
sitū ex cartilaginibus pluribus que sūt cir
culi ⁊ ptes circuloꝝ: quaꝝ alie alijs ɔtinu
āt̃. Q.ue ergo ex eis obuiāt meatui cibi q̄ est
posterius ⁊ ē meri fcē sunt diminute ⁊ ,ppinque semicir
culo ⁊ posita ē abscissio eaꝝ ad meri: ⁊ cōtingit meri de
ea cor⁹ pāniculosū nō cartilaginosū. Immo subā e⁹ car
tilaginosa ad anteriora posita ē. Et cōponunt̃ he carti
lagines ex ligamtis q̄ pāniculus tegit ⁊ ɔprehēdit oīa il
la itrinsecus pāniculus lenis ad siccitatē ⁊ duritiē ɔcli
nans aliq̄tulā: ⁊ silr̄ exterius ēt ⁊ caput e⁹ superior quō
sequit̃ os ⁊ epiglotū. Et extremitas e⁹ inferior diuidit̃
in duas sectiones. Deinde diuidit̃ in sectōes currentes
in pulmone uicinantes ramis uenaꝝ pulsatilium ⁊ q̄eta
rum et puenit eaꝝ ptitō ad orificia ualde strictiora q̄ o
rificia eoꝝ que similant̃ eis ⁊ currūt cū ipsis. ℂ Eius i
gitur creatio facta ex cartilagine ut inueniat̃ in ea aptō
pdicta ⁊ ne lenitas faceret eā indigere cooptura ⁊ ut
sit durities e⁹ tutam̄ ipsi qū sit e⁹ situs ad an̄riora: et ut
sit durities e⁹ cā ad hoc ut pueniat uox: aut adiuuet eaz
Et fcā ē e⁹ ɔpositio ex cartilagibus plib⁹ ligatis cū pan
niculis ut sit ei poſis extensio et ɔiunctio ap̄ attractōm
aeris et respiratōm et nō doleat ex pcussionib⁹ q̄ accn̄t
ei desubtus et supra. Et ex attractōnibus q̄ accidunt ei
ad extremitatē e⁹ et ut qū nocumtū accidit nō dilatetur
nz coangustet̃. Et fcā ē rotunda ut sit securior et magis
incolumis et non minuit̃ ab ea qd̄ de ipso tangit meri ni
si ut ɔprimat bucellam transeuntem ipm. Immo ptran
seat a facie e⁹ qū extēdit̃ meri ad āplitudinez et fit ɔcaui
tas e⁹ tunc q̄i adiuuās meri qū incipit meri extendi ad
ipsam et penetrat in ipm et ,pprie in deglutitione ne cō
iungat̃ anhelitui: qm̄ deglutitō necessariū facit ut coope
riatur cāna pulmonis superius ut nō ingrediat̃ eā cib⁹
transiens super eam et fit coopertura eius cum suppo
sitione cartilaginū stantiū s̄z meatū. Et silr̄ e⁹ q̄ noiatur
non habens nomen: et qum fit deglutitio et uomitus ei⁹
indigentes coopertura i hoc meatu n̄ ē poſe ut sint qū
fit anhelitus. Et creata ē pp uociferatōm res que nōi
nat̃ lingua fistule ɔstricta ap̄ extremitatem canne: deīde
dilatat̃ apud epiglotū: q̄z incipit ex āplitudine perueni
ens ad constrictōm. deinde ad spatiū āplum sicut ē in fi
stula. qm̄ necessariū ē uoci cōstrictio ut retineat̃ et hui⁹
modi q̄dē corporis filis lingue fistule ,pprietas ē ut con
iungatur et dilatet̃ ut fiat p illud pcussio uocis. ℂ Du
rities uero pāniculi q̄ tegit eā interius fuit ut resistat so
lus catarris et sputis malis et uapori fumoso redeunti

ex corde: ⁊ ut nõ mollificet̃ ꝑcussiõe uocis. Eius ãt di
uisio in primis in duas partes fuit: qm̃ pulmo hꝫ duas
ꝑtes: sed eꝰ rãificatio cum uenis q̇etis fuit ut ex eis acci
piat nutrimentũ. Cõstrictio ãt orificioꝝ eoꝝ fuit ut mẽ
suret̃ in eis respiratio arteriaꝝ uenientiũ ad coꝛ ut non
penetret in eis ad ipsum. Nam si penetraret faceret per
uenire sputũ sanguis: hec ẽ ergo forma cãne pulmonis
¶ Epiglotis ãt ẽ instm̃ ad ꝯplendam uocem ut teneat̃
anhelitus. Et in interiore parte ipsius ẽ corpꝰ simile lin
gue fistule: ⁊ iam diximus ipsum ⁊ cum eo qd̉ apponit̃
ipsi ex palato: ⁊ ẽ simile additõi qua claudit̃ caput fistu
le ꝯpletur uox. Et epiglotis q̇dem ẽ coarctata cũ cãna
constricta cum meri. Qũ ergo meri appetit ꝯglutire ⁊
declinat ad inferiora ꝓꝑ attractõem bucelle cooperit̃ e
piglotis ⁊ eleuat̃ sursum ⁊ coarctatur coopertura qua
rũdam suaꝝ cartilaginũ cum aliis: q̃ extendunt̃ pãnicu
li ⁊ lacerti. Qũqꝫ cibus ꝑtransit meatum meri sunt ori
ficium epiglotis ⁊ cãne adherentes palato superius: q̃
non est poẽ ut ingrediat̃ ipsum ex eo qd̉ comprehensũ
ẽ apud meri aliq̇d: q̃ pertranseũt ipm̃ cibus ⁊ potus: i
ta ꝙ non cadit ad cãnã aliq̇d nisi in q̇busdam horis i q̇
bus festinat deglutitio anteq̃ꝫ ꝯpleat̃ motus iste: aut acci
dat cibo motus propter meri ꝯturbatũ: q̃ ñ cessat nã la
borare in expulsione eꝰ cũ tussi. Et nos q̇dem iã dixiũs
anatomiã cartilaginum epiglotis ⁊ lacertoꝝ eiꝰ in p̃mo
libro. ¶ Pulmo ãt ẽ ꝯpositus ex ꝑtibus quaꝝ una est
cãna: ⁊ s̃a ẽ rami arterie uenate ⁊ tertia est rami ꝓculdu
bio quos ꝯiungit caro mollis ⁊ rara aerea creata ex tenui
ore sanguĩe ⁊ subtiliore: ⁊ illud ẽ ẽt nutrimẽtũ eꝰ. ⁊ ẽ plꝫ
meatuũ mollis ⁊ rarus ad albedinem declinans ꝓprie ĩ
pulmonibus aĩalium quoꝝ integra ẽ creatio ⁊ creatus
ẽ rarus ut in ipso accipiat̃ aer ⁊ digerat̃ in eo ⁊ expella
tur s̃fluitas eius ab eo sicut creatũ ẽ epar cũ cõparatõ
ne ad cibũ. Et ẽ hñs duas diõnes quaꝝ una tendit ad
dextram ⁊ altera ad finistram. Et sectio q̇dẽ finistra du
os hꝫ ramos: ⁊ sectio dextra tres hꝫ ramos. ¶ Et iu
uamentũ pulmonis oĩo ẽ attractio aeris: ⁊ iuuamẽtũ at
tractõis aeris ẽ preparatio aeris cordis pluris q̃ ipm̃
quo indiget in pulsu uno. Et iuuamẽtũ hꝰmodi prepara
tõis est ut sit aĩali qũ submergit̃ in aqua. Et qñ emittit
uocem longam continuã impedientẽ ipsum ab acceptio
ne aeris aut qũ abhorret eꝰ attractõꝫ ꝓꝑ dispões ⁊ cãs
ducentes ipsũ ad illud ex fetore: aut alio aer preparatꝰ
quem assumit cor. Et iuuamẽtuꝫ hꝰmõi aeris preparati
ẽ ut temperet sua euentatõe caliditatẽ cordis ⁊ ut ĩstau
ret spũm cũ subã que ẽ magis uincens i cõplone eꝰ ꝑter
ꝙ aer solus sicut existimãt q̇dã cõuertat̃ ⁊ fiat spũs sic
non sola aqua nutrit membrum. Uer unũqdq̃ꝫ eoꝝ aut
ẽ ꝑs nutrimẽti: aut ẽ faciẽs penetrare lubricitate. Sꝫ a
qua ẽ ad nutrimẽtũ corꝑis ⁊ aer ẽ ad nutrimẽtũ spũs: ⁊
ununqdq̃ꝫ duoꝝ. s. nutrimẽtũ corꝑis ⁊ spũs ẽ corꝰ cõpo
sitũ ñ simplex. ¶ Sed iuuamẽtũ extractõis s̃fluitatis a
duste spũs ⁊ ẽ eꝰ fumositas ⁊ pulmõis ẽ ad ĩtroitũ aeris
f̃ri. Iste nãqꝫ attractus iã ꝓculdubio cõuersus est ad ca
lefactõm q̃ nõ ꝯfert in tẽꝑando spũm. ¶ Ramificatio
ãt uenaꝝ ⁊ cãne in pulmone fuit: qm̃ cãna ⁊ arteria uẽa
lis cõicant in nutriendo pulmonẽ ex sanguĩe digesto cla
ro ueniente ex corde. Carnis ãt iuuamẽtũ ẽ ut oppilet ri
mas ⁊ cõiũgat ramos. sꝫ eꝰ raritas ẽ ut rectificet attra
ctõm aeris. Nõ ei ẽ ut ñ penetret aer nisi i cãna tm̃: imo
qñꝫ euadit ad corꝰ pulmonis ex eo: ⁊ i hoc ẽ appꝛitio in
multiplicatõe ⁊ ut adiuuet ẽt i cõstrictõe ad expulsiõeꝫ
Est ergo preparatꝰ duobꝰ motibus ⁊ ꝓꝑ hoc apit̃ pul
mo cũ sufflatõe. Eius ãt albedo ẽ ꝓꝑ dñiũ aeris s̃ illud
quo nutrit̃ ⁊ ꝓpter plimã eꝰ s̃itatẽ. Eius ṽo partitio in
duas ꝑtes ẽ ut nõ cesset anhelitus ꝓpt̃ nocumẽtuꝫ aduẽi
ens uni duaꝝ partiũ: ⁊ oĩs ramꝰ eꝰ ramificat̃ ꝓpt̃ illud i
duos ramos. Quintꝰ ãt q̇ ẽ i latere dextro ẽ lectꝰ substra
tus uene q̃ noĩat̃ cõcaua ⁊ ñ ẽ eꝰ iuuamẽtũ i anhelitu plꝫ
Et qm̃ coꝛ magis fuit decliue paꝝper ad finistrã addit̃
i ꝑte finistra ꝙ occupet spatiũ pectoris. Et ñ ẽ bonũ ut
pulmõi fit i later̃ dextro addito existẽs uenis substrata:
qm̃ iã cecidit necessitas eꝰ. Et pulmonẽ q̇dẽ coopit pã
niculus neruosus ut fit s̃m ꝙ sciuisti sẽsus aliq̇s aliquo
mõ: ⁊ si ñ ẽ itrãs tñ ẽ coopiens q̃uis ipse pulmo sit sub
stratus cordi leniẽs ipm̃ ⁊ eꝰ tutamẽtũ. ¶ Pectus quo
qꝫ diuisũ ẽ i duas ꝯcauitates int̃ quas distiguit pãnicu
lus ortꝰ ex oppositõe mediatõis thoracis: ⁊ ñ ẽ trãsitus
ab una duaꝝ ꝯcauitatũ ad alteraꝫ. ⁊ iste pãniculus ẽ in
ṽitate duo pãniculi ⁊ ẽ ꝯiũctꝰ i posterior̃ ꝑte sui cũ spõdi
libꝰ ⁊ s̃ius ut defẽdat ãbas furculas. ⁊ itẽtio i creãdo e
os fuit ut sit pectꝰ hñs duos uẽtriculos q̃tenꝰ si eueniat
uni eoꝝ nocumẽtũ sufficiat alt̃ ad faciẽdũ anhelitũ ⁊ eꝰ in
tentõꝫ. ⁊ ex iuuamẽto eꝰ ẽ ligatõ meri ⁊ pulmõis ⁊ mem
broꝝ pectoris ad iuicẽ. ¶ Uelamis ãt iã dixiũs formã
⁊ iuuamẽtũ eꝰ i anatõia lacertoꝝ. Ipm̃ ei i ṽitate ẽ unꝰ
lacertoꝝ. Et ẽ ex tribꝰ tunicis q̃ꝝ media ẽ corda q̃ ꝯple
tur eꝰ opꝰ. Et tunica q̃ ẽ supra ẽ sicut fũdamẽtuꝫ ⁊ basis
pãniculi pectoris q̃ iteriꝰ coopiũt ipm̃. ⁊ tunica iterior
ẽ sicut illa siphac. et i uelamĩe q̇dẽ duo s̃t foramina quoꝝ
maiꝰ ẽ trãsitꝰ meri ⁊ arterie magne: ⁊ ꝑ minꝰ ẽ trãsitꝰ uene
q̃ noĩat̃ albabari ⁊ ẽ uehemẽtis suspẽsiõis cũ ea ⁊ incar
nationis.

C. ii. de ꝯplõibꝰ pulmonis ⁊ signis dispõnum eꝰ.

Dicaũs itaqꝫ ꝙ ꝯplonẽ calam significãt ãplitu
do pectoris ⁊ magitudo ãhelitꝰ. ⁊ qñꝫ duplat̃
exsufflatio ⁊ uox ⁊ opꝰ eꝰ. Et ꝙ paꝝ nocet̃ ab aer̃ f̃ro:
⁊ ꝙ plm̃ a calo. Et ꝙ accñtia sitis sedat aer f̃rũs absqꝫ
potu multotiẽs. ⁊ accit ei plm̃ iflãtio ⁊ tussis. Frãm ṽo
ꝯplonẽ significãt ꝑuitas pectoris ⁊ ꝑuitas ãhelitꝰ ⁊ uox
⁊ acuitas ãboꝝ. ⁊ ꝙ nocet̃ ab oĩ f̃ro. ⁊ multitudo gene
ratõis phl̃atis i ipso. Et multotiẽs q̇dẽ duplat̃ eo ãhe
litus ⁊ aduenĩũt ei asma ⁊ tussis. ¶ Cõplonẽ aũt hũi
dã sigificãt multitudo s̃fluitatũ ⁊ raucedo uocis ⁊ ster
titio ⁊ ꝓprie qũ fuerit cũ mã ⁊ fuerit decliuis ad s̃iora
⁊ defectꝰ ab eleuatõe uocis ñ ꝓꝑ debilitatẽ corꝑis. ¶
Siccã ṽo ꝯplonẽ significãt paucitas s̃fluitatũ ⁊ asꝑitas
uocis ⁊ silitudo eꝰ cũ uoce gruũ. ⁊ qñqꝫ ẽ illic disnia ꝓꝑ
uehemẽtiã spissiutdis. ¶ Unaqueqꝫ ãt haꝝ ꝯplonũ qñꝫ
ẽ pulmoni nãlis: et qñꝫ ẽ ei accñtalis ⁊ cõicãt i aliquo
et differ̃t i aliquo. Illa ãt i q̇bꝰ cõicãt s̃t sigua ṕdcã nisi
illa q̃ excipieũs pꝰ: sꝫ ea i q̇bꝰ differ̃t s̃t duo: unũ eoꝝ est
qm̃ qũ ꝯplo ẽ nãlis sigm eꝰ ẽ s̃tãs s̃m nãm: et si ẽ accñal̃
ẽ ei sigm accñtale. et iã aduẽit ei nisi sit sigm de gener̃ eo
ꝝ q̃ ñ accñt nisi nã tm̃: qm̃ tũc sigm ẽ nãle cꝰsile ẽ magni
tudo pectoris: aut ꝑuitas eꝰ. Et scias ꝙ magis ꝓprie si
gnificatões eꝰ s̃ꝫ dispões pectoris et pulmõis ẽ ãhelitꝰ
ĩ s̃titate sua et calitate sua et magitudĩe eꝰ et ꝑuitate ipiꝰ
et facilitate ipsius et eꝰ difficultate et fetor̃ et bõitate o
doris eꝰ et reliq̇s dispõibꝰ eꝰ. Et silr̃ uox ẽt i hꝰi re sicut
illud qd̉ sigificat illa q̃ strãgulata ẽ qũ nocumẽtũ sit in la
certis dilatantibꝰ: et rauca qũ nocumentum sit i lacertis
constrictiuis qum nocumentum est in lacertis et silr̃ tus
is et sputum et pulsus. ¶ Et iã ꝺcl̃ata ẽ tibi q̃litas sigi
ficationũ ãhelitꝰ et q̃litas significationũ uocis et q̃litas
sigificationũ tussis et q̃litas significationũ sputi. Pulsus

ãt et qđ ipse significat ƀʒ ꝯpl̃ones et egritudines iã sciui
sti. Et pulmo q̇dẽ uicinaẗ cordi ⁊ significatões dispõnũ
e⁹ st̃ s̃ʒ ipm fortiores. Et pulsus ẽ magis significatiuus
e⁹ qđ seq̇ẗ ramos neruoꝝ pulmõis. Et tussis ẽ magis si
gnificatiua illius qđ seq̇ẗ cãnã ⁊ carnẽ pulmonis. ⁊ sẽsi
bilitas grauitatis ẽ significatõ ꝓpria ꝙ mã ẽ i pãniculis
⁊ lacertis: ⁊ qũ nõ spuiẗ nisi cũ tussi leui tunc materia est
propinqua suqqrempo cãne et ei quod sequitur ipsu
Et si non spuit nisi cum tussi pl̃ima tũc materia ẽ ꝓfuʒ
da ⁊ ẽ longinqua. ⁊ qñʒ associanẗ nocum̃tis mẽbroꝝ pe
ctoris sig mẽbroꝝ lõgiquoꝝ sicut v̾tigo in ap̃atibus ue
laminis ⁊ sicut rubedo faciei in ap̃atibus pulmõis.

¶ Cap. iij. de apostematibus accidentibus pulmoni.

P Ulmoni qñʒ accñt ap̃ata appropriata mẽbris
ꝑtiũ siliũ ⁊ egritudines officiales ⁊ ꝓprie oppila
tio i uenis suis ⁊ ꝑtib⁹ cãne ipsius: ⁊ ꝓprie i uenis grossi
orib⁹ ⁊ i raritate corporis e⁹. Et qñʒ fiũt ꝑꝑ cãs oppila
tiuas itra ipʒ usqʒquo ꝑueniaẗ ad cooꝑturã ⁊ egritudies
cões. ¶ Et qñʒ multiplicãẗ egritudines pulmõis i hy
eme ⁊ autũno ꝑꝑ multitudinẽ catarri ⁊ ꝓprie i autũno
pluuioso p⁹ estatẽ siccã septẽtrionalẽ: ⁊ aer frũs nociuus
ẽ pulmoni nisi sit a caloꝛ lesus uehem̃ti. ¶ Et multoti
ens q̇dẽ ꝑducũt egritudines pulmõis ad egritudines e
patis sicut ꝑducũt uehem̃tia frigiditatis ei⁹ ⁊ uehem̃tia
calitatis e⁹ ad hydropisim ⁊ similiter uelaminis.

¶ Cap. iiij. de cura pulmonis.

A Ttẽde qđ dĩ i c° asmatis ⁊ ãhelit⁹ ⁊ ꝑmuteẗ ad
illđ ex eo quod cõicat ei in cãis egritudinũ. Et
qñʒ excitaẗ pulmo cũ eo quđ ẽ sicut eleuatio uocis ⁊ sic
ãhelit⁹ exufflatõis ⁊ subtilienẗ ꝑ illđ sl̃fluitates e⁹: ⁊ ad
ministratõi q̇dẽ medicinaꝝ pectoris iest ꝓpria forma. oʒ
ei ut admistrẽẗ facte pill̃e ⁊ el̃ia pl̃ibus retinẽdo ea i ore
⁊ deglutiendo qđ resoluiẗ ex eis paulati ut ꝓlõgeẗ spati
um in ore eaꝝ i ꝑtrãseũdo cãnã ⁊ reiterẽẗ et ꝑueniat ad
cãnã ⁊ pulmonẽ: ⁊ ꝓprie qũ dormit resupius ⁊ hũectet
lacertos oẽs q̇ seqũẗ pulmonẽ ⁊ cãnã e⁹. Et ꝓpinquioꝛ
modus declinatõis sl̃fluitatũ pulmonis ẽ lat⁹ quđ meri
seq̇ẗ: quaꝑꝑ iuuaẗ uomitu pl̃m qũ nõ ẽ ibi qđ ꝓhibeat.

C. v. đ materijs siccis ĩ pulmõe ⁊ iudicijs eaꝝ i curõne

M Aterie q̇ ꝯtinẽẗ i pulmone qñʒ st̃ ex generꝛ san
guis. et qñʒ st̃ ex generꝛ hũitatis. ⁊ qñʒ st̃ ex ge
nere saniei ⁊ st̃ materie calide ⁊ subtiles. Et mãs q̇deʒ
siccas i pulmone qñʒ ẽ difficile spuere: qꝛ nõ adheret ei
uẽtositas expellẽs eas cũ tussi. Immo rũpiẗ humiditas
super uentositatẽ: qꝛ aduenit ei uẽtositas nõ eradicãs. sʒ
ad uehem̃tiã multitudis e⁹ qñ st̃ hũores pectoris gros
si non ꝑuenias ad ultimũ i exiccãdo. imo sis occupatus
cũ lẽificatõe ⁊ icisione cũ resolutõe materiei. Et fit itẽ
tio maior duaꝝ reꝝ tibi icisio: aut sit studium cũ incisiõe
plus q̃ꝫ sit cũ resolutõe. Et admistra i oib⁹ illis medicis
aquã mell̃: ẽ ei faciẽs eas penetrarꝛ ⁊ leificat ⁊ abstergit

¶ Cap. vi. de medicinis pectoris singularibus. ⁊ cõpo
sitis ⁊ de forma admĩstrationis earum.

M Edicine pectoris st̃ medicine q̇ mũdificãt pe
ct⁹ ⁊ st̃ ƀm ordines. ¶ Ordo prim⁹ ẽ sicut fa
rina fabaꝝ ⁊ aqua mellis ⁊ sem̃ lini assũ ⁊ aigdale ⁊ ui
nũ dulce. Nã ipm uehem̃ter apit oppilatiõm pulmonis
sicut ipm uehem̃ter generat oppilatõm ep̃is quẽadmõʒ
scies i c° ep̃is. Et ex frĩs sem̃ cucũeris ⁊ bateke ⁊ cucur
bite. Butyri v̾o q̇ solũ admistraẗ maẗatõ qũ ẽ plꝯ q̃ꝫ e⁹
mũdificatio. Si ãt deglutiaẗ cũ melle et amigdalis ama
ris ẽ e⁹ maẗatio mĩor et mõdificatõ e⁹ maior. ¶ Et for
ti⁹ illo ẽ glutinũ alboti et aigdale amarꝛ et oxymel sq̇lliti

cũ et fẽug^m et olibanũ et dactili heirõ hñt fõtitudinẽ i
hac itẽtõe. ¶ Et fõtiõa ill̃ st̃ cyminũ et piꝑ et herb⁹ et
radix lilij et radix oppopõaci et castoreũ cũ melle et sq̇l
la assata ꝯtrita et ꝯfecta cũ melle et cẽtaurea maior et a
ristol̃. ro. et nigella et v̾mis q̇ ẽ sub urceis qũ đsiccaẗ s̃ʒ
testã s̃ʒ prunas: aut i furno donec albescat et ꝯmisceaẗ cũ
melle. Et sil̃r enula qũ poniẗ i medicis et aqua e⁹ ẽ ue
hem̃tis iuuam̃ti et alreumed ẽ ex sũma eoꝝ q̇ faciũt faci
le sputũ et siseleos ẽ ualde iuuati^m et ꝓprie crudũ. et p⁹
ipm illud qđ nõ ẽ elixatũ nisi elixatura una. Et crocus
ꝯfortat instrũa ãhelitus et facile efficit sputũ ualde. et me
dicine q̇dẽ iste st̃ ꝯueniẽtes ebibite et st̃ ꝯueniẽtes ut em
pl̃m s̃ʒposite. ¶ Ex medicis ãt ꝯpositis st̃ pill̃e Plato
nis et st̃ pill̃e de storace et sir⁹ de isopo cũ descriptõibus
cũ diuers̃ et medicam̃ Andrõachi et medicam̃ asclepi
adis et medicam̃. B. et sirupi de papauerꝛ cũ descripti
onib⁹ et medicam̃ mãmi⁹ et medicam̃ anacardi cũ myro
bal̃. ¶ Et ex eis q̇ faciũt spuerꝛ hũoꝛes grossos et saniẽ
ẽ medicam̃ qđ. ℞. serapini et myrrhe ãboꝝ añ. aur. i. cõ
dumeni aur. ij. opij et castorei ãboꝝ añ. aur. i. ꝯficiãẗ cuʒ
uino dulci: c⁹ potio ẽ. ʒ. aur. ¶ Et ex eis q̇ expta st̃ est
medicamn qđ. ℞. olibani. iiij myrrhe. ij. cũ trib⁹. ʒ. rob
coq̃ꝫẗ cũ melle et đglutiãẗ: aut succ⁹ caul̃ cũ equali põ
dere mellis: aut decoctio ei⁹ decoq̃ꝫẗ ãbo donec coagu
lenẗ et sit ignis ignis carbonũ. et ẽt myrrha et piꝑ et se
men urtice et serapinũ et sinapis sumãẗ et fiãt ex eis pi
lule: et deẗ in potu ex eis mane et uesꝑe aꝑ sõnũ: et ẽt si
napis. ʒ. i. baurac. ix. kirat succi cucũeris asini kirat. i. et
ʒ. et st̃ potio una educẽs sl̃fluitates pl̃imas et mũdificat
sine lesione. ¶ Et ex medicis fortib⁹ ẽ ut sumãẗ nastur
tiũ et sinapis et sem̃ urtice et succ⁹ cucumeris asinini et
anisũ ꝯiũgaẗ totũ illud cũ melle et cõficiaẗ cũ eo. ¶ Et
ex ꝯmistis declinãtib⁹ ad caliditatẽ ẽ ut sumãẗ fenug^i. ʒ
i. seis lini. ʒ. i. ʒ. herbi. ʒ. i. e⁹ qđ ẽ inter grana cotti. ʒ. ʒ.
succi liq̇ritie. ʒ. ij. iuoluãẗ oia oleo amigdalino et cõiun
ganẗ cũ melle. et i ex seuesten et fic⁹ albe et passe enucle
ate et radix lilij et capillus ue. decoquãẗ i aqua uehem̃
ter et deẗ ex ea ad potãdũ. et si i hac aqua decoquãẗ po
lypodiũ et turbit erit iuuati^m ualde. Et scias ꝙ multo
tiens retineẗ aliq̇d i pectoꝛ et ẽ recipiẽs ut expuaẗ nisi
uirtus e⁹ ab eo đbiliteẗ: et tũc q̇dẽ oʒ ut adiuueẗ cũ ster
nutatõe.

¶ C. vij. de ƀmõe uł̃i de ãhelitu.

A Nhelitus ꝯpleẗ duobus motib⁹ inẗ quos st̃ due
more ƀm ꝙ res se hʒ i pulsu: nisi qꝛ mot⁹ ãheli
tus ẽ uolũtarius q̇ põt alterari cũ uolũtate a cursu nãli
et pulsus ẽ nãlis pur⁹. Et intentio q̇dẽ i ãhelitu est ut i
pleat pulmoneʒ aere frĩo donec ꝑpareẗ ꝑparatio cordis
et ñ cesset cor sumerꝛ ex eo aerem frũʒ et reddat ipsi ua
porem fumosũ ad hoc ut accidãt illi attractiõi due res
quaꝝ una est ꝯuersio ipsius a frĩtate cũ calefactiõe ei⁹
qđ ei uiciaẗ et e⁹ qđ ei ꝯmisceẗ. Et altera est ꝯuersio ip
sius a claritate sua ꝑꝑea ꝙ admisceẗ ei uapor fumosus
tũc ei remoueẗ ab eo intentio qua sit ꝯueniens ad hoc
ut extendaẗ pulsus ab eo: qꝛ necessaria fit eius eductio
et ꝑmutatio ipsius. ¶ Et iter duas res sũt due moꝛ: et
eius q̇đ itroitus et est attractio aeris fit cũ dilatatione
pulsus pulmõis sequens motũ corpoꝝ q̇bus circũdaẗ
Et ãhelitus q̇đ aꝑ cõitatem est illud qđ educiẗ et apđ
medicos et i positiõe que est inter eos qñʒ est illud qđ
educiẗ sicut est aꝑ cõitatem: et qñʒ est hoc totum sicut
pulsus aꝑ cõitatem est motus dilatatiuus: et aꝑ medi
cos in ipo est positio ꝓpria ƀm spem notã. ¶ Et mot⁹
anhelitus equalis naturalis uacui a nocum̃to ꝯpletur

motu uelaminis. ſi aũt indiget additõe fortitudinis ꝓp
ter illud quod non ingreditur niſi cum labore: aut ut
ↄfortat̃ ãbelit⁹ ad extrahẽdã inflatõm cõicat uelamini
i hoc adiutoriũ lacertoꝝ pectoris oium: ita ꝙ ſupꝑmoꝝ
e⁹ aut ſaltẽ quorũdã inferioꝝ e⁹ tm̃. Si aũt ẽ neceſſariũ
ut ſecet lĩas: aut generet̃ ex eo locutõ ñ ẽ excuſatõ quin
admĩſtratõ ſit lacertoꝝ lingue. Et qñ ẽ neceſſariũ i eis
admĩſtrare lacertos labioꝝ. Et quẽadmodũ in pulſu ẽ
magn⁹ ⁊ pu⁹ ⁊ lõgus ⁊ breuis ⁊ uelox ⁊ tardus ⁊ cali
dus ⁊ fɼuſ ⁊ frequens ⁊ rarus ⁊ fortis ⁊ debil̃ ⁊ int̃cis⁹
⁊ ↄtinu⁹ ⁊ ſpaſmoſus ⁊ tremulus ⁊ pue replẽtõis uena
rũ ⁊ multe eaꝝ et reꝝ illaudabiliũ: ⁊ oib⁹ illis ſunt cãe
⁊ oib⁹ illis ſunt ſignificatões ſm res ſuas. Et eſt eis di
uerſitas ſm ↄplones etates ⁊ genera ⁊ accidẽtia corpo
rea ⁊ aialia. Similit̃ ãbelitui ſũt iſte res nũerate ⁊ que
ſunt eis ſimilia. Et unaqꝫ res earũ hꝫ cãꝫ: ⁊ ois res ex
eis hꝫ ſignificatõm. ¶ Anbelit⁹ igit̃ alius ẽ magn⁹: ⁊ a
lius ẽ pu⁹: ⁊ alius ẽ lõgus: ⁊ ali⁹ ẽ breuis: ⁊ alius ẽ ue
lox: ⁊ alius ẽ tardus: ⁊ ali⁹ ẽ rarus: et ali⁹ ẽ frequẽs: et
alius ẽ ſtrictus: ⁊ ali⁹ ẽ lat⁹: ⁊ alius ẽ facil̃: et alius ẽ dif
ficilis: et alius ẽ fortis: et ali⁹ ẽ debil̃: et ali⁹ ẽ calſus: ⁊ a
lius ẽ fɼius: et alius ẽ eq̃lis: et alius ẽ diῦſus. Et ex ſpe
tiebus q̇dẽ ãbelitus ſunt q̃ hñt nõia ꝓꝓa ſicut ãbelitus
int̃ciſus et ꝑpatus et ãbelitus dupl⁹ et ãbelitus ſuffoca
tus et ãbelitus uiolẽtus et hñs fetirat uel fetorẽ ſicut ẽ
i apoplexia ⁊ ſimilibus. Et nocumẽta que accñt ſunt in
mẽbris ãbelitus et i ꝑncipijs eoꝝ et i eis que cõicãt eis
cũ uicitate. ¶ Et mẽbra q̇dẽ ãbelitus ſunt epiglotis et
pulmo et cãna ⁊ uene ñ pulſatiles ⁊ arterie ⁊ uelamẽ ⁊
lacerti pectoris ⁊ pectus ipm. Nã nocumẽtũ qñ fit i ip
ſo pectore qñ ẽ debile ⁊ puũ ⁊ aduẽit ei ꝑꝑ illõ in ãbeli
tu nocumẽtũ. Eoꝝ aũt ꝑncipia ſũt cerebrũ ipm ⁊ nucha
ẽt: qm̃ ipſe ẽ origo uelamis. Naſcit̃ .n. plꝫ e⁹ ex pari q̃r
to neruoꝝ nuche ⁊ cõtinuãt̃ ei rami q̇nti ⁊ ſexti ⁊ nerui
ad ipm uenientes. ¶ Mẽbra aũt cõicãtia cũ uicitate ſt̃
ſicut ſtõus ⁊ epar ⁊ matrix et iteſtia et reliq̃ uiſcera. Et
illa nocumẽta aut ſunt malitia ↄplonis ſuccedens calſa a
ut fɼa: aut hũida: aut ſicca quecũqꝫ earũ ſit pura: aut cũ
mã humoris retẽti uel effuſi ad ipuꝫ pɼimi: aut uiſcoſi
aut groſſi ⁊ ſanies et pus ſunt ex ſũa e⁹ aut uẽtoſitate a
ut uapore aut egritudo official̃ ex paralyſi et ſpaſmo:
aut ↄſolutõ ſingularis ex ſciſſiõe: aut putrefactõe: aut ul
ceratõe: aut corroſiõe: aut ex apate fɼo: aut calido: aut
duro: aut ex dolore. Et tu q̇dẽ ſciuiſti ꝑ illud qõ narra
ui tibi ꝙ ãbelit⁹ ẽ fortis ſignificatõ. Et currit curſu pul
ſus poſtq̃ tu obſeruas in eo cõſuetudinẽ. ſicut neceſſe ẽ
tibi ut obſerues rẽ nãlẽ cõſuetam in pulſu etiam.

C. viij. de ãbelitu mag⁹ ⁊ puo ⁊ cãis ⁊ ſigificatõib⁹ e⁹.

Anbelitus magnus ẽ ãbelitus q̇ recipit aerẽ ual
de pɼm ſuꝑ eq̃lẽ: ⁊ ẽ ille cũ quo dilatãt̃ mẽbra
ãbelitus in ꝑtibus oibus ſupabũdãt̃ ꝑꝑ magnitudinẽ
eius qõ attrahit̃. Parui aũt et ſtricti diſpõ ẽ i hoc ecõ
trario ꝓpt̃ puitatẽ ei⁹ qõ attrahit̃ et ſilr i ꝑte extractõ
nis. ¶ Cauſe ṽo anbelitus magni ſũt cãe pulſ⁹ magni
ſ. tres ꝑdcẽ. Et exiſtimat̃ a q̇buſdã ꝙ puus ẽ ille q̇ cõ
plet̃ motu uelamis tm̃. ⁊ illõ non ẽ ueꝝ abſolute. Nam
q̃uis qñ ſit ille q̇ ↄplet̃ motui ſolius uelamis pu⁹: qñ
tñ ẽ ille eq̃lis. Eq̃lis .n. nõ eget motu niſi uelamis qum
uelam̃ ẽ fortis uirtutis. Et qñ ẽ ãbelit⁹ pu⁹ q̃uis mẽ
bra pectoris oia moueãt̃ qñ ſunt oia debilia. Nõ .n. ſuf
ficit uelam̃ ſolũ ad anbelitũ q̇ ẽ neceſſariuſ neqꝫ ſi nece ſ
ſarius ẽ eq̃l̃. Immo ẽ neceſſarium ut oia ei aſſocientur.
¶ Amplius nõ ẽ oibus ſufficiẽtia in attractõe aeris ⁊
e⁹ eductõe accidẽs oibus qõ fit ſimile ei qõ ẽ a uelamie
ſolo ſi ẽ incolume ⁊ ſanum ⁊ forte: qm̃ non ẽ neqꝫ unũ
ex illis mẽbris ſufficiẽs ad dilatatõꝫ integrã neqꝫ illius
q̃titatis ut qñ illi aggregãt̃ adiutoriũ interius ꝓueniat
ex oibus dilatatio pɼmõis eq̃lis ſufficiẽs. Et illõ ẽ ꝓpt̃
debilitatẽ ṽtutũ: aut ↄſtrictõm meatuũ ſicut accit in pi
pneumõia. Uerũ oꝫ ut ſit magnitudo ãbelitus cõꝑata
cũ q̃titate e⁹ qõ de aere ipo exercet̃ recepto ⁊ eo qui
redijt: ⁊ nõ ↄplet̃ illud niſi motu oiuꝫ lacertorum pecto
ris ⁊ eoꝝ q̃ ſequnt̃ eos: deiñ ñ ↄuertit̃ dõec ſit mot⁹ om
niũ illoꝝ q̃ i ipſo mouẽt̃ mot⁹ omniũ lacertoꝝ. Ipſe ei eſt
ãbelit⁹ magn⁹: imo ñ ẽ niſi qñ ad ipꝫ mouẽt̃ oẽs motu q̃
eſt ultiũs i dilatatõe ⁊ ↄſtrictõe oꝑando i aere plurimo
Et puus eſt ſm oppõneꝫ e⁹. Et qñ ↄſeq̃t̃ ex uehemẽtia
mot⁹ m̃broꝝ ãbelit⁹ ad attrahendũ aerem ut fiat motus
dilatãdo i añrorib⁹ uſꝫ ad furculas. Et poſteri⁹ uſꝫ ad
os duaꝝ ſpatulaꝝ: ⁊ i laterib⁹ uſꝫ ad maximã ꝑtẽ carnis
ſpatule: ⁊ qñ iuuãt̃ naribus: imo iuuãt̃ eis utriſqꝫ i plu
rib⁹ diſpõib⁹. Qñ ṽo diuerſificat̃ diſpõ i ↄſtrictiõe ⁊ di
latatõe ex ꝑte magnitudinis ⁊ puitatis: quãdoqꝫ ei ẽ di
latatõ maior: ⁊ qñ ↄſtrictõ ⁊ mot⁹: qñ ſm quãcunqꝫ q̃
litatẽ q̃ maiorẽ hꝫ neceſſitatẽ equatõis cũ itroitu ⁊ dila
tatõe ẽ addit⁹. Et q̃litas q̃ indiget eq̃tõe cũ itroitu dila
tatõe ex ꝑte magnitudinis ⁊ puitatis: ⁊ fortaſſe ẽ dilata
tio q̃cunqꝫ eaꝝ ẽ magis neceſſaria ẽ mot⁹ q̇ tenet eã ma
gis addit⁹. Nã ſi ẽ neceſſitas expulſionis uaporis fumo
ſi plurima ꝑꝑ multitudinẽ q̃titatis e⁹: aut acuitatẽ qua
litatis ipſius ẽ ↄſtrictõ exſufflatiua. Et ſi eſt neceſſitas e
xufflatiua. Et ſi ẽ neceſſitas extiguẽdi ignẽ inflãtũ eſt di
latatio mag. Et qñ ↄtigit i hoie ut ñ ſit magne attractõ
nis aeris: imo pue: deide ſit magne extractõis ſpũs uel
ãbelit⁹ ẽ illud ſignificatio ꝙ caliditas ĩnata ẽ diminuta:
⁊ extrãea itrãs ẽ addita. ¶ Et cãe i hoc ꝙ hec oia mẽ
bra laborioſo motu affligunt̃ ſunt quattuor. Ipſa enim
aut ſũt ita ꝑꝑ cãm magne neceſſitatis q̃ ẽ ꝑꝑ inflãtõꝫ ca
liditatis i ꝑtib⁹ cordis ⁊ pulmonis. Aut ꝑꝑ cãm debili
tatis i ipſis lacertis motiuis. aut ꝑꝑ cõitateꝫ ꝑncipioꝝ
ſicut ẽ in fine ethice ⁊ pthiſis ⁊ i collectõe materiei: qm̃
ipſa debilitat ṽtutẽ. ¶ Aut ꝑꝑ egritudinẽ iſtãi ei ꝓ̇paꝫ.
aut ꝑꝑ cõitatẽ e⁹ ꝑdcãꝫ i eo qõ ꝑterijt ex ſpaſmo accidẽ
te ei: aut malitia ↄplexiõis: aut apate aut doloꝛ̃ aut alia
re aut ꝑꝑ ꝓhibitõꝫ i lacerto accñtẽ a dilatatõe ſic ẽ ĩple
tio i ſtõ a cibis: aut uẽtoſitas qũ ꝑtrãſit terminũ: qm̃ ſe
parat inter uelam̃ ⁊ dilatatõꝫ qꝛ̃ nõ dilatat ipꝫ ſolũ: aut
ꝑꝑ ↄſtrictõꝫ meatuũ q̇ ſũt epiglotis et rami cãne et arte
rie et q̇ ↄtinuãt̃ eis ex meatib⁹ ãbelitus ſicut raritas q̃ ẽ
i pulmone: qm̃ qũ ipſe iplet̃ hũorib⁹ aut multiplicãt̃ in
ipſo oppilatões: aut accidit i ipo apa. Et iſti q̇dẽ ſũt ſic
patiẽtes aſma ⁊ hñtes ſaniẽ ⁊ pipneumonici: aut ꝑꝑ ne
gligẽtiã cũ neceſſitate: aut paucitate neceſſitatiſ ita ut ꝓ
lõget̃ ſpatiũ inter duos ãbelitus ⁊ fit neceſſitas ãbelit⁹
magni reſtaurãtiſ illud qõ accit ex negligẽtia ſicut ẽ pul
ſus hñtis ꝑmiſtionẽ rõnũ qũ nõ hꝫ uehemẽtẽ cordis fri
giditatẽ: qm̃ ipedit̃ ab eo: deinde ultimat̃ in ipſo. Et ex
ſũma h⁹i neceſſitatis ẽ magitudo ãbelitus: qm̃ multipli
cãt̃ in ipo uapores fumoſi ꝓculdubio et negligit ãbelitũ
a uolũtate extractõis ãbelitus uſqꝫquo multiplicat̃ cũ
ipſo neceſſitas: qꝛ̃ egredit̃ ꝓculdubio magnus. Et ſimi
liter ẽ pulſus ↄplexio cordiſ c⁹ nõ ẽ cũ illo caloꝛ̃ recipiẽ
tis ãbelitũ: qꝛ̃ expellit̃ ad horã neceſſitatis et reſtaura
tur cum magnitudine quod deficit cum expulſione.

¶ Cap. ix. de ſignis anbelitus.

Signa q̇bus diſcernit̃ inter cãs motus ſt̃: qm̃ ſi il

lud fuerit causa necessitatis et uirtus fuerit fortis erit
ãbelitus plurimus in introitu ipsius: et ex insufflatõne
eꝰ et erit tactꝰ ãbelitꝰ calidus īflãtꝰ ēt magnꝰ significans
calitatē ⁊ erūt signa īflãtõis ĩpta i pectoꝛ ⁊ facie ⁊ oculis
⁊ ligua i coloꝛ suo ⁊ aspitate sua ⁊ i reliqˀs. Si ãt nõ fue
rit ita ⁊ ṽtꝰ fuerit nõ deiecta ⁊ qĩ ñ fuerit poſſis ei dilata
tio itegra tũc cã ꝯstrictõis erit i re ⁊ re eoꝝ q̃ nũerauiũs
Si ãt mẽbra oĩa laborauerit: aut moueãt postea nõ fue
rit mota motu de quo sit curãdũ nꝫ extẽdũt dilatatõe i
tegra: sicut qñ conat aliqˀs illud qð nõ ē ⁊ initit oĩ nixu
sꝫ ãbas nares ⁊ nõ fuerit illic apud redditū exufflatio:
tũc ṽtus motiua q̃ ē i lacertis erit lesa. ¶ Et qñqꝫ ꝯstri
ctio ē ex hũitate i cãna ⁊ q̃ sequũt ipm ē cũ signis i ãbeli
tu sonꝰ eꝰ q̇ stertit ⁊ ē necessitas excreatõis ⁊ ē additõ si
gni sꝫ sigᵐ ꝯstrictõis totale: ꝙ si illud nõ fuerit erit causa
magis iobediẽs hac. Qũ ergo aduenit ꝯstrictio stertilis
subito: tũc iã currit ad pulmonē ꝑus: deinde ad cãnam
ꝓ sanies ⁊ pus ex aliquo membrorum subito.

¶ Cap. x. ð anhelitu uehemẽti.

Et ille ex cꝰ magnitudie ṽtꝰ laborat illic sꝫ flua
coarctatõe ad itroitũ ⁊ ad exufflãdũ cũ exitu
quare est cum magnitudine fortitudo.

¶ Cap. xi. de anhelitu alto ⁊ subtili.

Et spẽs ãbelitꝰ magni i quo necessarius ē mo
tus sꝫioꝝ lacertoꝝ pectoris ⁊ nõ ꝑuẽit necessi
tas i ipso ad mouẽdũ uelam̃ ⁊ iferiores lacertos pecto
ris. Et iste q̇dẽ ãbelitus sepius accit i febribꝰ pestilenti
alibus. Cap. xij. de anhelitu paruo.

Cognitio cãꝝ eꝰ ē ꝑꝑ cognitõm cãꝝ magni ꝺm
semitã oppositõis: qm̃ seꝑat dolor iter mẽbra
ãbelitꝰ ⁊ iter motꝰ eoꝝ: ⁊ qñꝫ minorat ãbelitus cã dolo
ris. ⁊ qñꝫ minorat ãbelitꝰ ꝑꝑ ꝯstrictõm. Et qñ associa
tur ei raritas significat moꝛtificatõꝫ nature. Et qñ asso
ciat ei frequẽtia significat doloꝛē i mẽbris ãbelitus ⁊ q̃
sequũt ea ex sĩtõ ⁊ eis silibus sicut ulcera eoꝝ ⁊ aꝑata ipo
rũ. ¶ Signa cãꝝ ãbelitus ꝑui oppositaꝝ cãis ãbelitus
magni nota sꝫ ꝺm oppositõꝫ. ¶ Ipsũ ãt cuiꝰ ꝑuitas est
ꝑꝑ dolorē nõ ꝑꝑ ꝯstrictõꝫ significat iuẽtio doloris ⁊ ꝙ
hñs dolorē si tolerat dolorē ⁊ expectat sꝫ ipm posse ē ei
ut magnificet ãbelitũ suũ: ⁊ cũ hoc qñꝫ accit iter seꝑatõ
nes ãbelitꝰ eꝰ ãbelitꝰ magnꝰ ad quẽ necessitas adducit ad
tolerãdũ dolorē: aut adducit necessitas i ipso negligẽtiã
doloris. Et factꝰ a ꝯstrictõe ē eõrio totius illius.

¶ Cap. xiij. de anhelitu longo.

Et ille i quo ꝓlõgat spatiũ motꝰ aeris i attractõ
ne ipsius ⁊ eꝰ reditu ut possit ṽtus oꝑari in aere
ꝑmo. Et qñꝫ ꝓhibet magᵐ ⁊ uelocē dolor: aut strictõ
⁊ ponit lõgus i ꝯplem̃to eꝰ ut ꝯsequat qð attractũ ē ꝺꝫ
quãtitatem magni ⁊ uelocis.

¶ Cap. xiiij. de anhelitu breui.

Abelitus breuis diuersus ē a lõgo ⁊ qñ associa
tur ei frequẽtia ē cã eꝰ dolor i inſtĩo ãbelitus ⁊
q̃ sequũt ipm. ⁊ qñ associat ei raritas significat mortifica
tõꝫ inati caloris. Capi. xv. de anhelitu ueloci.

Abelitus uelox ē ille i quo ē motꝰ i spatio bre
ui cũ ꝯsecutõe necessitatis nõ sicut breuis ⁊ ꝑ
uus. Et cã i ipso ē uehem̃tia necessitatis qũ nõ ꝯseq̇t in
ipso sufficiẽtia magnitudinis: aut qm̃ necessitas ē supra
illud qð magnitudo ad ipam ꝯprehẽdit: aut qm̃ magni
tudo seꝑat sicut dcm̃ ē i pulsu i illa seꝑatõe: aut i istĩo:
aut i uirtute. et qñꝫ ē uelocitas i uno duoꝝ motuũ plus
ꝙ̃ i alio ꝑꝑ silitudinē cãe ꝑdicte i ãbelitu magno.

¶ Cap. xvi. de anhelitu tardo.

Et ꝯrius ueloci ⁊ cãe eꝰ sꝫ ꝯrie cãis ipsius. Et
qñꝫ tardat ꝑꝑ dolorē qm̃ necesse ē ut mẽbrũ
anhelitꝰ moueat cum facilitate ⁊ spatiositate.

¶ Cap. xvij. de anhelitu frequenti.

Et ãbelitꝰ iter quē ⁊ inter illũ q̇ ē añ ipm abbre
uiat tps. Et ex cãis eꝰ ē uehem̃tia necessitatis
qũ nõ sufficit magnitudo ⁊ uelocitas: qm̃ ipsa ē maioꝛ ꝙ̃
sit illud qð ꝯprehẽsũ ē ad ipsam cũ eis: qm̃ minor ea est
ꝓhibitio ex dolore aut aꝑate: aut ꝯstrictõe ꝑꝑ mãs plu
rimas: aut coarctatõꝫ: aut effusionē puris i spatõ pecto
ris: aut aliꝙ̃ cãꝝ ꝯstrictõis. Et tu q̇dẽ discernes iter illũ
q̇ accit cã necessitatis ⁊ illũ q̇ accit cã doloꝛis ⁊ alioruꝫ
ex eis q̃ ꝑterita sꝫ tibi i caplõ magnitudis. Et anhelitꝰ
frequẽs ꝺm ꝙ testat de eo hip. facit seq̇ nocum̃tũ ꝑꝑ exi
catõm pulmonis ⁊ destructõꝫ istĩ et ãbelitus i eis q̃ ip
sũ sequũt. Cap. xviij. de anhelitu rꝛo.

Significat mortificatõm uirtutis ⁊ extictõꝫ calita
tis inate ⁊ ꝯuersiõeꝫ ꝯplõnis cordis ad frĩtatem.
Et ē deterius signũ i egritudibꝰ acutis: et ꝓprie qñ cuꝫ
eo ē raritas i subã. nã tũc ꝯplet significatõ eꝰ sꝫ resolutõꝫ
inati caloris. C. xix. de anhelitu fetido.

Et itrãs i fetore oris: sꝫ seꝑat a reliq̇s spẽbꝰ
fetoris oris: qm̃ i illis spẽbꝰ qñꝫ euẽtat fetor i
dispõne que nõ ē ãbelitus et significat humoꝛes putrefa
ctos i mẽbris ãbelitꝰ. s. aut cãna: aut pulmõe qũ i eis pu
trefit humor aut materia.

Cap. xx. de ꝑmutatõibꝰ q̃ currũt iter anhelitũ magᵐ et
ãbelitũ uelocē et ãbelitũ frequẽtē et ꝯrios coruꝫ.

Iam sciuisti ꝙ qñ necessitas addit magnificat an
helitus. sed si addit plus fit uelocior: ꝙ si addit
plus fit frequẽs. si ãt redeat necessitas miuit ꝑus freq̄
tia: deinde uelocitas postea magnitudo et silr qñ minu
unt desideriũ et ꝓhibitio et qñ deficit reditio in interiori
bus ꝑmis tribꝰ iuenit raritas plus: deinde tarditas: po
stea magnitudo: qꝛ ē egritudo a nãli ad ꝑuũ minꝰ ꝙ̃ ad
tardũ et ad ãbo minus ꝙ̃ ad raꝝ. Et si tu experieris ista
i dilatatõe et ꝯstrictõe sꝫ ꝺm diṽsitatē duaꝝ necessitatuꝫ
ꝑdictaꝝ declarabit tibi diuersitas i aditõe et diminutõe
Qũ ei cã ē magis ducẽs i dilatatõe ad additõm ē tꝑus
qð ē añ dilatatõꝫ breuꝰ. ⁊ qñ ē silis illi cãe i ꝯstrictõe ē
tps q̇etis que ē ante ꝯstrictõꝫ breuꝰ et ãbelitꝰ frequẽs ꝉ
seq̇t aꝑa calĩm: aut ꝯstrictõm ab oppilatione.

C. xxi. de ãbelitu mouẽte pulmonē ꝉ motiuo pulmonis

Iste anhelitꝰ significat debilitatē ṽtutis: aut ꝯstri
ctõꝫ uehem̃tē ꝑfocatiuã i ðcollatõe: aut collecti
onem materiei: aut effusiõm humoris.

¶ Cap. xxij. de ꝺmone uli malitie anhelitus.

Malitia ãbelitꝰ cõicat dispõibꝰ egrediẽtibꝰ a nã i ã
helitu quã nõ ꝯsequũt accidẽtia sana: imo accidẽ
tia egra impediẽtia et illa sꝫ sicut difficultas ãbelitus et
ꝯstrictio ãbelitꝰ duplatio ãbelitus et intercisio ãbelitus
et anhelitꝰ ꝑparatꝰ. Et quãdoqꝫ accit ꝑꝑ spẽs malitie ꝯ
plexionis ĩpletõis: aut ꝑꝑ oppilatõꝫ et uicinitateꝫ coar
ctatõis aꝑatũ et dolores a motu ꝓhibẽtes et ꝑꝑ ulcera
i uelamine et ꝑtibꝰ pectoris: et ꝑꝑ casũ ṽtutis ex egritu
dinibꝰ attritũ faciẽtibus et febribꝰ acutis et pestilentiali
bus et uenis ebibitis. ¶ Et oĩs q̇dẽ malitia anhelitus
aut ipsius ꝯstrictio: aut difficultas eꝰ ꝑꝑ mãm addit aꝑ
resupinatõꝫ et ē media aꝑ dormitõꝫ sꝫ latꝰ et alleuiat qũ
sꝫ uentreꝫ iacet aliq̇s: et in prefocatiuo intrinseco prohi
bet apud resupinationem omnino.

¶ Cap. xxiij. de constrictione anhelitus.

Constrictio ãbelitus ē ut nõ inuẽiat aer in quo

exercitatio fit cū anhelitu meatū in pte sui mot⁹ nisi stri
ctū i quo ñ penetret nisi paulati. ¶ Et e⁹ cāe aut sᷤ apa
ta i illis meatib⁹ q̄ sᷤ epiglotis ⁊ cāna ⁊ rami e⁹ ⁊ arterie
i ipsa raritate pulmonis ⁊ corpe ipius. Et de apatibus
e⁹ qδ uehemētius oppilat ãhelitū ē illud qδ ē duꝝ. Et hu
mores plimi i ipso aut grossi aut uiscosi: aut aquosi ag
gregati i pulmone: aut cooptura acciñs ei ex coarctatōe
uicina ex apate in epe aut stō aut splene. Aut humores
effusi i spatio pp hydropisim: aut alia sicut fit ex aptōni
bus apatū in uētre iferiore nō pmittētibus fieri dilata
tōz. Aut spissitudo ex siccitate aut stipticitate: aut frigo
re adueniēte pulmōi ⁊ uelamini: aut a siccitate i neruis
⁊ uelamie ⁊ ē melius ut noiet difficultas anhelit⁹: aut a
uaporib⁹ fumosis ɔstringentib⁹ intrīsec⁹ ãhelitū in locis
strictis. Et qñz ē cā e⁹ ɔstrictō pectoris: ⁊ ut nō iueniāt
mēbra dilatātia ãhelitū ubi expādēt. Et qñz fit cā cris
⁊ signū e⁹ qñ declināt medicine uel materie ad sriora. et
qñz fit difficultas ãhelitus ⁊ ɔstrictio e⁹ pp cursū mate
rieꝝ ab apatibus itrīsecis pmutatis ad ptes capitis ⁊ i
dicat apata p⁹ aures si res fuerit magis icolumis: aut i
cerebro si fuerit prauior. ¶ C. xxiiij. de signis.

A Postematū ƥfocatiuoꝝ rememoratio iā prete
rijt tibi. Signū ṽo apatis qδ fit in pulmone ip
so ē dolor grauis ⁊ i lacertis ⁊ in uelaminib⁹ pectoris ē
dolor pungitiuus itrīsecus ⁊ est fortior ⁊ uehemētior ⁊
exterius ē debilior ⁊ in cartilagib⁹ pulmonis ē dolor in
quo ē ɔstrictio. Et qñz pducit ad tussim ⁊ si fuerit cali
dū febris. Et signa ƥfocatiui nō sᷤ ꝙ fit uehemētius ap
resupinatōz. ¶ Signa āt hūoꝝ si sᷤ i cāna sᷤ sputū ⁊ de
sideriū tussiendi ⁊ iuuare ea cū manatōe rei cū aliq̄tula
tussi ⁊ cū stertitione. Et si sᷤ i pulmone ē illa dispō silr:
nisi qr tussis icipit a loco magis ƥfundo ⁊ nō ē stertitio
nisi ƒm q̄titatē e⁹ qδ manat ex eo qδ spuit ⁊ si sᷤ i spatio
tūc iā pmutat ex latere ad latus cū alteratōe iacēdi: de
inde egrediūt cum sputo ⁊ nō ē in ipso cū ɔstrictōe ãhe
litus tussis de qua fit curanduz.

¶ Cap. xxv. de diuersitate anhelitus.

A Nhelitus diuersus fit cū cāis q̄ sᷤ sicut cāe di
uersitatis pulsus ⁊ ē e⁹ diuersitas ordinata ⁊
inordinata. ¶ C. xxvi. δ anhelitu duplo.

E St ex spēb⁹ diuersi: ⁊ ē ãhelit⁹ i quo ɔplet di
latatio: aut ɔstrictio duob⁹ motib⁹ inter quos
ambos ē mora sicut ē anhelitus pueri cū plorat. Nam
fit i eo ɔpressio qñ dilatat ⁊ mutatio qñ ɔstringit. Et e⁹
cā aut ē caliditas multa qua nō iuuat eo qδ attrahitur
Immo e⁹ extēsio facit necessitatē in additōe: aut ē δbili
tas i instiō ãhelit⁹ noto faciēs necessitatez q̇etis i ãhelitu
aut ē malitia ɔplōnis deijciēs uirtutē: aut exiccās: aut i
durās instim: ⁊ ē plm: aut ē dolor in ipso aut i uicinis e⁹
apa. ¶ Et uicini sᷤ sicut uelam̄ ⁊ epar ⁊ splē. Sed ep
ē uehemētioris cōicatōis ꝙ splē: aut ē egritudo officialis
ex eis que iā numerate sᷤ multis uicibus: aut ē multitu
do spasmi ƥteriti aut futuri. Et iste ãhelit⁹ ē sigᵐ malum
in egritudib⁹ acutis ⁊ febrib⁹. Qū āt accit ex frigoꝛ tūc
ipse est ex eis que sanat febris.

¶ Cap. xxvij. de anhelitu pauco.

E St ut sit nocumētū i medietate pulmonis ⁊ fit
medietas altera icolumis: qꝛ ē ãhelitus medi
etas ãhelit⁹ icolūis. ¶ C. xxviij. de ãhelitu difficili.

E St ut sit exercitatio i aere labor: siū sit strictu
ra siue ñ sit strictura. ¶ Et cā in ipso ē nocu
mētū mēbroꝝ ãhelitus ƒm ꝙ dictū ē in alijs. Et qñz est
pp inflātōz igneā dominātē cordi ⁊ fit pp frig⁹ morti
cans ṽtutē motiuā: aut ipediēs eā sicut accit qñ ē frig⁹
uelamis sicut frigus ex aere: aut frig⁹ ex ēplo posito sup
ipm pp cām in ipsomet: aut pp cām in stō ⁊ epe ⁊ cadit
ipm in uicinitate illius empli ⁊ inflat: qꝛ nō fit bona ei⁹
dilatatio. Et qñz fit pp oppilatōz ap quā retinet pulmo
attrahēs aerē ⁊ idiget labore donec iflet: ⁊ iste ē diuer
sus pp ɔstrictōz. Et qñz ē oppilatio apa. Et qñz fit ppt
medicinā solutiuā mouētē ⁊ nō soluentē: aut pp clistere
acutū nō soluēs. Et silr qñ phlomia in pleuresi nō cōse
q̇tur necessitatē. Et oz q̇dē ut legat illud qδ scripsimus
i fine ƒmōis nři i ɔstrictōe ãhelit⁹ hic ēt.

¶ Cap. xxix. de preparatione anhelitus.

P Reparatio ãhelitus ē anhelit⁹ q̄ nō aduēit ha
benti ipm nisi ƥparet ⁊ equet ⁊ extēdat collū
suū extensione tēdente ad sriora: qꝛ apit pp illud meat⁹
⁊ nō pōt declinare collū suū: qm̄ ɔstringit sꝛ ipm ãhelit⁹
sicut ɔstringit sꝛ trahētē collū suū ad posteriora. Et silr
nō pōt declinare pect⁹ ⁊ dorsū ad posteriora. Et qñqꝫ
remouet hec ƥparatio: ⁊ pprie quz resupinat accit ei ut
coopiant ex ipa ptes pulmonis. s. quedā eaꝝ cū q̇busdā
qꝛ oppilāt meatū: qm̄ ipse i initio i h⁹ⁱ ē oppilat⁹ i pluri
bus ⁊ in ipso nō ē aptio nisi pua quā destruit declinatō
ptiū quaꝝdā sꝛ alias: qꝛ oppilāt meatus. ¶ Et quādoꝫ
fit illa oppilatio accidēs i febrib⁹ ⁊ silibus pp uapores
declinātes ⁊ hūitates resolutas. Et quādoqꝫ fit i uerita
te pp hūores iplētes ⁊ oppilātes ⁊ apata: aut qm̄ lacer
ti sᷤ mollificati. Qū ergo nō descēdūt ad ptē pedū: imo
descendunt ad partem dorsi ⁊ pectoris coarctant.

De ƒmone vři anhelit⁹ nariū ⁊ dispositionum.

¶ Cap. xxx. de anhelitu etatum.

P Ueri q̇dē indigēt eductōe sfluitatū fumosarū
necessitate uehemēti: qm̄ digō in eis ē plima ⁊
magis assidua ⁊ nō ē uehemēs ualde: qm̄ ipsi nō sᷤ ɔple
ti in suis corporib⁹ ⁊ suis ṽtutib⁹: qꝛ necessariū est ut ca
dant in ãhelitibus ipsoꝝ frequētia ⁊ uelocitas uehemēs
cū magnitudine aliqua nō ente cū illa uehemētia. ¶ Ju
uenū āt ãhelitus sᷤ maiores: sed minoris uelocitatis ⁊
frequētie ⁊ necessitas ɔseq̇t in eis cū magitudie. ¶ Se
nū ṽo anhelitus sᷤ minores i intētōibus additōis ꝙ an
helitus iuuenū ⁊ nō sᷤ in puitate anhelitus decrepitoꝝ
¶ Sed decrepitoꝝ ãhelitus sᷤ minores ⁊ tardiores ⁊
uehemētius rari ppter id quod tibi non occultatur.

¶ Cap. xxxi. de anhelitn repleti ex cibis: aut ex ƥgna
tione: aut hydropisi ⁊ similibus.

E Oꝝ ãhelit⁹ declināt ad puitatē: qm̄ uelam̄ ē co
arctatū a motu dilatatiuo ⁊ ppterea ꝙ minora
tur eoꝝ anhelitus nō ē excusatio a uelocitate ⁊ frequen
tia si ē sufficiēs ṽtus: aut frequētia sola si ē uirtus debili
tata. ¶ Cap. xxxij. de anhelitu balnei.

A Nhelitus qδ balneati aq̄ cala magnificat ppt
necessitatē ⁊ pp lenitatē instri ⁊ fit uelox ⁊ fre
quēs ppter necessitatē. Balneati ṽo frā res est ɔuerso

¶ Capitulum. xxxiij. de anhelitu dormientis.

Q Um ṽtus in ipso ē fortis tūc eius ãhelitus ma
gnificat ⁊ fit rarus ppter cām ƥdictā in c° pul
sus: ⁊ ē eius ɔstrictio maior ⁊ uelocior ꝙ ipsius dilatati
o: qm̄ digō i ipso est plurima.

¶ C. xxxiiij. de ãhelitu dolētis i mēbris pectoris.

E St sicut sciuisti in eis que ƥterieūt tibi ex me. ip
se ei declinat ad paruitatē ⁊ breuitatē: ⁊ quan
doqꝫ debilitat ⁊ quandoqꝫ ē difficilis ⁊ quādoqꝫ tarda
tur quādo nō ē inflātio ⁊ fit frequens sicut sciuisti ⁊ sūt
paruitas eius ⁊ breuitas ipsius plus ꝙ eius tarditas:

qm̄ ducēs ip̄z ad retētōz ⁊ ꝑuitatē dilatatōis ē plus ꝙ̄ ducēs ip̄z ad facilitatē ⁊ ut noceat cū magnitudine dilatationis uehem̄tius ꝙ̄ ut noceat cū uelocitate. Nā iflāti o cordis ⁊ calefactio ñ excusāt ex uelocitate ꝙ̄uis ledatur eis.

¶ Cap. xxxv. de anhelitu eꝰ cꝰ anhelitus constringit̄ ꝓpter ꝙ̄cunqȝ cām: ⁊ de anhelitu hn̄tis asma.

Oportet ut succurrat̄ ei q̄ fit cū ꝯstrictōe ex ꝑte uelocitatis ⁊ frequētie i plurimo rei: qꝛ fit ābelitꝰ eꝰ ꝑuus strictus frequēs: ⁊ anhelitus habentis asma est ex eis qui ueloces sunt in caplo suo.

¶ Cap. xxxvi. de anhelitu habentium famem.

Quandoqȝ laborāt i dilatatiōe pectoris totius cū caliditate ⁊ exufflatōe ⁊ nō ē illic caliditas nȝ qđ adiuuet uirtutē: qm̄ hn̄s hāc egritudinē iā debilitatus ē i ultitate. Sed uirtus in habentibus peripneumoniam ⁊ asma est ꝑmanens.

¶ Cap. xxxvij. de anhelitu habentium decollatōem ⁊ suffocatiōem ⁊ que eis sunt similia.

Est cū dilatatōe magᵃ ⁊ cū uelocitate ⁊ frequentia ꝓꝑ necessitatē ⁊ submersionē materiei ⁊ ñ ē ex eis exufflatio asmatis.

¶ Cap. xxxviij. de asmate.

Asma ē egritudo pulmonis cū qua patiēs nō inuenit excusatōm ab anhelitu frequēti sicut ē anhelitus quo laborat ꝓ̄focatus ⁊ festinatꝰ. ¶ Et hec egritudo qn̄ accit decrepitis ñ forsitan sanat̄ nȝ maturatur: qn̄o ei qn̄ ipsa i iuuenibus ēt difficil̄ fit ꝭm pl̄m ⁊ augmētat̄ aꝑ resupinatōz. et hec q̇dē egritudo ē ex egritudibus lōgis hn̄s cū hoc ꝑoxismos acutos ꝭm siltudinē ꝑoxismoꝝ epl̄ie ⁊ spasmi. Et qn̄ȝ fit ꝓꝑ nocum̄tū in ipso pulmone ⁊ in eis q̄ ipsi ꝯtinuāt̄ ꝓꝑ inuiscatōz hūoꝝ grossoꝝ in arterijs ⁊ ramis eaꝝ breuibus ⁊ suctoribꝰ eaꝝ. ⁊ quandoqȝ est in cāna pulmonis: ⁊ quandoqȝ est in rarītate pulmonis ⁊ locis uacuis. Et iste humiditates quādoqȝ sᷓ ad ip̄m effuse ex capite: ⁊ ꝓprie i rēgiōibꝰ meridianis. Et qn̄ȝ sᷓ expulse ad ip̄m ex alijs locis. Et qn̄ȝ ē cā generatōis eaꝝ in ipo frītas eꝰ ⁊ rorificat paulati paulati. ¶ Et qn̄ȝ fit ꝓꝑ hūorē nō existētē in pulmōe ⁊ arterijs eꝰ: imo i stō effusū ex capite: aut ex eꝑe: aut generatū in stō. Et ꝓhibitio anhelitꝰ adueniēs qn̄ ascēsus fit ē ꝓꝑea ꝙ stōus ꝯprimit uelamē ⁊ uelam̄ ꝯp̄mit pulmonē: ⁊ epar qn̄ inflat̄ aut igrossat̄ qn̄ȝ adiuuat ad facien̄ asma. Et isti q̇dē hūores qn̄ȝ nocēt sua qualitate: ⁊ qn̄ȝ nocēt sua ꝙ̄titate ⁊ multitudie. ¶ Et quādoqȝ fit sȝ raro ex exiccatōe pulmonis ⁊ siccitate eꝰ ꝓꝑ corrugatōm aggregatōis eꝰ ad seipsū. Et quādoqȝ fit ex frītate eiꝰ: ⁊ qn̄ȝ fit ꝓꝑ nocum̄tū ꝑueniēs ad mēbra ābelitꝰ ex neruis ⁊ nucha ⁊ cerebro aut catarro expulso ad ipsā ex eis. ⁊ qn̄ȝ fit ꝓꝑ cōitatē m̄broꝝ uicioꝝ ꝯprim̄tiū m̄bᵃ ābelitus qꝛ nō dilatāt̄: sȝ ē stōus plenꝰ qn̄ ꝯprimit uelam̄. ¶ Et qn̄ȝ accit ꝓꝑ multitudinē uaporis fumosi qn̄ coarctat̄ i pulmone ⁊ ꝑuenit ad eū. Et qn̄ȝ fit ꝓꝑ uētositatē coarctatā i mēbris ābelitus ꝯprim̄tē ābelitū. Et qn̄ȝ fit ꝓꝑ ꝑuitatē pectoris: qꝛ nō seq̇t̄ ip̄m necessitas ex anhelitu. Et fit illud nocum̄tū nāle i ābelitu sicut accit i cibo ex ꝑuitate stōi. Et qn̄ȝ asma fit uehem̄s ⁊ fit anhelitus preparatōis. ¶ Et multotiēs ꝑmutat̄ ad ꝑipneumoniam.

¶ Cap. xxxix. de signis.

Si fuerit cā asmatis hūores aut hūitates i canna ipsa erit illic ꝯstrictio i pricipio anhelitꝰ cū excreatione ⁊ oscitatōe ⁊ ꝑtētōe materiei stātis ⁊ grauitas cū sputo rei ex loco ꝓpinquo. ¶ Et si fuerit hūores ex catarro erit subito ⁊ si nō erit paulati. Et si fuerit i uenis duris ꝑseuerabit diuersitas pulsus tremulosa. Et qn̄qȝ adducit ad tremorē cōdis ꝯfirmatū ⁊ iterficit: ⁊ pl̄ȝ pulsus habentiū asma ē tremulosus. ¶ Si āt fuerit extra spatiū quocūqȝ mō fit nō erit tussis. Et si fuerit cū cōitate ꝓ̇ncipioꝝ significabit ip̄m illud quđ ꝓ̄terijt: ⁊ si fuerit cū cōitate uicinoꝝ significat ip̄m additio ipsius ꝓꝑ excitatōz materie ipsoꝝ: aut repletōz accidētē i eis. Et si fuerit a catarro significabit ip̄ȝ dispō eꝰ. Et si fuerit ab eruptione saniei subito ad mēbra ābelitꝰ significabit ip̄ȝ illđ qđ ꝓ̄cessit de aꝑate ⁊ collectōe: deide qđ ꝓuenit ex eruptōe. ¶ Et si fuerit a siccitate significabit ip̄ȝ sitis ⁊ ꝓ̄uatio sputi oio ⁊ ꝙ spuit qn̄ recipit quđ hūectat ⁊ administrat̄ qđ hūectat. ¶ Et si fuerit ꝓꝑ uētositatē significabit ip̄m leuitas ꝑtiū pectoris cū ꝯstrictōe q̄ diuersificat̄ ꝭm acceptōm eꝰ qđ iflatiᵐ ē: ⁊ eꝰ qđ nō ē iflatiᵐ. Et si fuerit ꝓꝑ frigꝰ ꝯpl̄onis pulmonis ⁊ sicut fit i decrepitis: tūc ip̄m paulati icipiet ⁊ confirmabitur.

¶ Cap. xl. de cura asmatis ⁊ constrictionis anhelitus ⁊ preparatiōe eius.

Iam facto q̇dē ab hūitatibꝰ cura ⁊ eiꝰ modus ē ut ꝑueniat̄ ad finiēdū hūitates q̄ sᷓ i pulmonibꝰ eoꝝ cū facilitate ⁊ equalitate. ¶ Et si sciueris ꝙ nocum̄tuȝ accn̄s i eis ē ꝓpter multitudinē tūc euābis corꝰ ꝓculdubio cū solutio. ¶ Sitqȝ mᶜ solutie subtiliatie maturatie absqȝ calefactōe uehem̄ti ꝑducētes ad exiccatōz mat̄iei ⁊ subtiliatōz eꝰ. ¶ Et ꝓpter hoc antiq̇ ñ apposuerūt i cōfectōibꝰ cure asmatis opiū nȝ hyusq̇amū nȝ mādragorā nisi itentio sit per illud ꝓhibitio catarri qn̄ multiplicat̄: imo nȝ psiliū nisi quđ Deus uult gl̄osus ⁊ excelsus. Et ꝓpter hoc oȝ ut assidue fiat hūectatio materiei ⁊ maturatio eꝰ qn̄ ē grossa ⁊ uiscosa. ¶ Et uō sis cōtentus subtiliatōe aut icisione pura. Et qn̄ȝ adducūt labor eꝰ ⁊ inobedientia materieri ad ulcus i pulmōe. Et sil̄r qm̄ oia q̄ ꝓuocāt nocēt huic egritudini inꝙ̄tū ꝓuocāt. Propterea qr extrahūt subtile ab hūitate tūc qn̄ sentis cū asmate grossitiē in eꝑe oȝ ut ꝑmisceas cū medicinis pectoris medicinas ex genere eupatorij ⁊ apsinthij. et illđ quod ꝯiūgit iter duas res simul uehem̄ter ē sicut rubea tictoꝝ ⁊ aristol̄. ēt. ¶ Et qn̄ ille q̇ curat̄ ē puer oȝ ut permisceat̄ tūc cū medicis lac matris eꝰ. Et dēt̄ ei sufficiētes mᶜ equales sicut feniᵐ hūidū cū lacte. Et ex eis que iuuāt ad maturatōez ē ius galli decrepiti. ¶ Et ex regiē iuuatiuo eis ē ut administret̄ fricatio pectoris ⁊ que sequūtur ip̄m cū manibꝰ ⁊ mādili aspero ꝓprie si fuerit illic anhelitus ꝓ̄paratōis: sitqȝ fricatio equali sicca absȝ unguēto nisi accidat lassitudo: tūc ei administrat̄ ungtm̄. ⁊ oȝ ut tu administres i q̇busdā horis abrotanū ⁊ nitrū ⁊ fiat cū eis fricatio uehem̄s. ¶ Et si mā ē pl̄ima tūc necessaria ē purgatio eꝰ cū solutio facto ex eis q̄ sᷓ sicut sem̄ urtice ⁊ polypodiū ⁊ cucumer asininꝰ ⁊ pulpa colloq̇ntide. ¶ Et ex regie i hoc pꝰ purgatōz ⁊ uomitū est administratio uocis cū eleuatōe gradati ad fortitudinē ⁊ lōgitudinē. ¶ Et ex regie i illa mūdificatōe ē administratō uōitꝰ ꝯtinui: ⁊ ꝓprie pꝰ administratōz rhaphani: aut pꝰ purgationē. iiij. ʒ. baurac cū pōdere. v. ℥. sirupi de melle. ⁊ illud q̇dē qn̄ fortis fit ṽtꝰ ⁊ debilitant̄ res. Et belleborus albus ualde iuuatiuus ē: ⁊ ē i egritudibus pectoris securus ⁊ absȝ timore. Et rectius q̇dē ē ut sumāt̄ frusta bellebori ⁊ figāt̄ in rhaphano ⁊ dimittāt̄ sic die et nocte: đ inde extrahāt̄ ab ipso ⁊ comedat̄ ille rhaphanꝰ: ⁊ ēt sumāt̄ sinapis ⁊ salis āboꝝ an̄. ʒ. i. baurac armēi. ʒ. media nitri danic. i. ⁊ dent̄ in potu i. v. sextarijs aque et mellis

Asma

Et q̄titas mellis in ipsa sit.ʒ.i. ¶ Et ex regie bono i hoc est assiduatio lenificatōis nature et adiuuat eos ad illud īceptio capparis saliti añ cibū ⁊ ouoꝝ taracoꝝ āti quoꝝ ⁊ iuris galli decrepiti cū medulla cartami ⁊ uolubil ⁊ sicle. Q̄ō si per illa nō fit lenificatio def i potu aq̄ ordei i q̄ uehemēter decoctū ē paꝝ euforbij. Et epithymū q̄dē ē uehemētis iuuamis i hāc egritudine. Nā si sumat ex aqua i qua decoq̄t epithymū cū melle ē uehemētis iuuamēti. Et silr si sūat ex eo aur.i.cū rob. ⁊ silr decoctio ficuū ⁊ calamēti ⁊ rute i aqua sumāt ex ea cū melle ⁊ ēt decoctio fenugreci cū ficubus pīguib⁹ cū melle plurimo administret añ cibū tpe lōgo ⁊ reiterēt p⁹ ipm. ⁊ silr decoctio passulaꝝ ⁊ fenugreci cū aqua pluuiali. ¶ Et ex regie i hoc ē exercitiuꝫ i quo gradatio fiat ex tarditate ad uelocitatē ut nō faciat accidere eis festinatio ꝓfocatōm ꝓpterea qr ipsa mouet mām laboriose. ¶ In cibis ṽo eoꝝ oꝫ ut sit gradatio simil̄ ei quā ꝓdiximus i exercitio. Et sit eoꝝ panis panis coct⁹ hñs seina ⁊ cyminū anisū ⁊ silia ex massa fermētata ⁊ sint eoꝝ nuclei subtiliatiui i q̄b⁹ ponūt sem̄ arasede ⁊ isopū ⁊ origanū ⁊ calamētū ⁊ piguedies ⁊ cibi eoꝝ sint ꝺ adipib⁹ lepoꝝ ⁊ cerui ⁊ gazel ⁊ ꝓprie uulpis ⁊ ꝓcipue eoꝝ pulmones. Pulmo ei uulpis ē medicamē h⁹i egritudis q̄n exiccat ⁊ dat ex eo i potu pōdus.ij.ʒ. Et silr pulmo ezitij cāpestris. Eoꝝ ṽo carnes sīt sicut pisces petrosi fluuiales nō lacuales: ⁊ sicut ꝑue aues ⁊ starne ⁊ ꝑdices. ⁊ ius galloꝝ cōfert eis. ⁊ q̄nꝫ ponit ligua arietis in cibis hñtium asma ¶ Sꝫ eoꝝ uina sint odorifera antiqua subtilia ꝑue q̄titatis. Et q̄n uolūtas ē ut multiplicet maturatio ⁊ iuuamētū ad spuēdū accipiat ex eo subtile ualde. Et sir⁹ de melle ꝯfert eis ēt ⁊ i uinis dulcib⁹ adiutis cū aliquo subtiliatiuo adiūcto eis ē iuuamētū ipsis ꝑꝑ illud qꝺ i eis ē ex abstersione ⁊ lenificatōe ⁊ calefactōne equali. Et oꝫ ut elōgent iter cibū ⁊ potū ⁊ nō satiēt ex aq̄ subito imo plib⁹ uicib⁹. ¶ Ex reb⁹ āt quas oꝫ eos uitaī ē balneuꝫ q̄tū pñt ⁊ ꝓprie p⁹ cibū. Et sōn⁹ plim⁹: ⁊ ꝓpe sōn⁹ diei ⁊ sōnus p⁹ cibū ē res nocibilior eis nisi adueniat eis spatiū uehemēs ⁊ lassitudo ⁊ caliditas tūc nāq̄ꝫ dormiat parū. Et oꝫ ut euitēt oē granū i quo ē inflatio: ⁊ ut uitent potare p⁹ cibū siue sit aqua siue uinū. ¶ Medicie ṽo solutiue fortes q̄ eis ꝯueniūt sīt sicut si i potu sumant ex oppoponaci ⁊ pulpe colloq̄ntide āboꝝ añ.ʒ.ʒ.cuꝫ aq̄ mellis: aut castoreū cū āmoniaco ⁊ pillis ꝺ agarico necessarium ē uti i mēse bis q̄n cā sit fortis. Quaꝝ descriptio. ℞. agarici.iij.ꝑtes radicis lilij prassij āboꝝ añ. ꝑtē i.turbit ꝑtes.v.hierep.iiij.pulpe colloq̄ntide sarcocolle āboꝝ añ.ʒ.i.ꝯficiāt cū rob ⁊ sit potio eaꝝ.ij.ʒ. Et etiā pulpe colloq̄ntide.ʒ.aur.anisi.vi.aurei ꝯficiāt cū aqua ⁊ fiāt ex eis pille ⁊ admistrēt p⁹ admistratōem clisteris puri añ ipsas ꝑ diē. Et sit ex eis q̄ sīt sicut aqua sicle ⁊ oleū sisaminū ⁊ baurac ⁊ que cursu eoꝝ ꝓcedūt. et iteꝝ pulpe colloq̄ntide danic.ij.seis urtice.ʒ.i.epithymi.ʒ.ʒ. ꝯficiātur cū aqua mellis ⁊ sīt potio una. Et expectēt sr eā tres hore: deīn potet.ij.ʒ.aur.iij.ex aqua mellis. aut ēt pulpe colloq̄ntide ⁊ sceba equalir baurac medietas ꝑtis radicis lilij oppopōaci amboꝝ añ.ꝑs.i.fiāt ex eis pille. Sitq̄ꝫ potio eaꝝ ex.ʒ.i.ʒ. ⁊ usq̄ꝫ ad.ij.ʒ. ⁊ expectet hora.i. ⁊ det in potu p⁹ eas media cotila aque mellis. Et ēt sinapis aur.i.salis cōis q̄ in pane pōit.ʒ.aur.succi cucūeris asinini.ʒ.aur.fiāt ex eis.viij.trocisci ⁊ bibatur trociscus un⁹ ex eis una die ⁊ die altera n̄ ⁊ potio sit cū aqua mellis. Ista ei leniūt nām ⁊ faciūt spuere cum facilitate. In reliq̄s ṽo medicinis oꝫ ut ꝑmutatio fiat ⁊ nō ꝯtinuet cū una medicina ex eis assidue ⁊ āplectatur eā nā. Et iteꝝ inter medicinas ⁊ corpa sīt ꝓportōes que nō ꝯprebēdūt nisi cū expimēto. ¶ Q̄ū ergo expieris ꝯsequaris q̄d magis sit iuuatiuꝫ. ¶ Et oꝫ ut obsuet ꝑs effusionis materie. Nā si fuerit ex capite rege caput curatōe catarri cū regie mūdificatōis hūoris. Et q̄nꝫ ponūt in eo narcotica ⁊ lutū armenū ē ꝑmirabile i ꝓhibendo catarꝝ. ¶ Distictio ṽo medicinaꝝ ē sicut medicamē diascoridis ⁊ sicut aristol.ro. Sumat ide i potu oi die media.ʒ.cū aqua. Et sicut serapinū cū uino ⁊ sem̄ iuniperi ⁊ nux cupssi ⁊ alfesir ⁊ ēt alfesirestē.iiij.danic ⁊.ʒ. cū aqua radicis: ⁊ ēt acetū i quo isusū est de seie urtice multotiēs pondus.ʒ.ij.semē nasturtij sr qꝺ distillatū ē oleū amigdalinū dulce ⁊ radix rubee medietas ⁊ quarta ʒ.i⁹ cū oximelle sq̄llitico. ¶ Oxymel ei sq̄lliticū iuuatiuum ē ualde ⁊ sq̄lla assata ipsamet: ⁊ ꝓprie cū melle ⁊ aristol.ro. ⁊ duo calamēta ⁊ sceba ⁊ liliuꝫ ēt ⁊ camepitheos ⁊ castoreū ⁊ ēt decoctio cētauree. Et centauree due spēs iuuatiue sīt eis i duab⁹ dispōnib⁹ grossa aꝑ motum i pricipio ⁊ minuta aꝑ q̄etē i postremo fiat elm cū melle ⁊ ēt glutē alibat solū aut cum pauco piretro ⁊ aqua ro. ¶ Et oppoponacū fortiter iuuat ēt hāc egritudinē Uextū ē ex eis quoꝝ maxima malitia timēda ē i neruis. Et medicamē sulfuris ē eis uehemēs iuuamē. ¶ Et ēt sumāt nasturtij ⁊ sisami āboꝝ aū.ʒ.xxx. ⁊ isopi sicci.ʒ.vij. ⁊ sit potio e⁹ ꝺm q̄titatē testificatā. Et ēt pulmonis sicci uulpis.v calamēti mōtani.iiij.seis apij folij indi āborum añ.viij.āmoniaci piꝑis āboruꝫ añ.iiij.seis hyusq̄ami.ij. aut sūme succū sq̄lle cū melle equalis mēsure c⁹ spuma ꝓijciat ⁊ coaguletsr prunas ⁊ det ex eo in potu mestrō i.ante cibū ⁊ tm̄dē p⁹ ipm. Et ēt calamētū ⁊ asce ⁊ ireos ⁊ anisū ⁊ piꝑ ꝯficiāt cū melle ⁊ admistret ex eis q̄titas i⁹ auellane mane ⁊ sero. Et ēt polij ⁊ sceba armeni ⁊ camepitheos uel camedreos ⁊ castorei ⁊ olibani ⁊ isopi oium añ.aur.i.sumat ⁊ cū melle misceat ⁊ ēt potōes due Aut baurac.iiij.piꝑis al.ij.aniudē.iij.āmoniaci.ij.ꝯficiant cū rob ⁊ sit potio e⁹ q̄titas fabe i⁹ cū aqua mellis. Aut castorei ⁊ aristol.ro.āmōiaci oium añ.aur.i.piperis.g.x.misceāt cū rob uue ⁊ potio e⁹ sit q̄titas fabe.i. cū oxymelle. Et ēt prassij ⁊ costi ⁊ storacis ⁊ granoꝝ pini oium añ.aur.i.polij ⁊ castorei āboꝝ añ. aur.i. piꝑis albi succi cucūeris asinini oium añ.aur.ʒ.ꝯficiant cum melle ⁊ sit potio faba una cū aqua mellis calefacta: ⁊ ēt sinapis ⁊ baurac āboꝝ añ.ꝑtes.ij.calamēti fluuialis succi cucumeris asinini āboꝝ añ.ꝑs.i.ꝯficiant cū aceto sq̄llitico ⁊ sit potio e⁹ q̄titas herbi i aqua mellis crudi in ieiunio. Aut sceba ⁊ apsinthiū ⁊ ruta ꝯficiāt cum melle: aut coagulēt cū decoctōe mellis. Et melius ē sumere i potu cū oxymelle: aut decoctōe calamēti cū ficub⁹: ⁊ ꝓprie q̄n fuerit illic caliditas. et scias ꝙ enula ⁊ aqua e⁹ uehemēter iuuāt hāc egritudinē. ¶ Et ex medicinis fortibus ē arsenicū cū gūma pini ex quo fiāt pille ad asma Et det i potu arsenicū cū aqua mellis ⁊ sulfur cū ouis mollibus coctis in aqua. ⁊ ex medicinis bonis ꝓpinq̄s equalitati ē cyminū cū aceto ꝯmisto ⁊ est iuuatiuꝫ ualde ad anhelitū ꝓparatōis. ⁊ ēt mucilago sinapis al.cum equali mēsura mellis decoquat ut elm ⁊ admistret. Et aꝑ uehemētiā ꝓfocatōis et ꝯstrictōꝫ anhelitus sumantur baurac.ʒ.iiij.cū.ʒ.ij.nasturtij in.v.ʒ.aque mellis. Cōferūt ei ei q̄ hāc patit egritudinē statim ⁊ sīt iuuatiua sciatice. et olea q̄ distillāt i potib⁹ eoꝝ et ꝓprie sīt oleū amigdalinū dulce et amaꝝ et oleū de pineis. et inuntōes sūt sic oleū de lilio et oleū laurinū et ex eis ꝯfricādo iungat

pectus. Et sil'r oleũ ãetiuũ. Suffumigatio ãt fit sicut ar senicũ ⁊ sulfur ex qb⁹ fiat suffumigatio cũ adipe renum ⁊ ẽt myrrha ⁊ costus ⁊ casia ⁊ crocus ⁊ aristol'. ⁊ ẽt sto rax ⁊ galbanũ ⁊ aloe scotrẽse ⁊ ẽt arsenicũ ⁊ aristol'. lõ terãt' ⁊ ꝯficiãt' cũ adipe uaccino ⁊ fiãt ex eis auellane ⁊ suffumiget' ex eis cũ. ʒ. i. decẽ dieb⁹ fiat ⁊ oi die ter. In asmate ãt ⁊ ꝯstrictõe ãbelit⁹ factis pp uapores fumosos dñantes i corde ⁊ ab hũorib⁹ existẽtib⁹ i arterĳs cordis ꝯfert phl'omia. Et melior ẽ illa q̃ fit i latere sinistro. In cura ãt factoꝝ pp uẽtositatẽ intẽtio ẽ due res quaꝝ una ẽ resolutio uẽtositatis cũ facilitate qd̕ fit cũ subtiliatiuis notis. Et sc̃a ẽ aptio oppilatõis ut iueniat qd̕ inobediẽs ẽ ex ea ad dissoluẽdũ meatũ. Et ex eis que ꝯfert ad hoc ẽ iunctio ẽt cũ oleo de neridẽ ⁊ oleo laurino ⁊ oleo ru taceo. Et ex ẽpl'is iuuatiuis ẽ anetũ ⁊ camemilla ⁊ san suc⁹ decoq̃t' ⁊ uaporẽt' ex eis pectus ⁊ ãbo latera. ⁊ ex e is que i potõe sumũt' st' ex sagzenea ⁊ homorusia ⁊ co chiũ ⁊ serapinũ ⁊ oppoponacũ. Et sit potio cuiuslibet coꝝ aur. In asmate ãt ⁊ ꝯstrictõe anbelit⁹ factis pp ca tarrũ oꝫ ut laboret' cũ cura ꝓhibẽte cataꝝ ⁊ faciẽte spu ere qd̕ aggregatũ ẽ. Sed illius qd̕ existimatũ est ex ꝯstri ctõe ãbelitus ẽe pp neruoꝝ: ⁊ ẽ sꝫ ueritatẽ spẽs difficul tatis ãbelitus ⁊ ex malitia anbelit⁹ ⁊ nõ ex capl'o ꝯstri ctõis ãbelit⁹ iã diximus curã in capl'o difficultatis ãbe litus. ¶ factis ṽo a siccitate ⁊ exiccatõe ꝯfert potus lactis asini ⁊ caprini ⁊ succi fri ⁊ hũidi ⁊ oleũ amigdali nũ ⁊ sorbitões ⁊ uinũ subtile hñs admista ex humectan tibus ⁊ fugere calefaciẽtia cũ potẽtia ⁊ resoluẽtia ⁊ exic cãtia q̃ st' ex eis que sciuisti ⁊ ꝯueniũt eis epithimata hu mectãtia ⁊ ẽpl'a ⁊ ungñta tenera ¶ In ꝯstrictõe ṽo ãbe litus fcã pp caliditatẽ cũ qua iuenit' inflãtio oꝫ ut amini strent' ẽpl'a ĩfrantia ⁊ cerataria ĩfrantia ⁊ ẽ i ueritate spe cies malitie anbelit⁹ nõ ꝯstrictio ãbelit⁹: ⁊ potio uiolati ꝯditi ⁊ aqua ordei ꝯfert ualde in ea. ¶ In facta uero a frigore calefaciẽtia bibita ⁊ illinita ⁊ decoctio fenugre ci cum passis conferunt eis.

¶ Cap. xli. de cura aliquarum spẽrum anbelitus.

Si fuerit cã i malitia ãbelitus calitas cordis ad ministra medicinas ĩfratiuas bibitas ⁊ linitas. Et si fuerit cã multitudo uapoꝝ q̃ st' in ipso corde: aut i pulmone ueniẽtiũ ad ipm ex locis alĳs phl'oma basili cã ⁊ admistra eũonẽ cũ aqua casei accepta cũ oxymelle cũ hierapi. ⁊ admistra fricatõm manuũ ⁊ pedũ. ¶ Et si fuerit cã hũitas subtilis admistra qd̕ tẽperet subãz ei⁹ cũ ingrossatõe. ¶ Et si fuerit cã hũitas equalis: ueruꝫ ipsa erit oppilatiua admistra qd̕ abstergit sicut st' grana pini ⁊ nuces ⁊ passe ⁊ ꝯfert malitie ãbelitus hũidi sacra iati ex aqua albedarũgi hũidi: aut aqua rute. ¶ Si ãt fuerit hũitas grossa admistra mundificatia p̃dcã fortis abstersionis sicut ẽ sq̃lla ⁊ isop⁹ ⁊ filia eis ⁊ redi ad illd̕ qd̕ dictũ ẽ in capl'o asmatis ⁊ q̃ numerãt' in pectoralib⁹. Et si fuerit uapores ⁊ hũitates ueniẽtes ex locis alĳs cura cerebrales ex eis curatõe catarri ⁊ mũdificatõne capitis nisi sit catarrus ex debilitate subẽ cerebri qm̃ curatõꝫ ñ hꝫ. ⁊ cura qd̕ aduenit ei ex locis alĳs cũ attra ctõe materiei ad ptẽ alterã p⁹ phl'omiã ⁊ euãtõm. Et i cipe ꝯfortare pectus cũ eis q̃ st' sicut aristol'. ⁊ succudri um ⁊ sticados ⁊ aldeiacur puꝝ ⁊ ꝯfortatũ ꝯfert ualde i mũdificatõne capitis. ¶ Et si fuerit cã nerui admistra bis ea q̃ ipso ꝯfortẽt ⁊ ꝯfortẽt spũꝫ i eis ⁊ uiuificẽt ipꝫ sic st' olea bñ ĩdolẽtia. et si fuerit pp apã in meatib⁹: aut malitia ꝯpl'onis cura cũ ipso qd̕ dcm̃ ẽ i suo capl'o. ¶ Et si fuerit cũ cõitate stõi ꝯforta stõꝫ ⁊ ꝯforta ipm cum eo qd̕ dicit' in ca° suo. Et si fuerit ex frigore admistra ea que sunt sicut sagzenea ⁊ homorosia ⁊ alikirdeia. Et si fuerit ex siccitate admistra q̃ st' sicut peniď. cũ la cte mulcto ⁊ que dicũt' i capl'is aliis. ¶ Et si fuerit ex uẽtositatib⁹ admistra uaporatões p̃dcãs in asmate et empl'a ⁊ alia. Et scias ꝙ crocus ẽ ex sũa mediciaꝝ cõ ferẽtiũ ualde malitie ãbelitus ⁊ difficultati ipius: ꝓpte rea q: confortat instr̃m ãbelitus ⁊ facile ipsum efficit.

¶ Ca. xlii. de cura difficultatis ãbelit⁹ ex hac sũma.

Si ẽ illď ex hu. G. p̃cipit dare medicam̃ ꝯfectum cũ melle in oi mẽse bis ⁊ sit potõ e⁹. xxxvi. kirat. Et i die in quo eger ipum sũit nõ loquat' neꝫ moueat' añ illũ diẽ duobus dieb⁹. Et in hora septima recipiat panẽ cũ uino cõisto. Et in sero uitelluꝫ oui cũ medulla panis. Et in mane habeat pullũ puũ de quo sũat ius ⁊ balneet' in sero illi⁹ diei. Si ãt cuꝫ hoc ñ rẽouet' admi stret' ablutõ capitis ꝯfectõ adscind ⁊ medicam̃ andrõa chi ꝓprie qñ ꝓlongat' egritudo. ¶ Et si egritudo fuerit ex capite admistret' ablutio capitis oi hebdomoda bis cũ sapone ⁊ baurac ⁊ utat' sternutatorĳs ⁊ gargarizet rob de moris cũ aloe ⁊ myrrha. Et utat' exercitio inun ctõis cũ fricatõe sꝫ dorsũ ⁊ utat' ligatõe cruriũ icipiendo a supiorib⁹ ⁊ ꝑueniẽdo ad iferiora. Et admistrẽt' mũdi ficatiua p̃dicta ⁊ pilule h⁹i. Sceba ramoꝝ rute ⁊ herbe apsinthĳ sumãt' ptes equales ⁊ oi die form̃t' ex eis due pilule ad modũ ciceris ⁊ sumãt' et post eas oxymel ⁊ ꝓ prie sq̃lliticũ. Et iteꝝ alie. ℞. castorei sceba ãboꝝ añ. ptẽ i. apsinthĳ amigdalaꝝ amaraꝝ amboꝝ añ. ptẽ mediã fi ant pilule sicut cicer. Et el'm de caulib⁹ ẽ bonũ eis ⁊ ẽt calx sanguisugaꝝ q̃ st' sub urceis qũ adurũt' i testa dõec fiat cinis ⁊ cõmisceãt' cũ melle ⁊ admistret' ex eis oi die cochliariũ unũ. Et oẽs isti modi ꝯfert qũ cã ẽ neruosa. ¶ Si ṽo ẽ ex caliditate tũc troc. iuuãt ualde q̇. ℞. rosa rũ. ʒ. vi. radicis lilĳ. ʒ. xiiĳ. almizberis. ĳ. lacce aristo. ma sticis succi eupatorĳ succi apsinthĳ spice anisi seis fen⁹ oium añ. ʒ. iĳ. croci. ʒ. ß. seis citroli ⁊ cucũeris ⁊ cucur bite ⁊ melonis oium añ. ʒ. i. gũmi dragagãti succi liq̃ri tie oium añ. ʒ. i. Et oꝫ ut admistret' eũo cũ eo qd̕ educit hũores calidos. ¶ Si ãt fuerit pp debilitatẽ aduenien tẽ neruis aut nocum̃tũ oportebit ut curet' cũ eo qd̕ ꝯfo tet spũm q̃ ẽ i neruis ex oleis calidis odoriferis sicut ẽ oleũ narciscinũ ⁊ de lilio ⁊ sambac. Et oleũ fcm̃ cũ spẽ bus ⁊ pipe ⁊ cinamomo ⁊ similib⁹ ⁊ ceratarĩa facta ex illis oleis ⁊ oleũ de croco: ⁊ croc⁹ ipe ẽ ultiũs in iuuam̃ to ipsius. Et si fuerit cã ꝑcussio aduẽiẽs origini illoruꝫ neruoꝝ curet' cũ eo quď oꝫ ex locis apatis.

¶ Tractatus secũdus.

¶ Cap. i. de uoce.

Vocis factor ẽ lacert⁹ q̃ ẽ ap epiglotũ cuꝫ mẽsuratõe aptiõis ⁊ expulsione aeris egre dientis ⁊ ꝑcussiõe e⁹ ⁊ e⁹ instr̃m ẽ epiglotis ⁊ cor⁹ simile lĩgue fistule ⁊ ẽ instr̃m primũ in ueritate: ⁊ reliqua instr̃a st' inirẽtia ⁊ adiuuãtia. Et e mittẽtes mãm e⁹ ẽ uelam̃ ⁊ lacerti pectoris afferũt allatõ nẽ aeris uelamini q̇ inundat ap epiglotũ. ¶ Quũcq ita sit tũc nocum̃tũ accit ei: aut ex cãis efficientib⁹: aut pp cãm mittẽtẽ mãm. Et e⁹ q̇dẽ nocum̃tũ aut ẽ destructio aut diminutio aut alteratio pp raucedinẽ aut acuitateꝫ aut grauitatẽ aut aspitatẽ aut tremorẽ aut aliud ¶ Et unaqueq; haꝝ cãꝝ nõ facit egritudinẽ nisi cũ malitia ꝯ plexionis singularis: aut cũ mã ⁊ ꝓprie ex catarro ⁊ le sione accidẽte epiglotĩ: aut pp illud qd̕ accit ei ex solõe singularis ⁊ incisiõe: aut apate aut dolore aut ꝑcussiõe aut casu. ¶ Et qñꝫ est nocum̃tũ in ipsa eadẽ. Et qñꝫ

est cū cōitate pricipiȷ̄ ꝓpinq̄ neruis q̄ dilatat̄ ad illos la certos ⁊ ꝑncipia eoꝝ ⁊ lōgiqui sicut ē cereb'm. Et qñq3 ē cuz cōitate mēbri uicini qȝ ē ex mēbris nutrimīti: aut ex mēbris ābelitus: aut ꝯtinētis ābo que sꝫ uētris et pe ctoris: aut ꝯtiui cū ābob⁹ qȝ ē ex dispōib⁹ spine: imo ex palato. Nā si alterat̄ ad hūitatē aut ad siccitatez ⁊ aspe ritatē tūc iā alterat̄ uox. Et ex hoc genere ē incisio uue ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ. Nā hñs eā qū uocē emittit sentit q̄si ꝯmotōz fortē faciētē ēe necessariā rascatōm. Et qñz op pilant̄ guttura eoꝝ aƀ oēm uociferatōz. Ex pte āt ledē tis fit qm̄ uox alterat̄ pp uehemētiā caliditatis pulmōis aut fzitatis e⁹: aut hūitatis ipsi⁹ pp cursū saniei ad ipm ex apostematibus: aut propter cursum catarri ad ipsuz aut sacietatē ipsius. Caliditas āt magificat uocē ⁊ frigi ditas acuit eā ⁊ minorat eā. Et siccitas exaspat eā ⁊ fa cit eā similē uocib⁹ gruū. Et hūitas facit eā raucā. Et planitudo equat eā ⁊ facit ipam planā. Et qñ repletur pulmo hūitate ⁊ cāna nō ē mūda ñ ē possibile hōi emit tere uocē altā nȝ clarā: qm̄ illud ē cū q̄titate claritatis pulmonis ⁊ epiglotis ⁊ eōrio claritatis āboꝝ. Et qñz diuersificat̄ uox i grauitate ⁊ acuitate sua ſm dilatatōez cāne pulmonis ⁊ epiglotis ⁊ ꝯstrictōm eaꝝ. Et qñ for tia fiūt nocumēta ꝑdicta i mēbris mittētib⁹ ⁊ adducētib⁹ destruit̄ uox ⁊ nō oȝ ut destruat̄ locutio. Locutio nāq3 qñz ꝯplet̄ cuz ābelitu equali sicut faciebat hō neruo re uersiuo c⁹ accit frig⁹ qū ēet necessariū ut discoopiret̄ cū ferro qī destructa ē uox e⁹. Et fuit alius q̄ cū curaret̄ a scrofulis icisus ē ei un⁹ duoꝝ neruoꝝ reuersiuoꝝ qī ab scissa ē medietas uocis duoꝝ lacertoꝝ. Et qū nocumē tū ē i lacerto dilatatio fit uox rauca. et qñ ē i lacerto mo tiuo dilatatiuo ē uox ꝑfocatiua: imo qñz accit ex eo ꝑfo catio. Et qñ ē i lacerto mouēte ꝯstrigente ē uox sufflati ua. Et qū destruit̄ e⁹ opō destruit̄ uox. Et qñ accit i ip so mollificatio nō itegra ⁊ dispō e⁹ ē similis tremori tre mit uox. Et qñ non ꝑuenit hūitas ad hoc ut mollificet raucescit uox. Raucedo igit̄ qū accit ab hūitate accit ab humiditate pauca ⁊ qum multiplicat̄ paꝝ tremit: ⁊ si multiplicat̄ plurimuz ōstruit̄. Et qñz raucescit uox pp dilatatōz instūi uociferatōis: qī accit pp eā laxitudo aut aꝑtio aut tēsio: ⁊ deterior ē ea q̄ ē p⁹ cibum. Et qñ q3 raucescit pp frig⁹ difficile ⁊ calorē sꝫfluū cū eo qȝ ex tendit̄ ex ꝯplexione ⁊ similit̄ uigilie et cibi aspi. Et rau cescit pp multitudinē clamoris ⁊ attractōez hūorosita tis cā e⁹ ad tunicā coopiētē guttur ⁊ epigloti. Et rauce do q̄ accit decrepitis nō sanat̄. Et qū fuerit estas septē trionał sicca ⁊ e⁹ autūn⁹ meridionalis pluuiał tūc rauce do multiplicabit̄ i ipo. Et uarices qū appent sꝫ pl'm cā rum ꝯuenientiū uoci. Et scias ꝙ ꝯualescētes ⁊ ōbiles ⁊ religiosi ⁊ silꝫs cū debilitate sua eis pp paucitatē uirtu tū eoꝝ sꝫ q̄i deficiētes ab opōe in aere plimo: qī āgusta tur eoꝝ epiglotis ita ut acuat̄ eoꝝ uox. Et qñ nitit̄ de bilis ut dilatet epiglotiȝ suam ⁊ grauetur uox eius non auditur omino.

Cap. ij. de cura.

Cura absciſſiōis uocis ē ut si fuerit pp malitiaz ꝯplonis i q̄busdā lacertis aut nocumētū curetur cū eo qȝ oȝ i caplo suo qȝ sit ex eis que sciuisti. ¶ Et ille q̄dē q̄ sentit initiū absciſſionis uocis oȝ ut incipiat ad curādū añ ꝙ fortis fiat. Accipiat ergo uitellum oui elixati ⁊ sisami excorticati ⁊ lactis boni oiuz añ. cochli ariū. i. Et sūat in potu cū aqua oi die tribus diebus. Et oȝ ut sorbeat quȝ decoquat̄ in iſſiore pte granati melisia dulcis decocti sepulti in cinere calo ⁊ aſſūpti ab eo qū linit̄ ⁊ eradicet̄ qȝ i eo sꝫ⁹ ē ⁊ radat̄ qȝ i ipo ē cū spatula ⁊ effūdat̄ i ipȝ paꝝū aq̄ zuccari ⁊ bibat̄. et si fue rit ex hu. i lacerto ꝓpiq⁹ epigloti aut epigloti ꝑuēiēte ad finē i mollificatōe: ⁊ ñ sit illic dolō ⁊ sint illic ꝯturbatio ⁊ grauitas oportebit tūc ut sūant̄ ficus sicce ⁊ calamē tū ⁊ decoquāt̄. Deide misceāt̄ cū gūmi arabico ꝯtrito cū decoctōe sua dōec fiat sicut mel ⁊ deglutiant̄: aut su māt̄ myrrba ⁊ croc⁹ cū coagulato uue aut sumāt̄ croci ʒ. iiȷ̄. ſ. myrrbe succi liq̄ritie turis oium añ. ʒ. i. aggregen tur cū rob uue ⁊ coagulēt̄. Aut sumāt̄ croci. i. ⁊ asse fe tide medietas ⁊ mellis. iiȷ̄. decoq̄t̄ donec coagulent̄ ⁊ fi ant ex eis pillꝫ ⁊ teneāt̄ sub ligua. Et el'm de caulibus ꝯfert eis ēt ⁊ masticatō ramoꝝ cauliū hūidoꝝ ⁊ sorbitō aque e⁹ paulati paulati ē iuuatia. Et qñ nō ꝯfert el'm ō caulib⁹ ponat̄ sꝫ ipm paꝝ asse fetide ⁊ farina herbi ⁊ fēu greci ⁊ poꝝ de sceni ⁊ anabati ⁊ cepe ⁊ succ⁹ e⁹ ⁊ allea ⁊ fistici ⁊ uua dulcis hyemalis. Et ēt sumat̄. ʒʒ. ꝯditum cū lacte ultimū i nutritōe ⁊ terat̄ donec fiat silꝫ medul le ⁊ ꝓiȷciat̄ sꝫ ipm medietas ipsius de lōgo pipe ꝯtrito sicut alcohol ⁊ quarta e⁹ de croco silꝛ ⁊ q̄ntū ē totū de a milo ⁊ ꝯterant̄ cū tabarzet resoluto ⁊ ꝑparato: aut cuz melle qȝ sit puꝝ ualde. Et ex cibis illis q̄ ꝯfortāt sēsum sꝫ sicut pedes ⁊ extrema ⁊ ꝓprie pedes uaccaꝝ ex q̄bus comedat. ¶ Et oȝ i eo qȝ ē a siccitate neruoꝝ tm̄: ⁊ ꝓ prie cū cōitate meri ⁊ e⁹ sig'm ē ut nō sit cum raucedine magna: imo ꝑua ⁊ acuitate ⁊ claritate quadā q̄ ē cuz a speritate ⁊ dolore ut sumat i'hora dormiēdi ex oleo ui ol. recēti dulci cochliariū unū cū zuccaro tabarzet. Et ꝯfert ei mucilago seis psiliȷ̄ cū aqua zuccari plimi ⁊ cibi humectatiui ⁊ ius galline fcm̄ i issideget ⁊ ius oleoꝝ no toꝝ. Et ficus sꝫ iuuatiue ad absciſſionē uocis: siue sit ex hūitate siue sit ex siccitate. Et medicam̄ ficuū fcm̄ cū ca lamēto ꝯfert debilitati uocis ⁊ raucedini e⁹.

¶ Cap. iij. de cura raucedis uocis ⁊ aspitatis eius.

Iam sciuisti cās raucedis. Et scias ꝙ ille c⁹ uox raucescit oȝ ut alienet a se oē acetosū ⁊ salsū aspe rū ⁊ calidū acutū nisi uelit ꝑ hoc curā ⁊ icisiōz: tūc eim utat̄ eis pmistis cū medicis lenificatis. ¶ Si āt rauce do accidat ex multitudine uociferatōis assumat ficuuz ⁊ mente ⁊ aloes ptes equales ⁊ cōficiat ea cū rob ⁊ sō beat ex medulla tritici ⁊ kist ordei ⁊ oleo amigdalino ⁊ croco ⁊ utat̄ cū uino uue ⁊ ꝯfert illud qȝ dī in icisione uocis: ⁊ ꝓprie medicam̄ de assa fetida cū croco. Et si ē illic caliditas tūc det̄ ius de atriplicibus ⁊ maluis ⁊ a qua ordei ⁊ grana cucūeris ⁊ amilū ⁊ amigdale. ¶ Et si fuerit cā frig⁹ iuuāt̄ ēt cū medicis de assa fetida et cro co ꝑdictis. Et ut sumāt̄ sinapis assati. ʒ. iiȷ̄. pipis. ʒ. i. et myrrhe. ʒ. vi. storac. ēt calamite et galbani āborū añ. ʒ. iiiȷ̄. fiāt ex eis pillꝫ et teneāt̄ sub ligua: aut sumant̄ myr rhe pōdus. ʒ. ij. olibani. ʒ. x. ꝯiūgāt̄ cū uino. Et si fuerit ex uociferatōe et laxitudine cōfert ei balneum sicut con fert reliq̄s ſpēb⁹ laxitudis et confert ei cibi mollificatiui et cōglutinatiui sicut lac et uitelli ouoꝝ sorbiliū sine sale et tri. et sorbitōes note et ius de atriplicib⁹ et maluis et q̄ sꝫ illic silia et pillꝫ facte ex amilo et dragaganto et suc co liq̄ritie et gūmi et pillꝫ fcē ex amilo ⁊ dragagāto ⁊ succo liquiritie ⁊ gūmi ⁊ pillꝫ lenitiue digestiue. Si āt fuerit ex aꝑate resoluat̄ cū eo et similꝛ gargarismata et cōfectōes molles que lābi pñt lenificatiue que sꝫ ex su ma eoꝝ q̄b⁹ curat̄ sināꝛia calida. Et silꝛ sorbitiōes que aggregāt ad cōglutinatōz et abstersionē absq3 mordica tōe sicut fcē ex farina fabaꝝ et seie lini. Et fortius hoc ē gūmi albori et cōueniūt hñti hāc raucedinē ut abhor reat uinum penit⁹ et ꝓprie in pricipio. Et qñ fuerit ex

apostē ate calido bibat uinū dulce et rhaphanū ꝺcoctū
⁊ almuri ꝯfert eis. Et qn̄ ē ex hūitate tūc nō ē excusatō
qn̄ sint necessaria ꝑdicta i icisiōe uocis. ⁊ oēs me͛ille ꝯfe
rūt ei ⁊ sorbitōes facte ex farina fabaꝝ: ⁊ ex eis est deco
ctio herbi q̄ ē iuuatiua i hoc caplo ⁊ res que sᷓ i primo
gradu abstersionis ⁊ silr tri ⁊ lac: deīde myrrha ⁊ sq̄lla
⁊ que ꝓcedūt cursu eaꝝ. Et si fuerit hec raucedo humi
da ex catarro dēt hūti eā papauer ⁊ rob eiꝰ. Et ex eis
que clarificāt uocē aspaz ⁊ turbidā ē masticatio cubebe
Et ex medicinis remouētibus raucedinē est aqua gra
nati ferues i aqua: postea distilleᷓ oleū uiol. ⁊ ꝑparetᷓ: ꝺ
inde butyꝝ ⁊ ꝯgelatū uue ⁊ radix lilij ⁊ rob eius. Dem
de fabe cū melle ⁊ decoctio ficuum.

Capitulum. iiij. de medicinis conseruantibus lenita
tem pectoris ⁊ que bona sunt ei.

SUnt fabe grana pini ⁊ passe ⁊ ficꝰ ⁊ gūmi ⁊ fe
nug ⁊ sem̄ lini ⁊ dactili ⁊ radix lilij ⁊ amigda
le ⁊ ꝓprie amare ⁊ cāne zuccari ⁊ sebesten ⁊ sirꝰ ꝺ melle
⁊ rob ꝑdcm̄ pꝰ. Et ex medicis calidis sᷓ myrrha ⁊
assa fetida ⁊ pip ⁊ galbanū ⁊ olibanū ⁊ glutē albotin ⁊
calamītū ⁊ gūma pini ⁊ storax calamita ⁊ acetū sq̄lliticū
qn̄ nō ē ex caliditate ⁊ siccitate ⁊ radices oppoponacis
Et ex medicinis fꝛis sᷓ seia cucurbite cucumeris ⁊
amilū ⁊ dragagātū ⁊ gummi et mucilago psilij et iuleb
et succus liq̄ritie: ⁊ uitelli ouoꝝ sᷓ ex ꝯueniētioribꝰ medi
cinis ad hoc ut cū eis ꝯponātᷓ reliq̄ue medicine: ⁊ simili
ter lac nouiter mulctum.

Ca. v. de uoce aspera ⁊ eius cura.

ACcit aspitas uocis ex fꝛitate ⁊ ex tēsione lacer
ti pectoris ⁊ dispōne eꝰ q̄ ē sicut spasmꝰ ⁊ ex co
itu ⁊ ex uigilijs. Et cura eꝰ ē abstinentia a rebꝰ quas
dixiūs iā: ⁊ dimissio sōni pꝰ cibū ⁊ dimissio cātilene cuz
delectatōe ⁊ ut recipiat lenificātia ꝑdicta i caplo rauce
dinis ⁊ ficꝰ hūidas ⁊ siccas: ⁊ passe ⁊ ꝓprie ifuse i oleo
amigdalino sᷓ maximi iuuamti. Et illis q̄bꝰ accit ex
icisione uue raucedo rectius ē ut decoquāt coagulatū
uue cū equali q̄ntitate mellis ꝭm q̄ntitatez que remoueri
possit ex eo spuma: deinde ꝯmisceatᷓ cū aqua calida ⁊ fi
at cum eo gargarisma ⁊ in potu patiens ex eo sumat ⁊
antiqum eius est magis iuuatiuum q̄ recens.

Capitulum. vi. de uoce breui ⁊ cura eius.

CAusa breuitatis uocis ē breuitas ālelitus ⁊ oz
ut gradetᷓ i ꝓlōgatōe ālelitus ita ut ꝯsuescat cō
prehēsionē ālelitꝰ ⁊ gradetᷓ i exercitio ⁊ ascēsiōe ⁊ ꝺscē
sione i collibꝰ ⁊ gradibꝰ ⁊ cursū faciētē necessitatē ālheli
tus ut gradetᷓ ad ꝓlōgādū ālelitū ⁊ ꝓlōget morā in bal
neo calo ⁊ i oi qꝺ adducit ālelitū ⁊ festinat ipm ⁊ cōti
neat ālelitū suū ⁊ faciat illud totū ⁊ exerceatᷓ ⁊ balneetᷓ
Et post exitū de balneo oz ut bibat uinū nā uinū est ma
gis nutritiuum spiritus ⁊ similiter post cibum ⁊ stet plu
rimum cum anhelitu uno ⁊ somnus confert eis.

Capitulum. vij. de uoce grossa ⁊ eius cura.

QUandoq̄ accit ex cāis nimie replōnis stōi fa
ciētis fastidiū mollificātis ⁊ dilatātis meatus ⁊
accit ex multitudine uociferatōis ⁊ eꝰ cura ē magis ꝑua
Et qn̄z accit ei q̄ studet i exufflatōe plīma i fistulis ⁊ in
buccis ꝓprie ꝑꝑ illud qꝺ accit ex icisiōe ālelitꝰ eoꝝ ⁊ re
tentōe eꝰ in pulmone quare dilatatur meatus ālelitus.

Capitulum. viij. de uoce subtili ⁊ eius cura.

HEc ē ꝯria ꝯturbare ⁊ cāe eꝰ sᷓ ꝯrie illis ex uigili
is ⁊ lassitudine ⁊ sōno ꝓprie pꝰ cibū ⁊ exercitō
laborioso ⁊ eūonibꝰ. Et cura eꝰ ē ut dimittat uocem
⁊ adhereat exercitō equali faciēte tenēꝝ ⁊ cibis tēpera
tis ⁊ itroitu balēi oi māe ⁊ fugiat stiptica ⁊ exiccatia ⁊
coitū.

Cap. ix. ꝺ uoce tenebrosa ⁊ cura eius.

Est illa q̄ silatᷓ uoci plūbi qn̄ fricatᷓ unū cū alio
⁊ eꝰ cā ē hūitas grossa ualde. Et ꝯfert ei exerci
tiū ⁊ luctam̄ ⁊ ꝯtinere ālelitū ⁊ fricatio sicca cuz pāno
lineo ⁊ igressio balnei ⁊ admīstratio medicinaꝝ subtiliā
tiū ⁊ incidentium sicut pisces saliti ⁊ uinum antiqum.

Capitulum. x. de uoce tremula ⁊ eius cura

PRecipiatᷓ patiēti eā ut n̄ clamet nz eleuet uocez
suā spatō mēsis ⁊ minoret locutōz q̄ntū pōt ⁊ ri
sū suū ⁊ motū ⁊ saltū ⁊ ascensionē et descēsionē et irā et
dimittat q̄ntū pōt extēsiōz manuū et faciat eas q̄escer: de
inde resupinetᷓ et laboret ut loquatᷓ qū iā grauauerit pe
ctus suū cū eo qꝺ sit sicut plūbū i frusto quodā sꝛ pectꝰ
suū ꝭm q̄ntitatē qua toleret ipz et patiatᷓ. Et cibi melio
res ei sᷓ illi q̄ ꝯfortāt sensū eꝰ et sᷓ pedes et extremitates
lacerti et ea in quibus sunt conglutinatio et stipticitas.

C. i. tractatus tertius de tussi ⁊ sputo sāguinis.

TUssis ē ex motibꝰ q̄bꝰ expellit nā nocumē
tū a mēbro aliquo ⁊ hoc mbꝝ i tussi ē pul
mo ⁊ mēbra q̄ ei ꝯtinuātᷓ ⁊ cōicātia. Et
tussis q̄dē pectori ē sicut sternutatio cere
bro ⁊ ꝯpletᷓ cū dilatatōe pectoris ⁊ ꝯstrictōe eiꝰ ⁊ motu
uelamis ⁊ est aut ꝑꝑ cām ꝓpꝛiā pulmoni aut ꝭm semitā
cōicatōis. Et cā adducēs tussim aut ē primitiua aut cō
iūcta aut ē añs. Et cāe tussis ꝑmitiue sᷓ ex cāis ꝑmitiuis
ponētibꝰ mēbra pectoris lesa i ꝯplone sua: aut formis e
orū sicut frigꝰ aduenies pulmoni ⁊ lacertis q̄ sᷓ i pectoꝛ
aut reliq̄s: qꝛ mouetᷓ nā ad expellēdū nocumtuz: aut ex
aliqua ꝑmitiuaꝝ cāꝝ aduenietiū ⁊ calefaciētiū ea: aut a
liqua re exiccāte: aut exaspante sicut ē fumꝰ: aut puluis
aut sapor cibi acetosi aut pontici aut acuti aut re extra
nea cadente i meatu q̄ nō recipit difficultatē ālelitus si
cut accit ex tussi ꝑꝑ casū alicuius rei ex cibo: aut potu i
illo meatu ꝑꝑ negligētiā ⁊ occupatōz cū ꝭmōe. Cāe
āt tussis ꝯiūcte sᷓ sicut ea que accidūt ex cāis corporeis
calefaciētibꝰ ꝯplonē aut infꝛantibꝰ aut hūectātibus aut
exiccātibꝰ absq̄ mā: aut cū mā sanguinea aut cholica aut
phlatica subtili aut grossa aut melācholica ⁊ illud ē ra
ro. Si āt mā fuerit effusa ex supioꝛibꝰ tūc dū ipsa ꝑma
net discurrēs sꝛ cānā sicut discurrit aliq̄d sꝛ parietē non
exiccat plm̄ tussis. Qū āt uult ut fūdatᷓ in spatio canne
ꝯmouet tussim. Et silr qn̄ mordicat: ⁊ silr qn̄ māsiua fit
i pulmone ⁊ uult nā expellere ipsā: aut expulsa ex stō aut
epe: aut ex aliq̄bꝰ mēbris pectoris que ipellūt eam: aut
ex q̄bꝰ generatᷓ. Et qn̄z fit ꝑꝑ resolutōz singularis ⁊
ꝑꝑ apata ⁊ oppilatōes i uelamine: aut i pulmone aut in
gutture ⁊ oibꝰ locis recipiētibꝰ has mās ⁊ nocumta ex
pulmone ⁊ uelaīne distiguēte qꝺ ē inter cor ⁊ pulmonē
Cāe āt añcedētes sᷓ repletio ⁊ añcessio cāꝝ corpore
aꝝ ad cās ꝯiūctas ꝑdcās. Et tussis q̄dē facta cuz cōita
te ē sicut illa q̄ fit cū cōitate corpis totius i febribꝰ ⁊ ꝓ
prie cū fe. adustiua: aut febꝛ iꝰ diei laboriosa ⁊ silibꝰ aut
pestilētiali: aut ꝑꝑ cōitatē corpis absq̄ fe. Et tussis qꝺ
alia ā sicca aut ē hu. Sicca ē illa cū qua n̄ emittitᷓ sputū
⁊ fit: aut ꝑꝑ malitiā ꝯplonis cale aut fꝛe: aut hūide aut
sicce singularitᷓ. Et qn̄z fit i pꝛincipio aduētꝰ apatuz
calidoꝝ in ptibꝰ pectoris usquequo maturētᷓ. Et qn̄q̄
fit cū apate duro tussis sicca ualde: ⁊ fit ꝑꝑ apata epis
⁊ ptes suspēsionis ⁊ in q̄busdā hoꝛis fit ꝑꝑ apata sple
nis. ⁊ qn̄z fit ꝑꝑ saniē replētē spatiū pectoris q̄ nō expel
litur nisi cum tussi. ⁊ scias q̄ quandoq̄ egreditur cum
tussi res petrosa similis ciceri: aut grandini ⁊ causa eiꝰ

ē hūor grossus quē in ipso caliditas in lapidem ꝯuertit Et Alex: q̇dē testificatꝰ hoc ⁊ testificatꝰ ipm Paulus ⁊ dixerūt ꝙ exiuit ex hac spē i sputo. et nos ēt testificaūr illud. ⁊ tussis freqēs plerūqꝫ ꝓducit ad sputū sanguis. Et qn̄ multiplicatꝰ tussis i hyeme ⁊ v̇e hyemali: ⁊ qn̄ multiplicatꝰ in uere equali. ⁊ multiplicatꝰ qn̄ flat septē tri onalis uētus: ⁊ qn̄ estas ē septētrionalis paꝝ pluuiosa ⁊ ē autūnus meridionalis pluuiosus multiplicatꝰ tussis in hyeme.

Cap. ij. de signis.

Signa q̇dē in tussi frīa sꝫ additio eꝰ ex frigoꝛ ⁊ diminutio ipsius cū diminutōe frigoris ⁊ cuꝫ calore ⁊ plūbeitas faciei ⁊ ꝑuitas sitis. Et qn̄ ē cū frigoꝛ catarrꝰ ⁊ sentitꝰ qꝺdā descēdere ad pectꝰ ⁊ extēsio eiꝰ in gutture ⁊ grauitas cū attractōe materiei ad nasū ⁊ ꝓijcit illud qꝺ descēdit ad nasū cū rascatōe. et uidētꝰ signa catarri i cōmotōe in uijs catarri ⁊ extensio i eis que sequūtꝰ frōtē ⁊ oppilatōes in naribꝰ ⁊ reliq̄s ⁊ ꝙ nō expuit in principio rascatōis. Deide expuit qꝺdā ꝑblaticū aut declinās ad citrinitatē aut ad uiriditatē. Et qn̄ est cū hoc febris. Et signa calē sꝫ inflātio ⁊ sitis ⁊ sedatio ab aere frō maior ē q̄ꝫ sedatio eꝰ ab aqua ⁊ rubedo faciei ⁊ magnitudo pulsus. Et signa hūide sꝫ hūiditas subēpulmonis ⁊ ꝙ ipsa accit decrepitis ⁊ hūectatis ⁊ multitudo stertitōis ⁊ ꝓprie i sōno ⁊ pꝰ cibū. Et signa sicce sꝫ augm̄tū eꝰ cū motu ⁊ fame ⁊ lenitas ipsius qn̄ sꝫ q̇es ⁊ repletio ⁊ ap̄ balneū ⁊ potū humectātiū. ❡ Et signa pure i oībꝰ illis sꝫ ut nō sit sputū oio. ❡ Et signū eꝰ q̄ ē cū mā ē sputū. Et genꝰ q̇dē materiei significat genꝰ eiꝰ qꝺ spuitꝰ. ❡ Et sigᵐ eꝰ q̄ fit ab ap̄atibꝰ ⁊ sīlibus ē iuentio signoꝝ pleuresꝭ ⁊ ꝑipneumonie calāꝝ ⁊ frāꝝ ⁊ alioꝝ que dicemꝰ in caplō suo. ❡ Et signa eꝰ q̄ fit ex inflatōe sꝫ signa iflatōis que dicemꝰ ⁊ dolor ⁊ siccitas ⁊ multotiens fit humida. ❡ Et signe eꝰ que fit ex ulceribꝰ sunt signa que dicētꝰ in caplō ulceꝝ pulmonis ex sputo crustaꝝ aut puris: aut frustoꝝ corpis pulmonis aut ānulorū cāne ⁊ eꝰ ēe ē pꝰ catarꝝ mordicatiuū ⁊ pꝰ sputū sāguinis ⁊ ap̄ata. Et plm̄ sicce fit cū ē illic mä ꝑꝑ debilitatē expulsionis: aut ꝑꝑ anhelitū sicut scies i caplō suo. Et signū eꝰ que fit cū cōitate. s. cōitate q̇dē stōi ē cū eo quꝺ cognoscitꝰ de significatōibꝰ egritudinū stōi ⁊ additōe tussis cū additōe dispōnis faciētis eā necessariā in stō siue sit repletio siue sit uacuitas ⁊ ꝭm cibos. Et plm̄ eꝰ excitatꝰ ap̄ repletōꝫ ⁊ ap̄ digōnē. ❡ Et fcā cū cōitate epis scitꝰ ꝑ signa ap̄atis epis. Et qn̄ ap̄a ē calm̄ nō ē excusatio ex febre: ⁊ si nō ē calm̄ non ē excusatio a grauitate. Deinde attēde reliquas ꝯsideratiōes quas sciuisti. ❡ Et scias ꝙ res calē subtiliāt mām̄ ⁊ ñ expuitꝰ ⁊ res frē sicut sirꝰ de papauere ⁊ pultes aggregāt mām̄ ad expellēdū. Uerꝝn̄ qn̄ ipse sꝫ fluūt ꝯgelāt. Et sirꝰ isopi nō ē ꝯueniēs nisi qn̄ q̄ritꝰ abstersio ꝯgregati grossi. Ipse nanqꝫ ē abstersor bonꝰ. Qn̄ āt illic ñ fuerit sputū nꝫ subtile nꝫ grossū tūc egritudo ē asperitas pectoris. Et cura sunt eīa mollia que lābuntꝰ. ❡ Et qn̄ accit febriētibꝰ tussis ⁊ nisi sedetꝰ tussis redibit febris ad initiū. et stiptica ualde ꝯstringūt meatꝰ sputi. Aqua v̇o ordei ē bona ad aggregādū sputū. Qn̄ ergo retinetꝰ sputū ⁊ febrit hō tūc iā putrefit materia ⁊ facit cadere in febrem putridam aut ethicaꝫ.

Cap. iij. de cura.

Cura q̇dē ꝯplōnis frē ē qm̄ si ē leuis ꝑuētōnis ad ultimū: ⁊ ē ex cā frīa extrīseca rectificat eam ꝯprehēsio ābelitꝰ. Ipse ei calefacit pulmonē cū facilitate in mom̄to. Et si ē necessaria cura fortior ad hoc: aut ad illud ꝯplōnis frē tūc ex cura eꝰ ē ut teneat sub lingua auellanā ex myrrha aut storace fcām cū melle aut sūat ex fece alkitrā cochliariū unū: aut ex glutino albotiꝫ cū melle: aut bibat ex oleo balsami cū serapio usꝫ ad aur. i. Et sirꝰ sulfur cū ouis sorbilibꝰ ⁊ eīa q̄ lābūtꝰ fcā ex mucilaginibꝰ calidis ⁊ herbis cum melle ⁊ cū aqua granati dulcis p̄parata sꝫ quā ꝓijciatꝰ mel aut pēithi ⁊ admistretur. ❡ Et inunctōes sꝫ pectꝰ sint sicut oleū de lilio ⁊ oleū narciscinū cū cera rubea ⁊ dragagāto. Et ꝯfert mel rosꝭ. cū aqua ficuū ⁊ passulaꝝ ⁊ radicis lilij ⁊ capilli ueneris ⁊ oleū amigdalinū cū aur. i. collyrij dissoluto i ipso. Et ꝯfert in ipso decoctio isopi ⁊ assari cū ficubꝰ ⁊ aliis. ❡ Et cibi eꝰ sint sorbitōes frum̄tales cuꝫ fenugreco ⁊ butyro ⁊ ficus ⁊ dactili ⁊ radix porri de sceni ⁊ olea sint sicut oleū fisticinū ⁊ grana pini ⁊ tri cuꝫ pēithi ꝯfert eis. Carnes āt sint carnes pulloruꝫ ⁊ galloꝝ ⁊ alestida begi ⁊ caro agnoꝝ ānualiū. Et in scꝺis mensis utatꝰ fisticis ⁊ granis pini ⁊ passis cū fenugreco ⁊ cānis zuccari ⁊ ficubꝰ ⁊ chrysomilꝰ ⁊ mulsa ⁊ comestio ficuū siccaꝝ cuꝫ amigdalis ⁊ nucibꝰ abscidit illā que ātiqua ē ⁊ uinū odoriferꝝ subtile antiqū ⁊ aqua mellis. ❡ Cura āt tussis calide ē cū extinguētibus notis que sꝫ ex succis ⁊ oleis ⁊ linim̄tis ⁊ unctōibꝰ. Et suppositoria ēt ꝯfert eis ⁊ sumere i potu aldeiacur mane ⁊ sero scꝺm descriptōꝫ quā dicemus. Et sirꝰ elm̄ de papauere. Descriptio electuarij de papauere bona. ℞. capita. xv. papaueris nō ualꝺ recentia que infundātꝰ in kist aque fontiū aut aque pluuialis qꝺ ē melius die ⁊ nocte. Deinde dissoluātꝰ cū decoctōe ⁊ colētꝰ ⁊ ꝓijciātꝰ sꝫ oēm ꝑtē colature media ꝑs mellis aut zuccari ⁊ ispissetꝰ coquēdo ut elm̄. Et potō eꝰ sit cochliariū unū i mane ⁊ cochliariū in sero. Et ex eis q̄ ꝯfert istis ē aqua ordei cū seuesten ⁊ sirꝰ uiol. ⁊ uiolatuꝫ nutritū ⁊ decoctio isopi frīa ⁊ ꝓprie qn̄ maturatꝰ aut i fine eꝰ ⁊ aqua granatoꝝ inspissata sꝫ quā ꝓijciūtꝰ zuccarū tabarzet ⁊ cāne zuccari ēt. et eīa eoꝝ que lābēdo sumūtur sint ex mucilagine psilij ⁊ granoꝝ cydonioꝝ ⁊ amilo ⁊ gūmi arabico ⁊ grana ⁊ medulle que diceūs i capitulo pillāꝝ tussis: ⁊ qn̄ ponūtꝰ in eis narcotica. ❡ Et cibi eoꝝ sint ex oleribꝰ frīs ⁊ medullis sicut cucumeris ⁊ cucurbite ⁊ citrolis cū oleo amigdalio ⁊ fabe ꝯfracte dissolute i decoctōe cū oleo amigdalino ⁊ oleo cucurbitino ⁊ aqua ordei ⁊ sorbitōes facte. Et si natura fuerit decliuis ad resolōnē tūc adhibeātꝰ sauic ordei cū zuccaro ⁊ tri ⁊ si uehem̄s fit res tūc aqua ordei cū cancris ablatis extremitatibꝰ ablutis cū aqua cieris salsa. ❡ Descriptio medicaminis deiacur frī. Cōteratꝰ sem̄ papaueris uiridis cū cortice suo ⁊ dissoluatꝰ decoquēdo i aqua ⁊ coletꝰ ⁊ ꝓijciatꝰ sꝫ ipsā zuccaꝝ ⁊ decoquatꝰ ispissādo ad inspissatōꝫ iuleb: ⁊ si nō fuerit hūidū infundatꝰ sem̄ succi ꝯtriti in aqua die ⁊ nocte: deiñ decoquatꝰ in aqua. Si āt necessariū fuerit qꝺ ē fortius tūc aggregetꝰ cū eo cortex ⁊ ꝓprie nigri. Et si res fortior fiat ponatꝰ cuꝫ eo modicū de seine hyusq̇ami: aut dissoluatꝰ i eo paꝝ opij. ❡ Cura āt ꝯplōnis hūide ⁊ hūitatis i ipso pulmone cum exiccatis exiccātibꝰ ꝯmistis cū abstersiuis ex q̇bꝰ ē cōpositū ꝭm hūc modū. ℞. boli armeni dragagāti gūmi arabici oīum an̄. ꝑtē. i. calam̄ti isopi basce cinamomi ireos capilli ue. oīum an̄. ꝑtē. s. ꝯficiatꝰ ⁊ admistretꝰ. ❡ Cura āt ꝯplōnis sicce hec ē. Impoꝛe ei ē q̇n aut sit febris aut nō sit febris. Si āt nō fuerit febris tūc ꝯuenientioꝛ reꝝ eis ē lac asininū ⁊ caprinū ⁊ alioꝝ cū reliquo regimine. ❡ Et si fuerit febris admistrentꝰ res hūectatiue ebibite ⁊ admistrētꝰ ceratatia infrīatiua nota ⁊ admistrentꝰ aqua ordei ⁊ humectatio pedū semper cum oleis ⁊ sorbeant

sorbitiones amigdalinas ⁊ humectatiuas. ¶ Et si ē ꝯ
plo ꝯposita tūc ꝯponat regim̄. Et si ē illic mā subtil ma
tura eā cū deiacur ⁊ simplicib⁹ ⁊ electuarijs de papaue
re ⁊ mucilagib⁹ de q̇bus aliq̇d diceꝰs i antidotario. ¶
Si āt fuerit grossa resolue eā ⁊ absterge ipam ſm ꝯditi
ones ṗdictas i eis q̄ pterieꝛt ita ut nō calefacias nisi cū
equalitate. Immo stude in hoc ut lenias ⁊ incidas ⁊ lu
bricū facias ⁊ admistra mūdificatiua ṗdicta. ¶ Et ex
eis que sꝫ magis ꝓpria huic loco ē glutinuꝫ alibat cum
melle: aut semen croci hortēsis cū melle: aut cipi cū eq̄
li mēsura sui de melle: aut succi liq̇ritie ⁊ dragagāti. ℥.
i. ⁊ amigdal dulciū equalit ⁊ aloes qn̄ꝫ tenet in oꝛe cū
melle ⁊ ꝯfert ualde: aut sumāt tria oua itegra ⁊ dupluꝫ
coꝝ mellis ⁊ medietas ipsoꝝ de butyro. Et sumant pi
peꝛis. xl. grana ꝯterāt ⁊ misceāt oīa illa ⁊ coagulēt abs
q̧ decoctōe ⁊ lābat ex eis mane ⁊ sero. Et ēt sumāt ca
pita. vij. porri de sceni ⁊ decoq̄t in trib⁹. lb. aque dōec
remaneat tertia ⁊ colet ⁊ ꝑmisceat cū residuo succi cor
ticis e⁹ ⁊ melle ⁊ decoquat ⁊ ēt sumāt rose hūide grana
viij. pini unū gūmi alboti unū passulaꝝ. iiij. mellis q̄tuꝫ
sufficit fiat ex eis elm. ¶ Medicam̄ bonū. ℞. calamēti
fluuialis. v. ℥. granorum pini ⁊ seminis urtice omnium
ana. ℥. i. seminis lini piperis omnium ana. ℥. iij. confici
antuꝛ cū melle ⁊ admistrēt. Aut sumāt dactiloꝝ carno
soꝝ. v. ꝑtes nigelle. viij. ꝑtes croci ⁊ pipis āboꝝ an̄. ꝑtes
ij. herbi. xx. ꝑtes ꝯficiāt cū melle dispu mato: aut suman
tur croci spice aromatice āboꝝ an̄. ꝑs. i. prassij ⁊ isopi
āboꝝ an̄. iij. ꝑtes myrrhe ⁊ lilij āboꝝ ana. ij. ꝑtes ꝯficiā
tur cū melle colato. ⁊ ad antiq̄ det in potu alkitrā cum
melle ſcm̄ elm: aut costi idi cū aqua aneti ꝺcocti q̄titas
sacraiati cū cochliario olei sisamini ⁊ ēt semē lini frixuꝫ
cū melle solū: aut cū pipis mēsura una ꝓ oib⁹. x. ut cala
menti ⁊ ēt lābnedo sumāt mel storacis calamite cū mel
le apū ⁊ oppopōacū ēt ⁊ sinapi ⁊ aigdalas amaras ⁊ ēt
mithridatū. ¶ Et pueris q̇ꝺ sufficiūt sorbitōes ꝺcocte
cū lacte nutricis dōec sit i eēn⁹ mell: aut cū aq̄ fen̄ hūidi
⁊ si cā fuerit i ea catarr⁹ curet catāꝛ⁹. ¶ Et si fuerit ne
cessaria i ꝓhibitōe illius admistratio ēpli de ficubus ad
mistret sꝫ caput ⁊ teneat sub ligua oī hora. ⁊ i nocte ꝓ
prie granū unū amili. Et fiat gargarisma cū stipticis q̄ n̄
hn̄t saporē acetosū nꝫ saporē pōticū ⁊ cū diacur simpli
ci si fuerit calitas: aut cū myrrha ⁊ croco ⁊ alijs si fue
rit ſītas. ¶ In cura āt facte ab apātib⁹ ⁊ ulcerib⁹ i pul
mone ⁊ pectore fiat reuersio ad illud q̇ꝺ dicemus in ca
pitulo pleureſ ⁊ ꝑipneumonie ⁊ apātis ēpis ⁊ pthisis.
¶ Et ad tussim q̇dē fiūt pille que tenēt in ore. Et ex
eis nanq̧ sꝫ pille ad tussim calidā que i ore tenent de q̄
b⁹ sꝫ pille bichichie note: ⁊ ex illis sꝫ pille ꝯposite ex suc
co liq̇ritie ⁊ gūmi ⁊ dragagāto ⁊ amilo ⁊ mucilagie psi
lij ⁊ granis cydonioꝝ ⁊ medulla granoꝝ. s. granoꝝ cucu
meꝛis ⁊ cōde ⁊ cucurbite ⁊ citroli ⁊ ex spodio ⁊ granis
papaueris ⁊ silib⁹. Et qn̄ꝫ fiūt. ſm hūc modū amiluꝫ ⁊
dragagātū ⁊ succū liq̇ritie formāt in pillas cū succo la
ctuce. Et de illis sꝫ pille ad tussim frām facte ex succo li
q̇ritie ⁊ tamaridis mūdatis ⁊ medulla tritici ⁊ croco ⁊
dragagāto ⁊ granis pini ⁊ granis cotti ⁊ granis myrti
⁊ seie papaūis: ⁊ cortice ipsi⁹: ⁊ āiso ⁊ aneto ⁊ myrrha
⁊ croco ⁊ penidijs. ¶ Et de illis sꝫ pille q̇b⁹ q̄rit stupe
factio ⁊ dormitio ⁊ ē intētio i eis narcotica ⁊ admiscen
tur eis medicie bezahar calē. Nā ex pillis exꝑtis ad illō
⁊ sꝫ sedantes tussim antiq̄ nociuā ⁊ sꝫ pille ꝺ storace no
te. ¶ Et iteꝝ sumant storacis ⁊ castorei ⁊ assari ⁊ opij
ꝑtes equales ⁊ fiāt ex eis pille ⁊ teneāt in ore. Et ēt se
minis hyusq̄ami. vi. granoꝝ pini. iij. croci. i. ꝯficiāt cum
rob ⁊ informēt pille. et ēt storacis ⁊ myrrhe ⁊ opij oiuꝫ
an̄. ℥. s. olei de balsamo croci oium an̄. darkimet. ij. fiāt
pille ad modū herbi. Et qn̄ꝫ admistrāt i tussi āti qua hu
mida suffumigatōes ṗdcē i c° asmatis. Et qū hūitas est
ꝑueniēs ad q̄titatē admistra suffumigatōeꝫ ex arsenico
ru. ⁊ stercore leporis ⁊ farina ordei ⁊ corticib⁹ fisticoꝝ
ꝯfectis cū uitell ouoꝝ ⁊ troc. formatis ex eis quoꝝ q̇ſꝫ
sit. ʒ. i. ⁊ exiccēt in sole ⁊ suffumigatio fiat cū eo trib⁹ ui
cib⁹ ⁊ ēt aristol. ⁊ storacis ⁊ galbani equales sumāt ꝑtes
arsenici ſm q̄titatē oium ꝯficiāt cū melle ⁊ butyro uac
cino ⁊ fiāt inde silitudies auellane ⁊ fiat suffumigatō ex
eis. ¶ Sed tussis facte in febribus iam singulaꝛe ordi
nauimus regimen apud febrium accidētia.

¶ Capitulum. iiij. de sputo sanguinis.

Sanguis qn̄ꝫ egredit spuēdo ⁊ ē ex ꝑtib⁹ oris.
Et qn̄ꝫ egredit rascādo ⁊ ē ex ꝑtib⁹ gutturis. ⁊
qn̄ꝫ egredit cū uehem̄tiore ꝛascatōe ⁊ ē ex cāna. Et qn̄
q̧ egredit uomēdo ⁊ ē ex meꝛi ⁊ ex ore stōi ⁊ ex stō ⁊ e
pate. Et qn̄ꝫ egredit tussiēdo ⁊ ē ex ꝑtibus pectoris ⁊
pulmonis. ¶ Et in illo q̇dē q̇ꝺ ē ex pectore n̄ est tm̄ ti
moris q̄tū ē in eo q̇ꝺ ē ex pulmone. Illud ei q̇ꝺ ē ex pe
ctore sanat uelociter: ⁊ si nō sanat nō hꝫ malitiā ulcerū
pulmonis. Et multotiēs fit ulc⁹ fistulosū rediēs oī hora
cū sputo sanguis. ¶ Et cāe ꝓpīque oib⁹ illis sꝫ uulnus
ꝑꝑ cām pꝛimitiuā ex ꝑcussiōe aut casu sꝫ pect⁹ aut sꝫ eꝑ
⁊ uelam̄: aut ꝛē icisiuā: aut tussim frequētē aut uocifeꝛa
tōm: aut acuitatē uocis sine gradatōe aut rixa: ⁊ ꝓpter
hoc multiplicat in demoniacis ⁊ in illis q̇ rixāt ab oi re
⁊ qn̄ꝫ ꝓcedit ex uomitu laborioso ꝓprie in ṗparatis. Et
qn̄ꝫ ꝓcedit ex assūptōe solutiuoꝝ acutoꝝ: aut ciboꝝ cali
doꝝ sicut alleoꝝ ⁊ cepaꝝ: aut timore ⁊ angustia acuente
sanguinē: aut dōmitōe nō sꝫ stratū: aut sanguisuga adhe
rente gutturi ⁊ radici e⁹. Et illud aut ē i uenis aut alijs
Et id q̇ꝺ ē in uenis. aut ē incisio aut ꝑforatio: aut aꝑtō
dilatata ab acuitate aut mollificatō aut cōrosio ꝑꝑ acu
itatē hūoris aut ꝑꝑ raritatē resudatiuā. Et multotiens
dilatāt meat⁹ q̇ sꝫ inter ꝑtes cāne ⁊ arterias supra illaꝫ
que ē i nā: qꝛ resudat sangnis ad cānā. ¶ Et illō quod
nō ē i uenis: aut ē uuln⁹: aut ulc⁹ a uulnere aut a coꝛro
sione aut putrefactōe qū eꝛadicat ex mēbro aliq̇d. ⁊ qn̄ꝫ
ē ab apāte sanguineo i pulmone ex quo resudat sāguis
Et h⁹i q̇dē apa ē incolume: qm̄ ē sanguineū ⁊ qm̄ resu
dat mā n̄ ꝓhibita nꝫ igrossata. Et qn̄ꝫ iueniunt oēs iste
cāe i pulmone nisi sanguinee. Et haꝝ cāꝝ ꝯiūctaꝝ sꝫ cāe
magis an̄cedētes. Et sꝫ aut multitudo materiei aut ml
titudo ciboꝝ ⁊ dimissio exercitij: aut qꝛ ipse sunt sꝫfluita
tes a ṗparatōne natuꝛe sicut accīt illi de quo locuti fui
mus i libro uꝛium ap̄ dimissiōꝫ exeꝛcitij: aut retētōꝫ mē
struoꝝ: aut sanguis hemorroidaꝝ: aut abscissiōeꝫ mēbri
aut ꝑꝑ acuitatē suā aut ꝑꝑ uehem̄tiā mot⁹ sui aut ꝓpter
uentositatē i uenis faciēteꝫ eas laboriosas ⁊ ꝓprie i ala
tis qm̄ illud multiplicat in eis. Preparatiōes āt ꝯtinē
tes mām sunt ꝑꝑ frig⁹ ꝯstringēs eā ⁊ faciēs dilatatōꝫ e⁹
difficilē: qꝛ nō obedit uirtuti laborāti i illo cū dilatatōe
imo cū attractōe: aut ꝑꝑ calitatē extꝛisecā aut itrisecaꝫ
aut siccitatē que iā ṗparauit eā ad illud q̇ꝺ ē cū ispissa
tōe ⁊ exiccatōe. s. ad scissiōꝫ a qualibet cā: aut ꝑꝑ hūita
tē mollificātē eā: qꝛ dilatāt pori e⁹: aut obuiatōꝫ calidi
aut cōrosiui aut icisiui aut putrefactiui. Qū ergo acci
dit repletio sanguinea icipit nā expellere mām ad q̄cun
q̧ ꝑtē potē̄m ē ei qū fit uehem̄tius ṗparata: aut sit ꝓpi
q̇or loco sꝫfluitatis: qꝛ expellit eā cū sputo: aut sosone ex

hemorroidib⁹: aut i mēstruis: aut i fluxu sanguis nariuꝫ ꝙ si uene fuerit fortes que non resoluunt̄ a sāguie accit mors subito pp effusionē sanguis ad ꝯcauitatē uenaꝝ. Et ille cui accit sputū sāguis ē ꝑparat⁹ ut adueīat ei ul cus pulmonis. Nā sputū sanguis ſm pl̄m fit a uulnere ⁊ uulnus declinat ad hoc ut ulc⁹ fiat. et qn̄ succedit spu to sanguis retēti sputū sanguis timet ei ꝙ fit hoc ſm ac cidēs ab ulcere ad qd̄ ꝯuersū ē uuln⁹ ꝑmū. Et multotiēs ē sanguis q̄ expuit ex narib⁹ currēs ex capite ad pulmo nē. Qn̄qꝫ sputū sanguis ē ex ptib⁹ pulmonis cōmitan tur ipm duo timores. s. timor sifluitatis ei⁹ ⁊ timor uul neris ne fiat ulcus. Et nō ē oē sputū sanguis timorosuꝫ imo illud qd̄ nō retinet: aut qd̄ ē cū febre. Et multotiēs quidem est sputum sanguinis causa sanitatis apātis in e pate aut splene. Ca. v. de signis.

PRopinquus sputo ē cū tussi puā: ⁊ lōginquus ē cū tussi plīma ⁊ q̄to plus lōgiquus ē expuit cū tussi uehemētiore. Et qn̄ dormit sꝫ lat⁹ i quo ē egritudo addit excreatō e⁹ qd̄ expuit. Et oꝫ ut ꝯsideret i ꝑmis ne sit illud qd̄ expuit sanguis ex narib⁹. Et ꝯditio illius ē cū ꝯsuetudie fluxus sanguis nariū ⁊ e⁹ euētu ⁊ cū alleui atōe accidēte capiti p⁹ grauitatē. Et signa flux⁹ sanguis nariū sūt sicut rubedo faciei ⁊ oculi ⁊ splendor corā ocu lis: ⁊ ut ꝑ sit spūa ⁊ sit subito. ¶ Signa sanguis excre ati ex subā carnis pulmōis ex uulnei aut ulcere sūt ut sit spumosus ⁊ fit abscissus cū quo nō sit dolor ⁊ ē minoris q̄titatis ꝙ uenalis ⁊ maioris malitie ⁊ deterioris finis. Et qn̄ꝫ expellūt spūosū pl̄etici ⁊ pipneumonici qn̄ i pul mōib⁹ eoꝝ ē calitas ignea feruēs. ¶ Et qn̄ꝫ ē spūosus ex cāna pulmōis. Sꝫ ē ueniēs cū rascatōne ⁊ tussi pau ca: ⁊ ē illud qd̄ egredit paꝝ et. Et ē ibi sēsus qdā cū do lōi. ¶ Et ille q̄ expuit ex uenis e⁹ nō ē spūosus ⁊ ē rari or ⁊ uehemētioris spissitudis ꝙ ille q̄ ē i pulmōe ⁊ filioꝝ sanguini ꝙuis nō sit i grossitudine e⁹ q̄ ē ex pectore. Et signa excrati ex pectore sūt nigredo colōis e⁹ ⁊ grossitudo ipi⁹ ⁊ coagulatō e⁹ pp lōgitudinē spatiꝫ cū spumositate quadā. Et spūa cū dolore i pectore significate locū egri tudinis ⁊ additō e⁹ i sōno ē certi⁹ signū e⁹. Et cā illi⁹ do loris ē neruositas mēbroꝝ pectoris: ⁊ ē e⁹ sputū paula tim nō exuberās ⁊ ē sputū e⁹ cū tussi uehemēti donec ex puat. ¶ Et signū facti ex icisione uenaꝝ ē exuberantia sanguis. ¶ Et sig^m corrosiōis ē āncessio cāꝝ corrosio nis ex acceptōe reꝝ acutaꝝ ⁊ descēsu catarri acuti ⁊ ut sit febris ⁊ sputū saniei aut corticis aut ptis pulmonis ⁊ ē sputū sīle aque carnis. Et icipit sputū sāguis pau latim. Deinde qn̄qꝫ fluit subito ⁊ expuit res mala ⁊ co lor e⁹ ē malus. ¶ Et signū e⁹ qd̄ ē ex aptione orificiorū uenaꝝ ē ex repletōe ⁊ nō sit oio dolor ⁊ iuenit reqes ⁊ suauitas ⁊ egredit i ꝑmis minus ꝙ illud qd̄ egredit pp icisiōꝫ ⁊ scissiōꝫ i principio rei ⁊ ē plus eo qd̄ egreditur a corrosiōe i pl̄ib⁹ horis. ¶ Et signa resudatōnis ab a postemate sūt puitas e⁹ ⁊ pprie significat pipneumonie ⁊ reliquorum. Cap. vi. de cura.

IN expoito sputo sanguis oi hora oꝫ ut attēdat solo repletōis e⁹. Et quotiēscūqꝫ sentit i eo re pletio succurrat cū phl̄omia: ⁊ pprie qn̄ pecc⁹ e⁹ i creati one fuerit strictū ⁊ fuerit tussis i ipso frequēs. Et recti us ē ut inclinet sanguis eoꝝ ad ptē ifeziorē cū phlomia saphene: ⁊ p⁹ ipsā ē cū phlomia basilice ⁊ p puocatōm mēstruoꝝ mulieꝝ i hoza sua ⁊ ſm ꝙ sufficit remouetur sputū sanguis eaꝝ sicut accit i eis retentōe eoꝝ. ¶ Et oꝫ ut custodiat ab oib⁹ cāis mouētib⁹ sanguinē sicut sūt cibi calefaciētes ⁊ sicut sꝫ salt⁹ ⁊ clamor ⁊ rixa ⁊ coitus

⁊ ābelūt altus ⁊ locutio plima ⁊ ituezi res rubeās ⁊ po tus uini plimi ⁊ multitudo balneatōis. ¶ Et uitēt api tiua q̄ sūt ex medicis sicut apiū ⁊ aloes ⁊ sisamuꝫ ⁊ ruta ⁊ caseus antiquꝫ: qm̄ ē nociuus eis. Recēs vō ꝯfert eis ¶ Et cibi ꝯueniētes eis sūt oē glutinatiuū ⁊ oppilatiuū et oē ꝯsolidatiuū ⁊ oē ifzatiuū sanguis phibēs feruoreꝫ e⁹. Et ex e⁹ ē lac decoctū pp illud qd̄ i ipso ē ꝯ glutina tōe ⁊ lac uaccinū de quo butyꝝ ē extratū pp illud qd̄ i ipso ē de stipticitate ⁊ butyꝝ ⁊ case⁹ recēs pt̄ salitū ⁊ fru ct⁹ stiptici ⁊ qdā spēs prunoꝝ puoꝝ i q̄bus ē stipticitas ⁊ oleū ōphacinū recentis expressiōis. Et qn̄ꝫ ꝯfert i eo spinguatio ciborū eorū ⁊ aque luminose uehemēter ꝯfe rūt eis. In eo vō qd̄ factū ē ab ipso corpore pulmonis oꝫ ut patiēti i potu dēt medicine icarnatiue ⁊ sicle sicut lutū ⁊ hematites cū aqua arnoglosse ⁊ acetū mistū cum aqua. ¶ Cura vō e⁹ a regimie cibi e⁹ ē ut succurrat ad phlomādū basilicā ptis i qua existiat ēe solo singularis subtilē faciēdo phlomiā ⁊ accipiat sāguis i expulsiōib⁹ īter quas sint tres hore qi ipse fit cū ꝯleruatōne vtutis. Phlomia ei attrahit sanguinē ad uacuū ⁊ phibet ēt ad uētū apatis i uulnere. Et fricent eoꝝ extremitates ⁊ li gēt icipiēdo a superioribus ad iferiora ⁊ interdicantur eis res predicte ⁊ temperēt eoꝝ aeres. ¶ Et sint eorū sōni sꝫ lat⁹ ⁊ ſm formā que ē sicut ꝑparatio ut nō cadāt alique ptes pectoris sꝫ alias. Et qn̄ꝫ ē eis ꝯueniēs ut i potu sumāt acetū mistū cū aqua. Ipm ei phibet sanguis cursū ⁊ mūdificat ptes pectoris ⁊ pulmonis ex sanguie si retinet in ipso qn̄ nō ꝯgelat. Et sumāt in potu medici nas frās glutinatiuas. Nā glutinatio hic ē melius quo occupazi oꝫ. Et qn̄ repit cū glutinatōe mūdificatio ē ul timū e⁹ qd̄ q̄rit. Et psiliū ē iuuatī^m cū infiatōe sua: ⁊ u bi ē sitis ē uehemētis iuuamēti. Et qn̄ꝫ ē necessariū ut cū eo misceat narcotica pp duas res quaꝝ una ē sadatio sanguinis ⁊ ēt subtiliatio e⁹. Et 2a ē dormitō ⁊ remotō mot⁹. Et ego dicā medicinas cōes ꝑpeb⁹ sputi sanguis i fine h⁹ capli. ¶ Qn̄ ergo accidit sputū sāguinis ex ca tarro ⁊ nō ē catarrus acutus pūgitiuus ualde cholic⁹ phl̄omet hō statim ⁊ assiduet ligatio extremitatū e⁹ ꝯscē dēdo a s̄iorib⁹ ad inferiora ⁊ fricēt cuꝫ oleo de oliuis calido: aut cū unguēto calido sicut ē oleū cucumeris a finini ⁊ similia ei ⁊ nō iungat caput oio. ¶ Et sint cibi eorū triticū cū aliquo pōticorū ꝫ semitā sorbitōis. fint ꝙ pōtica ista ex fructib⁹ ⁊ que eis similāt ⁊ ap debilita tē cibent pane infuso in aceto misto cū aqua fza. Et ad ministret in eis clistere acutū ad attrahēdū mām a par tib⁹ capitis qn̄ nō fuerit phlomia pp phibitōm. Et opꝫ ut studiū impēdat in infiando caput q̄tū poīe ē: ⁊ non impendat pl̄n studiū in hūectādo ipm. ¶ Et ex eis q̄ ꝯfert ei ē tribuere ipsi in potu trocistos de karabe. Qn̄ ꝙ nō ualēt ea que diriūs nō ē excusatio cure catarri ⁊ retētōnis e⁹ cū eis que sūt sicut abrasio capitis ⁊ admini stratio epli facti ex stercore colūbino qd̄ more ēpli sup ponat ⁊ remoueat ſm necessitatē. ¶ Et. G. qd̄ dixit ꝙ mulieri sputū sanguinis aduenit ex catarro quā clisteri zauit clisteri acuto: ⁊ pprie qr nō erat pl̄e phlomare eā qr iam remanserat. iiij. dieb⁹ ⁊ fuezat debilitata ⁊ ciba uit eā pultibus ⁊ fructib⁹ in q̄bus ēt erat stipticitas: qm̄ spatiū e⁹ cū cibo lōginquū erat. Et curauit cap e⁹ cū me dicamine eo lūbini stercozis ⁊ ꝑcepit eā ingredi balneū pp medicam ⁊ nō inunxit caput e⁹ ut nō humectaretur ⁊ dedit ei in potu tyriacā recētē ut faceret eā dormire. Nā hec tyriaca fortis opij ē ut dormire faciat ⁊ phibꝫ ꝯmotōm tussis ⁊ sedat cursum materiei cuꝫ ingrossatōe

In die ꝯo ꝯo hꝰ medicaminis nō ꝑuenit ad mouēdū eā
īmo dimisit eā q̇etā tranq̇llā quum tñ necessaria foret ei
mūdificatio pulmōis. Et p̄m quo eā rexit fuit ꝙ frica
uit extremitates eꝰ ꝛ dedit ei in potu q̄titatē fabe de ty
riaca recēte minꝰ q̄ herbi ꝛ fuit intētio eꝰ ut gradati du
ceret eā ad mel ut mūdificaret cū eo pulmo: deide dimi
sit eā q̇etā: deinde fricuit extremitates eꝰ ꝛ dedit ei pꝰ il
lud aquā ordei cū pauco pane ut uiuificaret uirꝰ ꝛ i die
iiij. dedit ei tyriacā ātiq̄ cū melle plurio ut mūdificaret
pulmonē eꝰ uehemēter. Et cibauit eā in reliq̄s diebꝰ ſm
ꝙ oportuit ꝛ rexit eā regimine ꝯualescētiū: ꝛ cū hoc iā
posuerat sꝛ caput eꝰ hora pꝰ horā ex ceratario gūme ru
te siluestris ꝛ inhibuit ei balneū. Et hoc regim̄ ē bonū:
¶ Et oꝫ ut sit tyriaca inter duos mēses usq̄ ad. iiij. Ip
sa nanq̄ dormire facit ꝛ retinet catarꝛ ꝛ nō approximē
tur capiti istoꝝ olea. Et necessaria ē abrasio capitis ad
admistrādū ista rubificātia: ꝛ si nō aliis saltē mulieribꝰ
Et necessaria ē uentris solo cuꝫ eis que sꝫ sicut pille co
chie si ē illic multitudo ꝛ pꝰ illud phlomia: deinde adhi
beant medicine rubificātes. Et in eo qꝺ ē ex scissura ue
ne: aut incisione eꝰ ꝛ ē cā eꝰ repletio oꝫ ut nō cibet eger
q̄tū posse ē: imo ieiunet tribꝰ diebꝰ i quo sufficiat oi die
cibus paucus ex aliquo uiscoso. Et qñ nō apparet ca
sus uirtutis tūc expellat a cibatōe q̄tū plus posse ē usq̄
ad quartā. Et si timet casus uirtutis timor necessario
cibet eo a quo generat humor equalis aut decliuis ad
frigꝰ ꝛ i qꝰ sit glutiatio aut iuiscatō ꝛ tenacitas ꝛ stiptici
tas ꝛ ꝓprie ingrossatō sanguis sic alketisati cū extreitati
bus ꝛ sicut capita ꝛ sicut oua sorbilia ꝛ sicut tri ꝓprie
qꝺ decoq̇t cū lētibus ꝛ sicut lētes ꝛ iuiube ꝛ q̄tū posse
ē ut nō comedat illud qꝺ fortē faciat ꝛ sit ꝯterꝰ aqua or
dei ꝛ ꝓprie decocta cū lentibꝰ aut iuiubis: aut cydoniis
ꝛ pane infuso in aqua fr̄a cū aliquo acetoso siue sit sulci
tū siue nō sit sulcitū ꝛ totū sit infr̄atū actu ꝛ lac uaccinū
de quo butyrū ē extractū qñ ꝓlōgat egritudo ē iuuati
uū ꝓꝑ stipticitatē ꝛ fr̄itatē suā. Et lac ꝯsuetū ꝓꝑ glutiati
onem suā ꝛ suā inuiscatōꝫ. Si āt nō sufficit ꝛ addit i sā
guine fiat phlomia ¶ Et pisces alzedradu sꝫ uehemētis
iuuamēti eis. Et oꝫ ut sint cibi istoꝝ ꝛ eoꝝ q̇ ꝓcessērt eos
fr̄i actu. Et caseus recēs nō salitus ualde iuuat eos. ¶
Et qñ cibant isti ꝛ siles eis carne eligāt ex carnibꝰ ille
que sꝫ pauci sāguis sicce leues sicut sꝫ carnes colūbaꝝ
agrestiū ꝛ turtuꝝ ꝛ ꝑdicū decocte in stipticis ꝛ ponticis
Et ex rebꝰ exꝑtis in abscindēdo iteratōꝫ sputi sanguis
ē masticatio portulace ꝛ deglutitio aque eꝰ: qñꝫ ei stati
retinet. Et ex fructibꝰ cydonia ꝛ poma que ābo sꝫ stipti
ca ꝛ iuiube humide ꝛ grana myrti ꝛ xilocaracte de sce
ni ꝛ que hoc cursu ꝓcedūt. Et qñꝫ sit eis quo utit in ha
mensa aliq̇d ex luto sigillato armeno cuꝫ gūmi arabico
ꝛ pauca cāfora. Q̄ūq̄ retinet sanguis ꝛ ꝑueit ad quar
tū diē oꝫ ut nutriat ꝛ ꝯfortet ꝛ icipiat ab eis que sunt
sicut panis infusus i aqua: deinde alkereis ꝛ extremita
tes ꝛ cerebella. ¶ Et si fuerit fissura ꝛ icisio cā acuita
tis sanguis fiat illud qꝺ oꝫ de declinatōe sanguinis ad
inferiora ꝛ ad diuersitatē ꝑtis. Euacuet ergo cholera:
deinde fiat infr̄atio cū fortitudine ꝛ fiat hūectatio ꝛ ad
mistrent stiptica ēt ꝛ glutinatiua ꝛ aqua ordei ꝛ cācri ꝛ
cucurbita ꝛ medicamē Andromachi ꝛ medicamen G.
¶ In facto āt ex aptōe uenaꝝ medicine quas oꝫ admi
nistrare sint stiptice pontice ꝯglutinatiue sicut sꝫ medici
ne que necessarie sꝫ in eis que ꝓterierūt ꝛ sꝫ glutinatiue i
carnatiue cū stipticitate. Et iste sꝫ sicut balaustie ꝛ capi
ta granatoꝝ ꝛ sumac ꝛ succꝰ teratit ꝛ succus ramoꝝ ui

tis ꝛ glādes ꝛ folia rubi ꝛ karabe ꝛ acatia ꝛ liciū ꝛ suc
cꝰ uirge pastoris ꝛ suchaba ꝛ succꝰ agreste ꝛ heufistides
ꝛ qñꝫ ꝯfortāt ista ꝛ que ex eis sūt cū alūine ꝛ gallis ꝛ a
loe ꝛ apsinthio. Et fiūt ex eis medicine ꝯposite ꝛ troc.
ꝓparati ad hoc ca. iā ꝯpositi ex medicinis ꝓdictis. Et
qñꝫ decoqūt iste medicine in aq̇s puris: aut in q̇busdaꝫ
succis ꝛ bibit decoctio eoꝝ. Et qñꝫ fiūt ex eis ēpla: ꝛ
qñꝫ admiscent eis ꝛ aggregant medicine cordis predi
cte ꝛ medicine pectoris ꝓdicte sint apiū ꝛ āeos ꝛ anisū
ꝛ spica ꝛ ramacha. Et qñꝫ miscēt cū eis narcotica que
sꝫ sicut cortices radicis mādragore ꝛ hyusq̇ami ꝛ papa
ueris. Et qñꝫ ꝑmiscent eis glutinatiua sicut gūmi ꝛ cō
tices turis ꝛ stella semius ꝛ spodiū ꝛ sem̄ arnoglosse ꝛ
mucilago psilij ꝛ sem̄ eiꝰ ꝛ succꝰ portulace ꝛ mucilago
granoꝝ cydonioꝝ. ¶ Sed qñ ē resudatio ex apate tūc
cura eꝰ ē phlomia ꝛ eūo: deinde maturatio ꝛ non curet
cū stipticis. Illud ei attrahit nocumētū magnuꝫ. Immo
oꝫ ut curet cura ꝑipneumonie. ¶ Factū āt ex corrosio
ne ē praue cure ꝛ difficilis: ꝛ ē quasi sicut illud de quo
desꝑat. Nō ei sanat aut nō ꝯsolidat nisi cum remotiōe
malitie ꝯplonis ꝛ istud nō fit nisi in spatio in cꝰ simili aut
induratur ulcus aut putrefit. ¶ Veꝝ qñꝫ ꝯfert ut ñ ꝑ
mittat corrosio ꝯfirmari expellēdo hūorē acutū. ꝛ qñꝫ
solōe educūt chola ꝛ grossū simul cū eo qꝺ ē sicut pille
de agarico. Et si idigueris intētōe ꝯfortatōis ꝯforta ꝛ
ingenia ut sedes ꝯmotōeꝫ tussis cū medicamie de seibꝰ
Sperat ei ex eo qꝺ aliqꝺ ꝯferat iuuamētū. Et ad sūmū
cura eoꝝ ē mūdificatio ꝛ eūo cū phlomia ꝛ aliis ꝛ cibi
boni chimi. ¶ Et ex eis q̇dē que sanāt corrosionem sꝫ
tus ꝛ myrrha ꝛ sanguis draconis ꝛ sem̄ portulace ꝛ ra
dix malue ꝛ troc. stelle in q̇bꝰ addit opij medietas ꝑtis
Et medicine ꝯposite quas dixit Paulus ꝛ nos diceūs
in antidotario. Et eoꝝ medicine ad hoc iuuatiue sūt il
le in q̇bus ponūt sedenigi ꝛ sanguis dracōis ꝛ karabe
ꝛ sandaraca ꝛ lutū sigillatū ꝛ ad ultimū oē exiccatiuuꝫ
mundificatiuū iuiscatiuū ꝯsolidatiuū. ¶ Factū āt a pe
ctore curat cū ēplis ꝛ medicinis in q̇bus ē subā subtil
que admiste sūt eis. Et sūt ille quas diximus ut ꝑueniāt
ad pectus. Albedarūgi uero in seipso coniungit inter
duas res qñ existimat ꝙ causa sputi sanguinis sit ruptu
ra. Et medicie predicte oēs sꝫ cōuenientes ad hoc. Et
qum existimatur ꝙ causa sit frigus faciens euenire spu
tum sanguinis ſm modū ꝓdictū: tūc cura eꝰ ē sicut dixit
G. Illud ei accit cuidā adolescēti ꝛ curauit euꝫ. Phlo
tomauit nāq̄ eū in die ꝓmo ꝛ secūdauit ꝛ fricuit extrei
tates eꝰ ꝛ ligauit strigēdo eas ſm ꝙ oꝫ in oi retentione
sputi sanguis ꝛ cibauit eū sorbitōibꝰ ꝛ posuit sꝛ pectus
suū ceratariū de gūma rute ꝛ remouit ipm ab eo hora
noctis ut nō adderet calefactōꝫ eꝰ ſm q̄titatē q̇sitā ꝛ ci
bauit eū cū sorbitōibus ꝛ dedit ei i potu medicamē de se
minibus. Et postq̄ dies tertia affuit usus ē sup pectꝰ
eꝰ illo ceratario tribꝰ horis. Deiñ remouit ipꝫ ꝛ cibauit
ipm aqua ordei tafeata cū carne anatis. Postq̄ igit tē
perata ē ꝯplo pulmonis eius ꝛ sublatus ē timor aduen
tus apatis mūdificauit pulmonē eius cū tyriaca antiq̄
ꝯpleta. Et gradauit eū ad bibēdū lac asininū ꝛ ad reli
qū regimen sputi sanguinis. Et dixit. G. ꝙ ois quem
ex istis ꝯseq̇t sputū sanguinis idie primo sanat. sed alio
rum diuersificāt dispōnes. Et nos iā testificati sumus ꝺ
istis quē iuuit hec uia ꝛ silis ei. ¶ Et qñ existimatur
ꝙ cā ē humiditas ꝛ mollificatio admistra illud i quo sꝫ
exiccatio ꝛ calefactio ꝛ stipticitas sicut ē radix sq̇nanti
ꝛ mastix ꝛ cyminū torrefactū ꝛ calamētū montanū ꝛ cal

cadis ⁊ castoreũ ⁊ crocus ⁊ albrengi. Et qñ3 admiscẽ
tur eis stiptica eq̃lia sicut castanee. Et quandoq3 fiũt ex
istis ꝯposite que dicẽt i antidotario. ¶ Et qñ existima
tur ꝙ cã sit siccitas ⁊ illud ẽ i pricipio admistra hume
ctantes notas que st̃ ex lactibus ⁊ oleis ⁊ succis pꝰ re
gimẽ cõe de declinatõe materie ad ꝯ̃rietatẽ ptis. Ve℞
ea que ptinẽt huic loco ex phl̃õia ⁊ alijs miora st̃ ⁊ de
biliora eis q̃ ptinẽt alijs. Et qñ ẽ casus si epar tũc cura
eiꝰ ẽ cũ isto suffuf. ℞. reubar. x. lacce. v. luti armẽi. v. sit
q3 dosis eꝰ ꝯtriti. ʒ. i. s. Ex medicinis ꝟo cõibus ille que
singulares sũt scripte st̃ in libro ꝭo in areolꝭ notis. Et il
la que ex eis ptinet huic loco ẽ hematites. Nã qñ teri
tur uehemẽter sicut puluis ⁊ bibit̃ ex eo aur. i. i q̇busdã
stipticis aut succis iuuat nobili iuuamine. Et qñ masti
cat̃ portulaca ⁊ deglutit̃ aqua eꝰ tũc qñ3 retinet̃ statim
⁊ aqua citroli ⁊ succꝰ eꝰ: ⁊ ꝓprie cũ q̇busdã glutinatiuis
stipticis ualde qñ paulati trahicit̃. Et cornu cerui adu
sti qñ ꝑmiscet̃ medicinis ẽ plurimi iuuamẽti. et sil̃r aqua
mẽte ⁊ ẽt succꝰ algarab põdere. ij. ʒ. Et ẽt illud qꝺ ẽ su
ꝑius i coriãdro cũ aqua sua põdere. iij. ʒ. mane ⁊ sero. ⁊
ẽt corallus qm̃ est ꝑlimi iuuamẽti ⁊ lutũ semiu3. Et exi
stimauerit q̇dã ꝙ noiat̃ grece stella terre ⁊ noiat̃ noibus
pluribꝰ ⁊ ui ꝙ sit nom̃ altalk ⁊ ẽt sumat̃ sanguis hedi an
teꝗ̃ ꝯgelet̃ ⁊ sumat̃ ex eo i potu. s. ℥. tribus diebꝰ ⁊ ẽt ꝺ
granis myrti ⁊ seie arnoglosse pondus. ij. ʒ. i aqua plan
tagis: aut succo rose qm̃ ẽ ultimũ ⁊ cydonia ẽt iuuãt ⁊
ꝓprie assata ⁊ ẽt coagulũ leporis cũ aqua ro. Aut aliꝺ
ex coagolis cũ decoctõe põtica. Aut cu3 aqua albeda
rũgi ⁊ ꝓpe i eo qꝺ ẽ ex pectoꝛ ⁊ lutũ sigillatũ ⁊ loco eꝰ lu
tũ semiũ cũ aliꝗ̃to aceto ⁊ ẽt succutũ ⁊ ẽ ꝓuiua. et dixit
uir i q̇bꝰdã q̃ aggregauit ꝙ ẽ spẽs calamẽti nascẽs it̃ lapi
ꝺs q̃ terit̃ ⁊ cõedit̃ cũ sale ⁊ noiat̃ nimusil albura siluestr̃
⁊ i hoc ẽ ꝯsideratõ: ⁊ hꝰ imeᵃ sũit̃ in potu cu3 equali mẽ
sura amili. Et ite℞ ex illis que iuuãt ipm ẽ ut det̃ i po
tu ex alumine iameni ⁊ ꝓprie i uitellis ouo℞ tepefactis
nõ coagulatis oio: ⁊ ẽt glut ẽ pisciũ ꝯfert qñ bibit̃ ex eo
¶ Et qñ ꝑuior fit res tc̃ qñ3 dat̃ i potu pondus quar
te. ʒ. i. de seie hyusq̇ami cũ aqua mellis. Et o3 ut dent̃ i
potu medicine ꝯstringẽtes sputũ sanguis cũ uino põtico
ut penetrẽt nisi sit fe. Tũc ei sumãt̃ i potu cũ succo alio
Et ad antiquam ⁊ ueterẽ seminis porri nabathi ⁊ gra
no℞ myrti ptes sumãt̃ equales ⁊ potet̃ ex eis usq3 ad. ij.
ʒ. cũ aqua uirge pastoris aut sumat̃ succi porri de sceni
℥. i. ⁊ aceti. s. ℥. potet̃ in mane. Et det̃ in potu adustum
spõgie cũ aliꝗ̃to uini de passis. Et. G. q̇dẽ curauit spu
tũ sanguis cũ tyriaca ⁊ mithridato ⁊ medicis boni odo
ris: qm̃ ipse ꝯfortãt nãm ad hoc ut sit auara sanguis ⁊
ꝯsolidat uulnera. Et sil̃r tro. stelle ⁊ medicam̃ ãdroma
chi. Et cẽtaurea aggregat ad retẽtõ3 sputi sãguis ⁊ mũ
dificatõ3: q̃ i potu sumãt ex ea febricitantes cũ aqua ⁊
alij cũ uino. Et sclaui q̇dẽ curãt cũ decoctõe radicis cẽ
tauree maioris. Et ex potibꝰ ẽ ille q̇. ℞. succi arnoglosse
põdus. ʒ. ij. buglosse pondus. ʒ. i. succi portulace ⁊ succi
ramo℞ recẽtis rose. ℥. i. terant̃ sine roratõe aque si eos
⁊ colẽt ⁊ nõ decoꝗ̃t: imo dissoluat̃ i eis aliq̇d de luto
armeno ⁊ potet̃ aut sũat̃ succꝰ ramo℞ rose ⁊ dissoluant̃
in eo succus hypoq̇stidos ⁊ endiuia ⁊ cornu ceruinũ a
dustũ ⁊ potet̃. Et ex trociscis troc. hꝰi. ℞. acatie balau
stie ro. rubea℞ succi barbe hyrcine corticũ glãdiũ cor
ticũ turis ptes equales: ⁊ ite℞ arsenicũ corticũ radicis
mãdragoꝛ luti de albohera ⁊ acatia sem̃ portulace sem̃
albedarũgi balaustie cãfora sumãt̃ ⁊ fiãt ex eis tro. et sit
potõ eo℞ põdus. ʒ. ij. cũ. s. ℥. aque aut uini pontici: aut

aque albedarũgi ⁊ ẽt sem̃ papaueris lutũ sigillatum ⁊
heufistides tus cãfora dent̃ in potu cũ aqua albedarun
gi. Et ite℞ trociscꝰ quẽ dixit Eben serapion: ⁊ est ille q̃
factꝰ ẽ cũ gũma amigdali. Et ex oleis admistratis si pe
ctus: i estate q̇dẽ ẽ oleũ de cydonijs ⁊ i hyeme ẽ oleu3
nardinũ. Trociscꝰ bonus. ℞. luti de albohera ⁊ coralli
⁊ stelle semiꝰ rose sicce oium añ. ptes. ij. karabe ⁊ gũmi
⁊ amili oium añ. ptẽ. i. terãt̃ ⁊ fiãt inde troc. ⁊ potio eiꝰ
sit. iiij. aur. febricitãtibꝰ i succo stiptico ⁊ nõ febricitanti
bus i uino ⁊ ꝓprie stiptico. Et ex ẽpl̃is cõibꝰ ẽ faria or
dei ⁊ farina herbi ⁊ acatia cũ albumie oui. ¶ Quũq3 sã
guis retinet̃ tũc ꝑueni ad ꝯsolidãdũ uulnus ⁊ ad ꝓhibẽ
dũ apa ⁊ ꝯsolidatio uulueris ẽ cũ eo qꝺ sciuisti ex gluti
natiuis stipticis. Et ꝓhibitio apatis ẽ cũ ꝓhibitiõe cibi
⁊ attractõe materie℞ ad extrema ⁊ infratõe pectoris. ⁊
o3 ut sorbeat acetũ mistũ multotiens. Et o3 ut se custo
diat pꝰ retentõ3 ⁊ ꝑuẽtõ3 ẽt si res ꝑdictas. ¶ Aqua ãt
quã potat o3 ut sit aqua pluuialis: aut aqua i qua ponũ
tur lutũ armenũ ⁊ rose ⁊ aqua ferri ⁊ i qua extiguit̃ fer
rũ ẽ iuuatiua ꝑꝑ suã stipticitatẽ. ¶ Et qñ timet̃ ꝯgela
tio sãguis i pulmone o3 ut i potu det̃ in principio acetũ
mistũ cũ aq̃ nisi tussis assit: tc̃ ei o3 ut caueat̃ acetũ. ⁊ qñ
q3 sanat sanguinẽ ꝯgelatũ. s. ʒ. i. diacurcume cu3 aliꝗ̃tu
lo ꝺ aqua porri ⁊ cochliaria oxymellis. Et ex ꝯpositis
ad hoc ẽ illud quꝺ. ℞. fenugreci decocti. ʒ. ij. aristol. ʒ. i.
myrrhe. ʒ. iij. olei de lilio. ʒ. i. pipis. ʒ. i. hyusq̇ami. ʒ. i. ro
sa℞. ʒ. ij. fiãt ex eis troc. ⁊ exiccẽt̃ i umbra ⁊ sumãt̃ i po
tu cũ aq̃ feniculi ⁊ apij ⁊ ẽt coagulũ leporis ⁊ aqua ci
neris ligni fici cũ hasce: aut origanũ cũ melle: aut solua
tur uenter cũ eo qꝺ euãt. Et medicinas q̇dẽ singulares
diximꝰ i libro ꝭo ⁊ ꝯpositas diceꝰ i ãtidotario. ⁊ tu le
ge sermonẽ nr̃3 de isolone sãguis ꝯgelati i libro quarto

Tractatꝰ. iiij. ꝺ ꝑncipijs speculatis scie apatũ mẽbrorũ
ptiũ pectoris ⁊ exitura℞ eo℞ ꝑterquã cordis.

Sermo uñis de doloribus ptiũ pectoris ⁊ lateris.

¶ Capitulum. i. de pleuresi.

Quandoq3 accidunt in uelaminibꝰ ⁊ tuni
cis ⁊ lacertis que st̃ in pectore ⁊ costis ⁊
ptibꝰ eo℞ apata ledẽtia ualde dolorosa q̃
noiant̃ sosati ⁊ birsen ⁊ pleureſ. Et qñ3
fiũt ẽt dolores i istis mẽbris nõ ex apate: sed ex uentosi
tate: q̃ errant quidam ⁊ existimãt ꝙ sit ex hac egritudi
ne. Ve℞ nõ ẽ pleureſ nisi apa calm̃ i ptibꝰ pectoris aut
in lacertis itrisecis ⁊ in uelamine coopiente pectꝰ: aut i
uelamine distiguẽte ⁊ ẽ illud qꝺ ẽ pu℞: aut i lacerto ap
parente extriseco: aut uelamine extriseco cũ cõitate cu
tis: aut absq3 cõitate: ⁊ maius istis ⁊ terribilius ẽ illud
qꝺ ẽ in ipso uelamine distiguẽte ⁊ ẽ prauius eis. ¶ Et
mã q̇dẽ hꝰ apatis ꝭm plm̃ ẽ cal̃a: aut sanguis cholericꝰ:
qm̃ i mẽbris tunicoſ nõ penetrat nisi subtilis cholicus
deinde sanguis purus. Et ꝑꝑ hoc st̃ ꝑoxismi uehemẽtie
febriũ eꝰ tertiani ꝭ3 pl̃3: ⁊ ꝑꝑ hoc raro accit ei q̇ eructu
at ꝭm plm̃ acetose qm̃ ẽ phl̃atice ꝯpl̃onis. Et cum hoc
qñ3 fit sepe ex sanguine adusto. Et qñ3 fit ex phl̃ate pu
trido. Et qñ3 fit sed raro ex mel̃ia putrefacta iflãta. Et
nos iã oñdimꝰ i libris uñibꝰ: ꝙ si nõ ẽ ex ꝯditõne apatis
calidi ut nõ fit ex phl̃ate ⁊ ex mel̃ia: imo qñ3 fit ex phl̃a
te et mel̃ia: scðm modũ tñ ut ñ sit acutũ nisi qñ ẽ ex cho
lera aut sanguie. Nã si ẽ ex alijs ab his duobꝰ ẽ chrõi
cũ: ⁊ hec ẽ res quã pl̃es hominũ nõ ꝯprehẽderit. ¶ Et
ꝓpterea ꝙ oᵉ apa aut resoluit̃ aut idurat̃ aut collectõ
nem facit. Et tũc sil̃r ẽ dispõ pleuresis. Ve℞ induratio
in pleuresi ẽ ex eis q̃ minorant̃. Ipm ei3 aut resoluitur

aut collectōȝ facit ī dn̄atōe dispōnū. ¶ Et pleureſ q̄ꝺ qū resoluitᷣ recipit pulmo ſm p̄lm illud qꝺ resoluitᷣ ex ea ꝛ exiccat ip̄m ꝛ extra educit illud. Et qn̄ȝ resoluitur ad p̄tē alterā. ¶ Et qn̄ colligitᷣ ſanies idiget necessario maturatōe ut rūpatᷣ. Et qn̄ȝ recipit pulmo ſaniē. ꝛ qn̄ȝ recipit eā uena ꝯcaua ꝛ egreditᷣ ad urinā. Et qn̄ȝ effunditᷣ ad meatū fecis ꝛ eūatᷣ cū ſolone uentris. ꝛ multotiēs cadit ad loca uacua ꝛ carnes glandoſas. Et facit euenire apa̅ta in eis q̄ ſt̄ ſicut duo iguina ꝛ almagabeni ꝛ pꝰ ābas aures. ¶ Et multotiēs expellitᷣ mā ad cerebruȝ ꝛ mēbra alia ſicut dicemus ꝛ accit timor ꝛ iterficit. Et qn̄ȝ p̄focat mā pulmonē multitudine ſua i p̄focādo meatū anhelitꝰ. Et qn̄ȝ eꝰ multitudo n̄ ē hec multitudo ꝛ n̄ ē mā unde ſanies ſiue ſputū fit ſil'e ſaniei. Sed uirtutes ſt̄ ꝓſtrate: qꝛ deficiūt a ſputo: ꝛ ꝑꝑ hoc oꝫ ut ꝯfortetᷣ uirtus i hac hora: ita ut ſit fortis ad faciēdā ꝯſtrictōȝ uehemētē ad tuſſim ſputi: hoc nāqȝ ſputū ē opꝰ q̄ ꝯpletᷣ duabus ꝟtutibꝰ quaꝝ una ē nālis maturatia ꝛ expulſiua ēt: ꝛ altera ē uolūtaria expulſiua. Et qn̄ nō ꝯfortātᷣ ambe poſſ' ē ut deficiāt a mūdificādo. Et ſcias ꝙ difficultas ſpuēdi nō ē niſi ex uirtute qn̄ ē debilis aut ex inſtr̄o qn̄ inſtr̄m ē leſū motu ſui ipſius: aut ex motu uicini ſui: aut ē ex mā qū ē ſubtilis ualde: aut ualde groſſa: aut uiſcoſa. ¶ Et i hꝰmodi q̇dē diſpōibꝰ qn̄ȝ accit in pulmone ſicut ebullitio ꝑꝑ cōmiſtionē aeris cū mā inobediente effuſa ad pulmonē ꝛ ad cānā. ꝛ qn̄ nō mūdificatᷣ cū ſputo i pleureſi uſqȝ ad. xiiij. dies tūc iā facit collectōeȝ. Et qn̄ nō mūdificatᷣ uirus pꝰ. xl. dies tūc iā cadit in pipneumoniā ꝛ ptiſim. Et qn̄ȝ erūpitᷣ uirus i. vij. Sed i p̄ſībus ē in. xx. ꝛ. xl. ꝛ in. lx. Et qn̄ȝ accit ruptura ante maturatōȝ ꝑꝑea qr nā expellit māȝ nocētē ꝑꝑ ſuā multitudinē aut acuitatē ſuā: aut ꝑꝑ caſ'itatē ꝯplonis etatis ꝛ tēporis ꝛ regionis ꝛ receptōȝ faciētiū eruptōȝ ex ebibitis ante horā ex p̄te erroris medici. Et ego dicā erūpētia pꝰ: aut ex motu egri ſ'fluo ꝛ maxīo ſicut caſu aut tuſſi: aut uociferatōe ꝛ illud ē timoroſū. Et qn̄ȝ accit ut ꝑmutetᷣ pleureſ ad pipneumoniā ita ut recipiat pulmo mām ap̄atis. Deinde nō ē bonū ſputū eꝰ ꝛ retinetᷣ i ipſo qꝛ ap̄atᷣ. Et qn̄qȝ accit ut ꝑmutetᷣ pleureſ ad ptiſim qn̄ȝ mediāte pipneumonia ſm modū quē dicturi ſumus: ꝛ qn̄ȝ abſqȝ mediatōe pipneūonie: imo ut ulceret mā aut ſanies reſoluta ab ea ſubām pulmonis acuitate ꝛ malitia ſua. Et qn̄ȝ accit ut ꝑmutetᷣ ad ſpaſmū ꝛ alcurezȝ ita ut expellatᷣ mā ad neruos ꝯiūctos mēbro in quo ē ap̄a. Nā mēbrū ē neruoſū ꝛ hec ꝑmutatio ꝑnitioſa ē deinde nō ſeqūtᷣ cū ea reliqua ſigna bona. Et qn̄ȝ ſuccedit pleureſi ꝛ pipneumonie qꝛ ſtupor in poſtremo adiutorij patientis ꝛ in domeſtico brachij eꝰ uſ; ad extrema digitoꝝ. Et qn̄ȝ ꝑtranſit ad p̄tē cordis. et accit tremor cordis quē ſeq̇tur ſincopis ꝛ ad latꝰ cerebri ēt i diſpōe reſolutōis ante collectōȝ ꝛ in diſpōne collectōis. ꝛ qn̄ȝ ꝑmutatᷣ mā ad mēbra app̄entia ꝛ fiūt exiture. Et qn̄qȝ fit ꝑmutatio eꝰ hec cū penetratōe ipſius i ſubās neruorū ꝛ cordaꝝ: imo oſſiū. Et qn̄ declinat ad loca iferiora deinde apiuntᷣ ꝛ fiūt fiſtule ē illud ex cāis euaſionis ꝛ n̄ ſunt fiſtule maligne nocitiue. Et ſi declinat ad iūcturas ꝛ fiunt fiſtule euadit infirmꝰ ēt. Sed qn̄ȝ antiquatᷣ mēbrū ꝛ ꝓprie qū nō ē illic euō alia cū ſtercore: aut urina groſſa plurimi ſediminis aut ꝑꝑ ſputū plurime maturitatis. Nā ſi fuerit aliqꝺ hoꝝ erit ſalubrꝰ. Illud ei ſignificat paucitatē materiei facientis exituras: ꝛ poſſ' ē rectificatio eꝰ cū maturatōe. Et exiture iſte qn̄ occultātᷣ ꝛ ꝓfundātᷣ ſignificāt nocumētū ꝛ multiplicātᷣ ꝓprie quando redit mā ad pulmonē. Et quādoqȝ accit ex uehemētia febris frequētia anhelitus. Et ex frequētia anhelitꝰ uiſcoſitas ſputi. Sputū ei exiccatᷣ cā anhelitus frequētis. Et quandoqȝ accit ex uiſcoſitate ſputi uehemētia laboris ꝛ additio inflātōis. Et ex additōe inflātōnis frequentia anhelitus. ꝛ ex frequētia anhelitꝰ uiſcoſitas ꝛ n̄ ceſſant ābe iuuare ſe ſ'ꝫ malitiā.

2tio

¶ Queritᷣ āt que ſpēs pipneumonie ꝛ pleureſ ſint deteriores an illa q̄ ē i latere ſiniſtro uicina cordi an illa q̄ ē in latere dextro. Quidā ei ponūt hāc ēe deteriorē. Et q̇dam ponūt illam deteriorē ēe. Veꝝ ueritas ē ꝙ ꝓpinqua p̄ti ſiniſtre ē deterior. Sed ē ꝯueniētior ad hoc ut maturetᷣ ꝛ recipiat reſolutōȝ ſi fuerit de ꝓprietate eꝰ ut ſuſcipiat illud. Et illa que remotior ē a p̄te ſiniſtra ē ſalubrior. Veꝝ ipſa ē ex p̄te reſolutōis ꝛ maturitatis magis inobediēs. Et quādoqȝ facit cadere in pleureſim repletio hūoꝝ quādo accidit in p̄te capitis aut p̄te pectoris: aut i q̇buſdā uenisᷣ ꝯiunctis p̄tibus pectoris. Et quādoqȝ facit ip̄am poſſidere multitudo potus aque fr̄e ꝯſtringētis mās. Et frigus additū q̄admodū facit ipſā euenire caliditas uehemens ꝛ potus uini puri mouētis hūores quos ebulliȝ facit. Et raro q̇dē ꝑmutatᷣ pipneumonia ad pleureſiȝ. Veꝝ reſ eōrio ꝛ cū hoc illud qn̄ȝ ē ꝛ alleuiatᷣ cū eo ꝯſtrictō āhelitus alleuiatōe aliqua. ¶ Et pleureſis q̇dē p̄lm accit i autūno ꝛ hyeme ꝛ ꝓprie pꝰ uer hyemale ꝛ multiplicatᷣ in uere hyemali ꝛ exufflatiōe ſeptemtrionis ꝑꝑ multitudinē ſ'fluitatū: aut ꝑꝑ coarctatōȝ ſ'fluitatum ꝛ multiplicātᷣ cū eo dolores lateꝝ ꝛ coſtaꝝ ꝛ ꝓprie ſucceſſione meridiei ꝛ in eſtate. Et qū exufflat meridies minoratᷣ ualde. Veꝝ qū ē eſtas auſtrina pluuioſa: ꝛ ſil'r autūnus multiplicatᷣ in fine autūni in habentibꝰ choſ'aȝ pleureſis. Secūdū formā ꝟo aliā ab hac pleureſi minoratᷣ in aeribus ꝛ regionibus ꝛ uētis meridianis. Et minoratur ēt in mulieribus que mēſtruātᷣ: qm̄ ꝯplones eaꝝ declinā̄t ad hūitatē abſqȝ choſ'a. Et quādo accit p̄gnantibus ē ꝑnitioſū ꝛ minoratᷣ in decrepitis: nā ſi accidat interficit ꝑꝑ debilitatē uirtutū ipſoꝝ in ſpuēdo ꝛ mūdificando. Et pleureſis q̇dē quādoqȝ aſſimilatᷣ ap̄ati ep̄is Nam ſuſpenſoria qum extenduntᷣ ꝑꝑ ap̄a ep̄is ꝑuenit illud ad uelam̄ ꝛ pāniculū ꝛ ſentitᷣ in ipſo dolor ꝛ ꝑueit ad ꝯſtrictōȝ anhelitus: qꝛ neceſſariū ē tibi ut cognoſcas dr̄am inter ea utraqȝ. Et quādoqȝ aſſimilatᷣ ſirſen. Et pleureſis quādoqȝ interficit ꝑꝑ magnitudinē accidētiū eꝰ: ꝛ quādoqȝ interficit ꝑꝑ p̄focatōȝ. Et quādoqȝ interficit cū ꝑmutatōe ad pipneumoniā ꝛ ptiſim. aut ſincopim aut aliud ex eis que dicta ſt̄. ¶ Et ſcias ꝙ pleureſis quādo aſſociatᷣ ei ſputū ſanguis ē ſimilis hydropiſi cui aſſociatᷣ febris. Indiget ergo primū ꝛ eſt pleureſis cura ſtiptica ſputū ſanguis ledente ſcꝺm pleureſim. Sicut ſcꝺm indiget cura calefaciēte ꝛ exiccāte: aut exiccāte equali ſcꝺm hydropiſim ꝛ hūectāte infiante ꝑꝑ febrē Et multotiēs ē cā pleureſis ꝛ pipneumonie aſſūptō ciboꝛ groſſi nutrimēti ingroſſātis nutrimētū ſicut alcannabit: qꝛ expellitᷣ ad p̄tes māmille ꝛ lateris. Et cura q̇dē materie ſubtilis ē cū balneo ꝛ exeūti ex eo detᷣ oxymel ueloċiter ꝛ alienet inunctōȝ q̄ fit fricādo cū oleo: qm̄ ē attractiua. Et quādoqȝ excuſatᷣ ꝑ hoc a phlomia.

¶ Capitulū. ij. de ſignis pleureſis.

P Leureſis pure ſigna ſt̄ manifēſta ꝛ ſt̄ febris inſeparabilis ꝑꝑ uicinitatē cordis. ¶ Et ſecundum eſt dolor pungitiuus ſub coſtis: qm̄ membrum eſt pāniculoſū ꝛ multotiens nō apparens niſi ap̄ āhelitū. Et quādoqȝ ē cū pūctura tēſio: ꝛ quādoqȝ ē p̄lm. ꝛ tē

sio qdē significat multitudinē: ⁊ punctura fortitudinē
in penetratōe ⁊ mordicatōe. Et tertiū ē ↄstrictio anhe
litus pp coarctatōm factā ab apate ⁊ puitas ⁊ frequen
tia eꝰ. ¶ Et quartū ē pulsus serinꝰ cꝰ qdem diuersitas
augmentat ⁊ egredit ab ordine ap statū ppter debilita
tem uirtutis ⁊ multitudinē materiei. ¶ Et qntū ē tus
sis: qñ ei accit in pncipio hꝰ egritudinis tussis sicca: de
inde cū sputo: ⁊ qñ ē hec tussis in principio rei cū spu
to ⁊ ē laudabile ualde. ¶ Et tussis qdē nō accit nisi p
pterea ꝙ pulmo ledit ex uicinitate. Amplius isudat ad
ipm id qd isuduat ex mā egritudinis: qī idiget sputo eꝰ
ꝙ si resoluat tota ⁊ reludet tūc iā mūdificat illud quod
collectū erat Et cū ea qdē que pura ē nō est pulsatio:
qm mēbrū ē priuatū multitudine arteriaꝝ. ¶ Amplꝰ
qm pleuresis ē silis apati epis ppt tussim ⁊ febrē ⁊ cō
strictōm anhelitus ⁊ ppter tēsionē suspēsorioꝝ ⁊ expul
sionē doloris ad pāniculū coopientē oꝫ ut distinguatur
inter utraqꝫ. Et iteꝝ similat pipneumonie pp illud ⁊ p
pter sputū: qī oꝫ ut distiguat inter ipsā ⁊ illā. ¶ Et iteꝝ
dīa inter apa epis ⁊ pleuresiꝫ ē: qm pulsus i apate epis
ē undosus ⁊ dolor ē granatiuus nō pūgitiuus ⁊ facies
ē ↄuersa ad citrinitatē malā: ⁊ tussis est absqꝫ sputo: imo
tussis ē sicca tarda. Et qñ denigrat lingua eiꝰ pp citri
nitatē. Et urina ē grossa hydropica ⁊ egō est epatica ⁊
sentit grauitas i latere dextro ⁊ nō ↄprehēdit ipꝫ tactꝰ
cū dolore. Et qñ ē i apate epis solo silis loture carnis
recentis pp debilitatē uirtutis. Et qū apa ē i gibbosita
te sētit in carne plm. Et si ē cū cōitate detegit ab eo āhe
litus iobediens qū significet rē grauē suspēsam. Et cō
strictio anhelitus i apate epis ē silis i horis nō uehemēs
ualde. Pleuretici vo tussis ē cū sputo ⁊ dolor eꝰ ē pun
gitiuus ⁊ eꝰ urina ē bone subē ⁊ color eꝰ ē optimus ⁊ ↄ
strictio āhelitus eꝰ ē uehemēs ⁊ ē pueniēs ad additōnē
plurimā. Et dīa iter ea ābo ⁊ inter pipneumoniā ēt est
qm pulsus pipneumonie ē undosus ⁊ dolor eꝰ ē graua
tiuus ⁊ strictura anhelitus eꝰ ē uehemēs ⁊ āhelitus eꝰ ē
calefactus ⁊ signa alia. Et qm cū pleuresi qñ accñt ac
cidentia sirsen horrenda sicut pmistio itellectꝰ ⁊ aliēatō
⁊ frequētia āhelitꝰ ⁊ tremor cordis ⁊ sincopis ⁊ que sūt
minora illis ⁊ prauitas āgustie ⁊ multitudo rixe ⁊ uehe
mētia sitis ⁊ alteratō coloris faciei ad colores diuersos
⁊ uehemētia febris ⁊ uomitus chole. Et cā i istis accñti
bus ē cōitas pectoris cū pricipalibꝰ mēbris ⁊ uicinitas
coꝝ oꝫ ut distiguatur inter utrasqꝫ res. s. sirsen ⁊ hirsen.
¶ Et dīa igit ē ꝙ pmistio itellectus accit in sirsen i pri
mis. Deinde uehemētia fiūt in ipso reliqua accidentia ⁊
ē āhelitus i eo sanior ⁊ postponit corruptio anhelitus
a pmistione ⁊ sūt cū eo accñtia ipsius ppria sicut rubedo
oculoꝝ ⁊ attractio coꝝ ad sriora. In hirsen vo postpōi
tur pmistio itellectꝰ: ⁊ qñ nō ē nisi iuxta mortē: imo est
rō eꝰ icolumis. Veꝝ in ipso pcedit alteratio āhelitꝰ ⁊ eiꝰ
malitia ⁊ ē i pncipio tēsio i mirac ad sriora ac si trahat
ad apa ⁊ dolor pūgitiuus. Et ex dīa i hoc ē ꝙ pulsus i
sirsen ē magnus declinās ad raritatē. Et i pleuresi par
uus ad frequētiā ut succurrat puitati. Et pleuresis qñ fit
uehemētior uehemētiōa fiūt accñtia pdcā cū ea ⁊ siccat li
gua cū ea ⁊ exaspat. qū gᵒ augmētat accit rubedo i facie
⁊ oclis ⁊ iqetudo uehemēs ⁊ cōruptio āhelitꝰ ⁊ pmistio
itellectus ⁊ sudor intersectꝰ: ⁊ quādoqꝫ perducit ad flu
xū uentris malum.

Q ¶ Cap. iij. de signis eꝰ ⁊ que ē pura ⁊ non pura.

Quam nō ē pleuresis pura: imo ē i pāniculo uelā
te costas ⁊ lacerto extriseco hñt signa ⁊ sūt dolor in ea ⁊
nocumētū ad terminū. Illā nāqꝫ que fit i pāniculo extri
seco ↄprehēdit tactus. Et qñqꝫ cōicat ei cutis ⁊ appet
uisui: ⁊ qñ rūpit exterius ⁊ nō facit sputū. Et hec eru
ptō qñ fit nā ⁊ qñ fit arte. ¶ Et cū illa que fit i lacer
to extriseco ē pulsatō. Nā si sentit cū attractōe aeris in
lacerto dilatāte. ⁊ si sentit i reditu ē in lacerto ↄstringen
te. Et iā oñdimus qm ābo iueniūt i duabꝰ tunicis simul
s. itrinseca ⁊ extriseca: ⁊ ↄprehēsio ēt ↄprehēdit hūc mo
dū pleuresis q nō ē pura. Et i hac qdē nō pura nō ē ex
dolore pūgitiuo ⁊ ex ↄstrictōe āhelitus ⁊ tussi ⁊ ex duri
tie pulsus ⁊ serinitate eꝰ ⁊ uehemētia febris ⁊ accñtium
eꝰ qd ē in pura: ⁊ qñ ē pulsus lenis. ¶ Et qñ ē fe. pp
apata i alijs locis a pdictis: aut pp cāꝫ aliā sicut sputū
saniosū aut aliud ⁊ nō ē pleuresis qum nō sūt illic dolor
pūgitiuus ⁊ pulsus serinus ⁊ reliqua. Et i nō uera exi
stit subtꝰ pectinē plāte dolor. ¶ Et i pura q ē in uelāi
ne distinguēte ē dolor declinās ad ossa pectoris ⁊ ē pmi
stio rōis in ipsa ⁊ fiunt uehemētiora accñtia ⁊ dolor ⁊
difficultas anhelitus ⁊ nō ē uehementia febris ⁊ ueloci
tas sicut in alijs. Immo qñ postponit usquequo putre
fiat sisfluitas ⁊ fit fortis fe. ualde. Et si ē i pāniculo tegē
te pectꝰ dolor ē usqꝫ ad furculas. Et diuersificat dolor
pp diuersitatē tactꝰ ptiū pāniculi furculaꝝ ⁊ ppter diuer
sitatē ptiū i sensu ⁊ nō ē cū ea pulsatio oīo ⁊ dclinās ad
partes thoracis ē ppter apa i uelamine distiguente. ¶
Et qñ ē ppter euētū apatis i instīis mēbroꝝ carnosoꝝ
que sunt in costis ⁊ non est in eo multus timor.

¶ Capitulum. iiij. de signis malis ⁊ signis saluis.

Significāt salutē eꝰ sputū facile uelox maturꝝ ⁊ ē
albū planū equale ⁊ pulsus q ñ ē uehemētis du
ritiei ⁊ serinitatis ⁊ paucitas doloris ⁊ reliqua acciden
tia ⁊ icolumitas sōni ⁊ āhelitus ⁊ receptio cuī ⁊ ꝙ eger
tolerat illd qd patit ⁊ equalitas calitatis i corpore cū
equalitate ⁊ paruitas sitis ⁊ tristitie. Et silr sudor ⁊ uri
na ⁊ egō sm dispōꝫ laudabilē. Et digō urine ē sigm bo
nū in ipsa: sicut eꝰ malitia ē sigm malum ualde. Et mali
tia egōnis ⁊ fetor eꝰ ⁊ uehemētia citrinitatis eiꝰ ē signum
malū. ⁊ aptio fluxus sanguis nariū ē ex signis bonis ul
timis i pleuresi. Et malū ē ut sint accidētia eiꝰ ⁊ sigifica
tiones ipsius uehemētia ⁊ fortia ⁊ sputū retentū aut tar
dū ⁊ nō est digestū: aut rubeū pure: aut plūbeū au nigꝝ
aut addit uiscositas eꝰ ⁊ difficultas ⁊ ↄstrictio ⁊ ē sm ↄ
riū reliquoꝝ que numerauimus i bono. Et ex sigis ma
lis ē ut sit illic urina feculēta non equalis ⁊ est sāguiea
significās iflāmatōꝫ ↄmissuraꝝ cerebri. Et ex sigis mal
ē ut sit illic calitas uehemēs ⁊ pprie qñ ē cū frītate i ex
tremitatibus ⁊ dolor tēdēs ad posteriora ⁊ additio do
loris qñ eger dōmit sr latus. Qū ergo accit ei aut pleu
retico diuersitas i fine eꝰ significat ꝙ epar iā deblitatuꝫ
ē ⁊ ē malū ualde ⁊ ē in principio sui signū bonū imo est
res iuuās. Diuersitas āt que uenit post illud ⁊ nō imo
uentur cū ea difficultas anhelitus ⁊ tristitia fortasse int
ficit in quarto aut ante ipm. et tremor q ē sub thorace
in pleuresi multotiēs significat cōmistionē rōis cū cōita
te uelaminis. Et qñ fit iste motꝰ ex materijs uelaminis
⁊ motus eꝰ sm plm i hꝰi egritudine ē motꝰ ascendēs. Et
ex signis malis ē ut pfundēt exiture pcedētes a pleuresi
absqꝫ sedatōe febris ⁊ nō sit sputū bonū. Nā illud signi
ficat mortē ppter illud qd ē in eo pculdubio de reditio
ne materiei ad pfūdū. Signis uero bonis ⁊ malis q sūt
pꝰ suppuratōeꝫ singulaī faciemus cam. Et scias ꝙ pleu
resis qū non est in ea sputum: tunc est aut debilis ualde
aut mala fraudulenta. Nam aut nō ē cuꝫ ea multitudo

materiei de qua sit curandum: aut ē inobediens ad spu
endum maligna. Inqt Hip. multotiens ē sputū bonum
facile ⁊ silr anhelitus ⁊ sꝫ illic alia signa mala mortalia
s. species in qua ē dolor ad posteriora: ⁊ ē quasi sit dor
sum patientis eā dorsū uerberari. Et ē urina eꝰ sāguinea
saniosa. ⁊ raro fit beatus: imo morit̄ inter quartū ⁊. vij.
⁊ raro ꝓtendit̄ usqꝫ ad quartumdecimū: ⁊ in plurib⁹ quꝫ
ptransit. vij. sanat̄. Et multotiens apparet inter hume
ros patientis ipam rubedo ⁊ calefit spatula eꝰ ⁊ nō pōt
qescere. Si āt calefiat uenter eꝰ ⁊ egrediat̄ ex eo egō ci
trina morit̄ nisi ptrāseat. vij. Et qñ ad ipsuꝫ festinat spu
tū plurimaꝝ spēꝝ ⁊ diuersoꝝ coloꝝ. deinde uehemētior
fit dolor morit̄ in tertio si nō sanat̄. Et spēs alia ē cuꝫ q̄
sentit̄ pulsatio extensa a furcul̄ usqꝫ ad crura ⁊ ē in ipa
urina aquosa cum qua nō ē sedimē ⁊ sputū ⁊ ē mortal̄
propter declinationem materiei ad caput. Si āt ptran
sit. vij. sanatur.

Cap. v. de signis horarum eius.

Quum nō ē sputū: aut adest sputū subtile: aut ꝑuū
aut illud qđ noiat̄ saliua ꝺm ꝙ dicturi sum⁹ ē in
principio: ⁊ qñ augmētant̄ accidentia ⁊ augmētat̄ sputū ⁊
icipit remoueri a subtilitate ⁊ addit̄ in spissatiōe ⁊ i faci
litate ⁊ icipit remoueri a rubedine ad albedinē ⁊ si ē mā
decliuis ad citrinitatē ⁊ ē ꝓportionalis rubedini ē i au
gmēto. ¶ Amplius qñ eger expuit sputū facile matuꝝ
ꝺm ꝙ diximus de maturitate ⁊ ē plm ⁊ dolor ē leuis tc
istud ē status ⁊ hora euentus maturitatis integre. Dein
de qñ sputū icipit minui cū subā illa: aut illa facilitate ⁊
cū priuatōe doloris ⁊ diminutōe accidētiū tūc iaꝫ decli
nat. ¶ Quūqꝫ retinet̄ sputū p⁹ remotōꝫ illoꝝ accidentiū
omnino tunc iaꝫ completur declinatio.

¶ Cap. vi. de signis specierum eꝰ ꝺꝫ causas ipsius.

Et res q̄bus significat̄ cā efficiens pleuresim sꝫ
sputū ⁊ color eꝰ qñ ē simplicis coloris aut peri
sti coloris ⁊ ex loco doloris ⁊ ex febre ⁊ uehemētia ei⁹
⁊ paroxismo ipsius. ¶ Sputū nanqꝫ qñ ē rubeū signi
ficat sanguinē: ⁊ qñ ē ad citritatē decliue significat cho
lerā: ⁊ flauū significat ꝯgregatōm amboꝝ. Et quando
ē ad albedinē decliue ⁊ nō ē matuꝝ significat phl̄a. Et
quādo ē tēdens ad nigredinē ⁊ plūbeitatem ⁊ nō ē ꝓpt
ticturā exterius ex fumo: aut silib⁹ illis significat melā
¶ Et iteꝝ dolor i phl̄atica ⁊ melica ꝺm plm ē descen
dens ad lenitatem tendens. ⁊ i alijs duob⁹ est ascensus
iflātus. Et rursus si fuerit febris fortis uehemēs erit ex
materijs calidis: ⁊ si fuerit non uehemens erit ex mate
rijs decliuibus ad frig⁹ quantūcunqꝫ fuerit. ¶ Et qñꝫ
significat per paroxismos significationem bonaꝫ.

¶ Cap. vij. de signis permutatōnis eius.

Quādo nō expuit sputum laudabile uelox ⁊ nō
mūdificat̄ in. xiiij. dieb⁹ tūc iā permutat̄ ad colle
ctōꝫ ⁊ significat initiū eꝰ in ascēsione uehemētia doloris
pri⁹ ⁊ difficultas ābelit⁹ ⁊ cōstrictio eꝰ ⁊ duplicitas ipsi
us apud dilatatōm cū paruitate ⁊ uehemētia febris ⁊ a
speritate ligue ꝓprie ⁊ siccitate tussis ꝓpter uiscositatem
materiei ⁊ spissitudinem uelaminis ⁊ debilitatē uirtutis
⁊ casus appetit⁹ ⁊ permistio rōnis ⁊ uigilie ⁊ grauitas
que sentit̄ in loco illo. ¶ Et quando collectōnem facit
⁊ ꝯplet̄ collectio qescūt dolor ⁊ febris ⁊ augmētat̄ graui
tas. Quūqꝫ rūpit̄ accit tremor diuersus ⁊ dilatat̄ pulsus
cum diuersitate sui ⁊ cadit uirt⁹ ⁊ ꝺbilitat̄ ābelit⁹: ⁊ ml̄
totiēs accit febris uehemēs ꝓpterea qr mā mōdicat mē
bra ⁊ mordicat aꝑa. qūqꝫ rūpit̄ deinde nō mūdificatur
a die rupture usqꝫ ad. xl. dies perducit ad ptisim. Et
ruptura saniosi in die. vij. est ex eis q̄ nominant̄ in raro.
Et plm eꝰ p⁹ illud usqꝫ ad. xx. ⁊. xl. ⁊. lx. Et quāto plus
fiunt accidentia collectōnis uehemētiora erit eruptō ue
locior. Et q̄to plus fuerit leuiora erit eruptio tardior
⁊ ꝓprie febris existens ꝺ sūma accidentiū. ⁊ quādo ap
parent signa timorosa: ⁊ tu iā testificat⁹ es significatōem
laudabilem in sputo ⁊ alijs tūc nihil timeas: qm̄ eoruꝫ
euentus est cā collectōis nō ꝓpter cām aliā. ⁊ ois pleu
resis c⁹ dolor nō qescit per sputū neqꝫ minutōm nꝫ per
alia: tūc spera ex ea saniositatem aut mortem: aut ipam
scđm reliquas significatōes. ⁊ qñ uideris pulsus tēsio
nem uehemētem fieri tūc illud idicabit mortem si uirtus
fuerit debilis. ⁊ si uirt⁹ fuerit fortis tūc ipsa permutabi
tur ad peripneumoniā ⁊ empima ⁊ ptisim. ⁊ ad sūmū
qum illic est significatio uirtutis ⁊ icolumitatis: deinde
nō qescit dolor cū sputo aut solōne uentris ⁊ phl̄omia
⁊ uaporatōe tūc ipsa est magis decliuis ad empima. sꝫ
si nō fuerit significatio incolūitatis fixiōis uirtutis ⁊ fi
xionis appetit⁹ ⁊ alioꝝ tūc illud significabit ꝙ est mor
talis ⁊ indicabit sincopi ꝑus q̄uis appetit⁹ cadat secun
dum plꝫ aꝑ rupturā ⁊ rubedo maxyllaꝝ ābaꝝ est ꝓpter
illud. qđ ad eas ascendit ex uapore ⁊ calefiunt digiti ꝓ
pter illud ēt. ¶ Et quando rumpitur ad āplitudinem
pectoris facit meditari alleuiatōꝫ aliq̄b⁹ diebus. deinde
mollifica dispōꝫ eꝰ. Quum ergo rumpit̄ uides pulsū ꝺm
ꝙ iudicauimus iā debilitatum ⁊ tardatū ⁊ rarificatum
ꝑꝑ resolōnē uirtutis cū euōne ⁊ extinctōe caliditatis in
nate ⁊ accit ēt sicut diximus tremor quē seq̄t̄ febris cā
mordicatōis huoꝝ. Si ergo fuerit mā appꝑitionis pluri
ma ⁊ uirtus debilis ꝑducit ad ꝑnitiē. Et scias ꝙ quan
do uirtus ē debilis ⁊ tēsio ⁊ frequētia uehemētiores fiūt
tunc istud sicut sciuisti portendit sincopim. ¶ Et si est
frequentia minor illa ⁊ minor ea quam fecit ipa pleure
sis tūc qñꝫ indicat subet ⁊ spasmū: aut tarditatem matu
ratiōis. Et subet q̄dem nō accit nisi ꝑꝑea ꝙ cerebrum
recipit uapores humidos q̄ sꝫ ꝓculdubio nō cū acuita
te illa nꝫ frequētia pulsus i ea ē ualde. Et cerebruꝫ q̄đ
recipit eos ꝑꝑ debilitatē suā ab expulsiōe eoꝝ in neruis
Et significat tarditatē suppuratōis ꝑꝑ grossitudinē ma
teriei. Et qñ ipa non permutat̄ tunc cerebrum ⁊ nerui
fortes non recipiūt ipsam. ¶ Et qñqꝫ indicat spasmuꝫ
⁊ illud qñ ꝯstrictio anhelitus uehemēter fit fortis ⁊ fe
bris non ē fortis. Et qñ uides egritudinem iā sedatam
paꝝper ⁊ occultatam ⁊ non ē illic sputū tūc fortasse mi
nuit̄ mā cū urina: aut cū egōne: aut apparitōne solōnis
uentris cholice subtilis: aut appꝑitōe urie grosse. ¶ Si
āt illud nō fuerit tūc apparebit exitura. Naꝫ si uideris
tensiionē ad mirac ⁊ hypocondria ⁊ cutē ⁊ grauitatem
indicabit illud exitura aꝑ inguina ⁊ crura. Declinatio
eꝰ ad ambo crura ē uehemēs significatio ad icolumitateꝫ
Et in h⁹i q̄dem ꝑcepit Hip. solōnē uentris fieri cū hel
leboro. ¶ Quđ si uideris cū hoc difficultatē anhelit⁹ ⁊
ꝯstrictōꝫ pectoris ⁊ soda ⁊ grauitateꝫ in furculis ⁊ mā
millis ⁊ brachio ⁊ caliditatē ad sꝑiora portēdꝫ illud de
clinatōꝫ materiei ad ꝑtes auriuꝫ ⁊ capitis. Et si fuerit
dispō hec ⁊ nō apparuerit apostēa nꝫ exitura in his ꝑti
bus tnuc mā declinabit ad cerebrum ipsum ⁊ interficit
plm in secundo ⁊ tertio.

¶ Cap. viij. de sermōe aggregato ex sputo.

Laudabimus sputū ⁊ qđ ē facilius ⁊ uelocius ⁊
plm ⁊ magis matuꝝ qđ ē albū planū equale in
quo non ē uiscositas: imo ē equalis subē. Aut qđ est ꝓ
pinqum huic maturatō ⁊ cū quo ñ ē ꝑmistio intellect⁹
⁊ non fuerint añ ipm uigilie: aut accidens aliud malum

⁊ sequit̃ sputũ illud qđ est decliue in primis diebus ad
rubedinem ⁊ decliue ad citrinitatem ⁊ p⁹ illud ad spũo
sum. Et spumositatis q̇dem cã ẽ ut fit res parua humo
ris subtil' cui admiscet̃ aer plim⁹ ⁊ sit e⁹ ꝯmistio uehemẽs
ualde q̃uis spumosum non sit illius bonitatis. Immo ẽ
decliue ad maliciã. Et deterius eo in principio ẽ rube
um purum ⁊ citrinũ puꝝ igneum. Et ex malis ualde est
album uiscosum rotũdum. Et deterius omnium ẽ nigꝝ
⁊ ꝓprie illud quod est fetidum ex eo ⁊ citrinũ ẽ melius
nigro ⁊ grosso gradato uel rotundo ⁊ rotundum ẽ meli
us ñ rotundo. ¶ Et si fuerit maluz tũc erit significatio
grossitudinis materiei ⁊ dñij caliditatis ⁊ significat cũ lõ
gitudine egritudinis qđ ꝯuertit̃ ad ptisim. Et rubeuz
ẽ melius citrino qm̃ sãguis natural' ipse ⁊ phl'a equales
st̃ leuioris lateris q̃ chol'a adustiua corrosiua. Et uiri
de significat ꝯgelatõẽ ⁊ adustionẽ uehemẽtẽ ⁊ non remo
uet iudiciũ malicie sputi i subã sua facilitas exit⁹ e⁹: ⁊ feti
dum q̇dẽ ẽ malum. ¶ Et expuere h⁹modi mala ẽ ꝓpt̃
multitudinem non ꝓpter maturatõẽ. Et oẽ sputuz cum
quo non q̇escit nocumentũ ẽ non bonum. ¶ Et ex cõ
suetudine q̇dem eoꝝ ẽ ut nominẽt puꝝ cui nihil extrane
um admiscet̃ matuꝝ: aut nihil sanguis: aut nihil cholerẽ
aut melãcolie saliuã ⁊ non nominãt ipm sputuz. Et h⁹modi
qñ ꝑseuerat ⁊ non ꝑmiscet̃ ei aliq̇d nꝫ accidit ei dispõ q̃
significet q̄ humor ẽ habens maturatõẽm tũc significat
lõgitudinem egritudinis. Et qñ est cuz ꝓiuatõe matu
ratõis malum significat ꝑnitiem. ¶ Et ad ultimũ spu
tũ sigificat suo colorẽ ⁊ significat sua subã ex grossitudiẽ
⁊ subtilitate sua ⁊ sigificat sua figura i rotũditate sua ⁊
ñ rotũditate sua ⁊ sigificat sua q̃titate i mltitudiẽ ⁊ pau
citate sua. Et sputũ q̇đ salsũ sigificat catarꝝ cõrosiuũ ⁊
sputum humoris grossi: imo puris qñꝫ fit nõ ꝓꝓ cãm ul
ceꝝ pulmonis: imo ꝓꝓ cãm humiditatũ pectoraliuz do
minãtiũ i corporibus eoꝝ q̇ ꝑtranseunt. xxx. usq̃ ad. xl.
⁊ dimittũt exercitiũ: q̇ aggregant̃ in spatio pectoris ⁊
ꝓcedũt ⁊ accĩt eis hydropis i spatio. xl. dieꝝ usꝫ ad. lx.
⁊ non est in ea plurimuz mali.

¶ Capitulum. ix. de crisibus pleuresis.

Quando spuit in die primo aliq̇d subtile nõ ma
turum tunc sperat̃ ut maturet̃ i quarto ⁊ descen
dat in. vij. Si ãt nõ maturat̃ usq̃ ad quartum: aut initi
um sputi non ẽ ex die ꝑmo tũc cris e⁹ erit in. xi. aut. xiiij.
Si ãt nõ expuit nisi p⁹ quartũ: deinde expuit ⁊ in ipo ẽ
maturitas aliqua tunc res ẽ media. Et si non ẽ in ipso
maturitas tũc egritudo ꝓlongat̃ cũ fiducia uel spe: ⁊ ꝓ
ꝓrie qum st̃ illic signa bona uirtutis ⁊ appetit⁹ ⁊ etatis.
Et qñ nõ spuit usq̃ ad septimũ aut expuit sputum mũ
dum sine maturatõe penit⁹. Immo nõ ẽ nisi humor pu
rus: tũc si iueneris ṽirtutẽ debilẽ scias q̄ nõ maturabi
tur nisi p⁹ tps: tũc si ipse deficit ante illud egritudo nõ
ꝑtransibit. xiiij. ergo non ꝑtransibit. Et qñꝫ iterficit añ
ipm: qm̃ cris eoꝝ que st̃ h⁹modi est usq̃ ad. xl. aut. lx. ⁊
nature debil' icolumitas nõ portendit̃ usq̃ ad illã horã
Q̇đ si ṽtutẽ iueneris fortez ⁊ uideris duo desideria eq̃
lia laudabilia ⁊ uideris sõnũ ⁊ anhelitũ ſm q̄ oꝫ ⁊ uide
ris urinã maturã bonã sperabis q̄ ꝑtranseat. xiiij. dein
de moriat̃ secundum plimum post ipsum. Et totũ hoc
qum mã que egritudinem facit fuerit acuta: ⁊ prorsus
lõgior cris e⁹ que facilis ẽ est. xiiij. dies. Et qñq̃ extẽdi
tur usq̃ ad. xx. Et Gal. q̇dẽ dixit q̄ qñꝫ mundificat̃ cũ
sputo usq̃ ad. xxx. dies: aut iuenit cũ eo crisim itegram.
Et nos iã diximus q̄ sputum simplex qđ ẽ ut saliua si
gnificat lõgitudinẽ egritudinis. Et qñq̃ cõtingit ut spe
retur crisis i hora ⁊ accidat significatõ q̃ ponat ipsaz ꝓ
pinq̇orem: aut significatio que ponat ipsam longinquio
rem. Sicut qum sputum ⁊ dispõnes significãt q̄ crisis
erit in. xiiij. ⁊ apparet post. vij. sputum nigrum: ⁊ ꝓprie i
die malo sicut octauo. Ipsum nanq̃ sigificat q̄ cris ma
la ꝓcedet: ⁊ si appareat loco ei⁹ significatio bona signifi
cans maturationem laudabilem significabit q̄ cris ma
la postponetur ⁊ bona precedet.

¶ Cap. x. de peripneumonia.

Peripneumonia ẽ apostema calidũ in pulmone:
⁊ ipsa qñq̃ accĩt icipiendo: ⁊ qñꝫ sequit̃ euẽtuz
catarri descendentis ad pulmonem: aut prefocatõẽs re
solutas ad pulmonem: aut pleuresim ꝯuersaz ad ꝑipneu
moniam ⁊ h⁹i interficit usq̃ ad. vij. ¶ Et si nã ꝯfortet̃
ad expuendam mãm: tunc ipsa secundum plm facit ca
dere in ptisim. ¶ Et peripneumõia q̇dem fit ab omni
humore. Ueꝝ plm e⁹ fit a phl'ate: quoniam in membro
raro cõtinetur humor subtil' sicut plm ꝑlesis ẽ chol'icuz
cõrio h⁹i itẽtõis: qm̃ mẽbꝝ ẽ pãniculosũ spissũ stric͡tũ i
qđ raro penetrat nisi subtilis acutus: q̃uis qñꝫ fiat ex sã
guine. Et quandoq̃ fit ex genere chol'e rubee ⁊ est iter
ficiens secundum plurimum sua acuitate: ⁊ q̇ uicina ẽ
cordi: ⁊ qr parum iuuabit̃ ab eo qđ bibitur ⁊ quđ loco
emplastri superponitur. Illud enim quod bibitur nõ ꝑ
uenit ad ipsam dum conseruat ex uirtute inflatiõis siue
illud quđ ei opponitur: ⁊ illud quod loco empl'i suppo
nitur non perducit ad ipsam inflationem equalez ei. ¶
Et peripneumonia quidem quãdoq̃ remouetur cuz re
solutione. Et quandoq̃ conuertitur ad empima: ⁊ qñꝫ
indurat̃: ⁊ quandoq̃ ꝑmutatur ad exituras: ⁊ quando
q̃ permutatur ad karabitus ⁊ est malum. Et quãdoq̃
ꝑmutatur ad pleuresim ⁊ est hoc parum ⁊ rarum. ⁊ qñ
q̃ facit succedere stuporem sicut predictum ẽ in pleure
si ⁊ est plurimum eorum que succedunt ei. Et flux⁹ san
guinis narium non confert in peripneumonia sicut con
fert in pleuresi propter diuersitatem duarum materierũ
Et qm̃ attractio pulmonis longinquior est q̃ sit uelamĩ
nis ⁊ pãniculi pectoris ⁊ lacertorum eius.

¶ Cap. xi. de signis peripneumonie.

Signa peripneumonie omnia sunt febris acuta
qm̃ est apostema calidum in uisceribus ⁊ cõstri
ctio anhelitus uehemens sicut prefocatio accidens an
helãti propter apostema ⁊ q̄ ipsum coarctat uias ⁊ ca
liditas in ipso uehemens ⁊ grauitas propter multitudi
nẽ materiei in membro non sensibil' subẽ ⁊ sensibile ꝓpt̃
panniculum in quo inuoluitur ⁊ extensio in pectorẽ toto
propter illud ⁊ dolor tensus ex pectore ⁊ ex profundo
ad partes thoracis ⁊ dorsum. Et quandoq̃ sentit̃ dolorẽ
inter ambas spatulas. Et quandoq̃ sentitur pulsatio
sub spatula ⁊ furcula ⁊ mammillis: aut continuus: aut
ꝑp̃ tussim ⁊ non tolerat ut dormiat nisi super collum: sꝫ
super latus prefocatur ¶ Et ꝑipneumonici quidez li
gua rubescit prius: deinde nigrescit ⁊ ẽ lingua ei⁹ ita q̄
adheret ei manus quando tangit eam cum grossitudine
¶ Et quandoq̃ cõicat ei in extensione ⁊ repletione fa
ciei totius ⁊ apparent in utrisq̃ maxyllis rubedo ⁊ infla
tio propter illud quod ascendit ad eas ex uapore prop
ter carnositatem earum ⁊ raritatem ipsarum ⁊ non sũt
sicut frons in cute sua. Et quandoq̃ uehemens fit rube
do adeo donec similetur tincto. Et quandoq̃ sentitur
ascensio uaporis q̇ ipse fit ignis subito suspẽsus. Et ap
parent inflatio uehemens ⁊ anhelitus altus uelox ꝓpt̃
febris magnitudinem ⁊ nocumentum e⁹ ⁊ inflatio ocu

lorum ⁊ grauitas motus eorum ⁊ repletio uenaꝝ eorũ ⁊ grauitas palpebrarum. Et cã in eo ẽt est uapor ⁊ apparet in cornea similitudo apostemationis ⁊ in pupilla similitudo exitus cum impinguatione ⁊ unctuositate ⁊ ingrossatur collum. Et quandoq3 aduenit subet propt multitudinem uaporis humidi. Et quandoq3 est cu3 ea frigus extremitatum. Pulsus ãt ẽ undosus lenis: qm̃ apostema est i membro leni ⁊ materia est humida. Et undosus q̇dem diuersus est ꝓculdubio in dilatatione una Et quandoq3 illud ẽ secundum dilatationes plurimas. Et quandoq3 accidit in dilatationibus plurimis uicissitudo. Et quandoq3 accidit in eis cadens in medio: ⁊ eius pulsus secundum plurimum est magnus propter uehementiam necessitatis ⁊ lenitatem instrumenti nisi ðbilitetur uirtus ualde. Frequentia uero uehemẽs fit ⁊ minorat secũdum febrem ⁊ necessitatem ⁊ secundu3 ꝙ uirtus sufficit illi magnitudi aut deficit ab ea. ¶ Et Hip. q̇dem dixit ꝙ quando eis accidunt exiture apud mammillas: aut ea que sequnt eas ⁊ aperiunt fistule euadũt ⁊ illud est note cãe. Et silr quando accidunt exiture in crure st signa laudabilia: ⁊ quando permutat ad pleuresim raro alleuiatur constrictio ⁊ anhelitus ⁊ aduenit pũctio: ⁊ spuma eorum sunt ẽt tunc secundũ colores similes coloribus pleuresis ⁊ plurimum eoru3 est phlegmaticum. Cum peripneumonia autem que ẽ ex generẽ cholere rubee aut trahit ad choleram rubeam sunt ꝯstrictio anhelitus ⁊ grauitas sensibilis i pectore minus. Sed inflammatio ẽ i ultimo uehementie. Et signa permutationis eius ad empima proxima sunt signis pleuresis i huiusmodi: ⁊ sunt ut febris non mioret n3 dolor: ⁊ n3 uiðatur diminutio de qua sit curandum i sputo: aut urina grossa habente sedimen: aut egõnem. Si ãt uideris egꝝ cum istis signis incolumem fortem tunc ipsa conuertit ad empima: aut ad exituram aut superius aut iferius secundum signa predicta in pleuresi. Et si illic non fuerit uirtꝰ ⁊ icolumitas tunc time mortem. Et quando fit saliuosum dulce iam. tunc fit empima ⁊ si mũdificatur i. xl. diebus ẽ bonum. Et si non prolongatur tempus ⁊ quãdo prolongatur tempus cum pipneumonia facit icurrere egrum inflãtõem pedũ pp debilitatem nutritiue ꝓpe in extremitatibus. Et quando declinat materia ad uesicam facit sanitatem necessario.

¶ Cap. xij. de apostemate duro in pulmone.

Quandoq3 accidit in pulmone apostema durum ⁊ significat ipsum constrictio anhelitus cu3 hoc ꝙ ipsum augmentatur cum diebus ⁊ est cũ grauitate ⁊ paucitate sputi ⁊ uehementi siccitate tussis ⁊ frequẽtia eius: ⁊ quandoq3 alleuiatur in quibusdam horis cũ paruitate caloris in pectore.

¶ Capitulum. xiij. de apostemate molli i pulmone.

Quandoq3 accidit in pulmone apostema molle. ⁊ significat ipsũ constrictio anhelitus cu3 saliua plurima ⁊ humiditate i pectore absq3 caliditate pluria ⁊ in facie non ẽ rubedo: imo plumbeitas.

¶ Cap. xiiij. de bothor i pulmone.

Quandoq3 accidit in pulmone bothor ⁊ signa earum sunt ut grauitas sentiat ⁊ constrictio ãhelitus cũ uelocitate ⁊ frequentia ⁊ calitas in pectore ⁊ iflammatio absq3 febre communi.

¶ Cap. xv. de aggregatione aque in pulmone.

Quandoq3 aggregat in pulmone aquositas ⁊ significant in ipsa commotio de latere ad latꝰ ⁊ febris leuis ⁊ apostema extremitatum ⁊ malitia anhelitꝰ ⁊ sputum subtile aquosum ⁊ dispõ que est sicut dispositio hydropisis.

¶ Capitulum. xvi. de apostematibus aut uulnere accidentibus canne pulmonis.

Signa illius st febris debilis ⁊ pulsatõ in medio dorsi ⁊ dolor. canna enim non est sicut pulmo i hoc ꝙ ipse non sentit. Uerum est dolor leuis ⁊ accidũt cum hac pruritus i corpore ⁊ raucedo uocis: ⁊ si ulcerat erit oris eꝰ odor fetidus ⁊ sputum paucum.

¶ C. xvij. de pure ⁊ sanie que est empima.

Pus i locutõe medicorum uenit super duas intentiones quarum una ẽ usitata in omni loco ꝙ apostema colligit saniem ⁊ est collectio saniei apostematis. Et secunda est qua utuntur proprie in egritudibꝰ pectoris ⁊ uolunt ꝑ illud repletõ3 spatij qð ẽ iter pectꝰ ⁊ pulmonem ex pure erumpente ad ipsum: aut in ambobus lateribus simul: aut in latere uno. ¶ Et cause huiusmodi repletiõis: aut sunt catarrus effundẽs materiã subito: aut ulcera in pulmone ex quibus currit sanies ⁊ uirus ⁊ fit empima post. xx. dies secundum plurimum: deinde expuit: aut eruptio apostematis in partibus pectoris ⁊. ẽ plurimum. Et ẽ illud aut sanies matura: aut res que ẽ sicut fex. Et dispositiones illius sunt quattuor: aut ei presocat multitudine ⁊ interficit. ⁊ apparitio illius ẽ ut incipiat anhelitꝰ eꝰ ꝯstrigi ⁊ nõ expuat aut putresit pulmo ⁊ facit cadere in pthisim: aut mũdificat cu3 sputo succurrente facili: aut mundificatur cum expulsione ex uia uene magne ⁊ arterie magne ad uesica3 cũ urina grossa. Et ẽ cursus eꝰ prius ex uena ad epar: deinde ad renes: ⁊ qñq3 ad intestina cũ egõne ⁊ sunt ambe laudabiles ⁊ iã ꝑterijt a nobis in remotione saniei eruptionis ⁊ cognitio illius ẽ ẜm fortitudinem signorum ⁊ etatis ⁊ temporis ⁊ ꝯplonis. Et decrepiti q̇dem moriunt ex empimate plusq̃ iuuenes propter debilitatem ꝑtiu3 cordium ipsorum. Et iuuenes moriunt in doloribꝰ plus q̃ decrepiti propter uehementiam sensuum eorũ. ⁊ nos ia3 diximus signa empimatis in capitulo signoꝝ ꝑmutationum pleuresis ⁊ silr signorum eruptiõis. ¶ Signa ãt repletiõis spatij pectoris ⁊ puris sunt grauitas ⁊ tussis sicca cum priuatione anhelitus ⁊ dolor. Et qñ3 ẽ in plibus eoꝝ tussis humida faciens imaginari lenitatem cum sputo ⁊ ẽ eoꝝ anhelitus ꝯsequens. Et propter hoc ẽ ẜmo eorum uelox: ⁊ frequentes fiunt nares ipsorũ ad coarctandum aꝑ anhelitum ⁊ ꝯmittat febris miura ducens ad hydropisim. ¶ Signa ãt loci in quo est sanies cognoscunt ut dormiat eger qñ3 super latus unu3 ⁊ qñq3 super latus aliud: ⁊ tũc latus sr qð pendet grauitas coarctans ẽ latus oppositum loco saniei ⁊ cõmotio eiꝰ ⁊ sonitus eꝰ q̇ in commotõe audit. Et hominum st quidam q̇ ponunt sr pectus ⁊ latera eꝰ filum lineum infusũ in luto rubeo dissoluto in aqua ⁊ considerant locum q̇ prius exiccat: quoniam ipse ẽ locus puris. ¶ Signa ãt eruptionis incolumis sunt ut succedant rupture sedatio febris ⁊ augmẽtum appetitus ⁊ facilitas sputi ⁊ anhelitus: aut eueniant cu3 ea exiture in laterẽ ⁊ partibus que fiant fistule: ⁊ silr illa que ẽ ex eis media. Nã egre difer eis sanies alba munda. ¶ Signa uero mala sũt ut appareant signa presocatõis: aut sincopis: aut sputi mali: aut pthisis. Et qũ coquit aut presocat egreditur sanies cenosa fetida. ¶ Signa ãt differentie inter saniẽ ⁊ inter phlegma in sputo sunt descensus saniei sputi i aqua ⁊ fetor ipsius super ignem. Et phlegma natat in aqua non fetens super ignem q̃uis sanies qñ3 expuatur

i egritudine que nõ est ptbisis secundum ꝙ ostendimus in loco precedente. Et quandoqȝ emittitur cum sputo pus plurimum ualde. Et ego iaȝ uidi qui expuit i hora una circiter duas eminas paruas: aut eminam magnaȝ unam: ⁊ plus medietate emine. Et Galienus testificatur ꝙ quidam empicus expuebat omni die circiter. l. ʒ. ⁊ sunt fere. ix. cotile. Et iã feci te scire differentiam inter saniẽ ⁊ inter humiditates. Nam sanies discernitur fetore ab sputum. Et qum proijcitur super ignem ⁊ submergitur ⁊ non natat. ¶ Signa uero permutationis empimatis ad ptbisim sunt plumbeitas coloris ⁊ tensio amborum laterum ⁊ colli ⁊ calefactio digitorum omniuȝ tanta que non separatur etiam in illo cuius extrema infrigidari con sueuerunt in febribus. Et febris que additur in nocte propter cibum ⁊ curuitas unguium propter dissolutionem carnium sub eis ⁊ impinguatio oculorum cum declinatione ad albedinem ⁊ citrinitatem ⁊ signa alia que dicta sunt i capitulo ptbisis.

¶ Capitulum. xviij. de ulceribus pectoris ⁊ pulmonis ⁊ ex eis est ptbisis.

Hec ulcera aut sunt in pector aut i uelamine aut sunt in pulmõe ⁊ est diuisio postrema ⁊ est ptbisis: aut sunt in canna ⁊ iaȝ diximus ea. ¶ Et magis sana horum ulcerum sunt ulcera pectoris Et illud ideo quoniam uene pectoris sunt mĩores ⁊ partes pectoris sunt duriores: quare non magnificatur in ipso malitia: ⁊ quoniam uirus non remanet in eis: immo currit ad spatium pectoris ⁊ non est ita dispositio pulmonis: ⁊ quoniam motus eius non est fortiter sensibilis sicut motus pulmonis: immo fortasse est quietus: ⁊ quoniam ipsum carnosum est: ⁊ carnosum est magis susceptibile cõsolidationis. ¶ Et multotiens accidit propter ulcera pectoris facta a uulneribus putrefactiuis ut corrũpantur ossa ita ut indigeant actione eius quod putrefactuȝ est in eis ut saluetur illud quod uicinatur eis. Et quandoqȝ peruenit putrefactio ad illud quod sequitur ipsuȝ in panniculo. ¶ Illa ãt ulcera uelaminis que penetrãt non consolidantur. ⁊ nõ penetrantia aut cadunt in partibus neruosis ⁊ non consolidantur: aut cadunt in partibus carnosis ⁊ confortantur si succurratur eis in principio ⁊ non dimittantur apostemari. Nam qum apostemantur ⁊ chronica fiunt non sanantur. In ulceribus autem pulmonis diuersificati sunt medici iu hoc ꝙ ipsa sanantur. Dicunt enim quidam ꝙ non sanantur omnino: quoniam cõsolidatio indiget quiete ⁊ illic non est quies. Sed Galienus diuersificatur ab eis ⁊ existimauit ꝙ solus motus non prohibet consolidationem nisi adiungantur sibi reliqua probibentia. Et significatio illius ẽ ꝙ uelamen etiam mouetur: ⁊ quandoqȝ sanantur ulcera eius. Sed Galieni ipsius sermo in ulceribꝰ pulmonis est ꝙ si accidant a solutione singularis non ab apostemate neqȝ corrosione humoris corrosiui: immo ꝓpter egritudinem aliam tunc dum permanent ulcera ⁊ non fiunt adhuc saniosa neqȝ apostemantur recipiũt sanitatem. Et similiter illa que sunt ex ulcer bus in quibꝰ aduenit sputum ⁊ non sunt saniosa. ¶ Sed que sũt ab apostemate aut corrosione non recipiun sanitateȝ: quoniam ulcus saniosum tunc non est possibile ut sanetur nisi cum mundificatione saniei: ⁊ illud fit cum tussi ⁊ tussis augmentum efficit in dilatatione ulceris ⁊ disruptione eius: ⁊ commotio facta in ea addit in dolore ⁊ dolor addit in attractione materiei ad partem. ¶ Et medicine exiccatiue sunt probibentes sputum ⁊ mundificatiue sunt lenificantes ulcus. ¶ Et facta ab humore corrosiuo non sanatur absqȝ rectificatione eius: ⁊ illud non ꝑuenit nisi in spatio in cuius simili oportet: aut ulcus ulceretur ⁊ fiat fistula que non consolidatur omnino: aut dilatetur adeo donec corrodat totum corpus pulmõis Et in factis post apostema quandoqȝ aggregantur iste intentiones. Et ex adiuuantibus ad prauitatem consolidationis est motus ⁊ etiam essentia uenarum que sunt in pulmone magnarum amplarum durarum. Illud nãqȝ est ex eis que difficilem faciunt consolidationem rupture. ¶ Et iterum longitudo spatij inter introitum medicine bibite ⁊ inter pulmonem: ⁊ necessitas debilitatis uirtutis eius ad hoc ut perueniant iste medicine ad ulcus sunt ex adiuuantibus ad hoc. Et medicine frigide sunt tarde non penetrantes. Et que sunt calide addunt in febre que comitatur ulcera pulmonis. Et exiccatiue sunt nociue ethice que comitantur ea. Et humectitiue probibent consolidationem ulcerum. Nam cura ulcerum omnium est exiccatio ⁊ proprie huiusmodi ulcerum ad que ueniunt hũiditates desuper ⁊ desubtus. ¶ Et hec quidem infirmitas recipit omnem curam qum est i ꝑn principio: ⁊ est super panniculum tegentem cannam intrinsecus ⁊ in substantia pulmonis carnosa non est facile suscipiens: in cartilaginibus uero ipsis non recipit. Et homines magis susceptibiles cure ptbisis sunt infãtes. Et ulcera pulmonis magis salua sunt illa que sũt ex genere cruste qum non est illic causa in complexione ⁊ ipso humore que faciat ulcus siccum impetiginosum Et quandoqȝ accidit ptbisico ut protendatur cum eo ptbisis producens eum spatio temporis: ⁊ similiter extenditur a iuuentute usqȝ ad senectutem. Et ego iam uidi mulierem uixisse in ptbisim circiter. xxiij. annos: aut plus parum. ¶ Et habentes ulcera pulmonis leduntur ualde ab autumno. Et quando esse ptbisis est occultuȝ detegit ipsam in patiente eam introitus autumni super ipsum. ¶ Et nomen quidem ptbisis quandoqȝ concediturr alie egritudini cum qua non est febris. Sȝ pulmo est suscipiens humores grossos uiscosos ex catarro qui effunduntur ad ipsum semper ⁊ constringit meatus eiꝰ: quare patientes cadunt in constrictionem anhelitus ⁊ tussim frequentem que perducit ad debilitateȝ uirtutis eorum ⁊ corporum arefactionem ⁊ sunt uere procedentes cursu asmaticorum: tunc si fuerit motus paruus oportebit ut admisceatur curis eorum aliquid cuȝ asmaticorum.

¶ Capitulum. xix. de causis ulcerum pulmonis.

Cause ulcerum pulmonis sũt catarrus mordicatiuus corrosiuus: aut putrefactiuus propter suam uicinitatem cum qua pulmo non sanatur usquequo maturetur: aut sanies huiusmodi generis currens ad pulmonem ex membro alio ⁊ antecessio peripneumõie que iam computruit ⁊ iam ulcerata est: aut saniositas pleuresis rupte: aut aliqua causarum sputi sanguinis ꝑdictarum aperiens uenam: aut incidens eam: aut scidẽs ipsam siue sit causa intrinseca sicut ebullitio sanguinis: aut aliud de his que dicta sunt siue extrinseca sicut casus aut percussio. Et quandoqȝ sunt ex causis eorum putrefactio ⁊ corrosio precedens in substantia ipsius pulmonis sicut accidit membris. ¶ Et quandoqȝ multiplicatur ptbisis quando estati boreali sicce succedit autumnus pluuiosus.

¶ Capitulum. xx. de preparatis ad ptbisim in figura ⁊ forma ⁊ etate ⁊ regione ⁊ complexione.

Isti sunt alati habentes pectꝰ strictum hñtes spa
tulas nudas carne ⁊ proprie posterius habẽtes
spatulas decliues ad ãteriora incedendo ⁊ quasi unicui
qꝫ eorum sunt due ale ⁊ quasi spatule eius sunt abscisse
ab adiutorio ⁊ ante ⁊ retro ⁊ habentes colla longa ⁊
inclinantes ea ad anteriora. Et quandoqꝫ procedunt
guttura ipsorum ⁊ eminent. Et in pectoribus quidem
istorum que secuntur ea multiplicantur uentositates ⁊
inflatio est in eis propter debilitatem pectorum eorum
Si autem cum hoc est debilitas cerebrorum recipien
tium superfluitates: ⁊ cum hoc non digeruntur cibi: tũc
iam complentur conditiones ⁊ proprie si fuerit humo
res eorum cholerici. ¶ Et forme quidem susceptibiles
ptisis uelociter cum alatione predicta sunt lenes albe
declinantes ad subalbedinem: ⁊ etiaꝫ corpora dura spis
sa propter illud quod accidit eis de eruptione uenaruꝫ
¶ Et complexio susceptibilis illius est eius cuius cõ
plexio est frigidior. Et etas in qua multiplicatur ptisis
est illa que est inter octauum ⁊ decimum annum usqꝫ ad
aduentum. xxx. annorum. ¶ Et ipsa in regione frigida
ẽ pˀus propter illud quod accidit i ea de ruptura uena
rum ⁊ sputo sanguinis plurimo. ¶ Et tempus in quo
multiplicatur illud est autumnus.

¶ Capitulum. xxi. de rebus a quibus oportet ut isti cu
stodiãtur.

Oportet ut isti custodiantur ab omnibus cibis ⁊
medicinis acutis mordicatis ⁊ oĩbꝰ q̃ extendũt
membra pectoris ex clamore aut rixa aut saltu.

¶ Capitulum. xxij. ꝺ signis ptisis.

Sunt ut consideretur sputum saniei cuꝫ signis sa
niei secundum ꝙ exposuimus in forma sua ⁊ co
lore ⁊ inspissatione ⁊ in alijs. Et febris minuta ĩsepara
bilis propter uicinitateꝫ cordis cum loco egritudinis q̃
fit uehemens cum cibo in nocte secũdum partem qum
fit uehemens febris ethica propter humectationeꝫ cor
poris ex cibo secundum ꝙ dicemus in loco suo quãuis
quandoqꝫ descendant cum ethica in ipso febres alie. s.
tertiana ⁊ quartana ⁊ quintana: ⁊ deterior earum est
quintana: deinde media est tertiana: deinde quotidiana
¶ Et qum accidit ptisis apparent etiam significatio
nes quas numerauimus in fine capituli empimatis ⁊
superfluunt uene eorum omni hora: quoniam uirtutes
eorum debilitantur a retentione nutrimenti ⁊ regimie
eius ⁊ caliditas resoluit ⁊ liquefacit. ¶ Si autem in
sputo sunt cruste ⁊ nõ remanet dubietas ⁊ precipue qũ
cause perducentes ad ptisim predicte iam preterierĩt.
Nam qum corpus incipit arefieri ⁊ extremitates ĩcur
uari ⁊ capilli cadere propter priuationem nutrimenti
⁊ corruptionem superfluitatum tunc iam uera est. Et
quandoqꝫ plumbinus fit color in principio. Uerum ip
se rubescit qum ascendunt uapores ⁊ extendunt colluꝫ
⁊ duo cornua frontis ⁊ ꝓprie quando confirmatur ⁊ i
flãmãtur extremitates eorum ⁊ proprie pedes eorum i
fine dierum. Et apostemantur propter corruptionem
humorum ⁊ mortificationem innati caloris extremitatũ
propter malitiam complexionis. ¶ Et illi quidẽ pthi
sici quorum causa est humor corrosiuus expuunt sali
uam que habet saporem aque marine salse ualde.
¶ Et pulsus eorum fixus equalis cum uelocitate
paruus. Et quandoqꝫ accidit ei inclinatio ad ambo la
tera. Deinde accidit post illud in uentre rugitus ⁊ tra
buntur hypocondria ad superiora ⁊ uehemens fit tussis
⁊ destruitur appetitus cibi propter debilitatem uirtu
tum naturalium. Et quandoqꝫ fluit uenter eius prop
ter casum uirtutis: ⁊ quandoqꝫ expuit anulos ⁊ cor
pora uenarum ⁊ illud qum appropinquat mors. Et il
lud quod expuitur de uenis si est magnum est ex pulmo
ne: ⁊ si est paruum est ex canna ⁊ multotiens expuũt la
pillos ⁊ expuunt anulos ex canna ⁊ non est ex hoc etiã
nisi ex ulcere magno: ⁊ in fine eius ingrossantur sputum
⁊ saliua: deinde intersecatur propter debilitateꝫ uirtutis
¶ Et quandoqꝫ prefocati moriuntur: ⁊ quandoqꝫ nõ
postponitur huiusmodi sputum: immo cadit i principio
qum ptisis est ex genere malo facta ex materijs grossis
que non digeruntur ⁊ quando intersecatur sputum in fi
ne ptisis: tunc quandoqꝫ non addit super quartum di
em. Et quandoqꝫ est intersectio sputi propter debilita
tem uirtutis: ⁊ tunc fortasse constringitur anhelitus eo
rum usqꝫquo fiat qi nõ sensibil. et multotiẽs q̇ꝺ tussis i
eis fit uehemẽs ⁊ perducit ad sputum sanguinis contĩu
um. ⁊ si curetur tussis eorum cum ꝓhibitiuis sputi mo
riuntur cum lenitate adueniente eis. ¶ Si auteꝫ dimit
tantur tussire moriuntur spuendo sanguinem. ¶ Et ex
ueloci morte est ꝙ siquis habet ptisim ⁊ apparet sup
spatulas eius granum sicut faba moritur post quinqua
ginta duos dies.

Tractatus quintus de principijs operatiuis.

¶ Capitulum primum de cura communi apostematũ
partium pectoris ⁊ pulmonis.

Ex rebus communibus est phlebotomia
Sed in principio ex latere diuerso ⁊ ma
gis festina de saphena opposita in longi
tudine ⁊ post ipsam de basilica opposita
in latitudine: ⁊ post ipsam de nigra opposita i latitudie
Si autem non appareat tunc non oportet ut dimittat
phlebotomia cephalice q̃uis sit eius iuuamentũ minus
⁊ tardius. Deinde post aliquot dies ex latere conueniẽ
te in latitudine. ¶ Et quandoqꝫ ponuntur uentose sup
pectus cum scarificatione etiam ita ut attrahatur mate
ria ad exteriora ⁊ minoretur ⁊ proprie quꝫ premissa fu
erit phlebotomia. Inquit Galienus si febris fuerit ue
hemens ualde: tunc time solutiuum ⁊ sis contentus
phlebotomia. ¶ In ipsa nanqꝫ non est timor: aut timor
eius est minor. In solutiuo ẽ timor magnus. Ipsum ei
quandoqꝫ mouet: ⁊ quandoqꝫ non soluit: ⁊ quandoqꝫ i
nocte superfluit. Et oportet quideꝫ ne narcotica eis ap
proximes inquantum potes. Ipsa enim prohibent ma
turatõnem ⁊ sputum. ¶ Cibi autem sint aqua ordei ⁊
aqua tritici ⁊ aqua decoctionis maluarum ⁊ blitorum
aut molochie ⁊ cucurbite ⁊ aqua fabarum ⁊ alkesmes
qum non fuerit caliditas superflua ⁊ passe in posterius
proprie. ¶ Et ex eis que cursu medicinarũ procedũt
sunt omnia que mundificant ⁊ remouent asperitatem ⁊
leniunt in gradu primo sicut aqua iuiubarum ⁊ uiole ⁊
papaueris ⁊ radix lilij ⁊ medulla citroli ⁊ cucumeris ⁊
alia ⁊ semen endiuie ⁊ seuesten: ⁊ quandoqꝫ ponuntur
in eis mucilago seminis cydonioruꝫ ⁊ gummi ⁊ draga
ganti ⁊ semen papaueris hec omnia ante eruptionem.
¶ Et melius abstergentium mundificantium est aqua
mellis si non est apostema in reliquis uisceribus. Si au
tem fuerit apostema oportet ut administretur postq̃ fit
sicut aqua cum multa commistione. Sed iuleb ⁊ aqua
zuccari sunt conuenientiores ei: ⁊ postea aqua ordei.
⁊ pꝰ ipsam uinũ dulce: ⁊ est melius uinum habentibus
hanc egritudinem ⁊ proprie illud quod est album: naꝫ
illud est magis adiuuans ad expuendum. Uerum non

oportet ut bibatur in pleureſi ⁊ in peripneumonia niſi
poſt maturationem ꝙuis ſecundum ꝙ dicitur ſit caleſa
ciens ⁊ faciens ſitim quibus utriſqꝫ iam ſuccurritur. ⁊
non oportet ut in potu ſumat illud ille cuius epar aut
ſplen eſt infirmum. Et poſt uinuꝫ dulce eſt uinum aquo
ſum ⁊ ipſum eſt confortans uirtutem pluſꝙ aqua ⁊ i po
tu ipſo ſunt inciſio ⁊ ſubtiliatio. Potus autem oxymel
lis facti ex melle ⁊ zuccaro ⁊ pauco aceto quādo miſce
tur cum aqua eſt aggregans duas intenctōes. ſ. extictō
nis ⁊ mundificationis. Nam ſi ualde acetoſum eſt tunc
ipſum aut facit multum ſpuere: aut infrigidat ⁊ inuiſcat
ualde ⁊ fit adeo malignum donec illud qđ incidit quan
doqꝫ indigeat uirtuti forte ad hoc ut expuatᷣ: ꝙ ſi aceto
ſitas neceſſaria fuerit tunc oportebit ut potetur tepidū
aut miſtum cum aqua calida paulatiꝫ. Ex illo uero qđ
temperatam habet acetoſitateꝫ ſecuratur hec malitia ⁊
eſt prohibens nocumentum dulcedinis ⁊ ſitis ⁊ ebulli
tionem cholere rubee ⁊ eius generationem. Et aq̄ mel
lis eſt magis ultima in humectando: ⁊ aqua ordei i con
fortando: ⁊ quandoqꝫ eſt neceſſarium in equatiōe natu
re tribuere acetoſa cum oleo amigdalino. Aqua uero q̄
eis in potu tribuitur in hyeme quidem fit aqua calida
⁊ aqua zuccari ⁊ aqua mellis ſubtilis ⁊ in eſtate aqua
temperata ⁊ interdicatur eis aqua frigida. Quod ſi tuſ
ſis uehemens fiat detur eiſ in potu parum ex ea commi
ſta cum iuleb ⁊ oxymelle infrigidatis. Nam oxymel facᷣ
eam penetrare uelociter ⁊ expellit nocumentum eius.
Et apud declinationem detur eis in potu rob. Eis au
tem que neceſſaria ſunt apud collectionem ⁊ maturatō
nem ⁊ eruptionem ⁊ poſt eas oportet ut ſingulare capi
tulum faciamus.

¶ Cap. ij. de cura pleureſis.

Oportet ut prohibeas materiam uenienteꝫ ad a
poſtema cum euacuatione ⁊ attractione ad cō
trarium ⁊ lege illud quod narrauimus in capitulo quđ
eſt ante hoc: ⁊ fortaſſe dicemus illud iterum. ¶ Dica
mus ergo ꝙ cura eius eſt phlebotomia ſi ſanguis fuerit
uincens ꝺm modū pdictū in c° qđ ē ante ipm ⁊ extraha
tur donec alteretᷣ color eꝰ. Significat ei ꝙ nocibilior ſā
guis iā eūatus ē: ⁊ ſcias ꝙ ſanguis corporis uehemen
tioris nigredinis ē ille qui eſt ꝓpinquus huiuſmodi apo
ſtemati: ꝙuis obſeruatio uirtutis in hoc neceſſaria ſit.
Et quandoqꝫ non cōcedit uirtus extractōm ſanguinis
fieri uſqꝫ ad hunc term num. ¶ Et ſi ē hūor alius eua
cua nō cū eis que ſunt ſicut myrobalᷣ. nꝫ in quo ē ſtipti
citas: imo cū eis in q̇bus eſt cum ſolutione lenificatio ſi
cut res facte cum uiolᷣ ⁊ ſiracoſt ⁊ tereniabin. ⁊ zuccaꝝ
albaizeꝫ ⁊ ſoluantur in nocte. ¶ Quidam uero ſapien
tum dixerunt ꝙ rectius eſt ꝙtum poſᷣe eſt ut euacuetur
cum phlebotomia timendo inquietudinem quam q̄n̄qꝫ
cadere facit ſolutiuum. ¶ Et nos iam diximus i ſtud
⁊ proprie quando ſputum eſt cholericum ualde ⁊ ꝓꝑe
ſecundum ꝙ dixit Galienus quando febris eſt uehe
mens ualde. Et Galienus q̇dem precepit eos cuſtodi
ri a ſcamonea ⁊ nō pcepit eos cuſtodiri a hiera ⁊ helle
boro ſimul ⁊ laudauit opōꝫ aque ordei poſt adminiſtra
tionem ſolutiui ⁊ ſeparatōꝫ ex eo. Qū ipſa uero abſcin
dit opōꝫ eꝰ: ꝙuis oporteat ut ſuetur ꝑs declinatōis do
loris ⁊ leſionis. Nā ſi declinatio fuerit aſcēdens ad fur
culam ⁊ thoracem ⁊ qđ ē ſꝛ eam tunc phlōmia ē meliō
¶ Et ſi dolor declinat ad ꝑtē hypocondrioꝝ tūc neceſ
ſaria ē ſolutio ſola: aut cum phlōmia ꝺm ꝙ neceſſarium
facit illud quod teſtificatᷣ. Et illud iō q̄m phlōmia ſola
ex baſilica non trahit de hoc loco aliquid de quo ſit cu
randum. ¶ Et ex eiſ que ſignificāt tibi uehem̄tiā neceſ
ſitatis eūonis ē ꝙ iuenis uaporatōꝫ ⁊ ēplatōꝫ nō ſedaꝛ
dolorē: aut inuenis eas ex eis q̄ augm̄tāt ipm. Et ſigni
ficat illud repletōeꝫ in corpore toto: qꝛ neceſſaria ē eūo
⁊ ꝓprie cum phlōmia. ¶ Qūnqꝫ phlebotomas ⁊ eua
cuas ⁊ non ſedantur accidentia: tūc ſciaſ ꝙ ꝓhibitō col
lectionis quā q̄ris difficilis ē. Non ergo iteres phlōmi
am ut nō ꝯgeletᷣ mā que hitura ē collectōm: ⁊ illud ē ex
eis ꝑꝑ que defectus maturationis ſanguinee cum dimi
nutione uirtutis non digerit materiaꝫ. ¶ Qū ergo ma
turatᷣ oꝫ ut prohibeas eam fieri ſanieꝫ ⁊ ſtudeas ut mū
difices ante illud cum ſputo. Et ad ultimū qum non ſit
phlōmia ⁊ maturatᷣ ⁊ emittitur ſputum ſufficienter: dei
de uides debilitatem in uirtute tunc non phlōmes oio.
Diſpō nanqꝫ debilitatis uirtutis non ē que toleraꝛ poſ
ſit phlōmiā ⁊ ſolutōꝫ: neceſſarium ē tunc uti cliſteribus
mediis ⁊ acutis ⁊ ꝺm ꝙ neceſſarium fuit illud qđ teſti
ficatur hoc: ⁊ ꝓprie qum dolor ē decliuis ad hypocon
dria. ¶ Et Hip. q̇dem innuit in cura peripneumonie i
qua non ſentitᷣ dolor. Uerum ē uehem̄tis declinatōnis
ad hypocondria ut eūetᷣ cum helleboro nigro: aut cum
alkakile ⁊ in alio libro cum herba ſilueſtri que ē ſimiliſ
portulace ⁊ hꝫ lac ⁊ ē đ genere lacticinioꝝ. Qum ergo
euacuaueris ⁊ inueneris dolorem leuiorem ſis conten
tus aqua zuccari ⁊ aqua ordei decocti cꝰ ordeum ſit ex
corticatum in aqua plurima decoctōe uehem̄ti ⁊ aqua
alcandaruſij ſi indiges ꝯfortatōne ⁊ melonibus indis ⁊
aqua iuiube ⁊ aqua ſeueſten ⁊ uiolᷣ nutritis ⁊ ſeie papa
ueris. Et oleum q̇dem qđ adminiſtratᷣ cum aliquo ho
rum ⁊ oleum amigdalaꝝ dulciū. ¶ Quidaꝫ āt ꝓhibue
runt granata propter infrigidatōꝫ eorum. Sed aꝑ me
in eis que dulcia ſunt non eſt malum. Et q̄n̄ꝫ ſit ex iſtis
medicis decoctio q̄ admiſtratᷣ ad mūdificādū. Et ē hec
℞. ordeū excorticatū ⁊ iuiubas ⁊ ſebeſten ⁊ uiolas ⁊ ſe
men papaueris ⁊ ſirᵐ uiolᷣ. ⁊ ſirᵐ nenufaris: q̄m ābo ſꝰ
meliores iuleb. Et Galᷣ. q̇dē pcepit i principio utēduꝫ
ēe ſpēbꝰ diacore: q̄m ꝓhibent mām ⁊ maturāt ⁊ ꝯfortāt
Et dico ꝙ neceſſarie ſunt qū nō ē excuſatio ꝑꝑ uehem̄
tiam uigiliarum ⁊ ſi nō fuerit illud tūc fortaſſe ꝯgelat pa
pauer mām ⁊ prohibet ſputū niſi zuccaꝝ qđ cū eo poni
tur prohibeat nocum̄tū eꝰ. Et uꝛ ꝙ ſemen ē ꝯueniētius
ꝙ cortex tūc ⁊ oꝫ ut eūetᷣ illud qđ retinetᷣ cū ſputo. ¶
Et menſura nutrim̄tū ⁊ non multiplices: imo ſubtilies
ꝺm ꝙ neceſſariū facit multitudo acuitatis egritudiniſ ⁊
ꝑuitatis eꝰ ⁊ accidentium illius. Nā ſi ipſa fuerit q̇eta le
uis facilis cibabis ipſum aqua ordei excorticati đcocti
ualde. Ipſa nanqꝫ expuere facit inciſiua ⁊ confortatiua
Et ſi uolueris dulcorare ipſam dulcorabis eam cū zuc
caro aut melle. Et ſi fuerit inq̇eta ſis contentus aqua
ordei uſqꝫquo declaretᷣ tibi diſpō ⁊ ꝓprie ꝺm ſputū.
Nā qū multiplicatᷣ ſecurus eſ de multitudine materiei
⁊ ſcis neceſſariā ēe uirtutē. Nutrias ergo cū aqua ordi
excorticati ⁊ ꝯforta: ⁊ ſi retinetᷣ ſubtilia regim̄ ⁊ ſis con
tentus aqua ordei ⁊ ſirupo ꝙtum potes. ¶ Et q̄n̄ ac
cidit in pleureſi ſolutio uentris ⁊ fuerit pleureſis ſucce
dens decollatōi reſolute ad latuſ prohibe iſtud cum cu
ra phlōmie ⁊ lenificatōis nature ⁊ ſit regimen eius cuꝫ
ſufficiētia ſauic ordei. Si āt idiges phlōmia neceſſario
in ſpetiebus pleureſis ⁊ nō ē maturatio tūc rectius eſt
ut ſiſ contentus quantitate. xxx. ponderum ⁊ pꝑara ad
ſecundationem cuꝫ ſale ⁊ oleo ſuper uulnus. Et multo
tiens quidem excuſat ſolutio uentris om̄i die ſemel aut
bis a phlebotomia. Et ſi phlebotomie alicuꝰ ſuccedit

sin copis aut uehementia difficultatis ⁊ constrictio ī an
helitu tunc illud est significatio ꝙ phlebotomia non eua
cuat materiam egritudinis ⁊ melius est ut tunc liniatur
natura.

¶ Capitulum tertium de sermone continuo ī cura do
lorum pectoris.

Non cures in principio nisi cum eo qḋ lene est
ex clisteribus ⁊ suppositorijs. Et maximi quidē
erroris est in potu tribuere infrigidantia uehementia ni
si in factis ex cholera ⁊ non dentur in potu infrigidātia
stiptica ⁊ cibi eorum sint sicut lentes cum acetositate ⁊
similibus. ¶ Et scias ꝙ dare in potu aquam frigidam
est inconueniens huic egritudini ⁊ oībus apātib⁹ intri
secis minora ergo ipsam quantum potes. ꝙ si tussis fi
at inobediens permisce eā cum oxymelle ut frāgat for
titudinem aque: ⁊ ut minoret moram e⁹ ⁊ fixionem ip
sius: immo ut faciat currere ⁊ penetret in corpore ⁊ ad
iuuet cū incisione oxymellis ⁊ subtiliatione ipsius. ¶
Et scias ꝙ quando in pleuresi multiplicatur inflātio ⁊
requirit infrigidatōm tunc non infrigideť nisi cum eo ī
quo sunt absterſio ⁊ humectatio sicut aqua citroli ⁊ aq̄
melonis indi. Aqua uero cucurbite q̄uis ab una parte
conferat: quandoq̄ tamen nocet ⁊ debilitat cū prefoca
tione. ¶ Ea uero a quibus est abstinendum sunt sicut
portulaca ⁊ aqua endiuie ⁊ omnia in quibus est infrigi
datio ⁊ inspissatio. ¶ Et oz ut sit magnifica intētio ad
hoc ut sputum facile sit. Et ex eis quidem que multipli
cant sputum ē dormire super latus infirmum: ⁊ quādo
q̄ est necessaria commotō parua: ⁊ ut in potu deť aqua
que ad caliditatem decliuis est sorbendo continue: qm̄
confert ei ualde. ¶ Et quandoq̄ necessarium facit esse
retentio sputi ꝯstringentis anhelitum ut lābendo sumat
cochliarium de flore eris ⁊ melle. ¶ Et quandoq̄ faċ
esse necessarium uehementia doloris ut in potu tribua
tur faba una de assa fetida cuꝫ melle ⁊ aceto ⁊ aqua ro.
⁊ illud qum ē uehementia doloris uociferare facientis.
¶ Qūq̄ ad ultimum puenit inobedientia anhelit⁹ co
arctati ⁊ oregmon assumat de nitro assato cum summa
trium digitorum ⁊ de flore eris q̄titatem unius fabe ⁊
parum olei ⁊ aquam tepidam ⁊ mellis parum. Si aūt
non ualent addatur eis illud quod est superius uitis cū
pipere ⁊ aceto ⁊ sint oīa tepida: aut isopus ⁊ sinapis
⁊ nasturtiū cū aqua mellis tepida: ⁊ hoc ē fortius illo
⁊ sorbeat qum spuit uitellum oui ut ī̄moueatur malitia
e⁹. ¶ Et si idiges in pleureticis cibo fortiori da pisceſ
alredradu ⁊ illud qum fracta est febris. Et silr panem
cum zuccaro ⁊ butyrum: qm̄ adiuuat ad maturatōem
⁊ ad sputum ⁊ pisces elixatos cum porris ⁊ aneto ⁊ sa
le ⁊ stude ut alleuies partes uentris ut non comprimāt
partes pectoris ⁊ illud fit cum lenificatione nature ⁊ at
tractione fecis si retineť cum clisteribus lenibus sicut
aqua kisk ordei cuꝫ pauca aqua ficle. Et oportet ut p
hibeas inflationem. Et scias ꝙ fumus fecis ⁊ eius insla
tio nociui sunt ualde n hac egritudie. Et ex eis que so
licite sunt attendenda est ut succurras cum maturatiōe
egritudinis ante ⁊ absq̄ necessitate saniei. Si āt fiat sa
nies oz ut succurras cum mundificatione e⁹ anteq̄ cor
rodat. Et scias ꝙ necessaria est hūectatō: qꝛ stude ut fa
cile fiat sputū ⁊ uelox. Qūq̄ sputum incipit in ascensi
one ⁊ ptransit quartum ꝯforta hanc decoctōeꝫ cū radi
ce lilij ⁊ capillo ue. Et qum mā est grossa ⁊ uirtus ē fō
tis ⁊ non ē in neruis nocumētum non ē malum tribuere
in potu oxymel pmistum ut incidat. Et si lenieris nām
cum eis q̄ sť sicut casiafi. cū zuccaro ⁊ tereniabiꝫ ⁊ hira
cost erit rectū. Et qm̄ꝫ iuuať ēt cū emplis ⁊ unguentis.
¶ Et primum qḋ oz administrari ē ceratuꝫ factum ex
oleo uioľ. ⁊ cera colata. Deiñ gradatim pueniať ad adi
pes ⁊ mucilagines ⁊ puluerē molendini. Deide grada
tim ad illud qḋ est fortius sicut ēplm de camemilla ⁊ ra
dicibus euisci ⁊ radicibus lilij ⁊ uiolis ⁊ decoctōe etiā
malue hortulane. Et si ē necessarium quod est fortius
administra emplm factū ex caulibus elixatis ⁊ feniculo
elixato. ¶ Et iterꝫ emplm factuꝫ ex apsinthio ⁊ radice
lilij cum aliquantulo mellis ⁊ oleo nardio. Et scias ꝙ
si mā est mala tunc empla ⁊ epithimata frigida nociua
sunt: ⁊ si ē pauca non nocent. Et silr si apa iam resolui
tur ⁊ descendit mā cuꝫ q̄titate. Et qn̄ accidit ut eūo ex
phlebotomia fit iuuatiua conceditur ēt ut fiat delinitio.
¶ Descriptio empli alterius boni. ℞. folioꝝ uiolarum
⁊ maluauisci āborum añ. ptem unā radicis lilij ptes. ij.
farine ordei farine fabaꝝ āboruꝫ añ. ptem. i. s. camemil
le dragaganti añ. ptes. ij. Ei si mā est grossa ⁊ idiget ad
ditione resolutōis addať in eo semen lini ⁊ fiat eis cōfe
ctio ex rob cū cera ⁊ oleo uioľ. et si ē caliditas mior pōať
loco olei uioľ oleū de lilio: aut oleū narcisciuū. ⁊ si cali
tas ē fōtis pōanť loco additoꝝ caloꝝ q̄ descriptōi addi
dim⁹ folia nenufaris ⁊ rose ⁊ cucurbite. ¶ Descriptio
unguenti boni. ℞. ceram adipeꝫ anatis ⁊ galline ⁊ buty
rum ouinū isopum humidam fiat ex eis ungtm̄ qm̄ est
bonum ualde. Et ex emplis que ad maturatōem aggre
gant sedatōm doloris est emplm factū ex farina ordei
⁊ meliloto ⁊ cortice papaueris. ¶ Et qm̄ꝫ adiuuať eti
am in eis cum emplis humidis ⁊ siccis. Et humida qḋ
sunt conuenientiora ei qui trahit ad rubedinem. Et sic
ca ei q̄ trahit ad phlatis proprietatem. Veruꝫ humida
qum non iuuant non nocent. Et sicca si nocent nocent
magnifice. ¶ Et melius est ut antecedat spōgia infusa
aqua calida. Et fortior ea est aqua maris ⁊ aqua salsa.
Deinde ptransi illud si necessariuꝫ est tibi ⁊ fac euapo
ratōm cum uapore: aut cum oleo ⁊ aqua calidis. ⁊ for
tius illo est illud quod fit cum aceto ⁊ herbo ⁊ caulib⁹
super lanam imbibitam oleo. ¶ Et ex siccis subtiliatis
est furfur: deinde grana milij deinde sal. ¶ Et uapora
tio quidem resoluit omnem dolorem altum: aut infimū
qum non est prohibitio ex repletione quam attrahat
uaporatio. ¶ Phlebotomia uero plus confert dolori
bus uincentibus. ¶ Qūq̄ emplastruꝫ facis aut eua
poras tunc stude ut retineas eius uaporem a facie egri
ne eo excitentur tristitia ⁊ constrictio anhelitus. ⁊ quā
doq̄ est egritudo uehementis siccitatis ⁊ confert uapō
emplastri ⁊ uaporationes humidorum temperatorum
quando percutit faciem ⁊ peruenit in attractione aeris.
Et quandoq̄ adiuuantur cum electuarijs quibus utū
tur. Et conuenientius eorum calefactis ē cera alba co
lata abluta cum oleo uiolaceo: ⁊ proprie quando ē do
lor uehemens. Et quandoq̄ reditur ad uentosas post
mundificationem corporis cum phlebotomia ⁊ alijs ⁊
fiducia ꝙ ipm iā sit mūdificatū. Ex uentosis ei qum po
nunť sꝛ locum dolorosum apparet iuuamtū maximū: ⁊
quandoq̄ sedať dolor oio. Et quandoq̄ trahiť ad pteſ
extrinsecas ⁊ emplastrum de sinapi si administretur in
hoc loco efficit operationem uentosarum in attrahēdo

Qũ ergo ptrãsit septimũ ꝑceperunt antiq̃ dari electua
riũ factũ ex amigdalis ⁊ granis alcurat ⁊ melle ⁊ buty
ro ⁊ visco albotiz. Et qñz administrabãt ↄfectiões ma
gnas sicut est athanasia: ⁊ est via bõa qua incedere pos
sunt qui artez verificauerũt ↄfidẽtes in seipsis cũ medi
tatõe inuestigatrice ut succurãt si hoc regimẽ dederint
vt possit eger tolerare illŏ: quare qũ ea cõsecũtur finez
mũdificatõis sufficiẽter. Noui aũt timorosi nõ ↄfidẽtes
in seipsis in hoc timẽt mel ⁊ ponũt loco eius zuccarum
Et ãtiqui ẽt innuebãt vtẽdũ esse medicinis fortis mun
dificatõis ꝑparatis cũ melle.s.pilulis que tenẽt in ore
sub lingua. Et innuebãt in hac bõa vtẽdũ esse medicis
⁊ emplis que nominãtur hñtes odorez factis cũ sãsuco
⁊ emplastro asedebi. Et ad sũmũ ille qui procedit hac
via que ẽ ãtiquorũ oꝫ ut incedat ea cũ cautella ⁊ obser
uatõe ⁊ timore ꝙ rũpat apã vt exiccet calorez plum
Deinde attinet ei ut ↄfidat post illŏ de iuuamẽto festio
Si aũt egritudo remanet vsqꝫ ad quartũdecimũ diem
nõ est excusatio a uentoꝝ ⁊ subtiliatiõe regimis tunc.
Et qũ uigilie fiunt in eis uehementes tunc necessarius
est sirupꝰ de papauere. Et qñ fit anhelitꝰ in eis freq̃ns
tunc nõ succurrit illi nocumento nisi cũ hũectatiõe cuz
eis que sũt sicut mucilago psilij sorbendo ex ea aliquid pꝰ
aliq̃d ⁊ sicut iuleb. Qũz aũt cõfert embrocatio lateris
cũ aq̃ tepida vt alleuiet dolor ⁊ minoret freq̃ntia anheli
tus: qm̃ est nociua scdŏ ꝙ iã sciuisti. Et pꝰ declinatiõez
manifestã administra balneũ ⁊ aliena infrigidationẽ ni
si in eis que sũt de genere cholere rubee. Et silr aliena
regimẽ igrossatiuũ ⁊ admistra subtiliatiuũ ⁊ decoq̃tur
in aquis ⁊ sirupis ꝑdictis caules ⁊ calamẽtũ in fine eꝰ
⁊ lãbant sem̃ alcurat cũ melle. Qd̃ si apã fiat inobediẽs
⁊ uadat uersus collectionez regant cũ regimine qd̃ dr̃
in caplõ illius ꝓprie. Et oꝫ ut caueant in ↄualescenti
bus pleureticoꝝ salsa ⁊ acuta ⁊ saturitas ⁊ repletõ satu
ritatis facientis nauseã ⁊ uentositas ⁊ fumꝰ ⁊ vox alta
⁊ saniositas ⁊ coitus. Nã si recidiuant moriunt: hoc di
cimꝰ si pleuresis est calida pura. Si aũt nõ est ita imo
nõ est pura ⁊ nõ est vehementis caliditatis: tunc in te
est ut frices ⁊ emplm facias cũ eis q̃ sũt sicut fenugrecũ
⁊ pix ⁊ ut ventosas apponas. Et emplm valens ad illŏ
℞. cineres radicis caulium qui cõficiãt cũ adipe ⁊ fiat
cũ eo emplm. Et in cura quidŏ phlatici incipiat a cliste
ribus acutis ⁊ solutione uẽtris. Et nõ fiat phlomia ⁊
adistrent resolutiua q̃ sint ex emplastris ⁊ uaporatõibꝰ
ꝑdictis in quibꝰ est uirtus. Et cibent ficla ⁊ aqua cau
liuz ⁊ aq̃ ciceris ⁊ oleo de oliuis: aut oleo de amigdalis
dulcibꝰ ⁊ amaris ⁊ admistrẽt emplastra ⁊ uaporatões
calide ꝑdicta. Et det in potu decoctio ioseph uigilato
ris quã in potu damꝰ cũ oleo de kerua. In melico vero
incipiat a sorbitionibꝰ factis ex tritico fracto cũ melle
⁊ oleo amigdalino dulci ⁊ electuarijs lenificantibꝰ cali
dis ⁊ sorbeantur olea lenificãtia sicut oleũ amigdalinũ
dulce. Et sorbitiões facte ex fabis ⁊ pauco fenugreco
⁊ lac mulctũ ⁊ ꝓpe asininũ: qm̃ ipsũ est iuuatiuuz eis.
Et ex eis q̃ cõferunt in eo est ut sumant costi pondꝰ.ʒ.
i. ⁊ det in potu in aqua decoctõis aneti ⁊ oleũ balsami
aut sirupus mellis: ⁊ hoc ẽt ↄfert tussi male. Aque vo
ↄgregate in pulmone cura est leuior eis que dicemus i
cura empicorũ: ⁊ qñz indiget ꝑforatione.

¶ De curã peripneumõie. c. iiij.

In cura peripneumonie currit cursu pleuresis
nisi qr oꝫ ut emplastra ipsiꝰ sint fortiora ⁊ ut ponant in
eis q̃ sũt ꝓfundantia. Et oꝫ ut sit sollicitudo ad mundifi
canduz cũ sputo magis uehemẽs ⁊ sit in ea loco iacẽdi
sup ptẽ spuendi resupinatio decliuis versus illã ptem.
Qũqꝫ nã in ipsa fuerit restricta oꝫ ut in potu sumãt oĩ
die semel de hoc sirupo. ℞. casie fistule ⁊ passulaꝝ enu
cleataꝝ amboꝝ añ. sextaria. iij. ⁊ ꝓijciant sup ea. iiij. sa
craiati aq̃ que decoquat vsqꝫ ad medietatẽ que sumat
⁊ sup ipsã ꝓijciat sacraiati aque solatri. Et hoc est illŏ
qd̃ in potu forti dat ⁊ debili medietas eꝰ. Et si nã leni
tatẽ habuerit ⁊ debilitatẽ det i potu rob myrti ⁊ cydo
nia dulcia assata ⁊ granata dulcia. Et illius que est ex
genere almesir ⁊ cholere rubee cura ẽ sicut narrauimꝰ
difficilis. Nã si aliq̃d ↄfert est extinctio ultima cum suc
cis vehem̃tis frigiditatis sicut oleꝝ ⁊ herbaꝝ ⁊ fructuũ
Et dent infrigidantia lenificantia sicut succus endiuie
⁊ silia illi. Qd̃ si euacuet cholera cũ eis que sunt sicut
siracost ⁊ tamarindi ⁊ tereniabin ⁊ silia illis est bonum
Et silr qñz ẽ necũ i ipsa facere phlomiam si fuerit illic
repletio.

¶ De empimate. c. v.

Quãdo apparet in apatibꝰ pleuresis ⁊ peripneu
monie signa collectionis predicta ⁊ ascendant
tunc necium est ut iuuamentũ fiat ad maturandũ pꝰ mũ
dificationẽ corporis qd̃ fit cũ emplastris ⁊ uaporatiõi
bus sicut illud qd̃ fit ex farina ordei ⁊ uino alimbat ⁊
uino albo ⁊ dulci ⁊ ficubus hũidis ⁊ ficubus siccis. Et
fortius illo est cũ quo ponunt stercus colũbinũ ⁊ nitꝝ
⁊ est cõueniẽs in fine ẽt aꝑ eruptionẽ. Et oꝫ ut dormiat
ante horã eruptionis sup latꝰ infirmũ: adiuuat eniz ad
spuendũ ⁊ ad rũpendũ. Si aũt caliditas fuerit plima
detur in potu aqua mellis in aqua ordei: aut aq̃ mell
subtil sola. ¶ Et si caliditas est non fortis ⁊ vtus ẽ for
tis oꝫ ut in potu tribuat decoctio isopi in quã cũ isopo
decocta sunt asse ⁊ prassium ⁊ ficus ⁊ mel. Et in potu
sumat aquã ordei decocti cũ radicibꝰ lilij. Et qñz in
diges eis que sũt sicut mithridatũ ⁊ tyriaca ad maturan
dũ. Et ↄuenientiores hore ad potandũ ipsa sũt post ma
turationẽ integrã ut erũpat ꝫ ↄseruationẽ innati. Et
dactili quidẽ sũt ultimi in hac hora ⁊ pꝰ ipsaz. Et siru
pus de prassio est vltimꝰ. Trociscus maturatiꝰ. ℞. sem̃
altee ⁊ citroli ⁊ malue melonis ⁊ cucurbite ⁊ succũ liq̃
ritie ⁊ florez meliloti ⁊ uiolas uel dragagnti fiat trocis.
Et multotiens q̃dẽ fiunt trocisci cũ mucilagine seis lini
⁊ dant in potu cũ aq̃ ficuũ. ¶ Eoꝝ aũt cibi in ascensi
one sint panis infusꝰ aqua: aut cũ aqua ⁊ melle ⁊ oua
sorbilia ⁊ que sũt illis silia. Et ea q̃bus utunt in ꝑa mẽ
sa sint grana pini maioris ⁊ minoris ⁊ amigdale dul
ces ⁊ sorbitiones subtiles facte ex farina ordei ⁊ cice
ris ⁊ fabaꝝ cũ oleo amigdalino ⁊ zuccaro cum melle.
Qũqꝫ ptransit hora eruptionis ⁊ cõplet maturatõ oꝫ
ut iuuamentũ fiat ad erũpenduz. Nã dimissio ipsius ef
ficit egrũ ꝑuuz ⁊ male proprietatis. Et suffumigentur
guttura ipsoꝝ cũ storace calamita. Et detur in potu si
rupus isopi fortis quẽ diximꝰ. Et opponant fortiora
ẽplastra que diximus. Et dare in potu mithridatum ⁊
tyriacã in hac hora est iuuamentũ si nõ fuerit febriẽs nꝫ
debilitas nꝫ extenuatio. Et in cibo dent pisces saliti ⁊
sumat in ore suo qũ vadit dormitum pilulas factas ex
hiera ⁊ pulpa colloquintide. Et pilule ẽt cochie in po
tu sumantur in hora dormiendi ⁊ suffumigent guttura
eoꝝ cũ storace calamita. Et qñqꝫ ↄfert ei mouere sedez
sup quã sedet homine tenente eũ ꝑ spatulas. Et ↄfert ei
sumre in potu sinapiz cum aqua mell ⁊ potare assam
fetidã i lacte ⁊ ↄfert ei iacere sup latus sanum qñ uult
eruptionem ⁊ precipit ut vomitus fiat post cenam in

huiusmōi horis. Uerꝫ illud est timorosuꝫ: qñqꝫ.n.facit
possidere eruptionē magnā vice vna: ⁊ qñꝫ ꝓfocat. Q̄ū
aūt erumpit neciuꝫ est ut cauterizet: deinde ꝯsideretur
Nā si exiuerit sanies alba mūda spes habenda est: ⁊ si
non: non est spes habenda. ¶ Q̄ūqꝫ erumpit sanies ⁊
currit ⁊ existimat ꝙ pauca sit ⁊ eq̄l. ita ꝙ possibile sit vt
mūdificet cū sputo vsqꝫ ad.xl.dies tunc oꝫ ut adistrent
p⁹ eā abstersiua lauatiua mundificatiua dando ea in po
tu qū incipit expui illud qd̄ erumpit. ¶ Et illa sꝫ sic
decoctio isopi cū radice lilij celestis cū sirupo de melle
⁊ caules ⁊ sorbitiones ꝑdicte facte ex farina ciceris et
silib⁹ que sunt ex medicinis: ⁊ ponat i eis ēt farina her
bi: ⁊ ꝯfert ēt electuariū de squilla. ¶ Medicine v̄o sin
gulares q̄ sunt matres h⁹mōi rei sunt sicut farina herbi
⁊ sauich lilij ⁊ radix e⁹ ⁊ aristol. vtraqꝫ ⁊ pipera trita et
sinapis ⁊ nasturtiū ⁊ vsqꝫ ad oppoponacū ēt ⁊ costus ⁊
casia lignea ⁊ spica. Et qñꝫ ē necesse ut admisceat eis
aliq̄d ex narcorticis cū mēsura. Et ex istis medicis ē scor
deon. Ipsum nāqꝫ est vehementis iuuamenti in h° ca°.
Et iste medicine sꝫ matres medicinaꝝ in hac hora iuuā
tiū ex q̄bus fiunt potiones ⁊ emplastra ⁊ embroce cum
spongis ⁊ olea. Et qñꝫ fit oleū ad qd̄ v̄tutes eaꝝ ꝑmutā
tur sicut oleꝫ de lilio ⁊ narciscinuꝫ ⁊ camemilluiꝫ ⁊ d̄
alcāna ⁊ nardinū: ⁊ sicut oleū laurinū ⁊ ꝑp̄e quꝫ adest
declinatio. Et qñꝫ ponit qd̄ est sicut oleū volaceū scd̄m
dispositionem ⁊ horā. Et qñꝫ ponunt in huiusmōi ole
is ea q̄ sunt sicut gūma pini ⁊ adeps ⁊ galbanū ⁊ flos
squinanti ⁊ isop⁹ hūida ⁊ fenugrecū ⁊ folia lauri ⁊ bdel
liuꝫ ⁊ silia illis. Et qū febris est fortis nō superflua in
calefaciendo: qm̄ debilitat v̄tus ꝑꝑ malitiā ꝯplonis ⁊
deficit a spuendo. Et oꝫ ut succurrat ad regimē extra
ctionis saniei p⁹ eruptionēꝫ ad pectus in diebus in q̄b⁹
imaginat eger alleuiationeꝫ. ¶ Q̄ū aūt existimaueris
in pleuresi mām plimā ⁊ non mūdificat.xl.dieb⁹ nꝫ in
pautioribus. Immo facit cadere in ptisim tunc necīū
ē cauteriuꝫ fieri cū cauterio minuto quo ꝑforet pect⁹
vt exiccet mā ⁊ trahat paulatiꝫ ⁊ abluat cū aqua mel
lis: ⁊ adiuuet ad extra ctioneꝫ e⁹ ad exteriora. Q̄ūqꝫ
mūdificata fuerit pueni ad cōsolidandū. Et opꝫ ut co
gnoscas ꝑteꝫ in qua est pus ex modis ꝑdictis de voce
saniei ⁊ sonitu e⁹ ⁊ h° qd̄ induit pect⁹ cū filo tincto lu
to rubeo: ⁊ ꝯsideret q̄s locus exiccet veloci⁹: qm̄ ipse ē
locus saniei. Signū ergo sup ipsuꝫ fiat vt cauterizet ⁊
ꝑforet illic. ¶ Nam qñꝫ nō cauterizat: imo ꝑforatur
latus cū phlebotomo: ⁊ ponitur ꝑparatio taliter ꝙ cū
ea egredit sanies d̄ qua accipiatur omni die paꝝ absqꝫ
extractione plima subito. ¶ Et in huiusmōi q̄d hora
necīa est cōseruatio uirtutis cū carne ⁊ cibo temperato
⁊ nō cōsideres febreꝫ: qm̄ ipsa non sanat dū sanies per
seuerat remanens. Q̄ū aūt expuit eradicat ⁊ qū con
fortat eger ad expuendū saniē: aut ad illud quo curat
ex cauterio remouet febris ꝓculdubio. ¶ Et mltoti
ens accidit ut apa erūpat ante maturationē. Et ē illd̄
qd̄ erūpit ab eo sanguis: q̄z necessaria est tunc phlomia
⁊ admistratio emploꝝ ⁊ expellentiū ⁊ cōicātium. Em
plastrum eis cōueniens caules ⁊ aqua mellis super de
scriptioneꝫ Aarō ponant. Et emplm huiusmōi. ℞. pi
per capilluꝫ veneris isopuꝫ siccam vrticā aristologiam
rotundā fiat ex eis emplm cum melle.

¶ De cura ulceꝝ pectoris ⁊ cura ptisis. c. vi.

Q Um vlcus quid est in canna pulmonis tunc me
dicameꝫ ad ipsuꝫ velociter vadit: ⁊ oꝫ vt faciat
dormire egrum sup collum suum ⁊ teneat medicamen
in ore suo ⁊ deglutiat saliuā eius paulatiꝫ: ita ꝙ nō mit
tat plm subito ⁊ excitet tussim: ⁊ oꝫ vt ipse mollificet la
certū gutturis sui ita ut descendat ad guttur ipsius abs
qꝫ excitatiōe soda. Et medicine sunt glutinatiua ⁊ exic
catiua quas dicemus ēt in ptisi. Ulcera v̄o que sunt
in pectore ⁊ pulmone que diximus indiget vt iniciant
in eis medicine lauatiue abstersiue ⁊ ꝑcipit egro ut is
ceat sup latus infirmū ⁊ tussiat ⁊ cōmoueat aliquo mo
tu. Et qñqꝫ egreditur pus ex eis post missionem aque
mellis in ulcere cum instrumento attrahendi post. Q̄ū
qꝫ mundificat sanies ⁊ speramus ꝙ nō remansit ex ea
aliquid: tunc admistrentur medicine ꝯsolidatiue ⁊ non
est in mundificatiuis abstersiuis in huiusmōi aliquid si
cut mel. Ipsum enim est mundificatiuū ⁊ cibus dilect⁹
a nā ⁊ nō nocet v̄lceribus. Ulceris aūt pulmonis regi
men ē due res quarū vna est cura uera ⁊ altera est blā
diens. Cura quideꝫ uera non est possibilis nisi qñ egri
tudo est susceptibilis cure: ⁊ nos iam narrauimus eam
Et illud est cū mundificatione vlceris ⁊ exiccatione ip
sius ⁊ expulsione materierum ab eo ⁊ probibitione ca
tarri ⁊ adiutorio ipsius ad cōsolidandū. Et iam prete
rijt illud in regimine ꝓhibitionis catarri ⁊ est radix ti
bi in hac cura. Et summa e⁹ est mundificatio corporis
⁊ attractio materiei a capite ad inferiora ⁊ confortatio
capitis vt non multiplicentur superfluitates in ipso: ⁊
ꝓhibitio e⁹ quod effunditur ex capite ad pulmonem ⁊
attractio illius ad aliam parteꝫ. Et opꝫ ut fit mundifi
catio cum phlomia ⁊ medicinis extrahentibus super
fluitates diuersas sicut pilulis cochijs: ⁊ proprie cum
bdellio ⁊ gummi additis in eis. Et fortasse necessaria
sunt ea que educunt humores melicos sicut epithymū
⁊ silia. Et qñꝫ indiges iterationibus in eūone vt mino
rentur superfluitates in ipso. Euacua ergo cum phle
botomia ⁊ medicina. Deinde cū subtiliatione: ⁊ prop̄e
in corporibus fortibus. Et ex rebus iuuantibus in ex
pellendo nocumentum catarri est diacore: ⁊ proprie il
lud qd̄ est ex papauere ⁊ cuꝫ eis que dicemus i antido
tario ⁊ reliqua. Et ex eis que iuuant ad hoc ut natura
suscipiat regimen est ut fiat ꝑmutatio ad regiones in q̄
bus est aer exiccans ⁊ curet ⁊ detur in potu lac in eis
Et oꝫ ut sit ꝑparatio e⁹ scd̄m plm ea que est preparati
habens collum tensum ad anteriora ⁊ ad superiora vt
equetur casus partium pulmonis pectoris adinuicem
⁊ non remoueantur partes ulceris a coopertura ⁊ posi
tione naturali. Et oꝫ ut nō frequentet i ipso sedatio tus
sis cū ꝓhibibitione sputi. Nā in ipso est timor magnus
ꝙuis meditari faciat lenitatem. Blandientia v̄o sunt
regimen in indurando ea ⁊ exiccando ea: ita ut nō fiat
cōcauitas in eis nꝫ dilatentur: lꝫ in eo non sperentur in
carnatio ⁊ cōsolidatio: ⁊ in hoc est spes in tempore pa
tientis ea ꝙuis uita eius sit non dilecta ⁊ leditur quo
libet errore. Et ista q̄d exiccatiua cōstringunt pulmo
nem ⁊ exiccant eum ⁊ claudunt vlcus ꝙuis non cōso
lident ipsum: ⁊ si hac uia processerit non oportebit ut
administretur lac omnino. Et mel est uehiculum medi
cinis pthysis ⁊ ⁊ ipsum non nocet ulceribus. Ulceris
aūt mundificatio fit cū medicinis predictis mūdifican
tibus ⁊ cū decoctione isopi predicta ad pthysim in anti
dotario. Et forti⁹ illo est electuarium de herbo cū gra
nis cotti dictum in antidotario. Et fortius illo est ele
ctuarium de squilla cū lacte asinino. Et qñꝫ est neciuꝫ
ut aggregentur in eis uiscositatē facientia glutinatiua
Et qñꝫ adiuuat cum narcoticis ut prohibeatur tussis

⁊ adiuuant medicina in operatione sua: ⁊ tunc necessa
riuz est regimen viuificabile. Et iaz diximꝰ tibi hec mū
dificatiua in capitulo⁊ principio. Et diximꝰ ēt ea in ca
pl̄o empimatis. Et vsitata ex eis sunt sorbitiones facte
ex herbo. Et sorbitiones in quibus ponit̄ porrum de
sceni facte ex farina ciceris ⁊ alcandaros: ⁊ hoc ipsum
porrum elixatum ⁊ aqua mell̄ in quibus coq̄tur mū
dificatiua incarnatiua: ⁊ oia illa iā preterierunt tibi.
Et cōfectiones exiccatiue sicut diacyminum ⁊ athana
sia ⁊ electuarium de semine lini. Uex mithridatuz ⁊ ty
riaca qum administrantur in quibusdaz horis ⁊ ꝓpe i
principio ⁊ vbi non est debilitas vehemēs sunt iuuatia
Et ubi non est febris iam ꝑueniens ad vltimum in are
factione. Et lutum quidem sigillatum est res magis iu
uatiua in omni hora ⁊ lutum armenuz. Et sil̄r oia que
diximus ex emplastris ⁊ uaporationibus ⁊ unguentis
mundificatiuis. ¶ Q̄n̄q3 putrefiunt vlcera in pectore
⁊ in pulmone cōfert facere vt eger lambat cochliarium
paruuz d̄ kitrā in māe solo aut cum mel'e: aut cum aliq̄
tulo galbāi liq̄facto cū melle. Si aūt illic fuerit calitas
⁊ timentur mūdificātia calida ⁊ nō ꝯferunt frigida tūc
sumantur pulmo vulpis ⁊ semen feniculi ⁊ succus liq̄ri
tie mūdificatus ⁊ succus capilli ueneris aggregentur
cū aqua zuccari ingrossata qm̄ est ultimum. Et q̄n̄z ad
ministrantur in hac ergitudine grana suffumigationem
⁊ exiccantium ⁊ mundificātiuz quibꝰ fit suffumigatio cū
traiectorio. Et ex eis sunt illa que. ℞. arsenicū ⁊ piper
fiant ex eis sil̄itudines auellane cum albumine oui. Et
ex eis est illa que. ℞. folio⁊ oliue dulcis ⁊ stercoris vac
ca⁊ pregnata⁊ ⁊ adipis renum hirci ⁊ arsenici ⁊ sterco
ris leporis partes eq̄les. Et ex eis est illa que. ℞. corti
ces nabac ⁊ arsenicum ⁊ adipē renuz hirci. Et ex illis
est illa que. ℞. arsenicū ⁊ butyrum de ouibus. Et ex
illis est q̄. ℞. arsenici ⁊ aristol̄. ⁊ cortices radicis cap
paris partes eq̄les aggregent̄ cuz melle ⁊ butyro ⁊ ēt
pinea in qua est fex alkitrā ⁊ ēt arsenicum. s. citrinum cū
sisamino oleo. Et quotiens calefit cōpl̄o eꝰ supflue cu
retur cū trociscis de cāfora aliquibus diebus ⁊ redea
tur post eos ad exiccandū. Cibi aūt sint ex perdicibus
decoctis cū seminibꝰ ⁊ spetiebꝰ: ⁊ nō ꝓhibeat̄ vinuz al
bum purū in principio sui ⁊ olfaciat sup odorifera ⁊ ad
hereat somno ⁊ requiei ⁊ quieti ⁊ dimittat irā ⁊ rixam
⁊ non perueniat ad ipsum illd̄ qd̄ ꝯtristat. ¶ Et ex eis
que ego multotiens sum exꝑtus in corporibꝰ diuersis
⁊ regionibus diuersis est ut vtatur patiens zuccaro ro.
recenti sui anni omni die q̄ntū pōt q̄uis multuz sit ita ēt
vt cū pane. Deinde attendat̄ esse eꝰ tunc si ꝯstringatur
anhelitus eꝰ pp exiccationez rosa⁊ detur in potu sirupꝰ
de isopo scd̄m q̄ntitatem necessitatis. Et si inflāmatur
febris detur in potu trocisci de canfora ⁊ non intermit
tatur hec cura in ipso qm̄ sanat. Et si non timerem di
ci mendax narrarez in hac intentione mirabilia ⁊ refer
rez summā qua vsa est mulier pthisica ꝑuenit res eꝰ ad
hoc vt egritudo cū ea ꝓlongaret̄ adeo donec ꝑueniret
ad mortē: ⁊ uocaret̄ ad ipsaz q̄ prepararet ea que mor
ti sunt necessaria. Tunc quidā frater eꝰ surexit ad eam
⁊ curauit eam hac cura tp̄e longo ⁊ reuixit ⁊ sanata ē
⁊ impinguata est: ⁊ non est mihi poss̄e vt dicam summaz
eꝰ qd̄ comedit de zuccaco ro. ¶ Et q̄n̄z egent siccitas
⁊ arefactio administratione lactis ⁊ aldoch ⁊ in hoc est
cibatio ⁊ equatio ⁊ humectatio humoris corrupti et
cōglutinatio vlceris cum caseitate ⁊ mūdificatio cum
abstersione aque lactis virus ⁊ saniei. Immo mltotiēs

sanat hoc regimen ulcera pulmonis qū nō intenditur
in regimine co⁊ ut indurent̄. Et de lactibus magis cō
ueniens est lac mulieris suctuz ex māmilla. Deinde lac
asinarum ⁊ lac caprinum proprie pp stipticitatez que
est in lacte caprino. Et lac eq̄num etiam est ex eis que
mundificant ⁊ faciunt sputuz facile. Uerum non est ei
ꝯglutinatio scd̄m q̄ existimo. In lacte aūt ouino ⁊ vac
cino ē grossitudo: ⁊ si posset sug. ex ubere esset magis
ꝯueniens. ¶ Et oz vt aialia ex quibus mulget̄ pascāt
plantas qua⁊ operatio est necessaria: ad incarnationez
quidez sicut v̄ga pastoris ⁊ hausigi ⁊ cōetre. i. pirus ⁊
que sunt illis sil̄ia. ¶ Sed mundificantia faciētia spue
re sicut albasce ⁊ alandacocha ⁊ nidus apis. Immo si
cut lacticinium. Et ille qui vtitur potu lactis oz vt ob
seruet reliqum regimen. Nam si errauerit in aliquo for
tasse reducet sup eum malitiam. Quidaz aūt medico⁊
qui medicinam cōprehenderunt iam narrauerunt suffi
cientiam dandi lac in potu. Et dixerunt illud cuius in
tentio est cum proposito nostro. s. qm̄ oz ut ex asinabus
eligantur ille que a partu elongate sunt. iiij. mensibus
aut quinq3 mensibus ⁊ vadant ad vas in quo lac mul
getur ⁊ abluat̄ cum aqua. Et si lac fuerit mulctum in
eo ante lauetur cum aqua calida ⁊ fundatur in ea aq̄
calida ⁊ dimittatur donec dissoluatur aliquid si fuerit
in eo in aqua. Deinde abluatur cum aqua calida ⁊ fri
gida: deinde ponat̄ uas in quo mulget̄ lac in aqua ca
lida ⁊ mulgeat̄ in eo medietas sacraiati ⁊ est q̄ntitas eꝰ
qd̄ in potu dat̄ in die primo si egritudo fuerit salua: et
si non tūc plus illo dabis s̄m q̄ putaueris ⁊ existimaue
ris. Et sumat in potu in secūdo die duplū illius mlc̄tū
in illa mlc̄tione. Et si nā iaz fuerit restricta in die prima
ponat̄ in eo qd̄ bibit̄ in die secūdo aliq̄d zuccari ⁊ fac
in tertio sicut fecisti in die primo: q̄ si nā non lenificat̄
in scd̄o ⁊ proprie qum nō lenificat̄ vsq3 ad tertiū: tūc
in potu da duo sacraiati lactis cū duobus danic salis i
di ⁊ de amilo pondus. ʒ. ſ. usq3 ad. ʒ. i. ſ. ⁊ non cesses da
re in potu omni die pondus medietatis sacraiati. Qd̄
si ꝑuenerit sexus ⁊ nō respondet nā accipe ex lacte tres
sacraiati ⁊ cū eis ꝯmisce zucca⁊ ⁊ salē ⁊ oleum amigda
linum ⁊ polypodium. ¶ Si aūt respondet ultra tres
scellas: tunc non admisceas pꝰ illud ex lacte aliquid:
aut minue ex lacte. Et oio oz ut non addat nā in die ⁊
nocte sup tres: neq3 minuat ex duabus: tunc si iuuatur
cum hoc da in potu tribus hebdomodis. ¶ Et iaz di
xerunt quidā cōprehendentes q̄ melius lac in potu su
mendum illud est qd̄ est aialis pascentis loca in q̄bꝰ sīt
herbe subtiliatie mūdificatie cū stipticitate ⁊ exiccatōe
sicut apsinthium ⁊ allea ⁊ sceba ⁊ abrotanū ⁊ polium
⁊ rebus. ¶ In lacte aūt caprino rectiꝰ est vt misceatur
quz recenter mulctuz est aliq̄d aque ⁊ igniant̄ lapides
⁊ ꝓij̄ciantur sup ipsum multotiens donec coquat̄ ⁊ au
ferat̄ eꝰ aquositas: ⁊ hec est melior decoctio q̄ decocti
o sup ignez. Et attende ēt lenificationez nature nisi sit
diaria: tunc eniz oz ut ponas in eo hypoquistidos: aut
tussis plurima: q̄ tunc oz ut ponas in eo dragagāti pō
dus. ʒ. i. ¶ Et si fuerit stōus debilis ponantur in eo cy
minuz ⁊ carui. ¶ Et lac quid̄ coctuz qum digerit ipz
pthisicus est ei cibus sufficiens: ⁊ q̄n̄ post ipsum febrit
pthisicus: tunc oz ut abscindatur. Aldoch aūt est neces
sarium qum vehementia est fe. ⁊ quz est solutio ventris
⁊ est eis iuuatiuuz valde. ⁊ melius est si dimittat̄ lac a
cetosum nocte una pꝰ acceptionez butyri totius i loco
tēperato: deinde moueat̄ in mane vehemēter donec ad

invicem vehementer misceat. Deinde sumant trocisci
de farina tritici que sit simila boni panis adeo pforati
donec sint illi qui nominâtur berengê persice ⁊ pçician
tur sup pondus.ʒ.x.ex eis pondus.xxx.ʒ.de aldocb ⁊
accipiatur:⁊ in die secundo adde de aldocb decimam
sui ⁊ minue de pane pondus .ʒ. i. fac illud assidue do
nec remaneat solum lac acetosum. Deinde côuertere
qum non indiget aldocb ⁊ apparet sanitas ⁊ decliat e
gritudo. Non ergo cesses minuere ex aldocb ⁊ addere
in trocisciis donec abscindatur lac. Quod si aliqui eoꝝ
habeant diariam pçicere ferrũ ignituz in aldocb mul
totiens non est malum ⁊ redi hic ad illud qđ dicitur in
antidotario. cibi autez ipsoꝝ sint ea que glutinationez
faciunt sicut panis de simila ⁊ tri ⁊ que fiunt de miliis
⁊ rizi ẽt mundificat ⁊ facit nasci carnem ⁊ kisch ordei
bene decocta est glutinatiua mũdificatiua ⁊ est côueni
ens apud vehementiam febris:⁊ pprie cũ cancris quo
rum extrema sᷓ ablata quoꝝ ablatio est iterata cum aq̃
⁊ cinere ⁊ pprie cum oleribus frigidis ⁊ lentes ẽt. Et
ea que accipiuntur cũ cucumeribus ⁊ citrolis ⁊ melo
nibus efficiunt sputuz facile. ¶ Si aũt febris est leuis
tunc non est aliquid sicut caules ⁊ asparagi ⁊ ea que
spuere faciunt. Pisces aũt saliti qũ comeduntur semel
aut bis conferunt in mũdificando: ⁊ qũ ulcus est mali
gnum:tunc aliena illud ⁊ omne salsum. Qđ si eos car
ne cibaueris tunc sint cum eis q̃ sunt sicut caro atheiu
gi ⁊ galline ⁊ perdicis ⁊ alcanabir ⁊ minutaꝝ auium:
⁊ omnes sint non impinguate:⁊ melius est vt comedât
eas assatas vt sint vehementioris exiccationis ⁊ incar
nationis. Et extremitates ẽt sũt bone pp viscositatem
earum ⁊ pisces in furno decocti. Et qñ desiderant iu
ra tunc pmisce ea cum melle. Et qñz côceditur vt ipsi
ingrediantur balneũ ante cibum ⁊ post ipsum qum nô
est in epatibus ipsorum oppilatio. Ipsum enim impin
guat eos ⁊ côfortat ipsos. Aque vero ipsoꝝ quas ipsi
potant sint aque pluuie. ¶ Et pthisicis q̇dem multo
tiens accidit sputum sanguinis scđm ꝙ preterijt eius re
memoratio. Et ex troc. bonis ad illud sunt trocisci q̇.
℞. luti sigillati.ʒ.iij.amili luti armẽi rosarum rubearũ
oium añ.ʒ.quattuor karabe granorum myrti amboruz
ana.vi.ʒ.cancrorum adustorum seis portulace ambo
rum añ.ʒ.xv.coralli dragaganti spodij sedine omnium
añ.ʒ.xv.gũmi feniculi succi liquiritie omnium añ.ʒ.vij
côficiantur cũ succo portulace ⁊ aqua ro. recentium
⁊ fiant ex eis trocisci ⁊ bibantur cum aqua cucumeris
aut cum aqua pluuiali. ¶ Et multotiens quidẽ acci
dit pthisico casꝰ vue ⁊ cadit in laborẽ ⁊ pfocationẽ pp
ipsuz. Et qñz indiget abscissione eꝰ.

¶ Fen.xi.de dispositiõibꝰ cordis. Tractatus primus
eius de principijs ⁊ radicibus ad illud.

¶ De anatomia cordis.c.i.

Cor quidem creatum est ex carne
forti ut sit longinqum a nocumetis
in quo conteste sunt speties villoruz
fortium vehementis diuersitatis.s.
longitudinalium attractiuorum lati
tudinalium expulsiuoruz ⁊ transuer
salium retentiuorum vt sint ei speties motuuz. Et men
surata est eius creatio cum q̃titate sufficienti vt nô sint
superfluitas ⁊ grauitas ⁊ magnitudo:qm̃ ex ipso est ori
go arteriarum ⁊ suspensio ligamentorum. Et dilatatũ
est ut sit in origine sufficientia cuz eo qđ oritur. ¶ Et
posita est post hec pars eius altior duarum partiuum
ipsius vt sit longinqua ab appodiatione super ossa pe
ctoris ⁊ non ledat eam tactus eorum. Et subtiliatiua
est eius altera extremitas sicut illud qđ aggregatum est
ad punctum unum vt sit illud qđ leditur tactu ossium
minor partium eius ⁊ facta est dura illa pars eius sup
flue ut sit illud qđ paratum est ledi illa obuiatione me
lius factum. Et gradata est figura ad pineam ut ingeni
osa fabricatio inferior ⁊ superior sit bona et nô sit in ea
superfluitas. Et positum est in panniculo solido valde
subtili:qui q̃uis sit ex genere pâniculorum tamen non
inuenitur panniculus compar ei in spissitudine vt sit ei
clipeus ⁊ tutamen. Et separatum est corpus eius ab
illo panniculo cũ q̃titate quadam nisi apud radicez eꝰ
⁊ ubi oriuntur arterie:⁊ est ei ut dilatetur in ipso absq̃
prefocatione: ⁊ apud radicem eius est membrum si
cut fundamentum simile cartilagini paruũ vt sit basis
fixa firma. ¶ Et in ipso sunt tres ventres. s. duo uen
tres magni ⁊ venter quasi medius quem G. nomina
uit foueã aut meatuz nô ventrem vt sit ei receptaculum
nutrimenti quo nutritur spissum forte simile subẽ ipiꝰ
⁊ miera spũs generati in ipso a sanguine subtili ⁊ inter
ambos sunt uie:⁊ ille vie dilatantur in ipso qum dilata
tur cor ⁊ coarctantur apud longitudinem eꝰ:⁊ basis q̇
dem uentris sinistri altior est basi uẽtris dextri:⁊ basis
uentris dextri descendit multuz. Et uene pulsatiles sᷓ
arterie create ⁊ sunt nisi una eaꝝ habentes duas tũicas
⁊ durior earum est intrinseca qum ipsa sit obuians p
cussioni ⁊ motui substantie spũs forti cuius intendat
côseruatio ⁊ custodia ⁊ fortitudo. Et origo arteriaruz
est ex uentre sinistro qui est unus duoꝝ uentriuz pecto
ris:qm̃ dexter est propinquior epi:quare oz ut sit occu
patus in attractione nutrimenti ⁊ administratione eiꝰ.
Et qz uenter dexter cordis comprehendit grossuz gra
ue:⁊ sinister comprehendit subtile leue temperata sunt
ambo latera cum confirmatione ventris qui comprehẽ
dit grossum:⁊ proprie qñ secuntur resolutio cum resu
datione:aut exiccatione pp grossitudinem meatuũ ⁊ i
grossando uentrem qui côprehendit subtile. Immo po
situm est uas subtilioris strictius. ⁊ temperatior sanguis
eiꝰ est in medio. ¶ Et sunt ei duo additamanta super
duo orificia introitus duarum materierum. s. sanguis
⁊ aeris attracti ad cor sicut due aures neruosa que sũt
rugosa mollificatiua duz cor permanet côstrictum. Et
qum dilatatur tensa ⁊ adiuuantia ad ꝯstringenduz illđ
qđ côprehenditur ad interiora. Sunt ergo sicut due
arce recipientes a uasibus: deinde mittentes illud ad
cor cum mensura:⁊ subtiliatiua sunt ut sint magis com
prehendentia ⁊ melius obedientia côstrictioni ⁊ facta
sunt dura ut sint longinquiora a passione. Et cor q̇dez
nutritur cum uirtutibus suis naturalibus cũ dilatatõe
quare attrahitur sanguis ad interiora eius sicut attra
hitur aer. ¶ Et cor quidez posituz est in medio medij
pectoris:qm̃ est temperatior locus ⁊ declinat magis pa
rum ad sinistrum vt elongetur ab epate ⁊ habeat epar
locum amplum. Splẽ uero descendens est ab eo cum
elongatione:⁊ in descensione eius est iuuamentum quđ
ego dicam. Et ut cor amplificet locũ epati melius est
q̃ꝑ amplificet ipsum splenis:qm̃ epar est sublimius. Et
ex eis que intenduntur in declinatiõe cordis ab epate
est ut non aggregetur calor totus in parte vna: ⁊ ut tẽ
peretur in latus sinistrum qum splen ipse sit non calidꝰ
ualde:⁊ ut ipsum minus comprimat venam concauam
uenientem ad ipsum preparando ei quendam locum.

¶ Et si aliqua animalia sunt magni cordis ⁊ sunt cuȝ hoc pauida ⁊ timida sicut lepores ⁊ cerui: tūc causa in eo est: qm̄ calor coruȝ est paruus ⁊ exiccatur ex eo res plurima quaꝫ non calefacit integre. Et illa que sūt pui cordis ⁊ cum hoc audacia ideo sunt qm̄ caliditas in ipso est plurima ⁊ coarctatur ⁊ fit vehemens. Verꝫ illa q̄ sunt plurimum audacia sunt ea que sunt magni cordis Et cor quidem non tolerat nocumentum dolorum nȝ apā: ⁊ propter hoc non decollat̄ animal in cuius corde inuenitur ex nocumentis illud quod inuenitur in reliquis membris. Et qn̄ȝ inuenitur in quibusdaȝ animalibus magni corporis os magnum ⁊ proprie in bobus: ⁊ hoc est decliue ad cartilaginem. ⁊ illud qꝺ est plus ⁊ maius cum additione ⁊ duritie est illud qꝺ inuenitur in corde elephantis. Et iam repertum est cor cuiusdā simij habens duo capita ⁊ ex virtute vite cordis ē qm̄ qn̄ aufertur ab animali inuēitur pulsari usqȝ ad horā

¶ Jam auteȝ errauit qui existimauit ꝙ cor sit lacertꝰ ꝙuis sit similium rerum in eo. Verum motus eius nō est uoluntarius.

¶ De egritudinibus cordis. c. ij.

Quandoqȝ accidunt cordi in sua proprietate species egritudinum omnes sicut species malitie complexionum que qn̄ȝ sunt materiales ⁊ qn̄ȝ sunt pure. Et materiales qn̄ȝ sunt in uenis eius ⁊ quandoqȝ sunt in eo qꝺ est inter panniculum eius ⁊ corpus ipsius ⁊ proprie hūiditas. Multotiens enim inueniuntur in eis locis humiditates. Et scitum est ꝙ qn̄ multiplicatur coarctant cor a dilatatione: quare interficiunt. Et quādoqȝ accidūt ei apata ⁊ oppilatio: ⁊ quandoqȝ accidit ei aliquid de egritudinibus situs ēt sicut aliquid qꝺ accidit ei de coarctatione in humiditate cōpressiua prohibente ipsum a dilatatione: quare interficit. Et solutio singularis q̄ accidit: aut in ipso: aut in panniculo eius. ¶ Q̄nqȝ confirmatur in corde malitia cōplexionis non recipit curam. Et qum non est confirmata non est facilis susceptibilis cure. ¶ Et apostema quidem calidum est interficiens statim. Et frigidum est ex eis que sunt difficilia. Et raro eueniūt durities ⁊ mollities in corde. Sed plurimum illius est in panniculo cordis: ꝙ si contingat vt in ipso eueniat: tūc ipsum non interficit in momento interfectionis apatis calidi: veruntn̄ cuȝ hoc est interficiens. ¶ Et quādoqȝ prolongatur durum qꝺ accidit in panniculo ex humore grosso: ⁊ non durum ex humore aquoso distillando spatiuȝ sicut dispositio in apostemate qꝺ fuit in panniculo cordis simij quod narrauit Galienꝰ vixerat ille simius lesus. Sed postꝙ̄ anatomizatus est post mortem suam cognitum est quid passus est in uita sua. fuerat enī debilitas ⁊ extenuatio. Q̄nqȝ cor ipsum non toleret vt apostemet: quomodo ergo tolerabit vt collectō ⁊ saniositas in ipso fiant: ⁊ qum illic acciderint ulcera tolerabilia hothoralia: tunc ipsa interficiunt post fluxum sanguinis nigri ex naribus secundum ꝙ dicitur. Et qn̄qȝ accidit in neruis cordis oppilatio nocens operatiōbꝰ cordis. ¶ Cor autem longinquius est ab hoc ut toleret solutionem singularis ꝙ̄ apostema. Et qn̄ȝ accidit corpori ipsius ⁊ penetrat vsqȝ ad uētres ⁊ interficit statim: ⁊ si non est penetrans tunc fortasse postponitur eꝰ interfectio vsqȝ ad diem secundum. ¶ Et quādoqȝ accidunt cordi egritudines pp communitatem panniculi sui ⁊ cōmunitatem cerebri ⁊ lateris ⁊ pulmonis ⁊ epatis ⁊ itestinoꝝ ⁊ reliquorum viscerum ⁊ proprie stōi

Et quandoqȝ est ꝑpter cōmunitatem alioruȝ membrorum ⁊ corporis cōmuniter sicut est in febribus. Jta ut uerificetur per paroxismos suos ⁊ crises suas: ⁊ ꝑpter comunitatem aliorum membrorū. Q̄uandoqȝ sunt pp ea que abscinduntur ex eis sicut cōmunitate epatis qn̄ debilitatur in transmittendo nutrimentum ad ipsum ⁊ cerebri quando debilitatur. Et debilitatur lacertus faciens anhelitum ab anhelitu: ⁊ quandoqȝ sunt propter ea que ex eis ad ipsum veniunt ex cerebro quideȝ sicut quando in ipso multiplicatur humor melancholicus ⁊ penetat in substantia cerebri quare penetrat in uia arteriarum vsqȝ ad cor excitans tremorem cordis ⁊ casū uirtutis ⁊ tristitiam cum extractione malitie cogitatōis ⁊ angustie: ⁊ sicut illud quod ex eo peruenit ad ipsum ex humore humido per hanc viaȝ ⁊ facit accidere obliuioneȝ ⁊ pigritiam ⁊ casum festinationis. Sed ex epate sicut illud quod ipsuȝ mandat ex sanguine malo calido ⁊ frigido aut grosso. Et quandoqȝ sunt pp cōitatem in nocumento scꝺm semitam vicinitatis sicut porpter nocumentum eius qꝺ est propter apostema calidū ⁊ frigidum existens in panniculo continente ipsum ꝑprie ⁊ reliquoꝝ viscerum cōiter: ⁊ nocumentum eius qꝺ est ꝑpter nocumentum oris stōi: ⁊ stōi ab humore viscoso: aut mordicatio: aut uermibus ⁊ ascaridibus aut uomitu mordicatiuo quare euenit ex eis tremor cordis. Et quādoqȝ fit propter cōmunitatem in dolore quādo vehemens fit ⁊ peruenit ad ipsum ⁊ multotiens interficit ¶ Et qn̄qȝ sunt pp mutationem materiei sicut ex sq̄nantia: aut pleuresi: aut peripneumonia: quare decliat materia ad cor ⁊ prefocat ⁊ interficit. Ergo cōmunitates que cadunt inter cor ⁊ panniculum eius non opȝ ut cōsequantur pernitiem. Et si est apostema dum nō est calidum ipsum enim est pernitiosum. Et quandoqȝ accidit in ipso ore stōi tremor ⁊ nocet cordi. ¶ Modi autem ex quibus significantur dispositiones cordis sꝫ ix. pulsus ⁊ anhelitus ⁊ creatura pectoris ⁊ ea que nascuntur super pectus ⁊ tactus corporis ⁊ qꝺ accidit i ipso ⁊ mores ⁊ uirtutes corporis ⁊ debilitas eiꝰ ⁊ meditationes eius. Pulsus quidem qm̄ velocitas eius ⁊ magnitudo ⁊ frequentia ipsius significant caliditatem eius ⁊ eorum contraria significant frigiditatem eius ⁊ eꝰ lenitas significat humiditatem ⁊ eiꝰ durities significat siccitateȝ ipsius ⁊ fortitudo eius ⁊ equalitas ⁊ ordinatio significant sanitatem eius ⁊ eorum contraria significant contrarium sanitatis ipsiꝰ. ¶ Et anhelitus quidem magnꝰ ⁊ frequens ⁊ uelox ⁊ calidus significāt caliditatem eius ⁊ contraria eorum signicant frigiditatem eius. ¶ Et pectus amplum altum si non est ꝑpter multitudineȝ cerebri quā significat capitis magnitudo faciens multitudinem cerebri facientem magnitudinē nuche facientem magnitudinem spondilium facientem magnitudinem costarum ortarum ex eis. Jmmo est illic paruitas capitis aut eius meditatio ⁊ fortitudo pulsus significat caliditatem ipsius ⁊ contrarium illius si non facit ipsum paruitas capitis significat ipsum frigiditatem eius. Et pili plurimi orti super pectus ⁊ proprie illi qui sunt crispi significāt caliditatem ipsius ⁊ nuditas pectoris ⁊ paucitas piloruȝ significāt frigiditatē ipsius propter priuationem agentis fumum aut siccitatem propter priuationem materiei fumi. Et si non contradicit humiditas cōplexionis corporis ualde ⁊ consuetudo aeris ⁊ regiōis ⁊ etatis. Et caliditas corporis totius significat caliditatem eius si non resistunt splen

⁊ epar frigida cū frigiditate sua: ⁊ frigiditas corporis
significat frigiditatem eius si nō resistit epar aliquo mō
⁊ leuitas eius significat humiditatem eius si nō resistit
epar aliquo modo resistendi. ⁊ duricies eius significat
siccitatem ipsius si non resistit epar. Et febres putride
cum sanitate epatis significant caliditatez eius ⁊ humi
ditatem eius. Ex via autez morū qm̄ ira naturalis que
non est ex consuetudine ⁊ audacia ⁊ furiositas ⁊ leuitas
motuuz significant caliditatez eius. Et eorum cōtraria
si nō est acquisita ex meditationibus ⁊ cōsuetudinibus
significant frigiditatez ipsius. ¶ Corporis autez forti
tudo significat ipsius fortitudinem ⁊ eius debilitas si n̄
fuerit nocumentuz ex cerebro ⁊ neruis debilitatem ip
sius. Et debilitas eius significat malitiaz complexiōis
in ipso. Et fortitudo eius significat complexionis eius
naturalis equalitatem. Et est quia essentia caloris in
nati ⁊ sanguinis ⁊ spiritus vitalis plurima est in ipo nō
infaāmata fumosa: inmō splendida pura. Sed acciden
talem ex caliditate significant vehementia inflāmatōis
⁊ rixa anime. Et quandoq3 perducit nocumentum in
anhelitu. Meditationes vero que declinant ad gau
dium sicut fidutia ⁊ bonitas spei significant fortitudinē
ipsius ⁊ equalitatem ipsius que sequntur in caliditate
⁊ humiditate ipsius. Et decliues ad inquisitionem soli
tudinis ⁊ disiunctionis significant caliditatem eius. Et
decliues ad timorem ⁊ tristitiam significant frigiditatez
⁊ siccitatem eius ⁊ dispositiones que secuntur in ipso
corde sicut inflāmatio accidēs i ipso ⁊ sicut tremor qui
sentitur ex ipso alie significant per se ipsas complexiōz
eius sicut inflāmatio ⁊ quedam non significant nisi per
cōparez suum sicut tremor cordis. Tremor nāq3 cordis
sequitur omnes species debilitatis cordis ⁊ malitie cō
plexionis ipsius ⁊ non significat rem puram in ipso.
Et qn̄z plurimum tremoris cordis est pp fortitudinez
sensus cordis q2 accidit tremor cordis ex qualibet me
ditatione aut vapore aut similibus illis ex eis que per
ueniunt ad ipsum. ¶ Et qn̄z sunt egritudines cordis
cum cōitate alio⁊ ⁊ proprie capitis ⁊ oris stōi. Et non
euacuantur egritudies cerebri melice ⁊ epileptice a cōi
tate cordis. Et qn̄z permuttanť ad cor materie expulse
ex eis que sunt sicut pleuresis ⁊ peripneumonia ⁊ sunt
cause timoris magni ⁊ mortis subite. Et qn̄ accidit hu
moribus diminutio ex q̄ntitate necessaria primum nocu
mentum illius est in corde quare alteratur complexio
eius. Et qn̄z peruenit calor purus aut frigus purū ad
cor moritur ille cuius est. Et iaz vidi cōgelatū loqui ⁊
iam moriebatur cū sudore ⁊ sine sudore.

¶ De signis cōplexionuz cordis nālium. c. iij.

Complexionem quidē calidā nālez significāt
amplitudo pectoris in creatione sua nisi resi
stat cerebrum ⁊ magnitudo pulsus naturalis
⁊ declinatio ipsius ad frequentiam ⁊ velocitatem ⁊ ma
gnitudo anhelitus naturalis ⁊ declinatio ipsius ad fre
quentiam ⁊ violentiam ⁊ exuberatio pilorum super pe
ctus ⁊ proprie sup sinistrum parumper si nō repugnet
humiditas membri alterius ɔtrarietate vehementi ual
de. aut regio ⁊ aer ⁊ vehementiam ire ⁊ furiositatem ⁊
bonitatem credulitatis ⁊ spatiositatez spei significat ma
gnitudo pectoris qum non est pp cerebrum secunduz
q̄ dictum est. ¶ Complexionem v̄o frigidam naturalē
significat constrictio pectoris nisi pp cōditiones predi
ctas ⁊ paruitas pulsus nālis ⁊ declinatio e9 ad rarita
tem aut tarditatem: nisi sit illic causa faciens velocitatē
⁊ cōstrictio anhelitus naturalis ⁊ decliatio eius ad tar
ditatem ⁊ raritatem ⁊ debilitas ⁊ pigritia ⁊ patientia
non acquisita ex consuetudine ⁊ exercitio ⁊ mores simi
les moribus mulierum ⁊ erubescentia cum timore et
hesitatio ⁊ obliuio ⁊ passio a minimis rebus ⁊ frigus
corporis humidam uero complexionem significant le
nitas pulsus ⁊ uelocitas patiendi a superuenientibus
iram facientibus ⁊ lenificantibus superuenientibus ⁊
uelocitas remouendi ab eis ⁊ humiditas cutis si non
resistit epar. ¶ Sed complexionem siccam significant
durities pulsus: ⁊ tarditas agendi ⁊ tarditas patiendi
⁊ tarditas q̇escendi ⁊ lupinositas mo⁊ ⁊ siccitas corpo
ris si non resistit epar. ¶ Calidam aūt ⁊ siccam cōplo
nem significant pulsus magnus cum mensura. Et il'ō
ideo qm̄ magnitudo eius est pp necessitatem: ⁊ diminu
tio ipsius propter siccitatem instrumti: ⁊ velox proprie
ad constrictionem ⁊ frequens ⁊ anhelitus magnus ue
lox ⁊ proprie qū ipse extrahit aerem frequens ⁊ perfi
dia morum ⁊ inuerecundia ⁊ leuitas in motionibus et
in blandities ⁊ uelocitas ire ppter caliditatem ⁊ tardi
tas pacificandi pp siccitatem ⁊ multitudo pilorum pe
ctoris ⁊ spissitudo ipsorum pp siccitatem materiei ipo
rum ⁊ crispitudo ipsorum ⁊ caliditas tactus ⁊ siccitas
ipsius. ¶ In calida aūt ⁊ humida sunt pili pautiores
⁊ pectus est latum magnum ⁊ pulsus est magnus verū
ē lenior. Et velocitas ⁊ frequentia ei9 sunt infra illas
que sunt in complexione sicca qum equantur in calidi
tate ⁊ est ira in ea velox non vehemens ⁊ tactus cor
poris est calidus ⁊ humidus si non repugnat epar in ve
hem̄ti frigiditate ⁊ humiditate si fuerint infra vehemen
tiam ⁊ multiplicantur egritudies putride. ¶ Frigidā
autem ⁊ humidam significat pulsus qum nō est magn9
immo est decliuis ad paruitatem ⁊ est lenis non velox
nz frequens immo est decliuis ad contraria eorum s̄m
illud ad qd̄ in ultimo puenit complexio: ⁊ est habens
eam piger timidus tardus mortue festinationis nudus
a pilis non retinens malum nz irascibilis: ⁊ est corpus
s̄m ⁊ hūidū si n̄ resistit ei ep cū calefactōe plima ⁊ exic
catōe q̄uis n̄ sit plima. ¶ Frigidā v̄o ⁊ siccā hn̄tis pul
sus non est cum illa tarditate tota ⁊ habens eam est tar
de ire fixe retinens malum lenis sine pilis frigiduz ha
bens corpus ⁊ siccum si non resistat epar cuz calefactō
ne plurima ⁊ humiditate q̄uis pua.

¶ De signis egritudinum cordis. c. iiij.

De illis sunt significationes cōplexionum nō
naturaliuz ⁊ qn̄z significant malitiaz comple
xionis cordis debilitas ⁊ resolutio virtutis
liquefactio non pertinentes ad causam primitiuam aut
antecedētem aut cōitatem membri: q̄ si tremor cordis
adiuuat in his significationibus tunc iam completur
significatio ⁊ qn̄ perducit ad sincopim tunc iam confir
mata est res. Et qn̄ i corde fortis fit malitie cōplexiōis
frigide aut calide: aut sicce sine materia incipit corpus
procedere in uia pthisis ⁊ liquefactionis. Est ergo illa
que est calida ex illa ethica absoluta. Frigida species
ergo ethice cōparať ad senes ⁊ decrepitos: ⁊ sicca spe
cies pthisis. Et ethica quidem diuersificatur in toto illo
a pthisi facta a pulmone. Pulmo enim in hac non est
lesus in seipso ⁊ habens eam non habet tussim ⁊ diuer
sificatur ab ea ethica cum caliditate propter priuatōez
caliditatis. Signuz autez malitie compelxionis cordis
calide est augmentum pulsus in uelocitate ⁊ frequētia
nō nāli ⁊ egressio anhelit9 ad magnitudinē ⁊ velocitatē

⁊ frequentia non naturalem et uehementia sitis que se datur cum aere frigido et suauitas in frigore ⁊ commu nitas extenuationis ⁊ liquefactionis absq; causa alia ⁊ tristitia et conturbatio permiste inflãtioni. ¶ Signa aũt malitie complexionis frigide sunt declinatio pulsus ad paruitatem et tarditatem et raritatem nõ naturalẽ nisi cadat uirtus ⁊ sit necessaria frequentia ut succurrat cuꝫ eo quod appropinquat necessitati cum alijs ab eis dua bus ⁊ est cum debilitate anhelitus ⁊ resolutione uirtu tis ⁊ tranquillitate ad illud quod calefacit ex spetiebus eoꝝ que tangit ⁊ olfacit ⁊ gustat ⁊ timiditas et nõ auda cia ⁊ superfluitas in pietate et misericordia. ¶ Signa autem malitie complexionis cordis humide sunt in cli natio pulsus ad lenitatem non naturalẽ ⁊ uelocitas pa tiendi ab imprimentibus in anima cuꝫ uelocitate remo tionis eoꝝ et multitudo euent⁹ febrium putridaꝝ. ¶ Sed signa malitie complexionis sicce sũt declinatio pul sus ad siccitatem non naturalem ⁊ difficultas passionũ cum fixione eaꝝ siue sint fortes siue debiles ⁊ liquefactõ corporis. ¶ De significationibus autem apostematũ sunt significationes apostematum calidoꝝ. Ipsa.n.i pn cipio sui faciunt apparere in pulsu diuersitatem mirabi lem non consuetã ⁊ magnificant inflãmationẽ in corpo re ⁊ proprie in partibus membrorum anhelitus. Et an helans q̃uis attrahit maxi[m] aerẽ ⁊ frigidissimum: tamẽ est quasi priuat⁹ anhelitus: deinde sequitur ipsuꝫ sinco pis successiua: ⁊ non oportet ut exspectetur i cognitiõe dispositionis apostematum calidoꝝ cordis illud quod est ex duritie instrumenti secundum q̃ currit cõsuetudo de expectatione eius in alijs que sunt similia eis. Apo stema enim non ita aduenit cordi ut per ipsum indure tur pulsus: imo interficit ante illud. ¶ Sigularis aũt resolutio scitur ex causis primitiuis. Et dixerunt qui dam q̃ quando accidit in corde ulcus ⁊ currit ex nare sinistra sanguis moritur patiens. Et signum eius est do lor in loco sinistro mammillari.

¶ Capl'm. v. de causis imprimentibus in corde.

C Ausaꝝ in corde ipmẽtiũ alie sũt q̃sũt ei ppe ⁊ alie sᵗ q̃ sᵗ cõmũes et alijs sicut cause efficientes complexiones ⁊ cause efficientes apostemata et efficientes solutioneꝫ singularis ⁊ relique similes eis que sunt ex eis quas numeraui tibi in libris uniuersa libus. ¶ Uerũ cordi appropriantur cause antecedẽtes propter anhelituꝫ ⁊ cause antecedeutes propter passio nes animales. Propter anhelitum quidem quoniam quando constringitur aut calefit ualde: aut infrigidatur ualde. sequitur ex eo ut accipiat cor nocumentum. ¶ In passionibus autem animalibus oportet ut redeatur ad ea que diximus in uniuersalibus: ⁊ iam ostendimus impressionem earum in corde mediãte spiritu: et cuiusꝫ earũ q̃ superfluit impressione prefocationis spiritus in nati ad interiora: aut sparsionis eius ad exteriora. Et quandoq; consequitur ut faciant peruenire sincopim: immo consequitur ut interficiant. Et ira que est ex sum ma earum est minor omnibus illis in hoc. Ira enim ra ro interficit. uigilie uero et exercitium et similia illis de bilitant cor cum resolutione.

¶ C. sextum. de canonibus uniuersalibus i curatione cordis.

N Os quideꝫ fecimus de medicinis cordialib⁹ tractatum singularẽ quo qum homo coniun xerit inter scientiam suam in medicina ⁊ co gnitionem suam in principijs que sunt magis commu nia q̃ medicina iuuabitur. Hic uero innuimus ad illud quod oportet dici in libris medicinalibus puris ꝑpte rea q̃ cor est membrum principale prius omni pricipa li ⁊ sublimius eo oportet ut sit uelox studiũ in curatiõe eius cum medicinis: ita ut adiuuetur absq; errore ulti me siue uelimus ex eo euãare humorem siue permutare ei complexionem. ¶ In euacuatione auteꝫ que procedit cursu phlebotomie ita studiose festinamus ne oporteat nos permiscere eam cum alio regimine mundificatiuo. Immo plurimuꝫ qᵒ in ipsa obseruamus est ne supfluat ⁊ cadat uirtus: ⁊ ut uiuificemus uirtutem si debilitatur parumper cum rebus uiuificantibus uirtutem quando debilitatur propter complexionem frigidam aut cali dam ¶ Et hec res non appropriatur egressioni san guinis tantum. ¶ Immo omnibus euacuationibus: q̃ uis sit extractio sanguinis uehementis necessitatis ad hoc subsidium. ¶ Causa autem cum qua excusamur a studio spetierum regiminis alterius est quia egressio sã guinis non est medicamen perueniens ad cor: ⁊ q̃ plu rimum repletionuꝫ cordis nõ sunt nisi ex sanguine ⁊ ua pore a nocumento quorum duorum simul liberat phle botomia. Et repletio quidem sanguinea remouet phle botomia basilice dextre. Sed repletio uaporosa phle botomia basilice sinistre. In reliquis autem euacuatio nibus que fiunt cum medicinis oportet ut misceantur medicine cum regimine predicto et regimine alio. Et il lud est quoniam plures medicine euacuatiue sunt con trarie corpori: quare oportet ut eis associentur medici ne cordiales. Et ipse medicine que efficiunt in corde fortitudinem cum proprietate que est in eis: ita ut sint cum medicamine administratio in euacuatione humo ris cordialis sociate medicine tyriacales bezahartici ꝑ tinentes cordi: ⁊ plures quidem harum medicinarum conferunt. Immo plures earum conferunt ei ex alia ꝑ te. Et illud est quoniam ipse etiam faciunt penetrarẽ me dicinas euacuatiuas ad cor remouendo eas ab alijs lo cis. Permutatio autem complexionis: aut est quia cõ uertitur regimem ad permutationem frigidi: aut permu tationẽ calidi: aut permutationẽ humidi: aut permuta tionẽ sicci. Cum ergo uolumus permutare complexio nem frigidam audaces sumus ad illud cum medicinis calidis commistis cum medicinis cordialibus calidis cum custodia nostra ne accidat ex eis motus laborio sus humoris cordis ita ut extendatur corpus cordis cum eo quod gradatim facit illud: aut extendatur ma teria apostemosa et reliqua. Cum ergo uolumus pmu tare complexionem calidam non sumus ausi esse con tenti in infrigidatiuis. Nam substantia propter quã cor creatuꝫ est: est spiritus effusus in ipso est substantia cali da. s. caliditate innata non caliditatibus nociuis corpo ri. ⁊ accidunt ei ex malitia complexionis cordis quan do est calida ut mioret ⁊ isoluat: et ut ꝯuertat i fumum ⁊ conturbetur quꝫ ergo superuenit corpori cordis qᵒ extinguat ipsam ⁊ non est permistum cum medicis ca lidis quarum proprietas est ut confortent calorem in natum non totum illud propter caliditatem earum: im mo cum proprietate ipsarum associata caliditati earuꝫ possibile est ut noceat radici idest spiritui q̃uis raro conferat et est corpus cordis propterea quia iuuat ad temperandum caliditatem cordis qum sentitur cuꝫ eo caliditas spiritus. Quapropter non inuenimus sapiẽ tes antiquos euacuasse curationem malitie complexio nis calide que est in corde: et eius qᵒ accit ei apmistiõe

medicinaꝝ frigidaꝝ cum cordialibus calidis. Confidē
tes ꝙ natura si fuerit fortis discernet inter ifrigidantiuū
⁊ calefactiuuꝫ ⁊ afferet infrigidatiuum cordi ⁊ afferet cali
dum cordiale spiritui ⁊ temperabit illud et quandoqꝫ
istud. ¶ Et si non inueniunt medicamen equale faciēs
confortationem spiritus cum proprietate: aut proximū
equalitati sicut buglossam uigorant et adiuuant se cum
ea: sed si natura fuerit debilis non confert regimen. ¶
Et quandoqꝫ cogit eos admistrare medicinas calidas
cordiales illud. ꝙ ipsi sciunt de grauitate substantie
plurimum medicinarum frigidarum cordialium et pau
citate penetrationis earum et declinatione ipsarum cuꝫ
natura ad fixionem: ⁊ non ad penetrationeꝫ quare co
git eos illud ad hoc ut permisceant medicinas cordia
les calidas quibus penetrent ut natura adiuuetur ad
deferendum illas cordi sicut permiscent crocum reliqs
permistis trociscorum canfore. Reliqua eniꝫ permista
discurrunt cuꝫ eo ad cor: deinde uirtuti naturali iest ut
procedat a corde: aut inflāmet ipsum cum spiritu cor
dis ⁊ adiuuet cum iufrigidatiuis ad temperandam cō
plexionem. Hoc nanqꝫ melius est eis ꝙ ut utantur infri
gidatiuis puris que figuntur in principio meatuum et
nolunt penetrare. ¶ Et isti qui abstulerunt crocuꝫ ex
trociscis canfore ⁊ blassemauerunt primos ⁊ fecerunt
trociscos canfore pauci iuuamenti: ꝙuis ipsi ignorent.
¶ Amplius complexio calida curatur dando in potu
rob de fructibus ⁊ proprie aquam pomorum de sceni
et cydoniorum. Est enim bonum medicamen cum eis
que sibi sunt similia de his que dicturi sumus et cum
epithimatibus ⁊ emplastris que sunt extinctis permi
stis cum confortantibus cor. Et si causa fuerit materia
euacuetur. ¶ Cura autē malitie complexionis frigide
est cum confectionibus uel confortantibus magnis q̄s
dicemus ⁊ cum uino odorifero ⁊ cum exercitijs tempe
ratis ⁊ cum emplastris et linimentis calidis aromaticis
cordialibus ⁊ cibis calidis cum quantitate qua di
gerantur. ¶ Et si causa fuerit materia euacuetur
¶ In cura autem malitie complexionis sicce necessa
rius est cibus plurimus humectatiuus ⁊ introitus bal
nei post ipsum ⁊ administratio tine cum custodia ipsius
⁊ paucitas motus ⁊ tranquillitas ⁊ sumere i potu aq̄
frigidam. Et si fuerit illic frigus alienentur ab aqua fri
gida que est uehementis frigoris. ¶ Et cibētur cibis
⁊ potibus et multiplicetur somnus post cibum caliduꝫ
Et si causa fuerit materia euacuetur. Et tu quidem sci
es distinctionem illius ubi loquemur de cura ethice et
arefactionis. ¶ Cura autem malitie complexionis hu
mide est subtiliatio ciborum ⁊ administratio medicina
rum exiccatiuarum et exercitia temperata cum frequē
tia et multitudine: ⁊ si causa fuerit materia euacuetur.
¶ Frigide uero ⁊ humide complexionis cura est multi
tudo exercitij ⁊ balnei ante cibum precipue thermaruꝫ
et submersio plurima in aqua calida ⁊ administratio so
lutiuorum ⁊ diureticorum ⁊ usus uini fortis resolutio
nis: odoriferi et administratio ciboruꝫ landabilis chimi
cum quantitate non plurima: ꝙ si illic fuerit caliditas
uitent balneum ⁊ utantur coitu. Et si fuerit materia ca
lida ⁊ humida: aut humida euētur.

¶ Cam. vij. de medicinis cordialibus.

Medicine quidem cordiales cum totalitate su
a oportet ut colligantur ex areos medicinarū
singularium ⁊ ex areos membrorum anhelit⁹

Sed secundum necessitatem in hac hora nos dicemus
de eis illas que sūt sicut capita ⁊ radices. Dicam⁹ ergo
ille quidem que ex eis sunt proxime equalitati sunt ia
cynthus ⁊ alberengesif ⁊ alseruzegi ⁊ aurum et argentū
⁊ buglossa. ¶ Calide uero sunt doronigi ⁊ zedoaria ⁊
muschus ⁊ ambra ⁊ zurumbet ⁊ seta proprie ⁊ crocus
⁊ ambo been sunt uelocis iuuamenti ⁊ gariofili sūt ual
de mirabiles ⁊ xiloaloes crudum ⁊ melissa ⁊ semē eius
⁊ alscehebram et semen eius ⁊ cardamomum ⁊ cubebe
et alfelemenusch ⁊ acetosa ⁊ semen eius et folia citri et
folium indū ⁊ enula est mirabilis. ¶ Frigide uero sūt
margarite et karabe et canfora ⁊ corallus et sandali et
rosa et spodium et lutum sigillatum et poma. Et ex eis
est coriandrum siccum et humidum.

¶ Tractatus. ij. de partibus distinctis.

¶ Cap. i. de tremore cordis et causis eius.

Tremor cordis est motus tremulus
accidens cordi. Et causa eius est
omne quod ledit cor ex eis que sūt
in ipso aut in panniculo eius: aut
continuantur ei ex membris uicis
communicantibus ei. Et quādoqꝫ
fit a materia humorosa: et quandoqꝫ fit a malitia cōplo
nis pure. Et quandoqꝫ ab apostemate: et quandoqꝫ fit
a resolutione singularis et fit a causa extranea: et quā
doqꝫ fit a morsu uenenosorum animalium. Et quando
qꝫ fit a serpentibus qui fiunt in uentre: et quandoqꝫ fit
a sensu uehementi. Et materia humorosa quandoqꝫ est
sanguinea: et quandoqꝫ est humiditas: et quandoqꝫ est
melancholica: et quandoqꝫ est cholerica: et quādoqꝫ est
uentosa et est leuior et facilior earum. ¶ Et ille qui est
a malitia complexionis pure. Ideo est quia omnis cō
plexio dominans facit debilitatem: et omnis debilitas
efficit in corde dum perseuerat in ipso residuum uirtu
tis agitationem quandam quasi ipsum expellat a seipso
aliqd nocumentum. Et tremor quidem cordis quan
do superfluit permutatur ad sincopim: et quando ma
gis superfluit permutatur ad mortem. Et unaqueqꝫ cō
plexionum simplicium facit illud. Apostema uero cali
dum in principio perseuerans facit apparere tremorē
cordis: deinde sincopim postea mortem. et sm̄ est pro
pinquum dispositioni eius. Sed quandoqꝫ interpōit spa
tium aliquantulum. et similiter resolutio singularis. Et
similiter oppilatio existens in cursibus sanguinis et
spus in corde et que sequuntur ipsum et in uenis sensibi
libus partium pulmonis. ¶ Factus autem a causa ex
tranea est sicut a doloribus constrictiuis et permutatō
nibus materieꝝ apostematum uicinoꝝ predictoꝝ a po
tu uenenoꝝ. ¶ Et factus a morsibus serpentum. Et
factus a serpentibus qui accidunt in uentre et proprie
q̄do ascendunt ad superiora mirac i cibo et fece. Fact⁹
autē a subtilitate sensus cordis est: qm̄ habēti illū accit
tremor cordis ex qualibꝫ uentositate generata in spatō
qd est inter ipsum et inter panniculum eius aut in cor
panniculi eius: aut in uena eius et ex qualibet qualita
te frigida aut calida adueniente ei. Ita ꝙ succedit po
tui aque preter ꝙ perducat illud ad debilitatem in o
perationibus suis. ¶ Factus autem cū cōitate: aut est
cū cōitate corporis totius sicut accidit in febribus: et
proprie in febribus pestilentialibus. Aut cum commu
nitate panniculi suizita ut accidat in ipso apostema mol
le: aut durum sicut accidit simio aut gallo predictis.

¶ Aut cum communitate stomachi: quõniam in ipso ē humor uiscosus uitreus: aut mordicatiuus cholericus aut corrumpitur in eo cibus: aut cuȝ communitate omnium membrorum que dolent uehementer. Et quandoqȝ multiplicatur cum cōmūitate stomachi propter humorem qui est in eo: aut bothor in ore eius: aut attractionem succedentem labori: ita ut forsitan non discernaꝛ inter ipsum ⁊ inter cordialem. Et quandoqȝ accidit ꝓpter tremorem in ore stomachi ⁊ continuatur illi: ⁊ est similior res tremori cordiali. ¶ Et quandoqȝ fit cum cōitate pulmonis quando multiplicatur in eo oppilatō in parte illa que obuiat cordi ⁊ non penetrat anhelitus secudum suos modos: ⁊ illud indicat constrictōnem anhelitus non securam. ¶ Et quandoqȝ fit causa crisis ⁊ motuum accidentium humoribus ad crisim. Et ego exponam illud in loco suo. ¶ Et si q̇s conqueritur de tremore cordis post egritudines ⁊ habet nauseaȝ ⁊ euomit choleram plurimam ⁊ non remouetur nausea est maluȝ ⁊ indicat spasmum in stomacho.

¶ Cap. ij. de signis.

TRemorem cordis omnem significat pulsus diuisus transiens terminum in diuersitate sensu percepta in magnitudine ⁊ paruitate ⁊ uelocitate ⁊ tarditate ⁊ raritate ⁊ frequentia: ⁊ multotiens assimilatur pulsui habentium asma. Et significāt illum qui est humidꝰ uehementia lenitatis pulsus ⁊ sensibilitas habentis eaȝ quasi cor eius sit positum in hūiditate. ¶ Et significāt illuȝ q̇ sanguineus est signa caliditatis ⁊ inflātōis ⁊ uelocitas pulsus ⁊ magnitudo eius in alia hora q̄ꝫ tremoris cordis ⁊ iuuantur coitu ⁊ frigido est econtrario. ¶ Et significant illum qui cholericus est ⁊ est raro egritudies cholerice sequentes ipsum ⁊ durities quedam in pulsu ⁊ uehementia inflammationis. ¶ Et significant illuȝ q̇ melancholicus est tristitia ⁊ sollicitudo ⁊ durities i pulsu. ¶ Et uentosū q̇ȯ purū significat uelocitas īsoutōis eius ⁊ leuitas laboris eius: ⁊ ēt paucitas diuersitatis in pulsu eius. Et significant apostemosum in subā ipsius: aut pāniculi eius signa duorum apostematū predictoꝝ. ¶ Et illū q̇ ē ex resolutōe continuitatis causa sua ⁊ factum a uenenis ⁊ morsibus cause sue cum proprietate reliquarum causarum. Et similter factum a uermibus. Et factum a complexione singulari calida ⁊ inflammatione uehementi absqȝ sensibilitate humiditatis i qua natet cor uelocitas pulsus ⁊ frequentia eius q̄uis sit non hora cōmotiōis eius ⁊ qꝫ est post causas spasmaticas sine materia ⁊ in ethica ⁊ silibus. ¶ Et silr factum a frigore puro significant cause sue ex eūonibus extinguentibus calorem innatum. Et egritudines infrigidatiue ⁊ aeres ⁊ alia ⁊ pulsus tardus rarus nō in hora tremoris cordis. ¶ Factum autem ab oppilatōe significat diuersitas pulsus in paruitate ⁊ magitudine ⁊ ꝺbilitate ⁊ fortitudine cum priuatione signorum repletiōis. ¶ Factꝰ āt a subtilitate sensus cordis ⁊ a qualibet uentositate generata ex nocumento adueniente ei cognoscitur ex fortitudine pulsus ⁊ sanitate anhelitus ⁊ incolūitate reliquorū mēbroꝝ ⁊ fortitudo pulsus ⁊ magnitudo ipsius sunt significationes prie significātes ip̄m ⁊ certificat ip̄m si fuerit corpus cum frequentia huiusmodi tremoris cordis incolume ⁊ uirtus ꝯseruata ⁊ consuetudo in oꝑōibꝰ sana. Et illi q̇bus plurimum accidit iste sunt suꝑ quorū facies apparens uestigia passionum animaliuȝ q̄uis parum sicut ire aut gaudij: aut tristitie aut aliarum. ¶ Factꝰ āt cum cōitate corporis totius in febribus manifestꝰ est ⁊ silr creticus. ¶ Et factum cā stōi significant significationes dispōnum stōi ⁊ appetitus ⁊ quȯ ab ipso expellitur ⁊ imaginatōes ⁊ nausea ⁊ punctio ⁊ qꝫ alleuiatur i tempore uacuitatis: nisi sit a cā cholerica effusa ad os stomachi in tempore uacuitatis: ⁊ qꝫ fit uehemens i hora qua cibus incipit digeri. ¶ Et ille q̇ fit cum communitate pulmonis est: quoniam habens eum est preparatus asmati repertis in ipso sigis significantibus hūitatem pulmonis ⁊ oppilationem uiarum in eo quas dicemus in suo capitulo. ¶ Factum āt propter febres significant significationes supradicte in capitulo suo. Et ex eis que significant ip̄m sūt saliua currens ⁊ dolor sicut q̇ fit a constrictione unguium ⁊ puncture eueniens subito i ore stōi.

¶ C. iij. de curatōibꝰ ulibꝰ tremoris cordis.

FIt materiali omni fertur auxiliū cū eūatis. In sanguineo quidē cū phlomia ⁊ extractōe sāguinis ultima ⁊ temperamento cibi in q̄titate ⁊ qualitate. Et si ē illi ꝑoxismus: aut tp̄s i quo ꝯmoueaꝛ pl̄m sicut ꝟbigia uer: tūc necessariū ē ut ꝓcedāt añ ꝑoxismū phlebotomia ⁊ subtiliatio cibi ⁊ acceptio eius qȯ confortet cor. ¶ In scō āt ꝑꝑ hūorē phlaticū oȝ ut fiat eūo cum medicis quaꝝ ipressio ꝯseq̇ꝛ cor. Et illaꝝ ꝯuenientiores st̄ hiere magne eūantes hūitates uiscosas. ¶ Facti autē ꝑꝑ sangninē melācholicū loci longinq̇ cura ē phlomia ⁊ tēperātia cp̄is ita ut nō generet melīam cū eo qȯ dr̄ i capitulo suo. Si āt ē nudus humor melācholicus: tūc cura ē in ipso eūo cū eis q̇ st̄ sicut hiera Ruffi ⁊ logodion ⁊ oia q̇ euacuāt hūorē melicū ex locis lōginq̇s. Deinde remanet post illud equatio ꝯplōnis: fre q̇dē cū calefacientibus ⁊ calide cū inſiantibus: ⁊ proprie cū eis q̇ ex eis sunt medicie cordiales. ¶ Ille uero q̇ ē cū cōitate stōi si ē ex hūore grosso cureꝛ uomitu post cibū ⁊ post acceptionem subtiliantium notorum sicut acceptionem succi rhaphani in oxymelle. ¶ Et solutio uentris fiat post ipsum cuȝ hieris magnis sicut logodion ⁊ theodoricon ⁊ hierapi. ꝯfortata cū pulpa colloq̇ntide aut agarico ⁊ epithymo. Et si fuerit ꝑꝑ cholerā mordicatiuā curetꝛ ꝯfortādo stōuȝ cū robub fructuū odōiferoꝝ sicut pomoꝝ odoriferoꝝ ꝓprie ⁊ cydonioꝝ ⁊ ꝓprie post cibum ⁊ piroꝝ ⁊ eoꝝ q̇ sūt illis silia ⁊ cū declinatōe nature ad lenitatē ⁊ alienatōȝ eꝰ qȯ ꝯuertiꝛ ad hūorem cholericum ⁊ regie tēꝑante stōum. Et silr qñ cibus i ipso corrūpiꝛ oȝ ut regaꝛ cū eo qȯ ꝯfortat digōeȝ eꝰ qȯ corrūpiꝛ cū eo qȯ diceꝛ i cº stōi. Et q̄nadmōȝ tu abscidis cāȝ cū hoc regine silr oȝ qꝫ ꝯforteꝛ patiēs qȯ ē cor ita ut ñ īcipiat imꝑssiōȝ ⁊ ñ sis ꝯtētus i abscidēdo cām absȝ ꝯfortatōe patientis. Immo oȝ ut cū hoc ītēdas ad cor cū medicinis cordialibus. ¶ Et ex eis quoꝝ iuuamtū magnificaꝛ i tremore cordis ē potare pōdus. ʒ. aur. ꝺ buglossa i tp̄e sōni noctibus ꝯtinuis. ¶ Et ex eis q̇bus iuuaꝛ habēs tremorē cordis ⁊ que ad ip̄m exꝑta sūt ē potare q̄titatem ponderis nuclei de gariofilo masculo in. xij. aur. lactis dulcis in ieiunio: aut potare aur. de sāsuco sicco i aqua frigida si fuerit illic caliditas aut in uino si non fuerit caliditas in diebus continuis. ¶ Et ex eis quibus iuuatur habens tremorem cordis est ut secuȝ sꝑ sit aromaticū aliqȯ ex generꝛ eoꝝ q̇ ei ꝯueniūt ⁊ assidue utaꝛ suffumigatōe cū eo facta ⁊ utaꝛ odoramtis eꝰ: ⁊ ut sint in aromatico eius q̇ hȝ tremorē cordis calidū uincentia rosa ⁊ cāfora ⁊ sandalū ⁊ olea frigida cum ꝑua ꝑmistione medicinaꝝ aliaꝝ subtilis caliditatis sicut paꝝ muschi ⁊ croci ⁊ gariofili nisi metā trāsgrediaꝛ res: tunc ei sis cōtentus frigidis. ¶ Et si ē ꝯplo fria tūc admisce muschū

⁊ ābrā ⁊ oleū de ben ⁊ oleū de citro ⁊ aquam cāforatā ⁊ algaliā ⁊ q̄ sūt silia illis ⁊ ꝓpinqua eis ex spēbus suffumigatōis ⁊ rorificatōis conueniētib⁹ ſm ꝯplonē. Et ego quidem non multiplico tibi sermonē i numerando medicinas cordiales calas ⁊ fias. Tu nanqꝫ inuenies eas oēs scriptas i tabulis mēbroꝝ anhelitus i medicis singularibus: et ad ultimū oīs medicina odorifera ē cō dialis. Et cū hoc nos iā diximus que haꝝ medicinarū sunt añcedentes in hac itentōe. Habens tremorem cordis cū nausea cuius tremorē cordis diximus ēe malum Cura eius ꝓprie si fuerint illic reliq̄e febris in potu sumat sauic ordei ablutū cū aqua calida deꝰ infr̄atum cuꝫ pondere. x. ʒ. zuccari ꝙuis ei ipsum euomat ēt tamē iuuatꝰ eo: ꝙ si ipse abhorret zuccaꝝ pp additōꝫ quā efficit i nausea. Accipiātꝰ loco e⁹ grana mali granati ⁊ strigātꝰ ābo cruza ⁊ olfaciat cāforaꝫ ⁊ que similātꝰ ei cū aceto ⁊ ponatꝰ super pectus pānus infusus aqua duoꝝ sandalorū ⁊ cāfore ⁊ alioꝝ. Et multotiēs q̄dem excitatꝰ tremor cordis: deinde expellitur aliquid ad inferiora a dextra ⁊ sinistra ⁊ sedatur tremor cordis.

¶ Cap. iiij. de cura tremoris calidi.

Si iste tremor cordis est cum materia ⁊ euacuas eam ⁊ remanet uestigiū eius: aut est tremor cordis calidus sine mā: tunc oꝫ ut cibetꝰ habens eum cū eo qd̄ paꝝ est ⁊ confert sicut est panis infusus in aq̄ ro. in qua est parum uini odoriferi ⁊ panis cū sirupo d̄ pomis ⁊ ius pomoꝝ ⁊ lac acetosum sine butyro qd̄ est tē poris ꝓpinqui ꝯmotioni: aut nō acetosū ualde ⁊ cucurbita ⁊ blitis ⁊ fructus frigidi. ¶ Si āt tolerat carneꝫ tunc utatur alcares ⁊ albusem pulloꝝ ⁊ alcubugi ꝓprie Habet ei ꝓprietatem in hac re pp frigiditatē ꝯplonis ⁊ speties acetosorum que omnes facte sunt cuꝫ succis fructuum ⁊ acresta ⁊ pomis acetosis ⁊ aceto acuto super quod sparsa sit aqua roſ. ⁊ aqua salicis. Si aūt fuerit acetositas citri ⁊ limonis erit res magis iuuatiua. Q̄d si res fiat uehemens ⁊ inflātio da ei ad bibendū aquaꝫ frīam ⁊ aquam niuis mistam cum aq̄ roſ dando sorbitō nem post sorbitōꝫ ⁊ da ei ad sorbendum sirupum de fructibus ⁊ sirupū de malis asceni ⁊ q̄ sunt silia illis dādo aliq̄d post aliq̄d. Et si tibi necessariū fuerit ut dissoluatꝰ in eo canforam fac. Et quandoqꝫ est tibi necessariuꝫ ut sis contentus in eo ad dandum ipsi lac acetosum in potu ab una. lb. usqꝫ ad duas. lb. ⁊ ꝓuēiet ei cib⁹. ¶ Q̄d si tibi necessariū fuerit ut ꝯfortes eum cum aliq̄ntulo ex medulla panis ⁊ tortellaꝝ fac. ¶ Si āt inueneris ṽtutem debilē ⁊ timueris extinctōꝫ non erit excusatio quī ꝓmisceas cum hoc ⁊ cū eis que uia e⁹ īcedunt ex cubebe ⁊ cardamomo ⁊ folijs citri: ⁊ ēt ex coriandro ⁊ cāfora cū roſ ⁊ spodio ut temperent ea. Super buglossam uero sis audax ut non timeas malitiā e⁹ ⁊ utere ea cum omni qd̄ in potu tribuis ⁊ in cibo das. Et ei iā cucurrit consuetudo ut in potu tribuatꝰ ⁊ silr aque e⁹ distillate. Et q̄ñꝫ ꝯfert ei potare pondus. ʒ. i. d̄ reubarbaro sceni in aq̄ frīa diebus ꝯtinuis. Et stude ut sit aer infr̄atus ultima infr̄atione: ⁊ ut sint roratōes ⁊ odoramenta aromatizata canfora ⁊ ex sandaloꝝ presentia ⁊ non est malum ut roretꝰ super ea aliq̄d uini cum tanta q̄ntitate qua penetrare faciat aromaticitatem eoꝝ ad cor. Et ex eis q̄bus iuuatꝰ hn̄s tremorem cordis calidum ē ꝓmutatio ab aere suo ad aerem frīm. Illud ei reducit ad sanitateꝫ.

¶ Et non oꝫ ut obliuiscaris emplastra infr̄antia superꝫ cor facta ex sandalis ⁊ aqua roſ. ⁊ aqua ferariorum ⁊ cāfora ⁊ rosis ⁊ spodio ⁊ lentibus emplastretur cuꝫ eis os stōi ⁊ ꝓprie in febribus. ¶ Cōposita uero iuuatia in hoc sūt ut in potu dentꝰ troc. de cāfora cum croco cū sirupo acetositatis citri: ⁊ quandoqꝫ ponuntꝰ in eo folia citri ⁊ diamuschū dulce ⁊ letificans infr̄atiuum. descriptio expta ad illū q̄ nō ē ex caliditate uehementi spodij ptes. iiij. xiloaloes indi galie muschate āboꝝ añ. ʒ. i. cardamomi gariofiloꝝ āboꝝ añ. ʒ. i. cāfore ʒ. ſ. dragagāti. ʒ. ij. fiāt trocisci cū aq̄ d̄ tereniabin. Sitqꝫ unusq̄sqꝫ trociscus ponderis. ſ. i⁹. ʒ. ¶ Descriptio alia. ℞. doronigi ꝑtem. i. canfore quartaꝫ ptis sandaloꝝ tertiam ptis margaritaꝝ karabe coralli xiloaloes spodij rosaꝝ omnium añ. medietatem partis buglosse ptes. ij. ꝯficiantꝰ cum aqua maloꝝ ⁊ fiant īde trocisci ⁊ qd̄ ex eis in potu sumitur sit pondus. ʒ. i. usqꝫ ad auꝛ. Medicamē fortius illo in extinguēdo. ℞. seis lactucaꝝ seis endiuie spodij rosarum sandali seis portulace buglosse coriandri sicci coralli karabe margaritaꝝ oium añ. ptes. ij. canfore quartam ptis sitqꝫ qd̄ ex eo in potu sumitꝰ pondus. ʒ. ij. Descriptio alia. ℞. amili karabe margaritaꝝ melisse selēgemisk aluminis iameni frixi omnium añ. ptes. iij. luti armeni rubei coriandri āboꝝ añ. ptes. v. Sitqꝫ qd̄ ex ea in potu sumitur pondus aur. cum aqua melisse. Q̄d si superfluat res ⁊ augmentatur inflammatio ⁊ timetur ꝙ sit uestigium apostematis: tūc fortasse est tibi necessariū ut in potu des semen mandragore ⁊ opium. Et melius q̄dem est ut in potu tribuas de semine mādragore pondus quarte. ʒ. i. ⁊ de opio usqꝫ ad medietatem. ʒ. i. ꝓmisstis cum medicamine aromatizato ex muscho ⁊ xiloaloe crudo ⁊ canfora ⁊ croco secundum uirtutem ⁊ horam necessitatis.

¶ Capitulum quintum de cura tremoris frigidi.

Euacuantia q̄dem si fuerit illic materia sint ſm semitam quam tibi exposui. Et ex eis que exp̄ta sunt ad phlaticum humidū de illis siue sint i ꝑtibus cordis ⁊ i stō: est ut sumatꝰ agarici pōdus. ſ. ʒ. i. ⁊ pulpe colloq̄ntide pōdus. i. danic. ⁊ turbit pondus. ʒ. i. ⁊ bdelli pondus danic ⁊ muschi ⁊ croci āboꝝ añ. taxaugi ⁊ xiloaloes indi pōdus danic ⁊ salis naptici pōdus quarte ʒ. i. ⁊ ē dos. i. ¶ Et ex eis q̄ expta sūt ad melicū ē ut sūs ꝰmyrob. nigroꝝ ⁊ kebuloꝝ āboꝝ añ. pōd⁹ ʒ. i. epithymi ſ. ʒ. ⁊ lapidis armeni pōdus quarte ptis. ʒ. i. diamuschi amari pōdus. ʒ. iij. sūatꝰ i potu cū tanta q̄ntitate uini odoriferi i q̄ dissoluatꝰ. Et q̄ñꝫ sufficit assiduaꝛ admistratōꝫ hierepi. in pondere aur. i. cuꝫ pondere danic de epithymo dādo ipam in potu cū oxymelle ⁊ ꝯtinuetꝰ. Medicine āt ꝓmutātes ꝯplonem frām sunt tyriaca ⁊ mithridatum ⁊ diamuschum dulce ⁊ amaꝝ ⁊ medicamē Cesaris ⁊ scelithe ⁊ milium ābre ⁊ diacādum ⁊ letificās magnū ⁊ ꝯfectio anabihsb ⁊ trocisci de muscho. Et quādo frigus sit forte īdiges eis q̄ sūt sic cordūeni ⁊ daꝛ ex eo i potu. Et q̄ñꝫ ꝯfert ei sūere acetositatis istagar. xxx. aur. cū uino in quo iā īfusa fuit buglossa ⁊ cibetꝰ aqua ciceris ⁊ pullis colūbaꝝ ⁊ carnib⁹ ꝑuaꝝ auiū ⁊ alcanabir. Et ex ꝯpositis alijs ē medicamē exptū. ℞. buglosse. ʒ. i. zurūbꝫ doronigi āboꝝ añ. ʒ. iiij. dosꝰ ei⁹ sit pōdus. ʒ. i. i pnc° mēsis ⁊ in medio eius ⁊ in fine ipsius: ⁊ oportet ut sit in uino odorifero. Aliud. ℞. karabe castorei amborum ana. ſ. i. alfelengemisk gariofili galie amborum añ. partem. i. dosis eius sit medietas. ʒ. cum succo almusera nō colato neque bullito ⁊ hic sunt medicine bone ultime prolixarum descriptionum dicte in antidotario.

¶.vi.de spēbꝰ sincoꝑ ⁊ cāis ipsiꝰ ⁊ cā mortis subite.
Sincopis est destructio maioris ptis plurium uirtutum motiue ⁊ sensibilis pp debilitatem cordis ⁊ aggregationē spus totius ad ipsum pp cām mouentem eū ad interiora aut pp causā ꝓfocā tem ipsum interius qꝛ non inuenit spiraculum aut pp paruitatez: aut subtilitatez suam quare non superfluit super illuz qui inueniꝭ in minera. ¶ Et tu scies ex his que verificasti vsqꝫ ad hanc horam ꝙ cause illius non euacuantur quin aut fit repletio materiei ꝓfocantis sua multitudine aut oppilatione aut euacuatio resoluens spum aut priuatio restaurationis eius qꝺ resoluitur ⁊ fames vehemens. Et debiliores quiꝺ homines ad tolerandum ipam sunt comparati ad hoc vt nꝫ sint infirmi nꝫ sani sicut infantes ⁊ qui sunt eis proximi ⁊ decrepiti ⁊ conualescentes. Sed in etate ꝑuenientes tolerant ipsam. Et eius tolerantia est in hyeme plima ꝙ in estate. aut malitia cōplexionis iam confirmata aut accidēs eꝰ magnum subito aut dolor vehemens aut debilitas ꝟtutum principioꝝ regalium ⁊ proprie cordis deinde cerebri: deinde ēpis aut debilitas cōicantis sicut oris stōi cū corde aut debilitas corporis totius ⁊ maties ⁊ extenuatio aut dñium accidentium aialium ꝫ ꝙ diximus tibi in loco alio ⁊ plm eius est decrepitis ⁊ debilibus ⁊ conualescentibus aut applicatio virtutis contrarie substantialiter cōplxoni cordis ⁊ spus.s.amboꝝ sicut est ex olfatu fetoris puteorum ⁊ pestilentia a ris ⁊ sicut accidit in febribus pestilentialibus: ⁊ ex cadaueribus ⁊ ex penetratione uirtutum venenoruꝫ ad cor ⁊ qñꝫ est ꝓpter arterias. Ex illis est illud qꝺ accidit cā uermium qui ascendunt ad os stōi ⁊ oꝫ ut distinguamus post hoc distinctiones plurimas. ¶ Dicamus ergo materie qꝺ faciunt euenire sincopim: aut pp multitudinē suaꝫ ⁊ oppilatōnum viaꝝ spus: ⁊ qꝛ cōprehendunt ipsum totum in corde ita ut forsitan ꝓfocetur. ¶ Et huiusmōi qdeꝫ generis sunt effusiones hūoꝝ plurimorum: aut sanguis plurimi ad stōm ⁊ pectus ⁊ ad ambo: aut permutatio materiei apatis sinancie ⁊ pleureſ ⁊ peripneumonie ad partes cordis subito aut pp viscositatem eaꝝ in poris: quare oppilant meatus ⁊ ꝓprie in membris anhelitus ⁊ qñꝫ est cōis in oibus uenis corporis ꝙuis non faciūt illud sua multitudine. ¶ Aut pp uehementiam sui nocumenti cū qualitate fꝛa valde aut mordicatia ualde ⁊ adustiua valde. Et sincois quiꝺ que accidit in initō paroxismi febris est huiusmōi generis ⁊ eius cā sūt humores grossi ualde aut uiscosi aut mordicatiui aut adustiui. ⁊ qñꝫ fit illud pp ꝓpinquitatem cordis. Et qñꝫ est in mēbris aliꝭs cōicantibus ei sicut cerebro. Nā qū in eo accidit oppilatio integra ⁊ est apoplexia fit sincopis procul dubio. Et qñꝫ est in stō pp causam antiquaꝫ aut pp debilitatem accidentem pp quā recipiens attractioneꝫ materieꝝ ad os suum siue sint fꝛe siue calide. Et qñqꝫ fit causa multitudinis oppilationis in uenis corporis vbicūqꝫ sunt. ¶ Et iste materie pernitiose multotiens accidūt ex supfluitate comestionis ⁊ potus ⁊ frequētia fastidiꝭ pp malitiam digestiōis ita ut ex ea spargatur in corpore qꝺ repleat venas ⁊ oppilet meatus anhelitus Et iste quidē materie pp suam multitudinem qñꝫ adiuuant ad sincopim faciendam ex parte qua priuāt corpꝰ nutrimēto: qm̄ oppilāt viā nutrimēti hōi ⁊ ñ ꝯuertūtur ꝑ se ipsas: qm̄ ipse propter suam multitudinem confortantur super nām quare non patiunꝭ ab ea: ⁊ cum hoc cōplxo corporis corrūpitur per eas. Et iste quidē materie que faciunt sincopim sua multitudine aut malitia sua sunt que faciunt tristitiam ⁊ nauseam qñ in stō cadunt ⁊ sunt minoris ꝙtitatis aut malitie. ¶ Facta aūt cā eūonis superflue nō est nisi qꝛ sequitur ipsā spus eūatus cum ea vsqꝫ ad hoc vt resoluatur maior pars eꝰ Et illud ē aut solutio ventris cū diaria: aut est solutio ventris continua aut lubricitas stōi ⁊ intestinoꝝ aut rasura aut uomitus plurimus: aut fluxus sanguinis nariū aut fluxus sanguinis ex mēbro alio sicut orificiꝭs venarum ani aut pp ulnꝰ aut pp descensum aque hydropiſ aut pp apertioneꝫ dubellati ꝓpterea qꝛ currit ex eo res plurima subito aut pp fluxum menstruorum ⁊ partus. aut pp multitudinē exercitiꝭ aut morā in balneo calido vehementis sudoris aut pp aliꝙ cāꝝ sudoris fortis ⁊ superflui accidētis aut qꝛ facit sudorem per seipsam sicut caliditas aut preparationem sicut raritas corporis superflua aut subtilitas humorum in substantiꝭs suis ⁊ naturis suis. ¶ Et qñꝫ accidit sincopis ab eūone humorum uirtute vitali adhuc forti non est adhuc timendum ⁊ illa est sicut sincopis que accidit post phlebotomiaꝫ. ¶ Dolor aūt facit cōtingere sincopin ꝓpterea qꝛ supflue resoluit spum sicut in iliaca ⁊ colica ⁊ i mordicatione supflua accidente in membris sensibilibꝰ. s. oris stōi ⁊ intestinoꝝ ⁊ eis similiuꝫ. Et sicut i dolore motuū neruorum ⁊ vlcerum eoꝝ ⁊ morsionum eis accidētium sicut scorpionis ⁊ vespe ⁊ in ulceribꝰ iuncturarū preparataꝝ fricationi ⁊ ꝑcussioni que sequntur eas pp effusinonem materierum nocentium. Et sicut dolores vlcerum ambulatiuoꝝ vehementia doloꝝ quoꝝ facit sincopiꝫ pp suam acuitatē ⁊ corrosioneꝫ ipsoꝝ. Et ꝑuenit ex eis corruptio membroꝝ donec perducit ad mortem Ipsa nāqꝫ faciunt sincopiꝫ in primis pp doloreꝫ ⁊ in fine pp uehementiam inflationis cordis aut allatiōem vaporis ventosi corrupti ad cor seꝙtis ipꝫ ex exiccatione membri ⁊ conuersione eius ad cōtrarium cōplxonis ꝓportionalis hōibꝰ. ¶ De accidentibꝰ ꝟo anime iaꝫ locuti fuimus ⁊ sciuisti in extenuatione cāꝫ ⁊ oppressione quā cordi faciunt. ¶ Apa aūt facit euenire sincopi aut propter magnitudinem suam vbicūqꝫ sit apparens aut occultum corrumpens complexioneꝫ cordis mediante allatione arteriarum aut ꝓpter mēbrum in quo est qum est sicut panniculus cordis aut est membꝝ ꝓximum cordi in quo ēt si non est apostema magnum valꝺ ipsum tñ facit illud qꝺ efficit maximum longinquꝫ aut pp dolorem qñꝫ vehemens fit cum eo. ¶ Sed ⁊ stōꝰ qualiter fit causa sincopis. Scias itaqꝫ ꝙ stōus est mēbꝝ ꝓpinqum loco cordis ⁊ est cum hoc vehemētis sensus. Et est minera collectionis humorum diuersorum qꝛ ipse facit euenire sincopim aut qꝛ infrigidat ipsuꝫ valde sicut in bolismo aut qꝛ calefacit valde aut quia dolere facit ualde aut qm̄ ex ipso ē mā grossa mala frigida aut mordicatiua acuta ⁊ ulcera ⁊ bothor in ore eius. Sed ⁊ reliqua mēbra q̄liter fiunt cā sincopis. Scias ꝙ mēbra alia sunt cā sincopis aut pp dolorem ꝯtinuatuꝫ ex eis cordi aut ꝓpter vaporem venenosum quem ipsa mittunt cordi sicut est illud qꝺ accidit i ꝓfocatiōe matricis. Aut pp eūoneꝫ accñtem i eis resoluentē spuꝫ cordis sicut debilitas vehemēs in ore stōi aut pp oppilationem facientem cōstrictionē viaꝝ spus ⁊ i eis q̄ sūt i circuitu meatum cordis aut pp cōplxones corruptas malas fortes dōinātes eis sicut fit in febribꝰ adurētibꝰ ⁊ pestilentialibꝰ. Et illud est ex eis q̄ fiunt cum cōitate omniū mēbroꝝ. Et scias ꝙ sincopis ꝯfirmata curatōeꝫ

nõ hȝ ⁊ ꝓprie qñ ꝑducit ad viriditatẽ faciei ⁊ ꝯuersiõȝ
colli :fortasse.n. nõ erigit᷑.Et ille cui⁹ res ꝑuenit ad h°
tũc qñ caput eleuat suũ morit᷑.Et scias ꝙ i corpore ip
sius q̇ phl̃omat᷑ ꝑꝑ necessitatẽ ⁊ sincopizat᷑ sꝫ ipsaȝ non
ꝑꝑ multitudinẽ eũonis nȝ ꝑꝑ suã cõsuetudineȝ in phl̃o
miã assueraȝ est egritudo:aut in stõ e⁹ est debilitas ꝑ se
aut ꝑꝑ effusionẽ rei ad ipȝ ⁊ qñ mã decrepiti febrientis
resoluit᷑ ad stõȝ suũ facit accidere sincopiȝ.Et cã q̃ ali
q̇s sincopiȝ patit᷑ in prima phl̃omia sua est q̃ subitũ est
qȯ nõ ꝯsueuit.Et mľtotiẽs q̇ȯ accidit sincopis i crisib⁹
ꝑꝑ expulsionẽ materiei caľe ad stõȝ. Et multotiens fit
phl̃omia cã sincoꝑ ꝑꝑ infĩationẽ. ¶ C.vij.de signis.

Signa significãtia cãȝ sincopis ⁊ dolores e⁹ ꝓpor
tionalia sꝫ signis ꝑdictis tremoris cordis:nã si ip
sa sꝫ debilia sꝫ tremoris cordis ⁊ qñ sꝫ fortia sꝫ sincopis
⁊ q̃to pl⁹ fiunt vehemẽtiora sꝫ mortis subite. Et puls⁹
q̇ȯ est significatio significantior illi⁹.Significat.n. sua ꝯ
ꝑssiõe cũ fixione v̇tutis mãm ꝯpssiuã ⁊ sua diuersitate
vehementi cũ vicissitudib⁹ ⁊ ꝑuitate maxima resolutõȝ
v̇tutis.reliq̃s aũt significatiões suas ꝭȝ reliq̃s dispõnes
iaȝ sciuisti.Et ad sũmũ qñ sincopis nõ fit subito:tũc ad
ipsaȝ minorat᷑ pulsus i pris:deiñ sanguis incipit occul
tari ad iteriora ⁊ ꝯuertit᷑ color a dispõne sua.Et fortas
se palpebre nõ eleuant᷑ ⁊ apparet i oculis debilitas mo
tus ⁊ alteratio coloris: ⁊ visui apparent imaginatões
extra inuentiõȝ ⁊ infĩant᷑ extrema ⁊ apparet ei roritas
in corꝑe fĩa.et qñȝ accit nausea: ⁊ qñȝ ifĩat᷑ totũ corp⁹
¶ Qñ igr̃ icipit aliq̇d boꝝ signoꝝ p⁹ phl̃omiã aut soľo
nẽ ventris aut assiduatõeȝ rei nec̃io faciẽtis lesiõȝ absti
neat᷑ ab ea ⁊ remoueat᷑ cã qm̃ iã ꝑducet ad sincopi si ñ
abscindat᷑.Et qñ sincopis nõ hȝ cãm mãifestã ꝑmitiuã
⁊ añcedẽtẽ ⁊ est cũ tremore cordis freq̃nte ⁊ nõ est illȯ
qȯ est in ore stõi cã faciens ipam nec̃iã ⁊ generans eã
tũc ea est cordialis ꝯfirmata.Illa v̇o cũ q̃ est nausea ⁊ ꝯ
turbatio est stõacbalis.Et qñ ꝯtinuat᷑ sincopis ⁊ vehe
mẽs fit ⁊ ñ est cã manifesta faciens eã imo est cordialis
tũc hñs eã morit᷑ subito. ¶ C.viij de cura.

Illa q̃ fortis est ⁊ facta ꝑꝑ malitiã ꝯpľonis ꝯfir
mate curatõeȝ ñ hȝ.Et illa que nõ est ita imo est
lenior aut est sequens cãs extrinsecas a corde curat᷑.
Et patiẽs q̇ȯ sincopiȝ qñȝ est in sincopi: ⁊ qñȝ est in eo
qȯ est inter sincopiȝ ⁊ sanitatẽ: ⁊ qñȝ ẽ in leui ꝑoxismo
sincopis.Qñ ergo est in dispõne sincopis non est semꝑ
possibile nobis ut laborem⁹ in abscissione cause. Im
mo nobis nec̃ium est ut opponam⁹ accñti qȯ accit cuȝ
eo qȯ ipsi ꝑtinet de cura.Et qñȝ aggregant᷑ nobis due
necessitates ꝯ̃rie ꝭm duas ꝑtes diuersas.Indigem⁹ eñi
in quibusdã mẽbris diminutiõe ⁊ eũone e⁹ qȯ in eis ẽ
ex hũorib⁹ ⁊ in spiritib⁹ additione nutrimenti ⁊ restau
ratiõe e⁹ qȯ in eis accidit de resolutõe.Et in p̃mo q̇ȯ
qȯ accidit ex sincopi oȝ ut incipiat᷑ ⁊ laboret᷑ cũ eo qȯ
nutrit spum ex odorib⁹ bonis nisi in ꝑfocatione matri
cis.In sincopi nãqȝ facta ex ea oȝ ut approximent᷑ nari
b⁹ eaꝝ odores fetidi ⁊ ꝓ̇pe ꝯuenientes cũ hoc ori stõi.
Et odoramento q̇ȯ caľi vel calami est ꝓprietas i ea ex
perta ⁊ ꝓ̇pe in cura caľe cholerice ⁊ siľr gypso. Im
mo curatur dando in potu ad sorbendũ ex viuificãtib⁹
v̇tuteȝ.Et qñ fuerit illic vacuitas ⁊ fames tũc non apꝓ
ximet᷑ eis uinũ purũ.Immo oȝ ut misceat᷑ cũ aq̃ carnis
multa ⁊ ꝯmisceat᷑ cũ aq̃: ⁊ si nõ tunc fortasse accidẽt ex
eo ꝯmistio rõnis ⁊ spasmus.Et ex eis q̃ nec̃ia sꝫ in plu
rib⁹ spetieb⁹ sincopis est ispissatio corporis exteri⁹ ut ꝯ
primat᷑ spus ⁊ resolut⁹ nisi sit solutio uẽtris fortis valde

aut sit cã frigus vehemens. Et qñ nõ ẽ illc cã frigoris
manifesta ꝓhibens roratõȝ aq̃ fĩe ⁊ euẽtatõȝ ⁊ sorbitio
nẽ aque fĩe ⁊ aque ro. ꝓ̇pe. Et idiges q̃ odore sandalo
rum infecta sꝫ cũ odoramẽto odoꝝ fĩoꝝ.Multotiẽs eñi
sanant᷑ cũ istis. Et si ẽ fortior hac ⁊ ñ fit successiõe rei
resoluentis caľe ualde:tunc opȝ ut insufflet᷑ muschus in
nares ei⁹ ⁊ olfaciat algaliã ⁊ suffumiget᷑ qñ necesse est
⁊ sorbeat diamuschuȝ si possibile est.Et si cã fuerit cali
ditas tunc odorifera fĩa administrent᷑ ⁊ roret᷑ aq̃ fĩa sꝫ
faciem e⁹ i primis ⁊ non est maluȝ vt ꝑmisceat᷑ parum
muschi de eo qȯ admistrat᷑ de illꝭ cũ uictoria ex ills que
sꝫ sic̃ canfora ⁊ sandali ⁊ qȯ ẽ fortis infĩatiõis ⁊ fit fĩuȝ
ꝯ̃ calidũ impediens ⁊ muschus vt ꝯfortet calorẽ vitaleȝ
Et vt sorbeant aquaȝ fĩam:ꝙ si tolerat dispositio vt sit
mista cũ vino ifĩato subtili tenui tunc ẽ melius.Et opȝ
cũ h° ut fricet᷑ os stõi freq̃nter.Et nec̃iuȝ est ut sit lect⁹
e⁹ in aere fĩo.Et siľr oȝ vt sint lecti oiuȝ hñtiuȝ sincopi
qñ nõ est ex cã fĩa ⁊ ꝓ̇pe in sincopi hñtiuȝ ethicaȝ: ⁊ oȝ
ut assiduet᷑ embrocatio extremitatũ ⁊ ꝑtiũ mẽbroꝝ ip
soꝝ regaliũ cũ aq̃ ro. ⁊ succis fĩis cognitis: ⁊ nec̃ium est
vinuȝ infĩatum qȯ ipsi in potu sumant.Et si fuerit illic
singultus ⁊ nausea:tunc oportebit vt uiuificetur calidi
tas infirmi ⁊ adiuuet᷑ nã e⁹ cõmouendo guttur cũ pẽna
excitante vomitũ ⁊ cõmouendo spum ad exteriora.Et
oȝ ut assidues ista ⁊ attractioneȝ sꝫ eũ: ⁊ quãmaximum
clamoreȝ ⁊ sternutationẽ ⁊ si fit cũ ꝯdisi. Qñqȝ illa nõ
valent ⁊ non sternutat tunc eger morit᷑. Et oȝ ẽt ꝓ̇pe
in sincopi que fit ex eũone ut aꝓpinques ei odores ci
boꝝ desideratoꝝ nisi in hñtib⁹ nauseã ⁊ sincopiȝ accñtẽ
cã hũoris in ore stõi. Nõ.n.oȝ tunc ut illud approximet᷑
eis.Et oȝ ut utant᷑ vino ⁊ sorbeãt aquã fĩam: aut cale
factã ꝭm duas dispõnes notas.sitqȝ vinum magis pene
trabilis res ⁊ subtilior ⁊ melioris saporis ex eo in quo
ẽ residuũ stipticitatis q̃uis sit v̇tus fortis in eo quȯ re
cens est ad aggregandũ spum ⁊ ꝯfortãdũ ipȝ: ⁊ oȝ ut ñ
sit in ipso amaritudo fortis ⁊ abhorreat ipsũ nã nȝ gros
situdo q̃ nõ penetret in ipso cum velocitate.Et opȝ ut
sit color ei⁹ citrinus nisi sit sincopis ab eũone: ⁊ ꝓprie
ꝭȝ poros ꝑꝑ raritatẽ eoꝝ ⁊ reliq̃ tunc.n.diligit᷑ vinũ ni
grũ grossuȝ.Ipȝ.n.ẽ nutribilius ⁊ magis faciens decli
nare humores ad ꝯ̃riũ e⁹ q° fit resolutio ⁊ reducẽs spuȝ
in essentia sua.Illi aũt q̇ nõ hȝ egritudinem hanc: vinũ
ꝯuenienti⁹ ẽ illud qȯ ẽ uelocioris penetratiõis.Et tibi
q̇ȯ posse ẽ ut ipȝ expiaris ita ut gustes ex ipso paꝝ.Qñ
qȝ uideris ipȝ penetrare ad calefaciendũ cũ uelocitate
cũ bonitate subẽ ⁊ odoris tũc illud ẽ ꝯueniens. s. illud
qȯ q̃rit᷑.Et qñȝ ponim⁹ in ipo de muschbo circiter.s.ij.
grana aut de diamuschbo q̃titatẽ doſ unius aut medie
tatis e⁹ aut tertie ipsi⁹ ⁊ illud quiȯ i sincopi uehementi
⁊ siľr trociscos muschatos dictos i antidotario.Et cõ
uenienti⁹ uinum in h⁹i ẽ illud qȯ ẽ calefactũ. Ipȝ.n.in
eo c⁹ sincopis ñ ẽ ex caľitate ẽ magis penetratiuũ ⁊ qñ
ꝯfortat fortitudie panis ẽ magis lõgiqũ ab hoc ut exic
cet.Et ex eis q̃ ꝯferũt eis ẽ miua appropriata sincopi
dcã i antidotario.Et hõies q̇b⁹ nec̃iuȝ est magis pota
re uinũ calefactũ sꝫ illi quoꝝ tardior ẽ cessatio. Nõ.n.
oȝ ut isti sumãt i potu fĩm ⁊ siľr ille c⁹ infĩat᷑ totũ corp⁹.
Et isti sꝫ illi q̇ idigẽt ipso ⁊ inũctione extremitatũ ⁊ stõi
cũ oľis caľis aromatizatis.Et si ẽ sincopis cã materiei
tũc si ẽ posse ut expellat᷑ mã cũ uomitu c⁹ spat᷑ facilitas
aut cũ clisteri:aut phl̃oia fiat illȯ.Et si est ꝑꝑ eũonẽ ex
ꝑtib⁹ intrinsecis calefiant extremitates ⁊ fricentur ⁊
inũgãt᷑ cũ oleis caľis aromatizatis: ⁊ qñqȝ est nec̃ium

ſtringere ea. Et ſumat̃ i om̃i genere eũonis illud qḋ dĩ in capl̃o ſuo ⁊ ꝑpara in uiuificatiõe nature illḋ qḋ ſcis Et ꝯuenientius ẽ hñti illã q̃ ex hoc capl̃o fit ſucceſſione colice paſſiõiſ ut ſumat galiã muſchatã in uino ⁊ ſucco cydõiꝝ cũ aq̃ carnis fortiſ i uino ⁊ ꝯfert ei maſticatõ tu ris ⁊ luti aſãbiorũ nutriti cũ cãfora. Et ſi eſt ꝓꝑ euacua tõez ex ꝑtibꝰ extrinſecis ſicut ẽ ſudor ⁊ q̃ ſimilãt̃ illis in frigida extreitates ⁊ pl̃ueriza ſuꝑ cutez myrtũ ⁊ lutum chimoleaz ⁊ cortices granatoꝝ ⁊ reliq̃ ſtiptica ⁊ nõ ex trahes mãz ad exteriora oio ⁊ nõ admiſtres huiuſmõi pulueriʒatõez i ſincopi ab euacuatõe itrinſeca. Immo oꝫ ut ꝯfortes virtutez in om̃i euacuatõe ꝓcipue appro ximãdo odoreſ ciboꝝ deſideratoꝝ ⁊ ſil̃ia eis de his que dcã ſũt. Et ſi fuerit cã doloris ſtupefac illũ dolorez ſi ñ eſt poſſibil̃ abſciſſio cãe eꝰ ſicut curat̃ colica cũ filonio ⁊ ſil̃ibꝰ ei. et ſi ueneã fuerit cã da ad ſorbẽdũ albeʒabar expꝛa ⁊ diãuſchũ ⁊ medicinas dcãs in libro de ueneniſ. Qḋ ſi fuerit in ceſſatõe ⁊ iã ſanat̃ aliq̃tulũ tũc ſit regi men eꝰ ẽt ſil̃e regimini ꝑmo cũ additione cꝰ poſſibilitas ſit in hꝰmõi diſpõne. Et exẽplũ eꝰ in quo ãbe cõicãt ẽ qm̃ vbigiza oꝫ ut ad ſorbendũ det̃ medicie iuuatiue ſꝫ diſpõnez de illis q̃ ſciunt̃ ⁊ dcẽ ſt̃ in cãº de tremore cor dis ⁊ feſtinet̃ i hoc. Et illḋ i qº poſſibilitas ẽ additõis ẽ ſic̃ ſi ſit illic repletio oriſ ſtõi ſtudẽdũ ẽ ut euõat̃ illḋ qm̃ ſanat. ⁊ ſil̃r ſi ſit illic ĩepletõ oꝫ ut fãeſ adhibeat̃ ⁊ mino ret̃ cibꝰ eꝰ ⁊ vtat̃ exercitio tolerabili eq̃li ab hꝰmõi ⁊ fri catio adhibeat̃ oibꝰ mẽbris abſꝫ ſtõ ⁊ veſica ⁊ nꝫ cogat ipꝫ ſumere cibũ niſi uinũ ꝑdcm̃ in diſpõne ſincopis qḋ nec̃iũ ẽ. Et pl̃es qḋ ſtultoꝝ medicoꝝ ſtudent in cibãdo eũ exiſtimãtes ꝙ ſit ei ꝯueniẽſ ut uiuificet ṽtutẽ eꝰ. Ipſi ergo ſuffocãt cal̃itatẽ eꝰ inatã ⁊ interficiũt ipſũ. Et iſti qḋ iuuant̃ ſirupo acetoſo ⁊ ꝓꝑe illo q̇ coq̇t̃ cũ aq̃ in q̃ ſt̃ ſubtiliatõ ⁊ inciſio ſic̃ iſopꝰ ⁊ ſil̃ia. Et ſi fuerit cã oppi latio in mẽbris ſpualibꝰ ⁊ que ſt̃ corã eis da ad ſorbẽdũ oxymel ⁊ frica crura eꝰ ⁊ adiutoria eꝰ ⁊ labora in huꝰ mõi ad ꝓuocandã vrinã eiꝰ ⁊ da ei in potu de uino qḋ ſubtile eſt ⁊ illḋ ſi eſt illic cal̃itas. Si aũt ẽ ab eũatõe ⁊ debilitate ad ſorbendũ det̃ aq̃ carnis arõatiʒata ⁊ fiat vt ſugat panez infuſuz in uino odorifero cui aq̃ ro. ſit ad miſta. Et qñꝫ iuuat̃ ſi ſumat in potu lac acetoſuz abſq̃ butyro infrĩatuz: ⁊ illud ſi fuerit illic cũ eũone cal̃itas: ⁊ ſil̃r aq̃ acreſte ⁊ meliꝰ illo ẽ rob acetoſitatiſ citri. Et qñ ꝙ ponũt̃ in ipſo folia eꝰ. Et ad ſummũ illi q̇ cũ ſincopi hꝫ cõturbationẽ ⁊ inflãmationẽ aut accit a ſudore vehe mẽti oꝫ ut det̃ illud qḋ dat̃ infrĩatũ: ⁊ ſi ſit ẽt res in qua q̃rit̃ calefactio. Et ex eis que eis cõferũt ẽ ut i potu ſu mat aquã carnis fortiſ decoctiõis cui admiſta ſit decia ſui de vino odorifero ⁊ aliq̇d de vitello oui ⁊ aliq̇d de ſucco maloꝝ dulciũ aut muʒoꝝ aut acetoſoꝝ ſꝫ ꝙ exigit diſpõ. Si aũt tu fueris cauẽſ in ipo calefactionẽ nꝫ fue ris auſus dare in potu vinũ da ei ad potãdũ lac aceto ſũ infrĩatũ i quo ſit ꝯritꝰ panis de ſimila ⁊ da ei in cibis ſpes acetoſoꝝ factoꝝ cũ ſuccis fructuũ. Qḋ ſi hñs ſin copi inuenit frigꝰ cũ ea aut pꝰ eã aut qñ in potu ſũit in frĩantia ⁊ ꝓꝑe in viſceribꝰ dabis ei ad potãdũ cardamo mũ ⁊ piꝑ ipſũ ⁊ apſinthiũ: ⁊ qñq̃ dat̃ in potu uinũ. Et qñ curatio facit nec̃iũ vt fiat mũdificatio ⁊ times nocu mentũ eꝰ oꝫ ut tu ꝯfortes ſtõꝫ ⁊ incipe in hoc cũ eo qḋ ẽ ſic̃ ſirupꝰ de apſinthio decoctꝰ cũ melle ⁊ adiſtra ẽpl̃a ꝯfortantia ſtõm ꝑdcã ⁊ ad bibendũ da vinũ odoriferuz pꝰ illud ⁊ ciba cibo laudabili. Facte ṽo in principio fe. ⁊ cã apatũ curã dicemꝰ vbi dicemꝰ curã accidentiũ fe. Et penitꝰ oꝫ vt frices extremitates eꝰ ⁊ calefacias ⁊ ſtri

gas ut nõ ſubmergat̃ virtꝰ ex mã ⁊ ꝓhibeat̃ a cõeſtiõe cibi ⁊ uino ⁊ interdicat̃ ſõnus niſi ſit ꝙ i ꝑncipio ſui ñ accidat niſi ꝓꝑ dbilitatẽ. et q̇cũq̃ eoꝝ q̇ ſincopi patiũt̃ indiget cibo oꝫ ut det̃ añ ꝑoxiſmũ duabꝰ horis: aut tri bꝰ cibꝰ ⁊ ſit cibꝰ ſauich de ordeo infrĩatũ ⁊ panis cũ ali quo qḋ hẽat ꝑuã acetoſitatẽ ⁊ naribꝰ attrahat odorem bonũ. Et ſi fuerit illic ꝯſtrictio uentris ſumat̃ p̊ꝰ cibus q̇ lenificat ſic̃ ſt̃ thafeathe ⁊ ſil̃ia eis ⁊ ſirupꝰ de malis cũ oxymelle eſt iuuatiuũ in hꝰmõi. Qḋ ſi nec̃iuz fuerit uti cibis ſubtiliatiuis ſint ſic̃ aq̃ carnis ⁊ uitellus oui ⁊ ſorbitiões cũ medulla panis: ⁊ in aq̃ carnis qñꝫ nec̃iũ eſt ut miſceat̃ cũ aliq̃tulo vino. Si aũt neceſſitas illoꝝ fuerit ad hoc ut cõfortet̃ ſtõꝰ: tũc oportebit ut miſceãt̃ cũ eis robub ⁊ ſucci fructuũ odoriferoꝝ in q̇bꝰ ſit ſtipti citas. Sed in hora ꝑoxiſmi nec̃iũ eſt vinũ. Sincopi aũt fcẽ ab accñtibꝰ aialibꝰ ſuccurrit̃ ẽt cum eo qḋ añ dcm̃ ẽ ex odoribꝰ bonis ⁊ ſtrictiõe naſi ⁊ uomitu ⁊ fricatõe extremitatũ ⁊ ſtõi ⁊ cibatione eꝰ cũ aq̃ carnis. Et ſint in ea tortelle in vino infrĩato: aut calefacto ſcḋꝫ ꝙ ſcis. Et ſi ſincopis eſt ex cõtinuatione chol̃e citrine oꝫ vt ſit uinũ ꝑmiſtũ. Et ſil̃r ſincopi ex dolore. Et nos q̇ḋ dice mꝰ illud qḋ ꝓꝑiũ eſt colice in capl̃o ſuo. Et pl̃m quiḋ ſincopis que accidit ſucceſſione phl̃omie accidit ſtoma chis ⁊ hñtibꝰ uenas ſubtiles ⁊ ſtõꝫ debilẽ: aut corpora in q̇bꝰ dñat̃ cholera citrina ⁊ ei q̇ ñ ꝯſueuit uti phl̃omis. Et oꝫ ut iſti ante phl̃omiã ſũant in potu alq̇d de robub ꝯfortãtibꝰ ſtõm ⁊ cor. Et qñ cadunt in ſincopi fiat illud qḋ diximꝰ ⁊ ſumant in potu uinũ miſtũ infrĩatũ ꝯfortãs ſtõs eoꝝ ⁊ ꝯſeruans eos ⁊ ꝓꝑe cũ ſucco alio. Et oꝫ ut dicamꝰ denuo ꝙ qñꝫ eget curatio in ſincopi ſtipticis ut ꝓhibeant eũones ⁊ ꝯfortent mẽbra mollificata adiuuã tia ad reſoluendũ ⁊ ut ſtringat̃ os ſtõi añ ⁊ nõ recipiat illud qḋ ꝑuenit ad ipſuz ⁊ eget ṽtute penetrãte uelocis penetrationis ad nutriendũ ſpum ſic̃ ẽ uinũ ⁊ ãbo ſunt ꝓhibentia oꝑationes. Opꝫ ergo ut diſcernat̃ inter ad miſtrationẽ utrarũq̃ diſpõnũ. Admiſtrent̃ itaq̃ ſtipti ca in hora ſanatõis: aut poſtq̃ adiſtraueris aliḋ incipiẽ do ad hoc ut uiuifices uirtutez qñ ipſa iã impſſionẽ i eo fecerit ⁊ fuerit uiuificatã. Et adminiſtra ſcḋm in hora neceſſitatis uelocis ad uiuificandũ uirtutẽ ⁊ non ꝑmit tas ſtipticũ ſuper illud ⁊ ꝓhibeat penetrationem eius. Et qñꝫ neceſſitas ꝑducit ad illud quḋ eſt fortioris nu trimenti q̃ uinum ⁊ ꝓꝑie qñ ſincopis ẽ a fame: aut re ſolutione pl̃ima. Et qñ ſit ut qñ uinũ purũ ſrĩuenit cor poribꝰ eoꝝ multiplicat in eis ⁊ facit poſſidere cõmiſtõꝫ intellectꝰ ⁊ ſpaſmũ tunc non ẽ eis aliq̇d ita ꝯueniens vt aq̃ carnis ꝑdcã ꝑmiſta cũ uino puro ⁊ ſucco pomoruz aut acetoſoꝝ: aut dulciũ ſꝫ duas res. Et qñ nõ ẽ qḋ ꝓ hibeat tũc melius ẽ ut ponat̃ in ipa q̃ ſt̃ ſicut gariofili ⁊ muſchus. Nã ſtõus ẽ magis recipiens eã ⁊ ṽtuſ ſtõi cũ ea uehemẽtiꝰ iuuat̃ ⁊ cor magis attrahit ipaz. Et qñꝫ tibi nec̃iuz ẽ ut diſſoluas panẽ ſimilagineũ i eo qḋ facis ipꝫ ſorbeĩ qñ ſpatiũ a cibo lõginqũ ẽ. Et fricatio extre mitatũ ⁊ cõſtrictio eaꝝ: ⁊ ſil̃r excitatio uomitus ꝯferũt oĩ ſincopi niſi qñ ẽ a ſudore ⁊ ſil̃ibꝰ eꝰ ꝓꝑ q̃ mouet̃ ſpuſ ad exteriora. Iſti. n. ſedatõe magis indigẽt ⁊ nõ oꝫ ut moueant̃ aut uomant aut ligent̃. Et ex eiſ q̃ faciũt eos uomeĩ ẽ aq̃ tepida cũ unguẽto aut cũ oleo aut miſta cũ uino. Et oꝫ ut calefacias ſtõm ⁊ q̃ ſequnt̃ ipꝫ añ frica tiõꝫ extremitatũ ẽt ut facilis fiat uomitus. Et ſcias ꝙ fricatio extremitatũ ⁊ calefactio eaꝝ ⁊ aromatiʒatõ ipa rũ cũ unguentis ⁊ aromatiʒatõ oris ſtõi cũ unctõnibꝰ boni odoris ſic̃ ẽ oleũ nardinũ ⁊ calefaciẽtia ſic̃ ſinapis

⁊ piretrū cōuenientia sᷓ ualde ei cꝰ sincopizatio est ab
euōne sanguis aut hūoris aut repletione imo plrībꝰ qbꝰ
adest sincopis qn̄ nō ē motꝰ hūoꝝ ad exteriora. Et oꝫ vt
ligent crura eoꝝ ⁊ adiutoria ipoꝝ vicibꝰ ꝯtinuis ⁊ fricē
tur ⁊ ꝑpara illud cū eo qđ neciū sit oppositū parti euā
tiōis. Et isti qđ iuuant ꝯstrictōe ascellaꝝ ⁊ roratiōe aq̄
rē ⁊ fricatiōe oris stōi ⁊ silr ōis sincopis q̄ ē ab euone
⁊ cū vio ꝯmisto nisi aliq̄d ꝓhibeat a vio sic apā aut hu
mor imaturꝰ aut solo uētris aut soda. Et si in aliqᵒ ma
gnificat necessitas ꝯfortādi ipsū da ei in potu uinū ēt ⁊
nō cures ⁊ illud qđ in sincopi debili. Et balneū qđ ꝯue
niēs ē ei cui accidit sincopis ex diaria ⁊ colica passiōe.
Et si accidit sincopis ꝑꝑ fluxuꝫ sangis ē nociuum valđ
Et silr si accidat ꝑꝑ sudorē plꝫ. Et balneū ēt ē ꝯueniēs
ei q̄ inuenit ex uomitibꝰ inflāmationē in ore stōi. Si aūt
est ꝑꝑ debilitatē oris stōi tūc oꝫ vt admistrent sīꝫ eū em
pla ꝯfortatiua sic illud qđ fit ex mastice ⁊ cydonijs ⁊ sā
dalis ⁊ croco ⁊ lilio cū vino q̄uis ualde ꝯferāt fricatio
extremitatū ⁊ ꝯstrictō eaꝝ; ⁊ sincopī qđ fcā ex fame qn̄ꝫ
sedat pondꝰ .ʒ. pāis. Et ꝑxismo sincopis siccitatis aut
siccitatis nature oꝫ ut succurrat cū bucellis panis i aq̄
granatoꝝ aut sirupo de mal ⁊ qn̄ꝫ neciuꝫ ē in egritudibꝰ
acutis ꝑꝑ sincopiꝫ dare i potu uinū ⁊ magis ꝯueniens
est īsipidū. Et patientes qđ sincopiꝫ ꝑcipiunt uigilare
⁊ dimittere locutōꝫ.

Ca. ix. de casu virtutis subito.

Hoc plꝫ ꝯtingit vbi nō est dolor nꝫ solo uētris nꝫ
apā magnū nꝫ euō magna. Et n̄ ē qđ nisi ꝑꝑ hūo
res ꝯcurrentes ⁊ raro qđ ꝯtingit ut sint illi hūores san
guinei. Sāguis. n. dū nō facit accidere prius aliqđ ac
cidēs ⁊ nō succurrit cū extractiōe eꝰ facit accidē casuꝫ
uirtutis subito. Illud aūt qđ sepius ē: ē ut sit cā hūores
grossi in stō: aut in venis oppilantes uias anhelitꝰ. Et
scias ꝙ casꝰ v̄tutis qn̄ꝫ seq̄t sincopi: ⁊ qn̄ꝫ est ifra sinco
piꝫ ubi v̄tus nō destruit nisi a neruis aut lacertis ipsiꝰ
existētibꝰ ab ea uacuis: quare hō fit nō motꝰ nꝫ remoue
tur a suo situ ⁊ dormitione sua nisi cū labore. Et cā illis
est accidēs eꝰ qđ diximꝰ. Nā qū vehemēs fit facit cade
re virtutē integre ⁊ si nō fit uehemens facit cadere v̄tu
tē neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ. Et multotiens qđ fit ꝑꝑ subtilita
teꝫ hūoꝝ in subā sua: ⁊ qꝛ ipsi recipiūt resolutiōꝫ ꝓpe in
febribꝰ. Et istoꝝ qn̄ꝫ opatōes sēsibiles sᷓ n̄ lese q̄uis n̄
sint tolerabiles qn̄ mltiplicāt ⁊ iterāt.

Ca. x. de cura.

Cura istoꝝ prima ē cure patiētiū sincopi. Eꝰ nā
qꝫ cura q̄ ē ex repletōe sanguinea est phlomia.
In ea v̄o q̄ ē cā alicꝰ alterꝰ hūoꝝ grossoꝝ oꝫ ut succurrat
patiēti ipaꝫ in hora cessatōis euone cū eis q̄ sᷓ sic hiere
Et qn̄ꝫ sufficit hierapic cū q̄ ꝯposita sᷓ turbit ⁊ sal iđus
⁊ agaricū ⁊ epithymū ⁊ q̄ sᷓ silia eis. Et qn̄ꝫ medicas
eū cū scamonea. Scamonea nāqꝫ est ex eis q̄ adiuuant
medicinas alias. Et oꝫ qđ ut admistres i ea uomitū pꝰ
solonē ⁊ assidues receptionē ꝯfortātiū cor ⁊ odoramtū
eoꝝ. Et fricatio qđ extremitatū ē ex eis q̄ uiuificāt calo
rē inatū sꝫ ꝙ iterauimꝰ eꝰ rememoratiōꝫ ⁊ vtat pꝰ illud
exercitio tēpato. Cibꝰ v̄o sit ille q̄ subtiliat ⁊ incidit sic
aq̄ ciceris cū sinapi ⁊ oleū de oliuis ⁊ oleū amigdalinū
Et de uino qđ vtat subtili ⁊ ueteri. Et utat balneo pꝰ
euōnē ⁊ inūgat oleis uiuificantibꝰ calorē inatū subtiliā
tibꝰ. Deiñ utat pꝰ balneū uino puro ⁊ sirupo de melle
⁊ sirupo de apsinthio ⁊ silibus illis. Qūqꝫ incipit viui
ficari oꝫ ut ꝑpet cibꝰ ꝯfortatiuus velocis digestōnis.
Et tu qđ scis illud ex eis q̄ dcā sᷓ tibi. Et scias ꝙ v̄tus
augm̄tat cibo ⁊ uino subtili ꝯueniētibꝰ ⁊ odoribꝰ bōis
⁊ tranq̄llitate ⁊ gaudio ⁊ dimissione eoꝝ q̄ ꝯtristāt ⁊ ri
xari faciūt ⁊ rememoratiōe reꝝ amabiliū ⁊ habitatōne
cū dilectis.

Ca. xi. de regimine eꝰ in quo appa
rent signa aduentus apatis cali in corde.

Apostema qđ qn̄ fit apā tūc iā interficit aut iter
ficiet. aū illđ v̄o qn̄ appent tremor cōdis magnꝰ
⁊ inflāmatio vehemens ⁊ signa ꝑdcā: tūc ē sꝫ inceptiōꝫ
ꝑnitiei ꝙ si aliq̄d iuuat ipꝫ tūc ē phlomia basilice. Et
sperat qn̄ꝫ in eꝰ euasione cū phlomia arterie ⁊ inferio
ribꝰ corpis ⁊ i ifrīatōe pectoris eꝰ cū niue ⁊ cāfora sīꝫ apā

Fen. xij. de māmilla ⁊ dispōnibꝰ eꝰ. Et ē tractatꝰ unus.

Ca. i. de anatomia māmille.

Mammilla ē mēbꝝ creatū ad generandū lac
ut nutriat cū eo nouiter natꝰ in itroitu sue
natiuitatis ⁊ vsqꝫᵒ ꝯfirmet ⁊ crescat eꝰ v̄tꝰ
⁊ fiat ꝯueniens ad digerendū cibū fortē so
lidū. Et ipā est corpꝰ ꝯpositū ex venis ⁊ arterijs ⁊ ner
uis inter q̄ existit vacuitas quā caro replet glādosa cui
nō est sensus albi coloris: ⁊ propter suā albedinem qn̄
qꝫ assimilatur ei sanguis albificatur illud quod nutrit
ipsam et albificatur illud quđ sīfluit ab ea et fit lac. Et
eiꝰ q̄dem ꝯpatio ad lac generatū ex sanguine est ꝯpatō
epis ad sanguinē generatū ex chilo. In hoc ꝙ vnūqđqꝫ
ꝯuertit hūitatē ad similitudinē suā in nā ⁊ colore. Naꝫ
epar rubificat chilū albū ⁊ facit ipꝫ sanguinē. Et mam
milla albificat sanguinē rubeū ⁊ facit ipꝫ lac. Et uene
qđ ⁊ arterie ⁊ nerui positi in subā māmille ramificant i
ea usqꝫ ad ꝑtes vilosas ⁊ hn̄t in ea reuolutōes ⁊ circul
tōes plrimas. Cōitas aūt māmille cū matrice i uenis
inter eas ꝯtextis ē res quā tu iaꝫ sciuisti in anatomia ve
naꝝ

Ca. ij. de exuberatione lactis.

Scias ꝙ lac multiplicat multiplicatione sangui
nis boni ⁊ qn̄ꝫ minorat tūc cā eꝰ est diminutio cāꝝ
sanguis aut pēuria bonitatis eꝰ. Et cā in paruitate san
guinis: aut est ex ꝑte materiei: aut ex ꝑte ꝯplonis. Et il
la q̄ ē ex cā materiei est qm̄ est cibus paucus aut est ꝯri
us generatiōis sanguis ab eo ꝑꝑ siccitatē suā ⁊ sīitateꝫ
supfluā aut est iā cōuersus ad ꝑtē aliā. s. fluxus sanguis
aut apatis aut alioꝝ. Ex ꝑte v̄o ꝯplonis qm̄ est cōplo
corporis aut māmille exiccans hūiditatē cꝰ passiōe nō
generat ex ea sanguis aut ꝑꝑ sīfluitatē aquositatis eiꝰ
⁊ elongationē eꝰ ab eq̄litate ꝯueniente sanguinea aut
aliud. Sꝫ cā q̄ ꝯsumit subāꝫ sanguis ⁊ corrūpit illđ qđ
generat ex ea: qꝛ nō est ꝯueniens ut generet ex ea san
guis lactis qū lac nō generet nisi ex sanguine bono est
dn̄iuꝫ unius hūoꝝ triū chole aut phlatis: aut melie. Et
declaratio qđ chole ē in citrinitate coloris lactis ⁊ sub
tilitate eꝰ ⁊ acuitate ipius. Et phla declarat i vehemē
tia albedis eꝰ ⁊ aquositatis ipiꝰ ⁊ ꝺcliatiōe eꝰ ad aceto
sitatē in odore ⁊ sapore suo. Et melia in vehem̄tia spis
situdinis eꝰ ⁊ paucitate ipsiꝰ. Et multitudo fortitudis
eꝰ nō elōgat q̄n sit iđ ꝙ sanguis ꝑꝑ uehementiā mltitu
dis sue inobedit opatiōi nature qꝛ nō patit ab ea ⁊ ac
cidit nature defectꝰ i cōuertēdo illuꝫ ꝑꝑ coarctatiōꝫ q̄ꝫ
fecit ipi: ⁊ hoc ē ex eis quoꝝ signa nō sᷓ directa. Et qn̄ꝫ
accidit ex exiccatiōe lactis ⁊ spmatis vt egrediant sm
silū: qꝛ fit sanguis: q̄uis sit exuberās nō laudabil subē
nꝫ ꝯueniens ad hoc ut generet ex eo lac nāle. Et ē illđ
qđ generat ex eo de lacte illaudabile: ⁊ postq̄ iā sciui
sti cām tūc tu ꝓuidus es in modis abscindendi eā. Et
scias ꝙ ōe qđ exuberare facit spma exuberare facit in
plrībꝰ corporibꝰ lac sic semē lactuce ⁊ semē papaueris
⁊ uber capre ⁊ ouis ⁊ silia q̄nadmodū illud qđ exiccat
spma ⁊ minorat ipꝫ ⁊ ꝓhibet generationē eiꝰ minorat

lac ēt sic sem̄ canabis. Et qn̄ cā in paucitate lactis est
paucitas cibi multiplica cibū ⁊ fac delectari in ipso: ⁊
fac ut ipse sit ex genere calī ⁊ hūidi laudabil. chimi. Et
qn̄ ē cā corruptio cibi rectifica ipz ⁊ reduc eū ad genꝰ
ꝓdictū. Et qn̄ cā ē multitudo exercitij minora ipz ⁊ fac
delectari. Et si cā in ipo est paucitas sangnis ꝑꝑ fluxū
sanguinis ⁊ silia retine ipsuz. Et si ipsiꝰ fluxus ē in infe
riorib ad sꝰiora: ⁊ si est eꝰ flxus in supiorib ad iferiora
Qd̄ si eꝰ cā est corruptio ꝯplonis pure pone cibos op
positos illi cōploni cū essentia exuberatiōis chimi ⁊ si
fuerit cā hūoꝝ corruptꝰ dominās euacua cū eo qd̄ opz
in ōi humore. Et pone cibū mulieꝝ cholice ꝯplonis il
lud qd̄ declinat ad fiatez ⁊ hūitatez. Et ex eis que con
ferūt eis est aq̄ ordei cū iuleb ⁊ ēt seis citroloꝝ pugillꝰ
⁊ sem̄ cucūeris ⁊ acceptio cerebelloꝝ ⁊ potꝰ lactis vac
cini ⁊ caprini ⁊ pisces alredradu ⁊ caro bedina ⁊ galli
nacea impiguata ⁊ sorbitiones facte ex kisch ordei cuz
lacte ⁊ ius maluaꝝ hortulanaꝝ. et pōe regimē eaꝝ que
sꝫ phlatice ꝯplonis ex cibis ⁊ medicis in qbꝰ est calefa
ctio in primo ⁊ 2o cū hūectatōe: aut pauca exiccatōe.
Et ex hoc qd̄ genere sunt panis ⁊ baucie ⁊ feniculus ⁊
anetū ⁊ apiū hūidū ⁊ macis ⁊ ꝓprie hūide absqꝫ sicco
qm̄ ē calefactm̄ ⁊ exiccat^{m}. Et sorbitiones facte ex fari
na tritici cū fenugreco ⁊ feniculo. Et qn̄ lac egredit fi
losū ꝑꝑ grossitudinē suaz ⁊ siccitatē suaz: tūc cura ē em
brocatō cū eo qd̄ hūectat ualde ⁊ acceptio hūectātiuz
⁊ silr in spmate ⁊ intende regim̄ cōplonis ſꝫ medicinas
⁊ cibos i qbꝰ ē sꝰfluitas calefactōis ꝓpinq̄ ei qd̄ diximꝰ
⁊ hūectatio ultima. Et cognoscas ēt genus melie dn̄an
tis ⁊ rege ſꝫ ipsuz. Et ex medicis qd̄ tēpatis faciētibus
lac exuberare ē ut sumant de selel apū. xxx. ʒ. ⁊ d̄ folijs
fēiculi. xx. ʒ. ⁊ de sassafa. xv. ʒ. ⁊ de tritico fracto. xxv. ʒ.
⁊ de ciceribꝰ excorticatis ⁊ ordeo albo ꝯtrito eq̄liter de
unoquoqꝫ. xviij. ʒ. ⁊ ficus magne. x. numero ⁊ omnia
bulliant in. xxx. lb. aque usqꝫquo redeant ad. viij. lb. ⁊
minus. Et fit quod inde bibitur. v. ℥. cum. s. ℥. olei ami
gdalini dulcis ⁊ uncia una ⁊. s. zuccari scilimiu. ¶ Et
pisces saliti sunt ex eis que faciunt exuberare lac. Et
ex medicinis facientibus lac exuberare est ut sumatur
farina sisami ⁊ dissoluat in uino puro ⁊ colet ⁊ bibat
colatura eꝰ ⁊ emplet ex fece ipsiꝰ mām̄illa ⁊ ēt sumatur
ex interioribus melongie pōdus medij kafiçij ⁊ elixes in
aq̄ uehem̄ter dōec ēt dissoluat. deiñ ꝯmoueat vehmēt
⁊ colet ⁊ accipiat d̄ colatura eꝰ ⁊ pōat sꝫ ipaz. ℥. i. buty
ri ⁊ bibat aut sūat infusio ciceris ⁊ bibat i ieiunio diebꝰ
cōtinuis: ⁊ ꝓpe fit eꝰ infusio in lacte ⁊ aq̄ ordei cū mel
le: aut iuleb aut sumant seminis fassafa ps. i. ⁊ cicerelle
ptes due cuius pōitō fit kermet unū cū aq̄ calā: aut su
mantur in potu d̄ pilulis nardis. ʒ. ij. cū vino. Et ex me
dicinis qd̄ bonis est ut sumat butyri vaccini. ℥. i. ⁊ vini
cadus magnꝰ det ad bibendū in ieiunio ⁊ rami papa
ueris ruffi ⁊ folia eꝰ decocta cū tritura ordei sūpta sor
bendo aut sumant rhaphanus ⁊ furfur ⁊ bulliant in vi
no ⁊ colet uinū illd̄ ⁊ bibat: aut sumat semē papaueris
assuz cū sauich eq̄libꝰ ptibꝰ cū oxy melle: aut rob postq̄
infusa fuerint in qꝰlibz eoꝝ tribꝰ diebus. Nā illud ē me
lius. Et qn̄z in potu det nigella cū aq̄ mellis: aut suma
tur seis aneti ⁊ seis porri ⁊ seis andacoche oiuz an̄. ℥. i.
⁊ seis fenugreci ⁊ seis fassafa ptes eq̄les misceāt cū suc
co fēiculi ⁊ bibāt ⁊ si misceāt cū melle ⁊ butyro ē meliꝰ

C. iij. d̄ mioratōe lactis ⁊ ꝓhibitōe exuberatōis eꝰ sꝫflue

L Ac qn̄ supfluit plꝫ nocet ⁊ apat ⁊ affert ēt egri
tudines. Et qn̄z aggregat lac in mām̄illa absqꝫ
ꝓgnatione ⁊ ꝓpe qn̄ retinēt menstrua. Cōuertitur eni
mā que nō inuenit uirtutē expellendi ꝑ matricē ꝑꝑ pui
tatez ipsiꝰ ⁊ puenit in ubere ⁊ fit lac. Et qn̄z aggregat
in corporibus uiroꝝ ⁊ ꝓpe in puberibus ita ut rotūdēt
mām̄ille ipsoꝝ. Et tu qd̄ iaz sciuisti in his quoꝝ tibi iam
ꝓterita est rememoratio cās puitatis lactis. Et illd̄ qd̄
in ea plus attendit est oīe qd̄ exiccat vehementia sue
siccitatis: aut uehemētia resolonis sue ⁊ calefactionis.
Et oīa q̄ infrant ēt ⁊ hūectantia q̄ sꝫ vehementis hu
mectationis ēt minorant sanguinez phlegmaticoꝝ. Et
oēs medicie minorātes spma sꝫ minorātes lac. Ille aūt
que ex eis sꝫ frē sꝫ sic semen papaueris ⁊ lentes ⁊ alka
fil cū aceto. Et ex eis que liniunt sꝫ succꝰ arboris psilij
⁊ mucilago eius q̄ retinent ⁊ stupefaciūt est farina faba
baꝝ cū oleo ro. ⁊ aceto. Calē do sꝫ sic ruta ⁊ semen eiꝰ
⁊ ꝓpe ruta mōtana ⁊ sicut alfelemenusch ⁊ semē eꝰ. Et
dos eꝰ ultima est usqꝫ ad. ʒ. ij. Et illd̄ qd̄ veriꝰ ē de re al
bedarungi ē q̄ ipsuz minorat lac q̄uis dicūt qdā q̄ fa
cit exuberare. Et cyminū ꝓpe mōtanū exiccat lac ēt ⁊
ēt ut ex eo fiat epithima cū aceto. Et ex epithimatibꝰ
calis ē illd̄ qd̄ fit de āmoniaco ⁊ uino. Epithima bom
sumant radices caulīū ⁊ terātur ⁊ fiat ex eis emplz aut
sumat farina lentiū ⁊ fabaꝝ ⁊ crocꝰ ⁊ nux hēden ⁊ sal ⁊
fiat ex eis epithima cū aq̄ frā: ⁊ ēt fiat linimentū cū suc
co fenugreci: aut cū lacca ⁊ lithargyrio ⁊ oleo ro. ⁊ ex
eis que ꝓcedūt cursu ꝓpetatis est ut liniat mām̄illa cū
cācro marino ꝯtrito: aut cū cancro fluuiali adusto.

¶ C. iiij. de caseatione lactis in mām̄illa.

Quandoqꝫ lac caseat in mām̄illa ꝑꝑ calitatem
exiccatiuā. Et qn̄z caseat ꝑꝑ frātez ꝯgelatiuā
Et tu qd̄ scis ex eis quoꝝ rememoratō tibi preterijt si
gna cuiusqꝫ haꝝ duaꝝ reꝝ. Medicine aūt ꝓhibitiue ca
seations sꝫ linimentū factū cū cera in qbusdā oleis sub
tiliatiuis sic oleū alkeiri ⁊ oleū de mēta ⁊ silia ⁊ epithi
ma cū mēta trita factū in modū panis. Et epithima ca
lidū factū ex cerato ⁊ ex mucilaginibꝰ frīs ⁊ oleis frīs ⁊
cera colata ⁊ coriandꝝ hūidū ⁊ portulaca vald̄ iuuatia
sꝫ in hoc ēplata. Et ex medicis resoluentibꝰ caseationē
calidā ē acetū uini cōq̄ssatū cū oleo ro. ⁊ calefactū li
nitū desꝫ aut folia solatri ꝯtrita qbꝰ fiant ēplz: aut folia
alkekēgi ⁊ folia solatri ⁊ folia caulis: aut succꝰ eoꝝ ⁊ ꝓ
ꝓpe qn̄ cū eis miscent myrrha ⁊ crocꝰ. Et iteꝝ acetū ui
ni ⁊ oleū uiol. ⁊ paꝝ fenugreci sumant ⁊ fiat ex eis epi
thima. Et ex medicinis resoluentibꝰ caseatiōez frām est
assiduatio embrocatiōis cū aq̄. Et ꝓhibent eius sanio
sitatē feniculū ⁊ semen ieniculi ⁊ oēs spēs que ꝓuocāt
lac que sꝫ de eis in quibꝰ coq̄t anetū ⁊ camemilla ⁊ bal
samita ⁊ fenugrecū ⁊ abrotanū ⁊ castoreū. Et ex oleis
oleū de lilio ⁊ oleū narciscinū ⁊ oleum de costo. Et ex
medicinis tempatis bonis est ut sumat panis de simila
⁊ faria ordei ⁊ eruca ⁊ fenugrecū ⁊ euiscꝰ ⁊ semez lini ꝯ
trituz de unoquoqꝫ q̄tuz una manus clausa tenet ⁊ fiat
ex eis emplz. Et ex eis qd̄ q̄ ꝯferunt apationi pꝰ casea
tionē ē ut sꝫponat spongia infusa aq̄ ⁊ aceto tepidis aut
myrrha cū pane aggegent cū aq̄ ⁊ aceto. Et menta cū
aceto ⁊ pane est bona. Et marchasita ꝯtrita sic puluis
cū oleo ro. ⁊ albumine oui. Et ex eis q̄ aperiunt oppi
latione lactis in mām̄illa est ut liniat cū carati: aut ex
myrrha cū aq̄ calamenti ⁊ anisi ⁊ ex farina ciceris ⁊ fo
lijs lauri ⁊ semine apij ⁊ cymino nabati ⁊ cardamomo
cū aq̄ uirge pastoris: ⁊ silr aq̄ sicle ⁊ triticū cū nigella ⁊

ẽt tus cũ felle bouis: aut sumatur mel storacis calami
te ꝛ misceatur cum oleo uioꝶ. ꝛ fricando inungatur ex
eo mãmilla: qm̃ resoluũt cuꝫ eo casĕatio ꝛ apa. Et sor
beatur aq̃ cauliũ. qm̃ ẽ iuuatina ad hoc.

¶ C. v. de putrefactione lactis in mãmilla et conge
latione et extensione eꝰ q̃ accit ei ex egritudine

SUmat sicla et decoquat tãdiu donec dissoluat
Deiñ ꝯiungat cũ medulla panis et farina fabaꝝ
et oleo sisamino et sꝑponat aut ẽpleꝭ cũ pane et herba
que noiat herdikies hũida cũ cera et oꝭo roꝭ. aut cera
cũ aqua et oleo cũ melle et uino aut rob. itereꝭ empꝭm
cũ quocũq; fuerit indie bis aut ter: et sit sisamũ cũ mel
le aut butyro. Et si misceatur cũ eo farina tritici cũ fur
fure: aut farina fabaꝝ ẽ iuuatiuũ. Et uaporatio cum aq̃
caꝭa et inclinatio mãmille super uaporẽ eꝰ: et ꝓprie qñ
in ea decoquitur semen lini et fenugrecũ et euiscꝰ et se.
cucu. et cãcmilla et ẽbrocatõ cũ ea ẽ iuuatia et q̃ ñ tole
rat grauedinẽ ẽpꝭi. Q̃ð si accidat cũ hoc egritudo iuua
tur cũ hoc ẽpꝭo: sũant mes et iteriora passaꝝ et ꝯterãt
et conficiant cũ aq̃ sidre et aq̃ albetil. Et qñ caseat in
mãmilla sãguis assidueꝭ eius inunctio cũ oꝭo uioꝶ. ðiñ
sũdatur sup ipsã aq̃ caꝭa: deiñ ẽpleꝭ cũ ẽpꝭis ꝓdictis in
principio huiusmõi capꝭi.

¶ Ca. vi. de apatibus calidis mãmille et doloribꝰ loci
mammillarum.

IN ꝓncipio q̃ð eoruꝫ administrentur repercussiua
cognita in hac cura et misceat cũ eis paꝝ ð sub
tiliatiuis. Et illð q̃ð ẽ sicut uaporatio cũ aceto uini cũ
aqua calida: aut pauco oleo roꝭ. et farina fabaꝝ cum
oxymelle et folia solatri cũ oleo roꝭ. ¶ Et qñ pertran
seunt initiũ parũp curenꝭ cũ empꝭis dictis i capꝭo ex
tensionis et congelationis san. Et ex eis q̃ sũt bona alti
me est ut sũant farina fabaꝝ et melilotum contrita et
oleũ sisaminũ et fiat ex eis epithima cũ aqua dulci. Et
iterum panis ꝯtritus et farina ordei et fabaꝝ et assa feti
da et fenugrecũ et euiscus et uitellus oui et crocus et
myrrha sũanꝭ ꝛ fiat ex eis ẽ plꝫ et ẽt fiat epithia ex semi
ne lini cũ aceto. ¶ Et multotiens quidem resoluitur
sirsẽ ad apostema mãmillare et est locꝰ ubi timeꝭ pleu
resis: q̃r ingenia ut aggreges psiliũ et pone ipsum super
caput apostum nõ incircuitu ipsius et pone in circuitu
inferioꝝ eius adoq ꝛ non uapores in principio doloris
ꝛ resoluaꝭ subtile ꝛ remaneat grossũ: qm̃ est error. Et
qñ dolet caput mãmille fiat phꝭomia ꝛ ẽbroceꝭ cũ eis
que sunt sicut sandali et acatia ita ut nõ accidat cãcer.

¶ Ca. vij. de apatibꝰ friis phꝭaticis mãmille.

COnfert eis ut teratur apiũ et ponaꝭ super ea:
aut camemilla.

¶ Ca. viij de duritie mãmille ꝛ nodis ꝛ glandulis
ꝛ q̃ð accit ei. ex circuitõe papille maxꝭ apõ pubertatẽ.

SI ãt declinat apa apparens in mãmilla ad duri
tiem tunc ex eis que conferunt in pricipio est ut
empꝭetur cum rizi infuso in uino: aut commisto cum
cerato facto ex oleo uioꝶ. ꝛ uitello oui ꝛ dragaganto ꝙ
si apostema fiat durum liniatur cuꝫ cerato facto ex oꝭo
roꝭ. ꝛ alkitran et aqua canforata. Et qñꝫ poniꝭ in ipo
fel bouis. Et qñꝫ medicaꝭ cuꝫ folijs gallaꝝ et oleo. Et
ex eis que conferunt est fex decocti ueteris: aut fex a
ceti ex qua liniatur. ¶ Nodoꝝ autem et glandularum
in ipsa melius medicamen est ut sumantur folia persici
humida et folia rute humida ꝛ conterantur simul et cũ
eis fiat empꝭm: ꝙ si illud est residuum a circuitione pa
pille pubellaris: aut est accidens post illam et inobedi
ens vt medicine resolutionem faciant in ipso: tunc neces
sariuꝫ est ut perforetur tãtũ donec consequatur pingue
do deinde extrahatur ꝛ suatur.

¶ C. ix. de dubellati in mãmilla.

QUando accidit mãmille apa faciens collectõ
nem tunc ex medicinis bonis in maturatione
eꝰ est ut sumanꝭ seminis lini ꝛ sisami ꝛ radicis lilij ꝛ sto
racis ꝛ stercoris caprini ꝛ stercoris columbini ꝛ nitri ꝛ
gũmi pini partes equales secundum ꝙ necessarium fa
cit testimoniuꝫ ꝛ fiat inde linimentuꝫ cuꝫ oleo sizagi ꝛ
oleo ð alkeiri ꝛ medulla cruris uaccini: ꝛ si vis pone in
ipso rob: ꝙ si indiges perforatione fac.

¶ C. x. de ulceribus ꝛ corrosionibus in mammilla.

SUmatur uini pontici pondus. xx. ℔. ꝛ ponaꝭ
in ipso de sumac tinctorum. ℔. i. ꝛ de gallis
immaturis. ℔. 5. ꝛ de casia lignea media. ℔. ð
nucibus cupressi. ℔. i. infundatur in vino ꝛ dimittatur
xx. diebus: deinde decoquatur cum lignis cupressi ꝛ
cõmoueantur donec minuatur medietas deinde com
moueantur fortiter ꝛ colentur ꝛ reducaꝭ ad igneꝫ ꝛ ca
lefiat. Sitq; ille ignis leuis ualde ꝛ reseruetur in vitria
ta ꝛ est bonum omnibus ulceribus que accidunt in mẽ
bris mollibus sicut sunt os ꝛ lingua et alia ꝛ prohibet
corrosionem. Et ex eis que conseruant mammillam ꝑ
uam: aut coarctatam ꝛ prohibent eaꝫ a casu ꝛ prohi
bent etiam testiculos puerorum magnificari sunt ista. s.
ut minoretur introitus balnei. Et similiter pueri sumãt
ceruse ꝛ chimolee amborum ana pondus. ʒ. ij. conficiã
tur cuꝫ aqua seminis hyusquiami albi ꝛ misceantur cũ
aliquantulo oleo masticino ꝛ fiat ex eis linimentum ꝛ
assiduetur super ipsum pãnꝰ lineus infusus aqua gal
larum infrigidata ꝛ proprie quando sunt mollificati.
Et iterum experimentum mulierũ liniantur super eos
lutum hartum ꝛ mel: ꝙ si ponatur in ipsa opium ꝛ pãis
cum aceto erit fortius: aut sumatur luti harti pondus.
ʒ. xx. ꝛ hyusquiami pondus. ʒ. ij. ꝛ. fiat ex eis epithima
cum aceto aut sumantur lutum samios ꝛ acatia ꝛ ceru
sa ꝛ liniantur cum succo arboris hyusquiami: aut sumã
tur tus ꝛ cochlee marine ꝛ farina ordei ꝛ conficiantur
cum forti aceto ualde ꝛ liniatur cum eis mãmilla tribꝰ
diebus aut quattuor: aut sumantur oua alcubugi ꝛ sto
rax ꝛ chimolea ꝛ liniantur cum aqua psilij aut linianꝭ
cum herba hyusquiami sic est teratur ꝛ coniungatur
cum aceto ꝛ dimittatur tribus diebus. Et quãdo uꝭt
ut leuietur ponatur desuper spongia infusa in aqua ꝛ
aceto aut sumantur succi hypoquistidos ꝛ corticũ gra
natorũ ꝛ plumbi usti cum sulfure omnium ana quasi.
ʒ. iij. aluminis iameni ceruse plumbi lentiuꝫ adustarum
omniũ ana. ʒ. i. liaciarum adustaꝝ abrotani omniũ ana
ʒ. iij. conficiantur cum aqua plantaginis ꝛ liniãtur aut
sumatur cyminum aꝭ. cum cepe lilij ꝛ melle ꝛ aqua ꝛ
dimittatur super mãmillã tribus diebus aut sumaꝭ am
moniacum ꝛ hyusquiamum ꝛ ponantur super eam tri
bus diebus ꝛ hyusquiamum solum. ix. diebus. Et ex
eis que sine certitudine experimenti dicuntur in hoc ca
pitulo est ut liniatur cum sanguine testiculi porcini aut
sanguine erithij: aut sanguine testudinis: aut sumantur
oleum ꝛ alumen cõtritum sicut alcohol ꝛ ponantur in
mortario de plumbo ꝛ moueantur tandiu donec in ip
so resoluatur plumbum ꝛ assidue fiat inunctio cũ eo ꝛ
similiter lutum albartum ꝛ galle immature aggregen
tur cum melle ꝛ liniantur cum eis.

¶ Fen. xiij. De meri ⁊ stomacho ⁊ dispositōnibus am borū. Tractatus primus de dispōnibus meri ⁊ stōi.

¶ De anatomia meri ⁊ stomachi. c. i.

Meri qdem est cōpositū ex carne ⁊ tunicis pannicularibꝰ planis villos hñtibus lōgitudinales: vt ꝑ eos facilis fiat attractio i deglutitōe. Nā tu scis ꝙ attractio nō perficit nisi villis longitudinalibꝰ qum ꝯbunt ⁊ tegit ipsū exteriꝰ panniculus villos hñs latitudinales: vt ꝑ eos facilis fiat expulsio ad illud qꝺ̄ subtꝰ est. Scias eni ꝙ expulsio non ꝑuenit nisi ꝑ villos latitudinales ⁊ in ipso est carnositas manifesta. Et opōne qdem duaꝝ tunicaꝝ simul ꝯplet deglutitio. s. per id qꝺ̄ attrahit villus eiꝰ. Et ꝑ id qꝺ̄ exprimit villus eiꝰ. ¶ Qñqꝫ aūt difficilis fit deglutitio eiꝰ cuius scindit meri in longitudie: ita vt priuetur attractio adiuuās ad vomitū humoris. Et vomitꝰ qdez ꝯplet cū tunica extrinseca sola quapꝑ est difficilis. Et locus qdem eiꝰ est suꝑ spondiles q̄ sunt i collo ſm rectitudinē in custodia ⁊ tutela: ⁊ descēdit cū eo par neruoꝝ ex cerebꝰ. Et qñ est in directo spondilis q̄rte que est ex spondilibꝰ dorsi pertinentibꝰ pectori deinde ꝑtransit ipsam recedit parūper a dextra dilatanꝰ locū vene veniētis a corde: deinde descendit suꝑ spondiles. viij. residuas ita ꝙ qñ peruenit ad velamē ligat eo ligamine qꝺ̄ subleuat ipsū parūper vt non ꝯprimat id qꝺ̄ comitat ipsum ex vena magna: ⁊ vt sit descensus neruoꝝ cū eo ſm gradationem securando ipsū a nocumento extēsionis recte apud grauitatē aduenientē stō. Qūqꝫ ꝑtransit velamen declinat iteꝝ ad sinistrā ſm ꝙ declinat ad dextrā. Et ille qdē reditus ad sinistrā est qū pertrāsit spondilē. x. vsqꝫ ad. xi ⁊. xij. deinꝺ̄ dilatat post penetrationē in velamine: ⁊ ampliatur mediando obuiando ori stōi. Et post meri est cōpus stōi ꝯtextū: ⁊ creata est itrinseca pars meri amplior ⁊ magis spissa ꝑmo intestino: qm̄ est transitꝰ durioris ⁊ itrinseca ꝑs stōi est media. Et illud qꝺ̄ i ipso est leuiꝰ est apud os stōi. Deinde i intestino est leuiꝰ ⁊ non vestit interior pars eiꝰ panniculo extenso vsqꝫ ad postremū stōi adueniente ei ex pāniculo tegente os nisi vt attractio sit ꝯtinua ⁊ vt adiuuet ad subleuandū epigloti ad suꝑiora qū fit deglutitio cū extensione meri ad iferiora qū verificaueris ꝙ meri est pars stōi cōtinua ei cuꝫ gradatione.

¶ Et eiꝰ qdem tunice st̄ sicut tunice stōi: quaꝝ magis intrinsenca est magis silis panniculis ⁊ ad longitudinē: ⁊ magis extrinseca ambaꝝ est carnosa grossa latitudiales hñs villos. veꝝ est plus carnosa ea q̄ est stōi: sed est ex ea ⁊ in situ eiꝰ ⁊ ꝯtinuatione ipsiꝰ. ¶ Primū autē itestinū non est pars stōi: imo est res ꝯtinua ei ex ꝓximo. Et ꝑꝑ hoc non gradit ei ꝯstrictio nꝫ tunice eiꝰ sunt sicut tunice stōi. ¶ Nā subā meri silior est lacerto: ⁊ subā stōi silior est neruis: ⁊ rotundat pars stōi vbi ꝯtinuat cum eo meri ⁊ obuiat velamini ⁊ ampliat inferius: qm̄ locus in qͦ morat cibus ē inferior: q̄re oꝫ vt sit amplior. Et factꝰ ē rotundus ꝓpter illud qꝺ̄ scit de iuuam̄to eius dilatatꝰ in posterioribꝰ sui vt bona fiat ipsiꝰ obuiatio dorsi. Et ē ex duabꝰ tunicis quaꝝ interior longitudiales hꝫ villos ꝑꝑ illud qꝺ̄ scitur de necessitate attractōis: ⁊ ꝓpter hoc ꝯbitur stōus qum fit deglutitio ⁊ eleuat epiglotis. Et extrinseca hꝫ villos latitudinales ꝑꝑ illud qꝺ̄ scitur de necessitate expulsiōis. Et non positi sunt villi expulsiui extrinseci nisi qm̄ attractio ē prima opōuꝫ eius ⁊ ꝓpinquior ei. Deinde expulsio aduenit post illud ⁊ cōpletur dd expulsionē ꝯtinuā in toto vase vt expellat qꝺ̄ in ipso est: ⁊ permiscent tunice intrinsece villi transuersales vt adiuuent ad retentionē faciendā: ⁊ positi sūt in attractōne non i expulsiōe: q̄re nō ꝯmiscent tunice extrisece. Et seꝑatus ē ab eis meri qū non sit ad retinendū. Et tota tunica eiꝰ extrinseca obuiat corporibꝰ spissis. Intrinsece vͦo pars ꝯcaua est plus carnosa ⁊ calior vt sit plus digerens: ⁊ os eius ē neruosū plus vt sit vehem̄tius sensibile Et aduenit ei ex neruis cerebri ramꝰ acq̄rere ipsum faciens sensū ut ꝑcipiat famē ⁊ diminutionē. Et illo qdez non idigent reliqua q̄ sunt pꝰ os stōi: ⁊ stōus non idiguit sensu. nisi q̄a eget vt excitet ipsum qñ vacuꝰ est a cibo. Nā qum extremitas pria ē sensibilis acq̄rens nutrimētuꝫ sibi ipsi ⁊ alijs: nō eget illud qꝺ̄ est pꝰ ipsam illo: qm̄ illa sufficiens ē ad deferendū onus alteriꝰ. Et iste qdez neruus descendit ab alto reuolutꝰ suꝑ meri: ⁊ iuoluitur suꝑ ipsum vna iuolutōe qum ē ꝓpinquus stō: deinde cōtinuat stō. Et loco stōi vehem̄tioris gibbositatis superponit vena magna ꝓcedens i longitudine ipsiꝰ: ⁊ mādat ei ramos plimos q̄ cum eo ligant ⁊ diuidunt in ramos subtiles ꝯstituti in ordine vno. Et adheret ei arteria sitr ⁊ ꝓcedit ex arteria sicut illud: ⁊ innitit vnaqueqꝫ earū suꝑ reflexionē siphac: ⁊ ꝯtexitur ex sūa eaꝝ zirbus ſm ꝙ narrabo. Et stōus qdez digerit calitatē que est in cāne sua inata ⁊ calitatibꝰ alijs acq̄sitis a corporibꝰ vicinantibus ei. Epar eni suꝑponit dextro eiꝰ desuꝑ: ⁊ illud iō: qm̄ illic rotūdatur ⁊ fit eiꝰ suppositio bona: ⁊ splen sternitur sub eo a sinistro elongatꝰ parūper a velamie capiens in ipso. Nam si suꝑponeret ipse ⁊ epar sit vna suꝑpositione grauaret illud suꝑ stōuꝫ. Electuꝫ ē igit vt suꝑponat epar talit q̄tenus ꝯprehendat ipsum additōibus extensis sicut digiti: ⁊ substernat splen subtꝰ. Et cū hoc est epar magnū valde ſm ꝯꝑatōeꝫ factā ad splenē ꝓpter necessitatē sue magnitudis: ⁊ qūo non qū splen nō sit receptaculū nisi vniꝰ superfluitatū eius. Cōsequens gͦ est vt declinet caput stōi ad sinistrā amplificādo locuꝫ epati: ⁊ coangustet locū sinistrū. Et declinet eiꝰ inferior ꝑs ad spatiū qꝺ̄ eūauit epar subtꝰ ⁊ dilatet etiā locū spleni a sinistra ⁊ desubtꝰ. Posita ē ergo nobilior duaꝝ partiū ⁊ ē suꝑior: ⁊ dextra epati ⁊ vilior eaꝝ opposita eis splēi hoc ē. Et additū est in eo ab añrioribꝰ zirbū extensuꝫ super ipsum ⁊ suꝑ oīa intestina hoīuꝫ ꝓprie ꝑꝑea ꝙ st̄ magis egentes adiutorio digōnis ꝑꝑ debilitatē v̄tutū ipsorum digestiuaꝝ ſm opōeꝫ ad alia: ⁊ factum ē spissuꝫ vt ꝯprehendat calitatē: ⁊ subtile vt leuiet eius adeps. Fit gͦ ꝯseruatiuū calitatis ab āterioribꝰ. Adeps eni eius recipit calitatē valde ⁊ ꝯseruat eā ꝑꝑ viscositatē suā pinguē Et suꝑ zirbū panniculare ē siphac noīatuꝫ berbetinem Et suꝑ ipsum ē mirac ⁊ lacerti uentris pigues oēs. Et iste due tunice ꝯiuncte st̄ in suppremo ambaꝝ apud uelamen: ⁊ seꝑate ab inferiori ꝑte eaꝝ. Et a posterioribꝰ dorsi extendit uena pulsatil magna suꝑ ipsum cala ꝑꝑ multitudinē calitatis sui spūs ⁊ sanguis sui. Et associat ei uena magna cala ꝑꝑ caliditatē multitudis sui sanguis.

Et siphac qdem ex sūma hoꝝ ē panniculus ꝑmus q̄ cōprehendit uiscera oīa nutritiua. Ipsum eni tegit ea ⁊ declinat ad iteriora ⁊ aggregat apud dorsum a latere suo ⁊ ꝯtinuat uelamini a suꝑiori parte sui ⁊ ꝯtinuat inferiꝰ uesice ⁊ duobꝰ ilijs ab iferiori ꝑte sui. Et illic adueniūt ei duo foramia apud duo iguina q̄ sunt due uie i quibus penetrāt uene ⁊ suspēsoria: ⁊ qū dilatātur descendūt ꝑ ea intestina. Et iuuam̄ta qdem eiꝰ sunt tutam̄ illoꝝ uiscerū ⁊ destinctio iter intestia ⁊ lacertū mirac ut nō coopiat ea ⁊ nō ꝯturbent coꝝ opōnes. Et cōicant ei etiā illa

que sᷓt i ventre nota ⁊ i tunica extrīseca que ē mirac sūt iuuamīta. Qū eni eis exꝑmit stōus ꝑ motū lacerti cum eo ⁊ ꝑ hoc ꝙ ipse mouet eū. Extendit̄ g° totū sup vasa de q̇bus sᷓt corpora quoꝝ proṗetas est vt expellant exṗsione quadā adiuuante ad expulsionē fecis. Et sīlr exṗment vesicā ⁊ addiuuāt ad emittendā vrinā: ⁊ exprimūt ventositates īflatiuas vt exeant. q̄re nō deficiunt intestia ⁊ adiuuant ad pariendū. ¶ Et siphac q̇dem ligat oīa viscera ad iuīcē ⁊ cū dōso. Et fit coꝝ aggregatio firma: ⁊ est ipse cū dorso sicut res vna. Et qñ cōtinuat̄ velamī ⁊ obuiāt due extremitates ei⁹ apud dorsū tūc ligatur illic ⁊ ex inde ē eius initiū. Eius nāq̄ initiū est sup̱fluitas descendēs ex velamie ad os stōi ⁊ ouiat ei sup̱fluitas ei⁹. Et qꝺ ex ipso ascendit ad dorsū ⁊ obuiant sibi ⁊ generatur illic siphac. s. corp⁹ pāniculare nō diuisū in villos sensibiles: imo corp⁹ simplex i sensu ⁊ ꝯprehendit stōum posterius a duab⁹ tunicis q̄ sunt i subā stōi ⁊ est tutam̄ tunice carnose q̄ est ei: ⁊ ꝑuenit ad stōum ⁊ ligat ipsū cū corporibus q̄ sunt a ꝑte dorsi ⁊ sᷓt ei reflexio ⁊ ascensio ⁊ ꝺ̇scensio. Et illud qꝺ in ipso ē grossius est iferius eius ⁊ sinistrū ipsi⁹ ⁊ est ei tunica ex subtiliato lacerto ventris cooperiēs: ⁊ sub ipso vel ipsa ē subtile ei⁹ qꝺ ē vere siphac ⁊ ē vehemītis subtilitatis. Et ex eo orit̄ pāniculus tegēs pectus ⁊ sup̱fluit ex ei⁹ origine siphac sup̱fluitas a duobus laterib⁹ ex q̄ ⁊ ex ramis duaꝝ venaꝝ. s. pulsatil̄ ⁊ ñ pulsatilis extēsis sup stōum texit̄ subā zirbi q̄ ꝯtexta est ex duab⁹ tunicis aut ex p̄libus tunicis ꝓm loca supposi tis piguib⁹ cooperiēs stōm ⁊ intestia ⁊ splenē ⁊ mesaraicas reflexa ad latus subteri⁹. Et hoc zirbū cuꝫ sua separatōe est suspensū cum eis. s. cū hoc qꝺ transiuit ex stō et ꝯcauitate splenis. Et loca suspensiōis ei⁹ sᷓt glandule q̄ sunt īter venas sugētes q̄ noiant̄ mesaraice: ⁊ īter itestinū. xij. digitoꝝ. Verū eius suspēsiōes sᷓt parue ⁊ debiles et qñq̄ ꝯtinuant̄ cum epate ⁊ costis dorsi leui ꝯtinuatione. E iste q̇dem suspensiōes sūt fixiones zirbi: ⁊ ꝑ̇ma earū est stōus: ⁊ zirbū istud est sicut sacc⁹ in q° si aliq̇d pōeretur retineret illud. ¶ Qū g° ꝟificaueris tunc scias ꝙ cutis ⁊ pāniculus q̇ est p⁹ ipsam ⁊ ē carnosus ⁊ lacert⁹ posit⁹ in tunica q̄ est supꝑma tunicaꝝ lacerti ventris nota determiata: oēs sunt i sūma mirac. Et tunica que ē i fima tunicaꝝ lacerti ventris cū pannicl̄o subtili que ē ꝓꝫ veritatē siphac ē ex sūma siphac ⁊ zirbū est sicut iterior pann⁹ siphac ⁊ sicut exterior stōi. ¶ Et hec q̇dem corpora oīa sunt adiuuātia in calefactōe stōi quoꝝ adiutorium ē in defensiōe ei⁹. Et in iferiori ꝑte stōi est foramen cui ꝯtinuat̄ itestinū. xij. digitoꝝ. Et hoc q̇deꝫ foramē nominat̄ portenari⁹ ⁊ ē strict⁹ foramine supiore: qm̄ ē trāsitus ei⁹ qꝺ digestuꝫ ē ⁊ subtiliatū: ⁊ illud ē transit⁹ eius qꝺ ē ꝯ̈riuꝫ ei. Et iste q̇dem meat⁹ claudit̄ vsq̄q° ꝯplet̄ digō deinde aperit̄ quousq̄ ꝯpleat̄ expulsio. Et scias ꝙ stōus nutrit̄ trib⁹ modis. Unus coꝝ ē eius quo fouetur cibo adhuc i eo exñte. Et ꝫus ē eius qꝺ ad ipsuꝫ venit ex nutrimēto i venis ꝑ̇dictis i anatōia venaꝝ. Et 3⁹ est ei⁹ qꝺ ad ipsum effundit̄ in tp̄e famis vehemītis ab epate ex sanguie rubeo puro ⁊ nutrit ipsum. Et scias ꝙ antiq̇ qñ dicunt os stōi itelligūt qñq̄ itroitū ad stōuꝫ: et ē locus strict⁹ in q° non dilatat̄ aliqua partiū itroit⁹ stōi que sūt p⁹ meri. Et qñq̄ superiorē introitū qui ē terminus ꝯmūis iter meri ⁊ stōuꝫ. Et q̇daꝫ hoies sᷓt q̇ noiant ipsū alphaet ⁊ cor. sicut sūt q̇dam hoies q̇ faciunt currere i sermone suo os stōi: ⁊ inuūt ad cor cōicantes i noie aut debiles i discernēdo. et isti q̇dem sᷓt valꝺ antiq̇ medicoꝝ. Hip. aūt multotiēs dicit fuhed: ⁊ significat ꝑ id os stomachi secundum suam expositionem.

¶ De egritudinibus meri. c. ij.

Quandoq̄ accñt meri spēs malitie ꝯplonis: et debilitant ipsū ab opōne sua que ē deglutitio. ¶ Et qñq̄ fiunt i ipso egritudies istr̄ales oēs ⁊ coēs. et qñq̄ fiunt i ipso apata calr̄a ⁊ fr̄a ⁊ dura. Et illud qꝺ p̄lm fit i eo de egritudibus instr̄alib⁹ est oppilatio aut ꝑpter coarctatōeꝫ de foris a spōdili rēota: aut a postēate mēbri vicinātis ei: aut ꝑpter apa in ipso aut in lacerto q̇ retinet ipsū. ¶ Et sūma q̇deꝫ egritudinū que accñt ei sepi⁹ ⁊ egritudib⁹ cōibus ē flux⁹ sanguis ⁊ corruptio ei⁹.

¶ De q̄litate ꝺ̇glutitōis. c. iij.

Scias ꝙ deglutitio fit ꝑ meri cū ꝟtute attractiua attrahente cibū cum villis lōgitudinalibus quos adiuuāt villi latitudinales ꝑpterea ꝙ ī tinent retro illud qꝺ deglutit̄ ⁊ exꝑmunt ipsū ad īferiōa ⁊ vomit⁹ etiā ꝯplet̄ per meri. Verū deglutitio ē facilior: qm̄ ē motus ꝓm motū nāleꝫ ⁊ fit cū adiutorio duaꝝ tūicarū: quaꝝ vna hꝫ longitudiales villos: ⁊ altera ē cooperiēs eam latitudiales hñs villos. Vomit⁹ aūt ē mot⁹ non ꝓm cursuꝫ nālem: ⁊ non ꝯplet̄ eius opō nisi ꝑ tūicā velatiuā exprimentē tantum.

¶ De ꝯstrictōe ꝺ̇glutitōij ⁊ difficltate ꝺ̇glutitōis. c. iiij.

Constrictio ꝺ̇glutitorij aut fit ꝑpter cām i ipso meri: aut fit ꝑpter cām vicini ei⁹. Et cā que ē in ipso meri aut ē apa aut siccitas sup̱flua: aut exiccatio hūiditatis i ipso ꝑpter febrē: aut aliud: aut ē aliqua spēꝝ malitie ꝯplonis sup̱flue: aut casus ꝟtutis ⁊ ꝺ̇bilitas ei⁹: ⁊ ꝑprie in fine egritudinū acutaꝝ malarū tiorosaꝝ ⁊ aliaꝝ. Et cā vicini ē ꝯstrictio ꝯstringentis. s. aut apatis i lacertis epiglotis: sicut fit i sinantijs ⁊ alijs. Et qñq̄ ē cum ꝯstrictione anhelit⁹ etiā: aut mēbris colli: aut ē declinatio spondil̄ ad interiora: aut ē ventositas iuoluta in ipso coarctās: aut ē spasmus ⁊ cuꝫeꝫ qui vult fieri: aut iam icepit. Hoc eni sepe añcedit cuꝫeꝫ ⁊ ꝯgelationē. ¶ Jam aūt accit cuidā notoꝝ nroꝝ difficultas deglutiēdi ꝑpter retentionē rei i deglutitorio ignote ⁊ ꝑduxit eū illud ad sīlitudinē prefocatōis: ⁊ fecit eū sincopiꝫari cuꝫ nausea cū qua euomuit ꝟmes p̄limos: cū quoꝝ expulsione facilior facta ē ꝺ̇glutitio ⁊ oblata ē prefocatio. Et scias ꝙ cā fuit retētio coꝝ illic.

¶ De signis. c. v.

In illa q̇dem que ē ꝑpter spondiles augmentatur ꝯstrictio i tp̄e resupiatōis: ⁊ ē deglutitō dolorosa apud spōdilē remotā. ¶ Et illā q̄ ē cā malitie ꝯplonis debilitātis sigificat lōgitudo spatij itineris ei⁹ qꝺ deglutit̄. Et ē cū leuitate ⁊ paucitate festiatōis in toto spatio absq̄ dolore: nisi fit illud i parte meri visibilr̄ ⁊ ꝯstringat illic et sentiat̄ cum retentōe eius qꝺ deglutit̄ apud ipsuꝫ. Et in illa que ē cā apatis fit cōstrictio i ꝑpinq̇tate ipsi⁹ et fit ibi dolor et ñ euāt̄ dispō i p̄libus⁹ a febre. q̄uis p̄limū ñ sit vehemītis fortitudis. Et qñ apa ē calīm sigificant etiā ipsum calr̄itas et sitis: et si non fuerit calīm non erit febris. ¶ Et qñq̄ ē exitura nō cuꝫ illa calr̄itate et ē illic dolor ꝑuus cū quo accñt in q̇busdā horis tremor et febris. Et qñq̄ faciunt collectōeꝫ et rūpitur et emittit saniē et sedat illud qꝺ aduenit ex eo et fit egritudo vlc⁹. Et illā que ē in añcessione cuꝫeꝫ et ꝯgelationis significant cum ea relique significationes.

¶ De cura. c. vi.

Si causa fuerit apa aut remotio: tūc cura eius erit cura illi⁹. Et si cā fuerit malitia ꝯplonis: tūc si fuerit iflāmatio et adustio et calr̄itas i sup̱ficie oris oportebit ut admistres linimēta inter ambas spatulas

ex succis ⁊ medicis fꝛiſ: ⁊ soꝛbeat qꝺ fit sicut lac acetosū
absq̄ȝ butyro ⁊ q̄ sunt siſ̄ia illi. Et si fuerit ex frigoꝛe ⁊ ē
illa q̄ sepi⁹ fit: opoꝛtebit vt cureť cum empl̄is calefactis
q̇bus vteris in curatōe oꝛis stōi fꝛi ⁊ cū oleis ⁊ vnguen
tis calefacientib⁹ ꝺcis in ipso ⁊ cuȝ oleo balsami ⁊ oleo
rhaphanino ⁊ oleo muscelino ⁊ siſ̄ibus: ⁊ cuȝ empl̄is fa
ctis ex castoꝛeo ⁊ ām̄ōiaco ⁊ myrrha ⁊ pꝛassio ⁊ aliȷ̄s.
Qꝺ si fuerit pp̄ ꝯpl̄onez humidā mollē valde: ⁊ scitur
ꝙ ex cōitate supficiei oꝛis ⁊ lingue cū eo: tunc cureť cū
eo in q° sť stipticitas ⁊ calefactio ex medicis aromaticis
post mundificationē stōi ⁊ rectificatōez eius si eget ea.
¶ Et iste q̇dem medicine sť sicut anisū assatuȝ ⁊ beben
ꝺuo ⁊ spica ⁊ spica celtica ⁊ foliū indū ⁊ tus ⁊ minutuȝ
ipsius ⁊ myrrha. Et si nc̄riuȝ est vt misceātur cū eis ca
lefaciētia foꝛtia cū stipticis fꝛis vt frangať per calefaciē
tia frig⁹ stipticoꝝ fꝛoꝝ ⁊ vehem̄tis exiccatōis sicut rosa
rū ⁊ balaustiaꝝ ⁊ siſ̄iuȝ fiat. Et apud me aniudē ē vehe
mentis iuuam̄ti in hoc. Et si fuerit cā siccitas fiat ꝯ̄riuȝ
illi⁹: ⁊ admistra eſ̄aria humectātia equaľ ꝯpl̄onis ⁊ oua
soꝛbilia ⁊ adipes ⁊ butyꝝ ⁊ medullas ⁊ regimen coꝛpo
ris ⁊ stōi. Nā meri i pl̄ib⁹ egritudib⁹ ē seq̄ns in ꝯpl̄one
sua ꝯpl̄onez oꝛis stōi. ¶ Ca. vij. ꝺ apatib⁹ meri.

Quandoq̄ȝ sť caſ̄a phlegmōica ⁊ pustularia et
fꝛia ⁊ phlegmatica ⁊ ꝺura ⁊ plurimoꝝ ꝺifficiľ
fit maturatio ⁊ tardatur.

¶ Cam. viij. ꝺe signis apatum meri.

Significat ipsa ꝺoloꝛ in hoꝛa ꝺeglutitōis ⁊ in
non ꝺeglutitōe puenit ad posterioꝛa spondili
um colli cū ꝯstrictōe ꝺeglutitoꝛiȷ̄: ⁊ cū illo qꝺ
ex eis ē caſ̄m q̄ñq̄ȝ est febꝛis non vehem̄s: ⁊ q̄ñq̄ȝ ē veni
ens hoꝛa p⁹ hoꝛā q̄si ipsa fit febꝛis ꝺiei non vehem̄s: et
q̄ñq̄ȝ ē cū eo hoꝛripilatio. Veruȝ ē cum eo sitis vehem̄s
⁊ caſ̄itas. Qum g° maturať remoueť hoꝛipilatio: ⁊ qñ
aperiť emittit pus. Qum aūt apa ē non caſ̄m ē ꝯstrictū
ꝭm siſ̄itudinē ꝯstrictōis apatis calidi. Veꝝ ē absq̄ȝ caſ̄i
tate ⁊ nȝ est febꝛis nȝ sitis. ¶ Ca. ix. ꝺe cura.

Medicine illi⁹ alie sť que bibunť: ⁊ alie sť que
exteri⁹ apponūtur. Et oȝ vt medicine q̄ exteri
us apponunť ponātur in loco q̇ est inť ꝺuas
spatulas: ⁊ oȝ vt sint medicīe repcussiue stiptice facte ex
oꝺoꝛiferis ⁊ fructib⁹ ꝭm opōez que ē nc̄ria in curatiōe
apatuȝ stōi: ꝺeinde addanť in eis ea q̄ sunt sicut ām̄ōia
cum ⁊ bdelliū ⁊ gluten alibat ⁊ ficus: pꝛeť ꝙ eūata sint a
stipticis ex adipib⁹ etiā. Qꝺ si illa non valēt ⁊ sunt nc̄ia
illa q̄ sunt pl̄ime resoľonis ⁊ apa fuerit in radice ꝺuꝝ: tc̄
opoꝛtebit vt misceātur cū eis ea q̄ sunt foꝛtis resoľonis:
sicut grana lauri ⁊ piretꝝ ⁊ coꝛꝺumeni ⁊ ireos ⁊ balsa
mū ⁊ aristologia. Et q̄ñq̄ȝ ē ibi nc̄riuȝ vt admistres erū
pentia emplastrizan°: sicut sinapis ⁊ gūmi rute acrestis
⁊ reliq̄ que sť ꝺe his q̄ ꝺixim⁹ in ꝺubellati pectoꝛis et pľ
monis quousq̄ȝ pueniať ad terminū stercoꝛis colūbini.
Opȝ autē vt in cura ei⁹ qꝺ caſ̄m est sumātur medicine
que bibunť quaꝝ queꝺā sūt electuaria: quoꝝ icessus su
per locū sit incessus ꝯtinuus paulati paulati. Et sint in
p̄mis eſ̄aria ex eis q̄ sunt sicut lentes et spoꝺiū et mucila
go sicut psiliȷ̄ et seis poꝛtulace et aq̄ cucurbite et siſ̄ia. ꝺe
inꝺe fiat pmutatio ad pmistionē ex repcussiuis et resolu
tiuis i qua iā positū sit aliq̇d ex ficubus et ex aq̄ feniculi
et camemille. ꝺeinde adꝺātur et ponanť in ipsa ꝺactili
et fenugrecū et admistrenť soꝛbitōes. in p̄mis q̇dem ex
repcussiuis sicut facte ex farina oꝛꝺei et lentib⁹ et fiāt a
cetose cū eo qꝺ scis et nō acetose. Et qū incipit matura
ri fac soꝛbitōes ex succo furfuris cū oleo amigꝺalino et
ȝuccaro. ꝺeinde pone ī eis ea q̄ sunt sicut sem̄ lini ⁊ siſ̄ia
ꝺeinde pone in eis q̄ sunt sicut farina oꝛꝺei et ciceris. et
qñ peruenit ad eruptōez: tūc indiges vt accipias in ipso
v̇tutez ex radice liliȷ̄ celestis et amigꝺaľ amaris et pꝛassio
et aliq̇d ex sinapi et ficubus et ꝺactiľ.

¶ Cam. x. ꝺe cura apatum fꝛoꝝ.

Consiꝺera qꝺ ꝺꝛ in apatib⁹ stōi fꝛis et admini
stra sup ea lenificātia maturatiua. Intrinsecus
q̇deȝ sicut eſ̄aria et soꝛbitōes que ꝺixim⁹ ad maturāꝺū
sicut q̄ fiunt ꝺe farina oꝛꝺei et faria herbi. Et illa i q̇b⁹
sunt ablutio et foꝛtituꝺo sicut raꝺix liliȷ̄ celestis et raꝺix
liq̇ritie et alia. ¶ Sed exteri⁹ est empl̄a maturatiua q̄
ꝺixim⁹ ꝺe q̇bus sť fenugrecū et camemilla et melilotū et
bꝺelliū et gūmi alboti et ām̄oniacū et ireos et v̇tus arōa
ticoꝝ. ꝙ si ꝺeclināt ad maturationē et seꝺatiōez fac sicut
ꝺictū est in ca° p°: et ꝯsiꝺera in eis illuꝺ qꝺ ꝺꝛ i ca° stōi.

¶ Cam. xi. ꝺ eruptōe sanguis ex meri.

Iam sciuisti cās ei⁹ et signa ipsi⁹ in ca° eruptio
nis sanguis ex stō. et oȝ vt queranť illic. Et ex
eis q̇bus fit ꝺꝛia ē illuꝺ qꝺ ꝺꝛ in curatōib⁹ eruptōis san
guis ex stō. s. ꝙ medicine in hac eruptōe oȝ vt sint meꝺi
cine hn̄tes viscositatē et glutinositatē vt non impellanť
aꝺ stōum subito: imo currant sup locū eruptōis cū lēta
moꝛa vt posſ̄e sit eis ageꝛe in eū in illā lenta moꝛa opōnez
foꝛtē ꝗuis reꝺeant p viam venaꝝ et agant in ipsuȝ. Veꝝ
cū v̇tute ꝺebili ꝓpter longituꝺinē viaꝝ et multituꝺinem
passiōis i viȷ̄s. ¶ Cam. xij. ꝺe vlcerib⁹ meri.

Quandoq̄ȝ accn̄t vlcera in meri et scissura acci
dente in ipso: aut ꝓpter apata que erūpuntur
in eo: aut ꝓpter humoꝛes acutos transeuntes
in ipso qū fit vomit⁹ et siſ̄ia et ñ elōgať q̇n eueniāt qū ē
catarrus ¶ Cam. xiij. ꝺ signis ipsoꝝ.

Iam oñꝺim⁹ in ca° vlceꝝ stōi ꝺꝛiaȝ inter vlce
ra stōi et vlcera meri. Illic g° perpēꝺanť. Ve
rū significatōes ꝙ in meri ē vlcus et non apa
sť ꝙ ꝺglutitio in apate īpeꝺit cū magnituꝺine bucelle et
ꝗtitate ei⁹ plus ꝗ impeꝺiat cū qualitate ipsi⁹ ex acuita
te aut acetositate aut stipticitate. Veꝝ ꝭm ꝺiuersitatem
q̄litatis in ea ꝺiuersificať in vlcerib⁹ impeꝺimentū. Et
foꝛtasse mātio equaľ ꝗtitatis non īpeꝺit et parua q̄ hēt
qualitatē ꝺñantē īpeꝺit ita vt ñ penetret ꝓpterea q̇a cō
pꝛimit ipsū sua ꝗtitate. Sed affecta q̄litate fōti impeꝺit
et ꝺoloꝛē facit. Et illius q̇dem cui accit vlcus a plaga
añceꝺente cura fit ꝺifficiľ et ē sup extremitatē moꝛtis ꝭȝ
pl̄m. ¶ Cam. xiiij. ꝺe cura.

Si fuerint in meri vlcera nō in potu tribuem⁹
meꝺicinas ꝯsoliꝺatiuas illoꝝ vlceꝝ subito sic
facim⁹ qū volum⁹ in potu tribuere meꝺicinas
vlceꝝ stōi et alioꝝ. imo inꝺigem⁹ in illis meꝺicinis vt ꝺe
mus eas aꝺ potanꝺū paulatiȝ et vt eligam⁹ eas grossas
viscosas aut eis misceam⁹ viscosa et grossa. Et cā in hoc
est q̇a meꝺicine nō moꝛanť sup meri nȝ figunť: imo trā
seunt et separātur. Qūq̄ȝ separanť in potu et nō potan
tur subito obuiāt faciendo obuiationē q̄re efficiunt opō
nem p⁹ opōez. Qum g° inuiscanť aꝺherent suo itineri
et figūtur et ñ sepanť subito. Illaꝝ v̇o meꝺicinaꝝ subās
ꝺicemus i ca° vlceꝝ stōi ipse eni sunt ille.

¶ Cam. xv. ꝺe signis ꝯpl̄onuȝ nālium stomachi.

Signa ꝯpl̄onis caſ̄e nālis i stō sunt ꝙ hn̄ ꝺige
rit cibaria foꝛtia sicut carnes vaccinas et an
serias et alia et ꝙ coꝛꝛūpūť i ipso cibi subtiles
leues sic caro pulloꝝ et lac: et ꝙ ipse ꝯcipit cibos q̇ sť caſ̄e
ꝯpl̄onis meli⁹: et ꝙ ꝺigō vicit appetitū. Et sig^a ꝯpl̄onis

frigide nālis sīt vt nō sit in appetitu diminutio: ⁊ sit ī di
gōne diutio q̄re nō digerit nisi cibaria subtilia leuia ⁊ vt
sit meliꝰ recipiens cibaria q̄ sunt fr̄e ꝯplexonis. ¶ Et sigª
ꝯplexonis sicce nālis sūt ꝙ sitis multiplicaṫ in ꝯsuetudine
⁊ sit ꝯtentꝰ pauca q̄ntitate potꝰ ⁊ aduenit nausea ex quā
titate plīma: ⁊ ē stōus recipiens cibos plīme siccitatis
melius. ¶ Et signa ꝯplexonis hūide nālis sunt ꝙ sitis est
parua cū tollerātia potus plīmi ⁊ securitate a nausea et
stōus est recipiens cibos humidiores melius:

¶ Caᵐ. xvi. de egritudinibꝰ stomachi.

Stomacho accn̄t qn̄qꝫ egritudines malitie cō
plexionis. xvi. pure ⁊ facte cuꝫ mā sanguinea
vł cholerica cū spēbus suis aut phlegmatica vitrea: aut
subtili natante: aut hn̄te ebullitōem aut phłatica aceto
sa aut salsa aut mā melica acetosa aut pōtica. Et accn̄t
ei apata ⁊ accn̄t ei vlcera ⁊ resolō singłaris ⁊ que currīt
via eoꝝ ex cāis intrīsecis ⁊ extrīsecis sicut casu ⁊ ꝑcussio
ne. Et qn̄qꝫ tollerat disruptōeꝫ ⁊ non iterficit stati ⁊ qn̄
ꝑuenit vltime resolō ad hoc vt disrūpaṫ corpus stōi: tūc
patiens moriṫ. ¶ Inq̄t Hip. oīs cuius disrūpitur stōus
moriṫ. Et qn̄qꝫ accit ei raritas texture in vilł suis. Et
qn̄qꝫ accit ei vehem̄tia spissitudis. Et accit ei ex egritu
dinibꝰ creatōis in q̄ntitate vt sit magnꝰ valde: aut paruꝰ
valde. ⁊ ex egritudinibꝰ figure vt sit v̄bigīa vehem̄tis ro
tunditatis. Et ex egritudibus aspitatis ⁊ lenitatis vt sit
vehem̄tis lenitatis lubricꝰ. Et ex nocum̄to situs vt sit si
tus eiꝰ v̄bigīa vehem̄tis apparitōis ad exteriora. Et qn̄
qꝫ accit ei etiā oppilatio in vilł suis ⁊ oppilatio in meati
bus stōi ad epar ⁊ ad splenē: ⁊ accit sanguinolēta egō si
fuerit istud in vijs epatis ⁊ paruitas appetitꝰ si fuerit istd
in vijs splenis. Et qn̄qꝫ accn̄t in stō ventositates ⁊ infla
tio cā ciboꝝ ⁊ cā d̄bilitatis sue i se ipo: ⁊ nos facieꝰ ad il
lud caᵐ singłare. ¶ Et malitia q̇deꝫ ꝯplexonis i stō qn̄qꝫ
fit ex cāis extrīsecis. s. ex calore ⁊ frigore ⁊ alioꝝ ab am
bobus ⁊ qn̄qꝫ fit ex cāis intrinsecis. Et ex egritudinibꝰ
q̇dem stōi sunt quedā que ꝯmouenṫ in calore vehemēti
aut ꝑpterea ꝙ ipse adiuuat eū in attractōe materieꝝ ma
larū ad ipsū aut q̇a adiuuat całitatem eiꝰ ad resoluendā
māꝫ in ipso malo adiutorio non nāli resoluente ipsaꝫ ad
formā non nālem. Et qn̄ est cū mā tūc non eūaṫ q̇n aut
sit cū mā imbibita i corᵉ ipsiꝰ submersa aut adherens su
per corpꝰ eius aut effusa in ꝯcauitate ipsiꝰ. Et qn̄qꝫ est
hūor in ipso iuentus gn̄atus ⁊ qn̄qꝫ est effusus ex mēbº
alio ad ipsū sicut effundiṫ ex cerebro cū catarro calido
aut fr̄o ⁊ calefit ꝑp ipsum ꝯplō stomachi aut infr̄atur et
declinat ad ꝯplōneꝫ eius qd̄ descendit ad ipsuꝫ. Et silr̄
qn̄qꝫ effunduntṫ ad ipsum ex felle hūores ad stōuꝫ chole
rici ⁊ illud i quibusdā in q̇bꝰ creanṫ vie płes ex felle ad
stōum loco aduentꝰ sui ꝭm plīmū ex felle ad īteſtina q̄re
effundiṫ ad stōum illud qd̄ oꝫ vt effundaṫ ad intestīa qū
qꝫ ꝑlonganṫ faciunt accidere salsi ⁊ acuti q̇ sunt ex eis i
stō vlcera ⁊ fr̄i ⁊ insipidi lenitatē ⁊ lubricitatē. Et qn̄qꝫ
ꝑuenit eoꝝ impressio ad p̄muꝫ intestinū eoꝝ que sequnṫ
ipsum. Sed corruptio appetitꝰ ⁊ alistimbre in ipso ē res
p̄ma. Sūt eni q̇dam hoīes in q̇bus creaṫ illud ꝭm ꝯ̄riū
ꝯsuetudis ⁊ ꝭm ꝯ̄riuꝫ illius qd̄ diximꝰ in anatomia ⁊ ꝭꝫ
diuersitatē eiꝰ qd̄ est plīmū in creatōe venaꝝ venientiuꝫ
ad stōuꝫ ex felle ⁊ qn̄qꝫ effundiṫ ad ipsū ex epate ⁊ ex fel
le in q̇busdā in q̇bus creaṫ ex felle via magna ad stōum
q̄re effundiṫ in ipsuꝫ illud qd̄ erat nc̄riuꝫ vt effunderet
ad īteſtina. ¶ Et qn̄qꝫ effundiṫ ad ipsū melancholia ex
splene etiā sicut faciā te cognoscere. ¶ Et plīmū qd̄ ad
ipsuꝫ effundiṫ est cholera ex epate. Et quandoqꝫ adiu
uant ad illud cause que sīt in stō sicut dolor vehemens
⁊ ꝯpressio vehem̄s ⁊ tarditas cibi ⁊ debilitas v̄tutis eiꝰ
expulsiue. Et qn̄qꝫ est cā in eo ira aut tristitia aut passio
aīalis ex eis q̄ mouent māꝫ ⁊ effundunt eā ad stōuꝫ ⁊ fa
cit accidere mordicatōeꝫ que non remoueṫ nisi vomitu
Et qn̄qꝫ effundiṫ ad ipsū cū hꝰⁱ motibꝰ et ꝑprie dolore
hūores virulenti p̄cipue qū fuerint ī illis partibꝰ vlcera
et cū hoc qn̄qꝫ effundiṫ ad ipsū mełia etiā. Et cā in effu
sionibꝰ mełie ad ipsum ē multitudo mełie aut debilitas
stōi: et cāe multitudis mełie sunt ex eis q̄ tu scis. Et cā
effusionis sanguis ad ipsū est multitudo sanguis et ꝯmo
tio eiꝰ in membro nobiliore eo vicinitate eiꝰ in łaṫe suo si
cut est epar: aut sup̄ ipsum sicut ē cerebrū qum ex ipso
effundiṫ sanguis ad guttur et meri et penetrat ad stōuꝫ
et virtutis ipsiꝰ expulsiue debilitas adiuuat ad recipien
da oīa que effūdunṫ ad ipsū: et ex cāis fortibꝰ in effusio
ne sanguis ad ipsū et ad alia ē retētio cursus menstruoꝝ
et sanguis hemorroidaꝝ aut sanguinolente egōes aut di
missio exercitij eūatiui vel icisio mēbri q̄re suꝑabundat
illud qd̄ nā preꝑauit ei ex mā et indiget expulsione. Et
qn̄qꝫ expelliṫ ex via stōi et euomitur sanguis. Et scias
ꝙ debilitas stōi est cā fortis i effusione eiꝰ qd̄ effundiṫ ad
ipsum. Et plīmū q̇dem qd̄ inueniṫ in stō aut gn̄atur ex
ipso ex hūoribꝰ est phlegma. Et cā in hoc ē ꝙ chilus est
nāe ꝑpinque phlegmati. Qū gº non digeriṫ digōe inte
gra non fiūt sanguis et cholera et melācholia. Et iteruꝫ
ad stōm non effundiṫ in plīmis dispōibꝰ cholera lauās
eum sicut abluit īteſtina. Sed cholera non generaṫ nisi
in q̇busdā intestis: et ꝭm plīmū non effundiṫ ad ipsuꝫ ni
si ex epate q̄uis ipsa genereṫ in stō całō qn̄ inuenit cibū
recipientē ꝯuersionē velociṫ ad fumositatē. Et quādoqꝫ
accit stō aut in creatōe aut cū perseuerātia egritudinuꝫ
aut doloꝝ et malitia regis vt fiat corpꝰ eius laxe textuꝫ
rare subē subtił cutis: q̄re ꝑducit illud ipsū ad debilita
tem in oībus opōibus suis: et est necessariū vt cureṫ cū
labore. ¶ Et cāe egritudinū stōi oēs sunt cāe egritudi
nū predictaꝝ extrīsece et itrinsece. Et ꝑprie sīt ei vt sint
cibi tales q̇ nc̄rio faciunt malitiā digōis: lꝫ stōus non sit
nisi ꝭm saniorē dispōum: et est dictū in suo capº: aut sint
pauci valde ita vt ꝑducant stōum sanū ad exiccationem
et adunatōeꝫ. Aut multipliceṫ vsus medicinarū et ꝯsue
scat stōus vti adiutorio medicine i opōnibꝰ: aut laboret
plīmū vomitu et solōne ventris: et ꝑp̄e vomitu: qm̄ ipe
īdiget motu laborioso nō nāli et accidat vt rarificeṫ tex
tura villoꝝ eius et extenueṫ. Et stōus vehem̄tis sensus
ꝑatus ē ledi et ipediri a q̄libet cā. Et oīs ꝯplō debilitās
supflue facit accidere in oī opōne diminutionē: ita ꝙ ca
liditas pura qn̄qꝫ eni fit cā lubricitatis stōi ꝑpter illud
qd̄ facit accidere de debilitate retētiue. Sed et całitas
cū mā sepe ē cā illius. Et nocum̄ta q̇dem q̄ eueniunt in
opōnibꝰ suis: aut eueniūt i v̄tute appetitiua et attractiua
et non appetit oīo: aut minoraṫ appetitꝰ eius: aut multi
plicaṫ valde: aut corrūpiṫ eius appetitꝰ. Et illud aut ci
bi: aut aque. Aut i v̄tute retētiua ita vt vehem̄s fiat eiꝰ
retentio: aut debiliteṫ: aut destruaṫ eius retētio et natet
cibus. Aut in v̄tute digestiua ita vt destruaṫ eius digō.
aut debiliteṫ: aut cōrūpaṫ et ꝯuertat rem ad acetositatē
⁊ fumositatē. Aut i v̄tute expulsiua ita vt vehem̄s fiat e
ius opō in ipso aut ad viam nāleꝫ: aut ad supiora: aut d̄
biliteṫ eiꝰ expulsio: aut destruaṫ. ¶ Ex oī nāqꝫ re cuiꝰ
ꝑlongaṫ mora in stō et tardaṫ accit vaporatio gn̄atiua
hūoꝝ: ⁊ n̄ ē aliq̇d ita vaporosū vt fructꝰ. Et qn̄qꝫ accn̄t
ei dolores extensiui et mordicatiui et reliq̇. Et quādoqꝫ

ſequũtur debilitatẽ harꝫ ṽtutũ oiũz:aut quarũdã natatio
cibi ⁊ tarditas deſcenſionis eiꝰ:aut velocitas deſcẽſiõiſ
ipſiꝰ:⁊ debilitas digõnis:aut deſtructio eiꝰ ⁊ corruptio
ſ.caſus appetitiue:aut appetitꝰ caninꝰ:aut appetitus cõ
ruptus:⁊ ſequnẗ eã rugitꝰ ⁊ eructuatio ⁊ iflatio ⁊ mor
dicatio ⁊ alia. Et qñꝫ ꝑducit illud qꝺ͂ euenit ex hoc ad
cõitatez membrorꝫ aliorꝫ ⁊ ꝓprie cerebri cũ cõitate inter
ea ꝑ neruos ꝑl̃imos q̃re accit epilepſia:aut ſpaſmꝰ:aut
melãcholia:aut facit cadere i viſu nocumentũ. Et qñqꝫ
imaginãtur oculo q̃ſi cimiceſ:aut ſiniſex:aut tela aranee
aut fumꝰ aut nebula. Et multotiẽs cõicat cor ſtõ ⁊ acci
dit ſincopis aut ꝓpter vehemẽtiã doloris ⁊ ꝓprie i aꝑa
tibus ſuis magnis:aut ꝑꝑ q̃litatẽ ſuꝑfluã caloriſ:aut fri
goris:aut ꝯuerſionis ad venenoſitatẽ. ¶ Naꝫ debilitas
meri ad hº vt faciat accidere ſincopi facit eueneire eſtua
tionẽ ⁊ ꝯturbationẽ ⁊ ſaltũ ⁊ tremorẽ. Et hꝰi q̇dem ſũt
de q̇bus dicit Hip. ꝙ ſumere i potu vinũ miſtũ ſꝫm medi
um ſanat eos ad hoc. Et illud ꝓpter illud qꝺ͂ in ipſo eſt
de mũdificatõe ⁊ ablutione cũ ꝯfortatõe. Et ſtõus q̇dẽ
qñqꝫ prepaẗ cã vehemẽtie ſui ſenſus paſſioni a cã ꝑua ⁊
ꝑducit illud ad epilepſiã ⁊ ſpaſmũ. Et iſte hõ lediẗ q̃li
bet ira ⁊ ieiunio ⁊ triſtitia ⁊ cã mouente hũores. Nam
qũ effundiẗ ad ipſũ ex eis ꝓpter illud hũor cholericus
mordicatiuꝰ ad os ſtõi lediẗ eo ꝓpter vehementiã ſẽſus
ſui:q̃re patiẗ epilepſiã ⁊ ſincopis ſuꝑuenit ei ⁊ ſpaſmuſ
ꝓpter cõitatez cerebri cũ ore ſtõi. Et huic q̇dem hõi ac
cidit ſicut ẽ illud qꝺ͂ accidit ex debilitate oris ſtõi ex hº
ꝙ qñqꝫ vſqꝫ ad faſtidiũ repleẗ cibo:aut ſuꝑfluit in potu
vini:aut coitu ſpaſmaẗ:aut icurrit epilepſiaꝫ. Et multo
ties q̇dem accit vt euadat hꝰi vomitu porrino:aut viridi
vt herugo heriſ. Et qñqꝫ ꝑl̃ima repl̃o fac̃ eoſ pati ſubet
ꝓlixam perdurantẽ vſqꝫquo vomẽt ⁊ excitenẗ ⁊ ſurgãt
Et qñqꝫ eſt illud cã ad cadeñ in mel̃iaꝫ cholericã ⁊ i co
gitatões ⁊ ſomnia corrupta. Et ſciaſ ꝙ egritudines ſtõi
qñ ꝓlonganẗ perducũt ad raritatẽ texture villorꝫ eiuſ ⁊
fit difficile ſuccurrere ⁊ medicari. Et ex nocumẽtis mal̃
i creatione eſt vt ſit caput ſꝫm preꝑatũ euentui catarri ⁊
ſit ſtõus calidus q̃re non tollerat ea q̃ mũdificãt illũ ca
tarꝫ ſicut ſẗ diapipereõ ⁊ diacalamentũ ⁊ diacyminũ.

¶ Caᵐ. xvij. de mõis ſignificatõuꝫ diſpõum ſtõi.

Res ex q̇bꝰ ſignificanẗ diſpões ſtõi ſũt ex dſpõ
nibus cibi i hoc ꝙ ſtõus tollerat eũ ⁊ ꝑ̇uatur
tollerãtia eiꝰ:⁊ ex hoc ꝙ digerit ipſũ ⁊ ex hº ꝙ
expellit eũ:⁊ ex hº ꝙ ipſe appetit cibũ ⁊ potũ. Et ex mo
tibꝰ eius ⁊ ex ꝯmotõibus ipſiꝰ ſicut tremor ſtõalis ⁊ ſin
gultus:⁊ ex diſpõne oris ⁊ lingue in ſapore ſuo ⁊ ĩfuſio
ne ſua ⁊ exiccatõe ſua ⁊ aſꝑitate eiꝰ ⁊ lenitate ipſius ⁊ o
dore eiꝰ. Et ex eis q̃ egrediũẗ ex ſtõ cũ vomitu:aut egõ
ne ⁊ ventoſitate deſcendẽte cũ ſonitu:aut ſine ſonitu:aut
aſcendẽte que ẽ eructuatio:⁊ retẽta que ẽ rugitꝰ:aut ex
colore faciei:aut ĩterioris ꝑtis oris:aut ex doloribꝰ ⁊ im
pedimentis ex cõitate eiꝰ cũ mẽbris aliis:⁊ ex ꝑte eiꝰ qꝺ͂
ꝯuenit ei:aut ledit ipſuꝫ ex eis q̃ comeduntẗ ⁊ bibunẗ ⁊
medicis. ¶ Significatões autẽ ex tollerantia cibi ⁊ ꝑ̇
uatõe tollerantie eiꝰ ſunt qm̃ ſi ſtõus ñ tollerat niſi pau
cum q̇ ſit ĩfra ꝯſuetũ:tũc in eo eſt debilitas ꝓpter aliq̃
cãꝫ debilitatis:⁊ ſi tollerat tũc ṽtus ipſiꝰ eſt remanens.
¶ Verꝫ ſignificatões ex egõne ⁊ eiſ q̃ egrediũtur ex vẽ
tre ſẗ ex egõne q̇dem qm̃ equal̃ temꝑate tincture ⁊ feto
ris ſigificat bonitatẽ digõis:⁊ bonitas digõis ſignificat
fortitudinẽ ſtõi ⁊ equalitatẽ ꝯpl̃oniſ. Sed ille q̇ ñ digeri
tur ex ipſo ſignificat debilitatẽ ſtõi ⁊ malitiã ꝯpl̃onis cũ
ipſo. Amplꝰ tinctura ſignificat mãm que eſt i ipſo. ꝙ ſi
fuerit illic lenitas ⁊ fetor ſignificat ꝙ deſcẽdit a ſtõ ante
horã ſuã ꝓpterea ꝙ ſtõus male ꝯprehendit eũ ꝓpter de
bilitatẽ ṽtutis retẽtiue:⁊ ſi non ẽ lenitaſ non ſignificat il
lud. imo ſignificat debilitatẽ digeſtiue. ¶ Significatio
nes autẽ ex ſonitu ſũt qm̃ iam dictũ eſt in eis que tu ſciſ
ꝙ deſcenſus eiꝰ ſignificat fortitudinẽ ſtõi. Et magitudo
ſonitus eius ſignificat bonitatẽ digõnis ⁊ fortitudinẽ:
⁊ ſil̃r paruitas fetoris eiꝰ. Et rectiꝰ q̇dem i hoc eſt ꝙ de
ſcenſus eiꝰ non ſignificat fortitudinẽ: imo ſignificat ꝺ͂bi
litatẽ q̃dã. Sed eſt debilitas q̃ eſt infra illã que facit ac
cidere eructuationẽ. Verꝫ eẽntia magnitudis ſonitꝰ ſi ẽ
ꝓpter ſubãꝫ eius tunc eſt ꝓpter groſſitudinẽ ſuã. Et ſi
eſt cã eius ṽtus expulſiua tunc illud ſignificat fortitudi
nem aliq̃. Subtilis autẽ tenuis cui non eſt ſonitus ma
gis ſignificat fortitudinẽ q̃ ſpiſſa clamoſa ⁊ ꝓprie illa cu
ius ſonitus non ẽ in voluntate miſſa. Sonitꝰ autẽ exiẽs
ex ſe ipſo ſignificat ꝑmiſtionẽ ſenſul. Verꝫ paruitas feto
ris ſignificat ꝓculdubio bonitatẽ digõis. Et vehemẽtia
fetoris ſignificat corruptionẽ eius. Et ſi non eſt fetor oĩ
no ſignificat cruditatẽ eius. Significatões vero ex via
ſingultꝰ ſunt qm̃ ſi hñs eũ ſentit mordicationẽ tũc illic ẽ
hũor acetoſus:aut acutuſ:aut amarꝰ:⁊ ſi ſentit cũ eo ex
tenſionẽ tunc illic ẽ ventoſitas:⁊ ſi non ſentit illud neqꝫ
ſitit tũc illic eſt hũor phlegmaticꝰ:⁊ ſi eſt poſt eũones ⁊
febres tũc illic eſt ſiccitas. ¶ Sigificatões autẽ ex ſiti
ſunt qm̃ ſitis ſignificat ꝯpl̃onez cal̃am: ⁊ ſi eſt cũ nauſea
ſignificat mãꝫ cholericã aut ſalſam phlegmaticã. Nã ſi
ſedaẗ potu aq̃ calide tũc mã i pluribꝰ diſpõibuſ eſt phle
gmatica:aut mã nitroſa:⁊ ſi augm̃taẗ tũc mã eſt choleri
ca. Verꝫ ſigificatões ex diſpõibꝰ oris ⁊ ligue ſũt qm̃ qñ
lingua i doloribꝰ ſtõi eſt vehemẽtis aſꝑitatis ⁊ rubedis:
tũc ſignificat dñiuꝫ ſanguĩs aut aꝑa cal̃m in ipſo ſangui
neũ:⁊ ſi ad citritatez tunc nocumentũ eſt cholericũ: ⁊ ſi
ad nigrediez tũc eſt mel̃ica:ꝙ ſi ad albedinẽ ⁊ lenitatem
tunc cauſa eſt humiditas: ⁊ ſi eſt ſiccitas ſuperflua tunc
cauſa eſt ſiccitas. ¶ Sed ſigificatões ex via digõis ſũt
qm̃ digõ bona non fit niſi qñ poſt cibũ ꝯprehenſũ ñ acci
dit grauitas i ore ſtõi: neqꝫ rugitꝰ nꝫ iflatio nꝫ eructua
tio neqꝫ ſapor fumoſus aut acetoſus neqꝫ ſingultꝰ ⁊ ten
ſio:⁊ vt ſit ſpatiũ more cibi i ſtõ ſpatiũ equale: ⁊ deſcen
ſus eiꝰ ab eo i hora q̃ oꝫ non ante ipſã neqꝫ poſt eã: et ſit
ſomnꝰ temꝑatus:et expgefactio velox leuis: et in oculo
non ſit aꝑa et i capite non ſit grauitas et obedientia nãe
ſit facil̃ et ſint ĩferiora ventris ante egõez inflata. hoc eiꝫ
ſigificat bonitatẽ ĩuolutõis ſtõi ſuꝑ cibum et ꝙ ipſe bñ
ꝯprehendit ipſuꝫ:et illud ſigificat fortitudiez ſtõi et ꝯue
nientiã cibi i q̃litate et q̃titate. Qũ gº ſtõus non ꝯprehẽ
dit cibũ bona ꝯprehenſione nꝫ fit digõ bona accñt rugi
tus et frequẽtia eructuatõis et remanet cibus i ſtõ ſpa
tio longo:aut deſcendit ante horã ncriaꝫ. Et cholere q̇
dem ꝓprietas non ẽ vt ꝓhibeat digõez ꝓhibitõe ꝺ͂ſtru
ctoria aut diutiua aut faciente cruditatẽ:imo qñqꝫ cõrũ
pit eam. Sed melãcholie ꝓprietas eſt vt ꝓhibeat digõ
nem et corrũpat eã ſimul et phlegma decliuiꝰ eſt ipſa ad
corrũpendũ. Et ſcias ꝙ qñ i ſtõ non eſt aꝑa nꝫ vlcꝰ et
i cibo non ẽ corruptio deinde digõ non fit bona tũc cã
eſt malitia ꝯpl̃onis. Et ꝑl̃imũ eius ẽ ex ſꝫitate et hꝫitate
et pꝰ eas cal̃a et pꝰ eas ſicca. ¶ Verũ ſignificatões ex
ſtõi doloribꝰ ſunt qm̃ ṽbigĩa dolor extenſiuꝰ ſignificat vẽ
toſitatẽ et grauatiuꝰ ſigĩficat repl̃onem et mordicatiuuſ
ſigĩficat hũorem acetoſuꝫ aut acutũ aut põticũ aut ama
rum. ¶ Sigĩficatões autẽ ex appetitu ſunt qm̃ ſignifi
cant ex eo aut ꝓpter additõez eius aut ꝑꝑ diminutiõez

eius et ipsiꝰ destructõez aut spẽm ad quaz ipse declinat
sicut ẽ ꝙ ipse qñqꝫ est sitiens ⁊ appetit fr̃a ⁊ qñqꝫ appetit
acetosũ ⁊ qñqꝫ appetit exiccantia salsa ⁊ acuta ⁊ qñqꝫ
aggregatᷣ appetitꝰ acutoꝝ ⁊ salsoꝝ ⁊ acetosoꝝ sil̃. Et ex
mõ ꝙ ista sũt coia in faciendo lucrari icisionẽ humõis
nocitiui: q̃re sᷓ sigificantia debilitatẽ stõi. stõus eni for
tis declinat ad piguia ⁊ qñqꝫ ẽ appetitꝰ decliuis ad res
malas q̃s refugit nã: sicut appetit carbones ⁊ alusnen ⁊
alia: et cã in hoc est hũoꝛ coꝛruptꝰ extraneꝰ non ꝑtinẽs
hũoꝛibꝰ laudabilibꝰ. Q̃n aũt bonitas adest gustꝰ ⁊ ẽ sa
nus nõ elegit appetitꝰ saporẽ supra dulcez. Q̃ñqꝫ decli
nat appetitꝰ ꝟsus aliũ ⁊ abhorret illũ tunc illic est nocu
mentũ. Nã si appetit piguia: tũc illic est stipticitas ⁊ spis
situdo ⁊ raritas. Et si nã abhorret cibos calefaciẽtes et
decliat ad fr̃os ꝓꝑ fr̃itatẽ ipsoꝝ tc̃ ẽ illic cal̃itas. Et si ap
petit calefacientes tũc est illic fr̃itas. Et si appetit icisiua
⁊ acetosa ⁊ acuta tũc illic est hũoꝛ viscosus. Et appetitꝰ
q̇dem i stõ calido aque ẽ plus q̃ꝫ cibi. Et qñqꝫ fit vehe
mentia cal̃itatis ꝓꝑ resol̃onẽ ⁊ inq̃sitõem restauratõis.
Et moꝛdicatio q̇dem excitat famẽ vehementẽ ⁊ est spẽs
famis que nulloº tolleratᷣ ⁊ associatᷣ ei sincopis ꝓpꝛie qñ
tardatᷣ cibus. Et appetitꝰ in stõ ad quẽ effunduntᷣ me
lancholia ⁊ phlegma acetosũ mꝉtiplicatᷣ qñ est eoꝝ q̃ti
tas ifra q̃titatẽ vocantẽ ad expulsionẽ: ⁊ non multipli
catur i eo appetitꝰ ⁊ fit caninꝰ nisi ꝓꝑ illᷓ qᷓ dicturi su
mus i caº appetitꝰ canini. Et scias ꝙ appetitꝰ nutrim̃ti
coicat mẽbꝛis oibus. Verũ illa coitas est nãlis ⁊ facta
ex suspẽsiõe vocatõis ꝟtutis nutritiue cũ attractia. Am
plius appropꝛiatᷣ stõ appetitꝰ aial̃ ⁊ sentit cũ eo. Et qñ
qꝫ ꝯuenit q̇busdã hoibus vt exuriãt plurimũ ⁊ comedũt
pl̃imũ ⁊ nꝫ aduenit eis saturitas fastidiosa ⁊ nꝫ egreditᷣ
i egõne eoꝝ fex pl̃ima: ⁊ nꝫ cũ hoc coꝛpoꝛa eoꝝ ipinguã
tur. Et cẽ q̇dem hꝰi dispõis est resol̃o pl̃imũ velox cũ sa
nitate digestie ⁊ attractiue ⁊ appetitie. ¶ Veꝝ sigifica
tões ex via sapõis oꝛis sᷓ ꝙ amarꝰ sigificat cal̃itatẽ ⁊ cho
lerã. Et acetosus sigificat frigꝰ stõi: sed minꝰ frigoꝛe cũ
qº non digeritᷣ cibꝰ oino. Et qñqꝫ significat caloꝛẽ debi
lem cũ humiditate facientẽ ebullire hũiditatẽ paꝝ q̇ po
stea sepatur ab ea deficiens i digerendo q̃re accit aceto
sitas sic̃ fit in musto. Acessit eni qñ ifl̃atᷣ ⁊ acessit qñ fer
uet a cal̃itate debili. Et ẽ acetositas q̃ fit ex effusiõe mẽi
acetose ex splene ad stõuꝫ ⁊ facta q̇dem cã splenis mutat
appetitũ nc̃io ⁊ multiplicat iflatõez ⁊ rugitũ ⁊ malitiam
digõis ⁊ facit eructuatõez acidã. Et ille q̇ ex sapoꝛibus
oꝛis ẽ isipidus significat hũoꝛis isipidi saporẽ. Et salsus
significat saporẽ hũoꝛis salsi. Et sapoꝛes extranei hoꝛri
biles significant hũoꝛes extraneos putridos malos. Sꝫ
significatões ex vomitu sᷓ ꝙ si ẽ nausea tm̃ tũc mã est vi
scosa ibibita. Et si ẽ vomitꝰ facil̃ sigificat ꝙ ipsa ẽ effusa
i ꝯcauitate. Et si sũt vomitꝰ ⁊ nausea ⁊ non sepantᷣ signi
ficant aggregatõez vtriusqꝫ rei aut viscositatẽ humoꝛis:
⁊ non ẽ nausea facta ex mã ibibita: ⁊ qñ est pl̃ime mõdi
cans os stõi aut ẽ pauca ꝯfoꝛtatᷣ qñ ipsa cũ cibo ꝑmisce
tur ⁊ ascẽdit ex ꝓfundo stõi ad os stõi ⁊ moꝛdicat ipsuꝫ
Q̃uapꝑ facil̃ fit qñqꝫ expulsio hũoꝝ pꝰ cibuꝫ ⁊ non fit
facil̃ ante ipsũ nisi sint multi. veꝝ qñ est aduentꝰ ꝯturba
tõis ⁊ nausee a ꝓuocatõe tũc mã est effusa: si ꝟo est cur
rens tũc mã est gñata in stõ ꝺm ꝯtinuatõez. Et vomitus
etiã sigificat ꝑ coloꝛẽ eius qᷓ ingreditᷣ in ipso mãz. signi
ficat gº cholerã ⁊ mel̃iam ꝑ coloꝛẽ: et phlegma vitreũ ꝑ
coloꝛẽ: et phlegma acetosũ et salsũ per coloꝛez et saporẽ
et phlegma descendẽs ex capite ꝑ coloꝛẽ mucosũ et qᷓ
associatᷣ ei ex descensu ad mẽbꝛa alia. Et ex hoibus ẽ q̇

qũ recipit cibũ aliquẽ sentit ex seipso ꝙ si moueretᷣ suꝑ
fluo motu euomeret cibũ suũ: et illud q̇dez significat hu
tatẽ in stõ aut debilitatẽ stõi: sed illud qᷓ ẽ ex hũitate ac
cidit ẽt qum vacuitas adest: et illud qᷓ est ex debilitate
non accit nisi ꝺm repl̃onez tm̃. Sed significatões ex via
coloꝛis coꝛpoꝛis sᷓ: qm̃ coloꝛ ẽ vehem̃s sigificatio dispõ
nis stõi et epatis ꝺm pl̃imũ. Pl̃ime. n. egritudies stõi sᷓ
fr̃e et choloꝛ stõaticoꝝ est plumbinꝰ. Et si iest eis citri
tas ẽ citrinitas decliuis ad albedinẽ. Sigificatões aũt
ex via rugitꝰ sũt qm̃ rugitꝰ significat debilitatẽ stõi et ꝙ
ipse male ꝯpꝛehendit cibũ et egõez humidã. Veꝝ signifi
catões ex sputo sᷓ qm̃ multitudo eiꝰ et spumositas ipsiꝰ
significãt hũitatẽ stõi mittentis aquositatẽ et mucilagio
sitatẽ. Exiccatio oꝛis et paucitas saliue significant sicci
tatem stõi et cal̃itatẽ. Et si fuerit illic significatiões alie
adiuuabũt illa in significatõe cal̃itatis. Et scias ꝙ sicci
tas oꝛis ẽ a siccitate ꝯpl̃onis duobꝰ mõis. Vnus eoꝝ est
siccitas vera et ẽ vt non sit saliua: et ꝺus est mẽdosa et est
vt sit saliua exuberans viscosa: sed sit exiccata cã cal̃ita
tis vapoꝛose veniẽtis ad ipsũ: q̃re oꝫ vt distinguatᷣ inter
siccitatẽ et exiccatõez sputi viscosi ꝺm os. Nam illa sigi
ficat siccitatẽ et hũitatez viscosam aut pꝛocedentez a stõ
aut descendentẽ a capite. Sed significatões ex eructua
tione sũt qm̃ eructuatio qñqꝫ est acetosa et qñqꝫ ẽ fetida
aut fumosa aut raucida aut lutosa aut putrida aut l̃iosa
aut sil̃is cibo quẽ recipit eructuãs aut pura i qua nõ ẽ
q̃litas alia et ẽ sanioꝛ eructuatio. Nam si ẽ fũosa et cã i
hac non ẽ subã cibi q̃ sit velocis ꝯuersionis ad fumosita
tem sicut vitelli ouoꝝ in patella et rhaphanꝰ aut cibꝰ cui
i artificio suo et qũ fit associatᷣ q̃litas fumosa sicut dulce
cui suꝑuenit ignis dñiuꝫ et alia: tc̃ cã in ea ẽ igneitas stõi
ꝓꝑ mãz aut malitiã ꝯpl̃onis pure. Si aũt est cũ mã tũc
est ꝺm vnũ duoꝝ modoꝝ pꝛedictoꝝ. Et pl̃imũ q̇dem est
illᷓ ex mã chol̃ica effusa ad stõum ex felle ꝺꝫ modũ cuiꝰ
ꝓterita ẽ rememoꝛatio aut ex catãro cal̃o ex capite et ꝓ
pꝛie qũ hõ non ẽ cholericꝰ in ꝯpl̃one sua. Et sigificatᷣ ẽt
ꝙ cã cal̃itatis ẽ mãlis aut pura ex isto mõ ꝙ cibꝰ q̇ sum
ptus fuit longiqus ẽ a fũositate sicut ẽ panis oꝛdei. Nã
qũ hꝰi eructuat fumose tc̃ cã est cal̃itas stõi. Et sil̃r attẽ
de egõez an ẽ cholerica. Nã si ẽ cholerica sigificat ꝙ cã
est cal̃itas stõi. Et si egõ non ẽ cholerica non ẽ nc̃rium
vt cã sit cal̃itas stõi. Q̃ñqꝫ eni ẽ malitia ꝯpl̃onis singl̃a
ris et vomitꝰ etiã ẽ significatio magis significãs ꝑ illud
qᷓ egreditᷣ in ipo. Et qñqꝫ significat eructuatio acetosa
ẽt fumosa vigilias cũ q̇bus non iuenit stõus vacuatõem
sufficientẽ digõi et iflãmatᷣ ⁊ calefit. Q̃ᷓ si ẽ eructuatio
acetosa nõ a cibo acetoso neqꝫ a cibo q̇ qum suꝑflue sũi
tur mutat ad acetositatẽ tũc illud ẽ ꝓꝑ frigus stõi et pꝛo
pꝛie qũ accit a cibis elõgatis ab hoc vt acetosi fiant sic̃
ẽ mel. Nam si iuenis eos acetosos fieri tũc iudica ꝙ cã
in hº ẽ frigus stõi sine mã aut cũ mã et associatᷣ ei qᷓ est
cũ mã grauitas i oꝛe stõi sꝑ. Et pl̃imũ accit illud hñtibꝰ
cholerã nigrã et spleneticã. Et illi ad cuiꝰ stõum descen
dit catarꝰ frigidus. Q̃ñqꝫ aũt acescit eructuatio a cal̃i
tate qũ iuenit mãz dulcẽ et facit eã ebullire et facit ipaz
acetosã et significat illᷓ vt sit eructuatio actosa cũ signis
cal̃itatis et iflãmatõis et amaritudie oꝛis et siti et iuuam̃
to cũ eis q̃ infꝛant. Et ex eis q̇dez q̇bus significatᷣ ꝙ ca
liditas pl̃ima suꝑflua qñqꝫ acescere facit cibũ et eructua
tionẽ ẽ ꝙ cal̃itas qñqꝫ facit acescere lac velocíꝰ q̃ꝫ ipsuꝫ
facit acescere frigiditas et qñqꝫ significatᷣ ꝑ vomitũ etiã
mã. Et qñ eructuatõ ẽ fetida tc̃ qñꝫ significat putrefa
ctõez in stõ sgnificatõe fetoꝛis oꝛis: et quãdoqꝫ significat

vlceza stōi. ¶ Et lutosa ⁊ cenosa ⁊ limosa significāt hui
tatem putrefactā. ¶ Et illa que ē vt berugo eris signi
ficat acuitatē ⁊ calitatē cū putrefactōe ⁊ est vehemētioꝛ
significatio calitatis ꝙ̄ fumosa. ¶ Si aūt eructuatio ñ ē
fumosa nꝫ acetosa sed ē afferens saporē cibi pꝰ spatium
eueniens ꝭm acceptōeꝫ cibi tūc significat debilitatē stōi
i ꝯuertendo cibū. Verꝫ significatōes ex eis que sᷣ ꝯuenīē
tia aut fugientia aut ipedientia sūt vt ꝯsideret an res in
frātes sᷣ ꝯuenientes ei aut res calefaciētes exiccantes
ꝯueniant aut hūectantes postꝙ̄ ꝯsideraᷣ res vna: sepe ei
accit erroꝛ cā dimissionis eiꝰ qum non attendiᷣ ⁊ est ꝙ
res infrantes multotiēs frangūt ebullitōeꝫ hūoꝛis subti
lis aquosi hūidi aut salsedinē hūoꝛis phlᷓtici: ⁊ existiaᷣ
ꝙ cū eis iam ꝑuenit iuuamētū ꝙ̄uis illic sit calitas ⁊ res
calefacientes mltotiens expellūt hūoreꝫ calīn ⁊ resoluūt
eū: ⁊ existiaᷣ ꝙ cū eis iam accit iuuamētū ꝙ̄uis illic sit
frītas: imo oꝫ vt ꝯsidereᷣ cū his duabꝰ relique significa
tōes. ¶ Significatōes aūt eoꝝ in ꝗbus inueniᷣ sensus
stōi sunt qm̄ si non sentit moꝛdicatōeꝫ imo grauitatē: tūc
mā ē phlᷓtica vitrea: ⁊ si sentit moꝛdicatōeꝫ cū inflāma
tione: tūc mā est amara vel salsa aut moꝛdicatōeꝫ sine in
flāmatōe tūc mā est acetosa: ⁊ si ē illic moꝛdicatio cū le
uitate tūc mā est subtilᷣ aut pauca: ⁊ si ē cū grauitate tūc
mā est grossa aut multa. Significatōes aūt cū dispōibꝰ
coīcantibꝰ sunt qm̄ ꝯsideraᷣ vᷣbigīa. an cerebꝝ patiaᷣ a
cāis catarri ⁊ mittat ad stōum descensiōes aut epar: an
sit gnātiuū cholere ⁊ mittat ipsaꝫ: aut an splen deficiat i
expellendo melancholiā ⁊ sit aposus plime melie ⁊ hec
est cognitio cē: ⁊ ꝯsideraᷣ an imaginenᷣ coꝛā oculis res
nō ꝯsuete ⁊ non fixe ⁊ an accidāt soda aut estuatio cum
replōne ⁊ minoꝛenᷣ cū euatione ⁊ silr vᷣtigo ꝓpꝛie ⁊ an i
ueniaᷣ tremoꝛ coꝛdis pꝰ replōneꝫ an ꝭm vacuitateꝫ aut
accidat sincopis aut spasmus: ⁊ hec ē cognitio accñtis.
Nam si replō fecerit accidere imaginatōes ⁊ soda aut i
quietudinē ⁊ visiōes diuersas aut tremoꝛē coꝛdis etiaꝫ
aut subet maximā tē stomachꝰ erit plenꝰ aut debilᷣ aut i
ipso ē malitia ꝯplōnis: ꝙ si tremoꝛ coꝛdis ⁊ soda ⁊ sinco
pis ⁊ estuatio accidant i dispōe vacuitatis tūc ipse ē hñs
receptōeꝫ cholere aut hūoꝛis moꝛdicatiui venientis ad
os eiꝰ qum ē vacuitas: aut hūoꝛis melici ⁊ cognosciᷣ su
ꝑfluitas i hᵒ cū reliꝗs signis que tibi dedimꝰ aut hūoꝛis
fri aut eiꝰ que ē ex istis cāis in iferioꝛi ꝑte stōi. Nam nō
magnificaᷣ illic ꝙ ex eo gñatur ex soda ⁊ epilepsia ⁊ sin
copi ⁊ spasmo: ⁊ accñtia significātia dispōes eius cū coi
tate alia sūt cerebꝛalia sicut ꝑmistio sensus ⁊ subet ⁊ cō
gelatio ⁊ estuatio: ⁊ alia sᷣ coꝛdialia sicut sincopis ⁊ tre
moꝛ coꝛdis ⁊ malitia pulsus: ⁊ alia sᷣ cōmunia sicut de
structio anhelitꝰ et difficulats eius ⁊ malitia.

¶ Caᵐ. xviij. de signis male ꝯplōnis calᷓe stōi.

S Ignificant ipsā sitis nisi suꝑfluat ⁊ deijciat vir
tutē: ⁊ eructuatio fumosa ⁊ lutositas saliue ⁊
iuuari ab eis ꝗ infrant ꝭm ꝯditōes p̄missas
i significatōibꝰ et adustio ciboꝝ subtiliū quoꝝ siles nō a
durūtur i dispōe nāli ⁊ ꝙ grossi digerūᷣ plusꝙ̄ digeꝛanᷣ
i illa nisi suꝑfluat ⁊ deijciat vᷣtuteꝫ et mltitudo sitis et par
uitas appetitꝰ cibi ꝭm plimū et ꝓpꝛie qñ malitia ꝯplōnis
est cū mā calᷓa cholerica faciūt cadere vᷣtuteꝫ oio: verꝫ di
gestio ē foꝛtis nisi suꝑfluat malitia ꝯplōnis vsqꝫ ad hᵒ vt
debilitet vᷣtutes et qñqꝫ associaᷣ huic ꝯplōni febꝛis ethi
ca et qñqꝫ hec ꝯplō ꝑꝑ suā suꝑfluitatē āteꝙ̄ deijciat vir
tuteꝫ ꝯmouet famē vehemēteꝫ ꝑ id qꝺ resoluit et qꝺ attra
hit sua moꝛdicatōe et ꝗa mouet mās ad resolōneꝫ sicut
fit successione: et hec ꝗdem fames qñqꝫ est sincopalᷣ qñ
tardaᷣ cū ea cibꝰ aut facit cadere in sincopi: et qñ ꝓlon
gatur paruꝑ spatiū eiꝰ destruiᷣ appetitꝰ oio: et qñꝫ mul
tiplicaᷣ etiā ꝓpter cursum sputi ꝭm fameꝫ et multiplica
tur ꝭm saturitateꝫ calitas resoluens stōum: ꝙ si iuenerit
huitateꝫ erit illud plus et hoc ꝗdem sedant cibi grossi.
Et scias ꝙ illiꝰ cuiꝰ stōus est igneꝰ sanguis ē malus pau
cus acutꝰ fetidus quē abhoꝛꝛent membᵃ diuersa ei i cō
plōne radicali ꝗre non nutriūtur eo: fit gᵒ ille pauce car
nis et sᷣ vene eiꝰ exuberātes qm̄ sanguis eiꝰ inclusus est
i eis qᵒ non vtiᷣ nā. Et phlōmia extrahit ex ipso sangui
nē malū. ¶ Ca. xix. ꝺ signis malᷓe ꝯplōnis frē stōi:

S Igificat frītateꝫ stōi tarditas mutatōis cibi ita
vt non descendat ſꝫ expellaᷣ vomitu pꝰ spatiū
quoddā et ñ muteᷣ mutatōe ꝗ valeat: ꝙ si su
ꝑfluat non alteraᷣ ꝑꝑ ipsam cibꝰ oio et non digeriᷣ. Et
qñqꝫ sigificant ipsam mltitudo appetitꝰ et paucitas sitis
et eructuatio acetosa absqꝫ cā in cibo ꝭm ꝙ diximꝰ: et h
significāt malitiā ꝯplōnis eiꝰ frē. Et ex sigificatōibꝰ signi
ficantibꝰ illud est vt non sit alistibꝛe nisi eiꝰ qꝺ est leue ex
cibis sine grossis qm̄ iam añ digerunᷣ et qñꝫ ꝑuenit ma
litia ꝯplōnis frē in stō ad hoc vt accidāt ex cibo comesto
pꝰ hoꝛas plimas extensio et doloꝛ magnus ꝗ non sedaᷣ
nisi cū expulsione huitatis acetose oi die. Et qñqꝫ ꝑdu
cit ad hydropisiꝫ et iliacā. Et suꝑ coloꝛē hñtis stōuꝫ friꝫ
appꝑent citritas et albedo et non occultanᷣ expꝑicnti et ē
ille ex melioꝛibꝰ curis cuiꝰ est ameos. Et qñꝫ coīcat ce
rebꝛū in ꝯplōne hñtibꝰ ꝭm hanc ꝯplōneꝫ ꝗre fiunt soda
ventosa et tinitus et silᷓa. Et qñ ꝯuenit malitia ꝯplōnis
frē cū ꝯplōne radicali calᷓa multiplicanᷣ rugitꝰ et iflatio
et exiccatio et sitis et augmentaᷣ coꝛꝛuptio quotiēs idi
get phlōmia qm̄ exiccat eū et ꝑducit ad ethicā. Et eius
ꝗdem medicina est vt sumatᷣ paꝝ vini ꝭm ꝙ̄titateꝫ qua i
fūdaᷣ añ cibū aut sint cibi eiꝰ exiccātia et caro rubea sñ
iure pingui cū micis. ¶ C. xx. ꝺ signis ꝯplōnis sicce stōi

S Ignificāt ipsaꝫ sitis vehemēs ⁊ exiccatio ligue
suꝑflua ꝭm ꝯditiones ꝑdictas in caᵒ significa
tionū et attenuatio coꝛꝑis et arefactio ipsiꝰ su
per factā ista nā et iuuamentū cum cibis humidis.

¶ Caᵐ. xxi. ꝺ signis malitie ꝯplōnis hūide.

S Ignificant ipsā ꝑuitas sitis et terreri a cibis
hūidis et ipediri ab eis et iuuamentū cū mio
ratiōe cibi et cū eis ꝗ sicci sūt. Et sigificant ipsā multitu
do sputi et saliue: et si sᷣ ꝭm famē sigificāt calitatē cū hu
miditate ꝭm plm. Et qñꝫ sūt ex calitate sola. Et multo
tiens ꝗdem est suꝑ os stōi hoīs huitas ifusiua et quotiēs
hñs eā comedit aliꝗd meditaᷣ ꝙ si moueretᷣ vomeret.
Et qñqꝫ fit illud etiā ex debilitate stōi ſꝫ associanᷣ ei sigi
ficatōes ꝺbilitatis ꝑdicte et fit hᵒ ꝭꝫ vacuitatē etiā ꝙ̄uis
non comedat: sed illud est apud comestionē tantū.

¶ Caᵐ. xxij. ꝺ signis ꝯplōnuꝫ stōi ꝗ sūt cū mā.

C Omplexionē que est cū mā significant vomitꝰ
et eructuatio et amaritudo ꝑꝑe comitās ipsuꝫ
et ꝓpter illud qꝺ ipsi admisceᷣ et ꝯmisceᷣ vꝛie
nisi sit ꝑꝑ necessitateꝫ transeuntē terminū. Et subtilem
ꝗdem calidā virulentā significant cū lenitate stōi nausea
et moꝛdicatio et sitis et iflāmatio: et qñ recipit cibū gros
sum patiᷣ cū eo nauseā et ad sūmū si est pluria cū ea ē sꝑ
nausea: et si ē pauca nausea apud cibū: et similiᷣ si est nō
ibibita sed est ꝯpꝛehensa in fundo stōi ꝗre non facit nau
seā. Qñqꝫ misceᷣ cū cibo coꝛꝛūpiᷣ in stō et spargiᷣ et ꝑ
uenit vsqꝫ ad os eiꝰ et facit nauseā. Et qñꝫ significat illā
ꝗ effusa est i spatio stōi ꝗ non ibibiᷣ ꝙ qñ recipit eā hñs
aliquid abstersiuū sicut aquam mellis et zuccari ducit

ipsũ ad eructuatõez. Et ĩbibita non cognoscit ex parte ei⁹ qd̄ exit cũ vomitu ⁊ egõne: imo ex reliq̃s significatõnibus p̄dictis ⁊ ei⁹ radix ē nausea qm̄ significat mãz p̄culdubio. Nã si ē ɔturbatio tm̄ tũc sit illic adherentia et ĩbibitio maťiei ⁊ sigificat gen⁹ materiei sitis: ⁊ sitis significat aut caľitatē ei⁹ aut salsedinē ei⁹ aut nitrositatē eius Nam si sedat cũ calida tũc est phlegma salsũ ⁊ si ñ sedatur ea tũc ē mã cholerica. Et cognoscit etiã sapoꝛe oꝛis aut cũ eo qd̄ expellit võitu q̄ si aggregent nausea ⁊ sitis sigificant illd̄. Et si non ē sitis significat q̄ mã est fr̄a. Et ex significatõib⁹ aggregatõis materie phľatice pľime viscose ē vt cadat appetit⁹ ⁊ non dilatet pect⁹ p̄pter cibũ pľimi nutrim̃ti: imo decliet ad illud i q° sũt acuitas ⁊ mõdicatio. Q.ũ g° accipit illũ appet iflatio ⁊ extẽsio ⁊ nausea ⁊ non q̇escit nisi cũ eructuatõe. Ex significatõib⁹ aggregatõis maťie male in stõ ⁊ q̄ seqũtur ipsũ est salt⁹ mirac ⁊ qñq̄ p̄ducit ad epilepsiã ⁊ melancboliã. Et ex significatõibus q̄ mã effusa sit melãcholica est appetit⁹ pľimus cũ debilitate digõis ⁊ cũ multitudie iflatõis et cũ guescegueſce ⁊ sollicitudie. Et ex significatõib⁹ q̄ mã ē fortis ē soľo ventris ⁊ v̇tigo cũ multitudine ex capite descensus ad os stõi ⁊ etiã illd̄ qd̄ egredit i vomitu ⁊ egõne ex hũoꝛe mucoso. Et ex sigificatõib⁹ q̄ mã est hũida nocens sua ebullitõe est sitis vehem̃s cũ defectu amaritudis aut salsedis in oꝛe ⁊ sensibilitas rei q̄si ascendẽtis ⁊ d̄scẽdẽtis cũ huitate sup̄flua i oꝛe ⁊ capite stõi ⁊ iflatõ

¶ Ca^m. xxiij. d̄ sigificatõib⁹ nocum̃toꝝ stõi ñ ɔpľonaliũ

Significatiões q̇dem magnitudis stõi sit vt sit stõus tolleras cibũ plurimũ ⁊ qũ repleť sẽtit tũc adherere viscera ⁊ ɔpꝛimi ad iuicẽ: ⁊ quz eũatur minuit ⁊ dimittit viscera q̄si suspẽsa. Paruitatis v̇o significatões sũt vt non tolleret cibũ pľimũ ante saturitatẽ. Et significatões q̇dem oppilatõuz cadentiũ inter epar ⁊ stõum sũt hũiditas egõnis ⁊ mľtitudo ipsi⁹ ⁊ sitis ⁊ p̄uitas sanguis ⁊ alteratio coloꝛis ad hydropicalẽ ⁊ ĩceptio malitie dispõis cui⁹ foꝛtasse noti⁹ nomẽ est malitia ɔpľonis aut malitia hĩtudinis. Et significatões oppilationũ cadentiũ inť stõum ⁊ splenẽ sunt paucitas appetitus cũ magnitudine splenis. Ueꝝ significatões oppilationũ cadentiũ inter stõuz ⁊ itestia sť accñtia ileos ⁊ colice. Et significatões oppilatõuz cadẽtiũ inter stõuz ⁊ cerebꝝ sť paucitas appetit⁹ cũ rcificatõe ɔpľonis ⁊ remanentia digõis cũ dispõe sua si non fuerit aliud qd̄ p̄hibeat ⁊ p̄uitas sentiendi deglutita moꝛdicatiua acuta valde ⁊ non accidat singult⁹ post potũ diapip̄eon ⁊ potũ vini i ieiunio. Uentositatis v̇o significatões sť extensio in stõ ⁊ laterib⁹ ⁊ sub hypocõdrijs ⁊ natatio cibi ⁊ multitudo ventositatis descẽdentis ⁊ eructuabiľ. Et scias q̄ qñ inuenit sentiẽs inter stõum ⁊ epar duritiẽ cũ gracilitate. tũc illud est significatio indicans resoľonem nature.

¶ Ca^m. xxiiij. de modis v̄ľibus curationũ.

Curať stõus cũ eis que bibunť ⁊ cuz epithiatibus et embꝛocis cũ aquis i q̇bus decoqũtur medicine ⁊ linim̃tis ⁊ vnctõib⁹ ex oleis ⁊ empľis factis cũ ceris decoctis i aquis in q̇bus decoqunť medicine. Sz epithiata ⁊ empľa sť melioꝛa embꝛocis: embꝛoce ei sť debiľ impꝛessiõis. Et scias q̄ cura malitie ɔpľonis q̄ accit stõ in vtrisq̄ q̄litatib⁹ actiuis facillima ē p̄p̄ea q̇a facile inuenim⁹ medicinas ɔ̄rias eis vehemẽtis v̇tutis. Ueꝝ cura q̄ accit ei malitia ɔpľonis in vtrisq̄ q̄litatibus passiuis ē difficillia ⁊ p̄pꝛie ɔpľonis sicce. Nam oppositio cuiusq̄ eaꝝ est cũ v̇tute debilis ip̄ressionis. Et scias q̄ spatiũ q̇dẽ calefaciẽdi fm̄ ē sicut spatiũ infr̄andi caľm

Sed timoꝛ i infr̄ando maioꝛ ē p̄cipue qũ quedã mẽbꝛa vicinãtia stõ hẽant malitiã ɔpľonis fr̄e aut d̄bilitatẽ. Uerũ timoꝛ i hũectan° ⁊ exiccãdo ē sil̄is q̄uis spatiũ hũectãdi sit longi⁹. Et scias q̄ qũ egritudies stõi sť ex mã dein de ambigua sit mã tũc ñ est qd̄ magis ɔferat ei q̄ hiera: qm̄ ipsa est magis adiuuãs v̇tutes medicinaꝝ ad rectificandũ stõuz ⁊ ɔplendas op̄ões eius ipsi p̄p̄rias. Sz oz vt non cures de ea qñ est malitia ɔpľonis sine mã qm̄ ipsa nocet i caľo ⁊ sicco ⁊ iuenit in fr̄is q̄ ē foꝛti⁹ ea. Q.ñq̄ eũaueris stõuz ex hũoꝛe effuso ad ipsũ ab alio ɔfoꝛta ipsum p⁹ illud vt non recipiat illũ hũoꝛez ⁊ ɔstrictio extremitatũ ⁊ calefactio ipsaꝝ adiuuat i retinẽdo illd̄ qd̄ effũdit ad ipsuz ab eis. Et sir⁹ de papauere ē vehemẽtis iuuamẽti ad effusionẽ materieꝝ caľaꝝ. Qd̄ si hũoꝛ est fr̄us tũc ɔfoꝛtantia q̄ nc̃ria sť post ipsaz sť sicut mastix ⁊ tro. de roſ mioꝛes ⁊ mẽta sicca ⁊ xiloaloes ⁊ gariofili ⁊ q̄ sť illis sil̄ia. Et si hũoꝛ ē calidus tũc arobob ⁊ troc. fr̄i fci ex roſ ⁊ spodio ⁊ q̄ sť sil̄ia illis. ¶ Et ille q̇ inuenit duꝝ ⁊ gracile illud qd̄ est inter stõuz ⁊ ep̄ fm̄ q̄ dixim⁹ põat cibos suos ⁊ medicias suas aquã oꝛdei ⁊ gradiať in bibendo ipsã quaq̄ die a. x. vsq̄ ad. xx. ⁊ vsq̄ ad centũ fz longitudinẽ diei sui vsq̄q° sic potens i biben° ipsaz vice vna aut duab⁹: ⁊ ñ appꝛoxiet medicia eũatiua nz phľomia. Troc. dictus ad illud ℞. masticis ⁊ troc. diaꝛodon amboꝛuz ana. ʒ. iij. karabe ⁊ mente sicce et marmacoꝛ ⁊ xiloaloes crudi oĩuz ana. ʒ. ij. detur i potu cũ vĩo antiq° aut miua. Et oz vt administrent i mũdificatõe stõi ⁊ ei⁹ qd̄ aggꝛegať in vacuitate ei⁹ aut adheꝛet aut imbibiť medicine non p̄transeũtes stõuz ⁊ vias p̄ximas stõ absz venis longinq̇s ab eo. Si aũt nõ valet vice vna itereť illd̄ est eni meli⁹ q̄ eũo qũ non sit nc̃ria eũo. Et oz vt attendas eē egõnis ⁊ vꝛine i egritudinib⁹ stõi. Q.ñq̄ videris eas iam ĩcip̄e rectificari tũc iam ĩcipit stõus rectificari. Et oz vt non afferas i curatõibus stõi aut caľitatis ei⁹ aliq̇d vehem̃tis infr̄atõis sicut aquã vehem̃tis frigoꝛis ⁊ p̄pꝛie in eo q̇ non ɔsuetus ē ea: ⁊ non eũes medicinas solutiuas p̄p̄ illud qd̄ i ipso ē ex sup̄fluitatib⁹ a stipticis ɔseruantib⁹ v̇tutem p̄pter illud quod scis.

¶ Ca^m. xxv. d̄ cura malitie ɔpľonis fr̄e ⁊ hũide i stõ.

ET qũ illic ē mã tunc eũa fm̄ q̄ sciuisti in canone. Et si non ē multitudo maťiei tũc exp̄imẽtatoꝛes hñt viã in eo notã. ¶ In curatõe q̇dem qũ mã non ē tunc cibãt illũ cuz eis in q̇bus ē stipticitas ⁊ amaritudo vt exiccẽt cũ stipticitate sua ⁊ calefaciãt cũ amaritudie sua. Et h⁹ quidẽ gñis est vinũ ponticũ. Et ex medicinis q̄ bibunť medicine apsinthiales ⁊ sir⁹ apsinthij ipsi⁹: ⁊ medicine facte cũ cydõijs. Sz ex empľis ⁊ epithimatibus ⁊ vnctionib⁹ empľa i quibus ponunť medicine stiptice sicut amomũ ⁊ calam⁹ aromatic⁹ ⁊ spica et foliũ et laudanũ et bdelliũ et radix lilij et balsamuz et oleũ ei⁹ et grana ipsi⁹ et stoꝛax. Unguẽta ãt sũt cerata facta ex oleo masticio et oleo de oliuis et oleo d̄ cydõijs Si aũt nõ ɔfert hec sũma administra empľa rubificãtia et medicam̃ de gũmi rute siluẽis. Et ex empľis ɔfoꝛtãtibus ē vt sumãť croci et spice sy̑ et masticis et olei balsami oĩuz ana p̄s. i. et melľ p̄tes tres et myrrhe asportate a ciuitate atrusulon p̄tes tres gũmi albotĩ pars. i. et. s. euforbij pars. i. fiat ex eis empľm et vt bibať ex eis paꝝ p̄transit. Et iteꝝ aliud ℞. stoꝛacis p̄tes. iiii. cere partis tertiaz medulle ceruine p̄tes. ii. gũmi alboti p̄tem. i. olei balsami partẽ. i. et. s. olei nardini p̄tes. ij. Et iteꝝ stõacis tertiã medulle ceruĩe. iij. aloes rubei. iij. masticis p̄tes. ij. olei nardini. viij. olei balsami. iij. ceꝛ. v. fiat ex eis ceratũ

Illi vō q̇ rōcinatione vtunt̕ incipiūt ī p̄mis cū exercitio
tēperato ⁊ admiſtrant cibū boni chimi facilis digōiſ eq̄
lis q̄litatis ad ꝑuitatē aliq̄ꝑ declinantē ſm mensurā qua
digerat̕: deinde gradiat̕ in h° ad miniſtrādas medicias
p̄dictas ⁊ q̄ cursu eaꝝ ꝓcedunt ex elarijſ aromaticis ca
lidis cū equalitate q̇dez ſm ꝙ exigit oppō egritudis ita
vt ꝯmensuret̕ ꝯplō. Et ex iſtis elrijs ſt̕ diapipeon ⁊ dia
cyminū. ¶ Medicam̄ bonū ℞. granoꝝ iuniperi ⁊ gū
mi alboti ⁊ piperis oiuz ana ꝑtem. i. ⁊ myrrhe aſpōtate
a ciuitate atrusulō ⁊ exiſtimo ꝙ oꝫ vt ſint cū ea ſtorax ⁊
ſpica celtica oiuz ana ꝑtes. ij. petroſelini. ʒ. ſemiſ apij mō
tani ⁊ keiſin amboꝝ ana medietatē ꝑtis ꝯficiaut̕ cuz q̄ti
tate sufficiēte mellis. Et qñ frigus ē vehem̄tiꝰ illo tē oꝫ
vt in potu tribuant̕ omozuſia ⁊ athanaſia ⁊ ſaggenea et
eſt ex medicis bonis ad oēs egritudines m̄ales hūidas
⁊ groſſas hūidas ⁊ ſirꝰ ſquillitīcꝰ ⁊ eius ꝯfectio. ℞ ſquil
le mūdate icise. iij. eminas ꝓjciant̕ in vaſe de vitro ⁊ ori
ficiū cooperiat̕ vaſis ⁊ dimittat̕ ſex menſibꝰ.

¶ Cam. xxvi. de cura malitie ꝯplonis calide.

I Nflāmationi ſtōi ꝯfert in potu ſumeẽ lac ace
toſū ⁊ acetū ꝓpe cū coriādro ⁊ lac acetoſuz
vaccinū ⁊ medullā citroli ⁊ piſceſ recentes ꝓ
ꝓrie ſedant inflāmationē in ſtō ⁊ aqua ſria ⁊ fructꝰ recen
tes ⁊ endiuia ⁊ cucumeres ⁊ ꝑſica q̄ non ſt̕ vehem̄tis a
quoſitatis q̄re ꝯuertant̕ ad cholerā ⁊ lactuce ⁊ lētes et
coriandrū humidū ⁊ acetū ⁊ cucurbita ⁊ q̄ ſūt illis ſiſia
miſta cū canfora ⁊ ſandalis ⁊ roꝭ ſi illa nc̄ria ſūt ⁊ dant̕
eis in potu etiā tro. de ſpodio ⁊ ꝓprie qū eſt illic ſolō vē
tris cholerica ⁊ oua cocta in aceto ⁊ lentes cū ꝯdimēto
granatoꝝ ⁊ cū ſumachia ⁊ ꝯdim̄to de acreſta: ⁊ carnes
q̄ eis ꝯcedunt̕ ſunt caro athauic ⁊ duragi ⁊ pulloꝝ: ꝙ ſi
eoꝝ caliditas non ꝯſequit̕ mortificationē v̇tutis tunc ci
ba eos ſriis groſſis ſicut inſriatis piſcibꝰ recentibꝰ ⁊ inſria
tis ventribꝰ ⁊ oibus in q̄bus eſt ſtipticitas etiā ⁊ rob de
papauere ⁊ ſirꝰ eius ꝯferunt ad hoc valde. Et ex eis q̄
ꝯferunt eis eſt vaporatio cū iſriatiuis ⁊ qñq; empl̄ant̕ ieco
rū ſtōi cū veſica iſlata iā ipleta ex aq̄ ſria. Q̄ñq; empl̄as
ſtom ex empl̄is inſriatiuis caue tūc ne velam̄ ex eis inſrie
tur aut epar tali inſriatōe qua eoꝝ opōes n̄ales ledātur.
Multotiēſ eni accit inde nocumentū in anhelitu ⁊ fri
gus i epate. ꝙ ſi percepis aliq̇d hoꝝ tunc ſuccurre ei cū
oleo calefacto effuſo ſup locū ⁊ empl̄a ipſum cū eo ⁊ po
ne loco empl̄oꝝ ea que bibuntur.

¶ Cam. xxvij. de cura malitie ꝯplexionis frigide.

S I fuerit hec malitia ꝯplonis leuis ſis ꝯtentuſ
in curatōe eius trociſcis roſatis in q̇bus ſunt
apſinthiū ⁊ cīnamomū cum decoctōe cymini
⁊ ameos decoctoꝝ in vaſe vitri mundo: ⁊ ameos quidē
eſt vehem̄tis iuuam̄ti in hoc: ⁊ qū eſt fortior illa tē nc̄riū
eſt vti ꝯfectionibꝰ cal̄is fortibꝰ ⁊ ſeibuſ cal̄is ⁊ diapipeō
⁊ tyriaca magna ⁊ mithridato cū vino ⁊ ſaggenea ⁊ dia
cymino ⁊ omozuſia ⁊ alkendedicō ⁊ diamuſcho amaro
⁊ ꝯfectōibus de ſtomatichō: ⁊ diaolibanū iuuatiuū ē ad
hoc vbi nā eſt lenis ⁊ oꝫ vt ad bibendū dent̕ hꝰi in deco
ctione ſpice ⁊ maſticis ⁊ ſquināti ⁊ eoꝝ que ſt̕ ſiſia illis:
⁊ zinziber ꝯditū eſt iuuatiuū eis ⁊ etiā troc. roſacei cū e
quali mēſura xiloaloes. Et iteꝝ diapipeon cū vino. naz
ipſū vehem̄ter calefacit ſtom et ſignificat̕ vltimitas ſue
ip̄reſſionis ꝑ ſingultū. Et oꝫ vt vtant̕ aſſa et pipe i cibis
ſuis. Ipſa eni ſunt plurimi iuuam̄ti in h°: et allea etiā ſt̕
ex rebꝰ que magis ꝯferūt eis. Et ex oleis iuuatis inun
gendo ſtom ſunt oleū camemillinū et oleū de alcanna et
oleū de lilio et oleū maſticinū poſito in ipſis adipe galli
ne et ſi indiget ſupfluitate v̇tutis ponant̕ in ipſis āmōia
cū et bdelliū. Et ſi ſt̕ nc̄ria fortiora iſtis: tunc admiſtren
tur oleū coſtinū et oleū de ben et oleū ſambacinū. Et ex
eis q̄ inungunt̕ vel iniungunt̕ ſunt ſicut ſirꝰ de lilio cum
xiloaloes et muſcho et ambra. Et ex ſeibꝰ ſt̕ fenugrecū
⁊ ſemē apij mōtani et altee. Et qñq; poſitio ventolaꝝ ſu
per ſtom in dolorībꝰ ſriis maxie affert iuuam̄tū. Et ſciaſ
ꝙ calefactio extrēitatū ꝑducit ad calefactionē ſtōi ex ꝓ
ximo.

¶ Ca. xxviij. ō cura male ꝯplexiōis huide

C Uratur cū exiccatis et inciſiuis et eis in q̇buſ
ſt̕ caliditas et amaritudo poſtq̄ꝑ eis admiſcent̕
res pōtice: et opꝫ vt vtant̕ vino forti parūper:
et ſint cibi exiccatiui ſicut illi q̄ ſunt i patella et aſſati et
minoret̕ potus aq̄ et trociſci roſacei cū roꝭ recentibꝰ cō
ferunt ꝯploni hūide in ſtō. Et ex eis q̇dem q̄ remouent
humiditatē ſtōi eſt vt bulliant̕. ʒ. i. aniſi et. ʒ. i. ſeis fenicu
li in aq̄ et colent̕ ſup. v. ʒ. zuccari roꝭ. diſſoluti digitis.

¶ Cam. xxix. de cura male ꝯplexionis ſicce.

H Orū curatio curatōi ethice ꝓxima exit. Hec
eni egrituº eſt quedā ethica ſtōi. Q̄ū gº cōfir
mat̕ curationē oio non ſuſcipit et nꝫ eſt poſ̄e vt occupa
tio ſit ad humectandū ipſuz ſolūmō: imo humectatio eiꝰ
non fit niſi cū coitate corꝑis. Et ex humectatōe igr̄ iſto
rū eſt eoꝝ balneatio et ſeſſio ipſoꝝ in tina et eoꝝ iteratio
ad balneū ſm ſūmā ſiccitatis. Et qñq; nc̄riuz facit ſuꝑ
fluitas ſiccitatis q̄ eſt in eis vt nō ꝯcedat̕ eis ambulatio
ad balneū et receſſus ab eo: imo deferant̕ ad ipſū et ab
eo ſup aliq̇d qō ꝯſeruet ne reſoluat eos motꝰ et ne reſu
det illud qō ſumpſerit ex tina. Et qm̄ balneū eſt mollifi
catiuū v̇tutis tūc oꝫ ne approximet ei qō reſoluat et du
plicet̕ illud: et oꝫ vt ſit balneatio eoꝝ ſubmerſio ipſoꝝ in
tina et nō eſt ei nc̄rius aer balnei. Et oꝫ vt ſit aq̄ tine tē
perata. ſ. inter illā ex q̄ fit horripilatio et inter mordican
tem. Et ad vltimū oꝫ vt nō patiat̕ ab ea: imo delectet et
humectet ipſū et āplificet poros. Et oꝫ vt ſit ſpatiū bal
neatōis eiꝰ vſq; dum ꝑſeuerat et inflat̕ et augm̄tat̕ cor
pus eiꝰ anteq̄ꝑ incipiat ōtumeſceē. Et oꝫ vt qū ō balneo
egredit̕ q̇eſcat paululū deīde ī potu ſumat ex lactibꝰ ſub
tilibus aut lac muliebre aut lac aſininū aut lac caprinuz
et qō ō eo eſt meliꝰ. Et meliꝰ ex eo eſt ſuctū ex mām̄illa
et afferat̕ lac hora q̄ mulget̕ et bibat ipſū āteq̄ꝑ patiatur
ab aere oio: et vt ſit illud cuiꝰ lac bibit̕ iā cibatū tāta q̄ti
tate q̄tū digerat et ſit vſuz exercitio āte ipſum eq̄li: et vt
non ſit ſuctū et ſi eſt aīal p̄ter hoiem cognoſcit̕ bonitas
digōis eiꝰ aut malitia ipſiꝰ ꝑ fetorē ſtercoris eiꝰ aut ꝓua
tionē ipſiꝰ a fetore et eq̄litatē eiꝰ aut hūiditatē ipſiꝰ aut
ipſiꝰ exiccatōem aut eiꝰ ſupfluitatē in vna eaꝝ aut ꝑ eiꝰ
eq̄litatē aut eiꝰ inflationē ꝑꝑ ventoſitatē in ipſo: et vt fri
cet̕ cū inſtrō et abſtergat̕ exercitādo ipſum: deinde expe
ctet̕ in infirmo digō eiꝰ qō bibit̕ de lacte aut aq̄ ordei et
ſcit̕ illud ex eructuatōe eiꝰ et lenitate viſceꝝ. Deinde re
deat̕ poſt. iiij. aut. v. horas et balneet̕. poſtea inungant̕
mēbra eiꝰ cum facilitate vt exiccet̕ aquoſitas effuſa i eiſ.
Si āt fuerit ꝯſuetꝰ balneo balneet̕ vice 3ª. Et ſi fuerit re
ctius vt ſit ꝯtentus duabꝰ vicibꝰ addat̕ in horis interpo
ſitis int̕ duas balneatōes eius ſm ꝙ dcā eſt eiꝰ expoſitō
vt ſit q̇es integra. ꝙ ſi declinat ad lac det̕ ei in potu ſo:
et ſi ō det̕ ei in potu aq̄ ordei cuiꝰ artificiū eſt bonū et ſa
piēſ ⁊ ē illa cuiꝰ aq̄ multiplicat̕ deinde decoquat̕ tā diu
donec minorat̕ aq̄ eius et cibet̕ pane furni facto ex fer
mento et ſale bñ cocto et piſcibꝰ alredradu et alijs volu
crū leuiū carniū molliū et teſticuloꝝ galloꝝ leuiū carniū
ipinguatoꝝ cū lacte et ꝓhibe ei viſcoſa et dura et groſſa

et ſi fuerint multi nutrimēti elige ex eiſ q̄ cum multitudie
ſui nutrimēti ſunt velocis digōnis facilis chimi ⁊ hūidi.
Et ſūma ſit tante q̄titatis q̄ non grauet nꝫ extenſionē fa
ciat plimā. Vel minoratio neccia eſt in hꝰi. Et neccriuꝫ ē
i potu tribuere ei vinū ſubtile decliue ad ſtipticitatē paꝝ
tollerās ꝯmiſtionē pp aquoſitatē ſuā. Ipſū enī facit peñ
trare cibū ⁊ viuificat v̇tutē ⁊ excuſat a potu aq̄ f̄re faciē
tis iraſci l̄ triſtari ſuo frigore ⁊ ſit eiꝰ ſūma tanta ne natet
ſup stom ⁊ ne faciat rugitū. Et ſit eius cibatio f̄a quꝫ iā
ꝑmus itegre digeſtꝰ eſt ⁊ ſeparet̄ eius cibꝰ q̄tū poſſibile
eſt ⁊ ſit cibꝰ leuis vt non ꝯſequat̄ cibꝰ eiꝰ cibū indigeſtū
Sitq̄ hᵒ regimē eius aliq̇bꝰ diebꝰ. Q̄ūq̄ meliorat̄ paꝝ
per addat̄ in exercitio ⁊ fricatōe ⁊ cibo: Q̄ū aūt ſanita
ti approxiat abſcidat̄ kiſt ordei ⁊ ponāt̄ loco ordei vno
die aut duobꝰ ſorbitōes facte ex cādaruſio ⁊ addat̄ ei ci
bus ex eis q̇bus vti ꝯſueuit ⁊ icipiat̄ a pedibꝰ ⁊ extremi
tatibus ⁊ carnibus auiū mollibus.

¶ Cam.xxx. de cura f̄re ⁊ ſicce ꝯplexionis.

Quod ſi ꝯplo eſt f̄a ⁊ ſicca: tūc rege f̄am ſicut
regis ſiccā: ⁊ qm̄ eius regim̄ non eſt ei niſi cuꝫ
calefacientibꝰ tunc aliena i ea q̄ addunt i ſiccitate pp re
ſolutōeꝫ ſuā aut pp ſtipticitatē fortē in ipſis. Et euapōa
tiones q̇dem oēs nocēt ei ⁊ non ꝯfeīt ipſi ⁊ oꝫ vt alienet̄
calefactio fortis velox: qm̄ illud exiccat ⁊ addit i ſiccita
te: imo oꝫ vt calefiat paulati ⁊ hūectet̄ in eo qđ eſt inter
illud ⁊ addat in ſubā caloris inati non igneitate. Et ex
eis q̄ faciunt illđ eſt vinū parue ꝯmiſtiōis ⁊ lac: ⁊ aq̄ or
dei ꝑmiſta cū pauco melle ablata ſpuma eiꝰ vt multipli
cet̄ ipſius nutrimētuꝫ ⁊ minoret̄ eiꝰ ſupfluitas eſt bōa eiſ
⁊ inungat̄ ſtōus ex oleis aromaticis q̄ magis humectāt
q̄ calefaciāt v̇bigēa ſicut oleuꝫ de ſpica ⁊ ſpica celtica et
oleū de maſtice eſt bonū eiſ. Et qñq̄ miſcet̄ cuꝫ eo oleū
đ balſamo qm̄ eſt iuuatiuū. Et meliꝰ quidē eſt vt miſcea
tur cū eis paꝝ cere vt ſit mora eoꝝ ſup stom. Et ex eis q̄
forte affeīt iuuamentū eſt vt calefiat maſtix ⁊ miſceat̄ cū
oleo neriden ⁊ ponat̄ ſup ſtōum ⁊ eligat̄ ex maſtice il
lud qđ eſt piguis: q̄ ſi frigꝰ vehemētiꝰ fiat non ē excuſatio
q̇n liniat̄ ſtōuſ cū eo qđ eſt ſicut pix faciēdo vt ipſa adhe
reat ei oī die ⁊ remoueat̄ ātequā infret̄ ⁊ qñq̄ adminiſtra
tur illud i die bis. Ipſa enī attrahit ad stom ſanguinem
nutritiuū. Et oꝫ vt tu cognoſcas formā adminiſtratōis
picis ex eiſ q̄ dcā ſt̄ in caᵒ picis. Et ex eis q̄ maximū affe
runt iuuamentū eſt āplexari infantē carnoſuꝫ ſane ꝯplo
nis: qm̄ ipſe facit stom acq̇rere calitatē innatā digerentē
cibū vehemēter. Si āt non fuerit infans tūc ſit catulꝰ ca
nis piguis aut cattus maſculꝰ piguis aut qđ ꝓcedit via
eoꝝ. Et oꝫ quidē vt non ſudet ifans amplexatꝰ ⁊ infret̄
ſudor ⁊ poſſe eſt vt liniat̄ vent̄ eius cū eis q̄ ꝓhibēt ſudo
rē: ⁊ oꝫ vt ne eis ſupflue det̄ aq̄ f̄a: qm̄ ipſa ē res magiſ
nociua eis. Ca.xxxi. đ cura ꝯplonis ſicce cū calitate

Cura hꝰ eſt vt aggreget̄ inter duo regimēta q̄
diximꝰ. q̄ ſi calitas fuerit parua ſufficit vt ad
bibeat̄ regimē hn̄tiuꝫ ſiccitatē ⁊ ponat̄ vinum
eoꝝ recentis tp̄is. Et oꝫ vt ipſum i potu ſumāt inf̄atuꝫ
in eſtate tepidū in hyeme: ⁊ ſil̄r ſint reliq̄ cibi eoꝝ. Et ſit
inunctio ſtōꝝ eoꝝ ex oleo de cydonijs ⁊ ex oleo ompha
cino. Et qñq̄ ſanant̄ integre ex potu plime aque f̄re et
ꝓprie quādo non eſt ſiccitas ſupflua.

¶ Ca.xxxij. đ cura ꝯplexionis cal̄e ⁊ hūide.

Conferunt ei f̄a exiccantia ⁊ aggrega int̄ duo
regia malitie ꝯplonis cal̄e ⁊ hūide: ⁊ ꝯferūt ei
tro.roſ. facti cū roſ recentibꝰ. Et qñ illic ē ſolutio ven
tris adminiſtra ceratū factum cū oleo de cydonijs.

¶ Cam.xxxiij. đ cura mal̄ie ꝯplonis ſtōi cū mā ⁊ cura
oppilationis.

Oportet vt cognoſcas diſpōeꝫ materiei i ſtō an
ſit exuccans ſicut exuccat ſpongia aquā aut i
bibita ſubmerſa ſicut imbibit̄ pannus tinctura viſcoſa
ſubmerſa in ipſo aut adherens aut effuſa in concauitate
que nominat̄ apud quoſdā natās ⁊ vt cognoſcas eiꝰ ini
tiuꝫ ⁊ locū generationis eius ⁊ partē effuſionis ipſius.
Q̄đ ſi fuerit eiꝰ gn̄atio i ipſo: itentio i curādo eſt intētio
eiꝰ ⁊ rectifica in ipſo cām gn̄antē ipſaꝫ: ⁊ ſi fuerit veniēſ
ad ipſum ex mēbro alio ſicut cerebro aut felle aut epate
aut ſplene eūa illud qđ ꝑuenit ⁊ rectifica mēbꝝ mādans
mām ad ipſū ⁊ ꝯforta stom vt nō recipiat illđ qđ effundi
tur ad ipſū. Et qñq̄ eſt effuſio eiꝰ in hora famis ap̄ mo
tū v̇tutiſ attractiue ſtōi ⁊ quietē expulſiue q̄re recipit ex
materijs illud qđ nō recipit in hora alia ⁊ iſti ſt̄ illi q̄ nō
tollerāt famē. Et qñq̄ ſupuēit ei ſincopis qū ipſa adeſt
oꝫ vt preueniat̄ effuſio materieꝝ cū comeſtiōe cibi ⁊ ſint
cibi ꝯfortātes stom. Et qñq̄ ꝯtingit q̄ mā non effundit̄
niſi qū aſſunt paſſiōes aīales ſicut ira vehemēs aut triſti
tia aut alie ⁊ nō ſedat̄ mordicatio accn̄s eiſ niſi cū vomi
tu. Et illi q̇dem q̄ deſcēdit a cerebᵒ ꝯferūt pip al. ꝯtrituꝫ
cū aq̄: ⁊ apſinthiū ⁊ aloes debilis iuuamēti in ipſa eſt: ſed
hiera fortis ſit ad illud pp illud qđ eſt i ipſa de medicis
fortis reſol̄onis ⁊ abſterſiōiſ: ⁊ iā preterijt a nobis qđ ex
ꝯpōe difficilis cure eſt vt ſit ſtōus calidꝰ ⁊ caput f̄m. fa
cit enī nc̄riuꝫ illud qđ deſcēdit ex capite vt admiſtrētur
ea q̄ ſunt ſic̄ diapipꝫeon ⁊ diacyminū ⁊ illa q̇dem nocent
ſubē ſtōi. Et eiꝰ cura q̄ ab epate effundit̄ indiget eis q̄
leniunt nām ⁊ eūant humorē ſubtileꝫ cholericū ſicut aq̄
caſei cū myrobalanis ⁊ ſcamonea. Et qñq̄ decliat ipꝫ
ab vtroq̄ eoꝝ ſil̄ ꝑ intentionē ad illud qđ ꝯfortat ſtōum
⁊ oꝫ vt ꝑmittaſ lenificātia in cibo ⁊ facias ſeq̄ ſtiptica ſꝫ
q̄ dicturi ſumꝰ in loco ſibi ꝓprio. Illa autē que effundi
tur a ſplene curat̄ cum eis q̄ dicemꝰ in caᵒ appetitꝰ cani
ni. Et tu q̇dē iā ſciuiſti q̄ qñq̄ effundunt̄ ad os ſtōi hu
mores acuti mordicatiui ⁊ faciūt euenire ſincopi ⁊ ſpaſ
mū. Et qñq̄ ꝑducit eoꝝ effuſio ad deſtructionē pulſus
Et qñq̄ ſūt mel̄ici ⁊ eſt tibi nec̄riuꝫ vt ꝯforteſ os ſtōi ne
recipiat mās attractas ad ipſum cū empl̄is in q̇bus ſūt
ſtipticitas ⁊ aromaticitas. Et f̄a q̇dem in diſpōne cura
tionis calitatis in febribꝰ ſunt alcaſ bu ⁊ cydonia ⁊ galia
⁊ ſuccuſ acreſte ⁊ rami alhauleich ⁊ olea ſicut oleū roſ.
Cal̄a v̇o ex eis ſunt hn̄tia diſpōeꝫ ꝯtriaꝫ predcis ſic̄ myr
rha ⁊ crocus ⁊ aloes ⁊ maſtix ⁊ apſinthiū ⁊ olibanū et
ꝫꝫ. ⁊ ſpica: ſed olea ſt̄ ſicut neriden ⁊ oleū de lilio. Et ml̄
totiens q̇dem eſt cā aggregatiōis materiei in ſtō retētio
eūonuꝫ mūdificantiū ipſū non effuſio ad ipſuꝫ. Et in hꝰi
q̇dem oꝫ vt eūes illud qđ aggregatū eſt ⁊ aperias ꝑtem
curſus eiꝰ ⁊ facias ipſum declinare a ſtō ad ipſam ⁊ nꝫ
educat̄ ex ſtō humor niſi ad partē declinatōis ipſius in
eūone. Si aūt ābigua ſit: educ natantē qui ſeq̄tur os cū
vomitu ⁊ illū q̄ eſt ei ꝯtriuſ cū ſol̄one. Q̄đ ſi humor ē im
bibitꝰ intrās ⁊ non ē niſi ſubtilis in eēntia ſua: tūc meliꝰ
qᵒ curat̄ eſt aloes et ablutū rectiꝰ eſt ad ꝯfortādū et nō
ablutū ad purgandū. Nā qum abluit̄ debilitat̄ eiꝰ eūo
et mūdificatio ipſiꝰ. Et hiera ꝯuenientior ē ambobꝰ pp
qđ in ipſa ē de ſpēbuſ rectificātibꝰ et adiuuātibꝰ et ꝓhibē
tibus a nocentibꝰ et ꝓprie pura nō ꝑmiſta cū melle. Cō
miſta enī cum melle q̄uis ſit plime ſol̄onis ex modis di
uerſis: qm̄ eſt plm̄ remanēs in ſtō tn̄ eiuſ ꝯfortatio ē mi
nor: qm̄ mel frangit đ fortitudine aliq̇d i ꝯfortanᵒ et pur
gādo q̄ ambo ſil̄ perq̇runt̄. Et oꝫ vt qñ bibit̄ vt itentio

sit p⁹ ipsam ābulare ⁊ nō oʒ vt alteret ꝓpter ipsā regim̄
suū. Et qn̄qꝫ remouet̄ egritu° potiōe vna ex hiera. Et si
fuerit illic casus appetit⁹ aut nausea ponātur loco croci
in hiera rose rubee. Et qn̄ inuenit̄ caliditas inflāmata nō
administret̄ hiera: qm̄ ipsa qn̄qꝫ addit i malitia ꝯplonis
⁊ ꝓprie qn̄ existimat̄ ꝙ sit illic mā. Et si non fuerit illic
mā oio tunc hiera ē medicia magis ꝯferens hūoꝛib⁹ cho
lericis in stō ⁊ ꝓprie cū decoctōe apsinthij. ¶ Descri
ptio hieꝛ ad hūc modū leuis. ℞ floꝛis squināti ⁊ xilobal
sami ⁊ assari ⁊ cinamomi oiuꝫ ana ptem. i. ⁊ aloes ptes
vi. ⁊ qn̄ non querit̄ in ipsa foꝛtitudo eūonis imo mundi
ficatio eq̄lis ponat̄ pondus ois medicine ps .i. ⁊. 5. Et
ex pilulis exptis iuuātib⁹ in h° est vt sumat̄ aloes. ʒ. i. et
myrobalanoꝝ citrioꝝ ⁊ rosaꝝ medietas. ʒ. ⁊ ꝯficiātur cū
succo endiuie ⁊ diacydonitē solutiuū factū ex cydonijs
⁊ zuccaro ⁊ scamōea. Et qn̄qꝫ sufficit vt in potu det̄ da
nic. scamōee i trib⁹. ℥. lactis acetosi colati a butyro suo
dimissi vna hoꝛa dōec bona fiat eoꝝ ꝯmistio. Et gelenia
bin solutiuū est maxi iuuam̄ti in h°: ⁊ silr fumusterre ⁊ ꝓ
prie ad cholericā ⁊ decoctio apsinthij ⁊ prunoꝝ ⁊ tama
rindoꝝ ⁊ sir⁹ ros. solutiu⁹ ⁊ ꝓprie in estate. Et silr aq̄ ca
sei cū myrobalāis ⁊ scamōea pauca aut aloe si ē volūtas
vt eūet māꝫ cholericā. ¶ Medicam̄. B. bonū. ℞ apsin
thij romani. ʒ. v. ⁊ ros. rubeaꝝ sanaꝝ. ʒ. xx. dcoquantur
in lb duabus aque donec remaneat medietas lbᵉ dein
de potet̄ sicut ē aut cū zuccaro pauco. Et aloes q̇dem ē
ꝯueniens i eūonib⁹ stōi: ⁊ scamonea ē nociua stō ⁊ inimi
ca ei. Non g° audeas dare ipsā nisi qn̄ necessitas adest.
Et in h⁹ⁱ quidē materijs ꝯfert phlomia qn̄ illic ē replo
vt moueat̄ hūoꝛ ad venas ⁊ extremitates ⁊ sint i humo
rib⁹ qui sᵗ in stō meat⁹ in q̇bus expellātur. Et iā quidē
exptum ē sumere i potu hierā cum decoctiōe apsinthij:
qm̄ ē vltia. Et exptū ē diacydonitē h⁹ⁱ. ℞ cydōioꝝ assa
toꝝ i massa q̄titatē. iij. ℥. ⁊ croci ⁊ apsinthij āboꝝ an̄. ʒ. ij
⁊. 5. ⁊ olei arboꝛis masticis ⁊ olei d̄ cydonijs. viij. darki
mie ꝯficiant̄ cum vino odōifero ⁊ admistrent̄. ꝯfoꝛtāt ei
stoᵐ qui ē cum h° mō ⁊ ꝓhibet ipsum recipe hūoꝛes ca
lidos. Et ex eis q̄ expta sᵗ etiā est vt sumant̄ apsinthij. ʒ.
x. cinamomi. ʒ. v. xilobalsami spice amboꝝ an̄. ʒ. iij. folio
rū ros. recentiū. ʒ. iij. xiloaloes masticis āboꝝ an̄. ʒ. i. co
quātur in aq̄ multa vsqꝫ q° redeat ad paruitatē. s. ad q̄ti
tatē lb. i. aut min⁹ ⁊ colet̄ ⁊ infundat̄ in ipso aloes c⁹po
tio sit q̄titas. ℥. i. oī die. vsꝫ q° appareat sanitas. Et si hu
moꝛ ē effusus nō adherēs ei neqꝫ grossus iuuat̄ vomitu
facto aq̄ rhaphani ⁊ oxymelle ⁊ aq̄ mellis ⁊ aq̄ oꝛdei ꝑ
mista cū oxymelle calido ⁊ q̄ ꝓcedūt cursu eoꝝ ex eis q̄
faciūt vomere leuib⁹: ⁊ qn̄ꝫ sufficit aq̄ calida sola aut cū o
leo calido solo aut cū oxymelle cū aqua calida sola. Et aq̄
q̇dem calida cū pauco melle lauat māꝫ ⁊ qn̄qꝫ expellit eā
nā cum vomitu ⁊ qn̄qꝫ deducit eā ad iferioꝛa. Et qn̄qꝫ
curat̄ h⁹ⁱ mā cū solōne ventris etiā cum eis q̄ dixim⁹ si
ex vomitu non ꝓuenit illud qd̄ querit̄ aut ē ad ꝓfundū
stōi magis decliuis. Et qn̄ volueris soluere ventrē cuꝫ
hiera in h⁹ⁱ mā dabis i potu p⁹ balneū in die ātecedente
aquā oꝛdei: ⁊ qn̄ est hūoꝛ hic moꝛdicatiu⁹ paucus ē tūc
admistratio sauic oꝛdei cū aq̄ granatoꝝ auferens ipsum
ꝑꝑ exiccationē sauic ⁊ exiccationē ei⁹ ⁊ q̇a ꝯfoꝛtat aqua
granatoꝝ os stōi q̄re non recipit ipsū. Si āt hūoꝛ ē gros
sus tūc recti⁹ est vt incidat̄ ⁊ subtiliet̄ cū potōibus incisi
uis ⁊ subtiliatis. Et medicine q̇dem icisiue sᵗ sicut oxy
mel ⁊ alcagauic ⁊ sinapis ⁊ cappes ⁊ oliue ⁊ cū emplis
subtiliatis: deiñ educat̄ solone ventris cū eis q̄ educunt̄
h⁹ⁱ. Q. d̄ si admistret̄ vomit⁹ deinde ventris solo erit re

ctius. Et si est iobediens q̇n non eradicet̄ tunc oꝫ vt fa
cias vomere cū eis q̄ sunt foꝛtioꝛa sicut decoctio nucis
vomice ⁊ sinapis ⁊ pipis. ¶ Medicam̄ faciens vomeꝛ
phlegma mucilago cartami dissoluat̄ cum aq̄ aneti ꝯtri
ti ⁊ ꝓijciat̄ sup ipsum oleū laurinū ⁊ det̄ in potu ifirmo
⁊ mittat̄ in oꝛe ipsi⁹ penna ⁊ euōat cū ea. Et qn̄ mundi
ficat̄ stōus tc̄ administrent̄ ea q̄ eq̄nt ꝯplonem ⁊ calefa
ciunt ipsū cū subtilitate vt nō gn̄et̄ vice alia: ⁊ qn̄ vis sol
uere ventrē in h⁹ⁱ mā dabis ei ad potādū vno die āte ip
sam p⁹ balneū aq̄ᵖ ciceris: et oꝫ vt admistres eis illō mul
totiens: et balneatio in aq̇s thermaticis et deābulatōes
et mot⁹ iuuāt eos. Et multotiēs est de ꝯsuetudine hois
vt ꝯgreget̄ in stō ipsi⁹ phlegma plm̄: tūc g° administrent̄
poꝛri cū acto et sinapi: qm̄ sanat̄ ꝑꝑea ꝙ illa icidūt coꝛ⁹
hūoꝛis et ꝑꝑ solonē accidentē hn̄ti ipsum: et si phlegma
est acetosū det̄ in potu hiera cū oxymelle ⁊ vtat̄ medica
mine diacalam̄ti. Et medicine q̇dem solutiue rectificā
tes hūoꝛes grossos q̄ sunt h⁹ⁱ sūt pilule alefeniati ⁊ pille
aloetice magne ⁊ pilule stōatice ⁊ aloes i sirupo acetoso
cum seibus foꝛtia hn̄te seia fcō cū melle ⁊ hiera ad illuꝫ
q̄ grossus ē. ℞ seis apij ptes. vi. ⁊ extremitatū apsinthij
anisi seis feniculi oium an̄ ptes. iij. pipis al. ⁊ assari ābo
rū an̄. pteꝫ. i. ⁊ mediā costi ⁊ spice inde keisim oiuꝫ ana
ptes. ij. masticis croci amboꝝ an̄ partē. i. aloes ptes. viij
ꝯficiātur ⁊ fiant ex eis trocisci ⁊ bibat̄ oī die tro. pōdeꝛ
auꝛ. i. qm̄ mūdificat stoᵐ cū facilitate. Et qn̄qꝫ nec̄rium
est vti hieris magnis: ⁊ ex eis que ꝯferūt ꝓprie p⁹ potio
nē precedentē sūt myrobalani kebuli ꝯditi ⁊ sir⁹ d̄ apsin
thio ⁊. ʒʒ. ꝯditū: ⁊ cibi ꝯueniētioꝛes eis sᵗ iura alkanabir
⁊ paruaꝝ auiū ⁊ ius colūbe pulloꝝ. Coꝛpa eni pullorū
columbinoꝝ sᵗ tarde digōnis ⁊ longe moꝛe in stō. Et sci
as ꝙ sabañ est exiccatiua stōi exiccatia supfluitatū oiuꝫ
humidaꝝ et aq̄ ferri mineral aut in q̄ extinguit̄ ferꝝ mie
rale aut in q̄ extinguit̄ feꝝ ignitū multotiens ē iuuatiua
stōi hūidioꝛis. Et oxymel squilliticū est vehem̄tis iuua
menti ⁊ diacydonitē puꝝ est bonū materijs calidis ⁊ il
lud qd̄ est cū pipe ⁊ zinzibere materijs grossis fris ⁊ ei⁹ d̄
scriptio. ℞ succi cydonioꝝ aquosoꝝ paꝝ ponticoꝝ ptem
i. mellis ad infꝛatū ⁊ zuccari ad calefactū ptem. i. ⁊ aceti
boni foꝛtis. s. aceti vini ptem mediā pꝛepet̄ sup ignē lētū
⁊ reponat̄: ꝙ si volūtas adest vt sit maioꝛis foꝛtitudis ad
infꝛatū ponātur i ipso. ʒʒ. ⁊ pip. Et ex eis que ꝯferūt ad
resoluendū mās grossas ex stō est āplexari infantē q̄ nō
polluit̄ sed ē ꝓxim⁹ ad hoc sine velamie. Et qn̄qꝫ aggꝛe
gātur in stō duo hūoꝛes ꝯꝛij et ē ille q̄ ē imbibit⁹ v̄bigꝛa
ex subtili cholerico et effusus in ꝯcauitate ex grosso. opꝫ
g° vt intentio sit i eo q̇ est maioꝛis nocum̄ti. Et qn̄ hūoꝛ
impediēs ē calidus moꝛdicatiu⁹ ex q° accn̄t sincopis et
spasmus tūc rege ipsū cum eo qd̄ dixim⁹ in c° sincopis:
Et pᵐ q° oꝫ vt ei succurras ē facere ipsū soꝛbere aquā
tepidā. Naꝫ qum ipsi ꝑ eū euomūt hūoꝛes suos sedatur
illud qd̄ hn̄t. Et si hūoꝛ nocens effusus ē melācholicus
tūc ꝯferunt ei decoctio calam̄ti cum melle et decoctio e
pithymi et calam̄ti cāpestris: et ex eis que valēt ad hoc ē
vt ꝯficiātur alum̄ et calcadis et es vstū cum melle et po
nātur sup stoᵐ. Et opoꝛtet vt ponat̄ sup stomachos eo
rū in hoꝛis prauitatis egritudis spōgia īfusa in aceto ca
lido valde. Q. uñqꝫ hūoꝛ fuerit frīs et hūidus tūc sis ꝯten
tus calefacientib⁹ resolutis et non facias igredi in eis ea
que exiccāt cam stipticitate: qm̄ erroꝛ ē maxim⁹ siue sit
cib⁹ siue medicia. Et qn̄ꝫ mā impedit multitudie sua n̄
sua coꝛruptōe et in succurren° nocum̄to admistrent̄ me
dicine et cibi stiptici absqꝫ spe malitie. ¶ Curatōi autē

aṗatū ſtōi ſinglaria poſterius faciem⁹ capla: et ſimiliter
curatōi ventoſitatū ⁊ inflatōis. In raritatiſ vͦo ſtōi cura
adminiſtrenť medicine calefaciētes ſtiptice q̄s dixim⁹ et
ꝓprie aromatica in q̇bus ē ꝯuenientia cordi ⁊ ſpūi ⁊ ad
miniſtrenť elaria arōatica ſtiptica ſicut de nuce muſcha
ta ⁊ elariuz ð cardamomo ⁊ ſilia q̄ ſunt ex eis q̄ dicem⁹
⁊ q̄ dixim⁹ in curatōe frigoris ſtōi ⁊ huitatis ei⁹. Et oꝫ
vt exiccenť cibi ⁊ ſubtilienť ⁊ ſumātur in plurib⁹ vicib⁹
⁊ nō grauabūt ſto^m ⁊ non impleať vino ſubito neqꝫ mo
ueať poſt cibū ⁊ potū neqꝫ bibat ſup cibū. Et ſit illð qð
bibit vinū forte vet⁹ ad aliq̄tulā declinans ſtipticitatē ⁊
aſſimuāt ipſū paulati paulati. ❡ Cura āt oppilationuꝫ
euenientiū in meatib⁹ ꝓpinquis ſtōi q̇ ſunt ad ipſū aut i
ipſo ſicut meat⁹ qui ſť ex ipſo ad ſplenē aut ex ipſo ad e
par eſt adhibere apitiua ſicut bierā ⁊ apſinthiū. Veruꝫ
de curatōib⁹ obuiatōis ⁊ ꝑcuſſionis ⁊ caſus ſup ſtōum
ſť trociſci dicti i antidotāio i q̇bus ſť karabe et melilotū
❡ Empl̄m iuuatiuū ad hoc. ℞ pomoꝝ de ſcemi cocto
rū diſſolutoꝝ in decoctōe ꝯtritoꝝ valde pōdꝰ.ʒ.i. ꝯficiā
tur cū decima ſui de laudano ⁊ roſ.ʒ.viij. ⁊ aloes.ʒ.vi.
ꝯficiātur oīa cū duob⁹ ſuccis.ſ.bugloſſe ⁊ folioꝝ cupreſſi
⁊ miſceať cum eo oleū ð lilio ⁊ tepideť ⁊ ligeť ſup ſto^m
diebus aliquibus.

❡ Ca.xxxiiij.ð cura ei⁹ q̇ ledit fortitudie ſꝑus ſui ſtōi.

QUm ſupfluit illud non ē excuſatio q̇n admini
ſtrenť narcotica cū facilitate. Et oꝫ vt ſint cibi
ei⁹ illi q̇ ingroſſant ſanguinē ſicut illi q̇ fiunt de
frumēto cocto cū multa aq̄ ⁊ carnes vaccie vſqꝫ qͦ ſit ne
ceſſariū vti narcoticis. Et ſi illud qð nocet fuerit calm
tunc oportebit vt ꝑtes ſtōi mundificenť cū hiera multo
tiens ⁊ vt non tardeť cibus ei⁹: imo oꝫ in h⁹ⁱ vt cibenť
in ꝓ̄ncipio famis ipſoꝝ pane cū robub fructuū aut iſuſo
in aq̄ ſra ⁊ aq̄ roſ. ⁊ q̄nqꝫ infundiť in vino miſto infrato:
illud ei ꝯfortat os ſtōi etiā. Et ſi illud qð ledit fuerit fri
gidū tunc pl̄m qð eis accidet non accidet niſi tremor et
ſpaſmus: q̄re oportebit vt eoꝝ ſtōi ꝯfortenť cū vino ſtip
tico et cū medicinis aromaticis ſtipticis ſubtiliatiuis et
euacuetur humor qui eſt in eis.

❡ Ca^m.xxxv. de regimine eius cui⁹ ſtōus paruus eſt.

OPortet vt ſit cibus ei⁹ ex eis q̇ ſūt i pauca q̄ti
tate multi nutrimēti ⁊ ſint ex reb⁹ ꝯuenientibuſ
ſtō. Cibi aūt magis ꝯuenientes ei ſť illi in q̇b⁹
ſunt ſtipticitas ⁊ amaritudo ſine acuitate ⁊ mordicatōe
Et ſani q̇dem iuuātur in ꝯfortatōe ſuoꝝ ſtōꝝ cū ſtipticiſ
In febrientib⁹ vͦo non oꝫ vt ſupfluat i hoc cū eis in q̇buſ
eſt ſtipticitas vehemēs: qm̄ illð exiccat ora ſtōꝝ ſuoꝝ exic
catōe nociua. q̄re opꝫ vt in eis cū facilitate adminiſtren
tur qm̄ nec̄ria ſunt.. Et ex cibiſ q̇dem ꝯuenientib⁹ ſtō iu
uātibus ad debilitatē ipſi⁹ ſꝫm ꝙ teſtať. G. ſunt pelles in
trinſece ventriū gallinaꝝ: ⁊ dimiſſio coit⁹ ꝯfert eis in cō
fortādo ſto^m valde. Et ex regie ꝯuenienti pl̄imis ſtōis ē
vti vomitu i menſe biſ ita vt non ꝯgregeť i ſtō hūor phla
ticus ⁊ facilior vomit⁹ eſt ille q̇ ſit cū rhaphāo ⁊ piſcib⁹
comeſtis expectādo donec ſit ſitis valde ⁊ bibenᵒ p⁹ ipſā
ſirupū acetoſū mellinū aut zuccarinū cuꝫ aq̄ cala ⁊ euo
mendo ⁊ nō oꝫ vt ſup illud addať: qm̄ ꝯſueſcet nā eijce
re ſupfluitates ad ſto^m. Et ſcias ꝙ vomit⁹ facilis leuis
ſine labore ⁊ nō frequēs in hora neceſſitatis ē maxi iu
uamēti. Et ex regie ꝯueniente pl̄ib⁹ ſtōis ē vt ſint ꝯtenti
cibo vna vice pret qð repleātur in illa vice. ❡ De ſolu
tiuis vͦo ꝯuenientiora eis ſť aloes ⁊ apſinthij herba non
ſuccus ei⁹: qm̄ ſuccus ſeꝑatus ē a ſtipticitate retenta in
herba. Et q̄nqꝫ iuuať ſtōus ex acceptōe paſſulaꝝ in ſa

mēſa ꝓpter illud qð in eis ē de abſterſiōe eq̄li. Et ipſe
q̇dem ſť ex eis q̄ ſedant mordicationē paruā q̄ accit ſtō
ſua abſterſiōe. Magna vͦo mōdicatio idiget fortiori illiſ
⁊ grana myrti ꝯferunt ſtō ⁊ cappiſ ꝑparata etiā: ⁊ ex o
lerib⁹ lactuca ſtō q̇ ad caliditatē eſt decliuiſ.: ⁊ ſilr fum⁹
terre ⁊ apiū eſt cōis iuuamēti ⁊ ſilr menta ⁊ enula ꝯdita
cū aceto. Et ex eis q̄ ꝯueniunt ſtō ſua ꝓprietate ⁊ ꝯfert
meri etiā eſt lapis q̇ dr̄ coralluſ qū ſuſpēdiť ita vt appro
ximet ſtō aut ſumiť ex eo ſuſpēſoriū. Qualr gͦ igrediť i
ꝯfectionibus aut bibiť ex eo medietas.ʒ.i.

❡ Ca^m.xxxvi.ð reb⁹ quaꝝ vſu noceť ſtōus ⁊ inteſtia.

SCias ꝙ plures egritudines i ſtō ſequnť ſacie
tatē nauſeatiuā. Aliena gͦ eā ⁊ aliena cām ei⁹
ex cibis in q̄titate eoꝝ ⁊ q̄litate eoꝝ ⁊ q̇ ſunt i
cōſueti ⁊ ex aerib⁹ ⁊ ex aq̇s ꝓhibentib⁹ digōem bonam
et ex reb⁹ magis inimicis ſtō eſt repletio: ⁊ ꝓpter illud n̄
augeť corp⁹ guloſi: qm̄ cib⁹ non digeriť q̄re non creſcit
ex eo corp⁹. Ille aūt q̇ a cibo abſtinet dū in ipſo remanꝫ
adhuc aliq̇d appetit⁹ augeť: qm̄ ſtōus eius bn̄ digerit ci
bū. Et ſcias ꝙ cib⁹ qui ē incōueniens ſtō in ſe ipſo non
cā aggregatōis ſue cū alio: aut ē incōueniēs ei ꝓpter ſuā
q̄titatē aut ꝓpter q̄litatē ſui ⁊ vnaqueqꝫ eaꝝ ſi ē ad leui
tatē decliuior natat ⁊ req̇rit expl̄ſionē cū vomitu: ⁊ ſi ad
grauitatē reſidet ⁊ req̇rit expelli fluxu ventriſ: ⁊ q̄nqꝫ ac
cidit vt natet ꝑs ei⁹ ⁊ reſideat ꝑs eius ꝓpter ſuā diuerſi
tatē in leuitate ⁊ grauedie ⁊ diuerſitate motuū ventoſita
tum euenientiū in ipſo ⁊ req̇rit vomitū ⁊ ſolōnē ventris
ſil. Et ſcias ꝙ ꝓhibitio fecis ⁊ ventoſitatis ē maxi nocu
menti. Q̄nqꝫ eni aſcendit ꝓpter illud fex ex reuolutiōe
ad reuolutionē ad ſupiora donec redit ad ſtōuꝫ ⁊ ipedit
nocumēto maxio: ⁊ moueņť ex eo ea q̄ ſunt ſicut ileos: ⁊
accidūt ꝯturbatio ⁊ caſus appetit⁹: ⁊ ventoſitas etiā q̄n
qꝫ aſcēdit ad ſtōum ⁊ eleuať vapor ipſi⁹ ad cerebꝝ ⁊ no
cet vehemēter ⁊ corrūpit illud qð in ſtō ē. Et ſcias ꝙ oē
qð ſtipticitatē non hēt ex ſuccis ꝓprie ⁊ ex alijs coiter
ē malū ſtō. Et oīa olā mollificāt ſto^m ⁊ ꝙ ex eis ē magiſ
ꝯueniens ⁊ magis ſanū ē oleū de oliuiſ ⁊ oleū de nucib⁹
⁊ oleū de fiſticis. Et ex medicis ⁊ cibis ſtō magis noci
uis ſꝫm pl̄m ſunt grana pini ⁊ ſelk ⁊ albedarogi ⁊ napi n̄
diſſoluti in decoctōe: ⁊ acetoſa ⁊ atriplices ⁊ bliti niſi cū
aceto ⁊ almuri et oleo. Et ex iſtiſ ſť fenugrecū et ſiſamū
qm̄ ambo ðbilitāt ſto^m: et lac ē nociuū ſtō: et ſilr medul
le et cerebella: et ex potib⁹ qui ē groſſuſ nou⁹. Et ex me
dicinis grana iunipi et grana alfagdi. Et ſcias ꝙ om̄es
medicine ſolutiue et oīa que abbominatōeꝫ faciunt ſunt
mala ſtō. Et coitus ē ex reb⁹ magis nociuis ſtō et dimiſ
ſio eius ē ex reb⁹ magis ꝯferentib⁹ ei: et vomit⁹ laborio
ſus q̄uis ſit iuuatiu⁹ ex ꝑte purgatōis: nocet tn̄ pl̄m cū
debilitatione.

❡ Tractat⁹.ij. huius fen.

❡ Ca^m.i.ð regie dolōis ſtōi et debilitate ei⁹ et diſpōe
appetitus eius.

DOlor ſtōi accit aut ꝓpter malitiā ꝯplōnis
abſqꝫ mā: aut ꝓpter malitiā ꝯplōnis cū mā
et ꝓprie acuta mordicatiua: aut ꝑꝑ ſolōneꝫ
ꝯtinuitatis ex cā ventoſa extenſiua: aut mō
dicatiua aduſtiua: aut aggregatiua ambaꝝ reꝝ ſil ſicut ē
in aṗatib⁹ calis. Et q̄nqꝫ ſit ex vlcerib⁹ corroſiuis. Et
ex hoibus q̇dem ſť aliq̇ quib⁹ accit dolor ſtōi qū come
dunt et ſedať p⁹ digōeꝫ: et eoꝝ pl̄imi ſť melici et patien
tes melīaꝫ mirachiā. Et ſūt ex hoibus q̇bus accit dolō
in fine ſpatij ꝯprehenſiōis cibi in ſtō et apud horā.x. et
que ſequnť eā. de q̇bus ſunt q̇dā quoꝝ dolor non ſedať
donec euomāt quoddā qð eſt ſicut acetū ex quo ebullit

terra deinde sedat̃ doloꝛ eoꝝ: ꝛ ex eis sṫ quoꝝ doloꝛ se
dat̃ cum descensiõe cibi non cũ vomitu. Et de duabus
sectis sṫ q̇ remanent ſm tolleratiã suã longo tp̃e. Et cã
q̇dem p̃mi ẽ effusio melãcholie ex splene ad stõum. Et
cã ſi ẽ effusio cholere ad ipsũ ex epate sp̃ que ãbe nõ le
dunt in p̃ncipio rei: qm̃ ambe cadũt in ꝓfundũ. Q̃ñq̃
cib⁹ p̃miscet eas ꝯmouent̃ cũ cibo ꝛ ascendũt ad os stõi
Et ẽ ex hoĩbus stõ cui⁹ ꝓuenit doloꝛ aut adustio vehe
mens et qñ comedit sedat̃: ꝛ ei⁹ quidẽ cã est effusio ma
terieꝝ mõdicatiuaꝝ ad sto^m qñ vacuus ẽ a cibo aut ace
tosaꝝ meĺicaꝝ ꝛ sṫ raro aut acutaꝝ choleri caꝝ que sunt
sepe. Et ex hoĩbus ẽ cui accĩt pp̃ mĺtitudinẽ comestio
nis ꝛ iteratõis ei⁹ non ſm veritatẽ famis ꝛ pp̃ repletio
nẽ coꝛpis ei⁹ ex satietate nauseatiua adustio in stõ ipsius
ĩtollerabilis. Et qñq̃ fit doloꝛ stõi ex ventositate. s. aut
doloꝛ foꝛtis aut doloꝛ pungitiu⁹. Et ex hoĩbus ẽ cui⁹ ve
hem̃tia sensus stõi ꝛ q̇dem accñtia eius qđ dixim⁹ đ hu
moꝛib⁹ cholericis q̇ effundunt̃ ad ipsuꝫ sunt cã doloris
maxi accñtis stõ eius ĩtollerabiĺ ꝛ qñq̃ facit accideꝛ sin
copi. Et qñq̃ ꝓuenit ex potu aq̃ fr̃e doloꝛ in stõ estuo
sus clamosus ꝛ qñq̃ moꝛit̃ subito ꝓpter aduentũ dolo
ris ad coꝛ. Et qñq̃ descẽdit doloꝛ ꝛ facit ꝓuenire coli
cã. Et timet̃ quidẽ in illo in q° pꝛolongat̃ doloꝛ stõi q̇
attrahat ap̃a stõi ꝛ poꝛtẽdit in pꝛegnãtib⁹ pꝛefocationẽ
mr̃icis q̃uis dolõ stõi multiplicet̃ in p̃gnãtib⁹. Et i lib°
q̇dem mõtis festine dr̃ q̇ qñ appet cũ doloꝛe stõi sup̃ pe
dem dex^m quoddã sil̃e vesice tũc patiens eum moꝛit̃ in
xxvij. dieb⁹: ꝛ ex signis illius ẽ q̇ ipse appetit res dulces
ꝛ si hꝫ doloꝛẽ ventris ꝛ appet in sup̃cilio eius vestigiuꝫ
ꝛ bothoꝛ niger sil̃is fabe deinde fit vlcus tũc ipse mõiet̃
ꝛ huic q̇dem accñt subet ꝛ multitudo sõni ꝓpter frigus
sue egritudis. ¶ Ca^m. ij. de signis.

Signa ꝯpl̃onũ puraꝝ sũt signa p̃dicta: ꝛ signa
ꝯpl̃onum q̃ sunt cũ materijs sṫ signa p̃dicta ẽt
Et mõdicatio q̇dem cũ inflãmatõe ẽ significa
tio mat̃ie calide ꝓpter q̃litatẽ acutã aut salsã. Si auteꝫ
moꝛdicatio ẽ non stabilis ĩmo renouat̃ significat effusio
materiei cholerice ex epate. Et qñq̃ facit ĩcurrere moꝛ
dicatio stõi febꝛẽ ephimerã. Et moꝛdicatio stabilis qñꝫ
facit incurrere fe. tertianã insep̃abilẽ ꝛ doloꝛẽ i lateꝛ đx
tro ꝛ significat cõitatẽ panniculi velantis epar. Et qñ se
dat̃ febꝛis ꝛ remãet mõdicatio tũc illud ẽ pp̃ effusionẽ
nẽ materiei ex sup̃fluitatib⁹ epatis aut malitiã ꝯpl̃onis
calide aut hũoꝛem viscosũ in stõ. ¶ Et absq̃ inflãmatõ
ne significat mãm acetosã. Et sig^m eius qđ ẽ ex sũma illi
us in q° ẽ doloꝛis euent⁹ p⁹ hoꝛas sup̃ cibũ cã melãcho
lie ẽ vt accidat vomit⁹ aceti acetosi ꝛ sedat̃ eo dolor: et
vt splen sit lesus ꝛ digõ mala. Et sig^m ei⁹ qui ẽ ex illo cã
cholere ẽ vt ñ accidat vomit⁹ aceti: ĩmo si fuerit erit cho
lericus ꝛ vt nõ sit digõ diminuta ꝛ sint signa choleꝛ ma
nifesta ꝛ epar calidũ inflãmatũ. Et signa ei⁹ qui ẽ ex ven
tositate sṫ eructuatio ꝛ rugitus ꝛ extẽsio i hypocõdrijs.

¶ Ca^m. iij. de cura.

Cura q̇dem eius q̇ ẽ ex malitia ꝯpl̃onis calide
ẽ in potu sumere lac acetosũ vaccinũ ꝛ lac đ q°
extractũ ẽ butyrũ acetosũ ꝛ aquã frãm: ꝛ in cibo sumeꝛ
pullos ꝛ alcubugi ꝛ duragi cucũeres cucurbitã ꝛ põtu
lacã ꝛ pisces paruos elixatos cũ aceto: ꝛ ex sirupis siru
pum acetosũ ꝛ rob acreste: ꝛ ex medicis trocisci de spo
dio ꝛ admĩstrare empl̃a infꝛantia. Et si videris extenua
tionẽ ꝛ arefactionẽ admĩstrabis tinas ꝛ potabis ipsũ vi
no subtili misto ꝛ facies ei soꝛbitões calefaciẽtes subtiles
temp̃atas. Et qñ dolõ fuerit ex hũoꝛe cholerico calido
eũabis ꝛ admĩstrabis sirupũ acetosũ cum aceto in q° fuit
infusũ apsinthiũ spatio lõgo. Et dolões q̇dem stõi frõs
ꝛ vẽtosos si sṫ leues sedeat vapoꝛatio cũ milijs ꝛ ventose
cũ igne ꝛ ꝓpꝛie qñ ponit̃ ex eis ventosa magna sup̃ locũ
mirac ventris mediũ ita vt ꝯpꝛehẽdat vmbilicũ ab oĩ la
tere ꝛ dimittit̃ sic hoꝛa vna absq̃ ĩcisione. Ipsa eiꝫ dolo
rem illico sedat mirabiliṫ: ꝛ sumere in potu vinũ puꝝ ꝛ ĩ
ungi ex oleis calefaciẽtib⁹: ꝛ hoc etiã sedat doloꝛes pꝛa
uos. Et aristologia lõga ẽ maxi iuuam̃ti in sedãdo dolo
res vehem̃tes ventosos. Et sil̃r castoꝛeũ qñ bibit̃ cũ ace
to ꝯmisto aut vapoꝛat̃ ex eo vent̃ exteri⁹ cũ oleo ãtiquo
Et ventositatẽ quidẽ resoluũt potus vini puri ꝛ allea et
exercitiũ ſm vacuitatẽ ꝛ admĩstratio eoꝝ que dixim⁹ in
ca° inflatõis si vehem̃s fuerit necessitas adhibere foꝛtio
res medicinaꝝ. Et si doloꝛ ẽ ex vẽtositate p̃focata i stõ
aut eis q̃ sequnt̃ eũ ꝯferunt ei grana lauri ꝛ cyminũ assa
tum. Et si ẽ doloꝛ ex meĺia inflatiua tũc oꝫ vt vapoꝛatõ
fiat cũ aliq̃tulo aluẽ ꝛ dꝛaganto ꝯtritis cũ aceto aceto
so ꝛ vt vapoꝛet̃ etiã cũ ramis aneti cõtritis. Et si fuerit
doloꝛ ex ap̃ate tč cura ei⁹ erit cura quã dicem⁹ i c° ap̃a
tũ stõi. Q̃đ si dolõ ñ cessauerit: mollificabis ł curabis cũ
adipib⁹ ꝛ embꝛocis factis ex aneto ꝛ sil̃ib⁹. Et cura do
loꝛis q̇ excitat̃ p⁹ spatiũ longũ faciens nec̃riũ vt euoma
tur mã acetosa ẽ ꝯfoꝛtatio stõi cũ calefactõe ꝛ empl̃is ca
lidis cũ vino ꝛ vino puro ꝛ ꝯfectõib⁹ magnis: ꝛ cibari
ex eis q̃ in patellis pꝛep̃ant̃ ꝛ quoꝝ ꝓpꝛietas ẽ vt suffũi
gationẽ faciant in stõ calido sicut oua assata ꝛ mel. Et
cura eius cui accĩt doloꝛ vsq̃ q° comedat ẽ eũo cholere
aut ei⁹ extinctio si ẽ ex cholera aut eũo melãcholie si est
ex melãcholia aut declinare vtrũq̃ humoꝛẽ ad partẽ q̃
non sit stõi ꝓpter illud qđ dixim⁹ in ca° canonis ꝛ vt cõ
foꝛtet̃ os stõi: ꝛ oꝫ vt p⁹ illud vt diuidant cibũ ꝛ vt cibẽ
tur ãbo cibo pauco i q̃titate mĺto i nutriẽ° ꝛ ñ bibãt aq̃
sꝫ ipꝫ nisi sõbẽ° ꝛ expectẽt usꝫ ad hoꝛã fãis ꝛ qñ ꝯplet̃ bi
bãt tč. Doloꝛ ãt q̇ accĩt p⁹ cibũ ꝛ non sedat̃ nisi vomitu
ẽ doloꝛ malus: ꝛ recti⁹ quidẽ est vt in potu sumãt om̃i
die aliq̇d mellis ãte cibũ ꝛ ut ꝯsideres cãm illi⁹ ex ca° vo
mitus ꝛ eũa illud qđ oꝫ eũari ex infusiõe aloes ꝛ sil̃ib⁹
deiñ admĩstra tro. stelle: ꝛ ex eis q̃ ꝯferunt ad h° ẽ vt su
mãt olibani ꝛ masticis ꝛ nigelle ꝛ ameos ꝛ corticũ fisti
coꝝ viridiuꝫ ꝛ xiloaloes crudi p̃tes eq̃les terãtur ꝛ cri
bellent̃ ꝛ ꝯficiãtur cũ melle emblicoꝝ ꝛ sumat̃ ex eo ãte
cibũ q̃titas. ij. ʒ. usq̃ ad. ij. auꝛ. Et ꝯferũt ei admĩstratio
coꝛiãdri ꝛ sir⁹ granatoꝝ cum mẽta ꝛ reliq̃ que dicunt̃ in
ca° vomit⁹. Et ex eis q̃ ꝯferunt doloꝛib⁹ stõi cũ ꝓpꝛieta
te ſm q̇ testificat̃. S. sũt cutes ĩtrinsece stõꝝ gallinarũ.
Et plĩm q̇dem moꝛdicatõis stõi sedãt res fr̃e sicut lac a
cetosũ ꝛ sil̃ia. ¶ Ca^m. iiij. de debilitate stõi.

Debilitas stõi ẽ nomen dispõis stõi qñ non bñ
digerit ꝛ ꝯturbat eũ cibus uehemter absq̃ cã
q̃ sit in cibo ex cãis p̃dictis in ca° p̃ncipioꝝ di
gõnis. Et multotiẽs enĩ associãtur ei defect⁹ in appetitu
ꝛ p̃uitas. Veꝝ illud non ẽ semp̃: ĩmo qñq̃ ẽ appetitus
pl̃imus ꝛ digõ pauca: ꝛ non significat illud foꝛtitudinẽ
stõi: ꝛ qñ cã eius i foꝛtitudĩe auget̃ sũt illic rugit⁹ ꝛ eru
ctuatio alt̃ata ꝛ nausea: ꝛ ꝓpꝛie sup̃ cibũ ita q̇ quotiẽs
sumit cibũ non põt moueri donec ipsũ euomat ꝛ sṫ mor
dicatio et doloꝛ int̃ ambas spatulas. Q̃đ si cã in foꝛtitu
dine ualde addat̃ non erit eructuatio aut nõ facilis erit
exitus stercoꝛis aut ñ erit ei moꝛa et lubꝛificabit̃ uelocit̃
et erit patiẽs điecti pulsus uelox ad sincopi et q̃rit cibũ
Q̃ñq̃ appꝛoximat̃ ei terret̃ ex eo aut sumit rem modi
cã aut accĩt ei febꝛes ꝓ q̃libet cã et appent i eo accñtia

melācholie mirachie. Et sciaſ ꝙ debilitas ſtōi fortaſſe ē cā oīuꝫ egritudinū corꝑis. Et hec q̇dem debilitas qn̄qꝫ ē in ſuꝑioribus ſtōi ⁊ qn̄qꝫ ē in inferioribus eius ⁊ qn̄qꝫ eſt in utriſqꝫ ipſius. Qn̄qꝫ ē in ſuꝑioribus ſtōi ē nocumētū eius qꝺ comediť in ꝓncipio qū cōediť ꝙdiu ē i ꝑtibꝰ ſuꝑioribus ſtōi: ⁊ ſi ē in iſerioribus ſtōi ē nocumentū qū req̇eſcit cibus et apꝑet eius veſtigiū in egōe. Et cā q̇dē debilitatis ſtōi ſunt egritudīes veniētes in eo ꝓdicte et nauſeatiua ſacietas ꝯtinua et qn̄qꝫ facit eā pluriūs vſus uomitus. Et exꝑimentatores q̇dem in cura ꝯtenti ſunt exiccatōe et deſiccatōe ſm ꝙ innuiūs ad illud in caº ſuccurrēdi ꝯplexiōi fr̄e et hūide que accit ſtō. Sed v̇itas ē ꝙ debilitas ſtōi ſequiť oēꝫ malitiā ꝯplexionis q̄re oꝫ ut cognoſcať ꝯplexio deinde apponať cū cura. et qn̄qꝫ eſt debilitas ꝓpter ſiccitatē ſtōi. ſi gº cureť cura ꝓdicta q̄ ꝯtenti ſť exꝑimētatores erit cā mortis: ⁊ qn̄qꝫ ē ſanitaſ eiꝰ in potādo ipſū aqua f̄ra: aut potatōe lactis acetoſi vaccini ſuꝑ niuē ⁊ admiſtratiōe fructuū froꝝ. Et qn̄qꝫ vehemētia debilitatiſ ſtōi curať cū calefacientibꝰ ⁊ dn̄atur ei ſitis ſed obuiať ei cū eis q̄ ſunt ſicut aq̈ f̄ra ⁊ ſanať illico. Et qn̄qꝫ expelliť ſtati ꝓpter repletionē vel reſol̄onē aq̄ illud qꝺ ē illic ex hūore nociuo ⁊ egrediť cū ſolutōe vētris ⁊ euadit eger cū eo. Et ſol̄o ventris ē ex eis que ꝺbilitant eū ⁊ fit cū ea ſoda. Et ſcias ꝙ fortitudo ſtōi fixa ē cū fortitudine oīum v̇tutū. iiij. Quecūqꝫ gº eaꝝ debiliteť debilitat ſtom. Veꝝ hoīes iam ꝯſueuer̄t vt dicāt illꝺ ſm digeſtiuā. Et vnaqueqꝫ ipſaꝝ v̇tutū debilitať ꝓpter oēm malitiā ꝯpl̄onis. Veꝝ attractia debilitať frigore ⁊ hūiditate ſm pl̄m: quaꝑꝑ oꝫ vt ꝯſerueť cū medicis cal̄iſ ⁊ ſiccis niſi ſit debilitas eiꝰ ꝓpter cām aliā. Et retentia oꝫ vt ꝯſerueť ſm pl̄m cū ſiccitate cū declinatōe ad f̄rita tem. Et expulſiua cū hūiditate cū f̄ritate. Et digeſtiua ꝑ ſiccitatē cū caliditate. Et ſcias ꝙ deť ior debilitas ſtōi eſt illa q̄ ꝯtingit in rarificatōe texture villoꝝ eiꝰ ⁊ ſignificat illꝺ. ſ. hoc ꝙ n̄ iueīť illic ſigm malitie ꝯpl̄onis nꝫ aꝑa neqꝫ ꝯfert reuolutio ciboꝝ illic. ſcias gº ꝙ ſtōuſ iam atteritur. Et nocum̄tuꝫ q̇dem ingrediť ſuꝑ v̇tutē retentiuā vt non iuoluať ſtōus ſuꝑ cibū oīo: aut mala iuolutione ipſum ꝯprehendat. ſ. tremula aut cū tremore cordis aut ſpaſmoſa. Ex ea igr̄ eſt illud ꝙ ſentit eger māifeſto ſenſu ſicut ſpaſmus ⁊ tremor cōdis. Tremorē v̇o qn̄qꝫ nō maniſeſte ꝑcipit. veꝝ ſignificať illud cū eo qꝺ ſentiť ꝺ labore ſtōi ⁊ deſiderio eiꝰ deponēdi cibū a ſe ꝓter ꝙ ſint vocātes ad illud rugitus ⁊ extenſio ⁊ iſlatio. Qꝺ ſi ſuꝑfluaut horripilatio fit tremor magnꝰ ⁊ ſentiť ex eo ſicut ſentiť ex tremore reliquoꝝ mēbroꝝ. ¶ Et ingrediť ſuper attractiuā vt non attrahat oīo. Et q̇dā noīant hoc mollificationē ſtōi: aut attrahit cū pena ſicut fit i initio egritudinis q̄ noīať mollificatio ſtōi: aut ē eius attractio varia q̄ſi fit ſpaſmoſa aut tremula. Et debilitas q̇dem v̇tutis alteratiue ꝑducit ad hydropiſiꝫ carneā. Et ſcias ꝙ qn̄ ſtōus taliť debilitať ꝙ cibū mutare non pōt oīo abſꝫ cā excepta debilitate ſtōi ē cā quā diſtinguūt exꝑim̄tatores itendentes ſuccurrere ei ita vt non ꝑcipiāt: ⁊ ſil̄r iuuant cū regie electo apud eos ſm pl̄m. Et oꝫ vt empl̄a ⁊ vnguenta ꝓdicta qn̄ volūt ex eis ꝯfortationē ſtōi calefiant vehem̄ter: tepida nāqꝫ ſm eos mollificāt os ſtōi. Et G. quidē vſus fuit i hoc caº cerato ſm hūc modū. ℞ cere auī. viij. olei de neriden. ℥. i. ⁊ miſceať cum vtriſqꝫ ſi ſtōus fuerit vehem̄tis debilitatis. ita vt non retineat cibū ⁊ aloes ⁊ maſticis amboꝝ an̄. auī. i. ⁊. ſ. aut auī. i. et ſucci acreſte auī. i. ⁊ ponať ſuꝑ ſtom. Et. G. etiā affirmauit ꝙ egritudis ſtōi cū quibꝰ n̄ ē caliditas vehemēs aut ſiccitas vehem̄s ſananť cum diacydonitē ſm hūc mōuꝫ. ℞ ſucci cydonioꝝ l̄b. ij. ⁊ aceti fortis l̄b. i. ⁊ mellis ꝙtuꝫ ſufficit decoq̄tur donec fiat in eēntia melliſ ⁊ pulberizeť ſuꝑ illud. ꝫꝫ. ℥. i. ⁊ 3ª aut. ij. ℥. ⁊ adminiſtrenť. Medicam̄ aliud ꝓximū illi. ℞ cydōioꝝ acetoſoꝝ l̄b. iij. ⁊ mellis l̄b. iij. ꝑmiſceātur ābo ⁊ ꝓijcianť ſuꝑ ea piꝑis. iij. ℥. et ſeis apij mōtani. ℥. i. Et ex eis q̄ ꝯferunt ſtō debili ē adminiſtratio vociferationū ⁊ oīum q̄ mouēt ſiphac. Et ex medicinis bonis ſtō debili mollificato eſt trifera. Et medicamen ꝑſaꝝ ⁊ eiꝰ modus ē vt ſumanť myrobalanoꝝ nigroꝝ aſſatoꝝ cū butyro vaccino. ʒ. x. ⁊ naſturtij aſſati. ʒ. v. ⁊ ameos ⁊ origani ꝑſici amboꝝ an̄. ʒ. iij. ſcorie ferri. ʒ. x. doſis eiꝰ ſit. ʒ. ij. cū vino forti. Deſcriptio empl̄i boni ad ꝺbilitatē ſtōi cū duritie ſua. ℞ caſie lignee medietatē ℥. i. lilij carmet. viij. flores ſquināti carmet. vi. iuniꝑi carmet. xviij. bdellij cāmet. ʒ. ij. ſpice celtice. ℥. vi. aut gūme rute ſiluīis. ℥. i. aloes. ℥. i. olei balſami. ℥. ij. cinami croſſi. ℥. i. Et potare grana myrti eſt valde iuuatiuū eis: ⁊ imenta ē iuuamentū manifeſtū: ⁊ ſuꝑiora feniculi ſunt ex eis q̄ ꝯferunt in empl̄is ſtōi f̄ri ⁊ calidi. ⁊ pix ē ex empl̄iſ ſtōi frigidi debilis. Et ſcias ꝙ debilitas qn̄qꝫ eſt cā tāditatis deſcenſiōis cibi qū expulſiua eſt debilis q̄re oꝫ vt ſit panis ꝯfectus iſtis pl̄m hn̄s ferm̄ti. Et qn̄qꝫ eſt cā velocis deſcenſiōis cibi ꝑꝑ ſuam infuſionē lubricitantē ꝓpter debilitatē ſue v̇tutiſ retentiue q̄re oꝫ vt ſit panis ꝯfectus iſtis ad azymū decliuis aliq̄tulum.

C. v. ꝺ ſignis nauſeatiue ſacietatiſ ⁊ ꝺſtructōis digeſtie.

Ex ſigniſ illiꝰ ſunt aꝑa faciei ⁊ ꝯſtrictio anhelitꝰ ⁊ grauitas capitis ⁊ dolor i ſtō ⁊ ſingultꝰ ⁊ pigritia ⁊ tarditas motuū ⁊ citrinitas coloris et iſlatio in ventre ⁊ inteſtis ⁊ hypocōdrijs ⁊ eructuatio acetoſa aut acuta fumoſa fetida ⁊ nauſea ⁊ vomitꝰ ⁊ lubrificatio ſuꝑflua aut retētio ſuꝑflua.

¶ Ca. vi. ꝺ cura.

Oportet vt admiſtreť vomitꝰ ⁊ leniať nā cū ſolutōe ventris: ⁊ ieiunet ⁊ dimittat cibū ꝙtum pōt: ⁊ vt ſit ꝯtentꝰ minoratiōe qn̄ non pōt: ⁊ exercitiū ⁊ balneū ⁊ vt ſudet faciēda ſť qū nō eſt repletio cuiꝰ motus timeať cū motu ꝙ ſi timeať adminiſtreť q̇eſ ⁊ ſomnꝰ ꝓlixus deinde gradatī perueniāt ad cibū ⁊ balneum ⁊ exꝑire de cibo cuiꝰ digō bona ſit ⁊ exꝑire ſigna bonitatis digōis ꝓdicta in caº ſuo. Et qn̄qꝫ eſt nauſeatiua ſacietas ꝓpter multitudinē ſomni ⁊ q̇etis. nā ſomnꝰ ꝙuis ꝯferat inq̄tum digerit tn̄ motꝰ ꝯfert inq̄tuꝫ expellit ſuꝑfluitas expulſiōe: ⁊ ſomnꝰ quidē nocet vbi egent ſuꝑfluitatateſ expulſiōe: ⁊ vigilie nocēt ubi idiget mā digeſtiōe. Et qn̄qꝫ ꝑducunt nauſeatiua ſacietas ⁊ cōeſtio non ſm v̇itatē famis ad hº ut accidāt ſtō aduſtio ⁊ acuitas itollerabiles. Et iſti iuuātur in curatōe nauſeatiue ſacietatis cū aliq̄ q̄titate ꝯfectōis ſotire. Et iſti qn̄qꝫ incipiūt uomitu expellere illud qꝺ comederunt.

¶ Cam. vij. de deſtructione appetitꝰ ⁊ debilitate eius.

Quandoqꝫ ē cā eius caliditas pura aut cū mā ⁊ appetit humidū ⁊ f̄rm qꝺ ē potus abſqꝫ calido et ſicco qꝺ ē cibꝰ et qꝺ eſt ꝯſuetū vehem̄tius et magis deſtruit appetitū. Et frigus q̇dem vehem̄tius ꝑtinet appetitui et ꝓpter hoc iueniunť ſeptentrion ex ventis et hyems ex tēporibus vehem̄tiores ad excitādum appetitū: et q̄ iter ꝑagit in niue vehem̄tioriſ appetitus ē valde. Et cā i hº ē ꝙ caliditas ē mollificatia faciēs currere mās et replens locū eis: et f̄ritas eſt eōrio: ꝙuiſ qn̄qꝫ ſit cā magis nocens appetitui malitia ꝯplexionis frigide ſingularis qn̄ mortificat duas v̇tutes. ſ. ſenſibilē et attractiuā q̄re debilitať appetitꝰ et hoc eſt raro. Veꝝ

qñq3 ē cā eius oīs ꝯplō supꝑfluens ꝙ ſi ꝯfirmet malitia
ꝯplōnis debilitabit oēs v̇tutes. Et deijcit appetitꝰ in
febribꝰ ꝓpter malitiā ꝯplōnis ⁊ dñiu3 sitis ⁊ replōnem
humoꝝ maloꝝ excitabiliū. ⁊ q̄to vehemētiꝰ cadit appeti
tus in febribꝰ pestilentialibꝰ: ⁊ qñ supꝑfluit solutio vētris
vehemēs fit appetitꝰ cum supꝑfluitate. Et appetitꝰ q̇dem
cadit i apātibꝰ stōi ⁊ epatis cū vehemētia. Et qum appe
titus ꝯualascentiū non ē bonus ⁊ cadit sigificat recidiua
tionē nisi fit ꝓpter paucitatē san. ⁊ debilitatē corꝑis cō
sidera gᵒ illud. Et qñq3 ē eius cā phlegma plm viscosu3
ꝯprehensū in ore stōi: q̄re nā refugit a cibo nisi in qᵒ sunt
caliditas ⁊ acuitas deide accidūt ex acceptōe illiꝰ etiam
iflatio ⁊ extensio ⁊ nausea ⁊ non q̇escit nisi cū eructuatō
ne. Et qñq3 fit ꝓpter assiduatōe3 catarri descēdentis ex
capite ad stoᵐ. Et qñq3 fit ꝑꝑ replōne3 corporis ⁊ pau
citatē resolōnis ⁊ admistratōis nature i rectificādo hūo
rem malū sicut fit in febribꝰ in q̇bus tolleratˀ dimissio ci
bi tp̄e extenso: qm̄ nā ñ suggit ex venis neq3 vene ex stō
ꝓpterea q̇a nā labōat ad expellendū ⁊ refugit ab attra
ctōe ⁊ sicut abstineret vrsus ⁊ eritiꝰ ⁊ plima aīalia a ci
bo in hyeme tp̄e extenso: qm̄ occupatˀ nā in rectificādo
illud qđ ē in corporibꝰ ex eoꝝ hūoribꝰ crudis ⁊ digeren
do ipsum ⁊ admistrādo ipsū loco eiꝰ qđ resoluitˀ. Et ad
vltiᵐ necessitas cibi ē vt supleat locū eius qđ resoluitur
Qū gᵒ non ē resolō aut ē resolutio ꝑua non ē nc̄rius ci
bus extrinsecꝰ. Et qñq3 est cā in ea ꝙ venis i carne ⁊ la
certis ⁊ reliq̇s mēbris qñq3 accit tm̄ debilitatis vt non
sugāt ⁊ ñ ꝑueit succio ꝭm semitā expulsiōis ad os stōi q̄
re non sufficiēter accipiat stōus cibū sicut qū accit ei ab
stinentia a restauratōe eius qđ resoluitˀ: q̄re non ꝑuenit
succio venaꝝ ad os stōi. Et qñq3 fit ꝑꝑ abscisionē melā
cholie effuse ꝭ3 assiduationē ex splene ad os stōi q̄re nō
mouet ipsu3 ad appetendū ⁊ non expellit aliq̇d ab ipso
mūdificando. Qūq3 remanet supꝰ supꝑficiem stōi res ex
tranea tūc si ē pauca est sicut abstinēs a mā ⁊ mouēs ad
expellendū non sicut appetēs ipsam mouens ad attrahē
dum. Et qñq3 est cā eius destructio v̇tutis sensibilis in
ore stōi q̄re nō sentit suctionē venaꝝ ex ipso q̄uis suggāt
Et qñq3 est illud cā ꝓprietatis stōi ⁊ qñq3 ē cum cōita
te cerebri ⁊ qñq3 cum cōitate nerui sexti solū: ⁊ qñq3 fit
cā eius debilitas epatis q̄re debilitatˀ v̇tus appetitiua i
mo qñq3 fit cā eius mors v̇tutis appetitiue ⁊ attractiue
totiꝰ corꝑis sicut fit pꝰ egōnem san. plimi ⁊ hoc ē malū ⁊
difficilis cure ⁊ ꝑducit illud ad hoc vt cognoscat cibos
⁊ appetat ex eis aliq̇d ⁊ ponantˀ ante ipsū ⁊ refugiat ab
eis: ⁊ deteriꝰ hoc ē vt nihil appetat ⁊ nō debilitatˀ v̇tus
appetitiua pꝰ eūonē tm̄: imo apud oēm malitiā ꝯplōnis
supꝑflue. Et qñq3 cā eius est v̇mes qñ nocent itestinisꝰ et
cōicat ei stōus ⁊ non ledūt stoᵐ nisi ascendēdo ad ipsu3
Et qñq3 est cā eius malitia multa ledens stoᵐ mouens
eū ad vomendū ⁊ ad expellendū non ad comedendū et
attrahendū. Et quādoq3 accit ꝺstructio appetitꝰ ꝓpter
pregnationē ⁊ retentionē menstruoꝝ in ꝑ̇ncipio pregna
tōis. uēꝝ illđ qđ plm accit eis ē corruptō digōis ⁊ qñ3
ē cā eꝰ sꝑfluitas caloris aeris aut sꝑfluitas eꝰ ita vt ꝺsoluat
v̇tutē sua caliditate aut stupefaciat eā sua f̄ꝛitate aut ꝓhi
beat resolōnem ⁊ vehemētem faciat caliditatē stōi silr. et
silr q̇ ꝯsuetus ē bibere vinū ⁊ dimittit illđ. Et quādoq3
alteratˀ dispō appetitꝰ ⁊ debilitatˀ ꝓpter malitiā dispōis
somni. Et quādoq3 fit casus appetitꝰ ꝓpter paruitate3
san. quā sequitˀ debilitas v̇tutū sicut accit ꝯualescētibus
cū ꝯualescentia. Hic nāq3 appetitꝰ redit cū viuificatiōe
⁊ reditōe san. paulati. Et exercitiū etiā abscindit appeti
tum cibi ⁊ potꝰ aque plime. Et qñq3 est cā eiꝰ tristitia et
timor ⁊ ira ⁊ q̄ sunt silia his. Et qñq3 est appetitꝰ ꝓstra
tus: ⁊ qñ incipit hō comedere excitatˀ: ⁊ cā in hᵒ est aut
q̇a cibꝰ excitat v̇tutē attractiuā: aut q̇a q̄litas inuenta in
ipso actu alterat ꝯplōnem destruentē appetitū sicut si sit
ꝯplō illa calida ⁊ ingrediatˀ cibus q̇ sit f̄ꝛus actu cū ꝯpa
ratōe ad illā ꝯplōnem ⁊ sedatˀ. Et silr qñq3 bibitˀ in ie
iunio aqua f̄ꝛa ⁊ excitat appetitū. et febricitāti q̇dem re
dit appetitꝰ eius cū receptōe panis īfusi in aqua f̄ꝛa. Et
qñ accit ebrietas ex vino ebibito supꝑ humorē ꝯmotiuu3
excitat appetitū ad sorbendū. Et silr si ē ille destructor
appetitꝰ f̄ꝛitas ⁊ ingreditˀ cibꝰ calidus actu: aut aggrega
tur ex eo actu. Et casus q̇dem appetitꝰ in egritudinibꝰ
chroīcis ē significatio valde mala. Et scias ꝙ cē destru
ctionis appetitꝰ sunt ipse eedē cause debilitatis appetitꝰ
qū sᵗ miores ⁊ ꝺbiliores. ¶ Caᵐ. viij. de signis.

Signa eiꝰ que ꝓpter ꝯplōnes sūt ea q̄ sciuisti.
Et signa eiꝰ que fit ꝓpter paruitatē resolutōis
sᵗ spissitudo cutis ⁊ regim̄ delitiosū de his qᵒ
rū preterijt rememoratio ⁊ multitudo egōis ⁊ ꝯualescē
tia appetitꝰ pauca pꝰ exercitiū ⁊ eūonem. Et signa eius
q̄ fit ex debilitate oris stōi sūt ea que diximꝰ in caᵒ debili
tatis ⁊ ex eis sᵗ eūones plime. Et sigᵐ eius cꝰ cā est aer
est illud qđ scitˀ de dispōe egri in eis q̄ sunt ꝑ̇terita. s. an
obuiauit aeri vehemētis frigoris aut vehemētis caloris
Et signa eiꝰ que ē ex vlceribꝰ sūt dolor dictꝰ in caᵒ vlcerū
⁊ qđ egreditˀ aliq̇d ex eis in egōe ⁊ mollificatio natuꝛ̄ et
ꝑuitas in ore cibi i stō ⁊ mordicatio eiꝰ qđ h3 q̄litatē ace
tosā aut acutā aut amarā. Et signū eiꝰ que accit pregnā
tibus ē pregnatio. Et signa hūoris putridi sunt nausea
⁊ subuersio aīe ⁊ fetor oris in q̇busda3 oris ⁊ egō mala.
Et signū eius q̄ fit ex abscisiōe melīe effuse ex splene ad
stoᵐ ē ꝙ qñ iste hō sumit acetosa ⁊ ꝯmouēt stoᵐ eius et
expellit redit ad appetitū ac si ipsa faciāt opōe3 cē absciſ
se si nō esset abscissa: ⁊ facit credere hāc significatō3 ma
gnitudo splenis ꝓpter retentionē eius qđ op3 vt effūda
tur. Et signa eiꝰ que fit ex melācholia plima effusa ledē
te stoᵐ est vomitꝰ melīe ⁊ sapor acetosus ⁊ inq̇etudo et
alt̄atio coloris hoīs ad nigredinē. Et signa eiꝰ que fit cā
vermiū sᵗ signa exitꝰ vermiū. ⁊ ꝯualescētia hꝰⁱ appetitus
qñ admistratˀ aloes in sirupo maloꝝ loco empl̄i. nā ꝺscē
dunt v̇mes a supꝑioribꝰ ventris. Et sigᵐ eius q̄ fit ꝓpter
paruitatē san. est vt accidat conualescentibꝰ: aut q̇ eūatˀ
eūone plima. Et signū eiꝰ que fit ꝓpter somnū ē ex mali
tia dispōis somni cū ꝑ̇uatiōe reliquoꝝ signoꝝ. Et signa
eius in q̄ est cā mortificatō appetitꝰ sᵗ signa malitie ꝯplō
nis ꝯfirmate: aut eūones prel̄ite debilitātes totū corpus
⁊ vt eger talis fiat ꝙ qñ appetit aliq̇d ⁊ afferatˀ āte ipsū
refugiat ab ipso ⁊ abhorreat: ⁊ maiꝰ ipso ē vt non appe
tat oio. Et signa eiꝰ que fit ꝓpter ꝺstructionē sensus stōi
et debilitatē eius sᵗ vt sint reliq̄ signa sana: ⁊ vt res acute
non mordicatōem faciāt neq3 nauseā neq3 faciāt eueniꝛ̄
singultū sicut diapipeon quādo sumitˀ i ieiuio ⁊ bibitˀ pꝰ
ipsum. ¶ Caᵐ. ix. de cura.

Ex curatōe bona ei q̇ ñ appetit cibū non ꝓpter
caliditatē dominātem est vt ꝓhibeatˀ cibꝰ spa
tio lōgo ⁊ minoretˀ ei donec viuificetˀ v̇tus eius
⁊ digeratˀ conginatan oio ⁊ vt patiatˀ famē donec rectifi
cetˀ stōus eiꝰ ⁊ appetat cibū sicut accit vigilātibꝰ: qm̄ qū
ipsi ꝓhibentˀ a somno lōgo tp̄e fiunt dormientes ⁊ ꝓfū
dātˀ in somno. Et ex eis q̄ ꝯferunt illis quoꝝ appetitus
ꝓstratus est ꝓpter debilitatē sicut ꝯualescentiū aut ꝓptˀ
mām humidā viscosā est vt cōedant oliuas aque ⁊ aliq̇d

⁊ piscib⁹ salitis: ⁊ vt sorbeãt acetũ squilliticũ paulatĩ: ⁊ oꝫ
vt alienet̃ in cibarijs eoꝝ crocus oio. Uerũ salita ꝯsueta
sit plus ꝓuocatiua appetit⁹. Et ex ꝓuocãtibus appetitũ
sunt cappe ꝑparate ⁊ menta ⁊ cepe ⁊ oliue ⁊ pip ⁊ ga
riofilus ⁊ galãga ⁊ acetũ ⁊ acetosa ⁊ acetũ eoꝝ ⁊ almuri
ẽt ⁊ allea ⁊ cepe ⁊ paꝝ oppopõaci ⁊ mel ⁊ pip al. ⁊. ʒʒ. ⁊
assa ⁊ belseuic etiã ꝓuocat appetitũ ⁊ mũdificat cũ hoc
os stõi. Et ex medicis ꝺsirũpentib⁹ appetitũ ei⁹ q̇ hꝫ ma
litiã ꝯplonis calide aut frẽ est elariũ diacydonitẽ. Et ex
medicis disrũpentib⁹ appetitũ est medicam̃ factũ ex suc
co cydonioꝝ factũ cũ pomis dictũ in ãtidotario. Et ex
eis q̃ iuuãt appetitũ ⁊ ꝓhibent subuersionẽ stõi eius q̇
non recipit cibũ est rob mẽte ſm hunc modũ. Terãtur
granata acetosa cũ corticib⁹ suis ⁊ sumãtur de succo eo
rũ ps. i. ⁊ succi mente pars. 5. ⁊ mellis boni aut zuccari
pars. 5. deide pꝛepenṫ cum facilitate sup ignẽ ⁊ fit dosis
ei⁹ i ieiuno cochliariũ. i. Factũ aũt cã calitatis qñꝫ recti
ficat potus aq̃ frẽ in q̃titate q̃ non mortificet calorẽ ina
tum ⁊ ꝯferũt ei vti robub acetosis. Et ex eis q̃ expta sũt
in ea ẽ sumere in potu aq̃ granatoꝝ cũ oleo rosaꝝ ⁊ pro
prie qñ est illic mã aut dominiũ sitis ⁊ succi granoꝝ frĩoꝝ
cũ robub infrĩatis ⁊ empla infrĩata. Et si fuerit illic mã
eũabis eã in p̊mis: ⁊ de sũma istoꝝ sunt ꝯualescentes ex
eũtes a febrib⁹ ⁊ ẽ cum eis remanẽtia acuitatis ⁊ eorũ
cura ẽ hec cura. Uerũ ipsi non vtanṫ aq̃ frĩa plĩma vt nõ
deijciãt v̇tutes stõꝝ eoꝝ. Et nẽriũ ẽ vt in potu sumant
hoc medicam̃. ℞ rosꝫ. ʒ. x. sumac. ʒ. ij. cardãomi. ʒ. i. fiãt
ex eis tro. ⁊ fit dosꝫ. ʒ. ij. Ipsum enĩ facit appetitũ ⁊ inci
dit siti. Et ex eis q̃ faciunt eos appetere ẽ sauic ablutũ
cũ aq̃ ⁊ aceto ⁊ ꝯfert eis vomere imissis digitis mouet e
ni virtutẽ. Patientib⁹ aũt factã ꝓpter frigus ꝯfert deco
ctio spẽꝝ que ẽ vt pip ⁊ cinnamomũ ⁊ silia. ⁊ silr vinum
vetus ⁊ diapipeon ⁊ tyriaca proprie ⁊ allea st iuuamĩti
maxi in h° ⁊ diacalamĩtũ plĩm ꝯfert eis ⁊ oĩa elaria calda
⁊ silr citra ꝯdita ⁊ myrobalãi ꝯditi ⁊ secacul ꝯditi ⁊. ʒʒ.
ꝯditũ ⁊ ꝯferunt eis vaporatões cũ milio: qm̃ ipsum ẽ ma
gis iuuatiuũ q̃ sal. Facte v̇o cã phlegmatis plĩmi viscosi
ꝯfert vomit⁹ factus cũ rhaphano comesto sup quẽ bibiṫ
sir⁹ acetosus de melle singlr ſm q̃ exposuim⁹ in ca° cure
vlis. Et ex eis q̃ ꝯferunt ipsi ẽ sir⁹ acetosus cum semibus
melonis in q° poniṫ ſm oẽm eminã mellis q̃ in ipso poni
tur aloes. iij. ℥. ⁊ sumũṫ in potu oĩ die ex eo tria cochli
aria ⁊ etiã oliue de aq̃ cum aniso ⁊ cappes in aceto cũ
melle. Et qñq̧ ꝯferunt ei vti aquis thermaꝝ ⁊ deambu
latio ⁊ motus. Et curaṫ post mundificatõem cũ eis que
dixim⁹ in ca° de casu appetit⁹ cã frigoris. In ea ãt que fit
cã hũoris cholerici aut hũoris subtilis fit eũo cum eis q̃
scis ex myrobalanis ⁊ sir⁹ acetosus cũ aloe ẽ melior siru
po acetoso cũ scamonea. Scamonea nãq̧ inimica ẽ stõ
⁊ cureṫ etiam cũ vomitu q̇ educit hũores subtiles ⁊ de
coctõe apsinthij etiã. qm̃ est vltima. In ea v̇o q̃ facta est
cũ coĩtate neruoꝝ afferẽtiũ sensus aut cũ coĩtate cerebri
ipsius oꝫ vt tendaṫ v̇sus curã cerebri ⁊ ꝯfortatões eius:
sed in facta ꝓpter spissitudinẽ ⁊ paruitatẽ suctiõis vena
rũ ex epate oꝫ vt rarificeṫ corp⁹ cum balneo ⁊ exercitio
eq̃li ⁊ ꝓuocatõe sudoris cũ aperitiuis. In ea v̇o que fcã
est cã melie oꝫ vt eũetur melãcholia deinꝺ administrenṫ
alcauguamich ⁊ icisiua vt incidaṫ illꝺ qꝺ remãsit ex ea
deinde admĩstrenṫ cibi boni chimi odoriferi. Eius v̇o q̃
facta ẽ ab abscisione melie cura ẽ cura splenis ⁊ eius cõ
fortatio ⁊ apertio viaꝝ que st inter splenẽ ⁊ sto^m cũ me
dicinis q̃rum ẽ vomere ad ꝑtem splenis sic ẽ epithymi
⁊ radices corticũ cappaoꝝ cũ sirupo acetoso ⁊ silr cap

pares cũ aceto ꝯdito. Pregnãtium ãt appetit⁹ qñq̧ ace
scit qñq̧ cadit: ⁊ cura eius ẽ cum eis que st sicut icessio
tempata ⁊ exercitiũ tempatũ ⁊ icessio i comestis ⁊ bibitis
⁊ vinũ vetus odoriferũ ꝯfortatiuũ v̇tutis expulsiue ⁊ reso
lutiuũ materiei male ⁊ repñtatio ciboꝝ saporosoꝝ ⁊ ea i
q̇bus ẽ caliditas ⁊ icisio. Et in ea q̇dem q̃ facta ẽ ꝓpter
casum v̇tutis oꝫ vt icipiaṫ a rectificatõe ꝯplonis deijciẽ
tis eã quecũq̧ ꝯplo sit ⁊ ꝯuersione ipsius ad ꝯ̃riũ sui. Et
silr si fuerit p⁹eũones ⁊ rasurã tũc illud erit ꝓpter morti
ficationẽ v̇tutis. Uerũ in facta ꝓpter debilitatẽ v̇tutis eo
rũ oꝫ vt motus fiãt vomitu cũ digitis. ipsi nãq̧ lꝫ nõ vo
mant inueniũt tñ augmẽtũ v̇tutis appetitiue. Et qñq̧ fit
ex eis nẽrium potare tyriacã in q̇busdã sirupis stõaticis
sicut ẽ sir⁹ de apsinthio aut sir⁹ de seibus mistis ſm q̃ ꝯ
uenit. In fcã v̇o pp debilitatẽ sensus stõi oꝫ vt cureṫ cerẽ
brũ ⁊ auferaṫ cã que itromittit nocumĩtũ in opõe eius.
Et scias q̃ vomit⁹ mũdificãs cũ facilitate ẽ medicam̃ mi
rabile ei cui⁹ appetit⁹ ꝓstratur in dulcib⁹ ⁊ vnctuosis ⁊ ẽ
ꝯtẽtus in appetẽdo acetosa ⁊ acuta. Et ex eis q̇deꝫ que
ꝯferunt plĩm hñtibus destructionẽ appetit⁹ sunt olibanũ
⁊ mastix ⁊ xiloaloes ⁊ galia ⁊ calam⁹ aro. ⁊ balaustie et
aq̃ cydonioꝝ cum vino odorifero qñ ex ea fit emplm qũ
non ẽ ex siccitate. Et ex eis q̃ ꝯferunt ẽ sir⁹ ꝺ apsinthio
⁊ vt asumat in oĩ die põdus. ʒ. i. de radicib⁹ squinanti et
5. ʒ. de spica bibãtur cum aq̃ in ieiuno. Et illa ꝯfectio q̃
est ꝯparata filio abel dcã in ãtidotãio est iuuatiua etiã.
Et dĩ q̃ ex herbo ꝯtrito qũ sumiṫ auĩ. cum aq̃ granati
muzi ẽ ꝯferens in excitãdo appetitũ. Et qñ casus appe
titus ꝑducit ad sincopi tunc cura ẽ approxiatio odora
mentoꝝ delectabiliũ ex cibis ad infirmũ sicut sunt cãnes
⁊ hedus lactẽs ⁊ gallia assata ⁊ alia ⁊ ꝓhibeaṫ ei sõnus
⁊ cibeṫ qum ꝯualescit pane ifuso i vino ⁊ sumãt sorbitio
nes velocis nutrimĩti. Et scias q̃ oĩa olera ⁊ ꝓprie buty
rũ ⁊ vnctuosa ꝓsternunt appetitũ aut debilitãt ipsum ꝑ
hoc q̃ mollificãt ⁊ ꝑ hoc q̃ corrũpũt orificia venaꝝ. Et
illud qꝺ ex eis ꝯuenienti⁹ ẽ illꝺ ẽ i q° ẽ stipticitas aliq̃ si
cut oleũ omphacinũ ⁊ oleũ nucinũ ⁊ oleũ fisticinũ.

¶ Ca^m. x. de corruptione appetitus.

Quãdo in stõ aggregaṫ humor malus diuersus
a ꝯsueto in q̃litate sua nã tunc req̇rit aliq̇d ei ꝯ̃
rium ⁊ ꝯ̃riũ diuersũ a ꝯsueto diuersũ est nõ cõ
suetũ fugãtia nãq̧ sũt extrema ⁊ eõrio quapp accĩt q̇bus
dam appetit⁹ luti imo carbonũ ⁊ terre ⁊ gypsi ⁊ reꝝ h⁹
gñis pp q̃litatẽ que in eis ẽ exuccãtẽ aut incidentẽ ꝯ̃riã
q̃litati humoꝝ. Et qñq̧ accĩt pregnãtibus pp retentio
nem menstruoꝝ appetit⁹ corruptus plusq̃ accidat eis ꝺ
structio appetitus et cã in hoc ẽ illud qꝺ dixiũs et illꝺ ẽ
vsq̧ ꝓpe duos mẽses aut tres. Et illꝺ quidẽ est qm̃ ea
rum menstrua retinenṫ ad nutrimĩtũ embryonis: et qm̃
qñ currũt timeṫ i eis qꝺ abortũ faciant. Ampli⁹ embry
on i initio ꝯceptionis non plĩmo indiget nutrimẽto ꝓpṫ
ꝑuitatẽ sui corꝑis q̃re supfluit qꝺ de mẽstruis retinetur
q̃tum ad necessitatẽ. corrũpunṫ g° et multiplicãtur sup
fluitates i mãice et in stõ. Qũq̧ embryon fit idigens su
ꝑfluo nutrimĩto et illꝺ est apud. iiij. mẽses minorãtur su
ꝑfluitates iste et minoraṫ hic appetit⁹ et ẽ ille q̇ noĩatur
ꝑiculũ et discrimẽ. Et recti⁹ ad qꝺ alteraṫ iste appetit⁹ ẽ
vt sit decliuis ad acetosuꝫ et acutũ et illud qꝺ est magis
corruptũ est vt sit decliuis ad exiccatũ et siccũ sicut ẽ lu
tum et carbões et teste et qñq̧ accĩt hoib⁹ silẽ huic pp
supfluitates. ¶ Ca. xi. de cura corruptõis appetit⁹.

Oportet vt eũetur humor faciẽs corruptionẽ cũ
medicis quas dixim⁹ q̇bus oꝫ vti et ex regimie

exꝑto ad hoc ē vt sumat pisces salitos ⁊ rhaphanū infu
sum i oxymelle ⁊ comedat vtrosqꝫ deinde bibat pꝰ ipsos
aq̄ in q̄ faseoli rubei decoquunt ⁊ anetū ⁊ nasturtiū ⁊ se
men eruce q̄ in potu sumat: ⁊ qn̄ in ipsa ponit luti inuē
ti in croco q̄titas.ʒ.iij.⁊ fiat vomitꝰ cū ea in mēse semel
vel bis deinde admistret ꝯfectio ō myrobalāis cum nu
ce enden. Et ex eis q̄ ꝯferūt ad hoc st cyminū carmenū
⁊ ameos masticata i ieiuno ⁊ pꝰ cibū ⁊ comedātur sūpta
semel in puluere hausto pꝰ ipsum liquoꝛe: aut sumat.ʒ.i.
ō cardamomo minoꝛe ⁊ tātundē ō cubebis ⁊ q̄tum to
tū de zuccaro tabarzet ⁊ sumat in oī die. Et ex medicis
ꝯpositis cū cuppulis glandiū vehemētis iuuamti st ea q̄
sunt sicut medicam̄ cuiꝰ hec ē descriptio cuppullaꝝ glā
dium.ʒ.viij.aloes.ʒ.xvi.herbe eupatoꝛij.ʒ.vi. radicū sq̄
nanti.ʒ.iiij.myrrhe.ʒ.ij.ꝯterātur oia ⁊ decoquātur i.ij.
lb. aque donec remaneat medietas ⁊ sumat in potu oī
die ʒª lb.tribꝰ diebus ꝯtinuis. Et iteꝝ cuppulaꝝ glādiū
ʒ.ij.myrobala.ni.belliricoꝝ polypodij emblicorū oium
an̄.ʒ.v.scoꝛie ferri īfuse in aceto foꝛti multotiēs pꝰ qō oī
vice assat sup patellā.ʒ.x.ōcoquātur in .viij.℥. vini pon
tici ⁊.viij.℥.aque donec ad medietatē perueniāt ⁊ dent
i ieiuno.vij.ʒ. In cura āt appetitꝰ luti oꝫ vt euētur hūoꝛ
reqrens illō cū vōitu noto ad suū sile sicut ille q̄ fit pꝰ co
mestionē pisciū salitoꝝ cū aq̄ faseoloꝝ ⁊ aneti ⁊ rhapha
ni. Et ex eis q̄ foꝛtit agunt foꝛtioꝛa istis ⁊ si nc̄ria ē solo
vētris ēt fiat. Et ex eis ē euo cū turbit ⁊ granis citri ⁊ sa
le naptico qm̄ est iuuatiua ⁊ ꝓpꝛie si fuerit illic vmes ⁊
admistrent post illud medicie quas dabit hoꝛa ⁊ alie di
cte in ātidotario. Et oꝫ vt fiat ex ameos ⁊ mastice ⁊ cy
mino glutē ⁊ masticet ⁊ vt sumat ex duobꝰ cardamomis
an̄.ʒ.ij.ō zuccaro tabarzet q̄tum ē totū in ieiunio ⁊ soꝛ
beat sup ea aq̄ tepida multotiēs paulati. Et ex eis q̄ ex
ꝑta sunt eis est h ꝯfectio. ℞ myrobalāos ⁊ emblicos nu
cem endē ⁊ masticē ⁊ cardamomū maiꝰ ameos.ʒʒ.ꝯficiā
tur cū melle ⁊ sumat ex eis āte cibū ⁊ pꝰ cibū q̄titas nu
cis. Et ex regie bono in hº est vt mūdificet patiens eam
stoᵐ suū ⁊ rectificet ꝯplonem suā. Ampliꝰ sumat lutum
albur ⁊ dissoluat in aq̄ ⁊ ponātur i ipsa medicine vomi
tiue q̄ non hn̄t sapoꝛem maximū deinde ponātur in ipa
ex sale ꝙ ipsam bonā efficiat deinō exiccet in sole ⁊ pꝛe
cipiat appetenti lutū vt sumat ex eo aliq̄d in qº sit ō me
dicamīe qō non addat sup̄ dosim.i.aut dosim.i.⁊.ʃ.qm̄
faciet ipsū euomere illud qō comedit ⁊ pꝛopꝛie si fuerit
res ꝯmouens vomitū sicut caules ⁊ silia ⁊ faciat abhoꝛ̄e
re lutū. Et iā existiauerunt quidā ꝙ iuuātius qō admi
strat ad expellendū appetitū luti est vt cibet patiens dū
est ieiunus pullis colūbaꝝ assatis ⁊ vtat eis in ꝭa mensa
post cibū paulati. Et in ꝭa mēsa vti ameos ē valde mira
bile ⁊ silr amigdalis amaris. Et dixeīt quidā ꝙ potare
sacraiati ō sisamo abscidit ipsum. Et oꝫ vt loq̄mur in hº
ꝭm exꝑimentū non ꝭm ratiocinationē. Et ex illis que ꝯ
ferunt eis q̄uis sit ex lutis est nux endē ⁊ suctio salsoꝝ ⁊
si sint ex lapide. Et iā exꝑtum ē amilū ō tritico ⁊ ꝓpꝛie
cū sale. Et exꝑta sūt eis vt sumātur vini pontici.℥. viij.
⁊ coquātur donec remāeat.ʃ.lb.⁊ ad bibendū detur in
ieiuno ꝑ hebdomodā vnā. Et ex illis q̄bꝰ oꝫ eos vti i ꝭa
mensa st fistici ⁊ passule ⁊ castanee ⁊ chrysomila. Et i q̄
busdā eoꝝ expertū ē vt sumāt azebegi ⁊ sint i ipso pisces
ꝑui ⁊ cepe ⁊ cāui ⁊ oleū ablutū ⁊ spēs sint piꝑ ⁊.ʒʒ.⁊ iā
dictū est ꝙ ruta est maxi iuuamti. Et nos q̄dem iā dixi
mus regim̄ eiꝰ q̄ appetit acetosū ⁊ acutū absqꝫ dlci ⁊ vn
ctuoso

C.xij.ō fame ⁊ vehemētia eiꝰ ⁊ expłsiōe appetitꝰ canini.

Multotiēs excitat hic appetitꝰ cāinꝰ pꝰ euōnes
⁊ febꝛes ꝓlixas resoluētes. Et qn̄qꝫ accit ex ō
bilitate vtutis retentiue i coꝛꝑe q̄re assidue fit
resołō suꝑflua ⁊ assidue fit appetitꝰ vehemētis restauratō
nis. Et qn̄qꝫ accit appetitꝰ cāinus ꝓpter całitatē suꝑflu
am i oꝛe stōi resoluentē ⁊ reqrentē restaurationē: q̄re est
os stōi semꝑ q̄si sit famelicū ⁊ hoc ꝭm płm facit siti ⁊ in
q̄busdā dispōibus facit famē qum suꝑfluit eius resołō.
Fames āt ꝭm płm est a suꝑfluitate caloꝛis i coꝛꝑe toto ⁊
in extremitatibꝰ eius. Caliditas eni licet qū appꝛopꝛiat
oꝛi stōi faciat appetere aq̄ ⁊ currentia hūida: tn̄ ipsa qū
dn̄atur coꝛꝑi resoluit ⁊ cogit venas vti suctiōe pꝰ suctio
nem donec ꝑueniat ad os stōi capiēdo qō aggregatum
est. Et qn̄qꝫ est h caliditas veniēs de foꝛis ꝓcipue ꝓpter
dominiū aeris calidi in coꝛpōe qum occurrit raritati eꝰ
⁊ obediētie ipsius ad resołonem ⁊ necessitati recte ad re
staurationē. Et qn̄qꝫ suꝑfluitas resołonis coꝛpoꝛis sola
est in hoc cā qum ē illic całitas itrinseca digestiua resolu
tiua ⁊ ꝓcipue si fuerit illic caliditas extriseca aut adiuto
riū debilitatis retētiue. Et qn̄qꝫ accit etiā ex catarro in
capite ⁊ illud ē raro. Et qn̄qꝫ fit ꝓpter vmes ⁊ ꝭpentes
magnos qū subito icipiunt venī ad comesta ⁊ appꝛopi
quant eis ⁊ dimittūt coꝛpꝰ ⁊ stoᵐ famelica. Et qn̄qꝫ ē ꝓ
pter humoꝛē acetosū.s.mełiam aut phlegma acetosū cō
mouentē os stōi ⁊ facit in ipso illud qō facit suctio vena
rum capientiū cibū ⁊ coitat ipsum vt inspisset cū eo san
guis ⁊ ꝯhat ⁊ sentiat in oꝛificijs venaꝝ sicut abstergens
sugēs. Et ē qū acetosū sua icisione ⁊ expulsiōe remouet
hūoꝛes viscosos si st in oꝛe stōi qui sūt ꝯriū appetitꝰ qm̄
motꝰ qum est cū ꝯpꝛehēsione hoꝝ humoꝝ est ad expellē
dum vehemētius q̄ fit ad attrahendū. Et iteꝝ villoꝝ stōi
motꝰ vehemēs fit ad inspissandū ⁊ ꝯstringendū cꝰ sile acci
dit qū est motꝰ suctōis venaꝝ ⁊ motus vtutis attractiue
Et illud qō accit ex canina fame ꝑegre ꝓficiscentibus
in frigoꝛe vehemēti połe est vt sit ꝑꝑ hanc cām ⁊ siłia. Et
ex cāis quidē ꝯmouentibꝰ famē ⁊ appetitū vehemētem st
vigilie suꝑflue ꝑꝑea q̄a īsoluūt ⁊ extrahūt huītates ad ex
terioꝛa sequēs dilatationē caliditatis ad exterioꝛa. Et
scias ꝙ appetitꝰ caninꝰ multotiēs ꝑducit ad bolismū ⁊ su
bet ⁊ moꝛtē. C Caᵐ.xiij.de signis.

Signū eius q̄ fit pꝰ euōnes ⁊ egritudies resolu
tiuas est ātecessio eaꝝ et vt non sit nā soluta ꝭꝫ
płm: qm̄ coꝛpꝰ attrahit hūectationē cibi ad se
ipsum q̄re exiccat fex. Et signa eiꝰ que fit ex frigoꝛe sūt
ꝑuitas sitis et multitudo fecis ⁊ iflatio et reliq̄ signa hꝰi
ꝯplonis ⁊ ex illis est ꝭitas hꝰ aeris circūdātis. Et signa
eius q̄ fit ex caliditate st foꝛtitudo sitis: ⁊ non est vomitꝰ
acetosus ⁊ est nā ꝭm płm ꝯstricta ⁊ reliq̄ signa eius hꝰi
ꝯplonis. Et signa eiꝰ que fit ex debilitate vtutis retētiue
in toto coꝛ ⁊ in stō st multitudo exitus egōis crude ⁊ ꝑ
ductio dispōis ad sanguinolentā egōem ⁊ reliq̄ signa ꝓ
poꝛtionalia nota. Et signa eiꝰ que est ex multitudie reso
lutiōis sunt cē resołonis ꝓdicte i libº vłi q̄rū rememoꝛa
tio ꝓterijt ⁊ vt non sit in digōe nocumentū. Et ex sūma
signoꝝ casualiū sunt caliditas aeris circūdantis ⁊ vigilie
⁊ siłia. Et signa eiꝰ que fit ex hūoꝛ acetoso aut melācho
lico st paucitas appetitus aque et acetositas eructuatō
nis et reliq̄ signa ꝓpoꝛtionalia nota. Et signa catāri ex
capite st ea que diximꝰ i cº suo. Et signa vmiū st ea que
seq̄t i loco suo et q̄ diceūs in cº suo. Ca.xiiij.ō cura

Illa q̄dē q̄ ē ex frigōe et ex suꝑfluitate phłati
ca cꝫ vt curet cum mūdificatōe nota cū cale
factiuis ꝓdictis et vino plurimo i quo nō sint

ponticitas neq; acetositas oio. Ipsum eni sanat ab ea sũ
ptum i potu calefactũ in ieiuno. Ipsum nãq; est curatio
magis ꝯferens eis nisi ipsis adsit vẽtris soꝛo tũc eni oꝫ
vt oĩe vinũ vitent: stipticũ nãq; augmentũ facit in cani
no appetitu ipsoꝛuꝫ: ⁊ amarũ addit in solutione ventris
ipsoꝝ. Et opꝫ vt sint ea q̇bus cibãtur pinguia calꝛe ꝯplo
nis sicut ea q̄ impinguãtur cũ cibo cameli: ⁊ oleũ est eis
iuuatiuũ qum i ipso nõ sunt põticitas ⁊ acetositas. Et
aliudabet ꝯferunt eis. Et ex eis q̇bus oꝫ cibari eos ẽ vi
tellus oui assatꝰ valde post cibũ ⁊ oꝫ vt elongent ab ace
toso ⁊ pontico. Et admĩstrent ei electaria odoꝛifera sicut
alcãzi ⁊ electarium veremisck ꝓpꝛie qũ fuerit illis ventris
soꝛo. Et ex vnctionibꝰ abstergẽdo factis q̄ eis ꝯferunt sꝛ
muschus ⁊ laudanũ. Et eis q̇dem q̄ expta sũt sũt grana
alcadra i ieiuno aliq̇bus diebꝰ. Illis aũt q̇ patiunt eam
ex debilitate v̇tutis retentie. nã ipsa lꝫ ꝑm pꝛim debilitet
pp frigus. tñ debilitat qñq; ipsa ⁊ ois v̇tus ꝓpꝛ oẽꝫ ma
litiã ꝯplonis. Et non attẽdas ꝑmoné ipsoꝝ q̇ negãt illõ
⁊ dimittunt: imo oꝫ vt tu cognoscas ꝯplonem ⁊ oppõat
cũ ꝯrietate cure ⁊ sit magis vincẽs illud qđ est cũ buita
te ꝯfert panis de armacha valde. q; si eoꝝ nature fuerit
vehemẽtis mollificatõis tunc retine eas. nã in retẽtione
eaꝝ est cura foꝛtis hꝰ egritudis. Uez illos q̇bus accit hꝰ
pꝰ febꝛes foꝛtes ⁊ eũones oꝫ cibari ex vnctuosis q̄ mun
dificãt os stõi que nõ sũt male subẽ sicut ẽ oleũ amigda
laꝝ cum zuccaro ⁊ vt ispisset qđ de coꝛ ipsoꝝ est appẽs
Et silr est cura eiꝰ que accit pp resoꝛonẽ pꝛimã. Et opꝫ
ne patientes hãc spẽm famis canie ad calefaciẽtia pueni
ant ⁊ sirupos: imo nutriãt ex cibis fris ⁊ liniãtur extri
secus ex eis q̄ oppilãt poꝛos sicut ẽ oleũ myrtinũ ⁊ ꝓpe
in cerato ⁊ sic alũm dissolutũ in aceto ⁊ vt abluãtur aq̄
fria nisi sit qđ ꝓhibeat. Et oꝫ vt sint cibaria eoꝝ fria visco
sa grossa sicut sꝛ vẽtres ⁊ acida ⁊ acetosa ⁊ ꝯgelata ⁊ pa
nis azymus. Et qũ inuenit aliq̇s eoꝝ iuuamẽtũ ex hoc
regie ꝯuenit ei vt abhõꝛeat ipsũ paulati ⁊ succurrat ma
litie ipsiꝰ ⁊ silr ille cã famis cuiꝰ est raritas coꝛpis. In il
la aũt cuius cã sunt v̇mes ⁊ ꝑpentes opꝫ vt interficiãtur
⁊ educãtur cũ eis q̄ diximꝰ in caº v̇miũ ⁊ vt cibent ex ci
bis grossis fꝛis ⁊ pane isuso in aq̄ fꝛa ⁊ aq̄ rosꝛ. ⁊ eo qđ
dissoluit in ꝺcoctõe ex carnibꝰ galloꝝ ⁊ gallinaꝝ ⁊ pisci
um ⁊ vtãtur fructibꝰ stipticis. In ea aũt cꝰ cã ẽ ex phle
gmate acetoso oꝫ vt patientes ipsã sumãt cũ aliqº in quo
cadũt oꝛiganũ ⁊ sinapis ⁊ pip ⁊ vt comedãt mel ⁊ allea
⁊ cepas ⁊ nuces ⁊ amigdalas ⁊ vnctuosa ⁊ adipes sicut
sunt adipes gallinaꝝ ⁊ silr̄iuꝫ. Et itentio q̇dem i q̇busdã
eoꝝ est calefactio ⁊ illaꝝ quedã sunt medicie calide p̄di
cte ⁊ in q̇busdã eaꝝ est eq̃tio acetositatis: ⁊ illa q̇dem sũt
cibi vnctuosi p̄dicti. Et ille q̇dem q̇ foꝛtis ẽ tollerãs soꝛo
nem ventris soluat post admĩstrationẽ hoꝝ subtiliatiuo
rũ cum picra ꝯfoꝛtata eis deiñ dent ei vnctuosa. In pue
ris v̇o qum subtiliãtur cũ eis q̄ sunt sicut cepe ⁊ allea et
cibi subtiliatiui assiduet tribuet eis in potu aq̄ calꝛaꝫ pꝰ
regimẽ cum subtiliatis. illud eni lauat hũoꝛes eoꝛũ. Illa
aũt que ẽ pp malitiã effusam semp qñꝫ indiget phlomia
basilice sinistꝛe si est san. i eis plurimꝰ cã meꝛie pꝛime ⁊ si
est splen apatus tunc laboꝛet in eũando eos cũ illis que
scripta sꝛ in cãone ⁊ alienẽtur ab acetosis ⁊ stipticis. Et
qñq; ꝯferunt eis vẽtose sup splenẽ. Spẽs v̇o que fit ex
calꝛitate curat cum eo qđ scis ⁊ dent cibaria subtilia et
cucũeres ⁊ melões ⁊ cucurbite ⁊ silia ⁊ vitet aer calꝛus.

¶ Cam. xv. de fame que vocatur bolismus.

Et que noĩat fames vaccina ⁊ ipsã quidẽ ãte
cedunt plerũq; fames cania ⁊ ꝺstruit appetitꝰ
post ipsã ⁊ qñq; nõ: imo destruit appetitꝰ oio incipiẽdo
⁊ ẽ fames mẽbꝛoꝝ cũ sacietate stõi: sꝛ gº mẽbꝛa famelica
valde ⁊ indigẽtia nutrimẽto ⁊ stõus respuẽs ipsum ⁊ qñ
q; ꝑuenit res in ipso ad sincopi. Et vene q̇dem sꝛ vacue
sed stõus respuit cibũ abhoꝛrẽs ipsum. Et multotiẽs q̇
dem accit iter agentibꝰ in frigõe ⁊ ꝯgelatis quoꝝ stõi ex
frigoꝛe vehemẽti inspissant. Et cã eius ẽ malitia ꝯplonis
moꝛtificãs v̇tutẽ sensibilẽ ⁊ v̇tutẽ attractiuã: ⁊ fit ex hũo
ribus regentibꝰ os stõi coopientibꝰ ipsũ ⁊ sparsis in villꝛ
eiꝰ mouentibꝰ ad expellendũ ⁊ refugientibꝰ attractionẽ.

¶ Cam. xvi. de signis.

Et tu q̇dem cognosces signa cum eis que itera
ta ⁊ dicta sꝛ tibi i cãone. ¶ C. xvij. ꝺ cura

Et cura casus appetitꝰ oio ⁊ penitꝰ oꝫ vt odo
rent cibi ꝓuocãtes appetitũ hñtes spẽs ⁊ fru
ctus odoꝛiferos ⁊ arõatica odoꝛabilia in q̇bus ẽ stiptici
tas vt ꝯgreget v̇tus: q̃re non resoluat ⁊ deglutiãt panẽ
infusũ in vino odoꝛifero ⁊ sumãt in potu aut soꝛbeãt ex
vino odoꝛifero ⁊ ꝓpꝛie si pmisceat ei cãfoꝛa i calꝛa ꝯplo
ne aut xiloaloes: ⁊ galia in aliĩs. Et ꝯfert ei sirꝰ ꝺ lilio si
nõ fuerit cã eiꝰ caliditas. Et oꝫ vt ligent manꝰ ⁊ pedes
ipsoꝝ vehemẽter ⁊ ꝓhibeãtur a sõno: ⁊ oꝫ vt doleãt pun
cti aliq̄ re pungẽte ⁊ vnguibꝰ ꝯstricti ⁊ pcussi v̇ga subtili
molli vt dolere faciat ⁊ nõ disrũpat nisi fuerit cã eiꝰ cali
ditas. Et ex eis q̄ ꝯferunt eis ẽ vt sumãtur toꝛtelle ⁊ di
gitis ꝯterãtur in mesus aut in vdeac odoꝛiferis ⁊ ex eis
emplꝛm fiat stõ ⁊ ꝓpꝛie in dispõe sincopis. ⁊ fiat eis ẽplꝫ
etiã cũ ẽplꝛis odoꝛiferis sicut sꝛ emplꝛm pineale ⁊ emplꝛm
almarub fꝛi. Et qñq; ꝯfert vt admĩstrent sup stõs eorũ
medicine facte ex medicis coꝛdialibꝰ bõi odoꝛis ⁊ vt va
poꝛent ex fumigiĩs factis ex ãbꝛa ⁊ fiat emplastꝝ iunctu
ris ipsoꝝ ex emplastº facto ex aq̄ rosꝛ. ⁊ aq̄ myrti ⁊ alme
sus ⁊ cãfoꝛa ⁊ muscho ⁊ croco ⁊ xiloaloes ⁊ galia ⁊ rosꝛ
⁊ fiat p̄paratio in calefaciẽdo coꝛpa eoꝝ si cã est frigus
⁊ infꝛiando ipsa si cã est caloꝛ. Et qũ supuẽit eis sincopis
fiat ipsis illud qđ diximꝰ etiã in dispõe sincopis ⁊ spgat
sup facies ipsoꝝ aq̄ fꝛa ⁊ stringãtur manus ⁊ pedes ipso
rũ ⁊ pungãtur plãte pedũ eoꝝ et extendãtur capilli et
nasi ipsoꝝ. Qũq; euadunt cibent pane isuso i vino odo
rifero. Et si fuerit i stõis eoꝝ humoꝛ cholericꝰ aut subti
lis sumãt in potu q̃titatẽ. ij. cochliariũ de oxymelle cum
auꝛ. i. de hiera aut minꝰ si fuerit debiles. Et si fuerit fꝛi
tas supflua sumãt in potu tyriacã ⁊ sagzeneã ⁊ diamar
te ⁊ ꝯfectionẽ stõatico ⁊ electuariũ diaspmaton.

¶ Cam. xviij. ꝺ fame sincopali.

Et vt sint patiẽtes famẽ non tollerãtes seipos
qum famelici sꝛ: qũq; tardat eis cibus supue
nit eis sincopis ⁊ casus v̇tutis: ⁊ cã eiꝰ est caliditas foꝛtis
⁊ debilitas in stõ.

¶ Cam. xix. ꝺ cura.

Huius egritudis cura ꝓxima est cure bolismi
⁊ iam p̄teriĩt maioꝛ ps canonis regis ipsiꝰ i do
loꝛibus stõi ⁊ bolismo. et ad sũmũ cura ipsoꝛũ
diuidit ad curãdum patientes ipsã in dispõe sincopis ⁊
est iam dictũ in capº sincopis. Et ad curandũ ipsos qñ
euadũt: ⁊ est vt cibent pane isuso i vino ⁊ sirupo de fru
ctibꝰ: deinde cũ alio regie infꝛante p̄dicto in bolismo et
eo qº curent añ illud: ⁊ est vt ꝓhibeãtur a sõno plurimo
⁊ ñ tardet eis cibꝰ ⁊ vt cibent fꝛis actu: ⁊ vt fiãt illꝛ ea q̄
dicunt i doloꝛibꝰ stõi.

¶ Cam. xx. de siti.

Multitudo sitis ⁊ eiꝰ vehemẽtia qñq; fit pp stõm
s. aut pp caliditatẽ ꝯplonis eiꝰ ⁊ ꝓpꝛie oꝛis eiꝰ
⁊ qñq; accit illa caliditas i inflãmatiõe febꝛiũ
ita vt quidã eoꝝ non cessent bibere et nõ satient donec

moriātur inde in ꝑrimo. Et qn̄q accit illa caliditas ꝑ
pter potū vini fortis veteris valde plīmi aut cibū calīn
valde actu vel potētia sicut ē assa ⁊ allea ⁊ silia. Et mul
totiens morit hō ex potu vini veteris iflāmatus ⁊ con
turbatus ⁊ fitiēs. Et qn̄q accit illa caliditas ex potu a
quaꝝ salsaꝝ ⁊ aq̄rū aliaꝝ. Et aq̄ maris qn̄q efficit i siti
additionē cui nō succurrit ⁊ qn̄q fit pp medicias ⁊ pp
cibos siti facientes q̄ faciūt siti cum ablutōe aut cursu:
⁊ ablutōe q̇dem sicut res salite q̄s nā abluere q̄rit cum
ablutōe aut icisione: ⁊ cursu sicut viscosa q̄ nā q̄rit subti
liare valde itā vt penetrēt ⁊ nō adhereāt: ⁊ qn̄q facit si
tim res grossa ppea q̇a venit ad eā caliditas. Et pisces
q̇dem saliti aggregāt hec oia aut ꝑpter siccitatē stōi. Et
qn̄q fit ꝑpter phlegma salsū in ipso aut dulce aut cho
lerā amarā. Et qn̄q fit ꝑpter hūiditates feruētes. Et
qn̄q fit cū coitate mēbroꝝ alioꝝ sicut fit i diabete ⁊ ē ꝺ
egritudinibꝰ renū ⁊ dicemꝰ ipsū in caº renū. Et qn̄z fit
sitis hꝰ capli ꝑpter oppillationē existentē inter stom ⁊ e
par ⁊ sepatur int aquā ⁊ penetratōez ipsiꝰ ad corpꝰ q̄re
nō sedat sitis q̄uis bibat aq̄ plīma: ⁊ hoc ē sicut illud
q̇ꝺ accit in hydropisi ⁊ in colica. Et qn̄z fit ꝑpter coita
tem epatis qū febricitat aut apatur aut vehemēs fit frigꝰ
eiꝰ q̄re nō attrahit ⁊ p coitatez pulmōis qū calescit ⁊ cō
dis etiā qū calescit ⁊ itestini ieiuni ēt ⁊ meri ⁊ alcaiasiz
⁊ que sequnt ipsuz qn̄ exiccātur i ipso hūiditates et mi
nuūt: et qn̄z calescit vehemēter ⁊ qn̄q ꝑpter egritudies
cerebri ex sirsem calida et mania et alcutrub. Et vehe
mētior q̇dem sitis ē illa q̄ facta est cā hoꝝ mēbrorū et p
coitatē illā que ꝯmouet ab ore stōi deiñ q̄ ꝯmouet a me
ri postea q̄ ꝯmouet a ꝑfūdo stōi deiñ q̄ ē cū coitate pul
mōis deide q̄ est cū coitate epatis deide q̄ est cū coitate
intesti ieiuni. Et qn̄q fit cū coitate corpis totiꝰ sicut in
febribꝰ et sitis cretica et que ē in fine ethice et pthisi. et si
cut accit ꝑpter puncturā vipaꝝ siti facientiū. nā qū ipe
pungūt n̄ cessat puntꝰ bibere et nō satiat donec moriat
⁊ silr a potu vini i qº mortue st vipe aut a cibo. Et si ac
cidit pꝰ eūonez cū solutiuo ⁊ egōe sanguinolēta supflua
Et bibenti q̇dem medicinā solutiuā ſm plīm accit qum
opat medicina sitis cuiꝰ defectus i pluribꝰ horis signifi
cat q medicia adhuc est i opōe. Et qn̄q accit vt tādet
ab hora sua aut añcedat ⁊ festinet āte opōez medicine.
Ueꝝ eiꝰ antecessio fit aut ꝑpter caliditatē medicine aut
pp caliditatē stōi ⁊ eiꝰ siccitatē: ⁊ tardat ꝑpter ꝯ̄riū illo
rū: ⁊ ꝑpter illud sitis i eo cuiꝰ stōus est calidꝰ ⁊ siccꝰ et
bibit medicinā calidā nō sigificat q medicia fecerit opō
nem suā iam dudū: ⁊ in eo q̇ est ei ꝯ̄riꝰ significat q ipsa
efficit opōez suā iādudū. Et ex eis q̄ ꝯmouent siti st mul
titudo locutōis ⁊ exercitij ⁊ laboris ⁊ sōnꝰ sup cibos ca
lidos: sed qū non ē sup cibos calidos tūc sōnus sedat si
ti. Et qn̄ aggregātur i egritudinibꝰ acutis sitis vehemēs
⁊ siccitas vehemēs tunc illud est malū valde.

Cam. xxi. de signis.

Signa q̇dez facte ꝑpter ꝯplones sciūtur ex eis
q̄ dicta st in caplis aggregatis siue sit cū mā si
ue absq mā ⁊ sit mā amara aut salsa nitrosa aut dulcis
aut ipediens sua ebullitōe. Et signū facte cā oppilatōis
est qm̄ significat ipsā qn̄z lenitas nature. Et signū facte
cā diabetis est vt sit sitis vehemēs quā non sedat potꝰ aq̄
imo qū bibit aq̄ fit necessitas extractōis ipsiꝰ cū vrina ⁊
redit sitis q̄re st sitis ⁊ ꝑuocatio vrine sese coitantes et
eq̄les. Signū ꝟo facte ꝑpter cās faciētes siti ꝑdictas ē
ātecessio illaꝝ cāꝝ. Et signa eiꝰ q̄ fit cū coitate. s. illiꝰ q̇dē
que fit cū coitate pulmōis ⁊ cordis st q̇ꝺ sedat eaz attra
ctio aeris fri ⁊ vigilie ꝯferūt ei ⁊ sōnus addit in ea ⁊ qn̄
q fit suctio aq̄ paulati magis vltima i sedādo ipsā q̄ sor
bere ipsā plīn: imo qn̄q sorbitio eiꝰ subito ꝯgelat supflui
tatē deinde calefacit eā q̄re addit sitis in duplo ⁊ expul
sor sitis addit i siti q̄re nō iuuat ab eis q̇bus iuuabat in
ꝑncipio. Et illa q̄ fit ex exiccatōe meri ē parua debilis
q̄re ꝯfert ei sōnus ꝑpterea q hūectat ventrē ⁊ q̇es ⁊ di
missio locutōis: ⁊ si est ex calore tūc vigilie ꝯferūt ei. Et
factā cū coitate epatis significat cognitio dispōis epatis
i ꝯplone sua ca. ⁊ sicca ⁊ apa suū calidū ⁊ nō calidū.

Cam. xxij. de cura.

Omnis cura fcā ex cāis ꝯplonalibꝰ curat cuz
ꝯ̄rio. Et sitis pulmōis curat cū aere attracto
Et multotiēs quidē curat sitis mandādo aquā frāz su
per linguā: ⁊ ille q̇ timet siti i ieiunio ꝑmittat loco aque
fabaꝝ ⁊ ciceris acetū cū oleo ⁊ abhorreat aquā fabaruz
⁊ ciceris qm̄ ambo st facientia siti. Et eūatus expectet
sup siti quā acq̇siuit ei eūo vsq qº ꝯfortet eius digō ⁊ n̄
bibat sitiēs aliq̇d plurimū subito nz aq̄ frāz valde ⁊ mō
tificet caliditatē quā debilitauit sitis ⁊ vomitꝰ qn̄q facit
siti ⁊ sedat eā sirꝰ de pomis cū aq̄ rof. Et in stō q̇dez ca
lido ⁊ sicco addit aq̄ fra siti ⁊ silr in stō salsi hūoris ⁊ aq̄
calida sedat siti eiꝰ multotiēs. Et qn̄ fit vehemēs sitis et
nō est febris tūc misceat cum aqua paꝝ iuleb vt ꝑueniat
aqua ad extrema membroꝝ.

Ca. xxiij. ꝺ cura ꝑcussiōis obuiatōis ⁊ casu sup stom

Emplastꝝ ꝯferens ad hº. Rx poma scenia ꝺcocta
cū decoctōe boni odoris donec dissoluātur in
decoctōe deiñ terant bñ deinde sumat ex eis
pōdus. l. ʒ. ⁊ misceat cū. x. laudāi ⁊. viij. rof. ⁊. vi. aloes
⁊ aggregent oia cū duobꝰ succis. s. arnoglosse ⁊ foliorū
cupressi ⁊ misceat cū eis oleū ꝺ lilio ⁊ fiat tepidū ⁊ lige
tur sup ventrē ⁊ vbi est stōus aliquot diebus.

Tractatus. iij. de nocumento digōis. C. i.

Nocumēta digōis sequnt nocumēta i inferio
ribus stōi aut pp cāz in cibo aut ꝑpter cāz
in dispōe q̇etis corpis ⁊ motꝰ stōi. Et scūz
cā rei stōi ē malitia ꝯplexiōis aut calide aut
frie ⁊ fortior eaꝝ est fra ⁊ debilior eaꝝ est calida. Fra eniz
vehemētiꝰ nocz digōi q̄ ca. Ueꝝ sicca ⁊ hu. n̄ ꝑueniūt ad
hoc ſm plurimū vt appeat ex eis solū cū eq̄litate ābarū
aliaꝝ q̄litatū nocumētū digōis nisi iam fecerint euenire.
Sicca q̇dē arefactionē ⁊ hūida hydropisiz. Ueꝝ dispō
int quietē ⁊ somnū ⁊ eoꝝ ꝯ̄ria ⁊ q̇ꝺ sequit ea ꝺ iudicijs
cibi i hoc ē q cibꝰ indiget q̇ete ⁊ sōno vsq qº bona fiat
digō ⁊ qn̄ st loco amboꝝ motꝰ ⁊ vigilie nō ꝯplet digō.
Et cibꝰ q̇dem grauis remanet in stō ꝓlixe ⁊ digerit aut
remanet idigestꝰ aut est ꝑue digōis: sed leuis cibꝰ qū nō
digerit ꝓlongat spatiū remanētie eiꝰ non digesti imo qn̄
nō est in stō q̇ digerat ipsum corrūpit velociter. Et cibꝰ
quidē aut ꝯuertit ad illꝺ q̇ꝺ necrio facit digōez itegrā
aut ꝯuertit ad illud q̇ꝺ nc̄riaz facit ꝯuersionē aliquā et
digerit digōe aliq̄ non itegra q̄re nō attrahit corpꝰ ex q̄
titate cibi quā pote est ipsū sumez q̄titatē qua idiget ex
cibo: ⁊ fit ibi extēuatio. aut nō digerit oio. Et illud est
ſm duos mōs. nā ipse tūc aut remāet cū dispōe sua aut
ꝯuertit ad subām extraneā corruptā. Et qn̄q fit illud i
oi digōe ⁊ vsq in 3a ⁊ q̄rta. ⁊ cā illiꝰ accidūt hydropisis
⁊ cancer ⁊ formica et herisipila et morphea et baras et
scabies: et illud iō qm̄ sanguis nō est digestꝰ digōe ꝯue
niēti nature: q̄re mēbra nō attrahūt ipsuz ita vt ipso nu
triātur et putrefit et fetet et nō fit nutrimentū ex eo et n̄
fit bona assimilatio eiꝰ cū eis et si fuerit illic vincentia fex

⁊ calitaſ denigratᷣ ⁊ qñ3 fit nigredo eiꝰ ſilis pici ⁊ ſtõus
etiã qñ non digerit oĩo ꝑuenit res ad lubricitatẽ inteſti
noꝝ aut ad hydropiſim. Uerũtñ non ꝯuertitᷣ niſi ad hy
dropiſim tympanitẽ qu3 ſtõus in ipſa h3 ĩpreſſionẽ tãte
q̃titatis q̃ facit vaporationẽ cibi ⁊ nõ qua digerat. Et
ſcias ꝙ corruptio digõis ⁊ debilitas eiꝰ ⁊ ad vltimũ no
cumentũ eius qũ accit ex q̃libet mã eſt faciliꝰ ad curan
dũ q̃ ſit qũ accit ꝓpter debilitatẽ v̓tutis ⁊ malitiã ꝯplo
nis ꝯfirmatã.

Ca. ij. de corruptõe digõis.

Quibus corrũpitᷣ in ſtõ ꝑꝑ cãs que ſũt ꝯrie cãis
rectificatõis eiꝰ: ⁊ ad ſũmũ cã in hoc aut eſt in
cibo aut ĩ receptore cibi aut in rebꝰ accidẽtibꝰ
ſuꝑueniẽtibus eis. Et cibꝰ quidẽ corrũpitᷣ in ſtõ aut ꝑꝑ
q̃titatẽ ſuã aut ꝑꝑ qualitatẽ ſuã. Propᷣ q̃titatẽ quide3
qm̃ eſt plus q̃ o3 quare patitᷣ de digõe infra q̃ o3 aut ẽ
minus q̃ o3 ⁊ patitᷣ de digõe ſuꝑ q̃ o3 q̃re aduritᷣ ⁊ ĩ ci
nerẽ ꝯuertitᷣ. Et ex ꝓximo huic corrũpitᷣ cibꝰ ſubtilis ĩ
ſtõ igneo calido: ſed ꝑꝑ qualitatẽ qm̃ eſt in ſeipſo veloci
ter ſuſcipiẽs corruptionẽ ſicut lac recentᷣ mulctũ ⁊ melo
nes ⁊ ꝑſica aut tarde recipiẽſ rectificationẽ ſicut ſ̃t tube
ra ⁊ caro bubali: aut eſt ſuꝑflue qualitatis ꝑꝑ ſuã calidi
tatẽ ſic: mel aut eſt ꝑꝑ ſ̃itatẽ ſuã ſic cucurbita: aut eſt ꝓ
hibens appetitũ cibi cũ ꝓprietate que ẽ in ipſo: aut in co
medẽte ſicut ille cuiꝰ refugit nã a cibo aliq̊ q̃uis ſit lau
dabilis aut ſit appetendus ab aliq̊: aut ꝓpter horã ſue
receptõiſ ⁊ illud eſt qñ ſumitᷣ ⁊ in ſtõ eſt replo aut rema
nẽtia alteriꝰ: aut ſumitᷣ ante exercitiũ ꝯſuetũ pꝰ expulſio
nẽ cibi ꝑ̊mi ⁊ egreſſionẽ eiꝰ: aut ꝓpter errore3 in ordine
ſuo ita vt ordinetᷣ q̇ eſt velocis digõis ſuꝑ illũ qui ẽ tãde
digõis ⁊ remaneat natãs ſuꝑ ipſum quaꝛ corrũpitᷣ ⁊ cõ
rũpit illũ qui ꝯmiſcetᷣ ei. Et nec̃riu3 q̇dem eſt ĩ ordĩe vt
ꝑmittatᷣ leuis ſuꝑ grauẽ: ⁊ leuis ſupra ſtipticũ niſi ſit ali
q̇d vocãs egꝛ faciẽſ nec̃riu3 vt ꝑmittatᷣ ſtipticꝰ ad retinẽ
dam nã3: aut ꝓpter multitudinẽ ſpẽꝝ eius ⁊ miſceãtur
alij̃ cũ alijs q̃re ꝯmiſcetᷣ ille q̇ eſt velocis digõis ⁊ ille q̇
eſt tarde digõis. Fcã aũt cã receptoris aut ẽ in ſubã eiꝰ
aut eſt cã alteriꝰ ⁊ eoꝝ que circundãt ipſu3 ⁊ accñt ĩ ipo
⁊ illud qꝺ eſt ĩ ſubã eius ẽ ſicut ſi ſit ĩ ſtõ malitia ꝯplõniſ
cũ mã aut ſine mã ⁊ debilitetᷣ in digerẽdo aut ꝑtranſeat
digõe3 ſicut iã ſciuiſti ĩ calido ⁊ ſ̃o aut ſit ſubã eius ſpiſ
ſa ⁊ zirbũ ipſiꝰ ſubtile: aut ſit ꝯprehẽſio ipſiꝰ ſuꝑ ipſu3 ñ
ſilis ⁊ nõ bona aut ſit bona. Uerꝝ grauitaſ eiꝰ ſit impedi
ens ſtoᵐ quaꝛ ipſe appetit depõere qꝺ ĩ ipſo eſt q̃uis ñ
eueniãt rugitꝰ ⁊ ĩflatio ⁊ iſta duo ſ̃t ex cauſis debilitatis
ſtõi ⁊ deſtructõis eiꝰ: ſed illa q̃ eſt cã alteriꝰ eſt ſicut ſi ſit
in ſtõ ventoſitas ſeꝑans intᷣ ipſum ⁊ intᷣ ꝯprehenſionem
vltimã ſuꝑ cibũ. Et qñ dꝛ ꝙ multitudo eructuatõis eſt
ex cãis corruptõis digõis nõ ẽ inq̃tũ eſt eructuatio ſed
inq̃tũ eſt ventoſitas q̃re extendit ſtoᵐ ⁊ facit natare ci
bũ. Non g̊ ſit bona ꝯprehẽſio fundi ſtõi ſuꝑ cibũ. Et oẽ
q̇dem faciens natare cibũ eſt ꝓhibens digõe3. Et ſicut
ſi ad ſtoᵐ currat ex capite aut epate aut ſpleñ aut reliq̇ſ
mẽbris qꝺ corrũpat cibũ ꝓpter ſuã coitatẽ ⁊ non poſſit
ſtõus regere ipſũ. Et multotiẽs q̇dem effunditᷣ ad ipſu3
pꝰ digõe3 ⁊ multotiẽs effunditᷣ ante ipſã. Et ex illis eſt
vt ſit illud qꝺ circũdat ipſum ex epate ⁊ ſplene ſ̃m aut
male ꝯplõniſ. Fcã ãt ꝑꝑ cãs recentᷣ ſuꝑueniẽteſ cibo
⁊ receptori ẽ ſicut qũ deficit cibo illud q̊ indiget ꝺ ſom
no digõis: aut qũ inuenitᷣ motꝰ ſuꝑ ipſum q̊ non ĩdiget
⁊ ꝯmouet ipſũ ⁊ corrũpitᷣ: aut q̇a accit potus ſuꝑ ipſum
plus q̃ ſit nec̃riu3 aut minꝰ aut accit coitꝰ ſuꝑ eũ aut mlᷣ
tiplicãtur cibãia ſuꝑ nã3 digeſtiuã aut balneũ aut obuia
tio aeris vehem̃tis frigoris aut male ſubẽ. Et ventoſita
tes retẽte in ventre ꝓhibent digõe3 ⁊ corrũpunt eã q̇a ꝯ
mouẽt cibos ⁊ mouentᷣ in eis. Et cibus q̇de3 corrũpitᷣ
ĩ ſtõ aut q̇a putreſcit aut q̇a aduritᷣ aut q̇a aceſcit aut qr
acq̇rit qualitatẽ nõ ꝓportionalẽ ad aliq̃ qualitatũ ꝯſue
taꝝ. Et totũ illud ẽ aut q̇a cibuſ ꝯuertitᷣ ad illud aut q̇a
hũor ſ̃m illã formã ꝑmiſcetᷣ cibo ⁊ corrũpit ipſũ. Et qñ
ꝗ3 eſt iſte hũor natãs: ⁊ qñ3 eſt paꝝ reſidens ad inferiora
ſtõi q̃re nõ dilatatᷣ n3 ꝑuenit ad os ſtõi. Et quotiẽs ad
ditᷣ cibꝰ aceſcit ⁊ aſcẽdit ad os ſtõi ⁊ ꝑmiſcetᷣ cu3 toto ci
bo: ⁊ qñ3 eſt hꝰⁱ hũor penetrãs ĩ venis deide reuertitᷣ ſu
bito qũ opponitᷣ ei oppilatio ſubito ĩ facie meatuũ cũ q̇
bus non preꝑatᷣ penetratio. Et qũ ſtõus ẽ calidus abſ3
mã aut cũ mã cholerica effuſa ex epate ad ipſũ ꝓpᷣ mul
titudinẽ gñatõis eiꝰ in ipſo ꝑ viã fellis predictã corrũpũ
tur ĩ ipſo cibi leues ⁊ digerũtur fortes groſſi ſicut caro
vaccina. Et ſplen ẽ cã corruptõis cibi. Et ſcias ꝙ cõru
ptio digõnis qñꝗ adducit ad egritudines plĩmas mali
gnas ſicut epilepſiã ⁊ melãcholiã mirachiã ⁊ ſilia: ĩmo
eſt mꝛ egritudinũ ⁊ origo chronicaꝝ infirmitatũ. Et qñ
ꝗ3 corrũpitᷣ digõ ꝯualeſcẽtibꝰ ⁊ gñatᷣ acetoſitas ⁊ ĩdicat
recidiuationẽ ꝓpter illud qꝺ timetᷣ de putrefactiõe. Et
multotiẽs q̇dẽ facit accidere corruptio digõis pruritũ.

Caᵐ. iij. de debilitate digõis.

Cauſe debilitatis digõis ſ̃t oẽs cẽ quas dixiũſ
ĩ corruptõe digõis: ⁊ ſigna eaꝝ ſunt illa ſigna.
Uerꝝ effuſio cholere ex illa ſũma non debilitat digõem
ſed qñꝗ corrũpit eã. Effuſio aũt melãcholie qñ3 aggre
gat ãbas res ⁊ ſilr etiã ſiccũ ⁊ hũidũ ex hac ſũma non ꝑ
ueniunt ãbo ſola ad hoc vt deſtruãt. nã humidũ ꝑducit
ad hydropiſim ⁊ ſiccitas ꝑducit ad arefactionẽ. Et ex
cãis debilitatis digõis ẽ raritas mirach ⁊ ꝑuitas cãniſ
eiꝰ. Et qñꝗ eſt cã in debilitate digõis velocitas deſcen
ſionis cibi aut ꝑꝑ lubricitatẽ ſtõi ex eis q̃ ſcis ĩ cå lubri
citatis ſtõi. Et ñ ẽ illꝺ ex cãis cõruptõiſ digõis et ñ igre
ditᷣ ĩ eis ĩmo ĩgredꝛ ĩ cãiſ ꝺbilitatis ſtõi. Et hic q̇dẽ ꝺſcẽ
ſus ante horã qñꝗ ſit ex bonitate ꝯprehenſiõis ſtõi ſuꝑ
cibũ qñ feſtinat expulſiua motu ſuo ⁊ ẽ fortis. Et qñꝗ
ſit ꝓpter debilitatẽ retentie: q̃re non retinet ⁊ non ꝯpre
hendit ſicut o3 donec digeratur ĩtegre. Et qñꝗ eſt ꝓpᷣ
aꝑata calꝫa aut phlꝫatica aut melꝫica ⁊ vlcera ⁊ ſilia quaꝛ
non ſit bona ꝯprehẽſio. Et qñꝗ non ſit bona ꝯprehẽſio
cã cibi qũ eſt grauis aut mordicatiuꝰ cholericꝰ: aut ẽ ca
lidus aut ſtõus h3 ꝯplõnem calidã: aut ĩ potu ſumit hñſ
ipſum ⁊ cũ ipſo eſt ꝯplo calida hñs bonitatẽ digõis ali
q̇d calm ꝓhibens digõem ⁊ ſ̃m plm corrũpit ipſã ⁊ nõ
ꝓhibet ipſã tm̃. Et hꝰⁱ quidẽ hoĩe3 ſicut ſcis qñꝗ ſanat
⁊ tẽperat digõem eiꝰ potus aq̃ ſ̃re. et ſilr qñꝗ in ſtõ ſunt
hũores mali ⁊ ꝓprie mordicatiui diſtinguẽtes intᷣ ipſu3
⁊ intᷣ cibos qꝛ non ſiũt bone ꝯprehenſiões ⁊ retentões ⁊
eſt deſideriũ expellẽdi vehem̃tiuſ. Et illud qꝺ ẽ cã boni
tatis digõis eſt ꝑꝑ bonitatẽ ꝯprehenſioniſ. Cõprehẽſio
eni ſtõi ſuꝑ cibũ qum ẽ integra et ẽ non ĩpediens digerit
qꝺ ſibi ꝑtinet. Et ſi ẽ itẽgra ſ3 ẽ grauatia ⁊ ſtõus retĩet
cibũ retentiõe eiꝰ q̇ h3 tremorẽ ꝓpter quandã grauedi
nem ⁊ ẽ appetens vt ſeꝑet ipſum ẽ digõ infra illã ⁊ non
ſ̃t eructuatio ⁊ rugitꝰ. Et ſi non ẽ ꝯprehenſio ẽ debilitaſ
digõis ⁊ rugitꝰ ⁊ eructuatio. Et qñꝗ ꝑducunt ꝺbilitas
digõis ⁊ ꝯuerſio cibi ad phlꝫa ad tremorẽ ⁊ frigus extre
mitatũ ⁊ ꝯmotionẽ paroxiſmi febris. Uerꝝ pulſus non ẽ
pulſus factꝰ in initio paroxiſmi febris. Et qñꝗ ſit debi
litas digõis ꝓpter nauſeatiuã ſatietate3 ⁊ replõnem añ
cedente3. Et in lib̊ q̇dem mortis velocis dꝛ ꝙ ſi ſuper
oculos eiꝰ q̇ h3 nauſeatiuã ſatietatem ⁊ tarditatẽ digõis

botboꝛ nigra appet ſilis ciceri ⁊ rubet ps eiꝰ ⁊ viridis fit ps alia tūc ipſe icipit cū diminutōe rōnis ⁊ moꝛit in ſeptiadecia. Et ex cāis cōꝛuptōis digōis ⁊ deſtructōis eiꝰ eſt triſtitia ſicut ex cāis bonitatis digōis ē gaudium.

¶ Cam. iiij. de ſignis debilitatis digōis.

Illā quidē q̄ leuis ē ſignificat grauitas ⁊ extē ſio ⁊ remanētia cibi i ſtō longioꝛ ꝯſueta. Fōtez aūt ſignificat eructuatio adducens ſapoꝛē cibi pꝰ. v. horas rugitꝰ ⁊ nauſea ⁊ extēſio ⁊ eſtuatio anhelitꝰ: ſed vltimā ſignificat ꝙ cibꝰ non alterat̄ alteratōe de q̄ ſit curādum penitꝰ ſicut ſi ſit frītas ſupflua valde: ⁊ cibus qñ ñ digerit̄ niſi tarde deſcēdit tarde niſi ſit ꝓpter motū vtutis expulſiue ex moꝛdicatōe aut q̄litate alia ꝯ̄ria aut grauitate. Et ſigna eiuſ q̄ ſit ꝓpter ꝯplōnem ſt̄ ea q̄ iam ſciuiſti ⁊ ꝙ ē ꝯpꝛehenſio tremula abſq; foꝛti appetitu dſcē ſionis cibi ⁊ eſt deſideriū eructuādi abſq; euentu rugitꝰ ⁊ eructuatiōis frequētis ⁊ ⁊ ſingultꝰ ⁊ iflatio petētes illud aut ſicut ſi eueneniat pꝰ. Et ſigna eiꝰ in q̄ eſt cā dſcē ſus cibi ante hoꝛā ſt̄ lenitas egōis ⁊ fetoꝛ eiꝰ ⁊ paucitaſ mundificatōis epatis ⁊ coꝛꝑis ab ea: ⁊ qñq; accidūt cū ea moꝛdicatio ⁊ iflatio. Et ſignificatiōes q̇dem eiꝰ que ē ab hūoꝛibꝰ calidis ſt̄ ſitis ⁊ ꝑuitas appetitꝰ ⁊ eructuatio fetida fūoſa. Et illā que fit ex hūoꝛibꝰ frīis ſignificāt illud qđ egredit̄ ex eis cuz vomitu ⁊ acetoſitas ⁊ caſus appetitꝰ cū ſignificationibꝰ frigoꝛis ⁊ materiei ꝑdictoꝝ i tractatu pº. Et illā q̄ ē ab aꝑatibꝰ ⁊ ſilibꝰ ſignificāt ſigª coꝝ.

¶ Cam. v. de cura.

Quum fuerit debilitas digōis accidēs a cā leui aut a replōne añcedente nō plīma tunc ſufficient i ea longituº ſomni ⁊ dimiſſio exercitij ⁊ vociferatōis ⁊ balnei ⁊ admiſtratio vomitꝰ cū aq̄ tepida et ſubtiliatio regis. Et qñ eſt plus illa ⁊ maioꝛ ⁊ ſt̄ poſt acceptionē cibi moꝛdicatio ⁊ nauſea ⁊ eructuatio ꝑueniēſ ad ſapoꝛē cibi oꝫ vt ſumat̄ in potu aq̄ tepida multotiēs ⁊ nō ceſſet iterare donec euomat̄ totū illud qđ cōꝛuptū eſt deinde effundat̄ ſuꝑ caput eiꝰ oleū aliqđ ⁊ vapoꝛet̄ vent̄ eius ⁊ viſcera cū pāno calefacto ⁊ fricent̄ extremitates eiꝰ cū oleo đ oliuis ⁊ oleo roſ. ⁊ effundat̄ ſuꝑ ipſū aq̄ tepida ⁊ dſcribat̄ ei ꝓlixitas ſōni ⁊ ꝓhibeat̄ ei cibꝰ in die illa. ꝙ ſi i mane ſurrexerit letꝰ ⁊ foꝛtiſ igrediat̄ balneū: ⁊ ſi nō redeat ad ſomnū ⁊ regim̄ ſubtiliatiuū ⁊ doꝛmitationē paucā ⁊ leuē tribꝰ diebꝰ ꝯtinuis vſq; qº ꝯuertatur ſtōus eiꝰ ad diſpōez ſuā ⁊ qñq; indiget ſolōne ventris. Et piꝑ q̇dem ē ex medicis magis iuuatis ad digōnem ⁊ ſomnꝰ ois iuuat digōem. Vez ſōnus ſuꝑ ſiniſtrū eſt plīmi iuuam̄ti in hoc ꝑꝑ ꝯpꝛeſſionē epatis ſuꝑ ſtōum ſed ſōnus ſuꝑ dexm eſt cā velocitatis dſcenſiōis cibi qm̄ pꝛeꝑatio ſtōachi facit illud nec̄rium. Et ſcias ꝙ amplexari infantē ꝓpinqū ad hoc vt poluat̄ ſm lōgitudinē noctis eſt ex rebꝰ magis iuuatiuis ad digōez ⁊ oꝫ ne ſuꝑueniat ei ſudoꝛ. Sudoꝛ eni infr̄at ⁊ ꝓhibet iuuam̄tuz calefactōis cū caliditate ſua inata: ⁊ oꝫ vt ñ ſit cū eo đ anhelitu eſtuatio. Eſtuatio eni ⁊ motꝰ appetitus variāt motꝰ vtutū nutritiuaꝝ. Et ſūt q̇daz hoies q̇ amplexātur catuluz canis aut cattū maſculū nigꝝ. In debilitate aūt digōnis fcā ꝓpter caliditatē cū mā ex eis q̄ ꝯferunt ſt̄ oxypoꝛiū diacydonitē ⁊ cibi acetoſi ſtiptici almuiati ⁊ collegati ⁊ q̇ ſt̄ ſiles illis ex frīis. Et ꝯfert ei pōduſ. ij. ʒ. ſuffuſ facti ex. x. ʒ. roſ ſpodij. iij. coꝛiādri ſicci. v. ſumāt̄ i potu cū aqua granatoꝝ aut oxypoꝛio diacydoniten.

¶ Cam. vi. de ſignis coꝛꝛuptionis digōnis.

Significatōes q̇dem eiꝰ ex q̇bus cognoſcit̄ coꝛꝛuptio digōis manifeſte ſt̄. Verū ſignificatōeſ que qñq; aſſociātur ⁊ qñq; nō aſſociant̄ ſunt rugitꝰ eructuatio ⁊ moꝛdicatio. Et ſignificōes eiꝰ q̄ fit ꝑꝑ diſpōes ciboꝝ ꝑdcās ſt̄ cognitio diſpōum ⁊ motꝰ eoꝝ an ſint multi aut ſuſceptibiles putrefactōis aut ſit erratū in oꝛdine eoꝝ aut hoꝛa ipſoꝝ. Et motꝰ q̇dem ſuꝑ ipſos ē genus erroꝛis ꝓpter illud cuiꝰ rememoꝛatio ꝑceſſit ⁊ vt quotiēs fecerit illud accidat coꝛꝛuptio digōis: ⁊ quotiens cauet ⁊ abſtiet rectificat̄ digō. Signa aūt accn̄tia ꝓpter ꝯplōnem ſtōi ⁊ egritudies eiꝰ cognoſcūtur ex ſigniſ ꝑdictis i caº aggregāte ⁊ qñ mā coꝛꝛupta ē in ſtō in ipſo ſt̄ nauſea ⁊ accn̄tia q̄ ſunt cū coꝛꝛuptōe digōis frequētia nō hn̄tia viciſſitudies: ⁊ ſi ſt̄ illic viciſſitudies tunc medicine ſunt aduenietes effuſe. In facta aūt ꝑꝑ raritatē ſtōi ⁊ attēuationē texture villoꝝ eius ⁊ accn̄tia diſpōis ad ipſū ſicut vetuſtatis ſigna ſt̄ ꝓlongatio doloꝝ ſtōi ⁊ egritudinū eiꝰ ⁊ debilitas digōis cū debilitate appetitꝰ ⁊ attēuatio coꝛꝑoꝛis. Et ex iſtis q̇dem qñq; accidūt debilitas digōnis ⁊ deſtructio eiꝰ ſine coꝛꝛuptōe ipſiꝰ. Factā aūt ꝓpter vētoſitates ſignificāt ſignificatōes ventoſitatū pꝛedicte: ſed ſignificatōes effuſionis ex mēbꝛis coibus ſt̄ ex eis q̄ dixiūs in locis ſuis vt ꝯſideres diſpōez illiꝰ mēbꝛi i ſeipſo ⁊ vt cognoſcas an multiplicent̄ in ipſo effuſiōes ad mēbꝛa alia i vijs alijs ſicut vt cognoſcas an ille cuiꝰ ſtōus exiſtimat̄ ledi a catarris habeat cataꝝ deſcendentē ad guttur ad pulmonē ⁊ alia. ⁊ ſigm caſuſ coꝛꝛuptōis digōnis ꝓpter effuſionē cholere eſt vt ſit ꝯplō nō cū illa cholerica deinde inueniant̄ in ſtō mōdicatio ⁊ natatio cibi.

¶ Cam. vij. de cura eius.

Principiū illius ē vt egrediat̄ qđ eſt coꝛꝛuptū i ſtō ex cibo vſq; ad finē ſui cū vomitu aut ſolōne ventris ⁊ vt rectificet̄ regim̄ eiuſ qđ comedit̄ ⁊ bibit̄ ⁊ reducat̄ in oibus diſpōibus ad illud qđ nec̄riuz ē vt expellat̄ cū cibo donec verificet̄ eius bōitas q̄re mundificet̄ ſtōus ꝑus cū potu aq̄ roſ. Si aūt fuerit coꝛꝛuptio digōis ꝓpter caliditatē ſtōi aut ꝓpter cholerā effuſam ad ipſū ingroſſa cibos eoꝝ ⁊ declina cū eis ad frigus adeo donec ſint ſicut caro vaccia cū aceto ꝯdita ⁊ nō ponas frīa ſubtilia qm̄ ſubtilia coꝛꝛūpunt̄ in ſtōis eoꝝ velociter. Et oꝫ vt ille q̇ ex eis cholericꝰ eſt euomat āte cibū. Et ſi fuerit illud ꝓpter frigus curet̄ illud frigus cū eis q̄ dixiūs in caº ſuo. Et ſi fuerit cā raritatis ſtōi curet̄ cū medicis odoꝛiferis ſtipticis ꝑdictiſ ⁊ cū cibis bōi chimi velocis digōis q̄ ſint facti decliues ad exuccatōem ⁊ ſtipticitatē arte ⁊ cū ſeibus ⁊ reliq̄s que diximꝰ in capº aggregāte. Et ille i coꝛꝛuptōe digōnis cuius cā eſt effuſio cholere ex curſu ꝑdicto eueniēs raro oꝫ vt ꝯſueſcat vomere āte cibū multotiēs: ꝙ ſi melioꝛet̄ poſt illđ ⁊ ſumat cibū abſcindat hanc ꝯſuetudinez vt non debilitet̄ ſtōus ipſius: ⁊ cū hoc oꝫ vt poſt vomitū ſumat robub ꝯfoꝛtantes ſtom repellentes qđ effundit̄ ad ipſum ⁊ aſſidue fiat emplm ſtō ipſius cū eis q̄ ꝯfoꝛtant ipſum ad expellendū qđ ad ipſum effundit̄: deide ponant̄ ei circuitꝰ in q̇bus euomat āte cibū ſm rōcinationē pꝛedictā. In illis vo qºrū ſtōi cibū aceſcere faciūt ſi fuerit acetoſitas ꝑua accn̄talis ſit iuuam̄tuz cum ſuctōe pomoꝝ dulciū ⁊ iuuāt̄ coriandꝛo qū bibūt ipſum āte cibū cū aq̄ ⁊ ſilr̄ maſtix quz i potu ſumit̄ ex eo. Si aūt fuerit foꝛtis tūc ex eis q̄ ꝯfert ad hoc foꝛtit̄ magnifice vltie ſt̄ ſumitates ſq̄nanti cū carui ⁊ ſilr̄ oia elaria calida ⁊ elariuz Alchabithi. Et qñz iuuant̄ cū geleniabi iſuſo in aq̄ calida. Et ex illis q̄ ipſiſ ꝯferunt ē vt ſumāt ad manſionē hoc medicam̄. ℞ cymi ſeis aneti amboꝝ añ. ꝑtez. i. roſ. ru. ablatis capitibus ꝑtes. ij. cribellent̄ poſt ꝯtritionē cū oꝛali cuius doſis ſit

medietas.ʒ.i.cū vino ꝯmisto. Si vo īdigent eis q̄ sīt for
tiora hoc oꝫ vt vtant̄ vomitu post comestionē salsi ⁊ ace
tosi ⁊ acuti sicut foca. expectēt itaq̄ postea.i. hora deiñ
euomāt cū sirᵒ acetoso mellio calefacto ⁊ succo rhapha
ni ⁊ cū eis q̄ cursu eoꝝ īcedunt ⁊ ex aq̄ mellis ⁊ silibus
deinð medicent̄ cū tro.ro.maioribꝰ ⁊ cū trifera. Et mlt̄
totiens q̇dem nō est neccrius ī ea vomitꝰ qñ est cā in ipsa
frītas siñ mā ꝓpter quā acescit cibꝰ: ⁊ qñ cibꝰ acescit pꝛa
re tūc est maior corruptio: ⁊ oꝫ vt hñs eā dimittat ciba
ria cū micis ⁊ iura ⁊ cibet̄ exuccātibꝰ ⁊ frixis ⁊ eis q̄ in
patell̄ coqunt̄ ⁊ carne rubea. Et oꝫ vt cōpoꝝ eoꝝ ꝯplo
ꝑmutet̄ tm̄. Et ex eis q̄ vificāt oēm cibū corruptū in stō
est vt expellat̄. ꝙ si nā sufficiens fuerit facere illð tūc suf
ficiat ipsa: ⁊ si nā non ē sufficiens ad illð sumat diacymi
num ſm q̄titatē necessitatis. si aūt non sufficit adiuuet̄
cū reliq̄s elarijs solutiuis de q̇bus sumat̄ q̄titas pauca
ſꝫ mensurā q̄ educat̄ fex: ⁊ diacydoniten ē ex sūma eorū
q̄ eligunt̄ ex eis. Et signa q̇dem bonitatis ꝯprehensiōis
stōi sup cibū ⁊ bonitas digōis q̄ est ī vltio ⁊ ꝯ̄ria eoꝝ sūt
ea q̄ diximꝰ in cᵒ significationū. Q̇ð si res ꝑdicte nō fue
rint sed sentiunt̄ ꝯturbatio ⁊ grauitas ⁊ ðsideriū minuē
di grauitatē cū ꝯstrictōe accñte tūc scias ꝙ stōus ē vehe
mentis ꝯprehensiōis sed ē abhorrēs sūmā cibi in q̄titate
sua: ⁊ scias ꝙ digō est fundi stōi: ⁊ appetitꝰ oris stōi.

℄ Caᵐ.viij. de tarditate descensus cibi ex stō ⁊ veloci
tate descensionis eius.

Quādoq̄ remanet ī stō aliq̄d de cibo vsq̄ circi
ter.xv.horas ī dispōe sanitatis ⁊.xij.horas. ⁊
illud ē ſm cibū in leuitate sua ⁊ significat illud īuentio sa
poris eiꝰ in ore ⁊ ī eructuatiōe. retētio nāq̄ cibi in stō ñ
est nisi ꝑꝑ tarditatē digōis vsq̄ qᵒ digerat̄ expulsio eius
est ꝑꝑ expulsiōeꝫ expulsiue qū ꝯplet̄ digō: aut ꝑꝑ motio
nem mouentē expulsiuā sicut mōdicatio cholere aut me
lācholie acetose aut alicꝰ eoꝝ q̄ dicemꝰ. Et non ē sicut
existiauerūt q̇dā ꝙ oīs cā ī retentōe eiꝰ est strictura mea
tus īferioris. Nā si eēt illud non eēt posīs exitꝰ denarij
⁊ aurei deglutitoꝝ ⁊ vinū ⁊ lac nō remanerēt ī stō ⁊ am
bo ñ natarent ī stō debili ⁊ facerēt rugitū ⁊ inflationeꝫ:
īmo cā in descensiōe cibi nālis est digō ⁊ vtus stōi ad ex
pellendū cui non ē ꝯuenientia magis cū aliqᵒ in dispōne
cibi qū non accit stō nocumtuꝫ dōec digerat̄ cibꝰ. Sto
machus eni sanus ꝯprehendit ipsū ⁊ ꝯstringit̄ supᵉ ipsuꝫ
meatꝰ suus īferior vehemter: qūq̄ adest hora expellēdi
dilatat̄ ⁊ expellit stōus qð in ipso ē cū villis suis latitu
dinalibꝰ: ⁊ quotiēs festinat digō festinat descēsus: ⁊ si tā
dat tardat nisi accidat aliq̄ cāꝝ facientiū descēdere cibū
a stō qū nondū sit digestꝰ ex eis q̄s iaꝫ sciuisti. Et q̄titas
q̇dem eq̄lis remanentie cibi ī stō ⁊ egressionis eiꝰ est illð
qð est īter.xij.horas vsq̄ ad.xxij.horas. Et cibꝰ q̇dē pli
mus qū non digerit̄ ꝑꝑ suā multitudinē: ⁊ ille cuiꝰ q̄litas
est mala etiā tūc nullus eoꝝ remanet ī stō sano fortis ex
pulsiōis: īmo expellit̄ ad īferiora velocit̄. Et qñq̄ succe
dunt ei fluxꝰ ventris ⁊ colirica passio: ⁊ qñ fuerit stōus
debilis queꝫ cibꝰ grauat aut vlcerosus hñs bothor: aut
fuerit in eo hūor viscosus lubricꝰ non morabī ī ipso cibꝰ
nisi paꝝ: ⁊ fit hᵒ siue sit debil̄ retentia siue digestia. Et ti
bi q̇dem poſſe est vt cognoscas signa q̄ oꝫ te cognosceī ex
cāis hoꝝ ex eis q̄ tibi ꝑteriēt in capitulis predictis.

℄ Caᵐ.ix. de cura eius a cuius stō tardat̄ descensus
cibi aut in cuius stō natat cibus.

Ex cura illiꝰ est sōnus sup dexᵐ. Adiuuat eni
ad hᵒ vt velocit̄ descēdat cibus a stō q̄uis sit
debilis adiutorij ad digerendū: ⁊ adiuuāt ad hᵒ deambu
latio subtil̄ ⁊ fricatio pedū ⁊ ꝯfractio ventositatis cū eo
qð scitur in capitulo eius.

℄ Caᵐ.x. de cura eiꝰ a cꝰ stō festinat descensus cibi.

Quidā ātiquoꝝ fuerēt q̄ noīauerēt istos stōaticos
sed postremo cecidit nom̄ stōi sup alið. Et ex
eis q̄ expta sīt istis ē vt admistret̄ eis empl̄ꝫ ex
farina fenugreci ⁊ seis lini ⁊ melle ⁊ ī potu sumāt ex eo
ēt: ⁊ ex eis ē vt sumāt̄ vitelli oui assati ⁊ cochliariū mell̄
⁊.ij. danic masticis ꝯtriti ꝯiungātur oīa in cortice oui et
assent̄ sup cinerē calꝫ ⁊ sine ītermissiōe moueātur dōec
preꝑata sint ⁊ comedātur ⁊ admistret̄ hᵒ tribꝰ diebꝰ ⁊ oꝫ
vt admistret̄ ante cibū aliq̇d ex stipticis frīs si fuerit illic
ꝯpl̄o calida: aut ꝑmistū cū cal̄is si fuerit ꝯpl̄o ðcliuis ad
frītatē: ⁊ tu iā sciuisti oēs has medicias. Et oꝫ vt dormi
ant sup cibū ⁊ nō moueātur neq̄ excitent̄ oīo ⁊ vt stri
gantur extremitates superiores.

℄ Caᵐ.xi. ð eructuatōe stōi ⁊ duritie eius.

Quandoq̄ aduēit durities ī stō sil̄is aꝑati ⁊ tñ
nō ē aꝑa: ⁊ est cā eius frigꝰ inspissās aut mel̄ia
īgrossans ītrās siñ aꝑatōe.

℄ Caᵐ.xij. ð signis.

Sunt vt cognoscat̄ cā eius ⁊ non eueniat sigᵐ
aꝑatis.

℄ Caᵐ.xiij. ð cura.

Fiat empl̄m ei cū melliloto ⁊ croco ⁊ mastice
⁊ balsamo ⁊ ture ⁊ bdellio ⁊ spica ⁊ cōdume
ni ⁊ mugath ⁊ cera ⁊ oleo ros̄. Et sil̄r oēs curatōes di
cte ad aꝑata dura ⁊ ꝓprie ea q̄ dicta sīt in cᵒ debilitatis
stōi ꝑꝑ duritiē. ℄ Descriptio alia bona ad hāc intētio
nē. ℞ cere.ʒ.viij. glutis alimbath.ʒ.iiij.ʒʒ. oppoponaci
āboꝝ añ.ʒ.ij. aloes ⁊ galbāi amboꝝ añ.ʒ.iij. olei ð lilio
eminā.i. fiat ex eis empl̄m.

℄ Caᵐ.xiiij. de eis que ꝯmouēt eructuatōeꝫ

Quum in stō accit ventositas ⁊ nō remouet̄ ⁊ ē
retēta ī ore stōi ⁊ īpedit: oꝫ vt euēt̄ cū eructua
tione sicut euāant̄ suꝑfluitates natātes cū vomitu ⁊ si nō
erūpit digōem ⁊ natat cū cibo nisi accidat mltitudo hui
tatū ⁊ phl̄atū preꝑatoꝝ ad hᵒ vt ꝯuertātur ī ventositatē
tunc eni neccriuꝫ est vt sit suꝑfluitas in ꝯmotiōe eructua
tōis ex eis q̄ mouēt rem prauā. Et ex eis q̇dē q̄ mouēt
eructuationē sīt origanū ⁊ folia rute ⁊ anisū ⁊ carui ⁊ ca
lamentū et mēta ⁊ ameos ⁊ gariofili ⁊ mastix ⁊ tus ma
sticatū ⁊ haustū.

C.xv. ð cura eructuatōis suꝑflue.

Causas q̇dem eructuatōis ⁊ significatōes eius
sup dispōes iā diximꝰ in cᵒ significationū. In
acetosa q̇dē ꝯferūt patiēti eā potare diapipeō
cū vino ⁊ qñq̄ iuuātur si ī potu sumāt āte prandiū suuꝫ
⁊ cenā suā coriādri sicci pōdus auī. deiñ bibāt pꝰ ipsum
vinū puꝝ. Et ex eis q̄ sedant ea ſm ꝙ dixerēt q̇dā ē vt li
niat̄ stōus cū stercōe galline ⁊ calce. In fumosa vo si ē a
mā ꝯferēt apsintbiū ⁊ hiera. Si vo ē sine mā ea q̄ infrīant
⁊ extigūt ⁊ fōte faciūt sic sīt robub fructuū frīoꝝ ⁊ cibi frī

℄ Tractatꝰ.iij. de egritudinibꝰ instrumētalibꝰ ⁊ coībꝰ
accñtibꝰ stō.

℄ Caᵐ.i. ð aꝑatibꝰ cal̄is stōi.

Stō accñt aꝑata cal̄a ꝑꝑ cās cognitas que
faciūt accidere aꝑata cal̄a. Et ex illis cāis
sūt dolores ꝓlongati. Et qñq̄ sunt aꝑata
eius calida sanguinea ⁊ qñq̄ sunt colerica.

Caᵐ.ij. de signis.

Quando ꝓlongat̄ in stō dolō q̄ nō remouet̄ ꝙ̄
uis regim̄ bonū fiat tē existia ꝙ illic ē aꝑa. Il
lud aūt aꝑa qð ē cal̄m sigificāt cū hoc īflāmatio vehem̄s
⁊ adustio fortis ⁊ sitis ⁊ fe. īseꝑabilis ⁊ dolor pūgitiuus
⁊ augmētū qð qñq̄ sentit̄ ⁊ qñq̄ ꝑducit ad ꝑmistiōem
sensus ⁊ ad sirsen ⁊ ad mel̄iam. Q̇ūq̄ extenuat̄ corpꝰ

⁊ ꝓfundātur oculi ⁊ resoluit̃ nā ⁊ multiplicat̃ fluxꝰ ven
tris ⁊ vomitꝰ ⁊ sepat̃ febris ⁊ minorat̃ vrina ⁊ stõus ꝯp
mit̃ sub digitis vbi ꝓpter duritiẽ nõ ꝯprimebat̃ sub di
gitis tũc iam fit exitura: ⁊ qñ accĩt cũ dolore in stõ frigꝰ
extremitatũ tc̃ illð ẽ sigm malũ. ¶ Cam.iij.ð cura.

Q Uãdo autũmat̃ ꝙ apa calm̃ appet aut appe
bit ꝓpter vehemtiã adustiõis ⁊ inflãmatõnis.
tũc meliꝰ est in ꝑncipio vt icipiat̃ a repcussiuis
⁊ inungat̃ stõus cũ eis q̃ sᷓ sicut oleũ de cydonijs ⁊ fiat
ei emplm̃ cũ cydonijs ⁊ corticibꝰ cucurbite ⁊ portulaca
⁊ farina ordei ⁊ q̃ currũt hac via q̃uis abstinẽtia ⁊ sub
tiliatio cibi ⁊ regis magis iuuatia sᷓ eis. Qũcꝫ medica
ris apata stõi calida tc̃ caue ne i potu tribuas solutiuũ
forte aut quod vomere faciat. nam administratio vomi
tus error est. ¶ Phlebotomia aũt necessaria est i pluri
bus horis ⁊ aliena solutionẽ laboriosã ⁊ vomitũ ⁊ sis ꝯ
tentꝰ cibis lenitis ⁊ medicis sicut aq̃ ordei ⁊ almes ⁊ a
triplicibꝰ et cucurbita. Et multiplicare medicias lenifi
catiuas sicut cassia fi. nõ est malũ ⁊ vt eũo fiat cũ cas. fi.
qm̃ ꝯfert apati ⁊ exiccat mãm. Et qñcꝫ admiscet̃ ei ex
hiera ⁊ aloes põdus. ij. danich vsqꝫ ad. ʒ. ʒ. ⁊ meliꝰ hº ẽ
vt i potu tribuat̃ cas. fi. cũ aq̃ endiuie ⁊ qñꝫ ponit̃ in ipa
apsinthij pax: qm̃ ẽ iuuatiuũ cũ sua stipticitate. Et qñꝫ
vtunt̃ i ea q̇dã myrobalãis. ego ṽo nõ declino ad eos ni
si sit apata i via dubitatõis ⁊ ego abhõreo hº. Et qñ ap
parẽt nõ oꝫ vt admistrent̃. Et qñꝫ dãt eis i potu scamo
neã cũ sirº acetoso: ⁊ ego abhorreo eã. Et qñ appent ⁊ si
ẽ ex hꝰi excusatio tũc det̃ aloes auř. i. cũ sirº acetoso ꝙ̃
uis dimitte ipsũ sit meliꝰ. Et ex solutis iuuatis i ꝑncipio
ẽ vt sumant̃ aq̃ solatri ⁊ aq̃ endiuie. ℥. ij. ⁊ medulle cas.
fi. ʒ. iij. ⁊ olei ð cucurbita ⁊ olei aigdali ambox añ. ʒ. ij. ⁊
det̃ in potu ⁊ sine cessatõe lenificet̃ nã cũ hº si fuerit sic
citas vsqꝫ ad diẽ. vij. Et oꝫ ne sint ausi potãe aq̃ frãꝫ pli
mã nꝫ cašaꝫ: imo frangãt eã cũ iuleb aut robub fructuũ
Et abstinẽtia q̇dem a cibo ẽ ex illis q̃ eos valde iuuant
⁊ si dolor vehemẽs valde fiat dabis ei i potu põdus. ʒ. iij.
de seie cucũeris cũ aq̃ fia aut aq̃ albela ⁊ sumãt in potu
aq̃ tabarzet etiã: qm̃ ẽ iuuatiua valð ⁊ aq̃ altaraxacon
etiã. Et empla fcã ex bela ⁊ cappibꝰ ⁊ balaustijs ⁊ ale
nifestides sᷓ iuuatia valde ⁊ apsinthiũ qũ ex eo fit ẽplm
ꝯfert apati ꝓhibens ne ibibat̃ in oĩbꝰ ptibꝰ stõi. Et ꝙ̃
diu calitas pmanet ⁊ si sit pꝰ. vij. nõ abscindas aq̃ endi
uie ⁊ aq̃ solatri ⁊ aq̃ kekengi ⁊ aq̃ altarasacõ ⁊ pmisce
cũ ilĩ qũ trãsiẽit. vijam. tro. ð ros. ʒ. ʒ. ⁊ aliq̇d ð succo ap
sinthij ⁊ ð mastice ⁊ pmisce cũ eis ẽt aq̃ feicli ⁊ aq̃ apij
Et sit cibꝰ vsqꝫ ad. vij. ex mes excõticatis cũ atriplicibꝰ ⁊
blitis ⁊ cucurbita cũ oleo aigdalino aut oleo omphacio
Et sint illa que i potu sumũt iuleb ⁊ aq̃ prunox ⁊ succꝰ
endiuie ⁊ altaraxacon ⁊ i fine eiꝰ pmisceãtur cũ mastice
⁊ succo apsinthij. pꝰ. vij. aũt misceãt̃ cũ eis que ab abster
gũt ⁊ maturãt parũp sicut sicla ⁊ alubleb ⁊ det̃ in potu
eis tũc sirꝰ acetosus ⁊ qñcꝫ sumũt eũ in potu ãte illð ali
quot diebꝰ. Et qñcꝫ sumũt ipsũ in potu cũ viol̃ nutritis
si nõ fuerit nausea vehemẽs ipediẽs ⁊ illð q̇dem vsqꝫ ad
xiiij. Qũcꝫ sedat̃ iflatio ⁊ lenificat̃ apa tc̃ est hõa resolo
nis. qũ gº declinat parũp itroducãtur i emplis ea que sᷓ
sicut mastix ⁊ apsinthiũ ⁊ ponat̃ potꝰ ex sirº acetoso absꝫ
tiore. Et qñcꝫ sufficit sumere in potu cas. fi. i aq̃ feniculi
⁊ apij ⁊ oleũ amigdal. dulce vsqꝫ ad finẽ eiꝰ. Et rectꝰ ti
bi ẽ qñ ad sũmũ puenit cura hora mollificatõis ⁊ resolo
nis vt nõ audeas sup vtrasꝫ audatia nuda cuiuslibꝫ eax
imo pmisce medicias mollificatias cũ stipticis. nã in hº
vt sis ꝯtentꝰ mollificatis ẽ error magnꝰ ⁊ qñꝫ pducit pa
tientẽ ad mortẽ siuẽ sint medicie que bibãtur aut posite
sup ipsũ extrinsecꝰ: ⁊ stõus q̇dẽ digniõ ẽ hoc ꝙ̃ epar. Et
stiptica ꝯuenientia ad hãc rem sᷓ illa in q̇bus ẽ arõatici
tas sicut mastix ⁊ ros. ⁊ galle ⁊ galia ⁊ balaustie ⁊ extre
mitates arbox. Et ex oleis oleũ ð cydonijs ⁊ oleũ ð ma
stice ⁊ oleũ ð malis ⁊ oleũ ð neriden ⁊ oleũ omphacinũ
imo oꝫ in estate ⁊ in ꝑncipio vt admistres i emplis ãbo
rũ oleũ ros ⁊ oleũ omphacinũ ⁊ oleũ ð cydonijs ⁊ oleũ
ð malis. Et i hyeme ⁊ i horis resolonis oleũ ð neriden
⁊ oleũ anetinũ ⁊ oleũ camemil̃. ⁊ oleũ ð lilio ⁊ oleũ de
mastice tẽpate. Cõfectio empli boni i ꝑncipio ⁊ augmẽ
to ⁊ statu. ℞ farinã ordei ⁊ fausel ⁊ nẽufar oĩuꝫ añ. ℥. ʒ.
ros. ℥. i. ⁊. ʒ. croci. ℥. ʒ. viol. xij. dragagãti. v. altee came
mille oĩuꝫ añ. x. sandali. xv. masticis acatie balaustie oĩuꝫ
añ. xv. cere ⁊ olei ros: cũ q̇bꝰ ꝯficiãtur. Et ex emplis bo
nis in ꝑncipio apatũ sᷓ radix lilij mellilotũ cera ⁊ oleuꝫ
viol. Et nõ oꝫ vt emplm̃ fiat cũ lubricitate vehemẽti ven
trie: imo tẽpet̃ vent̃ in ꝑmis deiñ admistrent̃ empla. Et
ex emplis bõis in hora statꝰ vsqꝫ ad declinationẽ ẽ illud
qð. ℞ cymas sq̃nanti ⁊ camemillã ⁊ mellilotũ ⁊ apsinthi
um ro. ⁊ spicã ⁊ radicẽ altee ⁊ sandalũ ⁊ fausel et crocũ
et grana lauri et que sᷓ silia illis. Addat̃ in stipticis i ꝑn
cipijs et in resolutis in postrẽis. Et ex medicis bonis in
maturãdo apa calidũ cuiꝰ querit̃ maturatio et almexeẽ
est vt sumãtur extremitatũ ros. et extrẽitatũ absinthij et
extremitatũ sempuiue et corticũ cytri exĩiox et masticis
et turis oĩum añ. ps. i. et. ʒ. et cydoniox et dactilox ima
turox et croci et aloes et myrrhe omniũ añ. ptẽ. i. et ce
re et olei camemil̃. et olei ð neriden omniũ añ. ptes. x.
Qð si cã in euẽtu apatis fuerit dolor añs de ṽitate cꝰ ẽ
vt curet̃ cũ subtiliatis tũc puenit ad apa tunc oꝫ vt absci
das subtiliatiua ab eo et sis ꝯtentꝰ sedatiuis dolox sicut
est adeps anatis et galline. Et qñ antiq̃tur apa tũc da
in potu tro. ð spica et fac emplm̃ ex emplo ð bdellio cũ
granis de ben dcõ in ãtidotario. Et ex eis que ꝯfeãt ad
hoc ẽ ceratũ cũ oleo ð balsamo et aloe et cera alba. Et
oꝫ vt administret̃ ceratũ. S. pdictũ in caº ðbilitatis stõi
et emplm̃ ð melliloto ẽ ad hoc iuuatiuũ valde. Et ex ilĩ
sᷓ camemilla et balaustie et semẽ lini et mellilotũ et altea
ex q̇bus fit emplm̃ et fiat ex eis vaporatio et embroca fi
at cũ decoctõe ipsox. Et ex eis que sanãt illud ẽ illð qð
℞ ros. ʒ. x. xiloaloes. ʒ. ij. masticis se. endiuie cuscute om
niũ añ. ʒ. iij. sumãtur in apate inflãmato cũ cãfõa i potu
aut sumãtur. iij. sextaria cas. fi. que decoquãt̃ in lb. i. aq̃
dõec remãeat. ʒ. deiñ colet̃ et ꝓijciat̃ sup ipsã de aq̃ sola
tri et aq̃ kekengi sacraiati et buliat et ꝓijciat̃ sup ipsam
ʒ. ʒ. hierapi. et sũat i potu ex ea ille q̇ fortis ẽ totãt itegrẽ
et debilis medietatẽ eiꝰ. Et si indiget fortiori hoc addã
tur ex se. apij et se. caulis et ãmõiacũ et medulla cerui et
adeps gallie. Et qñꝫ indiget emplo bolismi et emplo cy
trino. Et in hac hora qñcꝫ nc̃riũ ẽ vt in potu dent̃ tro.
ð bdellio. Et ex emplis iuuãtibꝰ in hoc ca. ẽ emplm̃ hꝰi
℞ cere et olei ð neridẽ ãbox añ. ℥. i. masticis et cipi et sq̃
nãti et aloes omniũ añ. auř. i. et bdellij. ʒ. iij. soluat̃ i vio
et aggreget̃ int̃ has medicinas ꝺm acceptõem ẽpli. Qð
si fuerit illic solð ventris qñcꝫ erit nc̃rium vt ponas cũ
istis succũ acreste aut succũ apsinthij aut aggreges inter
vtrũqꝫ. Et de errore maxiõ ẽ vt ꝓlonget̃ tps tollerãtie
apãtis et incessant̃ fiat curatio cũ infrãntibꝰ et fit apa in
via vt fiat exitura et prohibeat̃ a maturatione: oportet
ergo vt ꝯsideres hoc. Et iã dictũ est ꝙ suspensoriũ factũ
ex lapide beselis qum suspendit̃ ita vt tãgãt stom erit iu
uamentũ eiꝰ magnũ in doloribꝰ eiꝰ et apatibꝰ eiꝰ. Qum

ēt apa fit dubellati et exitura nos iā fingīre cᵐ fecimꝰ ei.
¶ Qū uero apa ē cholericū oꝫ ī pn̄cipio ut ifrcē ualde
cū emplīs in ifrātis notis pmistis cū sādal ⁊ canfora ⁊
roꝭ ⁊ sīlibꝰ ⁊ detē i potu aq̄ ordeicū aqua granati muzi
⁊ decocti cū cācris. deide post illudꝑ aliqḋ dies admi
nistra aq̄ solatri et aq̄ endiuie. ⁊ post illud qū appropi
quat statꝰ misceatē cū aq̄ solatri et aq̄ ēdiuie parumper
aque feniculi.

De apatibus frigidis phlematicis. C. iiij.

ISta apa generātē ex hūilitate et malitia digō
nis ⁊ ꝑuitate ⁊ exercīj ex reliq̄s cāis generan
tibꝰ materias chronicas coarctantibus eas in
uasis et in uisceribꝰ q̄rum cognitio preteriit.

¶ De signis. C. v.

QUādo iueneris signū apati cū doloꝛ iq̄eto i oī dis
pōe ⁊ augm̄to ⁊ n̄ ē febris nꝫ iflāmatio nꝫ inq̄etu
do sꝫ ē hūiditas lubrica ⁊ claritas coloris ⁊ paucitas
sitis ⁊ malitia digōis paruitas appetitus: tūc illḋ ē apa
phlegmaticū ⁊ tu significabis cū reliq̄s signationibꝰ pre
dictis de huitate ꝯplonis stōi. ¶ De cura. C. vi.

DE canōe i hᵒ ēt ē ut n̄ eūes ī solutia a stipticis.
Resolutiua ei q̇bꝰ indiges in hᵒ sīt fortis ī solu
tiōis. Incipe gᵒ i cura istoꝝ ita ut des eis i potu aq̄ apīj
⁊ aq̄ fenicl̄i amboꝝ ana. ℥. ij. baurac. ʒ. iiij. de oleo amig
dalino dulci q̄tū sufficit deiñ pꝰ illḋ sumāt i potu. ʒ. ij. o
lei de kerua cū tribꝰ. ʒ. olei amigdalini dulcis ⁊ decocti
one mellīloti ⁊ eius confectio est hec. ℞. melliloti. x.
radicis feniculi. x. aque lb. iiij. decoquantur donec re
maneat lb. i. ⁊ da i potu ex ea. ℥. iiij. Et ꝯfert istis deco
ctio isopi in q̄ ḋcoquitē melilolū ⁊ ponātē sup potiōem eiꝰ
ʒ. iij. olei de kerua: ʒ. ij. olei āigdali dl̄cis. ¶ Ex unguē
tis āt de emplīs ē medicamē exꝑtū qḋ. ℞. poli meliloti
⁊ amomi ⁊ camemille ⁊ aneti oīnm ana. ʒ. x. ⁊ apsinthīj
⁊ spice amboꝝ ana. ʒ. vij. aloes. ʒ. viij. masticis. ʒ. x. turis
ʒ. vi radicū altee. ʒ. xv. āmōiaci ⁊ oppoponaci storacis
oium ana. ʒ. x. adipis anꝭis ⁊ adipis galie oium ana. ℥.
ij. cere rubee. ſ. lb. Et qḋ ex unguētis ē meliꝰ ē oleū de
neriden ⁊ oleū ḋ spica i quo iā posita fuerit myrrha ⁊
cordumēi. Et ꝯfeāt ēt baspagi alubleb cū oleo āigdalio
dl̄ci ⁊ sicla ⁊ caulē cū oleo oliue ⁊ ea q̄ siccāt sāguinē ex
cibis quoꝝ digō ē faciłē ⁊ oꝫ ut alienēt uomitū oīo nā ip
se in huiusmodi est malus.

¶ De apatibꝰ duris ⁊ grossis. C. vij.

QUādoq̄ꝫ fiūt incipiēdo ⁊ q̄n̄q̄ꝫ fiūt a ꝑmutatōe
ex apatibꝰ calīs ſm q̄ iā sciuisti in ꝑncipījs ⁊
q̄n̄q̄ꝫ fiūt sed raro ab apate phlegmatico cui accit ut in
durescat ⁊ significāt ipm̄ cū signatōibꝰ apatum durities
tactus ⁊ multitudo uarietatis ⁊ extēuatio corporis.

¶ De cura. C. viij.

QUAnō i his ēt ē ut nō eūes medicinas resoluti
uas a stipticis ⁊ oēs medicie q̄ sīt uehemētis
resolutiōis i fine apatū caloꝝ sīt iuuatiue hic: ⁊ oꝫ ut in
potu sumāt lac cāellaꝝ fetaꝝ asidue. Et ex illis que eis
ꝯferūt ē ut sumāt tres aureos ex oleo de kerua cū deco
ctione casie fi. q̄ sit submersa in aq̄ radicū. Et si indiget
eis que sīt fortiora pōatē in aq̄ radicū sumitatū sq̄nāti ⁊
masticis ⁊ capilliueneris cū reliq̄s medicis oium ana
ꝑs. i. ⁊ q̄n̄ ponitē cū oleo de kerua olei de spica q̄titas.
ʒ. i. ⁊ olei amigdali dl̄cis q̄titas. ʒ. ij. ē iuuatiuū ⁊ sil̄r q̄n̄
in potu sūmuntē olea ista cū aq̄ mellis. Et oꝫ ut admini
stretē in ēplīs eoꝝ medulla ossiū cerui ⁊ medulla cruris
uaccini ⁊ pinguedo gibbi camelli. et ex medicis ꝯferen

tibus ad hoc et indubellati ē illḋ rō. ℞. meliloti ⁊ fēugre
ci ⁊ cāemille ⁊ baccaꝝ lauri ⁊ altee ⁊ apsinthīj oiuꝫ ana
ꝑtē. i āmōiaci turis āboꝝ ana duas tertias ꝑtis ī soluātē
gūme iste in decoctōe ficuū. xij. cū uino cū melle deiñ ꝯ
iūge cū eis has medicias et fac ex eis ēplꝫ ē ei mirabile
Emplm̄ aliḋ. ℞. sordiū urcei ꝑ. vij. storacis. ꝑ. ij. masticis
ꝑ. i. glutis alibath ꝑtē. ſ. fecis olei ḋ neridē q̄titatē q̄ ꝯfi
cianē medicie. ¶ Emplm̄ aliḋ. ℞. āmoniaci. viij. melilo
ti. xij. cere. viij. croci myrrhe bdelīj iudaici oiū ana. viij.
olei ḋ balsāo lb. i. Et ex eis q̄ ualde iuuatia sīt eis ē oleū
ḋ succo uitis ⁊ ex eis q̄ cōferūt eis ualde sīt decoctio ireos
cū casia fi. ¶ Et ēplm̄ qḋ diximus in caplo debilitatis
stōi cū duritie. ¶ Descriprio ēpli bōi. ℞. masticis turis
apsinthīj oium ana ꝑtē. i. āmoniaci croci āboꝝ ana ꝑtes
ij. cipi. iij. fac ceratū cū oleo ḋ neridē tāte q̄titatis q̄ leui
tas fiat. Et q̄n̄ accit illḋ qḋ raro ꝯuēit. sꝫ ex ꝑmutatione
apatis phl̄atici ad apa duꝝ tūc ꝯuēiētioꝛ cura ē ei ēplm̄
hꝰⁱ descriptiōis. ℞. āmōiacū bdeliū sem̄ caulis āigdalas
amaras storacē liq̄dā masticē spicā sq̄nātū cipū gūme dis
soluātē ⁊ alia ꝗantē ⁊ fac ex eis ēplꝫ. sintq̄ꝫ cibi eoꝝ sic has
pagi ⁊ alubleb oleū āigdalinū dulce ⁊ ꝓꝑe eiꝰ qḋ ꝑmu
tatū ē ab apate calido. ¶ De adubellati i stō. C. ix.

MUltotiēs errāt medici in regie apatis in stō: ⁊ ꝑ
mutādo fit exitura ⁊ multotiēs incipiēdo fit.

¶ De signis capitulum decimum.

IAm diximus signa initīj eius in capitulo apatū
calidoꝝ. stōi. ¶ De cura. C. xi.

OPortet ut icipiatē a phlebotōia ⁊ a īgine stōi apa
ti apate calido extrīseco cū qᵒ fit poſſe ut ꝓhibeatē
fieri dubellati nā si fit dubellati ⁊ incipit ēe in uia matu
ratiōis oꝫ tūc ut fit res leuis. Et si autumas maturati
onē ꝓpinq̄ oꝫ ut in potu tribuas lac īcenē mulctū uice
una pꝰ aliā cū aq̄ calida ⁊ tāgas duritiē ⁊ ꝯsideres an
cōꝑmatē ⁊ attēdas cōmotōem ⁊ tremorē ⁊ cōpressiōeꝫ
apatis nā si n̄ cōꝑmitē illḋ oꝫ ut in potu sumat hn̄s ipm
taraxaconē siccā cū aq̄ fēugreci ⁊ tribuloꝝ ⁊ oleo āigda
lino amaro. qḋ si idiget fortioꝛi hᵒ. ⁊ ē iceptio i uia ma
maturationis iā addēs sup ꝑmā pōatē in eis oleū ḋ ker
ua. Et ex eis q̄ exꝑta sīt in hᵒ ē ut sūat in potu hn̄s eā ta
raxacōis sicce q̄titatē. ʒ. i. ⁊. ſ. seis almaru ⁊ feuugreci.
ʒ. i. ꝗatē illḋ ⁊ bibatē cū q̇busdā lactibꝰ īcenē mulctis cali
dis sicut ē lac asine ⁊ caꝑrū ⁊ q̄titas lactis sit triū. ℥. ⁊
misceatē cū eo ex galia pondꝰ. ʒ. iij. eiꝰ. Et ex eis q̄ exꝑ
ta sīt ēt ē ut sūatē taraxacōis sicce. ʒ. i. ⁊ fēi. ℥. ij. ⁊ se. mar
u. ℥. iiij. ꝗantē ⁊ cribelentē ⁊ ꝯficiātē cū lacte caꝑno ⁊ ole
o sisamio ⁊ fiat ex eis ēplꝫ sꝫ dubellati. Et oꝫ ut fiat bal
neū cū aq̄ tepida ⁊ ut pōatē ēplm̄ aliqḋ sꝫ dubellati factū
ex ficubꝰ ⁊ camemilla et fēugreco decoctis ⁊ sit in eo ap
sinthiū ut ꝯfortet ⁊ qḋ q̄ritē ex oibꝰ illis ē maturatio apa
tis ⁊ eruptio. Qūq̄ꝫ existiaueris maturatiōem postq̄ iā
admistraueris balneatōem ꝑdcām ⁊ ēpla ꝑdcā ⁊ succes
seris cū ēplo ficuū ꝑdcō substerne ei stram̄ta duplicia ut
in culcitris ⁊ in calefaciētibꝰ ⁊ ꝑcipe ei ut iaceat sꝫ ea
ꝟso uentre inferiꝰ dōec rūpatē sub cōꝑssiōe apa eiꝰ. Et
tu q̇dē cognosces q̄ iā ruptū ē ꝑ detumitōem ⁊ attēua
tōem ⁊ ꝑ illḋ qḋ expuitē aut cū solutōe uētris egreditē
ex sanie aut ex sāguine ⁊ oꝫ ut in potu tribuas tūc aloē
cū aq̄ ēdiuie. Qūq̄ꝫ erūpitē da i potu incarnatiua q̄uis
ille q̇ euomit saniē ex stō suo sit ad desꝑatiōem ꝓpinq̇or
q̄ ad spem. Qūq̄ꝫ existimaueris in stō saniē extrahe ip
sā cū solutiōe uentris ⁊ n̄ moueas ipam ad uomitum.
Qūq̄ꝫ nō ualēt hꝰⁱ res admistra medicinas predcās in

cꝰ ꝯpatū durorꝫ. ¶ Cibi āt ꝯueniētes ⁊ in pͥncͦ rei sꝛ sō bitōes fcē ex āilo ⁊ ordeo excorticato ⁊ uitelló oui. Et in fine eiꝰ illi in qbꝰ pōunt anetū ⁊ fenugrecū secundum mensuram. ¶ Capm. xij. de vulneribꝰ in stō.

Stomacho qñqꝫ accidūt vlcera ⁊ bothō ꝑꝑ acuitatē hūorꝫ q̄ in bibūt corpꝰ ipiꝰ ⁊ q̄ obuiāt ei ex ipsis. Et multotiēs fiūt ꝑꝑ illō qō ꝑuēit ad ipsū ex alijs. Multotiēs ei ulcerat̄ stōus ex catarro descēdente ad illud ex capite calido mordicatiuo aut cōrosiuo ꝑꝑ suaꝫ putrefactōem qꝛ putrescit ⁊ cōrodit̄ stōus qū ꝓlōgat̄ catarrus. ¶ Cm. xiij. de signis ꝯueniētie ⁊ differētie.

Multotiens ꝓducūt ulcera stōi ⁊ ꝓꝑe ī inferioribꝰ eiꝰ admistratōem anhelitꝰ ⁊ ꝓuocatōem sudoris ⁊ sincopi ⁊ inflatōm extreitatū. Et qñqꝫ significāt vlcera ī stō fetor eructuatōis ⁊ eleuatio uaporis faciēs icurreꝛ siccitatē ligue ⁊ exiccatōem ipsiꝰ ⁊ ē sincopis plima. ⁊ qñ sꝛ in stō bothor multiplicat̄ eructuatio valde. Et iā distiguit̄ int̄ ulcꝰ fcm̄ ī meri ⁊ iꝛ fcm̄ ī stō qm̄ ī illo qō fcm̄ ē in meri sētit̄ dolor ī ipso vsqꝫ ad posteriꝰ int̄ duas spatulas ⁊ in collo vsqꝫ ad initia pectoris ⁊ v̇ificat dispositōem eiꝰ trāsitꝰ deglutiti qm̄ significat locū dolorosū cū ꝑñtia eiꝰ ⁊ qñ ꝑtrāsit hunc locū parūꝑ. Fcā āt ī stōi ore significat q̄ꝓ dolor est in inferioribꝰ pectoris ⁊ suppͥmis uentri ⁊ est vehem̄tior ⁊ deglutitū significat ipsū cū ꝑtrāsitōe pectoris ⁊ plm eiꝰ ꝺclinat ad mirach ⁊ mioratur ex eo ābelitꝰ ⁊ inflat̄ corpꝰ ⁊ ꝓducit ad sincopi plimū. Verꝫ fcā in fūdo stōi significat exitꝰ corticis vlceris eiꝰ in egōe absqꝫ excoriatōe in itestinis ⁊ īuētio doloris pꝰ q̇etē eiꝰ qō sumit̄ in inferioribꝰ stōi ⁊ fit dolor ꝑuus. Et distinguit̄ int̄ ulcꝰ in stō ⁊ ulcꝰ in intestinis ꝑ locum doloris qū ingredit̄ cibꝰ in corpꝰ ⁊ ē exitꝰ cortices q̇ egredit̄ in egōe rarꝰ et ē cortex eius subtilis. s. ex genere eiꝰ quō egredit̄ ex intestinis suꝑioribꝰ. Et significat qō est ex stō q̄ꝓ dolor ñ est in ꝑtibꝰ uiscerꝫ imo ꝺ. Verꝫ multotiens appropinq̄t ⁊ assimilat̄ dysentie. In eis āt q̄ sꝛ in itestinis suꝑioribꝰ oꝫ ut tu ualde intendas. In uomitu āt qū cortex igredit̄ ñ est ulcꝰ nisi in meri aut stō. Et oꝫ ut cū tu uolueris exꝑiri illud ut cibes egrū ex aliqͦ in quo sint sinapis et acetū. ¶ Cm. xiiij. ꝺ cura ulcerū stōi.

Plaga recēs q̄ fit in ipso oꝫ ut curet̄ cū medicinis stipticis ⁊ dent̄ cibi uelocis ꝺigōis ⁊ uitent̄ medicine ulcerose in qbꝰ pōunt̄ flos eris ⁊ cerusa ⁊ lithargyriū ⁊ tutia ⁊ silia imo oꝫ ut curent̄ ulcera stōi ⁊ corrosio in ipso in pͥmis cū mūdificatōe cū eis q̄ sꝛ sic aq̄ mellis ⁊ iuleb. Et ñ oꝫ ēt ut sit in purgatorio fortitudo purgatōis ⁊ ledat ulcera plusq̄ꝫ oꝫ. Et oꝫ ut sit eorꝫ absterfio ⁊ ablutō ad inferiora. Qꝺ si fuerit illic corrosō ⁊ caro mortua oꝫ ut medicet̄ cū medicāine mūdificāte carnem mortuā ⁊ incarnante ⁊ faciente nasci carneꝫ. Et o q̄ꝫ ꝯueniēs est hiera picra ad illud ⁊ qū mūdificat̄ oꝫ ut in potu dēt̄ lac acetosū uaccinū a qͦ ablatū est butyrū ⁊ sirupꝰ de cydonijs ⁊ granatis ⁊ silibꝰ ⁊ dēt̄ ēt aq̄ ordeicū granatis ⁊ sirupi de fructibꝰ stiocicis. Et ē qñqꝫ necīū ut cibēt̄ uentribꝰ uitulorꝫ ⁊ edorꝫ ꝯditorꝫ cū aceto. Et scias q̄ꝓ q̄ꝫdiu ñ mūdificat̄ sordes tota ñ est iuuam̄tū cure altiꝰnꝫ admistratōis ꝯsolidatiuorꝫ. Et qū admistras incarnatiua et egritudo ē ī partibꝰ meri ⁊ ore stōi tūt pone ī eis ex glutinatis aliqō magnū sicut ē gūmi ⁊ dragagātū. Et qñqꝫ ꝯfert ulceribꝰ stōi filoniū ⁊ ꝯferūt ēt tro. de karabe ꝓcipue si fuerit illic uōitꝰ san. ⁊ ꝯferūt eis oia rob fructuū. et qñꝫ ꝯfert rob eupa. ⁊ rob apsithii ⁊ qñqꝫ sꝛ ī stō ulcera et ñ ē exclusatio solōis uētris ꝑꝑ aliq̄ꝺ uocātiū ad hoc tunc oꝫ ut soluas uētrē cū eis q̄ sꝛ sicut cassia fi. Qꝺ si accidat ex ulceribꝰ solō uentris curet̄ cum tro. de spodio et robub stipticis cū aq̄ sauic ꝺcocti. Et si fuerit illic corrosio curet̄ cū eis q̄ diximꝰ in cura spuri sanguis ¶ Cm. xv. de bothor in stō.

Confert eis mūdificatio cū solōe eorꝫ qbꝰ ꝯcessuꝫ est fieri solōem uentris in ulceribꝰ stōi et cibari cū granis granati cū passis et lacte decocto cum ferro ignito. ¶ Caplm. xvi. de ruptura stōi.

Quorꝫ stōus ꝺisrūpit̄ fortasse ñ euadūt nisi pauci a ruptura parua.

¶ Tractatꝰ. v. de ꝺispositōibꝰ stōi ex ꝑte eiꝰ qō ipse cōprehēꝺit et egredit̄ ab eo ⁊ aliqbꝰ ꝺispōibꝰ mirach ⁊ q̄ sequnt̄ ipsum. ¶ Cm. i. de inflamatiōe stōi.

Quandoqꝫ fit ꝑꝑ cibū qū in ipso ē hūiditas extranea q̄ ꝯuertit̄ in uētositatē ⁊ ñ ē pot̄e caliditati sī ē eq̄lis ut resoluat eā ita q̄ꝓ nō resoluat ipsā ad uentositatē. Et qñqꝫ sit ꝑꝑ caliꝺitatē digestiuā qū est debilis. cibus nāqꝫ q̄ꝫuis sit ñ inflatiuꝰ in nā sua tñ qū ꝺebilitat̄ in ipso caliditas euaporat et facit accidere uentositatē mā nāqꝫ in sua subā sī ñ ē uētositatis plime ñ facit ī uētribꝰ euenire inflationē nisi sit caliditas minorata ⁊ moueat̄ ⁊ ñ digerat̄ sicut si priuet̄ caliditas oīo nō assotiat̄ ei inflatio ⁊ si sit ex inflatiuis: ⁊ oē a qͦ nō accīt inflatio non accīt ab eo inflatio nisi aut ꝑꝑ se ipsū. s. ab illo ī sua subā aut ꝑꝑ duas res pret̄ ipsū q̄rꝫ una ē dominiū caliditatis sꝛ ipsū ⁊ alt̄a frigꝰ qō ñ mouet aliq̄ꝺ. Et qñqꝫ est caliditas apta aꝺ digereñ ⁊ mā obediēs ei et mouēt ꝑ illō qō eā retrahit ab ipsa ex potu aque plime sꝛ ipsā aut motu ꝯmouēte ipsā. Et qñqꝫ est ꝯꝑt̄o cibi inflatiua sicut faseolorꝫ ⁊ lētiū et siliū ⁊ nō ꝯferūt fortitudo v̇tutis et alienatio locorꝫ ꝺigōis nisi sit caliditas fortis uehemētis v̇tutis ⁊ mā uehemētis hūectatōis. Et ex medicis inflatis ē uinū grossū ⁊ ꝺulce ꝑꝑ grositiē eiꝰ nisi sit ꝺulceꝺo subtilis et generat̄ ab eo uentositas subtilis. Et qñqꝫ ē cā inflationis eēntia cibi calidi in nā sua nā qū ipse inuenit ꝺispōem q̄ calefacit qū fit digō et egreꝺit̄ ex hͦ qō ipse est calidus potētia ad hoc ut sit calidus actu māꝫ sꝛiam hūidā resoluit ipsū ⁊ facit ipsū uaporare. Et qñꝫ sꝛ inflatō ⁊ rugitꝰ ꝓꝑt̄ uacuitatē uētris cū hūiditate cruda uitrea in stō. Ipsa ei cū occupat̄ caliditas nālis ab ea cū cibis est q̇eta et qñ caliditas expedita ꝑuenit ad eā ꝛsoluit̄ in uentositatē. Et qñꝫ ē cā in hͦ q̄ꝓ nā qñ inuenit uacuitatē et mouēt̄ v̇tutes mouet̄ aer effusus in spatijs et mouetur cū eo residuū uaporꝫ hūiditatis et est sicut uentositas. Et qñqꝫ sꝛ cā in ea multituꝺo mel̄ie et egrituꝺines splenis. Et multotiēs fit frigus sꝛueniēs corpori exterius cā inflatōis et uentositatis ex q̄ replet̄ corpus ꝓꝑt̄ea q̇a debilitat caliꝺitatē oꝑantem in mā et facit oꝑatōem eiꝰ mediā oꝑatōem et eiꝰ operatō est digō humiꝺitatū et medietas operatiōis est uaporatō et qñ multiplicat̄ inflatio in uentribꝰ ꝯualescentiū inꝺicat ꝯuersionem. Et egritudis lamirachiati plimū fit ꝓꝑt̄ uehemētiā caliditatis stōi et oppilatiōes uiarꝫ cibi aꝺ corpꝰ qꝛ reditiet retinet̄ in partibꝰ stōi et facit acetosā eructuatōnem et accīt uomitꝰ stupefaciens dētes ꝓcipue si cōicat splē et est egō hūida et igrossat̄ san. Et qñqꝫ est illic apafaciēs uaporē mel̄icū et facit euenire melācholiā

¶ Cm. ij. de signis

Flaꝫ in q̄ ē cā generatio uentositatis et inflatio subē cibi significāt reditus ad cognoscēdū subāꝫ eiꝰ qō sumit̄ et qō in flatō nō est plima ualō nꝫ ī hoīs bonitatis cibi et qō eructuatio qñ iterat̄ bis aut ter seꝺat̄ eius malitia. Et sil̄r qñ cā ī ipsa est hūor significāt

cā aſſūptio aq̄ ⁊ cōmotio ſonās ⁊ ad ſūmū qđ accit ṽtu
ti digeſtiue. Q̄ia ei cognoſcūt̄ ꝑ inuentiōem cāe ⁊ īmo
tionē inflationis cū altatione regis. Et dr̄a q̄dē inf̄ in
flatōem melicā ⁊ illā q̄ ē ex hūoribus malis crudis ē ꝙ
inflatio mlie est cum ſiccitate ⁊ alia eſt cū hūiditatibus.
Et fcē ex cāis alijs ſignū ē inuētio aliaꝝ cauſarum.

Capitulum.iij.de cura.

SI eſt cā inflatiōis cib⁹ dimitte ipſum tēdēs ad a
liū et meliora ↄgimē futuꝝ ⁊ nō ledat̄ digō et uſ
qȝq° ſit illud oȝ ut dormiat hn̄s cā ſup uētrē ſuū ſup̄ pul
uiar plenū eis q̄ calefaciūt ſicut eſt coctū.et ſi eſt cā ei⁹
fr̄itas ſtōi ⁊ debilitas eius curet̄ cū eis q̄ oȝ ex illis que
dcā ſt̄ in ca.eius. Et ungat̄ cū oleo aliq°in quo decocta
ſunt ſubtiliatia diſrūpētia uētoſitatē ſicut ameos ⁊ kei
ſim ⁊ cyminū. Et ſi indiget fortiorib⁹ illis: tunc ſint ru
ta et ſemē eius grana lauri ⁊ alāiudē ⁊ ſiſeleos ⁊ ſit o
leū ei⁹ oleū laurinū ⁊ oleū de kerua ⁊ q̄ ſunt ſīlia illis.
⁊ qn̄qȝ ſufficit inungeī mēb^m ex oleo aliq° cū q°ꝑmiſcet̄
anetū ⁊ q̄ currunt curſu ei⁹ deiñ cū ēpl̄is fortis reſolo
nis ſicut ēpl̄m fcm̄ cū iſopo ⁊ aneto ⁊ aq̄ cineriſ ⁊ ſilib⁹
Et qn̄ȝ ſt̄ neceſſaria cliſteria cū h⁹i oleis et qn̄ȝ pōit̄ in
eis piꝑ. Et ſi fuerit frig⁹ ex mā groſſa nō dabimus i po
tu iſtas medicinas. Q̄n̄ȝ ei ipſe addūt in cōmotōe uen
toſitatum immo oȝ ut purgēus mām in ꝓmis diñ dēus
eas in potu. Et ſi frigus fuerit purum ⁊ fuerit materia
pauca non curabimus de hoc immo dabimus eas in
potu. ¶ Et ex eis que in potu dabimus ⁊ magnificat̄
eoꝝ iuuamētū ē māipul⁹ polij decoct⁹ in aq̄ uehemēter
deiñ ſuāt̄ ex ea in potu aut miſceat̄ decoctō calamti flu
uial̄ cū melle ⁊ ſumāt̄ ex ea i potu ⁊ decoctio galāge iu
uatia ē ualde galāge ſic̄ eſt ⁊ galāge ↄfectū cū ſir° aceto
ſo fcm̄ pilule ꝑue ſicut cicer ⁊ ſit doſ eius aur.i.cū aq̄
calida ⁊ eſt ex eis que ſolōne educūt uentoſitatē pl̄imā
⁊ hūiditatem paucā. Et ex eis que ſt̄ maximi iuuamēti
in inflatōe accidente ē caſtoreū qn̄ bibit̄ cū aceto ꝑmi
ſto cū aq̄ et rob cū oleo ātiq° ⁊ ꝓpe aceto alāiudē aut
ſq̄litico. Et dr̄ ꝙ calcaneus porci aduſtus ē bonus ad
h° ⁊ iq̄n̄qȝ ſufficit in ea que leuis eſt ut in potu ſumat̄ ui
nū puꝝ paꝝūp bibat illud deiñ dormiat ſꝛ ipſum ⁊ ſur
get ſanus ab egritudine ſua. ¶ Unguētū ↄferēs ei de
coq̄t̄ nigelle ⁊ grana lauri et ruta in uino uehemēt̄ et
colet̄ deiñ coq̄t̄ ex oleo medietas illius uini cū ipſo do
nec remaneat oleū deiñ fiat inunctio ex ipſa. ⁊ ſil̄r oleū
de lilio. Dixerūt q̄dā aloes ē iuuatiua ualde infātibus
quoꝝ inflātur uētres. Et inflatio inſeparabilis melica
curat̄ cum eis q̄ ſt̄ ut ſagzenea ⁊ alcadicō ⁊ ameos. Et
ſi indiget eūatōe forti adminiſtra pilulas fetidas ⁊ pōe
ſꝛ ſpōgiā infuſā in aceto forti ualde et melius eſt acetum
alāiudē.

¶ Capitulum.iiij.de rugitu.

OMnes cāe inflationis ſt̄ ipſe eedem cāe rugitus
qn̄ accn̄t ille cāe inflationis ⁊ nitit̄ nā eas expel
lere et nō pōt et nō expellit̄ ad ſuꝑiora neqȝ ad inferio
ra immo mouet̄ in uaſis inteſtioꝝ tūc eſt rugitus ⁊ ꝓpe
qn̄ eſt in inteſtinis ſubtilibus ſtrictoꝝ meatuū. Q̄ūqȝ ꝑ
mutat̄ ab eis ad ampla inteſtina.ſ.groſſa quieſcit ⁊ mi
norat̄. Ueꝝ ſōitus eius tunc eſt grauiſ cū hoc ꝙ eſt mi
nor. ¶ In ſubtilibus uero ē acutus cū h° ꝙ ē pl̄imus.
Q̄ūqȝ ꝑmiſcent̄ ille uentoſitates cū hūiditatibus nō ſt̄
pure ⁊ qn̄ inueniunt ſpaciū ⁊ ſunt inflantes cōmouen
tes ſōitū faciunt ꝓuenire ſōitū uaſis hn̄tibus ſtrictum
collū. Et claritas q̄dem ſōitus ſignificat mūdificationē
inteſtinoꝝ aut exiccationē fecis. Et cura q̄dem rugitus
ꝓxima eſt cure inflationis et ille q̄ inuenit uentoſitatem
in uentre cū febre pauca bibat aq̄ cymi cū tereniabin i
loco peidiaꝝ.

¶ C^m.v.de lēitate ſtōi ⁊ lubricitate

QUādoqȝ ē cā eius malitia ↄpl̄onis ſtōi ⁊ raro
fit ex ↄpl̄one calida ſimplici quando peruenit ad h° ut
mortificet retentiam ⁊ quādoqȝ fit ꝓpt̄ malitiā ↄpl̄onis
fr̄e cū mā lubricitāte aut abſqȝ mā ⁊ qn̄qȝ fit ꝓpter ul
cera in ſtō que ledūt̄ ab eis que ad ipſa perueniunt q̄
mouet̄ ad expellēdū ea ⁊ qn̄qȝ eſt cā eius debilitas ad
ueniens retentiue. Et qn̄ accit poſt lubricitatem ſtōi ⁊
inteſtinoꝝ ⁊ lenitatē eoꝝ eructuatio acetoſa ē ſm dictū
hip.ſignum bonū. Significat ei augmētū caliditatis di
minute nam ſi non fuerit caliditas non erit uentoſitas
neqȝ eructuatio.

Cap^m.vi.de ſignis.

NOta ſunt et nō eſt neceſſarium iterare ea.

¶ Capl̄m.vij.de cura.

SI fuerit cā eius malitia ↄpl̄ōis calide cū mal̄ia
tunc oportet ut educat̄ hūor cū facilitate ⁊ ad
miniſtrent̄ poſt illud robub fructuū ſtipticoꝝ aut aqua
ſauic ordei decocti cū milio. Et ſi ꝓlōgat̄ illud eſt neceſ
ſarium bibere ea que ſt̄ ſicut lac acetoſum uaccinū dco
ctū aut in quo extingūt̄ ferruȝ ⁊ lapides cū quo ſint ad
miſte medicine ſtiptice ſicut ſpodium ⁊ roſ ⁊ karabe ⁊
balauſtie ⁊ alcort ⁊ hypoq̄ſtidos ⁊ ꝓiiciant̄ ſuper medi
am lb.lactis acetoſi.ℨ.v.de medicinis ⁊ adminiſtrentur
ſuper ſtomachū empl̄a dcā in antidotario ⁊ ſit cibus ex
lentibus excorticatiſ ⁊ rizi. ⁊ milio cum ſuccis fructuū
ſtipticoꝝ ſicut eſt aqua acreſte ⁊ aqua granatoꝝ acetoſo
rū ⁊ aqua cidonioꝝ acetoſoꝝ. Q̄d ſi non inuenis excu
ſationem q̄n cibes eos carne cibabis eos illis que ſunt
ex carne pulloꝝ ⁊ cubugi tabegi aſſata uald̄ aſperſa ace
toſis predcis. Et ſcit̄ ex iſtis cura eius que eſt raro ⁊
minus ex caſibus huiuſmōi egritidinis ꝓpter ↄpl̄onē
calidā puram ſine mā ex eis que docuit te in re cōmūi.
Q̄d ſi fuerit ex frigore cū calefactis curet̄ ebibitis. Et
empl̄a eius ſint ex eis que iam expoſita ſt̄ in loco ſuo ⁊
fiat cibus eius ex canabit ⁊ minutis auibus aſſatis ⁊
pullis ēt qm̄ ſt̄ tarde remanentie in ſtō ⁊ pulueriȝent̄ cū
ſpeciebus odoriferis calidis ſtipticis aut calidis ꝑmi
ſtis cū ſtipticis. Et ſi fuerit illic mā eūetur cū eis quoꝝ
preterijt declaratio adminiſtretur uomitus in omni ſe
ptimana ⁊ adminiſtretur electuarium alcanzi ⁊ electu
arium d̄ granis myrti ⁊ elecūariū de ſcoria ferri et det̄
in potu uinum puꝝ antiquum. Et ſi fuerit ex ulceribus
curabis ulcera ſua cura deiñ regimē adhibe ↄfortādo
ſtōum. Fcē āt ex debilitate uirtutis retentie cura eſt ut
adminiſtrētur ſirupi ſtiptici cū ſpeciebus calefactiſ odo
riferis in potu ſumpti ⁊ ut empl̄ȝ ſuperpoſiti. Et ex eis
que ↄferunt ad illud eſt electuarium de xilocaractis cū
aqua ſenticum humidarum aut medicamen de ſumach
cū aqua de xilocaractis aut ſuffuf de granis granatoꝝ
cum robub de cydonis acetoſis puro aut alcāzi cum
rob de myrto. Et ex illis que ei maximū affert̄ iuuam̄
tum ſt̄ tro.enifiſtides et trociſci de balauſtijs et empl̄ȝ
de apſinthio cum ſtipticis. Cibi āt ꝓxi ſunt illi quos di
ximus in ca. ↄpl̄onis calide et humide et aſſata et fri
xa et ea que in patellis cum robub. Et ſcias qđ aqua
ordei cū tamaridis iuuatia ē ad difficultates egredinū.

¶ Capl̄m.viij.de uomitu ſubmerſiōe et nauſea et eſtu
atione ſtomachi.

UOmitus et ſubuerſio ſunt motus ſtōi ad expellē
dum ex eo aliquid quod eſt in eo per uiā oris.
et ſubuerſio quidem una duoꝝ ē motus expulſoris cui
non aſſociatur motus expulſi et uomitus qui eſt unus

ipsoꝝ ē ut associeť motui fcō ab expulsore motus expe
lendi ad exteriora. Et nausea est dispō stōi que quasi
suscipit hos motus et est.q.declinatio eius ad hos mo
tus aut multi temporis aut parui temporis secūdum
susceptōnē matiei. Et iste qdē dispōes ɔ̄rie sť appetitibꝰ
ex oibꝰ ꝑtibus ⁊ subuersio natuꝛ dꝛ nausea inseꝑabilis
et qn̄qꝫ dꝛ destructio appetitꝰ. Et uōitꝰ qdē alius ē acu
tus estuosus sicut in colirica passiōe ⁊ sicut accidit ei q̄
bibit medicinā uomitiuam ⁊ alius qetus sicut accit sto
maticis. Qn̄ gͦ accit subuersio tč iā accit aliqd ɔmoueť
os stōi ad expellēdū aliqd ad ꝓpinqores uias et illud
est aut q̄litas oꝑatia aut oꝑatiōe eius mā ex q̄ ipse ledi
tuꝛ aut mēbri cōicātis sicut cerebꝛi aut aduentꝰ ꝑcussi
onis aut mā grossa ībibita aut infusa in ipso corrūpens
cibū aut cholerica aut hūiditas mala putrefcā sicut ac
cit ꝑgnātibꝰ aut huitas n̄ mala sꝫ trēula ꝺbilitās os stōi
absqꝫ malitia cāe aut huitas grossa ⁊ adheꝛens aut mul
ta grauans ꝗuis nō sit cā alia. Nā ꝗuis sit ꝯbigꝛa san.
aut phl̄a dulce sꝑať tn̄ ex hꝰi ꝙ nutriat coꝛpꝰ ⁊ nutriat
ēt stōuꝫ. San.eī nutrit stōuꝫ ⁊ phl̄a dulce nāle ɔuertiť
ēt in san.et nutrit stōum. Veꝝ ipsū n̄ nutrit eū quocūqꝫ
mō accidat ⁊ q̄le ꝑuēit ad ipsū sꝫ qn̄qꝫ nutrit eū qn̄ gra
dať aduentꝰ eius ad ipsum ex uenis alťantibꝰ sanguinē
ad ɔplōnē stōi ⁊ assimilātibꝰ ipsū ei ex uēis predcis in
anatōia nisi accidat ꝓpť cām cū q̄ nō inuēiat stōus nu
trimētū oīo ⁊ nō afferāt ad ipsū uene qꝺ ei ɔueniat ⁊ li
benť suscipiat ipsū ⁊ digerēdo faciat ipsū saguinē sicut
multotiens effundit ad ipsū epar nō ꝑ uiā uenaꝝ spargē
tiū sanguinē imo ꝑ uiā uenaꝝ per q̄s penitrat kilus san
guinē bonū ⁊ ɔuenientē nō p̄limū grauantē ut nutriat
ipsū ꝯm semitā qꝺ ipse ex eo exuccat ⁊ ɔuertat eū cū sua
subā ad suā siītudinē. Et illi quidē errauerūt q̄ extima
uerunt qꝺ sanguis nō nutrit stōum et iudicāt de eo iudi
ciū enūtiatiuū absolutū. Et qdā hoies sť q̄ hn̄t peꝛiodos
in mťia ɔsuetos ⁊ in eis sť sani ⁊ qn̄qꝫ ꝑducit ad adusti
onē in meri ⁊ gutture imo ulcꝰ. Et ex nausea est que ē
signū crisis: ⁊ qn̄qꝫ est signū malū sicut in febribus pesti
lētialibꝰ. Et qn̄ multiplicať in ɔualescētibꝰ indicat ɔuer
sionē. Et de uōitu quidē cretico ē q̄ ɔfert febribꝰ acutis
et aꝑatibꝰ epatis q̄ sť in laťe ɔcauo. Et est uōitꝰ q̄ accit ī
accessiōe febriū ⁊ qn̄qꝫ sť in stō ⁊ in uisceribus inťioribꝰ
aꝑata et propꝛie calida et sunt facientia uenire uomi
tū ꝑꝑea ꝙ declināt ad expellēdū ⁊ ꝓpterea ꝙ leꝺunť
ex quolibꝫ tactu accn̄te eis aut ex quolibꝫ cibo aut me
dicina aut hūore aut mēbͦ mollificato. Et uausea qdem
qn̄qꝫ remanet et nō ꝑmutať ad uōitū et cā est uehemen
tia ꝯtutis retētie aut ꝺbilitas q̄litatis q̄ facit nauseā aut
paruitas eius ita ꝙ qn̄ sꝛ ipsū fit motus alleuiať uōitus
imo moueť uōitus. Et illi cuiꝰ stōus est debilis accit ut
sincopizeť ipse et nō possit uomere ꝑꝑ uacuitatē stōi sui
aut ꝓpť ꝑuitatē hūoris ledētis ipsū siue sit ībibitus siue
nō ībibitus si loco hꝰi stōi ⁊ oris eius eēt stōus fortior
⁊ os stōi fortius nō sincopizareť ipse nꝫ patereť ab ipo
Veꝝ ꝑꝑ debilitatē eius patitur ab eo ⁊ ꝓpť debilitatē
eius et paucitatē matiei nō est ei poťe ut euōat ipsum.
Qn̄qꝫ cōedit pꝰ ipsū cogiť euōere ꝑꝑ duas res. quaꝝ
una ē qꝛ hūor qn̄qꝫ est nocēs ei paꝝ nō mouens nꝫ labo
rare faciens qm̄ ē in fundo stōi ⁊ qn̄ cibať eleuat ipsuꝫ
cibus ⁊ multiplicať. ⁊ ꝯa ē qa adiuuať cuꝫ ꝗtitate cibi
ad expellendū ipsū ⁊ uincēdū. Et qn̄qꝫ subueꝛtiť aīa ⁊
cōmouēt nauseā caliditas ⁊ siccitas accn̄tes ori stōi ⁊
facit qualitate sua calida illud qꝺ facit hūor uicinus ꝗti
tate sua caťa ēt. Et in administratione qdē uōitus cū
equalitate est iuuamētū maximū. Veꝝ assiduatio eiꝰ ma
xime debilitat ꝯtutē stōi ⁊ facit ipsum lacunā sꝛfluitatū.
Et uōitus quidē creticꝰ euaꝺere facit spasmū. Et mul
totiēs accit febricitāti spasmꝰ aut epilepsia aut siťe epi
lepsie subito ⁊ euomit hūorē ut ē flos eris aut inꝺicū ⁊
euadit. Et qn̄ꝫ facit ēt euadere ex subet ⁊ ex augmētati
one repťonali in febribus ⁊ aliꝫs. Et multotiens uōitꝰ
sanat ex singultu clamoso. Et ex aꝺmistratōe uōitus cū
eq̄litate ɔꝯuāť renes ⁊ cuꝛať eo nocum̄tū coꝝ ⁊ nocum̄
tū pedū ⁊ sanať eruptō uēaꝝ ꝺferētiū saguinē ⁊ artēiaꝝ
Et amať qdē ut aꝺmistreť in mense bis ⁊ melior hora
ꝛū uōitus ē illa que est post balneū ⁊ postq̄ cōedit post
ipsū ⁊ ipleť. Et nos quidē iā subtiťr ꝑscrutati fuimus
ꝯmōeꝫ ꝺe hͦ in libͦ.i. Et stōus quidē debilis quotiens
cibať accn̄ti ei nausea ⁊ subuersio aī ⁊ si fuerit debilior
paꝝ nō poterit retinere illud qꝺ recipit imo expellet il
lud ad superiora ⁊ inferiora. Et ꝺebilitas qꝺē stōi qn̄ꝫ
fit ex speciebus malitie ɔpťonis et tu scis ꝙ de cāis q̄rū
dā spēꝝ malitie ɔpťonis sunt quedā qbus adiungiť reso
lutō spūs sicut ē soťo uentris p̄lima ⁊ maxie sanguinis.
Et tu scis ꝙ ex debilitātibꝰ sť dolores uehementes ⁊
tristicie ⁊ ieiuniū et fames uehemens. Et ipsa ēt sūt ex
cāis uōitus ꝯm sēitā introitus debilitatis sꝛ stōum ⁊ uōi
tus dolorosus ēt uelociť ať uehementer euōit cibum ex
pellit ipsum. Et illi cui sꝛuenit freq̄nť nauseatia facietas
⁊ qui cōedit nō ꝯm ꝯitatē famis nō ꝯificante accit inꝑ
mis qn̄ cōediť adustio ať angustia uehemēs ualde quā
nō tollerat deinde ɔuertiť eius eē ad hͦ ut euōat totuꝫ
qꝺ cōediť. Et deťior quidē uōitꝰ est ille qui ē uōitus sā
guis nisi ꝯꝫ necessitatē q̄ ꝺicā: tūc.n.est significatio forti
tudinis natuꝛ et seq̄ť ipsum uōitus niger. Et cā in hͦ est
malitia qm̄ ista nō sť generata in stō imo nō sunt nisi ex
pulsa ad ipsū ex locis longinqs ⁊ mēbꝛis aliꝫs ⁊ signifi
cāt nocum̄tū in illis mēbris ⁊ ꝯm cōitatē stōi et obediē
tiā ita ut debilitēt ipm. Et significat uōitus sāguinis ꝑ
ꝓpe motū eius egredientem a necessitate et uōitus sāguis
qū egꝛediť a necessitate portendit mortē. Et uōitus q̄
dem purus est malus coťicꝰ qdē significat suꝑfluitatem
caliditatis. ⁊ phlegmaticꝰ significat sꝛfluitatē frigoris si
plicis puri. ⁊ uōitus quidē diuersoꝝ coloꝝ deťior est ni
gro. Et ex illo qui est ut flos eris ⁊ ut succus poꝛri est
malus ꝓpť illud quod significat de aggregatōe hūoꝝ
maloꝝ et ex dispōe mala est ut sit os stōi subueꝛsū patiēs
sincopi ⁊ sit nā restricta: tunc.n. illud qꝺ seꝺat uōitū ad
dit in retētione nature ⁊ illud qꝺ resoluit nām addit in
uōitu nisi sit illud qꝺ facit sincopi hūor subtilis aut cho
lericus. Et cureť dispō cū aq̄ prūoꝝ ⁊ tamaridoꝝ ⁊ siťi
bus et ɔfert utrisqꝫ rebus siť. Et sť hoies qdā q̄ nō ces
sant appeteꝛe cibū ⁊ quotiēs repleńť eo euomūt ipm a
ut expellūt ipm ad inferiora deiñ redeunt ⁊ nō cessat il
le labor eoꝝ ⁊ ipi tn̄ uiuūt uita sanoꝝ ac si illꝺ sit res nāť
eis: Et ecce hic quedā auis est capiēs locustas q̄ nō ces
sat cōedere locustas et expellere eas ⁊ nō faciať toto tē
poꝛe quo inuenit eas et est aliꝺ aial huiꝰ ꝓꝑetatis. Et
sť quidā hoies q̄ qū cōedūt existimāt ꝙ si moueāť euo
mēt aut si irascāť aut loq̄ť aut moueāť motu aiali euo
ment ⁊ cā i hͦ ē illud qꝺ sciuisti. Et sanior quidē uōitꝰ
est ꝑmistꝰ medius in grossitie et subtilitate et est ex hūo
ribus qui sť ɔsueti ipi sicut phl̄a ⁊ cholera. Veꝝ ille q̄
est ut succus porri egritudinis significat malitiam ⁊ ui
ridis ad nigredinē decliuis sicut aꝫul ⁊ indicū ꝯꝫ p̄limū
significat ɔgelationē caťitatis et sť preter illū q̄ est ut suc
cus porri et flos eris ꝗuis qn̄qꝫ ɔtingat ut sint ābo ꝑꝑ

adustionē ēt. Uerꝫ adustio que nō est a uehemētia frigo
ris ⁊ ꝯturbatōe eius ē ꝺcliuis ad splendorē ⁊ claritatē
et ad illū qui ē ut succus porri mortē ṽtutis quāuis uo
mit⁹ citrinus ⁊ ut succ⁹ porri ⁊ ut flos eris multiplice
tur in ipso in cuius epate ē ꝯplō calꝫ ualde. Et accit
bñti aꝑa calidum in epate uōitus cholericus ꝺinde uōi
tus ut succus porri deīde ut herugo eris et fit cū nause
a ⁊ singultu. Niger ṽo nō fit nisi in aꝑatib⁹ splenis ⁊ in
fine ṽis ⁊ est malus. Et fetidus est malus ⁊ ꝓꝑe quicū
ꝙ amboꝝ in febrib⁹ pestilētialib⁹. Et qñ inuenit̄ subuer
sio in die quarto egritudinū ⁊ fit expulsio uomitu est iu
uatiuū

Capm. ix. de signis portēdētib⁹ uōitū:

Sunt nausea ⁊ subuersio ātecedētes uōitū: ⁊ qñ
tremit labiū ⁊ accit tensio hypocōdrioꝝ ad supi
ora tūc iudica ipꝫ adesse. Signa āt hūoris mali putri
di facientis nauseam ⁊ uomitum si est calidus sꝫ sitis ⁊
⁊ sapor mal⁹ i ore ⁊ putrefactō apparēs. Et signa q̇s
ex illo hūore sit saniosus sunt itueri ipm ex parte uōit⁹
⁊ uehementia nocumenti stōi ab ipso cuꝫ ei⁹ leuitate qm̄
ipe nō nocet nisi ex qualitate sua ñ q̄titate. Signa hūo
ris boni nō mali qui facit illud cū sua q̄titate sꝫ ut non
sint illic uapor et putrefactio ⁊ sapor malus et uōitus
malus et sedant ipsum si fuerit subtilis medicie pon
tice. Et si fuerit grossus medicine subtiliatiue. Et signi
ficāt multitudinē hūiditatis multitudo uomitus nō ma
li ⁊ multitudo egōis ⁊ multitudo saliue ⁊ ꝑcipue si pre
cesserit nauseatiua sacietas. Et signum eius cui⁹ cā est
malitia ꝯplonis oris stōi est ꝙ nō tollerat illud qꝺ eis
superuenit immo mouet̄ ad expellēdum illud una ma
licie ꝯplonū predcārum. Et eius q̇ aut matricis signa
sunt signa egritudinum epatis sit ꝑꝑ cōitatem cerebri
aut epatis uel capitis alioꝝ.

C. x. ꝺ uōitu sāguis.

Et sanguis q̇dem qum per uomitū egrditur tūc
est ex stō aut meri. Et cā in illo. aut est eruptio
uene et scissura eius ⁊ ipsi⁹ incisio. ⁊ multotiens fit ꝓpt
uomitū plimū aut uētris solōnē fcāꝫ ex cathartico calīꝺ
ꝯplonis aut eruptio aꝑatis nō maturi aut ꝓpt sāguinē
a capite currētē ad stōum a loco qui ignorat̄ aut ꝓpt
effusionē sanguis ad ipm ex epate ⁊ ex aliīs mēbris ⁊
precipue qū retinet̄ illud qꝺ oꝫ euāri ex sāguine aut ac
cit incisio mēbri ⁊ sꝫfluit nutrimētū eius ꝭm mōꝫ cuius
declaratio ꝑterīt a me in radicib⁹ aut accit mēb° dimis
sio exercitiī ꝯsueti aut pot⁹ sanguisuge suspense in meri
aut stō aut accidūt fistule in stō. ⁊ cā eruptōis uenaꝝ ⁊
scissure eaꝝ est illud qꝺ sciuisti in libris uīiū ⁊ illud qꝺ
diximus in prin° b⁹i tractatus: ⁊ oꝫ ut tu cognoscas ex
eis illud qꝺ est ex mollificatōe uenaꝝ cū subtilitate ⁊ su
a mollicie ⁊ qꝺ ē ex uehementia exiccatōis eaꝝ aut ali
ud ꝑꝑ grossitudinē eaꝝ. ⁊ multotiens quidē fit uomitus
san. ex sana ṽtute et expellit sanguinē ad partē quā iue
nit in dispōe expulsionis eius ꝯuenientiorē. ⁊ ꝓpt hoc
multotiens ē in uōitu duaꝝ lb. sanguis. ṽbigr̄a. trāqui
litas et iuuamētū ⁊ illud ē quādo effūdit̄ sꝫfluitas sple
nis ⁊ epatis ad stōum egredit̄ uōitu et expellit̄ ⁊ illud
qꝺ ē a splene est nigrū ⁊ turbidū ⁊ quādoꝙ ē acetosuꝫ
⁊ nō est cum istis duobus dolor. ⁊ multotiens quidem
uomitu expellit hō frustū carnis ⁊ cā in illo ē caro ad
dita uerucosa aut fistulosa orta in stō ⁊ abscinditur ꝑꝑ
cām aliq̄ꝑ et expellit ipaꝫ nā ad superiora. ⁊ oīs uomit⁹
sanguis cū feb̄e est mal⁹ sꝫ qū nō est illic febris quando
ꝙ non est malus.

C. L. xi. de signis.

Ille quidē qui ē a stō distinguit̄ ab illo qui est a
meri ꝑ locū doloris nisi sit ex apertōe uenaꝝ ⁊ ñ
ex corrosione ⁊ ulceribus qr̄ non sit illic dolor. Et illū
q̇ est a corrosione significat signum ulceris qꝺ precessit
⁊ sanguis egredit̄ ab eo inꝑmis paulati ꝺiñ emanat res
plima. ⁊ illius q̇ est a sana ṽtute est ut nihil de eē suo in
mutatum sentiat patiens ⁊ inueniat leuitatē p⁹ egritudi
nē ⁊ sit sanguis sanus ⁊ nō calidus corrosiu⁹ aut ulce
rosus. Et eius qui est in sanguisuga est ꝙ sanguis q̇ est
ex ea est subtilis saniosus et ille iā bibit de aq̄ in qua sūt
sanguisuge. Et eius q̇ ē ab hemorroidib⁹ ē ut fit illꝺ ho
ra post horā ⁊ iuuatur ꝑ illud et colores eoꝝ sꝫ citrini.
Et dr̄a quidem inter fcm̄ ꝑꝑ epar et effusiōem eius ex
ipso ad stōum ⁊ fcm̄ ꝑꝑ splenē ⁊ fcm̄ ꝑꝑ stōum ipsū ē ꝙ
cū illis nō est dolor ⁊ ille qui ē a stō nō euāt̄ a dolore ⁊
ille q̇ ē a splene ē niger turbidus et qñꝫ ē acetosus et
multotiēs euōit hō frustū carnis ⁊ iā añ dixius cāꝫ ei⁹.

Capm. xii. de cura uomitus absolute.

Sermo q̇dē ṽlis in curatione uomit⁹ ē hic in uōi
tu q̇ generat̄ a corruptōe administrationis cibi
rectificet̄ cibus et fiat bonus adiuuet̄ ex quibusdā que
diximus ꝯfortantibus stōum boni odoris calis aut frīs
ꝭm ꝙ ꝯuenit. et i illo cuius cā ē mā mala aut plima euē
tur illa mā ꝭm canones predcōs ⁊ cū ebibitis et cliste
rib⁹ ⁊ minoret̄ cibus et subtiliet̄. Et adhibeāt̄ exerciti
uꝫ subtile ⁊ ieiuniū. Et clisteria ꝓportionalia ꝭꝫ egritu
dinem sꝫ iuuatia ꝑꝑ illud qꝺ declinat de mā ad iferiora
Et multotiēs quidē abscindit uōitū clistere acutū. Et
uōit⁹ ēt multotiēs abscindit uōitū cū est a mā. Sanat̄
ei ex uōitu cū euomit illā māꝫ ꝓpt effusiōem ei⁹ cū uōi
tu aut uerbi gr̄a cū aqua sola aut cū sirupo acetoso aut
cum aneto aut cū aqua rhaphani ⁊ melle ⁊ que sꝫ illis
silia de his que sciūt̄ in loco suo. Et qū fuerit illud qꝺ
euāre uolumus uomendo aut sudādo grosū incipiem⁹ ⁊
subitliabimus ipm et incidem⁹ illud deiñ euābim⁹ ipm.
Et si fuerit nausea immo uōit⁹ ēt ex malitia ꝯplonis cu
rabr̄ cū eis que ipsaꝫ permutāt. Qꝺ si necessaria fuerit
renouatio fiat illud qꝺ narrauimus nuꝑ. Et ultimū qꝺ
intendim⁹ in regie nausee est expulsio hūoris faciētis sin
copim aut subtiliatio eius ⁊ ipsi⁹ incisio si est grossus
uiscosus aut rectificatio eius si ē putridus saniosus cū
bono odore eius qꝺ in potu sumit̄ ex medicis. Bonus
ei odor uehement̄ est ꝯueiēs stō ⁊ ꝓꝑe cū est in nutriti
uis ⁊ remoueri ab ipo si sēsus ē diligēs ipꝫ aut attractō
matiei excitantis ad extremitates est iuuatia ualde i re
tētiōe uōit⁹ ⁊ ꝓꝑe qū ē ex expulsione hūoꝝ ex mēbris
ꝯtinētib⁹ stōum ad ipm ⁊ illud fit si stringunt̄ extrēa et
ꝓꝑe inferiora sicut crura et pedes ꝯstrictōe descenden
te a superiorib⁹. Et qñꝙ adiuuat ad illꝺ eoꝝ calefactio
⁊ positō eoꝝ in aq̄ calꝫ. ⁊ qñꝙ ē necessariū ut pōat̄ su
per adiutorium ⁊ crus medicamē rubificatiuū ulcerati
uū. Et mirabile quidē ē ꝙ calefactō extrēitatū ē iuuati
ua in sedatōe uōitus ꝑꝑea ꝙ attrahit. Et infr̄atio eaꝝ
est cā iuuatia i sedatōe uōitus uelocis calidi ꝑꝑea ꝙ in
fr̄at ⁊ silr̄ ifr̄atio stōi. Et existimauerunt quidā ꝙ āigda
le cū terūt̄ ⁊ digitis fricando dissoluūt̄ in aqua ⁊ colā
tur et sumit̄ ex ea in potu sꝫ maxia cura uomitus dñan
tis sr̄antis. Et fabe decocte cū corticib⁹ suis in aceto ꝑ
misto ꝯferūt plimū eis. Et lentes effuse qū elixant̄ i ip
so. s. quādo decoquūt̄ in aceto ꝑmisto. Et ex eis quidē
expertū est medicamē qꝺ. ℞. galie ⁊ xiloaloes crudi ⁊
gariofili partes equales sumāt̄ in potu cū aqua maloꝝ
⁊ gluten gariofiloꝝ melius est gariofilis et sit eius pon
dus pondus illoꝝ. et qñꝙ ponunt̄ in ipo quomō reper
itur glutē gariofiloꝝ gariofili ⁊ ponitur cum gariofilis

pullegiȷ̄ quãtum sunt gariofilis. sunt ultimi et stant loco eius. et tu quidem studes in q̄tuꝫ potes ut eos dormire facias qm̄ illud est radix. Et ex eis q̄ ꝯferunt in hoc est facere ut ipsi in potu sumant uolentes aut inuiti aquã carnis ꝑlimã cum seibꝰ ⁊ fit in ea coriãdrũ siccũ ⁊ qñꝫ fundit̄ in ipsa uinũ odoriferꝝ ⁊ si est cũ bꝰ ponticũ est melius. ⁊ qñq̄ infũdũt̄ in ipsa tortelle aut panis de simila. hoc ei qñꝫ faciet eos dormire: qũqꝫ dormiẽt sudabunt. Et qũ nã fuerit sicca ñ stringas uõitũ cũ eo qđ exiccat ex stipticis nisi cum mẽsura absqꝫ nocumẽto ⁊ admistra clisteria ⁊ soluas uentrẽ deiñ sis audax ĩ dãdo arobob. ⁊ multotiens quidẽ alleuiant̄ nausea ⁊ uõitꝰ ꝑ phlebotomiã. ⁊ si cũ uõitu expellit̄ medicamẽ fortiter ꝯstriges uomitũ reitera ipsum ⁊ si uehement̄ abhorreat ipm̄ tũc alt̃a ei aliquid odoris eius aut coloris ipiꝰ. et scias qđ qñ nausea ledit ⁊ nõ associat̄ ei uõitꝰ: tũc oꝫ ut adiuues ipsuꝫ qũ uõitis subtilibꝰ ita ut euõat cibũ suũ uel hũorẽ suũ. ⁊ si necessarium tibi fuerit ut soluas uentrẽ eius cũ facilitate fac deiñ ꝯforta stõum cũ oleis predcis ⁊ ꝓp̄e cũ oleo de neriden puro aut ꝑmisto cũ oleo roſ ⁊ sicut uides de calefactione stõi. ⁊ qñqꝫ est nausea nõ pꝰ cibũ immo ſꝫ uacuitatem ẽt ⁊ nõ est poſe ut fiat uõitus ꝓpt̄ paruitatem materiei q̃ oꝫ ut cõcedat patiens ipm̄ cibuꝫ qm̄ qũ replet̄ facilis fit pꝰ ipm̄ uõitꝰ ⁊ expellit̄ cũ ipso hũor. Et plurimum quidẽ nausee accñtis a caliditate ⁊ siccitate remoueat̄ a positõe ẽpl̃oꝝ cũ infr̃atiuis hũectatiuis infr̃atoꝝ in niue sumendo in potu aquã fr̃am ꝯgelatam ⁊ qñqꝫ ponit̄ i ipsa sicut rob acreste ⁊ rob acetose. ¶ In nausea uero nãli necessaria est purgatõ cum eis que ꝯueniunt deinde curet̄ qualitas remanens cuꝫ eo qđ est ipsi ꝯ̄riũ ex medicinis odoriferis cum robub cal̃is aut fr̃is. s. unumqđqꝫ ſm se. Et oẽm quem curas si ipsum uis cibare ciba paulatim paul̃atim ita ut non moueat̄ alia uice in ipso. ⁊ oꝫ ut illius stõ qui ꝯsuetus est uomere pꝰ cibum ⁊ cibus non stat in stõ ipsiꝰ apponant̄ empl̃a stiptica predcã in canone. ⁊ si nõ fuerit caliditas ꝑmisceant̄ cum eis illa que st̄ sicut piretꝝ ⁊ spica et tus ⁊ myrrha. ⁊ iuuant̄ ualde de trociscis albencharus quos laudauit. G. ⁊ dent̄ in potu si fuerit illic caliditas ⁊ sitis arobob sicut rob de granatis ⁊ ꝓp̄e illud in quo ponitur mera ⁊ sequat̄ illud uinum ꝑmistuꝫ si permittit ꝯpl̃o. Si autem nõ fuerit caliditas sumant i potu cũ aqua et ꝯferunt eis ualde tro. escbilis. ⁊ ꝯfert eis quando adest eis cũ fr̃itate trociscus hꝰi. ℞. zirumbet gariofi. usnee cinnamomi masticis turis oĩuꝫ ana danichi. opiȷ̄ keratẽ. i. castorei. keratẽ. i. aloes quartã. ʒ. ⁊ ex eis que ꝯueniunt illis qui uomunt cibum suum est ut multiplicet̄ in cibariȷ̄s suis coriandrum ⁊ lãbãt mel emblicoꝝ et etiã comedant cortices fistici hũidos aut ficos. Et masticẽt tus ⁊ masticẽ ⁊ xilobal. ⁊ cortices citri ⁊ mẽtã ⁊ ꝯuẽiẽs ẽ eis ut uomãt deiđ comedãt. Et ãtiq̄ quidem uariȷ̄ in medicina curant impeditum uomitum qum est adolescens fortis hñs stõum repletũ hũiditatibꝰ retentis subtilibus ⁊ est multe saliue phlebotomãdo ei uenam cũ equalitate ne sequat̄ terminos sincopis si tollerat nã deinde expectãt aliquibus diebꝰ postea phlebotomãt uenã eius que est sub lingua deinde dãt in potu stupefacientia postea faciunt eũ gargarizare cũ subtiliatiuis deinde expectant postea dãt in potu hierã factaꝫ coloquintidis ⁊ ingeninant̄ ut remaneat in stõ eiꝰ tempore paruo deinde per. vij. dies euõant deinde adherere faciunttuentri eius uentosã sine incisiõe ⁊ euaporant locũ cum oleo calefcõ ⁊ in mane ponunt empl̃m desuper ex fenugreco ꝯtrito ꝯfecto cũ melle ⁊ semẽ malue ꝯfectũ cum oleo ⁊ faciũt illud tribus diebus. Si autẽ illud nõ sufficit in potu tribuunt hieram cum pulpa coloquintide ⁊ liniunt stõum ex gumma rute acrestis ⁊ medicinis rubificãtibus donec uideant super locum bothor ⁊ uesicas et dant in potu hierã picrã deinde decoctionem apsinthiȷ̄ ⁊ medicamen fciñ cum castoreo ⁊ aq̄ deinde iterant rubificationem cũ eis que st̄ leuiora deinde administrant gargarismata ⁊ postea siti fatientia hec est ergo uia in medicina antiqua uaria nõ ſm uiam ꝯprehensam. ¶ Iam quideꝫ diximus de cura uomitus illud qđ currit cursu canonis et nos ademus ei nunc distinctiones:

¶ C. xiiȷ̄. de uõitu fcõ ꝑ cal̃itatem.

Sumat capparẽ nõ maturã ꝓp̄e ⁊ granata ⁊ sumach ⁊ algobẽ ul̃ gubera ⁊ cydonia ⁊ sirupos q̄ st̄ ex eis: ⁊ pilulas hꝰi. ℞. seis hyusq̄ami ꝑtẽ. i. seis roſaru. ⁊ sumach ⁊ cappar. oĩum ana ꝑtes. iiiȷ̄. ꝯiungant̄ cũ duplo eoꝝ de rob de cydõiȷ̄s ⁊ det̄ ex aggregato ꝯfcõ a meio auĩ. usqꝫ ad auĩ scđm ṽtutẽ facit ei dormiĩ ⁊ sedat nauseam. Qũqꝫ nõ est illic ꝯstrictio nature: tũc tibi sup̄ ẽ tribuere robub pura fcã ex acresta ⁊ acetosa ⁊ ex acetositate citri ꝓp̄e. Et cãſoꝛe quidẽ inest ꝓp̄e as ꝓhibẽdi uõitũ ⁊ nauseã cal̃os sumpte in potu cũ rob ⁊ olfate ⁊ linite sup̄ stõuꝫ. ¶ Illiꝰ uero q̄ cogitat ꝙ si moueat̄ pꝰ cibũ euomat cura melior ẽ. Et eius qui euomit cibum suũ nõ cũ chol̃a citrina ĩmo est uõitus eiꝰ ꝓpt̄ mel̃iã aut hũorem fr̃um ẽ que est ex curatione fcã cũ calefactis exiccãtibus. Et ex eis ẽ illud quoꝝ. ℞. seis apiȷ̄ ⁊ anisi ⁊ apsinthiȷ̄ ꝑtes equales fiant ex eis tro. sitqꝫ doſ eoꝝ auĩ. i. cũ aqua fr̃a et ẽt fiat eis ius tinctũ et cymio ⁊ pipere ⁊ pauco uino misceant̄ illa cum aceto ⁊ almuri. Et ad illũ quidẽ q̄ cibũ suũ euomit cũ dolore stõi sumatur capparis et ꝯterat̄: ⁊ distilet̄ desr̃ aliquid de sirupo granoꝝ myrti. s. q̄titas qua ꝯficiat̄: deinde misceat̄ illđ sup̄ uinũ paucũ ⁊ mel paucũ ⁊ bibat̄. et ẽt uitellus oui assati ⁊ misceat̄ cum melle ⁊. xv. granis masticis ꝯtriti si comedat̄ ⁊ admistret̄ illud tribꝰ diebꝰ. ⁊ ꝯferũt trocisci predci in ca. doloris stõi in q̄bus ponunt̄ apsinthiũ et mẽta et oꝫ ut dent̄ istis et q̄ eoꝝ cursu incedũt. Post cibũ quidẽ stiptica ⁊ ante ipm̄ quidẽ lubricatiua sicut uolubilis. Et ꝯfert eis ut sumãt sr̃ cibũ hꝰ suffuf qđ. ℞. tus et glandes ⁊ sumach. Et medicamẽ iuuatiuũ ualde ad nauseam est illud qđ. ℞. corriandri sicci rute sicce partes eq̄les qđ bibat̄ cum uino quidem cõmisto si sentit̄ cũ acetositate aut cum aqua fr̃a pura si sentit̄ cum mordicatõe. ¶ Medicamẽ ꝯferens uomitui accidenti ꝓpt̄ fr̃itatẽ ⁊ humores fr̃os. ℞. zurũbet dorõigi castorei partes equales zuccari q̄tũ oĩa doſ eius usqꝫ ad. iȷ̄. ʒ. administrent̄ aliqđ diebus. Si aũt hoc regimine non sufficit cũ trociscis predcis sumãt in potu oleum de kerua cũ aqua de seibꝰ. Accñs aũt pꝰ nauseatiuã sacietatẽ curet̄ curatione sacietatis nauseatiue ⁊ sotira. Eius ãt que accit ꝑ hu. saniosũ cura est eũatio stõi cũ uõitu et mundificatõ eius ex eo ⁊ equatio eius cũ qualitatibus boni odoris ⁊ cadũt in ea ex seibꝰ sicut anisũ ⁊ semẽ apiȷ̄ ⁊ siseleos ⁊ cyminũ ⁊ daucũ ⁊ oꝫ ut regat̄ sicut oñdimꝰ ita ut sumat ante cibũ ex cibis cibos lubrificatiuos lenitios ⁊ post ipm̄ cibos stipticos odoriferos sicut cydõia ⁊ similia ut deponãt cibũ ab ore stõi ad fundũ eius ⁊ inclinẽt mãꝫ ad iferiora ñ ad superiora. ⁊ qñꝫ ẽ necessariuꝫ in quibusdã ut in potu sumãt cyminũ ⁊ sumac. Et qñꝫ indigent aliq̄ leui pꝰ cibũ. ⁊ diamuschũ est iuuatiuũ eis ualde. ⁊ tro. stelle sunt ultimi eis cũ uino i quo dissoluit̄

granū muſcħi. Uomitus autē ꝑueniens ex melia nō oꝫ ut ꝯſtringatᷓ ꝙtū poſſe ē. Q̄d ſi fuerit patiens ipm̄ reple tur ſanguine phlebotōetᷓ baſilica et uentoſentᷓ tpa ēt ut aleuietᷓ replō ſuperior ſan. ⁊ melie ⁊ qn̄ ſufficit dimiſſio replōnis. ꝙ ſi ſupfluat adeo ut nō tolleretᷓ trahatᷓ ad i feriora cū cliſteri i qͦ ſit acuitas aliqua ⁊ aſſūptio ex car tamo ⁊ polypodio ⁊ tribulis et epithymo ⁊ balaſce ⁊ ⁊ camemilla cum oleo ſiſamino ⁊ melle. ⁊ fiat ſpleni em plm̄ ex meliloto et myrto ⁊ laudano ⁊ uſnee ⁊ ſeie croci ortenſis cum uino pōtico. ⁊ in potu tribuatᷓ ēt ſirupꝰ de mēta cū granatis cū alleſeniati. Et ſi fuerint illic re liquie ẑplōnis fiat phlebotōia ex uenis pedū ⁊ uentoſē tur crura. Q̄ūqꝫ ſedatᷓ uomitus eūetᷓ melia cū medici nis fcis ex myrobolāis nigriſ epithymo ⁊ agarico ⁊ ſa le indo. Et ſi exigit res ut in potu ſumatur oleum de kerua cū hierapicᷓ ⁊ abſinthio fiat. ⁊ ſi in ſplene fuerit e gritudo curetᷓ ſplen. ⁊ illi quidē cui accit ꝓpᷓ effuſionē materiei ſubtilis mordicatie ꝯmiſcentis cibū qꝛ fit nau ſea ꝯfeẑt tro. ſtelle in horis ꝑoxiſmi ⁊ expulſio cū pigra pretᷓ horas paroxiſmi ⁊ ſolō uentris cū oxymelle miſto cū aloe ⁊ oxymelle fcō cū ſcamo. ad ſolōnē uētris ⁊ cū aqua prūoꝝ ⁊ tamarindoꝝ. Ipa ei ābo ſtᷓ declinātia ma teriā ad inferiora ⁊ ſedātia uōitū cū acetoſitate ſua. Et oꝫ ut in hꝰi trahatᷓ mā ad inferiora cū cliſteri leni ex ui oliſ ⁊iuiubis et ordeo excorticato et tributᷓ et camemil la et ſeueſten ⁊ turbit cum oleo uio. ⁊ zuccaro ru. ⁊ bau rach. ⁊ ut adminiſtretᷓ ſirupus de papauere pꝰ excuſſio nē uel expulſionē. Et ꝯfert ſirupus alexādri cu hac de ſcriptione uel decoctiōe cydōia ⁊ ſūach ⁊ nabac ⁊ gra na granatoꝝ ⁊ tamarindi decoquantᷓ deinde ponantᷓ tꝰ ⁊ paꝝ xiloaloes. Et ſcias ꝙ qn̄ nā ē ſicca cum cāis. ⁊ oēs q̄ hn̄t uōitū huitatis iuuantᷓ cū ſirupis ⁊ pāe exicca to in furno ⁊ ſpodio in ſucis. Et oē quod adheret illi huitati ⁊ exiccat eā ꝯfert eis. Et ē necīū multotiens ut ponātᷓ ſꝛ uentrē eius uētoſe ⁊ ſꝛ dorſū intᷓ ambas ſpatu las. Et ē necīū ut dormitio eiꝰ ⁊ ipiꝰ cōmotio fit i cuna. Et ſi fuerit huitas fumoſa tūc adhibeatᷓ narcotica odo rifera reſiſtentia corruptioni ſaniei et fetori: ⁊ ſtiptica exuccātia ꝓpe ſi ſꝑ aromatica: immo ſi ſtᷓ nutritiua. Et Et ſi ē hꝰi mā ſubmerſa ibibita oꝫ ut ſint illic ēt ſubtilia tiua inciſiua ſicut ſirupꝰ acetoſus ⁊ ſicut aleſeniati ꝑdcē ¶ Et ſilr ſi ē uiſcoſa ⁊ croſſa: tūc ea q̄ ſtᷓ fōtiora parūꝑ Et hiera cū ſirupo acetoſo ē cōis ad plima. Et ſi iſti q̇dē pꝰ illō ſumāt i potu medicias ſedātes uōitū cū cale factione aliqua ſicut ſirupum de mēta fcm̄ cū granatis in qͦ poſitū ſit xiloalᷓ. crudū aut ſirupū acetoſū in qͦ iam poſite ſint aleſeniati calᷓe ⁊ xiloaloes et folia citri et etiā diamuſchū amaꝝ ⁊ diacydoniten et totū illō cū decocti one aleſeniati et ēt diamuſchū cū miua. ⁊ ſirupꝰ ō apſin thio ꝯfert eis i oī hora. ¶ Deſcriptio bona. ℞. grana toꝝ acetoſoꝝ et mente ſiſimbrij oium ana baccati. i. ōco quatᷓ in duabꝰ libris aq̄ uſq̄qͦ remaneat medietas et po nantᷓ in ipa muſchi danic. i. xiloaloes q̄rta. ʒ. q̄ oia ſint ꝯtrita et ſorbeāt hora pꝰ horā. Et ex medicis ſedātibꝰ hāc ſpēm uōituſ eſt rob cydonij cū xiloalᷓ. ⁊ gariofi. ⁊ ſi rupꝰ de mēta cum granatis et ꝓpe quando ponuntᷓ in ipo tus ⁊ galia et cortice[illegible] ſiſtici ⁊ muſchus ⁊ xiloaloeſ Et miua ſedat uōitū phlᷓatic[illegible] ualde. Et quādoqꝫ time tur ex freq̄ntia uōitꝰ ⁊ multitudine eiꝰ: ⁊ quocūqꝫ mō ſit pretᷓꝙ in febribꝰ uehemēti ꝫ calᷓitatis caſus ꝟtutis ſorbeat infirmus aquā carnis aſſūptā ex pullis ⁊ ex tre mitatibus hedoꝝ ⁊ arietū cū cōrtellis ꝯtritis ſicut alco hol ⁊ aq̄ pomoꝝ ⁊paꝝ uini et olfaciat ex pullis aſſatis

ſciſis ante faciem eius: ⁊ ſilr olfaciat panē calidū. Et ex illis eſt ut elixentᷓ pulli in aqua et effundatᷓ ab eis et de coquantᷓ in aq̄ et diſſoluantur in ea: deiñ terantᷓ in mor tario et exꝓmatᷓ in ipo aq̄ ipoꝝ ⁊ infrietᷓ ⁊ diſſoluatᷓ in ipſa medulla panis ō ſilᷓa ⁊ miſceatᷓ cū pauco uino ⁊ po natᷓ in ipo ſuccus malorū ⁊ ſorbeāt ex ea. Et illi q̄ diſ ſoluūtᷓ in decoctione deiñ ꝯterūtᷓ meliores ſtᷓ illis q̄ cō tuntᷓ ōinde coquūtᷓ. ¶ Ab iſtis ei reſoluitᷓ huitaſ nāliſ ⁊ euaporat et i illis ꝯtietᷓ. Et qn̄qꝫ ꝯferūt nauſee ⁊ ſub uerſioni aie ⁊ in expulſione cū uōitu cibi fci ex cubugi ⁊ pullis factis acetoſiſ cū aqua acreſte et acetoſitate ci tri et ſumach ⁊ aqua maloꝝ acetoſoꝝ frixiſ cū oleo om phācino cū illis. Et nō eſt malū cibare eos ſauich orōi cū aqua ordei ꝓpe qū ſtᷓ uōitus reliquie. Et oꝫ ut itere tur illud ſꝛ eos ⁊ ſi euomūt illud ⁊ abhorrent ꝑmutetur forma eius ſi refugiunt ipſum. Medicine ſingulares ⁊ ꝯpoſite ꝯferētes nauſee ⁊ uōitui. Scias qō maſticatio maſti. ⁊ turis et cupreſſi qn̄qꝫ ꝯferūt ad illud ſilr grana alcadra: aut ruta ſicca de q̄ i potu ſumatᷓ coclear. i. qm̄ ē mirabilis. Et gariofi. qū teruntᷓ uehementᷓ ſicut alco hol ⁊ pulueriẑātᷓ ſꝛ ſorbitionē fcām ex tortellis ⁊ ſuccis ſedant ſtati. Et ſilr qū bibūtᷓ in aq̄ fꝛa aut decoq̄ūtᷓ cū a qua ⁊ in potu ſumitur decoctio eoꝝ ⁊ ꝓpe ad pueros. ¶ Et melius ē ut pulueriẑetᷓ ſꝛ eam maſtix. Et ex me dicinis rectificantibus uōitū et nauſeam ē rob citri qō in potu ſumat ille qui uomit ꝑꝑ cholᷓam ſicut eſt: ⁊ ille q̄ uōit ꝑꝑ cāſ fꝛas ꝑmiſtū cū xiloaloe crudo ⁊ gariofi. ⁊ iteꝝ ōcoctō cōticū ſiſtici: aut pura aut cū aleſēiati. ⁊ for tior ea ē aqua pulloꝝ uitis ſingulariſ aut aleſeniati cuꝫ carui et miua ⁊ ſuſen ſtᷓ ex eis q̄ ſtᷓ neceſſaria. Cōpoſi tū expertū et eſt ēt ex eis q̄ adiuuāt ad digōnē. ℞. ſeis li ni ireos maſtieis cymini oium ana ꝑtē. i. decoq̄tᷓ ex eo cū aqua mellis ⁊ adminiſtrentᷓ. Q̄ū ergo deficit cura tio necīa ſtᷓ narcotica in quoꝝ nā nō eſt ut uōitū moue ant ſicut eſt in decoctione hyuſq̄ami ⁊ nucū metheode os niſi aſſocientᷓ eis medicine odorifere retinentes eoꝝ ſtupefactiōem ⁊ rectificātes eoꝝ uōitū et reſiſtētes ſua ſilᷓitudine imo debiliora ex eis ut ſemen papaueris ⁊ ſe men lactuce ⁊ fortiꝰ eo ē cortex eius et ꝓpe nigri et ſe quitᷓ ipm̄ cortex radicis mādragore cāpeſtris: ⁊ fortiꝰ eis eſt opium ⁊ paꝝ ex eo eſt iuuatiuū cū ſalute ⁊ ꝓpe qū ē cū eo ex medicis hn̄tibꝰ ui tyriace eius quod ẑpu gnat ueneno ipꝰ. ¶ Et ex ꝯpoſitis nobis bonis in hoc ē ut ſumatᷓ corticū ſiſticoꝝ et zuccari ⁊ roſᷓ. ⁊ ſeis roſᷓ. oium ana ꝑs. i. ⁊ bezahar ꝑs. 5. ⁊ ſi non fuerit preſens ponatᷓ in ipo zurūbet ꝑs. i. ⁊ opij due tertie partis ⁊ xi loaloeſ crudi ꝑs. 5. fiant ex eis troc. ⁊ doſᷓ eiꝰ ſit uſqꝫ ad auī. Et ex medicinis bonis ad illud nobis eſt ut ſumā tur cydonioꝝ et capparis imature āboꝝ ana ꝑtes. ij. ⁊ ſeis papaueris tertia ꝑtis ⁊ corticū radicis mādragore tertiadecie ꝑtis ⁊. xiiij. ꝑtil xiloaloes crudi ⁊ aq̄ mēte tā tū quod totū ſubmergatᷓ ⁊ aque ro. tātū ꝙ ſꝛemineat di gito uno ⁊ aque cucurbite triplum ābaꝝ aquaꝝ ⁊ oꝫ ut cū facilitate adeo dequoquātᷓ donec diſſoluantᷓ cappariſ ⁊ cydonia: deiñ colentᷓ aque: poſtea preparentᷓ cum fa cilitate ⁊ ſumatᷓ ex eo in potu. Et qum in potu ſumuntᷓ ſtupefaciētia oꝫ ut multiplicetᷓ olfatus odoriferoꝝ ⁊ dō miat et non ſeꝑetᷓ aromaticum ſuaue apud eum. ſi aūt abhorreat aromaticum ꝑmuta ipꝫ ad aliud et troc. ſm̄ ꝙ teſtatᷓ. G. ſtᷓ iuuatiui ad illud. Ipi ei aggregāt oēs ẑs neceſſarias in cura uomitus ⁊ ꝓpe qum eſt humor ui rulentus. ¶ Trociſcus ei eius eſt tyriaca et ē ſꝫ ꝙ di ctum eſt in antidotario. Inq̄t. G. nā in ipo ponuntur

anisum et semen apij odorifera et nutritiua ⁊ apsinthius ad abstergendum et deponendum humorem ⁊ ad ꝯfortandum os stōi ⁊ ad faciendum rigidum et cinamomū ad ꝯtrariandū sua aromaticitate uirulentiā ⁊ ꝯuertendū ipam ad rectificationē aliquam ⁊ resoluendū eā: ⁊ in ipo ē ex aromaticitate qđ ꝯuenit oī mēbꝰ neruoso et opium ut dormire faciat ⁊ stupefaciat ⁊ castoreū ut succurrat corruptōni opij ⁊ nocumēto et ueneno ipiꝰ. Sed ⁊ troc. stelle sꝫ uehementis iuuamenti in hꝰi dispōne. Et nausea qdē qñ ē ꝓpꝫ debilitatē stōi quā nō sedat expulsio fcā uōitu tūc nō laboreꝫ in illa: imo si dimittaꝫ per se ipam fortasse iuuabi. Et qñqꝫ seda t eā sauic ordei algellilij. Et ille q̇ inuenit subuersionē insepabilē in uez et fuerit ꝯsuetus uōere ꝓpꝫe in hꝰi tempore cōedat cum pane parue q̄titatis. ʒ. iij. cepe narcisci. deiñ sumāt aq̄ calꝫam. Et nō multū sumant de cepe narcisci qm̄ facit accidere spasmū. ¶ C. xiiij. đ cura uomitꝰ saguinis.

SI senseris ulcera tūc curabis ea cū eisiq̄ scis. ⁊ si senseris sanguinē descendētē ex capite. tūc incipies ⁊ ꝓhibebis cām eius Et si senseris repletōem expelles eā: ⁊ qñqꝫ indigebis pꝰ euōnē duaꝝ libraꝝ sāguis ꝓhꝫia alia minuta. ¶ Qñqꝫ augmētaꝫ liga extrema uehemꝫ ⁊ ꝓpꝫe in eo cuius cā ē potꝰ medicīe calꝫe. Et qñꝫ sumiꝫ in potu in fcō ꝑꝑ medicinā uinū mistū cū lacte superante usqꝫ ad quattuor cotilas dando aliquid post aliquid deiñ deꝫ in potu firꝰ acetosus infrīatus cuꝫ niue ueꝝ ex medicinis expꝫtis i ꝓhibitione san. est ꝯpositū in ꝓhibēdo san. uehemens. ℞. acatiā semen ro. lutuꝫ sigillatum balausti. opium semē hiusq̄ami albi gūmi arabicū succū arnoglosse. aut succū ꝟge pastoris: ⁊ sumaꝫ in potu cuꝫ aceto uini multe cōmistiouis. aut cū aqua arnoglosse si fuerit perueniens ap stōum ꝑlimum. Et dosis eius sit ex medio aureo usqꝫ ad. ʒ. i. Et confert ad illud sumere in potu alrobob stiptica. Et ex eis est rob đ nuce et sūt ꝯposita dcā in antidotario. Et ex curatione facili est ut sumaꝫ gallaꝝ et balausti. ambaꝝ ana ꝑs. i. et sumaꝫ ex eis in potu pondus. ij. aur. cū kerate opij cuꝫ aqua plātaginis. ¶ C. xv. de ꝯturbatione et anxietate stōi.

QUādoqꝫ accñt ex stō ꝯturbatō ⁊ anxietas ex quibus inuenit infirmꝰ tristitiam: ⁊ fit necc̄iū ut permuteꝫ de figura ad figurā: ⁊ qñqꝫ cōitaꝫ ipam tremor cordis: aut accit cū ea: ⁊ nō ē posꝫe hñti eā ut cognoscat cām in eo ⁊ qñqꝫ qū seq̄ūꝫ scotomia et ꝟtigo: et qñqꝫ alteraꝫ ex ea color ⁊ est ꝭm ueritatem ꝑncipium nausee: ⁊ qñꝫ ē cū ea nausea: ⁊ qñqꝫ ꝑmutaꝫ ad nauseam. Et cā in illo est mā nausee: et ꝓpꝫe imbibita. Ipa. n. dū ꝑmanet imbibita facit accidere ꝯturbatōeꝫ. Qñqꝫ aggregaꝫ in ore stōi facit accidere nauseā sꝫ stōum ꝑ expulsionē hūoris post excitatōem nature cū eo. Et qñꝫ ꝯturbant reliquie uentositatis humoꝝ ex medicinis uomitis ⁊ solutis: q̄ deꝫ rob de cidonijs ⁊ rob de acresta ⁊ silia Et oē quod feruet in stō ex fructicibus et ex malis dulcibꝰ ꝯturbat. Et aq̄ fr̄ia que bibiꝫ nō i hora ꝯturbat. Et multotiens fit in febribꝰ cā additiōis febris: nō ergo oꝫ ut bibaꝫ in febre nisi aqua calꝫa. ¶ C. xvi. de cura.

ILlud qđ paruuꝫ ex ea remouet uinū mistū cū aqua scđꝫ medium: ⁊ aqua cōmista ex eis que ꝯfortant et ifrigidāt: aut cū aqua mellis: aut cū eis que tēꝑāt hūoreꝫ malū. Et illud qđ ex ea est ꝑlimū indiget medicinis nausee: ⁊ si fuerit ex calꝫitate et hūore calꝫo ⁊ ē illa q̄ fit scđm ꝑlimū qñqꝫ sedabunt eam infrīantia hūida. Et epithimata fcā ex eis ⁊ sandalis ⁊ cāfora ⁊ rosꝫ. Et ex eis que experta sꝫ in hoc est emplꝫm ex corticibꝰ cucu. ⁊ portulaca et sauich ordei cū aceto ⁊ aq̄: ⁊ fiat ex eis emplꝫ stō ⁊ epi. Et qñ augmentaꝫ fiat emplꝫm ex sandalis ⁊ rosꝫ. ru. et silibus. Et ex eis que i potu tribuūꝫ ad ꝯturbationē stomaticā ē sauich đ ordō ꝯtritū ꝓpꝫe cū granis granatoꝝ et oꝫ ut sit nō ablutū: ⁊ sꝫiora grāorū granatoꝝ sine semine et rob de cydonijs. Qū ergo nō est nausea aliena uinū oīo: ⁊ fit cōmistio eius aqua tamarindoꝝ ⁊ firꝰ de pomis antiquis cuius superfluitas resoluta est: ⁊ ad eos quidē narrata est aqua citroloꝝ excorticatoꝝ cū iuleb tabarzet paꝝ ⁊. ʒ. una spodij.

¶ C. xvij. đ sāguie retento in stō ⁊ iutestinis.

SUmaꝫ pōdꝰ. ʒ. ij. belꝫi. albi fabaꝝ pondus. ʒ. iij. ⁊ sumaꝫ in potu cū aqua calꝫa. Si aūt ꝯgeleꝫ sumat in potu eger aqua alhasce ⁊ silꝫr coagulū leporis: ¶ C. xviij. de ꝯgelatione sanguinis in stō.

CUra eius est sumere i potu coagulū leporis. ʒ. ij: aut aque mente q̄titatem. ij. ℥. in qua iā positum sit pondus. ij. ʒ. salis ꝯtriti. C. xix. de singultu.

SIngultꝰ est motus diuersus ꝯpositꝰ sicut spasmꝰ ꝯstrictiuus cū tensione dilatatiua exñs in ore stōi. aut toto corpore eius aut meri ex quo aggregaꝫ ad se ipꝫ cū spasmo fugiens ex nocente si fuerit nocens aut ꝑparatꝰ ad motū fortis expꝫsionis sequētis ipꝫ sicut accit ei qui uult. Et asimilaꝫ alicui moꝝ motꝰ tussis que est in pulmone et uelamīe ad expellendū hūorem: aut non fit nocens imo fit ꝭm semitam superfluitatis siccitatis mouētis ad silꝫitudinem aliquā sicut spasmus. ⁊ nā moueat ad dilatationem ⁊ nō obediat illud ⁊ succurrat ei. Et ꝑlimū quidē accit ori stōi tremor ꝑꝑ illud qđ ledit: sicut accit ori stōi tremor ꝓpꝫ illud qđ nocet ꝓpꝫe si fuerint stōus siccus ⁊ nō tolleret os eiꝰ nocumētū mordicatōis Et qñqꝫ accit ꝑꝑ cōitatē. Et qñqꝫ ē singulus post uōitū ori stōi: aut ꝑꝑ dimissionē hūoris pauci in ipo qui nō expelliꝫ uōitu sicut qñꝫ fit singultus ꝑꝑ retentionē uōitus et expectationē suꝑ ipm quare quiescit motꝰ uolūtarius. Et ꝑlimū motus ꝑtiū stōi nō fit nisi motu oris eiꝰ ꝓpꝫ uehemētiam sensus eius ⁊ fortitudinē lesionis eius a mā feruēte. Et dixerūt quidā q̄ motus singultꝰ fortior ē motu uōitꝰ: q̄m uōitꝰ expellit rē effusā i uentreꝫ: ⁊ singultꝰ expellit rē siccā: sꝫ nō oīs uōitꝰ ⁊ subuersio fit a cā effusa: nꝫ ēt qđ expellit aliquid oꝫ ut sit debiliꝰ eo qđ nō expellit et eo qđ laborat ut expellat et nō pōt: immo singultus est motus debilior motu uōitꝰ ⁊ ē. q. motus ad uōitū debilis. Et silꝫr multotiēs incipit singultꝰ. deinde fit uōitus. q. motus stōi apud tactū cāe singultꝰ est ꝑuꝰ q̄m cā ē ꝑua: ⁊ q̄i qñ augmētaꝫ res uehemētior fit motus ⁊ fit uōitꝰ. ¶ Distinguamꝰ āt illđ qđ facit accidere singultū ꝑꝑ nocumētū consequēs os stōi. Dicamus itaqꝫ q̄ quandoqꝫ fit illud aut re nocente suo calore aut re ledēte os stōi fꝫitate sua sicut accit ex singultu in rigore febriū et in aere fr̄o et in hūoribꝰ ifrīantibꝰ et a frigore alio ꝯfirmato in ꝯplone stōi cōstringēte ipm ⁊ spasmante eū. Et qñqꝫ accit hoc pueris et infantibus. Et frigus quidem facit accidere singultū tribꝰ mōis: unus eoꝝ ē ex parte insepabilitatis maꝫiei: et secundus ē ex parte frigoris eius et ꝯrietate sua cū qualitate sua trāseunte equalitatē: et tertius est ex ꝑte ꝯstrictōis eiꝰ et inspissatōis quā facit in poris: quare retineꝫ in illis inspissatis illđ đ ꝟtute sua cuius ē q̄ ab eis resoluiꝫ: aut a re nocēte suo calore sicut accit in febribꝰ adurentibus ex spasmo in ore stōi: aut a re nocēte mordicatiōe sua sicut accidit ex potu sinapis ⁊ diapipeon ⁊ hūoribꝰ uiruletis: ⁊ potu medicīaꝝ mordicatiuaꝝ ut diapipeō cū

uino et proprie fm sanitatem sensus stõi: aut debilitatē substantie oris stõi: ⁊ de hoc genere ē cib⁹ corruptus et ꝯuersus ad qualitatē mordicatiuā et pueris quidē accit illud plurimū: et silr accit ex effusione cholerꝫ in os stõi: ⁊ sicut fit qñ ē cholerꝫ motus in crisibus ad caput stõi ut expellat eas nā cū uomitu: aut a uentositate retenta in ore stõi et in tunicis eius et in meri generata a calitate uaporosa que non pōt resolui: aut a re nocente sua gravitate sicut fit a replōne. ¶ Iste ergo sūt spēs eius qui fit ex cā nocente. ¶ Ille uero qui fit a siccitate qñqꝫ fit a siccitate pura cū spasmo sicut accidit in postremo febrium incensiuarꝫ ⁊ euonū exiccantiū et famis prolixe ⁊ ē significatio tioris. Et qñqꝫ fit ex siccitate n̄ ꝯfirmata ⁊ iuuat ex quolibet hūectāte ⁊ remouet. Factus autē per cōitatē ē sicut ille qui accit ei cui fcm̄ est apa magnum in epē suo: ⁊ ꝓprie in latere ꝯcauo: aut i intestinis aut in uelaminib⁹ cerebri sui: aut ē ꝓpt uenas in uelaminibus cerebri sui sicut accit apud ictū nociuū ⁊ percussionē dolorosā per quā ꝑcutit caput: et sicut accidit in febribus in eleuatione sua ⁊ in signis crisis. Ille. n. ē ꝑꝑ cōitatem corporis. ¶ Et iā existimatū ē in inueniendo cām ꝓpinqͣ euentus singultus in apate epatis. Et dixerunt quidā qꝫ ē qm̄ effundit ex eo cholera ad duodenū: deinde ad stōum postea ad os eius. Et dī qꝫ cā in ipo est cōitas epatis et stōi in neruo minuto ꝯtinuante inter ea. ⁊ si hō habuerit singultū ex mā ⁊ accidit ei in se ipo sitis resoluet singult⁹ eius: ⁊ silr si uōuerit et expellerit hūorem. Q̄ð si euōat et eius singultus nō resoluit significat aut apostema in stō. aut in radice nerui uenientis ad ipm ex cerebro: aut in cereb° ⁊ seqt illico ābo sil rubedo oculi: et distiguit int utraqꝫ ꝑ accn̄tia apatū cerebⁱ ⁊ accn̄tia apatū stōi. et singult⁹ q̄ igrdit i signis crisis qñqꝫ est signū bonū: et qñꝫ est malū fm qꝫ exponemus in suo c°. Et in lib° quidē aphorismorꝫ dī qꝫ quādo uomit⁹ non sedat singultū ⁊ ē cum eo rubedo in oculo ē malū signū significans apa stōi: aut cerebri. Et in libro signorꝫ mortis uelocis dī qꝫ quādo accit habēti singultū apa in latere dextro egrediens a natura absqꝫ cā cognita et est singult⁹ uehemēs egreditur aia eius ex singultu ante ortū solis: et ex illo est ille qui hꝫ cum singultu punctiōꝫ ⁊ uomitum et cuzeꝫ et destructiōem rōnis morit.

¶ C. xx. de signis.

Omnis singultus qui uomitu sedat cā est res nociua sua grauitate: aut qualitate sua mordicatiua fm unū morꝫ ꝑdcōrꝫ. Et oīs singultus succedēs euonibus et febribus adurentibus ⁊ non sedat ipm uomitus: immo addit in ipo est a siccitate. ¶ Factus autē ꝓpter ꝯplōnes cū mā et sine mā scit ex significationib⁹ predictis in caplis cōibus. ¶ Factus autem ab apatibus stōaticis: aut cerebri: aut epatis significant accidentia uniuscuiusqꝫ eorꝫ dicta in suo c°.

¶ C. xxi. ð cura.

Vomitus est cura magis ꝯferens singultui cuius cā ē replō plīma ⁊ res nocens sua qualitate. Et silr oē mouens laboriose ⁊ mouens terrefaciendo ⁊ uociferando ⁊ ira ⁊ timor et gaudiū subito accidēs et tristicia superflua ⁊ aspersio aque frē super faciē post subito et motus et exertitium et equitatōnes et expectatō super retentionem tussis cōmouentis ⁊ expectatio sup sitim ⁊ sternutatōi quidē in superando mām facientem singultum inest impressio maxima. Et ex eis que remouent eum ēt est longitudo retentionis anhelitus: qm̄ illud est res faciens accrescere calitatē et mouet eā ad exeundū uersus poros querens attractionē aeris: q̄ mouet humores et resoluit eos. Et somnus longus uehement iuuat ipm ⁊ constrictio extremitatū ⁊ positio uentosarꝫ super stōum sine incisione ⁊ super uentrem ⁊ super utrasqꝫ spatulas et positō medicinarꝫ rubificātiuꝫ Et ex curis ꝯferentib⁹ singultui uiscoso et replōnali est ut patiens ipm incipiat et euomat: deinde bibat hierā picrā: aut succum apsinthÿ sumendo ex eo. auꝛ. et ex sale indo duo danich. deinde post illud utat myrobalanis ꝯditis. Si aūt cā ē uiscositas oꝫ ut in eius cura tres īs intendāt. s. resolō materiei ⁊ incisio eius sicut cū oxymelle sq̄llitico. et scða permutatio ꝯplōnis eius ita ut equet si non fuerit nocens nisi qualitate sua: et tertia stupefactio sensus oris stōi parūꝑ: ita ut minoret materiei mōdicatio. Et iā laudati st tro. h⁹ⁱ. ℞. costi croci. rosarum recētiū: masticis: spice: oīum ana ʒÿ. auꝛ. assari aur. iÿ. aloes opÿ amborꝫ ana aur. i. ꝯficiāt cū succo psilÿ ⁊ bibatur ex eis medietas aurei. ¶ Psiliū enim et opiū stupefaciunt: spica ꝯfortat et resoluit. assarꝫ iclinat hūiditates ad partem uie urine: et educit eas per eā: aloes inclinat eas ad uiam fecis: ⁊ extrahit eas ex ea: costus ⁊ croc⁹ maturāt et ꝯfortāt calefaciētes: ꝑꝑ hoc g° fiūt trocisci isti ꝯferentes ualde singultui uehementi ⁊ subuersioni anime et si antiquat ⁊ chrōicus fiat affert ei oleū alkekēgi iuuamētū maximū expertū: et qð ex eo bibit sit cochliarium unū cum aqua calā mellis. ¶ Et ex eis que ꝯferunt ei est decoctio ziziberis in aqua tepida. Q̄unqꝫ uehementior fit et antiquat necessarie st ꝯfectiones magne ualð: et electuaria sicut diacyminū cū aqua tepida imo quandoqꝫ indiget ꝯfectionibus: ⁊ tyriaca et filoniū habet iuuamentum maximū in hoc ꝑꝑ illud qð in ipo est de stupefactione cū ꝯfortatione: et resolutōe et expulsione. Et iuuat ex pilulis sicut illis que sunt de opponaco et ex pilulis stomaticis et troc. stelle ualent uehement ad singultū. Et medicine ualentes in curatiōe singultus facti a mā frā et sicca: aut proxima et sunt ruta: ⁊ nitrꝫ potata cū uino: et silr aqua apÿ: el acetū squilliticū: et basilicū aq̄ et assarꝫ ⁊ neriden et maiorana et ā iuden: ita qꝫ olfatus sedat singultū et aristol. et anisū et daucū et zinziber et enula exiccata et succus eupatorÿ et folium et acorus et abrotanū singularit et ꝯposite: et fiunt ex eis electuaria. Ipa ei st ꝯuenientiora ori stōi: et magis adherentia ei quā ea que bibūt et descendunt ad fūdū stōi subito: et castoreū hꝫ ꝓprietatē mirabilem in ipso. Et ex eis que maximū afferūt iuuamentū ei qū ex ea in potu sumit est decoctio abrotani et calamenti mōtani et mastic. assumptis equis partibus et elixatis i aqua ⁊ bibat cū uino decocto cū masticis ⁊ cinamomi ⁊ squille. ʒ. iÿ. in kisto aceti. ⁊ det in potu ex eo paulati aliq̄b⁹ diebus. et iterꝫ nitrū cū aqua mellis: ⁊ iterꝫ ꝯfectō de galanga cū melle: ⁊ sumat in potu mane et uespere q̄ntitas nuc. et iterꝫ medicamē h⁹ ꝯpositionis costi ⁊ aloes squinānti sisimbrÿ sicci calamenti fluuialis mente rute seīs apÿ turis assari oīum ana. ʒ. ÿ. opÿ ro. siccarꝫ āborū ana. ʒ. s. et iam laudant cappares conditi cū aceto in hoc et quādoqꝫ adiuuat has medicinas administratio medicinarꝫ sternutare facientiū. Q̄ð si fuerit ex frigore puro: tūc medicine predicte ꝯferunt ei sumendo ex eis in potu cum aceto et aqua et liniendo ex eis collum ⁊ gulam et locum qui est super furculam. et qui est sub ossibus pectoris: aut liniatur collum ⁊ locus qui est super furculam cum oleo antiquo: aut oleo cucu. asinini. Et similiter sunt oīa olea calida sola iuuatiua: et proprie oleū camemillinum: aut oleuꝫ in quo decoquntur

castoreũ ⁊ cyminũ et aniuden. Et sumat castorei et co
sti amboꝝ ana. ʒ. s. petroselinũ et mastix: aut sumat cor
tex exterior rubeus fistici cũ radice squinãti et decoquat
in aqua et bibat ex decoctõe aboꝝ. ¶ Et dixerũt qdã
ꝙ cortices alcala quãdo exiccant et bibit ex eis pond⁹
auř. i. cũ aqua feniculi ⁊ seis rute sunt iuuatiue ualde. ⁊
ego nõ existio ꝙ ꝯferant stõ. Qđ si fiat uehemẽs ⁊ anti
quat non est excusatio qui ponãtur uentose sꝫ stõm sine
icisione ⁊ ꝯsequãt eas medicine rubificãtes. Illi ãt qui
fit ex uẽtositate retenta super os stõi: aut i ipo aut i me
ri ꝯfert administratio balnei et receptio aliquantuli tu
ris ꝯtriti in eo deinde fiat ut currat aqua caľa super ipꝫ
paulati. Et enula exiccata est ultima in hoc. Qđ si hu
mor fuerit mordicatiuus generatus illic: aut effusus ad
ipm precipiat patienti ipꝫ ut euomat si põt cũ eis que
uomitum educũt huiusmõi: aut soluat uenter cũ eis q̃
sunt sicut hiera cũ sirupo acetoso: ⁊ sicut cũ sirupo đ ap
sinthio: ⁊ qñqꝫ sufficit potare acetũ et aquã et sorbere
butyꝝ: aut sorbẽ oleũ amigdalinũ cũ aqua caľa: et occu
pari somno et ꝓlongare ipꝫ q̃tũ poſſe est. Et silr aqua
ordei affert ei iuuamẽtũ maximũ et uehemẽs et ꝓpe cũ
aqua granatoꝝ dulciũ et muzoꝝ declinantiũ ad dulce
dinẽ. Et aqua acetose est ex eis que ꝯferunt ẽt cũ mũdi
ficatione et ꝯfortatõe silr. Et si cã est cã accñalis: tũc cu
ra in ipso est eũo ad sumẽdũ i potu lac recenter mulctũ
et aquã tepidaꝫ cũ aliquo qđ fit sicut oleũ amig. ⁊ oleũ
de cucurbita deiñ aquã ordei ⁊ aquã cucurbite ⁊ aq̃
citroloꝝ ⁊ mucilagines frigidas. Et silr inunctio ex eis
exteri⁹ et silr inunctio iuncturaꝝ ⁊ uti incisiuis et silib⁹.
In scõ ãt p⁹ uõitũ si sentit eger reliquias hũoris mor
dicatiui: ⁊ fit cũ eo paꝝ nausee sternutet sternutatiõib⁹
frequẽtib⁹. Postq̃ dant ei ea que lubricũ faciunt illuꝫ
humorẽ sicˀ rob de prunis ⁊ tamaridi: ⁊ ꝓpie qñ tu fue
ris ꝑcipiens ei recipere ẽt tamaridos. ¶ Et si nõ sẽtit
illud immo sentit extensionẽ fac emplm ori stõi cũ ẽplis
tẽperatis: et fac eũ sorbere sorbitiones leues in quibus
nõ est mũdificatio immo i quib⁹ ẽ ꝯfortatõ sicut medul
la tritici ⁊ sedatio aliqua sicut oleum amigdalinũ et odo
ramẽtũ aliqđ sicut pulli. In scõ ãt ab apatib⁹ ẽpatis ⁊
alioꝝ oꝫ ut curet apa et fiat phľoia si necia ẽ phľoia.
et tẽpet stõus i ipo cũ eis que sũt sicut aqua granatoꝝ
⁊ aqua ordei ⁊ aqua ẽdiuie ⁊ ẽpľa.

¶ C. xxij. đ dispõib⁹ accñalib⁹ mirach ⁊ hypocõdrijs.

Quandoqꝫ accit in istis partib⁹ tremor ꝑꝑ materi
as exñtes in eis: et qñꝫ sũt male ⁊ peruenit nocu
mẽtũ eaꝝ ad cerebrũ: ⁊ facit accidere in ipo meľiam si
cut diximus epĩliã mirachiales. Et qñꝫ est de hoc tre
more qui fit ꝓpt os stõi: aut in ipomet ꝓpt tremorem
cordis. Et qñqꝫ facit accidere q̇dẽ inflationẽ insepabi
lem et grauitatẽ ⁊ fit ꝓxima significatio illi. Et qñqꝫ si
gnificãt apata intrinseca: ꝙ si sentit attractio mirach ⁊
hypocõdrioꝝ ad sꝰiora: tũc qñꝫ significat uomitũ et in
febribus acutis significat sodã que cõmouet: aut sãgui
nem a capite fluẽtẽ: aut uomitũ scđm qđ distinguim⁹ eũ
in suo loco: aut permutatiõem materiei ⁊ apa. Et qñ ẽ
eoꝝ attractio ad inferiora ⁊ partes sumis significat per
mutationẽ ad inferiora et solõnẽ uentris quaꝫ ꝯfirmat
punctio. Et tẽsio hypocõdrioꝝ ad sꝰiora est ex eis que
multiplicãt in febrib⁹ pestilentialib⁹: ⁊ qñꝫ est ꝓpt sicci
tatẽ sequẽtẽ calorẽ aut frigus. ⁊ qñqꝫ est ẽt ꝓpt apata
q̃uis sit i iferioribus ẽt. In illis aũt qui sũt in sꝰioribus
est tensio eoꝝ ad sꝰiora cũ anhelitu ⁊ mirach silr ⁊ h̃ ifla
tio in egritudinib⁹ acutis est mala cui associat ictericia
ẽpica. ¶ Et quandoqꝫ accidũt istis membris. s. hypo
cõdrijs ⁊ mirac dolores mordicatiui: ⁊ dolores extẽ
siui ꝓpt egritudies epatis ⁊ egritudines splenis: ⁊ apa
ta lacerti ⁊ in febribus ⁊ in crisib⁹. Inquit Bucatis o
ganesibur in c⁰ doloꝝ epatis si destruit ṽtus appetitiua.
Draco. n. qñ debilitat in uenando hedos et arietes ⁊
silia ⁊ nõ vꝫ deferre eos ad gruptã suã uenat aues: ⁊
ꝓprie auez que dĩ taptillus: ⁊ comedit epar eaꝝ et exci
tat tũc appetitus eius et reddit uirtus eius.

¶ Fen. xiiij. de epate ⁊ dispositionibus eius.

¶ Tractatus primus de ulibus dispositiõibus ẽptis.

¶ De anatomia epatis. C. i.

Epar est mẽb^m qđ generat sanguinẽ q̃uis
mesaraice ꝯuertãt qñqꝫ chilũ ad sanguinẽ
ꝯuersione aliq̃ ꝓpter illud qđ ẽ in eis de
ṽtute ẽpis et sanguis quid ꝑm ṽitatẽ ẽ cib⁹ ꝯuersus ad
similitudinem epatis quod ẽ caro ru. q. ipa sit sanguis
uerus ꝯgelat⁹. ¶ Et ẽ uacuũ a uillis neruoꝝ i q⁰ nascũ
tur uene que sũt radices eaꝝ que ꝓcedũt ex eo dispt̃ite
in ipso sicut uili. Et sicut sciuisti i anatomia uenaꝝ qui
etaꝝ que sť sugentes a stõ ⁊ intestinis mediantibus rãis
porte noiate mesaraice ex ꝯcauitate ⁊ decoquit illud il
lic in sanguinẽ: ⁊ mittit illũ corpori mediante uena ꝯca
ua orta ex gibbositate eius: et mandat aquositatẽ ad re
nes ex uia gibbositatis ⁊ mittit spũaꝫ cholericã ad fel ex
uia ꝯcauitatis ẽt: ⁊ ꝯcauatũ ẽ illud de eo quod est a pã
te stõi ut eius coaptatio super gibbositate stõi bona sit
⁊ attractũ ẽ illuđ qđ đ eo est a parte diaphragmatis ut
ñ coarctet diaphragma cũ suo laborioso motu: imo fit
q. tangens ipm ꝓpe punctũ: ⁊ ẽ ꝯiunctũ ꝓpe uenã ma
gnã ortã ex eo ⁊ uti bene ꝯprehendãt sup ipm coste cur
ue. Et ipm quidẽ tegit pãiculus neruosus generatus
ex neruo paruo ueniente ad ipsũ ut faciat ipsum acqui
rere sensum aliquẽ quenadmoduꝫ diximus in c⁰ pulmo
nis: ⁊ h⁹ⁿ sensus mãifestus est in latere ꝯcauo: ⁊ ut liget
ipsum cũ alis uisceribus: ⁊ uenit ad ipsum uena pulsa
tilis parua dispartita in ipo ⁊ affert ei spũm: ⁊ seruat ca
liditatẽ ei⁹ inatã: ⁊ tẽpat ipm cũ pulsu. Et scm̃ est ut pe
netret h̃ uena ad ꝯcauitatem: qm̃ gibbositas ipa euẽtat
motu diaphragmatis. Et sãguini quidẽ nõ est creatum
in ẽpe spatiũ amplũ: immo ramosũ dispartitũ ut sit cõp
hensio ei⁹ tot⁹ super chilũ uehementior et passio dispt̃iti
chili ex eo magis ꝯpleta et uelocior sit ⁊ illud qđ de ue
nis est a parte ẽpis subtiliores hꝫ tunicas ut uelocius
perueniat per eas impssio carnis ad chilũ. Et pãicul⁹
quidẽ ei⁹ ꝯprehendit ep et ligat ipm cũ uisceribus tegẽ
tib⁹ intestina: ⁊ stõum que diximus ⁊ ligat ipsũ ẽt cũ di
aphragmate ligatiõe maxĩa forti: ⁊ ligat ipsũ cũ costis
dorsi: ⁊ ligãt ipsũ alia subtilia parua: et ꝯtinuat int ipm
⁊ int cor uena ꝯtinuãs int ea ambo quã sciuisti descen
dens de corde ad ipsũ aut ascẽdens ex ipso ad cor aut
ꝑm ambas intẽtiones. Et h̃ quidẽ uena sapienter liga
ta est ẽt cũ ẽpe ⁊ pãiculo duro spisso: et est penetrans su
per ipsũ: ⁊ subtilius lat⁹ eius est illud qđ est a parte itri
seca: qm̃ tangit membra subtilia: ⁊ ep q̇dẽ hoĩs mai⁹
est ẽpe ois aialis appropinquãtis ei in q̃titate: ⁊ dĩ ꝙ
oẽ aial plus comedẽs et debilioris cordis est hñs ma
ius ep: ⁊ ꝯtinuat inter ipsũ ⁊ inter stõuꝫ neru⁹ sꝫ ẽ subti
lis: ⁊ nõ sť cõicãtia nisi ꝑꝑ reꝫ maximã ex apatib⁹ ẽpis.
⁊ primũ qđ orit ab ẽpe sť due uene: quaꝝ una est in la
tere ꝯcauo et plimũ iuuamẽti eius est in attractione cibi
ad epar et noiatur porta: ⁊ altera ẽ in latere gibboso ⁊
iuuamentũ eius est applicatio nutrimenti ad mẽbra ex

epe: ⁊ noiaẗ ꝯcaua ⁊ ostendimus iam anatomia ipaꝝ i libro primo. Et eꝑ quidē hꝫ additamenta ꝯprehendē tia stōm: ⁊ adherentia ei sicut est ꝯprehensio eiꝰ qꝺ cō prehendiẗ digitis ⁊ maius additamentoꝝ eius est addi tamentū approꝑatū noīe additamenti: ⁊ positū est suꝑ ipsum fel: ⁊ posita est extensio eius additamēti ad inferi ora ⁊ oīa additamēta eius sꝫ quattuor aut. v. et scias ꝙ nō est corpus epis in hominibꝰ oībꝰ ꝯprimēs costas dō si: ⁊ fortiter in missum ei: ꝙuis sit in plimis coꝝ sic ⁊ est eius cōitas ad ipsū propẗ illud. s. cōitas epatis ad co stas dorsi: ⁊ diaphragmati. Et caro quidē epatis sēsuꝫ nō hꝫ: sꝫ illud qꝺ de ea sequiẗ paniculū sentit: ꝓpea ꝙ aduenit ei paꝝꝑ de parte paniculi neruosi. Et ꝑꝑ hoc diuersificatur h cōitas: ⁊ iudiciū eius in hominibꝰ. ⁊ tu iā sciuisti ꝙ generatio san. fit in epate et in ipso fit seper atio cholere ⁊ melie ⁊ aquositatis. Et quādoꝗ ꝺstruiẗ res in unaꝗꝗ eaꝝ et quādoqꝫ destruiẗ in generatiōe sā guinis: et nō destruiẗ in sepatione: ⁊ qñꝫ destruiẗ in sep atione ⁊ non destruiẗ ēt in sāguine bono. Et qñꝫ accit ꝺ structio in sepatione nō ꝓpẗ epar immo ꝓpẗ mēbra at trahentia ex eo illud qꝺ separaẗ. Et in epate q̇dē forti sunt quattuor ꝟtutes nātes cuius plimū digestiue est in carne eiꝰ ⁊ plimū aliaꝝ uirtutū est cū uillis eius: ⁊ nō ē lōginqū qui sint in mesaraicis oēs iste ꝟtutes: lꝫ q̇dā po stremoꝝ aduersēẗ primis ⁊ dicāt et errauit ille qui po suit in mesaraicis attractiuā ⁊ retentiuā ipse. n. sūt uie ꝑ quas attrahiẗ: et nō est poẛe ut sit in eis attractio. Et af feꝛt ad hoc rōes siles rōibus ꝺbilibꝰ q̄ sꝫ ei i oī re et di cit si mesaraice haberēt ꝟtutē attractiuā haberēt ⁊ dige stiuā. sꝫ n̄ hñt ꝟtutē digestiuā quō. n. hñt ꝟtutē digestiaꝫ qū nō moreẗ in eis cibꝰ tpe quo patiatur. Et dicit ⁊ si haberēt ꝟtutē attractiuā qū epar ēt eā habeat cōicarēt in subā ꝑꝑ cōueīentiā uirtutū. Et iste quidē debilis ꝯsi derationis nō sciuit quod uirtus attractiua qū est i me atu ex quo attrahiẗ ē illud magis adiuuās sicut qū ex pulsiua est in meatu ex quo expelliẗ sicut est in intestinis est illud magis adiuuās ⁊ oblitus est ꝙ attractiua est i meri et est meatus. Et nō sciuit ꝙ nō est multū malum ut sit in meatibus quibusdā ꝟtus attractiua: ⁊ nō fit di gō de qua sit curandum qū non sit necessaria in eis di gō imo attractio. Et oblitꝰ est ꝙ chilꝰ qñꝗ cōuertiẗ in mesaraicis ꝯuersione aliqua. ¶ Qui ergo negauit ꝙ sit cā in hꝰ ꝟtꝰ digestiua in mesaraicis: ⁊ ꝙ sit illic uirtus re tentiua retinēs ꝙtitate aliq̄ ꝙuis nō ꝓlōgeẗ. Et oblitꝰ ē ꝙ spēs uilloꝝ operationū notaꝝ sꝫ diuerse. Et elōgauit ꝙ fit in illo in quo festinat penetratio digō aliq̄ ⁊ illud nō est elongādū. Medici nāꝗ dicunt ꝙ i ore ipo est di gō aliqua: ⁊ nō negāt quin in orbo sit ꝟtus expulsiua ⁊ digō: ⁊ est mēbrū ꝙ uelociter euāẗ ab eo qꝺ ꝯprehēdit. Et oblitus est qꝺ poẛe est ut diuersificeẗ subā mēbroꝝ ⁊ ꝯueniāt in attractione uniꝰ rei: ꝙuis sit uadēs in uia una ad mbra oīa. Et oblitꝰ est ꝙ attractio fit ad epar: ⁊ plimū eius fit cū uillis uenaꝝ: ⁊ sꝫ hōgenei cū subā me saraicaꝝ nō longinq̄ ab ea. O quātū errauit iste hō in hꝰ iudicio. Illꝺ aūt quod. G. dixit significat ꝙ attractio pria fortis est in ipso ubi est initiū motus ꝺ quo curaẗ. Et eius intētio fuit ut sepet illū q̄ est ꝯtētꝰ seperatiōe me saraicaꝝ sine epate. Et significatio ad illud est ꝭmo eius qū dicit qui incedit i hac egritudie ad curādaſ mesarai cas: ⁊ dittit curatiōem epatis est sicut ille q̄ uadit ad hꝰ ut faciat empl'm pedibꝰ molificatis ꝑꝑ nocumētuꝫ acci dens nuche que ē in dorso ⁊ dimittit curatōem ꝑncipij et radicis que ē nucha. Hic ē gꝰ ꝭmo. G. ꝯiunctꝰ huic ꝭmoni. Et tu q̇dē scis ꝙ pedes nō sꝫ uacui a ꝟtutibꝰ. s. nāli ⁊ motiā ⁊ sensibili q̄s nucha hꝫ: ⁊ nō ē dīa inẗ ꝟtu tē coꝝ ⁊ ꝟtutē nuche: nisi qꝛ ꝟtꝰ sensibilis et motiā uniꝰ coꝝ ē ꝑma: ⁊ altiꝰ ē ꝭa: ⁊ silr ē dispō mesaraicaꝝ. Ipe nā ꝗ n̄ sꝫ uacue a ꝟtute: ꝙuis sit eaꝝ ꝑncipiū eꝑ: ⁊ quō qū ipse fuit instrm̄ ⁊ instrm̄ nāle attrahit ex lōgiqꝰ nō ꝭm se mitā motus localis sicut in lacerto ꝭm plimū nō euāẗ a ꝟtute currente in ipso ⁊ obuiante in ipso ⁊ obuiāte pati enti ita ꝙ ferrū patiaẗ a magnete ⁊ qñꝗ attrahiẗ cū eo ferrū aliud. Et silr tāgēs inẗ ferrū ⁊ magnetē apud pli mos coꝝ qui uerificauerūt.

¶ Cᵐ. ij. de mōis ex q̇bꝰ significāẗ dispōes epatis.

Quādoꝗ significanẗ dispōes epatis per obuiatio nē tactꝰ sicut significant apata ipsiꝰ qñꝗ: ⁊ qñꝗ et significāẗ ꝑ dolores q̇ sꝫ ei ꝓprij: ⁊ significanẗ ꝑ opa tōes factas ex eo: ⁊ significanẗ ꝑ cōitates mēbroꝝ ꝓxi moꝝ ipsi sicut stōi: ⁊ diaphragmatis ⁊ intestioꝝ ⁊ renuꝫ et fellis. Et significanẗ ꝑ cōitates membroꝝ que sꝫ lōgi que illis ab eo sicut partiū capitis et sicut splēis. Et qñ ꝗ significanẗ per dispōnes cōitatis totiꝰ corporis sicut colorem ⁊ formā ⁊ tactū. Et qñꝗ significanẗ ꝑ ea que oriunẗ in ꝑtibꝰ eius ex pilis: ⁊ que oriunẗ in ipo sicut ꝑ uenas: ⁊ ex forma mēbroꝝ alioꝝ: et ex eis que gñanẗ in ipo ⁊ ꝓcedūt ab eo: ⁊ ꝑꝑ ꝯueniētia ⁊ diuersificātia ⁊ ex cāis ⁊ ꝯsuetudibꝰ ⁊ q̄ ꝯtinuanẗ cū eis.

¶ C. iij. de distinctione modoꝝ haꝝ significationum.

Similitudo quidē accepta ex tactu est caꝉitas ta ctus partiū eiꝰ: qm̄ ipa significat ꝯplōnē calidā: ⁊ fꝛitas eius significat ꝯplōneꝫ fꝛiam et lenitas eius signi ficat hūidā ꝯplōnē epatis: ⁊ durities significat duricieꝫ eius. aut apa duꝝ in ipo: ⁊ ipiꝰ inflatio significat eius tu morē: aut apa i ipo: ⁊ lunatio que sentiẗ ex inflatiōe eiꝰ significat ꝙ ē in ipo epate: ⁊ ipsiꝰ elōgatō existēs ꝭm aliā formā qꝺ est in alio ab epate: ⁊ ꝙ est in lacerto uentris. Similitudo āt accepta ex doloribꝰ ē sicut si fuerit extē siuus cū grauitate: tūc illic erit oppilatō: aut apa: ⁊ si fu erit sine grauitate: tūc illic erit uentositas. Et si fuerit grauitas sine pūctura: tūc mā erit in corpoꝛ epatis siue fuerit apa siue oppilatio. Et si fuerit cū pūctura: tūc e rit apō penniculū uelātē ipm. Ueꝝ significationes asū pte ex opationibꝰ factis ab eo sꝫ ꝑꝑ digōnē ⁊ attractio nē ⁊ expulsionē sanguis ad corpꝰ ⁊ aquositatis ad ꝛnes: ut chole ad fel ⁊ melie ad splenez: ⁊ sicut dispō tussis. Qūꝗ destruiẗ aliquid hoꝝ ⁊ nō fit ꝑꝑ mēbᵐ cōicās e pati: tunc est ex epate. Significatōes āt accepte ex cōi tatibus sꝫ sicut sitis: nā ex stō multotiēs significat dispō nes epatis sicut singultus et sicut appetitus ēt ⁊ digō ⁊ sicut malicia anhelitus quāuis. n. fit ꝑꝑ pulmonē et di aphragmatū qñꝗ fit ꝑꝑ eꝑ et sicut spēs egōnis ⁊ spēs urine significāt dispōnes epis quas scies: ⁊ sicut dispō nes soda ⁊ egritudinū capis. Et dispōnes egritudinuꝫ splenis significant ipas: et sicut ⁊ dispositōnibus lingue in tactu eius ⁊ aspitate ipius et colore eius: et coloꝛ la bioꝝ significanẗ ipe. Et iam quidē currūt inẗ cor ⁊ eꝑ diuersitas et cōuenientia ⁊ uictoria in qualitatibꝰ suis quas diximus in cꝰ anatomie cordis: ueꝝ significatiōes ꝑꝑ dispōnes cōitatis sꝫ sicut significatō coloris sꝫ eꝑ: ita ut si sit rubeus albus: tūc significat sanitatē eiꝰ: aut sit citrinus sigificat caliditatē eꝰ: aut plūbinꝰ fꝛitatē eius: a ut brunꝰ significat fꝛitatē et siccitatē eiꝰ: ⁊ sicut ē signifi catio ictericie suꝑ ipm: ⁊ ēt sicut significatio pinguedis carnose significās hūiditatē et caliditatē ipiꝰ: aut pigue dis cū adipe significās hu. ⁊ fꝛitatē eiꝰ significat maties

significat siccitaté eius: ⁊ sicut cõitas caliditatis in cor
pore significat si nõ fuerit a uehementia caliditatis cor
dis caliditatem eius. Et cognoscunť cũ ea significatio
nes caliditatis eius predicte. Significationes ãt ex for
mis mẽbroꝝ aliquoꝝ sť sicut significationes ex magnitu
dine uenaꝝ ⁊ amplitudine earum significantes magnitu
dinem epatis ⁊ amplitudiné uiaꝝ eius. Et ex breuitate
digitoꝝ ⁊ longitudine eoꝝ ẽt significať paruitas ⁊ ma
gnitudo eius: sed significationes ex pilis ortis sup ipm
sť sicut significationes eoꝝ i mẽbris alijs quas iam dixi
mus. Significationes uero ex eis que oriunť in ipso sť
uene: qm̃ si ipe sť crosse magne manifeste tũc ꝯplo prin
cipalis est calida: si si sť subtites occulte: tũc ꝯplo princi
pal est fřida. Uez eius calitas ⁊ fřitas et lenitas et du
rities: qñz sť pp ꝯplõné principalé ⁊ qñz sť pp ꝯplonez
accñalé. Significationes ãt ex eis que in ipso generan
tur sť: sicut si in ipso generať chola significat calitaté ei⁹
⁊ melia caliditaté eius uehementé: aut siccitaté eius ⁊
fřiditaté ẜm ꝙ sciť in loco suo: ⁊ generatio sanguis bõi
est significatio sanitatis eius: ⁊ ille cuius sanguis ẽ cho
lericus: aut melic⁹: aut mollis declarať in eo qȯ spgiť
ex eo ad corpus aut aquosus nõ recipiẽs ꝯtinuationẽ
cũ corpore sicut est in hydropisi carnosa est in fixmũ ẜ
ꝙ significat ipsũ dispõ eius qȯ spgiť ab ipso. Cõueniẽtia
uero ⁊ diuersificãtia sciũť ex hoc ꝙ ꝯuenientia sť silia ꝯ
ploni nãli ꝯ̃ria ꝯploni accñali. Ex etate uero et ꝯsuetu
dine: ⁊ que currunt in eis significationes cognoscuntur
in qualitatibus.

C L. iiij. de ꝯtraopantia cordis ad ep in q̃litatibus.

Scias ꝙ caliditas cordis uincit calitatez epatis
magnifice: ⁊ hũiditas eius non uincit siccitatez
ipi⁹ ⁊ siccitas eius q̃ꝫ uincit hu. epatis paꝝp: ⁊ calidi
tas epatis uincit frigiditaté cordis ꝯbiliter: et hũiditas
eius uincit siccitaté ipsius: et eius fřitas paꝝ uincit cali
tatem eius: ⁊ ipsius siccitas sẽp uincit huitaté ei⁹: ⁊ fri
gus cordis uincit calitaté epatis plusq̃ uincat siccitas
illius hũiditaté epatis: ⁊ caliditas cordis uincit hũidita
té epis plusq̃ uincat siccitas ipsi⁹ hũiditaté eius et uicit
frigiditas eius ẽt caliditaté illi⁹ aliq̊ mõ uictorie.

C L. v. de signis ꝯplonũ epatis nãliũ ⁊ p̊mo cale.

Cōmplones calide nãlis signa sť amplitudo uẽa
rũ ⁊ ipaꝝ mãifestatio ⁊ calefactio pulmõis ⁊ cõ
poris si nõ resistit ei cor. C Caliditas ei cordis uincit
frigiditatem epatis fortiter: ⁊ multitudo generatõis cho
lere in etate iuuẽtutis: ⁊ melie in fine eius: ⁊ multitudo
piloꝝ in ossib⁹ pectoris: ⁊ fortitudo appetit⁹ cibi ⁊ pot⁹.

C L. vi. de signis ꝯplonis fře nãlis

Signa eius sť ꝯ̃ria illis signis ⁊ fřitas cordis uin
cit caliditaté epatis minus q̃ uincat caliditas ei⁹
illius fřiditaté: ⁊ qm̃ sanguis hñtis hãc ꝯploné ẽ subtilis:
⁊ aquosus: ⁊ ṽtus eius est debilis: tũc multotiens acci
dunt in ipso febres.

C L. vij. de signis complexionis sicce naturalis:

Signa eius sť paucitas sanguis et crossitudo ei⁹
⁊ uacuitas uenaꝝ ⁊ siccitas totius corpis et spis
situdo piloꝝ ⁊ crispitudo ipoꝝ. Et cor sua hũiditate ñ
consequiť siccitaté epatis. ita ꝙ aliquid ualeat: immo ñ
uincit eã oino. Uez siccitas epatis uincit hũiditaté cor
dis ualõ ⁊ caliditas cordis uicit hũiditaté epis i ultio.

C L. viij. de signis ꝯplonis humide nãlis.

Signa eius sunt ꝯ̃ria illis signis: ⁊ cordis siccitas
q̃ꝫ ꝯsequiť hũiditaté epatis parũ ualõ, uez hu
miditas ipsius uincit siccitaté cordis fortiter.

C L. ix. de signis ꝯplonis calide ⁊ sicce nãlis.

Signa eius sť sanguis crossus: et mulitudo piloꝝ
nigroꝝ apud ossa pectoris: ⁊ ãplitudo uenaꝝ se
quens ꝯplonem ⁊ durities ⁊ multitudo generationis
cholere ⁊ melie in fine iuuentutis: ⁊ siccitas corporis si
nõ diuersificauerit ipsam coꝛ.

C L. x. de signis ꝯplonis calide et humide nãlis.

Significant ipsam caliditas sanguinis ⁊ bonitas
eẽntie eius ⁊ amplitudo uenaꝝ ualida cũ lenita
te: ⁊ ꝙ color est rubeus sine citrinitate ⁊ pili plimi i pe
ctoris ossibus minus tñ ei s qui sť in calida ⁊ sicca: ⁊ nꝫ
sť in spissitudine eoꝝ ⁊ crispitudine. Et tenuitas corpo
ris pp calitaté ⁊ hu. ipsius. Et qũ caliditas ẽ dñans re
manet corpus sanuz. Et si hũiditas ẽ magis dñans se
stinãt ad ipsum egritudines putrefactiõis.

C L. xi. de signis ꝯplonis frigide ⁊ hũide nãlis.

Significant ipsã sãguis aquosus ⁊ phlaticus: pau
citas pilorum apud ossa pectoris: ⁊ strictura ue
naꝝ: uene nõ ĩplete molities: paucitas generatiõis cho
leꝛ ⁊ melie i fine iuuẽtutis ⁊ huitas cõpis si ñ ꝯopeť cõ

C L. xij. de signis ꝯplonis fře et sicce nãlis.

Significant ipsã paucitas sanguis: ⁊ paucitas ca
liditatis sanguinis: ⁊ corporis ⁊ ꝯstrictio uenaꝝ ⁊ ocul
tatio eaꝝ ⁊ eaꝝ durities et paucitas piloꝝ in mirach ⁊
siccitas totius corporis.

C L. xiij. de egritudinibus accidentibus epati.

Epati accidunt egritudines ꝯplonis in ꝓpetate
sue subẽ: et egritudines ꝯpõnis ⁊ apata ⁊ uesice
⁊ ꝓprie apud pãniculũ: ⁊ rũpũť apud spatiũ ⁊ reliqua
quaꝝ singulaꝝ dicem⁹ cª. Et q̃ꝫ tollerat rupturã pli
mũ q̃ reliqua mẽbra: ⁊ nõ timeť ex ea mors festina nisi
associeť ei eruptio sanguinis ex uena magna. Et q̃ꝫ
accidunt epi apata p cõitaté ⁊ ꝓprie in stõ ⁊ splene ⁊
felle ⁊ renibus ⁊ diaphragmate ⁊ pulmone et mesarai
cis ⁊ intestinis ⁊ proprie superiorib⁹: sꝫ stõ ⁊ diaphrag
mati ⁊ felli et mesaraicis ⁊ intestinis cõicãt in p̊mis ue
ne que sť aperte ꝯcauitatis epatis: deiñ peruenit nocu
mentũ eoꝝ ad ep et q̃ꝫ ꝯfirmať. Diaphragma ṽo ⁊ pl
mo et renes cõicãt in primis uenis gibbositatis: deiñ p
uenit ad ep: ⁊ q̃ꝫ ꝯfirãť. Et plima cõicatõ q̃ est nõ est
nisi pp stõum: pp cãm cũ qua cõrũpiť digõ et expelliť ci
bus indigestus nisi sit cã alia. Et egritudinũ quidẽ gib
bositatis materieꝝ expulsio ẜm plimũ sit cũ ꝓuocatiõe
urine ⁊ fluxu sanguis ex narib⁹ ⁊ sudore: sꝫ in egritudi
nib⁹ ꝯcauitatis ẽ illud cũ solutione uẽtris ⁊ uomitu cho
lerico ⁊ sanguineo ⁊ sudoꝛe etiam in plurimis horis.

C L. xiiij. de signis malitie cõplonis calide.

Malitie ꝯplonis cale sigã sť sitis uehemẽs ⁊ nõ ab
sindiť cũ aq̃e potu et paucitas appetitus cibi ⁊
iflãtio et citrinitas urine et tinctura e⁹: ⁊ uelocitas plsꝯ
et frequentia eius: ⁊ febres et adustio sanguis: ⁊ ledi a
calefacientib⁹ ⁊ seq̇ť ipam liq̃factio icipiens ab hũorib⁹
deiñ a carne epatis et sequiť eã rasura intestinoꝝ. Et
q̃ꝫ desiccať cũ ea nã absq̃ꝫ dolore in lateribus aut gra
uitare ⁊ multiplicať cũ ea uomit⁹ citrinus et rube⁹ ⁊ ui
ridis ⁊ succus porri. ⁊ est cũ ea egõ cholerica plimũ ⁊
ꝓprie si fuerit illic cũ ꝯplone mã: ⁊ si nõ fuerit minorať
san. ⁊ exaspať lingua: ⁊ extenuať corpus. Et qñz signi
ficať illud ex etate ⁊ ꝯsuetudine ⁊ arte et regie: ⁊ illa q̃
media est generat cholerã ⁊ sřlua gẽrat meliã. Et egri
tudines eius sť ex mania et melia et filib⁹. Et qñ pueñit
solutio uẽtris ad sincopi cũ casu appetit⁹: tũc plimũ ei⁹
est pp debilitatem epatis fcãz a ꝯplone cala ⁊ in plimo

ipsius est egō sicca adusta nisi ad hoc perueniat ut adu rat sāguinē et humores ⁊ carnositatē epatis ⁊ solone uē tris eā educat. Et qñ icipit adurerꝫ sāguinē ē egō sicut fex. Et qñ ē in epate adustio aut apa. aut dubellatio: de iñ egredit cū egōne aliquid nocens crossū: tūc illud est carnositas epatis iā putrefcā. Et nō est ōis res nigra egrediēs fex. Et qñꝫ rectificat ablutū ⁊ uirulētū māle deinde ingrossat et fit nigrū crossū fetidū sicut fit i febri bus pestilētialib'. Et qñqꝫ egredit pus uirulētū sāguis deinde nigrum subtile.

¶ C. xv. de signis malitie ꝯplonis frē.

Signa eius sūt albedo labiorꝫ ⁊ ligue ⁊ paucitas sā guinis ⁊ difficultas cursus ei' ⁊ multitudo phlatis ⁊ paucitas sitis ⁊ corruptio coloris ⁊ liq̄factio matiei ⁊ qñꝫ denigrat declinās ad uiriditatē: ⁊ qñqꝫ fit citrina ad colorē fistici declinās. Et ēt albedo coloris ⁊ phleg matis ꝓpetas et crossitudo pp ꝯgelationē et tepiditas pulsus ⁊ uehementia fāis. ¶ Fames. n. non fit nisi ex stō tantū. Et puitas digōnis bone: ⁊ qñ frig' ꝯseq̄t finē priuat appetitus. Et egō qñꝫ est sicca sine odore: ⁊ qñ qꝫ ē hūida pp dedilitatē attractiue ⁊ est decliuis ad albe dinē pui fetoris. Et qñꝫ subtiliat cū ea egō ⁊ hūectat Uerꝫ nō pseuerat ita ꝯtinue: ⁊ nō multiplicat cū ea flu xus uentris: q̄uis sint eius inceptio et euentus elōgat' ⁊ i fine eius egredit quoddā simile feci sanguis putrefci nō sicut sanguis liquefci. Et qñꝫ seq̄t ꝯplonē frīdam p' spatiū quoddā febres: ppea q̄ sanguis subtilis q̄ est in ipsa recipit putrefcionē que accit ei ⁊ sūt febres pue quas dicā n c° febriū: ⁊ qñqꝫ est in initio earꝫ uirulētus subtilis: deinde incrossat ⁊ denigrat. Et qū est fluxus uentris similis lauature carnis recentis ⁊ illud cuꝫ ap petitu in pncipio significat frig' et si accidat p' illud ca sus appetitus: tūc est pp corruptionē hu. aut pp cām a liā febris et similiū. Et plurimū significationis eius est sup debilitatē a frigore et in fine eius redit appetit' ⁊ fit sīflu' sm plurimū et spasmat cū eo mirach. ¶ Et qñqꝫ significant ipsā etas ⁊ ꝯsuetudo ⁊ cib' ⁊ cāe pteri te: sicut potus aque frē in ieiunio: aut p' balneū: aut coi tū qm̄ ep inflāmatū fugit ex aqua tūc uelocit plurimū. et si est illic mā sentit acetositas in ore ⁊ hūiditas i egō ne Et qñqꝫ ē ad nigredineꝫ. et uiriditatē et nō ad citri nitatē ⁊ rubedinem.

¶ Capm. xvi. de signis male ꝯplonis sicce.

Signa ei' sūt siccitas oris ⁊ lingue ⁊ sitis et duritiēs pulsus et subtilitas urine et qñqꝫ denigrat colō. Et si fuerit illic melancholia aut cholera scies significa tiones earꝫ facile per ea que sciuisti in pmis.

¶ C. xvij. de signis malitie complexionis humidē.

Significāt ipsā iflatō faciei et oculorū ⁊ molities carnis hypocōdriorꝫ: ⁊ puitas sitis nisi sit caliditas ꝯsūens hūiditatē: ⁊ hūiditas ligue ⁊ albedo coloris: ⁊ qñ qꝫ est cū ea citrinitas pauca. Qū āt uehemens fit frigus ⁊ dñat hūiditas est decliuis ad uiriditatē: ⁊ qñqꝫ debili tatur corpus propter molitiem humiditatis.

¶ C. xviij. de smōe uniuersali d curis egritudinū epis.

In epe necessaria est conseruatō sanitatis cū simi lib' ⁊ expulsio egritudinis cū ꝯrio. Et i regimie apatū ⁊ ulcerū ⁊ nocumentorꝫ q̄titatis est in oppilatio nū apertione ⁊ reliquorꝫ ea que sunt necessaria in reli quis mēbris. Et melior quidē horarꝫ ad sumēdū i potu medicinas egritudinū epatis: et ꝓpe pp oppilationem epatis et similia est hora i qua existimat q illud qd pe netrat ex stō ad epar et ꝯprehendit in ipso iā ē digestuꝫ et separatuꝫ qd separari oportuit et inter ipsū et iter co mestionem tēpus infuenit ꝯueniens et in ꝯsuetudine ho minū est hora que est inter surectiōem a sōno ⁊ int bal neatiōm: et oꝫ ēt in epe ut tu nō eūes medicias apitiuas ⁊ resolutiuas quibus ꝯbit ūsus egritudies epatis māles oppilatiuas ⁊ aposas ex stipticis ꝯfirmātib' nisi existimes siccitatē superfluā. Et nō oꝫ ut ad sūmū pueniat in infra tione epatis quātū possibile est et perducat ad hydropi sim nꝫ in calefactiōe eius ⁊ perducat ad arefactōeꝫ. Et pp h° oꝫ ut scias q̄titatē ꝯplonis nālis epatis qd curas ita ut qū reduxeris ipsū ad eam stes. Et scias q qū tu erras in epate puenit error tu' ad uenas: deinde ad cor pus. Et ex errore quidē est ut tu ꝓuoces urinā ubi ne cessariū est te soluere uentrē: ⁊ est ut sit mā in ꝯcauitate: et soluas uentrē qū te oporteat ꝓuocare urinā: et est ut sit mā in gibbositate. Et oꝫ quid ut medicie epatice op time terrāt: ⁊ oꝫ ut sint sibtilis subē quatenus ad ipsum pueniāt siue sint calide: siue sint frīe siue stiptice. Et sub tiliantiū q̄dē ꝓpetas est ut acuant sanguinē: lꝫ sint api tiua. Nī oꝫ ut attendas illud: et sicut aq̄ radicū ē ex sū ma aperitiuarꝫ eius ⁊ subtiliantia ei' generāt qñqꝫ hūo res diuersos nō ꝓportionales. q̄ oꝫ ut qū frequentas eius potū duob' aut trib' dieb' ꝯueniēter cū aliq° lenias nām. Uerꝫ urine ꝓuocationē aq̄ ipa de radicib' opat.

¶ Et oēs q̄dē ēdiuie spēs et ꝓpe amara q̄ ad rubedi nē declinat ꝯferūt lesiōib' epis: calefcis quidē cū sirupo acetoso: ⁊ infrīatis cū melle. Et epar adib iuuatiuū ē cū sua ꝓpetate et carnes limaciarꝫ similit.

¶ C. xix. de causis nociuis epatis.

Scias q intromittere cibū sr cibū et error ordinis eius sūt ex reb' magis nociuis epati: et potare aq̄ frīaꝫ subito in ieiunio: ⁊ p' balneū ⁊ coitū et exercitium qñqꝫ perducit ad infrīationē uehemētem epatis: ⁊ qñqꝫ accit epati inflātio ad ipa suctō uelox ⁊ multa ex ea. Et qñqꝫ perducit ad hydropisim et oꝫ in h'i dispōe ut pmi sceas eā cū uino: ⁊ nō infrīes eā uehemēt ⁊ ñ traiicias eā ipetuose deglutiendo imo sugēdo paulati ⁊ uiscosa q̄dē oia nocēt epati ex parte qua faciūt possidere oppilatiōꝫ ¶ Et frumētū est ex sūma eorꝫ in quib' est uiscositas cū ꝯparatione ad illud qd est epar ex membris qū digerit in epate. Et nō est oē frumētū ita imo glutinosū. Et ui nū dulce facit accidere in epate oppilationē: ⁊ ipsū ab stergit illā que est i pectore. Et cā in illo est q uinū dul ce attrahit ad epar nō gradati ppea q ep diligit ipsum ex hoc q est dulce: ⁊ pp suā penetratiōem ex hoc q est potus: q̄ nō morat in ipo q̄titate qua sepet fex ab eo sm moraꝫ aliarꝫ rerꝫ crossarꝫ: imo sīuenit epati in crossi tudine sua: et inuenit uias ad ipsū paratas: qm̄ uie que sūt inter stōm et epar sūt ample sm ꝯpositiōem ad illud quod uenit ad ipsū ex uenis sparsis in epate. Ampli' qū ꝯprehendit in epate nō morat q̄titate q̄ separet ⁊ digerat: imo expellit subtile in uenas strictas illic uelo citate sue penetratōnis: et dimittit sedimē ꝓpt ꝯstrictio nē uie. In pulmōe ūo res est ꝯrio: qm̄ sīuenit ei uinuꝫ dulce qū iā colatū est: aut ex uia meatuū meri sm semi tā resudationis ex meatibus strictis ad amplos: aut ex uia ꝯcaua qū iā dimittit fecem ⁊ uadit adhuc qū iaꝫ sit colatū ⁊ transit in meatibus strictis ad amplos: quare colat uice altera. Et similiter relique dispōnes non in ueniunt ei cū ꝯparatione ad pulmonē.

¶ C. xx. de reb' ꝯuenientib' epati.

Ex medicinis quidem ꝯferunt ei oia in quibus ē amaritudo qua aperiat aut uirtus alia q̄ apiat

cū ſtipticitate qua confortet: ⁊ odoramēto ꝯueniēte ſubē
ſpūs et ꝓhibente putrefactionē ſicut cinamomū et ſumi
tates ſquinanti ⁊ myrrha ⁊ ſimilia: ⁊ ea in quibus ſunt
ablutio et abſterſio ⁊ mundificatio uirus maliſqꝫ nō cō
ſequūt in mollificatione ſūmā ꝯſecutionis mellis ⁊ ea in
quibꝰ ſt maturatio et lenificatio ⁊ proprie cū ſtipticita
te et ꝯfortatione ſicut crocus: et que ſt cū hoc ſuauia: ſi
cut paſſe: et uelocis penetratiōis: ſicut uinū odoriferuʒ
pluribꝰ epibꝰ in quibꝰ nō ē caliditas uehemēs. Et qñ
medicina aggregat ad ꝓꝓetates ꝑdictas ſuauitatē tūc
fortaſſe eſt amica epatis diligens ipſū ſicut paſſe: et ficꝰ
et auelane eſt ultimi iuuamēti. Et ſi eſt non recipiēſ pu
trefactionē ⁊ corruptionē: tūc eſt magis ultime ꝯſecuti
onis in iuuādo. Et altaraxacon quidē ē ēdiuia hortula
na ⁊ cāpeſtris cōueniunt ei ualde. Et ꝯferunt fřa egri
tudini calide in epate cū ꝓꝓetate ſua et qualitate ꝯ̄ria ſi
mul: ꝙuis quidā dicāt ꝙ illa que eſt uehemēt amara ē
calida: ⁊ ꝯfert aperiendo oppilationē propt ſuā amari
tudinē et ꝯfortādo ꝓpt ſuā ſtipticitatē. Et ꝯfert egritu
dini fře cū ſua ꝓꝓetate. Et cū eo qd eſt in ipſa de aper
tione et ꝯfortatōe. Et qñ ſ[illegible]fluit frigus in epate ꝑmiſce
ꝙlibet illaꝝ duaꝝ cū melle: aut cū aqua mellis: qm̄ re
ſiſtit mel īfřatiōi eiꝰ ſi tiet ex ea: ⁊ adiuuat ipſā ad reliqs
operationes ſuas: et qñqꝫ exiccant ābe et ſumūt in po
tu cū melle et aqua ſua et decoqūt cū melle: et ꝯferunt
ualde. et aperiūt et educunt humorē fřidū cū urina ⁊ ex
cibis quidē ꝯuenientibꝰ epati ſt illi quoꝝ chimus bonꝰ
eſt: ⁊ dulcia ꝯueniūt epati: qꝛ impinguat eis et magnifi
cat et ꝯfortat. Ueꝝ uelocia ſunt ad hoc ut faciant eue
nire oppilationē ꝑpea ꝙ epar attrahit ea laborioſe aſſo
cians ea hūoribus alijs. Et ꝑꝑ hoc oʒ ut deuitet dulci
a ille qui hʒ aꝑa in epate ſuo: qm̄ ipſa ꝯuertūt uelocit
ad cholerā: ⁊ faciunt accidere oppilationes. Et nocibi
liora dulcia ſt que ſt ex eis groſſa: ꝑpterea qꝛ faciūt ac
cidere oppilationē: et que ex eis ſunt calida propt ꝯuer
ſionem ſuaʒ ad cholerā. Et fiſtici quidē iuuatiui ſūt ꝑꝑ
ſuaʒ aromaticitatē ⁊ ſtipticitatē et ꝯfortationē ⁊ mūdifi
cationē uiarū uenaꝝ cibi. Ueꝝ ſūt uehemētis calefacti
onis. Et auelane ſt conueniētes omnibꝰ epibꝰ: quoniā
ipſe non ſunt uehementis caliditatis: et ſūt aperitiue ⁊
chimꝰ eaꝝ eſt bonus. Et epar adib et carnes limaciaꝝ
cōuenientes ſūt epati cū ꝓprietate que ēſt in eis.

¶ L.xxi. de cura malitie ꝯplonis calide in epate.

Oportet ut ſit ſubtiliatio in regimine eꝰ: ⁊ nō per
ueniat ad ultimū: ⁊ ut caueat i ea mollificatio ue
hemens cū hūectatiuis aquoſis: et caueatur in ea euen
tus oppilatōnis cū infřantibus groſſis. Et oʒ ut cauea
tur in ea ſtupefactio ultima: imo oʒ ut infřantia ipſū ag
gregent ad infrigidationeʒ abſterſionē ⁊ apertionē ⁊ pe
netrationē cibi ⁊ ſtipticitatē ꝯfortātē nō plurimā ⁊ in a
qua ordei ſunt oēs iſte ꝓprietates. ⁊ endiuia quidē cā
peſtris ⁊ hortulana ultima eſt in hac ītētiōe. Cōplo nā
qꝫ ābaꝝ decliuis eſt ad frigus nō ualde ſupfluū. Et ē
in ea caliditas aperitiua: ⁊ nō calefctiua eſt ſtipticitas e
qualis ꝯfortans: immo ꝑuenit ex iuuamēto ābaꝝ ut ñ
noceāt epi frigido et ponūt ābe in medicinis ſicut dixi
mus in medicinis ſingularibꝰ: ⁊ in areolis medicinaruʒ
epicaꝝ ⁊ qñqꝫ comedūt elixate ⁊ ꝓprie cū coriādro hu
mido ⁊ ſicco ⁊ comedūt cū aceto. Et amirberis hēt
ꝓprietatē maximā ēt: et tamarindi ēt. Et qñ ſētit oppi
latio in epe ꝯuenit ut adiungat illis ābabus apiū: qm̄ a
perit oppilatiōes ex quacūqꝫ duaꝝ partiū ſunt: ⁊ eſt ex
eis quoꝝ penetratio eſt uelox: ⁊ ſimiliter calefactio. Et

ex eiſ que ꝯferūt ad illud eſt ut ſumāt ſucci ēdiuie ⁊ ſuc
ci alkekēgi et ſucci ſolatri oium ana. ℥. ij. ⁊ ſucci corian
dri hūidi ⁊ ſucci feniculi oium ana. ℥. i. ⁊. ſ. admiſceat
ʒ. ſ. croci ⁊ ſumatur in potu. Et qñqꝫ ſumit in potu ole
um roſ. bonū et oleū de pomis cū aqua fřa ⁊ tempat ꝯ
plonem epatis. Et ex eis que ꝯferunt epati qd hʒ mali
tiā ꝯplonis calide eſt ut ſumat ex alefrigiꝰ aur. ij. cū zuc
caro tabarzet et aqua frigida. Et ēt ut in potu ſumat
ſuccus cucurbite aſſate et aqua granatoꝝ et lac uacci
nū ſine butyro etiā aqua pomoꝝ ⁊ piroꝝ ⁊ althbarichi ⁊
ſuccus ro. recētis. ⁊ qñ nō eſt fe. ꝯfert aqua lactuce cū
ſirupo acetoſo oi die bibatur cum pondere. iij. ʒ. myro
balanorum citrinorum ⁊ pondere. ʒ. i. de lacca abluta
⁊. ſ. ʒ. ſeminis apij. Et quando ſeparatō fit ex eo duabꝰ
hebdomodis bibat lac camelaꝝ fetaꝝ īcipiēdo ab una
℔. uſqꝫ ad duas et coquantur in ipſo medicine diureti
ce aperitiue facientes penetrare ſicut aliquid ex ſuc
co eupatorij: et ex ſemine ēdiuie: et ſemine cuſcute. ⁊ qñ
qꝫ ſunt neceſſaria ea que ſnnt ſicut ſumitates ſquināti.
Et qñʒ eſt neceſſarium ſumere in potu ſtuoefaciētia ⁊ ꝯ
fectiones opiatas ⁊ recipientes hyuſquiamū et filōiuʒ.

¶ Et ego abhorreo illud qum inuenit ab eo iter. Et
uinū forte qñqꝫ excuſat ipſū ſi bibat aqua frigida ualde
in ieiunio. Et ꝯferūt ei troc. de ſpodio ⁊ tro. hemberbe
ris fři ⁊ troc. de canfoſa ⁊ ex trociſcis ꝯferentibꝰ eis eſt
trociſcus hꝰi. ℞. folioꝝ ſalicis ⁊ folioꝝ nenufaris āboꝝ
ana. ʒ. x. roſ. rubeaꝝ abſqꝫ capitibus ſuis. ʒ. xij. canfore
pondus. ʒ. ij. ſ. ⁊ mellis rubei ⁊ lacce ablute cū alefenia
ti ſicut eſt ablutio aloeſ amboꝝ añ. ʒ. vij. gario. ʒ. viij. cro
ci. ʒ. iij. ariſtologie. ʒ. v. lutu kabruſiʒ maſtic. capilli ue.
oiuʒ ana. ʒ. iij. ꝯficiant cū aq̄ ſolatri et ēdiuie ⁊ fiāt inde
trociſci et ſit unuſquiſqꝫ auř. i. et ſumat ex eis oīs troci
ſcus cū aqua ſolatri. Et qñqꝫ ꝯferunt ad illud emlpa fa
cta ſm hunc modū ſumat portulaca et teratur et pona
tur ſuper ipſū oleum roſaceū et infrigidet et fiat cū ea ē
plaſtrū. Aut ſumat amboꝝ ſādaloꝝ ana. ℥. i. gariofili.
uiolaꝝ ſiccaꝝ ābaꝝ ana. ℥. i. ſ. et roſ. ℥. ſ. et croci abluti
℥. ſ. et apſinthij. ℥. quarta pars cāfore pondus. ʒ. ij. ad
iungāt cerato facto cū oleo de ſalicibꝰ et liniat ſi aliqd
latū: et proprie folia cucur. et folia acetoſe: et folia ficle
et fiat cū eo emplſtrū. et qñqꝫ emplm fit cū ſuccis erba
rū frigidaꝝ ſicut ſucco cucur. et cucu. et reliquis que
diximus in cᵒ eoꝝ que bibunt: et ponunt in ipſo ordeū:
aut ſauic lentiū ⁊ effūdit ſuper ipſū oleū roſ. et fit cū eo
emplm: et qñqꝫ ponit i ipſo aliquid de ligno ſandali et
garlofi. et cāfora et nō elōgat qnin ponat in ipſo aliqd
ex odoriferis et aquis fructuū odoriferoꝝ. et qñʒ rorat
aliqd ſuper ipſū de meiſus. Cibi ṽo quibus cibant ſint
ſicut aq̄ ordei et decoctio oleoꝝ ꝑdictoꝝ et ipſamet ole
ra decocta et ēdiuia ꝺcocta cū coriandro hūido et lac
tuca et ſicla ꝺcocta et paſſe acetoſe et aq̄ lactis acetoſi
et carnes limaciaꝝ. Et ex fructibꝰ alzarur et cydonia
et pira et nō multū ſumat ex illis ut nō ſupflue addat i
ſtipticitate: et generet oppilatō ēt et poma et granata
muza et expreſſio uue acetoſe. Et frāgat ſtipticitas eo
rū cum eiſ in quibꝰ eſt lēificatio et mora aſſemi et ribes
cū zuccaro et acetū preparatū cum aqua granatoꝝ et
grana granatoꝝ ante cibū et poſt cibū: et melones qui
ſunt ſuperflue dulcedinis et precipue illi qui nominan
tur raki et paleſtini et indi et non oportet quidem ut de
iſtis medicinis ſumātur ille frequent in quibꝰ ē cū īfri
gidatione ſtipticitas: ꝑꝑ illud qd in ipſis eſt de ui faciē
di acidēre oppilationē: et non eſt malum ſumere melo

nes duros parue dulcedis et uas in quibus ē durities carnis et paruitas dulcedinis et illas que sunt muze ex uuis proprie. Et ꝯferunt ei cibaria fcā de mes: et de cucurbitis et de spinachijs et lentib⁹ cū aceto condita ⁊ sine aceto. et quidā hoies sī q̇ cōedūt uł ꝯcedūt passas s3 o3 ut sint cłdiues ad acetositatē: ⁊ auellanas qm̄ nō est in eis calefactio plurima: ⁊ sunt aperitiue oppilatiōu3. et sī boni nutrimenti: o3 ergo ut misceāť cū eis in quib⁹ est infrigidatio aliqua et stipticitas. Et ex carnibus piscium paruoꝝ decoctoꝝ issidebegi: aut cū aceto et almosos et ꝯgelata fcā ex carnib⁹ subtilib⁹. s. carnib⁹ hedi et auium leuis digōnis sicut est caro perdicū ⁊ turturū nō superflue pinguiū cū pomis preparata et ꝯferunt eis uētres auiū aque ⁊ alguarasce cū aqua ros. et galline cū aceto condite et sīr parue aues cū aceto preparate. Et nocent eis epar et splen et cor et carnes crosse sicut cānes hircoꝝ et arietū et aīaliū neruosoꝝ et dure carnis: sed caro uaccaꝝ iuuenculaꝝ ꝑparata ut ea que ꝯgelanť ꝯfert habenti fortem stōm et illū qui digerit. Et oportet ut uitent oua cocta donec fuerint dura et assata et uitent pinguia superflue. Et nocet ei uinū ualde nisi ipm sit necessariū ꝓpter ꝯsuetudinem: aut propť debilitatē digōnis: tunc oportet ut sumant in potu paꝝ subtile, qđ sit decliue ad albedinem.

C. L. xxij. de regimine malitie ꝯplonis frē.

Ex eis que ꝯferūt istis est potare sirupum de apsinthio cū sirupo acetoso de meł. Et qn̄q3 ꝯfert habenti frigidū ep ut dormiat in nocte sup troc. de apsinthio et semina calefacientia nota sunt uehementis iuuamenti. Et similiť iuuať cū administratione lactis camelaꝝ arabicaꝝ nō aliaꝝ cū pondere. ʒ. v. usq3 ad. x. zuccari. Hoc. n. temperat ꝯplonē et educit hūores frigidos soluendo uentrē: et ꝓuocādo urinā ⁊ aperiēdo oppilationes. Et fortius illo est ut dormiat super diacurcuma: aut dialacca et attanasiam et ad ministrenť i sincopi diacostū et zinziber ꝯditū cū aqua apij et troc. de costo et de lacca dicti in antidotario. Et bibāť i ieiūio eupatorij et assari. ʒ. iij. et bibať desup uinum. et ex decoctionibus decoctōm costi et apsinthij dictas i antidotario bibať cum oleo amigdalino dulci pondere. ʒ. ij. et olei de fisticis pondere. ʒ. ij. Et fortius illo est ut bibatur cum oleo de neriden et oleo amigdalino amaro et oleo de kerua. et ēt cū ꝺcoctōe h⁹i. ℞. seminis feniculi: apij anisi masticis pondus. ʒ. ij. ⁊ corticum radicis apij et troc. radicum feniculi amboꝝ ana. ʒ. x. et herbe eupatorij et apsinthij romani ana aur. v. et lacce et calami aromatici et costi dulcis ⁊ amari et aristolo. oīum ana. ʒ. iij. et superioꝝ squinātí. iiij. decoquāť in. iiij. lb. aque usq3quo redeat ad medietatē ⁊ bibātur ex ea oi die ℥. iiij. cū oleo fisticino quātitate. ʒ. i. ⁊. ʃ. ⁊ olei amigdali dul. quātitate. ʒ. ij. Et qn̄q3 confert eis si adhibeanť epithiata calida ⁊ empła sicut empłm stōaticon ⁊ ēpłm calcadis et empłm de meliloto cum empło fcō ex eis que sūt sicut costus ⁊ myrrha ⁊ spica ⁊ neriden romana et acorus et fenugrecū: ⁊ similia. Empłm bonū ad illud. ℞. usnee amirberis mastic. meliloti: spice radicis lilij celestis rosaꝝ ptes equales dissoluanť in oleo masticino decoquēdo fiat ex ei⁹ empłm mane et sero ⁊ sit tepidum. Et iteꝝ empłm bonū. ℞. sumitatū squināti: ⁊ granoꝝ alben et mastic. ⁊ cordumeni ⁊ āmomi omium ana. durkimet. iij. aloes et herbe eupatorij et apsinthij et superioꝝ eius oium ana. durkimet. vi. spice aromatice ⁊ casie amboꝝ ana durkimet. ij. ireos uenaꝝ sāsuci amboꝝ aā durkimet. ij. āmoniaci durkim3. xxiiij. gūmi albotim ⁊ turis amboꝝ durkimet. xij. gūmi. lb. i. ⁊. ʃ. olei de alcāna q̄tū o3 ad cōficiendū. Et iteꝝ empłm. ℞. amomi. ℥. i. carpobal. ⁊ bdellij cordumeni turis et croci oium aā. ℥. i. ⁊. ʃ et spice semie. ℥. ij. gūmi albotim. ℥. vi. sumanť t⁹ ⁊ bdellium im uino ⁊ dissoluanť crocus in ipso et liquefiat gūmi alboti in neriden et terantur medicine sicce: et misceanť cū oleo de neriden et uino ⁊ ꝓijciať super ea paꝝ ꝺ cera et administra empłm ⁊ sumanť ēt cydonia ⁊ farina ordei ⁊ cera ⁊ medulla uituloꝝ ⁊ oleū rosaceū et apsinthiū ⁊ amomū et galia ⁊ crocus et assaꝝ et mastix et gluten alibat et neriden et sumať ex eis ꝺm quātitatē necessitatis et fiat ex eis empł3. De cibis āt sumant medullā panis cali ꝯtritā in uino ⁊ ꝯtritā in andacoca ⁊ carnes leues que sunt ex carnibus auium paruaꝝ et alcanabit et alduragi et perdicū et uentres anseꝝ et ꝓprie oīa illa assata et frixa ⁊ cū seminibus ꝯdita et caules decoctos i aqua tribus decoctionibus conditos cū seminibus calefacientibus et cinnamomo et pipere et cymino et similibus et incidať sup ipsos ruta et sorbitiones factas ex eis que sunt sicut fenugrecū et medulle calide. Et qn̄3 poniť in cibis endiuia et ꝓprie illa que est uehementis amaritudinis. Et sūt quidā qui dicūt ꝙ miliū uehementer coctū ꝯfert eis. Et illud apud me est paruū. Fruct⁹ āt ⁊ similia quibus in secūdis utunť mēsis sunť sicut castanee et passe pingues ⁊ fistici proprie. Et quidā sunt qui dicunt ꝙ o3 ut abstineāt a fisticis ⁊ amigdalis: propter grauitatem amboꝝ s3 stōm sed nō o3 ut attendanť ūba eoꝝ in fisticis et amigdalis. Et eis que cōferūt eis est caro limaciarum ꝓprie preparata cum seminibus. Et op3 ut deuitent genera lactis et pisces: ⁊ fructus humidos recentes: ⁊ carnes crossas.

C. L. xxiij. de regimine male ꝯplonis sicce.

Regimen eius est cū hūectatiuis predictis ex cibis et oleribus ⁊ epithiatib⁹ ⁊ emplastris et potionibus et fiat declinatio cū eis ad equalitatē aut calidū aut fīm ꝺm qualitatē necessitatis et cū hoc nō o3 ut superfluitas sit in humectatione ita ut nō perueniať ad maťiam forme ⁊ mollitiem et hydropisim carnosa3.

C. L. xxiiij. de regimine malitie ꝯplonis hūide.

Regať cū exercitio et minoratione cibi ⁊ acceptione eius in q° fit subtiliatō ⁊ exiccatio ⁊ ꝓpe eius in quo cū exuccatione est exiccatio: et minoret potationē aque: ⁊ deuitet lac: ⁊ nō ꝑueniať ad exiccatiōe3 ad ultimū et perducat ad arefactionē.

C. L. xxv. de regimie malitie ꝯplonis caťe ⁊ sicce.

Utať hn̄s eā cibis frīs ⁊ hūidis. ⁊ herbis frīs ⁊ hūidis: et proprie endiuia: et deuitet ea i quib⁹ est frigus et siccitas uehemēs. Et ex eis que ꝯferunt ei ualde est lac assininū de quo bibat debilis usq3 ad. vij. sextaria cū aliq̄tulo zuccari tabarzet ⁊ nō ꝑlimo. et fortis usq3 ad. x. sextaria. Et utať empłis ⁊ epithiatibus frigidis et hūectātibus: et cū h° toto nō o3 ut peruēiať ad ultimū in humectatione: et perueniat ad sūmū cū ea mollificatō. Et o3 ut deuitet rizi et cyminū et ꝯdimenta et fisticos ꝑlimos sed paꝝ ex fisticis qn̄q3 nō nocet ꝓp ꝓportionalitates: et deuitet carnes crossas: ⁊ membra crossa bonaꝝ carnium sicut epar et splen.

C. L. xxvi. de regimie malitie ꝯplonis caťe et hūide.

Administrenť in frigidantia in quib⁹ ē stipticitas et exuccatio aliqua ex cibis et medicinis: et si fuerint medicine administrenť ēt ea que subtiliēt q̄uis nō insit eis exuccatio sicut est aqua casei et zuccari ta

hazet. Aut sumat̃ ex succo arboris solatri: et alkekengi q̃titas quinquaginta gusneti usq̃ ad .lx. cũ duobꝰ aur. aloes ad fortem: et minus illo ad debilẽ aut medietas aur. de hiera cũ duobus sextarijs de casiafi. dissoluta in sacraiati aque solatri: aut aque endiuie: aut casiefi. sola in aqua endiuie: aut aqua feniculi: aut aqua solatri.

¶ C. xxvij. de regimine malitie ꝯplonis ҫe et sicce.

Regatur cuz emplis calidis et pinguibus lenibꝰ cũ emplis confectis et alijs: ⁊ administrent̃ ꝯfectiones calide sicut dialacca ⁊ diacurcuma et ꝯfectõ de lacca ⁊ hõrusia et atanasia ⁊ lokium et de ꝯfectione kẽderucõ q̃titas ciceris: aut fabe cũ aqua de radicibus i qua cadunt olera hũectatiua: et administret̃ uinũ subtile forte. et qñ fuerit illic ꝯstrictio nature admistra pillas mõi hꝰ. ℞. serapini ãmõiaci oppopõaci ptes eq̃les seminis apij et anisi amboꝝ ana medietatẽ ⁊ quartam ptis fiant ex eis pilule: aut sufficiat serapinũ cũ uino eoꝝ ҫm necessitatẽ: ⁊ sit pondus eius iꝰ aut duorũ aur. aut oĩuz q̃ sunt oẽs medicine administrate: ⁊ dos eꝰ fit in debili i. aur. ⁊ forti aur. ii. Et oꝫ ut tu obҫues ut nõ adueniat ultimus finis i mollificatione.

¶ C. xxviij. de regimine malitie ꝯplonis ҫe et hũide.

Administra ex cibis et medicinis ea in quibꝰ sũt caliditas et stipticitas et subtiliatio et exiccatio: ⁊ si est illic mã eũa eã cũ eis que sunt sicut aqua ꝺ radicibus fortibus ⁊ sicut alkekengi ⁊ sicut hiera archigenis eũatõe subtili et subtilia regimẽ et calefac ipsũ. Et sit cibus eius ex carnibus lenibus cũ seminibus et uinũ sit forte subtili puꝝ paꝝ. Et administra confectões magnas ҫm q̃ faciunt eas necessarias horaꝫ ⁊ dispõ et administra empla resoluentia exterius.

¶ C. xxix. de paruitate epatis.

Minoratur epar in quibusdã hõibꝰ et est qñq̃ sicut ren paruus. Et sequit̃ eius paruitatẽ q̃ qñ hõ assũmit qꝺ necessariũ est ei de cibo nõ capit ipm epar: et mittit ipi stõus illud a quo ꝯstringit̃ et facit illud accidere oppilationẽ: aut dolorem grauatiuũ ⁊ extẽsiuuz: aut leditur ꝟtus epatis in operationibꝰ suis pp coarctationẽ ꝟtutis eius opãtis sub ꝟtute patientis supuenientis ei: quare destruunt̃ dispõoes attractionis: ⁊ digõnis: ⁊ retentionis: ⁊ separationis: ⁊ expulsionis. Et qñq̃ cõicantur sanguinolẽta uẽtris egõ et fluxus uentris: qm̃ ꝺ chilo nõ attrahit̃ ad ep illꝺ qꝺ colatũ est.

¶ Capm. xxx. de signis.

Quandoq̃ significant ipsa ut sit euentus ab ipsa in epe oppilationis et uentositas plima: et grauat ipsũ cibus temperate q̃titatis: ⁊ debilitat̃ corpus. ppea quia indiget cibo plimo: ⁊ assiduat̃ debilitas digõnis ⁊ multiplicat̃ euentus oppilationis et apatũ et certificat illud breuitas digitoꝝ in creatione. ¶ Et iã fuit hõ cuiꝰ corpus nõ ledebat̃ a cibo in aliquo et nõ ascendebat ad ipsum aliquid de quo eẽt curãdũ quaꝫ existiauit. G. q̃ ipse erat in fastiditus pp paruitatẽ epatis et ꝯstrictionẽ uiaꝝ eiꝰ. Rexit ergo ipm regimie simil̃ sui.

¶ C. xxxi. de regimine ipsoꝝ.

Regimen ipoꝝ ẽ preparatio cũ cibis pue q̃titatis: ⁊ plimi nutrimenti uelocis penetrationis: et assumatur separati in uicibus. Et administrent̃ medicine solutiue et diuretice mũdificatiue epatis et subtiliatiue et aperitiue.

¶ Tractatus secundus de debilitate epatis et oppilatione eius ex doloribus et in flãmatõne eius.

¶ C. i. de debilitate epatis.

Inquit. G. epicus est ille in operationibus epis cuius ẽ debilitas absq̃ re maĩfesta ex apate aut dubellati. Ueꝝ debilitas epatis in ueritate sequit̃ egritudines epatis: et illud aut est propter malitiam ꝯplonis singularis sine mã cuius principiũ est ex epate in ipso. aut ex mẽbris alijs que sunt inter ipsum: ⁊ inter ipsa uicina sicut est fel qñ fit ut nõ trahat choleram aut splen qñ fit ut nõ trahat meliam: aut renes aut uesica aut matrix propt̃ uehementiaꝫ retentionis menstruoꝝ: et corrũpit̃ per ipsam sanguis epis aut stõus qñ nõ mãdat ad ipsũ chilũ bone digõnis: aut illum qui de eo corruptus est aut propter intestina qñ ledũt̃: et qñ multiplicat̃ in eis hũor uiscosus et accidit inter ea ⁊ inter fel oppilatio: et nõ sepat̃ cholera ab epe: et ĩmanẽt plena: quare nõ recipiunt illud qꝺ uadit ad ea ex sãguine. Et hoc multotiens accidit in colica: aut propter cõitatem mẽbroꝝ pectoris: aut ex corpore toto sicut fit in febribus. Et qñ est nõ propter malitiã ꝯplonis sola: immo propter apa sãguineũ. aut herisipilã: aut duritieꝫ. aut cancrum: aut undimiã: aut pp ulcus ⁊ scissurã: aut propter putrefactioneꝫ accidentẽ epati. Et debilitas epis totalis aggregat debilitatẽ oĩum ꝟtutũ eiꝰ et qñq̃ nõ ẽ debilitas ꝟlis: immo est scꝺm aliq̃ quattuor ꝟtutuꝫ. Et plurimũ quidẽ debilitat̃ attractiua et digestiua ex frigore: et debilitat̃ retentiua ex hũiditate ⁊ expulsiua ex siccitate.

¶ C. ij. de signis.

Color est ex rebus que significant ҫm plimũ dispõnẽ epis. Epicus ei ҫm plurimũ est decliuis ad citrinitatẽ et albedinẽ. Et qñ declinat ad uiriditatẽ ⁊ fuscitatem sicut diximus in significationibꝰ ꝯplonũ. Et illiꝰ quidẽ ep cꝰ colorẽ uides ҫm finẽ sanitatis egritudinem nõ hꝫ. Et medicus quidẽ expertus cognoscit epaticuꝫ et stõaticũ oẽꝫ p colorẽ suũ nõ egẽs cũ eo significatõe alia: aut pauca al̃. ut puta. Et nõ est ad illꝺ nom̃ sigificãs illũ pportionale ppũ. ⁊ egõ et urina similes aque carnis significãt ҫm plurimũ q̃ ep nõ est fortiter laborans in generẽdo sãguinẽ: quare nõ separat̃ mã eius a chilo: nꝫ colat ipsũ ab aquositate: et h scꝺm plurimũ est significatio debilitatis epatis. Et iste fluxus uentris lauatiuꝰ in fine suo permutatur ad spetiẽ aliã: et fit in hñte ꝯplonẽ calidã uirulẽtus: deiñ fit sicut fex: et sicut sanguis adustus ⁊ multiplicat̃ ante ipsũ solutõ uẽtris cũ cholera pura. et in habente frigidã ꝯplexionem fit sicut sãguis ꝯgelatꝰ et perueniunt ãbo simul ad educendas ĩs diuersarũ qualitatũ et substantiaꝝ: et ppe in habente frigidã ꝯplonẽ. Et ẽ sicut accit propt̃ debilitatẽ digõnis stõi Et plimos eoꝝ qui debilitateꝫ hñt in suo epe cõitat̃ ⁊ proprie qñ penetrat cibus dolor leuis extẽsus usq̃ ad furcas. Cõplones ãt significãt ex radicibus predictis ĩ cognitione malitie ꝯplonis epatis. ¶ Et calida ponit humores expansos ¶ Et frigida ponit hũores crossos tardi motus: et sicca ponit eos paucos crossos: et humida ponit eos aquosos. Et illam que fit pp fel qñq̃ significat color ictericus. Et qñq̃ est cũ ea egõ alba qñ est oppilatio inter fel et intestina. Facta ꝟo cõitate splenis significat̃ per egritudines splenis et per colorẽ in quo uincit nigredo. Stomatica uero significat̃ p significationes nocumẽtoꝝ stõi et malitiam digõnis. Et illa que est per intestina significat̃ p puncturã et uentositates ⁊ rugitus et per colicã et q̃ sũt similia illis. et illa que est per renes et uesicam significatur per alterationem dispõis urine ab eo eo qꝺ oꝫ ҫꝫ nãm et declinatõꝫ

belitus et tussis sicca. Et qñq3 inuenit hñs eã in suspen soriis grauitatem aut tẽsionẽ. Signa autez apatũ ⁊ duriciei ⁊ ulceris ⁊ scissure ⁊ reliquoꝝ dicã oĩa ĩ loco suo quare oz redire ad illa. Significatio uero debilitatis uirtutis digestiue est ꝙ cibus penetrãs ad membra est indigestus: aut parue digõnis aut corrupte digõnis cõuersus ad qualitatẽ malã. Quare multotiens inflãmat̃ pp ipm facies et oculi. Et est sãguis qui currit p phl̃omiam declinans ad aquositatẽ ⁊ phl̃aticitatẽ nisi sit ex debilitate retentiue: ⁊ nõ retineat̃ tẽpore quo digerat̃. et deterior spetierũ est ut non digerat̃ deinde ut digerat̃ paꝝ: deinde ut digerat̃ male. Dixerũt quidã duas primas sequit̃ fluxus uentris diuersaꝝ partiũ: et tertiã fluxus uentris sicut sanguis crossus. ¶ Et h̃ ṽba sũt absq3 ꝯprehensione. Et ablutiuus quidẽ fluxus uentris significat debilitatẽ digõnis cũ digõne pauca. et albus pur⁹ significat ꝙ attractiua est debilis ualde et digestiua pẽi tus precipue qñ egreditur sicut intrauit. Et si egrediũtur res diuerse significat ꝙ corrupta est digõ. Et urina in hac itentione est magis significatiua digestiue: ⁊ egõ attractiue. Plurimũ autẽ significationũ debilitatis attractiue est egõ et leuitas eius et albedo ipsius. et qñ ẽ cũ h⁰ in urina tinctura significat ꝙ nocumẽtum est in attractiua tm̃ et ꝑꝑe qꝛ nõ est in stõ nocumẽtũ et certificat debilitatẽ attractiue debilitas corporis. Ueꝝ significationes debilitatis retentiue sunt significationes ꝺbilitatis digestiue: pp defectũ retẽtiue: ita ut ꝑueniat ad membra nutrimẽtũ illaudabilis digõnis et ẽm illã spẽz. Ueꝝ est illud a digestiua plus et a retẽtiua min⁹. ¶ Et illud quod est proprium retentiue ꝙ est ab epe festinat remotio expulsiue ita ut minoret̃ seperatio sfluitatũ trium et minoretur urina: et mimoretnr cũ hoc eius tictura et tinctura egõnis et minoretur necessitas surgendi: et nõ expellatur mel̃ia ad splenẽ. et minoretur appetit⁹ cibi propter illud et aggreget̃ in colore molicies cũ citrinitate et nigredine permistis cũ albedine. Et multotiens perducit ad hydropisim. Et qñ ꝑducit ad cholicam phlegmaticam.

¶ C. iij. de cura debilitatis epatis.

SI cognoueris cãm in debilitate epatis utꝝ sit ꝑpter ꝯpl̃onẽ aut egritudinẽ officialẽ: aut alia ꝑ signa predicta ad ea: tunc curabis totum cum cura predicta in ipsis. Et plurimum quidem debilitatis epis est propter frigus aliqꝺ aut hũiditatẽ: aut siccitatem. aut propt̃ mãs malas retẽtas in ipso: et propt̃ hoc est pl̃imũ cure eius cũ calefactione subtili cũ apertione et maturatione et lenificatione permista cũ stipticitate ꝯfortante et ꝓhibente putrefactionẽ. Et pl̃imũ illius fit cũ medicinis aromaticis in quibus sunt apertio et maturatio sicut crocus est. Et qñq3 ꝯferunt ẽt res muze in quibus est paꝝ stipticitatis Jpe ei sua acetositate ꝯfortant et incidunt et dulcedine abstergũt sicut grana granatorũ muzoꝝ. Deinde considera partẽ caliditatis et frigiditatis ẽm quod exquirit ꝯpl̃o: ⁊ cognosce cũ ea illud quod calefacit aut infrigidat. Et de hoc genere sũt passe cũ suis interioribus post bonitatem masticationis. Et qñ aliquid te uocat ad resoluendũ: tũc nõ euẽes ipsũ a stipticitate siue sit in apatibus siue ĩ oppilationibus: aut aliis nisi sit illic ꝯpl̃o sicca ualde. Et qñq3 indigemus pp intentionẽ materiei in ipsõ phl̃omia ⁊ solutiõe uẽtris. Et mensura ẽm mãz si est fr̃a uiscosa sit sicut agaricum et si est ad subtilitatẽ decliuis et caliditatez: aut est illic oppilatio sit sicut succ⁹ eupatorii: ⁊ apsinthiũ cũ quib⁹ sint administrata ea que adiuuãt. Et qñq3 non retinetur solo uentris et egõ sanguinolenta: ⁊ incipit medicus adhibere medicinas stipticas et ꝓueit ex eis nocumẽtũ maximũ: immo oz in h⁹ⁱ ut administrẽs aperitiua ꝯfortatiua cũ stipticis equalibus et cũ apertione pura: ⁊ ꝓprie aromatica: et ꝓprie cocta in uino odorifero in quo est stipticitas. Et ex medicinis cõibus spẽbus debilitatis epis et operantibus cũ proprietate sua est ep adib exiccatũ et ꝯtritũ de quo sumat̃ cochliariũ. i. cũ uino. Et cũ curas epar cũ curis necessariis oz ut tu peruenias tũc ad lac camellaꝝ arabicaꝝ. Et de medicinis bonis ad debilitatẽ epis est hoc medicamen. ℞. lacte ablute aristologie: aloes oium ana. ℥. iij. succi eupatorii se. fẽi. se. atriplicis oium ana. ℥. v. apsinthii romani. ℥. vi. seminis endiuie seminis aneti amboꝝ ana. ℥. x. seminis apii. ℥. iiij. fiant° ex eis troc. aut suffuf. Et ex medicinis laudabilibus prelatis aliis ex hoc medicamen ℞. passaꝝ enucleataꝝ aur. xxv. croci aur. i. ⁊ in alia scriptura medietatem aur. calami aromatici aur. ij. bdellii iudaici aur. ij. ⁊. ſ. cinamomi aur. i. casie medietatẽ aur. spice aro. aur. iij. squinanti aur. ij. ⁊. ſ. myrrhe aur. iiij. gũmi albotin aur. iiij. darsisaban aur. ij. melis aur. xvi. uinũ quãtũ sufficit: et qñq3 ponunt̃ in ipso opiũ et semẽ hyusquiami al. Et existimat. G. ꝙ hoc medicamẽ ꝯpositũ est ex medicinis ꝯuenientib⁹ cũ suis ꝓprietatibus epi. Ex eis ei sunt que stipticitatẽ afferunt tẽperatã cũ maturatione. Et ex eis sunt que exiccãt ⁊ mundificant uirus malũ. Et ex eis sunt que rectificant ꝯpl̃onem malam. Et ex eis sunt que sunt contrarie putrefactioni ⁊ plures eoꝝ sunt spẽs aromatice: sicut cinamomũ ⁊ casia. ipsa ei ãbo sunt ꝯ̃ria putrefactioni ⁊ rectificant ꝯpl̃onez et expellunt causã corrũpẽtez: ⁊ mũdificãt uirus maluz et expellũt ipsũ et resistũt medicinis mortiferis et ueneno: lz sit cinamomũ fortius casia et iste due medicine sũt fortiores oib⁹ medicinis aromaticis aliis: sũt spica ⁊ alie in hoc c°: sz aldarsisaban et crocus aggregãt ad stipticitatem maturationẽ et rectificationem putrefactionis. Ueꝝ passaꝝ pondus qñq3 ponitur minus multum pp dulcedinem suã: et ut sit magis ꝯueniens: ⁊ est ex medicinis amicis epi cõib⁹ ei: ⁊ h̃ amicicia est melior ꝓprietatũ medicine iuuatiue et in ipsa est ẽt maturatio ⁊ eq̃tio hũoꝝ ⁊ nõ est uelox ad corruptionẽ. Et uinũ est ex medicinis ꝯuenientibus dũ nõ est aliquid qꝺ ꝓhibeat ex eis quoꝝ rememoratio preteriit et in ipso est ꝯ̃rietas putrefactioni. Et in melle quidem est illud qꝺ scis. et bdelliũ est mundificatiuũ maturatiuũ resolutiuum. Et similiter gluten albotin et in ipso est apertio et abstersio. Et illud in quo ponunt̃ opium et semen hyusquiãi al. est etiã uehemẽtis iuuamẽti: quz debilitas epatis est associata caliditati alicui. Et pp h⁰ fit filonium cõiter iuuans habentes debilitatem epatis secundum descreptionem suam. ¶ Et ex medicinis iuatiuis inquib⁹ non est calefactio uehemẽs ẽ ut sũatur aniuden partes. iij. ⁊ apsinthii rationis partes. ij. et terantur et coniungentur cum melle ⁊ sumantur ex eo in potu. ¶ Et ex uaporationibus est ut medicine aromatice note cõiũgantur ⁊ decoquãtur in uino odorifero stiptico: ⁊ sint iam miste cum eis tortele: ⁊ ponatur in eo oleum de neriden ⁊ similia: ⁊ sumantur cum lana: ⁊ fiat uaporatio ⁊ emplastrum dictum in antidotario: ⁊ in ipso sunt agresta ⁊ preputia uitium ⁊ rose ⁊ omnia que dicta sunt in ca. de debilitate forme ad malitiam habitudinis ⁊ hydropisim. Et illa que fit propt̃ mẽbra pectoris significat malitia an

stōachi ex emplastris ⁊ medicis. Et emplastra ꝯposita
ex cipis ⁊ mastice ⁊ spica ⁊ ture: ⁊ galia ⁊ muscho ⁊ nu
cibus cupssi ⁊ supioribus sq̄nāti ⁊ seibꝰ notis ꝯmistis cū
meisꝰ ⁊ silibꝰ. Et ēplm qḋ seq̄tur ipm: ⁊ ēplm quḋ ē ex
aloe ⁊ mastice. Et qñ ē epis debilitas pp caliditatē ⁊ est
ex eis q̄ fiūt paꝝ īfra illud qḋ in ipsa dn̄atur ⁊ oꝫ ut pci
piatur eis comedeꝛ cydonia ⁊ mala alsceni ⁊ pira alsce
mi ⁊ granata muza ⁊ acetosa ⁊ si n̄ fuerit oppilatio plu
rima ⁊ aq̄ endiuie ⁊ aqua solatri. Et pcipiat̄ recipere
ius alissidebegi colatū a pinguedine sua fcm̄ cū corian
dro. et si n̄ fuerit caliditas uehem̄s aromatizet̄ cū cinamo
mo ⁊ spica ⁊ mastice. Et ꝯueniūt eis almeisꝰ plena cori
andro humido cū pauca m̄ta. Et si n̄ fuerit caliditas ue
hem̄s ponāt̄ i eis seia pdcā. Et qū uides ipressionē d̄bi
litatis i epe ꝯueniētē ad digestiuā ꝯforta cū eis in q̄bus
ē stipticitas cū m̄sura ⁊ aromaticitas ⁊ sit i eis matura
tio sicut sūt medicine in q̄bus ponunt̄ spica ⁊ foliū ⁊ nux
muschata ⁊ coriādrū ⁊ mastix ⁊ calamꝰ aromaticus ⁊ ci
peri ⁊ silia. Et si fuerit ꝯueniēs v̄lus retētiuā adde i cō
fortatōe ⁊ stipticitate: ⁊ minue de calefactōe: aut ꝯforta
hꝰi medicinas cū medicinis oppositis ei cū īfr̄atōe sicut
sūt balaustie ⁊ ro. ⁊ hypoq̄stidos. Et si fuerit debilitas i
attractiua ꝯforta cū eis i q̄bus ē stipticitas ⁊ miora ual
de ea i q̄bs ē de stipticitate m̄sura q̄ ꝯseruet v̄tutē epis:
sed ē i eis aromaticitas ⁊ calefactio. Et stude in hoc ut
cures cū ēplis ⁊ epithimatibꝰ ⁊ unctōibꝰ: qm̄ ipsa uehe
mētius sūt ꝯueniētia i hoc loco. Et stude ēt in oppilatio
nū aptōe. Et si fuerit debilitas i expulsiua ꝯforta ipsā:
⁊ calefac renes: ⁊ calefac uiscera cū eis q̄ scis i cº suo ⁊
aperi poros. Et scias ꝙ qñ fit oīs debilitas ex oī ma
litia ꝯplōnis. ⁊ qñ ē necessitas ut infrigidet̄ ita ut dige
rat ⁊ ita ut attrahat: ergo ꝯsidera malitiā ꝯplōnis dn̄an
tis an̄ꝙ ꝯsideres debilitatē. Uerꝫ plurimū cꝰ cā cadit de
fectꝰ i digōe ē ex frigore ⁊ silr in attractiua. Et ꝯuenien
tiores cibi sūt illi in q̄bus n̄ ē crossitudo ⁊ uiscositas sic
carnes leues ⁊ frum̄tū n̄ glutinosū: ⁊ aq̄ ordei calefacti
sm dispōnē suā: ⁊ infr̄ati cū melle ⁊ uitelli ouoꝝ sorbiliū
⁊ q̄ sūt silia illis. Et ex alberet iuuantibus eos ē romani
ati cū passis qū aromatizat̄ cū cinamomo ⁊ pipere ⁊ pas
se ꝯfert eis ita ꝙ ꝓhibēt solōnē uentris silem aq̄ carnis:

¶ Capitulum. iiij. de oppilationibus epatis.

Oppilatōes epatis accidūt i carne epis pp cros
situdinē sanguis q̄ nutrit ipm: ⁊ pp debilitatem
expulsiue: aut uehem̄tiā attractiue. ⁊ qñ accidūt i ueis
q̄ sūt ab ipso: aut pp ꝯstrictōem eaꝝ pp creatōem earū:
aut pp accidēs ex ꝯstrictōe ⁊ silibus: aut pp eaꝝ iuolu
tionē in creatōe sua: aut pp illud qḋ currit in eis. et plu
rimū qḋ ē hꝰ gn̄is ē i ramis porte: qm̄ mā oppilatōis p
uenit ad eos ꝑus p illud qḋ colat̄ ab ipa ad orificia ue
naꝝ ramificataꝝ ex uena ascēdēte ⁊ iā dimisit fecē illic.
Et pp hoc plim̄ oppilationū n̄ fit nisi in latere ꝯcauo.
et qñ ꝯuenit ad hoc ut faciat accideꝛ oppilatōes in gib
boso: ⁊ qm̄ multiplicat̄ ⁊ ꝓlōgat̄ tps eꝰ in epate ꝯueit ad
putrefactōes faciētes accidere febres ⁊ apata ꝓducien
tia ad hydropisim: ⁊ ad generatōem uētositatis facien
tis accidere dolores ꝓuos. Et oppilatōes q̄dē sūt ex ma
tribus egritudinū epatis. Et mā q̄ generat oppilatōem
aut ē humor oppilās pp suā crossitudinē: aut pp uisco
sitatē suā: aut pp multitudinē suā: aut repletionē factaꝫ
ex eo: aut ē apa aut uētositas aut q̄litas ꝯstrictiua. Q̄ḋ
āt dr̄ de ortu carnis: aut poroꝝ: aut ꝑmanētia alicuius
rei absq̄ hūore crosso ē lōgiq̄ū ⁊ paꝝ ⁊ raꝝ ualde. Et
illud iō qm̄ orificia uenaꝝ sūt neruosa sꝫ quoꝝ silia nihil

orit̄: ⁊ sūt plura tūc si orit̄ n̄ cōicat oībꝰ sꝫ ꝯpatōꝫ unam
sed efficiēs oppilatōm ē debilitas digōnis ⁊ separatōis
⁊ debilitas expulsionis pp malitiā ꝯplōnis calide ⁊ sic:
aut alia generata in ipso: aut ueniētia ad ipsū sicut come
sta crossa ex carnibus: ⁊ ex ouibus ꝓprie: ⁊ ex appetitis
corruptis sicut carbonibꝰ ⁊ gypso ⁊ alusneti ⁊ fūgi ⁊ q̄
busdā generibus piroꝝ: ⁊ sicut zarur ⁊ q̄ sūt illis silia. Et
radix i eis ē crossities. Q̄n̄q̄ȝ ei sūt sr̄a subtilia tenuia ⁊ n̄
faciūt accidere oppilatōꝫ. ⁊ quādoq̄ȝ sūt calida crossa ⁊
ꝓpter crossitudinē suā faciūt incurrere oppilatōes. Et
iā diximus in eis q̄ ꝑterieꝛt ꝙ res quādoq̄ȝ sūt crosse p ꝯ
paratōꝫ ad epar nō crosse p ꝯpatōꝫ ad ea q̄ sūt pꝰ ipsum
qū digerūt̄ in epate sicut triticū glutinosū. Et multoti
ens ꝯfortat nām ad expellēdū mās oppilationū: aut ad
iuuat ipsā curatio. ⁊ egrediūt̄ aut in egōne si fuerit oppi
latio in lateꝛ ꝯcauo: aut in urina si fuerit oppilatio in la
tere gibboso: ⁊ apparēt humores permisti crossi.

¶ Capitulum. v. de signis.

Signa oppilatōis sūt ut n̄ attrahat epar chilū: qm̄
nō fuerit meatū: aut qm̄ uirtuti attractiue ꝓcul
dubio associat̄ nocum̄tū. Et cōitant̄ illud due res: una
earū ē ex eo qḋ expellit̄ ⁊ altera ex eo qḋ retinet̄ ⁊ illa q̄
ē ex eo qḋ expellit̄ ē ut sit egō subtilis chilosa plima. su
btilis q̄dē qm̄ aquositas cholerica nō inuenit uiā ad ep
sꝫ chilosa. qm̄ epatis opꝰ nō ꝑualet i ipso ita ut ꝯuertat
ipsū a sua chilositate ad sanguinez. Multa v̄o qm̄ illi cꝰ
ꝓprietas ē ut in egōne expellat̄ fex iā additū ē illḋ cꝰ ꝓ
ꝑetas ē ut penetret ad epar. ⁊ ꝯuertat̄ plurimū eꝰ i sā.
et separet̄ plurimū eꝰ factū aquositas: et sepet̄ pars eiꝰ
facta cholera: et ps eꝰ fcā m̄lia. et hoc totū addit̄ ad illḋ
cꝰ ꝓprietas ē ut egrediat̄ fcm̄ egō q̄ multiplicat̄ eꝰ nocu
mentū. Illud āt qḋ seq̄t̄ ex eo qḋ retinet̄ in ipso ē graui
tas sensibilis in partibꝰ epatis: et illud iō qm̄ illud quḋ
expulsū ē ē ad epar qū in ipso ꝯprehendit̄ raro expellit̄
ad egōnē ꝟo et nꝫ expellit̄ ab ipso ad aliud: tūc ipsū mul
tiplicat̄ et replet̄ ex eo qḋ penetrat in ipso a penetratiōe
et grauat̄ et q̄to magis qū ē illic apa ē grauitas in par
te apātis tm̄: et nō est plurima oppilatio ualde. uerū do
lor ē uehem̄tior eo q̄ ē in oppilatōe pura cū qua nō est
cā alia faciēs dolorē plimū. ¶ Q̄ḋ si ē: est res ꝑua ⁊ n̄
ē febris. et apā q̄dē significatōes apātis significāt: et que
egrediūt̄ ex parte urine: et egōnis: et aliarū que sūt d̄ illis
que dicūt̄ in cº apātis. et oppilatōm q̄dē habens ē pauci
san. et corrupti coloris. Et qū illic ē uētositas significat
ipsā cū grauitate extensio mutabilis. Illā āt que est sm
semitā ꝯstrictōis significat antecessio cāꝝ stipticitatē faci
entiū sicut potꝰ aquarū ꝯstipātiū ualde et significat ipsaꝫ
siccitas manifesta in corpore. ¶ Et quādoq̄ȝ sequit̄ op
pilatōꝫ difficultas i anhelitu ēt pp cōitatē m̄brorū āhe
litꝰ cū epe.

¶ C. vi. de cura oppilationum epis.

Medicine q̄ necessarie sūt in curatōe oppilatiōis
accidētis in epe ab hūoribꝰ sūt medicine abster
siue: et ille in q̄bꝰ ē solō uētris tēpata et ꝓuocatio urine
sm necessitatē. Q̄n̄q̄ȝ oppilatio ē in latere ꝯcauo admi
stra ea que uentrem soluāt. et si oppilatio ē in latere gib
boso administra ea que sūt diuretica: et melius q̄dē ē ut
tu ꝑmittas eis illa que incidāt ⁊ aperiūt ⁊ abstergūt. et
quādo antiquat̄ oppilatio indiget phlōmia basilice et so
lutio. ¶ Hora āt sum̄di in potu et qḋ oꝫ ꝯsiderari post
potū sicut aqua de radicibꝰ et silia iā dcā ē in canone uli
Et iste medicine abstersiue qñ sumūt̄ in potu in aq̄ ra
dicis ēdiuie et sceba et camemille et alabachohen et sq̄
nanti et cuscute et fumiterre aut in uino: aut decoctione

apſinthij. Et ſi ñ ũi i urina ſedim̃ manifeſtũ: ⁊ ſignũ ꝺco
ctõis ñ oꝫ ut in potu dentᷣ fortia. Quꝫ cã ẽ apã aut uen
toſitas oꝫ ut curetᷣ cã cũ eis q̃ dicem⁹ i ſuo ca°. Et ꝯfert
i h⁹ i ſumere in potu lac camellaꝝ ⁊ ſuccedere ei cũ ſolo
ne uentris fcã cũ aq̃s olerũ ⁊ caſiafi. ⁊ ſilib⁹ ⁊ diureticis
ſubtilib⁹ in q̇bus ñ ſint ebullitio ⁊ caliditas cũ eis q̃ dicẽ
tur in ſuo ca°. ⁊ qñ ẽ ꝯſtrictio in creatõe: aut corruptio
ſitus in uenis adhibe regim̃ e⁹ q̇ hꝫ ꝑuũ epar. Et ſi ẽ ꝑꝑ
ꝯſtipatõm accidẽtẽ ex ſiccitate regatᷣ cũ lenitiuis matu
ratiuis ex lacte ⁊ alijs de illis que dicẽtᷣ i ca° ſuo de hu
mectatõe epatis. Et medicinaꝝ q̇dẽ apitiuaꝝ alie ſtᷣ fꝛe
⁊ alie ſtᷣ ꝓxime equalitati: ⁊ alie ſtᷣ calide q̃ ſtᷣ neceſſarie i
chronicis. Fꝛe ṽo ſtᷣ ſicut ẽdiuia hortulana ⁊ cãpeſtris
⁊ taraxacon ⁊ aq̃ plantaginis cũ folijs ⁊ radicibus ſuis
⁊ oĩa q̃ ꝓuocãt cũ infrãtõe: ⁊ cuſcute ẽ apitiuũ ualde ⁊
ñ ẽ potãdũ i calida. ⁊ reubar. ⁊ ſilr apſinthiũ ẽt nam lꝫ
ſit i eo caliditas quedã ñ ẽ tñ malũ uti ipſo in oppilatõe
aſſociata calitati ⁊ fꝛitati ſimul ſicut oꝫ ut ipm admiſtre
tur aut decoctio eius ⁊ ꝓ̇pe i aq̃ endiuie ⁊ radicis eius
⁊ eupatorij ⁊ amigdalaꝝ amararũ. Ipſa ei oĩa ꝓxia ſũt
⁊ ꝓximi iſtis ſtᷣ ſuccus feniculi hũidi ⁊ ſuccus apſinthij
cũ ſir° acetoſo fortiũ ſeminũ. Et ſi neceſſaria ẽ plima ca
liditas cũ melle ⁊ aqua e⁹ ⁊ ſirupo acetoſo mellino. eq̃li
tati ãt uicie ſtᷣ ſic lupi ł lupli. Ipſi nãqꝫ ſtᷣ medicia meliõ
qua petitᷣ aꝑtio epatis abſqꝫ calefactõe aut infꝛatõe Et
camepitheos ẽ eis ꝓxia: ſed ẽ calidior eiſ parũꝑ. ¶ Et
ſi potetᷣ ex ea cũ aqua ẽdiuie tẽꝑat ⁊ acetũ ſq̃lliticũ ⁊ o
xymel ſq̃lliticũ ⁊ aſꝑagi ⁊ radix lilij ẽ h⁹ generis ⁊ lac
ca ẽt: ⁊ iſta q̇dẽ potãtᷣ ſm neceſſitatẽ aut ſicut cũ aqua
endiuie aut aq̃ cuſcute ſi fuerit oppilatio hñs caliditatẽ
aut cũ uino ⁊ aq̃ ſeminũ ⁊ aqua lupinoꝝ calꝭa ⁊ decocti
one apſinthij ⁊ ſilib⁹ et ſirupis acetoſis ſm ordines ſu
os et aceto ꝺ alleis et aceto de aniuden et de capparib⁹
Ille ãt que ſtᷣ ad caliditatẽ decliues ſtᷣ diuretica fortia ſi
cut aſſarũ et caſia et petroſelinũ et ariſto. ro. et rubea et
ireos et fiſtici et agaricũ et epithymũ et ſq̃lla et poliũ et
cẽtaurea minor et ſuccus e⁹ et gẽtiana et ſir⁹ acetoſus ꝺ
melle et ſq̃llitic⁹ q̇ fit cũ rubea et ſilibus: et ficus iſuſe in
oleo amigdalino. ¶ Et ex medicis ꝯpoſitis fortibus ſtᷣ
troc. plures quoꝝ deſcriptões dicã i ãtidotario ſic tro.
de lacca et de apſinthio. et tro. de ſcolopẽdria et dialac
ca et diacurcũa et hõruſia et attanaſia et tyriaca de. iiij.
et ſocrugene et araſton et ꝯfectio de gẽtiana et ꝯfectio ꝺ
reubar. cũ ſcão. et ſine ſcamonea et ꝯfectio facaruſtẽ et
ꝯfectio de ãiudẽ nigro et ꝯfectio diapipeon et dicalamẽ
tũ ꝓprie et filoniũ et diamuſchatũ amaꝝ: et cõfectio quã
dicã in ãtidotario fcã ex muſcho. Et ſuſſuf et pilꝭe quaſ
dicã in loco ſuo illic in duritie epatis et ſplẽiſ. Cõfectio
fortiſ i aꝑtõe oppilationũ epiſ et ſplẽiſ. ℞. ãmoniaci. ʒ. i.
maſtic. turis ãboꝝ añ cãmet. v. coſti eupatorij ãboꝝ añ.
carmet. iiij. pipis et lõgi pipis ãborũ añ. carmet. vi. folij
carmet. viij. ſpice aromatice et ſtercoris leporis ãboruꝫ
añ. carmet. vij. ꝯficiãtᷣ cũ melle diſpumato et ſit doſis e⁹
cochliariũ unũ cũ uino i quo infuſe ſtᷣ alique medicine
faciẽtes ꝺoppilatiões aut cũ aqua ꝺ radicib⁹. Et ex eis
que ſũt faciliora illa ẽ ut ſumãtᷣ ſpice romane ꝑtes. iii. et
apſinthij ꝑs una et terãtᷣ et cõficiãtᷣ cũ melle et dẽtᷣ. Et
iteꝝ agaricũ cũ ſucco eupatõij iuuatiuũ ẽ ualꝺ. et ex illiſ
eſt ut i potu detᷣ radix rubee cũ ſirupo acetoſo. Deco
ctio cõfeꝛẽs ad oppilatiões epatiſ et ſpenis. ℞. ſquille et
capilliveneris amigdalaꝝ amaraꝝ fenugreci extreitatiſ
apſinthij ꝑtes equales ꝺcoquãtᷣ: et ſumatᷣ ꝺcoctiõ coꝝ
cũ melle. Cõfectio valẽs ad oppilationẽ epis ꝓpiqui

tꝑis. ℞. pipis ʒ. i. et. ſ. ſpice aromatice carmet. iii. aut
vi. ſꝫ diuerſitatẽ ſcripturaꝝ fẽugꝛci coſti aſſaꝛi añ cãmet
vi. mellis. lb. i. et. ſ. cõficiãtᷣ cũ eo et ſit doſis eius cochli
ariũ. i. cũ aliq̃bs ſirupis ꝯueniẽtib⁹ ad hanc ꝛẽ: et ex ſiru
pis ẽ ſir⁹ acetoſus de zuccaro cũ ſeib⁹: et fortior illo eſt
mellin⁹ cũ ſe. et ſq̃llitic⁹ et aq̃ mellis in qua foꝛtiter deco
cte ſtᷣ ſpẽs aromatice in q̇bus ẽ ſtipticitas. et ꝺcoctõ lu
pinoꝝ amaꝛorũ i qua ponitᷣ ſuccus eupatorij. ¶ Et de
coctio i qua ponũtᷣ radices capparis et radices apij et
radiceſ fe. et ſq̃nãtũ et lacca et rubea et fenugrecũ. et de
coctio eupatorij et ſir⁹ de apſinthio et iſuſio e⁹ et iſuſio fa
cta ex aloe et aniſo et amigdalis amaris. Solutia ãt cõ
uenientia ad hoc c^m ubi oꝫ ut ſolꝭo uentris fiat: nõ oꝫ ut
admiſtrẽtᷣ ex eis fortia niſi qñ uehem̃s ẽ neceſſitas: imo
oꝫ ut ſint leuia: qm̃ mã ẽ i eo qꝺ ꝓximũ ẽ medicĩe: et qm̃
m̃bro ſi uirtuoſũ eſt ſufficit qꝺlibet adiutoriũ ad expel
lẽdũ. ¶ Et medicine bone ad hãc rẽ ſũt hiera picra et
polypodiũ et agaricũ et apſinthiũ. detᷣ i potu hiera pi.
forti. uſꝫ ad auꝛ. i. et. ſ. et debili uſꝫ ad auꝛ. ¶ Et ẽ cum
oleo de kerua ꝯuenientior et fortior ⁊ melior ⁊ ſuſſuf de
tuꝛbit cũ polio dict⁹ in antidotario iuuatiuus ẽ eis ualꝺ
Ipe ei aꝑit ⁊ ſoluit uẽtrẽ ſimul. Et qñ neceſſaria ſtᷣ ſolu
tiua fortia ñ ẽ excuſatio qui dẽtᷣ ea que ſtᷣ ſicut pilꝭe ſtõa
tice ⁊ pilꝭe de ſerapino. Et qñqꝫ ſtᷣ neceſſaria ea q̃ ſtᷣ ſic
theodoricõ ⁊ logodion. ¶ Empl̃a ṽo ſicut ẽpl̃m fcm̃
ex polio ⁊ farina lupinorũ ⁊ ſeib⁹ diuꝛeticis. ⁊ ſicut em
pl̃ꝫ fcm̃ ex fenugreco ⁊ ammoniaco ⁊ apſinthio ⁊ came
dreos ⁊ maſtice ⁊ croco cũ oleo de neridẽ et cera. Ei⁹
ãt regim̃ cũ cibo ẽ: qm̃ oꝫ ut alienet oẽ croſſũ ex carnib⁹
et pane azymo et pane fcõ ex ſilꝭa uiſcoſa glutinoſa: et ui
nũ croſſũ et dulce et rizi et miliũ et pedes et capita et fri
xa ſiccata et aſſata ſiccata: imo ea q̃ ſtᷣ ſicut decocta ſtᷣ cõ
uenientiora ei: et dactili et dulcia: et oĩa ꝓprie in q̇b⁹ ſũt
uiſcoſitas et croſſitudo ſicut alanaſati et albahitati et al
feludeꝫ et alcabif et deuitet oĩa q̃ dixiũs eſſe de illis que
generãt oppilatõꝫ: et oꝫ ut ñ ſuccedat cibo e⁹ balneũ et ꝛ
ſoluat ipm nã loco e⁹ qꝺ ab ipſa reſoluitᷣ et ipſe non ẽ di
geſtus. Et ſilr oꝫ ut nõ utatᷣ ſꝛ ipm motu nꝫ exercitio: et
nꝫ bibat ſꝛ ipſũ plimũ et elõget iteꝛ comeſtionẽ et potuꝫ
et ꝓprie potũ uini. ¶ Ipm ei intromittit cibũ ñ digeſtũ
ad epar. Et oꝫ ut ſit maſſa panis e⁹ plimi ferm̃ti et ſaleꝫ
hẽat q̃ntũ ſufficit et paꝛũ plus. Et ordeũ et alcãdarof et
cicer et triticũ leuis põderis et fabe et oĩa bona ſtᷣ ei: et
ñ ẽ malũ tribueꝛ uinũ antiqũ ſubtile purũ: et oꝫ ut admi
ſceãtᷣ i cibis ſuis porri et ſilꝭia et aſꝑagi iuuati ſtᷣ ei et cap
pares.

¶ L. vij. de iflatõe et uẽtoſitate i eꝑe.

Quãdoqꝫ aggregãtᷣ i ꝑtib⁹ eꝑis et ſub ꝑtib⁹ pan
niculorũ e⁹ uapores. Qñ ergo retinentᷣ et in
ſpiſſantᷣ et ꝯuertũtᷣ i uentoſitates iflatiuas nõ iueniunt
meatũ: aut ꝑꝑ ſuã multitudinẽ: aut ꝑꝑ oppilatõm i eꝑe
tũc illud ẽ iflatio in eꝑe. ¶ Et qñꝫ ẽ cũ ea extenſio plu
rima et nõ ẽ in ipſa grauitas plurima ſicut eſt i aꝑate et
oppilatõe nꝫ febris ſicut eſt i aꝑate. et accidit aut ꝓpter
debilitateꝫ ṽtutis digeſtiue aut qm̃ medicĩe cibales aut
hũoroſe ꝓprietas eſt ut ꝯmoueat uentoſitateꝫ. et qñꝫ eſt
hec uẽtoſitas retenta ſub eꝑe: ſicut retinetᷣ ſub ſplene: et
mouet eã ꝯpreſſio ſub hypocõdrijs ⁊ illud qꝺ plurimũ
uẽtoſitatũ ẽ tẽſio incipiẽs: deinde additᷣ et in ipſa ẽ per
mutatio quedã et nõ ſeq̇tᷣ eã alteratio diſpõnis i forma
et colore egrediẽtis a ꝯſueta. et qñꝫ ſedat ꝯpreſſio ifla
tionem: et reſoluit eã et conſumit mãm eius.

¶ Cap. viij. de cura uentoſitatis et iflatõnis in epate.

Aꝑproximat cura e⁹ cure oppilationũ et ẽ cum

medicinis subtiliatiuis: resolutiuis ꝑdictis in ipsa: et cō
fectionibꝰ predictis et ꝯferūt ei balneū in ieiunio et uinū
purū in ieiunio et paucitas potus aque fre ⁊ uaporatō
nes cū panno calefacto: et cū alefeniati resolutis: et em
pl'a facta cū mastice ⁊ squināto: ⁊ spica: et grana ꝺ ben
⁊ empl'a fcā ex eis que sꝫ sicut oleū de neriden et mastix
cū semibꝰ. Et si uaporatio mouerit tūc oportebit ut ꝯ
sideres latus cōicatiōis: nā si extendit dolor ad ptes
intestinoꝝ tūc solue uentrē ꝓꝰ: deiñ resolue uentositatē.
Et si extendit ad diaphragma ⁊ ossa pectoris: et ad dō
sū administra diuretica ēt: deiñ resoluētia uentositatē.

¶ C.ix. de dolore epatis.

Epati qñꝫ accit dolor: aut ex malitia ꝯplōnis di
uerse in parte panniculi sui aut ex uētositate ex
tēsiua: aut ex oppilationibꝰ: aut ex aꝑatibꝰ calidis: aut
duris. qū fr̄a phl'atica raro faciunt accidere dolorē. Et
qñꝫ fit ꝑꝑ motum hūoꝝ in crisibꝰ. Et cognoscit pars e
ius ex significationibus notis in ꝓnosticis. Et qñq; fit
ex debilitate et nō tollerat illud qꝺ uēit ad ipsū ex cibo
⁊ lediꝫ ab eo ꝑꝑea quia abhorret ipsuꝫ. Et qñꝫ ꝯtigit i
motibꝰ matieꝝ cīticis l' chrōicis ut accidāt grauitas ⁊
dolor in partibꝰ epatis. Et dolō uehemēs ualde ñ sit ni
si ex aꝑate calido aut ex uentositate quaꝑꝑ qū nō est fe
bris et dolor uehemēs: tūc causa eius est uētositas. Et
propꝫ hoc qū febris superuenit ei soluit ipsū: quēadmo
dū dixit Hip. ⁊ Hppo. quiꝺ dixit in liº quiᵈ dr̄ ei pertie
re quē dicūt quidā inuentū fuisse in eius sepl'chro: ꝙ qñ
accidit doror epatis cū pruritu uehementi in camadua
ti et posteriore parte capitis et pollice pedis: et apparet
in collo bothor similis fabe moritur eger in quinto añ
ortū solis. Et illi qui accidit hoc accidit difficultas uri
ne propꝫ oppilationē cū distillatione qm̄ est in lacerto.
Dico ergo causa eius est qm̄ ē aquositas maligna que
expelliꝫ in urinam penetrans aliquo mōꝝ penetratio
nis in extremitates et facit accidere caliditas et baura
citas ipsius pruritum uehementem.

¶ Capm. x. de signis.

Iam sciuisti signum cuiusq; rei ex eis que dicta
sunt in cº suo.

¶ C. xi. de cura.

Iaꝫ etiam diximus oēm rem i cº suo. Ueꝝ homi
nes iam dixerūt ad dolores epatis medicinas
dñtes ipsū iuuari ex eis absolute. Et plurimū iuuamen
ti eoꝝ est in spē debilitatis eius. Et nos quidē referēmꝰ
quasdā eaꝝ et eas in quibꝰ est fiducia ꝺm ꝙ diximus ea.
Dixerunt magis iuuatiue ex illis sunt troc. de reubarº
cū descriptionibus diuersis et ꝯfectio de reubarº ⁊ dia
curcuma et confectio de ruta solutiua: ⁊ cōfectio cordu
meni ⁊ ꝯfectio cesaris et atanasia minor et maior ⁊ ta
mirÿ ⁊ cocaie ⁊ confectō asclepiadis et troc. de cymio
et ꝯfectio. B. ꝓportionata ad illud. Dixerūt et ex eis q̄
ꝯferunt ei sunt. ij. ℥. succi folioꝝ pini recentiuꝫ cū sirupo
acetoso: aut decoctio eoꝝ cū reubarbari pondere. ʒ. s. ⁊
croci tertie. ʒ. i. cū aliquātulo semine apij et feniculi et e
tiam sumatur rosaꝝ. ʒ. iiij. et spice et masticis āboꝝ ana.
ʒ. iij. succi eupatorij ⁊ succi apsinthij et lacce et reubar
bari croci superiorū squināti rubee tinctoꝝ assari semi
nū trium xiloal'. crudi oiuꝫ ana. ʒ. i. xilobal'. ʒ. s. Et quꝫ
est illic dolor cū solutione uentris narrauerunt hoc me
dicamem. ℞. fecum uini decocti lacce spice reubarbari
oium ana aur. i. scorie ferri pondus. ʒ. vij. bibatur super
ij. ℥. aque coriandri. Et oꝫ ut in oibꝰ illis ꝺuittet cibos
crossos et carnes et fit contentus leuibꝰ subtilibꝰ ex aui
bꝰ et alijs sicut sciuisti. Et proprie qū est illic caliditas.

Et ex empl'is: emplꝫ ꝺ cordumēi: et empl'm de euforbio
⁊ empl'm de meliloto: ⁊ empl'a ꝓportionalia.

¶ Tractatus tertius de aꝑatibus epatis et solutione
continuitatis eius.

¶ Sermōis uniuersalis ꝺ apostematibꝰ epatis et que
secunꝫ ipsū. C. i.

Apostematū in ꝑtibus epatis accidenti
um quedā sunt que accidunt i ipso epa
te ⁊ alia sunt que accidunt in lacer
tis positis super ipsum. et alia sunt que
accidunt in mesaraicis. Et eoꝝ que fiūt
in ipso epate alia sunt que accidūt in partibus eius supi
oribus et ad latus eius gibbosum: et alia sunt que acci
dunt in partibus eius inferioribus et ad latus ꝯcauū:
⁊ alia sunt que accidunt in uelaminibus eius ⁊ pānicu
lo eius et in uenis ipsius et h̄ diuisio est ꝺm minus. ⁊
qñq; cōicat aꝑa spetiebus partium eius. Amplius aꝑa
ipsum non euātur quin sit phlegmonides dubel'ati aut
non dubellati aut cholericū cancerosum aut inflatiuum
uentosum. Et cause illius sunt compl'o calida cū febri
bus destruentibus: aut sine febribus: aut compl'o fr̄a ꝓ
hibens digōnē ⁊ expulsionem: aut debilitas in stō: aut
oppilatio congregans hūmores: deinde facit eos pene
trare in partes epatis penetratione nō naturali: ⁊ cho
l'a etiam ⁊ similia sunt ex causis huiꝰ oppilationis. Et
qum est oppilatio ad latus fellis facit san. feruentem et
imbibiꝫ in partibus epatis imbibitione non naturali ꝓ
pter multitudinem cholere ⁊ ad summum maxima cho
l'e multitudo est ex causis aꝑatis calidi epatis. Et qñq;
est ex nocumentis cū cōitate stōi et corrumpit digōneꝫ.
Et cibi quidem calefacientes et crossi. Et illi qui non
digerunꝫ ualde adiuuantes sunt ad faciendū accidere a
ꝑata in epate. Et similiter qū est epar uehemētis attra
ctionis et attrahit ultra quam oporteat et sequitur ipsā
ex eo cuius est expelli res magnas et preparatur aꝑa.
Et qñq; accidit propꝫ percussionem aut torsionē ⁊ oē
aꝑa in epate creticū si ē ex latere gibboso est eius crisis
cum sudore aut ꝓuocatione aut fluxu san. ⁊ si est in la
tere concauo facit crisim cū sudore aut uomitu aut solu
tione uentris. Et aꝑa quidē quꝺ est in gibbositate de
terius ē aꝑate quod est apud ꝯcauitatem ⁊ omne aꝑa
accñs in epate calidum uel frigidū facit oppilationeꝫ ⁊
non relinquit corpori nisi san. aquosum et cū hoc debi
litatur epar in separando aquositatem. Et qum retineꝫ
plurimum aquositatis in mesaraicis et iste sunt cause
hydropisis carnose. et asclitis. Et qñ permutatur a
ꝑa calidū ex epe ad splenē ē bonū. Et qñꝫ ꝑmutatur ex
splene ad epar est malum.

¶ C. ij. de signis uniuersalibus aꝑatū epatis ꝯmuniū.

Signa quideꝫ cōia sūt ꝙ inuenit eger grauedinē
sub hypocondrijs inseparabilem et inuenit illic
doloreꝫ uehementem quandoq; nō sicut i oppilatiōibꝰ.
Ipa enim accidunt a dolore forti et alteratur cū eo for
ma non sicut in inflatione in qua non alteraꝫ: et est cuꝫ
eo attractio furcule ad inferiora inpluribus horis non
semper. Et non fit hec quidem attractio nisi ꝓpꝫ tensi
onem ꝯcauitatis et suspensionem. Et nō accidit in egri
tudinibus epatis calidis et alijs pulsatio: qm̄ arterie
dispartite sunt in panniculo eius. Et neq; est grauitas
in eis nisi quātitas inseparabilis. Et quādoq; cōicant
coste dorsi doloribus epatis ⁊ aꝑatibus eius superioribꝰ
ascendentibus: quāuis non sint semper cōicantes. Et ha
bentes quidem aꝑata epatis ꝓprie calida et magna non

possunt dormire super latus dextrũ. et grauat eos do
mire etiam super lat⁹ sinistrum pp tensionem apatis ad
inferiora: immo plima inclinatio eoꝝ est ad dormiendũ
resupine. Et si apa est in latere gibboso invenitur graui
tas illic: ⁊ sentiť tensio apud suspensoria: ⁊ cadit tactus
illic super apa manifestius: ⁊ proprie in debili. Et accit
tussis sicca et ꝯstrictio anhelitus ⁊ ꝓpe qñ anhelat cuꝫ
fortitudine pp cõitateꝫ diaphragmatis et pulmonis ad
ipsum in nocumẽto ⁊ minorať urina. et qñꝫ retineť oio
qñ apa est magnum propť illud qḋ accidit de oppilatio
ne in latere gibboso: et de debilitate expulsiue. Et gra
uitas in ipso maior est ea que est in facto apud ꝯcauita
tẽ: qm̃ latus ꝯcauuꝫ sustentať super stõm: et est grauitas
in ipso plus et attractio furcule ad inferiora a dextro mi
nus: et ꝓprie in illo cuius epar creatũ est nõ uehementť
adherens et obuiãs costis. Uerꝫ attractio furcule ad in
feriora et cõitas furcule in dolore ad epar sunt inconti
nuatione epatis cũ costis manifestiores et maiores ⁊
singultus minoratur in gibboso ⁊ multiplicať in ꝯcauo
pp elongationeꝫ gibbositatis ab ore stõi. Qñ autẽ apa
est inconcauitate ⁊ latere inferiore est grauitas mior ꝓ
pter suã sustentationem super stõm et nõ sũt tussis ⁊ ꝯstri
ctio anhelitus de quib⁹ sit curãdũ: et nõ cadit sub tactu
casus de quo sit curanduꝫ. Uerꝫ dolor est uehemẽs pp
ꝯpressionẽ factã illic: et proprie qñ attrahiť mirac. Et
qñ apata epatis sunt magna declinat natura ad resupi
nationẽ etiã et ad dormitionẽ. Qḋ si superfluat leditur
a resupinatione etiã et apata lateris concaui cõicãt me
saraicis plimum. ❡ Et prorsus qñ apa est ad latus cõ
cauũ stõus est uehemẽtioris continuitatis: ⁊ appar ent
singultus et nausea et tussis si apa est calidũ. Et existima
uerunt quidã ꝙ cõitas inter utraqꝫ est propť neruum
subtilem cõtinuãtem inter epar et inter os stõi quaꝓpť
nõ accidit singultus nisi qñ est apa magnũ ꝯprimẽs os
stõi. Et vi. G. ꝙ causa in illo est illud qḋ effundiť ad
stõm in ore suo ex apate calido. Et ex hũore acuto. Et
ad summum singultus apḋ oẽs nõ apparet nisi qñ apa
est magnũ: qm̃ spatium longinqum est inter epar ⁊ os
stõi: ⁊ si est illic neruus in quo ipsa duo cõicant ⁊ conti
nuat inter ea est subtilis ualde. Et ad sũmũ dũ nõ ẽ apa
magnum nõ fit inter stõm et epar cõitas secundum pli
mũ. Et illud de apatibus epatis qḋ factuꝫ est circa pã
niculos: et uenas est uehementioris doloris et prauio
ris fe. si est calidum. Si autẽ apa est in utrisqꝫ lateib⁹
simul apparent signa que sunt utroꝝqꝫ lateꝝ simul. Et
qñqꝫ cõicat latus lateri usqꝫ ad terminũ nõ plurimum.
Et qñꝫ perducunt oẽs species apatũ epatis calidoruꝫ
⁊ frigidoꝝ ad hydropisim. Et scias ꝙ qñ apati epatis
associať ventris solutio est mortale.

❡ C. iij. de differẽtia inter apata epatis ⁊ apata lacer
toꝝ positoꝝ super ipsũ mirac.

Cognoscitur dĩa inť utrũqꝫ ex parte figure: ⁊
qm̃ apa lacerti apparet sẽper et apa epatis qñꝫ
non apparet et ꝓprie inconcauitate ⁊ in pingui nisi sit
res magna aut grauis. Et lacerti quidẽ situs aut est in
latitudine aut est i longitudine aut trãsuerse capiens in
lacerto. Et iam quidem signauimus ipsum in anatomi
a. In figura uero. qm̃ figura eius qḋ apparet de apa
te epatis est lunaris secundũ sitũ epatis que sentiť cũ se
paratione abscissionis eius communis. ❡ Lacertosum
autem est simile stillo cuius una extremitatũ ẽ crossa al
tera ẽ subtilis et est quasi cauda muris: et similiter nõn
sentiť cũ separatione abscissionis eius cõis: immo uides
ipsum subtiliari i longitudine sua paulatim: immo non
forsitan contingit ut comprehendatur ex eo nisi paꝝ in
ꝓfundo qñ est in lacerto ꝓfundo trãsuerso. Et ẽ simil⁹
apatibus epatis. Ex parte autem accidentium ꝓprio
rũ et cõium: qm̃ ex accidentibus ꝓpriis et cõibus que
accidunt apatib⁹ que sunt in epate non est aliquid in a
patibus lacertoꝝ de quo sit curandũ. et qñ uides almi
rac declinare ad tenebrositatẽ ⁊ siccitatẽ tũc existima ꝙ
apa ẽ epicũ: ❡ C. iiij. de apate calido.

Causa eius sunt ex sũma causaꝝ epatis in quo ẽ
caliditas. Eius uero signa sunt signa predicta a
patũ cõiũ ⁊ que sunt in quibusdã partibus et est illic fe.
acuta qñ ẽ apa in carnositate: et fit uehemens sitis. Et
minoratur appetitus et accidũt singultus et nausea et
cholericus uomitus in ꝑmis: deinde ut flos eris post
niger et accidit frigus extremitatũ. ⁊ nigredo lingue ⁊ si
copis totum illud: ⁊ proprie qñ apa ẽ in concauitate.
Et est malitia anhelitus ⁊ dolor extẽsus ad dors^m et fur
culã ⁊ mordicatio: ⁊ ꝓprie qñ est apa i gibbositate. Et
quãdo ẽ in ꝯcauitate: tunc non addit nisi in re anhelit⁹:
qm̃ qñ attrahiť aer plurimus ualde extẽdit diaphrag
ma et coarctat ipsum et constringit attractionẽ aeris. et
qñqꝫ accidit tussis. Et accidunt lingue quocũqꝫ imõ sit
citrinitas ⁊ rubedo uehementes: deinde declinat ad ni
gredinem: deinde alteratur color cutis totius ꝓprie qñ
apostema ẽ in gibbositate. Et qñ ẽ uirtus fortis et ꝓprie
uirtus stõi et apa in concauitate retineť natura. Et si v
tus in corpore et stõ ẽ debilis soluitur. Inquit. Hip. e
gestio conturbata nigra in principio egritudinis acute si
gnificat ꝙ in epate ẽ apa calidũ magnum hoc ẽ: ⁊ puls⁹
fit undosus magnus frequens velox. Et apostema quidẽ
calidũ aut resoluiť et destruũť accidentia eius: aut colle
ctionem facit: et sunt cũ eo signa dubellati ⁊ dicam ea: a
ut induratur et permutať etiaꝫ ad signa epatis duri ⁊, ḋ
struuntur signa apostematis calidi. Et plimum quidem
cause permutationis eius ad duritiem ẽ superfluitas in i
frigidatione ⁊ constipatione ⁊ administratione crossoꝝ
in apostemate. ❡ Et dĩa inter ipsum ⁊ pleuresim ẽ qm̃
tussis non sequitur sputũ: ⁊ ꝙ dolor est in dextro gra
uatiuus: ⁊ color lingue ⁊ color corporis alterãť cũ eo.
Et pulsus non fit serrinus ualde et capitur manu si est
in gibbositate: et significant ipsum labor anhelitus ma
gni et attractio aeris plurima si est in concauitate: ppea
quia apa ꝯprimit diaphragma: et extendit ipsum et qñ
qꝫ commoueť tunc tussis. Et crisis quideꝫ apostematũ
epatis calidoꝝ in gibbositate factoꝝ. ⁊ apostematum ca
lidoꝝ factoꝝ in lacertis fit cum fluxu san. nariũ et ꝓpe
ex dextra aut cũ sudore aut urina laudabilibus. Et scõ
rum in concauitate fit cũ sudore: aut fluxu: uentris cho
lerico aut uomitu. ❡ C. v. de almesire i epe.

Grauitas in mesire in epate ẽ tumor ⁊ inflatio
⁊ mordicatio et denigratio lingue ⁊ tinctura co
loris uehementioris plimuꝫ. Et est color decliuis ad
citrinitatem et est paroxim⁹ uehementie febris tertiane.
Et eius quidem iuuamentũ a frigidis humidis est uehe
mentius. et pulsus ẽ durior ⁊ similior serrino: ꝙ undoso
puro et minor ⁊ uehemẽtioris frequẽtie ⁊ uelocitatis.

❡ C. vi. de phlegmone in epate.

Significant ipsam signa apostematis calidi et di
uersificant ipsam ea que proportionauimus ad mesire i
proprietatibus et rubedo faciei et exuberatio uenaꝝ.

❡ C. vij. ḋ apostematibus frigidis in epate.

In istis apostematibus est grauitas plus et non ẽ

sitis neq3 febris neq3 nigredo lingue et sentit cum eis in
stō similitudo spasmi. Et significant ipsa etas ⁊ regimē
⁊ complo et color sm ꝙ sciuisti.

¶ C.viij.de apatibus phlegmaticis.

Significant ipsum inflatio cutis ⁊ plumbeitas co
loris: ⁊ ꝙ nō sentit cum duritie et uehementia
lenitatis pulsus cū reliquis signis apatis frigidi.

¶ C.ix.de apostemate duro et cancro.

Sepe accidit ab apostemate antecedente ipsuʒ ⁊
qn̄q3 accidit incipiendo ⁊ qn̄q3 accidit a pcus
sione ⁊ incipit tendere ad duritiem. Et significat ipsum
tactus in eo qui suscipit tactū partium epatis eius. Et
si non inciperet hydropisis peruenire ad habentem ipʒ
apparet ad tactū manifestū ualde: nam almirac extenua
tur cum eo ⁊ debilitat et attestat apa lunare absq3 dolo
re. Uerꝫ qn̄ȝ leditur apō initiū īceptōis cibi ⁊ alleuiatur apō
famē et ē uia ad hydropisi. Et qn̄ȝ significāt ipsū uehe
mentia grauitatis ualde sine febre ⁊ extenuatio corpo
ris et casus appetitus. et tenebrositas coloris: ⁊ ꝙ mi
norat urina. Et qn̄ȝ succedit accidentibꝰ apostematis
calidi qū remouēt et non remanet nisi grauitas. Et
si addit pp illud difficultas anhelitus significat ꝙ apo
stema calidum induratur. Et difficultas quidem anhe
litus et grauitas sine febre cōicāt in apate duro et oppi
latione: ⁊ differunt per reliqua que dicta sunt. Et sequi
tur ipsum hydropisis ⁊ pp̄e hyposarche propter debi
litatem separationis materiei aquose ex sanguine ad re
sudationem subtilem eius quare currit aquositas cū sā
guine i mēbra et accidūt febris ⁊ ebullitio. ⁊ spissū aquo
sitatis qn̄ȝ peruenit etiam ad spatium uentris secūdum
ꝙ dicemus in caᵒ asclites: quare moriunt secūduʒ plimū
propt resolutionem nature propt opplationeʒ uiaꝝ ad
epar. quapp dissoluuntur coꝝ uirtutes. Et isti quideʒ
non curant nisi in principio: tunc enim qn̄ȝ confert cu
ra sed qum plongat egritudo non confert curatio. ⁊ si
fuerit durum cancerosum et fuerit illic retentio tunc do
lor erit uehemens et accidet nocumentum in colore et
in appetitu ⁊ reliquis plus. Et qn̄ȝ accidūt singultus ⁊
nausea sine febre et non sentitur dolor: ⁊ erit uia securi
tatis membri. Et scias ꝙ epar uelociter oppilatur ⁊ ꝯ
uertitur in lapideitatem et proprie qū administrantur
superflue incrossantia et ꝯstipantia i apostemate calido.

¶ C.x.de dubellati.

Plurimum fit post apostema calidū. Qū enim i
cipit fieri collectio fit dubellati et qū incipit col
lectionem facere uehementiora fiunt fe. et dolores et ac
cidentia in primis: deinde accidunt tremores diuersi: ⁊
leditur a resupinatione ne dū a dormitione super latus.
qū ergo facta est collectio lenitur cōpressio ⁊ sedātur ac
cidentia. Qunq3 aperit accidūt horripilatio ⁊ lubri
catio uirus ⁊ saniei et reꝝ que sunt sicut fex et inuenit p
illud leuitateʒ et resolutionem ex grauitate sensata. Et
ipsius eruptio aut fit ad partem intestinoꝝ et egredit
cū egestione: aut ad partem renū et egreditur cū urina:
aut ad spatium qō est inconcauitate uentris ⁊ inuenit al
leuiationem et detumitionem: et non attestatur eūo in e
gestione aut urina. Et dubellati quidem qn̄ȝ est profun
da in carne epatis: et qn̄ȝ tendens ad manifestū ipsius
et non pfunda et sanies diuersificatur in ea. Fit enim in
ea q̄ submersa ē nigra in nō submersa tēdit ad albedieʒ.

¶ C.xi.de apate mesaraice.

Communicant in signis suis apostemati epatis.
Uerꝫ febris in illo qō calidum est, est debilis nō
existens in uehementia febris apostematis epatici et est
grauitas cum extensione pfundior ad uentrem et stōʒ
et qn̄ ē tēsio maior q̄ grauitas. Qū gᵒ non iuenis signa
oppilationis epatis nec signa apatum epatis et inuenis
chilum subtilem propt debilitatem digōnis i stō ⁊ signi
ficationem eius et sunt illic tensio et lenis febris: scias
ꝙ in mesaraica est apa calidum. ¶ Sed inter apa
duꝝ et oppilationes mesaraice ē dīa difficilis: nisi cum
existimatione longa: nam si egreditur aliquid saniosum
post dies aliquot tunc scias ꝙ ē ab apostemate: ⁊ hec
sanies discernit a sanie facta a suo simili in epate in hoc
ꝙ illa tendit ad rubedinē et sanguineitatem saniosam
et citrinitatem.

¶ Capᵐ.xij.de cura apostematis calidi ⁊ sanguinei.

Primum quod tibi necessarium ē: ē ut cōsideres
dispositionem repletionis: et dispositionem ūtu
tis et etatis et hore et alioꝝ que tu scis et queras ex eis
licentiam in phlōmia ergo phlōma si ē possibile tibi ex
basilica et si non ex nigra et si nō ex cephalica. Et si ūtꝰ
est fortis extrahe qō necessarium ē de sanguine in uice
una et si non ptire et segrega in uices plimas. Et scias
ꝙ qn̄ non phlōmas et dimittis materiā in epate et ad
ministras stiptica et apocrustica pculdubio induratur
apostema: et si tu administras resolutiua non ē dubium
quin commoueat dolor et apostema. ¶ Phlōma ergo
in primis et non hesites in hoc qū non ē phibitor for
tis et extrahere san. abundātem. Et scias ꝙ tu indiges
in initio eius eo cuius simile est in canone de repercus
sione et infrigidatione. Uerꝫ tibi inest tunc ut attendas
latus duriciei. Q q̄ uelociter rn̄det duritiei: ⁊ ppt hoc
oʒ ꝙ sint permista cum subtiliatiuis et apitiuis. ¶ Et
epithimatum quidē frigidoꝝ administratio supflua qn̄ȝ
perducit ad duritiem: et qn̄ȝ sufficit eis itroitus balnei.
Et qn̄ȝ aperitur ad renes. Et scias ꝙ plures medicia
rum quibus est stipticitas aliqua et frigus ⁊ silr ciboꝝ
qui sunt hꝰi sunt granata et poma et pira nocent ex alia
parte. Et illud qm̄ ipsi ꝯstipant meatū qui est ad fel qr
non attrahit choleram et est illud additio in apostema
te et malitia plurima. Et ex constipatione cū hoc quō
ipsa est necessaria in principio egritudinis et in fine eius
et apud responsionem resolutionis ad conseruandā ūtu
tem: timentur due malitie lapideitas et retentio cholere
i epate. ¶ Quapp indiges etiam ut incipias a regimi
ne resolutionis materiei in hac egritudine plusq̄ sit tua
inceptio in reliquis apatibus timendo lapideitatem et
duriciem et expellendo illud qō forsitan resudat ex ui
ru malo a cuius resudatione non euānt apostemata ca
lida. Uerum resolutio et apertio qn̄ȝ mollificant uirtu
tem et approximāt mortem sicut narrauit. G. de dispo
sitione medici curantis apata epatis cū mollificatiuis
quibus curantur reliqua apata sicut est empl̄m factum
ex eleo et tritico et aqua et cibabat illum alcandarusio:
⁊ oportebat ut cibaretur eis in quibus est abstersio sine
uiscositate et crossitie et ut miscerentur cū resolutis me
dicine in quibus sunt stipticitas et confortatio ⁊ aroma
ticitas: sicut ciperi et calamus aromaticus et apsinthiū:
et ut administraret de istis quātitas que conseruaret sa
nitatem ⁊ non superfluaret et essent in initio sui repercus
sio cū fortitudine et i medio ipsius compositio: et in fie
eius resolutio cū stipticis huius generis. ⁊ si esset necesse
ut confortaretur resolutio: tunc festinaret quidam et in
ipso ē qō ē in ipso. Ille ergo non recipit ex. G. et indica
uit ei. G. in egroto qn̄ conuenerunt ad eum ꝙ iste eger

moriet cū dissolutione ṽtutis et sudore uiscoso pauco
apparente super ipsum mortuus est ergo infirmus et fu
it secunduꝫ ꝙ existimauit. G. non est g° necessarium ut
cum hac resolutione singula incipiatur in hora responsi
onis: et oꝫ ut euētur a stipticitate et apertione in dispō
ne responsionis resolutionis pure. Et consideratio oiū
istoꝝ est ex subtilibus rebus. Et sciaſ ꝙ sicut hoc mem
brum uelociter conuertitur in lapideitatem similiter ue
lociter suscipit resolutionē. Et qñqꝫ sunt ꝯsolutio et ap
tio cause ad eruptioneꝫ. Et qñ administras resolutionē
non administres eam ex genere eoꝝ que mordicant ⁊
cōmoueant apa. Et aqua quidem ordei quāuis abster
gat sine mordicatione: tamē est dulcis et dulce facit in
currere oppilationes: ꝓpt̃ illud ergo i aqua est suffici
entia abundās: qm̄ abstergit sine mordicatione ⁊ non fa
cit accidere oppilationem. ¶ Amplius possibile est ut
confortentur eius apertio et abstresio cū eis que admi
scentur ei si necessarium est ut addat̃ ipsius uirtus. Et
mordicatio quidē ⁊ stipticitas plus nociue sunt conca
uitati ꝙ̄ gibbositati: qm̄ ipse festinant cū uirtute sua: ⁊ fa
ciunt accidere oppilationes in initio uiaꝝ et i gibbosita
te sunt fracte uirtutis et obuiant extremiſ orificijs. Am
plius oꝫ ut cognoscas latus egrum: ⁊ caue ne prouoceſ
urinam egritudine exn̄te i concauitate aut soluas uētrē
egritudine exn̄te in gibbositate ⁊ facias materiam in u
trisqꝫ dispositionibuſ simul inobedientem: īmo oꝫ ut tu
euēſ ex ꝓpinquioribꝰ locis. Euā ergo ex apostemate qđ
est in concauitate ex latere solutionis uentriſ et illud qđ
ē in gibbositate ex prouocationis latere. Et caue ne di
mittas naturam remanere restrictam. In hoc enim est
nocumentum magnum et in ipso est error. Non etiam
dimittas eam solutam superflue et cadat uirtus et hesi
tet natura: immo superest tibi ut resoluas constrictā cū
equalitate et constringas solutaꝫ cū equalitate. ¶ Me
dicine autem conuenientes apatibus epatis et in initio
rei qū illic est caliditas superflua sunt aqua endiuie et a
qua solatri cum sirupo acetoso zuccarino et aqua ordi
⁊ aqua uirge pastoris et aqua arnoglosse et alkekengi
et aqua coriandri hūidi et aqua cucur. ⁊ aqua cucūeriſ
⁊ aqua cuscute. Et oꝫ ut admisceat̃ eis aliquid hoꝝ q̄
sunt sicut apsinthium et calamus aromaticus et troci.
hꝰi. ℞. carnis amirberis. ʒ. x. rosaꝝ spodij āboꝝ ana. ʒ.
v. medulle seminis citroli et medulle semis cucurbite ⁊
seminis portulace et seminis endiuie oium ana. ʒ. iij. sēi
nis feniculi pondus. ʒ. i. sumatur ex eis in potu ponduſ
ij. aui̅. Et si necessarium est addere confortantia eꝑ po
nantur in eis lacca et reubar. Et si fuerit illic tussis po
nantur in ipsis succus liq̇ritie et aliquid de dragaganto
et tereniabin. ¶ Medicine que sunt fortiores et cōue
nientiores ei qui non habet ex caliditate quātitateꝫ per
uenientem in ultimo sunt aqua feniculi ⁊ buglosse ⁊
squinantum et apium montanum ⁊ allubleb et totuꝫ
illud cum sirupo acetoso. ¶ Ista enim et consimilia cō
ferūt in illo qđ est in tunica prima qum incipit in matu
ratione peruenire paꝝ. Et troci. de rosis etiam et prop
e in eo qđ sequit̃ concauitatem. Et multotiens quideꝫ
est causa apostematis et initium eius saltus et percussio
Et ex eis que prohibent ipsum accidere post illa duo
et post phl̃omiam ē ut in potu sumat̃ ex rubea et reu.
alseni omni die. ʒ. i. et fiat hoc tribus diebus. Et postꝙ̄
sciſ ꝙ apostema ē in latere concauo: tunc primū ē ut ad
ministres aquā allubleb permistam cum eis que necesse
ē illi admisceri ex infrigidatiuis predictis. Et aqua si
cle in oibꝰ que maturant et repercutiunt et leniunt natu
ram. ⁊ confert qum apparet maturatio oppoponacum
cum aqua feniculi et aqua solatri et aqua allubleb et ut
tu ponas in cibo aliquid de semine cartami ⁊ sicle siue
de urtica et polypodio. Et qñ declinat administra for
tia sicut aloes et agaricū et turbit: et quidā administrāt
myrob. citrinos. Ego uero abhorreo eos ꝓpt̃ illud qđ
in eis est de uirtute stipticitatis et timeo ꝙ educat̃ subti
le ⁊ uertat̃ in lapideitatem crossum. Et qñꝫ administrā
tur in hꝰi hora ea que sunt sicut semen cartami et sicut
urtica et polypodium incibo et epithymū sine timore.
Et qñqꝫ addemus ad ea que sunt sicut hellus ſꝫ neceſ
sitatem. Clistere autem in principio et ubi accidit ut sit
natura constricta fiat ex eis que sunt sicut succus foli
oꝝ sicle cū melle et sale et baurach aut cuꝫ zuccaro ru.
Et apud declinationem fiat fortior ⁊ ponatur i ipso po
lypodium et centaurea et isopus et origanum. Et qñꝫ
ponit̃ in ipso colloquintida. Qum auteꝫ est i latere gib
bositatis oꝫ ut incipias in ipso cū diureticis f̃idis deiñ
cū temperatis. ¶ Et qñ apparet maturatio admistra
fortia acuta et non est necessaria hec posterioratio nisi
propter timorem lapideitatis. ¶ Medicine autem iste
sunt sicut rubea et petroselinū ⁊ assaꝝ ⁊ squinātū et tro.
almirberis descripti et tro. de eupatorio fortes et reliq̄
diuretica fortia predicta in areoſ expulsionis et in caº ꝓ
uocationis. ¶ Empl̃a uero oꝫ ut non administrent̃ fri
gida sicut super apata alia: immo tepida. Et illa quidē
a quibus oꝫ incipere qum existimas ꝙ apostēa ē habēs
initium sicut succi frigidi stiptici sicut succus portulace
⁊ cucur. ⁊ semper uiue et aqua ros. ⁊ sandali et canfo
ra. ¶ Empl̃a facta ex preputijs uitium et ro. siccis et a
triplicibus. Et non oꝫ ut sint hꝰi quꝫ uerificatur ꝙ apa
iam est. Meliora nanqꝫ empl̃a sunt illa que sunt facta
ex cydonijs cum medicinis alijs: de illis ē ut terant̃ cy
donia cū farina ordei et aqua ro. et fiat ex eis empl̃m:
aut cydonia decocta cum aceto et aqua donec discocta
sint: ⁊ misceantur cum sandalis: et ponat̃ super ea ali
quantulum olei ro. et administrentur. Et ex illis est ut
decoquant̃ cydonia cum uino odorifero i quo sit stipti
citas et addatur eis uirga pastoris. Et confortent̃ cuꝫ
eis que sunt sicut parum spice et apsinthiuꝫ ⁊ cipi: ⁊ pre
parent̃ cū eis que sunt sicut sauich ordei et administren
tur. Et qñꝫ ponitur cū eis oleum de cydonijs aut oleū
masticinuꝫ aut oleum de alcanna. Et de aquis aq̄ myr
ti et aqua de folijs maloꝝ et aqua cydonioꝝ et similia.
¶ Et qñqꝫ fit empl̃ꝫ ex cydonijs decoctis cū decoctō
ne apsinthij. Et qum uoluntas est ut eleuet̃ ad graduꝫ
resolutionis ponat̃ in ipso mastix et camemilla ⁊ meli
lotum et farina ordei et fenugrecū cū rebus in quibus
sit stipticitas et semen lini ⁊ oleū. s. eiuſ ⁊ oleum fisticinū
⁊ oleum camemillinū et fenugrecū. Et ex empl̃is lauda
tis est empl̃ꝫ de tenulis et empl̃ꝫ filagrius et empl̃m de
meliloto et empl̃m caritium et empl̃a que dicemus i an
tidotario. ¶ Descriptio empl̃i ad inflationem. ℞. buty
ri et succi rubei amboꝝ ana pteꝫ. i. croci masticis ambo
rum ana ptē. 5. olei ro. ptes. iiij. cere q̄tū necesse ē. Et i
fine eius administra ēpl̃a apitiua resolutia ꝓmista cū sti
pticis ꝓꝑ ꝯseruationē ṽtutis sicut sꝫ ēpl̃a fcā ex ireos
et assaro ⁊ alusnee ⁊ polio ⁊ origano ⁊ sceha et se. apij
et bdellio ⁊ similibus. Et qñꝫ addunt̃ in eis ꝯfortātia
¶ Et ēpl̃a fcā ex myrto ⁊ rubea tinctoꝝ ⁊ granis lauri
⁊ croco ⁊ myrrha ⁊ mastice ⁊ cera ⁊ oleo sābacino ⁊ o
leo de lilio. ¶ Descriptio ēpl̃i resoluentis apostemata

cpis pportionatũ ad taboſ laudabile exptũ. ℞. ſtoracis
et cere amboꝝ ana darkimet. x. et maſticis et croci et ão
mi omnium ana darkimet. ij. olei de arbore. maſticis et
olei ro. amboꝝ ana darkimet. ij. uini cotilas. ij. ⁊. ſ. liq̃fi
ant cera et oleum ⁊ miſceantur cum eis oĩa. ¶ Aliud
iuuatiuum ualde. ℞. lilij amomi folij omnium ana põdꝰ
darkimet. i. ſtoracis cere amboꝝ ana darkmet. i. olei de
arbore maſticis quantum neceſſe eſt. ¶ Aliud bonum
℞. aloes. ʒ. iij. maſticis. ʒ. i. camemille ⁊ meliloti ambo
rum ana. ʒ. iiij. croci rubee ⁊ calami aro. aſſari. omniuȝ
ana. ʒ. ij. cere ⁊ ammoniaci amboꝝ ana. ʒ. vi. olei ð lilio
quantum ſufficit. Aliud reſolutiuum confortatiuuȝ. ℞.
croci. ʒ. ij. bdellij. ʒ. vij. ⁊ ſordis vrceoli. ʒ. iiij. ⁊ amomi
⁊ ſpice romane: ⁊ carpobalſami oĩum ana. ʒ. vi. olei de
lilio quantũ ſufficit permiſceantur et adminiſtrent̃. Qð
ſi cum apate fuerit ſolutio uentriſ debilitans quã ſollici
tudo exigit retineri: tunc oȝ ut in potu ſumat̃ trociſci
almirberiſ et troc. de reubarᵒ muſchati. ¶ Cibus autẽ
meliorẽ kiſch ordei. Infrigidat enim et abſtergit et non
facit acquirere oppilationes et feſtinat eius penetratio
¶ Incandaruſio autem et frumento fortiori eo neceſſa
rium eſt aliquid de croſſitudine et cõpreſſione apatis.
Et ſi non ẽ excuſatio a pane ſit panis qui non ẽ ex ſimi
la neq; ex tritico croſſo: et iam ſit in furno panis factus
et oȝ ut intendatur cũ cibo ultimo. Et ex oleribus lactu
ca et atriplices: ⁊ ex fructibus granata dulcia ei in cuiꝰ
ſtõ non conuertuntur dulcia et oȝ ut deuitet dulcia quã
tum poteſt.

¶ C. xiij. de cura heriſipile.

Cura heriſipile pxima eſt cure phlegmonis. Ue
rum oȝ ut ſint uentris ſolutio et urine puocatio
ſublimioreſ: et cũ eis que ſunt decliuiora ad frigiditatẽ.
¶ Et ponant̃ medicine ſup ipſaȝ infrigiditate cũ niue
et non inceſſanter remouet̃ illud donec eger iueniat ſub
uerſionem frigoriſ. Et fiant empl̄a ex nenufare et aqua
alkekengi et aqua cydonioꝝ et ſandaloꝝ et canfora ⁊ ſi
milibus. Et non adminiſtreſ in ea calefacientia quantũ
poſſibule eſt.

¶ C. xiiij. de cura aldubellati.

Oportet ut adminiſtrent̃ in principio aldubella
ti et cum incipit apa calidum de quo exiſtimat̃
ꝙ ad collectionem perueniat repercuſſiua que ſunt ex
empl̄is cũ equalitate et epithimatibus. Et in potu dẽt̃
aqua ordei et ſirupus acetoſus. Et ſi diſpõ neceſſariaȝ
faciat phl̄omiã phl̄oma ex baſilica: aut uentoſa partem
uentris que ſequit̃ epar. Et qñȝ indiges ſolutione uen
tris: qũ ergo non eſt excuſatio quin collectio fiat: tũc ne
ceſſarium eſt ut adminiſtres maturationẽ et ſuppuratio
nem ⁊ neceſſarium eſt ut adiuuent̃ cũ inciſſione ⁊ ſubti
liatione qũ neceſſarium ſit hũoribus croſſis exñtibus i
hꝰi apatibus quibꝰ mẽbᵐiam imbibitũ ẽ. Et neceſſaria
eſt lenificatio ut faciat hũorem preparatum ad reſoluen
dum. qũ ergo apparet maturatio et non ſuppurat̃ alt̃a
ipſum ab illis et utere ſuppuratis fortibus potãdo aut
empl̄ando: deinde adiuua naturam ad expellendum ma
teriam. Et ſi indiges adiutorio et oppoſitione ad partẽ
declinationis et oportuerit ut uentreȝ ſoluas aut urinã
prouoces facies. ¶ Et nõ prouoces cum re forti ⁊ ca
lida et faciat incurere egrum nocumentum in ueſica.
¶ Confortatio enim ueſice in hac egritudine et qũ eru
pit pus ad ipſum per ſe ipſum aut medicia diuretica ne
ceſſaria eſt. Qũq; erupit pus aut expellit̃ et neceſſaria
e ſt ablutio reſidui pus: tunc fiat cum eis que ſunt ſicut
aqua mellis ⁊ rubea. Deinde ſi indiges incarnatione
ulceris tunc ſi uirtus tollerat uentris ſolutionem eſt in

ipſa adiutorium plimũ qũ non eſt ſuperflua. Et uentriſ
quidem ſolõ neceſſaria eſt pter duas res una eaꝝ an
te eruptionem et minoretur materia et alleuietur ſuper
nãȝ ⁊ ſc̃a pꝰ eruptionẽ aut ppe eruptionẽ et ꝯplemẽtũ ma
turationis: qum ſcit̃ ꝙ materia ad partem inteſtinoꝝ ẽ
decliuior et ꝙ dubellati eſt in latere concauo. ¶ Et ex
illis quidem quibus uenter ſoluitur ante eruptioneȝ ſ̃ȝ
ſemitam adiutorij nature ⁊ alleuiationis ſunt tereniabĩ
⁊ xiracoſt ⁊ caſiafi. ⁊ zuccarum rubeum et hꝰi in aquis
allubleb ⁊ endiuiabibita. Et fortiꝰ illiſ ẽ decoctio ſemi
num et radicum in qua decoctum eſt eupatorium ⁊ in
qua ſoluta ſunt tereniabin ⁊ xiracoſt ⁊ caſiafi. ⁊ ſimilia.
Et qñq; ponunt̃ in ipſo aloes et apſinthium. Et ex cli
ſteribus cliſteria lenia nota. ¶ Solutiua autem que ſt̃
poſt maturationẽ et iuuant ad maturandum etiam et ad
eruptionem ſunt ut ſumantur in potu in decoctione ra
dicum et eupatorij olei de tribulis. ʒ. iiij. ſãbaci pondꝰ.
ʒ. ij. ꝯiungat̃ cum. ʒ. ſ. zuc. ⁊. ʒ. ſ. caſiefi. ¶ Si autẽ ma
teria fuerit uerſus gibboſitatem non oportebit ut ad
miniſtrentur ſolutiua niſi ſ̃m uiam adiutorij et alleuiati
onis in principio ⁊ ante maturationem. ¶ Poſt matu
rationem uero oȝ ut adminiſtrentur diuretica predicta
ſ̃m ordinem ſuum. ſ. quotienſcũq; eſt maturatio in ulti
mo adminiſtrent̃ fortia. ¶ Medicine uero ebibite adiu
uantes ad maturationem ſunt ſicut lac aſininum cũ zuc
caro ru. aut zuccaro albaſir: ⁊ ſicut aqua de radicibus
cum paſſis ⁊ ficubus ⁊ capillo ueneris ⁊ fenugreco cuȝ
oleo amigdalino dulci aut amaro: aut oleo de fẽugreco
aut oleo de tribul̃. Et ſi uoluerit fortius illo ponantur
in ipſo dactili ⁊ ſumãt in potu ĩ ieiuno decoctiõeȝ pſilij
uel polij cipi mõtani. ⁊ ſirupũ de iſopo ꝯfortatũ et cibẽt̃
melle colato a ſpuma ſua cum decoctione ſua ⁊ ficubus
et aqua mellis in aqua ordei: aut ſumantur ð taraxacõ
ſicca pondus. ʒ. i. et lactis aſinini. ʒ. iiij. cum zuccaro. ⁊
utatur medicinis in quibus ſunt apertio ⁊ ſubtiliatio: ⁊
etiam ꝯfortatio ſicut ſunt apſinthium et crocus ⁊ ſpica
et radix peonie et radix albaſe ⁊ radix rubee ⁊ maſtix ⁊
utraq; ſpica ⁊ grana alfagdi ⁊ ſuccus euaptorij ⁊ radi
ces centauree: ⁊ ex oleis oleum de neriden ⁊ oleum de
arbore maſtic. ⁊ oleum de lilio. ¶ Empl̄a uͦo adiuuan
tia ſunt ſicut empl̄a inquibuſ ponunt̃ farina et melilotũ
⁊ camemilla ⁊ radix lilij ⁊ calamentum ⁊ radix euiſci ⁊
fiſcus ⁊ oleum ⁊ frumentum et cepe aſſatum ⁊ ol̃. ð bẽ.
¶ Si autem neceſſaria ſunt fortiora illis adminiſtret̃
empl̄m ex farina ordei ⁊ baurac ⁊ fimo columbino ⁊ ca
lamento ⁊ glutine albotin ⁊ picis ⁊ maneris ⁊ ſimili:
⁊ oȝ quando ſentit maturationem ut dormiat ſuper ep
ſiuum ⁊ aſſiduet balneationem cum aqua calida. ¶ Et
qñȝ eſt neceſſarium ut exercitetur et ambulet ſi poſ̃e eſt
ei illud. ¶ Quod ſi erumpitur tunc oȝ ut ſumat ſuper
ipſam ea que abluunt ipſum et mundificant ſicut aqua
mellis calida deinde conſequant̃ ea que mundificant i
pſum ex parte declinationis aut cum ſolutione uentris
aut cum prouocatione urine ſi indiget eis aut admiſcea
tur aliquid illoꝝ cum aqua mellis. Et nõ oportet ut dẽ
tur ei in potu diuretica ualde ⁊ ledant meatus urine. ꝙ
ſi accidat ut ulceret: aut ledat pus meatus urine aut ue
ſice: tunc rectius eſt ut nutriatur cibis in quibus eſt ab
ſterſio abſq; mordicatione: immo cum conglutinatione
alqua ſicut eſt aqua mellis decocta cũ equalitate cum
qua permiſtuȝ eſt paꝝ amili ⁊ ouum ⁊ oleum ro. ⁊ ſicut
ſunt malue cum candaruſio. ¶ Et ad ultimuȝ oportet
ut regatur regimine ulcerum membroꝝ interiorum: ⁊ ſ̃ȝ

q᷑ oportet ut res currat in ulceribus renum. ¶ Cum
ergo mundificatur ultime oꝫ ut in potu sumat in matuti
nis aquam ordei et sirupum acetosum. Qunq̄ preteri
erunt hore alique sumatur turis et sanguinis draconis
amboꝝ ana aur.i. ⁊ seminis endiuie et semis apij ⁊ ma
sticis omnium ana auꝛ᷒.i. ⁊ sumat ea in potu in sirupo a
cetoso aut gileui aut aqua mellis. ¶ Et post illud con
fortetur cum cibo et curetᷣ ulcus eius cum eis que sunt
sicut ea que dicemus in cura ulcerum renuꝫ. ¶ Et qū
accit ut mā effundatuꝛ ad spatium uentris: tunc necessa
rium est ut incidatur cutis apud inguina ⁊ discooperiatᷣ
lacertus a'eo donec appareat siphac interius nomina
tum birabaton. deinde fiat in ipso foramen et ponatur i
ipso cannula. per quam currat pus: deinde cuꝫ emplis.
¶ De cibis uero oportet ut administrentur ī pricipio
subtiliatio cibi et sit contentus kisch ordei: ⁊ sirupo ace
toso deinde post illud administrētur cibi aperitiui quos
diximus ⁊ uitelli ouoꝝ sorbilium ⁊ sorbitiones lenificā
tes. ¶ Cum ergo erumpitᷣ ⁊ mondificatᷣ necessaria sᷣ
ea que confortant sicut aqua carnis: ⁊ carnes arietine
⁊ bedine ⁊ auiū terenaꝝ ⁊ eaꝛū iura cum aceto condita
sine seminibus et uitelli ouoꝝ sorbilium et similia et pa
rum uini. ¶ Et utatᷣ odoramentis confortatiuis.

¶ C.xv. de cura apatum fridoꝝ.

Oportet ut administrentur in eis subtiliatiua ab
stersiua ⁊ appropinquat: cura eoꝝ cure oppilati
onum ⁊ cura dubellet que preparate sunt ad maturatio
nem. ¶ Et tu quidem iam sciuisti medicinas maturati
uas ⁊ diureticas ⁊ aperitiuas et subtiliatiuas: ⁊ oꝫ ut sit
in eis uirtus stiptica confortans aromatica. ¶ Et mit
tuntᷣ in eis de oleis oleum de kerua ⁊ oleum de ieusemi
no et oleum sābacinum in emplis que ad ea assummūtᷣ.
¶ Et meliora empla ipsoꝝ sūt emplm fuludriatō ⁊ em
plm filagrius ⁊ emplm stomaticon ⁊ emplm de semini
bus ⁊ cōfert diacurcuma ⁊ dialacca ⁊ similia. ¶ Et
fistici quidem maximi iuuamenti sunt in eis ⁊ trocisci ð
spica ⁊ ex sirupis sirupus de seminibus cū camedreos
⁊ polio iam decoctis in eo. ¶ Et ex eis que in ipsis iu
uant ⁊ proprie in illo qð indurationi ꝓximum est. Et
ꝯferunt etiam doloribus renum et splenis: ⁊ ē medicam̄
factum cum squilla ꝺm hunc modū. ℞. squille assate: li
lij celestis assari dauci seminis apij anisi spice aromatice
casie castorei calamenti montani cymini calamenti flu
uialis acori piretri piperis longi nucis mus. amomi opij
euforbij seminis altee sticado ʒ polij siseleos seminis ru
te seminis feniculi corticum radicum capparis aristol.
ro. cinnamomi croci uel cinnami grossi. ʒʒ. baccaꝝ lau
ri seminis hyusquiami al. costi ameos seminis carui om
nium ana partē.i. ꝯficiantᷣ cum melle dispūato ⁊ admi
nistretᷣ. ¶ Medicamen factum cū alleis campestribus
⁊ efficit operationem predicti eandeꝫ. ℞. alleoꝝ gentiāe
albe eupato. costi aristol. keisi siseleos piperis longi oī
um ana darkimet. iij. seminis apij assari meu. fu. nucis
mus. ameos āiuden nigre oīum ana darkimet. xv. casto
rei aque ro. oīum ana darkimet. xij. soluantᷣ ista cū uio
et reliqua terantᷣ ⁊ misceantᷣ ita ut fiant res una deinð
ꝯiungantuꝛ cum melle.

¶ C.xvi. de cura apatum duroꝝ.

Non euadit aliquis ex apate duro quiescente ꝯ
firmato. Et illi qui sanantur ex eo sūt qui curā
tur in initio sui. ¶ Et canon quidem curationis coruꝫ
est post purgationem corporis ex hūiditatibus crossis
cum medicinis compositis ex spetiebus in quibus sunt
lenificatio equalis et resolutio ⁊ subtiliatio et calefactio
temperata ⁊ apertio oppilationum dominantior q᷑ leni
ficatio ⁊ confortatio et stipticitas et aromaticitas cū q᷑
titate qua indigent infra quod adiuuant duas intentio
nes alias. Et ut in plibus haꝝ medicinarum que iuuāt
duas intentiones dominantur amaritudo et stipticitas
parua. ¶ Et iste medicine admistrantur in potu et ad
ministrantur in emplis ⁊ administrantur in ēbrocis. ¶
et oportet ut lenias naturaꝫ si fuerit temperata cū reb᷒
lenibus ⁊ clisterijs proprie ⁊ illud qð efficiūt grana pi
ni maioris et semen lini ⁊ gluten albotin cū hoc q᷑ ipsa
conferunt apostemati. ¶ Et non oꝫ ut sis audax ad sol
uendum uentrem cum rebus uehementis caliditatis ⁊
faciant lesionem ⁊ addant in nocumento. Et oꝫ ut sit e
ius sōnus super latus dextrū. Illud enim est ex eis que
ualde conferunt ad resolutionen eius. ¶ Medicine ꝟo
singulares ualentes ad illud sunt grana pini et medle ⁊
adipes temperate et ad caliditatem decliues. Et in fari
na fenugreci est lenificatio quedam cū maturatione ⁊ co
stus est uehementis iuuaminis: nam qū ex eo sumitᷣ in
potu. ʒ.5. usq̄ ad aur. cū tille misto aut cum uino cōfert
manifeste. ¶ Et qnꝫ ꝯfert ei sumere in potu oleum ð ne
riden aut oleū de balsamo aut oluꝫ costinū cum aqua in
qua decocta sunt ruta et anetum ⁊ dosis olei ð neridē
sit quantitas. ʒ. iiij. administretᷣ illud hebdomoda una ⁊
confert maxime et ex eis que conferunt ad illud sunt se
minis agnicasti pondus. ʒ.i. in quibusdam sirupis ⁊ eu
patorij pondus. ʒ.i. cū aqua apij aut feniculi aut endiui
e aut arnoglosse sicce pondus auꝛ.i. ⁊ decoctio lupinoꝝ
in qua positum est de spica aromatica usq̄ ad. ʒ.5. aut de
pipere minus hoc et amigdale amare ī uino ⁊ radix ar
boris sanguinis draconis iuuatiua est etiam ⁊ cortex ā
boris aldemest et bacce lauri et radix amigdali radix
fu. ⁊ cicer nigrum ⁊ polium ⁊ camedreos ⁊ porri. Et
ex medicinis compositis conferentibus ad illud sūt tro
cisci de bdellio quoꝝ cōfectio. ℞. rosaꝝ tritaꝝ. ʒ.x. spice
aromatice. ʒ.ij. myrrhe. ʒ.i. costi. ʒ.i. ⁊.5. masticis. ʒ.i. āig
dalaꝝ amararum. ʒ.i. ⁊.5. bdellij. ʒ.iij. terantur medicīe
⁊ dissoluatᷣ bdellium cum uino ⁊ conficiantur cū eo me
dicine et fiant īde trocisci et potio eoꝝ sit triū drachma
rum cum aqua mellis aut cum apozimate de seminib᷒
⁊ si fuert caliditas cū aqua allubleb et endiuie. Et ex
istis est medicam̄ asclepiadis fcm̄ cū felle ursi. Ipsuꝫ nā
q̄ꝫ expertum est ꝯferre per illud quod in ipso est de spe
tiebus medicinarum ualentium ad illud ꝺm conditiōes
suas quas diximus ⁊ descriptio quidem eius. ℞. came
pitheos psilij seminis apij montani gentiane semis agni
casti fellis ursi sinapis seminis cucum. scolopendrie ra
dicum oppoponacis amiloꝝ lacuē rubee tinctorum se
minis caulium aristol. piperis. spice inde costi seminis
apij hortulani semis endiuie uel eruce et herbe iudai
ce polij opij eupatorij granoꝝ iuniperi partes equales
conficiantᷣ cum melle ⁊ dosis eius pondus auellane cū
uino. et ex eis que conferunt ad illud sunt diacurcume
⁊ attanasia ⁊ tyriaca diatesseron ⁊ socrugene conferūt
ad illud: ¶ Et ex compositis leuibus in hoc est medica
men altararacon dictum in caº aldubellati et medicine
quas diximus in caº apatum frioꝝ absolute. ¶ Et qū
administraueris omni die trociscos almirberis p heb
domodam unam qui bibantur in aqua ⁊ incipiatᷣ a. ʒ.i.
⁊.5. usq̄ ad. ij. ʒ. ⁊.5. erit ultimuꝫ et ut aggregetᷣ aliquid
huiusmodi aque administrando cardos et allabren gra
datim ex. ʒ. iij. ⁊.5. usq̄ ad. ʒ.i. Et stude in hoc ne faciat

illud cadere ipsum in erectione ⁊ aperi oppilationem ī
¶ Et ex potibus qui bibunt est apozima costi ⁊ ramo
ruz eupatorij et fenugreci et passaꝝ. iiij. ℥. cū. ℥. olī āig
dalini aut olei de nucibus īcentibus: aut apozia qđ. ℞.
gentianaz apsinthium melilotum passas ficus aut apozi
ma aristotel apsinthij rute floꝝ squinanti ⁊ passul et fenu
greco. Et apozima lupinoꝝ ⁊ costi ⁊ apsinthij cū oleo
de kerua. Et ex emplis bonis ad illđ ē ut empl̄m fiat cū
amomo humido aut sicco decocto cum uino pontico.
Aut ex spica cum oleo de fisticis cū prassio et expressio
cum aneto de croco: aut empl̄m factuz ex farina fenugr
ci ⁊ ficubus et ruta et meliloto et nitro aut sumant am
moniaci. ʒ. centum bdellij. ʒ. xxv. croci. ʒ. xij. terātur oia
⁊ conficiantur cum cerato facto ex cera et oleo de alcā
na secūdū q̄ vī: aut empl̄m factum ex farina fenugreci ⁊
stercore caprino ⁊ cordumeni et calamento et caulibus
⁊ usnee ⁊ ruta. Et illi quidem cuius causa est percussio
⁊ iam incipit apostemari ⁊ indurari conuenientius ex ē
plis est empl̄m ro. cū sabren. Et ex medicinis ⁊ regimi
ne bonis qum administraueris potiones et empla est ut
ponant super membrum uentose calefacte sine incissiōe
immo superponat loco sanguisuce: deinde admistra me
dicinas que sunt fortiores in subtiliatione ⁊ resolutiōe
⁊ fac adherer loco ea que sūt sicut nitrū et sulfur citri
num. v. diebus aut hebdomoda. i. deinde administra epi
thimata cum sinapi in omnibus. x. diebus postea fac uo
mer egrum cum rhaphano. ¶ Q. đ si obediens fuerit
apa admistᵃ helleboꝝ albū. ¶ Et qñ fit apa cācer mio
ratur spes in eo: nam si confert aliquid tunc medicamē
asclepiadis qđ est in antidotario absq̧ felle ursi. ¶ Li
bi autē sint illi quoꝝ digō est uelox sicut uitelli ouorum
sorbilium ⁊ sicut kisch ordei ⁊ cibus eius qui hz oppila
tiones in epate suo et paꝝ uini qđ est subtile est bonum
ualde ⁊ abstineat a carne.

¶ L. xvij. de cura apatum almirach lacerti.

Est prima curationi apatuz epatis ex parte me
dicinaꝝ nisi quia audacia ad repercutiendaz ma
teriam in primis ⁊ ad resoluendū eam secūdo est fortiō.
¶ Et non timet ex eis ex stipticitate ⁊ resolutione qđ
timet ex apate epatis.

¶ L. xviij. de cura apatum mesaice.

Est similis curationi apatum concauitatis epis

¶ L. xix. de pcussiōe et obuiatiōe ⁊ casu sr ep.

Quoniam qñq̧ accit obuiatio aut casus aut
nocumentum super epar: tunc necesse ē ut tu suc
curras ut non accidat ex eis fluxus sanguinis
aut apa magnum. ¶ Q. đ si accidat apa curet cuz eis
que diximus de cura apatis qđ succedit percussiōi. Et
qñq̧ accidit ex eis ut additamentum maius de addita
mentis epatis remoueatur a loco suo et proprie si fue
rit magnum ⁊ accidit dolor sub hypocondrijs dextris
post percussionem aut saltum aut casū ⁊ rectificat istud
ꝯmotio ⁊ excussio cū ꝑpatiōe pectoris illi⁹ qui hz illud
et erectione illius quare sedat dolor subito cū reditiōe
additamenti ad locū suū. In alijs autem oz ut incipiat
⁊ fiat phl̄omia. Et si fuerit caliditas uehemēs tunc po
tet ⁊ liniat cū infrigidatiuis apocrusticis. Si āt sāguis
eius egrediatur tunc ponat cū eis stiptica. Et si non fu
erit caliditas uehemens nz cursus sanguinis aut iam fu
erit sedatum illud qđ inde erat: tunc tua intentio nō erit
nisi ut resoluas sanguinem mortuuz. Et si nō fuerit pos
sibile ut resoluas sanguinem aut pertransiuit terminum
tunc administra resoluentia. Et non est aliquid simile e

pithimati cū mumia et oleo a razaki. Et cōferunt oīb⁹
illis medicine predicte in caᵒ apatū euenientium ab ob
uiatione. ¶ Medicamen conferens ad illud ī pricipio
qum est caliditas ⁊ inflatio aut timetur cursu sanguinis
℞. reubarbari balaustaꝝ sanguinis draconis aluminis
iameni partes equales et dosis eius sit aur. i. cū aq̄ cy
donioꝝ. Q. đ si non fuerit illic caliditas pl̄ima ⁊ uolueris
administrare medicinas in quibus sit repercussio cuz re
solutione aliqua ⁊ confortatione: tunc ꝯfert ad illud hᵒ
compositum. ℞. karabe. ʒ. x. ro. ru. ʒ. v. meliloti. ʒ. x. aca
tie. ʒ. iiij. spice inde croci amboꝝ ana. ʒ. vi. masticis cor
ticis capparis amboꝝ ana. ʒ. iiij. luti armeni. ʒ. vij. nucis
cupressi. ʒ. viij. conficiantur cum aqua arnoglosse et fiāt
inde trocisci quoꝝ unusquisq̧ sit unius aur. ¶ Medica
men bonum. ℞. aque neilon. ʒ. x. lacce ablute. ʒ. vij. ⁊ re
usini. ʒ. iiij. croci. ʒ. iij. ⁊. ʃ: hasce. ʒ. iiij. ciceris nigri. ʒ. vij.
myrrhe. ʒ. v. luti armeni. ʒ. x. conficiantur cū oleo de ki
lio in quo posita sit mumia et fiant inde trocisci ⁊ sumā
tur in potu ⁊ dosis sit usq̧ ad. ʒ. iij. Et reusini ⁊ lutum
sigillatum qum miscentur cum aliquātulo đ granis myr
ti sunt res magis iuuatiue ad hoc in eis que ego sum ex
pert⁹. In fine autem rei ⁊ qum non cauet ab inflatione
et apatione oz ut in potu sumant de hoc trocisco. ℞. re
usini laccam ⁊. ʒʒ. fiant ex eis trocisci: ⁊ qñq̧ ponit cuz
eis aliquid arsenici citrini: qm̄ ipsum est mirabil ꝟtutis
in repercussione et resolutione sanguinis sumatur in po
tu ex hoc et leniat super ipsum hᵘⁱ epithima. ℞. xiloal.
et crocum et baccas lauri ⁊ bdelliuz ⁊ calamū aromati
cum ⁊ masticem et ceram ⁊ oleum alrazaki ⁊ almeisus
fiat empl̄m et ponat.

¶ L. xx. de scissura ⁊ incisione in epate.

Existimauit Hip. q̄ morit ille cuius disrumpit
epar et accidit sepatio cōis ex eo corpori ipsius
⁊ uenis eius. In illo autē qđ est minus hoc qñq̧ est
spes. Et quandoq̧ accidit illic urina sanguinis et solu
tio uentris cum eo ꝑm duo latera epatis.

¶ L. xxi. de cura.

Cura illius est cuz medicinis stipticis et glutina
tiuis ꝑm q̄ scis. Et secundū q̄ dictum est in caᵒ
sputi sanguinis: ⁊ qñz confert ei dare in potu pondus. ʒ.
ij. de rosis cum aqua frigida aut dare ei in potu balau
stias aut facere empl̄m ex eis.

¶ Tractatus. iiij. de humiditatibus quibus accidit cā
epatis ut expellantur egrediendo ⁊ coarctent ocltādo.

¶ L. i. de spetiebus expulsionum reꝝ in epate.

Quandoq̧ diuersificant expulsiones in
substantia eius qđ expellitur ⁊ qñz di
uersificat causa eius ꝑꝑ qđ expellitur.
¶ substantia uero eius quod expellit
quādoq̧ est res chimosa ⁊ qñz ē aquo
sa ⁊ qñz ē īs ablutiua et qñz est cholerica: ⁊ qñz est uiru
lenta ⁊ qñz est nigra subtilis ⁊ nigra sicut fex et nigra
melancholica: ⁊ qñz est fetida ⁊ qñz non fetida ⁊ qñz est
sanguis purus ⁊ qñz expellit similis ei ex ꝯuia stōi cum
uomitu ⁊ significat ipsum priuatio doloris. Et qñz est
res crossa nigra que est substantia carnis stōi uel epatis
¶ Causa autem eius ꝑꝑ quod expellit qñz est apa qđ
rumpitur aut oppilatio que aperit ⁊ expellitur aut scis
sura aut ulcus aut corrosio aut debilitas retentiue qr
non retinet illud qđ in ipso ꝯprehenditur aut debilitas
attractiue quare non attrahit aut digestiue ⁊ non dige
rit illud qđ comprehenditur in ipso: ⁊ qñz non recipit
ipsum corpus: et expellit ipsum aut fortitudie expl̄siue

aut malitia ɔplonis calide liquefactiue: aut frigide de
bilitantis ex causis infrigidantibꝰ: et ex eis sunt euones
plime aut est pp repletionem quã necesse est naturã ex
pellere: et qñ est repletio ŝm corpus totum: et qñ est i
ipso epate qñ bona est generatio sanguinis: sed moratur
in ipso sanguis et non penetrat ad uenas pp constrictio
nem eaꝝ aut pp debilitatẽ attractiue in ipso: aut propť
oppilationes aut apata que diximus. Et qñ est cã re
pletionis qua expelliť dimissio exercitij aut additio i ci
bo: aut incisio membri ŝm ꝙ diximus in liºulť: aut reten
tio cursus ɔsueti hemorroidaꝝ aut menstruoꝝ aut alioꝝ
et qñ cã est mordicatio et acuitas materiei cogens nãz
ad expellendũ: lz ṽtutes nõdũ fecerint in ea operationẽ
suam quã facerent si nõ esset hoc nocumentum. Et qñ
associať illud qð inuenit in uia ⁊ fit ei laboriosum ⁊ ino
bediens. Et qñ fit hꝰi in crisibus ⁊ qñ cã non est i ipo
epate: immo in mesaraica. Et q̃uis non sit poles in me
saraica oẽs mõi isti caꝝ ẽ tamẽ pole ut sint ex parte apa
tum ⁊ oppilationum. nã si fuerit in ea pm pole est ut ep
attrahat ⁊ mesaraica non attrahat quare accidit ex ea
res de qua curatur: q̃uis attractio dignior sit epati nõ
mesaraice ⁊ non est attractio mesaraice solius attractio
de qua cureť. ⁊ multotiens quidem est solutio uentris
epatica: qm̃ corpus non recipit nutrimentuz et redit p
pter oppilationem aut pp aliud. Et omnes speties haꝝ
explsionuz nituntť in ueritate: aut ad debilitatez aut ad
fortitudinem. Sunt ergo ea que fit ex scissura ⁊ ulcero
sa et pertinens ad malitiam ɔplonis et debilitatez uirtu
tis de genere debilitationis uel debilitatio: ⁊ apertio op
pilationum ⁊ eruptio aldubellati et expulsio superfluita
tũ de genere fortitudinis. ¶ Uirtus ei dũ non ɔfortať
non potest aperire aldubellati. ⁊ supfluitas sanguis cor
rupti pp multitudinez aggregationis ⁊ paucitas suctio
nis ex eo et supfluitas sãguinis plimi ⁊ alia. ¶ Et qñ e
grediť sanguis fetidus non oz ut existimeť ꝙ illic fit de
bilitas qñ eniz fetet propť longitudinez more: deiñ ex
pelliť ⁊ est quasi fex nigra: qũcq superfluit expellit ipsuz
nã sicut oñdimus ẽt in uenis. Uez illum qui expellitur
a uirtute sequitur lenitas et est cum eo sanitas dispositi
onum. Et qñ non est fetens in oi dispõne mala: tunc ni
gez ẽ dignior ut ñ sit i dispositione mala. Et silr qñ ẽ in
expulsionibꝰ coloꝝ diuersoꝝ lenitas: ⁊ errat qui retinet
hos colores diuersos in omni dispositiõe. Et uehemẽ
tior error eius est qui retinet eos cũ oppilatiuis ɔstipa
tiuis. Et scias ꝙ non elongať quin uirtus debiliteť ⁊ ñ
separet superfluitates et non expellet repletionẽ. deinð
accidat ei ut ɔforteť uirtus aut perueniat de preparati
one materieꝝ et apertione oppilationum cũ quo facilis
fiat expulsio inobedientis et expellanť superfluitates. ⁊
causa quidez in solutione uentris chilosa que est causa
epatis et eoꝝ que sequnť ipsũ aut est pp debilitatem at
tractiue que est in epate aut propť oppilationes ⁊ apa
ta que sunt in ɔcauitate eius aut in mesaraica ita ut non
attrahat et non alteret oĩno. Et ego dicã iudicium haꝝ
oppilationuz i caº itestinoꝝ. Et est ex eis que qũ dimittũ
tur arefaciunt ⁊ deijciunt uirtutem: ⁊ qñ retineť inflãt
in superioribus ⁊ nocent eis ⁊ ɔstringunt anhelitũ. Ma
terieꝝ uero chilosaꝝ multitudo est ꝙ ipse sunt augmẽta
tiores uirtute attractiua que est in epate quare ĩmanet
maior pars eaꝝ non attracta: et qñ est causa in hoc ue
hementia appetitus stõi ⁊ superfluitas eius. Et causa i
solutione uentris lauatiua est debilitas uirtutis alterati
ue separatiue que est in epate aut augmentuz patientis

super agentem et debilitatio retentiue et est tunc similis
solutioni uentris lauatiue epatis debilis: ⁊ causa eius ẽ
uomitus ⁊ colirica passio ab eo qð non tollerat stõus ð
bilis: ⁊ expellitur ante ɔplementum opationis pp debili
tatẽ ĩtẽtie qñ gº ñ ẽ pp ðbilitatẽ ĩtẽtie: tũc ẽ pp ðbilitatẽ
alťiatie. Et utreq debilitates sequũť õnem complexionẽ
sed plurimum debilitatis retentiue ẽ propter caliditatẽ
tm̃: aut propter frigiditatem tm̃ in utrisq dispositioni
bus: nã ablutiua cõuertitur ad illud qð est plus sangui
neũ propter uehementiam consecutionis corporis deiñ
ad illud quod est turbidũ. et eius quidem que facta est
a caliditate est signũ aliud et facte a frigiditate est signũ
aliud que ego dicam. Et causa in solutione uentris
cholerica est multitudo cholere ⁊ fortitudo expulsiue.
Et causa in uirulentia est adustio sanguinis et hũoꝝ et
liquefactio eoꝝ et qñ perducit ad adustionez corporis
ipsiꝰ epatis ⁊ qð ipsum educit post hũores diuersos: ⁊
qñ fit uirulentia propter resudationẽ apatis aut dubel
lati. ¶ Et sepe fit resudatio ex epate et fit uentris solu
tio periodica. Et causa in facta que est similis feci aut
est eruptio dubellati aut oppilationis aptio aut corrosi
o. Et ulcera putrida aut adustio san. ⁊ alteratio in par
tibꝰ epatis pp paruitatez penetratiõis cũ caliditate epa
tis ⁊ eoꝝ que sequnť ipsuz aut alteratio eius i uenis qũ
est uehementis caliditatis et corrũpit ipz et non suggit
ex eo corpus qͥ incrossať ⁊ fit sicut fex fetida uehemen
tis fetoris ⁊ in ipso est additio ebullitionis ⁊ liquefactio
nis et amaritudinis pp dominium cholere. Et qñ cor
rumpiť hac corruptione. Expellit ipsum natura fortis
⁊ significat corruptionem complonis in membris ⁊ est
pculdubio ɔtinens debiles ⁊ extẽuatos et differt a me
lancholica per colorem et substantiã ⁊ fetorem naz ipsa
est minor illa in nigredine per colorez et substãtiã ⁊ fe
tor ipsius uehemens est cuius similis non est melãcho
lie aut frigus inspissans sanguinem. Et congelans ipsuz
aut debilitas epatis propter quam perducit ex laua
tiua ad sanguineam ⁊ ad feculentam ⁊ non ẽ subito ni
si raro. Et plimum qum fit subito est a cõplone calida
adurente. ¶ Fria enim facit ipsum rem non digestam ⁊
calida adurens conturbat ipsuz sicut fex: sed propť egis
sionem ipsius carnis epatis est adustus crossus. Et
causa in sanguine puro est uirtus fortis non faciens ne
cessarium ut remoueať superfluitas a sanguine tempe i
quo altereť et expellat ipsam. Et qñ fit pp solutiõem
continuitatis. Inquit. Hip. ille cuius epar repletur aq̃
deinde erumpitur illud ad panniculum uentris tũc qũ
repleť uenter eius moriť. Et scias ꝙ plimum potus ui
ni passi recentis facit cadere in solutionem uentris epa
ticam. ⁊ qũ retentio solutionis conturbat et eiꝰ solutio
facit acquirere trãquillitatem est mortale. ¶ Et scias
ꝙ qum longe egritudini senis succedit fluxus uentris
est timorosum. Et qum eius fluxus retineť cũ nocumẽ
to tunc eius fluxus est epaticus ⁊ eius corpus non re
cipit nutrimentum pp exiccationem uiaꝝ.

¶ C. ij. de signis.

Differentia quidem inter solutionez uentris epa
ticam et eam que fit ab intestinis est: qm̃ hũores
mali egredientes et sanguis ex intestinis sunt cũ rasura
dolorosa et pungitiua ⁊ paulatim ŝm continuationez ⁊
epatica fit sine dolore ⁊ est plima et non est semper con
tinua in omni hora. Et qñ distinguit inter utrasq pmi
stio cũ egõne et sepatio ab ea et postpositio ab ea. ¶
In epatica enim uenit post egõnem paꝝ permistionis.

Differentia uero inter solutionem uentris epaticam ꝛ stomaticam est qm̄ epatica egreditur chilosa equalis in qua iam stōus efficit qḋ ei ierat ꝛ remansit ipressio epis in ipsa: ꝛ si eēt stomatica ondereť ex ea qḋ cū solutione egreditur indigestuꝫ et grauaret super stōm ꝛ eēt cuꝫ ea nocumentū stōi plurimū. Et qn̄ꝫ egreditur aliquid idigestū non propť stōm solummō: immo ꝑ cōitatē epis etiam ad stōm. Verꝫ pertinet ad stōm: qm̄ nocumentuꝫ est in operatione eius. ¶ Et dr̄a inter solutionem uentris chilosam sanguineam que est ex epate ꝛ illam que est ex mesaraica est: qm̄ illa que est ex mesaraica non sť signa debilitatis epatis in urina et alijs: sed dr̄a inter uir⁹ factum ex ulcere aut resudatione apatis: ꝛ factum ex partibus alijs est: qm̄ an̄ pᵐ est febris ꝛ hoc aliud incipiť sine febre ꝙ si febricitat post illud: tūc est illud ꝑ causam aliam. Et qū uirus qḋ diximus eē ex mesaraica et ex apatibus in ipsa est fluxus uentris chilosus pur⁹ absqꝫ signis debilitatis i ipso epate ex apate aut dolore resoluente calorem. Et est febris que ipsum cōitatur debilis. Et ad ultimum uirus epaticum est decliue ad albedinē et rubedinen ac si ipsuꝫ sit sordes aut pus ꝛ sanguis et mesaraice decliuius ad albedinem et citrinitatē q. sit uir⁹ ulceris. ¶ Verꝫ dr̄a inter solutionem uētris que est ab ulceribus ꝛ corrosionem ꝛ dubelleť ꝛ inter illam que est a uirtute est: qm̄ cum illa que est a uirtute reperitur lenitas et egrediunť cū ea colores diuersi extranei ꝛ non sunt cum ea signa apatum. Et qn̄ꝫ sunt ante ipsam oppilationes. Et quocūqꝫ mō sit non ātecedūt eam fe. ꝛ arefactio neqꝫ antecedit eam solutio uentris lauatiua aut sanguinea subtilis ut uirulenta. ¶ Et illa q̄ est causa apatum retinet san: ꝛ corrumpit ipsum ꝛ nō sť ibi dubellati. ¶ Signum uero eius est ut sit illic apa ꝛ non sit illic signum collectionis: ꝛ sit p° subtilis uirulenta resudatiua. deinde incrosseť in fine rei. ¶ Et illa q̄ fit propter debilitatem epatis incipiens ex lauatiua: ꝛ peruenit ad feculentaꝫ antecedit illud ꝛ raro fit subito. ¶ Quod si sit subito cum alteratione coloris ꝛ casu uirtutis: tunc ipsa etiam est a debilitate. ¶ Et qum causa est complō significant ipsam signa eiuꝫ. Et feculenta c⁹ causa est caliditas similať sanguini adusto ꝛ antecedunt eam liquefactio humoꝝ ꝛ membroꝝ ꝛ fluxus uentris uirulentus ꝛ sitis ꝛ paucitas appetitus ꝛ uehementia rubedinis aque. ¶ Et qn̄ꝫ sunt cum ea febres et est eius egō sicut egō fe. pestilentie in uehemētia fetoris ꝛ crossitudine et tinctura coloris: deinde egreditur in fine ei⁹ sanguis niger et illa cuius causa est frigiditas est similis sanguini putrefacto i se ipso non sicut caro liquefacta. ꝛ nꝫ est multa uehemētia fetoris: immo fetor ei⁹ minor est fetore calide ꝛ est minoris nigredinis ꝙ calida ē minoris coloris. Et qn̄ꝫ est sanguis subtilis niger. q. sit sanguis aliquo mō feculentus non congelatus ꝛ est incessus eius lauatiuus plus et sitis in principio sui parua: ꝛ appetitus cibi est plimus: deinde in fine sui perducit propter sui putredinem ad febres ꝛ deijcit uirtutem ēt ꝛ perducit ad hydropisim ꝛ ad ultimum est longitudo cum extensione dispositiōis. ꝛ significatur illud qḋ associať complonali ex humiditate et siccitate per dispositionem eius qḋ egrediť in substātia sui ꝛ per sitim. Et illa que fit aldubellati qn̄ꝫ est pus crossum ꝛ sanguis feculentus ꝛ humores plimi sicut fit i oppilationib⁹. Verum signa aldubellati ꝛ maturationis eius ꝛ eruptiōis ipsius sunt sicut iam sciuisti et cognouisti ante. Et qn̄qꝫ currit aldubelltati et apostemosa in principio sui uirus subtile: deinde qum erumpiť egrditur sanies ꝛ qn̄ꝫ currit cum ea sanguis. Et illa quideꝫ que fit ab ulcere aut corrosione est cum dolore in partibus epatis ꝛ cū paucitate eius qḋ egreditur et remanet. ¶ Et antecessiōe facientium necessario ulcera ꝛ corrosionem. Et illa i q̄ est illud qḋ egreditur ex ea ipsa caro epatis ē nigra crossa ꝛ associať ei debilitas circa mortem ꝛ qn̄ꝫ moriť. Et illam que fit propter repletionem ꝛ a retentione cursus aut incisione membri aut dimissione exercitij aut similibus significat ꝙ est causa eius: ꝛ fit subito cum multitudine ꝛ abscissiōe ueloci et paroxismo. Et in omni c⁹ res protendiť in fluxu uentris longo siue sit feculentus siue uirulentus aut alius ad hoc ut cum fluxu egrediať nigrum paꝝ habeť spes et fortasse conferunt ei medicine fortes stiptice paꝝ glutinatiue ueꝝ eaꝝ ultima cōsecutio non perducit ad sanitateꝫ. ¶ Huius uero capli curationem postponem⁹ usqꝫ ad capᵐ solutiōis uētris.

¶ C. iij. de cacesia.

Quando corrumpiť digō epatis et cōicat sup ipsum debilitas accidit in primis dispō antecedēs hydropisim ꝛ nominať cacesia ꝛ appropriatur nomine corruptionis complonis. ¶ In primis itaqꝫ permutať color corporis et faciei ad albedineꝫ ꝛ citrinitatem ꝛ appatet inflatio in palpebris ꝛ facie ꝛ extremitate manuū et pedum. ¶ Et qn̄ꝫ expargiť in totum corpus ita ut fiat sicut mala ꝛ consequitur ipsaꝫ corruptio digōnis: ꝛ qn̄ꝫ appetitus fit fortis et est nā in sui retentione ꝛ resolutione secūdū ordines. ¶ Et sir̄ est dispō sincopis eius qn̄ꝫ ꝛ uigiliarum ꝛ elongationis ei⁹ a uijs uel ab his ꝛ minoranť cum ea urina ꝛ sudor ꝛ multiplicať uentositas ꝛ fortis fit in flatio i mirach: ꝛ qn̄ꝫ inflanť testiculi. ¶ Et qum accidit ei ulcus fit difficilis eius consolidatio propter corruptionem cōplonis. ¶ Et qn̄ꝫ accidit in cōmissuris ꝛ gingiuis caliditas ꝛ pruritus propter uaporem corruptum ascendentem: ꝛ fit corpus debile mollificatuꝫ. Et qn̄ꝫ accidit cacesia ꝑpť aggregationem aque in pulmone. Et fit forma patiētis eam similis forme hydropisis.

¶ C. iiij. de hydropisi.

Hydropisis est egritudo mālis cuius causa ē mā exuberans frigida ingrediens membra ꝛ ꝯsequūtur uel crescunt per eam aut membra manifesta omnia aut loca uacua partium in quibus sunt regimē nutrimēti ꝛ humores. Et diuisiones eius sūt tres. s. hyposarcha in qua causa est mā phlegmatica penetrans cum sāguine in membra. ¶ Et asclites in qua causa est mā aquosa effusa in spatium uentris inferioris et que sequntur ipsum ¶ Et tympanites in qua causa est mā uentosa spsa in illas partes. ¶ Et hydropisis quidem habet causas ꝛ iudicia commūnia ꝛ omnis hydropisis habet causam ꝛ iudiciuꝫ cōmune. ¶ Et nō quidē accidit hydropisis absqꝫ egritudine epatis propria: aut propť cōmunitatē: lꝫ qn̄ꝫ egrotet ep ꝛ n̄ accidat hydropisis. Et cāe hydropisis oīo aut sť ꝑpe epice aut sť cū cōitate. Et cāꝝ ꝑpaꝝ dignior ꝛ cōmunior est debilitas digōnis epatice ꝛ ipsa est. q. causa coniuncta. Cause uero antecedentes sunt oēs egritudines capitis complonales ꝛ istrumētales: sicut paruitas ꝛ oppilationes ꝛ apata calida frigida ꝛ mollia ꝛ dura oppilantia orificum uene ascendentis ꝛ durities siphach cōtinentis. ¶ Et complonlaes sunt inflāmantes ꝛ faciūt hydropisim plus illis cū gradatione resolutionis innati caloris aut extinctionis ei⁹ subito. ¶ Intelligo autem per resolutioneꝫ h⁹ illud qḋ

ſciunt medici ꝙ calori innato accidit reſolutio paulatim
aut extinctio ſiue ſit ex calido ſiue ex frigido : ſicut
potu aque frigide in ieiunio ⁊ poſt balneum ⁊ exercitiũ
⁊ coitum ⁊ hũectante ſuperfluo ⁊ exiccante poſt liquefa
ctionem. Et eũones ſuperflue per ſudorem ⁊ urinam ⁊
ſolutionem uentris ⁊ raſuram et menſtrua ⁊ hemorroi
das. Et nocibilior eũonũ eſt eũo ſanguinis. ¶ De egri
tudinibus uero officialibus dictum eſt in caº cuiuſqz ea
rum qualiter perducit ad hydropiſim. Cauſe autem hy
dropiſis cũ cõitate ad ipſum: aut ſunt per cõitatem cuz
corpore toto ita ut calefiat ſanguis eius ualde: aut infri
gidet̃ ualde propꝰ aliquam cauſaꝝ: aut ẽ propter frigꝰ
ſtõi ⁊ malitiam complonis eius: ⁊ proprie quz ſuccedit
fluxui uentris ſanguinolento: aut eſt propꝰ meſaraicam
aut propter cõitatem ſplenis propter magnitudinem ſu
am propꝰ apata in ipſo dura: aut lenia calida: aut mul
titudinem eũonis melancholie. Et ꝑducit ſuperfluitas
eius per illud qꝺ aceſcit de uirtute melancholie mote
ad debilitatem epatis et infrigidationez eius et applica
tionem nocumenti eius ad ipſum ſicut peruenit ad cere
brum ⁊ uariatur. Et magnitudo ſplẽis perducit ad hy
dropiſim et ad debilitatem epatis propter duas cauſaſ
una eaꝝ eſt multitudo eius quod extrahit de epate ⁊ re
mouet uirtutem eius ⁊ altera eſt cum debilitate uirtutiſ
epatis ſecundum ſemitam quod ei contrarius eſt: ut qꝺ
prohibet ipſum generare ſanguinem bonuz. Et qñz eſt
per communitatem renum et ꝑꝑ frigiditatem renum:
aut propter caliditatem eoꝝ proprie aut propꝰ oppila
tionem in eis ⁊ duritiem. quare non attrahunt aquoſita
tem quãuis renes egritudinem non habeant. ¶ Et qñ
qꝫ fit propter inteſtina et egritudines eorum: ⁊ proprie
orbi propterea quia eſt ei propinquum ⁊ propter ueſicã
⁊ matricem aut pulmonem: aut diaphragma. Et non
eſt omne quod accidit propter communitatez renum ꝓ
pter complonem eoꝝ: immo quandoqꝫ eſt propter oppi
lationes eoꝝ et apata ipſoꝝ: quare non attrahunt. Et
ſimiliter eſt diſpoſitio in eis que accidunt propter cõita
tem inteſtinoꝝ. Non enim omnia ſunt propter alteratio
nem diſpoſitionis inteſtinoꝝ in qualitatibus tantuz: im
mo quandoqꝫ ſunt propter dolores inteſtinoꝝ ex pun
ctura ⁊ raſura ⁊ colica uehementis doloris et aliꝭs qua
re debilitatur epar propter illa. ¶ Et ſimiliter illꝺ qꝺ
fit propter cõitatem matricis non eſt in qualitate eiꝰ tm̃
immo propter dolores eius ⁊ retentionem menſtruorũ
in ea. ¶ Et qñz fit propter cõitatem ficteris propter
retentionem ſanguinis hemorroidaꝝ ſimiliter in mẽbriſ
aliꝭs predictis. ¶ Et pl̃imum quidem cõicant mẽbra
fecis cum concauitate ⁊ membra ꝓuocationis et anhe
litus cum gibboſitate. Verꝝ plurime cõicationes perdu
centes ad hydropiſim ſunt cõicationes cũ renibus ⁊ or
bo et ſplene ⁊ meſaraica ⁊ ſtõ. ¶ Quidaz autem dixe
runt ꝙ qñz accidit hydropiſis propter apata accidẽtia
in locis uacuis proprie igneis: propter malitiam com
plexionis eoꝝ ledentem epar: ⁊ nocentem ei aut ſangui
nem melancholicum qui multotiens coarctatur in eis
et generat oppilationes ĩ eis que uicina ſunt illis perue
niendo ad ea ⁊ egõnem ſanguinolentam ⁊ eſt pl̃imum ꝑ
ducens ad hydropiſim poſt tollerantiam doloris cõfir
mati in partibus illorum qui forſitã non reſoluit̃ ꝑ me
dicamen ⁊ eũonem. Et hic eſt ſermo non bonus. Et de
terior quidem hydropiſis eſt illa que eſt cum egritudĩe
acuta. Et ſunt homines quidã quibus uidet̃ ꝙ hypo
ſarcha eſt deterior aliꝭs: qm̃ corruptio in ipſa cõicat epi
⁊ omnibus uenis corporis ⁊ carni ita ut deſtruat̃ plu
rimum digeſtionis tertie ⁊ ex eis ſunt quibus uĩ ꝙ ip
ſa ſit leuior aliꝭs ita ut ſit leuior tympanite. ¶ Verꝝ di
gnius eſt ut ſit aſclites malignior illis omnibus deinde
hypoſarcha ſit aliqua que eſt leuior omnibuſ ⁊ ſit ex ea
alia q̃ ẽ ualde mala: ⁊ illud ſecũdũ ꝯſideratione̾ cauſarũ
facientium cadere in ipſam. ¶ Et in manifeſta quidez
diſpoſitione. Et in plurimo qꝺ quidem experimentum
facit eẽ neceſſarium oꝫ ut ſint ſpeties hypoſarche leuio
res ⁊ non oportet neceſſario ut de eis ſit deteriõ ſecun
dum ꝙ eſt in illis reliquis. Et homo de quo uehemẽ
tius timetur qum aduenit ei hydropiſis eſt ille cuius cõ
plexio naturalis eſt calida et ſicca. Non enĩ egrotat per
ꝯtrariuz ſue comploni niſi propter rem magnã. Hydro
piſis autez eueniens propter duritiez ſplenis magis ſal
ua eſt q̃ꝫ adueniens propter duritiem epatis : immo
eſt in qua ſperatur curatio. Et qñz domiat̃ materia hy
dropiſis adeo donec faciat accidere diſniã ⁊ conſtricti
onẽ anhelitus ⁊ ſolutionẽ uentris ⁊ illud ſignificat ꝓpi
quitatẽ mortis in tribus diebꝰ. ¶ Et qñz alterat̃ anhe
litus propter complonez officialem ⁊ hec eſt magis ſal
ua. Et qñz accidunt eis propter mortem ulcera oris
⁊ gingiuaꝝ propter malitiam uapoꝝ. Et in fine eius ac
cidunt ulcera in corpore propter malitiam complonis
ſanguinis. Et dicitur ꝙ qñ deſcendit ex hydropico qꝺ
eſt ſicut caro pronuntiat mortem eius. ¶ Et ſi alicui
accidit hydropiſis habẽti melancholiam reſoluitur me
lancholia. propterea quia hydropiſis humectat eam.
¶ Et ſcias ꝙ fluxus uentris in hydropiſi mortalis ẽ
Et oꝫ quidẽ ut habens hydropiſim ſciat illud qꝺ ꝺ ipo
primum inflatur. ſ. an ſit femur aut pedes aut dorſuz ⁊
partes renum et alchati ⁊ ex inteſtinis. ¶ Et oportet
ut ſit natura ĩ lenitate ⁊ ſiccitate cognita. ¶ Natura ei
ſicca melior eſt q̃ꝫ qum ipſa eſt lenis : ⁊ proprie
in incipiente ex alchati ⁊ renibus. Et cum incipiente q̃
dem ex alchati multiplicat̃ lenitas nature propꝰ reuer
ſionem humiditatum cibi ex eo ad inteſtina ⁊ ſiccitas in
incipiente ex anteriori eſt plus. Et oꝫ ut cognoſcas diſ
poſitionẽ locoꝝ ſicut umbilici ⁊ uentris ⁊ femoris etiaz
an ſit tabefacta uel tenuis aut carnoſa. ¶ Carnoſa eiꝫ
ſignificat fortitudinem ⁊ tollerentiam ſolutionis uentriſ
⁊ conſidera etiam an femur cõicet in inflãmatiõe aut ñ
cõicet: ⁊ qñ cõitat timet̃ reſudatio. Et reſudatio quidẽ
putrefacit ⁊ liquefacit ⁊ facit cadere in ulcera maligna
difficilia ad ſanandum.

¶ C. v. de cauſis ꝓpis aſclitis.

Cauſa coniuncta in ipſa eſt ꝙ ſupfluitas aquoſa
non egreditur ex parte ſui exitus: quare reuerti
tur neceſſario ⁊ fluit ad alium locum q̃ꝫ ad illum in qº
comprehendi et conſtringi ſolet neceſſãrio aut ſm̃ ſemi
tã reſudationis aut ſeparationem uentoſitatiſ quã reſol
uit coarctatio: aut propter multitudinem materiei: aut
ꝓpꝰ uehementiam expulſioniſ quã expellit nã a neceſſi
tate uincente in uiꝭs quas habent ſuperfluitates ad ſpa
tium uentris ⁊ ad concauitatem uentris in qua ſunt in
teſtina. Et pl̃imũ ſtatõis eiuſ non eſt niſi inter zirbũ ⁊ ſi
ſiphac intrinſecus non propꝰ reſolutionem zirbi: immo
non niſi corroſione zirbi. Et tu iam ſciuiſti ꝙ expulſio
naturalis qñz penetrat apertionem in oſſibus neduz ab
aliꝭſ aut ſecunduz ſemitam ſciſſure aliquoꝝ meatuum q̃
preparati ſunt a cibo ad epar: quare attrahitur aquoſi
tas ad eos ante q̃ꝫ ad epar aut ſecundum ſemitam quã
dixerunt quidam antiquoꝝ ſublimium: ⁊ ſecuti ſunt eã

quidam antiquoꝝ posteriorum.s. ꝙ illa reuersio est ex
orificijs uenarum que perueniunt ad sumen in utrisq̄
lateribus. ¶ Et sumitur ex eis cibꝰ ex orificijs ꝗque sꝫ
uenientia ad ipsum et egreditur ex eis urina nam infan
tes duꝫ sunt in uentre mingunt ex sumine et orti anteq̄
ligent mingunt etiam ex sumine. Quū probibet ex eo
latere tendit ad uesicam: qum ergo necessitatem faciunt
oppilationes ⁊ resistentia uirtutum expulsiuarum ex ꝑ
tibus alijs expellitur aquositas in illis uenis donec per
ueniat ad orificia earum. ¶ Q.unq̄ non inuenit meatū
ad sumen dilatantur ad uentrem ⁊ aperiuntur et fiunt
ualde latiores ſm comparationem ad creationem suam
primā ⁊ coarctantur meatus qui sunt apud gibbosita
tem. ¶ Ipsi enim sunt stricti ⁊ augmentaᷓ strictura eo
rum plusq̄ illorum qui sunt apud concauitatem. Et nō
elongatur quin sit euo aquositatis ex uentre adueniens
ex istis partibus. Et medicina quidem inuenit uiaꝫ per
eas ad epar deinde ad intestina. Et cause quidem hꝰ cō
iuncte aut est in uirtute separatiua aut in materia separa
ta aut in uijs. ¶ Causa itaq̄ que est in uirtute separati
ua est quoniam sepatio est communis inter uirtutem ex
pulsiuam in epate ⁊ uirtutem attractiuam in renibus:
qum ergo debilitantur ambe aut una earum: aut fuerit
in uijs oppilatio ⁊ proprie qum est in renibus uel in ue
nis apostema duꝝ: ⁊ non separatur aquositas ⁊ non re
cipit eam corpus ⁊ non tollerant eam uie: tunc necessa
rio est unus modoꝝ casuum hydropisis asclitis. Et ꝑꝑ
hoc qn̄ accidit hydropisis propter debilitatem ⁊ egri
tudinem in epate solum. ¶ Causa autem que est in seꝑ
ato est ut sit aquositas plurima ualde ultra quaꝫ uirtꝰ
separare possit aut sit nō bene digesta. ¶ Et aquositas
quidem fit plurima ualde propter potum aque frigide
plurime. ⁊ similiter propter uehementiam sitis dominā
tis propter complōnem in epate facientem sitim aut ꝑꝑ
causam aliam facientem sitim aut propter oppilationē
cum qua non attrahitur ad epar aliquid de quo sit cu
randū: qz assidua fit sitis super multitudinem potꝰ: aut
quoniam aqua non confert siti: aut quia calida est non
frigida aut quia in ipsa est qualitas faciens sitim ex sal
sedine aut baurachitate aut alijs. ¶ Pars autem
alia est quoniam ꝓpterea ꝙ non equatur dispositio di
gōnis cibi humidi recipiunt corpus et epar partem ci
bi humidi et redit pars eius ⁊ implet uias ⁊ qn̄ perdu
cit ad causam hydropisis asclitis predicte ⁊ dominatur
aquositas aut tympanitis si dominaᷓ uētositas ⁊ illud
in digestione ſa. ¶ Causa autem que est in uijs est ut
sint illic apostemata ⁊ oppilationes prohibentia aquosi
tatem ab inceptione uie sue ⁊ penetratione i parte sua
immo prohibet ⁊ conuertit eam ad partem aliam q̄ ad
uiam suaꝫ. ¶ Et quādo expellit natura ex hydropico
aquositatem hydropisis per se ipsam significat euasio
nem. ¶ Et in pluribus horis qum catarrum patitur
hydropicus redit inflatio in spatio trium dierum et ſm
plurimum fit illud ex uentositate. Inquit. Hip. ab illo
qui habet phlegma plurimum inter diaphragma ⁊ stōꝫ
faciens ei dolorem tunc qum ipsum uadit in uenis usq̄
ad uesicam resoluitur egritudo. Inquit. G. melius ē ut
precipiteᷓ phlegma ad femur nō ad partem uesice. ¶
Q.uomō enim resudabit ad eam quꝫ sit phlegma et nō
sit aquositas subtilis. ¶ Et dico ego non elongaᷓ qui
resoluaᷓ ⁊ subtilieᷓ ⁊ non elongaᷓ quin sit expulsio eius
ſꝫ electionē nature ad partem aliquā propter necessita
tem suam aut sit in partes alias propter causam agentē

sicut expellitur pus qd̄ est in pectore ad concauaꝫ ⁊ ad
uesicam. Hec autem penetratio non est mirabilior pene
tratione pus in ossibus pectoris. ¶ Et illud qd̄ quidā
dixerunt ꝙ forsitā intellexit per phlegma aquositatē ēt
est longinqum et non est necessarium. ¶ Et qn̄ accit
ut infletur uenter sicut hydropici i eo qui habet ulcera
intestinoꝝ: deinde perforentur et non moriatur uel mi
noratur ⁊ egō effundatur ad uentrem eius et magnifice
tur iste: sed hoc secundu me q̄uis dicatur est sicut longi
qum. ¶ Mors .n. magis antecedit q̄ illud ⁊ ꝓprie
qum est eruptuo ex superioribus.

¶ C. vi. de causis ꝓprijs hyposarche.

Causa antecedēs in ea est cōruptio indigestione
3ª decliui ad cruditatem et aquositatem ⁊ phleg
maticitatem ⁊ san. non adheꝛ̄t corpori adherentiā natu
rali propter sui frigiditatem et indigestionem. Et qn̄ ē
antecedens in hoc digō secūda: aut digō prima aut cor
ruptio eius quod sumitur aut phlegmaticitas. ¶ Et
qum debilitantur digestiua ⁊ retentiua et sepatiua i eꝑe
ipso: aut per cōitatem q̄uis non sint aꝑata aut oppilati
ones prohibentia penetrationem cibi ⁊ sicut multitudo
frigiditatis uenaꝝ corporis ⁊ egritudines accidentes
⁊ oppilationes existentes in eo ex comestione uiscosoꝝ
et luti et similium. ¶ Et qn̄ est propter stationem in
frigore aeris frigidi in quo iam fortem efficit impressio
nem. ¶ Et qn̄ accidit causa caliditatis liquefacientis
corpus et hūores: qum ergo accidit oppilatio non po
test cum eo penetrare humor uirulentus liquefactus in
partes renum quare dispartitur i corpore ⁊ plerūq̄ hꝰ
fit subito. Et fluxꝰ qd̄ uētris qn̄q̄ est ualde iuuatiuꝰ in
hyposarcha. Et natura qn̄ studet ut expellat superflui
tatem aquosam in uijs naturalibus et non naturalibus
Sed qn̄ fit pigra ab illa expulsione aut fortasse uincit
penetratio eius non naturalis in modis predictis dn̄iū
expulsionis naturalis super eam ⁊ fortasse non recipiūt
eam meatus et fortasse expulsiua expellit eam ad parteꝫ
epatis: qm̄ eius aquositas est ex genere eius qd̄ expel
litur ad epar. Q.um ergo non recipit eaꝫ epar ⁊ que sē
qunᷓ ipsum propter debilitatem: aut propter multitu
dinem materiei: aut qm̄ corpus non recipit propter op
pilationes aut alia hesitat inter duas expulsiones. Inq̄t
Hip. cuius epar repletur aqua deinde erumpit aqua il
la ad panniculum intrinsecum inpletur uenter eiꝰ ⁊ mo
ritur. Inquit. G. intellexit per illud uesicas plurimas
que accidunt super manifestam partem epatis et cōgre
gant aquam qum erumpunᷓ ⁊ sunt multe colligitur aq̄
in spatio epatis ⁊ paꝝ penetrat in zirbum nisi propᷓ cor
rosionem zirbi ⁊ ex illa parte. Et dixit hec aqua ē sicut
aqua hydropici qui non moritur: immo egꝛditur aqua
eius et uiuificaᷓ aut incidendo aut medicando. ¶ Et si
militer non elongaᷓ in hoc quim rarum sit aut elongaᷓ
ꝙ reuiuiscat. Et ego existimo ꝙ moriᷓ: qm̄ hec aqua ē
deterior in substantia sua quare cōrumpiᷓ i spatio ⁊ in
terficit uapore suo: qm̄ epatis eꝰ tunica continens ipsū
iam corrupta est.

¶ C. vij. de causis tympanitis.

Plurimum causaruꝫ tympanitis ē corruptio
digestionis prime propter uirturem: aut propᷓ
materiam. ¶ Ipsa eniꝫ qum non ualde digeriᷓ qum iā
in eam egerit caliditas debilis operationem aliquaꝫ nō
fortem et abhorret eam corpus ⁊ pᵐ ad qd̄ conuertitur
ē uapor et uentositas. Et qn̄ sunt iste materie conten
te in partibus stōi ⁊ intestinoruꝫ recipiētes resolutiōem

debilem que resolutio fit in uentositatem ⁊ proprie qn̄
stōus est frigidus ⁊ hu. quoniam non digerit ad digesti
onem epatis: deinde fit in epate caliditas aliqua prepa
rata ut digerat aliquid nondū preparatum ad suam di
gestionem. Et qn̄z est illud propter caliditatez uehemē
tē extraneā in stō ⁊ epe icipiēdo ad cibos hūidos ⁊ hūi
ditates corporis āteq̄ domietur super eos digestio que
prouenit a caliditate innata ⁊ efficit in eis operatōnem
non naturalem ⁊ resoluit eos in uentositatem ante dige
stionez. Est ergo causa tympanitis debilitas digestiōis
prime et debilitas caloris: aut propter uehementiam ca
liditatis dominantis que non dimittit tempore digestio
nis aut propter cibos. Et qn̄z accidit in febribus pesti
lentialibus et in pluribus finibus egritudinum acutaꝝ
inflatio uentris quasi tympanites ex quo auditur sonit⁹
tympani si percutiatur manu ⁊ est signū malū ualde.

¶ C. viij. de signis cōibus.

O Mnes speties hydropisis sequitur corruptio
coloris. Et est color in splenetico decliuis ad ui
riditatem ⁊ nigredinem ⁊ in omnibus accidit iflatio pe
dum propter debilitatem caliditatis innate ⁊ propter
humiditatem sanguinis ⁊ eius uaporem ⁊ iflatio ambo
rum oculorum ⁊ inflatio extremitatum aliaruz. Et oēs
ille non euānt ex siti clamosa ⁊ constrictione anhelitus
Et plurimū eaꝝ est cum paucitate appetitus cibi pro
pter uhementiaz appetitus aque nisi accidat quecunq̄
illarum sit a frigiditate epatis et proprie a potu aq̄ frigi
de in non sua hora. Et in omnibus illis et proprie in a
sclitī: deinde hyposarcha minoratur urina et in plurib⁹
dispositionibus rubet propter paucitatem suam quare
aggregatur in ea tinctura que sparsa est in epate ⁊ etiā
propter paucitatem separationis sanguinis et cholere
ru. ab urina. Non ergo oꝫ ut iudicet propter tincturaz
aque et rubedinem etiam caliditatis hydropisis. Et ac
cidunt eis plurimum fe. tepide. Et multotiens accidit
eis bothor que erupte emittunt a se aquam citrinam. ⁊
multiplicatur egestio sanguinolēta i hyposarcha ⁊ tym
panite. Et qum est initium hydropisis ex apate in epa
te astringitur natura ⁊ apostemantur pedes: ⁊ est tussis
sine sputo ⁊ accidunt apostemata in latere dextro ⁊ sini
stro que occultantur deinde apparent. ⁊ plurimum illi⁹
fit in asclitī. Et si incipiat in ambobus ilijs ⁊ alchatin ī
cipit apostema ex pedibus: deinde accidit fluxus uētris
sanguinolentus longus. qui non resoluitur et neq̄ egre
ditur cum eo aqua. Et hydropisis cuius causa est cali
da: est cum signis caliditatis ⁊ ex inflatione ⁊ siti: ⁊ citri
nitate coloris ⁊ amaritudine oris: ⁊ uehementia siccita
tis in corpore: ⁊ casu appetitus cibi ⁊ uomitu citrino ⁊
uiridi: ⁊ fortis fit adustio urine in fine eius propter ue
hementiam cholere. Et si est ex genere eius in quo mł
tiplicatur liquefactio et expulsio ad duas uias natura
les significant ipsam multitudo citrinitatis ⁊ signa liq̄fa
ctionis ⁊ antecessio egestionis ⁊ urine lauatiue et uiru
lente: ⁊ incipit ex partibus ilioꝝ ⁊ alchatin. Et similiter
omnis hydropisis facta ab egritudinibus acutis. Et
hydropisis cuius causa est apostema durum cognoscit
per signa eius ⁊ fluxum uentris sanguinolentum qui se
quitur eam: ⁊ paucitatem appetitus cibi. Et illa cuius
causa est apa calidū qm̄ incipit exparte epatis: ⁊ cōstri
gitur cum ea natura ⁊ sunt reliqua signa que sunt apa
tis calidi. Et spleneticam quidem significant color ad
uiriditatem decliuis: ⁊ egritudo antecedens in splene: ⁊
qm̄ non cadit cum ea appetitus. Et similiter qum est ex

renibus non cadit appetitus in hora eo casu quo cadit
in epate: ⁊ antecedunt eam egritudo renum ⁊ apata eo
rum ⁊ ulcera ipsorum.

¶ C. ix. de signis asclitis.

C Um asclití est grauitas sensibilis in uentre ⁊ qn̄
percutitur uenter non est sonitus ei: sed quādoq̄
commouet ex eo auditus sonitus aque commote. Et si
militer qn̄ permutatur hn̄s eam ex latere ad latus. ¶
Tactus eius est tactus utris pleni: non utris in quo ē
inflatio: ⁊ non fiunt cum ea membra grauia: ⁊ non ē ma
gnitudo membrorum eoꝝ sicut in hyposarcha: immo aī
fiunt: ⁊ est semper super cutē corporis tensio cutis hūi
de extense. Et quandoq̄ cum ea est apostema uirge. ⁊
accidit paucitas urine: et est pulsus habentis eā paruus
frequens decliuis ad duriciem cum aliquanta tensione
propter tensionem uelaminum. ¶ Et qn̄q̄ declinat in
fine eius ad lenitatem propter multitudinem humidita
tis. ¶ Et qn̄ est hydropisis asclites eueniens subito p⁹
lapidem exeuntem absq̄ causis manifestis in epate: tūc
scias q̄ una duarum uiaꝝ duorum testiculoꝝ iā disru p
ta est.

¶ C. x. de signis hyposarche.

Q Um ipsa est apparet cum ea inflatio in cor. toto
sicut accidit corpori mortui: ⁊ inpinguātur mē
bra in ipsa et proprie facies est decliuis ad pinguedinez
non ad arefactionem ⁊ qum premunt digiti in omni lo
co corporis eius comprimitur et non est in uentre eius
de iflatione ⁊ cōmotione aut inflatione ⁊ exitu suminis
⁊ uentris illud quod est in uentre asclitis et tympanitis
⁊ secundum plurimum sequnt eam fluxus uentris san
guinolentus et lenitas nature tendens ad albedinem. ⁊
quandoq̄ pulsus eius est undosus latus lenis. Et iam
dictum est q̄ qn̄ est in facie hominis: aut manu eius si
nistra mollities et accidit ei in pricipio huius accidentis
pruritus in naso moritur in 6° die aut in 7°.

¶ C. xi. de signis. tympanitis.

E Greditur in ea sumen plimo exitu. ⁊ neq̄ est il
lic de grauitate illud quod est in asclitī: sed qn̄z
est in ipsa d tensione quod non est in asclitī: immo qn̄q̄
est. q. fit corda tensa. Et non est in ipsa pinguedo mem
broꝝ sicut est in hyposarcha: immo incipiunt mēbra tē
dere ad arefactionem. Et qum uenter percutitur māu
auditur ex eo sonitus utris in quo est inflatio non utris
pleni aqua. Et est appetens eructuationem semper ⁊
melioraт ea: ⁊ exitum uentositatis. ¶ Et eius pulsus
est longior pulsu alioꝝ hydropicoꝝ et non est d bili s qn̄
non ledatur uirtus cum qualitate sua: ⁊ non minoretur
attractione asclitis. Et est sm̄ plimum uelox ⁊ frequēs
decliuis ad duritiem et tensionem et non est inflatio pe
dum sicut est in alijs.

¶ C. xij. de. cura cacesie.

C Onsidera an sint in corporibus eorum humo
res diuersi cholerici et educant solutione uētris
cum hiera picra. ipsa enim educit superfluitates absq̄
hūiditatibus innatis. Et si scieris q̄ humores coruz
sunt uiscosi crossi: solues cū hiera diacolloquītidos. Et
qn̄z ponuntur in ea aloes ⁊ colloquintide: ⁊ polypodiū
⁊ agaricus cū scamonea. Et pondera in illis erunt sm̄
quātitatem quā existimaueris de subtilitate humoꝝ: ⁊
grossitie eoꝝ ⁊ uirtute corporis: et debilitate ipsius. Et
qn̄z indigent eis que sunt sicut helle. niger si non ualent
alia in mundificando et educendo superfluitates uisco
sas. Et cum hoc toto oꝫ ut subtile studium sit in soluen
do eos: ⁊ sepes i eis illud qd̄ i potu sumūt. Et quotiēs

imaginaueris ꝙ materia aggregetur non ꝑmittas ipsā
figi: sed itera euōnem. Et cum hoc oꝫ ut tu ꝯsideres stōs
eoꝝ ne ledantur a solutiuis: ⁊ ponas eoꝝ solutiua aro
matica sicut xiloaloes crudum et similia. Si autẽ vt⁹
fuerit fortis non multiplices cogitationem i hoc sed fac
perueniendo ad finem sufficientem. Et ad sumū oꝫ ut
sit regimen ꝓhibens generationem sꝑfluitatis ⁊ illō q̇dẽ
cum euōnibus subtilibus frequentibus. ¶ Et deuitẽt
phl̄omiam q̄ntum poſ̄e est. Et si fuerit necessaria propt̄
repl̄onem sanguinis aude super eam cum mẽsura ⁊ pti
re in diebus. iij⁹. aut iiij. Et qum pl⁹ est necessaria phle
botomia est quādo causa est ex retentione sanguinis he
morroidarum aut menstruorum. et melius quidẽ est
ut euō fiat in primis cum eis que mundificant sanguinẽ
sicut hiera ⁊ similibus: deinde si nondū sufficit extrahe
sanguinem paucum. Et in pluribus dispositionibus q̄s
habent necesse est ut euēs cuꝫ eis que educunt humorēs
solutione uentris: ⁊ aperiunt oppilationes. Et clisteria
subtiliantia et resoluentia humiditatem solutione educẽ
tia eas conferunt in ea ualde. Qum ergo euāatur tunc
illud quo melius curant̄ ẽ exercitium temperatū ⁊ mi
noratio potus aque ⁊ balneatio cum aquis de baurach
⁊ sulfuris ⁊ aluminosis: qō si desunt tunc fiat cum aqua
maris. Balnea autem dulcia nocent eis nisi utant̄ eis
siccis ⁊ sudent in aere eorum calido. Et ut utan
tur uomitu ante cibum: est. n. bonuꝫ regimen eis. Et oꝫ
ut sit in principio rei cuꝫ rhaphano infuso in sirupo ace
toso ⁊ in fine leius cum hell̄o. Et ut permutent̄ ad exic
cationem quantū poſ̄e est ⁊ ad apertionem. Et utant̄
in epulis ipsorum ⁊ potibus eorum medicinis exiccati
uis aperitiuis subtiliatiuis aromaticis sicut spica ⁊ casi
a ⁊ cinnamum ⁊ medicinis lubricantibus sicut apsinthi
o ⁊ keisim ⁊ eupatorio ⁊ semine urtice ⁊ camepitheos
⁊ aristol̄. ro. ⁊ succo cucu. asinini ⁊ folijs mezerion ⁊ gẽ
sit ⁊ alkekengi cū proprietate sua. Et ponant̄ in epulis
ipsoꝝ sulfur ⁊ succus cucu. asinini ⁊ radix mezerion ⁊
folia eius ⁊ nitrum ⁊ cinis lilij ⁊ spuma maris. Et ista
et similia hoꝝ conueniunt fricationi eorum in balneo.
Et conferunt eis nuba ⁊ alcacaricon ⁊ uinum odori
ferum paucum ⁊ sirupus de lilio. Et ex eis que ꝯferūt
eis ualde sunt sirupus de apsinthio in ieiunio mithrida
tum et diacurcuma ⁊ dialacca ⁊ alkekẽgi ⁊ diaspmatō.
Et q̄nꝫ sumunt in potu de lactibus lac camelaꝝ ⁊ urias
eaꝝ ⁊ ꝓp̄e i cōꝑib⁹ solidis fōtib⁹ ⁊ ꝓp̄e q̄n ātiq̄t̄ cacesia ⁊
fōtasse fit hydropis. Et q̄nꝫ sūunt i potu. ℥. ij. ꝺ uria cāe
laꝝ cum serapini cuius pl̄imū sint usqꝫ ad auī. 5. ⁊ simili
ter de urinis capraruꝫ. Et q̄nꝫ rectius est ut commisce
antur cuꝫ eis myrobal̄. citrini si materie fuerint subtiles
cholerice. Et conferunt eis ex uaporationibus uapora
tio stōi et epatis cū galia ⁊ casia ⁊ similibus. Et iteruꝫ
fac empl̄m ex eis cuꝫ lilio ⁊ similibus. Et assidue frica
re uentrem cum eis que sunt sicut baurach ⁊ sulfur cuꝫ
oleis calidis notis. Et confert eis ex empl̄is empl̄m de
tortellis cū cydonijs. Et si inobediat liniat̄ ex stercore
uaccio et stercore caprino. cibus autẽ habentiuꝫ cace
siā sit ex eis in quibus est suauitas ⁊ confortatio nature
sicut alduragi ⁊ alcubugi. Et sit iura eoꝝ alzibrabegi
odorificata ualde cuꝫ eis que sunt sicut gariofili ⁊ cin
nāo ⁊. ꝫꝫ. ⁊ mastix ẽt. Et similit̄ almosusat. Et ex fructi
b⁹ granata dulcia: ⁊ de cydonijs paꝝ nō nocet. Et oꝫ
ut misceant̄ etiam cum cibis ea que sunt sicut sinapis
⁊ porrum ⁊ allea ⁊ que currunt cursu eorum absqꝫ mł
tiplicatione plurima.

¶ L. xiij. de cura asclitis.

Quanon cōis in curis eorum est exiccatio ⁊ extra
ctio superfluitatum ⁊ si non cum alio saltem cū
statione in sole ubi non est uentositas ⁊ calefi
endo ad ignem accensū ex lignis exiccatis: ⁊ comedere
cū mensura ⁊ dimittere aquam ⁊ aperire poros ⁊ pro
uocatio frequens: ⁊ solutione uentris educere aquosita
tem subtilem cum facilitate ⁊ frequẽter ⁊ expectatio sꝫ
sitiꝫ ⁊ regimen ipsius ⁊ ꝓhibitio a uisione aque neduꝫ a
potu ipsius quantum poſ̄e est. Et si non ẽ excusatio q̇n
ipsa potetur bibatur post cibum aliquātulo spatio ⁊ per
mista cū uino aut alijs. Et minoratio cibi ⁊ subtiliatio
ei⁹ ualde ẽ melior cura. Et exercitiū qō dixim⁹ ica° hy
posarche. Et conseruatio uirtutis ⁊ confortatio ipsius
cum bene redolentibus aromaticis ⁊ olfationibus sua
uibus ⁊ odoribus ciborum confortantium ⁊ conforta
tio ipsorum cum uino aromatico. Et non est multitu
do potus uini in ea laudabilis. Et ex eis que conferūt
eis est uomitus ⁊ proprie ante cibuꝫ et etiaꝫ post cibuꝫ
ꝺ 3° in 3ᵐ aut de iiij° in iiijᵐ aut de 5° in 5ᵐ. Ipse eni iuuat
eos ualde. Et sternutatio cum medicinis ⁊ isufflatiōes
⁊ alia conferunt eis ex illis que deponunt aquositatem
⁊ extrahūt eas ad uias euātiuas. ¶ Phl̄omia uero oꝫ
ut deuitet oīs hydropisim hn̄s quantū potest nisi illi q̄
patiunt̄ hydropisim ex retentione sanguinis. phl̄omia
enim prohibet mẽbris eoꝝ nutrimentum quꝫ ipsa sint
pauci nutrimenti ⁊ cū hoc infrigidat epar ipsoꝝ. Phle
botomia igitur est nociua in q̄plibus dispositionibus.
¶ Et si fuerit illic apostema ꝑueniat̄ ad ipsam in prin
cipio rei. Qūqꝫ hydropicus conqueritur de latere sini
stro multaꝝ arteriarum tunc non est eius querimōia ꝑꝑ
tensionem qua fit in ipso: nam ambo latera cōicant in
hoc. immo illud est propter sanguinẽ. Phl̄omet̄ ergo i
primis: deinde curet̄ cura hydropisis. Et si fuerit ap̄a
durum tunc nō speret̄ in sanatione hydropisis asclitis
que sequitur ipsum: naꝫ ⁊ si aqua euēt̄ qualibet euōne
redit tn̄ ⁊ replet. Et scias ꝙ euō cum medicinis lauda
bilior est q̄ꝙ que fit sectione ⁊ resudatione ⁊ fit difficile
succurrere eis. Et oꝫ ut fiat euō hora qua nō est febris
q̄uis enim regimen exiccet hydropisim tn̄ ap̄a ipsaꝫ re
dire facit. Et oꝫ ut in ipsa minorēt̄ trocisci stiptici q̄uis
sint confortatiui sicut est trociscus de almirberis ⁊ ꝓp̄e
qum constrictca est natura. Et oꝫ ut fiat exiccatio in hy
dropisi frigida cum omni calido subtiliatiuo aperitiuo.
¶ In hydropisi autem calida secundum modum aliuꝫ
de quo singulariter ſmonem faciam. Et scias ꝙ ole
um de fisticis. ⁊ amigdalinum iuuatiua sunt in omnib⁹
spetiebus hydropisis. ¶ Medicine autem singulares
conuenientes huic spetiei hydropisis et quꝫ est frigida
sunt sicut decoctio andacoche uehemẽtis decoctionis:
de qua bibantur omni die. ℥. ij. Aut decoquant̄ squille.
℔. i. in. iiij. kist uini i uase mundo donec consumat̄ 3ª ui
ni ⁊ bibatur omni die ex eo quantitas cochliarij magni
deinde addatur super illud donec perueniatur ad qui
qꝫ cochliaria: deinde minuatur donec redeat ad unuꝫ.
Et iteꝝ det̄ in potu omni die de succo calamenti. ℥. i.
Et dixerunt quidam ꝙ oꝫ ut sumantur cātarides et au
ferantur capita et ale eaꝝ: deinde resoluātur corpora i
aqua mellis et ingrediatur eger balneum ⁊ sumat illud
in potu aut comedat cum eo panem ⁊ hoc apud me ẽ
error maximus. ¶ Et plus qō expertum est debere sūi
ex eis in potu est kerates. i. in potu aquaꝝ expressarum
notarum. Et dicitur ꝙ q̄n mundificatur corp⁹ potādo

omni dié ex tyriaca quãtitatem ciceris cum decoctione
calamenti.xxi.die et est contentus comestione una leui
ꝙ confert. Et existimauerunt quidam ꝙ sumere in po
tu stercus caprinum cum melle iuuatiuũ est eis: aut uri
nam ouium aut urinam asinorum cuꝫ spica ⁊ melle: aut
aristol.ro.pondus.ʒ.iij.in uino. Et iam laudauerunt e
is quidam omni die aut omnibus duobus diebus sũeꝛ
quantitaté fabe ex alumine humido in aqua. Et ex me
dicinis iuuatiuis sunt alkekengi ⁊ diacurcuma ꝓprie.
Et spes est ad oém hydropisim in diacurcuma ⁊ confe
ctione alburbatus prope et electuaria asus ⁊ medicine
de squilla ⁊ sirupo squillitico: ⁊ tyriaca. Et scias ꝙ ty
riaca ⁊ diacurcuma ⁊ alkekengi conferunt ualde ĩ fine
hydropisis frigide. Et ex medicinis mirabilis iuua
menti sunt trocisci de sabran ⁊ daruch. Al. ℞. sabran
myrro.citrinoꝝ partes equales ⁊ dos eius gradatiꝫ fit
ex danich.i.⁊.ʃ.ad quantitatem.ʒ.i.bibat ĩ omnib⁹.iij.
diebus semel. Et in eo quod est inter eos bibantur tro
cisci almirberis. Et qñꝫ cõponunt medicamina ex reu
barbaro ⁊ costo ⁊ baccis lauri ⁊ fenugreco ⁊ lupinis
⁊ enula ⁊ gẽtiana ⁊ gumma amigdali et galbão ⁊ sunt
medicamenta iuuatiua. Regimen autem eũans aquosi
tatem est cum solutiuis ebibitis ⁊ clisteribus proprie.
Ipsa enim propinquiora sunt aque et leuiora super na
turatas ⁊ remotiora a liq̃factione. ⁊ cum spetiebus bal
neationum cum thermis ⁊ cum regimine calefaciente.
Et cum aquis in quibus decocta sunt subtiliatiua sicut
feniculus et camemilla ⁊ squinantum: ⁊ spetieb⁹ uncti
onum ⁊ emplroꝝ ⁊ uaporationum. et ingreditur in sum
ma illius ut sumantur in potu lac caprinuꝫ ⁊ lac came
laꝝ fetaꝝ. Et de hoc quidem genere urina ⁊ lac came
laꝝ fetaꝝ conuenientia sunt asciliti qum sumũtur hebdo
moda.i.cum trociscis de aloe in primis.ʒ.ʃ.ex eis cuꝫ
ʃ.ʒ.spodij usq̃ quo perueniat ad.ʒ.i. Et post istam eũo
nem eũa cum mezerion cum.ʒ.i. kekengi: deinde itera
trociscos de aloe hebdomoda.i. ⁊ non cesses facere hoc
⁊ fortasse sanabitur. Extenuati uero non sumant in po
tu ex trociscis de aloe in principio nisi quantitatem uni
us danich. Et descriptio quidem trociscoꝝ de aloe est
in antidotario. ¶ In solutiuis autem non oꝫ ut sit illud
quod nocet epati. Et si aliqua necessitas facit h⁹ı necel
sarium esse oꝫ ut rectificetur. Et oꝫ ut non sit subito: im
mo s̃m uices: nam illud quod subito est mortale est.
⁊ paruum nocumentum debilitat epar. Et aloes solũ
est malum ualde epati: quare oꝫ ut elonget ab epate nisi
propter necessitatem: aut cũ ingenio rectificationis. ⁊
oꝫ ut solutiua sequant ieiunium quare non comedat so
lutus postea die ⁊ nocte ⁊ si poss̃e est ⁊ ut sequãt postea
que confõtant ⁊ cõstipant parũper sicut sunt trocisci al
mirberis et sicut aqua fructuum in quibus est suauitas
⁊ stipticitas ita ut confortent epar et proprie postea sic
sunt euforbium ⁊ mezerion ⁊ aqua ãmoniaci ⁊ similia.
Deinde administrentur rectificantia complrõneꝫ sicut ty
riaca ⁊ diacurcuma in frigida ⁊ aqua endiuie ĩ calida.
Et illi quidem que est uehementis caliditatis non con
uenit lac camelaꝝ fetaꝝ. Et incipiatur in lacte camelaꝝ
in primis a.xl.ʒ.et addat ĩ omni die.ʒ.x. Et deuita qũ
fuerit caliditas et non solutione educas cholerá qm̃ ipa
resistit aquositati aliquo mõ. Et qm̃ necesse ẽ ut aquo
sitas solutione uentris educat tunc duplicat solutio uẽ
tris et accidit uirtuti nocumentum immo necessariuꝫ ẽ
ut extinguat cholera. Et solue aquositateꝫ nisi cholera
sit trãsgrediens terminum in multitudine et sis tunc cõ
tentus eis que sunt sicut myrobalani. Est eniꝫ bonuꝫ so
lutiuum in h⁹ı dispositione sicut serapinum est bonuꝫ so
lutiuum in dispositione fr̃a. Et omnis superfluitas eũo
nis in quantitate et in tẽpore est mala: ⁊ est in calida re
ctior. Et ex solutiuis bonis est ius alcanabit ⁊ ius gal
loꝝ decrepitoꝝ ⁊ proprie cuꝫ polypodio ⁊ aneto ⁊ simi
libus. Et cum eũaueris uicibus.x. per aliq̃d dies cuꝫ
aliquo eũatiuoꝝ subtilium ⁊ cum lacte camelaꝝ ⁊ aqua
casei et reliquis ⁊ minuta fuerit aqua ⁊ alleuiatũ fuerit
apostema tunc rectius erit ut super uentrem cauteria fi
ant ut non recipiat aqua post illud. Et fiant cauteria p⁹
abstinentiam ⁊ dimissionem solutionis uentris duob⁹ di
ebus aut tribus. ⁊ sint sex cauteria .s. tria in longitudie
incipiendo a cassu usq̃ ad femur: ⁊ tria in latitudie uẽ
tris ⁊ expectet post ipsa s̃m famẽ ⁊ sitim. Et rectius q̃
dẽ est ut in potu sumant inter duas solutiones uentris
aliquid d̃ aperientibus oppilationes sicut trocisci de ãig
dalis.amaris. Lac autem camelarum et capraruꝫ ⁊ ꝓ
prie arabicaꝝ ⁊ ꝓprie qum impinguantur in potu det
cum eis que solutione uentris educunt aquositaté ⁊ sub
tiliant ⁊ prouocant sicut sceha ⁊ abrotanuꝫ ⁊ cartamũ
et alia. Et calefactis eis que conueniant cũ hoc epati si
cut cuscute ⁊ endiuia ⁊ alia. Et non respicias ad illud
quod dr̃ in ipso ex hoc ꝙ decipiunt sophistici ⁊ quõ dr̃
in natura lactis est contraria hydropisi immo scias ꝙ ẽ
medicamen iuuatiuum propt illud quod in ipso est de
absterſione. Et est conueniens propter illud quod in i
pso est de proprietate sua. Qñꝫ enim est medicina lubri
catiua contraria ei quod querit de cura qualitatis sed
est conueniens cum proprietate sua aut propter egritu
dines sicut eũo ⁊ similia sicut ponitur endiuia in curati
onibus epatis quod hꝫ egritudies frigidas sicut fit eũo
⁊ tenditur ad scamoneam in egritudinibus cholericis:
immo scias ꝙ hoc lac uehementis iuuamti est nã si hõ
assidue ipso uteret loco aque ⁊ cibi sanaret per ipsum.
⁊ illud quidem iam expertum fuit in quibusdam qui ꝑ
uenerunt ad terras arabum ⁊ perduxit eos necessitas
ad illum ⁊ sanati sunt. Lac quidem camelaꝝ qñꝫ admi
nistrat solũ ⁊ qñꝫ admistrat mistũ cũ alijs medicis q̃b⁹
dã q̃ꝝ ẽ intentio regimis ñ calefaciẽtis ualde sicut my
robalanis cum semie ẽdiuie et semine cuscute ⁊ sale nap
tico. Et in quibusda eaꝝ est intentio regiminis calefaci
entis subtiliantis sicut serapino ⁊ granis eius. Et in q̃
busdam eaꝝ est intentio superfluitatis solutionis uẽtris
sicut costo ⁊ similib⁹. Et qñꝫ admiscentur urine came
laꝝ ⁊ qñꝫ sunt contenti eo loco cibi et pot ıs. Et qñq̃
additur ei cibus alius. Et in utrisq̃ dispositionibus oꝫ
ut tu uerifices in re eius an corpus sugat ex eo ⁊ nõ sol
uat aut soluat paꝝ: aut soluat plus pondere suo s̃m mẽ
suraꝫ tollerabilem: aut superfluat ⁊ soluat ultra tollerã
tiam aut caseetur in stõ ⁊ in uijs: aut perducat ad infri
gidationem aut fluxu uentris educat hu.grossum phl̃a
ticum.aut hu.adustum propt putrefationem suam si eã
receperit. Et scias ꝙ melior hora sumenti ipsum in po
tu est uer usq̃ ad initium estatis. ¶ Et ex regimine bo
no in dando ipsuꝫ in potu est illud quod experti fuimus
multotiens et ꝯtulit: ⁊ est ut bibatur lac cemelaꝝ fetarũ
s̃m uacuitatem uentris ⁊ abstinentiam diei ⁊ noctis añ
ipsum. ¶ Et non sumat in eis nisi paꝝ ualde. Et si pos
sibilis est abstinentia eoꝝ.s.diei ⁊ noctis fiat. Et neces
saria quidem est abstinentia noctis que est ante ipsum:
deinde bibatur ex eo q̃d mulctum est in hora ⁊ statim ꝙ̃
titas.ʒ.ij.aut.iij. Et melius quidem est ut sumant.ʒ.ij.

ex eo cuʒ.ʒ.ij.urine camelaruʒ et abhorreāt aq̄ aliq̄b⁹
diebus ⁊ consideret usq̄ʒ ad dies.iij.⁊ inueniet qđ egredit̄
cum prouocatione primum ei qđ bibit ⁊ post illud sol
uet̄ uenter cum eo qđ bibitur ex eo ⁊ fortasse non solue
tur uenter cum eo nisi fex parūper. ¶ Et non soluit̄ p
ipsum nisi quia corpus iam repletum est ex eo. Quod
si soluatur uenter eius ultra quam bibit abstineat ab eo
una die aut misceat̄ cum eo illud qđ cōstipat: ⁊ si non
soluit tunc oʒ ut timeat ex potu eius caseatiōem ⁊ dimit
tat ipsum. ⁊ similiter si soluit ultra illud qđ bibit̄ ⁊ tunc
quidem oʒ ut bibat aliquid qđ deponat illud quod est
in ore stōi ex eo et ut iteret ipsum admistū cū oppopōa
co et similibus: immo conueniens est ut in omnibus tri
bus diebus sumat de pilul̄. de oppo. ⁊ similibus cū q̄ti
tate pauca que extrahat illud qđ fortasse caseat̄ ex reli
quijs eius aut generatur ex eo: ⁊ proprie quʒ eructuat
acetose ⁊ inuenit grauedinem. Et ex regimine conferē
te in h⁹i dispositione ⁊ clistere in hora. Et opʒ ēt in h⁹i
dispositione ut dimittat sumere in potu lac uno die aut
duobus ⁊ uacet ad uaporationeʒ ⁊ empl̄a quibus ēpl̄e
tur uenter ⁊ resoluunt. Qđ si potus lactis non facit ac
cidere aliquid ex hoc ⁊ egreditur omni die res non sup
flue: immo perueniens ad quantitatem duoꝝ uasoꝝ par
uoꝝ sicut aqua: sit contentus eo siue sit solum aut cum
oppoponaco ⁊ pilulis solutiuis de oppoponaco ⁊ alijs.
Et si superfluerit solutio uentris solue ab eo lac uno di
e aut duobus diebus deinde gradatim procede in faci
endo ipsum potare ⁊ da ei in potu ex eo lac animal̄ iaʒ
nutriti ex stipticis ⁊ permisce cum eo hora qua emul
get̄ scorie ferri albasceri contrite et ablute cum uino ⁊
aceto assate secundum quantitatem.ʒ.xx. ⁊ hypoquisti
dos amboꝝ ana.ʒ.v.seminis apij.ʒ.iij.bacar pondus o
rigani ⁊ apij ⁊ rute. Et dimitte in ipso hora una deiñ
coletur ⁊ bibat̄: deinde gradatim perueniat̄ ad puruʒ
postea ad permistum cum eo quod soluit uentrem si ne
cessarium fuerit illud. De diureticis uero conferentib⁹
non oʒ ut uinum solum adhibeat̄ immo fiat permutatio
de quibusdam ad quedam sicut sunt petroselinum ⁊ āe
os et calamentum ⁊ assarum et feniculum ⁊ semen apij
⁊ siler ⁊ radix aniuden ⁊ camepitheos ⁊ acor⁹ ⁊ spica
⁊ daucus et fu. ⁊ meu. et asparagus et semē ei⁹ ⁊ radix
pastinace campestris et kekengi. Et oʒ ut optime fiat e
oꝝ tritura ita ut uelociter perueniāt ad partes gibbosi
tatis. Et qum administras diuretica fortia oʒ ut admi
nistres postea aliquid de iuribus pinguibus sicut est ius
galline pinguis. In ēpl̄is uero regula ē ut non multipli
centur in eis ea que exiccant ⁊ resoluunt cum stipticita
te forti stantia loco eius qđ exuccat̄ ⁊ resoluitur nisi res
moica eoꝝ secundum quantitatem que conseruet sanita
tem: si illa necessaria sunt: sicut sunt spica ⁊ tus ⁊ ciperi
cum quantitate pauca ualde: illud enim conseruat uir
tutem mirach ⁊ illud quod in ipo est etiam. ⁊ facit ipsū
non susceptibile. Medicinas autem singulares que em
pl̄ant̄ ⁊ empl̄a composita iuuatiua in hac egritudine iā
pl̄ima diximus in antidotario. Et ea que diximus hic
sunt experta ⁊ iuuatiua stercus uaccinum et stercus ca
prinum ⁊ stercus uaccaꝝ pascentium herbam non mini
maʒ. ¶ Descriptio empl̄i ex eis. Sumatur ex hoc ster
core uaccino aliquid ⁊ bulliat cum aqua et sale: deinđ
puluerizet̄ super ipsum sulfur contritum. Et ponatur
super uentrem. E iterum stercus caprinum cum uria
infantium. Et iterum stercus columbinum ⁊ bacce lau
ri ⁊ ireos. Et ex fortibus in hoc ca° est stercus caprinū

⁊ stercus uaccinum in quo ponitur aliquid ex hel̄lo ⁊
alscebran ⁊ congregantur cum urina camelaꝝ ⁊ fit ex e
is empl̄m. Et ex compositis bonis est ut misceantur al
guadabi contrite ⁊ dimittantur super uentrē hydropici
cum dispositione sua postq̄ contrite sūt cuʒ ostracis su
is ⁊ expectetur super eas usquequo exiccēt̄ per se ipas
Et ex empl̄is bonis est ut fiat empl̄m ⁊ gūma pini ⁊ ni
tro ⁊ milio ⁊ minuto ture cuʒ adipe uaccaꝝ. Et empl̄ʒ
conueniens hydropisi decoquant̄ ficus carnose cuʒ aq̄
⁊ misceantur cum eis mezerion pars.i.nitri ptes.ij.cāe
pitheos ps.i.⁊.5. Al̄. forte ualde. ℞. gūmi pini ⁊ ceř ⁊
isopi humide ⁊ picis ⁊ gummi albotin omnium ana dar
kimet.iij.meha ⁊ est storacis ⁊ masticis ⁊ aloes ⁊ croci
⁊ cimaꝝ apsinthij ⁊ ammoniaci omnium ana darkimet.
i. castorei sulfuris ⁊ ammomi ⁊ ostracoꝝ piscis nomina
ti ana darkimet.5.stercoris columbini ⁊ ostracoꝝ baby
lonicoꝝ ⁊ spume maris omniuʒ ana.darkimet.iij.lilij ce
lestis darkimet.iiij.baurac rubei darkimet.i.permisceā
cum oleo de camemilla. Et qñ est in epate apa confert
empl̄m factum ex herba spice ⁊ zinzibere et granis albē
⁊ mastice ⁊ meliloto ⁊ preputijs uitis ⁊ camemilla ⁊ o
leis aromaticis. Et ex empl̄is confectis empl̄m mōi h⁹
℞. marchasite sulfuris citrini nitri baurac ammoniaci
omnium ana.partē.i.cymini partes duas ⁊ duas terti
as partis coniungant̄ cum cera ⁊ glutino albotin ⁊ uīo
⁊ ponantur super uentrem. Et empl̄ʒ de castoreo ⁊ em
pl̄m de apsinthio et empl̄m de ireos nr̄m ⁊ empl̄m đ eu
forbio ⁊ empl̄m de colloquintida et empl̄m factum ex
salice: ⁊ empl̄m de baccis lauri: ⁊ empl̄m diaspermaton
⁊ empl̄m colophidis. Et ex eis que puluerizant̄ sūt ni
trum ⁊ sal assata que puluerizentur super uentreʒ ⁊ ppe
post oleum cucumeris asinini ⁊ oleum de neriden. Et
qñʒ administrantur super eos medicine rubificātes. Et
qñʒ percutiuntur membra extrema cum uirgis subtili
bus. Et illud quidē illaudabile ē apud me. Et qñʒ sus
penduntur super aqua eoꝝ ⁊ que sequnt̄ ea uesice in q̄
bus sufflatum est. Sed ego non cognosco in eis pl̄imuʒ
bonum. De incisione uero mirac scias q̄ parum profi
cit nisi in corpore ualde forti qum potens est hoc mō
tollerare exercitium temperatuʒ ⁊ sitim ⁊ minorationē
cibi. Et opʒ ut non audeat fieri dū potis est cura alia.
Et rectius quidem est ut non fiat in uice una subito: ⁊
eūent̄ spiritus subito et cadat uirtus immo paulatim: ⁊
ut ipsa non perueniat ad multam debilitatem. Modus
auten incisionis ad extrahenduʒ aquā est iste. Precipit
autem Affrius ut erigat se eger equaliter si potest. aut
sedeat equali situ et comprimāt seruientes latera eius ⁊
expellant ea ad inferiora suminis: deinde administretur
incisio: ⁊ si non est potens ad illud non incidas ipsū. Et
si uis ipsum incidere oʒ ut mensures inferiora suminis
quantitate trium digitorum coniunctoꝝ: deinde incide
si fuerit initium hydropisis ab intestinis. Et si fuerit ex
latere epatis fiat incisio a latere sinistro suminis. Et si
causa fuerit a splene pone ipsam a latere dextro sumis
⁊ subleua ipsam ut non sindatur siphac: deinde excorie
tur mirach a siphac parūp ad inferiora loci scissionis
mirach. ¶ Deinde pforet̄ siphac ita ut sit foramen mi
rach inferius foramine siphac: quatenus qum egredit̄
canna cooperiatur illud et retineat̄ aqua propter diuer
sitatem duorum foraminum: deinde intromitte in ipsam
cannulā eream. Qunq̄ʒ acceperis aquaʒ cum mēsura
fac iacere ipsum resupinum. Et oʒ ut consideres pulsū
⁊ qū inceperit debilitari parumper retine aquā. Qñʒ

aquā extraxeris in fine extractionis ⁊ remanserit aliq̄d
tunc iam sufficit ut laborent in ipsam medicine solutiue.
¶ Et qn̄q3 fiunt p⁹ incisiōꝫ cauteria que diximus. Et
qn̄ꝫ fiunt in stō ⁊ epate et splene ⁊ i īferioribus suminis
cauteria minuta. Et qn̄ꝫ subtiliantur quidam ⁊ faciunt
currere aquositatem ad safati ⁊ incidunt ex safati paula
tim: ⁊ est regimen iuuatiuum ⁊ illud cum sternutatione
⁊ cum omni quod trahit aquositatem ad inferiora: ⁊
oportet tunc ut caueatur ne proueniat ex eo ruptura: ⁊
ut fiat illud cum eo in quo non est nocumentum aliud.
Et qn̄ꝫ pungimus inflaturam testiculoꝝ cum acubus
multis ut aqua habeat resudationes plimas. Et fortas
se succedunt incisioni dolor ⁊ punctura: quare oꝫ ut ad
ministret infusio olei anetini ⁊ olī camemillini ⁊ oleoꝝ
lenitiuorum super puncturā. Et super locum incisionis
ponantur empl'a facta cum fenugreco ⁊ semine lini ⁊ se
mine altee ⁊ similibus. Et qn̄ꝫ sufficiunt aqua calida ⁊
oleum effusa super locum incisionis: qum sedatur pun
ctura dimitte ea. De eūonibus auteꝫ eoꝝ pticularibus
cum medicinis afferam ea. Et has quidem medicinas
solutiuas aquositatis iam numerauimus in tabulis. Et
fortes eaꝝ sunt sicut lacticiniorum ⁊ arbores eaꝝ. Et
melius quo malitia eoꝝ frangitur est acetum ⁊ poma ⁊
cydonia ⁊ semina granatorum: ⁊ proprie acetum i quo
condita sunt cydonia aut in quo sunt dimissa aliquibus
diebus aut super quō roratus est succus eoꝝ. Et ex eis
quibus conficiunt lacticinia sicut lac alscebrā ⁊ sūt rob
et similia et sirupus acetosus est melius illo .s. qum sol
uitur in .ʒ. ei⁹ danich ex eis que sunt scebrā: ⁊ proprie ā
bor ex qua fit tyriaca: ⁊ extremitates algaiati ⁊ euforbi
um. Medicamen de quo in potu sumitur pondus ʒ.i.
in uitello oui sorbit. qō multotiens confert in fortibus
cum timore maximo. ℞. galbanum ⁊ es ustum ⁊ scoriā
eris ⁊ proprie confectum cum medulla panis et factuꝫ
ad modum pilularum ⁊ herbam que nominat menda
na alias alakarte ⁊ succum cucu.. asinini ⁊ uinum in q°
effusum est pulpa colloquintide. Et ex summa lacticini
orum mezerion est fortis in hoc c°. Et eius rectificatio
est ut infundat in aceto ⁊ qn̄ꝫ fit in h⁹i sirupus acetosus
⁊ de ammoniaco qn̄ꝫ sumitur in potu usq3 ad. ʒ. ij. cum
aqua mellis. Et ex eis que equalitati uicine sunt sunt
serapinum ⁊ ireos ⁊ semen urtice excorticatuꝫ ex corti
ce suo confectum cum melle et aqua folioꝝ rhaphani.
Illa uero que sunt salubriora ⁊ debiliora sunt aqua cā
damomi. 5. lb. cum zuccaro alhasir: ⁊ aqua alkekengi ⁊
aqua solatri ⁊ sirupus acetosus de mezerion et lac cāe
laꝝ fetaꝝ preparatum ⁊ aqua lactis preparata cum uir
tute ireos ⁊ scoria eris et almezerion ⁊ similibus. De
scriptio aque lactis Ponatur super duas. lb. eius. ʒ.
i. salis gemme ⁊. ʒ. v. turbit trita bulliant cum subtilita
te ⁊ accipiatur spuma eius ⁊ colet. Et in inceptione
sumatur in potu ex ea tertia pars. lb. deinde addat pau
latim usq3 ad. lb. i. Ipsa enim expellit aquam sine cale
factione. ¶ Et aqua casei melior est que accipitur ex
lacte camelarum. Et melior ⁊ laudabilior ex calefactis
est illa que accepta est ex lacte caprino ⁊ lacte asinino.
Et ex medicinis resistentibus ad illud ⁊ conferentibus
hydropisi calide: est ut infundat medietas cydonij in a
ceto tribus diebus: deinde teratur cum pondere sui de
mezerion recenti uehementer ita ut misceant ⁊ proijciā
tur super ea medietas ponderis aceti de zuccaro et de
coquat donec redeat in essentiam mellis ⁊ misceantur
omnia. Et qn̄ꝫ appropinquāt huic pilule facte de semie

mezerion cum zuccaro alhasir. Et sunt ex eis in quib⁹
non est timor in calida etiam. Et ex consecutionibus ē
alkekengi ⁊ confectio nostra de scoria ferri ⁊ almezeri
on in antidotario. Et confectio quorundā. ℞. endiuie
et seminis apij ana. ʒ. x. ⁊ succi altaraxacon sicci pond⁹
ʒ. uiginti ⁊ succi almirberis. ʒ. xv. lacce ablute reu sini
amboꝝ ana. ʒ. v. succi apsinthij. ʒ. vij. succi cucu. asinini
⁊ pulpe colloquintide ana. ʒ. v. agarici. ʒ. vij. conficiatur
cum iuleb ⁊ sumatur in potu cum aqua de oleribus.
Et hoc est medicamen bonum quod quidam prioꝝ ā
tiquoꝝ dixerunt et secuti sunt eos quidam posterioꝝ: ⁊
est securius latus q̄ꝑ alkekengi ⁊ in ipso sunt cōfortatio
⁊ solutio uentris fortis. Et ex compositis potibus est
sirupus noster de ireos. E sirupus h⁹i. ℞. eris usti auī.
i. ⁊ teratur ualde ⁊ pulueriset ⁊ fimi columbini auī. i. ⁊
tertiam ramorum rute ⁊ aliquantulum salis ⁊ panis bi
batur illud cum uino. Et ex pilulis pilule sulfurinus ⁊
eaꝝ confectio. ℞. scorie eris ⁊ foliorum almezeriom ⁊ se
minis anisi omnium ana partem. i. ⁊ fiant ex eis pilule
⁊ sumant ex eis in potu debilis. ʒ. i. ⁊ fortis auī. i. Et ēt
pilule escebchie: ⁊ pilule biberē ⁊ pilule de quiq3: ⁊ pi
lule de serapino: ⁊ pilule de mezerion. ⁊ sunt ultime in a
scliti: sicut pilule de reu. sunt ultime in hyposarcha: ⁊ pi
lule de bdellio ⁊ pilule de scebrā: ⁊ pilule quas dixim⁹
in antidotario. Et pilule huiusmodi. ℞. lactis alscebrā
⁊ succi apsinthij ⁊ spice ⁊ turbit omnium ana danich. i.
agarici ⁊ rosaꝝ amborum ana. ʒ. i. īformentur pilule cū
aqua solatri ⁊ bibantur. Pilule bone. ℞. cortic. eris ca
mepitheos anisi partes equales informentur pilule ⁊
recipiantur ab eis. ʒ. i. ⁊ fiet subleuatio. Et iterū ex tro
ciscis trocisci ō reubarbaro plimum solutiui et melioꝛs
de mezerion cū seminibus ⁊ trocisci de mezerion sunt ō
scriptionis alterius note. De balneis uero illa que sūt
humida eis sunt horrenda: ⁊ illa que eis sunt meliora
sunt facta sicut clibanus calefactus postq̄ꝑ tollerauerit ī
firmus ut ingrediat ipsum ⁊ proprie habens hyposar
cham. Nunq3 ingreditur dimittat caput suū extra ad
aerem ut perueniat frigus ad partes cordis ⁊ pulmo
nis et infrigidet cor eius et non magnificet sitis eius et
resoluatur corpus eius in sudore exuberante iuuatiuo
Et si fuerit humida cum aquis thermaꝝ nitrosis sulfu
reis et aluminosis notis exiccatiuis iuuabit cū eis ual
de in statu egritudinis et proprie habens hyposarchaꝫ
et iterando ingrediatur in ea in die uicibus aliquib⁹.
Et si non cadit uirus eius et poss̄e est eis ut stet in eis p
longitudinem diei faciat. Et h⁹ quidem generis est aq̄
maris tepida et calefacta. Uerum submersio infrigida
in fine rei uehementer est conueniens. Et de bōitatib⁹
aquarum thermaꝝ et statio regiminis anhelitus frigidi
cuius similis deficit in balneis. Quod si aque therma
rum non sunt presentes tunc resoluantur aque dulces
cum eis que administrantur ex medicinis ⁊ decoquan
tur in eis ea que sunt sicut baurach et sulfur et alus
nem et sinapis et calx et speties alie note quas uis.
In omnibus enim non sit malum et oꝫ quidem ut iste a
que obuient uentri habenti asclitem et tympanitē et hy
posarcham toti corpi. Hydropisis auteꝫ cal'a que est
sequens apostema calidum aut sequens cōplx̄ōem cali
dam sine apostemate propter debilitatem uirtutis stōi
Et non significat hāc spetiem hydropisis proculdubio
rubedo aque: qn̄ꝫ est propter cor suum immo innititur
in ea secundū reliquas significationes: deinde curatur.
Et oportet ut deuitēt isti duo simul medicinas calidas

oio: quoniam addunt in eam et addunt in egritudine: immo est in eis timor magnus. Et non oꝫ ut attendaſ illud quod dicitur ꝙ hydropiſis nõ ſanatur niſi cũ medicinis calidis. Multotiens enim ſignificat illud qđ teſtificamur ⁊ experti ſumus ut curemus nos et qui fuerunt ante nos apoſtema curatione ſua ⁊ complõnẽ calidam cum infrigidatione. Et ego quidem uidi mulierẽ quaꝫ hydropiſis attriuit ⁊ magnificata eſt ſuper eam ⁊ morata eſt ſm ꝓlixitatem temporis tam maximã ꝙ eiꝰ relatio eſt incredibilis ⁊ ſanata eſt et preparauit ſe ipſaꝫ ⁊ appetitum ſuum hoc regimine. Et cũ hoc etiã oꝫ ut attendas latus aquoſitatis aggregate. Nam ſi tu conſideraueris tantum latus fe. erit timoroſum ⁊ ſi conſideraueris latus aquoſitatis tantum erit error. Oportet ergo ut tu coniũgas inter duo regimina cuꝫ facilitate ⁊ intende tantum in eis que equant ⁊ reſiſtunt uincenti. ⁊ ſcias ꝙ qñ tu ſtudes in ſanando hydropiſim ⁊ aþa et a febre ſtantia ſunt: non eſt tibi poſſe. Et regimen in hꝰi eſt ut adminiſtres aquam ſolatri ⁊ aquam alkekengi ⁊ aq̃ apij: ⁊ aq̃ cordumeni: ⁊ aquaꝫ altaraxacon: ⁊ eſt alia daid armata. Et oꝫ ut miſceaſ cum iſtis aliquid de lacca ⁊ croco ⁊ reubº cum myrob. citrinis Et ut adminiſtreſ etiam apud neceſſitatem illud quod poſuimus in ordĩe preterito de ſolutiuis. De mezerion et alijs. Et oꝫ ut attendaſ qđ dixit. G. in cura hydropici calidam hydropiſiꝫ habentis: ⁊ deſcripſimus illud ſuis dictionibꝰ. Inquit. G. illud quo preparaui ſenem amicum meum in hydropiſi aſcliti cum caliditate ⁊ uirtute debili fuit hoc Cibaui illũ carne hedi aſſati ⁊ carne alcubugi ⁊ alkabi ⁊ alteiugi et ſimilibus ex auibus pane kiſch ⁊ ifrigidatis ⁊ almoſuſ ⁊ halhulen ⁊ lentibus cum aceto facto ex eis cibario citrino. Et conceſſi illud ei propter conſeruationẽ uirtutis. Et non conceſſi ei ut uteretur iuꝛ oio niſi in die quo ĩ potu medicinam ei tribuere uolui. In illo enim die permiſi ut utereſ ipſe zibrabegi ante medicinam et poſt ipſam et non multiplicata fuit ſitis ipſius. ⁊ precepi ei ut comederet iſta cuꝫ aceto mĩme fortitudis ⁊ ſolui ipſum hac decoctiõe. ℞. myroba. citrinoꝝ. ʒ. vij. fumiterre. ʒ. iiij. herbe apſinthij. ʒ. ij. herbe eupatorij. ʒ. ij. endiuie recentis baccatim ſpice aromatice. ʒ. ij. ſemis endiuie. ʒ. ij. roſaꝝ. ʒ. ij. decoquanſ ĩ tribus. lb. aque donec redeat ad. ij. lb. ⁊ ſpgaſ in ipſa pondus. ʒ. x. zuccari et bibatur. ⁊ iterum cum iſtiſ pilulis. ℞. lac ſcebã ⁊ zuccari quantum ipſum congelaui ipſum ⁊ dedi ipſas ante cibuꝫ ſuum. Et qñqꝫ congelaui ipſum cum lacte ficuum ⁊ dedi ex eo duo cicera aut tria et dedi ei in potu poſt illud rob de acreſta ⁊ acedula. Et feci empl̃m epi ipſius cũ frigidis et cum granis cõdes ⁊ mezerion infuſo in aceto. Et ex epithimatibus ſuper uentrem eſt illđ quod. ℞. lutum armenum ⁊ aquam ⁊ farinam ordei ⁊ milij ⁊ ſtercus uaccinum ⁊ fimum caprinum ⁊ cinerem quercus ⁊ uitis et in utriſqꝫ lateribuſ baurach et ſulfur ⁊ omnia ſint cuꝫ aceto. Et qñ epati eius faciebã empl̃a que recipiunt ſandalos qñꝫ ponebam empl̃m de ſandalis ſuper epar et reſolutiuum ſuper ſumen ⁊ uentrem. Et qñꝫ ſolui eum etiam cũ ſirupo roſ. poſtq̃ infudi in ipſo mezerion ⁊ myrrham aut diſſolui ĩ ipſo lac al ſcebran. Et conceſſi ei de fructibus ficus ſiccas et amigdalas ⁊ zuccarum. Et precepi ei tollerare ſiti. Et qñ ſuperfluit in ipſo permiſcuit iuleb ⁊ dedi ei in potu.

¶ Et qñꝫ contriui folia almezerion. ⁊ permiſcui cum melle ficuũ ⁊ dedi ex eis ipſi ante comeſtionẽ ⁊ poſt eã: ⁊ ad ultimum non dimiſi eum die uno abſqꝫ expulſione. Hec ſunt uerba eius. Cibus autem habentiũ hydropiſim oꝫ ut ſit paucus ⁊ ſemel in die ⁊ ſi poſſe eſt eis ut abſtineant a pane tritici propter ſuam uiſcoſitateꝫ ⁊ ſuam oppilationẽ faciant ⁊ ſint contenti pane ordei cuꝫ ſeminibus et ſi neceſſarius fuerit oꝫ ut ſit panis de furno kaiſcherien coctus et ſiccatuſ ut non ſit azymus ⁊ ſit ex frumento. Et ſunt quidam homineſ qui ĩ eo ponũt farinã ciceriſ ⁊ ſit eoꝝ unctuoſitaſ ex tali quale eſt oleuꝫ omphacinum. et ex cibis eoꝝ eſt oleum de ſeminibus ⁊ almuſeniati: qm̃ eſt conueniens eis: ⁊ ius galline eſt iuuatiuum eis. ¶ Ipſum enim aggregat ad ꝓuocationeꝫ ⁊ rectificatõeꝫ epatis. Et cibus queꝫ faciunt chriſtiani ex oliuiſ ⁊ nucibus ⁊ alijs. et oꝫ ut ſint iura eoꝝ aqua ciceris ⁊ ius alcanabit ⁊ galli uetuſti ⁊ galline et ꝓpe cum herba almeudumeti. Et ſint carnes quaꝫ ſumunt carnes auium leues ſicut alduragi ⁊ alcubugi ⁊ aſcetſen ⁊ alſiudet ⁊ alcanabir ⁊ carnes alcaca ⁊ carnes alkaſel ⁊ hedorum ⁊ paruorum piſcium ſubtiliantium ⁊ acutorum ⁊ inciſiuorum. ⁊ caro uipere eſt eis bõa ualde ſed ipſa qñꝫ ſuperfluit in ſiti. Et eoꝝ olera ſint ſicut apium et ſicla ⁊ herba iudaica ⁊ endiuia aut fumuſterre ⁊ paꝝ de ſumac et porri ⁊ ruta et folia carui ⁊ calamĩtum ⁊ allea ⁊ capparis ⁊ ſinapis ⁊ grana omnia nocẽt eis proprie patientibus tympanitẽ ¶ Medulle autem fiſtici ⁊ auellane ⁊ amigdale ⁊ qñꝫ conceduntur eiſ ĩ hora furtiua dactili ⁊ uue paſſe. Et đ fructibus recentibꝰ non conceduntur eis omnino niſi granata dulcia. Vino autem non appropinquet calidam habens hydropiſim Verum habens hydropiſim frigidam oꝫ ut nõ bibat ex eo niſi ſubtile antiqum paruũ non qum eſt ieiunus neqꝫ ſuper cibum: immo poſt horaꝫ ⁊ qum ſit deſcenſio cibi a ſtõ. ¶ Cliſteria uero ⁊ ſuppoſitoria ſint ita. Cliſteria enim ſint facta ex aquis extrahẽtibus aquoſitatem cuꝫ eis qui ſunt ſicut ſirupꝰ acetoſus ⁊ ſimilia. Collyriũ bene extrahens aquam. ℞. ſeminis urtice. v. numero granorum almeudunati. xxx. numero agarici kirat. vij. corticum eris darkimet. xxx. miſceanſ cum medulla panis et adminiſtreſ collyrium: ⁊ ſumant ex eo. vi. kirat aut. vij. De diureticis autem ſciendum eſt ꝙ omnia diuretica conferunt eis. Et ex eis que ſunt illis bona eſt medicamen prouocans urinam quod. ℞. urtice kirat. vij. helli nigri tantundem alkekengi darkimet. i. ſpice indice. ʒ. ij. permiſceantur ⁊ ſumantur cuius potio ſit. i. auꝛ cum ſirupo aleſeniati. Al. prouocans urinam. ℞. xilobaſ. ſpice caſie cymini radicis lilij ipericon floꝝ ſquinãti ãigdalaꝝ haſir et azabrie amomi ⁊ ſemerion et eſt ſpecies apij campeſtris: ⁊ petroſelinum ⁊ eſt ſemen apij montani calami: aromatici piperis alkekengi ſiſeleos ⁊ eſt aniuden romanum omnium ana. ʒ. ij. miſceantur omnia: ⁊ doſis eius ſit auꝛ duos.

¶ C. xiiij. de cura hydropiſis hypoſarche.

Radices uniuerſales iuuantes in curatione hydropiſ hypoſarche ſunt iſte: ⁊ cuꝫ hoc iã diximꝰ in ca hydropiſis aſclitis conditiones conuenientes ad curationes hypoſarche. Er in ea quidem qñꝫ accĩt neceſſitas phlomie ſi fuerit cauſa retentio ſan.. menſtrui: aut hemorroidaꝝ ⁊ fuerint illic ſignificationes repletionis. In phlomia .n. tunc erit ablatõ ꝑfocationiſ extinguentis. Et phlomia quidem uehementius eſt proportionalitas hypoſarche q̃ aſcliti et lenitas nature in eis eſt conueniens. Et qñ eſt cũ hypoſarcha febris: non timetur ſolutio uentris ⁊ eñõ cum phlomia neqꝫ medicine dum non remouenſ. Et trociſci de ſeebrã ⁊ potatio

coꝝ secundū ꝙ narrauimus in caᵒ asclitis uehementius sunt conuenientes hyposarche ꝙ̄ reliquis spetiebꝰ hydropisis ualde. Non ergo oꝫ ut retentio fiat: immo oꝫ ut soluatᵘ semper. Et si non cum alio saltem cum medicina tēperata: ⁊ confert uomitus ⁊ confert gargarismus mūdificans cerebrum ⁊ confert solutio uentris: ⁊ que melior est: est illa que est cū pilulis de reub. Et hydropisi quidem ⁊ proprie hyposarche adest exercitium. incipiens primum resupinando: deinde innitendo super dorsum aliis postea ambulando paulatim super terrā lenē arenosam ⁊ associetᵘ ei qui abstergat sudorem: ut non oppilet resudatio pᵃa ijᵃ ⁊ perueniant post exercitium ad calefactionem proprie solis: qm̄ ipse est fortis stipticitatis: ⁊ qn̄ uehementius fit calidus sol caueatur caput ut nō adueniat ei egritudo cerebralis ⁊ discooperiantur reliqua membra omnia ⁊ sit lectus coꝝ arena si inuenitᵘ: ⁊ cum pulueribus predictis. Qn̄qꝫ prouocatᵘ ab eo sudor abstergatur et ungatur cum eis que sunt sicut oleuꝫ cucu. asinini ⁊ similia ⁊ caueatur flatus uentorum frigidoruꝫ ⁊ oꝫ ut bibat dialacca ⁊ diacurcuma ⁊ alkekengi etiam ⁊ administrentur diuretica predicta ⁊ solutiua quibus est subtiliatio et exiccatio. ⁊ ex eis sunt trocisci de eupatorio cū iunipere ⁊ aqua radicum ⁊ in sirupo acetoso cum seminibus qum sit caliditas medicinaꝝ singulariū in asclitis conueniens in omnibꝰ istis ita ꝙ serapinum ⁊ costus ⁊ almezerion et euforbium. Et decoctio iuniperi iuuatiua est ualde si decoquantur sola secundum quantitatem ꝙ ex ea rubeat aqua: deinde sumatur pondꝰ. ʒ. iij. de iunipero. ⁊ bibatur de illa aqua desuper et sumātᵘ in potu etiam ameos ⁊ sal altabarzet ⁊ cyminum. In illa autem que fit a causa calida oꝫ ut phlomia fiat ut egrediatur uirus malum ⁊ prouocetur. Si autem sudor precedat rectificat complonē epatis per hoc ꝙ reducit eꝑ ab inflammatione ad complonem naturalem. Et cibatio hyposarche calide ⁊ frigide et tolleratio sitis eiꝰ est sicut in asclitis frigida et calida ipsa.

C. xv. de cura hydropisis tympanitis.

Qanon in curatione eius est ut euacuetᵘ humor humidus si ipsa est propter retentionem eius ut confortetur stōus si fuerit causa ipsius debilitas. Et tēperetᵘ eꝑ cum epithimatibus ⁊ aliis ita ut non superfluatius uaporatio. Et phlomia quidem non ingreditur in hoc caᵒ. nisi raro: immo melius est ut soluatur natura cum facilitate. Et oꝫ ut non adsit multiplicatio solutiorum ⁊ oꝫ ut administrētᵘ diuretica sed non sit superfluitas in eis. Superfluitas. n. in eis perducit ad generationem uapoꝝ plurimorum deinde administrentur fatientia eructuationē ⁊ soluentia uentositates. Et fricetur uenter eius cum alleis multotiens ⁊ uaporetᵘ cuꝫ milio ⁊ furfure si cōfert ei. Et similiter pilule ebibite ⁊ suppositoria. Et qn̄ꝫ necessarium est ponere uētosas eūatiuas super uentrem eius multotiens. Et oꝫ ut alienēt grana ⁊ oleza ⁊ lac ⁊ fructus recentes ⁊ si fuerit hydropisis tympanites ex malitia complonis calide oportebit ut ī potu dentur que sunt sicut aqua feniculi ⁊ meliloti ⁊ apij et camemille ⁊ tribuloꝝ ⁊ si fuerit hydropisis tympanites ex malitia complexionis frigide oportebit ut ī potu dentur cyminuꝫ ⁊ anisum ⁊ castoreū ⁊ ameos ⁊ masticentᵘ cyminum ⁊ tus semper. Et confectio de acoro cum nigella dicta in antidotario. Et iterum ameos ⁊ iuniperus cyminum ⁊ sal tabarzet. Suppositorium. ℞. cyminum ⁊ baurach ⁊ folia rute ⁊ fiat ex eis collyriuꝫ Et ex clisteribus oleum rutaceum ipsum solum aut cuꝫ baurac est resolutiuum uentositatum.

C. xvi. de doloribus hypocondrioꝝ.

In hypocondrijs eueniunt dolores mordicatiui ⁊ extensiui uentosi ⁊ alij. Et qn̄ꝫ fiunt propᵗ causam epatis ⁊ multotiens fiunt causa diaphragmatis: ⁊ qn̄ꝫ fiunt causa splenis: ⁊ qn̄ꝫ fiūt causa apatis in membris carnosis que accidunt in costis ⁊ non est timor in eis. Et qn̄ꝫ accidit illud in febribus ⁊ multotiēs currit in crisibus: si autē non fuerit dolor aut fuerit dolor puꝰ ad frigidiora tendens ⁊ humor decliuis ad partes capitis cadet crisis illic. ⁊ si fuerit cum dolore ⁊ punctura aut decliuis ad sumē ⁊ ad inguia: aut ad dorsū ⁊ alchatim tunc fit crisis cum solutione uentris aut prouocatione urine. Et qn̄ꝫ tendunᵗ hypocōdria ⁊ mirac uētris propter siccitatem sequentem malitiam complonis aut apostemata intrinseca: ⁊ tensio quidem hypocondriorum multiplicatur in febribus pestilentialibus.

Fen. xv. de felle et splene ⁊ dispositionibus eoꝝ.

Tractatus primus de anatomia fellis et splenis ⁊ ictericia.

C. i. de anatomia fellis.

Fel est cistis pendēs ab epate ad ꝑtē stōi ex tunica una neruosa: ⁊ hꝫ orificium ad epar ⁊ in ipso est meatus attrahens humorem subtilē conuenientem ei ⁊ choleram citrinā. Et continuatᵘ meatꝰ iste cū ipso epate ⁊ uenis in quibus generatᵘ sanguis. Et sunt ei illic rami plurimi neruosi quāuis sit introitus perpendicularis eius ex ꝯcauitate. Et hꝫ orificium ⁊ meatum ad partem stōi ⁊ intestinoꝝ in quibus mandat ad partes eoꝝ superfluitatē cholere ſm ꝙ diximus in libro pᵒ. Et huiꝰ quidem meatus continuatᵘ ramus cum duodeno. Et qn̄ꝫ continuatur res parua ex eo cum fundo stōi. Et qn̄ꝫ accidit res econtrario ⁊ peruenit maior continuitas cuꝫ uase grosso ad fundum stōi ⁊ minor ad duodenum. Et in plibus hominibus est meatus unus continuus cum duodeno. Introitus uero cannule sugentis choleram proximus ē introitui cannule uesice in uesica. Et d̄ cōsuetudine quidem medicoꝝ antiquoꝝ fuit nominare fel cisti minorem sicut d̄ cōsuetudine eoꝝ fuit nominare uesicaꝫ cisti maiorem De iuuamentis uero in creando choleram ē mundificatio epatis a superfluitatibus spumosis ⁊ iteruꝫ calefactio eius sicut accensio ignis sub uase et subtiliatio sanguinis et resolutio superfluitatum etiam cum motiōe egōnis ⁊ mundificatione intestinoꝝ ⁊ coarctatione eius quod mollificatur de lacerto in circuitu eius ⁊ non fuit creata in plibus fellibus uia ad stōm ut lauarentur humiditates cum cholera sicut lauantur humiditates intestinoꝝ: nisi quia stōus leditur per illas ⁊ patitur nauseā ⁊ corrumpitur digō in ipso per illud quod miscetᵘ cibo de humore illo. Et adueniūt ei ex uena pulsatili. ⁊ neruo qui continuatur cum epate duo rami ualde parui: ⁊ fel quidem sicut uesica unam habet tunicam compositā ex spetiebus uilloꝝ tribus: ⁊ qn̄ non attrahit fel cholerā aut attrahit sed non complete eueniunt ab ea nocumenta. Cholera. n. qum retinetur supra fel facit possidere apostemata epis ⁊ ictericiā: ⁊ qn̄ꝫ putrefit ⁊ facit accideꝫ febres malas. Et qn̄ currit ad membra urine cum superfluitate ulcerat. Et qn̄ currit ad membrū aliquod accidunt herisipila ⁊ formica. Et qn̄ spargitur in corpore toto quieta absqꝫ ebullitōe accidit ictericia. ⁊ qn̄ currit a felle ad intestina cum supfluitate facit īcurreꝫ solutiōꝫ

uentris cholericam ⁊ rasuraȝ.

❡ C.iij. de anatomia splenis.

Splen omnino est eũatorium fecis sanguinis ⁊ adustionis eius et sunt melãcholia naturalis ⁊ accidentalis. Et inest ei proprietas quedam ⁊ uirtus eiꝰ resistendi cordi ex latere ⁊ epati ⁊ felli ex latere. Q̃ũqȝ trahit turbiditatem sanguinis digerit ipsum. Et qñ acetosit aut fit pontica ⁊ fit ꝯueniens ad commouendum os stõi ⁊ preparandum ipsum ut coria ⁊ temperandum caliditatem eius ⁊ mandat eam ad ipsum in uena magna. Et qñ debilitatur splen a mundificatione epatis ⁊ que sequnt̃ ipsum ex melancholia: accidunt in corpore egritudines melancholice. s. ex cancro ⁊ uaricibus ⁊ elephãtia ⁊ impetigine ⁊ lentiginibus nigris ⁊ morphea nigra immo melancholia ⁊ lepra ⁊ reliquis. Et qñ debilitat̃ ab educendo illud qd̃ oȝ exire de melancholia ab ipsoꝝ oȝ ut fiat magnus ⁊ magnificetur et apostemet̃ ⁊ ut nõ sit ei quod generat̃ de mel̃ia locus in ipso: ⁊ ut retineatur illud qd̃ commouet os stõi. Et qñ mandat eam cuȝ superfluitate fortis fit fames. Et si fuerit acetosa ⁊ nõ fuerit superflua tunc facit uomitum ⁊ facit nauseam. Et qñȝ facit accidere in intestinis excoriationem mel̃icam mortiferam. Et qum ingrossatur splen arescit corpus ⁊ aresit ep ⁊ est magis nocens epati. Et qñqȝ aduzit̃ melancholia in splene declinans ad acetositatem temperatam. Et qñȝ effunditur plĩmum babomiabilis ad stõȝ ⁊ facit accidere uomitum mel̃icum. Et qñȝ est ei periodus ⁊ accidit ex ea subuersio stõi. Q̃ũqȝ multiplicatur eũo mel̃ie ⁊ non est illic fe. tunc est propter debilitatem retentiue aut fortitudinen expulsiue. Et qñ multiplicat̃ eius retentio est tunc econtrario. Et splen quideȝ ẽ mẽbrum longum linguosum coniunctum cuȝ stõ a sinistro suo usqȝ retro ⁊ ubi est dorsum attrahens mel̃iam cum collo continuato cum concauitate epatis ubi continuatur collum fellis ⁊ expellit ipsam cum collo orto ex interiore eius: ⁊ eius concauitas sequitur stõm ⁊ gibbositas ipsius sequitur costas ⁊ eius suspensio cum costis ⁊ non est cum ligamentis pluribus fortibus: immo cũ paucis uillosis uigoratis cum panniculis costaruȝ. Et ab hoc latere continuat̃ cũ uenis quietis ⁊ pulsatiuis. Et latus eius concauũ superficiale uenit super epar ⁊ stõm q̃uis sit equidistans inferiori parti epatis cadens apud inferius stõi: ⁊ continuat inter ipsum ⁊ inter stõm uena ĩcarnata cum unoquoqȝ eoꝝ ⁊ in ipso est suspensio etiam ⁊ sustentat ipsum a siphac constans ex duabus tunicis cum ramis qui ex ipso sep̃antur in eo plibus numero parue quantitatis intrantibus splen et zirbum. Et in splene quidem sunt uene pulsatiles ⁊ nõ pulsatiles plime in quibus sanguis digeritur et assimilat̃ substãtie ipius: deinde expellitur superfluitas ipsius. Et corpus eius est rarum ut facile recipiat superfluitates melãcholicas que ipsum ingrediuntur. Et tegit ipsum panniculꝰ ortus ex siphac ⁊ cõicat diaphragmati causa illius q̃uis sit panniculus diaphragmatis etiam ex siphac.

❡ C.iiij. de ictericia citrina et nigra.

Ictericia est alteratio coloris corporis feda ad citrinitatem tendens aut nigredinem propt̃ cursum hu. citrini ⁊ nigri ad cutem ⁊ que secunt̃ ipsaȝ sine putrefactione que si ei associaret̃ faceret accidere tertianam in citrina ⁊ quartanã in nigra. Et causa citrine sȝ plimum est ex parte fellis. Et causa nigre est ex splene ⁊ qñȝ accidit ut sit ex epate. Et qñȝ accidit ut sit causa citrine ⁊ nigre simul ipsa complõ cõis corpori. Loquamur ergo prius de ictericia citriña ⁊ dicamus q̃ ictericia citrina aut fit propter multitudinem generatiõis cholere citrine aut propter probibitione eũonis eius. Et multitudo eius qd̃ generat̃ ex ea: aut est propter membrum generans ipsam: aut propter materiam a qua generat̃ aut propter causas extraneas: ⁊ membrum quidem generans ipsam in natura est ep. Nam qum ipsũ ualde calefit propter causas calefacientes. s. aut propt̃ apata in epate ⁊ in meatu cholere aut propter oppilationem retinentem choleram a felle: aut propter caliditatem complõnis calide ⁊ calefit complõ epatis ualde ⁊ facit choleram ſm q̃ sciuisti in loco suo. Generans uõ ipsam non in natura est totum corpus. Nam qum ipsũ superflue calefit conuertitur quod in ipso est ex sanguie ad choleram ⁊ materia sunt cibi. Et qum sunt ex generẽ eoꝝ a quibus generat̃ cholera aut propter caliditatem ipsoꝝ: aut propter uelocitatem conuersionis eoꝝ ad caliditatem in stõ calido non eũant̃ a generatione cholere plime. Cause autem extranee sunt sicut caliditas extriseca dominans super ipsum ⁊ sparsa in eo propter cãm que est sicut morsus gererati aut serpentis aut percussio uespe grosse aut pũctura pediculi uulturis. Et quãdoqȝ faciunt eam medicie ebibite sicut fel leopardi ⁊ uipe qũ sunt tal̃r q̃ non interficiunt et uenenum sȝ q̃ plimũ apparet subito ⁊ ictericia quidem que fit propter multitudineȝ cholere qñqȝ fit eius sp̃sio ex ipsa propter uehementiam uictorie eius super sanguinem ⁊ qñȝ est secundum semitam expulsionis nature ⁊ est ictericia cretica. ⁊ hec ml̃titudo accit qñȝ ut generet̃ subito: ⁊ qñȝ generatur paulatim ⁊ in diebus aliquibus qñ illud qd̃ generatur non resoluitur aut propter spissitudinen cutis aut propter grossitiem materiei. Et propter has duas causas fit ictericia qum cõmouentur uenti septentriõales ⁊ in estate frigida: ⁊ qum retinet̃ sudor consuetus. Et multitudo generationis cholere qñȝ est in epate ⁊ qñȝ est in corpore toto ſm q̃ sciuisti ⁊ est propter apostemata calida ubicunqȝ sint propter illud qd̃ alteratur de complexione ad caliditatem quare multiplicatio fit generationis cholere: accidit ergo ictericia a uicinitate apatum calidoꝝ propterea quia alterãt complõneȝ: q̃uis qñȝ accidat illud etiam ſm semitam oppilationis ⁊ ⁊ probibitione eũonis. Et frigida sunt digniora ad generandum choleram nigram hec ergo est illa que facta est propter multitudineȝ. Facte autẽ propter priuatõȝ eũonis: aut est priuatõ ab epate aut felle aut ab intestis ⁊ membris aliis. ⁊ qñ non eũat̃ ab epate aut est causa in agente aut in instrumento: ⁊ causa que est in agente ẽ debilitas uirtutis separatiue: aut debilitas uirtutis expl̃siue. Et causa que est in instrumento est oppilatio meatus: aut eius qd̃ est inter epar et meatuȝ. Et hꝰ quidem generis est illa que generat̃ ab apostematibus epatis calidis et duris et hꝰ generis est ictericia que est cuȝ frigore propter debilitatem epatis quare constipant̃ eiꝰ meatus: ⁊ illa que est ex coarctatione etiã ut reliquis causis oppilationis. Et scias q̃ qñ peruenit oppilatio retinẽs choleraȝ in epate in quocũqȝ locoꝝ sit epatis ⁊ fellis oȝ ut ex ea fiat epar calidius q̃ est et generet̃ cholera plus etiam q̃ ea que generatur in dispositione sanitatis. Fcã autem causa fellis: aut propter debilitatem eius ab attrahendo ex epate ⁊ precipue qum est cum debilitate epatis a separatione et expulsione: aut propter uehementiam uirtutis attractionis ⁊ implet ipsum ualde uice una et non capit ipsam propter illud quod ipsum

repleuit ⁊ extendit ipsum deinde cadit uirtus eius et nõ
trahit: aut propter casum oppilationis in meatu eius ad
intestina. Et quãz fit illa oppilatio propterea quod uehemẽ
ter retinetur in epate illud quod ad ipsum concurrit de cho
lera subito propter multitudinem generationis: aut ue
hementiam expulsionis epatis: aut attractionis fellis quã
re cooperitur orificium meatus ex eo quod retinet ⁊ quã
uirtus alia debilitatur. Et quãz fit propter reliquas ca
usas oppilationis. Et illa que est in colica fit propte
rea quod hu. uiscosus glutinat faciem meatus: quare cho
lera non effunditur ad intestina. Et hec est illa cuius cã
est colica. Est eniz icteticia quedam que fit cũ colica ⁊
non est causa eius colica: immo sunt ambe simul cõican
tes in causa una et est oppilatio preterita que peruenit
ad meatum fellis antequam accidunt colica ⁊ prohibuit cho
leraz effundi ad itestina ⁊ abluere ea: postquam ergo hec fu
it prohibita ad hoc ut effunderetur ad intestina non fu
erunt abluta ⁊ multiplicate fuerunt in eis humiditates
⁊ cõmouerunt colicam et accidit ut cholera rediret ad
corpus: quare commouebit ictericiam. Et in omni qui
dem oppilatione in meatu epatis ad fel: aut in meatu
fellis ad intestina que est ex incarnatione aut poro non
separatur sanitas. Facta auten ab intestinis est illud quod
quidam existimant quod quãque accidit ut aggreget in intesti
nis et proprie colõ cholera plurima que iaz effusa fuit ad
ea et non egreditur ab eis propter causam: resoluẽtem:
quare non inuenit cholera que est in felle locum in quẽ
euacuet quamuis meatus sit apertus. Et hoc ualde paruz fit
⁊ quasi longinquũ: quoniam cholera quãn multiplicat ⁊ colligi
tur in intestino extrahit se ipsam et alia. nisi accidat sẽ
sui ut destruatur aut expulsiue ut cadat. Ictericia autez
nigra splenetica ipsa in modis sue generationis est secundum
ictericiam cholericam inquantum eius generatio ẽ propter
oppilationem utrorumque meatum: ⁊ inquãtũ eius genera
tio est propter debilitatem quarundam uirtutum et for
titudinem quarundam earum. Uerum ictericia nigra
epatica quãque est propter uehementiaz caliditatis epatis quã
adurit sanguinen ducendo ipsum ad nigredinez ⁊ facit
multiplicare meliam in corpore. Quod si ipsa inuenit ex
splene ⁊ meatu aliquid complet res ⁊ quãz est propter
uehementiam frigiditatis eius: quare propter ipsaz cõ
turbatur sanguis et nigrescit. Et quãz est illud frigus cuz
siccitate ⁊ quãz est cum humiditate. Et quãz est propter a
postemata fã dura. Ictericia uero nigra que est causa
corporis totius aut est propter uehementiaz caliditatis
corporis totius ⁊ adurit sanguinez faciendo nigrũ: aut
propter uehementiam frigiditatis ⁊ congelat ipsuz ⁊ de
nigrat eum. Et omnis ictericia citrina aut nigra que ẽ
propter corpus totum est causa uenarum precedentiuz in
toto corpore ⁊ est corruptio conuersionis sanguinis ad
ipsam secundum complexionem corruptionis conuersionis san. ad
mãz hydropisis hyposarche fãe: quamuis nõ sit illic cõruptõ
apparens in epate: imo fit in uenis tantum. Et tibi quidez
possibile est ut diuidas ⁊ scias quod ictericia nigra quãz fit p
pter multitudinem. Et quãz fit propter retentionẽ. ⁊ secundum
quod dictum est in citrina. Et quãz aggregantur utreque icte
ricie simul aut quia cholere et ei quod ipsi cõmiscetur ex
san. accidit adustio et fit nigra ⁊ componunt ambo hu.
aut quia in utrisque lateribus simul est nocumentũ. s. laterĩ
epatis ⁊ cholerĩ ⁊ laterĩ spleenis. ⁊ iam existimauerũt quidã quod cho
lera accidit subito et melia nõ accidit subito ⁊ fuit eorum iterũ ad
hoc quod causa generationis cholere est fortior causa gene
rationis melie. ⁊ melia generatur paulatim: ⁊ res nõ est ita

quamuis sit plurimum secundum quod ipsi dixerunt. Et quãz accidit ẽt
ictericia nigra ut fit crisis egritudinum splenis et que si
milantur eis quãn non reminiscitur natura tendẽs ad pñtẽ
excussionis propter causam nocitiuam. Et plurimis qui
dem habentium ictericiam citrinam accidit constrictio
naturarum eorum propter retentionez excitatoris mõ
dicatiui quem tu sciuisti. Et in illo qui habet ictericiam
frigidam et non curatur neque resoluitur eius materia ẽ
timor. Et pluribus eorum associatur mors subita. Relique au
tem speties sunt ictericie epatice que est ab apate: ⁊ est
illa quã dixit Hip. ⁊ dixit Quum epar est in icterico du
rum tunc illud est significatio mala. Et Hip. quidez iã
dixit in quibusdam que ad ipsum referuntur: quod ictericie
est speties mala in urina patientis quã est similitudo her
bi: ⁊ est cum ea profundatio in uentre ⁊ febris et tremõ
debilis ⁊ est debilitas in locutione ⁊ liquefactiõe ⁊ ista
interficit usque ad .xiiijm diem.

Capitulum .iiij. de signis ictericie citrine.

Scias quod in pluribus ictericijs citria ⁊ nigra tingitur uria
⁊ quanto urina est plus citrina est acutior ⁊ ma
gis significatiua sanitatis epatis ⁊ uirtutis eius. Fa
cte autem malitia complexionis calide in epate signa sũt signa
nota siue sint signa illa cum signis apostematum calidorum
aut non: sicut quum non albescit cum ea egestio ea albedine
quam habet in oppilatiua: immo quãz tingitur plus ⁊ non senti
tur grauitas que sentitur in oppilatiua ⁊ minoratur ap
petitu ⁊ multiplicatur sitis: ⁊ exiccatur corpus ⁊ rubescit
urina ⁊ raro fit subito: ⁊ si fuerit causa uehemẽtie calidi
tatis egritudinis cholera in felle ⁊ inflãmatio eius in ea
tunc signa eius erunt assiduatio citrinitatis coloris cor
poris ⁊ nigredo faciei solius ⁊ albificatio lingue ⁊ are
factio ⁊ constrictio nature: propterea quod cholera uehe
menter exiccat fecem et albedo urine ⁊ subtilitas eius in
dispositionibus propter retentionem cholere in corpore
absque expulsione: deinde uehementia citrinitatis eius:
deinde nigredinis ⁊ grossicies eius ⁊ uehemẽtia fetoris
odoris eius in fine. Uerum facta a malitia complexionis calide
in toto corpore est ut sit totum corpus calidi tactus ⁊ in
ipso sit pruritus ⁊ fit appetitus paruus cuz acceptione
grossi et dulcis ⁊ fit egestio proxima consuete tendens ad
lenitatem ⁊ similiter urina ⁊ ut uene sentiantur calide ual
de alterati coloris: ⁊ non fit cum albedine egestionis ⁊ gra
uitate partium epatis et fellis sicut ẽ in dispositione op
pilatiue: immo multotiens est egestio tincta ⁊ corpus lene
⁊ nõ appropriatur ex aliquo signorum eius singulari ei:
⁊ non fit subito sicut est quedam speties oppilatiue. Quod
si fuerit propter apostema calidum aut durũ scias signa eius
ex eis que dicta sunt. Ex oppilatiue autem signis inse
parabilibus sunt albificatio egestionis in pluribus horis aut
paucitas citrinitatis urine in cholore suo ⁊ grauedo in
mirac in latere dextro ⁊ dolor et inflatio apud cibuz ⁊
pruritus in corpore toto ⁊ lenitas somni super latus si
nistrum. Uerum ex cholera eius non albificatur cum ea e
gestio subito uehementi dealbatione: albificatur ergo egestio in
primis: deinde accidit ictericia ⁊ cum epatica non albi
ficatur egestio nisi gradatim. fel enim transmittit illud quod in
ea est de cholera paulatim usquequo erumpat et similiter
albificatur egestio paulatim usquequo compleatur albificatio eius
⁊ iam appareat ictericia. Et quando cadit oppilatio in meatu
qui est in felle ad intestina ⁊ non est in operationibus epatis
nocumentum preteritum neque mora nisi postquam leditur
eo ex retentione cholere in ipso ⁊ non inuenit uiam quia
fel sit plenum: tunc est amaritudo oris uehemẽtior ⁊ sitis

fortis: ⁊ cholerica quidem plurimum commouet colicaz aut associat ei sm modum quem innuimus. Et illaz ex oppilatiua cuius causa est frigus aut constipatio significant dicta preterita. Et ex summa eaz é dispositio corporis totius. Si autem causa eius est humor grossus significat ipsam regimen precedens. Quõ si eius causa fuerit nascentia rei alicuius aut incarnatio significabit ipsam assiduatio ictericie et assiduatio signoz oppilatiõis ⁊ paruitas iuuamenti administrationis aperitiuoruz ex clisteribus et alijs. Et in illa in qua causa est debilitas uirtutis expulsiue epatis aut discretiue non est tinctura urine uehemens ualde sicut est in oppilatiua i dispositione qua sunt uirtus discretiua ⁊ expulsiua fortes et nõ albificatur egõ pure ⁊ non sentitur grauitas que est ex oppilatione et inuenitur in reliquis operationibus epatis debilitas. Et qñz associatur ei egõ sanguinolenta ⁊ signa debilitatis. ⁊ illa in qua est causa debilitas uirtutũ fellis est cuz nausea uehementi ⁊ amaritudine absqz grauitate ⁊ est generatio eius paulatim ⁊ tinctura in egõne est inter albedinem et citrinitatem sed est in urina fõtis ualde. Et ictericia qum non est illic debilitas uirtutum epatis expulsiuarum. Quidam autem existimauerunt ꝙ in illa que est ex felle cum rectificatione epatis urina est sm colorem suum ⁊ dispositiones suas naturales et hoc est impole. Ep nanqz sanum expellit cholerã in primis ad fel ꝙ si nõ fuerit tunc ad urinã et probibet ipsam penetrare in sanguiné q̃tum potest. Uez qñ multiplicat remanentia urine albe cum ictericia aut paruz tincte est deterius ⁊ magis timendum ꝙ cadat habens eã in hydropisiz. ¶ Q.m̃ significat ꝙ oppilatio é ex frigore. Uenenosam autem significat morsus si est ab aiali si est a ueneno significant ipsam preterita sanitas ⁊ bonitas humorum ⁊ aduentus ipsius subito absqz alteratione egõnis ad albedinem. Eius uero que cretica est signa sunt qm̃ ipsa fit in egritudinibus acutis habentibus crises per eam: ⁊ sunt cum ea signa alia crisis sicut nausea ⁊ subuersio stõi ⁊ uomitus cholericus et uehemẽtia uigiliaz et sitis ⁊ paruitas appetitus cibi ⁊ amaritudo oris ⁊ paruitas anhelitus ⁊ siccitas nature. Et creticã quidem significat crisis tm̃: sed bonitas ⁊ malitia uerificant cum significationibus significantibus uicinantibus quẽadmõm de eis dicemus in ca° suo. Et pulsus quidẽ in ictericia citrina in plibus dispositionibus est paruus propter debilitatem uirtutis: sed est uehemẽs qm̃ cholera est leuis calida. Sed est durus propter uehementiam siccitatis ⁊ non est propter illud uelox: qm̃ uirtus non est cum illa fortitudine propter malitiaz cõplonis. Et cũ ictericia q̊ citria mltotiẽs egredit sudor citrinus

¶ L. v. de signis causaz ictericie nigre.

Nactaz quidem a splene solum significat qm̃ non est citrina: deinde fit nigra. Citrina enim nõ fit a splene oio. Lz nigra fiat quandoqz ab epate. Uez nigra splenetica uehementioris est nigredinis ⁊ separant ea signa duritiei splenis ⁊ magnitudo eius ⁊ dolores eius qui sunt in sinistro latere ⁊ ꝙ qñz sunt egõ ⁊ urina i ea nigre. Et qñz egreditur in egestione fex nigra ⁊ hoc é signum forte. Et qñz saluat urina qum nõ est in epate nocumentũ si non uenit ad ipsum nocumentuz aduentu superfluo. Est enim tũc salus eius significatio ꝙ ictericia est splenetica ⁊ in hac ictericia mirac qñz est extensuz cũ dolore ⁊ grauedine ⁊ sm plimum natura est constricta ⁊ qñz nõ est: ⁊ est digõ mala ⁊ est cuz ea malitia anime ⁊ tristitia ⁊ uarietas sine causa. Et qñz egreditur cuz ea sudor niger. Et factã propter oppilationem in meatibus significant grauitas uehemens ⁊ difficultas dormiẽdi super latus sinistrum. Et cum facta propter apa calidum durum sunt signa eius. Et cum facta propter debilitatem non est grauitas. Quõ si fuerit debilitas epatis etiam significant ipsam signa eius. Et factaz ex epate significant ꝙ nocumenta prima apparent in epate ⁊ splen est saluus aut lesus nisi cum eo nocumenta fuerint epatis facientia meliam. Et nõ est nigredo cura sicut i splenetica ⁊ significat ipsam nocumentum in urina. ⁊ si fuerit corruptio ex latere caliditatis ⁊ siccitatis erit nigredo ad citrinitatem decliuis. Et si fuerit ex latere caliditatis ⁊ hũiditatis erit illic citrinitas cũ rubedie sicut citrinitas quedam. Et si fuerit ex latere frigiditatis ⁊ siccitatis ⁊ frigus erit dominãs erit ad uiriditaté aut siccitas dominans erit ad nigredinem ⁊ si fuerit ex laterẽ fri. ⁊ hu. humiditate uincente erit ad citrinitatem quãdã ⁊ fisticitaté et si fuerit frigiditas uincens erit ad uiriditatem. Splenetice uero cholorator unus est.

¶ L. vi. de cura ictericie citrine.

Scias ꝙ intentio in curatione ictericie ad duas res tendit. quarum una est ut remoueat ictericia ipsa cum eo q̊ resoluit ipsam acute ⁊ ab oculo cum medicinis notis lauatiuis ⁊ cũ collyrijs oculi. et cũ medicinis solutione educentibus materiam facientem ictericiam. Et secunda uertitur ad causam ⁊ abscindit eaz et est aut rectificatio complonis aut confortatio uirtutis aut regimen apatis: aut apertio oppilationis aut eũo p phlomiam basilice aut saluatelle aut uenarum que sũt sub lingua ex eo quod narrauerunt quidam. Et si non fuerit illõ tunc uentosatione supra locũ epatis sub spatula dextra: aut sub eo in spatio q̊ é sub costis aut eũo que est cum solone uentris euacuante materiam ⁊ eũo cum uomitu. Naz ipse est iuuatiuus in omni ictericia. Uerum i curatione nocumenti ueneni abscissio cause é melius q̊ oz premittere quare oportet ut cum ea occupatio fiat primo. Et ictericie quidem cuius causa est ꝯ plo calida in epate aut in corpore aut in felle propter aliquam causarum preter ebibita ⁊ comesta ⁊ que sũt ex ambobus cura est si est illic replo sanguinea ⁊ cholerica cum eũone amboz in principio rei. Sanguis quidem per phlomiam sicut ex basilica: sed cholere per solutionem uentris cum eis que sunt sicut myrob. ⁊ fumus terre ⁊ sic cum scão. in lacte acetoso coagulato: ⁊ ad ultimum cum soluentibus cholerã aut spetiebus aque casei factis fortibus myrob. ⁊ scamonea ⁊ similibus. Descriptio aque casei bona. ℞. lactis caprini. lb. iij. ⁊ cartami quantum manu capi potest terat ⁊ distoluat digitis in lacte hora una: deinde colet ⁊ dimittat ut lac coaguletur in nocte deinde colet a caseitate sua et accipiat aquositas eius ⁊ proijciat super ipsam aliquid mellis aut zuccari aut salis indi pondus. ʒ. ij. Et si uis ipsam facere fortem pone in ea scamonee danic. i. ⁊ bibat ex ea sz mẽsuram que tolleratur tribus diebus: Et ex eis que ꝯiungunt mundificationẽ ictericie cum eductione matie per solutionẽ uentris est ut sumantur aque foliorũ rhaphãi. ℥. ii. casie fistule. ʒ. ix. ⁊ seminis atriplicis. ʒ. i. ⁊ aloes danic. i. ⁊ croci danic. i. Et h° é rectius ei q̃ é cũ apate calo in epate aut in meatibus ⁊ febrizitat etiaz. Et sit cibus sicut aqua ordei ⁊ olera ⁊ sm ꝙ sciuisti i ca° apatum epatis qm̃ non est in prolongatione sermonis utilitas. Qñqz apparet maturatio experiri ea in quibus est scamonea ⁊ aloes ⁊ similia postq̃ fregeris cum eis q̃

ſt ſic aq̃ cuſcute ⁊ endiuie ⁊ aliquoꝝ ex illis que ſciuiſti
⁊ ad ſumũ dũ nõ rẽouet̃ apa et rectificat̃ diſpõ nõ habe
asiſpez in curatione ipſius ictericie. ſed ſi febris non eſt
⁊ uirtus ſit fortis ⁊ illud eſt ſignificatio apatum: deinð
eſt inflãmatio tunc tibi ineſt adminiſtrare almoſoſat
⁊ cibos infr̃atos de piſcibus ⁊ cibos infr̃atos de carne
uaccina ⁊ hedina et aquas fructuum ⁊ ſuccos eoꝝ ⁊ ꝓ
prie aquam granatorum in ieiunio ⁊ acetoſum de car
ne uaccina ⁊ acetoſum de piſcibus ⁊ ſuccos olerum fri
gidoruꝫ. plurima nãq; iſtoꝝ quãuis ſint ex cibis tñ ieſt
eis proprietas fortiorum medicinaꝝ hꝰ caᵗi rectificãdo
ꝯplẽnẽ. Et ex curis hꝰ diſpõnis eſt illð qð .℞. ſucci foli
oꝝ rhaphani ⁊ ſucci mori partes equales bibat̃ ex eo
põdꝰ .ʒ. xxx: nã i ipſo intendit̃ ẽt itẽtio ipſiꝰ ictericie. Et
ſil̃r ſi fuerit iflãtio in felle. Et ꝯfert iſtis lac aſininum de
coctum cum pauco aceto ⁊ ſumat̃ in potu aut ſuccꝰ ap
ſinthi cũ aq̃ fr̃a ⁊ qñꝫ ꝯfert ut cibet̃ infirmꝰ pane azymo
⁊ ſale trito ⁊ endiuia plĩma. vij. diebꝰ. Hoc ei lauat fel
⁊ remouet putrefactiõem eiꝰ ⁊ ingroſſat illud qð ẽ i ea
⁊ iſtis quidẽ ñ ꝯcedit̃ ut bibãt uinũ niſi plĩme cõmiſtũ
Et ut non ꝑueniat niſi ad illud qð ẽ leue ex carnibꝰ ⁊
ad ius carnis auis. Et ois q̃ hꝫ ictericiaꝫ ex cã cal̃a oꝫ
ut deuitet uigilias ⁊ iram ⁊ motũ plĩmũ ⁊ balneuꝫ. Et
qñ cal̃itas ẽ in toto corꝫ ⁊ infr̃as epꝫ ⁊ ueſicã ⁊ infr̃as ue
nas. Et ꝓpe qñ admĩſtras balneatiõeꝫ cũ aq̃s fr̃is ⁊ te
pidis in quibus decocte ſunt medicine fr̃e ⁊ hũide. Aq̃
uero fr̃a actu et illa in qua ſunt uirtutes medicinaruꝫ ꝯ
ſtipantium ꝓhibent reſolutioneꝫ ictericie. Et iã admini
ſtrant̃ in curatione epatis ⁊ fellis calidoꝝ empl̃a ſuper
ea. Et qñꝫ dant̃ in potu trociſci de quibuꝫ ſunt troc. ꝯ
poſiti ex ſemine citroli ⁊ ſemine endiuie ⁊ ſemine lactu
ce ⁊ ſemine cucurbite ⁊ ſandalis et ſpodio ⁊ ro. ru. aſſũ
ptis equalibꝰ partibus proijciant̃ ſuper oẽs. ʒ. ij. ex eis
kirat. i. cãfore et fiant inde trociſci ⁊ bibant̃. Et ego q̃
dem iam expertus ſuꝫ iuuamentũ eorũ ⁊ fac empl̃ꝫ epi
in eo qð eſt in circuitu eius cũ ſuccis infrigidatis ſupeꝛ
niuem ⁊ duobus ſandalis ⁊ cãfora ita ut ſentiat̃ infrgi
datio interius. ipſuꝫ ei remouet ictericiã ⁊ albificat uri
nam in diebus aliquibꝰ. Si autem cã fuerit debilitas i
epate ⁊ felle curret̃ cum regimine predicto in debilita
te epatis. Nam cura ipſiuſ fellis eſt illa cura etiaꝫ. Ad
regimen autem apatis iam innuimus hoc ⁊ ꝯpleuimuſ
ſermonẽ in caº apatis epatis. In oppilatiua uero illud
qð cõicat omni oppilationi eſt cura oppilationis predi
cte in caº epatis ex phl̃omia ⁊ prouocatione ſi fuerit op
pilatio in gibboſitate ⁊ ex ſolutione uentris ſi fuerit in ꝯ
cauitate ſm neceſſitatem. ⁊ alienent a ſe õne qð ꝯſtipat
⁊ exiccat q̃uis ſit calidum: qm̃ ꝯſtipat meatuſ et oppila
tionẽ efficit fortem ⁊ ex eis que rectiora ſunt eſt ut pꝛe
mittaſ lenificationẽ eius ⁊ humectationẽ: deinde ſequa
ris eam cuꝫ apertione. Et ſit lenificatiuũ qñꝫ calidũ ⁊
humidũ ⁊ qñꝫ frigidum et hu. quẽadmodũ diſpoſitio fa
cit ipſum neceſſariuꝫ. Et qũ aperis in fine aut incipiẽ
do tunc ex eis que recta ſunt eſt ut ſaquaris illud ſoluẽ
do ſm q̃ tollerat ipſã ⁊ ſꝫ q̃ ꝑterijt de ſol̃one uẽtris
Et ſcias q̃ tu icipis cũ ſol̃one uẽtris ⁊ ñ efficit ipſſionẽ
tũ tibi ieſt uti fõtibꝰ uõitibꝰ ðiñ ſol̃tio forti. Et oꝫ ut ðs i
potu uice una ſm fortitudineꝫ. Et ſi fuerit oppilatio
ex naſcentia rei alicuius nõ exiſtimo q̃ ſit ei medicina.
Quidã autẽ dixerunt ei medicamẽ ⁊ dixerũt ſume ſuc
ci portulace ⁊ ſucci folioꝝ rhaphani ⁊ aque folioꝝ ñ ace
toſe omnium ſm exiſtimationem ⁊ fac bullire omnia ſil̃
⁊ colent̃ ⁊ ponant̃ q̃tuꝫ illud de ſucco acetoſe cum ali

quantulo herbi ꝯtriti. Et dixerunt in potu det̃ ex eo
aliquid cum ſemine rhaphani ⁊ ſemine melonis excor
ticatis ⁊ cõiſtis cũ quarta ãboꝝ coſti et myrrhe. ¶ Et
ſi fuerit oppilatio ex ſiccitate ea contractiõe ⁊ illud ẽ ex
eis qð ſignificat corpuſ: tunc adminiſtrabis lenificantia
ex ſubtiliantibus choleram ſicut mucilagines ⁊ ſicut ſe
ueſtem ⁊ ſimilia cum oleo amigdalino. Quod ſi oppila
tio fuerit ex apate calido tunc cura eius erit cura ipſiꝰ.
Cum ergo maturat̃ ſis audax ad dandum in potu diu
retica ſicut aniſum et feniculum ſine timore: ſil̃r ad edu
cendam ſolutione uentris choleram. Et ſi fuerit apoſte
ma durum tunc res in ipſo erit difficilis. oportebit eniꝫ
ut curet̃ apoſtema duꝝ. Et uſq; quo fiet illud oportebit
ut intendatur intentio ictericie ipſius cum eis que dice
mus. Et medicine quidẽ ſingulares ſolutiue in hoc ca
pitulo predicte ſunt in capitulo oppilatiõis epatis. Et
ex aperitiuis bonis proprijs huiuſ capituli ſunt ſquilla
⁊ aſſaꝝ ⁊ aniſum ⁊ agaricus ⁊ ea in quibus ſunt cum a
pertione intentiones alie. Aut ſumantur granoꝝ pinee
maioris. ʒ. xxx. ⁊ paſſulaꝝ ẽucleataꝝ. ʒ. v. ⁊ ſulfuris citri
ni auĩ. ʒ. ⁊ epithymi ⁊ ſeminis apij montãi ⁊ ciceris ni.
⁊ turis albi omnium ana. ʒ. ij. terant̃ et cribelentur ⁊ ſu
matur ex ſuma coꝝ. ʒ. i. ⁊. ʒ. cum aqua feniculi ⁊ admini
ſtret̃ diebus aliquibus ſimiliter eſt eniꝫ ſanatiuũ: ⁊ nos
iam experti ſumus ipſum multotiens. Et aſiniar eſt ex
melioribus medicis ictericie. Et debilior iſta ẽ i qua ẽ
oppilatio in meatibus cholere. Sed cliſteria ⁊ ſolutia
ſunt conuenientiora in eis. Et ad ſumum ſolutiua ex eiſ
que ſunt ſicut epithymuꝫ ⁊ polypodiuꝫ ponãtur in eis
iſte medicine. Deſcriptio bona ad illud. ℞: granatoruꝫ
ʒ. iiij. agarici. ʒ. iij. ⁊ ſucci eupatorij. ʒ. iij. informent̃ ex e
is pilule ⁊ bibatur ex eis. ʒ. i. ⁊ iteret̃ mltotiens. Et qñ
chronica fit icterticia oppilatiua tunc neceſſariuꝫ eſt ſu
mere diacurcuma ⁊ tyriaca aut ſimilia ex eis que aperi
unt cuꝫ fortitudine ⁊ ſil̃r dialacca. Et qñ eſt cũ oppila
tione febris tunc atriplices ſunt boni ualde. qm̃ ſũt api
tiui ⁊ extictiui. Et ſimiliter radix lactuce de aqua de q̃
ſumatur pondus. ʒ. ij. cum melle. Et ſimiliter aqua cuſ
cute et endiuie ⁊ myrrha cum rotulis caſie fiſtule cuꝫ o
leo amigdalino amaro ⁊ dulci. ¶ Curationes autem
ictericie in quibus attenditur intentio egritudinis ipſiꝰ
⁊ reſolutionis eius lꝫ in eis ſint apertio oppilationum
⁊ reliqua iuuamenta alie ſunt potiones: ⁊ alie ſũt ablu
tiones ⁊ alie ſunt ſternutationes. Et plurimũ iuuamẽ
tum eaꝝ eſt in oculo ⁊ facie. Et alie ſunt que ſũt regimẽ
cõe ſicut eſt adminiſtratio tine cum aquis fortibus. Et
qñ incipit mingere mingat in tina qm̃ eſt cura eius.
Et qñ egreditur ex balneo cooperiatur ut non adue
niat ei frigus oio ⁊ dormiat coopertus. Ea uero que
ſunt preter balneum ex illis que adminiſtrant̃ uſu me
dicine ſunt que extrahũt ex cute ictericiam. Et medici
ne que extrahunt illud qñꝫ extrahunt ipſum aut cuꝫ ſo
lutione uentris aut cum ſudore. Et melius eſt ut ſit ſu
per exercitiũ ⁊ laborem ⁊ ſitiꝫ ⁊ proprie qñ eſt faciens
ſudare potus. Et ſimiliter poſt balneũ ⁊ illi qui ſue icte
ricie curationeꝫ uult cum reſolutione nocẽt frigus ⁊ ſe
ptentrio. niſi uelit per ea reſiſtere medicine calide ⁊ ag
gregaĩ eã ſicut ſumit in potu piper: deinde poſt illud ſe
deat i aqua frigida. Et dicit̃ q̃ patiẽtes ictericiaꝫ iuuã
tur per conſiderationem in rebus citrinis. Illud enim
mouet naturam ad expellendum materiam citrinaꝫ to
tam ad cutem: quare adiuuatur adiutoriuꝫ curationis
in ea. Ego uero nõ ſũ ex illis qui negem hꝰi curatiões

ſicut ſunt plures eorum qui philoſophantur ad eas. Et ex medicis bibitis cognitis ē ut ī potu ſūat ſtās in ti na.℥.ij.ſucci rhaphani cum.ʒ.ſ.baurac ⁊.℥.i.uini. Nā ipſa non morantur quin extrahant ex ea citrinitatem. Et iterum ſumatur manipulus aſpagi ⁊ pugillus cice ris ⁊ decoquātur in uaſe uitreato cum.v.aſceit aque ď qua in potu ſumatur miſta cum uino ſi nō eſt fe.⁊ ſi eſt fe.potetur ſola:deinde ſedeat in tina aque in qua deco ctus ē capillus ueneriſ ⁊ egreditur ex eo cholera:⁊ ite rum floris nitri pondus.ʒ.ij.cum uino antiquo: dimit taꝛ in nocte ſub celo ⁊ ſumatur in potu. Et de balneati one fiat illud qḋ dictum eſt. Aut ſumātur in potu ſquil la aſſata cū.vi.partibus ſalis aduſti ⁊ doſis ſit.ij.auꝛ.in ieiunio aut ſumatur in potu leporiſ marini pon.ij.ʒ.pul uerizati ſuper ouum ſorbile ⁊ ſorbeatur. Aut corticiſ granatoꝝ.ʒ.iiij.arſenici pondus.ʒ.ij.ſumatur ex eiſ ſimꝛ quātū tollerat pollex ⁊ ſumatur in potu cū.iij.℥. lactis aſinini aut pondus.i.ʒ.⁊ qḋ ē ſupra fenugreci ⁊ ſumaꝛ ī potu cum aqua ⁊ melle ⁊ ſedeat ī tina aque frigide: aut ſumatur capillus ueneris tritus ⁊ accipiaꝛ ex eo.ʒ. iiij cum aqua in q̄ decoctū ē aniſum. Aut ſuccus acetoſe cum aliquantulo uini: aut ſtercoris canis comedētis oſ ſa alba non nigra pond⁹.ʒ.iiij.cū aqua mellis aut folio rum ſicle exiccate.ʒ.iiij.cum uino permiſto fiat illud tri bus diebus: aut ciceris nigri.℔.i.capilli ueneris mani pulus unus decoquāꝛ in aqua donec conſumaꝛ tertia ⁊ ſumatur ex ea in potu.℥.i.aut ſucci rhaphani.℥.ij. ui ni.℥.i aut ciceris nigri.℔.i.carpobalſami turis ſeminiſ feniculi omnium ana pugillus.i.decoquāꝛ in.vi. aſceit aque donec conſumaꝛ tertia et ſumātur in potu ex ea ℥.ij. ¶ Et ſi nō fuerit fe.potenꝛ cū uino: aut cinnamōi quātitas quā tollerāt tres digiti cū uino et melle medie tatis ſm menſuram.℥.i.⁊.ſ.aut cū aqua et uino aut ſēi na almabaleb excorticata ex corticibus ſuis de quib⁹ in potu ſumaꝛ pondus.ij.ʒ.aut rubee tincture.ʒ.i.in o uo ſorbili.aut ſumatur limature cornu ceruini kirat ꝭ xviij.⁊ ſumaꝛ in potu cū ſirupo begurſericon: aut ſumā tur grana pinee ⁊ ameos ⁊ ſtaphiſagria ⁊ ſumat ī potu eger ex eis.aut piperis ⁊ ſtercoris canis albi comeden tis oſſa cochliariuꝫ.i.cum uino.aut impleaꝛ colloquin tida eiecto ex ea qḋ intra eſt uino ⁊ aqua ⁊ bibaꝛ: aut ď tur in potu de felle urſi in uino: aut ſumaꝛ cornu cerui. ʒ.i.⁊ tertia ⁊ ſulfuris pondus.ʒ.ij.⁊ bibaꝛ illud: ⁊ biba tur poſt illud uinum: aut ſumaꝛ ⁊ proprie in oppilatia reubar.ipericon capilli ueneris olibani rubee tinctorū partes equales ⁊ doſis ſit.ʒ.i. Et medicine quidem ſin gulares que ingrediunꝛ in hoc ca° ⁊ ſūt aperitiue ēt ſꝛ apſinthium aniſū aſſarum acorus rubea tinctoꝝ gentia na xilobaꝛ.agaricus condiſi nux cupreſſi coſtus utraqꝫ ariſtol.ex eis que dicuntur ⁊ ſunt leuia eſt ut ſumaꝛ in potu cerebrum alcubugi in uino puro aut ſumanꝛ uitel li duorum ouoꝝ ⁊ conquaſſenꝛ in medio aſſacruati uini ⁊ bibantur. Et ex eis que laudantur uehementer ē ut ſumanꝛ in potu de lūbricis terrenis exiccatis: qm̄ ipſi mondificant ſtatim. Et ſiꝛ fel urſi. Et ex eis que expta ſunt ēt eſt ut denꝛ in potu radices acetoſe ⁊ ſtet in ſole ⁊ ambulet poſt illud hora una donec calefiat ⁊ ſitiat. Deinde ſumat decoctionem capilli ueneris ⁊ rubee tin ctoꝝ ⁊ mente. Et ſimiliter ſi bibaꝛ poſt balneum. Et ex diureticiſ proprijs ei eſt ut ſumaꝛ nucis cupreſſi pon dus.ʒ.ij.cum pondere.ʒ.ij.caſie lignee ⁊ bibatur cuꝫ ui no antiq°. Deinde ſedeat in tina in qua decoctuſ ſit ca pillus ueneriſ aut aniſum poſt illud hora una donec ca

leſiat: qm̄ minget ictericiam totam. Et qn̄ꝫ iuuanꝛ cum carne eritij propter fortitudinem ſue prouocationis ⁊ mundificationis ⁊ conuenientie ſue ad epar. Et aqua cuſcute qn̄ bibiꝛ ex ea ſacraiati.i.cum ſemine apij ⁊ zuc caro altabarzet eſt iuuatiua. Et ex ſolutiuis proprijs e is eſt ut perforeꝛ colloquintida et expellatur illud qḋ ē in ea ⁊ impleaꝛ uino ⁊ bulliat ſuper prunas et coleꝛ ⁊ bibaꝛ. Et ex eis que nos probauimus eſt ut ſumaꝛ alo es.ʒ.i.⁊ ſcamonee danic.i.⁊ ſalis naptici.ʒ.i. quarta ⁊ rubee tinctoꝝ ⁊ agarici amboꝝ ana.ʒ.ſ.fiant ex eiſ pilu le ⁊ bibanꝛ in aqua de ſeminibus medicinaꝝ quas dixi mus. Et nos iam diximus cliſteria ī ātidotario ad hoc ca^m. Et ex ſternutatorijs ſunt ſucci quib⁹ ſternutatur ſicut ſucc⁹ cucumeris aſinini ⁊ ſuccus folioꝝ naſturtij ⁊ ſuccus cupreſſi ⁊ ſuccus ciclamis ſicut eſt aut conte ritur ciclamen ⁊ infunditur in lacte mulieris in nocte: deinde exprimiꝛ in mane et tepefit ⁊ diſtillaꝛ aut ſucc⁹ radicis alfarfaſa exprimitur ⁊ bullitur cuꝫ ſābacio bul litione leui ⁊ in ipſo ſit paꝝ galie ⁊ fiat cum eo ſternuta tio: aut ſuccus radicis rhaphani contriti cuꝫ folijs ſuiſ. ¶ Et ex ſuccis qui non ſunt caliditatis magne eſt ſuc cus ſicle ⁊ ex ſuccis frigidis eſt ſuccus ſemperuiue aut ſuccus alefuis fluuialis ⁊ acetuꝫ ipſum qn̄ꝫ ſugiꝛ narib⁹ ⁊ retineꝛ hora una infirmus in pila balnei: qm̄ eſt bona curatio.⁊ ſimiliter ſi infundatur in eo nigella die ⁊ no cte: deinde coleꝛ ⁊ fiat caputpurgiū ⁊ odoret ex ea ſola ⁊ permiſta. Et ex eis que ſunt preter ſuccos eſt ut ſūaꝛ ſtaphiſagrie quarta.ʒ.i.⁊ teratur et diſſoluaꝛ cum aqua coriandri et olei amigdalini.ana.ʒ.x.⁊ fiat cuꝫ ea caput purgium ipſo exn̄te in tina aut pila aque in balneo. Et qn̄ꝫ miſcentur cuꝫ ea aliquid ordei ſicci ⁊ aliquid a ceti uini. ¶ In oculo uero ipſo aſſidueꝛ ipſius ablutio cum aqua roſ.⁊ aqua coriandri ⁊ aqua niuis. Abluti ones uero habētibus ictericiā ſunt aque in quibus de cogunꝛ capillus ueneris ⁊ ſceba ⁊ maiorana ⁊ polium ⁊ camemilla ⁊ alaniuden proprie ⁊ tribuli ⁊ anetum ē radix in eis. ¶ Et qn̄ꝫ ponitur propter calidam icteri ciam in eis acetoſitas citri: qm̄ eſt uehementiſ abſterſio nis cum ſua inciſione in omni tinctura.⁊ qn̄ꝫ aſūuntur ex iſtis rebus empꝉa ⁊ aſſūunꝛ ex eis olea quibus ſit iū ctio ſicut oleum albacuen ⁊ oleum camemillinum ⁊ ole um anetinum et iterum oleum congelati uue ⁊ oleum ď lilio. In ictericia uero cretica oꝫ ut qum excutit infirm⁹ intendat cum ea intentione ipſius egritudinis cum laua tiuis ⁊ diureticis mundificatiuis ⁊ fortaſſe non indiget ſolutione uentris ⁊ fortaſſe ſufficit balneum ſolum. Q.ď ſi uideris in urinis eoꝝ et egōnibus paucitatem tincturē ſcias ꝙ mā in eiſ eſt groſſa qꝛ conforta illud cuꝫ quo me dicas ex lauatiuis notis ⁊ ſimilibus. Venenoſe aūt cu ra eſt tyriaca ⁊ mithridatum propterea quia ꝛſiſtit ue neno: deinde bibat aquā malorum acetoſoꝝ ⁊ aquā gra natorum ⁊ ſuccum endiuie ⁊ portulace ⁊ mucilaginē pſilij ⁊ almirberis ⁊ omnia in quibus eſt in ſꝛatio cum uirtute tyriace. Et in ipſa quidem iam expertum fuit ī principio qum accidit et proprie qum uenenum ē ebi bitum ut bibatur lac aſſidue cum oleo amigdalino. Re gimen aūt ipſoꝝ cum cibis iam docui ipſum in ꝯpꝉone calida abſqꝫ debilitate manifeſta ⁊ ſine oppilatiōe. Op pilatiuā uero et debilitatiuam ꝯgnoſces per ea que di cta ſunt in capitulo epatis. Et cib⁹ quidem ictericoꝝ eſt ille qui alleuiat ⁊ ſubtiliat ⁊ in quo eſt apertio. Et ius piſciū confert eis proprie cum eis que prouocāt ⁊ ſub tiliant de illiſ que dicemus in ſine capituloꝝ.

C. vij. de cura ictericie nigre aggregate uitio splēis.

In illa quidem que splenetica est considera an sit illic repletio sanguinea plīma: quare phlōma basilicam sinistrā et saluatellam post eā: deinde occupa te cum splene ⁊ rectificatione oppilationum eius et apatū ipsius ⁊ debilitate eius. Et si fuerit causa eius multitudo melancholie propter illud qđ generat ipaꝫ ex uirtutibus ⁊ cibis sm̄ ꝙ dictum est. oꝫ ēt euāre eam cum eis que ipsam euānt. Ex illis est decoctio scolopendrie cum helko dicta in antidotario et euēt ex ea multotiēs. Et decoctō epithymi sꝫ hūc mōꝫ. ℞. myrob. nig°. ⁊ keb. oīū ana. ʒ. x. fumiterre scolopendrie polypodij ⁊ floruꝫ squināti omnium ana. ʒ. v. radicum apij ⁊ feniculi āboꝝ ana pugillum. i. helki nigri pondus. ʒ. ij. decoquant in tribus. ℔. aque donec remaneat quarta ⁊ proijciat sup ea epithymi. ʒ. v. ⁊ bulliat ebullitōe leui: dinde colet ⁊ ponant cum ea hiere picre. ʒ. xxx. Et similiter pilule fa cte de myrob. nigris et epithymo ⁊ sale indo: ⁊ agarico et corticibus radicū capparis. ⁊ qn̄ fit euo det in potu lac camelaꝝ ⁊ si non reperitur aqua casei facta cum sirupo acetoso de seminibus ⁊ spodio ⁊ polio. ⁊ medicie subtiles que sunt ex scolopendria ⁊ radice capparis ⁊ similibus. Et aqua in qua decoqunt folia tamarisci ⁊ radices ⁊ aqua folioꝝ capparis ⁊ aqua folioꝝ rhaphani ⁊ sirupus acetosus ⁊ silr aqua solatri ⁊ aqua apij si fuerit caliditas. Et sirupus acetosus in quo decocta sūt scolopendria ⁊ folia capparis ⁊ fructus tamarisci ⁊ polium. Et si fuerit in splene apa calidum oportebit ut n̄ sit superfluitas in calefacientibus. Et si in ipso sunt oppilationes tunc aperitiua fortis predicta in ca° epis iuuatiua sunt etiā. Et ego dicam in ca° oppilatiōis splēis medicinas que ei proprie sunt. Et si est causa debilitas attractionis splenis tunc de illis que necessaria sunt est ut tu ponas super ipsum uentosas sine incisione. Et ut administret exercitium ⁊ empla confortantia splenem sicut illud qđ fit ex apsinthij ⁊ cordumeni et floꝝ squināti et albasce ⁊ centauree et radicum capparis omnium ana parte. i. et ex ros. ꝑtibus. ij. et ex bdellij parte. i. s. et ex ammoniaci partibus. vij. et decima partis fiat ex eo emplm. Et qn̄ abluitur fiat cum aceto puro forti in quo bulliant anetuꝫ et baurach et sal et ruta et calamētum et si fuerit in causa ictericia nigra caliditas epatis curet ep cū subtiliatiuis: et si fuerit frigiditas curet cū tyriaca maiore prope et cum medicinis notis. Et si fuerit causa in ea corpus totum fac in primis illud quod conuenit epati ut patiantur ab eo uene: deinde cōpori. Ipsam autē ictericiam cura cum eis quibus curas ipsā ictericiam citrinā ⁊ cum eis que de illis fortiora sunt. Et qn̄ aggregant ambe ictericie simul ⁊ est repletio ⁊ indiges phlomia. Phlōma tunc ambas manus ⁊ euā eas ābas diebus aliquibus ⁊ aggrega inter duo regimenta ⁊ da in potu inter ea ambo decoctionē apsinthij ⁊ epithymi et aggrega aquas folioꝝ rhaphani tamarisci ⁊ salicis omnium ana. ℥. i. ⁊. s. aque solatri. ℥. iij. aque foliorū capparis. ℥. ij. aggrega ⁊ fac bullire omnia cū. ʒ. x. casiefistule ⁊ proijce super ea pondus. ʒ. xxx. hiere picr ⁊ pondus. ij. danic croci ⁊ pondus. iij. kirat. scamōee assate in cepe et expecta duobus diebus ⁊ post illud bibatur aqua casei ⁊ sirupus acetosus. Cibi autem in oībus illis sunt cibi leues noti ⁊ pisces alredradu ⁊ ex pullis impinguatis ⁊ ex oleribus endiuia ⁊ apium ⁊ ꝯdita ꝓpria ⁊ capparis cum aceto.

Tractat⁹ secūdus de reliquis dispositionib⁹ splenis.

Sermo uniuersalis. Ca^m. i. de egritudinib⁹ splenis.

Spleni accidunt oēs species egritudinum predictaruꝫ. s. de egritudinibus complonis ⁊ compositionis sicut oppilationes ⁊ solutio continuitatis ⁊ similia ⁊ apata cuꝫ speciebus suis. Et scias ꝙ qn̄ splen in pinguatur extenuat corpus: qm̄ i primis ostruit uirtus epatis uehementer cum contrarietate quare minorat generatio san. ⁊ cum hoc ipse attrahit de sanguine illius infirmi rem plīmam propter magnitudinem sui. Et penitus extenuatio splenis significat bonitatem hūorum ⁊ pinguedo eius malitiam hūorum. Et qn̄ꝫ conuertunt egritudines splenis ad febres commistas sicut ipse qn̄ꝫ generāt ab illis egritudinibus. Ipse enim generantur multotiēs ex tertiana non pura ⁊ ex febribus pestilentialibus ⁊ fe. ꝯmistis: ⁊ plīme quidē egritudines splenis sunt autumnales. Et color habentis eas est decliuis ad citritatem ⁊ nigredinē. Et qn̄ꝫ perueniunt egritudines splenis ad stōm ⁊ fortasse addunt in appetitu eius ⁊ qn̄qꝫ destruūt appetitum ipsius: ⁊ qn̄ꝫ cogunt ipsum qum propinqua est digestio ad euomendū rem acetosam ex qua ebullit terra absqꝫ nocumento ⁊ absque dolore. Et urina sanguinea bona est in fine egritudinum splenis. Et similiter grossa in qua est fex ⁊ uiscositas que est in ipsa est similis uiscositati sanguinis: ⁊ qn̄ꝫ resoluitur per eam fe. ex febribus egritudinum splenis: quare resoluitur ꝑ eā splē.

C. ij. de signis ꝯplonum splenis.

Calidam significant sitis ⁊ inflātio in sinistro ⁊ corruptio uirtutis eius que attrahit melīā. Frigidam uero significant debilitas attractionis eius ⁊ casus appetitus ⁊ iteratio fastidiose sacietatis ⁊ multitudo rugitus et eructuationis. Et significant siccam duricies ⁊ debilitas corporis ⁊ grossitudo. san ⁊ uehemētia nigredinis coloris. Et humidā significant lenitas lateris sinistri ⁊ mollities corporis et nigredo trahēs ad albedinem plumbeam.

Cap^m. iij. de cura.

Est proxima curationibus epatis ⁊ indiget ut sint medicine fortiores ⁊ penetrabiliores et ingeniet eoꝝ penetratio cum eis que penetrare faciunt: ⁊ cum eis que obseruant uirtuteꝫ super eas usqꝫquo perficiant operationes suas. Et scias ꝙ dr̄a inter curationes spleneticas ⁊ epaticas est in fortitudine ⁊ debilitate ⁊ labore ⁊ alleuiatione. Ep. n. est dignius ut alleuietur cum eo. Et non sit superfluitas in confortando illud q° curat. Et non afferat super ipsuꝫ medicine acute nimis sicut acetum forte nisi i necessitate. Et splen econtrario illius eget ut adiuuet medicine eius cum eo qđ conseruat uirtutem earum ⁊ cum eo qđ penetrare facit. Et spleni quidem sunt medicine que sunt proprie ei: sicut cortices radicis capparis ⁊ sicut scolopendria ⁊ āmōiacum ⁊ alleum siluestre. Et qn̄ꝫ necessarium faciūt egritudines splenis ut phlomet basilica maior ⁊ phlomet saphena: immo phlomet utriqꝫ guidegi.

C. iiij. de apatibus splenis calidis ⁊ frigidis ⁊ duris et quoꝝ durities est in fieri apa.

Scias ꝙ minorant in splene accidentia apatū calidoꝝ et fixio ipsoꝝ simul: immo qn̄ꝫ accidūt spleni apata calida. festinant aūt ad duritiem: qm̄ sanguis qui peruenit ad eum ut nutriatur ipso est sanguis spissus qum ponitur in apate quare indurat. Plura ergo apata splēis sunt dura mollia uero sunt in quibusdaꝫ

horis. Et plīmū q̄ꝺ accit in ipso de apostemate calido
est sanguineum: et cholericum accidit ī ipso raro: et du
rum est in inferiore parte splenis propter grauitatē ma
teriei. ⁊ figure eius sunt. iiij. rotunda et lata ⁊ longa ⁊
grossa ⁊ longa subtilis. Phlegmaticum uero accidit ra
ro. Et spleneticus quidē est qui habet duritiem ī sple
ne suo: aut propter grossitudinem sue substantie quāuis
non perueniat ad finem ad quem peruenit apā aut pro
pter apā durum in ipso ⁊ primum quidem est leuiꝰ. In
quit Hip. si spleneticus inuenit dolorem interiorē ē ma
gis saluum: ⁊ illud qm̄ in ipso speratur adbuc sensus.
Et dixit quando accidit ei fluxus uentris cum sanguīe
est melius. s. quia speratur cum ipso resolutio materiei
splenis eius. Si autem perseuerauerit aduēiet ei lubri
citas hydropica et morietur. Et causa in eo est domini
um frigiditatis super complx̄onem. Et dixit illi qui catā
rum hꝫ nō accidit splen: ⁊ in hoc est cōsideratio. Et for
tasse multitudo catarri est significatio hūiditatis complx̄o
nis eius ut sit illud in proximo futuro. Et in liº Hip. il
le qui hꝫ dolorem in splene suo ⁊ currit ex eo sanguis
rubeus: ⁊ apparent in corpore ipsius ulcera alba nō le
dentia moritur in die secundo: ⁊ si non cadit appetitus
eius. Et qn̄ꝫ terminant̄ apostemata splenis fluxu sāgui
nis narium ēt et proprie ex latere sinistro ⁊ apātibus
apud aures difficilis suppurationis ⁊ apertiōis propt̄
grossitiem materiei. Et laudabilior urina eoꝝ est grossa
sanguinea. ¶ Et urina in qua est fex uiscosa: qn̄ꝫ signifi
cat sanitatem splenis et destructionem eius. Et dixerūt
quidem qum fuerit in urina sicut suspensio san. ⁊ febri
citans habuit splenen extenuat̄ uel destruit̄ splen eius.
⁊ qn̄ꝫ contingit in quibusdam hominibus ut multitudo
splenis generetur ⁊ remaneant secundū illud tēpore lō
go ⁊ sint secundū salutem dispositionū suaꝝ apparenti
um spatio prolixo: q̄uis qn̄ꝫ accidant ex magnitudine
eius nocumenta plurima ⁊ secumdum materiam effici
entem ⁊ secundum uirtutem splenis. Et scias q̄ splē qn̄
q̄ꝫ apostematur post apostema epatis secūdū semitaꝫ p
mutationis: ⁊ illud est melius q̄ ut permutetur aposte
ma splenis ad epar.

¶ C. v. de signis

COmmunicant apāta splenis oīa in grauedine
⁊ in magnitudīe ⁊ doloꝛ extēso usq̄ꝫ ad diaphra
gma ex latere sinistro ⁊ qn̄ꝫ ascendit usq̄ꝫ ad furculam ⁊
ad humerum sinistrum per cōitatem furcule. Et qn̄ꝫ
facit anhelitum duplum existentem secūdū formaꝫ an
helitus fletus infantis quoniam apostema impedit dia
phragma ad hoc ut uadat in motu anhelitus quare stat
subito propter lesionem deinde redit: ⁊ dum non est a
postema magnum non comprimit diaphragma. Nam
communicatio splenis ad diaphragma mioꝛ ē cōmūita
te eius ad stōm etiam. Sensus enim sentit splenis infla
tionem ⁊ corpus alleuiatur et qn̄ꝫ accidit ex apostema
tibus splenis ⁊ proprie quando sunt in inferiore parte
eius ut subtilietur sanguis: quoniam uehementer mun
dificat sanguinem a fece sua: ⁊ accidit ut rubeant pedes
⁊ genua ipsius: ⁊ illꝺ qm̄ stōi os communicaꝫ inferiori
parti splenis: quoniam ex ipsa ascendit uena expellens
hu. melancholicum: qum ergo caliditas naturalis uin
cit peruenit ad extremitates proximas ⁊ accit extremi
tati nasi eius ⁊ auri ipsius ut resplendeat propter illud
quod accidit ex apostemate sanguini ⁊ malitiam passio
nis eius ⁊ paucitateꝫ etiam ⁊ ista membra uehementis
sunt passionis ab infrigidatiuis. Et apostema quidem
differt ab inflatione per priuationem grauitatis. Et q̄
apostema dolorem facit incessus ⁊ inflationem qn̄ꝫ sedat
⁊ remouet eam: ⁊ differt per euentum rugitus ⁊ eructu
ationem. Et communicant apostemata eius calida cū
accidentibus predictis ⁊ cum inflatione ⁊ siti ⁊ febre
Uerum eius quod est cholericum est inflammatio ue
hemētiō ⁊ sitis fortior ⁊ grauedo eiꝰ mioꝛ ⁊ ē dolō ad
inflammationem decliuior q̄ ad tensionem et color est
ad rubedinem tendens. Cum apostematibus uero du
ris maligna fit anima ⁊ commouetur tristitia ⁊ uarie
tas in quibusdam horis. Commistio uero sensus fortis
non accidit nisi apud plīmum uictorie quoniam mate
ria melancholica nota est non ad partem capitis: q̄uis
iam accidat ex parte alia ⁊ est per communitatem sple
nis ad diaphragma: deinde diaphragmatis ad cerebrū
Et qn̄ꝫ denigrat̄ lingua ex duritijs splenis et sentit̄ du
rities eius absq̄ꝫ rugitu qum premittitur nisi aggreget̄
ei inflatio ⁊ non est cum ea se. insepabilis immo qn̄ꝫ est
secundū ordinem. Et qn̄ꝫ multiplicantur cum ea ulce
ra crurium ⁊ corroduntur dentes ⁊ gingiue propter
grossitudinem san. qui descendit in ulcera cruriū ⁊ cor
ruptionem uaporis qui ascendit in omnes partes gin
giuaꝝ ⁊ dentium. Et qn̄ꝫ est in ulceribus crurium cri
sis illius. Pluribus nāq̄ꝫ eoꝝ qui splenem habent quꝫ
accidunt exercitia laboriosa attrahitur inde materia ad
crura ⁊ euadit ⁊ egrediuntur cuꝫ ea bothor que nomi
nātur anitham. Et multotiens est uriale splenetici sicut
sani. Sed qum exercitet se ipsum resoluitur melancho
lia eius ad urinale ⁊ facit ipsum habere nigredinem
non existentem ⁊ si essent causa in ea renes perseueraret
saltem in hora exitus eius. Et phl̄omia plurima apo
stemat splenem. Et autūnus est eiꝰ inimicus. Et qn̄ fu
erit durities post apostema calidūꝫ antecedent acciden
tia calidi: deinde inquirent̄ accidentia duritiei. Et mul
totiens quidem confortatur splen subito per se ipsum:
aut per illud quod confortat ipsum ⁊ preualet suꝑ to
tum illud quod est in ipso de materia mala ⁊ solutiōe
educit eam feculentam sicut fex oliuarum. Et significat
q̄ est ex splene ⁊ non ex epate eūo epatis ab egritu
dine. Et q̄ splen tollerat ipsam ⁊ de tūitio eius propt̄
illud quod accidit ei ex hoc. Cum apostematibꝰ autem
frigidis phlegmaticis sunt signa apostematum cum leni
tate tactus ⁊ cum albedīne coloris in quo est paꝝ nigre
dinis. Et splenetici quidem uehementiorem cibi appe
titum habent q̄ alij sed uomitꝰ difficilis fit in eis ual
de ⁊ sunt nature eoꝝ stricte ꝯm plīmum ⁊ indigent ī uo
mitu ⁊ in solutione uentris medicinis.

¶ Capᵐ. vi. de curatione apātū splenis calidoꝝ ualō.

APproximant curationes eoꝝ curationibus su
orum similium in epate preter q̄ necessitas sit il
larum ⁊ obseruantia ad latus stipticitatis sed cum cau
tela calefactionis uehementis ut non festinet materia ad
grossitiem ⁊ duritieꝫ. Et cōicat in hoc epar ēt. ambo e
nim preparata sunt ut permutent̄ ex apostematibus ca
lidis ad duritieꝫ. Uerū oꝫ ut misceant̄ cum eis medicīe
in quibus sit incisio aliqua cum caliditate equali: ⁊ sti
pticitas ⁊ uirtus frigiditatis sicut alumen ⁊ scias q̄ ace
tum multum ingredit̄ in curis eoꝝ ⁊ oꝫ ut incipiat̄ inꝑ
mis a phl̄omia basilice. Deinde dant̄ in potu succi ⁊
aque predicte in egritudine epatis. Ei illa que appro
priant̄ spleni plīmum sunt aqua folioꝝ salicis ⁊ aqua
folioꝝ algarab ⁊ aqua portulace ⁊ aqua capilli ueneris
humidi ⁊ ex eis que conferunt in ipso est ut det̄ i potu

pōd⁹.ʒ.i.de semie portu.cum aceto. Inest enim ei ꝓꝓe
tas in resoluendo apostemata et duritiem eius ⁊ ut de
arnoglossa exiccata pulueris omni die sumatur q̄titas
cochliarij unius. Et cibus sit ille quem diximus in ca
pitulo epatis. Et zersicati inest proprietas iuuatiua ⁊
proprie quando frangitur cum zuccaro siccitas eius
⁊ cum tereniabin.

¶ C.vij.de curationibus splenis.

Qum scis q̄ causa i illo est oppilatio ex sanguie
plurimo melancholico: oꝫ ut phl'omes basilicaꝫ
⁊ saluatellam ⁊ dimittas saluatellam constringi perse
ipsam qum constringitur ante casum uirtutis. Et qn̄qꝫ
necessarium est tibi ut phl'omes guidegi sinistrum. Et
qn̄qꝫ indiges ut consequaris eam cuꝫ eūone per ea que
educunt melancholiam de quibus dictum est in capitu
lo ictericie nigre: ⁊ oꝫ ut non obliuiscaris canonis pre
dicti in curatione duritieꝝ de lenificatione ultima im
mo resolutione ut non reuertatur in duritiem lapidis
humor. Quod si expeditus fueris ab hoc ut nō īdigue
ris eo erit tibi necessarium ut administres medicias ab
stersiuas incisiuas in quibus non est multitudo calidita
tis. Et fortasse inuenies has intentiones in medicis sin
gularibus ⁊ fortasse indigebis compositis. Et medicie
singulares que faciūt illud sunt medicine in quibus in
uenis amaritudinem ⁊ stipticitatem ⁊ caliditatem: aut
caliditatem temperatam ⁊ stipticitatem. ¶ Et qn̄ꝫ iue
nis medicinas singulares facientes illud cuꝫ proprieta
tibus que sunt in eis. Quod si inuenis medicinam in q̄
sit amaritudo tm̄ tunc permisce eam cum aliquantulo
aluminis ⁊ aceto. Alumen.n.frangit sua uirtute subtili
tatem eius. Et cauterium dictum in egritudine splenis
super uena que est i interiore parte brachij sinistri fiat.
Et si non fuerit manifeste dispositionis: tunc cum eo
qđ inuim⁹. Et qn̄ꝫ sufficit īgim̄ subtiliatiuū in sanatiōe
splenis. Et qn̄ꝫ accidit ut conferat in ipso regimen im
pinguans corpus qum non facit accidere oppilationeꝫ
⁊ nō fuerit ingrossans san. Et si fuerit ita: sed nō possu
mus ipsum rectificare. Regimen nanqꝫ impinguatiuum
est ex eis que humectant san. ⁊ rectificant ipsum ⁊ tem
perant ipsum cum fractione melancholie. Et qn̄ꝫ ꝑueīt
durities splenis ad hoc ut non sufficiat incuratione ei⁹
adiutorium cum eis que bibunt᷑ absqꝫ eis cum quibus
fit ei emplm̄. Et omne lac preter lac camelaꝝ est maluꝫ
spleni. Et medicinaꝝ singularium que administrant᷑ ad
hanc causam melior est cortex radicis capparis ipse ei
multotiens educit urinā et egōneꝫ sanguineam malā et
sanat proprie qn̄ bibuntur cum sirupo acetoso de semi
nibus trahente ad acetositatem. Et non est ipse solus:
īmo sicut centaurea ⁊ succus eius et proprie minor ⁊ ra
dix lilij ⁊ flos salicis ⁊ acorus confecta cum melle om
ni die cochliariuꝫ unuꝫ ⁊ grana alcafid ⁊ myrtus ⁊ cāe
pitheos ⁊ camedreos: ⁊ grana alcadra cū sirupo aceto
so ⁊ prassium cū aqua ferariorum quā dicaꝫ: ⁊ squilla
est bona et ultima ⁊ melius est oxymel eius et scolopen
dria cum succo tamarisci ⁊ nasturtium et nigella ⁊ aga
ricus solum cuꝫ sirupo acetoso et centaurea. Et dosis
cuiuslꝫ illoꝝ sit ab uno auī. usqꝫ ad.ʒ.i. Et epithymi pō
dus.ʒ.v.in.℥.i.sirupi acetosi usqꝫ ad.ʒ.ij.istud.n.qū ite
rat᷑ solutione uentris educit illud quod est in splene ⁊ ꝺ
tu̅escere eū facir. Et āmoniacū ⁊ lupini precipue deco
ctio eoꝝ cuꝫ sirupo acetoso: ⁊ decoctio cuꝫ aqua dulci
⁊ bibatur cū sirupo acetos oaut cum aqua decoctionis
polij ⁊ acetosa nutrita cū aceto cū sirupo acetoso ⁊ suc
cus spinaꝝ recentium ⁊ anetum siccū sumatur ex eo
omni die pondus.ʒ.ij. ⁊ consequatut urina cameli ⁊ suc
ci eupatori pondus.ʒ.ij.cum aqua decoctiōis apsinthij
⁊ iuuamentum cum lacte camelino ⁊ urinis eorum est
uehemens ualde ⁊ assumat inde fortis ⁊ debilis omnis
secundū se. Et melius est illud cuius camela iā pascuit
algarab ⁊ sceba ⁊ apium ⁊ feniculum. Et qn̄ apparet
ex potatione eius digesti aꝑatis ⁊ apparet i fece eu̅atio
melancholie perueni post illud cū confortatione. Aut
sume albotim infusū in aceto.vij.diebus: deinde accipi
at ex illo alboti omni die tria cochliaria ⁊ sorbeat ex il
lo aceto super ipsum. ⁊ sumat in potu seminis rhapha
ni.pondus.ʒ.i.⁊.ſ.cū aceto forti aut decoctione folioꝝ
nucū recentium decoctorum cū aceto squille. Aut aq̄
folioꝝ capparis cuꝫ sirupo ace. aut de neriden cū aceto
squillitico. Et ex eis que currunt cursu eoꝝ quibus est
proprietas est pondus.ʒ.ij.seminis portulace cum ace
to. Aut coralli decocti ualde pondus auī.i.cuꝫ aliquo
sirupoꝝ spleneticoꝝ. Aut emplm̄ de cucurbita tenera:
aut ipsa cucurbita terat᷑ post exiccationeꝫ ⁊ bibatur ex
ea.ʒ.ij.pondus cum sirupo acetoſ. Et iterum semē can
ne ⁊ semen cuscute ⁊ folia salicis propter suam amari
tudinem ⁊ stipticitatem ⁊ semen acetose ⁊ semen atripli
cis ⁊ fructus tamarisci et folia eius ⁊ pulmonis uulpis
aut epatis ipsius pondus.ʒ.ij.exiccati. Aut accipe uel
pertilionem ⁊ decolla ipsum ⁊ exicca ipsum ⁊ contere
eum: ⁊ accipe ex eo quod tollerant tres digiti. Aut ac
cipe.vij.uespertiliones pingues ⁊ decolla eos ⁊ infunđ
eos et exicca eos ⁊ pone ipsos in uase uitreato submer
sos cum aceto forti ⁊ lutato ⁊ dimitte in furno clauso.
Qum ergo decocti sunt depōe uas extractū ex eo usqꝫ
quo infrigidet᷑ deinde extrahe eos et dissolue digitis in
aceto ⁊ sumat᷑ ex eo in potu omni die pondus.ʒ.ij. ⁊ h̄
est curatio experta. Et conueniens quidem est ut h⁹i
medicine singulares dicte prius ⁊ posterius bibant᷑ cū
sirupo ⁊ aceto. ¶ Et fiant ex eis empl'a confortātia cū
aceto. Medicine uero composite que bibūtur sunt sicut
scolopēdria ⁊ spodium ex quibus bibat᷑ pōdus.ʒ.ij. cū
sirupo acetoso. Et trocisci de capparibus ⁊ troc. alfele
menusch cum si.acetoſ ⁊ troc.de reu.facti cum cortici
bus radicis capparis ⁊ bibiti in aceto uehementis ace
tositatis ⁊ illud qum non fuerit inflatio. Et trocisci de
rubea. Et tyriaca diatesseron est optima ualde quꝫ nō
fuerit fe. Aut sume nasturtij ꝑtem.i. ⁊ nigelle ꝑtem.ſ.cō
ficiantur cum melle dispumato ⁊ fit dosis.ʒ.iij.cuꝫ ace
to permisto. Aut suffuf ex aristol'. ⁊ myrobal'.kebu. de
quo sumatur cochliarium.i.cum urina cameli ⁊ cū uri
na capraꝝ. Et corticum capparis.ʒ.iiij. Et aristol'.lon
ge pondus.ʒ.ij.seminis alfelemenusch ⁊ piperis ambo
rum ana.ʒ.vi.fiant ex eis trocisci. Et ex eis que confe
runt in illud quod.℞.capilli ueneris ⁊ corticum radi
cis capparis ⁊ seminis portul'. ⁊ seminis rute ⁊ seminis
alfelemenusch ⁊ isopi omnium ana partes eq̄les ⁊ dosꝭ
sit.ʒ.iij.in sirupo acetoso. Aut sumātur radices cappa
ris ⁊ passule ⁊ semē napi ⁊ isopi terātur omnia ⁊ infun
dantur in aceto die ⁊ nocte ⁊ docoquantur in aqua ꝑi
ma donec ad paucam redeat ⁊ misceatur cuꝫ ea sirup⁹
acetosus fortis de seminibus ⁊ bibatur. Aut in potu su
mant de aceto in quo decocta fuerunt sauina ⁊ nux cu
pressi decoctione uehementi donec remaneat parum ⁊
bibatur ex eo illud quod potest ⁊ fiat emplm̄ cum fece
ipsius. Aut lac camelaꝝ sm̄ conditiones suas in potu
sumatur cum aqua folioꝝ algarab. Et iteruꝫ sumāt᷑ ru

rubee.ʒ.xij.⁊ cortices radicum capparis ⁊ aristologie
longe ⁊ ireos omnium ana.ʒ.ij.conterantur ualde ⁊ cō
ficiantur cum oxymelle acetoso ⁊ fiant inde trocisci: sit
q̄ʒ dos.auī.i.cum aqua apsinthij ⁊ corticū radicis cap
paroꝝ decoctoꝝ simil. Aut sumātur folioꝝ rāni recētiū
⁊ corticum radicis capparis ⁊ fructus tamarisci ⁊ sco
lopendrie ⁊ squille assate ⁊ piperis albi partes equales
informent ex eis trocisci ⁊ sit dos.pondus.ij.auī. cum
sirupo acetos. Aut sumatur splen asini siluestris ⁊ splen
pulli equini ambo exiccati ⁊ contriti ⁊ bibat ex eis auī
i.perueniendo usq̄ʒ ad.ʒ.ij.cuʒ uino permisto. Et dī ꝙ
qum iste medicine in potu dantur porcellis aliquibus
diebus non reperet in eis splen. Sumant epithymuʒ
⁊ cortices radicum capparis mediati conficiant cum
melle ⁊ bibatur ex eo circiter auī.v. Aut sumātur cor
tices radicum capparis ⁊ scolopendria ⁊ fructus tama
risci ⁊ cortex salicis ⁊ rubea ⁊ ireos et assarum ⁊ aco
rus decoquant cum aceto forti: deinde colet ⁊ fiat ex
eo sirupus acetosus mellius ⁊ bibatur in cuius dosi sit
pondus.ʒ.i.āmoniaci est enim mirabile. ¶ Et si splene
ticus conqueritur de solutiōe uentris in qua non ē san.
⁊ cum qua non est punctura sumat suffuf de grāis gra
natorum tribus diebus aut.iiij.omni die.ʒ.iij.aut.iiij.⁊
faciat ut cibus eius sit medietas eius quo consueuit uti:
nam solutio eius est splenetica: ⁊ causa in eo est: qm̄ coꝛ
pus non recepit sanguinem. Et scias ꝙ res calide ualō
non sunt multum conuenientes spleni propterea ꝙ idu
rant et exiccant ⁊ probibēt a resolutione. Et qn̄ fuerit
in urinali caliditas tunc melius erit etiam ut in potu su
muant trocisci almirberis ⁊ similia. Medicamen con
ferens duritiei accidenti in splene. ℞. radic.oppopo. ⁊
radic.cappaī.⁊ speēi uolubilis nominate albroconium
⁊ medulle squille assate ⁊ granoꝝ alben ⁊ alleoꝝ siluēiū
omnium ana partem.i.misceant omnia ⁊ sumantur ex
eo darkimet.i.in mane cum sirupo acetos. aut aceto ꝑ
misto. Al. ℞. medulle albē.darkimet.iij.alleoꝝ siluestri
um darkimet.vi.cortices radicuʒ cappaī.darkimet.iij.
costi darkimet.ij.storacis.darkimet.vi.polij darkimet.
iij.radicis plante nominate cotoli ⁊ est speties illa que
nominat asactaiet darkimet duo existimo ꝙ hec speti
es asactaiet ⁊ est planta habens folia similia myrto
⁊ in medio sui habet anulum similem oculo ⁊ simila
tur semperuiue maiori ⁊ granorum uolubilis maioris
numero.xxv.ammoniaci darkimet.iiij.bezabard darki
met.i.radicis eius darkimet.iij.cordumeni darkmet.i.
⁊.s.seminis arboī.marie darkimet.i.⁊.s. granoꝝ squil
le ⁊ est albōsol assaꝝ darkimet.xvi.misceantur simul et
administrentur in sirupo acetoso ⁊ sit dos darkimet.i.⁊
s.⁊ secundum plurimum darkimet.ij. ¶ Trocisci alij
facientes illam operationem. ℞. seminis lilij darkimet.
iiij.piperis albi et spice syre ⁊ ammoniaci omnium ana
ʒ.ij.informentur trocisci ⁊ administrentur sicut illi qui
sunt ante eos. ¶ Trocisci alij conferentes spleneticis.
℞. ammoniaci ⁊ fructus albausigi omnium ana darkīet
viij.cōtices radicis cappaī.⁊ fructus tamarisci ⁊ pipe
ris albi ⁊ scordeon ⁊ squille mundate assate omniū ana
darkimet.ij.conficiantur cum aqua ⁊ fiant īde troc. q°
rum unusquisq̄ʒ sit darkimet unus ⁊ dosis sit unus eo
rum cum sirupo mellino. Al. ℞. medulle squille assate.
lb.ij.radicis alfesire ⁊ est radix uitis albe.lb.viij.pipis
al.⁊ petroselini ⁊ pastinace siluestris ⁊ farie berbi ⁊ gra
noꝝ pinee omnium ana.℥.viij.lilij.celestis ⁊ radicis op
poponaci amboꝝ ana.℥.iij.conficiantur ⁊ qum admi
nistratur aliquid eoꝝ tunc melius est ut dimittat aquaʒ
aut minoret potum eius ut sit medicina saluata in con
cauo. Et non trabatur ad gibbositatem epatis propter
adiutorium aque ꝑimū. In administratiōe auteʒ ciboꝝ
melius est ut administret ante eos balneatio longa secū
duʒ ieiuniuʒ ⁊ sit statiō in tina. ¶ Et qn̄ egreditur eger
ex ea sumat incisiua subtiliatiua facientia sitiʒ sicut pi
sces salitos ⁊ carnem salitam incisaʒ ⁊ sinapi ⁊ sabane
⁊ sumat in potu uinum mistum cum aqua maria ⁊ sub
tiliet regimen suū ⁊ faciat illō trib9 diebus ⁊ in quarto
exercitet donec sudat ⁊ frequens fiat anbelitus eius ⁊
emplet ⁊ hoc fiat si res fuerit fortis: ⁊ si fuerit debilior
ac sit contētus eo qō est leuius hoc. Emploꝝ uero for
ma est: qm̄ qn̄ʒ fiunt ex illis simplicibus que diximus
⁊ qum emplm fit ex āmoniaco ipso ⁊ stercore ouiū cuʒ
aceto est emplʒ forte. Et stercus ouiuʒ adustuʒ ⁊ cinis
asinaꝝ est emplʒ bonum qn̄ conficitur cum aceto ⁊ fit
emplm cuʒ eo. Et similiter ex radice uitis albe cuʒ ace
to. Et qn̄ accipitur stercus uaccaꝝ pascentiū ⁊ exiccat
in primis deinde decoquitur cum aceto est ex eo emplʒ
bonum. Et qn̄q̄ʒ puluerizat super ipsum sulfur citrinū
Et emplatio cum flore salicis est mirabilis. Et ex illis
est granoꝝ alben cum aceto. Et iteruʒ albarmel cum se
mine suo decoquat in aceto donec dissoluatur ⁊ fiat
ex eo emplm. Et ex eis que sunt propinqua equalitati
est sicla decocta cuʒ aceto ⁊ radices altee decocte ī ace
to. Et ex cōpositis est marā basilicon ⁊ maran. Sal. ⁊
maran aluscilcus ⁊ emplʒ aureū ⁊ emplʒ de aloe. Sal.
⁊ maran factum de radice capparis in fusa in aceto bo
ris tot donec lenificet: deinde desiccet ⁊ terat bene ⁊ fi
at ex ea maran cum cera ⁊ oleo de alcāna. Aut sumat
nigredo uasis de ere ⁊ fiat ex ea ⁊ farina ordei ⁊ aceto
⁊ sirupo acetoso emplm: qm̄ est ultimum iuuamentum
aut admistretur emplm de sinapi qm̄ est forte. Al. re
soluens duritiem. ℞. ammoniaci ⁊ cere gumme pini oī
um ana.darkimet.iij.glutis albotin ⁊ bdellij ⁊ bezabād
omnium ana darkimet.vi.turis myrrbe olei sicionij oī
um ana darkimet.iiij.infunde liquida in aceto et permi
sce ea et utere eis. Al. ℞. fenugreci ⁊ farine berbi āboꝝ
an̄.℥.ij.gūmi alboti ⁊ āmōiaci āboꝝ an̄.℥.v.radicis cap
pa. ⁊ granoꝝ alfangdi ⁊ radicis allei siluēīs ⁊ rubee oiuʒ
ana darkimet.ij.cere.lb.ij.infundant in aceto ⁊ misceā
tur in oleo antiquo ⁊ administrent.aut farina fenugre
ci ⁊ sinapis ⁊ nitrum. Aut ficus cocte in aceto quibus
supponat tertia pars ammoniaci. Aut sumat mel faui
⁊ liniat super ipsum sinapis ⁊ emplet ex eo splē ⁊ dimit
tatur dum tollerat. Aut sumatur ex ficubus.x.pigues
⁊ infundant in aceto boris tribus deinde coquantur ⁊
dissoluant ⁊ colent ⁊ sumat pondus eaꝝ de sinapi ⁊ ra
dice capparis ꝯiunctis ⁊ misceantur oīa. Et qn̄q̄ʒ ponūt
cum eis ammoniacuʒ ⁊ mezerion sm̄ qualitatem neces
sitatis ⁊ faciunt ex eis omnibus epitbima ⁊ emplʒ. Et
fenugrecum et cordumeni ⁊ calx ⁊ baurach cū aceto ⁊
ammoniacum ⁊ zarur ⁊ myrrba ⁊ tus equaliter cum a
ceto forti liniant super uentrem ⁊ ponant super ipsum
⁊ dimittat quousq̄ʒ cadat perseipsam. Et ex eis que
experta sunt ⁊ eligit ipsum Alkindus est ut sumatur ru
ta ⁊ cortices radicis cappaī.⁊ apsintbium ⁊ calamētū
⁊ origanum ⁊ dequoquāt cum aceto ⁊ exprimant ⁊ po
nantur super frusta filtri ⁊ fiat cum eis emplʒ ⁊ renoue
tur quotiescūq̄ʒ infrigidatur.xxi.uice in ieiunio. Et ex
emplis bonis ualde est ut sumat farine glandium.lb.ij.
⁊ resoluantur super prunas ⁊ proijcias super ipsas.lb.

i.calcis ⁊ misceantur et fiat ex eis empl̄m. Aut sumat
baurach ⁊ calx ⁊ piretrum ⁊ sinapis aggregentur oīa
cum kitram ⁊ liniatur ⁊ non conueniūt cum fe. Aut su
mat piretri.℥.v.⁊ sinapis.ʒ.xv.⁊ de granis almezeriō
℥.iiij.⁊ cordumeni.℥.iij.⁊ nucis aromatice.℥.i.⁊.pipe
ris.℥.iiij.aggregentur cuʒ aceto squillitico ⁊ fiat ex eis
empl̄m spleni tribus horis postq̄ locus ablutus fuerit
cum aceto ⁊ nitro. Et chronico quidem fit epithima ex
āmoniaci ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ ana partib⁹.x.⁊ ex folio
rum rute partibus.v.fiat ex eis epithima cū aceto aut
stercus capraꝝ ⁊ sinapis recens confecta cum quibus
dam succis iuuatiuis ⁊ pauco aceto. Et ex embrocis ē
aqua in qua decocta sunt lupini ⁊ ruta ⁊ piper. Et ex
empl̄is uehementis uirtutis est ut sumant belli nigri.℥.
iij.⁊ belli al.℥.iiij.⁊ ammoniaci.℥.iij.⁊ nirti.℥.iij.sca
monee.℥.ij.piperis grana.xxx.preparet ruta cum glu
tino albotin tal̄r ut tolleret permistionem cum istis sicut
marā ⁊ liniatur super locum post calefactionem eius
cum fricatione ⁊ hoc etiā ē solutiuuʒ. Et qn̄ non confe
runt medicine oportet ut ponantur uentose ⁊ scarificā
tia super ipsum. Et qn̄ʒ oʒ qum dominat hu.melancho
licus ⁊ san.ut phl̄ometur alguedegi sinistra ⁊ fiant cau
teria super.v.loca splenis aut.vi.deinde non permitan
tur sanari. Quod si non tollerat ignem administrentur
cauteria ex medicinis sicut empl̄m de ficubus ⁊ sinapi
⁊ sicut empl̄a de gumma rute siluestris ⁊ alia. Et si do
minat caliditas ⁊ non tollerat infirmus empl̄a fortia
uaporet splen eius cum uaporatione aceti ex lapiō cru
do. Aut sumat in potu in ieiunio et ponat super splenē
ipsius frustum filtri in fusum in aceto calefacto et prope
in quo decocta est ruta. Et melius illo est ut ingrediat
eger ieiunus balneum qum tollerauerit illud et resupi
netur in eo et non cesset ponere super splenem frustum
filtri infusum in aceto uice una post aliam dū tollerat ⁊
iteretur super ipsuʒ diebus aliquibus quoniam est cu
ratio fortis. Et ex eis que approximant huic ⁊ conue
niunt calido est ut sumat ex semine endiuie ⁊ semine por
tulace ⁊ cucurbita sicca ⁊ semine agnicasti ⁊ in potu su
mantur ex illis auī.ij.cum sirupo acetoso et iteratio fi
at super illud. Cibi uero sint illi qui sunt leues ⁊ pin
gues ex iuribus factis ex eis que sunt leuia ⁊ subtilia.⁊
calefacientia cum equalitate ⁊ capparis cū aceto ⁊ gra
na alcadra cum aceto condita ⁊ reliqua que sciuisti in
locis alijs. Et oportet ut administrentur cum illis sub
tiliatiua sicut sinapis ⁊ que sunt illis similia. Et potus
eoꝝ fit aqua ferarioꝝ ⁊ omne in quo extinguitur ferruʒ
ignitum multotiens.

¶ C.viij.de cura apostematum phl̄aticoꝝ splenis.

[C]Ura eius est illa que temperata est ex cura du
ri cum eūone phlegmatis ⁊ melancholie.phl̄a ei
eius melancholicum est et empl̄a accepta ex meliloto ⁊
aneto ⁊ calamo aromatico ⁊ ruta sicca et alijs.

¶ C.ix.de oppilatione splenis.

[Q]Uandoqʒ fit ex uentositate ⁊ qn̄ʒ fit ex aposte
mate:⁊ fit sub humoribus secundum q̄ sciuisti
⁊ cum uentosa quidem est extensio uehemens cum leni
tate:et apostemosa est cum signis apostematis. ⁊ oppi
lationes alie sunt cum grauedine et non associātur eis
signa apostematis

¶ C.x.de curationibus.

[S]Unt ille eedē q̄ sunt fōtes ex curationibus oppi
lationum epatis et iam inuim⁹ ad eas illic ēt.

¶ C.xi.de uentositate et inflatione in splene.

[I]Nflatio in splene est ut sentiantur in ipso tensio
et durities et eminentia et comprimitur tendens ad ru
gituʒ et eructuationem absqʒ grauitate apatum.

¶ C.xij.de cura.

[S]Cias q̄ medicine conuenientes duritiei splenis
proxime sunt in uirtute curationi inflationis nā
ipsa etiam indiget aperitiuis abstersiuis resolutiuis cuʒ
uirtute stiptica forti plusq̄ uirtus resolutionis:qm̄ ma
teria est uentosa leuis. Et hoc est diuersum ab eo quod
est in apostēatibus. Et qum hoc est sit ei medicine que
ipsi sunt magis similes et in ipsam magis operantes et
magis conuenientes ei sicut agnus castus et cyminum
⁊ ruta ⁊ semen rute ⁊ ameos ⁊ q̄ sunt illis similia. Et
confert illi iuuamentum maximum positio uentosarum
ignitarum super splenem. Et oʒ ut famem tolleret et n̄
sumat cibum subito:immo distiguat quātitate pua ual
de. Et non bibat aquā in quantū potest:immo bibat ui
nuʒ antiqū subtile amaꝝ parum. Et non dormiat super
ipsum donec alleuiet uenter eius ⁊ qn̄ repletio uentris
eius commouet super eum dolorem nocte uel die cōp
mat ipsum faciendo compressionem post compressionē
et ingenium faciat ad egōnem ⁊ dormiat. Quod si illō
non confert fomentet ipsum. Et qū scieris q̄ materia
est melancholica pl̄ima ⁊ īflat multitudie sua eūabis.⁊
ex bibitis nanqʒ sunt trocisci modi h⁹.℞.belli al.ʒ.xxx.
qui teratur ⁊ cribelletur ⁊ cōficiat cū aceto uini forti a
cuto ⁊ fiant ex eo troc.subtiles parui ⁊ ponantur ut pa
nis in furno aut patella usquequo exiccent et non adu
rantur. Et sumātur troc.ʒ.xxx.in initio anteq̄ ut panis
in furno ponerentur ⁊ terantur ⁊ commisceantur cum
eis grāoꝝ alfāgdi ⁊ fruct⁹tamarisci an̄.ʒ.v.⁊ scolopē.ʒ.
vij.⁊ informēt ex eis troc.⁊ sit dos eoꝝ.ʒ.iij.cuʒ sir°ace
toso de zuccaro.⁊ conferunt etiam troc.de agno casto
aut sumantur carmisck granorum almaru ana.ʒ.x.semi
nis endiuie ⁊ seminis portulace amboꝝ ana.ʒ.v.infor
mentur trocisci ⁊ sit dos.ʒ.iij.cum sirupo acetoso de zuc
caro. ¶ Et qn̄ʒ oʒ ut in potu tribuatur ex agno casto ⁊
ameos et corticibus radicis capparis ⁊ ruta sicca ⁊ a
coro auī.i.cum uino antiquo aut decoctione medicina
rum conferentium ei. Inunctiones aūt et ēpl̄a ex oleis
sūt sicut que fiunt ex oleo apsinthio ⁊ oleo de neridē ⁊
oleo costino. Et ex marā est marā factum ex sulfure et
alumine et nitro ⁊ pice et ammoniaco. Empl̄a uero st
sicut empl̄a dicta in capitulis preteritis sicut empl̄m ō
ficubus cum aceto et cum ruta cum aceto ⁊ nitro ⁊ se
mine agni casti ⁊ meliloto et camemilla. Embroce aūt
sunt sicut acetum in quo decocte sunt ille medicine p
prie secundum q̄ diximus ex administratione eius cuʒ
frustis filtri:⁊ proprie acetum in quo decocta sunt cap
paris recēs ⁊ sulfur ⁊ fructus tamarisci ⁊ scolopēdria
⁊ semē agni casti ⁊ nux cupressi ⁊ ruta. Et si uoluerit
ut sit cum fortitudine ⁊ ut non sit febris ponant in eo ā
moniacum ⁊ bdellium et similia. Et iterum calamentū
⁊ ruta et alusnen et baurac decocta in aceto cum aliq̄
tulo aluminis. ¶ Et cibus i illa sit similis ei qui dict⁹
est in alijs.

¶ C.xiij.de dolore splenis.

[A]Ut fit propter uentositatem et inflationeʒ aut
propter apostema magnum aut propter solu
tionem continuitatis:aut propter malitiaʒ compl̄onis
Et tu quideʒ iam sciuisti signa eoꝝ et curā cuiusqʒ spēi
ipsorum. Et qum dolori nō associat sēsus nisi in parte
splenis apud latus tunc est uentositas retenta inter pan
niculum siphac. Et si natura fuerit sicca resoluatur et
administretur balneum et n̄ fiat phl̄omia q̄uis indicet

eam cõmunitas medicorũ nisi apud necessitatẽ paucã.

¶ Fen. xvi. de dispositionibus ficteri et intestinorum.
Et est quinq; tractatus.

¶ Tractat⁹ prim⁹ de anatomia eoꝝ et soꝛone uẽtris.

¶ C. i. de anatomia.

Creator sublimis propter ꝑmissionẽ sue benigne ordinationis in homine ⁊ antecessionem sue scientie in com modis eius creauit intestina eius que sunt instrumenta expulsionis su perfluitatum siccaꝝ pl̃iũ numeroꝝ ⁊ inuolutionum ⁊ reuolutionũ ut sit cibo descendẽti ex stõ mora conueniens in illis inuolutionibus ⁊ reuoluti onibus: nam si creassʒ loco intestinoꝝ intestinuʒ unum: aut breuis quãtitatis separaret̃ cibus uelociter a uẽtre et esset necessarium homini hora omni sumere cibum se cumdum continuationen ⁊ sequeret̃ illud continuatio e gerendi ⁊ surgendi ad necessaria ⁊ esset ex uno eoꝝ in preoccupatione laboriosa a negotio suo in necessitatib⁹ uite sue et ex secundo in nocumento pl̃imo ⁊ esset dõat⁹ malitia ⁊ similis bestiaꝝ. Creator igitur sumus intestio rum numerum multiplicauit ⁊ ipsoꝝ pl̃ima prolonga uit propter hoc iuuamentum ⁊ multiplicauit eorum re uolutiones propter illud ⁊ propter iuuamentum aliud ⁊ est ꝙ uene continuate inter epar et inter instrumentuʒ digõnis cibi non trahunt nisi quod subtile est cibo su is orificijs penetrantibus in tunicas stõi: imo in tũicas intestinoꝝ ⁊ non trahunt nisi quod tangunt. Eius uero quod ab eis occultat̃ ⁊ submergit̃ in profundo intestini elongati a tactu orificiorũ uenaꝝ attractio aut ẽ impos sibilis aut difficilis: quare subtiliatus est creator in mł tiplicando inuolutiones ut illud quod cõtinetur occłtũ in parte intestini redeat contingens in parte altera ⁊ sit posꝫ ordini aliȷ̃ uenaꝝ sugere purum eius quod euasit a ciem primam. Et numerus quidem intestinoꝝ est sex. primum eoꝝ est nominatum duodenum: deinde illd̃ quod nominatur ieiunuʒ: post intestinuʒ languʒ qd̃ no minatur subtile ⁊ inuolutum: deinde intestinũ quod no minat̃ monoculum: deinde intestinuʒ quod nominatur colon: deinde intestinuʒ quod nominat̃ rectuʒ ⁊ est ex tale. Et ista oĩa ligata sunt cum dorso cuʒ ligam̃tis stri gentibus ea et secũdũ necessitatẽ situũ ipoꝝ ⁊ creauit s͛i ora ex eis subtilis substantie: qm̃ necessitas que in eis ẽ digõnis ⁊ penetrationis uirtutis epatis ad ipsa plus ẽ q̃ necessitas in intestinis inferioribus. Et qm̃ illud qd̃ ipa ꝯtinet subtile est ⁊ non timetur ut pungat subãm in testini propter suaʒ penetrationeʒ in ipso ⁊ suaʒ incessio neʒ per ipsuʒ ⁊ non scalpit ipsuʒ. Et inferiora incipiẽtia a monoculo sunt grossa spissa pinguia intrinsecus ut sit resistentia feci que non induratur ⁊ resoluit̃ nisi propt̃ multitudineʒ illic ⁊ similiter non putrefit nisi quʒ incipit putrefieri in eis. Et super superiora quideʒ non est pin guedo. Uerũtñ non uacua fuerunt i creatiõe sua a glu tinatiõe superficiei sue intrinsece cũ humiditate uiscosa mucosa que est in eis loco pinguedinis. Et intestinum duodenuʒ ꝯtinuatum est fundo stõi ⁊ hʒ orificiuʒ seq̃ns stõm ⁊ nominat̃ põtanarius. Et h̃ oĩo est oppositũ me ri: nã sicut meri non est nisi ad attrahendum ad stõm su perius: similiter illud non est nisi ad expellẽdũ a stõ sub tus ⁊ est strictius q̃ meri. Et non fuit necessariuʒ incre atione ipsius ut dilataret̃ sicut dilatatuʒ est meri propt̃ duas res: quaꝝ una est: qm̃ res que penetrat in meri ẽ grossior ⁊ durior ⁊ maioris quantitatis et illud qd̃ pe nẽtrat in hoc intestino est leuius et planius et subtilio ris quantitatis propter digõnem suam in stõ et commi stionem spume aquose secum. Et secunda est ꝙ penetrã ti in meri non attribuitur ex uirtutibus naturalibus ni si uirtus una quãuis uoluntas adiuuet ipsam ex parte una et est attractiua. Adiuuat ergo aperiendo uiam et dilatando ipsam penetrans aut in intestino primo pa titur a duabus uirtutibus quaꝝ una est expulsiua que est in stõ et altera attractiua que ẽ in intestino. Et adiu uat eam fex que prouenit propter summam cibi: et sit fa cilis propter illud expulsio eius in uia temperate ampli tudinis. Et propter hanc reʒ diuersificatur a meri. Et illud qm̃ meri est sicut pars stõi similis ei in forma com positionis sue ex tunicis: hec aũt est sicut res extranea adherens ei diuersa i subã tunicaꝝ suaꝝ a duabus tũicis stõi. qum indigeat attractione forti cuius simili non idi get intestinum: propter illud ergo uincens super duas tunicas intestini est uillus uadens in latitudine. Ueruʒ intestino recto iam apparent uilli multum longi: qm̃ ẽ ex intestinis maioris opationis indigens ad attrahẽduʒ illud quod est sup̃ ipsũiut adiuuet̃ eis super bonitatem expressionis et expulsionis et egressiõis: nã paucos ha bens est inobediens ad expellendum ⁊ exprimendum: ⁊ propter illud creatum fuit ampluʒ magne ꝯcauitatis. Et create sunt in intestino due tunice propter cõserua tionem in hoc ut non imbibant ipsum corruptio ⁊ pu trefactio: ad que duo intestinum preparatum est apud quodlʒ nocumentum ꝯsequens ipsum uelociter: propt̃ diuersitatem duarum operationum in duabus tunicis. Et creauit hanc cãnã recte creationis extensaʒ ex stõ ad inferiora ut sit initium expulsionis preparatuʒ. Pe netratio enim fecis in extenso recto uelocior est ea que est in undoso ⁊ sopito. Et fuit hec creatio in ipso iteruʒ iuuatiua intentione alia ⁊ est qm̃ qum ipsum sedet rectũ dimittit a dextra et sinistra sua locuʒ reliquis membris circundantibus stõʒ a duobus lateribus sicut portioni epatis a dextra et sicut spleni a sinistra ⁊ reliquis intesti nis ⁊ dictum est duodenũ: qm̃ longitudo eius est h⁹ q̃ti tatis. xii. digitoꝝ habentis ipsum. Et eius quidem ampli tudo est amplitudo orificij eius quod nominatur porta narius. Et pars intestini subtilis quod sequitur i duod̃ num nominat̃ ieiunum. Et in hac quidem parte est ini tium inuolutionis ⁊ circuitionis ⁊ repl̃onis: ⁊. q. sit ei uie pl̃ime ⁊ nominat̃ hoc intestinum ieiunum: qm̃ ipsũ inuenit̃ secũdũ plurimũ inanitum ⁊ uacuum: ⁊ cã in h° est ꝯnexio duaꝝ reꝝ: quaꝝ una est quoniam illud quod attrahitur ad ipsum de multitudie chili uelociter sepat̃ ab eo. portio nãq; eius attrahitur ad epar: qm̃ pluẽs ue naꝝ mesaraicaꝝ ꝯtinuate sunt huic intestino qm̃ hoc in testinum est propinquius epati q̃ alia intestina. Et nõ est in aliquo intestinoꝝ de ramis mesaraice q̃tũ est in eo et post ipsum in duodeno. Et hoc intestinum constringi tur et detumescit ⁊ minoratur in egritudine ualde. Et portio alia abluitur ab eo ad illud quod est sub eo de in testinis: qm̃ cholera citrina uenit ex felle ad hoc intesti num ⁊ est pura nõ ꝑmista q̃ est fortitudo ablutionis ue hementer commouens uirtuteʒ expulsiuã cuʒ mordica tione propterea ꝙ lauat ⁊ adiuuat ad expellendũ ad in feriora per hoc qd̃ commouet expulsiuam. Adiuuat g° ad expellendum ad duas partes simul. s. ad epar ⁊ ad i feriora. Accidit ergo propter has dispositiones ut remaneat hec pars intestini uacua ⁊ nominatur propter illud ieiunum. Et continuatur cum ieiuno

ex intestinis intestinum longum inuolutum reuolutū ha
bens reuolutionem unam post aliam: ⁊ iuuamentum in
inuolutione sua et causa reuolutionum in ipso est illud
quod innuimus incapitulis precedentibus. Et est ut sit
cibi in ipso mora ⁊ cum mora continuatio orificiorum
uenaꝝ sugentium post continuationem: ⁊ hoc intestinuꝫ
est postremum intestinorum superiorum que nominant̄
gracilia ⁊ digestio in eis est plusq̄ꝫ in intestinis inferiori
bus que nominantur grossa. Summa.n.operationum
intestinorum inferioꝝ est preparatio feciꝫ ad exeunduꝫ
quāuis ēt non eūent̄ a digōne sicut non eūant̄a uenis e
patis uenientibus ad ea propter suctionem ⁊ attractio
nem. Et continuatur cum inferiori gracili intestinū no
minatum monoculum ⁊ nominatur ita: qm̄ est intestinū
quod non hꝫ nisi unum orificiū ⁊ est sicut cistis ex quo
recipit illud quod ad ipsum uenit desuper. Et ex ipso
itrum educit ⁊ expellit illud quod expellit. Et situs
eius est ad posteriora paꝝ et eius decliātio ē ad dextrā.
Eticreatum quidem fuit propter iuuamenta de quib⁹
est ut feci sit locus in quo comprehendat̄ ⁊ nō cogat
surgere omni hora qua peruenit ad intestina inferiora
parum stercoris sit concauitas in qua aggreget̄ cū sua
totalitate: deinde expellatur ab ea cum facilitate qum ꝯ
pletur fex. Et de eis ē quoniā hoc intestinum est initiū
reliquaꝝ conuersionum cibi ad feculentiam ⁊ preparati
onis suctionis future accidentis ei ex mesaraica: licꝫ nō
sit in illo illa suctio et est motus descendens ⁊ depositus
immo non conpletur nisi quꝫ euadit ab epate et appro
pinquatur ei cum uicinitate digōnis post digōnem stōi
que fuit cum quiete ⁊ uicinitate in ipso aggregato ⁊ cō
prehenso uel compresso in re una in qua remansit tem
pore longo qum esset quietus ⁊ aggregatus. Fit ergo
proportio eius ad intestina grossa proportio stōi ad gra
cilia ¶ Et propter hoc est necessarium ut approximet
epati ut compleatur ex epate ⁊ fiat complementuꝫ digō
nis ⁊ conuertatur residuū eius quod non digeritur ⁊ n̄
est conueniens suctioni epatis ⁊ ad melius ad quod po
t̄e est ipsum conuerti qum iam fuerit inobediens in stō
⁊ non aduenerit ei complementum digōnis propter mł̄
titudinem materie ⁊ precessinonem separationis aduēi
entem ei quod est magis obediens, propterea ꝙ illud
quod est magis obediens submersit illud quod ē inobe
diens: ⁊ non iam denudatum est illud quod est inobedi
ens. Qum ergo aduenit ei uirtus actiua inuenit ipsuꝫ
preparatum ⁊ denudatum nisi a superfluitate de cuius
uirtute est ut conuertatur infecem ⁊ est reperta in utris
qꝫ dispositionibus simul: sed fuit in stō cum submersore
alio: ⁊ in colon est submersum hoc solum. Et ē illud qđ
ei permiscetur dignius ut proprie patiatur ⁊ non uacua
tus est stōus a passione quadam ⁊ digōne ⁊ preparati
one: propter complementum passionis ⁊ digōnis qum
eūatur ab impressione agentis. Et intestinum quidem
monoculuꝫ ē intestinum in quo completur digō ei⁹ qđ
fuit inobediens in stō ⁊ superfluit a digōne portio ⁊ pa
rum submergit ipsum ⁊ sepat inter ipsum ⁊ inter uirtu
tem agentem in chimo humido: ⁊ fiat talr̄ ut parū uir
tutis rectificet ipsum qum inuenit̄ stans ⁊ morans tan
ta quantitate qua discernatur eius digestio: deinde sepa
tur ab eo ad itestinum ex quo fugit stomachus illud qđ
preparatum ē. Quidam autem dixerunt ꝙ intestinum
creatum est monoculum ut moret̄ in ipso chim⁹ ad mū
dificandum eꝑ ex eo quod remansit in ipso de substan
tia cibi integre: ⁊ putauerunt ꝙ mesaraice non ueniunt

nisi ad monoculū. Et isti quidem experimentatores er
rauerunt in hoc et neqꝫ sunt iuuamenta eius nisi illa q̄
declarauimus. ¶ Et huic quidem intestino sufficit o
rificium unum qum non sit situs eius situs stōi secundū
longitudinem corporis. Et ex utilitatibus eius secūduꝫ
ꝙ est monoculum est ꝙ ipsum est aggregatiuum super
fluitatū que si uenirent omnes ad reliqum intestinoruꝫ
timeretur aduentus colice. Etiqn̄ aggregantur in eo
a uia diuertunt. ¶ Et possibile ē ut eaꝝ aggregatio ex
pellat̄a natura i summa una. Aggregatum enim uelo
cius expellitur q̄ꝫ dispartitum. Et ex iuuamentis eius
ē ꝙ ipse est locus eius quod generat̄ in intestinis .s. u̇
mium ⁊ serpentum: nā raro eūat̄ ex eis corpus. Et in
generatione ipsoꝝ est iuuamentum etiam qum sint pau
ci numero ⁊ pauce quātitatis ⁊ hoc intestinum est digni
us aliis intestinis ut descendat in rupturam inguis: qm̄
non est ligatum neqꝫ strictum cum eo quod aduenit ei
de mesaraica non enim aduenit ex mesaraica res q̄ habe
at magnitudinem. Et continuatur cum monoculo ab ī
feriori parte eius intestinum nominatum colon ⁊ intesti
num grossum spissum qum elongat̄a monoculo decliat
ad partem dextram declinatioue conueniente propter
propinquitatem epatis deinde ad partem sinistram
descendens. Qunqꝫ opponitur lateri sinistro declinat
ad dextram ⁊ ad posteriora đscēdēs ēt. ¶ Et illic con
tinuatur cum recto: ⁊ qum pertransit splenꝫ coarcta
tur quapropter in eo qui habet apostema splenis pro
hibetur exitus uentositatis dū non comprimitur super
ipsum. Et iuuamentum in hoc intestino ē aggregatio fe
cis ⁊ expressio eius ⁊ gradatio eius ad expellendū post
subtilem perseuerationem fecis ex cibo si fuerit in eo. ⁊
in hoc quidem intestino accidit colica secundum p̄imū
eius. Et ex ea deriuatur nomen eius ⁊ intestinuꝫ rectū
ē postremum intestinorum et continuatur cum inferiōi
parte colon: deinde descendit ex eo secundum rectitu
dinem ⁊ continuatur cum ficteri substentatum propter
dorsum alchatī ampliatum fortasse simile stō ⁊ proprie
eius inferius. Et iuuamentum huius intestiniē expul
sio fecis ad exteriora. Et creator quidem cuius essen
tia sublimis ē creauit ei quattuor lacertos sicut sciui
sti. Et hoc intestinum non fuit creatum rectuꝫ nisi ut sit
expulsio fecis ab eo facilior. ¶ Et lacerti quidem ad
iuuantes ipsum ad expellendum non sunt in ipso: im
mo sunt illi qui sunt super mirac. Et sunt.viii.lacerti.
Sit itaqꝫ hec quantitas sufficiens de anatomia intesti
noꝝ ⁊ relatione iuuamentoꝝ eoꝝ. Et non mouetur ali
quid hoꝝ membroꝝ que sunt uia cibi per lacertos nisi
duo extrema.s.caput ⁊ est meri ⁊ guttur et inferius ⁊ ē
ficteris. Et adueniunt intestinis omnibus uene ⁊ arte
rie ⁊ nerui plures neruis epatis: propterea quia indi
gent sensu p̄imo.

¶ C.ii. de solutione uentris oiuꝫ modoꝝ ⁊ causis usqꝫ
ad lubricitatem omnium intestinoꝝ et colirica passione
⁊ sanguinolenta egōne ⁊ fluxu sanguinis ex uentre ⁊ ex
pulsionib⁹ rerum ex epate et splene et cerebro ⁊ ex cor
pore: ⁊ tenasmone.

SCias ꝙ omnis fluxus uentris: aut est ex ciba
riis ⁊ cibis ⁊ aeꝛ cotinente: aut ex membris.
Et nos quidem loquemur primum de facto
ex membris. Et factus ex membris: aut est ex stō: aut
ex mesaraica: aut ex epate: aut ex splene: aut ex capite:
aut ex intestinis: aut ex toto corpore. Et omnes illi cōi
cant in causis. Naꝫ aut sequitur illud malitiā ꝯp̄onis

propter debilitatem retentiue:aut digestiue:aut expulsi
ue: aut confortatur expulsiua. ⁊ totum illud aut ē ꝓpꝯ
malitiam complonis singularis:aut propter malitiam
complonis cum materia confirmata in intestinis:aut ꝓ
pter conturbationem substantie eius:aut egritudinē of
ficialem:aut ulcus:aut rupturam. Et de facto ab epate
iam nos expediuimꝰ ⁊ diximus de eo qui fit propter cō
plexiones eius ⁊ apostemata ipsius ⁊ oppilationes e
ius ⁊ alia. Et similiter diximus illum qui est ex mesara
ica. Factus autem a cerebro est ille qui fit propter ca
tarrum descendentem ab eo ad stōm ⁊ ad intestina ⁊ cō
rumpit cibuꝫ ⁊ facit ipsum descendere ⁊ descendit ipse
met cum eo propter suam lubricitatem et expulsionem
expulsiue. ¶ Factus autem a stōacho non est totus indi
gestus:⁊ causa illius est debilitas uirtutis retētiue quare
nō sustinet delationem cibi nisi usqꝫ ad tempus in quo
iam digeritur ⁊ non digeritur:deinde non potest grada
re missionem eius et egressionem eius ⁊ illud est propꝯ
debilitatem existentem propter malitiam complonis fri
gide secūdū plimuꝫ. Et est propter malitiaꝫ complonis
calide ⁊ hūide ⁊ sicce. Et errauit q̇ existimauit ꝙ fit il
lud propter phla non aliud ⁊ propter complonem frigi
dam ⁊ humidam. ꝗuis hoc sit superans ⁊ hoc ē ducēs
sua longitudine ad hydropisim. Et est in summo
difficilis curationis qum confirmaꝯ. Et multotiens ē
cā in ipso remanentia uirtutis medicinaꝝ solutiuaꝝ ad
herēs superficiei intestinoꝝ ⁊ stōi ⁊ orificijs uenaꝝ stōi
et intestinoꝝ. Et hic qñꝫ obseruat periodos ⁊ multoti
ens adducit ad abrasionem malam ⁊ ulcera. Et qñꝫ
fit iste stōaticꝰ ꝓpter debilitatem digōnis:quare corrū
pitur ⁊ appetit expelli. Et qñꝫ fit propter lubricitatem
in stō factam propter hūiditates:quare nō dimittit ipsū
figi ea quantitate qua digeratur ⁊ non est hoc in uerita
te egrediens ex eo quod diximus. sed nos appropriaui
mus ipsum cum allatione in distinguendo ad excitan
dum. Et hoc plimum qm̄ illud perducit ad hydropisiꝫ
Et Hip. quidem laudauit in ipso eructuationē acetosā
qm̄ significat paucam caliditatem facienten uaporeꝫ quē
dam lꝫ non sit completus postꝙ̄ fuit mundificatus. Et
quoniam acetositas qñꝫ incidit ut corium a corticibus
ꝑpat stōꝫ ⁊ facit acq̇rere retentionē tunc laudauit per
illum inquatum ē significatio ⁊ inquantum est causa.
Et qñꝫ fit hꝰ lubricitas ex ulceribus in ipso aut in eo
quod ipsi uicinaꝯ:quare cōicat ei stōus in dolore: aut
propter inceptionem ulcerum ⁊ illud in stō paꝝ est. Et
qñꝫ fluxus uentris stōaticus est catarrus in stō propter
illud quod ipse comprehendit ex hu. malis effusis ad
ipsuꝫ ex corpore:quare corumpunt cibum ꝗuis sit bo
ne substantie:⁊ fit necessarium ei expellere ipsum uōitu
⁊ deponere ipsum. Ei si fuerit pars superior fortior nō
expellet ipsum ⁊ non educet uomitu:immo cuꝫ solone
uentris. Et qñꝫ non fit solutio illoꝝ humoꝝ propꝯea
ꝙ ipsi corrumpant cibum ⁊ cogant stōm ad expellendū
ipsum:immo est in ipso uirtus quam abhorret stōus
quare expellit ipsuꝫ ⁊ quod ē cū ipso aut est ī ipsomet ů
tus solutiua aut lubricatiua aut incisiua abrasiua sicut
facit multitudo cholerice materiei effusionis ad os stōi
⁊ fit illud cā fluxus uentris stōatici. Et qñꝫ fit propter
uentositatem ⁊ inflationem que oriuntur ⁊ corrumpiꝯ
digō ⁊ accidit illud quod diximus. Et quandoqꝫ fit
lubricitas non propter aliud nisi propter illud quod
comeditur ex debilitate retentiue: aut permisto corrum
pente:immo in comesto prius propter qualitatem suam

immo propter quantitatem. Ipsum. n. qñ multiplica
tur uincit uirtutem retentiuam ⁊ egreditur sicut intra
uit. Et qñꝫ fit propterea ꝙ corrumpitur. aut propter
multitudinem sui aut propter suam paruitatem sicut sci
uisti:aut propter malitiam sui ordinis:deinde propter
artificium. Et qñꝫ est solutio uentris stōatica propter
dolores existentes in stō:aut in eo quod ei uicinaꝯ: q̄
accidit debilitas uirtutis retentiue in ipso ⁊ dolores illi
in ipso fiunt a uentositate ⁊ ab apatibus ⁊ a malitia cō
plonis diuerse ⁊ totum illud est in ipso aut uenit ad ipꝫ
ex eo quod ipsi uicinatur. In facto autē ab intestinis di
camus in primis illum qui fit ex intestinis. v. superiori
bus ⁊ dicamus ꝙ fluxus factus ex eis:aut est cū excori
atione. aut est sine excoriatione. ¶ Et excoriatio est
dolor abrasionis ex superficie intestinorum intrinseca.
Et illud abradens aut est materia cholerica:aut sāgui
nea acuta:aut uirulenta: aut saniosa:aut feculenta. Et
procedit ab ipsis intestinis:aut ab eis que supra ipsa ⁊
peruenit ad intestina. Et epaticus est huius generis: ⁊
iam preterijt sermo noster in ipso subtiliter perscrutatꝰ
Et apostemosus sanior est ꝙ̄ epaticus:⁊ ille qui est
ex debilitate est susceptibilior curationis. Et ex coriati
o ⁊ solutio uentris est splenetica ⁊ fellina ⁊ epatica ⁊ il
la que est ab ulceribus in stō ⁊ meri:omnia sunt ꝓ
pter illud a quo procedit materia ad intestina. Sed nī
sermo non est nunc de illo:immo in illo quod est ab ipsis
intestinis. Et illud aut est propter apostema ī intestis
aut propter mordicationem cholericā aut san. effusuꝫ
ex epate uehementis caliditatis aut processionem uene
in superioribus aut inferioribus:aut ꝓpter mediciaꝫ so
lutiuam uulnerantem intestina:sicut pulpa colloquītidꝭ
aut ex cholera ⁊ ulceribus cū putrefactione ⁊ corrosi
one:aut ulceribus sine putrefactione ⁊ corrosione: aut
ulceribus mundis aut ulceribꝰ sordidis. Et ipsa aut
sunt in intestinis grossis ⁊ sunt magis salua: aut in inte
stinis gracilibus ⁊ sunt prauiora ⁊ proprie cadentia
in ieiuno. Uī ei ꝙ nō saneꝯ ulcus eius nedū ꝙ a ruptu
ra sua ꝑꝑ multitudinem uenaꝝ eiꝰ ⁊ magnitudinem eaꝝ
⁊ subtilitatem corporis eius ⁊ cursum cholere puī ad
ipsum ex felle preꝯ ꝯmistionē:⁊ qm̄ maxia est malitia no
cumenti eius propterea ꝙ proximū est mēbro īgali qꝺ
est epar: nā nō est ex intestinis aliqꝺ ꝓpinq̇us ei ꝙ̄ ieiu
num. Et medicina ēt nō stat sī ipsū:īmo lubricādo rece
dit ab eo. et ulcera q̇ꝺ fiūt ex excoriatiōe fecis. Et ex a
cuitate cholere aut salsedine humoris aut uehemētia fi
xiōis uiscositatis q̄ qū eradicaꝯ uulnerat:aut propꝯ eru
ptionē apatū ⁊ reliq̄s eūones diuersas nocētes per suū
exitū. Et q̄cūqꝫ excoriatō melica ē eueniēs ꝺm semitam
inceptiōis ē mortal:qm̄ significat cācrū putrescm̄. Et
illa q̄ ē in fine febriū ē mortalis ualꝺ:ꝗuis n̄ fiat adhuc
solo melica ⁊ ꝓṗe illa q̄ ebullit sī ꝯrā ⁊ hꝫ odorē aceto
sū. Et ꝗuis sit ůtꝰ fortis adhuc ⁊ ꝗuis sit in sanitate ēt
tñ hn̄s hāc speꝫ melicā n̄ sanaꝯ. Qū āt n̄ ē ei h ꝓṗetas
⁊ n̄ ebullit nꝫ hꝫ odorē acetosū:tc̄ ē lisfluitas melica quā
expellit nā et spaꝯ cū ea sāitas qñꝫ. Et ulcꝰ qꝺ qñꝫ gñaꝯ
successiōe apatis ⁊ fit a re iobediēte aut abrasiōe aut ci
bo duro excoriante suo incessu ⁊ qñꝫ fit ab humoribꝰ
q̇ solone educti fuerunt deiñ ulcerauerunt. Et ꝯminus
q̇ꝺ temporis generationis ulceris a fluxu cholerico est
due hebdomode. Et a baurachio est mēsis ⁊ a melico
ē q̈dragesimꝰ dies usqꝫ ad plimū illiꝰ. Et multotiēs q̇ꝺ
ꝑforanꝯ intestina hn̄tis ulcera ⁊ moriꝯ ꝺm plimū. Et
qñꝫ sūt quidaꝫ fortes ⁊ laborāt aliqͦ tēpore et aggꝛgaꝯ

fex in uentre eoꝝ et sunt quasi hydropici: deinde mori
untur. Secunduȝ plurimum uero qum ulcus ad hoc
peruenit ut egrediatur de substantia intestinoꝝ aliquid
quantitatem habens perducit ad putrefactionem ⁊ ad
casum uirtutis cum ꝯmunitate stōi ⁊ ad mortem. Quo
modo.n.nō: qum perforentur ⁊ proprie intestina supi
ora. Et iam dixerunt quidam ꝙ perforata sunt quedā
intestina inferiora: deinde perforata sunt almirach ⁊ uē
ter propter apā accidens in eis indirecto foraminis
⁊ communicans illi putrefactioni ⁊ nocumento ⁊ perfo
ratus est uenter ēt illic ⁊ egrediebaᷓ stercus ex eo ⁊ ui
xit hō ⁊ q̄uis fit in summa possibilium est tñ de possibili
bus longinquis. Et longinqui⁹ eo est ut uiuat et fexeᷓ
fundaᷓ ad spatium uentris. Dixerunt quidam qñ ac
cidit ut perforenᷓ intestinum et uenter in directo ieiuni
non sedatur dolor ⁊ non figiᷓ aliquid in stō et arefit ha
bens illud ⁊ aperitur uenter eius ⁊ moritur. ¶ Et
speties excoriationis sunt.v. sanguinea ⁊ uirulenta ⁊ sāi
osa ⁊ curathia ⁊ mucosa ⁊ corticalis. ¶ Et saniosa est
salua ⁊ succuritur ei: ⁊ multotiens fit ex egritudinibus
acutis ⁊ febribus adurentibus ⁊ tertianis. Et multoti
ens est eis crisis. ¶ Et saniosa quȝ incipit primitie aut
est causa eius eruptio dubellati ⁊ apātum in uisceribus
quam expellit nā ad intestina etiam est magis in colūis.
Et ista pars non est uere stōatica ⁊ multotiens nocet
stō ⁊ facit accidere in ipso corruptionē in fine rei. Et
multotiens sequitur ipsam fluxus uentris saniosus ⁊ ñ
retineᷓ ⁊ est plurimū illi⁹ pus saniosum ⁊ qñȝ admisce
tur ei sanguis. Quod si illud non est causa eius ⁊ non ē
in membris interioribus apostema maturum quod erū
paᷓ tunc fit ex parte cancri putrefacti in intestinis ⁊ nō
est sanitas propter multitudinem eius quod coniungiᷓ
⁊ paruitatem eius quod inuenitur ď quiete propter dif
ficultateȝ egritudinis in se ipsa. ¶ Uirulenta auteȝ aut
est a liquefactione: aut a resudatione apātis existentis in
uia maturationis ⁊ plīmū ipsius non est cū stomatica.
¶ Sāguiea āt alia ē euēiens subito et alia est eueniens
paulatim. Et prime quidem causa est apertio uenaruȝ
et secunde resolutio singularis: ⁊ quȝ non associaᷓ ei do
lor aliquis tunc non fit ex apostematibus: immo ex īb⁹
aliĳs ⁊ proprie qum associantur cum illo signa alia. Et
qñȝ fit ex intestinis etiam sine dolore qum est secunduȝ
semitam apertionis orificioꝝ uenaꝝ eoꝝ sine causa alia
⁊ est incoluior. Et qum fuerit hyems sicca septentriōa
lis: deinde successerit ei uer pluuiosum meridionale ⁊ e
stas pluuiosa multiplicabitur fluxus san: ex uentre:
Et similiter qñȝ hyems est austria ⁊ uer boreale pauce
pluuie ⁊ proprie in corporibus hu. ⁊ corporibus mľie
rum. Et qñ uenit estas post uer boreale ⁊ hyemē austri
nam multiplicantur solutio uentris et excoriatio ⁊ ē ca
usa eoꝝ multitudo catarroꝝ. Et qñȝ multiplicatur flu
xus san. per uentrem in regionibus meridionalibus ⁊
cum exufflationibus austrinoꝝ ⁊ multitudine pluuie: ꝓ
pterea quia mouent materias ⁊ mollificant poros ⁊ ꝓ
p̊e p⁹ catarros salsos. Fluxus autem san. per uentrem q̊
est post soľonem cholericā ⁊ excoriationem cholericā
⁊ est cum dolore est malus ⁊ proprie qñ p recedit alcu
rathi: deinde uenit sanguis purus illud enim significat
ꝙ est super corpus intestinoꝝ. ¶ Alcurathi uero ē ab
aliqua abrasione tunice intestinoꝝ. Sed mucosa est pro
pter humiditatem grossā. Et qñȝ accidit fluxus uētris
mucosus in febribus compositis. ⁊ speties febriuȝ quā
dicā in capitulo suo in febrib⁹ pestilentialibus ⁊ plīmuȝ

quidem fit in pestilentialibus ⁊ est spumosus. ¶ Corti
calis aūt qñȝ fit ab ulceribus stōi ⁊ egreditur cum soľo
ne uentris sed non est illic excoriatio. Et qñ est cū ex
coriatione est ab ipsis tunicis intestinoꝝ. Et significaᷓ
ꝙ fit de grossis semꝑ ꝑꝑ grossitudineȝ ⁊ in pluribus per
maiorem. Et ꝙ fit de subtilibus per contrariū. Et cor
tices isti egrediuntur apud eleuationē ad ascellam ⁊ est
plurimum exitus eoꝝ qum fit clistere lotiuum. Inquit.
Hip. Solutio uentris grossa meľica ñ sanatur. Dixit.
Hip. qum est eūo similis aque: deinde fit similis unguē
to est mala. Et qum accidit post hydropisiȝ solutio uē
tris eueniens ab apāte epatis que est mala et egestio san
guinolenta tunc solutione educitur aquositas ⁊ non ab
scindiᷓ. Inquit omnis fluxus uentris post egritudinem
subito est malus significans morteȝ propinquaȝ. ¶ In
quit. Et qñȝ fit cum hydropisi egō sanguinolenta que
non abscinditur ⁊ neqȝ sanaᷓ qm̄ non solutione educiᷓ
aquositas: immo solutione educitur illud quod debilitat
corpus. Et qñȝ perducunt excoriatio ⁊ ulceratio inte
stinoꝝ ad hydropisim. Et si aliquis habet cum punctu
ra spasmum ⁊ uomitum ⁊ singultum ⁊ conturbatio
nem rōnis significat mortem. Et in li. Hip. qui habet
dysenteriam ⁊ apparet post aurem eius sinistrā res ni
gra similis herbo ⁊ accidit cum hoc sitis uehemēs mo
ritur in.xx. ⁊ non tardaᷓ ⁊ non euadit. Illa aūt que fit
ab intestinis absqȝ excoriatione ⁊ absqȝ causa eoꝝ que
sunt super ea cōicat lubricitati stōatice in causis. Sed
que facta est a corporibus ulcerum in eis plusq̄ ea que
est in stō: immo quasi non est nisi in eis. ¶ Si aūt fue
rint eradicabiles ⁊ materia faciens eas ñ cessauerit cur
rere perducit illum ad excoriationem sanguineam pro
culdubio et ad fluxum san. per uentrem fortem ⁊ cōica
bit ei in causa cōicantia uirtutis medicine solutiue ad
orificia uenaꝝ que sunt in es ⁊ superficiei eoꝝ ⁊ facit so
lutionem. Et illa que fit a debilitate itestinoꝝ ⁊ stōi no
minatur materia uentris ⁊ plīmuȝ cause in hoc est debi
litas ⁊ ulcera ⁊ cōpora eoꝝ. Et qñȝ accidit ut congele
tur aliquid h⁹ san. effusi in uentrem. Et significant illō
frig⁹ extrēitatū subito ⁊ festine ⁊ inflatio uentris ⁊ casus
pulsus et peruentio ad sincopim. De ea autem que est
ab intestino recto et est intestinū sextum alia ē que ē cuȝ
dolorē ⁊ nominatur ȝabir ⁊ est dolor extensiuus ⁊ abra
siuus in intestino recto ⁊ alia ē q̄ est sine dolore. Et cā
alȝabir: aut᾽ est apostema calidum ex quo currit aliq̄d:
aut apostema duruȝ: aut mollificatio lacerti: quare eg̃
ditur cum eo anus: aut tensio ex q̄ accit spasmus quāȝ
ꝓhibetur lacertus retentiuus in parte ani ab operatōe
sua: aut superflua salsa: aut baurachia: aut chimus gros
sus aut cholera ingrediens: aut frigus adueniens mē
bro aut longitudo sessionis super duruȝ: aut grossitudo
eius quod egreditur de fece ⁊ durities eius: aut hemor
rois: aut fistula aut ragadia: aut rugitus: aut corrosio:
aut grauitas sensata. Et plīmum quidem fit ex hu. mu
coso ⁊ postq̄ fuerit mucosus fit curathi⁹: deinde pūcta
san. Et qñȝ egreditur cum ȝabir aliquid q̊ ē sicut cāo
ſm ꝙ dixerunt quidam sed. G. elōgauit illud. Et ȝabir
quidem plurimum accidit hñtib⁹ phľa putridum: nam
putrefactio eius relinquit uestigia in intestino recto a
pud incessionem suam omni hora. Amplius est uiscosū
adherens nociuum. Et qñȝ cogitat eger ꝙ in ano suo
sit sal pulueriȝatus propter baurachitateȝ eius. Et ȝa
bir facilius est illud quod non succedit dysenterie aut
generatur a dysenteria. ¶ Et qñȝ accit ut spasmeᷓ an⁹

et rectum: aut tendatur: quare accidit lacerto ut nõ re
tineat illud quod uenit ad euꝫ sicut accidit ei ut spasme
tur ⁊ non potest facere descendere quod supra ipsum ẽ
ad eum. Illa aũt que fit ab ano sine dolore est san. non
aliud. Et plurimum quidem eius est secundũ semitaꝫ q̃
nã expellit superfluitates ex corpore. Et coadiuuãt ipꝫ
in corpore cause superfluitatum ciborum ⁊ retentõ cuꝫ
sus: aut incisio membri: aut dimissio exercitij: aut reliq̃
que dñr in locis suis. Et iste non oꝫ ut retineat nisi tie
atur casus pulsus ⁊ uirtutis. Iste ergo sunt speties cur
sus intestinalis intestinoꝝ sex. Factus autem a toto cor
pore aut est secundum semitaꝫ crisis: aut fortitudinem
uirtutis expulsiue: aut secũduꝫ semitam casus uirtutis
reten tiue sicut accidit timenti ꝙ statim supueniat ⁊ ha
benti pthisim in fine uite sue aut secundum semitã lique
factionis ⁊ incipit subtilis: deinde fit turbida ⁊ fit fortis
fames ⁊ cadit uirtus ⁊ accidunt febres: ⁊ qñꝫ accidũt
nausea ⁊ difficultas urine ⁊ uẽtositas ⁊ rugitus ⁊ tene
brositas coloris ⁊ frigus extremitatum ⁊ exiccatio lin
gue. Aut secundum semitam conuersionis humorũ ad
corruptionem propter febres malas ⁊ uenena nocẽtia.
Aut secundũ semitam expulsionis repletionis uehemẽ
tis propter illud quod scis ex dimissione eũonis: aut re
tentione cursus consueti: aut abscissione membri: aut di
missione exercitij: aut paucitate soꝛonis ex corpore ⁊ re
liquis que sciuisti. aut propter compositioneꝫ nauseati
ue satietatis plurime in uicibus pluribus ⁊ redit secun
dum semitam egritudinis acute et est de summa colirice
passionis: aut secundũ semitam prohibitionis nutrimen
ti propter oppilationes i uenis et alijs. ¶ Colirica ãt
passio ẽ motꝰ mat̃ieꝝ cõruptaruꝫ ñ digestaꝝ ad sepatiõeꝫ
ex uia intestini redeũtiũ ad ipsũ a corꝑe secũdũ acuitatẽ
⁊ laborẽ expulsiue: cibi nãꝫ qũ ñ digerũt ualde ꝯuertũ
tur i hũores nõ ꝯuenientes corpori ⁊ mouet̃ nã ad ex
pellendũ eos a corpore qũ grauẽt sꝫ ipm ex ꝑtibꝰ cum
spetiebꝰ uomitꝰ cholerici ⁊ aquosi ⁊ erugiosi qñꝫ: ⁊ spe
tiebꝰ fluxꝰ uentris. Et illa colirica passio cꝰ cã ẽ corru
ptio cibi in colũior est ea cꝰ est frequentia corruptionis
pꝰ corruptiõeꝫ. Et colirica q̇ȯ passio mala incipit in ꝓ
mis cũ lenitate: deiñ accidũt dolor ⁊ pũctura in uentre
⁊ in intestinis ⁊ dilatatur ⁊ ascendit ad stõꝫ pp multitu
dinẽ eꝰ qȯ nocet ei ex hũoribꝰ acutis uẽiẽtibꝰ ad ipsũ ⁊
scd̃m plurimum sunt fluxꝰ uentris ⁊ uomitus fit̃. Quꝫ
ergo expellunt̃ mõdificantur hũores corporis pp illȯ
qȯ scis ex causis. Incipit ergo cum fluxu uẽtris cho
lerico: deiñ aquoso puro molli fetido: deiñ qñq꜃ per
ducit ad fluxũ uentris q̇ est sicut lotura carnis recentis
habentem odorem pinguedinis ⁊ ad curathiũ ðiñ ꝑdu
cit ad mollificationẽ pulsus ⁊ spasmum ⁊ sudorẽ frigidũ
⁊ ad mortẽ. Et i habentibus q̇ȯ coliricam passioneꝫ mt̃
tiplicatur sitis: ⁊ quotiens bibunt aquã calefit i stõ eo
rum ⁊ euomunt eã. ¶ Et tollerare sitim confert eis. ⁊
multotiens accidit eis destructio pulsus scd̃ꝫ semitã cõ
pressionis ⁊ lesionis pp cãm accidẽtium sequentiũ ma
lignoꝝ. ¶ Quũ ergo quiescunt accidentia redit pulsus
Et ille qui consuetus est incurrere coliricam passionẽ
non hꝫ ex ea timorem sicut ille qui non asuetus est ea: ⁊
ẽ i infantibus plus. Et colirice q̇ȯ passiones plurimuꝫ
non accit nisi in estate ⁊ autumno pp debilitatem digõ
nis i utrisq꜃ ⁊ minoratur in hyeme ⁊ ueẽ. Et qñꝫ multi
plicatur euentus colirice passionis ex potu aque fr̃ide i
ieiunio sequente cibum grossum precipue in comestiõe
granoꝝ pinee ⁊ chrysomila ⁊ melones st̃ ex eis que cõ

mouent coliricam passionẽ. ¶ Et multotiens quidem
restringitur colirica passio ⁊ decliat materia subito ad
membra urine: ⁊ accit ardor urine. Fluxus ãt uentris
eueniens pp ꝓhibitioneꝫ penetrationis cibi est oppilati
uus. Et ille qui nominatur fluxus uentris factus cum
periodis. Et illud est qm̃ uene oppilate replentur i tẽ
pore noto usq꜃quo eũentur: deinde eũetur reducendo
⁊ in eo qui est inter utrasq꜃ dispõ est sicut sana. Et plu
rimum qȯ est inter paroxismos est. xx. dies. Et qñꝫ ante
cedit aut tardatur propt̃ illud qȯ scitur de causis. Fa
ctum auteꝫ propter cibum iam semel diximꝰ in stõ. Ue
rũtñ non est maluꝫ si iteremus illud ⁊ addamus ueloci
ter. Dicamus itaq꜃ ꝙ factus ex cibis: aut ẽ propter eo
rum paruitatem: quare corrumpunt̃ in stõ ignito sicut
sciuisti. Et non recipit eos nã aut pp grauitatem eorũ
ẽt: q̃ descendunt aut pp eoꝝ mordicationẽ sicut cepe:
aut pp ꝟtutẽ uenenosã sicut in fungis: aut pp uelocitatẽ
ꝯuersionis ad corruptioneꝫ sicut lac: aut pp uehementi
aꝫ subtilitatis eoꝝ. q̃ resudant ⁊ nõ retinent̃ apȯ porta
nariũ: aut pp ipsoꝝ hũiditatẽ et eoꝝ uiscositatẽ: q̃ lubri
cant̃: aut pp multitudinem motus suꝑ eos: aut pp mul
titudinem potꝰ aque pꝰ ipsos: q̃ subito deponit eos ⁊ lu
bricare eos facit: aut pp multitudinẽ eꝰ qȯ repit̃ de hũo
ribꝰ lubricantibꝰ sicut phl̃ate ⁊ abstergentibꝰ sicut chole
ra: aut q̇a est cibꝰ ꝯturbatꝰ ⁊ est illic q̇ est plurime q̃tita
tis ⁊ pauci nutrimenti sicut st̃ olera: aut pp ordineꝫ ne
cessario faciẽtẽ lubrificationẽ sicut ꝑmissio cibi lenis fa
cilis digõnis lubricitantis ⁊ postremitas cibi stiptici cõ
pressiui. ¶ Aut postremitas eius q̇ est uelocis ꝯuersio
nis: q̃ corrumpitur ⁊ corrumpit qȯ sub eo ẽ ⁊ uocat
nãꝫ ad expellendũ. Factꝰ autẽ pp aerẽ circundãteꝫ est
qm̃ aer ꝯtinens calidus resoluit: quare exiccat ⁊ frigus
aggregat: quare ꝯstringit et auster ⁊ multitudo pluuiaꝝ
⁊ regiones meridionales soluũt uentrẽ. Et qñꝫ ẽ uento
sitas cã fluxꝰ uentris ꝑ id qȯ corrũpit de digõne ⁊ mo
uet de cibo. Inq̇t. Hip. althea accit diaria plurima ꝑ
althea intelligit illos q̇ nõ possunt ꝓferre the: ⁊ cã in
hoc est ꝙ hũiditas dñat̃ sꝫ mẽbꝰ ipsoꝝ neruosa ⁊ sꝫ stõs
eoꝝ cũ cõitate cerebroꝝ eoꝝ: aut pp cerebrũ ⁊ aliud. ⁊
isti ẽt oꝫ ut soluant̃ cuꝫ facilitate. Inquit. Hip. q̇ est in
pueritia lenis nature aut dure est apud senectutẽ eõrio:
sꝫ q̇ est lenis nature semꝑ in adolescentia nõ ꝯuenit ei in
senectute assiduatio eius. Et oĩs fluxꝰ uẽtris q̇ fit pꝰ egri
tudineꝫ uehementeꝫ accidens subito est significatio mor
tis: qm̃ significat corruptionẽ subitã. Dĩa inter illũ q̇
ex illo lubrificatiuꝰ est ⁊ int̃ stõi lubricitatẽ significat di
gestio pauca q̃ est in cibo: qũ gͦ descendit a stõ nõ mo
rat̃ in intestinis immo procedit ad exitũ. Si uero cã eꝰ
est ulcꝰ significãt ipꝫ excoriatio et illud qȯ egredit̃ de si
gnificationibꝰ ulceꝝ. Et si est phlegma uiscosum signifi
cat ipsuꝫ ẽt phl̃a qȯ egredit̃ cũ eo ⁊ uentositas ⁊ rugitꝰ
in uentre cũ qͦ sentit̃ lubricitas rei grauantis. Et in ul
ceribꝰ ꝑ dolorẽ sub loco stõi ꝙ si fuerit lubricitas non
ab ulceribꝰ nꝫ a phl̃ate: imo pp malitiam ꝯplõnis signi
ficabit illud priuatio exitꝰ signoꝝ ulceꝝ ⁊ phl̃atis. Et si
gultꝰ qũ accit habentibus fluxuꝫ uentris ⁊ prope hñti
bꝰ zabir est significatio mala significans siccitatẽ facien
tem arefactionẽ. Et qũ cibat̃ hñs uentrẽ debilẽ ⁊ ñ ad
dit̃ pulsus eꝰ tunc cures euꝫ. Et hñs uentrẽ morit̃ pau
latiꝫ cũ casu pulsus eꝰ ⁊ fit uermiculosus aut foricans
⁊ est cuꝫ hͦ uiuꝰ et intelligit: ðiñ destruit̃ pulsus eius ipo
uiuo: ðiñ morit̃. Et scias ꝙ ille q̇ egerit speties diuersas
s. cholerici et spumosi et speties pingues et nõ debilitat̃

nō oʒ ut ipsuʒ ꝯstringas ⁊ ꝑducas ipsum ad egritudies
difficiles ⁊ egritudines malas fraudulentas.

¶ C. iij. de signis.

Dicit ꝙ qñ fuerit urina in febrib⁹ cholericis al
ba cuʒ incolūitate signoꝝ in fixione rōnis ⁊ ꝯse
ctu soda ⁊ similiū tunc caue excoriationeʒ intestinoruʒ.
Amplius dĩa inť cerebralē ⁊ stōaticū est qm̄ stōaticus
ordinē nō hʒ nʒ horas ꝑ se ipsū in quib⁹ crescat: immo
est ẜm regimen: nā si digestiua est debils egrediť sine di
gestione. Et si sunt retentiua et expulsiua siľ ꝯbilis egꝛ̄
ditur uelociter. ⁊ nō egrediť pľimū subito: imo frequē
tatur eleuatio paulati ⁊ pľimū ei⁹ est ex frigore. Et si est
debilitas in non digestiua egrediť qȏ egrediť non ꝑ̇ua
tuʒ digōne tota: imo egreditur hñs digōnē quādā scȏʒ
tēpus more in stō. Et cū illo q̇ ē a lubricitate hūorales
egrediunť hūiditates: cuʒ illo qȏ q̄ fit a lubricitate ulce
rosa: aut bothoria sunt signa ulcerū stōi ex uomitu corti
cali ⁊ bothor in ore ⁊ dolore. Et. Hip. qȏ iaʒ dixit illis
q̇ intestinoꝝ lubricitatem hñt uōitus ē malus et h⁹ iudi
ciū occultā hʒ cām. ¶ Cerebralis āt plurimuʒ est post
somnuʒ longū et est conseruās paroxismos ⁊ cuʒ eo sūt
signa catarroꝝ ⁊ corruptionis cerebri. Et i li° algarab.
Qū apparet in lubricitate intestinoꝝ sꝫ costas aliquid
siľe ciceri ⁊ prouocatur urina ⁊ multiplicatur moritur
eger in ipsa bora. Epatici uero signa iā dixim⁹ in capľo
egritudinū epatis. Et siľr e⁹ q̇ fit ex mesaraica. ¶ Plu
rimum āt splenetici est melancholicū ⁊ iā dixim⁹ in ca
pľo suo. Infeculento āt iam diximus q̇d in illo sit de si
gnis malis ⁊ saluis ⁊ distinxim⁹ ipm ab epatico. Et illȏ
ꝑ id qȏ scitū est ꝙ est apȏ dolores e⁹ ⁊ dispōnes ipsius
egrediētes a nā in capľo egritudinū splenis ⁊ in hoc ipo
⁊ qum dicte sunt expulsiones epatice. Intestinalē auteʒ
q̇ sanguineus est ⁊ q̇ ñ ē sāguine⁹ significat dolor intesti
noꝝ ⁊ punctura ⁊ diuersificať ab epatico ꝑ illȏ qȏ scis
ex hoc ꝙ ille ē pl⁹ ⁊ hʒ paroxismos ⁊ uices ⁊ ois paro
xism⁹ ē deťior illo q̇ est añ ipm ⁊ manifestior ⁊ e⁹ nocu
mētū i supiorib⁹ corporis ē uehemēti⁹ ⁊ signa corrupti
ōis epatis cuʒ eo sť magis appentia. Et scias ꝙ disposi
tio doloris ⁊ pūcture ⁊ alcurathi ē magis ad qȏ redit
Scias ergo ꝙ qū inueniť qȏ est ex intestis ꝓculdubio
lʒ cū e⁹ ꝑuatiōe qñʒ fit ēt ex intestis ⁊ excoriatiōe: ⁊ flu
xū san. puri ab intestis significāt ēt dolor ⁊ pūctura. Et
qñʒ ē flux⁹ san. ab aptōe uenaꝝ ⁊ ē cū eo excoriatio qū
exulceratio fit. Et qñʒ est exulceratio in ꝑ̇mis: deiñ se
q̇ť ipʒ flux⁹ san. Et significāt ꝙ ipse ē intestinalis alcura
thi ⁊ abrasio. Et qñʒ est ulc⁹ eradicabile adhuc: q̄ñ ap
paret alcurathi nisi p⁹ horā sꝫ ē lubricitas dolorosa i lo
co noto ⁊ est ꝗ̄titas eius qȏ egrediť pauca ⁊ ꝯtinuata
⁊ longi tēporis: ⁊ exitus corticuʒ in fluxu sine excoriati
one significat ꝙ est in stō. s. in eo qȏ seq̇ť ipsū ⁊ significat
ipsum dolor stōi ⁊ illud qȏ sciť in suo ca°. Et scias ꝙ al
curathi ⁊ excoriatio sť due significatōes ultie ad signā
da ulcera ⁊ quādo sť cū h° fetidi odoris significāt corro
sionē ⁊ si sť cū illo fetore meľice timeť ꝙ sit cancer. Et
sciť locus ulceris: aut lesionis ꝑ exitū san. ex eis. Et ex
loco doloris utꝝ sit sup̄ aut sub eo et ex eo qȏ est sup̄ do
lorē: nā dolor graciliū est uehemēs cōicās mēbris supi
oribus. Et ex corticib⁹ an sint subtiles aut grossi qm̄
grossi sēp sť a grossis ⁊ subtiles scȏʒ pľimū a grossis ⁊
parui sūt ex gracilib⁹ ⁊ ex permistione qm̄ uehemens ꝑ
misto cū eo qȏ egreditur significat ꝙ ulcus est in sꝫiori
bus ⁊ sepatū ab ea significat ꝙ ipsū est in inferioribus ⁊
mľtotiēs fit i illo q̇ ē i iferiorib⁹ ⁊ i ano ut sāguis ei⁹ egꝛ̄

diať ante egōnem. Et ex tempore qȏ est inter dolorem
⁊ ascellationeʒ: qm̄ si est tempus prolixum tunc ē i gra
cilibus. Et ex dispōne eius qȏ ipsi associať ex egōne:
qm̄ si est chilosuʒ aut simile aque carnis tunc est in gra
cilibus. Et ex fetore qm̄ illȏ qȏ descendit ex gracilib⁹
est magis fetidum. ⁊ ex dolore: qm̄ dolor eoꝝ est uehe
mētior. Et ex san. qui qñʒ egreditur: qm̄ est i gracilib⁹
lauatiuus non ꝑmistus cum ipso stercore. ¶ Et scias
ꝙ qñ egritudo est ulcus ⁊ est chronica ⁊ illi qȏ egredi
tur est ꝗ̄titas amplius non est dolor sensatus tūc ulcus
est pľime sordis. Et dĩa qȏ inť ulc⁹ sordidū ⁊ corrosiuū
est qm̄ corrosiuū est uehementis doloris ⁊ qȏ egrediť
ex eo est uehementioris fetoris et est decliue ad nigredi
nē ⁊ minus et ex sordido est uirulentū aquosū et est de
cliue ad albedieʒ ⁊ est grauis odoris: ⁊ qñ egrediť post
alcurathi san. pľimus significat ꝙ ulcus profundatur
⁊ egritudo fit fortis ⁊ finitur illȏ qȏ est sꝫ faciem intesti
noruʒ ⁊ peruenit ad partem intestinoꝝ ⁊ multotiens si
unt post aꝑ̄ata que preterierunt ulcera ⁊ significant peꝛ
dolores eoꝝ ⁊ reliq̄ que dicta sunt de signis ẜm ꝙ ipa
sunt aꝑ̄ata. Et multotiens quidē siūt ulcera ꝑꝑ causas
alias ex eis que diximus. Quod si excoriatio ē ꝑꝑ ap
tionem uenaꝝ precedit eam eūo san. puri cuius est per
mistio quedaʒ. Et qñʒ est cuʒ ea dolor ⁊ qñʒ non ē cuʒ
ea dolor. Et qñʒ sunt cuʒ ea periodi sicut fit etiam i ea
que non accidit ex intestinis ⁊ antecedūt eā signa repľo
nis. Et si fuerit ab hemorꝛoidib⁹ ⁊ rebus cancerosis in
superioribus intestinis putrida erit ⁊ cū ea erit sanguis
nigeꝛ ⁊ fiet paulatim ꝯtinua secundum repľoneʒ corpo
ris ⁊ eius eūoneʒ. Et si fuerit ab hūoribus salsis ⁊ bau
rachijs: aut grossis uiscosis significabit eā eūo earū pre
cedens ⁊ euentus uentositatis et rugitus ⁊ priuatio ti
cture in egōne ⁊ illud quod sentitur de re eradicata ex
loco ⁊ erit dolor. q. inseparabilis qui non permutať
ad horaʒ ⁊ sentitur cū ea quasi grauedo ⁊ admiscetur
alcurathi pbľa. Et si fuerit a cholera excoriatio eius si
gnificabūt eaʒ eūo ipius precedens ⁊ permistio alcura
thi si fuerit aut egōne corruptionis tincture eius ⁊ siľr
meľiam malā ⁊ saluam significant precessio illus ordinis
meľie. Et permistio ad illud qȏ egreditur acetosa i or
dine bulliens sꝫ terrā: aut feculenta nigra non acetosa in
odore nʒ bulliēs super terram ⁊ est cum ea ꝯturbatio ue
hemens ⁊ qñʒ perducit ad sincopim. Et scias ꝙ si cau
sa dysenterie est stans adhuc ⁊ egreditur cū alcurathi ꝟ
bi gĩa cholera aut meľia aut sāguis calidus aut pbľa pu
tridū: aut uitreū: aut stercus siccum tunc egritudo est i
uia additionis ꝑꝑ insꝑabilitatem cause. Quȏ si abscidi
tur illud ⁊ remāeant alcurathi et abrasio ⁊ similia tūc
cā iaʒ abscissa ē ⁊ remansit causatū ⁊ ipressio prouenies
ab ea: quare oʒ ut tu intendas ipm solum cum curatiōe
Et signum fluxus stōi sanguinei est ꝙ facit sequi excori
ationem. dolorosam: aut fluxuʒ frequentē ꝯinde destru
itur cū eo appetitus ⁊ subuertiť aia ⁊ perducit ad abra
sionem ⁊ alcurathi ⁊ interficit multotiens. ¶ Factus
autē subito° sine dolore pľimo ⁊ absq̧ nocumento sequē
te ipsum in appetitu ⁊ alijs est saluus ⁊ si est a grossitu
dine fecis significabit ipm dispō fecis ⁊ eius euētus cū
incisione fecis super ipsum ⁊ sedatio doloris qum leni
tas adest nature. Et multotiens egreditur succus sepa
tus a fece qū ingrossať et alleuiatur ꝑꝑ causā que exic
cat ipsam ⁊ existimatur ꝙ sit fluxus: quare retinetur ⁊
in ipso est mors. Et signum illius est ut nō sit aliq̇d ei⁹
qum lenitas est nature et sepatio fecis et ut antecedat

fex:deinde egredit̃ post illud fecis paruz: Sed diuisio
illa que est ãte ipsum ⁊ plimum ipsius egreditur ãte fe
cem que excoriat. Dĩa ãt quẽ est inter illum qui lubri
catiuus est ⁊ inter lubricitatem stõi significat digõ pua
existens in cibo: ⁊ qñ descendit a stõ non moratur in in
testinis: immo procedit ad exitum. Si autẽ causa eius
sint ulcera significat ipsum excoriatio cum eo qd egre
ditur de significationibus ulcerum. Et est illic phla ui
scosum significant ipsum ẽt phla quod egreditur cuz eo
⁊ uentositas et rugitus. Et in phlatico sentitur lubri
citas rei grauantis. Et in ulceroso sentitur dolor sub lo
co stõi. Et si est lubricitas non ab ulcerib⁹ nz a phlate:
immo propter malitiam ꝯplonis significat illud puatio
exitus signorum ulcerum ⁊ phlatis. Oppilatiuũ autẽ
⁊ liquefactiuũ significant cursus in se ipsis ⁊ denudatio
significationũ necessario facientiuz fluxum super ea ⁊ in
flammatio corporis ⁊ caliditas eius et commitantia fe
bris minute ⁊ diuersitas coloris ⁊ eẽtie et fetor odoris
Qui ergo ex liquefactione est uirulentus aquosus: Et
qui est ex liquefactione adipis est uirulentus grossus si
cut in ulceribus cum pinguedine ⁊ colore diuerso: dein
de fit eius eẽntia adipis absqz diuersitate in substãtia su
a nez in essentia sua. Et similiter est dispositio liquefacti
onis carnis rubee nisi q: priuat̃ pinguedine ⁊ ẽ postre
mum eius feculenti coloris. Factum uero a superfluita
te ⁊ repletione quã natura expellit ex corpore propter
illud quod dictum est de causis attrahentibus superflu
itates ⁊ repletionem significant cause. ¶ Et qñz signifi
cant ipsuz quod euãtũ est sãguis purus mundus cũ mlt
titudine sine dolore: ⁊ nõ facit sequi mollificationem et
debilitatem ⁊ hz paroxismos. Alzahir autez diuisiones
significant illud quod egreditur ex eo quod uidetur. ⁊
cause reperte ex frigore adueniente aut ex sessione su
per durum aut ex hemorroidibus ⁊ ragadijs ⁊ alijs ⁊
quod precessit ex fluxu ⁊ excoriatione: aut nõ precessit.
¶ Et sicut errant quidã in ipso si fuerit illic fex retenta
ledens ⁊ dolorem faciens ⁊ mittens succum existiman
tes quod est cursus zahir. Sili errant qum qñz egredi
tur curathi sic phla ⁊ existimatur ꝙ fit zahir phlaticũ ñ
oz ergo ut decipiaris in hoc immo oz ut attendas causã
ex omni parte secũdũ ꝙ sciuisti. Et dĩa inter ulcera e⁹
et ulcera intestinoruz que sunt super ipsum est qm̃ in il
lo quod fluit ex recto est fetor aut nõ est in eo fetor. ¶
Et qñ accidit habentibus ulcera intestinoruz ⁊ ha
bentibus fluxum san. ut coaguletur san. in uentre eoruz
scias signa que diximus in ca° huius egritudinis ex ĩfla
tione uentris et frigore extremitatum subito ⁊ ex casu
uirtutis ⁊ pulsus. Quz ergo accidit illud tunc scias ꝙ
qum egõ nigra facta ab adustione tendit ad uiriditatez
tunc iam natura incipit succurrere: quare fit uiridis dei
de citrina post stat. Et scias ꝙ qñz egeruntur res pluĩs
numero et existimant quidã ꝙ fit curathi pp apostema
⁊ ulcera intestinoꝝ ⁊ illud non est nisi cuz punctura: illd
ergo non est curathi: immo superfluitates humoris. ¶
Et scias ꝙ si quis habet fluxum uentris ⁊ stringitur et
ipse remanet secundum dispositionem suam ⁊ non adue
nit ei fortitudo sua tunc causa in hoc est ꝙ corpus ei⁹ ñ
recipit cibum. Et scias ꝙ in illo q ascellat in die plusq̃
in nocte immo accidit ei ut ascellet quotiens sumpserit
appetitus eius in die. Causa est debilitas stõi eius. Et
qum in nocte est plus tunc causa est debilitas epatis
⁊ ꝙ remittit cibũ ul' aliũ. Et scias ꝙ mltotiens succedit
ascellationi p hoc ꝙ ipsa extrahit subtile ⁊ dimittit spis
sum colica uehemens.

¶ C. iiij. de cura fluxus uentris absolute.

Dico in primis ꝙ pz ut iuuent se medici cum eo
quod dicitur in caplo superfluitatis fluxus uẽ
tris ex medicinis ebibitis ⁊ legant illud in caplo cum
hoc caplo. Amplius dico ꝙ fluxus uentris prohibet̃
in quãtum est fluxus cum stipticitatem facientibus et
ingrossantibus materias et facientibus glutinationez
Et qñz necessaria sunt narcotica. Et iteꝝ qñz curatur
fluxus uentris cum diureticis ⁊ sudorem facientibus ⁊
dilatantibus poros ⁊ uomitum facientibus omnia nãz
hec mouent materiam ad contrariaz partem fluxus uẽ
tris: Quod si misceatur fluxui uentris caliditas ponã
tur cum eis infrigidantia: aut eligant̃ ex eis ĩfrigidã
tia in quibus sit stipticitas ⁊ administret̃ dilatantia po
ros ⁊ sudorem facientia corpori exterius. Si autem ei
admisceatur frigus ponantur cum eis calefaciẽtia ⁊ eli
gantur ex eis calefacientia in quibus sit stipticitas. Et
tunc sunt plurimum necessaria calefacientia: qum dige
stiua est debilis: ⁊ cum est oppilatio ex hu. uiscosis ⁊
iuuant se cum eo quod dĩ in caplo debilitatis digestio
nis ⁊ tunc plimum sunt necessaria infrigidantia: qum re
tentiua est debilis. ⁊ caliditas qñz adiuuat ad retinẽdã
naturam per hoc ꝙ facit penetrare cibum uelociter ⁊
per hoc ꝙ prouocationem facit ⁊ facit sudare: ⁊ qñz fa
cit uinum purum antiqum hoc. Qñz. n. ille qui habet
fluxum uentris bibit uasa terrea plena huiusmõi uino.
s. unuz post aliud ita ut sit semper ebrius. q. ⁊ retinetur
natura eius. Et scias ꝙ dormire est ex rebus magis iu
uatiuis ei qui hz fluxum uentris. Et qñ fuerit cum flu
xu uentris tussis dimittat illud in quo est acetositas ue
hemens ⁊ stipticitas et sit contentus eis in quibus non
est illud ex cibarijs ⁊ cibis: ergo eligat frigida ⁊ faciẽtia
glutinationem. ¶ Et illud in eo quod est duꝝ ⁊ i eo
est confortatio corporis eius qui cibatur eo sicut sũt al
sauich. ⁊ nocet eis omne quod liquidum est ex sorbitio
nibus ⁊ iuribus. Et scias ꝙ alrobub dulcia multotiẽs
nocẽt cõmouendo sitiz. Et ex retinentibus fluxũ uẽtris
sunt balneum ⁊ fricatio p hoc ꝙ dilatãt poros. Et mul
totiens attrahitur materia ad exteriora corporis ex un
ctionibus et fricationibus. Et ex eis sunt olea calida si
cut oleum anetinum et similia. Et ex retinentibus fluxũ
uentris est positio uentosaꝝ super uentrem: iã. n. exper
tum est ꝙ uentose posite super uentrẽ eoꝝ qui habent
fluxuz uentris ⁊ excoriationem qum dimittuntur quat
tuor horis restringunt. Et nos iam experti sumus illud
Et ex retinentibus fluxum uentris sunt empla superpo
sita stõ ⁊ intestis facta et ex calefacientibus stipticis ⁊ ex
infrigidantibus stipticis sm necessitatem. Et ex retinen
tibus fluxum uentris: qum cã eius est hũor effusus ad
stõm et intestina ⁊ faciens descendere cibum ⁊ soluens
ipsuz et euãns eũ ⁊ cuius euõni adheret ut seqntur euz
hũores est: qm̃ qũ finit̃ illud ⁊ euãt̃ alleuiatus est mo
dus regimis qunqz admistras medicinas tunc icipe cũ
singularibus: si uero non ualent: tunc tende ad ꝯposita
Et restrictiue quidem aut sunt exiccatiue ꝺsiccatie: aut
ꝯstipatiue aut infrigidatiue inspissatiue aut glutinatiue
oppilantes poros ex quibus emanat. Et medicie singu
lares sũe absolute: aut sm ũtutem retẽtiuã sunt sicut ba
lauste ⁊ galle ⁊ acatia ⁊ rose ⁊ gummi arabicum ⁊ lutũ
sigillatum ⁊ lutum armenum ⁊ hypoqstidos ⁊ spodium
⁊ proprie assatum ⁊ ppe ꝯdituz cũ cãfora ⁊ fructus ta
marisci ⁊ grana granatorum ⁊ sumach ⁊ almirberis

⁊ reub. ⁊ semen acetose et semen portul. ⁊ coriandrum
⁊ semē arnoglosse ⁊ succus barbe hircine ⁊ semen rose
bonum ⁊ fructus mori imaturi ad excoriationem ⁊ suc
ci stiptici exiccatiui et ipsorum rob. ⁊ succi portulace bi
bat. ℥.i. ⁊ ꝯfert. Et lac acetosum decoctum in quo bu
tyrum penitus non est. Et medicine quidem singulares
calide et sicce sunt sicut cyminum assatum ⁊ ameos et a
nisum assatum ⁊ cortices turis ⁊ mirrha ⁊ storax sicca
⁊ aldarsisaban ⁊ sicut laudanum ipsum de quo in potu
det pondus. ʒ.ij. cum decocto ⁊ caseus uetus assatus q̄
accipiatur sicut est: aut decoquatur in succo stiptico s;
facit sitim. Et melius reginem ipsius ē ut abluatur cum
aqua ⁊ sale aliquotiens. aut decoquatur bene ut egredi
atur sal eius deinde exiccet. Tunc. n. ʒ.i. eius restringit
et est fortior omni re. ¶ Et ad pueros quidem qñ ex
corticatur nux et excorticata teritur ⁊ datur cum zuc
caro frixo ⁊ aqua frigida quātitas auellane unius. Et
attrimenta ⁊ coagula constrictiue sunt. Et de coagulo
quidem hedi qñ datur in potu infanti pondus quarte
ʒ.i. in aqua sꝛa ⁊ magno supra illud usq; ad pondus. ʒ.
i. ⁊ ēt ex coagulo leporis: nā ipsū retiet uētrem statim. ⁊
oȝ ut incipiat qui ad potandum dat coagula a danib. i.
si uero non confert addat ex eo usq; ad illud qd̄ non ꝑ
transeat in pondere. ʒ.i. ⁊ caseus quidē uetus cuius re
gimen preteritum est qum ex eo dat in potu. ʒ.i. ē mino
ris nocumēti ⁊ fortioris opatōnis ꝙ coagula. ¶ Et iaȝ
existimauerunt quidam ꝙ quādo frustum ex alrob adu
ritur donec denigretur: deiñ dat in potu ex eo pondus
ʒ.ſ. tunc stringit uentrem. ¶ Et quidam amic⁹ meus
ex medicis iā dixit mihi illō ħuȝ eē expimētū. Et sterc⁹
canis comedentis ossa solum qum in potu ex eo datur
pondus. ʒ.i. ⁊. ſ. cum decocto retinet fortit ⁊ ꝓpe siccū
acceptū i aqua. Et ex eis que non pertinent ad unā du
aꝝ extremitatum ē uenter strutij exiccat⁹ ⁊ dosis fit. ʒ.iij.
exiccetur ⁊ limetur cum lima ⁊ det i potu ex eo q̄titas
ħ illi q̄ hȝ diariā in rob myrti aut rob de cydonijs sȝ d̄
clinationem ꝯplonis. Et iterū lac caprinum decoctum
donec ingrosset aut decoctum cuȝ lapidibus pluuialib⁹
ignitis ⁊ ter in ipm ꝓiectis: ⁊ qñ ponitur in ipso parū
rizi frixi ⁊ iterum uitellus oui elixati in aceto ⁊ ex ꝯposi
tis declinātib⁹ ad frigus sunt trocisci de spodio muscha
ti ⁊ trocisci nominati calidicō ⁊ troc. de luto sigillato
⁊ trocisci de balaustijs ⁊ trocisci alfeluzabaragi ⁊ troci
sci d̄ hypoquistidos: ⁊ trocisci de croco: ⁊ trocisci d̄ opi
o: ⁊ trocisci de papauere muschati ⁊ pilule de opio: ⁊
pilule de mandragora ⁊ suffuf de granis granatoꝝ ⁊ pi
lule de sandaracha. Et ad fluxum superfluum pondus.
℥.ij. ostracoꝝ adustoꝝ. Et luti armeni mediati ⁊ speties
assatorum cum luto sigillato. Et non oȝ ut sit superflui
tas in assatione eoꝝ ⁊ liquefiat eoꝝ uirtus: immo oȝ ut
igniatur uas ⁊ eleuet super ignem ⁊ dimittatur sup ipȝ
⁊ moueat donec assentur. Et ex compositis declinanti
bus ad calorē siue puus sit aut magnus sunt trocisci
alefeniati: ⁊ electuarium alcanzi ⁊ electuaria que dicā
in antidotario et electuarium de seminibus stipticis ⁊
troc: de trocudes ⁊ troc. de karabe. Et iteruȝ sumatur
gallaꝝ non perforataꝝ uiridium ⁊ corticum granatoꝝ
⁊ sumach ⁊ piperis omnium ana. ʒ.ſ. terantur ⁊ confici
antur cum al. oui ⁊ concauetur granatum et ꝓijciatur
i ipso ⁊ oppiletur eius foramen cum pulpa ⁊ ponat sup
prunas. Et ex illis est ut sumatur tritici farina ⁊ miscea
tur cum aliquātulo de ameos et fructu tamarasci ⁊ na
sturtio ⁊ dissoluatur cuȝ oleo ōphacino ⁊ ꝯficiat ⁊ fiat

panis ⁊ exiccetur in furno: deinde sumatur ex eo con
trito pōdus. ʒ.x. et bibatur i aqua frigida ⁊ panco vio.
Et huius quidem generis ex eis quibus curantur pue
ri qum accidit eis fluxus uentris tempore natiuitatis
dentiuȝ ipsoꝝ et est illud quod. ℞. papaueris ⁊ granoꝝ
myrti ⁊ turis masculi ciperi omnium ana. ʒ.ſ. terantur
bene ⁊ dissoluantur in lacte eius cuius lac sugat et det
in potu. Et huius quidem generis est medicamen bonū
expertum quod. ℞. grāoꝝ passulaꝝ exiccatoꝝ et bene
tritoꝝ donec fiant sicut puluis ⁊. ℞. ossium adustoruȝ ⁊
medulle glandium ⁊ coaguli ⁊ coriandri assati ⁊ sūat
xilocaracte spine ⁊ seminis apij ⁊ cymini infusi in aceto
et panis azymi sicci turis ⁊ ameos partes equales terā
tur ualde et cribelletur illud ⁊ ponatur de coagulo mi
nus ꝙ de alijs: aut sit medietas partis: deinde suma
tur ex eo omni hora nabac una ita ut sit quātitas que
sumitur in die ex eo. ʒ.xx. ⁊ si fuerit de coagulo minus
ꝙ pars. i. tunc minuat ex illo ⁊ si fuerit coagulum plus
tunc restringit naturam in die uno. ⁊ huius quidem ge
neris est ut sumantur ciperi ⁊ spica ⁊ balaustie ⁊ minu
tum tus ⁊ aliquantulum gallaꝝ. s. q̄titas medie partis
decoquat in aqua deinde coletur illa aqua ⁊ puluerize
tur super eā de galia muschata ⁊ xiloal. crudo bono ali
quid secūdū ꝙ exigit dispō et bibatur. Et huius gene
ris est illud quod. ℞. ȝȝ. atrimenti alasekefati sumach ꝑ
tes equales sumatur ex eo in suffuf pōdus. ʒ.ij. usq; ad
ij. aur. Et huius generis ⁊ propinquius ad equalitateȝ
est ut sumatur capillus ueneris ⁊ spica aromatica ⁊ se
men auellane bedeoard ⁊ radix arboris pini ⁊ fiant ex
eis trocisci. ¶ Et scias ꝙ necessitas spodij est ad
constringendum sanguinem: Et necessitas seminum est
ad constringendum fluxuȝ stōaticū. ¶ Et necessitas psi
lij aut arnoglosse assati est ad puncturam. Et si non ipȝ
fluxuȝ remouent sirupi ⁊ prope quoꝝ assatio iterata est.
Et cibus sit quem diximus ⁊ ouum quidem elixatum
iuuatiuum est in fluxu uentris facto ab attractione inte
stinoꝝ et non est conueniens epatico et stōatico: immo
qñ nocet. In narcoticis uero est timor lȝ qñq; accidat
ut sint necessaria: nam ipsa qñ conferunt inquantū in
grossant materiam ⁊ inq̄tum faciunt dormire ⁊ prolō
gant necessitatem surgendi ad scellam propter sensum
mordicationis. Et quocūq; modo sit non oȝ ut admini
strentur quandiu ab eis excusatio esse potest. Quod si
necessaria fuerit eoꝝ administratio non exhibeant ei c⁹
inflatur corpus ⁊ debilitatur uirtus ⁊ apparet illud in
pulsu. Si uero necessarium fuerit misceantur cum eis
que sunt sicut castoreum ⁊ crocus ⁊ similia. Et iam te
stati sumus nos uidisse qui supposuit sibi collyrium ex o
pio ⁊ mortuus fuit. Et qum poſe est ut administretur i
collyrio ñ admistret i potu. Et qñ poſe ē ut admistret i
emplis non administretur suppositum ⁊ factuȝ collyri
um. Et ex emplis stupefacientibus est ut sumat opij ⁊
seminis hyusquiami albi amboꝝ ana parteȝ. i. ⁊ cuppu
laꝝ glandiuȝ ⁊ balausti. ⁊ acatie ⁊ turis ⁊ myrrhe oiuȝ
ana partes. v. aggregentur cum succo hyusquiami al.
aut succo corticum papaueris aut decoctione eoꝝ et li
niatur cum eo: est. n. bonum. Narcoticum potandū for
tis stipticitatis. ℞. coaguli leporis pondus danich. ij. ⁊
opij tantundē gallaꝝ. ʒ.vij. ⁊ turis. ʒ.ſ. fiant ex eis tro
cisci ⁊ sit potio eoꝝ medietas aure⁹. i. Et iteꝝ gallaꝝ im
maturarū pars. i. turis opij amborum ana pars. ſ. ⁊
dosis sit usq; ad. ʒ.i. Et iterum sems hyusquiami albi
⁊ opij ⁊ papaueris ⁊ spodij ⁊ balaustiaꝝ ⁊ turis partes

equales ⁊ dosis sit usq; ad.ʒ.i.Et iterum opium sanda
raca ⁊ minutum tus myrrba crocus dētur in potu ex
eo due pilule sicut cicer.Et conuenientius illo est illud
quod.℞.castorei opij storacis liquide seminis byusqui
ami albi myrrbe croci assari turis ameos partes equa
les conficiantur cum melle dispumato ⁊ sit dosis sicut
nabac.Et iterum merdasengi quarta.ʒ.i.coaguli.ʒ.s.os
sis adusti gallaꝝ ana.ʒ.i.opij danicb unum.Et iterum
acatia ⁊ gallaꝝ ⁊ opij gummi omnium ana pars.i.fiant
ex eis trocisci.⁊ iterum narcoticum ad bibendum ꝯ
stringēs in duobus diebus.℞.ameos ⁊ seminis apij ⁊
corticum granati acetosi ⁊ gallaꝝ ⁊ sauine partes equa
les omnium opij partem.s.terantur ōnia sicut alcobol
⁊ sit dosis eius ex.ʒ.i.usq; ad auꝛ.i.in mane ⁊ tantundē
in sero.Et puer ex uno danib usq; ad duos danicb.Et
ex medicinis fluxus uentris que conueniunt ei qui cū
fluxu bꝫ tussim sunt sicut myrtus ⁊ mastix ⁊ gummi a
rabicum et tus ⁊ psilium assatum ⁊ spodiuꝫ ⁊ castanee
et nux ⁊ auellane assate.Et omnino oportet ut detᷣ il
lud in quo non est acetositas ⁊ punticitas uebemēs: im
mo oppilatio ⁊ confortatio.Quod si non fuerit excusa
tio dentur pontica deinde consequenter exbibeantur
electuaria lenificantia pectus.Et multa quidem ex ele
ctuarijs factis ex papauere ⁊ dragaganto ⁊ gummi ⁊ xi
locaractis ⁊ fructu myrti ⁊ amili assati ⁊ mucilagine re
rum que prius assantur deinde ingenietᷣ in extrabēdo
earū mucilaginem que contingunt inter utrasq; res.In
cibis uero eoꝝ oꝫ ut non sit mordicatio nꝫ salsedo plima
nꝫ acetositas nociua et moueat uirtutem expulsiuaꝫ.⁊
boc est sicut illud quod de lacte decocto cuꝫ lapidibus
ignitis diximus et proprie illud in quo extinguitur fer
rum aliquotiens.Et melius illo est lac acetosum abla
to butyro cum rizi aut milio assatis.Et experiatur sum
ma eius quod digeritur.Qum ergo non digeritur ali
quid sumatur acceptio minor eo.Et de lactibus deco
ctis fortius confortans est lac uaccinum.Et quod ex
eis conuenientius ē calefactis ē lac caprinum cum boc
ꝙ ipsum ē magis stipticum.Et lac acetosū est meliꝰ ca
lefactis ꝙ̄ non acetosū.Et sicut medulla similaginea as
sata infrigidata exiccata.Et sicut panis cuius farina ꝯ
fecta ē cū aceto fcā pāis ualð.et ē calefactil ultimꝰ.⁊ sic
lēs decocta i duabꝰ aquis effusis super eam:deinde de
coquantur in tertia donec i spissetur ⁊ acescat:aut non
acescat ⁊ sicut illud quod sit acetosa.¶ Acetosa autem
sunt sicut illud quod fit ex sumacb ⁊ granis granatorū
⁊ tortellis in coriandro ⁊ qñꝫ ponitᷣ in eo rizi.Et fabe
decocte cum aceto sunt bone eis.Et ex cibis eoꝝ que
comeduntur ⁊ sunt in se ipsis curatio bona:est ut sumā
tur ex sauicb ordei pugilli.ij.seminis papaueris pugil
lꝰ.i.⁊ côticū papa.pugillꝰ.i.ꝯcoqꝫᷣ ualð ⁊ colēᷣ et sūāᷣ.
Et si acetosa fiant cū sauic maloꝝ acetosoꝝ:aut granis
granatoꝝ :aut sumacb erit conueniens ⁊ sit eoꝝ sal sal
gema teratur: deide perfricetur bñ.deinde admiscean
tur ei grana granatoꝝ ⁊ coriandrum et sumacb. Et
si non est caliditas uebemens permisceatur cum eo ca
seus uetus assatus tritus.Et oportet ut non sumant i
potu nisi frigiduꝫ qualecūq; sit.Frigidum enim constri
git ⁊ tepidum resoluit et sit necessarium plus nisi in coli
rica passione secundū ꝙ condicionatum est:⁊ in oppila
tiuo ⁊ in apostemoso.Et carnes in quibus datur eis li
cētia sunt carnes alteiugi ⁊ alcubugi ⁊ alduragi:⁊ aues
parue ⁊ alcanabir ⁊ caro leporis ⁊ alcata ⁊ alsefen ⁊
alfuabet ⁊ caro ascorie proprie.Et rectius est ut sint as
satē cum seminibꝰ ꝯdite aut acetose ⁊ etiam uitellus oui
elixati in aceto ⁊ almususat fcā ex eis cum eis que sūt
sicut grana granatoꝝ ⁊ passule magnorum interioꝝ ⁊
coriandrum ⁊ cum eis que sunt sicut sumacb ⁊ que eis
sꝫ similia ex fructu rubi ⁊ capreolis uitis ⁊ folijs aceto
se ⁊ folijs arnoglosse ⁊ caulis iterate decoctionis ⁊ pi
sces parui decocti cum aceto.Et ex eis que currunt
cursu seminum ⁊ flos fistici ⁊ flos ꝫarur ⁊ coriandruꝫ ⁊
grana myrti.Et qñ non digerunt carnen fiant eis con
tritiones ex carne pulloꝝ et alcubugi ⁊ similium: ⁊ de
coquantur fortiter ⁊ misceatur cum eis rizi ⁊ milij paꝝ
deinde colentᷣ ⁊ reducantur super ignem donec appro
pinquent coagulationi:deinde fiant acetose cuꝫ sumacb
aut granis granatoꝝ et silibꝰ.Et alcordumecb iuuati
uum est eis qum nō corrūpitᷣ digō ualde.Et oꝫ ut non
saliatur nisi paꝝ ⁊ ut currat ex eo in mane bumiditas
plima: ⁊ pedes uebementis sunt iuuamēti qū decoqū
tur in rizi assato.¶ Et uitent fructus omnio ꝙuis sint
stiptici nisi quꝫ stōus refugit ex cibis:sꝫ castanee non no
cēt eis ⁊ silr alcasbu.¶ Et si cibꝰ subtilis corrumpatᷣ
in stōis eoꝝ cibentᷣ cibis in quibus sit grossitudo sicut
sꝫ pedes cum robub stipticis ⁊ sicut sorbitiones fortes
facte ex rizi ⁊ milio.¶ Et qñꝫ iuuantur quidam cum
cibo in sꝫato facto ex uentribus ⁊ similibus. Et aceto
so facto ex bonis partibus uacce comedant acetosuꝫ so
lum cum micis ⁊ sumatur cum eo si appetunt aliquid
ex eis bonis secundum quātitatem uirtutis digestionis
⁊ non sunt uentr es conuenientes ultime omnibus speti
ebus ascellationis.Et ex sorbitionibus laudatis eis est
ut sumatur papauer ⁊ assetᷣ plurimum:deide fiāt ex eo
⁊ ēx rizi et milio sorbitō ⁊ si uolunt fiat acetosa cum su
macb ⁊ granis granatoꝝ ⁊ similibus.Aut fiat sorbitio
ex tortellis siccis ⁊ rizi ⁊ adipe renum capraꝝ.Aut īfū
dantur sumacb in aqua plu.die ⁊ nocte ⁊ bulliat leuitᷣ:
deinde coletᷣ uebementer postea ponatᷣ in ea coriandrū
⁊ dimittatᷣ usq;quo infundatur:deinde coquatᷣ postea fi
at dissolutio in ea manibus:deinde coletur ⁊ proijciatᷣ
fex:deinde sine cessatione moueatur super ignem cum li
gno donec redeat ad similitudinem cibi:deinde condiatᷣ
cum sale pauco ⁊ sit pinguedo eius adeps bedi.Aut a
migdale assate contrite ⁊ paꝝ olei:⁊ non multiplicentᷣ i
ipsa sal et pinguedo et ita sit siue cibus sit calidus siue
frigidus.Et ex eoꝝ pinguedinibꝰ est oleū ōpbacinum.
Et oꝫ ut sit aqua eoꝝ aqua plu.in ipsa.n.est stipticitas.
Et existimo ꝙ multitudo iuuamenti illius est proptᷣ ue
locitatem sue attractionis ad epar ⁊ uelocitateꝫ resolu
tionis eius quare non relinquit in cbilo bumiditatem.
Et iterdicatur eis uinum.Si autem non fuerit excusa
tio ⁊ fuerit uirtus requirens ipsum ut ipso reuiuiscat:
tunc sit nigruꝫ stiptici saporis paꝝ.⁊ rectius quidem ē
ut non comedat cibos plurium spetierum nꝫ multotiēs
immo oportet ut sit contenti cibo pauce quātitatis ⁊ sit
uice una.Et ut premittant super cibum illud quod est
magis stipticum.Aut sugant ante ipsum aliquid de cy
donijs et granatis acetosis et non bibant super illum a
quam.Et si expectauerint et non bibant oīo erit cura
per se ⁊ proprie qum non mouentur ad eam. Et oꝫ ut
premantur eoꝝ extrema supiora ut attrabatᷣ nutrimētū
ad ea ⁊ ut emplētur stōi eoꝝ cum medicinis stipticis re
tentiuis frigidis ⁊ calidis ⁊ permistis secundum ꝙ exi
git dispositio.Et oꝫ ut ponatur in eis spica et mastix ⁊
myrrba ⁊ tortelle.Et almeisus ⁊ plurimi iuuamenti:
quꝫ ponitur in medicinis.Epitbima bonum quo linitᷣ

illud quod est inter stōm ⁊ epar: qn̄ cōicat in fluxu bul
liantur. ℥. x. apsinthij cum uino ⁊ coletur ⁊ ponatur sꝫ
locuꝫ cum panno: deinde sumantur rosaꝝ ⁊ balaustiarū
⁊ myrti sicce ⁊ acatie ⁊ beufistides ⁊ gallaꝝ partes eq̄
les ⁊ misceantur cum aqua myrti ⁊ inspissetur apsinthi
um predictum et emplent cum eo. Et scias ꝙ tyriaca
est conferens ualde omni fluxui uentris in quo intendi
tur ⁊ deijcit uirtutem ⁊ cuius causa non est apa neꝫ cuꝫ
eo est febris uehemens. Et consilium quod dandum ē
illi qui non permutatur ex loco suo et iam retenta est e
ius ascellatio quam habuit sed corpus eius non recipit
nutrimentum est ut comedat paruarum auium et almi
mehit pectora absqꝫ extremitatibus eoꝝ magis tardis
ad descendendum in patella coctoꝝ. Et similiter illi cu
ius appetitus est ad comedendum ⁊ debilitatur eiꝰ di
gō. dentur iste res ⁊ caro rubea frixa cum oleo pulueri
ȝato desuper cinnamomo. Et infundatur illud etiam in
sirupo de cydonijs ⁊ mal.

¶ Tractatus secundus de curationibus spetieꝝ solu
tionum uentris diuersarum predictaꝝ post cessationem
a cura uniuersali.

¶ Capm. i. de cura fluxus epatici

Iam sciuisti causas fluxus epatici.
Et sciuisti curationem cuiusꝫ cau
se opōtet ergo ut īdeas ad illud ⁊ cu
res malitiam complexionis eius ⁊
apostema ipsius et debilitatem ⁊ op
pilationem ⁊ replonem eius secun
dum unūquodqꝫ cum eo q̄d dī in caº suo. Nā qum tu fe
ceris illud tunc iam curasti: ⁊ illud quod cadit in hoc
caº de errore est ut dentur illi qui hꝫ fluxum epaticū op
pilatiuum medicine constipatiue addentes in oppilatio
ne confortantes eam ⁊ constringant naturam ⁊ perdu
cit illud ad errorem maximum. Et multotiens quidem
linit insipiens epar in hac ascellatione cum inspissanti
bꝰ sanguinem ⁊ extinguentibus epar per hoc ꝙ sunt
frigida et in hoc est mors ⁊ successio putrefactionis.
Immo oꝫ qum scieris ꝙ causa in ipso est oppilatio in
epate ⁊ mesaraica ut intendas cum apertione oppilati
onis. Et iam laudate fuerunt passe pingues in hoc caº
ita ut quidam existimauerunt ꝙ ipse sanant fluxum loti
uum difficilem. Et nos quidem iam experti sumus
illud quod fuit res non longinqua ab eo quod dixerūt
Et ī inceptione ascellationis epatice primuꝫ est ut non
approximet epar pani qm̄ eꝝ non recipit ipsum: immo
rectius est ut sit contentus aqua sauich ī die bis aut ter
Quod si tolerat in fine sūat permistionē milij cum eo ꝺ
coquendo: deinde colando ipsum faciat. Et si tolerat ut
comedat decoctum non colatum faciat ⁊ in decoctione
sit sacraiati. i. de sauich cū. xx. sacraiati aque et ꝺcoqua
tur usqꝫquo ingrossetur. quinqꝫ in uase non fuerit uari
etas non erit malum uti adipe galline. Et quando est a
scellatio sanguinea epatica sicut pus tunc non oꝫ ut reti
neatur desubtus aliquid ut non retineatur aliquid no
citiuum ⁊ accidat per illud nocumentum: immo denu
detur regimen ⁊ cura desuꝑ.

¶ C. ij. de cura fluxus stōatici ⁊ intestinalis absqꝫ exco
riatione: ⁊ primo de lubricatiuo.

Iam sciuisti qualiter curat lubricitas stōi cuꝫ
spetiebus suis. Et cura lubricitatis intestino
rum proxima est illi ⁊ proportionalis ei. ⁊ cū
hoc nos afferemus potiones et empla ⁊ canones digni
ora istis locis et canones ad eos in quibus non sunt ul
cerosi: ⁊ sunt ut permisceas stiptica fortis stipticitatis
cum medicinis calefactiuis dando eas in potu ⁊ ponen
do in emplis. Et ut utantur medicinis que adiuuāt na
turam ⁊ confortant spirituꝫ sicut tyriaca magna ⁊ hō
rusia ⁊ athanasia. Et oꝫ ut administres narcotica quo
niam ipsa sunt fortis iuuamenti in hac egritudine. Et si
significant significationes multitudinuꝫ phlatis labora
in euāando ipsum. Et si non ualent medicine propinque
fortes et fortes fortitudine temperata tunc fortasse in
diges eis que sunt sicut helleborus. Uerum euo materi
ei huius egritudinis cum uomitu est difficilis ⁊ mala ⁊
raro euāt uomitus phla descendens ad intestina. Et nō
oꝫ ut bibant aquam inquantum posse est. Amplius si bi
bunt eam non conceditur ut bibant eaꝫ omnino calidā.
Et uinuꝫ quidem uetus subtile puꝝ paꝝ cōfert eis. ¶
Et illud quod diuersificatur ab illo nocet eis. ¶ Et si
diligunt ut in secundis mensꝫ comedant: comedant i eis
ea que sunt sicut sauich algobere. aut sauich alcabs ⁊ sa
uicch de siliquis: sauich de granis granatoꝝ ⁊ sauich ꝺ
nabac. ¶ Coriādꝝ uero est fortis ipressionis in retinē
do cibum in stō. ¶ Et ex ꝯpositis bonis ad eos est il
lud quod. ℞. seminis arnoglosse ⁊ anisi amboꝝ ana. ℥. i.
⁊ corticis granatoꝝ ⁊ san. draconis amboꝝ ana. ℥. s. ⁊
ē potio una. ⁊ oꝫ ut bibatur in uio pōtico. ¶ Et si fue
rit illic fe. tunc cum aq̄ plu. ¶ Et ex compositis cōferē
tibus eis est elm de gallis ⁊ elm de ture ⁊ elꝫ de siliqs.
¶ Et de emplis conferunt eis sicut emplm de semine
lini cum dactilis ⁊ confortatur cum eis que sunt sicut
succi cydonioꝝ ⁊ alūis hūidi ⁊ hypoquistidos ⁊ acatie
et balaustiaꝝ ⁊ masticis ⁊ rosaꝝ ⁊ rubi ⁊ myrti partes e
quales. Et qn̄ꝫ fiunt ex istis medicinis marā cum cera
⁊ oleo sicut emplm abrucalis ⁊ emplm rubus et em
plm de saufel qum fuerit caliditats. ¶ Facti autem ꝑ
pter ulcera intestinoꝝ cura est cura ulcerum. Et multi
tudo administrationis exiccantium stipticoꝝ ex medicis
frigidis sicut est illud quod fit de acresta et sumachia ⁊
curetur cura dysenterie quā dicemus. ¶ Et qum cā
cholerica illic est illa que effunditur ⁊ ulcerat tunc me
lius est ut ipsa euēt in estate cum uomitu et non eues eā
ex uia ulcerum. Et quando causa eius est phla necessa
rium est tibi ut euacues phlegma per clistere dictum
in capitulo suo: et exicces cibum ⁊ calefacias ipsum
⁊ ponas ipsum ex assatis ⁊ alcalage factis ex carnibus
leuibus ⁊ minora potum aque. ¶ Deinde si indiges
fortiori illo: tunc utere aut albo ad stōm: aut nigro
ad intestina inferiora ⁊ est etiam ex eis que euāant linita.

¶ C. iij. de cura ulcerosi.

Medicamen bonum ad lubricitatem humidam
et est sicut cibus. ℞. passas nigras que coquā
tur ⁊ terantur cum suis interioribus ⁊ misce
antur cum eis cortices granatoꝝ alboꝝ ⁊ piper album
⁊ oleum ōphacinū ⁊ comedatur cum pane. Et oꝫ ut ꝯ
misceantur cum eo quod in ipso administratur de stipti
cis frigidis mastix ⁊ tus. ⁊ si tolerat piper. ¶ Et qū
chronica fit solutio uentris lubricatiua ⁊ contingit ut ꝩ
tus cadat tunc necessarium est in hoc ut incipias cum e
quatione complonis ⁊ calefactione eius. ⁊ facias egꝝ
uti exercitio quod ipse toleret: aut facias ipsum ingre
di balneum ⁊ premas eum pressione subtili ⁊ frica
quod de corpore eius apparet: deinde da ei ad sorben
dum iacenti non sedenti: immo coxa eius superiore ⁊ to
to quod supra ipsam est in preparatione aliquid de aq̄
carnis fortis cum aqua mista sint uinum stipticū subtile

et tortelle ſicce. Et ſi tolerauerit uirtus ꝛ cōplō ei⁹ ut
conſequentur adhibeas aliquid penetrare faciens ſicut
diapipereon ꝛ diacalamentum fac illud ita ut faciat ipꝫ
penetrare: nā qum feceris illud attrahet epar aliquid il
lius cibi ꝛ confortabitur eo. Reliquaꝝ autem ſpecieruꝫ
flux⁹ ſtōatici qui ē infra lubricitatem plurimam cura no
ta eſt ꝛ appropinquat curationi lubricatiui. ¶ In illa
ergo cuius cauſa eſt cholera ru. plurima effuſa ad ſtōm
ꝛ inteſtina oꝫ ut temperes membrum in quo generatur
cholera ꝛ a quo procedit. ſ. epar ꝛ fel per illud quod ſci
uiſti in ca° ſuo. Et euēs ſuperfluitatem cholericam ſi fue
rit plurima et rectius illo eſt cum uomitu ſi poſſibile eſt
ꝛ leuet cum fluxu uentris ſi non fuerit in uirtute debili
tas ꝛ non timetur ut accidant ulcera aut quod ſint ſcā.
Et poſt illō incipe in primis cum infrigidantibus ꝛ ſti
pticitatem facientibus predictam. Et multotiens idem
ſanat hanc leſionem ſumere in potu myrobal. citrinos.
Ipi. n. educunt choleram ꝛ faciunt ſuccedere uirtutem
infrigidatiuam facientem ſtipticitatem. Et ex eiſ que cō
ferunt eis eſt admiſtratio lactis acetoſi ꝛ proprie cū ſpo
dio. Et ſilr cum aqua ſauich ordei. Et ſi fuerit cauſa e
ius phl'a curetur cum eis que educūt phl'a ex ebibitis
ꝛ cliſteribus ſi fuerit plimum ualde deinde curetur cuꝫ
eo quod conſtipat ꝛ calefacit calefatione tēperata. Et
ex eis que conueniunt ad illud eſt elm de granis grana
torum quod eſt cum cinnamomo ꝛ elm alcanzi: ꝛ trociſi
de ſpeciebus. ¶ Et ſi phl'a eſt uitreū ñ excutatio ē eoꝝ
q̄ ſunt ſicut trociſci aſkiladis ꝛ ſuffuf facti ex aniuden ꝛ
ameos ꝛ cymino ī aceto poſito ꝛ aſſato ꝛ ſemine lini tō
refacto ꝛ galla ꝛ balauſtijs ꝛ carui ꝛ myrrha ꝛ ture cū
ſpodio ſm ꝙ tibi bene uiſum fuerit de menſuratione te
ſtimonij. Et ſi fuerit illic phl'a ꝛ cholera ſimul ꝛ ſignifi
cant illa exitus eius quod egreditur et reliqua ſigna iu
uabuntur ſi ſumpſerint myrobl. citrinoꝝ ptē. i. ꝛ naſtur
cij partem: ſ. cuꝫ quibus miſceantur zuccari ꝛ granorū
myrti ꝛ ſumac ꝛ carmeſech omnium ana ſextā partis il
lius. Et ſi fuerit cauſa mel'ia effuſa ad ipſum nos facie
mus ei ca^m ſingulare quod appropriatur ei cum capl'is
fluxus mel'ici ꝛ proportionabimus ipſum ad ſplenem.
Sed ei qui eſt ſecundū cibaria et cibos ſingulare etiaꝫ
faciemus capitulum: et ſi non fuerit niſi debilitas fortis
ꝛ malitia compl'onis conſiderabis malitiam compl'oniſ
per ſigna ſua. ¶ Et plurimum quidem malitie compl'o
nis inteſtinoꝝ eſt cōicās malitie compl'onis ſtōi ꝛ ſigna
ei⁹ ſt ſigna illi⁹. ¶ Quod ſi debilitas fuerit in digeſtiua
ſola ꝛ fuerit frigus iuuantur cum el'o alcanzi ꝛ iuuant
cū el'o nro quod ē ſm mōꝫ hūc. ℞. xiloal. crudi et cymi
ni in aceto infuſi ꝛ aſſati ameos carui. ʒʒ. aſſari ꝛ carda
momi interiorum paſſulaꝝ tritorum partes equales ꝛ
fiant ex eis ſuſſuf ꝛ doſiſ ſit uſqꝫ ad. ʒ. iij. Et ſi fuerit illic
uentoſitas pl'ima ponamuſ in eo ſemē alceſbrā ꝛ ſemen
rute. Et iterū compoſitū quorūdā pl'ime utilitatis in
hoc capl'o. ℞. ʒʒ. ſeminis feniculi et aniſi ꝛ pipis longi
ꝛ cardamomi omnium ana. ʒ. iij. ꝛ ſemis ameos ꝛ apij
amboꝝ ana. ʒ. iiij. et caſie et calami aromatici et ciperi et
xiloal. crudi omnium ana. ʒ. iij. et. ſ. et galie. ʒ. v. et croci
ʒ. iiij. et gariofil. et blacte bizantie et nucis muſchate om
niū ana. ʒ. iij. et ſextam granorū myrti. ʒ. xx. informent
ex eo trociſci et ſit doſis eorū ſm mēſurā teſtificati. ¶
Et iuuant in ea trociſci almarmaur proprie ſi fuerit uir
tus expulſiua debilis etiā. Et iuuant in ea emplaſtra
predicta calefactiua. Et ſi fuerit cū debilitate expulſi
ue permiſce ea cum apſcinthio. ¶ Quod ſi fuerit corru
ptio digeſtionis propter calorem adminiſtrabis medici
nas infrigidatiuas ꝛ ſit in eis ſtipticitas aliqua ꝛ ingroſ
ſa cibum ꝛ fac eum ex genere frigidoꝝ groſſorum de q̄
bus diximus in ca° malitie digeſtionis. Et oꝫ ꝙ adiuue
ris cum eis que diximus in eodem ca°. ¶ Quod ſi fu
erit debilitas in retentiua propter frigus aut caloreꝫ
adminiſtrabis ſtiptica predicta in initio capituli calida
aut frigida. ꝛ ſi fuerit expulſiua etiam debilis admīſtra
bis ſuffuf de ſcoria ferri in nuce muſcata in ſirupo ō mē
ta ꝛ adminiſtrabis empl'a ſm neceſſitatem.

¶ Cap^m. iiij. de cura fluxus cholerici.

Iam diximus ipſam in capitulo ſtōi et eſt pen
dens in fine rei cum curationibus diſpoſitio
num epatis et fellis ꝛ ſtōi generantium chole
ram et oꝫ ut queratur illic.

¶ C. v. de cura flluxus melancholici et eſt ſpleneticus
fluxus in quo non eſt excoriatio.

Oportet ut intendas in ipſo curam ſplenis et
cauſam eius cognoſcas et opponas per illud
quod neceſſarium eſt. i eo. ¶ Et ſi fuerit illic
multitudo mel'ie ꝛ exuberantia uirtutis euābis cum de
coctiōe epithymi ꝛ ſimilibus. Et ſi groſſa ſicut fex ꝛ ñ
fuerit ab apate in ipſo propter groſſitudinem mel'ie ipſi⁹
tūc adminiſtrabis in ipſa hoc ſolutiuū ſi fuerit uirt⁹ for
tis. ℞. ſalis gemme ptē. i. ꝛ ſpīe egyptiace ptes. iij. ꝛ hel
l'i nigri ptes. ij. ōcoqnt itaqꝫ ſpina ꝛ helleborus in aq̄ fō
titer ꝛ diſſoluat in ipſa ſal et colet. Et h eſt uia fluxus
ei⁹ ꝛ purgationis ei⁹ ab eo quod fluit ex eo. ¶ Et ſi ne
ceſſaria fuerit phl'omia phl'ōa ꝛ ꝯforta epar ꝛ ꝯforta os
ſtōi. ¶ Et ſi cā fuerit in fluxu ſtōatico mel'ico ꝑꝑ illud
qō effūdit ad ſtōm ex humorib⁹ mel'icis pone ſ. ſpleneꝫ
uentoſas retentiuas retento in eis illud qō ab eis ꝯpre
henditur ad ſtōm ꝛ inteſtina. ¶ Et poſtea rege cuꝫ eo
quod eſt ſubtile ꝯfortatiuū ſicut eſt h° ꝯpoſitū quod eſt
noſtrum. ℞. granoꝝ granatoꝝ. ʒ. x. been rubei torrefa
cti. ʒ. i. ꝛ ſemis alſcebram. ʒ. i. zedoarie. ʒ. unaꝫ karabe.
ʒ. unā ꝛ ſeminis rute. ʒ. i. rizi. ʒ. i. fiat ex eo ſuffuf ꝛ ſit do
ſis eius. ʒ. iij. ¶ E iterum ſumātur grana granatoꝝ ꝛ
ꝛ paſſe nigre terantur cum aceto et aqua ꝛ exprimat
deſuper ꝛ coletur ꝛ proijciatur deſuper ſalis paꝝ ꝛ ori
gani ꝛ intingatur cum eo. ¶ Si autem neceſſaria fue
rint fortiora hoc ſumatur turis ciperi ꝛ nucis cupreſſi
ꝛ galie omnium ana. ʒ. ſ. ꝛ tortellaꝝ. ʒ. i. bibatur cum ui
no antiquo puro.

¶ C. vi. de cura fluxus ſanguinis abſqꝫ excoriatione.

Iam ſciuiſti ꝙ hic fit ex corpore ꝛ fit ex ſtō
ꝛ inteſtinis ſuperioribus ꝛ inferioribus ꝛ fit
ex ficteri: ꝛ nouiſti ſigna eoꝝ ꝛ qui ex eo eſt ui
rulentus ꝛ feculentus ꝛ lotiuus cura ipſum ex parte e
patis ꝛ rectificatione compl'onis eius ꝛ apertione oppi
lationis ipſius ꝛ regimen antecedens in curatione illi⁹
eſt conſideratio diſpoſitionis in repletione: ꝛ conſidera
tio cauſaꝝ facientium neceſſario. ¶ Cum ergo non eſt
propter ipſum dolor ꝛ exiſtimas ꝙ eſt ex corpore aut e
pate: ꝛ non cadit propter ipſū uirtus non retineas ipꝫ.
¶ Et ſi timetur ꝙ curſus eius quandoqꝫ facit accideꝛ
excoriationem aut facit accidere debilitatem fiat phl'o
mia ꝛ extrahatur ex contratio motus partis eius: dein
de admīſtrentur medicine ſtiptice reſtringentes ſan. ¶
ꝛ in illo qui accidit ex ruptura in uenis inteſtinoꝝ qñꝫ
perducit ad excoriationem feſtine. ¶ Oportet ergo ut
conuertas ſtudium ad retinendum eum ꝛ inclinandum
ad contrarium partis ſi fuerit illic repletio uehemens

⁊ plurima. ¶ Et ſcias ꝙ potata ꝯſtrictiua ꝯueniētiora
ſūt ei qui ē ex inteſtinis ſuperioribus ⁊ que ſequnt̄ ea
⁊ que ſūt ſuper ea. ¶ Et cliſteria ſunt conuenientiora
ei qui eſt ex inteſtinis inferioribus ⁊ in eo qui eſt inter
illa rectius eſt ut aggregentur utreqꝫ curationes ⁊ oēs
medicine ſtiptice frigide ⁊ facientes glutinationeꝫ predi
cte in eis que preterita ſunt ſtringunt ſanguinem preci
pue quando in eis ponunt̄ alum̄ ⁊ hematites uel ſemē
canabis trituꝫ ſicut puluis ⁊ ſan. dra. ⁊ karabe et coral
lus ⁊ margarite: qum bibuntur et fiunt ex eis cliſteria
Et qñꝫ indiges narcoticis ⁊ qñꝫ eſt tibi neceſſarium ut
confortes ea cum illis in quibus cum ſtipticitate eſt fō
titudo. Et troc. de balauſtijs in ſumma eoꝝ que bibun
tur eſt uirtus fortis: ⁊ troc. de ſe. acetoſ. ⁊ troc de ſe. ca
nabis per illud quod ſcire fecimus ⁊ ſuccuſ arnogloſ
ſe ⁊ ſuccus pſilij ⁊ ſuccus barbe hircine in his capl'is
iuuamentum conferunt ⁊ proprie qum ponunt̄ in eis
medicine ſingulares predicte: ⁊ troc. dicti in primis.
Et iterū ſumat̄ maloꝝ ⁊ cydonioꝝ ⁊ roſaꝝ ſiccaꝝ om
nium ana. lb. ſ. decoquant̄ in quinqꝫ. lb. aque donec re
maneat. lb. i. ⁊. ſ. ⁊ proijciatur ſuper eam tantundē olei
roſ. ⁊ coquat̄ in uaſe duplici donec conſumatur aqua
⁊ remaneat oleum: ⁊ oleum illud adminiſtret̄ in eis que
bibuntur. ¶ Cliſteria uero reſtrictiua ſunt ex iſtis ſuc
cis ⁊ ex aquis in quibus decoqunt̄ ſtiptica nota. ¶ Et
pulueriȝetur ſuper ea ex eis que coquntur in eis ⁊ po
nant̄ in ipſis pingnedines ex adipe renum capraꝝ ⁊ ex
oleo roſ. bono ultimo: ⁊ dicemus ea in antidotario ⁊ di
cemus ea etiaꝫ in capitulo excoriationis ⁊ eligemus ex
eis ſalua tempata in quibus non ſunt medicine acute ⁊
afferemus quedam hic. Cliſtere bonum ex eis que ex
poſuimus. ℞. corticum granatorum ⁊ arnogloſſe ⁊ ſili
quaruꝫ ſpine ⁊ ſauich alnabac et ſauich rizi omniū ana
ʒ. viij. ⁊ ſumāt̄ de gallis imaturis. ij. ⁊ balauſtiaꝝ et roſ
oium ana. ʒ. iij. effundatur ſuper ea aque emina. i. cum
parua aqua. Et ſi fuerit aqua illa aqua uirge paſtoris
erit ualde bona: deinde decoquatur cum facilitate do
nec remaneat fere tertia eius et colet̄ ⁊ ſumat̄ alūinis.
ʒ. ſ. ⁊ ſan. draco. ⁊ acatie ⁊ hematitis uel ſeminis cana
bis ⁊ balauſtiaꝝ ⁊ ſucci barbe hircine ⁊ gummi ⁊ bdel
lij aſſati et ceruſe plumbi ⁊ oſtracoꝝ aduſtoꝝ ⁊ luti ru
bei ⁊ armeni omniuꝫ ana. ʒ. i. ⁊ olei roſ. ʒ. vij. ⁊ īterioriſ
adipis capraꝝ. ʒ. vi. ⁊ qui uult ponat in ipſo opij pond⁹
danich. uſqꝫ ad danich ⁊. ſ. ⁊ cliſterizet cum eo. Et qum
eſt intentio in cliſteri: retentio ſan. non eſt neceſſe ut in
groſſet̄ cum facientibus glutinationen ex rizi ⁊ milio ⁊
ſimilibus. Et qum eſt in ipſo regimen excoriationis aut
regimen amboꝝ ſiſtr neceſſarium eſt illud ⁊ ſtudebimus
ut hec duo non faciant ingredi incliſteribus uētoſitatē.
Et ex ſuffuſ fortibus in hoc ca° ē ut ſumat̄ acatie ⁊ gum
mi arabici ⁊ ſeminis hyuſquiami albi ⁊ opij ⁊ ceruſe
plumbi ⁊ luti armeni ⁊ karabe ⁊ gallaꝝ imaturaꝝ omni
um partes equales contere ea ⁊ aggrega ipſa cum me
dicamine decocto calido et fac ex eis ſimilitudines glan
diuꝫ. In eo uero qui eſt ex ficteri ſufficit ut adminiſtres
has medicinas ſumatur merdaſengi ⁊ balauſtie ⁊ ceru
ſe plumbi ⁊ oſtraca aſſata ⁊ adminiſtrentur ſuper locū
poſt ablutioneꝫ ⁊ mundificationem. ¶ Qū ergo fece
ris hoc ⁊ remanet ſuper te egritudo ⁊ non retinet̄: non
inuenis ei excuſationem quin liges ambas manus ab a
ſcella ſtringendo uehementer ⁊ frica extremitates eoꝝ
uehementer ⁊ ſedeat eger in aqua fīa eſtate ⁊ i aere fīo
in hyeme ⁊ da ei ad potandū aquā fīam et effunde ſuꝑ
eius ſorbitiones ſuccos frigidos et infīatos: et ſirupos
conſtrictiuos: ſicut rob de acreſta ⁊ rob de ribes ⁊ ſimi
lia infrigidata cum niue.

¶ C. vij. de cura excoriationis inteſtioꝝ ⁊ ulceꝝ.

Oportet ut non ſit error in excoriatione inte
ſtinoꝝ. Fortaſſe. n. non eſt illa que indigeat eo
in quo eſt uirtus uehemens et ē in adminiſtra
tione eius in ipſa pernities. Et eſt in ipſa infīatio uehe
mens et dare melones indos et lactucā ⁊ portulacam
ē ſufficiens in cura. ¶ Qūꝫ adminiſtras cliſteria in q̄
bus ponunt̄ medicine cauterizatiue ē ꝑnitōſū. Et oꝫ ut
cures ſicut ſciuiſti illud quod ē in inteſtinis ſ̄ꝛioribus
cum ebibitis et qđ eſt in inferioribus cum cliſteribus
⁊ quod ē in medio cum utriſqꝫ curis: deinde primuꝫ qđ
oꝫ te conſiderare eſt diſpoſitio cauſe facientis excoriati
onem. Et ulcera inteſtinoꝝ an ē adhuc in effuſione. Et
an cauſa eius aſcendens ſit ex ruptura: aut repletione:
aut apoſtemate remanēte: aut eſt retentum ⁊ abſciſſum
etiam deſtructum eſt ⁊ remanſit ueſtigiuꝫ eius excoriati
one ⁊ ulcere. ¶ Et nos quidem iam dedimus ſigna in
hoc. Si ergo cā effunditur prepara in abſcindendo ipā
⁊ ꝯſtringendo ipſam cum eo quod iam ſciuiſti in loco
ſuo. ¶ Et ſi fuerit neceſſaria eūo propter malitiaꝫ hu:
fac eam cum timore ⁊ cautela ⁊ ſtude ut ſit ſolutiuū nō
uehementer nociuū ueſtigio et ulceri: immo ſit ſicut my
robal̄. Et rectifica ipſum cum eo quod miſcet̄ ei ex eis
que ſunt ſicut dragagan. ⁊ que ſūt ſimilia illi. ¶ Qđ ſi
tibi poſ̄e eſt ut prohibeas ipſum a cibo duobus diebus
ut fiat corpus auaꝝ eius quod effunditur ab eo fac. Et
qum uolueris ipſum cibare ciba eum lacte decocto cuꝫ
lapidibus et decoque ſm ꝙ preterijt in ca° ſuo ⁊ iſte ci
bus eſt ſecūdū ſemitam medicine. ¶ Cibus uero ipſe
apud neceſſitatem ⁊ apparitioneꝫ debilitatis ē iᶜ cui⁹ q̄ti
tas minorat̄ ⁊ confortatio multiplicat̄ ipſius ſicut eꝑ
gallie piguis et paꝝ pāis de ſimila ⁊ decliuis ad azymi
tatē ⁊ teſticl'i galloꝝ ⁊ oua ſorbilia q̄ aſcēdūt a ſōbilib⁹ ⁊
đſcēdūt ab aſſatis fortib⁹ ⁊ qñꝫ iuuat̄ ualde ex piſcibus
aſſatis calidis ex pedibus decoctis in lacte dulci. Et ri
zi torrefactum eſt bonum eis ualde qum ſugit ipſū. ¶
Et oꝫ ut conſerues uirtutem eius etiam cuꝫ rob fructu
uꝫ ⁊ cibis dictis in ca° p°: ¶ Et ſit ſal eius gemma ⁊ ſit
torrefactus ⁊ non oꝫ ut bibat uinum niſi qñ non multi
plicat̄ caliditas: tunc. n. bibat ex eo paꝝ quod ſit nigrū
ſtipticum ⁊ aqua eius ſit aqua frigida. ¶ Et non eſt ꝯ
ueniens ut in primis incipiat a medicinis puris ſingula
ribus cum qualitatibus ſuis ſtipticis ⁊ aſperis. ¶ Et
quādo dolor ſit fortior indiges neceſſario facientibus
glutinationem ut fiat ſicut marā ⁊ liniatur ſuper facieꝫ ī
firmi. ¶ Et omnes medicine infrigidatiue facientes ſti
pticitatem permiſte cum glutinatiuis ſunt iuuatiue niſi
accidat corroſio: fortaſſe. n: tunc indigebis abſterſiuiſ ⁊
⁊ cauterizatiuis permiſtis cum eis que leuia ſunt ſine
mordicatione. ¶ Et oꝫ ut det̄ in potu habenti excori
ationem illud quod in potu ē ex ſeminibus ⁊ alijs in aq̄
frigida ⁊ non in aqua calida. ¶ Et reubarbaro quidē
ineſt proprietas mirabilis in ulceribus in teſtinorum
et in fluxu algaras: ⁊ proprie quando datur in potu in
eo quod eſt ſicut aqua arnogloſſe cum pauco uino anti
quo. Et glandes aſſate ⁊ ſilique uirtutem habent for
tem coniuncte et ſeparate et ſemen roſe eſt mirabile ual
de: ⁊ nos iam experti ſumuſ illud quod dixerunt quidā
ꝙ ſqñ dantur ex eo in potu. ʒ. iij. cum aqua frigida rēo
uentur ab eo. ¶ Lutum autem ſigillatum eſt iuuatiuū

ualde omni excoriationi: ita ꝙ corrosioni de quo in po
tu datur post mundificationem corrosionis ⁊ sorditiei
cum clisteri aliquo ex clisteribus que diximus. ¶ Et
similiter qum clistere fit cum luto sigillato in succo arno
glosse ⁊ stella scemius etiam ⁊ succo portulace. Et ex e
is que etiam conferunt ad illud est succus mori quod ñ
maturat. Et siłr sirupus herbe caude eq̃. Et succ⁹ her
be tinctoꝝ citrine imbibitus ⁊ clisterizatus. ¶ Et dixe
runt quidaꝫ in medicinis h⁹ caⁱ pedem albacobã ⁊ exi
stimo ꝙ sit pes corui: ⁊ dĩ ꝙ Hip. qum dixit pes alba
coban intellexit folia ficus. Et hoc non est ex eis que ꝯ
ueniunt in hoc caº. ¶ Et potare coagulum leporis et
caseum ablato sale eius ab eo ꝺm ꝙ diximus in capło
pº est uehementer iuuans eos ⁊ ꝙ est ultimum in corro
sione. ¶ Et qum accidit excoriatio propter medicinaꝫ
ebibitam: tunc ex rebus iuuatiuis est ut fiat clistere cum
butyro ⁊ san. dra. s. ponantur in. ℥. xxx. butyri ex. ℥. i.
san. draconis usq; ad. ℥. iij. Et ex compositis ualentib⁹
ad eos sunt trocisci de suffuf frigidi predicti. ¶ Et ex
eis que illis bona sunt est panis qum pulverizat super
uinum ⁊ detur in potu ex eo ⁊ bibat post ipsum aqua
frigida ⁊ ex eis que conferunt est ut sumat cineris ostra
corum fluuialium partes. iiij. ⁊ gallaꝝ partes. ij. ⁊ pipis
pars. i. terantur et cribellentur ⁊ pulverizet ex eo pon
d⁹. ℥. i. ꝺ cibũ ⁊ bibatur cũ aqua frigida. Et filõiũ ẽ eis
iuuatiuũ etiã qñ bibũt ipsũ cũ aqua frigida. ¶ Suppo
sitõia ṽo ⁊ clisteria ꝯuẽiẽtia ad h⁹ sꝫ sic clisteria ⁊ supposi
toria ꝯuẽiẽtia ad fluxũ sã. absolute additis i eis i pncipio
facientibus glutinationem stipticis ⁊ in fine eius si ꝑdu
cit ad corrosionem mundificatiuis ⁊ cauterizatiuis. et
usq; quo dissoluat illud quod est super intestina ⁊ rema
neant manifesta: non oportet ut pertranseas glutinatio
nem facientia ⁊ stiptica. Et dixerunt quidam ꝙ oꝫ ne a
catia mittat in clisteri qum non est in egritudĩe san. et
ñ est h⁹ aliquid: deinde qum mundificatur ulcus incipia
tur cum exiccatiuis stipticis glutinatiuis ⁊ pinguibus
deinde in fine eius si perducit ad corrosionem cum mũ
dificatiuis ⁊ cauterizatiuis. ¶ Et sunt quidã homines
qui permiscent rem modicam de calidicon in quibus
dam succis. Et clisteria salua conferunt ei iuuamentuꝫ
maximum. Uez qum non ducit necessitas ad illud q̃d
est acutum et ad illud quod est acetosum: tunc melius
ẽ ut non administret. Et oꝫ ut permutatio fiat pᵐ ad a
cetosa: deinde ad calida. Et qñ exigit necessitas ⁊ cor
rosio: tunc non cures ⁊ si cum calidicon administres ne
cessitatem tuam in eo. ¶ Et qñꝫ rectum est ut incipias
cum aliquo narcoticoꝝ: deinde administra clisteria acu
ta nisi qum non tolerat ipsa infirmus: ⁊ de istis acutis ⁊
illis que fiunt ex arsenico timetur denudatio cutis post
cutem donec perforentur intestina. ¶ Et propter hoc
oꝫ ut sit inceptio in administrando ea qum scis ꝙ ulcus
iam corruptum est. Et non tardatur usq; ad horã in q̃
timet ꝙ accidat foramen propt dilatationem, ulcerum
⁊ profunditatem eoꝝ. Et scias ꝙ adeps caprarũ bonũ
ẽ super totum illud qud aggregat ad clisteria ex glutia
tiuis. ẽ. n. succurrens ⁊ sedans mordicationem ⁊ por
tat super locum egritudinis uelociter: ⁊ hoc etiam non
ẽ necessarium nisi in principio egritudinis: ⁊ qñ perue
nit ad saniem indiges mundificatiuis: deinde illis que sꝫ
fortiora. ¶ Et indiges si in duritieꝫ lapidis conuertat
pinguibus ⁊ glutinatiuis ⁊ sepantibus inter medicinã
⁊ egritudinem. Et qum scieris ꝙ ulcera sunt sordida
tunc mundifica ea cum eis que sunt sicut aqua mellis
⁊ fortior illa ẽ aqua salis ⁊ aqua in qua condiuntur oli
ue salite et decoctio piscium salitoꝝ. Et necessarium est
tibi in sanie ut administres ea que sunt sicut trocisci
de arsenico proculdubio quꝫ pertransierit egritudo no
uitatem ⁊ non prohibuerit ab eis prohibitor. ¶ Et sci
as ꝙ clisteria pinguia glutinatiua sedant doloreꝫ eius q̃
hꝫ ulcus in intestinis suis corrosiuum sed non sanant. ⁊
non cures in corrosione nisi de medicinis conferentib⁹
corrosioni: ⁊ sunt mundificatiua abstersiua cum exic
catiõe ⁊ stipticitate ⁊ ea ex quibus fiunt trocisci. Et ñ
oꝫ ut multiplicentur super ea glutinatiua ⁊ pinguia ⁊, se
parent inter ea et inter corrosionem ⁊ ualentia corrosi
oni: ⁊ quandoq; ledunt ⁊ dolorem faciunt: sed nõ respi
ciat ad illud: ⁊ scias ꝙ qñ tu mundificas cum clisterib⁹
acutis oꝫ ut facias sequi ea incarnatiua assumpta ex sti
pticis ⁊ glutinatiuis: ⁊ illud qum scieris ꝙ caro sana
apparet. Et qum aggregantur febris ⁊ debilitas ⁊ cor
rosio ⁊ fuerit caliditas non potest eger uti eis que sunt
sicut trocisci de arsenico solis: oꝫ ut dissoluant in aquis
fructuum stipticoꝝ frigidoꝝ sicut acresta ⁊ sumach ⁊ ri
bes ⁊ granata ⁊ rosa ⁊ que sunt illis similia: deinde
exiccentur ⁊ multiplicetur super eos illud et admĩstret
¶ Et qñꝫ non est excusatio quin misceantur hyusquia
muꝫ album ⁊ opiũ cum eis: aut premittantur narcotica
super ea: aut detur infirmo cibus laudabilis ⁊ maior sũ
ma hoꝝ troc. ẽ a media. ℥. usq; ad. ℥. ij. Et qñꝫ ẽ rectius
ut ponat in aquis eius infrigidantia stiptica: ⁊ de eis sũt
lentes ⁊ cuppule glandium. Et illud adiuuat in hoc ut
accidat cortex. Et ex eis que fortem faciunt dolorem
eius et iuuamentũ simul est ut clisterizentur cũ troc. de
arsenico in aqua salsa qum uehemens est grossitudo ma
teriei. ¶ Et qñꝫ sufficit febricitantibus et debilib⁹ ⁊ il
lis quoꝝ sensus fortis ẽ ⁊ non tolerant acuta clisteria
hoc regimen. Incipiant et clisterizentur cum aqua mel
lis: deinde post. iiij. horas cum aqua salis deinde detur
eis in potu lutum cum aceto misto cum aqua: sanat. n.
eos. ¶ Et ex regimine in caº clisterioꝝ est ut clistere fiat
paulatim per uices ⁊ qum dolor fit fortior: tunc succurre
cum oleo ros. ⁊ clisteriza cum eo. ¶ Clisteria ṽo que
administrantur in retentione san. ⁊ prohibitione fluxus
eius sunt alia ⁊ sunt proxima clisteribus prohibitio
nis fluxus uentris. ¶ Et qñꝫ fiunt ei troc. qui admini
strãtur in eo per se. ¶ Et nos quidem dicamus nunc
clisteria ⁊ collyria ⁊ troc. qui ingrediuntur in clisterib⁹.
¶ Ex clisteribus itaq; leuibus in hoc ⁊ in fluxu uẽtris
calido est ut fiat clistere cum aqua arnoglosse sola: aut
cum aliquibus troc. quos dicam. Et fiat clistere cum
pane similagineo azymo trito in succo. ¶ Et ex clisteri
bus leuibus est ut sumat aqua ordei ⁊ oleum amigdali
nuꝫ ⁊ uitellus oui ⁊ aqua rizi decocti cum adipe renuꝫ
caprarum annualium ⁊ colent ⁊ proijciantur in luto si
gillato. ¶ Et similiter decoctio rizi assati dococti cum
adipe capraꝝ. Et qñꝫ ponunt cum eo in ipso cortices
granatoruꝫ ⁊ galle. ¶ Et siłr clistere aque sauich ⁊ luti
sigillati. ¶ Et iterum clistere iuuatiuũ qum est calidi
tas uehemens: succus rasure cucurbite ⁊ portulacce ⁊
arnoglosse ⁊ succus uirge pastoris ⁊ grani myrti ⁊ len
tes a quibus aqua bis eiecta est. Aggrega hos succos
⁊ committe cum eis oleũ ros. ⁊ cerusam ⁊ lutum arme
num ⁊ acatiam ⁊ tutiam. ¶ Et si indigueris opio põe
in eis secũdũ necessitatem ⁊ dispositionẽ. ¶ Descriptio
clisteris conueniens excoriationi etiam. ℞. cortices ãig
dalaꝝ ⁊ cortices fistici ⁊ granatoꝝ et gallas ⁊ sumach

⁊ folia senticis ⁊ radicem̄ alientum: elixentur itaq; cuȝ
uino donec inspissent: deinde coletur et terrantur aliq̄
trocisci clisterioꝝ ⁊ ponant in eo cū oleo myrtino. ¶
Collyrioꝝ autem ad excoriationem medicinaꝝ matres
sunt myrrha ⁊ tus ⁊ crocus ⁊ sandaraca ⁊ alumen ⁊
storax ⁊ castoreum qum adest opium ⁊ litium ⁊ charta
ꝯbusta ⁊ san. draconis ⁊ cornu ceruinuȝ adustū ⁊ chio
lea ⁊ luta que currunt cum ea ⁊ climia ⁊ merdasengi ⁊
que sunt similia illis. ¶ Et qn̄ȝ necessaria sunt atrimē
ta ⁊ arsenica. ¶ Collyrium ad excoriationem et tenas
monem myrrha ⁊ crocus ⁊ tus et opium conficiantur
cum albumie oui. Aliud sandaraca storax myrrha cro
cus opium conficiantur cum aqua arnoglosse. ¶ Et
qn̄ȝ fit ex hꝰi medicinis marā cum oleo ros. ⁊ cerusa ⁊
administrātur super pannum ⁊ frustum cotti et ponitur
in ano secunduȝ ꝙ ponitur in ipso tenta ita ut equet
illud ⁊ mundificet. ¶ Troc. autem clisterioꝝ excoria
tionis sunt sicut troc. de arsēicis ad corrosionē: ⁊ troc.
stelle. ¶ Et oȝ ut seruentur in uinatia uue ut conserue
tur in eis uirtus ⁊ trocisci de charta ꝯbusta. ¶ Descri
ptio troc. charte combuste. ℨ. x. arsenicoꝝ adustoꝝ ⁊ coꝛ
ticum eris ⁊ aluminis iameni ⁊ gallaꝝ ⁊ calcis que non
est extincta omnium ana. ℨ. xij. fiant ex eis trocisci cum
succo arnoglosse quoꝝ unusquisq; ponderet. ℨ. iiij. ⁊ par
uo ex eis administretur pondus. ℨ. i. ⁊ magno troc. i. itē
ger. ¶ Troc. alius. ℞. sumach ⁊ capita granatoꝝ ⁊ suc
cutum ⁊ balaustiaꝝ et grana acreste ⁊ calcantum ⁊ col
cotar ⁊ eris adusti et antimonij omnium ana partem. i.
floris eris ꝑtē. ʒ. fiant ex eis troc. ¶ Troc. fortis. ℞.
calcem. ⁊ alcali et acatiam ⁊ gallas et arsenicum et tē
rantur cum aceto aliquibus diebus et informētur troc.
¶ Et ex fortitudine eius qn̄ȝ sufficit ut clisterizet cum
aqua arnoglosse. ¶ Empla autem et epithimata iuuā
tia i hoc sunt empla predicta in caº curationis fluxꝰ uē
tris absolute. ¶ Et iam expertuȝ est epithima de troc.
stelle cum aqua myrti et contulit ei ualde. Et qn̄ non
cessat dolor tunc sedeat infirmus in tina in cuius aqua ð
cocta sit stiptica nō cū aliꝙtulo āeti ⁊ fēugrci ⁊ altee ⁊
si fortior fiat sitis ⁊ angustia in excoriatione cholerica
administra lac acetosum decoctum in aq̄ sauich q̄ utra
q; infrigidate sint. Qð si dolor aðo fiat fortis donec ap
ꝓpinq̄t sincopis n̄ erit excusatio narcoticorum. Et an̄
illud clisteriza cum adipe uaccio cū aq̄ sauich orði absq;
expulsione. Et fortasse sedabit dolor ⁊ abscindet egri
tudo ꝑꝑ illud qð accit de equatione hu. et si nō sedatuꝛ
cura cū eo quod scis. Et si uis clisteriza in hꝰi hora cuȝ
hoc clisteri sumat aq̄ kisch ordei et rizi et adipes renuȝ
capraꝝ et oleū ros. et gummi arabicum et cerusam ⁊ ui
tellum oui conq̄sent oīa in loco uno et si uis pone in eo
opiuȝ et administra. Et si fuerit excoriatio phlatica tūc
nenessarium erit ut incipias in curatione eius: cū eo qð
incidit et educit ipsum et facit quiescere ab eo: et cibet
cum hꝰi donec sint cibi eius etiam pisces saliti et sinapis
cum sicla et almuri et alcauguamich. sint tincture eius
ex eis que sunt sicut granatorum grana cum oleo cum
seminibus et sinapi et que incidunt. Et qn̄ȝ multiplicat
cibatio ex albusir assato: qum iam sumpserit aliquid ex
medicinis que ad caliditatem decliues sunt sicut alcanzi
et cardamomum iuuat cū eo. ¶ Et dixerunt quidam
ꝙ quidam habens ulcera intestinoꝝ iuuatus est cum e
lectuario quod omni die sumebat in potu cum uino: de
inde cibatur albusir assato: fecit illud aliquibus die
bus ⁊ uidetur ꝙ sit illud huius generis. ¶ Et iam di
xerunt ꝙ quidam homo fuit curans dysenteriam āntece
dentem cura mortificante aut sanante in die uno. Ciba
bat hominem pane cum cepe acuto ⁊ minorabat potū
eius in illo die: ⁊ clisterizabat eum in mane cum aqua sa
lis acuta: deinde consequebatur illud cum clisteri medi
cine fortioris ex clisteribus icarnatiuis. Et si tolerabat
dolorem eius cum quo curabat sanabat: ⁊ si non mori
ebatur. Et erant clisteria eoꝝ ex hꝰi clisteri. ℞. sāsuci cy
mini carmeni salis folioꝝ aldemest humidoꝝ meliloti oīū
ana. ℨ. i. ⁊ olei kist. ij. decoquantur in oleo donec consu
matur tertia ⁊ coletur ⁊ administretur illud oleuȝ cliste
rizando. ¶ Et iterum confert eis clistere cum decocti
one rizi. Et qn̄ȝ ponuntur in ea pisces saliti: Ceratum
dictum in hac spetie egritudinis. ℞. carnis dactilloꝝ pō
dus. ℔. ij. ⁊. ʒ. masticis. ℨ. i. ʒ. ⁊ aneti humidi. ℨ. vi. ⁊ alo
es. ℨ. i. ⁊ cere. ℨ. x. ⁊ olei rutacei ⁊ olei ros. quantum suf
ficit. Et qn̄ȝ ponit in ipso semen nasturtij proprie qn̄ sē
titur phla uitreum. Excoriationi autem melancholice
post regimen melie ⁊ splenis secundum ꝙ diximus in lo
co an̄ hunc. Et post rectificationē regiminis confert suf
fuf de luto. Et conferunt ei clisteria de rizi ⁊ sint in eis
speties aromatice ⁊ sēina calida ⁊ lenia ⁊ sēina stiptica.
Et ponantur in eis oleum ros. ⁊ uitellus oui: ⁊ eoꝝ ci
bi sint a quibus generatur san. ⁊ qn̄ fuerit ulcꝰ malignū
non erit excusatio quin fiat clistere cum aqua salis gem
me: deinde sequaris ipsum si indiges eo cum illo quod
tam ualde mundificat donec appareat caro munda: dei
de cura cum clisteribus incarnatiuis. ¶ Et clisteria le
nia ad hoc sunt sicut clistere in quo ponuntur spine egy
ptiace partes. iiij. ellebori nigri partes. ij. decoquant
cum aqua et salgemma. ꝙ si illud non confert tunc ad
ministrentur troc. de arsenico. Excoriatio autē que fit
ex fece curatur cū eo quod lenit naturā ⁊ sint in eo lēi
tas ⁊ ūctuositas ⁊ glutinatio ⁊ lubricitas et premittat
ante cibum sicut uitellum oui sorbilis: ⁊ sicut ius galli
ðcrepiti: ⁊ sicut iura alessidabegi facta ex pullis facilibꝰ
impinguatis ⁊ administrentur clisteria lenitiua ex succis
glutinatiuis lubricatiuis simul cum oleo ros. ⁊ uitello
oui et similibus. Et qn̄ȝ confert qum prolongatur hec
excoriatio ut sumantur semen lini ⁊ psilij sem̄ ⁊ se. maru
⁊ semen altee accipiatur mucilago eoꝝ ⁊ detur in potu
ante cibum. Ipsa enim aggregat ad lubricitatē ⁊ seda
tionem doloris ⁊ glutinationem. Et sumere pruna an
te cibum qn̄ȝ remouet hoc accidens. Excoriationi ue
ro facte successione potus medicine conferunt medicine
singulares glutinatiue predicte. Et conferunt ei draga
gantū assatum de quo bibant in lacte acetoso. ℨ. iij. ⁊. ʒ.
⁊ quð ē supra. ¶ Et confert ei ualde ut fiat clistere
cum butyro uaccino recenti bono: ⁊ qn̄ȝ ponitur i ipo
aliquid de san. draconis ⁊ qn̄ȝ confert ius uentriū in ali
qua excoriatione cholerica et nō est medicina omniuȝ.

¶ C. viij. de cura fluxus uentris facti ꝑꝑ cibos.

Cura nota ad istos est ut probibeatur descēsio
eius dum non accidit colirica fortis superflua
sed si fuerit ex multitudine cibi fiat illud et ad
ministretur fames post illud ⁊ qn̄ descenderit sumat ali
quod ex robub stipticis. Et si acciderit debilitas sūat
alcanzi: aut suffuf de granatis: ⁊ si sentitur debilitas in
stō cum eo quod accidit de multiplicatione ⁊ significat
illud id quod accidit de rugitu et uentositate sumat ba
laustiaꝝ ⁊ turis ⁊ ameos partes equales ⁊ conficiant
cum passis tritis cum suis interioribus ⁊ comedat ex
eo omni mane q̄ttitatem nucis. Et iteꝝ sumat medicam̄

de acoro ⁊ alcameerzech dictum in antidotario. ¶
In facto autem ex corruptione ciboꝝ in se ipsis aut
in eo: aut qualitatib⁹ mal' in eis: aut uelocitate admistra
tionis e⁹ in eis oꝫ ut sumat p⁹ eo cibos boni chimi. Et
curet̄ ip̄ressio remanēs ex calore ⁊ frigore cum eo q̄ꝺ
scis ex eft̄is ſr̄is aut cal̄is: ⁊ si fuerit cā uiscositas eoꝝ ⁊
lubricitas ipsoꝝ: ꝯuerte ad eos illud in quo cum lenita
te est stipticitas. ¶ Frigus autem eoꝝ ⁊ cal̄itas ipsorū
sit ſm q̄ eis ꝯuenit. Et si cā fuerit ꝑmissio lubricantis
premittat stipticum: ⁊ si cā fuerit postremitas e⁹ c⁹ ueloci
ter fit digō apud regimen: tunc sumat spodiuꝫ ⁊ aliquid
de robub ut rectificet̄ stōus ab impressiōe eius c⁹ alte
ratio nocuit ipsū. ¶ Nā ſm plimū accit calefactio ⁊ si
faciat accidere raro frigiditatem ꝑꝑ acetositatem cibi
in quibusdā dispōnib⁹ h⁹i regimē sumat spodium cuꝫ cā
ꝫi. Et si cā fuerit paucitas cibi: aut subtilitas substantie
eius cibet̄ post ipsum carnibus crossis mosusat ⁊ condi
tis cum stipticis ⁊ cum aceto preparatis: ⁊ piscib⁹ sali
tis ⁊ similibus. ¶ Q̄ꝺ si timeatur debilitas digestionis
cum hoc cū semib⁹ ꝯdiātur

¶ L.ix. de cura fluxus cerebralis.

Oportet ut hn̄s eum omnino non dormiat sup
collum ⁊ qn̄ excitat̄ a somno est ei necessariuꝫ
ut utatur uomitu quatenus egrediatur hūor
crossus effusus ad stōm ex capite faciens fluxuꝫ: ⁊ ut ad
ministretur illud quod diximus in ca° catarri de rasiōe
capitis ⁊ fricatione eius cum rebus asperis ⁊ ex uapo
rationibus capitis ⁊ administratiōe rubificantiū ⁊ cau
terizantium super ipsum ⁊ ex confortatione eius ⁊ recti
ficatione compl'onis eius. Et qn̄ꝫ necessarium est caute
rium ⁊ non oꝫ ut administretur retentio eius a stō cuꝫ
medicinis stipticis ⁊ magnificetur timor: immo oꝫ ut ex
trahatur illud quod de eo aggregatur superius per uo
mitum ⁊ illud quod descendit ex uia intestinoꝝ ⁊ si non
cum alio saltem cum clisteribus ⁊ restringatur illud q̄ꝺ
de eo descendit ad uentrem nō cum illo quod cōstipat:
q̄ sedeat mā in uentre imo cū eo quod ē sil'e illi quo re
tinetur ex pectore: ex eis que dixim⁹ in suo cap'lo ⁊ cuꝫ
eo quod docuim⁹ te in cap'lo cure catarri ex abscissiōe
cāꝝ facientiū catarrum ⁊ rectificatione eaꝝ.

¶ L.x. de cura fluxus oppilatiui.

Fluxus oppilatiui plimū fit cum periodis: si
ue fit a corpore toto: aut fit ab oppilatiōe in
epate: aut inter epar ⁊ intestina. ¶ De erroꝛ
igitur est ut cadat additio in oppilatione per stiptica im
mo oꝫ ut iuuet̄ quod expellitur ab oppilatione cū eūo
ne. Q̄.ūq̄ꝫ eūant̄ uie ab eo misceantur medicine aperiti
ue oppilationum ut aperiant eas. Et qn̄ꝫ necessarium
est in aperiendo oppilationes solutiuū fortiter attrahēs
materias crossas generantes oppilationem ⁊ clisteria
fortis apertionis ⁊ actractionis. E uomitus est ex reb⁹
magis iuuatiuis ad illud qn̄ cadit ex obuiatione ipsi⁹
quēadmōꝫ testat̄. Hip. Et rectius quidem est habenti
hanc egritudinem ut comedat cibum suū in plibus uici
bus non in uice i^a: immo in omni hora quantitatem que
pertinet ei de cibo suo: deinde oꝫ ut ꝑtiatur: deinde oꝫ
ut ꝯsequi facias cibū suū illud q̄ꝺ adiuuat ad penetran
dum cum uelocitate ⁊ aperiat oppilationeꝫ cibo ⁊ me
lius illo toto apud. G. est diacalamentum ⁊ det̄ de eo ā
te cibū usq̄ꝫ ad au̅ꝫ.i. ⁊ cum digeritur cibus det̄ ēt de
eo quantitas. ꝫ.5. Et uinum uetus forte subtile paucuꝫ
est bonum ualde qum administratur post cibum ⁊ tyria
ca res est magis iuuatiua ad illud. Et qn̄ rectificat̄ di
gō cibi balneet̄. Fricatio āt oꝫ ut n̄ ab ipso sepet̄ ante
cibum ipsū ⁊ post ipsum ⁊ quando debilitatur indiget
fricatione uehementi cum panno aspero dorsi et uētris.
Et qn̄ꝫ necessarium est ut liniat̄ corp⁹ e⁹ pice: ⁊ medici
nis rubificantibus. ¶ Oppilationum v̊o apertionē iā
sciuisti: ⁊ oꝫ ut n̄ soluat̄ eger iste a fricatione: nā qum tu
curaueris eum ⁊ aperieris oppilatiōes ⁊ resolueris hu
mores oppilatiuos penetrabit cibus ad corpus e⁹ ⁊ n̄
accidet diaria p⁹ illud ⁊ confortabitur corpus eius.

¶ L.xi. de cura fluxus liquefactiui.

In eis que sūt sicut ethica ⁊ ptisis ⁊ que hac
uia incedunt non speratur ut curet̄: nisi sicut
sperat̄ i' curatione cause ei⁹. In eo aūt qui est
infra illud curet̄ corpus cum infrigidatiuis humectā
tibus ⁊ aeribus et embrocis secundum illud. ¶ Et ex
tinguat̄ cum eis q̄ sunt sicut trocisci de spodio ⁊ trocisci
de cāfora ⁊ cum epithimatibus ⁊ empl'is infrigidatiuis
super cor et pectus et epar. Et sint cibi eius ex carnib⁹
leuibus hulūet ⁊ infrigidatis ⁊ mususat ⁊ caro piscium
⁊ succabegi cum aceto et panis similagineus bene con
fectus ⁊ fermentatus ⁊ panis qum assatur. Et qn̄ꝫ
fit ex eo sorbitio permista cum gūmi. ¶ Et sil'r cibus q̄
fit de acetosa ⁊ sil'ibus. Et nō retineatur expulsio uice
i^a: immo retineatur gradatim cum huiusmōi curatiōib⁹
⁊ cum trociscis ꝺ̄ spodio restrictiuis proprie ⁊ cū troc.
secundum hunc modum. ℞. lutum armenuꝫ ⁊ spodiuꝫ
⁊ castaneas ⁊ semen acetose excorticatū ⁊ almirberis ⁊
ros. ⁊ gummi assatum ⁊ cancros adustos terant̄ oīa ⁊
ꝯficiantur cum aqua cydonioꝝ.

¶ L.xii. de cura fluxus facti a spissitudine cutis.

Iam innuimus ad signa eius ubi docuim⁹ regi
men attractionis materieꝝ repl'onaliū ad ex
teriora corporis ⁊ melius quidem est ut extra
hant̄ humores propter phl'omiam ⁊ fluxum uentris ꝑ
tinentem a q°iā expediti sum⁹ ⁊ admistrēt̄ balnea cū aq̄s
aperitiuis: ⁊ sit illa in quib⁹ decocta sunt aperitiua: ⁊ cū
lauatiuis aperitiuis ⁊ mūdificatiuis. Et multotiens utā
tur tinis ictericie. Et si fuerit spissitudo uehemens admi
nistretur fricatio cum pannis lineis asperis ⁊ cum uillis
donec rubeat cutis: deinde effundatur super eā aq̄ cal'a
⁊ aque in q̄b⁹ ē v̊t⁹ aperitiua eoꝝ que diximus.

¶ L.xiii. de cura colirice passionis.

Colirica passio hꝫ regimen in ꝑ̊ncipio qū mo
uet̄: ⁊ regimen in medio sui mot⁹ ⁊ regimen a
pud cōmotioneꝫ suam malam ⁊ inobedientiaꝫ
suā malitiosā ⁊ motioneꝫ accidentium suoꝝ timorosoꝝ.
Qum apparent signa colirice passionis ⁊ icipit eructu
atio alterari a dispositione sua ⁊ sentitur i stōacho gra
uitas ⁊ in intestinis punctura: ⁊ qn̄ est cū ea nausea: tūc
oꝫ ut nō sūat super illud aliquid oīno nꝫ p⁹ illud nisi qū
timet̄ casus uirtutis: tūc.n. rege cum eo quod dicemus
¶ Primum igitur quod oꝫ fieri est ut expulsio fiat per
uomitum: si fuerit cib⁹ adhuc ꝓxim⁹ s̄zorib⁹: ⁊ si nō fue
rit ita consequenter adhibeat aliquid quod ipsum depo
nat ex eis que leniunt naturā ⁊ sit illud quod facit uōi
tum lenificatiuum cū mēsura que extrahat illā quātita
tē propter q̄ꝺ extrahat illam sifluitatē s̄ꝫ illud: aut rē ex
traneam ab ea. Et oꝫ ut expellāt cū eo in quo n̄ sit due
malitie mollificatio stōi ⁊ ꝺ̄bilitas uirtutū eius sicut in
oleo sisamino ⁊ oleo de oliuis ⁊ aq̄ cal'a neq̄ꝫ cum illo
in quo n̄ est glutinatio qum ipsi idigeant ꝯ̈rio glutinatio
nis: immo cum eo quod est sicut aqua mellis ⁊ sirupus
acetosus dulcis cum aqua calida non propt̄ necessitatē

immo cuꝫ eo quod est sicut aq̃ calida sola aut cū pauco
baurach :aut cum sale naptico:aut aqua calida cuꝫ cy
mino pauco. ¶ Et silr̄ si uoluerit persepisos ⁊ accidit
eis subuersio non obediens:⁊ nocet eis per illud etiaꝫ:
tunc illic oꝫ ut curetur. Hip.n.dixit ꝙ uomitus qñꝫ ꝓ
bibet uomitu ⁊ fluxus qñꝫ probibetur fluxu ⁊ uomitus
probibet fluxu:⁊ fluxus probibetur uomitu. Et eoꝝ flu
xus oꝫ ut fiat cum suppositorio leni ⁊ tereniabi ⁊ zucca
ro ⁊ sale. ¶ Aut clisteri leni ex aqua sicle q̃titate.xl.
ʒ. et baurac pauci super eam quãtitate auẽ.i. ⁊ zuccari
ru.quantitate.ʒ.x.⁊ olei ros.⁊ sisamini quãtitate .ʒ.vij.
aut cum aliquo quod bibatur sicut cyminum. ¶ Ipsuꝫ
enim est iuuatiuum in hoc ualde. ¶ Quꝫ ergo scíueris
ꝙ materie in corpore cholerice sunt cõmouentes eam.
nã ipse qñq3 sunt de adiuuantibꝰ ad hoc ut accidat coli
rica passio ⁊ non est timor totus ex cibo:non inuẽis ex
cusationem quin infrigides stõm tunc exterius cum eo
quod infrigidat et si non cum alio saltem cum niue post
adiutorium eius aduõitum si declinat ad illud cum mẽ
sura itolerabili. Et in illa infrigidatione est sedatio si
tis si fuerit. Qum ergo superabundat uomitus ex eis
que retinent ipsum est infꝫatio stõi cum hꝰi:⁊ poneꝫ uen
tosas super uentrem absq3 incisione:⁊ si fuerit frigidum
infrigidans ex succis fructuum erit ẽt magis iuuatiuꝫ
Et si misceant cum eo sandali ⁊ cãfora et rose ⁊ liniat
cum eis almirach erit iuuatiuꝫ. Et qñꝫ necessarium est
strigere extremitates. Et si ñ fuerit caliditas fõtis curet
cum medicamine de luto anesiburni dictuꝫ in antidota
rio. Amplius oꝫ ut consideres illud quod egredit:duꝫ.
n.perseuerat exeundo chilus ⁊ aliquid hõgeneũ ei et ci
cibus non conceditur eiꝰ retentio omnino aliquo mõꝝ:
¶ In ipso.n.est timor magnus. Qunq3 alterat ab illo
alteratione fortasse feda necessaria est eis retentio. ¶
Et similiter qum illud quod egreditur est res curathiẽ
uiscosa aut cholerica aut alia ex eis que debilitant cor
pus ⁊ imprimunt in pulsu ⁊ faciunt eum frequenteꝫ sm
equalitateꝫ ⁊ descendentẽ. Et faciunt appareꝫ in corpo
re sicut extenuationem ⁊ in miracb sicut spasmum. Et
fortasse accidũt sicut sitis ⁊ febris ⁊ significãt ꝙ solutio
uentris permutatur ad sanitatem. Et oꝫ ut adiuuet in
retentione eius cum robub stipticis. ⁊ qñq3 condiuntur
cum eo quod est sicut menta ⁊ si euomuerint ea reiterẽ
tur super eos ⁊ dentur eis paulatim:⁊ nõ oꝫ ut cessetur
a dando in potu medicinas restrictiuas et robub stipti
ca secũdum uirtutem eoꝝ:immo oꝫ ut iterentur super e
os ⁊ fiat permutatio de una medicina ad aliã ⁊ sint oẽs
stõatice. Et aqua ros.calefacta confortat stõs eoꝝ ⁊ ca
lefacit ⁊ probibet ex egritudinibus eoꝝ. Et ista robub
oꝫ ut non sit acetositatis talis que mordicet stõm etiam
⁊ sint adiuuantia ad materiam:immo si est cũ eis aliq̃d
ex hoc frangatur cum re que non sit de genere eius qđ
soluit aut uomere facit. Et acetosa quidem conueniẽtia
sũt i excoriatione. Et silr̄ ea que sunt uehementis frigi
ditatis ex eis que bibuntur actu. Et qñq3 non con
ueniunt eis per hoc quod ꝑcutiunt stõꝫ. ¶ Et plĩmi q̃
bus ista conueniunt sunt illi qui sunt cholerici:quare oꝫ
ut experiat dispositio qua recipiunt ea. Et sirupus fa
ctus de mẽta cum aqua granatoꝝ expressoꝝ cum pulpa
sua cum aliquantulo mente est bonus eis probibẽs uo
mitum eoꝝ. Et silr̄ aqua granatoꝝ acetosoꝝ. Et qñꝫ po
nit in ipso aliquid de luto aromatico quod comeditur
Et qum plĩmi eoꝝ bibunt aquam calidam fortiter ⁊ ex
pandit uirtus ad uenas eius ⁊ redeunt materie expanse

ad uenas. Et oꝫ ut uaces etiam ad uaporatiões ⁊ uncti
ones ex oleis in quibus sunt confortatio ⁊ stipticitas
⁊ calefactio subtilis sꝫ hypocondria sicut oleo đ neridẽ
⁊ de lilio narciscino ⁊ oleum ros.etiam ⁊ oleum in quo
bullitum est mastix ⁊ est inunctio bona eis proprie cuiꝰ
colirica passio est a cibis grossis. Iuncture uero ⁊ lacer
ti inungantur cum eis que sunt sicut oleũ ros. aromati
zatum ⁊ sicut oleum uiol.cum cera pauca. Et in hyeme
cum oleo de neriden cum cera pauca. ¶ Et emplent
stõi eoꝝ cum emplis stipticis infrigidatiuis uehementis
stipticitatis et sit in eis aromaticitas ex eis que sciuisti.
Et qũ necessarium facit timor ut probibeas coliricam
passionem ⁊ non eũata sunt omnia que oportuit eũari đ
cibo corrupto ⁊ hũore malo:deinde commouet tunc oꝫ
ut cibes eum adhuc cum cibis frangentibus ipsum: de
inde eũes eum post aliquot dies cum eo quod soluit ipꝫ
Qum ergo senseris ꝙ causa tota non est ex cibo:sed ẽ
illic sicut fortitudo frigoris stõachi preparabis in reti
nendo uomitum eoꝝ postq̃ uomitu expulerit quãtitateꝫ
quam oportuit expelli cum sirupo de menta permisto
cum miua pauca:aut cuꝫ uirtute xiloaloes ⁊ fac ut sint
empla eoꝝ decliuiora ad calefactionẽ:⁊ fac ut illi sꝫ qđ
dormiunt ex cibo permista sit uirtus pulloꝝ collumbaꝝ
Et sint cum eis speties secundum quantitateꝫ quã exi
stimas et panis infusus in passo etiam. Qunq3 feceris
habentibus hoc accidens ex potatione et emplatione il
lud quod diximus:tunc necessarium erit ut ingeniuꝫ in
uenias in faciendo eos dormire super lectos stratos
pannis cum cãticis sõniferis ⁊ cantilenis ⁊ cunis ⁊ ꝑs
sione leui secundum ꝙ dormiant super eam. Et cuꝫ eis
que diximus in faciendo dormire illos suꝑ quos domi
nantur uigilie. Et oꝫ ut sit locus eoꝝ locus in quo non
sit lumen plĩmũ nꝫ frigus. Frigus nãq3 expellit humoĩs
eoꝝ ad interiora ⁊ necessitas ad trahenduꝫ eos ad exte
riora est necessaria. Quod si pulsus incipit minorari ⁊
uideris aliquid de impressione spasmi ⁊ singultus incipi
es ⁊ dabis eis in potu aliquid de uino dulci odorifero
in quo est stipticitas cum aqua cydonioꝝ ⁊ tortellis:aut
medullam panis similaginei calidi quantum poss̃e ẽ. Et
si necessarium est quod sit fortius illo accipiat caro pli
ma ex carne molli ⁊ tenera que fit ex carne auiuꝫ ⁊ ari
etum ⁊ incidatur ⁊ ponatur sicut est in uase ⁊ decoquã
tur quousq3 amittat aquositatem suam:⁊ forsitam ad se
redire eam faciet deinde exprimat fortiter: post decoq̃
tur illud quod expressum est ex ea paulatiꝫ ⁊ fiat aceto
sum cum aliquo fructuũ infrigidãtium. Et meliores
eis sunt granata ⁊ cydonia. E sunt ex hominibus q̇ po
nunt cum eo aliquid occultuꝫ ex uino ⁊ sorbẽt ⁊ si digi
tis soluatur in eo panis paucus non erit in eo malũ:de
inde dormiant super illud. Et non est malũ eis uti ꝟua
pensili de qua ipsi accipiant qum appetunt eam ⁊ sume
re ex ea paꝝ masticando grana eius bene. ¶ Quod si
non retineat in stõis eoꝝ aliquid de hoc et aliĳs ⁊ decli
nant ad uomendum tunc pone super inferiora uentriũ
eorum uentosas magnas apud umbilicum sine incisiõe
Quod si non steterint super ipsum: tunc super illđ qđ
est inter utrasq3 spatulas decliues ad iferiora. Et si pos
sibile fuerit ut sic dormiat erit rectum ⁊ si fuerit magis
decliue ipsũ ad inferiora liga quod est sub ascellis ⁊ ad
iutoria eius ⁊ fac eum dormire si poss̃e est et qum exci
tat ipsum dolor uentosaꝝ:aut insitita tunc reitera ea ãbo
super ipsum ⁊ non alteres ea ambo usq3quo scis securꝰ
ut incipiat cibus discedere a uomitu aut sedatur motus

descensionis in fluxu uentris tunc.n.solue quodcūqꝫ fu
erit amboꝝ paulatim. Si autem non recipiat aliquid: i
mo fluxu uentris educat ipsum tunc aggrega in cibatio
ne eius inter stiptica ⁊ inter ea inquibus est stupefactio
aliqua sicut amilum assatum quod ponatur in decoctio
ne papaueris ⁊ ponat̄ super ipsum galia ⁊ non ponas
in ipsa dulcedinem. Dulcedo.n.qm̄ fit cā ad abhorren
dum ⁊ lenitatis ⁊ fluxus ⁊ solutionis nature. Qū ergo
dederis ei hꝰⁱfacit ipsum dormire d̄super. Quod si fue
rit illic uomitus consequentur adhibeas ei cochliariū.i.
de sirupo mente aut rob eius. Et si fuerit fluxus uētris
premitte super ipsum [suctionem aque cydonioꝝ stipti
coꝝ alzarur ⁊ piroꝝ alsceni ⁊ maloꝝ alsceni muzoꝝ ⁊ al
gobeira. Sitis aūt coꝝ frangitur cum eis que sūt sicut
sauich ordei aut sauich maloꝝ cuꝫ aqua granatoꝝ. Et
oꝫ ut non separentur ab eis odores confortatiui ⁊ resta
urent̄ super eos: ⁊ omne quod mouet in eis subuersio
nē aie permutetur ad aliud. Et qm̄ abhorrent quidaꝫ
coꝝ odorem panis⁊ qm̄ delec tantur eo quidam coꝝ.
¶ Et qm̄ abhorrent quidam coꝝ odoreꝫ iuris ⁊ qm̄
delectantur eo quidā coꝝ. Et silr uinū ⁊ silr suffumiga
tiones. Fructuū auteꝫ odorem plures coꝝ recipiunt. ⁊
oꝫ ut non cibentur aliquo dū nō uerificatur coꝝ fames.
Quod si famem patiātur ante mundificationeꝫ non ci
bentur: immo mittantur in balneum ⁊ fundatur sup ca
pita coꝝ aqua tepida et exeant ⁊ nō morentur. Si aūt
appareat spasmꝰ administra sꝫ iuncturas cerata leuia ca
lida ꝓfundantia sitqꝫ in hyeme cum oleo de neriden ⁊
de lilio ⁊ in estate cum oleo ros.uiol. Et similiter proij
ce super eum pannum infusum in oleis humectantibus
lenitiuis ⁊ in oleo de oliuis: Et oꝫ ut intentio sit in mā
dibulis ⁊ incessāter eleuetur cum mento ⁊ lacerto mo
uente gēas inferiores ad superiora cum ceratis. Et ite
rum qum quiescit inflātio colirice passionis ⁊ dormiūt
⁊ excitant̄: da eis in potu aliquid de robub ⁊ fac eos i
gredi balneum cum facilitate ⁊ non multiplicent morā
in eo. immo quātitate qua sumant de humiditate balnei
deinde extrahe eos ⁊ cooperi ipsos ⁊ ciba eos cibo pa
uco leui boni chimi ⁊ calefac eos ⁊ non dimittas eos
plurimum bibere ualde ⁊ separent inter aquam ⁊ uinū
si sumpserint stiptica super cibuꝫ. ¶ Et prepara post il
lud in confortando stōs coꝝ cuꝫ eis que sunt sicut troc.
de rosis parui ⁊ magni: ⁊ sicut geleniabi ⁊ spodiuꝫ ⁊ cū
eis que sunt sicut alcanzi. Et multotieus quidem fit bal
neuꝫ causa sparsionis humoꝝ ⁊ materiei colirice passio
nis ⁊ euētus confractionis in membris.

¶ L.xiiij.de regimine fluxus medicinalis.

AD hoc iā singulare fecimus caᵐ ubi diximus
medicinas solutiuas ⁊ uomitiuas ⁊ eaꝝ ad
mistratiōeꝫ. Sed cum hoc nos dicemus breui
ter ꝙ in principio sui oꝫ ut curet̄ cum lactibus ⁊ oleis
⁊ proprie qum ingeniatur in lactibus ut sint stiptica.
⁊ in oleis ut sit in eis aliquid ex hoc. Hoc.n.temperat
causam sanguinis ⁊ qm̄ sufficiunt i principio lac ⁊ oleū
⁊ aqua calida ⁊ qm̄ est sanatio in potādo ista una uice
post aliam. Et bibatur aqua calida ⁊ proprie quꝫ ad
heret ex substātia medicīe aliqd stō ⁊ intestinis. Ipsa.n.
trāsmittit eius audaciā: deiñ ꝯsequaris illud cum cliste
ri confortato tēperate ⁊ cibo silr.

¶ L.xv.de cura fluxus cretici.

NOn oꝫ ut retineatur fluxus creticus quꝫ nō
perducit ad timorem. Quod si superfluat cu
ret̄ cū ꝓpiqꝰ illi qᵒ curat̄ colirica passio uerun
tm̄ nō oꝫ ut cibet̄ aqua carnis si fuerit egritudo acuta
ualde: immo cibetur eo in quo est infrigidatio ⁊ in cros
satio sicut est sorbitio facta ex sauich ordei ⁊ sauich ma
loꝝ. Et si tolerat carneꝫ: cibet̄ cuꝫ eis que sunt sicut pi
sces recentes decocti cuꝫ grais granatoꝝ aut cuꝫ aqua
coꝝ conditi cum seminibus stipticis ⁊ que sunt ex cori
andro in aceto posito et exiccato et silibus ei.

¶ L.xvi.de tenasmone.

PRincipium quod te oꝫ scire de dispositione te
nasmon est an est tenasmon ueꝝ aut tenasmon
mendosum. Et tenasmon quidem mendosum
est ut sit in ano fex sicca retenta ⁊ qm̄ exprimitur ex ea
aliquid. Et qm̄ abradit intestinum propterilaborem q̇
prouenit ex motu eius qm̄.n.est illud et existimatur ꝙ
illic sit tenasmon. Si ergo est aliquid ex illo oꝫ ut cures
ipsum cum clisteribus lenibus ⁊ cum collyrijs mordi
catiuis. ꝙ si non agunt clisteria lenia acue ea cum leni
tate ⁊ hūiditate sua aliqua acuitate ut extrahat̄ graue
ex eis: deinde si indiges in reliquo humiditate ⁊ leuita
te pura scis contentus eis. Et qm̄ indigebis ut in potu
des pilulas d̄ bdellio aut gummi alboti si fuerit illic cros
situdo materiei. ¶ Et si fuerit caliditas indigebis eis
que suntisicut casiafistula ⁊ sirupus uiolaceus ⁊ similia.
¶ Et pilulis factis ex medulla casiefistule cum succo li
quiricie ⁊ dragaganto. si aūt fuerit tenasmon purū: tunc
si fuerit causa eius frigus adueniens ano: curabis ipsuꝫ
cum uaporationibus ⁊ cum clisteribus calidis ⁊ cum
furfure cum quo uaporabuntur anus ⁊ coxe ⁊ pectē
⁊ emunctoria ⁊ sedeat super miliuꝫ ⁊ salem calefacta
ambo in panno aut euaporēt cum spongia ⁊ aqua cale
facta ⁊ cum spongia sicca calefacta. Et inungat̄ cuꝫ ce
rato ex q̇busdam oleis calidis et stipticis ⁊ calefiat lo
cꝰ eꝰ: ⁊ permisce eū cū uino calefacto ⁊ oleo ōphacino
aut precipe ei ut ingrediat̄ balneum caliduꝫ ⁊ sedeat
super terrā calaꝫ. Et scias ꝙ frigꝰ nocet tenasmon in plī
bꝰ horis ⁊ pp illud est calefactioˢ subtilis conferens ei
in pluribus dispositionibus. Et silr sunt plures speties
tenasmō quibꝰ ꝯfert uaporatio: sicut nocet eius in frigi
datio. Et pluribꝰ spetiebꝰ eꝰ nocet assūptio medicinarū
q̄ generant chimū crossū ⁊ uiscosum. Et si fuerit cā eius
durities rei sꝫ quā sedet hō mollificet cū cerato ex olo a
netino aut camemillino cū bdellio ⁊ cera: aut cum oleo
calido i qᵒ pōas spongiā ⁊ appropiq̄s loco. ¶ Et si fue
rit causa eꝰ apa calidū stude in retinendo illud qd̄ currit
ad apa in uia uenaꝝ autiex uia fluxus ⁊ rēge apa ⁊ tem
pera humorē calidū. Et oꝫ ut curetur in initio sui cum
phlōmia si necessariū fuerit ⁊ cum minoratiōe cibi mul
ta: immo fac eum ieiunare si pole est ei illud duobus die
bus. Et ut administres super eum in principio aquas
et embrocas que declinant ad frigus aliquod cum mol
lificatione ⁊ prohibitione eius quod effundit̄ ad ipsum
Et ex eis que conferunt ad ipsum est filtrum infusum in
aqua myrti ⁊ rose cum alcāna pauca. Et fiat clistere ēt
in primis cum eis que sunt sicut aqua ordei ⁊ aqua so
latri ⁊ aqua ros. ⁊ oleum ros. ⁊ albumen oui. Et si cau
sa fuerit fluxus retinebis ipsum sicut scis: deinde embᵒ
cabis ⁊ emplabis cum mollificatiuis ex camemilla ⁊ a
neto commistis cum eis que scis ex stipticis: deinde ad
ministrabis maturatiua ꝙuis sint oīa illa i locis preteri
tis. Et qm̄ confert clistere cum oleo dulci decocto cuꝫ
aliquo ex stipticis. Et qū tu cibas melius quo cibas ē
lac recenter mulctum decoctum qm̄ retinet fluxum de
super et lenit locum. ¶ Et ex medicinis bonis qm̄ uis

maturationem ⁊ resolutionez ⁊ sedationem doloris ē
emplm̄ de fenugreco ⁊ maluis et ēplz de meliloto ⁊ em
plz ō caulibꝰ decoctis. Quod si necessarium fuerit forti
us ponatur cum eo parũ cepe assate ⁊ paꝝ bdellij. Et
ex marã expertis qum apa est inflãtum dolorosum est
ut sumantur plumbi adusti ⁊ lauati ⁊ ceruse plũbi pre
parate cum oppoponaco ⁊ merdasengi conditi partes e
quales ⁊ conficiantur cum uitello oui ⁊ oleo roſ. Et
nos probauimus ipsum et inuenimus in fine ultimũ. ⁊
si uis distilla super ipsum aquã solatri aut aquã corian
dri. Et si uis adde i ipso climiã. Et qñz ꝯfert eis climia
sola cũ uitello oui ⁊ olo roſ. Qđ si cã tẽasmõ fuerit apa
duꝝ curabis ipsum cum eo quod scis de curatione apa
tum durorum. Et ex eis que experta sunt in hoc. est ut
sumantur bdellium ⁊ crocus ⁊ alcãna ⁊ sinapis ⁊ alkei
ri citrina sicca ⁊ cerusa plumbi: deinde aggregentur il
la omnia cum eo quod tegit adipem galline ⁊ anatis ⁊
medulla cruris uaccaꝝ ⁊ proprie uituli uaccaꝝ permi
stis cum uitello oui ⁊ oleo roſ. ⁊ oleo alkeiri ⁊ fiat ex eis
marã. Si autem fuerit causa eius humor putrefactus i
bibitus illic ex phlate aut cholera: aut fuerit phla uisco
sum curabis ipsum cum ablutione. Et illa que melior
est. est que fit cum eis que sunt sicut aqua oliuaꝝ salitaꝝ
cum qua fiat clistere mensura. 5. lb: sumpta ex ea donec
egrediatur illud quod est illic: aut fiat clistere ex succo
folioꝝ sicle cum uirtute uiolarum ⁊ turbit deinde cura
ipsum cuz sedantibus dolores ex collyrijs tenasmon. ⁊
qñz facit necessarium phla potare pilulas fetidas. Et si
fuerit causa residuum eius quod descendit in hora tunc
si illic fuerit fluxus retinebis ipsum. Quncq retinueris
considerabis: nam si eger tolerauerit: ⁊ non fuerit spes
ꝙ fluxus redeat clisterizabis ꝙ leuiter poteris: aut sup
pones collyrium ex uiolis cum pauco sale si mã fuerit
cholerica ⁊ ex medulla cassiefistule coagulata cũ pauco
baurac ⁊ turbit. Et si fuerit materia phlatica. ⁊ si non
audes illud redi ad illud quod mollificat et attrahit et
sedat dolorem ex embrocis et collyrijs. Et qñ difficile
fit tanasmon ⁊ non est illic materia egrediens et non est
nisi eleuatio ad scellam frequens cuius qñz est causa apa
durum. Et qñz est frigus in separabile: tunc assidua ua
porationem eius cum lana infusa oleo calefacto sicut o
leo roſ. ⁊ oleo myrtino ⁊ uiol. ⁊ camemillio ⁊ pauco ui
no ⁊ infunde eum illo oleo anum ⁊ pectinem ⁊ testicu
los. Quod si non sedetur tunc clisteriza ipsum cum
oleo sisamino tepido. Et retineat ipsum per horas ali
quas: qm̄ sanat eum. Et hoc quidem regimen antiqui
dixerunt et fecerunt ipsum quidam posterioꝝ: ⁊ nos iaz
experti sumus ipsum et est uehementis iuuamenti. Si
autem fuerit ab ulceribus ⁊ corrosione considera ⁊ tũc
si est nã sicca non dimittas siccitatem eius: immo stude i
leniendo ipsam cum equali lubricitate ut precipitetur
egõ. siccitas. n. egõnis in hꝰi egritudine est mala ualde:
⁊ oꝫ ut non cibẽt amaris nꝫ salsis ualde nꝫ acutis neqꝫ
acetoſ ualde oĩa. n. illa faciũt egõnẽ mordicatiã ⁊ dolo
rosã aut ex coriatiuaz. Et ad ultimum oꝫ ut cures ipm
curõne corrosionis intestioꝝ ⁊ cholera ipsoꝝ confidens
in collyrijs. Et si non indigueris mundificatione inci
pies ⁊ clisterizabis ipsum ex aqua mellis ⁊ pauco sale
cõmisto ei. Et fit clistere eius cum hoc clistere ita ut nõ
fit fex i intestinis: aut fac collyrium ex melle ⁊ baurac
⁊ administra ipsum: deinde labora in curatione ulceꝝ
Et si fuerit ab hemoroidibus ⁊ fistulis ⁊ ragadijs cura
bis eãz cũ eo qđ dicemꝰ in caº suo.

C. xvij. de collyrijs que supponuntur ad tenasmõ.

Collyrioꝝ ãt q̃ ad tenasmon supponũt melius
est quod ex eis est magis stipticum. Et ex eis
est collyriuz de sandaraca ⁊ collyria plurima
ex eis in quibus est narcoticitas que iã diximus in cu
ratione ulceꝝ. Descriptio collyrij ad tenasmon. ℞.
opiũ castoreuz et tus et crocum fiat ex eis collyrium ⁊
supponat. Et iteꝝ galle immature cerusa plumbi tꝰ san
dra. opiũ. Empla uo st̃ empla facta ex uitello oui ⁊ me
dulla similaginei panis ⁊ camemilla: aut aq̃ eꝰ expressa
ex ea que hũida est: ⁊ aneto sicco ⁊ altea ⁊ mucilagie sẽi
nis lini ⁊ similibꝰ. Et ex bonis quibꝰ fit emplm̄ ano eius
st̃ porri de scẽi decocti elixati cũ butyro uaccino et oleo
roſ. ⁊ pauca cera colata. Suffumigationes autẽ sũt
suffumigationes note ad eos quibꝰ utãt qũ dolor fit for
tior ita ut sedeant super sedez perforatam sꝫ quã equet
anꝰ: aut ponat subtꝰ traiectorium per quod fiat suffumi
gatio. Ex illis itaqꝫ est ut fiat suffumigatio ex sulfure
⁊ nucleis oliuaꝝ ⁊ stercore cameli. Et si fiat suffumiga
tio cum p̃rimo sulfure subito iuuatur eo. Aque uero in
quibus sedent quidam ut sedet dolor sunt sicut aque in
quibus decoquntur malue ⁊ anetum et camemilla ⁊ al
tea. Et quidem ut retineatur illud quod currit sunt
aque in quibꝰ decoquntur stiptica. Et oꝫ ut aggregẽt in
ter aq̃s secundum necessitatem. Quod si anus egredia
tur lauetur ⁊ mundet ⁊ reducat ⁊ sedeat ille cꝰ est in a
q̃s stipticis ualde aut fiat ei ẽplm pꝰ reductionẽ ⁊ reuer
siões cũ stipticis cõfortatiuis contritis ⁊ aggregatis cuz
quibusdam succis stipticis.

Tractatus tertius de inceptione ꝯmonis de doloribus intestinoꝝ.

Capm. i. de punctione.

Cause pũctiõis aut sũt uẽtositas co
arctata: aut superfluitas acuta mor
dicatiua: aut baurachia salsa mor
dicatiua aut humor uiscolus qui ñ
expellitur: aut ulcus apatis: aut ser
pentes et ascarides. Et ex punctio
ne est que est secundum semitã crisis
et est ex signis eius. Et omnis punctio uehemens ē
similis colice: ⁊ cura eius est cura colice nisi cholerice:
nam si ipsa curatur illa cura est in ea timor magnus: im
mo punctio que non est cum fluxu qum fortior fit est co
lica aut iliaca. Et qñ peruenit pũctio ad cuꝫez ⁊ uõituz
⁊ singultũ ⁊ destructionem rõnis significat mortẽ.

C. ij. de signis.

Ventosa quidem fit cũ rugitu et inflatiõe et ex
tensione sine grauitate ⁊ q̇ete cum exitu uen
tositatis. Factuz uero ab humore cholerico si
gnificant grauitas cum uehementia mordicatiõis i phle
gmate ⁊ sitis ⁊ exitus eꝰ in egõne et ē similis colice. ⁊ si
curet cura eiꝰ erit tior maximꝰ. Sigª ãt facte ab huo
re baurachio sunt mordicatio cuz grauitate addente et
egressio phlegmatis in egestione. Et signa facte ab hũo
re crosso uiscoso sunt grauitas ⁊ adherentia doloris in
uno loco ⁊ exitus huius generis in egestione. Et signa
facte ab ulceribꝰ sũt signa excoriatiõis nota. Et signa
facte ab apate sunt signa apatis dicta in caº colice. Et si
gna facte a uermibus sunt signa uermium dicta i caplo
uermium.

C. iij. de cura.

Oportet in omni punctione materiali nocente
sua materia ut uomat hñs eaz: deinde soluat.
Sed punctio que est ex uentositate curet priꝰ
cum regimine conueniente et alienatione eius ex quo

generat̃ uẽtositas ⁊ minoratione ꝯmestiõis et paucitate
potus aque super cibum ⁊ paucitate motus super cibũ
Deinde si fuerit uentositas inseparabilis tũc oportebit
ut curẽt̃ intestina cum clisteri euacuante humorem ex q°
ipsa euaporat et administret̃ in eo adeps galline ⁊ ole
um ros̃. et cera aut cum eo quod bibitur: si fuerit egri
tudo superius sicut ⁊ dactilum et hiera in aqua de semi
nibus: ⁊ silr̃ diacydonitẽ deinde sumat ea que sũt sicut
tyriaca et socrugene et similia: ⁊ sicut semina uẽtositatũ
Descriptio clisteris decoquantur polypodij centauree
cymini aneti rute sicce fenugreci seminis apij in aqua ꝺ
coctione bona deinde sumat̃ ex ea pondus. c. ʒ. ⁊ ponã
tur uel dissoluantur in ea oppoponaci bdellij amboꝝ a
na. ʒ. ſ. aut minus aut plus secunduꝫ necessitateꝫ ⁊ distil
lentur super ea neriden. ʒ. x. aut olei ros̃. ⁊ mellis. ʒ. x.
Puluis. ℞. cymini baccaꝝ lauri rute et ameos omniuꝫ
ana. ʒ. ſ. ⁊ penidij lapidosi. ʒ. v. fiat ex eis puluis ⁊ ẽ do
sis. i. Et iterum sumatur centaure crosse pondus au꞉.
i. cũ ꝺcocto. Et ex eis q̃ sṫ mirabil̃ iuuamti apꝺ expim̃
tatores est calcaneus porci aduratur ⁊ sumat ipsum in
potu hñs punctionem uentosam. Aut detur in potu ꝺ
granis lauri siccis solis duo cochliaria. Et ex eis que
conferunt ei est illud quod. ℞. granoꝝ albẽ ⁊ carpobal̃
amboꝝ ana. ʒ. i. bibat̃ in aqua calida in mane ⁊ sero. ¶
Et ex emplis̃ communibus utrisq; sunt auellanẽ assate
cun corticibus suis cum quibus emplet̃ locus semper.
Et similiter uaporationes cum eis que sunt sicut anetũ
⁊ ruta ⁊ sansucus sicca. Et emplatio umbilici uel sumis̃
cum granis lauri contritis et confectis cum uino aut
cum aqua rute ⁊ reseruata tota nocte: iuuatiua est ualꝺ
Et cibus uentose et phlatice fit ex eis que sunt sicut ius
alcanabir ⁊ galloꝝ decrepitoꝝ equatum cum aneto psi
mo ⁊ spetiebus uel pipere ⁊ seminibus. Et sit content⁹
iure ⁊ sit panis panis salitus bene ꝯfectus. Et alkiskat
rectior est ei et uinum sit uetus subtile. Et oꝫ ut utantur
exercitio subtili ante cibum. ¶ Et eritius assatus secũ
dum ꝙ dicitur confert punctionibus ambabus sil̃.
¶ Facte autem ex phlate uiscoso cognoscitur cura ex
cura uentose nisi quia oꝫ ut intentio sit in mundifican
do plus aut desubtus aut desuper. Et ex eis que confe
runt illis in ipsa si non fuerit fluxus est puluis ammomi
sumptus perse sequente potu. Et confert ei sumere in
potu nasturtium cum oleo ⁊ troc. alefeniati. In facta a
utem ex phlate salso oꝫ ut incipiatur ab eũone eius cuꝫ
clisteribus que recipiunt turbit polypodium in quib⁹
fit equatio cum eis que sunt sicut aqua seuestẽ ⁊ uiol̃. ⁊
ut eũet̃ etiaꝫ cum eis que sunt sicut hiera picra ⁊ diacy
donitẽ. ¶ deinde administrent̃ cibi boni chimi i pĩgua
ti pinguedine bona: scut pinguedo facta ex carnib⁹ arie
tum ⁊ galline ⁊ pulloꝝ pinguium ⁊ minoret̃ cibus cum
bonificatione eius: ⁊ bibat uinum subtile paucum. Et
ex eis que conferunt in omni punctione frigida ẽ sume
re in potu aquã mellis cum granis arasceid ⁊ aniso ⁊ a
coro ⁊ granis lauri ⁊ aristol̃. ⁊ folijs lauri ⁊ centaurea
⁊ xilobal̃. ⁊ singulariter et composite. In facta autem a
cholera oꝫ ut consideretur. Quod si fuerit illic uirtus
fortis ⁊ materia plima eũetur cum eis que sunt sicut de
coctio myrobal̃. citri. ⁊ sicut aqua granatoꝝ ⁊ paꝝ scão
nee aut absq; scamonea: immo sola ⁊ sequat̃ eam aq̃
calida. Et cum eis que sunt sicut decoctio tamarindoꝝ
⁊ casie fistul̃. ⁊ siracost ⁊ que sunt similia illis: deinde eq̃
tur materia cum eis que sunt sicut semen psilij cum oleo
ros̃. ⁊ aqua granatoꝝ ⁊ succus cucumeris cũ oleo ros̃.

¶ Et empletur uenter cum emplis̃ frigidis ⁊ sint i eis
solatrũ ⁊ superiora uitis. ⁊ oꝫ ut misceantur cum eis ẽt
sicut apsinthium. Et cibi sint illi qui fiunt de lentibus ⁊
de sumach ⁊ de spinachijs ⁊ de berberis ⁊ similes illis.
Et oꝫ ut caueatur ab errore cadente in ea. Et existima
tur ꝙ sit colica ⁊ curat̃ cura eius ⁊ moritur infirmus.
Veruntñ nos redibimus ad cognitionem integram ei⁹
quo oꝫ ut curet̃ hec pars punctionis qum loquemur ꝺ
spetiebus colice. Existimo ergo complementum ei⁹ ser
monis in eo illic. Facte aũt ab ulceribus cura ẽ cura ul
ceꝝ ⁊ iam diximus eam. Sed facte ab apostemate cura
est cura apatum. ¶ Veꝝ facte a uermibus cura est cu
ra uermium.

¶ Capᵐ. iiij. de rugitu et egressione uentositatis absq;
uoluntate.

Rugit⁹ generat̃ ex mltitudie uẽtositatis et gẽrãt
ipsum cibi inflatiui: aut malitia digõnis propter
aliquã causaꝝ in malitia digõnis que est in mẽbris aut
est in cibis. Et plimũ quidẽ est in mẽbris ⁊ non fit nisi
propter frigiditatem: aut propter casum uirtutis sicut
in fine ptisis Et plurimum quidem fit cum lenitate na
ture ⁊ stimulatione necessitatis egestionis. ¶ Et qñꝫ fit
in intestinis superioribus subtilibus ⁊ est sonitus eius a
cutus ⁊ fit in crossis ⁊ est sonitus eius grauior. Et qñ
pemiscetur ei humiditas est decliuis ad gurgulationeꝫ.
Et qñꝫ rugitus est signum crisis ⁊ qñꝫ accidit propter
ꝯmunitateꝫ splenis. Et qñꝫ rugitus accidit multotiens
patientibus in mirac propter ꝯtritõnem propterea ꝙ in
testina coꝝ infrigidant̃. ¶ Et qñꝫ fit qum i epate est de
bilitas. Exitus autem uentositatis absq; uoluntate: qñꝫ
fit propter mollificationem ieiuni: ⁊ qñꝫ fit propt̃ utras
q; mollificationes: ⁊ distinguitur inter utrasq; per illud
quod uꝫ de paucitate sensus ani: aut frigiditate eius.

¶ C. v. de cura.

Regat̃ cum alienatione ciboꝝ inflatiuoꝝ plimoꝝ
⁊ cũ tolerantia famis ⁊ ꝯfortatiõe digõnis cum
eis que iam sciuisti ⁊ resolutione uentositatis cum medi
cinis quas dicemus in caplo colice uentose. Et ex eis
que bona sunt in hoc in pluribus locis est diacyminum
⁊ iteꝝ diapipereon ⁊ iterum acorus conditus. Et si fu
erit cum fluxu tunc alcanzi: ⁊ iteꝝ sũatur cymini et ame
os ⁊ keisi ⁊ carui omnium ana pars. i. anisi partes. ij: ⁊
fiant ex eis suffuf cum penidijs lapidosis pondere. ʒ. v.
⁊ curet̃ exitus uentositatis absq; uoluntate curatione
paralysis ani: aut assumptione tyriace et olei alkekengi
⁊ iungatur illud quod est supra umbilicum cum oleo co
stino ⁊ silib⁹ si fuerit pp ieiunum.

¶ C. vi. de colica ex retentione fecis.

Colica est integra intestinalis dolorosa cum
qua difficilis fit exitus eius quod egreditur p
naturam. ⁊ colica quidem secundum ueritatem est nom̃
ei⁹ in quo est cã in intestis crossis. s. colon ⁊ que secunt̃
ipsum: ⁊ est dolor q̇ multiplicat̃ in eis ꝑpter frigus coꝝ
⁊ propt̃ spissitudinem ipsoꝝ ⁊ propter frig⁹ coꝝ mltipli
catur super ea adeps. Quod si ẽ in intestis gracilibus
tunc nomẽ ꝓpuꝫ ei ꝫm scientiam ṽam est ileos. Veruꝫ
qñꝫ est ileos in quibusdã locis colice propterea quia ue
hementer est ei similis ⁊ cause colice: aut cadũt ꝓpe i co
lon aut cadunt in alijs et perueniũt ad ipsũ ꝫm semitam
ꝯmunitatis. Et cause eius que cadunt in ipso proprie
aut sṫ malitia ꝯplonis singularis calida: aut fria: aut sic
ca: Et calida quidem operatur exiccatione sua ⁊ con
strictione sua reducente nutrimẽtũ ad epar ⁊ expellẽte

illud ad ipsum. Et frigida congelatione sua aut faciẽdo accidere malitiam complonis nociuam. Et plimũ eius est in terris sñis ⁊ qñ flat septẽtrio. Et frigus quidẽ qñz facit illud propterea ꝙ restringit lacertos uentris ⁊ per uenit calefactio eius ad concauitatem: ⁊ exiccat fecem ⁊ stringit lacertum ani ⁊ expellit feces ⁊ quod cum eis est ad superiora. Et sicca operatur propter priuationẽ eius quod lubricat fecem ⁊ inuentionem eius qḋ exuc cat eam et exiccat ipsam. ¶ Malitia autem ꝯplonis humide singularis non semper est causa colice nisi accidat ex ea accidens quod fit causa colice frigida aut humida materialis: aut malitia complonis cum materia: aut ma teria calida que inflat ⁊ mordicat ⁊ separat continuita tez ⁊ pertrãsit terminum punctionis perueniens ad ter minũ colice: aut sña ⁊ reddit ad malitiã ꝯplonis diuerse frigide. Quod autez accidit de separatione cõtinuitatis subito ꝗuis sit illud cuz essentia colice tñ qñz facit ipsũ accidere frigus propter hoc quod generatur ab ipso uen tositas in corpore intestioꝝ hora post horam. Et qñq3 est humor faciens hũc dolorez. aut illuz qui propiqus est ei melia. Et qñz est eius euentus cum paroxismis et apud comestionem cibi. Et qñz sedat ipsum uomitus rei acetose melice. lz fit hꝰi uomitus in hꝰi dolore secun duz plimuz phlaticus et generat ipsum frigus mẽbroꝝ: aut malitia digestionis ⁊ cibi ⁊ fructus ⁊ olera: aut est causa colice proprie oppilatio prohibens egõnẽ ⁊ hu: ⁊ uentositates a penetratione ⁊ ipsi expelluntur et accidũt dolor ⁊ extensio maxima. Et plimum huius oppilatio nis quz non est apa accidit postq̄ repletur monoculus: de inde peruenit ad colon. Et hec oppilatio aut ẽ ex apa te in intestino ⁊ plimuz eius est caliduz: aut ex hu. phla tico uiscoso in splene spatiũ eꝰ et oppilat ipsuz: ⁊ est illa q̄ fit secunduz plimuz ⁊ est illa que iuuatur febre: aut ex uẽ tositate accidente: aut propter torsionẽ ꝯtorquentem ꝑ pter uentositatẽ torquentez ⁊ icissionez ligam̄ti: aut rup turaz: aut attritionez: aut expulsionẽ itestioꝝ ad partes inguinuz ⁊ testiculoꝝ: aut rupturaz supra illud: aut pro pter uermes ꝯprimentes: aut propter fecem siccam ⁊ h̄ fex sicca est qm̄ ipsa est fex ciboꝝ siccoꝝ: aut quia rema net tẽpore longo et siccatur. Et est causa remanentie eꝰ debilitas expulsiue in intestinis: ⁊ multotiens est hec re manentia propter potuz rei narcotice stupefacientis uir tutes operantes in fece. ¶ Et cuz hoc possibile est etiã ut debilitetur uirtus expulsiua que est in lacertis uentris. Sicut accidit ei qui multiplicat coitum: aut propter ḋ structionem sensus intestini: aut paruitatem effusionis cholere expellentis lauãtis: aut qm̄ mesaraica exuccat ex ea humiditatez plimam: aut propter prouocationez sudoris superflui: aut exercitia facientia sudare: aut ꝑ pter uehementiaz raritatis corporis propter complo nẽ que est in ipso: quare obedit attractioni aeris cõtinẽ tis calidi: ⁊ propter hoc est balneatio cũ aqua calida ex eis que retinent naturam: aut propter aerez ex calefacti one cuius consequitur ut attrahat humiditates ⁊ si fuerit absq3 raritate: aut propter raritatem fistulosaz. Et qñz fit propter artez facientez necessarium tactuz caliditatis sicut uitrearia ⁊ ferraria ⁊ fusoria: aut propter complo nem in uentre ipso calidam ualde exiccantem caliditate sua aut est causa in illa caliditate in paucis dispositiõibꝰ multitudo cholere acute effuse ad uentrez adurentis fe cem qum inuenit eam preparatam propter paruitatem suam: aut ꝓpter siccitatem substantie sue ⁊ hoc est secun dum minus: sed secundum plimum ipsa soluit naturã.

Et qum accidit hec colica in principio nocet: ⁊ intestio dolorez facit uehementez intolerabilem. Et qñz est cau sa illius caliditatis uehem̄tia frigoris aeris exterioris: q̄ coarctat caliditatẽ interius ⁊ cuz hoc ꝓuocat urinã ⁊ constringit anuz: quare ipellit fecẽ ad superiora: aut propter cõplonẽ siccaz in intestinis et uẽtre: quare exic cat fex: aut propter tenalmon apatis recti: quare exicca tur fex. Et existiauerunt quidã ꝙ qñz lapidescit illḋ qḋ retentuz est in intestinis ⁊ egreditur lapis. ¶ Illa aũt q̄ est per ꝯmunitatez est sicut si accidat in epate: aut in uesi ca: aut in renibus: aut in splene apa ⁊ ꝯmunicet ei inte stinũ per hoc quod coarctat illud apa de substantia eiꝰ ⁊ constipat ipsum ⁊ oppilat illud. Et sicut si cõicet reni bus in doloribus lapidis ⁊ debilitetur operatio eius i ex pulsione hũoꝝ: quare retineantur in ipso ⁊ accidit coli ca per cõitatem lapidis: ꝗuis dolor lapidis sit ex eis q̄ similantur dolori colice ⁊ occultatur nisi illi qui prouisio nem hz. ¶ Et nos dicemus dñaz inter utrasq3 cũ signis. Et qñz accidunt colica ⁊ ileos secunduz semitaz accidẽ tie egritudinuz pestilentialiuz aduenientium ⁊ peruẽiũt de regione ad regionez ⁊ de homine ad hominẽ. Et iaz retulit illud quidaz medicus de antiquis et dixit ꝙ per ueniebat quidam eoꝝ ad epiliaz ⁊ erat epilia mortalis: ⁊ quidaz ad resolutionez intestini colon ⁊ mollificatiõez eꝰ cũ incolumitate sensus eius ⁊ sperabatur cuz hꝰi euasio Et erat plimuz eius ileos ⁊ ledebatur colõ s̄m semitã ꝑ mutationis similis crisi. Inq̄t ⁊ quidaz medici curabãt eos cura mirabili. ipsi nãq3 cibabant eos lactuca et en diuia ⁊ carnibus piscium crossis ⁊ carne omni habenti ungulam in pedibus et omnibus illis infrigidatis ⁊ aq̄ frigida et acetosis ⁊ sanabant eos cuz hoc ita ꝙ sanabãt omnes tales ne caderent i epiliã ⁊ paralysiz predictaz. ⁊ sanabant quosdaz eoꝝ i quibus erat inceptio epilie. ¶ Et qñz accidit colica habentibus tetanũ. quare defici unt in expellendo fecez ⁊ hu. ab intestinis superioribus sicut ipsi deficiunt in retinendo quod est in inferioribus Et qñz ẽ frigus complonuz eoꝝ causa colice. Et plimũ quidez accidit colica a phlate crosso: deide a uentosita te forti facta et penetrante in tunicis intestioꝝ ⁊ uillis e oꝝ: ⁊ propter separationem cõtinuitatis eoꝝ. ¶ Uẽto sitas. n. spargitur in stõ propter amplitudinez stõi ⁊ ꝑ pter caliditatem stõi ⁊ propinquitatem membroruz ca lidorum ad ipsum ⁊ spargitur in intestinis superioribꝰ propter gracilitatez intestinoꝝ superioꝝ ⁊ retinetur in i testinis aliis propter contrarium illius ex frigore coruz ⁊ constrictione ipsoꝝ ⁊ multitudie resolutionis i ipsis ⁊ spissitudine tunicaruz eoruz. Et colica uentosa ꝗuis sit ex materia que fit materia uentositatis: tñ non cõparatur illi materiei qm̄ materia sola non oppilat uiaz secunduz ꝙ egreditur: ⁊ neq3 facit dolorez perse: imo per illḋ qḋ accidit ab ea. ¶ Et phla facit dolorez perse ⁊ oppilat perse, relique autem diuisiones minus illis. Et ex eis que preparant intestina ad colicam ⁊ proprie uentosaz ẽ uinum plurime comistionis ⁊ olera ⁊ proprie cu curbita ⁊ fructus recentes ⁊ proprie uua ⁊ potus aque super eos: ⁊ motus super eos ⁊ coitus ⁊ retentio uento sitatis uolentis egredi ⁊ aduentus uehem̄tis frigoris ad intestinum ⁊ infrigidantis ipsum ⁊ inspissantis illud. ¶ Et ex eis que preparant intestina inferiora ẽ comestio ouorum assorum ⁊ pirorum ⁊ cydoniorum stipticorum ⁊ passe et sauich ⁊ milii ⁊ rizi ⁊ que sunt similia illis. Et iterum retentio egestionis uolentis egredi qñz facit cadere in ipsam ⁊ coitus plimus et proprie super cibuz

crossuz. Et ex materia omnis colice ex hu. crosso: aut ex
fecibus ipletur monoculus prius secūduz plimū: deinde
peruenit ad alia. Et duz nō euat materia que est i mo
noculo non accidit cōplemtuz sanitatis ⁊ qñz est colica
ueniens desuper et quotienscūqz fit clistere aut euapora
tio retinetur materia in monoculo: quare duplicatur do
lor. Et febris quidem est iuuatiua in omnibus dolorib᷒
colice cuius causa est uentositas crossa aut phla: aut ma
litia compl'onis frē ⁊ est ex rebus uelocius sanantibus
uentosam. Et colica quidez multotiens permutatur ad
ad paralysim ⁊ sanatur per eaz. ⁊ illō qñ expellitur mā
subtilis ad extremitates ⁊ coarctantur ex ea lacerti. ⁊
qñz similiter sanantur per dolores iuncturaꝝ. Et qñqz
permutatur ad dolorem dorsi phl'atica aut sanguinea
ad quam confert phl'omia: propterea ꝙ maturant
caliditas dolorosa ⁊ medicine iliace materias crudas.
Et qñ permutatur ad uarietatez mel'icaz ⁊ mel'iā et e
pilepsiaz est malum. Et qñz perducit ad hydropisim ꝑ
illud quod corrumpit de compl'one epatis. ¶ Et qñ i
uenit colica dolores articuloꝝ et similia non apparent
illi dolores tribus de causis: qm̄ dolor fortior ipeditur
a debiliore: ⁊ qm̄ materie sunt conuerse ad lat᷒ doloris
fortis: ⁊ qm̄ dolor et fames ⁊ uigilie resoluūt s'fluitates
Et qñ prolongatur retentio fecis inflatur uenter ⁊ iter
ficit et qñ fortia fiunt membra colice ⁊ non recipiunt s'
fluitates tunc multotiens redeunt superfluitates ⁊ infri
gidant caput. Et multotiens accidit colica post solutio
nes quibus expellitur crossuz. Et multotiens subleuat
curatio colice singultū puntiōis.

¶ C. vij. de signis colice absolute.

Accidentia quidem colice uere cuius non de
claratur confirmatio sunt qm̄ minoratur illō
quod egreditur de fece ⁊ expellit' paroxismus
egestionis minoratur appetitus: immo remouetur oī
no ⁊ abhorret hn̄s eā unctuosa et dulcia ⁊ non decliat
declinatione parua ad acetosa aut acuta aut salsa et est
decliuis ad subuersionem ⁊ nauseam. Et proprie qum
recipit unctuosum ⁊ olfacit odorē unctuosi ⁊ dulci et ð
bilitatur digō eius ualde: ⁊ inuenit omni hora punctio
nez ⁊ declinant ad potandum aquaz plurimaz ⁊ inuenit
dolorez in renibus suis ⁊ in dorso suo: deinde fiunt cuz
ea fortia accidentia et fit ipsa fortis ⁊ retinet' natura ⁊ fō
sitan nō egredit' nec ēt uentositas pēit᷒. Et qñz retinet'
eructuatio et fit fortis punctio ⁊ fit. q. perforet' uenter
eis terebello: aut. q. fit absconsa i intestinis eius ac᷒ stās
⁊ quotiens mouet' dolet ⁊ fit fortis sitis ⁊ non sanatur
habens eam lz bibat plimuz: qm̄ quod bibitur nō pene
trat ad epar propter oppilatiōes accidentes in orificijs
mesaraicaꝝ que secuntur uentrem. Et qñz multiplicat'
in quibusdā coꝝ tremor absqz cā. Et si ingeniet' i extra
hendo aliquid de uentre habentis colicaz egrediunt' hu
miditates ⁊ squibale sicut stercora ouium uel sicut ster
cora capraꝝ magne ⁊ parue ⁊ res natans in aquā et fre
quens fit uomitus cholericus ⁊ phl'aticus ⁊ appropin
quat secundum plimuz hu: phl'atico deinde cholerico:
deinde qñqz euomit rem porralez ⁊ ut herugo eris:
⁊ qñz euomit rez de genere mel'ie incensā. ¶ Humoīs
n. qñz corrūpūt' ⁊ qñz aduzūt' ex dolore ⁊ uigilijs ⁊ me
dicinis calidis ⁊ uomit᷒ qō nō fit frequens nisi ꝑpt' cōi
tatez stōi ad intestia: ⁊ propter multitudinez materiei ⁊
penuriā uie ad inferiora ⁊ qm̄ uia cholere ad intestia se
cundū plurimū ꝯstringit' qr̄ expellit' ad s'iora: ⁊ propter
hoc rubet urina in ipsa: ⁊ qm̄ maior pars cholere con

uertit' ad renes qū non inuenit uiā ad fel substentatum
propter illud quod est coraz eo de oppilatione: ⁊ quoni
az dolor rubificat aquam: ⁊ qm̄ renes cōicant in dolorē
Et propter illud retinetur urina etiam qñqz. Et qñqz
est urina in principio eius secundum dolorez aque cice
ris ⁊ aque casei. Et quandoqz associatur ei tremor cor
dis maximus ⁊ indiget pectus eius retentione cum ma
nu. ¶ Et qñz ꝑuenit res ad sudorez frigiduz ⁊ sincopi.

¶ C. viij. de signis saluis colice.

Magis incolumis colica est illa in qua retentio
nō est uehemens et est dolor mutabilis. Et
qñz alleuiat' plimuz quāuis redeat post eam.
Et inuenit habens eam propter exituz uentositatis ⁊ e
gestionis ⁊ administrationez clisterioꝝ quietem: sicut ei᷒
contraria ē ꝑuior uel difficilior colica.

¶ C. ix. de signis malis in colica.

Fortitudo doloris ⁊ quod uomitus conseq̄t'
uomitū ⁊ sudor frigidus ⁊ frigus extremitatū
propter uehementiaz doloris uentris ⁊ decli
nationē san. ⁊ spiritus ad ipsū. Et qñ peruenit ad singl'
tum quoꝝ unus sequitur alium ⁊ ad turbationem ra
tionis ⁊ spasmū ⁊ retentionē eius quod egreditur ⁊ nō
ingreditur saltem cum ingenio est mortalis. Et in ex
traneis signis est qum apparet i eo qui hz dolorē uētris
uestigium et bothor nigrum sicut faba. ⁊ ulcerat' et rēa
net usqz ad diem secūdū aut plus qm̄ morit'. Et huic q̄
dez homini aduenit subet ⁊ multitudo somni in prin
cipio egritudinis sue. Et bonitas anhelitus est signifi
catio ad euadendum: quomodo ergo erit e᷒ malitia.

¶ C. x. de differentia q̄ ē inter colicaz ⁊ lapidem renū

Quandoqz accidunt in lapide renum acciden
tia colice predicta: qm̄ colon ipsum communi
cat renibus qr̄ accidit ei dolor q̄ est ei ꝑprius
⁊ accidunt ei accidentia sua que pertinēt illi dolori. Ue
rum dr̄a inter eas qñz est ex dispositione doloris ⁊ ex ꝑ
te uicinantiuz proprioꝝ ⁊ ex parte eius quod conuenit
⁊ ei᷒ quod non conuenit ⁊ ex parte eius quod egredit'
⁊ ex ꝑte ultimitatis accidentium et ex parte causarum
⁊ significationum accidentium. ¶ Dispositio autez do
loris diuersificat' in eis quantitate ⁊ loco ⁊ tempore ⁊
motu. ¶ Quantitate uero quoniam ille qui est lapidis
est paruus quasi sit acus et colicus est magnus. ¶ Lo
co autem quoniā colicus incipit ab inferiore parte de
xtri lateris et tendit ad superiorem sinistri. Et quando
confirmatur dilatatur in dextra et in sinistra. Et secūdū
quosdam non incipit colica a sinistra: sed illud non est
uerum. Et nos iaz experti sumus contrarium illius ⁊ est
ad anteriora ⁊ uersus pectinem decliuior ꝙ̄ fit ad poste
riora. Et renalis incipit a superioribus et descēdit pau
latim usqz ad locum ubi confirmatur ⁊ est decliuior ad
posteriora. Tempore uero qm̄ renalis fit fortis in hora
uacuitatis et colicus alleuiatur in ea et fit fortis qum su
mitur aliquid ⁊ colicus incipit subito et in tempore bre
ui: ⁊ lapidosus paulatim ⁊ fortis fit in fine suo: ⁊ si ē re
nalis fit prius dolor in dorso ⁊ difficultas in urina: deiñ
signa in quibus colica ⁊ in colico sunt illa signa: deinde
dolor. ¶ Motu autem quoniam colicus ad partes
mouet' plures ⁊ renalis figitur. ex parte autem uicinan
tium proprioꝝ qm̄ tremor multiplicatur in renibus am
bobus et non pertinent colico. Dr̄a autem accepta ex
eo quod ꝯuenit: ⁊ ñ ꝯuenit: ē qm̄ clisteria et exit᷒ uētosi
tatis ⁊ fecis alleuiant dolorē colice ⁊ ñ alleuiāt dolorē
renū alleuiatione de q̄ sit curandū in plibus dispositioni

bus. ¶ Et lapidem frangentes medicine alleuiant
dolorez renum ⁊ nõ alleuiant dolorem colice. ¶ Ex
parte autem eius qđ egreditur ē qm̃ cũ renali fortasse
non est retentio rei que qñ egreditur est sicut stercus ⁊
squibale: ⁊ sicut stercus uaccinum et natat. ¶ Et qñz
est retentio omnino ⁊ rugitus ⁊ similia. ⁊ colicus non e
uacuatᷣ ex hoc: ex parte aũt ultime cõsecutionis accidẽ
tium: est qm̃ dolor cruriuz ⁊ dorsi ⁊ tremor in renali est
plus ⁊ casus appetitus ⁊ uomitus consecutiuus phl̃ati
cus ⁊ paruitas digõnis ⁊ uehementia doloris ⁊ perdu
ctio ad sincopim: ⁊ sudor frigidus ⁊ iuuamentum cum
uomitu in renali sunt minus. Ex parte autez causaruz
⁊ significationum accidentiuz: est qm̃ frequentia nausea
tiue satietatis ⁊ assumptio ciboꝝ maloꝝ ⁊ uicissitudo pũ
ctionis ⁊ rugitus ⁊ retentio fecis sunt precedentes in
colica. Et urina arenosa ⁊ filosa est precedens in rena
li ⁊ non est in renali urina subtilis: deinde filosa crossa:
deinde arenosa.

¶ Capᵐ. xi. de signis distinctionis colice. ⁊ primo de
signis phlegmatice.

Quandoq3 significant colicã phl̃aticaz antecessio
causaꝝ generatiuaꝝ phl̃atis ex sacietate nausea
tiua. Et ex spetieb⁹ ciboꝝ ⁊ etas ⁊ regio ⁊ hora ⁊ reliq̃
que sciuisti. Et significant ipsam exitus phl̃atis in fece
ante colicaz ⁊ cum ea qũ fit clistere ⁊ frigiditas inferio
rum ⁊ grauitas sensata ⁊ uehementia retentionis multa
qꝛ non egreditur aliquid de fece aut humore aut uento
sitate. Si autẽ egreditur est res inflata sicut stercus uac
cinum sicut egreditur in uẽtosa ⁊ est leuior ⁊ fit dolor
prolixus: immo in spatio longo. Et non opõtz ut deci
piatᷣ aliquis per id quod forte fit de siti ⁊ inflãtione ⁊ ru
bedine aque ⁊ existimet ꝙ egritudo sit calida. Illud nã
q3 cõe est oib⁹.

¶ C. xij. de signis colice uentose

Antecessio causarum suaꝝ notaꝝ ex multitudine
potus aque fꝛe et potus uini ꝯmisti ⁊ olera ifla
tiua ⁊ fructus ⁊ quod affuit cibus non digestus ⁊ ru
gitus ⁊ retentio fecum in intestinis ⁊ extensio ⁊ uo
lutatio uehemens. q. perforentur intestina terebello et
q. occl̃teᷣ ĩ itestĩo ac⁹: ⁊ hᵒ qñz fit in phl̃aticaiquz retieᷣ
uentositas: aut generat ipsaz sed est in uentosa fortius et
nõ sentiᷣ in ea grauitas uehemens. Et in uentosa qui
dem precedunt qñz rugitus plurimi: et uẽtositates qñz
quiescunt ⁊ non rugit tunc ⁊ non egrediᷣ. ⁊ fortase nõ
accidit ut rugiat: nisi qum fit uaporatio ⁊ compressio ⁊
qñz figitur dolor: et non permutatur. Et qñz cognosciᷣ
inflatio cum manu. Et secundum pl̃imũ iuuatᷣ cõpressi
one. Et qñz iuuat uaporatio eius. ⁊ qñz nõ iuuat: ⁊ il
lud qum fuerit materia faciens uentositatem siccã tũc
quotiens inuenerit caliditatem ⁊ non calefactionem fa
ci et uentositatem ⁊ qñz significat ipsã crossitudo fecis
uaccine que natat super aquã pp multitudinez eius qđ i
ipsa ẽ de uentositate. Et qñz ẽ uentᷣ cũ ea lenis: ⁊ qñq3
est fluxus ⁊ egrediũᷣ hũores ⁊ non iuuatur eo pp retẽ
tionez uentositatis crosse in tunicis. Et illa in q̈ ẽ ꝑmu
tatio doloris ẽ in colũior ⁊ illa in q̈ ẽ inflatio uentris si
cut tympani est mala.

¶ C. xiij. de signis eius que fit ex fece.

Signa eius que fit ex fece sᷣ antecessio reꝝ que sᷣ
retentio fecis ante euentum doloris cum tensiõe
⁊ ẽ illic grauitas ualde uehemens. Et sentitur. q. inte
stinum scindatᷣ a se ipso. Et qñ fit tenasmon nõ egreditur
aliquid sed qñz egreditur ꝛs uiscosa crosa. Uer illã q̃ fit
ex fece cholerica significat tinctura fecis et ml̃titudo ei⁹
quod egreditur ð cholera ⁊ adustio et inflãmatio ⁊ mõ
dicatio ⁊ aduentus quietis cũ fluxu cholere ⁊ exicca
tio lingue. ⁊ feculentaz factaz a raritate corporis signifi
cat precessio paruitatis fecis ⁊ siccitas corporis ⁊ ue
locitas ledendi ex calore ⁊ frigore extrinseco. ¶ Et fe
culentam factaz a caliditate uentris ⁊ siccitate eius iuẽ
tio inflãmatiõis ⁊ siccitas almirach ⁊ tenebrositas eius
⁊ siccitas egestionis ⁊ eius nigredo ad rubedinem quã
dam decliuis: ⁊ feculentam quidẽ factã a resolutione ae
ris ⁊ exercitio ⁊ sudore ⁊ reliquis significat premissio
paruitatis fecis facte a resolutione cum cursu causaruz
predictaꝝ. Et signa facte ex retentione cholẽ effuse ad
intestinum sunt grauitas ⁊ inflatio uentris ⁊ albedo co
loris egestionis ⁊ difficultas egressionis eius cuz dolo
re ⁊ tensione fecis ⁊ compressione facta ex ea tantum: ⁊
qñz uicinatur ei ictericia. Et signa retentionis facte ex
mel̃ia frigida propter frigus epatis: aut alius est ut non
sit igneitas ⁊ sit color decliuis ad uiriditatem. Et signa
facte ex mel̃ia acetosa: sunt eructuatio et nigredo egesti
onis et inflatio cuz paruitate doloris.

¶ C. xiiij. de signis colice apostemose.

Signa autem facte ab aꝑate calido sunt dolor tẽ
siuus fixus in loco uno cum grauitate ⁊ pulsatio
ne ⁊ inflãtiõe ⁊ febris acuta ⁊ sitis uehemẽs ⁊ rubedo
in colore ⁊ iflatõ i monocl̃o ⁊ ĩtẽtõ: urie ⁊ ẽ sigᵐ forte. ⁊
ledi cũ fluxu. Et qñz ẽ iste dolor cũ lenitate nature. Et
qñz perducit ad frigus extremitatum cum calore uehe
menti in uentre: ⁊ qñz rubet id quod ei opponiᷣ de uen
tre. Et si fuerit aꝑa cholericũ erunt tensio ⁊ pulsatio ⁊
grauitas minus ⁊ fe. ⁊ in flãtio ⁊ mordicatio uehemen
tius. Signa autem facte ex apostemate fꝛo phl̃atico ⁊ ẽ
paꝝ sũt ut sit dolor continuus apparens in loco uno
⁊ proprie qum descendit aliquid ex eis que descendunt
ex uentre. Et inuenitur cum manu inflatio cum lenita
te ⁊ est forma eis forma mollium. Et iam premissuz ẽ ꝙ
fecit illud ex assũptione generuz lactis et pisciũ ⁊ carniũ
crossaruz ⁊ fructuũ ⁊ olerum frigidorũ ⁊ humidorum ⁊
ẽ sperma frigidũ subtile: est enim signum conueniẽs ad
hoc ⁊ egõ ẽ phl̃atica.

¶ C. xv. de signis facte ex torsione ⁊ ruptura.

Et signa facte ex torsione sunt euẽtus eius su
bito post motum laboriosum aut saltum ue
hementem: aut casum: aut percussionem aut
calcationez: aut luctationem: aut tolerantiaz ponderis
aut rupturã: aut uentositatẽ uehementẽ: ⁊ est dolor eius
similis non incipiens deinde addens paulatiz ⁊ signifi
cat rupturam illam que fit ex ruptura.

¶ C. xvi. de signis reliqꝝ spetieꝝ colice leuis a frigore
et calore: aut debilitate sẽsus aut ꝟmibus: aut ruptura.

Et signa facte a frigore intestinoꝝ sũt paruitas
sitis ⁊ apertio egõnis et eius inflãtio: ⁊ sensi
bilitas frigoris in intestinis et leuitas doloris.
Et qñz est sperma cum ea frigidum. Et signa facte ex
cholera citrina sũt cause antecedentes ⁊ etas et regio: ⁊
forma: et tẽpus: ⁊ alia coꝝ que inuenit de mordicatiõe
uehementi ⁊ iflãmatione ⁊ adustione ⁊ nocumento a cli
steribus acutis ⁊ nocumẽto ab eo quod solutiõe educit
⁊ descendere facit choleraz et noceri fame ⁊ iuuari a tẽ
peratis in frigidantibus ⁊ euõne cholere si nõ fuerit mã
imbibita ⁊ ꝯmotio raro. Et qñz associatᷣ ei feb. ⁊ fortasse
non associatur ei ⁊ non est fe. eius sicut fe. aꝑose in
magnitudine accidentium. ¶ Et qñz associatᷣ dolor in
pectore quasi punctura cultelli ⁊ nõ est uentositas. Et

signa facte ex debilitate expulsiue sunt ut iam antecessit eam lenitas nature ⁊ necessitas surgendi ad scellam frequenter sed paululū. Et añcessio causaꝝ eius ex eis que debilitant uel destruunt uirtutē ex calore et frigore aut assūptione. Et multotiens accidit uentri ut sit lenis: aut tēperat⁹: aut sit quantitas egōnis ⁊ qualitas eius scdm cursum naturalē: sed est necessarium ad hoc ut egrediat fex uti instrumento aut suppositorio. Et qñ est illud ꝓpter fistulā. Et signa eius que est ex debilitate sensus sunt ut illud quod sūitur faciens declinare egōnē cū q̄litate ad mordicationem nō ꝑcipiat in ascellatione ⁊ hoc est sicut porrum et cepe ⁊ caseus ⁊ fēugrecū. ⁊ iteꝝ ut suppositorioꝝ acutoꝝ non sentiat nocumentū qū supponuntur. Et uenter inflat ex eis que sumunt ⁊ retinentur et non dolet dolore de quo sit curandū. Et qñ accidit ut sit illic fistula corrumpens sensum. Et signa facte ex ṽmibus sunt signa uermiū ⁊ ātecessio exitus eoꝝ.

Tractatus. iiij⁹. de cura colice ⁊ locutione in ileos ⁊ rebus ꝑticularib⁹ egritudinū itestioꝝ ⁊ dispōnū eoꝝ.

C. i. de canonib⁹ curōnis colice.

Oportet ut colice regimen nō pretermittat: nam qū apparent signa inceptionis eius oꝫ ut interdicatur replectio ⁊ incipiat mundificatio eius ⁊ est ſm ipsam. Et si fuerit post cibū quē comedit expellat ipsum uomitu statim et euomat cū eo quod retinetur de humorib⁹ donec mundificet. Et uomitu⁹ quidē qñ incidit mām colice humidā ⁊ cholericam. Quod si superfluat retineat cum retinentibus uomitū. Et ex eis que bona sunt et experta in hoc est ut ponat in sirupo de menta facto ex aqua granatoꝝ aliquid de cymino ⁊ sumach. Et ex eis in quibus non est conuenientia est ut festinatio fit i dādo i potu solutiuū desup. Ipsū. n. est fortasse uehementis uirtutis ⁊ humores ⁊ squibale sunt plures. qū conuertitur ad eos humor desuper fortasse nō inuenit penetrationē ⁊ perducit regimē ad timorē maximū. Et illud quod in primis necessariū est ut incipiat ⁊ sorbeat lenientia lubricatiua sicut ius galli uetusti quod narabo in eis que sūt post. Et iā narrauim⁹ illud in aĩok medicinaꝝ singulariū deinde admĩstret clistere lenitiuū. Quod si fuerit illic febris permutet aq̄ galli: ⁊ in loco eius sit aqua ordei ut incipiant humores ⁊ squibale desubtus descendere paulatim. Q̄ñq3 sentit ꝙ squibale ⁊ humores crossi ualde iam egrediunt: ⁊ oꝫ ut in potu detur aliquid desuper fiat. ⁊ si pole est ut mundificatio fiat desuper cum uomitu frequenti fiat: ⁊ non sit uehementia necessitatis dandi i potu desuper: nisi qñ sunt principium matiei stōus ⁊ intestina superiora: ⁊ scit ꝙ stōus est debilis et hu. multitudo et inuenit replo supra umbilicū ⁊ grauitas illic: oīa .n. ista exigūt ut fiat fluxus desuper. Et similiter si accidat colica post excoriationē: tunc cura facta desuper est melior et i hac spetie colice est illa cuius principiū est ex stō et superioribus si fuerit matia confirmata: deinde ipsa mandat ad intestinum lesum mām post materiā: et quotiens peruenit ad ipsū accidit dolor: tunc necessaria erit mundificatio incipiens. Cum ergo bibit solutiuū aut extrahit eā et sanat ex ea: aut deponit ipsā ad inferiora ad locum unū mundificet ergo ipsā clistere unū: aut minor nūerus eo qui necessarius est ante illud. Et qñ non oꝫ dare in potu medicinā desuper ē propt necessitatē manifestā: tunc non oꝫ ut in potu sumat desup omnio aliquid ⁊ sit contentus clisteri. Et illud qñ plimi in causa colice ē hu. grossus uiscosus egrediens ⁊ non egrediens integre per euātia. Q̄ñq3 bibitur medicina desuper euāt ñ ab uno quoq3 duoꝝ. s. stō ⁊ intestinis tantū imo ex aliis locis a quibus euātio omnino nō est necessaria ⁊ illō facit acquirere debilitatē proculdubio. Cū ergo h⁰ fit: deinde sit necesse mundificare intestinum exigens clisteria plīma ⁊ euōnes frequentes ⁊ debilitatur uirtus ualde tunc oꝫ ut sit contentus quātū pole ē clisterib⁹ ⁊ eis que currunt cursu eoꝝ. Ipsa. n. dum inueniunt in intestinis humorem non attrahunt ex locis aliis ⁊ non euānt ex reliquis membris plimū. Et si iteret clistere multotiens secundum necessitatem humoris generatiui doloris non erit tantum timoris in ipso quantū est quū sit euō desuper per medicinas attrahentes ex corpore toto. Et qum clistere non educit aliquid ex materia et non maturat tunc abbreuiet ⁊ clisterizet ⁊ proprie cū clisteribus acutis hora nāq3 eoꝝ ē p⁹ maturatiōē: q̄uis ex clisterib⁹ acutis timeat cordi ⁊ cerebro. Et multotiens quidē sit clistere ⁊ non soluit: immo facit sodā. Qñ oꝫ tunc ut adiuuet desuper: ⁊ qñ est solo desuper ⁊ oppilatio de subtus. quare necessarium est ut restrigat qō est superius cum stipticis ita ut fiat retentū unū: deinō euet. ⁊ oꝫ ut leniatur clistere qum fuerit illic fe. ⁊ multiplicet eius hūiditas ut frangat salsedinem salis de quo fortasse necessariū est usq3 ad. ʒ. ij. ⁊. ʒ. Et qū clistere ñ facit descendere aliquid: tunc detur in potu hira picra cum uino aut ficca. Et silr post assumptionē eoꝝ que st sicut alkisch ⁊ dactilicon ⁊ non oꝫ ut confortetur hiera eoꝝ cum agarico: quoniā est profundans stās in uisceribus. Et oꝫ ut non fiat clistere dum in stō est aliquid ⁊ attrahatur crudum ad inferiora. Et oꝫ ut non ꝯtinuentur clisteria: immo interueniat inter ea spatium. Et cholerice quidem colice paroxismus uincitur cum pilulis aureis. ⁊ qñ accidit ut medicine attrahentes ex corpore attrahant ad intestina humores malos alios: ⁊ qñq3 attrahunt humores puros: quare aggregantur excoriatio: ⁊ colica simul. ⁊ hoc est ex nocumentis mortalibus: ⁊ quod deterius in potu sumitur in colica de solutis est ut sit magne quantitatis ex qua fugiat sumens ⁊ non remaneat in stō: imo pilulas de hiera: ⁊ omne qō ē miōris quantitatis: ⁊ magis aromatici odoris ē melius sumere in potu. Et oꝫ ut intentio in capite sit uehemens ualde ita ut non recipiat uapores eius quod retinet in uētre: ⁊ uapores medicinaꝝ acutaꝝ quas administrare necesse ē in plibus horis i egritudinibus colicis. Qñ. n. perducit illud ad uarietatem ⁊ cōmistionē rōnis ⁊ ē cauendum in colica. ⁊ ex eis quoꝝ causa generat nocumētum est ut non sit pole medico ut sciat formā dispositiōis egri. Quare nō pōt tunc scire quod necessarium est in curatione. Et hec intentio ꝯplet cū aromaticis frigidis ⁊ cū oleis frigidis ⁊ reliquis ⁊ que innuimus in infrigidatione ꝯplonis capitis Et qñ accidit ut sit necessitas calefaciendi intestina ꝯpar necessitati īfrigidatiōis epatis. Quare custodiat illud cū emplis infrigidātib⁹ eꝑ et similib⁹: ⁊ custodiat ꝑs epatis ab emplis uentris ⁊ inunctionib⁹ eius calidis. Et silr ē dispō cordis ⁊ conuenientior infrigidatio eius ē cū succis frigidis cum cāfora ⁊ sandal. Et oꝫ tunc ut ponat in partibus intestiorū ⁊ partib⁹ cordis et epatis aliud quod distinguat ex panno aut instrumento aut similibus prohibēs ne currat quod proprium ē uni eoꝝ ad aliud. Et sitis multiplicatur in eis et non oꝫ ut bibat nisi paꝝ: aut toleret. Q̄ñq3 illud fuerit permistū cū iuleb erit magis iuuati

uum siti propterea ꝙ corpus diligit rem dulcem et facit
ipsam penetrare. ¶ C.ij.de cura colice ſꝛe.

C Olice autem ſꝛe regimen secundū semitam ca
nonis:ē ut non incipiaꝶ in ea a stupefactiōe. In
cipientes enim sedare dolorem cum narcoticis ꝯponūt
rem maximaȝ erroris. Administratio.n.narcoticoꝝ nō
ē curatō uera in aliquo:⁊ illud iō qm̄ curatio uera est
icisio cause:⁊ stupefactio est confortatio cause ⁊ destrui
tur sensus per eaȝ. Et illud iō:qm̄ si causa est hu.crossꝰ
fit fortior ⁊ ꝺterior aut ipsa ꝯplō ſꝛa fit ſꝛidior:aut uēto
sitas spissa sit spissior:aut oppilatio ispissās corpꝰintesti
ni ⁊ non resoluitur ex eo quod in ipso retētū ē:fit ue
hementius inspissans ⁊ dolor redit post diē.i.aut.ij.aut
iij.fortior ꝙ̄ fuit:qꝛ non oȝ ut in ea elaboreꝶ q̄ntū poſſe
ē et duȝ inuenitur ab ea excusatio et deuitatio:imo ela
boreꝶ in elōgādo cām incidendo eaȝ ⁊ resoluendo eam
et dilatando poros in qbꝰ retineꝶ sua uiscositate: ⁊ quꝺ
plus facit h̄ sꝛ medicine subtiliatiue nō uehemētis cale
factionis. ¶ Uehemens nāq꜄ calefactio qū i intestis su
bito accidit non est securitaſ ꝙ sit illud quod ipsa cōmo
uet de uentositate additum super illud quod ipsa resol
uit de materia:immo oȝ ut sit quātitas eius quātitas q̄
faciat in uentositate resolutionē forteȝ ⁊ in materia hu.
subtiliationem ⁊ maturationeȝ nō resolutionē fortem.⁊
propter hoc qn̄ȝ sufficit abstinere a cibo ⁊ potu diebus
aliquibus:⁊ silꝛ euaporatio qn̄ȝ ꝯmouet dolorem uehe
mentem. Quare necessarium est tunc aut dimittere eua
poratione̅:aut multiplicare ⁊ iterare ipsam ut resoluat
illud quod primo commouit ꝺ uentositate deiñ admini
streꝶ clisteria eūantia illud quod oȝ. Oȝ.n.ut si fex ꝰfit
retenta ut non incipiatur nisi cū eo in quo est lubricatio
fecis propter mucilagines que sunt in ipso ⁊ oleis ⁊ me
dicinis que sunt ad feces:⁊ sunt ille que conueniunt cu
rationi colice facte ex fece pura h̄ qn̄ ē uentosa deinde
post illud redeatur ad clisteria euacuantia pblꝛa si fuerit
pblꝛatica:aut resoluentia uentositatē ⁊ eūantia ipsā si fu
erit uentosa. Et oȝ ut scias ꝙ qn̄ȝ eūaꝶ totum quod est
ex humoribus ⁊ remanet res parua que est illud quod
associaꝶ pti doloris: ⁊ ē faciēs dolorē. Oȝ ergo ne dica
tur ꝙ curatio non est iuuatiua:immo eūeꝶ illud etiaȝ cū
clisteribus. Et qn̄ȝ est illud uētositas sola quā significāt
significationes uentositatis. Quare oȝ ut administreꝶ
quod confortatiuum est membri ⁊ resolutiuū uentosita
tis cum calefactione subtili. Et fortasse sufficit tūc bibe
re confectionem fortem calꝛaȝ sicut tyriacam et similia.
Et qn̄ȝ sufficit ponere uentosas cum igne super locum
doloris. Et qn̄q꜄ sufficit semina potare resolutiua uē
tositatis. Et qn̄ȝ sufficit bibere uinum calefactū ⁊ qn̄ȝ
sufficiunt emplꝛa resolutiua.⁊ fortiora eis sunt rubifican
tia facta ex sinapi. Ipsa.n.qn̄q꜄ resoluunt ⁊ qn̄q꜄ attra
hunt maꝶiā ad lacertos uētris. Et aqua thermaꝝ in do
lore uehementi qn̄ cum ea fit balneatio iuuat ualde. ⁊
aqua de sale ammoniaco est mirabilis in hoc absolu
te:⁊ si non aliter saltem bibita si toleraꝶ eiꝰ poꝶatio. ¶
Et silꝛr tina facta ex aqua inqua decocte sunt medicine
resolutiue subtiliatiue. Et qn̄ȝ sufficit fricatio uentris
subtilꝛ cuȝ fricatione forti alleoꝝ ⁊ qn̄ȝ ꝯmouet doloreȝ
potꝰaque ſꝛe.ē.n.nocibilior res in hac egritudine cum
pauca intentione in sedatione sitis.⁊ passū duꝝ paꝝ ē
meliꝰ ea:⁊ calidū ē magis sedatiuū doloris. ⁊ nocibili
or res istis est frigus et aer frigidus quēadmōȝ res ma
gis iuuatiua eis est aer calidus ⁊ aqua calida. ⁊ si cau
sa fuerit frigus intestinoꝝ ⁊ fuerit mirac gracile sestia
bit habenti ipsum colica omni hora. Quare oȝ ut cale
fiat uenter eius semper ⁊ expellaꝶ ab eo frigus cum eis
que cooperiunt ex pellibus et stringatur super eum ex
eis.⁊ unctōnes ex oleis calidis et ēbroce quas dicemus
sunt in ea iuuatiue ⁊ qn̄ȝ necessarie sunt uaporationes.
¶ Et qn̄ȝ necessarium ē ut ponantur in oleis calidis
castoreum ⁊ euforbiū.⁊ omnis colice ſꝛe cuius causa ē
illud quod diximus de iteratione rei ad locum lesum q̄
re accidit tunc dolor. Cura est eūo subtilꝛ sepata freq̄ns
nisi sciaꝶ ꝙ illic sit mā plꝛima:tūc ei eūo fiēda ē i ea āt q̄ ē
ſm semitā attractionis ⁊ generationis ꝯuēiens ē ut i po
tu deꝶ qū poxismꝰ ē doloris ⁊ in nocte uehementie eius
alq̇d sicut pilule de aloe ⁊ pilule de hiera ⁊ pilulꝛ com
posite ꝺ plꝛpa collo.⁊ scamonea ⁊ ſapio ⁊ aloe sūaꝶ i po
tu ex q̇buscunq꜄ eaꝝ fuerit ex aur .ʒ.usq꜄ ad duas ter
tias auꝛ. Ista ei quȝ assiduāꝶ aliq̇bꝰ diebꝰ⁊ cectificaꝶ ci
bus sanant.

¶ C.iij.de canonibus proprijs colice uentose que est
ex eis que sunt inter colicam ſꝛam.

O Portet ut administrēꝶ clisteria et suppositoria
et emplꝛa que dicemus et interdicaꝶ cibus omni
no et si non plus saltem duobus diebus uel tribus et
dormiat quātū poſſe ē ei et studeat in eradicatione mate
riei uentositatis cum clisteribus resolutiuis et in calefa
ctiōe m̄bꝛi cū eis et deforis secūdū modū quē diximus
ante. Si autem non inuenis ꝙ illic sit humor tunc cale
fac quod uis ⁊ uapora qꝺ uis. Et stude etiam in positi
one uentosaꝝ cum igne absq꜄ incisione. Q.unq꜄ natura
fuerit obediens tunc iuueꝶ fricādo suauilꝛ locū doloris:
⁊ inungendo cum eis que sꝛ sicut oleum sambacinum ⁊
oleum de neriden ⁊ oleum alben calefacta ⁊ uaporan
do cū milio et sale calefacto secundū quātitateȝ quaȝ ui
des conuenientiorē ⁊ experire figurā dormiendi.s. resu
pinationem ⁊ dormiendi super uentreȝ que eaꝝ sit cōue
nientior ⁊ magis expellens uentositateȝ et ex eis que bi
bita ꝯferunt est ut in potu deꝶ carui ⁊ semen rute in aq̇s
de sēinibꝰ:aut in uino antiqͦ:aut in aqua mellis:aut cū
pēidijs ⁊ qn̄ȝ daꝶ i potu filōiū i hac hora et euaꝺre faꝶ.
¶ C.iiij.de ꝯpositiōe solutiuoꝝ eius q̄ hn̄t colicā ex uē
tositate:aut materia pblꝛatica ⁊ de quibꝰ fiūt clisteria.

C Ompositio clisteris educentis pblꝛa ⁊ feceȝ.℞.
tribuloꝝ polypodij fenugreci cartami seuestē par
tes eq̄les turbit pondꝰ.ʒ.ij.⁊ pulpe colloquitide sabane
non contrite auꝛ.ʒ.ficꝰ.x.nūero semīs lini sēis apij anisi
centauree minoris granoꝝ kerua tritoꝝ ⁊ uiolaꝝ oīum
ana.ʒ.v.⁊ rute.M.i.folioꝝ cauliū.M.i.decoq̄nꝶ in aq̄
plꝛima suauilꝛ donec redeat ad paucā ⁊ ꝯfricēꝶ māibus
⁊ colenꝶ ⁊ sumāꝶ ex ea circiꝶ.c.ʒ.⁊ dissoluanꝶ i ea casie
fistule.ʒ.vij.⁊ zuccari ru.ʒ.vij.ſapini bdellij amboꝝ añ.
ʒ.i.haurac.auꝛ.i.olei sisamini.ʒ.v.⁊ clisterizeꝶ cū ea. ⁊
qn̄ȝ poniꝶ in ea aliquid de felle tauri. ¶ Et clisteꝛ edu
cens pblꝛa sūaꝶ ꝯmissio illiꝰ clisteris ⁊ ponatur in ea de
pulpa colloquintide plusq̄ illꝺ ⁊ sumaꝶ granoꝝ alkerua
ʒ.v.⁊ aq̄ uolubilꝛ exp̄maꝶ ⁊ effundantur sꝛ illꝺ qꝺ colaꝶ
ab eo clistere p̄mū ⁊ pōaꝶ in ipo loco casie fistule ⁊ zuc
cari pōdꝰ.ʒ.xv.mellis ⁊ fit oleum eius oleū cartami ⁊
ponaꝶ in ipo tātū de opPoponaco q̄ntū est ſapinū.s.pon
dus.ʒ.i. ⁊ administreꝶ. Et qn̄ȝ pōiꝶ in ea oleū de ke
rua. Et multotiens quiꝺ sꝛ ꝯtenti decoctiōe se.hasce. ⁊
origāi ⁊ isopi ⁊ cymini ⁊ petrolelꝛ ⁊ se.rute ⁊ polypodij
⁊ centauree ⁊ calamẜti ⁊ aniuden:deiñ addaꝶ in ea succꝰ
centauree ⁊ cucu.asinini p̄pe.ʒ.ʒ.⁊ fit clistere cū ea.aut
deccq̄ꝶ cū ea cucu.asinini radices ⁊ aliquid de pulpa

colloquintide ⁊ dissoluatur i ea sapini ⁊ oppoponacis ⁊ bdellij oīum ana pondus.ʒ.i. ⁊ fiat cum ea clistere. Et multotiens quidem decoquntur iste medicine i olͦ ⁊ cum illo oleo calido fit clistere. ¶ Et multotiens quidem fit clistere cum sirupis acetosis incisiuis. Compositio sirupi acetosi cū quo clisterizantur habentes colicaȝ ℞.aceti kist.i. ⁊ mellis kist.i.pulpe collo.auī.iij. ⁊ pipis ℥.i.ʒʒ.℥.ij. ⁊ seminis rute siluestris ⁊ amomi ⁊ keisim ⁊ anisi ⁊ epithymi oīum aā auī.iiij. ⁊ polypodij.℥.i. terant illa oīa ⁊ decoquāt in aceto et melle donec medietur Et qnq̄ȝ ponunt in ipso aniuden ⁊ polypodiū ēt sed nos nō innuimus ad hoc regimen. Suppositorium clisteris doloris sedantiū quorundā āntiquoꝝ bonū .℞. aloes ⁊ castorei ⁊ storacis ⁊ glutinis alibat oīuȝ aā.℥.i.succi buchormariē recentis ⁊ corticis.ʒ.i.ʃ.reseruet ⁊ administretur qū necessitas est ex eo quantitas fabe ⁊ ponat in quibusdā clisteribus ⁊ qnq̄ȝ ponūt in quibusdā hiera ad ipȝ ⁊ olea ⁊ clisterizatur cuȝ eis in quibusdā clisteribus. Et qnq̄ȝ clisterizat cum clisteri forti qū fex ē inobediēs cū phlatibus uehementis uiscositatis ultima in uirtute ⁊ i obedientia. Quare oȝ ut fiat clistere cuȝ aqua alusnen humide de qua sumat.lb.ʃ.cū.℥.i.⁊.ʃ.aceti ⁊.ʒ.v. baurac. ⁊ fortius hoc ē ut sumant grana alscebrā ⁊ folia almezerion ⁊ cordumēi excorticatū ⁊ buchormariē ⁊ bazzanita ⁊ cortices colloquintide ⁊ eius pulpa et cucumer asininus ⁊ turbit ⁊ polypodiū ⁊ coquāt oīa in aq̄ secūduȝ descriptioneȝ que ē in suo simili ⁊ proijciant super eoꝝ decoctionē oleū de kerua ⁊ mel et fel uaccinum ⁊ clisterizet cuȝ ea: ⁊ ponantur iste medicie in olͦ calido ⁊ fiat clistere cū eis. Et qū clistere fit ex oleo cucu. asi.qnq̄ȝ extrahit phla uiscosum qū mora fit super clistere horis aliquibus. Et sil'r oleū de rhaphano ⁊ alkekengi. Et qnq̄ȝ ē necessariuȝ qū uehementia est doloris ut ponant in his clisteribus assa. ⁊ ammoniacū ⁊ fimus colūbinus cū eis que calefaciūt membrū ⁊ euforbiū in q̄busdā horis ⁊ fit clistere qnq̄ȝ cū kitrā ꝯquassato in aqua mellis plurimaruȝ spetieꝝ ⁊ sadatur dolor. Et succus buchormariē ē mirabilis ualde. Et qnq̄ȝ necessaria sunt scāonea ⁊ euforbiuȝ ⁊ alia. ⁊ laudauerunt quidā medicamē nominatū diamuschū dicētes q̄ qum pōit in clisteri fit eo iuuamētū. Et qnq̄ȝ fit clistere ex pondere.ʒ.ij.castorei cū oleo et iterū sumatur picis q̄ntitas.iij.ʒ.si quā fundatur uini olei rutacei et butyri oīum ana sacraiati.i.et administrent. ⁊ qnq̄ȝ pōūt i clisteribus fortibus folia fici et cortex ābōis eius

¶ L.v.de ꝯpositione mediciaꝝ bibitaꝝ soluētiū phla. de pilulis fortis iuuamēti.

De illis sunt pilule que.℞.alscebrā cum serapio Et iteꝝ pilule de serapino cū secacul ⁊ pilule de sapino cū harmel. Et iteꝝ sumatur turbit et aloes scotrensis et pulpe collo.ptes eq̄les scāonee tertia partis ꝯficiant cuȝ melle dispumato et informent ex eis pilule Pilul'.boū ad phla.℞.pulpe collo.dāich.i.et turbit.ʒ.i.et succi cucu.asi.danich.ʃ.et castorei danich.ʃ.ʒʒ.danich.i.et sapini pōd'.ij.tertiaꝝ.ʒ.i. Et si fiant fortes cū scamō.erit boū. Reliqua autem solutiua sunt sicut aliskisin ⁊ dactilicō ⁊ alischisui ⁊ picra confortata cuȝ pulpa collo. ⁊ fit cū ea oleū de kerua ⁊ sicut diacydonitē. ¶ Et qū permiscet fex ⁊ phla simul ⁊ fuerit fex plīma ⁊ multa non obediens requirit necessitas administratiōē solutiuoꝝ fortiū de quibus sunt pilule hoc.℞.euforbij ⁊ granoꝝ almezerion ⁊ scamonee partes equales ⁊ fit dosis eaꝝ.ʒ.i. Solutiuū aliud forte.℞.cafitiū.i.fimi columbini ⁊.M.i.aneti ⁊ penid ⁊ danich aque et decoquant usq̄ȝ ad medietātē ⁊ det in potu ex ea.℥.i. ⁊ est uehementis fortitudinis ⁊ uehementis timoris ⁊ omnium lacticinioꝝ lac resoluit colicaȝ sicut alkigati ⁊ sicut alscebrā ⁊ similia ⁊ nominant grana eius grana lumboꝝ ⁊ sicut species lacticinioꝝ super quaȝ sit aures muris similis maiorane magnoꝝ folioꝝ et cuȝ ea curat punctura scorpionum ⁊ habet lac plīmū ⁊ iam diximus eam in medicinis singularibus.

¶ L.vi. de suppositorijs fortibus educentibus fecem plīmā cum phlate uiscoso.

De eis ē ut q̄rat sal petrosus ⁊ supponat ex eo glans.i. Et oȝ ut sit longitudo eius.vij.digitoꝝ ⁊ ex eis ē glans magna facta ex stercore muris ⁊ fiat tenta ex rhaphano ⁊ fit cū melle ⁊ supponat aut glans ex melle permisto cū pulpa collo: ⁊ glans ex cucūere asinino ⁊ pulpa collo. ⁊ felle uaccino ⁊ nitro ⁊ mel'. aut pulpa collo. ⁊ sarcocol'.cū penidijs. Et iteꝝ mel'. ⁊ keniabi ⁊ pulpa collo. ⁊ sal' naptici ptes equales ⁊ iteꝝ res cōis phlatice ⁊ ei q̄ fit ex fece et uentose .℞. pulpe collo.castorei āboꝝ ana q̄ntū ē nucleus oliue ⁊ kitran cochliaria.ij.administret cū aliquantulo melle ⁊ succo buchormariē. Et est forte ualde quod necessarium est quȝ nihil ualȝ ⁊ multotiens quidem necessarium est qū nihil ualet admistrare scāoneā ⁊ se. urtice: immo euforbiuȝ.

¶ L.vij.de ꝯpositione clisteriorum ad uentositatem.

Clistere bonum.℞.balasce isopi rute origa ise. rute se .agnicasti granoꝝ alkerua tritoꝝ camemille tribuloꝝ centauree aneti seminū. iij. ⁊ aniudē ⁊ petrosel'.partes eq̄les decoquant in succo granatoꝝ plīmo donec redeat ad parum: deiū sumātur oli pars.i. ⁊ succi 'ꝯ cocti ptes duas decoquātur donec remaneat oleuȝ solū deiū sumatur ex eo quātitas clisteris.i. ⁊ ponantur in ipso predicta cum adipe anatis et caprarum et aliq̄ntulo oppoponacis ⁊ serapini ⁊ fiat cum eo clistere. Et si accipiatur succus ipse ⁊ dissoluantur i ipso gūme predicte cum adipibus suis ⁊ ponatur in ipso pond'.ʒ.v. ⁊ fiat cū eo clistere erit iuuatiuū ⁊ intromissio castorei ⁊ asse i clisteribus eoꝝ est iuuatiua ualde ⁊ qnq̄ȝ fit clistere ex pōdere.ʒ.xx.olei in quo dissolutum ē pondus.ʒ.x.storacis liquide ⁊ est iuuatiuum. Et qnq̄ȝ fit clistere ex baurach plīme resoluto in succo rute. ¶ Et sit sūma eius ultima usq̄ȝ ad.ʒ.x.et sal' usq̄ȝ ad.ʒ.xv.et qnq̄ȝ clisterizat cuȝ olͦ rutaceo et oleo de neriden et oleo rhaphanino et oleo de kerua.

¶ L.viij.de ꝯpositione suppositorioꝝ ad uentosam.

Conterantur ruta cum aqua mellis donec fiat sicut illud de quo fiat linimentum et ponatur cū ea q̄ntū est ipsius medietas de cymino et quantum est quarta pars eius de nitro et sumatur ex ea glans cuius longitudo sit.v.digitoꝝ et iteꝝ suppositoriū quod fit ex oleo rutaceo cū castoreo cum melle et felle uaccino.et baurach de unoquoq̄ȝ quoꝝ sit auī.ʃ. Et iteꝝ sapinum et bdellium et baurach et colloquintide et altea fiat ex eis glans.

¶ L.ix.de clisterijs et suppositorijs habētium frigus intestioꝝ absq̄ȝ mā.

Clisteria uero eius q̄ hȝ colicā ex ꝯplone fria sie mā et suppositoria eius sunt sicut clisteria hn̄tiuȝ colicā uentosā et suppositoria eoꝝ et qnq̄ȝ iuuat eos alkitrā solū qū fit clistere cum eo pondere.ʒ.ij.in oleo. Et sil'r iuuat eos fimus colūbinus solus qū ex eo fit clistere i succo camemille et oleo de kerua:

¶ L.x.de tina ⁊ balneis et embrocis.

Tina uehementis iuuamenti ē in doloribus colice

Et proprie qum est plena aqua in qua decocte sunt me
dicine colice. Ipsa.n.sua caliditate acquisita ab igne et
uirtus sua acquisita a medicinis resoluit cām et hūidita
sua et cuz caliditate mollificant membrum. Quare alle
uiat carminationē cause facientis dolorem ꝛ mollificat
lacertum ani. Et illud ē ex eis q̄ iuuant ad expulsionez
retenti: uerūtñ tina facit accidere angustiaz ꝛ sincopi ꝑꝑ
hoc ꝙ mollificat de uirtute. ¶ Q.ī oꝫ ut utať ea debiľ
secundū cautellā ꝛ sint ei proxime qum ea utitur ea que
confortant uirtutē de odoribus fructuū ꝛ aromatuꝫ al
cardeneki ꝛ panis calidus et ea que delectant eū in qui
bus quiescat ꝛ studeat ut non cooperiat aqua pectus e
ius ꝛ cor ipsi⁹. ¶ Et aque quidez thermaꝝ uehementez
conferunt colice ſꝫe quꝫ sedent in eis sicut melius est eis
ut nō approximēt aquis dulcib⁹. Q.ūqꝫ aliquid uasorū
impleť aquis thermaꝝ aut aquis in quibus decocte sť
medicine colice ꝛ in fundo eius sepanť foramia plīma
que forsiā non sētiūtur propter suam debilitatez ꝛ resu
pinatur eger ꝛ eleuať uas ab eo usqꝫ ad q̄titatem statu
re ꝛ dimittiť ita ut distillent ex eo super uentrem ipsius
stille frequentes est ualde uehementis iuuamēti.

¶ C.xi. sermonis de q̄litate clisterioꝝ ꝛ instřo eoꝝ.

Melior quidem cāne clisteris figura quā ātiq̄
dixerunt est ut sit circulatio cāne eius diuersa
per tertiā et duas tertias ꝛ sit positū iter utzū
qꝫ uelamen de corꝫ de q° facta est cāna ꝛ sit ꝯsolidatū cuꝫ
canna ꝯsolidatione uehementi. fit ergo uelamē e⁹ duaꝝ
partium diuersaꝝ ut sit decenter aptatus in parte que
duarum partium maior est ꝛ sit in parte miore aper
tus. Et qñ uter decenť aptatus ē super totā cāna striga
tur caput partis minoris cū solidatione forti ut non in
grediatur ipsā aer ꝛ fit ei sub utre in loco qui non ing̃
ditur anum meat⁹ per quem egrediatur uētositas. Q.ū
n. administrať clistere ꝛ exprimitur cum fortitudie uē
tositas. egreditur enema ꝛ sistiť enema bene. uētositas.
n. ē per quā redit ad exituꝫ ꝛ facit necessitatem surgēdi
ad scellā cuꝫ uelocitate. ¶ Amplius oꝫ ut ꝯsideres ꝛ si
dolor est decliuis ad partez dorsi clisteriza egro resupio
Et hoc ē melius ei cui colica est cū cōitate reꝝ. Et si ē
decliuis ad anteriora clisteriza eo iacente super uentrē
ꝛ oīo clistere quod fit iacenti super uentrē magis facit
peruenire enema ad inuolutiones intestinoꝝ. Et qñꝫ fit
clistere alicui iacenti super sinistrū. Et eleuať qñꝫ ācha
cum puluiari ꝛ subleuatur pes dexť ponen° ipsuꝫ super
pectus ꝛ deponiť sinister in plano: qum ergo clisteriza
tus est redeat super dorsuꝫ suuꝫ. Et siľr oīs qui clisteri
zať. Et ex hominibus est aliquis qui non indiget hoc.
Et ex hoībus est cui rectius est ut intromittat anularez
in anum suū multotiens qui iaꝫ fit inunctus cum cerato
donec dilateť ꝛ decenter aptet in eo cānā. Et de hoīb⁹
est qui non indiget hoc. ¶ Qum ergo uis clisteriza
re fac quod tibi uī ex hoc deinde inūge cānā ꝛ anū cuꝫ
cerato ꝛ ipelle ipsā i eo taľr ut non cōplete retineať ab
intestinis immo non pertrāseat intestinū rectuꝫ: qūqꝫ ita
accidit deinde intromitte enema: qum ergo equatur cā
na in loco suo effunde enema in utreꝫ: deide exprime ipꝫ
utrisqꝫ manibus tuis expressione bona continua que ñ
fit cum labore: nā multotiens impellitur enema in h⁹ᵒⁱ us
qꝫ ad lōgiqū ultra locuꝫ necessitatis: ꝛ rectius quidez ē
h⁹ⁱ. Et qum fit ipulsio enematis ad superiora est ut ten
dātur capilli capitis ꝛ effundať aqua frigida super faci
eꝫ ꝛ adiuueť ad attrahēn enema ad iferiora. ¶ Et sciaſ
ꝙ qñ enema administrať ꝛ non descendit non ē excusa
satio quin administrenť suppositoria ut deponant ipsum
cum egritudine ꝛ cum hoc non opoꝛtꝫ ut siť impulsio e
nematis cum illa facilitate ꝛ nō ꝯsequatur enema locuꝫ
necessitatis. ¶ Q.ūꝫ impellis enema ꝛ ꝺclinant ad egͥ
dienduꝫ non prohibeas ab hoc immo reitera ipsuꝫ stati
sicut est. Et oꝫ ne eger clisterizeť donec sternutat aut tus
sit. ¶ Et scias ꝙ enematis equalis q̄titatis iu uamētuꝫ
non ꝯsequitur intestina superiora. Et qñ ē plurimū mľ
tiplicatur nocumētū eius ꝛ timeť ex nocumento ipsius
Et spissum adheret ꝛ efficit nocumentuꝫ plīmū ꝛ subti
le non confert ꝛ ē in iudicio paucitatis.

¶ C.xij. de cura facta ab apate fřo.

Ta facta quidē ab apate fřo ꝛ est paꝝ ualde ex cu
rationibus bonis ē ut sumať olei laurini ꝛ olei ꝺ
oliuis ꝛ adipis anseris partes equales ē.n.mirabile. ¶
Et conferunt ei empľa facta ex abrotāo ꝛ aneto ꝛ pi
retro ꝛ meliloto ꝛ reliquis medicinis quibus curantur
apata fřa ex eis que sciuisti in oī loco. ¶ Et ex eis que
conferunt ei ualde ē empľm de abrotano factum cum
bitumine iudaico.

¶ C.xiij. de regimine dandi in potu oleum de kerua
in curatione colice frigide eis qui nō ꝯsueuerunt.

Oleum de kerua est ex reb⁹ magis iuuatiuis e
is qum mensuratur ſm necessitatem in hora sua
ꝛ cum seminibus: ipsuꝫ eniꝫ nō datur in potu nisi postq̄
mundificatum est cor⁹ cuꝫ eis que sunt sicut pilľe de sera
pino aut alie. Et datur in potu in die primo pond⁹
auī.ij. in die ſo addiť .5. aurei ꝛ siľr additur in oī die
auī.5. usqꝫ ad septimū: deinde non malum ē ut dimittať
paulatim donec iam peruentum sit ad .ij. auī ꝛ est ei
ut stet apud .vij. Et quotiens effunderei super semia mi
sceatur cum eis uehementet cum instřo miscendi. Et est
necessarium in oī die potationis eius ut tardetur cibus
per spatium quod ē inter sex horas usqꝫ circiter .x. ho
ras ꝛ usqꝫquo ñ sentiatur in eructuatione odor eius de
inde cibetur super ipsum cum alessidabegi. Et si appe
tit acetositatem tunc cum zebirbeget ꝛ potus eius sit a
qua mellis. Et oꝫ ut conseruet dentes suos post potū
eius ita ut fricet eos cum sale assato deinde sequantur
ipsuꝫ oleū roſ.puꝝ cuꝫ quo fricentur. Q.unqꝫ ab admi
nistratione eius eūo fit bibatur post ipsum hiera piͨ con
fortata cum pulpa collo. ꝛ similib⁹ aut nō ꝯfortata si nō
est illud necessarium. Et hiera quidē picra expellit no
cumētū eius a capite ꝛ oculo.

¶ C.xiiij. de modo medicinaꝝ conferentiuꝫ hñtib⁹ coli
cam frigidam ſm semitam digōnis ꝛ maturationis ꝛ ꝓ
prietatis nō ſm semitā euōnis.

Iste medicie sunt potationes ꝛ empľa ꝛ uapora
tiones ꝛ unctiones. Et melius eoꝝ que bibuntuꝛ
est alleū: alleo ei iest ꝓpͥetas bona in sedando dolores
colice ſꝫe cū h° ꝙ ñ inest ei uis faciendi sitim sicut cepe.
Et qñꝫ sumiť ex eo colicus quꝫ sentit initiuꝫ colice ꝛ di
mittit cibum oīo ꝛ ultimat se in exercitio ꝛ non comedit
aliquid immo dormit postq̄ bibit de uīo puro ꝛ reiťat
ꝛ sanať. ¶ Et ex ebibitis sedātib⁹ dolores est ut in po
tu denť apsinthij ꝛ cymi. partes equales aut deť in po
tu herba oppoponaci sola aut cum cymino: aut sumāť
anisi ꝛ piperis ꝛ castorei ꝑtes equales de quibus in
potu deť .ʒ.i.5. aut deť i potu sagzenea diacyminū ꝛ ty
riaca. Et si non fuerit in hoc prohibitoriuꝫ presēs et ca
storeo in colica inest operatio mirabilis. ¶ Et ex
eis que experta sunt est ut in potu dentur radices lilij
ʒ.iiij. in aqua decoctionis prassij aut in aqua casei ꝛ lilij

ipsius hec q̄titas. Et iterum detur in potu nasturtij. ʒ. v. in aqua penidij petrosi ⁊. ℥. i. olei sisamini. Et iterū corticis radicis algarab. ʒ. iiij. ʒʒ. ʒ. iij. ⁊ nucis dactiloꝝ āboꝝ ana. ʒ. vi. cum aque dulcis kist. i. terantur me͠ ⁊ d̄ coquantur in aqua donec remaneat tertia et fiat motus eꝰ cū ramis rute ⁊ dentur in potu omni die. ℥. ij. Et sumantur etiam cortices algarab ⁊ radices eius ⁊ rami rute ⁊. ʒʒ. et decoquātur in aqua q̄ sit quadrupla coruʒ donec remaneat tertia et det̃ in potu ex ea oi die pondꝰ ℥. ij. fiat illud tribꝰ diebus. ⁊ dimittat̃ tribus diebꝰ. ¶ Et oʒ qm̄ in potu datur aqua mellis ut sit uehemētis d̄ coctionis: debil̃. n. decoctionis facit possidere inflatiōeʒ. Et illd̄ cui inest opō ꝓuēiēs a ꝓꝓetate sua ē ius albu dud et corꝰ eꝰ. Et iteꝝ lumbrici terreni exiccati sūt iuuatiui fm̄ ꝙ dī in doloribus colice. Strecꝰ āt adib quō fit ex ossibus que comedit: ⁊ eius signum est ut sit albū i qᵒ color alius non permiscetur ⁊ proprie illud quod eijcit super spinas est res magis iuuatiua ⁊ dat̃ in potu in uino aut in aqua mellis aut lambitur i melle lambitōibꝰ postq̄ cum eo conficitur fm̄ descriptioneʒ aut fit aromaticū cum sale ⁊ pipere aut cum aliqua spetieꝝ ⁊ si inuēitur in stercore eius os sicut ē est mirabile ēt. Et dī ꝙ eius suspensio est iuuatiua nedum potus eius. Et precipiunt ut suspendat̃ in pelle leopardi aut cerui aut lana arietis quā cepit adib ⁊ euasit ab eo. ¶ Et. G. qō testat̃ iuuamentum eius suspensi ⁊ si non in alio saltē in argēto. Et dcm̄ ē ꝙ corpus intesti adib qum exiccat̃ et teritur est magis ultimū iuuamento q̄ stercus eius ⁊ illud quidem non est lōnginqum. Et ex eis que currūt hoc cursu sunt scorpiones assati: ipsi nāq; uehementer ualent colice. Et oʒ ut experiatur illud super colicā uerā ita ut non sit experimentum eius super colicam mēdosā. ⁊ est ultimū ad lapideʒ renū ꝑse ⁊ in colica peraccidens. Et ex eis que laudantur in doloribus colice et uehementia doloris est ut in potu det̃ cornu cerui adustū ⁊ dicūt ꝙ sedant dolorem statim.

¶ C. xv. de empl̃is colice f̃ie.

Empl̃a v̄o alia s̃t empl̃a in quibꝰ est solutio aliq̄ sicut empl̃ʒ factum ex pulpa collo. cuʒ medulla cartami ⁊ est pl̃imum factum ex felle uaccino ⁊ pulpa collo. ⁊ similibꝰ. Et alia sunt empl̃a quibus non intēditur sol̃o sicut empl̃atio ex semine urtice cū medulla cartami ⁊ empl̃atio ex seminibus et herbis predictis q̄ ponunt̃ in clisteribus. Et fiunt eis empl̃a ex grāis lauri solūmodo. Descriptio empl̃i. ℞. cere carmet. viij. glutinis alimbat carmet. vi. turbit carmet. iij. staphisagrie cāmet. i. ⁊. ſ. piretri sansuci baccaꝝ lauri se. urtice lupioꝝ siccorū pulpe collo. omniū ana carmet. i. ⁊. ſ. scamonee. ℥. i. ⁊ carmet. iij. fellis uaccini quātū sufficit fiat ex eis linimētum spissū. Et iterū hellebori se. urtice apsinthij omniuʒ ana pars. i. fellis tauri cere amboꝝ ana pars. ſ. adipis ā seris partes. iij. liniat̃ ab umbilico usq; ad radicē uirge ⁊ si ponatur in ipso meudeneti est melius. Et qn̄ʒ addit̃ in ipso cortex eris.

C. xvi. de uaporationibus colice f̃ie.

Vaporationes quidē sunt sicut miliuʒ aut panni cuʒ assatuʒ: aut factuʒ ex seminibus ⁊ herbis predictis in caᵒ clisterioꝝ contritis calefactis confectis: aut infusis in oleo calefacto. ¶ Ex unctionibus uero ē oleum cucu. asi. ⁊ ex eis ē oleū sinapis. ⁊ ex eis est qōcūq; oleū uis ex oleis calidis postq̄ in ipso ponunt̃ castoreū ⁊ euforbium fm̄ necessitateʒ.

¶ C. xvij. de cura colice cholerice.

Et secundū ueritateʒ oʒ ut numeret̃ de capl̃o punctionis. ueꝝ nos procedimꝰ secūdū ꝯsuetudineʒ in ipsa: ⁊ qm̄ est ex summa doloꝝ hꝰ intestini. Et qn̄ʒ qō errat̃ in curatione eius maxie: ⁊ administrat̃ subtiliatia ⁊ calefactiua. Et leuior hac est in qua est hūor effusus in spatio intestini ⁊ non est cum illa sparsione tota. ¶ Quare sufficit in curatione eius equatio ꝯplexionis ⁊ humoꝝ ⁊ administratio ciboꝝ f̃ioꝝ hūectatiuoꝝ: aut prunorum perforatorū cum acu infusoꝝ in iuleb de quibꝰ sumāt̃. xx. numero. Et sil̃r soluit̃ mā cum eis que sūt: sicut infusio prunoꝝ cū chrysomilis. ⁊ sicut cū aqua granatoꝝ: ⁊ sicut cum tereniabi: ⁊ siracost: ⁊ sicut cū pauca scamonea cum iuleb. ⁊ sicut cū uiolis ⁊ sirupo eius ⁊ trocic. ipsius ⁊ rob eius. Et qn̄ʒ sufficit laborare i ipsa ut sumat̃ expressio cartāi cum lacte fici. ¶ Aut sumat̃ oleum de aqua an̄ cibū: aut sumat̃ sicla decocta cū ol̃o ⁊ almuri. Et qn̄q; requirit necessitas ut administretur clistere ex aqua uolubilis cū baurach ⁊ uiolis conditis oleo uiol̃. aut aqua ordei cū oleo uiol̃. ⁊ baurach. potus āt necessariū ē ut ī ea sit illd̄ qō ē sicut hierapiċ ipsa. n. ē mā magis iuuatiua ei ⁊ scamonea cum pilul̃ de aloe. ⁊ ex clisteribꝰ clistere mōi hꝰ. ℞. tribuloꝝ. ʒ. xxx. ⁊ foliorū sicle. M. i. ⁊ uiolaꝝ. ʒ. vij. ⁊ fenugreci ⁊ cartami ⁊ radices feniculi ⁊ granoꝝ melonis contritoꝝ oiuʒ ana. ʒ. v. ⁊ seuestē. xxx. numero ⁊ tereniabi pōdus. ʒ. xxx. casie fistule. ʒ. x. decoquāt̃ oia fʒ ꝙ ꝯuenit in simili eius ⁊ colēt̃ super eā almuri. ʒ. xij. ⁊ zuccari ru. ʒ. xij. ⁊ aloes auī. i. ⁊ baurach. auī. i. ⁊ admistret̃. ⁊ conuenit in hᵒ caᵒ ēt dare i potu stercꝰ adib ⁊ ponere ipm̄ in stupefacientibꝰ ⁊ clisteribꝰ in hᵒ loco: qm̄ ualet ad sedandum dolorē. ⁊ qn̄q; sedat acuitateʒ materie faciētis doloreʒ et rectificat ipsaʒ.

¶ C. xviij. de cura colice facte ex retentione cholere.

Cura eius est ut aperias uias colice cū eis que scis de illis aliquid q̄ innuimꝰ in caᵒ ictericie: deinde admistra res in quibꝰ est lenificatio ⁊ penetratō sicut medullā cartāi cū ficubꝰ ⁊ sicut ꝯfectiōes colicoꝝ ⁊ qn̄ʒ sufficit in ea premissio sicle elixate ⁊ ꝯdite cū oleo aque ⁊ almuri ⁊ sinapis suꝑ cibum.

¶ C. xix. de cura colice apos̃e cal̃e ⁊ f̃ie.

In fcā qō ab apate oʒ ut eūet̃ sāguis ꝑ phl̃omiā basilice si etas ⁊ dispō ⁊ v̄tus ⁊ reliq̄ necessaria ꝯsentiunt in ea aut faciunt eā necessariā. Et si fuerit apa uehementis magnitudinis ⁊ peruenit ad hoc ut cōicent ei renes: ⁊ retineatur urina: oportebit ut fiat phl̃omia ex saphena ēt pꝰ basilicā ⁊ incipiat̃ in curatione eius i ꝑmis ab acceptis f̃is hūidis: sicut aq̄ citroloꝝ ⁊ mucilagine psilij ⁊ q̄ s̃t similia illis preter cucurbitā inest ei ei propꝛetas mala in egritudinibus intestinoꝝ. Et ex illis ē ut sumatur se. psilij. ʒ. iiij. ⁊ ol̃i ros̃. boni. ℥. i. ⁊ conquasent̃ cum. ℥. ij. aque ⁊ bibantur ut leniat̃ nā: aut aq̄ granatorū duoꝝ aut aqua folioꝝ altee: ⁊ aq̄ endiuie: ⁊ aq̄ solatri qn̄ʒ ponunt̃ in hꝰi siracost ⁊ casie fistule ⁊ bibunt̃. ⁊ qū necessaria sunt in hꝰi dispositione clisteria clisterizent̃ ex aqua ordei cuʒ aliq̄tulo casie fistule ⁊ siracost. Et si in aqua ordei decocte fuerint seuestē ⁊ uiol̃. erit magis cōueniens ⁊ permisceatur cum aq̄ ordei: aq̄ solatri ⁊ alkekengi erit uehementius conueniens. Et nos diligimꝰ ad eam enemata cum lacte asinino in quo dissoluta est casiafistula ⁊ est oleum eius oleum amigdalinum ⁊ oleū sisaminum. Et qn̄ʒ inuenis mām cholicam ⁊ acuitateʒ plurimaʒ: qꝛ indiges tunc ut soluas cum eis que sunt sicut scamonea ⁊ aloes secunduʒ singularitateʒ: deinde ꝑueni ad inf̃iandū ⁊ humectādū. Et cura sit secundum

aꝑa ut sit illud magis conferens ⁊ magis iuuās. Et qñ
pertransit h̄ infirmitas hūc locū ⁊ apparet lenitas pau
ca: tunc necessarium est ut ponas in clisterib⁹ aq̄ ordei
folia altee ⁊ sem̄ lini ⁊ aliq̇d de rubea ⁊ fenugrecū ⁊ cāe
milla et anetū ⁊ caules: aut succos eoꝝ aut olea eoꝝ ⁊
pone in ea triplicatū succi vue ⁊ casiefistule. Et silr̄ po
ne in eo quod bibit ad soluēdū zuccarū ru. Et pōe cibū
eoꝝ aq̄ ciceris decoctā cū ordeo excoriato ⁊ det̄ eis ēt
in potu aq̄ feniculi. Empl̄a vo scd̄m horā sit ex ipsis ex
q̇b⁹ fiunt clisteria ſm illā horā. Incipe igit̄ i p̄mis cū
empl̄is infr̄antib⁹ ⁊ sit in eis lenificatio quedā sicut ē aq̄
uiolaꝝ. Et sicut se. lini: deiñ declina ad lenificatiua plus:
sicut est camemilla. Et hūectantia ꝯposita ex eis que sᷓ
sicut oleū ros. cū oleo camemillio ⁊ mastice ⁊ adipib⁹.
Cum g⁹ subleuat̄ paulati ponāt̄ in eis gūma albotī ⁊
fenugrecū ⁊ pix. Ex curōnib⁹ vo bōis fcē ab aꝑate fr̄o:
⁊ est paꝝ ualde ē ut sumat̄ olei lauri pars. i. olei d̄ oliuis
pars. i. ⁊ adipis anseris equal̄ ps. i. est ei mirabile. Et
consequent̄ adhibe ei empl̄a fcā ex abrotāo ⁊ āeto ⁊ sq̇
nanto ⁊ meliloto ⁊ reliq̇s medicis q̇b⁹ curāt̄ aꝑata fr̄a
de illis q̄ sciuisti in ꝯi loco. Et ex eis que ualde ꝯferunt
ipsi ē empl̄ de abrotāo fcm̄ cū aspalto.

¶ C. xx. de cura colice melice.

Oportet ut eūes meliā cū eis que sᷓ sicut d̄coctō
epithymi et pilule de azulo ⁊ similia deiñ seque
cū pilul̄ de alscebrā ⁊ serapio. ⁊ si necessaria sᷓ clisteria
ponāt̄ in eis polypodiū ⁊ epithymū ⁊ sticados ⁊ pona
tur in clisteribus ⁊ suppositorijs lapis lazuli ꝯtrit⁹ si
cut puluis: aut lapis armenus. Et qñ ponit̄ in eis cli
stere cortic. radicis mori ⁊ ēpl̄et̄ uēt̄ ei⁹ et euaporet̄ cū
eis q̄ sᷓ sicut grana nigelle et albarmel et origanū et cāe
milla decocta i aceto.

¶ C. xxi. de cura colice fcē ex fece.

Fit fcā q̇d pp cibos si pōe ē ut euōat residuū eo
rū in stō faciat et declinetur cum ciboad lubri
ficatiua fr̄a et cal̄a: aut tempata ſm necessitatē. et lubri
cantia frigida sᷓ sicut iura pinguia et proprie ius galli
decrepiti qui in seq̄t̄ donec cadat et non remaneat in eo
fortitudo deiñ decoletur et incidatur et frāgātur sᷓ ipsū
ossa e⁹ et decoq̄tur in aq̄ pl̄ima ualde cum sale et aneto
et polypodio quousq̄ dissoluatur in aq̄ et remaneat aq̄
fortis et sorbeat illd̄. Et qñ ponitur in ipso oleū de car
tamo: ⁊ sicut eius de spinachijs cū pullis pinguibus: ⁊
sicut ius de prunis et alia. et h̄ lubricantia: aut educunt
eā: aut leniunt ipsā ⁊ currunt int̄ ipsam ⁊ cor⁹ itestiorū
⁊ sepāt int̄ ea et preparāt fecē ad lubricitatē. Qū ergo
bibit solutiuū: aut admistrat̄ clistere alleuiat̄ exitus fecis
ex eo. Et administrentur clistera predicta in cholica:
Et clistere ex succo sicle ⁊ uiolarum cōtritaꝝ et almu
ri ⁊ sisamino ⁊ baurach ſm q̄ docui ipm. Et clistere ita
fcm̄. ℞. sicle. M. i. ⁊ furfuris pugillū. i. ⁊ fic⁹. x. nūero
aq̄. lb. vij. ⁊ ponat̄ in ipso altee albe aliq̇d ⁊ decoq̄t̄ do
nec redeat ad. lb. i. ⁊ colet̄ ⁊ p̄jciātur sᷓ ipsā zuccari ru.
ʒ. x. ⁊ baurach auī. i. ⁊ almuri. ℥. 5. ⁊ sisami. ℥. 5: ⁊ cliste
rizet̄ cū ea. ⁊ iteret̄ clistere ipsum donec egrediantur oēs
sq̇bale. ⁊ clistere fiat sicut hoc clistere. ℞. tribuloꝝ ⁊ po
lypodij ⁊ āeti ⁊ cartami ꝯtriti oiū ana. ʒ. x. ⁊ pruna. x.
numero ⁊ fic⁹. x. numero ⁊ uiolaꝝ. M. i. ⁊ turbit pond⁹
ʒ. ij. ⁊ se. lini ⁊ se. apij amboꝝ ana. ʒ. iij. ⁊ tereniabi ⁊ ta
marindoꝝ amboꝝ ana. ʒ. xxx. ⁊ siracost ⁊ casiefistule am
boꝝ ana. ʒ. xij. ⁊ ramorum sicle ⁊ ramoꝝ cauliū āboꝝ añ
M. i. decoq̄t̄ sicut conuenit ⁊ ponant̄ sᷓ decoctionem e
oꝝ colatā muri ⁊ zuccari ru. āboꝝ ana. ʒ. xv. ⁊ baurach
auī. i. ⁊ sisamini auī. x. ⁊ fiat clistere cū ea. Quod si res
fuerit uehemens ⁊ cū h⁹ clisterib⁹ ñ iuuat̄ administrēt̄
clisteria fortia p̄dicta i ca⁰ colice phl̄atice narrata: qm̄
ipsa sᷓ ꝯferentia phl̄atice fcē ex fece pl̄ima ⁊ ex eis est cli
stere de alusnē. Ea āt que bibūt̄ sᷓ sicut dactilicō ⁊ seri
ezē ⁊ aloscusi ⁊ diacydonitē. Et ista ñ q̇d admistrāt̄ nisi
postq̄ non inueniūt̄ ꝯposita p̄dicte colice cholerice plu
rimi iuuamenti ⁊ ex eis que sᷓ int̄ vtutes duas ē ut sūat̄
zuccari ru. ⁊ penidij resoluta in tanto oleo sisamio q̄tū
ipsa sunt et bibantur. ⁊ silr̄ decoctio ficuum cū miſceue
stem que bibat̄ cum triplicato. Quod si non conferūt
ipsa: nū que diximus de electuarijs predictis. tunc non ē
excusatio pilulaꝝ ⁊ sirupoꝝ fortium in ca⁰ colice phl̄ati
ce narrate ad hoc q̄ ipsa sunt uehementis iuuamenti ad
retentionem uehementē phl̄atis ⁊ fecis plurime. ¶ Et
ex bonis ⁊ fortibus in hoc est ut decoquāt̄ oleū seuestē
⁊ casiafistula: sicut facit illud necessariū dispō ⁊ colet̄ sᷓ
aquositatem suā ⁊ ponatur in ea bierepicre pondus. ʒ.
ij. cū pondere. ʒ. vij. olei de kerua ⁊ bibat̄ in decoctione
aneti. Et iteꝝ ille qui utitur multa comestione pisci
um fr̄oꝝ ⁊ ouoꝝ elixatoꝝ ⁊ superflue utitur eis recipiat
ut suffuf rem pl̄imā salis ⁊ bibat super ipsū aque quāti
tatem quā pōt: deiñ exercitetur ⁊ commoueat̄ labore a
liquo ⁊ fortasse soluet eū. Quod si cā fuerit uehemen
tia raritatis corporis ⁊ sudor: aut caliditas uentris: o
portebit ut administrentur curationes faciles predicte
in capl̄o colice. Et est necessarium illis ⁊ eis qui sunt ā
te eos ut sumāt ante cibum lubricantia sicut pruna ⁊ si
cla condita cū oleo dulci ⁊ almuri ⁊ siracost ⁊ sorbilib⁹
et uua et ficubus: et chrysomilis. et sumāt almuri i ieiu
nio: aut oliuas aque in ieiunio. Et multiplicentur in ci
bo suo pinguia et sorbeant ante cibum decoctiōes cau
liū decoctoꝝ in carne agni pinguis aut gallie pinguis.
¶ Et si raritas fuerit in cor̄ sᷓflua inspissa ipsum cū
oleo ros. et oleo myrtino in unguento et in cerato posi
tis. Et minora a balneatione cum administratione reli
qui regiminis predicti et ponat̄ balneatio eius cum aq̄
fr̄a. Et si fuerit cā multitudo prouocationis urine extra
he fecem cum eis que scis: deinde multiplicet̄ in accipiē
do ea que sunt sicut dactili et passe dulces et humide et
penidij et oīa q̄ minorāt urinā et leniunt naturā.

¶ C. xxij. de cura colice fr̄e fcē ex d̄bilitate expl̄siue.

In hoc modo conferunt administratio confortā
tium et tyriaca et mithridatum et theodoricon ⁊
laggenea ⁊ diamarte. ⁊ administret̄ in sol̄one eius quod
est sicut hierapic̄ cum aq̄ spetieꝝ ⁊ oleo de kerua. et oꝫ
ut sit cibus eius de cibis bonis sicut sunt alessidabegi ⁊
alzirebegi cum carnibus leuibus laudabilibus.

¶ C. xxiij. d̄ cura colice fcē ex d̄bilitate sēs⁹ ⁊ e⁹ ablatōe

Huic generi ꝯfert sūere ea que sᷓ sicut logodion
et sicut alkikadie et tyriaca et mithridatū. et ex
sirupis sicut alcādidicō et almeisusē et uinū purū. et ex
oleis bibendo et clisterizando pl̄ꝫ alkekengi et oleum al
kerua et oleum de costo proprie et alkitran i oleo et pix
in ol̄o ſm q̄ sciuisti in locis preteritis.

¶ C. xxiiij. de cura colice fcē ex torsione.

Melior cura e⁹ ē ut sedeat in loco occl̄to et fri
cet̄ uenter e⁹ cū tactu subtili equali preparan
te intestia e⁹ ad locū et similiter inungat̄ dorsū
e⁹ et stringāt̄ crura e⁹ fortit̄ ualde.

¶ C. xxv. de cura colice facte a uermibus.

Oportet ut scias illud ex sermone nr̄o in vmib⁹ et
curationibus eoꝝ. ¶ Quod si fuerit sᷓ ūbilicū

tunc administrentur ea q̄ bibunt. ⁊ si fuerit apd̄ ūbilicū ⁊ sub eo tunc fiant clisteria dicta illic

C. C.xxvi. d̄ cura colice fcē ex ruptura p̄ narcotica.

Regatur colica in seipsa si non remouetur per rectificationē rupture: deinde preparentur narcotica et. Iā diximus in libro uli qualitatē necessitatis alienationis narcoticoꝝ. Quod si fortis fiat necessitas ⁊ ñ sit eoꝝ excusatio tunc ꝯuenientius eoꝝ est filonium et cōfectiones quas ego dicam in antidotario et oē narcoticum in quo recipitur castoreum. et ex eis sunt troc. astare quoꝝ descriptio. ℞. croci storacis liquide .ʒʒ. piperis longi se. byusquiami albi omniuꝫ ana. ʒ. i. opij castorei amboꝝ ana. ʒ. quartā. fiant ex eis pill. parue et sit dosis earum ex duabꝰ tertijs. ʒ. usqꝫ ad. ʒ. i. Medicamē bonuꝫ. ℞. radicis peōie et croci cordumeni ciperi omniū ana. ℥. ij. et quartā folioꝝ mente sice costi myrrhe piperis lōgi ammomi spice inde omniū ana. ℥. iij. se. apij cortic. aniuden. ʒʒ. casie carpobalsami omnium ana. ℥. iiij. opij. se. byusquiami cortic. mandragore omniū ana. ℥. i. mellis q̄ntum sufficit administretur post sex menses. Et iteꝝ administrentur quedā clisteria nota temperata et pōat in eis castorei. ʒ. ſ. et opij quātitas fabe et mīus. C. Et qn̄ꝫ ponitur opium soluꝫ in oleis clisteris ad colicā. et qn̄ꝫ ponunt cum hoc serapinum et assa et oleum balsāi et aliquid muschi. Et qn̄ꝫ fit tēta ex opio et castoreo dissolutis in oleo de seminibus et submergitur in oleo licinīi ⁊ mittit in anū et ponit ei fimbria fili et dimittitur extra et infunditur oi hora et renouatur sup̄ ipꝫ medicia.

C. C.xxvij. de cibatione colicorum.

Quod oēs habentes colicam cibo indigeant lubricatiuo lenitiuo est res in qua non est dubitatio. sed et ꝙ confortatiuo aliquo egeant est res que est apud debilitatem apparentem propter uehementiaꝫ doloris et multitudinē euōnis. Et ꝯfortantia quidē sunt aque carnis ꝯcocte fortiter et uitellus oui sorbilis et medulla panis dissoluta in iure et uino: Quod autem dimissio cibi penitus fit iuuatiua colice phlatice et uentose et alijs est res currens cursu canonis. Et qn̄ꝫ necessarium est ut ponātur turbit et scamonea in iure eoꝝ et in pane ipsoꝝ. Et oꝫ ut sit panis eoꝝ kiskariē fermentatus non azymus. Et conferunt plībus eoꝝ: aut non nocent ficꝰ et passe et algeieꝫ et musa humida et oīa illa q̄ sūt dulcia et melon uehementis dulcedinis et uehementis maturitatis. Ampliꝰ cibi apose et cholerice sūt lubricatiua fīa sicut aqua ordei et ius de lentibus et alessidabegi et ius de spinachijs si nō retinetur īflatio spinachioꝝ et quod fit de prunis et similia. Ius autem galli decrepiti et alcanabit est cōe ei que fit ex fece. Et fīe cum spetiebus suis et non datur licentia in carne galli decrepiti. in carne autē alcāburati quidam licentiā non dāt ꝓpter illud quod timent de carne cuius extracta ē uirtꝰ in elixatione de superfluitate. Et quidā sicut Ruffus et G. in libris suis ⁊ proprie in liͦ de tyriaca dicunt quod caro eius iuuatiua est ut si non alit saltē bibita: ⁊ caro albudub silr. et acceptio almuri anabati āte cibū septē sorbitionibus est iuuatiua in omni in qua non est caliditas maxia: Et silr sorbilia iuuant eos. Amplius q̄d propriū est colice fīe ē asumere almuri ⁊ allea ī cibario eoꝝ ⁊ condire cibaria eoꝝ cum porris ⁊ sale et condiꝫ cum spetiebus que sunt cinnamomū et. ʒʒ. et origanū et cyminum et urtica et cartami. Et oꝫ ut sumant alessidabegi cum spuma sinapis et sit sal eoꝝ ex cinamomo cū seminibus ꝯmisto cū cartamo et nigella et cymio et aniso et alienent oīa olera nisi rutam et siclam. Et in mēta ē inflatio etiā. et ex potibus eoꝝ est uinuꝫ odoriferꝝ puꝝ et sirupus de melle cū spetiebus.

C. C.xxviij. de his que nocent colicis.

Res que colicis nocent alie sunt cibi: ⁊ alie sūt potationes. cibi uero sunt oē crossum et uiscosum ex carne siluestri ita ꝙ lepoꝝ ⁊ gazellaꝝ ⁊ uaccaꝝ ⁊ alia zir ⁊ pisces parui ⁊ ꝓpe siue sit recētes siue saliti: et oē frixum ex carnibus: ⁊ omne assatū quocūqꝫ modo sit: ⁊ oēs uentres aīalium immo oīa corpora carnium nisi illa que excepimꝰ ante. Et nocent eis similia ⁊ azymus et nocēt eis alsucabegi et almidragari el alkikatri et albeathia ⁊ aluzunba minoris est nocumenti. Et silr albasceueneket oēs nociue sūt ⁊ alcebebit ⁊ genera lactis ⁊ caseus antiqus ⁊ recens: ⁊ oē in quo est inflatio ex cibis ⁊ olera oīa pret illud quod diximus de his que sūt sicut sicla ⁊ ruta et menta nocet eis cū iflatiōe sua. Et silr eruca ⁊ altaraxacon nocet eis etiā: ⁊ sicut oliue ⁊ oēs fructus nisi chrysomilia ⁊ pruna cholerice ⁊ calide ⁊ facte ex fece calide tm̄ ⁊ non alij. Et melon dulcis ante cibum in dispōne sanitatis est non nociuus plurimis colicoꝝ cucurbita āt proprie ⁊ cucumer ⁊ alconde ⁊ cydonia ⁊ oua calum ⁊ oua uapoꝝ ⁊ canabir ⁊ pira ⁊ poma ⁊ proprie acetosa ⁊ stiptica ⁊ zarur ⁊ nabata ⁊ algobeira ⁊ lentes recentes ⁊ mora alscemi ⁊ almirberis ⁊ sūac ⁊ acīsta ⁊ ribes ⁊ q̄ fiūt ex eis ⁊ q̄ st silia ill. colico ñ ē uia utēdi ill. et silr nocēt eis nuces ⁊ āigdale hūid ualde et ⁊ fabe humide. Et de granatis dulcia sunt minoris nocumēti ꝙ acetosa. Actiones ꝟo q̄s ipsū oꝫ uitare ⁊ st sic retentio uētositatis ⁊ ītētō egōnis ⁊ sōnꝰ sī egōnē i uentre ⁊ proprie siccam: imo oꝫ ut ꝯmoueat seipm apd̄ oēm diem ad euandum. Et scias ꝙ retentio uentositatis mlt totiens facit accidere colicā: propterea ꝙ subleuat eā ⁊ exprimit ipsā ita ut agreget res una ⁊ quod facit accidere debilitatem in intestinis. Et qn̄ꝫ illuc perducit ad hydropisim. ⁊ qn̄ꝫ generat tenebrositateꝫ uisus ⁊ ꝟtiginē ⁊ epilepsiā. ⁊ qn̄ꝫ retinet in iūcturis ⁊ facit accideī spasmuꝫ. ⁊ motus super cibum est malus eis. Et potus aq̄ frigide ⁊ uinum plīmū super cibum.

C. C.xxix. de ileos ⁊ ē simil colice q̄ accit i gracilibꝰ.

Ileos accidit ex omnibus causis ex quibus accidit colica ⁊ oꝫ ut reditio fiat cum causis suis ⁊ accidentibus suis ⁊ cura curatione ad illud quod dictum est in caplo colice. Et qn̄ꝫ accidit propter potationem uenenoꝝ facientium ileos. ⁊ qn̄ꝫ accidit propt uehementiam uirtutis intestinoꝝ retentiue: quare comprehendit illud quod est in eis ⁊ retinet ipsum ⁊ ex eis quibus differt ab eo colica in iudicijs suis est ꝙ multotiēs fit malitia complexionis singularis plusq̄ fiat ab ea colica. Et plīmum eius ex complexione fīa ⁊ proprie q̄ accidit ut stōus sit calidus ualde: tūc ei obtorquet intestinū ⁊ oppilat uentositateꝫ ⁊ phla. Et qn̄ꝫ est causa potus aque fīe nō fm necessitatē eꝰ: nam dolor uentosus qui ex eo ē: ē cum casu oppilationis plusq̄ sit dolor eiꝰ cum incisione tunicaꝝ: immo est totum nocumentū eꝰ ex illo. Et hoc diuersificatur ab eo quod est in colica. Et apostemosus plus multiplicatur in eo q̄ colica. ⁊ est malus. Et multiplicatur in eo qui est ex ruptura ⁊ fece uehementia doloris ualde. Et multotiens permutatur colica ad ileos ⁊ hec est res quasi facta secōm maiorem partem. Et qum plus accidit ileos accidit in. vij. ⁊ ipse quidem uadit de quibusdā ad quosdā permutatione q̄ fit in aere pestilentioso ⁊ de terra ad terrā permutatione

egritudinum uenientium. Inquit Hip. qũ accidit in co
lica a qua deus tueatur nos uomitus ⁊ singultus ⁊ cõ
mistio rõnis ⁊ spasmus tunc totun illd̕ est significatõ ma
la. Hec nãqꝫ accidentia accidunt cuꝫ cõitate stõi ⁊ cõi
tate cerebri. Inquit. Hip. qum accidit ex distillatione u
rine ileos: moritur ille cꝰ est in. vij. nisi accidat fe. ⁊ cur
rat cum ea sudor plimus. Sed. G. igorauit cãm i hoc
Et ille qui ex eo phlaticus est et uentosus iuuatur cuꝫ
fe. ẽt. Et qñ fortis fit frequentia uomitus maligni et al
cuzeꝫ ⁊ singultus est mortalis. Et bonitas urine in hac
egritudine non est plime significationis ſm bonitatem q̃
liter ergo malitia eius. Et deterior ileos est ille in quo
expellitur stercus ad superiora ⁊ nominatur fetidus.
Deinde ille in quo est sudor fetidus habens fetorem
stercoris. ¶ Deinde ille in quo est anhelitus fetidus:
deinde ille in quo est eructuatio fetida: deinde ille in qꝰ
est inferior uentositas fetida.

¶ C. xxx. de signis.

Signa ileos sunt ut sit dolor supra umbilicuꝫ ⁊ ñ
egrediatur aliquid oio desubtus: et non fiat iu
uamentuꝫ magnum cũ clisteri queadmõꝫ dixit. Hipp.
Et qñꝫ expellitur fex ad superiora ⁊ euomitur fex et. v
mes ⁊ ascarides: ⁊ fetet os eius ⁊ ipsius eructuatõ: im
mo qñꝫ fetet totũ corꝰ. Et h̕ significatio nõ diuersifica
tur ⁊ retentio exitus fecis est insepabil̕ ab hac egritudie
Magnitudo ãt dispõnis uomitus stercoris insepabilis
non magnificatur nisi qum est timor. Sed motus uomi
tus et subuersio hec st̕ plus q̃ in colica: qm̃ hoc ẽ in in
testino propinquiore stõ q̃ ipsa: ⁊ similit̕ accidentia tri
stitie et angustie et tremor cordis et sincopis et uigilie ⁊
frigus extremitatum. Ista. n. in ileos sunt plusq̃ sint in
colica. ⁊ est fex in phlatico ⁊ eo qui factus est ex fece ex
eo fõtior q̃ sit in colica: qm̃ ẽ i membro uehementioris
altitudinis et maioris corporis ⁊ minoris quietis super
corpꝰ. Et qñꝫ apparet in ipso inflatio oculi plusq̃ i co
lica. Amplius signa distinctionũ eius similia sunt signis
distinctionum colice: sicut signa distinctionum colice st̕
cum signis ileos ex loco doloris et motu eiꝰ ⁊ paucitate
iuuamenti eius cum clisteribus. Uer scm̃ ex uenenis
significant accidentia significationum aliaꝝ ante eꝰ forti
tudinem: nã ille cꝰ cã est uenenum qñꝫ perducit ad debi
litateꝫ ⁊ mollificationeꝫ ⁊ tremorem cordis in principi
o qũ accidit ante q̃ fortis fiat et magnificet̕ dolor eius
Et significat ipsã ut non cognoscat̕ propter causaꝫ ali
am manifestã. ¶ Et scm̃ ex apate intestinoꝝ sequit̕ du
rities fecis ⁊ uelocitas in egõne ⁊ non erit illic fe. neqꝫ
casus uirtutis uehemẽs.

¶ C. xxxi. de cura.

Cura ileos appropĩq̃t curis colice veꝝ ẽ fortior
⁊ illud quod bibitur magis iuuatiuum est in eo.
Et est necessarium etiã clistere in ipso: nã qũ bibit̕ desĩ
⁊ consequenter adhibet̕ clistere ab inferioribus est ad
iutorium bonum bibito. Et equale est siue premittatur
siue postponat̕ secundum necessitatẽ sed quodcũqꝫ eoꝝ
premittatur oꝫ ut ponat̕ aliquid debilius. Et multotiẽs
sedat dolorem eius sorbitio aque calide: aut applicatio
eius ad ipsum cum propinquitate resoluendo illud quod̕
nocet in eo. Et quibusdam vĩ q̃ rectius est ut equet̕ in
testinum in p̃mis cum positione inflationis eius cuꝫ fa
cilitate: deinde clisterizet̕ ita ut perueniat enema ad locũ
lõginqũ applicatione facili. Et phlomia hic ẽ magis ne
cessaria: nã si fuerit apa non erit eius excusatio. ⁊ si fu
erit dolor fortis ex quo timeatur apostena: oportebit
incipere cum ea. Et ex hoc qñꝫ accidit separatio malo
rum hũoꝝ in corpore propter retentionem eoꝝ a dolor̃
ita ut feteat corpus. Et qñꝫ separantur humores mali
in corpore ⁊ difficilis fit exitus eoꝝ cum fluxu uentris.
Et est phlomia ex necessarijs. Et fricatio extremitatuꝫ
etiam est ex eis que prohibent materiam dolorem faciẽ
tem separando eam a profundo. Et forsitan est admini
stratio lubricatiuoꝝ declinantium ad caliditatem ⁊ mu
cilaginum calidaꝝ cum oleo de kerua iuuatiua in pluri
mis ileos nisi in colico apoſo ⁊ uehementis caliditatis.
Et silr̕ decoctio aneti cum sale ⁊ oleo decoctis cum
eo. Et silr̕ inunctio corporis cum oleo calefcõ. ⁊ curet̕
ille qui phlaticus est cuꝫ eis que dicta sunt in colica ex
ebibitis. ⁊ cũ eis que sunt sicut pilule de aloe ⁊ pilule d̕
serapino ⁊ pilule de picra ⁊ oĩa illa cum oleo de kerua
et clisteribus equalibus trahentibus ad inferiora. Et
uentosus curatur cum eis que sunt sicut illa que dicta
sunt illic ex ebibitis conferentibus ad uentositatem ⁊ cli
steribus ut ponatur clistere adiutoriuꝫ ei qd̕ bibitur ⁊
cum uentosis plibꝰ positis in s̃iorib us uẽtris. Et qñꝫ
necessarium est ut incidatur illud quod est coram do
lore. Et qñꝫ trahit̕ materia ad mirach. Et complona
lis ⁊ purus curantur cum eis que scis de permutatiõe
complõnis et eũone humoris secundum q̃ dictum est
in capitulo colice materialis. Et aposus calidus cũ eis
que sunt sicut ea que descripsimus in colica. Et aposus
frigidus curatur cum eis que sunt sicut illa que dicta st̕
in colica. Et conuenientius illoꝝ est potus olei de kerua
in aqua de radicibus et aqua casiefistule et relique cu
rõnes note ⁊ iteꝝ aneti ⁊ baccaꝝ lauri ⁊ se. lini ⁊ fẽugꝰ.
⁊ se. altee ⁊ se. maru oium ana auꝫ. i. radicuꝫ trium omni
um ana auꝫ. vij. ⁊ ficus. v. ⁊ seuestẽ. x. decoquãt̕ ⁊ dent̕
in potu cum oleo de kerua ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ. ⁊ cho
lericus curatur cum eis que sunt sicut illa quibus curã
tur reliqua que residua sunt de colica. Et ille qui fit ex
torsione curatur cuꝫ eis que dicta sunt in colica. Et q̃
fit ex ruptura etiam curat̕ cũ positione exiccatiui ad ex
pellendum. illud quod est in ruptura et oppilatione eꝰ.
Et ille qui ẽ ex oppilatione forti intestinoꝝ curat̕ cuꝫ
lubrificatis pinguibus ⁊ iuribus gallinaꝝ pinguiuꝫ ⁊
pulloꝝ ⁊ arietum quoꝝ iura pinguia sumãt̕ alessidabegi
zirebegi. Et proprie qñ ponunt̕ in eis anetum et radi
ces porri nabati ⁊ oleum amigdalinum. ⁊ administret̕
post illud clistere humidum lene subtilis caliditatis. Et
factus ex fece curatur i primis ũc clisteri leni: deiñ gra
datim peruenitur ad forte ⁊ succedit illi potus solutiuo
rum proprioꝝ feci ut deponat̕ illud quod remãsit. Et
in uenenosi curatione incipiatur a uomitu sicut cum aq̃
calida ⁊ oleo sisamino. ⁊ qñꝫ est necessarium ut ponat̕
in eo quod in potu datur uirtus turbit: aut se. rhaphãi.
Et post illud det̕ in potu tyriaca magna ⁊ albezar ⁊ q̃
sunt similia illis. ⁊ ponatur potus aque zuccari ⁊ cibus
ipsius iura pinguia. ¶ Et continuat̕ super eos uomitꝰ
⁊ non recipiunt cibum ⁊ sumant in potu medicamen
predictum in huiusmodi dispositione colice. Et qñꝫ re
tinet in eis ⁊ strare facit cibum in uentribus eoꝝ ut sũãt
panem infusum in aqua calida feruente: ⁊ eius qui acci
dit ex cibis ponticis ⁊ stipticis ⁊ uiscosis. Cura propi
qua est cure sui relatiui ex colica nisi quia magis iuuati
ua in eo sunt ea que bibuntur ⁊ sorbentur.

¶ C. xxxij. d̕ tãditate ascellatõis ⁊ uelocitate eꝰ.

Illud pendet: aut a cibo. ut sit stipticus aut põ
ticus grossus: aut uiscosus: aut sit lenis uisco
sus: aut ex uirtute. Nã si uirtꝰ expulsiua fuerit

fortis expellet: ⁊ si fuerit debilis non expellet. Et uirtus
lacertoꝝ uentris si fuerit fortis mundificabit: ⁊ si non ē
fortis non mundificat ⁊ retinet. ⁊ uirtus sensibilis inte
stinorum si est fortis indicat ascellationē ⁊ si non est for
tis non indicat. Et uirtus complonis nā fīa ⁊ calā ābe
retinent ⁊ tu cognoscis regimen ſ3 cognitiōē tuā cause.

C. L. xxxiij. d̄ mltitudie stercoris ⁊ paucitate eꝰ.

Ista duo pendent ex cibo qualitatiue ⁊ quātita
tiue et ex dispositione eiꝰ quod expellitur ad ex.
cibi nāq3 plimi humidi super quem bibitur: egō plima
ē ⁊ eius cōtrarij egō pauca. Et qn̄ cholera magnifice
expellitur ad epar minoratur egō ⁊ qn̄ non expellitur
multiplicatur: ⁊ tu cognoscis ex eis que preterita sunt
resistentiā duaꝝ spetierū eꝰ ſ3 tuā cognitōē3 cāe.

C. Tractatus. v. C. L. i. de ṽmibus.

Quum euadit mā ⁊ uestitur complone
necessaria ē rectificatio quā tolerāt
figure ⁊ forme ⁊ non prohibet eius
preparatō in complemēto nāli que
pertinet ei ex factore potente: ⁊ pro
pter hoc creati sunt uermes ⁊ musce
⁊ que cursu eorum currunt ex materijs putridis humi
dis. qm̄ ille materie qum rectificat illud quod tolerant
ut suscipiant de forma est aial uermiculare: aut muscale
nā illud melius est ꝙ ut ipse remaneant secūdū putrefa
ctioné purā. C. Et est cum hoc ꝙ ipsa saliūt s̄ putrefa
ctiōes separatas in mundo et cibatur eis propt̄ cōitatē
et assumunt eas ab habitationibus hominum ⁊ ab aere
continente eos. Et uermes quidē uentris sunt hꝰ gene
ris ⁊ non est eorū generatio ex omni humore: ipsi. n. n̄
generantur a cholera ru. n3 nigra: qm̄ una earu3 est ue
hementis caliditatis: quare non generatur ex ea uer
mis hūidus immo est contraria ɔploni eius: ⁊ altera
est fīa ⁊ sicca longiqua a proportionalitate aialꝭ. sāguini
uero custodia ē attributa et membra uehementer indi
gent eo ⁊ est proportionalis carni hominis ⁊ ossibꝰ eius
non uermi et non est ēt ex eis que effunditur ad intestia
et remanent in eis et generat̄ ex eis uermis. neq3 etiā fō
ma uermis et color eius significat ꝙ ipsa non fit ex mā
sanguinea: imo mā uermiu3 est phlā qn̄ calefit et putre
fit et multiplicatur in intestinis et remanet in eis. Et
tu quide3 scis res multitudinis generationis phlatis. s.
ex sacietate nuseatiua et comestis et debilitate digōnis
propter quācūq3 causā. s. ex complone mēbroru3 ⁊ fīa.
C. Et ex cibis que generāt ipsu3 sunt cibi lenes uisco
si: sicut triticu3 et faseoli et fabe ⁊ ex receptione pulueris
farine et comestiōe carnis crude: et lactis et olerū ⁊ fru
ctu3 humidorum et ablutione cum aqua ca. post cibu3
et sit3 balneatio pꝰ comestiōē et coitus post repletione3.

C. L. ij. de spetiebus uermiū q̄ sūt tres.

Longi et lati ⁊ rotūdi et lati sunt ascarides et pui.
Et non diuersificatur eoru3 generatio nisi ſm di
uersitatem eius ex quo generāt̄ et diuersitatem illius in
quo generatur. diuersitas aūt eius ex quo generātur: ē
qm̄ quidā eoꝝ generantur ab humiditate super quā nō
dominant̄ diuisio et separatio ex parte attractiōis epatis
⁊ ex p̄te uehemētie putrefactōis. Et q̄dā gn̄āt ab hūidita
te quā sepauit ⁊ miorauit ⁊ puā fecit attractio epatis ɔ
tinua ⁊ putrefactio ⁊ multitudo conturbationis fecis.
Et qn̄ generant̄ adiuuat ad hoc ut ipi remaneant par
ui ꝙ fex extrahit eos anteq̄ magnificentur propter uici
nitate3 eoꝝ ad exitum strictum. Et quidā generant̄ ab
humiditate inter duas humiditates media. Et illi qui
sunt ex humiditate in intestinis superioribus sunt propt̄
humiditatem dictam in primis. ⁊ qui sunt ex humidita
te in intestino recto sunt propter humiditatem dictam
secundo. Et qui sunt in monoculo et intestino colon sūt
propter humiditatem dictā 3°. ⁊ longi sunt propter pri
mā. Et qn̄3 perueniunt ad sūa3 que est ultra cubitu3 ⁊
rotundi ⁊ lati sunt propter tertiā q̄uis generentur etiā
in intestinis superioribus ⁊ proprie crossi ⁊ maximi eo
rū ⁊ fortasse non generantur nisi in colon ⁊ monoculo:
deinde sparguntur ex latere ad stōm ⁊ ex latere ad anū
⁊ parui sunt propter secūdā ⁊ isti lati ⁊ rotundi sunt. q.
gn̄ent̄ ex ipsis uiscositatibus fixis in superficie itestini
quas comprehendit pāniculus mucosus uelās eas. q.
ipsi generentur ex eo et in ipso putrefiant. Et de eis mi
nus nociui sunt parui qm̄ sunt parui ⁊ qm̄ sunt elonga
ti a principijs ⁊ qm̄ sunt apti ad expellendū cum fece
forti spissa: ueꝝ ipsi si magnificantur et accidat eis ut re
maneant spatio aliquantulo ⁊ magnificantur in eo tunc
sunt deteriores omnibus: qm̄ ipsi sūt ex deteriori mate
ria: deinde longi: nam ipsi non sunt in malitia latoꝝ qm̄
materia eoꝝ. s. latoꝝ est uehementioris putrefactionis
⁊ lati ⁊ parui plimi exitus sunt ex ano propter uicinita
te3 ani ⁊ debilitatem: quare nō possunt figi in intestino
fixione longoꝝ. Et sicut longi sunt uehementioris fixio
nis sic parui sunt uehementioris expulsionis. Et qum
habētibus uermes adest fe. accidentia sunt fortia ⁊ ma
ligna qm̄ fe. consumit cibum eoꝝ: quare mouentur ad q̄
rendum ipsum ⁊ figuntur ī intestinis. ⁊ qm̄ fe. nocet eis
in substantia ipsoꝝ ⁊ affligit eos. Et qn̄3 fe. addit in mā
eoꝝ putrefactionē ⁊ acuitatem ⁊ afflictione3. Et quo
niā cholera qu3 effunditur ad eos in febre ledit eos. qū
ergo iuoluuntur in intestinis et mordicant ea nocent ue
hementer. Et iam retulerunt quidam ꝙ uiderunt eos
perforasse uentrem et exiuisse ex eo ⁊ illud apud me
maximum est. Et propter hoc eleuantur ex eis uapoīs
mali ad cerebru3 ⁊ nocēt ei ⁊ qn̄3 est retentio eoꝝ in in
testinis ⁊ quod ipsi faciunt accidere putrefactionem cā
fe. Et non est eoꝝ dispositio in hoc ꝙ ꝑ ipsos sit iuuam̄
tū in mundificatione intestinoꝝ iuuamentum quod fit ꝑ
uermes ⁊ similia eoꝝ in mundificatione putrefactionis
mundi: qm̄ in intestinis est mundatorium expulsiuū ex
natura. ⁊ qm̄ proportio eius quod generat̄ ex istis pu
trefactionibus in intestinis superfluentibus ab expulsio
ne nature maior est proportione uermiū ⁊ similium ad
aerem mundi et terrā eius. ⁊ qm̄ ex istis generātur no
cumenta alia quoꝝ operationes sunt ex proportiōe eoꝝ
indigentium cibo et ex contrarietate motus eoꝝ. ⁊ ex hº
quod faciūt accidere colicam. ⁊ ex contrarietate quali
tatis super quā figitur complō corporis ⁊ alijs. Et qn̄3
gērantur propter uermes ⁊ serpentes epilepsia ⁊ coli
ca. Et qn̄3 generatur fames canina propterea quia ue
hement̄ rapiunt cibum. Et qn̄3 generāt bolismū ⁊ ca
sum uirtutis oris stōi propter eleuationem suā ad ipsū
⁊ quia infrigidant ipsum. Et qn̄3 sequitur utrasq3 dispo
sitiones tremor cordis maximꝰ ⁊ plimū generāt̄ in eta
te infantie ⁊ pubertatis ⁊ in fine adolescentie. Et asca
rides secundum plimum generantur in eis qui sepant̄
ab etate infantie. Sed rotundoꝝ plurimū est in infanti
bus deinde in adolescentibus et minoratur in senibus qū
tū illud totum sit. ⁊ ipsi quide3 generātur in autūno pli
mū q̄ in reliquis temporibus propter premissionem assū
ptionis fructuū ⁊ similiū ⁊ putrefactioné. ⁊ ipsi ɔmouēt̄
in sero ⁊ plurimum in hora somni. ⁊ labor quidem et

exercitium uehemens qñqȝ solutione educit uermes. Et
qum egrediuntur uermes habentium febres acutas ui
ui non sunt uehementis malitie nam significant sanitatē
uirtutis ꝛ potentiam expulsionis ꝛ proprie post declia
tionem ꝛ si egrediunt mortui sunt signū malū. Et ad sū
mū eoꝝ exitus in febribus cum egestione non est signifi
catio bona: ꝛ proprie ante declinationem. ueꝝ in disposi
tione febris est melior. Uerum eoꝝ exitus non indis
positione fe. cum eis est sanguis est malus ꝛ indicat no
cumentum in corpore ꝛ in intestinis sed eoꝝ exitus cuȝ
uomitu significat humores malos i stō.

¶ C. iij. de signis.

Signa quidem cōia sunt cursus saliue ꝛ humidi
tas labiorū in nocte ꝛ eorū exiccatio idie ꝓpte
rea ꝙ caliditas expandit in die ꝛ coarctatur i nocte.
qum ergo caliditas attrahit humiditas cum ea: quare
uermes incurrunt famē ꝛ attrahunt a stō: quare exic
catur superficies continua ei ex superficie oris ꝛ labij ꝛ
adiuuat euȝ ad exiccandum labiuȝ aer exterior: qr labo
rat infirmus in humectādo labiū suū cū lingua sua. Et
qñȝ accidit habentibꝰ uermes rixa ꝛ horribilitas locu
tionis ꝛ. q. ipse sit in forma irati malorum morum. Et
qñȝ perducūt ad alienationē propter illud quod eleua
tur de uaporibus mal. ꝛ accidunt eis accidentia kara
bitus: nisi ꝙ non colligunt pilos ꝛ non patiuntur sodā
ꝛ non patiūtur tinitum auris. Et accidit eis stridor dē
tium ꝛ proprie in nocte. ¶ Et sunt in plibus horis. q.
masticent aliquid et. q. appetunt extrahere linguā. Et
accidunt eis saltus in somno et tremor ꝛ clamor in ipso
ꝛ agitatio forme ꝛ ira aduersus illuȝ qui euigilat eos. ꝛ
accidunt eis super cibum nausea ꝛ tristitia ꝛ intersecat
uox eoꝝ ꝛ debilitatur pulsus ipsoꝝ ꝛ apud comestiōeȝ
est. q. prostratus ꝛ est eoꝝ egō ut plurimuȝ dura. Casus
autem appetitus ꝛ eius uehementia est ſm ꝙ diximus
in caº causarum. Et qñȝ accidit eis sitis cū q̄ nō satiant
ꝛ similit qñȝ accidunt eis egritudines quas diximus il
lic. Et qñ fortes fiunt dolor et egritudo cadūt aut spas
mantur aut torquent ac si essent epileptici. ꝛ qñȝ acci
dit eis in hꝰi hora ut euomant eos ꝛ diuersificantur co
lores eoꝝ ꝛ color oculoꝝ ipsoꝝ. ꝛ qñȝ remouet color
facierum eoꝝ ꝛ oculoꝝ ipsorū: ꝛ qñȝ redit: ꝛ qñȝ iflāt
aut tūescunt: aut tendunt uentres eorū: sicut hydropico
rum et quasi non sunt uentres eorum nisi hydropico
rum. Et qñȝ apant testiculi eorū ꝛ emittunt sudorē fri
gidū cum fetore uehementi. ¶ De signis āt distinctio
nis eorū quedaȝ sunt cōis distinctionis ꝛ est exitus illiꝰ
spetiei ex egressione. i. ano deinde longos significant cō
motio oris stōi ꝛ mordicatio ipsius cuȝ punctione eius
quod sequit ipsum ꝛ difficultas transglutiendi ꝛ casus
appetitus ſm plurimum ꝛ nocumētū ex cibo ꝛ lubrici
tas. ꝛ qñȝ nocēt pulmoni ꝛ cordi per uicinitatem suam
et qñȝ accidunt tussis sicca ꝛ tremor cordis ꝛ diuersitas
pulsus ꝛ sunt somnꝰ et exiccatio non secūdū ordinē ꝛ est
pigritia et accidunt pruritus ꝛ intuitus ꝛ palpitatio ꝛ
aptio ocli: īmo decliat ad clausionē oculi. ꝛ accidit ocu
lis eorū ut rubeant qñȝ: deinde alia uice obfuscentur. ꝛ
qñȝ tenduntur uentres eoꝝ et fiunt sicut hydropici. Et
qñȝ accidit eis fluxꝰ uentris. cuȝ latis autem et rotūdis
appetitus secūdum plurimum multiplicatur quoniam
secundum plurimum elongantur a stōacho quare non
nocent in eo ꝛ rapiunt cibum ꝛ mouentur in tēpore fa
mis motu nocente debilitante uirtutē ꝛ mollificante in
cidente in eo quod sequit umbilicū. paruos aūt signifi
cat pruritus ani ꝛ inseparabilitas cōmotionis apud ipȝ
Et qñȝ adeo fit fortis donec accidit sincopis ꝛ inuenit
habens eos qū aggregātur in intestino suo grauitatem
sub hypocōdrijs suis ꝛ dorso. Et ex eis que conferunt
istis hominibus est ut sorbeant aliq̄d aceti in tēpore sōni

¶ C. iiij. de cura.

Intentio que attendit in curationibus uermi
um est ut prohibeantur a materia generante
eos ex cōestis predictis: ꝛ ut mundificet phl'a
aggregatum in intestinis ex quo generāt ꝛ ut interficiā
tur cum medicinis que sunt uenena in comparatione ꝛ
sīt amari saporis de q̄bꝰ quedā sūt cal'e ꝛ quedā fr'e q̄s
dicemꝰ: ꝛ medicine que opāt cū ꝓꝓetate: deiñ fluxu uē
tris educantur pꝰ interfectōeȝ qū ñ expellit eos nā ꝑse.
Nō. n. oȝ ut ꝓlonget eoꝝ statio i uētre pꝰ mortē et exic
cationē ꝛ inferat uapor eorum nocumētū uenenosuȝ.
¶ Et me' q̄ꝺ cal'e ad gradū ꝑueniētes tertiū sīt ꝯueniē
tiores in regimine eoꝝ hora oi nisi illic fit fe. aut apata
mari ei cal'i ꝯpl'o ꝯ̈ria ē eis cū cal'itate ꝛ est ꝯ̈ria cū q̄lita
te ill' ꝛ q̄ ipi magis diligūt. sīt unctuosū ꝛ dl'ce. Et inueni
tur ex ebibitis et enematibꝰ que aggregāt ꝓꝓetates tres.
¶ Suppositoria uero melius ē ut ipa extrahāt ꝙ ut
ipsa interficiāt: nisi quod in recto ē ex paruis ᷣmibꝰ. Quī
ꝗ. n. fiunt ex genere unctuosi dulcis ut trahat ab ipsa
uermis ꝑpea qr diligunt ea ꝛ egrediunt cū eis q̄ extra
hunt. Et meliꝰ q̄ꝺ curātur cū ebibitis hora uacuitatis
uentris. ¶ Et qū mittunt uenena interficiētia eos i la
cte ꝛ in fauū mellis et similibꝰ sīt ipsi ad sūmendū ex eo
diligentes magis et est illꝺ magis interficiens eos. Et
qñȝ sūit in potu hñs ᷣmes: sicut lac duobꝰ diebus: deiñ
potat in die tertio in lacte medicinā interficientē eos.
Et qñȝ sugit ante eā fauū mellis. Q̄ūqȝ inuenit odorē
eꝰ ꝑuenit ad sugendū illud q̄ꝺ deponitur ad ipsū. Et qñ
sequūt illꝺ me' sīt magis interficientes eos. ¶ Et qñ tu ad
mistras medicinas uenenosas interficientes tūc melius ē
ut linias stōm cū stipticis et ꝓꝓe in q̄bꝰ ē ᷣtꝰ interfectia
ᷣmiū sicut sumach ꝛ hypoq̄stidos ꝛ acatia dissoluta in
uino. Et silr capparis ꝛ anetū in uino. Et si ñ tolerant
stipticitateȝ hoꝝ tūc lutū sigillatū in uino. Et qū bibūt
me' facientes ad ᷣmes tūc oportebit ut stringātur nares
uehemēt et mltiplicet extractio anhelitꝰ ꝛ intromissio eꝰ
ꝗtū poss'e ē: nā rectiꝰ ē ut ñ ꝑmisceat cū anhelitu aliq̄d ꝺ
odore eaꝝ. ¶ Et ꝺ curōne ꝯtinua cū curōne ᷣmiū ē re
ctificatio appetitꝰ qū cadit. Et qñȝ inueit in ēpl'is ꝛ eis
q̄ bibūt q̄ꝺ aggregat ad ꝯfortatōnē appetitꝰ ꝛ iterfectio
nem ꝛ extractionē eoꝝ: sicut aloes cū apsinthio ebibitis
pilulis factis ex eis: ꝛ epithimate facto ex eis: ꝛ silr cuȝ
robub acetosis ¶ Et qñȝ aggregat cū ᷣmibꝰ fluxꝰ uen
tris: qr necessariuȝ ē ut interficiant tm̄: motꝰ nāqȝ extra
hit eos ꝛ qñȝ exigit dispō ut interficiāt cū stipticis ama
ris ut aggregēt mors eoꝝ ꝛ retentō nature. s. qñ aggre
gātur uermes ꝛ fluxus uentris et timet casus appetitꝰ
Et ēpl'entur cuȝ ēpl'is stipticis in q̄bꝰ ē interfectio aliq̄ ᷣ
miuȝ: ꝛ non deijciunt ᷣtutē: deiñ ipsi egrediūtur pꝰ illud
aut per expulsioneȝ nature: aut ꝑ meam: aut supposito
ria. ꝛ qñȝ sunt cū eis apata in uisceribus ꝛ est necessariū
regimē subtile. Et me' q̄ interficiunt ascarides fortiores
sīt eis q̄ interficiūt longos ꝛ ille que interficiunt ascarides
ꝛ rotundos interficiunt ēt longos ꝛ cā in hº ē ꝙ ascari
des sunt remotiores ab eis que bibunt ꝛ sunt magis sub
mersi in humiditatibus ꝯuenientibus eis: ꝛ qñȝ sunt i ci
sti. Et qm̄ ipsi generati sīt a mā crossa ꝛ crossiore ꝛ spissi
ore ꝛ ꝓpinq̄ore ad ꝯpl'onē cal'aȝ ꝛ magis simili ei q̄ꝺ est

uenenuz: q̄ᷓ n̄ patiť a ſuo ſimili dū nō ſ͛ẜfluat.

¶ C. v. de medicinis calidis interficientibus uermes ⁊ proprie longos

Singulares quidem ſunt ſicut praſſium ⁊ cor
dūeni de q̇b⁹ ſūať auī. i. Et ſceba ⁊ lupi ama
ri ⁊ caſia ⁊ calamentum ⁊ ſuccus eius ⁊ gra
na aldemeſt ⁊ coſtus amarus et epithymū et cartamū
et menta et cambil ⁊ cyminū et camepitheos et centau
rea et pullegium et alleum proprie. ¶ Et qn̄ʒ iterficit
aſcarideſ ſem̄ feniculi et myrt⁹ et origanum et ſauſel et
apſinthium et ſem̄ cauliuʒ et cortices algarab et radix
enule exiccata de qua bibantur. ℥ iij. et cyminum aſſatū
et abrotanum et aniſū et ſemē apij et naſturtium forte ē
in ca°ſuo et nigella et ſemen atriplic. ſolutione educit eoſ
cū mortificatione. et ſilr̄ uolubilis et polypodiuʒ et me
lius quo educitur fluxu uentris poſt mortificationeʒ eſt
aloes. et qn̄ hō bibit de oleo potiōnē et ſuperfluit quan
titateʒ que poſſibilis eſt in bibendo ipſum interficit eos
et extrahit ipſos et proprie oleum ōphacinū et ipſum i
terficit latos etiā et interficit propter ſuā amaritudineʒ
et extrahit propter uiſcoſitateʒ ſui. Quod ſi non fuerit
poſ̄e bibeť ipſum uice una bibat ipſuʒ utendo potu p⁹
potū ſumendo ex eo cochliaria duo. Et ſilr̄ grana nil in
terficiunt ſerpentes extrahendo eos. et qn̄ʒ ꝯferunt i la
tis. De compoſitis uero que interficiunt eos. ſunt que
ſunt ſicut tyriaca magna. Et ille que aggregant interfe
ctionem et extractioneʒ ſunt ſicut hiera picra. Et ſicut
ſi ſumatur ſceba et abſinthium amboꝝ ana. ʒ. i. et tertia
pulpe collo. ʒ. i. et quarta et ſalis indi danic. i. et ſumať i
potu. Et qn̄ʒ interficit eos potare cyminū et nitrum me
diati et fenugreci pondus duoꝝ auī. et iterū nitri pipis
cordumeni partes eq̄les et doſis ei⁹ ſit uſq; ad. ʒ. i. et. ſ.
Et iteꝝ piper et grana lauri cyminum indū maſtix con
ficiantur cum melle ⁊ ſit doſis eius in mane cochliariū
i. ⁊ in hora dormiendi tantundē aut enule ⁊ ſceba ⁊ pi
peris ⁊ ſiraſi partes equaleſ ſumanť i potu ex. ʒ. i. ⁊. ſ.
uſq; ad. iij. ʒ. Et pilule de apſinthio educunt longos la
ti aūt indigent fortiori. hoc.

¶ C. vi. de medicinis q̄ magis ꝓ̇pe ſ͛ aſcaridū.

Sunt kitrā admiſtratū i cliſterib⁹ et epithiatib⁹
⁊ alſiraos ⁊ medulla e⁹ ⁊ alſirai ⁊ coſtus ama
rus ⁊ cortex radicis mori et ſuccus eius et cā
bil ⁊ pulpa collo. ⁊ aloes ⁊ alſiniar mirabile ē in latis
⁊ cortex albelēgi ex arboribus ⁊ exiſtio ꝙ eſt ſpeties ſi
dre ⁊ aliʒ darachat ¶ Et ex eis que extrahūt uermes
ſine nocumento eſt ut bibanť. ʒ. iij. ſucci enule recentis
eſt enim mirabile ualde. Et antiqui quidē dixerūt ꝙ ire
os extrahit aſcarides. Et ex medicinis mirabilis in oī
bus ſpetiebus uermium ſunt pili aīalis nominati alcaſi
Et alcalcadis eſt ex eis que interficiunt eos cum iuua
mento ſi fuerit illic fluxus uētriſ. Et iā diximus ad eos
in antidotario decoctioneʒ eius et centauree. Et iteꝝ bi
bat lac mulctū tribus diebus in mane ⁊ tenet ſup ipſū
aleſſidabegi: deinde ſumātur. vi. auī. abrungi. ⁊. iij. ʒ. ſi
racaſi ⁊. iij. cambil ⁊ terātur ⁊ ſoluātur in aceto acetoſo
aut in ſirupo ⁊ maſticet aliquid de fauo mellis ut egre
diantur uermes deinde bibatur ex eo quātitas quā ne
ceſſariam faciunt exiſtimatio et experimentum. Meᵈ āt
frigide ⁊ pauce caliditatis ſunt ſicut ſemen coriandri qū
bibiť tribus diebus cū rob ⁊ ſemē apij: eſt ei forte ualde
interficiens omnem uermem ⁊ ſumat cum ſirupo aceto
ſo: aut lacte acetoſo: aut bibatur decoctio eius ⁊ ſauſel
⁊ folia perſici ⁊ ſuccus eoꝝ ⁊ ſpina egyptiaca ⁊ ſūt abſq;
plurima caliditate ⁊ rubus et decoctio corticis arboriſ
granati acetoſi et muzi decoquāť in aqua nocte tota: de
inde coleť ⁊ bibatur ⁊ ſilr̄ aqua in qua decoquitur ra
dix eius ⁊ ſuccus arnogloſſe conuenit ei qui hʒ uermes
⁊ fluxus uentriſ ſiľ aut arnogloſſa ſicca. ⁊ iterū ſumach
diſſolutum in aqua eſt mirabile et hypoq̇ſtidos ⁊ lutū ſi
gillatum cum uino ſ͛ ēt mirabilia. ⁊ magra mirabilis ē
etiā. ⁊ ſemē portulace qum ex eo multum ſumitur inter
ficit eos et ſilr̄ endiuia amara et lactuca amara ⁊ apiuʒ
aceto conditū. ⁊ dī ꝙ melon interficit eos ⁊ ſolutione e
ducit ipſos. ⁊ tribuli propinqui ſūt iſtis medicinis ⁊ cō
ſequitur ex uirtute haꝝ ꝙ ipſe extrahūt latos ēt. ⁊ illa
que ſunt ſicut ſemen ſalic. ⁊ ſuccus perſici ⁊ coriandrū
⁊ endiuia amara ⁊ poliū ⁊ reliqua. Et iſta bibūtur aut
cū lacte abſq; butyro aut cuʒ aqua caľa aut ſir°acetoſo.

¶ C. vij. de regimine uermiuʒ ꝑuoꝝ.

Quandoq; iterficiunt eos ſuppoſitō ſaľ ⁊ cliſte
rizatio cū aqua calida ⁊ eradicant materiā eo
ruʒ: ⁊ fortius hoc eſt cliſtere in quo recipiunť
centaurea cartamuʒ iſopus rubea ⁊ pulpa collo. quõ
adminiſtretur calidū. ⁊ fortius illo eſt ſuppoſitoriuʒ de
alkitrā ⁊ cliſtere cum eo ⁊ proprie cum oleo de chryſo
milis amaro: aut medulla ꝑſicoꝝ amara ⁊ ſint iā ꝯcocte
in ipſo medicine interficientes: ⁊ qn̄ʒ cliſterizať ēt cū ki
trā. Et ex eis q̇b⁹ fit ſuppoſitorium ſūt hartanita ⁊ bu
chormarien ⁊ cortices radicis ſceba. Et ex eis que col
ligunt hos ꝑuos eſt ut mittatur in anum caro pinguis
ſalita ⁊ ſit iaʒ ſuper eā ligata fimbria fili. ¶ Ipſi naʒ ag
greganť ſuꝑ eā ꝑpea quia diligunt eā deinde extrahať
p⁹ expectationē hore unius ſuꝑ eā qn̄ poſ̄e ē ⁊ extraha
tur et itereť uſq;° mūdificeť.

¶ C. viij. de cliſterib⁹ acutis interficientibus uermes.

Cliſterizēť cum decoctionibus medicinaꝝ ꝓ
dictaꝝ ad eos et qn̄ʒ ponunť in eis ſolutiua ſicͭ
pulpa collo. ⁊ turbit ⁊ aloes. ⁊ cucu. aſi. ſecū
dū uirtutem et horam. Et eſt conueniens ut adminiſtreť
in cliſteribus eoꝝ alkitrā nam ꝯfert iuuamētū maxiᵐ. ⁊
cuſtodiať tunc anus ne proueniat tenaſmō cum ſuppo
ſitorijs facientib⁹ ad tenaſmō ⁊ ſtōus ut nō debiliteť cū
potibus ⁊ empľis facientibus ad ſtōm. Et iā ſciuiſti oia
illa. Et qn̄ʒ ꝯfert cliſtere cū aquis ſalſis ⁊ aquis ſalitis
cū nitro ⁊ ſimilib⁹ ⁊ proprie cū kitran. Et qn̄q; ponūť
in cliſteribus eoꝝ ſuccus folioꝝ perſici ⁊ decoctio radi
cū mori ⁊ corticū granatoꝝ ⁊ proprie qū fuerit caľitas

¶ C. ix. de empľis habentium uermes.

Empľa ēt aſſumūť ex medicinis ſimilibus iſtiſ
⁊ confortantur cum eis que ſunt ſicut pulpa
collo. ⁊ fel uaccinum ⁊ ſuccus cucu. aſi. ⁊ cuʒ
eiſ que ſunt ſicut kitran ⁊ aloes. Et qn̄q; fit empľm cū
aloe ⁊ apſinthio: aut cum aloe ⁊ rob cydōioꝝ ⁊ rob ma
loꝝ ⁊ interficit et rumpit appetitū. ⁊ qn̄ aggregāť oia eſt
rectius: ēpľm bonū terať nigella cū aq̄ collo. humide:
aut decoctione pulpe eius ⁊ liniať ſuper uentrē ⁊ ſumē.
Et dī ꝙ medulla cerui qn̄ empľať cū ea umbilicus cō
fert ad illud. ⁊ ſilr̄ olea medicinaꝝ predictaꝝ qū eis lini
tur iuuāt ⁊ olū cāemillinū ⁊ apſinthiū ꝓ̇pe.

¶ C. x. de cibatione eoꝝ.

Cibus q̇ȯ q̄ neceſſarius eſt eis ſ͛ʒ oppoſitiōeʒ
cāe: oꝫ ut ſic calidus ⁊ ſiccus in quo nō ſit ui
ſcoſitas ⁊ ſit in eo abſterſio ex eis q̄ abſtergūt
eos et attrahunt ipſos ⁊ egrediuntur in cibis eoꝝ aqua
ciceris ⁊ folia caulis ⁊ carnes colūbaꝝ etiā ſunt iuuatie
eis: ⁊ potus aque ſalſe ꝯfert eis omnibus. Et qū ſunt

fluxus uentris ⁊ caliditas cibamus cum sorbitionibus acetosis cum sumach factis qm̃ est interficiens restrictiuum. ⁊ silr aqua granatoruʒ acetosoꝝ. Et qñ debilitat fluxus uentris necessaria sunt que nutriunt cum fortitudine. Quod si non digerant ponant ex genere sorbitionum ⁊ aquaꝝ carnium. Hora aũt ⁊ ordo sunt: qm̃ oꝫ ut ipsi non egeant cibo ⁊ mordicent stõm ⁊ fortasse faciunt cadere uirtutem appetitiuã: immo cibent ante motum eoꝝ in hora quietis ⁊ ut separet cibus eoꝝ cibent cibo pauco. Et qñ alleuiat fluxus administret sup uẽtrem empl'a stiptica ex eis que scis uelꝫ in habentibus paruos uermes melius est ut eoꝝ cibi sint ex gẽre illoꝝ qui sunt boni chimi et uelocis digõnis: nã uirtus eoruʒ ſm semitã oppositionis non peruenit ad eos omnino. ⁊ qñ sunt boni chimi omnino minorat chimus corrupt⁹ qui ẽ mã eoꝝ.

¶ C. xi. ꝺ cura casus ⁊ ꝓiectiõis ſ; uẽtrẽ.

Rectius in omnibus illis est ut extrahat san. si possibile est detur in potu post illꝺ turis ⁊ san. dra. ⁊ luti armeni ⁊ karabe omnium ana. ʒ. i. cũ triplicato subtili. Et si fuerit sputum san. aut fluxus eius per anũ: aut uomitus ipsius ponatur in ipsa kirat. i. opij. et post hoc oꝫ ut tu consideres illud quod dixim⁹ in ca° ꝺ ꝓstratõib⁹ in li° q̇ est post istũ.

¶ Fen. xvij^a. de egritudinibus ani et ẽ tractatus unus.

¶ C. i. sermõis vlis de egritudinib⁹ ani.

Scias ꝙ egritudines ani sunt difficiles ad sanandum propter ea que aggregantur i eo: qm̃ est callis et quia est in uersum penetrãs ab inferiori usq; ad superius et qꝛ est uehementis sensus. et quia est positus in inferiori. Quia ergo ẽ callis peruenit ad eum fex in omni hora et mouet ipsuʒ et addit in dolore e⁹ et diuuit eũ a q̇ete cũ qua complet receptio iuuamenti medicinaꝝ et non põt nã facere rectificationem. Et quia est inuersus difficilis fit adherentia medicinarum ad ipsum. et qm̃ est uehementis sensus multiplicat dolor eius et multitudo doloris attrahit. et qm̃ est positus in inferiori facilis fit descensus superfluitatuʒ ad ipsum et proprie qñ obedit ad receptionem eaꝝ debilitas que est cum eo ex nocumento quod est i ipso ex hemorroidibus.

¶ C. ij. de hemorroidibus.

Scias ꝙ multotiens existimat aliquis ꝙ habeat hemorroides ⁊ non habet nisi ulcera in recto et in eis que sunt supra ipsum oꝫ ergo ut consideret illud. Et hemorroides quidẽ diuiduntur per speties diuisionis famose in uerrucales et sunt deteriores eaꝝ: et in uueas: et in morales: ⁊ uerrucales sũt similes uerrucis paruis. Et vuee sunt late rotunde purpurei coloris: aut ad purpureitatẽ decliues: ⁊ morales sunt molles sanguinee. Et sunt de hemorroidibus hemorroides que sunt: q. uesice. Et diuiduntur hemorroides diuisione alia in exterius natas ⁊ profundas ⁊ sũt deteriores earum ⁊ proprie ille que tendunt ad parteʒ uirge: qñꝫ. n. stringunt urinam cum aꝑatione. ⁊ nate exterius apparentes sunt une trium. De profundis autẽ quedam sunt sanguinee ⁊ quedã sunt non sanguinee. ⁊ diuiduntur hemorroides in apertas fluentes ⁊ currit qñꝫ res plurima propter apertionem uenarũ plurimarũ. ⁊ in surdas cecas de quibus nil currrit ⁊ plurimuʒ quidem generantur hemorroides ex mel'a et san. mel'aco ⁊ parum generantur a phl'ate. ⁊ qum generantur ab eo generantur. q. ipse sint uesice. ⁊. q. ipse sit uesice uentrium piscium. ⁊ uerrucales sunt propinquiores ad h° ut fiant mel'a ⁊ morales ad sanguinem ⁊ uue inter istas et illas. ⁊ non est possibile ut accidant hemorroides nisi aperiantur orificia uenarum i ano secũdũ ꝙ dixit. G. ⁊ propter hoc multiplicantur cũ uento austrino ⁊ in; regione austrina. Et non oꝫ ꝙ in hemorroidibus apertis curentibus san. fluxus retineat: donec perueniat ad debilitatem ⁊ mollificationem genuũ ⁊ comprehensionem sincopis ⁊ uideat san. non niger: et melius est ut extrahatur paulatim et non subito. Et qñ in mulieribus decliat san. hemorroidarum ad matricem et egreditur in menstruis iuuantur eo. Et oꝫ ut fiat etiam illud arte et prouocentur menstrua earum. Et plimis quidem habentibus hemorroidas adest color proprius eis et est citrinitas declinans ad uiriditatem ⁊ multotiens accidit habẽtibus hemorroidas fluxus san. narium et remouẽtur hemorroides.

¶ C. iij. de cura.

Oportet ut i inceptione rectificet corpus et euacuet san. malus ita ut phl'omet saphena ⁊ uena que est a posteriori parte calcanei ⁊ uẽa almabit est fortior utrisq; eaꝝ ⁊ uentosatio eius quod est inter utrasq; spatulas cõfert ad eas ⁊ ad humores melãcholicos. ⁊ curet epar aut splen si oportuerit propter societatem eius quod generatur ex eo de san. malo. Amplius si non fuerit dolor nꝫ aꝑa nꝫ inflatio nõ erit tunc plurima necessitas curõnis eaꝝ: nã eaꝝ curatio qñꝫ perducit ad fistulam ⁊ ad ragadias. Amplius studium intẽdat in lenificatione nature ut nõ noceat durities fecis ano ⁊ magnificet labor. Et melius ẽ ut fit illud cũ solutiuis ⁊ lenitiuis que sunt ex medicinis ex q̇b⁹ iuuamentũ affert hemorroidibus sicut pilule de bdellio ⁊ pilule ꝺ alfeluzabaragi ⁊ pilule amalei ⁊ pilule quas dicam. Et oꝫ ut studium impendatur in aperiendo surdas ⁊ faciendo ut currat sanguis ex eis q̃tũ poſſe ẽ usq;° debilitet ⁊ egrediat san. rube⁹ clarus in quo non sit nigredo: Quod si non sufficit sit regimen eius cum incisiõe hemorroidaꝝ ⁊ deiectione eaꝝ incidendo: aut exiccando eas: aut adurẽdo ipsas cum eis que faciunt illud. Et scias ꝙ in sanguine qui currit ab hemorroidibus ⁊ ex ano est securitas ab herpete estiomeõ et maia ⁊ mel'a ⁊ epilepsia melancholica ⁊ herisipila: ⁊ ab illis que sunt sicut milium ⁊ cancro ⁊ excoriatione ⁊ scabie ⁊ glabrie ⁊ lepra ⁊ pleuresi ⁊ ꝑipneumõia ⁊ phrenesi. Et qñ retinet san. ex eis consuetus timet aliqua haꝝ egritudinuʒ ⁊ timetur hydropisis propter illud quod accidit in epate de aꝑate malo ⁊ duro ⁊ corruptione compl'onis ⁊ retimet pthisis et dolores pulmonis propter expulsiõem san. mali ad ipsuʒ et qñ cursus facit accidere sincopi sũatur sauic ordei cum spodio et luto et det in potu ex calido paulatim. Et medicine quidem que ad hemorroidas conueniunt alie sunt aperientes eas: alie consolidantes et alie sunt constringentes san. et alie sunt incidentes eum: et alie sunt sedatiue doloris. Et sunt: aut que bibuntur: aut suppositoria: aut epithimata et empl'a: et linimẽta: aut pl'ueres aut suffumigationes: aut aque in quibus sedatur dolor: aut restrictiua. et omnia illa: aut sunt singularia: aut composita. Et scias ꝙ pilulaꝝ de bdellio iuuamentum in hemorroidibus habentibus periodos apparens est eis. et non sunt multi iuuamenti in eis q̄ sunt fixe non habentes periodos. Et qñ aggregantur ragadie et aꝑa curet in primis aꝑa deĩn hemorroides.

Et oleum de chrysomilis in quo resolutuꝫ est bdelliuꝫ valꝫ ad hemorroidas ⁊ ragadias.

C. iiij. de regimine incisionis hemorroidarum et adustionis earum.

Cāsus hemorroidaꝝ qn̄ꝫ fit cum incisione: et qn̄ꝫ fit cū medicis acutis. Qū gꝰsꝛ hemorroides plures numero non oꝫ ut incidatꝛ ōes simlꝛ immo oꝫ ut audiatur preceptum. Hip. ⁊ dimittatꝛ uena ex eis deinde curentꝛ imo rectius est ut curentur incidēdo unā post unā ⁊ toleratꝛ illud ⁊ in fine rei dimittatur una ex qua currat san. corruptus cuius exitus ex ea cōsuetus est in nā. Et illud incisum si fuerit apparens erit eius regimen facilius. ⁊ si fuerit profundū erit regimen ipsius difficilius: nam rectius est ut ligetꝛ radix eꝰ cū filo sete: aut lino aut pilo forti ⁊ dimittatꝛ tunc si cederit per illud bene erit: ⁊ si non experiantꝛ supeꝛ illud meꝫ icisiue ⁊ si nō incidatꝛ. profunda uero indiget ut extrahatꝛ deinꝫ incidatur. ¶ Extractio quidem qn̄ꝫ fit cum instrumēto sicut fit uentosatio cuꝫ igne. Et quocūꝫ mō fit pōatꝛ sꝫ anum donec egrediatꝛ: deinde retineatꝛ cum instrumēto extractionis: ⁊ si non timetꝛ uelocitas reditionis dimittatur uentosa una hora donec apetꝛ locus ⁊ non redeat ⁊ qn̄ꝫ ligatꝛ uelocitꝛ cū filo ligatiōe apāte ⁊ remāet hēorrois exteriꝰ. Et qn̄ꝫ fit cū medicis extrahētibꝰ sicut ut sumatur succus centauree ⁊ aneti humidi ⁊ staphisagria ⁊ conficiantur illa omnia cum melle ⁊ liniatur cū eis anus ⁊ supponantꝛ in melle. ipsa. n. commouent egōnem ⁊ perducūt ad hoc ut appareat anus ⁊ faciant ipsū exire. Et admistretꝛ nitrum et fel tauri aut administrētur piper et nitrum: aut aggregetꝛ ad illud quod est ex illis succus buchormariē: aut staphisagrie. Et ex bonis est phlomia basilice ante incisionē ⁊ ligatiōeꝫ. Et qū uoluerit abscindere retineat illud quod abscindit ex eo quod apparet: aut quod factum est apparens cum instrōo extrahendi. ⁊ trahat ipsuꝫ ad se ipsuꝫ: deinde incidat illud ex radice ipsius cum acutiore re ⁊ penetrabiliore re. Et nō oꝫ ut pertranseat radicem eius et incidat aliquid ex eo quod est infra ipsuꝫ ⁊ perducat ad nocumenta ⁊ apata magna. ¶ Et qn̄ꝫ perducit ad malitiaꝫ ⁊ difficultatē ⁊ dimittatur san. fluere usqꝫ timeatur debilitas: deinde retineatꝛ san. cum restrictiuis que dicemus. Et si non fluat san. multiplicetꝛ phlomia ex basilica. Quod si toleretur ut sanguis educatꝛ cum aperitiuis predictis ⁊ fluat san. ex eis erit rectum: ⁊ si non timeatur casus uirtutis ex dolore in eo sufficit in hoc quod ē sicut succus cepe ⁊ si uoluerit ut audeat liget paruā ex radice sua et magnā ex medietate sua: aut secundum diuisōeꝫ aliā et succus currat ut nō apetꝛ et doleat. Et illud est ut desuper pōatꝛ cepe elixatum: aut porrum decoctum confectum cum butyro. Et sedeat ille qui curatꝛ in aquis stipticis decoctis in cucūa i aceto ⁊ aqua in qua decocte sūt galle ⁊ cortices granatorum: deinde curetꝛ cum his que faciunt nasci carnem ex marā ut non apetꝛ. ⁊ intentio in ligatione est preparatio ad penetrādum uirtutem medicinarum facientium cadere hemorroidaliū ī ea. Et quꝫ vides anum apari et dolorem in curere uehementeꝫ ex huiusmōi curis: tunc necessarium est ut suffumiges cum bdellio et adipe gibbi cāeli et emplꝛes cū emplꝛis predictis: aut emplꝛes cuꝫ pane aldarmache ⁊ uitello oui ⁊ pauco oleo ⁊ encatisma in passo arabadiu ē mirabilꝛ iuuamenti ⁊ sedat dolorem incisiōis ⁊ similia. Et encatisma in aquis in quibus decocta sunt lenificatiua ⁊ ēbroca cuꝫ eis ⁊ sunt aque in quibus decocta sunt semen lini ⁊ altea ⁊ semen eiꝰ ⁊ porroꝝ ⁊ illis similia. Et ex eis que propria sunt apostematibus ani super hēorroidas sunt ceruse plumbi. ℥. iij. sucudꝰ. ℥. i. lithargyrii. ℥. ij. masticis. ℥. iij. aggregentur cum succo hyusquiāi ⁊ oꝫ ut liniatꝛ natura et non dimittatꝛ fex in durari in ano. Et curetꝛ retentio urine si acciderit lenificando apa q̄uis oporteat ut prohibeatꝛ introitus uacuitatis die et nocte proprie post fluxum san. forteꝫ. Qum autem non ꝑuēitur ad hoc ut fiat incisio hemorroidaꝝ cū instōo aut ligatione imo cū medicia pꝉuerizetꝛ sꝫ eā medicia acuta qm̄ ipsa corrodet eam ⁊ mundificabit ipsā ⁊ apꝑebit caro sana. Si āt doleat sedeat in aq̄s stipticis ⁊ curetꝛ anꝫ illō cū butyro pꝛimo posito sꝫ eam deinꝫ curetꝛ cū eis q̄ sꝛ sicut marā de cerusa ⁊ lithargyrio ⁊ marā fcō ex eis ⁊ ex aq̄s solatri ⁊ alkekēgi ⁊ coriādri. Et qn̄ꝫ n̄ ꝯsoluitꝛ dolō absqꝫ admistratione meꝛ acute in uice una qꝫ oꝫ ut administretꝛ medicamem acutuꝫ: qꝛ si dolor sanetꝛ curetur curatione precedenti deinꝫ reiteretꝛ. Et non sit medicamen acutū nisi cū exiccatione qm̄ ē leuiꝰ ⁊ in fine rei denigratur et cadit. ¶ Et medicāē q̄ð acutū ē dichabardich ⁊ alcalcadicō ⁊ que sꝛ similia illis. Et qn̄ denigratꝛ elixetꝛ caulis cū oleo ⁊ ponatꝛ desuper ⁊ sedabꝫ dolor deinꝫ iteretꝛ donec cadat: si āt super moraleꝫ ⁊ eas q̄ ipsi sꝛ similes puluerizentur attrimēta ⁊ exiccabunt eas ⁊ deijcient eas ⁊ qn̄ꝫ incidūtꝛ ēt ⁊ phlomia ⁊ fluxus uentris necessarie sunt in eis ⁊ puluerizationes ⁊ suffumigatiōes et epithimata fiunt in eis

¶ C. v. de regimie aꝑtōis hēorroidaꝝ surdaꝝ ⁊ aꝑtione eaꝝ

Oportet in primis ut leniantuꝛ cum balneatōnibus ⁊ fiat iuuamentuꝫ ad operationē eaꝝ cū phlomia saphene ⁊ uene almabit: ⁊ unctiōibꝰ ex eis que sunt sicut oleum de ꝑsicis ⁊ de medulla chrysomiloꝝ et de amigdalis amaris et cortex pinguedinis gibbi cameli et medulla cerui et bdelliuꝫ et alia singulariter et composite deinde admistretꝛ sꝫ eas succus cepe fortis: ⁊ qn̄ꝫ ponitur in eis succus buchormarien et qn̄ꝫ ponitur cum hoc aliquid de lacticinijs ⁊ de staphisagria ⁊ stercore colūbino qm̄ ipsum aꝑit ꝓcꝉdubio. Et qn̄ꝫ ꝯficitur aspaltum ⁊ galbanum ⁊ q̄ ingrediūtꝛ in hoc. ⁊ silꝛ folia rute ⁊ oleum alachoen ipsum prouocat san. ⁊ amplificat poros. ¶ Et medicamem de myrobalanis cū semibus subtiliatiuis cū iuuamēto suo in hemorroidibus ꝓuocat san. s. san. hemorroidaꝝ ꝑꝑ illud quod in eo est de seminibus subtiliatiuis. ¶ Et ex eis q̄ ꝓuocāt san. est ut sumatꝛ pulpe collo. ℥. iij. ⁊ amigdalꝛ. amaraꝝ. ℥. iiij. fiant ex eis licinia longa ⁊ retineantꝛ in ano ⁊ ꝑmutentur oi hora ⁊ sint. v. licinia in. v. horis. ¶ Qūꝫ dolor fit fortior pōatur in ano licinium ex oleo rosꝛ. et phlometꝛ saphena. Et qn̄ꝫ aperit eas ex obuiatione sui ipsius.

¶ C. vi. de ꝫmone medicinaꝝ hemorroidaliū suffumigationū ⁊ puluerizationū.

Rectiꝰ ē ut leniantꝛ anꝫ puluerizationes fortes cum sarcocolla dissoluta in aq̄. Et si tolerauerit dolorem liniatꝛ intus anus cuꝫ psilotro balnei ⁊ toleret parū deinde abluatꝛ cū uino stiptico deinde puluerizetꝛ puluis suꝑ hemorroidas. s. cortices eris usti soli ⁊ cum plumbo adusto. Et iteruꝫ herugo eris ⁊ cantarides ⁊ sal ammoniacꝰ puluerizētur sꝫ eas ⁊ sumatꝛ illud cꝰꝑterijt relatio ex butyro ⁊ similibus. ¶ Et fortiꝰ istis ē ut sint ꝯfecta cū uria infātis ⁊ hoc currit cursu medicaminis acuti. ¶ Que āt sꝛ ꝯuenientiora illo ⁊ leuiora sꝛ sicut cinis nucis cupressi lauatus cuꝫ uino ⁊ cinis

oui ⁊ cinis ossium dactiloruꝫ ⁊ lupini sicci amari adu
sti et siłr ossa dactilorū adusta. ¶ Et eis que curūt cuꝫ
su proprietatū est ut sumat caput piscis saliti et exicce
tur approximādo igni ⁊ misceatur cū tanto casei uteris
q̄tū ipsum ē et puluerizet sꝫ circulū. Et siłr cinis cau
de piscis saliti. Et nigella est ex plibus bonis mirabilis
iuuamēti. Et de eis sunt suffumigationes ⁊ eoꝝ fortior
est anacardus solus aut cuꝫ reliquis medicinis ⁊ cū ar
senico proprie. Et arsenicuꝫ solū ⁊ sulfure ⁊ lacca sola:
relique autem medicine sunt sicut radix aniuden ⁊ ra. o
leandri ⁊ alistirgat ⁊ radix liliȷ ⁊ ra. capparis ⁊ ra. col
loq̄n. ⁊ ra. albarmel ⁊ uene tinctoꝝ ⁊ se. porri. ⁊ sinapis
et stercus cāeli et alkali et fimus colūbin⁹ et alusnen et
galbanum ⁊ ꝓcocolla admistrent iste medicine singula
riter ⁊ aggregatim ⁊ ponat aliquid de anacardo ⁊ con
ficiant cum oleo de deiusim ⁊ fiāt iñ troc. ⁊ ꝓuēt ut fiat
cum eis suffumigatio. ¶ Et ex eis que conferunt in eis
sunt alusné ⁊ galbanum et ꝓcocolla. et sterc⁹ cameli ē
iuuatiuū. Et qñꝫ sufficit suffumigatio fcā cū tamarisco
multotiens continue. ¶ Suffumigatio composita. ℞.
radicis capparis ⁊ ra. apiȷ que est exterior ⁊ folioꝝ ole
andri ⁊ radicis spine que est exterior ⁊ maru ⁊ radicis
liliȷ ⁊ anacardi omnium partes equales ⁊ fiant ex eis a
uellane cum oleo sambacino ⁊ administrent suffumigan
do. ¶ Et dixerunt quidam ꝙ suffumigatio cum foliȷs
myrti iuuatiua est ualde ⁊ siłr cutis nigra excoriata cuꝫ
sale āmoniaco. ⁊ hec suffumigatō qñꝫ fit cū traiectorio
ingeniose posito in ano ab extremitate ⁊ suffumigat in
ipso: et qñꝫ fit cum uase perforato super quem sedet. et
quod conuenientius est ad ipsū calefacień ē sterc⁹ cāeli.

¶ C. viȷ. de liquidis q̄ ponunt sꝫ eas ⁊ q̇b⁹ ēbrocāt.

De eis sunt fortes acute sicut aque in quibus
decoqunt calx uiua et alkali ⁊ arsenicum ⁊ al
lea deinde ꝯficiant cuꝫ eis calx ⁊ alkali. Et aq̄
aluiose bibite: ⁊ ablutione administrate sunt ex eis que
retinent cursum eaꝝ. Epithimata: sumatur frumentuꝫ
humidum quod scindatur in quattuor partes ⁊ ponat
in uase ⁊ fundatur super ipsum urine cameli pascentis ⁊
proprie arabati ⁊ submergendo ipsum ⁊ ponat in sole
estiuo ⁊ restauret cū urina quotiens minuitur: est ei ue
hementis iuuamenti ⁊ deȷcit eas ꝓculdubio. Et qñꝫ
fit linimentuꝫ cū myrrha aliquotiens: nā ipsa corrodit
hemerroidas. Et in aqua silique humide submergat la
na ⁊ ponatur super hemorroidas qm̄ per eam destruūt
oīo. Et si fiat fricatio cū ea semper faciet illud sicut fit ī
uerrucis: ⁊ siłr cucu. capparis hūidus. Et unctiones
bityꝝ uetus ⁊ oleū de nucleis chrysomiloꝝ ⁊ oleuꝫ de
nucleis persicoꝝ ⁊ pinguedo gibbi cameli ⁊ oleum alca
buti ⁊ oleuꝫ de alcāna. Et licinia ⁊ suppositoria submer
gatur cottū in melle ⁊ pulueriȝet super ipsum nigella a
dusta ⁊ administretur. Et qñꝫ fit licinium adustuꝫ factū
ex utroqꝫ arsenico ⁊ similibus. ¶ Et possibile q̄ð ē ut
ex medicinis pulueriȝabilib⁹ administrent licinia cū mel
le. Et ex eis que sꝫ mirabilia: sed sꝫ difficilia et acuta ē
ut incidatur radix dracontee in frusta parua ⁊ infunda
tur in uino nocte ⁊ die deinde retineat q̄tū posē ē. Et
quidam existimauerunt de nenufare ꝙ qñ fit ex eo tenta
ꝯfert ⁊ existimo ꝙ sedat doloreꝫ. Et de eis que bibunt
sunt pilule de bdellio ꝓm descriptioneꝫ notā et ille q̄ sūt
cū cucurbita ⁊ ille que sunt cum guadai. Et ex eis sunt
pilule aldedie. Et eaꝝ descriptio est hec myrobalanoꝝ
⁊ belliricoꝝ ⁊ serēblegi ⁊ emblicoꝝ partes equales ⁊ ð
dru egyptiaci partes. v. dissoluant cum oleo de chryso
milis: donec submergant ⁊ conficiantur cum melle ⁊ sit
eaꝝ doſ. ex. ȷȷ. ʒ. usqꝫ ad aure. iȷ. Et pilule de sandaraca
descriptio eaꝝ est ℞ sandarace corticis ouoꝝ fumiterre
se. porri ꝑtes equales salis ammoniaci pars. ſ. scorie fer
ri partes quattuor fiant ex eis pilule sicut nabac ⁊ dosis
eaꝝ sit in mane. vi. pilule usqꝫ ad. viȷ. pilulas ⁊ commo
uet coitū. Et iteꝝ. ℞. myrob. nigroꝝ ⁊ belliricorum ābo
rum ana. ʒ. x. cucurbite aduste. ʒ. viȷ. karabe. ʒ. iiȷ. acori.
ʒ. ȷȷ. bdelliȷ. ʒ. xx. infundantur in aqua porri ⁊ fiant ex eis
pilule et administrentur. Et ex eis que experta sunt est
illud quod. ℞. scorie ferri et se. porri et se. ameos omniū
ana. ʒ. i. fructus capparis sicci. ʒ. iiȷ. dosis eius sit pugil
lus cū aqua porri. et iterum sumāt myrob. nigri frixi cū
butyro uaccino cum aqua porri ⁊ oło de nucibus ⁊ tri
fera de ferugine ferri. Et iteꝝ scorie ferri cribellate trite
ʒ. iiȷ. cū. ʒ. ȷȷ. nasturtiȷ albi det ī potu ex eo ī ieiūio ī. ʒ. i. aq̄
porri pondus drachmarū. ȷȷ. ⁊ oleum de nucibus ēt.
Et iterū sumat aristoł. lenga ⁊ piretruꝫ ⁊ tribuli ⁊ ami
gdale amare ⁊ ameos et proȷciatur desuper pugill⁹ fa
rine ordei et conficiantur cū aqua porri et oleo ð chry
somilis. Et iteꝝ sumant sauine mundate recentis. ʒ. x.
et infundatur in aqua porri aliquib⁹ diebus et exiccet
ī umbra ⁊ teratur et addantur ei se. albarmel et aniudē
carmeni et nasturtiȷ albi et fenugreci et ameos oīum añ.
ʒ. viiȷ. ferueant nasturtiuꝫ et albarmel cum oleo de nuci
bus et oleo de chrysomilis et terantur ⁊ reliqua remanen
tia et aggregentur omnia in uase uitreato aut scutella ui
treata et potio sit ex uno auꝛ. usqꝫ ad. ȷȷ. auꝛ. Et ex eis q̄
electa sunt et experta est ut in potu sūat galbani sicci pō
dus. ʒ. ȷȷ. cum aqua: nā ipsū remouet eas. ¶ Et si in po
tu sumat tribus uicibus non redibunt ¶ Et serapinuꝫ
⁊ storax sꝫ ex sūma bibitoꝝ q̄ bibūt ad hēorroidas. Et si
natura est lenis confert suffuf myrob. cum seminibus ⁊
ipsum prouocat san. Et ex illis que ꝯferunt eis est assi
duatio comestionis amigdalaꝝ amaraꝝ cū melle: trifera
autem cum scoria stringit san. ⁊ ꝯfert hemorroidibus.

¶ C. viiȷ. de sedantibus doloreꝫ hemorroidaꝝ.

Sumant serapini ⁊ bdelliȷ subalbidi ana. ʒ. ȷȷ.
storacis. ʒ. i. opiȷ. ʒ. ſ. olei de nucleis chrysomi
loꝝ. ʒ. i. ⁊. ſ. dissoluant gumme in eo ⁊ ponan
tur desuꝑ pondꝫ⁹. ʒ. ſ. ð castoreo. Et iteꝝ nenufaris exic
cati pars. i. altee pars. ſ. Et iteꝝ meliloti lentiū excorti
cataꝝ amboꝝ ana. pars. i. ꝯiungantur cuꝫ uitello oui ⁊
oleo roſ. Et iteꝝ folia altee ⁊ melilotum ꝯfecta cuꝫ uitel
lo oui ⁊ oleo roſ. qñ ponunt super diaq̄lon cū oleo ro.
⁊ aliq̄tulo croci ⁊ opiȷ ⁊ rob sꝫ iuuatia ⁊ adeps anatis
est uehementis iuuamenti. Et iteꝝ cancer fluuiał ī sopul
humida adeps renum capraꝝ cera alba. ⁊ iteꝝ proprie
qū apat ꝯuenit ut sumantur camemilla ⁊ melilotū ⁊ pa
rū croci ⁊ terantur ⁊ conficiant cū mucilagine se. lini. ⁊
triplicato. Et addat ad h⁹ ca^m illud q̄ð dicem⁹ in ca° fi
cteris. Ipsum. n. ꝯfert ⁊ sedat dolores icisionis ⁊ ligati
onis ⁊ apatis.

¶ C. xi. de restrictiuis cursus hemorroidaꝝ

De illis sunt ea que restringunt cursum incisio
nis. ⁊ sunt fortiora ⁊ meliora q̄ ut sint caute
rizantia. Et de illis sunt ea que retinēt cursuꝫ
eruptionis. Et illa que retinent san. incisionis sunt attri
menta. et iteꝝ que sunt sicut pulueriȝatō ex aloe et ture
et san. dra. et balaustiȷs et sief meithe et similibus pulue
rizet et liget ligatura forti. Et iteruꝫ pili leporis: aut te
la aranea cū albumine oui et inuoluatur puluere galiēi
et ligetur usqꝫquo sigilletur: et que ex eis fortia sunt sūt

sicut alcolcotar cum acatia et gallis: deiñ ligetur fortit
Quod si nihil confert coquatur cum cotto submerso i
oleo calido feruente et retinebitur san. deinde pulueriзē
tur desuper restrictiua. et i hoc est timor spasmi. Ea vo
que sᷣ infra illa sunt stiptica nota. et aque in quibus de
coquntur stiptica: aut uinum stipticum in quo decoqũ
tur cortices ⁊ galle. ⁊ ex eis que bibunt ad illud est tri
fera minor in qua posita est scoria ferri infusa in aceto
hebdomoda una a qua coletur acetum et fricet ipsa in
sartagine: ita ut bibat ipsum: deinde terat sicut puluis
subtilissimus.

C. x. de cibatione hñtiũ hemorroidas.

Oportet ut alienent a se omne crossum ex car
nibus et rebus lenibus. et omne adurens san.
ex attaguebil et seminibus: nisi secundũ quãtitatē iuua
menti: et oз ut comedant ea quoꝝ digō ē uelox. Et fiat
cibus eoꝝ bonus ex carnib⁹ et uitellis ouoꝝ et alessida
begi pinguibuset aludebenet et cirabeiet et aqua cice
ris et sisaminum dulce eis confert. Et nux inda cum
peninidijs confert eis. Quod si fuerit illic solutio et cuꝛ
sus superfluus san. confert cibus factus ex rizi et gra
natis cum passis. et eoꝝ olea sint oleum de kerua et ole
um de nuce indica et oleum amigdalinum et oleum de
nucleis chrysomilorum et pinguedo gibbi cameli et a
dipes laudabiles et confectio ex uitellis et ex porris et
pauco cepe: et pēidij et ficus sᷣ meliores eis ꝙ dactili.

¶ C. xi. de apatib⁹ calis in ficteri ⁊ herisipilla.

De illis sunt incipientia ⁊ facta post dolo
res hemorroidarũ et successione curationuз
hemorroidaꝝ cuз incisione ⁊ medicinaꝝ acu
taꝝ ⁊ qũ apata collectiōē faciunt ⁊ fiunt ulcera timet sᷣ
ea ꝙ fiãt fistule ꝓpᷣ hoc ergo añ maturationē aperiunt
⁊ oз ut administret phlomia in principio hoꝝ apatũ
qñз. n. sedat dolor solũ ⁊ administret super eã maraз ꝺ
cerusa: aut liniantur cũ albumine oui trito cum oleo ro.
in mortario plumbi: aut stanni donec in ipso denigret:
aut sumatur merdasengi. ʒ. v. hematitis ceruse pondus.
ʒ. ij. myrrhe. ℥. iij. sumach. ℥. ij. pꝭpe collo. ℥. i. olei sisami
ni ꝙtũ sufficit aut ponatur cum eis aliquid de triplicato
⁊ uino. Et adeps anatis est uehementis iuuamenti. ⁊
silr panis coctus cũ aq̃ qũ fit ex eo emplm cum uitellis
⁊ oleo ros. Aut panis mundi. lb. i. croci. ℥. i. opij. ℥. i.
admistrentur in rob. ¶ Et silr emplз fcm̃ de kekengi ē
bonum ualde. ¶ Et silr ēplз fcm̃ de uitellis ouoꝝ sor
biliuз qui terant in uino stiptico: deiñ misceantur cuз ce
ra ⁊ oleo ros. Et qñ pertransceunt initium ⁊ non sunt
ab incisione: administretur super eã diaquilon marã ꝯq̄s
satũ cũ oleo ros. ⁊ paꝝ empli basilicon cuз uitellis oui
sorbilis. Et iteꝝ cepe ⁊ porri elixati cũ camemilla: aut
marã ceruse cũ amoniaco. Et si fortis fiat dolor tunc fo
lia hyusquiami uiridis exprimantur ⁊ sumãt ex aq̃ eaꝝ
aliquid ⁊ misceat cũ aq̃ ēt: deiñ infundat in ea panis ⁊
adiungat ei uitelli oui non coagulati cũ aliquo pars. i.
⁊ oleuз ros. ⁊ fiat ex eo marã. Et iteꝝ qñq; ꝯfert uapo
ratio eq̃lis ⁊ sessio in aquis in quibus decocta sᷣ ea q̃
sadãt dolorem sicut semē lini ⁊ se. altee ⁊ malue ⁊ addit
sᷣ ea mucilago frumti cocti cũ aq̃ usq; fiat sic puls ⁊ oз
ut redeamus ad camtenasmō. In eo nãq; ē cura bōa ad
hocam ⁊ qũ sunt ista apata propinqui termini in ano ex
genere eoꝝ que aggregant mãз: tunc cito perge ad per
forañ añ maturationē ut ñ extendat mã ad ꝓfundũ ⁊ fi
at fistula ⁊ iã narratur hoc regemē ab Hippocrate.

¶ C. xij. de ragadijs anis.

Ragadie in ano qñз sunt propᷣ siccitateз ⁊ ca
liditatē accñtes ei q̄ scindit a fece sicca ⁊ a q̄lз
cã ⁊ qñз fiunt propᷣ uehementiã doloris. Et
qñз fiunt ꝑꝑ apa calm. Et qñз fiunt ꝑꝑ grossitudinem
fecis uehementē ⁊ siccitatem ipsius ⁊ fiunt propᷣ hēor
roidas que scinduntur ⁊ fiunt propᷣ fortitudinē expulsi
onis san. ad orificia uenaꝝ ani.

¶ C. xiij. de cura ragadiaꝝ.

Quedam meᷣ ragadiaꝝ sunt in carnatiue lubri
ficatiue ⁊ quedam sunt lenitiue ⁊ quedã hũe
ctatiue quedam curatiue apatis ⁊ quedã sũt
incedentes incessu ꝓꝓetatis: aut ꝓpinque eis. Incarna
tiue autem stiptice exiccatiue sunt sicut galle non pertu
sate que bene in aq̃ decoqunt ⁊ pauco uino pontico ⁊
admistret ex eis epithima. ¶ Et fortius illo est ut sũa
tur uзifur ⁊ balaustia ⁊ cerusa ⁊ merdasengi ⁊ plumbũ
adustum ⁊ scoria argenti ⁊ climia ⁊ administrentur cũ
oleo ros ⁊ cera pauca. Et iteꝝ marã de cerusa notum:
aut cerusa ⁊ stãnũ adustũ ⁊ oleuз ros. ⁊ albugo oui: aut
scoria plũbi ⁊ semen rose. Et terantur et administren
tur in marã ⁊ sicca ⁊ adherentia. Et iteꝝ alcãne sumat
pars una ⁊ cere albe ꝑtes. iij. dissoluatur cera cum olo
ros. ⁊ misceantur ⁊ similiter alkeiri exiccata. Et ex eis
que currunt cursu proprietatum sunt cinis ostracoꝝ ⁊
polypodium eq̃li mēsura ⁊ folioꝝ oliue medietas unius
⁊ cum eis liniat. Et ex medicinis iuuatiuis etiam est il
la que. ℞. lithargyrij ⁊ ceruse ⁊ fricatiōis plumbi ⁊ oli
hyusquiami albi et cere partes equales olei ros. quan
tum sufficit. ¶ Et iteꝝ adeps anatis ⁊ tus et medulla
ossium cerui et semen rose et tutia et climia abluta et o
pium et isopus humida et succus endiuie et succus so
latri et oleum ros. et cere parum fiat ex eis ceratũ. Et
in hoc quidem cũ rectificatione uulneris est prohibi
tio apostematis et rectificatio eius et expulsio doloris
Et ex eis in quibus sedet est aqua curcume in qua fer
ueãt solatrum et lentes et rose et ordeum excorticatuз
¶ Et qñ non est prurit⁹ ꝯfert filoniuз cũ oleo myrtino
Et ex eis que sunt fortis aggretationis est ut sumat oli
sisamini ⁊ turis puri ⁊ aluminis rotundi oīum ana pon
dus. ʒ. ij. ⁊ croci ⁊ myrrhe amboꝝ ana. ʒ. i. glutinis ali
bat ⁊ cere amboꝝ ana. ʒ. xxij. aggregent cũ uino ⁊ oleo
ro. ¶ Et ex medicinis h⁹ capli sᷣ meᷣ ꝯferentes cũ eq̃tio
ne ⁊ lenificatione fcã cuз adipib⁹ ⁊ iuribus pinguib⁹ et
siccis. Et oleis ⁊ glutinationeз facientia sicut amilum ⁊
puluis molendini ⁊ dragagãtũ ⁊ similia. Et aggret ad
illas curō ragadiaꝝ. ¶ De illa est descriptio. ℞. isopũ
humidã medullã uituli amiluз ablutũ adipē anatis aut
galline ⁊ oleũ ro. ¶ Et ex illa ē ut sũatur medulla cru
ris uaccini ⁊ asini ⁊ ãilũ ⁊ liniant. Et iteꝝ marã ⁊ bdel
lij adipis gibbi cãeli ⁊ farine ordei partes eq̃les medul
le cruris cerui ⁊ adipis cerui oīũ aua. ℥. i. mumie. ℥. ß.
olei sisamini. ℥. ij. amili ãigdalaꝝ dragagãti oīum. ʒ. i. ⁊
aggregentir cum oleo sisamino. ¶ Et olea iuuatiua in
ragadijs in quib⁹ ñ ē calitas plima ⁊ apa sine hemorro
idib⁹ sᷣ oleũ alkeiri: ⁊ oleũ ꝺ lilio: ⁊ oleũ de nucleis chry
somiloꝝ: ⁊ oleum de nucleis persicoꝝ ⁊ dissoluãtur in e
is bdellium. Et ꝯfert eis suffumigatio cũ bdellio ꝯfecto
cũ adipe ¶ Apostas aũt qñq; aufert ⁊ ꝯfert in eis chi
molea cũ oleo myrtino ⁊ sessio in stipticis ⁊ oleo ōpha
cino. Et iteꝝ decoq̄t galle cum uino ⁊ fiat ex eis ēplз.
¶ In ragadijs ãt hemorrosaicis est necessarium ut sup
eas admistret marã ⁊ administrentur ea que bibuntuꝛ
Et administrentur pilule de bdellio cum serapino que

bibantur in nocte aut in die. Et qñ currit ex ragadijs
aliquid sumatur cottun et submergatur in aqua aneti:
⁊ exiccetur et abstergatur cum eo anus et deuitetur
stiptica exiccantia egõnez.

¶ C.xiiij. de cibatione hñtium ragadias.

Oportet ut ipsi deuitent acetosa ⁊ stiptica exic
cantia nãz ⁊ sint cibi eoꝝ alessidabegi ⁊ ea que
fiunt ex maluis et pinguedo gibbi cameli ⁊ a
deps galline ⁊ anatis. Et confert eis conditum in alessi
dabegi et uitelli ouoꝝ sorbilium. ⁊ proprie ante alios ci
bos. et cõfectio de uitellis ouoꝝ et de porris et cepe cũ
butyro uaccio nõ uehemẽtis fortitudis et nux idica et
auellane et pẽidij ɔferũt eis. ¶ Et uia cibatiõis eoꝝ ẽ
uia cibationis habentium hemorroidas.

¶ C.xv. de mollificatione ani.

Quãdoqꝫ fit ex ɔplõne palytica: aut frigore in
fra illam. Et complõ quidem palytica: qñz ẽ
ex humiditate subtili imbibita secũdũ plimuz
⁊ quandoqꝫ fit ex humiditate que est decliuis ad calidi
tatem et est eius caliditas cã imbibitionis eius et cogno
scitur illa caliditas per tactum. Et qñz fit pp hemerro
idas ⁊ ligationem hemorroide: aut incisione eius
qum lacerto aduenit nocumentum cõmune. Et qñz fit
propter casum super dorsum: aut percussionez nocentẽ
quoniã stringit neruos: aut rumpit eos et hoc fit subito
et non est ei curatio. ¶ Complonaꝫ uero accidit paula
tim et recipit curationem. Et accidit ex mollificatione
ani exitus fecis inuoluntarie. ¶ Et qñz est illic tensio
ad exteriora similis mollificationi: propter illud quod
sequitur ipsã de exitu fecis inuoluntarie. Et multotiẽs
sequitur colica propter illud quod aduenit neruo con
strictio de tensione ⁊ scitur per tactuz duritiei. Et qñz
est mollificatio cũ sensu ⁊ qñz est cũ destructione sensus.
⁊ illa que est cum sensu est incolumior.

¶ C.xvi. de cura.

Si fuerit cã eius frigus uehemẽs cum mã: aut
absqꝫ materia sedeat in aquis cucu. in quibus
sunt cocta sauina ⁊ costus ⁊ nux cupressi ⁊ spi
ca ⁊ aliquid de squinanto. Et si indiget fortiore illo cli
sterizeꝫ. cũ medicina nominata euforbium ⁊ administrẽ
tur super ipsum ea que sunt sicut oleum costinum ⁊ alia
Et si fuerit mã faciens humiditatem in qua sit caliditas
aliqua quod scitur per tactum. fac sedere ipsum in aq̊s
stipticis fortibus decliuibus ad frigus. ⁊ permisce cum
eis calefactiua ẽt. Et si illic existimaueris tensionez esse
tunc administra mollificantia lenificantia ex oleis ⁊ adi
pibꝰ ⁊ alijs. Et in fine illius oꝫ ut administres stiptica ⁊
mouentia in quibus est mollificatio subtiliatio ⁊ resolu
tio ad excitandam uirtutem et euacuandaz mãz. sicut a
qua salsa ⁊ aqua salita ⁊ colloquin. ¶ Et attende ea q̃
dicuntur in capitulo qð est pꝰ illð et ẽ ð egressiõe ani.

¶ C.xvij. de exressione ani.

Quãdoqꝫ fit propter uehementiã mollificatio
nis lacerti constringentis anum educentis ipz
ad superiora. ⁊ qñz fit propter apata dñantia
Et curatio quidem redeuntis facilior est curõne apos
q̃ non redit: ⁊ cura uniuscuiusqꝫ nota est. Et reductiua
q̊d ẽ est ut non cureꝫ unus curõne qua eũaꝫ alius et ĩdu
caꝫ et stringatur. Quod si nõ reducaꝫ administrẽꝫ mol
lificantia. ¶ Et oꝫ ut dicamus medicinas constringen
tes anum constipantes ipsum: nã plm necessaria sunt ea
q̃ sunt hꝰi: nã qũ administrãtur ⁊ reducitur anus pꝰ eas
si fuerit reducibilis ⁊ restringatur iuuat. Ex eis itaqꝫ st

aque in quibus sedetur ⁊ quibus fit embroca et in qui
bus decocte sunt meᵉ stiptice. Et conuenientior illaꝝ ẽ
ut sit aqua et uinum stipticum. Et de illis est ut suman
tur rose ⁊ lentes ⁊ solatrum et sumach et decoquãtur i
aqua et administrenꝫ. Et ista iuuãt etiã qũ illic est a
postema. Et ex eis sunt pulueres de quibus qũ non est
caliditas uehemens est ut sumantur corticum arboris
alboti. ℥. viij. nucis cupressi pondus. ℥. ij. ceruse. ℥. i. mað
fiat vulnus cum stiptico et abluaꝫ cum eo et assidueꝫ il
lud super ipsum. Et iteꝝ minuti turis et merdasengi am
boꝝ ana. ℥. viij. nucis cupressi sicce et ceruse plumbi as
sumpte per fricationem plumbi eiusdẽ super aliud cum
uino stiptico amboꝝ ana. ℥. ij. Et iteꝝ scorie plumbi ⁊ su
mach ana. ℥. iiij. myrrhe. ℥. i. se. ros. ℥. iiij. Et iterum cuz
melle et oleo ros. crudo sumaꝫ sumach ⁊ alumẽ et gal
le ⁊ antimonium ⁊ cerusa plumbi ⁊ pulueri̇zentur super
ipsuz ⁊ reducantur si reducibilis est et stringaꝫ. Quod
si anus non reducitur ⁊ non redit propter apa magnuz
tunc melius est ut regatur apostẽa ⁊ mollificeꝫ per ses
sionem in aqua calida in qua decocta sunt sedantia do
lorem ⁊ mollificantia apa de eis que iam dicta sunt in
caᵒ suo ⁊ inungaꝫ post illud cum oleo anetino ⁊ oleo ca
memillino: nam si leniꝫ ⁊ redit: tunc cureꝫ cum eis que
dicta sunt. Et ex eis que conferunt in hac hora sunt se
dantia dolorem predicta ⁊ proprie alnenufar p̃dictũ in
quo sunt lentes.

¶ C.xviij. ð fistulis i ano.

Quãdoqꝫ generantur iste fistule a vulneribus
in ano ⁊ corpore eꝰ qñz generantur ab he
morroidibꝰ corrosiuis. Et ð fistulis ani q̃dam
non sunt penetrantes ⁊ sunt incolumiores. ⁊ quedã sũt
penetrantes ⁊ sunt deteriores. ⁊ ille que sunt ꝓpinque
concauitati ⁊ introitui sunt i columiores: qm̃ si premãꝫ
nõ aduenit lacerto toti nocumentũ immo parti eius ⁊ i
reliquo est eius operatio ex retentione. Elõgata autez
qum premũtur: ⁊ qum est curatio inciditur lacertus re
tentiuus totus: aut plurimũ eꝰ ⁊ destruitur tota retẽtio
⁊ perducit ad egressionez stercoris inuoluntarie. ⁊ qñz
sunt continue cum uenis ⁊ neruis. ⁊ ẽ in eis timor. Et
scitur dĩa inter penetrantes ⁊ non penetrantes per intᵒ
missionem tente in fistulã ⁊ digiti in ano quo sentiꝫ ulti
mus status casus tente: quare sciuntur penetrãtes ⁊ ñ
penertãtes. Et penetrantes qñqꝫ significãt exitus sterco
ris ex eis. Et scitur ẽt an expressio adueniat lacerto to
ti aut parti eꝰ. ¶ Regimen qð quidã primoꝝ antiquo
rum dixerũt ⁊ imitati sunt ipsum quidã posterioꝝ. ⁊ il
lud est ut intromittatur digitus in ano: ⁊ tenta in fistula
⁊ precipiatur infirmo ut stringat anum ⁊ trahat ipsum
ad superiora ⁊ sentitur illud quod stringiꝫ ⁊ illud quð
egrediꝫ de lacerto ⁊ quãta sit latitudo eꝰ que est in lon
gitudine corporis. ⁊ q̃tuz sit inter extremitatem tẽte ⁊
est secũdum latitudinem eius in longitudine corporis.
an sit paꝝ aut plm. Et penetrantes qñz hñt orificiũ unũ
Et quãdoqꝫ habent orificia plura.

¶ C.xix. de curatione.

Ex nõ penetrantibus quidez si non fuerit nocu
mentuz cursus plurimi. et fetor superfluus nõ
erit malum dimittere eas et si fuerint nocẽtes
experiatur super eas collyriuz algarab et que procedũt
cursu eius ex medicinis fistulaꝝ. et si rectificauerit eas.
aut minorauerit corruptionem eaꝝ erit bene. Et si nõ
administreꝫ medicamen acutum ut consumant quod ap
paret de fistula et est caro mortua et apparet caro
sana. ¶ Et qñz succuriꝫ dolori cum butyro cui suppo

nit oleum ros. deinde incarnatur uulnus cum medicis
⁊ cum maram incarnatiuis ⁊ proprie marā arafil. ipm
n. sanat ipsum. Quod si fuerit etiam fistula non curet
cum eis adhuc que incidunt cum caliditate sua ⁊ sicci
tate sua sed cum subtilitate ⁊ in spatio ⁊ ex eis que ipsas
incarnant est maraȝ nigrum. Penetrantiuȝ autē curatō
ē ꝯprehensio ⁊ consideretur in comprehensione illō qō
diximus. Et ex bona comprehensione eius est ut ꝯpria
tur cū pilis formatis ut licinium quō sit subtile: aut cū
seta formata ut liciniuȝ cum quo stringatur ⁊ dimittat
Et qñ perducit ad dolorem uehementē ⁊ timet ꝙ ac
cidat spasm⁹: aut aliō accidēs malū auferat ab ea filū ⁊
curet cum eis que sedāt deinde iteret ꝯstrictio cū eo.

¶ L. xx. de pruritu in ano.

Quādoqȝ fit propt uermes paruos generatos
in eo ⁊ qñȝ fit propt hu. salsos ⁊ cholericos
mordicantes ipsum ⁊ qñȝ fit ꝑꝑ ulcera saniosa
in ipso.

¶ L. xxi. de curatione.

Factus quidem a uermibus curat curatione
uermium et factus ab ulceribus curetur
curatione ulcerum. sed facti ab humoribus
retentis in eo si fuerint uenientes desuper curatō est re
ctificatio cibi et euō hu. et si fuerint retenti illic est ieuō
cū collyrijs scitis narratis in eis que mundificant inte
stinū rectumiex hu. phlatico ⁊ cholerico. Et iā dictū
est in ca° tenasmon. ⁊ curatur cum suppositorijs tempe
ratis ⁊ cum suppositorijs stupefacientibus. Et rob cuȝ
aceto uini iuuatiuuȝ est ualde. E slr uētose s̄z albosos

¶ L. xxij. de ulceribus ani.

Curentur cum exiccatiuis fortibus predictis
i ca° excoriationis q̄uis sit dolor uehemēs ual
de in sensu loci doloris. Et ꝯferūt eis almarā
nigrum. ⁊ almarā de uiride eris ⁊ ponatur totum in la
na super⁹ caput tente.

¶ Fen. xviij^a. de dispositionibus renū. ⁊ ē. ij. tractat⁹.
¶ Tractat⁹. i. de vlib⁹ iudicioꝝ renū ⁊ ō lapidib⁹ eoꝝ.
¶ L. i. de anatomia renum.

Creati sunt renes ad hoc ut sit in
strumētū mundās san. ex aquosi
tate superflua qua ịndiget propt
necessitatem facientem eā necessa
riā. Et illa quidem necessitas de
struit qum digestus est san. et ꝓ
paratus ut penetret in corpus. ⁊
tu iaȝ sciuisti ista. Et propterea ꝙ hec aquositas ualde
plurima fuit. fuit necessarium ut crearet membrum mun
dificans ipsam ⁊ attrahens ad se: aut mēb^m magnum
aut duo membra parua ⁊ si esset magnum unum coar
ctaret et exprimeret. Loco igitur unius creata sunt du
o. Et in mundificatione eoꝝ est iuuamentum quō notuȝ
est in creatione membrorum pariuȝ ⁊ duaꝝ diuisionuȝ
⁊ diuisionum pluriuȝ una. s. ut qum nocumentū accide
rit uni eoꝝ fiet ſm cū parte opatōnis: aut cū p̄limo eius
⁊ subtiliatum est ad multiplicandū substantiaȝ eorū et
ad faciendā eā solidam propter iuuamenta quorū unū
est ut occurrant multo cū paruo spatio. Et ſm est ut
sint prohibiti ab attrahendo nisi subtile exuccando ipȝ
Et iterum est ut sint fortis substantie nō uelocirer pati
entes ab eo a q°iplētur oi hora ex aquositate acuta cui
associant hu. acuti in pluribus horis. Quia igitur crea
ti sunt ita alleuiat penetratio in meatibus eorū ⁊ dilata
tus est locus eoꝝ propter illud quod positum est illic ō
uiscenbus et positus est ren dexter sup̄ sinistrum ut sit
locus eius situi epatis propinquior ⁊ magis trahens
ab ipso quātum possibile est ita ut fortasse tangat ipsum
immo tangat additamentum quod sequit ipsum. Et po
situs est sinister descendens: qm̄ compressio fit in latere
sinistro a splene et ut illud quod attrahit ex aquositate
non attrahatur ex foramine qō hȝ: immo attrahatur ad
propinquius in primis ⁊ ad longinquius ſ° ¶ Et ipsi
quidem sunt cū duobus additamentis in ꝯcauitate ipso
ruȝ ⁊ in gibbositate eoꝝ. Et posita est in interiore parte
cuiusqȝ eoꝝ concauitas a qua trahitur ad ipsum aquosi
tas ex superiore quod aduenit ei et in ipsa uadit deinō
trahitur ab ipsa ex intoriore parte eius ad uesicam in
latere quod separatur ab eo paulatim postq̄ mundificat
rem illud quod associat illi aquositati de superfluitate
san. purificatione meliore ⁊ magis ultima que possibilis
est quare nutritur ab eo quod de ipso purificatum est
et expellit superfluitatem. Aquositas. n. non peruēit ad
renes existens in ultimo clarificationis ⁊ separationis: i
mo peruenit ad eos exñte sanguineitate ſa in ipsa que ē
q. ipsa sit lauatura carnis ablutione ultima et similit qñ
debilitantur renes non purificatur: quare egreditur a
quositas associata sibi sanguineitate. Et similiter qum e
par est debile ⁊ non discernit aquositatem a sanguineita
te separatione qua oȝ ⁊ quantitate qua oȝ ⁊ regimine q°
oȝ tunc penetrat cum aquositate sanguineitas plusq̄ ne
cesse sit penetrare propterea ꝙ superfluit illud quod as
sociat ei de sanguineitate mensuram quo indigent renes
in nutrimento sui. Et est illud quod egreditur ex illo in
urina. ¶ Lotiuum etiam simile lotere que egredit qñ
renes debiles sunt in nutriendo se. Ex renibus quideȝ
aduenit neruus paruus ex quo creantur panniculi eoꝝ
et aduenit eis uena ex latere epatis. ¶ Et aduenit eis
arteria quātitatem hñs ex arterijs que aduenit epati.

¶ L. ij. de egritudib⁹ renū.

Accidunt eis egritudines ꝯplonis: ⁊ accidunt
eis egritudines ꝯpositionis in paruita q̄titatis
⁊ magnitudine eius. Et ex oppilatione de cui⁹
summa est lapis. ¶ Et egritudines solonis continuita
tis sicut ulcera ⁊ corrosio ⁊ abscisio uenaꝝ et eaꝝ aper
tio ⁊ totum illud accidit: aut in ipsis aut in meatibus q̄
sunt inter eos ⁊ inter alia ⁊ illud paꝝ fit. Quod si acci
dat in illis meatibus oppilatio ex san. aut humoꝝ aut la
pide cōicat ren in curatione. ¶ Et qñ multiplicantur
egritudines in renibus debilitatur epar adeo donec ꝑ
ueniat res ad hydropisim siue renes sint calidi siue fri
gidi. Qñqȝ uides habentem dolores in renibus minge
re urinam uiscosā ⁊ glutinosam: tunc scias ꝙ illud addit
in doloribus eoꝝ propter illud qō attrahunt de matijs
malis ⁊ generat qñȝ lapidem. Et resoluunt eoꝝ egritu
dines per urinam crossā residentem. Et multotiens qō
facit icurrere strictura lūbaris dolorē ⁊ calitatē i rēib⁹

¶ L. iij. de signis qb⁹ significant dispōnes renū.

Significatur ex urina inq̄titate ⁊ subtilitate su
a ⁊ colore suo: ⁊ ex eo quod admiscet ei ex dis
positione sitis ⁊ ex dispositione desiderij coit⁹
⁊ ex dispositione dorsi et doloribus eius: ⁊ ex dispositi
one crurium: ⁊ ex ipso dolore et ex tactu ⁊ ex eo quod
ꝯuēit ⁊ qō ñ ꝯuēit. Et egritudib⁹ qō renū associat pau
citas urine. et distinguit epatis egritudines que eis simi
lantur ꝙ appetitus non omnino prostratus est. ⁊ ille q̄
mingit urinā propter quam multotiens surgit ad migeñ
in renibus eius est egritudo: et silr est in illo qui habet

sedimen carnosum ⁊ capillosum ⁊ herbinum.

¶ C.iiij.de signis caliditatis renum.

Significatur caliditas renum ex incisione urie
sicut sua rubedine ⁊ sua citrinitate:deinde ex
priuatione pinguedinis totius corporis et ex
caliditate tactus:⁊ ex ueloci accessu apatum ⁊ maxime
calidoꝝ:⁊ multo desiderio coeundi ⁊ siti nimia.

¶ C.v.de cura.

Cura eoꝝ ē exhibitō lactis asine i potu:⁊ capꝝ
nutritaꝝ in domo:⁊ herbe ꝯue nientes fr̄e:⁊ d
tur ēt lac de quo extractū ē butyꝝ nisi timeat
uitium lapidis q̄ si timeat aq̄ ciceꝝ det.⁊ oē ius ⁊ gluti
num:⁊ que cognita sunt. Et qn̄ clisterizatur cū aq̄ fr̄a ⁊
oleo se.alkekengi erit bonum ⁊ sil̄r empl̄a fcā ex illis et
unctiones ex unguentis frigidis.⁊ canfora ē utilis ual
de in cura caliditatis renum. ¶ Et scias ꝙ sitis i hac
ꝯplone succedit q̄ n̄ sedat ex potu aq̄ fr̄e.

¶ C.vi.de signis fr̄itatis renū.

Significatur frigiditas renū ex discoloratione
urine ⁊ totius corporis.⁊ paucitate coitus ⁊
ex debilitate renum similitudinē hn̄tiū cū reni
bus senum. ¶ Et his quidē superueniunt egritudi
nes fr̄e ⁊ nocentur a fr̄is.

¶ C.vij.de cura.

Iuuamentum illius ē clistere ex unguentis ca
lidis adipum:⁊ butyri uaccini:⁊ olei sisami:
⁊ olei baucie ⁊ alkekengi amigdalaꝝ amaraꝝ:
⁊ cartami et fenugreci:⁊ aneti ⁊ adipis dab:⁊ olei lauri
ni:⁊ olei auellanaꝝ:⁊ fisticoꝝ:⁊ olei costini proprie. Et
qn̄ permiscentur aque eoꝝ cum oleo secundū quātita
tem sufficientem ad clistere faciendum. ¶ Et sumant
iterum empl̄a medicinaꝝ calidaꝝ summa quaꝝ est aggr̄
gata: ⁊ cyminum est iuuatiuum ualde in cura frigi
ditatis renum et proprie cum medicinis mistum super
quas dominium habet:⁊ clistere cum oleo costino ē lau
dabile:⁊ sequens est illud in uirtute alhabre:⁊ alcadra:
⁊ fistici:⁊ adeps caude arietum qn̄ fit clistere cū eo est
ultimum in calefacienᵒ renes:⁊ ꝯfortando.

¶ C.viij.de extenuatione ⁊ uetustatione renū.

Quādo accidit renibus extenuatio ⁊ uetustatō
que dr̄ cedebul ⁊ diminuitur eius substantia.
⁊ qn̄ non remanet pinguedo super malaꝫ cō
plexionem ⁊ nimium coitū:⁊ purgationē.

¶ C.ix.de signis.

Signa sunt casus coitus:⁊ albedo urine:⁊ fre
quenter urinare:⁊ debilitas ilioꝝ:⁊ dolor ex
tēsiuꝰ in illo ⁊ qn̄ erit cū illo grauitas cōpis.

¶ C.x.de cura.

Iuuamentum eoꝝ est comedere medullas nu
cū cum zuccaro:⁊ nuces indas: ⁊ auellanas
cum fisticis:⁊ papauere:⁊ cicere ⁊ fabe:⁊ fase
oli conferunt:⁊ adeps gallinaꝝ:⁊ anserum:⁊ renum he
doꝝ:⁊ panis cal idus. Et misceantur cum istis medicis
diuretica.⁊ speties confortatiue si sint medicine effuse
ad renes.speties.n.uirtutem mouent. Et qn̄ miscent
cuꝫ illis sicut lalec.i.res que masticantur diu. ⁊ res uis
cose:⁊ que habent saporem de sen ut ꝯfortet substantia
carnis: ⁊ iuuat cum cibis in quibus sit lac uaccinum
admistuꝫ:⁊ lac decoctum cum sua tertia aut quarta de
tereniabi. Et qn̄ accipiunt renes ⁊ decoqunt ⁊ proij
citur puluis spetieꝝ donec bene preparent:⁊ res que i
pinguari faciunt et confortant sunt speties: ⁊ tāguebil.
iuuant etiaꝫ eos clisteria que facta sunt ex carnibꝰ arietū
cum oleis bonum odorem habentibus spetieꝝ. Et ol̄a
medullaꝝ que dicta sunt:et unguenta caude arietuꝫ pro
prie. Et si fiant renes pingues erit maximum iuuamen
tum ⁊ sil̄r que sunt ei similia. ¶ Clistere bonum capita
agnoꝝ pinguium ponant in olla cum aque kist.i. ⁊.5. et
claudatur cum luto forti:et ponat in furno spatio.xxiiij.
horaꝝ quousq; separetur caro ab ossibus per se et misce
atur cum eo butyꝝ:et zābac:et paꝝ succi porroꝝ:et quꝫ
decoquitur cum illo corallus:et ascek.i.tribulus et mu
gat et fenugrecū:⁊ semen papaueris ipsius quod meliꝰ
est ualet plus:et qm̄ necessarium fuerit plus calefacer̄
ponatur in eo oleum alkerua:et oleum costi:et si equale
uolueris facere ponatur oleum cartami: Et iteꝝ si fiat
clistere cum lacte recenter mulcto confert ualde. et si ē
necessaria calefactio ad ignem paꝝ fiat. Nos iā dicemꝰ
in antidotario clisteria alia et electuaria medicinaꝝ ua
lentia ad hoc. ¶ C.xi.de debilitate renum.

Debilitas renum fit cā complonis alicuius.cꝰ
deterior est illa que confirmata est.⁊ fit qn̄q;
propter extenuationem.et qn̄ fit propter dila
tationem meatuum et eoꝝ apertionem et mollificatiōeꝫ
quā eoꝝ acquisiuit essentia et est debilitas propria eis ā
hobus ⁊ ē illa causa cuius deficiunt in colanda aquosi
tate ab eo quod ei associatur usq; ad renes. et qn̄ sunt
uene incolumes.et qn̄q; non sunt ⁊ causa illius est sicut
multitudo coitus:et sicut multitudo stupefacientium.et
multitudo urine et statio in equis et ipsoꝝ eq̄tatio absq;
gradatione et consuetudine . et propter laborem adue
nientem renibus.et propter percussionem. Et hꝰ quidē
generis est ascellatio plurima et incessio precipue pedi
bus. ¶ C.xij.de signis.

Illam que ē cā complonis significant signa ꝯ
plonis. Et que est cā extenuationis significāt
signa extenuationis. Et cuꝫ illa que est propꝛ
dilatationem meatuum et mollitieꝫ carnis eoꝝ nō ē do
lor nisi qn̄ ⁊ minoratur cum ea appetitus cibi et ē uri
na ante digōnem et aduentum aduenas secūdū plurimū
aquosa. Dum autem cibus peruenit aduenas tunc secū
dum plurimum fit exitus san.et humiditatum crossarū
cum urina. Et ē plurimum urie eius sicut lotura carnis
crosse:qm̄ ipe nutrritur cū eo quod currrit ad ipsuꝫ et
nō discernitur crossum a subtili. Et accidit multotiēs
ut subsideat sanguineitas et apparet res similis spume
maris.et illud est qn̄ uene sunt incolumes quꝫ ergo ue
ne nō sunt incolumes non discernitur aliquid imo re
manēt cum dispositione sua propter debilitatem digesti
onis et cōitant quidē debilitatem renum quocūq; mō
sit et extenuationem eoꝝ paucitas urine et defectus i co
itu:et debilitas uisus et dolor capitis.

¶ C.xiij.de cura.

Curatio eius que est ex complexione est causa
complōis in permutatione sui et eūone mate
riei si est . Et eius que est causa extenuationis
cura est cura extenuationis et in ea que est causa dilata
tionis et est debilitas uera:oꝫ ut sit itentio ꝓhibēdi cau
sas dilatationis et conglutinandi et confortādi. Et pro
hibitio quidem causaꝝ dilatationis et dimissio motus ⁊
coitus ⁊ odire balneationem plimā ⁊ declinare ad q̄etē
⁊ trāq̄llitatē et abhorrer̄ diuretica. Cōglutiatō v̄o fit cū
glutiatis ⁊ stipticis ⁊ fr̄is. Ex cibis q̄ō fit sauich ⁊ dactil
siccis et zarorꝛis et cydōijs et cibo facto ex granatis cū
interioribus passulaꝝ et cū adipe capraꝝ . et eis que
suguntur ex congelatis factis ex eis que sunt sicut

grana grãtoꝝ et succi acetosi et ꝛ muzi acetũ bonũ cum coriandro: et ea similia sẽ eis. Et ex potibus uinum passum ponticum. Et ex medicinis uero sunt sicut succi stiptici permisti cũ bolo armeno ꝛ gummi. ꝛ empla facta ex sauich ꝛ casab ꝛ cydonijs ꝛ rosis. ꝛ eis que currunt cursu eoꝝ et unguentis predictis ad debilitatem epatis ꝛ stõi. Confortantia ãt sunt et cibi ꝛ clisteria et cõfectiones impinguatiue dicte in caº extenuatiõis: ꝛ oꝫ ut addantur in eis stiptica ꝛ ponantur in clisteribus predictis sicut dactili sicci ꝛ cydõia ꝛ administrent̃ in eis lac camelinun ꝛ ouiuꝫ: nã ipsa confortant renes. ꝛ aggregant eos ꝛ consolidant etiam. Et lacti quidem ouino non est compar in egritudinibus renuꝫ propter debilitatem. ꝛ proprie qñ miscet̃ cũ eo quod est sicut bolum armenun. E comedere renes cum reliquis cibis ꝛ permiscere cũ eis ꝓhibentia. ẽ multi iuuamẽti.

¶ C. xiiij. de uentositate renum.

G Eneratur in renibus uentositas crossa extendens eos et significant ꝙ ẽ uentositas dolor ꝛ tensio absq̃ grauedine ꝛ non sunt signa lapis. Et fit i eis mutatõ q̃dã q̃ minorat̃ qum est uacuitas et secũdũ digestionem bonã ¶ C. xv. de cura.

O Portet ut abstineat a cibis inflatiuis ꝛ bibat diuretica resoluentia uentositates: sicut semina ꝛ semen rute ꝛ fagdij in aqua mellis: aut in iuleb secũdum dispositionem ꝛ emplet̃ cum eis q̃ sunt sicut cyminum ꝛ calamẽtũ ꝛ anetũ ꝛ ruta sicca et uapoꝛ̃t cũ eis ꝛ iungat̃ cũ costio ꝛ sãbacio ꝛ filibus.

¶ C. xvi. de dolore renum ꝛ cura.

F It ex apate: aut uentositate: aut lapide aut debilitate. ꝛ qñꝫ sequnt̃ dolores eoꝝ debilitas digõnis ꝛ casus appetitus et nausea. Et tu q̃dem iam sciuisti signa diuisionum predictaꝝ ꝛ curationes eaꝝ. Qñq̃ dolor fit uehemens tunc superest tibi uti eis que sunt sicut filonium ꝛ troc. stelle et ea que tramite isto ꝓcedunt tandiu donec sedetuꝛ dolor: deinde curet̃ cum ireos. Et tunc uehementer conferunt ei qñ decoqunt̃ in eis medicine lenitiue ꝛ doloris sedatiue secũdum ꝙ diximus in caº. ¶ Et oꝫ ut incipiat in administratione seminum qum non inuenit excusationem ab eis incuratione renum et uesice precipue habentium ulcera. uerum uti seminibus cum dolore timorosum ẽ propter illud quod accidit ꝛ descendit. ꝛ studium i abstienº iterum a narcoticis ẽ magis necessariũ. fit ergo cõtentus aqua tepida et sedatione absq̃ longitudine in administratione perducente ad stuporem ꝛ attractionẽ.

¶ Tractatº. ij. de apatibº renũ ꝛ solutiõe ꝯtinuitatis.

¶ C. i. de apatibº calis in renibº et dubellati.

A Postẽata calida in renibº diuersificãt̃ in materia quedam. n. eoꝝ fiunt ex san. crosso ꝛ quedam eoꝝ fiũt ex sanguine. subtili cholerico. Et diuersificantur cã suoꝝ locoꝝ fiunt. n. quedam ipsoꝝ in cõpore renis. ꝛ quedam accidunt ad latº concauitatis. ꝛ q̃dã ipsoꝝ ad latº pannicli uelantis eos. Et iteꝝ quedã eoꝝ tendũt ad ꝑtẽ meatus emunctorij. ꝛ quedam ipsoꝝ declinant ad partem dorsi. ꝛ q̃dã ad ꝑtes meatus q̃ ẽ ad superiora. Et iteꝝ qñꝫ sẽ in unoquoꝫ duorum renum. ꝛ qñꝫ sunt in rene uno. Et rursus qñꝫ faciunt collectionem. ꝛ qñꝫ non faciunt collectionẽ. Et qũ collectionem faciunt: aut rumpũt̃ qñ rumpũt̃ ad ꝑtem uesice: ꝛ ẽ melius oĩbº: aut ad intestina expulsiõe facta a nã ab eis ad intestina sicut expellit materiã pleuresis in ossa lateris ad illud qđ apparet đ corpore. ¶ Et qñꝫ fit secundum semitam reditionis ad eꝑ deinde ad mesaraicam: deinde ad intestina. Et expulsio que fit ad intestina qualitercũq̃ fit est mala ualde: aut expellit ad spatium concauitatis et loca uacua ꝛ indiget perforatione educente illud aut non rumpunt̃ ꝛ remanent in eis ꝛ hec etiam curantur cum apertione. Et omnia q̃đ renum apata uelocia sunt ad hoc ut in lapidem conuertantur. ꝛ quomõ non quꝫ ipsa sunt causa lapis. Et qñ apa calidum est in rene et illud non fit uacuũ a fe. deinde accidat cõmistio rationis: tunc illud est causa cõitatis uelaminis magnitudinis apatis ꝛ est mortale: ꝛ ꝓꝑe qñ accidit significatio mala: nã illud est propter cõitatẽ malam. Quod si accidat significatio bona tunc expectatur ruptura ad salutem. Et fortasse egreditur in hºi de pinguedine renis aliquid. Et fortasse egreditur sicut pilus rubeus in longitudine unius palmi et plus. Et cause quidem apostematis renum sunt repletio in toto corpore: aut in membris cõicantibus eis: aut propter q̃titatem san. aut qualitateꝫ eius: aut excoriationẽ lapidis aut retentionem urine apud renes extendentem ꝛ alia repletio nãq̃ hec apat renes. Et apatibus quidẽ calidis in renibus uelociter aduenit induratio: ꝛ tunc apparent signa indurationis. ꝛ facit qñꝫ incurrere apata strictura lumbaris in medio. ¶ C. ij. de signis.

S Ignum apostematis calidi in renibus est fe. inseparabilis que habet remissiones ꝛ cõmotiones in ordinatas. q. sint principia quartane ꝛ pullus ñ hꝫ minorationem i inceptione ꝑoxismoꝝ eiº quã hꝫ in inceptione reliquaꝝ fe. Et ẽ fe. eº cũ frigoꝛ̃ extremitatũ ꝓꝑe manuũ ꝛ pedũ: ꝛ fit illic horripilatõ cõmiscẽs inflationem ꝛ sensibilitas extensionis ꝛ grauitatis apud ꝑtem renis semꝑ ꝛ nocumentum ab oĩ diuretico acuto salso ꝛ acetoso: aut inflatio ẽꝫ materiam ꝛ dolor qui commouetur ꝛ sedatur ꝛ proprie si fuerit aldubellati. ꝛ dolor qui magis quietus est: ẽ qũ fit apa i corpore renis. qum ãt est apud panniculum ꝛ apud suspensorium magnificat̃ dolor ꝛ fit fortis et prohibet erectionẽ ꝛ tussim ꝛ sternutationem ꝛ debilitatem preparatõnis eius in quo non est confirmatuꝫ super locum suum. Et qñ resupinatur est dolor leuior q̃ sit qũ iacet sꝛ̃ uentrem propterea qꝛ suspendit renem: ꝛ ẽ eº preparatio leuior ipsi. Et qñꝫ fit fortis fe. huiº egritudinis ꝑꝑ magnitudinẽ apatis ꝛ ꝑducit ad cõmistionem sensus propter cõitatem uelaminis ꝛ ad uomitum cholere ꝑꝑ cõitatem stõi ad epar. Et qñꝫ continuatur dolor faciei ꝛ oculi ꝛ retinet̃ uenter ꝑpea ꝙ coarctat mãꝫ i intestinis. Urina uero ẽ alba: deinde fit citrina ignea non permista: deiñ fit rubea. Et qñ aqua perseuerat alba indicat duritiem futurã: aut ꝯuersionem aldubellati. Et ad ultimum qñ urina in hac egritudine est alba uiscosa ꝛ perseuerat ẽm hoc est significatio mala. Et qñ rubet aq̃ ꝛ residet in ea sedimẽ laudabile tunc obedit apa digõni absꝫ ꝯuersione ad rem aliam. Et qñ pertransit apa maturationem in primis diebus ꝛ remanet urina clara tenuis tũc apa ẽ i uia faciẽdi culleocionẽ aut i uia idurationis. ꝛ scitur ꝙ apa est in corpore renis: aut ꝓpe pãniculum secundum ꝙ diximus in eis que preterierunt ꝛ scitur ꝙ apa est in rene dextro: aut sinistro: qñ iacere super latus eius facilius est q̃ iacere super oppositũ sibi propter suspensionem suam. Et iterum quia si ꝓtẽditur dolor ad partes epatis. tunc apostema ẽ in dextro ꝛ si extenditur ad partem uesice tunc apostema ẽ i sinistro

Et si sunt signa omnia simul tunc apostema ē i ambob⁹
simul. ¶ Q.unqꝫ apostema fit aldubellati magnificatur
grauitas ualde et sentitur grauitas.q.sphera grauata i
uentre et accidit in flatio in locis uacuis.⁊ accidentia si
unt fortia ⁊ sentitur punctura uehemens in uentre. ¶
Q.unqꝫ apostema quidem est in sinistro tunc sentitur su
per inguina duo ⁊ magnificatur dolor in lacerto dorsi
in toto illo.⁊ qñ maturatur alleuiatur fe.⁊ augmentat̃
horripilatio ⁊ incrossat̃ urina ⁊ multiplicat̃ in ea sedim̃
bonum. Et qñ rumpitur apostema remouentur fe.⁊ ri
gor omnino. Et si sanies est alba lenis non fetida ⁊ egr̃
ditur cum urina tunc adeo bonum est qd̓ melius esse nō
potest. Et similiter si est san. ⁊ pus albuꝫ.⁊ quod ē di
uersum ab hoc est deterius scd̓ꝫ diuersitatem sui.

¶ C.iij.de cura.

Initium curationis ē abscissio cause per phlo
miam ex basilica si san.est uincens. Et qñꝫ ē
tibi necessarium ut consequaris id faciendo
phlomiam ex curuatura poplitis ⁊ si non apparet uēa
illa tunc fiat ex saphena. Et per solutionē uentris etiaꝫ
si sunt cum san.illic hu.acuti calidi cum clisteribus leni
bus factis de mucilaginibus quantum posl̃e ē ⁊ illd̓ qd̓
melius soluit est aqua casei ⁊ casiafistula. Et in aqua q̇
dem casei est declinatio materiei ad intestina et ablutio
⁊ abstersio ⁊ infzatio ⁊ maturatio ⁊ rectificatio in ulce
ribus. ¶ Et in casiafi.est solutio etiam ⁊ maturatio cū
facilitate. Et aqua zuccari ⁊ mellis p̃ime cōmistionis
est huius ordinis. Et si est posl̃e ut hu.temperetur: deiñ
solutione educatur post ē melius. ¶ Et oꝫ ne solo sit la
boriosa fortis ⁊ magnificetur nocumentum propt̃ hu.
plurimum effusum ad intestina uicina renibus. ¶ Et
aqua quidem ordei est ex eis quibus est adherenduꝫ in
ea: et oꝫ ut nullo mō dimittas ⁊ non des in potu semīa
⁊ pilulas que ex eis fiunt et proprie corpore nō mūdi
ficato.hu.n.effundunt̃ tunc ad renes donec qum uerifi
catur maturatio prouoces. Et propter illud oꝫ ut pro
bibeas potum aque quātū posl̃e est.s.in hora simili huic
hore: ꝙuis sit conueniens secundum aliquē modū curō
ad mundificandum: nā si aqua sit conueniens propt̃ea
quia infrigidat ⁊ hūectat apostemata calida : ueruntñ
qum est taliter ꝙ impellit prouocationem ⁊ coarctat ꝟ
sus eos ea q̄ st̃ effusa ad lat⁹h⁹ ptis apatis et ad ꝯriū uie
suo motu tunc nocumentū ē s̈ e⁹iuuamtū cā qualitatis
sue. ¶ Et cū hoc associāt̃ cū ea ipsi hu.ad renes quoꝝ
descensus ad eos sit facilis p ꝯuenientiā aque. Quod si
necessaria fuerit tunc oꝫ ut in potu det̃ aqua dulcis fr̃a
que sugendo p cottū ul̃ p aliō sūat̃.⁊ oꝫ ne ita sit fr̃a ut
prohibeas maturationem ⁊ abstineat a carne ⁊ dulcib⁹
aqua uero calida nocet eis.⁊ silr̃ omne calidū actu qd̓
fortis est caliditatis. Et penitus aqua plurima non eūa
tur quin laborare faciat renes suo incessu ⁊ motu. Et
non est ulceribus et apatibus aliquid ꝯgruū sicut quies
⁊ balnea quidem nō ꝯueniunt eis: nisi p⁹declinationē a
postematū calidoꝝ. Et oꝫ ut admistret̃ in primis ex eis
que bibūt̃. Et ex epithimatibus ⁊ clisteribus et alijs
illd̓ qd̓ ē iuuamentuꝫ: deinde admisceatur ei de eis que
sūt abstersiua mollificātia et maturātia aliquid secūduꝫ
magnitudinem apatis ⁊ eius paruitatem: deinde admi
nistrentur abstersiua ⁊ mollificatiua: ⁊ oꝫ ut administrē
tur de abstersiuis ⁊ mollificatiuis ea in quib⁹ nō existat
mordicatio. Si uero necessaria supersunt fortiora mor
dicationem habentia propter magnitudinē apatis tunc
rectius est ut in eis uincat quod mordicationem nō hꝫ

Et silr̃ si est illic hu. uiscosus eūetur ⁊ oꝫ ut frangatur
cū cibis qui sunt de genere sorbitionum conuenientib⁹
renibus et apatibus ueruntñ sint de sūma eoꝝ que mor
dicationem non habent: qm̃ ipsi eis nutriuntur: ⁊ oꝫ ut
cognoscatur dispō hu.in subtilitate ⁊ crossitudine sua ⁊
in substantia sua an sint de genere corrupti: aut sani: aut
hu.alterius ⁊ in sua sūma an sit multus ⁊ paucus: ita ut
oppōant̃ illi cū qualitate me͛: aut cū q̄titate eius ⁊ quꝫ
potes curare cum eo quod est minoris acuitatis nō in
tendas ad aliud qd̓ sit acutius. Q.ūꝫ apa integre matu
ratur c⁹ cognitio est in urina : tunc in potu dentur diure
tica sicut semina ⁊ pilule eoꝝ in aqua ordei ⁊ similib⁹⁊
ante illud non dentur in potu diuretica ⁊ ꝑprie qñ hu.
corporis sunt mali.⁊ qñꝫ facit accidere sumere in potu
illa grauitatē.sed non cures inde ꝙ potare illa: ipsa
remouet illud ⁊ prima quidē quibus fit curatio i re
ctificatiōe apatis ⁊ in solutione hu.mali sunt clisteria ⁊
potiones: clisteria.n.sūt magis peruenientia ad ista cuꝫ
fixione uirtutis sue: ⁊ cum hoc ipsa non faciunt descenđ
re aliquid desuper: sicut descendere faciunt ea que bibū
t̃ ⁊ ꝑprie solutiua: ⁊ oꝫ ut sit clistere lene predictū i ca°
colice ut sit clistere facile non coarctans neꝫ horribile
⁊ faciat lesionem ⁊ noceat. Et casiafi.quidem est res cō
grua in curationibus renum: nā qum ipsa ponitur i cli
steribus ⁊ eis que bibunt̃ eūat sine labore ⁊ associat. ⁊
qum scis ꝙ corpus est mundū ⁊ apa ē paruū: tūc fortas
se sufficit tibi dare in potn aquā mell̃: aut aquā zuccari
p̃ime cōmistionis: nā abstersio ābaꝝ ⁊ eaꝝ incisio ⁊ sub
tiliatio fortasse resoluet ipsum sine mordicatione. Et īs
iuuatiue in principio sunt aqua ordei cum ol̃o ros.aut
oleo aliquo ⁊ succus salicis ⁊ succi frigidi: ⁊ empl̃a cū
subtiliatiuis ⁊ sumere in potu mucilaginē psilij. ¶ Et
fortasse datur in potu lac.at si est inflatio oꝫ ut sit lac sꝫ
ꝙ narrauimus. Et post illud tūc administra clisteria ex
altea ⁊ maluis ⁊ semine lini cū aliquo frigidoꝝ ⁊ ol̃o ro.
Et oꝫ ut administres empl̃a ex farina ordei ⁊ sint cum
ea uiole ⁊ fabe ⁊ in fine dimittere fr̃a ⁊ adde fenugre.⁊
cāemillam ⁊ similia ⁊ sit oleum sisami.⁊ oleū de cartão.
Et empl̃etur deforis cum eo qd̓ est maturatiuū ⁊ uehe
mētioris calefactōis. Et ex illo ē ut ēpl̃et̃ cū panno lico
infuso in oleis calefactis ⁊ illis͛ in quibus est uirtus ane
ti ⁊ altee ⁊ sumātur empl̃a ex farina tritici et aqua mel
lis ꝯcocti ⁊ ex folijs fenugreci ⁊ caulis ⁊ radice lilij ⁊ a
neto ⁊ altea et camemilla que appropriata sunt cum le
nitiuis.⁊ fortasse necessarium est causa doloris ut pona
tur in eis aliquid de papauere ⁊ cortices mandragore
sunt conuenientes ad illud. Et illud quod fit ex apo
stemate propter lapidem oꝫ ut regat̃ regimine illius
loci cum eo quod dicemus. Et non est nisi regimen do
loris qum commouetur ⁊ proprie apud uesicaꝫ propt̃
magnitudinem lapidis in ea: aut excoriationis asperita
tē.⁊ qñꝫ sedat̃ cū balneis ⁊ tina. Q.ūꝫ superfluit ⁊ mol
lificat redit dolor uehemens post horam. Et embroce
facte ex camemilla et meliloto ⁊ altea ⁊ ex furfure sunt
iuuatiue ualde. Et si ē illic retentio aliqua nature tunc
illud quod rectius est.ē extractio fecis cū collyrio: aut
clistere non magno quod coarctet: aut dolorem faciat:
immo magis diligo ut collyrium in lenificatione natur̃
sit lenitatis plurime ⁊ sedet dolorem. Et non est uia ad
administrandum solutiuum: qm̃ dolorem facit ⁊ nocet
per id quod descendere facit desuper. Clistere autem qū
in eo ponunt̃ adipes et unctuosa ⁊ confortatur ei⁹ mol
lificatō ⁊ confortatur eius ꝓuocatio facit cū solutione

lenificationem et frangit dolorem. Et ex emplis fortib⁹
in maturando aldubellati accidente i renibus sunt fic⁹
clixate cum aqua mellis. et si necessarium est ut confor
tetur cum mezerion et ireos fiat. ¶ Et ex potionib⁹ ex
pertis est illud quod recipit se. lini pondus. ij. auṙ. amili
auṙ. i. et est due dos. ¶ Et qñ complet maturatio tūc
administrentur diuretica que bibantur ⁊ ex quib⁹ fiat
clistere. Et ex emplis quidē est emplm factū de camepi
theos ⁊ polio ⁊ prassio: ⁊ petroselino ⁊ squinanto ⁊ spi
ca. Et oz ut tu assidue utaris in dispositione doloris ⁊
sedatione suspensorij e⁹ sedatis que dixim⁹ multotiens.
⁊ qñ est clistere extrahens feces sedans dolorem p hoc
q facit descendere illud quod ꝯprimebat ppea q lenit.
⁊ si non facit illud necessariū ē ut alleuiet sicut cū phlo
mia ⁊ uentosis positis cū facilitate inter chatim ⁊ dor
sum deinde fiat scalpellatio ⁊ uaporetur locus cuz lana
infusa in oleo calido in quo decocta sunt sicut altea ⁊ a
brotanum ⁊ camemilla. ⁊ necessarium est ut emplet cuz
eis que sunt sicut semen lini et similia. ⁊ qñz necessariuz
ē tibi ut emplet cum eis que sunt sicut poliuz ⁊ oliba
num ⁊ herbus ⁊ cera ⁊ oleum de lilio. ⁊ qñz est tibi ne
cessarium ut ponas medicamen penetratiuū ita ut pōas
uentosas ⁊ scalpelles leuiter: deinde uapores cum ua
poratione predicta. ⁊ fortasse necessarium est tibi ut tri
buas in potu semina diuretica frigida cū paucis calido
rum subtilium ⁊ aliquo narcoticorum sicut anisum cuz
herbo ⁊ opio ⁊ sicut filonium. Ipsum. n. ē melius medi
camen in h⁹ı loco. Cura āt proprie aldubellati qū sci
ueris q necessarium ē ut collectionez faciant: est qm oz
ut tu adiuues cum maturatis que diximus ⁊ addas in
eis uirtutem cum eis que sunt sicut gluten alboti ⁊ urti
ca ⁊ apscinthiū ⁊ ireos ⁊ faria herbi. Et qñz ponunt i
eis ea que sunt sicut radix uitis albe. ⁊ mezerion ⁊ fim⁹
columbinus. ¶ Et qñz sufficit in ea decoctio ficuū cū
melle ⁊ oz ut utaris in clisteribus ⁊ in potibus eis que
maturant cum fortitudine ⁊ administres uaporatōes
predictas confortatas cum eis quibus oz eas confor
tari. Et multotiens qd est causa tarditatis maturatiōis
malicia ꝯplonis calide in phlate. Q. ūz equat maturati
o ⁊ illud fit cum eis que sunt sicut genera lactis ebibita
⁊ clisterizata ⁊ redita ad maturationem faciendam sup
res frigidas natura calidis peraccidens sicut est aqua
calida in qua fiat encatisma tunc si non rumpitur admi
nistra rupturam facientia ⁊ clisteria acuta usq° perueni
as ad illud in quo ponuntur belleborus ⁊ sicidis ⁊ alia
E illud quod exterius ē rege cum uaporationibus et
emplis deforis ⁊ adhibe diuretica fortia sicut est acor⁹
⁊ semen agni casti. Et eis quidem utrisq ē proprietas
in hoc: prouocant. n. cum uirtute laboriosa: deide admi
nistra ea que incarnant de medicis pparatis ad ulcera
renum. ⁊ ego dicaz ea.

¶ C. iiij. de apate phlatico in rene.

IPsuz enim prouenit a causis facientibus pro
uenire phlegma.

¶ C. v. de signis.

SUnt grauitas ⁊ tensio ⁊ minoratio in operati
onibus renum ⁊ non est illic inflatio. ⁊ qñz ē
cum eo mollities in facie ⁊ ocul ⁊ in reliquo
corpore. ⁊ est sperma ualde humiduz frigiduz tenue cū
defectu signoꝝ q st ppa duro.

¶ C. vi. de cura.

EST cum emplis calefacientibus ⁊ cum diure
ticis ⁊ mundificatiuis. ⁊ oz ut ponat in ea fi
ducia plurima in lauro ⁊ folijs eius ⁊ oleo ipsius ⁊ i ru
ta et in huiusmōi ⁊ administrent clisteria.

¶ C. vij. de apate duro in renib⁹.

QUandoq est incipiens ⁊ plurimum eius est
post egritudinem acutā cuius quidem causa ē
incipiens: ⁊ plm eius est materia melancholi
ca currens ad eum: aut ē lapideitas ex apate calido p
pter frigus quod conuertit ipsum in lapidem: aut calo
rem ingrossantez ipsum: que ambo sunt causa in hoc ne
proueniat maturatio. Maturatio enim est sequens cali
ditatem tendentem ad equalitatem.

¶ C. viij. de signis.

SIgnificat q apostema duꝝ ē in renibus graui
tas uehemens cū qua ñ ē dolor de quo sit cu
randum: nisi in facto post apa calidum: in ipo
enim qñz cōmouetur dolor. ⁊ de signis duri ē paucitas
pyxidū ⁊ stupor ambaꝝ ⁊ stupor ācbaꝝ. Et qñz stupe
scunt ambo crura uerūtñ ipsa ambo non euant a debili
tate ⁊ accidit in omnibus istis membris inferioribus a
arefactio et extenuatio. Et uriina est subtilis pauca i q
titate propterea quia ipsi ambo paꝝ aquositatis attra
hunt propter debilitatem uirtutis ⁊ debilitatem expulsi
onis eoꝝ amboꝝ. ⁊ est priuata digestione tēuis: ⁊ causa
in hoc est oppilatio. ipsa enim prohibet quod turbiduz
ē penetrare ⁊ plurimum eius quod tenue ē immo oppi
latio qñz captiuat urinam ⁊ debilitas prohibet uirtutē
digerere ⁊ qñz prouenit ex ea commotio ⁊ multotiens
perducit ad hydropisim: propter oppilationē uie aquo
sitatis san. ⁊ reditionem eius ad corpus. Et propter il
lud oz i huiusmōi egritudine ut assidue fiat e⁹ puocatō.

¶ C. ix. de cura.

COnsidera radices que sunt in curationibus
duritiei epatis ⁊ medicinas: nā ille eedez sunt
uia curationis duritiei renum. Quod si neces
saria est phlomia propter multitudinem san. melici fiat
⁊ confert ei qñz potare semina in quibus est lenificatio ⁊
resolutio: sicut semen almaru et semen lini ⁊ semen altee
⁊ fenugrecum ⁊ cartamū de quibus fiant pulueres qui
sicci manibus in os proijciant ⁊ misceantur cum eis di
uretica secundum necessitatē: ⁊ non sit superfluitas i me
dicinis qobrē retineatur crossuz ⁊ ꝯuertatur in lapidē
immo ꝯsidera urinam eius ⁊ quotiens incrossatur puo
ca cuz equalitate ⁊ quotiens stat matura. Et de signis
maturitatis est q multiplicatur urina ⁊ conferunt ei in
unctiones ⁊ uaporationes cuz eis que sunt sicut oleum
de costo ⁊ oleum nardinum ⁊ sambacinum ⁊ oleum ca
memillinum: ⁊ oleum anetinum ⁊ oleum laurinum. Et
de emplis sunt empla facta ex camemilla ⁊ meliloto et
semine lini. Et qñz necessaria sunt ea que sūt sicut bdel
lium ⁊ ammoniacum ⁊ serapinuz ⁊ adeps ursi ⁊ adeps
leonis ⁊ medulla uaccina et ceruina ⁊ alia de qb⁹ fiant
ēpla ⁊ unguenta ⁊ administrentur. ⁊ qñz necessariuz est
ut dissoluātur ea que sunt sicut bdellium ⁊ ammōiacuz
in decoctione diureticoꝝ. ⁊ similiter camemilla ⁊ tribu
li ⁊ melilotum ⁊ polypodium ⁊ det ex eis in potu.

¶ C. x. de ulceribus renum.

CAuse ulcerum sunt ipsemet cause reliquoꝝ ul
ceꝝ: ⁊ sunt cause separationis ꝯtinuitatis dein
de apertōis. Et illd qñz fit a scissura uene ⁊ e
ruptione eius ⁊ ipsius incisione propter causas notas
⁊ fiunt propt aldubellati que rumpūtur ⁊ fiunt propt
lapidem qui egreditur. Et qñz fiunt propter hu. chole
ricos excoriantes: aut uiscosos excoriationem faciētes

per erradicationem suam et ex adherentia sua cum
labore. ¶ Et ulcera quidem renum sunt minoris ma
litie q̄ꝫ ulcera uesice ⁊ q̄ꝫ ulcera meatuum inter utrunq̄ꝫ
⁊ q̄ꝫ ulcera meatuum inter duo emunctoria. Et causa
in hoc est ꝙ ulcera membri neruosi difficilioris sunt sa
nationis q̄ꝫ ulcera membri carnosi. Et p̄rimū quidē ac
cidunt ulcera in meatibus propter generationem mate
rie cholerice excoriationem facientis: aut propter lapi
dem facientem accidere excoriationem. Et qñ̄ꝫ fiūt ista
ulcera corrosiua ⁊ qñ̄ꝫ non fiunt. Et multotiēs quidem
proueniūt ex ulceribus renum fistule que nullo modo
sanantur q̄uis sint de illis que cessant a cursu suo cum
mundificatione corporis ⁊ curantur qum ē eius replo
¶ Ex illa uero que est bone materiei non poruenit ma
gnus timor nꝫ etiam timetur ex ea nisi dilatatio ⁊ corro
sio. Illa autem que est male materiei facit accidere di
latationem ⁊ perducit ad perditionem. Et ille cuius rē
disrumpitur moritur. ¶ Et multotiens est aliquid ex
capite apatis decliue ad exteriora: qꝛ rūpit̄ ad ext̄iora.

¶ C. xi. de signis.

SIgna ulceꝝ renum sunt ꝙ egrediuntur in uri
na sanies ⁊ partes capillares ⁊ frusta rubea
carnosa. ⁊ in locis renum quandoq̄ꝫ sentit
habens ea dolorem. ⁊ qñ̄ꝫ antecedit ea mictus san. aut
aldubellati renum: aut dolor ex erradicatiōe lapidis. ⁊
qñ̄ꝫ significat ipsam percussio eueniēs: aut cas⁹. cū aptio
ne āt non fit dolor ⁊ significant ipsam assiduatio mict⁹
san. paulatim. ¶ Mictus. n. san. qum est ex eruptione
aldubellati: aut fixura uene d̄super pōe est ut sit assidu
us duobus diebus: aut tribus. si āt illud fit plus tunc
fit propter apertionem aut propter ulcus in renibus
aut uesica: nā quꝫ prolongatur ⁊ est illic alteratio colo
ris: aut commistio uirus tunc non est nisi ulcus in reni
bus: aut uesica ⁊ ille mictus san. debilitat: qm̄ q̄uis illd̄
quod de eo prouenit omni hora sit paꝝ tñ frequentia ꝑ
ducit ad hoc ut euacuet̄ summa plurima. Et dr̄a quid̄
inter ulcera renuꝫ ⁊ uesice. est ꝙ ulcera renum sunt cū
facilitate urine. ⁊ ulcera uesice sunt cum difficultate uri
ne. Et cortices in ulceribus renum sunt rubei. Et in
ulceribus uesice sunt albi: aut magis grossi si sunt in ue
sica ipsa: aut parui tenues si sunt i meatibus. Et cogno
scitur etiā dr̄a per locuꝫ doloris: nā locus doloris i eis
diuersificatur ex ulceribus meatuū in medio ⁊ in mea
tu nerui post collectionem. Et qñ̄ꝫ associatur dolor in
ulceribus uesice cui est ꝯmotō omni hora sicut partu
rientis. Et significatur qñ̄ꝫ dr̄a quesita ex hoc ꝙ dolor
in ulceribus uesice est difficilior: qm̄ membrū est mem
brū neruosum fortis sensus. Et mictus san. frequēs q̄ꝫ
uis sit de significationibus utrisq̄ꝫ rei. est tñ i uesica mi
noris q̄ntitatis ⁊ minoris permistionis cum urina. ⁊ qñ
mingunt patientes ulcera renum ⁊ uesice san. post mictū
saniei: tunc significatur inde corrosio. ⁊ significatur qñ̄ꝫ
difficultas ulceꝝ in renibus ⁊ malignitas eoꝝ per pau
citateꝫ receptionis rectificationis ⁊ longitudinem tem
poris ⁊ multitudinem fecis ⁊ colorem maluꝫ uiridem
in eo quod mingitur ex uehementia fetoris.

¶ C. xij. de cura.

PRimuꝫ qd̄ necessariuꝫ ē intendeñ i curatione
ulceꝝ renuꝫ ⁊ uesice est equatio hu. ⁊ declia
tio eoꝝ ab amaritudine ⁊ hauracitate ad dul
cedinem ut non faciat uenire uulnus post uuln⁹ ⁊ dimis
sio omnis acuti ⁊ amari ⁊ salsi ⁊ acetosi ⁊ mioratio po
tus aque ut minoretur necessitas migendi ⁊ minoretur
motus renum ab eo quod prouenit ad eos ⁊ eoꝝ rasio
per illud. Canon. n. curationis ulceꝝ est quies ⁊ ex eis
que equant hu. sunt phl̄omia si est necessaria. Et solo
subtilis ⁊ tenuis sine labore penitus ⁊ sine solutiōe hu.
acutoꝝ subito in uice una. Huiusmodi enim expellit
a corpore expulsionem subtilem cum declinatione ad
partem que est alia a parte renum. ⁊ dum non admi
nistras solutiuum choleꝝ est melius usq̄ꝫ ad necessitateꝫ
⁊ melius quidem est ut eques materiam et educas illā
post illud proprie uomitu. Uomitus nanq̄ꝫ est melius
quo renum ulcera curantur: propterea ꝙ mundificat ⁊
euacuat ⁊ propter hoc ꝙ trahit hu. a contrario partis
renum. ⁊ qñ̄ꝫ est usus uomitus frequens sufficiens ad il
lud excusans ab alio ⁊ melius quidem est ut prouoces ṗ
us cum seminibus: deinde permuteris ad uomitum. ⁊
oꝫ ut uomitus fiat super cibuꝫ cum eo quod facilē effi
ciat sicut melon et eius semen ⁊ proprie semen eius cuꝫ
uino dulci: ⁊ cum eo quod est sicut sirupus acetosus cū
aqua cal̄a. ⁊ oꝫ ut non fiat commotio uehemens cū labo
re. ¶ Et ex eis quidē que hu. temperant est sumere a
quaꝫ melonis romani ⁊ uuā ⁊ alkekengi ⁊ papauer. Et
de radicibus quas te oꝫ ꝯsiderare est ut qum dolor fit
fortis curetur dolor prius deinde ulcus. Et cum ulcus
est recens ⁊ quotiens rumpitur apa est eius curatio fa
cilior. ¶ Et fotasse sufficiunt pilule de amilo cum siru
po uiol̄. Qum āt chronicū fit res fit difficilis. ⁊ oꝫ ut ꝑ
peres inmundificando in leui quidem cum diureticis le
ui'b⁹ sicut est semen alkekengi ⁊ altee usq̄ꝫ ad acceptionē
feniculi ⁊ in malo quidem ⁊ maligno cum eis que sunt
sicut capillus ueneris: lꝫ sit temperatus ⁊ ireos ⁊ fari
na herbi. et est necessarium ut aggreges inter potatio
nem ⁊ empl̄ationem qum egritudo est maligna ⁊ fortas
se ꝯferunt in ea isopus ⁊ ruta ⁊ similia: si āt mundificet̄
tunc scis occupatus in sigillatione ut non eueniat corro
sio. ⁊ oꝫ ut quieti adhereant ⁊ ñ laborent q̄tuꝫ ei pos
sibile ē: imo oꝫ ut sint contenti de exercitio fricatione ex
tremitatum ⁊ pro cūone quam facit exercitium uapora
tione sicca: ita ut non concedas eis incisionem et alia
⁊ proprie qum assueti fuerint exercitio: deinde quꝫ
sanantur gradatiꝫ exercitio utātur leui usq̄ꝫ° redeant ad
consuetudinem in motu suo. In cura uero ipsius ulce
ris: oꝫ ut in primis dimittat̄ coitus. ¶ Coitus nanq̄ꝫ
nociuus est illis ualde propter multitudinem mot⁹ exer
citij ⁊ sufficiat fricatio: qm̄ ipsa est iuuatia ⁊ attractia
san. ad cōpus. ipoꝝ vo regim̄ cū medicis oꝫ ut sit cum
exiccatis abstersiuis sine mordicatiōe. ¶ Quod si ulc⁹
non fuerit cuꝫ illa malitia sufficiat illud quod est tempa
tum in abstersione et exiccatione. ⁊ si est malignum ē ne
cessarium illud quod fortius mundificat ⁊ lauat ⁊ quō
est uehementioris exiccationis ut prohibeat sordes. ⁊
post illud quod est uehementioris stipticitatis ⁊ probi
bitionis ut prohibeat effusionē hu. maloꝝ. ⁊ qum mun
dificatur et exiccatur et auertunt̄ ab eo materie est sana
tio. Et oꝫ ut commisceas cum medicinis ulceꝝ omnib⁹
glutinationē facientia sicut sunt amilum ⁊ dragagātum
⁊ frigide gumme. nam glutinatio est ex eis que ponunt
ulcera minuta ab excoriatione eoꝝ que transeunt super
ea. ¶ Et que de eis est unctuosa sicut lacca facit car
nem membri et illud quidem ex quo ipsum nutrit̄ spis
sum ⁊ anexum preparationi ad sigillandum. ⁊ oꝫ iteꝝ ut
misceantur cum eis diuretica ⁊ medicine subtiliatiue: ut
faciant peruenire ad ipsa medicinas rectificantes ⁊ si
gillātes: lꝫ ipē i seipsis noceant ⁊ commoueant. Et qñ

necessarium est ut misceantur cuz eis narcotica ex herbis
sicut hyusquiamum albũ ⁊ mandrag. ⁊ opium ⁊ hyusq
amũ nigꝝ ⁊ illud pp sedationem doloris ⁊ exiccationẽ
et repercussionem. Q̃ñq3 scis ꝙ in ulceribus est sordes
tunc da in potu absterfiuũ in quo est fortitudo prouoca
tionis sicut aqua zuccari ⁊ aqua mellis cum quidusdaz
seminibus donec prouocet ⁊ lauet. deinde consequent
adhibe exiccatiua et medicine ebibite quibus curat qδ
non est malignum ualde de ulceribus renum sunt sicut
semen altee ⁊ semen almaru ⁊ radices eoꝝ cum aq̃ mell
⁊ semen alkekengi ⁊ aqua vue uulpis ⁊ proprie mõta
ne: ⁊ iteꝝ semen cucumeris ⁊ bolũ armenũ cũ iuleb: et
capillus ueneris cum aq̃ mellis. Et radici liquiricie in
est exiccatio ⁊ mũdificatõ ⁊ maturatõ ⁊ glutinatio. ⁊ ite
rum se. lini ⁊ dragaganti ana pars. i. ⁊ polypodij ptes.
ij. cuz aq̃ mellis. ⁊ iteꝝ grana pini ⁊ semen citroli sumã
tur de quibus puluis factus q̃tũ palma plena est suma
tur ⁊ iteꝝ ð semine papaueris torrefacti ⁊ contriti suma
tur. ʒ. i. ⁊. ʃ. in q̃ bullita sunt squinantuz ⁊ radix liq̃ritie
⁊ fortius eis que diximus est petroselinum: aut daucuz
cũ uino odorifero ⁊ inuoluatur bolo armeno. ⁊ iuuatur
sumendo in potu bdellij dissoluti cũ gũma albori ⁊ ter
re figillate partes equales ⁊ sit dos perueniens ad auĩ.
i. in uino dulci ⁊ iteꝝ farina herbi est fortis mundificati
onis ⁊ exiccationis sola. Q̃ñq3 cũ ea aggregantur ea q̃
sunt sicut terrafigillata ⁊ acatia. ⁊ succus barbe hircine
ꝯpletur iuuamentũ eius. Et ireos ẽt est forte cũ quo fi
at h opõ et filia. ¶ Composita autẽ sunt sicut illud qδ
fit ex seminibus cucu. excorticati granis. xxx. ⁊ ex grãis
pini. xij. ⁊ ex grãis amigdale. v. numero ⁊ ex croco qδ
sit equale ponderi eoꝝ ⁊ bibat in ieiunio. ⁊ si caliditas ẽ
uehemẽs loco granoꝝ pini ponantur genera citroli. ⁊
iteꝝ de granis. xx. grana ⁊ de granis cucu. xl. grana po
lypodij. ʒ. i. ʃ. bibatur cũ. lb. i. ⁊. ʃ. aque i qua bullite sit
spice celtice ⁊ se. apij. amboꝝ ana. ʒ. viij. usq3 redijt ad q̃r
tã. ⁊ iteꝝ terre figillate ⁊ san. dra. ⁊ castorei ⁊ se. melonis
⁊ se. apij ⁊ se. cucu. ⁊ se. cucurbite ⁊ succi liquiritie. lac
ce ⁊ aristol. ⁊ amigdale pini magne ⁊ papaueris ⁊ se.
hyusquiami albi partes equales in potu dentur sm ꝙ
exigit illud qδ ẽ presens cum rob. Et iteꝝ de granis pi
ni magne. xxx. numero amigdale excorticate grana. xx.
dactiloꝝ carnosoꝝ grana. xv. fructus capparis auĩ. iiij.
croci auĩ. i. vi⁹ ꝯficiantur cũ rob ⁊ administrentur. Q̃ñ
q3 dolor fit fortior oz ut a curatione ulceris separatio fi
at ⁊ curet cũ h⁹ medicamie. R. se. hyusquiami albi. ʒ. i.
sextã opij kirat. i. se. citroli se. lactuce amboꝝ ana. ʒ. i. se.
portul. ʒ. i. ipsuz. n. sedat dolorez in dispõne. Et q̃ñ do
lor ẽ paru⁹ sedat ipsũ pot⁹ lactis loco aque ⁊ potat siru
puz uiol. ⁊ de fortibus sunt diacalamẽtũ ⁊ troc. alkekẽ
gi ⁊ troc asclepiadis. ⁊ troc. Diascoridis ⁊ suffuf regis
⁊ aristol. ⁊ regimen alkekengi montane ⁊ suffuf cãtedre
os est fortis ualde. Et multotiens conferũt clistrria dy
senterica sm semitã uicinitatis. et q̃ñz administras ẽpla
h⁹ generis ponendo super dorsum ⁊ apud stricturã me
dij ⁊ loca uacua sicut illud qδ fit de faria herbi decocta
cũ uino et melle. ⁊ iteꝝ quod fit de ros siccis et lentib⁹
⁊ melle ⁊ granis myrti ⁊ emplẽtur cũ eo ⁊ hoc quidez
ꝓhibet putrefactionez dilatatã. Et de unctionibus sũt
sicut oleũ de alcãna ⁊ ol3 arboris masticis: ⁊ ol3 ð cydo
nijs cũ q̇b⁹ q̃ñz miscet qδ ẽ sicut storax. ⁊ q̃ñz est necessa
rium illud qδ est sicut adeps anatis ad lenificandũ. ¶
Fistule ṽo curationez nõ h̃nt nisi exiccationez ⁊ ꝓhibitõ
nez corruptionis. Exiccatio q̇δ fit cũ assiduatione mun
dificationis corporis ⁊ cautella a replẽone sm qualitatẽ
⁊ q̃titatez ⁊ h⁹ q̇δ sufficit in curatione e⁹ que nõ est ma
ligna. Maligna ṽo oz ut curet cum hoc ⁊ cũ eis que s̃t
fortiora eo sicut sunt empl̃a ⁊ potationes prohibentia
putrefactionem sicut sunt stiptica nota cũ absterſiõe cũ
quibus nõ ẽ mordicatio de mundificatione. ¶ Cibus
O3 ut sit cibus boni chimi ex carnibus auiuz quas scis
de piscib⁹ alradrachi ⁊ oleribus boni chimi s̃is sicut sũt
atriplices ⁊ bliti. ⁊ dũ ulcera permanent mala oz ut den
tur assata ⁊ sicut est uitelli ouoꝝ sorbiliũ ⁊ gradati pu̇ẽi
at ad gallinã pinguẽ ⁊ atriplices ⁊ gña lactis ꝯfeřt eis
q̃ñ ea digerunt. ¶ Quod g⁹ ẽ sicut lac asininũ ⁊ lac eq
nũ etiã: ⁊ lac camelinũ ꝯfert eis: q̃m lac rectificat mãs
ulceꝝ ⁊ lauat ea ⁊ glutinat ea cũ sua retentione. Et qδ
ẽ sicut lac uaccinum ⁊ ouinũ aggregat ad illud additio
nẽ in confortatione membri cibatione eius. uerũt̃n lac
asininũ ⁊ caprinum iuuatiuuz ẽ ex parte rectificationis
ꝯplẽonis ⁊ ablutionis ⁊ ex parte proprietatis est magis
iuuatiuũ q̃ illa duo. ⁊ proprie qδ ẽ nutriti in domo. Et
fortasse ẽ ꝯueniens ulcerib⁹ in quibus scitur dispõ eius.
¶ Et oz ut misceat cũ lacte eoꝝ et cibis ipsoꝝ quas ipsi
sũmunt aliq̇d ex medicinis rectificantibus ulcera sicut
ẽ dragagãtũ sumptis in potub is generibus lactis post
mundificatiõnẽ et amilũ et gummi et exiccatiua ẽt et ali
quid de diureticis ⁊ seminibus facientibus glutinatiõẽ
⁊ q̃ñ bibit lac nõ comedat post ipsum aliquid donec de
scendat. ⁊ si e⁹ tardatur descensio misceat cũ eo aliquid
salitũ. ⁊ q̃ñ ponuntur ĩ eo sal et mel. Et lac ꝯueniens ẽ
ei loco aque ⁊ cibi sitis. Et q̃ñ deficit pus est iuuatiuum
lac cameli per hoc qδ figillat ⁊ glutinationez facit ⁊ cõ
fortat. ⁊ ẽ ei ut bibat genera lactis qu3 sitis adest. Ole
ra ãt et fructus que ei conueniunt: sunt melões ⁊ citro
li ⁊ pira ⁊ zarur ⁊ granata dulcia ⁊ cydonia. et de siccis
quibus in s̃is utẽdu3 ẽ mensis sunt amigdale ⁊ proprie
torrefacte ⁊ fistici ⁊ auellãe ⁊ grana pini ꝓpe ⁊ alcasbu
⁊ dimittant ficus siccas: q̃m male sunt ad ulcera: abster
abstergentes ea: ⁊ scalpellantes ipsa et exiccantes ea: ⁊
in ipsis ẽ lacticiu3 occultũ. ⁊ oz ut deuitet oẽ acetosũ fõ
tis acetositatis: ⁊ oẽ acutũ et oẽ salsuz ⁊ oẽ quod est ue
hementis dulcedinis.

¶ C. xiij. de scabie renuz et meatuũ.

De genere ulcerum eoꝝ est scabies. ⁊ cause ei⁹
sm plurimuz sunt bothor que apparent sup eos
ex humoribus cholericis ⁊ haurachijs: deiñ
ulcerãt. ¶ C. xiiij. de signis.

Sunt cũ signis ulceꝝ in exitu eius quδ egredit
cũ cõmotione ⁊ pruritu in loco renuz cui ad
miscetur punctura. ¶ Et q̃ñz magnificat cuz
ea dolor ⁊ illud qδ egreditur de ea que fit in meatibus
panniculosuz est. ¶ C. xv. de cura.

Confert ei phlomia basilice. si est corpus totũ
plenum ⁊ maius iuuamẽ ei in omni dispositõ
de est phlomia basilice: ⁊ uentosatio loci renũ
⁊ administratio mundificationis corporis semper et ꝓ
prie cũ uomitu ⁊ confectiones ex auellanis sites de se
minibus cum boli armeni: ⁊ succi liquĩ. equis partib⁹
Et cibus sit qui bene digeritur et est bõi chimi sicut ui
telli ouoꝝ et que infiant ⁊ hũectãt sicut pulli cum atri
plicibus ⁊ spinachijs ⁊ blitis.

¶ C. xvi. de lapide renum.

Communicant renes ⁊ uesica in causa genera
tionis lapidis. ⁊ illud ẽ q̃m lapidis generatio
non ꝯpletur nisi ex materia patiente ⁊ uirtute

agente. ¶ Mā uero est humiditas uiscosa crossa pꝰlatis
aut saniei: aut san: aggregati in epate ⁊ hoc est raro. uir
tus uero agens est caliditas egressa ab equalitate. ⁊ mā
ꝗdē hꝫ duas causas quaꝝ una est mā matie et sa ē ītē
toꝛ matie. ¶ Mā uo materie sunt cibi grossi ex generibus
lactis ⁊ proprie spissis ⁊ caseus ⁊ proprie humidus et
carnes crosse ⁊ carnes auiū paludestriū ⁊ magni cōpis
⁊ caro camelina et uaccīa ⁊ hircia et q̄ de siluestribus
incrossant. ⁊ pisces crossi et cibi de patellis omnes et pa
nis uiscosus et crudus ⁊ azymus et tri. et sorbitiones ⁊
similia et aldarmacha uiscosa et cōfectio de melle uisco
sa et fructus acetosi et difficilis digōnis et illi qui gene
rant humorē uiscosū: sicut mala immatura et sicut uitri
et caro piroꝝ. Et ex aquis turbide proprie non ꝯueniē
tes diuse. et nigra uina grossa et ꝑꝑe qn̄ digō ē debil ꝑ
pter debilitatē ꝟtutis digestiue aut propter multitudinē
eiꝰ qꝺ sūitur et destruit uirtutē: aut propter malitiam or
dinis ⁊ exercitij s̄ꝫ repletionē. Et qn̄ꝫ est materia sanies
ulceruꝫ in eis aut in alijs. Retentor āt materiei est debi
litas expulsiue in renibus propter complonem: aut apo
stema calidꝫ et herisipillā et ulcera in renibus ⁊ retinē
tur in eis superfluitates residentes oīs aquositatis que
prouenit ad eos: aut ex uehementia caliditatis in eis
et retinet superfluitates et facit eas lapides ātēꝙ expel
lantur et attrahit eā ad eas ante digestionē integrā a su
perioribus corporibus. Et hꝫ caliditas aut ē separabil:
aut i separabilis: aut accidens propter laborem: aut ac
ceptionē calefacientis: aut propter oppilationem super
fluitatū aggregataꝝ: aut frigus constringens: aut apata
oppilantia et hoc ē plurimuꝫ et frigida et dura et cōitas
membroꝝ propinquorum sicut intestinorū et aliorū et
qn̄ comprimuntur renes tunc accidit in eis oppilatio.
Et iste res omnes ēt inueniuntur in uesica cā lapidis ꝙ̄
uis differant utriqꝫ lapides. ē. n. ille q̊ in renibus ē lenior
parumper et minor et magis decliuis ad rubedinē. et il
le qui est in uesica ē durior ⁊ maior ualde. et magis de
cliuis ad nigredinē et ad citrinitatem et ad albedinē lꝫ
generetur in ea lapis qui minutatim frangitur. ¶ Et
iterū si ē lapis renum et generatur ſm plurimū et nō ad
huc mingitur tunc est sedimen urine intentū cū eo: et si ē
uesice et discernitur secundū plurimū post separationē
urine: tunc est fex san. deinde associatur ei et diuersifica
tur ab eo. Et ille cui plurimū aduenit lapis renuꝫ ē pi
guis: et ille cui plurimū aduenit lapis uesice est extenu
atus. ¶ Et senibus plurimuꝫ aduenit lapis renuꝫ ꝙ̄ la
pis uesice: et infantiuꝫ et eorū q̊ illos sequūtur ē econuso
et plurimuꝫ hꝰ fit inter infantiā ⁊ pubertatis initiū. et il
ud ideo qm̄ uirtus expulsiua in infantibus et adolescen
tibus ē fortis quare expellit a superioribus membris ad
illa que sunt inferius. ¶ In senibus uero uirtutes re
num ipsorū debilitantur ualde. Et iterum quoniam in
fantium et adolescentium subtiliores sunt hu. tunc pro
pter hoc penetrant in renibus eorū. et senuꝫ hu. sūt cros
siores: quare non penetrant in renibus eoꝝ. Et ꝙ plm
generatur lapis in infantibus: ē propter appetitum eoꝝ
⁊ motum ipsoꝝ super repletionē ⁊ quia potant lac ⁊ ꝑ
pter ꝯstrictionē meatus uesice eoꝝ ⁊ in senibus propt
debilitatē digestionis ipsoꝝ. ⁊ ꝓpter hꝰ iudicauit. Hip.
ꝙ ipse in senibus non sanatur. Et oīs urina i qua ē hu.
plurimus ē dignior ut ex ea generetur lapis ⁊ ē illa ex
qua qū descendit generatur sal ⁊ est eius sal plurimus
Sal āt generatur ab aquositate in qua est terrestritas
plurima quā adussit caliditas. Et urina quidē infantiū
pluris ē salis ꝙ urina senum: non qm̄ terrestritas eius
sit plurima: immo qm̄ caliditas in eis est plus ⁊ terre
nitas eius in adustione est profundior. Et propter hoc
urine eorum sunt turbide propter multitudinem permi
stionis ipsoꝝ ⁊ propter raritatē corpoꝝ eoꝝ quare sol
uitur ab eis plurimum aquositatis cū resolutiōe occul
ta ⁊ dignioꝝ pueroꝝ ut in eo generet lapis est ille qui ē
sicce nature ſm plurimū ⁊ calidi stōi. Et non exiccatur
secundum plurimum natura nisi propter attractionē
humiditatū ad ipsius epar. deinde mēbª urine ipsius. ⁊
qn̄ est illic caliditas est cā efficiens presens. ⁊ ad ultᵐ
siccitas nature facit urinā crossiorem ⁊ plurimam. Et i
illo in quo est sedimen arenosū non aggregat lapis qm̄
materia non est coarctata et nꝫ aduenit ei iteꝝ cā pluri
ma ⁊ si ipsa esset plurima: esset primū quod generaret
ab ea lapis magnus durus nisi essēt plurima. sꝫ est mol
lis suscipiens ꝯiunctōnem: ⁊ si non: non multiplicaret
eius separatio in urina. et qū forma sit: hoc scias ꝙ mā
non est nꝫ propter causam in se ipsam: nꝫ propter uehe
mentiā caliditatis eius qꝺ in lapide ꝯuertitur nō susci
pientem ꝯtinuationē. ¶ Et significat fortitudinē expul
siue et hꝰi iudicium plurimum nō est necessarium. et sci
as ꝙ paꝝ accidit puellis ⁊ mulieribus lapis in uesica
qm̄ meatus uesice eaꝝ. q. ad exteriora breuior et latior
et paucoꝝ anfractuum et in breui de facilitate expulsio
nis est ꝙ non est in longo. Et de habentibus lapidem
sunt quibus fiunt ꝓxismi generandi lapidē et mingen
di eū. Et qn̄ꝫ agregatur et fortasse egreditur qū urina
aduenit eis sicut in colica. et spatium in hoc est diuersū
inter mensē ⁊ usqꝫ ad annum. Et si ille qui cōsueuit to
lerare lapidē magnum alleuiatur per alios dolores ue
sice: et significat illud ꝙ membrum non suscipiens apa
tionem uelociter non apat per hꝰi nꝫ per dolorem clāo
sum qū tolerat dolorem lapidis cū magno lapide: tunc
unusquisqꝫ amboꝝ si singulare fiat apat. et scias ꝙ lapis
renum et uesice est ex eis que hereditant.

¶ L. xvij. de signis.

Signoꝝ āt lapidis qui est in renibus primuꝫ ē
urina et ē ꝙ urina i ꝑmis est grossa deiñ inci
pit ꝯuerti ad tenuitatē et attenuatur propter retentio
nem turbidi tunc existima eius generationē ꝙ̄uis qn̄ꝫ
mingatur in principio rei tenuis et generatio eius i ꝑn
cipio rei crossa est magis significatiua sanitatis uirtutis
et dilatationis meatuum. Et qn̄ꝫ est cū eo sedimen plu
rimū simile sedimini quod est in egritudinibus epatis i
firmi. Et ꝙ̄to plus est urina uehementius clara et ma
gis assidue clara et pautioris sediminis significat ꝙ la
pis est durior. Et dī ꝙ quādo sani et proprie senes mi
gunt nigrum cū dolore: aut absqꝫ dolore idicat ꝙ lapis
ꝯpletur in uesica: et ꝯfirmatur significatio in oībus illis
si uides urinā residentē. et est arena illa tendēs ad ru
bedinem et citrinitatem. et confortat illud si inuenitur
grauitas in chatin et dolor et si. q. retineat aliquid quꝫ
mouet super eū sentit in eo quod sequitur alchati signi
ficat magis fortitudinem uirtutis et amplitudinem mea
tuū. Et uehementior dolor qui fit propter lapidem re
num qū in primis generat est quia ꝯstringit. Et ꝓpea
qꝛ initit qū mouet et icidit i meatibꝰ et ꝓprie i meatu ue
sice facit dolorē qū mouet ab eo. In dispōne uo ꝯgelati
onis eius et quietis eꝰ et q̊etis patientis ipsū qum nō ē
replectio uehemens coarctans ꝯmouens lapidem inue
nitur retentio grauitatis tantum. Et replō cibi facit ipꝫ
uehementius excitare dolores et proprie qn̄ descendit

cibus ad intestina et pertransit ea: quz āt euacuantur et expelluntur superfluitatas ex intestinis dolores sunt q̊ etiores. ¶ Signa vo motus lapis sũt grauitas doloris et eius uehementia et descẽscio eius ex alchatiz usq3 ad inguina et ad emunctoria et tunc iaz peruenit lapis ad meatum uesice. et qum sedatur ille dolor: tunc iã prouenit in uesica. ¶ L. xviij. de curatione.

Dicam⁹ hic curationes que sũt lapidis renũ ppe et cõmunes ei cum lapide uesice: deinde faciam⁹ ad lapidem uesice ca^m singulare et curationes singulares proprias. Intentiones quidem quas medici i curatione lapidis intendunt sunt abscissio materiei eius ⁊ probibitio generationis ipsius cum absissione cause ⁊ rectificatio eius deinde mundificatio ⁊ cõminutio ipi⁹ et fractio eius ⁊ compressio ipsius et erradicatio eius ex suo suspensorio cum medicinis que illud efficiunt: d̊ inde, eius extractio et subtiliatio in ipo et ordine eius et illud completur cum medicinis prouocatiuis: aut cum adiuuantibus deforis deinde est regimen sedans illud quod sequitur inde de doloribus et rectificatio eius quod accidit in eis de ulceribus: ⁊ sunt quidã qui laborant extrahere ipsum per incisioné ilij ⁊ p dorsũ sed est magnus timor in eo ⁊ opõ eius qui rationem non hz. ¶ Materiei āt abscissio preparatur in p̃mis cũ euõne eius per solutionez uentris: aut per uomituz: deinde abstinendo a cibis crossis et aquis turbidis equando qđ comedit ⁊ ꝯfortando stõz ⁊ faciendo ut digõ sit bona. Et cum exercitio temperato in tempore uacuitatis ⁊ fricatione eius qđ in medio stringit ⁊ leniendo nãz ut declinét hu. crossi ad latus fecis ⁊ non fiat ex declinatione fecis coarctatio renuz. Et ex eis q̃ ꝯferunt ad h̃ é assiduatio ꝓuocationis cũ eis que lauant uesicã de séminibus diureticis. ⁊ de illis que bona sunt apđ illđ é aq̃ ciceris: ⁊ aqua carui: ⁊ aqua folioꝝ rhaphani: ⁊ rhaphanus ipse proprie minut⁹ humidus. Et qũ ꝯuenit ei spatiũ dieꝝ admistret diureticuz forte. In pueris vo ꝓhibz generationez lapidis sumere in potu uinũ albũ subtile p mistuz. Et iuuat a clisteribus lenibus temperatis p illđ qđ educunt de fece ⁊ leniunt nãm. Et qñz ponũt in eis de medicicis clisteris ⁊ perducunt uirtutez proprie. Et ex ꝓhibitiuis generationis e⁹ é uomit⁹ p⁹ cibũ ⁊ multus usus e⁹. Ipe. n. expellit superfluitates crossas per uiaz ꝯ̃riã uie c⁹ motus est ad renes: ⁊ facit latus renũ mũduz ⁊ uacuũ. ⁊ balneum ⁊ renes fortasse pueniunt ad lubricitatem e⁹. ⁊ qñz extraunt materias ad illud qđ de cor^e apparet ⁊ auertunt eas a renibus. ¶ Et qñ mult⁹ usus é eoꝝ mollificant vtuté ⁊ debilitant vtuté renũ. Et sir̃r si admistrent in hora in q̃ nõ sũt necessarie léificatio ⁊ sedatio doloris. ¶ Faciũt. n. renes susceptibiles materierũ effusaꝝ ad eos propt mollificationem ipoꝝ: ⁊ dormire sup dorsuz é ex eis que lapidi ꝯferunt. Medicine vo cõuenientes qũ sũt ẽm plm me^e amare que non sunt ualde uehementis caliditatis ⁊ addant in eã. Et oé c⁹ incisio é uehementior ⁊ cuius caliditas est minor est melius. ⁊ oz ut ille que sunt lapidis uesice sint uehementius cale q̃ ille que sunt lapidis renũ. ⁊ é hoc genus medicinarũ aliđ q̃ꝝ opõ nõ ꝓportionat ad calm ⁊ fim imo nõ faciunt illud qđ efficiunt nisi cum proprietate. ⁊ medicinarũ ꝯminuentiũ q̃dã sunt que nõ sũt cũ illa superfluitate i uirtute. ⁊ natura eaꝝ é ad comminuendũ lapidé puũ ⁊ illaꝝ que non sunt cũ uehemẽtia quedã sũt q̃ sũt uehementis vtutis ẽm lapidez renuz sed sunt parue uirtutis ẽm lapidé uesice: aut non hñt uirtuté ad illuz sicut lapis

iudaicus. Et quedã eaꝝ sũt que sunt fortes ẽm lapidem renuz ⁊ operantur in lapidé uesice. ¶ Et q̃dã sũt fortes uehementes in utrisq3 lapidibus simul: sicut auis que nominat altragulidos: ⁊ sicut cinis scorpionuz. Et quz ꝯponunt ex medicinis ad lapidé medicine oz ut adiũgãtur eis species mediciaꝝ q̃ eas adiuuent ad operãdũ qđ efficiunt de q̃b⁹ sũt medicine fortis ꝓuocationis: ⁊ extrahunt in urina crossa illud qđ eradicat de lapide ⁊ ꝯminuit. Et de illis sunt medicine in quib⁹ est alteratio e⁹ qđ alie mouent medicine ⁊ morant ut sua mora perficiant integritaté sue oponis. Et iste medicine sunt nõ uelocis penetrationis propter pinguedinem in eis ⁊ uiscositaté ⁊ sunt cum hoc facientes digestioné: sicut gumma feniculi. ⁊ de illis sunt medicie uelocis penetratiõis ⁊ mũdificationis sicut pip et allea. Et medicine confortantes memb^m apud diuersitatez impressionũ in eo. ⁊ motuum super ipsuz ⁊ sunt medicie albezereati sicut spica ⁊ casia ⁊ alie. Et de illis sũt medicine in q̃b⁹ é stipticitas subtilis sicut sũt robub fructuũ ⁊ ꝯseruét membrũ. Et qñz miscẽtur cũ istis medicinis medicine sedãtes dolores cũ proprietate: aut stupefactione sua cũ prouocatione. Qũq3 ꝯponimus medicinã secundum hãc formã: operat vtus nãl in ea: q̃ utit eis q̃ ad lapidé sũt apđ lapiđ postq̃ usa fuerit illis ad hoc ut peruenirent ille que sunt ad lapidé ad locũ lapidis: ⁊ tunc utitur liquefactiuis ⁊ lenitiuis illic ut pmaneat mã lapidis ⁊ faciat ipsã morari ut operationé suã efficiat q̃ dominat ei uirtus administratia qũ iã ante illud usa fuerit illis facientibus penetrare q̃ festiare fecerunt illis ad lapidem facientibus ad lapidez. Et qũ utitur ꝯminuentibus ⁊ ꝯ̃mentibus ⁊ faciũt opõem suã pigrescũt medicine morari facientes ⁊ prouocatiue ⁊ pẽtratiue. Qũ āt extendit dolor admistra stupefacientia ẽm q̃ est regula cognita in ꝯpõne mediciaꝝ. Et qñz est necessarium ut in me^e singulari una sint ptes haꝝ ꝓpetatũ. Nunc q̇đ numeremus medicinas ꝯminuentes lapidem ⁊ extrahentes ipsum.

¶ L. xix. de medicinis ꝯminuentib⁹ lapidé.

Et sũt sicut costi radix: ⁊ radix rubei: ⁊ bdelliũ et radix sule ⁊ cort: radicũ aldemest: ⁊ cicer nigruz ⁊ ppe aq̃ e⁹ ⁊ sem̃ altee: ⁊ fruct⁹ alkarasie ⁊ gũmi alzarur ⁊ in alzarur é vt⁹ in b°: ⁊ tribuli: ⁊ radix eoꝝ sũt boni ad illud: ⁊ radix albasce ⁊ sq̃lla ⁊ acetuz ei⁹ ⁊ oxymel ipsi⁹: ⁊ apiuz mõtanũ ⁊ calamtũ. ⁊ apsinthiuz ⁊ casia ⁊ radix citroli cãpestris. ⁊ xilobal: ⁊ carpobal. ⁊ oppobal. ⁊ radix e⁹ é fortis ualđ. ⁊ sem̃ malue cãpestris ⁊ card⁹. ⁊ aq̃ radicis e⁹ ⁊ scolopẽdria ⁊ capill⁹ uéris de q° sũat põd⁹. ʒ. ij. in aq̃ rhaphãi ⁊ apiũ ⁊ radix athel ⁊ semé cãbis ⁊ vga pastoris ⁊ ppe romana ⁊ cymĩnũ cãpestre. ⁊ radix pẽtaphilõ ⁊ aq̃ e⁹ ⁊ cãepitheos ⁊ poliũ. ⁊ radix asparagi ⁊ sem̃ cipi egyptiaci ⁊ cortic. radicuz lauri ⁊ sem̃ rhaphani ⁊ scordeõ. ⁊ extremitates uitis albe et ruta agrestis. Et iteꝝ baurach arméi de q° sumat põd⁹ aui. v. ⁊ ꝯfciat cuz melle ⁊ potet in aq̃ rhaphãi trib⁹ dieb⁹. ⁊ iteꝝ. scorie uel sortii aui. i. cũ aq̃ tepida. Et dixerunt quidã q̃ si sumãt. lxx. grana piperis et optime terrãtur ⁊ fiant ex eis. vij. trocisci ⁊ det i potu oi die troc. un⁹ descendet lapis ⁊ in fisticis é vt⁹ q̃ ꝯminuit lapis renũ. Et de fortib⁹ ẽz lapidé renũ sũt lapis iudaicus ⁊ pullegiũ ⁊ cãepitheos. ⁊ de fortib⁹ absolute sũt cinis scorpionũ: ⁊ olz in quo ponũt scorpiones stans sub sole linitũ infectũ per siringã in lapide uesice. ¶ Cineres āt scorpionũ regim̃ melius est ut linias uas site urinali spissum luto sapientie: deinde ponas in ipso scorpiones ⁊ dimit

tanť in furno calɫo nocte.i.ad minus ita ut peruēiāt ad summum in adustione et i mane remoueantur. Et uitꝝ est melius ꝙ testa exiccans ⁊ accipiens uirtutē.⁊ cinis leporis decollati ſm hunc moduз ē fortis.de quo suma tur in potu pondꝰ.ʒ.ij.⁊ aq̄ eꝰ sť uehementis iuuamenti ⁊ resolutionis. et que de eo ex more sumuntur sūt ca put et extrema ipsius exiccata in sole in uase eneo.⁊ ite rū lumbrici terestres exiccati.et iteꝝ uitrum attritione factum.ut atomi qui in solis apparent radio.⁊ iteꝝ ci nis uitri ⁊ illud melius fit si igniatur super cochliariū ferreum ⁊ tritū cribelletur:deinde ponatur super aq̄ fabaꝝ ⁊ ostendetur in ea quod de eo calciatur ⁊ iteꝝ reli qū donec pulverizetur totuз:deinδ teratur puluis sicut atomi qui sunt in radio solis ⁊ datur de eo in potu auꝛ. i.in.xij.auꝛ.aque calide ⁊ illud melius est quod est δ ui tro albo claro. Et de illis que ualde fortiora sunt est u nus lapidum q̇ in spōgia inueniuntur. Et iteꝝ san.hirci exiccatus ⁊ ille melior ē qui sumitur in hac hora in q̄ coloratur uua. Quere ergo ollā nouā et ablue eā aqua ita ut remoueať qδ de ea ē de nā terrenitatis ⁊ salsedis ⁊ si fuerit lapidea erit melior:deinde decolla hircū q̇ ha beat.iiij.annos sꝛ illā ollā ⁊ dimitte primū san.eꝰ ⁊ ultᵐ currere:⁊ assūme mediᵐtātū:deiñ icide ipsū in frusta pā ua de q̇bꝰ facias troc.quos ponaſ super rete aut pannū mundū et asperge eos ad solē sub diuo pastorale defen dens eos a puluere ⁊ dimitte eos tā diu donec eoꝝ exic catio uehemens fiat in loco ad quē ros nullo mō perti gat ⁊ ꝯſuat trociscos ⁊ qū uolueris eos in potu tribue re dabis eis in potu cochliariū.i.in uino aceti in hora q̇ etis doloris:aut in aq̄ apij montani ⁊ uidebis rem mira bilē. Et de eis que fortia sunt ē cinis ouoꝝ gallīe post ꝙ eūata sť a pullis. Et de eis que sunt uehementis forti tudinis ⁊ meliora oīuз est auis que grece nominať tragu lidos ⁊ auis est de genere paruaꝝ minor omnibus aui bus excepta aue regia ⁊ color corporis eius est inter ui ridē ⁊ cinericiuз et citrinuз ⁊ super alas eꝰ sunt pēne au ree.et super caudā ipsius sunt alba puncta et pꝭз appa ritionis eꝰ est in hyeme et apud piscinas et apud parie tes et ipsius uolatui apudparietes non est fixio:imo uo lat paꝝ et cantat et garrit semper et mouet caudā. Et ipsa comedať cruda sicut ē quod melius est et comedi tur elixata et assata et salitur et reseruatur ut caro salita Et qñз aduritur sicut est in furno qui non sit cuз illa ca liditate.s.cū ꝙtitate qua domnietur ei adustio et destrua tur ꝟtus et sit in uitreato uase et ſm mōm qui dictus est ad scorpiones et alia et qñз aduritur i olla lapidea:aut butiniai et stringitur caput eius . Et qū pertransit ťmi nū rei tendes ad adustionez tunc ꝛetine. Et qñз pulueri zať illud qδ de ea salitū ē et assatum ipsiꝰ cuз pipe et sili bus ei bibatur tritū eꝰ a puluerizatione:aut adustiōe cū uino claro cū melle:aut cū aq̄ mellis:aut cū ꝯditio. Et sitr unaqueq; haꝝ medicinaꝝ. Et existimant q̇dā ꝙ h auis sit auis spie sꝫ h est auis q̄ nōinať francigie safuri on de qua nō scio an sit illa:aut alia.et existimant ꝙ qñ exiccať et bibitur paulatim extrahit lapidē ex oī loco . Et dixerūt q̇daз ꝙ lapis ipse extrahit lapidē. Et iterū fimus collumbinꝰ et fimꝰ galli.et existimant hunain et al kindus ꝙ qñ sumiť de eo pondus.ʒ.ij.et origani pōdꝰ ʒ.s.et ꝙtū ipsū ē zuccari tabarзet extrahit omnē lapideз Et qñ ponunť cuз eo piper et sal et proprie in decoctio ne pullegij:et iteꝝ scarabei exiccati. Et existimant q̇daз ꝙ suffumigatio eius qδ ē sub uirga cuз spina erritij facit mingere lapidem:et hoc est de illis que ego nō uerifico.

¶ Meꝭ ꝟo que cū istis permiscentur pharmacis ad pe netrādū sunt sicut piper et calamentū et cinnamomum et iste cū hoc sunt iuuatiue in caᵒ motionis lapidis. Me dicine āt que cū istis ꝯmisceнť ut prouocēt cū uirtute et extrahant superfluitates crossas sunt sicut semina co gnita et ꝓprie fenugre.et sicut daucū et meu et fu et as saꝝ et acorus et ameos et keisin et siseleos:et semē agni casti et squinantū et cordumeni.et fortasse quidā homi nes dicunt bonū eē uti cātaridibꝰ; Et iste q̇δ medicine cū uehementia prouocationis sue non sť ꝑuate ipssione in lapide. Medicine uero doloris sedatiue sť sicut semē lini et mucilago eius:et sicut nuces et auellane:et semē altee et habēt ordinē ēt ad mās lapidis. Et ꝯuēiētiora ad corꝰ renū ex nācoticis ē illud qδ sciuimꝰ. ¶ Meꝭ āt ꝯfortatiue sunt sicut been et aristoɫ:et liliū siccū et semē agnicasti.et iteꝝ sicut rosa et balaustie:et sq̇nātū et sāda li. ¶ Meꝭ ꝟo ꝯposite ad lapideз sť sicut mithridatū ipꝫ nāq; fortis opōnis est in lapide renū:et sicut sagзenea et sicut ꝯfectio de scorpionibꝰ cognita ad renes et uesi caз. Et iteꝝ medicamē factum cū san.hirci qδ nominať manus dei propť suā nobilitateз. Et medicamē thesau rizatū dictū ſcm̄ cū oɫo balsāi qδ ē mirabile.et sicut me dicam̄ forte qδ experti sumus. Recipiens cineris uitri et cieris scorpionū:et cineris radicū cauliū nabati:et ci neris leporis et lapidis spongie et san.hirci exiccati cō triti:et cineris corticū oui de quo pullus egressus ē et lapidis iudaici et gūmi nucis:et acori ꝑtes eq̄les:et pe troselini dauci pullegij gūmi arabici et se.altee et pipis oīū ana ꝑtē.i.et.s.cū melle ꝯficiāť cꝰ dos sit usq; ad auꝛ ij.et s̈ cū aq̄ tribuloꝝ decoctoꝝ cū ciceribꝰ nigris. ¶ Et hoc ēt ꝯueniens est ei q̇ in uesica ē extrahēs ipꝫ silē lu to albo. Et iteꝝ ex eis q̄ sť fortia aggregata ē illδ qδ re cipit se.melonis et uitri adusti et culbū ꝑtes eq̄les. sūať cū aqua ciceris. Et iteꝝ fimi colūbini et fimi galli deť aliq̇d cū aqua rhaphani:aut cū uino:aut cū aqua calɫa ē.n.aggregatiuū. Et de illis que sť aggregatiua ē ut su mať ꝯdisi pōdꝰ.ʒ.i.fimi colūbini.ʒ.i.scarabei.ʒ.i. duoδ cima terāť et dentur cū uino. Et iteꝝ lapis spōgie scolo pēdrie capilli ueneris se.altee petro:eq̄ɫr et sit dos ꝙtū necesse ē in aq̄ apij:aut aq̄ radic.:aut aq̄ tribuloꝝ:aut a qua rhaphani. Et iteꝝ de eis que sť aggregatiua ē illδ qδ.℞.granoꝝ fructꝰ balsami calamēti cāpestris sicci la pis.spōgie se.malue et albedarūgi sicci ꝑtes eq̄les ťanť et dentur ex eo oī die cochliariū.i.cū uino permisto.q. ℥.iiij. Et de illis que ꝓꝑora sť ei q̇ ē in renibꝰ ē illδ quδ ℞.meisus sūiriō āboꝝ ana pōdꝰ.ʒ.ij.pipis.ʒ.iij.cꝰ dos sit ſꝫ ꝙtitatē que existimatur cū oxymelle sq̄llitico. Et iteꝝ rute cāpestris malue cāpestris radic.apij ꝑtes eq̄ɫ. de quibꝰ sūať ꝙtitaſ duoꝝ cochliarioꝝ que coq̄ť in uino et coleť et bibať uinū. Et iteꝝ radix pētaphilō cū oxy melle sq̄llitico:aut aq̄ mellis. Et iteꝝ se.rhaphani et cul bū eq̄ɫr sūať in potu una uice pꝰ aliā. Et iteꝝ granoꝝ al mahaleb excorticatoꝝ tritoꝝ auꝛ.ij.croci auꝛ.i.aristoɫ. auꝛ.s.ꝯficiāť cū melle cꝰ dosis sit.ʒ.iij.⁊ iteꝝ cordumēi pondus.ij.ʒ.cū tertia sui cortic.radic.lauri.et iteꝝ sem̄ albarmel et bdelliū sumāť de q̇bꝰ fiāt pilule et sūať de eis oīdie pōdus.ʒ.i.cū aq̄ ca.et cū aq̄ folioꝝ rhaphani: aut enule humide: aut cū aq̄ oliuaꝝ ¶ Medicamē ul timᵐ sedans dolorē et extrahēs lapidē.℞. sumirion et est apiū cāpestre et deť apiuз ꝑsicuз.℥.i.cipi egyptiaci spi ce aromatice se.papaueris alɫ. cinamōi casie pipis alɫ. se.baucie acori oīuз ana.℥.i.et.s.lapis iudaici lapis de lati de regione macedonie ana.℥.s.ꝯficiāť cū melle de

quo sumat ad magnitudinez auellãe cuz uino. ſ. ¶ Medicamen ↄferens generationi lapidis. ℞. ſe. citroli pullegij ſe. altee. omniũ ana. ℥. i. ſe. cucu. hortulãi. ſe. melõis dragagãti. oĩũ ana. ℥. ß. misceant oĩa ꝛ sumant sitq; dosis eius põdus. ℥. ij. cũ uino subtili permisto. Aliud. ℞. lapis inuẽti in spongia: radicis tribuli ſe. baucie oĩũ ana. ℥. ij. ſe. cucu. hortulani ſe. melonis ſe. altee amili oĩũ ana põdus. ℥. ij. ſe. fenicuili anisi polij oĩũ ana. ℥. iij. Et qñz dãtur eis in potu aque in quibus decoq̃t medicamẽ lapis sicut aq̃ in q̃bus decoquũt cãepitheos ꝛ poliũ et calamẽtũ ꝛ siseleos ꝛ radix tribuli ꝛ fructus eius et scolopẽdria ꝛ radix malue ꝛ capillus ueneris ꝛ ṽga pasto. ꝛ ra. tamarisci: ꝛ ra. eupatorij: ꝛ semẽ altee ꝛ sũiriõ ꝛ saguas ꝛ pullegiũ ꝛ alia ex diureticis. ¶ Et qñ administrat in diebus sanitatis ꝓhibet generationẽ lapidis ẽt. Et ex decoctionibus q̃bus iuuamẽtũ ↄfert lapidi renũ qũ eoꝝ administratio assiduat in horis ꝓximi ẽ ut decoq̃t folia malue cãpestris ꝛ ponãtur in decoctione eius butyꝝ ꝛ mel de q̃ sũat in potu res p̃ima frangit. n. lapidẽ ꝛ ꝓuocat urinã ꝛ lenit iter eius ꝛ extrahit eũ cũ facilitate. Et ruffus q̇ð dixit ꝙ p̃ima balneatio in thermis sulfureis frangit lapidẽ. Et hoc fortasse facit peruenire ad hoc ꝙ quedã aque calẽ que qñz ulcerãt cutẽ qñ ponuntur s in eis medicine lapidis ꝛ submergit in eis pannus dum sunt calẽ ꝛ ponitur super locum lapidis resoluit ipsum. Et ego iã expertus sum res huius generis: in regimine autem in preparatione lapidis ad hoc ut eleuet ꝛ patiat a medicinis cũ facilitate lubricitatis ꝛ exitus: oꝫ ut administrentur olera mollificantia inungendo cũ fricatione. Et siłr empł̃a et embrocationes ꝛ cerata mollificãtia: ꝛ balnea ꝛ tine cũ quantitate que non mollificent uirtutem superflue ꝛ debilitet expulsiua. ꝛ qñq; currit propter illudiad membrum additio materiei. Et tunc bibit medicamẽ ad eradicationẽ lapidis ut fiat facilis super ipsuz eradicatio ꝛ extractio. Et oꝫ ut misceãt cuz mollificantibus cõfortantia ꝫm canonem motuz ꝛ proprie qũ non ẽ cũ cõfortãtibus p̃ima ↄtrarietas ad in tentionẽ que est in resolutione. ꝛ illa sunt sicut oleum de lilio ꝛ oleũ de spica ꝛ oleum de alcãna ꝛ cortica eoꝝ ẽt: ꝛ oleum alkeiri aggregat intentiones p̃imas: deinde stringatur mediũ ꝛ alchatim ꝛ pecten ut dilatentur meatus desuper: aut fricẽtur cum manu: deinde det in potu medicamen ↄminutiuuz ꝛ si fuerit sumptuz in potu tunc ↄuẽit ut adhibeantur diuretica. Et non est malum ut bibat ẽt quod est sicut cassiafistula cũ oleo amigdalino ꝛ cũ succo uiscoso qui fit de succis diureticis in q̃bus sunt uiscositas ꝛ lubricitas cum oleo amigdalino. ꝛ ex eis que ↄferunt post mollificationẽ: aut qũ excusatio est a mollificatione propter illud quod scis de lapide suspenso moto sunt uaporatões cũ spongia ꝛ similibus sibi infusa in aqua ꝛ oleo et cum panno: aut furfure: aut empł̃a calefacta ꝛ uiscosa: aut cum oleis calidis calefactis sicut oleo rutino: aut cum oleo ꝛ castoreo. ꝛ est necessariuz ut conseruetur calefactio empł̃oꝝ. Quod si necessaria sunt fortiora illis ponãt uentose uacue super lapidez: ꝛ sit eaꝝ positio dolorosa ut attrahat ipsũ deinde deponatur ab illo loco ad illum qui est sub eo ad inferiora ꝛ suspendãtur ibi. ꝛ similiter secũdũ gradationez descendãt a loco renũ ꝫm obliquationem emunctorioꝝ ad inferiora. Nunq; descendit ad uesicam sedatur dolor. ꝛ qñz exercitiuz ꝛ motus ꝛ eq̇tatio super animal in quiete incedens sufficiũt ꝛ siłr descensus per gradum ꝛ proprie postq̃ administrate fuerint inunctiones. Nũq; descẽdit ex uesica ad meatum uirge tunc fortasse facit dolorem. Et tũc oꝛius regatur regimine illius loci cũ eis que dicemus. ¶ Regimen ãt doloris qñ ↄmouetur ꝛ proprie apud uirgam ꝓꝑ magnitudinem lapidis: aut propter dentes in ipso ꝛ fracturaz rascationis ꝛ asperitatem excoriantem qñq; polelẽ ut sit cũ bal. ꝛ tina. Qũ autẽ superfluunt ꝛ mollificant redit dolor uehemens post horam. Et embroce de camemilla: ꝛ meliloto ꝛ altea ꝛ furfure bone sunt et iuuatiue. ꝛ si fuerit ↄstrictio aliqua nature tunc de rectioribus rebus est extrahere fecem cũ suppositorio aut cum clisteri non magno quod coarctet ꝛ dolorez faciat imo suppositorium amabilius est mihi. Et in lenificatiõe nature est alleuiatõ plurima ꝛ sedatio doloris: ꝛ non ẽ semita ad administranduz catharticum. ipsum. n. ledit ꝛ nocet per illud quod descendere facit desuper. Clisterium autem qum in eo ponuntur adipes ꝛ unctuosa ꝛ uirtutes mollificantes ꝛ uirtutes diuretice facit cũ solutiõe uẽtris lenitatem ꝛ frangit dolorem et adiuuat ad extractõnẽ lapidis. Et qũ dolor est fortis sedat qñ curatur cũ eis que diximus deinde qũ curatur lapis multiplicatur. Quare rectius est ut abstineatur a medicinis fortit' mouentibus ꝛ administrentur clisteria leuia lenificantia: ꝛ inunctiones que ↄp̃mendo ꝛ fricando fiunt: ꝛ cerataria mollificantia lubrificantia. ꝛ de illis que iuuant in hac hora est administratio uomitus ꝛ illud ẽ de eis q̃ minorant materias comprimentes lapidem. sed fortasse nocet per illud quod attrahit lapidem ad superiora ꝛ si fuerit dolor de illis que non remouentur prorsus. tunc necessarium erit dare in potu illud quod stuporem facit. Et iteꝝ filonium ꝛ etiam mithridatum mãdragoratum ꝛ tyriaca que non est antiqua: immo ẽ ad nouitatem decliuis ꝛ est uirtus opij remanens. Ipsa. n. pluribus confert. modis. ↄfert nãq; ex parte tyriacitatis ꝛ ex parte prouocationis ꝛ comminuit lapidem ꝛ ex parte stupefactionis doloris ꝛ quãdoq; adiuuat in diebus uẽtositatem in renibus coarctantem etiam lapidez. Et cognoscitur per signa uentositatis renum: aut uentositatez i intestinis cõprimentem ipsuz. ꝛ cognoscitur per signa sua: quare oꝫ tunc ut intendatur ad ea que frangunt uẽtositatẽ sicut ruta ꝛ semen eius ꝛ semen apij ꝛ anisum ꝛ ameos ꝛ carui ꝛ nigella dando in potu in eis que sunt sicut aqua mellis: aut empł̃ando: aut faciendo ex eis ceratuz cum oleo aliquo ꝛ utendo eo in clisteri. ꝛ si fuerit lapis propter ap̃a calidum curetur curatione ap̃atis renum in primis. ¶ sufficient ea que scis de embrocis ꝛ empł̃is ꝛ ceratarijs infrantibus que preterierunt tibi in capł̃o pluribus asperso super eo modico aceto dõec penetrent ꝛ similiter fiat clistere cũ istis succis et cũ oleo ros. cũ eis. et si indigent phlebotomia fiat. Et si fuerit ꝓpter apostema duꝝ: tunc adhibeantur ea que sunt sicut mucilagines calide. ut mucilago ſe. lini. fenugreci et altee: et ſe. almaru permiste cum eis que infrant. Et similiter camemilla et melilotum et tribuli et anetuz. Et ita administrãtur epithimata. Et quando administrantur epithimata oꝫ ut ponãtur in eis que sunt sicut gumma pini et serapinum et ammoniacum et storax et castoreũ et sicut myrrha. Et iteꝝ olea calida cũ ↄfortantibus aliquibus. et de unguentis unguentum diaquilon et unguentum de adipibus et alia: et qum uideris inflãtionẽ prouocabis tunc. Cibi autem lapidem patientium sũt illi qui contrarij sunt cibis nocẽtibus eis: et carnes auium assate habentium colorẽ cineritium et auium in domibus habitantium dissolute cum decoctione nõ nocẽt

eis.⁊ silr que de carnibus sunt subtilis ⁊ cācri assati ca
ro ꝯfert eis.⁊ oꝫ ut in cibis eoꝝ ponantur capita cardi
⁊ aspagi ⁊ proprie campestris cū aqua cineris ⁊ oleo
cartami.

**Fen.xix.de dispositionibus uesice ⁊ urine duos cō
prehendens tractatus.**

Tractatus.i.de dispōnibus uesice.

C.i.de anatomia uesice.

Quenadmoduꝫ deus excelsus
creauit ⁊ fecit uasa aggregatia
ꝯprehendentia totum usq; ag
gregatur deinde expellit totū
simul per quod fit excusatō ab
ascellatione ꝯtinua hora post
horam sicut sciuisti. Simili
ter pparauit excelsus ⁊ crea
uit eis qd ꝺ sufluitate aquosita
tis attrahat digne excuti ⁊ expelli capacitatē ⁊ sacculū ꝯ
phēdētē totalitatē eꝰ:aut pl̃ꝫ eꝰ donec surgat ad extra
hendā ipā semel.⁊ non sit necessarium expellere ipaꝫ ꝯ
tinue.sicut accidit patientibꝰ distilationeꝫ urine ⁊ capa
citas illa ē uesica.Et creata ē neruosa ex neruis ligam̄
ti ut sit uehementioris fortitudis ⁊ sit cū fortitudine su
sceptibil extensionis plane sustētate ut impleat aquosita
te.Qūq; replet euāt qd in ea est cū uoluntate ad quaꝫ
perducit necessitas.Et in collo eꝰ ē carnositas retenta
uicina lacerto.Et ipsa qd duas hꝫ tunicas q̃ꝛ interior
in ꝓfūdo ē dupla extrinsece:qm̄ ipsa obuiat aquositati
acute.Et subtiliatꝰ ē creator sapienter in attrahendo a
quositateꝫ ad eā et in extrahendo aquositatē ab ipsa q̄
peruenire fecit ad ipsā duo emunctoria.q̄ sīt renū.Et quꝫ
ad ipsā peruenerunt sepauit uesice duos anulos quos
facit incedere int duas tunicas incipientes in primis pe
netrare in tunicā primā perforantes eā:deiñ hñtes inces
suꝫ habentem q̄ntitatē inter duas tunicas deide submer
gunt in tunica interiore disrumpentes utrāq; eaꝝ ad cō
cauitatē uesice ita ut qñ repletur aquositate ⁊ sustentat
cooperiat tunica aliaꝫ tunicā exteriorem expulsa ad ip
sā ab interiori parte ⁊ ꝓfūdo talr ut existimet.q.tunica
una ⁊ non sit in eis penetratio:⁊ propter illud nō redit
aquositas ⁊ urina qū figit uesica ad posteriora ⁊ ad du
o emunctoria :deinde creauit eis deꝰ cꝰ ṽtꝰ est sublimis
collum expellens aquositate ad uirgā anfractuosū plu
res habens anfractus ꝑꝑ quos non mundificat ab aqᵒ
sitate integre expulsa prorie in masculis In eis nanq;
tres hꝫ anfractus.Et in mulieribus hꝫ anfractuꝫ 1m ꝑꝑ
ꝓpinquitatem uesicaꝝ eaꝝ cū matricibus ipsaꝝ.Et illi
us colli eꝰ quedā pars munita est eo q̄ circundat ipsū
sicut suffocatorium ⁊ expressorium ita ut prohibeat exi
tum aquositatis ab ea nisi cū uoluntate mollificante illū
lacertum adiunctum lacertis uentris secūdū q̄ sciuisti i
loco suo:nisi illo lacerto adueniat nocumentum: aut su
fluitatis necessitas ⁊ ꝯtinuat unicuiq; lacertū eꝰ neruus
q̄ntitatē habens ⁊ uene quiete ⁊ pulsatiles ⁊ multiplica
ti sunt nerui eius ut ipsam sentiat illud cui initit ⁊ ad
quod extenditur.

C.ij.de egritudinibus uesice et cura eꝰ.

Accidunt iteꝝ in uesica egritudies ꝯplonis cū
mā ⁊ absq; mā ⁊ apata ⁊ oppilatio de cꝰ sūma
est lapis. Et inueniuntur in ea egritudines
q̄ntitatis in paruitate ⁊ magnitudine.Et accidūt ei egri
tudines situs in augmento ⁊ dislocatione. Et accidunt
ei egritudines solutionis singularis per apertionē ⁊ scis
sionem ⁊ incisionem ⁊ ulcera.Et qñꝫ cōicāt uesice mē
bra regalia ⁊ nobilia:sicut cerebꝝ. ipsum.n.fit doloro
sum cū ea et aduenit ei uertigo.:⁊ qñꝫ peruenit ad sirsē
cā cōitatis egritudinuꝫ uesice calidaꝝ:⁊ sicut epati iteꝝ
multotiens.n.accidit hydropisis ꝑꝑ frigus uesice.
Et egritudines quidem uesice multiplicant in hyeme
⁊ curantur iteꝝ sicut curant ille que sunt renuꝫ ⁊ cū me
dicinis fortioribus ⁊ magis remanentibus:et sunt po
tiones ⁊ iniectiones et unctiones et empl̃a quibus ēpl̃en
tur duo emunctoria ⁊ sub umbilico et in duabus
singularibus et dolores uesice multiplicantur in aeri
bus et in regionibus et uētis septentrionalibus et in
tēporibus fr̃is.

C.iij.de his que calefaciunt uesicā.

Diuretica cal̃a oia calefaciunt uesicaꝫ.⁊ unctō
nes ⁊ iniectiones ex ole.calidis ⁊ gummis ca
lidis sicut ole.costinū ⁊ nardinū et de bē ⁊ ua
porationes et empl̃a ex medicinis predictis in capl̃o re
num calidis de quibus fiat empl̃m ubi scis.

C.iiij.de his que infrant uesicā.

Infrant eā potus sicci portulace: ⁊ citro.⁊ cu
cur.⁊ potus spodij cū aq̄ frigida ⁊ ex epithia
tibus sandali ⁊ canfora ⁊ fausel cū lacte aceto
so de quo butyꝝ ē extractum ⁊ silr mucilagines ⁊ suc
ci frigidi ⁊ ole.frigida sicut ole.de se.cucur.⁊ ole. ros.
bonum ⁊ ole.de papauere ⁊ ole.de se.lactuce cū cāfora
⁊ similibus ⁊ in iectionibꝰ proprie ⁊ lac asini est iuua
tiuum ualde.

C.v.de lapide uesice ⁊ signis eius.

Oportꝫ ut tu cōsideres illud quod diximus
de lapide renum:deinde permuteris ad consi
derādū hoc cam.Et tu quidem iam sciuisti il
lic drīam inter lapidem uesice ⁊ lapidem renum in q̄lita
te ⁊ q̄ntitate ex capl̃o lapidis renum. Differūt.n.utriq;
lapides at ille qui est in renibus est leuior paꝝ ⁊ minor
et magis trahens ad rubedinem:⁊ ille qui est in uesica
est durior maior ualde et magis decliuis ad soliditateꝫ
et cineritatem et albedinem:lꝫ generetur in ea lapis q̄
ꝯminuitur:et ille quidem qui est in uesica discernit ſm
pl̃imū post separationem urine. Et ille cui pl̃imū adue
nit lapis uesice est extenuatꝰ et in renibus est econuerso
Et infantibus quidem et qui eos seq̄ūt aduenit lapis i
uesica .et dicam hic q̄ urina in lapide uesice est decliuis
ad albedinem et sedimem non est rubeum ad albedinē
tendēs:aut cineritateꝫ:et qñꝫ est urina crossa oleagine
fecis et sedandū pl̃m est subtilis et ꝓpe in pricipio. Et
non est dolor lapidis uesice sicut dolor lapidis renum:
qm̄ ille qui est uesice tenet in spatio:nisi qū lapis retiet
urinam:qm̄ eꝰ dolor uehemens fit.Et qñ ipse cadit in
meatu et asperitas in lapide uesice plurima est.qm̄ est i
spatio in quo posse ē ut stet super eum illud qd ipse re
tinet:et propter hoc est maior qm̄ eius locus latior est
et accidit qñꝫ ut sint in uesica una duo lapides et plu
res illis excoriantes et multiplicat ꝯfractio a rene ex eis
Et est qñꝫ cū arēositate fex furfurea propter abrasiōē
eꝰ a lapide abstergente.Et in lapide quidem uesice est
assiduatio pruritus et doloris in uirga et in radice eꝰ ⁊
in pectine cōicatione uirge ad uesicā ⁊ habens eū mul
tiplicat ꝯtractionem uirge sue proprie qum est puer et
assidua fit eis erectio.Et qñꝫ perducit illud ad exitum
ani ⁊ ad retentionem et difficultatem cū hoc q̄ illud

quod egreditur cum fortitudine propter ꝯprehensionē suam a stricto ⁊ ab impellente post ipsum. Et qn̄ꝫ mingit in fine eius urina quā uult. ¶ Et quotiens euāt ex urina quā mingit desiderat mingere statim ⁊ agens illō ē lapis expellens expulsionē urine aggregate. Et multotiens mingitur sā. propter rascationem lapidis propē qn̄ ē asper magnus ⁊ multotiens pungit. Qū ergo resupinatur lapidosus ⁊ eleuantur anche eius et ꝯcutitur rēouet lapis a meatu. Et qn̄ tunc fit ꝯpressio super pectinem eijcitur urina ⁊ hec ē significatio fortis super lapidez. Et qn̄ꝫ alleuiat illud in curuatio lapidosi super genua sua ⁊ commotio membroꝝ suoꝝ ad inuicem. Et qn̄ alleuiatur per intromissionem digiti in anum ⁊ rēotionem lapidis secundum hꝰi preparationem. Et qn̄ꝫ alleuiatur illud per figuras alias compressionis ⁊ expulsionis ⁊ resupinationis ⁊ incuruationis quas experimētuꝫ inuenit. Qum ergo non confert illud administret alchartir et extrahitur et expellitur urina ⁊ ē significatō fortis. Et similiter si difficilis fiat eius intromissio tūc melius ē ut non laboret cum conamie. ⁊ qn̄ꝫ significat alchartir per illud quod associatur ei materia ex qua generatur lapis. Et lapis quidem puus magis retinet urinam ꝙ magnus: qm̄ figitur in meatu: magnus uero remouet a meatu uelociter. Et scias ꝙ lapis uesice multiplicatur in regionibus septētrionalibus ⁊ proprie in infantibus.

¶ C. vi. de curationibus lapidis uesice.

Lapis uesice indiget medicinis fortiorib⁹ qm̄ ipsa est frigidior ⁊ quia est longinquior ⁊ qm̄ lapis eius est uehementius confirmatus ex uehementia coagulationis. ⁊ medicine eius sunt medicie fortes predicte in curatione lapidis renum: ⁊ eis quidē conferunt sagzenea ⁊ mithridatum qū lapis est paruus aut lenis ⁊ similiter athanasia. Et conferunt ei scolopēdrie pondus. ʒ. i. ⁊ mahaleb excorticate. ℥. ß. Sirupus iuuatiuus ei. ℞. milij solis triti. ʒ. xv. capilli ueneris. ʒ. vij. petroselini. ʒ. iiij. ficus albas. vij. numero decoquantur cum. iiij. ℔. aque donec remaneat. ℔. i. ⁊ bibatur post exitum de balneo cuius dos sit. ℔. ß. ¶ Et oꝫ ut tine q̄ in ea administrantur sint fortiores ⁊ ponantur in eis cū medicinis notis medicine que sunt sicut folia agni casti ⁊ capillus ueneris ⁊ folium ⁊ assuefir ⁊ rosa eius ⁊ aliquid habens stipticitatez ut non superfluat mollificatō ⁊ ponantur in coꝝ unctionibus galbanum ⁊ pix ⁊ ammoniacuꝫ ⁊ euforbium. Et melius coꝝ est emplastruꝫ de bdellio ō mecha: ⁊ melius coꝝ oleoꝝ est oleuꝫ ō scorpionibus emplatum ⁊ distillatuꝫ: aut in iectum cū quo misceatur aliquid confortatiuū. Et medicine quidem emploꝝ coꝝ sunt radix scolopēdrie ⁊ radix asech ⁊ polium ⁊ canabis ⁊ altea ⁊ capillus ueneris ⁊ pōantur i eis illa que sunt sicut folia uirge pastoris ⁊ auis predicta in capitulo lapidis renum ⁊ que diximus cū ea de ordinibus eius ualde ꝯferunt ei. Et de eis que sunt ꝓpria illis in curis ipsoꝝ est ut utantur medicinis lapidis i iniectione ⁊ iuuantur eis uehementer. Et qn̄ urine fit difficultas et retinet causa lapidis uesice ⁊ non est semita ad sciendum propter aliquid quod prohibet: aut propter timorem tunc de hominibus est aliquis qui ingeniatur ⁊ in eo quod est inter anum ⁊ testiculos scissuram efficit paruā ⁊ ponit in ea cānulam ut egrediatur q̄ cognoscit anatōiā uesice ⁊ cognoscit locum colli eius cui ꝯtiuāt uasa spmatis ⁊ cognoscit locū arterie ⁊ locū cānosū uesice ut caueat illud quod oꝫ ipsum cauere: qꝛ non accidit nocumentum in generatione: aut fluxus san. aut fistula que non consolidat ⁊ oꝫ ut uaporet intestīa. ⁊ uesicam ante illud resupinus.

¶ C. vij. de regimine qō in ipso precipit.

Est ut preparetur sedes ⁊ sedeat eger supeam ⁊ sit presens minister ⁊ intromittat man⁹ suas sub genibus eius deinde preparetur ad scidenduꝫ et oꝫ ut ante teneat lapidem ⁊ faciat ipsum ꝑuenire in locum qui scinditur ⁊ illud faciat intromittendo digitum mediū in ano uiroꝝ ⁊ uirginum ⁊ mulieruꝫ cōruptaꝝ in orificio matricis donec inueniat lapidē ⁊ comprimat manu alia desuper faciendo ut descendat lapis ex mirac ⁊ sumine donec descendat lapis ad locum propinquum ori uesice ⁊ studeat ut expellatur lapis talī ut remoueat a commissura q̄titate unius pili ⁊ caue ne scindas super ꝯmissurā qm̄ est maluꝫ. ꝯmissura. n. secundū uirtutez est locus mortalis ⁊ oꝫ ut non cadat in expulsione abbreuiatio uel defectus: qm̄ euenit tunc scissura lata que nō sanat. Qūqꝫ expellis et uides scissuraꝫ nō penetrantem tunc perfora si tua operatio h⁹ q̄titatis n̄ perducit ad dolorem uehementem ⁊ torsionem colli ⁊ casum uirtutis ⁊ destructionem motus ⁊ sermonis ⁊ confractionem palpebraꝝ ⁊ oculi: si āt perduxerit ad illud tunc non perfores ipsum: nā si ipsum perforaueris morietur illico. ¶ Amplius fac super ipsum scissuram tendentem ad transuersum parumper cū īgēio bono ꝙ non ꝯtingat neruun studendo ut cadat scissura in collo uesice: nā si ceciderit i corpore uesice non consolidabitur omnino: ⁊ stude q̄tum potes ut scissio minoret nā si lapis fuerit paru⁹ fortasse expellet cum expressiōe magnus uero indiget scissione ampla ⁊ fortasse indiget extrahente quod ipsum extrahat. Et qn̄ꝫ est lapis magnus ualde: quare non est poſe ut scindatur propt̄ magnitudinem suam. quare oꝫ tunc ut comprehendatur cū tenalijs ⁊ rumpatur paulatim ⁊ assumatur quod frangitur ⁊ non remaneat in uesica aliquid oīo. nā si remanserit magnificabitur ⁊ fiet magnum. Et multotiens accit ut perueniat lapis ad colluꝫ uesice ⁊ quod sequitur ū gā ⁊ tunc oꝫ ut sine cessatione inungat pecten ⁊ fiat cōpressio super ipsum ⁊ sit tecū adiutor ita ut quando figitur lapis in loco. scindas subtus eum et extrahatur. Et fortasse erit rectius ut ligetur post ipsum ad āteriora cū filo ita ut n̄ redeat ⁊ si penetrat ad locum propinquꝫ capiti uirge non oꝫ ut laboretur ad extrahendum eū ex ipo Illud. n. facit fortasse accidere uulnus quod non ꝯsolidabitur immo oportebit ut equetur: aut stringatur quod est post ipsum ⁊ scindatur subtus caput uirge ut egrediatur. Qū ergo feceris in lapide oīa que dicta sūt in caplo de illo et extraxeris ipsum fortasse accidet ex ꝯpressione uentris cum fortitudine ⁊ ex dolore scissionis spa et est res timorosa. Et ex eis que non permittunt euenire illud est ut iam clisterizes egrum et extrahas fecem eius deinde des ei in potu post illud aliquid leniēs nām: ⁊ non cibes eum nisi re parua et lenificante. ¶ Si aūt idigueris phlomia ut alleuiet ex mioratiōe fac: ꝙ si uolueris ut uehementius alleuietur ⁊ appent signa spatis et dolor sit uehemens ualde tunc oꝫ ut sedeat eger in tina: aut pelui aque in qua decocta sunt lenificātia: sicut molochia ⁊ semen lini ⁊ altea ⁊ furfur ⁊ cū illa aq̄ sit ꝯmistū oleū plꝫ ⁊ ꝯquassatū cū ea ⁊. sit illa aq̄ tepida. Qūqꝫ extraxeris eum de tina inunges ꝑtes ūge cū oleis lenificantibus sicut ē oleuꝫ camemillinū ⁊ anetinū

et ponas super uulnus butyrũ tepidũ ⁊ funde in ipsuꝫ.
Et pones super ipsuꝫ cottum infusum i oleo roſ. ⁊ pau
co aceto deinde admĩstra medicinas consolidatiuas si
ãt magnificaṫ apa assidue fac eum sedere in tina predi
cta in decoctione fenugreci ⁊ se. lini ⁊ si dolor fiat forti
or fac eum sedere in die secũdo ⁊ in die tertio ĩ aqua ⁊
oleo tepidis. Ille ãt quẽ scissura ⁊ uulnꝰ nõ ita doleã fa
ciunt ut inde curẽt soluitur in die tertio. Et oꝫ ut assidu
et calefactionem uesice cũ oleo de ruta qũ ei calefacit ẽ
rectioris dispositionis ⁊ minoris doloris ⁊ minoris u
rine. Et urina quidẽ ledit ualde perforatos: ⁊ propter
illud oꝫ ut sumant in potu aquam paulatĩ. ⁊ quotiẽs mi
gunt oꝫ ut sit minister conseruans manu sua locum liga
menti ⁊ comprimat eũ ut non infundat urina locum sciſ
sũ. Amplius non potest eẽ quin eũetur aut non currat
de san. q̃titas que necessaria est. ℂ Et est illic timor a
postematis ⁊ corruptiõis membri qũ alteraṫ color eius
ad corruptionem a rubedine: aut ut currat ⁊ superflu
at ⁊ timeatur fluxus san. Et primũ q̊deꝫ oꝫ ut curẽṫ ſꝫ
ꝙ uides signum predictum immo incidatur uel scalpel
leṫ illico ut currat san. ⁊ ut ponatur desuper empl̄m ex
aceto ⁊ sale in panno lini tam diu donec prohibeat cor
ruptionem. In secundo ãt quod est ut timeaṫ fluxus sã.
est rectius ut sedeat in aquis stipticis cognitis ⁊ ponaṫ
super locum tus ⁊ atrimẽtũ trita ⁊ supra ipsa cottũ ⁊ su
pra illa cottum aliud magis madefactum aceto ⁊ aqua
Et si sciueris ꝙ uẽa magᵃ: aut ãr̄ia ĩcisa sit adõ ĩcurõne
eius cum cõstrictione. ⁊ si san. inobediens est ⁊ non ces
sat ⁊ non sanatur tunc fac eum sedere in aceto forti. Et
fortasse indiges ut phl̄omes eũ ut attrahaṫ san. Et for
tasse necessarium est tibi ut ponas super pectẽ ⁊ inguia
narcotica. Ex eis que accidunt ex scissura ⁊ cursu san.
est ut currat frustũ sã. ad uesicam ⁊ coaguleṫ super ori
ficium eius quare fit difficultas urine ⁊ tunc necessariũ
est ut intromittatur digitus in foramine et auferaṫ nocu
mentum ab orificio uesice ⁊ collo eius ⁊ extrahaṫ: aut
cureṫ locus cum aceto et aqua dõec resoluaṫ claudẽs
ꝯgelatum et extrahaṫ. Et ex eis que accidunt ex illo
est abscissio generationis. Signa ãt mala q̃ qũ accidũt
expectat medicus mortem sũt ut si fortis fiat dolor sub
umbilico ⁊ infrigidenṫ extrema ⁊ acuaṫ fe. ⁊ accidant
rigor ⁊ casus uirtutis. Amplius qũ additur uehemen
tia doloris loci perforati ⁊ accidit singultus ⁊ moueṫ
uenter motu extraneo: tunc iam appropinquat mors.
Signa auteꝫ egri bona sunt salus rationis ⁊ sanitas ap
petitus et ut sit color et forma sani ualde.

ℂ C. viij. de apatibus calidis in uesica ⁊ aldubella
ti in ea.

Accidit q̃uis non pl̄m apa calidum in uesica
ex materia san. ⁊ cholerica: aut composita ⁊ ẽ
egritudo mala. Et multotiens accidit illud ⁊
proprie in infantibus causa lapidis ⁊ dolorositate eius
et quia ipse conquassant uesicam.

ℂ C. ix. de signis.

Significant ꝙ apa est in uesica calidum febris
⁊ retentio urine: aut difficultas eius: aut
distillatio ipsius. ⁊ retentio quidem est qũ iacẽt
⁊ non possunt eijcere aliquid de ea nisi stantes. Et quã
doqꝫ est retentio stercoris ⁊ inflatio pectinis ⁊ ilij cũ do
lore pungitiuo ⁊ pulsatione. ⁊ qñꝫ apparet rubedo ex
terius ⁊ significant ipsam ex tranquillitate infirmi quaꝫ
inuenit ex uaporatione. Et de accidentibus que cũ ipo
accidunt sunt sitis uehemens ⁊ uomitus cholere pure
⁊ asma ⁊ frigus extremitatũ ⁊ fortasse non calefaciunṫ
⁊ alienatio ⁊ nigredo lingue ⁊ nocere ab õni acuto ⁊ di
uretico ⁊ proprie qũ sunt hu. corporis cal̄i. ℂ Signifi
cant ergo ipsũ etas ⁊ cause preterite ⁊ presentes de il
lis quas scis. Et deterius est illud cũ quo continuatur
caliditas fe. acute ⁊ uehemens fit retentio urine ⁊ ster
coris ⁊ fortis fit dolor ⁊ in urina non est digõ: ẽ. n. mor
tale. Et hoc plus est qũ fit aldubellati. Qũ ãt apparet
in urina fex subsidens leuis tunc est maioris spei. Cum
dubellati uero apparet de horripilationibus diuersis ⁊
febribus permistis illud quod diximus ĩ aldubellati re
num. Et similiter significat maturitatem eius lenitas: ⁊
sunt de accidentibus digestionis urina ⁊ sedimen eius
Et significat eius eruptionem urina habens admistum
pus. ℂ Si autem signa maturitatis non apparuerint ſñ
rumpetur ante hebdomodã. Et plurime exiture uesice
fiunt uersus collum eius. ⁊ qñꝫ declinant ad partes ali
as: ⁊ qñꝫ aꝑiuntur ad partem uesice interiorem: ⁊ qñꝫ
aperiuntur ad partem aliam.

ℂ C. x. de curationibus apatũ uesice.

Oportꝫ in ꝑ̊mis ut ex basilica sinistra fiat phl̄o
mia secũdũ uirtutem: est. n. prima curationuꝫ
eius ⁊ melior eaꝝ. ⁊ festina si illic fuerit calidi
tas ualde uehemens ad empl̄a apocrustica spatio breui
⁊ non superfluas in eis neꝫ prolongeris. illud nãqꝫ noci
uum est ⁊ indurat apostema uelociter: imo si inceperis
a mollificatiuis qũ non fuerit aliquid quod ab illo pro
hibeat ex sensu uehementi erit melius qm̃ mẽbꝝ est ner
uosuꝫ. Et propter hoc uehemens fit tranquillitas egri
ex uaporationibus repercussiuis spatio breui factis ua
porationibus cum spongijs ⁊ lana infusis in aqua in q̃
decocta sunt lenitiua resolutiua ⁊ uesicis in quibus suf
flatum est plenis aqua calida ⁊ oleis lenitiuis subtiliati
uis ⁊ propinquis eis que iam sciuisti in capitulo cura
tionis renum. ⁊ cum hoc te subtilia ut initias si tolerat
per siringam in primis quod fit sicut mucilago psilij ĩ la
cte asine: aut aqua ordei in lacte asi. qm̃ est magis salua
Et post illud lac asine ⁊ adeps. ⁊ post illud casiã fistulã
in lacte mulieris secundũ ordinem quem scis ſm hora
apatis. Et qñꝫ ꝯfert clisterizatio facta cum eis secũduꝫ
suos ordines. Et de empl̄is bonis post principium in
ceptionis est illud quod fit ex simila ⁊ sisamo excorti
cato cũ lacte et oleo uiol̄. ⁊ oleo camemillino ⁊ simili
bus. ⁊ iteꝝ napi boni sunt. ⁊ iteꝝ sula elixata empl̄ata et
uaporata. Quod si hebdomodaꝫ pertranseat ⁊ appro
ximet status tunc adhibeãtur farina fabaꝝ ⁊ semen lini
⁊ cãemilla cum triplicato ⁊ similiter descendit ꝑ phl̄o
miam saphene ⁊ dilatate in administratione resoluentiũ
que sint ex empl̄is ⁊ unguentis predictis in capl̄o renũ
Et qñꝫ eges ẽpl̄o ex isopo ⁊ castoreo ⁊ cera ⁊ proprie
post narcotica. et scias ꝙ assiduatio sessionis eoꝝ in tina
est ualde iuuatiua ita ꝙ qñ aduenit eis urina tunc recti
us est ut mingant in ea. Et aque tineaꝝ eoꝝ meliores
sunt ille in quibus est mollificatio de illis que iam sciui
sti multotiens. et qñꝫ ponuntur in eis aldarsisahan et
ciperi ⁊ cordumeni ⁊ spica et amomũ et squinantuꝫ cũ
fenugreco et se. lini et sedant dolorem et apa. et iste aq̃
mollificatiue quas multotiens sciuisti sũt sicut decoctõ
se. lini et fenugreci. ℂ Et iteꝝ aqua in qua decoqunṫ
napi et albasce et caules. Et curatio quidem aldubella
ti eius est proxima curationi aldubellati renum immo
necessarium est ut sint medicine eius fortiores: et quidã
laudauerũt papa. al. pondus. ʒ. ij. et. ſ. quod deṫ in potu

in decoctione spice et squinanti et proprie qñ sunt diffi cultates urine et dolor. et qum uehemens fit dolor et timet mors non est excusatio a narcoticis linitis et sup positis. ¶ Epithimata uero sint sicut epithima factuz ex hyusquiamo albo et mandragora et papauere confe ctis cum ole. aut sumatur quarta. ʒ. i. opij ⁊ dissoluatur in ole. uiol. cum pauco croco ⁊ imbibatur pãnus ⁊ sup ponatur ĩ ano. fortasse. n. inueniet per illud tranquillita tem et dormiat loco eius. et qñz administratur de eo ali quid in siringa si tolerat: et epithima de opio exteri⁹ fa ctum est fortis stupefactionis. potiones uero ⁊ reliqua curatio sunt curatio sirsen. et birsen. ¶ Apa durum ĩ uesica accidit a causis similibus causis apatis duri in re nibus et plurimum eius fit successionne calidi et suc cessione percussionis: aut casus et qñz fit successione scis sure. ¶ Signa cuz ea fit difficultas urine ⁊ egestionis simul: aut accidunt ex ea accidentia duritiei renuz ex re tentione fecis et stupefactionis in cruribus et agitatiõe diuersa et debilitate et peruentione ad hydropisim q̃ uis sit s̃uentrẽ ex duritie ĩnũ. et int̃ ea q̃ discernit̃ p lo cum in quo accidit grauitas et illud cui accidit cã in primis. ¶ Curationes sunt eedem que sunt duritiei re num ex inũctione facta cũ ole. calidis et uaporatiõe cũ eis et dare in potu aquas in quibus decocta sunt semi na diuretica cum melle et casiafi. et administratio tinaꝝ secundum illum modum et secundũ gradationes illic p̃ dictas. ⁊ ex eis que propria sunt est ut administrentur illa olea ⁊ gumme in siringa. s. eiectorio urine si posse ẽ.

¶ L. xi. de ulceribus uesice.

Quandoqꝫ fiũt a causis ulceꝝ notis quas iaz narrauimus in caplo. ulceꝝ pectinis ex exco riatione lapidis: aut excoriatione hu. cholerici: ⁊ qñz fiunt propter apa: aut bothor que ulcerantur ⁊ in eo cui assidue fit urina acuta succedunt uulnera et ulcera. Et sunt difficiliora plurimum q̃ ulcera renum qm̃ sunt ulcera membri neruosi. Et ille cui⁹ uesica dis rumpitur moritur secũduz plurimum. Quod si scinda tur non incarnatur nisi cadat in parte partis carnose.

¶ L. xij. de signis.

Iam diximus in caplo ulcerũ renum differen tiam inter duo ulcera. Et diximus q̃ ulcera uesice faciunt difficultatem urine ⁊ retinent e az. ⁊ q̃ dolor eoꝝ ẽ in loco pectinis ⁊ ilij ⁊ q̃ egrediun tur cum eis cortices albi: aut crossi magni si sunt in ue sica: aut tenues parui si sunt in meatibus. Et alia que oꝫ te scire illic. Et signa que sunt in eo imno totum sicut illud quod dictum est in caplo renum. Et signum ꝯmu ne in ulceribus renum ⁊ uesice est mictus san. ⁊ saniei paulatiꝫ ⁊ non subito deinde distinguntur per ea quib⁹ differunt. ⁊ signa quidem apertionis ⁊ scissionis ⁊ corro sionis ⁊ similium una sunt in ambobus simul.

¶ L. xiij. de curatione.

Oportet ut ipsi deuitent cibaria acuta ⁊ salsa ⁊ acetosa ⁊ uehementis dulcedinis cõuertibi lia ad choleram ⁊ sumant cibos delectabiles sibi bonos: ⁊ illos qui faciunt glutinationem. Et exerci tium quidem nocet eis propterea quia acuit ⁊ inflam mat si autem nom facit illud tunc est iuuatiuum propte rea q̃ confortat membꝝ: experire ergo paulatiꝫ ⁊ ꝯside ra in canonibus dictis in caplo ulceꝝ ⁊ p̃muta plurimũ eoꝝ ad hunc locunz. ⁊ propter illud ꝯsidera in eo quod scripsimus de potu generum lactis qm̃ ipsa sunt secũdũ conditiones predictas iuuatiua ulcerum meatuũ urinẽ precipue lac equaꝝ. ¶ Et scias q̃ perseueratio ĩ cura tione eaꝝ est ut administretur in primis mundificatio cũ aqua mellis ⁊ zuccari decocta cum diureticis ebibita: aut in iecta deinde consequenter adhibeantur reliq̃ me dicine. Et si illud quod mingitur est fuscum: oꝫ ut inici atur illud quod subtiliatur a cinere arboris fici: aut cie re arboris quercus: aut cinere arboris sceba donec mundificetur ultime. ¶ Medicine uero que ad ipsam bibuntur sunt sicut alessius cuz oleo ros. ⁊ sicut lac asi. ⁊ capri. ⁊ iumentinum potest secundum assiduationez di erum cum quãtitate digestionis cuius plurimum sit q̃ti tatis triuz. ℥. ⁊ iam quidem preparatur de infrigidanti bus stipticis trociscoꝝ de papauere ⁊ troc. alkekengi pondus aur. i. cum aqua fia ⁊ de unguentis bonis qui bus comprimendo fit inunctio est ut sumatur storacis liquide pondus. ʒ. i. ⁊ pinguedinis anseris ex tribus us qꝫ ad. iiij. ⁊ cere albe pondus. ij. sextarioꝝ ⁊ cum eo fiat emplz. ⁊ unguentũ iuuatiuum ⁊ proprie quz ẽ corrosi o est illud quod. ℞. dactilos ⁊ passas ⁊ gallas ⁊ acatiaz et alumen ⁊ hypoquistidos. Et qñz ponuntur cum eis isopus ⁊ storax: ⁊ qñz administratur ante illud unguen tum in eo in quo non est corrosio cera adeps anatis ⁊ o leũ ros. ⁊ administrentur exiccatiua potando ⁊ iniciẽdo ⁊ qñz administrantur de istis eisdem clisteria et admini strant̃ ergo super genua recuruo. Et qum non ꝯferunt ea que bibuntur ⁊ proprie in eo quod est p̃pinqui⁹ me atui ⁊ cũ quo est corrosio: tunc curationes eius sunt in iectiones cum incarnatiuis dissolutis in lacte mulieris de quoꝝ summa sunt troc. de chartis. i. de pãno ⁊ troc. andrulis cum aliquanto merdasengi ⁊ ceruse ⁊ amili ⁊ calc. ablute. ¶ Descriptio ꝯpetens ei. ℞. terre sigillate chimolee cornu ceruini ualde adusti partes equales se. canabis tertiam partis istius opij sextam p̃tis ⁊ unguẽ ti de cerusa partes. iij. sarcocolle partez ⁊. s. myrrhe tu ris amboꝝ ana. ij. tertias partis aggregentur oĩa cuz ali q̃to oleo ros. ⁊ cera ⁊ administrentur in siringa. ⁊ qñz additur in ea aristol. ro. pars. i. ⁊ leuius illo est illud q̃ fit ex sarcocolla ⁊ amilo ⁊ cerusa quod cum lacte inici atur: Si autem confortetur plumbo adusto ⁊ ture tũc ẽ fortius. ¶ Troc. expertus. ℞. heufistides terraz sigil latam karabe corallum amilum se. citro. se. altee se. me lonis excorticatum se. apij daucum petroselinum troc. alkekengi. ¶ Medicamen aliud. ℞. se. cucu. se. melonis se. cucur. excor. omnium ana. ʒ. v. amili. ʒ. iiij. succi liqui ri. ʒ. viij. se. portulace. ʒ. iij. ⁊. s. ⁊ ãigdalaꝝ dulciũ excor ticataꝝ auellanaꝝ assataꝝ ambaꝝ ana. ʒ. iij. granoꝝ pini ʒ. iij. ⁊. s. se. apij. dauci. se. eruce granoꝝ mahaleb excorti catoꝝ omnium ana. ʒ. iij. dragaganti gũmi amigdale se. hyusquiami albi opij ana. ʒ. iij. ciceris nigri. ʒ. x. croci. ʒ v. conficiantur cum rob ⁊ informentur troc. ʒ. ij. ⁊ biba tur cum aqua rhaphani ⁊ aqua apij ⁊ aqua ciceris ni gri ⁊ proprie post mundificationem ulceris. ¶ Et oꝫ ut minoret̃ potus aque. ⁊ qñ dolor fit uehementior ini ciatur in eam collyrium al. quod ẽ ad oculos cum lacte mulieris. Etiteꝝ semen papaueris. ⁊ opiũ ⁊ adeps gal line clisterizent̃ aut supponant̃: aut iniciantur.

¶ La. xiiij. de scabie uesice.

Scitur scabies uesice ex ustione urine ⁊ fetore eius ⁊ dolore uehementi cum pruritu ⁊ sedi mine furfureo. ⁊ qñz currunt secundum assidu ationem hũiditates. ⁊ qñz currit sanguis.

¶ L. xv. de cura.

Oportet ut admĩstrentur absterisiua mũdificatia

que sunt de exiccatiuis absq̧ mōdicatione ⁊ sint illa pe
nitus fortiora ꝙ̄ ea que sunt in reliquis ulceribus. ¶
Et administrentur medicine scabiei renum iniecte in eā
⁊ bibite. ⁊ bibantur ēt glutinantia infrigidātia: sicut mu
cilago psilij. ⁊ se. cydonioꝝ cum olo ros. ⁊ ꝯferūt cibi dl
cis chimi uiscosi sicut sunt pedes ⁊ res pingues cuȝ olo
amigdalino ⁊ aqua ordei ⁊ frumentum coctum cū car
ne auiuȝ ⁊ grana lactis sicut lac asi. ⁊ capri. ⁊ ouinuȝ ⁊
uaccinum: ⁊ assiduatio mundificationis corporis.

¶ C. xvi. de ꝯgelatione san. in uesica.

Significant ipsā ꝙ accit āgustia ⁊ resistētia seu
tolerātia sincopis ⁊ frigus extremitatum et ꝑ
uitas anhelitus ⁊ pulsus cum frequentia ⁊ su
dor frigidus ⁊ nausea ⁊ qn̄ȝ est cum ea rigor cum ante
cessione mict⁹ san. aut percussionis: aut casus super uesi
cam.

¶ C. xvij. de cura.

Cura illius est cura lapidis. ⁊ sufficiens labō
⁊ qn̄ȝ in ipsā potare sirupum acetosum et ut
euomat cum eo calido ⁊ proprie squillitico et
proprie cum aliquantulo cineris ligni fici: aut in quo ꝺ
cocta sunt incisiua et medicine lapidis. et qn̄ȝ iniciunt
in uesicā coagulum leporis et medicine ad lapidē. et fit
ut sedeat in tina in qua decocte sunt herbe que sunt ad
lapidem: et de illis que laudātur ad ipsā ē sumere in po
tu de carpobal. pōdus. ʒ. ij. aut tātūdē ligni peonie: aut
granoꝝ peonie: et proprie cū aqua ligni ei⁹: aut tātūdē
de blacte bizantie: aut au. i. de cordumeni cū aq̄ calida
aut cum aceto uini et oleo ōphacino: et oxymel acetosū
squilliticum a me magis diligitur ꝙ̄ acetum. In aceto
eni est incisio et mel resoluit et abstergit et iteꝝ sauine et
hasce et ammoniaci et rubee tincture partes sumāt eq̄
les et fiant ex eis pilule similes auellanis de quib⁹. iiij.
pilule in potu sumāntur cū aqua de radicibus et inicia
tur in iniectorijs: aut agaricū aut siseleos: aut duos au.
asse: aut aristol. lō. Et ꝺ habētibus proprietatem sunt
epar asini et fel testudinis et coagulum leporis et pro
prium in ipsa est lignū uitis et abrotanū in hoc est iuua
tiuum et lac ficus exiccatum qum de eo inicitur aliq̄d
paruum et administratur de eo embroca ponderis. ʒ. et
de exiccato iteꝝ cū aliqua de aquis. Et fiat ēbroca ex
pondere au. coaguli leporis. ¶ Aque uero in q̄b⁹
potantur medicine iste sunt sicut aqua ciceris ni. et aq̄
albasce ⁊ aqua ciceris ligni fici ⁊ aqua cineris ligni ui
tis ⁊ ligni abrotani ⁊ decoctio abrotani cum uino.

¶ C. xviij. de dissolutione uesice ⁊ mollificatiōe e⁹.

Accit dislocatio eius ex remotione ipsius a lo
co suo. Et accidit mollificatio eius ꝑpter exi
tuȝ urie absq̧ uoluntate. Et dislocatio quidē
fit cā humiditatis ⁊ causa uentositatis ⁊ causa percussi
ōis super dorsum: aut propter casū. ⁊ multotiens fit ꝑꝑ
causas mollificationis notas ⁊ sequitur mollificationē
et dislocationem qn̄ȝ difficultas urine. Et qn̄ȝ inuolun
taria emissio urine secundū illud quod accidit lacerto ꝺ
tensione ⁊ dislocatione.

¶ C. xix. de cura eius.

Facte quidem a percussione ⁊ casu curatio est
difficilis ⁊ fit propter reditionem ⁊ ꝯstrictu
ram cum medicinis calefacientibus exiccatis
quas dicemus. ¶ Facte āt a complone paralytica con
fert euō materieꝝ phlaticaꝝ subtilis ⁊ prohibitio ab eo
quod generat eas. ⁊ regimen habentium paralysim in
eo quod comeditur ⁊ bibit ⁊ motu ⁊ alijs. Et ꝯfert ei
uomitus si sit cū hello albo. ¶ Quō si urina egrediat
absq̧ uoluntate oportet ut administres stipticitatem
uehementius facientia ⁊ non mollificent plurimum
immo aggregent inter resolutionem ⁊ constrictioneȝ
⁊ secundum comparationem curationum paralysis.
Et sumat oē quod ingrossat aquositatem ⁊ inpinguat e
am ⁊ grauat san. laudabilem ⁊ calm crossū sicut alse
ludez. Sed si urina est cum dispositione sua: aut ad dif
ficultatem decliuis: tunc audacia ad mollificantia cū ꝙ̄
titate aliqua cū resolutione bona ⁊ incissione ultima est
audacia necessaria. ⁊ de potibus conferentibus oibus
spetiebus eius que sunt ex dislocatiua ⁊ paralytica sunt
tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ sargenea ⁊ hōrusia ⁊ diacurcūa
⁊ coq̄uȝ. ⁊ iteꝝ flos alacohen ⁊ ciperi: ⁊ tus simul ⁊ sin
gulariter almahaleb. ⁊ iteꝝ succus seminis rute humide
aut flos eius decoctus in uino ⁊ iteꝝ agnus castus ⁊ se
men eius ⁊ oppoponacū ⁊ cyminum. Et qn̄ȝ confert
⁊ proprie ei cū qua est difficultas ut bibat ex corticibus
melonis sicci pugillum i^m^ cū zuccaro. et de eis que cur
runt cursu eius ⁊ ꝑportionāt ad ꝓpetates sūt testiculi
leporis sicci qui cum uino odorifero bibantur: aut gut
tur galli aduratur ⁊ det in potu in ieiunio in aqua te
pida. ¶ Medicine āt que iniciunt sunt sicut oleum de
ruta. ⁊ oleum costinum ⁊ oleum laurinum ⁊ oleum nar
dinum ⁊ oleum sambacinum ⁊ oleum cucu. asi. ⁊ oleuȝ
de pino cuȝ quibus permista sint ea que sunt sicut casto
reum ⁊ sicut assa ⁊ galbanum ⁊ oppoponacum. Et ista
iteꝝ conueniunt si sunt in uncta super emunctoria ⁊ mi
rach ⁊ proprie olm tefisie permistum cum seminib⁹ sub
tilibus odoriferis. ¶ Empla uero sint ex medicinis ca
lidis ⁊ in quibus est stipticitas aliqua sicut ciperi cinna
momum bdellium spica ⁊ myrtus cuȝ camemilla ⁊ sce
ha ⁊ mel. Et qn̄ȝ curatur ēt cū clisteribus calefacienti
bus factis ex centaurea ⁊ colloquintida ⁊ alkerua ⁊ a
lijs ex oleis calidis predictis ⁊ natatio in aq̄ cala maris
⁊ balneatio in aquis thermaꝝ sunt iuuatie ualde ad illō

¶ C. xx. de doloribus uesice.

Sunt ex causa malitie complonis diuerse ⁊ ex
lapide ⁊ ulceribus ⁊ ex scabie ⁊ apatibus ⁊
uentositate. Et iam sciuisti oē ca^m^ ⁊ curationē
eius et multotiēs fit ex significatione crisis expectate cū
urina. Et dolores quidem uesice multiplicantur qum
sufflat septentrio quȝ in uesica est dolor ⁊ dr̄ ꝙ qn̄ appa
ret in habente ipsum sub ascella eius sinistra apa sicut cy
donium ⁊ accidit illud in die. vij. morit. xv. die ⁊ prope
si accidat ei profundus somnus.

¶ C. xxi. ꝺ debilitate uesice.

Debilitas uesice qn̄ȝ accidit ēt ex parte cōplo
nis cuius plurimum est frigus ⁊ ex parte apa
tis duri non tolerans urinam plurimā ⁊ desiō
rans euāre eā. Et qn̄ȝ debilitatur lacertus e⁹ in adiuuā
do ad euandū soluendo seipsum. ⁊ est ex aggregatione
duaꝝ reꝝ distillatio non dilatata.

¶ C. xxij. de uentositate in uesica

Quādoq̧ ē retēta ⁊ qn̄ȝ est ꝑmutabilis ⁊ cā i
hoc sunt cibi inflatiui ⁊ plurimum eius ē hūi
ditas in uesica cum debilitate caliditatis.

¶ C. xxiij. de signis.

Signum uētositatis est tensio sine grauitate ⁊
proprie qum permutat.

¶ C. xxiiij. de cura.

Magis iuuatiua curationum eius post abstinen
tiam ab inflatiuis ⁊ a malitia digestionis ē ut
bibat oleum de kerua cū aqua radicuȝ et liniat pectinē

pectinē cum oleis aromaticis resoluētibus et gūmis calidis ⁊ emplet̄ cum ruta et camemilla ⁊ āeto cū re fōti ꝺ castoꝛo ⁊ assa aut muscho. ⁊ initiantur ista olēa cū aliꝗ̄ tulo castorei in uirgā: aut initiat̄ in ipsā succus rute cū muscho aut olꝫ ꝺ bē cū muscho ⁊ galia i olō sābacio. ⁊ rcordare eiꝰ qꝺ dictū ē i caᵒ renū ꝙ renes ⁊ uesica qñ sᷓ dolorosi egri non appropinquent pilulis de seminibus ⁊ augmentet̄ in renibus ⁊ uesica dolor cū attractione neqꝫ stupefacientia immo aqua tepida per ꝗtitatēꝫ qua non attrahat neqꝫ stupefaciat aliquid.

¶ Tractatus. ij. de nocumentis que accidunt urine.

¶ Capᵐ. i. de qualitate exitus urine nālis.

VEsica expellit urinaꝫ: qm̄ ꝯstringit supꝛ eā ex oībus lateribus ⁊ comprimit eam ⁊ dilatat lacertum suum quod est super ipsiꝰ orificiū ⁊ ꝯprimit lacertū mirach.

¶ C. ij. de nocumentis urine.

ISta sunt ardoꝛ urīe ⁊ difficultas urīe ⁊ retentio eiꝰ ⁊ inuolūtaria ipsius emissio de cuius sūma sunt multitudo eius ⁊ ipsius distillatio ⁊ diabetes.

¶ C. iij. de ardore urine.

CAuse ardoris urine sunt: aut acuitas urine ⁊ eius bauracitas ꝑꝑ cāꝫ complonalē: aut cā defectus eꝰ quod preparatum ē ad tēpandā ipsā ⁊ ē hūiditas preparata in carnibus glandosisque sūt illic. Ipsa. n. currit super meatū ⁊ glutinosū eū facit ⁊ ꝑmiscet̄ urine ēt ⁊ equat eā qū ergo finitur deficit loco glutinatio urine et eūo et equatio: quaꝛ accit ardor et ex illis que adiuuant ipsū est multitudo coitꝰ. ¶ Iste. n. humiditates qñꝫ egrediuntur cum coitu ⁊ per uicinitatem spermatis exitu pꝛimo. Et iteꝝ egritudines eliꝗ̄tes corpus: aut ulcera que sunt in meatibus urine ꝓpinqua uirge ⁊ scabies que adustionem facit. Et signū quidēꝫ prioris est acuitas urine ⁊ ut non sit sanies. ⁊ signū secūdi ē san. generatio ⁊ saniei. ⁊ multotiens perducit ꝓ̇mū ad ꝭꝫ ꝭꝫ ꝙ sciuisti i eis que ꝑ̄terita sunt. Pᵐ igit̄ ē sicut ātecedēs secūdi sicut fluxus uentris cholericus ē quasi antecedēs ulceꝝ intestinoꝝ.

¶ C. iiij. de curationibꝰ.

SI est cum san. ⁊ sanie tunc eius cura ē cura ulceꝝ uesice ⁊ partiuꝫ eꝰ ⁊ illud iam dictum est. Descriptio ꝯpetens ad illud fiant troc. secūdū hunc modū sūat̄ se. melonis citro. granoꝝ cucur. oīum ana pondus. ʒ. xx. turis gummi san. dra. oīuꝫ ana. ʒ. x. opij. ʒ. iij. se. apij. ʒ. i. dēt̄ in potu cum aqua de papauere sitqꝫ dosis. ʒ. ij. postꝗ̄ de eis facti fuerunt troc. ¶ Et si non fuerint ulcera neqꝫ sanies tunc melior cura eiꝰ errit exuberatio urine ꝯsequēter extrahendo superfluitates cum solutione subtili secūdū ꝙ sciuisti in caᵒ egritudinis renum: ⁊ uomitus ⁊ cibi hūectantes infrigidantes ex cibarijs ⁊ oleribus ⁊ fructibus ⁊ deuitatio omnis salsi ⁊ acuti ⁊ uehemētis dulcedinis ⁊ dimissio laboris ⁊ coitus. ⁊ de eis que ꝯferūt est potus mucilaginū ⁊ iniectō eaꝝ: sicut ē mucilago se. almaru ⁊ mucilago psilij: ⁊ mucilago seminis cydonioꝝ. ⁊ aliquid de papauere ⁊ semina diuretica fria. ⁊ det̄ in potu totum illud cū aqua fria. ⁊ administret̄ kisch ordei et aqua eius iteꝝ ⁊ oua sorbilia ⁊ cibus factꝰ ex cucur. ⁊ cibꝰ factus ex mes aut cuꝫ eis que sunt sicut oleum amigdalinum: aut cū pullis ⁊ gallina pigui. Et si causa in eo est exiccatio accidēs glādulis: tunc cura eius est hūectatio eꝰ et dimissio eius qꝺ excitat ex coitu. Et de iniectionibus usitatis in hoc est mucilago se. almaru et mucilago psilij ⁊ mucilago se. cydonioꝝ ⁊ gummi et cerusa ⁊ albugo oui recentis ⁊ lac mulieris ⁊ initiatur in eam. Et de expertis ē. ℞. lapidis hematitis. ʒ. vi. lactis mulieris femellaꝫ lactantis. ℥. i. tere terēda ⁊ simul misce ⁊ per foramen uirge per sirigā mitte. ⁊ qñꝫ sufficit in assiduatione iniectionis lactis lac asini. ⁊ muliebre non currens ⁊ lac caprinum. ⁊ quādoqꝫ sufficit in iectio albumis oui solū: aut cū aliquo diureticoꝝ ⁊ cū oleo rosᷓ. ⁊ qñꝫ ponunt̄ in eo stupefacientia. nā si dolor est uehemens ⁊ proprie qū mingitur sanies: tunc non est excusatio quin ponat̄ in eo quod inicit̄ aliquid de stupefacientibꝰ: ⁊ ꝭm descriptiones predictas i caᵒ ulceꝝ. ¶ Descriptio bona. ℞. cortices papaueris ⁊ amilum ⁊ succum liquiricie ⁊ sumatur ex eis quod iniciatur: ⁊ si indigeat ꝯfortatione ponatur i eo aliquid opij ⁊ se. hyusquiami albi.

¶ C. v. de paucitate urine.

FIt ꝑꝑ paucitatem potus aut multitudinē raritatis: aut multitudinem fluxus uentris: aut ꝓpter debilitatem renum in attrahēdo: aut epis in discernendo ⁊ mittendo aquositatem sicut fit in cacesia ⁊ hydropisi.

¶ C. vi. de difficultate urine et eiꝰ retentione.

DIfficultas urine: aut fit propter causam in uesica ipsa ex debilitate ⁊ sequit̄ complexionem malaꝫ ⁊ proprie frigidā sicut accidit in mꝉtitudine flatꝰ septētrionis: aut apa: aut alia: qꝛ non ꝑtransit apud expulsionēꝫ eius dominium super urinaꝫ ut extrahat eam exprimendo secūdū ꝙ se hꝫ res nālis. ⁊ fortasse est causa in ea frigus: aut color deforis: aut percussio aut retentio urine plurime: aut fit propter causā in meatu qui est collum uesice ⁊ caput uirge: aut fit propt̄ cāꝫ in uirtute: aut propter causā in instrumēto qꝺ est lacertꝰ: aut propter causam mēbri mittentis: aut propter causā in urina. Et cā quidē in meatu: aut est ꝓ̇mitiua: aut per cōitatem. Primitiua āt est oppilatio in ipsomet aut per cōmunitatem. ⁊ oppilatio in ipso: aut ē cā apatis calidi aut duri in ipso: aut rei crosse sicut humiditatis: aut rei in uiscate ⁊ saniei. Et multotiens quidē fit sanies cā oppilationis: aut lapis: aut uentositas repugnans: aut uerruca aut incarnatio ulceris: aut propter ꝯstrictionēꝫ ex frigore: aut propter constrictionem ex calore uehemēti sicut accidit in fe. adurentibus in egritudinibus liquefactionis. Et qñꝫ fit cā ulceris. ⁊ qñꝫ fit cā tensionis ꝗ accit ei uehemētis oppilatōnis aut sāiei. Et mꝉtotiēs fit tēsio cā oppilatiōis sicut accidit ex difficultate urīe ⁊ retentione eius illi qui superfluit in retinendo urinam: nā figit̄ in uesica ⁊ cooperit̄ meatus. ⁊ retentio quidēꝫ fit in nocte propter somnum ⁊ in die propter occupationēꝫ. Et ille in quo fit oppilatio ꝭm cōitatē est sicut si fit in intestino ⁊ matrice ⁊ in sumine apa calīn aut duꝝ: aut sunt in eo fex sicca: aut phꝉa pꝛimū extensiuuꝫ: aut uentositas repugnans aut extendens aut apa in ano incipiēs aut cā tenasmō: aut incisio hemorroidaꝝ: aut fistulaꝝ: aut dolor hemorroide: aut ragadie dolorose: aut sicut si fit in partibus inferioribus dorsi apa: aut torsio. Et sicut si accidat testiculo eleuari ad mirach qꝛ ꝯp̄mat meatum et attrahat ipsū ad superiora ⁊ constringat ipsum ⁊ difficilem facit exitū urine ⁊ dolorēꝫ faciat ⁊ egrediat̄ paulatiꝫ. Et qñꝫ ē cā urine difficultatem faciens ⁊ retinens dolor propter ulcera in meatu sine oppilatione ⁊ sine apate: quare quotiens uult migere dolet quare nō exprimit mictor uesicaꝫ suā cum lacerto uentris fugiēs a dolore ⁊ proprie qñ ē cū hoc in lacerto debilitas aut

spasmus ⁊ que sūt his similia. Et qū studet in seipo mi
git urinam suam naturalem in quantitate ⁊ qualitate
⁊ sedať dolor. Et similiter conuinciť dolor. Et qñꝫ ha
bens hoc est cum difficultate urine patiens distillationē
eius: quare qum egreditur paulatiꝫ alle uiatur doloꝛ
⁊ tolerat. Causa autem in uirtute: aut ē in uirtute sēsibi
li: aut motiua: aut in nāli. Et facta causa uirtutis sensibil
ē ut sit ingressum sensum uesice: aut lacerti eius nocumē
tum: quare nō suscipiat ab expulsiua expulsioneꝫ fortē
aut expulsionē oīo aut sit ingressum principium hoc no
cumentuꝫ sicut qđ accit in karabito ⁊ letbargia de obli
uione ⁊ paruitate sensus. Et facta cā uirtutis motiue ē
ut nō sit lacerto ut soluat seipm ⁊ moueať a sua ꝯstricti
one ad dilatationem suā existens auarus a sua dilatatio
ne ⁊ ut sit lacertus uētris nō obediens uirtuti sue ad hᵒ
ut pmat in uesica pp debilitateꝫ uirtutis: aut propter di
spositionem in eo de tensione ⁊ siīibus. Et facta cā uir
tutis naturalis est sicut si debilitetur uirtus expulsiua ꝑ
pter malitiam complexionis diuerse calide ⁊ ē ẜm minꝰ
⁊ fīe est ẜm pl̄m ⁊ cum mā sicut est calida cum acuitate
urine ⁊ fīa cuꝫ humectantibus mollificantibus aut extē
dentibus. Et qñꝫ ē cā huius debilitatis accidēs electio
nature in retinendo qꝛ debilitať uirtus expulsiua. ¶
Facta āt propter cām in lacerto: aut ē nocumentum ꝯ
plexionale: aut apostema aut nocumentuꝫ nerui ex spas
mo: aut mollificatione ⁊ destructōe uirtutis motus pro
pter percussionem aut casum aut alia aut in ipso aut in
principio eꝰ ex ramis nerui aut nucha aut cerebro. Cā
uero membri mittentis facta ē ut sit in renibus aꝑa ca
lidū aut duꝝ aut lapis aut debilitas attractōis eoꝝ ꝺsu
per aut debilitas expulsionis ipsorum ad inferiora: aut
sit epar impotens lenificandi mām ⁊ mittendi eaꝫ ad di
spositiones hydropicas. Et hec quidem diō exponetur
tibi i si posuerimus ipsam ca. singulare: aut posuerimus
ipsam de genere paucitatis urine. facta āt cā urine ē ut
sit calor faciens dolorem. Et exptū q̇dem ē in pluribꝰ
hominibus ⁊ dictū ē q̇ hꝫ difficultatem urine ⁊ aduenit
post ipsam tenasmon moritur in. vij. nisi accidat fe. ⁊ pro
uocationem plurimam faciat. Et scias ꝙ qñqꝫ accit pꝰ
ardorem urine ⁊ remotōm eiꝰ exiccatio in glandula su
per quam lubricat urina ⁊ perducit ad difficultatem u
rine ⁊ retentionem eꝰ: qꝛ oꝫ ut admistreť humectatio ut
non accidat illud.

¶ Cap. vij. de signis.

Signa quidem eꝰ cuius cā est frigus ꝯplōnis ē al
bedo urine cū crossitudine aut tenuitate: et multi
tudo necessitatis surgendi ad mingendum ante illud: ⁊
multitudo balneatōis ⁊ sensibilitas frigoris ⁊ uacuitas
a reliq̇s signis. ¶ Signū uero eꝰ cuius cā est caliditas
ē acuitas urine ⁊ inflātio que sensu percipiunť. et si cā
ē constrictio a frigore significat iuuam̄tum ꝑueniens ex
mollificatione. et si ē a liquefactōe ⁊ fe. adurentibus si
gnificat ipsam iuuamentum humectationis ⁊ iteꝝ de si
gnis eius ē ꝙ paꝝ non egreditur ⁊ multū est facilioris
exitus: propterea ꝙ humectat madefaciendo meatum ⁊
dilatando ipsum. ¶ Signa āt eꝰ que ē cā aꝑātis in ue
sica: aut mēbris ⁊ uicinis aut exiture iam sciuisti in illis
que preterierunt. ⁊ nos determinauimus unicuiqꝫ eoꝝ
cām stans per se. ¶ Amplius de dīa inter difficultateꝫ
factam ab aꝑate ⁊ factā ab alijs ē ꝙ aꝑosa accidit pau
latim non subito nisi sit res magna ualde ⁊ sciť ꝙ illa q̄
fit ab oppilatione apud uesicam propter egritudinem i
ea aut coarctatōm eꝰ cum appodiatione uesice ⁊ eꝰ infla
tione ⁊ tensione eꝰ. ⁊ illa que ē cā membri mittentis est
ut non sit in uesica appodiatio ⁊ īflatō. Et oēs spēs op
pilationis que accidunt in uesica ex ipsa aut ex coarcta
ctione sunt cum dolore. ⁊ cognosciť aꝑa oppilans per il
lud quod sciuisti. Et cognosciť res oppilans absqꝫ aꝑa
te ꝑ siringam ⁊ illud quod ipsa extrahit de san: aut hūo
re aut per illud qđ stat in facie eꝰ ⁊ non dimittat ipam ī
cedere ex uerruca aut lapide aut incarnatōe. Et lapis
q̇dem scitur per signa eius ⁊ propterea ꝙ siringa tangit
rem duram ualde. Et san. q̇dem aut humoꝛ cognosciť
iterum per urinam preteritam. Et san. ipse quādoqꝫ co
gnosciť ꝑ signa congelationis san. ī uesica ⁊ ex citrinita
te coloris ⁊ ꝑuitate pulsus ⁊ anhelitus ⁊ frequētia ābo
rum ⁊ sudore fīo ⁊ febre ⁊ rigore ⁊ nausea ⁊ est malus
a quo paꝝ fit euasio. Et hu. quidem crossus cognosciť
iteꝝ et grauitate sensata si est ei summa de qua sit curan
dum ⁊ si egreditur in urina humor crossus crudus. Il
lius aūt que est a frigore constringente aut calore soli
dū faciente cause propinque ⁊ ātecedētes sť significatio
nes ⁊ signum eius que fit ex uentositate est tensio sine
grauitate. ⁊ qñꝫ ē cū permutatione. ⁊ qñꝫ ē retenta in
uesica. ⁊ signum eꝰ que fit ex debilitate sensus ē ut nō sē
tiat mordicationeꝫ urine. Et signuꝫ eius que fit ex ꝺbi
litate expulsiue ē ut ꝯprehensio educat urinā cū facilita
te. Et signū mollificationis lacerti est debilitas ꝑuoca
tionis absqꝫ clisteribus ⁊ sentiat ꝙ res intrinseca nō ē
inobediens membra ⁊ ꝯpressio educit eā. Et signuꝫ spas
mi lacerti est ut paꝝ quod egrediť egrediať cū ꝯpressio
ne. Et factā ꝑpter debilitateꝫ renum significat illđ qđ
preterijt de signis eius. Et sil̄r factā cā lapidis ⁊ aꝑatis
ipsius. ¶ Et ad ultᵐ si grauitas ⁊ dolor sūt ex ꝑte re
nū tunc egritudo ē illic. Et si sūt signa aꝑatis tūc in ipa
est aꝑa. ⁊ si ē illic grauitas uehemens ualde tunc illic
ē urina retenta. ⁊ si ē minor illa tūc illic est hūiditas pu
ra cū aꝑate aut absqꝫ aꝑate. si auteꝫ nō est grauitas sed
dolor extensiuus: tūc ē uentositas in renibus. Et qñꝫ
est uenter lenis ⁊ non sunt signa oppilationis renum ⁊
uesice ⁊ debilitas ⁊ alia eoꝝ in uenta tunc causa est de
bilitas attractionis renuꝫ. Et signū facte cā doloris ac
cidentis ex ulcere aut acuitate urine ē ꝙ tolerātia do
loris educit urinā ⁊ sedat dolorem: ⁊ similiter non in
uenitur aliquid qꝛ ipsa fiet ulcerosa ⁊ erit cū signis ul
ceꝝ. Et signa facte ab exiccatione hūorositatis in mem
bris glandosis sunt antecessio cāꝝ eius predictaꝝ ⁊ ꝙ
hūectatio facit efluere urinam.

¶ C. viij. de cura nocumenti urine.

Si cā ē. hūor: aut sanies tunc oꝫ ut cureť cū aꝑi
tiuis ⁊ diureticis fortibus que sciuisti si nō ti
meť ꝙ res sit maior q̄ ut cadat in ea diureticū:
deinde qū administrať faciat descendere saniē aliam ad
uesicam ⁊ augmentet dolorem ⁊ tensioneꝫ ⁊ non extra
hat aliud. ⁊ aqua rhaphani forteꝫ hꝫ impressionē ī hoc
caplo ⁊ tantum ualet ꝙ oꝫ ut ipsa sit ꝯdimētū cibi. Et
sil̄r aq̄ ciceris ni. Diuretica uero sunt sicut petroselinuꝫ
⁊ āoniacū ⁊ myrrha ⁊ rubea ⁊ amomū ⁊ costus ⁊ sisele
os ⁊ acorꝰ ⁊ anisū ⁊ sem̄ eꝰ ⁊ totum illud in aq̄ rhaphāi
decocti: aut aqua ciceris nigri: aut ī aqua albasech aut
ī succo apij ⁊ feniculi proprie campestris. ¶ Et oxy
mel squilliticū ē iuuatiuuꝫ ualde. ⁊ tyriaca ⁊ mithrida
tum sūt uehemētis iuuamenti et diacurcuma et horusia
et diakebid regū. ¶ Infantibus aūt dentur illa lactan
tibus eos: aut dentur ista in lacte matruꝫ. ¶ Confectō
diuretici fortis ℞. sauie assari amomi ameos petro. se.
apij rubee ticture amigdale amare spice oiuꝫ ana. ʒ. xx.

se. melonis .ʒ. x. corpoꝝ cantaridaruꝫ abscissis capitibꝰ
⁊ alis .ʒ. i. resoluat͛ āmoniacū cū triplicato subtili. ⁊ fiāt
ex eis pilule ut auellāe ꝺ q̇bꝰ sūant͛ usꝫ ad .ʒ. iij. ⁊ iteꝝ me
dicam̄ de sauia ⁊ assa predictū in capl̄o ꝯgelationis sāɂ
in uesica bibitū ⁊ iniectū. Et qn̄ꝫ ꝯponūt͛ mͤ in q̇bꝰ ponū
tur castoreū ⁊ euforbiū ⁊ .ʒʒ. ⁊ piꝑ longū ⁊ ol̄ꝫ balsami.
⁊ qn̄ꝫ ponūt͛ in eis opiū ⁊ semē byusq̇ami al̄. cā doloris
⁊ tu uidebis eas in ātidotario. Et oēs meͨ q̄ ꝯferūt ad
lapidē ꝯferunt ad hoc ⁊ ad pl̄es speties sil̄r a caloꝛ ⁊ fri
gore postq̄ꝫ fuerit san: aut ulcꝰ: ⁊ sꝫ sicut cinis scorpionū
⁊ lapis spongie ⁊ cinis uitri. Et de illis que ꝓprietateꝫ
q̄ndā hn̄t ſm ꝙ dꝛ ē uesica damule exiccata de q̄. ʒ. iij.
in uino odorifero bibāt͛. ⁊ iteꝝ cancri marini adusti pō
dꝰ. ʒ. ij. bibat͛ ⁊ ꝓpe a pueris ⁊ iā diximꝰ medicinas ali
as in curōne eꝰ cꝰ cā est frigus uesice. ⁊ oꝫ ut legant͛ ite
rū in hoc loco. ❡ Facta āt cā ꝯgelationis eius quod i
uiscatum est in uesica curat͛ cuꝫ eo qꝺ dictū ē in capl̄o ꝯ
gelatiōis eꝰ qꝺ inuiscatū ē in uesica. ⁊ qn̄ꝫ admistrant͛
empl̄a ex istis medicinis cū aq̄ rhaphani. ⁊ qn̄ꝫ linit͛ cuꝫ
tyriaca ⁊ mastice ⁊ hōrusia ⁊ diacurcūa ⁊ diakebid re
gū. Et qn̄ꝫ necessarie sꝫ embroce fortes accepte ex eis
q̄ sꝫ sicut sinapis ⁊ pullegium cum fimo colūbino ⁊ ite
rū ex baurach ⁊ piretro ⁊ sinapi. ❡ Empl̄m exꝑtū bo
nū. ℞. baccaꝝ lauri ⁊ aluminis amomi meliloti farine
ciceris ni. camemille oīuꝫ ana .ʒ. x. dauci se. rhaphani se.
apij hortulani ⁊ mōtāi oīuꝫ ana .ʒ. vij. fiat ex eis empl̄ꝫ
cū ol̄o balsami: aut cū ol̄o lilij ꝯficiantur cū aq̄ caulis ar
meni. ❡ Confectio unguenti boni. ℞. sapini bdellij op
poponaci acori ꝑtes eq̄les de q̇bꝰ fiat unguentū cuꝫ adi
pe anatis ⁊ cera citrina ⁊ oleo de lilio. Et de iniectioni
bus est iniectio facta ex galbano storace oppoponaco
⁊ piꝑe. ⁊ qn̄ꝫ ponitur in ea assa. Et si cā fuerit lapis cu
ret͛ lapis ubicūqꝫ fuerit. Et si cā fuerit uerruca aut carō
orta: aut in carnatio tunc curatio erit cū tinis mollificā
tibus ⁊ oleis mollificatiuis scitis i capl̄o uesice. Et ab
stinentia ab acetosis ⁊ stipticis ⁊ fortasse ꝓderit ⁊ fortas
se nō ꝓderit. Et si cā fuerit aꝑa curet͛ aꝑa ⁊ mollificet͛
⁊ liat͛ ⁊ admistret͛ tyriaca in balneo aq̄ ⁊ lenientia ex q̇
bꝰ fiat empl̄ꝫ ⁊ iniecta supposita in ano ⁊ minoret potū
aque ⁊ dimittat stiptica. ⁊ ꝓhibeatur cibus saltem duo
bus diebꝰ. ❡ Et qū lenitas est aꝑatis iā descendit uri
na cū ꝯpressione ⁊ expressione pꝰ multitudinē mollifica
tionis lenificationis ⁊ caulis ⁊ allea ⁊ cepe ⁊ porri de
cocti elixatione iuuantes sꝫ in hoc capl̄o pl̄imū qū fit cū
eis empl̄m. Et phl̄omia basilice est de illis q̄ magis ne
cesse ē ꝑmittere: deinde ex saphena qn̄ꝫ. n. ꝓuocatur cū
ea urina. ⁊ qū cā fuerit frigꝰ ⁊ stipticitas curet͛ curōne
malitie ꝯpl̄ons frē. ⁊ si fuerit calor curet͛ cū oleis tēpe
atis ⁊ frīs i q̇bꝰ ē lenificatio ⁊ mollificatio: sicut oleū ui
ol̄. ⁊ ol̄ꝫ de cucur. ꝑmistum cū oleo anetino ⁊ camemil
ono. ⁊ si fuerit illic siccitas ēt administrent͛ tine et olea
mollificantia ⁊ cibi hūectantes ⁊ regim̄ ꝯualescentiū et
balneū ⁊ si cā fuerit palysis curet͛ cura eꝰ. ❡ Quod si
causa fuerit spasmꝰ lacerti curet͛ curatiōe spasmi ꝑdicti
in capl̄o suo ⁊ si causa fuerit compl̄o frīa curetur cum o
leis cal̄is ⁊ ꝯfectionibus calidis q̄ sciuisti. ⁊ de illis que ꝯ
ferunt ad illud et ad paralysim est ut sumat͛ fimi colūbi
nis siluestris pondus .ʒ. i. et bibat͛ cuꝫ urina pueri et ꝓ
uocat urinaꝫ et stercus muris pondere auꝛ. i. in aqua ꝺ
coctionis aneti. Et qn̄ꝫ inicit͛ mumia aut pondꝰ .ʒ. i. uē
tris arachamathi cū eadē mēsura salis indi cū aq̄ cal̄a
et ꝯfert ei potus balsami cū aq̄ ca. et tertia .ʒ. i. asse in la
cte asini. et hoc ēt ꝯfert ei q̄ ē ex hu. crosso. ❡ Facta au

em a calore curatur cum seminibus frigidis et semen
lactuce bibitur cum uino permisto et aqua granati
acetosi. Si fuerit a casu aut percussione iam aꝑa facien
te: aut non aꝑante: aut remouet aliquid tunc curatio ē
phl̄omia in primis ⁊ mollificantia temperata ⁊ tine ⁊
studere in hoc ut migat. ꝙ si minxerit san. plurimū tūc
retinebis eū cū troc. de karabe qui artificiose fiunt cuꝫ
ol̄. nuc. ⁊ si timeatur ꝙ accidat aliquid qꝺ inuiscet͛ tūc
cura ipsum cū cura eius quod est inuiscatum ꝯgelatuꝫ.
Quod si illud qꝺ ē in uiscatū fecerit oppilationē: tūc
curetur oppilatio facta ex inuiscatione. ⁊ iaꝫ dictū est il
lō ꝙ si causa fuerit uentositas curetur cura uentosi
tatis uesice. ❡ Facta uero cā doloris probibentis cu
rat͛ cuꝫ administratione stupefacientium ⁊ iniectione: ꝺ
inde cum decessione urine ⁊ post illud admistret͛ cura
ulceris aut cura equationis urine acute cum cibis ⁊
herbis predictis. ❡ Et quādoqꝫ initiuntur glutinatio
neꝫ facientia separantia inter acuitatem urine ⁊ nocu
mentum eꝰ in meatu sensibili. ❡ Infacta āt propter de
bilitatem sensus curetur principiuꝫ si fuerit egritudo ꝓ
cedēs a pricipio: aut ipse lacertus ⁊ uesica. cū medicis
habentibus uirtuteꝫ albezahar que sūt tyriaca ⁊ mithri
datum ⁊ unctiones ⁊ iniectiones conuenientes ulceribꝰ
sicut oleum sābacinū ⁊ oleum de lilio ⁊ oleum narcisci
nū ⁊ ol̄m de croco ⁊ ol̄m de balsamo ꝓprie ⁊ admistrē
tur empl̄a ex folijs arboꝝ ⁊ fructuū ⁊ oleꝝ dilectoꝝ spiri
tui animali sicut folia maloꝝ ⁊ menta ⁊ ruta ⁊ admisce
ant͛ cum eis medicine expergefacientes ualde sicut sem̄
albarmel ⁊ semen rute montane: deinde empl̄etur cum
eis pectem. ⁊ si fuerit propter debilitatem expulsiue al
tera ꝯpl̄oneꝫ dominantem ⁊ egritudinem debilitantem
cum eo quod scis et cura. ⁊ illius quod plurimum est
ex frigore ē eius curatio cum eo in quo ē calefactio et
stipticitas. ⁊ proprie quod dictū ē in debilitate sensus.
❡ Et si causa fuerit longitudo retentionis tunc eꝰ cura
iteruꝫ est cum tinis mollificantibꝰ lenientibus factis ex
semine lini ⁊ fenugreco ⁊ cartāo ⁊ sula ⁊ empl̄is factis
ex istis: deinde utere eis que sunt uehementis ꝓuocati
onis ⁊ siringa ⁊ ole. balsami ⁊ que sunt ei comparia
sunt maximi iuuamenti hic. In facta aūt causa renum
et epatis et intestinorū et dorsi oꝫ ut intendat͛ intentō il
lorū mēbroꝝ tunc si curatio ualet in eis bene est. ⁊ si nō
non ualebit. Et cū hoc necessariuꝫ est administrare mol
lificantia ex tinis et empl̄is et iniectionibus. Et necessa
ria est administratio diureticoꝝ nisi timeat͛ ꝙ ipsa faciāt
descendere māꝫ pl̄imā. Et scias ꝙ lac est res magis cō
ueniens eis qū nō est fe. Et oī hora in qua dande sunt
pilule similes auellanis de seminibus et nō est fe. tūc cō
siliū meuꝫ est ut cū lacte in potu sumatur.

❡ C. ix. de rememoratione reꝝ facientium mingere ꝯ
ferentium in pl̄ibꝰ dispositionibꝰ.

D [d] Ixerūt quidam ꝙ qn̄ fimus columbinus cuꝫ
mumia inicit͛ facit mingere. ⁊ iteꝝ illud quod
dictum est in capl̄o curationis oppilationis
crosse ⁊ quod dictum est in curatione eius que est ex fri
gore. Et dixerunt quidā ⁊ ē de illis que iam experti su
mus ⁊ ꝓfuit fiat suppositoriuꝫ de sale tabarzet ⁊ suppo
natur in ano. ꝓuocabit. n. urinā ⁊ soluet uentrē. Et di
xerunt si intromittatur in caput uirge pediculus: aut su
matur alcodri quod cadit de lecto. ⁊ forsitan est illud
quod nomiatur sisessis ⁊ aligil ⁊ imiattur i caput uirge
ꝓuocatur urina. Et sil̄r si liniātur super ea allea aut ce
pe prouocat͛ ⁊ ponat͛ in capite ūge cooptura ex croco

¶ Et qñ non ē aṗa ſ3 ē oppilatio qualitercūq3 fit ꝯfert i iectio olei in quo ſub ſole morante poſiti fuerūt ſcorpiones albi q̄ nō ſunt mali ualde cū ſiringa argenti. Aut adiuuetur cū exufflatione facta per catatiz. et ipſius administratio inungendo et in inectione. Et qñ non ꝯferunt meᵉ non eſt excuſatio ingenij alteriuſ et admiſtrationis alcatatir et inſtrumenti quo mingitur. et caue ne adminiſtres ea qñ aṗa ē in ueſica aut in coarctante eā proxime. Intromiſſio nāq3 eoꝝ aṗat et addit in dolore Et ſiringaꝝ melior eſt illa que ē ex leuioribus corporibus et magis ſuſceptibilibꝰ flexionis: et iā inueniuntur ſilr quedam aīalia marina ⁊ quedā coria aīaliū ſiluestrium quē aliquo modo preparantur: deinde ſumatᵉ ex eis aliquid ⁊ ꝯglutinatur glutine caſei. ⁊ qñ3 fit ex plumbo ⁊ ſtanno et eſt bonum ēt. ⁊ ſi ē uehementis lenitatis fiat forte cum pauca re proiecta ſuper ipſu3 ex maſſacuia ⁊ marchaſita: aut cū multitudine liquefactionis ⁊ fuſioniſ ⁊ proiectionis hirci ſuper ipſum. ¶ Hircinus. n. ſan. ē fortis in his ca. ⁊ cū hoc ſtringit plumbum: ⁊ tunc o3 ut ſit caput eꝰ duꝝ rotundū ⁊ fiant in ipſo foramina plura numero ita ut qum retinet aliquod eoꝝ aliquid arene aut ſan. aut hu. croſſi ſit ⁊ quō inicitur de medicia: aut prouocatur de urina penetratio alia ⁊ ñ egeat extractione ⁊ itromiſſione freq̄nti. ⁊ aliqñ fit ex argēto ⁊ reliq̄s corporibuſ. Et qñ3 preparatur totu3 illud ad cliſterizādum aliquid illi. ⁊ qñq3 preparatur ad extraeñ aliq̄d cū eo. Et ſuper illius quod preparatur ad hoc ut cum eo cliſterizatio fiat ſuper extremitatem aperta3 ſolutam ligatur aliquid quod ē ſicut uagina parua: aut ueſica ꝯfricata firma ⁊ funditur in medicamen deinde impellitur ſm ꝙ impellitur enema ⁊ ē poſſibile ut fiat ſicut fit cliſtere electum quod diximus in capitulo colice. ⁊ ſi ꝓparatur ad hoc ut per ipſum educatᵉ urina: tunc neceſſe eſt ut currat curſu attrahentium ꝓptᵉ cauſa3 ꝯuerſionis caſus cauſa uacuitatis: ⁊ illud eſt qm̄ impletᵉ re aliqua deinde extrahitur illa res ab eo cū fortitudine: q̄ꝛ extrahitur poſt ipſam urina prouocata: aut aliud: aut ingenioſe ſtatuitur in eo aut ſupra ipſum aliquid exprimēs de aere q̄titatem aliquā. Qum ergo extrahitᵉ ⁊ aeri non eſt introitus: o3 neceſſario ut extrahatᵉ urina prouocata aut aliud: ⁊ illud quod implet illa3 uacuitatem intrinſecam: aut eſt lana ordinatoꝝ filoꝝ extenſo medio totiꝰ cū filis ita ut qñ impellitur a duabus extremitatibus ſuis in ſpatium ⁊ ꝯcauitatem impulſione leui: deinde extrahitur filum egrediatur lana ⁊ ſeq̄tᵉ ipſā illud quod ſeq̄tᵉ aut eſt ꝑ pendicularis penetrans in eo ⁊ ſuſpenſiones ꝯꝓhendētia ſ3 ipſā cū manica q̄ remoueatᵉ. ¶ Haꝝ uero materieꝝ admiſtratio melior ē ut ſedeat eger ſuꝑ extrēitatē cauō ſue ⁊ ꝯp̄mat anū ſubſtētatū retro et eleuet genua ſua paꝝ uſ3 ē inguina cū apertione inter ea ꝓcedēte balneatione eius cū tinis mollificātibꝰ et ipſius ēplatione cū unguentis ⁊ emplis mollificantibꝰ: deiñ itromittatᵉ ſiringa tāta q̄titate que ſit in menſura longitudinis uirge. Et melius q̄ō eſt illud quo educitur urina oiſ hominis ſm ūgā eꝰ ⁊ eꝰ amplitudine3 ⁊ ipſiuſ ſtricturā. Et tu iā ꝓceſſiſti ⁊ liniſti cū ceratis ⁊ ꝓp̄e qñ ſtᵉ ex oleis ꝓportionalibꝰ intentioni. qñ ergo ꝑuenit in ipſa q̄titas ſicut medietas ūge preparetᵉ eq̄lis ſicut ſtās cū declinatione ad ſūmū: deiñ ſubtilietᵉ in expulſione ſiringe i meatu ueſice q̄titate unius nodi aut duoꝝ nodoꝝ ⁊ illic ꝑuēit ad uacuitatē ueſice ⁊ ſedatᵉ cū ea dolor aut minoratᵉ aut ſentitur ꝙ eꝰ penetratio iā peruenit ad mouendū aliq̄d. ⁊ ad ultimū eſt penetratio ſenſata: deinde redeat ūga ad ꝑtē inferiorē ad ſuā diſpoſitione3 ꝓ̄mā in ꝓparatiōe ſua aut uehementius inferius. ¶ Qum igitᵉ feceris illud extrahe aliquid ſi uis ⁊ impelle aliquid per cliſtere ſi uiſ impellere illud. ¶ Et ad ultᵐ o3 ut ſtudas ne excoriationē faciat ⁊ ſit ſecūdū tarditatē ⁊ facilitatē nō cū dolore.

¶ C. x. de diſtillatione urine.

Ut fit propter cauſā in urina: aut proptᵉ cā3 i inſtrumentis urine: aut in corꝫ ipſiꝰ ueſice: aut ꝓpter cā3 in ꝓ̄ncipijs. ⁊ cā q̄ō in urina: aut eſt acuitas aut multitudo eius. Et ſit acuitas que eſt cā diſtillationis eius: aut ꝑꝑ illō q̄ō diximꝰ in caᵒ difficultatiſ urine ex hoc ꝙ fit eius miſſio doloroſa ꝑꝑ acuitate3 in ea forte3 ⁊ aggregationē eius ⁊ grauitate3 ipſius in tolerabile3 q̄ꝛ fit ei diſpoſitō intᵉ retentionē ⁊ miſſione3 q̄ eſt diſtillatio: aut qm̄ oē ꝑuū eꝰ ꝑꝑ nocumētū ſuū cū ſua attractione exq̄rit expulſione3 q̄ꝛ expellit ipſū explſiua ꝙ̄uis fiat abſq3 uoluntate. ⁊ propter cibos ⁊ medicinas ⁊ labore3 ⁊ coitū ⁊ alia: aut proptᵉ ꝯplone3 mēbrorū uicinoꝝ ſicut epatis et uenaꝝ eius. Et reneſ q̄ō ꝯplone3 hn̄t purā: aut cū mā ſaniei: aut abſq3 ſanie aut i toto corꝫ eſt ſuperfluitas acuta: q̄ꝛ expellit eā nā. ¶ Multitudo ūo que eſt cauſa diſtilliationis eꝰ fit propter ipſiꝰ grauitate3: ⁊ q̄ꝛ ipſa ꝯp̄mit lacertū ad apertione3 ꝑuā q̄uis uoluntas non nocet ad illud. Aut eſt cā ꝓp̄a in lacerto ſicut eſt mollificatio ſuperflua cū ſtupore ⁊ deſtructiōe ſenſus ſicut accit ēt ano: aut ꝓpter aṗa: aut ꝓptᵉ malitiā ꝯplonis ⁊ debilitatē incipientē in eo: aut procedētē ad ipſum in ꝓ̄ncipio ſuo cꝰ pl3 ē a frigore. ⁊ ꝑꝑ illud ē qñ aliq̄s ꝯgelatᵉ urine eꝰ diſtillatio mltiplicatᵉ. ⁊ qñ accit ei debilitas debilitatᵉ eꝰ deſtructio ſ3 meatū. Et cū hoc debilitatᵉ ſolo ſui ipſiꝰ ⁊ ꝓp̄e qñ cōicat ei lacertꝰ uentris in debilitate. ¶ Facta āt cā ueſice: aut eſt debilitas in ipſa ex malitia ꝯplonis frigide ⁊ ē illud q̄ō ē plm. ⁊ illō eſt ſicut diximꝰ in eo q̄ ꝯgelatᵉ ⁊ diſtillat urina eꝰ. ⁊ illa ꝯplo ⁊ h̄ debilitas generat diſtillationē urine duobus modis quoꝝ unꝰ ē ꝓpterea ꝙ debilitatur ei retentiua: q̄ꝛ nō ualet retinere oē paꝝ ꝯprehenſū donec aggregetᵉ plm q̄ꝛ ꝑmittitᵉ ab ea ut currat l3 nō adſit uolūtas. Et ſenſus ē ꝓptea ꝙ debilitatᵉ ei explſiua q̄ꝛ nō exp̄mit urinā niſi paꝝ ⁊ ē ex diſtillatione permiſta difficultati. Et qñ3 fit h̄ debilitas in ſe ipſa. ⁊ qñ3 fit proptᵉ cōitatē mēbroꝝ que ſtᵉ ſ̈ eā cā aṗatū ⁊ aldubellet ⁊ apertiones in renibus ⁊ que ſtᵉ ſ3 eos q̄bꝰ cōicat ueſica ⁊ leditᵉ ꝑ id q̄ō currit ad eā. ⁊ qñ3 eſt ulcꝰ in ueſica ⁊ ſcabies q̄ꝛ nō ualet retinere urinā proptᵉ dolorē. ⁊ qñ3 ſit diſtillatio ꝑꝑ oppilationē meatꝰ ueſice ex aṗate i ipſo: aut in matrice ⁊ inteſtino duro aut lapide aut oppilatiōe alia. Et qñ ñ ē oppilatō ꝯpleta poſſe ē nature ut ingenietᵉ ⁊ extrahat urinā paulati. Et qñ3 fit cā doloris ueſice ꝓptᵉ ulcera i ea ſm ꝙ diximus in caᵒ difficultatis urine. ¶ De diſtillatione igitᵉ urine ē cū qua eſt difficultas ⁊ de ea ē cū q̄ nō ē difficultas ⁊ de difficultate urine eſt cū q̄ ē ardor ⁊ dolor ⁊ de ea eſt cū q̄ nō ē illud. Et ūz ꝙ fiat plm diſtillationis urine ⁊ ꝓptᵉ cās inuolūtarij exitꝰ ⁊ ꝓptᵉ cās difficultatis ⁊ ꝓptᵉ cās ardoris.

¶ C. xi. de ſignis.

Poſtematū q̄ō ⁊ oppilationis ⁊ cāꝝ māliū ⁊ doloꝝ ⁊ alioꝝ pluriu3 corpoꝝ ⁊ diuiſionū iā ſciuiſti ſigna ⁊ ſciuiſti ſignū ꝯplexiōiſ caliō ex colore urine ⁊ in latiōe loci ⁊ anteceſſione cāꝝ. Et ſigᵐ ꝯplexionis fre ex calore urine ⁊ inuentiōe frigoris ⁊ anteceſſione cāꝝ. Et ſigna cōia iteꝝ nō ſtᵉ ⁊ nō o3 ut ꝓlōge3 ſmonē in eis.

¶ C. xij. de curatione.

IAm sciuisti iterū curationē oīs ca. in se singla
rē purā. ¶ Uerū hec egritudo plꝫ accit cā fri
goris ⁊ causa paralysis. Et plurimū curatio
nis eius ē curatio calefaciens ꝯstringens. Et oīs q̄ deficit
in tolerantia urina iuuat̃ a medicinis desideriū coeundi
facientibus ⁊ de medicis ebibitis facientibus ad illud
sunt tyriaca ⁊ mithridatum ⁊ hiera. Galieni ⁊ ana
cardinum ⁊ trifera maior ⁊ electuarium de ture ⁊
trifera minor ꝯfortata cū anacardino: aut sagzenea ꝯmi
stis cū ea aliq̄b⁹ stipticitatē faciētib⁹ sicut sͭ grana myr
ti ⁊ cuppule glandiū ⁊ que sūt illis similia. Et iterū na
sturtiū iuatiuū ē et administratio alleorū ē iuuatia. pro
uocāt. n. urinā abscissā ⁊ reducūt eā ad illud qđ necessa
riū est et de expertis sͭ pilule albasce cū piretro. Et de
eis que experti sum⁹ ē ut sumat̃ myrob. kebulorū torre
factorū pars. i. ⁊ ben albi pars. ſ. ⁊ calamēti sicci ⁊ gra
norū myrti ⁊ sandarace ⁊ myrrhe ⁊ olibani ⁊ ciperi et
mac. oīuꝫ ana tertia partis. i. ⁊ gariofilorū pars. ſ. enu
le aduste ⁊ granorū almahaleb partes. ij. ⁊ ꝯficiant̃ cuꝫ
melle emblicorū ⁊ reseruet̃ ⁊ bibat̃. ¶ Cōfectio fortis
myrob. ni. ⁊ kebulorū ⁊ galie oīuꝫ ana pōdus. ʒ. v. myr
rhe ⁊ castorei amborū ana. ʒ. i. ⁊. ſ. karabe et cipi āboꝝ
ana pond⁹. ʒ. ij. ⁊. ſ. origani ⁊ granoꝝ almahaleb āborū
ana. ʒ. x. ꝯficiat̃ totū cū melle ⁊ sūat̃ ex eo ſm assiduatio
nem pōd⁹ auī. i. ¶ Et iteꝝ cymini centauree ⁊ origāi
oīuꝫ añ pōd⁹. ʒ. ij. cū aq̄ ca. Et iterū grāoꝝ myrti ⁊ glā
diū ⁊ cortic. turis ⁊ cymini carmeni oīuꝫ ana pars. i. ⁊
dosis est. ʒ. iij. cū uino antiq°. Et iterū myrobal. kebul.
bellir. ⁊ ēblicoꝝ torrefactoꝝ oīū añ. ʒ. vij. cortic. turis. ʒ.
v. granorū myrti. ʒ. x. iuoluat̃ quotiēs exiccat̃ aq̄ i qua ex
tinctū est ferrū ignitū multoiens: deiñ ꝯficiatur cum rob
myrti. ¶ Cōfectio alia. ℞. granorū myrti ꝑtē. i. laudāi
q̄rtā ꝑtis. i. fruct⁹ citri ꝑtes. ij. ꝯficiant̃ cū eo ⁊ fit dosis
e⁹ auī. vij. Aut foliorū myrti ⁊ foliorū alcāne ⁊ dactilo
rū ⁊ turis ⁊ balaustie ⁊ glādiū oīuꝫ equalꝫ bibat̃ q̄ntum
necesse est cū uino. Et iterū ꝯfectio iuuatia ⁊ cōueniens
mictui in lecto. ℞. uniuscuiusq; myrobal. kebul. ⁊ belli
rico. ⁊ ēblicoꝝ añ. ʒ. x. glādiū ifusaꝝ i aceto die ⁊ nocte
tōrefactarū solū ⁊ sādarace ⁊ cipi turis masculi enule sic
ce stora. sicce ⁊ cōralli oīuꝫ ana. ʒ. v. myrrhe. ʒ. iij. ꝯficiā
tur cū melle. ¶ Et iterū medicamen forte. ℞. castorei
⁊ myrrhe ⁊ albasce ⁊ cupplarū glādiū ⁊ piretri oīuꝫ añ
ꝑtes equales ꝯficiāt̃ cū aq̄ myrti hūide ⁊ fit dosis. ʒ. i.
ad māsionē aut bibat turis ⁊ olei de alcāna āboꝝ añ. ʒ.
i. Et de curatiōib⁹ leuibus ē ut bibat de semie portula
ce pondus auī. i. Et farina glandium iuuatia est ⁊ ꝓpe
q̄ñ infūdūt̃ glandes in aceto sq̄llitico die ⁊ nocte: deinđ
frigūt̃ sꝫ testā ⁊ bibi ex ea. Et ultiᵐ qđ sūit̃ ē pōd⁹. x. ⁊
iteꝝ cipi ⁊ turis pres eq̄les đ q° bibat̃ i ieiūio oī māe auī.
i. ⁊ iteꝝ nigelle ⁊ se. rute ꝑtes equales ⁊ sit dosis usq; ad
ʒ. ij. ⁊ enula est ꝯpetens medicia. Et olꝫ de kerua iteruꝫ
bibitū ⁊ inunctū: ⁊ ꝯfert ei mellis assūptio ſm assiduati
onē. ⁊ ad senes qđ ē medicam̄ iuuatiuū qđ. ℞. castoreum
⁊ opiū ⁊ semē hysq̄ami albi ⁊ sem̄ rute bibat̃ ex eo auī.
i. cū. ʒ. uini. ¶ Et q̄ñ supponit̃ mūia dissoluta i sābaco
in ano ⁊ distillat̃ in ꝟgāi facit tolerare urinā. ⁊ sic̃r cōesti
o ficuuꝫ cū oleo.

¶ C. xiij. de inuolūtario exitu urine.

EGt ut egrediat̃ absq; uolūtate. Et ꝑlm e⁹ fit ꝑ
ꝑt̃ sꝫfluitateꝫ frigoris ⁊ mollificationē lacerti
⁊ debilitatē accidentē ei ⁊ uesice sicut accit in
renib⁹ ex fortitudine ꝟtutis attractiue. Et q̄ñꝫ fit ꝓpter
caliditatē ꝑlimā attrahentē ad uesicā resudatiōeꝫ a coꝝ
Et de causis e⁹ est remotio spōdiliū. Q. ī accit nocumē
tuꝫ in lacerto ⁊ nō pōt ꝯstrigeī eā. Et q̄ñꝫ ē inuolūtaria
egressio urine nō ꝓpt̃ cām in uesica ⁊ lacerto ⁊ urina
immo propt̃ stercoris coarctationeꝫ ꝯꝑmenteꝫ oī hora
⁊ exꝑmit qꝛ egredit̃ urina sicut aduenit pregnātib⁹ ⁊ il
lis in quoꝝ uentribꝫ ē fex ꝑlima ⁊ hñtib⁹ apata magna
in mēbris ꝯ̄ uesicaꝫ. nō ergo indiges p⁹ illđ qđ dictū ē
ut cognoscas signa: ⁊ scire ea facile fit ex eis que prete
rierunt.

¶ C. xiiij. de cura.

ILli qui est ex caliditate ⁊ ē raro ꝯferunt medi
cine infrigidantes stiptice. Et de illis est pul
uis qui siccus in ore manu sumitur h⁹ᵉ. ℞. co
riādri sicci ros. rubeaꝝ amboꝝ ana. ʒ. v. spodij. ʒ. x. se. la
ctuce ⁊ seminis portulace āborū ana. ʒ. xv. boli ar. ʒ. v.
cāfore. ʒ. ſ. gūmi pondus. ʒ. ij. ꝯficiant̃ cū aqua granati
acetosi ⁊ iterū karabe ⁊ boli ar. ⁊ myrob. ni. ⁊ medule
glandiū ⁊ lentiū excorticatarū oīuꝫ ana pond⁹. ʒ. ij. cori
andri torrefacti in aceto positi. ʒ. i. ⁊ fit dosis ipsius sicci
ʒ. iij. ⁊ curat̃ cura diabetis. ⁊ abscinditur sitis ꝑ illđ qđ
tenet̃ in ore ex maxal ⁊ sumac ⁊ nucleo tamaridi ⁊ gra
nis granati. ¶ Fio āt curationes ꝑdicte in caplo di
stillationis. ⁊ iterū ciperi et acori enule sicce medlle glā
diuꝫ oīuꝫ ana. ʒ. ij. myrrhe. ʒ. iij. ⁊ est puluis q̄ sumit̃ sic
cus ⁊ diacyminū ē ualde iuuatiuū ꝓpe q̄ñ ei⁹ speties
ualde terūt̃. ⁊ diacyminū iterū ꝯfert ad illud epithiatū
⁊ ad ultimū ē iuuatiuū ei quod ē in mēbris urine ex fri
gore uehementi. Et ex eis que ꝯferūt est sūere in potu.
ʒ. iiij. turis retinēt. n. inuolūtariā urine emissionē: aut pō
dus. ʒ. ij. mahaleb ⁊ olea calla disruptis in eis muscho ⁊
assa ⁊ castoreo ⁊ euforbio ⁊ similib⁹. ¶ Cōfectio cliste
ris boni. ℞. albasce. lb. i. ciperi pondus. ʒ. xx. mahaleb
pondus. ʒ. x. decoquāt̃ in. iiij. lb. aq̄ cū facilitate postq̄
infusa sunt die ⁊ nocte. Q. ūq; ex aqua remāsit q̄ntitas.
lb. i. coletur ⁊ fūdat̃ sꝫ eā q̄ntū est ipsi⁹ medietas olei sisāi
ni ⁊ decoquatur et administretur olm in clisteri: aut su
sumatur aque ꝑs. i. ⁊ olei de ben ⁊ auellanarū ⁊ fistico
rū ⁊ albasce ⁊ alcadra ⁊ almahaleb partes equales quē
admōꝫ existimatio facit illud necessariū ⁊ disrūpat̃ i eis
uirtus muschi ⁊ clisterizetur cū eis: ⁊ oleū de ben ē for
te ualde.

¶ C. xv. de mictu inllecto.

CAusa eius est mollificatio lacerti. ⁊ q̄ñꝫ adiu
uat eā acuitas urine. ⁊ pueros q̄đ adiuuat ad
illud ꝓfunditas in sōno. Q. ū ergo mouētur
expellūt eā nā ⁊ occulta uolūtas similis uoluntate aīe
añ ipsoꝝ euigilationem. Q. uꝫ ergo fortes fiunt ⁊ cōfor
tātur alleuiantur sōno ⁊ ꝯfortatur lacert⁹ mollificatus
⁊ non mingunt.

¶ C. xvi. de cura.

CUra eorū ē cura eius q̄ hꝫ mollificationē ue
sice ⁊ distillationeꝫ urine ⁊ inuolūtariā ipsius
emissionē: ⁊ ꝓpe medicamē de myrob. cū e
nula ⁊ storace. Et de unguentis oleū de bē est ultimū.
Et cū hoc oꝫ ut dormiāt ⁊ alleuietur cib⁹ ⁊ alleuietur
eorū sōn⁹. ⁊ nō bibāt aquā plurimā ⁊ ꝯmoueāt se ipsos
ad mingeñ. ⁊ fortasse ē aliq̄s eorū qui imaginatur qua
siñocet eū ꝟt⁹ expulsiua sꝫ sensibilis ad mingeñ dū ipse
dormit: q̄m ꝯueniēs est loc⁹ ad hoc ut in eo mingatur ⁊
ꝯsuescit illud. ¶ Q. đ si loc⁹ ille fuerit inuētus curetur
cursu latrine ⁊ cursu cloace ⁊ tecture tegentis: deiñ ela
boret adeo donec alteret ipsū ⁊ fabricat in ipso oratori
um ⁊ habitationes alias ⁊ figitur illud in imaginatō
ne sua. Q. ūq; desiderat peruenire ad illum locuꝫ: deinđ
rememoratur in imaginatione sua quod est alteratus
ab eo quod fuit in ipso tunc abstergit uirtus uolūtaria

eius illud spatium occultum non famosum. Et accidit
ei in somnis ut stet statione aliqua cū inobedientia vtu
tis expulsiue: quare non moratur qui exiccet. Et de il
lis quidem que experta sunt ad illos est id quod. ℞. glā
dium turis myrrhe omnium partes equales que omnia
decoquantur cum uino quantitatis. ℥. iij. usq₃ ꝙ redeat
℥. i. ⁊ coletur ⁊ potetur cum pōdere. ℥. i. olei myrtini.
¶ Et existimauerunt quidam ꝙ quando exiccantur re
nes leporis ⁊ sumitur de eis pars. i. ⁊ se. aneti pars. i.
⁊ piretri ⁊ seminis apij amborum ana pars. ß. ⁊ est dosis
eorum pondus. ʒ. ij. ⁊ ß. in. ℥. i. aque frigide est ualde iu
uatiuum ad illud. ⁊ confert ei cerebrum leporis nutritū
cum uino. ⁊ conferunt ei troc. facti ex massa in qua po
sita est uirtus fimi columbini cum aqua frigida. sūt. n.
ultimi aut ex uino in ieiunio qum est infrigidatum. Et
quandoq₃ conferunt ei clisteria cum medicinis resoluen
tibus urinam ⁊ iniectio earum in uesica.

¶ L. xvij. de diabete.

Est ut egrediatur aqua sicut bibitur in tempo
re breui. Et proportio quidem huius egritu
dinis ad ebibita ⁊ ad membra sua est propor
tio lubricitatis stomachi ⁊ intestinorum ad comesta. ⁊
sūt ei in greco alia nomina ꝙ̄ diabetes. dicitur quando
q₃ dipsacos ⁊ cadumis. ⁊ nominatur arabice circuitus
⁊ rota molendini ⁊ lubricitas renum. ⁊ dixerunt quidā
hoc accidens accidit subito quoniam est res naturalis
non cum uoluntate facta ⁊ lubricitas intestinorum pau
latim: quoniam illic est sensus ⁊ uoluntas. ⁊ iste s̄mo nō
est conueniens. ⁊ habens quidem egritudinem meatuū
transitus sitit quare bibit ⁊ non satiatur immo mingit si
cut bibit non ualens retinere penitus. ¶ Et causa qui
dem diabetis est dispositio renum: aut propter debilita
tem accidentem ⁊ dilatantē₃ ⁊ apertionem orificiorum
meatus quare non adunatur tanta hora qua figatur a
quositas in renibus. ⁊ quandoq₃ fit illud ex frigore do
minante corpori aut renibus. ⁊ quandoq₃ facit illud po
tus aque frigide aut obsessio uehemens frigoris in to
tum penetrantis: aut propter uehementiam attractiue
propter uirtutem calidam innaturalem cū materia aut
absq₃ materia ⁊ est illud quod ē plurimum quare renes
attrahūt ab epate ultra ꝙ̄ illud quod tolerat: quare ex
pellunt illud deinde attrahūt ab epate ⁊ epar ab eis que
sunt ante ipsum. non ergo cessat illic attractio continua
aquositatis ⁊ expulsio ⁊ tu scis ꝙ quando expellitur il
lud quod currit quandoq₃ perducit ad liquefactionē₃
⁊ ad ethicam propter multitudinem attractionis hūi
ditatis ex corpore ⁊ quia prohibetur ab eo quod opor
tet ipsum recipere de superfluitate humiditatis per po
tum aque. ⁊ tu quidem scis ⁊ cognoscis signa eoꝝ que
dicta sunt ⁊ lecta usq₃ ad hāc horā.

¶ L. xviij. de cura.

Diabetes quidē qum accidit plurimum accit
ex caliditate ignea qua propter plīm curatiōis
eius est infrigidatio ⁊ humectatio cum fructi
bus ⁊ oleribus ⁊ robub frigidis de illis que non prouo
cant sicut sunt lactuca ⁊ papauer ⁊ quiescere in aere fri
gido humido ⁊ sedere i tina aque frigide tādiu dōec for
tasse congeletur ⁊ sedetur sitis eius et infrigidentur re
nes ⁊ fortes fiant lacerti eorum ⁊ confert in ea odorari
canfo. ⁊ neuf. ⁊ similia de redolentibus frigidis. ¶ Et
de illis que ualent ad hoc est dormire. ⁊ occupatio a si
ti est regimen antecedens. quare oꝫ ut occupetur saltē₃
sumendo in potu superfluitatē₃ aque. Et melius illo ē
ut sumat in potu aq̄ frigidam ualde deinde euomat eā₃
⁊ iteretur istud in eo. ⁊ oꝫ ut conuertatur aquositas a re
nibus cum uomitu ⁊ sudore forti. ¶ Et stupefactio ꝑ
tis alchatim est ex eis que conferunt per dormitationē
uirtutis ab inobedientia aque ⁊ defectu eius ab attracti
one iterum ⁊ de illis que oꝫ ipsū deuitare ē labor dorsi
⁊ assumptio diureticoꝝ. ⁊ lenificatio quidem nature cō
fert eis ⁊ si non cum alijs saltem cum clisteribus tēpe
ratis. ¶ Plures nāq₃ eoꝝ existunt sicce nature et qn̄₃
indigent phlomia in principijs egritudinis. Et de ebi
bitis iuuatiuis est lac de quo extrahitur butyrum ace
tosum infrigidatum. ⁊ de ipso melius est illud quod est
magis spissum ⁊ proprie quod ē ex lacte ouino ⁊ aqua
cucurbite assate ⁊ succus citro. cum psil. ⁊ aqua grana
ti acetosi ⁊ aqua mori ⁊ aqua prunorum ⁊ similia hoꝝ.
Et sint potus huius generis ⁊ eorum fractio cū aqua
quātum possē est: ⁊ rob mente confert eis ualde et aqua
ros. immo succi ros. ʒ. i. ꝯfert eis sedans sitim eorum ⁊
dos. sit quantitas cotile unius lactis. Et iterum aqua
distillata ex lacte uaccio subtracto butyro: aut lacte oui
no acetoso extracto butyro. Et de illis que nos exper
ti sumus ad eos est ut sumatur alfoca ⁊ farina ordei. ⁊
quotiens ꝯturbatur hoc est magis frigidum quare bi
batur infrigidatum. Et d̄ medicinis expertis sunt troc.
de balaustijs secundu₃ hunc mō₃. ℞. acatie pondus. ʒ. ij.
rosa. ʒ. iij. boli ar. ʒ. iiij. gummi. ʒ. i. dragaganti. ʒ. ß. biba
tur cum mucilagie psilij ⁊ aqua frigida ⁊ cū aqua cu
cur. Et iterū troc. de spodio cū aqua cucur. aut citro.
aut cū aqua grana. Et iterū sūatur spodij ⁊ terre sigilla
te ⁊ cancro. fluuialiū adustorum ablutorum oium ana
pars. i. ⁊ lacte tertia partis. i. ⁊ se. papaue. ⁊ se. lactuce
āborū ana pars. i. ⁊ ß. aggregentur cū mucilagie psilij
⁊ informentur inde troc. ⁊ dosis eius sit sicut ribes. Et
de emplis illa que fiunt ex medicinis in quibus ē ifrigi
datio ⁊ constrictio. ¶ Descriptio empli. recipe atripli
ces ⁊ capreolos uitis si inueniantur ⁊ malorū et cydōi
orū ⁊ zarur aliq̄d aggreget ad illa. Et sīr sula et ribes
⁊ acresta ⁊ v̄ga pa. ⁊ cortic. granatoꝝ ꝑmisceantur oia
permistione empli. ⁊ admistretur. Et de epithimatibꝰ il
lud quod recipit aca. ʒ. iiij. turis. ʒ. ij. succi barbe hirci
ne ⁊ laudāi ⁊ ramik. oiu₃ an̄. ʒ. ij. galla. ʒ. i. terantur ⁊ ꝯ
ficiantur cū aqua myrti humide ⁊ liniatur cum eo. ¶
Et de clisteribus fortibus in hac egritudine est clistere
bonū factū cū lacte de quo extractū est butyrū ⁊ cū suc
cis frigidis stipticis predictis in emplis. ¶ Et qn̄₃ fit
enema cu₃ clisteribꝰ lenibus sicut que fiunt ex fenug. et
oleo de cucurbita ⁊ oleo amigdalino. Cibi āt eorū sunt
illi q̄ non sunt uelocis v̄sionis ꝑpt̄ suā subtilitatem aut
cholerā aut ꝑpter suā subtilitatem ⁊ paucitatē₃ ita ꝙ fi
ant uapor ⁊ resoluātur ⁊ exiccent egestionē₃. ¶ Et eiꝰ
q̄dem exiccatio qn̄₃ fit per ꝯuersionem aquositatis ab i
testinis ad renes imo si est subtilis resoluitur aquositas
eius ita ꝙ non aggregatur ex eo plurimū urine ⁊ est as
sociatus lenitati nature: q̄ est bonus nā melior res dis
positionis ciborū quos sūere precipiuntur est ut sint ta
les quatenus cōmitetur eos lenitas nature ⁊ ꝯfractio
sitis. et de illis que ipsis ꝯferunt sūt sorbitiones de can
darusio ⁊ aqua kisch ordi et almususat e alellemech. et
qn̄₃ ponitur cum eis quod permutet ꝯstrictionem qua₃
ipsi faciunt nature et alesfidabegi p̄ima et pinguedines
carniū aīaliū et gallina pinguis. Et de pedibꝰ pedes
uaccini et pisces recentes cum aceto ꝑparati securitas
adest de eorū siti: et lac ouinū decoctū cū aqua dōec aq̄

ꝯſuatur et aliquid de lacte oia illa ꝯferunt eis. et oꝫ ut a fructibus cuſtodiantur in quibꝰ ſit infiatio et ſtipticitas cuꝫ prouocatione ſicut ſunt cydonia. Factū aūt a frigiditate q̄ cū hoc nō euātur a ſiti et a cuius pn̄tia non accidit nobis. Retulit quidam ſapientum antiquorum et dixerunt oportet ut ſit ſubtilitas ad ſedandam ſitim eius. Deinde ſoluatur cum cliſteribus leuibus aliquotiens poſtea ſoluatur cum pilulis de aloe. xi. numero quarū unaqueqꝫ ſit ſicut cicer: deinde dimitte euꝫ tribus diebꝰ et iteretur regimen: deinde fac eum uomere ſuper cibuꝫ cum rhaphano et que ſunt eis ſimilia: deinde calefiat corpus eius cum uentoſis et ponantur ſu per ipſuꝫ euaporationes et ſuffumigationes et proprie extremitates eius. Et qm̄ neceſſe eſt tibi ut utaris ſuper ipſum medicinis rubificantibus: deinde quieſcat aliquibꝰ diebus deīde exercitetur cū equitatiōe equali et temperata fricatione et proprie in extremitatibus eius et in fine eius precipiatur. uti balneo ca. et bibat uinū odoriferum.

¶ C. xix. de multitudine urine.

Multitudo urine eſt ſecūdū modos de quibus eſt ille qui fit ſecūdū ſemitam diabetis et non iſtius cū quo eſt ſitis tm̄: imo illius cū quo eſt ſitis que nō ſatiatur et egreditur aqua ſicut bibitur: et de illis eſt cū quo eſt ſitis et nō ſūt ei diſpoſitiones diabetis et eiꝰ uirtus. Et de illis eſt cū quo non eſt ſitis de qua ſit curandū et ſi eſt ardor et acuitas eius tunc cauſa in ipſo eſt acuitas urine aut ulcera ſicut ſciuiſti: ſi nō fuerit illic cauſe inuoluntarie emiſſionis urine frigide. ¶ Frigus. n. ꝓuocat multotiens propterea ꝙ conſtringit et propterea ꝙ calefacit uentrem. Et illius quidem urina minoratur cuius egeſtio multiplicatur et ſubtiliatur. et illius cuius ſiccatur egeſtio multiplicatur uria. ⁊ iam cognouiſti ea que ꝯtinuātur in hoc cum illis que ꝑterierūt ⁊ iam q̄dem preterijt curatio omniuꝫ illorum ⁊ dicam hic iterum curationes eius que eſt ex frigore. ¶ Dico ergo ꝙ oēs medicine que ſunt ad coitum calefacientes iuuatiue ſūt ei qui hꝫ multitudinem urie ex frigore: ⁊ ſorbere oua ſorbilia in ieiunio iuuatiuū eſt ⁊ ſūe re genera lactis cocta. Et eis que ipſis conferunt iteruꝫ eſt decoctio granoꝝ myrti ⁊ piroꝝ ſiccoꝝ ⁊ dactilorum omni die cū. ℥. ij. in ieiunio. ¶ Et myrrha eſt de medicinis bonis ⁊ ſilr almahaleb ⁊ ſilr ciperi ⁊ tus ⁊ ſilr galanga ⁊ ſilr ſcoria ferri ⁊ coriandruꝫ. ¶ Deſcriptio medicaminis. ℞. caſto. ⁊ myrrhe ⁊ haſce ⁊ cuppularū glandium ⁊ piretri omnium ana partes equales fiant ex eis pilule cum aqua myrti humide de quo ſumatur ad mēſurā. ʒ. i. Cliſtere ad illō bonuꝫ ⁊ ꝯfortat renes. ℞. ſuccū albaſce decoctum donec fiat fortis ⁊ uitellum oui ⁊ adipem renis caprini tollat ⁊ reſoluātur oia iſta equalr et aggregentur ⁊ ſūatur de lacte recenter mulcto ⁊ butyri ⁊ adipis gibbi cameli ⁊ olei alcabet alcadra pātes equales quoꝝ ſumma ſit ſimilis ei que ſumpſiſti in primis ⁊ ꝯquaſſentur ad inuiceꝫ ⁊ fiat cū eis cliſtere.

¶ C. xx. de mictu ſan. ⁊ ſaniei ⁊ urina ſimili loture carnis ⁊ capilloꝝ ⁊ de urinis extraneis que ſūt ſmiles illis.

Sanguis quidem purus qui mingitur: aut eſt ſan. procedens ex membris que ſunt ſupra renes ⁊ ueſicam ſicut eſt epar: aut corpore toto ꝑꝑ repletionem multam ſuperfluam quare ſeparatur ꝯtinuitas uenarū ſecundū ſpeties tres notas aut dimiſſionen ꝯſuetudinis: aut abſciſſioneꝫ membri ⁊ reliqua que ſciuiſti: aut ſecūdū modū criſis ⁊ mundificationeꝫ ſuperfluitatum: aut obuiationem percuſſiuā ⁊ ſaltum et caſuꝫ ⁊ percuſſionem exprimentē ſan. ⁊ ſimiliter omne quod currit curſu eorū ⁊ hoc ſecūdū minus. ¶ Et aut eſt in partibus membrorum urine ꝑpter inciſioneꝫ uene: aut apertionem eius aut ipſius ſciſſionem per percuſſioneꝫ aut caſum aut uentoſitatem aut frigus ſcindens cum detectione: aut propter corroſionē ⁊ qm̄ eſt generatio illius a tetāo ⁊ ſpaſmo fortibus. Et qm̄ eſt ſpeties urie ſāguinee propterea ꝙ liqueſcit carnoſitas rediens ī ſan. aut propter uehementiā tenuitatis ſan. ī corpore. Hoc enim qum accidit cuꝫ fortitudine renes attrahunt ſan. plurimum ⁊ ſunt primo due intentiones in facilitate curſus ſan. qm̄ currit curſu ſuperfluitatis ⁊ quoniā non ē ei eſſentia quare currit. Et 2ᵒ eſt intentio una ⁊ qum renes attrahunt cuꝫ fortitudine expellūt illud ad ueſicā. ¶ Mictus uero ſan. ſimilis loture carnis fit aut propter debilitatem digeſtionis ⁊ diſcretionem ī renibus aut ꝓpter debilitatem earum in epate. ¶ Mictus uero ſan. permiſti cum humoribus groſſis fit plurimum propter debilitatem renum. Et ſimiliter mictus rei ſilis capillis nā fortaſſe ē cā eius debilitas digeſtionis renū ⁊ fortaſſe ē cā eius debilitas digeſtionis uenarū. ⁊ qm̄ ē lōga ualde. q. duabꝰ palmis. ⁊ qm̄ ē ad albedinē decliuis. ⁊ qm̄ qꝫ ad rubedinem et nō prolōgat niſi cā ſue generationis in inuolutionibus uenarum renum aut aliorum. Et ex cibis groſſis ⁊ generibus lactis ⁊ granis ſicut fabis ⁊ ſimilibus ⁊ non eſt in eius mictu de timore ſecūdū ꝙ teretur cor per exituꝫ eius ⁊ facit timere. ¶ Mictus auteꝫ puris ⁊ mictus ſan. permiſti puris qm̄ fit propter eruptioneꝫ aldubellet in membris ſuperioribus pulmonis et pectoris ⁊ epatis queadmoꝫ ſciuiſti totū in loco ſuo: aut propter apa eruptum in membris urine: aut propter ulcera in eis habentia pruritum. aut non habentia pruritum. ¶ Urine uero groſſe minguntur aut cauſa mundificationis: ⁊ criſis ⁊ expulſionis quā ſequitur alleuiatio. Et qm̄ fiunt propter multitudinem hu. groſſorū propter debilitatem digeſtionis. ¶ Urine uero pingues facilis exitus ſignificant liquefactionem adipis. ⁊ oꝫ ut redeamus in caᵒ diſtinctionis ad ſermonē noſtruꝫ in urina. Inquit. Hip. qum mingitur ſan. ſine dolore ⁊ ē paucus in horis quibuſdā non ē malū in eo. ¶ Quꝫ aūt perſeuerat tunc fortaſſe accidet fe. ⁊ mictus puris.

¶ C. xxi. de ſignis.

Mictum ſan. puri qui eſt propter repletionem ⁊ cās ꝯpares ei ſignificant cauſe ſue ⁊ ſigna cārū eius de illis que ſciuiſti. Et ille q̄ eſt ꝑter apertionē uenarū fit ſine dolore ⁊ ē mundus ſincerꝰ. Uerū ſan. apertionis fit paulatim ⁊ ſan. eruptionis ⁊ fixionis fit plurimun ⁊ in ueſica q̄dē apertio et eruptio cum qua currat ſan. plurimus ⁊ fit in renibus. Ueſice. n. aduenit aquoſitas colata: ſan. uero nutrimēti recipit ex uenis paruis in q̄bus uenit ad eā nutrimentū tantū q̄ nō eſt in ea ſan. exuberās. Et ad renes q̄dē uenit ſan. plurimꝰ cū aquoſitate. ¶ Colat ergo apud eos aquoſitas ⁊ adueniunt ei uene magne ex q̄bus membra alia nutrimentū ſumunt quare eſt ſan. illorū plus q̄ ille quo indigent: quare eſt plurimus. Et uene eoꝝ ſunt nō minute ⁊ nꝫ ſunt boni ſitus equalis. Uene uero ueſice ſunt conſuate ñ ex pōite ſciſſiōi ⁊ eruptiōi cū ſitu ſuo. Et ſā. q̄ō ulcerū eſt cuꝫ dolore quodam et ſi eſt corroſio ē paulatim ad nigredinē decliuis ⁊ qm̄ ē cū eo fetor ⁊ fit plurimū eius poſt egritudines ⁊ multotiēs ſunt cuꝫ eo cortices ⁊ ſanies ⁊ pus ⁊ reſoluit illud exitus ſan. puris ⁊ ſicut ſciuiſti ex ſignis ulcerum et ſignis eius q̄ō egredit

ex eis. Significant uero liquefactiuũ liquefactio ⁊ q̄
illud quod mingitur de san. ē tenue sicut adustum ac si
ipsum sit abrasio libri. ¶ Illum autem qui est propter
tenuitatem san. corporis significat illud qđ egredit̄ ex
phlomia existēs ualde tenue: et non associatur aliud si
gnum. ¶ Locus aũt saniei ⁊ doloris cognoscitur ēt per
dolorẽ si fuerit dolor ⁊ cognoscitur per signa egritudi
nũ in q̄buscũq̧ mēbris existāt sicut p signa apatis aut
aldubellati: aut ulceris: aut repletionis ⁊ cognoscitur
ex uia ꝯmistionis nā q̄to magis est altior tanto est ue
hementioris ꝯmistionis ⁊ q̄to plus est inferior tāto ē
uehementioris separationis illo. Et illum quidẽ q̄ fit
ꝑpter cās uicinas uirge antecedit urina ⁊ elongatꝰ a
uirga postponitur ab urina aut permiscetur ei uehemē
ter. Similis aũt loture carnis est significatiuus debili
tatis renum aut epatis. Illa quidem que est ex renibꝰ
est uehementioris albedis et ad crossitudinẽ declināś
⁊ epatica est magis trahens ad rubedinem ⁊ subtilior
⁊ similior sanguini ⁊ significāt apa illius ⁊ saniei urina
Signa apatis nota secundũ mēbrũ unũq̄dq̧ ⁊ comita
tiua febris: ⁊ ille qui est purulentus egrediens ab apa
te est plimꝰ subito ⁊ non perducit ad excoriationẽ ⁊ ul
cerationem ⁊ nocumentũ: ⁊ ille qui est ex ulceribus est
paucus ⁊ separatur ⁊ qñ corrumpit incessũ suũ cũ sanie
⁊ pus ⁊ cum illa que de istis expulsionibus est cretica
est alleuiatio ⁊ fortitudo ⁊ est subito. ¶ Et illa que fit
causa repletionis: aut cā dimissionis exercitij: aut abscis
sionis mēbri qñ hꝫ periodos.

¶ L. xxij. de curatione.

Facti q̄dem a repletione ⁊ que cũ ea dicuntur
iam sciuisti curationes in principijs uniuersa
libus ⁊ que sunt postea. ¶ De facto uero ab
ulceribus iam sciuisti q̄ curatio eius est curatio ul
cerum ⁊ corrosionis. Et iam ostendi tibi omnia illa in
loco suo. ¶ Et cura debilitatis digestionis in renibus
⁊ epate ⁊ liquefactionis ⁊ tenuitatis humorum totum
est ex illis que sciuisti. ⁊ scias q̄ cretici ⁊ eius qui est se
cundũ semitam expulsionis non est retentio necessaria:
Qum ergo indiges phlomia tunc magis confert saphe
ne q̄ basilice ⁊ subtilia cibum post phlomiam ⁊ non ap
proximes stipticis sicut est cibus factus cum sumach
nisi postq̄ urina singificat mundificationem. ¶ Stipti
ca .n. congelant quod inuiscatum est ⁊ ꝯstringunt: qua
re quādoq̧ reuertitur aquositas ad posteriora ⁊ in ea
est timor ⁊ similiter acetosa. ¶ Uictus autem capillo
rum indiget ut in ipso administrētur subtiliatiua icisiua
ex diureticis ⁊ medicinis ad lapidem ⁊ ut sit cubus hu
mectans humectatione abundanti. Et curatio quā nũc
oꝫ me dicere ē curatio mictus san. qui ē causa separatio
nis continuitatis in uenis. ⁊ curatiōes quidē communes
inter illum qui est causa uesice ⁊ renum sunt infrigidatō
⁊ constrictio cũ medicinis quarum plures diximus in
capitulo fluxus san. menstrui cũ stupefacientibus ut fa
ciant penetrare medicinas ⁊ ut tu antecedas cum attra
ctione san: ad posteriora cum ueutosis. ⁊ phlomia subti
li pauca ex basilica ⁊ acceptione ciboꝝ igrossantiũ san:
⁊ infrigidantium ipsum ⁊ quiete ⁊ tranquillitate ⁊ ꝯstri
ctione membroꝝ extremorum: ⁊ oꝫ ut dimittat coitum
omnino. ⁊ oꝫ ut administres tinas in quibus decocta sīt
stiptica ⁊ ex lentibus excorticatis ⁊ ex corticibus gra
natoꝝ ⁊ cydonijs ⁊ piris ⁊ gallis ⁊ uirga pastoris ⁊ si
milibꝰ. ¶ Et de medicinis fortibꝰ in retentione eius sũt
albasce ⁊ seratura ligni alnabac ⁊ radix centauree ma
ioris ⁊ grana peonie. Et de epithimatibus radices rha
phani ⁊ silique nabatie ⁊ silique spine ⁊ sumac ⁊ radix
pruni siluestris ⁊ cortic. granatorũ de quibus fiat epi
thima cum aqua ribes aut acreste ⁊ succi rof. ⁊ semper
uiua sola est epithima bonum ⁊ proprie radix eius cum
dragaganto ⁊ aliqꝰ succoꝝ stipticorum ⁊ ex linimentis
in dorso ⁊ pectine sunt myrrha ⁊ atrimentum ⁊ galle
⁊ charte combuste ⁊ acatia. Et de illis que bibuntur est
troc. qui recipit balaustiarũ ⁊ sanguinis draconis am
borum ana. ʒ. i. Et de fortibus ⁊ que necessaria sunt
in mictu san. ex uesica facto est troc. huiusmodi recipe a
luminis iameni ⁊ balaustiarum ⁊ sanguinis draconis
omnium ana. ʒ. i. dragaganti. ʒ. ij. ⁊ gummi. ʒ. ſ. detur in
potu in uino pontico dulci: ⁊ succo portulace ⁊ quod ē
sub illo ⁊ magis in colume est illud quod recipit draga
ganti ⁊ seminis papaueris ⁊ terre sigillate ⁊ succi barbe
hircine ⁊ gummi prunorum nigri et karabe omnium ꝑ
tes equales ⁊ dosis eius sit a duabus. ʒ. usq̧ ad. iij. Et
iterum radicis semperuiue ⁊ karabe amborum ana ꝑs
i. folij pars. ſ. aluminis iameni sextam partis unius boli
ar. pars. i. ⁊ media et dosis eius est usq̧ ad aureum me
dium in quibusdam succis stipticis. et quandoq̧ ponũ
tur in eis stupefacientia sicut est hec descriptio. recipe
croci et granorum albarmel et granorum malue silue
stris et opij omnium ana. ʒ. ij. amigdalas mundatas. iij.
⁊. ſ. numero de quo sumatur ad nucis magnitudinem. ⁊
iterũ cortic. mandragore assati ⁊ anisi assati ⁊ granoꝝ
pini assatoꝝ omnium ana. ʒ. iij. papaueris nigri. ʒ. xij. cō
ficiantur cum uino de quo sumatur pondus. ʒ. ij. ⁊ iteꝝ
suffus cornu ceruini adusti ⁊ dragaganti sumantur ꝑtes
equales: ⁊ fiat suffus cum rob myrti. Et iterum medica
men quod antiqui laudauerunt est seminis almugath
mundati grana triginta grana pini. xij. numero amigda
le amare excorticate. vij. numero seminis malue. ʒ. iij. sit
dosis eius. ʒ. i. in ieiunio. Illud uero quod uesice pro
prium est: est ut ponantur medicine que ebibuntur for
tiores ⁊ diuretica in ea fortiora iterum. Et de illis qui
bus iuuamentum fit iterum est ut empletur cum spon
gia infusa in aceto que ponatur in omnibus lateribus
eius ⁊ i duobus emunctorijs ⁊ alijs. Et ut administrē
tur medicine in ea iniecte cum succis sicut est succus ar
noglosse ⁊ succus albatat: ⁊ succus portulace. ¶ Et ð
medicinis troc. aneti predictus. ⁊ troc. de stupefacien
tibus predictis ⁊ cornu ceruinum adustum ⁊ karabe
⁊ semen canabis ⁊ gummi ⁊ galle ⁊ succus barbe hirci
ne et balaustie et aliquantulum aneti et plumbum adu
stum ablutum et uirtus de stupefacientibus opiatis et
que cum hysquiamo sunt confecta. Et de regimine re
tentionis cursus san. uesice est positio uentosarum super
illa et anchas et pectinem. Illud enim retinet san. ¶
Deinde adhibeatur regimen eius quod inuiscatur ꝰm
q̄ dictum ē. Et de cibis est panis tritus i lacte ēt ex qꝰ
butyrum est extractũ ⁊ cibus ꝯditus cũ granatis ⁊ cibꝰ
factꝰ cũ sumach. Et si uirtꝰ fuerit debilis ꝯfortetur cũ
iure stipticorũ ꝯfortato cũ carne contrita ⁊ cibetur cũ
alessidabegi ⁊ ex cubegi ⁊ perdicibus masculis ⁊ turtu
ribus cũ aceto conditis et cũ aqua acreste et granorum
granatorum et lacte decocto et similibus illis. Et si nō
fuerit excusatio a uino propter casũ ꝟtutis aut uehe
mentiā desiderij tunc detur ponticum grossum nigrũ.
¶ Qñq̧ sanatur ille qui mingit san. aut saniem tũc bi
bat illud quod est permistum aut abstergat et ꝑuocet et
nō retineatur urina oino et redeat egritudo.

¶ Fen. xx. de dispositionibus generationis masculoꝝ que est duorum tractatuum.

¶ Tractatus primus de ꝟtibus ꝛ appetitu coeũdi.

¶ C. i. de anatomia testiculoꝝ ꝛ vasoꝝ spermatis.

Sublimis deus creauit duos testiculos sicut sciuisti qui sꝫ mẽbra pncipalia in quibus gñatur spma ex bũitate delata ad eos i venis que ẽ. q. supfluitas cibi q̃rti in corpore toto. Et est san. magis digest⁹ ꝛ magis subtilis. Cõmouet ei in eis p spm̃: ꝛ in meatib⁹ qui veniunt ad duo oua ẽ de venis pulsatilibus ꝛ q̇etis plm ramificatis ex uena pulsatili ꝛ vena q̇eta q̃ sꝫ due radices ramificatione plimoꝝ ãfractuũ ꝛ inuolutionũ q̃ tãdiu ramificant donec incisio tua quã in vna illaꝝ duaꝝ facis sit silis sin cisioni tue quã facis in plibus vẽis pp multitudinẽ orificioꝝ q̃ apparent. Deinde effundi ab eis in vas spmatis q̃ dicem⁹ ad virgã ꝛ pijcit in ꝯmistiõe cũ muliere q̃ ẽ coitus nãlis ad matricẽ cui obuiat matricis orificiũ cũ aptiõe ꝛ attractiõe vltia cũ ꝯueniũt duo pes sil. Et testiculi quid duo creati sꝫ ꝛ est subã oui ex mẽbro glandoso albe carnis q̃ est res magis silis carni mãmille ꝛ assimilat san. qui effundi in ipso cũ colore suo q̃ albificat ꝛ ppe pp illud qđ ꝯmouet in ipso de aereitate ꝛ p spm̃ ꝛ meatus quid in quo veniũt vene ad testiculos ẽ ex siphac maiore qđ est sꝫ femur. Sed pãniculi qui tegit arterias ꝛ uenas vẽientes ad testiculos origo ẽ ex siphac maiore sicut sciuisti in loco suo. ꝛ silr ꝯtinuat ẽt cũ pãniculo nuche ꝛ descendit sup illud qđ descẽdit đ uenis ꝛ suspensorijs in ptibus inguinũ ad duos testiculos q̃ gñat ex eo meatus inter penetrãs. ꝛ pãniculi tegentis illud qđ penetrat in barbaki inguinis gñatio ẽ ex eo. ꝛ tu iã sciuisti in anatomia venaꝝ ꝙ ad ouuꝫ sinistrũ vẽit vena alia ab illa q̃ uenit ad dextrũ cũ nutrimẽto. Et ꝙ illa q̃ uenit ad dextꝝ effundit ad ipm san. magis digestũ ꝛ magis mũdificatũ ab aquositate. Et ouũ quid dextꝝ in plibus hoibus est fortius q̃ sinistꝝ nisi i illo qui est in iudicio lassitudinis. Vasa ãt spmatis incipiunt sicut barbaki exñte in vnoquoqꝫ ouo barbaki vno qi ipse sit sepatus ab eo nõ ex ipso gñatus lꝫ sit ꝯtingẽs adherens ꝛ dilatat unũqđqꝫ eoꝝ ꝛ ppe ouũ dilatatione q̃ hꝫ q̃titatẽ sensatã. Deinde incip ꝯstringi q̃uis ramificent ppe in mlribus uice altera apud statũ suũ ꝛ ista vasa ascendũt in pmis: deinde declinãt ad collũ vesice sub meatu vrine. Virga vo est mẽbꝝ instrũale gñatũ ex mẽbris singularib⁹ ligamẽtalibus ꝛ neruosis ꝛ uẽtosis ꝛ carnosis. Et pncipiũ originis e⁹ est corpus ortuꝫ ex parte pectinis ꝛ ligamẽtale plime ꝯcauitatis late q̃uis sit gñatũ in plibus dispõibus cooptũ ꝛ iõ ꝙ ip̃ replet uentositate fit erectio. Et currũt sub hoc corpe arterie plures dilatate supra hoc qđ ꝯuenit q̃titati h⁹ mẽbri. Et adueniunt ei nerui ex spõdilibus caude lꝫ nõ plm sint submersi in subã e⁹. Et ipsi nõ sꝫ nisi nerui quoruꝫ subã est ligamẽtalis puati sensu. Et nerui ex q̇bus erigi apud Gal. alij sꝫ a neruis mollificatiuis ex q̇b⁹ mollificat. Et tu quid iã sciuisti lacertos ppos virge in c° lacertoꝝ. Et in virga sꝫ meatus tres. s. meat⁹ vrine ꝛ meatus spmatis ꝛ meatus alguadi. Et scias ꝙ uirge aduenit virtus erectiõis ꝛ uentositas a corde: ꝛ aduenit ei sensus ex cerebro ꝛ nucha: ꝛ aduenit ei san. eq̃lis ꝛ desiderũ ex epe: ꝛ đsiderũ nãle q̃nꝫ fit ei cã renũ ꝛ ap me pncipiũ e⁹ ẽ ex corde.

¶ C. ij. de causis erectiõis.

Erectio accit q̃nꝫ pp tensiõꝫ cãne ꝯcaue ꝛ q̃ secunt eã dilatate ꝛ plongate pp illud qđ effundit ad ipsã de ventositate forti quã defert spũs desideratiuus spissus in quo incedit san. plimus ꝛ spũs crossus. Et pp illud accit qũ sõn⁹ ẽ ex calefactiõe arteriaꝝ q̃ sꝫ i mẽbris spmatis ꝛ attractiõe ventositatis ꝛ spũs ꝛ san. ad ipsã ut erigat. Et de illis q̃ adiuuãt ad hãc erectiõꝫ est oẽ in quo est bũitas extranea ppata ad hoc ut ꝯuertat in uẽtositatẽ ꝛ est non facile. Nõ ei põt digõ pma cõuertere eã in ventositatẽ ꝛ finire illud qđ ex ea ẽ soluit in uentositatẽ resolutiõe veloci: imo figit vsqꝫ ad digõnẽ tertiã. Illic ei inflat. ¶ Et vsus coitus cõfortat hoc mẽbꝝ ꝛ facit ipm lacertosum ꝛ ingrossat ipm ꝛ dimissio ei⁹ liquefacit ꝛ arefacit. Opo nãqꝫ queadmodũ dixit Hip. ingrossat ꝛ oponis e⁹ dimissio liquefac. Et cã quid desiderij ꝛ motus e⁹: aut ẽ meditatiua: aut ẽ pp multitudinẽ ventositatis in san. ex quo gñat spma ꝛ ex quo nutrit instrũm virge q̃ inflat ꝛ erigit ꝛ fit pp illud qđ mouet ex desiderio pp ppatiõm mẽbri ad illđ qm̃ tensio facit accidere mordicatiõꝫ. Et iterꝝ qũ ꝯgregat spma in mẽbris coitus ꝛ multiplicat inq̇sitio sepationis e⁹ mouẽt materie in ipsis ꝛ q̃nꝫ fit erectio pp mordicatiõm materie stãtis in glãdulis positis in duobus lateribus orificij vesice: aut materiei tenuis subtilis venientis ad eã ex renibus sicut fit pp motũ spmatis ipius qum acuitur ꝛ multiplicatur ꝛ mordicat.

¶ C. iij. de causis spermatis.

Sperma est supfluitas digõnis q̃rte que fit qũ disptit cibus in mẽbris resudando a venis tertia digõne iã expleta ꝛ est de sũma bũitatis pxime coagulationi ex q̃ nutriunt mẽbra dura utpote uene ꝛ arterie ꝛ silia illis. Et q̃nꝫ repit de ea plꝫ retentũ in uenis ad qđ iã pcessit digõ q̃rta ꝛ remansit ut nutriant ipso uene: aut puenit ad mẽbra hõgenea ꝛ nutriant ea pter ꝙ necia sit magna alteratio illi⁹ ꝛ pp illud puenit spma ex eo. Et apud. G. quid ꝛ medicos masculo ꝛ feie sil sꝫ duo seia de q̇bus ãbobus di nom̃ spmatis nõ cõitate nois tm̃ sed uniuoce. Et in unoquoqꝫ duoꝝ seinum est uirtus formandi ꝛ informandi sil. Verꝫ sem̃ masculinũ est fortius in uirtute a q̃ est inceptio formationis iussu dei. Et sem̃ feininũ est plꝫ in uirtute a q̃ est pncipiũ informatiõis. ¶ Et spma quidẽ masculi expellit ppe matricẽ ẽt: q̃ deglutit ipm os matricis attractione uehemẽti. ¶ Et spma quid mlris expellr inter matricẽ e⁹ in uasis ꝛ uenis ad locũ ꝯceptiõis. ¶ Sapientũ vo medicoꝝ qũ intentio ꝯprehendi est ꝯphensio ꝙ i spmate masculi est pncipiũ formatiõis. ꝛ ꝙ in spmate feie est pncipiũ informationis in re ppa. Virtus ei fõmatiua in spmate masculi intendit informãdo ad silitudinẽ e⁹ a quo separatũ est nisi sit aliq̇d qđ ipediat ꝛ phibeat. ꝛ uirtus informatiua in spmate mulieris intendit sepati in recipiendo formã ad hoc ꝙ recipiat eã sꝫ silitudinẽ e⁹ a quo sepatũ est. ꝛ nomẽ q̇dẽ spmatis quꝫ de eis duob⁹ di est p cõitatẽ nois ut ꝯponat intẽtio aggregans rẽ distinctã in intentiõe. Nã in intentiõe qua noiat expulsio uiri spmatica nõ noiat expulsio femine spmatica. ꝛ uere quidẽ. Nã spma uiri est calm digestũ spissum. ꝛ spma feie est genus san. menstrui digestũ parũper ꝛ ꝯuersum paꝝ ꝛ nõ elõgat a uirtute sanguinea elongatiõe spmatis uiri. ꝛ pp hoc assimilauerũt ipꝫ philosophi ãncedentes mẽstruo. ꝛ dixerũt ꝙ sperma masculi qñ permiscet operat cũ uirtute ꝛ nõ est alicui pti e⁹ plimus introitus in rectificando pticularitatẽ corpis infantis. Illud ei est spmatis mulieris ꝛ san. mẽstrui. Immo plꝫ studij sui est in pticularitate spũs infantis ꝛ

nõ est nisi sicut coagulũ agens in lacte. ¶ Spma autẽ
mulieris est fundamẽtũ pticularitatis corporis ĩfa ntis
Et unũqdq3 ãboꝝ ex uberare facit qḋ generat sa n.ca
lidũ ꝛ hũidũ. ¶ Cognitio ṽo certitudinis unius haꝝ
duaꝝ intentionũ ptinet ad sciẽtiã nãlẽ ꝛ nõ nocet me
dico ignorantia eꝰ. Et nos quidẽ iã exposuimus dispõ
nẽ in ea in libris nr̃is radicalibus. ꝛ Hip. quiḋ dixit ĩ
suis intentionibus ꝙ pl3 materiei spmatis est in cerebro
ꝛ ꝙ descẽdit ex duabꝰ uenis q̃ sᷓ pꝰ ãbas aures. Et pp
hoc abscindit phl'omia ãbaꝝ generationẽ ꝛ facit incur
rere sterilitatẽ ꝛ est san. eꝰ leuis ꝛ ꝯtinuate sᷓ nuche ut ñ
elongent a cerebro ꝛ que ei similant spatio lõgo qᷓ al
terarẽ ꝯpl'o illius san. ꝛ cõuertet imo pueniunt ad nu
chã: deinde ad renes postea ad uenas que ueniunt ad
testiculos. ꝛ G. quidẽ nõ sciuit an faciat incurrerẽ incisi
o haꝝ duaꝝ uenaꝝ sterilitatẽ an nõ. ¶ Mihi ṽo uiᷓ ꝙ
nõ o3 ut sit spma ex cerebro solo ꝙuis eꝰ fermẽtũ ex cere
bro sit ꝛ est ueꝝ qḋ dixit Hip. de esse duaꝝ uenaꝝ: imo
o3 ut sit ei ex oĩ mẽbro ṗncipali fons ꝛ ut sit ex m̃bris
aliĳs resudatio ẽt ad istas radices. ꝛ pp illud est assimi
latio. ꝛ pp hoc generat ex mẽbro diminuto mẽbrũ di
minutũ l3 illud fiat dũ uene nõ ultimũ finẽ secunt ꝛ ñ
pcedit appetitus ultimꝰ cũ digõne cõpleta. Et spma
qñ3 expellit uentositas pmista ei ꝛ necesse est ut prece
dat exitus eius exitum illius.

¶ L. iiĳ. de signis ꝯpl'onis cal'e mẽbroꝝ spmaticoꝝ.

Signa cõpl'onis cal'e sᷓ appitio venaꝝ in uirga ꝛ
pelle testiculoꝝ ꝛ grossitudo eꝰ ꝛ aspitas ipsius
ꝛ uelocitas ortus piloꝝ sup pectinẽ ꝛ que secunt ipm
ꝛ aspitas ꝛ multitudo ꝛ spissitudo ipsoꝝ ꝛ uelocitas ꝯ
secutiõis. ꝛ q̇ vult cognoscere cõpl'onẽ sui spmatis re
ctificet regim̃: deinde attendat colorẽ sui spmatis. Si
gna cõpl'onis f'e sᷓ ꝯ̃ria illis signis. ¶ Signa ꝯpl'ois
hũide sᷓ subtilitas spmatis ꝛ multitudo eꝰ ꝛ debilitas e
rectiõis. ¶ Signa ꝯpl'ois sicce sᷓ ꝯ̃ria ill' signis ꝛ qñ3
egreditur sperma i ipsa filosum.

¶ L. v. de signis complexionis calide ꝛ sicce.

Sunt dñiũ spissitudinis subẽ spmatis ꝛ assidua
tio desiderĳ apud quãlibet pñtiã ꝛ ꝙ impgnat
pl3 ꝛ efficit masculũ ꝛ est desideriũ uehem̃s ꝛ uelox, ꝛ
eꝰ erectio est fortis: uerũtñ abscindiᷓ a coitu iteꝝ ueloci
ter: ꝙ si supfluat cal'itas ꝛ siccitas erit paꝝ aque ꝛ paꝝ
descensiõis cũ uelocitate erectiõis. Pili ṽo sᷓ sᷓ pecti
nẽ ꝛ anchas ꝛ q̃ sᷓ inter eas sᷓ in cal'a ꝛ sicca pl'es spis
si. ¶ L. v. i. de signis ꝯplexiõis calide ꝛ humide.

Est pluris spmatis ꝙ calida ꝛ sicca sed est pau
cioꝝ piloꝝ ꝛ minꝰ ipregnans ꝛ vehem̃tioris for
titudinis sᷓ coitũ pl3 ꝛ nõ est pluris desiderĳ ꝛ erectio
nis ꝛ leditur a dimissione coitus superflua ꝛ est plurie
pollutionis ꝛ uelocis executionis.

¶ L. vĳ. de signis cõplexionis frigide ꝛ humide.

Sunt lenitas pectinis ꝛ tarditas desiderĳ coitꝰ
ꝛ tenuitas spermatis ꝛ paucitas impregnatio
nis ꝛ tarditas ortus pilorum ꝛ paucitas.

¶ L. viĳ. de signis cõplexionis frigide ꝛ sicce eoru3.

Sunt grossitudo spermatis ꝛ paucitas eiꝰ ꝛ ẽ di
uersa a calida ꝛ hũida in modis omnibus.

¶ L. viiĳ. de signis cõplexionum innaturalium.

Sunt ut accidãt signa q̃ sᷓ nãliũ dũ nõ fuerit ṗus
ꝛ significat eaꝝ distinctionem sensus.

¶ L. x. de iuuamentis coitus.

Coitus bonꝰ est ille q̃ fit in hora quã sᷓfluitatũ
sequit eũo ꝛ alleuiat corpꝰ ꝛ ṗpat corpꝰ ad au
gmẽtũ sicut qñ de cibo postremo sumit aliq̃d qᷓ dele
gatũ mouet nã ut restauret motu forti: qm̃ sequit ips
sio fortis ꝛ adiuuat eã illud qḋ est in hꝰi de cõsecutiõe
Et qñ3 sequit ipm expulsio cogitatiõis dñantis ꝛ acq̇
sitio audacie ꝛ edomatio ire supflue ꝛ acq̇sitio grauita
tis ꝛ ipse q̇dẽ ꝯfert mł'ie ꝛ pl'ibꝰ egritudinibus cholere
nigre ppea ꝙ dilatat ꝛ ppea ꝙ expellit fumũ spmatis
aggregatũ a pte cerebri ꝛ cordis: ꝛ ꝯfert doloribus re
nũ repl'toꝝ ꝛ egritudinibus phl'atis oibus ṗpe in eo
cꝰ caliditas ĩnata est fortis quã nõ destruit exitus sper
matis: ꝛ pp hoc req̇rit appetitus cibũ ꝛ qñ3 abscindit
mãs apatũ accñtiũ in partibus inguinũ ꝛ testiculoꝝ. ꝛ
oẽm cui adueniũt apud dimissiões coitus ꝛ ꝯstrictiõm
coitus tenebrositas uisus ꝛ uertigo ꝛ grauitas capitis
ꝛ dolores emũctorioꝝ ꝛ anchaꝝ ꝛ apata coꝝ q̇ tẽpatꝰ
est sanat. ꝛ plurimoꝝ quoꝝ ꝯpl'o req̇rit coitũ qñ ip3 di
mittũt inflat corpus ꝛ reliq̃ dispõnes ꝛ cadit appetitꝰ
cibi ita ut ipm ẽt ñ recipiat ꝛ expellat eũ uomitu. ꝛ oẽ3
in cꝰ corpore est uapor fumosus coitus alleuiat ab ipo
ꝛ ꝯfert ei ꝛ remouet ab eo qḋ timet de nocum̃to coar
ctatiõis uaporis fumosi. Et qñ3 accit uiro ex dimissio
ne coitus ꝛ abũdãtia spmatis ꝛ frigore eꝰ ꝛ ꝯuersiõe ip
sius ad uẽtositatẽ ut mittat spma ad cor ꝛ cerebru3 ua
porẽ malũ uentosum sicut accidit mulieribus ex coar
ctatione matricis ꝛ minores dispõnes illius nocumẽ
ti: ꝛ anteꝙ̃ spargatur uentositas sᷓ grauitas corporis ꝛ
frigiditas eius ꝛ difficultas motuum.

L. xi. de nocum̃to coitꝰ ꝛ dispõibꝰ eiꝰ ꝛ mal'ia figuraꝝ.

Coitus eũat de subã cibi postremi qᷓ debilita
tẽ affert: cꝰ simile alie nõ affert eũones: ꝛ eũat ḋ
subã spũs re plurimã pp delectatiõ3 ꝛ pp illud qḋ plꝰ
delectant plus sᷓ cadentes in debilitatẽ. Et coitꝰ q̇dẽ
uelociter facit puenire illũ q̇ plurimũ eo utit ad infla
tiõ3 sui corporis cã sui ꝛ resolutiõ3 caliditatis ĩnate ꝛ
mortificatiõ3 uirtutis ꝛ ṗpat ipm in ṗmis ad calidita
tẽ fumosã adeo donec multiplicent sᷓ ipm pili. Deide
succedunt ei inflatio ꝯpleta ꝛ debilitas sensuũ uisus ꝛ
auditus ꝛ accidũt cruribꝰ eꝰ tepor ꝛ dolor qᷓ nõ forsi
tã sustinet onus sui corporis. Et qñ3 similat dispõ eꝰ
epilepsie occulte pp illud ꝛ qñ3 fiat i ipso nigredo: ḋ
inde citrinitas ꝛ accidũt ei periodi a debilitate. ꝛ viᷓ ei
ꝙ sit incessus formicaꝝ in m̃bris suis incipiẽs a capite
suo usq3 ad finẽ dorsi. Et accit ei tinitus ꝛ multotiens
accidũt ei fe. acute adurentes. Et qñ3 adueniũt ei tre
mor ꝛ debilitas neruoꝝ ꝛ uigilie ꝛ pminẽtia oculoru3
ad exteriora ẽt sicut accit in separatione aie a corpore
ꝛ accidit ei caluitiu3 epilepsia ꝛ dolor dorsi ꝛ renũ ꝛ
uesice. ¶ Dorsũ ṽo ignescit prius qᷓ attrahit mã3 do
lor ad ipm ꝛ restringiᷓ eoꝝ nã. Et qñ3 facit incurrerẽ co
licã ꝛ facit accidere eis fetorẽ ꝛ fetet eoꝝ os ꝛ carnes
gingiuaꝝ. Et in illis in quoꝝ corpore sᷓ hũores mali
chol'ici mouet pꝰ coitũ horripilatio ꝛ in cꝰ corpore sũt
hũores putridi pcedit pꝰ coitũ ex eo odor fetidus ꝛ ei
q̃ est debilis digõnis accit pꝰ coitũ rugitus. ꝛ de hoibꝰ
est q̇ est passus ꝯpl'onẽ malã: dimissio coitus ꝯtristat pl3
ꝛ grauat corpus eꝰ ꝛ caput ipsius ꝛ rixat ꝛ multiplica
tur pollutio ipsius. ꝛ si est ei obediẽs debilitat stõus eꝰ
ꝛ desiccat. ꝛ de hoibus dignior alienatiõe coitus ẽ il
le cui aduenit pꝰ ipm tremor aut frigus aut cõstrictio
anhelitus occulta ꝛ pulsus cordis ꝛ pfunditas oculoꝝ
ꝛ ḋstructio appetitus cibi ꝛ cꝰ pectus est infirmũ aut ḋ
bile aut est debilis stõi. ¶ Dimissio ei coitus ẽ ꝯueniẽ
tior res ei q̇ h3 stõm debilẽ ꝛ deuitent ip3 de m̃ribus

ille q̃ abortū patiunt̛. Et in coitu q̄dē sͭ figure male si
cut si ascēdat mlr̄ super uiꝝ. ¶ Figura eni in coitu illa
ē mala ex qua timet̛ ramex ⁊ inflatio ⁊ vlcera virge ⁊
uesice ꝑꝑ laborē eiectiōis spermatis ⁊ dubitat̛ si cur
rat aliq̄d in uirgā ex parte mulieris. Et scias ꝙ retēti
o spermatis in coitu est mala ualde. Et qñ perducit
ad ꝯtritiōꝫ unius duoꝝ ouoꝝ ⁊ oꝫ ne coitus fiat nec̄ita
te fecis aut mingendi mota nꝫ cū exercitio ⁊ motu aut
pꝰ passiōꝫ aīalē fortē. Et coitus quid cū infantibus ē
fedus apud multitudinē gentiū ⁊ ꝓhibitus in lege: ⁊ ē
ex parte nocibilior ⁊ ex parte minꝰ nociuus: ⁊ ex par
te quideꝫ qr nā indiget in ipso motu plīmo ut educat
sperma est nocibilior: sed ex parte alia qm̄ sperma nō
expellr̄ cū eo expulsiōe plīma sicut fit in mlr̄ibus ē mi
noris nocumēti. ⁊ ꝯmitat̛ ipꝫ de iudicio pñtie minus ꝙ̄
vulua.

¶ C. xij. de horis coitus.

Oportꝫ ne coitus fiat super reple͞tonē ꝓhibet ei
digestiōeꝫ ⁊ facit cadere in egritudines q̄s effi
cit motꝰ super reple͞tonē ⁊ ꝺbilitat: ⁊ si accidat a
licui illꝺ tūc oꝫ ut moueat̛ post ipꝫ paulatiꝫ ut ꝺscēdat
cibꝰ in stō ⁊ nō natꝫ deiꝺ dormiat. Et oꝫ ꝙ̄tū poſ̄e est
ne coeat aliq̄s qū adest uacuitas iterū. hoc eiꝫ est noci
bilius ⁊ onerosius nat̛e ⁊ magis pernecās calorē ina
tū ⁊ magis attrahēs liq̄factionē ⁊ ethicā ⁊ arefactōeꝫ:
imo oꝫ ut fiat qū cibꝰ descēdit a stō ⁊ ꝯplet̛ digō ꝑma
⁊ secūda ⁊ mediat̛ dispō in digōe tertia ⁊ hᵒ diuisificat̛ i
hōibꝰ: nō ergo audiēdꝰ ē s̄mo eius q̇ dicit opꝫ ut fiat il
lud post ꝯplemētū digōnis tertie ex oi mō. ¶ Illa eni
hora est hora uacuitatis qū corpus incipit in spsione
⁊ in oībus mēbris sͭ reliquie cibi in uia digōis. ¶ Nā
de hoībus est q̇ est in hꝰⁱ dispōne in ꝑncipijs noctis q̄
fit illa ꝯueniētior horaꝝ coitus ei ex generibus ꝑdictis
⁊ ex parte alia ⁊ est ꝙ sōnus longus succedit ei ⁊ acc̄
scit cū eo uirtus ⁊ figit̛ aq̄ in matrice ꝑꝑ sōnū mlr̄is.
Et oꝫ ne coitus fiat nisi a desiderio sano qꝺ nō excitat
aspectus aut intuitus aut pruritus aut ardor. Sed cō
mouet ipꝫ multitudo spermatis ex repletiōe ⁊ adiuuat
totū illud sanitas uirtutis. Et oꝫ ut uitet̛ coitus pꝰ saci
etatē nauseatiuā ⁊ post eūones fortes ex uomitu ⁊ flu
xu uētris ⁊ colirica passiōe ⁊ diaria facta subito ⁊ mo
tus corporeos ⁊ aīales ⁊ apud motū urine ⁊ stercōis
⁊ phl̄omiā. ¶ Diariā v̇o antiq̄ qñq̄ꝫ alleuiat sua exic
catiōe ⁊ trahendo mās ad partē aliā a parte intestino
ꝝ. ⁊ oꝫ ut deuitet̛ in tꝑe ⁊ regiōe calidis. ¶ Et deui
tet ipm̄ uir corpore suo iā calefacto: aut infr̄ato lꝫ post
calefactiōꝫ sit incolumior ꝙ̄ post infr̄atiōꝫ. ⁊ simir̄ post
hūitatē melior ꝙ̄ post siccitatē. ¶ Et melior horaꝝ e
qualiū ē hora quā determinauimus ⁊ qñ utit̛ eo i ipa
post spatiū in quo nō abhorret coitū inuenit leuitatē ⁊
alleuiat̛ anhelitus ⁊ bonus fit sensus.

¶ C. xiij. de spermate generāte ⁊ nō generante.

Sperma ebrij ⁊ decrepiti ⁊ infantis ⁊ multi coi
tus nō generat. Et spma hñtis mēbra debilia ra
ro generat sanū ⁊ qū ꝓlongat̛ uirga ualde ꝓlōgat̛ spa
tiū motus spermatis: quare uenit ad matricem calore
eius innato iā fracto non ergo generat s̄m plurimum.

¶ C. xiiij. de signis eius qui coiuit.

Urina eꝰ ē hñs filos ⁊ ramos ꝑmistos ad iuicē.

¶ C. xv. de diminutione coitus.

Causa aut est in virga ipsa aut in mēbris spmatis
aut in mēbris ꝑncipalibus ⁊ q̄ secunt̛ ea: aut in
mēbro medio inter ꝑncipalia ⁊ mēbra coitus: aut cā mē
broꝝ uicinoꝝ ꝑꝑa eis: aut ꝑꝑ paucitatē inflatiōis i in
feriorib' corpis: aut paucitatē eꝰ in corpore toto.
¶ Facta āt cā uirge ipsius est ꝑꝑ malitiā ꝯple͞tonis i ip
sa ⁊ mollificatiōꝫ supfluā. Sed facta cā testiculoꝝ ⁊ va
soꝝ spmatis: aut est ꝑꝑ malitiā cōple͞tonis singularis su
ꝑflue: aut cū siccitate ⁊ ē deterior: aut ē dñans siccitas
sola. Et qñ est ꝑꝑ ꝑuitatē motus spmatis ⁊ defectum
eꝰ a mordicatiōe excitāte ita ut qñ fit in q̇busdā spma
plꝫ ⁊ qū coeunt nō descendit ꝑꝑ ꝯgelatiōꝫ suā ⁊ coeūt
cū hoc paꝝ qm̄ uasa spmatis nō calefiunt in eis q̄ nō
calefit nꝫ subtiliat̛. ¶ Facta āt cā mēbroꝝ ꝑncipalium
aut est ex ꝑte cordis q̄ abscindi mā spūs ⁊ uētositatis
incēdentis aut ex ꝑte epis q̄ abscindi mā spmatis: aut
ex ꝑte cerebri q̄ abscindi mā uirtutis sensibilis: aut ex
ꝑte renū ⁊ frigore ipsoꝝ ⁊ egritudinibꝰ eoꝝ notis ⁊ cō
ple͞tonibus eoꝝ: aut ex ꝑte stōi ꝑꝑ malitiā digōnis: ⁊ totū
illud aut est cā debilitatis ꝑncipij: aut cā oppilationuꝫ
meatuū int̛ mēbra coitus. ⁊ multotiēs quiꝺ est debilitas
fcā cā cerebri sequens casū aut percussiōm. Cā v̇o que
est s̄m inferiora ē ut sit aut caliditas aut fr̄itas ualde:
aut siccitas ꝯple͞tonis ⁊ ꝑuet̛ in eis inflatio. ⁊ inflatio q̇
dē est bonus adiutor ita ut in illo in cꝰ uentre multipli
cat̛ inflatio absq̄ꝫ supfluitate dolorosa erigit̛. ⁊ hñtes
cholerā nigrā sͭ plīme erectiōis ꝑꝑ multitudinē inflati
onis ipsoꝝ. Cā āt in uicinātibus est sicut illud qꝺ acci
dit ei cꝰ hemorroides incidunt̛ ⁊ hñtibus anū doloro
sū. ¶ Nocet ei illud neruis ꝯmunibus inter anum ⁊ la
certos eꝰ ⁊ uirgā ⁊ ex eis q̄ debilitāt coitū ⁊ uirtutē eꝰ
sͭ res meditatiue sicut horribilitas coeundi aut uer̄cū
dia eꝰ aut añcessio intellectus ad cor. ¶ Debilitat ei a
coitu ⁊ facit deficere ⁊ ꝓꝑe qū illud aliq̄ hora casus ac
cidit tūc quotiēs euenit reiteratio assimilat̛ illud in mē
te. ⁊ fit cā in illo qñ dimissio coitus ⁊ ꝙ aīa obliuiscit̛
eꝰ ⁊ ꝯstrictio mēbroꝝ ab eo ⁊ paucitas ꝑꝑatiōis natur̄
in generatiōe spmatis sicut nō est sollicita in generādo
lac in māmilla remouētis filiū a lacte: ⁊ scias ꝙ erecti
onis cā ē uentositas ꝓcedens a spmate: aut nō a spma
te: ⁊ frigus ⁊ calor sir̄ sͭ ꝯ̄ria uentositati. Nā frigus eiꝰ
ꝓhibet generatiōꝫ ⁊ calor resoluit māꝫ eꝰ ⁊ nō est quꝺ
ipsa generet sicut hūiditas tēꝑata ⁊ caliditas quā ipa
nutrit: ⁊ de illis que adiuuāt in hoc est eq̇tar̄ equos s̄ꝫ
intentiōꝫ eius q̇ ꝯsueuit ⁊ cuius renes ⁊ uesica sͭ hūidi
aut cū hoc fr̄i. Illi v̇o q̄ renū ꝯple͞tonē calidā hꝫ ⁊ ū usus
est ea ēt cū eq̄litate ē nociua ⁊ facit incurrer̄ sterilitatē

¶ C. xvi. de signis.

Facta āt ꝑꝑ mollificatiōꝫ uirge: aut frigus ꝯple͞to
nis nerui cognoscit̛ ex hoc ꝙ nō fit erectio ⁊ ū
ꝯhit̛ in aq̄ fr̄a. Et qñ est spma exuberās facilis egres
siōis. ⁊ qñ descendit sine erectiōe. ⁊ qñ est cū ea exte
nuatio corporis ⁊ debilitas eꝰ ⁊ nō ē in desiderio dimi
nutio. ¶ Fcā v̇o cā testiculoꝝ ⁊ mēbroꝝ spmatis si fu
erit difficultas eꝰ ꝑꝑ frigus eoꝝ significat exitus spma
tis ⁊ frigus tactus ꝙ si fuerit ꝑꝑ siccitatē eoꝝ ⁊ pauci
tatē spmatis tūc spma erit paucū difficilis descēsionis
⁊ plꝫ eꝰ est cū extenuatiōe corꝑis ⁊ paucitate carnis ⁊
sanguinis. Et est hūectatio ex eis q̄ ꝯfer̄t ei: s. ex balnea
tiōibus ⁊ cibis. In fcā āt cā mēbroꝝ ꝑpositoꝝ supra mē
bra coitus sicut ex eꝑe ⁊ renibus miorat̛ appetitus: i
mo nō est digō nꝫ appetitus nꝫ generatio sanguis s̄m
ꝙ oꝫ ⁊ si fuerit ex corde miorabi̛ erectio ⁊ qñ erit de
scēsio sine erectiōe ⁊ erit pulsus debilis lenis ⁊ calitas
corꝑis diminuta. Et si fuerit ex cerebro minorabi̛ sen
sus motus spmatis ⁊ ū erit ꝯmotio ꝯfricatiua. ¶ Sp
ma ei ē ex eis q̄ excitāt ⁊ significabūt ipsam dispōnes

sensus ⁊ oculi ꝓpe qñ est pꝰ ꝑcussioꝫ: aut casū aduenientē cerebro ⁊ oī cordi. Et cerebro in debilitate sua sᷓ signa iā ꝑterita: ⁊ renibus in egritudinibus suis sᷓ signa cognoscanᷓ ergo inde. Facte vō ꝑ ꝑuitatē inflationis in inferioribus signa sᷓ qm̄ uides uirtutes mēbroꝝ saluas ⁊ uides debilitatē in erectiōe tm̄ cū uirtute cordis ⁊ renū ⁊ ꝺsiderio ⁊ aq̄. ⁊ qñ admistranᷓ īflatiua iuuanᷓ eis. Facte vō cā ꝑuitatis motus ſpmatis ⁊ ꝑuitatis mōdicatiōis eꝰ signū est ꝙ egredi apud coitū res ꝑlima cōgelata. Et ꝑlimū illius sequiᷓ ꝯplonē frām. Et qñꝫ cōtingit ut sit ſpma plꝫ sed sit q̇etū ꝯgelatū ſm ꝙ diximus ⁊ pinguis quiꝺ magis defectus est a coitu ꝙ̄ extenuatꝰ ⁊ ei q̇ vult coitus multitudinē ꝯuenit ut minoret sudorē ⁊ balneatiōꝫ facientē sudaī ⁊ dimittat phlomiā ꝙ̄tū pōt ⁊ utaᷓ īūctiōe pedū cū oleis calis. Illud ei cōfortat renes ⁊ uasa ſpmatis. ¶ C.xvij. de curationibus.

Quum ergo cognoueris ꝙ cā ē in m̄bris ꝑncipalibus tūc necīū ē ut intendas in curatiōe eoꝝ. Et si cā est frigus eoꝝ qꝺ est plꝫ tunc nō est aliq̇d quoꝺ sit sicut mithridatū qm̄ est fortius medicam̄ ad illud ⁊ in oī defectu a coitu ꝑ frigus in quocūq; m̄bro sit aut ꝑpᷓ debilitatē ⁊ ꝑ eꝑ dēᷓ q̄ sunt sic medicam̄ de curcūa ⁊ hōrusia ⁊ sagzenea. Et si est ꝑ malitiā digōnis stōi ꝯforta stōm. Et si cā est in renibus cura renes in ꝑmis cū cura q̄ est eoꝝ cꝰ plꝫ est cū calefactiōe. ¶ Nam calefactio dorsi ⁊ renū iuuatiua est in erectione. Qū ergo feceris illud cura cū residua curatiōe ⁊ odoribus bonis ⁊ caputpurgia odorifera hūectatiua ꝯferꝫ cordi ⁊ cerebro ēt ⁊ cordi medicam̄ de muscho ⁊ tyriaca ⁊ mithridatū. Et si fuerit cā paucitas īflatiōis in inferioribus tūc si fuerit cā eꝰ frigus qꝺ ē cū eis admistra fricatiōꝫ subtilē ⁊ unctiōes q̄s dicā ⁊ admistra cināomū plꝫ ⁊ admistra grana in cibis sicut fabas ⁊ faseolos ⁊ cicer ⁊ cepas cū sale in quo aliq̄d cadit altiſ. ¶ Et si cā fuerit in ea paucitas inflātiōis valde admistra infratiōꝫ ⁊ eq̄tiōꝫ cū potibus ⁊ decoctionibus ⁊ epithimatibus ⁊ cibis ⁊ sumanᷓ ea infratio ⁊ inflatio sicut pira ⁊ mora scemia ⁊ fabe ⁊ serū. ¶ Et si cā fuerit debilitas corporis ꝯforteᷓ corpus cū cibis ꝯfortantibus sicut sᷓ alessidabegi ⁊ ea q̄ ꝑꝑata sᷓ in patellis ⁊ assata ⁊ ea q̄ ꝑparata sᷓ in uasis cū coopturis et frumētū coctū ut pulss et oua sorbilia et napi et lac et butyrū et panis sil'e et medulle fructuū sicut medulla amigdale et nucis medulla et nucis indice et fisticoꝝ et auellanaꝝ et alcadra et q̄ sᷓ silia istis et tāguebil ex seibus et ꝑmista cū cepe et m̄ta et porris et fenugreco et andacocha et eruca.

Et silr ꝯforteᷓ corpus cū balneatiōibus necessarijs et inunctiōibus ꝯfortātibus ut est oleū de lilio et oleū de ben. et si necīa est suꝑflua calefactio ponanᷓ in eis muschus et castoreū et alia. ꝙ si cā fuerit frigus mēbrorū ſpmatis cureᷓ cū medicis calefacientibus q̄s dicemus et cū unctiōibus abstergēdo factis calefaciētibus. Et si fuerit cā cū hoc siccitas adiuueᷓ cū hūectātibus calidis ex illis q̄ comedunᷓ. Et si cā fuerit calor mēbroꝝ ſpmatis cū suꝑfluitate ꝯfert oē infratiuū hūectatm̄ cuꝫ eq̄litate sicut serū uaccinū et lac in quo decocta est pōrtulaca. Et si fuerit siccitas tūc hūectatio eq̄lis cuꝫ balneatiōibus et uitellis ouoꝝ sorbiliū et lacte dulci ꝺcocto. Et qñꝫ poniᷓ in ipso q̇nta eius de tereniabin et cibis ꝑꝑatis ut alessidabegi et hūectatiōe cū oleis frīs usq; ad oleū de lactucis et cucurbita. ¶ Et si cā fuerit siccitas hūecteᷓ corpus cū cibis et generibus lactis et balneatiōibus et uino subtili et sorbitionibus leuibus

ex granis et aq̄ cucurbite et ocio. Et si fuerit cā frigus neruoꝝ uirge et eoꝝ mollificatio cureᷓ cū cura q̄ ē mollificatiōis et frigoris sicut q̄ dcā sᷓ in cº uesice. Et opꝫ ut deuiteᷓ coitus post eūones et laborē et ligatiōꝫ vulneꝝ. Illud ei debilitat et coitus freq̄ēs ꝑlimus. ꝙ si illud accidat ei retineaᷓ liniēdo. Multitudo nāq; coitus qñꝫ abscindit coitū et ut deuitet sacietatē nauseatiuā. ꝙ si accidat alleuieᷓ cibus ⁊ fiat ut digō bona sit ⁊ ꝯforteᷓ stōus. ⁊ oꝫ ut minoreᷓ potus aq̄. mulitudo ei potus aque est res nocibilior ⁊ deuitet oē resolutiuū uentositatis exiccatm̄ calore suo sicut ruta ⁊ sansucus ⁊ barmel ⁊ almarmacora ⁊ cyminū ⁊ se. agni casti ⁊ oē exiccatiuū cū frītate sicut lētes ⁊ xilocaracte ⁊ miliū ⁊ acetosa ⁊ stiptica ꝑ exiccatiōꝫ suā ⁊ oē infratiuū uehem̄tis infratiōis sicut narcotica ⁊ sicut cāfora ⁊ psiliū ⁊ nenufar ⁊ rose qū lꝫ in seie papaueris sit paꝝ stupefactiōis tm̄ eꝰ pinguedo ⁊ qꝺ ipm ꝯmouet uētositatē succurrit ei ⁊ additᷓ si ipꝫ. Et oꝫ ut deuiteᷓ coitus mēstruate ⁊ coitus uetule ⁊ egre ⁊ coitus illius q̄ nōduꝫ ꝑuenit ad etatē in qua est mulier ⁊ coitus illius que ñ nuꝑ coiuit ⁊ coitus uirginis. Totū eni illud debilitat uirtutē mēbroꝝ coitus ꝑpe ⁊ oꝫ ut referanᷓ ei ꝑpoita coeuntiū ⁊ libri narrati de dispōne coitus ⁊ figuris ipsius: ⁊ cogitet in eis cū dimissiōe coitus oio ēt vsq; quo ꝯforteᷓ ⁊ approximet istis deficiens a coitu ꝑ dimissiōꝫ ⁊ afflictiōm aie. Et oꝫ quiꝺ ut isti gradati ꝑueniāt ad eū ⁊ utanᷓ unctiōibus ⁊ fricatiōibus q̄s dicemꝰ ⁊ corā ipsis fiat rememoratio cāꝝ coitus ⁊ referanᷓ que ꝯtinuanᷓ eis ⁊ respiciāt ad coitū aīaliū. Regimis vō appropriati nomini coitus plꝫ est tendens ad calefactionē ⁊ hūectatiōm ⁊ inflatiōꝫ ⁊ calefactiōꝫ dorsi ⁊ renū cū eis que illud efficiūt ex euaporatiōibꝰ ⁊ inunctōibꝰ sicut oleū de ben ⁊ oleū de granis cotti inunctū abstergendo. Ea vō que sumunᷓ appropriata noīe ꝙ ipa valentia ad coitu sᷓ medicine ꝯferentes frigori uirge inūcte ⁊ bibite ⁊ medicine in q̇bꝰ est inflatio in digōne ſa ⁊ tertia ⁊ eaꝝ inflatio est cū hūitate extranea cū quo inflāt. Et meᷓ que agunt cū ꝑꝑetate ⁊ cibis ex q̇bus gñatur sanguis calꝰ ⁊ hūidus abūdans ⁊ in eis qū hec sᷓ inflatio ⁊ uiscositas ⁊ spissitudo sicut cicer ⁊ faseoli ⁊ cibi quos dicā. ⁊ melior admistratio eoꝝ est ut sit pꝰ balneū hūidū ⁊ inunctiōꝫ cū oleo sambacio ⁊ de lilio ⁊ nāciscino aut silibus. Et sorbeāt oua sorbilia añ cibū puluerizato desuꝑ sale stinci: aut que sᷓ sicut ipse. Qunq; comedit cibos ad coitū bibat pꝰ illud uinū odoriferum parūp: deinde ꝑgat ad lectū suū ⁊ abluat pedes suos aqua cal'a ⁊ utaᷓ vnctiōibus ⁊ abstersiōibꝰ cū iunctiōe Et nos dicemus nūc has medicinas ⁊ cibos ⁊ ꝑcedemus ēt ad loca eoꝝ in eis que ꝯueniunt diuisionibꝰ debilitatiuis coitus. Et scias ꝙ plꝫ sustentatiōis est ꝑ cibos ⁊ ex eis ꝑuenit exuberatio materiei ⁊ uiuificatio uirtutis. Et oꝫ ut ꝯsideret ille q̇ in coitu est cupidꝰ quꝫ multū utiᷓ medicinis ad coitū corpus suū. ꝙ si uideat febrē ⁊ inflāmatiōꝫ ⁊ replonē abbreuiet ⁊ tēꝑet nām: deinde iteret ea que sᷓ ad coitū ⁊ nō oꝫ ut ad summū ꝑueniat in calefaciēdo ⁊ perducat ad desiccatiōem. Et qū utiᷓ medicinis ⁊ cibis ad coitū tunc consequenter sumat uas terreū plenum uino odorifero.

¶ C.xviij. de medicinis singularibus ad coitum.

Semia quiꝺ sᷓ ut sem̄ napi ⁊ caulis ⁊ urtice ⁊ lupini ⁊ eruca ⁊ alkerua ⁊ bautie ⁊ m̄tastꝛ hortulanū qꝺ est m̄ta ⁊ sem̄ asꝑagi ⁊ sem̄ rhaphani ⁊ se. artetice ⁊ se. melōis ⁊ se. apij ⁊ petroselini ⁊ cordumeni ⁊

secacul ⁊ macropip ⁊ se. eilbaugue ⁊ sisamũ ⁊ se. lini ⁊ grana arasceo ⁊ grana ꝺ ben ⁊ oleũ eꝰ ⁊ grana alkilkil ⁊ grana azeli ⁊ fenugrecũ ⁊ ꝓpe decoctũ cũ melle: de inde exiccatũ. Grana vo sᷤ sicut cicer ⁊ fabe ⁊ faseoli ⁊ q̄ sᷤ eis siſ̄ia. Cortices ãt ⁊ herbe sᷤ sicut cinamũ ⁊ cina momũ ⁊ macis ⁊ albasec ⁊ talisafar. Medule uõ sᷤ si cut grana pinee ⁊ lingua auiũ ⁊ grana uiridia ⁊ grana alkilkil ⁊ fistici et auellane. Gũme ãt sᷤ sicut dragagan tũ ⁊ assa qm̄ inflat ualde: nã qũ inflatus bibit de assa aur. i. cũ uino magnificaᷤ eꝰ iuuamẽtũ. ¶ Radices vo ⁊ ligna sᷤ sicut radices aluf ⁊ been ⁊ zedoaria ⁊ costus dulcis ⁊ testiculus vulpis. Nã ipse est fortis in erectõ ne ⁊ asparagi ⁊ radix cardi ⁊ cepe ⁊ ꝓpe assatũ ⁊ sq̄lla assata ⁊ secacul ⁊. ℥. ⁊ ꝓpe ãbo ꝯdita ⁊ galãge ⁊ pire trũ ⁊ radix bascec ⁊ assaꝝ ⁊ buzeidẽ ⁊ almugat ⁊ her modactili ⁊ napi de barbaria ipsi ei ꝯmouent sicut ca liditas rute ĩ corpe toto ⁊ cipi ẽt bibiti ⁊ uncti. Aialia ãt sᷤ sicut stellio ⁊ lacertus ⁊ stincus ⁊ ꝓpe radix cau de eꝰ ⁊ eꝰ sumẽ ⁊ renes ipsius ⁊ sal ipsiꝰ. Sũmaᷤ lacer tus in diebꝰ ueris ⁊ decoleᷤ ⁊ mundẽᷤ uiscera eꝰ ⁊ ĩple anᷤ sale ⁊ suspendaᷤ in umbra donec exicceᷤ. Quãꝺ feceris illud tunc accipe salẽ eꝰ ⁊ ꝓijce corpus ipsius ⁊ sufficiet tibi de sale eꝰ res pua minus q̄ꝫ de sale stinci ⁊ albubere ⁊ almẽbesigi ⁊ alkersigi. ¶ Et de aialibus aque pisces pui ⁊ fluuiales exiccate cutis ⁊ lac came linũ de quo bibaᷤ. xx. diebus oĩ die q̄titas que digera tur ⁊ nõ grauet ⁊ pisces pui fluuiales exiccati ⁊ sit do sis. ʒ. vij. ⁊ oua pisciũ ⁊ oua galline ⁊ ꝓpe oua ꝑdicis ⁊ oua colũbe ⁊ oua puaꝝ auiũ ⁊ oĩa cerebella ꝓpe pul loꝝ ⁊ paruaꝝ auiũ ⁊ anatis ⁊ pulloꝝ ⁊ arietis cũ sale ⁊ de illis que currunt cursu ꝓpetatũ est ut sumaᷤ veretꝝ tauri ⁊ exicceᷤ: deide teraᷤ ⁊ pulueriẓeᷤ de eo res mo dica super oua sorbilia ⁊ sorbeanᷤ. ¶ Et iteꝝ res mi rabilis ꝺ aialibus est. Sumaᷤ coagulũ filij cameli ma sculi pui exiccatũ ⁊ sumaᷤ de eo añ necessitatẽ. xij. ho ris q̄titas ciceris dissoluti in duabus tertijs. lb. aque ⁊ bibaᷤ q̄ꝫ si ledit abluaᷤ cũ aq̄ f̄ra. ⁊ iteꝝ de melle ꝺco cto sumaᷤ aq̄ mellis absq̄ꝫ spẽbus et bibaᷤ cuꝫ oleis et si est in ea paꝝ croci est bona. ¶ Aque uõ sᷤ sicut aq̄ ferrea et uinũ nouũ: antiquũ vo subtiliat uaporẽ et ĩsol uit euꝫ et nocet. ¶ De fructibus uõ vua dulcis est bo na ad coituꝫ et ꝓpe que recens est qm̄ replet san. humi ditate et uẽtositate cuꝫ caliditate et spissitudine cibi. ¶ Olera vo et que sᷤ eis siſ̄ia est albascec et ꝓprie aq̄ eꝰ cuꝫ melle decocto donec stet ut bucella et iteꝝ eruca: et ꝓpe quꝫ bibĩ oĩ mane ex succo eꝰ cum. lb. uini puri ¶ Deinde sit cibatio ex eis que ꝯueniunt qm̄ ẽ pñtis iuuamẽti. ¶ Medicinaꝝ uõ ꝯpositaꝝ ebibitaꝝ caput est mithridatuꝫ. Et iteꝝ diamuschuꝫ et que ex ꝺbilita te cordis. Et iteꝝ tres aur. de electuario de semibus cum. ℥. i. aque eruce humide et de eis est medicam̄ ꝺ stinco notuꝫ. ¶ Et iteꝝ se. eruce cãpestris põdus. ʒ. iij cum butyro uaccino et medicamẽ de basce: et medica mẽ almur dulcis et medicamẽ almeedi. et iteꝝ sal stici et semẽ eruce tritum et pulueriẓatuꝫ suꝑ uitellum oui. Et iteꝝ testiculus galli exiccatus cuꝫ eq̄li mẽsura salis stinci. cꝰ dos sit oĩ die. ʒ. ij. et iteꝝ se. eruce et se. rhaphãi et se. melonis oium añ. ꝑs. i. bibaᷤ cum lacte recenter mulcto. et iteꝝ sumanᷤ granoꝝ pini et se. apij montani et fellis masculi cerui et glutinis alibat ꝑtes eq̄les cõ misceanᷤ cum melle et sumaᷤ de eo aur. i. et iteꝝ suma tur secacul et se. eruce et hermodactiloꝝ et. ʒʒ. et pipis longi oium añ. pondus. ʒ. ij. lingue auis et cerebelloꝝ

ꝑuaꝝ auiũ ⁊ turis oium añ. ʒ. i. Inuoluaᷤ totũ cũ ole o de nuce indica et ꝯficiaᷤ cuꝫ melle et penidijs et ad misceᷤ. Et ille quiꝺ in quo suꝑfluit frigus iuuaᷤ valde sumendo in potu ꝯfectiõꝫ nasturtij cũ piretri et oppo ponaci põder. ʒ. iij. dissoluaᷤ in. ℥. decoctiõis sansucu et bibaᷤ iteꝝ illud in tribus diebus. et iteꝝ. ʒʒ. ꝑtes. iij pipis lõgi ꝑs. i. ꝯficiaᷤ cũ melle et deᷤ de eo aur. i. cuꝫ aq̄ caſ̄a. Et iteꝝ se. asꝑagi secacul. ʒʒ. oiuꝫ añ. ʒ. v. tude ri rubei ⁊ albi amboꝝ añ. põdus. ʒ. ij. been al. ⁊ ru. am boꝝ añ. ʒ. iij. se. sule ⁊ se. rhaphani ⁊ se. eruce ⁊ se. vrti ce oium añ. ʒ. iij. sq̄lle assate sumis stinci ãboꝝ añ. ʒ. iij. lingue auis. ʒ. ij. zuccari. ʒ. xl. sitq̄ꝫ dos. ʒ. iiij. cũ uino tri bus diebus ⁊ sit cibus q̄ est ad coitũ. ⁊ iteꝝ medicam̄ ꝺ eis que sᷤ nobis forte se. asse ⁊ se. eruce ⁊ alkilkilati et se. baucie ⁊ lingue auis ⁊ cordumeni oium añ. ꝑtẽ. i. et buzeidẽ et piperis ãboꝝ añ. ꝑtes tres muschi sextã ꝑtis unius. Inuoluaᷤ cũ oleo pinee minoris et ꝯficiaᷤ cum melle. Medicam̄ uehemẽtis virtutis. ℞. mellis anacar di et mellis apũ et butyri uaccini ꝑtes eq̄les ⁊ ferueãt deinde bibaᷤ de eo qꝺ bibitor tolerauit in uino: est ei mirabile. ¶ Et de medicinis bonis que nõ sᷤ vehemẽ tis caliditatis suꝑflue ẽ ut sumanᷤ dactili ⁊ fenugrecum ⁊ decoq̄ᷤ donec decocta sint: deinde sumanᷤ dactili ⁊ extrahanᷤ ab eis ossa: deinde exiccenᷤ ⁊ teranᷤ ⁊ ꝯfici anᷤ cũ melle. Et sit dos eꝰ q̄tuꝫ est auellana ⁊ bibaᷤ pꝰ ip̄m uinũ. ⁊ iteꝝ infundanᷤ. 5. lb. granoꝝ uiridiuꝫ ⁊. lb. i. dactiloꝝ que utraq̄ꝫ sint ꝯtrita in duabꝰ. lb. lactis oui ni. ¶ Deide comedaᷤ qꝺ infusum ẽ ⁊ bibaᷤ pꝰ ip̄ꝫ in lacte duobꝰ diebꝰ. ¶ Et de medicis bonis est ꝯfectio de medullis. cꝰ descriptio. ℞. amigdalaꝝ excorticataꝝ fisticoꝝ ⁊ neregil excorticatoꝝ ꝯtritoꝝ et amigdalaꝝ pi ni ⁊ granoꝝ alkeikil ⁊ granoꝝ azeli ⁊ granoꝝ uiridium ꝑtes eq̄les neremisch ⁊ pipis lõgi ⁊. ʒʒ. oium añ. ꝑtes x. ⁊ plus ꝑum teranᷤ oia ⁊ cõficianᷤ cum penidijs de quo sumatur omni die q̄tum est ouum unum.

¶ C. xix. de inunctionibus que abstergendo fiunt ⁊ clisteribus ad anum ⁊ pectinem ⁊ testiculos ⁊ uirgam ⁊ alugen ⁊ que sequuntur ea.

Piretri. ʒ. 5. misceaᷤ cũ sãbaco bono. et q̃nq̄ꝫ mi sceᷤ cũ eo euforbiũ et muschus et inunguntᷤ cũ eo uirga ⁊ alugẽ ⁊ que secunᷤ ea aut pireťꝝ ⁊ q̄tum ẽ medietas eꝰ de muscho sumanᷤ ⁊ dissoluaᷤ aur. i. de e is ãbobꝰ simul a. ʒ. i. olei sãbacini ⁊ iteꝝ sinapis cũ oleo alrazaki. ⁊ siſ̄r se. urtice cũ oleo alrazaki ⁊ iteꝝ assa cuꝫ oleo sãbacino est inunctio fortis. ⁊ iteꝝ se. almezerion cũ oleo caſ̄o. ⁊ iteꝝ baurach cũ melle colato et fel tau rinũ cũ melle colato. et iteꝝ medicam̄ bonum sumaᷤ ꝺ cepe narcisci res pua cũ oleo sãbacino ⁊ fricatio fiat cũ eo: aut grana nil ⁊ piretꝝ sumaᷤ eq̄liter cum oleo aliqͦ aut staphisagria cum oleo caſ̄o. ⁊ iteꝝ assa cuꝫ melle et iteꝝ cipi ipsi cum rob et inungaᷤ cũ oleo aut sumanᷤ cẽtaurea et pix et ceratũ cũ oleo de lilio et oleo de kei ri et cera et mastice et cipe linianᷤ cũ eo uirga et ꝑtes eꝰ et oia olea ꝑdicta i cͦ de clisteribus sᷤ mirabilis iuua mẽti qũ admistranᷤ inuncta cũ abstersione. et ꝓpe olꝫ de granis cotti et oleũ de storace ꝓpe et adeps leonis ẽ vehemẽtis iuuamẽti in hoc. unguẽtũ ruffi forte ualde. ℞ myrrhe et sulfuris nõ extīcti et granoꝝ cartami oium añ. ʒ. ij. piretri amili. ij. pipis nigri grana. xxx. cordume ni grana. xx. teranᷤ cũ. ʒ. ij. cepe optĩe et si teraᷤ unun qꝺq̄ꝫ ꝑ se erit melius deinde cõmisceanᷤ cum cerato et teranᷤ donec fiãt in spissitudine mellis et inungaᷤ cuꝫ eo alchati et alugẽ et assa i uirga erectiõꝫ faĉ et stimſ̄at

ꝙ ſi timeat̃ caliditas eiꝰ uehemẽs diſſoluat̃ in oleo viol.

¶ C.xx. de ſuppoſitorijs.

Fiat ſuppoſitoriũ ex adipe anatis et grana cotti et piretro in oleo de nuce indica. Et dĩ ꝙ ſi ſupponat̃ collyriũ ex adipe aſini eſt mirabilis et iterũ ſuppoſitoriũ ex unguento picis qđ dcm̃ eſt. ¶ Cliſteria võ aſſumunt̃ ex iure capitũ et pulloꝝ colũbinoꝝ cũ uitellis ouoꝝ et teſticuli arietũ boni ſt̃ qñ in cliſterijs ponunt̃ et eſt eis iuuam̃tũ in cõfortãdo cerebꝝ et corpus et ſi ipſi aſſiduãt nates ⁊ ea q̃ ſt̃ ſicut oleũ nucuꝫ ⁊ ſiſaminũ ⁊ butyrũ uaccinũ ⁊ oleũ de fiſticis ⁊ de auellãis ⁊ olm̃ de nuce indica ⁊ de almabaleb ⁊ oleũ de granis cotti eſt mirabile ualde ⁊ calefactis olm̃ de baſcec ⁊ oleũ de papauere ⁊ olm̃ de granis cucurbite ⁊ grãis melonis ⁊ ſilia illis. Cliſtere ad eos ſumat̃ vnctuoſitatis capitũ ⁊ pllloꝝ colũbaꝝ decoctoꝝ cũ mugat ⁊ buzeidez et ſecacul in furno in nocte decoctiõe ualde forti ps.i. et ꝓjciat̃ ſup eã lactis prs.5. et butyri ꝑtis ſexta et oli de nera et olei nuc. indice ãboꝝ añ. tertiã ſeptime ꝑtis: et de adipe renũ ſtinci et lacerti ẽt qđcunq; pñs eſt et ſint ſicut ſeia ꝯdientia et fiat cũ eo cliſtere. ¶ Cõfectõ cliſteris. ℞. baſcec recentis. q̇nta ꝑtis.i. fenugreci pugillus.i. et ſe. bautie et eruce et ſe. aſꝑagi et medullam ſpinalẽ birci et teſticulos eiꝰ ꝯtritos et cerebꝝ ipſius et fundant̃ deſuꝑ due. lb. aq̃ et due. lb. lactis dulcis ⁊ decoq̃tur donec ingroſſet̃ ⁊ fiat cliſtere ex. ℥. iij. eiꝰ cũ. ℥. i. oli de boti ⁊ ſeꝑet̃ in tribus diebꝰ ⁊ fiat iniectio pꝰ aſcellatõꝫ. ¶ Cliſtere aliud ſumat̃ natiſ ⁊ incidat̃ ⁊ ponat̃ in inciſſiõibus eiꝰ põdus. ʒ.5. caſtorei ꝯtriti in q̇bus diuidat̃ cũ m̃ſura ⁊ ponat̃ natis ſub re graui tribꝰ diebus deinde incidatur ⁊ liquefiat cuꝫ eo quod eſt in eo de caſtoreo ⁊ ſumatur pinguedo eius ⁊ reſeruetur et ſumat̃ de illa pinguedine ſacraiati ⁊ de butyro vaccio ℥.5. ⁊ de aqua porri media ſacraiati. Et decoctioue fenugreci media ſacraiati: ⁊ cliſterizet̃ cũ eo uſq; ad trẽſ horas noctis: deinde iteret̃ qñ ẽ hora dormiẽdi: ⁊ dormiat ſꝫ ipm̃ ⁊ fiat illud tribus diebus. ¶ Cliſtere forte caput arietis ⁊ tres aut. iiij. teſticuloꝝ eiꝰ ⁊ fruſtũ natis ⁊ cicer decoq̃tur in furno ⁊ ſumant̃ aq̃ eoꝝ ⁊ uẽtoſitas ipſoꝝ ẽt pꝰ decoctiõꝫ vehem̃tẽ ⁊ ponant̃ ẽt deſuꝑ olm̃ de nucibus: aut olm̃ de granis uiridibuſ aut aliq̇d de adipe ſtinci ⁊ fiat cliſtere cũ eo ⁊ cliſteria alia q̃ ſũt ſcripta i antidotario.

¶ C.xxi. de cibis puris.

Meliores cibi ſt̃ q̇ fiunt ex carne hedi pinguis maſcli ⁊ carne ouia ⁊ cicer et cepe abſꝫ frixiõe canil. Frixio nãq; ꝓhibet ꝯfortatiõꝫ carnis et multitudinẽ nutrim̃ti eiꝰ et almuamemet et ſi nõ cũ alio ſaltem cũ almuri ſt̃ bona. et ſil̃r galline et pulli colũbini ipinguati et ꝓprie aliudebi er oua ſorbilia ꝓꝑe puluerizata cũ cinamomo ⁊ piꝑe et galãga ⁊ ſale ſtinci ⁊ oua piſciũ ⁊ caro piſciũ cal̃e. ⁊ ſi fuerit illic frigus reſiſte cum ʒʒ. ⁊ piꝑe ⁊ macropiꝑe ⁊ cinamomo ⁊ ſil̃ibus. Et cibꝰ de napis ⁊ cibus de caulibus ⁊ cibus de bautijs ⁊ ꝓprie de bautijs poſtq̃ bñ decocta eſt caro eaꝝ. Et de illis q̇bus fit iuuamẽtũ ſt̃ cerebella ꝑuaꝝ auiũ ⁊ butyrũ ⁊ lac. ⁊ ſil̃r cibuſ q̇ fit de tritico cocto cũ multa aq̃ uſq; qᵒ fiat ſic̃ puls ⁊ aliudebi ⁊ alkemimec ⁊ rizi cũ lacte ⁊ caro cũ lacte ouio ⁊ ꝯfeĉt i his m̃ſis coꝝ aſꝑagi ⁊ eruca ⁊ porri ⁊ capita cardoꝝ ⁊ m̃ta ꝓꝑe. Ipſa ei ꝯfortat m̃bra ſꝑmatis ualde ⁊ eiꝰ uſus fortitudinẽ facit ſuꝑ ſꝑma qꝫ forte fit deſideriũ ⁊ andacocba ⁊ cezatũ ⁊ fenugrecũ ⁊ de iudebi bonis eſt illud qđ eſt cũ croco ⁊ ſil̃ia cũ lacte ⁊ aq̃ nuciſ indice. Et q̇dã dixẽt ille q̇ aſſiduat coitum paſſeꝝ ⁊ bibit ſuꝑ eã lac loco aque ſiñ ceſſatiõe ẽ erectus ⁊ m̃lti ſꝑmatis. ⁊ frigat̃ cepa cũ butyro donec rubea fiat ⁊ diſſoluat̃ i decoctiõe ⁊ frãgant̃ ſuꝑ eã oua. Calefacto ãt ꝯueniunt ea que ſt̃ ſicut lac acetoſũ ⁊ lac ⁊ piſces aſſati calidi ⁊ melones ⁊ citroli ⁊ cucũeres ⁊ cucurbita ⁊ fructus ⁊ olera hũida om̃ia ita ꝙ lactuca ⁊ ita ꝙ ſem̃ portulace addit in ſꝑmate eiꝰ ⁊ albumẽ ouis ẽ ei ꝑl̃imi iuuam̃ti ẽt m̃l̃tiplicãſ ſꝑma ⁊ cezebella animalium ⁊ medulle eorum ⁊ cancri fluuiales omnia iſta conferunt eis.

¶ C.xxij. de cibis in q̇bus eſt ſil̃itudo cũ medicinis.

De illis eſt ut ſumat̃ lactis. lb.i. et ꝓjciat̃ deſuper tereniabi põdus. ʒ.xl. ꝯſuetis lacte et decoquant̃ donec ſpiſſet̃ et bibat̃ q̃titas cadi.i. oĩ die et ẽ tẽꝑatũ calefactis. Infrãtis võ eſt nec̃iũ ut terat̃ eis põdus. ʒ.x. cinamomi. vehement̃ et miſceat̃ cũ. lb. lactis ⁊ ꝯquaſſet̃ ⁊ bibat ex eo cadũ unũ in ieiunõ aut ſuꝑ cibũ loco aq̃ ⁊ nõ bibat ſuꝑ ipm̃ aq̃ ⁊ ꝓꝑe qñ eſt eiꝰ cibꝰ ex cimizet et adipe ouino. et qñꝫ iuuat̃ eo ille in quo ſt̃ frigus et ſiccitas ſil̃. et de illis eſt ut ſumat̃ butyri uaccini et lactis uaccini et oli de fiſticis decoq̃tnr oĩa donec remaneat tertia et bibant̃ de eo in mane cocbliaria duo cũ aliq̃tulo uini. et iteꝝ pẽidioꝝ. lb.i. ſucci cepe lb.i. lactis dulcis. lb.i. coquat̃ totũ donec ingroſſet̃ et inſpiſſet̃ et ſumat̃ de eo oĩ die in mane q̃titas. ℥.i. et iteꝝ ſumat̃ cicer nigꝝ magnũ et terat̃ et infundat̃ in aq̃ eruce donec intumeſcat parũꝑ donec exiccet̃ in ũbra poſtea terat̃ cũ penidijs et ꝯficiat̃ et ſit doſis q̃titaſ nucis in mane et q̃titas auellane ad mãſiõꝫ et bibat̃ deſuper cadus ⁊ infundat̃ in aq̃ albaſcec ⁊ nutriat̃ in ipſa in ſole cũ cautella inceſſanter i bibendo ipm̃ quotiens exiccat̃ deinde excoquat̃ ⁊ rebuet̃ ⁊ fiat ex eo ſorbitio cũ lacte dulci ⁊ penidijs. ⁊ iteꝝ ſumant̃ tres. lb. lactis dulcis ⁊ ꝓjciat̃ in ipſo in ſole. 5. lb. tereniabin ⁊. lb.5. granoꝝ uiridiũ tritoꝝ ⁊ bulliãt: deinde manibꝰ ꝯfricentur bñ ⁊ colet̃ ⁊ ſumat̃ de eo. 5. lb. ⁊ ꝓjciat̃ in eo. 5. lb galange ⁊ bibat̃ de eo cũ q̃titate aliſtibre diebꝰ aliq̇bꝰ eſt ei mirabile. ⁊ iteꝝ ſumat̃ aq̃ cepe ⁊ q̃tũ ẽ ipſa mell̃ ⁊ decoq̃tur donec remaneat mel de quo bibat̃ cochliariũ.i. aut. ij. qñ uadit dormitũ cũ aq̃ cal̃a. ⁊ iteꝝ ſumat̃ farina ⁊ miſceatur cũ aqua dulci ſicut ſorbitio. Deide exprimatur ab eo exꝓſſiõe aliqua ⁊ decoquatur cũ lacte ꝑl̃imo ⁊ addatur lacti aqua nucis indice ⁊ ipiguetur adipe anatis ⁊ fiat ex ea ſicut illud qđ fit de frumẽto cocto ut puls. Et iteꝝ uitelli ouoꝝ ſorbiliũ ſumãtur ⁊ puluerizẽtur deſuꝑ altit ⁊ ſal ſtinci et ſt̃ fortes et ꝓꝑe pꝰ balneatiõꝫ et fiat fricatio cũ ſãbacino et de lilio. et iteꝝ ſumãtur uitelli ouoꝝ et cepe et napi et ꝯquaſſentur ad inuicẽ et lꝫ ut ſiut cũ albugine ſua: deinde ponatur q̃tũ eſt quarta eoꝝ de ſucco cepe ꝯtrite et fiant ſorbitiões et ſorbeãtur cũ aliquo de ſalibꝰ ⁊ ſemibus ꝑdictis. et iteꝝ ſumãtur bautie et cepe et napi et in minutas reducãtur ꝑtes et decoq̃tur cũ fabis et ciceribꝰ et melle cũ carne molli bona et puluerizẽtur ſeibꝰ cal̃is. Et iteꝝ ſumãtur fabe et cicer et faſeoli et infundãtur i aqua: deinde icidatur caro ouina ſicut ꝑꝑatur alteiugi et fiat de eo ſternẽdo ordo vnus et de cepis et granis ordo aliꝰ puluerizetur ſuꝑ unũquẽq; ordinẽ ſal ſtinci et paꝝ altit et paꝝ cinamomi et gariofil̃. ꝑl̃m poſtea ſꝑgendo cerebella ꝑuaꝝ auiũ et colũbaꝝ fiat ordo aliuſ et fiat ſil̃r et ſit ordo groſſiõ ordie carnis ꝑmiſte: deide effũdat̃ deſuꝑ aq̃ bautie ſola aut aliq̇d aq̃ q̃ aſſũit̃ cũ aq̃ eiꝰ. Et iteꝝ ſumãt̃ cerebella. xxx. ꝑuaꝝ auiũ et ꝓjciãt̃

in sacraiati ꝫ nitro ut decurrat aquositas eius et fiat tal'r ꝙ cõficiat' ⁊ ꝓiciat' desup q̄tū ipa sūt de adipe rēū ca prap̄ hora q̄ decolāt' et sēinēt' cū pipe ⁊ gariof. ⁊.ʒʒ. ⁊ fiāt ide pilule vt auellāe ⁊ cōedat de eis unā post aliā i dispositiōne q̄ vult coire. ¶ Cōfectio bōa q̄ ex nobis est sumat' de cerebellis passer̄ ⁊ colūbar̄.xxx.nūero ⁊ de vitellis ouor̄ passer̄.xx.nūero ⁊ vitellis ouor̄ galli ne.xij. ⁊ de aqua carnis ouine trite bñ decocte et exp̄sse ⁊ de aqua cepe exp̄sse.℥.iij. ⁊ de aqua bautie.℥.v. ⁊ de sale ⁊ spetieb' q̄ cibis ad cōdiēdū admiscēt' q̄tū necesse est: ⁊ de butyro pōd'.ʒ.l.fiāt de ea ⁊ comedat ⁊ bibat desr̄ qū masticata est vinū forte odoriferū ad dulcedinē decliuē. ¶ Mod' cōfectiōis sisamor̄ eis fiāt piear̄ mūdatarū ptes due ⁊ se.eruce et se.melōū ana ps vna ⁊ bulliāt' cū butyro ⁊ ꝓiciat' desup par̄ pipis ⁊ cināomi:deiñ ꝓiciat' desup de melle q̄tū sufficit ⁊ fiāt inde sisami. Alr̄ sumat' cicer ⁊ infūdat' in aqua aut i aq̄ eruce aut in aqua albascec donec infletur: deinde frigat' cū butyro vaccio leuit' ita vt nō adurat' ⁊ ꝫ granis pini minoris q̄tū ē ipm ⁊ ꝓiciat' desup mel ⁊ fiāt aqua ⁊ cōficiat' ⁊ misceat' cū pauco mastice ⁊ cinamomo ⁊ deponat' ab igne ⁊ incidat' incisiōe sisamor̄ al'.ingrosset' mel decoquēdo ⁊ sternāt' desup grana pini maioris ⁊ semē bautie ⁊ pip lōgū ⁊ secacul ⁊ cināomū ⁊ semē eruce ⁊ fiat ex eis electuriū ꝙ si horribile sit ei sem̄ eruce ⁊ eruca ponat' loco ei' grana vi. uiridia ⁊ parū muschi.

¶ C.L.xxiij. De potu dulci eor̄.

Potus dulces sūt illi qui fiūt de passis vere dulcedis ⁊ illi in quib' ē grossitudo aliq̄ ōnes conueniūt eis. Cōfectio potus ad eos cōuenientis tēpis. Sūat' eruca ⁊ napi ⁊ ficus ⁊ decoquāt' cū aq̄ ⁊ colet' aqua eor̄ ⁊ sumat' infusio passular̄ ꝫcoctarū colata ⁊ ꝑuētur ōnia s'm equalitatē ⁊ augmētetur dulcedo ei' cū pēidijs ū fiat inde vinū ⁊ dimitat' dōec finē cōseq̄t'

¶ C.L.xxiiij. Potus alius noster.

Sumatur albascec ⁊ eruca ⁊ bautie ⁊ napi ⁊ decoq̄tur i aqua vehemēter ⁊ coletur aqua eor̄ ⁊ ponatur i vnaquaq; parte aque sexta ps penidior̄ zuccari rubei q̄rta ⁊ sexta ficuum ⁊ medietas ⁊ sexta partis passular̄ tarsi bone dulcedis ⁊ sexta septime nucis indice cōtrite ⁊ fiat ide vinū de passis donec ad finē ꝑueniat. Alr̄ nrā sumat' succus uue ⁊ ponat' in omni pte. x.minarū eius tertia mina de hac medicina. Semis eruce ⁊ se.bautie ⁊ napor̄ et buzeidē ⁊ se.aspagi ⁊ ligu e auis ⁊ granor̄ alkilkil et napor̄ barbaror̄ ⁊ vtriusq; beē ōniū ptes equales terātur ⁊ ponāt' i pāno ⁊ ligēt' in eo molliter ⁊ ponant' cū succo in vase et moueāt' ōi hora. potus alius decoq̄tur bautie ⁊ ficus in aq̄ p'ma et colent' ⁊ decoquant' in aqua eor̄ passe enucleate et colet' ⁊ ꝓiciātur desup penidij ⁊ dimittat' dōec ferueat: ⁊ aqua ferrea ⁊ aq̄ in q̄ extiguit' fer̄ est ꝯfortatiua.

¶ C.L.xxv. De multitudine desiderij.

Multitudo desiderij q̄do est cū fortitudine corpis et sanguinitate ⁊ sanitate cōplonis ⁊ adolescētia etatis et potētia lr̄ coituz absq; successione debilitatis nō est necessariū vt occupatō sit in regimine eius et fractione ipsius. ¶ Fractō nāq; eius atterit ꝯplonē et ꝺstruit virtutez pp vehemētiā sui nocumēti.

¶ Et scias ꝙ generatio spmatis ꝯfortat corpus ⁊ cō Et puitas generationis eius corrūpit colorez et debilitat memoriā ⁊ intellectū. ꝙ si aduenat ei raritas corpis et facilitas sudoris ⁊ vtant' exercitio ꝑpatōis ⁊ balneēt' si eis pole est cū aq̄ fr̄a cōfert eis ⁊ nō oz vt frāgatur de desiderio aliq̄d nisi de illo qui est pp supfluitatē replonis ex caliditate aut humiditate: tēpat' enim cum euone. In illa aūt c' causa est: aut acuitas spmatis: aut eius multitudo cū debilitate corpis ꝓpt' fortitudinē vasor̄ spmatis ⁊ quia attrahunt māz spmatis ad se q̄uis sit in corpe indigētia virtutis sicut acidit vt creēt' q̄dā mēbra fortiora alijs succedit ei inꝺ leuitas: aut ꝓpt' pruritū ei' ⁊ bothor in vasis spmatis. Et sicut accidit mulierib' pruritus in ore matricis: q̄r nō quiescit i eis desideriū coitus et pp fortitudinē inflāmatōnis. ⁊ ꝓpter hoc q̄nq; accidit ex rugitu q̄ nō facit dolorem coarctatio vehemēs et fit fortis erectio habētiū melancholiaz.

¶ Et virorū quidē desideriū forte fit in regionib' ⁊ aerib' ⁊ tēporib' fr̄is ppea ꝙ aggrāgat' illud ex virtutib' eor̄. et dispositio mulier̄ ē ecōtrario ppea ꝙ aspgit illud de virtutib' ear̄ ꝯgelatis et de illis earū sunt q̄ sūt fr̄e valde ⁊ dormire sup dorsū est de faciētib' erectiōz.

¶ C.L.xxvi. De signis.

Signū sanitatis corpis ⁊ signū replonis ñ sunt tibi occulta ⁊ signū acuitatis spmatis est ꝙ egredit' velociter cū acuitate ⁊ adustione ⁊ facit accidere i vrina adustionez ⁊ sequitur ipz debilitas. Et signum multitudinis spmatis solius est ut nō sit in corpe de dispositionib' virtutis ⁊ multitudis san. aliq̄d de quo sit curādū ⁊ fortasse est cū ea debilitas. Verūtñ spma multiplicat' ⁊ pollutō fit frequēs ⁊ qꝺ egredit' est p'lm ⁊ debilitat corpus. Signuz prurit' est vt coit' addat in desiderio. et q̄nq; est desideriū p'lm ⁊ sequit' coituz dolor et signuz inflationis est vehemētia erectōnis ⁊ ātecessio accessionis inflatiuor̄ et ꝯplo melancholica.

¶ C.L.xxvij. de curis.

Illius que est a ꝯplone cal'a curatō ē phlebotomia ⁊ alleuiatō cibi ⁊ assūptio infrigidātiū, ⁊ illi' q̄ est a replone humida curatō est qꝺ repellit eā ex cal'is exiccātib' spma cū medicinis ad coituz vt ꝑueniant medicine ad vasa. ⁊ illius que ē ex acuitate spmatis curatō ē eq̄tō hūorū ⁊ ipsorū infr̄atō p acceptionē eor̄ q̄ sunt sicut lactuca ⁊ portulaca ⁊ sem̄ ear̄ ⁊ endiuia et cucurbita ⁊ cucumeres ⁊ fructus et coriādrū humidū et emplatō cū eis q̄ sunt sicut nenufar ⁊ muschū ⁊ cerata facta ex oleis fr̄is: ⁊ cū succo cāne humide et cāfora bibita ⁊ linita ⁊ administatō lamie plumbi sup dorsuz et pot' aq̄ fr̄e et dormire sr̄ stratū lineū ⁊ que similātur ei ⁊ cibi de lentibus ⁊ portulaca. Et illi' q̄ ē ex m'titudine generationis spermatis. curatō etiam est in fr̄atō vasor̄ spmatis cū infrigidatiuis que diximus. ⁊ illius que est ex fotitudine pruritus ⁊ bothor curatō est phlebotomia et eductio ma'tiei calide solone uentris ⁊ eq̄tō ꝯplonis. ¶ Et epithimata ifrigidātia ꝑdicta et fortasse indiget narcoticis. Et ephitimata cū eis q̄ sr̄ sicut hyusquiamū al'. et folia hyusq̄ami ni. et infusio in aqua fr̄a ualde. ¶ Et illius que est ex inflatiuis curatō sunt infr̄antia qū est caliditas vehemens donec extinguat' caliditas inflatiua et exiccatiua cū fortitudine et resolutiua vētositatū si ē cū frigiditate vehemēti et euō cholerꝫ nigre eor̄ si sunt melancholici.

¶ C.L.xxviij. De exiccatiuis fr̄is spmatis.

Lentes et aqua ear̄ ⁊ ꝓpe decoctar̄ cuz semine canabis licet sem̄ canabis sit calidū ⁊ nenufar et coriādrū ⁊ sem̄ protulace ⁊ succus cāne humide ⁊ aqua lactis de quo extractū est butyrū vehemētis acetositatis: ⁊ farina glādiū ⁊ acetū ⁊ se. canabis ⁊ se. lactuce. ⁊ fortasse abscindit spma q̄ñ multū utit' aliq̄s eo

⁊ ex oleis oleū ei minorat ſpma ⁊ emplatio cū ſubtilia tiuis ⁊ herba hyuſq̄ami nigri ⁊ hyuſq̄ami albi ⁊ reliq̄ q̄ ponunt ſup teſticulos ⁊ anū ⁊ ſilr melones cū cerusa abluta ⁊ plūbo aduſto ⁊ chimolea ⁊ aceto. ¶ Et iterū ꝯpoſitū infrīatiuū ſem̄ lactuce ⁊ ſe. hyuſq̄ami albi ⁊ ſe. citroli ⁊ ſe. endiuie ⁊ pſiliū nō tritū ⁊ coriādrū ſiccū ⁊ nenufar exiccatū terātur oīa niſi pſiliū ⁊ fiat ex eis ſuf ſuf ⁊ de eis que experti ſt̄ experim̄tatores eſt ꝙ inceſſus nudis pedibus deijcit deſiderium coitus.

¶ C.xxix. De exiccatiuis ſpermatis calidis.

Aleū torrefcm̄ ⁊ nō torrefactū ⁊ ſe. rute ⁊ ſem̄ agnicaſti ⁊ calam̄tū ⁊ euforbiū ⁊ andacocha ⁊ myrrha al. ⁊ cyminū. ¶ Et de ꝯpoſitis diacyminum exiccatiuū ſpmatis ualde. ⁊ ſi ille q̄ eſt calefact⁹ ſumat ipm in potu cū aceto. ¶ Cōpoſitū aliud pineaꝝ excorticataꝝ frixaꝝ ⁊ bdelliȷ̄ āboꝝ an̄. ʒ. x. balauſtiaꝝ ⁊ roſ. āboꝝ an̄. ʒ. v. ſe. rute. ʒ. vij. ſe. agnicaſti. ʒ. v. terātur ⁊ cribellent ⁊ intentio in pineis ēt eſt reliq̄ me ⁊ frigunt ut frangat de fortitudine eaꝝ quā hn̄t ſi coitū: ⁊ iteꝝ aneti pōdus. ʒ. iij. ſe. lactuce ⁊ ſe. portulace āboꝝ an̄. ʒ. iiij. bibat cū aq̄ lentiū. ⁊ iteꝝ ſe. rute ⁊ caſtorei ⁊ ſe. hyuſq̄ami al. oīum ptes equales: c⁹ doſ ſit. ʒ. i. cū uino cōmiſto. Et iteꝝ ſe. rute aniſi āboꝝ an̄. ʒ. i. caſtorei hyuſquiami al. āboꝝ an̄. ʒ. ij. roſ. ru. ⁊ balauſtiaꝝ āboꝝ an̄. ʒ. iij. terant ⁊ cribellent ⁊ ſit doſ. ʒ. ij. cū aq̄ fria: aut uino ꝑmiſto. ⁊ iteꝝ radicis liliȷ̄ pōdus. ʒ. ij. ſe. rute. ʒ. iij. balauſtiaꝝ. ʒ. v. ſumat de eo pōdus. ʒ. ij. cū oxymelle. ¶ Et iteꝝ ſe. lactuce. ʒ. iij. ß. ſe. rute. ʒ. i. balauſtiaꝝ pōdus. ʒ. ij. ſe. agnicaſti. ʒ. i. ⁊ eſt una. Et iteꝝ ꝯpoſitū calm radicis cāne ſicce ⁊ ozimi mōtani ⁊ myrrhe oīum an̄. ʒ. ij. euforbȷ̄. ʒ. ß. ſe. rute ⁊ balauſtie ⁊ agnicaſti ⁊ ſanſuci ⁊ aggregent oīa: ⁊ ſit doſis e⁹ pōdus. ʒ. i. ⁊ iteꝝ radicis plāte noīate teſticulus canis ⁊ ſe. canabis cāpeſtris āboꝝ an̄. aur. viij. ſe. agnicaſti torrefacti aur. ij. ſeis caul aque aur. i. ⁊ ſit doſis quod bibitur de toto aur. i. cum uino nigro ſliptico quod iā permiſcuit aqua.

¶ C.xxx. de multitudine exuberatiōis ſpmatis ⁊ humoris qui eſt an̄ urinā ⁊ qui egreditur poſt.

Cauſa in hoc: aut eſt in ſpmate: aut in uaſis ſpermatis: aut in renibus: aut in lacertis ꝯſeruātibus ipm: aut in ꝑncipijs ⁊ cā que eſt in ſpmate: aut eſt multitudo e⁹ ꝑꝑ paucitatē coitus ⁊ multitudinē acceptiōis gn̄antiū ſpma qm̄ multiplicat et grauant eo uaſa ſpmatis indigent motu expellente ipm ex uaſis cū applicatiōe ſua ſup ipm ⁊ ꝑducit illud ad aptiōꝝ meatus q̄ ē expellēs ſuperfluitatē: aut ꝑꝑ ſuā tenuitatē: qꝛ reſudat ſic̄ ꝛſudat oē tēue aut ꝑꝑ ſuā acuitatē ⁊ mōdicatōꝝ qꝛ mordicat ⁊ ē neceſſariū nature expellere ipꝫ. Et cā q̄ eſt in uaſis ſpmatis: aut eſt debilitas retentiue ꝑpter malitiā ꝯplonis: aut ꝑꝑ uehemētiā uirtutis expulſiue: aut ꝑꝑ egritudinē officialē ex ſpaſmo: aut tetano q̄ neceſſario facit motus extraneos qꝛ mouet expulſiua ꝑter illō ⁊ expellit ſpma ſicut ipſa expellit nociuū aliq̄d quēadmodū accit uomitus qū aliq̄d nocet ſtō ⁊ apud altatiōꝝ cibi. ¶ Et ad ultimū ſpaſm⁹ ipſe ē ꝑſſor ⁊ expſſor ⁊ eijciens. ¶ Et ſcias ꝙ ſpaſm⁹ m̄broꝝ ſpmatis eſt ſolutiuus. Et ſpaſmus lacerti ani ē retentiuus qm̄ lacertus ani eſt creatus ad retinendū ⁊ ille ad exprim̄dū: aut eſt mollificatio in eis qꝛ nō retinet ꝑꝑ dilatatōnē accidentē in meatibus. ¶ Cā vo in lacerto ꝯfortatiuo eſt ſpaſmus iteꝝ ⁊ mollificatio. Sed cā in renib⁹ ē qm̄ qn̄ꝫ accidit adipi eoꝝ liquefactio ex vehem̄tia deſiderij coitus aut multitudine coitus qꝛ egredit ex coeūtibus p⁹ urinā ēt ex eā res pſīma pendens in pāno ⁊ ē mala ōſtruens uirtutē ⁊ corpus. ¶ Cā āt in ꝑncipijs eſt ſicut ſi multiplicet cogitatio in coitu ⁊ audit⁹ ſuorū uerboꝝ: aut accidat ei q̄ deſiderat in nā coitū ſil'em illi qꝛ mouent ad opōnē ſuā aliquo mō motu ōbili ⁊ emittit humorē an̄ urinā: aut forti ⁊ deſcendit ſpma. Et accidit qn̄ꝫ m'ribus emiſſio humoris pſīmi an̄ urinā ꝑꝑ mollificatiōm oris matricis ⁊ debilitatē uaſoꝝ ſpmatis eaꝝ ēt ꝑꝑ has cās ꝑdictas.

¶ C.xxxi. de ſignis.

Illā in qua eſt cā ſpmatis multitudo nō ſequntur debilitas ⁊ diminutio cū multitudine coit⁹ niſi ſit corpus debile ⁊ uaſa ſpmatis fortia: tunc eni ſignificat illud multitudo e⁹ q̄d egredi ⁊ e⁹ eq̄litas cū debilitate adueniēte corpori ex eo ⁊ illā que eſt ꝑꝑ tenuitatē e⁹ ſignificat tenuitas ſpmatis cū ꝑn̄tia. Et illa q̄ eſt ꝑꝑ acuitatē ⁊ mordicatiōm e⁹ ſentit ipſa ingreſſiōe ⁊ qn̄ꝫ eſt cū ea ardor urine ⁊ eſt color ei⁹ ad citrinitatē decliuis ⁊ ſignificāt ipſā cauſe ꝑterite ex cibis ⁊ motibus. ⁊ illius que eſt cā debilitatis in inſtꝛis ⁊ in uirtute ſua retentiua ſignū eſt ꝙ deſcendit ſine erectione.

¶ Et ſimil'r ſi eſt illic mollificatio ⁊ cū illa que eſt ex ſpaſmo eſt erectio. ⁊ ſil'r eſt illa que eſt ex vehementia uirtutis expulſiue. amplius mollificationi ⁊ ſpaſmo adſunt ſigna.

¶ C.xxxij. de cura.

Minoret cibus ⁊ fiat eūo ⁊ admiſtrent ea que diximus de illis que exiccāt ſpma ⁊ minorant ipm ⁊ que diximus de illis que tēperant aduſtiōem ⁊ iā dixim⁹ curā ſpaſmi ⁊ mollificationis ⁊ tu ſciuiſti eā ¶ Equatio āt tenuitatis e⁹ eſt cū eis in quibus eſt ſtipticitas ⁊ calefactio permiſtis cū exiccatiuis ⁊ iā ſciuiſti ea. Et ex cibis ingroſſatiuis ſicut ſt̄ pultes ⁊ triticū decoctū ⁊ puls. ¶ Confortatio āt retentiue fit cū facientibus ſtipticitatē que tu iā ſciuiſti potādo ⁊ liniendo Uirtutis uero expulſiue ſedatio fit cū infrīantibus ⁊ ſtupefacientibus paꝑper. et menta quiđ eſt pharmacū nobile in ingroſſando ſperma ⁊ confortādo uaſa e⁹ ad retinendū ipm. ⁊ in libris quorūdā ſt̄ ꝯpoſita retinentia exuberatiōꝫ: ſed timeo ex pſīmis eoꝝ ꝙ addant in ſpermate.

¶ C.xxxiij. de multitudine pollutionis.

Cauſe e⁹ ſt̄ cauſe exuberationis ⁊ motus ſpmatis ⁊ qn̄ꝫ nō mouet niſi apud ſōnū ⁊ ꝑꝑe qum dormit aliquis ſupra ceruicē ⁊ ſm̄ modū quē iā ꝑegimus de cā e⁹. Et e⁹ cura eſt illa cura ⁊ ſtricture lamie plūbi ſup dorſum eſt ipreſſio magna: ueꝝ qn̄ꝫ nocet renibus qꝛ oꝫ ut attendat hoc in eo iteꝝ. ⁊ ſimiliter in lecto infrīantia ⁊ dormire ſup folia ſalicis ⁊ ſimilia.

¶ C.xxxiiij. de paucitate ſpmatis ⁊ exitu e⁹ filoſo.

Fit ꝑꝑ cauſas que ꝯrie ſt̄ cauſis exuberatiōis ⁊ multiplicat in laborātibus ⁊ exercitātibus. Et curatio eius eſt curatio paucitatis coitus. ⁊ cura exit⁹ filoſi eſt illud quod humectat.

¶ C.xxxv. de regimine eius quem ledit coitus.

Oportet ut huiuſmodi hō ꝑueniat ad cōfortandū ſtōm ſuū. ⁊ ad hoc ut e⁹ digō bona fiat cum eis que bibunt. Et epithimatibus ⁊ emplris ꝑdictis in c⁹ ſtōi ut ꝯtingat per id ſuccurſus debilitatis accidētis per id q̄d euenit ex coitu ꝑꝑ neceſſitatē ⁊ cū medicinis que ſt̄ ad cor utiles. Et admiſtrent ſup mēbra coitus e⁹ uiri medicine infrīantes minorātes ſpma ⁊ de illis q̄s dicemus. ¶ Et bibāt infrīantia ꝯtria ſpermati ⁊ adminiſtrent in ſtratibus ⁊ in unctionib⁹ ea que faciunt habētibus priapiſmū ⁊ dimittāt oīa que generāt ſpma ⁊ aſſiduent exercitiū ſuperioꝝ partiū corpoꝝ ſuoꝝ ſicut ē

percussio altatab ⁊ sauliguet ⁊ eleuatio lapidis ⁊ oꝫ ut
gradati perueniāt in minoratiōe coitus. ⁊ qñ coeunt i
principio noctis dimittāt ipm uno die aut duobus die
bꝰ usqꝫ ad horā somni noctis añ ipm aut pꝰ ipm ⁊ recti
ficent cibū in eo qđ est inter illud ⁊ dormiāt pꝰ coitū de
īde gradati perueniāt ad dimittendū numeꝝ dieꝝ quo
rū plimū sit per occupatiōꝫ in ludicris. ⁊ de cibis coꝝ
qui succurrunt ipsorum debilitatibus est panis bonus
mundus infusus in uino bono.

C. xxxvi. de regimine eiꝰ qui plimo utit̄ coitu ⁊ no
cet eo ⁊ debilitat ipꝫ: aut ledit̄ uisus ⁊ sensus eius ⁊ ca
put: aut neruus ⁊ accidit ei tremor.

Oportet ut admistrent̄ calefactio ⁊ humectatō
cū cibis bōis quoꝝ paucū nutrit plm ⁊ cū bal
neatiōibus ⁊ aromaticis ⁊ regimie ⁊ facere ut ipsi dor
miāt ⁊ quiescāt ⁊ letari in ludis qui letificāt. Et lac
quiđ ouiū ⁊ uaccinū est uehemētis iuuamti ad ꝯfortan
dū ⁊ uiuificādū qū sumit̄ de eo in ieiunio ⁊ cū qītitate
qua digerat̄ ⁊ dormiat sr ipm ⁊ oꝫ ut admistret̄ exerci
tiū ꝑpationis ⁊ qñ admistrat̄ mithridatū ⁊ diamuschū
cū superfluitate i humectatiōe uiuificat. ꝙ si appareat
debilitas uisus tunc cā eꝰ est cerebꝝ. qr oꝫ ut assiduet i
unctiōm capitis sui cū eis que sr sicut oleū uiol. ⁊ fiat
caputpurgiū cū eo: aut distillet̄ in aurē ⁊ utat̄ introitu
aque dulcis ⁊ aperiat uisum suū in ea. Si āt accidat tr
mor ex ea tunc si mā fuerit plima humida soluat̄ cum
eis que sr sicut pulpa colloqntide: aut cucumere asinio
⁊ centaurea ⁊ pꝰ illud curet̄ uirga cū unguentis fortibꝰ
in quibus sint muschū ⁊ ābra ⁊ ben cū oleo de costo: ⁊
nardino ⁊ de lilio ⁊ oleo de cipis ⁊ almahaleb ⁊ oleo
de sauina ⁊ oi oleo calido in quo est stipticitas. Et si ñ
fuerit mā curet̄ cū unguentis tremoris. Et qñ accidit
ei pꝰ ipm tremor sumat in potu oppoponacuꝫ in aqua
sansuci ⁊ casiefistule secundum qītitatem quā tolerat:
⁊ aque sansuci sit quātitas. ℥. i.

C Capitulum. xxxvii. de multitudine erectionis absꝫ
desiderio ⁊ de priapismo.

Causa ꝓpinqua multitudinis tensionis uirge ut
corda est multitudo uētositatis grosse in ꝑtibꝰ
mēbroꝝ coitus. Aut ei est multitudo hꝰ cause uentose i
ipso neruo cōcauo. Aut est supueniens eis ex arterijs
aut uasis spmatis: aut sr due res sir. Et mā quiđ hꝰ uē
tositatis est humiditas plima ⁊ efficiens ipsam est cali
tas pauca: ⁊ hec mā: aut est resudās fixa in uasis sper
matis ⁊ in eo ubi gñatur: aut nō resudans: qualrcūqꝫ i
git̄ sit si protendit̄ hec uentositas ⁊ uirtus eꝰ: tunc aut
est ꝑꝑ frigus eꝰ: aut ꝑꝑ ipsius grossitudinē: ⁊ qñꝫ adiu
uat mālē cām ⁊ efficientē ⁊ causas instiales uerbigrati
a ut sit in cute uirge ⁊ que secunt̄ ipsam spissitudo pro
hibens resolutiōm: aut dilatatio orificioꝝ uenaꝝ uenīe
tiū ad eā sicut accit ei cꝰ coitus plimus fit uehemēs ⁊ ei
qui dimittit coitū ad tps qr mouet̄ in ea spma ⁊ uēto
sitas cū fortitudine: ⁊ qñꝫ peruenit ad priapismū. C
Et qñꝫ adiuuant oia illa cause ꝑcedentes: aut ex cibis
calis acutis: aut inflatiuis: sicut sr cicer ⁊ uua ⁊ uitellꝰ
oui ⁊ illa que aggregāt utranqꝫ rē sicut eruca ⁊ illđ cui
inest ꝓꝑetas generandi sperma sicut uinū nouuꝫ. Aut
ex dispositionibus ⁊ figuris sicut est multitudo dormi
tionis super collū: qr liquefiendo cōuertit̄ sperma i uē
tositatē: aut strictura anchaꝝ cū cingulis de corigijs a
ut institis: qr dilatant̄ orificia uenaꝝ. C Priapismus
uero est si cōfortet̄ aliqua haꝝ cāꝝ ⁊ fortis fiat erectio
⁊ remaneat ⁊ tendat̄ uirga ut corda q̄uis nō sit desiđ

riū ⁊ necessitas ⁊ pꝰ perfectiōꝫ necessitatis: ⁊ qñꝫ incip
magnificari ⁊ augmētari: aut ꝓlōgari ꝑꝑ illđ qđ effūdit̄
ad ipsam de materijs plibus. C Et plimū cāꝝ eiꝰ est a
mor ⁊ hoc nomē permutat̄ ad hanc egritudinem ex for
ma formationis erecte uirge qua ludunt quidā. Et hꝰ
accidens qū nō curat̄ fortasse peruenit ad tetanū uaso
rū spmatis ⁊ accit apa calidum cū eo ⁊ interficit.

C Capitulum. xxxviii. de signis.

Tu sta super plima signa que numerauimus cū
tua reuersione ad illud qđ accepisti usꝫ ad hūc
finē ex principijs. C Et scias ꝙ si fuerit uentositas ge
nerata in istis in ipsa uirga erit illic tremor uirge añce
dens plimū: ⁊ si nō fuerit ita tunc cā in ipso est ꝑꝑ uir
gā ad quā iā peruenit ex arterijs san. uasoꝝ spmatis.

C. xxxix. de cura.

Curatio tensionis ut corde assidua est admistra
tio eoꝝ que dicemus de ꝓhibentibus inflatiōꝫ
ex ebibitis ⁊ epithimatibus. C Canon uero curatiōis
ꝓapismi est euō cū uomitu ⁊ phlomia absꝫ uentris solo
ne oio ꝑꝑea ꝙ timet̄ ꝙ uentris solo descendere faciat
mās desuper ⁊ ꝑꝑ illud qđ oꝫ ut sit exercitiū mēbrorū
superioꝝ ludendo cū talub ⁊ silibus ⁊ dimittat̄ coitus
nisi ꝑꝑ necessitatē eꝰ ne eueniat nocumētū aliqđ ex nocu
mentis dimissionis ipsius: deinde infratio in aqua ⁊ in
stratibus rosaceis ⁊ de salicibus ⁊ cū epithimatibus ⁊
cerataris fortis infrationis ꝑdictis ⁊ admistrent̄ lami
na plūbi sup pectinē ⁊ ebibita infrantia ⁊ nenufar ⁊ cā
forā ⁊ lactuca ⁊ excusatio plima est: ⁊ in eo qđ est iter
illa ⁊ post minoratiōm materiei uentositatis opꝫ ut ad
mistret̄ qđ subtiliet sine calefactione uehemēti sicut sūt
ēbroce camemilline ⁊ de agnocasto. C Et admistren
tur tunc ea que sr sicut uinū ⁊ se. agnicasti ⁊ silia postꝙ
diuidit̄ mā ⁊ bibat tunc uinū albū tenue: ⁊ oꝫ ut dittat
coitū oio ⁊ cogitatiōm in eo ⁊ ꝯsideratiōm ad illud qđ
mouet desideriū nisi ille cui accit ꝓapismus ꝑꝑ emissio
nē coitus oio ꝼm ꝙ diximus: tunc ei cura eiꝰ est coitus
⁊ nutriat̄ cū eis que sunt sicut lentes ⁊ que currūt cur
su eaꝝ ⁊ nō multū utat̄ acetosis: ipsa eīm qñꝫ inflāt.

C. xl. de alacuoth.

Alacuoth est ille qui qū coit eijcit stercus suuꝫ
qū spermatis fit descensio ⁊ nō regit anū suum
⁊ sup plures eoꝝ dñat̄ desideriū ualde ⁊ multiplicat̄ i
eis delectatio ⁊ mollificant̄ ualde ꝑꝑ resolonē spiritu
um eorum ⁊ plurimi ipsorum sunt mollium corporuꝫ.

C. xli. de regimine eius.

Oportet ut admistrent̄ unguenta ⁊ empla stipti
ca ꝯfortantia lacertos ut se. agnicasti ⁊ silia ⁊ fi
at inunctio cū eis que sr sicut oleū nardinū proprie ⁊
oleū de cupresso ⁊ oleū de sauina. Unguentū bonum.
Sumant̄ oleū de cydonijs ⁊ oleū de alcāna ⁊ terātur
karabe ⁊ acatia ⁊ liliū siccū ⁊ fiat ex eis ⁊ oleo de cy
donijs ⁊ alcāna unguentū ⁊ admistret̄ assidue sup la
certū ani ⁊ fiant ex eis suppositoria retentiua ⁊ ꝓꝑe in
tꝑe coitus sicut si supponat̄ collyriū ex remisch ⁊ gall
⁊ balaustijs ⁊ ture. C Et iteꝝ supponat̄ collyriū ex o
leis stipticis. C At uero qđ dr de bonitate ciboꝝ eorū
⁊ regimine ciboꝝ ipsoꝝ ⁊ subtiliatione eoꝝ est res que
nō hꝫ in hac intentione nisi intelligat̄ de cibis stipticis
quibus cibant̄. Et silr in clisteribus pinguibus infran
tibus que dicūt nō est utilitas apud me: imo oꝫ ut intē
dat̄ in eis que diximus ⁊ ut intendat̄ ad frangendum
acuitatē stōꝝ eoꝝ ⁊ confortandū corda ⁊ cerebra ipso
rum.

C. xlii. de aluminati.

Aluminati ƀm ueritatē est egritudo accidēs ei qui cōsuescit ut sup eū iaceāt hoies ⁊ hȝ deside riū pℓȝ. Et est in ipso spma pℓm nō motū ⁊ cor eᵒ est ᵭ bile ⁊ eᵒ erectio debilis in radice. aut debilitat̃ nunc ⁊ fuit iā assuetus coitu qꝛ affectat ipm ⁊ nō pōt sup ipȝ aut pōt super ipm potentia meditatiua: qꝛ ᵭsiderat ut uideat coitū currentē inter duos ⁊ ꝓpinquior est ille q̇ est cū eo: tunc ei mouet̃ desideriū eᵒ: ꝙ si emittat spma qñ cū eo aliquis coit: aut erigit̃ cū eo mēbꝝ suū tūc oȝ perficere desideriū suū. est ei quedā secta eoꝝ quoꝝ de siderium nō erigit̃ ⁊ mouet̃ ubi qñ cū eis coit̃: ⁊ tunc ad uenit eis delectatio emissionis spmatis siue cū opōne illius siue absq; effectu. ¶ Et secta eoꝝ est ꝙ qñ cum eis coit̃ nō emittunt spma tunc īmo declināt ad hoc ut coeant cū aliȷ̄s ⁊ sᷣt in ueritate ꝓstrate aie ⁊ maligne na ture ⁊ male cōsuetudinis ⁊ cōplōnis muliebris.

¶ Et qñȝ sᷣt mbra eoꝝ magis sustinētia q̄ mbra uiro rū. ⁊ scias ꝙ oīa que dicunt̃ ꝑter ista uana sᷣt. Et stulti hoies sᷣt qui uolunt eos curare. Nā initiū egritudinis eoꝝ medicatm̄ est nō nāle. Si uero cōfert cura eᵒ tunc est illud qᵭ frangit desideriū eoꝝ ex tristitia ⁊ fame ⁊ vi giliȷ̄s ⁊ carcere ⁊ percussiōe. ¶ Et dixerūt quidā ꝙ cā aluminati est ꝙ neruus sensibilitatis q̇ uenit ad uirgā ramificat̃ in illis in duos ramos quoꝝ subtilis radici uirge cōtinuat̃ ⁊ grossus declinat ad caput uirge qꝛ in diget ille qui tenuis est fricatione uehemēti donec senti at qꝛ spargiᷣ super ipm hominē. ⁊ tunc aduenit ei exple mētū libidinis: ⁊ hec res est sicut illud qᵭ remotum ē. Et pria est super quā est īmittēdū ⁊ additū est ex qui busdā q̇bus est scientie ps ⁊ in arte maligna introitus ⁊ uerificata sᷣt uerba oium illoꝝ sᷣ illud qᵭ dixerunt.

¶ C. xliȷ̄. de hermaphrodito.

Illi q̇ est hermaphroditus nō est mbꝝ uiri nȝ m̄ bꝝ mulieris ⁊ de illis est qui hȝ utrunq;: sed unū eoꝝ est ocultius ⁊ debilius ⁊ aliud est eꝯrio ⁊ descēdit spma ex uno eoꝝ absq; alio. ⁊ de illis est in quo ābo sᷣt equalia ⁊ peruenit ad me ꝙ de illis est qui agit ⁊ pati tur. sed paꝝ uerificat̃ hoc. ⁊ multotiens curant̃ per in cisiōm mbri occultōris ⁊ regimē vulneris eius.

¶ C. xliiȷ̄. de excusatione medici in illis que docet ᵭ de ectatiōe ⁊ coāgustatiōe receptricis ⁊ calefactione eᵒ

Non est turpe medico qū loquit̃ de magnifica tione uirgē ⁊ coāgustatione receptricis ⁊ dele ctatione mulieris. Et illud iō: qm̄ sᷣt ex cauſ q̇bus per uenit̃ ad generatiōm. ¶ Multotiens eni est puitas uirge cā ut ñ delectet̃ ea mℓr qm̄ diuersa ē ab ea q̄ assu eta est qꝛ nō emittit spma. ⁊ qñ nō emittit spma nō fit filius. ⁊ qñȝ est illud cā ut fugiat a suo pari ⁊ querat a liū. Et siℓr qñ ipsa nō est angusta nō ꝯuenit ei suus par ⁊ ipsa iteꝝ nō ꝯuenit pari ⁊ indiget unusquisq; eorū ꝑ mutatione. ⁊ siℓr delectatio uocat ad emissiōȝ spmatis festinā. ¶ Mulieres ei ƀm pℓm tardant in emittendo sperma ⁊ remanent nō ꝯplentes desideriū suū qꝛ nō fit generatio. ⁊ iteꝝ ipse remanēt ƀm desideriū suū qꝛ ille que ex ipsis nō custodiunt̃ mittunt in illa dispōne sup se ipsas quē inueniūt ⁊ ꝑꝑ hāc cāȝ redeūt ad fricatiōȝ ut ꝑficiāt in eo qᵭ est inter eas cōplementū uoluptatis

¶ C. xlv. de delectando uiros ⁊ mulieres.

De illis que delectant eos utrosq; siℓ ē saliua eᵒ qui sumit in ore suo altit ⁊ saliua cubebe ⁊ mel ēblicoꝝ ⁊ mel cū quo cōficit̃ scamonea ⁊. ȝȝ. ⁊ pip cuȝ melle. Et si utat̃ linimēto ꝓpe sup medietatē postremā uirge non est magnum iuuamentum in usu illius. facit enim delectationem in capite uirge solum.

¶ C. xlvi. de magnificantibus uirgam.

Magnificat ipsam fricatio cū adipibus ⁊ oleis caℓis pᵒ pānū aspeꝝ ⁊ effusiōm gūmi lactis sup ipsā ⁊ ꝓpe lactis ouini: deinde adherentia picis sup ip sam ut attrahat san. ⁊ retineat uiscositate sua ⁊ coagulȝ sua pinguedine ⁊ fiat assiduatio in istis in duabᵒ extre mitatibus diei. ⁊ sciet̃ quiᵭ qualℓr fiat picis adherētia in ƀmone nr̄o qui est in fen in qua est decoratio qū scie tur ipinguatio mbroꝝ. ⁊ de illis que faciunt illud sunt sanguisuge qū exiccant̃ ⁊ linit̃ cū eis ⁊ lūbrici terrestꝛs ⁊ allebleb ⁊ est speties uolubilis q̇ hȝ lac: ⁊ aq̄ albeda rūgi: sumant̃ sanguisuge ⁊ ponant̃ in luto in quo ē aq̄ eaꝝ ⁊ dimittant̃ hebdomoda una ⁊ qᵭ est supra dōec exiccentur ⁊ deinde terant̃ ⁊ liniatur cum eis.

¶ C. xlviȷ̄. de constringentibus vuluam.

Sumant̃ xiloaloes ⁊ ciperi ⁊ enula ⁊ gariofili ⁊ ramich ⁊ paꝝ muschi ⁊ terātur oīa ⁊ inuoluāt̃ in lana infusa in mesus ⁊ supponātur. Et iteꝝ galle im mature superiora sq̇nanti cribellent̃ cribro subtili ⁊ supponātur cū pāno infuso in uino uice una pᵒ aliā. Fa cit eiȝ illud redire uirginitatē ꝯstringendo. Et iteꝝ cor tic. pini ꝯtritoꝝ ꝑtes. iiȷ̄. aluminis ꝑtes. ȷ̄. cipi ꝑs. i. ᵭ coq̄tur cū uino odorifero ⁊ madefiat in ipso pānus li ni ⁊ supponāt̃: ⁊ oȝ ut cōseruet̃ i uase obstruso capite ⁊ admistret̃ de eo una uice pᵒ aliā est eim bonū ualde.

¶ C. xlviiȷ̄. de calefacientibus receptricem.

Fereāt muschus ⁊ galia ⁊ crocus in uino odo rifero in quo infundat̃ pānus lini ⁊ imbibatur ⁊ administretur. est enim redolere faciens ⁊ cordum e ni est mirabilis ualde in hoc.

II

¶ Tractatus secundus de dispōnibus horum mem brorum. s. de illis que continuantur cum coitu.

¶ Capitulum primum de apostematibus testiculoruȝ calidis ⁊ que de eis approximantur ano.

Apostema qñȝ fit in ipso testiculo ⁊ qñȝ fit in oseo ⁊ illius qᵭ fit in oseo tactus poℓis est ⁊ cognoscit̃ dispō duritiei eᵒ ⁊ lenitatis eᵒ ⁊ co lor ipsius. ¶ Et in illo qᵭ fit in testiculo est illud diffi cile et sentit̃ illud ipso existente inter oseū. et qñȝ est cū eo fe. ¶ Est ei mēbꝝ nobile cōtinuatū cum corde. Et multotiens quiᵭ cadit oseū: deinde redit et remanent āmbo testiculi suspensi: deinde nascit̃ oseū et incarnat̃ et creat̃ ibi cistis dura nō sicut erat prius. ¶ Et multo tiens corodiᷣ testiculus qꝛ indiget ut castratio fiat neces sario ut nō ꝑabulet corrosio. ¶ Et multotiens delet̃ apa testiculi per tussim accidentē qꝛ ꝑmutat̃ mā ad ꝑ tem pectoris.

¶ C. ȷ̄. de cura.

Oportet ut fiat phℓomia et soluat̃ nā et ꝓpe cū eis que admistrant̃ desubtus. Nā qū admini strātur suppositoria ꝯfeꝛt magnifice et attrahit̃ mā ad anū. Et qñȝ necessariū est ut pᵒ phℓomiā uene manus ƀo fiat phℓomia de saphena. Et oȝ ut attendat̃ latᵒ do loris et fiat phℓomia ex latere eᵒ. Et si fuerit in utrisq; testiculis siℓ accipiat̃ qᵭ necesse est accipe de san. ex v trisq; manibus siℓ et oȝ ut alleuiet̃ cibus et dimittat cā nē et que sᷣt ei silia et regat̃ regimine subtili: et admistre tur in primis super mbꝝ pānus ibibitus in aceto et a qua rof. et mucilaginibus et succis fꝛis infꝛatis. et qū incipit augm̄tari admistrent̃ huiusmodi epithimata et emplꝛa. Sumant̃ aq̄ solatri et aq̄ cucurbite et aq̄ cāne humide ꝓpe et aq̄ endiuie et farina ordei et fabaꝝ et a liq̄tulū croci et olȝ rof. et iteꝝ folia alkekengi et faria

ordei et lentiũ. Et iteꝝ folia câne et farine fabaꝝ et o
leũ roſ. et de eis que nos experti ſumus iterũ eſt ut ſu
mãtur alkekengi ⁊ farina ordei ⁊ farina lentiũ ⁊ faria
fabaꝝ ⁊ uiolaꝝ tritaꝝ ptes equales igniãtur ⁊ ẽplenẽ
cũ eiſ. ¶ Et ſi uẽrit caliditas ⁊ dolor ſuperflui eſt neceſ
ſariũ ut miſceãtur cũ repcuſiuiſ ſicut ſũt folia hyuſqami
albi. ⁊ ſi fuerit in eo durities aliq̃ aut pertrãſierit termi
nũ pncipij mãifeſte tunc oportebit ut regaẽ cũ eis in q̃
bus eſt maturatio ⁊ ꝓpinquius maturãtium ex gradu
principij eſt farina fabaꝝ ⁊ camemilla ⁊ altea ⁊ muci
lago ſe. lini ⁊ rob ⁊ iteꝝ farina ordei cũ aqua ⁊ melle.
Et iteꝝ folia caulis cũ farina ordei ⁊ uitellẽ ouoꝝ ⁊ olo
roſ. ¶ Q̃ñ ãt indiget reſolutiõe ⁊ ſtat augmẽtũ de ex
pertis bonis ſũt paſſule enucleate ⁊ cyminũ que teraẽ
⁊ fiat ex eis ẽplm cũ uino aut folia caulis ⁊ fenugrecũ
decocta: aut farina fabaꝝ ⁊ paſſe pingues enucleate ⁊
cyminũ decoquaẽ totũ in uino ꝯmiſto ⁊ leniaẽ: aut fari
na ordei cũ ſtercore uaccino infuſa in aceto cũ modico
caſoꝝ ⁊ aliq̃tulo aq̃ ſolatri: aut cinis papyri ſilueſtriſ ⁊
altea equalr̃ cõficiãtur cũ aceto. Et cinis caulis cum
albumine oui aut uitello eꝰ: aut radix cucumeris agre
ſtis cũ uino mellis cũ farina radicis lilij trita ſicut un
guentũ aut paſſulaꝝ mũdataꝝ. v. granoꝝ viridiũ elixa
toꝝ. ꝫ. i. ſ. cymi. ꝫ. i. caulis. vij. glutinis pini. iij. ꝯficiãtur cũ
melle. ¶ Et iteꝝ ad apata cũ ulceribꝰ ſcoria argenti d̃
coquaẽ cũ oleo donec fiat ei ſpiſſitudo: deinde ponanẽ
ſup eã cera ⁊ gũma pini ⁊ reponaẽ. Et iteꝝ alkalibat
⁊ ãmoniacũ equalr̃ olei d̃ lilio butyri uaccini q̃tũ ſuffi
cit. ¶ Et iteꝝ radix lactuce cũ ſauic. Et iteꝝ fenugre
cũ ⁊ ſe. lini cũ aq̃ cepe. ¶ Et iteꝝ fex uini antiqui cuꝫ
ſauich. ¶ Et iteꝝ ea que diximꝰ in cꝰ ſioꝝ. ⁊ iteꝝ forte
apa qḋ indiget maturatiõe ⁊ ad fim ⁊ uentoſitatẽ in te
ſticulo. Sumaẽ ciceris nigri ⁊ ſtaphiſagrie ãborũ añ.
ꝫ. i. ſcorpionis adulti ꝫ. i. ẽpleẽ cũ eo ⁊ paꝝ infuſio
nis olei ſãbacini in uirga eſt iuuatiuũ ad illud ⁊ ad fim
ꝓprie ⁊ ſuſpenſio rubee tincture ſuper ipm. ¶ Et q̃ñ
apa eſt dubellati tunc de illo qḋ bonũ eſt: ẽ ut fiat aptõ
apud oſeũ ⁊ nõ cõcedĩ ut apperiaẽ illud qḋ ſequiẽ anũ
qr q̃ñ fit fiſtula mala: imo oꝫ ut aſſidueẽ poſitio farine
rizi confecte cũ aqua ſuper ipſum ut probibeat apertõ
nem eius ⁊ in fine eius initiatur in uirga muſcbus cuꝫ
oleo ſambacino ⁊ eſt ultimum: aut oleum ſambacinum
aliquotiens. eſt enim cura ſufficiens.

¶ C. iij. de cura apoſtematis frigidi in teſticulis.

M Ultotiens accidũt in eis iſta apata in diſpõne
cacexie ⁊ hydropiſis quoꝝ curationes ſũt matu
ratiua pdicta in apate caſo de quibus ſũt farina fabarũ
⁊ farina fenugreci cũ triplicato. ⁊ iteꝝ cauliuꝫ. M. i. fi
cus. v. numero decoq̃tur in aqua donec diſſoluanẽ ⁊
fiat cũ eis emplm. ⁊ fortius illo eſt ut ſumant farina ci
ceris ⁊ farina fabaꝝ ⁊ cyminũ ⁊ adeps ĩnũ ⁊ camemil
la ⁊ melilotũ ⁊ cera ⁊ fiat ex eis unguentũ ⁊ iteꝝ bdel
liũ diſſoluaẽ in rob ⁊ admiſtreẽ ⁊ diſtilleẽ ſãbacinuꝫ in
uirgã aliquotiens: q̃m eſt mirabilis: ⁊ iteꝝ ſumãtur ma
ſtix ⁊ anzarut ⁊ infundanẽ in uino ⁊ in oleo ſãbacino ⁊
linianẽ ſup ouũ. Et oleũ de kerua efficax eſt in apatibꝫ
teſticuloꝝ aut diſtilleẽ in uirgã muſcbus cum oleo ſam
bacino quoniam eſt ultimum.

¶ C. iiij. de cura apoſtematis duri in teſticulis.

S Umanẽ ficuũ ⁊ adipis anatis ãboꝝ añ. ꝫ. i. fo
lioꝝ oliue ⁊ folioꝝ cupſſi ⁊ ãmoniaci oium añ.
ꝫ. ſ. aggregenẽ cũ uino ⁊ butyro uaccino. ¶ Et iteꝝ
folia caulis cũ farina ordei ⁊ uitellis ouoꝝ ⁊ oleo. ⁊ ite
rũ colcotar ⁊ iſopi humide ⁊ cere ⁊ olei roſ. ⁊ medul
le cruris cerui ⁊ folioꝝ rubi oium partes eq̃les fiat ex
eis linimẽtũ. ⁊ iteꝝ ſumanẽ bdelliũ ⁊ ãmoniacũ ⁊ diſſol
uanẽ in triplicato ⁊ aggregenẽ cũ pauca farina fabaꝝ
⁊ oleo. ⁊ iteꝝ curatio bona expta ad illud ſumaẽ furfur
⁊ indeſinenteꝝ teraẽ ⁊ cribelleẽ in cribro tenui donec
cribellatũ ſit ⁊ reſoluaẽ ãmoniacũ cũ oxymelle ⁊ ꝯfici
aẽ cũ eo ⁊ iuiſceẽ loco dũ tẽpatũ tenet calorẽ ⁊ reiteꝝ
tur ſuper ipm aſſidue. eſt ei cõferens oi duritiei: ⁊ iteꝝ
aliud cõferens duritiei ſumãtur camemilla ⁊ fenugre
cũ ⁊ aſſa ⁊ fabe ⁊ butyꝝ ⁊ cõgelatũ uue ⁊ dactili diſco
cti ⁊ fiat cũ eis ẽplm. ⁊ iteꝝ cineris oſſium dactilorum
aduſtorum partes. ij. altee pars. i. terantur ⁊ permiſce
antur cum aceto ⁊ fiat cum eis emplm.

¶ C. v. de acrai ⁊ arſacon.

H Eec eſt egritudo fiã ⁊ eſt in mĩribus plus ⁊ eſt
titilatio uirge in uiris ⁊ in ore matricis mlĩꝝ ⁊
tenſio accidens in uaſis ſpermatis ⁊ mollificatio ⁊ te
tanus ⁊ ſpaſmꝰ ipſoꝝ ⁊ tunc inflaẽ uenter egri cũ ſudo
re frigido.

¶ C. vi. de cura.

Q Uãdo hec egritudo appeẽ oꝫ ut fiat phlomia
q uentoſatio ⁊ mittanẽ ſanguiſuge: deinde fiat
uentris ſolo nõ ſemel ſubito q̃ deſcẽdat aliq̃d ad mẽbra
infirma. Sed paulati cũ facilitate ⁊ illud fiat cũ eis q̃
ſũt ſicut aq̃ uolubilis cũ caſiafiſtula ⁊ aq̃ ſicle ⁊ aq̃ ſola
tri cũ caſiafi. ⁊ cũ iure limaciaꝝ ⁊ cũ iuribus oleꝝ ſioꝝ
lenientiũ nãꝫ ⁊ ſũt ſicut illud qḋ fit de ſpinachijs ⁊ de a
triplicibus ⁊ que ſũt illis ſilia: et fiat cliſterizatio ex ſeue
ſtẽ ⁊ prunis ⁊ altea ⁊ ſicla. ⁊ ſiracoſt ⁊ atriplicibus ⁊
que ſũt illis ſilia. ⁊ perueniaẽ ad ultimũ in epithimatibꝰ
ſẽis ualde infrãntibus ſi mẽbra coitus ⁊ ſup dorſum ſi
cut illud qḋ fit de hyuſqamo ni. ⁊ chimolea ⁊ oibus q̃
ſciuiſti in priapiſmo caſo in apatibus teſticuloꝝ caliſ.
¶ Et radix quiḋ nenufaris ⁊ radix lilij ſũt ꝯuenientes
ad hanc egritudinem.

¶ C. vij. de doloribus teſticulorum ⁊ uirge.

F It ex malitia ꝯplonis diuerſe ſie ⁊ caſe ⁊ ex uẽ
toſitate ⁊ ex apate ⁊ ex pcuſſione ⁊ ex caſu ſup
uentrem.

¶ C. viij. de ſignis.

Q Uum eſt ex malitia ꝯplonis nõ eſt illic tenſio ue
hẽmẽs ⁊ cognitio ꝯplonis eſt cũ ſenſu ⁊ ẽ calus
inflãmatus ⁊ ſẽus ſtupefactus ⁊ nõ eſt plimus. ¶ Et
cũ uentoſo eſt tenſio ⁊ pmutatio ſine grauedine ⁊ cũ il
lis zeliq̃ ſũt cauſe eoꝝ ⁊ ſigna ipſoꝝ. ¶ C. ix. de cura.

M Anifeſte ſũt ex eis que dcã ſũt in calefactiõe teſti
culoꝝ ⁊ infrãtione eoꝝ ⁊ curatione apatũ eoꝝ
⁊ reſolõne uentoſitatis ipſoꝝ. ⁊ q̃ñ frigꝰ eſt uehemẽs tũc
cura eꝰ eſt oleũ de kerua in quo diſſolutũ ſit euforbium
⁊ ſi uehemẽtior fit inflãmatio ⁊ aduſtio tunc cura eiꝰ eſt
cũ ſuccis infrãntibus in q̃bus poſitũ ſit aliq̃o turis ⁊ o
pij. ¶ In ſcõ ãt a pcuſſiõe aut caſu oꝫ ut fiat phlomia
⁊ aſſumaẽ mẽbꝝ cũ infrãntibuſ repcuſſiuis abſq; ſtiptici
tate uehemẽti q̃ dolorẽ faciãt: imo fit cũ eis uirtus leni
tiua ſicut ſũt uiole ⁊ nenufar ⁊ cucurbita ⁊ ſilia: deinde
pꝰ illud admiſtrenẽ mucilago altee ⁊ camemilla ⁊ ſilia
Et iteꝝ gũmi pini ⁊ myrrha cũ aq̃ fiã ⁊ ſe. lini ꝯfectuꝫ
cũ aq̃ fiã ⁊ butyꝝ ⁊ gluten alimbat equaliteꝝ.

¶ C. x. de magnitudine teſticulorum.

A Ccidit teſticulis ut magnificenẽ nõ ẽm ſemitaꝫ
apationis ſed ẽꝫ ſemitã ipinguatiõis ⁊ teneritu
dinis ſicut accidit mãmillis.

¶ C. xi. de cura.

C Uraẽ cũ medicinis infrãntibus q̃bus curãtur
mãmille uirginũ ſtãtes ut nõ cadãt ſic ẽ epithia

Acrai Arſacon

cū hyusq̄amo ni. ⁊ hyusq̄amo al. Et oē qđ debilitat v̉tutē nutritiuā ⁊ fricatura plūbi ꝯfricati ad inuicē cū aq̄ coriādri humidi ⁊ ꝯfricatio cotis ⁊ lapidis molēdini. ¶ Et de illis que ꝯfer̄t ad illud ⁊ tēꝑant ipsam est ut assiduet̄ iniectio sambacini in uirgam.

¶ C. xij. de eleuatione testiculi ex parte eius.

Quādoqꝫ accidit testiculo ut corruget̄ ⁊ minor̄tur ꝑꝑ dn̄iū ꝯplonis fr̄e ⁊ debilitatē. Et qn̄qꝫ occultat̄ ⁊ eleuat̄ ad mirach uentris ita ut difficultas fiat urine ⁊ dolor fiat qū ming̃ ⁊ accit distillatio eius

¶ C. xiij. de cura.

Curet̄ cū unctionibus ⁊ ēplr̄is calefacientibus ꝯfortātibus ⁊ attractiuis que diximus in c° erectionis. Et qn̄ occultat̄ ⁊ fugit: tunc cura est assiduatō balneationū ⁊ tinaꝝ ꝯtinuaꝝ. Et qn̄ꝫ est necessariū ſm ꝙ scripser̄t antiq̄ ut intromittāt opiū in uirgā ⁊ suflet̄ donec corpus eius subtilietur ⁊ descendat testiculus.

¶ C. xiiij. de uaricibus osei ⁊ duritiei eius.

Quādoqꝫ appꝫent super oseū ⁊ q̄ secunt̄ ipm uarices inuolute plr̄ime in q̄bus qn̄ꝫ coarctat̄ ventositas ⁊ frequēs fit titillatio suꝑ eas ⁊ multotiēs gn̄atur suꝑ eas apa duꝝ qđ est de gn̄e apatū fcoꝝ. Et plr̄m q̄dē accit in latere sinistro ꝑꝑ debilitatē ipsi⁹: ⁊ qm̄ hꝫ uenam additam ad quā effunduntur materie.

¶ Capitulum. xv. de cura.

Cura eius est cura apatum durorum.

¶ C. xvi. de mollificatione osei.

Quādoqꝫ ꝓlōgat̄ oseū ⁊ mollificat̄ ꝓlōgādo ⁊ fit in eo res feda. C. xvij. de cura.

Oportet ut e⁹ ēbrocatio assiduet̄ cū infrantibus stipticitatē faciētibus ⁊ ēplet̄ cū eis ⁊ minoret̄ coitus. ¶ Et de medicis sr̄ quidā qui incidūt ꝑtē osei ⁊ superfluitatē ipsius ⁊ sumūt residuū ut equet̄ ei⁹ q̄ntitas. Sed melius est ⁊ magis ꝯseruatur ut suat̄ in p̄mis deīde abscidat̄ sifluū. ¶ C. xviij. đ ramice ⁊ ruptura.

Ego postposui ramici ⁊ rupture capm̄ in quo inuenient̄ in fine tractatuū q̄ sr̄ huius libri tertij.

¶ C. xix. de corrugatione testiculorum.

Sit illud cā frigoris uehementis: aut casus v̉tutis accidentis in signis malis hn̄tibus egritudines acutas ⁊ ego dicam ea illic.

¶ C. xx. de vlceribus testiculoꝝ ⁊ virge in locis ani.

Quum ulcera accidūt in istis locis sr̄ mala ābulatiua: qm̄ mēbra ista sr̄ ſm formā ad quoꝝ ꝑtes festinat putrefactio qm̄ sr̄ ꝓtecta ab aere ⁊ decliuia ad calr̄itatē ⁊ humiditatē ⁊ approximāt meatibus suꝑflui tatū ⁊ assimilāt̄ quodāmō ulceribus uisceꝝ ⁊ oris ⁊ eoꝝ deteriora sr̄ illa que fiunt in lacerto q̄ est in radice uirge ⁊ in ano. Et illud iō qm̄ indigent exiccatiōe forti ⁊ sensus eoꝝ cū hoc est uehem̄s. Et fortasse necessarium est abscindere uirgā ipsā qū suꝑ ipsā putrefiūt ulcera ⁊ ꝑābulant. ¶ C. xxi. de cura.

Ulcera que sr̄ suꝑ caꝑ uirge indigent eis q̄ sunt vehem̄tioris exiccationis q̄̄ sint ea q̄bus indigent facta super ꝑputiū ⁊ cutē ēt qm̄ caput uirge ē uehem̄tioris siccitatis in ꝯplone sua. Et ista ulcera aut sr̄ recentia: aut sr̄ antiqua. Et de eis sr̄ que sr̄ maligna. et recentibus quidē nō est res melior q̄̄ aloes ⁊ assumāt̄ aloes plūbū ustū ⁊ climia abluta cū uino ⁊ tutia. Et approximāt illi margarite: ⁊ uene aduste sr̄ mirabiles in h°. Et cinis ouoꝝ ⁊ tutia puluerizati ⁊ epithimati cum aq̄ fr̄a. Si āt sr̄ humidiora illis ⁊ iā faciūt pus indigent eis que sr̄ fortiora sicut es ustū ⁊ cortices arboris pini hn̄tis grana ꝑua adusti. Et si indigent generatiuis carnis misceat̄ cū eis tus. ¶ Medicam̄ exꝑtū ad ea que indigent exiccatione uehem̄ti cū incarnatōe. ℞. tutie ⁊ aloes ⁊ sarcocolle ⁊ituris ⁊ sedenigi ⁊ corticis mediani algarab adusti ⁊ aluminis iameni ⁊ atrim̄ti adusti ⁊ gallaꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ acatie oīum an̄. ꝑtes eq̄les ⁊ floris eris ꝑtē. i. ⁊. s. ⁊ capitū granatoꝝ ēt acetosoꝝ ꝑtē. i. fiat ex eis vnguētū cū oleo roſ. ¶ Descriptio alia scoria ferri plūbū ustū san. draco. charte ꝯbuste alum̄ ꝯbustū sumātur ⁊ cū oleo roſ. fiat ex eis ēplr̄m aut unguētū aut troc. Et si fuerint antiq̄ ponātur in eis tus ⁊ minutū e⁹ ⁊ aloes ſm ꝑtes eq̄les ꝙ si illic fuerit corrosio tūc ex eis que ꝯfer̄t illi est ut sumātur cinis capilloꝝ hōis ⁊ aniuden ⁊ lentes montāe ⁊ fiāt ex eis puluis ⁊ ēplr̄m. Et iteꝝ fortius illo sumant̄ de unoquoqꝫ duoꝝ arsenicoꝝ. vij. ꝑtes ⁊ calcis nō extincte lapides. xx. ⁊ acatie. xij. ꝑtes ꝯficiant̄ cū aceto ⁊ succo alessius humidi ⁊ fiant trocisci in vmbra ⁊ admistrent̄. Et fortius illo est illud qđ. ℞. utrūqꝫ arsenicū ⁊ acatiā ⁊ staphisagriā ⁊ cinerē aneti ⁊ piꝑ de q̄bus fiāt trocisci. ¶ Si aūt maligna fiāt ⁊ denigrent̄ tūc melius est ut penitus abscidatur locus niger ⁊ curet̄ cū unguēto gn̄atiuo donec generetur. ¶ C. xxij. de ulceribus interiorib⁹ uirge.

Curatio illius est curatio ulceꝝ vesice ⁊ qn̄ꝫ necessaria sr̄ ea que ť sicut medicamē de chartis ꝯbustis ⁊ alumine adusto ⁊ climia abluta p⁹ ꝯbustiōm. Et de corticib⁹ arboris pini minoris scedenegi ture đ quib⁹ fiāt troc. ⁊ administrentur in iniectorio.

¶ Capitulum. xxiij. de fricatione in uirga.

Fit ex mā calr̄a effusa ad ipsā ⁊ sudore acuto ꝯsudante ex partibus ei⁹ quare facit ipsam fricari.

¶ Capitulum. xxiiij. de cura.

Expellat̄ humor cū phlr̄omia ⁊ solutiōe uētris. Deinde sumat̄ acatie ⁊ memithe āboꝝ an̄. ʒ. i. salis āmoniaci aloes an̄. sexta. ʒ. i. croci. xij. ʒ. i. ⁊ q̄ntū sr̄ oīa usnen terant̄ oīa ⁊ cribellent̄ ⁊ ꝯficiātur cū oleo sābacino est ei mirabile. Et qn̄ꝫ sedat̄ si liniātur desuper in balneo acetū ⁊ oleū roſ. Et sint in ipso nitruꝫ ⁊ alumē. Et si est fr̄a ponat̄ in ipso aliq̄d de staphisagria. et qū egred̃ ex balneo liniat̄ ex āblumine oui cū melle ⁊ si nō ꝯfert aliquid ⁊ iā fc̄ā fuerit phlr̄omia ⁊ eūo tunc fiat uentosatio ab interiore ꝑte coxe ⁊ in ꝓximo illi⁹ loci: aut mittantur super ipsam sanguisuge.

¶ C. xxv. de apostematibus uirge calidis.

Curationes eoꝝ sr̄ ꝓxime curatiōibus apatū testiculoꝝ calr̄oꝝ: sed sr̄ magis tolerātia stiptica ĩ p̄ncipio rei ⁊ de descriptiōib⁹ eoꝝ sibi ꝓprijs ē hec cortices granatoꝝ ⁊ rose sicce ⁊ lentes decoq̄ tur in aq̄: ⁊ qū in decoctiōe dissoluunt̄ terātur cū oleo roſ: ⁊ administrent̄. Et iteꝝ chimolea cuꝫ aqua solatri ⁊ similr̄ bolumarmenum ⁊ lentes ⁊ folia alkekengi.

¶ C. xxvi. de apostematibus uirge frigidis.

Sermo de eis est ꝓximus ſmoni de apatibus testiculoꝝ ⁊ multiplicātur in dispōe cacesie ⁊ hydropisis. ¶ Et de illis que exꝑta sr̄ ad ea est illud qđ ℞. ossa dactiloꝝ ꝑtes. ij. altee ꝑtē. i. ⁊ ꝯterātur cū aceto ⁊ ēplet̄ cū eo. ¶ Et medicam̄ assumptū ex furfure ⁊ āmoniaco p̄dcm̄ in c° apatis in testiculis est medicamē magis cōueniens locis illis ⁊ in uirga qn̄ apat̄ apate duro. ¶ C. xxvij. de cura ragadiaꝝ virge.

Curent̄ cura ragadiaꝝ ani. Et de illis quoꝝ iuuam̄tū ꝓpinqū ē: ē ut sumātur chimolea ⁊ tutia ⁊ alcāna ꝯtrita ⁊ dragagātū ⁊ fiat ex eis ⁊ ex cera ⁊

vitellis ouoꝝ unguentũ. ¶ C. xxviij. de dolore vge

Accidit dolor uirge ex causis diuersis. Et mul
totiens accit a retentione urine quẽ clisteria le
uia sanãt ⁊ ut sit cõtentus aqua ordei cũ iuleb ⁊ nõ ap
proximet feĩbus ut nõ descendant superfluitates. ¶
Deinde pᵒ clistere fiat uaporatio in circuitu pectinis
⁊ uirge tãte qͣtitatis ut leniat cutis ⁊ fundat dſup aq̃ te
pida ⁊ liniat cũ uiol. ¶ C. xxix. de uerrucis ſ3 uirgã

Excidant ⁊ ponant desup medicamĩ retinẽs sã
guinẽ ⁊ curent cura reliquaꝝ uerrucarum.

¶ C. xxx. de cura botbor ⁊ similiũ moro ⁊ carnis or
te ⁊ addite super istas partes.

Sumant baurac adustũ ⁊ cinis ligni uitis terãt
cũ aqua bñ ⁊ ponant sup moꝝ ⁊ que ei similan
tur. Et qñ nõ ualent incidat ⁊ pulueriʒet desup atri
mentũ ⁊ arsenicũ ⁊ si fuerit deterius illo nõ erit excusa
tio qn cauteriʒet. ¶ C. xxxi. de corrosiõe virge.

Lenificat virga cũ lenitiuis ex oleis sicut sisami
no ⁊ oleo narciscio ⁊ adipibus subtilibus notis
sicut adeps galline ⁊ anatis ⁊ medulle cruriũ vaccaꝝ
⁊ ceruoꝝ ⁊ cera ⁊ resina i balneo ⁊ sine balneo ⁊ clisteꝛ
fiat ex hoc genere cũ iniectiõibus ⁊ fiant collyria ⁊ po
nat desuper aliquid ⁊ fiat ut equetur.

¶ Fen. xxi. De membris generationis in mulieribus
tres continens tractatus.

¶ Tractatus primus de radicibus ⁊ principijs ⁊ cõ
ceptione ⁊ partu. ¶ C. i. De anatomia matricis.

Dico q̧ instrũm gñationis mlr̃is est matrix
⁊ est in radice creatiõis silr̃is instr̃o gñatio
nis qđ est in uiris ⁊ est uirga ⁊ que cũ ea
st. Sed añũ eoꝝ est ꝯpletum ꝓcedens ad
exteriora: ⁊ alteꝝ est diminutũ retentũ in interioribus
⁊ est qi cõuersum instr̃m viroꝝ. Est ei qi oseum siphac
matricis ⁊ qi virga collũ matricis: ⁊ duo oua mlr̃ibus
sicut viris. Veruʒ ipsa in uiris st̃ magna apꝑentia exti
us elongata ad rotunditatẽ tendentia. Et in mlr̃ibus
st̃ ꝑua rotunda tendentia ad uehemẽtiã cõpssiõis latitu
dinalis intrinseca in vulua posita a duobus lateribus
eᵒ in õi latere ꝓfunditatis cᵒ existit unũ distincta quoꝝ
unũq̃dq; appropriatũ est pãniculo q̃ ãbo cistis una nõ
aggregat. Et pãniculus cuiusq; ãboꝝ est neruosus. Et
sicut uiri hñt uasa spmatis inter ouũ ⁊ eũatoriũ radicis
uirge. Silr̃ mlr̃es hñt uasa spmatis inter duos testicu
los ⁊ inter id qđ expellit ad interiora matricis. Verũ
illa que st̃ uiroꝝ incipiunt ab ouo ⁊ eleuãtur ad superi
ora ⁊ cadunt in foramina ex q̃bus descendit cooptori
um oui custodita ⁊ ꝓtecta deinde spgunt descẽdendo
trãsuersa expansa hñtia inuolutiones ⁊ cõpletur in eo
qđ est inter ipsa digõ spmatis donec redeat ⁊ expellat
ad meatũ qui est in radice uirge a duobus lateribus. ⁊
in ꝓximo eiᵒ est illud qđ expellit ad ipm ẽt extremitas
colli vesice ⁊ est longũ in uiris breue in mulieribus. In
mlr̃ibus uero extendi qđ est inter duo oua ad ãbo ilia
sicut duo cornua arcuata incedentia ad duo emulctori
a quoꝝ duo extrema cõtinuãtur cũ duobᵒ inguinibus
⁊ tendunt ut corda pp coitũ eq̃tia collũ matricis ad r̃
cipiendũ ita q̧ trahunt ipm ad duo latera qi dilatat ⁊
aperit ⁊ deglutit spma. Et ipsa ãbo st̃ breuiora q̃ duo
iactores sibi silr̃es in uiro. ⁊ diuersificant in hoc q̧ vasa
spmatis in mlr̃ibus ꝯtinuant cũ duobus ouis ⁊ pene
trat in duobus additamẽtis que st̃ ut duo cornua q̃dã
oriens ex unoquoq; ouo qđ expellit spma ad uas ⁊ no
minant duo expulsoria spmatis ⁊ nõ cõtinuãtur uasa
spmatis in mulieribus cũ duobus ouis nisi qm̃ mẽbra
spmatis in mlr̃ibus ꝓpinq̃ st̃ in lenitate duobus ouis
⁊ nõ fuit necessariũ indurare ea ⁊ indurare pãniculos
ãboꝝ qm̃ ipsa st̃ in cauea: qi nõ indigent ꝓiectione lon
ginq̃. ¶ In uiris uero nõ fuit bona cõtinuatio eoꝝ cũ
duobus ouis ⁊ nõ ꝑmiscent eis ãbobus. Nã si fieret
illud noceret eis ãbobus qñ tẽderent ut corda pp du
ritiẽ ãboꝝ imo positũ est inter ãbo mediũ qđ noiat en
dros. s. expulsoriũ apud medicos ad interiora eᵒ. Et i
tra matricẽ est extremitas rotunda neruosa in cᵒ medi
o est qi semita: ⁊ sup ipsam st̃ additamẽta plr̃ima inceden
tia. ¶ Et matrix q̃dẽ creata est hñs uenas plr̃imas ra
mificatas ex uenis quas diximus ut sit illic sustentatio
ẽbryonis. Et sit supfluitatibus menstruis ꝑcipitatio: ⁊
ligat matrix cũ dorso ligamẽtis fortibus plr̃ibus ⁊ ad ꝑ
tẽ suminis ⁊ uesice ⁊ ossi lato ⁊ eis que sequnt ipsã sed
st̃ laxa. ¶ Et de ligamẽtis eᵒ st̃ quedã q̃bus ꝯtinuat ex
neruis ⁊ uenis ꝑdictis in anatomia neruoꝝ ⁊ uenaꝝ.
¶ Et facta est ex subã neruosa ut extendat apud colle
ctiõʒ ⁊ ut ꝯgreget ad q̃titatẽ ꝑuã apud ꝑtũ ⁊ nõ ꝯplet
eᵒ cõcauitas nisi cũ ꝯplemẽto augmẽti sicut mãmillaꝝ q̃
titas nõ ꝯplet nisi cũ ꝯplemẽto qm̃ añ illud est uana ⁊
nõ est necessaria. ⁊ pp illud matrix in puellis est mior
uesicis plʒ ⁊ hʒ i hoibᵒ duas ꝯcauitates ⁊ i alijs ꝯcaui
tates ꝑʒ numeꝝ papillaꝝ mãmillaꝝ. ¶ Et locus eᵒ ẽ pᵒ
vesicã ⁊ supfluit sup eã desup sicut supfluit uesica sup
eã desubtus ⁊ in añrioribus st̃ intestina ut sit ei a duo
bus lateribus sustentaculũ ⁊ stratus lenis ⁊ sit in tutel
la ⁊ nõ est intentio pr̃ia in hoc ueniens ad matricẽ ipsã
imo ad ẽbryonẽ. Et ipsa quidẽ occupat qđ est inter ꝓ
pinquitatẽ vmbilici vsq; ad postremũ meatũ vulue ⁊ ẽ
eᵒ collũ. Et longitudo eᵒ eq̃lis in mulieribᵒ est inter. vi.
digitos usq; ad. xi. digitos ⁊ quđ est inter illud. ¶ Et
qñʒ abbreuiat ⁊ ꝓlongat ꝑ usum coitus ⁊ dimissiõʒ eᵒ
Et qñʒ assimilat q̃titas eᵒ figure q̃titati eiᵒ qui ꝯsuetᵒ
est eᵒ ꝯcubitu ⁊ appropinquat illi lõgitudo matricis ip
ius. ¶ Et qñʒ tangit intestina supiora. ¶ Et creata
est matrix cũ duabus tunicis quaꝝ intrinseca ꝓpinqui
or est ad hoc ut sit uenosa ⁊ aspitas eiᵒ silr̃. ⁊ orificia ha
rũ venaꝝ q̃ figunt in matrice noiant foramia matricis
et eis ꝯtiuant pãniculi ẽbryõis ⁊ ex eis currit san. men
struus: ⁊ ex eis nutrit ẽbryõ. ⁊ exterior haꝝ duaꝝ ꝓpi
quior est ad hoc ut sit neruosa: ⁊ unaq̃q; illaꝝ tunicaꝝ
cõstringi ⁊ dilatat cũ ꝑpatione suaꝝ nãꝝ. ¶ Et tũica
quiđ extrinseca pura est una ⁊ intrinseca est sicut diui
sa in duas diuisiones qi distinctas nõ sicut ꝯsolidatas
ita q̧ si excoriaret tunica exterior eaꝝ duaꝝ excoriare
tur qi a duabus matricibus quibᵒ esset collũ unũ nõ si
cut a matrice una ⁊ inueniunt spẽs uilloꝝ oẽs in tuni
ca intriuseca. ⁊ matrix ꝑterea ingrossat ⁊ inspissat qi
ipsa ipinguet ⁊ illud est i hora mẽstruoꝝ. Deinde qum
purgat extenuat ⁊ exiccat ipsa iteꝝ attenuat cum ma
gnitudine ẽbryonis. ⁊ eᵒ dilatatio est ꝑm dilatatiõʒ cor
poris ẽbryonis: ⁊ qñ coit cuʒ mlr̃e expellr̃ matrix ad
os matricis qi ꝓcedens desiderãdo attrahere spma ꝑ
sui nãm. ⁊ qñ di matrix neruosa nõ intellr̃ ꝑ illud qđ e
ius creatio sit ex neruis cerebri: immo q̧ creatio sit ex
subã silr̃is neruis alba ꝑuata san. viscosa extẽsiua ⁊ ñ ad
ueniunt ei ex cerebro nisi nerui pauci q̃bus sentit: ⁊ si
esset vehemẽtius neruosa vehemẽtius cõmunicaret cere
bro. ⁊ collũ quidẽ matricis lacertose carnis est qi ipm
sit cartilaginosum ⁊ quasi sit ruga sup rugã cui addit
pinguedo duritiẽ ⁊ cartilaginositatẽ. Et ipgnatio iteꝝ

in hora īpgnatiōis ⁊ i ea est meatus oppositus ori ma
tricis extrinseco ex quo deglutit spma ⁊ expellit mēstru
a ⁊ parit fetū. ⁊ fit in dispōne ꝯceptiōis in sūmo cōstri
ctionis quā fortasse nō ingredī extremitas acus. Dei
de dilataṫ ꝑcepto dei excelsi ⁊ egredī ex ea fetus. ¶
Meatui āt vrine in ea est locus alius ⁊ est ꝓpinquior
ori matricis ab eo qḋ sequiṫ supremū eꝰ. ¶ Et de mu
lieribus est cꝰ matricis collū redit ad sinistrū. ⁊ de eis ē
cꝰ est ad dextꝝ ⁊ an̄ uiolatiōm puelle virginis sṫ in ore
matricis pāniculi ꝯtexti ex uenis ⁊ ligamētis subtilibus
ualde ortis ex ōi mēbro eꝰ qḋ destruit uiolator ⁊ currit
qḋ in eis ex san. ē. ¶ C. ij. de generatiōe ēbryōis.

Qum matrix colligiṫ sup spma tūc prima dispō
nū q̄ aduenit illic est spumositas spmatis. ⁊ est
ex opōne virtutis formatiue. ¶ Et ueritas q̇dē dispō
nis ipsius spumositatis est ex hoc ꝙ uirtus informati
ua mouet illud qḋ est in spmate ex spū aiali nāli ⁊ vita
li ad minerā uniuscuiusqꝫ eoꝝ in qua figiṫ. et creaṫ illḋ
mēbꝝ ex eo ꝭm modū quē exposuimus ⁊ declarauimus
in libris ꝑncipioꝝ. ⁊ ꝑꝑ illud repiṫ exufflatio tota ipel
li ad mediū būitatis ut ꝓpet locus cordis: deinde fiūt
a latere eꝰ dextro. ⁊ a latere eꝰ suppremo due uesice qī
ramificate ab eo tāgentes ipm vsqꝫ ad horā: deinde se
ꝑanṫ ab eo ⁊ discernunṫ ⁊ fit ꝑma illud ex quo creaṫ
cor. ⁊ a dextra illud ex quo creaṫ epar ⁊ ipleṫ alia san
guine ad albedinē decliui: ⁊ penetrat ad exteriorē ꝑtē
būitatis sparse pꝰ duas uesicas uentositas inundās eā
ut recipiat ꝑꝑ eā restauratiōm ex matrice ⁊ ex spū ⁊ ex
san. ⁊ creaṫ vmbilicus ⁊ ꝙ ꝑmo creaṫ tunc est pānicu
lus. ¶ Uerūtn̄ vesice cordis ⁊ epis ⁊ cerebri creatōꝫ
vmbilici ꝑcedunt: ꝙuis ꝯplemētū hoꝝ triū postponaṫ a
cōplemēto subē vmbilici. ⁊ hoc quiḋ iā verificauimus
⁊ declarauimus diuersitatē in eo in libro ꝑncipioꝝ sci
entie nālis. ⁊ qū spma figiṫ ⁊ spumat ⁊ penetrat spuma
ad ꝓfundū. s. vesicā cordis gn̄aṫ pāniculus ex hoc ꝙ
spma muliebre mouet spma masculinū ⁊ est sepatus.
Deinde nō suspendī a matrice nisi cū foramibus ꝓpṫ
attractiōꝫ nutrimēti. ¶ Et ēbryon quiḋ nō nutriṫ cū
hoc pāniculo nisi dū pāniculus in ea ⁊ nutrimēti parū
est necessariū. Qū āt induraṫ tunc fit cibatio ꝑ illud
qḋ generaṫ in poris eꝰ ex meatibus manifestis venoꝝ.
Deinde diuidī pꝰ spatiū in pāniculos. ⁊ veritas quiḋ
est ꝙ primū mēbꝝ qḋ creaṫ est cor ꝙuis de Hip. dicaṫ
ꝙ dixit ꝙ ꝑmū qḋ generaṫ est cerebꝝ ⁊ oculi ꝫ ꝙ testi
ficaṫ illud dispō pulloꝝ oui. ¶ Cor uero non est in ꝑ
mis qū creaṫ in ōi re apparens manifestū ⁊ sequnṫ ca
pitula pꝰ in q̇bus dixit ꝙ rectius est ut sit ꝑmū qḋ crea
tur epar: qm̄ pria opatio corpis est nutrimētū qi sit ꝭs
ꝭm appetitū eꝰ ⁊ desideriū ipsius. Et ꝭmo iste oñdī eē
corruptus ex uia expimēti: qm̄ studiosi in hac re non
testificanṫ rē esse ꝭm ꝙ existimauit oio ex rōcinatione.
¶ Et est qm̄ si res est ꝭm ꝙ ipse existimat ꝙ creaṫ in
ꝑmis illud cꝰ opatio in ꝑmis ꝑmittenda est qū ab eo n̄
fiat nutrimētū: tunc sciat ꝙ nō nutriṫ mēbꝝ anialis in
quo nō est sustentatio uite cū calore nāli. Qū ergo ita
sit necesse est ut creeṫ mēbꝝ a quo ꝓcedit calor nālis
⁊ spūs uitalis an̄ creatiōm nutrientis ipm. ⁊ virtus in
formatiua nō indiget in dispōne formatiōis nutrimēto
dū nō accidit resolutio sensibilis sensibile faciēs nocu
mētū: qī sit necessariū restauratione eꝰ ⁊ sit necessarius
spūs vitalis ⁊ calor aialis ut erigaṫ eo. ¶ Quḋ si di
xerit ꝙ ꝯphensio informatiue est ex ꝑte: tunc silr ⁊ vir
tus nutritiua associata uirtuti informatiue generate ē

ex ꝑte ꝑris. ¶ Qualr ergo erit ꝙ illa magis an̄cedat
in modis suis: ⁊ hec dispō alia sit in venta in ēbryone
sanguineo in siphac ⁊ extēsio eꝰ in siphac sit extensio a
liq̄. ⁊ in hac dispōne illa q̄ de vesicis est sanguinea con
uertiṫ ad sanguineitatē ⁊ ꝯuertiṫ vmbilicus ad formaꝫ
vmbilici sensibiliter. ⁊ recipiunt dispōnes ꝯuersiōm sp
matis ad cōceptiōm ⁊ quedā eaꝝ ad soliditatē ⁊ illic
mēbris ꝑncipalibus iā apparet īpssio sensibilis ⁊ ꝙ̄ti
tas sensibilis. ¶ Et quedā eaꝝ cōuersiōm ad hoc ut
cōpleaṫ creatio cordis ⁊ mēbroꝝ ꝑmoꝝ ⁊ incipiunt
separi ab inuicē. ⁊ inter ea sṫ meatus suppremi ⁊ sunt
extremitates iā lineate. sed n̄ sepanṫ integre ⁊ uasa eiꝰ
deinde ad hoc ut fiāt extremitates: ⁊ unicuiqꝫ cōuersi
oni: aut duabus cōuersionibus sit est spatiū sup qḋ sta
tur ⁊ nō est illud de illis que nō diuersificanṫ in hoc.
¶ Nā diuersificaṫ in masculis ⁊ mulieribꝰ ēbryonū ⁊
sṫ in mlibus tardiores ⁊ nō significāt expimētū ⁊ ꝓbati
o in hoc: qm̄ inter ea ābo in ueritate nō est diuersitas.
Unūqḋqꝫ ei eoꝝ nō indicat nisi ꝑ illud sup qḋ ꝑterijt
res ꝭm expientiā eꝰ ⁊ nō est ipoīe ꝙ sit illud qḋ exptuꝫ
est in fine cadens ꝭm illud qḋ ei diuersificaṫ. ¶ In to
to ei illo est qḋ est plm ꝓculdubio. ⁊ plm est in eo qḋ
generaṫ plus. ⁊ spatiū quiḋ spume est. vi. dieꝝ aut. vij.
⁊ in his diebus format informatiua in ēbryone non pe
tendo aliquid ex matrice: ⁊ pꝰ illud appetit. ⁊ inceptio
lineaꝝ ⁊ punctoꝝ est tribus alijs diebus pꝰ illud. ⁊ sūt
ix. dies ex ꝑncipio. ¶ Et qn̄ꝫ fit an̄cessio die uno aut
postponiṫ die uno: deinde pꝰ. vi. dies alios ⁊ sṫ. xv. a ꝯ
ceptione penetrat sanguineitas in toto ⁊ fit illud unde
creaṫ. ¶ Et qn̄ꝫ an̄cedit die uno aut duobus. ⁊. xij. di
ebus pꝰ illud fit būitas caro: ⁊ iā discernunṫ frusta car
nis ⁊ discernunṫ mēbra tria manifeste. ⁊ iā sepanṫ alia
a cōtactu alioꝝ ⁊ extendī būitas nuche. ⁊ qn̄ꝫ postpo
niṫ aut an̄cedit duobus diebus aut tribus: deinde pꝰ
nouē dies sepaṫ caput ab humeris ⁊ extremitates a la
teribus ⁊ ventre ut discernat sensus in q̇busdam eoꝝ ⁊
occulteṫ in quibusdā eoꝝ ita ut sentiat pꝰ illud. iiij. die
bus cōpletis. xl. diebus ⁊ postponiṫ raro usqꝫ ad. xlv.
dies ⁊ minus in hoc est vsqꝫ ad. xxxv. dies. ¶ Et dī i
doctrinis ꝑmis ꝙ qn̄ pꝰ. xl. dies scindī abortū ⁊ poniṫ
in aq̄ fīa appet res ꝑua discretaꝝ extremitatū. Et ma
sculus est uelocior in illo toto ꝙ̄ feia. Ui ei ꝙ sit minꝰ
spatiū formatiōis masculoꝝ. xxx. dies ⁊ minus ꝑturiti
onis est medietas āni ⁊ qḋ dicemus in ꝓxio. ¶ Deṫ
minatio āt dispōnis masculi ⁊ feie in distinctiōe spatij
est res quā q̄dā ꝑs medicoꝝ iudicat audacter ⁊ stulte.
pm ei iuēit spma respirās respirarī. ⁊ ꝑmū quḋ agit īfor
matiua ē ꝙ aggigat calorē inatū: deide exitꝰ ⁊ meatꝰ de
īde pꝰ illḋ īcipit nutritiua opari. Et apḋ quosdā ēbryō
iā respirat ex ore deide respirat cū eo maiori respiratio
ne qū cōpleṫ in matrice. sed nō est sup illud significati
o. ⁊ apḋ quosdā qū supuenit formatiōi ēbryōis duplū
eꝰ in quo formaṫ moueṫ ⁊ supuenit motui duplū eꝰ i qo
moueṫ nasciṫ ita ut sit spatij qḋ est a ꝑma inceptione ꝯ
ceptiōis usqꝫ ad motū triplū ⁊ lenitas accit cū motu sē
sus. Et dī ꝙ tꝑs eq̄le mediū ad formatiōm eꝰ ē. xxxv.
dieꝝ ⁊ moueṫ in. lxx. diebus ⁊ nasciṫ in. cc. ⁊. x. diebus
⁊ illud est. vij. mēses ⁊ an̄cedit diebus aliquot. Et qn̄ꝫ
postponiṫ: qm̄ fortasse cadit in. xxxv. diebus raritas ⁊
multiplicaṫ in duplatiōe. Et qn̄ꝫ est illud qḋ est plus
xlv. dieꝝ ⁊ moueṫ i. xc. diebus ⁊ nasciṫ in. cclxx. ⁊ illḋ
est. ix. mēses. Et qn̄ꝫ cadit in hoc iteꝝ diuersitas in di
ebus sicut dcm̄ est. Et natus in. viij. mēsibus ꝙuis sit

iā ꝯpletus tñ pl̃m iudiciū eꝰ est ut nō uiuat ſm ꝙ faciā
te ſcire pꝰ. Et ipſe q̇dē nō iā integre cōplet̃ niſi ſꝫ pro
portōm p̄dictā ꝛ naſcit̃ apud cōplemētū ſuū. ¶ Eſt ei
ſpatiū.xl.dieꝝ:deinde.lxxx.dieꝝ:deinde.cc.ꝛ.xl.dierū
ꝛ minorat̃ ꝛ addit̃ ſm ꝙ ſciuiſti. ꝛ dixerūt nō inuenit̃ in
abrotu maſculus ꝯpletus añ.xxx.dies ꝛ feia que ꝯple
at̃ añ.xl.dies. Et dixerūt ꝙ natū in.vij.mēſe ingredi vir
tus ꝑpatiōis cū hoc ꝙ ſupueniunt natiuitati eiꝰ.vij.mē
ſes ꝛ natum.ix.menſibus ꝛ natum poſt decem mēſes.
Et nos afferemus in ſpatijs īpgnationis ꝛ ptus capl̃ꝫ
in tractatu qui ſeq̄tur hūc tractatū. ¶ Et ſcias ꝙ ſā.
mēſtruus ī p̄gnāte diuidit̃ in tres ptes.ſ.ptē q̄ ꝯuertit̃ ī
nutrimētū:ꝛ ptē que eleuat̃ ad mām̄illas:ꝛ ptē que eſt
ſupfluitas ſtās uſqꝫ qꝰ ueniat hora ꝛ expellat̃. ¶ Am
plius fetus cōtinet̃ tribus pāniculis.ſ.ſecūdina q̄ ē pā
niculus ꝯp̄hendens ip̄m in quo ꝯtexunt̃ uene ex tranſ
uerſo cꝰ pulſatiles diuidunt̃ in duas venas ꝛ eꝰ q̇ete in
uenā unā ꝛ noiat̃ biles ꝛ eſt inuolutus ꝛ effundit̃ ad
ip̄m urina fetus. ꝛ tertio qui dr̄ abgas ꝛ eſt ꝓfundatio
ſudoris ꝛ nō eſt neceſſariū uas aliud ſupfluitati egōniſ
qū ſit illud ex quo nutrit̃ ſubtile in quo ñ ē durities nꝫ
fex. ꝛ nꝫ ſepat̃ niſi aquoſitas urine:aut ſudor. ¶ Et ō
pāniculis q̄ ei eſt ꝓpinquior eſt pāniculus tertiuſ ꝛ eſt
ſubtilior eoꝝ ut aggreget hūiditatē reſudantē ex ēbryo
ne ꝛ in retētōne illius totius hūitatis eſt iuuamētū ut ñ
pmutet̃ ſr̄ ip̄m ꝛ ſup matricē. ¶ Et ſil̃r in elongatōnē
eꝰ qō eſt inter vmbilicū ꝛ matricē pāniculus ei durus
ledit eū ſuo tactu ſicut ledunt̃ pp tāgentia ea q̄ ſt̃ in cu
te ꝓpinq̄ tp̄ris de illis que naſcunt̃ ſup ulcera qū non
dū ſint firma. Paniculus āt qui ſequit̃ hunc ad exteri
ora eſt inuolutus:qm̄ eſt ſil̃is inuolutiōibus ad quā q̄
dē penetrat ex vmbilico effuſoriū urie ꝛ ñ ex uirga qm̄
uirge meatus eſt ꝯſtrictus ꝛ ꝯtinet lacertus ꝑpoſitꝰ q̄
ſoluit̃ cū uoluntate ꝛ ſt̃ uſqꝫ ad finē eius. Anfractus ꝛ
hora hꝰ vſus eſt hora ptus ꝛ ꝯuerſiōis. ¶ Hoc āt eſt
āplū directi introitus:ꝛ poſita fuit vrine ꝓfundatio ꝓ
pria:qm̄ ſi obuiaret corpi non toleraret eā corpus pp
mordicatiōꝫ ꝛ acuitatē ſuā:ꝛ illud in ea manifeſtū eſt.
¶ Et dr̄a quid inter ipſam ꝛ hūitatē ſudoris in odor
ꝛ rubedine coloris māifeſta eſt. ꝛ ſi obuiaret iteꝝ ſecun
dine fortaſſe corrūperet illud ſup quō ſuſtentaret̃. Et
vene q̇dē ſecūdine hñt duas tunicas ſubtiles ꝛ texunt̃
in eo qō eſt inter eas vene. ꝛ pueniunt vnūqōqꝫ genus
eaꝝ ad duas venas.ſ.arteriā ꝛ q̇etā. ¶ Uene āt q̇ete
qū ingrediunt̃ abbreuiāt ſpatiū ad epar: qr̄ fiunt vena
una ut ſit ſalubrius ꝛ penetrat ad gibboſitatē ep̄is ut
eūo nō cōprimat fel ex cōcauitate eiꝰ ꝛ in veritate hec
vena nō orit̃ niſi ex ep̄e ꝛ deſcendit ad vmbilicū ex ſe
cundina ꝛ diſptit̃ illic. ꝛ fiunt due vene ꝛ egrediunt̃ ꝛ
mouent̃ ex ſecūdina ad orificia venaꝝ que ſt̃ in matri
ce. ꝛ iſtis quid venis accidunt duo quoꝝ unū eſt ꝙ ip̄e
ſt̃ apud orificia q̄ ei obuiāt tenuiores ꝛ ſt̃ qr̄ ſint extrēi
tates ramoꝝ ꝛ iteꝝ ipſe nō deſcendunt in p̄mis niſi ide
qm̄ ip̄e aſſumūt ſan. illic: qr̄ exiſtimat̃ ꝙ ille oriant̃ illic
Nō ſi ꝯſideraueris āplitudinē foramis faciet te exiſti
mare ꝙ radix ſit ex ep̄e. Et ſi cōſideraueris cōuerſiōm
ad ſanguineitatē faciet te exiſtiare ꝙ radix ſit ex ſecūdi
na. ¶ Ueꝝ ꝯſideratio p̄ma eſt conſideratio foramis ꝛ
meatus. Conuerſiōes v̄o ſt̃ ſicut inſtr̄a ſupficieꝝ ꝯp̄hē
dētiū foram̄. Et ſil̃r arteria aggregat̃ ad arterias. ꝛ ſi
accepis principiū ex ſecūdina inuenis eas penetrātes
ex ūbilico ad arterias magnas q̄ ſt̃ ſr̄ dōſū ſubſtētāte ſr̄
veſicā ipſe ſt̃ mēbra ꝓpinquiora ad que poſſe eſt ut ip̄e
ligent̃ illic cū q̄bus ſt̃ ligate pāniculis laxis. Deide ſt̃
penetrātes in arterias ſempiternas q̄ nō appiunt̃ ī aīa
li vſqꝫ in finē uite. ¶ Hec eſt ergo manifeſtatio ſmōis
medicoꝝ in veritate. In veritate uero ſt̃ duo rami quo
rū origo vera eſt ex arterijs ꝛ ſm cōſideratiōm p̄dictā
Et dicunt medici ꝙ nō cōuenit eis ābabus ut uniret̃
aut extenderent̃ ad cor: pp longitudinē ſpatij ꝛ iuentō
nē ſepantiū. ꝛ ppea ꝙ appropinquat ſpatiū ābaꝝ eis q̄
bus cōtinuant̃ nō indiguerūt iunctiōe ꝛ dicunt ꝙ ppea
ꝙ arterie ꝛ vene penetrātes ex corde ꝛ pulmōe in illa
hora nō cōferūt iuuamētū magnū in anhelitu. Cōuerſuꝫ
eſt eaꝝ iuuamētū ad nutrimētū qr̄ factus eſt uni eaꝝ ad a
liā meatus qui oppilat̃ apud ptū. ¶ Pulmo ei nō eſt
niſi rubeus in ēbryone: qm̄ nō reſpirat illic: imo nutrī
tur ſanguine rubeo ſubtili ꝛ nō albificat ip̄m niſi pmiſti
o aeritatis. Et dicunt medici ꝙ pāniculus inuolutꝰ cre
at̃ ex ſpmate mr̄is qō eſt paꝝ ꝛ minus ſpmate viri qr̄
nō fuit poſſe ut eſſet āplius. ¶ Factus eſt ergo lōgus
ut cōtinuaret̃ fetus cum inferiore pte matricis ꝛ coar
ctatus eſt ab hūitatibus oībus qr̄ nō eſt excuſatio quiꝫ
penetret ad ſudorē effuſoriū āplū. ꝛ hoc eſt ex dictis e
oꝝ nō in ſuo loco. Et qū ad cor fetus añcedit compl̃o
maſculina fluit in oīa mēbra. ꝛ eſt qū maſculinitate ſua
aſſimilat̃ pr̄i ſuo. ¶ Et qñꝫ eſt cā maſculinitatis p̄ter
ꝯpl̃onē pr̄is ſui: imo eſt uacuitas matricis: aut ex ꝯpl̃o
ne ſpmati accidente ꝓp̄e: quapp nō opꝫ ut qū ipſe aſſi
milat̃ patri in hoc ꝙ eſt maſculus. ꝙ ſit ei ſimilis in re
liq̄s mēbris: imo qñꝫ aſſimilat̃ matri. ꝛ aſſimilatio qui
dē indiuidual̃ ſequit̃ figurā ꝛ maſculinitas non ſequit̃
figurā: imo ꝯpl̃onē. Et qñꝫ accit cordi ſoli qr̄ ꝯpl̃o pr̄iſ
que ſpgr̄ in mēbra. ¶ Ex pte āt ꝑpationis figural̃ eſt ī
ceptio materiei in extremitatibus decliuis ad figuram
matris. ꝛ qñqꝫ eſt informatiua potens ad hoc ut dñet̃
ſpmati ꝛ figuret ip̄m ex pte lineationis cū figura p̄ma:
ſed deficit ex pte ꝯpl̃onis ut faciat ip̄m ſil̃e ei in ꝯpl̃one
Et dixerūt q̇dā ſapientū ꝛ no ſt̃ elōgati a iudicio poſſibi
litatis ꝙ de cauſ aſſimilationis eſt illud qō exēplificat̃
qū eſt diſpō cōceptionis in mēte mulieris: aut uiri ex
forma hūana exēplificatione firma. ¶ Cā āt in ſtatu
ris qñꝫ eſt diminutio q̄ eſt in ipſis pp māꝫ puā in p̄mis
aut pp puitatē nutrimēti apud creatiōm: aut pp puita
tē matricis: qr̄ nō inuenit fetus dilatatiōm in ea ſicut
accidit fructibꝰ q̄ ponunt̃ in formis qū ſint adhuc ima
turi qr̄ nō fit additio ſup eos. ¶ Et cā quid in gemis
eſt multitudo ſpmatis ita ut nō ſpgat̃ ad duos ventreſ
matricis ſpſione replēte totū ſm ſingularitatē. ꝛ qñqꝫ
accit pp diuerſitatē expulſiōis duaꝝ eiectionū qñ per
uenit illi diuerſitati motus matricis in attractiōe: nam
matrici apud attractiōem accidunt motus ſequētes ſi
cut illi qui deglutit bucellā pꝰ bucellā. ꝛ ſicut reſpirat
piſcis emittendo reſpiratiōm pꝰ reſpiratiōm. qm̄ expel
lunt̃ ex eo ad ꝓfundū matricis īpulſiōes. ꝛ eſt unaq̄qꝫ
īpulſio cū attractiōe ſpmatis deforis inq̇ſitio matricis
ad aggregādū inter duo ſpmata. ꝛ illud eſt res quā ſen
tit ille q̇ ex coeuntibus ſollicitus eſt. ¶ Et ſciunt illud
iteꝝ ipſemet ꝛ ille īpulſiōes ꝛ attractiones ſingulares
nō ſt̃ pure: imo ſt̃ tremule qr̄ unaq̄qꝫ eaꝝ ſit ꝯpoſita ex
motibus. Sed ipſe non ꝯplent̃ niſi apud nūeꝝ titilatō
nū: imo ſentit̃ pꝰ oēm ſumā titilationū q̇es quedā. Dei
de redit in q̇ete ſil̃i ei que eſt inter eiectiones qū uirga
eiecit ſpma. ꝛ fit oīs uiciſſitudo ſa ōbilioris uirtutis ꝛ
minoris nūeratiōis titilationū. ꝛ fortaſſe ſt̃ uices ultra
tres aut.iiij. ꝛ pp illud multiplicat̃ delectatio ipſaruꝫ.

Ipse ei delectant ex motu qđ est in eis: ⁊ delectant ex motu spmatis uiri in ore matricis eap descendēdo ad uētrē matricis: imo delectant pp ipm motū q̄ accidit matrici. ⁊ nō verificat̄ s̄mo dicētis φ eap delectatō ē ↄplemētū nō stāt nisi s̄m descensiōem spmatis uiri ac si uir nō emitteret spma nō delectarent ipse sui ipsius spmatis emissione. Et φ si uir emittit spma ⁊ matrici earū nō accidāt motus isti. ⁊ nō q̇escāt ex eis tūc ipse inueniūt delectatiōm a delectatione pua cuiꝰ sil̄e est ēt viris añ motū spmatis ipsoꝝ sil̄is fricationi ⁊ ↄmotioni q̄ fit in emissione hūoris q̇ nō est spma. nꝫ s̄mo dicentis φ qū spma uiri sup matricē fundi extinguit eiꝰ cal̄itatē ⁊ sedat ipsius inflatiōm sicut aq̄ fr̄a que effundi super aq̄ calidā bullientē. Hoc ei nō fit nisi s̄ꝫ modū quē diximꝰ qū ipse emittunt spma ⁊ deglutiunt spma uiri qū descēdit. In alia ei hora nō fit uirtus de qua sit curandū.

¶ Et qm̄ cōuenit ꝓiectio uirge eꝰ effusioni clepsydre qī ꝑmiscent̄ ābo ⁊ sequnt̄ illā ꝓiectiones sil̄es illi uice una pꝰ aliā: qī ipregnat̄ ml̄r ex uentribus nūero plibꝰ qū unaq̄q̄ ꝑmistio sepata sit perseipsam. Et qm̄ sunt permistiōes utrozūq̄ spermatū sil̄. ¶ Deinde abscidūtur aut abscindi unū añcedens cā uentositatis aut titillatiōis aut alterius rei ex caus̄ sepantibꝰ: qī distinguit̄ unūq̇dq̄ s̄m singularitatē suā. ¶ Et qm̄ est illud post texturā pāniculi ⁊ fit multitudo in re una: ⁊ hoc est ex eis que nō ↄplent̄ nꝫ cōsequnt̄ uitā. ¶ Et qm̄ est añ illud ⁊ que currunt hoc cursu. Sil̄e igī est quđ fit pue utilitatis. ⁊ utile quiđ nō est nisi illud qđ cadit in radice distinctū. ⁊ spma uirile est adhuc nō exuberās nꝫ implens matricē nꝫ perueniens ad ptes. iiij. donec ↄtinuet̄ cū eo spma ml̄ris ex duobus additamētis que sͭ duo cornua sil̄ia ossibus dactiloꝝ ⁊ qū ꝑmiscent̄ fit ebullitio ꝓdicta. ⁊ creat̄ vesica ⁊ pāniculus ꝓmus ⁊ suspendi spma totū tunc cū duobus additamētis que sͭ duo cornua: ⁊ inuenit illic qđ alit ipꝫ dū ꝑmanet spma usq̄° sumat ex san. mēstruo ex foraminibꝰ cū q̇bus cōtinuat̄ pāniculus gn̄atus. ¶ Et s̄m. G. quidē iste pāniculus ē sicut linimētū qđ creat spma ml̄ris qū ipꝫ effundi illuc ubi effundi ad ipm spma uiri: ⁊ si nō ꝑmiscet̄ cū eo tē discernit̄ apud ꝑmistiōm. ¶ Et ml̄r quidē ⁊ ml̄r suscipiunt spma sī sperma ⁊ delectāt̄ ābe sil̄. ¶ Partus v̓o nō fit nisi qū fetui nō sufficit qđ ei mittit secundina ex san. ⁊ qđ ꝑuenit ad ipm de attractiōe aeris qū mēbra eiꝰ iā ↄpleta sint. ¶ Mouet̄ ergo tūc apud septimū ad exeundū qū in eo ↄplet̄ uirtus. Et qū deficit aduenit ei debilitas quedā ⁊ nō salit ad ipm cū ea uirtus usq̄ ad nonū. Quod si egrediat̄ in octauo egredi ⁊ est debilis ⁊ nō exprimit̄ a uirtute faciente nasci: imo ex cā alia exꝓmēte ledente debili. ¶ Et egressio q̇dē fetus n̄ ↄplet̄ nisi per scissiōm pāniculoꝝ hūidoꝝ ⁊ effusiōꝫ humiditatū eoꝝ ⁊ facientiū ipm lubricari. ¶ Et qm̄ cōuertit̄ super caput suū in ꝑtu nāli ut sit facilioris sepationis. ¶ Partus v̓o super pedes utrosq̄ est pp debilitatē eꝰ qui nascit̄. ¶ Nō ei pōt ↄueniri ⁊ ē timorosuꝫ. Nō ei utile ē s̄ꝫ plm. ⁊ fetus q̇dē añ motū suū ad exitū est sustentatus cū facie sua super pedes suos plātis manuū suppositis genibꝰ suis ⁊ naso ipsius inter ābo genua ⁊ oculis super ea ābo ⁊ colligit ea ābo ad añriorem ꝑtē sui. ⁊ est positū collū eꝰ ⁊ facies ipsius ad dorsū matris eꝰ deferendo cor. ¶ Et hec quiđ ꝑpatio ↄuenientior est ad cōuersiōm faciendā. lꝫ quidā dixerīt φ faciei ml̄ris ꝑpatio est s̄m ↄ̈riū hꝰ ꝑpationis. ⁊ hoc nō est nisi masculi ⁊ adiuuāt ad cōuersionē grauitas superioꝝ fetus ⁊ magnitudo capitis eꝰ ꝓpe. Et qn̄ sepat̄ aperit̄ matrix aptione tali cꝰ sil̄em efficere nō ualet in suo sil̄i. ⁊ necessariū est ut sepent̄ quedā iuncture ⁊ sustentent̄ adiutorio dei excelsi pꝰ illud: ⁊ pp illud rēdeūt in ꝓrio ad ↄtinuatiōm nālē. ⁊ est opatio illa de opationibꝰ fortibus nālibus. ⁊ formatiua quiđ appropriata est re cōtinuat ad creatiōm ut sit ꝑpata nō cessans ↄprehenderē cū augmēto fetus que nō ↄprehendi ⁊ hoc est de secr̄tis dei. Sit ergo deus exaltatus q̇ est rex verax laudabil̄ ⁊ bn̄dictus ⁊ melior oium factoꝝ. ¶ Cōprehensio igī hꝰ est φ cā ꝑtus fetus nālis est φ ipse indiget aere plurimo. ⁊ cibo plīmo ⁊ qū exꝑgiscunt̄ uirtutes aie eꝰ querentes latitudinē spatiositatis ⁊ attractiōm aeris copiosā ⁊ cibū abundantē ⁊ fugiens a strictura ⁊ a penuria attractionis aeris copiosi ⁊ paucitate cibi. ¶ Qū ergo nascit̄ nondū ↄprehensi sͭ in eo somnus ⁊ expergefactō qum ergo adueniunt ei ridet post. xl. dies.

¶ C. iij. de egritudinibus matricis.

Accidunt matrici oēs egritudines ↄplonales ⁊ istr̄ales ⁊ cōes. Et accn̄t ei egritudies i ꝓgnatiois sic̄ ut n̄ ipgnet̄: aut ut ipgnet̄ ⁊ abōrtū faciat ⁊ ut ipgnet̄ ⁊ n̄ faciat abortū: imo fiat difficil̄ ⁊ sepet̄ ⁊ mōiat̄ in ea fetꝰ ⁊ accidunt ei egritudines mēstrue ita ut nō emittat mēstrua: aut emittat mēstrua pauca: aut nō in hora sua: aut mala: aut ut superfluāt mēstrua eiꝰ ⁊ fiunt ei egritudines ꝓpe ⁊ egritudines per cōitatē ita ut cōicēt ipsi mēbra alia uel ⁊ fiunt ei egritudines ꝓpe ⁊ egritudines per ꝓpetatē ita ut nō cōicent ipsa mēbris alijs. ¶ Et qm̄ fiūt ab ea egritudines mēbroꝝ alioꝝ p cōitatē ita ut cōicent ei alia mēbra sicut fit in ꝑfocatione matricis. ¶ Nā qū multiplicant̄ egritudines in matrice debilitat̄ ep ⁊ ꝑpat̄ ad hͦ ut gn̄et̄ ex eo hydropisis.

¶ De significationibus complexionum matricis.

¶ C. iiij. de significatione caliditatis.

Caliditatē matricis significant cōitas corporis ⁊ paucitas mēstruoꝝ ⁊ significāt ipiā calor mēstruoꝝ. ⁊ ꝓpe qū sumit̄ pānus lineus: ⁊ supponit̄ in nocte. Deinde exiccat̄ in vmbra ⁊ ↄsiderat̄ an sit rubeus an citrinus. ⁊ significat cal̄itatē ⁊ cholam aut sanguinē aut sit niger ⁊ albus ⁊ significat ↄ̈rium illius. ¶ Uerꝫ niger cū fetore putrido significat cal̄itatē φdā. ⁊ qui ē sine ipa significat fr̄itatē. ¶ Et qn̄ significat cal̄itas ex doloribus in ꝑtibus epis ⁊ vulneribus ⁊ vlceribꝰ accidentibus in matrice ⁊ exiccatio labioꝝ ml̄ris: ⁊ multitudo piloꝝ ⁊ tinctura aq̄ s̄m plm ⁊ uelocitas pulsus.

¶ C. v. de significatione frigiditatis.

Retentio mēstruoꝝ: aut paucitas eoꝝ aut subtilitas eoꝝ ⁊ ipsoꝝ albedo: aut nigredo eoꝝ vehemens ⁊ ꝓlongatio mundificationis ⁊ añcessio ciborū grossoꝝ ⁊ fr̄oꝝ ⁊ añcessio coitus plīmi ⁊ stupor in supioribꝰ matricis ⁊ paucitas piloꝝ i pectie ⁊ ꝑuitas tincture aq̄ ⁊ corruptio coloris eꝰ ¶ C. vi. de signis hūitatis

Tenuitas mēstrue ⁊ multitudo cursus hūitatis ⁊ abortus fetus qum magnificatur.

¶ C. vij. de signis siccitatis.

Exiccatio ⁊ paucitas cursus.

¶ C. viij. de sterilitate ⁊ difficl̄tate ipgnatiōis

Causa sterilitatis: aut est in spmate uiri: aut i spmate ml̄ris: aut in mēbris matricis: aut in mēbris uirge ⁊ instr̄is spermatis: aut pp cām in ꝓncipijs sicut tristitia ⁊ timor ⁊ tremor ⁊ dolores capitis ⁊ debilitas digōnis ⁊ sacietas nauseatiua: aut pp errorem accidentē. ¶ Cā v̓o que est in spermate ē sicut malia

cōplonis diuersificantis uirtutē gn̄ationis calē: aut fre
s. fre ex frigore nāli: aut frigore accidente longe retētio
nis sparso: aut hūitas: aut siccitas. ⁊ cā illius sūt cibi nō
ꝯuenientes: ⁊ acetosa ēt. Ipsa ei sūt i sūma eoꝝ q̄ infrant
⁊ exiccāt. ¶ Et qñ est cā que ē in spermate siccitas ꝯ
plonis nō ꝓhibēs generatiōꝫ sed facit ipꝫ difficilē aut
corrūpit illud qd̄ aduenit matrici de alimēto infantis.
¶ Et qñ est cā i spermate ut sit sperma uiri diuerse
ipressionis ei que est in spermate mlris ꝯ̄riū receptrici
aut cōitatis super unū duoꝝ ordinū ⁊ nō accidat iter
ea ābo filius. ¶ Et si permutet unusq̄sq; sociū suū nō
est dubiū qui sit ābobus filius. ¶ Et qñ diuersificāt
duo spermata ꝑꝑ cām malitie ꝯplonis in unoquoq; e
oꝝ qd̄ cū alio n̄ equat imo addit ei corruptiōꝫ. ¶ Nā
qū permutant inuenit unūqd̄q; āboꝝ qd̄ equat ipꝫ cū
ꝯ̄rietate q̄ tēperat. ¶ Et de gn̄e quidē spermatis ex
quo nō fit gn̄atio est sperma infantis ⁊ patientis nause
atiuā sacietatē ⁊ ebrij ⁊ senis. Et sperma eꝰ qui plꝫ uti
tur coitu et cꝰ corpus nō est sanū. ¶ Sperma eni cur
rit ex oībus mēbris ⁊ est ex sano sanū: ⁊ ex infirmo īfir
mū ꝺm q̄ dixit Hip. ⁊ iste dispōnes oēs inuente sūt in u
trisq; spermatibus sil ⁊ dixerūt quidā q̄ de causis corru
ptionis spermatis uiri est coire cū illis q̄ nondū sūt ma
gne ⁊ hoc currit cursu ꝑpetatū. Cā āt que est in matri
ce: aut est malitia cōplonis corrūpentis sperma cꝰ plꝫ
est frigus ꝯgelās eā sicut accit ex potu aque fre mlribꝰ
per hoc q̄ infrat: ⁊ silr uiris. ¶ Et qñ alterant ptes
mēstrue ⁊ ex eis q̄ cōstringunt ex poris mēstrue q̄ n̄
effundunt mēstrua ad fetū. Et qñ ē cū mā. ⁊ hūitates
corrūpunt sperma iteꝝ ꝑ comistiōm suā cū eo: aut exic
cant: aut resoluunt: aut hūectant lubricantes: q̄ debi
litat retentiua ⁊ est plm: aut debilitantes uirtutē attra
hentē sperma: q̄ nō attrahit sperma cū fortitudine aut
ꝑꝑ cōstrictiōm meatuū nutrimēti ex frigore aut calore:
aut siccitate. ¶ Et qñ uincit ex siccitate ita ut similē
tur corijs siccis: aut corrūpens nutrimētū infantis: aut
ꝓhibens ipm ab āplificatiōe ꝑꝑ adunatiōꝫ oris matri
cis vehemētē ꝑꝑ siccitatē aut frigus: aut ꝯsolidatiōm vl
ceꝝ: aut carnē additā v̄rucosā ⁊ erucosā: aut sicut sicci
tas dn̄ans secundine q̄ corrūpit meatus nutrimēti: aut
accit spermati fra ⁊ hūida q̄ accit rori in terra rorata
⁊ in ꝯplone cala ⁊ sicca q̄ accit in terra qñ est madefa
ctio sparma: aut ꝑꝑ abscissiōm materiei que est san. mē
struus qū matrix deficit in attrahendo ipm ⁊ ꝯtinuati
one eꝰ: aut est ꝑꝑ declitatiōm in ea: aut cōuersiōm: aut
vehemētiā adunationis oris matricis an̄ partū ꝑꝑ oppi
latiōꝫ: aut ꝑꝑ duritiē: aut carnē additā uerrucosā ⁊ nō
uerucosā. aut cōsolidatiōm ulceꝝ. ⁊ frigus cōstringēs
⁊ alia ex causis oppilationis ⁊ siccitas q̄ nō penetrat
ad ipm sperma: aut debilitas adunationis pꝰ ꝑgnatiōꝫ
q̄ nō retinet ipm: aut multitudo adipis lubrificantis.
¶ Et qñ fit cū cōitate corporis totius. ⁊ qñ est i ma
trice ꝓpe ⁊ zirbo: aut in matrice sola. ⁊ qñ multiplica
tur adeps super zirbū facit ꝯstrictiōem sup sperma ⁊ e
ducit ipm expssione sua ⁊ operatio eꝰ est hꝰi: aut ꝑꝑ ve
hemētiā extenuationis in corpore toto: aut in matrice:
aut nocumētū in matrice ex ꝑpe ⁊ ulceribꝰ ⁊ hemorroi
dibus ⁊ additione carnea ꝓhibente. ¶ Et qñ est in
ore eꝰ res dura sicut uirga ꝓhibens introitū uirge ⁊ sꝑ
matis: aut ulcera que ꝯsolidata sūt: q̄ lenit matrix ⁊ cō
stringunt orificia venaꝝ emittentiū sperma: aut aspital
oris matricis. Cā āt facte in mēbris generationis aut
est debilitas uasoꝝ sꝑmatis: aut eruptio an̄cedens com

plonī eoꝝ sicut cui abscindunt uene auris posteriꝰ: aut
cꝰ perforat vesica a lapide: q̄ cōicat nocumētū mēbris
generationis. ¶ Et qñ abscindi aliq̄d de nūero eiꝰ ⁊
facit incurrere debilitatē in mēbris spermatis ⁊ uirtu
tibus eoꝝ generatiuis sꝑmatis ⁊ eijcientibꝰ ipꝫ. ¶ Et
silr cꝰ abscindunt testiculi: aut ēplant cū hyusq̄amo ni
gro: aut bibit ex cāfora plm. ¶ Cā āt uirge fcā est sic
si sit breuis in creatiōe sua: aut cā pinguedinis uiri. q̄
re assumit caro plm eꝰ: aut ex ābobus sil q̄ elongat in
matrice ⁊ nō eq̄tur in ea uirga. ⁊ de eis est āplitudo o
ris matricis ⁊ nō eq̄tur in eo uirga. aut ex eis ābobus
sil: aut ꝑꝑ tortuositatē eꝰ: aut ꝑꝑ abbreuiatiōem corde
q̄ declinat uirga ab opposito: q̄ n̄ eijcit sperma ad gut
tur oris matricis. ¶ Cāꝫ vō in pricipijs iā nūerauimꝰ
necessariū est ei ut sint mēbra digōnis ⁊ mēbra spūum
fortia ita ut fiat ꝯceptio. ¶ Error āt accn̄s est quꝫ sꝑ
matis fit emissio an̄ ꝯplemētū aut post ꝯplemētū. Ante
ꝯplemētū uero qū sperma emittit ē ut sint mulier ⁊ uir
diuersi in tꝑe coitus. Q̄ nō cesset unus eoꝝ an̄cedei
cum emissiōe spematis. Si ergo fuerit an̄cessio uiri di
mittet eā ⁊ nō emittet sꝑma. Et si fuerit an̄cessio mulie
ris eittet uir postq̄ eihit mlr ⁊ expellet in os matricis
ꝑꝑ motus attractiōis spermatis qd̄ se aperit ei aptiōe
una pꝰ aliā cū attractiōe vehemētis sensus qd̄ sentit qū
ipm emittit. Et nō fit illud qū ipm emittit nisi aut ꝑꝑ
attractiōm aq̄ uiri cū eo qd̄ currit ex ea ex uasis sꝑma
tis eꝰ intrinsecis in matrice effusum ad interiora eius
apud quosdā: aut ꝑꝑ attractiōm eꝰ qd̄ tāgit ipꝫ. ¶ Si
uerū est qd̄ dicūt quidā alij. s. q̄ sꝑma eꝰ q̄uis generet
intra ipsā: tn̄ effundit ad exteriora oris matricis. De
inde deglutit ipm os matricis ut sit motus eꝰ ad attra
hendū sperma sui ipsius deforis q̄re recipit ipm qum
mouet sperma eꝰ q̄re attrahit cū hoc sꝑma uiri. Nō ei
appropriat illud emissiōi sꝑmatis uiri. Error uero ac
cidens post ꝯplemētū est sicut motus laboriosus ex sal
tu aut obuiatiōe q̄ fit cū casu ⁊ uelocitas eleuatiōis pꝰ
emissiōm spermatis ⁊ silia illis post ꝯceptiōꝫ q̄re lubri
cat: aut fit timor accidens aut aliq̄d ex reliq̄s causis a
bortus q̄s dicemus in suo cº. Inq̄t Hip. nō est uir oio
frior muliere. s. in ꝯplexiōe m̄broꝝ suoꝝ principaliū ⁊
ꝯplexione sua ꝑma. ⁊ ꝯplexiōe sꝑmatis sui sꝑmatis sa
ni nisi accidat ex ꝯplexione accidēte. ⁊ scias q̄ mulier
q̄ parit ⁊ ipregnat minus infirma ē q̄ sterilis. Uerūtn̄
est debilioris corporis q̄ ipsa ⁊ uelocius fit anus. ¶
Sterilis vō est pluriū egritudinū ⁊ tardatur eius sene
ctus ⁊ est quasi iuuenis in plurimo sue etatis.

¶ C. ix. de signis sterilitatis.

In signis sterilitatis ex quocūq; duoꝝ sꝑmatuꝫ
sit dicunt res quaꝝ saluatio nō uerificat nꝫ in
eis aliq̄d iudicat sicut est illud qd̄ dixerūt q̄ opꝫ ut ex
periant duo sꝑmata ⁊ ꝓijciant sup aq̄ ⁊ quocūq; illo
rū natat in aq̄ tunc ex ꝑte illius est defectus. ⁊ dixerūt
fundant due urine sup lactucā ⁊ ex illo est defectus cꝰ
vrina exiccauerit eā. Et hoc dixerūt ut sumant. vij. gra
na tritici ⁊. vij. grana ordei ⁊. vij. fabe ⁊ ponant in ua
se testeo ⁊ mingat sup ea unus āboꝝ ⁊ dimittant. vij.
diebus: tunc si grana nascunt nō est sterilitas ex ꝑte e
ius. ⁊ dixerūt q̄ est longinquius hoc iteꝝ. ⁊ melius est il
lud qd̄ dixerūt in expientia mlris ꝺm q̄ oꝫ ut suffumige
tur matrix mlris in traiectorio cū suffumigatione aro
matica: tūc si penetrat odor vsq; ad os ⁊ nares eꝰ cā n̄
est ex ea. ⁊ si nō penetrat tūc illic sūt oppilatio ⁊ humo
res mali ꝓhibentes ꝑābulare odorē suffumigatiōis ⁊

aromaticitatis. ¶ Et dixerit supponat alleū ⁊ ꝯsideret
⁊ cōsideret an inueniat odorē ⁊ saporē ipsius desuper
¶ Et prima significatio hꝰ est ad sciendū an sit i ea op
pilatio an nō. ¶ Q̄d si est in ea oppilatio tūc est sigm̄
sterilitatis. ⁊ si nō est in ea sterilitas tūc nō est lōginquū
q̄n sterilitati sint cause alie ⁊ ad ipregnatiōem ꝓhibent
alia. Et oīs mlr q̄ mundificat ⁊ remāet os matricis eꝰ
hūidū est lubricās. ¶ Signa āt spmatis ex uasis suis
in ꝯplone sua sūt qm̄ cognoscunt sicut sciuisti caliditas et
frigiditas eꝰ ex ipso ex sensibilitate mlris cū suo tactu:
⁊ ex spissitudine ⁊ subtilitate eꝰ: ⁊ ex dispōne pilorū pe
ctinis ⁊ ex colore eꝰ ⁊ odore ipsius ⁊ ex velocitate pul
sus ⁊ tarditate ipsius: ⁊ ex tinctura vrine ⁊ puitate tin
cture ipsius: ⁊ ex cōitate corporis. ¶ Hūitas uero ⁊
siccitas cognoscunt ex puitate cū grossitie ⁊ multitudi
ne cū subtilitate. ¶ Et spma quid sanū est albuz uisco
sum splendidū sup qd̄ cadunt musce ⁊ comedūt de eo.
Et odor eꝰ est odor floꝝ palme ⁊ sābaci. ¶ Signa vō
mēstrue ⁊ mēbroꝝ eꝰ in ꝯplone sua sī qm̄ significatur si
cut sciuisti. aut ex caliditate ⁊ fiitate ex tactu ⁊ ex colore
mēstrue. s. si est ad citrinitatē decliuis: aut nigredinem
aut turbiditatē. ⁊ ex dispōnibus piloꝝ pectinis ⁊ signi
ficat hūitas ⁊ siccitas ex multitudine cuz subtilitate ⁊
puitate cū grossitie ⁊ ex essentia oculoꝝ aposoruz tene
brosoꝝ. Oculus ei significat sup matricē apud Hip. ⁊
ex puitate cū grossitie. Et quecunqꝫ mlr mundificat ⁊
nō exiccat os matricis eꝰ imo est hūidū nō ipregnatur
¶ Pinguedo āt ⁊ extenuatio ⁊ adeps ⁊ breuitas vir
ge ⁊ tortuositas eꝰ: ⁊ breuitas corde ⁊ cōuersio matri
cis. ⁊ dispō duaꝝ emissionū spmatis sī res que cogno
scunt expimēto. Et vulua cum zirbo multe adipis est
stricti introitus longinq̄ breuiū cornuū eminentiū ven
triū mouet apud oēm motū ⁊ ledi quolibet odore ⁊ si
gnificat cursum matricis: qm̄ sentit intra vuluā. Q̄d
si nō fuerit os matricis oppositū tūc est decliue: ⁊ illa
cꝰ est matrix hñs declinatiōz ⁊ ꝯuersiōz sentit dolorē a
pud coitū.

¶ C. x. de regimine ⁊ cura.

Regim̄ hꝰ capituli diuidi in duos modos quoꝝ
unus est ad ipregnatiōz ⁊ subtiliatiōm in ea: ⁊
secūdus est ad curationes cāꝝ ꝓhibentiū ipregnatiōz.
¶ Sterilis āt ⁊ uir nō generās ex creatiōe ⁊ incouēi
ens suo socio in ꝯplone indigens pmutari: ⁊ breuitas
instri medicatiōm nō hñt. ⁊ silr eꝰ cꝰ orificia mēstrue op
pilata sī ex ulceribus que cōsolidata sī q̄ lenificata est
⁊ eꝰ compar necesse est pmutare: curatio nō pendet ex
medicia. ¶ Reliq̄ uero ab illis regim̄ hñt. ¶ Primi
uero modi distinctio est qꝫ oz ut eligat ꝯuenientior bo
raꝝ coitus ⁊ iā diximus eā. Et de eis eligatur ꝯueniē
tior ut sit in fine mēstrue ⁊ in hora sili hore in qua opz
ut in ea coitus fiat pp illud qd̄ diximus. Et oz ut ꝓlō
get dimissio coitus tāta ꝓlongatione ne ꝓueniat ut cō
rūpat ei ābo spmata frigus. ¶ Si uero accidat illud
utant coitu fm modū qui est ad nō ipregnandū. Dei
de dimittāt ipm tādiu qꝫ sciat qꝫ spma bonū iā aggrega
tū sit. ⁊ cōsideret de eis ut sit illud in pria hora mundi
ficationis eꝰ. ⁊ silr in ōi pmutatione alia uice. Ampliꝰ
ꝓlongent ludū ⁊ ꝓpe cū mlibus quaꝝ ꝯplones nō sūt
male. Tāgat ergo uir eꝰ māmilas cū facilitate: ⁊ tāgat
pectinē eꝰ ⁊ obuiet ei nō pmiscendo se ei pmistiōe vera
Q̄uqꝫ desiderat ⁊ affectat pmisceat ei fricādo d ea qd̄
est inter anū eꝰ desuper ⁊ vuluā. ¶ Ille ei locus est de
lectationis eꝰ. Consideret ergo in ea horā i qua fortis
fit in ipsa adherentia ⁊ incipiunt oculi eiꝰ mutari in ru
bedinē: ⁊ eꝰ anhelitus eleuari: ⁊ uerba eꝰ balbutire: tūc
mittit illic spma oppositum ori matricis dilatando lo
cū eꝰ illic parūper. s. tanta q̄titate ne ꝯsequat ipm ipsi
o aeris exterioris oio. Ipse ei in dispōne corrūpit ipm
⁊ nō est ꝯueniens ad gñatiōem. ⁊ scias qꝫ qñ mittit sp
ma in hora sua puū imo est in ꝑpatione sua insepabile
oppositi fortasse tunc pdit spma imo oz ut recipiat os
matricis cū eiectione q̄dā ⁊ nō stringat in uirga exitū i
mo adhereat ei hora qū iā pmiscet pꝰ illud pmistione
q̄ est uehem̄tioris pscrutationis donec uideat qꝫ nodi
oris matricis ⁊ anhelitus eꝰ iā q̄escunt ex toto ⁊ pꝰ il
lud paꝝ ipsa iacente eleuatis coxis ⁊ demerso dorso.
Deinde surgat ab ea ⁊ dimittat eā sic horula una cō
strictis pedibus ⁊ retento anhelitu. Et si dormierit pꝰ
illud erit melius ad cōceptiōm. ⁊ si fiat odoram̄tū sup
eā qd̄ naribus attrahat cū suffumigatiōibus ꝯueniēti
bus huic rei est illud ꝯuenientius: ⁊ suppositorijs ⁊ ꝓ
prie de gūmis que nō sī vehem̄tis caliditatis sicut bdelli
um ⁊ que sī silia illi supposita añ illud. ⁊ de illis que sī
mirabilia est ut sit mlr suffumigata sub matrice cū aro
maticis calis ⁊ nō odoret ea desup: dinde sumat cānā
longā ⁊ ponat unā duaꝝ extremitatū in aq̄ calam ⁊ ali
am in ore matricis q̄titate qua ꝓueniat caliditas eiꝰ ad
matricē aduentu tolerabili ⁊ dormiat sup illā ꝑpatiōz
aut sedeat vsqꝫ ad horā qua pōt sup eā deinde coeat.
¶ Modus uero alius est qm̄ si cā est pp calorē hūoꝝ
caloꝝ eūa eos ⁊ eq̄ ꝯplonē cū cibis ⁊ potibus notis ⁊
admistra sup matricē cerataria eq̄lis caliditatis ex succis
⁊ mucilaginibus ⁊ oleis fris. Et si fuerit cā fiitatis ⁊
hūitatis curet cū eis que dicemus pꝰ: ⁊ est illa que fit
fm plm. ⁊ si fuerit cā ipsa remotio oris matricis curet
cura remotionis cū uentosis ꝑdictis in cº suo. Et phlo
mia saphene ex pte qua oz fm qꝫ dcm̄ est. Et si fuerit
cā multitudo adipis admistret exercitiuz ⁊ subtiliatio
cibi ⁊ dimittat balneatiōm hūidā nisi cū aquis therma
rū ⁊ utat eūone cū phlomia ⁊ clisteribus calis ⁊ exic
catiuis calefacientibꝰ sicut est tyriaca ⁊ theodoricon.
Et oz ut dimittat uinū subtile albū ⁊ utat forti rubeo
puro pauco. Et ex unctiōibus bonis ad eas est mel al
bū ⁊ oleū de lilio. ⁊ si cā fuerit uentositas ꝓhibēs a bo
nitate firmationis spmatis curet cū eis que sī sicut di
acyminū ⁊ bibat anisum ⁊ semē apij ⁊ ꝑcipue sem̄ rute
in aq̄ radicis ⁊ pessaria facta ex eis. Et ex resoluētibꝰ
uentositatē sī sicut castoreū ⁊ se. rute ⁊ se. agnicasti. ¶
Et si cā fuerit vehem̄tia siccitatis admistrent sup eam
clisteria hūectantia ⁊ suppositoria de adipibus lenibꝰ:
⁊ dent i potu lac ⁊ ꝓpe lac caprinū ⁊ alessidabegi hu
mectantia ⁊ supponant adipes lenientes. ⁊ si fuerit cā
strictura oris matricis oz ut admistret in ea semp radi
us de stāno ⁊ ingrosset gradati ⁊ inungat cū unguen
tis lenificatiuis: ⁊ multū utat balneo ⁊ cōfert ei come
stio cauliū ⁊ admistrent apiū ⁊ cyminū ⁊ anisuz ⁊ silia
¶ Et plm quid cāꝝ ꝓhibentiū ipregnatiōz receptibi
lē curationis est frigus ⁊ hūitas. Et plz medicinaꝝ fa
cientiū ipregnare est ex pte qi succurrndi ei: ⁊ nō ē ex
cusatio eūonū hūitatis cū hieris ⁊ suppositorijs ⁊ cli
sterijs. ⁊ ex eis que bibunt sī ꝯfectiones cale: sicut mi
thridatū ⁊ tyriaca ⁊ theodoricō ⁊ medicam̄ alkekēgi.
Et de eis que bibunt hñtes ꝓpetates est ut in potu d
tur mlri urina elephantis. Est ei mirabilis i ipregnati
one ⁊ fiat illud qū ꝓximus est coitus ⁊ qū coit. ⁊ iterū
bibat serraturā eboris: qm̄ est ꝓñtis iuuam̄ti ⁊ se. silele
os est bonū ⁊ expt̄ū. ⁊ de eo quid dat i potu pecudibꝰ

feīs ut multiplicet̄ generatio. ⁊ de pessarijs est illud qd̄
fit ex oleo balsami ⁊ oleo de ben ⁊ oleo de lilio ⁊ pessa
ria de nacta nigra. Et iteꝝ adeps anseris in lana ⁊ ex
ungulis aromaticis ⁊ muscho ⁊ spica ⁊ ciperis ⁊ ane
to ⁊ origano ⁊ venuca ⁊ isopo ⁊ bdellio ⁊ testiculis vul
pis ⁊ darsisabā est mirabilis ⁊ nux cupssi ⁊ bacce lau
ri ⁊ galia ⁊ amomū ⁊ foliū ⁊ cordumeni ⁊ ex oī calefa
ctiuo stiptico ꝓpe ⁊ suppositorio coagulorꝫ ⁊ ꝓpe coa
gulū leporis cū oleo pꝰ mundificatiōem adiuuat ad ip
gnandū: aut cū oleo uiol. ⁊ silr suppositio stercoris eiꝰ
⁊ suppositio fellis gazel masculi ꝫ q̄ dr̄ ⁊ ꝓpe si ponat
cū eo aliq̄d de testicl̄is vulpis. ⁊ silr suppositio fimi eꝰ
⁊ suppositio fellis adib ⁊ leporis ⁊ leonis pōdere ter
tie. ℥. i. ¶ Collyriū bonū spica ⁊ crocꝰ ⁊ mastix ⁊ myr
rba ⁊ galia ⁊ castoreū cū oleo nardino. ⁊ iteꝝ sumant
myrrbe. ℥. iiij. ⁊ ireos ⁊ fimi adib āboꝝ an̄. ℥. ij. ꝑpetur
ex eis pessariū silr glādi ⁊ supponat ⁊ iteret in oībus
tribus diebus ⁊ iteꝝ mel colatū serapinū ⁊ bdelliū ⁊ o
leū de lilio. ¶ Pessariū bonū croci amomi spice meli
loti oium an̄. ℥. iij. ⁊ media folij ⁊ cordumeni āboꝝ an̄.
℥. i. adipis anseris ⁊ uitelli ouoꝝ āboꝝ an̄. ℥. ij. olei nar
dini. ℥. s. supponat pꝰ ablutiōm in lana celesti tribꝰ die
bus renouādo oī die. Et iteꝝ sumant allea sicca ⁊ hu
mida ⁊ effundat sup ipsa q̄ntū ipsa st̄ de oleo ros. aut si
samino: ⁊ decoq̄tur donec in decoctione dissoluant ⁊
recedat aquositas ex eis ⁊ supponat cū lana est ei mi
rabile bonū. ¶ Et q̄n̄ indiget an̄ vsum pessarioꝝ cli
steribus cū re aliqua in qua sit uirtus pulpe colloq̄nti
de: q̄ educāt h̄ūitates: aut supponant in vulua sua qd̄
est sicut gūma arboris masticis ⁊ educet ex ea h̄ūitates
Et ex suffumigatiōibus st̄ troc. facti ex myrrha ⁊ stora
ce ⁊ baccis lauri ⁊ fiat ex eis suffumigatio oī die. Et
iteꝝ nux cupssi ⁊ arsenicū rubeū ꝯficiant cū storace li
quida et fiat suffumigatio cū eis in traiectorio pꝰ mūdi
ficatiōm tribus diebus ꝯtinuis. Et silr myrrha et sto
rax liq̄da et galbanū ⁊ bacce lauri ⁊ nigella iteꝝ et bdel
liū et isopꝰ. ¶ C. xi. de signis īpgnatiōis et iudicijs eꝰ

Significāt ipsā illud qd̄ an̄cessit de cōuenientia
duaꝝ emissionū spmatis. et dispō q̄ tepor succe
dens coitui et est caput uirge q̄ succū qū emittit spma
et est qū egredi ad siccitatē aliq̄tulum decliue et succe
dit ei vehemēs adunatio oris matricis ita ut nō ingredi
at ipm stillus. Et silr eꝰ eleuatio ad supiora et an̄teriora
et colligi absq̄ duritie ex vehemētia siccitatis illius p
tis et retinent mēstrua: q̄ nō mēstruatur vsq̄ ad tps:
aut mēstruat paulati et accit dolor puus in eo qd̄ ē in
ter umbilicū et receptricē. ¶ Et q̄n̄ fit difficultas v
rine et accidit ei ut abhorreat coitū pꝰ illud et odio ha
beat ipm. ¶ Et qn̄ cū ea coit nō emittet spma. et acci
dit ei apud coitū dolor sub umbilico et nausea. Et pre
gās h̄ns masculū vehemētius odit coitū q̄ pgnās h̄ns
feiaꝫ. Ipsa ei q̄n̄ nō abhorret coitū: deinde illud quod
succedit ei de angustia et pigritia et grauitate corpis
⁊ malitia aie ⁊ pua nausea ⁊ eructuatiōe acetosa ⁊ bō
ripilatiōe ⁊ dolore capitis ⁊ uertigine ⁊ tenebrositate
oculoꝝ ⁊ pulsu cordis: deinde ꝯmouent appetitus ma
li pꝰ mēsem aut duos menses. ⁊ citrinat albedo oculoꝝ
eaꝝ. Q̄ūq̄ ꝓfundant oculi eiꝰ ⁊ mollificant palpebre
eꝰ ⁊ acuit aspectus eꝰ ⁊ minorant eꝰ pupille ⁊ ingrossat
eꝰ albedo ⁊ nō citrinat ꝫm plm. Et necessaria est alte
ratio coloris ⁊ euentus ipressionū egredientiū a nā q̄
uis sit in pgnāte ex masculo minus: ⁊ in pgnāte ex feia
plus. ¶ Et q̄n̄ ipregnatio sedat dolores dorsi ⁊ ācha

rū ꝓpea q̄ calefacit ea matrix ⁊ qū parit redeunt. ¶
q̄n̄ alterat corpus eꝰ ab eo qd̄ fuit: q̄ dilatant ⁊ citri
nant sup ipm uene eꝰ ⁊ uirides fiunt. ⁊ in plibus dispō
nibus accit pgnātibus ut mollificent eaꝝ corpa in pn
cipio retentionis mēstruoꝝ ⁊ augmēto eiꝰ qd̄ de ipsis re
tinet ultra illud quo indiget ēbryon ꝓp puitatē ēbryo
nis ⁊ debilitatē eꝰ a cibatione: deinde qū magnificatur
ēbryon cibat illa superfluitate q̄ fit cōuersio ⁊ sedant
accidentia retentionis eꝰ. Et qū ipregnat puella q̄ nō
dū ꝯsecuta est. xv. annos: timet ei mors ꝓp puitatē ma
tricis. ¶ Et silr est dispō illius cui ex magnis aduēit
fe. acuta. Interficit ei fetū ex hoc q̄ facit possidere de
malitia cōplonis qū ipse sit debilis nō tolerans illud.
⁊ ex hoc q̄ nutrimētū eꝰ corrūpit ex pte ꝯplonis eius: ⁊
ex hoc q̄ qū mr̄ nō nutrit debilitat nutrimētū fetus. ⁊
qū nutrit debilitat ipsa. ¶ Et silr qū accidit in matri
ce eꝰ apa calidū. Nā si est phlegmon tunc q̄n̄ spat cuꝫ
eo raro euasio fetus ⁊ matris. Essere uero est malum
ualde. ¶ Et q̄n̄ cognoscit dispō īpregnatiōis p expi
mēta de q̄bus est ut in potu dent de aq̄ mellis in hora
dormiendi due. ℥. cū tāto pondere aq̄ pluuialis pmista
⁊ uideat an punctiōm sentiat an nō. ¶ Et cā quid in
illo est retentio inflatiōis cū cōitate intestinoꝝ: lꝫ medi
ci mirent de hoc. Et est exptū certum nisi in ꝯsuetis
potare illud. ¶ Et iteꝝ laboret in ieiunio in die: ⁊ i se
ro inuoluat pānus: ⁊ suffumiget a librello ⁊ traiecto
rio cū suffumigio. Si ergo egredi fumus ⁊ odor ex o
re ⁊ naso: tūc ipsa nō est pgnās. ¶ Et silr expit qū ua
cuitas est supponēdo alleū ⁊ dormiēdo sup ipꝫ ⁊ ꝯside
rando an inueniat saporē eꝰ ⁊ odorē ipsius in ore an nō
Et ex eo qd̄ dicemus in cº signoꝝ masculinitatis ⁊ feiei
tatis de suppositiōe aristologie cū melle ⁊ intromissiōe
¶ Et urina quid pgnātis in pncipio pgnationis ē ci
trina ad subalbedinē decliuis q̄ sit cottū in eiꝰ medio
spsum. ¶ Et significat pgnatiōm vrina pure subē sup
quā est qd̄ est simile nubibus. ⁊ ꝓpe qū in ea st̄ sic gra
na ascendentia ⁊ descendentia. In fine āt ipregnatiōis
q̄n̄ appet in urinalibus eaꝝ rubedo in loco in quo ap
paruit in pncipio inpgnationis subalbedo. ¶ Et qū
mouet vrinale pgnantis ⁊ cōturbat tūc ē in fine pgna
tionis. ⁊ qū nō conturbat ē in principio pregnationis
¶ C. xij. de causis masculinitatis.

Causa masculinitatis est spma uiri et caliditas eiꝰ
et abūdantia ipsius et cōuenientia coitus in ho
ra mundificationis eius ⁊ ꝓuocatō spmatis ex dextro
q̄m est calidius spissioris subē ⁊ sumit ex rene dextro q̄
est calidior ⁊ altior ⁊ ꝓpinq̄or epi. Et similiter qū ca
dit in dextro matricis. Et silr spma mulieris in ꝓpeta
tibus suis ⁊ in pte sua ⁊ regio sra: ⁊ tpus sīm ⁊ uentus
septētrionalis adiuuāt ad masculinitatē ⁊ ꝯriū ad ꝯriū
¶ Et silr etas adoloscentie absq̄ pueritia ⁊ senectute
Et dicūt q̄dā q̄ si currit a dextro uiri ad dextrū eꝰ ma
sculinat. ⁊ ex duobus sinistris femininat. ⁊ si currit ex
sinistro eius ad dextꝝ ipsius erit feia masculina. Et ex
dextro eius ad sinistrū ipsius est masculus femininus.
¶ Et dixerūt quidā de illis q̄ prudentes st̄ q̄ pgnatio
a die ablutiōis est cū masculo vsq̄ ad q̄ntū: ⁊ est cū pu
ella vsq̄ ad octauū: deinde est cū masculo vsq̄ ad. xi. de
inde est cū hermaphrodito. ⁊ san. pgnātis cuꝫ masculo
calidior est plurimū q̄ san. pgnantis cum femina.
¶ C. xiij. de signis masculinitatis ⁊ femineitatis.

Pregnans h̄ns masculinū est melioris coloris
⁊ pluris leuitatis ⁊ agilitatis ⁊ mūdioris faciei

⁊ sanioris ap petitus ⁊ q̇etio ꝑ accidētiū ⁊ sentit graue
dinē lateris dextri. ¶ Pl̄m ei gn̄at masculus ex spma
te expulso ad dextrū duoꝝ lateris matricis ⁊ nō accit
illud nisi aut ꝑꝑ desideriū illius lateris ad recipiendū
aut qm̄ expulsio est ex testiculo dextro. ⁊ qn̄ mouet fe
tus masculus mouet ex latere dextro. ¶ Pl̄m ei qū
incipit mām̄illa augm̄tari ⁊ alterat color fit in ea q̄ hȝ
masculū ex latere dextro ⁊ ꝓpe papilla dextra ⁊ ad ip
sā currit lac in p̄mis ⁊ ꝓuocat in p̄mis. ⁊ est lac quod
mulget ex ubere eꝰ grossum uiscosum non tenue aquo
sum ita ꝙ lac masculi distillat sup speculū ⁊ cōsiderat
ad ip̄m in sole ⁊ remanet qi ip̄m sit frustū argenti viui
aut granū margarite nō currens nȝ ꝓlōgat ⁊ augm̄tat
papilla in hn̄te masculū in rubedine n̄ in nigredine ve
hem̄ti ⁊ fiāt uene papillaꝝ eꝰ rubee ad nigredinē decli
ues. Et fit pulsus eꝰ dexter vehem̄tius plēus ⁊ freq̄ns
¶ Et dixerit quidā ꝙ qn̄ mouet a statione mouet p̄us
pedē dextꝝ ⁊ est exptū. et qū erigit sustentat sup manū
dextrā ⁊ est oculus eꝰ dexter leuioris ⁊ uelocioris mo
tus. Et masculus mouet pꝰ tres mēses ⁊ feia pꝰ quattu
or mēses. ¶ Et dixerit quidā de ingenuis est in cogni
tiōe illius ut sumat aristologie an̄. i. ⁊ terat ⁊ ꝯficiatur
cū melle ⁊ supponat cū lana uiridi a mane vsq; ad me
ridiē ⁊ in ieiunio: tūc si dulcescit saliua eꝰ est cōcipiens
masculū. ⁊ si est amara tunc est p̄gnans cū feia. ⁊ si nō
alterat tunc nō est p̄gnās. ⁊ in hac cā est ꝯsideratio ⁊ i
diget expim̄to vel multa ꝑscrutatōe in sua scientia. ¶
Signa āt feie ⁊ que p̄gnās est cū filia sꝫ multitudo ul
ceꝝ pedū ⁊ ꝓpe in coxis ⁊ multitudo apatū eoꝝ. ⁊ qn̄
ꝙ est p̄gnās cū masculo sed nō est masculus nisi debil
⁊ est mollificataꝝ venaꝝ. ¶ Signa āt feie fortia et eni
xe masculū sꝫ ꝙ ꝯsumit eius partus in. xxv. diebus vsꝫ
ad. xxx. dies nisi ipsa sit egra ⁊ femina ex. xxxv. usque
ad. xl. et illō fit ꝫ plꝫ. ¶ L. iiij. de regīne masculitatis

Oportet ut calefiat mlr et uir cū aromaticis et
suffumigatiōe et potu et cibis et potu mithrida
ti et cū suffumigatiōibus et pessarijs p̄dictis si eis indi
get cū clisteribus et unctiōibus. s. ābobus. Et nō ausc
tet ille q̇ dicit ꝙ oꝫ ut mlr sit debilis spmatis ut gn̄ere
tur ex eo masculus: imo oꝫ ut sit spissi spmatis et fortis
et puella: hꝰi ei spma dignius est ut suscipiat masculini
tatē. Verūtn̄ nō oꝫ ut deficiat a spmate eꝰ spma mascu
li. imo oꝫ ut sit spma masculi fortius in hoc cᵒ eo et opꝫ
ut dimittat coitū ad tp̄s et nō recedat a coitu oio: q̄re
corrūpat spma ꝫ ꝙ diximus et ut nō multū utant po
tu aq̄ imo bibāt de eo paulati ⁊ cibent cibis fortibus
calefacientibus. Deinde expiat uir spma suū. ⁊ duꝫ ꝑ
manet tenue scias ꝙ necessitas ad curatiōꝫ remanēs ē
Et qū ingrossat spma expectet pꝰ illud diebꝰ aliquot ⁊
ꝓcedat ꝫm regim̄ suū donec cōfortet spma ⁊ aggrege
tur ꝫm modū quē innuimꝰ. Deinde cōueniat cū ea cō
uentu quē innuimꝰ in loco aromatizato aromaticis cali
dis sicut narro p̄mo ex muscho ⁊ croco ⁊ xiloaloe ido
crudo ⁊ deuitet cāforā: ⁊ sit in letiore dispōne ⁊ melio
re aīa ⁊ delectabiliore domo ⁊ cogitet de masculis ⁊
approprïet meditatiōm suā in masculis fortibus hn̄ti
bus audaciā ⁊ opponāt suos oculos forme uiri de illis
q̇ sꝫ rectōris creationis ⁊ gloriose forme ⁊ coeat.
¶ L. xv. de signis albani facientis nasci masculos.

Albani faciēs masculos ē uir fortis corporis e
qualis carnis in duritie ⁊ mollitie multi spma
tis crossi calidi ⁊ est magnoꝝ testiculoꝝ manifestaꝝ ve
naꝝ fortis desiderij quē nō debilitat coitus ex cuiꝰ dex
tro eijcit spma. Nā rustici ēt stringunt sinistꝝ testiculū
tauri ut effundat ex dextro. ¶ Qn̄q; adolescentis dx
ter p̄us inflat testiculus tunc ipse est masculinans aut
sinister tunc ipse est femininans. ¶ Et silr ille ad quē
festinat pollutio nō a nocum̄to i spmate ē faciēs mascu
los. ¶ L. xvi. de signis mlꝝ masculinizātiū.

De mlribus masculinans est mlr eq̄lis coloris ⁊
forme q̄ nō est grauis corpe nȝ mollis: ⁊ nȝ mē
strua eꝰ sꝫ subtilia cruda nȝ pauca aquosa adusta ualde
⁊ cꝰ os matricis est vulue oppositū. ⁊ cꝰ digō bona ē ⁊
cꝰ vene sꝫ appences ꝓcedentes ad exteriora ⁊ cꝰ sensꝰ
⁊ motus ꝫm ꝙ oꝫ existūt ⁊ nō hȝ ventris solutiōm assi
duā nȝ ipsius ꝯstrictiōm assiduā. ⁊ oculi eꝰ sꝫ decliues
ad fuscedinē absq; subalbedine ⁊ est gaudentis nature
⁊ lete aīe. Et puelle uiripotentes in p̄mis qū coeūt sꝫ
uelocis ipregnatiōis ꝑꝑ fortitudinē caliditatis earū ⁊
ꝑuitatē adipis matricis ipsaꝝ ⁊ bn̄itatū eaꝝ. Et ille q̇
bus velociter ueniunt mēstrua digniores sꝫ ut masclos
ꝯcipiāt. ⁊ spatiū mūdificatiōis illaꝝ quaꝝ est breue: est
vsq; ad. xxij. dies non usq; ad. xl.
¶ L. xvij. de cāis gemioꝝ ⁊ ip̄gnatiōis sꝫ ip̄gnatiōm.

Causa eaꝝ est multitudo spmatis ⁊ diuisio ipsiꝰ i
duo: ⁊ qō est supra ⁊ eiꝰ casus in duos uētres.
⁊ incolumitas q̇dē duoꝝ filioꝝ ēt geminoꝝ nō ē plima
⁊ paꝝ sꝫ inter geminos dies plimi. Ipsi ei ꝫm plm fiūt
ex coitu uno. Et paꝝ cōtingit ꝙ ex coitu sup p̄gnatiōꝫ
fiat cōceptio. Nā si fit cōceptio fit in mulieribus q̄ cor
pora tenera hn̄t ⁊ sꝫ multorū piloꝝ ⁊ multi san. ꝑꝑ for
titudinē caliditatis eaꝝ. ⁊ de illis q̄ sꝫ fortasse vident san.
in ipregnatiōe ⁊ nō curāt de eo ꝑꝑ uirtutē eaꝝ ⁊ forti
tudinē matricis ipsaꝝ ⁊ nō abortiunt cū mēstruis ⁊ cū
aptione eꝰ qō emittit in matrice. ¶ Et qn̄ꝫ mē struāt
sup ipregnatiōm nūero duaꝝ mēstruationū ⁊ supra: ꝙ
si cadat ipregnatio sup ipregnatiōm in nō ualde forti
⁊ in ea q̄ nō cōcipit nisi ꝑꝑ aptiōm oris matricis sue n̄
ꝑꝑ fortitudinē sue matricis timet ꝙ sit filius p̄mus iā
debilitatus: qꝛ corrūpit scđus. ⁊ iteꝝ in fortibus timet
latus casus litigij ⁊ ꝯpressionis inter duos filios. ⁊ illō
quiō plm ꝑducit ad se. ⁊ inflatiōm faciei ⁊ aduentuꝫ e
gritudinū ad hoc ut abortiat unū eoꝝ. ¶ Et de signis
quiō geminoꝝ ⁊ q̇ supra sꝫ ꝫm ꝙ dixerit ⁊ exptū est. est
ut ꝯsideret umbilicus nati p̄mi cōtinuus cū fetu. Tūc
si nō fuerit in ipso ruga nȝ nodus nō erit pꝰ natū p̄muꝫ
filius. ⁊ si fuerint in ipso ruge tūc p̄gnatio erit ꝫ nūeꝝ
rugaꝝ. ¶ L. xviij. de signis appropinq̄tiōis ꝑtus.

Quum p̄gnās ingredi in spatio ꝓpinquo tp̄i ꝑtꝰ
⁊ sentit grauitatē in inferioribꝰ uētris sub umbi
lico ⁊ in dorso ⁊ dolorē in inguine ⁊ caliditatē in uētre
⁊ inflatiōꝫ in ore matricis vehementē sensatā ⁊ bn̄ecta
tiōm eꝰ tunc iā approximat. Qn̄q; mollificat eꝰ cauda
⁊ inflātur eꝰ īguina ⁊ fortior fit inflatio inguinis tunc n̄
est inter illud ⁊ inter partum nisi proximum.
¶ L. xix. de signis debilitatis embryonis.

Significāt debilitatē eꝰ egritudines matris sue ⁊
euōnes accidentes ⁊ ei ꝓpe cōtinuatio ꝓuoca
tionis mēstruoꝝ ꝑtranseuntiū illud qō fit ꝫm semitā ra
ritatis ⁊ paucitatis ⁊ ꝫm semitā supfluitatis cibi. Et
silr aptio lactis ēt in p̄mo mēse in quo cōcipit ip̄m ⁊ e
mulget qū mām̄illa exp̄mit. ⁊ significat ipsā ꝙ nō mo
uet fetus motu de quo sit curādū: aut mouet in nō sua
hora. ¶ L. xx. de signis debilitatis nati.

Quum fetus nascit ⁊ nō inflat umbilicus eꝰ. ⁊ n̄
mouetur ⁊ non sternutat usq; ad tempus tunc

ipse est debilis ⁊ non uiuet.

¶ Tractat⁹ scđus. ¶ C.i. de ipregnatione ⁊ partu.

Tempora quiđ creatõnis ⁊ motõis ⁊ ptus iã diximus in anatomia ⁊ eis q̃ sᷓ p⁹ ipsã. Et scias inde ꝙ mẽsis. vij. est pmus mẽsis i quo parit ipm ⁊ est fetus fortis creationis ⁊ ꝯplonis c⁹ creatio velox fuit ⁊ c⁹ motus festinauit ⁊ c⁹ petitio ad exitum fuit uelox. ⁊ multotiens quiđ moritᷓ nat⁹ infra hoc spatiũ: qm̃ tolerat motus vehementes in debilitate creationis h⁹. natus nãqȝ lȝ in radice sit fortis: tñ est ꝓximi spatij in creatiõe. Verũ nat⁹ i. viij. mẽse est q̇ plȝ moritᷓ de natis ⁊ paꝝ uiuit. Q.đ si aliq̃s uiuat đ natis in. viij. mẽsib⁹ tc̃ illud est paꝝ ualde. ⁊ paꝝ est ꝙ uiuat nat⁹ pueriens hoc tpe. Et in q̇busdã regionibus nõ uiuit natus viij. mẽsiũ oio: qm̃ nõ euãtᷓ e⁹ dispõ q̇n aut sit retardat⁹ in creatione ⁊ motiõe ⁊ desiderio ad ptũ vsqȝ ad hanc horã. ⁊ significat ꝙ e⁹ uirtus nõ est fortis in radice: aut adueniunt eis motus sepatiõis in principio tp̄ris ꝯplemẽti q̃uis sit fortis in radice uirtus e⁹ sicut nati in. vij. Q.đ si nõ fuerit ita: imo fuerit creatio e⁹ ⁊ motus ipsi⁹ ⁊ uoluntas desiderãs ꝑuenire ad ptũ. ⁊ motus eius ꝯpleti añ illud tunc h⁹ fetus iã conatᷓ euadere a loco suo ⁊ cõuertitᷓ. Sed q̇d ualet e⁹ ꝯuersio cũ qua nõ sequitᷓ intentiõm suã ⁊ remanet sic cõuersus usqȝquo redit ad ipm uirtus sua ⁊ facit ipm deficere debilitas sue uirtutis ⁊ accit ei ꝓculdubio qđ accidit debili intento motibus euasionis qũ ꝓcedit absqȝ directiõe. s. lassitudo ⁊ defectus: infirmatᷓ ergo ꝓculdubio ⁊ debilitatᷓ ⁊ resoluitᷓ uirtus e⁹. ⁊ qũ nascitᷓ in h⁹i dispõne est iudiciũ ei⁹ iudiciũ nati infirmi debilis. Et de iudicijs e⁹ est ꝙ non spatᷓ ei uita. ¶ Natus ãt in nono si ꝯpleta fuerit e⁹ creatio ⁊ desiderat moueri in. vij. ⁊ non fuerit ei poẜe ut euadat: imo remaneat in matrice ⁊ acciderit ei in. viij. qđ diximus uiuet in spatio mẽsis ita redeunte ad ipm uirtute ⁊ equabiᷓ a cõuersione sua vsqȝ° redeat ꝯuersus ⁊ cõfirmetᷓ. Q.ũqȝ nascitᷓ saluatᷓ ⁊ qũ nõ sit ita imo nõ desiderat nisi moueri in illa hora tunc iudiciũ e⁹ est iudiciũ ois debilis oio. ¶ Et plm̃ quiđ nascitᷓ in decio: ille cui accidit ut desideret ptũ in nono ⁊ nõ fuit ei preparatũ. ⁊ accidit ei illud qđ accidit nato in. viij. Et paꝝ quiđ accidit ut sit assiduatio sepatiõis cadens in. vij. Deinde extẽdatᷓ uita vsqȝ ad. x. ita ut eueniat ei itegra uita in. x. hoc ei rarũ est. ⁊ cũ hoc est significatio debilitatis v̇tutis qũ currit uicissitudo ex septio vsqȝ ad. x.

¶ C. ij. de regimine uniuersali pregnantis.

Oportet ut assiduent lenificatiõꝫ suaꝝ nãꝝ semꝑ cũ eis q̃ leniũt cũ eq̃litate sicut sᷓ alessidabegi pinguia. ⁊ sicut suraset ⁊ silᷓia qũ stringiᷓ nã ualde: ⁊ ut occupentᷓ exercitijs tẽꝑatis ⁊ de ãbulatiõe tenui absqȝ suꝑfluo. ¶ Suꝑflua ei abortiri facit ⁊ illud iõ: qm̃ ipse replentᷓ ꝑꝑ illud qđ accidit eis de retentione m̃struoꝝ. Q.đ si suꝑfluitates in eis multiplicentᷓ oꝫ ut nõ assiduent balneũ. ¶ Balneũ nãqȝ eis execrabile est nisi apud ꝓpinquitatẽ: ⁊ nõ oꝫ ut inunganᷓt capita eaꝝ: ⁊ fortasse accidet eis inde coriza: qᷓ accidat tussis ⁊ ꝯmoueatᷓ fetus ⁊ p⁹ abortus. ⁊ oꝫ ut deuitent motũ suꝑfluũ ⁊ saltũ ⁊ ꝑcussiõm ⁊ casum ⁊ coitũ ꝓp̊e ⁊ replõnẽ cibi ⁊ irã: ⁊ nõ ꝯueniat eis qđ faciat tristari ⁊ timere ⁊ elõgentᷓ ab eis oẽs reliq̃ cause abortus: ⁊ ꝓp̊e in mẽse p̊mo ⁊ usqȝ ad. xx. dies ⁊ ꝓp̊e in hebdomoda pria ⁊ vȝ ad tres dies a cõceptione. Illic ei est execrabile super eas õe ꝯpssiõm faciens. ⁊ cõsideretᷓ illud qđ diximus de ꝯꝟuatione ẽbryonis. ¶ Et oꝫ ut coopiatᷓ illud qđ est sub hypocõdrijs eaꝝ cũ lana leui. ⁊ sint cibi eaꝝ panis mundus cũ alessidabegi ⁊ alzeberet ⁊ deuitẽt oẽ acutũ ⁊ amaꝝ sicut cappares ⁊ oliue imature ⁊ oẽ ꝓuocatiuũ mẽstruoꝝ sicut sᷓ faseoli ⁊ cicer ⁊ sisamũ. ⁊ si desiderant cibũ in die ꝯceptionis. Precepit Hip. ut i potu sumatᷓ sauic in aq̃. Ipm ei q̃uis sit inflatiuũ est tam̃ uelocis nutrim̃ti. ⁊ uinũ eaꝝ sit odoriferꝫ ⁊ subtile antiqũ. ⁊ Hip. quiđ dixit sumant in potu uinũ nigꝝ ⁊ viᷓ ꝙ uoluit intelligi ꝑ illud subtile nigrũ. ⁊ sit nigredo e⁹ ꝑꝑ ipsius fortitudinẽ nõ ꝑꝑ fecẽ. ⁊ sint in scđis mẽsis earũ passe ⁊ cydonia dulcia ⁊ pira ⁊ excitantia appetituꝫ ⁊ mala muza. ⁊ granata muza. ¶ Medicine v̇o eaꝝ sint sicut electuariũ de margaritis c⁹ descriptio. ℞. margaritaꝝ nõ ꝑforataꝝ piretri ãboꝝ añ. ʒ. i. ʒʒ. ⁊ masticis amboꝝ añ. ʒ. iiij. zedoarie doronigi se. apij tapsie cardamomi nucis muschate macis cinami õium añ. ʒ. ij. been albi been rubei piꝑis ⁊ macropiꝑis õium añ. ʒ. iij. cinnamomi. ʒ. v. zuccari sulimeni q̃tũ õia ⁊ plus c⁹ dosis sit cochliariũ. i. Ipm ei rectificat dispõnẽ matricis earũ ⁊ dispõnẽ stõꝝ eaꝝ. ⁊ oꝫ ut uehem̃s sit studiũ in stõis eaꝝ qᷓ cõfortentᷓ cũ eis q̃ sᷓ sicut geleniabin cũ xiloaloe ⁊ mastice ⁊ silᷓibus. Et electuaria facta cũ zuccaro plurimo cũ spẽbus aromaticis in q̇bus nõ est multa caliditas ⁊ cũ empl̄is stipticis calefacientibus aromaticis.

¶ C. iij. de regimine enixe.

Oportet qñ parit ut studiũ sit in ꝓuocatione m̃struoꝝ e⁹ ⁊ rectificetᷓ cibus ⁊ nõ ꝑmutetᷓ cibus subito ad regim̃ crossuꝫ q̃re faciat ipsã febrire ⁊ debilitet uirtutẽ alteratiuã in cꝑe e⁹ ⁊ multiplicetᷓ sitis ei⁹ ⁊ fortasse fiat hydropica. ꝙ si induretᷓ cũ hoc eꝑ ei⁹ non spatᷓ ei sanatio. ⁊ diebus quiđ ꝑtus sᷓ motus ⁊ ꝑiodi. ⁊ p̊ncipiũ e⁹ est hora aduentus cõmotionis ⁊ doloris. ⁊ qũ egritudo ꝑtransit. xx. dies usqȝ ad. xxiiij. egritudine stante aut recidiuãte significat tarditatẽ ꝯsumptiõis ⁊ necessaria est eño in die alio ab isto q̇ ẽ dies crisis si nõ fuerit debilitas.

¶ C. iiij. de appetitu p̄gnãtis.

Qum cadit appetitus p̄gnãtis iuuatᷓ dimissiõe pinguis vehem̃tis pinguedinis ⁊ dulcis vehemẽtis dulcedinis ⁊ administratiõe rei subtilis ⁊ moderamine in potu aq̃ ⁊ ut sit cõtenta uino odorifero pauco subtili. est ei iuuatiuũ rectificans appetitũ. ⁊ illđ qđ accidit de nausea ⁊ uomitu plimo. ⁊ de medicinis appetitui cõferentibus est õe in quo est stipticitas cũ caliᷓtate subtili sicut uirga pastoris decocta cuꝫ uino ⁊ succo e⁹ ⁊ aristologia añ cibũ ⁊ p⁹ ipm de quo paꝝ sumatᷓ. ¶ Et ẽpl̄a nota cõfortantia stõꝫ fcã ex cydonijs ⁊ dactilis albis siccis ⁊ calamo aromatico ⁊ spica cũ uino odorifero antiquo. Et qñꝫ ponuntᷓ in eis se. apij ⁊ anisum ⁊ feniculũ. ⁊ ꝓp̊e si fuerint illic dolor ⁊ inflatio. Q.đ si e⁹ appetitus malus fiat suꝑflue stude in mundificando stõm e⁹ cũ eis q̃ sᷓ sicut aq̃ algeleniabin facta cũ rosis ꝑsicis: deinde rectificetᷓ cũ acetosis ⁊ rob de acresta. ⁊ uinũ e⁹ fcm̃ cũ aq̃ mellis ⁊ aq̃ zuccari: iuuam̃tũ e⁹ bonũ est in illo ⁊ ꝯueniens ẽbryoni. ⁊ polypodiũ quiđ exiccatũ ꝯuenit appetentibus lutũ ex eis. ⁊ qñꝫ iuuantᷓ ex acutis sicut sinapi ⁊ silᷓia. ipm ei abscindit humoreꝫ malũ ⁊ excitat appetitũ: ⁊ est ult^m^ in reducendo appetitũ eaꝝ. Q.ũqȝ ꝯuertitᷓ appetitus eaꝝ ad caseũ assetᷓ eis humidus suꝑ prunas donec exiccetᷓ: qm̃ ille ẽ melior q̄ꝙ siccus acutus. p̊mus ei est minoris suꝑfluitatis. ⁊ secũdus est magis disrũpens appetitũ. ¶ Ad ventositatẽ uero stõi eaꝝ et dolorẽ e⁹ verbi gr̃a administretᷓ hoc electuariũ. ℞. cymini carmeni infusi in aceto et torrefacti

pꝰ illud ⁊ olibani ⁊ origani psici õium añ. ptẽ.i. castorii ptis unius tertiã sumat̃ de puluere eꝰ sicco a medio au reo vsq₃ ad aur.i. ¶ Ad uomitũ uero eaꝝ sup cibũ oꝫ ut dent̃ pꝰ cibũ ea in q̇bus sᷓ aromaticitas ⁊ põticitas ⁊ stipticitas sicut cydonia assata ⁊ ꝓpe qũ fixa sᷓ in eis frusta xiloaꝉ.indi ⁊ assiduet̃ cõpressio manuũ ⁊ pedu₃ eaꝝ. Et administrẽt̃ sup stõm eaꝝ ẽpꝉa nota. ⁊ teneant in oribus suis grana granatoꝝ cũ folijs mẽte ⁊ sorbeãt aliq̇d de miua. ⁊ bolũ armenũ ẽ de eis q̃ sedãt eaꝝ nau seam.

¶ L.v. de pulsu cordis pregnãtium.

Illud quid plm accidit eis pp cõitatẽ oris stõi ⁊ cã hũoris in eo qm̃ multotiẽs alleuiat sorbeꝛ aq̃ calam ⁊ exercitiũ leue ꝑcipitãs illd qd ẽ i ore stõi.

¶ L.vi. de regimine cursus m̃struoꝝ pregnantis.

Decoq̃tur stiptica in q̇bus nõ est aromaticitas in aq̃. ⁊ ex ea admistret̃ tina sicut sᷓ lentes ⁊ cõ tices granatoꝝ ⁊ balaustie ⁊ galle ⁊ glãdes ⁊ silia. ¶ Et qñ₃ fit ex gallis ⁊ balaustijs ⁊ corticibus granatoꝝ ⁊ ficubꝰ siccis ẽplm ⁊ ponit̃ super pectinẽ cum aceto.

¶ L.vij. de apatione pedũ ꝑgnãtiũ ⁊ mollitie earu₃.

Emplent̃ pedes eaꝝ cũ folijs caul̃ ⁊ liniant̃ cũ uino misto cũ aceto ⁊ decoctiõe citri: aut cũ de coctione chimolee. ⁊ qñ₃ sumit̃ ẽpl₃ ex cãnis cũ aceto ⁊ ex aneto cũ aceto.

¶ L.viij. de abortu.

Cause abortus: aut sᷓ p̊mitiue ex ꝑcussione: aut casu: aut exercitio supfluo: aut saltu vehemñti: ⁊ ꝓpe ad posteriora uel retro. ipse ei multotiẽs facit de scendere spma ꝯceptũ uisibilr: aut aliq̇d ex passiõibus aialibus sicut ira vehemñs: aut timor aut tristitia. ⁊ ex frigore aeris ⁊ calitate eꝰ supfluis. ⁊ pp hoc genus ab horet̃ ꝑgnãti ꝓlõgatio balnei ex hᵒ q̄ magnificat̃ anhe litꝰ eiꝰ. Balneũ ei l₃ abõtiri faciat p lubricitatẽ: fac̃ tñ abõtiri p egrẽssiõ₃ fetꝰ ad aerẽ fr₃. ¶ Et qñ₃ ꝓueñit ex d bilitate eiꝰ pp defectũ ⁊ mollificatiõ₃ ipsiꝰ cã ꝯsolutiõis rei corpee ⁊ ex egritudinibus ⁊ askiu ⁊ fame vehemẽti ⁊ eũone hũoris: aut sanguinis plimi p medicinam: aut phlomiã: aut ex seipso. ⁊ ex fluxu san. mẽstruoꝝ plimi. ⁊ q̃to magis filius est maior est nocumñtũ cũ phlomia i ipso plus: aut ex replone vehemñti: aut ex sacietate nau seatiua plima corrũpente nutrimẽtũ fetus ⁊ oppilante uiã ad eũ: aut ex multitudine coitus mouẽte matricẽ ⁊ ꝓpe pꝰ septimũ. Et multitudine balneatiõis ⁊ ablutio nis lubricãte matricẽ ⁊ faciente abortũ l₃ balneũ abor tiri faciat cã mollificatiõis uirtutis: ⁊ qr facit fetũ ege re eo qd est frm ſm q̄ diximꝰ. Isti ergo sᷓ ordines cãꝝ. ⁊ qñ₃ fit causis pp fetũ sicut est mors eꝰ: pp aliq̃ cãru₃ mortis eꝰ. Qñ expellit eũ nã ⁊ ꝓpe qñ currit ex eo res uirulẽta q̃ mordicat matricẽ ⁊ ledit eã: uel sicut ẽ debi litas eꝰ q̄ nõ firmat̃ aut pp pãniculos ⁊ inuolutiões q̇ bus ꝯtinet̃. Qñ ei abrũpunt̃ ⁊ mollificant̃ ⁊ effundũ tur ex eis hũitas eoꝝ ledit matricẽ: ⁊ mouet eã expulsi ua ⁊ adiuuat iteꝝ ad lubricitatẽ: aut pp cã₃ matricis d ãplitudie oris eꝰ ⁊ ꝑuitate adunatiõis eꝰ: aut ex hũita tibus in matrice: aut in orificijs uenaꝝ lubrificãtibus ⁊ grauãtibus. ⁊ qñ₃ fit pp reliquas spẽs malitie ꝯplonis in matrice ex calore: aut frigore: aut hũitate aut siccita te ⁊ paucitate nutrimñti fetus. ¶ Et qñ₃ fit ex uẽtosita te in matrice ⁊ ex apate. ⁊ que sũt eis silia: aut duritie: aut cãcro. Et qñ₃ fit ex ulceribus in matrice. Et plm abortus facti in mẽse scdo ⁊ tertio fit ex uentositate ⁊ hũitatibus sᷓ orificia uenaꝝ q̃ sᷓ matricis q̃ noiant̃ fo ramina ex q̇bus cõtexunt̃ uene secũdine. Qñ ergo hu mectant̃ mollificant̃ ipse. ⁊ illud qd ex eis texit̃: q̄ fit abortus fetus ex quolibet motore: aut ex uentositate: aut grauedine. ⁊ qñ₃ est cã malitia ꝯplonis cale exiccã tis: aut frẽ ꝯgelãtis. Et iteꝝ ex eis que abortiri faciũt in initio rei est tenuitas spmatis in radice: q̄ nõ creat̃ ex eo pãniculus p̊mus nisi debilis ꝑpatꝰ ad disrũpẽdũ cũ hoc q̄ ipse attrahit san. ⁊ in sexto ⁊ q̇ sᷓ pꝰ ip₃ ex hu miditatibus dispitis in matrice lubricãtibus fetũ. ⁊ di xerũt q̇dã q̄ fit plm illius ex uẽtositate: ⁊ ueritas est iste ſmo. ¶ Post spatiũ uero notũ plm abortus nõ fit nisi ex debilitate. ⁊ dr̃ q̄ illa que est vehemẽter extenuata qũ ipregnat̃ abortit̃ añq̃ ingrossescat. Qm̃ corpus re cipit de cibo ad sui rectificatiõm ⁊ reditiõm sue uirtu tis talr q̄ nõ supfluit ẽbryoni qd ip̃m nutriat q̄ debili tat̃. ¶ Et in regiõibꝰ q̇dẽ ualde frĩs absq₃ eq̄litate ⁊ tẽ poribus frĩs ualde multiplicat̃ abortus. ¶ Et similit̃ mors ꝑgnãtiũ ⁊ in regiõibus meridionalibus multipli cat̃ abortus. ⁊ silr in aeribus meridionalibus ⁊ mino rat̃ i septẽtrionalibus nisi sint fri vehemñter ledẽtes em bryonẽ. ⁊ qñ ꝑterijt hyems austrina cala ⁊ sequit̃ illã ver boreale frm abortiunt̃ ꝑgnãtes que ꝑiture sᷓ in ve re ex q̄libet cã ⁊ ꝑiunt debilẽ. ⁊ dolores q̇dẽ accidẽtes apud abortũ vehemñtiores sᷓ doloribꝰ accñtibꝰ apd ꝑtũ qm̃ ille sᷓ res nõ nãles

¶ L.ix. de signis.

Signa q̇dẽ abortus ipsius sᷓ qm̃ incip̃ mãmilla detumescere pꝰ soliditatẽ sanã. ¶ Soliditatem uero egrã rectificat nã ꝑducens ad detumitiõ₃ sine tio re abortus. ⁊ quecũq₃ duaꝝ mãmillaꝝ detumescit a so liditate sana tunc hñs eam abortit̃ in die illo. Et silr ex pleuresi. Qñ ergo supfluit lactis ꝓuocatio ⁊ frequens fit adeo donec detumescat mãmilla: tunc indicat q̄ fe tus est debilis ⁊ q̄ ꝑpat̃ abortui. ¶ Et silr multitu do doloꝝ in matrice. ⁊ qñ rubet facies in febre ⁊ accit rigor aut grauat̃ caput ⁊ dñat̃ lassitudo ⁊ sentit̃ dolor in ꝓfundo oculi significat q̄ cause abortus sᷓ veniẽtes ⁊ q̄ ipse facient ꝑuenire mẽstrua: deinde facient abor tiri. ¶ Et silr cause abortus qñ ueniunt significãt ip₃ ¶ Cõplones vᵒ ⁊ ulcera ⁊ apata ⁊ hũitates p ea co gnoscũt̃ que dcã sᷓ multotiẽs. ¶ Factus ãt cã uẽtosi tatis cognoscit̃ p signa uentositatis ⁊ extẽsionis absq₃ grauedine ⁊ ex ꝑmutatiõe ⁊ ex additiõe cũ acceptiõe inflatiuoꝝ. ⁊ cause p̊mitiue iteꝝ cognoscunt̃ q̃titate sua ¶ Mortẽ vᵒ fetus significat motio rei delate in ꝯcaui tate grauãtis sicut lapis q̇ mouet̃ de latere ad latus: ⁊ ꝓpe qũ iacet sᷓ latus suũ ⁊ infrãtur sum̃ qũ añ illud eẽt calm ⁊ detumescit mãmilla. ¶ Et qñ₃ currunt hũita tes uirulẽte fetide. ⁊ significat illud si iã acciderit pre gnãtibꝰ egritudines acute nocentes sua calitate vehem̃ ter. Nã si ex eis ꝓhibet̃ nutrim̃tũ morit̃ fetus ⁊ si non ꝓhibet̃ vehemñtior fit egritudo. ⁊ fiunt alie egritudies praue. ⁊ qñ₃ fit qũ morit̃ fetus añ illud. ⁊ est de indicã tibus illud ut demergat̃ oculus ꝑgnãtis ad ꝓfundũ ⁊ fiet albedo oculi fusca. ¶ Et qñ₃ fit rigida auris eiꝰ ⁊ extremitas nasi cũ rubedine labij ⁊ dispõ eius est simi lis hydropisi hyposarche.

¶ L.x. de ꝯseruatione ẽbryonis ⁊ cautella abortus.

Embryonis suspensio ex matrice est sicut suspẽ sio fructus ex arbore sicut maior timor q̇ tiet̃ sᷓ fructũ q̄ cadat ẽ: aut qũ incipit eꝰ apparitio: aut qũ ipsius existit ꝯplemñtũ. Silr qd vehemñtius timet̃ sᷓ em bryõm q̄ abortiuus fiat est apud p̊ncipiũ ꝯceptiõis. ⁊ añ appropinq̃tiõm: q̄ opꝫ ut caueant̃ in his duabꝰ ho ris cause abortus ꝑdicte. et pharmacũ q̇dẽ solutiuũ ẽ de sũma illaꝝ cãꝝ. q̄ oꝫ ut caueat̃ eꝰ dispõ añ mensem

quaꝝ ⁊ post. vij. ⁊ in eo qđ est inter illa iteruʒ. Uerũtñ in eo qđ est inter illa est salubrius ⁊ ad ipm ꝑuenit qũ necessariũ est. ⁊ fortasse nõ erit excusatio in q̇busdã ba rũ horaꝝ q̇n soluat ⁊ mundificet san. eꝰ ut nõ corrum pat ẽbryonẽ ꝑꝑ malitiã ꝯplonis: q2 opꝫ ut fiat cũ facili tate ⁊ subtilitate. ¶ Et qñꝫ ẽt mſtrua añ conceptiõꝫ ñ sꝫ mẽstrua nec̈aria ⁊ remanent in ea supfluitates mſtru oꝝ eꝰ indigentes mundificatiõe. ⁊ tunc si nõ mũdificat recipit eaꝝ corruptiõꝫ ẽbryon. ¶ Oꝫ ergo ut mũdifi cet illud subtile cũ mũdificatiuis subtilibꝰ ñ potãdo sed supponẽdo in ꝑmis suppositoriũ pꝰ collũ matricis imo supponant in collo matricis ⁊ ñ mundificet cũ eis illđ qđ mũdificat uice una: imo uicibus plibꝰ. ⁊ qũ sꝫ mlrẽ timet ꝙ abortiat cã ꝯplonis ⁊ apatũ ⁊ vlceꝝ ⁊ vento sitatis ⁊ reliquoꝝ curet totũ cũ eis q̃ sꝫ in suo caº. ⁊ qũ abortit cã ꝯplonis fꝫe tunc si motor ẽt est ꝯplo tẽpet. ⁊ si est aliud ⁊ est de illis que declinare faciunt ad matri cẽ mãꝫ calam ex qua timet apa curet cũ apocrusticis ⁊ ꝓhibentibus apa ⁊ cũ eo qđ de solutiõe pole est. Si ãt nõ fuerit illud imo ñ timet ex eo nisi ut ꝯsequat em bryonẽ cã eꝰ nocumñtũ aut lesio faciens ipm abortiri: aut interficiens ipm: tunc oꝫ ut curet cũ medicinis cõ seruãtibus ẽbryonẽ quas dicemus. ꝑꝑ lubricitatẽ ṽo ab hũitatibꝰ q̃ est plima lubricitas: oꝫ in hora ꝑgnatiõis ut admĩstrent clisteria lenitiua eũantia stercus: deinde admĩstrent iniectiões ⁊ ꝓuocãtia urinã ⁊ clisteria mũ dificantia matricẽ. ¶ C. xi. de regimie bono ad illđ.

Est ut in potu det aq̃ radicis cũ oleo de kerua aut decoctio albascec aut fenugreci cũ oleo de kerua. ⁊ det in potu in oĩbꝰ. x. diebus aliq̇d de pilulis fetidis ⁊ det hiera. G. in potu. ¶ Clistere bonũ ad il lud ⁊ ad uentositatẽ. ℞. sauine ⁊ origani ⁊ ameos ⁊ ke isin ⁊ ramoꝝ aneti ⁊ camemille ⁊ rute hascec ⁊ fenugre ci añ. pugillũ. i. decoq̃tur in. iij. lb. aq̃ donec ꝯsumatur medietas ⁊ sumat de ea minus. lb. ⁊ adde sꝫ ipsã sexta riũ. i. oli alrazaki ⁊ sacraiati. i. olei sisamini ⁊ utere ipo clisterizando ⁊ clisteriza ipsã in õibus. iiij. diebus cũ tã tundẽ. ⁊ ex eo est ut sumat colloq̇ntida ⁊ pforetur ⁊ ex trahant grana eꝰ ⁊ ipleat oleo de lilio ⁊ dimittat die ⁊ nocte: deinde ꝑpet in mane sꝫ cinerẽ calam ⁊ dimittat donec bulliat oleũ integre. deinde colet ⁊ clisterizetur cũ eo receptrix dũ est tepidũ. ¶ Hoc eim est mirabile ad lubricitatẽ hũidã ⁊ pꝰ hꝰ eũonẽ oꝫ ut admĩstrent ole a odorifera cala inuncta ⁊ iniecta ⁊ supposita in lanis Et ꝯfectiões magne ⁊ medicam alkekengi ⁊ diamarte ⁊ sagzenea in õibus. iij. diebus aut. v. ⁊ silr de diamu scho ⁊ diaspmatõ. ⁊ iteꝝ sumat corticis turis ⁊ cipi tri toꝝ ẽt ãboꝝ añ. ps. i. ⁊ myrrhe ps. ʃ. decoq̃tur cuꝫ sep tuplo sui aq̃ donec remãeat q̃rta ⁊ colet ⁊ clisterizetur ex ea cũ. iiij. ℥. in õibus. iij. diebus postq̃ iã eũata fuerit hũitas q̃ est ante ipsã. ⁊ ex pessarijs bonis sꝫ bdelliũ ⁊ glutẽ alibat ⁊ ãmoniacũ ⁊ nigella ꝯiunctũ ⁊ singularit. ⁊ admĩstrent pꝰ mundificatiõꝫ ⁊ supponãt spica ⁊ cro cus ⁊ mastix ⁊ myrrha ⁊ galia ⁊ castoreũ ⁊ bdelliuꝫ ⁊ silia in oleo nardino: aut adipe anseris sup lanã uiridẽ Et supponat pꝰ illud cꝰ ꝑmissio nec̈ia est coagulũ lepo ris ⁊ meᶜ ꝯseruãtes fetũ in uentre matris qũ nõ ẽ nocu mẽtũ ꝯplonis cale: aut apatis calidi ⁊ siliũ illis. ⁊ sunt meᶜ que sꝫ ad cor sicut zedoaria ⁊ doronigi ⁊ been duo ⁊ letificãtes ⁊ diamuschũ ⁊ mithridatũ. Medicam ꝓ hibens abortũ. ℞. doronigi ⁊ zedoarie ⁊ castoꝛi ⁊ asse ⁊ galie ⁊ muschi ⁊ cardamoni minoris ⁊ gallaꝝ ⁊ spo dij õium añ. ʒ. i. cũ aq̃ fꝫa ⁊ clisterizet calefcm ante hoc ⁊ ex eis que ꝯfeit in eo sꝫ ordeũ ⁊ camemilla ⁊ assa ⁊ a netum ⁊ ameos ⁊ similia.

¶ C. xij. de regimie abortus ⁊ extractiõe fetꝰ mortui

Quãdoq3 abortus in q̇busdã horis necessariꝰ ẽ de quibꝰ est illa q̃ est qũ ꝑgnans est puella ꝑua supra quã timet mors ex ꝑtu. ⁊ de illis est qũ in matri ce est nocumñtũ ⁊ additio carnis stringens sꝫ fetus egꝫs siõm q2 interficit. Et de illis est apud mortẽ fetus i uẽ tre ꝑgnãtis. ⁊ scias ꝙ qñ fit difficilis ꝑtus. iiij. diebus tunc iã morit fetus: q2 occupatus sis in uita matris ⁊ nõ occuperis in uita fetus: imo stude in extractõe illiꝰ ¶ Et abortũ quiđ qñꝫ faciunt motus ⁊ qñꝫ faciũt ipꝫ meᶜ. ¶ Et medicine quiđ faciunt: qm̃ interficiũt fetũ. ⁊ qr ꝓuocãt mẽstrua cũ fortitudie. Et qñꝫ faciunt cuꝫ lubricitate. ⁊ interficientes fetũ sꝫ amara ⁊ ꝓuocantia mẽstrua iteꝝ sꝫ amara ⁊ acuta ⁊ lubricãtia sꝫ hũida ui scosa que admĩstrent bibita ⁊ supposita. ⁊ ex motibus est phlomꝰa ⁊ ꝓꝑe ex saphena pꝰ basilicã ⁊ ꝓꝑe sup ma gnitudinẽ ieiuni ⁊ famis ⁊ exercitiũ ⁊ saltus plimi ⁊ đ latio oneris grauis ⁊ uomitus ⁊ sternutatio. ⁊ de regi mine bono in illo est ut intromitat in os matricis pre gnãtis charta fcã liciniũ: aut pẽna aut herba amara vł abrasa cũ mĩsura q̃titatis pẽne ex vsnẽ: aut ruta aut hã taita aut siracost. ¶ Ipsa ei abortiri faciunt ꝑculdubi o ⁊ ꝓꝑe qũ liniunt ex aliq̃ medicinaꝝ abortiri facienti um sicut alkitrã ⁊ pulpa colloquitide. ¶ Et de medi cinis quiđ abortiri facientibus alie sꝫ singulares ⁊ alie ꝯposite. Et singulares quiđ iã diximus in tabulis me dicinaꝝ singularium ⁊ ꝯpositas in ãtidotario. ¶ Hic ṽo dicemꝰ de utrisq3 ordinibꝰ eas que magis opatiue sꝫ in intentiõe. ¶ De medicinis ṽo singularibus que sꝫ lõgiq̇ores a vehemñtia caliditatis sꝫ sic̃ apsinthiũ ⁊ tapsia Sed medicine singulares cale sꝫ sicut sem̃ tapsie qđ ẽ sile nasturtio. ⁊ est ei odor nasturtij: ⁊ grana hãmel iteꝝ bibita et supposita. et oleũ balsami qũ supponit extra hit fetũ et secundinã et assa et galbanũ forte est iteꝝ et buchormariẽ in hoc cºfortis ẽ ualde bibita et supposi ta: ita ꝙ quidã existiant ꝙ si ꝑgnãs iacet sꝫ eã ꝑducit e am ad abortiendũ. ⁊ succus eꝰ corrũpit fetũ linitus sup uentrẽ: q̃to ergo plus suppositus sꝫ cottũ. Et silr succꝰ reliquaꝝ hãtanitaꝝ. et si i potu det de vsnẽ ꝑsico põdꝰ ʒ. iij. eijciet fetũ in die illo. et qũ sumit de cordumeni ter tia. ʒ. i. eijcit fetũ et facit possidere caliditatẽ et motũ. et i teꝝ si initiat đcoctio pulpe colloquitide i iiectorio nar rato ſm decoctiões suas aut supponat in lana suppo sitorio ascendente. Et ex medicinis bonis est cinnamo mũ qũ ꝑmiscet cũ rubea. Ipm eni abortiri facit fetum bibitũ: aut suppositũ et cũ hoc sedat nauseã. et de illis q̃ ꝓꝑetatẽ hñt est ungula asini. ¶ Scđm ei ꝙ quidaꝫ existiant si cũ ipsa suffumiget fetus mortuus extrahit eũ. et qũ ex stercore eꝰ fit suffumigatio ꝑ traiectoriũ ex trahit mortuũ uelociter. ¶ Et silr suffumigatio cuꝫ o culo piscis saliti. Et đ medicinis ꝯpositis ebibitis i hº est medicam forte in faciendo abortũ et extrahendo fe tũ mortuũ. Q. đ. ℞. asse põdus. ʒ. ʃ. et folioꝝ rute sicce ʒ. iij. et myrrhe. ʒ. ij. et est dos una sumat in potu cũ de coctiõe sauine dosis. i. in mane et dos. i. in uespis: aut sumat aristol. lõge et gentiane et baccaꝝ lauri: et myr rhe et costi marini et casie lignee nigre et rube ticture et succi apsinthij et cordumeni recentis acuti et piꝑis et mescatramesir ẽt ꝑtes eq̃les đ qº bibat õi die aur. i. x. diebꝰ. Et de medicis bõis faciẽtibꝰ abõtũ cũ facilitate cũ sedatiõe nausee ẽ illđ qđ. ℞. ciamõi et cordumẽi et

ſauie ōiū añ.ʒ.x.myrrhe.ʒ.v.⁊ ſit doſ eꝰ.ʒ.iij.ōi die ⁊ alleniat cum hoc mundificatio enixe ⁊ exitꝰ ſecundine ⁊ tyriaca diateſſeron ēt eſt fortis in faciendo abortū ⁊ extrahendo mortuū. ¶ Et ad infantē mortuū ſumat ℥.iij.aq̄ rute ⁊ tm̄dē aq̄ fenugreci decocti cū ficubus d̄ coctiōe multa.⁊ origani.℥.iij.et ſumant in potu. Ipa ei lubricāt mortuū et qñꝫ dat in potu aq̄ fꝛe q̄titas.lb i.⁊ pulueriꝫat deſup altee.℥.i.⁊ dat in potu ⁊ vomit ⁊ fit ſternutatio. Et dat in potu aq̄ rute pl̄ima cū oleo de fenugreco decocto cū dactilis ⁊ eſt ꝯueniens ſecundine. Et de peſſarijs eſt medulla cordumeni de qua ⁊ ex aromatico fiat peſſariū: ⁊ ſupponat. Peſſariuꝫ forte. ℞.ſucci cucumeris aſinini kirat.viij.cōfecti cū felle taurino ⁊ ſupponat. extrahit ei fetū mortuuꝫ. ¶ Peſſariū pauli. ℞.helleboꝝ nigrū ⁊ ſtaphiſagriā ⁊ ariſtol. ro.⁊ buchormariē ⁊ grana almezerion ⁊ pulpā collo quintide ⁊ āmoniacū terant oīa p̄ter āmoniacū. Ipꝫ nā ꝯreſoluit in aq̄ ⁊ aggregent cū eo reliq̄.⁊ qñꝫ ponit cū eo fellis taurini exiccati ps.i.⁊ fit ex eis peſſarium. ⁊ iteꝝ aliud forte ualde. ℞.ſalis āmoniaci triti.ʒ.x. ammoniaci.ʒ.iiij.ꝯficiat ſal āmoniacus cu reſol̄one āmōiaci.⁊ fiat ex eo peſſariū.⁊ ſupponat nocte tota eleuatiſ pedibꝰ ſꝫ pl̄uinar ⁊ initiat iteꝝ i eā qd̄ ſit ſicut decoctō apſinthij ⁊ ſic ſuccꝰ rute ⁊ ſic d̄coctō ſauie ⁊ ol̄ꝫ d̄ kerua

¶ C.xiij.de inſt̄ro quo iniectio fit in matricem.

Oportet ut ſit inſtr̄m quo iniectio fit triāgulate extremitatis longū hn̄s collū ſm mēſurā lōgitudinis colli matricis ml̄ris q̄ curat ⁊ tal̄r ut igrediat os matricis ⁊ ſentiat mulieꝛ ꝙ iam peruenit in ſpatium intra matricem ⁊ initiatur per ipſum illud quod interficit ⁊ quod lubricat ⁊ quod extrahit.

¶ Capitulum.xiiij.de regimine quoꝛūdam antiquoꝝ in extrahendo fetum mortuum.

Extractio fetus mortui ⁊ inciſio eꝰ cū feꝛro qum difficilis ſit ꝑtus cōſideret an ſit ſalubꝛis an ſit nō ſalubris. ¶ Si ergo fuerit ex illis q̄ ſalubres ſt̄ ſimus audaces in curatiōe eꝰ.⁊ ſi nō ꝓhibeat illud. ¶ Ml̄ri ei cꝰ diſpō mala eſt accidit ſincopis cū uigilijs ⁊ obliuiōe ⁊ mollificatiōe ⁊ diſlocatione: ⁊ qū uocat nō fortaſſe rn̄det: ⁊ qū clamat alia uoce rn̄det debiliter: deinde ſupuenit ei ſincopis iteꝝ.⁊ de illis ſt̄ q̄ ſpaſmāt cū tenſione ⁊ pulſant eaꝝ lacerti ⁊ ꝓhibent a cibo ⁊ ē pulſus eaꝝ ꝑuus frequens. Illis v̄o que ſaluant nihil accit de hoc. ¶ Opꝫ ergo ut ml̄r reſupinet ſꝫ caꝑ ⁊ ſꝫ doꝛſum ſuū.⁊ ſit caput eꝰ decliue ad inferiora ⁊ cūra eius eleuata ⁊ ꝯtineāt eā ml̄res: aut accipiāt ab ōi lateꝛ ſi fuerint p̄ntes.⁊ ſi nō liget pectus eꝰ ad lectuꝫ cū ligamētis ⁊ nō attrahat corpus eꝰ apud tēſiōm: deinde apiat obſtetrix rectū colli matricis ⁊ inungat manum ſiniſtrā oleo ⁊ aggreget oēs digitos in lōgitudine ꝓtēſos: ⁊ intromittat eos in os matricis ⁊ dilatet eos ēt cū eo qd̄ ē ſupra ipſos de oleo.⁊ inq̄rat ubi oꝫ figere uncīos q̄bus fetus extrahat ⁊ loca eleuata ut figant in eis vncini.⁊ ſi approxiat ei qd̄ inuenit. ¶ Iſta gꝰ ſt̄ loca in fetuꝰ q̄ deſcendit ſꝫ caput oculi ⁊ os ⁊ collū ⁊ paulatiꝫ ⁊ ſub mādibula ⁊ furcula ⁊ loca ꝓpinq̄ coſtis.⁊ ſub hypocōdrijs. ¶ In fetu v̄o q̄ deſcendit ſꝫ pedes ſt̄ oſſa q̄ ſt̄ ſupra pectinē ⁊ coſte medie ⁊ furcula: deinde teneat inſtr̄m quo extrahat fetus cū manu dextra. ⁊ intromittat manū ſiniſtrā ſub uncino in eo qd̄ ē inter digitos ſuos ⁊ infigat in ꝑtibꝰ locoꝝ que diximꝰ dōec ꝑueniat ad rē uacuā ⁊ infigat eꝰ uncinus alius ut ſit attractio eq̄l̄ ⁊ nō declinet ad ꝑtē aliq̄: deinde tēdat ⁊ non ſit tenſio eq̄lis in directo tm̄: imo in lateribꝰ ēt ſicut fit in ablutione dentiū. Et oꝫ in hora illa ut mollificet tenſio: deide intromittat index inunctus ⁊ digiti pl̄imi in eo qd̄ ē inter matricē ⁊ corpꝰ qd̄ retinet.⁊ circundent digiti eiꝰ circuitū. ¶ Quꝫ ergo ſequit fetus ſm ꝙ oꝫ tunc ꝑmutet uncinꝰ ꝑmus ad locū altiorē ⁊ ita fiat cū uncinis alijs dōec egrediat fetus totus cū attractiōe. Quod ſi egrediat manus añ aliā ⁊ nō eſt poſ̄is reditio eꝰ ꝑꝑ ipſius coarctatiōm: tunc oꝫ ut inuoluat ſꝫ ipſā pānus ut ñ lubricet ⁊ attrahat tandiu donec qū tota egredꝫ abſcidat ex ſpatula ⁊ ita fiat qū egrediunt ābe manus ante adiutoria ſua.⁊ nō eſt poſ̄is eaꝝ reductio. Et ſil̄r fiat de pedibus qū nō cōſequit eos ābos reliqū coꝛpus.ſ. incidant ex inguinibꝰ. Et ſi caput infantis eſt magnuꝫ ⁊ accidit ei coarctatio in exitu: ⁊ eſt in capite eꝰ aq̄ cōgregata: tunc oꝫ ut introittat inter digitos phl̄omus: aut cultellus ſpinoſus: aut cultellus quo incidunt hemorroides naſi ⁊ ꝑforet cū eo caput ut effundat aq̄ ⁊ detumeſcat.⁊ ſi aq̄ nō eſt ⁊ eſt nec̄iū ut extrahat ceꝛbꝝ eꝰ fiat. ¶ Si āt fetus eſt magni capitis nā: tunc opꝫ ut findat craneū ⁊ capiat cū tenalijs q̄bus extrahunt dētes ⁊ oſſa ⁊ extrahat.⁊ ſi egrediat caput ⁊ coartet pectus: ⁊ tunc findant cū hoc ingenio loca que ſeq̄t furculā dōec ꝑueniat ad oſſa uacua: qꝫ effundat hūitas que eſt in pectore ⁊ detumeſcat pectus. ¶ Si āt non aduneꝛ opꝫ tunc ut ſcindat ⁊ auferat furcula. ¶ Qū ei aufert obedit tunc ⁊ ſi fuerit inferius uentris apoſtū ⁊ fetus mortuus: aut uiuus oportebit tunc ēt ut eūet: ſicut narrauimꝰ cū eo qd̄ eſt in ꝯcauitate eꝰ. ¶ Fetꝰ āt q̄ egredꝫ ſꝫ pedes attractio fit facilis ⁊ trāſpoſitio eꝰ ad os matricis facilis. ꝙ ſi coartetur apud uentrem ⁊ pectus oꝫ tunc ut attrahat cū pāno ⁊ findat ſꝫ ꝙ narrauimꝰ dōec effundat qd̄ intra ip̄m eſt. ¶ Si v̄o reliq̄ mēbra auferātur ⁊ redeat caput ⁊ retineat tunc intromittat manus ſiniſtra: ⁊ querat cū eo caput ⁊ extrahatur cuꝫ digitis ad os matricis: d̄inde intromittat in eo uncinus unus aut duo ex illis q̄bꝰ attrahit fetus ⁊ trahat. Et ſi os matricis iā coarctatū eſt ꝑꝑ apa cal̄m accidens ei: tunc nō oꝫ ut laboret: imo opꝫ tunc ut adminiſtret effuſio reꝝ pinguiū pl̄ima ⁊ hūectatio ⁊ ſeſſio i tina: ⁊ admiſtrent epithimata ad apiendū os matricis ⁊ auferat caput ſicut diximus. ¶ In illo āt q̄ de fetibꝰ egredꝫ ſꝫ latus ſi poſ̄e eſt ut eūet: equet: tunc admiſtrētur epithimata ad apiendū os matricis que diximꝰ.et ſi nō fuerit illud incidat infans totus interius ⁊ nec̄ia eſt pꝰ admiſtratiōm haꝝ reꝝ adminiſtratio ſpēꝝ curatōnis apatū caloꝝ que eueniunt in matrice: ꝙ ſi accidat fluxus ſan.curetur cum eo quod eſt in capitulo ſuo.

¶ C.xv.de regimine pregnatis poſt abortum.

Quum abortit ml̄r fetū oꝫ ut ſuffumiget cū bdellio ⁊ iſopo ⁊ albarmel ⁊ glutine alboti ⁊ origano ⁊ ſinapi albo ut currat ſan.⁊ nō ingroſſet: qꝫ retineatur ⁊ dolorē faciat. ¶ C.xvi.de extractiōe ſecūdine.

Ingeniū quid̄ in extractiōe qd̄ adminiſtrat i ea abſꝫ medicaine ē ut ſternutet cū aliqᵒ eoꝝ q̄ ſternutare faciunt: deinde teneat ābas nares ⁊ os uiolent qꝫ inſpiſſat uenter ⁊ tendꝫ ⁊ lubricat ſecūdina. Quñqꝫ appet ſecundina tunc tendat paulati cū facilitate ⁊ nō ſit in ea labor ut nō abſcindat. ¶ Qū ergo timet abſciſſio ſtrigat illud qd̄ ſeq̄tur manū cū coxa ml̄ris conſtrictiōe tēpata et elaboret in ſternutatione. Quñqꝫ tardat caſus ſecūdine nō tendas eā tēſione aliq̄: imo ſtringe eā ad coxas ābas ligatiōe deſup tal̄r ut ñ aſcendat.

Et si fuerit adherens cũ ꝓfunditate matricis tũc sub
tiliatio sit in sepatiõe eꝰ cũ motu leui ad latera ut molli
ficent ligamẽta: et oꝫ ut nõ cadat in hoc labor oio. et si
fuerit retentio eꝰ ꝓꝑ uehemẽtiã oppilatõis et ꝯstrictiõis
oris stõi ingenief ut carminef: aut cũ digitis: aut effusi
one unguentoꝝ caloꝝ mollificãtiũ ſꝫ ꝓpinquiorẽ ſpa
tiõm situs mĺris que polis est in ea. et fortasse est iacẽ
eꝰ ꝯueniẽtius ad illud et qñꝫ adiuuãt ad illud unctiões
et ẽpla lenificãtia de foris sub umbilico et alchatiꝫ. Et
qñꝫ sufficit linimẽtuꝫ digitoꝝ obstetricis: deinde regaf
regimẽto sternutatiõuꝫ et suffumigationuꝫ et tinaꝝ et eo
ruꝫ que bibunf et ingenief õi ingenio. ¶ Ipsa eni in
quolibet spatio putrefit et lenitur et cadit. et adiuua te
cũ diureticis fortibus. et admistra ei tinã decoctionis
psnẽ: qm̃ facit ipsã cadere. Et de illis que faciunt ipsã
cadeꝛ ẽ ut infundaf in matricẽ unguẽtuꝫ basilicõ. Ipꝫ
ei putrefacit eã et extrahit ipsã. et qñ egredꝛ admistref
oleũ roſ. et silia. et de his que adiuuãt ad lubricatiõꝫ
eꝰ ẽ ut in potu detur aq̃ roſ. recentiuꝫ puluerizata desꝛ
altea: aut detur in potu: aut supponatur aliq̃d de ster
core accipitris. et admistretur desuꝑ qõ dcm̃ ẽ de me
dicinis faciẽtibus abortiri fetũ: ⁊ pessarijs ⁊ suffumiga
tiõibus. Et de suffumigatõibus bõis ẽ belleborus al.
fcã suffumigatiõe cũ eo. ⁊ stercus colũbinũ ẽt fcã suffu
migatiõe cũ eo. ⁊ aristologia fcã suffumigatõne. Et de
antiq̃s fueꝛt qui ꝑcepeꝛt obstetrici ut inuolueret manũ
suã in pãno ⁊ intromitteret eã ⁊ accipet secundinã: sed
hec cura ẽ dolorosa: nã qñ nõ egredꝛ secundina tc̃ ipa
carminaf ⁊ egredꝛ pꝰ dies. Uerũtñ parienti accidit di
spõ maligna ꝓꝑ vapores malos ascẽdentes ex secundi
na ad cerebꝝ ⁊ cor ⁊ stõm. ¶ Opꝫ ergo ut succurraf
ad nocumẽta eaꝝ cũ suffumigatõibus aromaticis ⁊ po
tu almeisus ⁊ diamuschi. Et administrenf epithima sꝛ
cor ⁊ stõꝫ. ⁊ medicie aromatice faciẽtes cordi. ¶ Et
q̃dã antiquoꝝ locutus est de extractiõe secundine ser
monẽ quẽ ego sua dictiõe narro. Inq̃t ludus si rẽanet
secundina in matrice pꝰ exitũ fetus: tunc si os matricis
est aꝑtũ ⁊ secundina ẽ suspensa q̃ iã collecta est ⁊ fcã ẽ
sitis sꝑhere in latere matricis: tunc exitus eꝰ est facilis
¶ Et oꝫ ut calefiat manus sinistra ⁊ inungaf ⁊ intro
mittaf ad ꝓfundũ: ⁊ querat cũ ea dõec inuẽiat secũdi
nã cũ collo matricis ãnexã. oꝫ ut trahatur ñ ſꝫ rectitu
dinẽ: qm̃ timemus inde ꝯuersiõm matricis nꝫ attractõ
ne vehemẽti: imo oꝫ in ꝑmis ut ꝑmutetur cuꝫ facilitate
ad latera dextra ⁊ sinistra: deinde addaf in q̃titate at
tractiõis. Ipsa ei attrahif tunc ⁊ sepatur ex adherẽti
a. Et si os matricis fuerit adunatũ admistra spẽs cura
tiõis q̃s dixi tibi: ⁊ si nõ fuerit uirtus debilis admistra
res mouẽtes sternutatiõꝫ ⁊ suffumigatiões cũ spẽbus
in uase. Et si aꝑif os matricis tũc tu intromitte manũ
⁊ extrahe eã ſm ꝙ diximus. ⁊ si nõ egredꝛ secũdina cũ
istis rebꝰ tunc ñ sollicideris ex hoc. Ipsa ei pꝰ dies pau
cos resoluef ⁊ curret sicut currit aquositas san. ¶ At
ꝟo augm̃tũ odoris eꝰ facit dolorẽ capitis ⁊ corrumpit
stõꝫ ⁊ angustiã facit. ¶ Qꝛ nõ oꝫ ut sollicideris. ⁊ opꝫ
ut nõ sit abbreuiatio in admistratiõe suffumigatiõis cũ
rebus ꝯuenientibꝰ ad illud. Inq̃t ⁊ iã exꝑtus sũ in hoc
suffumigatiõm nasturtij ⁊ ficuũ siccaꝝ. Et alius locutꝰ
est ſm ſmonẽ quẽ scripsimus ſꝫ modũ suũ ẽt. ¶ Etiã
vꝛ mihi ut ponanf medicine acute sicut ruta ⁊ prassiũ
⁊ abrotanũ ⁊ oleũ de lilio ⁊ oleũ de alcãna tãte q̃tita
tis qua humefiãt medicine sicce aggregef totũ illud in
uase nouo ⁊ cooꝑiaf caput eꝰ ⁊ fiat in eo forãm ꝑuũ ⁊
intromittaf in foramine cãna ⁊ ponaf sub eo ignis. qñ
ꝙ uno feruore bullierit remoue ipꝫ ⁊ pone ipm sꝛ pru
nas ⁊ approxia ipm scamno sꝛ qõ sedet mulier ⁊ pone
cãnã in vuluã eꝰ ⁊ cooꝑi cũ pãnis pĺimis ex ꝑtibus eiꝰ
ut nõ egrediaf uapor ⁊ dimitte eã ſꝫ hunc modũ dua
bus horis dõec ꝑmutef secundina. Quõ si nõ sufficit
illud ⁊ debilitaf uapor in extrahẽdo ipsã tunc tibi ꝯue
nit uti ẽplis q̃ abortiri faciunt fetũ. ¶ Admistratio nã
ꝙ eoꝝ pꝰ uaporatiõꝫ ẽ fortior ⁊ penetrabilioris ꝟtutis
¶ C. xvij. de prohibitione impregnationis.

Medico qñꝫ neciũ est ꝓhibere ipregnatiõem in
ꝑua sꝛ qua timef de ꝑtu. ⁊ in ea in cꝰ matrice ẽ
egritudo. ⁊ in ea in cꝰ uesica est debilitas. ¶ Grauitas
nãꝙ fetus facit possidere scissurã in vesica: qꝛ inuolũta
rie egredꝛ vrina ⁊ nõ põt retineri vsꝙ ad finẽ uite. ⁊ õ
regimie in hoc est ut ꝑcipias in hora coitus vt caueaf
forma imꝑgnatiua quã diximus. ⁊ cũ diuersitate inter
duas sꝑmatis eiectiõis ⁊ sepatione cũ uelocitate ⁊ ꝑci
pe ut eleuef mĺr cuꝫ ꝯplemẽto coitus ⁊ saliat ad posteri
ora saltus vsꝙ ad. vij. ⁊. ix. fortasse ei egredietur sꝑma
¶ Incessus ãt ꝑuus ⁊ saltus ad añriora q̇escere facit
sꝑma fortasse. ⁊ qñꝫ adiuuat ad lubricitatẽ sꝑmatis ut
sternutet. ⁊ de illis que oꝫ ꝯsiderare est ut supponatur
añ coitũ ⁊ pꝰ ipm alkitran: ⁊ ungatur cũ eo uirga. ⁊ silꝛ
cũ oleo balsami ⁊ cerusa: ⁊ ut supponatur añ ⁊ pꝰ pul
pa granati ⁊ alumĩ. ¶ Et suppositio ẽt fumitatis caus
⁊ seis eꝰ apud mundificatiõm ⁊ apud coitũ. ⁊ post ipm
est in hoc fortis. ⁊ ꝓꝑe qñ ponitur in kitran ⁊ submer
gif in calamẽto. ⁊ suppositio folioꝝ algarab post mundi
ficatiõm. ⁊ ꝓꝑe qñ cũ hoc sit submersa in aq̃ folioꝝ al
garab. ⁊ silr pulpa colloq̃ntide ⁊ albeguerefen ⁊ scõri
e ferri et cauliũ et scamonee et se. caulis ꝑtes eq̃les ag
gregẽtur cũ kitrã et supponãtur. et suppositio piꝑis pꝰ
coitũ ꝓhibet ꝯceptiõm. et silr suppositio stercoris ele
phãtis sola. aut cũ suffumigatiõe cũ eo in horis ꝑdictis
et de ebibitis est ut in potu dentur aq̃ albedarũgi. ʒ. iij
ꝓhibet ei iꝑgnatiõꝫ.

¶ C. xviij. de mola.

Quãdoꝙ accñt mĺꝛi dispões siles dispõnibus
ꝑgnãtiũ ex retẽtiõe mẽstruoꝝ et alteratione co
loris et casu appetitus et adunatiõe oris matricis. et
qñꝫ ẽ cũ hoc durities quedã. et qñꝫ est in ea aliq̃d duri
tiei in matrice tota. et accidit inflatio ãbaꝝ mãmillaruꝫ
et replo eaꝝ. et qñꝫ accidit eaꝝ aꝑatio et sentit in uẽtre
suo motũ qui est sicut motus ẽbryõis et magnitudineꝫ
corꝑis que ẽ sicut q̃titas ẽbryonis qõ mouetur ꝑ ꝯpl
siõm dextra et sinistra. et qñꝫ remanet sic annis. q̃ttuõ
aut. v. et qñꝫ ꝓtendꝛ vsꝙ ad finẽ uite et nõ recipit cu
ratiõm. et qñꝫ accidit ei sicut hydropisis et inflatio uẽ
tris. ¶ Sed que tẽdit ad duritiẽ ñ clamat uoce tym
pani. et qñꝫ accidit dolor pariẽdi et angustia et cuꝫ hꝰ
nõ parit: imo qñꝫ est cã in eo tẽsio et inflatio in uẽis m̃
strue qꝛ nõ depõit aliq̃d. et qñꝫ deponit frustuꝫ carnis
cuius ẽ forma q̃dã cuius spẽs nõ ꝯphenduntur. ¶ Et
qñꝫ est illud qõ egredꝛ tm̃ uentositas. et qñꝫ sit suꝑflui
tates aggregate: qꝛ egrediuntur cũ san. plurio ex eo q̇
retinef. et mola ex õibus istis ẽ diuisio ſa. et ẽ eaõ no
minata mola: et alia ab illa ñ dꝛ mola et noiatur ꝑsice
naducẽ. Et cã in generatiõe hꝰ frusti carnis ſꝫ ꝙ existi
matur sit due res quaꝝ una est multitudo materieꝝ effu
saꝝ ad eã cũ uehemẽtia caliditatis. et ſa est coitus in qꝰ
matrix ꝯphendit aq̃ mulieris et extẽdit eã cũ nutrimẽ
to. et ꝓꝑ defectũ uirtutis masculinitatis nõ ꝯcipit. et õ
signis decernẽtibus inṫ molã haꝝ spẽꝝ. et inṫ ꝑgnatiõꝫ

verã est ꝙ res illa nõ mouet̃ nisi in hora q̃dã: deinde pꝰ illud nõ mouet̃ ⁊ est durities uẽtris cũ ea vehemẽtior duritie uentris p̃gnãtis cũ ꝯceptiõe v̓a. Et ſit m̃ris ma nꝰ ⁊ pedes molles ualde cũ minoratiõe. ⁊ signa discer nẽtia int̃ ſpẽs alias ⁊ est mola. est existiatio ꝙ est ẽbryõ ⁊ sentit̃ corpus formatũ in matrice: ⁊ multotiens accit ex mola illud qd̓ accidit apate matricis ⁊ ex accidenti bus colice ꝑꝑ ꝯstrictiõꝫ ab orbo: q̃ accidit dolor vehe mẽs: ꝫ multotiens h̃ñs molã patiat̃ ex apate colice. ⁊ in colica quid̓ uentosa iuuam̃tũ fit cũ dactilis indis. ⁊ cũ eo qd̓ uocãt affeim ⁊ silibꝰ. Ipsa eni resoluũt ipꝫ do lorẽ ⁊ cũ hoc extrahũt molã.

C. xix. de cura.

Regim̃ in ea est paucitas motus ⁊ dimissio exer citij ⁊ resupinatio in dormiendo cũ eleuatiõe i feriorꝝ ⁊ ꝓhibitio inferiorꝝ a latere inferiore. ⁊ si idiget phl̃omia ⁊ eũone ⁊ uomitu fiat. Et in reliq̃s curationi bus fiat curatio apatũ grauatiuorꝝ ⁊ cũ mollificatiuis s. emp̃lis ⁊ uaporatiõibꝰ ⁊ ẽbrocis ⁊ tinis ⁊ ex eis que abortiunt̃ ⁊ abortũ faciũt pꝰ illud: q̃ñ ei resoluũt mãꝫ facientẽ molã. ⁊ qd̓ ei sil̃e est ⁊ q̃ñꝫ eijciunt eã. ⁊ multo tiens sufficit in ea labor dãdi i potu logodion. ⁊ dãdi i potu olꝫ alkekẽgi ẽ ei vehem̃tis iuuam̃ti in hoc.

C. xx. de signis nãlibus ⁊ non naturalibus partus

Figura nãlis ꝑtus est ut egrediat̃ sꝫ caput suũ s̃ꝫ rectitudinẽ oris matricis absq̃ inclinatiõe mãi bus eꝰ extensis sꝫ coxas. ⁊ que est p̃ter illã est nõ nãlis. sed que ei ꝓpinq̃or est. est ut egrediat̃ sꝫ pedes suos: ⁊ egrediant̃ manus eꝰ extense sꝫ coxas. M. d̓ si caput d̓cli nat a rectitudine: aut remouent̃ manus a coxis ⁊ egre diunt̃ pedes ⁊ retinet̃ manus tunc est mala. Et forme exitus mali q̃ñꝫ interficiunt fetũ ⁊ matrẽ. ⁊ q̃ñꝫ euadit ex eis m̃r ⁊ morit̃ fetus ꝑꝑ illud qd̓ aduenit ei d̓ laborẽ Et accit ei apatio exterius qũ ꝓlongat̃ ⁊ nõ sedat̃ in tribꝰ diebꝰ. Et q̃ñq̃ꝫ ꝑducit ad apata cal̃a ⁊ euadit fetus ⁊ morit̃ m̃r. ⁊ q̃ñꝫ ꝑfocatur in hꝰi puer ⁊ morit̃ ꝑ focatus.

C. xxi. de difficultate partus.

Difficultas ꝑtus: aut fit cã p̃gnãtis: aut cã fetus aut cã matricis: aut secundine: aut cã uicinãtiũ ⁊ cõicãtiũ: aut cã hore ꝑtus: aut cã obstetricis: aut ꝑꝑ cãs ꝑmitiuas. Fcã v̓o cã p̃gnãtis ẽ ut sit stricta: aut debilis passa egritudines: aut famẽ: aut sit timida: aut nõ ꝯsueta ip̃gnatiõi: aut ꝑtui: imo tunc est ꝑmũ qũ ꝑit q̃ est timor eꝰ maior. ⁊ dolor ipsius uehem̃tior: aut est anus debilis: aut est ꝑlime adipis: aut est vehem̃tis pi guedinis h̃ñtis strictũ alrmezẽ eꝰ mezẽ nõ dilatat̃ ⁊ nõ adiuuat̃ mẽbꝝ vehem̃tis frigoris ꝯp̃ssione lacertoꝝ uẽ tris: uel est ꝑue tolerãtie in dolore ⁊ est vehem̃tis ꝑmu tatiõis ⁊ inq̃etudinis q̃ ꝑducit illud ad cãm aliã ⁊ est alteratio figure infantis ab ẽo qd̓ ꝯuenit. Fcã ãt cã fetus: aut est ꝑꝑ genus eꝰ. Feia ei penitus est diffici lioris ꝑtus q̃ masculus: aut est ꝑꝑ magnitudinẽ eꝰ aut magnitudinẽ capitis eius: aut grossitudinẽ corꝑis eius aut ꝑꝑ multã eius ꝑuitatẽ: aut leuitatẽ q̃ nõ submergĩ cũ fortitudine aĩali: aut ꝑꝑ alteratiõm creature ab eq̃ litate facilis lubricitatis: sicut si sit sicut ille q̃ hꝫ duo ca pita: aut quẽ ꝯprimit nũeratio ẽbryonũ. fortasse ei i vẽ tre uno s. v. imo q̃ñꝫ est numeratio maior illa qui ꝑui sꝫ ⁊ diuersi. Et q̃ñꝫ est nũeratio ꝑlima ualde in cisti una. ⁊ q̃ñꝫ est difficultas ꝑꝑea ꝙ est mortuus: q̃ nõ fit ei adiutoriũ ꝑꝑ motũ eius: aut est debilis ⁊ fit ꝑuũ ad iutoriũ ꝑꝑ motũ eius. ⁊ q̃ñꝫ fit difficultas ꝑꝑ ea ꝙ figu ra eius exitus est nõ nãlis sicut si egredĩ suꝑ pedes su os: aut suꝑ latus suũ. ⁊ manus eius sꝫ plicaic suꝑ coxas

feminæ masculus

⁊ gẽnua eius. ⁊ istud fit ꝑꝑ corruptiõꝫ motus ẽbryõis aut ꝑꝑ multitudinẽ inq̃etudinis patientis. Et ex eis q̃ securitatẽ faciunt eꝰ est ut sint inq̃etudo ꝑtus ⁊ dolor d̓ cliuis ad inferiora ⁊ sit anhelitus bonus. Fcã v̓o cã matricis est ut sit matrix ꝑua in qua coãgustat̃ incessꝰ aut sit sicca ualde in qua nõ sit lubricitas: aut sit in ea ꝯstricta ualde in creatiõe: aut ꝑꝑ ꝯsideratiõꝫ ab ulceri bus ⁊ reliq̃s sp̃ẽbus ꝯstrictiõis: aut sit in ea alq̃ egritu dinũ malaꝝ sicut phl̃on aut ulcera: aut ragadie: aut he morroides in matrice: aut fuit iã clausa q̃ scissum fuit siphac ab ore matricis scissiõe nõ ꝯpleta: q̃ est eꝰ dispõ sicut dispõ ꝯstrictiõis matricis in creatiõe. Fcã ãt ꝑꝑ secundinã est ut secũdina nõ disrũpat̃ ꝑꝑ grossitudi nẽ suã: q̃ nõ reꝑiat fetus euasiõm aut rũpat̃ ab eo ue lociter ⁊ egrediant̃ h̃ũitates ꝑlime añ ꝯplem̃tũ fetꝰ q̃ nõ inueniat euasiõm. Fcã v̓o cã uicinantiũ est ut sit in vesica apa: aut nocum̃tũ aliud ex fixiõe vrine ⁊ alijs aut sit in intestino fex sicca ꝑlima: aut apa: aut colica alterius generis: aut hemorroides: aut ragadie ani: ⁊ sicut si sint ilia m̃ris subtilia. Fcã ãt cã hore ꝑtus ẽ ut sit fetus velox in admĩstratiõe ꝑtus ⁊ ordinatiõe in eo ⁊ nõ depastus est a q̃libet grauedine rei suꝑ se sicut sepe ꝯtingit illud: sed ꝑseuerauit: q̃ accit ꝙ difficilis fa ctus est ꝑtus eo nõ existente forti. ⁊ si fuerit fortis s̃ꝫ ꝙ oꝫ erit debilis s̃m ꝙ oꝫ. Fcã ãt ꝑꝑ causas ꝑmitiuas est sicut si forte fiat frigus: q̃ fortis fiat ꝯstrictio mẽbro rũ ꝑtus ⁊ ꝑꝑ illud multiplicat̃ in regiõibꝰ septẽtrionali bꝰ ⁊ in uentis septẽtrionalibus. Et fit in regionibꝰ ⁊ tẽ ꝑibꝰ h̃is difficilior. Et q̃ñꝫ ꝑducit hꝰi difficl̃tas ad ma gnificatiõꝫ uẽtris ⁊ iflatiõꝫ mirach: aut fortis fiat calõ q̃ fõtis fiat mollificatio v̓tutis: aut aduẽiat ei tristitia. ⁊ sic si m̃r sit ꝑl̃m utẽs arõaticis ⁊ odoram̃to arõatũ. ⁊ fiat matrix eꝰ assidue attractiõis ad suꝑiora: quaꝑꝑ nõ oꝫ apud difficultatẽ ꝑtus ⁊ casum uirtutis ut olfaciat aromatica suꝑ retentiõm necessitatis in reductiõe uir tutis ⁊ si cadat. ⁊ multotiens ꝑducit difficultas ꝑtus ex causis ꝑdictis ⁊ ex medicamie ꝯstrictiuo ⁊ inspissa tiuo ad hoc ut incidant̃ uene in pectore ⁊ pulmone: q̃ ꝑducit ad sputũ san. ⁊ tussin ⁊ ꝑthisiꝫ: ⁊ q̃ñꝫ ꝑducit ad incisiõm neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ ꝑꝑ vehem̃tiã eꝰ quod̓ accit de tensiõe cũ paucitate ꝯplem̃ti ꝑꝑ defectũ lenitatis ⁊ lubricitatis: q̃ ꝑducit ad spasmũ. ⁊ q̃ñꝫ ꝑuenit res in q̃ busdã eaꝝ ad hoc ut findat̃ mirach uentris ⁊ illud. est q̃ñ superfluit inspissatio.

C. xxij. de signis.

Sunt ut sentiat dolorẽ añ ꝑtũ ⁊ pꝰ ip̃m in añrio ribus: nã si declinat ad pectinem facilis fit par tus: ⁊ si declinat ad posteriora difficilis.

C. xxiij. de regimine eius quã ledunt ꝑtus accñtia.

Qum p̃gnãs appropinquat ꝑtui nec̃iũ est tunc ut assiduet balneatiõm ⁊ tinã. ⁊ melius est ut fi at extra balneũ ut nõ debilitet̃: q̃ mollificet̃ aut admi nistret̃ inunctio pectinis ⁊ dorsi ⁊ coxaꝝ cũ eis que sꝫ sicut oleũ anetinũ ⁊ camemillinũ ⁊ de keiri ⁊ alia ab il lis ⁊ assiduet suppositiõm aromaticoꝝ ⁊ effundat̃ i ma ceria sua cerataria subtilia ⁊ olea mollificãtia ⁊ muci lagines mollificãtes sicut adeps galline ⁊ anseris ipin guate tepida nõ f̃ra. sed sit ad cal̃itatẽ ꝓpinq̃or ⁊ ꝓp̃e qũ est siccitas vulue ⁊ corꝑis totius cũ vulua. Et oꝫ ut in potu dent̃ ꝑꝑ difficultatẽ ꝑtus mẽse uno õi die in ieiunio mucilagines sicut mucilago cydonioꝝ cum mucilagie se. lini. Et sil̃r det̃ ei in potu in diebꝰ do loris ꝑtus aq̃ fenugreci. ⁊ sit cibus eꝰ ex oleribꝰ lẽifica tiuis ⁊ alesfidabegi ⁊ caro pinguis ⁊ gallina pinguis ⁊

olea

interdicant ei stiptica. ⁊ oȝ ut suffumiget vuluā suā cū muscho ⁊ aromaticis. Q̄n̄q̄ p̄ns est ptus ⁊ incipiunt accn̄tia e⁹ comedat rē pauce q̄titatis ⁊ multi nutrim̄ti ⁊ bibat desup uinū odorifeꝝ. Deinde oȝ ut sedeat mlr hora una ⁊ tendat pedes suos: deinde resupinet̄ super dorsum suū hora una: postea surgat subito ⁊ ascendat gradus ⁊ d̄scendat ⁊ clamet. ¶ Q̄n̄ ergo apit̄ os matricis paꝝ ⁊ incipit augm̄tari ⁊ apiri: tunc oȝ ut suffumiget̄ q̄tū poss̄e est ⁊ p̄p̄e qū scindit̄ siphac ⁊ laboret siti ⁊ apiat os suū q̄tū pōt ⁊ intromittat aerē pl̄z attrahendo ip̄m naribus q̄to plus pōt. ¶ Hoc ei extrahit fetū ⁊ secundinā. ⁊ melius sup q̄d sedet̄ apud ptū ē scānū posito puluinari p⁹ ipsā. ⁊ istud fiat p⁹ aptiōem oris matricis. Q̄d̄ si mlr fuerit pinguis iaceat sup uentrem suū ⁊ ponat caput suū s̄ꝫ terrā ⁊ intromittat gēnua sua sub ventre suo ut ꝯprimat̄ os matricis cū vulua e⁹: deinde inungat vuluā suā cū lenificātibus p̄dictis. ⁊ opȝ ut dilatet̄ ⁊ apiat̄ cū digitis. Q̄n̄ ergo facit illud ⁊ coartat̄ vēter ei⁹ parit velociter ptu quadrupedū. Q̄n̄q̄ appet secūdina scit̄ q̄ fetus appropinquat. ⁊ si nō scindit̄ pp grossitudinē suā oȝ tunc ut scindat̄ unguib⁹ aut instr̄o noiato lingua assumpto int̄ duos digitos cū facilitate ne inueniat fetū ⁊ ledat eū donec scindat̄ ⁊ currāt hūitas ⁊ lubricet fetus. Q̄d̄ si tu admistras scissiōm secūdine ⁊ fetus nō est ꝯpletus incuruat̄ s̄m accn̄tia pt⁹ euadendi ⁊ p̄lōgat̄ spatiū ⁊ exiccat̄ vulua seq̄re illud effundēdo lubricātia ⁊ ceratariа subtilia ⁊ mucilagies in vulua ⁊ adipes liq̄factos ⁊ albu᷑ oui ⁊ uitellū eius est enim regimen mirabile.

¶ Capitulum. xxiiij. de regimine eius in qua fit difficilis partus absq̄ semita medicinarum.

Quādo difficilis fit ptus tunc fac eā odorare odores delectabiles cū q̄titate pua. ⁊ si uirtus fuerit debilis da ei in potu aq̄̄ carnis ⁊ ciba eam cibis bonis pauce q̄titatis sicut s̄t sorbilia oua ⁊ sil̄ia. ⁊ da ei in potu cados uini odoriferi aromatici: deinde fac eaꝫ sedere: ⁊ tēpa sessiōm e⁹: si est hyēs accende ignē plꝫ: ⁊ si est estas euenta eā: ⁊ fac eā sedere vsq̄ ad hypocōdria i aq̄ tepida ⁊ ad caltitatē aliq̄tulā d̄cliui ⁊ p̄p̄e cū ea in qua decocti s̄t. M. x. calam̄ti. ⁊ suppone ei collyriū ex eis que s̄t sicut myrrha: ⁊ inunge pectinē e⁹ ⁊ m̄bra ptus e⁹ ⁊ dorsum ipsius cū cerato ⁊ adipe tepidis ⁊ p̄p̄e si fuerit cā frigus. ⁊ sil̄r mucilaginibus ⁊ lubrificantibus. ¶ Et q̄n̄ꝫ est tibi neċīū ut clisterizes cū eis vuluā e⁹ ita ut p̄cipias ut ponat̄ sub anchis ei⁹ ⁊ sit ipsa resupina s̄ꝫ puluinar ⁊ eleuent̄ pedes ⁊ apiant̄ coxe e⁹ q̄tū poss̄e ē ⁊ effūde i eā lubrificātia ⁊ alia sil̄ia cū iiectione ultia in cāna c⁹ lōgitudo sit lōgitudo m̄ricis ⁊ pl⁹. Et dimitte eā una hora usq̄° testent̄ mlres q̄ os matricis eius iā apit̄, ⁊ q̄ hūitates iā incipiunt currere: tūc g° fac eā sternutarē ⁊ fac eā sederē s̄ꝫ scānū ⁊ p̄cipe ei ut exp̄mat inferiora uētris sui ⁊ p̄cipe ei ut expriat se ⁊ cōprime ilia eius. Ipsa ei pariet. ¶ Et fortasse q̄n̄ꝫ indigebis ut apias vuluā e⁹ cū instr̄o quo naues extrahunt̄ ut apias os matricis eius ⁊ apiat̄. ⁊ oȝ ut expiant̄ sup eā figure iacendi sup uentrē ⁊ sup faciē extensis manibus ⁊ resupine ⁊ alie. ⁊ ꝯsidera q̄ illaꝝ facit appropinquare caput infantis vulue ⁊ alleuiat ptū ⁊ caue ne dimittas obstetricē laborare in receptiōe ⁊ in dimissione vulue eius cū lubricatiuis. q̄ si hoc regim̄ nō excussat adiuueris cū medicinis ⁊ suffumigationibus. Q̄n̄q̄ das in potu ex medicinis alleuiantib⁹ ptū ex pilulis ⁊ alijs ⁊ nō parit: oȝ ut sorbeat in hora meridiei de iure faseoloꝝ ⁊ ciceris cū oleo sisamio: deinde qū secur⁹ fueris p̄cipe ei ut supponat aliquō de suppositorijs q̄ dicemus ⁊ dormiat s̄ꝫ ip̄m postea cū mane fuerit fc̄m suffumiga eā cū aliq̄ suffumigationū q̄s dicemus: deīde iterа dare in potu medicinā. ¶ Si aūt nō ꝯfert admistra epithimata dorso ⁊ umbilico cū aq̄ rute ꝯfecta cū farina alsceilē ⁊ qū fortior fit dolor ⁊ p̄p̄e pp frigus pōat̄ in vulua oleū calefc̄m q̄d dicet̄ in antidotario. ⁊ antiq̄ quiō p̄mi dixerāt in extrahendo fetū ingeniū in c⁹ motuū c⁹ nos relatiōm dimisimus pp paruitatē fiducie in ip̄o.

¶ C. xxv. de r̄gimie e⁹ c⁹ gemini ped̄s egrediūt̄ an̄ cap̄.

Oportet ut subtiliatio sit ut reducant̄ pedes ⁊ ꝯuertat̄ cū subtiliatiōe: ita ut equet̄ sedens ⁊ eleuent̄ crura e⁹ donec descēdat cap̄ e⁹: q̄ si nihil de h° est poss̄e liget̄ genitus cū uitta linea ⁊ extrahat̄. ⁊ si nō est poss̄e ut fiat sine incisiōe fiat illō̄ s̄m modū q̄ dictus est in genito mortuo.

¶ C. xxvi. de regimie e⁹ c⁹ fetus egredi s̄ꝫ latus suum.

Est p̄ximū illi ⁊ equet̄ cū eleuatiōe ad supiora deinde cū sessione ⁊ lenificatione cū facilitate.

¶ C. xxvij. de regimie e⁹ q̄ parit apate i m̄rice e⁹ exn̄te

Admistrent̄ s̄ꝫ eā ceratariа ⁊ olea. deīde administra ei illa q̄ scripsi tibi debere fieri in pingui d̄ forma partus ⁊ alijs.

C. xxviij. de regimie e⁹ c⁹ pt⁹ fit difficil̄ cā magnitudis.

Oportet ut inuēiat obstetrix positatē huiusmōi fetus: q̄ꝛ subtiliet̄ in extractiōe eius paulatim: tunc si ualet illud in eo bn̄ est ⁊ si nō liget eū cū margie pāni ⁊ trahat eū subtil̄r ualde cū q̄busda attractiōibus q̄ si illud nō ꝯfert admistrent̄ forcipes ⁊ extrahat̄ cuꝫ eis. si uero non confert illud extrahatur cum incisione s̄m q̄ facile fit ⁊ regatur regimine fetus mortui.

¶ C. xxix. de regimie eius c⁹ ptus fit difficil̄ cā mōtis fetus aut malitia figure partus cū q̄ non spat̄ uita.

Admistrent̄ me^e extrahentes fetū mortuū d̄ his q̄ dcā s̄t ⁊ dicent̄. q̄ si illud nō ꝯfert suspendat̄ cū uncinis ⁊ incidat̄ frustatī ⁊ extrahat̄ ⁊ festina ad h° anteq̄̄ inflet̄. Si ergo fuerit caput magnū ⁊ poss̄is fuerit eius ꝯquassatio: aut incisio ut currat q̄d ē i ip̄o fiat.

¶ C. xxx. de regimine nausee eius.

Aspgat̄ aq̄ s̄ꝫ faciē eius si nō tiet̄ reuersio ptus ⁊ uiuificet̄ v̄tus eius cū aromaticis ⁊ fac eā sumere aq̄̄ carnis cū uino ⁊ spetiebus condientibus.

¶ C. xxxi. de medicinis facilē efficientibus partum.

Omnes medicine q̄ educūt v̄mes ⁊ ascarides extrahunt fetū. ⁊ qū in potu sumit mlr de corticibus casiefistule. iiij. aur. parit stati᷑ ⁊ sumerē in potu assā ⁊ castoreū est bonū ⁊ ultimū. ⁊ sumere in potu cinamomū est bonū ualde. ip̄m ei accn̄tia ptus alleuiat ⁊ ptuꝫ Et iteꝝ decoctio folioꝝ altee romane cū aq̄ ⁊ melle est ex eis q̄ alleuiāt ptū ualde qm̄ alleuiat accn̄tia ptus ⁊ ptū. Et iteꝝ aq̄ fenugreci alleuiat ptū ualde. ⁊ iteꝝ medicam̄ bonū ⁊ ultimū est ut sumat̄ capillus ueneris ⁊ dissoluat̄ ꝯtritus cū sir° rof. ⁊ aliq̄tulo olei ⁊ sumat̄ in potu. ⁊ sil̄r pullegiū. Pilule bone q̄ s̄t quorūdaꝫ medicoꝝ me nup p̄cedentiū ⁊ q̄s mihi attribuerāt q̄dā postremi. ℞. cinamomi ⁊ sauine āboꝝ an̄. ʒ. x. casie bone. ʒ. vij cinami ⁊ myrrhe ⁊ aristol. ro. ⁊ costi amari ōium an̄. ʒ. v. storacis ⁊ opij āboꝝ an̄. ʒ. ij. muschi de fallo. ʒ. i. q̄rtā fiant ex eis pilule ⁊ dent̄ in potu aur. iij. in duabus ℥. uini antiq̄ ⁊ q̄d magis diligendū est: est ut minoret̄ opiuꝫ ⁊ sufficiat de eis. ʒ. i. Pilule alie bone. ℞. sauine ʒ. x. ⁊ rute. ʒ. v. ⁊ granoꝝ harmel. ʒ. iiij. ⁊ asse ⁊ āmonia

ci ⁊ rubee õium añ.ʒ.iij.fiant ex eis pilule ⁊ bibat ex eis.ʒ.iij.cũ decoctiõe ꝓuocante mẽstrua sicut est deco ctio de sauina ⁊ pullegio ⁊ rubea ⁊ cũ dcoctione faseo loꝝ rubeoꝝ ⁊ cũ succo rute. Pilule bone.℞.sauine.ʒ.ij.asse ãmoniaci rubee õium añ.ʒ.ß.⁊ sit dosis una. Et iteꝝ aristol.lõge pipis myrrhe õium eq̃les ptes fiãt ex eis pilule ⁊ sit dosis.ʒ.iij.õi die cũ.℥.i.aq̃ lupinoꝝ.sũt ei abortũ facientes ptũ alleuiãtes mundificãtes matricẽ cũ fortitudine.⁊ sĩle illis in suis dispõnib⁹ est illud quõ ℞.bdelliũ subalbidũ myrrhã ⁊ sauinã de quo fiãt pilu le auellanis siles ⁊ bibant qm̃ alleuiãt ptũ. Confectio bona ualde de qua dĩ q̃ nõ eq̃t ei aliquõ.℞.myrrhe ⁊ castorei ⁊ storacis õiuz añ.aur.i.cinamõi sauine ãboꝝ añ.aur.ß.ↄficiant cũ melle c⁹ dosꝭ sint duo au.⁊ melius est ut dẽt in potu cũ uino est ei utilia. ¶ De ẽplis ⁊ epithimatib⁹. Sumat ↄcoctio pulpe colloq̃ntide ⁊ succ⁹ e⁹ q̃ hũida est:est melior ⁊ misceat cũ ea succus rute ⁊ ponat in ea aliq̃d myrrhe ⁊ liniat cum ea pectez usq̃ ad umbilicũ. Suppositoria fortia in faciẽdo descendẽ illõ qõ sepat. Sumergat lana in succo pulpe colloq̃n tide ⁊ succo rute ⁊ supponat:aut supponat aristol.ẽt i lana:aut supponat buchormarien: aut staphisagria ⁊ cucumer asininus ⁊ ↄdisi:aut supponat collyriũ ex hel leboro ⁊ oppoponaco ⁊ felle taurino facit ei descẽdeẽ uiuũ ⁊ mortuũ. Medicine facientes illõ cũ ꝓꝑetate. Dĩ oz ut difficultatẽ teneat patiẽs in manu sua sinistra magnetẽ:aut liniat cũ cinere ungule asini:qm̃ ẽ ultimũ aut suffumiget cũ ea.⁊ silr ungula eq̃.⁊ silr suffumiga tio cũ oleo piscis saliti.⁊ dĩ q̃ si suspendat corallus ẽt in coxa dextra ↄfert difficultati ptus. Et dĩ q̃ si suspẽ dat sup coxã e⁹ storax aphricana nõ adueniet ei dolor ⁊ dĩ q̃ si terat crocus ⁊ ↄficiat ⁊ fiat ex eo nux ⁊ suspẽ dat sĩ eã expellit secundinã. Suffumigationes. Suffu miga eã cũ myrrha qm̃ est bona ualde.⁊ iteꝝ cum myr rha ⁊ galbano ⁊ castoreo ↄfectis cũ felle uaccino. Su mat ex eo aur.i.⁊ suffumiget cũ eo:aut sumant sulfur citrinũ ⁊ myrrha rubea ⁊ fel uaccinũ ⁊ oppoponacuz ⁊ galbanũ ⁊ suffumiget cũ eis.⁊ suffumigatio cũ spolio s̃pentis:aut cũ fimo colũbino est alleuians ⁊ fortasse i terficit suffumigatio cũ spolio s̃pẽtis fetũ.⁊ suffumiga tio cũ oppoponaco solo alleuiat ⁊ cũ stercoꝛ accipitris

¶ C.xxxij.de regimine infantis qum nascitur.

Hanc rẽ ꝓsecuti sum⁹ in libro ultĩ qĩ q̃rat illic.

¶ C.xxxiij.de suppositorijs enixarum.

Partus nõ extendĩ in masculis ultra.xxx.⁊ i feminis ultra.xl.dies ⁊ plus paꝝ:⁊ accĩt fetis egritudines plĩme sicut fluxus ⁊ retentio san.qĩ ꝑducit flux⁹ san.ad casuz uirtutis ⁊ ꝑducit retentio mẽstruorũ ad fe.prauas ⁊ ad apata prana ⁊ multotiẽs accĩt exitura ex ptu difficili.⁊ qñz accidit eis inflatio uẽtris:⁊ fortasse moriunt.⁊ san.quiõ ptus uehemẽtioris est nigredinis q̃ san.mẽstruoꝝ:qm̃ ẽ retentiõis lõgioris spatij.

¶ C.xxxiiij.de regimine multitudinis sanguinis ei⁹.

Qum multiplicat fluxus san.enixe oz ut cũ uitta ligent manus e⁹ ⁊ ponant sup uentrẽ ei⁹ pãni infusi in aceto ⁊ supponant collyria ex eis q̃ sũt sicut balaustie ⁊ karabe ⁊ rose ⁊ tus cũ uino põtico.⁊ oz ut deuitet medicinas cauterizãtes.ipse ei sũt male matrici ꝑ neruositatẽ e⁹.⁊ de illis q̃bus inest ꝓꝑetas in h⁰ s̃m q̃ dĩ est suspẽsio stercoris porcini i lana ⁊ suspẽdat i coxa eius.

¶ C.xxxv.de regimine paucitatis san.eius.

Quãdoq̃ pit:aut abortit ⁊ timet q̃ sã.e⁹ mioꝛt aut appet illõ:tũc recti⁹ ẽ ut sollicitudo sit ꝓ uocatiõe san.e⁹ ⁊ attẽuatõe e⁹:nã qũ retinet facit acci dere apata. Et sternutatio in hoc est iuuatiua.⁊ de medicinis q̃bus fit suffumigatio in hoc est ut suffumiget cũ sinapi ⁊ harmel ⁊ bdellio ⁊ myrrha.⁊ iteꝝ suffumiget cũ oculo piscis saliti:aut cũ ungula equi aut asini. Si ãt illud nõ excusat aliq̃d tunc nec̃ia est phl'omia sa phene ut extrahat san.⁊ phibeat nocumẽtũ repl'onis ⁊ apatiõis e⁹ ⁊ fortasse ꝓuocabit ⁊ phl'omia uene curuatuꝛ poplitis ẽ fortior.

¶ C.xxxvi.de ꝛgimie febriũ e⁹.

Aqua ordei ↄfert ei.ipsa ei cũ hoc ñ retinet mẽstrua.⁊ silr granata dulcia.⁊ plz q̃õ febriũ eaꝝ est ꝑ retentiõm mẽstruoꝝ. ¶ Qũ ergo curatio fit cũ phl'omia saphene fit iuuamentum cum ea.

¶ C.xxxvij.de regimine inflationis uentris eius.

Det in potu diamarte ⁊ det in potu alkekẽgi ⁊ dent in potu s̃apinũ ⁊ origanũ ⁊ mastix cũ eq̃litate.

¶ C.xxxviij.de regimine doloris matricis.

Sedeat in aq̃ tepida ⁊ inungat loca sua cũ ol'o uiol.dulci tepido.

¶ C.xxxix.de ꝛgimie ulceꝝ e⁹

Curent cũ unguẽto alboꝛ ⁊ silib⁹ ex unguẽtis ↄuenientib⁹ uulneribus sup mẽbra neruosa.

¶ Tractat⁹ tertius de reliq̃s egritudinibus matricis exceptis apatibus ⁊ que currunt cursu eorum.

¶ C.i.de iudicijs menstruorum.

Menstrua tẽpata in q̃titate ⁊ q̃litate sua ⁊ in tpe suo currente s̃m ↄsuetudinẽ suã nãlẽ in õi spatio sũt cã sanitatis mĩris ⁊ mũdificatiõis corpis e⁹ ab õi nocumẽto in q̃titate ⁊ q̃litate ⁊ faciunt ipsã acq̃rere castitatẽ ⁊ paucitatẽ desiderij.⁊ mẽsuratio eq̃lis est ut mẽstruet mĩr in omĩ mẽse usq̃ ad.xxx.dies ⁊ qõ ẽ supra illud ⁊ qõ est infra illud qõ cadit in q̃ntodecio ⁊ septiodecimo ẽ nõ nãle. Et qũ alterant mẽstrua ab eq̃litate a dispõne sua nãli sũt cã egritudinũ pliũ.⁊ paꝝ quiõ accidit ut alterent in tpe suo.⁊ ex nocumẽto alteratiõis mẽstruoꝝ ꝑuenit ad additiõm debilitatis mĩris ⁊ alteratiõm forme eius et paucitatẽ ↄceptiõis eius.et ex multitudine abortus e⁹ et ptus ipsius ad debilitatẽ fetus qũ nascit. ¶ Retẽtio ãt mẽstruoꝝ et paucitas eoꝝ ↄmouẽt in ea egritudines repl'onis oẽs et ꝑpant eã ad apata:et dolores capitis et reliquoꝝ mẽbroꝝ et tenebrositatez uisus et ꝑturbatiõm sensus et fe.et multiplicat cũ ea repl'o uasoruz s̃pmatis eius:qꝛ fit desiderans nõ casta et nõ suscipiẽs filiũ ex iꝑgnatiõe ꝑ corruptiõm matricis eius et s̃permaticis ipsius:et ꝑducit cũ eo res ad s̃focatiõm matricis et stricturã anhelitus et retentiõem eius et pulsum cordis et sincopin et singultũ:et qñz moꝛit.et accĩt ei difficultas et distillatio ꝑ oppilatiõm matericꝫ.et qñ q̃ accidit ei sputũ san.et uomitus eius et ꝓꝑe in uirginibus et cursus eius fluxu uẽtris.et diuersificant iste egritudines ex eis s̃m diuersitatẽ ↄpl'onis eius. Nã si fuerit cholerica gñabunt in ea egritudines cholerice. et si fuerit melãcholica gñabunt in ea egritudeis melice:⁊ si fuerit phl'atica gñabunt in ea egritudines phlegmatice.et si fuerit sanguinea gñabunt in ea egritudines sanguinee. Et de mulierib⁹ q̃dẽ est cuius ablatio mẽstruoꝝ festinat:qꝛ in.xxxv.et ẽt.xl.anno sit finis uite sue. Et de eis est in q̃ tardat illud usq̃⁰ ꝑueniant.l.anni.et qñz ꝑuenit retentio mẽstruoꝝ ad alteratiõm dispõnis mulieris ad purpureitatẽ s̃m q̃ dĩ in capl'o retentiõis mẽstruoꝝ.et qñz appet in ea c⁹ mẽstrua abscindunt lac et significat illõ.et qñz accĩt retẽtio mẽstruoꝝ ꝑ tortuositatẽ mꝛicis.

¶ C.ij.de sfluitate mẽstruoꝝ.

S Upfluitas in hoc qñq3 fit ẽm semitam qua nã
expellit supfluitates qd quid est laudabile qũ ñ
ꝑducit ad supfluã turpitudinẽ ⁊ cursum quo ñ indige
tur. ⁊ qñ3 fit ẽm semitã egritudinis: aut pp dispõnẽ in
matrice: aut pp debilitatẽ matricis: ⁊ illa est deterior q̃
fit pp malitiã ꝯplonis alicuius: aut pp ulcera ⁊ corro
siõm ⁊ hem orroidas ⁊ fricatiõm ⁊ ragadias: aut pp a
ꝑtiõm orificioꝝ uenaꝝ ⁊ absciſſiõm eaꝝ ⁊ sciſſurã ipsa
rũ pp cãm corporeã: aut extrinsecã ex corruptõne ⁊ ꝑ
cuſſione: aut casu: aut saltibus: aut malitia ꝑtus ⁊ difficul
tate eius: aut pp vehemẽtiã oneris. Fcã ãt cã san. aut ẽ pp
multitudinẽ ⁊ dñiũ eius ⁊ exitũ ipsius cũ uirtute: aut non
cũ uirtute nature ⁊ rectificatione eius. ¶ Et nos quidẽ
iã diximus illã que fit regimine nãli q̃ ãbe sũt diuerse. l3
sint ãbe ꝯpes in hoc q utreq3 nõ retinent nisi qũ adest
debilitas: aut pp grauitatẽ san. sup corpus pp debilita
tẽ in corpore: l3 nõ sit san. transiens eq̃litatẽ in q̃titate
⁊ q̃litate sua: aut pp acuitatẽ san. aut tẽuitatẽ ⁊ subtili
tatẽ eius: aut pp caliditatẽ eius: aut pp multitudinẽ aquosi
tatis eius ⁊ hũitatis: l3 õis fluxus san. incipiat paulati
subtilis: deinde incipit ꝓculdubio ꝑuenire ad groſſitu
dinẽ: deinde descendit ⁊ ꝑuenit ad subtilitatẽ ⁊ pauci
tatẽ ⁊ aquositatẽ. ⁊ hec est dispõ in õi fluxu san. obquã
cũq3 cãꝝ fit. ⁊ cã in hoc est q orificio uenaꝝ ⁊ inceſſus
uentositatis sũt in ꝑmis stricta ⁊ in fine eius ꝯstringunt ite
rũ: ⁊ adunant pp siccitatẽ. ¶ Et qum supfluit fluxus
san. sequit eũ debilitas appetitus ⁊ debilitas digõnis:
aut inflatio extremitatũ ⁊ corporis ⁊ malitia coloris:
⁊ qñ3 ꝑducit ad hydropisim. Et qñ3 ꝑducit multitudo
exitus san. ad dñiũ cholere: q̃ accñt fe. cholerice mor
dicatiue pp inflãmatiõm caliditatis mordicatiue q̃ eq̃t pp
san. Et accñt iteꝝ horripilationes. Et qñ3 accit h' cali
ditas in casu appetitus cibi quẽ fecit forte necũ debi
litas caliditatis ⁊ addit in casu appetitus stõi pp descm̃
san. ⁊ accit dolor in dorso pp tensiõm neruoꝝ positorũ
in illo loco. ⁊ qñ3 multiplicat fluxus san. ex matricib⁹
cũ multitudine humorum. ¶ C. iij. de signis.

S Jus quid que est ẽm semitã expulsionis nãlis si
gnũ est q nõ sequit eã nocumẽtũ: imo ꝑducit ad
iuuamẽtũ eius ⁊ nõ aduenit ei lesio n3 alteratio uirtutis. ⁊
ꝑsm quid accidit in pinguibus. Fcẽ uero cã replonis
cõis quã expellit nã a dñio eius q̃ expellit: signũ ẽ replo
faciei ⁊ corꝑis ⁊ exuberatio uenaꝝ ⁊ alia ex signis re
plonis. ⁊ qñ3 est cũ ea dolor ⁊ qñ3 nõ fit. ⁊ dũ nõ debi
litat nõ retinet ⁊ cognoscit dñans cũ san. ut exiccetur
san. ⁊ ꝯsideret an color eius declinet ad albedinẽ: aut ci
trinitatẽ: aut nigredinẽ ⁊ purpureitatẽ: q̃ eñat hũor q̃
dñat cũ eo iteꝝ. ¶ Fcã vo cã debilitatis matricis ⁊ a
ꝑtionis uenaꝝ eius significat exitus san. puri nõ dolorem
faciens. Si vo cã est acuitas san. cognoscit ꝑ colorem
suũ ⁊ acuitatẽ ipsius ⁊ uelocitatẽ sui exitus ⁊ paucita
tẽ absciſſionis egreſſionis. ¶ In fcã vo pp subtilitatez
san. cũ mã aquosa ⁊ hũitate est san. aquosus non calus
⁊ ledit cũ stipticis. ⁊ qñ3 appet in ea q̃ ꝑgnatio ⁊ qñq3
appent in ipsa sicut accñtia ꝑtus q̃ ꝑit hũitatẽ ⁊ sũt la
certi corꝑis eius uehemẽtis mollitiei: q̃ sũt lenes postq̃ uo
luerit coagulari. ⁊ qñ3 nocẽt ei curatiões diuretice pp
caliditatẽ suã: q̃ addunt in aquositate san. Fcã vo ab ul
ceribus cũ mã ⁊ dolor est cu3 vehementia doloris. In
facta vo a corrosione egredit paulitĩ. q. fex ⁊ ꝓprie qñ
est a uenis absq3 arterijs. Et si fuerit corrosio in ꝓfun
do matricis exit color min⁹ niger. Et qñ est illic ⁊ apud
os matricis poſſe est vt tangatur. ¶ Fcã uo ab hemor
roidib⁹ h3 ꝑiodos mẽstrue. ¶ Et qñq3 ñ sũt ei ꝑiodi: i
mo est sequẽs replonẽ. ⁊ sũt sig^a hemorroidaꝝ matricis
mãifesta. Et est sã. ẽ3 pl3 niger nisi sit ab artijs. ⁊ qñ3 ẽ
hemorosaic⁹ frustati frustatim. ⁊ mltotiens q̃dẽ aſſocia
t hẽorroidib⁹ i matrice dolor capitis ⁊ grauitas capi
tis ⁊ dolor i uiscerib⁹ ⁊ eꝑe ⁊ qñ currit san. ex illis he
morroidib⁹ remouet illud accñs. ¶ C. iiij. de cura
flux⁹ sãguis ⁊ i fine eius cura patiẽtis fluxũ mẽstruoꝝ.

F Acta q̃d ẽ3 semitã expulsiõis nãlis: ⁊ fcã a ĩplo
ne ⁊ grauedie sã. sũ corp⁹ o3 ne ĩticat dõec ticat
debilitas. ⁊ qñq3 excusat phlebotomia ab expectatio
ne illi⁹ ꝓpterea qr expellit replonẽ ⁊ trahit mã3 ad con
trariũ ⁊ qñ cã ẽ cholera eũet ⁊ ꝓꝑe cũ eis que sũt sicut
fum⁹ terre ⁊ myrobalani ꝓpter illud quod in utrisq3 est
de ṽtute stiptica. ⁊ si causa fuerit aquositas ⁊ ꝓuocatõ
ei⁹ ⁊ attractõ ei⁹ ad cutẽ tunc dent i potu d gũmi ara
bico ⁊ dragagãto. Et si cã fuerit dbilitas matricis ag
g̃ga ad medicias stipticas medicinas ꝯfortatiuas cũ su
a aromaticitate ⁊ ꝓꝑetate sua. Et si cã fuerit vlc⁹ cu
ret cũ medicinis cõpositis ex cõfortatiuis et stipticis
⁊ diureticis. ⁊ illa que est ex hemorroidibus curetur
curatione hemorroidaꝝ ⁊ cũ se. lini cũ aq̃ calida ⁊ o3 ut
obẽuent hore q̃etis. ⁊ si fuerint illic ꝑiodi curet tunc
in horis periodorum ⁊ studeatur ad sedandum. ¶
Q.ũ ergo supfluit flux⁹ sã. o3 vt ligent ãbe man⁹ a ra
dice adiutoriorũ ⁊ vtriq3 pedes a radice coxarũ apud
duo iguina. deide põant vẽtose i iferiori ꝑte mãmille
⁊ vbi ĩcedũt vene ascẽdẽtes ex matrice ad mãmillas ⁊
sugant ⁊ eligat uentosa magna. Ipsa ei3 retinet san. in
hora una: deinde o3 ut ꝯsequẽter adhibeat reliq̃ cura.
⁊ qñ3 retinet fluxũ san. positio uentosaꝝ sũ locũ q̃ est int
utrasq3 anchas. Et o3 ut patiens fluxũ san. cibet cũ e
is que sũt sicut uitelli ouoꝝ sorbiliũ ⁊ cũ õi qd ẽ uelocis
digõnis ꝯfortatiuo. ⁊ qñ3 o3 ut cibet aq̃ carnis forti q̃
acetosa facta sit cũ aq̃ sumach ⁊ aq̃ acetose ⁊ potib⁹ hõi
odoris ex carne hõa qm̃ necariũ sũt. ⁊ silr sorbitiõib⁹ hu
midis ex sauich ⁊ amilo ⁊ uino nouo groſſo dulci ⁊ d
uitet antiqũ subtile. ¶ Et qñ3 ꝯueniens est eis uinum
mellis recens. De medicinis aũt cõibus ⁊ ꝓꝑe fluxui
san. acuto calido arnogloſſa est melior: imo ñ est ei par
⁊ qñ3 abscidit fluxũ san. oĩo bibita ⁊ iniecta ⁊ confert
chronice ⁊ nõ chronice ⁊ potus albasce iteꝝ. ⁊ admini
stratio cãfore bibẽdo ⁊ supponẽdo de illis q̃ ꝯfert ad i
stud ẽ sumere in potu lac bñ decoctũ cũ ferro ignito ⁊
in quo est scorria ferri de quo cũ q̃busdam stipticis in
potu tribuant õi die. ℥. iij. ⁊ acetositas citri bona ẽ ual
de. Et silr det in potu gũmi arabicũ cũ dragagãto ⁊ se
mẽ lini cũ aq̃ calida. ⁊ troc. de spodio cũ cãfora ꝯferũt
ei ualde. ⁊ silr det in potu gũmi arabicũ cũ dragagãto
⁊ se. lini cũ aq̃ calida ⁊ troc. de balaustijs. ¶ Cõfecti
o medicine ultimi iuuamẽti. ℞. terre sigillate ⁊ bolli ar
meni ⁊ aluminis ⁊ gallaꝝ ⁊ san. draco. ꝑtes eq̃les de
quoꝝ sũma accipiat. ʒ. i. ⁊ cãfore põdus. ij. granorũ ⁊
galie. vi. ʒ. i. qd totũ diſſoluat in. ℥. i. sirupi myrtini. ⁊ i
teꝝ acatia balaustie galle heufistides sũach myrrha ⁊
tus opiũ ꝯficiat cũ aceto acuto forti ⁊ sit dos. ʒ. ß. ⁊ ite
rũ dragagãtũ magisterij cuppule glãdiũ myrrha tus o
piũ ꝯficiant ⁊ fiãt pilule ⁊ sumãt de eis. ʒ. ij. sũt ei3 bone
ualde. ⁊ iteꝝ bibat cõclaꝝ marinaꝝ q̃ asportant a san
cto iacobo adustaꝝ põdus. ʒ. ij. cũ aq̃ sumach ⁊ cydoni
oꝝ ⁊ dactiloꝝ ⁊ istaꝝ cibi anteq̃ indigeãt uiuificatione
uirtutis forti sũt albulẽ ⁊ karos et almosos ex carnibus
hedi et auiũ montanaꝝ et ꝑpata in patellis cibaria ex

lentibꝰ aceto ꝯditis q̄ oia ſſ ſḣa ⁊ deuitēt oēm cibū cali dū actu: aut potentia ⁊ de ſuppoſitorijs cōibus ſūt ſup poſitoria facta ex lithargyrio ⁊ draganto ⁊ balauſtijs ⁊ terra ſigil. ⁊ boloar. ⁊ ātimonio ⁊ alijs: ¶ Deſcrip tio medicaminis ad illud. ℞. colcotar ⁊ dragantū ⁊ a catiā ⁊ cortices turis ⁊ ātimoniuꝫ: ⁊ fiant ex eis troc. Deinde ſumanṫ ex eis aur. i. boliarmeni ⁊ gumi arabi ci ⁊ karabe oium ana aur. i: ⁊ ponanṫ in duabuſ. ℥. ſuc ci ſliptici: aut aque ⁊ cliſterizeṫ cū eo maſtix ſm ꝙ ſciui ſti. ¶ Confectio cliſteris ad matricē. ℞. aluminis. ʒ. ſ. ⁊ ſem̄ hyuſquiami albi ⁊ opij amboꝝ ana. ʒ. i. ſextam ⁊ ſupponaṫ. Peſſariū bonū ⁊ proprie ad corroſionem ⁊ ulcera. ℞. teſtas furni ⁊ ſuccū barbe hircine ⁊ acatiam aggregenṫ ⁊ fiat peſſariū cū aqua gallarū imaturaruꝫ ⁊ iterū galle imature ⁊ balauſtie ⁊ amilū ⁊ opiū ⁊ alu mē ⁊ reubābaꝝ ⁊ grana myrti uiridia ſumach ſuccꝰ bar be hircine grana acreſte charte cōbuſte ſandalū albuꝫ cortices turis terra ſigillata capita granatoruꝫ folium ſcoria ferri coriandrū ſiccū ſupponanṫ de eo. ʒ. iiij. in lana uiridi ībibita in aqua myrti ⁊ teneat eā tota nocte Et iterū balauſtie ⁊ ſordes veru ⁊ charte cōbuſte ⁊ a lumē ⁊ dragantū ⁊ cyminū infuſum in aceto ⁊ bolū ar menū ⁊ rob alcatb conficiaṫ cū aqua ſalicis ⁊ corian dri uiridis ⁊ ſupponaṫ nocte tota. ⁊ de tinis conferen tibus eis eſt ēcatiſma in decoctione calamīti ⁊ folioruꝫ eius ⁊ fructus ipſius ⁊ radicis eius decocti cū myrto ⁊ rob ſine capitibus ⁊ corticibus granatorū ⁊ xiloca ractis nabathi ⁊ balauſtijs ⁊ barba hircina ⁊ gallis vi ridibus. ⁊ de epithimatibus ⁊ unctionibus conferenti bus eis eſt epithima de alcāna ſuper ſumē ⁊ ungeī par tes matricis cū oleiſ ſlipticis ſlipticitatis fortis ⁊ reite remus diſtinctiōm cure fluxus ſan. facti propter tenui tatē ⁊ aquoſitatē eius. ¶ Dico ergo ꝙ neceſſariuꝫ in hoc eſt ut fiat ꝙ currat aquoſitas eius ⁊ opereṫ ſuper ipſum cū ſudatione ⁊ prouocatione cū eis que ſunt ſic̄ decoctio aſſari ⁊ apij ⁊ rubee ⁊ que ſūt ſimilia illis cur rat una uice ⁊ prouoceṫ alia cū facilitate ⁊ prouocatō ne ⁊ ſudatione ⁊ fériceṫ corpus eius cū panno aſpero: ⁊ liniatur corpus eius cū aqua mellis ⁊ cum empſis hydropicorū. ⁊ qn̄ꝫ confert ei uomitus fortis. ⁊ oꝫ pe nitus ut declineṫ cū medicinis eaꝝ ⁊ cibus iſtarū ad il lud qꝺ exiccat ⁊ ingroſſat ſan. Si uero eſt cauſa ulcera tio tunc confert hoc unguentū. ℞. balauſtias ⁊ plūbuꝫ vſtū ⁊ fiat ex ambobus ⁊ ex cera ceratum cū oleo roſ. ⁊ ſupponatur. quidā aūt faciunt neceſſariū in curatiōe patientis fluxū ſan. menſtrui caᵐ vnᵐ ⁊ eſt curatio cō poſita ex mundificatione ⁊ ſlipticitate ⁊ confortatione ⁊ eſt ut prouocentur menſtrua eius in hora ut non tar dentur. Deinde agitentur motus eius ⁊ mundificetur matrix eius ⁊ conforteṫ ut non ſuſcipiat ſuperfluitateꝫ egredientē a neceſſitate. ¶ Dicunt ergo oꝫ ut dentur in potu ſauine. ʒ. x. ⁊ ſe. mente. ʒ. i. ſe. fenicu. ʒ. ij. ponan tur in uaſe ⁊ fundantur deſuper uini puri. ℔. ij. ⁊ deco quātur donec medientur ⁊ proijciatur deſuper ſarco colle ⁊ licij amboꝝ ana pondus. ʒ. ij. butyri uaccini ⁊ mellis ana cochliarium. i. ⁊ ſumatur de eo in potu in ie iuno quātitas. i. cochliarij ⁊ tardet cibū vſqꝫ ad ueſpaꝫ ⁊ faciat illud tribus diebus. ⁊ ego dico ꝙ quāuis hoc iuuamentū ſit in pluribus horis qn̄ꝫ tamen eſt fluxus ſan. menſtrui ex cauſis alijs facientibus neceſſarium eſ ſe uti ſlipticis puris ⁊ tu cognoſcis eas.

¶ C. v. de ulceribꝰ matricis ⁊ putrefactiōe eꝰ.

Iam ſignificauimus in eiſ que preterierunt illō ⁊ tu ſcis ꝙ cauſe eorū ſunt cauſe ulcerū ⁊ cauſe ulcerū ſunt ex cauſis intrinſecis ⁊ ex curſibus acutis ⁊ plagiſ ulceratis: aut accidentibus deforis propter percuſſiōꝫ aut caſum: aut propter partū: aut propter alia: aut pro pter uulnus ex mordicamine ſuppoſito ⁊ inſtrumento incidente. ⁊ qn̄ꝫ ſunt cū putrefactione ⁊ qn̄ꝫ ſunt omni a illa cū ſordibus ⁊ ſorditie: aut cū mundificatōne ⁊ ſi ne ſorditie. ⁊ qn̄ꝫ fiunt in profundo. ⁊ qn̄ꝫ fiunt in non profundo. ⁊ quandoqꝫ fiunt cum corroſione ⁊ abſqꝫ corroſione ⁊ cum apoſtemate ⁊ abſqꝫ apoſtemate.

¶ C. vi. de ſignis ulcerum matricis.

Significat illud ſan. ⁊ proprie ſi ſigna ſunt ſuper os matricis ⁊ in eius proximo. ⁊ ſignificat illud curſus ſaniei ⁊ humiditatū diuerſi coloris ⁊ odoris ⁊ nocumītum ex medicinis que mollificant ⁊ iuuamentū ex eis que ſlipticitatē faciunt. ⁊ ſignū mundificationis ulcerum matricis eſt ut ſit illud qꝺ egreditur ad groſſi tudinē ⁊ albedinē decliue ⁊ planitiem ſine dolore vehe menti ⁊ fetore ⁊ mordicatione. ⁊ ſignū ꝙ ipſa ſunt ſor dida ⁊ tabida eſt multitudo humiditatū uirulentarum ⁊ ꝙ currit ex inteſtino. ꝙ ſi fuerit illic putrefactio erit ſimile aque carnis ⁊ ꝙ illud qꝺ reſiduat eſt putridum malū. Et ſi fuerit cū corroſione erit illud qꝺ egreditur nigrū cū dolore vehementi ⁊ pulſatione. ⁊ ſignū ꝙ ipſa ſunt cum apoſtemate eſt adherentia fe. ⁊ horripilatio ⁊ quod dicemus de ſignis apoſtematis ⁊ iuuamento e ius ⁊ corroſione eius.

¶ Capitulum. vij. de putrefactione matricis.

Hoc iterū eſt ramus capituli ulcerum matricis ⁊ eſt cauſa in ea difficultas partus. ⁊ mors em bryonis. aut adminiſtratio medicinarū acutarum: aut curſus calidus ⁊ acutus: aut uulnera putrefacta ⁊ fit i proximo ⁊ fit in profundo. ⁊ fit cū ſorditie ⁊ cū priuati one ſorditiei: ⁊ facta in profundo nō euacuatur ex hu miditatibus diuerſis egritudinibus ⁊ fortaſſe plurimū aſſimilaṫ feci.

¶ C. viij. de corroſione matricis.

Iam diximus corroſionis ſignū in eo qꝺ egredi tur ⁊ diſpoſitionē doloris in caꝰ fluxus ſangui. ⁊ dr̄a' quidem inter corroſionē matricis ⁊ cancruꝫ eſt ꝙ cū corroſione non eſt grauitas neqꝫ durities ⁊ ſeq̄tur eā quies in horis quibuſdā ⁊ proprie poſt exitum eiꝰ qꝺ egreditur ⁊ non eſt longitudo plurima ſpatij in cu ratione conueniente. ſpatium vero cancri eſt aſſidui do loris ⁊ eſt ibi pulſatio longi ſpatij.

¶ Capitulum nonum de cura.

Oportet ut conſideretur an ulcus ſit ſordiduꝫ an non ſordidum. Si ergo fuerit ſordidū mun dificetur in primis cuꝫ aqua mellis ⁊ ſimilibus proie ctis in eā cū inſtrumento iaciendi: aut cū decoctione ireos: aut cū unguento mundificatiuo: ⁊ ſi fuerit corro ſio inice in ipſam unguentum rectificans corroſionem cū mundificatione ⁊ adminiſtra cibos conuenientes. ⁊ conſidera iterū an ſit cū apoſtemate an non cū apate. Si ergo fuerit cū apoſtemate curetur prius ⁊ ſedetur cum curationibus apatis quas dicemus. ¶ Cum er go mundificatur matrix tunc curetur cū cōſolidatiuis que ſunt unguenta predicta unuegntum qꝺ confert in principio rei qū in vulnere nondū naſcitur caro. ℞. li thargyrij ⁊ ceruſe ⁊ ſarcocolle partes equales ⁊ fiat ex eis ceratum cū cera ⁊ oleo roſ. Et ſi fuerit illic ſor dities ponatur in eo parū floris eris. ¶ Nū ergo ca ro incipit naſci ⁊ exiſtimatur illud curetur cuꝫ unguen to huiuſmodi. ℞. tutie ablute partes. ij. climie argenti

cerufe ⁊ sarcocolle oium ana partē.i.fiat ex eis ceratū cū oleo rosaceo ⁊ cera.

¶ L.x.de regimine deuirginate.

De mulierib⁹ est cui accidūt qū uiolāt dolores magni ⁊ ꝑpe qū collū matricis eius ē strictum ⁊ pāniculi sūt debiles ⁊ uirga deuirginātis est grossa. Qū ergo accidūt ei fluxus san. ⁊ dolores neče est ei ut sedeat in aquis stipticis ⁊ in uino ⁊ oleo: deide administrēt sʒ eaʒ ceātaria in lana inuoluta sup cannā ꝓhibētez a cōsolidatōe ⁊ alleuiet sup eam cōcubitus:

¶ L.xi.de cura.

Administrēt medicine mūdificātes: deiđ post illđ unguētū ꝓdictū ad ulcera. ⁊ qñʒ admiscet cū eo terra sigillata ⁊ q̄ sunt ei similia.

¶ L.xij.de ragadijs matricis.

Ragadie accidunt in matrice: aut propter sicci tatem superuenićtem ei maximā et prope apud partū: aut propter apa et sūt in principio qum accidunt leues occulti doloris qui est sub dolore ꝑtus et reliquis eius. Deinde apparet et ꝓprie qū tāgitur et quādoqʒ ingrossantur ragadie valde. Et quandoqʒ fiunt sicut verruce et remanent et consolidatur locus.

¶ L.xiij.de signis earum.

Possibile est ut perueniatur ad attestationeʒ ragadiarum ponēdo sub muliere speculum coraʒ vulua eius. deinde aperiatur vulua eius et cō sideretur illud quod imaginatur i speculo. et illud qđ significat eas est dolor apud coitum et exitus virge sanguinolente. ¶ L.xiiij.de cura.

Non cūantur ragadie quin: aut sint itrinsece: aut i collo sint et que secuntur ipsuʒ. ¶ Intrinsece ergo curantur cū suppositorijs penetrantibus et distillationibus iniectis et aquis stipticis permistis cum vnguentis rectificātibus sicut vnguētum factū ex climia et plumbo adusto. Et vnguentum ragadiarum ani. et secūdum curationem earum sentiet. q. mordica tioné. ꝙ si indigent maturatione aliqua misceatur cū e is sicut unguentū basilicon cū adipibus. Et si fuerit cū ragadijs grossitudo vehemens quā significat lōgitudo spatij ⁊ paruitas receptionis curatiōis administra un guentū de chartis cū oleo roſ. Si vero nō tolerat illđ ponatur cū eo oleum de lilio ⁊ glutē alimbat. ¶ Qū ergo quiescunt curentur cura ragadiaꝝ prauaꝝ: ⁊ pro prie qñ ulcerātur ⁊ quando indigent eis que sunt sicut cortices eris optime triti: aut dragantū ⁊ galle: aut ag gregatio coruʒ. In extrinsecis uero qñʒ sufficit labora re cū administratione tutie ualde trite cū uitellis ouoꝝ aut aggregatione illius ⁊ sine cessatione fiat adherenti a illius ⁊ unguentum de cerusa iterum.

¶ L.xv.de pruritu matricis ⁊ priapismo mulierum.

Quandoqʒ accidit in matrice pruritus propter humores acutos cholericos: aut salsos baura chios: aut corrosiuos melācholicos ſm ꝙ apparet de dispositione coloris menstrue aut bothor gñatas ex eis calidas acutas ualde. ¶ Fortasse eni superfluunt adō donec deijciant uirtutem ⁊ qñʒ accidit illi mulieri ut ñ satietur ex coitu. ⁊ aduenit ei priapismus mulierum ⁊ quotiens cum ea fit coitus additur malitia eius.

¶ L.xvi.de cura pruritus matricis.

Oportet ut mundificetur corpus cuʒ phleboto mia ex nigra. ⁊ si indiget fiat secundatio ex ce phalica ⁊ euacuetur humor acutus. s. omnis humor cū eo qđ euacuat ipm: sicut cholera cuʒ pilulis de sca monea: ⁊ phlegma cū pilulis stomaticis: ⁊ melācholia cū pilulis de epithymo: ⁊ decoctione eius: ⁊ frāgatur ebullitio spermatis cū medicinis infrigidantibus ut in frigidetur: ⁊ cū medicinis adurentibus ipm ſm neces sitatē ⁊ attestatiōm cōplexionis ⁊ delibutione oris ma tricis facta cū eis que sᵗ sicut acatia ⁊ hypoquistidos ⁊ rose ⁊ sandali ⁊ sief memithe ⁊ fex ⁊ acetū ⁊ oleuʒ ro sa. ⁊ iterū que sunt sicut succus portulace. ⁊ qñʒ permi scetur cū medicinis semē lini ⁊ fit embroca cū aquis i quibus decoquntur stiptica ⁊ emplᵉtur cū fece eorū. ⁊ si indiget mundificatione bibat mel cuʒ aqua frigida ualde ⁊ ad pruritum est expertum istud sumantur folia mente ⁊ cortices granatorū ⁊ lentes excorticate deco cta cū uino ⁊ supponātur. ⁊ iterū sumantur croci ⁊ can fore amboꝝ ana sextam. ʒ. i. plumbi adusti tertiam. ʒ. i. baccaꝝ lauri. ʒ. s. terantur ⁊ cribellentur ⁊ liniatᵉ locus oleo roſ. ⁊ conficiantur cū albumine oui: ⁊ aliquātulo uini ⁊ supponantur. ⁊ iterū sumantur myrobalanoruʒ ⁊ balaustiarū amborū ana pondus. ʒ. ij. ⁊ licij ⁊ salis ā moniaci ⁊ uinum antiqū terantur ⁊ cribellentur ⁊ lini atur locus oleo roſ. ⁊ pulverizentur desuper ista. ⁊ de suffumigijs ē illud qđ fit ex litio ⁊ medulla granorū ci tri.

¶ L.xvij.de fistulis matricis.

Quādoqʒ accidunt in matrice fistule que qñqʒ pertranseunt carnē ⁊ apparent ab eo qđ uici nū est ex membris ita ut corrūpant os pectinis ⁊ putrē faciant ipm ⁊ collum matricis ⁊ qñʒ perueniunt ad a bradendū pilos pectinis ⁊ incedūt vsqʒ ad partes ani ⁊ lacertorū eius etiā quare pars eaꝝ tunc est in manife sto matricis ⁊ sunt in unoquoqʒ laterū matricis. Et pars in interiori parte matricis que ex eis est in pro fundo matricis non est possibile ut curetur ⁊ similiter perueniens ad vesicam. ¶ Relique uero ab istis cura tiōm habent ⁊ si sit difficilis ⁊ deterior illaꝝ est illa q̄ peruenit ad abradendum pilos pectinis ⁊ proprie qū perforat os foramine partus.

¶ L.xviij.de signis eius.

Sunt longitudo putrefactionis ⁊ adherētia do loris ⁊ añcessio ulcerū que non sanantur cū cu rationibus ⁊ prolongatur spatium ⁊ currit uirus: dein de dolores sicut dolores cancri: ⁊ cognoscitur locus e ius cū radio ⁊ ubi peruenitur cū eo ⁊ scitur status eius an sit in carne adhuc: aut pertranseat usqʒ ad os per il lud quod sentit extremitas radij ex lenitate ⁊ mollitie ⁊ asperitate ⁊ duritie. ¶ L.xix.de cura.

Ex curationibus est perforatio ⁊ multotiens ꝓ ducit illud propter neruositateʒ mēbri ad spas mū ⁊ abscissiōm uocis ⁊ permistiōem rationis ⁊ perfo ratio iterū non est possibilis nisi in eo qđ uidetᵉ cuius carnē mortuā incidere est possibile uerū est melius ut administrentur desuper medicine exiccantes ⁊ mundi ficetur corpus ⁊ confortetur matrix ⁊ medicetur.

¶ L.xx.de debilitate matricis.

Causa eius est malitia complonis ⁊ raritas tex ture ⁊ tolerantia egritudinū diuersaꝝ. ⁊ accñt ex debilitate matricis paucitas appetitus coitus ⁊ mᵗ titudo cursus menstruorum ⁊ spermatis ⁊ aliorum ⁊ priuatio inpregnationis. ¶ L.xxi.de cura.

Cura eius est cura malitie complonis ⁊ succur re ei qđ accidit ipsi de nocumentis cognitis.

¶ L.xxij.de doloribus matricis.

Fiunt ex malitia complonis diuerse ⁊ ex uentosi tatibus extendentibus ⁊ hūiditatibus accidētib⁹

in ea ita ut qñꝫ accidat in ea sicut accidit intestinis de
colica. ⁊ qñꝫ accidit dolor matricis ex apatibus ⁊ can
cris ⁊ ex ulceribus ⁊ cōicant ei ilia ⁊ inguina ⁊ crura
⁊ dorsum ⁊ pectem ⁊ diaphragma ⁊ anus ⁊ caput ⁊
proprie mediū syncipitis. ⁊ qñꝫ permutantur dolores
eius ad anchas post spatiū ⁊ usqꝫ ad. x. menses ⁊ con
firmantur in eis ⁊ tu cognoscis curatiōm omniū horū
ex eis que tibi premissa sunt ⁊ non est in iteratōne ſmo
nis ⁊ in eis utilitas. ¶ C. xxiij. de cursu matricis.

[Q]uandoqꝫ accidit mulieribus ut currant ex
matricibus earꝫ humiditates plurime putride
⁊ currat ex eis iterū sperma. ¶ Et plurimū quidē fit
propter multitudinem superfluitatū ⁊ propter debilita
tem digestionis in uenis menstruorū qum putrefit ma
trix ⁊ habet capꝫ ⁊ cognoscitur substantia eius ex co
lore mēstrue ⁊ siccitate ⁊ ex colore eius in seipso. Se
cundū uero est sicut cursus spermatis uiri. ¶ Si ergo
sine desiderio tunc causa est debilitas matricis ⁊ uaso
rū eius ⁊ mollificatio ipsorū. ⁊ si est cū desiderio ⁊ mor
dicatione ⁊ cōmotione tunc causa eius est tenuitas sp
matis ⁊ acuitas eius. ⁊ qñꝫ est causa in eo prurit⁹ ma
tricis quare perducit cōmotio eius ad hoc ut descen
dat sperma ⁊ habentis quidem cursuꝫ difficilis fit an
helitus ⁊ cadit appetitus cibi ⁊ destruitur color eius:
⁊ aduenit ei apostema ⁊ inflatio in oculo sine dolore
ſm plm ⁊ qñꝫ est cū dolore. ¶ C. xxiiij. de cura.

[C]ursus quidē spermatis earꝫ curatur cū simili
bus quibus curatur illud in uiris. in cursibus
uero alijs oꝫ ut incipiatur a mundificatione corporis
cū phlebotomia ⁊ solutione uentris si indigetur ambo
bus: deinde clisterizetur matrix in primis cū mundifica
tiuis ⁊ exiccatiuis sicut est decoctio ireos ⁊ decoctio
prassij ⁊ fricētur crura cū oleis subtiliatiuis cū medici
nis calidis sicut est oleum de squinanto ⁊ piretro ⁊ pi
pere: deinde consequenter post illud adhibeātur cliste
ria cum stipticis clisterizatis ⁊ ebibitis ⁊ clisterizata ma
gis operantur post euacuatiōm ⁊ sunt aque in quibus
decoquntur sicut galle ⁊ balaustie ⁊ cortices granatorꝫ
⁊ squinantum ⁊ myrtus.

¶ C. xxv. de retentione menstruorꝫ ⁊ paucitate eorū.

[M]enstrua retinentur: aut propter cām propriaꝫ
in matrice: aut propter cām cōem. Et illa qui
dem causa propria in matrice: aut est propter causā in
natā: aut propter cām accidentem alio modo. Ampl⁹
menstrua retinentur: aut propter cām in uirtute: aut ꝓ
pter cām in materia: aut propter cām in instrumento ⁊
proprie solo. ⁊ causa in uirtute est sicut debilitas propt
malitiā complonis frigide aut sicce aut calide. ⁊ frigida
aut est cū materia aut sine materia. ¶ Causa autēꝫ in
materia aut est quātitas aut qualitas: aut aggregatō ā
barū. ⁊ illa que est ex quantitate est paucitas ⁊ illud ē:
aut propter priuatiōm ciborū ⁊ paucitatē ipsorū: aut
propter vehementiā uirtutis cōprehendentis cibos. ⁊
si multiplicetur non mundificat superfluitatē menstru
orū: ⁊ huiusmodi quidē mulierū nature uirorū similes
existunt naturis ⁊ sunt potentes super digestiōꝫ ultimā
⁊ distributiōm necessariā ⁊ expulsiōm superfluitatum
ſm modū quo expellūt eas uiri ⁊ iste sunt pingues ner
uose lacertose de quibus sunt fortes uiragines quarū
anche ipsarū pectoribus sunt strictiores ⁊ ipsarꝫ extre
mitates sunt pingues plus ⁊ sunt multarꝫ euacuationū
cū medicinis ⁊ exercitijs ⁊ proprie san. fluētis per na
res: aut hemorroidas: aut plagas: aut alia. Facta vero

propter qualitatē materiei est qm̄ san. ē grossus propt
frigiditatē aut propter multitudinē eius quod admiscet
ei ex humoribus grossis: aut propter multitudinē tran
quillitatis ⁊ que currunt cursu illorum de illis que sci
uisti. ⁊ causa que est ex parte instri est opilatio. ⁊ illa:
aut est propter calorem exiccantē constringentē: aut ꝓ
pter frigus exiccans ⁊ multotiens facit ipsam possidē
multitudo potus aque ⁊ perducit ad putrefactiōꝫ: aut
propter siccitatē cū inspissatione sua ⁊ propter multitu
dinem adipis etiā: aut humorū grossorū uiscosorū: aut
propter apata: ⁊ propter clausurā ⁊ additiōm carnis:
aut ꝑꝑ ulcera accidentia in matrice q̄ consolidata st ⁊
corruperunt sua consolidatione orificia uenarū appa
rentium: aut propter tortuositatē in eā superfluam ⁊ ꝯ
uersionē: aut propter breuitatē colli matricis: aut pro
pter percussiōm: aut casum claudentē orificia uenarū:
aut successione abortus. ¶ Fcā autem propter reten
tionem menstruorū causa cōitatis aliorū membrorum
est sicut facta causa debilitatis epis: quare nō emanat
san. neqꝫ discernit ipm: aut propter oppilationeꝫ in eo
⁊ in corpore toto: aut propter pinguedinē facientē ac
cidere oppilatiōm constringentē uias constrictione fa
cta a cōpressione ⁊ extenuatio constringit eas cōstricti
one facta ab exiccatione: aut propter paucitatem san.
⁊ san. effluit super matricē cū exitu ⁊ qum non inuenit
meatum redit. ¶ Qum ergo iteratur illud dilatatur i
corpore ⁊ facit incurrere egritudines.

¶ C. xxvi. de accidentibus illius et d ꝓfocatōe mricis

[Q]uandoqꝫ accidūt ei cuius menstrua retinentur
egritudines de quibus ē ꝓfocatio matricis ꝑꝑ
collectionem suā et declinationeꝫ ad parteꝫ late
ris et accidūt ei iterū apata matricis calida et dura et
apata viscerū et egritudines in stō ex debilitate digōis
⁊ casu appetitus ⁊ corruptione eius ⁊ nausea ⁊ sitis ve
hemēs ⁊ mordicatio in stō ⁊ accidunt ex ea egritudies
capitis ⁊ neruorū sicut epilepsia ⁊ palysis ⁊ egritudies
pectoris sicut tussis ⁊ malitia anhelitus. ⁊ plurime ex e
gritudinibus epis sicut hydropisis ⁊ alie ⁊ alteratur ex
ea forma. ⁊ accidunt ei iterū difficultates urine ⁊ eius
cōpressio ⁊ dolores alchatin ⁊ colli ⁊ grauatur corpus
⁊ extenuat ⁊ ꝯtristat ⁊ aduēiūt ei horripilatiōes ⁊ febr
durentes. Et qñꝫ fit difficilis sermo propt exiccatiōm
lacertorum ⁊ lingue ex uapore calido. ⁊ fortasse est il
la grauitas causa doloris capitis ⁊ accidunt ei inquie
tudo ⁊ tristitia propter uaporem. ⁊ qñqꝫ apostemat to
tum corpus eius ⁊ uenter eius propter attractiōm ui
rulentie san. ad ipm. ⁊ qñꝫ accidit ei in complone sua
qum retinentur menstrua qñ est fortis creationis cui⁹
uirtus est potens ad exercendū superfluitatem retentā
ut assimiletur uiris ⁊ multiplicētur pili eius: aut nasca
tur ei qi barba quare frangitur forma eius ⁊ ingrossa
tur: deinde moritur. ⁊ qñꝫ peruenit ante morteꝫ ad dis
positionē cū qua non est possibile ut prouocentur mē
strua eius. ⁊ plures istarꝫ sunt de illis que pariunt pluri
mū. ¶ Qū ergo non coit cū eis aliquis ⁊ recedūt ab
eis sui cōpares retinentur menstrua earū ⁊ remouent
ab eis. Q quā necessaria facit euacuatio san. ⁊ accepti
o conceptionis ⁊ acceptio coitus ⁊ accidit eis ut fiat v
rina eius nigra in qua est sedimē uirulentum sicut aq̄
carnis. ⁊ quandoqꝫ mingit sanguinem.

¶ C. xxvij. de signis.

[I]llius que pendet ex frigore signū est grauitas
somni ⁊ profundatio in ipso ⁊ albedo coloris

corporis ⁊ uiriditas uenaꝝ ⁊ raritas pulsus ⁊ frigus su
doris ⁊ multitudo urine ⁊ phlegmaticitas egestionis.
⁊ illā que pēdet ex caliditate significant inflatio ⁊ exic
catio matricis ⁊ reliqua signa caliditatis scita in eis q̄
preterita sunt. ⁊ illā que pendet ex siccitate significāt si
gna siccitatis in ea scita in illis que preterierunt ⁊ veri
ficant eā extenuatio corporis ⁊ uacuitas uenaꝝ. Apa
uero ⁊ clausura ⁊ alia sunt notorum signorum de illis
que tu iam sciuisti vsq; ad hunc locum.

¶ C.xxviij. de curationibus.

Curatio quidē pendens a calefactione ⁊ infrigi
datione ⁊ generatione san. ⁊ humectatōne cor
poris ⁊ curationes aparū ⁊ cura clausure ⁊ similiū sūt
nota ex radicibus iteratis. Et facta quidē a clausura
que non curatur ⁊ ab oppilatione orificiorū uenaꝝ ab i
carnatione ulcerū ⁊ alijs est quasi similis ⁊ eius cura ē
extractio san. ut non multiplicetur ⁊ mundificatio cor
poris ⁊ usus exercitiorū. ⁊ nō oꝫ nisi ut afferamus nūc
rememoratiōm curationum prouocantium menstrua:
⁊ sunt ille que mouent san. ad matricē ⁊ faciunt ipsum
penetrantē in poris ⁊ faciunt poros aptos. ¶ Et has
quidē medicinas iā diximus qū de singularib⁹ tracta
remus in tabulis caꝝ ⁊ dicemus iterum in antidotario
¶ Hic uero uolumus dicere de regimine ⁊ medicati
one illud qḋ est magis conueniens huic loco ⁊ regim̄
in hoc est mouere san. cū fortitudine ad menstrua ⁊ de
illis que faciunt illud est phlegma ex saphena ⁊ uena
que est post cauillā ⁊ phlomia uene geniculi ⁊ curua
tura eius ē fortior illa. ⁊ uentosatio super crus ⁊ calca
neū ⁊ proprie pinguis est magis conueniens. ⁊ qñꝫ est
necessariū ut fiat phlomia super saphenā pedis alteri⁹
⁊ assiduatio stringendi cū uittis membra inferiora ⁊ li
gandi ea ⁊ dimittendi ea taliter aliquibus diebus: dei
de administrentur medicine ut aperiantur pori ⁊ curāt
humiditates uiscose. ⁊ similiter si causa fuerit humidi
tas: dinde administrentur medicine proprie ad prouo
candū que sunt subtiliantes san. aperientes oppilatiōꝫ
⁊ de illis sunt que bibuntur sicut calamentū ⁊ decoctō
eius cū aqua mellis ⁊ pulverizatio ipsius super aquaꝫ
mellis: ⁊ sauina est fortior ea ⁊ pullegiū est forte ualde
⁊ cinamomū ⁊ hiera picra ⁊ sapinū ⁊ opoponacuꝫ ⁊
fruct⁹ e⁹ ⁊ castoreū ⁊ cordūeni ⁊ decoctio enule ⁊ deco
tō alusnē ⁊ decoctio faseoloꝝ rubeoꝝ ⁊ almāoch ⁊ ala
stirgar ⁊ sem̄ sansuci. ⁊ de illis suppositoria sunt sicut al
bus helleborus ⁊ pulpa colloquintide ⁊ storax ⁊ cen
taurea ⁊ gūma oliue cāpestris ⁊ opoponacū ⁊ fruct⁹
eius ⁊ castoreū ⁊ assa ⁊ serapinū ⁊ cordumeni ⁊ succ⁹
apsinthij. ⁊ qñꝫ supponitur euforbiū super cottuꝫ ⁊ ex
pectatur super ip̄m hora parua absq; superfluitate. ¶
Suppositorium bonū. ℞. myrrhe calamenti amborū
añ. ʒ. iiij. sauine. ʒ. viij. rute sicce. ʒ. x. passularū mundata
rū. ʒ. xx. cōficiātur cū felle uaccino: ⁊ fiant de eis pessa
ria. ⁊ iterū sumantur castoreū ⁊ myrrha ⁊ muschus ⁊
fiant similitudines glandium cū oleo de ben ⁊ supponā
tur. ⁊ oleū alacuben prouocatiuum est menstruorū qū
supponitur ⁊ succus papaueris ruffi ⁊ alnesin s̄m par
tes equales ⁊ iterū galbanuꝫ ponatur in lana infusa in
sambacino ⁊ supponatur intra matricem. ⁊ de eis sunt
empl̄a ⁊ uaporationes ⁊ uaporatio cuꝫ speciebus pro
uocat menstrua ⁊ de eis sunt suffumigationes sicut cū
colloquintida sola. Ipsa enim prouocat in dispositiōe
⁊ similiter opoponacū ⁊ assa ⁊ serapinuꝫ ⁊ cordume
ni. Et de eis sunt tine etiam ex aquis in quibus deco
cta sunt subtiliatiua prouocantia menstrua sicut calam̄
tum ⁊ ruta ⁊ pullegium ⁊ similia.

¶ Tractatus. iiij. ¶ Ca^m. i. de nocumentis situs ma
tricis ⁊ apostematibus eius ⁊ que similia sunt illis.

Clausa est qum super os matricis eius egre
ditur aliquid qḋ prohibet coitum ex re ad
dita lacertosa: aut pāniculāi forti: aut ē illic
īcarnatō ab vlcer̄ aut cratōe: aut illḋ qḋ ē int̄ os vulue
aut os matricis ē s̄ꝫ unū ⁊ eundē hoꝝ modoꝝ: aut ē su
per os matricis eius qḋ prohibet impregnatiōm ⁊ exi
tum menstruorū ex pāniculo: aut incarnatione ulceris
aut qḋ est eis simile: aut meatus non ē inuentus in cre
atione ita ut accidat uirgini qū incipit menstruari ut n̄
inueniant menstrua meatum propter aliquā harū cau
sarum: quare accidant ei dolores vehementes ⁊ egri
tudo maxima. ¶ Si ergo non ingenietur ei redit san.
⁊ denigratur mulier ⁊ prefocatur ⁊ moritur ⁊ qñq; ac
cidit ut clausa retineat per accidens conceptionem:
quare moritur ipsa ⁊ fetus eius proculdubio si non re
gitur. ⁊ hoc quidē non est possibile nisi aliquo mōrum
aut ut sit illud qḋ apponitur ori matricis de clausura
rare texture: aut sit habens foramina plura ita ꝙ possi
bile sit matrici attrahere de spermate aliquid licet eni
paꝝ si tamen ex illo paruo fit conceptio si pars eius ē
vitas qḋ uisū ē pho ⁊ ps e⁹ qḋ uisū ē. G. medico. Illḋ
nāq; qḋ necīū est in creādo mēbra est sp̄ma feie s̄ꝫ ser
monē philosophi ⁊ est illḋ qḋ in eo ꝓuocat ad matricē
ītra matricē s̄ꝫ s̄monē. G. ⁊ ē sp̄ma uiri ut sumat ex eo
uirtutem odoris s̄m sententiam philosophi uidit enim
ꝙ qū ouum galline crudū rore aspersum est ⁊ procedit
ex eo odor spermatis uiri conuertitur ouum in conce
ptione.

¶ C. ij. de cura clausure.

Curatio clausure est cū ferro non cum alio. Si
ergo hec clausura apparēs est tunc modus est
ut disrumpantur labia uulue a clausura ita ut ponatur
super unūquodq; labiū pila ⁊ inuoluantur polices pā
no ⁊ tendantur labia donec disrumpantur ab eo qḋ est
inter ea.: aut iuueris phlomo obtuso ⁊ finde siphac ⁊
incide carnē additā si est sub siphac paulatim ita ut nō
remaneat de addita aliquid nꝫ sumas de radicali ali
quid ⁊ illud fiat cū calib. ¶ Et dīa quiḋ inter siphac
⁊ carnē est ꝙ sippac non sanguinat sed caro sanguinat
Deinde pone inter ambo labia lanam infusam in oleo
⁊ uino ⁊ dimittatur tribus diebus ⁊ administra super
eā aquam mellis si ea indiges ⁊ administra desuper vn
guenta nutrita cū cautella a consolidatione ⁊ glutina
tione ⁊ constrictione ⁊ proprie si illud qḋ incisum est:
est caro. ¶ Siphac uero parū suscipit consolidatiōm
post scissurā. ꝙ si clausura fuerit profunda tunc modus
est ut perueniat ad ipsam uncinus. ⁊ si est siphac finda
tur scissione una non cū illa equalitate. Nā fortasse co
operit uesicā ⁊ alia: imo oportꝫ ut caueantur alia sicut
vesica ⁊ incidatur si est caro paulatim ⁊ adhereat inci
sioni lana infusa in uino pontico stiptico: deinde post il
lud sedeat in aquis in quibus decocte sūt medicīe mol
lificatiue. Postea curetur cū unguentis rectificantib⁹
vlcera linitis ⁊ iniectis: deinde cū consolidatiuis. ⁊ qū
apparet sanitas oꝫ ut assiduetur super eā coitus ⁊ opꝫ
ut caueantur apud hanc scissionem ⁊ incisiōm due res
s. abbreuiatio in incidendo ⁊ in findendo q̄titatem ad
ditā. Illud enim si est cōpositum est faciens possibilita
tem conceptionis apud coitum qui accidit cū ea ⁊ dif
ficilem faciens partum preparans fetum ⁊ pregantem

mori. ⁊ caueatur iterum ne pertranseat quãtitatez ad
oitã ⁊ capiat de substantia matricis aliquid quare api
tur matrix ⁊ doleat ⁊ incurrat cuzez ⁊ spasmũ ⁊ egritu
dines perniciosas. Q.ũ ergo feceris hoc oportebit ut
abstineas eã a frigore ⁊ non appropinques medicinaz
frigidã actu omnino: imo oportet ut sint omnes distil
lationes ⁊ iiectiões ⁊ sappositoria expoliata frigore.

C L. iij. de mõ in administrando hanc scissionem.

P Repetur mulieri sedes corã lumine super quã
sedeat cũ pauco sustentaculo ad posteriora.
Q.ũ ergo equãtur crura sua adherere faciat coxis suis
⁊ adiungat illud uentri suo ⁊ liget manus suas sub cur
uatura poplitum suorũ ⁊ ligetur s͠m hanc formã fortiť
deinde medicus administret scissiõm siphac ⁊ incisiõm
carnis. ⁊ qñz indiget medicus ut administret speculuz
⁊ proprie in eo qđ est inter matricem. Q.ũ ergo exten
ditur siphac cũ radijs ⁊ uncinis extensione cũ qua nõ
cõprimuntur matrix ⁊ collum uesice ⁊ siphac eius cõ
pressione nocente his membris in primis cuz manu ⁊
s͠o cũ eo cuius non excusatur processio cũ utrisq̃ mãi
bus aduenit ei de acumine ferri. C Et speculum quiđ
facit te uidere illud quđ arte efficias inde ⁊ facit te co
gnoscere illđ qđ associatur siphac subtili. ⁊ de mẽbris
que preterierũt hoc membꝛ. s. ex uesica ⁊ alijs. ꝙ si su
perfluit dimitte illud qđ extendisti ut redeat quđ vehe
mentius est in eo qđ necessarium est: deinde subleua si
phac clausure cũ subtilitate: deinde scinde ipz s͠m obli
quitatem ut non cosequtur vesicã: deinde considera in
principio qum scindis. ⁊ si egreditur san. paucus tunc
penetra in operatione tua sine timoꝛ. Et si multiplica
tur cursus san. tunc finde paulatim ut nõ accidant sin
copis ⁊ paruitas anhelitus. ⁊ qñz tibi est necessarium
ut dimittas instr̃m incidens qđ nominatur alcalib in e
a usq̃ in mane inuolutum in lana ligata in pãno ⁊ quz
fuerit mane consideretur in uirtute eius. ⁊ si fuerit for
tis curetur integra curatione. ⁊ si nõ dimittatur usz ad
diem tertium ⁊ remoueatur tunc instr̃z ⁊ considera dis
positiõm scissure cum digitis ponendo sub loco eiꝰ ut
significetur tibi summa quã necesse est te incidere post
⁊ qũ soluitur mulier ab eo qđ curatur oz tunc ut sede
at in aqua in qua decocta sunt lenitiua qũ est calida ⁊
ꝓprie quz appareat aꝑa ⁊ melius quidẽ est ut admini
strentur super eam unguenta in calib prohibentia con
solidatiõm. ⁊ melius est illud qđ est concauum habẽs
foramen ut egrediãtur in eo superfluitates ⁊ uentosita
tes. ⁊ quando incisio accipit carnem naturalem tunc
fortasse accidit cursus urine qui non curatur.

C L. iiij. de suspensione matricis.

Q Uãdoq̃ accidit illud propter clausuraz. ⁊ qñã
doq̃ accidit propter apostẽata calida ⁊ dura
⁊ cura eorum est cura eius.

C L. v. de augm̃to matricis ⁊ exitu eꝰ ⁊ ꝯuersione eꝰ.

M Atrix augmentatur: aut exit cã primitiua. s.
ex casu: aut cursu vehementi: aut uociferatiõe
qua ipsa uociferata est: aut sternutatione maxima: aut
strepitu: aut uociferatione quã ipsa audiuit quare terꝛ̃
facta est: aut percussione mollificãte ligamenta matri
cis: aut propter cãm partus difficilis: aut partus gra
uatiui. aut labore obstetricis in extrahendo fetum ⁊ se
cundinã: aut exitus fetus subito: aut propter humidita
tes mollificãtes: humiditates: aut propter putrefactio
nes accidentes ligamentis. ⁊ qñz egreditur tota. ⁊ qñ
q̃ conuertitur. ⁊ qñz eradicatur radix eius.

C L. vi. de accidentibus illius ⁊ signis.

A Ccidit mulieri inde dolor in pectine magnus
⁊ in chatin ⁊ dorso ⁊ qñz sunt cũ hoc fe. ⁊ acci
dunt ei multotiẽs expressio ⁊ difficultas propterea qꝛ
matrix cõprimit meatus fecis ⁊ urine ⁊ accidunt spas
mus ⁊ tremor ⁊ timor sine cã ⁊ sentit rem rotundam i
pectine ⁊ sentit apđ vuluã rem descendentem leuis ta
ctus ⁊ proprie qũ completur conuersio. C Egrediť
enim qđ intrinsecum eius est manifestum qum non sen
tit foramen eius rotundum scitur ꝙ radix eius iã con
uertitur ⁊ egreditur: si autem inuenis foramen ⁊ iam
exiuit sicut est non conuersa tunc non cadit nisi clausu
ra scias ergo illud.

C L. vij. de cura.

N On speratur curatio nisi eius que recens est in
adolescentia ⁊ incipe in primis a solutione na
ture cũ clisteribus ⁊ prouoca vrinã in diureticis. ⁊ qũ
expletum fuerit illud resupinetur mulier ⁊ aperiatur
qđ est inter crura sua ⁊ assũme lanã ex uelleribus leni
bus ⁊ fac eã adherere matrici deinde accipe lanã aliã
⁊ infunde eã succo acatie: aut uino in quo dissolutũ sit
aliquid stipticũ ⁊ pone super os matricis ⁊ reduc cum
facilitate ad anteriora ita ut redeat lana tota ad anteri
ora: deinde accipe lanam aliam ⁊ infunde eã aceto ⁊ a
qua ⁊ pone eã super vuluã ⁊ precipe mulieri ut iaceat
super latus suum ⁊ adunet crura sua ⁊ seruet lanam v
bi est preparata in ea ne cadat ⁊ pone ventosam super
radicem suminis eius ⁊ super dorsum ipsius ⁊ fac eaz
odorare odores bonos valde vt ascendat matrix causa
eaꝝ ad superiora. ⁊ caue ne approximare ei facias ali
quid fetidum: quare fugiat matrix ad inferiora. Q.ũq̃
dies tertia affuerit permuta lanam eius ⁊ pone eaz la
nam infusam in uino in quo decocta sunt myrtus ⁊ ro
sa ⁊ acatia ⁊ cortices granatorum ⁊ alia ab istis tepi
do: ⁊ embroca ex illo super sumẽ eius ⁊ ipsius pectinẽ
⁊ administra super eam linimenta facta ex sauich ⁊ fcã
ex herba que nascitur super lapides qum sunt in aqua
⁊ facit lubricare pedez. ⁊ facta ex lentibus cũ stipticis.
C Hoc enim regimen qñz sanat eam. ⁊ fac eam sedeꝛ̃
post illud in decoctione squinanti ⁊ myrti ⁊ rosaꝝ. ⁊ o
portet ut facias eam abstinere a salsis ⁊ sternutatiõem
mouentibus ⁊ tussim ⁊ fac eã manere trãquillã ⁊ q̇etã

C L. viij. de declinatione matricis ⁊ seꝑatione eius.

M Atrici accidit qñz ut declinet ad vnam duaꝝ
partium matricis ⁊ remoueať os matricis ab
oppositione per quã inicitur ad ipsam sperma. ⁊ qñq̃
est causa in eo durities unius duaꝝ partium aut inspis
satio ⁊ constrictio quare diuersificantur duo latera in
humiditate ⁊ mollificatione ⁊ siccitate ⁊ spasmo. ⁊ qñ
q̃ est causa in eo reploͤ in una venaꝝ duaꝝ partium ꝓ
prie. ⁊ qñz est causa in eo humores crossi uiscosi in una
duaꝝ partium facientes illam: attrahitur enim secundi
na ad ipsam. ⁊ multotiens accidit ex eo prefocatio ma
tricis. ⁊ obstetrices quidem cognoscunt partem decli
nationis per tactum cuz digitis ⁊ cognoscunt an sit a
duritie aut a reploͤne cũ facilitate ⁊ tensione venaruz ⁊
duritiem earum ⁊ necessitatem eius ad euacuandum.

C L. nonum de cura.

O Portz ergo ut phlebotometur saphena partis
cui opposita est pars declinationis si sentitur ꝛ̃
pletio ⁊ si dicit obstetrix ꝙ uene in illa parte sunt tense
⁊ replete ⁊ illic est grossitudo ⁊ si illic est constrictio ⁊
coadunatio ⁊ non est illic grossitudo administra leniti
ua ex clisteribus ⁊ suppositorijs ⁊ unctionibus. Et

administra balneum ⁊ fac ut cibus bonus fiat. ⁊ si fuerint illic humiditates euacua eas ⁊ da ei in potu oleū de kerua ⁊ administra etiā in suppositorijs. ⁊ similiter ī unge matricem eius ⁊ inice in matricem eius oleū balsami ⁊ alzazaki ⁊ similia ⁊ tunc fortasse possibile erit obstetrici ut intromittat digitos inunctos cuz cerato aut adipe galline: aut anatis: aut equet matricem ⁊ tendat ad declinationem donec faciat cadere oppositū os matricis vulue.

C L. x. de apāte calido in matrice.

Accidunt matrici quādoq; apostemata calida ⁊ cā in eis ē: aut primitiua sicut percussio: aut casus: aut multitudo coitus: aut abortus: aut disruptio ex obstetrice quz recipit fetum. ⁊ quādoq; est cā in eis retentio menstruorum ⁊ replō ⁊ multitudo humiditatis aut inflatio inspissata que non resoluitur. ⁊ qñz fiunt ꝑpter eleuatiōm spermatis ⁊ qñz fiunt in ore matricis ⁊ quādoq; in concauitate eius in quibusdā partibus duorum laterum ⁊ ante ⁊ retro. ⁊ qđ de eis est deterius ē illud qđ est cōe pluribus partibus. ⁊ quādoq; fit dubellati. ⁊ qñz conuertitur ad indurationem: aut cācrum.

C L. xi. de signis.

Quādoq; significāt ipsum cōicantia. stomachus enim cōicat ei quare dolet ⁊ accidunt in eo tristitia ⁊ angustia ⁊ nausea ⁊ singultus ⁊ corrumpitur digestio ⁊ appetitus ⁊ debilitatur. ⁊ cerebrum cōicat ei quare accidunt dolor capitis in syncipit ⁊ dolor ī collo ⁊ radice oculorum ⁊ ꝓfunditate ipsorum cuz grauitate ⁊ procedit dolor donec consequatur extremitates ⁊ digitos ⁊ duo focilia ⁊ utrunq; crus ⁊ iuncturas cū mollificatione in eis ⁊ dolent due partes dorsi ⁊ duo inguina ⁊ pecten ⁊ inflātur. C Et mirach iterum inflatur ⁊ sentit in toto corpore grauitatem. ⁊ accidit expressio ⁊ difficultas ita ut non sit uentositati meatus ad exeūdum. ⁊ illud fit propter coarctatiōz apostematis ⁊ ubi coarctat de meatibus plus illic fit sensibilitas vehemētior. ⁊ quādoq; est expressio sine difficultate ⁊ difficultas sine expressiōe ⁊ accidit in eo ut debilitetur pulsus ⁊ minoretur ⁊ frequens fiat. ꝙ si apostema fuerit calm erunt omnia accidentia ista vehementia cū febre inflāmata ⁊ cuz horripilationibus ⁊ cū nigredine lingue ⁊ dolor fiet fortis ⁊ pulsatio ⁊ multiplicabitur sudor in extremitatibus. ⁊ quādoq; perducit ad abscissionē vocis ⁊ spasmū ⁊ sincopim ⁊ significat partem apostematis loc⁹ pulsationis ⁊ cōicatio iterum. s. an sit dolor in sumine: aut ad dorsum decliue: aut ad utrasq; pyxides ⁊ quod est propinquum ori matricis est uehementius ⁊ durius eo qđ est in concauitate: quoniā os matricis ē neruosum ⁊ est tangibile. ⁊ illius qđ est in concauitate tactus est difficilis. ⁊ in quacunq; parte fit apostema declinat matrix ad contrarium illius ⁊ fit difficil somnus super contrarium eius ⁊ fit difficilis motus local ⁊ eleuatio ⁊ sessio ⁊ incessio ⁊ consequitur egrā ut claudicet apud deābulationem. ⁊ signuz ꝙ conuertitur ad dubellati est ut sit dolor additus valde ⁊ accidentia fiunt fortiora ⁊ diuersificātur fe. ⁊ permiscentur ⁊ inuenit trāquillitatem qum est fluxus uentris ⁊ egressio vrine. ⁊ signum collectionis complete est ꝙ sedatur fe. ⁊ pulsatio ⁊ mouetur rigor. ⁊ apostema quidez matricis ⁊ eius dubellati quādo sunt in ore matricis posse est ut sanentur. ⁊ si non sunt profunda non est possibile ut sanentur.

C L. xij. de cura apostematum calidoruz.

Necessaria est in eis euacuatio san. quz adiuuāt significatiōes famose. ⁊ phlōmia lz cōferat ad illud est tamen in ipsa ꝙ retinet menstrua ⁊ trahit san. ad superiora. ⁊ phlebotomia quidem saphene est vehementioris cōitatis et magis attrahens san. ꝙ illa. Et melius quidem ē ut prouocentur menstrua ⁊ magis iuuatiuum ⁊ proprie ei in quo cā est retentio menstruorum. Et rectius quidem in principo est ut phlebotometur basilica quare prohibebit effusionem materie. Deide consequenter adhibeatur phlebotomia saphene ut attrahatur san. ad locum ⁊ succurratur ei qđ fecit incurrere phlebotomia ex nocumento basilice cōicante ei. C ⁊ oz ut fiat phlebotomia pedibus eius ad superiora leuatis ⁊ ipsa sit iacens ⁊ perueniat ad summuz in extrahendo san. ⁊ oportet ut prohibeatur cibus ⁊ minoret in diebus primis vsq; ad dies tres ⁊ prohibeatur aq̄ penitus ⁊ proprie in die primo ⁊ habitet in domo bōi odoris ⁊ precipiatur ut uigilet quātum potest. Et uomitus vehementis iuuamenti est ad illud ⁊ quādoq; ē tibi necessarium ut administres solutionez faciens educens humores. ⁊ oportet ut sint in medicinis eius qđ sedet nauseā ⁊ minoretur cibus qum necessitas est ⁊ sedeat in principio in aqua dulci cōmista cum oleo ros. bono. ⁊ embrocetur cum stipticis ex aquis: deinde nō fiat assiduatio super eā cum stipticis ut non induretur apostema. ⁊ de eis quorum administratio est conueniens in hac hora est papauer dissolutum cū decoctione de quo fiat emplm cum oleo ōphacino: aut oleo ros. aut oleo de pomis: deinde festina cum lenitiuis quare fac embrocā ex uino cū oleo ros. tepidis ⁊ suppone lanā infusā aquis in quibus decocta sunt ea que sunt sic malua ⁊ semen lini ⁊ albasec ⁊ albarmel plurimū cum medicinis stipticis sicut est arnoglossa ⁊ blitis. Et similiter unguentum factum ex ouis ⁊ meliloto decocto in decoctione dissoluto. ⁊ quādoq; ponitur in eo oleuz de croco ⁊ oleum nardinum: deinde fiat permutatio ad maturationem. Et ex eis que maturāt ipsum sunt dactili dissoluti in coctione decocti cuz sauich ⁊ oleo ros ⁊ oleo de alcāna ⁊ proprie in statu suo. ⁊ empla ex isopo ⁊ adipe anseris ⁊ adipe vacce ⁊ medulla cerui ⁊ similibus. ⁊ quādo declinat egritudo curatio eius ē tūc cum resolutiuis puris ⁊ sunt aqua sisimbrij ⁊ sāsucus ⁊ laurū ⁊ polypodium ⁊ similia de his que sciuisti ⁊ ciba eā ⁊ conforta ⁊ uiuifica ipsā ⁊ quādo ponuntur sup eā empla oportet ut non ligentur: ligatura enim nocet apostemati. In dubellati uero oportet ut occuperis in maturādo ipsā ⁊ si est propinqua ori matricis ⁊ est possibilis sectio eius fm modum regiminis clause fiat intriseca: aut qum possibile est ut consideretur eius maturatō ex ipsamet: aut sufficit illud qđ prouocat prouocatione subtili sicut lac ⁊ semen melonis cum aliqua mucilaginum ⁊ eius eruptio ex ipsamet fiat. Et si posis est infrigidatio ⁊ resolutio tunc est melius. ⁊ qum rumpit aldubellati tunc quādoq; egreditur pus eius ex vulua ⁊ oportet ut iuuetur ad mundificatiōm ⁊ resolutionem residuoruz cum eis que sunt sicut unguentum basilicō minus ⁊ initiatur in eā. ⁊ quādoq; egreditur cū vesica ⁊ tunc non oportet ut iuuamentum fiat in mundificatione eius cum diureticis fortibus quare effundatur materia alia ad vesicā ⁊ uincāt ⁊ faciāt aduenire ulcera vesice imo subtilieris in illo ⁊ sis contentus illis que prouocāt subtiliter sicut lac ⁊ semen melonis cum aq̄ mucilaginum ⁊ fortasse egreditur ex uia egestionis ⁊ fortasse est necessariuz ut rumpatur cum medicinis dictis in dubellati matricis et aliorum sicut sunt empla fcā

ex ficubus ⁊ sinapi ⁊ fimo co'umbino ⁊ post illud opꝫ
ut mundificetur vlcus cuꝫ eis que sunt sicut aqua mel
lis ⁊ itereretur illud multotiens dum inuenitur pus gros
sum. Q̄ũ mundificatur curetur curatione vlcerũ. Et
quādo magnificātur accidentia in dubellati non est ex
cusatio quin administrentur empl'a lenitiua fcā ex fari
na ordei ⁊ ex ficubus ⁊ fenugreco ⁊ semine lini ⁊ meli
loto ⁊ sine que s̄m hunc modum sunt. ⁊ oportet vt ser
ues res quas diximus in ca. apostematum calidorum
⁊ dubellati in ca. alijs preter matricem ⁊ compleas q̄
hic abbreuiamus illic.

Capm. xiij. de apostemate phlegmatico in matrice.

Apostema ph'aticum in matrice significāt signi
ficationes apostematis p̄dicte que pendent cū
grauitate ⁊ inflatione: sed non est cuꝫ dolore de quo sit
curandum ⁊ sit illic mollities extremitatum ⁊ pectinis
⁊ est forma habentis ipsum sicut forma habentium hy
posarchā. ⁊ curatio eius est curatio apostematuꝫ phle
gmaticorum in visceribus ex eis que diximus in ca.
pluribus.

C. xiiij. de apostemate duro.

Significāt ipsum apprehensio eius cum tactu ⁊
q͛ est illic difficultas ex parte vrine ⁊ fecis: aut
unius ambarum. doloris vero euentus minoratur cum
eo dum non fit cācer. ⁊ sicut est res lenis ⁊ extenuatur
cuꝫ eo corpus ⁊ debilitatur ⁊ proprie crura ⁊ quādoqꝫ
magnificatur uenter ⁊ apostemātur pedes ⁊ extenuan
tur crura. ⁊ accidit dispositio sicut dispositio hydropis
⁊ proprie quādo durities est sparsa. ⁊ quādoqꝫ accidit
ex eo hydropisis uera. Q̄ũ ergo non resoluitur duriti
es festinat ad cācerositatem. ⁊ signum q͛ apostema du
rum est cācer aut fit cācer. Q̄ũ quidem est ut appāreat
sensui est q͛ ap̄a uidetur durum non equalis figure a
quo procedunt sicut varices qd' ledit tactus vehemēs
mali coloris ⁊ turbidi decliuis ad rubedinem que est
sicut rubedo fecis. ⁊ qñ͂ trahit ad plūbeitatem ⁊ uiridi
tatem. ⁊ qum non apparet significat ipsum grauitas ⁊
qd' existimatur de lesione ⁊ sentitur ⁊ cōicāt in ipsō pe
cten ⁊ duo emūctoria ⁊ due anche ⁊ inguina ⁊ perue
nit lesio eius ad diaphragma ⁊ dorsum. ⁊ multotiēs ac
cidit cum eo dolor in utrisqꝫ oculis ⁊ tēporibus ⁊ fri
gus extremitatum. ⁊ qñ͂ est cum eo sudor plurimus. ⁊
qñ͂ cōmittatur ipsum fe. incipiens cum lenitate: deide
acuitur ⁊ fit fortis cum vehementia doloris. Difficul
tas autem vrine ⁊ eius guttatio ⁊ retentio stercoris ēt
aut unius earum sine alia est signum in quo cōicat du
rities. Et phlegmon quidem si ulcerata est apparꝫ
pus non equale habens sordem. ⁊ est sordes s̄m pluri
mū mali coloris nigra. ⁊ quādoqꝫ est rubea ⁊ uiridis
⁊ raro fit alba ⁊ currit ex eo humiditas acuta ⁊ mate
ria uirulenta perueniens ad uiriditatem fetidam. Et
qñ͂ currit san. purus propter illud qd' accidit illi d' cō
rosione ita ut existimetur q͛ illud sit menstrua. ⁊ quan
doqꝫ currit res cum qua sedatur febris ⁊ sedatur dolō
Et quādoqꝫ associantur ei signa apostematis calidi ⁊
non est ei curatio.

C. xv. de cura.

Apostema quidem durum oportet ut medicet
⁊ euacuetur cum eo corpus humoribus gross
⁊ melācholicis ⁊ administrentur unguenta sicut diaq̄
lon ⁊ basilicon ⁊ qd' fit ex bdellio ⁊ adipe āseris ⁊ me
dulla cerui ⁊ buryro ouium factum ceratum cum oleo
d' lilio ⁊ alrazaki ⁊ narciscio ⁊ anetino ⁊ oleo camemil
lino ⁊ oleo de fenugreco ⁊ oleo de kerua ⁊ oleo de al
cāna ⁊ oleo de alacuhen ⁊ sit cera eius cera citrina. ⁊
quandoqꝫ ponitur in eo vitellus oui. ⁊ si necesse est ut
sit fortius isto ponātur i ipo castoreum ⁊ aloes semege
nium ⁊ coagulum leporis ⁊ serum ⁊ ireos ⁊ ruta ⁊ ala
cuben ⁊ crocus ⁊ gluten alimbat ⁊ gūma amigdalarū
⁊ de unguentis expertis est ut infundātur folia cappa
ris in aqua donec leniātur ⁊ teratur cuꝫ eis caseus cū
aqua mellis ⁊ fiat ex eis unguentum ⁊ administrentur
flores uitis cum caseo ⁊ aqua mellis ⁊ folia caulis ⁊
flos eius couenientia sunt apud me ad hoc. Et ite
rum si supponantur sordes auris sicut dicitur confert.
⁊ oportet ut sedeat in aquis in quibus sunt uirtutes le
nientium ⁊ fiat empl'm cum folijs altee recentibus con
tritis cum gūma amigdalarum ⁊ adipe anseris ⁊ em
pl'a fcā ex sansuco ⁊ meliloto ⁊ fenugreco ⁊ camemilla
⁊ altea. Cācer uero oꝫ ut medicetur cum medicati
onibus cum quibus sunt unguenta sedātia ⁊ humecta
tione corporis ⁊ euacuatione sanguinis ex basilica assi
due ⁊ saphena post ipsā in quibusdā horis ⁊ eductiōe
melācholie ⁊ solutione ventris ⁊ vnguento arasil est p̄
prietas in eo mirabilis ⁊ sedat dolorem eius. ⁊ quan
do fortior fit dolor intende ⁊ experire in sedatione do
loris medicinas calidas ⁊ frigidas simul. ⁊ sis conten
tus conuenientioribus earum ⁊ proprie ad ulceratū.
Calide itaqꝫ sedantes dolorem sunt sicut decoctio
fenugreci ⁊ similia. ⁊ ceratum factum ex fece olei etiaꝫ
dimissi in uase eris ut sumat de flore eius parum cum
cera citrina ⁊ deforis liniatur. ⁊ frigide sunt emplastra
fcā de papauere cum coriādro ⁊ solatro ⁊ oleo ros. ⁊
albumine oui ⁊ ex eo qd' resoluitur ex plumbo ad inui
cem fricato cum aqua coriādri ⁊ iterum decoctio len
tium sumatur ⁊ clisterizetur cum ea ⁊ iterum lac asine
⁊ succus arnoglosse coniunctim ⁊ sigillatim ⁊ quando
aduenit ex vlceratiōe fluxus san. administretur unguē
tum fluxus sanguinis.

C. xvi. de prefocatione matricis.

Hec egritudo similis est epilepsie ⁊ sincopi cu
ius initium est ex matrice ⁊ peruenit ad cōita
tem fortem cordis ⁊ cerebri mediatiōe velaminis ⁊ re
tis ⁊ venarum pulsatilium ⁊ quietar. Q̄uidā uero
sapientum medicorum dixerunt q͛ non cognoscitur cā
prefocationis verum cā in ipsa qum cōprehenditur est
q͛ accidit retentio menstruorum aut spermatis in ado
lescentibus ⁊ viripotentibus in primis qū sint viripo
tentes ⁊ virginibus ⁊ viduis ⁊ fit conuersio eius qd'
retinetur inde ad frigus s̄m plurimū ⁊ proprie qū ac
cidit ut in radice sit frigidum ⁊ addit ei spissitudo ⁊
soliditas frigus aut ad frigus putrefactionē ⁊ est par
⁊ cognoscitur ex soliditate eius ad qd' declinat in sua
compl'one. Q̄ũ ergo inspissatur vnū horum duorū an
te menstrua corrumpitur corruptione predicta ⁊ decli
nat ad naturā venenosā ⁊ accidunt due species egritu
dinis quarum vna est egritudo officialis que in p̄mis
consequitur matricē quare spasmatur ⁊ contrahitur i
primis ad superiora aut ante ⁊ retro: aut ad latus dex
trum ⁊ sinistrū s̄m obedientiā materie retente in venis
⁊ non inuenit meatū imo dilatat venas ⁊ spasmat eas
cū dilatatione quare dolorem facit. ⁊ quādoqꝫ spargit
in substātia matricis ⁊ ingrossat eā: deinde contrahit e
am: aut non spargitur in ipsa imo ap̄at ipsā deinde cor
rugat ipsā quare additur malitia: aut prouocat super
ipsā menstrua alia quare non inuenientia cursum per
ducūt ad nocumentū in mēbris principalibus ultra
nocumentum primū. Et quādoqꝫ ꝯtrahitur cā ap̄atis

aut malitia complonis in primis ꝛ qñ3 antecedit con
tractio cā apatis: aut malitie complonis exiccātis qua
re antecedit oppilatio oris matricis ꝛ orificiorū vena
rū: deinde accidit retentio ꝛ similiter due declinatiōes
ad latera. ꝛ secunda est egritudo mālis cū eo qd facit ꝑ
cedere mām retentā ad duo membra principalia ex va
pore malo venenoso quare accidit res sicut epilēpsia
ꝛ sincopis. ꝛ qm̄ hec egritudo est fortior sincopi pura
tunc añcedit sincopis sicut debilius antecedit fortius.
ꝛ que ex eis est menstrualis magis salua est q̄ sperma
tica. Sperma enim q̄uis sit eius generatio a san. ꝛ ꝓ
prie in mulieribus ante conuersionē tñ est magis susce
ptibile conuersionis male q̄ sanguis. Sicut lac gene
ratū a san. susceptibilius est conuersionis q̄ san. ꝛ qñ3
accidunt huic egritudini periodi ꝛ multotiens accidit
in autūno. Et qñ3 sunt periodi eius tardi. ꝛ qñ3 accit
omi die ꝛ frequentia eius est parua. ꝛ quare non acci
dit huiusmodi apud partū qum motus ille sit laborio
sus qm̄ motus matricis tunc est similis ex omnibus di
ametris ꝛ est gradatus ꝛ non subitus ꝛ est ad inferiora
ꝛ est operatio nature ꝛ in ipso non procedit uapor ve
nenosus ad mēbra principalia. ꝛ deterior prefocatio
matricis est illa que destruit anhelitum in eo qd appa
ret q̄uis necessarius sit aliquis anhelitus ꝛ fortasse ap
paret in eo qd est sicut lana carminata suspensa coram
anhelāte ꝛ destruit etiā sensum ꝛ motu ꝛ assimilat mor
ti. ꝛ plurimū illius est cā spermatis. ꝛ cā eius qd de eo
scm̄ est ꝛ sequitur eā in difficultate illa que anhelitum
destruit. Sed leuior ea ꝛ minor est in gradu tertō que
facit accidere spasmum ꝛ tetanum ꝛ sincopi sine nocu
mēto in ratione ꝛ sensu.

C. L. xvij. de signis.

Quādo appropinquat periodus huiusmodi e
gritudinis accidit disnia ꝛ difficultas anhelitꝰ
ꝛ pulsus cordis ꝛ dolor capitis ꝛ ut loquatur secū ꝛ
debilitas discernendi ꝛ debilitas ꝛ pigritia ꝛ debilitas
in cruribus ꝛ citrinitas coloris ꝛ alteratio eius cum
paruitate fixionis super dispōnem suā ꝛ qñq3 accidit
ex putrefactione calidi vaporis sitis. ꝛ qñ additur i ea
accidunt subet ꝛ permistio rationis ꝛ rubedo faciei ꝛ
oculi ꝛ labij ꝛ egrediuntur ad exteriora. ꝛ qñ3 claudit
oculos ꝛ non aperit eos ꝛ debilitatur anhelitꝰ valde.
Deinde abscinditur fm plm ꝛ imaginatur eger quasi
aliud eleuetur ex pectine eius ꝛ accidit stridor dentiū
ꝛ percussio eorū ꝛ motus inuoluntarij propter corru
ptiōm lacertorū ꝛ alteratur dispositio eius ꝛ abscindi
tur loquela ꝛ difficilis fit intellectus eius qd loquitur
deinde accidunt precipue ex ea que spermatica est sin
copis ꝛ abscissio uocis ꝛ attractio crurū ad superiora
ꝛ apparet super corpus ros non cōis imo paruus. ꝛ
qñ3 resoluitur ad uomitū phlaticū purum ꝛ dolorem
capitis ꝛ dolorem geniculi ꝛ dolorem dorsi ꝛ ad rugi
tum ꝛ ad expulsiōm humiditatis ex matrice. Et qñq3
perducit ad peripneumoniā ꝛ ad sinantiā ꝛ apata dor
si ꝛ pectoris. ꝛ pulsus fit in ea in primis tensus spasmo
sus rarus: deinde fit frequens absq3 ordine ꝛ proprie
apud casum uirtutis ꝛ propinquitatē mortis ꝛ fit vri
na similis loture carnis aut fit sanguinea rubea. Et m̄
strualē quidem significat retentio menstruorū. ꝛ spma
ticā significat elongatio spatij a coitu cū desiderio ꝛ ca
stitate. ꝛ menstrualē qñ3 consequitur exuberatio lactis
ꝛ corpus est grauius ꝛ sensus debiliores ꝛ dolores o
culorū ꝛ colli ꝛ fe. ꝛ accidentia que sequntur retentio
nem menstruorū predicta sunt manifestiora ꝛ cū3 hoc
humoris dominātis in san. apparet dñium ꝛ malitia si
cut melācholici. ipse enim facit accidere alienatiō3 per
cōitatem cerebri ꝛ sincopi ꝛ fortē per cōitatem cordis
ꝛ destruit anhelitum per cōitatem amborū simul ꝛ per
cōitatem diaphragmatis. ꝛ phlaticus est grauior ꝛ q̊
etiora h3 accidentia. ꝛ cholericus est acutior ꝛ magis
incolumis. Spermatica vero incipiet cū3 nocumento
anhelitus ꝛ magnificatur timor in ea magis q̄ in men
struali. Reliqua uero accidentia non apparent in ea: ꝛ
multotiens quidē3 accidit ex hoc q̄ obstetrix tāgit ma
tricem eius spasmosam cōmotio ꝛ desiderium quaī de
scendat sperma grossum ꝛ sanatur. ꝛ qñq3 expellitur il
lud ex obuiatione sui ipsius ꝛ inuenit requiem. ꝛ l3 ip
sa sit similis epilēpsie in pluribus iudicijs in hoc q̄ su
bito accidit tñ inter ipsā ꝛ epilepsiā distinguit retentio
eius qd eleuatur ex matrice ꝛ pectine ꝛ q̄ ratio nō mi
noratur ualde ꝛ semper imo in dispositionibus vehe
mentibꝰ ualde. ꝛ qñ euadit prefocata narrat plurimū3
eius qd fuit in ea nisi sit maxima imoderata: ꝛ spūa nō
currit sicut est cursus eius in epilepsia difficili ex cere
bro ꝛ si currit sedat egritudinē statim ꝛ nō indiget qd
ab ea excuset ꝛ redeamus ad illud qd mōstrauimus ī
ca. epilepsie. de dīa. Dīa uero inter ipsā ꝛ apoplexis3
est manifestior ꝛ qūo non qum sensus destruatur in ea
fm plm integre ꝛ non sit gemitus. C Dīa uero inter
ipsā ꝛ lethargiā est q̄ cū ea non est fe. neq3 pulsus ē ple
nus undosus ꝛ principium doloris eius in capite ꝛ ē
color diuersus alteratus ꝛ in lethargia est fixus secun
dum dispositionē unā.

C. L. xviij. de cura.

Alius quidem esse cuius causa est retentio mē
struorū oportet ut regatur si nō est illic albedo
superflua ꝛ cā retentionis non est multitudo humidita
tis uiscose cū phlomia ex basilica ꝛ ex saphena adden
do in omi dispositione ex administratione prouocātiū
menstrua ꝛ proprie suppositorium acutorū mordican
tium os matricis ꝛ sunt sicut cordumeni ꝛ piper. C
Euforbiū uero est ualde forte in hoc faciens descenð
re menstrua statim ꝛ cōmotio oris matricis ꝛ partiu3
vulue eius est conferens ei siue retentio sit menstrualis
siue spermatica. ipsa enim facit declinare matricem ad
inferiora ꝛ ad equalitatē ꝛ preparat menstrua ad pro
uocationē. C Et galia quidem est mirabilis in hoc ꝛ
tine ex diureticis iuuatiue sunt ꝛ proprie que fiunt ex
keisin ꝛ fenugreco ꝛ seie lini ꝛ sansuco abrotano ꝛ aq̄
thermaꝝ utiles sunt eis iterū ꝛ oportet ut fiat phlomi
a ex basilica partis que sequitur declinatiō3 matricis
Si autē non declinat ad latus imo contrahitur ad su
periora tunc tibi superest ut phlomes q̄cunq3 duarum
uis aut ambas. q̄ si senseris humiditates plurimas tē
administra euacuātia eas sicut est hiera ruffi ꝛ thedo
ricō. ꝛ iterū qum tu phlomaueris ꝛ euacuaueris san.
fortasse necessariū erit tibi post septimū soluere uentrē
cū hiera diacolloquintidos ꝛ hiera picra. ꝛ qñq3 erit
necessariū ut iteres hoc super eā. ꝛ fortasse erit tibi ne
nessariū ut euacues ꝛ in potu tribuas pilulas de tapsi
a et pilulas fetidas: deinde ponas ventosas post tres
dies super dorsum et mirach et qñ3 super coxas et in
guina. et subtilia regim̄ē et calefac inferiora cū fricatō
ne et uaporationibus et unctionibus: deinde da ei in
potu qd sit sicut castoreum et myrrha cū aqua mellis
et sagzenea et diamarte et diapipereō et diacyminum
et sapinum cū aqua aneti aut aqua faseolorū rubeoꝝ
et gariofili iuuatiui sunt iterū. et de potōnibus bonis

est ut sumatur cymini q̄titas galle ⁊ detur in potu cuꝫ
aqua rute: aut aqua decoctionis agnicasti ⁊ agaricum
est ualde bonū in hac egritudine qn̄ potatur cū vino ⁊
castoreū qn̄ꝫ sanat integre. ⁊ similiter blacte bizātie. ⁊
similiter squilla aut acetū eius qū sorbetur: aut oxymel
eius acetosum. Alsosiz uero qū ex eo in potu sumitur
est in eo sanitas. ⁊ iterum detur in potu de eo pondus
ʒ. ij. aldeci in uino forti. ⁊ potus olei de kerua ē ualde
iuuatiuus. ⁊ iterū sumat in potu succū foliorū agni ca
sti cū uino ⁊ oleo. ⁊ iterū sumatur pondus. ʒ. i. oppopo
naci ⁊ tertia. ʒ. i. castorei detur in potu cū uino. est eniꝫ
iuuatiuum ualde diureticū. ⁊ de emplis ⁊ vaporatiōi
bus quecunq̄ subtiliāt san. ⁊ faciunt eū cholericū. ¶
Et de suppositorijs bonis est saggenee cū oleo de lilio
q̄titas auellane ⁊ suppone collyrium ex aldeci cum vi
no. ⁊ iterū sumatur storacis liquide. ℥. iij. piperis ruū.
āborum an̄. ℥. i. adipis anatis. ℥. iiij. se. vrtice. ℥. iiij. fiat
ex eis licinium ⁊ supponatur. ⁊ iterū administretur ex
clisteribus ⁊ collyrijs factis ex eis que calefaciunt ⁊
prouocāt ⁊ soluunt humores grossos ⁊ resoluunt uen
tositatem. Si autem cā eius est retentio spermatis tūc
oꝫ ut nuptui tradatur ⁊ vsq̄ ad illā horā opꝫ ut utatur
exercitio ⁊ exiccatiuis spermatis sicut ruta ⁊ calamen
to ⁊ se. almaru ⁊ electuario diacymino cū eis que sūt
sicut decoctio de radicibus. ⁊ opꝫ ut intromittat obste
trix manus suas in vuluā eius inunctas oleo de lilio.
aut nardino: aut laurino ⁊ cōmoueat portaꝫ vulue ⁊
portā matricis motione plurima leui. ⁊ necessariū est
ut associetur ei cū delectatione dolor ⁊ sit sicut ē dispo
sitio coitus. Ipsa enim fortasse expellet sperma factuꝫ
⁊ sanabitur. ⁊ similiter qum supponuntur res mordica
tiue cōmotionē facientes sicut saggenea cū oleo laurio
⁊ sicut. ʒʒ. ⁊ piper ⁊ cordumeni sunt mirabiles in hoc.
Et caue in huiusmodi dispositione phlomiā imo admi
nistra in hac diuisione que excitāt caliditatem ⁊ cura
curatione sincopis. ⁊ confert ad illud et accidentia ei⁹
mala confectio noīata confectio iuuamēti qm̄ iuuamen
tum eius est mirabile vehemens et saggenea et mithri
datum et medicamē de muscho et tyriaca et si timetur
de medicamine muschi et mithridato q̄uis sit in eis ꝯ
motio spermatis tn̄ confortatio eorum quā faciunt cō
di et nature ad expellendum resistit illi et uincit ipsum
et serapinum et gariofili mirabilia sunt etiam.

¶ L. xix. de regimine eius qum cōmouetur.

O Portet ut fundatur super caput oleuꝫ odorife
rum confortatiuum calefactum ualde sicut ole
um nardinū aut oleū de ben ⁊ incipe ad faciendā ꝯmo
tiōm predictā ⁊ proprie cū facientibus pruritum mor
dicatiuum ⁊ supponātur collyria predicta prouocati
ua ⁊ suppositoria trahentia matricē ad inferiora sicut
galia ⁊ olea odorifera sicut oleuꝫ de ben ⁊ sambacinū
⁊ sicut oleum alacuben ⁊ oleum de folio ⁊ reliqua ole
a odorifera acuta ad que declinat matrix ⁊ cū hoc est
in eis subtiliatio ⁊ prouocatio. ⁊ similiter suffumiga e
am subtus cū muscho ⁊ xiloaloe ⁊ suffumiga eā cū mu
scho contrito super lapides ignitos ⁊ lini cū colobe ⁊
algalia ⁊ tene anhelituꝫ eius ⁊ nares ipsius ⁊ moue ad
vomitum cū pēna intromissa in gutture eius. Ipsa eni
inuenit cū vomitu requiem ⁊ leuitatem ⁊ fac eā sternu
tare ⁊ fac eā odorare fetida ⁊ fac adherere inferiorib⁹
eius uentosas plimas trahentes san. ⁊ matricē ad infe
riora proprie super emunctoria ⁊ coxas: aut super illō
qđ est contrariū parti declinationis si fuerit declinatō
ut trahat matrix ⁊ san. ad inferiora ⁊ frica pedes eius
fortiter ⁊ fac adherere anchas eius ⁊ pectinē ipsius ⁊
coxas ⁊ crura ⁊ stringe eas ligādo a superioribus ad
inferiora ⁊ suffumigetur cū eis que sunt sicut oleum al
razaki ⁊ medicine calide rubificātes in quibus sit quđ
sit sicut euforbium ⁊ suppone ano eius sicut ea que re
soluunt uentositatem: ⁊ lini stōm iterum cū eis ⁊ uoca
eā ⁊ cōmoue. ¶ Qū ergo fiunt ei omnia illa ⁊ non re
dit ei anhelitus eius tunc necessarium est ut effundat
oleum feruens super caput eius: aut cauterizetur synci
put eius si non fuerit excusatio inde. ⁊ qn̄ꝫ euadit cum
phlomia ⁊ caue ne ei des in potu vinum qm̄ aqua est
ei conuenientior ⁊ carnes crossas ⁊ ea que addunt in
carne ⁊ spermate.

¶ L. xx. de hemorroidibus ⁊ bothor ⁊ moro que ap
parent in matrice ⁊ clauo.

Q Uādoq̄ eueniunt in matrice hemorroides ⁊
accidit quādoq̄ in ea sicut morū sicut dictum
est in masculis. ¶ Et qn̄ꝫ apparent super eā bothor
diuerse quare quedā dicuntur albasce qm̄ sunt similes
capitibus albasce. ⁊ qn̄ꝫ sunt albe. Et qn̄ꝫ apparent su
per eā bothor ut verruce aut claui successione ragadia
rū ⁊ successione apatum durorū. ⁊ non est poſſe ut sanē
tur hemorroides nisi que ex eis sunt extra matriceꝫ ⁊
parum sanātur facte in profundo. ⁊ qn̄ꝫ sequitur illam
cuius menstrua retinentur apparitio hemorroidaruꝫ
in ano suo ⁊ in eo qđ apparet de matrice sua. nā spera
tur ꝙ aperiātur ⁊ mundificentur ⁊ fit cū eis securitas
ab egritudinibus difficilibus quas facit retentio men
struorū. ⁊ poſſe est ut appareāt hemorroides ⁊ similia
illis in speculo cui opponitur vulua ſm modū quē di
ximus in caº ragadiarum. ⁊ qū imprimuntur in speculo n̄
euacuātur quin aut appareāt in hora doloris ⁊ est ho
ra retentionis menstruorū eius ⁊ uideātur rubee durē:
aut in hora quietis ⁊ videātur detumefacte. ⁊ illud est
apud cursum eius qđ currit ex eis de re nigra sicut fex

¶ L. xxi. de curationibus hemorroidarum.

E Ste hemorroides nō dolent nisi propter vehe
mentiā inflationis earum ⁊ soliditatis earum: quare
oꝫ ut liniātur ⁊ preparentur ad currendū. ꝙ si non iu
uātur per hoc hemorroides nō sunt late ample nō est
excusatio quin administretur ferrū ſm modū quē dixi
mus in administratione hemorroidarū ani cū calib no
to. ⁊ illud est qum sunt extra matricē. Qum ergo inci
duntur ponātur super incisurā atrimentum ⁊ alumen
⁊ cortex turis ⁊ que sunt similia illis. Qūq̄ voluntas
est vt fiat illud intromittatur mulier in domo frigida et
incidatur illud ex ea in ipsa. et precipiatur ei vt suble
uet pedes suos ad parieteꝫ duabus horis et faciat ad
herere dorso suo et pectini et macerie sue pannos infu
sos aquis stipticis infrigidatos niue. et si forsā sanguis
non abscinditur tunc pone super pectinē et super dor
sum et que secuntur ipsum ventosas adherētes et sup
pone lanā infusam in aqua decoctionis stipticorū in q̄
sunt dissoluta acatia et hypoq̄stidos et litiū et similia et
fiat ut sedeat in aquis stipticis. et si fuerint hemorroi
des late ample tunc non labores ad incidendū eas. ſꝫ
administra super eas exiccatiua fortiter retinentia sā
guinē: sicut sunt pāni infusi succo berberis aut aceto
se super qđ puluerizata sunt litium et acatia et similia
et ligentur extrema eius cū strictura et precipe vt dor
miāt ſm figuram seruantē illud qđ suppositum est et ī
ge eam regimine fluxus san. superflui et de lenificatōe

eaꝝ ē ut sedeat mulier in aquis quibus decocta sunt le
nificātia sicut altea ⁊ camemilla ⁊ fenugrecū ⁊ se.lini ⁊
melilotum ⁊ administra super eas ex oleis sicut oleum
de pice ⁊ de lilio ⁊ oleū de meliloto. Sedeat habens
eas in decoctōne fenugreci ⁊ lenificātiū cū aliquo oleo
⁊ supponant pessaria fcā ex isopo ⁊ nitro ⁊ resina.

C. xxij. de carne addita ⁊ longitudine allakic ⁊ ap
paritione sicut virga ⁊ rei nominate sursus.

Quādoq3 oritur in ore matricis caro addita. ⁊
qñ3 apparet super mulierē res que est sicut vir
ga cōmouens sub coitu. ⁊ qñ3 aduenit ei ut faciat cum
mulieribus simile qd̄ fit eis cū quibus coitur. ⁊ qñ3 ē
illud battaꝝ magnū. Et sursus quidē est caro addi
ta orta in ore matricis que qñ3 prolongatur. ⁊ qñ3 ab
breuiatur ⁊ non prolongatur nisi in estate ⁊ abbreuiat
in hyeme. Et summa quid̄ medicorū testificatur illud
sicut Archigenes ⁊ Ga. negat illud medicus.

Capitulum. xxiij. de cura.

Virge quidez ⁊ albattara curatio est incisio post
conuersionē eius super ceruicez suā ⁊ retine vē
trem eius ⁊ incidatur illud ex profundo ⁊ ex radice vt
non accidat fluxus san. Carnē vero aliā fortasse pole
est curare cū medicinis corrodentibus carnem de illis
que administrātur in ca. suo. ⁊ fortasse non est excusa
tio quin incidatur ⁊ tunc currit cursu hemorroidarum
Et sursus quidē ligatur cū filo ligatura stricta ⁊ dimit
titur duobus diebus aut tribus. ⁊ fortasse minuitur di
missio eius ita donec putrefiat ⁊ incidatur ut minoret
cursus san. C. xxiiij. de aqua in matrice.

Quādoq3 aggregatur in matricibus mulierum
aqua ⁊ prefocātur ea. C. xxv. de signis.

Signa sunt ꝙ antecedit retentio menstruorū ⁊
multiplicatur rugitus in ventre ⁊ proprie quz
mouetur ⁊ ambulat ⁊ accidit in inferioribus ventris a
postema molle. Et qñq3 fit sicut hydropica ⁊ multipli
catur cursus humiditatis aquose: ⁊ qñ3 existimat ꝙ sit
pregnās. ⁊ qñ3 est vulua eius in hoc ut prouocetur ab
ea aq̄ plurima subito. C. xxvi. de cura.

Curatio eius est ut administretur phlomia si in
diget ea ⁊ exercecitiū ⁊ ut faciāt eā sedere in re
bus prouocātibus aquositatē fortis prouocationis ⁊
res que administrātur in emplis hydropisis dōec ma
turtur: deinde approximentur ei prouocātia menstrua
cū fortitudine ⁊ dentur in potu prouocātia vrinā. ⁊ nō
est malū si clisterizetur clisteribus hydropicorū ⁊ cum
collyrijs prouocātibus aquā ⁊ menstrua ⁊ suppositio
ellebori albi confert ei ⁊ extrahit aquā plurimam.

C. xxvij. de inflatione in matrice ⁊ cognitione eius

Quādoq3 est cā prima in hoc vt eueniāt inflatō
⁊ ventositas in matrice percussio: aut casus ⁊ si
cut illud: quare debilitatur complo eius. Et qñ3 ē dif
ficultas partus ⁊ conuersio oris matricis: aut frigus
fecit ei superuenire oppilatiōm oppilādo os matricis
coarctādo ventositatem in vacuitate eius aut in vacui
tate villorū ipsius: aut in angulis eius. ⁊ illa que est in
vacuitate est debilior: deinde que est in angulis postea
que est in concauitate qñ3 fit fortis virtus retentionis
ventositatis in matrice ⁊ villis eius vsq3 consequitur
dolor extensus ad pectinē ⁊ dilatatur in inguinibus ⁊
eleuatur vsq3 ad coxas ⁊ vsq3 ad diaphragma ⁊ stoma
chū ⁊ h3 vocē sicut est vox tympani ⁊ hydropisis tym
panitis. ⁊ qñ3 est permutabilis ⁊ associātur ei pulsio
⁊ pulsatio ⁊ punctio ⁊ punctura quā vaporationes cū
virtutibus caliditatis sedāt ⁊ redit cū reditu frigoris ⁊
compressio permutat eā in rugitū ⁊ augmentatur cum
ea pecten ⁊ fortasse remanet hec ventositas spatio vite
Et existimāt quidam ꝙ dominium matricis super sp
ma resoluit hāc ventositatem quasi non sit.

C. xxviij. de cura.

Confert ad illud potus logodion ⁊ sagzenea in
aqua radicū ⁊ se. post euacuatiōm materiei fa
cientis illud a corpore ⁊ a matrice cū eis que sunt sic
hiera picra proprie. ⁊ si chronica sit egritudo tunc cū
eis que sunt sicut hieraarchigenis ⁊ oleum alkekengi
iuuatiuū est valde ad hoc. ⁊ qñ3 supponuntur collyria
ex eis que sunt sicut bdelliū ⁊ xilobalsamū ⁊ se. eius cū
oleo nardino ⁊ oleo de ruta. ⁊ qñ3 embrocatur cū ole
o de ruta ⁊ oleo anetino. ⁊ qñ3 ponuntur super matri
cē empla fcā ex eis que sunt sicut ruta ⁊ se. agnicasti ⁊
cyminū ⁊ centaurea ⁊ alberengesif ⁊ sansucus ⁊ anisū
⁊ calamentū ⁊ casia ⁊ ameos ⁊ reliqua semina. ⁊ qñq3
fit vt sedeat in aquis in quibus decocte sunt medicine
emplorum predictorū. ⁊ qñ3 fiunt cū spetiebus calis
⁊ qñ3 apponunt pectini ⁊ matrici vētose cū igne.

C. xxix. de ventositate matricis non inflāte.

Sentit habens eā quasi sit res in ea inuoluta sus
pensa ⁊ videt sepationē doloris permutari.

C. xxx. de cura.

Cura est ut sumat omni die. ʒ. i. ⁊. s. de diamar
te cū. ʒ. i. cymini ⁊. vi^a. ʒ. vnius masticis.

Fen. xxij. de egritudinibus i extremitate membroꝝ
que est duo tractatus.

Tractatus primus d̄ eo quod accidit eis de nocu
mentis quantitatis ⁊ situs.

C. i. de forma zirbi ⁊ duorū siphac.

Oportet ut scias ꝙ super ventrem post
cutem sunt duo pāniculi quorum unus
nominatur siphac ⁊ comprehendit in
testina ⁊ calefacit ea sua spissitudine ⁊
vnctuositate ⁊ comprehendit lacertos
⁊ secundus est interior ⁊ nominatur beriteron ⁊ nomi
natur rotundus: qm̄ qñ singularis fit ab eo qd̄ tegit ip
sum ⁊ sicut sphera super quā sunt sūme ⁊ additiones
molles ⁊ foramina ⁊ continuatur desuper velamini: ⁊
processio eius ē ex supremo ⁊ est subtilius sub cute vē
tris ⁊ pāniculo eius ⁊ adherent ei duo ex lacertis ven
tris dexter ⁊ sinister adherentia vehemēti: deinde con
tinuatur post eos ambos velamini in partibus ei⁹ car
nosis continuatione vnctionis post continuatiōem suā
cū stō ⁊ post confirmatiōm ⁊ soliditatem substātie eius
⁊ illa continuatio est continuatio dilatata verum ipsa
qū continuatur epi est subtilis valde ⁊ est ei in eleuatō
ne sua ad stōm ⁊ in reflexione sua descendendo ab eo
firmitudo cū oppositione venaꝝ ⁊ arteriaꝝ magnaruz
suspensaꝝ cū eo ⁊ descendit subtus ⁊ fit zirbū ⁊ currit
super psm alberiteron ab inferiori de subtilibus lacer
tis dilatatis super ventrem tunica vna: ⁊ forsitā existi
matur ꝙ sit pars eius propter continuatiōm eius ⁊ si
militudinem suā cum eo ⁊ in neruositate. Dum ergo
singularis fit ab eo alberiteron est subtilis texture val
de ⁊ ille est alberiteron vrine ⁊ subtilius eius ⁊ puri⁹
ipsius est apud epiglotalem ⁊ ortum pāniculi intrinse
ci ⁊ costaꝝ ex hoc pāniculo. ⁊ iuuamentum huiusmōi
siphac est replere qd̄ est inter lacertos ventris ⁊ intesti
na ⁊ stringere locum ⁊ prohibere superfluitates ne ca
dant in locis uacuis cum adiutorio diaphragmatis

qđ est posterius ⁊ comprimere posterius intestina ⁊ vi
scera euacuātia superfluitates qū proxima sunt ad ex
pellendū qđ est in eis de fece ⁊ aqua hydropisis ⁊ vri
na ⁊ prohibere inflatiōm vehementē ⁊ ligat viscera li
gamento forti ⁊ est in dorso sicut res vna ⁊ lacerti oēs
posterius super carnem glādosam quasi substratā eis ⁊
venis magnis ⁊ meatibus ⁊ continuatis inter intestia
⁊ stōz. Quidā vero dicunt non pertrāsit ut dicatur ꝙ i
siphac sint genera uillorum contextorū sn̄ partes no
tas uillorum qui sunt instr̄a virtutum trium nālium. ⁊
isti quidem non est pose ut dicāt illud in tunicis uena
rū ⁊ vesice ⁊ matricis nisi de aliquo pāniculoꝝ imo est
corpus singulare. ⁊ ista duo velamina tutamina sunt
viscerū concauitatis inferioris. Qūqꝫ perueniunt ad
pectinē fiunt in eis duo foramina stricta quasi ipsa ābo
sint per que trāsit lūbar̄a dextra ⁊ sinistra in eis insepa
bilia donec fiāt sicut due ciste duorū ouorū ⁊ sub duo
bus velaminibus: ⁊ est zirbū. zirbū quidē est composi
tū ex duobus pāniculis quorū vnus cooperit aliū int
quos sunt arterie plurime ⁊ vene pauciores eis. ⁊ figu
ra eius est sicut cistis ⁊ est ligatū cū stō ⁊ mesaraicis ⁊
cū colō ⁊ eꝰ processio est ex eo qđ descendit ex superflu
itate beriteron apud stōm ⁊ duodenū ⁊ eo qđ ascendit
ex superfluitate eius ⁊ apud pectinē. Primū ergo qđ
occurrit de ventre est cutis: deinde sub ipsa est pānicu
lus primus ⁊ nominatur aggregatio eorū mirach: de
inde sunt lacerti: postea beriteron: deinde zirbum: dein
de intestina. **C L. ij. de ruptura ⁊ his q̄ assimilant̄ ei.**

Ruptura fit per solutiōm pāniculi a singularita
te sua ⁊ casum. fissure in eo quē penetrat corpꝰ
qđ fuit cōprehensum in eo ante scissurā: aut propter di
latatiōm stricture in meatu: aut solonem: ⁊ qū accidit
illud taliter ꝙ qū incedit penetrās peruenit ad testicu
los ⁊ nominatur ramex ⁊ hernia. qđ āt est preter hoc
nominatur nomine cōitatis hernia testiculi ⁊ varices
eius ⁊ durities ipsius. ⁊ durities quiđ folliculi testicu
loꝝ cadit in zirbo. accidit enim qn̄ꝫ ut dilatentur duo
foramina predicta propter debilitatē coꝝ: aut disrūpa
tur ⁊ egrediat̄ qđ sequitur ea de humiditate glutinosa
aut humorosa: aut mollificatiua: aut pp adiutoriū ex p
cussione: aut motu: aut casu aut retentione spermatis
moti ⁊ prohibiti ab expulsione: aut ascensiōe mulieris
super viꝝ: aut labore anhelitus in coitu ⁊ proprie sup
replonem: ⁊ similiter coitu super nauseatiuā sacietatez
⁊ aggregatiōm ventositatis ⁊ egōnis in ventre: quare
descendit: aut zirbū: aut velamē ⁊ intestina: ⁊ proprie
monoculū qm̄ est solutū nō ligatū: aut humiditates q̄
effunduntur ad eos ex expulsione nature: aut generan
tur apud eos propter frigus ipsoꝝ ⁊ conuersiōm san.
ad aquositatē ⁊ fortasse accidit ei pāniculus propriꝰ.
⁊ qn̄ꝫ est propter humiditatē sanguineā ⁊ feculentā v
bi est cā eius percussio: aut casus: aut ventositas infla
tiua. ⁊ qn̄ꝫ confert curatio cū ferro. ⁊ qn̄qꝫ nascit̄ illic
caro addita. ⁊ qn̄ꝫ ingrossatur oseū: aut induratur ex a
postemate: aut pinguedine quare assimilātur ramici ⁊
nominatur hernia carnis. ⁊ qn̄ꝫ est similiter in inguini
bus. ⁊ qn̄ꝫ inflātur uene eius ⁊ nominatur hernia ua
ricosa. ⁊ qn̄ꝫ mollificatur mollificatione uehem̄ti absꝫ
ruptura quare prolongatur ⁊ assimilatur hernie iterū
Et qn̄ꝫ accidit ruptura super testiculos ⁊ peruenit a
pud inguina. ⁊ qđ est supra ea in sumine est malorū ac
cidentiū ⁊ in duobus emunctorijs. Et illa que accidit
supra sumē est parūper raro sn̄ comparatiōem ad ali
as qm̄ ille locus sustentatus est lacertis ⁊ qđ sub eo ē
tuetur extremitatibus lacertorū. ⁊ qn̄ꝫ accidit sumini
augmentū ⁊ est de genere rupture iterū. ⁊ omne qđ est
ex ruptura super sumē est malorū accidentiū q̄uis sit
parue additionis ⁊ non dolent in principio qm̄ expul
sum in ea sunt intestina minuta ⁊ sunt expressa coarcta
ta ⁊ coarctāt fecem ⁊ euomit eā ⁊ est de genere ileos:
⁊ inquietudine eius ⁊ angustia ipsius: uerū illa que est
subtus est magis susceptibilis dilatationis ⁊ magis in
cedens in additione ⁊ nō dolet in principio. ⁊ scias ꝙ
ramex intestinorū ⁊ zirbi est egritudo fortis difficilis
q̄uis sit parua. Et ramex aque est egritudo facilis ⁊ si
sit magna. **C L. iij. de signis.**

Signū aūt cōe rupturis est additio apparens ⁊
sentitur inter siphac intrinsecū ⁊ inter mirach
⁊ additur eius apparitio apud motū ⁊ comprehensio
nē anhelitus. ⁊ eius que est propter dilatatiōm meatꝰ
signū est ꝙ apparet paulatim in oseo absqꝫ motu labo
rioso ⁊ uociferatione ⁊ alijs ⁊ est ramex testiculi. quđ
aūt est propter illud qđ est supra est propter disruptio
nem proculdubio ⁊ non cōfert ei exiccatio. Et signū
eius que est ex intestinis penetrantibus in scissurā est
redditio eius cū uelocitate qū resupinatur ⁊ sensibili
tas rugitus ⁊ proprie qū premitur. C Illā uero que
fit ex zirbo ⁊ siphac significat aduentus eius paulatim
⁊ est ad profundū cū equalitate in situ. ⁊ non sentitur i
illa ramice rugitus ⁊ sn̄ plm̄ est q̄titatis parue in q̄ti
tate profunditatis. ⁊ qn̄ꝫ egreditur totaliter ⁊ habet q̄
titatē magnā ⁊ est difficilis sanationis sicut hernia inte
stini verū eius tactus non est diuersus a tactu hernie i
testini ⁊ ventositatis ⁊ reditio eius que est ex intestino
⁊ zirbo difficilior est q̄ ventose. ⁊ ramex quidem aque
cognoscitur per tactū ⁊ tensionem osei ⁊ per splendorē
⁊ lenitatem et ipsa iterū non r̄dit ⁊ non ingreditur. Et
hernie ventose cognitio est qm̄ inflatio ventosa manife
sta est. ⁊ ventosa quidem redit absqꝫ compressione plu
rima ⁊ dolore. ⁊ qn̄ꝫ redit in dispositione ⁊ resupinatō
non facit eā velocioris reditus q̄ hora alia. Judicium
nāqꝫ eius in resupinatione ⁊ non resupinatione simile
est qū non sit grauitas ei nꝫ lubricitas. sed in ea q̄ ē ex
intestinis est diuersum qm̄ est apud resupinationem fa
cilior paꝝ. ⁊ qn̄ꝫ accidunt ex ea dolores vehemētes p
pterea ꝙ ostendit oseum. ⁊ qn̄ꝫ comprimit testiculuꝫ ⁊
carnose signum est ꝙ est in ipso oseo non intra ipsum ⁊
est cū duritie ⁊ grossitie ⁊ diuersitate vie. ⁊ qn̄qꝫ est ex
lapideitate apatis duri ⁊ nominatur huris. C Hernia
uero uaricosa cognoscitur ex uenis repletis ⁊ ex corro
sione urinali in ea cū mollificatione testiculoruꝫ ⁊ pro
hibitione a cursibus ⁊ motibus. ⁊ illā q̄ est in arterijs
tactus cū digitis comprehendit. ⁊ illā que non est in e
is imo in uenis nutrientibus illa membra nō compre
hendit tactus. **C L. iiij. de cura.**

Regimē quiđ uniuersale hn̄tibus rupturā est di
mittere replonem ⁊ dimittere motum plimū ⁊
saltus ⁊ incessum subitū ⁊ coitum. ⁊ deterior illarū dis
positionum est illa que est super replonem. ⁊ oportet
ut dimittat cibos inflatiuos ⁊ non multū utatur potu
aque ⁊ dimittat omnes res mollificantes ita ꝙ etiam
balnea. ⁊ qū comederit resupinetur. ⁊ sit qū sedet con
strictus circa rupturā ⁊ apud coitū proprie. ⁊ sit coitꝰ
eius apud lenitatē uentris eius. ⁊ scias ꝙ intentio in
curatione rupture est consolidatio scissure si posis est:
aut conseruatio eius ne addatur ⁊ exiccatio eius quđ

mollificatū est ⁊ dilatatū ⁊ reductio eius qđ descendit
in ipsa si est zirbū aut intestinū ⁊ resolutio eius quđ ag
gregatū est in ea si est aqua aut uentositas ⁊ probibitō
materiei que extendit eā. ⁊ si nō resoluit̄ ꝓpatio fiat ī
eius extractione. āplius cōsolidatio scissure aut cōser
uatio e⁹ ut nō addat̄ fit cū medicinis glutinatiōm faci
entibus cōfortātibus in quibus ē stipticitas. ⁊ quāto
magis est scissura minor est cōsolidatio facilior. ⁊ qn̄z
fit iuuamītū in ea cū cauterio ⁊ e⁹ exiccatio fit cū medi
cinis resolutiuis. ⁊ reductio e⁹ qđ descendit fit cū stri
ctura ⁊ ligatura. uerū resol̄o e⁹ qđ aggregatū est fit cuz
empl̄is facientibus hydropisim ⁊ que s̄t eis sīlia. Et
ꝓhibitio materiei fit cū eūone ⁊ equatione cibi ⁊ eius
extractio fit cū medicis adurētib⁹ cū fortitudie ⁊ opati
one ferri. ¶ C. v. de curatiōe rupturaꝝ itestini ⁊ zirbi

SI est āboꝝ descēsio ad oseū polis est eoꝝ redu
ctio uer fit difficilis ꝫm cōpatiōm reductionis
āboꝝ in ruptura que est desuper. illud ei fit facile cū re
supinatione et q̄libet cōpressione cū manu. ꝙ si adda
tur ruptura incipiatur in desiccādo illud qđ dilatatū
est pp h̄ūitatē et adunādo qđ scissum est et ingeniet̄ in
cōsolidatione e⁹. et qū fit inobediēs ad redeundū fiat
ut eger sedeat in aq̄ calida et empl̄et̄ ruptura cū leniti
uis aut uaporet̄ cū pāno calido tādiu donec redeat. đ
inde stringat̄ suppositis medicinis aggregatiōm faciē
tibus ⁊ dimittat̄ tribus diebus ⁊ sit resupinatus. ⁊ sit
strictura cū inuolutionibus quadratis ⁊ inuolutiōib⁹
ꝓpatis ad aggregandū labia scissure. Et qn̄z cauteriza
tur ꝫm hāc stricturā ⁊ ꝓpatiōm ⁊ nō administrent̄ iuo
lutiones ſpice qm̄ ipse dilatāt maxime: aut necessaria ē
ꝯsolidatio ⁊ nō oꝫ ut approximēt huic rupture ferrum
oio: ⁊ medicine que bibunt̄ quibus iuuant̄ h̄ntes rup
turā s̄t sagzenea ⁊ decoctio nuc. cupressi. ⁊ ꝓp̄e in qui
bus dissoluta s̄t sagzenea ⁊ diacyminū. ⁊ oꝫ ut admini
strent̄ in ea empl̄a que sup scissurā administrant̄ postq̄
aggregata s̄t labia scissure ⁊ tracta s̄t duo oua ad supio
ra ⁊ expleta est reductio e⁹ qđ descendit. ⁊ de istis em
pl̄is est illud quđ fit ex sauina ⁊ nuce cupressi ⁊ cuꝑssi
folijs. Ipsa ei s̄t radices empl̄oꝝ sup pl̄m iuuamīti quo
rū est ꝯuenientia. ⁊ đ empl̄is ꝯuenientie est illud qđ fit
ex bdellio ⁊ dragagāto et gūmi arabico ⁊ glutio pisci
um ⁊ glutino corioꝝ ⁊ tuberibus siccis ⁊ carnibus cā
croꝝ ⁊ rosis cū capitibus suis ⁊ oibus stipticis ⁊ ma
stice ⁊ myrto sicca ⁊ mes excorticatis ⁊ alteid ⁊ folijs
altee đ mecha ⁊ alumie iamēi ⁊ sumach ⁊ fructu tama
risci ⁊ magra ⁊ centaurea ⁊ aloe semegēio. Descriptō
alia empl̄i. ℞. āmoniaci ⁊ turis ⁊ aloes semegenij ⁊ da
bac oium an̄. ʒ. iij. bdellij pōdus. ʒ. ij. acatie ⁊ sarcocolle
āboꝝ an̄. ʒ. i. terant̄ in mortario ⁊ madefiāt in princ pi
o noctis cū aceto: deinde terant̄ in mane cū aliq̄ulo
sauine ⁊ ībibat̄ ex eis cottū ⁊ ponat̄ sup locū ⁊ stringa
tur ligādo. Empl̄m lene. ℞. masticis ⁊ sarcocolle ⁊ tu
ris partes equales ⁊ aggregent̄ in vino de passis ⁊ li
niat̄ super ꝑgamenū de pāno ⁊ stringat̄. ⁊ sil̄e illi est il
lud qđ fit ex aloe ⁊ glutine ⁊ ture. ⁊ iteꝝ sūmat̄ nux cu
pressi ⁊ tus ⁊ acatia ⁊ balaustie ⁊ sarcocolla ⁊ san. dra
conis ⁊ litiū ⁊ myrrha ⁊ galle ⁊ sauina eq̄li m̄sura: ⁊ te
rant̄ bn̄ ⁊ cōficiantur cū gūmi ⁊ fiat ut adhereāt ouo:
aut in quocūq; loco fiat ruptura donec cadāt. ¶ Em
pl̄m bonū qđ qn̄z ꝯsolidat rupturā infantiū. ℞. corticū
granatoꝝ pōdus. ʒ. x. gallaꝝ imaturaꝝ. ʒ. v. decoq̄tur
cū uini stiptici. ℥. v. decoctiōe vehem̄ti ⁊ reducant̄ inte
stina ad supiora ⁊ ēbrocet̄ locus cū aq̄ f̄ra ⁊ inuiscetur

hoc empl̄m ⁊ nō soluat̄ nisi trāsacta hebdomoda: aut ī
oibus. x. diebus sel̄. ¶ Empl̄m mirabile sumant̄ ma
sticis corticis turis nucis cupressi ⁊ myrrhe ⁊ glutinū
pisciū ⁊ sarcocolle ōium ꝑtes eq̄les dissoluat̄ glutē cū
aceto uini ⁊ aggregent̄ cū eo medicine ⁊ fiat ex eis em
pl̄m ⁊ fortasse sufficit infantibus empl̄z qđ fit ex balau
stijs ⁊ psilio ⁊ radice lilij siluestris. Et fortasse sufficit
tibi ut facias empl̄m cū lēticula aq̄ q̄ est de gn̄e herbaꝝ
nascentiū in aq̄ ⁊ fortasse sufficit ut liniant̄ eoꝝ rupture
cū bdellio dissoluto in uino ⁊ oleo sābacio aut cū casto
reo ⁊ ꝓp̄e qn̄ est aquosa. ⁊ iteꝝ fortasse sufficit cum sa
uicb de ordeo. ¶ C. vi. de ruptura aque

QUādoq; eūat̄ aquositas e⁹ cū bezel gradato. et
qn̄z eūat̄ cū empl̄is extrahentibus aquositatē
⁊ p⁹ illud qn̄z fit cū ferro ⁊ medicinis acutis calefaciē
tibus illud qđ sequit̄ rupturā ex siphac q̄ cōstringit̄ ⁊
nō descendit aquositas. ¶ In opatione v̄o que fit cū
bezel et phl̄omo oꝫ ut eleuent̄ testiculi ad supiora ⁊ e
longent̄ ualde ab oseo postq̄ obliquatus est pectē ⁊ ꝑſ
e⁹ ut elonget̄ ab infirmo ⁊ ut resupinet̄ super lectū aut
s̄ locū in quo sedent hoies. ⁊ fiat ut sedeat ancilla a đx
tra e⁹ extendens virgā e⁹ ad supiora. Deinde phl̄omet̄
cū phl̄omo lato ⁊ caue ne phl̄omes aliq̄d de ꝯmissura
sed dextra ꝑte aut sinistra: deinde scinde fugiendo ꝯmis
surā ⁊ stude tādiu donec descendat tota aquositas ⁊ e
uacues eā: deinde tibi inest electio si timueris reuersio
nē ⁊ repl̄onē e⁹ p⁹ tps ut reiteres curatiōm si uolueris
cū bezel. ⁊ si uolueris cauterizabis ⁊ cauteriuz fit hoc
mō. Sume ferrū subtile in quo s̄t uncini ⁊ igniat̄ sicut
ignit̄ cauteriū ⁊ liga testiculos q̄to lōgius pol̄e ē a lo
cis ⁊ reuolue cauteriū ab oseo ita ut non inueniat testi
culū ⁊ inueniat oseū ⁊ alberiteron ⁊ ꝯstringat ⁊ calefa
ciat ip̄z q̄ nō ingrediat̄ ip̄z aq̄ p⁹ illud. ⁊ ꝙ dil tet me
atū est ei melius: deinde cura crustas ⁊ cōsolida ⁊ for
tasse incidis ex beriteron aliq̄d: deinde cauteriza ip̄z ⁊
pone sup scissuras stiptica ⁊ ꝓhibe egꝝ potare aq̄. ¶
Empl̄a vero ad ramicē aq̄ s̄t ex gn̄e empl̄oꝝ hydropis
⁊ splenis. ⁊ sicut si sumat̄ staphisagria ⁊ cyminū ⁊ aggr̄
gent̄ cū passis rubeis enucleatis aggregatione fcā cuz
cōtritione ⁊ fiāt sicut unguentū ⁊ empl̄et̄ cū eis. ⁊ iteꝝ
sumant̄ pip ⁊ grana lauri ⁊ baurach ⁊ cera ⁊ oleū an
tiqū ⁊ fiat ex eis unguentū ⁊ empl̄et̄ cū eo. ⁊ iteꝝ suma
tur cinis quercus ⁊ cōficiat̄ cū oleo ꝯfortato cū deco
ctione ⁊ empl̄et̄ cū eo. est ei iuuatiuū ualde ⁊ sumātur
nitri. ʒ. xxx. ⁊ cere. ℥. vij. olei. ℥. vi. ⁊ pipis qm̄ bonū est
⁊ granoꝝ lauri grana. lxxx. fiat ex eis empl̄m adherēs.
⁊ bdelliū arabicū sanat testiculos ⁊ qn̄z resoluit rami
cē aq̄ pueroꝝ. ¶ C. vij. de cura ruptur̄ vētositatis.

REgimē in hoc est ut deuitet inflatiua ex olerib⁹
⁊ granis ⁊ repl̄onē supflua ꝓducentez ad rugi
tū ⁊ ad malitiā digōnis ⁊ potū uini misti ⁊ uinū crudū
inflatiuū. ⁊ sumat in potu medicinas resoluentes vēto
sitatē sicut diacyminū ⁊ sagzenea ⁊ trifera magna ⁊ to
tū illud cū decoctione galāge. ¶ Confectio ad eos bo
na. ℞.olioꝝ rute sicce ⁊ isopi ⁊ cymini ⁊ ameos ⁊ se. a
gnicasti ⁊ baurach ⁊ calam̄ti ōiuz ꝑtes eq̄les ⁊ epithy
mi q̄tū oia cōficiātur cū melle: ⁊ fiat empl̄m cū ruta ⁊
cymino ⁊ calam̄to ⁊ agnocasto ⁊ acoro ⁊ bac. lauri ⁊
sansuco ⁊ cera ⁊ storace. ⁊ sint olea q̄bus fit inunctio si
cut oleū de costo ⁊ sābacinū ⁊ oleū nardinū ꝓp̄e. ⁊ fi
at vaporatio cū resoluentibus vētositatē ꝑdictis mul
totiens. ⁊ qn̄ fortior fit dolor admistrent̄ collyria fcā
ex melle ⁊ nitro ⁊ sapio ⁊ opoponaco ⁊ cymio ⁊ se.

rute ⁊ folijs ru. ⁊ castoꝛ. s. oibus: aut q̄busdā coꝝ ƀz ne cessitatē. ¶ C. viij. de cura ramicis carnis ⁊ vāicose.

C Uratio coꝝ est curatio apatū duroꝝ. ⁊ multoti ens quid sufficit in ramice varicosa iunctio cū vnguento basilicon ⁊ adipibus lenibus ⁊ medullis.

¶ C. ix. de augmento vmbilici.

Q Uādoq̧ accit in vmbilico augmētū qd est ƀz se mitā rupture note ⁊ qñz est ƀz semitā hydropi sis ita ut aggreget in illo loco solo hūitas aut ventosi tas. ⁊ qñz fit cā vene aut arterie facientis curre ad ip sum san. ⁊ qñz fit cā apatis duri aut additione carnis sub cute. ¶ C. x. de signis.

I N eo q̄ est cā egressionis zirbi aut intestini sigm est q̄ color corpis est color ipsius ⁊ sit locus di uersus ⁊ ꝓpe in ruptura ex intestinis ⁊ associat ruptu re ex intestinis dolor quidā ⁊ occultat qū ꝑmit vt oc cultet. Et qñz occultat cū rugitu ⁊ addit ei admistra tio mollificātiū. s. ex balneis ⁊ inunctione ⁊ motus ma gnitudine. ⁊ illud qd est ex hūitate nō reducit ꝯpressio ⁊ est lene c⁹ q̄titatē nō alterat ꝯpressio fcā cā occulta tionis ⁊ est color e⁹ color corpis ⁊ quod est ex ventosita te est leuius ⁊ minus expellēs q̄ illud qd est ab hūita te ⁊ est ei sonn⁹ tympani et vox et qd est ex san. est san guinei coloris et nigri. Et quod est ex natiuitate carnis aut duritie est graue duꝝ c⁹ occultatio nō est sicut occl tatio alioꝝ. ¶ C. xi. de cura.

A D illud qd est ex aptione vene pulsatilis et nō pulsatilis aut ventositate curādū nō oꝫ te labo rare. q̄ si laborauetis ad illud ꝯsequet te ut laboꝛis ad incidendū et suendū. ¶ Reliquoꝝ āt curatio est ut fa cias egꝝ suggere et ꝑcipias ei ut extendat ventrē suū: et retineat anhelitū suū tādiu donec appeat augmētum Qū ergo appuerit fac in circuitu e⁹ circulū ut sit distin ctū: deinde resupina eū nō sup circulū p⁹ sepatiōm e⁹ cū vncino et fac aptōnm sup mirach solū ita ut nō accipi as qd sub ipso est et intromitte in eo acū cū filo talr vt nō obuiet corpi sub ipso: deinde pfora tali pforatione vt discoopiat ab eo qd est sub mirach solū. Si ergo est sub eo intestinū expelle intestinū ad inferiora. et si ē zir bū extende ipꝫ et incide lacertū: deinde sue locū disru ptū cū filis oppositis duris extēsis ad inuicē et stringe ipm sup alchati et sue eū et dimitte filis. iiij. capita ꝯsi derādo ut cadat ad lacertū et ꝯsolida residuū et stude ut ꝯsolides ita ut ꝓfunde remaneat et nō excedens ad exteriora ita ut sit nō fedū. Uentosi āt regimē iteꝝ est al bezel et incisio et cōsutio p⁹ illud ƀm modū q̄ dictus ē.

¶ C. xij. de gibbositate et ventositate gibbositatis.

G Ibbositas est remotio spōdiliū: aut ad interio ra dorsi aut ad añteriorē ptē. et ē gibbositas añ terioris quā quidā noiant arcuatiōm. et qñ accidit cū cōitate ossiū cassi noiat cōcauatio et arcuatio aut ad exteriora dorsi et est gibbositas posterioris: aut ad lat⁹ et dr̄ cōtorsio. et cause e⁹: aut st̄ ꝑmitiue sicut percussio aut casus et que currunt cursu coꝝ: aut copee ex humi ditate aquosa salsa lubrificatiua mollificās ligamēta: aut hūitate limosa et q̄ pl̄m fit ab hūitate salsa est torsi o aut ad añtriora: aut posteriora. et qñq̧ fit gibbositas pp ventositatē aliq̄ ꝑcutientē facientē gibbositatē: aut apa aut exiturā extendentē tunicas in pte sua et mlto tiens declarat apa p san. egredientē cū sessione ventris significātē maturatiōm apatis et e⁹ eruptiōm. et mul totiens est illud apa duꝝ. et qñz fit pp spasmū ligamē toꝝ et ē pauci casus velocis interfectionis. et totū illd

aut est cā cōitatis spondiliū pluriū nūero ⁊ ƀm grada tionē: aut non est ita. ⁊ gibbositas quid ⁊ ꝓpe illa q̄ est ad interiora ꝯstringit locū sup pulmonē: q̄r facit accid re malitiā anhelitus. ⁊ qñ accidit in infante ꝓhibet pe ctus incidere in dilatatione ⁊ āplificatione sui q̄r diuer sificāt mēbra anhelitus nocumēta cōstringentia sup ea anhelitū. ⁊ pp illud dicit Hip. cui aduenit gibbositas ex asmate aut tussi anteq̄ expuat ipse morit. ⁊ illud id qm̄ significat ꝑmutatiōm materiei facientis eas ābas ad spōdiles. ⁊ facit accidere in eis exiturā fortē appen tē euenientē a mā grossa. ⁊ si nō esset e⁹ grossitudo non accideret ab ea gibbositas ⁊ qū ita sit nō fit ꝑpatio pe ctori ut dilatet pulmo: q̄r retinet anhelitus imo oꝫ ut malus fiat anhelitus ⁊ ꝑducat ad perditiōm. ⁊ infanti bus quid accidit gibbositas ⁊ ventositas gibbositatis qñ cibant añ horā q̄obrē igrossant hūores ⁊ decliant ad spondiles ⁊ subtiliātur crura hñtis gibbositatē pp illud qd facit gibbositas de oppillatione quorūdā me atū ⁊ uie in qua penetrat cib⁹. ¶ C. xiij. de signis.

S Igna facte a causis primitiuis st̄ casus eaꝝ. ⁊ si gnū facte ab hūitate est signū forme ⁊ tactus ⁊ q̄ locus paꝝ exuccat oleū cū quo inūgit. ¶ Et tardi tas e⁹ in exuccādo ipm ⁊ añcessio ēt regiminis hūitatis Et signū facte ab apate est tactus loci ⁊ dolor ei⁹ pun gitiuus ꝓpe ⁊ fe. hñti eā añcedentes. ⁊ signū facte a sic citate est significatio siccitatis corpis ⁊ tolerātia fe. a cutaꝝ ⁊ euonum ⁊ velocitas exiccationis olei ⁊ vehe mentia ipsius siccitatis.

¶ C. xiiij. de cura gibbositatis ⁊ vētositatis facientis ventositatem.

H Umide q̄dez ⁊ sicce curatio est cura palysis ⁊ spasmi hūidi ⁊ spasmi sicci in necessitate euonis ⁊ dimis sionis e⁹ ⁊ qualitate admistrādi empl̄a ⁊ ēbrocas ⁊ q̄ st̄ ei silia. ⁊ canon medicinaꝝ e⁹ que nō est cū siccitate est ut sint stiptice ut stringāt ligamēta que mollificata st̄ q̄obrē inclinate st̄ spondiles: ⁊ calefactiue ut ꝯfortent ea: ⁊ resolutiue ut ꝯstrigātur hūitates mollificātes aut adiuuātes ad mollificandū. Nā qū cadit sufficientia sr̄ stiptica posse est ut ꝯfortent ligamēta. veꝝ qū n̄ resoluit mā ꝑtrāsit ut ꝑmutet ad mēbꝝ aliud. ⁊ pl̄m quid ꝑmu tat ad pedes ⁊ facit in eis accidere palysim ⁊ silia ƀz māꝫ in subtilitate ⁊ grossitudine sua ⁊ ƀm ꝑmistiōm e⁹ ex ibibitione aut infusiōe paulati fcā. ⁊ qū añcedit mū dificatio nō est malū uti stipticis. ⁊ qñz aggregant stip ticitas ⁊ calefactio ⁊ resolo in re una sicut aggregātur in nuce cupressi ⁊ folijs e⁹ ⁊ folijs lauri ⁊ calamo arōa tico ⁊ alusniati ⁊ enula. ⁊ qñz cōponit medicia ex stip ticis frīa sicut rosa ⁊ acatia ⁊ balaustijs cū calis calefa cientibus resoluentib⁹ sicut bacca lauri ⁊ castoreo ⁊ fo lijs oleādri ⁊ acoro. Olea vero cōferentia ei que est hūida st̄ olea reꝝ calidaꝝ stipticaꝝ sicut oleū cupressi ⁊ oleū rute. ⁊ indiget empl̄is hñtibus medicinas resolu tiuas fortis resolutionis sicut st̄ folia oleādri ⁊ acorus ⁊ castoreū ⁊ ruta. ⁊ ex oleis oleū de ruta ⁊ oleū de ca storeo ⁊ oleū de piretro ⁊ euforbio fcm̄ ƀm hunc moꝫ disrūpātur pip ⁊ castoreū ⁊ piretꝝ ⁊ pulpa colloq̄ntid ⁊ euforbiū ⁊ assa in oleo rutino ita ut p. ℥. i. medicina rū sumat. ℥. i. olei deinde moret sub sole ⁊ colet p⁹ du as hebdomodas ⁊ renouent sup ipm medicine ⁊ fiat illud multotiēs adminus octies ⁊ admistret medicamē forte ad illā que est ex hūitate ⁊ ad uentosā. ℞. saunaꝫ ⁊ sebā ⁊ āmoniacū ⁊ nuc. cupressi ⁊ pireꝝ ⁊ sansucuꝫ ⁊ cordumēi ⁊ sq̄nātū ⁊ casiā decoq̄t cū aq̄ decoctiōe

optia ⁊ fundat desup de oleo q̄tū est aq̄ medietas ⁊ d̄
coq̄tur ⁊ iteret aliquotiens ⁊ pĳciātur in eo castoreū
⁊ euforbiū ⁊ sauina ꝯtrita ⁊ admistret. ⁊ in ipso quid̄
est ꝯfortatio mēbri ⁊ carminatio uētositatis ⁊ resoluti
o hūitatū extraneaꝝ grossaꝝ. ¶ Empl̄m ad gibbosita
tē ex ventositate. ℞. storacis liquide ⁊ costi ⁊ calami a
romatici ⁊ sauine ōiuz aā. ℥. i. euforbĳ. ʒ. i. olei nardini
q̄tū necesse est. ¶ Apose āt cura est cura apatis diffi
cilis maturationis ⁊ eruptionis ⁊ resolōnis ꝑpa apa
tibus duris. ¶ Rememoratio emploꝝ ad gibbositatē
hūidā empl̄m bonū. Sumātur acorus ⁊ enula ⁊ deco
q̄tur in aq̄ cupressi ⁊ emplet ex eis locus. ¶ Empl̄m
cōferens hūide ⁊ ventose ex eis sit. Sumātur enula ⁊
sauina ⁊ acorus ⁊ coq̄tur in uino donec in decoctiōe
dissoluātur ⁊ dissoluat cū eis bdelliū dōec fiat sicut un
guentū ⁊ admistret. ⁊ qñ nō valent curatiōes cū eis q̄
bibunt ⁊ emplis at sicibus admistret cauteriū ut īmo
ueat mollificatio ⁊ induret loc⁹. ¶ C. xv. de varicib⁹

Est dilatatio venaꝝ in crure ⁊ pede ꝑꝑ multitu
dinē e⁹ qd̄ descendit ad eas ex san. ⁊ pl̄m san. ē
melicū. ⁊ qñz est san. mundus nō melicus. ⁊ qñz ē san.
grossus phlaticus. ⁊ quocūq3 mō sit est sanguis i quo
nō est putrefactio ⁊ si nō saluabit cū eis pes ab ulcera
tione ⁊ apatibus malignis. ⁊ plz quid̄ accñt cursorib⁹
⁊ uiatorib⁹ ⁊ onera portātibus ⁊ corā regibus astātib⁹
Et multotiens accñt ꝑꝑ egritudines acutas qm̄ expel
lit mā illic in illis qui ex predictis ad eas st̄ ꝑpati. Et
qñz accñt incipiendo sicut accidunt dolores iuncturaꝝ
incipiendo. ⁊ accñt hñtibus splenē ex predictis multo
tiens. ⁊ iste uarices nō suscipiunt curatiōm. ⁊ qñq3 in
cidunt ⁊ accit ex inc iōe eaꝝ extenuatio mēbri ꝑꝑ pri
uatiōm deferentiū nutrimētū ⁊ accñt in illis que ex eis
st̄ melice qū incidunt ⁊ ꝓhibent egritudines melice
ex melia. qū āt est san. mundus ⁊ eradicātur aut aufe
runt tunc nō timet q̄ accidat melia. ⁊ multotiens q̄dē
putrefit illd̄ qd̄ ē in varicibus ⁊ ꝑducit ad ulcera.

¶ C. xvi. de elephantia.

Est additio in pedib⁹ s̄z modū q̄ accit i vēis va
ricū: q̄r ingrossat pedē cū q̄litate sua. ⁊ qñq3 fit
ꝑꝑ hūore melicū ⁊ est illud quod̄ est pl̄m. Et quandoq3
fit propter humorem phlaticū grossuz. ⁊ qñz accidit ex
causis ex q̄bus accñt uarices ⁊ ex san. bono qū pl̄m de
scendit: aut nutrit eo pes nutrimēto aliquo aut ē in pri
mis rubeus: deinde niger. ⁊ cā e⁹ ē vehemētia replōnis
⁊ ēt debilitas mēbri ꝑꝑ multitudinē calitatis ⁊ vehem̄
tiā attractionis ei⁹ ꝑꝑ vehemētiā calitatis inflāmate ex
motu ⁊ adiuuāt ad illud dispositiōes adiuuātes ad va
rices.

¶ C. xvĳ. de signis.

Discernit unaq̄q3 ex suo sibi ꝑ colorē ⁊ regimē
añcedens. ⁊ melica est grauis tēdens ad calita
tē. ⁊ illa q̄ rubea est ē magis incolumis q̄ nigra ⁊ phle
gmatica ē ad lenitatē decliuis. ⁊ qñz festiat melica ad
scissiōm ⁊ ulceratiōm ⁊ sanguinea nota est.

¶ C. xvĳĳ. de cura uaricum ⁊ elephantie.

Elephātia quid̄ maligna ē que paꝝ sanat ⁊ oz
ut dimittat cū dispōne sua si nō addit. q̄ si ꝑ
uenit ad ulceratiōm ⁊ timet corrosio nō est aliq̄d nisi
ut incidat radicitus. Qū ergo succurrit ei in ꝑncipio
sui poē est ut ꝓhibeat cū eūonib⁹ ⁊ ꝓpe cū vomitu la
borioso ⁊ cū eo qd̄ extrahit phla ⁊ meliā: ⁊ phlomia si
indiget ea: deinde admistrent stiptica s̄z pedē. Qū āt ꝯ
firmat paꝝ ꝓpat q̄ ꝓhibeat ⁊ si ꝓpatur scias q̄ summa
cura tionis ꝓpate h⁹ egritudinis est assiduatio in curatō

ne ⁊ administratio resolūentiū fortiū ⁊ dr̄ q̄ alkitrā ꝯ
fert ei inuiscatū ⁊ linitū. Regimē vero varicū est qm̄ oz
ut euet corpus ex venis manus. ⁊ euent melia ⁊ hūo
res grossi ⁊ rectificet regimē ⁊ deuitet oē ingrossatiuū
⁊ deuitet motus laboriosos ⁊ statiōm longā: deinde ꝑ
ueni ad istas venas: q̄r phlōma eas ⁊ extrahe totū qd̄
in eis est de san. melico ⁊ fac phlomiā in fine saphene:
d̄inde assidue fac in ōi pauco mundificatiōz corpis cū
eis que st̄ sicut hiera picra cum aliq̄tulo lapis lazuli ⁊
assiduet s̄z eā q̄tū poē est ⁊ assiduet potū epithymi in
aq̄ casei ⁊ dimittat motū oīo ⁊ utat ligatura s̄z pedes
cū institis ab inferiori p̄te ad supiorē. s. calcāeo vs̄z ad
genu. ⁊ cū hoc admistra epithimata stiptica ⁊ ꝓpe post
mundificatiōm cū phlomia ex manibus ⁊ pedib⁹ ⁊ ue
nis ipsis ⁊ cinerē caulis: aut oleū de oliuis puluerizata
desup tamarisco ⁊ lupinos decoctos epithimādo ⁊ em
brocādo cū aq̄s e⁹. ⁊ fimus capraꝝ ⁊ farina fenugreci
⁊ se. rhaphani ⁊ se. rute st̄ h⁹ gñis ēt. q̄ si non vz aliq̄d
nisi incisio scinde carnē ⁊ fac appere uitē ⁊ scinde eas
in longitudine sua, ⁊ caue ne findas eas latitudinalit:
aut ex trāsuerso q̄r fugiāt ⁊ noceāt. Qūq3 feceris illud
extrahe totū qd̄ in eis est ex san. ⁊ oz ut facias currere
ex eis illud qd̄ poē est currere. Deinde mundifices il
lud scindendo in longitudine. ⁊ qñz extrahunt cū acu
⁊ incidunt penitus ⁊ oz tunc ut eradicent ⁊ si nō noce
bunt. ⁊ melior extractio est cū cauterio. Cauteriū eim
melius est q̄ incisio ⁊ nō lz ut extrahātur nisi rubee ñ
nigre. in nigris uero fiat illud qd̄ descripsimus ꝓus d̄
mundificatione. ⁊ qñz accidit ut nō sanet ulcus dū nō
ad ultimū ꝑuenit in mundificatiōe ⁊ nō cucurrerit ad
huc hūores melici ⁊ grossi. ⁊ oz p⁹ incisiōm ⁊ extractō
nē ⁊ cauteriū ut deuitet illud qd̄ gñat hūorē melicuz.
⁊ assiduet mūdificatiōm corpis ita ut nō gñet supflui
tas melica: q̄r fiat reuersio egritudinis si fuerit mater
ei iter ad ipsā nō strictū ⁊ moueat qd̄ fuerit ꝯsueti mo
tus a pedibus ad mēbra q̄ sublimiora st̄ q̄uis in aptō
ne ⁊ scissione sit timor. ⁊ qū nō expellit ad mēbꝝ vili⁹
ꝑuenit ad mēbra sublimiora q̄obrē rectius ē ut non a
ꝑiat nz fiat in eis aliq̄d nisi p⁹ mundificatiōm ultimā.
⁊ fortasse assimilātur nodi elephātie q̄r errat i eis veꝝ
nodi tāgunt cū ferro. sed elephātia est sicut diximus.

¶ Tractatus scd̄us de doloribus hoꝝ membrorum.

¶ C. i. de dolore dorsi.

Dolor dorsi fit in lacertis ⁊ cordis intrinse
cis ⁊ extrinsecis clausis cū dorso ⁊ qualit
cūq3 fit aut accit ꝑꝑ frigus ꝯplōnis ⁊ phla
tis crudi: aut ꝑꝑ multitudinē exercitĳ vl la
boris: aut ꝑꝑ multitudinē coitus. Et qñz fit ꝑꝑ causas
gibbositatis qū nōdū ꝯfirmata est: aut ꝑꝑ cōitatē quo
rūdā visceꝝ sicut fit ꝑꝑ debilitatē renū ⁊ matiē coꝝ ⁊ ꝑ
pter replōnē vehemētē vene magne posite sup dorsuz
aut ꝑꝑ cām apatis: aut vulnus in cāna pulmonia. ⁊ q̄
doq3 fit in medio dorsi. ⁊ qñz fit ꝑꝑ cōitatē matricis si
cut fit qū appropinquat descensus mēstruoꝝ: aut ꝓfo
catio matricis. ⁊ qū st̄ signa ꝑus dolor fit dorsi. ⁊ iteꝝ
qñz ē ex signis crisis.

¶ C. ĳ. de signis.

Illū quid̄ q̄ est ex frigore ⁊ q̄ est ex crudo hūoř
deābulatio ⁊ exercitiū sedāt s̄m pl̄m. ⁊ est ei⁹ in
ceptio paulati. ⁊ qñz sentit cū eo frig⁹. Et scm̄ a laboř
⁊ onere rei grauātis ⁊ sitibus ⁊ a coitu significat ante
cessio rei illius. Et factus cā renū ē apud alchati ⁊ de
bilitat cū eo desideriū coeundi. ⁊ fit cū una cāꝝ renuz
notaꝝ. Et scm̄ cā calitatis pure significāt inflāmatio

⁊ mordicatio cũ lenitate ⁊ pulsatiõis ꝑuatõe. Et scm̃
cã re pꝉonis venaꝝ significãt extensio doloris in dorso
cũ caꝉitate ⁊ inflãmatio ⁊ pulsatio ⁊ repꝉo corpis. Et
scm̃ pp causas gibbositatis significãt ea q̃ docuimus i
ca. eiꝰ. Et dolores quid dorsi: aut egent incuruatione
aut erectiõe. ⁊ indigentes incuratione sꝫ illi in q̃bus ẽ
cã spasmus ex a͞pate dorsi: aut aliȷ̃s ex causis gibbosita
tis. ⁊ indigentes erectiõe sꝫ illi in q̃bꝰ nõ est neciũ ꝙ di
uersificet reductiõm anbelitus ex incolumitate lacerto
rũ a reclinatiõe retro ⁊ incuruatiõe a nõ facientibus
doloré. ⁊ qũ manꝰ inuenit doloré tũc cã ẽ in dorso ⁊ si
ñ iuenit tũc cã ẽ i vẽtre. ¶ C. iiȷ̃. de cura doloris dorsi

Oportet ut redeas in ea ad curatiões doloꝝ iũ
cturaꝝ q̃s dicemus ⁊ curatiões gibbositatis ⁊
ventositatis facientis gibbositaté: nã uia una est. Frigi
dus ṽo ingrtũ est frigidus oꝫ ut curet̃ cũ ebibitis ⁊ em
pꝉis ⁊ unctionibus ꝑdictis in ca. ꝑteritis. Et ingrtum
est illic crudus hũor oꝫ ut fiat eũo cũ eis que sꝫ sicut bi
era de pulpa colloq̃ntide ⁊ pilule fetide. Et factꝰ a la
bore ⁊ sitibus oꝫ ut curet̃ cũ cibo bono ⁊ unctiõibus
tẽꝑatis ⁊ oleis tepidis. Et facti a coitu cura ẽ cura eꝰ
q̇ debilitatꝰ est a coitu. Et facti cã renũ curatõ est cura
d̃bilitatis renũ. Et facti cã repꝉonis vẽaꝝ pꝉime cura
est phꝉomia ex curuatura genu ẽt. ipsa ei in dispõne se
dat eũ ⁊ ꝓꝑe qũ ꝯsequnt̃ inunctiões ex oleo rosꝫ. ⁊ sim̃
hꝰ. Et facti cã gibbositatis curatio ẽ cura gibbositatis
Et qm̃ pꝉm eꝰ qd̃ accidit ex dolore dorsi nõ accidit ni
si pp frigus aut pp debilitaté renũ tunc oꝫ ut sit pꝉꝫ cu
rationis ex pte coꝝ. ⁊ nos quid iã ꝯpleuimus ẜmoné i
curatione renũ. ⁊ cõpleuimus iteꝝ ẜmoné in calefacti
one dorsi in ca. gibbositatis. veꝝ de curatiõibus ꝓꝑis
doloꝝ dorsi ſꝛoꝝ est admistratio olei de euforbio soluꝰ.
Et de potõnibus expꝉtis ad ipm est tyriaca diatesserõ
aut oleũ de kerua cũ aq̃ apiȷ̃ ⁊ ut bibat infusiõꝫ cicerꝭ
nigri ⁊ acori multotiens cũ. iiiȷ̃. ʒ. butyri ⁊. ʒ. i. mellis ⁊
utat̃ hoc. xiiiȷ̃. diebus. ⁊ comestio aspagoꝝ ⁊ assiduatõ
eꝰ est iuuatiua ualde. ⁊ pilule soluentes hñtes hunc do
loré qui sꝫ ſꝛe ꝯpꝉonis sꝫ pilule fetide. Empꝉa ṽo sꝫ hᵒ
mõ: nã empꝉatio cũ oleãdro sanat eũ q̇ antiquus est. Et
ẽpꝉatio cũ eis q̃ sꝫ sicut oppoponacuꝫ ⁊ bdelliũ ⁊ sera
pinũ ⁊ enula ⁊ ãmoniacũ ⁊ castoreũ ⁊ euforbiũ sigilla
ti ⁊ ꝯpositõ cũ oleo laurino ⁊ oleo rutino ⁊ oleo de sto
race ⁊ oleo de kerua iuuatiua est ualde. ⁊ de unguẽtis
sꝫ oleũ de euforbio ⁊ oleũ de costo. ⁊ oleo de lilio inest
ꝓꝑetas mirabilis. ⁊ melius quid est ut calefiat dorsuꝫ
in ꝑmis fricãdo cũ pãno aspo: deide inungat̃ ꝯprim̃do

¶ C. iiȷ̃ȷ̃. de dolore iliȷ̃.

Est primꝰ huic ca. ⁊ pꝉm eꝰ est ventosus phꝉati
cus ⁊ appropinquat ei cura eꝰ. ⁊ de curatõe ꝓ
pria ei est ut sumant̃ fenugreci ⁊ granoꝝ arasced ⁊ se.
apiȷ̃ ⁊ ameos ⁊. ʒʒ. ⁊ cinamomi ptes eq̃les ẜapini q̃rtũ
oia fiãt ex eis pilule ut auellane ⁊ admistrent̃. ꝙ si fue
rit pp a͞pa in m̃bro aut in eo qd̃ cõicat ei tunc curatio
eꝰ est illa cura. Et paꝝ quid fit pp malitiã ꝯpꝉonis cali
de sicce aut cũ mã nisi ẜm semitã cõitatis m̃broꝝ vrine
⁊ intestinoꝝ. ⁊ signũ ⁊ cura in hoc manifesta sunt.

¶ C. v. de doloribus iuncturarum ⁊ eis que commu
nicant podagre ⁊ sciatice ⁊ aliȷ̃s.

Caula patiens in his egritudinibꝰ est m̃bꝝ susci
piens. ⁊ cã efficiens sꝫ ꝯpꝉones ⁊ materie ma
le. ⁊ cã instrũalis est dilatatio meatuũ nãliuꝫ accñtalis:
aut ex creatiõe: aut euentu ꝯpꝉonũ nõ nãliũ q̃s accide
re facit motus ⁊ uacuitas ⁊ raritas accñtalis: aut ꝓꝑt

creatiõm sicut est in carnibus glãdosis. Amplius disti
guamus unãquãq; haꝝ diuisionũ distinctiõe aliq̃. Mẽ
brũ itaq; suscipiens est cã ut eueniãt iste egritudines:
aut pp debilitaté sui pp malitiã ꝯpꝉonis ꝯfirmate ⁊ ꝓꝑ
e sꝛe ⁊ pp debilitaté sui in creatiõe sua non ex pte ꝯpꝉo
nis: aut pp vehem̃tiã caliditatis ⁊ ꝓꝑe qũ accidit per
motũ ⁊ p doloꝛs ⁊ p causas extrinsecas. lꝫ hec diuisio
nõ sit longinq̃ a diuisione ꝯpꝉonali: aut casu sui sitꝰ sub
m̃bris aliȷ̃. ⁊ ubi ad ipꝫ currũt medicine p nãꝫ ⁊ pp hᵒ
multiplicant̃ in pedibus ⁊ anchis. Cã ãt efficiens aut
est cõpꝉo corporis totius aut in mẽbro ꝑncipali inflã
mãs aut infrans ꝯgelãs aut exiccãs stringẽs ⁊ ꝓꝑe qũ
ei cõmiscet̃ hũitas extranea. ¶ Materie vero: aut sũt
san. singularis: aut san. phꝉaticus: aut san. cholericus:
aut san. meꝉicus: aut est phꝉa singulare: aut vehemẽtia
crudi: aut singularis: aut hũor ꝯpositus ex phlegmate
⁊ cholera: aut aliq̃d ex gñe cholere: aut ventositas irre
tiua. Et pꝉm quid fit a phlegmate cũ cholera: deinde
a crudo: deinde a san. pꝰ a cholera ⁊ raro fit a melãcho
lia. ⁊ cause diuisionũ hꝰ sꝫ cause quedã ꝑterite ⁊ catãri
⁊ corize sꝫ ex causis eꝰ. ⁊ curatio colice ẜm hunc mõm
in quo ꝯfortant̃ intestina ⁊ expellunt supfluitates ꝯsue
tas ⁊ nõ suscipiunt eas qꝛ expellunt̃ ad extremitates:
⁊ de causis eꝰ iteruꝫ sꝫ cibi gñantes genus faciens eue
nire doloré illũ materieꝝ ⁊ paucitas digõnis ⁊ tranq̃l
litas ⁊ q̇es ⁊ dimissio exerciȷ̃ ⁊ coitus plurimus ⁊ sꝛe
quẽtia ebrietatis ⁊ retentio eũonũ ꝯsuetaꝝ san. mẽstrui
⁊ alioꝝ ⁊ ani de ill̃ quoꝝ iã ꝯsuetudo cucurrit ex phle
botomia: aut solõne ventris ⁊ est dimissa. Et iteꝝ exer
citiũ sup repꝉoné ⁊ co[illegible]s sup repꝉoné ⁊ cibũ ⁊ uinum
pꝉm in ieiunio añ cibũ. Ipm nãq; ledit neruos. et hũo
res crudi qũ retinent̃ in corpore: deinde non eũant̃ p
nãm in egõne ⁊ vrina nꝫ p arté nõ est longinqũ q̃n eue
nire faciãt dolores iuncturaꝝ si expellant̃ ad eas ptes
si remãserint ⁊ putrefiãt. Qũ ãt nã expellit eos in egõ
ne ⁊ vrina tunc inuenis cũ eis vrinã grossam semp nõ
subtilé crudã qꝛ tunc forsitã fit securitas ab coꝝ maliti
a. ꝙ si nõ ita fuerit erit unũ coꝝ q̃ diximus. ⁊ si adiuue
rit ad hoc mãs crudas motus iuncturaꝝ laboriosus:
aut ꝑcussio: aut casus: aut addiderint in debilitate ṽtu
tũ ira ⁊ vigilie debilitantes uirtutes ⁊ trahentes mãs
ad ipm ⁊ fiant penetrantes sua ꝓꝑetate euenient dolo
res iuncturaꝝ. Et hoꝝ quid hũoꝝ pꝉꝫ est supfluitas di
gõnis ẜe ⁊ tertie. ⁊ aptiores ad hoc ut in eis multipli
cent̃ ista sꝫ senes ⁊ hñtes egritudines chronicas ⁊ cõ
ualescentes qũ nõ regunt̃ cũ rectificatiõe. Et illud id̃
qm̃ coꝝ uirtutes debilitant̃ a digõne bona ⁊ ꝓꝑe quꝫ
sꝫ curati cũ sedatiõe absq; eũone sufficienti ⁊ expulsio
ne ultia. ⁊ nõ quid multiplicant̃ dolores in iuncturis
nisi qm̃ ipse sꝫ magis uacue ꝙ reliq̃ m̃bra ⁊ pluris mo
tus ⁊ debilioris ꝯpꝉonis ⁊ frigidioris. Et situs eaꝝ in
extremitatibus est longinq̇us a regimie pᵒ. Et multoti
ens quid inuiscant̃ materie intra iuncturas ⁊ fiunt sicͭ
gypsum ⁊ ꝓꝑe q̃ ex eis sꝫ crude. ⁊ multotiens orit̃ sup
iuncturas coꝝ caro ⁊ ꝓꝑe int̃ digitos: qꝛ ꝯtorquent̃ di
giti ⁊ ꝯstringunt̃ ⁊ fit dolor fortis qñꝫ ⁊ sedat̃ qñꝫ. Et
pꝉm quid hꝰ nõ fit nisi in hñtibus ꝯpꝉones calidas. Et
plurimũ quid orit̃ caro qũ mã est sanguinea. Et pluri
mũ quid illi cui accñt dolores iuncturaꝝ accidit in ꝑ
mis podagra. Et dolores quid iuncturaꝝ sꝫ ex sũma e
gritudinũ q̃ hꝛditant̃ plurimũ qm̃ spma est ẜꝫ ꝯplexio
né generantis. Et multotiens quid fit curatio doloris
iuncturaꝝ ⁊ ꝯfortatio eaꝝ ⁊ expulsio materieꝝ ab eis

cā ad pnitiez: qm̄ ille supfluitates q̄ cōsuete sūt supflue
re ⁊ puenire ad iūcturas ⁊ pueiunt ad mībra principa
lia ⁊ si nō trahūt ad iūcturas currūt alibi faciētes ca
dere habētez eas in timore. Et aptiora tēpora ad hoc
ut in eis eueniāt dolores iūcturaꝝ ⁊ podagra sunt uer
pp motū san. ⁊ humoꝝ in eo. Et autumnꝰ pp malitiam
hūoris ⁊ digōis ⁊ añcessiōēz dilatatōis poroꝝ in estate
⁊ ex calore q̄ fortis fit in die. ⁊ qū succurrit dolorībꝰ iū
cturaꝝ in p̄mis qū apparēt fit eoꝝ cura facilis. ꝙ si cō
firmet ⁊ cōsuescāt ꝓpe illi q̄ generati sūt ex hūoribus
divisis nō curāt. Et qñ apparēt uarices in habētibus
dolorez iūcturaꝝ ⁊ podagrā ē eoꝝ sanatō p eas ⁊ ō ha
bētibꝰ dolorez iūcturaꝝ q̄dā sūt qui sibi supuenire eos
faciūt pp malitiā sui regiminis. Et de illis sūt sup quos
euenire facit eos corruptio forme mībroꝝ eoꝝ ⁊ dilata
tio meatuū venaꝝ eoꝝ ⁊ generatio hūoꝝ maloꝝ in ipis
pp malitiā ꝯplexionis mēbroꝝ radicaliū. Et qñz ꝯmo
uent dolores iuncturaꝝ in febribꝰ ⁊ eoꝝ eleuatio sicut
ipsi qñz eueniunt in febribꝰ. Sciatica vō est de sūma
doloris iuncturaꝝ ⁊ est dolor qui incipit a iunctura an
che ⁊ descendit retro ad coxā ⁊ qñz extendit vsz ad ge
nu ⁊ ad calcaneū. Et q̄to plus ꝓlongat spatiū eꝰ addi
tur eꝰ descensio ⁊ ꝟm mām in paucitate ⁊ multitudine
sua. Et qñz ꝓtendi vsqz ad digitos ⁊ extenuātur ex eo
pes ⁊ coxa ⁊ in fine eꝰ delectat ꝯpressione ⁊ deābula
tione pauca sup extremitates duoꝝ digitoꝝ ⁊ fit ei dif
ficilis incuruatio ⁊ equatio erectionis. ⁊ qñz soluit in
ea nā ⁊ iuuat per id. Et qñz ꝑducit ad dislocatiōm ex
tremitatis coxe eꝰ ⁊ est zemenetū ꝟm ueritaté: dolor vō
anche ⁊ ē ille in quo est dolor fixus in ācha qui nō de
scēdit nisi qū ꝑmutat ad sciaticā multotiēs accidit aut
ex debilitate ꝯsequēte a cā ꝯsessiōis sr̄ durā ⁊ cā ꝑcussi
onis ꝯsequente eā ⁊ cā assiduationis eq̄tādi ⁊ sūt cause
eꝰ ille cause: verūtñ plurimū fit ab hūore crudo. ⁊ mul
totiens ꝑmutat a doloribꝰ matricis chronicis ⁊ rema
nentibus tp̄e longo ita ut sint. x. mēses. ⁊ qñz fit a mate
rijs calidis ⁊ permistis ēt. ⁊ a repletiōe venarū anche
ex sanguine ⁊ ab apātibus intrinsecis in ꝓfunditate lo
coꝝ. verūtñ nō apparēt ꝓpter ꝓfunditatē suā sicut ap
parent apāta reliquaꝝ iuncturaꝝ. ⁊ dr̄ qui hz dolorez
anche ⁊ apparet in coxa eꝰ rubedo vehemens q̄titate
triū digitoꝝ nō faciens ei dolorē: ⁊ accit ei in ea pruri
tus vehemens ⁊ desiderat olera morietur in. xxv. Et
ōe quiđ mēbꝝ in quo est dolor iuncture macrescit ⁊ ex
tenuat. Et dolores quiđ iuncturaꝝ q̄ sūt p̄ter sciaticā
⁊ podagrā qū curātur ⁊ eradicātur eoꝝ materie nō re
deunt velociter. Sciatica vero ⁊ podagra qū curātur
⁊ eradicātur eaꝝ materie sūt ex eis q̄ redeunt velociter
q̄libet ex eā ⁊ illud fit ꝓpter sitū mēbri. Et iste quiđ e
gritudies sūt ex eis q̄ hr̄ditātur ⁊ ꝓp̄e podagra. Et mā
quiđ sciatice plurimū est in iunctura ⁊ ꝓcedit ex ea in
neruo lato ⁊ qū dolet p̄parat effusio materieꝝ ex toto
corpore desr̄ ad ipsā p̄ter mās coarctatas in principio
rei. Et qñz accidit ut nō sit in iunctura imo in neruo
lato. Et multotiens quiđ multiplicat hūitas mucosa
in pyxide q̄ mollificat ligamētū qđ est int̄ additamētū
⁊ pyxidē. q̄obrē dislocat ancha ⁊ añ illud accit dispō
inter firmitudinē ⁊ dislocatiōz ⁊ est ut sit velocis exitꝰ
⁊ velocis reditus inq̄eta ualde. Et sciatica quiđ est de
vehemētioribus doloribꝰ iuncturaꝝ. ⁊ cauteriū securita
tē facit eꝰ. Podagra uero ex sūma doloꝝ iūcturaꝝ exi
stens qñz incipit a digitis. s. a pollicibus. Et qñz incip
a calcaneo. ⁊ qñz incipit ex lateribꝰ pedis. Et qñz inci
pit a latere eꝰ: deinde cōicat. ⁊ qñz eleuat ad coxā. Et
qñz apāt ⁊ vr̄ ut nō sit illud in cordis ⁊ neruis imo in
ligamētis ⁊ corporibꝰ quibꝰ ꝯtinent iūcture deforis ꝟz
ꝙ dixit. G. ⁊ ꝓpter hoc nō accit ut ꝑueniat dispō po
dagricoꝝ in doloribus suis ⁊ apātibꝰ ipsoꝝ ad spasmū
oīo. ⁊ ex eis q̄ accūt hñtibꝰ podagrā est ut ꝓlongent o
ssa testiculoꝝ ipsoꝝ. et podagra q̄dē cholerica attrahit
mortē subito et ꝓp̄e ap̄ regim̄ pl'z. ¶ C. vi. de signis

Illud qđ oz te cognoscere de causis haꝝ egritu
dinū per signa in p̄mis est dispō simplicitatis
ꝯplexionis aut ꝯpositionis eꝰ cū mā. Et simplex quiđ
eꝰ est parūper et raro et fit in ea dolor sine grauedie et
absqz inflatione ⁊ nō est alteratio coloris nz signū ma
teriei. In materiali uero illud qđ de ea in p̄mis opz te
cognoscere est genus materiei. ⁊ uia cognitionis eiꝰ est
aut ex colore loci aut ex colore apātis eꝰ cū dolore sic
fit in hūore crudo. ⁊ ex tactu: aut est frīus: aut calidus:
aut inflāmatus: aut ꝟm cōsuetudinē: aut ex accñtibꝰ do
loris an sit cum inflāmatione vehemēti ⁊ pulsatiōe: aut
cū inflāmatiōe eq̄li ⁊ tensiōe: aut cū tensiōe tm̄: aut ex
eis quibꝰ iuuat ⁊ cū quibꝰ sedat dolor si nō errat exi
stimatio: tunc ei existimat ꝑpea ꝙ frā sit ei ꝯuenientia ꝙ
mā sit calida. ⁊ nō accit existiationi eiꝰ ut erret nisi pp
additiōm doloris apud infratiōz inspissantē existimās
ꝙ mā inspissata sit frā. Aut errat p sedatiōm doloris a
pud resolutiōm: ⁊ existiat ꝙ mā sit frā ⁊ est cal'a q̄ resol
uit ⁊ resoluit ⁊ sedat dolor eꝰ imo oz ut ꝯsideres oīa il
la: aut ex hora doloris ⁊ additiōm eꝰ aut est in uacuita
te ⁊ repl'one ⁊ ex dispōne incipiente ad apā ⁊ tardita
te in eo: aut p̄uatiōe apātis oio q̄ significat hūores ma
los subtiles calidos: aut ꝯpositos ⁊ sūt inter viscosum ⁊
hūorē crudū puꝝ: ⁊ ex dispōne grauitatis: grauitas in
materijs subtilibꝰ de q̄bus pos'e est ut aggreget pl'm ui
ce una ē plus. ⁊ qñz cognoscit in pl'ibꝰ horis ex vrinis
illud qđ uincit sr̄ ipsā ⁊ ex egōne an uincēs sr̄ eā sit cho
lerica res aut mucosa. Et cognoscit qñz ex etate ⁊ cō
suetudine ⁊ ex regimine p̄cedente in comestis ⁊ ebibi
tis ⁊ exercitio ⁊ req̄e ⁊ ex ōrījs eoꝝ ⁊ cōitate ꝯpl'onis ī
liq̄ corporis. Et mām quiđ sanguineā signifiat rubedo
loci si nō est vehemētis ꝓfunditatis aut nō est aut ñ ap
paret adhuc. ⁊ significāt ipsā tensio vehemēs ⁊ repulsio
⁊ puasatio ⁊ grauitas ⁊ p̄teritū regim̄ ⁊ qđ scit de dis
pōnibus corꝑis sanguinei ⁊ fortasse est corpus grossū
arteriosū pingue. ⁊ est in sciatica sanguinea dolor extē
siuus lōgus sil'is lōgitudinis quā phl'omia stati sedat.
⁊ mām chol'icā significat cal'as vehemēs q̄ ledit tactum
cum paruitate quantitatis in egritudine ⁊ paruitate
grauedinis ⁊ tensionis ⁊ paruitate rubedinis ⁊ decli
natione doloris ad illud quod apparet de cute ⁊ tran
q̄llitate eꝰ ex frigore ⁊ qđ p̄terījt ex regimine ⁊ relique
significatiōes quas diximꝰ. ⁊ dispō corꝑis cholerici ⁊
mām phl'aticā significat ꝙ nō alterat color: aut altera
tur ad plūbeitatē: aut est illic paꝝ inflāmatiōis ⁊ adhe
rentia doloris ⁊ p̄uatio signoꝝ iā. ⁊ cholere ⁊ ꝙ fortis
fit incessio doloris in latū. ⁊ ꝙ corpꝰ nō est carnosum ī
mo est adipe plenū. Et significationes note hꝰ ꝯpl'onis
que p̄terite sūt ⁊ mām mel'icā significāt doloris occul
tatio ⁊ puitas tēsionis ⁊ paucitas iuuamēti cū curatiōe
⁊ attēuatio loci ⁊ nō est in eo mollities nz claritas co
loris. Et qñz tēdit ad tenebrositatē ⁊ significāt ipsā ꝯ
pl'o uiri ⁊ dispō splenis eꝰ ⁊ appetitus supfluus ⁊ regi
mē ipsius p̄teritū ⁊ relique significatiōes q̄s innuimꝰ
in cognitiōe ꝯpl'onis mel'ice. Mām vō chol'icā signifi

cat calitas vehemens cũ re q̃ñe est quasi pruritus cuꝫ
nocumẽto vehemẽti ab eo in quo est calefactio ⁊ iuuamẽ
to vehemẽti ab eo in quo ẽ inflatio ⁊ stipticitas quedã
¶ Mãm ṽo ventosã significat tẽsio vehemẽs absq̃ʒ gra
uitate. Et significãt ipsã ꝑmutatio doloris ⁊ regimẽ uẽ
tositatis gñatiuũ. ¶ Mãs ãt ꝑmistas significãt tensio
vehemẽs ⁊ paucitas iuuamẽti cũ curatiõib⁹ calidis ⁊ fri
gidis ⁊ diuersitas horaꝝ in q̇bus iuuat̃. ¶ Juuat̃ ei a
liq̃ medicina una hora ⁊ hora alia cuꝫ ea q̃ illi ↄ̃ria est
¶ Et plm̃ quiđ accit hoc accñs corꝑibus cal̃e cõplo
nis aut chol̃ice nature que utunt̃ regimie inflante hũe
ctãte gñatiuo phl̃atis ⁊ hũores crudi ex cibis ⁊ moti
bus suꝑ replõnẽ q̃ꝛ ꝑmiscent̃ duo hũores ⁊ expellit̃
ex eis qđ grossũ est ꝓpea ꝙ sũmersit ip̃ʒ subtile sangui
neũ ⁊ chol̃icũ ad iuncturas ⁊ hoꝝ quiđ plm̃ iuuãtur ⁊
q̇escũt dolores ꝑ ↄpressiõm subtilẽ cũ manib⁹ plib⁹ qm̃
hũor resoluit̃ ⁊ maturat̃ ꝑ eã ⁊ iuuãtur cũ unctiõibus
tẽꝑate calitatis cũ q̇ete. Mot⁹ ei ꝓhibet a maturatiõe

C. vij. đ curatiõib⁹ doloꝝ iũcturaꝝ ⁊ podagr̃ ⁊ sciatice

QVm cognoscit̃ ꝙ cã est ↄplo simplex facile est
ipsius regimẽ. ¶ Multotiens nãq̃ʒ est inflãma
tio pura absq̃ʒ aꝑate q̃ꝛ sufficit ꝑmutatio ↄpl̃onis. Et
maius quo indiget̃ est eũo cholere siml̃ ⁊ san. Et silr̃
q̃ñʒ est ↄgelatio ⁊ frigus dolorẽ faciẽs: q̃ꝛ sufficit ꝑmu
tatio ↄpl̃onis. ⁊ maius quo indiget̃ est eũo phl̃atis ut
calefiat san. Et multotiens quiđ est siccitas exasꝑãs:
q̃ꝛ nec̃ia est hũectatio sicut scis. Qñ ãt cã ẽ in eis mã:
tunc oꝫ ut ꝓhibeat̃ qđ effundit̃ ꝑ attractiõm ad ↄ̃rium
⁊ ꝑ minoratiõm ⁊ ↄfortet̃ mẽbꝝ ut nõ suscipiat ⁊ r̃sol
uat̃ qđ inunctũ est ut ꝓuet̃: ⁊ redi in oĩbus illis ad ca
nones vl̃es. ⁊ si fuerit sanguis aut cum dñio san. opor
tebit ut admĩstres phl̃omiã ex ꝑte ↄ̃ria. ⁊ si fuerit cõis
iũcturis corꝑis tunc ex utrisq̃ʒ ꝑtibus phl̃oma sit: dein
de admĩstra vomitũ ⁊ ꝓp̃e q̃ñ dolor est in inferiorib⁹.
Uomitus ei magis iuuatiuus est ei ꝙ̃ uentris sol̃o: dei
de admĩstra sol̃onẽ uentris ⁊ incipe a re forti si nõ ꝓhi
bet ꝓuatio maturitatis ⁊ grossitudo materiei q̃uis faci
lis sit incolumior ⁊ gradatio ↄueniẽtior: deinde seq̃re
cũ solutiuis mundificãtibus ẜm gradatiõm. ⁊ sit de ho
minib⁹ q̇ describunt initiũ cũ facili p⁹ facile ⁊ sigillãt
cũ forti p⁹ maturatiõm. et rectius quiđ est in hoc si mã
est subtilis chol̃ica festinare eũonẽ qñ vĩ maturatio: ⁊
si est grossa nõ est malũ ꝑmittere quđ eã subtiliet ⁊ ma
turet ⁊ ꝑꝑet ipsã ad hoc ut expellat̃ ad ꝑtẽ eũonis. et
tu iterũ allevia cũ sol̃one subtili. et si mã fuerit ↄposita
fac ut solutiuũ ⁊ empl̃ʒ sint ↄposita. lʒ tñ melius sit ut
blãde tractet̃ in ꝓncipio ⁊ nõ fiat phl̃omia. Phl̃omia
ei accrescet̃ facit hũores ⁊ facit eos currere in corp⁹ ⁊ ñ
extrahit illud qđ necesse est ut extrahat̃. et silr̃ nõ fiat
eũo ⁊ assiduet̃ aq̃ ordei usq̃ʒ⁰ maturatio apꝑeat. Si ãt
repl̃o exigit ut fiat expulsio tũc fiat cũ eo qđ facit ascel
lare sel̃ aut bis. ⁊ ex eis que bibunt̃ sicut aq̃ endiuie ⁊
solatri cũ casiafistula ⁊ clisterib⁹ ⁊ sit rectiora. Qñ ãt đ
clinare incipit tũc nõ declines ad illa ⁊ eũa qm̃ fortasse
mouebit hũores a locis suis ad egritudineꝫ ⁊ attende
crises. s. q̃ fit in die q̃rto ⁊ vij⁰. ⁊. xi⁰. ⁊ hora crisis meli
or eis est q̃rtusdecimus. Et si pol̃e est ut cesses ab eũo
ne vsq̃ʒ ad maturatiõm ⁊ sis ↄtentus ẽbrocis cũ aq̃ fr̃a
⁊ cal̃a ⁊ tepida ẜm canones ꝑdictos in c⁰ ẽbroce fac ⁊
incipe ab aq̃ fr̃a. Epithimata ṽo cal̃a ⁊ narcotica oĩa
sit nociua. Cal̃a quiđ ꝓꝑ attractiõm. sed narcotica ꝓꝑ
ↄgelatiõm ⁊ cruditatẽ. ⁊ iteꝝ epithimata inflantia gros
suꝫ faciunt crudũ ⁊ mortificãt subtile ꝓlõgãt ẽt egritu

dinẽ. Et aq̃ quiđ cal̃a nociua est eis qm̃ hũectat iũctu
ras. ⁊ oxymel ꝓꝑ suã acetositatẽ nõ est magni iuuamẽti
⁊ scia fortia sicut se. feni. q̃ñʒ adurũt suꝑfluitatẽ ⁊ ↄuer
tunt eã in lapideitate. Qñq̃ʒ ↄplet̃ maturitas tunc eũa
cũ eis que sit sicut hermodactili ⁊ buzeidẽ ⁊ pilule coꝝ
⁊ intende cũ facilitate ⁊ incipe iteꝝ ⁊ epithima cũ eis q̃
sit sicut herba q̃ nascit̃ in fluuijs ⁊ sil̃ia. et caue ne in po
tu des i ꝓmis nisi medicinã debilẽ: qm̃ ip̃a mouet mãꝫ
⁊ nõ facit currere aliq̃đ de quo sit curãdũ: imo fortasse
subtiliat mãs ↄgelatas alias ⁊ facit eas currere ad mẽ
bꝝ. expedit ei q̇ vult sumere medicinã vt sũmo mane su
mat ⁊ tardet cibũ: deinde sumat p⁹ tres horas. xx. aur:
panis cũ uino ⁊ aq̃ pauca. ⁊ p⁹. vi. horas ingrediat̃ bal
neũ ⁊ egrediat̃: deinde cibet̃ cũ eo qđ ↄueniens ẽ: dei
de admĩstra ꝓuocatiõm. Nã ꝓuocatio desiccat mãm
doloꝝ iuncturaꝝ qm̃ ipsa sicut scis est ex suꝑfluitate di
gõnis que est ep̃is ⁊ venaꝝ ⁊ ꝓp̃e in podagra cal̃a.
Uerũtñ plures hñtiũ dolores iũcturaꝝ fr̃os ⁊ ↄpl̃ones
hũidas nõ iuuãtur cũ sol̃one pl̃ima fcã potõne ⁊ cliste
ri. et qñ medicãtur cũ diureticis sanãtur. Et de cor
porib⁹ quiđ extenuatis sit corꝑa q̃ nõ tolerãt sol̃onẽ ⁊
ꝓuocatiõm pl̃imã ⁊ gñat̃ ex eis in ipsis adustio san.
Cõsiderent̃ ergo oĩa illa ⁊ tyriaca iteꝝ in fr̃is ↄfert ⁊ ꝓ
prie p⁹ eũonẽ. Ipsa ei mundificat reliq̃as materieꝝ cũ
facilitate ⁊ resoluit eas ⁊ ↄfortat oĩa m̃bra. Reꝑcussio
ãt materiei a m̃bro nõ oꝫ ut fiat mã existente fortis ef
fusionis pl̃ime resũptionis. Illud ei facit duas res ma
las quaꝝ una est ꝙ facit mãm inobedientẽ ⁊ ẽ ↄ̃riũ mo
tui e⁹: q̃ꝛ accit dolor magnus: ⁊ qñ accidit h⁹i tunc ces
sa ⁊ occupare cũ lenificãtibus ⁊ ẜa est qm̃ fortasse con
uertit̃ ad mẽbra ꝓncipalia: q̃ꝛ accit timor. Et qñ mã ñ
est pl̃ima: aut est ꝑue restauratiõis tũc nõ est malũ repl̃
lere eã in ꝓmis qñ nõ est ibi sciatica. Nã reꝑcussio i ea
retinet mãm in ꝓfundo q̃ꝛ oꝫ ut fiat paulati debilit̃ aut
dimittat̃ ⁊ sit occupatio cũ eũone: in fine ṽo e⁹ oꝫ ut oc
cuperis in eis q̃ resoluunt ⁊ subtiliãt ⁊ extrahunt mãꝫ
ex ꝓfundo ad illud qđ apꝑet saltẽ cũ ventosis cũ incisi
one aut suctiõe aut cauterio. ⁊ cũ rubificãtib⁹ ⁊ vesican
tibus ꝑ q̃s currunt materie ⁊ nõ ↄsolident̃ vsq̃ʒ ad tp̃s
Et de vesicãtibus quiđ sit sicut allea ⁊ cepe ⁊ nõ ẽ qđ
sit sicut mel anacardi ⁊ p⁹ ip̃ʒ lac titimali ⁊ lac fici ⁊ oꝫ
ut admisceat̃ cũ abstersiuo ⁊ vesicãte lenitiuũ. ⁊ si nõ ꝓ
ducit ad lapideitatẽ iuncturaꝝ. Nã vesicatio iteꝝ est si
cut resol̃o ꝑ id qđ timet̃ de ingrossatiõe ↄfert vesicãs
si misceat̃ cũ resolutiuis ⁊ adipibus ⁊ deuitet̃ frigus ⁊
nõ oꝫ ut approximẽt ei resolutiua fortia in pricipio rei
añ eũonẽ qm̃ faciunt euenire mãs pl̃imas: deinde resol
uunt subtile eaꝝ ⁊ inspissant residuũ ⁊ retinebũt ipsã. ⁊
oꝫ ut obẜuet̃ illud ẜm plm̃ iteꝝ. Et ꝓp̃e qñ mã ẽ uisco
sa aut mel̃ica. Qñ ergo fortes fiunt dolores ⁊ nõ tole
rant̃ nõ est excusatio q̇n tribuant̃ sedatiua doloris ebi
bita ⁊ linita. Epithimata ṽo sedãt cũ subtilitate resolu
tiõis materiei aut cũ stupefactiõe ⁊ nõ admĩstres stupe
faciens nisi apud nec̃itatẽ ⁊ mẽsura illud qđ sedat ma
litiã sũmã doloris ⁊ utere eo cũ audacia ⁊ temeritate
plus. et multotiens cõfert stupefactio inq̃tũ ingrossat
mãm ꝓcedentẽ: q̃ꝛ retinet̃. et scias ꝙ rectius est ut per
mutatio fiat cũ medicis: q̃ñʒ ei est medicia ↄferens vni
mẽbro ⁊ nõ alij mẽbro. ⁊ q̃ñʒ ↄfert in hora: deinde p⁹
illud nocet ⁊ mouet dolorẽ. ⁊ oꝫ ut dimittat uinũ omio
usq̃ʒ⁰ sanet̃ eo sanatione integra ⁊ veniãt suꝑ ip̃m q̃rtu
or tp̃ra ⁊ oꝫ ut dimittat illud ↄsuetus ẜm gradatiõm ⁊
utat̃ qum ip̃m dimittit diureticis ⁊ uinũ de melle cum

diureticis cõfert eis.et melici de hñtibus artetica oꝑȝ
ut rectificet splẽ ꝛ eũet eꝰ melia ꝛ hũectet corpus eiꝰ
ꝛ leniat cũ cibo ꝛ inunctionibꝰ ꝛ silibus ꝛ nõ assiduet
super ipm pura resolo sine lenificatione sicut sciuisti in
radicibus ꝑlibus. ꝛ oȝ ut deuitet caro in eo qđ fim est
de hac egritudine. ꝗ si necessaria fuerit tunc det caro a
uis montane ꝛ leporis ꝛ gazeli. et oĩs caro paucaꝝ sit
fluitatũ. ꝛ si euenerit dolor in dorso in ꝑmis ꝛ permu
tetur ad manus tunc phlebotoma ex manu ut egredia
tur san. ꝛ humor ex parte sue declinationis.

¶ C. viijm. de solutione eorum.

Oportet ut in eis nõ educat solutione phla solũ
imo cũ cholera. nã qñ in eis solũ phlegma solu
tione educit iuuãtur stati ꝛ redit cholera ꝛ facit currẽ
ad mẽbꝝ phlegma uice alia. ꝛ ñ oȝ ut sit eoꝝ catharticũ
uehemẽtis caliditatis fortis ualde q̃ liquefiãt hũores
ꝛ redeat ad mẽbꝝ ꝗtũ est illud qđ acceptũ est ꝛ multi
pliciter. ꝛ in hermodactilis quiđ credĩ esse plꝫ iuuamẽ
ti. ꝓpea ꝗ ipsi soluunt statim hũorẽ fim. ꝛ in ipsis ẽ res
alia: qm̃ faciunt succedere solutioni stipticitatẽ ꝛ ꝯfor
tãt q̃ nõ est poẽ cũ eis ut redeãt supfluitates liquefa
cte ꝑ medicinã q̇bus nõ accidit ut eũacuentur ꝛ ꝓhibẽt
iteꝝ illud qđ subtiliatũ est ꝑ uirtutẽ medicine solutiue
currere in meatũ. et hoc ex operatione hermodactilorũ
ꝯriũ est reliquis solutiuis ꝛ eũatiuis calidis ꝛ plura e
oꝝ st que dilatãt meatus ꝛ dimittunt eos dilatatos.
Uerũ hermodactili st nociui stõ: q̃ oȝ ut misceãt cuȝ
eis que st sicut piper ꝛ. ȝȝ. ꝛ cyminũ. ꝛ qñȝ admiscẽtur
ei ea que st sicut aloes ꝛ scamonea ut ꝯfortet eoꝝ solu
tio. ꝛ dixerit quidã ꝗ pedi coruino inest oꝑatio hermo
dactiloꝝ ꝛ nõ est eꝰ nocere stõ. ꝛ lapis armenis cõfert
doloribus iuncturaꝝ ꝛ de cognitis st pilule iuuamẽti ꝛ
pilule fetide ꝛ hiera ruffi est magni iuuamẽti ad poda
grã ꝛ sciaticã. ꝛ grana nil iuuatiua st iteꝝ ꝛ grana ĩgis
ꝛ buzeidẽ ꝛ almezabaragi ꝛ raba calhamen ꝛ centaurẽ
a ꝛ colloquintida ꝛ aloes ꝛ scamonea ꝛ uitis alba ꝛ al
harmel ponãtur cũ eis ãmoniacũ ꝛ sarcocolla ꝛ bdell
um ꝛ turbit ꝛ piretꝝ. ¶ Descriptio solutiui cuȝ facili
tate. ȝȝ. ʒ. i. piperis. agarici amboꝝ añ. ʒ. ſ. medulle car
tami pondus. ʒ. ij. radicis pedis coruini. ʒ. iij. cꝰ dosis
sit. x. ꝛ viij. silique faciens ascellare septies aut octies.
ꝛ iteꝝ cymini carmeni. ȝȝ. hermodactiloꝝ oĩum añ. ʒ. i.
aloes pondus. ʒ. ij. Sumãtur de puluere. ʒ. ij. cũ deco
ctione aneti. est ei iuuatiua in hora. ꝛ iteꝝ sumat oleuȝ
de nucibus ꝛ oleũ de alkerua ꝛ sarcocolla una die cũ
hiera picra ꝛ una die sola. vij. diebꝰ ꝛ nõ sumãtur nisi
cũ alfeluzabaragi ꝛ aneto decoctis. ꝛ iteꝝ sumãtur her
modactili ꝛ buzeidẽ ꝛ mezabaragi ꝛ piꝑ ꝛ. ȝȝ. ꝛ anisuȝ
ꝛ daucũ ꝯficiant cũ melle ꝛ bibat ex eis õi die. ꝛ iterũ
sumant ex hermodactilis pondus. ʒ. xxx. ꝛ pulpe collo
quintide pondus. ʒ. x. decoq̃tur cũ. xv. lb. aq̃ donec re
maneãt. iiij. lb. aque ꝛ sit dosis eꝰ õi die. ʒ. i. cũ tribꝰ. ℥.
zuccari. est eiȝ mirabile ualde. Solutiuũ lene iuuatmẽ
sarcocolle rubee. ʒ. iiij. zuccari rubei. ʒ. iij. terãtur ꝛ cõ
misceãtur cũ oleo centũ nucũ ꝛ ꝓjiciant super eã aq̃ a
neti. est ei mirabile soluẽs absq̃ labore ꝛ alleuiat. või
tũ ualde ꝯferens hñtibus hũitatẽ ꝛ meliã et hñtibꝰ do
lores iuncturaꝝ ꝛ sciaticã. ℞. aloes ꝛ se. hellebori nigri
ꝛ scamonee oĩum añ. ℥. i. euforbij ꝛ nitri ãboꝝ añ. ℥. ſ.
conficiantur cum succo caulis ꝛ quando fit uomitus
cum eo eradicatur radix egritudinis.

¶ C. ix. de potõnibus ad solutionem faciendam ꝛ de
illis que conferunt eis.

Et de illis que ꝯferunt eis est medicamẽ albesed
fm hunc modũ. ℞. albesed de quo dixit quidã
ꝗ ẽ alkeiri rubea aur. i. ꝛ. ſ. gariofiloꝝ. ʒ. vi. ꝛ myrrhe ꝛ
peonie ꝛ se. aneti õium añ. ℥. i. et polij veteri. xij. et vtri
usq̃ aristologie añ. ℥. ij. de quo in potu det ueterẽ. i. cũ
aq̃ mellis et nõ comedat. ix. horis fiat illud. x. diebus.
¶ Et iteꝝ medicamẽ qđ adistrat õi hora et sanat cũ ꝓ
uocatõe cãepitheos cãedreos gentiãe õiũ añ. ℥. vij. foli
oꝝ rute sicce. ix. ℥. terant et cribellent et sit dosis eꝰ õi
die cochliarũ. i. in ieiunio pꝰ digõnẽ cibi ꝑteriti in tri
bus. ℥. aque fre. et iteꝝ medicamẽ albesed fm sermonẽ
qui existimauit ꝗ sit alkeiri rubei floris et est ꝓximuȝ
descriptioni primi. ℞. cinamomi filonij õium añ. ℥. ij.
folij indi. ℥. i. gariofil. grana. xv. albesced qđ ẽ alkeiri ꝑ
dcã. ℥. ſ. aristol. vtriusq̃. ℥. iiij. cꝰ dos sit õi die kirat. iij.
qđ icipiat bibere apđ eq̃litatẽ ꝟnalẽ. et utat eo. l. dieḃ
et dimittat ipm. xv. diebus deinde iteret fm hoc anbꝰ
toto nisi cũ ortu alsahara vsq̃ ad mensem et. ſ. et fȝ no
giones. Si ãt nõ põt bibere ipm anno toto bibat ipre
imediate fra. Q. ũq̃ ꝑtransierint ducenti dies non erit
malũ ut bibat uno die et duobus diebus nõ. et oȝ ut it
longet ab eo cõmestio ꝗtũ poẽ est ei et si nõ plus sae
tẽ vsq̃ ad nonã et rectificet regimẽ reliquũ. et oȝ ut deuil
tet ea que nocent hñtibus dolorẽ iuncturaꝝ. et existi
mauerit quidã ꝗ de expertis que nõ diuersificant oĩo
est ut in potu dent ossa hoĩs adusta. et iã quiđ usi fuerit
eis quidã de ꝑsũptuosis et sanati st cũ eis ex podagra
et doloribus iuncturaꝝ oĩo. ¶ Et hiera quiđ herme
tis maximi est iuuamẽti ei qui bibit eaȝ vere diebus ali
quot ꝯfortando iuncturas eꝰ: et ipsa extrahit supfluita
tes cꝰ pſm efficit per sudorẽ et ꝓuocatiõm et ꝯfert scia
tice. et qñ chronica fuerint aꝑata et dolores iunctura
rũ iuuant ꝑ hoc regimẽ relatũ ad hũaiȝ sumat sauine
sicce q̃rta keilim ꝛ decoq̃tur cũ eo qđ submergat ex a
qua super ignẽ leuẽ donec denigret aq̃ ꝛ sumat de co
latura eꝰ. lb. i. ꝛ. ſ. ꝓjiciãtur super eã. iij. ℥. olei sisamini
ꝛ bibat ipsã eger ꝛ comedat suꝑ ipsã cibũ ꝑꝑatũ cuȝ a
cresta ꝛ ad dolorẽ anche est regimẽ leue si nõ ledant ip
sum balneũ ꝛ aq̃ calida ꝛ semina forsitã ꝓꝑe pꝰ cibum
malum sedat eum uomitus super aquam ciceris ꝛ solu
tio ventris cum aqua olerum ꝛ casiafistula.

¶ C. x. de ẽplis iuuatiuis ad dolores iuncturaꝝ gros
si hũoris ꝛ eoꝝ que st in uia ut ꝯuertat in lapideitatẽ.

Emplm bonũ. ℞. granoꝝ alkerua mundatoruȝ
℥. iij. terant cũ. ℥. i. butyri vacini optĩe ꝛ ꝓjiciã
tur desuper. ℥. i. mellis ꝛ faciat ipm uiscosũ ꝛ fiat cum
eo emplm ꝛ ꝓꝑe super iuncturas siccas. Et qñȝ poni
tur cũ eo ex aceto forti. ℥. i. Et ẽplatio cũ stercore vac
cino est fortis ualde in doloribus iuncturaꝝ ꝛ dorsi ꝛ
genuũ ꝛ est qĩ melior ꝑlibus alijs. ¶ Emplz forte. ℞.
olei antiqui. lb. i. ꝛ. ſ. ꝛ nitri alexandrini ꝛ glutẽ albori
ãboꝝ añ. lb. i. ꝛ euforbij. ℥. i. ꝛ ireos. ℥. ij. ꝛ farina fenu
gre. lb. i. ꝛ. ſ. fiat ex eis emplz. Et iteꝝ bdelliũ oppopo
nacũ adeps liquefactus iuuatiua st ei ualde quođ fit ex
crudo hũore in genibus ꝛ iuncturis. Emplm fugitiuũ
resolutiuũ nitri danic. i. ãmoniaci fiat ex eis emplz: aut
sumat euforbiũ ꝛ terat cũ oleo de lilio ꝛ liniat cũ eo.
¶ Emplz forte. ℞. baurach ꝛ galiã ꝛ piretrũ ꝛ staphi
sagriã ꝛ calcẽ misceant oĩa ꝛ liniant ex eis iuncturẽ cũ
melle ꝛ aliq̃tulo aceto. ¶ Emplm bonũ ꝛ resolutiuũ
ãmoniaci ꝛ licij sumant ꝑtes eq̃les terant cũ oleo om
phacino ꝛ uino antiquo ꝛ farina fabaꝝ emplet cuȝ eo
calido. Et emplastrũ ex cinere ciclaminis ꝛ melle est

mirabile ualde. Et de emplis est modus que necessari
a sit ad confortādū mēbꝝ ⁊ resoluendū residuū ⁊ nō in
digerur eis nisi pᵒcōnez integrā de quibus est emplm
℞. sauine ⁊ nucis cupressi ⁊ ossiū adustoꝝ partes equa
les ⁊ aluminis partē.i. dragagāti sextā partis unius ⁊
glutinis pisciū q̄tum sufficit ad congregādū. ¶ Alid
faciens operationes in egritudinibus plures ⁊ illud i
deo q̄m aperit ⁊ extrahit spinas ⁊ ossa putrida ex pro
fundo ⁊ confert mollificationi iuuamētum manifestum.
℞. se. vrtice mūdati ⁊ spume baurach ⁊ salis āmoniaci
⁊ aristol. rotunde ⁊ radicis colloquintide et glutinis a
limbat ōium añ. aur. xx. fenugreci et piperis et macro
piperis ōium añ. aur. x. āmoniaci aure. xij. cordumeni
et xilobalsami et turis et myrrhe et adipis cap̄ et gum
me pini ōium añ. aur. x. cere. lb. iij. dabk. lb. viij. lactis
fici siluestris aure. viij. olei de lilio q̄tum sufficit ad liq̄
factiōm medicinaꝝ humidaꝝ et uini optimi q̄tum suffi
cit ad conficiendas medicinas siccas cōmisceātur oia
et fricentur et administrentur. Aliud conferens in ho
ra ad sciaticā et dolorem manus et pedis et dolorē re
liq̄rum iuncturarum sumatur fenugrecū et proijciatur
in uase testeo et proijciatur desuper aceti cōmisti q̄tuz
sufficit et coquatur super prunas vsq̄ᵒ dissoluatur in d̄
coctione: deinde proijciatur desuper mellis q̄tum suffi
cit et bulliat secundo et reseruetur aliud simile illi picis
de minera. lb. iij. fecis aceti sicce aduste. lb. i. baurach
lb. i. s. gūme pini et cere et sulfuris nō adusti et staphi
sagrie ōiuz. lb. i. piretri. lb. s. cordumeni kist unum.

¶ L. xi. de unctionibus in huiusmodi intentiōe p̄dcā

Oleū de colloquintida ⁊ oleū de castoro ⁊ oleū
de sinapi ⁊ oleū de kerua ⁊ oleū de nuce roma
na ⁊ proprie q̄n aduritur ⁊ currit. Et oleū de colloqui
tida fcm̄ ex decoctione eius cū oleo ros. donec consu
matur aq̄. Et oleū de costo altimū est ⁊ proprie cū sto
race aut cū assa oleū de costo. Et de unguentis bonis
iuuatiuis est oleū in quo decoquitur uipera ⁊ est ex e
is que sanāt sanatione integra. Et de eis est oleū vesp
tilionū. Cuius modus est ut sumātur. xij. vespertiliōes
decollati ⁊ sumatur de succo almāmacor ⁊ olei antiqui
lb. s. ⁊ aristol. ʒ. iij. ⁊ castorei. ʒ. iij. ⁊ costi. ʒ. iij. decoq̄
tur oia simul donec consumat aq̄ ⁊ remaneat oleum.

¶ L. xij. de embrocis in illa intentione.

Embroca sedatiua iuuatiua experta sumatur
galia ⁊ ordeum ⁊ lactuce decoq̄tur cuz aceto
donec decoq̄tur ⁊ dissoluātur ⁊ fiat embrocatio ⁊ est
conueniens ad calidū. ⁊ iterum maiorana ⁊ anetum ⁊
folia lauri ⁊ ruta ⁊ cyminum coq̄tur ⁊ fiat cuz eis em
broca. Et ex eis iterū que conferunt ad lapideitatem
iuncturaꝝ ⁊ genu ē fex aceti in omni parte cuius poni
tur. viª. partis harmel contriti super quā proijciātur la
pides igniti ⁊ fiat suffumigium faciendo cum eo suffu
migationem sub kisse aut similibus. Et sedeat in deco
ctione asini siluestris in qua ponuntur omia membra e
ius decocta cū aneto ⁊ rectificatur cū seminibus ⁊ po
ris ⁊ similibus. Et decoctio ordei ⁊ vulpis cuius mo
dus est ut bulliat aq̄ ebullitione vehementi tādiu dōec
minuatur tertia eius ⁊ proijciatur super ipsā daba aut
vulpes viua decolata cum san. suo ⁊ decoquatur dōec
dissoluatur in decoctione ⁊ coletur aqua ⁊ sedeāt in ea
aut proijciatur super illā aquā oleuz ⁊ decoquatur do
nec permisceātur aut donec aqua consumatur ⁊ rema
net oleum ⁊ sedeat in eo. Et quandoq̄ decoquitur in
oleo sicut est.

¶ L. xiij. de balneationibus ad huiusmodi.

Balneatio quidem cum aquis calidis ⁊ hūidis
nocet eis propter illud q̄d liquefacit de humo
ribus ⁊ dilatat de poris nisi in aquis thermaruz. Bal
neationes vero sicce cum fricatione cum nitro ⁊ sale ⁊
sepeliri in aīna calida sunt iuuatiua eis.

¶ L. xiiij. de sedatiuis doloris calidis leuibus.

Sumatur fenugrecum ⁊ teratur cum aceto ꝯmi
sto contritione minutissima: deinde fundatur su
per ipsuz mel ⁊ coquatur donec coaguletur ⁊ liniatur
postq̄ conteritur super tabulā sicut algalia ⁊ miscetur
loco cum panno lini ⁊ conquascetur cum oleo sisamio
⁊ ingrossetur sicut mel ⁊ dimittatur duobus diebᵒ aut
tribus ⁊ succurratur exiccatiōm eius cuz oleo ros. Et
hoc quidem conueniens est in principio egritudinis ⁊
in ascensione eius. Et iterum sumātur in principijs ⁊ i
residuis mucilago fenugreci ⁊ se. lini ⁊ conquasset cuz
oleo sisamino ⁊ ingrossetur sicut mel. Et iterum quan
do non est dolor ualde vehemens emplētur cum cauli
bus recentibus ⁊ apio. Et si fuerit fortior emplētur cū
oleo irino ⁊ farina fenugreci ⁊ farina ciceris cum siru
po mellis cum pauco uino ⁊ cuz aliq̄tulo olei de alcā
na. Et iterum cinis caulium cum adipe ⁊ cotto facto
cum oleo camemillino bonus eis est valde.

¶ L. xv. de narcoticis sedantibus dolorem.

Sumātur opij aur. iij. ⁊ croci aur. i. ⁊ terātur cū
lacte vaccino ⁊ proijciatur desuper medulla pa
nis similaginei ⁊ liniatur ⁊ fiat ex eis emplm ⁊ coopia
tur cum folijs sicle etiā aut lactuce ⁊ ponatur loco pa
nis similaginei ceratum. Et iteruz sem̄ hyusquiami ni
gri. ʒ. vi. apij. i. croci. i. uini dulcis cuz quo conficiatur
⁊ misceatur cum cerato. Et iteruz se. hyusquiami albi
⁊ opium ⁊ psiliū ⁊ acatia ⁊ mugath sumātur ⁊ inform̄
tur troc. ex eis et liniātur cum lacte vaccino et reseruē
tur cum folio. Et iterum aloes. ʒ. x. succi hyusquiami
ʒ. vi. hiusquiami ni. ʒ. iij. hypoquistidos. ʒ. vi. pomoruz
mādragore. xx. aur. croci aur. iij. decoquantur poma
mādragore cum aceto donec dissoluātur et proijciant
super medicina et liniatur cum eis. et iterum mādrago
ra proijciatur in butyro vaccino trita: d̄inde inungat
cum ea dolor. et iterum opium et storax sumātur et fi
at ex eis epithima. et ex eis que stupefaciunt est effusio
aqua plurime qum non sunt vlcera. Et iterum psiliuz
infundatur in aqua calida et qum inflatur conquasset
cū oleo ros. et infrigidetur et liniatur cum eo.

¶ L. xvi. de curatione ventosi.

Hoc currit cursu gibbositatis ventose et de eis
in quibus est iuuamentum sedando dolorez cū
stupefactione est ut sumantur gentiane et rubee et ame
os et aristol. et calamentum et se. citroli et hermoda
ctiloruz et buzeidē et almebezabara et almugath p̄tes
equales opij pars. s. cuius dosis sit vsq̄ ad duas. ʒ.

¶ L. xvij. de regimine cauterij ad eos.

Et de cauterizatione bona eis: aut de eis que
surgunt loco cauterij est ut iaceat infirmus s̄m
figurā quā oportet. Et probibeatur ei motus et cons
uetur circuitus doloris et impleatur mediuz eius sale
et ponatur desuper parum olei et ponatur desuper pā
nus et sint presentia cauteria diuersa et ignientur cau
teria et administrentur in primis taliter ut non sentian
tur calida: deinde sentiantur cum ea: deinde fiāt fortia
donec nō possint tolerari. Quz ergo pertrāsierint vir
tutem perforetur massa et precipiatur ei ut inclinetur

quatenus egrediātur sal et oleum: deinde cooperiātur
cum lana et ligetur. Et oportet ut sit super caput infir
mi vas plenum aqua et aqua ros. cum qua abstergat
facies eius quando sudat et caueatur ne caro adura
tur et ulceretur.

¶ C. viij. de cura calidi.

OPortet vt curentur cum eis que infrigidant et
humectāt ex oleribus et carnib⁹ et cibis ⁊ fru
ctibus et linimentis et embrocis et cerotarijs et exerci
tentur cum equalitate et balneentur cum aqua dulci
postq̄ effunditur sup extremitates eorum aq̄ frigida in
domo prima ⁊ administret tina tepida: deinde submer
gatur in aqua tepida subito semel ⁊ fundatur super pe
des eorum aqua frigida. Et oportet ut soluātur ⁊ pro
uocatione vtātur cum eis in quibus non est calefactio
plurima sicut sirupus ros. ⁊ diacydonitē solutiuum.

¶ Medicamē bonum in quo est prouocatio ⁊ solutō
⁊ sedatio doloris. ℞. se. melonis se. citroli ⁊ hermoda
ctilorum al. ⁊ almugatb omniū añ. partem. i. opij terti
am partis vnius aggregentur omnia ⁊ sit dosis eius. ʒ.
iiij. cum. ʒ. iiij. zuccari. est enim presentis iuuamenti.

¶ C. xx. de epithimatibus.

SCias q̄ quādo ipsa sunt frigida stiptica sicut sā
dali tunc fortasse ledunt: imo oportet ut sint te
porem facientia ⁊ leniāt. Et quādo leduntur cuz infri
gidātibus propter tensionem eorum administrentur e
a que mollificāt sicut rob. ⁊ oleum ros. ⁊ ceratum. Et
quādoq̄ ponitur super illud pānus infusus aqua ⁊ a
ceto ⁊ de eis que sunt experta est succus extremitatuz
cāne humide. Cum enim ex eo linimentum fit sedat
dolor statim. Et iterum terātur glādes optime ⁊ deco
quātur vehementer ⁊ embrocetur cum eis hora lōga
⁊ tūc tolerāt infrigidātia ⁊ non faciunt eis dolores p
inspissationem ⁊ tensionem. Tunc non est aliquid sic
aqua endiuie ⁊ aqua solatri ⁊ aqua semperuiue ⁊ aq̄
blitorum ⁊ cucumeris ⁊ cucurbite ⁊ similia. Et simil̄r
emplatio cū adipibus ⁊ similibus eis ⁊ cum melonib⁹
¶ Ipsi enim infrigidāt ⁊ leniūt simul. ⁊ mucilago psi
lij est fortis infrigidationis. Et iterum sandali ⁊ memi
the ⁊ similia sedāt dolorem. Et qum sedāt dolorem o
portet vt auferātur ⁊ remoueātur. Et de eis que iuua
tiua sunt in fine residuorum dolorum iuncturarum ⁊
podagre calidorum est ut sumātur aloes ⁊ croci ⁊ myr
rhe partes equales ⁊ liniātur cum aqua caulis aut en
diuie ſm quātitatem caliditatis. Et iterum ceratuz cū
oleo camemillino. Et iterum diaquilon dissolutum in
oleo camemillino. balnea que ex eis nocent sunt balne
a calida. frigida vero quandoq̄ iuuant ⁊ repercutiunt
⁊ confortant ⁊ sedant dolorem.

¶ C. xxi. de solutiuis.

SUmantur myrobal. citrinorum. ʒ. x. ⁊ hermo
dactilorum ⁊ buzeiden amborum añ. ʒ. iij. se. a
pij ⁊ anisi amborum añ. ʒ. ij. conficiātur cuz zuccaro so
luto de quo in potu sumātur omni die. ʒ. ij. Et iterum
sumatur succi cydoniorum. lb. i. ⁊ aceti de vino vnci
as tres ⁊ zuccari libram vnam: ⁊ hermodactil. aloes
⁊ diagridij. ʒ. iij. ⁊ dosis eius sit ex. ʒ. ℥. vsq̄ ad. ℥. i. ⁊. ʒ.
Et iterum hermodactilorum. ʒ. x. scamonee. ʒ. i. ⁊ ter
tia. ʒ. i. cubebe. ʒ. iij. zuccari tabarzet. ʒ. xxx. dosis eius.
ʒ. iij. Et iteruz scamonea decocta in duplo sui aque cy
doniorum acetosorum aut pomorum decoctione in q̄
consideretur substantia eius. Cum ergo incipit inspis
sari oppiletur os eius in quo est ⁊ dimittatur donec
exiccetur ⁊ sumatur de eo pondus. ʒ. x. ⁊ sumantur de
tabarzet. ʒ. xx. ⁊ de cubebis contritis sicut alcofol pon
dus. ʒ. ij. aggregentur omnia cum iuleb ⁊ fiant inde pi
lule ⁊ exiccentur in vmbra. Et sit dosis earum pilule.
ij. vsq̄ ad. iij. in omni hora. Et qum illic est compositi
o tunc administra hierampicrā. Et de eis que cōferūt
eis est sirupus ros. ſm hunc modum. Sumātur succi
ros. lb. ij. ⁊ mellis. lb. iiij. ⁊ scamonee assate. ℥. i. decoq̄
tur vsq̄ inspissentur ⁊ sit dosis eius ex duabus vsq̄ ad
v. Et iterum infundātur tamarindi cum cassiafistula in
aqua endiuie ⁊ sen. ⁊ si non fuerit se. suma tur decoctō
myrobal. ⁊ fumi terre ⁊ prunorum ⁊ tamarindoruz ⁊
apsinthij ſm q̄ videtur. Et iterum buzeiden ⁊ hermo
dactili ⁊ rose rubee equali mensura sumātur ꝺ quo su
matur aur. i. ʒ. Est enim in ipso sedatio ⁊ infrigidatio.
⁊ isti quidem iuuātur plurimum a cibis frigidis ⁊ gros
sis sicut qui fiunt de lentibus cum aceto ⁊ reliquis ci
bis infrigidātibus ingrossantibus san. sicut ille qui fit
de acetosa ⁊ ventres cum aceto preparati ⁊ acetosum
carnis vaccine. Et quādoq̄ iuuātur plurimum cum ci
bis exiccātibus sicut est herbus. ⁊ non oportet ut ieiu
nent plurimuz. Et eis quidem conceditur ex fructib⁹
vti piris proprie et prunis ⁊ malis ⁊ granatis ⁊ persi
cis. Ego autem abhorreo eis ea que sunt sicut persica
⁊ chrysomila ⁊ que replent san. aquositate plurima.

¶ C. xxij. de cura iuncturarum exiccataruz ⁊ conuer
sarum in lapideitatem.

ISti sunt habentes complones calidas ⁊ mate
rias grossas. ⁊ oportet vt isti non resoluātur sin̄
lenificatione: imo oportet vt leniantur ⁊ resoluantur si
mul. Et de eis quibus cauetur a lapideitate sunt em
pla facta ex farina herbi ⁊ lupinorum cum oxymelle ⁊
alaniudē ⁊ vitis albe cum parte licij ⁊ āmoniaco cum
vino antiquo ⁊ oleo omphacino. Et quandoq̄ ponit̄
desuper farina fabarum ⁊ de eis que conferunt ei cui⁹
iūcture conuerse sunt in lapideitatem aut sunt in itiner̄
lapideitatis sunt empla que diximus in frigidis de do
loribus iuncturarum grossorum humorum ⁊ vnctiōes
⁊ embroce cum eis que fiunt. Et de illis que confer̄t
eis est farina lupinorum cum oxymelle: aut aceto cō
misto. ⁊ iterum radix almarot. ⁊ iterum empletur cum
bulbo dissoluto in aqua. Ipse enī prohibet lapideitatē
icipiētē. ⁊ similiter ēbroce ex aquis in q̄bus decocta
sunt calamentum ⁊ albasce: aut aceto aut decoctione ī
qua caseus antiquus decoctus est proprie in iure casie
fistule ⁊ nitrum ⁊ euforbium ⁊ aqua cineris caulium
combustorum.

¶ C. xxiij. de cura contractionis ⁊ azemena.

SCias q̄ oleum de andacocha potando ex eo ⁊
inungendo cum ipso est res magis cōferens ei.
Et modus faciendi hoc oleum est vt decoquatur āda
cocha cum seminibus in tanto quantum in ipso est ⁊ o
leo donec consumatur aquositas. Cuius dosis sit vsq̄
ad. ʒ. iij. ⁊ minus. et illius que ex ea ventosa est curatō
currit cursu curationis ventositatis facientis ventosi
tatem ⁊ de eis que experta sunt ad contractum est vt
sumatur pellis ouis hora qua excoriatur ⁊ ponatur s̄
ipsum ⁊ liniatur lacte vaccino dulci ⁊ iuuatur eo. ¶
Et administratio balnei sicci et sudare in furno aut fo
uea ignita iuuatiua sunt.

¶ C. xxiiij. de cautela ad dolores iuncturarum.

OPortet vt vtatur ille qui assuetus est his do
loribus phlebotomia et solutione ventris in

vere.et qū proximus est paroxismus et utatur regimine
temperato in subtilitate. Et omnino oportet si causa i
eo qd accidit ei sit multitudo humorum ut non dimit
tat eos multiplicari cum eo qd euacuat et cū eo quod
exercitio administratur bono:et si causa fuerit corrup
tio eorum opponatur illi cum euacuatione eius qd o
portet et contrarietate regiminis per qd generatur.
Phlegma enim generatur per adiutorium ex infrigidā
tibus.et tu quidem scis ea et scis oppositionem eorū.
Et cholera generatur per adiutorium calefacientium
et tu scis ea:et scis oppositionē eorum. Et similiter me
lancholia generatur per id qd scis ⁊ opponitur ei quod
generat ipsum per id qd scis. ⁊ qum accidit euacuatō
tunc ex illis que rectiora sunt est confortatio mēbri cū
stipticis ut non suscipiat superfluitates ⁊ proprie qum
non timetur conuersio earum ad mēbra principalia cā
antecessionis mundificationis Et ista sunt sicut acatia
⁊ balaustie ⁊ succus virge pastoris ⁊ litium ⁊ memithe
Et iterum fricatio locorum cum sale trito ⁊ cum oleo
etiā nisi sit siccitas vehemens. Et quādo est apostema
phlegmaticū ⁊ bibit habens ipsum aristol.ro. pondus
ʒ.ij.aliquotiens in vere ⁊ hyeme:tūc fortasse prohibe
tur periodus eius. ⁊ utatur exercitio temperato ⁊ ve
ctatione ⁊ non superfluat in eis quoniā excitant poda
gram ⁊ dolores. ⁊ non adhibeatur illud quo non est cō
suetus subito sine gradatione ꝙ si illud accidat admini
stra olea confortantia mungendo: ⁊ oportet ut deuitēt
carnes grossas ⁊ omia salsa ⁊ assenkessuo. Et ex oleri
bus deuitent ea que sunt sicla ⁊ bautie ⁊ citroli ⁊ aqua
melonis. Nocent enim ipsa propterea ꝙ generant hu
morem aquosum ⁊ conferunt per prouocationem ⁊ di
uersificatur dispositio eorum in corporibus. Et deui
tent potare vinum plurimum grossum:imo omne vinū
Et cibentur eis que sunt bone digestionis ⁊ velocis.
Et oportet ut deuitent replōnem ⁊ anihilationem ab
exercitio ⁊ deuitent cum hoc superfluitatem in labore
⁊ exercitio ⁊ proprie super replōnem in labore ⁊ exer
citio ⁊ proprie super replōnem. Et deuitent coitum ⁊
minorentur in balneationibus quoniā ipse liquefaciūt
humores ⁊ faciunt eos currere ad iuncturas verum a
que thermarum conferunt eis in hora egritudinis. et
ex illis que conferunt eis in principijs balneorū ⁊ post
ipsarum expletionem. Et in medio introitus eorum in
ipsis est effusio aque frigide super iuncturas si non est
aliquid qd prohibeat ex debilitate neruorum. Et quā
doqꝫ auferunt hoc nocumentum fe. ⁊ oportet ut nō dō
miant super cibum omnino quoniam est ex rebus noci
bilioribus eis.

¶ C.xxv..de cura.

Cura que magis propria est sciatice ⁊ doloribus
anche ⁊ genuum fixis est ꝙ oportet ut redeatur
in curatione eorum ad canones in doloribus iunctura
rū. Et tu quidem scis ꝙ ipsi differunt ab alijs dolori
bus iuncturarum. Nā repercussio in principio qñ nocet
eis nocumento vehementi:qm̄ materia profunda est ⁊
repercussio retinet eā illic ⁊ ponit eā taliter ꝙ difficilis
fit eius resolutio ⁊ preparat eā ad hoc ut dislocet iūctu
ras qū ipsa dislocet iuncturas absqꝫ repercussione sit:
imo oꝫ si volueris sedatiōm doloris in principio ut se
des eos cū mollificatiuis lenificantibus nisi accidat ut
sit mā subtilis valde. Et fit difficilis eorū curatio in fri
gore ⁊ in tpe frigido ⁊ in pingui ⁊ in parte sinistra est
difficilior. In illis vero que de eis sunt sanguinee ō rebus
magis conferentibus eis est phlōmia ⁊ iuuantur in di
spōne per phlōmiā in primis ex manu deinde ex pede
⁊ non fiat phlōmia ex pede nisi post phlōmiā ex manu
⁊ iuuamentū fit in eis per vomitum. Uentris āt soluti
o qñ vsqꝫ ad finem postponitur ⁊ est sufficientia in vo
mitu forti ut non trahat solutio ventris mām ad inferi
ora nisi sciatur ꝙ sit parua ⁊ de bono est ut ieiunēt du
obus diebus:deinde phlōmet. Et scias ꝙ phlōmia scia
tice vene magis est iuuatiua in sciatica ꝙ̄ saphene pl'm
nisi sit dolor leuior extensus in siluestri imo sit purus
rubeus cuius tensio ex domestico qr̄ erit saphena ma
gis conferens ei ꝙ̄ uena sciatica ꝙuis ambe sint duo ra
mi vene unius sicut basilica ⁊ cephalica in manibus.
verū. G. ī memoratur saphene ⁊ vene curuature popli
tis tm̄. Et phlōmia vene curuature poplitis magis iu
uatiua ē ꝙ̄ vene sciatice ⁊ saphene simul. Et ex eis que
phlōmantur est vena que est inter minimū ⁊ sm pedis
⁊ phlōmet p9 ipsam uena sciatica. ⁊ dī ꝙ hec uena ma
gis iuuatiua est ꝙ̄ uena sciatica sicut saluatella magis
iuuatiua est ꝙ̄ basilica in egritudinibus epis ⁊ splenis
Illi āt qui sunt phlegmatici ex eis currunt cursu spatum
grossorum ⁊ in uerificatione curationis. Et pp hoc non
oꝫ ut sit presumptio ad administrandū resolutiua forti
a ante euonem pp illud qd sciuisti cū eis que diximus.
Et iā diximus ꝙ vomitus iuuantior est ꝙ̄ ventris so
lutio pp motus materiei ad partem doloris ⁊ uomitus
mouz eā ab eo. ⁊ de eis que bona sunt in eo est si fiat cum
baurach ⁊ aceto. ⁊ qū euomuerit cū uomitiuis fortibus
quibus indigetur in humoribus eorum frigidis grossis:tūc
oꝫ ut sequaris illud cū subtiliatiuis calefacientibus ⁊
est necessaria in phlaticis iterū qñ immo multotiens
phlōmia ⁊ administretur post euonem cū eis que dixi
mus ex diureticis ⁊ ebibitis iuuantibus ad colorē iun
cturarum. Medicam̄ hermetis proprie: nā hoc medica
mē est mirabile ualde camedreos gentiane amborum añ.
℥.ix.aristol.ro.ʒ.ij.se.rute sicce.lb.i.terantur ⁊ cribel
lentur cribello subtili cuius dosis sit cochliariū.i. Et admi
strentur iterū uaporationes ⁊ ēbroce resolutiue ⁊ aq
thermarum. ꝙ si non excusat tunc clisteriza:deinde admi
nistrentur uentose super anchā cū incisione ⁊ sine incisi
one ⁊ pone rubificantia uesicantia ⁊ non cōsolidentur
donec sanet. et emplorum quidem administratorum in eis diligi
tur acuitas pp duas intentiones quarum una est resoluti
o ⁊ altera attractio ad exteriora ⁊ abhorret acuitas p
pter ꝙdam intentionem ⁊ est ꝙ ipsa exiccat mām ⁊ in
lapideitatē conuertit ⁊ dimittit eā non recipientem me
dicinā ꝙobrem oꝫ ut non dimittatur lenificatio. ⁊ qñqꝫ
necessarie sunt uentose ⁊ earum positio propter attractiōm.

¶ C.xxvi.de embrocis ⁊ tinis.

Sumantur olei de alcāna.lb.i. ⁊ aceti.lb.s. ⁊ ni
tri quarta.lb.i9. ⁊ cardamōi.℥.i. ⁊ .s. ⁊ ysopi.℥
i. ⁊ .s.submergat in eo lana ⁊ uaporet cū ea locus. ⁊
administrent tine ex aquis medicinarum singulariū resol
uentiū pred ārum in hoc ca. ea uero ex quibus fiunt inū
ctiones sunt sicut oleū costinū ⁊ oleū de euforbio ⁊ oleum
de piretro ⁊ oleū de castoreo que administrentur post
mūdificatiōz ⁊ ceratarία cū oppoponaco ⁊ euforbio ⁊
aolis pdictis.

¶ C.xxvij.de epithimatibus ⁊ ēplis

Emplm resoluens māz ad illud qd appet ex p
fundo. ℞.se.rute siluestris baccarum lauri aniudē nitri sce
ba rmeni cordumēi ⁊ pulpa colloqntide ameos ōium
añ.aur.ijj.rute recentis picis cere āmoniaci ōium añ.
octauā bezard aur.v.oppopo.sulfuris qd non tetigit i
gnis amborum añ. aur.ijj.fiat ex eis emplm ⁊ si liniatur

ſciatica ex ſtercorē caprino ⁊ aceto forti erit ſicut me
dicamē de ſinapi ⁊ melius eo ⁊ magis iuuatiuū eo. Et
empl̄a rubificantia ⁊ ueſicantia bona ſt̄ ualde: ⁊ oꝫ ut
ꝓſorent ueſice deinde puluerizet̄ ſꝫ eas medicamē exic
catiuū: deinde iteret̄ ueſicatio vſqꝫ ͦ eueniat ſanitas. Et i
teꝝ ſumant̄. lb̄. i. baurach. lb̄. i. olei ⁊ fiat ex eis epithia
Et iteꝝ emplm̄ iuuatiuū ſtaphiſagrie. lb̄. i. fecis aduſte
lb̄. ij. piretri. lb̄. ſ. naſturtij. lb̄. i. ⁊ . ſ. bezard. ſ. ſulfuriſ. lb̄
i. baurach ⁊ mēdē olei cotilas. iij. gūmi pini quō ſit eq̄le
cū bezard fiat ex oibus emplm̄ ⁊ admiſtret̄. Et iteꝝ ſu
mat̄ picis ps. i. ſulfuris ps. i. cōtriti. ſicut alcofol ⁊ lini
at̄ ſuꝑ anchā ⁊ ponat̄ deſuꝑ charta de pāno ⁊ dimitta
tur vſqꝫ ͦ cadat per ſe. Et ex eis que experta ſt̄ ut colli
gat̄ plāta tapſie in eſtate dū eſt uiridis. ⁊ eiꝰ cōtritio o
ptia fiat qm̄ eſt difficilis ad cōterendū: deinde aggrega
ipm̄ cū cera ⁊ inuiſca eā anche ⁊ loco doloris liget̄ de
ſuꝑ ⁊ dimittat̄. iiij. horis vſqꝫ ad. vi. deide igrediat̄ bal
neū. Quūqꝫ paꝝ rorari icipit ingrediat̄ tinā ⁊ tollat̄ ab
eo ēplm̄ ⁊ ponat̄ ſꝫ locuꝫ lana cū dragagāto hebdomo
da una aut. x. diebꝰ. ⁊ iteret̄ qm̄ excuſat a ſinapi ⁊ gum
ma rute agreſtis. ⁊ iteꝝ ſtaphiſagria ⁊ gūma pini ⁊ gū
ma iteꝝ rute agreſtis ⁊ cera ⁊ oleū de ruta. ⁊ iteꝝ pire
tꝝ ⁊ dabk ⁊ flos lapidis ſus ⁊ baurach ⁊ ſtaphiſagria
⁊ ſumat̄ ex eis ēplm̄. ⁊ qn̄ꝫ addit̄ in eo naſturtiū. et ex
eis q̄ ꝯfert ad hoc et ad dolores genuū ē ceratū de eu
forbio. et iteꝝ olei de alcāna. ℥. viij. et aceti. ℥. iiij. nitri
℥. ij. piretri. ℥. i. infundat̄ pireꝝ cū oleo de alcāna poſt
ꝙ triueris ipm̄ ⁊ pone ipm̄ in oleo tribꝰ diebꝰ ⁊ bulliat
bullitiōe leui: deide ꝓijciat̄ deſuꝑ acetū ⁊ niꝝ poſtea i
bibat̄ in ipſo lana ſordida: deide ponat̄ ſꝫ locū doloro
ſū anche. ⁊ aliud ſit̄ illi de epithiatibuſ. ℞. cere colate
aur. c. ⁊ glutis alibat aur. xxv. ⁊ floris eris aur. vij. lilij
⁊ albezard ⁊ myrrhe ōium an̄ aur. vi. ⁊ alkitrā aur. v.
aggrega iſta ⁊ cōquaſſa ea ſicut ps. i. ⁊ fac ex eis ēplm̄
i. ⁊ lini cū eo locū doloroſum pyxidis ꝓcipue ſi fuerit
mā faciēs dolorē ſan. fluxus in iunctura ipſa aut phl̄a
groſſum vitreū qō iā bibit pyxis iūcture. Emplꝫ ſedāſ
ſciaticā. ℞. olei antiq̄. ℥. xviij. limaturē plūbi ⁊ ſalis maſ
ſe glutis alibat ōium an̄ aur. c. limature eris rubei. ℥.
iij. floris eris abraſi ⁊ ꝯdiſi ⁊ radicis almezerion nigri
ariſtol. ſinapis ōiuꝫ an̄. ℥. ij. ꝓijciat̄ in eo qn̄ꝫ piretri. ℥
i. Aliō. ℞. aniudē ſe. rute ſilueſtris baccaꝝ lauri ⁊ bau
rach ⁊ colloq̄ntide ſceba ameos cordumeni ōium an̄.
aur. iiij. rute hortulane hūide ⁊ picis ſicce glutis alibat
gūme pini āmoniaci adipis vituloꝝ ōium an̄. aur. xv.
oppopo. aur. vi. ſulfuris nō aduſti aur. iiij. olei de alcā
na. ℥. xviij. Aliud. ℞. picis hūide. ℥. xviij. ariſtol. ℥. x. ⁊
ſ. cere. lb̄. i. gūme pini aur. iiij. ſulfuris nō aduſti. lb̄. i.
baurach. lb̄. i. ſ. ſtaphiſagrie kiſt. i. ⁊ eſt cotile. ij. piretri
lb̄. ſ. cordumeni kiſt. i. bezard. lb̄. ſ. liquefienda liq̄fac
⁊ tere ſicca ⁊ ꝑmiſce oia ⁊ frica eā ſm̄ modū ꝓdcm̄ in
eo cꝰ rememoratio ꝓterijt. Et ſm̄ ꝙ dr̄ pꝰ ſolutiua bōa
⁊ utilia ſt̄ pilule de hermodactil̄. ⁊ pilule fetide ⁊ pilu
le de tapſia ⁊ pilule de ſtorace ⁊ nō ſt̄ aliq̄ ſicut pilule
iuuamēti nꝫ ſicut hiera hermetis que bibat̄ in vere ⁊ il
lius q̄ bibit eā incipiūt iūcture doloroſe rorē emmitterē
⁊ ſudare ⁊ nō eſt in ea ſolō ventris ꝓlima: imo mundifi
cat cū ſubtiliatiōe. Et elem̄ta quiō medicinaꝝ ſolutiua
rū ſt̄ pulpa colloq̄ntide ⁊ centaurea ⁊ gūmi ⁊ fumus
terre ⁊ tapſia ⁊ ſuccus cucūeris aſinini. Sumant̄ due
colloq̄ntide ⁊ ꝑforent̄ ⁊ educat̄ qō in ꝯcauitatibꝰ ābaꝝ
eſt ex pulpa ⁊ ſeibus ⁊ carne. Et ipleant̄ oleo ſiſamio
⁊ cooperiant̄ ambaꝝ foramina ⁊ dimittant̄ nocte vna

deīde ꝓijciant̄ ambe colloq̄ntide in mane illius noctis
cū oleo qō eſt in eis ābabus in ollā ⁊ fundat̄ ſuper caſ
ābas ꝙtū ē olei mēſura. i. ⁊. ſ. de aq̄ ⁊ coq̄tur ſic̄ vſqꝫ ͦ
diſcocte ſt̄ ābe colloquintide. Qū ergo diſcocte ſt̄ ābe
extrahant̄ ⁊ ꝓijciant̄ ābe ⁊ coq̄tur aq̄ ⁊ oleū tp̄e ſuffi
cienti: deinde ꝓijciat̄ deſuper helleborꝰ ꝯtritus puluert
zatus cribellatus ſm̄ ꝙtitatē q̄ ꝯgelat̄ aq̄ ⁊ fiat ſicut pa
nis de quo fiant magdaleones ſm̄ ꝙtitatē auellane ⁊
ſumant̄ de illis auellanis. xviij. nūero ⁊ ſumat infirmꝰ
pꝰ balneatiōꝫ. Et modus alius ē ut decoq̄tur oleū cū
ſucco. ⁊ qū accidit mūdificatio per ſolutiōm ventris ⁊
uomitū ⁊ ꝓlongat̄ egritudo tūc tibi ꝯuenit uti ſuppoſi
torijs ex medicinis facientibꝰ excorticationē ⁊ ſolone e
ducentibꝰ ſan. ſicut eſt decoctō cucumeris aſinini ⁊ col
loquintide ⁊ fel vaccinū ⁊ pireꝝ ⁊ cētaurea ⁊ naſtur.
⁊ tapſia ⁊ elixatura piſciū oia illa iuuatiua ſt̄ eis i hac
hora ⁊ forte ſanāt. Et qn̄ꝫ ponit̄ in cliſteribus euforbi
um ⁊ dr̄ ꝙ illud eſt nociuū ualde ꝓhibens reliq̄s ꝯuer
ſionibus in fine vero eis eſt iuuatiuū ⁊ ꝓpē qn̄ ſequit̄
veſicatio. Et multotiens quiō accidit excoriatio ꝑſe
⁊ euenit cū ea ſanitas. Cliſtere bonū excoriatiōm faci
ens decoq̄tur colloq̄ntida ⁊ naſturtiū ⁊ radix cappa
ris et centau. et cucūer aſininus et tapſia et rubea et fi
at cliſtere cū aq̄ et emplet̄ ancha cū fece et eſt ex cliſteri
bus iuuatiuis. Et iteꝝ emplet̄ cū aceto et furfure cale
factis. Si āt fuerit illic ſan. q̄ moriat̄ in ea cauterizet̄
cū auro rubeo locꝰ ſan. cauterizatōe vehemēti ut currat
ſan. ex ea.

¶ C. xxviij. de hothor iuncturaꝝ.

Hec hothor appꝑent in crure nigre qꝛ ipſe ſit fru
ctus tamariſci aut grana uirida. Et mā eaꝝ eſt
mā uaricū et cura eaꝝ ex ꝑte mūdificatiōis ē cura vari
cū et vlceꝝ melicoꝝ quoꝝ canonē dicemꝰ i libͦ quarto.

¶ C. xxix. de dolore calcanei.

Quādoqꝫ accit ex obuiatiōe ꝯterēnte: aut caſu
aut coarctatiōe calciamēti et alijs et ſanat ipꝫ ē
brocatio ꝓlima cū aq̄ ſꝛa et epithima ō memithe et bo
loarmeno reſoluto.

¶ C. xxx. de debilitate pedis.

Fit qn̄ꝫ in creatione et fit qn̄ꝫ debilitas ex laborē
ꝓlimo et ex mollificatione antecedente et ex op
pilatione uie nutrimenti ad ipſum ſicut accit caſtratis

¶ C. xxxi. de hothor vnguium et attritione earum.

Appropinquat cura eoꝝ cure ſuppuratiōis. et
ex illis q̄ cōfert illis eſt ēplꝫ cū folijs nitri et cū
folijs cupſſi. et ēplm̄ de adipibꝰ cū fimo caꝑno et ſter
core vaccio et ꝯfert ei nux cupſſi ſauina ēplate. et ꝯfert
eis fiſtici decocti emplati. Et de eis que liquefaciunt
ſan. mortuum ſub attritione eſt farina confecta cum o
leo et ſuper ipſum poſita.

¶ C. xxxij. de inflatione vnguium et pruritu in eis.

Curat̄ cū aq̄ maris abluendo cū ea ſemꝑ qꝛ re
mouet̄: aut cū decoctiōe lentiū et herbꝫ: aut cū
decoctione cucumeris et ex empl̄is eꝰ ſt̄ nenufar et ole
um et ficus decocte coniunctim et ſingulariter.

¶ Expletus eſt tractatus 2ꝰ de doloribꝰ hoꝝ m̄brorū
et cū ipſius ſupplem̄to ꝯplet̄ fen. xxij. et cū eꝰ ꝯplem̄to
ꝯplet̄ liber tertius de curatiōe egritudinū accn̄tiū vni
cuiqꝫ m̄bro a vertice capitis vſqꝫ ad pedes canonis i
lati aboali albaſcē abinſceni quē ſeq̄t̄ liber q̄rtus ō re
bus ꝑticularibus que ꝓpē dicende ſt̄ egritudies q̄ nō
approprianṫ m̄bro. Et de decoratiōe.

¶ Impreſſus Patauij Anno Chriſti optimi. M.
cccc. lxxix. vi. kalendas nouembris.

Liber canonis quartus incipit de egritudinibus particularibus que quando accidunt non appropriantur uni membro continens septem fen. que comprehendunt uiginti quattuor tractatus et summas duas.

Fen prima est de febribus et est quattuor tractatus.

Tractatus .i. est de fe. ephimera. et ꝯtinet .xliiij. c.

CLAUS. DEO:

¶ Liber canōis quart⁹ incipit de egritudinibus pti
cularibus que qum accidunt non appropriantur vni
membro continens septem fen.

¶ Fen prima ē de febrib⁹: ⁊ cōtinet quattuor tracta
tus. ¶ Tractatus primus de febre ephimera.

¶ De diffinitione febris ⁊ generibus fe. C. i.

Febris est calor extrāeus ac
census in corde ⁊ procedēs
ab eo mediantibus spiritu ⁊
sāguie per arterias ⁊ uenas, i
totū corpus ⁊ i flāmat in eo
in flāmatiōe que nocz opera
tionibus naturalibus: non
sicut caliditas ire ⁊ laboris
quz nō ultimatur: ⁊ impedit
operationem ita ut retineatur. Et sunt quidam homi
num qui diuidunt febres in duas diuisiones primas:
scilicet in febrez egritudinē: ⁊ in febrem accidens ⁊ po
nunt febres apostematum de genere febris accidētis.
¶ Et intentio quidem sermonis eorum est ꝙ febris
egritudinalis est illa inter quā ⁊ causam que non est e
gritudo non est medium sicut febris putredinis. Pu
tredo enim est causa eius absqz medio ⁊ nō ē putredo
in se ipsa egritudo: immo est causa egritudinis. ¶ Fe
bris vero apostematis est accidēs apostemati existēs:
duz est apostema sequens ipsūz ⁊ apostēa est egritudo
i se ipso. ¶ Et ɔ̄dicēti q̇dē iest ut dicat: qm̄ si ppea ꝙ
febris apostēatis seq̇t caliditatē ei⁹ ⁊ seq̇t ex dolore ip
si⁹: ē sic ut sit febris accidēs: tūc oportet ut sit plurimū
febriū ephimeraruz accidēs: ⁊ si ipsa seq̇tur putredinē
que est in apostemate: tunc apostema nō est cā eius pri
ma: unde ē apostema immo quātū ad putredinē que
est in ipso. ¶ Causa igitur eius q̄ est essētialis est pu
tredo: ⁊ apostēa nō ē cā eius nisi per accidēs. ¶ Et
dicimus ꝙ si nō significauerint p febrez accidens hoc:
immo non intellexerunt per eaz: nisi ꝙ ipsa sequitur a
postema hoc: et inueniūt eā per inuentionez apostema
tis. ¶ Similiter ergo ē dispositio febriū putredinis p
ɔparationez ad putredinez. Veruz occupatio in huius
modi ɔ̄dictiōibus est illd̄ qd̄ nō confert in scientia me
dicine aliquid: ⁊ facit medicū procedere ex arte sua:
ad inquisitiones que fortasse impediunt ipsūz ab arte
sua: procedamus ergo scd̄m id qd̄ cōsuetuz est. ¶ Di
camus ergo ppterea ꝙ febres apostematū ⁊ oppilati
onū sunt febres accidentes ⁊ alie febres sunt egritudi
nes: tunc conueniens est ut dicamus: qm̄ propterea
ꝙ oia que sunt i corpore hominis sunt tria genera sci
licet mēbra cōtinentia illud qd̄ est in eis de humidita
tibus ⁊ spiritibus. quorū cōparatio est cōparatio pari
etū balnei. ¶ Et humiditas recondita: ⁊ eius ɔpara
tio est cōparatio aq̄ balnei. ¶ Et spūs aīis vitalis ⁊
naturalis ⁊ uapores effusi: ⁊ cōparatio eoꝝ est cōpa
ratio aeris balnei: ⁊ aer balnei qn̄ ifrigidatur illud qd̄
est vicinuz ei: non oportet ut ipse extinguatur: imo pos
sibile est vt remaneat ⁊ redeat ⁊ calefaciat illud quod
ei vicinū est. ¶ Similiter est unum istoꝝ triuz generū
extra qd̄ nō inuenitur in homine genus corporeum.
¶ Nam si accendatur febris in membris radicalibus
accensione prima: sicut accēditur adustio: uerbigratia
ut in parietibus balnei: aut p follez ferrarij: aut per ol
laz coci: tūc illud genus febriū nominat̄ febris ethica.
¶ Et si accenditur febris accensiōe prima i hūorib⁹
deinde accendatur ex eis in membris sicut accidit:
vt accendatur aqua calida in balneo et igniantur late
res eius cā eius: aut ius calidūz in olla et accendatur
olla cā eius: tunc illud genus febriū noīatur febris hu
moris. ¶ Et si accendatur febris accensione sua pri
ma in spiritibus: et uaporibus deinde accendatur ex
eis in membris: et humoribus. ¶ Sicut accidit vt p
ueniat ad balneū aer ignis qui accendatur in eo: ⁊ ca
lefaciat aerez ei⁹: ⁊ perueniat ad aquā ⁊ parietes: tūc
genus illud febris nominatur febris ephimera: qm̄ est
accensa i re subtili que resoluitur cū velocitate: ⁊ raro
ptransit diē cū nocte sua: nisi conuertat̄ ad genus illd̄
febriū. ¶ Hec ergo diuisio febriū ē p modū ppiqum
diuisioni euenienti p differentias. ¶ Et diuidunt̄ fe
bres alio mō. ¶ Dicitur enī ꝙ de febribus sūt febres
acute ⁊ de eis sunt non acute. ¶ Et de eis sūt chroni
ce: ⁊ de eis sunt nō chronice: ⁊ de eis sunt nocturne:
⁊ d eis sunt diurne: ⁊ de eis sunt salubres recte: et de
eis sunt habentes accidentia horribilia. Et de eis sūt
dimittētes. et de eis sunt i sepabiles. Et de eis isepara
bilibus sunt q̄dā quibus sunt remissiones: et de eis sū
quibus sunt intensiones. Et de eis sunt quibus sunt ex
fortiationes. Et de eis sunt similes. Et de eis sunt fri
gide habentes rigorez aut horripilationē. Et de eis
sunt simplices: et de eis sunt composite.

¶ De pparatis ad febres. C. ij.

Dixerunt q̇dā ꝙ corpora vehentius pparata
ad febres sunt corpora calā et humida: et p
prie quz humiditas ē fortior caliditate: Et
isti quidem sunt fetidi sudoris et vrine et egestionis.
¶ Et cōpora calida et sicca iteꝝ sūt pparata ad febres
calidas: et incipiunt prius ephimere: deinde festinant
ad putredinem et adustionē: et qn̄qz faciunt cadere in
ethicā. ¶ Et sequntur ea ambo: q̄ equātur in humidi
tate ⁊ siccitate: et dominat̄ caliditas et ista sunt de ge
nere eoꝝ in quibus incipit febris uaporis calidi dein
de pmutatur ad febrez humoris. ¶ Postea illa i qui
bus equant̄ calor et frigus et multiplicat̄ humiditas
et istis quidem febres putredinis accidunt scd̄m plu
rimū incipientes. ¶ Et corpora frigida et humida:
et frigida et sicca sunt longiquiora corpora a febrib⁹
et pprie ab ephimera.

¶ De horis febrium. C. iij.

Febriū hore sunt sicut reliquaꝝ egritudinuz
principiuz et augmentū et status ap vltimuz
et declinatio. ¶ Et sūt qn̄z pticulares cause
cuiusqz paroxismi et timor est a principio vsqz ad statum
apud declinatiōz vero nō morit̄ eger ex ipsa febre nisi
per id qd̄ dicemus de cā cōmuniter. ¶ Et principiū
q̇dez est hora qua calor nālis sfocatur a materia sub
mersa in membro tādiu donec non appareat maturati
oni: aut diuersitati eius cōtrarie maturationi vestigiū.
¶ Et principiū quidē ē inuentū in omni egritudine.
¶ Veꝝ qn̄z occultatur sicut est eius occultatio in si
nocho: et epilepsia et apoplexia. ¶ Et qn̄z principiū
est occultū paucoꝝ accidentiū et existimat̄ ꝙ nō sit pn
cipiū in ea. ¶ Et similiter qn̄z i die primo febriū acu
taꝝ vident̄ nubes: et signuz maturitatis: et existimatur
ꝙ nō sit ei principiuz: ⁊ nō est ita: Et augmentū quidē
ē hora in qua ɔmouet̄ caliditas inata ad resistendum
materiei motu manifesto et apparēt signa digestionis:
aut signa cōtraria digestioni. Et status est hora i qua
uehemens est pugna iter naturā ⁊ materiā: ⁊ apparet

victoria uniꝰ ãbaꝝ eaꝝ ſuꝑ aliã ⁊ ẽ hora pugne ⁊ eiꝰ ſpatiũ ẽ in hñtibꝰ ꝑoxiſmos acutos ꝑoxiſmꝰ vnus: ⁊ ñ cognoſcit̃ niſi per illũ qui ſequit̃ ipſuꝫ: aut duo ꝑoxiſmi: ⁊ cognoſcit̃ in tertio eius: iõ ꝙ non addit ſuꝑ illos ambos in pluribus niſi egritudinibus macronoxijs: fortaſſe eniꝫ aſſimilant̃ ꝑoxiſmi plures in oibus iudiciis ſuis ⁊ illic apud ſtatũ cõplet̃ veſtigiũ digeſtionis aut ꝯtrarij eius. ¶ Et declinatio quidẽ ẽ hora in qua calor innatus iã dñatur materiei ⁊ uincit eaꝫ ⁊ exiſtit in cõgregationis eius ſeꝑatione .ſ. rei poſt rẽ: ⁊ tunc alleuiat̃ caliditas caloris occulti ⁊ expellit̃ ad extrẽitates donec reſoluit̃: ⁊ multotiens ingroſſat̃. ¶ Et ſtatus ꝗdem diuerſifica t̃ in egritudinibus. Egritudinũ eniꝫ ualde acutaꝝ longinquior ſtatus eſt uſqꝫ ad quattuor dies ⁊ febres ephimere ſunt de hac ſũma: verumtñ ipſe nõ numerãt̃ acute: qm̃ nõ ſufficit in acuitate egritudinis vt ſit ſtatus eius ꝓximus: immo ſit de egritudibus habentibus timorem. Et ſequnt̃ eas febres acute abſolute nõ ualde: ⁊ ſunt ille quaꝝ ſtatus ꝑuenit uſqꝫ ad. xiiij. dies ⁊ qđ eſt ſupra id. ¶ Et cognitio quideꝫ egritudinũ acutaꝝ in ordinibus ſuis: ⁊ chrõicaꝝ ẽ iuuatia in regimine cibi egri ſcđꝫ ꝙ dicemus in ſequentibus. Et plures quidẽ febriũ ꝯplent principiũ ⁊ augmentũ ⁊ ſtatũ in ꝑoxiſmo vno ⁊ faciũt ꝑoxiſmũ aliuꝫ declinando. Et febres quidem diuerſificantur in his temporibus: ⁊ de eis quideꝫ ſunt quaꝝ augm̃tũ ꝓlongat̃: ⁊ de eis ſunt quaꝝ declinatio ꝓlongatur.

¶ De cognitione horaꝝ vl'iuꝫ egritudiſ ⁊ ꝓpe ſtatꝰ. C. iiij.

Cognitio horaꝝ egritudinis vl'ium qñqꝫ eſt ex ſpetie egritudinis nam ſpaſmus ſiccus ⁊ epilepſia ⁊ appoplexia ⁊ ſquinantia ſunt ex acutis valde. ¶ Et tertiana pura ⁊ cauſon de acutis non ualde. Et quartana ⁊ paralyſis de macronoxijs. ¶ Et quandoqꝫ ex motu egritudinis: nam ſi ꝑoxiſmi ſunt breues ſignificant ꝙ ſtatus eſt propiqus ſicut t̃tiana pura: tp̃us eni ꝑoxiſmoꝝ eius eſt ex tribus horis vſqꝫ ad. xiiij. horas ⁊ ſi ſint prolixi ſignificant ꝙ materia eſt groſſa ⁊ ſtatus longinqus ſicut intertiana non pura. ¶ Et ſi fuerint illic ꝑoxiſmi: imo materia eius fuerit acuta ſicut ſinochi: tunc egritudo erit acuta. ¶ Et ſi fuerint ſigna eius ſigna materie frigide groſſe aut decliuis ad groſſitudinem tunc egritudo erit non acuta: ⁊ ſi remanſerit cũ diſpoſitione ſua: tunc egritudo nõ erit illius acuitatis. ¶ Et qñqꝫ eſt ex uirtute egri cui velocit̃ aduenit debilitas: quare ẽ egritudo acuta aut nõ aꝑꝑet illud ⁊ ẽ egritudo non acuta. ¶ Et qñꝫ eſt ex etate ⁊ tp̃e: nã in tp̃e calido ⁊ etate calida feſtinat ſtatus egritudinũ: ⁊ in tẽporibus frigidis ⁊ etatibus frigidis tardat̃ ſtatus egritudinũ: ⁊ ſimiliter eſt diſpõ regionũ. Et expulſu nam ſi eſt uelox frequens magnus tunc egritudo eſt ad acuitateꝫ decliuis: ⁊ ſi ñ tunc non eſt acuta. ¶ Et ex rigore nam ſi eſt prolixi ſpatij: tuc egritudo eſt decliuis ad prolixitatem ⁊ ſi eſt breuis ſpatij tunc egritudo ad acuitatem tendit. Et quando nullo mõ eſt rigor tunc abbreuiatur eius extẽſio. ¶ Et cognoſcuntur hore egritudinis qñꝫ ex parte horaꝝ ꝑoxiſmorum. Nam ſi fuerint procedentes ſecũdũ anteceſſioneꝫ ſuꝑfluentẽ ita ut vnus antecedat ſuperfluitatẽ alterius tendens ad additionẽ: tunc egritudo erit in augmẽto: qm̃ de egritudinibus ſunt que currunt uſqꝫ ad finẽ horaꝝ ſuaꝝ ſecundũ augmentũ ⁊ ſunt qñꝫ de genere tertiane ⁊ de genere aſſidue: ſi aũt ſteterit anteceſſio ⁊ ſteterit ſuꝑfluitates: tũc ſine dubio erit egritudo in ſtatu. Et ſeruans horã vnã ẽ longi ſpatij: ⁊ ſi poſtponunt̃ tũc egritudo ẽ in declinatione. et ſimilit̃ cognoſcit̃ diſpõ horaꝝ ex augmento accidẽtiũ febris ⁊ ſtatione eoꝝ ⁊ declinatione ipſoꝝ ⁊ ex additione ꝑoxiſmoꝝ eiꝰ in longitudine ⁊ breuiatione ipſoꝝ ⁊ fortaſſe diuerſificant̃ ⁊ nõ aſſimilant̃. ¶ Et qñqꝫ cognoſcunt̃ ex diſpõe eũonum: nam qum accidit in ꝑoxiſmo aliquo ſudor aut ventris fluxus ⁊ ꝑoxiſmus ſcđs qui eſt pꝰ ipſuꝫ ẽ i ſimilitudine vehemẽtie primi ⁊ fortitudine eius aut ſupra ipaꝫ tunc eũo eius eſt ꝑꝑ multitudinẽ nõ ꝑꝑ fortitudinẽ ⁊ egritudo iudicat̃ longa. ¶ Et qñꝫ cognoſcunt̃ ex parte digõis ⁊ ꝯtrarij digeſtionis ſcđm ꝙ diximus verbigratia qũ appareꝫ ſputũ cum digeſtione aliqua aut vrina in qua ẽ nubes aliqua tunc ẽ principiũ augmẽti. deide qñ multiplicat̃ illud ⁊ appa ret aut cõtrariuꝫ eius tũc eſt ſtatus. ⁊ iteꝝ qñ apparet digõ aut ꝯtrariũ eius velocit̃ ex ſputo aut nube tũc ſcias ꝙ ſtatus eſt propinqus: ⁊ ſi tradatur tunc ſcias ꝙ ſtatus eſt longinqus. ¶ Cognitio autem horaruꝫ ꝑticulariũ ſic accipit̃ nã hora principij ꝑoxiſmi ẽ hora in qua coarctat̃ pluſꝰ: ⁊ tu iaꝫ ſciuiſti intẽtionẽ eiꝰ: ⁊ plũbeus fit color extermitatũ ⁊ infrigidãtur extrema ⁊ ꝓprie extremitas auris ⁊ naſi vſqꝫ ad horã in qua ſentit̃ ſparſio caliditatis. ¶ Et qñꝫ aſſociant̃ principio alteratio coloris ⁊ pigritia ⁊ anguſtia ⁊ tarditas motuum ⁊ ꝓfũditas ſomni ⁊ mollificatio palpebraꝝ ⁊ grauitas ſermonis ⁊ horripilatio inter ſpatulas ⁊ in dorſo ⁊ fortaſſe accidit in eo rigor fortis ⁊ qñꝫ accidit curſus ſaliue ⁊ ſaltus tẽpoꝝ ⁊ tinitus auriuꝫ ⁊ ſternutatõ ⁊ cõmotio mẽbroꝝ corporis. Et vehemẽtius quideꝫ debilitat̃ virtus ꝑꝑ debilitatẽ q̃ eſt in ꝑ̇ncipio aut ſtatu. ¶ Et hore augmẽti madietas prima ẽ hora in qua pulſus incipit apparere ⁊ magnificari ⁊ velox fieri: ⁊ ſpargit̃ calor in toto corpore ſcđm equalitatẽ. ¶ Et medietas eius altera ẽ hora in qua nõ ceſſat hec caliditas ſparſa cũ equalitate augmẽtari. ¶ Et hora ſtatus ẽ hora in qua remanet caliditas ſparſa cũ equalitate ⁊ accidentia cũ diſpõe ſua ⁊ pulſus fit maior ꝙ̃ vnꝙ̃ ⁊ fit vehem̃tius velox ⁊ frequẽs. ¶ Et hora declinationis eſt hora in qua incipit diminutio et icipit pulſus tẽperari et equat̃. Deinde illa in qua incipit corpus ſudare et ꝑducit ad eradicationẽ. ¶ Et multotiẽs ꝗdem accidit apud mortẽ diſpõ q̃ eſt ſicut declinatio et eſt q̃ſi eger euaſerit et ñ oportet vt tu ocuperis in hoc imo cognoſcas diſpõem pulſus et an magnificet̃ et fortis fiat. Et ſi tibi vĩ ponã tibi exemplũ de tertiana. ¶ Attende ergo ꝙ qum tertiana i pluribus diſpõibus incipit horripilatio deide frigus ⁊ rigor poſtea ſedat̃ rigor et minoratur frigus et incipit calefactio: pſtea equat̃ calefactio: deinde addit̃ poſtea ſtat: dinde incipit minui vſqꝫ quo eradicet̃. Et ſcias ꝙ egritudo qñꝫ ꝓlongat̃: aut propter multitudinẽ materiei: aut propter groſſitiem eius aut ꝓpter frigus eius. Et qñqꝫ adiuuãt ad illud tempus frigidũ et regio frigida et etas frigida et debilitas caloris inati et ſolliditas corporis.

¶ De ſermõe vl'i de febribꝰ ephimeris. C. v.

Cauſe omniũ ſpetieꝝ febris ephimere ſunt cauſe primitiue calefaciẽtes eſſentialiter et calefacientes per accidens de ſumma occurrẽtiũ et aſumptoꝝ .ſ. in cibo et in potu et paſſionũ corporearũ et aĩalum et ex doloribus et apoſtematibus apparẽtibus et ſunt de eis ex oppilationibus quaꝝ cã non eſt primitiua et nõ proueniũt cauſe earũ cũ vehemtia ſua

ad hoc ut pertranseat illud qd̄ inflāmat spiritum: nam si ꝑtranseant illud faciūt cadere in ethicā: aut in spetiē febriū hūorum quā dicemus. Cause eniȝ primitiue plerūqꝫ mouent antecedentes ꝙ si mouerint eas ad putredinē erunt febres putredinis. ¶ Et sunt quidā hominum q̇ existimāt ꝙ febris ephimera nō fit nisi ex labore spiritus et corporis ⁊ illud est error. Et iste quidem febres secūdū plurimū recedunt in die vno: ⁊ raro pertranseunt tertiū diem. Nā si ꝑtranseant illā q̄titatē existimat̄ de esse eaꝝ ꝙ ipe permutant̄. ¶ Et intentio q̇dem permutationis est ꝙ retentio caliditatis ꝑtransit spiritū: aut ad corpus: aut humorē. Licet sint de hōinibus qui dicant ꝙ ipa quādoqꝫ remanet sex diebus. et ꝯsumit̄ integra ꝯsumptiōe: cui nō esset similis si permutaret̄ ad genus aliud. ¶ Et hec q̇deȝ febris est facilis curationis ⁊ difficilis cognitiōis ⁊ similiter principiū ethice. ¶ Et hoies q̇dē velocius cadentes in febres ephimeras. ⁊ q̇ vehementius ledunt̄ ab eis si erret̄ in eis: sunt illi in quibus calor ⁊ siccitas sunt magis vincentes qm̄ perueniūt velociter ad ethicā ⁊ tertianam. Deinde illi in q̇bus calor ⁊ humiditas vincunt. qm̄ ꝑueniunt velocit̄ ad febreȝ putredinis. Deinde illi in quibus calor est plus. Deinde illi in quibus est plus siccitas. Et qū illi q̇ hn̄t ꝯplōneȝ siccam ⁊ calidā accidit fames ⁊ adueniūt cū ea vigilia ⁊ labor aīalis ⁊ labor corporeus festinat ad ipm̄ febris ephimera cum horripilatione quadā. Qd̄ si non succurratur. ⁊ cibet̄ statim festinabit ad ipm̄ febris putredinis.

¶ De signis ꝓpijs febriū ephieraꝝ distiguētibus eas ab alijs Capitulum. vi.

De ꝓprietatibus eaꝝ est ꝙ ipse nō fiunt a causis antecedētibus: nȝ icipiūt cū coarctatione ⁊ est ꝙ ipse nō incipiunt secūdū plurimū cuȝ rigore ⁊ frigore extremitatū ⁊ profundatione caliditatis ⁊ declinatiōe ad pigritiā ⁊ sōmnum ⁊ submersioeȝ pulsus ⁊ subtilitatē eius ⁊ diuersitatēȝ eius ⁊ prauitateȝ ipsius. Immo fortasse accidit i p̄ncipio eaꝝ sititudo frigoris ⁊ horripilationis ⁊ punctio: cuius cā ē vapor chimi mali ⁊ remouet̄ velociter ⁊ accidit sȝ raro rigor ꝑꝑ multitudinē vaporū ledentiuȝ lacertos ꝓpter punctioneȝ suā superflua multitudine. Et est eius inflatio n̄ mordicatiua aspersa: immo bona sicut caliditas corporis laborantis ⁊ ebrij. ¶ Et qū est vrina in primo die digesta ⁊ pulsus bonus: tunc iudica ꝙ est febris ephimera ⁊ illud ideo qm̄ vrina non alterat̄ in ea in quātū ipa est ephimera ⁊ est sedimē ei⁹ digestū nō decliue ad colorem hūoris: et est quādoqꝫ nubes eius pendens: quandoqꝫ est natans boni coloris: ⁊ quādoqꝫ accidit vt nō equet̄ color eius tam̄ eius substantia est eq̄lis ⁊ nō aleratur color eius nisi ꝓpter id qd̄ associatur ei d̄ cā alterationis vrine: q̄uis nō fit illic febris ephimera ex eo qd̄ dicemus in tertiana: ⁊ similibus ei. Et pl̄sus ē decliuis ad spissitudinē ⁊ fortitudinē ⁊ magnitudinē nisi in ea q̄ est a passionibus debilitātibus: ⁊ nisi fuerit in stomacho humor mordicatiu⁹ aut frigidus aut cā alia de his que mutant pulsū p̄ter febrem. Et raro quideȝ diuersificat̄: si v̄o diuersificet̄ erit ei ordo. Nam si diuersificet̄ illd̄: tunc erit ꝓpter cām aliā antecedentē febrem: aut vicinantem ei sicut est labor vehemens: aut mordicatio vehemens in visceribus ⁊ similia his ⁊ qn̄qꝫ accidit ut idureť pulsus ꝓpter frigus vehemēs: et inspissans in frigidans: aut ꝑꝑ caliditateȝ solis vehemēteȝ exiccantem. aut propter vehementem laborem exicantem: aut fameȝ: aut angustias: aut vigilias aut euātiones: ⁊ qn̄ȝ festiat in eo dilatatio ⁊ tardat̄ ꝯstrictio: ⁊ n̄ festinat plusq̄ nālis nisi raro et cū velocitate pauca: qm̄ necesitas euentationis in eo est vehementior q̄ necessitas educendi vaporem corruptum vapor nanqꝫ in eo non est corruptus comparatione sui ad equalem. Immo est bonus comparatione sui ad euȝ. ¶ Et qū ambiguus sit tibi pulsus ⁊ cōstrictō ipius tunc scias ex anhelitu: ⁊ pulsus quidē reddit post erradicationeȝ eius ad cōsuetudinem eius nāleȝ in illo corꝑe ⁊ hoc ē signū bonum. Et scias penitus ꝙ quotiēs vrina ⁊ pulsus sūt boni significant ꝙ febris est ephimera ⁊ qn̄ nō sunt boni nō oȝ v non sit ephimera. Multotiens enim est in ea vrina tincta: ⁊ pulsus diuersus ⁊ debilis ⁊ paruus. ¶ Et d̄ illis q̄ significant ꝙ ipa est febris ephimera est ut sit principiū eius facile ⁊ leue: ⁊ sit augmentū eius non addens supra duas horas et neqꝫ associentur statui accidentia vehementia: ⁊ vt accidant i ea accidētia praua: ⁊ non sit in ea ebullitio caloris vehemēs ⁊ minorent̄ cū ea dolores: ꝙ si cū ea dolor fuerit capitis aut dolor alius nō sit fixus inseꝑabils post erradicationeȝ eius: ⁊ hec quidem significat ꝙ ipa est ephimera. ¶ Et pl̄rimū quidem erradicationis eius fit per sudorē ⁊ hūorositateȝ similem sudori nāli n̄ hūoroso: ⁊ non fit vehemēs superfluitas iteꝝ i q̄titate sua imo aꝓpiquat sudori nāli i q̄titate sua: sicut ē ꝓxim⁹ ei i q̄litate sua. Si ei videris sudorē pl̄iūȝ tūc febris erit nō ephiera. ¶ Et de eis de quibus febris ephimera experitur ē vt ingrediat̄ balneū hn̄s eam. Qūnqꝫ moram fecerit euenire in eo q̄si horripilationem non ꝯsuetam: scitur ꝙ febris est febris putredinis: ⁊ egrediat̄ hn̄s eam ex balneo illico: ⁊ si nihil alterat̄ a dispōe sua tunc febris est ephimera.

¶ Permutationis febris epimere. C. vij.

Qn̄ expedit vt febreȝ ephimerā patiēs cibet̄ ⁊ errat medicus super eaȝ: et nō cibet ipsum: ꝑmutatur febris in corporibus cholericis ad ethicaȝ incendentem: ⁊ in corporibus carnos ad sinocham q̄ est absqꝫ putredine: ⁊ fortasse permutatur ad illam que est cum putredine. ¶ Et sil̄r qn̄ necessariū est adiutorium in aperiendo poros ⁊ rarificando corp⁹ ⁊ no fit: fit iflāmatio i hūorib⁹ retētis i corꝑe inflāmatione ei⁹ qd̄ calefacit cū fortitudine eius qd̄ putfacit.

¶ De signis ꝑmutatōis febris ephimere ad febres alias. C. viij.

Significatio illius est ꝙ ipa declinat absqꝫ sudore: aut hūorositate: aut cum sudore absqꝫ mundificatione ꝑ sudorem ⁊ est declinatio lōga difficilis ⁊ absqȝ mundificatione pulsus. Immo remanet in pulsu aliquid ⁊ remanet dolor capitis si fuerit: ⁊ hoc totum significat ꝑmutationē ad febrem putrefactiōis humoris: aut ethicam. ¶ Nam si cause fuerint vehementes aut ꝓlonget̄ mora eius ꝑmutabit̄ ad ethicam. Quod si ad ethicaȝ ꝑmutetur videbis tactū arteriarū cal̄m ualde: ⁊ videbis febrem similem vel fixam ⁊ in omnibus membris addit̄ calefactio super replōnem ⁊ intempore acceptionis cibi: aut uidebis pulsum seruare equalitatem cū duritie ⁊ paruitate. ¶ Et videbis signa reliqua que diximus de signis ethice: ⁊ qn̄ permutatur ad genus febriuȝ qd̄ nominatur sinocha absqȝ putredine videbis additionem et replōnem caliditatis: ⁊ inflāmationē faciei. ¶ Et qn̄ permutat̄ ad febres putredinis apparent horripilatio

⁊ diuersitas pulsus ⁊ paruitas ⁊ coarctatio: ⁊ est ca
liditas mordicatiua sicca ⁊ vehementia accidentium.
¶ In vria aūt fortasse remanet digestio ex substantia
et in pluribus nō apparet in ea digestio.

¶ De curatōib⁹ febris ephimere ꝫ modū vrez. C. ix.

IN omnibus spetiebus febris ephimere
oꝫ vt afferant̄ super corpora patientiū eas:
ea que nutriant eos nutrimento bono cū ve
locitate digestionis: qm̄ febriens est eger: et eger est le
sus. A q̇busdā eoꝝ ꝯcedit̄ deliciari ī eo: sicut patiēti
ex labore et angustia et fame. Et illis ī quoꝝ corpori
bus cholꝛa plurima est. Et qui cōquerit̄ se pati horri
pilationem in ꝑncipio deglutiat cibū infusuꝫ in aqua:
aut uino ut sit magis penetrās. ¶ Et isti q̇dem ciban
tur etiam in principio febris ⁊ quibusdam ꝓhibetur d̄
liciari in ea ⁊ innuit̄ eis vt fiant subtiliatiua sicut in pa
tiente ex oppilatōne ⁊ soliditate ⁊ ex apostēate. ¶ Et
melius q̇dē est ut postponatur cibatio vsq; ad declina
tionē nisi in illis quos excepimus. ¶ Et aqua frigida
quidem oꝫ ut non ꝓhibeat̄ in principio rei qm̄ v̇tus ē
fortis quare non timet̄ debilitas eius ⁊ est melior cu
ra in frigidando. Ueꝝ si fuerit illic debilitas in visceri
bus ⁊ febris iam extenditur aut fuerit vehemēs: tunc
melius est vt de ea non multum sūmat̄ ⁊ cōceditur eis
balneū qū eoꝝ ꝑoxismus cōsumitur in febribus ephi
meris ꝑꝑ accidentia de quibus est humectatio ⁊ de q̄
bus est sudatio ⁊ rarificatio poroꝝ ⁊ de eis est īfrigida
tio in quieta dispōe ⁊ ꝓhibetur vbi timetur casus pu
tredinis. ¶ Et non oꝫ vt euitet balneū nisi hn̄s eaꝫ ex
oppilatione ꝑꝑea ꝙ balneū generat egritudineꝫ putri
dā: ⁊ silr̄ patiens eā ex sacietate nauseatiua nisi in fine
rei ⁊ qum dilatantur pori ⁊ descendit nauseatiua sacie
tas. ¶ Illic ei oꝫ ut balneet. Et hn̄s catarrū non bal
neetur nisi sit adustiuus. ¶ Et oēs hn̄tes febres ephi
meras oꝫ ut non ꝓlongent moraꝫ ī aere balnei: immo
in aqua eius q̄ntuꝫ volunt nisi habētes eam ex sollidita
te ⁊ ex spissitudine. eis ei cōuenit vt ꝓlongent moram
in aere balnei donec sudent. ¶ Embrocatio aūt si fue
rit infundēdo: aut liniendo tātū oppilat poros. ¶ Et
in curatione omnis febris ephimere q̄ est ab oppillati
one extrinseca aut intrinseca fricatio aperit poros ha
bentis eam. deinde si obuiat humiditati plurime resol
uit eā ⁊ si nō obuiat hūiditati ꝑue exiccat eā. ¶ Eua
cuatione aūt non indiget aliquis eoꝝ nisi habens op
pilationē replonalem: ⁊ habens nauseatiuā sacietateꝫ
⁊ qui hn̄t febreꝫ ephimerā ex sollíditate cuius corpus
ē repletū.

¶ De spetieb⁹ febris ephiere. C. x.

DE febribus ephimeris sunt q̇ omnino ꝯpa
rant̄ ad dispōes aiales. Et de eis sunt q̄ cō
parātur ad dispōes cororeas. Et de eis sunt
que ꝓportionantur ad res q̄ eueniunt deforis. Et de
ꝯparatis ad dispōes aiales est illa que fit ex angustia ⁊
illa que fit ex tristitia ⁊ illa que fit ex existimatiōe ⁊ co
gitatione ira ⁊ vigilijs ⁊ somno ⁊ tranquilitate ⁊ timo
re ⁊ gaudio. ¶ Et de ꝓportionatis ad dispōes corpo
reas sunt ille que cōparantur ad res q̄ sunt actiones ⁊
motus ⁊ de eis sunt que ꝯparatur ad non actiones et
motus ⁊ ad cōtraria eoꝝ. ¶ Et ꝯparate ad res q̄ sūt
motus est q̄ fit ex labore ⁊ illa que ex tranquilitate ⁊
illa que fit ex eūatione: ⁊ de eis ē febris ephimera ex
dolore. ⁊ de eis ē febris ephimera q̄ est cū sincopi: ⁊ d̄
eis est illa que fit ex fame. Et de eis est illa que fit ex si
ti. Et de cōparatis ad ea que nō sunt actiones est illa
que fit ex oppilatōne: ⁊ de eis ē illa que fit ex nauseati
ua satietate. Et de eis ē illa q̄ fit ex apostemate: ⁊ de
eis ē illa que fit ex soliditate. ¶ Cōparate aūt ad res
que accidunt deforis sunt sicut illa q̄ fiunt ex adustiōe
q̄cūq; adustio fuerit ⁊ sicut q̄ fit ex frigore ⁊ soliditate
⁊ ex ablutōe. dicā itaq; vnāq̄q; eaꝝ cū curatōe sua.

¶ De febre ephiera ex angustia ⁊ signis ei⁹. C. xi.

QUandoq; accidit ex motu spiritus ad interio
ra ⁊ occultatiōe eius in eis ꝑꝑ suꝑfluitatem
āgustie febris spiritualis. ¶ Cuius signa sūt
igneitas vrine ⁊ acuitas eius ita vt hn̄s eaꝫ sentiat acui
tatē ipsius ꝑꝑ dominium siccitatis in ea ⁊ ē motus ocu
li ad clausionē decliuis: ⁊ est oculus submersus ꝓpt̄
resolutiōem cum quiete ⁊ seclusione ⁊ facies ē tendēs
ad citrinitatē ꝑꝑ ꝓfunditatē claritatis ⁊ puls⁹ ē ad de
bilitatē ⁊ paruitatē decliuis ⁊ forte d̄cliat ad duritieꝫ.

¶ De cura. C. xij.

OPortet vt hn̄s eā mltiplicet introitum tine
⁊ ponat plurimum sue intentionis ī balneati
one cū aqua balnei absq; aere ei⁹ et mltiplicꝫ
etiā inūctionē cū fricatione post illud. Oleuꝫ eni alqd̄
est magis iuuatiuū ei ꝙ balneū ⁊ utatur linificationib⁹
⁊ odoriferis frigidis ⁊ ponat super pectus suū epithi
mata infrigidantia ex mucilaginibus ⁊ succis ⁊ aquis
bonis ⁊ sumat ī potu vinum plurime commistionis est
enim bonum medicamen ei.

¶ De febre ephimera ex tristitia. C. xiij.

QUãꝫ accidit ex multitudine tristitie propter
rem q̄ntam motus laboriosus spūm calefaci
ens faciēs cadere in febreꝫ: cui⁹ signa sunt si
milia signis eius que est angustia: nisi quia motus ocu
li cū profunditate sua propter resolutioneꝫ q̄ ē ad par
tem extrinsecam ⁊ pulsus non est dimissus deꝑssus: im
mo est in eo cū debilitate: sed est cū eo saltus. ¶ Et cu
ra eius ē sicut cura eius que est ex angustia.

¶ De febre ephimera ex cogitatione. C. xiiij.

QUãꝫ accidit ex multitudine cogitationis in
rebus febris similis illi que est ex tristitia ni
si qꝛ motus oculi est equalis nō ad clausionē
nꝫ ad exitum decliuis: ⁊ est decliuis ad profunditatem
⁊ pulsus est diuers⁹ in dilatatione ⁊ cōstrictione: ⁊ plu
rimum quidē ē equalis ⁊ facies est ad citrinitatem de
cliuis. ¶ Et cura eius ē cura illius que ē ex tristitia.

¶ De febre ephimera ex ira. C. xv.

QUãꝫ accidit ꝓpter superfluitatē motus spūs
ad exteriora ī dispōe ire calefactio superflua
adurens spūm ⁊ febris. ¶ Cuius signa sunt
rubedo faciei nisi permisceatur ei timor qm̄ citrinat̄
⁊ in flatio faciei similis ei qui inflatur in dormitione
et sunt oculi rubei tendentes exterius propter uehem̄
tiam motus spūs ad exteriora. ¶ Et qñꝫ accidit qui
busdā eorum tremor ꝓpter motū hūoris: aut propter
debilitatē naturarum et est aqua rubea acuti tactus ꝓ
pter acuitatē suam. Et qñꝫ est cuꝫ ea aliquātulū clari
tatis et pulsus est grossus plenus pulsās frequens.

¶ De cura. C. xvi.

FAc eos quiescere et fac vt occupentur leti
cantibus et narrantibus et uocibus bonis
et ludis mirabilibus et fac eos ingredi balne
um in aqua tepida nō plurimi caloris: et inungantur
plurimuꝫ cū aliquo oleo ꝑlimo. Illud enim est magis
conueniens eis ꝙ aqua calida et cibentur eis que
infrigidant et humectant et probibeant̄ a vino omnio

non eſt eis uia ad ipſum ꝛ

¶ De febre ephimera ex vigilijs. C. xvij.

Quandoqꝫ ēt accidit ex vigilijs febris ephie
ra. Cuius ſigna ſunt anteceſſio vigilarum et
grauitas palpebrarū. quoniā foꝛtaſſe nō apit
eas : et profundatio oculi propter reſolutionē : et in
flatio palpebrarum propter corruptionē cibi et multi
tudinē vaporis : et cōturbatio urine propter priuatio
nem digeſtionis : et debilitas pulſus et citrinitas faciei
propter malitiā digeſtionis : et inflatio eius propter ex
citationē ex malitia digeſtionis : ſed nō eſt cum rubedie
ſicut in illa q̄ ē ex ira.

¶ De curatōe. C. xviij.

Curatio autem ei⁹ eſt ociari et q̇eſcere et dor
mire : et embrocare caput cū eis que infrigi
dant ⁊ humectant : et balneū humidū et cibi
bonoꝝ chimorum : et iunctiones humectātes. Et vinū
eſt ex rebus magis conferentibus eis : et ſumant in po
tu ipſum ſine timore : niſi fuerit doloꝛ capitis.

¶ De febre ephimera ex ſomno et quiete. C. xix

Aſpiritu qn̄ꝫ reſoluunt̄ vapores calidi per
vigilias ⁊ motus. Dum ergo prolongat̄ ſō
nus ⁊ tranquilitas ⁊ non reſoluunt̄ : accidit
ex eis calefactio ſpiritus ⁊ febris eius. ¶ Cui⁹ ſigna
ſunt iſta : ſignificant enim eam anteceſſio ſomni et tran
quilitas p̄rima ⁊ proprie que nō eſt in cōſuetudine :
⁊ cadit contarium cōſuetudinis : ⁊ ſignificat ipſam re
ſolō vaporoſa ⁊ pulſus.

¶ De curatione eius. C. xx.

Curatio eius eſt ſudatio in aere balnei : ⁊ ablu
tio equalis cum aqua calida : ⁊ paucitas ci
bi ⁊ declinatio eius ad id qđ infrigidat ⁊ hūe
ctat ipſaꝫ : ⁊ exercitiū temperatū : ⁊ n̄ oꝫ ut bibat vinū.

¶ De febre ephimera ex gaudio. C. xxi.

Quandoqꝫ accidit ex gaudio febris ſicut illa q̄
fit ex ira. ¶ Cuius ſigna ſūt ꝓxima ſignis eius
que ex ira. niſi qꝛ forma oculi eſt foꝛma gauden
tis nō forma iraſcentis. Et ē frequentia ī pulſu minoꝛ
¶ Et cura ei⁹ ē pꝛoxima curationi ei⁹ que ex ira.

¶ De febre ephimera ex timore. C. xxij.

Quādoqꝫ accidit ex timoꝛe febris ſecundū ſemitā
que accidit ex anguſtia. Pꝛoportio nanqꝫ timo
ris ad anguſtiam eſt proportio ire ad gaudium ex hoc
ꝙ motus timoris eſt ad interiora ⁊ ire ad exteriora : ⁊
fit ſubito : ⁊ alioꝝ modorū fit gradatim. ¶ Cui⁹ ſigna
ſunt ꝓxima ſignis eius que fit ex anguſtia : niſi qꝛ diuſi
tas in pulſu eſt vehemētior : ⁊ forma oculi eius ē forma
territi : ¶ Curatio ei⁹ eſt ꝓxima curationi eius que fit
ex anguſtia : ⁊ oꝫ vt ſecuret̄ a timore : ⁊ veniatur ad eū
cū nuntijs gaudere faciētibus : ⁊ letificātia ſit iuutiua ei

¶ De febre ephimera ex labore. C. xxiij.

Labor qn̄ꝫ ꝑuenit ad ſumum in calefaciendo
corp⁹ ⁊ ſpūm : ita ut fiat febris nocens opa
tionibus ⁊ eſt p̄rimi nocumenti : ⁊ grauitas
ipſius ſuper vitalem ⁊ aialeꝫ. Signa ſunt anteceſſio la
boris ⁊ additio calefactionis iuncturaꝝ ſuꝑ alia : ⁊ ta
ct⁹ laſſitudinis ⁊ ſiccitas corporis. ¶ Et qn̄ꝫ accidit
ī fine eius humectatio ſi fuerit laboꝛ temperatus in eo
ideſt qn̄ nō eſt in eo exiccatiuum aut frigus pꝛohibens
ſudorem. ¶ Sin autem labor fuert ſuperfluus miora
tur hūectatio ⁊ ſudor : ⁊ qn̄ꝫ ſeq̇tur ipſū tuſſis ſicca ꝑꝑ
cōitatē p̄mōis ⁊ qn̄ꝫ declinatio copłonis ē : ⁊ pulſ⁹ ei⁹
ꝑuus debilis ⁊ qn̄ꝫ đclinat ad duritiē : ⁊ vrina eſt citri
na calida ꝑꝑ motū ſubtilem : ⁊ ꝑꝑ reſolutionem.

¶ De cura. C. xxiiij.

Curatio eoꝝ eſt tranquilitas ⁊ balneatio in ti
na : ⁊ inunctio fricando ꝓprie ſuper iūcturas
⁊ acceptio cibi boni chimi hūectantis ſcđm
quātitatē q̄ digeratur đ genere cāniū pulloꝝ ⁊ hedi et
piſciū paruoꝝ. ¶ Eqm̄ v̓tutes eoꝝ ſunt debiles : tunc
nō opoꝛtet vt cōfidant de ſe poſſe digerere : qđ digere
bant in diſpōe ſanitatis : imo mīus illo. ¶ Et ꝑꝑ hoc
cibentur eis quoꝝ paucū nutrit p̄rimū ſicut ea que di
ximus : ⁊ ſicut uitelli ouoꝝ ſorbiliū et teſticuli galloruꝫ
ſunt eis boni. ¶ Quidam tn̄ exiſtimauerunt : ꝙ oꝫ vt
patientiū laxitudinē regimē plus ſubtilietur q̄ꝫ aliorū.
Sed illud nō eſt rectum. ¶ Et oꝫ ut ſumāt de fructi
bus humidis : ⁊ ſumant in potu uinuꝫ p̄rime ꝯmiſtio
nis ſi fuerint aſueti : aut iuleb : ⁊ aliud ſi nō fuerint ꝯſue
ti ⁊ oꝫ ut eoꝝ iunctio ſit plurima q̄ꝫ inunctio alioꝝ cum
oleo aliquo ut hūectent̄ eoꝝ mēbra ⁊ iuncture ex ſicci
tate : ⁊ iterum ut moliſicet̄ illud qđ accidit eis de tenſi
one. ¶ Et oleum uioł. eſt de oleis melioribus eis.
¶ Et oꝫ ut cōicet inunctio eoruꝫ coꝛpoꝛi ⁊ proprie
capiti ⁊ collo ⁊ ſpōdilib⁹ dorſi et iūcturis oib⁹ et ꝓꝑe
p⁹ balneatōnē. ¶ Et oꝫ ut aſternant̄ ſtrata eoꝝ ⁊ ađ
tiꝫēt̄ idumīta eoꝝ : et ſedilia eoꝝ : et ſi idigēt iteratōe bal
nei ꝑꝑ reliq̇as iterēt̄ oīa que ſcripta ſū ī capitulo ſuo.

¶ De febre ephimera ex euacuatione. C. xxv.

Quādoqꝫ accidit ex cōmotōe hūorum p⁹ ven
tris ſolutionē motus ſpūm ſuperfluus ⁊ inflā
mans in ipſo febreꝫ ꝑꝑ multitudinem laſſitu
dinis que ſequit̄ ipſam. Et qn̄ꝫ faciunt eam medicine
ſolutiue ꝓꝑea ꝙ calefaciūt. ¶ Et qn̄ꝫ ſequitur phłoia
ꝓꝑea ꝙ redire facit hūiditatē vaporeꝫ : ⁊ ſanguinitateꝫ
eoꝝ ad furioſitatē cholericā.

¶ Curatio. C. xxvi.

Opoꝛtet vt ſubtiliet̄ in retinendo vrinam per
ea que ſunt ordinata in capitulis ſuis : ⁊ ut
cibet̄ eger cū eo qđ cōfortat plus ⁊ ſcđꝫ quā
titatē qua digeratur de eis que infrigidant et hūectāt
⁊ ſint in eo pontica ſtiptica : et ponātur ſuꝑ ſtōum em
p̄la ⁊ embroce confortantia calefacta non tepefacta.
¶ Nā omne tepidū ē mollificatiuū ⁊ reſoluit uirtutē
Et de hac ſumma eſt lana in fuſa in oleo nardino aut
oleo frigidiore eo arōatiẓato : ⁊ exprimat̄ adeo donec
ſepēt̄ ab ea ꝑtes olei ⁊ ponāt̄ ſuꝑ coꝛ ⁊ eꝑ ea q̄ īfrīdāt.

¶ De febre ephimera ex doloꝛe. C. xxvij.

Doloꝛ qn̄ꝫ calefacit ſpūꝫ adō donec īflāmet̄
febris. ¶ Signa. Dolor ī capite : aut oculo :
aut aure : aut dēte : aut iuncturis : aut extrēita
tib⁹ : aut colica : aut hēorroidib⁹ : aut alijs de doloꝛib⁹
furūculoꝝ.

¶ De cura ei⁹ q̄ fit ex dolore. c. xxviij.

Regatur dolor cū eo qđ oꝫ in capitulo ſuo đ
ide curet̄ cura ei⁹ que fit ex labore. ¶ Q. đ
ſi tieat̄ ex potu vini mot⁹ dolōiſ : n̄ det̄ ī potu

¶ De febre ephimera ex ſincopi. c. xxix.

Quādoqꝫ accidit ei cui ſuꝑuēit ſincopis ꝑꝑ ꝯ
motionē ſpūs : diuerſa calefactio ⁊ ꝯuertitur
in febreꝫ : ⁊ qn̄ꝫ remouent de ea p⁹ ablationē
timoris īſincopi reliq̇e. ¶ Signa. ¶ Vicinitas ſinco
pis : ⁊ caſus uirtutis abſqꝫ ſignis febrium aliaꝝ que n̄
ſunt ex febribus ephimeris ⁊ pulſus in ea eſt diuerſa
rū diſpōnum. ¶ Qn̄ꝫ enim cadit et ōſtruitur : qn̄ vin
cit frigus. Et qn̄ꝫ fit uelox ⁊ apparet qū dominatur
caliditas : ⁊ ſimilatur pulſui patientium extenuationē
exiccatiuam in duritie cum uerminatione.

¶ Curatō. c. xxx.

Cura eius est cũra sincopis ⁊ dare cibos de
locis digestionis boni chimi : de illis quos
sciuisti: ⁊ si indigueris vt des in potu uinum
fac: ⁊ non cures de febre. ¶ Quũ ergo liberat̃ ex sinco
pi ⁊ remanet febris simil̃ ei que est cũ extenuatione cu
ret̃ cũ eo qđ ẽ incanõe de infrigidatione ⁊ hũectatiõe.

¶ De febre ephimera ex fame. c. xxxi.

Quandoq; acuunt̃ vapores in corpore qñ; ñ
inueniunt nutrimẽtum : ⁊ generant febrem
et eius pulsus est debilis puus : ⁊ qñ; decli
nat ad duritiẽ. ¶ Curatio. cibatio q̇dẽ ĩ febre est sicut
ex sorbitionibꝰ factis ex kist ordei cũ oleribꝰ ⁊ pꝰ illas
cũ cibis bonis cõfortantibꝰ: ⁊ balneet̃ ⁊ effũdatur sup
caput eius aq̃ plurima tepida ⁊ sedeat in ea ⁊ hũecte
tur corpus eius cũ eis que sunt sicut oleũ viol̃: ⁊ roſ.
⁊ cucurbitinũ ¶ De febre ephimera ex siti. c. xxxij.

Hec ꝓxia est ei que ẽ ex fame ⁊ est dignior vt
accidat pp defectum eius quo sedat̃ de aq̃
cal̃itas fortis in vaporibus. ¶ Curatio. da
re in potu aquã frigidã ⁊ aquas fructuũ frĩdoꝝ ⁊ pro
prie granatoꝝ ⁊ hũectare corpus cũ tina ⁊ si possibile
est ei balneatio cũ aqua frigida faciat.

¶ De febre ephimera ex oppilatione. c. xxxiij.

Oppilationes fiunt in poris cutis pp spissitu
dinẽ eius ⁊ paucitatẽ ebullitionis: ⁊ multitu
dinẽ ciborũ: ⁊ pp frigiditatẽ: ⁊ propter ablu
tionẽ cuʒ aquis frigidis stipticis. ¶ Et propt̃ adusti
onem solis: Et qñ; fit in uijs venaꝝ ⁊ meatibus earuʒ
⁊ orificijs ipsaꝝ ⁊ cursibus ⁊ vijs earum. Et quʒ dĩ fe
bris ephimera ex oppillatiõe nõ ĩuit̃ nisi ad hãc spẽʒ
¶ Nã plerumq; accidit vt minoret̃ resolutio ⁊ multipli
cet̃ repl̃o ⁊ coarctatio ⁊ priuetur respiratio ⁊ aggre
getur vapor pl̃imus ⁊ nõ resoluit̃ ⁊ tũc eueniet cal̃ital
superflua: ⁊ dũ perseuerauerit eiuſ inflãmatio in debili
ori ex corporibꝰ qđ est spũs erit febris ephimera: quʒ
ergo inflãmatur in sanguine ẽ spẽſ famosa sinoche quã
dicemuſ ⁊ est illa que est de sũma febriũ hũoꝝ ⁊ nõ est
pp putredinẽ imo est ꝓpter inflãmationẽ ⁊ ebullitõnẽ
¶ Qđ si pertranseat illud ad putredinẽ quã facit op
pilatione ⁊ priuatio respirationis permutat̃ ad febres
putredinis ⁊ huiusmodi quidẽ oppilatio: aut fit ex mł
titudine humoꝝ ⁊ sanguinis aut ex grossitudine eoruʒ
aut ex uiscositate eoꝝ: aut propt̃ casuʒ rei de causis op
pilationis in instĩo non in cursu immo sicut frigus cõ
stringẽs aut aq̃a coarctans: aut nascentia rei: aut aliud
de illis quaꝝ te oʒ rememorari. ¶ Et hec quidem fe
bris de febribus ephimeris paꝝ permutat̃ ad ethicaʒ
qm̃ corpus ĩ ea est pl̃ime materie. ¶ Et in hac febre
iteꝝ est sitis ⁊ iflãmatio ⁊ adherentia caliditatis ⁊ vri
na media inter igneã. ¶ Et hec febris ẽ difficilis ad
cognoscendũ: cuius similitudo est proxima similitudi
ni febriũ hũorũ. ¶ Et hec febris qñ; remanet vsq; ad
diem tertiũ ⁊ in eo qđ est post ipsum sunt oppilationes
pl̃ime fortes. Et nõ sunt inspissantes: ⁊ non ꝯdensãtes
deforiſ: ⁊ si sunt parue festinat eiꝰ eradicatio si non fue
rit error. ¶ Et hec febris inter febres ephimeras qñ
ꝙ accidit ⁊ reddit pp fixionem oppilationis que ẽ cã
quare fiunt ei ꝑoxismi. ¶ Et hec quidẽ febris multo
tiens permutat̃ ad frigus ⁊ horripilatiõeʒ ⁊ significat
ꝙ ipsa sit putrida. Et cum illa que est ex oppilatione
facit accidere dolorẽ post phlebotomiaʒ in latere sini
stro non est excusatio iterationis phlebotomie p̃cipue
qũ sedatur febris ⁊ perseuerat dolor. ¶ Signa. Quñ
ꝙ accidit febris ephimera nõ ea cã primitiua ⁊ est lon
ge declinationis: tunc existima ꝙ ipsa est oppilatio : ⁊
ꝓprie qñ declinat sine eũone cũ humectatione. ¶ Et
verificãt existiationẽ tuã signa repl̃onis ⁊ in corporibꝰ
pl̃imi sanguinis ⁊ generantibus eũ: aut grossoꝝ humo
rũ viscosoꝝ. ¶ Et differentia q̇dem inter ea ambo est
qm̃ si oppilationes in eis sunt ꝓpter grossitudinẽ hũo
rum ⁊ uiscositatẽ eoꝝ significant ea signa nota eiſ ⁊ nõ
est illic infl̃atõ corporis ⁊ rubedo ⁊ extẽsio ⁊ ad sum
mum signa multitudinis. ¶ Et illis in q̇bus cã est re
pl̃o sit̃ signa repl̃oniſ ex rubedine faciei ⁊ exuberatione
venaꝝ ⁊ inflatione ⁊ tensione ⁊ alia apparẽtia. ¶ Et
si superfluũt oppilationes pulsus est paruus ⁊ si non
superfluũt nõ oʒ ut minoret̃ pulsus. ¶ Cura. Quum
cã ẽ multitudo humorũ ⁊ repl̃o tũc oʒ vt in p̃ncipio ꝓ
peres ad phlebotomiã ⁊ eũonem. Et ut phlebotõẽs
eum cũ iam nõ febrit tunc est meliuſ. ¶ Et qñ febrit
si nõ fuerit necesitas tunc statio est magis conueniens
phlebotomia enim facit humores currere ⁊ ꝑmiscet
ĩter eos. Si ãt ñ fuerit excusatio tunc ñ oʒ vt postpo
natur ⁊ tardet̃ phlebotomia ⁊ eũo. Deinde fiat occu
patio in eis que aperiunt oppilatõẽs ⁊ mũdificãt mea
tus. ¶ Et nõ porpereſ ante euacuationẽ ad mũdificã
dos meatus ⁊ aptioneʒ. Illud eniʒ fortasse fit cã ad at
trahendũ humores subito ad quosdam meatus ⁊ inui
scandum in eis: ⁊ illud est res in qua sunt errores pl̃i
mi: ⁊ fortasse addit in oppilationibuſ si fuerint grossi et
ꝓprie si meatꝰ in creatione sua fuerint stricti. ¶ Quũ
phlebotomia iterum ⁊ eũo qñ; educant superfluitates
uiscosas fumosas facientes coarctatione sua hãc febrẽ
⁊ probibeãt vt permutet̃ ad putredinẽ et ꝓprie quum
ad ultimũ facis eã peruenire et facis approximare sin
copi: et si non sentis multitudinẽ humorum immo sen
tis oppilationes: et ꝙ ipse sunt accidentes a grossitudi
ne eoꝝ et uiscositate ipsoꝝ: tunc fortasse nõ idigeſ phl̃o
tomia superflua: et eũone superflua: imo indiges aper
tione. ¶ Et apertio q̇deʒ est cũ abstergentibus ex me
dicinis et cibiſ. ¶ Et propterea ꝙ egritudo est febris
nõ est possibile vt redeas in aperiendo ad abstergentia
cal̃a: imo ad illa que sunt inter sirupum acetosuʒ purũ
usq; ad illum qui est cũ seminibus : et aqua endiuie vs
q; ad aquã feniculi. ¶ Et cibus sit ille in quo est ablu
tio: et ñ in quo est uiscositas sicut kist ordei. Et zucca
rum cũ hoc qđ ipsum est propinquũ cibo est ĩ ipso aptõ
et abstersio: nõ ẽ ergo malũ si misceatur cũ kist ordei.
¶ Demum oʒ ut cõsideres qum euacuaueris si neceſ
saria fuerit eũo eius et apparuerit sicut diximuſ an mi
nuatur febris et defficiat : et an si paroxismos hũerit
frangatur et đbilitetur paroxismus eius secundus a p̃
mo. Et cõsidera vrinam: et si inuenis eam non priua
tam digestione. ¶ Et in pulsu et si inuenis eum non
significare putredinem: procedens secũdũ hoc regim̃.
¶ Et intromitte egrum in die tertio post paroxismuʒ
in balneum hora mollificationiſ paroxismi expectan si
fuerit febris vsq; ad quinq; horas et inunge eum. Et
frica ip̃um cũ rebus in q̇buſ est abstersio equalis sicut
qđ est inter farinam fabarum vsq; ad farinam horobi
et farinam radicũ lilij et aristologie emollite cũ aliquã
tulo mellis et aque. Qđ si fueris ausꝰ uti fortiori hoc
tunc vtere spuma baurac. ¶ Et si existimas ꝙ balneũ
alterat naturam eius in aliquo et facit accidere quasi
horripilatiõem: nõ moret̃ in eo ictu oculi: oppilatiões
enim iste nõ sunt de genere eaꝝ quas aperit balneum

Dum ergo egreditur de balneo nō oꝫ ꝟt approximꝫ
cibo neqꝫ vino: nisi pꝰ securitatē ex paroxismo. ¶ Si
aūt exigit dispō ut cibet̄ aliquantulū ⁊ non tollat̄: det̄
in potu id in quo est apertio sicut aqua ordei subtilis
pſrime aque pauci ordei plurime decoctionis decocta
cum apio. ¶ Quod si paroxismus nō iterat̄ ei: tunc
balnea eum ẜo si desiderauerit illud ⁊ ciba ipm: ⁊ si
fuerit ꝑoxismus diminutus a ꝑoxismo primo ⁊ vrina
fuerit bona tunc cōfide in ueritate curōnis ⁊ paucita
te oppilationis ⁊ cura eū post eradicationeꝫ eius sicut
curasti. ⁊ ciba ipm. ¶ Et si venerit ꝑoxismus sicut fu
it aut fortior illo: ⁊ vrīa ñ fuerit sicut oꝫ: tūc egritudo ē
tēdēs ad putredinē: ⁊ curatio eiꝰ ē curatio putredis.

¶ De febre ephiera ex nauseatiua satietate ⁊ repl̄tio
ne. c. xxxiiij.

Quandoqꝫ accidunt ex nauseatiua satietate
uapores mali ex quibus accidit caliditas ⁊
inflāmant̄ spūs quare accidit febris ⁊ prope
in corporibus cholericis: ⁊ in illis qui ñ hñt amplos
poros. Nam plurimū superfluitatū eoꝝ uaporat vapo
rationes fumosas. ⁊ minorat̄ in eis eructuatio acida.
¶ Et de illis qui sunt vehemētius dispositi ad illam
sunt illi qui incipiunt pꝰ nauseatiuā satietatē vti exerci
tio ⁊ motu ⁊ ire sub sole ⁊ balneatione postq̄ accidit.
eis hoc: multiplicant̄ enī in eis vapores fumosi ⁊ pro
prie qñ habuerint in corporibus suis dolorē ⁊ ꝓprie
in uisceribus eoꝝ. ¶ De materia ꝟo eructuationis a
cetose ⁊ in hñtibus eam raro ꝯtingit vt generet̄ febris
Si aūt generet̄ erit debilis: immo nō generat̄. ¶ Et
existimamus ꝙ generat̄ ab eructuatione acetosa: nō
est nisi satietas nauseatiua. ¶ Et isti quideꝫ cū eorum
soluunt̄ nature iuuant̄ ualde ⁊ remouetur febris eoꝝ
propter expulsionem superfluitatis superflue fumose.
¶ Et diuersificat̄ q̇dem curatio eius cuius retinet̄
natura ex illis ⁊ cuius soluitur. ¶ Et si natura illius
qui febrit ex nauseatiua satietate leniat̄ duabus ascella
tionibus aut tribus: deinde phlebotometur fortis fit
super eā fluxus ꝟentris ⁊ fortasse fiet fluxus epaticus
quem significabūt pulsus cordis ⁊ nigrido lingue.
¶ Et similantur accidentia febris ephimere ex repl̄o
ne accidentibus febris ex ira: rubent enim oculi ⁊ faci
es ualde ⁊ fit inflāmatio vehemēs ⁊ magnificatur pul
sus: ⁊ fit velox ⁊ rubet urina. Amplꝰ qū plꝰ rēanet ñ
excedit tres dies. ¶ Et scias ꝙ febris ephiera ex nau
seatiua satietate: qñꝫ uenit cū ꝑiodis quattuor aut se
ptē ⁊ cū hoc est febris ephimera veꝝ pulsus eius est sa
nus. ¶ Signa. ¶ Signa eius sūt alteratio eructua
tionis ad acetositatē aut fumositatē. ¶ Qū ergo alte
ratur eructuatio ad sanitatē indicat sanitatē. Et urina
quidem istoꝝ est priuata digōne aquosa. Et qñ causa
nauseatiue satietatis est uigilia est in facie ⁊ faucibus
eorum inflatio ⁊ in palpebris eorum ē grauitas.

¶ De cura. c. xxxv.

Patiens hanc nauseatiuā satietatē ñ eūat̄ q̇n
aut fit nā eiꝰ ñ soluta aut fit soluta. ¶ Qd̄ si
natura eius fuerit nō soluta tunc ꝓculdubio
oꝫ vt solues eam: ⁊ si fuerit aliquid cibi aut fecis aut
grauitatis remanens in stō tunc oportebit vt facias vo
mere ipm deinde solue eum ⁊ ꝯsidera vbi inuenit gra
uitatem. ¶ Et ꝯsidera tunc an sit rectius eūare illud
cū clisteribus ⁊ suppositorijs aut cuꝫ aliquo qd̄ bibit̄
desuper vt soluat aut deponat aut digerat ⁊ significat
illud qd̄ rectius est de hoc dispō eructuationis: fortas
se ei nec̄iuꝫ erit si fuerit cibꝰ stans fortiter ⁊ fit difficilis
vomitus ⁊ nō aspiciatur ad febrē sed administret̄ dia
pipereon vt ꝑcipitet̄ ⁊ descendat cū digestione aut ad
ministretur qd̄ est debilius eo ⁊ administrent̄ embroce
⁊ empl̄a digestiua cognita in capitulo digestionis ⁊ so
lutiua cognita in capitulo solutionis. ¶ Dum ergo
descenderit tunc aut egredietur ꝑ se ipsuꝫ aut iuuabit̄
cū suppositorio ⁊ tolleret̄ fames suꝑ eū tam diu donec
non remaneat hesitatio in destructione satietatis nau
seatiue: deinde sumat cibum leuē velocis digōnis boni
chimi ⁊ fit intentio ad fameꝫ ⁊ somnum tm̄ qd̄ excusat
sollicitudinē ī alleuiatōe repl̄onis. ¶ Quod si natura
fuerit soluta considera an res que eūatur sit illud qd̄
est corruptū. Et si fecerit illud nō retineatur donec to
tum euacuet̄ tm̄ vsqꝫ ad postremū eius ⁊ expecta decli
nationē ꝑoxismi ⁊ fac ingredi ipm tunc balneū ⁊ ciba
ipm nisi fuerint illic superfluū destruens fortitudinem
tunc enī nō facias ipsuꝫ ingredi balneū: imo ciba ipm
⁊ conforta stomachū eius cū rebus quas scies ⁊ qua
rū quedā scripte sunt in capitulis de solutione uentris
¶ Et de illis est lana infusa in oleo in quo est ꝟtus ap
sinthij: aut etiā ī oleo nardino postq̄ fuerit expressa ⁊
separata fuerit ab ea maxima pars olei. ¶ Et si ꝑseue
rat solutio ⁊ inuenis id qd̄ egredit̄ absqꝫ genere eiꝰ qd̄
corruptū est administra oleū de cydonijs tepidū recēs
scđm hunc modum ⁊ oleum de mastice ⁊ non est iterū
in oleo nardino cōtrarietas eis. ¶ Et fortasse admini
strauimus cerataria ⁊ proprie qñ nō suffert dispō stri
cturaꝫ eorum super uentres eoꝝ. ¶ Et qñꝫ indigemꝰ
emplastris fortioribus hoc de emplastris ꝑdictis in co
lirica passione ⁊ da eis in potu aquas fructuū si toll̄at
eas: ⁊ da ei ad comedendū illud cuius alleuiatur nutri
mentum ⁊ facilis fit digō sicut testiculi galli ⁊ pisces
alradradu ⁊ ꝑmitte super illud aliquid de fructibus
⁊ succis ⁊ robub stipticis. Et si abscindit̄ de apetitu a
liquid: admoue ipsū cū eis que sciuisti ⁊ ꝓprie cū eis
que fiunt ex cydonijs ⁊ cū eūatum est: nō est maluꝫ vt
administres ei electuariū forte de illis que digerunt ⁊
cōfortant stomachū ⁊ aperiunt oppil̄ationes ⁊ illud
post ablationē febris ⁊ accidentium. ¶ Et iter quidē
ad phlebotomiam ē ut non fiat in ea donec declinet:
tunc enim fiat: ⁊ illud qd̄ ꝑus datur in potu est aqua
ordei. ¶ Et cibus sit sicut ille qui fit de acresta cum
cucurbita ⁊ amigdalis paucis. ¶ Et īfrigidetur locus
eius ⁊ odoramētuꝫ eius ⁊ trocisci de canfora in q̇bus
non ponitur reubarbarum.

¶ De febre ephimera ex apostemate. c. xxxvi.

Febres sequentes apostemata interiora sunt
putride. Et qñꝫ associatur eis ethica ⁊ non
sunt de numero febriū ephimeraꝝ. ¶ Apo
stemata vero apparentia sicut sunt furunculi ⁊ exiture
uel bubones q̄ eueniunt in ea ⁊ ꝓprie aꝑata magna q̄
fiūt ī mēbris glādulosis ⁊ ī carnibꝰ q̄ vocāt̄ molles sicut
illa q̄ fiūt ī iguinibꝰ a supfluitatibꝰ eꝑis ⁊ ī ascellis a suꝑ
fluitatibꝰ cordis ⁊ sub aure a supfluitatibꝰ cerebri qñꝫ se
qunt̄ febres ⁊ nō eūantur q̇n aut fit illud qd̄ ꝑuēit ex
eis ad cor donec igneat ipm calefactio sola aut cū pu
tredine: ꝙ si fuerit calefactio sola: tunc erit de genere
febriū apostematū intrinsecoꝝ. ¶ Et plurimū qd̄ ac
cidit de istis febribus sequentibꝰ aꝑata sequentia cau
sas primitiuas ex vlceribus ⁊ scabie ⁊ doloribus ⁊ ꝑ
cussionibus ⁊ casibus ad que expellunt̄ materie ⁊ re
tinent̄ in ꝟijs apud carnes molles est de genere febris

ephimere. Et plurimum qđ acidit de istis febribus se
quentibus apata quorum cause sunt antecedentes si
cut repletiones ⁊ oppilationes preterite sunt putri
de. ¶ Et secundum plurimum febres sunt radices et
apostemata sequentia licet quandoqꝫ accidat econtra
rio. Hippocrates nominauit has febres malignas q̄
ex his sunt ephimere ⁊ que nō sunt ephimere. Et fe
bres quidez seq̄ntes ea scđz plurimum sunt ephimere
⁊ si non sunt ephimere sunt male. ¶ Et plurimū q̇dē
hap sequntur apata sanguinea ⁊ qñz accidunt sequen
tes herisipilaz ⁊ similia ei. ¶ Signa. Figura eaꝝ sunt
ea que diximus de antecessione apatū ante eas ⁊ faci
es est iflāmata ⁊ rubea ⁊ est additum in ea sup dispōez
sanitatis ⁊ nō est caliditas vehement mordicans: q̄uis
sit multitudo eius in eis qm̄ huius apata st sanguinea
nisi sint febres sequentes herisipilaz: ⁊ tunc istis febri
bus succedit hūecatio ⁊ est pulsus in eis velox magnꝰ
frequēs pp repletionē ⁊ caliditatē ⁊ est vrina aquosa
alba pp cursuz materieꝝ ad apata ⁊ vlcera. ¶ Cura.
¶ Oportet ut antecessio fiat in ea cū phlebotomia ⁊
fluxu ventris. Et curetur apa cū eo qđ oꝫ in capitulo
suo ⁊ subtilietur regimē: ⁊ nō bibat vinum omnino: ⁊
nō cibet nisi post declinationē ꝯpletā: ⁊ necessaria sūt
ei extinguentia ⁊ i frigidantia humectantia ⁊ empla
in frigidata cum niue super membrum infirmum a
postemosum: ita ut non noceant apostemati: neqꝫ faci
ant ipsuz crudū immo infrigidet via inter ipm ⁊ cor in
frigidatione penetrante in ꝓfundū.

¶ De febre ephimera ex terrestritate idest quando cutis fit dura vt testa. c. xxxvij.

Hec febris iteꝝ sequitur ꝑuationē resolutiōis
pp oppilationes non ꝓfundatas. Et plures
quidez hominū qū dimittunt consuetudines
suas balneandi febriunt. ¶ Et plures eorū sunt illi in
quoꝝ corporibus generat uapor cholericus pp com
plxionez corpoꝝ eoꝝ: ⁊ ciboꝝ ipsoruz ⁊ aquaꝝ ipsarū
malaꝝ ⁊ pp dispositiones eoꝝ antecedentes ex vigilijs
¶ Curatio eiꝰ. Est extinctio ⁊ administratio balnei ⁊
sudare in eo post declinationez. ¶ Et fricari cū eis q̄
sunt sicut furfur ⁊ farina fabaꝝ ⁊ amigdal. amare ⁊ se
men melonis ⁊ aliquid de alusen ⁊ baurac. ¶ Et sit
cibus eius extinguēs ⁊ humectans: ⁊ vinū eius sit plu
rime cōmistionis ⁊ iteret balneum multotiens.

¶ De febre ephimera ex calore. c. xxxviij.

Quandoqꝫ accidit ex calore aeris ⁊ calore
balnei ⁊ similium febris ephimera. Et pri
mum illius nō accidit nisi ex vehementia ca
loris solis ⁊ est prima suspensio eius cū spū aiali: quz ꝑ
mū qđ ei leditur sit caput: calefacit enim aer eius ⁊ ꝑ
uenit ad cor ⁊ fit febris: deinde spargit in totū corpꝰ.
¶ Et qñqꝫ fit eius suspensio cū corde pp caliditatem
anhelitus. ⁊ qñz custodit caput a calor̄. Sed illa que
ex sole accidit plurimū incipit in cerebro ⁊ capite: ⁊
pp illud qui non est mūdus implet caput eius. ¶ Et
illa que nō fit ex sole: sꝫ fit ex diebus canicularibus: ⁊
ex balneatione ⁊ ex alijs impssionē facit in cor. ¶ Si
gna. Signa sunt causa eueniens ex uehemētia inflāma
tionis capitis in pte solari cerebri: ⁊ fortasse est cū gra
uitate ⁊ repłone si nō fuerit corpus mūdū ⁊ magnitu
do anhelitus in pte cordiali. ¶ Et illud quod apparz
de corpe vehemētis calefactionis calidiꝰ iteriore eiꝰ.
¶ Et de illis quibꝫ scit illud est q̄ sitis eius ē minor
siti illius cuius caliditas est illa caliditas ⁊ est i hac ha
bitudine ꝯtraria vel diuersa ei q̄ est ex dēsitate. ¶ Cu
ra. Est necessariū vt incipiatur in curatione eius cum
eo qđ infrigidat ex embrocis super cap ⁊ pectus et ex
oleis frigidis ⁊ ꝓprie oleo ros. in frigidato super niuē
qđ fundat sup caput ⁊ pectus ex loco longinquo: ⁊ de
tur in potu aqua frigida ⁊ q̄ currunt cursu eius: ⁊ sine
cessatōe eius fiat illud usqꝫ quo decliet febris. ¶ Quū
qꝫ aufert ingrediat tinam et nō tangat eū tina si fuerit
cū eo febris: et balnea eum cū aqua tepida et non per
mittas aerez eius calefacere ipm: et n̄ timeas ex effusi
ōe aque calide super caput eius qm̄ ipa humectat et re
soluit febrez: et necessitas ad balneandū plꝰ ē q̄ necessi
tas ad vngēdū. ¶ Quū ergo egredit: tūc frica caput e
ius cū oleis frigidis sicut ē oleū rosaceū et de nēufare.

¶ De febre ephimera que accidit ex frigore et balneatione. c. xxxix.

Quandoqꝫ accidit ex frigore et balneatiōe cū
aquis frigidis vt ꝯdensentur pori appentes:
et coarctēt vapores fumosi secūdū q̄ dictum
est in illa que fit ex testuositate: quare accidit febris et
multotiens perducit ad putridā. ¶ Et non perducit
ad illaz febrez nisi qñ vapor ꝓfocatus et acutꝰ nō sua
uis. Suauis eniz nō generat eam. ¶ Signa eius sūt
cause et corpus in ea in primis qū tangit nō est vehe
mentis caliditatis. Nunqꝫ figitur māus sentit calor
eleuari: et pulsus nō est in puitate in qua est in illa que
fit ex angustia et tristitia et fame qm̄ non est illic resolu
tio. Sed est velox pp necessitatez. s. attrahēdi aerē nisi
sit frigus vehems et fortasse declinat ad duritiem et o
culus nō est ꝓfundus: immo qñz est inflatus pp vapo
rez coarctatuz. ¶ Et vrina qñz est alba: qm̄ caliditas
est ꝓfocata et qñz est tincta: quoniam caliditas q̄ resol
uitur ex poris expellit ad uiaz urine. ¶ Curatio. Co
operiantur in febre donec sudent quz ergo declinant
ingrediant balneuz et balneētur cuz aqua ad calidita
tē decliui et cū aere calido et embrocentur super ipos
aque in quibus decocta sunt sicut amaracuz et anetuz
et sisimbriū et fricet cū eis que diximus que abstergūt
poros et mollificant eos: et postponatur in eis inun
ctio usqꝫ quo sudent et fricentur et balneētur cū aqua
calida ualde. Et oꝫ vt ātecedat balneatio cū aqua: bal
neatione cū aere: deinde inungatur cū aliquo ex oleis
dilatantibus poros: et fundat super capita eoꝝ sicut
oleū de aneto et keiri et camemilla et cibentur cibis le
uibus et aromatizentur: Et sūant in potu vinū albūz
subtile ꝯmistum et est melius eis q̄ aqua ꝓpter quod
est in eo de sudatiome et ꝓuocatione. ¶ Et inunctio
cum eleo aliquo patientibus ex labore est magis iuua
tiua q̄ patientibus ex soliditate.

De febre ephiera ex soliditate ex aq̄s stipticis. c. xl.

Quandoqꝫ accidit illis qui balneant in aquis
stipticitatē facientibus sicut super quā uincit
virtus aluis: aut draganti vt vehemens fiat
spissitudo poroꝝ apparentiū: q̄re ꝯprimuntur eoꝝ va
pores et accidit eis qđ diximus aliquotiens et multo
tiens q̇dē perducit ad putredinē.

De signis. c. xli.

Significant eaz cause et qđ significatur de ni
gredine cutis q̄si ipsa extensa sit ꝑparata ꝑ
paratiōe qua ꝑparant coria et sicut si tanga
tur cutis infusa in aqua draganti: et est dispositio i ad
ditione caliditatis post tempus idest non stati ex tactu
cutis sicut in alijs de illis que accidunt ex oppilatiōe
pororū: ⁊ pulsus est debilior et minor ⁊ vehemētioris

velocitatis. ¶ Et urina ē vehementius alba ⁊ tenuis sicut vrina mulieris: ⁊ nō est in corporibus eoꝝ dimi nutio neq̄ in oculis eoꝝ ꝓfundatio. ¶ Cura. Oꝫ vt curet̄ cū ꝓpinq̄tate curationis eoꝝ qui sunt ante eos. ¶ Veruntā eis nō dat̄ in potu uinū nisi post fiduciā vehemētie amplitudinis poroꝝ: nisi sit ꝯdensatio pua fortasse eniꝫ tunc aperit eam uinū. ¶ Et oꝫ vt subtilia tio regiminis ipoꝝ sit maior: ⁊ mora eoꝝ in aere balnei ⁊ balneatione eorū cū aqua calida maior. ⁊ oꝫ vt tar det̄ inunctio eoꝝ plus.

¶ De febre ephimera ex vino. c. xlij.

Quandoq̄ accidit ex vino febris ephimera ⁊ cura eorū est cura ebrietatis. ¶ Et fortasse īdigēt solōne cū aq̄ fructuū ⁊ similib⁹ ⁊ phle botomia ⁊ uomitu ⁊ ꝓpe qn̄ ꝑseuerat dolor capitis eoꝝ. ¶ Et oꝫ vt īgrediat̄ balneū post declinationeꝫ.

¶ De febre ephimera ex cibis calidis. c. xliij.

Cibi calidi faciunt febrē ephimeram ⁊ sicut illa que est ex sole ſm plurimū est cerebralis ⁊ in spiritu aīali ⁊ illa que fit ex balneo ē cor dialis et in spū vitali silr̄ illa q̄ fit ex cibo ē epatica ⁊ in spū nāli.

¶ De cura. c. xliiij.

Cuius curatio est ꝓuocatio cū infrigidātibus notis ⁊ solō nature est melior cum siracost ⁊ tamarindis ⁊ rectificare epar cuꝫ eis que sc̄ aqua endiuie ⁊ oleū ⁊ sirupus acetosus ⁊ empl̄a in fri gidantia ex sandalis ⁊ canfora ⁊ aq̄ ro. ⁊ oleo ⁊ succo eius ⁊ ex succis oleoꝝ infrigidatis actu. ¶ Et extin ctō cū cibis frigidis ⁊ humidis.

¶ Pricipium ſmōis de febrib⁹ putridis ⁊ ꝯplemētū sermonis est in febribus sanguineis ⁊ cholericis.

¶ Tractatus secundus continet capitul̄. lxviij. sermo vniuersalis de febribus putridis. c. i.

Putredo accidit aut ꝑꝑ cibū maluꝫ qū est ꝑparatus vt putrefiat illō qō generat̄ ab eo ꝑꝑ malitiā sue substā tie. ¶ Aut ꝑpea ꝙ velocit̄ recipit corruptionē q̄uis sit bone substātie sicut lac. Aut quōiam est aquosus nutrimēti mali cuius aquositatē recipit sanguis sicut illud qō generatur a fructibus tardis humidis ualde Aut qm̄ est ex illis q̄ n̄ ꝯuertunt̄ ad sanguineꝫ bonuꝫ: īmo remanet humor malus frigidus queꝫ abhorret ca lor īnatus ⁊ succedit ei extraneus sicut ille q̄ generat̄ a cucūere ⁊ citrulo ⁊ piris ⁊ similibus. Aut malitia ar tificij eius. aut hora ipsius. Aut ordo eius secūdum ꝙ scis. aut ꝑꝑ oppilationē ꝓhibentē respirationē ⁊ euen tationē ꝑꝑ cōpl̄oneꝫ corporis malā qū non pōt digō neꝫ facere bonā. Et sunt iterum v̄tutes de illis que nō faciunt in cibo aut hūore aliq̄d ꝑꝑ priuationē respira tionis hūoꝝ quare dimittunt eum crudū. ¶ Et huius modi quidē ꝯpl̄o aut generat humorem maluꝫ aut cor rumpit id quod generat ꝓpter abbreuiationē suam in digestione ⁊ qꝛ mouet eū motu pigro. ¶ Et iste cause sunt iuuātes in generatione oppilatiōis generātis pu tredinē. aut ꝓpter dispositiōes extrinsecas ex aeribus malis sicut est aer pestilentie ⁊ aer lacunaꝝ ⁊ locorum infusoꝝ in quibus madefiunt res ut linum ⁊ aspaltum. ¶ Et quandoq̄ aggregant̄ de eis numerus rerū plu rimus. Et plurimū cāꝫ putredinis hūoꝝ est aut ꝓpter multitudinē humoris aut grossitudinē suam aut visco sitatē sui. Et cause multitudinis humoꝝ ⁊ uiscositatis ⁊ grossitiei humoꝝ sunt note ⁊ inceptio oppilationis est nota. ¶ Ergo qn̄ fecerit oppilationē accidit putredo propter euentationis priuationē ꝓprie ⁊ qū fuerint suc cedētes motibus in n̄ sua hora suꝑ repl̄oneꝫ ⁊ nausea tiuam sacietatem. ¶ Et balneationes similiter aut sol calidus aut sumere caliefaciētia super repl̄onē ⁊ dimis sio cautelle obseruationis digestionis in stō ⁊ epate ⁊ succurendi defectui si acciderit ꝑꝑ calefactionē ambo rū in epithimatibus ⁊ vaporatiōibus. ¶ Et putredo quidē qn̄ꝫ est cōis corpori ⁊ qn̄ꝫ est in mēbro propter debilitatē suam aut propt̄ vehementiā caliditatis sue extranee ⁊ sue acuitatis aut doloris eius. ¶ Et hūor recipiens putredinē aut est chol̄a talis mōi ut ab ea va por egrediat̄ q̄ sit subtilis fumosus ualde: aut sanguis talis modi vt euaporet ab eo uapor subtilis: aut phle gma talis mōi ut illō qō euaporat ab eo sit uapor spis sus. Aut mel̄ia talis ut illō qō euaporat ab ea fit vapor fumosus puluerulentus: ⁊ putredo quideꝫ cholere fa cit tertianā. Et putredo sanguinis facit ꝯtinuam. Et putredo mel̄ie facit quartanā ⁊ que currunt cursu eius Et putredo phlegmatis similiter ut multū facit quoti dianam ⁊ que currunt cursu eius. ¶ Et sanguinis lo cus est intra uenas. Chol̄a autem ⁊ phlegma ⁊ mel̄ia qn̄ꝫ putrefiunt intra venas. Et qn̄ꝫ putrefiūt extra ve nas si nō est causa alia. neq̄ est ptredo in apostemate i trinseco quod det cordi putredinē cōtinuam faciunt periodos quas diximus. ¶ Sed unicuiq̄ accidunt ⁊ erradicant̄ q̄uis phlegmatica non erradicetur quin ibi sint r̄liquie occulte. ¶ Et qn̄ putrefiunt iter venas faciunt adherentiā febris: ⁊ non erradicant̄ neq̄ est ꝓ xima ei que erradicat̄: immo est assidua inseparabilis. ¶ Sed ei est vehemētia ꝑ quā cognoscitur ꝑoxismus qui est ei. Et qn̄ putredo est intrinseca dominans su per venas oēs aut super pl̄rimū eius qō sequit̄ ex eis nō sunt forsitan additiones ⁊ diminutiones apparētes ¶ Qum aūt est secundū contrariū eius apparent al terationes manifeste. Et febris putredinis q̇deꝫ extri sece nō erradicat̄ ⁊ reddit nisi: qm̄ materiei q̄ putrefit superuenit putredo in tp̄e ꝑoxismi ⁊ sunt eius humidi tates ex q̇bus pendebat caliditas ⁊ resoluunt̄ ⁊ egre diunt̄ ex corpore: qm̄ nō sunt retente in venis ita ut ꝓ hibeant eas illud a ꝯplemento resolutionis ⁊ remanꝫ cinereitas ei⁹ ⁊ ipsi⁹ terreitas q̄ nō sunt vehiculum fe bris ⁊ caliditatis sicut vī de dispōe cumuloꝝ stercoruꝫ paulatī paulatī donec fiat cinis totū deinde n̄ remanꝫ caliditas. ¶ Et qn̄ nō remanet in humore adusto per putredinē caliditas destruit̄ febris quousq̄ aggreget̄ vice alia ad locū putredinis. ¶ Et iam remanserūt in ea reliq̄e caliditatis ex putredie prima q̄uis nō rema neat materia. ¶ Aut propter inuētionē cāe p̄me pu tredinis in materia p̄ma ⁊ inflāmat̄ in materia secūda secūdū semitā putrefactionis. ¶ Res ergo putredis resoluit̄ ſm inuentioneꝫ caliditatis nō deficientis pu trefacientis ⁊ resoluentis ⁊ facientis cinerem ⁊ pertrā seuntis ad vicinū donec abscindat terminū ⁊ finiat ma teria ⁊ non inueniat uicinū aliud ⁊ remaneat febris ex pectans materiam aliā ⁊ attrahat ad locū suū. ¶ Qū aūt putredo est intra venas tunc accidit ut fit resol̄o ꝯ pleta difficilis ⁊ nō resoluitur putredo ꝑ ꝯtinuitatem que est in q̇busdā venis cū alijs ⁊ putrefit omnis res que uicina est ei deinde reuoluitur ad uicinum aliud ¶ Et iteꝝ illud qō ꝯphensuꝫ est in uenis est vehmēti oris cōtinuitatis ad cor. ¶ Et iste quidē febres q̇b⁹ sunt ꝑoxismi erradicationis ⁊ temporis qn̄ꝫ dimittūt

ordinē suū pp diuersitateʒ materierū in multitudine ⁊
paucitate ⁊ grossitudine ⁊ tenuitate. Et propter diuer
sitatē in eis in genere ita ut permutentur quedā mate
rie ⁊ fiant de genere materiei alterius que diuersifica
tur in eis in specie non in multitudine ⁊ paucitate ⁊ te
nuitate ⁊ grossitie tantum. ¶ Et qn̄qʒ fit ex malitia re
giminis egri aut pp debilitatē eius: aut propter multi
tudinē sensus eius. Et paroxismi quidem qui erradicāt
incipiunt secūdum plurimuʒ cū horripilatione aut fri
gore aut rigore ⁊ resoluūtur p sudoreʒ. Et non incipi
unt cū frigore: aut horripilatiōe sm plurimū. Nisi aut
pp frigus humoris: aut ppterea qr humor mordicat
lacertos: aut ppter pfūdationē caliditatis ad īteriora
redeuntis ad partē materiei: aut propter debilitateʒ v
tutis: aut pp frigus aeris sicut ɔtingit tpe hyemis.
¶ Et illud qd fit ex mordicatione caliditatis ē dignius
vt proportionet ad horripilationē q̄ ad frigus. ¶ Et
plurimū qd accidit de eo est vt fit sicut punctio acuuʒ in
omni mēbro. Verū resolo materiei cū sudore est: qm̄
caliditas putrefaciens vel putrida resoluit hūiditatem
⁊ remanet cinereitas: qū ergo fit illa hūiditas n̄ obsessa
in uenis facilis fit expulsio eius per sudoreʒ in poris.
¶ Paroxismi aūt in sepabiles minunt: ⁊ nō erradicā
tur per sudoreʒ nʒ incipiunt cū frigore nisi propt debi
litatē vtutis: aut propter profundationē caloris inati:
tunc enim infrigidantur extremitates: ⁊ illud est signum
maluʒ. ¶ Et inquibusdā febribus cōponūt frigus ⁊
horripilatio: qm̄ materia q̄ putrefit est ɔposita ex frigi
do ⁊ mordicatiuo. ¶ Et qn̄ʒ ɔponunt quedā febres
putredinis tali cōpositione qua fiant in forma īsepara
biles: ⁊ illud est verbigratia qn̄ incipit humor putrefie
ri in loco: ⁊ qū superuenerit ei putredo putrefit tota ⁊
ɔsumit ab ea: dn̄ īcipit hūor d gn̄re eius aut n̄ d gn̄re eius
putrefieri. tūc obuiat paroxismus secūdus tempori erradi
cationis paroxismi primi: deinde ɔtinuat res ita. ¶ Et
qn̄ʒ ɔponuntur febres putredinis modis alijs ɔpositi
onis quos distinguā in capitulis suis. ¶ Et paroxismi
quidē febriuʒ plongant qn̄ʒ ⁊ abbreuiant: prolonga
tio eorū est ergo: aut propter grossitudinē materiei ⁊ vi
scositatē eius: ⁊ multitudinē eius: aut ipsius quietē: aut
propter debilitatē vtutis aut propter debilitatē sensus
aut pp spissitudinē pororū: q̄re nō resoluit humor: ⁊ eo
ruʒ abbreuiatio est ppter ɔtraria eorū. ¶ Et paroxismi
iterū festināt ⁊ tardant. ⁊ tarditas eorū est: aut ppterea
qr eorū materia est pauca aut tardi motus ad mineraʒ
putredinis propt grossitieʒ suam: ⁊ hoc quidē est sicut
materia quartane. ¶ Et velocitas eorum est quoniā
ipsa est mixta sicut phlegma. nisi sit vitreū qm̄ paroxismi
eius qn̄ʒ tardant aut subtilis sicut cholera. ¶ Et de
teriores q̄dem febres sunt inseparabiles in q̄bus putre
do est intra venas. ¶ Deinde ille que erradicant inq̄
bus est putredo in toto corpore aut in partibus cordis
Et parū q̄deʒ accidit senibus febris valde accensa pro
pter frigus ɔplonis eorū ⁊ paucitateʒ carnis ipsorum.
Pulsus vero dispositiōes diuersificant in febribus pu
tredinis secundum diuersitatem earum in generibus
suis ⁊ secūdum diuersitatem spēi vnius earū in vehemē
tia ⁊ debilitate ⁊ in fortitudine accn̄tium ⁊ debilitate
eorū. ¶ Et qn̄ʒ accidit ei durities: aut propter apa
caliduʒ vehementis extensionis: aut propter apostema
calidum in mēbro duro: aut propter vehemētiaʒ sicci
tatis: aut qū dominat frigus in principijs. ¶ Et qn̄ʒ
fit lenis propter materiā leneʒ phlegmaticā ⁊ sanguine

am. Et propterea q̄ apa est in mēbro leni sicut illd qd
est in cpe ⁊ peripneumonia ⁊ lethargia: aut propter
humorositatē qū expectat qn̄ uult vt sudet. ¶ Et pul
sus q̄deʒ fit in pncipio paroxismorum debilis coarctati
onis propter aduentū vtutis super materiā ⁊ occupa
tioneʒ eius in mūdando ⁊ euētando.

¶ De smone vlī d signis febriū putredinis. c. ij.

SIgnificant febres putredinis aduētus causa
rū antecedētiū eas ⁊ proprie qn̄ nō est in eis
causa pmitiua. Et pulsus ⁊ anhelitus cuius
ɔstrictio est velox qm̄ necessitas est ad mūdificandum
vehemēs valde. Et est caliditas mordicatiua nō sua
uis sicut est caliditas ephimere febris. ¶ Et plurimū
quidē febriū putredinis antecedit almelileth: ⁊ almeli
leth q̄dem est dispō cui admiscet caliditas nō perueniēs
ad hoc vt fit febris ⁊ associat ei lassitudo ⁊ pigritia ⁊
alices ⁊ saltus ⁊ ɔmotio sōni ⁊ vigilie ⁊ ɔstrictio anhe
litus ⁊ tensio venarū ⁊ hypocondriorū ⁊ dolor capitis
⁊ pulsatio capis: qū ergo prolongat facit cadere in fe
bres putredinis: aut facit accidere debilitatē ⁊ citrini
tatē coloris: ⁊ qn̄ʒ associant almelileth antecedenti fe
bres multitudo superfluitatis ⁊ mucus nausea ⁊ vrina
plurima ⁊ egō plurima putrida ⁊ grauitas capitis ⁊ ex
citatio. Et accidit frequētia in pulsu non a cā intrinse
ca: imo ex labore aut ira aut alijs. ¶ Cum ergo acci
dit in eo coarctatio tunc iā venit paroxismus: ⁊ coar
ctatio quideʒ est submersio pulsus ⁊ paruitas diuersi
in quo accidunt pulsationes magne fortes ⁊ nō est ve
locitas eius fortis. Sʒ diuersitas in principio ⁊ in au
gmēto est ex proprietatibus significantibus putredinem
q̄uis non appareat in tertiana plurima apparitiōe propt
leuitatē materiei. ¶ Et de signis quidem q̄ febris sit
putrida est euō periodi prime sudoris ⁊ humectatiōis
ephimera eniʒ est ecōtrario illius: licet in initio fit i ter
tiana pp leuitatē pdictam vt fit simil ephimere que tn̄
ephimera nō permutat ad putredinē. Et qn̄ fuerit au
gmentū eius nō permistuʒ nō proportionatū non simi
le. Et prolixitas augmenti iterū significat q̄ ipa est pu
trida. Et additio pulsus in magnitudine scdm proces
sionē significat augm̄tū. ¶ Amp aūt est iterpollata in
cipis cum rigore aut horripilatione ⁊ dimittit secūdū
plurimū cū sudore ⁊ humorositate ⁊ resoluitur cū paro
xismis ē aut īsepabilis cū tepoī ⁊ nō: silis ephimere in
vrina ⁊ pulsu ⁊ ɔplemēto mundificationis ⁊ quiete ac
cn̄tium. Et plurimuʒ q̄deʒ putride sunt accn̄tia plurima
ex siti ⁊ dolore capis ⁊ nigredine lingue ⁊ proprie ap
statū ⁊ multiplicat inquietudo ex āgustia ⁊ agitatione
vehementi quaʒ facit pugna materiei ⁊ uirtutis qn̄qʒ
eniʒ eleuatur materia ⁊ qn̄ʒ consurgit vtus. ¶ Et pul
sus fit qn̄ʒ tendit ad magnitudineʒ ⁊ fortitudinē ⁊ qn̄
q̄ ad paruitatem ⁊ debilitateʒ ⁊ coarctationē. ¶ Du
rities aūt fit qn̄ʒ ⁊ non oʒ semper vt fit nisi fit cū febre
apa durū i quocūq̄ mēbro fit. ¶ Aut apa in mēbro
duro q̄uis n̄ fit durū. Aut iam acciderit potus aque
frigide aut aliquid aliud de illis que indurant pulsum
de illis que dicuntur in libro pulsuū. ¶ Diuersitas
aūt in principio ⁊ augmento est ex proprietatibus fe
bris putride. ¶ Et d significationibus eius fortibus
q̄uis non appareat in tertiana plurimum propter le
uitateʒ materiei ⁊ dum nō fit pulsus fortis et non fit
uelox velocitate pdicta tunc febris adhuc est ephime
ra et non permutatur ad putredinem. ¶ Et est vrina
in principio indigesta aut parum digesta et fortasse est

acuta. ¶ Et scias q̄ a febrib⁹ acutis iterficiētib⁹ ra
ro fit euasio: nisi cū contractione mēbri. ¶ Et quādo
alleuiatur febris post quietē apatis in pleuresi ⁊ simi
bus tunc scias q̄ de materia remansit aliquid ⁊ q̄ ma
teria declinat ad locū vbi apparet dolor.

¶ De signis insperabilibus. c. iij.

F A continua est diuersitas pulsus que est fm
febrem appens valde ⁊ est in pl'imo eius nō
habens ordinē: neq̄ pondus ⁊ perseuerat fe
bres ⁊ nō separat post vigintiquattuor horas ⁊ associa
tur ei qđ diximus de dispositionibus erradicalibus ex
antecessione rigoris ⁊ alijs. ¶ Et de illis q̄ significāt
eā est ei⁹ assiduitas ⁊ uehementia diuersitatis dispōis
ei⁹ ap augmētū minuit eni qn̄ ⁊ auget uice alia.

¶ De rebus in quibus differunt febres putredinis
⁊ in quibus cōmunicant. c. iiij.

F Ebris q̄ est pp putredinē colere motus est
tertianus siue sit motus princip̄ij poxismi
aut princip̄ij vehmētie nisi species ei⁹ q̄ dicit
adusta cuius motus est ocultus valde ⁊ est sicut insepa
bilis conclusa. Et tertiana quidē pura est acuta ppt
subtilitatē materiei ⁊ eius caliditas est magna mordi
catiua propter fortitudiē cholere. Sed est salutifera
propterea q̄ cholera est leuis super naturā ⁊ qm̄ ipsa
facit quietē. ¶ Terciana vero nō pura est longioris
spatij q̄ prius. Et pura q̇dem raro pertransit septē per
iodos nisi ab errore. ¶ Continua qn̄ ꝯsumit in ebdo
mada. Et illa que est ex putredine sanguinis est conti
nua inseparabilis ⁊ eius calor est pl'rimus cois cū leni
tate nō cū mordicatione colere ⁊ qn̄ peruenit ad statū
in quattuor diebus: phlegmatica accessionem faciens
oī die est lenis caliditatis per cōpatōem ad cholericā
longā pp uiscositatē materiei ⁊ frigus eius ⁊ mltitudi
nē eius et ē magni timoris. qm̄ hꝫ paruum spacium in
terpolationis ⁊ quietis ⁊ qm̄ ipsa assotiat corruptiōi
⁊ debilitati in ore stomachi que nō excusat: ⁊ illud est
de illis que attrahunt accidētia mala ex sincopi ⁊ pul
su cordis ⁊ casu appetitus. ¶ Et que de ea est insepa
bilis est res magis similis ethice si non eēt lenitas pul
sus q̄uis qn̄q̄ fiat durus ēt. ⁊ q̄tum est minus pura ⁊
minoris ⁊ breuioris poxismi nisi declinet cū paruita
te sue puritatis mltiā. Quartana autem est non acuta
propter frigus materiei longa pp illud ⁊ fortasse extē
dit que de ea pura est anno uno et non pura est breui
oris spacij uerum in ea non est timor qm̄ quietē facit
in spacio longo ⁊ quonia ipsa non est tal' acuitatis quā
secunt accidentia uehementia. Et quartana quidē ⁊
tertiana assidua ⁊ interpolata cōsumunt per uomitū
⁊ solutionē uentris aut sudorem aut prouocationē uri
ne. ¶ In ꝯti^a autē ꝯsumit per huius ⁊ fluxū sanguis
narium. ¶ Et scias q̄ principium ꝓlongatur in terti
ana ⁊ status in cōclusa et declinatio in incesiua ⁊ stat⁹
⁊ declinatio in ꝯtinua ⁊ status ⁊ declinatio in quotidi
ana: q̄uis raro inueniat quartana cōtinua ⁊ quotidia
na integre erradicationis. ¶ Et febres qn̄ non curā
tur fm̄ q̄ oꝫ ⁊ proprie appostemose conuertuntur ad a
refactiōes et proprie in febribus acutis in quibus oꝫ
ut patiētes eas cibentur ⁊ non cibantur pp itentōes
ut perueniat natura super materiam aut oꝫ ut det in
potu aqua frida er non datur in potu ꝓpter intētōes vt
non fiat cruda ⁊ non succuritur cū extinctione aliaꝝ
¶ Qm̄ si fuerit alia intentio q̄ dicturi sumus in ciba
tione et dando in potu aquā fridā fortior duarū inten
predictarum permittatur super eas ābas ⁊ dimittat
obseruatio illaꝝ duaꝝ.

¶ De significationibꝫ accidentiū febriū. c. v.

S Cias q̄ acceptio significationū febriū est ex
regione antecedente ⁊ qūo fuit. ¶ Et ex di
spositionibus antecedentibus ⁊ p̄sentibus ⁊
ex regionibus ⁊ tēporibus ⁊ ex etate ⁊ cōplexione ⁊
ex pulsu ⁊ vrina ⁊ uomitu ⁊ egestiōe ⁊ fluxum sangui
nis nariū ⁊ ex dispositione febris in rigore ⁊ sudore ⁊
qualitate caliditatis ⁊ ex poxismis ⁊ ex dispositiōe ap
petit⁹ ⁊ ex dispositiōe anhelitus ⁊ ex cōiunctis sicut do
lorē capitis ⁊ vigilijs ⁊ alienatione ⁊ inq̄etudie ⁊ alijs
Febrib⁹ eiꝫ assunt accn̄tia ex q̇bus significant dispositi
ones eaꝝ de q̇bus sunt accidentia significantia magni
tudinē earum ⁊ ipsarū paruitatē sicut qualitas calidi
tatis ⁊ quātitas ipsius. ¶ Et de ea est q̄ est mordicati
ua vehementer ex quo ṗus inuadit usq̄ ad finē suum
¶ Et de ea est q̄ mordicat in primis: deinde minuitur
ꝓpter resolutionē materiei ⁊ lenit: ⁊ de eis st' q̄ mordi
cant: ⁊ de eis sunt quaꝝ caliditas est humida: ⁊ de eis
quaꝝ caliditas est sica. ¶ Et sunt accn̄tia que signifi
cant gen⁹ eaꝝ sicut accn̄tia ꝓpria cū tertiana: sicut prin
cipiū poxismi cū punctiōe et horripilatione ⁊ mordica
tione caliditatis in eo. ¶ Et accn̄tia significantia ma
litiā eaꝝ st' sicut iquietudo ⁊ alienatio ⁊ vigilie. ¶ Et
accidentia significantia digestionē ⁊ in digestionē sunt
sicut illud qđ dicimus de dispositiōib⁹ vrine. ¶ Et ac
cidentia q̄ significant crisim que dicemus. Et accn̄tia
significantia sospitatē ⁊ ꝯtrariū eius dicemus omnia il
la. ¶ Et forme insunt iudicia pl'rima sicut ille cui⁹ cō
uertitur color ad plumbeitatem ex albedine ⁊ viridita
te ⁊ significat frigiditatē hūorū et paucitatem coloris
inati aut excitationē ⁊ iflāmationē: sicut accidit ei cu
ius cā est satietas nauseatiua et sicut velocitas tūitionis
faciei et tornacilitas ei⁹ et tenuitas nasi et significāt aut
vehemētiā caliditatis aut subtilitatem hūoris et ueloci
tatem resolonis eoꝝ propt' amplitudinem poroꝝ et mo
tus i se ipsis et exitus eoꝝ a cōsuetudine aut casus eoꝝ
hn̄t significationes et res de illis quas dicēus. ¶ Et
accidētiū febriū q̄dā sunt quoꝝ hora est hora status si
cut alienatio et ꝯmistio mentis propt' in issonē capitis
et de illis sunt quoꝝ hora est p̄ncipiū sicut horripilatō
et frigus et sicut profunditas somni q̄ ꝯsequit pl'rimū
p̄cipioꝝ febriū propter debilitatem cerebri et declina
tio caliditatis ad interiora corporis ubi est materia et
multitudo vapoꝝ eleuatorū ab eo per ꝯmistionem inci
pientem in corpore vsq̄ quo resoluit eos inflāmatio et
adiuuat illud frigus cerebri in se ipso et frigus hūoris
q̇ vult putrifieri et calefit. ¶ Et res ex quibus scitur
dispositio febris ⁊ ex qua specie sit: sunt dispositio
febris in acuitate sua: et sua leuitate: et dispositio fe
bris in hoc q̄ ipsa accidit a causis p̄mitiuis et antece
dentibus fm ꝯditionē p̄dictā. ¶ Et dispō febris ad
herentia sua et erradicatione: et dispō febris in acuita
te sua cū rigore et frigore et horripilatione aut ei⁹ cō
trario et qđ est ex eo. ¶ Et dispositio febris in diuisi
one sua cū sudore pl'rimo aut pauco. ¶ Aut dispō p̄
terea regiminis et etas et forma et tempus et ars et
dispō pulsus et urine.

¶ Sermo de rigore et frigore et horripilatōe et fra
ctōe. c. vi.

H Orripilatio est dispō in qua inuenit corpus
diu'sitatē in frigore et pūctiōe i cute et lacer

tis et añcedit eã pigritia et fractio et quasi fractio est
maneries eius. ¶ Frigus aũt est ut sentiat i membris
suis ⁊ dorsis lacertoꝝ suoꝝ frigus purum. ¶ Rigor
vero est ut nõ possit continere membra sua ex ꝯmotio
ne ⁊ tremore eueniente in eis ⁊ motibus in uolũtarijs
⁊ fortasse est frigus forte. ¶ Et non fit rigor fortis si
cut in febribꝰ phlegmaticis ⁊ quartana. ¶ Et de cau
sis vehementie rigoris est vehementia v̓tutis expulsi
ue in lacertis ⁊ pp illud quanto est causa rigoris visco
sior est rigor vehemẽtior ⁊ sanguis submergit̃ cũ rigo
re ad interiora. ¶ Et scias ꝙ hũor frigidus est quietꝰ
quẽ iã ꝯsueuit mẽbruz in quo est ⁊ quiescit passio eius
ab eo quare non sentit frigus eius. ¶ Qũ ergo moue
tur ⁊ spargit̃ sparsione plurima aut pauca pp aliquaz
causaꝝ. s. pp caliditatẽ separantẽ aut aliud patitur ab
eo mẽbꝝ qd̓ erat non ocurrens ei ⁊ sentit frigus eius
pp cãm ꝯplonis diuerse: ⁊ tu quidẽ sciuisti hoc in radi
cibus uniuersalibus scie medicine. Et multotiens qui
dẽ accidit a phlegmate vitreo sparso in corpore rigor
non perducens ad febrez ⁊ qñz sunt ei piodi ⁊ non est
fortitudo eiꝰ fortitudo rigoris pducentis ad febrẽ. Et
materia que facit lassitudinẽ rigoris p paucitatẽ suam
facit rigorem per suã multitudinẽ anteq̃ putrefiat: nã
si nõ putrefit non perducit ad febrez: ⁊ qñz accidit fri
gus ⁊ rigor pp submersionẽ caloris in corpore cã cibi
⁊ que sunt ei similia. ¶ Et rigor ⁊ frigus antecedunt
febres: qm̃ humor crudus effundit̃ ad lacertos in pri
mis ⁊ nocet frigore suo p ꝯparationẽ ad lacertos. dein
de qũ incipit putrefieri icipit calefieri. ¶ Et qñz ante
cedit rigor febres pp mordicationẽ hũoris ⁊ fortitudi
nẽ v̓tutis expulsiue que est in lacertis sicut excutit̃ hõ
ex effusione aque calide valde super cutẽ ⁊ proprie qũ
est salsus. Et fortasse fit nocumẽtuz eius qd̓ mordicat
eã vt refugiat calor innatus ad interiora ⁊ dñet̃ frigꝰ
quare fit cũ mordicatione caloris frigus q̃si frigus do
minet̃. ¶ Et mordicatio q̇dem caloris est apud pãni
culũ tegentẽ interius. Et qñz accidit rigor ppea quia
refugit calor ad interiora sicut fit in apatibus intrisecis
¶ Et qñz significãt rigor ⁊ horripilatio sanitatẽ in fe
bribus insepabilibus: qm̃ significãt ꝙ materia expellit̃
ex venis ⁊ egredit̃. ¶ Verꝝ qñ nõ est cũ digõne ⁊ in
hora cretica ⁊ non sequit̃ eaz leuitas est significatio ꝙ
explsio illius q̃titatis nõ est: qm̃ virtus est vincens: im
mo qm̃ materia mlta expellit̃ pp multitudinẽ suam.
¶ Et de rigore est q̇ significat mortẽ ⁊ est ille quẽ seq̇
tur debilitas v̓tutis ⁊ casus caloris innati ⁊ sicitas.
¶ Horripilatio v̓o fit ex causis paucioribus causis ri
rigoris ⁊ ꝯmotio aĩe piodi indicat piodũ. ¶ Et senuz
quidẽ febres sunt sepulte. Et qñz est cã in longitudine
febris grossitudo in uisceribus q̃re resupinet̃ febriens
⁊ extendat pedes suos ⁊ tangant̃ viscera sua. ¶ Et
qñ denigrat̃ lingua febrientis cũ alleuiatiõe febris tũc
febris eius est sepulta. ¶ Et qñz associatur febri pa
lysis ergo curet̃ febris in primis. Et de eis que ꝯueni
unt illis est sirupus acetosus pmistus cũ geleniabin ⁊
aq̃ ciceris cũ oleo si tollerat febris. ¶ Et rasio capis
est ex eis que inspissant cutem eius: q̃re reuertũtur va
pores et fit fortis febris.

De intẽtiõe ad curatiões v̓les febriũ putredis. c. vij.

Scias ꝙ intentio in medicando has febres qñz
vertitur ad ptẽ febris: quare est necessariũ vt in
frigident ⁊ humectẽt ⁊ qñz ad ptez materiei vbi neces
se est vt maturet̃ vel digerat̃: aut necesse est vt euacuet̃

¶ Et digõ quidẽ in grossa est equatio eiꝰ cũ subtilia
tione. ¶ In subtili est equatio eius cũ in grossatione.
¶ Et qñz ꝯtraria sunt illa que requirit febris de i fri
gidatione ⁊ illud qd̓ req̇rit humor de digõe ⁊ eũone ⁊
resolone. ¶ Qñz eniz est digestiuũ ⁊ eũatiuũ calm:
immo est ſm plrimuz ita: ⁊ tunc opz vt obſuet̃ magis
timorosa ⁊ vna duaꝝ rerum. ¶ Et fortasse cõtrariuz
est illud qd̓ cõuenit febri de infrigidatione cum eis q̃
sunt sicut melones idi ⁊ reliqua olera ei qd̓ ꝯuenit ma
teriei de minoratione. quare ꝓhibet illud dare ea i po
tu nisi ubi nõ est materia. ¶ Et oĩo sollicitudo fit ut
postpoãt̃ aqua fructuũ usq3 ad hebdomodã ⁊ fit cõtẽ
tus aqua ordei. ¶ Et oẽs fructus nocent febricitanti
bus cũ ebollitione sua ⁊ corruptione sua in stõ. ¶ Et
multotiens quidẽ inuenit̃ res que digerit ⁊ subtiliat ⁊
infrigidat cũ eũone sicut sirupus acetosus. ¶ Et scias
ꝙ febris qñz est tante vehementie ⁊ acuitatis ꝙ nõ lz
vti regie cãe: immo indiget infrigidatione vltima: ⁊ p
prie qum non inuenis virtutẽ fortez resistentẽ tolleran
tem. Quod si inueuis eaz resistentẽ tollerantez abscin
de cãz ⁊ expelle humorez ⁊ abscinde cibum ⁊ nõ infri
gides infrigidatiõe que ꝓhibeat resolonez. Qd̓ si iuẽis
virtutez d̓ficientẽ sis occupatus in equando ꝯplonem
cõtrariã ei quare in frigida eã ⁊ uiuifica virtutem cuz
cibo. ¶ Qunq3 fit fortis p viuificationẽ suã ⁊ vincit
cõtrariũ suũ redi ad cãz. ¶ Et qũ tu ifrigidas d̓ istis
febribus tunc nõ infrigides eaz cũ eo in quo sunt stipti
citas ⁊ exiccatio: sicut sunt trocisci infrigidãtes nisi pꝰ
purgationem ⁊ eũouem. ¶ Et scias ꝙ cura febris
putride est diuersa a curatione febriũ ethice. Curatio
eniz ethice est contenta semper ꝯtrarietatẽ egritudinis
⁊ curatio febris putrid̓ ñ ẽ ꝯtẽta sup ꝯ̃rietatẽ egritudis
tantũ immo super abscissionẽ cause eius: q̃uis illud qd̓
est ꝯueniens egritudini ⁊ cibationi fit amicum v̓tuti ex
parte sui. s. uirtutis ⁊ inimicũ uirtuti ex parte: qm̃ est a
micũ inimico eius ⁊ est materia q̃re est adiuans vtrun
q3 earum quãobrez indigẽus in regie eius canõe ẽ. Et
nos singulare capitulum ei si deus voluerit faciemus.
scias ꝙ non est tibi poſſe curaꝝ febrez nisi cognoueris e
am ꝙ si ignoraueris tũc subtilia regimẽ ⁊ ꝓuide ne oc
currat poxismo nisi uentrem habeat vacuuz. Et non
moueas in die poxismi aliq̇d quãtũ possibile est tibi nz
cures febrez. ¶ Et oz vt obserues in omnibus illis di
sponem v̓tutis ꝙ si fuerit fortis ⁊ fuerit illud qd̓ vincit
sanguis aut cũ humore q̇ uincit sanguis: tunc phlebo
tomia est magis ꝯueniens ⁊ ꝓprie qũ vrina est rubea
grossa nõ citrina ignea ex qua timeatur apud phlebo
tomiã victoria cholere ⁊ acuitas eius. ¶ Deinde fac
sequi phlebotomiaz solonẽ uentris subtilem ꝓprie si
fuerit illic siccitas cũ eis que sunt sicut aqua ordei et
alsiracost pauco ⁊ aqua ordei cũ sirupo acetoso. Et si
natura nõ fuerit lenis adde in eo qd̓ est sicut siracost
qd̓ fit sicut sirupus viol. ⁊ sit vltimitas lenificatio non
fluxu uentris ⁊ nõ solutio laboriosa. Et magis dilectũ
est apud me administratio clisterioꝝ ſm ultimitatem q̃
indiget̃ in v̓tute. ¶ Et de clisteribus coĩa iuuamenti
lenibus est clistere factuz ex olo vol ⁊ succo foliorum
sicle et vitello oui: ⁊ zuccaro ru. ⁊ baurac. Quz ergo
lenieris hac lenificatione fortasse indigebis eo debilio
re q̃ illud quo indiguisti in principio. ¶ Et illud est
qñ natura est obediens. Deinde fac ipm sequi ea que
vrinam ꝓuocẽt: sicut sirupus acetosus decoctus cum
radice apij ⁊ similibus. ¶ Deinde fac ipm sudare ⁊

⁊ aperi meatus cū illis inquibus non sit calor fortis si
cut cū iunctione ex oleo camellino ⁊ fricatōne cū vino
albo ⁊ cū aqua dulci tepida: ⁊ si febris fuerit acuta nō
inuenis excusatiōne ab inunctiōe ⁊ embrocatione.
Q̄ꝺ si inuenis hūorē in primis ꝺclinare ad stōm fac
uomere cū eis in quibus nō sit diuersitas ꝯsuetudinis
immo cū eis que sūt sicut sirupus acetosus cū aqua ca
lida qū natura mouz hūorē ad uomitū ⁊ ñ diuersifices
eā. ¶ Q̄ꝺ si fuerit illic declinatio ad intestina ⁊ sensis
rugitus ⁊ descensū fecis tunc adhibe qꝺ soluat ventrē.
Et prohibe eum a somno in principijs febrium ꝓprie
qñ est horripilatio aut frigus ⁊ rigor: qm̄ prolongat
super eum frigus ⁊ rigor. ipsa nanq; exprimunt mate
rias si fuerint euntes ad quedam viscera ⁊ ꝓhibent
digestionē hūoꝝ. ¶ Ap declinationē vo est iuuatius
valde ⁊ fortasse nō nocet ap statū. Et nō ꝓhibeas ei
aquā frigidā: nisi fuerit hūor q̄ est i eo crudus ⁊ gross⁹
tunc enim prohibet digestionem. ¶ Et scias ꝙ quādo
phl'oia iuuat: deide uteris uia mala: tūc nō purgabit.
Humoris aūt cholerici digō est vt cōuersus a subtilita
te fiat spiss⁹: ⁊ aqua q̄dem frigida facit illud nisi sit sto
mach⁹ aut ep debile aut frigidū aut sit i visceribus apa
aut sit in uisceribus dolor aut sit ꝯpl'o eius pauci san
guinis: aut caliditas eius innata debilis quare debili
tat p⁹ potū aque frigide. Aut si nō sit ꝯsuetus potare
aquā frigidā: sicut illi qui sunt de regiōe calida: isti ei
spasmant velociter ⁊ associat eis singult⁹ ⁊ extenuat⁹
est de hac suma. Ubi autē materia calida aut grossa iā
digesta est ⁊ corpus est carnosum ⁊ caliditas innata ex
uberans ⁊ vtus est fortis ⁊ viscera sana nō frigida eo
rum ꝯpl'o radicat non in sueta aq̄ frē: immo assueta a
qua frīa valde tunc aqua frigida est melior res. ¶ M'
totiens enī adiuuat ad expellendū materiā cū sōone
nature. aut p uomitū aut p urinā aut p sudorem aut p
omnia illa quare fit stati vt sanetur. ¶ Et qñ dat in
potu medicus de aqua frigida infirmo q̄titatē pl'rimā
adeo donec color eius fiat viridis ⁊ tremat q̄ sit saltē
pueniens vsq; ad eminā vnā ⁊ dimidiā. ¶ Et fortasse
ꝯuertit febris ad phlegmaticā ⁊ fortasse ꝯfortat natu
ra ⁊ expellit naturā cū sudore ⁊ vrina ⁊ fluxu ventris
⁊ est sanitas. ¶ Et qñ iteꝝ sunt q̄dā ꝓhibentia: dei
de timet malitia caliditatis ⁊ sitis ⁊ existimas ꝙ pueni
tur p eam ad ariditatē l' extenuatiōnē non ꝓhibeas a
quā frigidā: nā additio apatis ⁊ cruditas eius melior
est q̄ extenuatio. ¶ Et sirupus quidē acetosus qñq;
etiā sedat sitī ⁊ incidit ⁊ soluit ⁊ nocumētū ipsius apa
ti nō est pl'rimū sicut nocumentū aque ⁊ nō est ei uis
aggregandi materiā ⁊ inspissandi eam. Et similiter iu
leb pl'rime ꝯmistionis. ¶ Et qū non licet bibat a quā
frigidā ⁊ fit audax super eā: timeatur ꝙ nō faciat ac
cidere ꝯstrictionē poroꝝ quare fit causa febris alterius
cū euentu oppilationis alterius ⁊ fortasse erit vehemē
tior prima. ¶ Et qñ obuiat membro debili corrūpit
operationem eius ⁊ multotiens facit deglutitionē diffici
lem ⁊ facit difficultatē anhelitus ⁊ facit accidere tre
morem ⁊ spasmū ⁊ debilitatē vesice aut renis aut colō.
Et ille quē plurimū oꝫ ex eis ꝓhibere a potu aque fri
gide est cui nocet in sanitate sua: imo qū uideris cale
factionē fortē ⁊ ꝯplonem calidā ⁊ siccā ⁊ euacuaueris
tūc qñ ꝓcedes infusionē fieri in aqua frigida apud ꝺ
clinationem ⁊ appitionē digōnis ⁊ euātionem hūoꝝ
⁊ nō est malū vt administret balneū ⁊ potus vini ꝯmisti
subtil' ⁊ inunctio cū oleis lenificantibus. ¶ Et qum
administraueris canones ꝑdictos in principio accidē
tiū febris: tunc oꝫ post illꝺ vt tu occuperis in digestiōe
⁊ euacuatiōe q̄ non est ſm semitam minorationis ⁊ de
siccationis: ⁊ iam diximus eam: imo ſm semitam absci
sionis cause. ¶ Et non euacues materiam indigestā
in calō aut frigido nisi pp necessitatem: fortasse enī m'
tiplicat euātio humoris nō puenietis ad statū p digō
nē vt euacuet. ¶ Et fortasse nocet euacuatio matura
tioni. Et fortasse ꝑmiscet cū ea malignum cū bono ꝓ
pterea ꝙ mouet malignū absq; digestiōe sua. Et tu nō
auscultes uir q̄ existimabat ꝙ intentio in digerēdo est
subtiliare ⁊ humor calus est subtilis: quare nō est ne
cesse vt subtiliet. ¶ Res enim non est sicut dixit: imo
intentio indigerendo est equare substantiā materiei ita
vt fiat ꝑparata ad expulsiōm facilē ⁊ subtile imbibitū
⁊ grossum fixum ⁊ viscosū adherens: totū illud nō est
ꝑparatū ad expulsiōem facilem: imo est necessarium vt
inspisset subtile: ⁊ subtiliet spissum paulatim: ⁊ incidat
viscosum. Et si uir iste non audiuisset in sermone anti
quoꝝ ꝺ digōne aliq̄d antequā dixissemus illud ⁊ reme
moraret dispōis digōnis humoꝝ fixoꝝ. s. q̄a q̄ de eis
subtilis est indiget vt inspisset: ⁊ qui de eis spissus est
indiget vt subtilet oporteret ut sciret hoc per illud.
¶ Et q̄a nō oportuit vt in se ipso ꝯsideraret ⁊ diceret
quare vrine in febribus acutis nō hñt in principijs ea
rū sedimē: deinde fiunt hñtes sedimen ⁊ an sedimē lau
dabile est aliq̄d nisi humor faciens egritudinem q̄ iam
digestus est. ¶ Q̄uare ergo nō expellit in principijs
egritudinis ad salutem si est subtilitas vltimū qꝺ inten
dit in digōe: ergo necessariū est vt sit in principio febri
um sanguinis ⁊ cholere sedimen laudabile. ¶ Si aūt
nature nō est possibile expellere illam supsluitatē nisi
post horā in qua fit ꝑparatio ad expellendū in vrina:
tunc sil'r oꝫ vt sciatur ꝙ arti euāre humorem ante illā
horam in qua appet digō in vrina est incōueniens aut
difficile malū. Et fortasse mouet ⁊ nō opatur vltime ⁊
fortasse miscet malignū cū bono. ¶ Et esset melius ho
mini huic vt bene opinaretur de illis q̄ fuerunt sicut.
Gal' ⁊ Hip. i eis que scripserūt de hoc ⁊ valde attēde
ret: ⁊ tūc rediret ad cōtradictionem: q̄a omnis ꝯtradi
ctor in primis qū est sup verit atem est excusat⁹. Uez
melius esset ei vt nō ꝯsideraret i ꝯsideratione sua. Et
opinor ꝙ raro huic viro acciderūt expimēta que pro
fuerūt in hoc capitulo ⁊ acq̄euit in eis. Et huiusmodi
q̄dem expimentis q̄ nō sunt secūdum canones accidit
eis vt nec unum valeat. ¶ Et accidit eis ut nec
unum eorum sit signum: hoc nanq; est conueniens.
¶ Q̄uū aūt materia est plurima ⁊ mobilis ꝑmutabilis
de membro ad membꝝ: ⁊ existimas ꝙ non est spatium
in digōne eius aut fortasse accidit ex ea apa pleureti
cum ⁊ aliud si dimittatur faciet cadere in timorem añ
tp̄s in quo expectat digestio equalis ꝓculdubio: tūc
est necessaria euō eius: timor enim in hoc ē minor quā
timor in illa ⁊ cum hoc natura mouet ad expelledum
eam pp multitudinem sui nocumēti. ¶ Q̄uū ergo ad
iuuatur natura cōuenit ei adiutoriū vltimum quare
non est excusatio eius. Et scias ꝙ phlebotomia qñ ē
itētio sanguinis nō ē ex genere eius in quo expectat
digestio expectatiōe que est i solutis: ⁊ ñ expectat di
gestio nisi ā humoribus alijs. ¶ Et qum postponitur
phlebotomia iprincipio egritudis ñ amplius est ei itē
tio ⁊ fortasse iterficit p aduentum debilitatis uirtutis
Et sil'r si times uictoriam humoris: magis necessaria

cautela est euacuatio Et si nõ est digestus ñ moueas
nisi in principio: apud statũ uero non moueas aliquid
donec uincat natura ⁊ digerat. ¶ Et si ipsa non mo
uet moue tu hora motus eius: ⁊ si ipa mouet aut mo
uit tunc dimitte eam ⁊ opationẽ eius. ¶ Et hoc est il
lud qd̃ nominauit Hippoc. furiositatẽ vbi dixit opor
tet ut administret medicia solutiua postq̃ digerit egri
tudo. In principio aũt egritudis nõ oz ut administret
illud nisi egritudo sit furiosa ⁊ forsitan nõ est secũdum
plrimum furiosa: ⁊ talis est ista eũo necessaria que nõ
est in hora sua sicut dispositio necessaria que non est
in hora sua. ¶ Et proportio istius eũationis ad ces
sandũ ex malitia materie est sicut pportio illius cibati
onis ad phibendũ vtutem a casu suo. ¶ Qñ ergo ex
erces eũatioẽ tũc cõsidera horam interpolationis aut
horaz ipsius tẽporis aut frigidiorez horã que est i die.
¶ Et non euacues p fluxũ ventris in die piodi. Neq;
phlebotomes. ¶ Et non agas cũ eũatione artis con
tra ptem euacuationis nature. ¶ Et nõ diminuas hu
morem p rem q̃ facit statiz habitudinem motus piodi
¶ Et oio caueat a regie grosso in hora piodi ita ut ñ
det in potu aqua ordei zuccaruz neq; iuleb vt nõ frã
gat piodũ cũ cõstrictione meatũ: qm̃ est timor: immo
adiuua. Dicit nanq; Hippo. medicus adiutor est na
ture nõ impediens eam. ¶ Et oz ut scias q̃ multotiẽs
indigetur medicina forti debili sz eius fortitudo est ex
hoc q̃ soluit hũorem viscosũ ⁊ ipsius quidẽ debilitas ẽ
ex hoc q̃ facit ascellare semel aut bis. ¶ Et nõ eũaet
plurimũ simul ita ut nõ cadat uirtus. Et ɔsiliuz quidẽ
meum in phlebotomia est vt dimittatur q̃tũ possibile
est. Si aũt non est possibile: tunc multiplicatõ numeri
est melior multiplicatione q̃titatis: oz enim ut nõ eũet
sanguis multo subito qm̃ euacatur multuz de eo cuius
non est necessaria eũo. ¶ Et nõ est i saguine excussatõ
ad euacuationes quibus fortasse indiget ⁊ debilitatur
virtus a resistendo in crisibus expectatis. ¶ Et scias
q̃ qñ aggregatur dolor capitis ⁊ febris: tunc curatõ
febris est dignior. ¶ Et scias q̃ dolor capitis qñq; fa
cit redire febrem declinataz ad augmentum quare opz
ut sedet. ¶ Et qñ infans lactens febricitat tũc oporz
ut rectificet lac matris ei⁹. ¶ Et qñ fuerit vrina icte
rica in febre significat apa: quare est curatio dare i po
tu aquã ordei aut sirupũ acetosũ. Qñ ergo acquiescit
febris intentõ sit ad apa. ¶ Et qñ fuerit cũ febre coli
ca nõ appiet via in dando in potu aquã ordei: imo ius
galli ⁊ leni ius ⁊ multiplica vnctuositatẽ eius: deinde
detur in potu aqua ordei si necesse fuerit. ¶ De solu
tiuis vo est potior fcã ex tamarindis ⁊ tereniabin ⁊ si
racost. ¶ Et qñq; põitur i ea aqua lubleb ⁊ qñz põit
in ea casi fi. ⁊ fortasse pijcitur desuper scamonea ⁊ for
tasse dat in potu scaõnea sola i lubleb: ⁊ fortasse est ne
cessariũ administrare ea que sũt sicut aloes qñ materia
est grossa. ¶ Et melius quidez est vt abluat: ⁊ nutria
tur cũ aqua endie ⁊ aqua solatri: deide fiant ex eo pil
le. ¶ Myrobalanos vo citrinos quidaz adminstra
uerunt. Sed non inuenitur ab eis itentio secũdũ quã
operent: ɔstringunt eniz poros eius p⁹ solõnez ventris
⁊ exasperant viscera eorum: q̃ si fuerint necessarij tũc p⁹
digestionẽ itegrã. ¶ Et aqua duorum generatorum est ma
ximi iuamenti expressa cũ pulpis amborum. ¶ Et qñz
in horis de solutis q̃ fiunt ex uiolis ⁊ scamonea ita ut d
uiolis si quãtitas aurei unius ⁊ de scamonea usq; ad
siliquã. i. ⁊ qñz ponit in eis parum mẽte. Et qñz fit ex in

frigidantibus extinguentibus medicina in qua ponit
scamonea sicut pille huiusmodi. ℞. coriandri spodij ro
saruz ana. ʒ. s. canfore tosugi. i. scãonee duodecina par
te. ʒ. i. ⁊ vsq; ad sextam ptem eius ⁊ det in potu de eis
¶ Aliõ. ℞. siracost. ʒ ij. tereniabin. ʒ. v. succi pomorũ
de semine succi cydoniorum ptes equales succi coriandi
hũidi sextaz ptis unius aggrega succos: ⁊ submerge in
eis siracost ⁊ tereniabin: ⁊ inspisset cũ eis donec fortas
se coagulent: deinde sume cãfore pondus sexte. ʒ. i. ⁊
medietatis sexte scamoẽe. ʒ. i. ⁊ pone siracost sup ignez
⁊ pulueriza desup canfore ⁊ scamoneam. ¶ Et ɔser
uent ne resoluant cũ vapore dinde dimittat donec co
agulet p se cuz facilitate: ⁊ dosis eius sit a. ʒ. ij. vsq; ad
ʒ. ij. ⁊. s. Et est possibile ut fiat ex tereniabin ⁊ siracost
⁊ zuccaro tabarzet. natif. i. forme que sunt sicut pẽidie
Et ponit in ea scamonea ⁊ canfora ſm q̃titatem que
cadat in una potione eius et canfore vsq; ad tosugi. i. ⁊
scamonee vsq; ad sextam. ʒ. i. quare fit tunc aie nõ hor
ribile. ¶ Et febricitans quidez in estate febre frigida
non ingrediatur domũ venti pprie qñ sudat: vt non ɔ
uertatur materia a resolõne sua. ¶ Et trocisci quidẽ
non sunt conuenientes principijs harum febrium
nisi post digestionez ⁊ euacuationez. ¶ Et trocisi qui
dez sunt magis ɔuẽiẽtes ei cuius febris est adherẽs in
suo stõ: quasi ipsa sit ethica. Et dimissor ɔsuetudinis in
regie suo sentit qñq; febrem: ⁊ nõ est tantũ nocumẽtuz
qm̃ cã eius est dimissio cõsuetudinis in regimine.

¶ De cibatione febricitantiũ in generali. c. viij.

Scias q̃ ɔuenientiores cibi febricitãtib⁹ sũt
cibi humidi ei pprie ⁊ cui⁹ ɔplõ est humida
ex infantibus ⁊ grossis: ɔueniunt eniz ex hoc
q̃ assimilantur cõplõni: ⁊ ex hoc q̃ sunt ɔtrarij egritu
dini. ¶ Nunq; accidit febris ⁊ natura est sicca non ci
bes penit⁹ dũ nõ egreditur pfecte fex. ¶ Et oz vt oc
currant eis pximi piodici ⁊ pximi qui st fortes vẽ
tribus ipsorum vacuis i qb⁹ non fit cibus oio: nam si ciba
ti fuerint in illa hora occupabit natura idigerẽdo ⁊ di
mittet digerere ⁊ expellere: ⁊ ɔfirmabit egritudo ⁊ p
longabit. ¶ Et pp illõ oz ut postponãt cibatõz usz ad
declinationẽ ⁊ in eo qd̃ est post ipam. ¶ Et si accidat
forte ut hora declinationis sit hora ɔsuetudinis i cibo
tũc est melius q̃ esse põt. ¶ Et scias q̃ de cibatione ⁊
regimine est qd̃ est subtile valde ⁊ de eo qd̃ est grossuz
ualde ⁊ de eo qd̃ est inter illa ⁊ est ps eius decliuis ad
subtile plus ⁊ ps eius declinat ad spissuz plus. Et sub
tile ultimũ in subtilitate ⁊ phibitio cibi. Et grossũ val
de ⁊ administratio ciborum sanorum hominũ. Et illi q̃ secũ
tur latus eius subtile qd̃ est mediũ est ut sit ɔtentus in
cibo succo granatorum ⁊ iuleb subtili ualde ⁊ post ipm
aqua ordei subtilis ⁊ post ipsam aqua ordei grossa: ⁊ o
leribus frigidis ⁊ humidis sicut atriplices ⁊ spinachia
⁊ bliti ⁊ silia ⁊ postea kist ordei sicut est ⁊ est medium.
Et illi qui secũtur lat⁹ grossi sunt galli ⁊ galline extre
mitates. Et subtiliores eis sunt alcubugi ⁊ pulli ⁊ sub
tilius eis sunt alchanzi ⁊ oua sorbilia pauca subtilia: ⁊
pisces pui ⁊ subtilius eis sunt kist ordei sicut est. Et
subtilius eo est panis simile solutus in aqua bene frigi
gida solõne bona subtili. ¶ Grossum autẽ est cib⁹ for
tis altacugizar crossus aũt cibus fortior est eo. ¶ Et
kist quidẽ ordei est bonus cibus ipm eniz aggregat ad
glutinationem ⁊ digestionẽ suaz ⁊ lenitatẽ ⁊ planitiez
⁊ lubricitatez ⁊ abstersionẽ ⁊ humectationẽ ⁊ ɔtrarie
tatem febris ⁊ sedationẽ sitis ⁊ velocitatẽ penetratiõis

⁊ ablutionē ⁊ nō est in eo stipticitas quapꝑ nō residꝫ
neqꝫ figit̃ in poris ⁊ meatibus q̄uis sint ꝯstricti ⁊ non
est in ea adherentia q̄ incedit ꝑ meri ⁊ fortasse abster
git spissum phlegmatis. ¶ Et qm̄ bona sit ei⁹ decoctio
non inflat omnino. ¶ Et antiqui q̇dem vsi sunt vbi
necessaria est subtiliatio regiminis subtilioris: regimi
ne qḋ est kist ordei ⁊ aqua eius ⁊ aqua mellis pl̄rime
aque: qm̄ nutrimētū eius est paruū: ⁊ ꝙ ipa facit pene
trare aquam ⁊ eius humectatio ⁊ abstersio ⁊ ei⁹ aptio
⁊ ꝓuocatio ei⁹ est multuꝫ ⁊ caliditas ei⁹ est ꝯfracta. Et
ipsa ꝓculdubio qm̄ꝫ addit in v̇tute additionē quādam
q̄uis sit pua ⁊ sequit̃ eam sirupus acetosus de melle
sed est grossior ⁊ nutribilior ⁊ fortioris incisionis ⁊ ab
stersionis ⁊ non est in eo et calefactione de nocumēto
viscerū calidorū qḋ est in aqua mell. ¶ Nūc aūt mel
cāne qḋ est zuccarū ⁊ proprie mūdificatum est melius
melle apis: licet eius abstersio sit minor abstersiōe mel
lis: ⁊ silr̃ sirupus acetosus de zuccaro. ¶ Et sit suffici
entia in sirupo acetoso: sed fortasse faciet incurrere ra
suraꝫ intestinoꝝ ⁊ hoc q̇dem timorosum est in egritudi
nib⁹ acutis: ⁊ nos pōem⁹ aque ordei potationē ⁊ sirupi
acetosi sermonē singularē. Et subtiliationē q̇dem regi
minis egri significat natura materiei: ⁊ possibilitas na
ture indigerendo ipam ⁊ resoluendo ⁊ euacuando eā.
¶ Et dignior horaꝝ ad subtilationē est status: hic eni
est vehemētia occupationis nature in pugna materi
ei. ¶ Et nō oꝫ ut ab ea īcedens occupet̃ re alia ⁊ ꝓ
prie apud crisim: āte uero illud pugna nōdū ē ꝯfirma
ta ⁊ de illis que significant ⁊ faciunt ꝑtinere ad subti
lationē: est vt si sit necessitas phlebotomie aut resolo
nis uentris aut clisteris aut sedationis doloris: tūc oꝫ
vt des opam ad ꝯsumandā illaꝫ necessitateꝫ deinde ci
bā si necessarius est cibus nisi sit ꝓhibēs aliud. ¶ Et
ingrossationē q̇dē regiminis significat vl̃ req̇rit v̇tus
¶ Et dignior horaꝝ ad ingrossādū est hora in q̄ v̇tus
ō est ualde occup ata in materia: ⁊ est principiū egri
tudinis. ¶ Et oꝫ ut succurrat̃ nocumento illius ingros
sationis cū sparsione qm̄ est leuius sup v̇tute iteꝝ. Et
estas q̇dē ꝑꝑ suam resolonē indiget additione cibatio
nis ⁊ separationis eius: nam v̇tus non sufficit ad dige
rendū illud qḋ multum est semel. ¶ Et qm̄ resolo in
ea est ꝑ spsioneꝫ: tunc oꝫ vt cambiū sit ꝑsparsionem.
¶ Et in hyeme est res ecōtrario qm̄ ꝑꝑ puitatem re
solonis eius nō facit indigere cambio multo. Ampli⁹
si multū dederit cambiū subito erit tollerans ipsum ⁊
fortis aṗ expulsionē eius. ¶ Et autumnus quidē est
tempus malum ⁊ ꝑꝑ hoc oꝫ vt subtiliet̃ in eo inter ꝯs
uationē uirtutis ⁊ inter infrigidationē materie: ⁊ spar
gere paulatī in eo est melius: ⁊ ꝓrsus spgere cū debili
tate uirtutis est melius egro. ¶ Et scias ꝙ si non essꝫ
illud qḋ pertinet v̇tuti esset magis necessariū vt subtili
aret̃ cibus vltima subtiliatione: sed uirtus nō suffert il
lud ⁊ deficit ⁊ cū deficit non valet curatio. ¶ Curās
enim sicut sciuisti est uirtus nō medicus: qm̄ medicus
facit ꝑuenire instrumenta ad uirtutem. ¶ Et cū intel
lexeris hoc: tunc oportebit ut cōsideres: nam si egritu
do fuerit valde acuta ⁊ illud est vt sit status eius ꝓpin
qus ⁊ existimaueris ꝙ uirtus nō deficiet i hoc tempo
re qḋ est inter principiū eius vsqꝫ ad statū eius alleuia
bis occupationē a virtute ⁊ incitabis eam super mate
riam: ⁊ non facias eaꝫ occupari in cibo spisso: imo sub
tila regimē statim cū dimissione cibi oīo ⁊ ꝓprie i die
crisis. ¶ Et si videris egritudinē acutam non valde:

imo acutaꝫ absolute tunc oportebit ut subtilies regimē
non in vltimo nisi aṗ statuꝫ in die crisis ꝓprie: nisi ꝑꝑ
cām maximā. Et si uideris egritudinē chronicam aut
ꝓpinquam chronice non subtilies reginen. v̇tus enim
non saluabitur vsqꝫ ad statū subtiliatione regiminis.
¶ Veꝝ est tibi necessarium cū hoc in omnibus spetie
bus: vt sit principiū tui regiminis grossius: ⁊ postremū
tui regiminis ꝓueniens ad statuꝫ subtilius: ⁊ gradatiꝫ
ꝓcedas in eo qḋ est inter illa: ita ut v̇tus sit ꝯsueta vsqꝫ
ꝓpe statū: tunc enim intende sup materiā: ⁊ si non sis
occupatus in alio. ¶ Et qm̄ scis ꝙ uirtus est fortis
tunc fortasse necessariū facit dispō: vt sis ꝯtentus iuleb
solo: ⁊ si non plus saltem hedomoda vna: ⁊ ꝓprie ī fe
bribus aṗatum. ¶ Q.ḋ si timueris debilitatem sis cō
tētus aqua ordei. ¶ Et qum ambigua sit tibi dispō in
egritudine ⁊ non cognoscis eam: tunc ut declines ad
subtiliationeꝫ est melius q̄ vt declines ad additionem
te obseruante virtutē ⁊ tollerantiam. ¶ Et illius q̇dē
q̇ existimauit ꝙ cibatio i febre acuta est melior: qm̄ nō
est intentio i digestiōe ⁊ in eūaone: qū volueris faciat id
natura: aut nō faciat: errorem iaꝫ te scire feci: imo qm̄
times casum v̇tutis: tunc cibatio est melior. ¶ Et de
corporibus sunt corpora cholerica q̄ requirūt regimē
diuersū ab illo qḋ dixim⁹ ⁊ ꝓprie qm̄ sunt assueta come
stione pl̄rima: ipi enim qū non cibant̃ saltē in ipso pri
cipio febris imo in hora que est prauior ea: ⁊ est hora
status non uacue sunt dispositiones eoꝝ a duab⁹ reb⁹
qm̄ qū ipsi sint debiliuꝫ v̇tutū supuēit ei sincopis ⁊ mo
riunt̃ in ꝑoxismo. ⁊ si sunt̃ fortium virtutuꝫ cadunt in
extenuationeꝫ ⁊ appent sup eos signa ariditatis ⁊ ex
minoratione nasi ⁊ profundatione oculoꝝ ⁊ ꝙ tempo
ra sunt depsa ⁊ fortasse supuenit eis sincopis ante illḋ
ꝑꝑ illud qḋ effundit̃ ad stomachos eoꝝ de chola mor
dicatiua. ¶ Et sunt de hominibus q̇dā q̇ sunt exube
rantis carnis sed cum abscindit̃ ab eis cibus debilitā
tur ⁊ extenuationē icurrunti quare n̄ tollant prohibi
tionē cibi. Et omnis cui⁹ calor innatus fortis est val
de: aut plurimus aut calor innatus ē valde debilis nō
potest dimittere cibum. ¶ Et de eis sunt q̇bus accidit
dolor ⁊ lesio i stō ⁊ dolor capitis ꝑꝑ ꝯmunitatē ⁊ isti st̃
de hoc genere. ¶ Et istis fortasse sufficit aqua ordei ⁊
fortasse egent vt misceant succuꝫ granatoꝝ ⁊ silia illi vt
ꝯfortet̃ os stomachi. ¶ Et qm̄ꝫ est nobis necessarium
ut faciamus eos vōere cū facilitate ante cibū. ¶ Et i
plurimis istoꝝ si ḋbilitant̃: ⁊ proprie si supuēit eis sin
copis: cā non ē vehementia debilitatis: imo effusio ma
terie ad os stomachi. ¶ Q.um ergo sumunt in potu si
rupuꝫ acetosum ꝑ mistum cum aq̄ calida multa aut ui
num ꝑmistū cū aqua multa euomunt in uomitu humo
res cholericos ⁊ uirtus eoꝝ sit fortis. ¶ Q.unqꝫ cibā
tur aliquo robub stipticoꝝ sedant̃. ¶ Et senes quidē
⁊ debiles ⁊ infantes sunt de genere eoꝝ q̇ non tollant
famen. De primis vero senibus sunt q̇ non sunt vebe
mentis tollantie famis ⁊ secunt̃ eos adolescentes: ⁊ ꝓ
prie hn̄tes solida membra amplas venas in aere frigi
do. ¶ Et multotiens q̇dem errat medicus in huius e
grotis ſm alium modū: qm̄ ipse prohibet eis cibū i ꝓn
cipio rei ⁊ qm̄ apropinquat status ⁊ sciunt ꝙ cadit uir
tus: cibant in illa hora necessario. Iam uero ergo erra
uerunt duobus modis ⁊ si ipi cibarent eos in pricipio
esset error ille ⁊ ignorantia infra hunc erroreꝫ. ¶ Et
accidit istis egris vt accidant eis catarri nauseatiui ⁊
cholerici ⁊ vgilatiui ꝑꝑ resolonē ⁊ priuationē digōnis

et inquieti fiunt et alienant᷑ et coarctant᷑ materie et v̾
tutes eoꝝ et multiplicãtur ipsoꝝ uapores quare audiũt
id qȯ non est et tremunt et citantur vel saliunt et ꝑmu
tantur in lectis et imaginantur quod nõ est: et tremũt
uel saliunt labia eoꝝ ĩferiora ꝑꝑ doloꝛẽ oris stõi et ꝯtri
stantur anime eoꝝ ꝑꝑ grauitatem materiei.

Canõ i dãdo i potu aquã ordei et sirupũ acetosũ.c.ix.

Aqua ordei quedã est in qua nõ est de corꝑe
ordei nisi qȯ est sicut v̾tus et forma: et non est
ei introitus in curatione aut fidutia in iuua
mento: nisi qñ est ꝯplete ꝺcoctionis. Et q̃ de ea est me
lior: ẽ ut sit aque q̃ntitas sacraiati.xx. et ordei sacraiati
i. et sit iam reducta ꝓprie ad quintã: et assumatur illud
qȯ de ea rubeũ est et subtile. ¶ Hoc enim ẽ subtile cu
ius nutrimẽtũ ẽ minus et cuius humectatio ẽ maioꝛ et
ablutio eius et extractio superfluitatũ ab ea et digõ fa
cta ab ipsa ẽ multa equalis. ¶ Et de ea est in qua est
aliq̃d ꝺ corꝑe oꝛdei et farina ei⁹. ¶ Et magis dilectũ
mihi in huiusmodi ẽ vt nõ sit ꝑ̾rimum decoctum: imo
ſm mensurã que auferat inflationẽ: et non ꝑueniat ad
hoc ut faciat ipam viscosaz vehementer. ¶ Et huius
modi q̇dem ẽ ꝑ̾ris nutrimẽti et minoris ablutionis et
digestionis et accidit ei multotiens vt acetet in stõ frigi
do in substãtia sua: et si sit in eo caloꝛ extraneus mult⁹
de malitia ꝯp̾lonis. ¶ Et aqua q̇dem oꝛdei qñz ẽ ꝺco
cta ex ordeo ipõ sicut ẽ: et qñz est excoꝛticatũ. Et me
lioꝛ quidez sirupus acetosus apud me est ille ĩ quo po
nit᷑ zuccaꝝ in uase. deine funditur suꝑ ipsuz acetuz for
te: qȯ sit de uino tante q̃ntitatis ut eleuentur suꝑ doꝛsũ
zuccari: imo dimittat ipsum discooꝑtum: deinde ponũ
tur sub uase carbones quieti et cinis calidus donec li
que fiat zuccaruz in aceto sine ebullitione: deinde colli
git᷑ sũpta et dittit᷑ vna hoꝛa cũ m̾lto calore: donec mi
sceat᷑ zuccaꝝ cũ aceto ꝺĩn fundt᷑ suꝑ ipm aq̃ q̃ntitas du
oꝝ digitoꝝ et bullit vsq̄ ad spissitudiez. ¶ Et aggrega
re sirupũ acetosũ et aquã oꝛdei simul ẽ illaudabile: qm̃
corrũpit aquã oꝛdei ſꝫ plurimũ. ¶ Et non oꝫ vt det᷑
in potu aqua ordei: qum siccitas nature adest: imo ãte
ipsã fiat clistere. ¶ Quod si acetet in stõ detur ĩ potu
quod de ea ẽ magis subtile. ¶ Quod si acetat coqua
tur cũ ea radix apĳ ⁊ ei⁹ simile. ¶ Si vero acetat ite
rum: tũc necesariũ ẽ ut misceat᷑ aliq̃d pipis cũ ea ꝓp̾e
qñ materia ñ ẽ vehemẽtis subtilitatis et cal̾itatis: ⁊ qñ
m̾tiplicat᷑ ei⁹ ĩflatio: tũc misceat᷑ cũ ea ad calefactos
parum aceti vini acetosi. ¶ Veꝝ qñ sirupus acetosus
in potu dat᷑ incidit humoꝛes ⁊ ꝑparat sup̾flitates ad
expulsionẽ. ¶ Et tu ꝯsequenter post duas hoꝛas da a
quã alkist oꝛdei subtilẽ ꝑdictam ut abluat qȯ incisit ⁊
abstergat id ⁊ extrahat ipm ꝑ sudorem ⁊ ꝓuocationẽ.
¶ Et nõ est nocumẽtũ si det᷑ in potu sirup⁹ acetosus
apud cenã qñ iam separatus est cibus a stõ. ¶ Et qñ
q̄ ẽ necessariũ ut ꝑmittat᷑ iuleb ante aquã oꝛdei ut ad
dat in hũectatione ⁊ illud est cũ uides siccitatẽ dñantẽ
suꝑ coꝛpus ⁊ linguã. ¶ Et qñz est necessariũ vt ꝑmit
tatur ante ipam ad leniandũ naturã aliq̃d de tamarin
dis ante illiud ꝑ duas horas.

¶ De curationibus febriũ acutaꝝ.c.x.

Quod dictum est de regie lenificationis ⁊ pro
uocationis ⁊ sudationis ⁊ digõnis: deinde
eũonis cũ medicina post illud. ¶ Et qȯ di
ctuz est de cibatione post ipsuz ẽ illud qȯ oportuit nos
rememorari hic. ¶ At modi extinctionis vehemẽtie
caliditatis sunt cũ infrigidatione aeris: ⁊ cũ infrigidati
one cibi. ¶ Et cũ epithimatibus ⁊ emplastris. ¶ Et
cũ medicinis. Et cuz retentione eoꝝ q̃ sunt sicut muci
lago psilĳ ⁊ mucilago granoꝝ cydonĳ ⁊ succus portu
lace ⁊ succus liquiritie ĩ ore vt sedet᷑ sitis: nã assiduaꝛ
gutturi patientis egritudinez cal̾az aliquid ut remane
at os hũidũ ⁊ non exiccet᷑ in curis est iuuatiuũ valde.
¶ Et qñz iuuat᷑ ꝑ administratõnẽ clisteris facti ex suc
co melonis indi ⁊ cucumeris ⁊ cucurbite ⁊ poꝛtulace
cum oleo roſ. ⁊ cũ aliq̃tulo canfore iuamẽto maximo.
¶ Et oꝫ ut sit aer infrigidatus q̃ntũ posibile est: ⁊ eius
infrigidatio ẽ ꝑ ꝓhibitionẽ frequentie ⁊ ꝑ suspensionẽ
flabelloꝝ multoꝝ ⁊ ꝑ põnẽ niuis plurime. ¶ Et si do
mus est ꝓximi t̾poris ex quo linita fuerit luto ⁊ ꝓprie
illo in quo ponit᷑ loco palee cottũ papyri: tũc est meli⁹
¶ Et qñz ꝑparant᷑ in ea manationes vt fontiũ ⁊ ro
rationes ⁊ currit in ea aqua dulcis. ¶ Aut stratus est
suꝑ lacunã cooꝑtã cũ reti: ⁊ est stratus suꝑ quẽ dormit᷑
ex tabari ⁊ his similibus: ⁊ reliquus stratus est ex
extremitatibus salicuz ⁊ cydonioꝝ ⁊ myrti asꝑſ aqua
roſ. ⁊ uiol̾. ⁊ nenufaris ⁊ rosis ⁊ uiol̾. ¶ Et ponũtur
qñz calathi in q̇bus sunt ordines de frustis fructuũ bo
ni odoris frigidoꝝ: sicut maloꝝ acetosoꝝ ⁊ cydonioruz
⁊ minoꝝ piroꝝ boni odoris asꝑsis in aqua roſ. ⁊ nenu
fare ⁊ salicibus suꝑ que sunt puluerizata sandali ⁊ ro
se ⁊ canfora. ⁊ super que iã distillatũ est paꝝ vini odori
feri: tunc est illꝺ qȯ est ultimũ. ¶ Hoc est regim̃ aeris
¶ Regimẽ aũt cibi iã sciuisti: ⁊ si uoluntas adest vt cũ
infrigidatione sit lenificatio: tunc det᷑ aqua cucurbite
⁊ aqua melonis indi ꝓprie ⁊ aqua cucũeris ⁊ lactuca
cũ aceto est vltima. ¶ Et qȯ ꝯueniens est ad sedandũ
sitiz eoꝝ est foca factũ ex pane simile cũ aqua casei acce
pta ex dogo post collationẽ vehementẽ. ¶ Et si adest
uoluntas vt cuz sedatione sit retentio tunc det᷑ succus
granati muzi ⁊ acetosi ⁊ aqua acreste ⁊ aqua mori de
scemi ⁊ aqua acetositatis limonis nõ salsi: ⁊ aq̃ acetosi
tatis citri ⁊ q̃ sũt his filia: ⁊ aqua ceresculi ⁊ est berbe
ris. Epithimata v̾o ⁊ ẽplastra fit ex succis notis ⁊ ꝓ
prie aqua roſ aut succo rosaꝝ recentiũ cũ sandal̾. ⁊ cã
fora ⁊ aqua coriandri ⁊ endiuie: cũ istis eni est infrigi
datio plurima ⁊ mucilago psilĳ cum aceto ⁊ aq̃ roſ.
est hui⁹ generis. Et embrocare eꝑ cũ infrigidantibus
ẽ res maxima ⁊ magis iuuans: nã qñ equat᷑ ẽ in eo ma
ior ꝑs rectificationis ⁊ foꝛtasse rectificat aquã. Et qñ
illic est catarrus ⁊ tussis aut in capite eius est grauitas
aut tensio significat multitudinẽ vapoꝝ: quare oꝫ ne fũ
dat᷑ suꝑ caput aqua aut acetũ: imo occupet᷑ cũ inclina
tione capitis suꝑ vapoꝛes aque scꝺm q̄ dispõ facit illꝺ
necessariũ. ¶ Si v̾o non fuerit catarrus neq̄ aliquid
eoꝝ q̃ diximus. tunc administra de embrocis ⁊ epithi
matibus que uis. Et nocibilior embroca in hui⁹ dispõ
ne repl̾onis capitis ẽ mulsio lactis suꝑ caput. fortasse
eniz facit accidere aꝑa in capite ⁊ perditionẽ. ¶ Et
magis salua hoꝛaꝝ embrocationis capitis cũ repl̾one
eius est vt sit vapoꝛ cholericus non hũidus: imo in hu
iusmodi hoꝛa fortasse non nocet applcatio lactis: imo
confert. Et cognoscitur ex dispõe somni ⁊ vigilĳs ⁊ hu
miditate suꝑioꝝ ꝑtiũ nariũ ⁊ eaꝝ siccitate qñ ergo uiꝺ
zis somnũ aut pꝛofunditatẽ sõni: aut humiditatez suꝑi
oꝝ partiũ nariũ tunc caue embrocationẽ et iunctõnẽ
⁊ stude in attrahendo materiã ad inferiora. ¶ Et qñ
videris rubedinẽ in naso et facie vehementem: tunc nõ
erit malum vt facias currere sanguinẽ ex naribus. Et
infriã eꝑ cuz empl̾is et qñ infrias caue ne occurras cũ

infrigidatione vehementi hora sudoris et resolutionis: immo oz vt obserues illud: fortasse eniz fit causa in elongatione egritudinis: licet qñz sit lõgitudo egritudinis saluior q̃ ipsius acuitas. Et oz ut caueas in febribus acutis casum rasure: qm̃ addit in debilitate v̾tutis et terret̃ natura a receptione supfluitatuz ad intestina et ab expulsione eap ab eis pp uictoriã supfluitatũ: et fortasse redeunt supfluitates ad supiora et ledunt hypocõdria et inflant ea et ledunt caput. ¶ Et qñz est in potu papaueris iuuamentũ mirabile in inspisando materiã subtilem: quare digerit in faciendo somnum.

¶ Rememoratio accñtium que difficilia sit in febrib⁹ acutis. c. xi.

Loquamur itaq3 in primis de accidẽtibus q̃ vehementia sunt in febribus ⁊ de curatione eoruz ⁊ festinemus ad distinguẽdũ febres acutas. Et hec q̇dem accñtia sunt sicut rigor ⁊ frigus ⁊ horripilatio: ⁊ sicut sudor p̾rim⁹ ⁊ sicut fluxus sanguinis nariũ supfluus ⁊ sicut vomitus laboriosus ⁊ flux⁹ ventris debilitans: ⁊ sicut sitis que nõ tollat̃ ⁊ sicut pfunditas sõni supflua ⁊ sic̃ vigilatio in separabilis ⁊ sicut aspitas ligue ⁊ offuscatio oris ⁊ sicut sternutatio ɔtinua ⁊ dolor capitis prauus ⁊ tussis frequens: ⁊ sicut casus appetitus ⁊ bolismus ⁊ sicut appetitus cannin⁹ ⁊ singultus.

De regimie rigoris ⁊ horripilatiõis qñ supfluũt. c. xij.

Quod est de hoc sequens sudorẽ rectificatur velociter ⁊ nõ indiget regimine. ⁊ cretico nõ oz ut ɔtrariũ fiat p remotionẽ: ⁊ non est de illis que d̾bilitant ⁊ q̃ faciunt aliud ⁊ qñz sedat̃ cũ ligatione extremitatũ ⁊ fricatõne facili ⁊ cũ calefactiõe coopture ⁊ cũ vnctione de oleo de aneto ⁊ de camemilla si indigetur eo. ¶ In forti aũt qñ pseuerat siue sit in febribus siue sit in alijs oz vt ligentur extremitates in locis plurimis ⁊ inunctio fiat cũ oleo camemillino ⁊ radice lilij: ⁊ sunt de hominibus qui ɔfortat illud cuz eis que sunt sicut cardamomũ ⁊ castoreũ ⁊ ruta et sceba ⁊ calamẽtũ et baurac: et pip et piretrum. Et qñz pertrãsit illud ad administrandũ linimẽta ex sinapi et assa fetida. ¶ Et qñz decoqunt̃ medicine iste in aqua deinde coq̇tur in ea aliquod oleũ: et aq̃ eruce fortis est in hoc capl̃o p se sola aut cuz oleo aliquo quod decoquit̃ cũ ea. ¶ Et sil̾r decoctio ozimi et aqua eius.

¶ Confectio olei boni.

Sumat̃ anetũ siccuz ⁊ myrrha ⁊ ruta ⁊ calamentum ⁊ pip piretp coquant̃ in uino decoctione vltima: deinde decoquat̃ colatuz in tanto q̃tuz est medietas eius de oleo sisamino vsq3 quo ɔsumat̃ aqua ⁊ remaneat ol̃ũ ⁊ administret̃ iungendo. ¶ Et de oleis fortib⁹ in eis in tali q̃lis est rigor quartane est ol̃m de costo ⁊ oleum de sceba ⁊ oleum de abrotano ⁊ ol̃um de lilio et oleum de myrrha et ponat̃ in. ℥. i. olei pondus. ʒ. iii. pipis et vi. ʒ. i. piretri tritoruz ⁊ admĩstret̃ apsinthiũ decoctũ in oleo aliquo: aut oleum oliue in quo decotũ est apiũ. Et introitus in oleuz leuis caliditatis est iuuatiu⁹ ualde. Et fortasse necessarie sunt potiones. ¶ Et multotiẽs sedat̃ cũ aqua calida leuis caliditatis ⁊ cũ curatione super vaporẽ eius. ¶ Et qñ nõ sedat̃ p id si materia est grossa decoquãt̃ in aqua anisuz calamentũ ⁊ semen apij ⁊ mastix ⁊ eruca ⁊ anetũ ⁊ sil̃ia. Et balneet̃ in aqua in qua decocta sint ea q̃ sunt sic̃ sceba ⁊ abrotanũ ⁊ calamentũ ⁊ anetũ ⁊ sq̇nantũ ⁊ ruta ⁊ sansucus ⁊ cost⁹ ⁊ semina cal̃a. Et omnes medicine fortis puocationis sedant rigorẽ. Et de medicinis sedantibus rigorem maximuz in quartana ⁊ similibus sibi est ut bibat̃ de costo aureus. i. cum aqua calida et de agarico q̃tũ de ipso in aqua calida. Et in agarico est iuuamentũ: et qñz ponit̃ cũ eo parũ opij: qm̃ facit dormire et facit sudare et phibet vehementiã rigoris et alia. ¶ Et itep ireos q̃titas aurei. i. in aqua calida. Et de ɔpositis est tyriaca diatesseron: et electuaria alia et diacyminũ et diacalamentũ et diapipeon et sirupus de melle in quo feruent sicut assa ruta et piretp et pip. ¶ Pill̃e expte que dant̃ i potu añ rigorez p horam vnã infirmo erecto vel stante super lectũ suũ vl̃ scamnũ suũ et aere eius calefato cũ igne et coopimento: qm̃ temperant ipsum aut probibent quaruz ɔfectio. ℞. storacis myrrhe opij opoponaci omniũ ana partem. i. ɔficiant̃ cũ butyro et sit dosis ei⁹ q̃titas fabe: et itep sumãt̃ opopõaci castorei dauci asse piretri opij añ. ptes equales fiat sicut primo fit. ¶ Descriptio bona. ℞. opopõaci serapini aniudẽ et cymini carmeni et seminis apij et pipis ana. aureũ. i. s. seis hyusq̃ami albi croci aristologie castorei euforbij myrrhe ameos zinziberis omniuz ana pondus tertie. ʒ. i. seminis harmel piretri omniũ ana aure⁹. i. ɔficiant̃ cũ melle et dosis eius sit auellana cũ aqua calida valde: et fortasse est necessarium in eo ut det̃ in potu vinuz calefactuz et cibi calefacti et sol̃o ventris cum eis que s̃t sicut hiera et diacydonitẽ et diaphinicon: imo qñ est rigor prau⁹ ⁊ pprie sine febre dentur in potu pill̃e fetide quoniã ipse sunt sanitas eius.

¶ Regimen sudoris supflui in febribus. c. xiij.

Oportet ne sudor creticus q̃tum possibile est restringat̃. Qum aũt euenit necessitas ⁊ pertransit terminum: tunc oz vt eueniet̃ ⁊ infrigidet̃ locus. ¶ Si aũt non excusat: tunc sup instrumẽtũ positus quo pueri vel iuuenes solent in aere ɔcuti ɔmoueat̃ in loco fr̃o. Et non oz ut occupet̃ in exuccãdo illud qd̃ rorando egredit̃ faciẽdo exuccationẽ post exuccationẽ: nã illud est occasio ad illud prouocanduz ⁊ multiplicandũ ⁊ fortasse attrahit sincopi. ¶ Nã ei⁹ absterfio addit in ipm ⁊ eius dimissio restringit ipsuz. ¶ Et oz vt inungat eum cũ oleo ros̃. forti ⁊ ol̃o myrtino: aut cum oleo de salicibus ⁊ cũ oleo de balaustijs aut fiat oleum cũ aquis in q̇b⁹ decoqunt̃ cydonia põtica ⁊ mala pontica ⁊ rose ⁊ balaustie ⁊ karabe ɔtritũ sicut puluis q̇ appet in radio solis ⁊ sil̃ia qm̃ restrigit. ¶ Et qñz restringit acetuz mistũ aqua ⁊ succus acreste ⁊ decoctio balaustiap ⁊ decoctio gallap ⁊ decoctio myrti ⁊ succus salicis est mirabilis ⁊ aqua sempuiue. ¶ Et cum res sit vehemẽs liniat̃ cum mucilaginibus frigis ⁊ cũ gummi ⁊ proprie cum empl̃at̃ his duobus ⁊ euentat̃ ⁊ qñ vehemẽs sit res oz ut ponat̃ nix super extrema: ⁊ sola sint in ea extrema: aut balneet̃ cum aq̃ frigida si suffert eam.

¶ Regimen fluxus sanguinis narium supflui. c. xiiij.

Oportet ut nõ properet̃ ad phibendum illuz q̇ creticus est q̃tũ possibile est. ¶ Qum aũt est necesse prohibere fluxum sanguinis nariũ in febribus acutis: tunc liga extrema ⁊ pone uentosas up latus quod seq̇t̃ latus fluxus sanguinis narium. ¶ Deinde ɔsequent̃ adhibe regimen illius loci: fortasse enim possibile erit tibi ut infrigides ⁊ restrigat̃ per illud ⁊ ante uel non ponas uentosas desup. ¶ Et distilla in nasum aliquas distillationes pdictas in capl̃o

fluxus sanguinis nariũ ⁊ cũ non est ꝓhibens aliq̃nod in frigida caput cũ infrigidantibus ꝑdictis in eo. et qñ q̃ aduenit patientibus quartanã fluxus sanguinis narium quare oꝫ ut iuues cuꝫ facientibus fluere sanguinez ex naribus scitis: in ip̃o enim est sanatio quartane Si v̓o sup̃fluitatẽ timerim⁹ faciem⁹ sicut illð qð fecim⁹

¶ Regimẽ uomitus. q̃ accidit eis. c. xv.

C Rebicus iteꝝ nõ abscindat̃ nisi apud necessitatẽ ⁊ scðm p̃ primuꝫ abscindat̃ in eis p̃ v̓õitũ ⁊ p̃ adiutoriuꝫ eius quo extrahit̃ humoꝛ nociu⁹ sicut est sirup⁹ acetosus ⁊ aqua calida. ¶ Et q̃ñq̃ est necessariuꝫ vt ꝯfortet̃ virtus quare ponat̃ loco sirupi acetosi puri sirupus acetos⁹ cũ seminibus. ¶ Et si humoꝛ est imbibitus ⁊ grossus: tunc oꝫ vt fiat solo dando in potu qð est sicut aloes ⁊ hiera. Et qñ non est imbibitus foꝛtasse ꝯfert hiera ⁊ aloes. Et si est imbibitus nõ grossus mũdat ip̃ꝫ sirupus acetosus cũ aqua calida: deinð equat ipsum p⁹ illud aqua granatorum que bibat̃. Quod si euomuerit eam bibat ipsam vice alia donec equet̃ ⁊ quiescat. ¶ Et sic̃r sirupus ð menta cũ granis granatoꝝ. ¶ Et fortasse sedat ip̃m infrigidatio stomachi. ¶ Et oꝫ vt appꝛoximet rebus põticis ⁊ sedantibus vomitũ cum ponticitate sua ⁊ acetositate sua stiptica ille q̃ vomit p̃p̃ humorẽ imbibitũ: qꝛ est maluꝫ ⁊ addit imbibitioni sed nõ imbibito: foꝛtasse facient euꝫ deiicere deoꝛsum q̃uis sit grossus ⁊ foꝛtasse iuuabunt uirtutẽ stõi ad expellenð eum p̃ sup̃iora. Et qñ assiduauerit vomitus de cholera ⁊ non fuerit de genere imbibiti tunc vtere stipticis ⁊ ꝓprie emp̃lis iuuantibus factis ex coꝛticibus granatoꝝ ⁊ gallis ⁊ his sĩlibus cũ uino p̃misto aut aceto p̃misto. ¶ Et ad vomituꝫ q̃deꝫ cholere nigre sup̃fluũ submergat̃ spongia in aceto ⁊ ponat̃ sup̃ stõm. ¶ Quod si necessariuꝫ fuerit aliq̃d fortius: ãministra medicinas ꝑdicta in cap̃lo retentionis vomitus.

¶ Regimen fluxus vẽtris q̃ accidit eis. c. xvi.

I Am singularit̃ in cap̃lo fluxus ventris locuti sumus in hac intentione. ¶ Ergo redeamus ad illud. ¶ Et de illis que ꝯferunt ex uia ciboꝝ sunt almes torrefacti: ⁊ lentes torrefacte: ⁊ coꝛiandrum quodcũq̃ hoꝝ duoꝝ fuerit elixet̃ ⁊ fundatur aqua ab eo ⁊ ꝓprie qñ fit acetosũ cuꝫ granis granatoꝝ quoniã est bonum.

¶ Regimen sitis eoꝝ superflue. c. xvii.

O Portet ut inungatur caput cũ oleo frigido valde qð fundat̃ sup̃ ip̃m ⁊ ponat̃ sup̃ caput si non fuerit qð pꝛohibeat: ⁊ cũ aquis infrigidantibus ⁊ retentione mucilaginis semis cydonioꝝ p̃miste cum olo ros. vltimo: aut infusionis prunorum ⁊ medullarũ cucumeris ⁊ alkhed ⁊ cucurbite ⁊ seminis lactuce nigre ⁊ radicũ liq̃ritie ⁊ pilulaꝝ descriptarum in antidotario ad sitim ⁊ de illis q̃ masticant̃ est almososat ⁊ sꝫ tamaridi. ¶ Et sitis quidẽ qñꝫ fit ex frigore ⁊ abscindit eam somnus ⁊ quandoq̃ fit ex calore ⁊ abscindunt eam uigilie.

¶ De ꝓfunditate somni que accidit eis. c. xviii.

O Portet ut remoueant̃ a ꝓfunditate somni cuꝫ fabulis ⁊ his similibus per uoces. ¶ Et ligẽtur mẽbra eoꝝ inferiora ligatione dolorosa: postq̃ non fuerit quod ꝓhibeat. Et supponat̃ collyriũ subtile si nã fuerit restricta ⁊ in hora q̃etis ⁊ t̃pre assiduitatis. ¶ Et ventoset̃ qð est int̃ ãbas spatulas ⁊ spõdiles.

¶ De grauitate capitũ eoꝝ. c. xix.

O Portet vt alienet̃ ab eis emulsio lactis super capita eoꝝ: aut effusio olei super ea aut embroca: aut capitpurgiũ: immo sint ꝯtenti vaporationibus factis cũ embrocis ex camẽilla ⁊ sint in eis viole ⁊ sufsur ⁊ his similia.

¶ De inquietudine hñtiũ febres ⁊ alioꝝ. c. xx.

O Lfacere uero oleũ uiol̃ cũ oleo de semie lactuce ⁊ oleo nẽufario ⁊ oleo de cucurbita ⁊ adherere aliq̃d de stupefaciẽtibus famosis sup̃ tempora: ⁊ incuruare caput super uapores hũectantes: ⁊ odorare nenufar ⁊ poma mandragore ⁊ alsebesebraꝫ asp̃suꝫ ex longinquo ⁊ embroce hũectantes ⁊ res quas scis ¶ Et similiter si nõ fuerit qð ꝓhibeat det̃ in potu sirupus papaueris ⁊ lohoc eius. ¶ Deinde multiplicẽtur inter manus eius candele ⁊ eleuentur uoces cũ fabulis ⁊ ligent̃ cum institis extremitates eius ligatione dolorosa paꝝ cũ ansis que resoluant̃ velociter. ¶ Deinde ꝑcipiatur ei ut dormiat ⁊ claudat ocl̃os. q̃ñq̃ doꝛmit paꝝ extinguant̃ candele ⁊ cessent voces ⁊ soluant̃ anse qm̃ dormiet. et cũ inuenit leuitatẽ ⁊ quietẽ ex p̃oxismo aut vehementia assiduet ablutionem faciei cum aqua in qua decoctuꝫ ẽ papauer nigrum cuꝫ aliq̃tulo mandragore ⁊ radice ei⁹. ¶ Et qũ ẽ illic humor bauracbius ꝯfer aqua in qua cocta sꝫ sisibriũ ⁊ melilotum ⁊ albacuen ⁊ papauer abluendo faciem ⁊ incuruando super uaporem eius.

¶ De dolore uentris q̃ accidit eis. c. xxi.

F Jt ex effusione chol̃e ad stomachuꝫ: ⁊ si accidit in principio periodi eius detur in potu parum sirupi de malis cum sirupo actoso.

¶ De asp̃itate lingue eoꝝ. c. xxii.

I N essentia q̃dem uiscositatis fricet̃ cum brusco aut cũ uirgis salicis cum olo amigdalino ⁊ zuccaro tabarzet donec mundet̃ aut cum spõgea ⁊ pauco sale ⁊ oleo ros. In hoc enim est alleuiatio multa infirmi. ¶ Et post illud qum eius asp̃itas est non p̃p̃ viscositatẽ imo a siccitate oꝫ ut teneat in ore suo sebestẽ aut nucleos prunoꝝ aut saltẽ qui asp̃oꝛtãt̃ de india. Et ẽ in colore salis ⁊ dulcedine mell̃. Et sumat de eo scðm q̃ dixit Archigenes q̃titatẽ fabe vnius. Et grana cydonioꝝ sunt ex eis q̃ hũectant linguã ⁊ ꝓhibent ei offuscationẽ. ¶ Et oꝫ ut ñ ponant̃ puluinaria ml̃ta neq̃ resupinet̃ dormiẽs: nã hec duo exiccant linguã.

¶ De sternutatione assidua que accidit eis. c. xxiii.

Q Uandoq̃ magnificat̃ nocumentũ sternutationis assidue cũ eis: ledit nanq̃ eos ⁊ replet capita eoꝝ ⁊ debilitat eoꝝ virtutes ⁊ foꝛtasse facit fluxuꝫ sanguinis nariũ. Quare oꝫ vt fricet̃ eoꝝ frons ⁊ collũ ⁊ nasus ⁊ ap̃iantur ora eoꝝ ⁊ fricentur eoꝝ palata cuꝫ vehementia ⁊ tundantur capita eoꝝ ⁊ ꝯuertant̃ ⁊ premantur eoꝝ extrema ⁊ fundant̃ in aures eoꝝ ol̃a tepida ad caliditatẽ parump̃ decliuia ⁊ humectẽtur lacerti eoꝝ ⁊ ip̃orũ mandibule. ⁊ ponantur super eoꝝ ceruicib⁹ puluiaria calefacta ⁊ ñ excitet̃ a sõno eoꝝ subito ⁊ miuat̃ a p̃luere ⁊ sõno ⁊ oi i cui⁹ odore ẽ acuitas ⁊ olfaciant sauich: ⁊ lutũ alnaiabi ⁊ spongiã marinam.

¶ De dolore capitis qui accidit eis. c. xxiiii.

L Iga extermitates eoꝝ ⁊ ꝓprie coxas ⁊ cũ institа liga ⁊ frica pedes eoruꝫ et supponantur eis collyria trahentia materiã ad iferiora ⁊ ꝯforta capita eoꝝ cum infrigidantibus notis. ¶ Et sit nõ fuerit qð ꝓhibeat ex coriza aut tussi embrocentur capita ip̃orũ cũ decoctione rosaꝝ ⁊ uiolaꝝ ⁊ ordei aut folioꝝ salicis

ꝛ his similiuꝫ ꝛ silr oleo rof. ꝛ oleo de salicib⁹. ¶ Et
qñ non excusat hoc tunc permisce embrocas infrigidã
tes cũ lenitiuis sicut camemilla ꝛ stupefactiuis sicut ẽ
papauer. ¶ Et nõ mulgeas lac nisi cũ rẽouet febris
¶ Si aũt uirtus fuerit fortis mulgeas lac caprinum
ꝛ si fuerit debilis mulgeas lac muliebre. ¶ Et caue
lac apud replõnẽ humidã facientẽ ꝓfunditatẽ somni
ꝛ silr caue humectantia. Et tu nõ administres hũectã
tia nisi vbi est vapor fumosus ꝛ caput siccũ ꝛ paꝝ sõni
ꝛ qñ multiplicat repletio in capite ex uapore humido
trahe eũ ad inferiora cũ collyrijs ꝛ clisteribus: ꝛ strin
ge membra inferiora ita ꝙ testiculos.

¶ De tussi eorum. c. xxv.

T Ussis plrimũ accit eis ex calore aut siccitate:
quare oꝫ ut teneãt in oribus suis pilulas bichi
kias alloboc de papauere facta cũ medul fructuũ fꝛis
ꝛ amilo ꝛ his similibus ꝛ utant ceratarijs infrigidan
tibus factis ex oleo rof ꝯpuro ꝛ ex mucilagine psilij et
succo portulace ꝛ alijs.

¶ De destructione appetitus eoꝝ. c. xxvi.

Q Uandoqꝫ est cã eius hũoꝛ in ore stõi qȏ scitur
ex eo qȏ dictum est ȏ destructione appetit⁹ ꝛ
euãt ꝑ uomitũ aut solutione uentris. ¶ Et multotiẽs
iuuant cũ intromissione digitoꝝ ĩ gutture ꝛ ꝯmotione
stõi ꝛ ꝓprie qñ uomitu expellit cholericam rem aut a
cetosam. ¶ Et qñꝫ est ex uehementia debilitatis qua
re curet ꝯplo que facit eam cuꝫ eo qȏ scitur. ¶ Et oꝫ
ut approximes eis odores bonos excitantes appetitũ
sicut odor sauich infusi cũ aqua ꝛ aceto ꝛ det eis ele
ctuariũ ꝓpoꝛtiõal febricitãtib⁹ ꝛ paꝝ uini ꝛ succi fru
ctuũ põticoꝝ boni odoris. ꝛ lambãt aliq̇d de aceto gela
tine piscium aut hedi ꝛ his similiuꝫ ꝛ ponant suꝑ stõꝫ
post dies primos emplã facta ex fructibus. Et sint in
eis apsinthiũ ꝛ aloes secundũ ꝙ scis: ꝛ inũctio eius cũ
oleis bõis est iuuatiua. ¶ De bolismo eoꝝ. c. xxvij

O Portet ut curentur cuꝫ odoramentis ꝛ luto
alnaiabi ꝛ armeni infusi cũ aceto et odorent al
mosasat et panẽ mundũ calm ꝛ carnes assatas ꝛ strin
ge eoꝝ extremitates. ¶ Et extẽde aures eoꝝ ꝛ capil
los ipsoꝝ ꝛ ꝯforta eoꝝ cerebra cum embrocis infrigi
dantibus et humectantibus. plurimũ nãqꝫ bolismi eo
rum est ꝑꝑ destꝛuctiõem oris stõi ꝑꝑ causaꝫ cõmunicã
tem ramis q̇ aduenjunt eis cum sensu et est corpus du
rũ ꝛ indurat: verum sensus non ultimatur cũ eo.

¶ De nigrediẽ lingue eoꝝ. c. xxviij.

O Portet ut nõ dimittat suꝑ linguã nigredo: im
mo fricet cum eo qȏ scis: ꝛ si nõ eleuabunt ad
caput vapores maligni ꝛ facient cadere in siren de ap
petitu eoꝝ canio ꝛ curãt cũ vnctuosis fꝛis ꝛ dulcibus:

¶ De sincopi q̃ accidit eis. c. xxix.

Q Uãdoqꝫ accidit eis sincopis in principio febriũ
ꝑꝑ effusionẽ cholere ad stõs eoꝝ: q̃re oꝫ ut de
tur eis ante ꝑoxismuꝫ: aut apud ꝑoxismũ frustũ panis
de silã cũ aqua granati ꝛ aqua acreste. ¶ Et scias ꝙ
qñ aggregantur sincopis ꝛ febꝛis tũc sincopis ẽ digni
or curatione: ꝛ si indiget pauco uino det ꝑmistum cũ
tribus. ʒ. vini antiqui: ꝛ si non sirupi maloꝝ antiq̇ cui⁹
resoluta est suꝑfluitas. ¶ Et phlebotomia quideꝫ mul
totiens addit in sincopi. Et clistere leue est magis con
ueniens. Et vomitus est iuuatiu⁹ eis. Et cõstrictio cru
riuꝫ ꝛ ponere manus ꝛ pedes in aqua calida: ¶ Et
qum euadunt tunc de sollicitudine est ut cibent sauich
ordei infrigidato in quo sint grana granatorũ.

¶ De constrictione anhelitus eorum. c. xxx.

C Onstrictio anhelitus accidit eis: aut ꝑꝑ spas
mũ ꝛ siccitateꝫ q̃ accidit eis in lacertis anhelit⁹
aut ꝑꝑ mãm ꝓfocatiuam descendentem ad guttur eoꝝ
aut ꝑꝑ debilitatem que dominat neruis venientibus
ad membra anhelitus. ¶ Et prima q̇deꝫ curatur cũ
vnguentis vel emplis hũectantibus: ꝛ secunda cũ eis
que ꝓhibent strãgulationẽ. Et tertia cũ equatione cõ
plexionis in cerebro ꝛ inunctione colli cũ eis que ĩfri
gidãt ꝛ hũectant ꝛ suꝑ stõꝫ iteꝝ ex eis q̃ st sicut rasura
cucurbite ꝛ portulace ꝛ sãdali cũ oleo rof. et silib⁹ ei.

¶ De vehemẽtia tristitie eoꝝ. c. xxxi.

Q Uãdo mltiplicat tristitia cã oris stõi et aduẽ
tu hũoris mordicatiui in eo tunc infrigida stõs
eoꝝ cũ eis que scis de cibis et inungant: et doꝛmiant
in loco ꝓximo motibus aque strato extremitatibus et
fructetis frigidis et odoriferis frigidis et nenufare et
rosis et exparsionibus frigidis factis ex fructibus odo
riferis frigidis et sandalis. ¶ Et multotiẽs quidẽ cõ
ferũt in eoꝝ tristitia clisteria fꝛia facta ex aq̃ cucurbite
et citruli et succo portulace et semꝑuiue cũ oleo rof.

¶ De difficultate deglutiẽdi que accidit eis. c. xxxij.

D Ifficultas deglutiendi quꝫ accidit eis et febris
fuerit cõclusa tunc phlebotomia paulatim fiat
et equatio fiat ad retrahendum. Et suppositoriũ ẽ me
lius ꝙ plurimũ solutiuum desuper.

¶ De frigoꝛe extremitatum qȏ accidit eis. c. xxxiij.

M Ultotiens ꝓfundat calor eoꝝ et ĩfꝛidãt eorũ
extrẽa et tẽdit calõ submers⁹ ad caput. Ponã
tur ergo extrẽitates ĩ aq̃ calã et ñ bibant aquã fꝛidaꝫ.

¶ De sermone febris cholere. c. xxxiiij.

F Ebres cholerice tres sunt: tertiana ꝯtinua: et
tertiana ꝑiodica: et causõ: et tertiana q̇dem peri
odica aut ẽ pura et fit a cholera pura: aut non pura et
fit cum putredine cholere grosse substantie ꝑꝑ ꝯmistio
nem cholere cũ phlegmate ꝯmistione aliqua ꝯplonali
vnita: et ꝑ hoc diuersificat ab hemitriteo: qñ hemitrite
um faciant due materie seꝑate: et hanc faciat materia
una que in se ipsa est ꝑmista cũ cuius calore ꝑmiscetur
aliq̄tulũ frigoꝛis qȏ grauat suã putredinẽ et suã resolõ
nem et suam digõnẽ et ꝑꝑ illud quidem fiunt in hemi
triteo duo ꝑoxismi. Et tertiane nõ pure ꝑoxismus un⁹
¶ Et hec quidem non pura qñꝫ ꝓlongat tꝑe longo
et circiter medietatẽ anni. Et qñꝫ ꝑducit ad mollitiem
et magnitudineꝫ splenis. ¶ Causon vȏ est de genere
ꝯtinue: qm̃ differentia inter eius vehemẽtiaꝫ et eius te
porẽ est insensata. et accidentia eius sunt vehementia:
et causa est acuitas materiei et multitudo quꝫ eius ca
sus fit circa coꝛ et in uenis oris stõi aut in partibus e
patis ꝓprie et ad summũ in mẽbris nobilibus vicinis
cordi. In tertiana vȏ cholera est in carne et ad ꝑtes cu
tis et in ꝯtinua ẽ ipsa in venis corꝑis q̃ elongantur a
corde. Et vehementia quidẽ sitis et angustia et inquie
tudo et ĩpatientia et alienatio et nausea et amaritudo
oris: et siccitas labiorum et scissio eorum et doloꝛ capi
tis multiplicantur in febribus cholericis: et est natura
in plribus eaꝝ ad siccitatẽ decliuis qm̃ materiei mot⁹ ẽ
ad suꝑiora: aut ad illȏ ad qȏ appet de coꝛꝑe et cute.

¶ De tertiana absolute et nominat trite⁹. c. xxxv.

P Aroxismus tertiane incipit in primis cũ hoꝛ
ripilatione vt pũctura acus: deinȏ infrigidat
et incipit facere rigorem difficilem valde difficiliorem
reliquis rigoribus nõ frigidum aut cuꝫ pauco frigore

ꝛ non est frigus ei⁹ nisi pp ꝑfundationem caloris ad in teriora ad ꝑtem materiei: ꝛ iuenit sicut pũcturas acuũ Et hic quidẽ rigor cũ uehementia sua est uelocis seda tionis: ꝛ tu iam sciuisti cãm huius rigoris. Et fit rigor eius in tribus diebus primis fortior ꝛ vehementior ꝛ in quartana econtrario. Et iteꝝ rigor incipit cũ forti tudine: deinde lenitur paulati ꝛ minuitur velociter: ꝛ in quartana e contrario. Et sudor multiplicat in terti ana qum dimittit. Et fit vrina in ea rubea tendens ad igneaz in qua non est mlta grossitudo. Aut est ñ pura ꝛ fit vrina eius cruda aut grossa. Et tertiane caliditas est saluior calitate causõidis: ꝛ q̃to ꝓlixius man⁹ tãgit corpus non addit inflatio immo qñqz minuit inflãtio eius. Et in causonide addit inflãtio. Et accidentia q̃ accidunt eis in tertiana sunt vigilie sine grauitate i ca pite nisi inquibusdã non puris: ꝛ sitis ꝛ furor ꝛ ira ꝛ o dia locutionis. Et est pulsus eius acutus velox ꝑ com parationez ad reliquas febres: ꝛ non est equalis ꝯstri ctionis: qm̃ hũor debilitat euz ꝛ addit ei diuersitatem aꝑ statuz: ꝛ diuersitas in eo est sub ea que est in aliįs cũ duritie ꝛ est pulsus fortior in ea imo diuersitas in eo ñ est scõm plrimũ. Nisi diuersitas ꝓpria cũ febre ꝛ aliįs Et in principio quidez est necessariuz vt coarctet pul sus vsq; ad horã dilatationis febris: ꝛ tunc ꝯfortat ꝛ fit velox ꝛ frequens. ¶ Et eius diuersitas nõ est mul tum suꝑflua. Et qñz significant ipsam etas ꝛ consuetu do ꝛ regio ꝛ ars ꝛ forma ꝛ tp̃s ꝛ multitudo euentus tertiane in illa hora. Qum ergo cõponunt due tertia ne sunt ꝑoxismi euenientes omni die. Qui ergo ꝯside rat tertianã ꝑ ꝑoxismũ errat in ea: imo oz vt attendant significationes alie quas dicemus. ¶ Et patientibus quidẽ tertianã accidunt vigilie ꝛ amor solitudinis: ꝛ multotiens sentiunt ebullitionez aꝑ eꝑ:

De differentia iter tertianã purã ꝛ nõ purã. c. xxxvi.

Pura est subtil leuis cuius ꝑoxismus ꝯsumit a quattuor horis usq; ad duodeciz horas: et non addit suꝑ eas multuz. Et si addit addi tione multa: tunc est non pura. Et est ẽm plurimũ ꝑue niens ad septez horas ꝛ calefit in ea corpus velociter ꝛ uides caliditatẽ ꝓcedere ex corpore ꝛ extrẽitates ad huc sunt fr̃e. ꝛ silr pura nõ addit qũ ñ accidit error. s. vįj. periodos. Et qñz consumitur pp subtilitatem sue materie in ꝑoxismo vno in quo accidit vomitus: aut ventris solo mũdificans. Et appz digõ in vrina in pri mo die: aut in tertio aut in quarto aut in septimo. Si aũt addit super septez ꝑiodos additionẽ plrimã: tunc est de genere non pure. Et silr si ꝓlongatur spatiũ sui rigoris ꝛ est additio suoꝝ ꝑoxismoꝝ. Et antecessio coꝝ ad inuicez ẽm ordinẽ seruantez ꝓportiones similes: ꝛ in non pura est illud diuersum nõ rectũ. Et silr qñ as similantur ꝑoxismi ẽm terminuz unuz ꝛ reliqua signa elongationis febris etiaz sunt de illis q̃ scis. ¶ Et qñ vides pricipiuz cũ rigore scõm q̃ determinauimus ꝛ statũ cũ sudore exuberante tunc non dubites qm̃ ip̃a sit pura. Et in pura quidez est cũ eam hñs bibit aquaz ordei ꝓcedit qd̃ est in corꝑe eius cũ uapore hũido q̃si ipse uelit sudare ꝛ qñq; sudat. Et cũ non pura inueni tur grauitas plrima in capite ꝛ extensio ꝛ prolongat rigor donec ꝑuenit ad vigintiquattuor horas aut tri ginta horas vsq; ad horã suam: ꝛ tepescit donec cõplẽ tur quadragita hore: ꝛ per q̃titatẽ additionis ꝑoxismi super. xij. horas est eius elongatio a puritate. Et in ter tiana quidez non pura tardat appitio digonis ꝛ nõ ap

ꝑz in forma offuscatio nz extenuatio: ꝛ fortasse non er radicatur cum sudore copioso ꝛ fortasse non incipit cũ rigore ꝛ non est calitas cũ multa fortitudine: nz est au gmentum eius equale: imo est quasi ip̃a addatur: dein de ꝓcedit ꝛ minuit. Et accñtia seua minorant in ea.

¶ De tertiana continua. c. xxxvij.

Cognoscitur per vehemñtiaz ꝑoxismoꝝ tertia ne: ꝛ per vehemẽtiã accñtiũ tertiane. Et aꝑ Gal. quidem qum sanguis putrefit fit de hoc genere ꝛ de eo fiet ẽmo post.

¶ De cura tertiane pure. c. xxxviij.

Oportet ut remẽoreris illud qd̃ dedim⁹ tibi de radicibus in curatione febriuz de solone ventris ꝛ cibo ꝛ in oĩbus caplis ꝛ fabrica si illud. Et tu quidẽ non auscultes sermonẽ eius qui cõ cedit in principio solutia fortia ꝛ myrobalãos ꝛ his si milia: nisi illud qd̃ diximus. Immo oz ut ꝓperes in p̊ mis ꝛ lẽias lẽitate quadã cũ eis q̃ diximus illic: sicut sunt tamarindi q̃titate. xl. ʒ. q̊ infundãtur in aqua cala in nocte ꝛ colẽt ꝛ ꝓiĳciatur desuꝑ siracost aut terenia bin aut aq̃ duoꝝ granatoꝝ: ꝛ sicut decoctio lubleb cũ tereniabin ꝛ passul ẽucleatis: aut ĩfusio prunoꝝ cũ tere niabin aut siracost aut sirup⁹ viol. ꝛ uiole ꝯdite. ¶ Et fortasse facit mucilago psilįj cũ quibusdã sirupis sicut ẽ sirupus prunoꝝ lubricitatem ꝛ lenificationem ꝛ cũ de coctione lentiuz cum lubleb. Aut clisteria lenia sicut est clistere cum decoctione altee ꝛ iuiube ꝛ sebesten ꝛ radice lilįj ꝛ oleo uiol ꝛ succo sicle ꝛ haurac scõm mo dum quẽ scis. Et illud qñ necessitas tangit ad ip̃am: Rectum nãq; est ne in potu detur qd̃ est sicut sorbitio ordei: neq; ei sile neq; cibi nisi natura iam lenificata: Et si uentris solo in principio in febre tertiana pura minoris sit malitie q̃ ei⁹ simile in aliįs licet sit eius ma litia iteꝝ maxia. ¶ Et qñ est possibile vt phlebotomes usq; ad tres ꝑodos fac ꝛ silr qñ times q̃ sit egritudo furiosa ꝛ facis illud: erit illud qd̃ accidit de errore si ac cidit minus q̃ aliud. Et oz ut non moueas in die ꝑo xismi aliquid: nisi pp necessitatem ꝛ non cibes nisi a pud cõditiones p̃dictas aut prouoces vrinaz cũ emul siõe seminũ. Et oz ut suꝑueniat ei ꝑoxism⁹ dũ est fame licũs: ꝛ nõ est in stõ eius aliq̃d: imo oz ut sumat in po tu sirupuz acetosũ oĩ mane: ꝛ post duas horas aquam ordei in die in qua non est ꝑoxismus. Et sirupus q̊dẽ acetosus post ꝑoxismuz est conueniẽs: ꝛ silr põere pe des in aqua fr̃a ad trahenduz residuũ caloris. Et ego magis diligo vt sit i sirupo acetoso proprie i postremis emulsio seiuz fr̃oꝝ p̃dictoꝝ ꝛ ante ꝑoxismũ ꝑ tres ho ras aut quattuor: ꝛ detur in potu iteꝝ post ꝑoxismum aqua or. Et qñ necessaria est subtilatio regis det i po tu sicut aqua granatoꝝ ꝛ aqua melonis indi ꝛ his sĩlia ꝛ gradatiz fiat eius regimẽ scõm modũ p̃dictuz ꝛ quo tiẽs appropiquat stat⁹ subtiliet: ꝛ in diebus primis ci bet cũ kist ordei ꝛ pane trito cũ aqua fr̃a aut sicut est aut emulctuz ex eo qui fit ex lacte acetoso ꝛ lentibus. ¶ Et qñ cibus acetat in stõ non detur in potu de a qua ordei que non est ualde subtilis aliq̃d: ꝛ si necessa riũ fuerit dare ip̃m in potu ꝯfortet paꝝ cũ decoctione radicis apįj. Si aũt stõus fuerit fr̃ior illo et febris non magna ꝛ non pura ponat paꝝ pipis ẽm ꝯsilium. Hip po: Qd̃ si signa significauerint q̃ crisis est propinqua tunc sufficiat ei aqua ordei ꝛ aqua granatoꝝ dulcis ꝛ muzi ꝛ sirupus acetosus. Et fructus q̊dez qui diligũt eis sunt granata dulcia ꝛ muza. ꝛ pruna matura ꝛ

immatura. melon vo indus est res maximi iuuamti cū
hoc q ipse soluit: ⁊ puocat ⁊ frangit vehementiā calo
ris ⁊ facit sudare ⁊ fortasse non nocet nisi paꝝ: ⁊ ex ole
ribus cucurbita ⁊ cucumer ⁊ alkhebedi ⁊ lactuca.
¶ Et scias q intentio in eo quo cibanē patientes ter
tianam: aut est humectatio sicut datur eis in fine de ex
tremitatibus alteiugi ⁊ de testiculis gallorū ⁊ cerebel
lis hedoꝝ cū qbus non est nausea ⁊ uitell' ouoꝝ aut est
infriatio ⁊ humectatio sicut sicut in kist ordei. ¶ Et non
vltimes in ifriatiōe multa ⁊ pprie in principio nisi in
uenias inflāmationē vehementē aut timeas ꝯuersionē
eius ad causonidez ⁊ ꝯtinuā. Qd si ꝯsequatē crisis ⁊ vi
deris digōnem in vrina ⁊ est sedimen laudabile qd co
gnouisti tunc si excusat bene est: ⁊ si non cura tunc cuz
eo quo iuuatur natura ex puocatione vrie aut solōne
ventris aut vomitu aut fluxu sanguinis nariū. Et non
agas ꝯ ipam in hoc. Qd si non inuenis declinationez
manifestam tunc euacua cū solōne uentris. Nā de illo
est scamonee sexta. ʒ. i. in iuleb aut decoctio myrobala
norum cū tamarindis ⁊ tereniabin ⁊ passul' ⁊ radicib⁹
⁊ casia fistula sm q sciuisti: ⁊ tibi inest vt ꝯfortes eas
cū fumoterre ⁊ sene ⁊ scamonea ⁊ de illis que ꝯueniūt
eis tantū sunt trocisci de spodio solutiui ¶ Descriptio
℞. myrobalanorum citrinoꝝ enucleatoꝝ pond⁹. ʒ. iiij.
zuccari tabarzet pondus. ʒ. xx. scamōee pondus sexte.
ʒ. i. bibaē cum aqua fria ⁊ post illud curentur cū puo
catione. ¶ Et si fuerint illic caliditas supflua ⁊ inflā
matio maxima qum iā euacuaueris euz non erit ei ma
lum dare in potu aliqd de extinguentibus fortibus de
illis que dicta sē in regimine acute ⁊ fortasse ꝯferunt
ei empl'a ex eis. Balneo vo oz ne approximet nisi post
digōnem. Post digōnē aūt ⁊ apud declinationem est
ipm melioꝛ eis ⁊ pprie ꝯsuetis: qꝫuis error in itromit
tendo eos in balneo añ digōnem saluior est q suū sile
cū alijs. Et oz vt sit balneū eoꝝ tempatū boni aeris q̊
sit humidus in quo sudent cum facilitate: ita ut non in
flāmētur eoꝝ corpora ⁊ inunganē cū oleo viol. ⁊ ros.
ꝯquassato cū aqua ⁊ nō plongent in eo moram: imo
egrediantē uelociter: nam iteratio est eis ꝯuenientioꝛ q
stationis plongatio. ⁊ si apud exitum infundanē in aq̄
tepida stent in ea secūdum qtitatem declinationis. De
inde qū egrediunē tunc ꝯuenit eis vt bibāt vinū albuz
subtile multa ꝯmistione pmistū ⁊ coopianē in locis suis
sudabunt eniz sudore vehemēti: ⁊ si quid residuuz fue
rit digereē. ¶ Et post illud cibenē cibis infrigidanti
bus ⁊ hūectantibus ⁊ oleribus q̄ sunt illius modi.
¶ Et nō timeas post declinationez potare eos vinuz
pl'rimū ꝯmistum. Vinuz eni fractū p cōmistionē ꝯfert
qtitas residui eius in resoluendo illud cuius necessaria
est resolutio ⁊ succurit aq̄ penetranti cū fortitudie sua
⁊ pmistione eius qd est in eo de calefactione pauca.
Quare ifridat vehemēter ⁊ humectat. ¶ Et si fuerit
illic accñtia sitis ⁊ dolor capitis ⁊ vigiliarum ⁊ alioꝝ
iā tibi pterijt eoꝝ cura. Et qñ post crisiz remanz aliqd
caloris insepabil' tunc tibi supest vt admistres sirupuz
acetosum cū succis diureticis: aut in quo decocta sūt
seina ⁊ radices diuretice. De cura tertiane ꝯtiue. Et
scias q cura tertiāe ꝯtinue est cura tertiane iterpolate
sed est decliuior ad obseruationez dispōnū digōnis ⁊
ad infrigidandū cū sirupo acetoso facto cū seminibus
vt semie citruli ⁊ semie endiuie pprie ꝯtritis: ⁊ post ip
sum post duas horas daē in potu aqua ordei ⁊ ad sub
tilationē cibi ⁊ ad admistrāda clisteria lenia i pricipio
⁊ ad puocationem: ⁊ oz ut subtilient ⁊ non sumant in
potu de solutiuis in principio nz approximēt alicui e
oꝝ nisi eis que sunt sicut sirupus viol. ⁊ aqua fructuū
⁊ non utantur nisi clisteribus lenibus.

¶ De cura tertiane non pure. c. xxxix.

Res in quibus diuersificaē cura tertiane non
pure sunt res in qbus ꝯmunicāt febres fre de
licentia secunda. ¶ Et fortasse ꝯcediē illud
hñtibus purā: s. ut non expectent pl'rimū dclinationis
sed qñz expectant digestōez. Qm̄ est phibituz in eis
balneū: balneū enim facit descendere phl'a indigestum
pp illud qd effundiē ad locum putredinis ⁊ permiscet
humorē malū cū putrido ⁊ resoluit subtile ⁊ facit re
manere spissuz. ¶ Et qd cibatio omni die iterū: aut p
pe cibationē est ex eis que illis nocent: immo oz ut ci
benē uno die ⁊ alio die non. Et sit in cibis eoꝝ qd ab
stergat et calefaciat paꝝ. ¶ Et vt sit cibatio i pricipijs
egritudinis spissioꝛ q sit in principijs pure deinde gra
datim ꝓuenit ad subtilationez fortē sicut est subtilatio
tertiane. ¶ Et ut sit infrigidatio minor. Et ut clisteri
zeē in principio clisteribus acutioribus. Et ut expe
cteē digestio in solutione ventris eoꝝ plus. Et ut sint i
aqua ordei eoꝝ uirtutes digestiue ⁊ solutiōe sicut est il
lud qd diximus in eo in cuius stō acetat aqua ordei:
imo fortiores q in illo. Fortasse eniz necesse est ut de
coquanē in ea isopus et origanū et calamentū et spica
scdm cōpl'onem et sicla iuuatiua est eis. Et pmistio aq̄
ciceris cū aqua ordei et in fine eius cicer est iuuatiuū
eis. Et oz ut ꝯsidereē propinquitas non pure ad purā
et elongatio eius ab ea: et secūdū illud diuersificetur in
ter curaz eius et curam pure. Qd si fuerit valde pro
pinqua pure tunc diuersifica inter eas diuersificatione
ꝓua. Et qum uideris vrinas eoꝝ grossas tunc phlebo
tōa et qum phlebotōaueris non indigebis clisteri. Et
scias q non est res magis iuuans eos q vomitus post
cibuz. ¶ Et de solutiuis in principijs eius que sunt p
piquiora equalitati est aqua algeleniabin decocti et si
rupus acetosus. Et fortasse ponemus in eam casiā fi
stulā: et fortius illo est ut ponas in ea uirtutem turbit.
Et clisteria in principio sunt magis dilecta q solutiua
alia. Et sunt clisteria in quibus est uirtus albasce et ca
memille et sicle et cartami et uiol. et sebesten et ficus et
odor turbit. Et ex eis ē casiafi: et oleū sisaminū et bau
rac: et fortasse indigeē uno istoꝝ secundū elongationē
febris a pura. ¶ Adiuantia aūt ad digōnem sunt si
cut sirupus acetosus pmistus cū aliquāto de algelenia
bin: aut sirupus acetosus de radicibus. ¶ Et post se
ptimū sicut decoctio apsinthij: est enim iuuatiua subti
liatiua materiei et ꝯfortatiua stōi. et similiter aqua fe
niculi et aqua apij cū sirupo acetoso. et si ptransit. xiiij
tunc non est malum dare in potu trociscos ros. mino
res. Si aūt egritudo prolongaē non inueniemus ex
cusationē quin demus ea que sunt sicut trocisci de eu
patorio et decoctio eius et calefactio pātiū hypocōdri
orum est huius generis. et emplastratio mirach coruz
iterum cū eis que digerunt et maturāt et mollificant tē
sionē qū uenerit illic. ¶ Cum ergo scieris q digō
iā aduenit tc eūa et puoca et ñ cures. ¶ Et de eūoni
bus bōis eis est ut sumāē hiere picre: ʒ. v. succi lactuce
et eupatorij āboꝝ añ. ʒ. iij. semis apij myrobal. citri. ke
bl'oꝝ añ. ʒ. v. turbit. ʒ. vij. fiāt pill'. ex eis cū aq̄ apij et sit
dosis eius. ʒ. ij. ¶ Et de illis est decoctio bona inuētio
ne nostra. ℞. eupatorij apsinthij myrobal. kebl'orum.

ana.ʒ.v.ſeminis melonis ſeminis cucumeris ⁊ citrul. ſeminis apij polypodij ſucbaba bedeoard oiuꝫ.ana.ʒ. x.turbit.ʒ.i.caſieſiſt.ʒ.vi.paſſulaꝝ enucleatarum.ʒ.xx. ficuū.x.numero ſebeſten numeō. xxx. geleniabin facti cū roſ.perſicis pondus.ʒ.xv.decoquātur oīa ſcd̄m de ſcriptionē huius. Et ſumat̄ de ea cadus magn⁹ in q̄ poſita ſit ſiliqua.i.ſcamonee. ¶ Fortaſſe neceſſaria eſt medicina fortis vno mō:debilis alio mō. Eius v̇o for titudo eſt ſcd̄m hoc ꝙ ipſa eūat humorē viſcoſum ſed ipſius debilitas eſt ſcd̄m hoc ꝙ ipa non eūat plꝰiuꝫ vice una imo poſſibile eſt vt fiat gradatio in ea quare eūet hūorem cuius eūo eſt neceſſaria multis vicibus ut nō deſtruat virtutē. ¶ Et hec medicina eſt que pōt ſubti liare ⁊ aggregare ⁊ ſoluat paꝝ eius:⁊ ſoluat plīm ei⁹:ſꝫ paꝝ:paꝝ ex malo:⁊ plīm:plīm ex malo. ¶ De decoctō nibus v̇o paꝝ fortaſſe nō facit aliq̇d. ¶ Et huis q̇deꝫ medicina eſt ut ſumatur turbit ꝙtitas.ʒ.ſ.⁊ plus ſcd̄ꝫ neceſſitatem ⁊ ſcāonee ꝓprie altuſugi.i.aut ſupra id ⁊ ꝯficiat̄ cū geleniabiꝫ ꝑdicto ⁊ bibatur aut ſumat̄ de a garico ⁊ ſcāonea ſcd̄m hanc ꝯpoſitionē ⁊ ꝯficiatur cū geleīabi ꝑdicto ⁊ bibat̄:aut pōat̄ i ſucco roſaꝝ recētiū cui⁹ ꝙtitas ſit.ʒ.i.⁊ bibat̄ aut i ſirupo ro.⁊ bibat̄.

¶ De febre cauſō ⁊ ē illa q̄ noīat̄ faricos.c.xl.

C Auſon eſt ſcd̄m duos modos. ¶ Aut ei cau ſon eſt cholīca ⁊ eſt cauſa in ea mltitudo pu tredinis:aut intra uenas corpis totius:aut in uenis q̄ ſequnt̄ ꝑtes cordis ꝓprie:aut in uenis ꝑtiū oris ſtōi:aut in epe:aut phlatica ⁊ fit ex phlāte ſalſo ꝑu trefacto in venis q̄ ſequnt̄ ꝑtes cordis ſicut dixit Hip po.in epidimia ⁊ non fit phla ſalſum ſicut ſciuiſti niſi ex aquoſitate phlatiſ cū chola acuta. ¶ Eſt ergo cho lera que putrefit aquoſitas ꝑmiſta aquoſitati plurime ¶ Et qm̄ cauſon vehementiora habet accidētia ꝙ ter tiana opꝫ ut ſit breuioris ſpatij ꝙ ipſa. ¶ Et ſenibus quideꝫ paꝝ accidunt febres cauſonidiſ.⁊ qū accidunt eis pereūt qm̄ non fiunt in eis niſi cauſa valde forti. ¶ Amplius eoꝝ virtutes ſunt debiles. ¶ In iuueni bus autē ⁊ pueris plurimū accidunt ⁊ eſt i infantibus leuior ꝑꝑ humiditatē eoꝝ. ¶ Et qn̄ꝫ eſt in eis cū pro fundatione ſōni ꝑꝑ eleuationē vapoꝝ ad caput. ¶ Et Hippo.quidē dixit ꝙ ſi alicui accidit in febre cauſon tremor tunc ꝑmiſtō mētis reſoluit ab eo tremorē. Et eſt ſimile ut ſit illud qm̄ cerebꝝ calefit vade ⁊ calefiūt nerui⁊ eſt ſimile ut ſit cauſon ⁊ ſit ꝑmiſtio mentis ⁊ re ſoluat̄ ab eo ꝑ trēorē ꝑꝑ exꝑſſiōꝫ materieꝝ ad neruos. ¶ Et plurimum quidē ꝯſumitur cum vomitu ⁊ ſolu tione uētris aut ſudore aut fluxu ſanguinis nariū.

¶ De ſignis.c.xli.

S Igna ei⁹ ſunt i ſeꝑabilitas ⁊ occultatio tēpo rum ⁊ vehementia accidentiū ex aſperitate lingue ⁊ ex citrinitate ei⁹ in ꝑ̇mis ⁊ ex nigre dine eius ꝑo. Et ex retentione ſudoris niſi aꝑ criſim. ⁊ vehemētia ſitis. Inquit Hippo. niſi accidat tuſſis parua accidentalis ſedant ergo illa ſitim. ¶ Et uidet̄ ut ſit vehemētia ſitis eoꝝ ꝑꝑ cauſā pulmonis ergo quꝫ mouet̄ tuſſis parua hūectat̄ ꝑ id quod currit ad ipſum ex carne molli. ¶ Et caliditas in cauſone q̇dem ſcd̄m plīm non eſt ita fortis i exterioribus ſicut fortitudo ei⁹ i interioribuſ. ¶ Et eſt ꝯfractio in ea leuior ꝙ in alijs ¶ Et i fcā quidē ex cholera fortia fiūt accidentia ma la ex vigilijs ⁊ inquietudine ⁊ aduſtione ⁊ ꝑmiſtiōe mē tis ⁊ fluxu ſanguinis nariū ⁊ dolore capitis ⁊ pulſatio ne tēpoꝝ ⁊ ꝓfūditate oculoꝝ ⁊ lolōe vētris cū cholera

pura ⁊ caſu appetit⁹. ¶ Et qn̄ accidit iſātib⁹ abhorrēt mamillā ⁊ n̄ recipiūt eā ⁊ corrūpit̄ illō qō ſugit̄ de la cte ⁊ acetat. ¶ De cura cauſonidis.c.xlij.

E St cura tertiane pure. Et qū indigēt eūone ſicut cū illis que dicta ſunt tunc feſtinatio ē melior. ¶ Complemētū v̇o eſt aꝑ digōem: Et nō phlomet̄ fortaſſe eni inflābit eos ⁊ fortaſſe iuua bit eos ſi fuerit illic turbiditas ⁊ rubedo. ¶ Veꝝ indi gēt ſubtiliatōne ⁊ regie vehemētiore ⁊ infrīdatiōe actu eius qō ipſi ſumūt. ¶ Et qū ties caſū uirtutiſ eſt nc̄ri uꝫ cibare eos ꝙuis n̄ appetant ⁊ proprie in eo ex quo reſoluit̄ reſ plīma: ¶ Multotiens eniꝫ aduenit eis bo liſinus ꝑꝑ priuationē ſenſus ⁊ indigent lenificatione in ꝑ̇ncipio fortiori ⁊ curatōib⁹ febris acute ꝑdictis ſe cundū omnes ſpēs narratas. ¶ Et qn̄ꝫ cōueniens eſt vt dormiāt apō teporē paruū febris ſuꝑ aquā tamarin doꝝ. ¶ Et qn̄qꝫ ponit̄ in ea paꝝ cāfore. ¶ Et diligit̄ eis ſirupus acetoſus:aut emulſio ſeis portulace aut e mulſio ſeminis endie ⁊ melon alkin eſt bonus valde. ¶ Et ſit ꝯtentuſ potatione aque frīe ſcd̄m ꝙ diximus illud. ¶ Si aūt nō fuerit qō ꝓhibeat det̄ in potu de ea etiā vſqꝫ ad ſacietatē. ¶ Et fortaſſe aduenit eiſ ꝑmi ſtio mentis ⁊ obliuiſcunt̄ petere aquā:quare oꝫ vt ſor beant de ea paulatim ſorbitiones plīmas ⁊ proprie in eo cuius linguā uides ſiccā: ¶ Et cura accidentia ei⁹ ſuꝑflua cū eis que diximus in caplīs ſuis. ¶ Et oꝫ vt caueat̄ i eis ſuꝑfluitas ſanguinis nariū:eſt enim de eis in quib⁹ magnificat̄ timor apud eos. ¶ Et oꝫ vt obſ uet̄ anhelitus eoꝝ ⁊ non dimittas ꝑtes pectoris ſpaſ mari. ¶ Et oꝫ ut obſerues capita eoꝝ cū aceto ⁊ ole o roſ.⁊ ſandal.⁊ aqua ro.⁊ canfora ⁊ his ſilibus. Et embroces cū decoctōibus in q̇buſ decocta ſunt ea que diximus. ¶ Et qn̄ fortes ſunt in eis vigile tunc cura eos. ¶ Et non eſt malū ut in potu deſ ſirupū de papa uere ēt ⁊ ſi ſit de nigro in huius diſpoſitiōe. Et in fine eius da in potu trociſcos q̇ ꝯueniunt eis ſicut ſunt tro ciſci de cāfora. ¶ Et i illa hora ꝯuēit eis ſirupus ace toſus cū emulſione ſeminis cucumeris ⁊ ſeis ēdiuie ⁊ ſeis portulace de vno quoqꝫ eoꝝ ſit pondus.ʒ.ij. Et ſi rupi acetoſi ſit pondus.ʒ.xxv.vſqꝫ ad.xxxv. ſecūdū ꝙ uidet̄. Et ſi fuerit illic uentris ſolutio tunc dent̄ troci ſci de ſpodio cōſtrictiui. ¶ Trociſci hōi. ℞.ſpodij ro. ana.ʒ.ij.ſ.croci ſextā.ʒ.i. ſeminis portulace ſemis en diuie an̄.ʒ.iij.ſeminis cucurbite ſemis cucumeris ana. ʒ.ij.ſandaloꝝ.ʒ.i.ſ. ſucci liquiritie amili an̄.ʒ.i. canfor̄ ſextam.ʒ.i.ſ.⁊ doſis eius ſit.ʒ.i. Et iteruꝫ roſ.ʒ.iiij.ſe. melonis citrul.cucumeris ⁊ portulace oium an̄.ʒ.ij. croci tertiā.ʒ.i.canfore ſextā.ʒ.i.gūmi amili dragagāti ſucci liquiritie an̄.ʒ.i.doſis eius.ʒ.ij. Et qum declinat egritudo manifeſte tunc nō eſt malū vti balneo cuius a qua declinat ad frig⁹. ¶ Et illi in quib⁹ magiſ diligit̄ balneū ex eis ſunt quoꝝ febris eſt ex phlāte ſalſo.

¶ De febre ſanguinis.c.xliij.

O Pinatus eſt Gal.ꝙ non ſit febris ſanguinis a putredine ſanguinis. ¶ Nā ſanguis qum putrefit ſit cholera ⁊ non eſt ſanguis ſit ergo tunc febris cholerica nō ſanguinea ⁊ ſit cauſon ꝑdicta ⁊ tertiana ⁊ curat eā cū illa cura. ¶ Hic v̇o ſermo ei⁹ eſt cōtrarius ſermoni Hippo. ⁊ contrarius ei qō eſt ꝯ ueniēs. Et plīmū quidē erroris eius eſt in ſermōe ei⁹ qn̄ putrefit ſanguis ſit cholera. Iſte enim ſermo facit opinari duas intentiones quaꝝ una eſt ꝙ qn̄ putrefit ꝑuēit ad hoc vt fiat poſt putredinē chola. Et ꝑa ꝙ qn̄

putrefit tūc fit cholera. Sicut dicit̄ ꝙ lignū qn̄ calefit fit cinis. ¶ Cōsiderem⁹ itaqꝫ in vnaqꝗꝫ duaꝝ ꝓpōnū.
¶ Intellectus uero primus est corrupte acceptionis tribus mōis quoꝝ primus est ꝙ sanguis qn̄ putrefit ꝯuertit̄ subtile eius ad cholam malā ⁊ spissum eius ad mlīaz: non ergo cū totalitate sua fit chola. ¶ Et sc̄s ē ꝙ illud fit post putredinē ⁊ nostra cōsideratio est in dispōe putredinis. ¶ Et tertius ē qm̄ post illud fit chola ⁊ non scimus an in ea sit putredo an non. nā plīme res putrefiunt ⁊ sepat̄ ex eis subtile ⁊ spissuz ⁊ non est in spisso neqꝫ ī subtili putredo qm̄ n̄ ē nc̄riuz vt sit putridū id qd̄ generatur a putrido sit ei ex putredine qd̄ non est putridū. Et si generatio eius a putredine faceret putredinē eius nc̄riam oporteret ut spissum cinerulentū iterum esset putridū. Esset ergo illic febris mlīca iteꝝ hoc ergo est illud qd̄ facit esse nc̄riuz expositio ei⁹ qd̄ primū intellectuz est. Quod v̄o intelligit̄ sc̄o est mēdaciuz qm̄ putredo est uia corruptionis. Et putredo q̇dem non hꝫ tēpus. Et cōuersio sanguinis in cholam non fit nisi in tempe. Et putredo q̇dē est corruptio accn̄s sanguini ⁊ est sanguis sicut accidit phlati ⁊ est phla ⁊ non chola neqꝫ mlīa nisi ꝯuertatur post illud cū cōplemēto putredinis. ¶ Uerum veritas sana est sermo Hippo. ꝙ ex sanguinis putredine generat̄ febris.

¶ Dicamus ergo nūc ꝙ febris sanguinis ē febris putredinis ⁊ febris calefactiōis ⁊ ebullitiōis quaz noiauit Hippo. sinochuz ꝯclusum sine alijs. Et plīmū ebullitionis eius est ex oppilatione suffocante calitatē. Et qm̄z fit a causis alijs q̄ uehemētes fiunt supra vehemētiā febris ephimere ⁊ noiat̄ ꝓfundi somni fortis ⁊ est de summa febrium que sunt inter febres putredinis ⁊ febres ephimeras q̄ differt a febribus ephimeris propterea ꝙ calefactū primū in ea est humor ⁊ differt a febribus putredinis qm̄ non est ei putredo ⁊ est febris acuta nō febris ephimera neqꝫ febris ethica nꝫ febris putredinis. Et multotiens quidē ꝑmutat̄ ad febrem putredinis aut febrez ethicā. et multotiens quidē facit eam currere Gal. cursu febriū diei. Et videt̄ Gal. ꝙ febris sanguinis nō ꝯponit̄ cum reliquis febribus qm̄ putredo in sanguine est cōis omni humori ⁊ in hoc est ꝯtradictio q̇busdā intentionib⁹ suis in quo non est necesse ꝓlongare sermonē qm̄ non iuuat cū eo medicus.
Et cā q̇dem huius febris est replō ⁊ oppilō ⁊ multitudo exercitij ⁊ ꝓprie non consueti ⁊ dimissio eūois deinde usus exercitij laboriosi. Et qm̄z facit putredinem in eo mlcā aquositas sanguis ex comestiōe fructuū aquosoruz quare ꝯuertitur ad putredinem. Et multitudo humoris crudi in eo est ꝓpinqua: quare ꝑparat ipsuz ad putredinē sicut q̇ generat̄ ex cucumere ⁊ alkethed ⁊ piris ⁊ similibus. Et hec quidē febris est ꝯtinua que non tepescit ꝑꝑ cōitatez materiei ⁊ eius adherētiā vsqꝫ ad crisim aut mortē. Et ei⁹ sp̄es sunt tres quaꝝ saluior est epaugmasticus qm̄ resolutio in eo est maior q̄ꝫ putrefactio incipiēs cū difficultate ⁊ non cessat diminui.
¶ Deinde est hōtenus ⁊ fortasse sil̄atur. vij. diebus ⁊ nequior eoꝝ est augmasticus qm̄ resolō in eo est mīor q̄ꝫ putrefactio. Et ei⁹ cris̄ ē usqꝫ ad septimū sc̄m plīmū ⁊ ei⁹ ꝯsūptō ē cū eūone aut sēsata aut ī sēsata. Et qm̄z ꝑmutatur ad causonidez ⁊ ad sirsen ⁊ qm̄z ꝑmutat̄ cum infrīdatione plurima ad lethargiā ⁊ qm̄z ꝑmutatur ad variolas ⁊ morbillum. Et qn̄qꝫ accidit in ea ꝓfunditas somni ⁊ inflatio ventris ex qua ꝓuenit sicut vox tympani ⁊ non deponit eā ventris solutio cū rarificatione ⁊ qn̄ solutio uentris non valet deinde egredit̄ asaf uiridis lata ꝓprie est de signis mortis.

¶ De Signis. c. xliiij.

Signa febris sanguinee sunt adherētia febris ⁊ rubedo faciei ⁊ oculoꝝ ⁊ inflatio uenaꝝ ⁊ tempoꝝ ⁊ replō ꝯpleta absqꝫ rigore ⁊ non est sudor nisi apud crisim: ⁊ multotiens associatur ei pruritus in naso ⁊ in loco colli in quo ponunt̄ ventose ⁊ ꝯstrictio in anhelitu. Et multotiēs accidit eis ꝓfunditas somni ⁊ difficultas sermonis ⁊ est maluz ⁊ similit̄ apā gutturis ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ ⁊ vue ⁊ cursus lachrymaꝝ: ⁊ caliditas ei⁹ est plurima ꝑꝑ humiditatē vaporosam ⁊ lachrymalē nō exiccataz sicut in causonide ⁊ pulsus ei⁹ est magnus leuis plenus uelox freq̄ns ualde diuersus non plurime diuersitatis ⁊ ē minoris diuersitatis ⁊ velocitatis q̄ꝫ in causonide ⁊ non est calitas ei⁹ in termino causonidis ⁊ tertiane fortis. Et illius que ex ea est a putredine clitas ⁊ accn̄tia sunt vehementiora ⁊ cura eius est difficilior ⁊ magis similis cū causonide. ¶ At v̄o subtilitas sanguinis ⁊ grossitudo cognoscunt̄ ꝑꝑ illud qd̄ egredit̄ de eo. Et sinocha feruida ē res magis similis in principio sui febri ephimere verū caliditas eius est ꝑue mordicationis ⁊ lesionis ⁊ inuenit ex ea inflāmtionē ⁊ disniā et est plīm impressionis eius prope cor. Putrida uero est equalis ⁊ similis equali secundū plīm. ¶ Signa aūt ꝑmutationis eius sunt cuiusqꝫ eoꝝ ad qd̄ ꝑmutat̄ vt ꝑfocationis ⁊ apatū gutturis ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ. Et tu iam sciuisti ea. Et signa uariolaꝝ scies ⁊ signa sirsen ⁊ doloris capitis ⁊ ꝑmistionis mentis ⁊ alioꝝ iam sciuisti. Signa v̄o longitudinis eius sicut iam sciuisti sunt ex postpositione signorum digestōis ⁊ tornatilitate faciei ⁊ diuersitate dispōis eius in spatio suo ex additione ⁊ statione ⁊ diminutione ita ut sit quasi ipa sit tepida. Illud eni significat ꝙ sanguis est plenus humore crudo. ¶ Spatiū v̄o crisis eius significant apparitio signoꝝ digōnis q̄ si tradat̄ usqꝫ post tertiū ⁊ quartū nō fit crisis in septimo Et multotiēs quidē fit crisis eius in quarto.

¶ De cura febris sāguinis. c. xlv.

Intentio in curatione febris sanguinis est eūatio plīmi vsqꝫ ad sincopi ⁊ ingrossatio substātie sanguis si fuerit subtilis valde aquosus ⁊ choleric⁹. Et infrīdatio ei⁹ ⁊ mūdificatio ⁊ subtiliatio ipsi⁹ si fuerit gross⁹ ⁊ sūpserit eger p⁹ eūatia sāguinis grossi ⁊ eūatia hūoris crudi ⁊ digō materiei facientis febrem ⁊ ei⁹ resolutio. Eūo aūt nō est aliqua sicut phlebotomia ex manu in quacūqꝫ hora accidat ⁊ non expectatur crisis neqꝫ digō nisi sit repletio nauseatiua tunc enim caue eam ⁊ remoue ipsam ꝙ si febris perseuerauerit tunc phlebotoma. Et non cesses phlebotomare donec eger appropiq̄t sincopi aut cadat in sincopim si corpus fuerit forte: sincopis nāqꝫ infrīdat ꝯplexionē fortem. ¶ Et scias ꝙ phlomia ⁊ sumere in potu aquā frīdam qm̄z excusant ab infrīdatōne alia. Et partitio q̇dem in ea est melior si nō fuerit qd̄ necessariā faciat festinationē nā fortasse erit in ea que ē infra appropinq̄tionem sincopis vltimatō ⁊ fortasse sequetur phlebotomiam ultimam statim fluxus uentris cholericus ⁊ sudor quem oꝫ omni hora abstergere donec ꝯtinuet̄ fortasse enim saluabitur cum eo. Et succurratur ei quod accidit de d̄bilitate ⁊ sincopi cū cibo subtili et quiete. Et oꝫ ut ꝑmittat̄ lenificatio nature cum illis q̄ sciunt̄ de illis que sunt sicut duoruz granatoꝝ aqua. s. dulcis

⁊ muzi usque ad terminũ ⁊ siracost ⁊ tamaridi ⁊ colli
rya leuia de q̇bus diximus . ¶ Et qm̃q; ẽ necessariũ
apud digestiões eũare cũ eis q̃ sunt sicut myrobal. ⁊ fu
mus terĩ ⁊ casiasi. ⁊ his siłia de ilł que sciuisti. ¶ Q̃ð
si dispõ nõ tolłat phłomiã in manu phłomet uena que
est in cornu frõtis aut ponãt uẽtose. ¶ Si aũt non ꝑ
paꝉ aliq̇d eoꝝ ⁊ hoc ꝓpter accñs qð ꝓhibet tunc fac
sołonez uẽtris ꝭm modũ qui ẽ in causonide. ¶ Et re
gimẽ sit in eis q̃ apiũt ⁊ incidũt ⁊ sedant ebullitionem
¶ Et si acciderit ex phłomia sicopis ciba eum pane
⁊ aqua acreste. ¶ Q̃ð si accidat fluxus sãguis nariũ
ꝑ se non abscindaꝉ nisi qñ appropinquerit sincopis.
¶ Sanguis uero ingrossatio fiat cũ eis que sũt sicut
rob iuiubaꝝ ⁊ est ut decoquanꝉ .c. iuiube cũ .lb. v. aq̃
donec remaneat tertia ⁊ inspisseꝉ cũ zuccaro ⁊ quãto
plus minoraꝉ zuccaꝝ tãto est melius. ¶ Et lentes ite
rum ꝓprie ꝓpate cuz aceto acetoso forti sũt huius ge
neris. ¶ Et caue ne des in potu rob iuiubaꝝ aut cor
pus lentium materia exñte grossa. ¶ Eius ṽo infrida
tio fit cum eis que sunt sicut aqua lentium infrigidata
⁊ aqua lactuce infrigidata ⁊ sumere in potu aquaz fri
gidam si nõ fuerit qð ꝓhibeat ⁊ fortasse sumiꝉ in potu
donec tremere faciat ⁊ faciet forsitã. n. sanat eũ. ¶ Et
qñz ꝑmutaꝉ febris ad phłaticã ⁊ curaꝉ cũ trociscis de
rosis ⁊ similibus. ¶ Et hec quidẽ cura est quorũdam
antiquoꝝ ⁊ secuti sunt eã q̇dam modernoꝝ. Dare aũt
in potu aquã ordei est curatio ꝯferẽs ei sed cũ lenitate
nature. ¶ Et melior horaꝝ ad hoc est hora vehemen
tis ebullitionis ⁊ angustie ⁊ inflãmatiõis ⁊ frequentie
pulsus cordis. ¶ Et scias ꝙ esse ꝯtentus infriatione
⁊ dimittere phłomiã ⁊ ventris solutionẽ addit in oppi
latione ⁊ coarctatiõe. Quare additꝉ putredo ⁊ całitas
i reliqua dispõe. Mundificatio eniz fiat cũ eis que sꝉ
sicut soluentia chołam scðm rñsionem necessitatis ṽtu
tutis ⁊ debilitatis cũ digerentibꝰ humorez crudũ qm̃
fortasse ipsa est cã in putrefactione sanguinis ⁊ in fine
eius da ei in potu que sunt sicut trocisci de canfora ⁊
trocisci ð spodio ⁊ da ei i potu. ¶ Isti ẽt trocisci sunt
boni. ℞. spodij. ʒ. iij. seminis portulace. ʒ. v. seminis cu
cumeris. ʒ. ij. seminis cucurbite. ʒ. vi. gũmi ⁊ dragagã
ti ⁊ amili oĩum. añ. ʒ. iij. succi liquiritie pondus . ʒ. vij.
fiant ex eis trocisci. ¶ Descriptio alia ⁊ ꝓprie aꝺ de
bilitatẽ epatis. ℞. rosaꝝ. ʒ. iij. succi berberis. ʒ. ij. seis
cucumeris ⁊ melõis ⁊ citruli ⁊ portulace ⁊ spodij om
niuz añ. pondus. ʒ. i. gũmi ⁊ dragagãti ⁊ amili omniuz
añ. ʒ. s. rauedsceni ⁊ croci ⁊ cãfore oĩuz añ põdꝰ quar
te. ʒ. i. fiant trocisci : ¶ Cibi ṽo sint illi qui fiunt ex iu
iubis ⁊ illi qui fiunt ex lentibus cum aceto ⁊ granatis
⁊ sumach. Et si sit aliq̇d eoꝝ ꝯstrictio cuius timeatur
frãgaꝉ cũ siracost ⁊ prũis ⁊ cũ eo qð fit ð cucurbita ⁊
cũ herba acetosa. Et eius fructꝰ sit pira de sceni ⁊ gra
nata ⁊ mala de sceni . Et eius olera sint cucumeres ⁊
cucurbite ⁊ alkebethed ⁊ endiuia ⁊ olus benedictum
⁊ acetosa ⁊ coriandruz ⁊ q̃ sꝉ eis siłia. Et si accidat do
lor capitis aut pulsus cordis aut vigilie aut ꝓfũditas
somni aut fluxus sanguinis nariũ supfluus destruens
virtutez ⁊ alia de accidẽtibus suis: cura cũ eis que do
cuimus te in loco suo .

¶ De febre phłatica. c. xlvi .

Sciuisti ꝙ febris putredinis phłatis qñz est
poxismalis. Et qñz est in sepabilis ⁊ sciuisti
causã in hoc . Et sunt ei hore sicut reliquis
febribus. Et minor horaꝝ sui principij scðm plurimũ
est. xviij. dieꝝ. Et eius erradicatio i pluribus est intra
lxviij. dies. Et saluior eaꝝ est illa que est mũdoꝝ tẽpoꝝ
⁊ ꝓcipue illa que est multi sudoris significat eniz subti
litatẽ materiei ⁊ paucitatẽ eius ⁊ raritatẽ corporis: lõ
gior ergo ptiũ huius egritudinis est augmẽtũ ꝗuis eiꝰ
declinatio iterũ sit longior declinatione tertiane ut plu
rimũ. ¶ Et phła q̇dez putridũ qñz est vitreũ ⁊ qñz est
acetosũ ⁊ qñz est dulce ⁊ qñz est salsuz ⁊ tu iam sciuisti
quõ ex salso fit causon. ¶ Et plurimũ q̇dez accidit fe
bris phłatica hũis ⁊ q̇etis ⁊ senibus ⁊ infantibꝰ ⁊ pa
tientibus nauseatiuã sacietatẽ ⁊ exercitantibus ⁊ bal
neantibus se sup repletionez ⁊ habentibꝰ eructuationẽ
acetosam ⁊ hñtibus repłoẽz ⁊ patientibus descensum
hũoris ⁊ fit catarrꝰ ad stõm q̃ putrefit i eo . ¶ Et pa
rũ q̇dez eũaꝉ a lesione in ore stõi . ¶ Et scias ꝙ cũ oĩ
febre cũ qua est frigus ꝯstringiꝉ pulsus ⁊ minoraꝉ.

¶ De signis phlegmatice ꝑiodice. c. xlvij .

EN illa quidez in qua cã est phła vitreũ aut a
cetosum frigus multiplicaꝉ valde ⁊ rigor in
vitreo est vehementior. ¶ At frigus non in
cipit in ea subito imo paulati in extremitatibus: deinð
ꝑueniũt ad hoc vt fiant sicut nix que nõ calefiũt nisi cũ
difficultate nz calefiunt subito nz scðm gradationez ꝯti
nuã immo paulati cũ reditu frigoris ⁊ fortasse ꝯmisceꝉ
frigori eius in principio rigor. Fit ergo frigus ꝑꝑ illud
qð nõ putruit ⁊ horripilatio ꝑꝑ illud qð iam putruit
⁊ maius frigus eius ⁊ ipsius rigor sunt in periodis sta
tus. ¶ Et hec quidẽ febris non est ex materia que fa
cit punctionẽ ita ut sit cã rigoris in via expulsionis. pu
tredo nãq; eius est putredo rei leuis ⁊ incipit cũ graui
tate ⁊ ꝓfunditate somni. Et multotiens incipit in ꝑo
xismis primis sine frigore et nz est rigor imo postponiꝉ
usq; ad tempus ⁊ fortasse erit frigus ⁊ non erit rigor.
¶ Et multotiens incipit cũ sincopi ⁊ non fit . Et in
hac q̇dez egritudine multiplicaꝉ sincopis ꝑꝑ debilitatẽ
oris stõi ⁊ casũ appetitus ⁊ ꝑuationẽ alistimbre q̃ est
fundamentũ materiei nutrimẽti et uirtutis. ¶ Illã ṽo
que est ex phłate salso sequiꝉ horripilatio et non fit ue
hemẽs frigus eius. ¶ Illã aũt que est ex phłate dulci
raro añcedit in principio vsq; ad plurimos ꝑoxismos
horripilatio neq; frigus nz rigor. Et plurimũ q̇dẽ ꝑio
di febris phłatis incipiunt cũ sincopi: ⁊ iaz apparet in
ea in principijs calor vehementior: et in postremis mi
noratur illud. Et est simile ut sit cã in hoc qm̃ putredo
añcedit prius ad magis dulce et magis salsuz et magis
subtile deinde ad grossius ⁊ frigidius. Et tactus całita
tis eius in primis est debils et vaporosus deinde quz
ꝓlongaꝉ positio manus sup mẽbruz sentit manus acui
tatẽ et mordicationẽ. Uerũtamen non est similis neq;
equaꝉ in omĩbus sup que cadit manus imo est diuersa
qm̃ inuenit in loco vno asꝑitatẽ et in loco alio lenitatẽ
et est q̃si całitas coleꝉ post rẽ cribellatã qm̃ phlegma vi
scosũ est: quare diuersificatur eius passio a caliditate si
cut accidit in reliq̇s uiscosis qñ ebulliũt ipsa eni disrũ
punꝉ inquibusã locis et non disrũpuntur in locis alijs
¶ Et qualiscũq; sit caliditas eiꝰ scðm plurimũ minor
est ꝙ̃ vt inflãmet ⁊ angustiã faciat et magnificet deside
riũ aeris frigidi et aque frie et inspissatiõis et rarifica
tionis anhelitus magni et exufflãtis . Et multotiẽs q̇
dez accidit caliditati eius vt sedeat tꝑe quo hz ꝗtitatẽ
hore vnius aut duaꝝ horaꝝ quare existimaꝉ ꝙ ipa iã
ꝑuenit ad statũ quz ipsa adhuc sit in augmẽto. videbis
eniz eã iam incipe augmentari et similiter sunt ei in de

clinatione statiões. ¶ Et febres q̇dez phl̃atis st̄ mul
te oppilationis ꝑꝑ multitudinem hũiditatis et vaporis
sui pauci sudoris ꝑꝑ viscositatẽ humoris. Et qum su
dare facit est res non exuberãs ⁊ de ꝓprioribus signi
ficationibus eius est paucitas sudoris ⁊ priuatio eius
Et sitis quidẽ minorat̃ in febribꝰ phl̃atis nisi ꝑꝑ cau
sam salsedinis aut cãm vehementie putredinis eius ⁊
cum hoc est minor q̃ sitis que est in alijs. Et in flatio
laterũ multiplicat̃ in eis ⁊ q̃nq̃ accidit cuti lateris vt
subtiliet̃ cũ tensione. Color aũt patientiũ phl̃atis febrẽ
est decliuis ad uiriditatẽ ⁊ citrinitatẽ currentes in al
bedinẽ ita ut sit illud qđ aggregatũ est sicut color plũ
bi vsq̃ in statu. Et raro q̇dez rubet color in eo cuius
rubedo fit rubedo in statibus reliquaꝝ febriũ. ¶ Pul
sus v̇o eꝰ est pulsus puꝰ submersus debilis rarus in pri
mis deinde fit frequens in fine. Et frequẽtia q̇dez eiꝰ
⁊ eius paruitas vehemẽtior est q̃ freq̃ntia quartane ⁊
tertiane ⁊ eius paruitas ⁊ vehementia frequentie eius
est ꝑꝑ vehementiã ꝑuitatis ipsius uerꝫ non est velocior
pulsu quartane ⁊ q̃nq̃ est tardior eo aut similis ei in pri
mis ⁊ est vehementis diuersitatis cũ priuatione ordi
nis. Et parui ⁊ debiles ex eis sunt in diuersitate eius
plus. ¶ Et significationes q̇dẽ pulsus suꝑ eaz sunt de
certioribus significationibus. Urina aũt eius in pri
mis q̇dez est alba subtil̃ ꝑꝑ multitudinez oppilationuz
⁊ frigoris deinde fit rubea ꝑꝑ putredinez ⁊ ꝯturbatur
ꝑꝑ mal̃iaz digestiõis ⁊ q̃nq̃ alterat̃ in ea dispõ vno tp̃e
⁊ q̃nq̃ mũdificabit̃ ex materia grossa ⁊ ĩsoluit̃ putridũ
⁊ redibunt oppilationes dealbabit̃ vna hora ⁊ alia q̃n
remanet intra materiã grossam ⁊ dispõem putredinis
Et aqua hora oppilationũ est alba: deide q̃n putrefit
res plurima post illud expellit̃ ⁊ aperit oppilatiões ru
bet usq̃ quo veniat suꝑ oppilationes qđ oppilet eas vi
ce alia de illo eodẽ hũore. Eius v̇o egõ est lenis sub
tilis phlegmatica. Et de eis que significant q̃ febris ẽ
phlegmatica est vt si ꝑoxismus eiꝰ. xviij. horis ⁊ dimis
sio eius. vi. horis. Et non est dimissio eius dimissio mũ
da q̃m materia cũ grossitudine ⁊ viscositae est multa.
Significant ip̃az etas ⁊ ꝯsuetudo ⁊ tẽpus ⁊ regio ⁊ ci
bi ⁊ aduentus causaꝝ añcedentiũ ex sacietate nausea
tiua ⁊ significant ip̃az forma ꝑdicta ex colore faciei ⁊
inflatione eius et lenitas tactꝰ et debilitas oris stõi et
casus appetitꝰ. et q̃nq̃ magnificat̃ in ea splen et sequit̃
eam eructuatio acetosa in pluribꝰ horis multotiẽs:

¶ De signis phlegmatice inseparabilis et est illa que nominatur latica. c. xlviij.

Sunt sicut reliq̃a signa febris phlegmatice
ꝑter erradicationẽ ⁊ q̃ similat̃ erradicatiõi
Et apud iceptionẽ fiunt rigor et frigꝰ et hor
ripilatio. Et est res magis similis cũ ethica. et fit illic
rigor ĩ. vi. horis aut tm̃ suꝑãs illũ q̇ fit in ꝑiodica nã ꝑi
odica iteꝝ nõ eũat̃ a residuo veꝝtñ ẽ occultũ ñ apꝑẽs

¶ De febribus q̃ sunt scđm plurimũ de genere phlegmaticaꝝ et st̄ q̃nq̃ ex cholera et non sunt ex eis q̃ fiũt ex m̃ia apꝓpriate cũ noibuꝰ et iudicijs. c. xlix.

Et sunt febres empialos et liparia q̃ ambe st̄
de summa febriũ in quibus diuersificant̃ lo
ca caloris et frigoris intꝰ et exterius ꝑꝑ diu̇
sitatez et locũ eius qđ putrefit et qđ non putrefit. Et
st̄ tres diuisiões febris apꝓpriate sincopalis hũorosa et
febris ex sĩcopi miuta subtilis et febris diut̃na et noct̃na

¶ De febre in qua occultat̃ frigꝰ et apparet in ea calor et est empialos. c. l.

Hec febris fit ex phlegmate vitreo sed est ꝯpre
hensuz in occulto et ꝓfundo qđ infr̃iatur vbi
est. Uerꝫ ipsi accidit iam putredo quare spar
gitur ex eo vapor eius qđ qũ putruit et dispꝫit̃ inflãt̃
in exterioribus: et illud qđ nõ est putrefactuz infr̃iatur
in interioribus. Et eius quidez frigus non apparet in
huiusmodi tp̃e q̃m est quietuz et associatur ei et nõ pa
titur ab eo qđ occurrit ei postq̃ ergo incipit in eo pu
tredo mouet̃ infrigidatur infrigidatione quadã q̃uis
non perueniat ad hoc vt cõicet toti corpori.

¶ De signis. c. li.

Signa eius sunt eadez que predicta st̄. Et q̃
eius vrina est frigida cruda minoris calidita
tis q̃ vrina aliaꝝ sui generis et pulsus eius est rarus
tardus: et ipsa scđm pl̃m additur omni die. Uerũ ꝑꝑ
grossitudinẽ materie sue ꝯuertit̃ q̃nq̃ in quartanam et
tertianaz q̃m huiusmodi materia in corpore est ꝑua et
ꝑue putrefactionis ignea. Et paucitas q̇dez est ex cau
sis elongationis ꝑiodi. ¶ Et propterea q̃ ꝑoxismus
non reddit omni die nõ remanet hec febris qũ sit phle
gmatica sꝫ ꝑꝑea ẽ phl̃atica q2 putredo eiꝰ est putredo
phlegmatis et hec nõ extrahit eaz ab hoc quin sit phle
gmatica sꝫ propterea q̃ putredo ẽ putredo phl̃atis nõ
ꝑꝑea q̃ ꝑoxismus non redeat omni die. Spatiũ vero
ꝑoxismi eius est ex. iiij. horis usq̃ ad. xxiiij. horas ⁊ ꝛꝫ
pl̃m ꝯsumit̃ añ illđ q̃m hec mã ñ ẽ cũ illa multitudine:

¶ De febre in qua occultat̃ calor ⁊ apparet in ea frigus ⁊ est liparia. c. lij.

Hec febris scđm plurimũ est phlegmatica ⁊
q̃nq̃ ẽ chol̃ica ex cholera grossa ualde. Q̃uo
aũt est phlegmatica est q̃m phl̃a intrinsecuz
q̃n inflãtur ⁊ putrefit calefacit illũ locũ q̃m non resol
uitur nisi q̃n putredo calefacit exteriora corporis cum
sꝑsione vaporis sui calefactione plurima. Et q̃n v̇tus
effundat̃ ad locum ubi est lesio tunc euacuant̃ exterio
ra a calore quaĩ infr̃iantur ꝓprie q̃n in exterioribꝯ st̄
phlegmata cruda vitrea fr̃ia. ¶ Et iteꝝ q̃n resoluitur
multotiẽs ex eo vapor q̇ non putruit sed eleuat̃ ⁊ facit
caliditatez ⁊ associat̃ ei caliditas spatio ꝑuo deinde se
ꝑat̃ ab eo seꝑatiõe uaporis aque calefacte. Q̃uz ergo
seꝑatur ab eo ⁊ fuit in radice ante putredinez vehemẽ
tis fr̃itatis redit ⁊ infr̃iat corpus. ¶ Modus aũt quo
fit chol̃ica ẽ q̃m cholera q̃n est pauca ⁊ intrinseca ⁊ pu
trefacit ⁊ calefit locũ ⁊ ñ resoluit̃ ex ea aliquid accidit
qđ diximus in sua cõpare ex phl̃ate. Et appropriatur
hec cholerica taburos noĩe. Uerꝫ liparia est nomen ge
neris ⁊ est longioris spatij q̃ hemitriteus. ¶ Et hꝫ
aliquis vt dicat q̃uo erit febris et non procedet in ea
caliditas ex corde in totũ corpus. Illud nanq̃ qđ nar
ratur est de genere eius in quo nõ ꝑcedit caliditas ex
corde in totum corpus. ¶ R̃nsio itaq̃ est q̃ intermis
haꝝ reꝝ attendit̃ vna ꝯditio ut nõ sit qđ ꝓhibeat sicut
diffinimꝰ aquã fr̃az ⁊ hũidaz q̃n disposita est scđm na
turã suã ⁊ nõ fuerit qđ ꝓhibeat. Et diffinimus graue
q̃ est illud qđ tẽdit inferius q̃n dimissuz fuerit cuz sua
natura ⁊ ĩ istis oĩbus caliditas ꝑuenit ad cor ⁊ ꝓcedit
in arterias ⁊ sꝑgit̃. ¶ At v̇o accidit ꝓhibitio ilius in
quibusdã locis sic̃ accidit ei suꝑ quẽ ponunt̃ prune uel
pruine. Nocumẽtũ v̇o haꝝ nec̃riuz est esse actu.

¶ De febre in qua vnaqueq̃ duaꝝ reꝝ in unoquoq̃ duoꝝ locoꝝ. c. liij.

Si hec febris fuerit nõ erint nisi vbi sunt due
materie fr̃ie mote ꝑꝑ putrefactionem quarũ

una est in iteriorib⁹. ⁊ altera in exterioribus et non est aliqua earũ plimi nocumenti. Deinde qum incipiunt putrefieri mãdat vnaqꝫ eaꝝ vaporez calm cõprebendẽ tez cũ ꝑtibus suis ⁊ vbi est frigidũ. Et tu qdẽ iã sciuisti cãm in regimine hũoris frigidi in dispõne motus.

❡ De febre sincopali hũorosa. c. liiij.

H Ec scdm plim est ꝑꝑ phla crudum repłonale qꝺ facit febrẽ dispꝑtitã plm quia iã uincit ꝟtutem. Et scdm plm adiuuat super eã debilitas oris stõi: ⁊ qñ mouet ⁊ incipit in putrefactiõe virtutẽ vincit plus ⁊ facit eam hesitantẽ: que si dimissa fuerit cũ materia nõ sufficiet ꝯtra materiã. Et qñ occupatio fit in eũone eius cum facilitate fit inobediens: aut mouet motu ꝓfocãte virtutẽ. Et qñ occupatur in eũone eius cũ solõe ventris aut phłomia cum labore ñ tollat virtus. Quõ enim tollabit qum sit illic cuꝫ sua quiete sincopis. Et cũ hoc toto ipsi indigent eũone vehemẽt. Et iteꝝ ipsi indigent cibo vehementer qm̃ in hũoribus eoꝝ non est qꝺ nutriat corpus ⁊ uiuificet ipsũ ⁊ corp⁹ eius est priuatum nutrimento. ❡ Qꝺ si studueris in cibando addit materia diminuta ⁊ si nõ cibat cadit ꝟtus. ❡ Et accidit in inceptione sui vt effũdat ad cor res fĩa faciens accidere sincopiz ⁊ minoratur puls⁹ ⁊ tardat ⁊ fit rarus. ❡ Amplius natura sollicita est i calefactone materiei ⁊ subtiliatione eius ⁊ putredo que mouet in q̃sdã ꝑtes ei⁹ adiuuat sup eam: ergo euadit cor a nocumẽto ⁊ frigore eius ⁊ cadit in nocumentum caloris eius: quare fit pulsus velox ⁊ ꝓprie in ꝯstrictione sua plusq̃ sit uelocitas alioꝝ q̃uis illꝺ qꝺ vicit cũ hoc sit ꝑuitas ⁊ traditas ⁊ raritas. ❡ Et ꝑiodus ei⁹ est ꝑiodus phłatice ⁊ non alteratur ab ea: ⁊ est cuꝫ ea inflatio fatiei: ⁊ mollities corporis. Et colores habẽtiũ eam non figunt super dispõeꝫ vnã imo qñꝫ est cinerea ⁊ plũbea eius materia ⁊ qñꝫ fit citrina ⁊ qñꝫ fit niga: ⁊ qñꝫ fiunt labia eoꝝ sicut labia cõedẽtis mora. ❡ Oculi uero eoꝝ sunt fusci uirides exeuntes ualde apud cõmotionẽ egritudinis ⁊ fit sicut maniacus ⁊ qꝺ est sub hypocondrijs eoꝝ est vehemẽtis inflationis ⁊ similiter uiscera eoꝝ. Et qñꝫ euomũt acetosum. ⁊ qñ est eis apa in q̇dusdaꝫ visceribus tunc non ꝑatur oĩo. ❡ Et qñꝫ accidit eis in quibusdam horis ex cholera dominãte grossa ⁊ fit cum ea in visceribus adustio ⁊ euomũt cholam ⁊ sunt ei ꝑiodi phłatice secundũ plurimuꝫ.

❡ De febre sincopali minuta subtili. c. lv.

H Ec febris est acuta ⁊ cadit pulsus ⁊ uirtus in ꝑoxismo uno aut duobꝫ ꝑoxismis cũ additione ⁊ eueiens in corpore cũ velocitate. Et qñ qꝫ non fufficit cũ ea uirtus vsqꝫ ad. iiij. ⁊ fit ex chimis subtilibus plm: quoꝝ cholicuꝫ est uehemẽtis subtilitatis ⁊ ꝓfundationis: male substantie venenose: cui iam accidit putrefactio in corꝑibus calide ꝯplonis sicce valde ⁊ plures ꝑoxismi huius febris sunt ꝑoxismi tertiane.

❡ De febre diurna ⁊ nocturna ex phłaticis. c. lvi.

D Iurna est cuius ꝑoxismus accidit in die ⁊ e⁹ tepor i nocte ⁊ nocturna est ecõuerso ⁊ vtreqꝫ sunt male: sed diurna est longior ⁊ deterior ⁊ facit cadere multotiens ꝑꝑ longitudinẽ suam ⁊ suum euentũ in calore diei in ethicaꝫ. Et si ipa nõ esset seua non accideret hora apertionis poroꝝ ⁊ resołonis vaporis: ⁊ non accidit nisi ꝑꝑ multitudinẽ materiei ⁊ fortitudinẽ eius. ❡ Et est necessariũ cuꝫ hoc vt patientes eam cibentur in nocte ⁊ nõ ꝑmitant dormire super repłonem stõi. ⁊ ꝑcipiantur vigilie: ⁊ est ex eis que faciũt cadere virtutẽ. Et tollantia febris in calore diei: ⁊ vigilie in frigore noctis sunt ex eis magis digne q̃ faciũt cadere i ethicã: ⁊ ad summũ ẽ de genere febriũ difficiliũ.

❡ De cura phlegmatice. c. lvij.

C Ura huius egritudinis diuersificat secũduꝫ horas suas. s. principiũ ⁊ augumentũ ⁊ statũ ⁊ ꝺclinationẽ. ❡ Et scdm appitionem digõnis in ea ⁊ eius occultationeꝫ: ⁊ diuersificatur scꝺꝫ materias suas. s. phłaticam acetosam ⁊ phłaticã vitream ⁊ phłaticã salsam ⁊ dulcẽ. ❡ Et omnes eius spes cõicant in hora principij in tribus rebus in necessitate lenificationis equał aut vomit⁹. Et in necessitate administratõis subtiliantiũ ⁊ incidẽtiũ ⁊ diureticoꝝ. ❡ Et qũ supuenerint febri dies tres subtiliat in ea materia ꝑꝑ febreꝫ: ⁊ si ante illud mouebis nocebis ⁊ non facies aliquid. ❡ Et in augmento cũ subtiliatione regis ꝺm equalitateꝫ. Et fortasse est cõtentus aqua ordei in primis tribus diebus ꝑando q̃ sit status eius ꝓpinquior ꝑꝑ subtiliationẽ materiei aut paucitatẽ eius. Qꝺ si certe sciretur q̃ status eius esset tardus non subtiliaretur regimẽ q̃uis fames ⁊ somnus sup famẽ ⁊ exercitiũ super famẽ si non debilitant sint ultima in iuuamento huius egritudinis imo declinaret in pricipio ad igrossationẽ vsqꝫ ad septimuꝫ deinde gradaret: veꝝ augmẽtum eget vt subtilietur regimẽ in primis. ❡ Si auteꝫ status apparet longuinqus possibile est vt succurratur illi cũ ingrossatione regis: deinde gradet usqꝫ ad horã status qm̃ tempus est sufferens hoc in hac egritudine nõ sufferens in acuta. ❡ Qũqꝫ ꝑtransierit septimus non stes tunc super subtiliationẽ qm̃ illa debilitat ⁊ addit in debilitate oris stõi. ❡ Et quotiẽs senseris longitudineꝫ maioreꝫ subtilia minus q̃uis subtiliatio eius in ipa omnio magis sit nc̃ria q̃ in quartana. Et similiter oꝫ ne festines cibare ipsum cũ eis q̃ sũt sicut pulli ⁊ panis cum muzaguarac nisi timeat debilitas aut appareat declinatio. ❡ Amplius diuersificat cura eius cui⁹ causa est phła salsum ⁊ dulce: ⁊ cuius phła est vitreuꝫ ⁊ acetosuꝫ ⁊ fit ex ea nimiũ frigus in qua corpus non calefit. veꝝtñ in duab⁹ primis necessaria est lenificatio cũ medicina leui ⁊ infꝛatio quedã. Et in duabus ꝺis cũ medicina magis laboriosa ⁊ in duabus primis indiget incisione cũ subtiliatis in quibus non est calefactõ plima q̃uis fit exiccatio plurima. ❡ Et in duabus ꝺis nc̃rium est illud qꝺ subtiliet cuꝫ incisione ⁊ calefactõe cũ acredine ⁊ ꝓprie qñ phła est ꝑmistuꝫ cuꝫ mła: nã necessaria sunt in huiusmõi ea q̃ sunt sicut diacyminuꝫ ⁊ ꝯfectio de sulfure ⁊ administratio salsoꝝ. ❡ Et ꝯueniẽtiores medicine q̃ administrant in principio sꝫ geleniabin vsqꝫ ad dieꝫ septimuꝫ. ⁊ non est malũ ut administretur iteꝝ aqua feniculi ⁊ aqua endiuie ⁊ aqua apij cuꝫ geleniabin ꝺm necessitatem. ❡ Et sirupus acetosus ẽ uehemẽtis necessitatis iteꝝ ⁊ aqua mell cũ isopo. ⁊ est possibile ut ꝯsequat ꝑ eam illud qꝺ queritur de lenificatione nature ⁊ ꝓprie cum solutiuo facto de zuccaro roſ. ⁊ rosis rubeis noiatis ꝑsicis qm̃ est solutiuũ ⁊ lenituũ. ❡ Et qñꝫ necessariuꝫ est ut confortetur eius lenificatio ⁊ confricet i aqua lubleb ⁊ permisceat si uoluerit cũ casiafi. ⁊ penidijs. ❡ Et iteꝝ geleniabin acceptũ cũ melle ⁊ tereniabin ꝑmistuꝫ cũ aqua lubleb: ⁊ ñ fiat assiduatio sup ea cum solutiuis in principio ⁊ post ipsum et ꝓprie qñ cũ materia est cholera: illud enim perducit ad corruptionẽ cõpłonis. ❡ Et multi quidẽ hoies dant in potu in principio sicut est medicina de

turbit in oī nocte ⁊ ficut pilke de mastice in hebdomo
da bis ⁊ sicut pilke de seminibus diureticis. ¶ De
scriptio medicine de turbit. ℞. zinziberis ⁊ masticis
amboꝝ. an̄. ʒ. x. turbit sicut alcohol. ʒ. x. zuccari tabar
zet q̄tuz omnia. det̄ in potu ei omni nocte au̅. i. ⁊ illd̄
fiat qn̄ natura est non lenis. Si eniz rn̄det omi die bis
non indigz hoc. ¶ Ego v̄o non diligo expectationem
digestionis ⁊ lenificationis cū eis que diximus prius
īmo oz ut euētur ex ea aliquid ⁊ expectet̄ in reliqua vs
qꝫ quo digerat̄ ⁊ fiat illud cū facilitate paulatiz absqꝫ
supfluitate deinde pueniat ad diuretica. ¶ Et similit̄
abhorreo qd̄ est simile aque prunoꝝ ⁊ tamarindorum
⁊ silium: de illis que debilitāt ⁊ soluunt subtile: ⁊ si ma
teria fuerit decliuis ad additionē frigoris misceat̄ cuz
ea medulla cartami. ¶ Et si fuerit materia ad choli
cam decliuis misceat̄ cū eo sirupus viol. aut viole con
dite cū siracost aut uiole sicce contrite. ¶ Et adiuues
cū clisteribus leuibꝰ factis ex melle ⁊ sale ⁊ aqua sicle
⁊ oleo sisamino. ¶ Et uomitus fiat cuz aqua rhapha
ni: ⁊ rhaphano infuso in sirupo acetoso cū seminibꝰ ⁊
his silibus. ¶ Et si necessarius est vomitus plurimꝰ
pp multitudinē eiꝰ qd̄ accidit ei de nausea ⁊ alteratōe
saporis oris: administrent̄ grana rhaphani ⁊ bibatur
ex eis usqꝫ ad au̅. i. cū aqua f̄ria. ¶ Et vomitus qui
dez cū eo qd̄ est in eo de debilitate stōi est vehementis
iuuamenti ualde ⁊ est ultimus huic egritudini. ¶ Oz
ergo ut expectet̄ in eo septimus vt nō accidat ex eo in
principio debilitas ap̄ans corpꝰ stōi. Et si sitt grauis
in eo uomitus nō prouoces ipsum super ipsuz cū labo
re. ¶ Et si acciderit ei vomitus ⁊ ꝓprie in principio
ꝑiodi non retineatur nisi fatiget ⁊ debilitet: tunc enim
restringat̄ sicut cū miua ⁊ sirupo de mēta que dicemꝰ
post. ¶ Et si accidat dolor capitis administrent̄ em
broce ex camēilla cū imissione. iiij. extremorum ī aqua
cal̄a ⁊ ligatione crurium cū fortitudine. ⁊ si indigetur
aqua ordei administrent̄ decocta cū radicibus q̄titate
equali: aut misceatur cum ea sirupus acetosus de mel
le si non acetat in stō aut aqua mellis si acetat. ¶ Et
melior hora in qua dat̄ in potu illud est si fuerit in aq̄
eius in principio rei tinctura tunc eniz oz ut in potu d̄
tur in primis de geleniabin deinde det̄ in potu post ip
suz duabus horis aqua ordei. ¶ Et non oz vt fiat in
unctio cū vnguentis resolutis: ⁊ nz embrocatio fiat cū
embrocis subtiliatis: qū egritudo est in principio ⁊ hu
mor est in corpe ambulans ipsa enim mollificant visce
ra sua calefactione hūida: ⁊ alienet̄ aqua frigida. Et
quotiēs uideris urinā grossiorez ⁊ rubicūdiorez n̄ erit
maluz si phl̄omaueris: ⁊ necessariū quidē est vt redeas
tunc ad sirupos acetosos. ¶ Et scias ꝙ fricatio est de
curationibus iuuantibus eos ⁊ q̄to fuerit phl̄a viscosi
us ⁊ grossius tanto erit fricatio magis ꝯferens. ¶ Et
dicit̄ ꝙ fricatio cū tela aranee cū oleo est iuuatiua ual
de. ¶ Et qn̄ incipit egritudo augmentari ⁊ post illud
tūc sit sollicitudo de ore stōi ⁊ ꝙ ipsū ꝯfortat. ¶ Et fit
masticationes facte ex mēta ⁊ mastice ⁊ aniso ⁊ admini
stretur vomitus cū rhaphano s̄m ꝙ diximus cū mino
ratione cibi. Et sit cū geleniabin qd̄ in potu dat̄ in pri
cipio ⁊ post septimū ꝑmissū qd̄ ꝯfortet os stōi ⁊ sit in eo
ꝓuocatio plurima sicut anisuz ⁊ mastix. ¶ Et fit cum
aqua calida ⁊ ꝓprie in principio ꝑiodi. nam ipsum re
sistit rigori ⁊ frigori ⁊ extinguit cū hoc sitiz q̄uis sit es
tuosa. ¶ Et multotiens q̄dez conceditur euo phl̄atis
⁊ humoris crudi in hac hora sed melius est ut expecte
tur in eo cōplemētum digestionis. ¶ Et qn̄ egritudo
īcpit cum calore ⁊ assiduat iuuat̄ cū huiusmodi troci
scis. ℞. myrobalanoꝝ citrioꝝ aloes succi eupatorij suc
ci apsinthij oīum ana. ʒ. v. croci ⁊ masticis amborum
ana. ʒ. vi. īforment̄ trocisci ⁊ sumat̄ ex eis omni die pō
dus. ʒ. i. ⁊ omni nocte pondus. ʒ. ſ. ¶ Et qū uideris
ꝙ digō apparet adiuua eam cū eis que sunt sicut folia
apij ⁊ feniculi ⁊ radices sq̄nāti ⁊ capillus veneris.
¶ Si au̅t scias ꝙ materia est frigida valde non est ma
luz uti pipe pauco ⁊ uti uino pauco subtili non pl̄imo.
¶ Et qn̄z adiuuāt unguēta resoluentia ad digōem ⁊
resolutionez cū uirtute forti ⁊ sunt ꝯuenientiora in hac
egritudine q̄ in reliquis febribus. ¶ Et oz ut ꝯsidere
tur in hoc virtus ⁊ febris ⁊ rigor. Qd̄ si uirtus fuerit
fortis ⁊ febris non fuerit seua ualde adde in ea in uncti
onibus ꝯfricando ⁊ si non administrent̄ ol̄a subtilia q̄
ad equalitatē sunt decliuia. ¶ Et qn̄ ꝑtransit. xiiij. tūc
necessariuz ē administrare qd̄ subtiliat plꝰ sicut fenicu
lum ⁊ apiū ⁊ fortasse indigemus seie amborū ⁊ aniso ⁊
eo qd̄ est sicut sirupus acetosus cū seminibus in quo
ponunt̄ isopus ⁊ albasce ⁊ administratione trociscorū
de rosis. ⁊ fortasse est necessariū addere in eis pp stōm
tus ⁊ masticez ⁊ ciperū ⁊ apsinthiū ⁊ his similia s̄m ꝙ
exigit illud qd̄ presens est. ¶ Et vinū subtile ꝯfer eis
in hac hora cuz subtiliatione sua ⁊ qr ꝯfortat calorem
innatū ⁊ qr ꝓuocat ⁊ sudare facit. Et qū uideris dige
stionē ⁊ fortitudinez dabis ei in potu post illud troci
scos de apsinthio. Et qū uideris frigus in pricipio ꝑo
xismoꝝ nocere: ⁊ egritudo non est in principio: da ī po
tu aquā calidā ī qua decocta sunt ea q̄ sunt sicut semē
apij ⁊ anisuz ⁊ ozimū ⁊ administrabis iteꝝ huiusmodi
⁊ fortiora eis embrocando ⁊ uaporando ⁊ huiusmodi
⁊ qn̄z dat̄ in potu ad rigorez uehementez. ¶ Deco
ctio scd̄m hūc modū. ℞. zinziberis origani ameos om
niū. an̄. ʒ. iij. coriandri. ʒ. iiij. rosaꝝ calamēti amboꝝ. an̄
ʒ. iij passulaꝝ. ʒ. vij. decoquantur secūdū descriptionem
uel secūdū medietatē ⁊ sit dosis. ℥. iij. Et qum uideris
phl̄a dabis in potu tyriacā ⁊ dent̄ iteꝝ in potu trocisci
de rosis magni cū aqua feniculi ⁊ detur ei omni nocte
medicina de turbit ⁊ pilke de aloe facte cum spēbus q̄
sunt sicut pip. ¶ Et ad illud decoctio huiusmōi. ℞.
hiere. ʒ. vij. turbit. ʒ. x. myrobalanoꝝ nigroꝝ. ʒ. v. eupa
torij. ʒ. v. sal̄ indi. ʒ. iij. bedeoard suchaba oīuz an̄. ʒ. iiij.
anisi. ʒ. iij. decoquant̄ cū aqua apij ⁊ sumant̄ de ea ī po
tu scd̄m q̄titatez necessitatis. ¶ Et fortius illo est illd̄
quod. ℞. duaꝝ radicum ⁊ radicis lilij oīum. an̄. ʒ. x. hie
re. ʒ. viij. succi eupatorij. ʒ. v. se. apij ⁊ feniculi oīum
an̄. ʒ. iiij. spice mente amborū. an̄. ʒ. vij. fiant ex eis tro
cisci ⁊ administrent̄. ¶ Decoctō bona. ℞. duaꝝ radi
cum ambaꝝ. an̄. ʒ. xº passulaꝝ enucleatarū. ʒ. vij. anisi ⁊
masticis amboꝝ. an̄. ʒ. iij. bedeoard ⁊ suchaba ⁊ eupato
rij oīum. an̄. ʒ. iiij. decoquant̄ in libris tribus aque us
qꝫ quo redeat ad lb. i. aque ⁊ sumatur in potu aliquot
diebus in ieiuno. ¶ Trocisci boni apud chronicas fe
bres et uehementiā rigoris. ℞. hiere succi eupatorij ap
sinthij suchaba bedeoard oīum. an̄. ʒ. v. seminis apij ⁊
feniculi anisi oīum. an̄. ʒ. iij. sal̄ naptici. ʒ. iiij. seminis cu
scute myrobalanoruz kebulorum. oīum an̄. ʒ. x. agari
ci. ʒ. xv. trociscoruz de ros̄. ʒ. xx. de turbit. ʒ. xxx. fiant
ex eis trocisci ⁊ sunt solutiui. ¶ Et iteꝝ aloes myro
bal̄. citrionoꝝ ⁊ reubar. masticis succi eupatorij apsin
thij oīum. an̄. partem. i. croci ꝑtis unius medietatem
terantur ⁊ administrent̄. ¶ Et iteruz hiere myrobal̄.

kebuloꝝ sal' oium. an̄. ʒ. iiij. seminis apij ⁊ feniculi ⁊ ani
si oium an̄. ʒ. i. s. apsinthij. ʒ. v. trociscoꝝ de rosis. ʒ. iij.
suchaba bedeoard oiūz an̄. ʒ. ij. terant' ⁊ īforment' pill'e
¶ Decoctō bona. ℞. eupatorij. ʒ. v. ⁊ radicis lilij ⁊ ra
dices liquiritie ⁊ ameos oium an̄. ʒ. iij. seminis apij fe
niculi an̄. ʒ. iiij. rosaꝝ. ʒ. v. decoquant' oia ⁊ sit dosis ei⁹
omni die. ℥. iij. Et iteꝝ. Radicū triuz oium. an̄. ʒ. x.
seminis āisi apij oium an̄. ʒ. ij. suchaba bedeoard eupa
torij apsinthij oium. an̄. ʒ. v. centauree. ʒ. iij. decoquant'
⁊ bibant'. ℥. iiij. ¶ Et iterum herbe eupatorij fumiter
re bedeoard suchaba apsinthij oium an̄. ʒ. v. passulaꝝ.
ʒ. x. myrobalanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. x. Et hec quidez cura est
salso ⁊ ei in quo vincit chol'a magis ꝯueniens. ¶ Et
agaricū qū de eo sumit' in puluere ex. ʒ. i. vsq₃ ad. ʒ. i. ⁊
tertiā diebus ꝯtinuis ꝓhibet elongari egritudinez.
¶ Sumatur ergo puluis ex eo ⁊ ꝯmisceatur cū mel
le ⁊ bibat'. ¶ Et semen urtice post digōz uel ꝯmistōm
est mirabile ualde sumptū cū puluere aut cū melle. Ve
ruz si acciderit ei modus aliquis solutōis uentris opor
tebit ut addat' in eo ꝓpter debilitatē epatis semen cu
scute uel turbit ⁊ semen cuscute ⁊ ꝑꝑ debilitatem stōi
mastix ⁊ anisuz ⁊ ꝑꝑ debilitatē splenis ⁊ grossitudinez
eius radix apij ⁊ scolopendrie. nā multotiēs associatur
huic egritudini splen ⁊ fortasse oꝫ ut addātur ꝑꝑ ipsū
ciperi ⁊ grana de ben ⁊ fenugrecū. ⁊ ꝯsideret' cuz hoc
dispositō uehemētie febris vt non accidat uehementia
calefactionis. ¶ De euōnibus uero que sunt fortiora
⁊ indiget' eis in hac egritudine apud digōnem est ut
augmentet' dosis de pill'is de turbit. ⁊ administrentur
clisteria fortia. ¶ Et de illis sunt pill'e iste. ℞. masticis
sexta. ʒ. i. succi apsinthij quarta. ʒ. i. pl'pe colloquintide
sexta. ʒ. i. hiere picre. ʒ. s. agarici. ʒ. s. informentur pill'e
cum sirupo acetoso mellino ⁊ sumant' in potu. ¶ Et
ꝺ illis sūt pill'e de mastice ⁊ de aloe. ¶ Q. ꝺ si materia
fuerit ad caliditatē decliuis sumantur de trociscis de
spodio solutiuis. ʒ. iij. trocisci de turbit auī. i. scamonee
auī. s. succi eupatorij. auī. ij. Et dentur in potu secūdū
quātitatē v̓tutis. ¶ Et iteꝝ eupatorij apsinthij capil'
ueneris ⁊ myrobala. fumiterre passulaꝝ mundataꝝ eq
les sumant' ꝑtes ⁊ dentur in potu scđꝫ quātitatē neces
sitatis. ¶ Et si non suffert corpus sol'onez uentris per
ueniatur ad diuretica ⁊ subtiliatiua ⁊ sudare facientia
et de suma illoꝝ quibus indiget' tunc est infusio aloes
cum melle. ¶ Et qn̄ declinat egritudo non est tunc in
troitus balnei an̄ cibum malus. ¶ Cibi aūt eoꝝ sunt
subtiles sicut acetū ⁊ oleū. ⁊ qn̄ꝫ ponitur in eis parum
almuri et ꝓprie in fine eius. ¶ Illi aūt qui sunt fortiō
res sunt altaragi et pulli et alcubugi et his sil'ia. post ꝺ
clinationē. ⁊ oꝫ ut ponāt' in eis et ꝓprie apud digōem
ea in quibus est incisio sicut acetū et sinapis et almuri
¶ Et si fuerit phl'a acetosum maluz viscosuz porrum
⁊ aqua ciceris sunt de melioribus cibis eis. ⁊ qn̄ꝫ po
nūtur in eis cyminū ⁊ anetū ⁊ oleū. Et iteꝝ beguerid
facta ex sicla ⁊ almuri ⁊ aceto ⁊ oleo abluto ⁊ alchau
guamac sicut kēmach de capparib⁹ ⁊ remach ꝺ aneto
⁊ origano ⁊ aniuden ⁊ asparagis. Et deuitent' olea in
q̇bus est inflatio ⁊ humectatio. ¶ Et hora cibi est p⁹
ꝑorē ꝑoxismi: ⁊ erradicationē e⁹: ⁊ ante ꝑoxismū ad
minus. iiij. horis. ¶ Mensura aūt somni eoꝝ est ut sit
equalis vigilijs. ut sit digō materiei ad somnū ⁊ resol'o
ad uigilias. ¶ Et balneum q̇dē est uehemētis nocum̄
ti nisi post declinationē. ⁊ succurrit' uomitui eius qn̄
suꝑfluit. ⁊ oꝫ ut administret' in illo qđ fit sicut miua ⁊

sirupus de granatis cū menta simil' cognitus. Et si ne
cessariū est fortius sumat' de granis granatoꝝ muzorū
ʒ. x. ⁊ turis albi ⁊ masticis amboꝝ an̄. ʒ. v. mente. ʒ. vij.
decoquantur in duabus libris aque in q̄ sint folia mē
te donec minuat': ⁊ succurrat' fluxui uētris eius qum
suꝑfluit: cum retentione eius cum eis que sciuisti de sti
pticis regimentalibus ⁊ medicinalibus. ¶ Sed eius
q̇dez debilitatōi succurrit' ut cibet' successione ei⁹ pul
lis assatis ⁊ in patellis coctis. Et ut adhibeātur suffu
migatiōes ⁊ odores uiuificantes. Et si acciderit infla
tio in facie ⁊ extermitatibus iuuant' qū administrātur
huiusmōi trocisci. ℞. anisi ⁊ lacce ablute amboꝝ an̄. pō
dus. ʒ. v. amigdalaꝝ excorticataꝝ croci marmacō oiuz
ana. ʒ. iiij. seminis apij seminis feniculi floris sq̇nāti om
nium ana. ʒ. iij floris eupatorij. ʒ. iij. spice. ʒ. v. hiere
picre. ʒ. vij rosaꝝ. ʒ. x. fiant ex eis trocisci ⁊ admistrent'
¶ Et fortasse indigebis eis que sunt sicut omorusia ⁊
dialacca et medicam̄ ꝺ amigdalis amaris. Et ad longi
tudinē febris. ℞. rosaꝝ pondus. ʒ. x. masticis et spice et
feniculi et seminis apij et seminis endiuie et succi eupa
torij et succi apsinthij oium ana. ʒ. iij. spodij. ʒ. v. fiant
trocisci et sit dosis ex duabus. ʒ. vsq₃ ad. v. cū. ʒ. x. de ge
leniabin in decoctionis feniculi q̄ntitate. ℥. ij. et ameos
ꝯfectum cū melle est magni iuuamēti in huiusmōi loco
¶ Et fortasse indiges ꝑꝑ longitudinē frigoris fricati
one et modus in ea est vt incipiat ab hūeris et iguinib⁹
qn̄ sꝑgit' cal'itas in manibus et pedibus et calefiunt.
Si aūt senserit sil'itudinē lassitudinis fiat ꝑmutatio ad
fricationez dorsi et qn̄ uehemens sit calefactio que ne
cessaria est in eis tunc dimitte eam ad aliud membꝝ.
¶ Et de ol'is bonis eis est oleuz dulce in quo non est
stipticitas et oleū camemillinū et oleuz de aneto deco
ctū in uase duplici. Qū ergo ꝯpleueris tunc absterge
oleū aliquod ut non angustiet' et non est malū si fricati
onem siccam sequat' fricatio cū oleo aliquo. ¶ Et de
illis que seruāt stomachos eoꝝ vt non debilitent' sunt
unguenta inuncta capiti stōi que sūt sicut camemillinū
et oleum nardinū et oleum anetinuz et fortius illo alna
zoki. Et de empl'is iuuatis est ut decoquat' camemilla
cū re pauca masticē decoquendo cū uino cum duplo
sui de melle. Et si ceciderit appetitus. tunc melius est
ut non admistretur vinum soluz imo in quo decocta sit
sicut camemilla et dactili et melilotū et apsinthiū.

¶ De cura phlegmatice ꝯtinue q̄ noiat' latica. c. lviij.

Est cura facientis ꝑoxismū omni die ⁊ differt
ab ea quoniā oꝫ ut ī illa sit administratio subtili
antiū cal'oꝝ cū facilitate. ¶ Et hoc si fuerit ꝯtētus eis
que sunt sicut sirupus acetosus et geleniabin et iuleb
de melle et aqua eius et aqua feniculi et apij et radicū
triū sine dubio ꝯfert. ¶ Et qn̄ꝫ ꝯfert eis kisch ꝺ aneto
et kisch de capparibus et ꝓprie cū uestigijs digōis.
¶ Et ꝓparent' cibi eoꝝ in obseruatione tēpoꝝ et div
sitatis eius et fortitudine uirtutis et debilitatis eius ꝓ
ꝑatiōe cuius rememoratio ꝓterijt: et de medicinis bo
nis ad eos sunt trocisci de decem generibus. Et iteꝝ
de medicinis exꝑtis ad eos ē illa que. ℞. rosꝫ. ʒ. vi. suc
ci liquiritie fumiterre spice oium ana. ʒ. iiij. masticis.
ʒ. iij. karabe. ʒ. iij. anisi. ʒ. ij. ꝑrepentur. ¶ Iteꝝ trocisci
eupatorij. ʒ. iiij. rosaꝝ. ʒ. i. et tertiam spodij. ʒ. ij. et. s.
¶ Et iteꝝ trociscoꝝ apsithij quoꝝ descriptio. ℞. assari
semis apij anisi amigdalaꝝ amaraꝝ suchaba bedeoard
succi eupatorij spice masticis oiuz ana. ʒ. ij. Et iteꝝ eu
patorij. ℥. iij. rosaꝝ rubeaꝝ lb. i. spice. lb. s. spodij. ℥. iiij

¶ De cura empialos ⁊ liparie. c. lix.

Cura eap ppinqua est cure quã diximus ⁊
sunt ambe associate uni uie. Et oz ut incipi
atur in primis a sirupo acetoso mellino ⁊ zuc
carino ⁊ pcipiat in eis ambabus ut administretur rob
acreste decoctũ cũ melle ⁊ sirupo ros. deinde fiat gra
datio de uia sumendi in potu semina ⁊ aquas eo ad i
fusioné aloes: ⁊ trociscos de rosis cũ mastice. ⁊ pillas
de aloe ⁊ hierã picram ⁊ pillas de eupatorio. Et opz
vt in eis ambabus siml' stõi sollicitudo habeat ⁊ admi
nistret vomitiuũ cũ aqua faseolo ⁊ rhaphani ⁊ anisi
⁊ calamenti ⁊ diuretica. Et de solutiuis iuuatiuis est
illud. qđ fit ex myrobalanis nigris ⁊ citrinis ⁊ turbit
⁊ zuccaro. Et de illis que ꝯferũt eis iuuamtũ magnũ
sunt clisteria decliuia ad acuitaté ⁊ in qbus ponuntur
medulla cartami ⁊ cẽtaurea minor ⁊ anetũ ⁊ camemil
la ⁊ albasce ⁊ melilotũ ⁊ almuri ⁊ mel ⁊ regimen lipa
rie indiget subtilitate plusq̃ regimẽ alterius.

¶ De cura febris cũ sincopi ⁊ humorosa. c. lx.

Hec febris est difficilis cure. ¶ Et modus in
curatione eius est eũo gradata ex subtili ad
forté ⁊ ppie qñ natura non respondz ex se:
tunc enim cũ clisteribus munda qđ est in intestinis ⁊ ve
nis ppinquis eis ex supfluitate: ⁊ administra in resi
duo subtiliationẽ cũ fricatione. ¶ Et Gal. qdez dixit
q deficit ab eũoe plmum eo nisi cũ fricatione. ¶ Et
melior modo in fricatione eo est vt icipiat a coxis ⁊
cruribus descendendo a supiori ad inferius: ⁊ admini
stret illud cũ mãdili aspero abradente cutem deinde
pmutet ad manus descẽdendo ab humero ad spatulã
ita ut igneat cutis: deinde ad dorsuz ⁊ pectus deinde
redeat ad crura ⁊ reuertatur ad ordinẽ primũ. Et po
natur medietas tpis eo fricationi ⁊ medietas tpis e
orũ dormitõi si possibile est. ¶ Et ad summũ canon
curationis eo est subtiliatio non calefactio valde.
¶ Et de illis que ꝯferunt eis sunt subtiliantia sicut a
qua mellis cũ virtute isopi ⁊ seminis apij in matutinis
⁊ sitibus eis. ¶ Qđ si fuerit illic fluxus ventris sup
fluus decoque mel decoctione vehementiore ⁊ nõ sol
uet nisi pa temperatũ iuuatiuũ. ¶ Et sirupus aceto
sus mellinus ite cõfert eis i estate quidẽ ⁊ cũ cõsuetudi
ne potus aque frigide pmistus cũ aqua frigida. ⁊ in hye
me oz ut non sumat eã in potu penitus ⁊ sit ꝯtẽtus aq̃
cal'a. ⁊ assumere cal'm ex potibus est melius eis nisi ap
necessitatẽ estus estatis ⁊ vehementiã caloris plimi.
Et ꝯuenientius quo potant ad sitim est sirupus aceto
sus mellinus: ⁊ vinuz ꝯfert eis in principio ⁊ proprie si
fuerint febres eo sanguinee: sz pa sunt ⁊ ppie in se
nibus. ¶ Et necessariũ est eis uinũ pus cibuz: ⁊ tibi q̃
dez necessarium est ut ꝯsideres pulsum habentiũ hanc e
gritudinẽ semp ⁊ cum uideris eũ incipe dbilitari ⁊ ca
dere subito ciba eũ pane infuso in vino ꝯmisto si non p
bibet apa in visceribus. ¶ Qñ ergo associat ei huius
modi egritudo non est curationi modus nz fiducie lo
cus. s. qñ accidit huiusmõi alteratio in pulsu ⁊ hec qdẽ
cibatio est ex eis que necessaria st qñ vehemens fit sin
copis: ve oz vt phibeat illud. ¶ Cibus aũt sup quẽ
fit dormitio est aqua ordei sup qua non addat nisi qñ
cadit virtus. ⁊ si additur tunc sit panis infusus i iuleb
aut aqua mell'. ¶ Et balneũ quidẽ est de rebus noci
bilioribus istis ⁊ calidũ ⁊ frigidũ valde ex aere cũ cali
do eniz non fit securitas de cursu hũo ad pulmonez
⁊ ad cor ⁊ ad cerebrum ⁊ frigidũ phibet digestionem
eius ⁊ addit in oppilationez eius. ¶ Qđ si fuerit in ea
humor cholicus aliquis tunc si facilis est vomitus ⁊ le
niatur est iuuatiuus valde ⁊ ad ultimũ melius est vt as
sidue pficiat in ea.

¶ De cura febris cum sincopi minuta. c. lxi.

Oportet ut empletur pectus eius cũ sandal ⁊
aqua ros. ⁊ viuificet cum cibo paulatim. Et
sit cibus eius sicut panis de simila infusus in
aqua granato infrigidata si desiderat ipsum ⁊ sil'r in
aqua de fructibus. ¶ Si autẽ indiget ad vtutẽ almo
sosat factis ex pullis cũ aceto ⁊ aqua acreste ⁊ ol'ib⁹ fri
gidis ⁊ ppe coriãdro erit iuuamẽtũ i hoc si exhibeat.

¶ De regimine nocturne ⁊ diurne. c. lxij.

Regimen ea ambarum est regimen phl'atica
rum neq3 est diuersitas in eis.

¶ De quartana piodica. c. lxiij.

Quartã

Plurimũ q̃rtana est piodica ⁊ miorat casus
quartane in sepabilis. ¶ Cause vero q̃rta
ne sunt ea que generant mł'iam postea putre
faciunt eã ⁊ tu iam sciuisti totuz illud. ¶ Et sciuisti q
mł'ia alia est que est fex sanguinis. ⁊ alia est que est adu
stio eius ⁊ cinis humo. ¶ Et sciuisti q de illa est sã
guinea ⁊ de illa est phl'atica ⁊ de illa est cholerica ⁊ d
illa est adustio ipsius mł'ie natural'. ¶ Et existiauerũt
qdaz hoiuz q quartana non generat ex mł'ia naturali
qm ipsa nõ putrefit. ¶ Et huius qdem sermo non oz
ut auscultet: imo de pprietatibus ois hũiditatis est ut
putrefiat q̃uis rarificet in prepatione. Et plm quidẽ
euenit in successione egritudinis febriũ diuersa putri
da pp diuersitatez humo ex qbus generant ex quo
ruz putrefactione qũ addunt ⁊ non eũant mł'tiplicat
mł'ia deide qũ putrefit est quartana. ¶ Et mł'totiens
qdez accidit successione splenis ⁊ cũ hoc ipsa lz plimũ
nõ eũatur ex dolore splenis aut duritie eius ⁊ saluior
q̃rtana est illa que nõ accidit ab apate splenis aut alijs
aut cum qua non est apa splenis. ¶ Quartana enim
que euẽit ab apate splenis aut cũ qua est apa splenis
multotiens perducit ad hydropisim ⁊ pnitiẽ. Et q̃rta
na que salua est liberat ab egritudinib⁹ malis mł'icis sic
mł'ia ⁊ epilepsia ⁊ i ea ẽ securitas a spasmo qm hũor est
siccus ⁊ scđm plimuz est egritudo salua. ⁊ qñ ñ accit i
ea error ñ addit sup ãnũ. ⁊ qñz pdurat. xij. ãnis: ⁊ qđ
est infra eos: ⁊ q̃ ex ea longa est pducit ad hydropisim
¶ Et scias q autũnus est inimicus quartane.

¶ De signis. c. lxiiij.

Sunt q quartana incipit in primis cum fri
gore puo: deinde incipit frigus eius addi po
stea miorat pa ap statuz sicut i phl'ate. Qñq3 calefit
corpus non est cal'itas vehemens licet sit maior ⁊ ma
gis apparens q̃ illa que est in phl'atica: ipsa enim cum
difficultate sua ⁊ inflatione nõ inflatur inflatione de q̃
curat sicut ignis in lignis grossis ⁊ non ꝯphendit sup
corpus totũ imo est illic cal'itas cũ horripilatione ⁊ cã
in hoc est grossitudo hũoris. ¶ Et est cũ frigore ⁊ ali
quãtulo dolore q̃si frangat ossa ⁊ est illic ꝯtractio pp
quã strident dentes: ue non sicut in phl'atica qua ppt
pducit illud ad debilitatẽ visus: ve lenit apud digõez
qm malitia minorat sicut fuit in principio parumper.
¶ Et de signis quartane sunt cause eius ãtcedentes
ex febribus que plongate fuerũt: ⁊ ex splene aut dolo
re ⁊ de signis quartane etiam sunt dispõ ꝯplexionis ⁊
significationes mł'ie ⁊ etas et tempus et cib⁹ et forma
et ꝯsuetudo et que sunt his sil'ia. Et piod⁹ eius ẽ. xxiiij

horaꝝ. ¶ Et mltotiens est febris tertiana i estate q̇dē ⁊ fit quartana in hyeme ⁊ multotiens ꝑducūt febres diuerse ad febres ꝑmistas in quib⁹ nō est ordo ꝑꝑ diu̕sitatē residui hūoꝝ remouentiuꝫ post febres. Qū ergo status ꝯfirmat̕ scd̄m cinereitatis additionē cōfirmat̕ sup quartanaꝫ. ¶ Et illius q̇deꝫ que est a phl̕ate adusto sunt poxismi longiores: ⁊ accidit eis frigus secundū pl⁹ successione assiduationis ⁊ est sudor tardior ⁊ vria grossior ⁊ durities venaꝝ minor ⁊ fit scd̄m plm̄ successione febriū phlegmaticaꝝ. ¶ Et illā que ē a sanguie adusto ātecedunt signa sanguinis ⁊ febris eius ⁊ rubedo vrine ⁊ significant ipsam forma ⁊ etas ⁊ tēp⁹. ⁊ fortasse erit post febres sanguineas: ⁊ in illa que est a cholera adusta est pulsus vehemētioris velocitatis ⁊ frequentie ⁊ incipit cū horripilatione ⁊ frigore in carne ⁊ siti ⁊ sudore. Et qñ fit ira ⁊ sudor ⁊ ifl̕atio ⁊ significāt ipsam fora tempus ⁊ etas. ⁊ qñ significant ipsam ꝙ ipsa fit successione febriū chol̕icaꝝ. ¶ Et pulsus in quartana est decliuis ad duritiē ꝑꝑ siccitatē humoris. Ipse eniꝫ trahit̕ ad interiora quasi ipse esset pulsus senis: ⁊ ad equalitatē dū non mouet̕ ⁊ si moueat̕ diuersificat̕ puls⁹ ualde ꝑꝑ grossitudinē supfluitatis ⁊ fit mūdificatio eius apparens apud teporē ⁊ est significatio cōpleta super quartanā. ¶ Et multotiens accidit in eo diastoles inequal̕ ⁊ systoles vehemētis necessitatis scd̄m ꝯtrariuꝫ eius qđ est in tertiana. ¶ Et pulsus q̄deꝫ quartane melior est pulsu phlegmatice i ꝑuitate ⁊ frequentia sed est similis ei in tarditate: ⁊ apud inceptionem ꝑoxismi addit̕ tarditas sua ⁊ frequentia ⁊ diuersitas eius est maior diuersitate reliquarū febriuꝫ deinde incipit magnificari ⁊ fieri frequens ⁊ velox. ¶ Et urina in quartana est filium horaꝝ in priuatione digestionis ꝑꝑ frigus materiei ⁊ grossitudinē eius nisi apđ statū bonū. Veruꝫ dispositiones eius ⁊ colores eius diuersificantur ⁊ illud ideo: qm̄ melancholia generat̕ ex humoribus diuersis. ¶ Et de signis digōis quartane est leuitas tremoris. Urina aūt in principio est alba ad viriditateꝫ decliuis cruda cui non est digestio. ¶ Et post principium diuersificatur eius dispositio ꝑpterea ꝙ plm̄ mel̕ie est generatū ex humoribus diuersis ⁊ est apud declinationē nigrū. Et sudor in quartana est plimus ꝑ ꝯparationem ad phl̕aticaꝫ ⁊ nōmultiplicatur ꝑ cōparationē ad alias ⁊ sitis minorat̕ i hac febre: nisi sit a mel̕ia chol̕ica.

De cura. c. lxv.

Consideret̕ in hac egritudie an sit mel̕ia phl̕atica aut mel̕ia sanguinea aut mel̕ia cholerica aut mel̕ia mel̕ica. ¶ Deinde rege vnāq̄q3 eaꝝ cuꝫ eo qđ ei est ꝯueniens de illis que dicem⁹. Veꝝ oibus speb⁹ suis sunt iudicia in quibus cōicant: ⁊ illud est ꝙ ipse minuūt̕ in principio quare necesse est vt attēdat̕ an sit sanguis dn̄ans in ea ⁊ ꝓprie qñ quartana est a mel̕ia sāguinea tunc eniꝫ phl̕omet̕ ⁊ extrahatur sanguis scd̄m q̄titateꝫ necessitatis ⁊ fortasse exigit multitudo eius ut extrahat̕ de eo res plurima. ¶ Et qñ non est necessaria phlebotomia tunc phl̕ōia est nociua inq̄tuꝫ debilitat ⁊ inquātū educit contrariuꝫ mel̕ie ⁊ inq̄tū mouet humores ad exteriora. ¶ Et si oꝫ euet̕ a principio đ humore faciente febreꝫ aliq̇d ad alleuiandū ⁊ mūdificandū. Illud enim apud digōnem est scd̄m ꝙ innuam ad ipm. Et fit post poxismum ꝑ dieꝫ. ¶ Et non oꝫ vt fiat ꝓuocatio in primis cū fortitudine ⁊ oꝫ vt administrent̕ mollificantia. ¶ Et si tibi non uidet̕ bonum vti potionibus administra loco earūm clisteria ꝯueniētia sed oꝫ vt sit leuia ⁊ non ꝯceditur ꝯfortatio eoꝝ nisi qñ ꝯsequitur egritudo statum: ⁊ si medicus iaꝫ presumpserit ⁊ solutione eduxerit mel̕iam in principio aliquotiēs solutione forti ⁊ ꝓhibuit egritudineꝫ penitus sed est rectum ab errore. ¶ Et oꝫ ut prohibeat̕ in die poxismi a comestione ⁊ ꝑcipiatur ieiunium ⁊ ꝓhibeatur ab aq̄ frigida illa die ⁊ est necessariuꝫ in reliq̇s diebus vti carne teiugi aut pulli in primis teiugi vsq3 ad tres ul̕ quattuor ꝑiodos deinde pulli tunc enim pullus est melior ¶ Et fit medicina in die poxismi geleniabin ꝯfricatū cū aq̄ calida i die bis aut ter. Sintq3 ʒ. iij. geleniabin cū ʒ. x. sirupi acetosi. ¶ Et tu quidē scis ꝙ qñ mel̕ia ē cholerica tunc oꝫ ut administret̕ in ea qđ soluat eaꝫ ex genere myrobalanoꝝ ⁊ uiole. ¶ Et si ē phl̕atica oꝫ vt administret̕ in ea alquid in primis in quo sit v̇tus polypodij ⁊ epithymi ⁊ similiū. Et scias ꝙ aqua casei ē bonum vehiculū ei quo administrat̕ de virtutibus predictis: ⁊ fortasse cōfert administratio eius solius qñ est cal̕itas violenta nā geleniabin ⁊ aqua eius colata cum decoctione sua forti est loco ipsius ꝓprie qñ est i stō debilitas: aut est illud qđ vincit humor frigidus ⁊ vomitus iteꝝ ⁊ proprie ante cibuꝫ et post cibuꝫ et ē cōuenientior et proprie in die poxismi et ante poxismum et proprie qñ mel̕ia est phl̕atica est de rebus iuuantib⁹ in ea et ñ in principio tm̄ imo et in omni hora. ¶ Oꝫ ergo ut non laboret̕ in principio et in principijs digōnis vsq3 ad aduentū ꝯplementi digōnis in euacuando supfluitatē cū eo qđ calefacit cū fortitudiē nꝫ cū eo qđ exiccat cū fortitudine ex medicia et dimissione ciborū nꝫ cū eo qđ debilitat ex solutione ventris nꝫ iteꝝ cū eo quod debilitat in principio ex subtiliatione regiminis ¶ Et scias ꝙ qñ incipit quartana i estate aut hyeme tunc oꝫ ut in potu det̕ in primis de aqua ordei et secaniabin ut aꝑiat vias oppilatas ꝑꝑ prouocationē et cōsumat̕ velociter ⁊ illud est post ꝑiodū ātecedentē trib⁹ horis aut quattuor. Et qū accidit quartana in hyeme tunc non est mod⁹ vt dent̕ in potu trocisci. ¶ Et scias ꝙ res frigide ⁊ humide facilis digōnis boni chimi sunt ꝯuenientes huic egritudini in q̄tū est febris et ex hoc ꝙ sunt ꝯtrarie vni duaꝝ qualitatū mel̕ie que ē siccitas quare oꝫ vt administrēt̕ iteꝝ vbi nō timet̕ nocumentū digōnis et non sit q̄titas ex qua timet̕ nocumētū in digōne aut misceat̕ cū eis aliquid qđ earuꝫ fri̇gitatem tempet ⁊ non minuat eaꝝ humiditatem et iste sūt res calide cuꝫ equalitate. ¶ Et alienet̕ omne frigidū et siccū. ¶ Et res humide et frigide huic egritudini ꝯuenientes sunt sicut endiuia et lactuca et melon et ꝑsica qñꝫ. ¶ Et nō oꝫ ut deuitēt̕ huiusmōi nisi aut ꝑꝑ vehementiā frigoris et ē inuentū sicut in lactuca et nō est inuentū sicut in melone dulci aut ꝑꝑ vehemētiā prouocationis ꝑducentis ad ingrossationē sanguinis et illud est inuentū in melone dulci aut ꝑꝑea qꝛ preꝑata sīt ei qđ ꝑmisceat putredineꝫ et est illud inuentū in persicis et oꝫ ut obserues huiusmōi. ¶ Cibi vero calidi cū equalitate cū additione in humiditate sunt iuuātes valde et proprie quꝫ uolunt equationē cal̕itatis earuꝫ vbi nō diligit̕ vt ꝑ ea fiat iuuamentuꝫ ad digōnē cum frigidis et humidis sicut ꝯmistio sicuū cuꝫ endiuia. ¶ Et non est malū in primis sumere ea in quibus ē salsedo et acredo et incisio qū non timet̕ crementum cal̕itatis. In fine aūt egritudinis nō est excusatio illi⁹ et trocisci de apsinthio iuuatiui sunt vsq3 ad fineꝫ egritudinis. Et de illis quibus fit iuuamentū est sessio in

aqua calida dulci ante cibū omni die: ⁊ balneatio que
hūectat ⁊ non facit sudare nȝ excitat caliditatem ⁊ cō
tinuatio delitiaꝝ ⁊ quietis ⁊ abhorere exercitiū ⁊ mo
tus corporeos ⁊ aīales. ⁊ omnes iste febres indigent
humectantibus ⁊ diuersificant̄ in q̄ntitate infrigidatio
nis ⁊ calefactionis. ¶ Et necessitas sua qua indigent
exiccatiuis est pp illud quod est in eis de virtue īcisio
nis ⁊ abstersionis ⁊ solr̄onis ⁊ non pp exiccationem.
¶ Et oȝ ut obseruet̄ stomachus cū emplr̄is bonis cō
fortantibus que sunt inter virtutē caliditatis ⁊ subtili
tatez eius scd̄m q̄ exigit dispō ⁊ obseruent̄ splen ⁊ ep
⁊ regant̄ vt nō indurent̄ ⁊ apent̄: ⁊ fortasse est necessa
riū ad ꝓuocandū vomitū vti aqua rhaphani cum seie
suo q̄ misceant̄ cū sirupo acetoso. ¶ Et fartasse iuuat̄
cū añcessione comestiōis sicle ⁊ eius q̄ salitū est de pis
cibus ⁊ sinapis ⁊ his similiū ante ipsum. Et adiuuat̄
post illud cū potu aque multe. deinde fiat successio cū
sirupo acetoso ⁊ euomat. ¶ Et de illis que ꝯferunt ei
est vt sumat ipsuȝ in die paxismi deinde euomat sup ip
sum ⁊ securitatē facit a nocumento febris qd̄ est pp fri
gus ⁊ rigorē ⁊ acuitatē febris si sumat alia ⁊ mel ⁊ bi
bat sirupūȝ acetosuȝmellinuȝ ⁊ impleat̄ cibo. deinde
sumat aquaȝ calidā ⁊ euomat. ¶ Quȝ ergo ꝯsumitur
paxismus cenet reȝ paruā ⁊ balneet̄ in mane. Et si su
mat ante paxismū. v. horis cibū vt euomat fortasse iuua
bit illud licet non euomat. Et vomitus ante paxismuȝ
quicūq̄ humor sit aut alleuiat paxismū aut erradicat
ipsuȝ. Et de regie bono est q̄ ieiunet in die paxismi si
non est qd̄ ꝓhibeat ⁊ non sumat cibuȝ donet ꝯsumatur
paxismus. ¶ Et ingrediat̄ balneū die ħo siq̄dē fuerit
digestio secundum descriptionem ⁊ si non fuerit dige
stio non fiat in eo nisi effusio aque cal̄e quātitate quā
delectat corpus ⁊ humectat minus q̄ ut perueniat ad
hoc ut liquefiat ex ea humor: Et in die tertio admini
stret̄ vomitus pp illud qd̄ supfluit de cibo ⁊ qd̄ resol
uit balneū q̄uis oporteat vt administret̄ uomitus i die
paxismi iteꝝ. ¶ Qd̄ si mel̄ia fuerit sanguinea iuuabit̄
cū phl̄omia ex basilica deinde p eūonez subtilez cū eo
in quo ponuntur de mundificantibus sanguinē sicut
virtutes suchaba ⁊ bedeoard ⁊ polypodij ⁊ fumiterre
⁊ myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ hoc q̄deȝ gen⁹ velocit̄ reci
pit curationē. Et si fuerit mel̄ia cholerica tunc tibi in
est vt administres infr̄iationē ⁊ humectationē vltimas
ex medicinis ⁊ cibis ⁊ administra aquā tēpatam sedē
do in ea ⁊ abluendo. ¶ Et fiat lenificatio nature i p̄n
cipio cū eis que sunt sicut illd̄ qd̄ fit ex viol̄. ⁊ qd̄ fit ex
aqua casei cū virtute polypodij: aut sirupus acetosus
cū epihtymo ⁊ sirupus rob̄. ⁊ aqua lebleb ⁊ casiasi.
¶ At v̄o sol̄o eius integra sepat̄ post. xx. dies quoniā
digō appet in eo. s. qñ materia est mel̄ia cholerica: dei
de fiat gradatio ad illud qd̄ subtiliat ⁊ icidit: ¶ Et si
necessaria est rectificatio stōi tūc fiat cū inunctionibus
⁊ ol̄is ⁊ epithimatibus que non ptranseant virtutem
camemille ⁊ apsinthij ⁊ meliloti ⁊ similium. Et ieiuni
um plurimuȝ vsq̄ in die piodi ⁊ qñȝ iteꝝ est ex eis que
non ꝯueniunt ei: ⁊ si fit ut in die piodi sufficiat eis de
cibo paꝝ modicum. ¶ Et de mūdificatiuis iuuātibus
sunt ea in quibus est decoctio myrobal̄. ⁊ epithymi ⁊
sene in sirupo acetoso in quo decocte sunt viole. ⁊ for
tasse sumit̄ in potu eūte in eo assa in ieiunio ꝓprie i die
paxismi ⁊ euomant ipsū si nauseat cū aīa eius. ¶ Et si
fuerit mel̄ia phl̄atica redeat ad sirupū acetosum melli
num cum aqua apij ⁊ feniculi ⁊ similiū. ¶ Et si neces
saria fuerit lenificatio misceat̄ cum eo in principio vir
tus solutiua phl̄atis de virtutibus turbit ⁊ polypodij.
⁊ fiat gradatō pauca ad virtutē agarici ⁊ fiat vt uomat
cū sirupo acetoso mellino de seminib⁹ ⁊ his silib⁹ usq̄
quo icipiat digeri. ¶ Et sit vaporatio stōi ⁊ ei⁹ emplr̄a
tō cū eo qd̄ est fortius ita vt cū dactilis ⁊ ficubus ⁊ si
milibus ⁊ simlr̄ inuge ipsum cū oleis calidis ꝓuenien
do vsq̄ ad oleum d̄ costo. ¶ Et fortasse est necessariū
in eo ꝓuocare vomitū cū sirupo acetoso ⁊ sit in eo vir
tus sinapis ⁊ hellebori albi imo fortasse est necessariū
vt in potu det̄ helleborus cū dispositione sua qum non
timet̄ debilitas dispositionis uirtutis: ¶ Et si fuerit
mel̄ia mel̄ica pura d̄ genere fecis sanguinis tunc recti
ficat̄ sol̄o eius in primis cuȝ aqua lebleb ⁊ penidijs ⁊
est ꝯueniens administratio geleniabin mellini ⁊ ȝucca
rini ⁊ in fine eius eūetur cū eis que sunt sicut decoctō
myrobalanoꝝ citrinoꝝ ⁊ nigroꝝ ⁊ fumiterre ⁊ passula
rum. ¶ Qū ergo egritudo digesta est tunc bonum est
phl̄omare ex basilica. ¶ Et administret̄ vomit⁹ super
cibū cum fortitudine aut leuiter ħm horā ⁊ necessitatē
⁊ oȝ ut assiduet ipsum qm̄ est radix ad eūonez cum me
dicinis ⁊ clisteribus fortibus ⁊ medicine que admini
strantur in huiusmōi hora sūt epithymū ⁊ polypodiū
⁊ agaricum ⁊ sticados ⁊ lapis armenus et lapis lazuli
abluti et nō abluti et succus folioꝝ centaure cū sirupo
mellino. Et fortasse necessarius est hellebor⁹ niger et
fortasse infunduntur in chol̄ica sene et fumusterre cuȝ
epithymo et in sirupo acetoso deinde habeas ꝯsilium
tunc apud eūonem: et da in potu phl̄atice et mel̄ice ex
ea tyriacam et mithridatū et medicamen de assa et sul
fur et pip solum bibat̄ in aqua et de illis est sinapis q̄
admistret̄ ñ assidue imo in omnibus tribus dieb⁹ et in
primis et ante illud in spatio longiore et silr̄ diapipeō
et silr̄ia illi d̄ electuarijs. ¶ Et non festines cū aliquo
hoꝝ añ digestionē nā si tu dederis in potu tyriacā et si
milia illi in primis ꝯpones quartanā cū quartana et
fortasse attrahes egritudines alias et ꝓprie in hyeme
¶ Et in fine eius si necessaria fuerit phl̄omia aude sup
eā. ¶ Inq̄t Gal. sanaui gentem plr̄imaȝ a quartana ita
Dedi eis in potu post digōnez solutiuū: deide dedi eis
in potu succuȝ apsinthij deinde dedi eis in potu tyria
cam. ¶ Et dico q̄ assa et pip singularia sunt iuuatiua
valde qñ apparet digō et ꝑuenit status et ciba illum
fabane et elbune et keniculi capparis et sinapis et al
muri et oībus in q̄bus est uirtus solutiua cū fortitudie
et fortasse erit tibi necessariū ut des ei in potu post q̄
draginta dies omni mane q̄tum est nabac una de eis
que sunt sicut medicamē de assa et omni ħo simil̄r: quȝ
febris non fuerit acuta et materiei radix nō fuerit cho
lera. ¶ Et de trociscis iuuatiuis i hac hora et apd̄ de
clinationē sunt trocisci scd̄m hunc modū: ℞. succi eu
patorij et croci amboꝝ añ. pondus. ʒ. iij scolopendrie
aristol̄. et lactuce et reubarbari et spodij oium. añ. ʒ. v
et se. acetose. et se. portul̄. et rob̄. et spice et se. cuscute
et anisi et se. apij et radicū capparis et granoꝝ alben et
se. feniculi oium. añ. ʒ. iiij. ꝯficiant̄ cū aqua apij et fiant
trocisci et dent̄ in potu cum aqua feniculi et endiuie
et cuscute. et hec quidē medicina iuuatiua est modis
plr̄ibus. Et si digerit̄ materia tūc fac istud. ℞. myrrhe.
ʒ. xv. spice. ʒ. xiij. agarici costi floris sq̄nanti oium. añ.
ʒ. v. petroselini. ʒ. xv. anisi. ʒ. x. ꝯficiantur cū vino anti
quo et cū melle et ȝinȝibere. Et sit dosis eius quātum
est nux et qñȝ dant̄ in potu in fine ⁊ cōualescentib⁹ et

apud paucitatem nocumēti iea ⁊ mltitudinē caliditatis
cum subtiliatione materie medicinā huiusmōi. ℞. seis
hyus q̇ami albi mādragorē āboꝝ añ. siliquā. i. ⁊ asse cir
citer tertiam fabe. i. Et de hoc genere est vt sumantur
iteꝝ calamenti domestici auē. iiij. ⁊ seminis vrtice auē.
xx. ⁊ epithymi auē. i. fiant trocisci parui valdē ⁊ sit do
sis. ʒ. i. Et ex eis que bona sunt eis est ut administreť
post apptonē digōnis usq̧ ad finez eius istud. ¶ Su
matur passulaꝝ de scemi aut ꝺ alacoen ⁊ allei silu̅sis
⁊ myrti uł myrobalani recentis oium. añ. ꝑs. i. ⁊ deco
quantur in aqua dulci postq̄ infusa sunt in ea. deinde
bulliant exquisite ⁊ coletur ⁊ detur de ea. ℥. i. ⁊ iteruz
seminis apij ⁊ anisi ⁊ cordumeni omnium. añ. ʒ. v. ori
gani siluestris eupatorij omniū añ. ʒ. vij. ameos. ʒ. iiij.
suchaba. ʒ. iij. passulaꝝ. ʒ. x. decoquanť in tribus libris
aque usq̧ quo redeat ad. ℔. i. ⁊ de illis que bona sunt
eis est ut sumanť ameos spice ⁊ calamenti omniū añ.
ʒ. x. ⁊ carui ⁊ anisi amboruz añ. ʒ. vij. ⁊ asse pondus. ʒ.
v. ⁊ zinziberis pondus. ʒ. iiij. ⁊ casie pōdus. ʒ. iij. ꝯficiā
tur cum sufficientia mellis. Et sit dosis eius pondus
ʒ. i. cū aqua apij ⁊ feniculi. ¶ Trocisci huiusmōi. ℞.
succi eupatorij. ʒ. x. scolopendrie spodij feniculi spice
croci omnium añ. ʒ. v. lacce ⁊ reubarbari omniuz añ.
ʒ. iij. seminis cucumeris ⁊ semis portulace omniū añ.
ʒ. vi. fiant trocisci cum aqua apij ⁊ sumantur i potu cū
sirupo acetoso. ¶ Et iterū ad phłaticam myrrhe. ʒ.
xxxv. croci petroselini amborum. añ. ʒ. v. spice. ʒ. iiij. ß
castorei. ʒ. iij. anisi. ʒ. iij. ß. seminis apij ⁊ carui amborū
añ. ʒ. iiij. amomi corticū casie storacis omniuz añ. ʒ. ij.
⁊ tertiam. siseleos adriani ꝯfectionis omniū añ. ʒ. i. ⁊
tertias duas. ¶ Et qñ vehemens fit rigor est vomit⁹
cum aqua tepida ⁊ sirupo acetoso ad illud iuuatiuum
¶ Quod si uirtutes eius non obediunt tunc cuz eis
quoꝝ rememoratio precesserit scđm horā. ¶ Et fiat
vaporatio cum embroca in qua decocta sunt sceba ⁊
camemilla ⁊ sicia homine cooperto cum pānis laneis
aggregantibus calefactionem.

¶ De rememoratione solutiuorum quibus indigent
post digestionez. c. lxvi.

Rebulorum. ʒ. v. epithymi apsinthij amborū
añ. ʒ. v. myrobalanorum citrinoꝝ succi eu
patorij emblici omniū añ. ʒ. iiij. seminis apij
⁊ anisi ⁊ seminis feniculi omniū añ. ʒ. ij. fiat ex eis de
coctio ⁊ soluatur cū eo cū facilitate. ¶ Aut sumať ap
sinthij pōdus. ʒ. x. myrobalanorū kebuloꝝ ⁊ epithymi
omniuz añ. ʒ. viij. ⁊ fumiterre pondus. ʒ. vij. ⁊ suchaba
⁊ centaure maioris amboꝝ añ. pondus. ʒ. vi. eupato
rij ⁊ radicis squinanti amborū añ. pondus. ʒ. v. deco
quantur cū quinq̧ libris aq̄ donec redeat ad. ℔. i.
¶ Pilłe leues ¶ Quando administrantur i omnib⁹
quinq̧ diebus semel sunt iuuantes in ea ⁊ sunt expte.
℞. epithymi ⁊ turbit amborū añ. ʒ. x. carui anisi ambo
rum añ. ʒ. vij. ameos. ʒ. viij. seminis apij ⁊ feniculi am
boruz añ. ʒ. iij. polypodij. ʒ. vi. agarici albi quod facile
teriť. ʒ. viij. salis indi. ʒ. v. biere picre. ʒ. xv. fiant pilłe
cū aqua mente ⁊ sit dosis. ʒ. i. ß. ¶ Et cū materia est
phłatica cōferūt iste pilłe. ℞. epithymi agarici ameos
omniū añ. ʒ. viij. seminis apij anisi feniculi omniuz añ.
ʒ. iij. salis naptici. ʒ. v. biere picre turbit amborū ana.
pondus. ʒ. x. dosis pondus. ʒ. ij. ß. ¶ Et qñ est cū dolo
re splenis iuuať hoc medicamine ⁊ soluit eum cū faci
litate. ℞. scolopendrie. ʒ. xv. agarici. ʒ. xij. myrobalano
rum nigroruz biere añ. ʒ. x. kebulorū apsinthij omniuz
añ. ʒ. viij. suchaba bedeoard cāepitheos succi eupatorij
oiuz añ. ʒ. vij. fruct⁹ tamarisci radicū cappαroꝝ ābo. ℞.
ana. ʒ. v. ß. seminis apij anisi seminis feniculi oiuz ana.
ʒ. iij. fiat confectio aut pilłe.

¶ De cibatione patiētiū quartanam. c. lxvij.

Recti⁹ est vt inclinetur regimē eoꝝ in primis
septimanis vsq̧ ad tres septimanas ad subti
liationē quandā ꝑter q̄ destruat uirtutem ⁊
illud est ut abstineant a carne ⁊ alzubumec. hoc ei mio
rat eoꝝ materias ⁊ alleuiat eos ⁊ abbreuiat spatiū egri
tudinis eoꝝ. ¶ Et post illud necessarium est uirtutez
viuificare cū eis que sunt sicut pisces alredradu ⁊ oua
sorbilia ⁊ pulli ⁊ alteiugi. ¶ Qū ergo ꝑuenit ad tēp⁹
in quo sequnť in ea alzubumec ⁊ nō miorať egritudo
tunc necessariū est custodire virtutē ⁊ cibare cū eo qđ
est fortius ex carnibus gallinaꝝ ⁊ pullorū ⁊ arietuz ⁊
hedoꝝ ⁊ auiuz molł carnis sicut sunt pulli ⁊ alduragi
⁊ pisces boni qui non sunt magni. ¶ Et scias q̄ ꝯditō
in eo ex quo cibatur habēs quartanaz est q̄ sit aggre
gans ꝓprietates quaꝝ vna est vt non sit crudū immo
resoluēs cruditatē quā facit accidere melia. ¶ Et 2a
est nt non sit grossuz imo subtilians grossuz. ¶ Et ter
tia est ut non sit ꝯstrictiuū imo soluens uentrez. ¶ Et
q̄rtane vt sit sanguis ex eo generatus laudabilis. ⁊ plu
rimū q̇dē est in ea illud qđ habz caliditatē ⁊ humiditatē
¶ Et tu iā sciuisti qūo cibeť ante ꝑoxismuz ⁊ ꝑ quot
horas ⁊ quare illud: ⁊ sciuisti iteꝝ q̄ qñz necessarius ē
cibus ⁊ i paroxismo eius propter causam predictam
¶ Ueꝝ rectius est ut eueniat febris vntre vacuo vt ñ
occupeť natura cū materia alia: nisi cū materia egritu
dinis donec expellat eā. ⁊ uinū sit purū subtile.

¶ De cura quartane ꝯtinue. c. lxviij.

Dispositio huius febris est scđz q̄ enuntiaui
mus ante ipaz. ¶ Et canon in ea est homo
geneus canoni quartane interpolate. ⁊ nō di
uersificať ab ea nisi in rebus paucis. ¶ De illis est q̄
declinatio in illa ad equalitatē in calefacientibus ⁊ ad
inflationē in hac est melior ꝑꝑ adherentiaz febris. q̄z
oz ut administrenť in curatione eius ea que sunt sicut
sirupus acetosus cū seminibus: ⁊ geleniabin ⁊ aqua ꝺ
radicibus equal ⁊ suppositoria cuz melle. ¶ Et de il
lis est q̄ phłomia in hac est magis nc̄ia qm̄ mā ē magis
comprehensa in venis. ¶ Et de illis est q̄ licentia in
carnibus in hac egritudine est minor ideo caue hoc.

¶ De febre sextana et septēa et silib⁹ illis. c. lxix.

Et nomianť ꝑhitanos: et q̇dam nominant hu
iusmodi febres reuolubiles. ¶ Iste generā
tur ex materia hōgenea materiei quartane sz
est minor ⁊ grossior. ¶ Et p̄limū q̇dez fiunt ex melia
phłatica. ¶ Sextanaz aūt et septenā et que sunt post
illas Hip. dixit et Gal. dixit ego non vidi in uita mea
aliq̄ ex eis neq̧ uidi q̄ntanā nudā fortez et nz est febris
nisi quasi occulta. ¶ Inquit et non est longinqum
quin sit cā in septena uerbigratia et nouena regimen
qđ qñ administratur et curriť suꝑ ipsum facit febrem
nam iteratio facit necessario i huiusmōi hora illā febrē
et si dimittereť et rectificareť nō faceret. Est ergo cau
sa in ꝑiodis eius et in ipsius iterationibus reiteratio
regis: et ꝑiodi eius non sunt ꝑiodi materie q̄ effundať
et eius reditiones. Inquit oz ergo vt obserueť in exꝑi
entia huius egritudinis hec intentio ita ut nō accidat
error q̄uis Gal. sit quasi negās aduentū haꝝ febrium
et q̄si q̄ sit nc̄rium vt sit huiusmodi febris alia radix.

Verum Hip. iaȝ verificauit sermonē in inuentionem
septene ⁊ nouene ⁊ non est illud manifestū mirabile nȝ
manifeste impossibilitatis ita ut sit necessariū redire in
eo ad admĩstrandū. ¶ Et sermones quidē quos locu
tus est Hip. in capl̃o haꝝ febriū sūt ꝙ septena est ꝓli
xa ⁊ non est mortifera ⁊ nouena est longior ea ⁊ non
ē mortifera. Et dixit ꝙ quintana est deterior febrium
quoniam fit ante pthisim ⁊ post ipsam. ¶ Et dixit
Gal. in ea sicut scitis. ¶ Et ego q̇deȝ opinoꝛ huic ser
moni modū quēdā ⁊ est vt sit pthisis significās ethicā
⁊ sit sermo eius q̇ntana subiectū ꝓpōnis indefinite nō
significantis cōitatē: ergo est quasi dicat ꝙ de quitana
est vna spẽs deterioꝛ febriū: ergo est significatio huius
sermonis eius ꝙ qum febres ꝓlongant̃ ⁊ ꝑmiscentur
⁊ diuersificant̃ ꝑueniunt pl̃im ad inflāmādū membra
principalia ⁊ ad ethicaȝ ⁊ de ꝓprietate haꝝ febriuȝ ē
vt sient in fine suo scōm ordinem vnum. Et pl̃im illi⁹
super quartanaȝ. Et iam testificati sum⁹ eam quintanā
veꝝ ipsa perducit ad quartanā qn̄ in hūorimus est exu
beratio ⁊ in huitatibus multitudo. ¶ Q.ūqȝ liq̇factio
iā multiplicat̃ ⁊ eūones sensate ⁊ insensate frequentes
fiunt non remanet in humoribus cinereitas nisi illud
qd̕ minus est ⁊ grossius ⁊ illud facit esse necessariuȝ vt
sit ꝑoxismus tardioꝛ ⁊ fiat illa que fuit quartana quin
tana. ¶ Et in huiusmodi q̇deȝ dispositiōe fortasse erit
corpus ꝑpatuȝ ut inflāmet̃ ⁊ fiat ethica. Et iteꝝ ethi
ca qn̄ ān̄cedit non est longinquȝ q̇n faciat accidere in
humoribus cinereitatē quandā ꝑꝑ prauitatē suam in
postremis ethice ⁊ accidit illi cinereitati putredo q̄re
accidit febris et iaȝ destruxit febris ethica corpus.
Est ergo mala ex hoc ꝙ ipsa est signū adustionis hūo
ris de quo non remansit nisi paꝝ ⁊ fit adustus parum
⁊ ex hoc ꝙ ipsa est causa additiōis febris ⁊ duplicatio
nis eius. ¶ Et non oȝ ut negent̃ egritudines quas n̄
contingit videre in tp̄e quadā ⁊ quodā regiōe nā hoc
genus nō ꝯprehenditur ꝑ multitudinē. ¶ Neqȝ iteꝝ
oȝ ut dicat̃ ꝙ si est quintana tunc necesse est vt sit mate
ria quinta nā ml̃ia generat quintanā nō ꝑꝑ hoc ipm ꝙ
ipsa est mel̃ia imo ꝓpterea ꝙ ipsa est pauca grossa. Et
iam non ꝓlongatur quin sit in quibusdaȝ corpoꝛibus
mel̃ia grossa pauca cui accidit putredo. ¶ Et n̄ ꝯue
nit alicui vt dicat possibile est in phl̃ate vt fiant ei ꝑoxi
smi alij qn̄ ingrossatur ⁊ minorat̃ qm̄ concessio est res
ampla ⁊ raro fit possibile vt necessario cōsequat̃ eius
contradictio. ¶ Amplius non est dispō in cōcessione
eius qd̕ nunq̄ videt ⁊ non auditur neqȝ de quo testifi
catur expimentator aut sapiens sicut cōcessio eius qd̕
testificatur qualis. Hip. ⁊ iam retulit mihi fidelis q̇
dā se vidisse nouenā. Quitanā v̄o nos m̃ltotiens vidim⁹
⁊ n̄ cogimur ꝑꝑ hoc dicere ꝙ illic sit hūoꝛ alius.

¶ De cura spetieꝝ huius febris. c. lxx.

Appropinquat huius febris cura cure quar
tane phl̃atice ⁊ indiget in curatione eius su
ꝑfluo ieiunio ⁊ subtiliatione cibi ⁊ regiminis
⁊ somno digerente vt resoluat̃ ꝑ illud materia grossa
⁊ digeratur. Et iterū indiget ingrossatione regiminis
ut nō destruat̃ in eo v̇tus ⁊ sunt ista duo sicut duo ꝯ̄ria
Et ꝓpterea ꝙ febres iste non faciunt accidere lesionē
virtutis non curamus si subtiliemus regimen ⁊ facia
mus egrū vti ieiunio vno tp̄e ⁊ succurrim⁹ illi sic ostē
dimus ita ut cibemus cū eo cuius bonū est nutrimētū
⁊ velox fit ⁊ multiplicat̃ ⁊ in eo quo non est īgrossatio
materiei neqȝ additio in ea. ¶ Et de curationib⁹ ma
gis cōferentibus ad illud est uomitus cū helleboro ⁊
semine rhaphani ⁊ rhaphano ⁊ helleboro ⁊ semine a
triplicis ⁊ nuce uomica ⁊ eūo cū hieris ⁊ post illud ad
ministratio tyriace ⁊ eis sil̃ium. ¶ Et confert tunc su
datio cū medicinis ⁊ cū balneo calido absqȝ admĩstra
tione aque ⁊ absqȝ administratione hūectantiū.

¶ Tractatus tertius ¶ De Ethica. c. i.

Iam sciuisti ꝙ in membris sunt huitates di
uersaꝝ spẽꝝ de quibus sunt huitates ꝑpate
ad nutrimentuȝ ⁊ hūectandū iuncturas: de il
lis ergo est illud qd̕ est repositū in venis ⁊ de illis est
illud qd̕ est sparsū in membris sicut ros ⁊ iste sunt due
diuisiones ⁊ prima eaꝝ est materia febris putredinis
aut febris ebullitionis sicut sciuisti qū nutrimētū totū
non expandat̃ qn̄ est imo remanet de eo illud qd̕ est in
semita expandendi ⁊ remanet qd̕ est in semita recōdē
di. ¶ Et de illis sunt huitates ꝓximi tp̄is coagulati
oni ⁊ sunt huitates que fiunt actu nutrimētū scilicet at
tracte ad locuȝ qd̕ est ꝑmutatio eius qd̕ est de eo reso
lutū ⁊ fiunt additio in eo sil̃is illi: verumtn̄ tēpus cur
sus eaꝝ ꝓpinquȝ est: ergo sunt nō coagulate: ⁊ de eis
sunt huitates cū quibus cōtinuāt̃ partes mēbroꝝ sil̃i
um ꝑtiuȝ a principio creationis ⁊ ꝑ ipsaꝝ destructionē
ꝑueniunt ad sepationem. ¶ Et sil̃itudo huitatuȝ pri
maꝝ est oleuȝ lucerne effusuȝ i lucerna. ¶ Et sil̃itudo
ꝫaꝝ est oleū imbibitū in corꝑe lychinij. ¶ Et sil̃itudo
tertie huitatis est huitas qua cōtinuant̃ ꝑtes cotti de
quo factus est lychinius. Et qū inflāmāt̃ mēbra radi
calia ⁊ ꝓprie cor est illd̕ ipsa egritudo que est ethica
scōm ꝙ sciuisti. ¶ Et cal̃itas q̇deȝ epatis qn̄ȝ perducit
ad ethicam: ueꝝ nō est ipsa ethica immo ethica est illa
que est causa cordis ⁊ sil̃r est dispō pulmonis ⁊ stōi ue
rum dū ipsa ꝑmanet finiendo huitates que sunt in di
gōe prima in membris ⁊ ꝓprie cordis sicut finit can
dela oleū inffusū i lucerna tunc est gradus primus ap
ꝓpriatus nomine generis qd̕ est ethica ⁊ grece ectethi
cos qū non habeat in spẽbus suis nomē. ¶ Et qum
finit huitates que sunt diuisionis prime ⁊ incipit resol
uere humiditates que sunt diuisionis ꝫe ⁊ finire eas
sicut finit flāma oleuȝ eūatū in lucerna ⁊ incipit finire
imbitū in corpus lychinij erit gradus ꝫs ⁊ nominatur
duhuꝛē ⁊ forosmos ⁊ hȝ latitudinē ⁊ ꝑncipiū ⁊ mediū
⁊ statū. ¶ Amp̄ nō rectificatur ille qui ꝯsequit̃ statū
alduhurē ⁊ paꝝ recipit curationē nisi deus velit ⁊ ꝓ
prie qn̄ ꝑuenit ad hoc ut i caro minuat̃. ¶ Q.ū ergo
finiunt̃ iste ⁊ incipit finire hūiditates que sunt diuisio
nis tertie sicut incipit flāma adurere corpus lychinij
⁊ hūiditates eius radicales et egritudo gradus tertij
⁊ nominat̃ curuatiu⁹ ⁊ almukasif grece. ¶ Et hec q̇
deȝ egritudo est ex febribus que nō habent ꝑoxismos
nȝ horas ꝑoxismoꝝ. ¶ Et q̇dā dixerunt febres ethice
aut pendent cū hūiditatibus ꝓpinqui tp̄is cū coagula
tione. Aut cū eis que sunt sicut caro: aut cū mēbris ra
dicalibus duris sicut sunt ossa ⁊ nerui. ¶ Et si ex ser
mone isto intelligit̃ ꝙ pendēt scōm semitam ꝙ finiunt
qd̕ in eis est de humiditate radicali cōtinuata eis erit
hec. Et intentio prima equalis ⁊ si significat ꝙ primū
qd̕ finit ethica est hūiditatis ꝓpinqui tp̄is cū coagula
tione non erit sermo sanus. ¶ Et ethica q̇dē qn̄ȝ acci
dit post febreȝ ephimerā. ¶ Et qn̄ȝ accidit p⁹ febres
putridas ⁊ apatum: ⁊ longinquȝ est vt accidat ethica
incipiendo: quare sunt mēbra radicalia iam inflāta ⁊
non inflātur hūor nȝ spūs ante illud imo oȝ vt calefiāt

illa in primis deinde scd̃m pcessionẽ dierꝫ calefiãt ista
nisi accidat causa fortis valde. Et causa qdez una qñz
est causa febris ethice ꝛ qñz est causa febris ephimere
scd̃m vehementiã mutationis sue ꝛ debilitatẽ suspẽsio
nis sue sicut ignis nam ipse obuiat lignis scd̃m duos
mõs quorꝫ un⁹ est scd̃m modũ ꝙ calefacit ea ꝛ finiat
in eis: ꝛ hs est scd̃m semitã inflãtõis. ¶ Et febris qdẽ
putredis ꝛ apatis pmutat̃ mltotiẽs ad ethicã pp vehe
mẽtiã febris ꝛ vehemẽtiaꝫ subtiliationis cibi in ea phibi
tione aque frigide et paucitatez obseruationis lateris
cordis cũ unctionibus ꝛ emplis ꝛ epithimatib⁹ ꝛ p
prie in egritudinibus mẽbrorꝫ vicinorꝫ cordi sicut dia
phragmatis. ¶ Et multotiẽs facit cadere in eã neces
sitas medico pp casuz virtutis ꝛ frequẽtiã sincopis ad
dandũ in potu vinũ ꝛ aquã carnis ꝛ medicinã de mus
cho ꝛ his similia. ¶ Et qñz ꝯponit̃ ethica cũ febrib⁹
putredinis ꝛ apatũ. ¶ Et ethica quidez in principio
rei est difficilis cognitionis ꝛ facilis curationis ꝛ in fi
ne sui est facilis cognitõis ꝛ difficilis curatiõis. ¶ Et
finis alduburen nõ recipit curationẽ penitus.

¶ De signis. c. ij

Pulsus qdez est minutus durus frequẽs de
bilis fixus scd̃m habitudinẽ vnã. ¶ In tactu
uero eorꝫ est illud qd̃ sentit̃ d̃ calitate min⁹ calitate sino
chi ꝛ ei siliũ iflãmatarꝫ i mã ꝛ i pncipio dũ tãgit̃ ẽ ma
gis suauis: ꝛ cũ remanet sup eũ man⁹ hora vna appa
ret cum fortitudine ꝛ mordicatione ꝛ non cessat augm̃
tari: ꝛ est calidi⁹ qd̃ est in eo loc⁹ venarꝫ ꝛ arteriarꝫ. Et
est eorꝫ calitas similis nõ enĩ minuit̃ uerꝫ ipa qñ supue
nit ei cibus augmentat̃ velociter ꝛ fit fortis pulsus val
de ꝛ incipit magnificari ꝛ pp illud accidit stultis medi
corꝫ ꝙ phibent eis cibũ pp illud qd̃ accidit eis de eo
ex accidentibus quare pdunt eos. ¶ Sicut augmẽta
tur flãma pp iniectionẽ olei ꝛ sartago qũ effunditur a
qua sup eam. ¶ Et iste quidẽ significationes eius sũt
fortes. ¶ Et cib⁹ in reliquis qdẽ febrib⁹ pculdubio
non incendit hac incẽsione sicut inuenit huic ꝙuis ne
cessario faciat diuersitatẽ p motus nature ꝛ hec inflam
matio non est sicut incensio reliquarꝫ febriũ p⁹ coarcta
tionẽ neqꝫ scd̃m piodos notos imo qũ comedũt ꝛ in q̃
cũqꝫ hora sit. ¶ Et est habẽs egritudinẽ nõ vehemen
tez discernẽs illud qd̃ est in eodez de calitate qm̃ facta
est ꝯplo mẽbro ꝯueniens ꝛ iam sciuisti in libro primo
qualitatẽ dispositiõs in huiusmodi uerꝫ ipsa apparet a
pud susceptionẽ alicuius ciborꝫ pp vehementiaꝫ suam
Et de significationibus pmutationis febris ephimere
ad febrez ethicã est vehementia fortitudinis calitatis
in. iij. valde naꝫ secundũ plm incipit febris p⁹ duode
cim horas declinare. Qũ ergo ptransit febris duode
cim horas ꝛ non apparent signa d̃clinationis imo cõ
tinuat̃ usqꝫ ad tertiũ omni die ꝛ fit fortis tunc illa est
ethica. Et de significationibus cõpõis ethice cũ febri
bus putredinis est remissio calitatis sicce post finẽ de
clinationis ꝛ post sudorẽ exuberantẽ ꝛ additio in are
factione ꝛ extenuatione scd̃m illud qd̃ facit necessariũ
illa egritudo ꝛ vnctuositas in vrina ꝛ egõne. ¶ Et si
fuerit ethica illud qd̃ appet ꝛ occultuz aliud significat
ipsum coarctatio accidens in poxismis huiusmõi eniꝫ
est non inuentum in ethica omnino. Et scias ꝙ qñz in
cipit ethica retenta cum stomacho quare corrũpit cõ
plexionez epatis per uicinitatẽ.

¶ De signis alduburẽ. c. iij.

Signa vero alduburẽ sunt ꝙ qñ febris expel
litur alduburen vehemens fit durities pulsus ꝛ eius
debilitas ꝛ puitas ipsius ꝛ eius frequẽtia ꝛ pprie qñ
causa casus in ethicã est apa quod non resoluit̃ nã illd̃
s. frequentia addit̃ valde ꝛ silr uelocitas ꝛ fit pulsus
eius de genere eius q̇ nomiatur cauda muris. ¶ Qd̃
si fuerit ex potu cali vini erit loco caude muris acualis
ꝛ non erunt accidentia aldubellati vehementia valde
non enim dat ei spatiuz vsqꝫ ad huiusmõi. ¶ Et appa
rent in vrina vnctuositas ꝛ petala ꝛ incipit oculus p
fũdari. Qũ ergo alduburen puenit ad statũ fit fortior
pfundatio amborꝫ oculorꝫ ꝛ multiplicatur lippitudo
sicca ꝛ crescunt extremitates ossiuz omnis mẽbri ꝛ in
facie ꝛ planant̃ tempora ꝛ tendit̃ cutis frõtis ꝛ destru
itur color cutis ꝛ fit quasi sit sup eam puluis qdam
ex adustione solis ꝛ pducit ad grauedinẽ eleuandi sup
cilia ꝛ fit oculus somnolentus ꝛ clausus absqꝫ somno
ꝛ subtiliat̃ nasus ꝛ elongant̃ pili ꝛ appent pedicli ꝛ vi
det̃ uenter iam minorari ꝛ adherere cũ dorso quasi sit
cutis sicca q̃ iã attracta ẽ ꝛ attrahit̃ cũ ea cutis pecto
ris. Qum ergo curuant̃ vngues ꝛ arcuant̃ tũc iam ue
nit ad statum ꝛ incipit tendere ad occasum ꝛ qum inci
pit tendere ad occasũ liquefiunt cartilagines.

¶ De cura ethice. c. iiij.

Intentio in curatione febris ethice est infri
gidatio ꝛ hũectatio. Et vnaqueqꝫ earꝫ ꝯplet̃
cũ approximatione suarꝫ causarꝫ ꝛ expulsione causaruꝫ
sui ꝯtrarij. ¶ Et fortasse est cã unius earꝫ causa ꝯtrarij
alterius sicut causa infrigidationis ipsa eniꝫ qñz est causa
exiccationis que est cõtraria hũectationi sicut infrigidatio
cum trociscis canforatis ꝛ illis que sunt ex spodio ꝛ
his similibus. ¶ Et fortasse humectatio iterum est
causa calefactionis q̃ cõtraria est infrigidationi sicut uinũ
ipm humectat sꝫ calefacit q̃r oꝫ ut obseruet̃ illud.
¶ Et si necessitas vocat ad fortẽ infrigidationẽ non erit
nisi cũ re cui cõiungit̃ aut quã pcedit aut cui succedit
res in qua est uirtus hũectatiõis. ¶ Et silr qũ uocat
necessitas ad fortẽ hũectationez uelocẽ in ea sic aqua car
nis ꝛ uinuz tunc oꝫ vt adiungatur ei aut antecedat eã
aut sequat̃ eam illud in quo est ifrigidatio. ¶ Et si fuerit
cã ethice apa aut lesio in mẽbro tunc necessariũ est cu
rare ipsuꝫ in primis. ¶ Et q̇ diligit cõponere regimẽ
eius ex diuersis modis ꝯuenientibus ei in quo febris
sit vehemẽs valde tũc necessariũ est ut icipiat ꝛ det in
potu trociscos canforatos ꝛ que currunt cursu eoruꝫ
cũ sirupo acetoso dilucło in ortu solis sicut aqua ordei
in cancris si non abhorret eos ꝛ cũ iuleb ꝛ aqua gra
natorũ ꝛ admistionẽ mucilagis psilij si ñ fuerit prohi
bens aliquid pp stõm ꝛ aliaꝫ. ¶ Et regimẽ infrigidans
est per illud quod sciuisti de potibus infrigidantibus
ꝛ de oleribus infrigidantibus ꝛ trociscis sicut trocisci
de canfora ꝛ emplis ꝛ unctionibus ꝛ his silibus ꝛ in
frigidatione aeris eorꝫ ita ꝙ in hyeme. Si aũt non tollerat
alleuiet̃ ab eo ignis infrigidatio nanqꝫ aeris eoruꝫ est
melior res et sicut vestire eũ cũ sandalatis et canfora
tis et facere ipm odorare illud in quo sunt rose et cã
fora et sandali et fructus frigidi et sebesebraꝫ et lilium
cum aqua rosacea. Et vaporatio cũ sudore et balneo.
¶ Et oꝫ ut non prolonget̃ retentio emplorꝫ infrigidantiũ
valde super membra propinqua valde mẽbris anheli
tus: fortasse eniꝫ infert illud anhelitui et voci nocumen
tum magnum. ¶ Et oꝫ ut decliet ad quietez et somnũ
et tranqllitatez et gaudiũ et custodiat̃ eger ab eo qd̃ fa
cit ipꝫ irasci et qd̃ facit ipꝫ tristari et qd̃ facit ipꝫ angu

stiari et a fame et siti longa. ¶ Empla infrigidantia q̄
bus oꝫ eos vti sunt aromatica nā ipsa sūt propinq̄oris
iuuamenti et proprie super pectus et que sequnt̄ ip̄m
et sit inflata et non sit in eis stipticitās. Stipticitas
enim cum hoc ꝙ ipsa facit accidere exiccationeꝫ ꝓhi
bet uirtutē medicine ꝓfundari. ¶ Et oꝫ ut assiduetuꝛ
ꝑmutatio ut non remaneat medicamen ⁊ calefiat cum
obseruatione vehementie in frigidationis eius: nā cuꝫ
ipsum infrigidat vehement̄ non elōgatur q̇n debilitet
membrum: ¶ Et qn̄ est prope membra anhelitus
non est longinqum quin impediat diaphragma ⁊ alia
ab emissione anhelitus cum facilitate. ¶ Et de regie
hūectante sī cibi leues ⁊ fructus ⁊ robub ⁊ unctiones
⁊ emplastra ⁊ odoramenta ⁊ caputpurgia ⁊ q̇es ⁊ trā
quillitas ⁊ vt nō inferat̄ ei violentia in fame aut siti.

¶ De rememoratiōe medicinaꝝ infrigidātiū eos. c. v.

Ille uero que de eis sunt īfrigidātes aut hu
mectantes omnes sunt nutritiue: aut vincit
in eis nutribilitas: sicut aqua ordei decocta
cum cancris ex ꝑte cancri. ¶ Et oꝫ ut euellant̄ extre
mitates cancroꝝ ex pedibus suis ⁊ corporibus suis ⁊
abluantur cum aqua frigida ⁊ sale bono cum cinere vi
cibus tribus ⁊ supra donec mundificent̄ ⁊ purgent̄ a
grauitate sui odoris deinde decoquant̄ in aqua ordei
⁊ sicut aqua lactis vacini de quo extractum est butyꝝ
⁊ sicut succi oleꝝ elixatoꝝ p̄dictoꝝ in capitul̄ febriū a
cutaꝝ sicut mucilago psilij. ¶ In aceto aūt est vehemēs
exiccatio ⁊ uirtus resolonis. q̄r oꝫ ut bibat̄ cum eo q̄ᵒ
resistit duabus ꝓprietātibꝰ. s. ꝑ ꝯmistionem aque mul
te aut cum q̇busdā humectantibus ⁊ lenificantibus.
¶ Et ꝓximum quideꝫ est ut lac asine sit cuꝫ humecta
tione sua inflans ita ut quidam faciant meliorem infri
gidationem eius suꝑ infrigidationeꝫ lactis uaccini de
quo extractum est butyꝝ veꝝ ipsum ꝯuenit ei qui non
habet febrem ꝑiodicam: nꝫ materiā: nꝫ humorem pre
ꝑatum ad putredineꝫ ⁊ oꝫ vt caueat̄ spissum lac ⁊ de
illis que ꝯferunt eis est zuccaꝝ ⁊ qum senseris putredi
nē accidentē ex lacte tunc solue cū facilitate ⁊ si timue
ris calefactionē tunc abstine ab eo aliquot diebꝰ ⁊ cu
ra in ea cū trociscis ⁊ aquis fructuū deinde itera lac.
¶ Medicine uero infrigidantes que nō hn̄t humecta
tionem sunt sicut trocisci noti narrati. s. trocisci canfo
rati ⁊ trocisci de dactilis ⁊ succis frigidis ⁊ sicut tro
cisci huiusmōi. ℞. spodij boliarmeni an̄. ʒ. iiij. rosarum.
ʒ. vi. seminis portulace ⁊ citruli ⁊ cucurbite ⁊ karabe
omniuꝫ an̄. ʒ. iij. fiant ex eis trocisci ⁊ sit dosis pondꝰ
ʒ. ij. ⁊ sī boni valde. ¶ Et iteꝝ alij ꝓximi eis. ℞. arno
glosse amili ⁊ gūmi dragagāti omnium an̄. ʒ. iij. boli ar
meni spodij amboꝝ an̄. ʒ. iiij. papaueris. ʒ. v. rosaꝝ ⁊ se
minis cucurbite ⁊ citruli ⁊ portulace omniuꝫ an̄. ʒ. vi.
granoꝝ cydonioꝝ excorticatoꝝ ⁊ semis melonis ⁊ cu
cumeris omniū. an̄. ʒ. vij. succi liquiritie pondus. ʒ. x.
ꝯficiant̄ cum mucilagine psilij. ¶ Unctiones uero ⁊
epithimata ⁊ empla infrigidantia ⁊ odoramta ⁊ caput
purgia infrigidātia sunt illa que tu sciuisti. ¶ Et me
liores unctiōes sunt cum oleo de cucurbita ⁊ de papa
uere ⁊ nenufare ⁊ salicibus ⁊ violis. ¶ Stratꝰ aūt īfri
gidantes ⁊ hūectantes sunt qui sunt plani valde d̄ co
rijs aspersis aqua ros. aut de lino de genere eius q̄ᵒ
sit in tabastren ⁊ sit impletō eius illud q̄ᵒ non calefacit
immo sit de genere lini pectinati ⁊ renouati assidue.
¶ Aut sit stratꝰ de corijs que iā sūt impleta aqua pꝰ
q̄ sint suꝑ ea rectificationes q̄ applanent aquā bene ⁊
ꝓhibeant eius in eq̄litatē ⁊ sint stratus ꝓpe aquas et
cursus eaꝝ ⁊ sub eis folia arboꝝ frigidoꝝ ⁊ humidorū
s. de salicibꝰ ⁊ sēꝑuiue ⁊ olera hūida ⁊ odorifera sīa si
cut rose ⁊ folia arboꝝ sīoꝝ ⁊ p̄putia vitis ⁊ his sīlia.

De rememoratione medicinaꝝ hūectantiū. eos c. vi.

Illaꝝ quidem que sunt cum infrigidatione
rememoratio iā p̄terijt. ¶ Et restat nūc cō
siderare in qualitate dandi in potu genera la
ctis ⁊ lac de quo extractum est butyrū ⁊ in qualitate
administrationis tine ⁊ balnei ⁊ administratiōe vnguē
toꝝ ⁊ oleoꝝ ⁊ epithimatū ⁊ reliqui regis. ¶ Et nos
quidē iam docuimꝰ modū dandi in potu genera lactis
in ca. pthisis ⁊ siccitatis stōi q̄r oꝫ vt sit illud canon.
¶ Et non est lac post lac mlieris sicut lac asine postea
lac capraꝝ cuiꝰ pascua oꝫ esse ex herbis ⁊ oleribus fri
gidis hūidis sicut scis tnā ip̄m ⁊ proprie lac asine er
radicat ethicam si fuerit ei erradicator ⁊ nō est electō
suꝑ ipsū nisi prohibeat putredo accidēs aut expecta
tio materiei ꝯprehense. ¶ Et lac quidē iuuatiuum est
eis a principio ethice vsq̄ ad finē eius. ¶ Et lac muli
eris sugendo sumptū ꝯuenientius est oībus. ¶ Et ca
non in dādo in potu lac de quo extractum est butyruꝫ
est proximus illi iteꝝ. ¶ Et melius q̇dem est ut incipi
as a. ʒ. x. vsq̄ ad. xxx. ⁊ q̄ᵒ est supra eas si fuerit vtꝰ ad
iuuans ⁊ tibi inest vt ꝯmisceas cum eo aliquid de tro
ciscis infrigidantibus. ¶ Et tibi inest vt addas supra
summam predictam in potione prima ⁊ postrema si
fuerit potēs uirtus suꝑ digōnem. ¶ Tina aūt illa est
melior que est tepida in qua non est caliditas multa: ⁊
est cum hoc cum virtutibus oleruꝫ ⁊ herbaꝝ inflantiū
et hūectantium et non sit ita vt rorificet neduꝫ ꝙ suda
re faciat et non licet ut vapor tine sit calidus et si non
esset q̄ᵒ prohiberet administrationē tine frigide nō eli
geret̄ suꝑ eā ueꝝ q̄ᵒ prohibeat ab hoc est d̄bilitas cor
poꝝ eoꝝ et eoꝝ extenuatio. In primis vero rebꝰ fortas
se sanat eos istud veꝝ debilitatem corpis sanat iā illud
cū infrigidatione pauca quā facit in ꝯplōe eiꝰ que pos
sibile est ut curet̄. ¶ Q̄ᵒ si fuerit d̄bilius illo timetur
ꝙ cadāt in ethicā senileꝫ et illud scd̄m minus. verūtn̄
cum illo tardatur magis tp̄s mortis ⁊ fortasse uiuit cū
ea tꝑe cui est q̄ntitas: et moltotiens quideꝫ est rectior
ꝑmutatio eius ad illam ethicam. ¶ Illud aūt in quo
sumus de relatione tine rectius est ut fiat inceptio in
ea cum aqua que ē calida ad terminū et fiat gradatio
ad frigidā et ad tempatā frigidā tollerabileꝫ hec enim
gradatio facit corpus susceptibile aque frigide qū lesio
non fiat nisi ꝑ aduentum ꝯtrarij in ꝯplone subito. Et
iterum corpus acquirit ex aqua calida sīlitudinē tene
ritatis et tollerat cuꝫ ea aquā frigidā. Et si iteret̄ tina
in die tribus uicibus erit rectū. Et oꝫ ut administret̄
cum facilitate ut non cadat uirtus. ¶ Et si sumpse
rit aquā ordei ante tinaꝫ duabus horis erit ꝯueniens
et si p̄mittat tinā post emulsioneꝫ lactis suꝑ corpus eiꝰ
scd̄m ꝙ dicemus vt dilatet tina meatus cibi deinde su
scipiat aquā ordei et que sunt ei sīlia postea expectet d̄
inde administret̄ aqua tine vt dilatet̄ cibus erit bonū
¶ Et administret̄ post tinā et balneuꝫ inunctio cum
oleis infrigidantibus ⁊ hūectantibus sicut oleo viol.
proprie qn̄ factum est ex oleo de cucurbita sīr oleo
nenufarino et oleo de cucurbita. ¶ Et si ꝑmutet̄ pꝰ
tinā ad illud q̄ᵒ est decliuius ad frigꝰ paꝝ tollerabile
deinde inungatur. ¶ Et si p̄mittat̄ inūctio et festinet̄
deinde ingrediat̄ aquam frigidam parum erit rectum

⁊ illud ſcđm tollerantiam ⁊ nõ eſt malũ gradari in eo
¶ Et melioꝛ quidẽ horaꝝ hꝰ actionis eſt poſt digõeʒ
cibi: ⁊ ſi poſſibile eſt ut ſubmergat̃ poſt tinã calidã in
aqua frigida ſubito abſqꝫ gradatione eſt magis ultimũ
ex ꝑte cure ⁊ magis forte ex ꝑte timoriſ. ¶ Et effuſio
eius cũ facilitate eſt minoris timoris ꝗ̃ ſubmerſio in
firmi in ea ſubito ⁊ minoris iuuamẽti. Et ſit friguſ ſm
ꝗ̃titatẽ frigoris aque eſtatis que eſt inter tepidã ⁊ illã
que eſt vehemẽtis frigoris: ¶ Et ſi ꝓmittat̃ emulſio
lactiſ ſuꝑ mẽbra ſua ſi ñ fuerit debilis: aut eiꝰ qđ miſtũ
eſt aqua ſi fuerit debilis deinde ſi adminiſtret̃ tina erit
rectũ. Nam emulſio lactis ſuꝑ coꝛpus eſt vehemẽtis
hũectatõis. Et genera q̇deʒ lactis bona ad emulgẽdũ
ſunt predicta. Et oꝫ ut emulgeãtur exubere. ¶ Et di
gñius eſt ut fiat fixo ſuꝑ iunctionẽ fricando ex medici
nis ꝓdictis corꝑi toti ⁊ iuncturis. ¶ Ingreſſio auteʒ
balnei non ꝯcedit̃ ei niſi fuerit ita ne ſudare faciat nꝫ
igiat neqꝫ alteret anhelitũ ⁊ ſit calidũ aque eiuſ minus
calido ſui aeris ⁊ ſit caliditas aq̃ eiꝰ ita ut delectet ⁊ ñ
ledat ⁊ ñ faciat ſudare ⁊ qñ ñ eſt in corpore eius mate
ria ꝓparata putredini ⁊ ꝓprie cũ illud eſt ⁊ non dige
ſtus eſt cibus imo oꝫ ut ſit illud qũ uoluntas eſt ut ex
pandat̃ digeſtuʒ eius in corpore ⁊ non ꝓlonget moꝛã
eius in eo immo ſeꝑetur ab eo uelociter ⁊ qñ ſeꝑatur
ab eo ſumat aliquid đ hũiditatibꝰ ⁊ de ſorbitionibus
que non nocent ei factis ex ordeo ⁊ lacte ⁊ qñ accidit
ei in balneo ſitis ſedet eam cum aqua ordei ⁊ aqua al
raib ⁊ lac ſit lac aſine ⁊ oꝫ ut ſit introitus in balneum
deinde exitus eius ab eo ſecundũ moduʒ ut non ſit la
bor in eo omnino. ⁊ iam enuntiauimus illud in locis
alijs ⁊ iterabimꝰ de illo ꝯditionẽ. ¶ Oꝫ ut ꝑmutetur
ad balneũ in lecto portato in quo ſunt ſtrati ſtratus in
genioſe ita ut ꝑueiat cũ eo ad primã domũ ⁊ ꝑmutet̃
ad illud qđ ex duobus pãnis factum eſt plenũ lana uł
cotto ⁊ dicitur grece pedetolene qđ cõueniens eſt bal
neo ⁊ exuat̃ ueſtimẽtis ſuis in ea aut in media ſi non
fuerit calida ⁊ nõ moret̃ in aliqua earũ niſi ꝗ̃titate ꝑ
mutationis ⁊ anhelitibꝰ paucis ⁊ iam exutus ueſtimẽ
tis deide ingrediat̃ ad domũ ſcđam ⁊ tertiã verũtñ nõ
ſit vehementis caliditatis ⁊ ſtet in ea ꝗ̃titate qua tol
lerat tinã. ¶ Hoc eſt illud qđ dictũ eſt ⁊ qđ magis eſt
dilectũ mihi eſt ut ſit tina eius in domo media temꝑa
ta. ¶ Cum ergo ſeꝑatur a tina frigida cooꝑiat̃ man
dili aut farca habente duaſ tunicas ⁊ ꝑmutet̃ ad ſtra
tum ſuum et lectum ſuũ cũ ſua ſabana ⁊ exiccet̃ ſudor
eius cuʒ mandili ⁊ inungat̃ ⁊ cibetur.

¶ De cibatione habentium ethicã. c. vij.

Oportet ut ſeꝑetur in eis cibus: ⁊ non cibẽt̃ i ſaturitate eoꝝ uice una. ¶ Amꝑ meliꝰ quo cibãtur eſt aqua ordei ⁊ ordeũ ⁊ panis triti
ci abluti infuſus in aqua frigida. ¶ Et genera lactis
qum ab eis non ꝓhibet aliquid eoꝝ que diximꝰ ⁊ lac
vaccinum de quo extractuʒ eſt butyrum qm̃ eſt pl̃imi
nutrimenti ⁊ almes ⁊ cucurbita ⁊ de fructibꝰ meloneſ
paleſtini ⁊ ſunt alraki cogominati apud nos indi. Et
qñ ſentit rectificationẽ tunc non eſt malum cibare ipꝫ
caſeo humido non ſalito. Et ſi uirtus debilitat̃ non ẽ
malum ut cibet̃ iure iſſidebegi cum coriandro humi
do decocto cum eis que ſunt ſicut alduragi ⁊ alteiugi
¶ Et fortaſſe oꝫ ut det̃ eis in potu aliquid uini ſubti
lis ꝑmiſti cum aqua multa ⁊ fortaſſe eſt neceſſariuꝫ ut
cibes cũ moſoſ ex carne alduragi ⁊ alteiugi ⁊ alcubu
gi ⁊ pulli ⁊ hoſune acetoſo aut ꝯgelato acetoſo ex car
ne hedi aut carne uaccina qñ ẽ illic fortitudo digõis
et acetum almoſos et congelati eſt iuuatiuuʒ eis ⁊ cõ
fortatiuũ in hac diſpoſitiõe. Et fortaſſe non eſt excuſa
tio ab aqua carnis ꝑmiſta cũ ſirupo de fructibuſ frigi
dis acetoſis aut vitello oui ſorbilis. Et qñ ꝓlongatur
cum ea debilitas ad ſincopiʒ eſt neceſſe ut cibentur a
qua carnis accepta ex lateribus hedi cum ſale pauco
que colet̃ et fundatur ſuper eam ꝗ̃tum totuʒ eius eſt
de aqua maloꝝ ⁊ ꝗ̃tuʒ eſt decima eiꝰ de uino odoriſe
ro ⁊ potet̃ tepida. ¶ Aqua vero frigida q̃ nõ eſt ual
de uehemñtis frigoris nõ eſt maluʒ ſi in potu det̃ eis ſi
ñ fuerit debilis aut aliq̃d ꝓhibẽs ⁊ illđ ꝓhibẽſ aut erit
aꝑa ſub hypocõdrijſ aut erũt i corꝑe toto chimi putri
di ⁊ chimi crudi q̃ oẽſ digõe indigent ⁊ ñ appꝫet ſignũ
digõnis ꝗ̃ ſi appareat timor erit mior. ⁊ ſimilr̃ ſi fue
rit ethica ꝑmutata ex ſirſen aut birſen nam cuʒ hac me
lius eſt ut interdicat̃ potus aque frigide ꝗ̃ cum alijs
¶ Ethica enim quꝫ ſuꝑuenit egritudinibꝰ deſtruenti
bus virtutẽ mollificantibus eam areſaciẽtibus oſſa ⁊
carnẽ ſuꝑuenit debiltati. Quʒ ergo cõiungit̃ ei ſuper
debilitatẽ poſt ſumptionẽ aque frigide non morat̃ q̇n
cadat in genus alterius ethice que cõicat huic generi
in ſiccitate ⁊ diuerſificat̃ ei in calore ⁊ frigore ⁊ nomia
tur ethica ſenectutis ⁊ ethica ſenũ. ¶ Et illa quidem
eſt egritudo ſeua in qua innatus calor iaʒ deſtructus ẽ
¶ Et ſilr̃ aqua ultimi frigoris ⁊ pl̃imi nocet eis i om
ni diſpoſitione ⁊ corrumpit inatũ calorẽ mẽbroꝝ coꝝ
radicaliũ. Et fortaſſe feſtinat cum eis aut ꝑmũtat eos
ad modum alium ethice.

De ſuccurendo diſpõnibꝰ ſequẽtibus ethicã. c. viij.

De illis eſt ſincopis: ⁊ iã diximus regimen in hoc multotiens. ¶ Et de illis eſt fluxꝰ uen
tris. Et oꝫ ut curet̃ ⁊ ſuccurat̃ ei. Nã i hoc
eſt timor magnus. ¶ Et de curis eius in primis eſt
vt ſit aqua oꝛdei eoꝝ aqua ſauich: ⁊ ponãt̃ in aqua or
dei eoꝝ miliũ torrefactũ ⁊ gummi aut lẽtes elixate ite
rate aut lac decoctũ cum lapidibus aut cum igne ſolo
donec ꝯſumat̃ eius aquoſitas ⁊ ꝓprie cuʒ milio. ⁊ po
tent hos trociſcos. ℞. boliarmeni. ʒ. v. caſtanee torre
facte roſ. omniuʒ añ. ʒ. iiij ſpodij karabe amborũ oium
añ. ʒ. iij. ſeminis acetoſe excorticati granoꝝ beꝛberorũ
omnium añ. ʒ. vi. fiant trociſci cum ſucco cydonioruʒ
⁊ det̃ in potu aqua piroꝝ in mane ⁊ apud ſomnum.
⁊ det̃ in potu pſiliuʒ torrefactũ ⁊ ſilr̃ ſuffuf de ſpodio
in quo eſt bdelliuʒ de mecha eſt iuuatiuum ualde. Et
ſi ꝑuenit ad excoriationẽ curet̃ excoriatio cuʒ cliſteri
bus que ſcis qm̃ illud eſt conueniens.

¶ De ethica ſenectutis. c. ix.

Currit conſuetudo vt dicant ethicaʒ ſenectu tis poſt febreʒ ethicã. ⁊ nos etiã incedamus via conſueta: intentio itaqꝫ ethice ſenectutis
eſt dominiũ ſiccitatis ſuꝑ complexiõeʒ abſqꝫ febre. Et
qñʒ ſit cuʒ equalitate in calore ⁊ frigore ⁊ illud eſt ſm
minus. ¶ Et qñʒ ſit cum frigore ⁊ nominat̃ hec diſ
põ ſenectus ⁊ ethica ſenũ qm̃ corꝑi accidit in hora ſe
nũ illud qđ accidit in illa hora de aldubul ⁊ ſiccitate.
¶ Et ſenes q̇deʒ ſunt velocioris caſꝰ in ea ꝗ̃ iuuenes
⁊ iuuenes uelocioris caſus in ea ꝗ̃ pueri licet accidat
in iuuenibus ⁊ pueris. Et cauſa faciens cadere in eaʒ
aut eſt frigus dominans cuʒ debilitate corporis q̃r ꝓ
hibet virtuteʒ nutritiuã ab oꝑatione ſua integra ſicut
accidit iteꝝ in fine uite ⁊ de hoc capło eſt potus aque
frigide non in hora ſua aut ſuper debilitateʒ corporis

cum febre aut dispōe aut successione exercitij resoluen
tis virtutez ⁊ apientis poros ⁊ qđ uocat ad attrahēdū
aquaz frigidaz ad uiscera subito. Aut vapores mali fri
gidi qui eleuant ad cor ⁊ infrigidant complexionē e⁹
Aut caliditas que resoluit ⁊ liquefacit hūiditates q̄r
caliditas innata debilitat ⁊ succedunt frig⁹ ⁊ siccitas.
Et qn̄z seq̄t euones. et qn̄z attrabit hāc egritudinē su
pfluitas in infrando patientes febres cū eis q̄ bibunt
⁊ emplant. ¶ Et hec q̄dē egritudo qn̄ confirmat nō
curat ⁊ si esset ei ingeniū esset morti ingeniuz.

¶ De signis. c. x.

In istis uident signa aldubur ē ⁊ exiccatiōis
⁊ non videt in eis incensio ⁊ inflāmatio imo
fortasse inueniunt frigidi tactus. ¶ Et eoꝝ pulsus nō
est sicut pulsus habentiū febres ethicas imo est tardus
paru⁹ ⁊ rarus nisi fortis fiat debilitas qm̄ tunc incipit
pulsus fieri freq̄ns ⁊ ꝓprie in illis quib⁹ aduenit hoc
ex potu aque frigide. ¶ Et quādoqz est vrina eoꝝ al
ba subtilis aquosa ⁊ sit i dispositionib⁹ suis sicut senes

¶ De curatione ethice senectutis. c. xi.

Non adhibet hec cura nisi qū nōdum ꝯfirma
ta est ⁊ spat ꝙ non ꝯfirmet: ⁊ qum ꝯfirma
ta est spat vt postponat ꝑditio parump. Et
canon quidez in curatione eoꝝ est calefactio ⁊ hūecta
tio. ¶ Et ex humectatione sit balnea scđm ꝙ sciuisti q̄
non admistrent nisi post digestionē naz si ipsa admini
stret successione comestionis faciunt cadere virtutem.
¶ Et clisteria facta ex capitibus ⁊ pedibus ⁊ cicere
ꝯtrito ⁊ ficubus cum melle ⁊ camemilla de quo admi
nistret q̄titas medie libre cum. ʒ. ij. olei sisamini ⁊ alq̄
tulo olei de ben. Et administret fricatio sup cibatiōez
⁊ lac coctuz cum lapidibus ē vehemētis iuuamenti eis
⁊ mel est ultimū in iuuamento eoꝝ sicut est vltimuz in
nocumento habentiuz febrez ethicā. Et omnis cibus
humectans facit penetrationis uelocis descēsionis in
quo non est uiscositas sicut aqua carnis ⁊ vitelli ouoꝝ
sorbiliuz ⁊ vinum subtile odoriferꝝ pue q̄titatis est ve
hementer ꝯueniēs eis. ¶ Et oz vt obseruet hūectatō
ꝑdicta i caplo ethice ⁊ misceat cū ea qđ calefaciat ex
odorib⁹ ⁊ emplis ⁊ vnctionibus fricādo ⁊ cibis aliis.

¶ Tractatus quartus de febribus pestilentialibus ⁊
que sunt homogenea ⁊ variolis ⁊ morbillo.

¶ Capitulum. i. de febre pestilentiali.

Quando accidit aeri quđ docuimus te
in libro vrium: sicut accidit aque đ al
teratione in qualitate sua ad colorē ⁊
frigus ⁊ de alteratōe in natura sua a d
ꝓfundationez ⁊ putredinez sicut ꝓfun
datur aqua ⁊ fetet ⁊ putrefit. ¶ Et sicut aqua n̄ ptre
fit vllo modo pp suam simplicitatē imo pp illud quod
admiscet ei de corporibus terrenis malis que ꝑmiscē
tur ei. Et accidit toti qualitas mala sic aer non putre
scit vllo modo pp suaz simplicitatē immo pp illđ quod
admiscet ei de vaporibus mal qui ꝑmiscētur ei ⁊ acci
dit toti qualitas mala. ¶ Et qn̄z est illud causa vēto
rum deferentium ad locuz bonuz fumos malos ex lo
cis fetidis in quibus sunt valles ꝓfūde ⁊ corpora exic
cata in ꝓlio aut occisa non sepulta neqꝫ tumulata. Et
fortasse est causa ꝓpinqua loco in quo uenit. Et qn̄qꝫ
accidunt putredines in interioribus terre pp causas
quaꝝ euentus ignoratur ⁊ nocere faciunt aquā ⁊ aerē
¶ Et febres quidez accidentes causa aeris sicci: fiūt
iteꝝ causa ut eueniāt febres cholice. Pestilentiales vo
fiunt ex aere turbido ⁊ humido: ⁊ febres in aere hūido
sunt pluris euentus sed sunt minoris acuitatis ⁊ lon
gioris spatij. In estate vo sicca pauce pluuie sunt mino
ris euētus ⁊ maioris acuitatis ⁊ velocioris sepationis
Et meliora tp̄a sunt que seruant nām suā. ¶ Et prin
cipiū omniū hoꝝ sunt ferme ex formis celi facientes ē
n̄criuz illud cuius aduentus ignoratur: licet sint quidā
qui dixerunt in eo aliq̄d non ꝓportionatum ad causaz
eius imo oz vt scias ꝙ causa prima longiqua ad illud
sunt figure celestes ⁊ ꝓpinque dispositiones terrestres
Et quando faciunt necessario virtutes agētes celestes
⁊ virtutes patientes terrestres hūectationez vehemen
tem aeri expellunt vapores ⁊ fumi ad ipsum ⁊ spgunt
in ipo ⁊ putrefaciunt eum cū caliditate debili. ¶ Et
qn̄ fit aer scđm hunc modū venit ad cor quare corrū
pit ꝯplonez spūs qui est in ipso ⁊ putrefit qđ circundat
ipsum de huitate ⁊ accidit calitas egressa a natura ⁊
spargit in corpore tunc per cām suaz erit febris pesti
lential. Et cōicat multitudini hoiuz qui iteꝝ habent
in seipsis ꝓprietatez prepatiōis. ¶ Agens eniz soluz
qum peruenit ⁊ patienti nō est ꝑparatio n̄ accn̄t actio
⁊ passio. ¶ Et ꝑpatio corpoꝝ ad illud in quo sumus
de passione est vt sint plena humoribus malis nā mun
da non forsitan patiunt ex illo ⁊ corpora debilia iteꝝ
patiētia sit ex ea sicut illa q̄ mltiplicāt coitū ⁊ corpora
dilatatoꝝ poroꝝ hūida multe balneationis.

¶ De signis febris pestilentialis. c. ij.

Hec febris est quieta exterius conturbans in
terius scđz plm ꝑdens ex qua ꝑcipit calitas
⁊ inflāmatio fortis. Et est cū ea magnitudo
anhelitus ⁊ eius exaltatio ⁊ ꝯstringitur multū ⁊ curta
tur multuz ⁊ frequentat ⁊ vehementia sitis ⁊ siccitas
lingue: et qn̄z fit cum nausea aut casu appetitus ⁊ si nō
resistit ei cū comestione violenter interficiet eum et do
lor oris stōi et magnitudo splenis et angustia vehemēs
et inquietudo et fortasse erit tussis sicca et casus virtu
tis et peruenitur in ea ad sincopiz et ꝯmistionez ratōis
et tenditur qđ est sub hypocōdrijs et fiunt cum ea vigi
lie et mollificatio corpis et tepor et qn̄z accidit cuz ea
bothor subalbida et rubea. Et qn̄z est uelocis occulta
tionis et accn̄t cola et vlcera et fit pulsus secundū plm
freques ꝑuus et fit vehemens secundū plm in nocte.
Et qn̄z accidit eis dispositio sicut hydropisis et flux⁹
ventris chole et alioꝝ et est egō eius lenis feda non na
tural. Et qn̄z est melia et plm eius est spumosū fetidū
et est in illa aliquid de genere eius qđ liquefit et est v
rina eius aquosa cholica melia et multotiens euomūt
meliaz. Cholam vo plus illa et sudant sudore fetido.
¶ Et hec quidez febris incipit cum accidentibus ꝑ
dictis cū fortitudie sua et venit res e⁹ ad sincopiz et fri
gus extremitatū et spasmū et alcuzez: Et qn̄qꝫ est de
his febribus pestilentialibus in qua non ꝑcipit eger
nec tangens ꝓpinqua multitudinez caloris: et non al
terat plsus et aq̄ magna alteratione et cū hoc ipsa est
interficiens velocit et hesitant medici in esse eius. Et
plm quoꝝ anhelitus fetet ex istis et ex primis moriunt
nam putredo est iam ꝯfirmata in corde.

¶ De signis pestilentie aeris. c. iij.

De illis que significant pestilentiā de rebus
que currunt cursu causaꝝ est vt multiplicent
rhoioni et asuhub i pricipijs autūni et inebul
nam indicat pestilentiā indicatione cause. Et quando
multiplicatur auster et subsolan⁹ in kenis dieb⁹ aliquot

Et quotiens uideris turbiditatē aeris et nebulositatē eius ⁊ existimaueris pluuiā ⁊ inueneris aerē vacuū siccū ⁊ nō pluit tunc scias q̄ ꝯplo hyemis erit corrupta. ¶ Pestilētiā aūt estiuam malignā malā significat paucitas pluuie in vere cū frigore deinde multiplicat̄ auster ⁊ ꝯturbat̄ aer aliquot diebus deinde clarificat̄ post hebdomodā vnā nō supra ⁊ accidit frig⁹ in nocte in die calor est vehemēs ⁊ ꝑfocatio ⁊ ꝯturbatio ⁊ calitas tunc iam uenit pestilentia ⁊ expectantur febres pestilentie ⁊ variole ⁊ his silia. ⁊ similit̄ qn̄ estas non est vehementis caloris ⁊ est vehementis ꝯturbatiōis hn̄s matutina alterata ⁊ iā ꝑterierunt in autūno asubub ⁊ ignes ⁊ vehiziz ⁊ alia ē signū pestilentie ⁊ alioꝝ. ¶ Et silr̄ qn̄ videris aerē alterari in die vno multis vicib⁹ ⁊ clarificat̄ aer die aliquo ⁊ orit̄ sol clar⁹ ⁊ ꝯturbatur die alio ⁊ oritur in velaminibus nebule que est vt pul uis tunc iudica q̄ pestilētia acciet. ¶ Signa que sunt ſm semitā societatis cē sunt vbigratia videas ranas iam multiplicari ⁊ videas reptila generata ex putredine iā multiplicari. Et de eis q̄ significant illud est vt videas mures ⁊ aīalia q̄ habitant sub terra fugere ad supficiem terre ⁊ exire manifeste: ⁊ videas aīalia male nature sicut alakaliki ⁊ ei silia fugere ex nidis suis ⁊ ire ab eis ⁊ fortasse dimittunt oua sua.

¶ De curationib⁹ febriū pestilentialiū. c. iiij.

Summa curationis eaꝝ est exiccatio. ¶ Et illud cum phlomia ⁊ solone ventris. ⁊ oꝫ ut icipiat̄ i ea ad eūandū: si aūt materia vincēs fuerit sanguinea fiat phlomia ⁊ si fuerit humores alij eūentur. ¶ Et oꝫ vt īfrigides domos eoꝝ ⁊ rectifices aeres ipsaꝝ domoꝝ aut infrigidatio fit vt vallēt̄ fructibus odoriferis frigidis ⁊ extremitatibus arboꝝ frigidaꝝ ⁊ linimētis ⁊ rorationibus vel delibutionibus sūptis ex fructibus frigidis odoriferis ⁊ ex canfora ⁊ aqua roſ. ⁊ sandalis ⁊ roret̄ dom⁹ eoꝝ omni die aliquotiens ⁊ ꝓprie cū aqua roſ. ⁊ de salicibus ⁊ nenufare ⁊ si fuerint in domo manatiōes ⁊ rorationes aque erit melius. Aeri svo rectificationē dicā. Et administrent̄ eis trocisci de canfora ⁊ robub frigida ⁊ aqua lactis acetosi ⁊ lac acetosū ablato butyro ⁊ aqua roſ. in q̄ dissolutū est serū acetosū bonū ⁊ acetū cū aqua iteꝝ Et aqua frigida plīma subito est iuuatia valde: pauca aūt ꝯsequenter exhibita fortasse excitat caliditatē:

¶ Q̄ō si res prolōget̄ ad hoc ut tendāt̄ hypocōdria nfrigidēt̄ extrema ⁊ ꝓlongent̄ vigilie ⁊ ꝑmistio mētis ⁊ vides pectus ⁊ qd̄ est sup ipsū eleuari ⁊ descendere tunc necesse est administrare regimē trahens caliditatem exterius. ⁊ qn̄ cadit appetitus restaurent̄ ad comestionē nam plīmi eoꝝ qui viriliter agunt sup illō ⁊ comedunt uiolent̄ absoluunt̄ ⁊ viuunt ⁊ necesse est restaurare eos super cibū ⁊ oꝫ ut sint cibi eorū ex acetosis ⁊ desiccatiuis ⁊ sint pauce q̄ntitatis. Cibi nāq̄ eoꝝ sunt iteꝝ mali q̄r nocet eoꝝ multitudo inq̄ntū fit additio ⁊ nocent inq̄ntū sunt mali. ¶ Rectificationis aūt pestilentie pars est secundū sanos qui sunt in ea ⁊ ps eius est ſm sanos ⁊ egros. In illa uero que est secūdū sanos intentio est ut exiccet̄ aer et fiat boni odris et ꝓhibeat̄ ei⁹ putredo cū quacūq̄ re sit ⁊ rectificet̄ cum xiloaloe crudo ⁊ ambra ⁊ ture ⁊ muscho ⁊ costo dulci ⁊ storace ⁊ sandaraca ⁊ assa ⁊ gariofilis ⁊ mastice ⁊ glutino albotin ⁊ laudano ⁊ melle ⁊ croco ⁊ bunchū ⁊ cupresso et iunipero et alusnē et lauro et ciperis et et squinanto et sauina et acoro et galia et amigdalis amaris et assaro: et qn̄ fiūt ex istis ꝯposita. Et aspgat̄ domus aceto et assa. Scd̄m sanos vō et iteꝝ febricitātes et egros est suffumigatio cum sandalis et canfora et corticibus granatoꝝ et myrto et mal̄ et cydonijs et hebeno et alsegi vel alkekēgi et tamarisco et ribes et oportet ut multiplicet̄ suffumigatio.

¶ De preseruatiōe pestilentie. c. v.

Oportet ut extrahant̄ a corpre humiditates supflue et inclinet̄ regimē ei⁹ ad exiccatōē ex omni mō et ex minoratōe cibi nisi exercitio. Oportet enim ut non administret̄ nē balneū neq̄ uina neq̄ tolleret̄ sitis et rectificet̄ aer cū eis que diximus et declinet cibus ad acetosa et mioret̄ ex eo et sit caro que administrat̄ decocta in acetosis et sumatur de albehel et alcharis et almosos factis cum aceto et absq̄ aceto cum sumach et aqua acreste et aqua limonis et aqua granatoꝝ. Et ꝯdita in aceto iuuatiua sūt et ꝓprie capparis aceto ꝯdica. Et algeleniabiz ex illis est que ꝯferunt et ꝓhibent ab eis putredinē. Et de illis quibus ex ea fit euasio est administratio tyriace et mithridati ante eā cū reliquo regimīe bono. Et ō medicamine facto ex aloe et croco et myrrha sumat̄ omni die circit̄. ℥. i. qm̄ ē iuuatiuū.

¶ De variol̄. c. vi.

Quandoq̄ accidit in sangnine ebullitio scd̄m semitam putredinis cuiusdā de genere ebullitionū que accidunt succis et talia quidem accidentia fiunt p eā ita ut ptes eoꝝ ab inuicē discernāt̄. ¶ Et de hoc est cuius causa est res quasi naturalis faciens ebullitionem sanguinis quare putrefit ab eo illud qd̄ admiscet̄ ei de reliquijs nutrimenti sui mēstruat̄ qd̄ est in pregnatione: aut generat̄ in ea post illō ex cibis feclentis et malis de illis que rarificant substātiam eius et faciunt eā ebullire donec fiat ei substātia recta fortior prima et magis apparēs sicut illud quō natura efficit in succo vue ita q̄ rectificat ipsum faciēdo vinū silis substātie et iā putruit spuma aerea et fex terrena. ¶ Et de hoc est cuius causa est res aduenīēs extrinsecus ebullire faciens occulta que ꝑmiscet hūores cū sanguine ꝯmistione exn̄te in dispōne ebullitōis et statiōis sub sole sicut accidit apud alterationē tp̄is et ꝓprie veris ab eo qd̄ ptinet ei de qualitatibus et ordine. ¶ Et variole q̇dē et morbillus sunt de summa egritudinū aduenientiū et multiplicant̄ in successione austrinoꝝ qn̄ multiplicatur eoꝝ pflatio. ¶ Et corp⁹ q̇dē variolis ꝑpatū est illud qd̄ est cal̄ ⁊ hūidū ⁊ ꝯturbate hūiditatis ꝓprie qd̄ paꝝ extrahit de sanguine p phlomiā. ¶ Et de cibis sunt cibi qui faciunt cadere in uariolas velociter ⁊ proprie qn̄ non sunt ꝯsueti et admistrant̄ sup eos medicie et cibi calefaciētes sic̄ lac et proprie camellaꝝ et equaꝝ quā multū repletur ex eis ille qui nō assuetus ē eis: deinde bibit vinum plin aut medicinas calidas. ¶ Et variole q̇dē sunt quasi modus q̇daꝫ crisis. ¶ Et plīm quidē accn̄t variole infantibus deinde iuuenibus et minorat̄ eaꝝ euentus in senibus nisi propter causas fortes et in regionibus vehemētis caliditatis et humiditatis. Et eaꝝ euentus in corporibus humidis est plus q̄ sit ipsaꝝ euentus i corporibus siccis et eaꝝ euent⁹ i vere plus est q̄ ipsarū euentus in hyeme. Et post uer in fine autūni et ꝓpe qn̄ ꝑcedit estas cal̄a et sicca et fuerit ille autūn⁹ cal̄us et siccus. ¶ Et variole non accidunt in cute solum et in eo qd̄ sequit̄ illud qd̄ apparet immo accn̄t in omnibus membris silium partiū apparentibus et occultis

ita ꝙ velaminibus et neruis. ¶ Et qñ apparent va
riole faciunt incurrere pruritū deinde apparēt res si
cut capita acuuz silia milio deinde egrediunť et implē
tur sanie deinde eūanť et fiunt cruste diuersoꝝ coloꝝ
deinde cadūt. ¶ Et fortasse ꝑmutanť variole ad pble
gmonez et essere et ad dubellati que aggregat saniem
¶ Et plurimū quidē qū appent hñt colorez phlebonis
uerūtñ qñq; egrediunť fm colores diuersos cineritie
⁊ uiolatie ⁊ nigre. Variole enim sunt spēs ⁊ colores
nā de eis sunt albe ⁊ de eis citrine ⁊ de eis sunt rubee
⁊ de eis sunt uirides ⁊ de eis sunt uiolacee ⁊ de eis sť
ad nigredinē decliues. ¶ Et uirides q̇dez ⁊ uiolacee
sunt male ⁊ q̄to plus addiť declinatio ad nigredinem
tanto est deterius ⁊ quanto plus sunt decliuiores ad
illud tanto plus sunt decliuiores ad malitiam. ¶ Et
albe quidem sunt meliores ⁊ proprie quando sunt
pauci numeri magne q̄titatis faciť exitus pauce angu
stie debilis febris: ⁊ uides febrem minui cū eaꝝ appa
ritōe ⁊ ipaꝝ egressiōe ⁊ est principium exitus earum
in tertio ⁊ quod ei approximat. ¶ Et post illas sunt
albe magne pl'is numeri ꝓpinq̄ absq; cōtinuatōe. Nā
ille que cōtinuanť ad inuicē ita ut cōtinuanť in frusto
magno carnis hñtes latera aut rotūdam formā sť ma
le. Et silr iteꝝ duplices magne in uentre unius quaꝝ
est variola alia. ¶ Albe uero parue dure ꝓpique dif
ficilis exitus lz faciāt existimari in principio rei salutē:
tñ timeť in eis ꝙ difficiľ fiat eaꝝ maturatio ⁊ fiat cum
eis mala dispositō egri ⁊ ꝑueniat ꝑ eas ad ꝑditōz qm̄
cā in eis est grossitudo materiei. ¶ Et de spēbus ma
laꝝ timorosaꝝ que plerūq; interficiunt sunt ille quaꝝ
diuersificatur egressio: nā qñq; appent ⁊ qñq; occultā
tur ⁊ ꝓprie qñ appent uiolacee ⁊ silr tenaces quaruz
opatio non cessat a debilitate uirtutis ⁊ uiridificatōe
mēbri ⁊ nigrificatōe eius ꝑdunt. Et si uiriditas ⁊ ni
gredo quibus succedit resudatio nō faciūt cadere uir
tutem imo addiť cū eis uirtus nō sunt mortifere: sed
fortasse cadere faciunt in ulcera ⁊ que currūt cursu eo
rū. ¶ Et ut sit fe. deinde uariole saluius est q̄ ut sint
uariole ꝑcedentes deinde cōsequať eas ⁊ accidat sup
eas febris. ¶ Et illud quidē qđ plm cōsiderare opz
in esse patiētis uariolas est eius anhelit⁹ ⁊ ipius uox:
nā ipa duo qū remanēt bona est res salua. Et qū uide
ris anhelitū patientis uariolas ꝯñtem ⁊ silr patientis
morbillū tūc existima cāsuz uirtutis aut apa diaphra
gmatis deinde qū uides siti uehemētez fieri ⁊ āgustia
assiduat ⁊ ea q̄ appent infrigidanť ⁊ uariola ⁊ morbil
lus uirides fiunt tūc iā ꝑcipiť eger mori ⁊ festinat illđ
si uariole fuerint de genere eaꝝ quaꝝ egressio ⁊ appa
ritō tardanť. ¶ Et plimi eoꝝ q̊ moriunť ꝑ uariolas
moriuntur prefocati ex sināntia: Et qñq; moriunť per
casum uirtutis cū rasura intestinorū ⁊ fluxu uentris.
¶ Et qū uideris uiolaceas de uariolis ⁊ morbillo ꝓ
fundari tūc scias ꝙ supueniet egro sincopis. Et qñ fe
stinat ad mingēdū sanguinem ⁊ succedit ei urina nigra
tunc est mortiferū ꝑcipue qñ est illic casus uirtutis:
¶ Et fluxus uentris uiridis sanguineus aut lotiuus
nō cū cāu uirtutis ⁊ albumera est aliq̇d de uariolis ⁊
morbillis. ¶ Et multotiēs q̇dem uariolať hō duab⁹
uicibus qñ aggregať mā ad expellendū bis. ¶ Et co
loris plūbini sunt uariole quaꝝ bothor in facie ⁊ pe
ctore ⁊ uentre sunt plusq̄ in cruribus ⁊ pedibus ⁊ sūt
male ⁊ significāt materiam grossam que non expelliť
ad extremitates.

Q De signis apparitiōis uariolarum. C. vii.

Quandoq; anecedunt apparitōnē variolaꝝ
dolor dorsi et pruritus nasi et timor in sōno
et punctio vehemēs in membris corporis et grauitas
cōis et rubedo in colore faciei et oculi et lachryme et
inflāmatio et multitudo alicuz et saltus cū ꝯstrictione
anhelit⁹ et raucedo vocis et grossitudo sputi et garui
tas capitis et dolor capitis et cafacā et exiccatio oris ⁊
angustia et dolor in gutture et pectore et tremor pedis
ap resupinationez et declinationē ad ipsam. Et cum
hoc toto febris ꝯclusa.

De morbillo. c. viij.

Scias ꝙ morbillus omnis est variola choleri
ca et nō est differētia īter ea ambo in plimo
reliquaꝝ dispōnuz nisi quia morbillus ē choľicus ⁊
ꝙ ipse ē mioris q̄titatis ⁊ quasi ipse nō ꝑtrāsit cutez
⁊ nō ē ei altitudo de qua cureť ꝓpe i ꝑncipio sui. Va
riole vero in principio sue appitionis est eminentia ⁊
altitudo ⁊ morbillus est minor uarioľ ⁊ minus accidit
oculo q̄ variole. Et signa apparitionis eius ꝓxima sť
signis apparitionis variolaꝝ veꝝ lachryme in eo sunt
plures ⁊ angustia ⁊ inflatio vehementior ⁊ dolor dorsi
minor qm̄ causa eius in uarioľ est replo sanguinea ⁊ ex
tendens uenā positā sup dorsum nā generatio uariola
rum est ꝑꝑ multitudinez sanguinis corrupti ⁊ morbilli
ꝑꝑ vehemētiā malitie sanguinis corrupti pauci. ¶ Et
morbillus secundum plm egrediť subito ⁊ variole ali
quid post aliquid.

¶ De signis salutis eius. c. ix.

Sunt sicut signa salutis variolaꝝ nā ille qui ē
velocis ꝓcessionis ⁊ apparitionis ⁊ matura
tionis est saluus. Et durus ⁊ viridis violaceus est ma
lus ⁊ qui est tarde maturitatis frequentis sincopis et
angustie ē ꝑnitiosus. Et qui occultať iteꝝ subito ē ma
lus faciens sincopiz.

De cura. c. x.

Oportet in variolis vt incipiať ⁊ extrahať sā
guis sufficienter qū cōditiōes fuerint ⁊ simi
liter si morbillus fuerit in replone sanguinis
⁊ spatiū illius est vsq; ad. iiij. Sed qñ ꝓcedunt variole
non opz tunc vt administreť phlebomia nisi iueniatur ve
hementia replonis ⁊ dominiuz materiei: tūc eniz phlo
meť q̄titate qua exiccet. et ꝯuenienti⁹ quidez qđ in hac
administrať egritudie est phlebomia et si phlomeť vena
nasi ꝯfert iuuamentum fluxus sanguinis nariū et tueť
ꝑtes supiores a malitia variolaꝝ et est facilis super in
fantes. ¶ Et qñ necessaria est phlebomia et ñ phlomať
iteꝝ ꝯplete timeť super ipsū corruptio extremitatis et
silr timeť qñz simile illi super illuz cuius assiduať ex
tinctio et uenter soluiť et oz ut fiat in eis cibatio in pri
mis cum eis in quibus est ꝯfortatio cum repcussione
⁊ extinctione absq; constrictiōe nature ⁊ inspissatione
sanguis sicut qđ fit de iuiubis cū tamarindis et casiati.
et cū eo qđ fit ex dactilis imaturis et ex lentibus ꝑpa
ratis et issidebegi et lenificatio vehemens: et silr oz vt
sint cum istis tamarindi et que eis ꝯueniunt. Et cib⁹
factus ex cucurbita et melon alrakin immo oz vt sit na
tura lenis in principio et sit intentio in eis quibus leni
tur tamarindi. ¶ Et si nō obedit cum eis addiť sup
eos siracost cum facilitate et cautela et tereniabin aut
īfusio prunoꝝ et cōfert qñz si in potu deť in principio
apparitionis vestigioꝝ variolaꝝ pondus. ʒ. iij. de rob
dactiloꝝ siluestriū cum uno de trociscis canforatis et
sirupus de dactilis imaturis est uehementis iuuamē
ti in huiusmōi hora. ¶ Qū ergo ꝑtransierit egritudo

diez scd̓m et incipiunt variole apparere tunc fortasse e
rit infẜiatō causa erroris magni ex eo ꝙ retinet sup̱flui
tatē interius et delatione eius sup̱ membra principalia
et fortasse non sit eis possibile ꝑcedere et apparere et
accidit inquietudo ⁊ angustia ⁊ fortasse accidit nausea
immo oꝫ vt iuuent̃ superfluitates in hꝰ dispōe cū eis q̄
faciunt ebullire ⁊ aperiunt oppilationes sicut feniculū
⁊ apiū cū zuccaro ⁊ succus eoꝝ aut decoctio radicū ⁊
seminū ⁊ fortasse odorat̃ aliquid d̓ croco ⁊ aqua ficuū
est bona valde: ficus eniꝫ sunt vehemētis expulsiōis ad
exteriora ⁊ illd̓ est una de causis euasionis a nocum̄to
eaꝝ. ¶ Et de illis que ꝯferunt valde in huiusmōi ho
ra est ut sumat̃ lacce ablute. ʒ. v. lentium excorticataꝝ
ʒ. vij. dragagāti. ʒ. iij. deinde coquant̃ cuꝫ lb. 5. aque vs
ꝙ quo remanet quarta. lbe. vnıꝰ ⁊ det̃ in potu. Et
de illis que sunt vehementis iuuamenti ad faciendum
appere variolas est ut sumant̃ ficuuꝫ citrinaꝝ. ʒ. vij. lē
tiū excorticataꝝ. ʒ. iij. lacce. ʒ. iij. dragagāti seis fēiculi
aā. ʒ. ij. decoquāt̃ cū lb. 5. aque donec remaneat ex ea
fere tertia ⁊ colet̃ ⁊ det̃ in potu de ea expellit eniꝫ cali
ditatē a p̱tibus cordis e ꝓhibet pulsuꝫ cordis. ¶ Et
oꝫ ut non ap ꝓximet ei in hac hora oleū aliqd̓ omnino
Et opꝫ vt regat̃ ⁊ elonget̃ ab aere frigido ⁊ ꝓprie in
hyeme ⁊ fiat cum illo illud qd̓ fit cū sudante frigus enī
oppilat poros ⁊ redire facit materias retro. Et multi
tudo potus aque frigide cū niue ⁊ introitus in domo
venti mala sunt vald̓. ¶ Et fortasse phl̄omia est mala
ꝓpterea ꝙ repellit ⁊ ꝯuertit illud quod ꝑcedit quare
caueat̃ post duos dies aut tres. ¶ Et qn̄ accidit ex
coop̱tura ⁊ calefactione quasi sincopis aut accidit sin
copis tunc necessariū est regimen aeris qui attrahitur
⁊ reuerti ad odores canfore ⁊ sandaloꝝ ⁊ si nō fuerit
excusatio q̄n detegat̃ corpus domui venti aut aeri fri
gido paulatiꝫ fiat ⁊ similit̃ qn̄ adiutoriū est cū calefacti
one aut dimissione infrigidationis ⁊ qn̄ incipiunt exire
⁊ non inuenit̃ cū exitu eaꝝ aleuiatio īmo inuenit̃ cali
ditas inflata ⁊ lingua ad nigredinē decliuis tunc caue
ne calefacias. Et oꝫ ut tu alienes ab habentibus uari
olas ⁊ morbilluꝫ empl̄ationeꝫ ventris in hoc eniꝫ est ti
mor ꝯstrictionis anhelitus subito: ⁊ ꝙ accidit fluxus
ventris malus ⁊ mictus sanguinis ⁊ in fine eius oꝫ ut
ꝯseruet̃ nā ⁊ cibet̃ loco lentiū sicut sunt lentibus elixa
tis duabus elixationibus cum renouatione aque ⁊ lo
co lentiū almazar cū tamarindis ⁊ lentibus frigidis a
cetosis ⁊ aqua granatoꝝ ⁊ sumach ⁊ acresta ⁊ his simi
libus. ¶ Medicine aūt ingrossantes sanguinē ⁊ infri
gidātes euꝫ ꝓhibentes euꝫ ab ebullitione que in īnitō
ꝑcipiunt̃ sunt sicut rob ribes ⁊ acresta ⁊ aqua fructuū
frigidorū ⁊ sirupus alcori ꝓprie ⁊ sirupus altelea ⁊ si
rupus de iumar. Et sirupus quideꝫ alcori habꝫ descri
p̱tiones plures quas diximus in antidotario ⁊ dicemꝰ
hic descriptionē fortē mirabileꝫ ⁊ est ilia que fit cum
aqua lactis acetōsi iterari ⁊ uirtus eius est vehemens
valde. ¶ Descriptio hec ē. ¶ Sume rob alcori p̱tes
ij. si aūt non fuerit tibi pn̄s accipe alcori ⁊ fac serrare
ip̄m ⁊ accipe serraturam eius aut molle ip̄m ⁊ misce
molituꝫ eiuꝰ cū medietate sui de sandalis in aceto disti
lato aut in aqua acreste pure diebꝰ aliquot deinde de
coquat̃ in eo decoctione cū facilitate cū lōgitudine do
nec dissoluat̃: deinde exprimat̃ ⁊ sumant̃ de succo ⁊
q̄to acetuꝫ aut aqua acreste est plus tanto est meliꝰ de
inde sumat̃ aqua adog abstracto butyro mūdificata a
sua casietate adog aut cuꝫ colatōe vltima que fit dimi

tendo residere aut cū decoctione sicut est decoctio a
que uasei donec sep̱etur aquositas deinde sumat̃ fari
na ordei ⁊ fiat ex ea ⁊ aqua lactis acetosi foca ⁊ fiat a
cetosuꝫ illud foca deide colet̃ postea sumat̃ illud foca
⁊ sit in eo de subtili aqua or. ⁊ fiat acetosū ⁊ q̄to plus
iterat̃ tanto est melius. Sumant̃ ergo de eo p̱tes. v. ⁊
sumat̃ aqua piroꝝ de seni ⁊ aqua cydonioꝝ acetosorū
pl̄ime aque ⁊ aqua granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ aqua pomoꝝ
acetosoꝝ pl̄ime aq̄ ⁊ aq̄ alzarur ⁊ aq̄ limōis ⁊ aq̄ pruno
rū acetosoꝝ ⁊ aq̄ dactiloꝝ in primis qū incipiunt appa
rere expressoꝝ ⁊ aque alcori recentis ⁊ aque moroꝝ d̓
seni que non maturant̃ integre ⁊ aque chrysomiloruꝫ
īmaturoꝝ ⁊ acetosoꝝ ⁊ succi acreste ⁊ succi ribes ⁊ suc
ci ꝑputioꝝ vitis ⁊ succi rose p̱sice ⁊ succi nenufaris ⁊
succi viol̄. omniū. aā. tertiaꝫ p̱tis vnius ⁊ succi acceto
sitatis citri ⁊ succi acetositatis citrānguli aā. duas ter
tias partis vnius succi coriandri ⁊ lactuce ⁊ foliorum
papaueris hui ⁊ endiuie ⁊ portulace aā. quartaꝫ p̱tis
vnius succi folioꝝ salicū folioꝝ maloꝝ ⁊ folioꝝ piroruꝫ
⁊ folioꝝ alzarur ⁊ folioꝝ ro. ⁊ folioruꝫ virge pastoris
aā quartaꝫ p̱tis vnius succi herbe hirci ⁊ ro. siccaruꝫ
et nēufaris sicci ⁊ succi berberis sicci et semis endiuie
et seminis lactuce et balaustiarū et nenufaris aā. medie
tatē decime p̱tis unius et succi mente humide sextam
p̱tis unius et succi berberoꝝ humidoꝝ medietatē p̱tis
aggregent̃ medicine et succi et ꝯponantur sup̱ igneꝫ et
ponant̃ in eis de lentibus p̱tes quattuor et de ordeo
excorticato partes. ij. et de sumach p̱tes. iij. et de grāis
granatoꝝ p̱tes. iij et decoquant̃ omnia ad ignē donec
remaneat medietas deinde dimittat̃ donec infrigidet̃
et ꝯfricet̃ fortiter et colet̃ et sumat̃ de cāfora ad omne
pondus. ccc. ʒ. pondus auꝛ. i. et terratur cāfora et pul
uerizetur sup̱ radiceꝫ cucurbite: aut kimie et fundatur
super ea medicina cū facilitate deinde liget̃ caput eiꝰ
cū re vehem̄tis fortitudis deide ponat̃ sup̱ prunas do
nec sciat̃ ꝙ forsitan feruet et concūtiatur et ponat̃ in
uitreata et strigat̃ caput eius ut nō p̱dat̃ cāfora et lu
tet̃ et dosis eiꝰ sit usq; ad. ʒ. x. ¶ Et de hoībꝰ ē q̄ ponit
ī ea spice et zinziberis et semis feniculi et anisi et cipe
ri et pip̱is p̱tes equales ſm q̄titatē q̄ ei videt̃. ¶ Et
qn̄ egrediūt̃ variole cū cōplem̄to et p̱trāsit septimꝰ et
apparet ī eo maturatio tūc necesse ē ut rūpāt̃ cū acu
bus de auro et auferat̃ huitas cū cotto. ¶ Salitio
aūt necessaria ē et qū volueris salire tūc elōga salitiōꝫ
ab eis quas erupisti de magnis dolorosis ex ꝓpiquo:
illud eiꝫ facit dolorē imo sal illas que sūt p̱t̃ eas et di
mitte claudēs cū eo viā orificioꝝ suoꝝ donec sugāt salē
suū et nō saliāt̃ āte cōplem̄tū maturatōis: illud eiꝫ for
tasse faciet accid̄e dolorē uehem̄tē et ap̱a. ¶ Et sali
tio q̇deꝫ ē res que ē necessaria post q̄ maturāt̃ et illud
q̇deꝫ fit cū aqua sal̃ ī qua ē virtꝰ croci. ¶ Et si aqua
illa ē aqua ros̃. tūc ē melius. ¶ Et aqua in qua deco
qūt̃ tamariscus et lētes et rose deide salit̃ ē ultima et
ꝓprie si ponūt̃ iteꝝ ī ea cāfora et sādali hec eniꝫ salitio
maturat et exicat et facit cadere cuꝫ uelocitate. Et suf
fumigatō cū tamarisco ē iuuatiua ualde. Et in hyeme
oꝫ ut applicet̃ eger incensiōi ex tamarisco. Et qn̄ uari
ole sunt uehemētis hūitatis tunc necessaria ē suffumi
gatio cū myrto et foliis eiꝰ. Et de regimine bono apd̓
maturitatē uariolaꝝ p̱uaꝝ et magnā uolūtatē exiccati
onis eaꝝ ē ut dormiat patiēs uariolas sup̱ farina rizi
et milii et ordei et fabaꝝ et magis cōueniens est ut po
nas ip̄am impletōꝫ culcitre que sit rara in q̄ penetret

uirtus. Et folia cupressi sunt bona in hoc et oleū malū est i hac hora: qm̄ ꝓhibet exiccationē ⁊ qn̄ incipiūt ua riole exiccari tūc oꝫ ut liniat̄ sup eas ex medicis predi ctis cū virtute croci. Et qn̄ accidūt ex variol̄ vlcera: ꝯ fert vnguentū albū ⁊ ꝓprie ꝑmistū cū aliq̄tulo canfore ⁊ rasura radicū canne cū aq̄ ros. aut rasura venarū ar boris salicis aut arbōis alzarur. Et qn̄ꝫ ꝯfert vnguētū de cerusa ⁊ lithargyrio. Et qn̄ sunt i naso cruste cōfert ceratū factū cū oleo ros. puro cū v̄tute ceruse ⁊ climie Et admistratio alicuꝰ olei post exiccatiōeꝫ ⁊ apd̄ vlce ratiōnē est bona aꝑ exiccatōes quidē cū eo qd̄ facit ca dere cū uelocitate ⁊ apud vlceratōeꝫ ꝑꝑea ꝙ ipsum est mā empl̄i ⁊ vnguenti. ¶ Unguentū quidē rubeū bonū est ad vlcera variolarū.

¶ De obseruatōe membrorū ⁊ defensione eorū a no cumento variolarū ⁊ morbilloꝝ. C. xi.

Membra q̄ oportet custodiri a nocum̄to vario larū sūt sicut guttur ⁊ oculus ⁊ ꝑtes supiores nariū ⁊ pulmo ⁊ itestina: hec eni mēbra sunt illa que vlcerant̄. ¶ Fortasse eni oculus destruit̄ ⁊ for tasse accit in eo albugo. In gutture v̄o fortasse accit ꝑ̄ focatio ⁊ fortasse accidūt vlcera que ꝓhibēt deglutitio nem i meri ⁊ fortasse ꝑueniunt ad hoc ut sit illic corro sio ꝑnitiosa. In supiorib' v̄o ꝑtib' nariū fortasse accn̄t vlcera q̄ stringūt meat' odorat'. In pulmone aūt accit fortasse ex bothor variolaꝝ et morbilli ꝯstrictio anheli tus vehem̄s ⁊ fortasse faciūt cadeꝫ in ꝑthisiꝫ qū vlcera tur. In intestis fortasse accit excoriatio cui succurrere est difficile. Cōseruatio aūt oculi melior ē ut fiat alco hol oculo cum almuri ⁊ aq̄ coriandri ⁊ aq̄ ros. in qua iā posita sunt sumach ⁊ cāfora ⁊ proprie in primo die ⁊ cū almuri solo. Et sil̄r fiat alcohol cum alcohol nu trito ex aqua coriandri ⁊ aqua sumach posita in ea cā fora ⁊ succus pulpe granatoꝝ est bon' iteꝝ iprincipio. Qum vero apparent tunc facere alcohol cū aqua ro. ⁊ canfora est magis ꝯueniens ⁊ dictuꝫ est ꝙ facere al cohol cum napta alba est bonū in hoc. Et oleum de fi sticis est de eis quib' utunt̄ mulieres in regione nostra post variolas ⁊ euentum nocumenti in oculo ⁊ erradi cat caliginē si fuerit ⁊ rectificat oculuꝫ ⁊ collyriū albū est bonuꝫ valde apud apparitionē bothor. ¶ Conser uatio aūt oris ⁊ gutturis est sicut suctio granatoꝝ ⁊ su ctio granoꝝ ei' i p̄ncipio ⁊ suctio moroꝝ d̄ sceni ⁊ gar garizatio cū rob eoꝝ ⁊ ꝓ̄pe qn̄ ꝯq̄rit̄ de dolore in eis ⁊ tūc oportet vt lābat̄ d̄ rob ⁊ eoꝝ aliq̄d p' aliq̄d. ſꝫ su periores ꝑtes nariū cum epithimatione ex memithe ⁊ sandalis ⁊ rob acreste ⁊ aceto. Et odorare aceta soluꝫ est vehementis iuuamenti. In ꝯseruatione vero pulmo nis n̄ est ꝙ sit sicut lohoc ex lentib' leue cuꝫ semine pa paueris. Intestina auteꝫ ꝑl̄m q̄deꝫ oꝫ ut ꝯseruent̄ post inceptioneꝫ cuꝫ stipticis ⁊ qum incipit sol̄o uentris in fine egritudinis curetur cuꝫ trociscis d̄ spodio ⁊ ribes ⁊ trociscis de semine acetose.

¶ De erradicatione vestigioꝝ variolaꝝ. c. xij.

In hoc quid loquemur vice alia quꝫ loq̄mur de decoratione nunc vero dicemus illud qd̄ est magis ꝯueniens ⁊ magis ꝑtinens. Et de eis que erradicant uestigia variolaꝝ iteꝝ sunt radices arundinū ⁊ sarcocola ⁊ semen melonis ⁊ cortices ei' exiccati ⁊ rizi ablutum ⁊ aqua ordei ⁊ albumen oui ⁊ creta rara uel lutuꝫ ⁊ lithargyriuꝫ ⁊ zuccarū tabarzet ⁊ amilū ⁊ amigdale dulces ⁊ amigdale amare. Et de oleis oleuꝫ de lilio ⁊ oleuꝫ de fisticis ⁊ adeps asini cū oleo ros. ⁊ que sunt ei similia ⁊ aqua que fit in vngula cameli que assat̄ est vltima. Et de illis que sunt fortio ra est spuma maris ⁊ lapis piperis ⁊ costus ⁊ āmonia cuꝫ ⁊ tus ⁊ sapo cum baurach ⁊ ossa vetusta adusta se men rhaphani farina rhaphani exiccati aristologia lu pini. Et de cibis rectificantibus coloreꝫ plūbeuꝫ sūt granata dulcia ⁊ cicer ⁊ vinuꝫ bonum uitelli ouorum sorbiliū ius galline et alcubugi et aldurari ipinguati Et oꝫ ut assiduet habens ea balneationē. Et de ꝯposi tis ē ut sumas ossiuꝫ adustoꝝ et stercoris ouini ātiqui ostracoꝝ nouoꝝ et amili et seminis melonis et rizi ab luti et ciceris omniuꝫ an̄. ꝑtes. x. et granoꝝ alben et lu pinoꝝ et costi et aristologie longe omniuꝫ an̄. ꝑtes. v. et radicis arundinis sicce ꝑtes. xx. fiat ex eis epithima cum aqua melonis aut cuꝫ aqua cucumeris siluestris aut cuꝫ aqua o r. aut cuꝫ aqua fabaꝝ et liniat̄ cum eo mēbꝝ et abluat̄ i mane cū decoctōe viol̄. Aliud ostra coꝝ nouoꝝ ossiuꝫ ātiquorū radicis arūdis ꝑfice amili seis melōis rizi abluti granoꝝ granatoꝝ costi ꝑtes eq̄ les fiat ex eis gūera. et iteꝝ lupini et cicer nigꝝ liniat̄ cum eis.

De febrib' aꝑatum. c. xiij.

Iam sciuisti dispositiones febriuꝫ que sequn tur aꝑata apparentia ⁊ ꝙ sunt scd̄m ꝑl̄m de genere febriuꝫ diei cū aꝑata ista scd̄ꝫ ꝑl̄m nō ꝑueniant ad cor nisi cū calefactiōe sua absq̄ꝫ sua putre dine ⁊ ꝑl̄m quidē hoꝝ est a causis primitiuis. ¶ Qū auteꝫ ꝑuenit putredo eoꝝ ad cor ꝑꝑ suā magnitudinē aut ꝑꝑ suaꝫ ꝓpinquitatē fit febris fortasse n̄ de genere febris diei. Et ꝑl̄m quideꝫ similiuꝫ hoꝝ non fit nisi a causis an̄cedētib' corꝑeis ⁊ repl̄onalib' crudis ⁊ qn̄ꝫ fiūt ex vlcerib' ad q̄ attrahūt̄ mē maligne ⁊ ꝯtient̄ i car nib' mollib'. Febres auteꝫ q̄ sequnt̄ intrinseca aꝑata fortasse non fiunt ex applicatione calefactionis ad cor sine putredine. ¶ Et vehementiores quidem febres fiunt ab aꝑatib' intrinsecis qn̄ sunt ex genere herisipi le in q̄busdam visceribus ⁊ extendit̄ dolor ⁊ sitis ⁊ in flātō ⁊ significāt ea significatiōes ꝑmistōis chol̄e ꝑl̄ime cuꝫ sanguine. ¶ Et hec aꝑata intrinseca sꝫ sicut aꝑa ta cerebri ⁊ velaminuꝫ eius ⁊ sumach auris ⁊ gutturis qn̄ꝫ. Et in velamine qd̄ sequit̄ pect' ⁊ eꝑe ⁊ rene ⁊ ve sica ⁊ matrice ⁊ intestinis ⁊ que sunt eis similia. ¶ Et diuersificantur febres eoꝝ in vehementia ⁊ debilitate scd̄m ꝓpinquitatē cordis ⁊ longitudinē. Et eoꝝ iteꝝ febres que sunt in membris carnosis est febris vehem̄ tior ⁊ eoꝝ febres que sunt in pāniculis ⁊ eoꝝ similib' est debilior. ¶ Et eoꝝ que sunt in vicinitate arteriaꝝ febris ē vehem̄tior ⁊ eoꝝ que sūt in vicinitate venaruꝫ solum febris ē debilior. ¶ Et nō euacuant̄ iste febres a ꝑiodis scd̄m mās que effundunt̄ ad aꝑata eaꝝ: ꝑiodi nāq̄ꝫ eaꝝ sunt scd̄m generationeꝫ eaꝝ ⁊ scd̄m motuꝫ ip saꝝ ⁊ scd̄m attrationē caliditatis ⁊ doloris ad ea: uni cuiq̄ꝫ eniꝫ humori est periodus qui sibi cōuenit. ¶ Et scias ꝙ multotiens sanat̄ aꝑa in ꝑl̄esi et aliis et rema net febris et significat tunc ꝙ mundificatio nō accidit ¶ Et iste q̄dē febres qn̄ꝫ ꝓlōgāt̄ et ꝑducūt ad ethicā et ꝓprie qn̄ aꝑata sꝫ in epate. Ille v̄o q̄ sꝫ in velamini bus cū ꝯfirmant̄ nō expectant vsq̄ꝫ ad ethicam.

¶ De signis eaꝝ et ipsaꝝ iudiciis. c. xiiij.

Qum febribus ex aꝑatibus intrinsecis inueni unt̄ tres speties signoꝝ et accidentiū. s. signa et accidentia significantia membruꝫ infirmū et signa ⁊ accidētia significātia materiā et signa et acci dentia significantia dispositioneꝫ infirmi. Prima aūt

signoꝝ spēs est sicut pulsus ꝟinus et dolor pūgitiuus
apatis in partibus pectoris et similiter tussis sicca in
primis et humida ꝟo et que sunt illis similia. de signis
pleśis significantibus apa in ꝑtibus pectoris et ad sū
mum dolor ⁊ grauitas in membro ⁊ est calidius reliq̄s
membris addita calefactiōe nō ꝯsueta. Et sicut spasmꝰ
qm̄ ipse multotiens associat apatibus calidis in mem
bris neruosis. Speties uero secūda ē sicut significatio
vehemētie febris tertiane significat ꝙ mā est cholica.
Accidentia ꝟo infirmi sunt dispositiones que indicant
eius salutē aut indicant ipsius mortē ¶ Et membra
quidē occulta diuersificant in faciēdo febres ⁊ recipi
endo eas ⁊ ꝑdurationem earum ⁊ ipaꝝ ꝑiodis scōm
magnitudinē eoꝝ in seipsis ⁊ magnitudinē venarum
eoꝝ ⁊ scōm membra sua. ¶ Nam in membris itrinse
cis sunt que sunt ꝓpinqua cordi ⁊ vehemētis cōitatis
sicut velamen ⁊ pulmo. Et de eis sunt que sunt longin
qua a corde ⁊ debil̄ cōitatis sicut renes: ipsi enī nō sē
per faciunt ꝑꝑ apata sua febres fortes nē continuas ⁊
multotiens quidē sunt interpolate ⁊ sunt de genere fe
briū cōmistaꝝ ⁊ febriū tertianaꝝ ⁊ quartane ⁊ quinta
ne ⁊ sextane ⁊ fiunt cū eis rigor ⁊ horripilatio ⁊ ambi
guū fit esse earū ⁊ significat eas grauitas in loco renū
⁊ in ꝑtibus alchatin ⁊ dolor ⁊ ꝓprietas caliditatis in
membro maioris consueta. ¶ Cum aūt aggregatur
in mēbro vt sit ꝓximū pricipali aut fortis cōitatis cū
eo aut vehementis sensus ⁊ est neruosū tunc cū vehe
mentia febriū cōmitantiū apata eius accidunt ei in
quietudo magna ⁊ spasmus. ¶ Et fortasse cōmitātur
ipsum accidentia extranea sicut apata matricis associ
at enī ei cū febre soda ⁊ dolor ceruicis. ¶ Et calidi
tas quidē q̄uis inflāetur in eis apatibus tm̄ nō est val
de vehementis acuitatis sicut est i causonide nisi sit res
magna ⁊ causa in eo est qm̄ putredo non est sparsa nē
mota ad exteriora. Et pulsus quidē in febribus apa
tū intrinsecoꝝ est pulsus febriū putredinis paruꝰ in ꝑn
cipio velocis ꝯstrictionis apud statū deinde magnifi
cat̄ ⁊ fit velox ⁊ spissus scōm membrū ⁊ materiā ⁊ se
cundū ꝙ sciuisti deinde erit vndosus ⁊ ꝟinus ⁊ faciēs
scōm membꝝ in neruositate ⁊ carnositate sua. Et uria
scōm plm̄ est ad albedinem decliuis ⁊ paucitatem tin
cture ꝑꝑ declinationē materiei ad apa scōm ꝙ sciuisti.

¶ De cura cap. c.xv.

Curatio haꝝ febriū est curatio febriū acuta
rum post curationē apatum. Radix enim in
eis est cura apatis cū obseruatōe cure febris de infri
gidatione ⁊ humectatione. ¶ Et in his febribus non
conceditur potus aque frigide neq̄ introitus balnei.
¶ Et si fuerit apa herisipila licet ut fiat positio rerū
frigidaꝝ ⁊ infrigidataꝝ actu de foris super ipsum sicut
succus lactuce ⁊ sempuiue ⁊ portulace cū aliq̄tulo de
sauich ordei albi que sine cessatione infrigident super
niuem ⁊ ꝑmutentur ⁊ fortasse ꝑmiscet̄ cū eis oleū om
phacinum aut oleū rosaceū. Et si cōcederit lactucas
ablutas infrigidatas ꝑtransit ⁊ iuuat̄ cū eis.

¶ De dispositionibus febriū ꝯpositaꝝ. c.xvi.

Febres qn̄ ꝯponunt̄ ad inuicē. Fortasse ei
ꝯponunt̄ ex eis spēs ingredientes in genera
elongata sicut ꝯpositio febris ethice cum fe
bre putrida: ⁊ qn̄ ꝯponunt̄ speties ex eis in genere
ꝓximo cōuenientes sicut est ꝯpositio spetieꝝ febrium
putredinis sicut tertiana cū phl̄atica vtpote febris no
minata hemitriteꝰ ⁊ sicut ꝯpositio febriū apatū. Et qn̄
q̄ ꝯponunt̄ de eis speties ꝯueniētes i spē sicut ꝯpositio
duaꝝ tertianaꝝ ⁊ duaꝝ quartanaꝝ ⁊ triū quartanaꝝ.
Quare fiunt due tertiane in apparitione dispōis scōm
ꝑoxismos phl̄atice ⁊ tres quartane in ꝑoxismis phl̄a
tice. Et qn̄ ꝯponunt̄ tres de febribus tertianis si igi
tur fuerint scōm coalternationē erit ꝑoxismus in die.
iij. vehementior qm̄ ꝑtinet ei ꝑiodus diei primi ⁊ ince
ptio die tertij et sil̄r in die. v. Et similat̄ hec hemitri
teo sicut ꝯpositio duaꝝ tertianaꝝ sil̄atur ꝑoxismis phl̄a
tice. ¶ Et ꝑꝑ huiusmōi nō oꝫ vt tota occupatione oc
cupet̄ cū ꝑoxismis imo oꝫ ut occupet̄ cum accidētibꝰ
¶ Et qn̄ accidit si fuerint febres iste tertiane pure ut
festinent ꝑoxismi earum ad ꝯtentam. i. ad illā que forti
or est ita ut destruat̄ ōbilior eaꝝ priꝰ. ¶ Et qn̄ signi
ficat ꝯpositionē reditio horripilationis vel oppilatio
nis post quietē. ¶ Et turpe quidē est medico scien
ti significationes cuiusq̄ febris ⁊ accidentia eius ut n̄
ꝑcipiat ꝯpositionē a primo die aut scōo. ¶ Et ꝯposi
tio febris ethice cū febre putredinis est ex illis que val
de ambigua sunt qm̄ ipsi vident interpolationes ⁊ ince
ptionis rigoris ⁊ horripilationis ⁊ reditionē sudoris
si fuerint ⁊ horas ꝑticulares quare existimant ꝙ sint
illic febres putredinis tantū in seꝑabiles aut cōposite
ex continua et interpolata. ¶ Et qn̄ ꝯtinuatur ꝯposi
tio ita ut appareat febris vna cōtiua similis que sil̄at̄
sinocho ⁊ tunc quiō nō ē excusatio reditionis ad signi
ficationes. Et si fuerint ꝑoxismi breues non ꝯsequitur
eoꝝ cōtinuatio nisi ꝑꝑ rem magnam de multitudīe nu
meri eoꝝ ꝓprie et fortasse vides iterpolationes harū
febriū longas. ¶ Et qn̄ cōponunt̄ febres diuerse ꝟ si
cut hemitriteꝰ erradicat̄ postrema eaꝝ et remāet chro
nica pura siue sint due iterpolate aut due cōtinue aut
interpolata et continua. ¶ Et qn̄ ꝯponit̄ cum hemi
triteo alia tertiana et phl̄atica et mel̄icā: nā si est cū ter
tiana erradicat̄ tertiana et purus fit hemitriteus et si
est cū phl̄atica aut mel̄icā: erradicat̄ hemitriteus et ꝯ
purat̄ phl̄atica et sil̄r mel̄ica. ¶ Et qn̄ accidit ꝯposi
tio in eis scōm modū aliū et est ut ꝯponat̄ interpolata
et cōtinua diuersi generis: aut ꝯuenientes ambe in eo
aut ꝯuenientes in spē sic̄ tertiana ꝑiodica cū tertiana
inseꝑabili et sicut ꝯponunt̄ due interpolate sil̄r ꝯponū
tur due ꝯtinue. ¶ Quidā āt existiauerūt ꝙ due ꝯti
nue non ꝯponunt̄ sicut due tertiane. ¶ Quoniā qn̄
materia est intra uenas non est possibile vt diuersificet̄
illō in quo accidit putredo: putredo enī est ꝓcedens in
toto. ¶ Et hec sententia nō est de illis que necessari■
sunt ꝓculdubio apud me: qm̄ putredo incipit procul
dubio ex loco deinde spargit̄ deinde currūt indicia ve
hementie et interpolationis scōm gradationē putredi
nis prime et scōm eam sunt ei motus. ¶ Non ergo e
longat̄ quin accidat putredo cui sit dominiū aliquod
incipiens in parte materieꝝ cui non sit dominiū sequē
di aliud imo aggregat̄ in ea ut incipiat et ut sequatur
simul q̄re erit ei gradatio temporis qua experit̄. ¶ Et
speties q̄dē ꝯpositionis febriū sunt tres intrās et co
alternata et comunicans. Et intrans est vt ingrediat̄
una eaꝝ super alterā. Et coalternata vt ingrediat̄ pꝰ
erradicationē eius. Et cōicans est ut incipiat cū ea.
¶ Et qn̄ uideris febrē ꝯclusā et est in ea rigor et nō
sudor et fortasse accidit in rigoribus pluribus sudor
unus tunc testifica ꝯpositionē in ea. ¶ Et simil̄r qn̄ ui
deris i ꝯclusa supfluitatē in frigore extremitatū et rigo
re sꝫ paꝝ de ambobus tūc fortasse est in ꝯclusa.

¶ De hemitriteo. c. xvij.

Hemitriteus est febris ꝯposita ex duabus fe
bribus quaꝝ vna est tertiana ⁊ altera est phla
tica ⁊ fit in die uno ꝑoxismus tertiane ⁊ quo
tidiane simul. ¶ Aut scḋm semitā cōitatis ⁊ inuētionis
Aut scḋm semitam coalternationis ⁊ vicinitatis: aut
scḋm semitaȝ introitus. ¶ Et de diuisionibus difficili
or ad cognoscendū est prima deinde secūda. ¶ Et qñ
q̄ȝ sunt febres due continue qñ due putredines sunt in
trinsece ⁊ quando due sunt ꝑiodice erradicant̃ qñ du
e putredines sunt extrinsece ⁊ qñȝ est cōtinua cholica
qꝛ eius putredo est intrinseca ⁊ phlatica est econtrario
⁊ qñȝ est ecōtrario. ¶ Et q̄dā ponunt hemitriteuȝ pu
rum febreȝ ꝯpositā que sit ex tertiana extrinseca ⁊ phla
tica intrinseca ⁊ illaȝ que est ꝓter eam nominant non
puram. Et non est illud de illis in quibus suꝑflua oc
cupatio fit hñda: ¶ Et fortasse antecedens ad putre
tredinem est cholica: ⁊ fortasse antecedens ad putre
dineȝ ē phlatica ⁊ fortasse veniunt simul. ¶ Et iteruȝ
qñȝ est mā faciēs febrem phlaticaȝ ma gis dominans ⁊
qñȝ est matera faciens febrem cholicā magis dñans ⁊
qñocūq̄ȝ sit materia phlatice pōit ꝑoxismos cholice lō
giores ⁊ tardioris crisis ⁊ materia cholice ponit ꝑo
xismos phlatice econuerso. ¶ Et fortasse extenditur
hemitriteus longo tēꝑe. s. vsq̄ȝ ad. vij. menses ⁊ supra.
⁊ qñȝ fit ex hemitriteo egritudo acuta: ⁊ qñq̄ȝ est hemi
triteus de febribus magis īterficiētibꝰ qm̄ ꝓducit ad e
thicaȝ ⁊ egritudies chronicas vł erroneas ⁊ difficiles

¶ De signis hemitritei. c. xviij.

Magis ꝓprium signoꝝ eius ⁊ primū eoꝝ licȝ
necessaria sint comparia alia est ut sit spatiū
hꝰmōi febris in vno duoꝝ dieꝝ longius spatō
tertiane ⁊ magis quieta deinde sit in die alio leuioris
ꝑoxismi ⁊ paucioꝝ accidentiū. ¶ Et qñȝ iterat̃ in ea
horripilatio scḋm plm̄ aliquotiens ꝓꝑ illud quod acci
dit de pugna duaꝝ materieꝝ: aut introitu vnius caruȝ
suꝑ alteraȝ. ¶ Et fortasse accidit hec iteratio tribus
vicibus aut quattuor ⁊ iam calefiunt membra aliqua
horripilatione fixa adhuc. ¶ Et ex hac quideȝ que ē
hemitriteus corpus nō mundificat̃ integre. ¶ Et qñ
q̄ȝ fiunt principium eius ⁊ augmētuȝ ipsius vehemētis
cōmotionis ⁊ ꝓprie qñ fuerit cōicatio: aut fuerit introi
tus in hꝰmōi hora: tunc eniȝ fiunt horripilationi reddi
tus ⁊ est status longinqus ⁊ qum existimat̃ ꝙ corpus
iam calefactū est ⁊ febris habet statuȝ inuenis horripi
lationeȝ redeunteȝ ⁊ ista accidentia sunt ꝓꝑ pugnā hu
morū. ¶ Et status quideȝ huius egritudinis in horis
ꝑticularibus ⁊ vlibus est ante statuȝ phlatice ⁊ veloci
or statu eiꝰ ⁊ tardior statu cholice qm̄ caliditas nō ex
pandit̃ nisi cum labore ⁊ ꝓprie ī primis ⁊ fit fortis eiꝰ
acuitas apud statuȝ. ¶ Et similiter fit declinatio lon
ga ꝓꝑ illud qḋ accidit de stationibꝰ quas efficit relucta
tio vnius duaꝝ materieꝝ cum alia ⁊ parum quideȝ te
pescit cum sudore. ¶ Et in hac febre dies tertius de
diebus eius est similis primo ⁊ quartus scḋo. ¶ Et
qñȝ cadit significatio super hemitriteum ex modis diuer
sis nā qñȝ accidit ex ꝯsuetudinibus ⁊ qñȝ accidit ex ac
cidentibus. ¶ Et casus consuetudinuȝ est sicut si ī cor
pore homis multiplicet̃ chola ⁊ putredo eius deinde
utat̃ delitijs ⁊ dimittat exertitia ⁊ utatur cibis de spe
tiebus regiminis generantibus phlegma aut mltipli
cetur in corpore homis phlegma ⁊ putredo eius dein
de exercitet̃ plm̄ ⁊ utat̃ eo qḋ generat cholerā de spe
tiebus regiminis si fecerit necessarium etas illud in eo
ita ut fiat adolescens post pueritiam ⁊ dominiuȝ humi
ditatis aut fiat senex post iuuentutem ⁊ acuitateȝ com
plonis. ¶ Ex accidentibus vero sicut est pulsus ⁊ vri
na ⁊ ꝓcessio eius qḋ ꝓcedit ex uomitu ⁊ egestione ⁊ di
spōe digestionis ⁊ signa eius ⁊ dispositio sitis ⁊ dispō
tactus ⁊ dispositio horripilationis ⁊ rigoris ⁊ disposi
tiones horaꝝ ⁊ ꝑoxismoꝝ. ¶ Pulsus aūt fit in ea mi
noris magnitudinis ⁊ velocitatis ⁊ frequentie q̄ȝ ille
qui est in tertiana ⁊ contrarie eaꝝ sunt minores q̄ȝ ille
que sunt in phlatica. Vrina vero est tarde digestionis ⁊
vomitus est ꝑmistus ex cholera ⁊ phlate ⁊ egestio est ꝑ
mista ex cholera ⁊ phlate. De dispositione aūt calefa
ctionis ⁊ frigoris ⁊ sitis ⁊ horripilationis ⁊ horaꝝ ꝑo
xismoꝝ iam locuti fuimus qḋ oportuit. ¶ Et non ex
pectat̃ statio super dominanteȝ duoꝝ humoꝝ nisi ꝑ vin
centē ex significationibus nā si dominat̃ phlegma sunt
ꝑoxismi longiores ⁊ horripilatio minor ⁊ coarctatio
⁊ ꝓprie in plsu fortior ⁊ extremitates sunt velociores
ad suscipieñ frigus in pricipijs egritudinis ⁊ tardioris
mundificationis a suo frigore ⁊ sitis est minor ⁊ vomi
tus cholere minor ⁊ urina vehementioris albedinis ⁊
cruditatis ⁊ sudor minor ⁊ etas pueritia aut senectus
et ꝯplo corporis significat eaȝ ⁊ similiter ꝯsuetudo ⁊ q̄
currunt cū ea. Et si dominat̃ chola sunt ꝑoxismi breui
ores ⁊ extremitates velociores ad calefactionē et sitis
⁊ uomitus chole plꝰ et sudor magis exuberans ⁊ fortas
se declinat ad horripilationeȝ que est sicut rigor ⁊ fit
vrina vehementiꝰ tincta et etas est iuuētus et cōplo
corporis qñȝ significat eam ⁊ silr cōsuetudo et que cur
runt cū ea. Et qñ equant̃ duo humores frequentant̃
significatiōes et est horripilatio pura completa ñ rigor
et non ꝑueniens ad rigorē. ¶ Et qñ cōpositio ē ma
nifestior in ꝑiodica et continua quā ples hoiuȝ appro
priant nomine hemitritei puri et est ꝯtinua ipa phla
tica est rigor debilior qm̄ materia extrinseca est choli
ca et non est ꝯtrarium ei ex ꝑte phlatis extrinseci cum
ea in eo qḋ necessariū est de rigore sȝ est debilior et for
tasse iterat̃ in ea frigus et horripilatio ita vt faciat erra
re in statu sicut scis et multiplicatur in ea caliditas vi
sceꝝ et uentris cum frigore extremitatū et fit pulsus ve
hementioris ꝑuitatis et raritatis. ¶ Si aūt ꝯtinua est
ipsa cholica non fit rigor nȝ magna horripilatio et fit
pulsꝰ maior et velocior et angustia vehemētior. ¶ Et
si ꝯponunt̃ due cōtinue non erit rigor omnino: Et ac
cidit tertiane ꝯtinue vt alleuiet̃ ante alleuiationē phla
tice licet nō redeat ante eius reditioneȝ.

¶ De cura hemitritei. c. xix.

Necessarium est in hemitriteo vt vehementem
habeas sollicitudineȝ in euacuando materiā
scḋm spēs euacuatiōis ex soloe ventris et vo
mitu et ꝓuocatione et sudatione plusq̄ȝ vehementia q̄
est per extinctiua: ¶ Et cū solutiuis oȝ ut ꝯueniat di
gestio nisi sint ex genere que leniunt naturam et soluūt
et non inquietant sicut aqua lebleb cū geleniabin si fu
erit illud qḋ suꝑat phlegma et sicut tereniabin et sira
cost et infusio tamarindi et sirupus viol. si dominans
fuerit chola et sicut qḋ ꝯponit̃ ex istis si fuerit duo hu
mores quasi pares. Et post apparitioneȝ digestionis
si euacuatio fiat humoris cum fortibꝰ pertransit.
¶ Et vomitus oȝ vt fit iteꝝ secūdum humorē dominā
tem aut ex aqua rhaphani cum sirupo acetoso calido
aut sirupo acetoso cū aqua calida. ¶ Et prouocatio

oȝ vt fiat cum eis in quibus est equalitas. ¶ Et qum
festinatur in potando decoctiones ante digestionem ti
metur birsen vel sirsen. ¶ Medicine uero iuuatiue in
via ꝑueniente ad statuȝ ad rectificandã mãm ⁊ maturã
dũ ipsaȝ ⁊ succurrendũ nocumentis eius. Ex singulari
bus est apsinthium veꝝ post septimuȝ ⁊ apparitionem
digestionis ita ut sit romanum qđ ex ipso bonum est: ⁊
qñ tu festinas cũ eo mouet humores ⁊ nõ euacuat eos
qñcꝫ sumit̃ facit accidere angustiam ⁊ tristitiã ⁊ nause
am deinđ reuertitur sup̱ eos cũ sua caliditate ⁊ exiccat
eos cũ sua stipticitate facit eos pigros. ¶ Et Gal. q̃
deȝ ⁊ qui ante eum fuerunt curauit eos cũ aqua ordei
in qua est uirtus pip̱is. ¶ Et dixit quidã primorum
medicoꝝ ꝙ Gal. transgressus est in alienatione ⁊ stetit
vbi oȝ vt miret̃ de eo ⁊ non sciuit ꝙ piper inflãmat fe
breȝ ⁊ aqua ordei pigram efficit materiam. ¶ Et iste
quideȝ cõtradictor errauit errore qui nõ appropriat̃
in hac intentione imo canon datus in adiutorio nature
qñ prep̱at̃ ad resistendũ huiusmõi materijs est cuȝ me
dicinis cõpositis ex infrigidantibus ⁊ calefacientibus
ut discernat natura inter duas virtutes quare occupa
tur infrigidatiuum cum febre ⁊ p̱tibus cordis ⁊ calefa
ctiuũ cũ materia ⁊ q̇s est q̇ curet hemitriteũ absꝙ hoc
Et si natura non est fortis ad discernedũ tunc non ꝓ
dest curatio quocunꝙ modo fiat ⁊ errauit in alijs mo
dis in allatione quoꝝ non est necesse nos incedere via
ꝓlongantiũ. ¶ Et iste q̇dẽ contradictor dixit ꝙ oȝ vt
administrent̃ subtiliantia q̇bus non est fortis calefactõ
sicut apiuȝ ⁊ anetũ ⁊ non sciuit ꝙ possibile est vt piper
infrigidet̃ minoratione sui ad hoc vt frangat̃ eius ca
lefactio ⁊ non abbreuiet̃ eius subtiliatio a subtiliatiõe
apij p̱l'imi ⁊ fit aqua ordei adiuuans ipsum in faciendo
ꝑuenire uirtutẽ eius ⁊ destruendo superfluitatẽ eius ⁊
faciendo cadere materias ad ipsuȝ vt alleuiet̃ penetra
tio uirtutis eius in eis. ¶ Amplius mirabile fuit ꝙ
ipse posuit Gal. de illis qui ignorant ꝙ pip̱ inflammat
febreȝ ⁊ nominat ipȝ de illis q̇ obliuiscunt̃ ab hoc vbi
iudicat de hoc. ¶ Cõposita vero de medicinis quib⁹
oȝ uti in hac hora sunt sicut trocisci de apsinthio ⁊ tro
cisci de rosis. ¶ Trocisci leues boni ad hemitriteum.
℞. rof. radicũ liquiritie amboꝝ añ. ʒ. iiij. tereniabin. ʒ.
iij. spice succi apsinthij spodij omniuȝ añ. pondus. ʒ. ij.
fiant ex eis trocisci. ¶ Trocisci alij ad inflãmationem
℞. rof. ʒ. vi. seminis acetose gũmi omniũ añ. ʒ. iiij. amili
pondus. ʒ. iij. berberis spodij seminis portulace omniũ
añ. pondus. ʒ. ij. dragaganti croci spice reub. omiũ añ.
ʒ. i. canfore pondus tertie. ʒ. i. fiant trocisci. ¶ Troci
sci alij boni habentibus hanc febreȝ ⁊ ꝓprie qñ conq̃
runtur cum hoc de sol'one ventris ⁊ tussi. ℞. spice aro
matice xiloaloes croci berberis ⁊ succi eius omnium
añ. ʒ. iij. reubarbari. ʒ. iiij. spodij rof. cuȝ capitibus suis
lacce gũmi torrefacti karabe omniũ añ. ʒ. v. semis ace
tose torrefacti. ʒ. vi. crete romane. ʒ. vij. fiant trocisci.
¶ Descriptio alia bona. ℞. rof. rubeaꝝ. ʒ. vi. berberis
gũmi seminis acetose omnium añ. ʒ. iiij. spice eupatorij
spodij amili seminis portulace granoꝝ cucumeris om
niuȝ añ. pondus. ʒ. ij. seminis endiuie seminis cuscute
omiũ añ. ʒ. i. ʃ. succi liquiritie. ʒ. i. lacce reuabarbari am
boꝝ añ. ʒ. ʃ. aggregent̃ illa ⁊ fiant trocisci. ¶ Pill'e
bone ad hanc egritudinẽ ⁊ omnes chronicas ⁊ febres
ledentes viscera ⁊ ꝓprie qñ materia phl'atica ẽ magis
uincens. ℞. aloes masticis myrobalanoꝝ citrinoꝝ reu
barbari succi eupatorij succi apsinthij rof. rubearum
omniuȝ añ. p̱tes equales croci p̱tem mediaȝ fiant pill'e
cum aqua endiue ⁊ fit dosis. ʒ. ij. cum sirupo acetoso.
¶ Descriptio bona ꝯueniens prope vel post digestio
neȝ. ℞. aloes masticis succi apsinthij rof. oium equali
ter croci. ʒ. ʃ. informent̃ pill'e cuȝ aqua endiuie ⁊ sit do
sis. ʒ. ij. cum sirupo acetoso.

¶ De recidiuatione. c. xxi.

Recidiuatio est deterior radice ⁊ consiliũ q̇dẽ
est vt in ea non sit iceptio ad curandũ donec
manifestus sit mõ⁹ egritudĩs nã scđm plurimũ est seua

¶ Fen scđa de ꝓnosticatione ⁊ iudicijs crisis. c. i.

Nos dicemus in hac fen dispositiones
crisis ⁊ dies eius ⁊ sigua ipsius ⁊ signa
digestionis ⁊ qđ appropriat̃ vnicuiꝙ
significationũ de iudicio ⁊ de signis bo
nis ⁊ non bonis. ¶ Et iste q̇deȝ sunt
res super quas resoluunt̃ res in hac pronosticatione.
¶ Et pronosticatio est vt dicat de significationibus in
uentis sup̱ reȝ futuram ad quaȝ ꝑuenit dispositio egri
tudinis de euasione aut ꝑditione ꝑ̱ illud quod cogno
scit̃ de virtute ⁊ fixione eius aut casu ipsius aut cogni
tione hore eius ⁊ modi qui erit v̇bigratia an erit.

¶ Tractatus primus de crisi ⁊ intentionibus signifi cationũ eius ⁊ bonitatis ⁊ malitie in crisi ⁊ q̇d est in di uisionibus suis ⁊ suis iudicijs crisis. c. ij.

Crisis intentio est sep̱atio in locutionib⁹. Et
ipsius expositio ẽ alteratio que fit subito aut
ad latus sanitatis aut ad latus egritudinis.
Et habet significationes quibus ꝑuenit medicus ad
id qđ fit de ea. ¶ Et declaratio hui⁹ est ꝙ egritudo
corpori est sicut inimicus exterior ciuitatis ⁊ nã sicut
dñs ꝯseruans eã inter quos ambos iam cucurrerũt ri
xe leues de q̇bus non curatur ⁊ iã vehemẽs fit inter u
trosꝙ pugna quare accidunt tũc ex signis vehementie
pugne dispositiones ⁊ cause sicut impulsio fortis ⁊ sic̃
rugit⁹ ⁊ clamor ⁊ sicut cursus sanguinis deĩde fit sep̱a
tio in tp̱e nõ sensate q̃titatis ⁊ q̃si in momento vno aut
vincat dñs exteriorẽ aut vt vincat inimicus exterior re
gem. ¶ Et victoria quidem aut erit completa in qua
erit vnius duaꝝ p̱tium completa sup̱atio ⁊ dimissio ci
uitatis aut erit non completa in qua erit superatio nõ
ꝓhibens reditũ ⁊ reuersioneȝ ita ut accidat pugna vi
ce alia aut uicibus pl'ibus ergo erit tunc crisis sep̱atio
in fine eaꝝ. Et sicut qũ dñs uincit superuenienteȝ ⁊ fu
gat ipsuȝ ⁊ expellit aut ita ut expellat eum expulsione
totali ita vt quiescat ciuitas ab eo ⁊ vicini e⁹ ⁊ reliqui
fines ꝯiuncti cuȝ ea aut expellit euȝ expulsione non vni
uersali immo fugat eum a ciuitate ⁊ non potest fugare
ipsuȝ a finibus alijs cõtinuatis cũ ciuitate. ¶ Similit̃
virtus que venit cuȝ crisi bona aut expellit materiam
ledenteȝ a fundamẽto corporis qđ est cor ⁊ principalia
membra ⁊ a finibus eius qui sunt extremitates aut ex
pellit eaȝ a fundamento sed non potest expellere eã ab
extremitatibus immo ꝑuenit ad eas ⁊ nominat̃ crisis
ꝑmutatiõis. ¶ Et omnis egritudo que remouet̃: aut
remouet̃ scđm semitã crisis aut scđm semitaȝ resol'onis
ita ut resoluat̃ materia paulati donec finiatur gradati
Et huiusmodi quiđ pl'm fit in egitudinibus chronicis
⁊ materijs frigidis quas signa timorosa ⁊ motus pra
ui non antecedunt. Et sil'r omnis egritudo que interfi
cit aut interficit scđm semitaȝ crisis aut scđm semitam
arefactionis ⁊ est ut resoluat̃ paulatiȝ. Et melior q̇dẽ
crisis est completa in qua est fidutia mãifesta apparẽs

que habet accidentia salua quaꝫ aliquis dieruꝫ crisis
indicat casuram esse in die crisis laudabil̄. ¶ Et om
nis quideꝫ crisis aut est luadabil̄ aut mala ⁊ unaqueqꝫ
aut est cōpleta aut diminuta. Et cōpleta quidē aut est
ita ꝙ natura expellit mām expulsione totali aut cum
ꝑmutatione. ¶ Et de crisi q̇deꝫ diminuta est quedaꝫ
aliqñ quā sequit̄ in bona quideꝫ resol̄o ⁊ in mala are
factio: ⁊ diminute quideꝫ crisis dies indicat dieꝫ crisis
ꝯplete cadētis in egritudinibus materieꝝ subtilīū cali
daꝝ uirtute existente forti. ¶ Et ꝑmutatiōis crisis ex
pectat̄ vbi ē virtus debilior ⁊ dies indicationis ⁊ illō
in bona ⁊ mala simil̄. Et expectat̄ crisis materia exñte
grossiore. Et prime quiō dispositio iteꝝ diuersificat̄
nā qum materia existit in ea vehemens facit crisim per
sudoreꝫ ⁊ si fuerit infra illud ꝙuis̄ sit ualde calida facit
crisim cum fluxu sanguinis nariū ⁊ si non ꝑ fluxum vri
ne: ⁊ si non ꝑ fluxū ventris ⁊ vomitū. Et scias ꝙ muc⁹
⁊ sanies auris ⁊ lippa ⁊ lachryma sunt de crisib⁹ egri
tudinū capitis ⁊ sputū de crisibus egritudinū pectoris̄
⁊ aptio sanguinis hemorroidaꝝ est crisis bona egritu
dinum multaꝝ: verūtñ non accidit scōm pl̄m nisi in eo
in quo currit cōsuetudo eius. Et acutior quiō crisium
⁊ ꝓpinquioꝛ ad sepationeꝫ est fluxus sanguinis nariuꝫ
qm̄ cōsequit̄ expulsioneꝫ materiei in uice una deinde
est fluxus ventris postea uomit⁹ deinde vrina postea
sudor postea exiture. Et exiture quideꝫ sunt de genere
crisis ꝑmutationis ⁊ cōtingit qñꝫ vt exiture sint fortio
res sudore in crisibus: nā plerunqꝫ remouent̄ ꝑ eas e
gritudines subito siue sint salue siue male moꝛtificātes
membra. Et exiture quideꝫ quibus fiunt crises diuer
saꝝ sunt spēꝝ. s. carbūculi ⁊ dubellet ⁊ tuayn ⁊ foꝛmi
ca ⁊ herisipila ⁊ ignis persicus ⁊ herpesestiomenus ⁊
variole ⁊ finances ⁊ vlcera multiplicata in corpore.
Et fit crisis qñꝫ aut aliquid eius cum qua congelant̄
lacertus ⁊ neru⁹ ⁊ per scabieꝫ qñꝫ ⁊ speties eius ⁊ in
petigineꝫ ⁊ cancruꝫ ⁊ albaras ⁊ glandulas ⁊ rupturā
⁊ uarices ⁊ inflationeꝫ extremitatū ⁊ alia ab istis. Et
de spēbus ꝑmutationis sunt que non perducūt ad exi
turā deinde faciunt sicut torturaꝫ ⁊ spasmū ⁊ mollifica
tioneꝫ ⁊ dolores anche ⁊ dorsi ⁊ testiculorū ⁊ geniculi
et ictericiā ⁊ elephantiaꝫ ⁊ uarices. ¶ Et scias ꝙ cri
sis facta ex ꝑmutatione qua fit crisis dum non accidit
non accidit sanitas. ¶ Alteratio aūt ꝑmutatiōis que
fit ad iferiora est laudabilior ⁊ exitura est laudabilior
¶ Et ꝑmutatio que est ad exteriora ⁊ post digestionē
cōpletaꝫ et longinqua a membris principalib⁹ ē lau
dabilior. Et significatori quideꝫ inest vt significet de
dispositionibus significantibus suꝑ crisim bonā et cri
sim malam. ¶ Et sicut qū inimic⁹ expugnat ciuitateꝫ
⁊ extollitur in pugna ⁊ coarctat ⁊ sublimat litem ⁊ ex
pandunt̄ signa victorie vehementis dño defensore lon
ginquo non accipiente arma sua nꝫ potente vti instru
mentis suis sunt signa ad testificandū illud qō vult vt
sit de victoria defensoris aut victoria inimici expugnā
tis ⁊ significat de dispositionibus testificationis signifi
cantibus malitiā dispositionis domini. ¶ Et si dispo
sitio fuerit econtrario tunc iudicium erit econtrario.
¶ Similr̄ quꝫ egritudo mouet signa crisis̄ que ego di
cam ante casuꝫ digestionis significat exituraꝫ in mēbꝛo
aut reꝫ aliā ⁊ fortasse erit post sanitatē. ¶ Et laudabi
lioꝛ quideꝫ ꝑmutationū sigificat crisiꝫ malaꝫ ⁊ si fuerit
illic digestio aliqua significat crisim diminutā. Et si fu
erit illic digestio ꝯpleta significat crisim bonā ꝯpletam.

¶ Et ꝯpleta q̇deꝫ crisis fit apud statum ⁊ fortasse ad
uenit qū incipit declinatō. ¶ Et ꝓꝑ hanc causā impe
dit crisim ꝯpletā frigus vehemens qm̄ egritudinis sta
tus in ipso fit difficilis qūo ergo erit eius declinatio.
¶ Et multotiens quidē ē necessariū medico succurre
re nocumēto frigoris calefaciendo locū ⁊ fundendo su
per ventrē infirmi oleū calidū usqꝫ quo videat sudorē
incipere deīde abstineat ab effusione ⁊ abstergat sudo
rem ⁊ ꝯseruet locū scōm equalitatē. ¶ Et scias ꝙ mo
tus crisis qū accidunt in diebus ⁊ hoꝛis in quib⁹ cur
rit ꝯsuetudo nature ad impugnandā egritudinē ex pur
gatione que fit qū est apparitio nature in eligendo ho
raꝫ aut eligendo dispositioneꝫ cum auxilio dei sunt in
quibus habet̄ fidutia. Si aūt accidat pugna egritudi
ne incitante eaꝫ ⁊ inquietudo. Et illud est de eis que
significant vehemētiaꝫ oppressionis̄ egritudinis ⁊ ꝑmu
tationis materiei ꝓꝑ illud qō tēdit semꝑ apud declina
tionem humoris ad os stōi quare mouet̄ uomitu aut
ad funduꝫ eius quare mouet̄ fluxu ventris ⁊ silr̄ est di
spositio qū facit accidere tussim ⁊ sternutationē. Et si
milit̄ qū sunt significationes significantes ꝙ crisis eue
niat in die sicut quartodecimo qm̄ antecedit super euꝫ
⁊ inuenit̄ principiū crisis moueri ante ipsuꝫ i die ꝙuis
sit creticus sicut vndecimus tunc illud significat ꝙ cri
sis non erit ꝯpleta ⁊ licet qñꝫ sit bona sꝫ significat ꝙ na
tura iuuata est in pugna. Q̄ō si egritudo fuerit mala
fraudulenta tunc non sperat̄ ꝙ crisis sit bona ⁊ si egri
tudo fuerit salua tunc nō sperat̄ ꝙ crisis sit completa.
¶ Et ad vltimū q̇deꝫ antecessio motuū crisis ante sta
tuꝫ quē egritudo illa meret̄: aut fit ꝓꝑ virtutem egritu
dinis aut ꝓꝑ vehementiā motus eius ⁊ acuitatis ipsi⁹
aut ꝓꝑ causaꝫ extrinsecā excitantē qō de ea quietuꝫ est
ꝓꝑ erroreꝫ in cibo aut in potu aut exercitio aut ꝓꝑ ac
cidens aīale. Nam accidentibus aīalibus inest itroit⁹
in motione crisis ⁊ in alteratione partis eius̄ timor enī
ponit crisiꝫ vt fiat fluxu ventris̄ aut vomitu aut vrina ⁊
gaudiū facit vt ipa fiat sudoꝛ: ⁊ illō q̇dē fit scōm motū
spūs ad interiora ⁊ ad exteriora ⁊ qñ añcedit pugnam
taliter ut virtus non figat̄ cū ea vsqꝫ ad statuꝫ est illud
significatio mortis ⁊ fortasse remanet virtuti residuum
aliqō vsqꝫ ad statū ⁊ est saluū. ¶ Et scias ꝙ crisis non
cadit in die ⁊ hora quietis̄ ⁊ tranquillitatis nꝫ in hora
teporis a vehemētia nisi raro ⁊ paꝝ ⁊ primū amboruꝫ
est minus. ¶ Et archigenes q̇deꝫ nꝫ uidit ipm in cri
sibus suis̄ nisi bis. ⁊ Gal. semel. Et melior quidē crisis
est illa que fit in hora status: in ea uero que ipsum añ
cedit non est fidutia imo ē aut diminuta aut mala ꝯps
siua. In principio nunꝙ̄ fit crisis̄ nisi pernitiosa. Et ad
ultimum quiō accidentia signoꝝ crisis in primis dieb⁹
egritudinis significat ꝑnitieꝫ ⁊ in eius augmēto quꝫ est
laudabil̄ significat crisiꝫ diminutā in declinatione vero
nunꝙ̄ fit crisis. ¶ Qualiter vero eueniat in ipsa moꝛs
aut dispositio que nō ē bona crisis post dicem⁹. ¶ Et
scias ꝙ crisis in egritudinibus saluis postponitur: nā
eniꝫ nō est egressa quia possibile est ei vt expectet vsqꝫ
quo inueniat ꝯplementuꝫ digestiōis ⁊ in mortiferis an
tecedit. Et nō relinquit̄ eger ab impugnatōe sue egri
tudinis subito ⁊ nō est scōm semitam resol̄onis nisi qꝛ
est qñꝫ euāatio laudabilis aut exitura laudabil̄. ¶ Et
resol̄oneꝫ aūt liberanteꝫ ⁊ arefactioneꝫ mortificantem
non antecedunt accidentia timorosa neqꝫ euacuatōes
sensibiles. Et scias ꝙ egritudines sunt diuerse de eis
enim sunt que mouent̄ in principio deinde sedātur ⁊

quiescunt ⁊ de eis sunt q̄ sunt econuerso. ¶ Et multo
tiens quidē significant significationes ꝙ crisis erit per
expulsionē materiei egritudinis a natura ad latus ali
qd̄ ⁊ in expulsione materiei ad ipsum est nocumentum
quare necessarium est vt ↄfortet illud latus ⁊ illud mē
brū ⁊ declinet materia ad cōtrariū. ¶ Et scias ꝙ qn̄
ꝗ uenit crisis ⁊ numeratur ex sexto ⁊ est septimi ⁊ iā
tunc verificat principiū egritudinis nā bona crisis ra
ro fit i sexto. ⁊ scias ꝙ spēs alteratōis egritudis sꝫ sex
egritudo ei aut alterat ad sanitatē subito aut ad mōtē
subito aut ad sanitatē paulati aut ad mortē paulati aūt
aggregant in ea vtreꝗ res ⁊ ↄuertit ad mōtē aut ad sa
nitatē. ⁊ scias ꝙ nomē crisis ſm ꝙ dixit ille cui⁹ sermo
ni credit est deriuatū in lingua greca a sepatiōe ꝓlocu
tiōs q̄ ē vni duoꝝ disputātiū aut ↄtrouersantiū aꝑ iudi
ces sup aliū q̄si sit sepatio ⁊ exitus ab alteratione.

¶ De sermone uniuersali de signis crisis. c. iij.

Crisis antecedūt qn̄qꝫ si casus eius fuerit no
cturnus in die ⁊ si fuerit eius casus diurnus
in nocte dispositiones ⁊ res ⁊ que sꝫ signa e⁹
sicut inquietudo ⁊ angustia ⁊ volutatio ⁊ grauitas ⁊
ↄturbatio sensus ⁊ dolor capitis ⁊ dolor colli ⁊ vertigo
⁊ scotomia ⁊ imaginationes coram oculis ⁊ tinnitus ⁊
sonus ⁊ pruritus in naso ⁊ alteratio coloris in facie ⁊
lepore subito ad rubedinē ⁊ citrinitatē ⁊ tremor labiꝫ
⁊ oculoꝝ ⁊ pulsus cordis ⁊ nausea ⁊ sitis ⁊ tremor cor
dis ⁊ dolor in stō ⁊ strictura anhelitus ⁊ difficultas ac
cidentes subito ⁊ grauitas hypocondrioꝝ ⁊ tensio in
eis ⁊ dolor ⁊ saltus ⁊ dolor in dorso ⁊ saltus i lacerto
⁊ pūctura ⁊ rugitus. ¶ Et qn̄ꝫ accidit horripilatio si
gnificans eā ⁊ accidit dolor lassitudinal ⁊ qn̄ꝫ alterat
pulsus a dispositione sua in ea ⁊ significat ipsam ⁊ reti
nēt qn̄ꝫ causa crisis res quaꝝ ↄsuetudo fuit vt euacua
rēt vt sanguis mēstru⁹ aut hemorroidaꝝ aut fluxus vē
tris ⁊ significat ꝙ motus eius uadit econtrario i pte.
¶ Et signa nocturna diurnis sunt vehementiora ⁊ cā
in hoc proculdubio vt sit est qm̄ materia faciens egri
tudinē auget accidentia ⁊ significatiōes causa sui mo
tus. ¶ Et diūsificat aut ꝑꝑ diuersitatē materie aut cā
ptis diuersitatis motus ⁊ diuersitas quidē causa diū
sitatis materie est verbigratia: vt sit motus materie qn̄
est ad supiora deinde significent significationes spetiei
egritudinis ⁊ etatis ⁊ ↄplōnis ⁊ alioꝝ materia est san
guinea expectat tunc medicus fluxū sanguinis nariū
⁊ si significant ꝙ ipsa est cholica expectat uomitū secū
dum plm nisi alie significatiōes ei apꝓpriate significēt
fluxus sanguinis nariū: multotiens enim fit crisis eius
fluxus sanguinis nariū ⁊ antecedūt eam imaginatiōes
cholice. ¶ Et flux⁹ quidē sanguinis nariū qn̄ꝫ consu
mit materias egritudinū furiosarum ⁊ fit sanitas statim
¶ Causa aūt ptis motus qm̄ ipsa mouet vt violenter
vadat sup membra principalia ⁊ que sequnt ea de vi
sceribus ⁊ facit accidere nocumētū in opationib⁹ suis
⁊ ad impedimentū ↄsequens ea sicut eueniunt ex pte
cerebri pmistio sensus ⁊ dolor capitis ⁊ qd̄ diximus cū
eis ⁊ ex pte cordis pulsus cordis ⁊ malia anhelitus ⁊
qd̄ diximus cū eis utrisqꝫ. ¶ Aut mouet versus expul
sionē ⁊ fit illud scd̄m duos mōs. nam aut incipit expel
lendo ex omni pte ⁊ longitudine ⁊ est illud ad totū il
lud qd̄ apparet ⁊ est hoc cū sudore: aut incipit tendere
uersus ptē vnā ⁊ qū incipit pars eius ex omni pte for
tasse est ps talit ꝙ qn̄ incedit non est excusatio quin in
cessus sit p membra principalia sicut ps altera. nā mā
tendens ad eā ptransit sup fines mēbroꝝ quare acci
dunt anhelitus ⁊ sup fines cerebri iteꝝ accidentia silia
accidentibus eius si non essꝫ expulsa imo essꝫ violenter
ibi pmanens. ¶ Et fortasse est ps versus mēbra que
sunt minus q̄ principalia sicut os stōi qū intentio mate
riei expellende p crisiꝫ est ut expellat uomitu. ¶ Aut
est de principalibus vuerūtn̄ est tollerans coe officiū
non uelociter pueniens ad corruptionē sicut puenit ad
fines epis ⁊ expellit ex via vesice aut fellis ⁊ ex omni
pte loci expulsionis crisis sicut in stō vomitu ⁊ si ad fi
nes capitis fluxu sanguis nariū ⁊ similib⁹ ei ⁊ ad fines
epis vrina ⁊ ad ptes intestinorum fluxu vētris. ¶ Et
qn̄ est forma hec non est longinquū quin motui eius in
omni pte sit signū significans ꝙ illud qd̄ sperat de ex
pulsione eius est illius generis si crisis que expectatur
fuerit bona aut signum significans maliam eius primā
ex suo aduentu impediente illō membrū si fuerit crisis
mala. ¶ Et fortasse est signum vnū bonum ad hoc vt
significet partes plures sicut pulsus cordis qn̄ꝫ signi
ficat ꝙ materia est expulsa ad os stōi et significat ꝙ ma
teria violenter supuenit cordi. ¶ Et fortasse est signū
vnum significans rē vlem cōem motui ad ptem vnā
et expectantur signa alia quibus significat modus quo
expellitur ex illa parte sicut dolor capitis et strictura
anhelitus et tensio hypocondrioꝝ ad supiora ista enī
significant ꝙ materia mouet ad supiora deinde non iu
dicat ꝙ ipsa expellat ex via vomitus aut ex via fluxus
sanguinis nariū nisi p signa alia. Et qn̄ꝫ significat ꝙ
crisis cadens ex parte aliqua est retentio eius qd̄ currit
et sepatur ex contrario illius partis sicut retentio na
ture cū signis crisis bone significat ꝙ motus creticus
superior non inferior est. Aut fluxu vrine aut sudore
aut vomitu aut fluxu sanguinis nariū. ¶ Et qn̄ꝫ signi
ficat spēs egritudinis ptē crisis ei⁹ sicut aꝑa epatis qū
est in latere gibboso tunc crisis eius est aut p fluxum
sanguinis naris dextre aut p sudorē laudabilē aut p
vrinā. Et si est in latere cōcauo est p fluxū uētris aut
p sudorē aut p uomitū et sicut febres causon plm enī
crisis ei⁹ est aut per fluxum sanguinis nariū aut p su
dorē et antecedit eam tremor et qn̄ꝫ fit vomitu et flu
xu ventris et proprie sicut tertiana. ¶ Et silr febris
aꝑatū capitis crisis nō fit unq̄ fluxu sanguinis nariū
neqꝫ pipneumonie neqꝫ lethargie pleurisis vero est in
ter hec et hec. ¶ Et multotiens q̇dē fit egritudinis
crisis spēb⁹ crisis quaꝝ aggregatōe ↄplet crisis sicut cau
son qum fit in ea crisis prius fluxu sanguinis narium
deinde ↄplet sudore abundante. Et ꝑgnans quidem
multotiens habet crisim cum abortu. Et scias ꝙ non
quotienscūqꝫ existunt signa crisis faciunt necessario cri
sim bonā aut malam imo qn̄ꝫ nō sequit eam crisis om
nino in hora illa licet nō sit excusatio qui crisis sequat
ea ꝓculdubio bona aut mala in alia hora q̄ in illa ho
ra in qua continuant signa. Nam non quotiens vides
sudorem est omitum et fluxū ventris et dolorē capi
tis et perturbationē sensus aut malitiā anhelitus aut ꝓ
funditatē somni aut aliud de omnibus illis que nume
rabimus est cū eis crisis licet scd̄m plm significēt. Nā
quedā eoꝝ sunt signa tātum crisis sicut dolor capitis.
¶ Et quedā eoꝝ sūt signa et pars crisis sicut nausea
et qū apparēt signa crisis et n̄ fit crisis tūc aut est ſm
ꝙ dixit Hip. significatio mortis aut difficultas crisis
Et qn̄ꝫ est aliqua de rebus que sunt de signis crisis ac
cidens per causam aliā ab ea que facit apparere crisiꝫ

ꝗuis sit in aliqua horaꝝ signorũ crisis sicut accidit in tertiana longa ante paroxismuꝫ inquietudo ⁊ cõmotio ⁊ in pl̃ibus horis antecedentibus paroxismuꝫ absq; significatione crisis. ¶ In tertiana uero pura scd̃m pl̃m est signũ crisis. ¶ Et de illis que tibi indicant uiã ad cognoscẽdũ ex infirmo ꝙ eius sanitas aut mors erit cum crisi aut non est ꝯsideratio tua in motu egritudĩs ⁊ v̾tute eius ⁊ natura ⁊ hora ꝑsenti ista eniꝫ indicant tibi ꝙ dispositio facit necessario pugnam fortẽ inter materiaã ⁊ naturã ⁊ sustinet pugnã. ¶ Et sciaſ ꝙ significatiões bonitatis crisis sunt significatiões significãtes victoriã nature ⁊ non fallit hoc ⁊ significationes malitie eius ⁊ ipsius diminutionis significant iurgiũ ⁊ duelluꝫ quod currit inter naturã ⁊ inter illud qđ ĩpugnat eaꝫ. Et nõ est possibile tibi vt ex toto iudices ꝙ natura uincet̃ ꝓculdubio nisi multiplicent̃ ⁊ magnificent̃. ¶ Q̃ꝗta timorosa signa vidimus de ꝓfunditate somni ⁊ casu pl̃sus ⁊ abscisione sudoris ꝑducentia post horas ad crisiꝫ ꝯpletã ⁊ bonam qm̃ natura in huiusmõi iaꝫ cessauerat ab omnib⁹ opibus suis ⁊ tota occupata erat in egritudine ⁊ postꝗ̃ rediĳt tota uirtus ad eam vicit eam ⁊ expulit ⁊ fortasse non sufficit cũ ea ⁊ illud in pl̃ib⁹ horis est qm̃ ipsa non cessat ab omnib⁹ opatõib⁹ nisi ꝑꝑ rẽ magnam. Nam dubiũ non est q̇n ꝑꝑ rem magnam desitiat. ¶ Et scias ꝙ exuberatio signoꝝ crisis secundum ꝯtinuitatem in duobus diebus ꝯtinuis sicut tertio et quarto verbigratia: significat velocitateꝫ crisis deinđ ẽ bonitas ⁊ malitia scd̃m cõparia que ego dicã ⁊ ꝓprie qñ antecedit paroxismus febris pl̃m ⁊ ꝑcipue qñ apparet ĩ pulsu alteratio subit. ¶ Si ergo fuerit ad magnitudineꝫ ⁊ nõ descendit letare. Et scias ꝙ siccitas corporis q̃ est in senibus ⁊ eius obfuscatio in diebuſ egritudinis significat tarditatẽ crisis. ¶ Et egritudĩes sic ce valde aut sũt mortifere aut tarde crisis. ¶ Et significat qñꝫ horas crisis ⁊ dispositiones eius omnes ⁊ iudicia signoꝝ eiuſ illud suꝑ qđ inueniunt̃ signa egritudinis scd̃m pl̃m. ¶ Et scias ꝙ̃ pulsus apparens est sic̃ significatio cõis spẽbus crisiũ euacuationũ at vero magnus significat ꝙ mot⁹ est ad exteriora cũ sudore aut fluxu sanguinis nariũ ⁊ non magnus ⁊ velox ad iteriora significat vomitũ ⁊ fluxũ uentris. Et ad summum omnis aggregatio ad expellẽdã materiã natura exñte forti non caꝛꝫ manifestatione pulsus: ⁊ si non fuerit latus ⁊ decliuis ad ambo latera ⁊ antequã fiat fortis indiget ꝯstrictione ⁊ coarctatione. ¶ Et fortasse aggregãtur duo signa ⁊ sit̃ due res sicut vomit⁹ ⁊ sudor ⁊ sicut vomitus ⁊ fluxus sanguinis nariũ. ¶ Et q2 iã satis fecim⁹ de istis canonib⁹ intẽdam⁹ in distinguendo paꝝ.

¶ De signis mot⁹ materiei in crisi ad suꝑiora. c. iĳ.

Signum illius est dolor capitis ꝑꝑ eleuatõnẽ vapoꝛũ in significationibus vomitus aut cũ cõitate oris stõi iteꝝ in significationibus uomitus. ¶ Et iteꝝ de significationibus illius sunt vertigio ⁊ grauitas in vtrisq; tẽꝑibus ⁊ sonitus ⁊ tinnit⁹ ⁊ surditas que oĩa accidũt subito ⁊ qñꝫ associãt̃ ei aut añcedunt illđ tꝑe paruo cõstrictio anhelituſ ⁊ dolor in collo ⁊ tensio mirac ⁊ hypocondrioꝝ ad suꝑiora absq; dolore ⁊ inflãmatio capitis. ¶ Et scias ꝙ egritudĩes ⁊ accidentia fortia fiunt in nocte qm̃ natura occupat̃ indigerendo materiã ⁊ in alĳs ⁊ omni re.

De signis distinguendi omnia illa. c. v.

Quod si associantur oĩb⁹ illis tenebrositas ⁊ caligo in oculo que seꝑant̃ ⁊ fit cũ eis amaritudo oris ⁊ tremor labĳ inferioris et appaꝛꝫ affirmatio rei per casuꝫ doloris in ore stõi aut nauseam ⁊ attractioneꝫ saliue ⁊ sputum cordis ⁊ coarctatõeꝫ pulsus ⁊ ꝯstrictionẽ ⁊ ꝓprie qñ accidũt infirmo post ista horripilatio ⁊ frigus sub hypocondrĳs tũc iudica ꝙ ipsa vẽtura est per vomitũ ⁊ ꝓprie qñ matera est cholica ⁊ febris cholica non existẽs de incensiuis ⁊ ꝓprie qñ citrinatur facies in hac dispositione ⁊ cadit color. ¶ Et multotiens quideꝫ attrahit vomitus eueniẽs post grauitatẽ capitis et doloreꝫ stõi pueris ꝑꝑ debilitatẽ neruoꝝ ipsorũ spasmuꝫ ⁊ in mulieribus ꝑꝑ consuetudinẽ matricũ ipsaꝝ dolorem matricum et in senibus ꝑꝑ debilitatẽ virtutũ eoꝝ egritudines diuersas expansas ꝑꝑ expansioneꝫ materiei que mouet̃ in eis. ¶ Qđ si associata fuerit illi tensio in parte epatis aut ꝑte splenis absq; dolore: nã splen cõicat suꝑꝑmis etiã ꝑ venas que sunt in eo apꝓximantes parti nasi ⁊ venis eius ꝗuis nõ continuent̃ cũ eis et videt infirmus fila rubea aut lucentia et resplendentia et rubet facieſ multũ aut oculus aut nasus aut latus eius et currunt lachryme subito et apparet pulsus et inundat et festinat eiuſ dilatatõ et accuit̃ nasus et est inflãmatio capitis vehemens valde et dolor capitis ꝑcussiu⁹ tunc expectet̃ fluxus sanguinis nariũ et ꝓprie qñ significãt egritudo et etas et consuetudo et ꝯplexio et relique significationes ꝙ materia est sanguinea licet materia cholica iterũ faciat qñꝙ crisim ꝑ fluxum sanguinis et indicant illud splendoꝛ et imaginationes similes filis et res ignee citrine vise coraꝫ oculis et pl̃m eius est in febre causone cholica.

¶ Et qñꝫ significat pars radĳ et prurit⁹ nasi ꝙ flux⁹ sanguinis narim accidit ex nare dextra et sinistra et ex ambabus naribus simul. ¶ Et qñꝫ adiuuat istas significationes iterũ frigus adueniens in die crisis et siccitas alchatin et cutis. ¶ Et qñꝫ significat etas flux⁹ enim sanguinis nariũ pl̃m accidit ei cuius anni sunt infra triginta. ¶ Et qñꝫ adiuuãt haſ significationes iteꝝ vehementia doloris capitis ualde ultra hoc ꝙ facit necessariũ eẽ casuſ uomit⁹ cũ lesionib⁹ alĳs et inflãmatio et febriſ et sũt eius significationes alie bone non significatiões mortis et in huiusmodi expectat̃ fluxus sanguinis nariũ cuius non est excusatio.

De iudicio de istiſ signis cõib⁹ ꝑdictiſ et ꝓprĳs. c. vi.

De signis cõibus predictiſ sunt que sunt cõuenientiora fluxu sanguins nariũ sicut lachryma et tinnit⁹ et surditas et tensio hypocõdriorũ in vno duoꝝ lateꝝ epis et splenis absq; dolore et inflãmatio capitis. ¶ Et de eiſ sunt ꝓpriora vomitui sicut strictura anhelitus et tensio hypocondrioꝝ absolute in anteriori ꝑte cuius pl̃m est cũ dolore in stõ.

¶ Et sciaſ ꝙ ꝯstrictio anhelituſ et tensio hypocondrioꝝ ad interiora in signis flux⁹ sanguinis nariũ nõ accidũt nisi cum vehementer nitit̃ natura ad expulsionem flux⁹ sanguinis nariũ ꝓpterea ꝙ ꝯcauitas ventris implet̃ et impellit̃ materia ad suꝑiora et cõprimit membra anhelit⁹. ¶ Et de signis ꝓprĳs fluxui sanguinis narium et uomitu sunt que in uno eoꝝ inuenta opponunt̃ inuentiſ in altero sicut imaginatio radioꝝ splẽdẽtiũ est de signis fluxus sanguinis nariũ et opponitur ei imaginatio tenebrositatis et caliginis. ¶ Et de signis vomit⁹ est rubedo faciei et de signis flux⁹ sanguinis nariũ et opponit̃ ei casus coloris et citrinitas eius de signis vomitus. ¶ Et qñꝫ signum vni⁹ eorum non est oppositum aliqđ de signis alterius sicut tremoꝛ labĳ

quiescunt ⁊ de eis sunt q̄ sunt econuerso. ℭ Et multotiens quidē significant significationes ꝙ crisis erit per expulsionē materiei egritudinis a natura ad latus aliqđ ⁊ in expulsione materiei ad ipsum est nocumentum quare necessarium est vt ꝯfortet illud latus ⁊ illud mēbrū ⁊ declinet materia ad cōtrariū. ℭ Et scias ꝙ qn̄ ꝙ uenit crisis ⁊ numeratur ex sexto ⁊ est septimi ⁊ iaꝫ tunc verificat̄ principiū egritudinis nā bona crisis raro fit i sexto. ⁊ scias ꝙ spēs alteratōis egritudis sī sex egritudo ei aut alterat̄ ad sanitatē subito aut ad mōtē subito aut ad sanitatē paulati aut ad mortē paulati aūt aggregant̄ in ea vtreꝗ res ⁊ ꝯuertit̄ ad mōtē aut ad sanitatē. ⁊ scias ꝙ nomē crisis ſm ꝙ dixit ille cui' sermoni credit̄ est deriuatū in lingua greca a sepatiōe ꝓlocutiōs q̄ ē vni duoꝝ disputātiū aut ꝯtrouersantiū aꝑ iudices sup aliū qn̄ fit sepatio ⁊ exitus ab alteratione.

ℭ De sermone uniuersali de signis crisis. c. iiij.

Crisiꝫ antecedūt qn̄qꝫ si casus eius fuerit nocturnus in die ⁊ si fuerit eius casus diurnus in nocte dispositiones ⁊ res ⁊ que sī signa e' sicut inquietudo ⁊ angustia ⁊ volutatio ⁊ grauitas ⁊ ꝯturbatio sensus ⁊ dolor capitis ⁊ doloꝛ colli ⁊ vertigo ⁊ scotomia ⁊ imaginationes coram oculis ⁊ tinnitus ⁊ sonus ⁊ pruritus in naso ⁊ alteratio coloris in facie ⁊ lepore subito ad rubedineꝫ ⁊ citrinitatē ⁊ tremor labiū ⁊ oculoꝝ ⁊ pulsus cordis ⁊ nausea ⁊ sitis ⁊ tremor cordis ⁊ dolor in stō ⁊ strictura anhelitus ⁊ difficultas accidentes subito ⁊ grauitas hypocondrioꝝ ⁊ tensio in eis ⁊ dolor ⁊ saltus ⁊ doloꝛ in dorso ⁊ saltus i lacerto ⁊ pūctura ⁊ rugitus. ℭ Et qn̄ꝫ accidit horripilatio significans eā ⁊ accidit doloꝛ lassitudinal̄ ⁊ qn̄ꝫ alterat̄ pulsus a dispositione sua in ea ⁊ significat ipsam ⁊ retinēt̄ qn̄ꝫ causa crisis res quaꝝ ꝯsuetudo fuit vt euacuarēt̄ vt sanguis mēstru' aut hemorroidaꝝ aut fluxus vētris ⁊ significat ꝙ motus eius uadit econtrario i pte.

ℭ Et signa nocturna diurnis sunt vehementiora ⁊ cā in hoc proculdubio vt sit est qm̄ materia faciens egritudineꝫ auget accidentia ⁊ significatiōes causa sui motus. ℭ Et diuīficat̄ aut pp diuersitatē materie aut cā ptis diuersitatis motus ⁊ diuersitas quideꝫ causa diu'sitatis materie est verbigratia: vt sit motus materie qn̄ est ad supiora deinde significent significationes speciei egritudinis ⁊ etatis ⁊ ꝯplōnis ⁊ alioꝝ materia est sanguinea expectat tunc medicus fluxuꝫ sanguinis nariū ⁊ si significant ꝙ ipsa est cholica expectat uomitū secū dum plm̄ nisi alie significatiōes ei ap͂priate significēt fluxus sanguinis nariū: multotiens enim fit crisis eius fluxus sanguinis nariū ⁊ antecedūt eam imaginatiōes cholice. ℭ Et flux' quidē sanguinis nariū qn̄ꝫ consumit materias egritudinū furiosarum ⁊ fit sanitas statim

ℭ Causa aūt ptis motus qm̄ ipsa mouet̄ vt violenter vadat sup membra principalia ⁊ que sequnt̄ ea de viscerib' ⁊ facit accidere nocumētū in opationib' suis ⁊ ad impedimentuꝫ ꝯsequens ea sicut eueniunt ex pte cerebri pmistio sensus ⁊ doloꝛ capitis ⁊ qđ diximus cū eis ⁊ ex pte cordis pulsus cordis ⁊ malia anhelitus ⁊ qđ diximus cū eis utrisqꝫ. ℭ Aut mouet versus expulsioneꝫ ⁊ fit illud scđm duos mōs. nam aut incipit expellendo ex omni pte ⁊ longitudine ⁊ est illud ad totuꝫ illud qđ apparet ⁊ est hoc cū sudore: aut incipit tendere uersus pteꝫ vnā ⁊ qn̄ incipit pars eius ex omni pte forasse est ps talit̄ ꝙ qn̄ incedit non est excusatio quin incessus fit p membra principalia sicut ps altera. nā mā tendens ad eaꝫ ptransit sup fines mēbroꝝ quare accidunt anhelitus ⁊ sup fines cerebri iteꝝ accidentia silia accidentibus eius si non esꝫ expulsa imo esꝫ violenter ibi pmanens. ℭ Et fortasse est ps versus mēbra que sunt minus ꝙ principalia sicut os stōi qū intentio materiei expellende p crisiꝫ est ut expellat̄ uomitu. ℭ Aut est de principalibus vueruntū est tollerans coe officiuꝫ non uelociter pueniens ad corruptionē sicut puenit ad fines epis ⁊ expellit̄ ex via vesice aut fellis ⁊ ex omni pte loci expulsionis crisis sicut in stō vomitu ⁊ si ad fines capitis fluxu sanguinis nariū ⁊ similib' ei ⁊ ad fines epis vrina ⁊ ad ptes intestinorum fluxu vētris. ℭ Et qn̄ est forma hec non est longinquꝫ quin motui eius in omni pte sit signū significans ꝙ illud qđ sperat̄ de expulsione eius est illius generis si crisis que expectatur fuerit bona aut signum significans maliam eius primā ex suo aduentu impediente illō membrū si fuerit crisis mala. ℭ Et fortasse est signum vnuꝫ bonum ad hoc vt significet partes plures sicut pulsus cordis qn̄ꝫ significat ꝙ materia est expulsa ad os stōi et significat ꝙ materia violenter supuenit cordi. ℭ Et fortasse est signuꝫ vnum significans reꝫ vlem cōem motui ad ptem vnaꝫ et expectantur signa alia quibus significat̄ modus quo expellitur ex illa parte sicut dolor capitis et strictura anhelitus et tensio hypocondrioꝝ ad supiora ista eniꝫ significant ꝙ materia mouet̄ ad supiora deinde non iudicat̄ ꝙ ipsa expellat̄ ex via vomitus ant ex via fluxus sanguinis nariū nisi p signa alia. Et qn̄ꝫ significat ꝙ crisis cadens ex parte aliqua est retentio eius qđ currit et sepatur ex contrario illius partis sicut retentio nature cū signis crisis bone significat ꝙ motus creticus superior non inferior est. Aut fluxu vrine aut sudore aut vomitu aut fluxu sanguinis nariū. ℭ Et qn̄ꝫ significat spēs egritudinis pteꝫ crisis ei' sicut apa epatis qū est in latere gibboso tunc crisis eius est aut p fluxum sanguinis naris dextre aut p sudoreꝫ laudabileꝫ aut p vrinā. Et si est in latere cōcauo est p fluxuꝫ uētris aut p sudoreꝫ aut p uomitū et sicut febres causon plm̄ eniꝫ crisis ei' est aut per fluxum sanguinis nariuꝫ aut p sudoreꝫ et antecedit eam tremor et qn̄ꝫ fit vomitu et fluxu ventris et proprie sicut tertiana. ℭ Et silr̄ febris apatū capitis crisis nō fit unꝙ̄ fluxu sanguinis nariuꝫ neqꝫ pipneumonie neqꝫ lethargie pleurisis vero est inter hec et hec. ℭ Et multotiens qdeꝫ fit egritudinis crisis spēb' crisisquaꝝ aggregatōe ꝯplet̄ crisis sicut causon qum fit in ea crisis prius fluxu sanguinis narium deinde ꝯplet̄ sudore abundante. Et pgnans quidem multotiens habet crisim cum abortu. Et scias ꝙ non quotiensqꝫqꝫ existunt signa crisis faciunt necessario crisim bonā aut malam imo qn̄ꝫ nō sequit̄ eam crisis omnino in hora illa licet nō sit excusatio qui crisis sequat̄ ea ꝓculdubio bona aut mala in alia hora ꝙ in illa hora in qua continuant̄ signa. Nam non quotiens vides sudorem est omitum et fluxuꝫ ventris et doloreꝫ capitis et perturbationē sensus aut malitiā anhelitus aut ꝓfunditatē somni aut aliud de omnibus illis que numerabimus est cū eis crisis licet scđm plm̄ significēt. Nā quedā eoꝝ sunt signa tātum crisis sicut dolor capitis.

ℭ Et quedaꝫ eoꝝ sūt signa et pars crisis sicut nausea et qū apparēt signa crisis et ñ fit crisis tūc aut est ſm ꝙ dixit Hip. significatio mortis aut difficultas crisis Et qn̄ꝫ est aliqua de rebus que sunt de signis crisis accidens per causam aliā ab ea que facit apparere crisiꝫ

q̃uis sit in aliqua horaꝝ signorũ crisis sicut accidit in tertiana longa ante paroxismuȝ inquietudo ⁊ cõmotio ⁊ in plibus horis antecedentibus paroxismuȝ absq; significatione crisis. ¶ In tertiana uero pura scd̃m plm est signũ crisis. ¶ Et de illis que tibi indicant uiã ad cognoscẽdũ ex infirmo q eius sanitas aut mors erit cum crisi aut non est ꝯsideratio tua in motu egritudis ⁊ vtute eius ⁊ natura ⁊ hora p̃senti ista eniȝ indicant tibi q dispositio facit necessario pugnam fortẽ inter materiaã ⁊ naturã ⁊ sustinet pugnã. ¶ Et scias q significatiões bonitatis crisis sunt significatiões significãtes victoriã nature ⁊ non fallit hoc ⁊ significationes malitie eius ⁊ ipsius diminutionis significant iurgiũ ⁊ duelluȝ quod currit inter naturã ⁊ inter illud qd̃ ipugnat eaȝ. Et nõ est possibile tibi vt ex toto iudices q natura uincet̃ procul dubio nisi multiplicent̃ ⁊ magnificent̃. ¶ Q̃n q̃ta timorosa signa vidimus de pfunditate somni ⁊ casu pl̃sus ⁊ abscisione sudoris pducentia post horas ad crisiȝ ꝯpletã ⁊ bonam qm̃ natura in huiusmõi iaȝ cessauerat ab omnib⁹ opibus suis ⁊ tota occupata erat in egritudine ⁊ postq̃ rediit tota uirtus ad eam vicit eam ⁊ expulit ⁊ fortasse non sufficit cũ ea ⁊ illud in plib⁹ horis est qm̃ ipsa non cessat ab omnib⁹ opatõb⁹ nisi pp rẽ magnam. Nam dubiũ non est q̃n pp rem magnam defitiat. ¶ Et scias q exuberatio signoꝝ crisis secundum ꝯtinuitatem in duobus diebus ꝯtinuis sicut tertio et quarto verbigratia: significat velocitateȝ crisis deind̃ ẽ bonitas ⁊ malitia scd̃m cõparia que ego dicã ⁊ pprie qñ antecedit paroxismus febris plm ⁊ p̃cipue qñ apparet i pulsu alteratio subit. ¶ Si ergo fuerit ad magnitudineȝ ⁊ nõ descendit letare. Et scias q siccitas corporis q̃ est in senibus ⁊ eius obfuscatio in diebus egritudinis significat tarditatẽ crisis. ¶ Et egritudies sicce valde aut sũt mortifere aut tarde crisis. ¶ Et significat qñȝ horas crisis ⁊ dispositiones eius omnes ⁊ iudicia signoꝝ eius illud sup qd̃ inueniunt̃ signa egritudinis scd̃m plm. ¶ Et scias q̃ pulsus apparens est sic significatio cõis spẽbus crisiũ euacuationũ at vero magnus significat q mot⁹ est ad exteriora cũ sudore aut fluxu sanguinis nariũ ⁊ non magnus ⁊ velox ad iteriora significat vomitũ ⁊ fluxũ uentris. Et ad sumum omnis aggregatio ad expellẽdã materiã natura exñte forti non caret manifestatione pulsus: ⁊ si non fuerit latus ⁊ decliuis ad ambo latera ⁊ antequã fiat fortis indiget ꝯstrictione ⁊ coarctatione. ¶ Et fortasse aggregãtur duo signa ⁊ sit due res sicut vomit⁹ ⁊ sudor ⁊ sicut vomitus ⁊ fluxus sanguinis nariũ. ¶ Et qr iã satis fecim⁹ de istis canonib⁹ intẽdam⁹ in distinguendo paꝝ.

¶ De signis mot⁹ materiei in crisi ad supiora. c. iiii.

Signum illius est dolor capitis pp eleuatõnẽ vapoꝝũ in significationibus vomitus aut cũ cõitate oris stõi iteꝝ in significationibus uomitus. ¶ Et iteꝝ de significationibus illius sunt vertigio ⁊ grauitas in vtrisq; tẽpibus ⁊ sonitus ⁊ tinnit⁹ ⁊ surditas que oia accidũt subito ⁊ qñȝ associãt̃ ei aut añcedunt illõ tp̃e paruo cõstrictio anhelitus ⁊ dolor in collo ⁊ tensio mirac ⁊ hypocondrioꝝ ad supiora absq; dolore ⁊ inflãmatio capitis. ¶ Et scias q egritudies ⁊ accidentia fortia fiunt in nocte qm̃ natura occupat̃ indigerendo materiã ⁊ in aliis ⁊ omni re.

De signis distinguendi omnia illa. c. v.

Quod si associantur oib⁹ illis tenebrositas ⁊ caligo in oculo que sepant̃ ⁊ fit cũ eis amaritudo oris ⁊ tremor labii inferioris et appareȝ affirmatio rei per casuȝ doloris in ore stõi aut nauseam ⁊ attractioneȝ saliue ⁊ sputum cordis ⁊ coarctatõeȝ pulsus ⁊ ꝯstrictionẽ ⁊ pprie qñ accidũt infirmo post ista horripilatio ⁊ frigus sub hypocondriis tũc iudica q ipsa vẽtura est per vomitũ ⁊ pprie qñ matera est cholica ⁊ febris cholica non existẽs de incensiuis ⁊ pprie qñ citrinatur facies in hac dispositione ⁊ cadit color. ¶ Et multotiens quideȝ attrahit vomitus eueniẽs post grauitatẽ capitis et doloreȝ stõi pueris pp debilitatẽ neruoꝝ ipsorũ spasmuȝ ⁊ in mulieribus pp consuetudinẽ matricũ ipsaꝝ dolorem matricum et in senibus pp debilitatẽ virtutũ eoꝝ egritudines diuersas expansas pp expansioneȝ materiei que mouet̃ in eis. ¶ Q̃d si associata fuerit illi tensio in parte epatis aut pte splenis absq; dolore: nã splen cõicat suppmis etiã p venas que sunt in eo approximantes parti nasi ⁊ venis eius q̃uis nõ continuent̃ cũ eis et videt infirmus fila rubea aut lucentia et resplendentia et rubet facies multũ aut oculus aut nasus aut latus eius et currunt lachryme subito et apparet pulsus et inundat et festinat eius dilatatõ et accuit̃ nasus et est inflãmatio capitis vehemens valde et dolor capitis pcussiu⁹ tunc expectet̃ fluxus sanguinis nariũ et pprie qñ significãt egritudo et etas et consuetudo et ꝯplexio et relique significationes q materia est sanguinea licet materia cholica iterũ faciat qñq; crisim p fluxum sanguinis et indicant illud splendor et imaginationes similes filis et res ignee citrine vise coraȝ oculis et plm eius est in febre causone cholica. ¶ Et qñȝ significat pars radii et prurit⁹ nasi q flux⁹ sanguinis narim accidit ex nare dextra et sinistra et ex ambabus naribus simul. ¶ Et qñȝ adiuuat istas significationes iterũ frigus adueniens in die crisis et siccitas alchatin et cutis. ¶ Et qñȝ significat etas flux⁹ enim sanguinis nariũ plm accidit ei cuius anni sunt infra triginta. ¶ Et qñȝ adiuuãt has significationes iteꝝ vehementia doloris capitis ualde ultra hoc q facit necessariũ eẽ casus uomit⁹ cũ lesionib⁹ aliis et inflãmatio et febris et sũt eius significationes alie bone non significatiões mortis et in huiusmodi expectat̃ fluxus sanguinis nariũ cuius non est excusatio.

De iudicio de istis signis cõib⁹ p̃dictis et ppriis. c. vi.

De signis cõibus predictis sunt que sunt cõuenientiora fluxu sanguins nariũ sicut lachryma et tinnit⁹ et surditas et tensio hypocõdriorũ in vno duoꝝ lateꝝ ep̃is et splenis absq; dolore et inflãmatio capitis. ¶ Et de eis sunt ppriora vomitui sicut strictura anhelitus et tensio hypocondrioꝝ absolute in anteriori pte cuius plm est cũ dolore in stõ.

¶ Et scias q ꝯstrictio anhelitus et tensio hypocondrioꝝ ad interiora in signis flux⁹ sanguinis nariũ nõ accidũt nisi cum vehementer nitit̃ natura ad expulsionem flux⁹ sanguinis nariũ ppterea q ꝯcauitas ventris implet̃ et impellit̃ materia ad supiora et cõprimit membra anhelit⁹. ¶ Et de signis ppriis fluxui sanguinis narium et uomitu sunt que in uno eoꝝ inuenta opponunt̃ inuentis in altero sicut imaginatio radioꝝ splẽdẽtiũ est de signis fluxus sanguinis nariũ et opponitur ei imaginatio tenebrositatis et caliginis. ¶ Et de signis vomit⁹ est rubedo faciei et de signis flux⁹ sanguis nariũ et opponit̃ ei casus coloris et citrinitas eius de signis vomitus. ¶ Et qñȝ signum vni⁹ eorum non est oppositum aliqd̃ de signis alterius sicut tremor labii

ipse enim est de signis uomitus ⁊ non opponit̃ ei aliqd̃ de signis fluxus sanguinis nariũ ⁊ sicut pruritus nasi nã in se est de signis fluxus sanguinis nariũ ⁊ nõ opponitur ei aliqd̃ de signis vomitus.

¶ De signis declinationis materiei ad sudorẽ. c. vij.

Quum fit pulsus vehementis vndositatis ⁊ est tactus manus sup cutẽ ita ꝙ sup ea peruenit roritas ⁊ tingitur rubee ⁊ inuenit calefactionem cutis cũ hoc maiorẽ ea que fuit ⁊ inflãmationem eius ⁊ rubedinẽ ipsius maiorẽ ea que fuit et urina est tincta tendens ad grossitiẽ ⁊ ꝓprie qñ tangit̃ in quarto ⁊ ingrossat̃ in septimo tunc existima ꝙ sudor erit. ¶ Et silr̃ qñ accidit in egritudine chronica rigor fortis uehemẽs ⁊ post ipsum fit febris vehemens virtute exñte forti ⁊ signis bonis expecta tunc sudorẽ ⁊ precipue qñ minorat̃ egestio ⁊ vrine fluxus ꝯtinuat̃ sup ipsum. Et ad summũ febres incensiue qũ non terminãt̃ fluxu sanguinis nariũ terminant̃ sudore ⁊ antecedit ipsũ rigor. Et si eger uidet balneũ ⁊ tinã ⁊ ꝓparationem ad illd̃ in somno suo tunc est significatio sudoris. ¶ Et tinctura vrine significat ꝑ significationẽ primã ꝙ materia faciat crisĩ ꝑ viam venaꝝ ⁊ illa via est sudoris aut vrine deinde sepat̃ per id qd̃ diximus. ¶ Et non oẕ ut expectet̃ crisis sudoris cũ solutione nature dñante. ¶ Et oẕ in euacuatione expectata cũ sudore vt fit illic aũgmentum febris ⁊ caloris ⁊ expãsio ⁊ apparitio cum v̾tute forti.

De signis declinatiõis materiei ad mẽbra vrine. c. viij

Significãt illud grauitas in vesica ⁊ retentio in egestione ⁊ effectus signoꝝ soloīs ventris que ego dicã ⁊ signoꝝ vomit⁹ ⁊ fluxus sanguinis narium ⁊ sudoris que e dixim⁹. Et scias ꝙ ardor virge cũ grauitate vesice ⁊ reliq̃s significationibus est significatio fortis ꝙ crisis erit fluxu vrine. ¶ Et qñ significãt ipaẕ exuberatio vrine ⁊ grossitudo e⁹ in aliis diebus ⁊ inuentio sedimis i ea. ¶ Et fortasse accidit flux⁹ vrine i ea ſm significationẽ egestiõis ⁊ ſm ꝙ dicã in ca°. egestionis. ¶ Et scias ꝙ qñ multiplicat̃ aggregatio urine in vesica cũ paucitate soloīs vẽtris ⁊ paucitate sudoris in ea hora aut in nã infirmi ⁊ forma mẽbroꝝ e⁹ aut sensu ꝙ apparet d̾ eo tũc expectat̃ crisis ꝑ vrinã absq̃ fluxu vẽtris ⁊ sudore ⁊ ꝓprie in hyeme.

De signis declinatiõs materiei ad uiã egestiõis. c. ix.

Significãt illud in primis gen⁹ superfluitatis qñ scit̃ ꝙ non est sanguinea ⁊ qum scit̃ ꝙ cũ hoc est mixta deiñ fit maior affirmatio eius ex signis difficultatis vrine ⁊ pũcture que iuenit eum in toto uẽtre ⁊ grauitatis i inferiori ꝑte vẽtris ⁊ defectus signoꝝ vomitus imo euentus rugit⁹ ⁊ inflatio emũctoriĩ ⁊ multitudo tincture egestionis ante ⁊ ei⁹ uocatio plus quã fuit ꝯsuetudo ⁊ altitudo ei⁹ qd̃ est sub hypocondriĩs ⁊ augmẽtũ ei⁹ ⁊ ꝑmutatio rugit⁹ ad dolorem dorsi ⁊ fortasse est illud iteꝝ ꝑꝑ vẽtositatem ⁊ fortasse ꝓuocat̃ vrina post significationeẕ egestionis ⁊ ꝓprie i infirmo difficilis ventris duri ex cõsuetudie ꝑui tact⁹ ꝑcipue in aere frigido. ¶ Et qñ fit pulsus paru⁹ cũ virtute ⁊ nõ indurat̃ ⁊ ꝑuitas eius est ad coarctatiõem ¶ Et significat qñ crisim que fit fluxu ventris ꝯsuetudo in paucitate flux⁹ sanguinis narium ⁊ sudoris et multitudo fluxus ventris ⁊ ꝓprie in eo qui assuetus ẽ potare aquã frigidã. ¶ Et dicit̃ ꝙ qñ uris post crisĩ in omni hora est alba subtilis tunc expectat̃ fluxus vẽtris qui forsitan erit cũ rasura intestinoꝝ qñ cholera qñ non egredit̃ cuẕ urina ⁊ aliĩs egredit̃ cũ fluxu ventris ¶ Et raro q̇deẕ accidit crisis per solutionẽ vẽtris cũ dñio sudoris aut fluxu vrine.

¶ De signis crisis qñ fit ex via matricis. c. x.

Quando non inuenis reliqua signa ⁊ non est euacuatio fluxu ventris ⁊ inuenis grauitatẽ in matrice ⁊ in chatin ⁊ doloreẕ illic ⁊ tensionem tũnc existima ꝙ erit menstrualis.

¶ De signis ꝙ crisis erit ex aꝑtiõe venaꝝ ani. c. xi.

Quãdoq̃ significant illud defectus reliquaꝝ significationuẕ ⁊ ꝯsuetudo huius materiei fluxus ⁊ grauitatis in partibus ani ⁊ pulsus magnus tendens ad fortitudineẕ.

¶ De signis crisis que fit cũ ꝑmutatione. c. xij.

Fortitudo febris cũ firmitudine doloris ⁊ retentio euacuationis vrine ⁊ egestiõis ⁊ sputi ⁊ sudoris exuberantis et tarditas digestionis aut ipsius priuatio cũ sanitate uirtutis ⁊ bonitate pulsus ⁊ precipue in egritudinib⁹ saluis tardis priuatis digestione. ¶ Et parteẕ quideẕ ꝑmutationis significãt dolor ⁊ inflatio venaꝝ in locis uacuis que ipsũ sequntur ⁊ vehemẽtia inflãmationis. Et iteꝝ pars in qua ẽ membꝝ debile aut dolor lesionis iuncturaꝝ aut mẽbꝝ fatigatũ. ¶ Ex hypocondriĩs uero qñ tendunt̃ et dolent non est possibile ut significet̃ loc⁹ ipse neq̃ pars: ipsa eniẕ sunt sicut cõia oibus doloribus. ¶ Et scias ꝙ ꝑmutationes et exiture fiunt infrigore et tꝑe eius et in etate senectutis ꝑlm: i primo quideẕ qñ frigus est retinens cõstringens: in ſo vero qñ uirt⁹ deficit ab expulsione ꝯpleta. ¶ Quidaẕ eniẕ dixerũt ꝙ illius crisis q̃ ꝑtransit quinquaginta imo qui ꝑtransit triginta raro fit ꝑ exiturã et ꝑ mutationeẕ sed nõ est illud cui fit intẽdendum. Immo ꝑmutationi sunt due cause quaꝝ vna est in materia et est vt nõ sit suscipiens expulsionẽ uniṽsalẽ ꝑꝑ grossitudinẽ sui scd̃m plm̃ et multitudineẕ suam scd̃m minus et ſa est virtus et est ut non sit virt⁹ fortis valde vehementis importunitatis nẕ debilis iteꝝ pigra et non expellat oio a membris principalibus. ¶ Et due istaꝝ causaꝝ sunt due cause principiĩ senectutis. Et multotiens q̇deẕ añcedũt signa ꝑmutationis et superuenit ei euacuatio magna et ꝓprie ꝑ urinã exuberantẽ albaẕ quãobreẕ nõ accidit ꝑmutatio.

¶ De signis ꝙ illa ꝑmutatio est ad inferiora. c. xiij.

Euentus doloris ad inferiora cũ inflammatione et inflatio duorum emunctoriorũ et ancharum duarum.

¶ De signis ꝙ illa ꝑmutatio est ad superiora. c. xiiij.

Significãt illud grauitas capitis et sensuũ et ꝓprie auditus ita vt qñ ꝑducat ad surditatem post ꝯstrictionẽ anhelitus et alterationeẕ ordinis eius donec q̃si quiescat illud subito et accidit in capite illud qd̃ accidit. ¶ Et silr̃ ut eueniat ꝓfunditas sõni. ¶ Et ꝑlimuẕ hoꝝ fit cũ exitura in radice auris. Et silr̃ si ꝑseuerauerit exuberatio guideẕ et pulsatio tẽpoꝝ et rubedo in facie firma q̃ nõ sepat̃.

¶ De signis ꝑmutatiõis ad egritudinẽ aliã. c. xv.

Quum uideris egritudinem acutam fieri fortẽ apud declinationem tunc scias ꝙ ipsa tẽdit ad chronicam.

¶ De signis ꝙ crisis erit cũ exitura. c. xvi.

Quando virtus est sana et signa sunt bona et ẽ subtilitas vrine tꝑe longo tunc illd̃ ẽ de illis q̃ indicãt exiturã et vbi est egritudo materiei

ïn qua eſt caliditas. Et ſiſr qñ melioraẗ infirmuſ abſqȝ
criſi apparente imo ſcd̃m ſemitã ꝑmutatiõis deinde vi
des ãbas arterias tẽporis vehementis dilatatiõis pli
me ꝑcuſſionis que forſitan non quieſcunt ⁊ uideſ colo
rem pallidũ ⁊ anhelituȝ frequẽteȝ ⁊ fortaſſe vides tuſ
ſim ſiccam tunc ille qui habet hoc eſt preparatꝰ exitu
re ĩ iũcturis ſuis. ¶ Et mẽbꝛ qd̃ ĩ infirmo plus apꝓ
priatur ſudore eſt illud ĩ quo expectaẗ exitura. ¶ Et
tempus hyemis ⁊ etas ſenectutis ſcd̃m ꝙ diximus ſt̃
de ſignis caſus criſis cũ exitura imo ſunt de cauſis eiꝰ
⁊ ſunt exiture facte tunc tarde ſuſcipientes digeſtionẽ
verũtñ reditiones eaꝝ ĩ hyeme ⁊ ſenectute ſunt minus
ꝓpterea ꝙ facit illud eſſe neceſſariũ frigus ex quiete li
cet quidã dixerunt ꝯtrarium iſtius ſicut retulimus.
¶ Et qñ multiplitatur vrĩa aquoſa qũ aſcẽdit febris
ſignificat doloreȝ accidẽteȝ inferiori pti corpiſ. ¶ Et
de ſignis fortibus ꝙ criſis erit cũ exitura eſt tarditas
criſiuȝ aliaꝝ ⁊ ꝓlongatio infirmitatis vſqȝ ad tempus
qd̃ eſt poſt viginti. ¶ Et qũ in huiuſmõi egritudine lõ
ga accidunt dolores ſubito in quibuſdã locis tũc expe
cta exituraȝ ⁊ in febribꝰ tertianiſ qñ nõ fit fluxus vrine
ſenſibilis neqȝ fluxus ſanguinis narium neqȝ fluxuſ vẽ
tris tunc expecta exiturã iuncturaꝝ ꝓprie ĩ die cretico
¶ Et de ſignis fortibus ꝙ illa criſis tarda non erit ꝯ
pleta cũ tarditate ſua nȝ rediens ſunt ſigna alia. ¶ Et
febres laſſitudinales qñ non faciunt criſim in quarto
cum vrina ſpiſſa tunc expecta fluxuȝ ſanguinis nariuȝ
Si aũt ꝓlongaẗ expecta exituras iuncturaꝝ que fati
gate ſunt aut ad ptem mandibulaꝝ ſiue laſſitudo fit ex
exercitio aut ꝑ ſe ueniensſ. ¶ At vero exitura accidẽs
in mandibulis in extenſiua eſt plus qm̃ iũcturaꝝ labor
non eſt vehemens neqȝ eſt in eis iuncturaꝝ attractio ⁊
fit febris aſcenſio ⁊ carnis mollis receptio. ¶ Qum
aũt laſſitudo eſt motiua eſt illud in iuncturis plus.
¶ Et multotiens quidẽ expectaẗ exitura quaȝ ipſius
ſigna ſignificant ⁊ mingit qui hȝ eam urinam plurimaȝ
groſſam albaȝ ⁊ expelliẗ. ¶ Et ſi febres fuerint incipi
entes cum rigore ⁊ deſinentes cum ſudore raro fiet in
eis exitura ⁊ ille ſunt ſicut tertiana ⁊ quartana niſi ma
teria ſit multa valde. ¶ Et ad vltimum rigor rediens
euacuat ſua expulſione omni die materiam plurimam.
Quare raro ſuꝑfluit in eis exiture aliquid: hoc ergo
ꝯtingit qũ rigor eſt ſolus qualiẗ ergo erit cũ ſudore.
¶ Et fluxus vrine groſſe iteꝝ minoraẗ cuȝ exitura et
exiture que ſunt in chronica longa ſcd̃x plm̃ ſt̃ in mem
bris inferioribus. Et in illis que ſunt magis acute in
mẽbris ſuꝑioribꝰ ⁊ in medijs in vtriſqȝ lateribuſ ⁊ in le
thargia ⁊ de exituris radicis auris. ¶ Et exiture iſte
multotiẽs accidunt criſi ꝯplete. ¶ Et ꝑipneumonia
multotiens facit criſim cũ exituris iuncturaꝝ.

¶ De iudicijs de huiuſmõi exituris. c. xvij.

Quecunqȝ de iſtis exituris eueniũt ⁊ occultã
tur abſqȝ maturatione eaꝝ diſpoſitio nõ caret
duabus rebus aut redeat maior ꝙ̃ fuit aut re
deat egritudo aut expellaẗ materia ad iuncturas aut
ad mẽbra doloroſa aut feſſa aut debilia. ¶ Et melior
iſtaꝝ exituraꝝ eſt illa que facit incurrere leuitateȝ ⁊ eſt
pꝰ maturitatem ⁊ eſt vehementiſ declinationis ad exte
riora et eſt longinqua a mẽbris nobilibus. ¶ Et qd̃
cũqȝ iſtoꝝ aꝑatum eſt leue cedens manui qũ ſupponiẗ
eſt minoris malitie ꝙ̃ duꝝ acutum verutñ eſt tardiꝰ
qm̃ eſt frigidius ⁊ eius quideȝ malitia non minoratur
niſi qꝛ ei non aſſociaẗ vehemens dolor. ¶ Et ſi cum
huiuſmõi remanet febris ⁊ non reſoluiẗ facit collectio
neȝ poſt ſexaginta ⁊ qd̃ eſt infra iſta inter ſexaginta et
viginti. ¶ Et exiture minoris malitie ſunt qũ mẽbruȝ
ad qd̃ declinant eſt inferius ⁊ eſt ꝑter hoc qd̃ eſt ex ge
neratione ſua inferius ignobile ampli loci capiens to
tam materiã. Nam ſi non capit eam accidet ex reditu
eius ꝯo ad loca in quibus penetrauerat illud qd̃ acci
dit eis quȝ ea redire facit medicus ſtolidus cũ infrigi
datione ⁊ refrenatione ad locũ a quo uenit ⁊ iã augmẽ
tata eſt malitia ex eo qd̃ ſuꝑuenit ei de ꝯſtrictione ⁊ re
ditione ⁊ recepit. ¶ Et de ẽterioribꝰ exituris creticiſ
eſt q̃ ad interiora eſt ⁊ interius. ¶ Veruȝ de locis ma
gis aptis exiture eſt ille qui eſt debilis aut cũ quo eſt
egritudo ⁊ ꝓprie in inferioribuſ qui appropriati ſt̃ mlẗ
titudini curſꝰ ſudoriſ ab eis. ¶ Et exiture meliores et
lõginquiores ad hoc vt ſeqauẗ eas recidiuatio ſunt q̃
aperiuntur ſicut ille que de eis remanent ſunt magis
ſignificatiue recidiuationis.

¶ De ſignis euentus ſpaſmi in pueris. c. xviij.

Quum in eis multiplicatur timor in ſomno et
ꝯſtringunẗ eoꝝ nature et multiplicaẗ ipſorũ
fletus ⁊ ꝯuertunẗ eoꝝ colores ad uiriditateȝ
⁊ rubedinẽ ⁊ tenebroſitatẽ vt in ſenibus tunc expecta
tur ſpaſmus. Et illud fit uſqȝ ad nouẽ annos ⁊ quãto
fuerint ꝑuiores erit illud plus. ¶ In adoleſcentibus
vero qũ torquenẗ eoꝝ oculi in febre acuta ⁊ multipli
caẗ ipſoꝝ palpitatio ⁊ torquenẗ eoꝝ colla ⁊ ipſoruȝ fa
cies ⁊ multiplicaẗ ꝯfricatio dẽtiũ eoꝝ tũc iudica euen
tũ ſpaſmi. ¶ Et mltotiẽs q̇dẽ ꝓlõganẗ dolores colli
⁊ grauitas in capite cũ febre ⁊ ſine febre. ¶ Quũqȝ fu
erit aꝑa calidũ accidet ſpaſmꝰ aut vomitꝰ ut flos eris
⁊ ꝓprie qũ fuerit in ꝑtibus ſtõi.

¶ De ſignis caſus rigoris. c. xix.

Quum uides febĩ acuta ſigna ſalutiſ ⁊ ſigna cri
ſis bone ⁊ minoraẗ vrina tũc ſcias ꝙ accidet
rigor cũ quo eueniet criſiſ niſi fuerit fluxꝰ ven
tris tranſiens equalitatẽ: equalẗ vo nõ repellit rigorem
q̇ expectaẗ ⁊ mltotienſ ſequiẗ ipm̃ ſudor nã in egritudi
nibꝰ acutis incenſiuis rigorẽ añcedit ſudor.

¶ De ſignis ſignificãtibꝰ criſim bonam. c. xx.

Scias ꝙ melius ſignoꝝ criſis bone eſt vt ſit ꝯ
pleta. ¶ Deinde fiat in aliquo dieꝝ criſis
laudabilis quos ego dicam. Et iã indicauit
eum aliq̃s dieꝝ indicationis ei ꝓportionalis. Et ẽ cũ
euacuatiõe nõ cũ ꝑmutatione ⁊ exitura. Et euacuatio
cũ qua fit humoris faciẽtis egritudinẽ in ꝑte ꝓportio
nali ⁊ tolleraẗ cũ facilitate. ¶ Et qñȝ facit ſꝑare boni
tateȝ criſis nã egritudinis ĩ ſpẽ ſua ſicut tertiana ⁊ cau
ſon qũ inueniẗ criſis ꝓportionaliſ aut ſue diſpoſitiões
ſicut ille in quibus currunt res virtutis ⁊ pulſus ſcd̃m
ꝙ oȝ ⁊ diſpoſitio virtutis ⁊ diſpoſitio pulſus in horis
ſignoꝝ prauoꝝ qñ eſt fortis ⁊ rarus ⁊ ꝓprie qñ addiẗ
eius virtus ⁊ minoraẗ eius diuerſitas ⁊ equaẗ tunc
eſt ꝑpendicularis ⁊ ſuſtentatio ſuꝑ quã incedenduȝ eſt
⁊ illius ꝯplementũ eſt aduentus tranquillitatis ⁊ leui
tatis. ¶ Et ſcias ꝙ ſigna mala qũ aggreganẗ ⁊ eſt di
es creticus tunc ſpes ẽ uerior ⁊ fortior ꝙ̃ vt ſit ecõtra
rio oȝ ergo ut initaẗ ſuꝑ illud. Et multotiens quidem
magnificanẗ ſigna timoroſa ⁊ uideẗ pulſus ſanari ⁊ e
quari ⁊ fortis fieri. ¶ Et ſcias ꝙ infirmus bonorum
humorum qũ egrotat ⁊ apparet digeſtio in vrina eius
in primis qũ egrotat tunc ſis ſecurus. ¶ Et quotiẽs
apparẽt in eo ſigna timoroſa tũc ſanatio in ipſa magis

debet esse qm̃ crisis est ꝓpinquior.

¶ De signis significātibꝰ crisim malam. c.xxi.

Ipsoꝝ radices ⁊ principia sunt vt sint cōtra
ria signis bonis ꝓdictis. Et illud est sicut sit
motus crisis ante statū ⁊ digestionē qd̓ Hip.
nominauit ꝓcessionem vie ⁊ tu iam sciuisti causam in
malitia eius ⁊ vt fit in die non cretico. ¶ Et vt pulsꝰ
fit cū eo ad casū ⁊ puitatē tendens. ¶ Et sciasꝙ signa
crisis qñ ueniunt añ statū ⁊ digōnem ⁊ añcedit ea eūo
multa tunc non decipiaris ꝑ eam nã illud est ꝑꝑ multi
tudinē eꝰ ⁊ est expulsio a pigritia uel debilitate absqꝫ
regimine sicut leuitas quaꝫ inuenit eger absqꝫ euacua
tione manifesta sꝫ est ex eis in quibus nō est habenda fi
dutia. nã illa qes materiei nō ē ꝑꝑ bonitatē eꝰ imo mł
totiens digerit̃ ⁊ pigra fit nã in expulsione eius.

Judicia. ꝺ iudicijs signoꝝ significātiū crisiꝫ malā. c.xxij

Quando aggregantur signa mala priuationis
digestionis aut alterationis ab eo qd̓ oꝫ aut
alicuius alterꝰ de signis malis iudica ex eis
ꝙ infirmus morit̃: hora ergo iudicij ẜm uelocitatem ⁊
tarditatē est ex eo qd̓ scit̃ de dispositione causaꝝ añce
dentiū crisiꝫ de illis quas diximus sicut hoc qm̃ qñ sꝫ
signa mala ⁊ est sedimē nigꝝ ⁊ alia ⁊ illud est in quarta
tunc mors ē in septimo aut in sexto si necessariū faciūt
cause ꝓdicte post ipsa.

¶ De signis digestionis ⁊ eius iudicijs. c.xxiij.

Digestio cognoscit̃ ex vrina ⁊ hoc iam est ex
positū in loco suo. ¶ Et oꝫ ut nō ꝯfidas per
vehementiā tincture vrine qñ non fuerit sedi
men. illud enim nō est ꝑꝑ digestionē. ¶ Et priuatio di
gestions in substantia magis nocibilis est ꝙ̃ in colore:
per substantiā eniꝫ ꝓpatur mã ad difficultatē expulsio
nis ⁊ facilitatē eiꝰ ⁊ qñ apparent signa digestionis cū
principio egritudinis tūc egritudo est salua nꝫ est ambi
guitas in ea ⁊ si tardant̃ non oꝫ vt sit semꝑ cū timore:
fortasse eniꝫ est longa ⁊ non est in ea timor ⁊ est necessa
rium ut sit longa. ¶ Et quotiens est crisis bona tunc
iam digestio facta est. ¶ Sed non quotiens digeritur
est crisis imo qñꝫ egritudo cōsumit̃ cū resołōe. ¶ Et
scias ꝙ nō fit febris sublimatio cū apparitione digestō
nis sicut non fit cū digestione apatis doloꝛ vehemens: ⁊
qñ tardat̃ digestio ⁊ uides accidentia bona ⁊ virtuteꝫ
fixam tunc expecta eam.

¶ De iudicijs et signis absolute. c.xxiiij.

Non omnis alteratio subito facta i colore aut
tactu est mala. Immo est significās bonitatē
magnam ⁊ crisiꝫ vtileꝫ imo ꝯsideretur cū hoc
dispositio corporis post illaꝫ. Naꝫ qd̓cūqꝫ signorū ar
refactiōis in forma et facie ⁊ extremitatibꝰ accidit cau
sa uigilie ⁊ laboris ⁊ exercitli ⁊ fluxꝰ uētris ē saluū ⁊
redit ad salutē i duobꝰ diebꝰ aut tribꝰ. ¶ Et quod
cūqꝫ ē causa adustiōis et casus virtutis est malum

¶ De narratione signoꝝ bonoꝝ. C.xxv.

Signa bona sūt tollerātia egritudis ⁊ firmitudo
virtutis ⁊ forme cuꝫ ea. ¶ Et si accidētia eius
fortioꝛa fiāt ⁊ virtꝰ pulsus ⁊ eiꝰ fortitudo ⁊ eiꝰ ordiatō
⁊ apparitio signoꝝ digestiōis ⁊ vtilitas crisis ⁊ boitas
signoꝝ eiꝰ ⁊ leuitas repit̃ post euacuatōeꝫ ⁊ redit pul
sus cuꝫ ea ad boitatē ⁊ horripilatō accidēs pꝰ euacua
tiōeꝫ de signis sūt bois. ¶ Significāt eiꝫ erradicatio
nē caloris ⁊ succedit frigꝯ cū erradicatione materiei
¶ Et melius hoc ē ut sit euacuatō humoris ipediētis
cū facilitate ⁊ ẜm rectitudieꝫ. ¶ Et scias ꝙ fixio vir
tutis cū signis malis necessariā facit speꝫ ⁊ similiter fi
xio ratōis ⁊ boitas anhelitꝯ ⁊ facilitas tollerātie eius
qd̓ accidit suꝑ eū de dispositōibꝯ timorosis extraneis.
¶ Et iuētio leuitatis post somnū ē bona. ¶ Et de si
gnis bonis ē anhelitꝯ bonꝯ facilis. ¶ Et de signis bo
nis ē appetitꝯ cū equalitate ⁊ boitas receptiōis cibi ⁊
eiꝯ fames ⁊ eius vtilitas: ¶ Et de signis bonis opti
mis naturalibꝯ ē situs iacendi nãlis ⁊ somnus naturał
⁊ equalitas caliditatis in mēbris corporis. ¶ Et sci
as ꝙ signa bona cū salute virtutis significāt saitateꝫ fe
stinā ⁊ cū debilitate eiꝯ significāt saitatē tardam.

¶ De iudicijs signoꝝ maloꝝ. C.xxvi.

Scias ꝙ signa mala que sūt in sūmo malitie indi
cāt mortē. ¶ Qd̓ si virtꝯ fuerit fortis ꝓlūgat̃
egritudo deide iterficit egꝝ ⁊ si fuerit debił iťficit absqꝫ
ꝓlūgatōe. ¶ Et młtotiēs q̇deꝫ apparent signa morti
fera i diebꝯ mał deide accidit crisis bona ⁊ ꝑmutatio
materiei ad mēbꝝ ⁊ fit saitas. ¶ Et oportet ut cōfi
das in signis bonis apud statum ⁊ vt timeas mortalia
qū incipiūt ⁊ nō iudices ꝑ ea iteꝝ dū nō vides uirtutē
cadere. ¶ Casus eiꝫ uirtutis solus est signū malum.
¶ Amplius oportet vt tu ꝯsideres in egrutidinibus
acutis quaꝝ ꝓncipiū ē ex mēbro adiuuāte sicut pectus
cū pleuresi qd̓ est de dispōibꝯ illius mēbri ipse eiꝫ signi
ficatiue magis sūt ꝙ̃ dispōes mēbri alterius nã digestio
sputi in pleuresi ē magis significatia salutis ꝙ̃ digestio
aque. ¶ Et necessariū q̇deꝫ est medico phisionomico
qū videt in facie ⁊ oculo ⁊ aliis formam malā nō natu
raleꝫ ⁊ ẜm pł̃m vt cognoscat in ꝓmis an sit illud natu
rale ẜm illud indiuiduū ⁊ iuditiū ⁊ nō iudicet temere
in pulsu etiam. ¶ Et iteꝝ ut cognoscat an illud sit ex
egritudine aut ex cā primitiua fortasse eiꝫ eueniet uer
bigrā. suꝑ linguaꝫ tinctura mala ⁊ asꝑitas suꝑflua ꝓpt̃
comestiōeꝫ rei faciētis illud nō ꝓpt̃ egritudinem.

¶ De naratione signoꝝ maloꝝ. C.xxvij.

Signa mala diuersificāt̃ ẜm unāq̃qꝫ opatōeꝫ
⁊ unū qd̓qꝫ membꝝ ⁊ fortasse dicemꝰ illud
cum distinctione.

De signis malis pēdētibꝰ ex forma ⁊ colore. C.xxviij.

Quum forma uiui est sicut forma mortui non
ꝓpt̃ uigiliā neqꝫ ꝓpt̃ famem neqꝫ ꝓpt̃ eua
cuatōeꝫ tūc est signū malū. ¶ Et facies que
similat̃ faciei mortui ⁊ diuersificat̃ a faciebꝰ sanoꝝ ē il
la cuiꝰ oculi ꝓfūdāt̃ ⁊ acuitur nasus ⁊ planāt̃ tempo
ra ⁊ cōtrahūt̃ ⁊ infrigidat̃ anris eiꝰ ⁊ inuersat̃ pulpa
eius ⁊ tendit̃ cutis ipsius ⁊ obfuscat̃ color eiꝰ ⁊ deni
grat̃ ⁊ fit viridis ⁊ eleuat̃ suꝑ eaꝫ cinereitas uel pilosi
tas ⁊ ꝓprie qñ est sicut cinereitas cotti carminati est
signū mortis festine. ¶ Et scias ꝙ quādo infirmāt̃ sai
pauce ifirmitatis significat timorem. ¶ Et illud qd̓
est de hac alteratōe ꝓpt̃ causas que sūt ꝓt̃ egritudinē
redit uelocit̃ ad dispositiōeꝫ naturaleꝫ ⁊ si nō in breui
ori tēpore saltē i die ⁊ nocte. ¶ Aliꝺ uero cuiꝰ cā est
egritudo ⁊ ē illud cuꝰ signū est malū nō redit ad rectifi
catōeꝫ cū facilitate. ¶ Licet ꝓmū qd̓ ē causa famis ⁊
euacuatōis ⁊ vigilie ⁊ eiꝰ qd̓ dictū ē cū eis nō ē bonū
iteꝝ veꝝ tamē est sanius alio. ¶ Si āt accidit illud in
egritudinibꝰ acutis ē malū ⁊ significat ꝙ egritudo ui
cet ⁊ cuꝫ hoc est sanius ꝙ̃ illud qd̓ fit in egritudinibus
acutis cā egritudinis nō cā illoꝝ cōpariū. ¶ Et ꝓpt̃
illud oportꝫ vt cognoscat̃ differētia iter illud qd̓ appa
ret de signis tornatilitatis ⁊ alteratōis coloris causa
coruptōis egritudinis aut cā vigilie aut euacuatōis

cū qua non est pl̄m malū. ¶ Et propť illud dicimus
illud in oculo de illo est si cā fuerit eius vigilia qd̄ acci
dit cū eis grauitas i palpebris ⁊ declinatō ad profūdi
tatē sōni ⁊ spissitudo vehemēs pulsꝰ ⁊ aūcessio uigilie im
pedientis. ¶ Et i illo cuiꝰ cā est fluxꝰ uentris iueniť
fluxꝰ vētris ꝓcessisse ⁊ supfluisse. Et i illo qd̄ ē ex fame
iueniť illd̄ accidere gradatim nō subito. Et de illis
q̄ magis affirmant ꝙ est ex egritudine est defectꝰ illoꝝ
causaꝝ ⁊ vehemētia acuitatis febris ⁊ sensibilitas reꝝ
que sūt sicut scintille offendentes manū apd̄ tactū. Et
citrinitas coloris subito ē signū nō bonū. Et denigra
tio eiꝰ subito est signū malū. Et deterius omnibꝰ illť
est niger color ⁊ ipsius pl̄m est ex morte innati caloris
⁊ tenebrositas seq̄ť ipsuz et citrinitas nō est bona sed
est magis salua. Et qm̄ q̄ñz fit a caliditate non est tota
a frigiditate ⁊ fortasse est a vigilia aut a fame aut a do
lore ⁊ est salua. ¶ Et si acciderint in fronte ⁊ naso ra
mi non est signum malum.

¶ De signis sumptis ex dolore capitis. c. xxix.

Quando dolor capitis ꝑseuerat ⁊ virtus est de
bilis ⁊ egritudo acuta ⁊ sunt illic signa mala
tunc egritudo est mortalis. ¶ Et si non fuerit tunc
expecta usqꝫ ad septimū fluxuz sanguinis nariū ⁊ post
septimū aliquid currere ex naso aut aure. Qd̄ si ꝑseue
rauerit vsqꝫ ad vigesimū raro erit tunc resolutio eius ꝑ
fluxuz sanguinis nariū sed aut ꝑ saniez currentē ex na
ribus aut aure aut ꝑ exiturā ⁊ ꝓprie inferius. ¶ Et
pl̄m q̄dez incipit dolor capitis a principio egritudinis
⁊ fit fortis sup eaz in quarto ⁊ quinto deinde erradica
tur in septimo. ¶ Et pl̄m q̄dez inceptionis eius est in
tertio ⁊ fit difficilis in quinto ⁊ erradicať in septimo ⁊
vndecimo. ¶ Quidā vero dixerūt ꝙ ratio est ut fit in
decimo qm̄ decimus est septimus tertij sꝫ ipe nō ē dies
creticus. Et hic sermo apd̄ me nō est aliq̄d. Cōꝑatio ei
non est ſm hoc genꝰ: ⁊ si incipit in quinto erradicať in
quartodecimo si res currit ſm ꝙ oꝫ. ¶ Et pl̄m q̄dez
qd̄ accidit de hoc dolore capitis accidit in tertiana.

¶ De signis sumptis ex ꝑte stōi. c. xxx.

Singultus in egritudinibꝰ acutis malus ⁊ ꝓp̄e
pꝰ fluxuz ventris ⁊ silr̄ inflātio in stō. ¶ Et pul
sus cordis stomachalis cū caliditate febris est malus.

¶ De signis malis ex mēbris anhelitus. c. xxxi.

Anhelitus frigidus in egritudinibus acutis ma
lus: significat eniz mortez innati ⁊ silr̄ diuersus
malus. ¶ Et anhelitus similis anhelitui flentis inter
sectus qui attrahit aerez ⁊ est anhelitus factus ꝑꝑ ꝑmi
stionē rōnis est malus. ¶ Et ille qui ē ꝑꝑ apā in ꝑtibꝰ
pectoris ē deterior. Et illoꝝ q̄ morti ꝑsentes fiūt ven
tres crescūt ⁊ ꝯsequētes fiūt eoꝝ āhelitꝰ ⁊ anhelāt alte.

¶ De signis malis ex ꝑte sensus. c. xxxij.

Si non videt infirmus ⁊ non audit est signūz ma
luz. ¶ Et si fugit a vocibus ⁊ odoribus ⁊ colo
ribus habētibus fortitudinez est signū malū significās
debilitatē spiritus animalis.

¶ De signis factis in oculo. c. xxxiij.

Profundatio oculi ⁊ ꝯtractio ipsiꝰ vel concaua
tio non causa fluxus uentris ⁊ vigilie ⁊ famis
est signum nō bonū ⁊ tenebrositas albedinis oculi ⁊ eꝰ
rubificatio tendens ad colorez pauonis aut celestē est
signuz malū. Et ꝑuitas unius duoꝝ oculoꝝ in egritudi
nibꝰ acutis ⁊ phrenesi ⁊ similibꝰ est mala ualde. ¶ Et
si non videt infirmus aliq̄d est signuz mortiferuz ⁊ tor
tuositas oculi ⁊ ipsius strabositas in febre acuta est si
gnū malū valde. ¶ Et si hec tortuositas fuerit ex spa
smo ꝓprio lacerto oculi tantū absqꝫ nocumento in ce
rebro tunc signuz illud est ꝙ non est ꝑmistio rationis ⁊
similia. ¶ Signa aūt sumpta ex eo qd̄ videt ⁊ splendo
re sunt qm̄ splendor niger significat vomituz plus ⁊ ꝯ
clinationē sanguinis ad suꝑiora ⁊ significat vnūqd̄qꝫ
signoꝝ alioꝝ. ¶ Et cursus lachryme absqꝫ uoluntate
⁊ ꝓprie ex vno oculo est signuz maluz nisi sit signuz cri
sis ⁊ sanitatis ⁊ significent ipsam alia signa fluxus san
guinis nariuz cū incolūitate signoꝝ alioꝝ ⁊ ꝯsidera ex
lachyrimis ꝑuitatez ⁊ multitudinez ⁊ subtilitatē ⁊ gros
sitiē ⁊ calorez ⁊ frigus ⁊ exitū cū voluntate aut sine vo
luntate. Et fugere lumen est signuz non bonuz. ¶ Si
aūt vehemens sit amor tenebre tunc est mortale nisi sit
vehementia ⁊ dolor. Qd̄ si non fuerint tunc est ꝑꝑ ca
suz uirtutis spūs aīalis. ¶ Et intuitꝰ stans absqꝫ pal
pitatione ⁊ motu est malus ⁊ multitudo aggregatiōis
lippitudinis ita ꝙ aliquid eius post aliq̄d est mala. Et
lippitudo sicca valde. Et huiusmōi quidem lippitudo
generať ꝑꝑ pigritiā virtutis oculi innate in maturādo
materiaz. ¶ Et silr̄ sentit cū pl̄imo eius ꝑ exuberatio
nez rei uenientis ad oculū que conať exire. ¶ Et nō
licet vt dicať ꝙ illud sit ꝑꝑ multitudinē humiditatum
veniētiū ad oculū ꝓpterea ꝙ pigra sit nā in digerendo
eas qm̄ oculꝰ in hac dispositione ē siccꝰ ꝓfūdꝰ ⁊ signa
siccitatis manifesta ⁊ silr̄ siccitas lippitudinis velox.

¶ De signis proportionalibꝰ istis. c. xxxiiij.

Si aggregať sup pupillā quꝫ est aperta aliquod
sicut tela aranee deinde recedit ad palpebram
⁊ fit lippitudo ⁊ non cessat esse sic est signū ꝓpinquita
tis mortis. ¶ Et vehementia rubedinis oculi ⁊ ꝑma
nentia eius ita in acuitate febris est mala ⁊ significans
apā cerebri calidū ⁊ in ore stōi. ¶ Et ꝑmutatio eius
ad colorem pauonis ⁊ celestē est deterior. ¶ Et aꝑtio
oculi iteꝝ ⁊ multitudo splendoribꝰ est significatio ma
la ⁊ fortasse est ꝑꝑ materias calidas multas ⁊ apāta in
ꝑtibus cerebri. Et si remanet palpebra in somno aꝑta
absqꝫ ꝯsuetudine est signuz nō bonum ⁊ siccitas palpe
braꝝ est signū malū. ¶ Et si remanet oculus in vigilia
aꝑtus ⁊ approximať ei digitus ⁊ nō palpitat est signi
ficatio mortis. ¶ Et vehemētia aꝑtionis oculi iterum
cū alienatione ⁊ debilitate est mortalis. ¶ Et dicitur
ꝙ ille sub cuiꝰ oculis appet pustula sicut lens alba mo
riť in die decimo ⁊ appet in eo desideriū dulcedinis.

¶ De signis sumptis ex ꝑte nasi. c. xxxv.

Tortuositas nasi mala ⁊ significat ꝓpinquita
tez mortis causa eniz in ea est spasmus malꝰ mor
talis. ¶ Et applanatio eius iteꝝ est mala ⁊ esse contē
tus in attractione aeris naso ⁊ naribus est malum.
¶ Et si inuenis ex anhelitu eius odorem piscis aut
butyri aut luti est malū ⁊ distilatio aque citrine ex na
so in febribus acutis fortasse est significatio ꝓpinquita
tis mortis. ¶ Et si non sternutat cū obtarmicis est si
gnificatio mortis ⁊ destructio sensus silr̄. ¶ Et si non
facit ei fluere sanguinez ꝑcusio ⁊ rascatio ⁊ si infirmus
assidue mittit digituz suum ad nasum suum quasi mun
dificat ipsum absqꝫ causa est signum non bonum ⁊ exi
tus aque per nasum est malum.

¶ De signis sumptis ex ꝑte auris. c. xxxvi.

Exicatio pulpe auris ⁊ eiꝰ inuersatio ⁊ ꝯtractō
extremitatis est signū malū ⁊ diciť ꝙ qū sordes
auris dulcescit est signū malū apud Gal. mortale apd̄
primos. ¶ Aduentus doloris in aure cū febre acuta

est timorosus ẽ ei mortal̃ nisi currãt aliq̃d ⁊ quiescat ⁊ illud in senibus. In iuuenibus vero ꝯtigit ꝙ moriunt̃ anq̃ꝫ saniẽ faciat pp vehemẽtiã sensuum eoꝝ.

¶ De signis sumptis ex p̃te dentiũ .c.xxxvij.

COmmotio dentiũ in febribus acutis ⁊ quasi ille cuius sunt cõedat aliquid signum est non bonuz. Dicit̃ ꝙ ille cuius dentes coop̃iunt̃ in febribus viscositatibus significat ꝙ febris eius sit vehemens significat enim caliditatẽ vehementẽ ⁊ materiã viscosaz tarde resol̃onis. ¶ Qñ accidit infirmis omni hora vt mũdificent dentes absq̃ ꝯsuetudine que currit ẽ significatio non bona. Stridor dentiuz ⁊ cõmotio eoꝝ absq̃ ꝯsuetudine fortasse idicat maniã ⁊ si mania nõ accidit deinde accidat significat illδ p̃nitiẽ nisi in illo q̇ assuet⁹ ẽ eo pp debilitatẽ cordis ei⁹ tũc stridẽt dentes e⁹ ex q̃libet cã ⁊ viriditas dualiũ est signũ malum.

¶ De signis sumptis ex parte lingue ⁊ oris ⁊ que sequuntur ea.c.xxxviij.

DEnigratio lingue in egritudinibus acutis est signuz ad malitiaz decliue. ¶ Et exiccatio e⁹ oris ⁊ saliue non sunt bone ⁊ qñz exiccat̃ in primis deinde exasp̃at̃ cũ statu deinde denigrat̃ est mortale ⁊ p̃prie in quartodecimo. Et scias ꝙ vehementia fetoris oris in egritudinibus acutis est significatio mortal̃ qm̃ significat corruptionem humoꝝ omniuz. ¶ Subleuatio vnius duoꝝ labioꝝ in febrib⁹ acutis est malũ. Scissio labioꝝ in febribus acutis significat sup̃fluitatem inflãtionis ⁊ ꝯtractio eoꝝ ⁊ frigus ipsoꝝ est malum. si remanet os ap̃tũ in egritudinibus acutis est significatio mala sup̃fluitas siccitatis lingue est signuz non bonum Dicit̃ ꝙ qñ exuberat super linguã i febre acuta sicut cicer niger ⁊ sicut granuz alkerua tũc mors est ꝓxima ⁊ accidit ei desideriũ reꝝ calidaꝝ. Asp̃itas ligue ⁊ siccitas eius est significatio phrenesis. Et ꝯsidera in asp̃itate lingue ⁊ alterationis caloris eius ꝯsideratione sup̃flua ne sit cã eius res tingens. ¶ Et scias ꝙ ñ tingit̃ lingua ab omni humore dominante i omni dispositiõe donec p̃uenerit ad eaz cũ supstantia sua aut p̃ vicinitatez aliquoꝝ membroꝝ ꝯmunicantium.

¶ De signis sumptis ex radice lingue ⁊ gutture ⁊ meri.c.xxxix.

PRefocatio subito facta non in die crisis est signũ malum. ¶ Et p̃focatio sine spuma ẽ leuior: spuma eniz nõ fit nisi qũ cor iam ad tantam p̃uenerit calefactionez ꝙ destruunt̃ ei op̃atiões pulmonis ⁊ diaphragmatis quare nõ põt facere vt redeat anhelitus cum equalitate. ¶ Et istud non fit ap̃ate non existente in gutture nisi pp rem magnã. ¶ Et multotiens quidem fit immo p̃lm cã cerebri. ¶ Et ad ultimũ qñ accidũt in febre forti p̃focationes praue tunc iã aduenit mors qm̃ cor eget cã vehementie caliditatis anhelitu p̃limo sed via eius iaz est oppilata quãobrem inflãmat̃ cor ⁊ sup̃fluit malitia cõpl̃onis eius quare non tollerat vitã.

¶ Et sil̃r contorsio colli cũ ꝓhibitione deglutitionis illud eniz aut fit pp remotionez spondil̃ aut pp vehemẽtiaz siccitatis ⁊ neq̃ aliq̃d est deterius eis ambabus cũ febre iteꝝ. ¶ Et si non põt fieri deglutitio nisi cum labore est significatio mala ⁊ sil̃r si reijcit cũ aqua ⁊ egreditur p̃ nasum ⁊ similiter qñ strangulat̃ cũ ea in omni hora est significatio non bona.

¶ De signis malis sumptis ex p̃te venaꝝ.c.xl.

DIxit Hipp. qñ apparent vene p̃ue apud frontẽ ⁊ palpebram est malum.

¶ De signis malis sumptis ex mollificatione corp̃is ⁊ malitia resumptionis ⁊ debilitate.c.xli.

MOllificatio corp̃is ⁊ malitia resupinationis ⁊ debilitas qñz fiũt causa multitudinis humorum grossoꝝuz in visceribus. ¶ Et qñz fiunt pp siccitatẽ corporis ⁊ paucitatẽ hũoꝝ ⁊ qñz fiunt pp sup̃fluitatez debilitatis v̇tutis i lacertis ⁊ non est significatio distinguens inter ea essentia corp̃is grossi aut macri s.c̃ quidã existimauerũt. Et multotiens quidez sunt uiscera plena humiditatibus ⁊ corpus est extenuatũ ⁊ multotiens debilitant̃ vitutes in lacertis ⁊ corpus est pingue imo signa alia sᷓ q̃ ⁊ dicta sᷓ in locis alijs.

¶ De signis malis pp formam iacendi.c.xlij.

REsupinatio sup̃ lectum non ẜm formam ꝯsuetã immo secundũ p̃mistionem ⁊ exitũ a ꝯsuetudie est malum signum maxime qũ infirm⁹ p̃cipitat̃ ad stratum suum paulatiz quotiens eq̃s eum ⁊ p̃paras ipsum p̃paratione bona ꝯuertit̃ sup̃ dorsum suum ⁊ diligit discoop̃ire extrema ⁊ ꝓijcit ea ꝓiectione non nãli absq̃ caliditate valde manifesta ẽ ergo causa ãgustia magna.

¶ Et oz ut tu attendas in hoc etiam rem vnaz fortasse enim hõ est pinguis grauis corp̃is uelocis mollificationis diligens in dispositione sanitatis vt iaceat omni hora scd̃m hanc formam aut est ꝓhibens dolor preter resupinationẽ illδ eniz iteꝝ est ex eo cũ quo non magnificatur timor. ¶ Omnis p̃paratio non consueta de resupinatione ⁊ tensione ⁊ reliquis quã nõ fecit in dispositione salutis est in egritudinibus acutis mala. ¶ Et scias ꝙ amor resupinationis aut est pp multudinẽ humoꝝ in visceribus aut pp sicitatez ⁊ resol̃onẽ humoruz acutoꝝ q̃re debilitant lacertos aut pp debilitatem q̃ accidit lacertis ex p̃te alia ⁊ si ñ potest iacere ⁊ resupinari ⁊ vti alijs positionibus imo desiderat sedere est significatio mala ⁊ p̃lm eius ꝓpterea ꝙ anhelitus fit difficil̃ qũ iacet pp ap̃ata ⁊ nocumenta in mẽbris anheli⁹ in quibus scita est dispositio ex eo qδ p̃terijt. Et si diligit fugere ab hominibus ⁊ ꝯuerti ad parietez est signũ non bonũ. ¶ Et declinatio in somno super ventrẽ absq̃ cõsuetudine ẽ malũ aut eni est a p̃mistiõe rõnis aut a lesione in uentre ⁊ iacere humidũ est laudabile ⁊ illδ ẽ qñ iũcture egri sᷓ recipientes plicationẽ velociter.

¶ De signis sumptis ex cute.c.xliij.

QUz desiccat̃ cutis ita ꝙ qñ extẽdis eã nõ redit ad locũ suũ tũc illδ ẽ significatio mala. ¶ Exitus vaporis calidi ex cute cũ anhelitu frigido est significatio p̃nitiosa ⁊ nõ fit nisi qꝛ cal̃itas cordis finita est.

¶ De signis acceptis ex ventre ⁊ p̃tibus hypocõdriorum.c.xliiij.

INflatio ventris in egritudinibus acutis ⁊ paucitas cõplicationis eius ⁊ ꝓprie qũ illic est solutio uentris est signum mortis precipue qñ apparet in eo pustula ampla coloris fusci. Tensio hypocondrioꝝ ⁊ essentia vnius duoꝝ lateꝝ magis augmentata q̃ꝫ altri⁹ ⁊ sil̃r essentia omnis lateris augmentatior omni latere qδ ẽ ei simile in eminentia ⁊ dep̃ssione ⁊ sil̃r in lenitate tactus ⁊ duritie. ¶ Qñ inflat̃ mirac nõ a ventositate ⁊ siccitate tunc intra ip̃m est ap̃a cũ quo nõ est nisi dolor. ¶ Et obfuscatio ⁊ tensio hypocondrioꝝ si ẽ cum dolore tunc materia declinat ad inferiora ⁊ si est absq̃ dolore tunc materia decliuis est ad sup̃iora.

¶ De signis sumptis ex ano.c.xlv.

EXitus ani in febribus acutis per se ipsum est significatio mala.

¶ De signis sumptis ex virga ⁊ testiculis .c. xlvi.

LEnitas testiculoꝝ est signū maluz ⁊ silr exuberatio amboꝝ in egritudinibus acutis. Contractio testiculoꝝ ⁊ virge significat mortē innati aut dolorē vehemētē. Pollutio ī pricipio egritudīs significat lōgitudinē ⁊ est in postremo egritudinis laudabilioꝛ.

¶ De signis sumptis ex matricibus.c.xlvij.

EXitus matricis mulieris ⁊ vulue in febre acuta est signum malum.

¶ De signis sumptis ex ꝑte extremitatuz.c.xlviij.

DE eis sunt exꝑte qualitatis eaꝝ sicut frigus extremitatū cū caliditate febris acute ⁊ fixione eꝰ ⁊ nō eradicatur est signū nō bonum. Cuz chronica vero non est illud hoꝛribile. ¶ Et causa eius in febribus acutis est aꝑa magnum in concauitate ventris aut submersio caliditatis innate aut aduentus sincopis ⁊ resolutiōis. ¶ Et fortioꝛ significatio frigoris extremitatū in febribus acutis super mortē est que est frigoris accidentis eius in principio egritudinis. ¶ Et silr qum ē frigus cū quo non calefit ⁊ hoc totū significat fugā sanguinis totius ad interiora ꝑꝑ aꝑa. ¶ Obfuscatio digitoꝝ manuū ⁊ pedū ⁊ vnguiuz eoꝝ est signum mortale. Rubedo extremitatum ⁊ eaꝝ alteratio subito magis ꝑnitiosum est ꝙ̄ eaꝝ obfuscatio. ¶ Si aūt inuenit̄ grauitas tunc iam appꝛopinquat qm̄ grauitas significat debilitatez virtutis aialis ⁊ obfuscatio significat debililitatē caliditatis innate ⁊ rubedo significat corruptionez ⁊ dn̄ium humoꝝ. Et nigredo melioꝛ est ꝙ̄ obfuscatio ⁊ rubedo. ¶ Et cū hoc toto qum videris signa bona ꝑlīma non est longinqum quin saluet̄ infirmus ⁊ casus extremitatum eꝰ alterataꝝ ⁊ adustio extremitatū ⁊ cutis cū frigiditate ventris est signū mortis iteꝝ. ¶ Et ex eis exparte situū eaꝝ sunt sicut spasmus ⁊ ꝓprie pꝰ fluxuz ventris est mortale. Alcuzez cū alienatione ⁊ vehementia febris est significatio moꝛtis.

¶ De signis ex parte somni ⁊ vigilie.c.xlix.

SI somnus sit diurnus nō nocturnus est signuz nō bonum. ¶ Et si non dormit in eis ambobꝰ est deterius: causa enim est corruptio cerebri qualitercūqꝫ sit. ¶ Et salubrior sōnus diurnus est qui est ī ꝑncipio eius ⁊ hoc totum in statu ꝑoxismoꝝ febris est deterius. ¶ In principio vero eius ⁊ multotiens sit nō nocet. ¶ Et ꝓfunditas somni cū debilitate pulsus est malum est eniz ꝑꝑ debiltatem uirtutis non ꝑꝑ hūiditatem cerebri ⁊ ꝓprie qū est cū ꝑmistōe rationis. ¶ Et qn̄z est hꝰ a putrefactione humoris frigidi. ¶ Sōnus augmētatus in nocte qui succedit ꝑmistioni rationis ⁊ associat̄ frigori extremitatum est malus sicut somnus cui succedit leuitas est bonus.

¶ De signis malis sumptis ex actione manꝰ.c.l.

COllectio paleaꝝ ⁊ peruenire omni hora ad aliquid quasi colligat ex se aut ex pariete est signū malum. ¶ Et cā in eo est ex vaporibus q̇ eleuant̄ ad cerebꝝ ergo faciūt imaginari illō qō n̄ est ꝑꝑ descensionez eoꝝ ad oculum ⁊ humiditatē albugineā.

¶ De signis sumptis ex doloribus.c.li.

DOlor vehemens in visceribus in febribus acutis est signuz maluz significat enim adustioē vehemētē aut magnitudinez aꝑatis aut exituram. Dum est in aliquo mēbroꝝ dolor vehemēs ⁊ sedat̄ subito q̇ete ꝯpleta absqꝫ causa tunc illud est malū.

¶ De signis sumptis ex voce ⁊ loq̄la ⁊ silentio.c.lij.

VOx fortis ualde est bona ⁊ loquela ordinata ē bona ⁊ ꝯtrariū illius ē maluz. Et taciturnitas ꝑlīma ꝓlixa significat ꝟm ꝑlm inquietudinē aut mollificationem lacertorum lingue: ⁊ epiglotis aut spasmum eoꝝ aut destructionē imaginationis que est principiuz sermonis ⁊ qū infirmus loquit̄ in crisi est bonū. ¶ Et ad vltimum taciturnitas verbosi significat causas inceptionis alguesgues aut aliq̇d de eis q̄ dicta sūt. ¶ Et multitudo ꝟmocinationis in taciturno significat initiū alienationis ⁊ ꝑmistionez rationis.

¶ De signis sumptis ex ratione.c.liij.

ALienatio cum motu ⁊ percussione in capite ⁊ nare est salua. ¶ Et cum alguacre ⁊ apoplexia est mortalis.

¶ De signis sumptis ex motibus.c.liiij.

MUltitudo ꝑmistionis ⁊ inquietudinis ē signuz non bonū ⁊ signifitat multitudinez uaporis eleuati ad caput. ¶ Saltus infirmi omni hora ⁊ sessio eius est significatio mala ⁊ est ꝑꝑ angustiā aut ꝑꝑ ꝑmistionē rationis ⁊ cōstrictionē anhelitus ⁊ ꝟfocationez ⁊ ī ꝑipneumonia deterior qm̄ ꝑlm eiꝰ ē ꝑꝑ ꝟfocationē ⁊ ꝯstrictionē anhelitus licet sit ꝑꝑ causas alias iteruz. Et qum grauantur mēbra a motu etiā est significatio mala. ¶ Et qn̄ obfuscant̄ vngues tunc mors est ꝑn̄s ⁊ tremor est signū malū quz non sit crisis bona.

¶ De signis sumptis ex existimatione.c.lv.

QUm ē plurimꝰ tior mortis tunc est timor.

¶ De iudicijs sumptis ex saltu ⁊ alicibꝰ.c.lvi.

SAltus ⁊ alices fiunt ꝓpterea ꝙ natura mouet membra lacertosa ut expellat ex eis suꝑfluitatez. ¶ Et dum membruz permanet rarū ⁊ mā est pauca obediens nō indiget illo īmo illud est ei necessariuz ꝑꝑ ꝯtrarium eius ⁊ si fuerit cū ꝑmutatione ex calore ⁊ frigus ꝑ naturaz tunc est signū nō malū. ¶ Et significat multotiens ꝙ natura nō pōt facere resoꝉonez nisi cum adiutorio uilloꝝ ꝑꝑ multitudinē materiei aut ꝑꝑ debilitatem virtutum.

¶ De signis sumptis ex somnus.c.lvij.

MUltotiēs videt infirmus de genere illiꝰ quo fit crisis eꝰ sicut videt habiturꝰ crisiz cū sudore ꝙ ingredit̄ balneū ⁊ preparatur.

¶ De signis sumptis ex appetitu.c.lviij.

DEstructio appetitus in egritudinibꝰ chronicis est malum. ¶ Et in egritudinibus acutis etiā si est infra illud ⁊ ad summū significat hūores coꝛruptos aut mortē virtutis aialis ⁊ naturalis. ¶ Et qum destruitur sitis in febribus adurentibus est significatio mala ⁊ pꝛoprie cū nigredine lingue.

¶ De iudicijs ⁊ significationibꝰ icteritie.c.lix.

ICteritia ante septimuz ⁊ ante digestionē est malum signum nisi succurat ei fluxus ventris quēadmodū quidam existimauerunt ⁊ est secundum consideratōnē. ¶ Et ad ultimū icteritia ante septimū non est laudabil̄. ¶ Et si fuerit icteritia post septimū tunc est iteꝝ non ita salubris dū nō cōiungunt̄ ei signa alia. Qō si accidat icterita in septimo aut nono aut q̄rto decimo cum signis laudabilibus ⁊ absqꝫ nocumento in partibus epatis aut duritie ⁊ aꝑate tūc est laudabilis. ¶ Et multotiens q̇dez accidit ꝑꝑ huiusmōi crisis cōpleta ⁊ significat laudem ⁊ dispositionez leuitatis que reperitur post ipsam. Et significat malitiā eius dispositio cōtrarij leuitatis. ¶ Et ex illis que significāt malitiam eius est ut sit cum ictericia fluxus ventris chole

ricus multus qui ebulit ꝛ exit⁹ rerum spumosarum
adurentiuꝫ in h⁹mōi ei timet̃ de infirmo nisi succurrat
ei fluxus ventris multus mũdificans aut sudor cõis
ꝛ sit iam virtus fortis tunc enim fit leuitas velociter.

¶ De significationib⁹ sumptis ex apatibus. c. lx.

QUm febris acuta ꝑuenit ad apata titillicoruꝫ
ꝛ extremitatuꝫ est deterius q̃ vt sint prius illa
apata deinde sequat̃ ea febris causa putredinis q̃uis
illud etiã sit maluꝫ. ¶ Apata que accidunt in radice
auris ꝛ non maturant̃ cum saniositate sunt mala aut
que non sequit̃ aliqua de euacuationibus fortibus ē
signum malum. ¶ Et non oꝫ iteꝝ ut fidutia habeatur
in maturatione qñ accidit exitura ꝛ reliqui humores
sunt indigesti illud eniꝫ est non sufficiens sicut ista etiaꝫ
multotiens accidunt ꝛ existimat̃ iam declinatio adeẽ
ꝛ iterficit. ¶ Omnis pustula ꝛ omne apa qd̓ apparet
ꝛ postea redit est malũ uerũtñ qñqꝫ significat fortitudi
nẽ nature ꝛ fortasse hec apparitio ꝛ ꝓfundatio est con
sueta hōi alicui in natura sua quare non est significatõ
vehementis malitie.

De signis sumptis ex ꝑte pustulaꝝ q̃ similant̃. c. lxi.

PUstula ciceralis nigra in febrib⁹ acutis est ma
la valde. Et qñ in fine venit vel tardat̃ morit̃
ille qui eam hꝫ in ƀo multotiẽs. ¶ Cõuersio vlceꝝ in
corpore ad viriditatẽ ꝛ nigredineꝫ ꝛ celesteꝫ colorem
aut citrinitatẽ est signuꝫ malum. Et citrinitas est leui
or eis. ¶ Dicit̃ q̧ si apparet suꝑ genu infirmi aliquid
nigꝝ sil̃e vue nigre in cuius circuitu sit rubedo morit̃
cito. Q̇ȯ si ꝓtendat̃ usqꝫ ad dieꝫ q̇nquagesimuꝫ tunc
signuꝫ mortis e⁹ est q̧ sudauit sudore frigido. ¶ Q.ñ
apparet suꝑ uena que est in gutture aliquid sil̃e grano
alkerua cum variola alba magna ꝛ accidit ei desideriũ
reꝝ calidaꝝ morit̃ in vigesimo. ¶ Et nos quideꝫ iam
diximus illud qd̓ accidit in lingua adolescentibus de
pustulis mortiferis. ¶ Dicit̃ si fuerit febris quelibet
ꝛ apparuerit suꝑ digitos vtriusqꝫ manus simul apa ni
grum sicut granũ herbi cũ dolore vehementi moritur
in quarto ꝛ accidet ei grauitas ꝛ profunditas somni si
aũt natura cõstringat̃ cum hoc accidet pleuresis.
¶ Et qñꝫ cõstringit̃ adeo donec fit lapis.

¶ De signis sumptis ex forma venaꝝ. c. lxii.

DIxit Hippo. si apparent vene ꝑue que sunt in
fronte ꝛ que sunt in palpebris ꝛ furcula est ma
lum. ¶ Alteratio coloris venaꝝ apparentiũ a dispõe
sua cũ colore pauonis ꝛ apparitio eaꝝ que de eis non
apparebant ante cum hoc est malum.

¶ De signis sumptis ex rigore. c. lxiii.

RIgor p̃ime reditionis in febre praua cum de
bilitate uirtutis est mortalis ꝛ cũ firmitate vir
tutis iteꝝ qñ febris cũ eo non remouet̃ non est bonus
ꝛ deterior omnibus est vt sequat̃ ipsum euacuatio nõ
adiuuãs ꝛ ñ sedet̃ cũ eo febris. Et si ñ accidat eũo ite
rum tunc significat q̧ humor motus est vincens qui ex
pelli nõ põt ꝛ est malũ. ¶ In accidente vero vice vna
n õ forsitã verificat̃ aphorismus iudicans an est ꝑꝑ de
bilitateꝫ suꝑflã virtutis aut ꝑꝑ aliud.

¶ De iudicijs euacuationis. c. lxiiii.

EUacuatio iuuatiua ꝑ fluxum uentris ꝛ võmitũ
ꝛ alia est illa que est post digestionẽ ꝛ que eua
cuat humorem quẽ oꝫ ꝛ que fit cuꝫ facilitate ꝛ cui suc
cedit leuitas. ¶ Et de signis euacuationis humoris
quem euacuat medicina aut nõ medicina est ut incipi
at in eũone humoris alterius ꝛ deterius eo est vt finis
ei⁹ ꝑmutet̃ ad exituꝫ curãrat aut ad sanguinem nigrũ
aut humorẽ fetidum aut humorem puꝝ ꝛ sil̃r in vomi
tu ꝛ qñ abbreuiat̃ eũo postq̃ effecerit qd̓ efficit opꝫ vt
adiuuetur ꝛ qñ suꝑfluit euacuatio ꝛ nondũ incepit di
gõ tunc non est illud cuius iuuamento sit intendum ꝛ
eũo debilis pauca fluxu sanguinis nariũ aut sudoꝛ aut
alio significat q̧ natura mouit ꝛ non potuit ꝛ si fiant
mala signa alia significant mortem ꝛ si non fiunt mala
significant longitudinem.

¶ De iudicijs sudoris. c. lxv.

SUdor est bona crisis in egritudinbus acutis et
phl̃aticis ꝛ iteꝝ in spetiebus apatũ timorosorũ
ꝛ apatibus viscerum.

¶ De causis multitudinis sudoris. c. lxvi.

SUdor multiplicat̃ aut cã materiei ꝑꝑ multitu
dinẽ suã aut subtilitatẽ suam aut cã virtutis ex
vehemẽtia expulsiue aut mollificatione retentiue aut
cã poroꝝ ei⁹ qñ dilatãt̃ ꝑꝑ causas dilatationis ꝛ mino
rat̃ sudor ꝑꝑ õria illaꝝ causaꝝ ꝛ sudor quidem qñ ter
gitur exuberat ꝛ qñ mouet̃ abscinditur.

¶ De diuersitatib⁹ membroꝝ in sudando. c. lxvii.

MEmbra que plus sudant sunt illa in quibus ẽ
materia faciẽs egritudinẽ vt magis ꝛ illa que
non sudant sunt membra in quibus non est materia ꝛ
illa inquibus dominat̃ aliquid de causis cõstrictionis
poroꝝ de quibus est q̧ latus suꝑ qd̓ dormit infirmus
ƀm p̃im raro sudat qm̃ est coarctatum siccas habens
vias ꝛ non currit ad ipsum humiditas neqꝫ currit ab
eo. ¶ Et sudor quidem multiplicatur in membris po
sterioribus ut in dorso plusq̃ in anterioribus sicut pe
ctore ꝛ multiplicatur in superioribus magisq̃ accidat
in inferioribus ꝛ proprie in capite.

De diuersitatibus dispõnuꝫ i sudãdo ꝛ alijs. c. lxviii.

SOmnus pl⁹ facit sudare q̃ vigilia qm̃ calor in
natus in eo plus agit in humiditates ꝛ qꝛ nocu
mentũ anhelitus in ipso est magis ꝑum ꝛ illud mouet
materias ad interiora. Inquit Hip. sudor p̃mus in
somno absqꝫ causa faciente illud significat q̧ ille plus
cibi suo affert corpori q̃ tolleret. Si autem fuerit illȯ
preter qd̓ ille de cibo sumat tunc scias q̧ indiget eũo
ne ꝛ causa in hoc est q̧ sudor p̃mus cum sanitate vir
tutis nõ fit nisi ꝑꝑ multitudineꝫ materiei cui ꝑtinet vt
expellat eam nã ꝛ illa ml̃titudo aut fit ꝑ causam ꝓpin
quam q̃ est repl̃o ꝓpinqua ꝛ repl̃o ꝓpiqua est ex cibis
sumptis tunc ꝛ hanc repletionẽ expellunt fames ꝛ ex
ertitiuꝫ ꝛ sudor qui expellit̃ ꝑ naturam aut fit per cau
sam antecedẽtem longinquã que est ex superfluitatib⁹
antecedentibus. ¶ Et non excusat in huiusmõi nisi e
uacuatio mũdificans corpus ex eis: per sudorem vero
fortasse non egreditur ȯ ea nisi illud qd̓ subtile ẽ tenue
paruum ꝛ dimittat coruptũ inobediens in corpore ꝛ ꝯ
suetudo nature est q̧ dilligit expellere humorem corru
ꝑũ ꝛ illud est de illis q̃ debilitãt eũ: ꝛ scias q̧ q̃to pl⁹
caliditas ĩnata ẽ fortioꝛ est resol̃o magis occulta q̃re ñ
fit sudor nisi fuerint cãe alie ꝛ ꝑꝑ hoc fit sudor egredi
ens a nã aut a repletione ꝛ multitudine ꝛ vehementia
dilatatiõis poroꝝ aut ꝑꝑ defectũ virtutis a digestione
bona aut ꝑꝑ vehementiam motus.

¶ Dies in q̇bus ml̃tiplicat̃ sudor ꝛ minorat̃. c. lxix.

SUdor in egritudinibus acutis p̃im fit intertio
ꝛ quinto ꝛ minoratur in quarto imo paꝝ conti
git vt egritudines iste crisim faciant in quarto nisi raro
ꝛ paꝝ quidem contingit secundum q̧ exꝑimentatores

existiant vt sudet eger in vigesimo septimo ⁊ trigesimo primo ⁊ trigesimo quarto.

¶ De modis significationum sudoris. c. lxx.

SUdor significat p tactum suū si est calidus aut frigid⁹. ⁊ significat p colorē suū si ē clar⁹ aut ad citrinitatē aut uiriditatē ↄcliuis. ⁊ sigificat p gustū suū si ē amarus aut dulcis aut ad acetositatē decliuis. ⁊ significat p odorē suū si est fetidus. aut acetosus aut dulcis aut alius ⁊ significat p substātia suā sicut si ē subtil' aut uiscos⁹. ⁊ significat p quātitatē suā sicut si ē pauc⁹ aut mult⁹: ⁊ significat p locum suū si est cōis in toto corpe aut abbreuiatus ⁊ q̄ ex quocūq; membro est in ipso est egritudo. ¶ Et significat p horam suam si est in principio aut statu aut declinatione. Et significat p illud qḋ succedit ei sicut succedit ei nocumentū aut leuitas aut rigor aut horripilatio aut aliud.

¶ De signis sumptis ex pte sudoris. c. lxxi.

SUdor frigidus cū caliditate febris est signum malum valde ⁊ pprie qui appropriat' capiti ⁊ collo ⁊ significat sincopiz licet nō sit frigidus qūo ergo frigidus ⁊ est deterior spez sudoris qm̄ significat rem que fuit non rem que erit. Qḋ si febris fuerit magna tunc est mors pxima. Et non fit sudor frigidus nisi iā ceciderit caliditas innata quare nō seruat humiditates immo sepat' ab eis quare segregat eas ⁊ euaporat calitas extranea deinde sepat' ab eis illa caliditas pp suaz extraneitatē qua infrigidant'. ¶ Sudor intersectus ē malus. ¶ Et sudor multus significat longitudinē egritudinis pp mltitudinem materiei ⁊ non ↄueniunt hūti eū phl'omia ⁊ ventris solutio pp debilitatē suā imo clisteria leuia. ¶ Et qn̄ post sudorem nō inuenit' leuitas non est signū bonū. Qḋ si fecerit augmentū nocumēti tūc erit signum malū lz sit ēt cōis corpori ⁊ sudor festinus in principio egritudinis est malus ⁊ significat mltitudinem materiei nisi cā in eo sit humiditates aeris pp pluuiā multam qm̄ tūc cum sua mal'ia erit minor mal'ia. ¶ Et multotiens quidē incipit egritudo cū sudore deinde sequit' ipm febris ⁊ plongat'. ¶ Et qum ex sudore accidit horripilatio non est bonū imo est malum qm̄ horripilatio significat expansionem humoris mali nocentis in corpe ⁊ illud significat q̄ sudor non mūdificat immo mouet de humoribus malis illud cu⁹ acuitas est fracta pmiscens ipm humiditatibus que resoluunt' p sudorez. ¶ Et significat q̄ materia plīma n̄ resoluit' apud euacuationē sudatiuā. ¶ Et qn̄ debilitant' virtus ⁊ pulsus ⁊ sudat frons parū est signū malū si vero cadat pulsus tunc est mors. ¶ Sudor eniz bonus cui ↄuenit vt fit p ipm crisis cōpleta est ille qui fit in die cretico ⁊ est cōmūis toti corpori habundans ⁊ sup ipsum aleuiat' infirmus ⁊ sequitur illū ille qui nō est cōis sed succedit ei leuitas. ¶ Et ad sūmū ↄsidera sudorem p se ipsum in caliditate sua ⁊ frigiditate ⁊ colore suo ⁊ suo odore ⁊ gustu ⁊ quātitate sua in multitudine ⁊ paucitate sua ⁊ tpe sue egressionis aut est in pncipio aut statu aut in declinatione ⁊ qḋ associat' ei de febre in fortitudine ⁊ debilitate sua ⁊ quid succedat ei de leuitate ⁊ grauitate. ¶ Et scias q̄ in cōualescentia multiplicat' sudor ei⁹ p p reliquias materiez quare nō est malū puam facere minutionem.

¶ De signis sumptis ex pte pulsus. c. lxxii.

PUlsus martellinus ⁊ formicans ⁊ vehementis fralitatis aut vndosus malus ē. ¶ Et gazellinus cū debilitate est mal⁹. Et diuersitas in q̄ est intersectio vehemens ⁊ motus debiles deinde succurit illi vnus fortis succursu non succurrente imo ex momento ad momentū est mala valde. ¶ Dixerunt quidā qum dulsus sinister est frequens ⁊ puls⁹ dexter rarus ⁊ illḋ est cū debilitate tunc est significatio mala. ¶ Et scias plimoz hominū pulsus naturales sunt diuersi mali absq; egritudine quare oportet vt tu scias hoc itez.

¶ De iudicijs fluxus sanginis nariuz. c. lxxiii.

EA que sunt sicut pleuresis ⁊ apata epatis acuta uel calida ⁊ sub hypocondrijs terminantur crisi ↄpleta p fluxum sanguinis nariū primū uero ex q̄ cūq; naī fit alia vero ex illa que sequit' ea ⁊ silr febres incensiue ⁊ sunt de genere primo. ¶ Peripneumonia vero non facit crisim p eum ⁊ pleuresis est res ī eo media ⁊ tertiana facit crisim p ipsum. ¶ Et plīn quidem accidit fluxus sanguinis nariuz iuuatiu⁹ in imparibus ⁊ paruz fit in quarto in tertio vero ⁊ quinto ⁊ septimo ⁊ nono fit. ¶ Et qū sepat' fluxus sanguinis nariuz bonus ⁊ est debilis iuuet' fm q̄ docuit. Hippo. cū effusione aque calide sup caput ⁊ cū vaporatione sicut qn̄ timet' supfluitas eius phibet' cū aqua frigida ⁊ cū positione uentose sup hypocondria ⁊ que sequntur ipsum. ¶ Et melior quidē fluxus sanguinis nariū est qui sequitur ptem infirmā ⁊ diuersificans non est cū illa bonitate. ¶ Et apata ↄuenientiora ad hoc vt crisim faciant p fluxum sanguinis nariū sunt illa que sunt supra sumē. ¶ Et ī apate q̇dē phl'atico qḋ incipit trāsire in lapideitatē ⁊ plongat' saniositas ⁊ eruptio n̄ expectat' crisis p fluxū sāguis nariū ⁊ silr nō expectat' in apate frigido in cerebro ⁊ ī pipneumonia crisis per fluxum sanguinis narium.

¶ De significatōis sumptis ex fluxu sanguis narium. C. lxxiiii.

FLuxus sanguinis narium paruus est malus ⁊ plīmus. ¶ Et fluxus sanguinis narium pluris malitie est qui est sanguinis nigri. ¶ Et paz fit fluxus sanguinis mal⁹ ex sanguine rubeo ⁊ splendido. ¶ Et fluxus sanguinis narium qui cadit in quarto significat difficulatē crisis imo bon⁹ ē ille q̇ cadit ī īparibus.

¶ De significationis sumptis ex sternutatione. c. lxxv.

STernutatio bona est quādo accidit apud statū in primis vero eius est de signis corize aut humoris mordicatiui

¶ De iudicijs egestionis. c. lxxvi.

IAm locuti fuimus de egestōe ī libro primo sermonē vniv'salē abbreuiatū. Et nec̄riū est nobis vt repleamus sermonē in ea multa repl'oe ⁊ fm illḋ qḋ sequitur de sermōe in egritudinibus acutis.

¶ De signis sumptis ex egestione. c. lxxvii.

DIuersitas coloris eius qḋ egredit' ḋ egestione est laudabilis in duabus horis non alibi quaz vna est diuersitas cretica post digestionē in die cretico ⁊ signo cretico. ¶ Et altera post potionē solutiuam p transeuntem fortem. ¶ Et significat in duabus dispositionibus mūdificationez corporis expectatā. ¶ In alijs vero significat adustionez ⁊ liquefactionē ⁊ multitudinē humoz corrupoz. ¶ Egestio fetida simil' egestioni pueroz ⁊ infantium est mala. ¶ Egestio chol'ica in principio egritudinis significat dominiū chol'e ⁊ est non bona ⁊ in fine eius apud declinationē significat q̄ corpus mundificat' ⁊ est significatio bona. ¶ Et qn̄ sepatur egestio chol'ica multa ⁊ non alleuiat' egritudo tunc illud est significatio mala ⁊ fluxus ventris mltus

post signa mala significat casū virtutis ⁊ preter ꝙ suc
cedat leuitas est significatio mortis licet febris etiā sit
erradicata. ¶ Fluxus ventris sup quē est vnctuositas
non ab acceptōne rei vnctuose significat liquefactionē
membroꝝ radicaliū ⁊ est significatio mala sed non est
mortalis ⁊ fortasse est vnctuositas ex carne. ¶ Et qñ
super ipsā est simile viruſ ⁊ emanat citrinū ⁊ dominať
fetor ⁊ illud i febribus acutis est mortale. ¶ Egestio
sup ptes cuius stat res subtiľ significat ꝙ est virus ex e
pate ⁊ est mordicatiua ⁊ facit exire egestionem cū velo
citate ⁊ fortasse egreditur sola ⁊ est mala. ¶ Qum in
egestione sunt aliq̄ similia corticibus lupinoꝝ in omni
bus egritudinibus tunc est signū mortale.

¶ De iudicijs vomitus. c. lxxviij.

IAm locuti fuimus etiam in libro primo de vo
mitu. ¶ Et necessarium quidez est vt afferam⁹
hic aliquid de eo ⁊ de alijs ⁊ eius positio magis licita
est in hoc loco. ¶ Dico ergo ꝙ vomitus magis iuua
tiu⁹ est ille qui ex phľate ⁊ choľa in quo in re euomita
vel effusa est vehemens ꝑmistio non est vehem̄tis grossi
tiei. ¶ Et q̄to plus vomitus est purior tanto magis
est deterior : choľicus enim purus significat vehem̄tiā
caloris ⁊ phľa puꝝ significat vehementiā frigoris.

¶ De signis sumptis ex vomitu. c. lxxix.

VOmitus diuersificatus a colore vomitus ꝯsue
to qui est albus aquosus ⁊ citrinuſ est malus ⁊
ille qui est sicut viridis ⁊ qui est sicut color porri ⁊ ꝓ
prie fetidus ⁊ qui est sicut color sicle. ¶ Et rube⁹ cū
nigredine ⁊ obscur⁹. Et deterioꝛ est q̇ est sicut flos eris
⁊ niger ⁊ ꝓprie qū fit spasmus subito ipe eniz interficit
statiz nisi sit illic uirt⁹ fortasse eniz remanet vsq̧ ad du
os dies. ¶ Et oz vt ꝯsidereť in eo ne sit tinctura in re
comesta. ¶ Et qñ euomunť om̄s isti colores est ma
luz valde. ¶ E vomitus fetidus est malus ⁊ vomitus
purus sicut diximus est malus.

¶ D iudicijs vrine. c. lxxx.

IAm ꝑmissa sunt a nobis verba vniuersalia de v
rina in fen in qua sunt accidentia in libro pꝛimo
⁊ nos afferam⁹ hic de illo ⁊ de alijs qd̄ magis ꝯueni
ens est huic loco. ¶ Dico ergo ꝙ non oz qū nō videť
in vrina signū digestionis forte iudicare de morte for
tasse enim liberabiť eger qū hoc ꝑ eūonem cadentē ex
ꝑte aliqua cū virtute expellente digestū ⁊ indigestuz ⁊
fortasse resolueť humor scd̄m longitudinem tollerātie
aut fiet crisis ꝑ exiturā ⁊ ꝓprie qñ nō fuerit humor ve
hementis malitie sed est malus scd̄m pľm ⁊ significat
fortitudinē infirmi ⁊ minor significatio in eo est super
longitudinē. ¶ Et siľr vrina q̄ remanet scd̄m colorez
vrinaꝝ sanoꝝ in horis egritudinis oīb⁹. Si aūt icipit
alterari cū sublimatōe egritudis tūc est magis incolu
me. ¶ Et qñz est vrina i egritudinibus pestilentialib⁹
bona naľ in substātia sua in colore ⁊ sedimine ⁊ ille cu
ius est tēdit ad mortez. ¶ Et scias ꝙ multotiens min
gunt infirmi vrinas malas in substantia sua ⁊ colore ⁊
alijs ⁊ est illud expulsio cretica ⁊ ꝓprie in egritudini
bus acutis quaꝝ cā est epar ⁊ ꝑtes vrine.

¶ De signis malis sumptis ex paucitate ⁊ multitudi
ne vrine. c. lxxxi.

VRina que mingiť qñz pauca ⁊ qñz multa ⁊ qñ
q̧ retineť ⁊ nō mingitur est signū malum in fe
brib⁹ acutis significāſ pugnā vehem̄tē egritudis ⁊ naťe
q̄ viciť ⁊ vicit ⁊ sigificat laboē naťe ⁊ sigificat ēt grossi
tu dinē materiei ⁊ ꝙ ipsa difficulter suscipit digestionē.

¶ Si aūt febreſ fuerint quiete indica longitudinē ꝑꝑ
grossitudinem humoris.

¶ De signis sumptis ex tenuitate vrine. c. lxxxij.

VRina tenuis qñz fit sicut in diabete ⁊ est cū ea
assiduatio sitis ⁊ velocitas surgendi ad vrinā
⁊ facilitas egressionis. ¶ Et qñz fit ꝑꝑ cruditatē ⁊ op
pilationem ꝓhibentez exitū materiei: ⁊ qñq̧ fit ꝑꝑ de
bilitatem uirtutis alteratiue ⁊ non est cū facilitate exi
tus ⁊ est minoris malitie q̄ diabetis. ¶ Et qñ mingi
tur urina tenuis in egritudinib⁹ acutis ꝑ aliquot dies
significat ꝑmistionē. Qd̄ si accidit ꝑmistio ⁊ ꝑseueret
tenuitas significat mortem velocē ꝓpteria ꝙ materie
supueniunt in cerebro ⁊ auffert aīa. ¶ Et qñ ꝯuertiť
ad grossitudinem cum qua non fit alleuiatio fortasse ē
ꝑꝑ liquefactionem membroꝝ. ¶ Qñ multiplicatur
vrina aquosa apud horā exacerbationis febris totaľ
significat ꝙ apa eueniet in inferioribus ⁊ ꝯsidera i sub
stantia ꝑmista colori in capituľ que sunt post istud etiā
⁊ scias ꝙ tenuitas est sicut ipsa nō iungať nigredini ⁊
⁊ rubedini. Si aūt fuerit tunc scias ꝙ cā in hoc est reſ
tingens aut vehementia virtutis qualitatis egritudina
lis imprimentis in aquam.

¶ De signis sumptis ex grossitudine substantie ⁊ con
turbatione eius. c. lxxxiij.

QUm conuertitur vrina tenuis in grossam in fe
bre continua ⁊ sunt signa bona significat crisiz
cū sudore. ¶ Si vero non fuerint signa bona aut fue
rit febris vehementis adustionis significat inflāmatio
nez aut in corde aut in epate. ¶ Et clarificaio vrine
grosse ante crisiz est signū nō bonū illud nāq̧ significat
retentionē materiei ⁊ defectū nature in expellendo eā
Urina grossa turbulenta in qua non residet aliquid
⁊ nō clarificať significat ebullionez humoꝝ ꝑꝑ vehem̄
tiā caliditatis extranee ⁊ debilitatē innate digerentis
qua ꝑꝑ est mala. Qum vrina spissa ⁊ ꝓprie in quarto
multiplicať crisis febrium ex lassitudine ⁊ ꝓprie si aſ
ociať ei fluxus sanguinis nariū.

¶ De signis sumptis ex vrina alba. c. lxxxiiij.

VRina alba in egritudinibus acutis significat d
clinationez materiei non ad ꝑtez venaꝝ ⁊ istru
menta vrine fortasse ei declinat ad cerebꝝ ⁊ erit dolor
capitis aut phrenesiſ ⁊ fortasse decliat ad quedā visce
ra ⁊ significat apa ⁊ si sunt signa ad incolumitatē decli
uia significant ꝙ egrediť cū uomitu ſm pľm ⁊ ꝓprie
qñ non est signū in solutione uentris cui succedat exco
riatio intestinoꝝ. ⁊ qñ est vrina alba tenuis in febre a
cuta deinde accidit ei ꝯturbatio ⁊ grossitudo cum albe
dine sua significat spasmuz ⁊ mortez.

¶ De signis sumptis ex calore in vrina nigra i febri
bus acutis. c. lxxxv.

SCias ꝙ non verificať iudiciū penitus de mor
te ꝑꝑ nigredinem coloris vrine in egritudinb⁹
acutis licet in se ipso sit signum malum ⁊ q̄uiſ associēť
ei iteꝝ signa alia mala qū vides virtutem in ea fortem
⁊ est potēs facere eūones diuersas ex omni genere suc
cedit ei quies sicut accidit mulieribus qñ cū mēstruis
purgantur ab humoribus malis ⁊ ꝑꝑ hoc iste mulie
res sť saniores qm̄ ipse forsitā ꝑꝑ causam aliquā cōsu
te sunt euacuari ab huiusmōi materia ex via mēstruoꝝ
¶ Et scias ꝙ vrina nigra q̄to plus est pauca tāto est
deterior significans cōsumptionem humiditatis ⁊ iteꝝ
quanto magis est grossior tanto est deterior in egritu
dinib⁹ acutis. ¶ E qñ nigra est decliuis ad subtilitatē

⁊ tenuitatem ⁊ ē in ea sedimen pendens ⁊ est ei odor
acutus in febribus acutis indicat dolorem capitis ⁊ p
mistionez ⁊ certior dispositionū eius est ꝙ significat flu
xum sanguinis nariū nigri qm̄ mā est acuta vincens ⁊
fortasse erit cum eo sudor pp caliditatem qū nō suꝑflu
it nz minorat ⁊ expellit versus suꝑfluitatē ⁊ antecedit
sudorē eius horripilatio. ¶ Et qn̄ associant vrine ni
gre in qua est sedimē pendens res nigra rotūda aggre
gata cū qua inuenitur odor malus ⁊ tensio in lateri
bus ⁊ apa sub hypocondrijs ⁊ sudor significat mortez
⁊ huius quidē tensio sub hypocondrijs significat spa
smum ⁊ huiusmōi q̇dez sudor fit ex debilitate. ¶ Uri
na tenuis aquosa ad nigredinem decliuis significat te
nuitate sua longitudine egritudinis ⁊ sua nigredie ma
litiā suaz. ¶ Et dicitur in vrinis nigris subtilibꝰ qn̄ il
le cuius est vrina desiderat cibariū morit. ¶ Et vria
tenuis nigra qn̄ cōuertit ad subalbedinē vel flauitatē
⁊ grossitiē et non associat ei vlla quies significat egritu
dinē in epe ⁊ ꝓpe ictericiaz qm̄ hec ꝯuersio que est ad
grossitiez a tenuitate ⁊ ad subalbedinē a nigredie signi
ficat diminutionē caliditatis ⁊ casum digestionis. Et
illud est de illis quibus associat aut succedit leuitas.
¶ Et si non fuerit pp illud significat mām iaz inuisca
tam in epate ⁊ non pp mundificationē ⁊ iam fecit acci
dere oppilationē imo si est caliditas tūc iam subito fa
ciet accidere apa. ¶ Urina tenuis nigra que mingit
in febribus acutis paulatim in tpe longo qn̄ est cū do
lore capitis ⁊ colli significat destructionē rationis gra
datim ⁊ est in mulieribus magis saluum.

¶ De signis sumptis ex vrina rubea. c. lxxxvi.

Urina rubea in egritudinibus acutis qn̄ ē cū
rubedine subtilis significat cū signis laudabili
bus crisis uelocitatē et cū ꝯtrarijs eorum significat ve
locitatem mortis ⁊ ex toto inflamationem vehemētez
⁊ subtilitas cū rubedine significat in egritudinibus a
cutis dolorez capitis ⁊ ꝑmistionē. ¶ Et vrina rubea
grossa in egritudinibus acutis qn̄ eꝰ egressus fit paula
tim ⁊ frequent ⁊ est cum fetore significat timorem qm̄
significat caliditatē vehemētez ⁊ inq̇etudinē ⁊ defectū
nature. ¶ Uerꝫ qn̄ est habundantis exitus multi sedi
minis significat seꝑationē ⁊ ꝓprie in febribus incensi
uis. ¶ Et qui mingit sanguinem purꝫ in acutis morit
qm̄ significat replōnē sanguineam vehemētē cū acuita
te ebullitions ⁊ timet de huiusmōi ꝑfocatio q̇ fit ex
replōe ventriculorꝫ cordis si declinat ad cor aut apo
plīa si declinat ad cerebrꝫ. ¶ Urina rubea valde si cō
uertat in febribus ex lassitudine factis ad grossitiē dein
de appareat sedimē plm̄ non subsidens ⁊ fit illic dolor
capitis significat longitudinē egritudinis qm̄ materia
est inobediens quāobrez nō ingrossat prius ⁊ postq̄
ingrossat non subsidet velociter verꝫ eius crisis si p su
dorem qm̄ materia est decliuis ad venas. ¶ Et huiꝰ
mōi q̇dez vrina assimilat vrine ictericie ⁊ differt ab ea
in hoc ꝙ non tingit pannos: ad summum vrine rubee
substantie ⁊ rubei sediminis significant appetitū ⁊ cru
ditatē ⁊ significat longitudinē qn̄ rubedo non est vehe
mēs ⁊ est illa que est decliuis ad turbulentiā.

¶ De signis sumptis ex vrina flaua. c. lxxxvij.

Urina flaua in febre acuta qn̄ cōuertit ad albe
dinem aut ad nigredinē est mala: qm̄ significat
per albedinem eleuationē materiei ad caput ⁊ p nigre
dinē acuitatem qualitatis egritudinis.

¶ De signis sumptis ex sedimine. c. lxxxviij.

Sedimen diuersum in substantia ⁊ colore qđ si
gnificat humorꝫ diuersorꝫ mltitudinem ē malum
⁊ deterius eo est illđ qđ est minorꝫ ꝑtiū significant eniz
ꝙ nā nō pōt expellere nisi postq̄ miorant ꝑtes. ¶ Et
leue quidem multotiens est magis significatiuū bonita
tis q̄ album. Et multotiens viuit ille cuius sedimē est
decliue ad rubedinē sed est leue. ¶ Et moritur ille cu
ius sedimē ad albedinē declinat sed est diuersuz asꝑuz
Substantie enim bonitas vehementius est facilis ad
suscipiendaz expulsionē q̄ bonitas coloris. Et signifi
cat iterꝫ ꝙ humores non patiunt ab egritudine plimū
Sicut sedimen bonū qn̄ minorant eius partes signifi
cat ꝙ natura oꝑata est iam in eo valde ⁊ egritudo nō
egit in eo. ¶ Sedimē spumosum ⁊ spuma plenū cuiꝰ
albedo est pp ꝯmistionē aeris cum eo est malū valde e
grediens a nā ⁊ crudū est malū. Et ille cuius suꝑiora
sunt rotunda ⁊ mouent melius est q̄ sedimen cꝰ suꝑior
suꝑficies est cōgelata ⁊ magis significatiuū ꝙ egritudo
est velocis status ⁊ acuta. Et sedimen qđ non antece
dit tenuitas ⁊ paucitas suꝑfluitatis imo est inuentum
in principio significat ꝙ humor est plmꝰ non ꝙ sit dige
stus imo oz vt rubeat sedimē post aduentum digōis ⁊
postq̄ fuerit vrina subtilis in primis ⁊ postq̄ fuerit hy
postasis pauca. Et dū nō est ita significat ꝙ mā grauis
grossa est multa ⁊ ꝙ egritudo interficit ⁊ silr vehemen
tia tincture absq̧ sedimine pauco. Et dū non est ita n̄
significat bonū ⁊ qn̄z significat bonum ⁊ maturitatē.
¶ Et qn̄z accidit illud pp dolorez ⁊ pp vehementiaz
caliditatis ⁊ famē: tinctura enim vrine ieiuni addit ⁊
minorat eius sedimē. Et sedimē rubeū significat multi
tudinez sanguinis ⁊ tarditatez digestionis ⁊ associant
eis in febribus incensiuis iterꝫ angūstia ⁊ tristitia ⁊ si
ꝓlongat vsq̧ ad quadraginta ꝓlongat egritudo ⁊ for
tasse non sꝑat crisis vsq̧ ad quadragesimū. ¶ Iterū
sedimen rubeū pendens in quo est declinatio ad suꝑio
ra qū est in vrina tenui significat in egritudinibus acu
tis ꝑmistionez rationis si aūt ꝑseuerat timetur ꝑditio.
¶ Si aūt vrine substantia incipiat ꝑuenire ad grossi
tudinem ⁊ incipit pendens subsidere ⁊ albificat signi
ficat salutez. Sedimē qđ est scđm formā frusti carnis i
febribus acutis sine significationibus digestionis signi
ficat ꝙ est ex rasura mēbrorꝫ ⁊ non est ex renibus ⁊ qn̄
est illic digō aut non est febris significat illud qđ scis đ
dispositione renū. ¶ Et ille qđ est silr squamis piscis
⁊ nō est signū digestionis ⁊ febris est acuta ē ex rasura
febris quā facit in neruis ⁊ ossibus ⁊ venis ⁊ in alijs
fit ex vesica. ¶ Et furfureum quidē significauit silr il
lius ⁊ ꝙ febris incipit radere ex ꝓfundo ⁊ distiguit in
ter ipz ⁊ inter illđ đ vesica qm̄ illđ de vesica ē cū signis
lesionis vesice ⁊ cū digestione ⁊ grossitudine.

De signis sumptis ex dispositionibꝰ aggregatis pp si
gnificatiōes diuersas coloris ⁊ substantie quarꝫ prima
est in vrinis oleagineis. c. lxxxix.

Oleagina est illa cuius color ⁊ substantia similā
tur colori olei ⁊ eius substantie et licet sit mala
tn̄ qn̄ alie significationes significāt salutem non est cū
ea malū. ¶ Sedimen vero qum est oleaginum est ma
lum ualde ⁊ omnino oleaginum puruz est malū ⁊ est il
lud qđ facit te videre colorem olei cū citrinitate ⁊ viri
ditate. ¶ Et qn̄ oleaginū est accidens pꝰ vrinā nigrā
tunc est significatio bona sm̄ ꝙ testificatur de ea Ruf
fus sapiens. ¶ Et deterius oleaginum est illud quod
est in principio egritudinis. Et quādo significationes

ſignificant malitā ⁊ mingit̃ vrina oleagina in quarto
indicat mortē infirmi in ſexto. ¶ Et vrina que altera
tur ſubito ex ſignis laudabilibus ad ſigna vituperabi
lia ſignificat in egritudinibus acutis mortē qm̄ ſignifi
cat caſum virtutis ſubito ꝓꝑ prauitatē accidentium.
¶ Urina oleaginea qn̄z ſignificat ꝑmiſtionē rōniſ qm̄
facta eſt ex exiccatione. ¶ Urina in qua ſunt fruſta
ſanguinis ꝯgelati in febre acuta qn̄ cū ea eſt ſiccitas li
gue eſt ſignū malum ſi aūt fuerit nigra cū hoc tunc illō
eſt deterius. ¶ Et nō currit ſanguis in vrina in febre
acuta niſi ꝓꝑ vehemētiā acuitatis ei⁹ ⁊ ꝓpterea ꝙ di
ſrumpit vaſa ⁊ uiaſ eius. ¶ Et ei⁹ congelatio eſt ꝓꝑ ve
hementiam caliditatis ipſius. ¶ Urina alba tenuis ī
qua eſt ſpuma ⁊ nubes citrina ſignificat timorem ve
hementē ꝓꝑ illud qđ ipſa ſignificat de exacerbatione
⁊ vehementia acuitatis materiei. ¶ Et noſ quidē iaz
locuti fuimus de vrina tenui nigra illud in quo ē ſuffi
cientia. ¶ Urina tenuis flaua in principio febriū acu
taꝝ qn̄ ꝯuertit̃ ad groſſitiē ⁊ ad albedinē deinde rema
net feculenta turbida ſicut vrina aſini ⁊ incipit exire in
uoluntarie ⁊ ſunt illic vigilie ⁊ inquietudo ſignificat
ſpaſmum utriuſq; lateris cui ſuccedit mors qn̄ non fu
erint ſigna bona vincentia illa. ¶ Urina ei que eſt cū
flauo colore nō ſubtiliat̃ niſi ꝓꝑ dominiū hūoris choli
ci calidi ⁊ non ingroſſat̃ ⁊ īſpiſſat̃ niſi ꝓꝑ exacerbatio
nē egritudis ⁊ ꝯmotionē in diſpoſitionib⁹ materiei.
¶ Et dixerunt de vrina pauca q̄ ē cū colore ſanguis
ꝙ ē mala ꝑcipue qn̄ cū infirmo ē paſſio venenoſa.

¶ De ſignis malis ſumptiſ ex ꝑte qualitatiſ ſeparatō
nis vrine. c. xc.

Quando febrem acutā patiens nō pōt mingere
niſi ꝑum ⁊ cū dolore abſq; vulnere aut apate
in inſtrumentis vrine ⁊ cū frequentia pulſus ⁊ debilta
te eſt ſignum malū. ¶ Qum retinet̃ vrina in febre cō
tinua ⁊ eſt uehementia doloris capitis ⁊ multitudo ſu
doris ſignificat cuzegi. Urina que guttatim ſtillat̃ in
febre ꝯtinua ⁊ cū uehementia doloris capitis ⁊ multi
tudine ſudoris ſignificat cuzegi. Et urina que guttatī
ſtillat̃ in febre quieta ſignificat fluxuz ſanguinis nariū
¶ Qđ ſi febris fuerit acuta incēſiua ſignificat diſpo
ſitionē malā aduēientē cerebro. Et ſi fuerit q̇eta ſigni
ficat mltitudinē replōnis ⁊ debilitatē nature ī expellē
do. Et cā vrine egredientis in febrib⁹ acutis īuolūta
rie eſt debilitas v̇tutis aut nocumētū in cerebro ⁊ nō
fit illō niſi ꝓꝑ aſcenſionē materie acute calefacte ad ce
rebꝝ q̄re cōmunicant ei membra lacertoſa.

¶ De nūeratione ſignoꝝ maloꝝ in vrina. c. xci.

Aquoſa ⁊ ꝓcedens ⁊ fetida ⁊ nigra ⁊ groſſa ē
mala. ¶ Et illa in q̄ ꝓcedit ex inferiori ꝑte e⁹
vſq; ad ipſius ſuꝑiorem ſicut fumus eſt mortal̃ ꝓpin
qua. ¶ Et iteꝝ pinguis cui⁹ color eſt color aque car
nis cū fetore domināte eſt mortalis.

¶ De ſignis ī egrotis mala geneꝝ diuerſoꝝ quoꝝ ma
litia eſt propter aggregationem eorum in febricitanti
bus ⁊ alijs. c. xcij.

Quando aggregant̃ vomitus ⁊ punctura ⁊ per
miſtio rationis tunc illud eſt ſignum mortale.
¶ Qn̄ diuerſificat̃ alteratio corporis in tactu ⁊ in co
lore ⁊ ī eo qđ euomit̃ ⁊ ī eo qđ euacuat̃ ſigificat ꝙ nā
eſt ambigua cū humoribuſ diuerſiſ ⁊ egritudinibus di
uerſis cui eſt neceſſarium reſiſtere eiſ omnibus ⁊ eſt ꝓ
culdubio de illis que deficiunt ei. ¶ Qn̄ aggregant̃
in febre inſeparabili frigus eius qđ apparet ⁊ aduſtio
interioꝝ ⁊ vehementia ſitis cū hoc tunc illud eſt mor
tale. ¶ Qn̄ aggregat̃ cū ꝑcuſſione dentiū ꝑmiſtio in
ratione tūc eger approximat ꝑditioni. ¶ Qn̄ accidūt
infirmo ſubito fluxus ventriſ niger cū aduſtione ⁊ mor
dicatione ⁊ dolore adurente in uentre eius ⁊ pulſus
cordis ſincopis eſt ſignū mortis. ¶ Qn̄ ſudant duo
cornua frontis ſudore frigido ⁊ citrinant̃ ungues ⁊ ui
rides fiunt ⁊ alterant̃ ⁊ apatur lingua ⁊ apparet ſuꝑ
ipſam ⁊ ſuꝑ corpus puſtula extranea tunc mors eſt ꝓ
xima. Et ſi fuerit in ꝑtibus hypocondrioꝝ ꝑcuſſio ⁊
ſaltus cū febre ⁊ deinde cū hoc oculus mouet̃ motu ma
lo tunc oꝫ ut expectet̃ malia diſpoſitionis qm̄ hec di
ſpoſitio ſignificat ventoſitatē inflatinā ⁊ ꝑcuſſionē que
fit ꝓꝑ apa vehemens ⁊ ꝓꝑ vehementiā ꝯſtrictionis ue
ne magne. ¶ Et pulſus vehementis ꝑcuſſionis conti
nuus magnus valde aſſociat̃ manie ⁊ oꝫ vt cōſideret̃.
fortaſſe enim ꝑcuſio ⁊ ſaltus nō ſunt ſubmerſe ad viſce
ra imo in eo qđ apparet de mirac ⁊ illud non eſt noci
uum qn̄ eſt cū eo apa niſi ſuꝑfluat valde in magnitudi
ne. Et ſi ꝑſeuerat hec diſpō viginti diebus ⁊ non ſedā
tur apa ⁊ febriſ ſignificat ꝙ aperiet̃ ⁊ tunc fortaſſe ſal
uabit̃ infirmus ⁊ illud erit ꝑ urinā exuberantē aut ꝑ
mutationem materiei ad extremitates ⁊ ꝓprie ad pe
des. ¶ Illi qui debilitant̃ ex egritudinib⁹ qn̄ accidūt
eis anhelitus frequens ⁊ ſincopis tunc iam appropin
quant morti ⁊ non addunt ſuꝑ quattuor horas. Qū
hō hꝫ febrem incenſiuam ⁊ inuenit alleuiationē et q̇e
tem caliditatis ſubito abſq; criſi manifeſta cū eūone aut
ꝑmutatione ⁊ ſine extinctione vltima ⁊ ſine ꝑmutatiōe
de aere ad aerem in regione una aut in duab⁹ regioni
bus ⁊ quieſcit qđ eſt in pulſu de velocitate ⁊ inuenit̃
ſicut tranquillitas tunc iudica ꝙ moritur uelociter.
Qū hōi ineſt febris ⁊ pulſat cor eiuſ ſubito ⁊ inuadit
eum ſingult⁹ ⁊ ſtringit̃ uenter eius ſine cā cognita mo
ritur. Qum qui egritudinem hꝫ acutā mingit urinam
albam ſubtilē deinđ ingroſſat̃ poſtea ebullit ⁊ albeſcit
⁊ remanet ebulliens ita ⁊ quaſi urina aſini ⁊ mingitur
in uolūtarie ⁊ ſunt uigilie et inquietudo ſignificat teta
num apparentem in utriuſq; lateribus deinde moriet̃
Dicit̃ qū urina fuerit ſimil̃ muri poſtq̄ fuit alba ante
illud ⁊ ſuper ipſam fuerit ſicut ſpuma deinde cucurre
rit ex naribus ſanguis niger tunc illud eſt res mala.
Et de ſignis malis que quidā medicoꝝ dixerunt ⁊ nō
tendit raciocinatio ad ea niſi cū grauitate ſunt ꝙ dicit̃
qn̄ apparet in hoīe ſuper uenā que eſt ī collo eius pu
ſtula ſil̃is grano cucurbite cū uariolis albis ꝑl̃imis et
accidit ei deſiderium reꝝ calidaꝝ. ¶ Et dicitur qn̄ ap
paret in hoīe in tēꝑe ſiniſtro puſtala dura rubea ⁊ acci
dit hn̄ti eā hoc pruritus uehemens in oculis eius mo
rit̃ in die decimo et habens hunc dolorez deſiderat ſi
ſamos. ¶ Et dicitur quecūq; egritudo uehemēs acci
dit ſubito deinde ſequitur illam uomituſ aut fluxus vē
tris et ſignificatio mortis. Dī ꝙ qn̄ accidūt febrienti
et alij apata et ulcera leuia deinde deſtruitur rō eius
moritur. Dī ꝙ qn̄ ineſt hōi molities in facie in corꝑe
eius et nō eſt dolor et accidit ei in principio illius pru
rit⁹ in naſo ſuo morit̃ ī ꝯo et ʒ°. Et dī ꝙ qn̄ īeſt hōi ſuꝑ
genu e⁹ ſil̃e uue rotūde et illđ ē nigꝝ et in circuitu e⁹ ru
beū morit̃ cito uſq; quo expectent̃ quinq̄ginta dies.
¶ Et ſignum mortis e⁹ eſt ꝙ ſudat ſudore frigido.

¶ De ſignis longitudinis egritudis. c. xciij.

Sciās ꝙ longitudo egritudiſ fit ꝓꝑ groſſitudinē
in uiſceribus aut ꝓꝑ ꝑmiſtionem in regimine ⁊ ſcđm

omnez dispositionem debilitatur in ea ſtōus qm̄ tan
git ipsum tarditas ⁊ digestio equal' significat eam aut
tarditas sediminis pendentis aut assiduatio sediminis
rubei iterum. paruitas enim apparitionis sediminis
significat longitudinē egritudinis. ¶ Et silr qn̄ est cū
acuitate egritudinis pulsus magnus ⁊ facies eius pin
guis ⁊ hypocondria inflata que nō detumescunt signi
ficat paucitatez resolōnis ⁊ longitudinem egritudinis
¶ Qn̄ adueniunt signa crisis ante digestionē ⁊ nō ca
dit uirtus ⁊ non apparent signa mortis tunc egritudo
ꝓlongat'. ¶ Et scias ꝙ terribilitas crisis qn̄ nō iuuat
⁊ non nocet ⁊ dispositiones remanent ſm modum suū
tunc egritudo est longa. ¶ Et multitudo saltus i egri
tudine significat longitudinem eius ⁊ ꝓprie cuz vehe
hemēs fit a principio rei. In fine vero eius est recti⁹.
¶ Et qn̄ associat' euacuationibus pancis q̄ significat
ꝙ natura mouit mām ⁊ deficit in expulsione eius inte
gra siue sit sudor aut flux⁹ sanguis nariū aut alia signa
bona aut priuatio signoꝝ maloꝝ significat lōgitudinē
¶ Et qn̄ remanet sedimen rubeuz usqꝫ ad quadragin
ta dies indicat longitudinem febris ita ut non spe
retur crisis ⁊ leparatio vsqꝫ ad sexaginta. ¶ Pollutō
in principio egritudinis significat lōgitudinē. ¶ Qn̄
vides signa longitudinis egritudinis in diebus antece
dentibus tunc nō est significatio eoꝝ sicut significatio
ipsoꝝ post illud. ¶ Et qn̄ videris illud qd̄ est cōtrariū
illis signis magis verificari forsitā apparere in medijs
diebus ⁊ in posterioribus e⁹ tūc ꝯsidera iudicium indi
cationis vt scias ipsa i quo die erit ⁊ ille dies quo die
indicat' ⁊ obserua ꝯditiones ꝑdictas in ea ⁊ considera
dispositionez virtutis ⁊ etatis ⁊ tp̄is ⁊ ꝯplōis ⁊ dispō
nem motuuz egri in q̄ttitate ⁊ qualitate sua ⁊ antecessi
one ⁊ postpositione sua ⁊ horaꝝ suaꝝ ꝓprie in statib⁹
acute ⁊ longitudine e⁹ ⁊ abbreuiatione e⁹ an fit ad mo
tū decliuis aut ad q̇etē ⁊ iudica ꝑ q̄ttitatē eius.

De signis ꝙ egritudo ꝯsumet' crisi aut ꝯsolōe. c. xciiij.

Quum fuerit virtus fortis valde ⁊ ꝑoxismi augm
tati in qualitate ⁊ q̄ttitate ⁊ etas ⁊ ꝯplo ⁊ tem
pus declinant ad motionē non ad quietē ⁊ digestionis
⁊ eius ꝯtrarij signa festinantia tunc egritudo ꝯsumetur
cū crisi. ¶ Et si res fuerint econtrario ⁊ signa tardita
tis inuenta tūc egritudo ꝓlongat' ⁊ interficit cū resolō
ne aut remouet' ⁊ si diuersificat' erunt crises diminute
⁊ tardate ⁊ cū ꝑmutatione: ¶ Mors autē ⁊ vita signi
ficātur ꝑ dispositiones virtutis ⁊ signa alteratiōis vni
uscuiusqꝫ duaꝝ reꝝ ⁊ sui ꝯtrarij.

¶ De iudicijs recidiuationis. c. xcv.

Deterior recidiuatio est illa que est uelocior ⁊
est cū uirtute debiliore ⁊ associant' ei ꝑculdu
bio qn̄ est e⁹ forma forma hec signa recidiuationis.
¶ Et ut eueniat recidiuatio errore regiminis saluius
est q̄ꝫ ut eueniat ꝑ se cū rectificatione regis. ¶ Et de
errore in hoc est dare in potu calefacientia ⁊ medicias
quibus vult aliquis bonitatē appetitus sicut geleniabi
mellinū ⁊ trocisci rosacei ⁊ silia: ⁊ reliquie que rēanēt
post crisim attrahūt recidiuationē cito nisi succuratur.
¶ Et recidiuatio vehemētior est q̄ꝫ radix qn̄ malitia
eius est ueniens ⁊ status est debilis.

¶ De signis recidiuations. c. xcvi.

Et in illo cuius febris non quiescit ꝑ crisim con
pletā ⁊ in die suo timet' recidiuatio. Et si fuerit
quies eius sine crisi omnino nō est excusatio recidiua
tionis ⁊ ꝓprie qn̄ crisis est cū eis que sunt sicut vario
le aut ictericia aut scabies ⁊ ad summū cū ea que fit in
cute. ¶ Et significat' qn̄z ꝙ erit recidiuatio ex debili
tate virtutis ⁊ appetitu ⁊ nausea ⁊ malitia aīe ⁊ pauci
tate digestionis ⁊ corruptione cibi in stō tendentis ad
acetositatē ⁊ fumositatē ⁊ inflatione hypocondriorū
⁊ partium epatis ⁊ splenis ⁊ corruptione somni ⁊ lō
gitudine uigiliaꝝ ⁊ vehementia sitis ⁊ vehementia infla
tionis faciei ꝓprie est signum malum ⁊ ꝓprie in pal
pebra superiore ⁊ ꝓprie eius ap̄atio ⁊ ipsi⁹ abbreuia
tio ⁊ silr cū resolōne inflationis faciei. ¶ Et ꝺ illis q̄
significant eam est ut corpus bene recipiat cibum ⁊ n̄
remoueat' ꝑ ipsum extenuatio ⁊ ꝓprie qn̄ ista acciden
tia mala apparent ⁊ vehementiora fiunt in horis ꝑoxi
smoꝝ egritudinis que fuit. ¶ Et qn̄z significat' recidi
uatio ex pulsu qn̄ remanēt in eo spissitudo ⁊ uelocitas
¶ Et ex ꝓfundatione exituraꝝ creticaꝝ ⁊ occultatōe
eaꝝ. ¶ Et ex vrina qn̄ in ea remanet tinctura plīma ci
trintatis aut flauedinis aut rubedinis aut est ex illis
in quibus non pendet sedimen nꝫ residet ⁊ qn̄ vria in
firmi non silat' vrine e⁹ nāli. Et quedā tp̄a significātio
ra sunt recidiuationis q̄ꝫ quedaz alia sicut autūnus in
ipso enim plus cadit recidiuatio q̄ꝫ in reliquis tp̄ibus
¶ Et genus egritudinū iteꝝ adiuuat ad significandaz
recidiuationem sicut febres ap̄ose qn̄ post se relinqūt
calitatez ⁊ inflationez in uisceribus ⁊ sicut epilepsia ⁊
scotomia ⁊ dolores renū ⁊ epatis ⁊ splenis ⁊ emigra
nea ⁊ cephalea ⁊ catarrus et que ab ipso generātur de
asmate ⁊ alijs ⁊ egritudinibus anhelitus.

¶ De causa mortis. c. xcvij.

Mors fit aut ꝑꝑ cām qua corrumpit' complō
cordis: aut ꝑꝑ cām qua resoluit' uirtus qnare
extinguit'. ¶ Et facta ꝑꝑ cām qua corrūmpitur com
plō cordis: aut est dolor vehemens aut qualitas suꝑ
flua de qualitatibus notis aut est qualitas extranea ve
nēosa aut est retentio materiei anhelitus. ¶ Et ꝓpter
hoc oꝫ ut dimittantur resupini ⁊ ne dimittantur guttu
tura eorum desiccari.

¶ De speciebus mortis que accidit in horis febriuz
et signum qualitatis mortis infirmi. c. xcviij.

De illis est mors que accidit eis i principio ꝑo
xismi febris ⁊ augmento eius aut reuolutiōe
eius. ¶ Et plīm eius est in febribus ap̄atū intrinseco
rum vbi effunditur ab ipsa superfluitas subito. ¶ Et
in egritudinibus malignis a quibus suꝑatur nā in pri
mis qn̄ mouet' cum fortitudine ꝑcipue si fuerit debilis
et ad summū est sicut ꝑfocans et sicut extinctio ignis a
multis lignis. Et de illis est mors in statu ꝑoxismorū
febris ꝑꝑ superationez nature ab egritudie. Et tertia
est mors facta in declinatōe ⁊ est pauca et rara. ¶ Et
plīm eius est indelinatione ꝑticulari nō vli et cā in ea
ꝙ natura in ipsa est sicut secura ⁊ expāditur caliditas
⁊ ꝑtit' et disperditur retentio que necessaria ē in horis
principij. ¶ Et plures eoꝝ moriunt' cū sincopi subito
et quidam eoꝝ gradatim. ¶ Et fortasse declinatio est
declinatio que est sine mollificatione uirtutis et reso
lutione caliditatis innate q̄re existimat' ꝙ sit declinatō
leuis et pulsus quidez diuersificatur in vtrisqꝫ declina
tionibus ipse enim in uera ꝯfortatur et in falsa mollifi
catur et in uera equat' et in falsa diuersificat' et egredi
tur ab ordine. ¶ In declinatione vero totali non mo
ritur aliquis nisi ꝑꝑ cās laboriosas de foris que super
ueniunt infirmo et est debilis sicut mors aut eleuatio
aut ira et qn̄z accidunt huiusmōi etiam ꝑme: ¶ Et

huiusmői quidẽ mortem antecedit sudor paucus visco
sus. Et multotiens moritur aliquis in uariolis in de
clinatione. Et multotiens quidez antecedit eam sudor
inequalis ad frigus decliue et fortasse est in capite et
collo tm̃ aut in pectore tantũ. Et qñ cutis in aliqua
spẽ est sicca tensa tunc non erit mors p sudorem et cũ
eius ꝯtrario erit cũ sudore. vez pl'm mortis in egritudi
nibus mortalibus fit ex modo aliquo i hora in qua fit
crisis bona in egritudinibus saluis sicut si est egritudo
in paribus erit mors in paribus ⁊ si fuerit in impari
bus erit mors in impib⁹. Et scias ꝙ causon ⁊ que ei si
sil'a attrahunt mortem apud statum ꝑoxismi ⁊ accidũt
cũ ea accidentia mala de ꝑmistione rõnis ⁊ vehemẽtia
angustie ⁊ ꝓfunditate somni ⁊ debilitate tollerantie fe
bris: deinde accidũt dolor capitis ⁊ tenebrositas ocu
loꝝ ⁊ dolor oris stõi ⁊ inquietudo. ¶ Et phl'atica at
trabit mortez in principio ꝑoxismi ⁊ tunc est frigus lõ
gum ⁊ nõ calefit ⁊ pulsus paruus valde vermicularis
⁊ vehemens fit somni ꝓfunditas ⁊ pigritia. ¶ Et ad
summũ vnaqueq3 attrahit mortẽ in hora i qua ipsa fit
vehementior sup infirmum plus siue fit incipiens siue
sit in augmento aut in statu: ⁊ mors quidem in au
gmento apparente quandoq3 accidit in paucis tamẽ
Et qñ tu ꝯsideras signa mortis in hora quã diximus
⁊ non inuenis ea tunc nõ timeas ꝙ si inueneris ea tũc
existima ꝙ erit mors. ¶ Si aũt ꝯsecuq̃ fuerit illud
aliqđ maloꝝ signoꝝ ꝑdictoꝝ tũc iudica s3 pl'm si fuerit
ꝑoxismi ipares ꝙ ipe morieť i septio aut pares ꝙ mori
etur in sexto ꝑcipue si fuerit egritudo velocis motus.

¶ De significatione mortis absq3 crisi. c. xcix.

De illis est debilitas virtutis ⁊ defectus eius
ad resistendum egritudini ⁊ de illis est tardi
tas signoꝝ digestionis oĩo. ¶ Et de illis est
virtus egritudinis cũ tarditate motus ipsius. ¶ Et
qñ aggreganť oĩa ista est magis ꝑnitiosa.

¶ De dispositiõib⁹ accidentibus ꝯualescentib⁹. c. c.

Quandoq3 accidit ꝯualescentibus recidiuatõ
⁊ accidit eis vehementia virtutis ⁊ debili
tas ipsius qñ in eis est illud qđ diximus in ca
pl'o regimis eoꝝ. ¶ Et accidit eis ne iuuenť ab eo qđ
sumunt de cibo ⁊ ne redeãt corpa eoꝝ ad virtutem.
¶ Et accidũt eis exiture qñ nõ sunt mundificata cor
pora eoꝝ ab hũoribus p eũonez. ¶ Et qñ3 accidit eis
corruptio quorũdã membroꝝ ꝓpterea ꝙ expelliť mã
illic. ¶ Et qñ3 accidunt eis egritudines ꝯtrarie egri
tudinibus que fuerunt in eis qñ supfluent in eis in cõ
trario eius qđ est cũ eis sicut accidit eis grauitas in lin
gua ⁊ paralysis ⁊ colica frigida ⁊ apopl'ia ⁊ epilepsia ⁊
dolor capitis insepabilis ⁊ emigranea ⁊ q̃ his sũt sil'es
qñ infrigidatio ⁊ humectatõ modũ ꝑtransierũt. ¶ Et
qñ3 accidit eis pruritus pl'mus quem remouet aqua te
pida. Et accidit eis ut albificenť eoꝝ capilli ꝓpterea
ꝙ capilli priuanť nutrimento ⁊ ꝓpterea ꝙ spgiť hũi
ditas innata qua stat nigredo sicut accidit segetibus ꝙ
qñ siccanť albescũt postea qñ eoꝝ dispositiones bone
fiunt redit nigredo capilloꝝ sicut accit iteꝝ segetib⁹ qñ
potanť aqua qm̃ tunc redit ipsaꝝ viriditas.

¶ De regimine conualescentis. c. ci.

Oportet ut in cõualescente alleuiatio fiat in
omni re ⁊ non afferať ei aliquid graue ex ci
bis neq3 aliquid ex motibus ⁊ ex calefaci
entibus ⁊ causis comprimentibus donec ad uoces
perueniatur vsq3 ⁊ alia ⁊ gradatim perducať ad exer

citiu3 equale facile ipm̃ eni3 iuuatiuũ est valde. ¶ Et
vt occuperis in eo qđ augmentum efficit in sanguie e⁹
Et oportet agere vt quiescat ⁊ leteť et gaudeat ⁊ ꝓhi
beať ab euacuationibus ⁊ ꝓprie coitu. ¶ Et vinũ cũ
temperamẽto est ei iuuatm̃ ꝓprie vinum subtile tenue
¶ Et de cõualescentibus ꝯuenientior ad hoc vt inter
dicať ei sacietas est ꝯualescens cuius crisis fuit occul
ta qm̃ iple est expositus recidiuationi ⁊ huiusmodi for
sitan indiget eũone. ¶ Et ꝯuenientior ei est fluxus vẽ
tris subtilis ꝑcipue qñ uideris egestionẽ chol'icã aut
decliuem ad colorem humoris qui est ex humoribus
ex quibus fuit febris ⁊ uideris in appetitu defectum.
Et qñ volueris illud tunc fac quiescere ꝯualescentem
⁊ ꝯforta virtutẽ eius deinde eũa: ⁊ fortasse necessariu3
est tibi ut euacues ⁊ ꝯfortes siľ cũ cibatione. Et ꝑpa
ra ei tunc verbigratia: cibos mediciales solutiuos aut
cõmisce eis virtutes medicinaꝝ solutiuaꝝ ꝯuenientiu3
sicut pruna ⁊ siracost ⁊ tereniabin ⁊ sil'ia illis hñtibus
chol'am. ¶ Et qñ3 iuuanť p diuretica ⁊ mũdificãtur
p ea vene eoꝝ ⁊ qñ3 faciunt illud ista diuretica cognita
sicut facit illđ uinum ꝯmistum. De phl'omia aũt sciẽdũ
est ꝙ paꝝ indiget cõualescens extractione sanguinis ⁊
fortasse indiget etiã ⁊ significãt illud forma ⁊ signa san
guinis precipue qñ inuenis febrẽ occultã in uẽis ⁊ vi
des pustulam in labio ⁊ fortasse cogit te ad phl'omãdũ
infirmum malitia sanguinis eius ꝑꝑ illud qđ remãsit
in ipso de cinereitate hũorum maloꝝ. ¶ Quare neces
sarum est ei ut extrahatur sanguis eius malus ⁊ augm̃
teť in eo sanguis bonus. Et melius in hoc est vt facile
fiat ⁊ non faciat aliq̃d subito ⁊ somnus diurnus fortas
se est magis nociu⁹ ꝯualescenti ꝓpterea ꝙ mollificat eũ
⁊ fortasse ꝯfortat eum ꝓpterea ꝙ ip3 quiescere facit.
Et qñ non ꝯuenit fortasse attrahit febrez ꝑꝑea ꝙ facit
cruditatez ⁊ frangit de uirtute caloris inati. ¶ Et ob
seruatio in oĩbus cõualescentibus mundificatis ⁊ non
mũdificatis est ut currat esse eoꝝ scđm regimẽ qđ fuit
in egritudine ex cibarijs ⁊ alijs duobus diebus in eo
qđ est inter eos ⁊ ad summũ scđm mensuram qũa res
diei cretici ꝑtranseat scđ3 regimẽ qđ fuit in sanitate e⁹
deinde illud qđ sequiť sanitatẽ eius deinde eleueť ad
illud qđ est supra ipm: ⁊ o3 in mũdo ⁊ eo cui⁹ febris
fuit salubris ne subtilieť regimẽ eius qm̃ febriet corp⁹
eius ⁊ mala fiet eius dispõ. Et o3 ut redeat ille cuius
extenuatio ⁊ macilentia in dieb⁹ paucis fuit ad pingue
dinem in dieb⁹ paucis qm̃ uirtus eius est fixa ⁊ fiat cũ
ꝯtrario e⁹ ꝯtrarium illius ⁊ si non appetit ꝯualescens
tunc in ipso est repl'o: ⁊ si appetit et nõ ipinguanť post
ipm tunc affert sibi ultra virtutem suam ⁊ supra virtu
tem nature sue quare non põt digerere illud ⁊ diuide
re in corpore: aut in corpore suo sũt humores pl'es in
quibus nã est occupata aut virtus stõi eius est ꝓstrata
valde aut uirtus totius corporis eius ⁊ cal'itas ipsi⁹
innata sunt ꝓstrate quare nõ alterať cibus alteratiõe
ꝯuenienti ut exẽplificet vel restauret nã ex eo ¶ Et h⁹
mõi q̇de3 licet appetant in principijs rei sue cibũ tam̃
qñ3 ꝯuertitur in eis dispõ ad hoc ut non appetant. qm̃
nocumẽta et repl'o humoꝝ maloꝝ fiunt fortiora et au
gmentanť et ne appetant deinde appetant ꝑꝑ viuifica
tionem virtutis sue melius est q̃ vt appetant deinde ñ
appetant qñ ergo ꝑseuerat appetitus et non alteratur
corpus ad uirtutem dñantem tunc uirtus appetitiua
⁊ instrumentum eius sunt sana ⁊ virtus digõnis et ipsi
us instrm̃ sunt debilia ergo melius est vt gradatim de

ducatur ꝯualescens ex cauariꝫ ⁊ pullis ad hedū et non reducantur ad ꝯsuetudinem dum adhuc in venis est strictura. ¶ Et fortasse sirupus acetosus faciet eis e uenire excoriationeꝫ intestinoꝝ pp debilitatē intestinorum ipsoꝝ ⁊ fiat acetosa. ¶ Et de regimine ꝯualescentiū est pmutatio eoꝝ ad aerem ꝯtrariū ei in quo erant ¶ Et de regimine ꝯualescentiū est obseruatio eius qđ oꝫ caueri de spē egritudinis eoꝝ ut opponat͛ ei qđ securitatē faciat ab ea sicut in pleureticis oꝫ ei ut timeatur i eis aspitas pectoris. Et nō oꝫ ut ꝯualescēs sudꝫ in balneo pp raritatē carnis sue debilis. Qū ergo multiplicat͛ sudor eius tūc in ipso est superfluitas. ¶ Et abrasio cū nouacula nocet ei⁹ pp illđ c⁹ narratio pcessit.

¶ De cibatione ꝯualescentis. c. cij.

Oportet ut sit cibus ei⁹ in q̄litate boni chimi facilis digōnis. ¶ Et opꝫ ne tolleret famē nꝫ sitim ⁊ fortasse est necessariū vt declinet q̄litas ad ꝯtrarium cōplonis egritudinis pterite pp timorē alicuius rei: ⁊ ad cautelā. ¶ Et scias ꝙ cibi humidi fluidi velocius nutriūt ⁊ minus sunt audaces ⁊ grossus ⁊ grauis est econtrario siue sit cibus aut pot⁹. ¶ Et oꝫ ne sup se afferaꝫ frigida nisi docet ad illđ resi duūꝫ caliditatis imo ut regat͛ cū eo qđ est tpatū ⁊ sit ei calitas subtilis cū humiditate completa velociter recipiens digōnem. ¶ Et vt sit cibus eius i q̄titate cum mensura qua fiat bona eius digō ⁊ ei⁹ sepatio ⁊ adde scđm gradationem qū nō vides grauitatem nꝫ rugituꝫ nꝫ uelocitatē descensionis nꝫ tarditatē retentionis. ¶ Et minue ex eo si non videat͛ ex eo quđ videri dꝫ ⁊ qñ repeletur subito ⁊ tenditur stōus eius tūc fortasse febrit ⁊ fiat nō oꝫ ut bibat subito fortasse eniꝫ est ex eo timor. hora aūt cibi eius est hora equalitatis aeris in uespis estatis ⁊ hora p⁹ merediē hyemis nisi sit nocēs aliquid festinū. ¶ Et oꝫ ut diuidat͛ sup ipm q̄titas q̄ est minus sacietate eius. Et aqua vehementis frigoris est ex eis a quib⁹ oꝫ alienari ꝯualescens qñꝫ enim interficit fortasse eniꝫ supueniet ledēdo quibusdā viscerib⁹ ⁊ fortasse faciet spasmum: ⁊ nos iaꝫ sciuim⁹ qui mortuus est pp illud. ¶ Et scias ꝙ appetitus ꝯualescentis qñꝫ minorat͛ pp debilitatē aut pp humores in stō ⁊ associat͛ eis scđm plimum sincopis. Et qñꝫ minoratur cā epatis ⁊ paucitate attractionis ei⁹ ⁊ apparet in colore ⁊ in egestione tenui ⁊ alba. ¶ Et qñꝫ minoratur cā humorum in corpore toto ⁊ sacietatis nauseatie. ¶ Et qñꝫ pp debilitatē uirtutis corporis ⁊ caliditatis innate aut in stō pprie: Rege vero vnumquodqꝫ cū eo qđ sciuisti ð regimine c⁹ q̄to plus facilius est. ¶ Et scias ꝙ secaniabi de cidonijs ē bonū medicamē ꝯualescentib⁹ ⁊ pprie qñ eoꝝ appeti⁹ est pstratus pp ðbilitatē in stōis eoꝝ ⁊ faciet securitatē ab excoriatione intestinoꝝ. ¶ De ꝯfortantibus vero stōm que sunt calidiora eo sꝫ sicut trocisci roſ. ⁊ que sunt eis similia fortasse enim sunt cā recidiuationis.

¶ De motibus egritudinū. c. ciij.

Iam sciuisti horas egritudīs ⁊ sciuisti ꝙ motus in piodis qñꝫ fit addendo in labore ⁊ significat statū ⁊ qñqꝫ fit minuēdo ⁊ significat declinationē. ¶ Et vehementiores fiunt motus egritudinū ⁊ accidentia eaꝝ in nocte pp vehemētiā occupationis nature in digerendo mām tunc ab omni re.

¶ Tractatus scđus de dieb⁹ crisis ⁊ horis ei⁹.

¶ De pricipio egritudīs ⁊ pria ꝯputatiōe crisis. c. i.

De hoibus sunt qui dicunt ꝙ principium egritudinis ex quo nūerat͛ ꝯputatio dieꝝ crisis est extremitas hore i qua sentit egeꝝ vestigiū egritudinis. ¶ Et de hoibus sꝫ qui dicūt nō imo extremitas hore in qua se ipm ꝓ̄ꝑcit ⁊ apparet in eo nocumentū opationis ⁊ hec quidē diuersitas non aduenit nisi in febribus que nō accidūt subito in illis aūt que subito accidunt nō est principiū hore ⁊ illud est sicut accidit quibusdā febricitantibus vt incipiat febris inceptione apparente ⁊ fit hō ante illud non habens egritudinē quare dormit aut ingredi balneū aut laborat ⁊ febrit subito. In febribus autem quas antecedūt ꝯfractio ⁊ dolor capitis ⁊ sīlia deinde accidunt ambe res diuersificant͛. Et fortius est vt cōsideret͛ hora inceptionis ipsius febris ⁊ illic est iā apparitio exitus a dispositione naturali in cōplone manifesta. ¶ Inceptio vō doloris capitis ⁊ confractionis cōsiderationem non habet ⁊ ꝙ decūbit in lecto ⁊ somnus non sunt de illis quibus ē intuendo fortasse enim infirmus non decumbit ⁊ iam incepit febris. ¶ Et si preperit mīr deinde accidat ei febris tunc si nō ꝯputet͛ ex febre ⁊ non nisi ex ptu ē illđ error. de hoc dixerunt quidam ꝙ pīm a accidit p⁹ scđm ⁊ tertium.

¶ De causa dieꝝ crisis ⁊ periodoꝝ eius. c. ij.

Plures quidem homies posuerunt cām i mēsuratione tēpum crisium egritudinū accutaꝝ ex pte lune ⁊ ꝙ virtus ei⁹ est virtus icedēs in hūitates mūdificans in ea spēs alterationis ⁊ adiuuās ad maturandū ⁊ digerendū aut ad cōtrariuꝫ secundū ꝑparationē materiei ⁊ significant in hoc per dispōem extensionis ⁊ contractionis ⁊ augmentationē cerebellorum cū augmentatione luminis in luna ⁊ velocitatem maturationis fructuū arboꝝ ⁊ herbaꝝ cuꝫ apparitiōe eius. Et dicunt ꝙ hūitates ciuitatū patiunt͛ a luna q̄re diuersificant͛ dispositiones eaꝝ scđm diuersitateꝫ dispositionū lune. ¶ Et fit vehemētio ⁊ apparitio diuersitatis cum vehementia apparitionis diuersitatis in dispositione lune ⁊ fit illud vehementius qñ luna est fm oppōeꝫ dispositionis in qua fuit deinde scđm quadratiōm ⁊ hoc p diuisionem reuolutionis sue ad medietatem deinde ad medietatē medietatis. ¶ Dixerunt ꝓpterea ꝙ reuolutio lune est in vigintinouem diebus ⁊ tertia fere diminutis diebus ꝯiunctionis ex eis ꝓpterea ꝙ lune nō est operatio que sunt fere duo dies ⁊ medietas ⁊ tertia quare remanēt uigintisex dies. Et medietas erit medietatis eius tredeci dies: ⁊ quarta diei: ⁊ quarta ipsius sex dies ⁊ medietas diei: ⁊ octaua diei: ⁊ octaua eius tres dies ⁊ quarta diei ⁊ medietas octaue diei. Et est melior reuolutio eius ⁊ fortasse extrahunt eam scđm mōs alios diuersificantes has ꝯputationes paꝝ ⁊ addunt in ea paꝝ veꝝ in hoc est transgressio qꝛ dicunt qđ non debent dicere. ¶ Sunt ergo ista tpa facientia necessario ut appareant in eis diuersitates magne ⁊ sunt dies piodoꝝ ꝑuaꝝ. ¶ Et qñ incipit ⁊ mā est bona apparet apud statum eius alteratio manifesta tendens ad bonitatē. ¶ Et qñ incipit tēp⁹ ⁊ dispositiones sunt corrupte est alteratio apparens aꝑ complementum tpis scđm corruptioneꝫ. ¶ Crisis vō egritudinū que in tpibus ꝓcedunt ⁊ ultra mensem numerant͛ ex sole ⁊ in hac quidem mēsuratione et expiētia est ambiguitas. ¶ Et in eis sunt loca talimodo ꝙ multiplicatur occupatio cum hoc super nālem et non impedit sup medicum aliquid et super medico quidē

non inest nisi vt cognoscat qđ egredit̄ cū crisibus plibꝰ ⁊ non ptinet ei vt sciat que sit causa eius qū declinatō illius cāe extrabit eum ad artē aliā immo oꝫ vt sit sermo de diebꝰ crisis: sermo quem loq̄mur scđm semitaꝫ experientie aut scđm viam positionis ⁊ anxiomatuꝫ ⁊ scias ꝙ plures eoꝝ nominānt reuolutionē illud ex quo non egreditur mltiplicatio a genere suo ⁊ est eꝰ intētio ꝙ non egredit̄ cuꝫ ea duplicatio ad diem nō creticum ⁊ exemplum hoꝝ est quartanus ⁊ septenus. ¶ Nam eoꝝ mediū puenit semp ad diem creticū scđm experiētiā dieꝝ crisis que accidit egritudinibus q̇bus ꝯueniūt isti q̄rtanus ⁊ septenus. ¶ Et reuolutiones quidem bone radicales sunt tres reuolutio quadranoꝝ et reuolutio septenoꝝ ⁊ est ꝯpleta sed reuolutio decenorū est magis ꝯpleta q̄ omnes: q̄dragesimus enim ⁊ sexagesimus et octuagesimꝰ ⁊ omnes illi dies sunt crisis: verū due prime reuolutiones sunt diminute ex hoc pp fractionē quā attendere oꝫ ⁊ p quā sūt tres septeꝫ viginti dies ⁊ quartanus p̊mus est quartus ⁊ quartanꝰ scđus est in quo restauratur fractio. Et pp illud est in septio qm̄ sunt sex dies ⁊ res plurima de septimo: ⁊ ppter illud cadit ꝯtinuatus: ⁊ quartanꝰ tertius cadit in vndecimo. ¶ Et illic puenit hora duplicationis septeni q̄re sequitur ipsum septenus šus ⁊ est in quartodecimo Et qn̄ restaurauerimus septenum tertiū cadit in die vigesimo iam ergo cucurrit res in quartanis scđm hoc ꝙ quartanus primus ⁊ šus sunt ꝯtinui ⁊ šus ⁊ tertiꝰ dies gregati ⁊ tertius ⁊ quartus ꝯtinuati. ¶ Qū ergo ptransit q̄tusdecimus tunc iam cadit diuersitas. ¶ Et laudabiles q̇dem sicut Hippocrates ⁊ Galienꝰ inceperunt a continuatis fuit ergo ordo dieꝝ ita septimus ⁊ quartusdecimus ⁊ vigesimus est ꝯtinuatus ex quarto decimo ergo viginti multiplices sunt septenoꝝ scđm intentionē. quare inuenimus šos septenos segregatos quos sequit̄ tertius cōtinuatus ꝯplens viginti deinde separantur ex viginti ⁊ est vigesimus quartus deinde vigesimus septimus ꝯtinuatꝰ postea trigesimꝰ primus separatus est sup quattuor septenos ⁊ trigesimus quartus ꝯtinuati. Deinde septenus cōtinuatꝰ quare sunt quadraginta deinde currit multiplicatio super tres septenos scđm ꝙ ipsi sunt viginti ut sit continuatio sexaginta ⁊ octuaginta ⁊ centū ⁊ centū viginti. ¶ Et non est consideratio plīma ad illud qđ est inter eos de diebus. ¶ Alij autē sicut archigenes dixerūt ꝙ post quartūdecimum est octatus decimus ⁊ est dies crisis ⁊ vigesimus primus ⁊ vigesimus octauꝰ deinđ trigesimꝰ šus postea trigesimus octaus cū cōtinuatōe septēi. ¶ Et quidā numerauerūt quadragesimū scđꝫ ⁊ quadragesimū quintū ⁊ quatragesimū octauꝫ dies crisis ⁊ iā transgressi sunt in hoc ⁊ ꝯsidera tu qualr̄ cadat qđ ipsi fecerūt đ distinctione quartanoꝝ ⁊ septenorum. ¶ Nam quartanis in diebus crisis inest uirtus fortis vsq; ad viginti dies deinde uirtus aduenit seperis vsq; ad triginta quattuor qum ergo eger in egritudine chronica pertransit viginti tunc attēde septenos. ¶ Et apud archiginem quidē dies vigesimus primus valde plus est creticus q̄ vigesimꝰ qui est septenus non disiunctus apud octauū decimū vbi currūt septeni. ¶ Hip. vero ⁊ Gal. ⁊ qui post eos ambos fuerunt nō inuenerunt rē scđm illud ⁊ silr̄ est diuersitas i vigesimo septio ⁊ uigesimo octauo. Archigenes eniꝫ uidit aliud a sententia amboꝝ ⁊ fecit meliorem vigesimum octaum ⁊ silr̄ est dispō trigesimi primi cū trigesimo scđo ⁊ trigesimi quarti cū trigesimo quinto ⁊ quadragesimi cū quadragesimo scđo. ¶ Et scias ꝙ de egritudinibus sunt quaꝝ crisis est in septem mensibus immo in septem annis ⁊ quatuordiciꝫ annis ⁊ viginti vno anno. ¶ Et sunt quidam q̇ existimāt ꝙ post quadraginta non fit crisis cū eūone forti uerum res nō est ita. ¶ Et non est etiam necessariū ut alteret̄ egritudo ad acutam aut vt in ea sit recidiuatio aut sit in ea ꝯpositio egritudinū. Et n̄ ē ꝓhibitū i egritudīe chrōica q̇n cessat nā digerēi ipaꝫ deiñ ꝯfortet̄ sꝫ ipaꝫ vice una ⁊ expellat eā q̄uis sit pauca. ¶ Verꝫ plīm est scđm ꝙ dictū est ⁊ fit sepatio in ea aut cuꝫ crisi diminuta aut per exituram tardi motus aut p resolutioneꝫ. ¶ Inq̇t Hip. dieꝝ creticoꝝ alij sunt pares ⁊ alij sunt impares. Et impares quidē fortiores sunt in crisibꝰ scđm plīm ⁊ in plimo numero ⁊ pariū q̇deꝫ exemplum est q̄rtus ⁊ sextus ⁊ octaus ⁊ decimus ⁊ quartusdecimus ⁊ vigesimꝰ ⁊ vigesimusquartus ⁊ alij quos numerauimus de pibus scđm duas sententias. ¶ Et impares quidē sūt sicut tertius ⁊ quintus ⁊ septmus ⁊ nonus ⁊ vndecimus ⁊ quintusdecimus ⁊ septimusdecimus ⁊ vigesimꝰ primꝰ ⁊ vigesimus septimus ⁊ trigesimꝰ primus. ¶ Amplꝰ Gal. negauit qđ dicunt est in hoc ā phorismo de esse octaui ⁊ decimi ⁊ inuenit illud diuersū radicibꝰ Hip. Et fortasse hic sermo Hip. est anteq̄ bene sciret esse dieꝝ crisis ⁊ hꝫ expositionem. ¶ Et scias ꝙ qn̄ꝫ cōtinuant̄ dies ⁊ fiunt sicut dies vnus crisi: ⁊ illud plus ꝯtingit post viginti siue sit eūo siue exitura. ¶ Et scias ꝙ in die bone crisis qn̄ apparent signa mala tunc illđ est deterius ⁊ significat mortem plīm sicut si accidat eis aliquid in septimo ⁊ quartodecimo.

¶ De ꝓpōrtionalitate dieꝝ crisis ad inuicem ⁊ debilitate ⁊ ꝯpatione eoꝝ ad egritudines. c. iij.

Dieꝝ creticoꝝ alij sunt fortes in vltimo in q̇bꝰ fortasse semper fit crisis: ⁊ alij sūt debiles valde sunt medij. ¶ Et ego dicā eos distincte postq̄ dixero ꝙ primus dies crisis est dies quartus ⁊ cum hoc nō multum cadit in eo crisis ⁊ est indicatiuꝰ septimi. Dies aūt septimus est dies fortis valde ⁊ indicat ipm q̄rtus ⁊ licet vt septimus ponatur in primo ordine supiore. Et dies vndecimꝰ non est in virtute quartidecimi. ¶ Verūtñ in egritudinibꝰ in q̇bꝰ poxismi eaꝝ icipiūt i iparibꝰ vt tertiana ē fortis valđ ⁊ fortioꝛ q̄rtodecimo. ¶ Et dies q̄rtusdecimꝰ est dies fortis valde ⁊ de fortitudine eꝰ est ꝙ non inuenit̄ dies cui non ꝓportionatur quartusdecimus qui sit vltimus in fortitudine in iudicijs crisis ⁊ salute eiꝰ nedū a ꝯplemento eius. ¶ Dies septimꝰ decimus est fortis ⁊ qui ꝓportionat̄ ei ex diebus est fortioꝛ ⁊ ꝓportionalitas eius ad viginti est ꝓportionalitas vndecimi ad q̄rtumdecimuꝫ ¶ Octauꝰ decimus est de diebus crisis interficientibus et eoꝝ magis pnitiosus est dies vigesimꝰ septimus ⁊ est quasi nō sit dies crisis et dies quadragesimus est fortior trigesimoquarto q̄uis trigesimusquartꝰ sit bone virtutis et fortior trigesimo primo. ¶ Et scias ꝙ egritudines que poxismi faciunt in imparibus sicut tertiana ⁊ plures acute sunt velocioris crisis et eaꝝ crisis in imparibus quaꝓpter expectatur in tertiana undecimus et non expectat̄ quartusdecimus nisi paꝝ q̄uis scđm plīm poxismus septimi declinet a quartodecimo paꝝp. ¶ Et ille que faciunt poxismum in paribꝰ sunt tardiores et crisis eaꝝ plus est in paribus.

¶ De diebus cretici. c. iiij.

Illi qui sunt in ordine supiore sunt sicut se
ptimus et undecimus et quartusdecimus et
septimusdecimus ⁊ uigesimus. ¶ Et qñ3 si
unt reuolutiones in egritudinibus ꝯuenientes secūdū
pl͞m numero dieꝝ crisium quare fiunt septe3 reuolutio
nes tertiane sicut septē dies causonidis. ¶ Et qñ3 fit
dispō numeri mensiū ⁊ annoꝝ in chronicis scd͞m dispō
nem numeri dieꝝ in acutis quare fit quartana septem
mensiū vbigratia. ⁊ currunt eius indicationes scd͞3 ꝯsi
deratione͂ indicationū dieꝝ ⁊ cadit int͛ eas de an͂cessio
ne͂ ⁊ postpositiōe s͞3 ꝯsideratione͂ q̄ cadit i dieb⁹ ⁊ dicā
illō.

¶ De dieb⁹ cadētibus in medio. c. v.

Dies isti quos diximus s͛t dies cretici radica
les. ¶ Veꝝ qñ3 accidit dieb⁹ creticis ꝑꝑ ali
q͂ꝑ causaꝝ accidentium extrinsecus aut ex ipsa
egritudine in velocitate mot⁹ sui aut tarditate sua aut
ex dispōe corporis in uirtute aut debilitate aut ex acci
dentibus que accidunt sicut vigilie vehementes ex vi
giliȷ̄s extrinsecis aut cadentiu3 ex cāis corporeis aut
aialibus qū supfluunt vehementer vt cadat ante eos
festinatio aut tardatio ab eis licet non eleuetur statiōe
crisis necessarie in hora sua immo minuat͛ ex ea. ¶ Et
si non esset cā fortis accidens verificaret͛ crisis ⁊ non
antecederet n3 tardaret. Veꝝ qñ accidit illud accidēs
⁊ ē forte decliat hora ⁊ tardat͛ aut antecedit ⁊ si fuerit
debil͛ fit difficilis crisis. ¶ Et ꝓhibet iā ne fit ꝯpleta
⁊ nominant͛ dies in quibus cadit hec reflexio dies ca
dentes in medio ⁊ habent iudicia dieꝝ crisis ex parte
¶ Et isti dies sunt sicut tertius ⁊ quintus ⁊ sextus ⁊
sicut nonus ⁊ sicut tertiusdecimus: tertius enim ⁊ qui
tus cōtinet quartū et nonus est inter septimu3 ⁊ unde
cimum ⁊ fortasse erit dies cadens magis conueniens
uni duoꝝ dierū qui s͛t in duob⁹ laterib⁹ e⁹ aut erit dies
creticus q̄ est inter illos cadentes in latere altero ma
gis ꝑtinēs ei: festinatio ei vndecimi ad nonū pl⁹ ē q͂ꝑ tar
datio septimi ad nonū q͂uis vnusquisq3 eoꝝ sit pl͞imū.

¶ De virtute dieꝝ cadentium in medio ⁊ debilitate
eorum. c. vi.

Scias q͂ꝑ nonus est dies fortis ꝑlatus i eis de
inde quintus postea tertius: ⁊ non abbreuia
tur a quarto qui est radix abbreuiatione ma
nifesta: ⁊ tertiusdecimus quasi ꝑꝑ suam debilitate3 nō
ē de illis in q̄bus fit crisis. Sextus aūt͛ ē dies in quo
cadit crisis verūtñ illa est mala. ¶ Q͛ō si uenerit non
mala erit diffic͛l occulta diminuta non salua a timore
⁊ ipse ꝑꝑ ꝑuitatē casus crisis in eo siue mala sit siue ñ
mala est quasi cōtrarius septimo ⁊ indicat ip͞m quar
tus in malitia. Et paꝝ quidē ꝯpletur indicatio quarti
cum bono nisi cū difficultate quare accidūt in eo signa
timorosa sicut somnus ꝓfundus ⁊ sincopis ⁊ ꝓprie si
fuerit eūo tunc accidet sincopis cū vomitu ⁊ accidet in
eo casus uirtutis ⁊ horripilatio ⁊ tremor ⁊ destructio
pulsus si aūt apparuerit in eo sudor non erit equal͛ ⁊
fortasse minuit͛ in eo crisis cum eūone: Quare erit ꝯ
plementū e⁹ cum exitura mala et ictericia et erit vria
mala mali sediminis hoc est qñ fuerit salua et si ñ fuerit
tūc quocūq3 mō fuerit erit salus e⁹ per accidēs recidi
uatiōs. Inq̄t Gal. Septim⁹ ē sicut rex iust⁹ et sextus
sicut rex vincēs iniust⁹ et octau⁹ est ꝓximus sexto.

¶ De diebus bonis ⁊ malis qui secundum ordines
suos cretici sunt aut cadentes in medio aut dies indi
cationis. c. vii.

Eoꝝ meliores sunt septimus ⁊ quartus deci
mus ⁊ post eos sunt nonus ⁊ septimus deci
mus ⁊ vigesimus: deinde quintus postea q̄r
tus post octauus deiñ tertiusdecimus. ¶ Et scias q͂ꝑ
dies crisis fortioris iudiciȷ̄ ⁊ fortiores dies cadentes
⁊ dies indicationis s͛t illi q̄ s͛t in diebus antecedentib⁹
⁊ q͂to magis ꝓcedunt debilitat͛ eoꝝ iudiciū.

¶ De diebus qui non sunt cretici neq3 intentiōe pri
ma n3 intentione secunda. c. viij.

Isti sunt dies primus ⁊ secundus ⁊ decim⁹
⁊ duodecimus ⁊ nonus decimus ⁊ quintus
decimus iteꝝ est huius summe. ¶ Et est mi
rabile q͂ꝑ plures eoꝝ sequnt͛ diem creticum.

¶ De diebus indicationis. c. ix.

Dies indicationis s͛t dies in quibus videntur
vestigia que sunt significationes alterationis
materie aut significatiōes victorie unius du
orū alternatoꝝ egritudinis ⁊ virtutis aut inceptionis
ꝑugne leuis que currit inter nām ⁊ egritudinē nō ꝑꝑ
seꝑationē sed ꝑꝑ furiositatē. Prime quidem sūt sicut
significationes digestōis ⁊ ꝯtrariȷ̄ digestōis. Significa
tiones v͛o digestionis sunt sicut nubes rubea aut ad al
bedinem tendens significationes in digestionis iteru3
note sunt. ¶ Scd͛e uero sunt sicut apparitio virtutis
appetitus aut casus eius i eo ⁊ leuitas motus aut gra
uitas eius. ¶ Tertie aūt sunt sicut dolor capitis ⁊ an
gustia ⁊ strictura anhelitus ⁊ tremor ⁊ sudor nō cōis
⁊ eūo non ꝯpleta. ¶ Cum ergo apparēt ista uestigia
in istis diebus erit crisis in diebus notis sequentibus
eos ⁊ erit quartus indicans q͂ꝑ erit in septimo si fuerit
signum bonum. aut sexto si fuerit signum malū ⁊ ꝓp͛e
in causonide ⁊ fixa q͂ꝑ fiat in septimo ⁊ minus q͂ꝑ in se
xto veru3 in tertiana multiplicat͛ q͂ꝑ fit in sexto ⁊ septi
mo aut in vndecimo aut scd͞m pl͞m in quartodecimo
aut vigesimo aut vigesimoprimo ⁊ septimusdecimus
iteꝝ indicat in vigesimo aut vigesimo primo ⁊ octau⁹
decimus indicat in vigesimo primo ⁊ vigesimus in q̄
dragesimo. ¶ Et de diebus cadentibus in medio ter
tius in quinto ⁊ si fuerit malum tunc in sexto ⁊ quin
tus in nono ⁊ si fuerit malum tunc in octauo. ¶ Et
scias q͂ꝑ significationes indicationū qñ3 declinānt a die
bus suis ꝑꝑ cām ꝑdictā in declinationib⁹ crisis a dieb⁹
suis quos merentur ad illos qui sunt ante eos aut post
eos. ¶ Et scias q͂ꝑ sequitur diem scd͞m de diebus indi
cationis aliquid de genere eius qd͛ fuit in die indica
tionis tunc egritudo est uelocis mot⁹. Et ꝯsidera signa
festinantia ⁊ tardātia ⁊ indica in diebus indicationis
qui indicat ea si festinant aut tardantur ex hoc.

¶ De cognitione dieꝝ crisis cum dubitat͛. c. x.

Cognitio dieꝝ crisis est necessaria ad intētio
nes plures. ¶ Op3 enim qum crisis est ꝓpin
qua ut regat͛ eger regimie quodā. ¶ Et qū
est longinqua ut regat͛ regie alio. ¶ Et op3 ut in die
crisis ⁊ qui ei ꝓximus est ut regat͛ eger regimē ꝓprio
¶ Non ergo moueatur oio cū medicina: fortasse eni
adiuuabit natura ad eūonē quare supfluet vehemēter
⁊ fortasse faciet ei ꝯtrarietatē in parte sua quā pariet
laborē non crisim ⁊ non fiet eūo et in hoc est illud qd͛
est in eo. ¶ Et o3 in cognitione dieꝝ crisis vt obserues
iteꝝ res nāles alterantes dies crisis notos. ¶ Et nos
inuenim⁹ cognitionē diuidi in duos mōs quoꝝ vnus ē
in crisi egritudinis absolute ⁊ alter est inipso die crisis
ex ꝑte tꝑis in quo est crisis. ¶ Fortasse eni ꝓlōgant͛

dispositiones crisis duobus diebus vel tribus quare dubitat᷑ ad quem eoꝝ ꝓportionetur. ¶ Modus vero primus significat᷑ ex duob⁹ modis. ex signis abbreuiationis egritudinis ⁊ longitudinis eius ⁊ ex naturis egritudinū ⁊ virtutibus eaꝝ. ¶ Significatio vo ex signis longitudinis ⁊ abbreuiatiōis est qm̄ fortasse erit scd̄m ꝯsumptionē egritudinis sicut si sit egritudo non de illis quas possibile est cōsumi in quarto ⁊ qui ipm̄ sequnt᷑ ⁊ possibile est ꝯsumi in septimo ⁊ qui sequit᷑ ipsum. Nam si apparent signa digestionis apparitōe bona in eis qui sequnt᷑ quartū ꝑpat᷑ ꝙ crisis erit in septimo. ¶ Et si apparent signa longitudinis egritudinis ꝑdicta in capitulo suo scias ꝙ crisis eius tardabit᷑ ⁊ erit successio eius absq̄ crisi. ¶ Et si nullū eoꝝ appa ret ꝑpatur ꝙ ꝯsumet᷑ egritudo inter septimū ⁊ quartū decimū. ¶ Significatio vo ex naturis egritudinū est sic̄ uerbigratia. dies imp̄ est melioꝛ sic̄ sciuisti ex eo ꝙ mouet᷑ de egritudinibus in die impari ⁊ cū caliditate acuta ⁊ par est de eis q̄ diuersificantur ei. ¶ Mod⁹ vero scd̄us significatur ex modis ꝑꝑ cōsiderationē reuolutionū ex numero horarum crisis ⁊ tp̄e crisis ⁊ verificationibus dieꝝ ⁊ virtutibus eorū. ¶ Significatō ex ꝯsideratione reuolutionū est sicut v̄bigratia: tu scis ꝙ dies par est melior cuidā egritudini ⁊ ipar ē melioꝛ alicui egritudini veꝝ ex parte crisis est vt consideres ⁊ cognoscas i quo duoꝝ dierū sit laboꝛ longior ⁊ ponat᷑ ei crisis nisi sequat᷑ ꝙ sit fortioris iudicij q̄ꝫ iudiciū h⁹ significationis. ¶ Et ꝺ hoc scd̄o capitulo est illud qđ facit esse necessarium vt ponat᷑ in eo crisis diei medio ex diebus tribus cū cōditione ꝑdicta. ¶ Significatō aūt ex virtute dieꝝ ⁊ naturis ipsoꝝ est sicut si sit sudor incipiens in nocte septimi ⁊ non cessat sudare in octauo tota die tunc crisis erit in septimo non in octauo q̄ꝫ uis febris eradicet᷑ in octauo ⁊ si fuerit scd̄z diuersitatem huius ⁊ incipit sudor in decimotertio ⁊ nō cessat infirmus sudare vsq̄ ad decimūquartum ⁊ eradicet᷑ febris in decimo q̄rto tunc non ꝓportionabit᷑ crisis nisi ad decimūquartuz ⁊ illud est qm̄ octauus ⁊ decim⁹ tertius non sunt in virtute duoꝝ dieꝝ alioꝝ ex bonitate ¶ Et mors cū sexto ꝯuenientior est q̄ꝫ sit cū septimo ⁊ cū decimo magis ꝯueniens q̄ꝫ sit cū nono. ¶ Significatio aūt ex aggregatione iudicioꝝ est sicut illđ c⁹ narratio ꝑterijt verbigatia: in decimo quarto in eo qđ diximus aggregant᷑ sudor ⁊ eradicatio simꝉ. ¶ Significatio vero ex diebus idicatiuis est vt ꝯsideres an inuenias in exēplis ꝑdictis indicationē ex quarto tūc iudica ꝙ crisis erit in septimo aut inuenias in vndecio tunc iudica ꝙ crisis erit in decimo quarto.

¶ De declaratione proportiōis dieꝝ crisis ad plures egritudines. c. xi.

Iam sciuisti ꝙ oꝫ vt crisis egritudinum valde acutaꝝ sit ad septimuz ⁊ oꝫ vt illaꝝ crisis q̄ sequnt᷑ eas i acuitate sit ad quartundecimū ⁊ ad uigesimum ⁊ que has sequnt᷑ ad quadragesimuz deinde p⁹ illđ faciunt crisiꝫ egritudines chronice absolute qū incensiua vehemēs sit in iparib⁹ illud est tunc signū malū ⁊ multotiens interficit in sexto ⁊ indicat in quarto ⁊ sit in ipso sudor frigid⁹ ⁊ his siꝉia: ⁊ q̄ ex hisē erit crisis scd̄m pꝉm ad vndecimū cū acuitate sua qm̄ inceptio magnificatiōis ei⁹ sit scd̄z pꝉm p⁹ tertiū ⁊ quartuz deinde facit crisiꝫ in septimo scias ergo illud.

¶ Expleta est fen secunda. Incipit fen tertia de apostematibus ⁊ pustulis.

Tractat⁹ prim⁹ de illis q̄ ex eis sꝉ calida ⁊ corrupta.

¶ De sermone vniuersali de apatibus. c. i.

Iam locuti fuim⁹ i libro primo de apatibus ⁊ spetiebus eoꝝ ⁊ curis ipsoruz sermone vꝉi ad quem redire oꝫ illum qui vult audire qđ nunc loquemur in hoc aūt loco loq̄mur de eis sermonē ꝑticꝉarem. ¶ Dico ꝙ omne apa ⁊ pustula aut est calidum aut non calidū: ⁊ apa calidum aut est a sanguine ⁊ qđ currit cursu eius: aut a cholera ⁊ qđ currit cursu ipsius. ¶ Et quod est a sanguine laudabili aut sanguine malo. ¶ Et sanguis laudabilis aut est grossus aut subtilis. ¶ Et factū quidem a sanguine laudabili grosso est phlegmō que accipit carnem ⁊ cutem siꝉ ⁊ ē cū pulsatione. Et a subtili phlegmō que accipit cutem solam ⁊ est spina ⁊ non est cū pulsatione. ¶ At vero a sanguine grosso malo fiunt sp̄es exituraꝝ malaꝝ. Nam si eius malitia vehemens fiat ⁊ ipsius adustio ꝓueniet herisipila ⁊ ueniet combustio ⁊ crusta ⁊ deterior ea est ignis persicus. Et a subtili malo accidet phlemō que declinat ad herisipilā cū malitia ⁊ fraudulentia. ¶ Si aūt fuerit subtilior erit herisipila phꝉonides ⁊ qn̄ fuerit eius malitia: malitia maior erit herisipila habens inflatiōes ⁊ vesicas ⁊ ꝯbustionez ⁊ crustā. ¶ Choꝉicū aūt aut est a choꝉa subtili valde que non ꝯtinet᷑ in eo ꝙ sit magis intus q̄ꝫ illud qđ apparet de cute ⁊ est acuta ⁊ sit ex ea formica aut ambulatiua sola ⁊ est subtilior aut ambulatiua corrosiua ⁊ ē mala. ¶ Aut ex choꝉa grossiore illa ⁊ minoris caꝉitatis ⁊ ꝯtinet᷑ magis intus q̄ꝫ prima in cute ⁊ est quasi sit in ea phꝉa ⁊ sit ex ea formica miliaris ⁊ est minoris inflationis ⁊ tardioris resoꝉōis. ¶ Et si fuerit materia grossior ⁊ deterioꝛ accidet formica corrosiua. ¶ Et si ꝑtransierit in grossitie sua vsq̄ ad substantiā sanguinis ⁊ fiunt mala accidet herisipila mala. ¶ Et in oibus iꝉꝉ mā ē subtilis q̄ꝫuis diuersificet᷑ post illđ ⁊ sit ꝑꝑ subtilitatem suaꝫ ꝙ expellit eā nā ⁊ non retinet᷑ in aliquo nisi in cute ⁊ ꝙ approximat ei. ¶ Et qn̄ multiplicat᷑ materia apatis calidi ⁊ magnificat᷑ apa tunc est de sūma apatum cauматuz ⁊ mortificantiū. ¶ Et de sūma ꝑdictoꝝ est que dicit᷑ barachien. Et iste speties male ⁊ que eis siꝉant᷑ multiplicant᷑ in anno pestilentie. ¶ Et de apatibus calidis illa sunt mala que non excitant᷑ vel non ꝑueniunt ad ꝺclinationez quā sequnt᷑ leuitas ⁊ detumitō neq̄ ad aggregationē materiei immo ad corruptionez membri. ¶ Et non semper sit a magnitudine apatis ⁊ multitudie materiei imo sit qn̄ꝫ a malignitate materie. ¶ Et scias ꝙ apata paꝝ fiunt singularia pura sed pꝉra eorū sunt ꝯposita. ¶ Et scias ꝙ omne apa in exterioribus cum quo non est pulsatio non facit saniem: de intrinsecis vero iam locuti fuimus.

¶ De phlegmone. c. ij.

Iam sciuisti phꝉonē ⁊ signa eius ex caliditate ⁊ inflāmatione ⁊ additione q̄ꝫtitatis ⁊ tēsione et impulsione et pulsatiōe si est submersa vel quia est ꝓpinqua arterijs ⁊ membrum in quo ē tale est cui adueniunt nerui quibus sentit non pl⁹ q̄ꝫ sēsibilitas sicut sciuisti dispositionem eius. ¶ Et q̄ꝫto plus fuerint arterie maiores et magis grādes erit pulsatio eius et ipsius dolor vehementior et eius resoꝉo aut ipsius collectio uelocior. ¶ Et qū phlegmon est in membro sensibili sequitur ipsam dolor vehemens quaꝉcūq̄ sit et cōmittat᷑ ipam vt appareāt vene illi⁹

membri pue que erãt occulte. ¶ Et scias ꝙ nomen
phlegmonis in lingua grecoꝝ est absolutũ super om̃e
qd̓ est inflãmatũ deinde dicit̃ d̓ omni apate calido po
stea dicit̃ de eo qd̓ est ex apate calido cũ proprietate
pdicta ꝛ non caret inflãmatione pp coarctationem sã
guinis ꝛ oppillationẽ meatuũ. ¶ Et paꝝ quidez cõti
git vt phlegmõ sit simplex sꝫ scd̓m plꝫ ei associat̃ herisi
pila aut durities aut furiositas. ¶ Et hꝫ cãs de qui
bus sunt antecedentes corpore ex replẽone aut malitia
humoꝝ cũ debilitate membri recipientis licet non sit
replẽo nꝫ malitia humoꝝ. ¶ Et de eis sẽ primitie sicut
ꝯtusio aut incisio aut fractura aut dislocatõ aut vlcera
q̃ multiplcant̃ in mẽbro q̃re declinat ad ipꝫ mã pp do
lorem ꝛ debilitatem ꝛ fortasse declinant ad ipm ma
terie ꝛ retinent̃ in vijs que sunt debiliores sicut acci
dunt cũ vlcerib⁹ ꝛ scabie apata i locis vacuis. ¶ Et
augmentum quidez e⁹ declarat̃ additione magnitudis
ꝛ tensionis ꝛ status ipsius p finem eius ꝛ illic aggrega
tur mã si dꝫ aggregari ꝛ declinatio incipit tendere ad
lenitatẽ ꝛ debilitatẽ. ¶ Et mala est que non tendit ad
declinationẽ nꝫ aggregat saniez ꝛ huiusmõi quidẽ per
ducit ad mortẽ membri ꝛ putrefacit ipm. ¶ Et mlto
tiens quidẽ fit illud pp magnitudinẽ apatis ꝛ multitu
dinẽ materiei ipsius. ¶ Et multotiens fit illud causa
malignitatis materiei si apa fuerit puũ. Et tu quidẽ
scis illud qd̓ rarificat̃ qm̃ pulsatõ incipit in tensione ꝛ
inflãtio incipit in sedationẽ. Et scis illud qd̓ aggrega
tur per additionez pulsationis ꝛ calitatis ꝛ fixionem
utriusqꝫ. E scis illud qd̓ putrefit pp digestõis difficul
tatez ꝛ tenebrositatem ꝛ vehementiã tensionis. ¶ Et
scias ꝙ dũ non submergit nãm mã nõ puenit ex ea apa
ꝛ respirat p ignem e⁹ qd̓ apparet exterius. Et scias ꝙ
qñ vicinãt̃ pustule d̓mẽuliati indicãt d̓menul malignũ
Et oꝫ ut in potu tribuat̃ hñti apata interiora aq̃ endi
uie ꝛ aqua solatri cũ medulla casiefistule.

¶ De cura phlegmonis. c. iij.

Quum accidit phlegmõ a cã primitia nõ deest
qñ aut cã pmitiua ꝛ e⁹ vestigiũ inueniat mun
dificationem corporis aut replẽonem. Qd̓ si
obuiet mundificationi non est necessarium nisi curatio
apatis in q̃tum est apa. Et curatio apatis inq̃tuꝫ apa
est extractio materiei extranee que fecit accidere apa
ꝛ illud fit p molificatiua ꝛ resolutia leuia sicut emplm
de farina tritici cocta cũ aqua ꝛ oleo ꝛ qñꝫ excusat sca
rificatio laborẽ ꝛ proprie qñ apa est mlte materiei.
¶ Qũ aũt inueneris corpis replẽoem tunc oꝫ vt non
tangas apa cũ mollificatis qm̃ attrahet̃ ad ipsum sup̃
qd̓ resoluat̃ ab eo immo oꝫ ut eũetur mã p phlomiam
ꝛ fortasse indiget solẽone uentris ꝛ cũ feceris illud ad
mistra mollificantia. ¶ Et eius quidez curatio est p
xima curationi e⁹ cuius cã primitiua inuenit mundifi
cationis corporis ꝛ differt ab ea in hoc ꝙ non indigꝫ
curatione cũ repcussione plma in principio sicut indi
get illa immo minus illa. ¶ Qũ aũt cã est antecedẽs
non primitiua tunc oꝫ ut incipias cũ eũone ꝛ comple
ei qd̓ meret̃ ex phlomia ꝛ ex solũtione ventris si indigꝫ
ea. ¶ Et necessitas q̇dẽ e⁹ est aut qm̃ corpus est imũ
dũ aut qm̃ egritudo est magna quaĩ necessaria est eũo
ꝛ minoratio materiei ꝛ attractio ad ꝯtrariuꝫ. ¶ Et li
cet corpus non sit mltaꝝ superfluitatum tñ in membro
qñꝫ aduenit ꝙ ipsum debilitat q̃re attrahũt ad ipsum
materie corporis lꝫ non sint materie superfluitatis.
Et oꝫ ut obserues ꝯdictiones pdictas in hoc ex etate
ꝛ tpe ꝛ regione ꝛ alijs. ¶ Et incipe cũ repcussiuis ni
si in locis que ꝯditionauim⁹ in libro primo. ¶ Deiñ
oppone augmento cũ intromissione mollificatioruꝫ ꝛ
humectantiũ cũ refrenatis ꝛ q̃tum pcedit in augmen
to pcedas in additione mollificatiuoꝝ paulatim ꝛ ap
finez ꝛ statum ꝛ vltimitatẽ magnitudinis ꝛ additionem
sue ultimitatis fac vincere mollificantia ꝛ fac ea pura.
Et exiccantia sẽ que sanant in fine: veꝝ humectantia
ꝛ mollificantia sunt ad dilatandos poros ꝛ ad sedãdũ
dolorez. ¶ Et exiccatiuũ est illud qd̓ sanat ꝛ phibꝫ
remanere aliquid qd̓ fiat sanies. ¶ Si aũt non sanat
integre ꝛ dimittit aliquid non relinquit nisi rem modi
cã ꝙ resoluit illud in quo est acuitas. ¶ Et qñꝫ acci
dit ex refrenatione vehementia doloris pp suffocatio
nem materiei ꝛ soliditatem membri. ¶ Et qñꝫ accit
ex ea redit⁹ materiei ad mẽbra principalia ꝛ qñꝫ acci
dit vt induret̃ apa. Et accidit qñꝫ vt incipiat membꝝ
tendere ad uiriditatẽ ꝛ nigredinem proprie quando
medicatur cum eis in fine rei ꝛ proprie statũ. ¶ Et
scias ꝙ vehementia doloris facit te indigere medicinis
mollificantibus absqꝫ attractione ꝛ fortasse erit cũ eis
infrigidatio nõ prohibens mollificationez. Ex reditu
vo materiei ad membra principalia securat eũo nisi qñ
illud qd̓ puenit ex eis est scd̓m semitaꝫ expulsionis ex
eis ꝛ sunt mẽbra recipientia ab eis sicut eũatoria illoꝝ
illic enim non est via ad repllendũ ꝛ expellendũ peni
tus ꝛ nos iam verificauim⁹ ista in loco suo. ¶ Et cũ
timet̃ ut declinet ad duritiem administra mollificãtia
in quibus est calefactio ꝛ humectatio cũ fortitudine.
Medicine aũt repcussiue sunt que sũt medie sicut suc
ci herbaꝝ frigidaꝝ q̃s multotiens dixim⁹ in locis alijs
sicut succus portulate ꝛ cucurbite ꝛ endiuie ꝛ uirge
pastoris ꝛ aliaꝝ ꝛ succus solatri pprie ꝛ corpa eorum
contrita pparata ad ẽplm ꝛ succus psilij etiam ꝛ cera
tum cum aqua frigida. Et fortasse excusat laborem in
eo spongia infusa in aceto ꝛ aqua frigida ꝛ kekẽgi est
fortis in principio ꝛ silr cortices granatoꝝ ꝛ sempui
ua ꝛ sauich decoctum valde ꝛ pprie cum aceto misto
aut sumach ꝛ timlub est bonũ iteꝝ. Et si indiget fortõ
re illo adde in eis sandalum ꝛ acatiam ꝛ memithe ꝛ
saufel ꝛ hyusq̃amũ albũ ꝛ herba que noiat̃ herba apa
tum ẽ in principio valde bona ꝛ qñꝫ iuuatur ei⁹ delic
catio ꝛ stipticitas cũ croco ꝛ humectatio in pricipio
est timorosa ꝛ qñ cadit supfluitas in infrigidatione for
tasse pducit ad corruptionem membri ꝛ corruptiõez
humoris ꝯstricti in apate ꝛ tendit apa ad viriditatem
et nigredinẽ. ¶ Si ergo timueris aliquid de hoc tũc
emplastra locum cũ farina ordei ꝛ volubili et in quo
est mollificatio. ¶ Si vero apparet aliq̇d de hoc tũc
scarifica locũ et excoria ipm et non expectes colletõꝫ
nꝫ maturationẽ et illud qñ uides illud quod effusum
est plm valde et fortasse morit̃ membꝝ. Et scalpelatõ
nis alia est magis apparens et alia magis pfunda et
illud est secundũ locũ apatis et dispositiõez membri et
cũ scalpelauaris tũc embroca cũ aqua maris et relq̇s
aquis salsis et emplã cũ eo in quo est mollificatio et si
non indiges rorificatione et embrocatione sis conten
tus mollificatiuis: et scias ꝙ administratio eoꝝ q̃ forti
ter repcutiunt in primis et eoꝝ que fortiter resoluunt
in fine est mala caue ergo q̃tũ potes: infrigidatio enim
vehemens perducit ad illud qd̓ sciuisti et aqua frigida
silr est de illis que oꝫ cauere nisi in eis que sunt sicut
herisipila et in resolẽone vehemẽti accidit doror. ¶ Si

ergo volueris regere in principio cũ sedatiõe doloris
non approximes eis aquã calidã et olea mollificãtia
⁊ empla facta ex huiusmõi medicinis ipsa eniʒ vehem̃
ter sunt ꝯtraria ei qd̃ est nec̃rium de ꝓhibitione effusio
nis ⁊ reddeas ad bolũarmenuʒ solutum in aqua frigi
da aut cũ oleo ros. Et melius olm ro. est illud qd̃ est
ex rosis ⁊ oleo i oleo q̇ppe est resolo quedã aut lentes
decoctas cũ ros. aut merdasengi cũ olo ros. ¶ Si vo
ista non valent ⁊ que eoꝝ cursu currunt administra vo
lubilẽ qm̃ ipsa est vehem̃s iuamẽti in principio ⁊ statu
⁊ alsirengi ⁊ albase ⁊ apiũ ⁊ albedarungi silr. ¶ Et
mltotiens quideʒ sedat dolorem vinũ dulce mistũ cuʒ
oleo ros. imo ꝯgelatuʒ vue ⁊ paꝝ cere sup lanam aut
lana isopi infrigidata in estate tepefacta in hyeme aut
spongia infusa in vino stiptico aut aceto aut aqua frigi
da ⁊ crocus ingreditnr in sedatione doloris. Quʒ er
go vides inceptionẽ apatis incedere itiere exiture tũc
dimitte infiatiõem ⁊ incede in uiam eᵒ qd̃ maturat ⁊
apit. ¶ Qũ aũt apa puenit ad statũ tunc necessaria sũt
qualia sũt anetum ⁊ camemilla ⁊ maluauiscus ⁊ semen
lini ⁊ silia imo empla que nominant basilicon ⁊ que
noiant diaquilon ⁊ emplm de colcotar exiccat absqʒ
dolore ⁊ pp illud est eᵒ administratio incõueniens quʒ
sit inflatõ phlonis. ¶ Et est ꝯueniens qm̃ non timet
aggregatio ⁊ melius est vt ponas sup ipam desup lanã
infusam in vino stiptico. ¶ Et caro minᵒ indiget exic
catiõe q̃ neruᵒ qm̃ neruus non redit ad suam complo
neʒ cũ exiccatione pua. ¶ Et caro minoris necessita
tis est que pauciores hʒ arterias. Et mltotiẽs quidẽ
cadit necessitas scalpelandi ante maturationẽ. ¶ Et
multotiẽs ingeniat in attrahendo apa ex mẽbro nobi
li ad ignobile cũ attractiuis deiñ curat ⁊ apit. Et de
apatibᵒ calidis q̃ idigẽt saniositate emplet caput eᵒ cũ
psilio ⁊ cũ extictiuis in circuitu eᵒ. Et liniat ex epithi
matibᵒ ⁊ emplis cũ penna qm̃ digiti ledũt ipm.

¶ De herisipila ⁊ spetiebᵒ eᵒ. c. iiij.

Iam sciuisti cãs herisipile ⁊ spẽs eᵒ in libro
primo. Et ille ex quibus discernit ex phlo
ne sũt qm̃ herisipila magis apparẽtẽ hʒ rube
dinẽ ⁊ puriorẽ. Et ex phlegmone apparʒ rubedo ad
nigredinẽ decliuis aut viriditatẽ. ¶ Et plm coloris
eᵒ est occultũ in ꝓfundo. Et rubedo herisipile ꝺstruit
p tactũ statim ⁊ albet eᵒ locus cã subtilitatis materiei
rubee aut sepationis eᵒ deinde redit velociter ⁊ nõ silr
est rubedo phlonis ⁊ uides in rubedine herisipile co
loreʒ croci et citrinitatẽ et non vides illud in rubedie
phlegmonis. Et apa herisipile non fit nisi in eo qd̃ ap
paret de cute et phlegmõ ꝓfundat in carne ẽt. ¶ Et
herisipila est pura: et non est ita phlegmõ ⁊ puenitur
qñʒ ex caliitate herisipile ad hoc ut ꝯburat cuteʒ et eiᵒ
virulentia vesicat et minorat illud in phlegmone et pu
ra nõ impellit penitᵒ et phlegmon impellit et q̃to plᵒ
multiplicat additio sanguinis sup cholericum ẽ impul
sio magis apparens ⁊ dolor ⁊ pulsatio vehementiores
¶ Et herisipila attrahit febreʒ vehementius q̃ phle
gmon. ¶ Et qñʒ ꝯsequit ex caliditate herisipile vt cõ
burat cutis quare alterat illud qd̃ nominat herisipila
⁊ nõ est ita phlegmon: non ergo inflatio herisipile mi
nor inflatione phlegmõis immo plᵒ. Veꝝ tensio phle
gmonis ⁊ dolor eᵒ est pp tensionem ⁊ qñʒ fit maior q̃
pp dolor herisipile est minor. ¶ Et vbi plus accidit
herisipila accidit i facie ⁊ incipit a lepore nasi ⁊ augm̃
tat apa ⁊ expãdit in facie tota. ¶ Et qñ accidit heri
sipila a fractura ossis sub cute tũc illud est malũ. Et
tu quideʒ iam cognouisti diuersitatem inter herisipilã
⁊ phlegmonem in loco alio ab isto.

¶ De cura herisipile. c. v

Oportet vt euacues corpus ab ea cũ solutio
cholere ⁊ si indigent phlomia phlebotomia
etiã. Et phlomia quidem non multum ꝯfert
nisi qñ mã est inter duas cutes. Si aũt ꝓfunda fuerit
tunc eius iuuamentũ mioratur ⁊ fortasse attrahit. ⁊ si
indigueris reiteratione solonis ventris post phlomiã
fac illud scdm q̃ calefit ex duabus materijs deinde p
muta te ad infrigidandum ea cũ infrigidantis fortibus
scitis i caᵒ. phlegmonis ⁊ cuʒ effusione aq̃ frigide ⁊ fac
illud donec alteret color: pura enim destruitur cuʒ al
teratione coloris ⁊ diminutione ipsius. Et ad ultimũ
infrigidatio in herisipila ẽ magis necessaria qm̃ flãma
et dolor inflãtiuus in ea est plus ⁊ eũo in phlegmone
est magis necessaria qm̃ mã in ea est magis inobediẽs
⁊ grossior. ¶ Et oʒ vt sit infrigidatio eiᵒ in principio
fortis stipticitatis ad hoc ut forsitan augmentetur eiᵒ
stipticitas sup ipsius frigus. ¶ Circa statũ vo sit ipsiᵒ
frigus vehementius stipticitate eᵒ ⁊ caue cũ hoc ne re
dire facias mãm ad membꝝ intrinsecum aut ad mẽbꝝ
nobile. ¶ Et caue iteꝝ ne denigret membꝝ ⁊ fuscum
fiat ⁊ incipiat ire in viam corruptionis: ¶ Et qum
apparet aliquid de hoc incede in ꝯtrariũ vie stipticita
tis ⁊ infrigidatiõis. Et si fuerit herisipila super cutem
curet ex scoria plumbi cum vino pontico bullito cum
folijs sicle bullite cũ vino ⁊ curetur cũ eo in quo est re
solo ⁊ exiccatio fortis cũ infrigidatione. ¶ Et illud
est sicut sumatur lane ueteris aduste non lote pondus
ʒ. xij. ⁊. s. carbonis de cortice arboris pini tãtũdẽ cere
ʒ. xx. scorie plumbi. ʒ. ix. sepi caprini veteris ablutiꝫ cũ
aq̃. ʒ. xv. olei myrtini. ℥. v. Et iteꝝ leuiᵒ illo emplm fiat
ex scoria plũbi cũ succo rute ⁊ oleo ros. ⁊ cera.

¶ De formica miliari. c. vi.

Formica est pustula aut pustule que egrediũ
tur ⁊ faciunt accidere apa puꝝ ⁊ ambulant
⁊ fortasse ulcerant ⁊ fortasse resoluunt ⁊ tu
iam sciuisti cãm cuiusqʒ illoꝝ. ¶ Et color q̇deʒ formi
ce ad cli rinitatem est decliuis ⁊ est inflãmata cũ substã
tia uerrucali ⁊ rotunda ⁊ scdm plm hʒ radicẽ latã ni
si quedã spẽs eᵒ acrubaurod ⁊ est radicis pue quasi sit
pendens ⁊ sentit in omni formica sicut pũctura formi
ce. ¶ Et ad summũ omne apa in cute ambulatm̃ qd̃
latitudinẽ non hʒ est formica. Veꝝ alia est miliaris ⁊
alia est corrosiua scdm q̃ sciuisti. ¶ Et qñ fit vlcus ⁊
putrefit appropriat nomie putridi.

¶ De cura formice ⁊ que eᵒ cursu currũt. c. vij.

Quum non incipis in ea cũ euacuatione humo
ris scdm q̃ oʒ imo medicaris vulcus cũ eo
qd̃ sanat redit ex alio loco cũ nocumẽto ⁊ ex
loco ipso ⁊ non cesat hũor facere corrosioneʒ post cor
rosionem. ¶ Et aqua quidẽ casei cũ scamonea iuuati
ua est in eũone materiei formice ⁊ ei similiuʒ. ¶ Via
aũt scdʒ quã curat formica est vt que ex ipsa est corro
siua alienet ab humectatione quã iam administrasti i
herisipila humectatio enim non est cõueniens vlceribᵒ
¶ Et administra in principijs eius pᵒ sicut lactucam
⁊ nenufar ⁊ sẽpuiuaʒ ⁊ volubilem ⁊ portulacã. ¶ Et
si fuerit necessarium tunc qd̃ sit sicut solatrũ et ꝓprie
siccuʒ tritũ in ipso eni est exiccatio et sicut arnoglossa
et rubus ⁊ lens ⁊ post ipsam sauich ordei ⁊ cortices

granatoꝝ et rami vitis. ¶ Et qum timent̃ super eam
corrosio ⁊ vlcera administra cũ istis infrigidatiuis ali
quid mellis ⁊ similiũ aut farinã turis cũ aceto. Et aq̃
q̃ currit ex ligno vitis hũido qñ aduritur ⁊ sterc⁹ ouiũ cũ
aceto ⁊ sterc⁹ vacinũ cũ aceto. Qñ ergo corrosio ⁊ vlce
ratio appet tũc admĩstra trociscos andaracarõ cũ uino
stiptico aut aceto ꝯmisto aut succo cucũeris asinini ⁊ sal
⁊ fel birci ⁊ rutã cũ nitro ⁊ piper ⁊ nitꝝ cũ vria pueri
Et Gal. quidẽ dixit esse cõueniens ut sumat̃ aliquid
sicut embuba ⁊ ex extremitate penne aut alteri⁹ rei c⁹
extremitas sit acuta quã possibile sit deglutire formi
cã: deiñ penetret in circuitu eius vsq̃ ad ꝓfundũ cum
acuitate sua deiñ eradicẽt̃ cũ ea formice cũ radice sua
¶ Illoꝝ aũt formice qui sunt sicut pueri destruunt̃ si
intromittant̃ i balneũ ⁊ nocet eis aer balnei deiñ egre
diant̃ velocit̃ ⁊ liniant̃ cũ oleo ros. ⁊ aqua ros.

¶ De cura miliaris. c. viij.

Miliaris similat̃ formice in curatiõe: verũ me
liusẽ in solutione eius ut sit in eius catharti
co virtus eius qđ est sicut turbit cũ eo qđ sol
uit cholerã. ¶ Et si est ibi ex epithymo est meli⁹ qm̃
necesse est illic esse ex mľia ⁊ phľate que admiscẽt̃ cho
lere. ¶ Deiñ sumant̃ galle ⁊ fructus tamarisci ⁊ cor
tices granatoꝝ ⁊ bolũarmenũ aggregentur oĩa illa in
aceto ⁊ aqua ro. cũ tali q̃titate ne mordicent ⁊ liniãt̃
desup cũ penna. ¶ Et lac dulce est vehement̃ ꝯueniẽs
curationi h⁹ egritudinis. ¶ Et qñ ptransit principiũ
oꝫ tunc ut curet̃ cũ eis q̃ sl̃ sicut caput piscis saliti adu
stũ cũ vino puntico. ¶ Et forti⁹ illo qñ necr̃a est exic
catio vltĩa ẽ vt sumãt̃ folia albedarũgi ⁊ põat̃ i eis cal
cadis ⁊ admĩstrẽt̃. ¶ Et fortius hoc ẽ vt sumant̃ flos
eris ⁊ sulfur citrinũ adustũ ⁊ fiat ex eis linimentũ cuꝫ
vino aut aq̃ ligni vitis que manat ſm ꝯbustionẽ suã.

¶ De pruna ⁊ ignepsico. c. ix.

Hec duo nomina fortasse absoluta sl̃ sup om
nem pustulã corrosiuã vesicantẽ adurentem
facientem accidere escarã qualem facit acci
dere ꝯbustio ⁊ cauterium. ¶ Et qñꝫ absoluit̃ nomen
ignispsici de illis sup qđ est illic pustula de genere for
mice ꝯmestiua adurens vesicã in qua est aliquid ambu
lans ⁊ humiditas est cholľice materiei pauce nigredis
pauce putrefactionis ⁊ est cũ pustulis pľimis alteratis
q̃si fit illic humor ⁊ fetor pľime ebullitionis ⁊ eleuatio
nis ⁊ absoluit̃ nomẽ prunr sup illud qđ denigrat locuꝫ
⁊ facit membꝝ hñs colorem carbonis absq̃ humidita
te ⁊ est pľime nigredinis submersa ⁊ eminentia ei⁹ est
pue q̃titatis lupinalis ⁊ fortasse non erit illic pustula
oĩo immo incipit in primis pruna ⁊ totuꝫ illud incipit
cũ pruritu sicut scarificationes. Amplius qñꝫ vesicat
ignis psicus aut pruna ⁊ currit ex ea aliquid sicut cur
rit a cauterizato cũ ꝯbustione ⁊ est locus cineritij colo
ris niger ⁊ qñꝫ est plumbeus ⁊ est inflãtio vehemens
qua circundat̃ absq̃ rubedine verificata immo cũ ꝺcli
natione ad nigredineꝫ. Et illud qđ appropriat̃ nomie
prune est nigre radicis ignee ⁊ est ei splendor prune.
¶ Et ignispsicus de eis ambobus est velocioris ap
paritionis ⁊ motus ⁊ pruna est tardior ⁊ ꝓfundior ⁊
quasi mã eius est mã pustule ⁊ ĩpetiginis sed ẽ acutior
in ignepersico ⁊ qđ ex eis accidit i carne est velocioris
resoľonis. ¶ Et qđ ex eis accidit neruis est fixius ⁊
tardioris resoľonis ⁊ v nũqđq̃ amboꝝ est de colera ci
trina adurente pmista mľie. ¶ Et pp illud accidit ex
eis ambobus escara nigra ⁊ est quasi sit ignispsicus
vehementius cholľicus ẽ pruna vehementius mľica ⁊
tibi quidẽ in ẽ vt noĩes vnumqđq̃ amboꝝ cũ ĩtentiõe
q̃ aggregat ambo pruna deiñ diuidas ⁊ siľr inest tibi vt
noĩes ea ambo ignempsicuꝫ pp illã eandem intẽtõeꝫ
deinde diuidas ⁊ inest tibi vt des vnicuiq̃ intentioni
nomen ⁊ iam fecerunt tutũ illud ⁊ non est pľma differẽ
tia in eo: ⁊ qñꝫ sunt cũ formice spẽb⁹ ⁊ miliaris male
febres vehemẽtis caliditatis pnitiose. ¶ Et qñꝫ accñt
ista cã pestilentie. ¶ Et multotiẽs siľant̃ phlegmoni ⁊
tẽdũt ad nigredinẽ in pncipio rei ⁊ ꝓprie i etate sua.

¶ De curatione prune ⁊ ignispsici. c. x.

Necessaria est phľomia ut euacuetur sanguis
choleric⁹ ⁊ qñ egritudo est timorosa tunc ne
cessarium est ipsaꝫ approximare sincopi. Et
fortasse est necesse ⁊ ꝓprie in prima facere scalpelati
onẽ ꝓfundã vt egrediat̃ sanguis malus ꝯstric⁹ in ea q̃
est in nã ueneni. Et nõ fiat illud qñ mã est decliuis ad
choľam. ¶ Cura aũt localis necessaria ẽ vt sit sicut
cura herisipile. ¶ Veꝝ nõ oꝫ ut sit linimẽtũ vehemen
tis infrigidationis sicut in herisipila qm̃ mã ad grossi
tiem est decliuis ⁊ qm̃ ipa est taliter ꝙ non tollerat vt
redeat paꝝ ex ea ad interiora qm̃ mã ẽ uenenosa ⁊ nõ
licet ut administrent̃ ea que sunt vehementis stipticita
tis iteꝝ nã illa mã est tarde resolutionis. Et nõ licet vt
administrent̃ resolutiua neq̃ in principio rei qum ap
paret neq̃ apud quietẽ insľtaiõis qm̃ addit̃ in qualita
te materiei immo oꝫ ut administres medicinas exicca
tiua in quibus ẽ infrigidatio ⁊ resolutio q̃dã cũ expul
sione sicut empľm qđ fit de arnoglossa ⁊ gallis ⁊ lenti
bus ⁊ pane pľmi furfuris nã h⁹mõi panis subtilior ẽ
in substantia sua ⁊ empľa istis siľia de illis que scripta
sunt in antidotario ⁊ iteꝝ galle cũ aceto vini ⁊ alumen
cũ aceto vini ⁊ de medicinis bonis in hac hora ⁊ post
ipam ẽ ut sumantur granata acetosa ⁊ scidantur ⁊ de
coquant̃ cũ aceto donec liniant̃ deinde terant̃ ⁊ ponã
tur sup pãnum ⁊ administrent̃ ipsum enim ꝯueniens ẽ
in omi hora ⁊ eradicat hanc egritudinem in principio
⁊ statu. ¶ Et qñq̃ cadit in medicinis hu⁹ apati nux
recens ⁊ folia eius cũ sauich ⁊ vua passa ⁊ ficus cum
uino et oleo papaueris nigri et melius est vt ex oĩbus
fiat emplastruꝫ. ¶ Et de medicinis ꝯuenientib⁹ in pľi
bus horis sunt opium ⁊ acatia ⁊ dragagãtũ siľr et cor
tices granatoꝝ de uno quoq̃ quoꝝ sumant̃ pondus. ʒ.
i. floris eris. ʒ. i. semen hyusq̃ami albi. ¶ Et huiusmo
di medicine nõ ponunt̃ nisi sup illud qđ non est vlcera
tum. ¶ In illo vo qđ de eo est vlceratũ est necessariũ
illud qđ fortiter exiccet sicut medicamẽ andaron et sa
rasion et trocisci ranudros et medicamen de keisin cũ
vino dulci et cum rob et reliqua que dicta sunt in cu
ratione herisipile vlcerate et formice miliaris. Et opꝫ
vt empľent̃ desup empľa in die bis et in nocte semľ et
bis et non administres exiccatiua q̃tuꝫ potes qm̃ ipa
addunt in malitia egritudinis. ¶ Et oꝫ ut tu subueni
as ei qđ ꝯtinet locũ et loca adustiõis cũ boloar: et ace
to et aqua et reliquis que infrigidat et repcutiunt.
¶ Et id qđ est ꝓpinq̃us illo est lana isopi infusa in vi
no. ¶ Qum ergo quiescit inflãtio et remanẽt vlcera
curentur cum eis que sunt sicut empľa de merdasengi
et empľa diabuticiaron et cũ reliquis medicinis vlceꝝ
corrodentium pdictis in antidotario. ¶ Et nux anti
qua unctuosa est ꝯuenies ignipsico in hac hora.

¶ De vesicis et inflationibus. c. xi.

Inflatiões accidūt fm duos modos quorū unus ē pp aquositaté q̄ expellit ex ebullitōe in humoribus cū q̄ eleuet mā subito ad illō qd̄ est sub cute et inuenit cuté spissioré q̄ illō qd̄ ē sub ea q̄re non penetrat in eam imo remanet inflatio aquosa. ¶ Et secūdus est ut sit loco aquositatis sanguis quare sit pus de subtus.

De cura inflationum. c. xij.

Mundificatio quidē corporis cū phlomia et similibus est secumdum q̄ sciuisti et administretur regimē et cibus secūdū modū qui ē dictus. ¶ Et ponatur sup eas in primis qū apparēt qd̄ sit sicut lētes cocte cū aqua et sicut cortices granatorum aut cortices ramoꝝ eoꝝ decocti cum aqua totū illud ponatur secūdum q̄ scis in loco suo post decoctionem et lenitaté tepidū. ¶ Si āt exierit uesice et uolueris ipsaꝝ curationé qm̄ ille que sunt i grossiore cute dolet oportet ut aperiātur cū acubus et currat qd̄ i eis ē et q̄ de eis sunt subtiles aperiūtur per se. ¶ Et nō oportet ut tardetur imo aperiātnr ēt et exp̄matur qd̄ est in eis cū facilitate paulatim. ¶ Deinde nō euacuātur aut ut sanētur aut ut ulcerētur. ¶ Et si ulcerātur curētur cū emplīs que fiunt de cerusa et que fiūt de merdasengi et similibus et ꝓp̄e qñ cadit in eis sicut ireos et emplīs herisipile qñ ābulat et corrodit et formice et reliquis que diximus. ¶ Medicamen cōpositum etiam. ℞. merdasengi librā. i. olei ueteris librā. i. s. arsenici lb. i. decoquant merdasengi cū oleo donec ñ adhereat deinde fundat sup ipz arsenicū. ¶ Et iterum medicamen ꝯueniens ei qd̄ de ipsis accidit super testiculos ⁊ labia ⁊ eis silīa ad ultimū sup̄ mēbra q̄ vehement idigēt exiccatōe. ℞. colcotar ⁊ calcadis. viij. de vnoquoqꝫ folioꝝ rose. ij. terantur cuz aqua ⁊ admistrētur ⁊ silr fimus caprinus cū melle ⁊ qū cadunt escare ⁊ carnes corrupte ⁊ apparet caro sana tunc curetur cura vulneꝝ planoꝝ. ¶ Et cadere quidē faciunt escaras ⁊ carnē malā medecine note. ¶ Et in alexandria faciunt eas cadere cum herba noiata serenicis ⁊ iterū tarbehasis ⁊ oleum de albacuen est bonum ad deijciēdū eas. ¶ Et ad vltimū administratio casus escare ⁊ curationis residui cū curatione vulneꝝ sanoꝝ est ꝯueniens ualde. ¶ Medicamen bonum exptū antiquoꝝ qd̄ quidā modernoꝝ ꝯcesserunt. ℞. ecocolle ⁊ aloes ⁊ olibani ⁊ ceruse ⁊ ziniar oium equalr ⁊ q̄tum est totū de boloarmeno ⁊ fiant ex eis forme similes auellanis sumant ⁊ dissoluant cū aceto ⁊ aqua ⁊ liniat cum eis locus ponendo epithima sup epithima donec accidat in eo ꝯtractio vehemens ⁊ fiat escara ⁊ tūc aut cadet p se si fuerit sub ea hūitas aut ē necriū vt radas eā ⁊ facias ipaz cadere ⁊ ñ cesses facere illō donec cadat totū.

¶ De essere. c. xiij.

Essere est pustula pua lata sicut vesice ⁊ aliq̄tulā tendens rubedinē ⁊ pruritū faciēs ⁊ augustiā eueniens subito scd̄m plm. Et accidit qñz ut currat ab ea hūitas ⁊ fortasse ē sāguinea ⁊ secudum plurimum fit vehemens in nocte ⁊ eius anguastia fit in ea vehementior ⁊ eius tristitia. ¶ Et cā est eius vapor calid⁹ eleuatus in corpore subito aut a sanguine cholico aut a phlāte baurachio. ¶ Et sanguinea quidē est vehementioris rubedinis ⁊ calitatis ⁊ vehementioris ⁊ velocioris apparitionis. Et phlatica est minor in oibus illis ⁊ vehementia phlatice est in nocte plusq̄ vehemētia sanguiee. ¶ Et qū essei iuadit locū āplū tūc si nō fiat phlomia tiet febris tertiana Et oz vt fiat phlomia i spatio qd̄ ē int illō ⁊ int statū.

¶ De cura essere. c. xiiij.

Si sanguis fuerit vicens tunc oportebit vt in primis ꝑueniat ad phlomiā deinde ꝯsequēt adhibeat solutiuū chole si tollerauerit virt⁹ q̄ sit sicut qd̄ fit de duabus ptibus myrobalanoꝝ ⁊ p te vna hiere cuius potio fit. ʒ. iij. in sirupo acetoso ⁊ seda eā cū eis que sunt sicut tamarindi ⁊ aqua duorum granatoꝝ cū corticibus suis aut aqua granati acetosi cū cortice suo ⁊ infusione chrysomiloꝝ ⁊ aqua lactis acetosi ⁊ trocisci de spodio canforati cuz aq̄ granatorum. ¶ Et dare in potu aquā calidā in die multotiēs est ex eis que ꝯferunt ei ⁊ lenire nām habentis eā. Et de eis que sedant eā est infusio sumach colata de qua sumant. ʒ. iij. ⁊ ex cibis tabsil ⁊ acetum cū oleo de amigdalis ⁊ sisamino ⁊ oleo cū aqua vue acerbe ⁊ lecte acetoso. Si aūt humor fuerit baurachius euacuet corpus cū myrobalanis ⁊ cū turbith de quo sit q̄tum est medietas myrobalanoꝝ ⁊ sit potio eius. ʒ. iij. Et detur infirmo de nuce cuꝑssi humida. ℥. i. cuz aloes. ʒ. i. Et sumat crocus hortulanus ⁊ terat ꝯcutiat cum aceto ⁊ sumat in potu. ¶ Aut detur in potu aqua magre aut aqua vrcei noui. ¶ Et ad phlaticā sumant cubebe. ʒ. i. cum trib⁹. ʒ. zuccari ⁊ pondere. ʒ. iij. semis agni casti in lacte dulci ⁊ de eo qd̄ est exptum ⁊ ꝯuēit in oi spē est istud calamenti. ʒ. ij. spodij. ʒ. ij. ros. rubeaꝝ. ʒ. s. canfore kirat. i. det in potu cum aqua granati acetosi aut sumat in potu sauina qū est ieiunus.

¶ De estiomeno ⁊ differentia iter cancrenas ⁊ ascbachilos. c. xv.

Sermo de his rebus est ꝓportionalis qd̄am mō sermoni de rebus quaꝝ remeōratio precessit. ¶ Dico ergo q̄ mēbro accidit corruptio ⁊ putrefactio pp cām corrumpentez ꝯplonez e⁹ ⁊ spiritū aialem q̄ est in ipo. Aut pp aliud ꝓhibēs eū ꝑuenire ad ipm. Aut pp aliquid cōgregās vtrasqꝫ intētiones sicut venena calida ⁊ frigida ⁊ ea que cū sua substantia sunt cōtraria spiritui aiali ⁊ sicut apa ⁊ pustule ⁊ vlcera mala ambulatiua venenose substantie ⁊ ea in quibus errat sicut errat in effundendo oleū in vlceribus ꝓfundis quare putrefit caro. ¶ Et cuz infrigidatione vehementi sup apata calida quare corrūpitur ꝯplo que est in ipo. Prohibens aūt euz ꝑuenire ad ipsum aut aggregans vtranqꝫ intentionē: ꝓhibens q̄dez est oppilatio ⁊ illa oppilatio aut est accidentalis primitia sicut ꝯstrictio quoꝝdā mēbroꝝ in radice sua fortis. Nā illa qñ ꝑseuerat corrūpit mēbꝝ pp retentiōez spūs aialis ab eo: aut retentiōez virtutis sparse sup spiritū aialem qui est in ipso qui expandit ex corde ⁊ aia quare corrumpit cōplo eius ⁊ morit ⁊ qñz fit pp oppilatiōē corporalē sicut apa calidū malū fixum magnū grosse materie oppilans meat⁹ ⁊ introitū anhelit⁹ quo indiget spiritus aialis ⁊ hoc cū hoc qd̄ retinet ēt corrūpit cōplonē. ¶ Et qd̄ de hoc est i pricipio ⁊ nō corrūpit cū eo sensus eius cui est sensus noiat cancrena ⁊ ꝓprie qd̄ est phlonides i principio. ¶ Et qd̄ ita ꝯfirmatū est vt destruat sensus e⁹ cui est sensus ⁊ illud est vt ōstruat caro ⁊ qd̄ ipsam sequit et vsqꝫ ad hos siue sit incipiens aut succedens apati noiat ascbachilos ¶ Et qñz cācrene fiunt ascbachilos immo st via ad ipa et totū hoc accidit in carne et accidit in osse. Et qū e⁹ corruptio incipit ꝑambulare in mēbro et apat

qđ ē ī circuitu corrupti et fortasse ꝑueīt ad corruptōꝫ
tunc dicit totum accidens estiomen⁹. ¶ Et dicit di
spō ꝑtis mēbri q̄ iaꝫ putrefacta ē ⁊ nisi esset ꝑꝑ grossi
tudinē materiei sue nō adhereret. sed expelleret.

¶ De cura. c. xvi.

De cancrenis q̇dē dū in principio ꝑseuerat
spat q̄ sanet. ¶ Qū aūt ꝯfirmat corruptō
in carne tunc necessariū est accipere totū ip
sī⁹. ¶ Qū ergo vides mēbri colorem alterari. Et est
in via putrefactionis tūc oꝫ ut succurras liniendo ipm
cū eo qđ ꝓhibeat putrefactionē sicut est boliiarmenū
⁊ terra sigillata cū aceto. ¶ Si aūt illud nō valet nō
inuenis excusationē q̇n scalpelatiōeꝫ ꝓfundam facias
diuersoꝝ mōꝝ in locis ⁊ pōas sanguisugas ⁊ phl'omes
venas ꝓximas ei ꝑuas vt accipiat sanguis malus cum
cautella eius qđ circundat locū sicut cū epithimatib⁹
ꝑdictis. ¶ Et ponat sup ipsum locum scalpelatū qđ
ꝓhibeat putredinē ⁊ sit ei ꝯtrarium de illis quib⁹ inē
ꝓfundatio fortior sicut farina herbi cū sirupo acetoso
aut cū farina fabaꝝ. ¶ Et ꝓprie ꝑmista cū sale. ¶ Et
de illis que desup liniunt est assa ⁊ semē vrtice etiaꝫ ⁊
aristologia rotunda ⁊ succus folioꝝ acori de vnoquo
q̄ sumat ꝑs una floris eris ꝑs madia terat cum aq̄
donec fiat scđm spissitudinem mellis ⁊ line cū eo vuln⁹
⁊ in circuitu e⁹. ¶ Et de medicinis ꝓhibentibus coꝛ
rosionē est ut sumant floris eris et mellis ⁊ aluminis e
quales ꝑtes liniant eum eis ꝓhibent. n. ⁊ facit cadeꝛ
illud qđ est putrefactum ⁊ seruas illud qđ sequit ipm
¶ Si aūt ꝑtransit dispō dispōem aꝑatis ⁊ dispōem
corruptionis coloris e⁹ ⁊ incipit ꝑuenire in mollitiem
⁊ humectat paꝝꝑ tunc hec est inceptio e⁹ in putrefacti
one quare oꝫ ut pulueriꝫet sup ipm aristologia rotun
da ⁊ galle equali mensura accepte donec desiccet. Et
silr dragantum iteꝝ ⁊ colcotar sunt bona ꝓprie cum a
ceto ⁊ folia nucis ⁊ silr cucumeris asini aut succus ei⁹
epithimando. ¶ Qđ si ꝑs carnis incipit corrūpi in
cide eā aut fac eam cadere cum eis q̄ sunt sicut trocisci
andaracaꝛon ⁊ fortius eis calcadicō. Qūq̄ feceris ca
dere ordinē unum succurre cum butyro ponendo de
super deinde fac cadere ꝯo donec ꝑuenias ad cutē sa
nā ⁊ dragantū rubeū est pulueritatio bona sup molliti
em ⁊ putrefactionem. ¶ Et qū apparet putrefactio
non expellas cū incisione ⁊ ꝯsumptione qm̄ magnifica
tur malum. ¶ Et qū magnificat aꝑa in circuitu pu
trefacti tunc laudatuꝫ est ei sauich cū succo hyusquiāi
albi. Veꝝ apud me nō est bonū ei imo oꝫ vt huiusmōi
administrent sup locū sanum ut ꝓhibeat ab ipo ⁊ re
pellat. ¶ Et qum incidit membꝝ qđ putrefactum est
tunc oꝫ ut cauterizet illud. qđ ꝯtinet ipm cuꝫ igne qm̄
illud est cum cautella aut cū medicinis cauterizantib⁹
adurentib⁹ ⁊ ꝓprie in membris faci le suscipiētib⁹ pu
trefactionē ꝑꝑ calitatē suā. ¶ Et q꞉ supfluitates calid
ap ꝓximant ei sicut sīt testiculi ⁊ anus: hec est ergo q̄ti
tas quā diximus hic. Et tu q̇dē inueies ī ꝯmōe nro q̇
est de vlcerib⁹ putrefactis qđ oꝫ te addere huic caplo.

¶ De althoboin. c. xvij.

Antiquissimi antiquoꝝ noīauerunt eum noīe
qđ translatum est in arabico althoboin omē
aꝑa existens in mēbris glādinosse carnis aut
alibi. ¶ Et sensibilia q̇dem sunt sicut caro glandosa q̄
est in maxylla ⁊ origine lingue ⁊ illa que sensum nō hꝫ
sīt sicut caro glandosa que est in māilla in subascellis ⁊
inguinibus ⁊ eis silib⁹. ¶ Deinde dictum est post hoc
ei qđ est cum hoc aꝑa calidum ꝑdens: deinde dictuꝫ ē
aꝑatio ꝑnitiosa ꝑꝑ ꝯuersionem materiei eius ad substā
tiā venenosam qđ corrumpit membꝝ ⁊ alterat coloreꝫ
eius qđ sequit ipsam ⁊ qn̄ꝫ resudat sanguinem ⁊ vir⁹
⁊ silia illis ⁊ adducit qualitatē malā ad cor ex via ar
teriarum quare accidūt vomitus ⁊ puls⁹ cordis ⁊ sin
copis ⁊ qn̄ eius accidentia fiunt vehementia interficit
¶ Et videt q̄ ꝑmi noīabant hoc postremū carmata.
Et est necessarium ut sit deterius eoꝝ illud qđ accidit
scđm plm in subascellis ⁊ inguinib⁹ ⁊ post aurem ꝑꝑ
vicinitatē eius ad mēbra que sunt vehementius ꝑcipa
lia. ¶ Et saluius althoboin mortaliū est illud quđ est
rubeum deinđ citrinū. ¶ Et ex eo qđ ad nigredinem
est decliue non euadit aliq̇s ⁊ althoboin quideꝫ multi
plicant in pestilentijs ⁊ in regione pestilētiali. Et inue
niunt noīa greca reruꝫ que assimilant althoboin sicut
tursios ⁊ carmata ⁊ carmakile ⁊ furios veꝝ apud nos
non est magna distinctio inter eoꝝ nomiatōeꝫ.

¶ De cura. c. xviij

Euacuatio quidē cū phl'omia ⁊ cū eo qđ tolle
rat hora aut fit necr̄ium ex eis que educunt
humorem putrefactū est necessaria deinde opꝫ ut ꝯuer
taris ad cor cum defensione eius ⁊ ꝯfortatione ipsius
cum eis in quibus sint infrigidatio ⁊ odoramentū sicut
acetositas citri ⁊ miue ⁊ rob pomoꝝ ⁊ cydonioꝝ ⁊ si
cut granata acetosa valde ⁊ olfatus sicut rosaꝝ ⁊ can
fore ⁊ sandali. ¶ Et cibus fit sicut lentes cum aceto
⁊ sicut cibus cum accto valde acetosus factus ex car
nibus arahengi ⁊ hedoꝝ. Et oꝫ ut roret mansio infir
mi cum aceto plimo ⁊ folijs salicis ⁊ uiol: ⁊ ros. ⁊ ne
nufare ⁊ silibus. Et ponat sup cor epithimata infrigi
dantia ꝯfortantia ex eis que cognoscunt de medicinis
habentium pulsū cordis calm ⁊ habentium pestilentiā
⁊ ad vltimum regant regimine habentium aerem pesti
lentialeꝫ. ¶ Althoboin v̇o ipm ⁊ qđ currit cursu ei⁹
de eis que nominata sunt curet in principio cū eis q̄
ꝯstringant ⁊ infrigidant cū spongia infusa in aqua ⁊ a
ceto aut in oleo ros. aut oleo depomis ⁊ arbore masti
cis aut oleo đ myrto ista fiūt in principio. In statu ve
ro curet cū scalpelatione si possibile est et fiat vt cur
rat qđ in ipso ⁊ non dimittat ut brunum fiat qm̄ ad
dit venenositas eius. ¶ Et si indiget ventosis sugēti
bus cum subtilitate fiat. ¶ Et in illo qđ hꝫ substantiā
exiture oꝫ ut administret apud statum e⁹ aut circa sta
tum e⁹ cum apertione. Et qn̄ est illic febris tardabis
cum infrigidatione ne reducas cum ea mām retro.
¶ Et aꝑtio quidē fit cū eis que sūt sicut embroca cū
aqua camemille ⁊ aneti et reliquoꝝ aꝑientium subtili
um que dicemus in capitulis vulnerum. ¶ Dixerunt
carmana aūt et sefiros. Confert emplm de capillo ve
neris et atriplice et uolubili et radice euisci cuꝫ pauca
gumma pini et melle cum vino aut glutem cum gūma
pini et ceratum aut sordes aluearioꝝ apum et lupini
infusi in aceto aut radix cucumeris asinini cum glutio
albotin aut nitrum cum ficub⁹ aut cū fermēto.

¶ De aꝑatib⁹ accidentib⁹ in glandulis. c. xix.

Apostema glādosa que non incedunt via atā
garij qn̄ꝫ accidunt in loco aliquo casu in cri
sibus et qn̄ꝫ cadunt casu expulsionis a mem
bris radicalibus et fortasse attrahūt ea vlcera et aꝑa
ta alia sup extrema ad que currunt materie in vijs q̄x
incedunt carnes ille quare inuoluunt cum eis sicut ac
cidit inguini et subascelle ex aꝑatōe amboꝝ in eo q̇ hꝫ

scabiez aut vlcera sup pedes et manus. Et qñz sũt cuz
replone corporis et qñz nõ est in corpore plima replo
¶ Et eoꝝ cura est diuersa a cura apatum aliorum in
principio cum expulsione et non administrat in eis il
lud immo euacuatio p phlomiã et solõem ventris est
illõ qõ est necessariũ. ¶ Curatio vo alia prolonget
in eis si possibile est donec declaret dispõ. Nã si fuerit
scõm semitã crisis aut scõm semitã expulsionis ex mẽ
bro principali tũc non oz vt ꝓhibeatur oio imo traba
tur ad membꝝ quacũqꝫ attractione est possibile ⁊ etiã
cũ uentosis. ¶ Si aũt fuerit pp multitudinẽ replonis
tunc eũo est radix ⁊ minoratio cibi ⁊ subtiliatio. Et ñ
administres expulsiua imo mollificatiua ita tam̃ ut nõ
administres mollificatiua iteꝝ absqꝫ eũone. fortasse enĩ
eueniet illud sup membꝝ cum attractione materiei pli
me immo qñ administras mollificatiua euacua cũ hoc
⁊ trahe mãm ad diuersum: timor. n. in expulsiuis est
reditus materiei ad viscera ⁊ ad membra principalia
⁊ timor in mollificatiuis est attractio materiei plime.
¶ Et euacuatio ⁊ declinatio materiei securant ex no
cumento mollificãtiũ. ¶ Et qñ doloꝛ fit vehemẽs tũc
necessarium est ut sedes ipm cũ eis q̃ sunt sicut lana i
fusa in oleo calido deinde adde in eo salem in fine eius
donec sedet dolor statim ⁊ in primis fortasse addit in
dolore. ¶ Et qñ corpus est mũdũ aut mũdificasti ipz
tunc resolue ⁊ non cures. Et qñz ualet in resoluendo
illud qõ est sicut farina tritici ⁊ saluius illa est farina
ordei. ¶ Et fortasse magnificatur p resolutionẽ fortẽ
apa quare nõ administret nisi qñ ẽ necessaria repulsio
ex membris principalib⁹ ⁊ attractio materiei ab eis
ad apa timẽdo sup illa principalia. ¶ Et multotiens
q̇dez sanat ea in principio oleũ calefactũ qõ effunditur
solũ. Veꝝ qñ apa est in q̃titate ⁊ substantia sua molle
in mẽbro nobili sicut mãmilla ⁊ testiculo ⁊ ñ timet ex
ꝓhibitiõe e⁹ nocumentũ tũc ꝓhibe ⁊ repelle sed qñ sen
tis declinationẽ ad duritiẽ tunc lini vbicũqꝫ sit.

¶ De exituris calidis. c. xx

Exitura est de summa dubellet que collectio
nẽ faciunt ex apatibus calidis quasi nomẽ al
dubellati cadat sup om̃e apa vlceratum in in
teriore cuius est locus ad quẽ effundit mã aliqua ⁊ re
manet in eo quecũqꝫ mã sit. ¶ Et exitura qñ est ex
hac sua dispõne calida tunc aggregat mã. Et qñz in
cipit apa calidũ sicut est cum aggregatiõe ⁊ solone cõ
tinuitatis intrinsece. Et qñz nõ incipit ita imo incipit
in inceptione apatum calidoꝝ sanoꝝ deinde ꝯuertitur
esse e⁹ apud statum vt incipiat in aggregatione ⁊ nos
in posterioribus differimus sermonẽ de dubellet frigi
dis que ꝯprehendũt humores viscosos ⁊ gypseos ⁊ la
pideos ⁊ arenosos ⁊ capillares ⁊ alios. ¶ Lz sint q̇
dam qui appropriãt noie aldubellet illud in quo sunt
humores illius generis veꝝ nos loq̇mur nũc de eo qõ
aggregat mãm hoc. n. si incipit exitura pp mãm quam
expellit nã ⁊ non est possibile ut penetret cutem nz etiã
supficiem carnis immo sepat e⁹ cõtinuitatẽ p grossitiẽ
suã sepatione appente tunc q̇escit in vacuitate e⁹ qõ se
pat scõm plm quare apparet ei cap acutum ⁊ ꝓprie
si fuerit mã acuta. ¶ Iste ergo exiture incipiunt ⁊ ag
gregant saniẽ deinde maturat sanies postea rumpit.
Et fortasse indiget ꝯfortatione in maturatione ⁊ erup
tione ⁊ fortasse non indiget. Et q̃to plus est exitura ve
hementioris eleuationis ⁊ acutioris capitis ⁊ rubedi
nis est humor attractus ei vehementioris caliditatis
⁊ est velocioris maturitatis ⁊ resolutionis ⁊ eruptõ
nis ⁊ ꝓprie eminens ꝓcedẽs extra pinealis. ¶ Que
aũt est cum diuersitate lata ꝓfunda pauce rubedinis
est grosse materiei mala decliuis ad interiora pauci do
loris grauis mot⁹: ⁊ deterior ista est illa cuius corru
ptio est ad iteriora ⁊ corrũpit illõ sup qõ vadit. Et est
de ea que expellit ad utrunqꝫ lat⁹. ¶ Et laudabilior
eruptio e⁹ ẽ ad ventriculũ ꝓpriũ mẽbro cui est via cur
rens ad exteriora sicut exitura stõi vt. n. erumpat ad i
teriora e⁹ ⁊ ipsius ꝯcauitatem melius est q̃ rumpatur
ad exteriora eius ⁊ ad ventriculũ ꝯtinẽtẽ mirac sicut
eruptio e⁹ que in cerebro ad duos uentriculos ãterio
res laudabilior est qm̃ ambob⁹ sunt meatus sicut nas⁹
⁊ nares. ¶ Et qñ rumpit ad spatium ꝯtinẽs cerebꝝ
aut ad ventriculũ posteriorem non inuẽit meatũ ad ex
teriora ⁊ nocet nocumento vehementi. Et non ẽ om̃e
membꝝ ꝯueniens ad hoc vt eueniat in ipso exitura. in
iuncturis. n. minorat egressio exiture qm̃ in eis st hu
mores mucilaginosi ⁊ loca eoꝝ ampla non suffocantia
mãm nz retinentia egressionem putridi. Quod si egre
diat illic exitura erit pp rem maximaz. ¶ Et dterior
exituraꝝ ⁊ malignior eaꝝ est que egreditur sup extre
mitates lacertoꝝ ⁊ ꝓ̇pe lacertoꝝ pliũ neruoꝝ. ¶ Et
exiture quidem diuersificant pp spatiũ maturationis
saniei sue scõm humorẽ in subtilitate ⁊ grossitudie sua
⁊ ꝯplonem in calore ⁊ frigore eius ⁊ equalitate eius ⁊
scõm tempus ⁊ etatem ⁊ substantiã mẽbri. ¶ Et non
cõtingit ne maturet exitura ⁊ ne ꝯuertat qõ in ea est
in pus nisi pp puitatem caloris inati in mẽbro aut pp
grossitudinem substantie q̃ est materiei. ¶ Et qñz cõ
tingit ex hoc vt fiat sanies in interiore pte sui ⁊ non ap
pareat sensui pp ꝓfunditatẽ pus ⁊ grossitudinem eius
qõ est sup ipm ⁊ stat sup maturitatem saniei velociter
⁊ qñz non stat scõm substantiã suã in grossitudine q̃ si
maturat ⁊ subtiliat lenit substantia e⁹ velociter ⁊ hm
q̃ est de carne ista plima ⁊ pauca ⁊ pp cãs exiture ⁊ ca
sus ad saniẽ pp reploẽ ⁊ multitudinem materiei ⁊ cor
ruptionẽ eius. Et cãe eius sunt nauseatiua sacietas ⁊
exertitia mala ⁊ egritudines que non faciunt crisiz cuz
eũone apparẽte ⁊ nocum̃ta aialia ex angustijs ⁊ sollici
tudinib⁹ corrumpentib⁹ sanguinẽ. ¶ Et de exituris
quidez est spẽs que nominat turmusios ⁊ est exitura
que rumpit ⁊ qõ est sub ea est simile carni bone deinõ
apparet ab ipsa sanies alia. ¶ Et de exturis ẽ spẽs q̃
noiat albir ⁊ est exitura vasalis rotunda ⁊ rubea quã
qui hz scõm plm nõ expoliat a febre ⁊ eius eueñ⁹ hm
plm est in capite ⁊ qñz accidit in alijs locis.

¶ De significatione q̃ apa fit exitura. c. xxi.

Qum videris pulsationem plimã aut duritiez
ꝓlongataz ⁊ caliditatem tũc existima q̃ apa
est in via vt fiat exitura.

¶ De significatione maturationis ⁊ e⁹ signo. c. xxij.

Qum videris lenitatẽ q̃daz ⁊ sedationẽ dolo
ris tũc scias q̃ est in uia maturationis.

De iudicijs saniei. c. xxiij.

Sanies laudabil est illa que est alba lenis cui
non est odor horribilis ⁊ in qua nõ opata ẽ
nisi calitas innata lz non sit excusatio a cõi
tate extranee. ¶ Et non addit eis lenitas nisi vt sciat
q̃ ipse est ꝑpata pati a virtute digestiua ⁊ nõ diuersifi
cat eius preparatio in inobediẽte. Et oz ne sit ei odoꝛ
vehementis horribilitatis vt sit longinquior a putre
factione dixerunt. ⁊ requiritur ex ea alba qm̃ color

membro℞ radicalium est albus ⁊ non assilat eam nisi natura potens sup eam. ¶ Et sanies mala est fetida significans putrefactionen que est ꝯtraria maturatiōi ⁊ sigsificat dominiuȝ caliditatis extranee. ¶ Et qñ egre dit sanies diversa℞ ꝑtiuȝ ꝯuenientiū colo℞ ⁊ substātia rum est ēt de genere diverso a bona ⁊ necesse est oi sa niei vt faciat euenire in corpore putrefactōȝ aut matu ritatem aut diminutionē aut alteret cū mō alio.

¶ De significatione exiture intrinsece. c. xxiiij.

Quando accidit apa calidū in uisceribus ⁊ ac cidūt horripilationes ⁊ febres ⁊ non est eis odor ⁊ fit dolor vehementior ⁊ est horripilatō in primis longioris spatij deinde non cessat abbreuia ri spatiū eᵒ addit grauitas apatis tunc scias φ apa fit exituna ⁊ φ ꝑuenit ad collectionē sui. Et non fiunt dolores isti inprincipio vehementiores ⁊ q̄to plus ap ꝓximat status minorantur nisi qñ eruptio fit in princi pio ⁊ solo ꝯtinuitatis ⁊ dolor ꝑuenit ex ea qñ colligit ⁊ qñ fit mā saniei q̄escit etiam calefactio fortis ⁊ infla tio quaꝫ q̄escit febris eueniens ꝑ cōitatem cordis. Et scias φ durities pulsus est testioniū magnū. Et qñ ap paret signū exiture aldubellati in viscerībᵒ ⁊ nō indu ratur pulsus nō iudices penitus φ sit exitura interior. ¶ In huiusmōi. n. fortasse nō erit in visceribus imo in siphac qḋ ꝯtinet viscera. Et tu q̄dē iā sentis latᵒ in quo est exitura ꝑ grauitatē q̄ pēdet ex eo ⁊ ꝑ dolorē.

¶ De significatione maturatōis intrinsece. c. xxv.

Quādo accidunt significationes exiture intri sece deiñ q̄escūt accidētia q̄ sᵗ ex febre ⁊ hor ripilatōe ⁊ dolōis sedatōe ꝯpleta ⁊ reāꝫ gra uitas tūc scias φ sāies iā ꝯfirmata ē ⁊ maturatō adest.

¶ De significatione ꝓpinquitatis eruptionis intrinse ce. c. xxvi.

Quando redeunt dolores ⁊ fiunt punctiōes ⁊ mordicatio ⁊ grauitas fit vehementior ⁊ si milant febres tūc eruptio iam appropiquat Quꝫ ergo accidit rigor subito ⁊ sedant grauitas ⁊ do lor tūc iā eruptio facta est ⁊ ꝓprie qñ apparet sanies euacuata mordicās illud qḋ ꝯtrāsit. Et ē neciuȝ vt fit arefactio v̄tutis ⁊ debilitas arefaciēs. Et qñ exiture in trīsece fit eruptio subita ⁊ egredit res pl̄ima tūc fortas se accidunt pulsus cordis ⁊ sincopis mala ⁊ fortasse ac cidit mors pp resolutionē virtutis ⁊ fortasse accidūt vo mitus ⁊ ventris solutio et fortasse accidit sputū saniei pl̄ime subito qñ exitura est in pectore ⁊ fortasse accit ꝓfocatio qñ erūpit ad pectus res pl̄ima subito.

¶ De curatione exitura℞ apparentium. c. xxvij.

Euacuatiōes q̄deꝫ ⁊ ea qbᵒ medicant apata i principijs suis nisi timeatur reditᵒ materiei ad mēb℞ nobile sicut declarauimus ⁊ sicut errāt in hoc stolidi sunt res in q̄bus cōicant exitura calida ⁊ apata calida que nō sunt exiture. Illud vō qḋ ei ap propriat de regimine est resolutō eᵒ qḋ aggregatum est in ea. ¶ Et illud est scōm duos mōs regimis quo rum vnus est regimen currens scōm rectitudinē qum egritudo nō egredit ab eo qḋ ꝯsuetū est pl̄m. Et et vt ingeniet in maturatione materiei ut fiat sanies ⁊ i eru ptione eᵒ post illō ut tu obserues uirtutē ⁊ ꝯserues eaꝫ ne ꝓstrenant eaꝫ dolor ⁊ eruptio subito. pl̄es. n. hoiuȝ mortui sunt sincopizando ex arefactione v̄tutis: imo oꝫ ut obseruet eā medicus qualr̄ ꝯfortet virtutem ⁊ cō seruet eā cū eo qḋ scis: quare oꝫ vt cibet patiens du bellati cibis bonis nisi sit exitura in viscerībᵒ qñ tūc

oꝫ necessario vt subtiliet cibus. ¶ Et scōus est regim̄ egrediens a rectitudine pp necessitatē dispōnis. Et est qñ qñ egritudo est magna ⁊ exitura ꝑtransiens in magnitudine sua illud qḋ ꝯsuetū est ⁊ timet festinatio rei in expectatione maturationis in ea ⁊ scit φ v̄tus ñ sufficit in maturatione illius totiᵒ. ¶ Et si admistrāt maturatiua ꝓducet illud ad vestigium imaturationis tunc necessaria est ꝑforatio cū cautella ne ferrum tan gat illud qḋ sequit exituram de mēbris nobilibus in tactu quo℞ a ferro est timor: ⁊ illud est qum senseris φ mā talis est grossitiei φ nō maturabit ⁊ φ calor inatᵒ in membro tante est ꝑuitatis φ non maturabit aut ti mueris φ ipa pp suam abbreuiationem est talis φ al terabit alteratione non maturationis uere aut exitura est ꝓpter iuncturas ⁊ mēbra principalia quare timet φ ipsa corrūpat ea. ¶ Et si fidutia habet in medicis facientibus inuiscationem ⁊ maturantibus non elōga bit q̄n inuiscantia ꝓhibeant penetrare inspirationem in spatiū ⁊ maturatiua moueāt caliditatē debileȝ. Et totū illud iuuat ad putrefactionē mēbri. In huiusmōi ergo est necessaria incisio ꝓfunda ⁊ ꝑforatio disrūpēs deinde sequant illud medicine que sunt in ultimo reso lutionis ⁊ exiccatōis. ¶ Et oꝫ ut fint ꝑforatio ⁊ sectō incedentes in longitudinē villo℞ neruo℞ mēbri nisi sit voluntas ut destruat opatio illius membri timēdo ca sum spasmi tunc eniȝ incide villos in latitudine ⁊ sana bis ab eo qḋ timebas. ¶ Et pl̄m quideȝ longitudinis villo℞ est cū longitudine corpis nisi in membris ap ꝓpriatis: ⁊ silr̄ inuenis plꝫ longitudinis villo℞ cū pl̄imo ligature ⁊ ruga℞ nisi in membris appropriatis sicut in fronte. ¶ Et oꝫ ut non approximet ꝑforato nꝫ secto aqua nꝫ oleū nꝫ aliquid in quo sit pigue. Et si non est excusatio quin lauet tunc fiat cū aqua ⁊ melle aut aq̄ cū vino aut cū aceto. ¶ Qḋ si uehementiora fiāt apa ta ⁊ inflatio pᵒ ꝑforationem vaporet cū lentibus ⁊ si non fuerit illud necessariū administrabis in carnatiua ⁊ emplastra. Et scias φ hec ꝑforatio est generatiua vi rus ⁊ sorditiei ⁊ fistula℞: veℝ qñ non inuenis excusa tioneȝ tunc ñ est ingenium aliō. ¶ Et loca ꝯuēiētiora ad expectandū vt in eis maturet sūt loca carnosa pau corū neruo℞ ⁊ venarum. Et scias φ pineales eleuate acuto℞ capitum parum indigent ꝑforatione neqꝫ ante maturitatem neqꝫ post ipsam.

¶ De regimine maturationis ⁊ ingenio ad faciendū pus in exituris apparentibus. c. xxviij.

Medicina℞ maturatiua℞ caliditas oꝫ ut sit ꝓ xima caliditati corpis ⁊ sit eius inuiscatio q̄ dā. ¶ De illis sunt in primis gradibus em broca cū aqua tepida ⁊ emplatio cū farina tritici aut ordei ⁊ triticū masticatū est melius in hoc ⁊ panis cū pice aut cera ⁊ crocus ⁊ puluis olibani ⁊ pix cū oleo ros. aut adeps porci aut emplꝫ de maluauisco ⁊ semi ne lini. ¶ Et ite℞ empl̄m de ficubus siccis dulcibus grassis pinguibus sol: aut cū farina ordei ⁊ farina or dei ite℞ ⁊ proprie si ponant in ea isopus ⁊ origanum siluestre aut aggreget cū aqua in q̄ dequoquant cuȝ pauco sale nō supfluo. ¶ Et qñꝫ ponit in eo adeps aut oleū aut fortius illo due ptes glutinis albotin. Et medicine cōposite ex uuis passis ⁊ storace ⁊ galbano ⁊ myrrha ⁊ laudano ⁊ resina ⁊ butyro ⁊ mastice ⁊ isopo humida ⁊ radice cucumeris asinini ⁊ radice sanguinis draconis. ¶ Et empl̄m Galieni cum oleo de kerua absqꝫ cera ⁊ proprie qñ soluit hoc emplꝫ in

oleo et silr̃ emplm̃ didimos ⁊ emplm̃ basilicon. ¶ Et
de bonis in hoc est medicamẽ de lapide marchasite cũ
ãmoniaco qđ desuꝑ ponat᷑ donec cadat ꝑ se.

¶ De regimine exiturarꝫ qñ mature sunt. c. xxix.

Quum inuenis exiturã grosse cutis cũ matura
tione cuius nõ ꝑat᷑ ipsius eruptio. ¶ Et
sunt illic vene ⁊ corde ⁊ nerui tunc oꝫ vt per
fores qm̃ si dimiseris saniez corrumpet᷑ ⁊ corrumpet
⁊ corrodet venas ⁊ villos neruorꝫ ⁊ illud quidẽ vehe
mentius erit quꝫ fuerit prope iuncturas ⁊ tu q̇dez q̃re
cũ tua ꝑforatione locum saniei. ¶ Et sis sollicitꝰ ut ca
dat porta ꝑforationis inferius nisi vbi nõ est possibile
⁊ si illud qđ est s. exiturã fuerit grossuꝫ ⁊ secueris tũc
seca portã tm̃ qm̃ adherebit grossuꝫ cum eo qđ est pꝰ
ip̃m ⁊ si fuerit extenuatum tunc seca totũ eius in longũ
¶ Et scias ꝙ locus in quo est sanies declarat᷑ ꝑ tactũ
⁊ qñ tangit᷑ cũ digito ꝓpe ⁊ tu obserua cũ digitis alijs
saltem alterius manꝰ an expellatur aliquid ex cisti.
¶ Et locus quidem saniei apparet ex declinatione
coloris ad albedinẽ ⁊ dũ ñ est matura est decliuis ad
rubedinẽ. ¶ Et qñꝫ est locus saniei decliuis ad rube
dinem ⁊ citrinitatẽ qũ sanies non est bona sustentare ĩ
tactu absq̄ visu vertũ visus est adiuuãs. ¶ Oꝫ ergo
vt in sectõe cõsequaris lineas naturales ligature nisi q̃
sunt apud sumẽ nisi apud necessitatez ⁊ in mẽbris diuer
sificantibus situm villorꝫ in longitudine sua loco ligatu
re. Nam si tu secutus fueris illud in ꝑforatõe exiture
que est suꝑ frontẽ. s. ligaturam cadet cutis frontis suꝑ
faciẽ imo oꝫ vt tu diuersifices ligaturã. ¶ In eis vero
que sunt sicut inguina oꝫ ut uadas cũ ligatura in latitu
dine cutis. Et qũ tu ꝑforaueris exiturã et extraxeris
qđ in ea est tunc necessariũ est ut tu succurras ad ꝯglu
tinandũ cutẽ cũ carne vt nõ rũpat᷑ ⁊ indurescat ⁊ fiat
taliter ꝙ non ꝯglutinet᷑ quare fiat sinus q̇ non cesset
impleri ⁊ redeat sil̃s exiture ꝑme. ¶ Et quotiens mũ
dificaueris non moret᷑ iterum q̇n impleat᷑ ⁊ fiat in ve
ritate de genere fistularꝫ. Et anteq̃ꝫ facias ip̃am ꝯgluti
nari in hora oꝫ ut mundes eam. Et si tibi necessarium
fuerit vt in ip̃am intromittas radium suꝑ cꝰ caput sit
pãnus alꝑ cum quo mũdifices ip̃am ⁊ frices deiñ fac
ip̃am adherere ⁊ ꝯserues eã cũ ligatura scđm ꝙ dice
mus de ligaturis cauernarꝫ ⁊ vlcerꝫ ꝓfundorꝫ erit ꝯue
niens valde. ¶ Et oꝫ ut tu obserues in perforatione
illud qđ diximus đ ꝯditionibꝰ deinde ꝑfora in loco ma
turiore ⁊ ꝑte longiore a venis arterijs ⁊ cordis. ¶ In
q̇t antilꝰ si exitura fuerit ĩ capite tũc sectio eꝰ sit sectio e
qualis ⁊ sit cũ radice natiuitatis piloruꝫ ne sit trãsuer
sa in ea vt coopiant eam pili ⁊ non ostendat᷑ qũ sana
bitur. ¶ Dixit ⁊ qñ est locus eius occultꝰ tunc eius
ꝑforatio sit lata ⁊ si acciderit in naso ꝑforabimus eam
equalem cũ q̃titate longitudinis nasi. Et si fuerit ꝓpe
oculum ꝑforabimus eã ꝑforatione sil̃i capiti lune no
ue ⁊ faciemus tortuositatẽ inferius. Si aũt acciderit
in mãdibul̃ secabimus eam equali sectõe qm̃ ꝯpositio
huius loci est equal̃ ⁊ scitur illđ ex corꝑibus senum.
Post aures vero ꝑforamus illđ equal̃r. Brachia aũt
⁊ cubitos ⁊ manus ⁊ digitos ⁊ inguina oĩa ꝑforamus
in longitudine. Inquit ⁊ si fuerit ꝓpe coxas ꝑforabi
mus eam ꝑforatione rotunda ⁊ ꝑforatio quidem rotũ
da est que apprehendit cũ apprehensione sua in longi
tudine corꝑis aliquid de latitudine eꝰ. Inquit qm̃ qũ
locus iste non ꝑforat᷑ rotunde possibile est vt aggregen
tur in eis materie ⁊ fiant fistule. ¶ Et silr̃ etiam ꝑfo
rat᷑ qđ est ꝓpe anũ ꝑꝑ locum humiditatis que aggre
gant᷑ in eo. Et in latere ⁊ costis ꝑforat᷑ apiendo. In
testicul̃ vo ⁊ virga equal̃r. Inquit ⁊ simus pronti semꝑ
ꝯsutum sit sequens figuram loci q̃to plus potuerimus
suꝑ ip̃m. Coxe aũt ⁊ adiutoria secantur in longitudie
⁊ ꝯserua vt non ledas neruos. ¶ Et scias ꝙ ꝑforatio
diuersificat᷑ scđm loca qm̃ qñ est apud oculũ tũc ꝑfora
tio eius est lata sil̃is situi oculi ⁊ in naso est cũ longitu
dine nasi ⁊ in mandibula est cum longitudine mandi
bl̃e ⁊ prope aurem secantur equal̃r quoniam ꝯpositõ
huius loci ẽ equal̃ ⁊ cognoscit᷑ illud ex corporibꝰ senũ
Post aures uero ꝑforat᷑ equal̃r ⁊ in brachijs ⁊ cruri
bus ⁊ coxa ⁊ virga totũ equal̃r fit in longitudine ⁊ silr̃
in lacertis ventris ⁊ indorso ⁊ inguinibus ⁊ subascell̃
pones eaꝫ ꝑforationez accipientem ex latitudine etiam
ne fiat in ea sinus q̇ fiat fistula. ¶ Et silr̃ in ea que est
ꝓpe anũ accipe de latitudine etiam ne ꝓueniat sinus ⁊
fiat fistula ⁊ testiculi ⁊ uirga equal̃r ⁊ in longitudine ⁊
in latere ⁊ costis accipe in latitudine ẽt vt sit transuer
sa qm̃ situs costarꝫ est silr̃ ⁊ caro que est suꝑ eas. Inq̇t
ꝯsidera semꝑ sitũ carnis et villos lacertorꝫ qm̃ nõ sumꝰ
ꝓmpti nisi ad hoc vt ꝑforemus cũ imitatione loci ut ñ
ꝓueniat incisio ⁊ sit locus incarnationis bonus non
grossus. ¶ Et sit in oĩ dispõe studium tuũ ne incidas
arteriã nꝫ uenã magnam aut neruũ aut villos lacerti ⁊
ꝑforatio sit scđm magnitudinẽ exiture. ¶ Sꝫ si fuerit
ꝑua ⁊ currit qđ est in ea ex loco vno tunc seca eam in
loco uno. ⁊ si fuerit magna tunc ꝑfora eã ex principio
deinde intromitte digitum tuũ indicẽ sinistrũ in eo ⁊
ꝑfora eam vbi ꝑuenerit caput eius deinde intromitte
etiã in foramine s̃o ⁊ scđm hoc donec uenias suꝑ eam
Et si exiture fuerit locus sufficiens ex quo sit possibile
exire qđ est in ea ꝑforabimus ip̃am in illo loco ⁊ si fue
rit rotunda aut fuerit ei figura ne egrediat᷑ qđ est in ea
ex ꝑforatione vna ꝑforabimꝰ eã in interiore ꝑte sui in
duobus locis aut tribus scđm q̃titatẽ quã scis ꝙ om̃e
qđ aggregat in ea currit in hora. Inquit nisi sit exitu
ra ꝯiuncturas aut mẽbrꝫ nobile aut membrꝫ ꝓpinqum
ossi aut pãniculo festinabimꝰ ĩ ꝑforatõe eꝰ anq̃ꝫ ꝯfirmet᷑
eius maturatio ne pus corrũpat aliquid de his mẽbris
dico ergo istđ est regimẽ qñ non inuenimꝰ excusationẽ
de ꝑforatione. ¶ Si aũt speramꝰ ꝙ rũpat᷑ ꝑ se ñ ꝑfora
bimꝰ: ⁊ silr̃ si sꝑamus ꝙ ipsa erumpatur per medicias
facientes eruptionez: fortasse. n. inuenimꝰ in medicinis
faciẽtibꝰ eruptiõez qđ stat loco ꝑforatiõis. Et m̃ltoti
ens ꝑforat᷑ cutis ꝑforatõe aliq̃ aut accipit᷑ de ea aliq̇d
pꝰ ea põit᷑ suꝑ eã eruptiõꝫ faciẽs vt sit ei ꝓfundatõ.

¶ De eruptionibus exituralibꝰ. c. xxx.

Exituras quidẽ saluas in q̇bus nõ est magna
malitia aꝑit aq̃ cal̃a ⁊ erũpit eas putrefacte
q̃t ledunt᷑ ex hꝰ vehemẽt᷑ ꝑꝑ illđ qđ attrahit᷑
eis ex mã. ¶ Et qũ vides exiturã quã aq̃ calida re
ctificat ꝯfide tunc de bonitate eius.

¶ De cura. c. xxxi.

Et scias ꝙ emplr̃atio cũ radice narcisci rũpit
omne ꝑuum ⁊ ꝓprie cum aqua ⁊ melle bul
liat totum illđ cum oleo de lilio aut irino aut radix cã
ne recens cum melle aut pice sicca cum sorditie aluea
rium apũ aut emplꝫ arbosi os aut sumat᷑ cere ⁊ resine
⁊ butyri oĩum añ. lb. i. ⁊ picis sicce ⁊ mellis amborũ
añ. lb. 5. ⁊ floris eris. ℥. iij. ⁊ olei q̃tum sufficit. Et me
dicamen de alleis est bonum valde. Aut sumant᷑ ãmo
niaci. vi. cere. iiij. glutis albotin. iij. sulfuris citrini. iij.

nitri tres ⁊ fiat ex eis emplr̄z. Et de illis que nos experti
sum⁹ est ut sumant medulla granoꝝ cotti ⁊ nux rācida
⁊ fermentuz ⁊ caules decocti ⁊ cepe decocte ⁊ sinapis
⁊ fimus colūbinus ⁊ fiet ex eis emplr̄m rumpit.n.velo
citer. ¶ Et iteꝝ diaquilō solutum in mucilagine sina
pis ⁊ sapone associatū cū ficubus. ¶ Et de medicinis
erumpentibus stantibus loco ꝑforationis est vt admi
nistret emplr̄m fcm̄ ex melle anacardoꝝ ⁊ pice hūida q̄
duo aggregent cum igne equal̄r deinde ponāt sup exi
turā ꝑ diē mediū qm̄ rūpet eā. Et de eis iteꝝ que sūt
fortia est ut sumant alkali ⁊ calx non extincta ⁊ ponā
tur in submersione sui ⁊ media aq̄ deinde colet postq̄
bullierūt ⁊ sint in illa aqua alkali ⁊ calx deinde suman
tur ⁊ ponantur in caldariū de ere ⁊ ponunt sup pru
nas ⁊ ꝯgelent in salez. Et sumat de hoc sale aliquid ⁊
quātū est q̄rta e⁹ de sale āmoniaco ⁊ ponat in mucila
gine nasturtij in q̄ sit aliquid de melle anacardi ⁊ ad
ministret. Aut sumant cantarides ⁊ terant ⁊ ponant
sup oleū uetus ⁊ ponant sup ignē leuez.s.ignez prune
donec totum coaguletur deinde teratur sicut teritur
emplr̄m ⁊ ponat sup ipsuz mel anacardi ⁊ ꝓprie si po
natur in eo stercus ancipitris aut stercus passeꝝ aut
sterc⁹ anatis. ¶ Et quidā iā dixerūt alkebikez. ¶ Et
de medicinis resoluentib⁹ est om̄e cal̄m resolutiuū ite
ratuz sup membꝝ cū rarificatione mēbri ⁊ raritate ei⁹
cum vaporationibus facientibus illud de illis in qui
bus est hūitas calida ⁊ q̄to plus resoluit emplet mul
totiens locus ⁊ embrocet. ¶ Et oz ne vacuuz sit regi
mē a medicinis lenientib⁹ donec leniat durities ipius
qꝛ necessarium est vt administrent leniētia sola. ¶ Et
iste medicine resoluentes saniem sꝫ de sūma albaurach
⁊ sinapis ⁊ stercus auiū ⁊ arsenicuz ⁊ calx ⁊ cordume
ni ⁊ misceant cum eis que sunt sicut tues ⁊ glutinum
albotin ⁊ mastix ⁊ aldibic ⁊ aggregent cū aceto ⁊ oleo
antiquo ⁊ medicamē fcm̄ cum alleis aut ex albacoen
aut ex piretro ⁊ stafisagria ⁊ baurach cū melle. ¶ Et
ante oia ista mundet locus cum aqua calida. Et medi
camen de marchasita cui⁹ descriptio. ℞. lapidis mar
chasite. ʒ. xij. āmoniaci trīdē farine fabarū. ʒ. vi. miscea
tur cū resina hūida ⁊ liniat sup cutem ⁊ ponat super
saniem donec cadat ꝑ se ⁊ oz vt administret statim qm̄
exiccat velociter. Et medicamē factum ex salis ammo
niaci q̄titate ꝑtis vnius ⁊ ex bezabard q̄titate q̄rte ꝑ
tis vnius ⁊ ex lithargyrij q̄titate partis uni⁹ ⁊ tertie ⁊
ex olei antiq̄ q̄titate ꝑtis vni⁹ ⁊ duaꝝ tertiaꝝ ꝑtis suma
tur ex eo linimētū. ¶ Et qn̄ n̄ ꝯferūt medicie sicut ꝓ
dixim⁹ nec̄ium est ꝑforare aut cauterizare.

¶ De regimine exituraꝝ intrinsecaꝝ. c. xxxij.

Aldubellet quidē intrinsece oz ut regant cuz
eūone ⁊ ꝓprie qn̄ chol̄a est egrediens in ege
stione ⁊ vrina. significat q̄ sanguis totus est
malus. ¶ Qn̄ v̇o verificat existimatio medici q̄ san
guis est bonus ꝓter illuz quez expellit ad exiturā ⁊ p⁹
eūonē tūc oz ut maturet cū medicis eq̄libus sicut est
vinum tenue subtile qū bibit paulati. Et illō cui initē
dū est in maturatione exq̄sitissia eoꝝ sꝫ medicie subtilia
tiue exiccatie sicut myrrha ⁊ cinamomū ⁊ reliq̄ spēs ⁊
ꝯsequāt cū potu vini subtil̄ qō ē ad albedinē decliue ⁊
de ꝯpositis sꝫ tyriaca ⁊ mithridatū ⁊ homorusia.

¶ De aldemenul. c. xxxiij.

Aldemenul iteꝝ sunt de genere exituraꝝ. Et
ꝑl̄m eoꝝ fit ex malitia digōis ⁊ ex morib⁹ sup
repl̄oez ⁊ que currunt cursu illoꝝ ⁊ ⁊teriores aldeme
nul sunt qui sunt ꝓfundiores.

¶ De cura aldemenul. c. xxxiiij.

Quando apparent aldemenul tunc eoꝝ cura
circiter tres dies est cura apātum calidoꝝ ⁊
inde post illud oz ut sit occupatio in resoluen
do ⁊ maturando: fortasse.n. resoluent ⁊ illud est scd̄m
minus ⁊ fortasse maturant. Et non oz ut sit negligen
tia in curatione aldemenul m̄ltotiens.n. ꝯuertit ad exi
turā magnam. Et cura eius est eūo scd̄m q̄titatem ne
cessitatis ꝓbl̄omie ⁊ sol̄onis ventris ⁊ qū fuerit in alde
menul pulsatio ⁊ basis radicis tunc est necessaria ma
turatio ergo adiuuet ad illaz. ¶ Et illum quidez qui
passus est multitudinē egressionis aldemenul liberat
solutio ventris ⁊ rarificatio cutis cū balneis admistra
tis semp ⁊ exercitō. ¶ Et de maturatiuis quidē est
semen almaru tritū cū lacte aut cū ficubus aut cū ficu
bus ⁊ melle ⁊ ficus cū melle ipo ⁊ triticū masticatum
est bonū ad maturationem eoꝝ ⁊ sil̄r passe ꝯfecte cum
baurach aut fic⁹ cū sinapi ꝑmiste cū oleo de lilio ⁊ me
dicamē aldemenul cognituz et medicamē de fermento
notum. ¶ Et medicamen cui inest iste modus matu
rat. ℞. butyri. ℥. i. et mediam fermenti acetosi. ℥. i. et
semis almaru triti et psilij oium an̄. ℥. i. s. lactis fici. ℥.
iij. fenugreci ⁊ seminis lini oiuz an̄. ʒ. v. bulliāt in lacte
et administret ipm.n. est iuuatm̄ tempatum. ¶ Et qū
aldemenul difficulter uenit ad pus et cū quiete calidi
tatis grauis tunc ꝓbl̄oma venam q̄ imbibit ipm deinō
ventosa locum et non facias istud in pricipio qm̄ egre
diet sanguis virulentus et retinebit grossus et fiet illic
vlcus durum. ¶ Et qn̄ maturatur et non apitur ꝑfo
ra ipsum aut cū medicinis aut cū ferro aut scd̄z q̄ dcm̄
est in exituris. ¶ Et de bonis erumpentibus est istud
semen lini fimus columbinus et fermentum.

¶ De Moro. c. xxxv.

Hoc est apā molle ex carne addita qō accidit
in carne rara et ꝑl̄m e⁹ fit i ano et vulua. Et
qn̄z est saluum et qn̄z est malignuz dolorosum.

¶ Tractatus secundus de apātibus frigidis et que
currūt cursu eorum. c. i.

Humores frigidi et qui currunt cursu
eoꝝ in corpe sunt ꝓbl̄a et m̄lia ⁊ vētosi
tas et ꝯpositū ex eis et tu iā sciuisti spēs
eoꝝ. Et apāta frida aut sꝫ ꝓbl̄atica aut
m̄lica aut ventosa aut cōposita. ¶ Et
apāta ꝓbl̄atica aut sunt simplicia et nominant apāta
mollia aut aquosa sicut accidit membro aliquo vt i eo
aggreget aqua sicut hydropisis proprie. ¶ Aut du
bellet in quo sꝫ sicut nodi lenes aut dure sicut scrofule
et nodi duro. Et m̄lica aut sephiros aut cancer et tu
scies dr̄am inter vtrosq̄. Et ventosa aut sunt eleuatio
aut inflatio. ¶ Et eleuatio quidez est qn̄ ventositas ꝑ
miscet substantie mēbri. Et inflatio est qn̄ est vētositas
aggregata in spatio vno fixa in eo. Et qn̄z ꝯponuntur
illa apāta ad inuicē ⁊ cū calidis ex eis.

¶ De apāte molli ꝓbl̄atico qō noiat ūdimia. c. ij.

Est apā album molle in quo nō est cal̄itas et
q̄to plus mā est subtilior et magis madida ē
mollificatio e⁹ vehementior et digitus facil⁹
penetrat in eo qō ꝯprimit cū ꝓhibitione eius qō est in
eo qō non est in eleuatione et q̄to plus mā est grossior
est ad duritiem et frigus decliue. Et ꝑl̄m e⁹ est a vapo
re ꝓbl̄atis et est de genere eleuationis. ¶ Et differūt
undimia ab apātibus m̄licis ꝑ paucitatem duritiei et

paucitatē obfuscationis. ¶ Et qñ accidit ex ꝑcussiōe ⁊ similibus ⁊ ñ occurrit mā que attrahit ad locum eiꝰ nisi phl'a tunc non apat preter apa phl'atis ⁊ illud est paꝝ ⁊ non euacuatur ex dolore.

¶ De curatione apostematis mollis. c. iiij.

Euacuatio quidē q̄ fit cū solōne ventris ⁊ abstinentia ab eo qđ generat phl'a est res que ē necessaria. ¶ Et qū factuꝫ fuerit illud oꝫ ut sit repcussio eius in principio cū eo qđ aggregat exiccationeꝫ ⁊ resol'oem ⁊ oꝫ ut fricet' locus cū mandili fricatione dura deinde administrētur sup ipm exiccatiua Et non oꝫ ut ꝯtangat ipm aqua. ¶ Et de illis que bona sunt in principio est vt administret' sup ipsum spongia noua ifusa in aceto cōmisto aut infusa in aqua baurach ⁊ cineris. ¶ In substantia. n. spongie sunt exiccatio ⁊ resol'o ⁊ quotiens additur egritudo ponat' acetū in quo infundit' spongia fortius paꝝ ⁊ apud statum ꝑueniat' cū ipso finis in fortitudine ⁊ administret' solum cum spongia ⁊ ꝑmistuꝫ cū oleis vehementis resolutionis. Et in illa hora iteꝝ administra spongiā infusā in aqua cineris fici ⁊ vitis ⁊ ilicis ⁊ siliuꝫ ⁊ oꝫ ut ꝯprehendat spongia oia latera ne declinet mā ad latus aliud. ¶ Et qñꝫ administras loco spōgie qū nō inuenit' pānus duplicatus in duabus tuicis cū aqua cineris ⁊ qñ assiduat' sup ipsum vna vice post aliam fortasse sufficit ⁊ aqua calcis est fortior. ¶ Et de illis que ꝯferūt iterum est oleū ros. cū aceto ⁊ sale ⁊ sulfure ꝯbusto ⁊ ipm sulfur est bonū. Et cicer cū aqua caul' est mirabil' iuuamenti ⁊ memithe in principio soluꝫ ⁊ cū quibusdā exiccantibus calidis est bonum ⁊ strictura cū ligamētis cōfert ei in quo non est mā grossa. Et oꝫ in illa ligatura vt sit inceptio ab inferiore ad superius. Et succꝰ myrti est bonus in principio ⁊ bonitas eꝰ post illud est vt cū eo ꝯficiant' medicine post ⁊ cū hoc apa est in membro neruoso spisso aut ligamēto aut corda ꝑmisceat' in medicinis qđ incidat cū lenificatiōe. Et qñ est cū hoc dolor ꝑpter cām que dicta est tunc oꝫ vt sedet' dolor in primis cum his que sunt sicut isopus hūida ⁊ vinuꝫ coctuꝫ ⁊ cerataria ex oleo ⁊ vt administret' embroca cū vino stiptico nigro ⁊ post illud administret' cuꝫ cinere ⁊ silibus. Et de epithimatibus bonis est ut sumant' myrrha ⁊ liciū ⁊ ciperi ⁊ aloes ⁊ crocus ⁊ acatia ⁊ boliarmeni paꝝ ⁊ ꝯficiant' cū aceto ⁊ aqua caulis. ⁊ iterū folia tamarisci ⁊ sal ⁊ oleuꝫ ⁊ bo līarmenū empl'ata cū aceto. ⁊ iteꝝ ei q̇dē cuiꝰ antecessit dolor sumant' sordes balnei ⁊ bulliant cū aqua ⁊ inspisset' cum calce que ponat' in ea donec fiat sicca massa mollis ⁊ liniat'. ⁊ iteꝝ liniant' loca cū oleo ⁊ ponatur desup spongia aut lana imbibita aceto ⁊ liget' sup ipm ⁊ medicamē de fermento est iuuatiuū. ⁊ de eis que sunt iuuatiua est vt sumantur folia liliȷ̄ ⁊ ꝯterant' bene ⁊ exprimant' ⁊ supponant' est enim mirabile ⁊ sil'r alumē ⁊ liciū cōtrita cū aceto ⁊ aqua cineris. ⁊ de epithimatibus fortis iuuamenti ē istud stercus vaccinū ⁊ olibanū ⁊ storax ⁊ usnee ⁊ calamus aromaticus ⁊ spica ⁊ apsinthiū ⁊ oia iuuatiua ⁊ omnes medicīe ꝑdicte in areolis apatū rememorate i antidotario ⁊ qñꝫ ꝯfert mollitiei accidēti i apatibꝰ pregnantiū vt ubmergat' sūitas cāne de q̄ fiūt scope i aceto ⁊ ponat' desup ⁊ meliꝰ eo ē illđ qđ fit pꝰ ꝯtritiōeꝫ ex chimolea cū aceto ⁊ anetū ⁊ de embrocis decoctio cauliuꝫ ⁊ aneti aut decoctio corticū citri. Et mollitiei q̄ ē sequēs hydropisiꝫ ⁊ egritudīes al's q̄rit' cura q̄ ē cāe.

¶ De nodis. c. iiij.

Nodi sunt dubellet phl'atice ꝯprehendētes hūores phl'aticos aūt generatos a phl'ate q̇ st' facti sicut caro aut sicut puls aut sicut mel aut sicut aliud ⁊ ꝑprie qui eueniūt in curuaturis iuncturaꝝ aut res dura. ¶ Nō est lōginqū quin necium faciat eꝰ obuiatio esse ml'icam iteꝝ. Nos posuimꝰ eam phl'aticā radix illius duri est phlegma cui accidit vt desiccaret' grosse: ⁊ qñꝫ accidit vt nodet' neruus ⁊ similatur nodo ⁊ nō fit de nodis ⁊ differt a nodis ꝑ hoc q̄ ñ sepat' ex omni ꝑte ⁊ nō sepat' in lōgitudine immo dextra ⁊ sinistra ⁊ multotiens accidit ex ꝑcussione quđ assimilat' nodis. Dum ergo curat' in pricipio cum strictura supposita remouet' ⁊ resoluit'.

¶ De cura. c. v.

Nodoꝝ qui sunt glandosi curatio est incisio ⁊ ꝑforatio nō aliud ⁊ sil'r curatio valens in duris ⁊ similibꝰ. ¶ Inquit antilꝰ tende in primis cutem que est sup nodos cū manu tua sinistra aut mister extēdat eā tibi scđm moduꝫ qui ē possibil'. ¶ Uerumtñ oꝫ ne secentur cistis nodi qm̄ illud ꝓhibebit te ultimare excoriationeꝫ. ¶ Et qū extenderis tibi cutē bene tūc seca eā cū facilitate qm̄ possibile ē qñꝫ vt velamē nodi ꝯtēdatur cū eo in dispōibꝰ: tarda ergo donec appareat tibi velamē nodi deinde extende tibi cutē vtriusq3 lateris cū vncinis ⁊ incipe excoriare cistiꝫ a carne qm̄ possibile est exco riare ipam ⁊ fortasse est annexa ei ⁊ tunc excoria ipsaꝫ cū gamedi donec egrediat' cistis sana cū eo qđ est in ventre eꝰ: illud eniꝫ est magis certū qđ esse potest. Dū gº extraxeris illud si cutis nō sup̄fluit a loco vulneris ꝑꝑ ꝑuitatem nodi tunc absterge sanguineꝫ ⁊ ablue vulnus cū aqua mellis ⁊ sue eam ⁊ in carna. Et si magnificatur sup ipm pl'm ꝑꝑ ꝯpessionē nodi tūc abscinde radicē eius totā deinde cura. Et si nodus est vicinꝰ neruo aut vene et de illis qui excoriant' tūc necesse ē excoriare ipm ⁊ si est de illis q̇ excoriant' qui ñ indigent excoriatione cum gamedin ⁊ timet' qđ abscidetur aliquid de illo tunc extrahe ex eo illđ qđ egreditur ⁊ pone in residuo medicamē acutū ⁊ non incarnes ipm donec scias q̄ non remāsit in eo aliq̇d de cisti qm̄ illud qđ est de eo remanet redit qū vult nodus magnꝰ ergo imple ipm cotto ⁊ cura ipm cum medicamine.

¶ Et qum ꝑforat' oꝫ ut auferat' cistis que est ei cū cōplemēto sui ⁊ si non cum alio saltē cū vncinis qm̄ qū dimittit' ⁊ si minimuꝫ sit de ea redit. ¶ Et si possibile ē vt excoriet' tunc si accipiant' cistis cū nodo erit melius ⁊ si reliquit' aliquid de cisti ponatur in ea medicamen acutum deinde ꝯsequēter adhibeatur butyꝝ. ¶ Et i mellino quidē qđ est de exituris sis sollicitus adeo ne rumpatur cistis eius ⁊ ingenia ut egrediatur cum cisti nam si eius cistis rumpitur eius egressio erit difficilis ¶ Si vº accidat ut rumpat' tunc rectum est ut ꝯserues ipam scđm illud qđ est in ea ⁊ excoriatuꝫ ab ea aggregatur ⁊ stringatur cum ligamētis ⁊ qñ currit de illo res pl'ima tunc oꝫ vt custodiatur patiens ipm cum ꝯfortantibus naturam suam ⁊ ꝯseruet' apud sōnum: fortasse. n. adueniet sincopis ei ⁊ oꝫ ut medicet' curatōne eius qui timet sincopi. ⁊ multi quideꝫ de habentibꝰ nodos non tollerant excoriationē nꝫ madicias acutas ꝑꝑ magnitudinem egritudinū eoꝝ ⁊ ꝑꝑ ꝯpl'ones eoruꝫ etiā nꝫ sufferunt aliđ nisi ꝑforationem. Oꝫ ergo i istis vt ꝑforentur eoꝝ nodi ⁊ extrahatur qđ egredietur ab eis ⁊ neq3 ꝑlumas de cisti imo pone in eo omni die pꝰ q̄ egreditur illđ qđ aggregatur oleū cū butyro tepidū

nam cistis putrefiet ⁊ egredietur p se. ¶ De bona aūt
curatione mellini fauosi est vt incipiatur ⁊ euaporetur
cum aliquo calido deinde emplr̄etur cum pasſ enuclea
tis ⁊ melius est vt excorietur cutis deinde ponātur su
per eam emplr̄a ⁊ fortasse ꝯsequitur medicamen acutū
in excoriatione cutis finem notum sicut calx ⁊ sapo et
cinis ⁊ alia de illis que currunt cursu eoꝝ de illis que
dicta sunt in erumpentib⁹ exituras. Et iterum suman
tur calcis.ʒ.iiij.et fecis vini adusti.ʒ.ij.et nitri.ʒ.ij. ma
gre.ʒ.i.ferueat in aq̄ cineris ebullitionib⁹ paucis ⁊ po
natur in ampula ꝺ plumbo et roretur semꝑ vt nō exic
cetur. ¶ Et hoc medicamē est bonū iteꝝ althbeeltil et
gladib⁹ et similib⁹. Et est ut sumantur bellebori et ar
senici.ru.amboꝝ an̄.ꝑtes due et corticū eris ꝑtes q̄ttuor
et fiat ex eis linimentum cū oleo rosſ . et sumatur ex se
mine vrtice et corticibus eris et arsenico cum oleo ro:
Et de emplr̄is bonis iterum mellino et oībus exituris
calr̄is et inquib⁹ est humor leuis est illud.℞.laudani et
galbani et bdellij et sorditiei vasis apis et glutis alboti
eq̄les ꝑtes sumatur existis: et ex solutis fine plr̄ima mor
dicatione est sumatur baurach et medietas ei⁹ hellebo
ri et fiat ex eo emplr̄m ex cera et oleo ro. Et iteꝝ calcis
ꝑs.i.colcotar ꝑs vna arsenici ꝑs vna. ¶ Glādulas
autē que silr̄es sr̄ alsilac et sunt spēs nodi si tibi est possi
bile extrahere extrahe sicut alsilac et nō fiat inde no
cumentum neruo aut membro uicino fac. ¶ Et si
fuerit in manu et pede ⁊ in loco ꝯiuncto cum neruis et
cordis nō ꝓsumas extrahere ip̄m qm̄ faciet cadere pa
tientez in spasmū immo ꝯtere ip̄m et ꝯstringe suꝑ ip̄m
cū aliquo cui sit grauitas donec maturꝫ eū. Et signū e⁹
est ꝙ h⁹mōi ꝯp̄sio suꝑ ip̄ꝫ stupefacit mēbꝝ.

¶ De Glandulis.c.vi.

Quandoq generat̄ in quibusdā mēbris ap̄a
glandulosuꝫ sicut auellana et nux et min⁹ eis
et multotiēs suꝑ volā manus et suꝑ frōtē et est in prin
cipio talr̄ ꝙ qū suꝑ ip̄m fit ꝯp̄ressio seꝑatur deinde re
dit multotiens et mlr̄tiplicatur et fortasse non redit.
Et cura e⁹ ē de genere curatōis nodoꝝ. Et qn̄ꝫ sufficit
ut ꝯteratur et ꝯprimatur deinde suꝑ ipsum stringatur
plumbuꝫ grauis stricture qm̄ digerit ip̄m et ꝓprie qn̄
linitur suꝑ plumbo epithima digestiuum de illis que se
quntur. ¶ Et oꝫ iteꝝ vt strictura administretur post
eius digōneꝫ qm̄ illud est cā ꝓhibens reditioneꝫ.

¶ De pustulis glandosis.c.vij.

Accidunt etiam qn̄ꝫ pustule glandose parue
Et earūm cura est ip̄sarum ꝯtritio et expres
sio eius qꝺ est in istis ⁊ stringere plumbū super eas.

¶ De fugille.c.viij.

Fugille est de genere ap̄atū glādulosoꝝ ⁊ q̄si
hoc noīe apꝓpriat̄ illꝺ qꝺ fit p⁹aurē. ¶ Et
nos q̄dem iam dixim⁹ sermonē vlr̄ꝫ in oīb⁹ que currūt
cursu eius. ¶ Et cura e⁹ est cura ꝓdicta in caplr̄o ap̄a
tū glandulaꝝ et in ap̄atib⁹ q̄ sunt post aurē. ¶ Et de
illis que sunt ei ꝓpria est cinis limaciaꝝ ꝯfect⁹ cū anti
quo adipe non salito. Et huic q̄dē medicine non ē par
Et iteꝝ cinis mustelle ꝑmisto in eo cerato cū oleo de
lilio et antiq̄tur et administret̄ et ꝯfert scrofulis etiaꝫ.

¶ De Scrofulis.c.ix.

Scrofule silr̄antur nodis sed differunt ab eis
in hoc ꝙ non sunt seꝑate sicut nodi imo sr̄
suspense cū carne. ¶ Et plr̄m q̄deꝫ accidunt in carne
molli et est eis iteꝝ velamē neruosum et fortasse fit scro
fula vehementis magnitudinis. ¶ Et fortasse ex vna
eaꝝ generantur plr̄es et silr̄antur in hoc althbeeltil et qn̄ꝫ
ordinantur nodi et fiunt sicut cingulus pendēs ex col
lo ad vnā ꝑtē et quasi sint racem⁹. Et scrofule ad ulti
mū sunt glandule sclirotice. Et de scrofulis quidē sūt
quibus associatur dolor et sunt ille quibus ꝑmiscetur
ap̄a calidum et mā calida est ēt de eis q̄bus n̄ associat̄
dolor et est difficilr̄ curationis et fortasse i eius curatō
ne est necessaria ꝑforatio et putrefactō. Et hoies vehe
menti⁹ expositi ad habendas scrofulas in ꝑtibus colli
et capitis sunt curta habentes colla humidaꝝ ꝯplr̄onū
¶ Et loca in quib⁹ generant̄ plus scrofule sunt collū
et subascelle. ¶ Et videtur ꝙ nō nominātur scrofule
nisi ꝓpterea ꝙ multum accidunt porcis ꝑꝑ gulositatē
eorum aut ꝓpterea ꝙ figura eaꝝ scd̄m plr̄m assimilatur
porcis. ¶ Et saluiores scrofule sunt q̄ accidūt infan
tibus et grauiores eaꝝ sunt q̄ accidunt iuuenibus.

¶ De cura.c.x.

Radix suꝑ quā est fidutia in curatione haben
tium scrofulas est eūo ⁊ subtiliatio regiminis
Et de eūone laudabili ⁊ uomitus ⁊ est necessariū solr̄o
ne educere phlr̄a grossum ⁊ ꝓprie cū pillr̄is noiatis al
guasili ⁊ iteꝝ sumāt̄ turbith ⁊ zinziberis ⁊ zuccari ꝑtes
eq̄les ⁊ bibant̄ vsq ad.ʒ.ij. ⁊ hoc quidē ē cū hoc qꝺ sol
uit phlr̄a grossum non calefaciens nꝫ intestinoꝝ faciens
rasurā ⁊ phlr̄omia iteꝝ ē iuatiua ⁊ oꝫ ꝓculdubio vt fiat
ex cephalica. ¶ Regiminis ꝟo subtiliatio est qm̄ opꝫ
vt deuitet cibos grossos ⁊ potū aque suꝑ eos ⁊ nausea
tiuā sacietateꝫ ⁊ replr̄oē ⁊ tolleret famē q̄tuꝫ pōt et ab
horreat oīe qꝺ īplet caput mā et oꝫ ut custodiat ꝓpa
ratus eis caꝑ ab eo qꝺ facit currere ad ipsum mās ex
ꝓparationibus facientibus currere sicut ꝓsternere se
suꝑ faciē et curuare se suꝑ genua ꝓlixe et habere pului
nar planuꝫ et ab oꝑationibus que trahunt mās ad ca
put sicut locutio plr̄ima et dolor capitis et rixa et ven
tosatio est inconueniens patientibus scrofulas scd̄m
plr̄m et illud ideo qm̄ non est ei possibile vt euacuet ex
mā que est in scrofulis et que currunt cursu eius imo
trahit ad eas et ingrossat ipsas ꝑ id qꝺ extrahit de san
guine subtili. ¶ Et multotiens quidē redeūt scrofule
incipientes extenuari et resolui ad dispositionē suā pri
mam. ¶ Et oīo regimen scrofulaꝝ silr̄at̄ regimi sephi
ros ex ꝑte ipsius egritudinis. Et qum scrofule sūt ma
gne tunc plagarij alienant se a curatione eaꝝ cuꝫ ferro
et medicamine acuto. Et illud est de ills que ducunt
ad vlcerationē eaꝝ et ip̄aꝝ corruptionem et est necīuꝫ
i huiusmōi vti eūone et mundificatione et subtiliatiōe
cibi et administrare medicinas resolutiuas suꝑ eas cū
facilitate. ¶ Et iam inuenim⁹ emplr̄m apostolicō rela
tū ad christianos in scroful̄ mortalib⁹ ruptis sanatois
magne sed cū facilitate et lenitate et de emplr̄is calefa
cientib⁹ scrofulas est emplastrum diaquilō. ¶ Et qn̄ꝫ
ꝑmiscentur cū hoc emplr̄o medicīe alie q̄s posuit Hip:
sicut radix lilij ꝓprie cum ꝓprietate que est in ea et si
cut sterc⁹ capraꝝ et ouiuꝫ ⁊ sicut nasturtiū et radix cu
cumeris asinini et vue mōtane et ficus que cadūt an̄
maturationem albe aut farina fabaꝝ et amigdale ama
re et bdellium et aggregentur ad illud et admīstrētur
¶ Et de emplr̄is bonis est emplr̄m huiusmōi.℞.farine
fabarum et ordei et pinguedinis porci et rizi oiuꝫ. an̄.
ꝑtē.i.et radicis colloquintide et luminis iamei et radi
cum lilij et picis humide omniū an̄.ꝑtem.5.aggregtur
illud cum oleo antiquo cum pinguedine frixa post liq̄
factionē pinguedinis et picis in oleo. Et ꝯfert emplr̄m

bõum resoluens duritiez in hebdomoda et in eo quod
est minus ea in tribus diebus qđ Gal. narrauit in ca
tagenis. ℞. sinapis ⁊ seminis vrtice ⁊ sulfuris ⁊ spume
maris ⁊ aristologie ⁊ bdellij añ. ℥. i. ãmõiaci ⁊ olei anti
qui ⁊ cere añ. ℥. ij. Et de medicinis que sup eas ponũ
tur est pix ꝯfectis cũ ea ficubꝰ aut cũ squilla aut ꝯfecta
cũ ea radix caulis cõtrita ⁊ radix capparis cũ bdellio
⁊ lupini cum aceto ⁊ melle aut cũ sirupo acetoso ⁊ ster
cus uaccinũ aggregatis vel decoctis cũ aceto aut om
nia ista cũ adipe porci aut cũ oleo. ¶ Medicamẽ bo
num fenugreci ptes. iiij. calcis ⁊ nitri amboꝝ añ. ps. i.
aggregentur cũ melle. Et iteꝝ radix cucumeris asinini
⁊ folia lauri ꝯtrita cũ glutino albotin aut cinis amboꝝ
aggregatus cum eo: ⁊ iteꝝ aggregẽtur farina herbi ⁊
stercus caparũ ⁊ ouium ⁊ ꝓprie mõtanaꝝ cũ vrina in
fantis ⁊ fiat linimentum. Et iteꝝ hoc medicamẽ myr
rhe. x. ãmoniaci. vij. ⁊ dibic. i. euisci quercini glandiuz
v. galbani olei de bezahar sorditiei aluearij apuz. i. tera
tur totum ⁊ iteꝝ aggregentur in mortario aldibic ꝑpa
tum ⁊ resina ⁊ sint ꝓ omni lb. galbani. ℥. iij. aggreget
illud ⁊ est linimentũ bonũ. ¶ Et de medicinis bonis
sunt cere gumi pini adipis porci non salite prassij ⁊ flo
ris eris ptes eq̃les fiat ex eis linimẽtũ. ⁊ iteꝝ resine da
ctiloꝝ corticũ eris añ. ptes. ij. aluminis iameni arsenici
omnium añ. ptes. iiij. sumatur ex eis linimẽtũ ⁊ de me
dicinis bonis est medicamẽ de kitran ⁊ medicamẽ cu
cameris asinini ⁊ medicamẽ de ꝯdisi ⁊ medicamen no
minatuz sandaros ⁊ medicine facte cum serpentibus
⁊ singulis ex eis est vt sumatur serpens mortuus ⁊ ꝓi
iciatur in uas lutatum luto sapientie ⁊ dimittat̃ in fur
no de lateribus deinde ꝯficiatur cũ equali q̃titate sui
aceti ꝑmisti cum melle scđm medietatẽ ⁊ de medicinis
bonis est medicamen de cordumeni ⁊ nasturtio ⁊ fimo
columbino cũ oleo ⁊ oia iuuatia sunt iterũ singularia
⁊ fiũt farina herbi cũ eis ⁊ sola cũ aceto ⁊ cum melle ⁊
cum pice ⁊ cera ⁊ oleo. ⁊ iteꝝ sumant̃ vue mõtane ⁊ ni
trum ⁊ resina ⁊ farina herbi ⁊ aggregent̃ cum aceto ⁊
melle. Aut accipe radices lilij ⁊ semen lini ⁊ infundãt̃
in vino ⁊ ponat̃ in eis ambobꝰ post illud fimi columbi
ni q̃titas quã exigit illud qđ presens est ⁊ fiat ex eis q̃
si emplm̃ ⁊ est mirabile. ¶ Et iam experta sunt vrina
cameli arabici ⁊ anodatuz eiꝰ emplm̃ aut epithima cõ
mistis cum eis medicinis que sunt ad scrofulas ⁊ fue
runt iuatiua. ¶ Et almugat est ex epithimatibus mi
rabilibus. ¶ Et existimauerũt q̇dã ⁊ est alkindꝰ ꝙ mes
ses cornu caprini qũ aduritur ⁊ bibit̃ hebdomoda vna
omni die pondere. ʒ. ij. video ꝙ nõ oꝫ fieri in omni mẽ
se hebdomoda vna. ¶ Et scias ꝙ đ scrofulis sunt in
quibus est cancerositas ⁊ huiusmõi quideꝫ oꝫ vt ꝯfici
antur medicine calide ꝑdicte cum oleo rosꝫ. ⁊ dimittãt̃
ꝑ dies aliquot ⁊ administrent̃. In scrofulis aũt que sũt
calide ꝯplonis non oꝫ vt superflua fit administratio medi
cinaꝝ acutaꝝ immo sufficit eis ꝙ est sicut sauich de tri
tico cum a qua coriandri. ¶ Et fortiꝰ illo est myrrha
cũ duplo sui de licio ꝯfecta cum aqua coriandri ⁊ est
regimẽ in hoc vt uincat aqua coriandri aut vincat me
dicamẽ aliud scđm ꝙ ꝑsens est ⁊ ꝙ necessariuz facit ve
hementia inflationis aut ꝑuitatis eꝰ. ¶ Et đ illis que
ꝯferunt eis est vt fiat sternutatio cũ oleo de nucleis ꝑsi
corum excorticatoꝝ adustoꝝ. Qđ si necessariũ fuerit i
curatione scrofulaꝝ vti ferro oꝫ tũc vt fit administratõ
eius in scrofulis vicinantibus venis ꝑlibꝰ ⁊ venis pul
satilibus ⁊ neruis cum cautela ⁊ defensiõe. hõ. n. q̇dã

errauit qũ ꝑforaret q̃sdam scrofulas ⁊ obuiauit ramo
neruoꝝ reuersiuoꝝ quare destructa est vox ⁊ iã accidit
ut non inueniret neruũ sed detegeret eũ frigori quare
corrupta est ꝯplo eius ⁊ destructa est eius oꝑatio vsq̃
quo redijt ad ipsum eius ꝯplo cum calefactione ⁊ for
tasse errauit ⁊ inuenit alguidegi ⁊ deterioꝛ alguidegi
in hoc est illa que ẽ ꝓfundioꝛ quaꝑꝑ qũ excoriat̃ ex la
tere saluo oꝫ ut sumãt̃ scrofule ⁊ destruat̃ qđ residuuz
est cũ medicamine acuto ⁊ non ꝑuenia laterit lesio.

¶ De apatibꝰ duris. c. xi.

Apostema duꝝ nominatũ sephiros quđ puꝝ ẽ
est illđ cui non associatur sensus nꝫ dolor ⁊ si
remanet cũ eo sensus ⁊ dolor ꝑuus tunc non est sephi
ros puꝝ ⁊ puꝝ q̇dem ⁊ nõ puꝝ cũ quo est sensus quidã
est priuans dolorem. ¶ Et sephiros aut fit a mlia fe
culenta sola radicali ⁊ color eius est cineritiꝰ. ¶ Aut
mlia ꝯmista cũ phlate ⁊ color eius est decliuis ad colo
rem corpis. ¶ Aut ex phlate solo qđ iã induratũ fuit
¶ Et puri quidẽ color vt mltũ est color plumbi ⁊ est
vehementis tensionis ⁊ duritiei ⁊ fortasse supeniunt ei
pili ⁊ hoc est illud cui non est sanitas. Et est qđdã ex
eo cuius color est color corporis ⁊ ꝑmutatur de mem
bro ad aliud ⁊ nominatur sermos ⁊ qñꝫ est cũ dolore
corpis duꝝ magnũ qđ non sanat̃ neq̃ꝫ permutat̃ unq̃
¶ Et oẽ sephiros aut incipit apparet paulati ⁊ addi
tur aut ꝯuertit̃ ex phlone aut herisipila aut exitura in
loco uacuo. Et qũ plm̃ accidit duricies i visceribus ñ
accidit nisi pꝰ apa calidum qñ curat̃ qũ infrigidantibꝰ
viscosis ex medicis ⁊ cibis. ¶ Et qñꝫ cancerat̃ sephi
ros ⁊ ꝓpinquitas sephiros ad cancrũ ⁊ elongatio eiꝰ
ab eo est scđm multitudinẽ inflãtiõis eius ⁊ paucitatẽ
⁊ apparitõez pulsatiõis in eo ⁊ occultationẽ eꝰ ⁊ apparitio
nem venaꝝ in circuitu eius et non apparitonẽ eaꝝ.

¶ De cura. c. xij.

Oportet vt de eis apatibus illud curet̃ cui ẽ
sensus et vt fit incisio et post fac mundificatõ
nem corporis cũ eo qđ educit humoreꝫ facientẽ egritu
dineꝫ et fortasse est illa mundificatio cum phlomia siẽ
sanguis plime nigredinis et sup illud fit quđ resoluit et
lenit siml̃ et non curetur cũ eo qđ resoluit et exiccat tã
tum qm̃ illud ꝑducit ad vehementiam lapideitatis ꝑꝑ
exiccationẽ grossi et resolutioneꝫ subtilis. ¶ Et oꝫ ut
ponãt̃ curationi eius due reuolutiones: reuolutio reso
lutionis cũ lenitate cũ eo qđ nõ exiccat plm̃ quia oẽ
resolutiuũ scđm plm̃ exiccat et humectatiuum raro re
soluit et oꝫ vt fit gradus eius in caliditate ex scđo ad
tertium et in exiccatione ex gradu primo. Et reuolu
tio alia lenificationis et sint iste due reuolutiões succe
dentes. Et oꝫ ut membrum famem pati cogatur in re
uolutione resolutionis et trahatur nutrimentum ad eꝰ
oppositum cũ motione illius oppositi et exercitio eius
⁊ ipsius famelicatiõe et cibet̃ in reuolutione lenifictõ
nis et fiat ei cã appetendi nutrimentuꝫ cũ fricatione et
que sunt ei silia et liniat̃ cũ pice et dihificet̃ necessitas
in virtute medicinaꝝ resoluentiũ et lenificantiũ et debi
litate eaꝝ scđm raritatẽ mẽbri et ipsius spissitudineꝫ et
vehementiã duriciei et debilitateꝫ eꝰ. Et iteꝝ ꝯpositio
medicinaꝝ oꝫ ut aggreget̃ inter duas virtutes et oꝫ ne
multum utant̃ balneo qm̃ resoluit subtile et aggregat
spissũ ⁊ ñ ꝑueit ad hũc finẽ vt leniat spissũ. Et lenificã
tia q̇deꝫ q̇bꝰ ẽ resolo q̃dã sunt sicut adipes gallinaꝝ et
anseꝝ et vituloꝝ et boum et ceruoꝝ ꝓprie et medulle
eoꝝ et adeps hirci et asini adeps est bona eis et adeps

rapacium leõuȝ ⁊ vrsi ⁊ leopardi ⁊ adib ⁊ que currũt
cursu coꝝ de vulpibus ⁊ lupis ⁊ adipes rapaciuȝ ex
auibus. Et oȝ ut misceant̃ cum eis que sunt sicut ãmo
niacum ⁊ bdellium ⁊ galbanum ⁊ storax ⁊ maxstix q̃n
prepãtur ad resoluendum ⁊ fiant singularia. ¶ Et de
ꝑdictis adipibus melior est adeps leonuȝ ⁊ ursi. Et in
mucilagie fenugreci ⁊ se.lini sũt resolutio ⁊ lenificatio.
¶ Et oȝ ne in istis adipibus ⁊ eaꝝ silibus de mollificã
tibus sit sal oĩo q̃m sal exiccat ⁊ indurat immo oȝ vt sit
eaꝝ opatio opatio solis in cera que lenit ⁊ liquefacit ⁊
non ꝑuenit ad hoc ut exiccet. ¶ Et de lenificantibus
iteruȝ in quibus est resolutio q̃dã sunt bdellium sicili
ense ⁊ oleum antiqum ⁊ oleũ de alcãna ⁊ oleuȝ de li
lio ⁊ galbanuȝ ⁊ laudanũ et storax ⁊ isopꝰ hũida ⁊ me
liora coꝝ sunt que sunt minoris antiquitatis ⁊ exicca
tionis ⁊ vehementioris hũiditatis ⁊ iteꝝ mastix album
appropinquat predictis. ¶ Et ĩ oleo de alcãna ⁊ ole
o de lilio ⁊ ficubus ⁊ alkerua est ỏ resolone ⁊ lenifica
tione simul qỏ est supra sufficentiã. ¶ Et de lenifican
tibus quidem est ut summatur fex semiuȝ ⁊ fex aceti ⁊
feruea nt ⁊ effundatur post ebullitionẽ bonaȝ sup vtras
q; qỏ est ei ꝯuẽientiꝰ ⁊ administretur. ¶ Et de medici
nis bonis ad illud ẽ ut sumant̃ stercꝰ asini ⁊ radix eui
sci ⁊ fiat ex ambobus linimẽtuȝ ⁊ si fuerit cũ ambobus
storax erit melius. Et iterum q̃n apparet lenitas oȝ vt
liniat̃ cum ãmonico soluto cũ aceto forti diebus plibꝰ
deinde redeat lenificatio aut galbano ⁊ oppoponaco
aut sumantur galbanũ ⁊ ãmoniacum ⁊ bdelliuȝ ⁊ terã
oĩa ⁊ inuoluantur cũ oleo de ben ⁊ oleo de lilio cum
aliq̃ntulo mucilagis fenugreci ⁊ lini ⁊ fiat sicut emplm.
Et sordities balnei est ex medicinis vehemẽtis iuuam
ti q̃n ponitur in emplis apatum duroꝝ. Et qum non
inuenitur sordities balnei tunc administrent̃ loco eius
aqua euisci ⁊ nitꝝ. Et de emplis bonis in hora resolo
nis sunt empla que sunt ad scrofulas de illis que dixi
mus ⁊ empla iulios ⁊ colophon. ¶ Et qũ apa est ve
hementis grossitiei tunc non est excusatio ab aceto: ipȝ
eniȝ icidit ⁊ debilitat uirtutẽ mẽbri ⁊ ꝓprie q̃n est ner
uosum q̃m est uehementius uacuum a mã ⁊ dimittit eã
cause imprimẽti deforis veꝝ opȝ ut sit administratio
aceti ⁊ intromissio eius in medicinis in fine rei non in
eius principio ⁊ vbi cadit vltimatio in lenificatione ⁊
cũ intromissione tepiditatũ lenificationis ⁊ alleuietur
administratione aceti ⁊ qũ non fit alleuiatio cũ aceto
nocet neruis ⁊ ꝯuertit in lapideitatẽ. Et medicus tunc
fit audacior in administrando acetũ qũ apa est in mẽ
bro carnoso sicut id qỏ est in splene ⁊ q̃nȝ linit̃ locus
cu aceto ⁊ vaporat̃ cũ eo deinde ꝯsequit̃ cũ epithima
te sicut illud qỏ est de oppopõaco deinde ãmoniaco ỏ
inde incipit cũ pauco leui postea additur virtus deinỏ
gradat̃ ad lenificatiõeȝ. ¶ Et oȝ ut administret̃ super
apa oleum lene in quo non est stipticitas ⁊ est magis q̃p
aqua et ꝓprie oleum de aneto factuȝ cum aneto humi
do. ¶ Et illud duritiei qỏ est in neruis ⁊ cordis cure
tur cum incisiuis ⁊ de curationibus bonis ad illud est
vaporatio ex lapidibus ignitis lapide molendini ⁊ me
liꝰ quo fit vaporatio ab eo est cũ aceto ⁊ melioꝛ a quo
fit uaporatio est marchasita ⁊ oȝ ut ad hanc ꝑueniatur
sumã in vaporando ⁊ suffumigando donec appareat
sudor. Et q̃nȝ linitur cum marchasita trita cũ aceto ⁊
ꝯfert et oȝ ut alleuiatio iteꝝ fiat administratiõe aceti vt
non sepet̃ subtile ⁊ induret spissum ⁊ vt non corrũpat
virtutem neruoꝝ sup̃flue ⁊ est in principio deterius et

ponatur administrationi eius interpolatiões in quibꝰ
est lenificatio qũ ergo incipies tunc vaporet̃ mẽbrum
cũ eis que diximꝰ ⁊ leniat̃ tunc cũ medicinis ꝯuenien
tibus ⁊ ut illud fiat in membro carnoso est saluius.

¶ De duritie iuncturaꝝ. c. xiij.

Quandoq; accidit in iuncturis durities ꝓhi
bens moueri iuncturas cũ facilitate ⁊ nõ de
struit sensum. Et q̃nȝ est neruꝰ cũ quo est stupor aliq̃s
⁊ q̃nȝ est carnosior ⁊ cura est cũ eo qỏ sciuisti.

¶ De eis que nominantur almismar. c. xiiij.

Almismar est nodus rotundus albꝰ silis capi
ti claui. Et plm quidẽ accidit ex ꝑcussione
⁊ post exituras ⁊ post curationẽ eaꝝ ampliꝰ
multiplicant̃ in corꝑe. ¶ Et plm accidit in pedibus
⁊ digitis pedũ ⁊ in inferioribus ⁊ ledit itm̃ q̃p ꝓhibet
incessum. quare oȝ vt sectio fiat super ipsuȝ ⁊ extraha
tur aut moueatur cum maũ semper ⁊ ãnectatur ei plũ
bum q̃m taliter est q̃p non est possibile ut extrahatur.
⁊ plm quidem eius qũ non curatur fit cancer.

¶ De cancro. c. xv.

Cancer est apa mlicum de mlia adusta a mã
cholica aut in qua est mã cholica cũ qua cõ
busta est non a pura feculenta. ¶ Et dĩt a sephiros ꝑ
se cũ dolore ⁊ acuitate ⁊ pulsatione quadã et velocita
te additionis ꝑꝑ multitudineȝ materiei et inflationẽ ꝓ
pter illud accidit in illa materia de ebullitione qũ ipa
uenit ad membꝝ. ¶ Et differt ab eo iterum ꝑ venas
quas mittit in circuitu suo ad membꝝ in quo est q̃si pe
des cancri et non sunt rubee sicut in phlone immo de
cliues ad nigredinẽ et obfuscationẽ ⁊ viriditatẽ et iam
diuersificatur ab eo q̃m plm aduentus sui fit incipien
do et aduentꝰ duri fit permutando ex calido. Et dĩt a
sephiros q̃m est ei sensus et illi nõ est sensus oĩo ⁊ plm
quideȝ accidit in mẽbris raris et illud est in molliorib'
plus in epate et in membris neruosis iterũ. ¶ Et in
primus qũ accidit ẽ occulte dispositionis et q̃n appareȝ
cãcer ambigit̃ esse eius in primis qũ appꝫ scdm plm
deinde apparent signa eius et in primis qũ apparet in
principio est sicut faba ꝑua durus rotũdus fusci colo
ris in quo est caliditas quedam. Et cancer quideȝ est
vehementis doloris et alius est ꝑui doloris quietus et
alius est qui ꝑducit ad vlcerationẽ q̃m est ex mlia q̃
est adustio sanguinis et adustio cholere pure solius et
alius est siccus qui nõ vlceratur et q̃nȝ ꝑmutat̃ vlcera
tus ad non vlceratum et q̃nȝ reducit eum ad vlceratuȝ
curatio eius cuȝ ferro et ponit ei labia grossiora et du
riora. et videt̃ q̃p hoc apa sit noiatũ cãcer ꝑꝑ vnã dua
rum reꝝ aut ꝑꝑ suã tenacitatẽ cũ membro sicut tenaci
tas cancri cũ eo qỏ venatur aut ꝑꝑ formã suã in rotũ
ditate sua scdm plm cũ colore suo et egressione venarũ
que sunt sicut pedes eius in circuitu ipsiꝰ.

¶ De cura. c. xvi.

Illud qỏ oȝ cauere de cura eius est q̃m quȝ
incipit fortasse est possibile vt ꝓhibeat̃ ne ad
datur sup illỏ qỏ ipse est et ꝯseruetur ita ut nõ vlceret̃
¶ Et accidit in quibusdã horis vt sanetur incipiens
ꝯfirmatus vo non. Et multotiens quidẽ accidit cãcer
interius occultus et est rectificatio in eo scdm q̃p dixit
optimus Hip. vt nõ moueatur q̃m si mouet̃ fortasse ꝑ
ducit ad mortem et si dimittitur et non curat̃ fortasse
ꝓlongatur spatium cũ salute quadam et proprie q̃n
rectificantur cibi et ponuntur de illis que infrigidant
et humectant et generant mãm saluam sicut aq̃ ordei

et piscẽs alredradu ꝑui et vitelli ouoꝝ sorbiliuꝫ et sisia
illis. Et qñ est illic caliditas tunc detur lac vaccinum
statiꝫ qũ extractũ ẽ butyꝝ et colat̃ et qd̃ sumitur ex ole
rib⁹ humidis vsqꝫ ad cucurbitã. ¶ Et fortasse sufferũt
cãcri ꝑui sectõeꝫ. nam si possibile est vt destruat̃ cum a
liquo tunc non est possibile vt destruat̃ nisi ꝑ incisionẽ
vehementem vt ex toto assumat̃ mẽbꝝ inuadens qd̃
est in circuitu eius incidendo ipm̃ ex circundante apa
eradicando oĩes venas que imbibunt ipm̃ ita vt non
remaneat de eis aliquid et currat post illud ex eis san
guis plimus et iam antecessit mũdificatio corporis per
solutionem ventris ex mã mala et phlomia deinde con
serua eum faciendo eum stare sup̱ cibos bone q̃titatis
et qualitatis et confortatiõe membri ad expelleñ.
¶ Quãuis incisio in plibus horis addit ei malitiam.
Et fortasse indiget p⁹ incisionẽ cauterio et fortasse erit
in cauterio timor magn⁹ et illud erit qñ fuerit cancer
ꝓpe mẽbra principalia et nobilia. Et iã narrauit q̇dã
ꝓmoꝝ ꝙ medic⁹ q̇dã incisit mãmillã cãcerosã radicitus
et cancerata est altera dico ꝙ possibile fuit si fuit illd̃ in
uia cãcerãdi qm̃ inuenit illã egritudinẽ et possibile fuit
vt esset scd̃m semitã ꝑmutationis et ẽ magis apparens

¶ De rememoratione regiminis soluendi ipꝫ. c. xvij.

Sumat in potu multis vicibus inter q̃s sint
dies pauci quaqꝫ vice quattuor aureos epi
thymi cum aqua casei aut aqua mellis aut d̃
coctionem epithymi in sirupo acetoso. ¶ Et ei qui
ex oĩbus est fortis detur hiera hellebori.

¶ De rememoratione medicinaꝝ localiuꝫ ad cancrũ
C. xviij.

Per medicinas locales ad cancrum requirũt̃
quattuor intentiones. s. destructio cancri pe
nitus: ⁊ est difficilis: ⁊ ꝓhibitio additionis: ⁊ ꝓhibitio
vlcerationis: ⁊ curatio ulcerati. ¶ Et in illis quibus
querit̃ destructio cancri penit⁹ itur versus illud in quo
est resolutio e⁹ qd̃ collectũ est de materia mala ⁊ expul
sio eius qd̃ preparatũ est ad colligendũ in mẽbro d̃ ea
⁊ si fuerit vehementis virtutis ⁊ motionis tunc dimitta
tur. nã illud qd̃ de medicinis forte est addit cancro ma
litiã ⁊ silr oꝫ iteꝝ at alienentur in eis mordicatiua et ꝓ
pter illud sũt medicine bone ei in mineralibus ablutis
sicut tutia abluta ⁊ misceantur cũ ea qñꝫ de oleis sicut
est oleũ rosᷣ. et oleum de keiri. ¶ Ad illud ṽo qd̃ ꝓhi
bet additioneꝫ ꝑuenit̃ cũ abscissiõe materiei ⁊ refectio
ne cibi et ꝯfortatione mẽbri et cũ medicis reꝑcussiuis
notis et administratione linimentoꝝ mineraliuꝫ sicut li
nimẽtum fricatiõis lapidis molẽdini et lapidis cotis
et sicut linimentũ scm̃ ex fricatione eius qd̃ resoluitur
inter tabulã et manichã de plumbo in humiditate effu
sa sup̱ tabulã que est sicut oleum rosᷣ. et sicut aqua cori
andri. et iteꝝ emplr̃atio cum acresta trita est bona iuua
tiua. ¶ Et illa quibus queritur ꝓhibitio vlceratiõis
sunt linimẽta ꝑdicta ad ꝓhibendam additionẽ qñ non
fuerit in eis mordicatio. oĩa. n. ea sunt iuuatiua et ꝓ̇pe
qñ miscẽt̃ cũ fricatione ꝑdicta que fit ex pistello et ta
bulis plumbeis qñ est cõfricata terra sigillata aut bo
lumarmenum aut oleũ antiquꝫ et aqua sempuiue et ce
rusa cũ succo latuce aut mucilagie psilij et terusa et plũ
bo qm̃ est cõpositio bona. ¶ Et de eis que sunt iuua
tiua est emplr̃atio cũ cancris fluuialibus recentibus ⁊
ꝓprie cum climia. ¶ De illis aũt que in curatione ul
cerati sunt bona est ut assiduet̃ pannus lini infusus in
aqua solatri sup̱ eum. Et quotiens fortasse exiccat̃ ma

defiat desup̱ cum aqua eius. Aut sumatur medulle tri
tici et olibani ⁊ ceruse de plumbo omnium pondus.
ʒ. i. ⁊ terre sigillate et boliarmeni et aloes abluti oĩum
añ. ʒ. ij. aggregentur ista et terant̃. Et administrentur
sup̱ humidum pulueres et sup̱ siccum emplr̃m factum
cũ oleo rosᷣ. ⁊ qñqꝫ confert eis cinis cancri cum cerato
ex oleo rosᷣ. et melius eo est cui admistum est equale ei
de climia. Et qñꝫ ꝯfert in eo medicamen de tutia aut
tutia abluta cũ aqua portulace aut mucilagie psilij.

¶ De apatib⁹ vẽtosis et inflationib⁹ lacertoꝝ. c. xix.

De apatibus ventosis aliud est qd̃ fit a vapo
re flui ⁊ sifat̃ extuatõi ⁊ currit cursu e⁹. Et ali
ud est qd̃ fit a vapore ventoso ⁊ noiat̃ inflatõ
⁊ est ei impulsio ⁊ vicissitudiaria accessio ⁊ fortasse ꝑcu
tit ꝑcussione manus ⁊ ꝓprie qñ inuẽit spatium ad qd̃
aggregat̃ sicˀ stõus ⁊ itestia ⁊ qd̃ ẽ iter pãniculos circũ
dantes ossa ⁊ iter ossa circundata lacertis ⁊ inter lacer
tos ⁊ silr qd̃ circundat cordas ⁊ fortasse non resoluit
spatia imo subtiliat mẽbra ꝯiuncta ⁊ resoluit ea ⁊ gene
rat in eis qd̃ facit necessariũ disrumpe ea ⁊ ventositas
remanet ⁊ retinet̃ ꝑꝑ spissitudinẽ suaꝫ ⁊ ꝑꝑ grossitudi
nem suã ⁊ ꝑꝑ spissitudinem e⁹ qd̃ ꝯtinet eam ⁊ ꝯstrictõ
nem poroꝝ ⁊ qñꝫ existimat homo ꝙ sup̱ mẽbꝝ ei⁹ sicut
genu sit apa idigens perforatione quare perforet ipsuꝫ
⁊ egreditur ventositas tantum.

¶ De cura. c. xx.

Illius aũt qd̃ ẽ sile extuationi cũ augmento
loci curatio est genus curationis eius. In in
flatiõis ṽo curatione est necessariuꝫ ꝙ cutẽ ingrediatur
⁊ resoluat illud qd̃ est in ea ⁊ sit possibile vt sit ei super
locum mora spatij longi. ⁊ est necessarium ut sit in fine
subtiliationis vt firmet̃ subtilitas ꝑtium eius ex ꝓfun
datione vltima ⁊ fortasse indiget positione ventosarum
absqꝫ scarificatione vt carmietur ventositas. Et de me
dicinis eius localibus sunt olea calida sicut oleum sub
tilium ꝑtiuꝫ in quo decocta sunt sicut ruta ⁊ cyminum
⁊ de seibus subtiliantib⁹ semẽ apij anisi et ameos ⁊ que
silant̃ illis. Et de emplr̃is resoluentibus ⁊ ꝓprie ꝓpter
illud qd̃ cadit in membris cordosis ⁊ lacertosis ẽ illud
qd̃ recipit sorditiem balnei que ponatur cum aqua in
patella calcis non extincte scd̃m q̃titatem q̃ ꝑueniat
ex ea spissitudo luti et liniantur cũ eo et qñꝫ faciunt ex
vino ⁊ calce emplr̃m equale bonum. Aliud sumat̃ iso
pus sicca ⁊ teratur et pulueriꝫet̃ sup̱ ceratum factum
ex cera et oleo anetino et fiat ex eo emplr̃m ad liniendũ
Et in eo qd̃ accidit ex inflatiõe in lacertis ꝑꝑ attrictõ
nem que accidit eis oportet ut alinẽtur medicine cali
de valde et acute ne refugiant membra ex eis et teran
tur immo qñ medicantur cum resolutiuis tũc misceat̃
cum eis aliquid de sedantibus doloreꝫ et illd̃ est sicut
curatio tua quã facis cum eo qd̃ est sicut rob ꝯcussuꝫ
cũ oleo in quo infusa est lana isopi et si fuerit caliditas
aliqua tunc cum oleo ro. infusa in eo lana isopi et disso
luta in eo aqua isopi humide. ¶ Et administrẽtur om
nia illa tepida ad caliditatẽ decliuia et nõ ꝑmittantur
infrigidari qm̃ frigus nocet huiusmõi. Qd̃ si fuerit il
lic dolor ex principio tunc administrẽtur desup̱ olea i
quibus est sedatio doloris cum ꝓhibitione aliqua ex
pricipio sicut oleum uiolᷣ. et rosᷣ. cũ virtute olei anetini
¶ Et qñ inuenit̃ aliq̃ alleuiatõ ponatur in medicinis
illud in quo est additio virtutis ad resoluendum sicut
nitrum et acetum deinde sicut cinis et emplr̃a resoluẽtia
sicut emplr̃m predictum.

¶ De vena medeni .c.xxi.

Et vt accidat super ptez corporis pustula q̃
dã inflãſ deinde veſicat poſtea egredit̃ ex eo
quiddam rubeum ad nigrediñe decliue deinde nõ ceſ
ſat ꝓlongari ⁊ prolongat̃ ⁊ fortaſſe eſt ei motus volũ
tarius ſub cute ac ſi eſſet mot⁹ aial̃ ⁊ quaſi in veritate
ſit vermis donec exiſtimẽt q̇dam ꝙ ſit animal qȯ gene
ratur. ¶ Et exiſtimãt quidã ꝙ ſit ramus villi nerui p
vehemẽtiaȝ groſſitudinis ⁊ pl̃m qȯ accidit in cruribus.
Et ego iam uidi eam ſup manus ⁊ ſup latus ⁊ multi
plicat̃ i infantibus ſup utrunq; latus ⁊ qñ ȝ extenditur
⁊ abſcinditur ⁊ magnificatur in ea labor ⁊ dolor imo
p ſpatium dolet et ſi nõ incidat̃. ¶ Et Galien⁹ quidẽ
dixit ꝙ non fuit ꝯphenſum ex eſſe eius aliquid manife
ſtum ſup qȯ ſit innitendum qm̃ ipe non vidit eam oio.
¶ Et dixit ꝙ cã eius eſt ſanguis calidus malus melã
cholicus aut phl̃a aduſtum adiuuatũ cũ vehementia
ſiccitatis ꝯpl̃onis. Et fortaſſe generant eã q̃dam aque
⁊ olera cum ꝓprietate que eſt in eis. Et de cibis qui
pl̃m generant ea eſt ille qui eſt calidus ⁊ ſiccus ⁊ q̃to
plus fuerit mã a qua generat̃ acutior erit dolor vehe
mentior ⁊ fortaſſe accidit in corpore vno in locis q̃ſi
quadraginta ei⁹ aut q̇nquaginta ex qua tamen euadet
cũ curatione ⁊ minorat̃ in corporibus humidis ⁊ aſſu
etis balneationibus ⁊ cibis humidis ⁊ aſſuetis vino cũ
menſura ⁊ pl̃m quideȝ generatur in medena. Et pp
hoc ꝓportionant̃ ei ⁊ generat̃ etiã in terra coraſceni
⁊ aliis ⁊ ml̃tiplicat̃ iteꝝ in terra egypti ⁊ i terris aliis.

¶ De cura. c.xxii.

Solliciudo quidẽ eius in terra in qua gene
rat̃ in quibus eſt mã que eſt cauſa eius illud
eſt cũ euacuatione ſanguinis mali phl̃omando ex baſi
lica aut ex ſaphena ſecundũ locum ⁊ mũdificationẽ ſã
guis cum eis que ſunt ſicut ſirupus de myrobal̃. ⁊ de
coctio epithymi ⁊ potare pill̃as cochias ꝓprie ⁊ admi
niſtratio triſere facte ex ſene ⁊ fumo terre ⁊ humectatõ
corporis cum cibis humectantibus ⁊ balneationes ⁊
reliquum regimẽ humectantiũ notũ. ¶ Veꝝ qñ appet
eſſe eius in primo apparitionis eius tunc rectum ẽ ut
adminiſtret̃ regimẽ membri cũ empl̃is infrigidantibuſ
⁊ humectãtib⁹ ſicut ſunt ſucci frigidi noti cũ duob⁹ ſan
dalis ⁊ canfora p⁹ mundificationẽ corporis ⁊ admini
ſtrationẽ iteꝝ factã cũ miſſione ſanguiſugaꝝ ſuper locũ
¶ Et de epithimatibus bonis eſt epithima ex ſanda
lo ⁊ aloe ⁊ canfora aut myrrha ⁊ pſilium ⁊ lac dulce
¶ Si aũt ñ ſepat̃ ſȝ ĩcipit cadere fortaſſe prohibet eã
⁊ aufert eã ⁊ alleuiat laboreſ in ea ſi bibat patiens eaȝ
ſecundum ꝯtinuitatem tribus dieb⁹ oi die pondus. ʒ. ii
aloes aut bibat de eo in die vna. ʒ. ſ. in ſecundo. ʒ. i. ⁊ in
tertio. ʒ. i. ſ. tribus diebus et liniatur ſup eaȝ aloes aut
liniatur ſup orificiuȝ eius humiditas aloes humidi vi
ſcoſi. ¶ Et ſil̃r in principio qñ egreditur ſi non curat̃
de ea ⁊ egredit̃ tunc rectum eſt vt prepetur ei qȯ ſtrin
gat eam ⁊ ſuper qȯ reuoluatur cum facilitate paulatiȝ
donec egrediat̃ vſq; ad fineȝ ſui abſq; inciſione. ⁊ meli
us eſt plumbũ ſup qȯ inuoluitur ⁊ ſit ſufficientia ſupeꝝ
grauitatẽ eius in attractione eius qm̃ attrahitur cum
facilitate ⁊ non abſcindit̃. ⁊ ſit ſtudium tuuȝ in alleuia
tione egreſſionis eius ut incipias ⁊ extenues membrũ
⁊ rarifices ipm cũ embrocis ex aqua calida ⁊ mucila
ginibus infrigidantibus ⁊ oleis lenificãtibus frigidis
⁊ ſubtilis caliditatis ⁊ que currũt curſu eius ut facil̃
fiat exitus ei⁹. ¶ Et fortaſſe ñ ſit facilis p illud i⁹ indi
get eis que ſunt ſicut linimentum cũ oleo de keiri imo
ſambacino immo oleo de ben ⁊ ut adminiſtret̃ ſuper
ipam empl̃m de pice. Et ſi exiſtimatio fecerit neceſſari
um vt pforet̃ vt egrediat̃ cum totalitate ſua et non fue
rit qȯ ꝓhibeat pforet̃ ⁊ extrahat̃. ¶ Et ſi egreſſio e⁹
cum extractione p̃dicta non fuerit faciliſ ⁊ pforatio ip
ſius nõ fuerit poſſibilis tunc putrefac eam cũ butyro
putrefiet. n. tota et egredietur. ¶ Et caue ne admini
ſtres calida ex medicinis qm̃ fortaſſe pueñit ad eſtiome
num. ¶ Et qñ aſſiduat̃ ſup poſteriora eius fricatio
cũ ſale paulatiȝ ⁊ illud ſit retro cũ facilitate et egreſſio
ne eius cũ ſubtilitate egredit̃ cũ totalitate ⁊ ꝓprie qñ
ſcindit̃ aut penetrat̃ qȯ eſt poſt ipaȝ ⁊ intromittit̃ ſtil
lus ſub ea illic ⁊ expellit̃ et aſſiduatur abſterſio qñ ip
ſa egredit̃ cũ ſale paulatim ⁊ cũ facilitate nã qñ illȯ ſit
cũ ea egredit̃ tota. Qȯ ſi incidat̃ ⁊ redit non erit ex
cuſatio q̇n pforetur niſi inueniatur modus alius dein
de egrediat̃ cũ facilitate et curet̃ locus cura vulneꝝ.

¶ Tractatus tertius de lepra. Quid ſit lepra ⁊ cau
ſa eius. c. i.

Lepra eſt infirmitas mala proueniens
ex ſpſione chol̃e nigre in corpore toto
quare corrumpit̃ ꝯpl̃o membrorum
⁊ forma ipſoꝝ ⁊ figura eoꝝ ⁊ fortaſſe
corrumpit̃ in fine e⁹ ipſoruȝ ꝯtinuitas
ita ut corrodant̃ membra ⁊ cadant caſu qui ſit ab ulce
ratione ⁊ ẽ ſicut cancer cõis corpi toti fortaſſe eniȝ ul
cerat̃ ⁊ fortaſſe non ulcerat̃ ⁊ eſt aliqua que cũ patiẽ
te eã manet tpe longo valde. ¶ Et ml̃ia quidem qñȝ
expellit̃ ad mẽbrũ vnum ⁊ facit accidere duritiem aut
ſephiros aut cancrum ſcd̃m diſpoſitiones ſuas. Et ſi
fuerit ſubtilis dñans ꝓueniet eſtiomenus ⁊ ſi expellit̃
ad ſupficiẽ cutis eueniet illȯ qȯ noiatur baraſ ⁊ mor
phea nigra ⁊ impetigo ⁊ biſ ſil̃ia. ¶ Et qñȝ ſpgit̃ i cor
pore toto ⁊ tunc ſi putrefiat ꝓueniet febris ml̃ica ⁊ ſi
ꝯculcet̃ ⁊ non putrefiat eueniet lepra. Et cã e⁹ efficiẽſ
antiquior eſt malitia ꝯpl̃onis epatis declinis valde ad
caliditatẽ ⁊ ſiccitatẽ quare adurit ſanguinem in ml̃iaȝ
aut ꝯpl̃o corporis totius aut ſunt ambe ita ꝙ faciunt
ſanguinem acquirere per cãs ſuas frigus. Et cauſa e⁹
mãlis ſunt cibi ml̃ici ⁊ cibi phl̃atici iterum qñ ꝯponit̃
in eis ſacietas nauſeatiua aut opat̃ in eis caliditas q̃re
reſoluit ſubtile ⁊ ponit ſpiſſum ml̃iaȝ et repl̃ones ⁊ cõe
ſtiones ſup ſacietatem ſunt ad hãc eandẽ intentionem.
¶ Et cãe eius iuuatiue ſunt oppilatio poroꝝ quare
ſ̃focat̃ calor innatus ⁊ infrigidat̃ ſanguis et ingroſſat̃
⁊ ꝓprie qñ ſplẽ eſt oppilatus debilis ñ attrahit nȝ põt
mundificare ſanguinẽ ex humore ml̃ico aut eſt virtus
expulſiua in uiſceribuſ debil̃ ab expulſione illius in ve
nas ani et matricis et ſunt pori ſtricti. Et qñȝ adiuuat
illud totum corruptio aeris in ſe ipſo aut ꝓpter vicini
tatem leproſoꝝ qm̃ egritudo eſt inuadens. et qñȝ accit
pp hereditatem et pp ꝯpl̃oneȝ embryonis ex qua crea
tus eſt in ſe pp ꝯpl̃onem que eſt ei: aut acq̇ſitam in ma
trice pp diſpoſitioneȝ que eſt ei ſicut ſi accidat ei vt ſit
ꝯceptio in diſpoſitione menſtruoꝝ. Et qñ aggregatur
caliditas aeris cũ malitia cibi et eius eſſentia ex gene
re piſcium et carne ſalita et carne groſſa et carnibus
aſinoꝝ et lentibus ꝓculdubio ẽ ut eueniat lepra ſicut
multiplicat̃ in alexandria. ¶ Et chol̃a nigra qñ pmi
ſcetur ſanguini adiuuat paꝝ eius ad generandũ ml̃tuȝ
ipſius qm̃ ꝓculdubio igroſſat̃ ex duob⁹ modis: quoꝝ
vn⁹ eſt p ſubſtantiam ſuam groſſam: et ſcus per frigus

suum ꝯgelans ⁊ qñ ingrossat̃ ꝑ ꝑtem humiditatis sue tunc est exiccatio eius ꝑ caliditaté corporis facilior. ¶ Et iam ꝑuentum est ex grossitudine sanguinis lepꝛosoꝝ ad hoc vt egrediatur in phlomijs eoꝝ quiddaz qđ est sicut arena ⁊ hec egritudo noiat̃ leonina ⁊ dicit̃ ꝙ non nominat̃ ita nisi qm̃ plm̃ accidit leonibus ⁊ dicit̃ qm̃ terribilem facit faciem patientis eã ⁊ ponit eam in forma leonuz ⁊ dĩ qm̃ rapaciter tenet qđ capit rapacitate leonis. Et de hac egritudine que est debil̃ difficilis est curationis ⁊ de curatione fortis non fit spes ⁊ incipiens quidem est susceptibilior ⁊ ꝯfirmata est magis in obediens ⁊ facta ex mlĩa chol̃e est magis feda ⁊ pluris nocuméti ⁊ difficilioꝝ accidentium ⁊ vehementius adurés ⁊ vlcerans sed est susceptibilior curatiõis. Et facta a fece sanguis est saluior ⁊ quietior ⁊ nõ vlcerat ⁊ facta a melãcholia adusta silat̃ chol̃ice i suis accidẽtib⁹ sed est tardius suscipiens curationé ⁊ hec quidem egritudo non cessat corumpere ꝯplonem membroꝝ ꝑ qualitatem ꝯtrariam qualitati ꝯuenienti vite. s. caliditati ⁊ humiditati donec ꝑuenit ad membra principalia ⁊ illic interficit. Et incipit in primis ab extremitatibus ⁊ mẽbris leuibus ⁊ illic cadunt pili ab ea ⁊ alterat̃ color e⁹ ⁊ fortasse ꝑuenit ad ulcerãdum deinde uadit paulatiz in corpus totum. Nam ꝗuis prima generatio eius sit in visceribus tñ primũ uestigium e⁹ est in extremitatib⁹ qm̃ sunt debiliores. Veruntñ qñz moritur patiens eaz anteꝙ̃ conuertat̃ malitia eius apparens super uiscera ⁊ membra principalia ⁊ est mors illius cũ attractiõe ⁊ ꝑꝑ malitiam cõplonis illius. Et qñ cancer qui est lepra mẽbri unius sit de illis quibus non est sanatio tunc quid dicemus de lepra que est cancer corporis toti⁹. Verũtñ in lepra est res una ⁊ est ꝙ egritudo spgit̃ in totũ cop⁹ ⁊ qñ admĩstrant̃ curatões fortes sustẽtãt egritudiez ⁊ ñ agit sup mẽbra simplicia ⁊ i cãcro ñ é ita.

¶ De signis. c. ij.

Quando incipit lepra incipit color fieri rubeus tendens ad nigredinem ⁊ apparet in ocul̃ obfuscatio ad rubedinem decliuis ⁊ apparet in anhelitu strictura ⁊ in uoce raucedo cã nocumenti pulmõis ⁊ cãne eius ⁊ multitudo in sternutatione ⁊ apparet in naso gauetu ⁊ fortasse fit strictura in narib⁹ ⁊ cassamus ⁊ incipiunt capilli in subtilitatem ⁊ paucitatem ꝑuenire ⁊ apparent vene in pectore ⁊ ꝑte faciei ⁊ ẽ odor corporis ⁊ proprie in sudore ⁊ odor anhelitus ad fetorez decliuis ⁊ apparent mores mlĩci ⁊ mali ⁊ dolosi et multiplicant̃ in somno somnia mlĩca ⁊ sentit in somno q̃si super corpus suum sit grauedo maxima deinde apparet spsio in capilis ⁊ cas⁹ in eis ex toto ꝓprie i pilis qui sunt in facie ⁊ ꝑtibus eius. Et qñz dislocat̃ locus piloꝝ ⁊ findunt̃ vngues ⁊ incipit forma fieri feda ⁊ facies fit terribilis ⁊ color denigrat̃ ⁊ icipit sanguis ꝯgelari in iuncturis ⁊ putrefit ⁊ addit̃ cõstrictio anhelitus donec peruenit ad difficultatem vehementem ⁊ disniã magnam ⁊ ꝑuenit uox in fine raucedis ⁊ igrossãtur labia ⁊ denigrantur ⁊ apparet sup corpus additõ glãdulosa sil̃is aiali qđ grece nominat̃ sacos deinde incipit corpus vlcerari qñ lepra est non quieta et corroditur cartilago nasi deinde cadunt nasus et extremitates et currit virus fetens ⁊ redit vox ad occultationez ⁊ tunc iam nõ remanẽt pili et denigratur color ualde. ¶ Et pulsus q̃dẽ leprosi est debilis ꝑꝑ debilitaté vtutis et paucitate necessitatis qñ egritudo sit frigida et tarda ñ velox ꝑꝑ ꝯbilitaté frigoris ⁊ sit necessaria spissitudo qñ non sit velocitas nz magnitudo.

¶ De cura. c. iij.

Oportet ut incipiat̃ in ea cũ euacuationibus ⁊ mundificatione anteꝙ̃ ingrosset̃ egritudo. Et qñ tu verificaueris ꝙ illic sit sanguis plimus corruptus tunc oz ut incipias ⁊ phl̃omes phl̃omia vltima ⁊ si non aliunde saltez ex manibus ⁊ si non uerificaueris illud tunc non phl̃omes: phl̃omia eniz ex venis magnis qñz plus nocet ꝙ̃ sit eius iuamentũ. ¶ Verum fit securitas cũ phl̃omia eius ex sepationibus venaruz paruaꝝ si timet̃ phl̃omia magnaꝝ. Et scias ꝙ sanguis frigidus est in eo qđ apparet quare fit illud magis ultimum ꝙ̃ ventose ⁊ sanguisuce ⁊ minus nocens visceribus ⁊ ille sunt sicut vene frontis et nasi. ¶ At vo scđz plm̃ phl̃omia est necessaria in curatione huius egritudinis. Et de illis que vocant ad illud est ꝯstrictio anhelitus eius ⁊ difficultas ipsius ⁊ fortae est necessarium phl̃omare guidez apud vehementiã raucedis vocis ⁊ timorem ꝓfocationis si ergo phl̃omat̃ oz ut quiescat hebdomoda vna deinde euacuet̃ cũ eis que sunt sicut hieꝛalogodion et hiera de pulpa colloquintide ⁊ euacuet̃ cũ apoꝛiãtib⁹ et pill̃is factis ex epithymo et sticados et polypodio et myrobal̃. nigris et kebulis et helleboro nigro et lapide lazuli et lapide armeno et non nocet si misceatur eis pulpa colloquintide et scamõea etiã proprie qñ illic est cholera et adiungantur eis aloes et cucumer asininus et theodoricon est bonũ eis et hierapicra iteꝝ et ꝓprie qñ fit fortis cũ scamonea ẽ de illis solutiuis que sunt bona leprosis et precipue qñ odorat odoramentum hellebori aut ponitur cuz ea lapis armenus et in estate oz ut exiccentur et non ultimetur in decoctione fortiter vt non spargatur et multiplicet̃. Decoctio ad leprosos. ℞. myrobal̃. citrinoꝝ et nigroꝝ amboꝝ. ãñ. ʒ. x. ameos. ʒ. v. althit boni. ʒ. s. passulaꝝ enucleataꝝ minaz. s. decoquantur cũ tribus eberie aque donec ꝑueniat ad tertiaz et exprimatur et misceatur in ea de aqua mellis pondus. ʒ. v. et det̃ in potu. Et vngatur corpus eius ex butyro et sedeat in sole donec frigat̃ aut ambulet septuaginta passibus et ꝯuertatur super dextram et sinistram et dorsum et ventrez et comedat cappares cũ melle sumat in potu hanc medicinam secundũ ꝙ narrauimus septem diebus et renouetur decoctio eius omni die. ¶ Et non sufficit in curatione istoꝝ qui non sunt ꝯfirmati eũo vna immo fortasse est necessaria eũo in mense bis aut in omni mense sel̃ scđm ꝙ testimoniũ facit esse necessariũ ⁊ illđ cũ medicinis tẽꝑatis ⁊ qñz soluit̃ omni die cũ facilitate ascellatione vna aut duabus ascellationib⁹ cũ eo qđ soluit illud de potionibus iuuatiuis ex medicinis ꝑdictis q̃draginta diebus: fortes vo valde sicut hellebor⁹ ⁊ ei similia ⁊ que sunt multi ponderis sufficiunt in anno sel̃ in vere ⁊ semel in autũno aut plus hoc. Et oz ut veniatur sup cerebra eorum cũ mũdificatione cũ eis que sũt sicut gargarismata ꝑdicta in ca°. egritudinũ capitis ⁊ cum caputpurgijs notis. ¶ Descriptio caputpurgij. ℞. macropipis ⁊ chelidonie ⁊ capsie ⁊ nasturtij ⁊ burungi omnium ãñ. ʒ. i. nucis muschate pl̃egij amborũ ãñ. ʒ. s. succi agnicasti cotilas. iij. ol̃i sisamini cotilas. iiij misceantur ⁊ decoquant̃ donec ꝯsumat̃ aqua deinde colet̃ ⁊ seruet̃ in uitriata ⁊ fiat caputpurgiũ in narib⁹ ꝙ̃tuz capiunt. deinde sequat̃ qñ illđ multiplicat̃ cũ caputpurgijs humectãtibus ꝑdictis. Et oz vt ꝓhibeant̃ ab oi quđ exiccat ⁊ ĩsoluit humiditaté innatã. Et sup

eos interdicantur labor ⁊ angustia ⁊ ut ꝑmutent̃ de
aere ad aerē qui cōtrarius est ei. Et dent̃ ei in potu
pꝰ mundificationē olea sicut oleū de amigdal' cū eis q̄
sunt sicut expressū vue ⁊ illud qn̄ euacuati sunt multo
tiens. Et oꝫ ut exercitentur oī mane post expullionem
superfluitatū ab itestinis ⁊ ꝑcipiant̃ eleuare uocem al
tam ⁊ saliātur ⁊ luctent̃ deinde fricentur: qn̄ ergo suda
uerint tunc sumant potū ⁊ pꝰ illud inungat̃ oleis tem
peratis in calido ⁊ frigido humectātibꝰ scd̄m plurimū
ꝯfortantibus in primis. ipsi .n. indigent in primis con
fortantibꝰ sicut myrobalani iteꝝ ⁊ galle cum aceto. Et
qn̄ꝫ admīstrat̃ sup eos inunctio ex oleo cum lacte mu
lieris ⁊ silr̄ oꝫ ut fiat eis caputpurgiū cuꝫ eo qn̄ multi
plicat̃ siccitas ⁊ qn̄ cōmouet̃ in eis nausea caueatur
⁊ melius quidē est vt balneent̃ deinde inūgantur ⁊ qn̄
balneati sunt tunc eoꝝ iunctiones sunt sicut oleū myr
tinum ⁊ masticinū ⁊ oleū de sūitatibus uitiū ⁊ darsisa
han ⁊ oleū de costo sup extremitates deinde ille qui d̄
eis est medicatus q̇escat media hora ⁊ ꝑpetur vomitui
cum penna deinde sumat in potu aliquid de apsinthio
Et fortasse est necessarium inūgere eos in balneo cum
subtiliatiuis resoluentibus in quibꝰ cadunt nitrū ⁊ sul
fur ⁊ bacce lauri ⁊ glutinum carpentarioꝝ imo sinapis
et origanū et pip et macropiper et piretrum et staphi
sagria ⁊ sinapis et aloes et calamentū et emplāre eos
sup iuncturas eoꝝ immo fortasse est necessariū qd̄ est
sicut euforbium et illud qn̄ ꝑcipitur eis ut balneentur
ꝑꝑ resolutionem supfluitatū eoꝝ et ꝑꝑ sudorem ipsoꝝ
Inunctio enim eoꝝ est canon ī curatiōe ipsoꝝ. Et qn̄
qꝫ iunguntur fricādo cū tyriaca et scellite et alesangiē.
Et fortasse est necessarium iungere cū huiusmōi in so
le calido. Et melior ablutionū eoꝝ in balneo est aqua
in qua decoquit̃ fenugrecū cū sapone bono. Et opꝫ ut
alienet̃ leprosus a coitu penitus. ¶ Res v̄o que in po
tu tribuuntur multe sunt nā de molieribꝰ medicinis est
tyriaca minor facta cū carnibꝰ uipe et tyriaca diatesse
ron et alasmenam et diasulfur et qn̄ꝫ fit caputpurgium
cum istis etiā. Et ut in potu sumant de trociscis tyri
etiam solis aureū. i. in vncia vini grossi aut passi et tro
tiscis squille iteꝝ. Et scias ꝙ caro vipe ⁊ illud in quo
est uirtus carnis eius est de nobilibus medicinis ei.
Et nō oꝫ ut sit uipa de luto aut littoralis aut de locis
humidis qm̄ in ea scd̄m plurimū est paꝝ iuuamēti. Et
de eis que plurime est malitie est illa que sitim facit cū
qua est ꝑditio immo eligat̃ mōtāa ꝑcipue alba. Et ab
scindantur capita eaꝝ et caude vice una subito et tunc
si multiplicatur cursus sanguinis et remanent uiue et
agitant̃ agitatione plurima tp̄e longo tūc iste sūt bone
et si nō dimittantur. ¶ Et que ex eis sunt cōueniētes
sunt ille ex quibus plurimus currit sanguis et q̄ sīt plu
rime agitatiōis et post decoclationē mūdificent̃ et deco
quant̃ sicut dicemus tibi et comedatur ex eis et iure
ipsaꝝ. Et ex potatione quidē vini in quo moritur ui
pera aut viuit iam sanati sunt quidam accidentaliter
aut intentione interficiendi ex eo qui in potu tribuit ut
moriatur ille leprosus et q̇escat aut quiescat ab eo aut
sit illud obediendo somno aut visioni. Et sal vipe iuua
tius est iteꝝ. Elixatio aūt vipe ē ut sumatur vipa absciś
sis extremitatibus mundificata a visceribus deinde eli
xet̃ cū porris et aneto et cicere et sale pauco decoquat̃
cum aqua plurima donec dissoluatur et sumantur os
sa eius tunc ab ea et mundetur caro ipsius et detur ad
comedendū caro eius et sorbeatur ius ipsius et ponā
tur ossa eius tūc super micas panis de simila et fortas
se ꝓijcitur cū ea aliquid de pullis columbaꝝ donec bo
na fiat. ¶ Et huiꝰ quid̄ regiminis iuuamentū fortasse
non apparet in principio: deinde apparet subito et for
tasse antecedit sanitatē sepatio rationis diebꝰ aliquot
¶ Et sigum apitionis iuamēti eius: et applicatio ad
horā in qua opꝫ ut abstineatur ab administritiōe eiꝰ
est ut incipiat leprosus inflari q̄re inflatur. deinde for
tasse permiscetur ratio eius postea excoriatur: deinde
sanatur. Qum ergo nō patitur scotomiā nꝫ iflatur tūc
iteretur sup eum regimē uice alia. Et de illis que nar
rata sunt ad illud est vt sumatur serpens niger excoria
tus et sepelliat̃ donec in eo fiāt v̇mes ⁊ extrahatur cū
v̇mibꝰ suis ⁊ exiccetur ⁊ det̃ in potu illi sup quē super
fluit lepra ex eo tribus diebus omni die pondus. ʒ. i.
cum sirupo de melle. Et inunctio iteꝝ cum eo in quo
est virtus uipere est iuuamentū ei sicut oleum in quo d̄
coquit̃. ¶ Et sicut hoc medicamen sumat̃ niger exco
riatus ⁊ ponat̃ in ola ⁊ fundantur super ipsum de ace
to forti. ℥. viij. ⁊ de aqua. ℥. i. ⁊ de capsia humida ⁊ ra
dice dracontee de vno quoqꝫ. ℥. ij. decoquat̃ totū sup
ignem leuem donec dissoluatur ꝭpens ⁊ colet̃ aqua a
serpente ⁊ fricet̃ cū ea post abrasionem barbe ⁊ capis
fiat illud tribus diebus. Et eis quid̄ accidit ex admini
stratione medicinarum viperaliū excoriatio cutis cor
rupte: ⁊ ꝑmutatio carnis ⁊ cutis sane q̄uis in vnctio le
prosi cum humectatiuis tēpatis in caliditate est ex illis
que conferunt in quibusdā horis: qū uehementior fit
siccitas. ¶ Et silr̄ facere caputpurgium cū eo qd̄ est
sicut oleum uiol. ⁊ sit in eo parum olei de keiri. ¶ Et
iterum sicut adipes rapacium ⁊ boum ⁊ uolatiliū. ⁊ si
cut cū oleo de costo aut darsisabā: ⁊ oleum de lilio ser
uat extremitates: ⁊ illud post mundificationē et ante
mundificationē non iungat̃ omnino. qm̄ oppilat po
ros. Et de eis que bibunt̃ ⁊ ꝯferunt eis est almurigili
⁊ medicamē asclidēi. Et lac est de ꝯuenientioribꝰ qui
bus curat̃ ⁊ proprie apud cōstrictionē anhelitus ⁊ dif
ficultatem eius ⁊ raucedinem uocis eius ⁊ in tēporibꝰ
que sunt inter eq̄nones. ¶ Et oꝫ ut bibatur in dispōne
qua mulget̃ lac: ⁊ lac bonū est de rebus magis ꝯueniē
tibus ei: ⁊ oꝫ ut bibat̃ de eo q̄ntitas que digerat̃: ⁊ si sit
cōtenti eo solo si poꝛe est erit iuuatiuū valde. Et si fue
rit necessariū non addat̃ s; ipsum aliquid si poꝛe est ꝑ
ter panem mundū ⁊ alissidebegi cum carnibus arietū
⁊ que illis sunt silia de eis que dicemꝰ. ¶ Et qn̄ anhe
litus redit ad rectitudinem tunc melius est ut dimittat̃
lac ⁊ ꝯuertat̃ sup res acuti saporis ut vomat cum eis
nō ꝑꝑ aliud nisi illud: ⁊ euet̃ cū eo qd̄ diximus: deinde
si necesse fuerit redire ad lac fiat vsqꝫ ad terminū ꝑdi
ctum. Et oꝫ ut sit hoc regimen in āno multotiens.
¶ In phlebotomia v̄o eoꝝ qui ꝯfirmati sunt non opꝫ
ut sit occupatio nꝫ in solutione ventris eoꝝ cuꝫ medici
na forti qm̄ supfluitates in eis mouent̃ et non sepant̃
imo fiat alleuiatio in declinando mās eoꝝ ad intestina
et administret̃ deforis qd̄ carminet et resoluat. ¶ Et
de potibus conuenientibus eis est ut sumat̃ acori. ℥.
i. s. et nitri tantundem et succi caulis agrestis vsqꝫ ad.
℥. iij. misceatur totum et bibatur mane et uespere.
¶ Et vt sumat̃ eis de limatura eboris pondꝰ. x. sacra
iati et det̃ eis in potu in tribꝰ. ℥. vini et butyri: aut su
matur althit cum melle quātitate nucis: aut sumatur
de squilla quātitas. x. sacraiati cū sirupo sq̄lle ispissato
sicut lohoc. ¶ At sumat̃ cymini. ʒ. s. et mellis q̄ntitas

qua inspissetur sicut loboc: ⁊ succus calamīti est eis val
de bonus ex tribus obolis vsqꝫ ad. vi. ¶ Et oportꝫ ut
utantur piscibus salitis in quibusdā horis sicut utunt̄
medicina ⁊ alieniēt̄ ab acutis nisi ꝑꝑ vomitū ⁊ nisi secū
dum semitam albecikir in eo in quo sumuntur. ¶ Et
qm̄ꝫ medicantur cū cauterio dispͣtito sup membra eoꝝ
sicut syncipuͭ ⁊ sumitas capis ⁊ sup radicez epiglotis
⁊ duo tempora ⁊ collum ⁊ iuncturas manuū ⁊ peduꝫ
¶ Et dixerunt quidā oꝫ ut cauterizētur in principio
timoris lepre cū cauterio in anteriore capite vt confe
rat caluarie ⁊ alio in feriore illo ⁊ apud locū in quo ca
pilli tundentur ⁊ sup supcilia vnuꝫ deinde in dextra ca
pitis: ⁊ aliud in sinistra ⁊ unum posterius sup nucham
⁊ duo apud duas ꝯmissuras corticales ⁊ vnum super
splenē ⁊ sint cocture ille cū cauterijs leuibus minutis.
¶ Et qn̄ cauterizat̄ super caput oꝫ ut ꝑueniat vsqꝫ ad
os donec excoriet̄ os saltem vicibus pluribus postq̄
conseruatur applicatio illius ad cerebꝝ secundum su
mam corrumpentem ꝯplonem eꝰ. ¶ Nam stolidi qm̄ꝫ
interficiunt cum hoc qū non alleuiantur manus ipoꝝ.

¶ De modo medicinaꝝ ꝯferentium ꝯpositaꝝ.

DE quibus sunt albedarungi ⁊ albes qd̄ stat
in loco carnis vipe in hac egritudine. Et de
illis est medicamen alsulendati veꝝ bedarun
gi hn̄t descriptionem magnā quā dixerunt indi ⁊ exꝑ
ti fuerūt ipꝫ. ¶ Et de eius modo ē vt sumāt̄ myrobal̄
nigroꝝ ⁊ sceitaragi idi amboꝝ. ʒ. x. macropipis. ʒ. v. be
en albi. ʒ. ij. v. terantur ⁊ liniant̄ cuꝫ butyro vaccino ⁊
conficiantur cum melle ⁊ fit potio eius ab uno aur. vs
qꝫ ad. ij ʒ. post mundificationem corporis. ¶ Si aūt
sumat̄ de eo cū equali mensura sui de diamuscho nō ti
mebitur eius malitia qm̄ ipm̄ ē eiꝰ bezabar.

¶ De modo ꝯfectionis noiate bederauilia maioris.

AT est almebarā ꝯferens lepre ⁊ baras ⁊ mor
phee ⁊ impetigini ⁊ aque citrie ⁊ prurituí ⁊
scabiei antique ⁊ confirmat rationē ⁊ destru
it obliuionez ⁊ est bonum ꝯseruationi ꝯferens sincopi.
Et hoc medicamen fecerunt sapientes indi regibus
suis. ℞. myrobal̄. belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ ⁊ capsie omniū
an̄. ʒ. xiiij. nucis muschate ⁊ corticū turis ⁊ meu ⁊ fu ⁊
piperis ⁊ macropipis ⁊ fel gamonati ⁊ narckeisar ⁊
neremisch ⁊ cōdisi ⁊ succi squille ⁊ folij indi omnium
an̄ aur. viij. ⁊ albes narij boni aur. iiij. terrantur medi
cine ⁊ cribellētur ⁊ terrat̄ albes solū. ¶ Et q̇ terit ip
sū oppilet nasū suū ⁊ nares suas ⁊ inungat eas ante il
lud cū butyro uaccino ⁊ veniat eꝰ trituratio sup medi
cinas et sūant̄ de penidijs alaramu ⁊ alsabā emine. ij.
et media de baldac terant̄ ⁊ ꝓijciant̄ in ollā nouā et ꝓ
ijciant̄ desup de aq̄ cū mensura q̄ soluant̄ ⁊ qn̄ liquefi
unt remoueant̄ ab igne ⁊ puluerizent̄ desup medicie ⁊
ꝯficiantur cū eis bene: deinde fiant ex eis forme similes
auellanis quaꝝ vnaqꝫq̄ sit uniꝰ auꝛ. et det̄ i potu omni
die iᵃ in ieiuno cū aq̄ tepida aut uino.

¶ De modo ꝯfectionis alsulendati.

ET est medicamen indū magnū in uia albe de
rauilui et ipm̄ cōfert iteruꝫ ad casū palpebra
rum ⁊ albedinē capilloꝝ ⁊ asma et tremorez
cordis et teporē appetitus et fluxum uentris supfluū
et hydropisim et iectericiā et paucitatē seminis et fistu
las et canitiem senum et ꝯfert prurituí et ulceribus. ℞.
alsulendati mundate ablute ducentos sexaginta aur.
¶ Et alsulēdati quid̄ est vrina hircorum muntanorū
Et illud est qm̄ ipi mingunt diebus estuatōis sue sup
lapides in monte qui nominatur alsulēdati et denigrā
tur lapides et fit sicut pix pinguis subtil̄ et myrobal̄.
belliricoꝝ et emblicoꝝ et piperis et macropiperis et la
uri et nucis muschate et cinami et macis et xiloaloes et
darkele et spodij et attemet et burungi et merenis om
nium an̄. aur. iiij. bdellij. cc. et sexaginta aur. et zuccari
tabarzet. c. xxxiiij. aur. et auri rubei et argenti meri et
eris rubei et ferri et allobonoc et alfelud omnium an̄.
auros. c. cōburant̄ mineralia et terant̄ et triconizent̄
cum medicinis et misceantur omnia cū melle et buty
ro et reponantur in vitreata uiridi cuius dosis sit duo
rum aureoꝝ cum lacte caprino aut aqua tepida et ad
datur in eo d̄ melle dispūato aur. xxxvij. et butyri aur.
xxxiiij. qm̄ eius decoctio erit bona ueruntamē crescit
et peruenit ad finem in. xxi. die.

¶ De modo adustionis alfelud.

Malleando fiunt lamine de ferro deinde deco
quat̄ myrobalani bellirici ⁊ emblici ⁊ colet̄
aqua eoꝝ ⁊ ponantur in uas eris ⁊ accendat̄
sub eo ignis leuis ⁊ calefiat alfelud donec rubeat ⁊ igni
tum submergat̄ in illa aqua deinde redeat ad ignez ⁊
rubeat: qū ergo rubuerit submergat̄ iteꝝ in illa aqua ⁊
fiat illud viginti vna uice deinde coletur aqua illa ⁊ su
matur fex in qua residꝫ aliquid de felud deind̄ reduca
tur vas super ignez ⁊ ponat̄ in eo urina vacce ⁊ igniat̄
ferrum ⁊ submergat̄ in ea iteꝝ vigiti vna uice ⁊ sumat̄
iterum fex eius donec remaneat de fece eius aurei. viij
et sil̄r fiat de ere donec cōpelantur ex eo iterum. viij: a
urei. Argētū vero limetur cū lima donec fiat sicut ter
ra deinde decoquat̄ cum aqua sal̄ i cochliario ferreo
donec aduratur bene si aūt non aduritur ꝓijciatur in
cochliariū paꝝ sulfuris citrini qm̄ cōburet̄ et sumāt̄
de eo. viij. aurei. et totum illud sit tritum et cribellatū
Auri vero cōbustio est ita oꝫ ut aurum limet̄ donec fi
at sil̄e terre et sit cū eo aureus unus ex amioch et rema
neat cum auro donec liquescant utraqꝫ siml̄ deinde di
mittatur ꝑ horā unam deinde limetur iteꝝ et addatur
super ipsum aureus unus ex alamioch ⁊ limetur iteꝝ
cum lima deinde frigatur in cochliario ⁊ fundatur su
per ipsum aqua salis ⁊ ferueat donec consumatur
aqua et remaneat aurum et alamioch deinde tera
tur in mortario bene donec fiat sicut puluis et misce
atur cum medicinis. ¶ Mundificatio aūt alsulēdati
est scd̄m hunc modum sumat̄ de aqua albasce et urina
uacce ꝓijciantur ambe super alsulēdati in vase nouo i
tanta q̄ntitate ꝙ submergant ipsum et ponat̄ in sole cali
do hora una deinde fricetur vehementer et colet̄ aq̄
ab eo in uase nouo et ponatur in sole tribus diebus de
inde coletur et sumat̄ fex eius spissa deinde sumantur
aqua albasce et urina sup alsulēdati et pulerizetur si
cut pulerizata fuit prius et fiat illud tribus uicibꝰ de
inde ponat̄ in sole vigintiuno die donec ingrosset̄ et fi
at similis melli et denigret̄ sicut pix.

¶ De modo alsulēdati minoris.

ET iuuamenta eius sunt sicut iuuamēta maio
ris. ℞. alsulēdati colate ꝑtem unā et alcor ꝑ
tes quattuor terratur alcor et misceat̄ cū eis
q̄ntum est pondus eoꝝ de melle et q̄ntum ipm̄ est de zuc
caro et q̄ntū est medietas mellis de butyro vaccino et
reponat̄ in uitreata et dosis eius sit auꝛ. unus cū lacte
vaccio tepido. ¶ Modꝰ medicamīti ꝯferētis lepre. ℞.
myrobal̄. nigroꝝ mūdatoꝝ et myrobalāoꝝ citrioꝝ mū
datoꝝ et zinzeberis omniū an̄. ʒ. x. ameos. ʒ. v. althit bo

trib⁹ ꝫguarich aq̄ deguarich ⁊ aldeguarich est q̄ttuor
libꝛ. debaldach donec cōsumant̄ due tertie et rema
neat ꝺinꝺ exprimat̄ ⁊ colet̄ ⁊ ꝓijciat̄ sup colatū de mel
le qꝺ sufficit ei ⁊ detur in potu de eo lb.i.⁊ iungat̄ sup
totū corpus infirmi butyrū vaccinū ⁊ sedeat in sole do
nec sudet ⁊ ꝑcipiat̄ vt ambulet post illud.lxx. passibus
⁊ iaceat aliqñ sup lat⁹ suū dextrū ⁊ aliqñ sup latus suū
sinistrū ⁊ semel sup ventreȝ suū ⁊ semel sup dorsuȝ suuȝ
⁊ cibet̄ pane ⁊ melle q̄ntitate abbreuiata.vij.diebus ita
vt liniantur ei medicine omni die.

¶ De modo epithimatis lepre.

Sumatur serpēs niger excoriatus ⁊ decolet̄,
⁊ ponatur in vas ⁊ fūdantur sup ipsum de a
ceto forti .ʒ.viij.aque.ʒ.i.⁊ alseitaragi humidi ⁊ radi
cum dracontee amboꝝ añ.ʒ.xij. decoquat̄ sup igneȝ
leuem donec decoquatur serpens deinde colet̄ cū pan
no ⁊ sepent̄ ossa a carne deinde ponat̄ fex i vase vitreo
Qū ergo volueris curationē ꝑcipe ei vt radat pilos
supcilioꝝ ⁊ cap̄ ⁊ lini desuper ex illo tribus diebus.
¶ Modus epithimatis alterius.℞.staphisagrie ⁊ my
robal̄.nigroꝝ mundatoꝝ ⁊ emblicoꝝ omiuȝ añ ptē vnā
frigantur cū oleo antiquo ⁊ liniant̄ cū eo latus vel lo
cus postq̄ abluit̄ cum decoctione senticis curationuȝ
⁊ balaustie. Et iteꝝ cōburantur myrobalani ⁊ galle ⁊
liniantur desup cū aceto. Cibi autē eoꝝ sunt oīa que
sunt uelocis digestionis boni chimi sicut carnes vola
tiliū notoꝝ.s.eaꝝ issedebegi ⁊ pisces humidi leuis car
nis cū spetiebus que sunt necessarie. Et melioꝛ cibus
eoꝝ est panis de simila mundus ⁊ panis cādarusij ⁊ soꝛ
bitiones facte ex eis ⁊ olera humida ⁊ est necessarū vt
ꝑmisceant̄ cū eis que sūt sicut sicla ⁊ rhaphanus ⁊ poꝛ
ri. Et ñ oȝ vt negligat̄ administrare incisiua ⁊ ꝓprie
ante mundificatiōeȝ sicut capparis ⁊ feniclm ⁊ poꝛri:
ista eniȝ mūdificant eoꝝ cibos a supfluitatibus ⁊ ꝑpāt
superfluitates expulsioni. Qum ergo administraueris
medicinas laudabiles tunc administra etiam hoc regi
men. Et pisces saluti in hoc ca° sunt ualde bōi eis ⁊ nos
ꝓmptiores sum⁹ sup ista qū volumus ut facim⁹ eos uo
mere aut uentrē eoꝝ soluere. Et caulis ꝯfert eis cum ꝓ
prietate sua. ¶ Et panis cū lacte ⁊ melle ⁊ fic⁹ ⁊ vua
⁊ passule ⁊ amigdale torrefacte ⁊ cartami ⁊ pinee ⁊ q̄
fiunt ex istis ꝯferunt eis. Et oȝ ut comedat in die bis ꝫȝ
mensuram digestionis. Nam sel̄ comedere nocet eis ⁊
non bibat vinum qum excitat̄ egritudo nisi paruȝ. Et
qū q̇es ē egritudinis bibat de subtili qꝺ nō est antiquȝ
q̄ntitate tēpata ꝯsueta. Et qñ cadunt pili supcilioꝝ ex
supcilijs ⁊ filiū tunc fiat curatio cuȝ cura alopitie ⁊ ali
quoꝝ que dicem⁹ in libro decoratiōis.

¶ De modo epithimatis alterius.

Sumantur staphisagrie ⁊ myrobal̄.nigroruȝ
mundatorum ⁊ emblicorum omiū.añ.ps.i.
⁊ frigantur cum oleo omphacino ⁊ liniat̄ cū
eo locus postq̄ ablutus est cū decoctione senticum ⁊
balaustie. Modus alius cōburantur myrobalani ⁊
galle ⁊ liniantur cum aceto desuper.

¶ Fen quarta de sol̄one ꝯtinuitatis ⁊ est preter id qꝺ
pendet cum fractura ⁊ algebra. Et est q̄ttuor tractat⁹

¶ Tractatus primus de vulneribus in membris.

¶ Sermonis vl̄is de solutione continuitatis. C.i.

Iam ostendimus in libro primo spēs
solutionis ꝯtinuitatis secūdū mōs qui
necessarij fuerūt in loco illi illi. Et vo
lumus nunc innuere summas de spetie
bus earum quas oportet nobis esse notas ante illud
quod uolumus declarare. ¶ Dico ergo q̄ nos cona
mur in quibusdā mēbris quoꝝ ꝯtinuitas ē soluta ut re
deat eoꝝ ꝯtinuitas sic fuit ⁊ illꝺ sic i carne. Et ꝯamur i
q̇busdā eoꝝ ut īmanat ꝯtēt⁹ eoꝝ cū ꝯseruatione lȝ ñ re
deat ipsoꝝ ꝯtinuitas ⁊ illud in ossibus nisi in ossib⁹ pue
rorum ⁊ infantiū. In eis.n. qñȝ speratur reditus ille.
¶ De neruis vero ⁊ venis dixerunt quidam medico
rum q̄ nō redeunt cōtinuitate īmo fortasse remanet in
eis ꝯtactus cōglutinationis cōseruatione currente sup
eos ⁊ ꝯiungit eos. Et dixerunt quidā q̄ illud non pro
uenit nisi i arterijs sol̄. Gal. vo iam cōtradixit eis istud
⁊ dixit immo qñȝ incarnantur arterie ꝑ testimoniū ex
perientie ⁊ cū cōcessione rōcinationis. Testimnio
vo qm̄ nos iam uidim⁹ arteriā que est sub basilica ⁊ ca
put arterie temporis ⁊ cruris incarnari. Et concessio
ne que est ex rōcinatōne qm̄ os est extremitas in duri
ritie ⁊ non incarnatur nisi paruȝ i infantibus. Et caro
que est extremitas in lenitate in carnat̄ sed vene ⁊ arte
rie sunt medie inter ossa ⁊ carnem. Quare oȝ vt sit ea
rum dispositio inter carneȝ ⁊ ossa ergo sunt minus reci
pientes in carnationeȝ q̄ caro ⁊ facilius suscipientes
eā q̄ ossa ⁊ incarnant̄ qñ sectio est minima ⁊ parua ⁊
corpus est humidū ⁊ lene. Et non incarnat̄ i diuersifi
cato ab eo. Et hic ē mod⁹ disputationis rhetoric⁹ uel
theoricus ⁊ illꝺ in quo ꝯfidit̄ est experimētū.

¶ De summa de vulnerib⁹ in mēbris.c.ij.

Membra in quibus qū cadit vuln⁹ magnifica
tur eius nocumentum ⁊ interficit secundum
plurimū ⁊ fortasse non interficit nisi raro sunt
sicut vesica ⁊ cerebꝝ ⁊ renes ⁊ itestina minu
ta ⁊ epar q̄uis sit possibile ut saluet̄ sup ea qū est leue.
¶ In corde aūt non spat̄ salus qū in eo accidit vuln⁹.
Et plm̄ ille cui accidit uulnus in ventre suo qum ac
cidit ei nausea aut singultus aut sol̄o ventris moritur.
¶ Et qñ vuln⁹ est in loco in quo oȝ vt vehemens fiat
dolor ⁊ ap̄a sicut sunt capita lacertoꝝ ⁊ posteriora eo
rum et ꝓprie illorū qui sunt neruosi ⁊ non accidit ap̄a
significat illud nocumentum intrinsecuȝ ad qꝺ cōuer
tunt̄ materie ⁊ nō ꝑueniūt ad vulnus. Et oȝ ut tu obſ
ues illꝺ qꝺ dicem⁹ in ca° vlceꝝ de iudicijs in q̇bus cōi
cāt vulnera ⁊ ulcera et postposuimus ea vsq̄ illic atten
dentes ad illud qꝺ est cōueniens.

¶ De sermōe vl̄i de cura vulneꝝ.c.iij.

Vulnus carnosum nō euacuat̄ q̇n aut sit sectō
plana recta aut sectio rotunda aut habens la
tera aut sectio cū diminutione aliq̄tl̄e carnis
et qñȝ est ꝓfundum penetrans et qñȝ discoopertum et
unicuiq̄ eorum est regimen et cōicant omnia in reten
tione sanguinis currentis et iam posuimus ad illud ca
pitulū. ¶ Et fortasse curs⁹ sanguinis q̄ntitate tēpata ꝯ
fert vulneribus et ꝓhibet ap̄a et oppilationem et febrē
¶ Nam de melioribus cū quibus intendimus in uul
neribus est vt prohibeamus eorum ap̄ationeȝ qm̄ qñ
non accidit ap̄a possibile est ut eius fiat curatio. ueruȝ
qū illic est ap̄a aut attritio aut cōtusio aggregat̄ in ua
cuitatae eius cum vulnere sanguis q̇ vult fieri ap̄a aut
pus et non ē possibilis curatio vulneris et dū non ꝑpa
tur illud tunc curet̄ ap̄a. Et si retinetur in cōtritione
sanguis tunc non fit securitas q̄ ipsius resol̄o festinet
si fuerit ei q̄ntitas de qua sit curandū et tensio et illꝺ cū
cōuersione e⁹ in pus ⁊ resolutiōe ipsius ⁊ illud fit cuȝ
oī calido leui de illis que tu scis. Et ꝑꝑ hoc oȝ ut adiu

uet᷑ cursus sanguinis qñ abbreuiat᷑. ¶ Qũ ergo sectio ẽ
plana recta de qua nihil cecidit sufficit in regimine ei⁹
strictura ⁊ ligatura ⁊ ꝓhibitio sanguinitatis ⁊ aquosi
tatis ab ea ⁊ ꝓhibere ꝙ aliqua reꝝ coopiat eã neꝫ pil⁹
nꝫ aliud postq̃ tu ꝯseruaueris ꝯplonem membri ⁊ solli
citus fueris i hoc ne attrahat᷑ ad mẽbꝝ nisi sanguis na
turalis. Et si fuerit ita magna ut ne ꝯcurant extremita
tes eius qm̃ sunt rotunde longate aut diuerse figure
aut iam destructa est ex ea caro pauca non plĩma tunc
ei⁹ cura est futura ⁊ ꝓhibitio aggregationis humidita
tis in ea cum administratione exiccantium repcussiuo
rũ ⁊ administratiõe subtiliantiũ que dicem⁹. Et si fue
rit ꝓfunda tunc strictura etiam facit eã adherere mul
totiens ⁊ non est necesse detegere eã si est possibile illð
⁊ illud est qñ non ꝯfert strictura cũ ligatura firmãs eã
⁊ fortasse necessariũ est detegere eam sicut ostendam ⁊
ꝓprie ubi non cadit strictura bona sup radicẽ ꝓfundi
quare effundũt᷑ ad ipsiuꝫ materie pp debilitatem eius
⁊ doloreꝫ qui necessarius est ⁊ pp dispositiones quas
dicam in caplo vlceꝝ. ¶ Et si est necessariũ vt detega
tur non erit excusatio quin ponat᷑ cottum ⁊ qð currit
cursu e⁹ sup eius orificium exiccans ipsum ꝓprie ubi
strictura non cadit super radicem sicut dixim⁹ aut est
eius ꝑparatio talis ꝙ non est possibile materiã malam
effundi ab ea aut est in ea os aut iã cõcauata est ⁊ facta
est fistula ⁊ sit in ea humiditas mala valde ⁊ est tunc in
iudicio vlceꝝ non vulneꝝ. Et dixit sapiens ꝙ vulnus ñ
indiget nisi ligatura aggregante labia qñ querit᷑ adhe
rentia ⁊ incarnatio. verum si fuerit nec̃ium ut nascatur
in ea caro tunc non est in eo necessarium illð sed est ne
cessaria alqñ ligatura cũ qua effundat᷑ sordities ex ori
ficio e⁹ et aliqñ ligatura fit tali mẽsura qua retineat me
dicamen desup. Inquit ⁊ sufficit vt sit orificio vulneris
locus ex quo effundat᷑ sordities desup vl᷑ semp p nãm
aut ita vt cadat pforatõ illic aut ut tu figures ipꝫ cũ illa
figura. ¶ Ego. n. iam sanaui uulnus magnuꝫ cuius ꝓ
fundum erat vbi est genu ⁊ ipsius orificium in coxa ꝑ
ter ꝙ feceri ei orificium aliud inferius apud genu. Sꝫ
ꝑparaui coxam tali ꝑparatione ꝙ ꝓfundum fuit supi⁹
⁊ orificium inferius quare sanatum est absqꝫ pforatiõe
in iferiori pte. ¶ Et sir̃ qñꝫ suspendunt᷑ brachium ⁊
palma ⁊ alia taliter ꝙ orificiũ sẽp est iferi⁹ hic est ergo
sermo eius. Et dico ꝙ fortasse tibi cadet vulnus ubi ti
bi erit necessariũ incidere ꝯplete ⁊ secare membrum.
¶ Qũ aũt ex vulnere abscindit᷑ caro plĩma tũc neces
saria sunt ea que carnem nasci faciunt ⁊ non sufficit il
lud qð exiccat ⁊ ꝓhibet ⁊ fortasse nocet exiccatiuũ ⁊
ꝓhibitiuũ ex pte qð repellit materiã ex qua nascit᷑. Et
qñꝫ est profunditas ⁊ diminutio ossiũ taliter ꝙ non est
possibile ut nascat᷑ ꝯplete quare remanet ꝓfundũ sicut
qñqꝫ accidit vt nascat᷑ plus q̃ sit necesse quare est caro
addita. Et oꝫ ut cibet᷑ eger qui vult ut nascat᷑ caro in
vulnere suo cibo laudabili boni chimi. Et qñꝫ est illud
qð facit nasci ita ꝙ possibile est ei ut faciat nasci carneꝫ
cutem vero non facit nasci qũ iam abscisa est totaliter
imo non facit nasci loco eius nisi carneꝫ duram supra
quã non nascit᷑ pilus. venarum aũt rami multotiens e
minent ⁊ nascuntur sicut caro. ¶ Et de vulneribus
sunt quedam habentia timorem sicut vulnera caden
tia in neruis ⁊ extremitatibus lacertoꝝ ⁊ dicam ea in
caplo dispõnũ neruorũ ⁊ multotiens seqũtur ea accñ
tia mala sicut illud qð sequit᷑ vulnus extremitatis lacer
torum de alteratione coloris ⁊ casu pulsus post spissi
tudinẽ ⁊ puitatem ⁊ pducit ad sincopiꝫ ⁊ casum ṽtutis
⁊ qñꝫ sequit᷑ ea spasmus. Et sir̃ illa que cadunt ante
genu apud rotulam qm̃ sequntur ea accidentia mala
⁊ sunt pmittentia a quib⁹ paꝝ liberantur. Et qñ acci
dit spasmus ex huiusmõi vulneribus lacertosis ⁊ non
recipit curationem tunc curatio est icidere lacertum i
latitudine ⁊ est voluntas ut destruat᷑ opatio lacerti.
¶ Veꝝ illud est de illis que opꝫ ut postponãt᷑ q̃tum
ẽ possibile ⁊ curet᷑ spasm⁹ ⁊ pmistio rõnis cũ re alia ꝑ
ter eam. Et sicut vulnus geniculi ⁊ fortasse. n. necesse
est ut põatur cum sectiõe dura ⁊ ut sit festinatio in apa
tib⁹ e⁹ ⁊ ulcerib⁹ ipsi⁹ ⁊ vulnerib⁹ cũ phlomia ⁊ solone
ventris et ꝓhibitione in carnationis donec mũdificẽt᷑
mundificatione vltima deinde incarnent᷑.

¶ De cognitione ei⁹ qð facit nasci et qð incarnat et qð sigillat et qð corrodit ex medicinis. c. iiij.

Medicamen faciens nasci carnem est illud qð
coagulat sanguinem sanuꝫ in carnẽ ꝙ si fuerit
exiccatio ei vehemens ꝓhibet sanguinem ve
nienteꝫ quare ñ habebit mãꝫ caro. ¶ Et si ẽ ei abster
sio vehemens remouet eum et facit eũ currere: quare
ꝯsũit mãꝫ iuẽtã carni ergo oꝫ ut ñ sit ei plĩma exiccatõ
imo vsqꝫ ad t᷑minũ nꝫ abstersio fortis valð imo abstersio
pauca itãta q̃titate ut abstergat sorditiẽ absꝫ mordica
tiõe et ñ indiget stipticitate de qua est curandũ. Et oꝫ
iterum ut sit in caliditate et frigiditate sua in ꝯplone si
fuerit sepata cũ ꝯtrario scðm q̃titatem sepationis et si
non fuerit sapata sepatione de qua curet᷑ tunc assimile
tur calido ualde calidũ valde et frigido valde frigidum
valde. ¶ Et obseruetur iteꝝ impressio medicie in loco
vt oppõat᷑ ei si supfluit in malitia ꝯplonis. ¶ Medici
ne aũt incarnatiue sunt ille que aggregant inter duo e
longata et non oꝫ ut opent᷑ nisi in superficiebus ambo
rum facientes adherere inter ea utraqꝫ cum rore qui ẽ
in substantia amborum ⁊ si fuerit sanguis purus tunc
est illud qð exiccat sanguinem plm̃ sufficiens cum eo i
adherentia cum exiccatione vehementi veloci anteq̃ fi
at pus et non firmat᷑ ei illð nisi fuerit cũ illo supfluitas
virtutis in exiccando veꝝ opꝫ ne sit abstergens qm̃ ab
stersio est cõtraria intentioni que est in eo qm̃ intentio
in eo est ponere illud quð colligitur de sanguine nutri
mentum ⁊ adherentia et abstergens abstergit illum san
guineꝫ quare dispti᷑t ergo ꝯsumit mãꝫ qua expectatur
ꝯglutinatio et non indiget diminutione in exiccatione
sicut indiget ea illud qð facit nasci qm̃ faciẽs nasci in
diget ut currat ad ipsum mã. Et illi⁹ materiei cursum
prohibet exiccatio et in carnatm̃ non indiget immo in
diget incarnatiuũ exiccatione fortiore et pauca stiptici
tate. Cõsolidatm̃ ṽo sigillatiuũ vehemẽtius indiget sti
pticitate q̃ illa duo qm̃ est ei necessarium ut recuperet
qð est p nãm vehementioris exiccationis. s. cutẽ et qm̃
indiget ut exiccet hũiditatẽ extraneã et radicaleꝫ vehe
mentem. Et illud qð est ante ipsum eget vt exiccet hu
miditatem extraneam exiccatione plĩma et radicalẽ cũ
mensura que cõglutinet᷑ et ingrosset᷑ et non minuat᷑ ex
substantia. ¶ At corrosiua diminuens carnem opꝫ vt
sit vehementis abstersionis valde. ¶ Et illud quið qð
est rectum in curatione vulnerum qñ pforant᷑ est ut nõ
apꝓximet eis aqua. ¶ Et si fuerit necessarium et non
suffert eger a balneatione oꝫ vt ponatur sup ea de em
plis et de panno infuso cum oleo secundum modos li
gationis et non permittatur aqua puenire ad ipsuꝫ.

¶ De pforatione vulneris ⁊ alioꝝ qum oportet vt discooperiat̃.c.v.

Dixit Gal. oꝫ vt seces ex loco ei⁹ vehementioris eminentie ⁊ ut inclines ipsuꝫ ⁊ non sit tractus pforationis nisi ad pte͂ ex qua est possibile currere pus ad inferiora. Et ut obseruentur in perforatione alesuirati ⁊ ruge scd̃m modum que͂ diximus in caplo vulneꝝ ⁊ dubellet nisi in eis que excepimus. ¶ In eis vo q̃ sunt sicut inguina ⁊ subascelle oꝫ ut uadat pforatio cũ cute in nã deinde ponat̃ desup exiccatiua absq̃ mordicatione de illis que sunt posita in tabul̃ medicinaꝝ singulariũ. ⁊ puluis olibani melior e͂ in eis ꝙ olibanum qm̃ illud est vehementius stipticum. Et rectum quidem est in curatione vulnerum qum pforant̃ ne approximet eis aqua. ¶ Et si fuerit necessarium ⁊ eger non suffert a balneatione tunc oꝫ ut vulnus occultet̃ sub emplr̃is ꝯuenientibus tectis cũ pãnis infusis cũ oleis scd̃m modum coopture que sepat inter aquaꝫ balnei ⁊ humiditatem eius ⁊ inter vulnera aut ingenietur in illo aliquod ingenioꝝ possibilium in ipso.

¶ De regimine vulneꝝ habentiũ apa ⁊ dolores.c.vi.

Necessarium est in huiusmõi vulneribus alleuiare ⁊ credere ꝙ uulnus non cõsolidat̃ oio dũ apa ñ sedat̃. Et illd̃ quide͂ ñ ꝯplet̃ nisi cũ eo in quo est exiccatio ⁊ infrigidatio in principio rei ⁊ mollificatio in fo ⁊ ut admistret̃ in eo cura apatũ oio Et qd̃ est ꝓprium in hoc cũ cõitate sui iuuamti in omi membro a capite vsq̃ ad pedes est vt sumatur granatũ dulce ⁊ decoquat̃ cũ vino põtico ⁊ emplr̃et̃ cũ eo loc⁹ Et oꝫ ut obserues illud ad qd̃ ꝯuertit̃ dispositio apatis sicut si tu admistraueris vnguentũ nigꝝ ⁊ videris vulneris ruborem vehementem fieri ⁊ vesicari declina ad infrigidantia ⁊ ad vnguẽtũ albuꝫ ⁊ si videris ipsũ mollificari aut indurari ⁊ tu iam administrasti albuꝫ administra nigrum ⁊ alia.

¶ De regimine vr̃i in vulnerib⁹ visceꝝ interi⁹.c.vij.

Intentio in eo qd̃ existimam⁹ ꝙ est fissura aut disruptio interius est vt incarnetur ⁊ nõ dimittatur sanguis cõgelari in interioribus ita ut ꝓhibeat̃ flux⁹ sanguinis. Et medicine ꝯferentes in utrisq̃ intentionib⁹ ꝓmis sunt sicut vestimenta qñ decoquntur in aceto aut detur in potu de centaurea maiore pondus.ʒ.i. ⁊ terre sigillate i hoc iest curatõ magna ¶ Illud aũt qd̃ in potu sumitur cã fluxus sanguinis e͂ sicut danic vnuꝫ ⁊.ʒ. de semine hyusquiami albi cũ aq̃ mellis ⁊ relique medicine ꝓdicte i ꝓhibitione sputi sanguinis ⁊ fluxus sanguinis. ¶ De vulnere aũt ⁊ fissura apparentibus dixit sapiens ꝙ in dispositione mirac ve͂tris donec egrediantur quedam intestina opꝫ ut scias quomodo applices intestina ⁊ intromittãt̃. ¶ Quod si egrediatur aliquid de zirbo oportet ut scias an sit necessarium vt ligetur cum ligatura firma aut nõ ⁊ an suat̃ vulnus aut nõ ⁊ q̃lr sit via in suendo ipsũ. ¶ Et Gal. q̃deꝫ dixit anatomiã almirach. ¶ Et dixim⁹ nos ipꝫ in anatomia. ¶ Et pp illd̃ qd̃ iã dixim⁹ i anatomia locus ilioꝝ est minoris timoris qũ disrumpit̃ ꝙ locus aluourati. Et aluourati quidem est medium corporis vtriusq̃ lateris mensura quattuor digitoꝝ ab alborati .i. vmbilico. Inquit qm̃ fissura qũ accidit i loco alborati egrediunt̃ cũ ea intestina plus ⁊ reditus eoꝝ in ea est difficil̃. Et illud iõ qm̃ res que tenet eam non est nisi duo lacerti descedentes in longitudine corporis qui ꝓtenduntur ex pectore usq̃ ad os pectinis et propter illud quando disrumpit̃ vnus hoꝝ duorũ lacertorũ oꝫ ut egrediatur ps intestinoꝝ ⁊ augme͂tat̃ inde disruptio ¶ Et illud ideo qm̃ lacerti qui sunt in utrisq̃ ilijs pl⁹ coarctant ipsum: veꝝ est ei in medio lacertus fortis ꝯtinens ipsum. Si aũt prepetur vt sit disruptio magna egrediet̃ numeratio intestioꝝ quaꝫ erit eoꝝ intermissio vehementior ⁊ difficilior. ¶ In vulneribus aũt puis si non succurat̃ cũ intromissiõe intestini inflat̃ ⁊ ingrossatur. Et istud pp illud qd̃ generatur in eo ꝺ ventositate quare non ingredit̃ ex illa disruptione. Et pp illud saluiora vulnera accide͂tia in mirac disrumpentia sunt illa que sunt equalis magnitudinis. Inquit ⁊ indige͂t ista vulnera rebus quattuor quaꝝ prima est vt reducatur intestinum apparens ad locũ qui est ei ꝓprius: ⁊ fa vt suat̃: ⁊ tertia ut ponat̃ sup ea medicame͂ ꝯuenie͂s ⁊ quarta vt sit sollicidudo ne proueniat alicui membꝝ nobilium pp illud timor. Pone ergo ꝙ sit vulnus tãte q̃titatis vt non possimus pp puitate͂ eius intromittere intestinuꝫ ꝓcedens ab eo. Et tunc quidem est nobis necessarium ut resoluamus illam uentositatem aut ut dilatemus ipsam disruptionem ⁊ ut dissoluamus uentositatem est melius si possibile est in ea. ¶ Et cã q̃deꝫ in inflatione intestini est frigus aeris pp illd̃ ergo oꝫ ut submergat̃ spongia i aqua calida ⁊ exprimas ipaꝫ ⁊ uapores ipm. Et uinum stipticum qñ calefit etiam est iuuatiuũ in hoc loco ⁊ illd̃ qm̃ calefacit pl⁹ ꝙ sit calefactõ aque ⁊ ꝯfortat intestinum. Qd̃ si hec cura nõ resoluit inflatione͂ itestinoꝝ tũc administret̃ amplificatio vulneris. Et ꝯuenientius instrõꝝ ad hãc sectioneꝫ est instrumentũ qd̃ cognoscitur ad pforandas fistulas. ¶ Cultelli aũt pforandi acuti ex duabũs ptibus facti ad cap caueãtur. Et rectior figuraꝝ ⁊ ꝓpatio i infirmo est ut si fuerit uulnus lesuꝫ uadens ad ptem inferiorem sit figura ⁊ prepatio ad superioreꝫ. ¶ Et si fuerit uulnus uadens ad superiorem figurã ⁊ prepatio uadũt ad inferiorem. Sit ergo intentio tua quã intendis in utrisq̃ reb⁹ simul ut non cadant reliqua intestina super intestinum cuius inferius apparet. ¶ Et qũ tu posueris hãc tuã intentionem scias ꝙ si fuerit uulnus in parte dextra tunc oportebit ut facias egrum declinare ad ptem sinistram. Et si fuerit in parte sinistra facias eum declinare ad dextram ⁊ sit intentio tua semp ut ponas pte͂ in qua est uulnus altiorem pte altera: hec est eni res que est cõis oibus istis uulneribus. ¶ Qum ergo seruant̃ intestina in locis suis q̃ sunt eis ꝓpria postq̃ reducta sunt ad uentrem quꝫ uulnera sunt magna tunc necessarius est ministeꝝ edoctus. Et illud ideo qm̃ oꝫ ut teneat locum illius uulneris totum manu sua deforis ⁊ colligat ipsum ⁊ aggreget ⁊ detegat de eo aliquid ministro suenti ipsũ ⁊ redeat ad illd̃ qd̃ iam sutum est de eo etiã ⁊ aggreget ipsum ⁊ colligat paulatim donec suat̃ uulnus totuꝫ sutura decenti. ¶ Et ego narro tibi illd̃ qd̃ meli⁹ est de assuitione ventris: dico ergo qm̃ ppea ꝙ res que est necessaria est ut ꝯprehendatur illud qd̃ est int̃ mirac ⁊ siphac iam est necessarium tibi ut incipias ⁊ intromittas acum in cutem deforis ad iteriore͂ partem: qũ ergo penetrauerit acus in cute͂ ⁊ in lacertum eũte͂ scd̃m rectitudinem i lõgitudine uentris totius dimitte margineꝫ siphac in hoc latere ⁊ nõ intromittas in ipm acum ⁊ fac penetrare acum in marginem alium deintus ad exteriora deinde fac penetrare eaꝫ ab itus ad exteriora in margine alio mirac ⁊ qum feceris eã penetrare tunc fac penetrare eam fo in hoc eodem margi

ne mirac aut deforis ad interiora ⁊ dimitte marginez
siphac qui est in hoc latere fac ergo penetrare acum in
latus aliud de intus ad exteriora ⁊ fac eam penetrare
cū tua penetratōe in siphac in marginez mirac q̄ est in
ꝑte eius donec facias eam penetrare totū deinde inci
pe iterū ab hoc eodē latere ⁊ sue ipsū cū margine qui ē
siphac in latere alio ⁊ extrahe acum ex cute quā pene
trauit deiñ reduc acū i illā cutē ⁊ sue marginē siphac
qui est in latere alio cuz hoc margine mirac ⁊ extrahe
eam ex cute que est in ꝑte eius ⁊ fac illð una vice post
aliā usq₃ quo suas vulnus totum scðm illud exempluz
¶ In mensura aūt que sunt inter duo pūcta caueat
superfluitas i latitudine ⁊ strictura qm̄ amplitudo n̄
tenet secundū ꝙ oz strictura adunat. Et filū iteꝝ si fu
erit cordosum adiuuat ad disrumpendū ⁊ si fuerit mol
le abscinditur ⁊ eligat leue duꝝ ⁊ silr si profundaueris
puncturaz in cute nā si fuerit longinqua a punctura ve
rum remanserit de vacuitate intra ipsum ⁊ extra eaz n̄
incarnat ⁊ serua equalitatem illic etiaz. Inquit ⁊ pōe
intentionem tuam in suēdo ventrem adherentia siphac
cū mirac fortasse eniz adherebit ⁊ incarnabitur qm̄ est
neruosum. ¶ Et iā ꝯsueuerunt ipm quidā scðm hunc
modū. oz ergo vt figamꝰ acū in margine mirac exterioꝛ
⁊ faciamus eaz penetrare ad iteriora ⁊ dimittamꝰ mar
ginem siphac totū deinde reducamus acuz ⁊ faciamus
eā penetrare deinde penetret acus ex ꝯtrario ꝑtis quā
penetrauit deinde faciamus penetrare in marginē aliū
de marginibꝰ mirac scðm hoc. ¶ Et iste modus ꝯsuē
di est melior cōsuitōi cōi que ꝯprehēdit q̄ttuor margi
nes in punctione vna ⁊ illud iō qm̄ cū hac cōsuitōe ite
rum quā iam diximus iā coopitur siphac retro mirac
⁊ ꝯtinuat cū eo cooptura decente. ¶ Inquit deiñ po
no sup ipsum de medicinis icarnatiuis ⁊ necessitas ad
ligandū est vehementior in his vulneribus ⁊ madefac
lanā in arabaze cū oleo calido paꝝ ⁊ iuolue sup alibre
ni ⁊ alibreni sicut vadunt ⁊ clisteriza ipsum cū aliquo
mollificatiuo etiā sicut sunt olea ⁊ mucilagies. Et si vul
nus iaz ꝑuenerit ad intestina ⁊ sciuisti ipsum tunc regi
men sit illud qð diximꝰ. Uerūtñ oz ut clisterizet cum
vino nigro stiptico tepido ⁊ ꝓprie si uulnꝰ iā ꝯsecutum
fuerit aut appropinquauerit minuta intestina qm̄ inte
stinuz ieiunum nō sanat oio ex uulnere qð in ipso acci
dit ꝑꝑ subtilitatē sui corporis ⁊ multitudinez eius qð
est i eo de venis ⁊ ꝓpinquitatez suaz ad nām neruoruz
⁊ multitudinez effusionis chole ad ipsum ⁊ vehemētiā
caliditatis eꝰ qm̄ est magis propinquū epati ꝙ̄ intestina
alia. ¶ Inferiora vo uētris ꝑꝑea ꝙ sunt de nā carnis
sis de medicatione ipsoꝝ confidēs. ¶ Inquit Gal. liº
de ingenio sanitatis: ⁊ sit intentio tua ap disruptionez
mirac vētris cū siphac vt suas eā cōsuitōe ꝯglutinante
siphac cū mirac qm̄ est neruosuz tarde incarnatiōis cū
alio ⁊ illud cū modo suitiōis quā diximus qm̄ ipsa ag
gregat ⁊ ꝯglutinat in punctura siphac. Inquit ⁊ intesti
na qū egrediunt tūc cōfert vinuz nigrū forte ⁊ calefiat
⁊ submergatur in eo lana ⁊ ponatur desup qm̄ ipsa di
spargit inflātionez eorū ⁊ de tumescere ea facit si aūt n̄
fuerit presens tunc administra quasdā aquas stipticita
tis fortis calefactas ꝙ si nō fuerint ꝑsentes tunc vapo
ra ea cū aqua calida donec detumescant si aūt non in
grediuntur in illud amplificet locus. ¶ Inquit Hip.
qū egredit zirbꝰ ventris in vulnere necesse est ut putre
fiat qð de eo egredit q̄uis moret tꝑe ꝑuo ⁊ est in hoc
vehementius ꝙ̄ intestina ⁊ epar qm̄ intestina ⁊ extremi
tates epatis si non remanent exterius spatio longo do
nec infrigidentur valde vehementer tunc qū ingrediū
tur ventrez ⁊ incarnatur vulnus redeunt ad nās suas
zirbus vo licet moret tꝑe ꝑuo tñ necesse est vt quð ex
eo qð apparet ingreditur ventrem putrefiat. Et ꝑꝑ
illud properant medici in incidendo ipsum ⁊ nō intro
mittunt qð de ipso apparet in uentrez ꝙ si inueniatur
in zirbo diuersoꝝ ab hoc illud est ualde paruz ⁊ fortas
se non inuenitur ⁊ si egredit aliquid de zirbo tunc ne
cesse est tibi ut scias an oporteat incidi an nō ⁊ an opor
teat sui vulnus an non equaliter suatur. Nam si uulnꝰ
cadat in alnourati ⁊ est medium ventris tunc est pluris
timoris qm̄ sunt extremitates lacertoꝝ coopte sup ven
trez si fuerit in iliis ⁊ sunt a duobus lateribus mediï vē
tris a dexta ⁊ sinistra quasi quattuor digitis tūc est sal
uior qm̄ non est in eo aliq̄d de extremitatibꝰ lacertorū
neruosoꝝ. loci vo alborati sutura iteꝝ est difficil ⁊ illud
ideo qm̄ intestina eminent ⁊ egrediunt a disruptione q̄
est in hoc loco ⁊ reditus eoꝝ in hoc loco est difficil ⁊ il
lud qꝛ illud qð plicat ea intentione eoꝝ est duo lacerti
ꝓtensi in longitudine uentris carnosi qui descendunt
ex pectore ad rachaba ⁊ est os pectinis. ¶ Et ꝑꝑ illð
qū cadit vulnus in hoc loco incidūt hos lacertos ⁊ est
eminentia intestini vehementior qm̄ lacerti qui sunt in
ilio ꝯtinent ⁊ nō est ei in medio lacertus fortis retinēs
ip₃. ¶ Si aūt ꝑparat cū hoc ut sit uulnus magnū tūc
necesse est vt emieat ⁊ egrediatur ex eo neruꝰ intestino
rum quare fit intromissio eoꝝ difficilior.

¶ De qualitate ligandi vulnera. c. viij.

Ulnera aūt ⁊ fissura apparentia qū uis vt in
carnetur tunc fac illud qð dixit sapiens de il
lis qui sunt huius artis. Inquit qū uis vt in
carnet huiusmōi fissura tūc adhere in ligaturā accipiē
tem ex duobus capitibus nō aliā de ligaturis. Qð si
fuerit magna erit tibi necessariū vt adherere ei facias
puluillos triangulatos ⁊ si fuerit locus decliuis indi
get sutura ēt. ¶ Et puluilli q̇dez triangulati meliores
sunt in aggregando labia vlcerū ꝙ̄ quadrati qm̄ coar
ctant super fissurā tm̄ ⁊ situs puluilloꝝ triangulatoruz
est secundum hoc exemplum linea recta inter duos
puluillos sit fissura duoꝝ puluilloꝝ triangu latoꝝ vnꝰ
sit. b. ⁊ alter. g. decente ꝯpositi scðm figurā quā uides
¶ Qū ergo ligatur locus iste ⁊ cadit ligamē duoꝝ ca
itū est ligamen tenens sup locū fissure vehementius
ꝙ si fuerit quadrati ⁊ nō l₃ vt non sit in applicatōne vl
ceꝝ ligamen nō habens duo capita ⁊ isti sunt puluilli
triangulati ⁊ figura stringendi. ¶ Et dicitur in liº de i
genio sanitatis q̇dā homo habuit uulnus cꝰ ꝓfundū e
rat ꝓximū inguinibus ⁊ ipsius orificiū ꝓximū genu ⁊
sanauimus ipm sine ꝑforatione penitus ita ꝙ posuimꝰ
sub genu eius puluillos ⁊ ꝑparauimus ip₃ talr ꝙ scm̄
est orificiuz eius directum cū facilitate ⁊ silr fecimꝰ de
vulnere qð fuit in coxa ⁊ brachio ⁊ sanata sunt omnia.
¶ Inquit ille qui iam ꝑuidit in expientia scias ꝙ vul
nera indigent vt fiat sanies si posibile ē ei intus ad hoc
ut penetrēt cum ea reliqua que sunt illic meliora ⁊ ue
locioris alterationis. silr uulnera disrupta elōgatoruz
labiorum egent ut aggregentur cū ligamento aggregā
te labia eorum nisi fuerit sup ea ex illo dolor aut fuerit
apostemosa qm̄ dolēt ꝑꝑ illud q̄uis sit cum facilitate
aut fuerit lacertus qui sit disruptus in latitudine qm̄
tunc non aggregat immo ponat in medio liciniū timē
do ne incarnet cutis ⁊ remaneat lacertus nō incarna

tus. ¶ Inquit ⁊ sic qñ findimus cutē capitis ponim⁹
inter labia aliquid qđ impleat ea: fortasse.n. ꝯtrahitur
cutis labioꝝ ad īteriora vulneris quare necesse est tūc
ut coneris cū ligamentis ut trahas eam ad exteriora.
¶ Et qū cadit vulnus in longitudine tunc ligamē suf
ficit ⁊ aggregat ipsam decenter ⁊ qū fuerit in latitudīe
indiget vt suatur scđm mensurā ꝓfunditatis uulneris
erit profunditas suture dignior ex additiōe anatomie.
Inquit qñ fuerit nobis necessarium vt addamus i am
plitudine vulneris qū est strictū ⁊ timuerimus ꝙ ꝑꝑ ꝓ
funditatez eius incarnet e⁹ supius ⁊ nō incarnet eius
ꝓfundum aut fuit mēbꝝ vulneratū in hora vulneris sꝫ
figuraz ꝓꝑ qñz redit equalitatez suā nō est possibile vt
currat ex eo sanies nꝫ vt igrediat ipsū medicina ⁊ ut re
deat ad suā figuram qñ egredit ⁊ ꝯmouet doloez aliū
tunc necesse est vt scindat sectione cōueniēti. ¶ Et sci
as scđm sūmaz ꝙ vulnera que sunt in latitudine lacerti
sꝫ digniora vt labia eoꝝ sit vehemēti⁹ elongata qua ꝑꝑ
sꝫ facientia maiorē necessitatē ad ꝑscrutandū subtiliter
ī aggregādo labia. et fortasse nō erit excusatō a sutura
⁊ administratione puluilloꝝ triāgulatoꝝ ⁊ ꝑꝑe si ceci
derit ī carne diminutō nā cadēs in lōgitudīe min⁹ eget
illo.

¶ De medicinis īcarnātib⁹ vulnera. c. ix.

Harum medicinaꝝ virtutes iā narauimus ⁊ ꝯ
tinuatōis earum locum ⁊ non dubitam⁹ qui
fit necessarium ut puluis eaꝝ sit minoris uir
tutis ꝙ illud qđ eis fit cū oleis ⁊ ceratis. ¶ Et necessi
tas quidez ꝑducēs ad olea ⁊ cerata est ꝑꝑea ꝙ medici
cine sicce ⁊ ꝓprie que sunt sicut merdasengi ⁊ relique
minerales nō submergunt vsqꝫ ad ꝓfundū ⁊ non pene
trant in poros qū ergo ex eis fit ceratuz ad vltimū ꝑue
nire facit eas cursus olī ad locū quem volūm⁹. ¶ Et
iste medicine incarnatiue sꝫ ex mineralibus ⁊ sunt ex
plantis ⁊ aīalibus ⁊ ex omni spē. ¶ Et sūt ex minera
libus sicut cerusa ⁊ oleum myrtinū ⁊ cera. Et ex plan
tis folia sicut folia quercus mascle emplata ⁊ folia sali
cis ⁊ folia caulis ⁊ folia arboꝝ maloꝝ ⁊ cortex palme ⁊
folia arnoglosse ⁊ sptū infusuz in aceto aut aliꝙtulo vi
ni ⁊ ꝓprie qñ miscent folia arboris pini mascule ⁊ feie
ligata cū corticib⁹ suis ⁊ folia cuꝑssi ⁊ rami e⁹ ⁊ folia
pentaphilō cum melle. Et ex gūmis glutinuz albotin
ꝓprie ꝑꝑe membra magna. Et ex fructibus ⁊ granis
nux recens ꝯtrita cū aqua ⁊ sale aut vino bullita cum
folijs acetose aut folijs sicle aut lactuce ⁊ piroruz silue
striuz cū eo qđ est in eis de probibitione fluxus ⁊ nux
cupressi ⁊ allea cōbusta ⁊ pluis molēdini ⁊ ordeū adu
stū ꝓprie senib⁹ cū cera ⁊ oleo ros. Et de illis q̄ sunt
florib⁹ flos sorbe ⁊ herba caude equine ⁊ ꝓprie in
vicinitate ipletionis mēbri aut carnis. Et ad vulnera
q̄ sꝫ ꝓpinqua lacertoꝝ capitib⁹. Et ex aīalibus lac ace
tosuz ualde ꝯglutinat vulnera magna. Et de ꝯpositis
medicamē ruffi ⁊ aureū ⁊ esculeus ⁊ medicamē de sa
licibus ⁊ pullegio ⁊ emplm de lino.

¶ De medicinis ꝯsolidatis ⁊ sigillatiuis. c. x.

Harum medicinaꝝ nās iā sciuisti. Et scis iterū
ꝙ oꝫ ne puluis eaꝝ sit in virtute eius qđ po
nitur in emplis. Et nunc oꝫ ut scias ꝙ non ē
necrium vt medicine iste administrentur qū iam equa
ta est sup̄ficies carnis dure cum cute ultima equalitate
Verꝫ caro humida iam equat ⁊ addit sꝫ est spissa talit
ꝙ qū exiccat descendit immo non oꝫ ut admistres eas
nisi cū hoc qđ est ita ꝙ qñ exiccat equat. Et hec res
cognoscit existimatione. ¶ Oꝫ ergo ut administretur
medicina ꝯsolidatiua anteꝙ carnis nascentia in vulnei
in quo caro nascit ad hunc finez ꝑueniat: qm̄ ꝯsolidati
ua etiam addit in ꝙtitate carnis vsqꝫ quo ꝯsolidat etiā
additur cum ea uirtus nālis. Ergo addit scđm hāc vl
timationē immo oꝫ vt sit talit ꝙ qñ exiccat ⁊ facit oꝑa
tiōem suam iā nā fecerit nasci cū ꝙtitate ei necessaria
cū vltimatione cōsolidatiue vltime in cōsolidando que
ꝯpleat duas oꝑationes ꝯtinuando inter carnē ⁊ cutez
ꝑdictas mensura q̄ equet sup̄ficies vlcerata. Qđ si ñ
auferat istud ꝑculdubio fiet vestigium vulneris supe
rius i cute. Et oꝫ ut administres sigillatm̄ in primis qū
ipm administras humidū deinde administra ipm siccū
tunc qū appropinquatur sigillatio faciēs ipsuz transire
super ipsum cū extremitate radij. ¶ Et medicine q̇dē
iste sunt sicut cortices arboris pini cum cerato de oleo
ros. aut myrtio ⁊ resina sicca ⁊ abrotanū assatū ⁊ corti
ces eris ⁊ puluis olibani ⁊ merdasengi ⁊ cētaurea mi
nor ⁊ vene sꝫ bone ⁊ ossa ꝯbusta iteꝝ ⁊ aristologia adu
sta est vehementis ꝯsolidationis ⁊ alumē iterum ⁊ gal
le īmature ⁊ folia fici. Et Hip. quidē inquit de pede
alhaueas sicut dixerūt ⁊ est sile qđ intellexit ꝑ euz her
bam que nominat pes corui. Et stercus canis cōme
dentis ossa ⁊ stercus lacerti veruntñ est acutius ꝑmo
quaꝫ oꝫ ut frangas ipm cū stipticis ⁊ radix lilij celestis
⁊ cortices oppoponaci ⁊ tutia. ¶ Et de facientibus
nasci carnem mirabilibus in uulneribus calide ꝯplōis
apostemosis sunt sandali ⁊ nēufar ⁊ aloes ⁊ ꝓprie in ꝑ
tibus ani ⁊ testiculoꝝ ⁊ medicina aristologie si fiat un
guentum aut indiges eo qđ est fortius de illis que sūt
inter cōsolidantia sicut climia ⁊ ꝓprie cōbusta ⁊ colco
tar cōbustum ⁊ lithargyrium ⁊ cerusa. Et qñqꝫ cadūt
in medicinis eius dragantum ⁊ colcotar ꝙuis sint de
summa corrodentium diminuentiuz carnē. ¶ Verū
ipa fortasse ꝯsolidant in vehementi humiditate ⁊ ꝓprie
qñ adurunt fiunt minoris cōsolidationis ⁊ nō minuit
de corrosione eoꝝ ⁊ precipue si abluant fiunt ad cōso
lidationē decliuiora. Flos uero eris ⁊ medicie que sꝫ
uehementioris corrosionis non sunt recte ad illud nisi
cū regimine forti ⁊ in quibusdā uulneribus ⁊ ulcerib⁹
uehementis humiditatis. ¶ Es uero adustum qñ a
bluit est bonum i consolidatiōe. Et qū uoluntas est ut
fiat emplm sunt necessaria q̄ sunt fortiora de illis que
sunt inter cōsolidatiua sicut climia ⁊ proprie adusta ⁊
colcotar adustuz ⁊ lithargyriū ⁊ cerusa. Qualitas ue
ro faciendi illud est ut dissoluatur cerusa et merdasen
gi cu aceto deinde administret et climia teratur. Et
melius quidē est ut aduratur deinde misceat illud cuz
colcotar et imbibat oleo ros. cū aceto ⁊ uino stiptico
et fortasse addunt sup ipm dragantum adustū ⁊ balau
stie et galle qñ vulnus et ulcus sꝫ uehementis humidi
tatis. ¶ Emplm de lino et est mirabile. Sume pānuz
de lino ablutum nitiduz et tere donec fiat sicut alcohol
deinde sume oleum fortis stipticitatis aut oleū myrti
num et pone in ipso paꝝ galbani et dissolue i oleo et po
ne in ipso pānum ꝯtrituz et fac de eo emplm qm̄ est mi
rabile. Et unguentū nigrum magnū facit nasci carnez
Qđ si uolueris ut fortius faciat nasci tūc pone in ipo
de ture et oppoponaco et aristologia adusta equales ꝑ
tes ut fit sicut pondus medicinaꝝ quattuor. ¶ Mod⁹
pulueris alius. ℞. ceruse et merdasengi amboꝝ. añ. ptē
.i. scorie plūbi ⁊ myrrhe ⁊ gallaꝝ omniuz. añ. partem
s. ¶ Puluis alius ostracoꝝ cōbustorū. ℥. xij. granati
ꝑui qđ cadit ab arbore et exiccatū ē calcadis amboꝝ

añ.ʒ.xvi. cornu ceruini combusti abrotani climie re
sine radicũ lilij oium añ.ʒ.iij.minuti turis corticum ar
boris pini amboꝝ añ.ʒ.vi.corticuꝫ granatoꝝ ceruse a
lumis oium añ.ʒ.viij.gallaꝝ.ʒ.i. ¶ Puluis rubeus
℞. rubee ossium cõbustoꝝ merdasengi oium añ. ʒ.ij.tu
ris aloes amboꝝ añ.ʒ.iij.sarcocolle memithe amborũ
añ.ʒ.i.fiat puluis. Puluis alius. Rosarũ ceruse plũbi
balaustie oiuꝫ añ.ʒ.viij.gallaꝝ ⁊ seminis rosaꝝ ⁊ aluis
equaliter aristol.aur.ij.minuti turis aur.i. ¶ Modus
empl'i ad vulnera corpoꝝ senũ.cõburatˀ ordeũ ⁊ fiat ex
eo ceratũ cũ oleo ro.aut oleo myrtino cũ cerusa plũbi

De medicis facientibus nasci carnẽ i vulneribꝰ ⁊ ulce
ribꝰ.c.xi.

IAm sciuisti ꝓprietateꝫ medicinaꝝ facientiuꝫ
nasci carnẽ ⁊ quõ oꝫ ut sint in ꝯplonibꝰ suis
¶ Et oꝫ ut administrentˀ medicine faciẽtes
nasci carnem qum iam mundificatus est locus a sordi
bus ⁊ silibus ⁊ nõ fuerit basis uulneꝝ nisi os:tunc mũ
difica illud os ⁊ exicca in ultimo ⁊ non dimittas in eo
obfuscationem aut corruptionẽ neqꝫ corticem ⁊ hũidi
taté que non exiccetˀ ⁊ proprie in capite.nã lenitas os
sis ⁊ eius humiditas est vna cãꝝ ꝓhibentiũ natiuitatẽ
carnis sup ipsum ⁊ qũ exiccatur et exasperatˀ est illud
sup qꝺ fit materia ex qua generatur caro in eo magis
faciẽs nasci. Et scias ꝙ est medicina faciẽs nasci car
nem in corpore aut membro ⁊ non est faciens nasci in
alio ⁊ illud ideo qm̃ fortasse exiccat in corpore ⁊ non
exiccat in corpre ꝑꝑ ꝯplones duoꝝ corpoꝝ ⁊ scꝺm ꝙ
sciuisti fortasse supfluit in corpore ⁊ non supfluit in cor
pore neqꝫ est absterfio oio qũ hec medicia idigeat exic
catione quadã ⁊ extersione quadã mẽsuratis scꝺm cor
pus non absolutis ⁊ res mensurata est diuersa cuꝫ ipsi
sione sua in rebus que nõ sunt ꝯuenientis q̃titatis in
passione. ¶ Et om̃e exiccatiuuꝫ q̃deꝫ cuius siccitas
est minor siccitate corporis qꝺ cũ eo curatˀ est iterũ ab
breuiatum ab hoc ut faciat nasci carnem eius immo oꝫ
ut sit siccius eo. Et ꝑꝑ illud fit ꝙ olibanum nõ facit na
sci carnẽ in corporibus donec ꝑtranseant equalitẽ in
siccitate. ¶ Et expimentum quidem est illud qꝺ scitur
ꝙ est ex exiccantibus ⁊ stantibus aut ex nascentia car
nis scꝺm ꝓcessionem vel cõtinuitatem aut ex sordida
tione. Qꝺ si uideris exiccationem cũ qua fortasse non
nascitur caro tunc hũecta parũꝑ medicia sicca ⁊ dimit
te illud qꝺ vadit secundũ uirtutẽ suã. ¶ Et qñꝫ iteruꝫ
est quibusdã corporibus ꝓportionalitas cum quibus
dam medicinis absqꝫ aspectu opationis earũ ꝑꝑ illud
ergo oꝫ vt misceantur medicine ples debiles ⁊ fortes ⁊
¶ At vo quare facta sunt empl'a ⁊ que sit eorum ne
cessitas iã sciuisti. Et oꝫ ut non sit ꝯtentꝰ medicina sup
exiccationem ⁊ humectatiõem immo obsua ambas q̃li
tates agentes secundum ꝙ ꝑmisimꝰ eaꝝ narrationem
neqꝫ iteꝝ sup exiccationem ⁊ humectationẽ immo cuꝫ
cõsuetudine cõsiderationis inter dispositionẽ vlceris
⁊ dispositionem cõplonis corporis. Qñqꝫ.n.corpus
est humidũ ⁊ ulcus siccũ ⁊ qñꝫ est corpus siccuꝫ ⁊ ulcꝰ
hũidum ⁊ qñꝫ sunt ambo humida ⁊ qñꝫ sunt ambo sic
ca. ¶ Et administrentˀ in primis que sunt debiliora si
cut olibanuꝫ ⁊ farina fabaꝝ ⁊ farina ordei ⁊ silia. Qꝺ
si corpus fuerit siccuꝫ ⁊ vlcus humidũ valde tunc ne
cessarie sunt medicine vehementis exiccationis cũ cõ
patione ad medicinas faciẽtes nasci carnẽ sicut aristo
logia ⁊ radix oppoponaci ⁊ dragantũ adustum. Et in
residuo sunt necessarie medicine sicut ireos ⁊ farina lu
pinoꝝ. Et qñꝫ accidit vt sint quedã medicine in quibꝰ
sint aliquid ꝓprietatis qua egent medicine facientes
nasci carnem de exiccatione ⁊ abstersione sed supfluit
fiunt ergo verbigratia ꝑꝑ exiccationem suam vehemen
tem retinentes sordities ⁊ prohibentes mãm ⁊ supfluit
absterfio ⁊ corrosio. Sꝫ qñ ꝑmiscetˀ cuꝫ ea aliquid de
illis que sunt illi cõtraria frangit ex eo ⁊ ꝑpat ipm ⁊ fit
faciens nasci sicut flos eris. Qũ.n.cũ ipso associantur
oleum et cera ⁊ que humectant mẽbruꝫ et fixuꝫ faciũt
tunc ipsum ꝑꝑ exiccationeꝫ et vehementiã abstersionis
fit cõsolidatiuũ.quare oꝫ ut fit flos eris una decẽ ꝑtiũ
cerati qñ administratur in corporibꝰ que sunt siccõra
et vna duodeciꝫ ꝑtium qñ administratur in corporibꝰ
q̃ sunt humidiora. Et oꝫ ut obseruetˀ in istis qñ experi
untur ꝑdicta. ¶ Senes egent medicinis in quibus ẽ
caliditas maior et attractio fortior. Et cadunt in eis
q̃ st̃ sicut pix et tus et farina ordei et farina fabaruꝫ et
farina herbi et radix lilij et aristologia et climia et her
ba oppoponaci. ¶ Et qñ probibetur medicina a iu
uamento declina ad aliam quꝫ ergo fit difficilˀ curetur
cum eo qꝺ est ꝓprium ulceribus.

¶ De curatione vulnerum alseiberegi idest que fiunt
in capite.c.xij.

REgimen quideꝫ ossis in eis ⁊ q̇d accidat ex
accidentibus eoꝝ timidis iam dictum est in
caplo ossiuꝫ ⁊ algebra. Uerum in carnatiua
vlcerum eorũ ⁊ q̃ sunt extra ea sufficiunt quelibet me
dicie exiccatie leues pulverizate sup ea ex medicia. Et
medicina q̃ est facta ex aloe ⁊ myrrha ⁊ olibano ⁊ san
guine draconis ⁊ silr medicine leues ꝑdicte in vulneri
bus. Qꝺ si fuerit illic cursus sanguinis tunc curretur
cum eo qꝺ diximꝰ in caplo fluxꝰ sanguinis. Et oꝫ vt ci
betur habens eã cerebellis gallinaꝝ assatis q̃tũ possibi
le est. ipa.n.scꝺm ꝙ testificantˀ quidã cõfortant cerebꝝ
⁊ retinẽt sanguis fluxum lꝫ sit in eis sententia alia. Et
silr aqua granati muzi ⁊ emplatˀ cum [illegible]rga pastoris.
Et de medicinis bonis ad vulnus et sanguinem est vt
sumatur fermẽtũ puꝝ siccum et teratur et pulverizetur
desup et ñ humectetˀ. Qꝺ aũt prohibet egritudinẽ est
empl'atio cũ farina ordei et silia ꝯfectis cũ isopo hũida
et silr cũ sauich ordei cum calamento et ꝯfert attritioni
eius.et reliquꝫ regimen sumatˀ ex caplo ossium.

¶ Tractatus secundus de excoriatione et attritione
et ꝯtusione et torsione et casu et offensione et disruptõe
et fluxus sanguinis et similibus illis.

¶ De sermonibus vniuersalibus.c.i.

IAn sciuisti in libro primo que sit inten
tio contusionis et attritiõis. Cõtorsio
aũt est vt sit membꝝ sepatũ a iunctura
sua sepatione non ꝯpleta nꝫ apparente
manifesta quare est dislocatio. ¶ Et e
guamen quideꝫ est infra torsionem et est q̃si aliq̃tulum
tensionis ꝯmouens ligamentuꝫ in iunctura et qꝺ ꝯtine
tur ꝺ eo in carne. Et si cũ eo fuerit aliquãtulũ sepatio
nis erit torsio. ¶ Et de hoibꝰ sunt qui nominant intẽ
tionem quam nominauimꝰ torsioneꝫ nomine cõi. Et
ꝺ hõibus st̃ qui nominant torsioneꝫ sepationẽ uniꝰ duo
rum lateꝝ lacerti sicut vniꝰ duoꝝ lateꝝ lacerti uole ma
nus et rascete cũ adherentia lateris alteriꝰ q̃uis sepa
tio sit apparens. Illud aũt qꝺ volumꝰ ꝑmittere et loq̇
de eo in primis est ꝯtusio que accidit lacertis in medio
eorum et attritio in extremitatibꝰ ipoꝝ.

¶ De contusione et attritione.c.ij.

Quando accidit lacerto vt cõtũdaƭ accidit ex
hoc inter ꝑtes eius nũerus solonis ꝯtinuita
tis. Et multotiens effundiƭ ad ipsũ sanguis
plimꝰ ex quo apatur. ¶ Et pautiores sunt eꝰ dispo
sitiones in quibus non aggregetur ad ipsius sanguis
⁊ putrefiat qm̃ plm̃ spaƭ eius resolo p poros. Et ꝓpe
per poros q̃ sꝫ ꝯstricti ꝯstrictõe ipellente ab illo qð fe
cit cõtussioné exteriꝰ ⁊ a ꝯstrictione accidente ex apate
interiul. ¶ Et pp illud si nõ succurratur rei in ea per
ducit ad corruptionem mẽbri. Et fortasse excoriatio
sequitur casuꝫ ⁊ offensioneꝫ: quare oꝫ ut pparet ad cu
rationeꝫ eius ut nõ canceretur. Et oꝫ ut administratõ
fiat in attritione cũ reditõe cõtinuitatis villoꝝ incisoꝝ
imo ad sedanduꝫ doloreꝫ. ¶ De cura. c. iij.

Non reperitur in plibus harum dispositionũ
in hac accidentia excusatio a phlomia immo
opifices artis ꝓperant ad illud q̃uis sit cor
pus mũdũ. Et qñ fit phlomia ⁊ festiaƭ ad empla ꝓhi
bentia oppilantia non accidit ex eis illud qð est neces
sarium ad curationem que multuꝫ ꝯuenit. Et est eorũ
ꝓhibitio cum infrigidatione ⁊ stipticitate aut cum vno
eorum. Qum aũt tardatur illud ⁊ ꝓperat sanguis ad
dispositioneꝫ solutiõis ⁊ times nocumẽta ꝑdicta neces
sarium est in curatione eꝰ extrahere sanguineꝫ illuꝫ ut
non redeat apud cõtinuationeꝫ ad dispositioneꝫ eius.
Qð si fuerit taliter ꝙ sit possibile ut resoluaƭ pp rari
taté poroꝝ cũ embrocis aquaꝝ calidarum ⁊ silium eis
fiat. Et fortasse administratur suꝑ verberatos de illis
que diximus. Et iterum cũ medicinis carminantibus
sanguineꝫ mortuũ ⁊ oleis resoluentibus laxitudineꝫ ⁊
ut dentur in potu de intus res adiuuantes ad resolutõ
né fiat illud ⁊ sis cõtentus illo. Et ista mundificatiua
adiuuantia ad illud sunt sicut bdellium iudaicum ⁊ co
stus ⁊ cẽtaurea maior cuꝫ sirupo acetoso ⁊ vt adiuuet
sirupus acetosus iterum ad illud cũ incisione. ¶ Me
dicine vero carminantes sanguiem mortuum sꝫ sicut fa
rina ordei ⁊ isopus humida ⁊ silia cõfecta cum aqua.
Et forte est sicut calamentum montanũ cũ sauicb. ⁊ ꝓ
prie qñ cadit in capite ⁊ ad ultimũ illud cui est mollifi
catio cũ caliditate subtili resoluente resolutione subtili
⁊ ex eis que exiccant exiccatione subtili. nã ea que sũt
vehementis resolutionis ⁊ exiccationis qũ administrã
tur in ipressione eꝰ resoluũt subtile ⁊ inspissant spissum
cum exiccatione sua ⁊ oppilãt poros iterũ cũ exiccatõ
ne sua. ¶ Et hec fortasse mẽsura excusat sollicitudiné
in eo cuius cõtinuitas soluiƭ ꝓpe cuté ⁊ in eo quð ap
paret non profunda. Qð si nõ fuerit ita ⁊ fuerint solu
tiones multe ⁊ profunde ⁊ longinque ab eo qð appareꝫ
non erit excusatio a scalpellatione ⁊ resoluaƭ qð resol
uiƭ in apatibus ⁊ vlceribus malis. Et eiꝰ quidem di
spositio non est dispositio verberat: in verberato enim
trahitur mã ad cuteꝫ ⁊ cutis est in via vlcerationis. Et
in hoc si soluitur cõtinuitas profũde submerse tũc illð
ñ speratur quapp necessariũ est admĩstrare attrahẽtia
cũ fortitudine ⁊ uentosas ⁊ scalpellationeꝫ ⁊ fortasse e
rit res maxima ⁊ fiet ad apationeꝫ magnaꝫ exterius ⁊
aggregabit. ¶ Et tunc oportebit vt festineƭ ad aperiẽ
dum ⁊ resoluendum illud qð aggregat in eo saniem ut
sedetur dolor cũ eo qð facit pus ⁊ resoluaƭ mã cũ ap
tione illud enim est scðm dispositioné aperientem ⁊ ut
aperiaƭ velociꝰ cũ adiutorio curationis est saluius.
¶ Et fortasse resoluunt eã medicine aperiẽtes absq̃
saniositate proprie qñ adiuuant eas caliditas innata ⁊
pori. ¶ Amplius obserua medicias predictas in caꝰ
casus ⁊ offensionis. Ligatura aũt que administraƭ suꝑ
contusionem iã dictuꝫ est in modo suo ꝙ qñ accidit at
tritio aut cõtusio tunc liga ipsam ⁊ sit instrumentũ tuũ
suꝑ locum ipsum strictuꝫ valde ⁊ vadat cũ ligatura ad
suꝑiora processione plĩma silicꝫ ad ꝑtes epatis ⁊ ad in
feriora paꝝ ⁊ ñ addas astellas nꝫ pluillos: lini ergo de
suꝑ astellas plurimas qm̃ est necessariũ resoluere illuꝫ
sanguinem mortuũ ⁊ est necessarium multum intende
re ut vadat ligatura ad superiora ne effũdatur ad ipaꝫ
aliquid ⁊ eius processio desuper sit mollior. Et sit pan
nus durus subtil vt sufferat stricturaꝫ ⁊ festinet conti
nuitas embrocaꝝ cũ ea ⁊ prepareƭ membꝝ ad superio
ra sicut fit i fluxu sanguinis. Et hec cura. s. ligatura oꝫ
ut sit anteq̃ apeƭ membꝝ qm̃ mẽbꝝ qñ apaƭ nõ suffert
nisi ligaturam equaleꝫ nedũ a vehementia ꝯpssionis ⁊
pp illud mediceƭ tunc cũ emplis ⁊ ꝯtinuitate effusionis
aque calide desuper. Glãdulaꝝ aũt curatõ que sequnƭ
ꝯtusioné est cũ plũbo desuꝑ posito ne addantur ⁊ ma
gnificentur ⁊ fortasse euacuanƭ ⁊ fit in eis ꝯtusio.

¶ De casu ⁊ offensione ad lapideꝫ aut parieté aut ali
ud. c. iiij.

Casus ⁊ offensio ledunt ⁊ impediunt cũ ꝯtusi
one ⁊ attritione ⁊ ẽ in eis timor pp solutio
nem ꝯtinuitatis accidenté in visceribus. s. in
pãniculis suis ⁊ neruis coꝝ ⁊ uenis magnis que sunt
in eis. Et est in eis timor iteꝝ pp vehementiã doloris
⁊ q̃to plus corpus est maius est timor vehementior.
¶ Et pp illud fit ꝙ non accidit infantibus in casibus
coꝝ de lesione qð accidit puberibus. Et glandule ite
rum multiplicantur in casibꝰ ⁊ offensionibus ⁊ verbe
rationibus. Et est necessarium ut succurraƭ cuꝫ eo qð
narrauimꝰ loco suo. ¶ Et accidunt qñꝫ ex casu ⁊ offẽ
sione nocumenta magna ex incisione lateris in corde
aut stõ ⁊ moriƭ stati ⁊ accidit qñꝫ ut retineantur vrina
⁊ egestõ ⁊ egrediuntur in uoluntarie. Et qñꝫ accidunt
vomitus sanguinis ⁊ fluxus sanguinis nariuꝫ vehemẽs
propter incisioneꝫ uene in capite aut epate aut splene
⁊ apertio uentris ⁊ strictura anhelitus ⁊ abscissio vocis
⁊ locutionis. Et iste cui aduẽit offensio aut casus aut
aliud ⁊ absciditur sermo eꝰ ⁊ inclinatur caput eius ⁊
arescit anhelitus eius ⁊ sudat frons ipsius moriƭ stati
Et qñ accidit ei aut pũnctio aut verberatio ꝑcussione
clamosa vomitus sanguis in hora ⁊ leitas nature mo
riƭ. ¶ Et facilius est ei vt euomat ipm permistũ cum
cibo ꝓpe. Et si illud qð apparet iam apatũ fuerit dei
de occultatur apa ⁊ q̇escit apa deinde euomit post ipꝫ
saniem moriƭ stati. Et ille qui cadit suꝑ planitié deiñ
currit ex eo sangnis plimꝰ tunc neciuꝫ est ut apostemeƭ
⁊ moriatur. Et ille qui cadit suꝑ caput suũ multotiens
nõ loquiƭ ⁊ qũ remanet vsq̃ ad tertiũ nõ minuiƭ neq̃
additur tunc laudatur in tertio ⁊ expectaƭ usq̃ ad se
ptimũ ⁊ nõ moueƭ ante illud cũ aliquo. Et qũ locꝰ ca
sus illius qui cadit nõ rubet tũc locꝰ est neruosus.

¶ De cura. c. v.

Si ñ fuerit fractura ⁊ dislocatio ⁊ fluxus san
guinis oꝫ ut succurraƭ membro offenso aut le
so ꝑ casum quare ponatur suꝑ ipsum qð stringat ipsum
Et cum hoc est necesse curanti hoc caplm vt refirmet
donec uideaƭ ei ꝙ interius non est cã properans ad ꝑ
ditioné ⁊ si est necessarium ut festinet plus ⁊ fecerit ne
cessarium dispõ illud oꝫ tunc ut properet ⁊ phlomet ⁊
ministret clistere leue subtile deinde si possibile est ei ut

stringat locum ⁊ oppilet fissuram si accidit cum eis q̄ diximus properet ad illud. ¶ Et medicie que sunt necessarie sunt oppilantes ꝯglutinātes ēt ⁊ resoluentes mām cum facilitate ⁊ mollificantes sicut in contusione ⁊ in carnatiue ānexe de foris ⁊ intus. Et melior cibꝰ eius est mes ⁊ cicer. ¶ De medicinis aūt quas oꝫ sumere illum qui patitur cōtusionē aut offensionē aut casum melior ⁊ antecedens est mumia pura cum oleo nominato sambacino ⁊ vino ⁊ qn̄ꝫ fiat consecutio cū aliqᵒ clisteriorum. Et det̃ in potu reusini cum aureo vno rubee tinctorum in vino ⁊ bolumar. ⁊ post ipsum allemu ⁊ armenū ⁊ sūach ⁊ sar cocolla ꝯfert valde cum incarnatione sua. Et alumen ⁊ annexuꝫ est iuuatiū ꝯstrictiū ⁊ est de eis quorum iuuamentum fit vehemēs et arsenico est uirtus mirabil̃ in oībus que sūt necessaria de incarnatione ⁊ resol̃one sanguis ⁊ ꝓhibitione nocumenti quꝫ in potu sumit̃. Et succus cētauree maioris ⁊ aristologia ⁊ bdellium ⁊ costus ebibita cum sirupo acetoso iuuatiua sunt omnia. ¶ Et de illis que ī potu dantur ad leniendū ⁊ soluendum sunt casiafi. ⁊ oleum amigdal̃. ¶ Trociscus bonus. ℞. reusini. viij. lacce rubee an̄. iiij. terre sigillate. iij. fiant trocisci sumatur in potu cū aqua ciceris. Et de medicinis que desuꝑ ponunt̃ sunt altea ⁊ myrrha ⁊ mastix ⁊ almugath qn̄ cuꝫ eo fit empl̃m aut bibit̃. Nā ei est proprietas bona in fractura ⁊ dislocatōe ⁊ in torsione ⁊ contorsione ⁊ vᵒberatiōe ⁊ cāu ⁊ offensione. ipm̄. n. sanat ⁊ incarnat velociter ⁊ sedat dolorem ⁊ si fuerit habens vehementem fracturā indurat eā ⁊ fortem facit. Et de medicinis oppilantibus est acatia. est eniꝫ mirabil̃ in algebra. Iterū sicut aloes ⁊ bolusar. et alleum et sumach et almes et gypsum et calx ambo exticta et rizi cōtritum et de glutinantibus est sarcocolla. Et de uaporationibus bonis̃ sunt folia cupressi decocta cū sansuco et sil̃r folia albethil. ¶ Et sil̃r si ponat̃ in eis lac acetosū.

¶ De offensiōe suꝑ uentrem et viscera. c. vi.

Iam diximꝰ d̄ hoc ī libro. iij. in quo est excusatio ⁊ oꝫ ut iteretur suꝑ eā opatio ⁊ sit cibꝰ om̄e lenitiū ⁊ infrigidatiuum sicut uolubil̃ ⁊ chrysolocāna ⁊ malue. Et de facientibus glutinatōnem iteꝝ sicut arnoglossa. Et detur in potu iterum in principio de succis infrigidantibus cum permistione lenificationis sicut est expressio solatri aut arnoglosse aut endiuie cū casiafi. Et de illis que expta sunt iteruꝫ in hoc capl̃o est ut terat̃ psilium ⁊ sumat̃ de eo ꝑs vna ⁊ lacce ⁊ karabe amboꝝ. an̄. medietas quarte ꝑtis vnius ⁊ croci. viijᵃ. ꝑtis ⁊ potio eiꝰ sit. ʒ. ij. cū aq̄ calida. Et detur in potu trociscus huiusmōi. ℞. karabe. x. rosarū v. acatie ablute. ʒ. i. spice inde. vi. ⁊ meliloti. x. ⁊ masticis. iiij. ⁊ corticū turis. iiij. ⁊ boliar. vij. ⁊ croci. vi. ⁊ nucis cuꝑssi. viij. fiāt trocisci cū aq̄ arnoglosse ⁊ hoc q̇deꝫ ꝯuenit ꝓprie qn̄ egritudo ꝑtransierit principium. Et ponat̃ empl̃m ex huiusmōi gener̄ sumāt̃ mala alscemia decoquātur cū decocto odorifero donec sint discocta ⁊ fiat optima eorum ꝯtritio ⁊ sumātur de eis. ʒ. c. ⁊ laudani. xx. ⁊ rof. xxi. ⁊ spice ⁊ masticĩ ⁊ eupatorij ablutiōium an̄. xiiij. ⁊ cōficiantur cū aqua cuꝑssi expressa cū oleo de lilio ⁊ empl̃etur cum eis.

¶ De dispositiōe verberati cum flagellis ⁊ eoꝝ silibꝰ et cura eius. c. vij.

Oportet vt sit cibus uerberati cū flagellis ex cicere excorticato cōtrito ⁊ ex faseolis rubeis excorticatis in potu sumat loco aque aquam ciceris infusi. Et dentur in potu iterū medicine eius q̇ offendit se ⁊ eius qui cecidit ⁊ proprie boliūar. Et iteꝝ reu ⁊ zinziber ꝯiungat̃ ⁊ de ꝯiunctione amborum det̃ in potu. ʒ. i. s. cū aqua calida. ¶ De eis vero que supponunt̃ melior res ei est ut sumat̃ pellis ouis excoriata statiꝫ ⁊ dū est calida ⁊ humida inuiscetur super locuꝫ ⁊ dimittatur suꝑ eū ⁊ non remoueat̃ fortasse eniꝫ sanat ipsuꝫ in die scd̄o ⁊ qn̄ꝫ resoluit aꝑa ⁊ prohibet putrefactionē ⁊ ꝓpire qn̄ puluerizat̃ sub excoriata aliquātulū salis vehementer ꝯtriti. Et de illis que d̄ super puluerizant̃ sunt nasturtiuꝫ tritum ⁊ semē apij ⁊ his silia: ⁊ iterum sumant̃ merdasengi ⁊ ceruse ꝑtes equales ⁊ fiat ex eis ceratuꝫ cum oleo rof. ⁊ cera ⁊ iterum epithima ex dragaganto ⁊ croco equali mensura. ⁊ si remanserit vestigium lini ipsum cū arsenico ⁊ lapide pipis: ⁊ nos iam diximus hic mortem sanguinis ⁊ nos iam dicemus illud in libro decorationis.

¶ De torsione. c. viij.

Melior curatio torsionis iūcturaꝝ officialium st̃ nuclei dactiloꝝ desuper positi et dimittant̃ qm̄ ipsi sanāt eam. ¶ Q̄ū aūt accidit torsio nos iā diximꝰ in capᵒ fracture ossiū medicias q̄ omnes rectificant torsionem quare oēs sumant̃ inde.

De excoriatione et est in ea excoriatō calciamti. c. ix.

Excoriatio est ruptio que accidit in suꝑficie cutis ꝑ tactū laboriosum. Et qn̄ꝫ est cū aꝑate et qn̄ꝫ est sine aꝑate et qn̄ꝫ est cutis tota excoriata aut incisa aut pendens. Et est necessariū inuiscare ipsam quare curetur cum inuiscatione que dicta ē in capl̃o vulneꝝ. ¶ Et oꝫ q̄ꝑtuꝫ possibile est ne incidat̃ cutis immo dilatio suꝑ eā fiat et si multotiens fiat qm̄ inuiscatur in fine rei. Et si non adheret inuiscetur cuꝫ empl̃is factis ad hanc reꝫ. ¶ In detecta uero est melius ut administret̃ desuper medicamē absq̧ ligatura nisi si non fuerit possibile. Nam eius exiccatio cū medicinis cuꝫ adiutorio aeris ē melior. In excoriatiōe aūt leui de medicinis bonis excoriatiōi singulari et proprie excoriatiōi calciamenti est ut sumatur pulmo et prope pulmo arietis et inuiscet̃ desuꝑ et sanat ipaꝫ. Et si nō fuerit aꝑa tunc ꝯfert ei pannus adustus aut oleum ro. et arsenicum rubeum et cucurbita adusta est valde mirabil̃ cum qua est fiducia et proprie in excoriatōe calciamenti. Et ex medicinis sigillatiuis incarnatiuis ꝯsolidatiuis est omn e illud in quo est stipticitas̃ leuis sicut acatia et galle et prorie adusta et qū fit illud in excoriationibus leuibus et raris̃ sufficit. Et fortasse sufficit iterum vnguentū albuꝫ. Et de illis que sunt fortiora est ut sumantur cerusa et āmoniacū et oleum rof. et myrti aut oleum de kerua et oleū de lilio: dissoluat̃ āmoniacū cū aq̄ et vino et fiat ex eis empl̃m et fortasse sufficiēt myrrha et merdasengi sola cū uino. Et sumach ē exiccans excoriationeꝫ leuē et ꝓhibens aꝑa. Et ex embrocis proprie qn̄ accidunt fissure ex excoriatione sunt lentes et decoctio hordi et lentes et aqua maris tepida et empl̃atō cū fece sicca. Si aūt destruitur cutis tota tunc necēium est ut prohibeat̃ aꝑa ex eis in quibꝰ est exiccatio et sigillatio fortis et fit res in ea magis difficilis.

¶ De punctura et disruptione et extractione eꝰ qd̄ retinet̃ ex spinis et sagittis et ossibꝰ. c. x.

Punctura et disruptio vicine st̃ ex hoc q̄ꝑ vnaqueq̧ eaꝝ est penetratio corporis acuti duri in corpore. Et iteruꝫ diuersificant̃ in q̄ꝑtitate corporis penetrātis ⁊ silat̃ ut pūctura sit cū puitate

penetrationis significans parvitatem penetrationis
quasi ipsa non ꝑtranseat cuteꝫ. ¶ Et huiusmôi quidẽ
est leuis nocumenti si non cõmoueatur et qñ dimittituꝛ
rectificatur per se ꝙuis inueniat malitiã carnis nisi in
vehementi malitia carnis. fortasse. n. aꝑaꝛ locus eiꝰ et
accidit ei pulsatio et proprie qñ est iª disruptio et pun
ctura vehementior et facta est punctio ꝑueniẽs ad car
nem. Et pꝛîm quidem medicationis huiusmôi est ut se
detur aꝑa eius et dolor ipsius et non indiget regimine
vulneris. disruptio ṽo indiget reginine vulneris et re
gimine doloris aꝑatis. Et iã quideꝫ dictũ est in regie
uulneꝝ et in regimine aꝑatũ illud in quo est sufficentia
Et illud qḋ necesse est nos rememorari in hoc loco de
esse puncture est regimen in extrahendo illud qḋ reti
neꝛ in corpore de re pũgente ⁊ disrumpente siue sit spi
na siue sagitta et que sunt silis illiꝰ. ¶ Et hec extractõ
qñꝫ fit cũ instrumẽtis ꝯtinentibus rẽ quã trahũt ⁊ qñꝫ
fit cũ expressioneꝫ ⁊ que ei similãꝛ ⁊ qñꝫ fit cũ proprie
tatibus medicinaꝝ trahentiũ que extrahũt illud a quo
desciunt forpices ⁊ reliqua instrumenta. ¶ Canõ aũt
in eo qḋ extrahiꝛ cũ instructis retinẽtibus est sicut ex
tractio sagittaꝝ cũ forpicibus habentibus capita ut li
me ut vehemens fiat eaꝝ retentio. ¶ Canon ergo i ea
est ut caueaꝛ ꝯfractio eꝰ qḋ eis cõprehendiꝛ ut sit uia
eaꝝ ad illḋ qḋ auferendum est ampliata nõ prohibẽs
bonitateꝫ possibilitatiꝰ tenẽdi illḋ ⁊ vt inquiraꝛ faciliorꝫ
via extrahendi ipsũ ⁊ si fuerit penetrans ex duobus la
teribꝰ tunc dilateꝛ latus qḋ est magis ꝯueniẽs ad hoc
vt egrediaꝛ ꝑ ipsum. ¶ Ingeniũ ṽo ad hoc ut nõ fran
gaꝛ est ut non moueatur motione subita imo ꝯpreh en
dat suꝑ ipsuꝫ ⁊ cõmoueaꝛ ꝯcussione qua sciaꝛ ꝙtitas
fixionis eius ⁊ tunc capiat ipsuꝫ aut suspendatur in eo
deinde trahaꝛ tractione que est scḋm rectitudineꝫ. Et
multotiens est necessariuꝫ vt dimittaꝛ aliquot diebus
⁊ suspendaꝛ in ea deinde extrahaꝛ. Et iam dixerũt q̇
dã sapientes huis artis sermonẽ queꝫ attulimꝰ scḋm su
um moduꝫ ꝙ iste qui aufert sagittas oꝫ ut sciat añ illud
species sagittarũ. Nã quedã earũ sũt ex ligno ⁊ quedã
ex arundine ⁊ earum zugi sũt ex ferro ⁊ ex ere et ex plũ
bo ⁊ alcalai ⁊ ex cornibus et ex ossibus ⁊ ex lapidibus
⁊ quedam eaꝝ sunt rotũde ⁊ quedam habent tres an
gulos ⁊ quattuor angulos. Et de eis sunt que hñt lin
guam vnam aut linguas duas aut tres. Et de eis sunt
que hñt zugi ⁊ illaꝝ que habent zugi fortasse est zugi ea
rum inclinatũ retro ut qñ tenditur ad exteriora suspen
daꝛ cũ carne ⁊ i quibusdã eaꝝ est zugi ad anterioꝛa ut
impellat. Et quedã eaꝝ sunt quaꝝ zugi moueꝛ cum re
siꝰ turno. Qũqꝫ extendiꝛ ad exteriora dilataꝛ ⁊ ꝓhibẽ
tur sagitte ab egressione ⁊ quedã sunt que hñt zugi ma
gnum aut est ei extremitas ꝙtitate digiti vnius ⁊ noia
tur caudata ⁊ quedã sꝛ plãe: ⁊ quedã sũt suꝑ quas ad
duntur ferra miuta. Qũ ergo extrahitur sagitta rema
nent ferra illa in ꝓfundo sagittaꝝ ⁊ quoꝝdã zugi est fis
sura in astula ⁊ quorũdã zugi hꝫ cãnulã in qua igredi
tur astula ⁊ quedã stringuntur ex ꝯpõitõe sua ⁊ q̄daꝫ
nõ stringunꝛ ex iplo ut qñ trahunꝛ ad exteriora sepeꝛ
astula a zugi ⁊ remaneat zugi in corpore: Et q̄dam sꝛ
uenenose ⁊ quedã sunt non uenenose. ¶ Et sagitte q̇
deꝫ extrahunꝛ scḋm duos mõs: vnꝰ quoꝝ est extractio
⁊ alter est impulsio. Et illud est qñ qũ sagitte figuntur
in eo qḋ apparet de corpore tunc extractio eaꝝ fit cuꝫ
attractione ⁊ administraꝛ iteꝝ cũ attractione qñ figiꝛ
sagitta in ꝓfundo corporis. Et nos quidẽ timemꝰ ex
locis sũt q̄ oppõita sagittis ꝙ si extrahanꝛ accidet ex
eis fluxus sanguinis qui interficit aut nocumentuꝫ ve
hemens faciet. Et egrediꝛ sagitta cum ipulsione qñ fi
giꝛ in carne ⁊ in corporibus ⁊ in eis que opponuntur
ei non est aliquid qḋ ꝓhibeat a scissione nꝫ neruꝰ neqꝫ
os neꝫ aliquid aliud siꝛe eis rebꝰ. Qḋ si illud qḋ extra
hendũ ẽ fuerit os tũc nos administrabimꝰ attractionẽ
Qḋ si fuerit sagitta apparẽs tunc trahimus ipam ⁊ si
est occulta tunc oꝫ sicut dixit Hip. si possibile est vulne
rato vt ponat se ipsũ scḋm figurã scḋm quã fuit qñ fuit
vulneratus. quare oꝫ vt significeꝛ ꝑ ipm suꝑ sagittaꝫ ⁊
si nõ est possibile tunc oꝫ vt resupineꝛ scḋm ꝙ est ei pos
sibile ex figura ⁊ ut administrenꝛ inquisitio ⁊ expssio ⁊
si est fixa in carne tunc trahaꝛ cũ manibꝰ aut cũ ligno
suo si nõ ceciderit ꝑcipue si nõ fuerit ex arũdine ⁊ si iã
cecidit lignum eius tunc extrahaꝛ extractione que fit
cum forpicibus aut cũ instr̃o quo extrahunꝛ sagitte.
¶ Et oꝫ in quibusdã horis ut findatur caro scissione
pꝛîma qñ non est possibile vt egrediaꝛ zugi ex scissione
ꝑma. ¶ Et si sagitta ꝑuenit ad oppõeꝫ mẽbri vulnera
ti ⁊ non est possibile vt egrediaꝛ ex latere ꝑ qḋ intrauit
tunc oꝫ ut findamꝰ illa loca que oppõunꝛ ei. Et extra
hatur ex eis aut ꝑ extractionẽ aut ꝑ impulsionẽ cũ re
alia ⁊ ipellaꝛ cum ea ferrum ad exteriora ⁊ oꝫ ne inci
damꝰ cũ nostra ipulsiõe neruũ aut arteriã. ¶ Et si fue
rit zugi cauda tunc sciemꝰ illud ex inquisitione. Et oꝫ
vt intromittamus illam caudã in cãnaꝫ instrumẽti quo
impellunꝛ sagitte ⁊ ipellamꝰ ipm cũ ea. Qũ ergo egre
ditur zugi ⁊ vides in eo loca putrefactionis ⁊ est possi
bile vt ponas in ea ferra alia miuta tunc administra in
quisitionem iteꝝ. Qḋ si inuenerimus scissuram ex istis
ferris extrahamꝰ eam cũ hoc ingenio. Qḋ si zugi ha
buerit ramõs diuersos et non obedit nobiꝰ ad egressionẽ
tunc necesse est nobis vt dilatemuꝰ scissuram si non fue
rit ꝓpe ipsũ locũ membꝝ de quo timeamꝰ adeo vt qñ
detexerimꝰ illḋ zugi extrahemꝰ ipꝫ cũ facilitate. Et de
hõibus qui ponunt ramos in cãnam vt non egrediaꝛ
caro deinde si vulneratꝰ fuerit quietus nõ hñs aꝑa ca
lidũ administra suturam aut ꝯple curationeꝫ que facit
nasci carnẽ. ꝙ si acciderit vulneri aꝑa calidũ tunc opꝫ
vt cureꝛ cũ embrocis ⁊ emplꝛis. ¶ In sagittis aũt ue
nenoꝛ. oꝫ ut ꝯcaueꝛ caro ex alteratione sua a carne sa
na. ¶ Caro. n. venenosa est mali coloris fusca ⁊ quasi
ipa sit caro maligna si aũt sagitta figaꝛ i os extrahemꝰ
eã cũ instr̃o si aũt ꝓhibet ex hoc aliquid carniuꝫ tũc oꝫ
vt ꝯcauemus ipꝫ aut ꝑforemꝰ illud. Qḋ si sagitta infi
xa fuerit in ꝓfundum ossis tunc nos sciemꝰ illud ex fir
mitudine sagitte ⁊ ꝑuitate motionis eius qũ mouerimꝰ
eam: tunc necessariũ erit nobis ut incidamꝰ in primis
os qḋ est supra sagittaꝫ cũ incisorio aut ꝑforemꝰ ipsuꝫ
cum terebello faciendo foramẽ in circuitu eiꝰ si os fue
rit grossũ et euadit sagitta ꝑ illḋ. Qḋ si sagitta fixa fue
rit in aliquo mẽbroꝝ principaliũ sicut cerebro aut cor
de aut pulmone aut ventre aut intestiniꝰ aut epate aut
matrice aut vesica ⁊ apparent signa mortis: tunc oꝫ ut
abstineamꝰ ab attractione sagitte qm̃ fiet inde inquie
tudo pꝛîma ne suꝑueniat nobiꝰ locus sermonis stolido
rum cum hoc ꝙ parum ꝯferemus infirmo. ¶ Si aũt
non apparuerit signa mala alia ex quibus timemꝰ de
accidentibus tunc ꝑmittemuꝰ sermonem in ꝑditione q̄
accidit pꝛîm deinde incipiemuꝰ in curatione. multotiẽs
enim de illꝛ quibus accidit illud saluatur aliquis absqꝫ
spe mirabiliꝛ. ¶ Et multotiens egreditur pars epatis

⁊ aliquid ð siphac qđ est sup uētrē ⁊ zirbo ⁊ matrix to
ta ⁊ nō accidit inde mors. ¶ Uerūtñ si nos dimiseri⁹
iteꝝ in his mēbris principalib⁹ accidꝫ mors ꝫ omnē
dispōeȝ ⁊ ꝓportōabimur ad paucitateȝ misericordie. si
aūt abstulerim⁹ sagittā fortasse saluabit infirm⁹ qñȝ.

¶ De medicinis attrahentib⁹. c. xi.

Oportet ut sup illū locuȝ ponat āmoniacum
qm̄ est attractiuū forte aut sumat radix arū
dinis ⁊ terrat et ēpletur cū ea et fortasse ꝯfici
tur cū melle ⁊ affodili iteꝝ ⁊ folia papaueris nigri ⁊ fo
lia arboris fici cū sauic aut semen hyusquiami albi ꝓpe
cū calcadis. ¶ Et silr fruct⁹ hyusquiami albi cū dispo
sitione sua. Et iteꝝ alkeiri ⁊ speties eius ⁊ aristologia
⁊ cepe narcisci. Et ex animalib⁹ res plurime de q̇bus
est rana excoriata et est mirabilis valde fixis in ossibus
Et silr eradicat dentes. Et cancer iteꝝ ꝯtritus ⁊ vtri
ꝗ lepores ⁊ coagula oia. Et dī ꝙ lacerta est vehemē
tis attractōis ad illud sup qđ fidit. Et de compositis
caput lacerte statim cum absinditur cuȝ aristologia lō
ga et radix canne et cepe narcisci. ¶ Illud v̄o quđ ap
propriatū est cū attractione ossium corruptorū de sub
vlceribus que consolidantur dicem⁹ in caplo ossiuȝ.

¶ De canone curationis cōbustionis ignis. c. xij.

Attentio in curatione ꝯbustionis ignis est du
e intentiōes. Una eaꝝ est sequi cum probibi
tione vesicationis et secunda est rectificare
qđ est cōbustum. Et sunt necessarie in ꝓhibitione uesi
cationis medicine infrigidantes ꝓter quđ associet eis
mordicatio. Et secunda ubi curat qđ est cōbustū indi
get medicinis in quibus est abstersio quedā cum exic
catiōe quadā nō magna et preter qđ mordicet cū hoc
vt sint temperate in caliditate et frigiditate et qñ indi
get regimine simili regat cum īfrigidatiuis prius deiñ
si indiget secunda fiat. ¶ Si aūt inuenitur et iam uesi
catum est tunc necessarium est regimen secundum. Et
medicine ei⁹ sunt sicut chimolea et lutoꝝ genera exiccā
tia ⁊ lentes decocte et encaustruȝ induȝ et silia. ¶ Ea
v̄o que st sicut tus ⁊ glutinū et pinguia nō ꝯueniūt ad
illud qm̄ quedā eoꝝ sunt calidiora q̄ oȝ. Et nō carent
v̄tute mordicatiua et q̄dā eoruȝ sunt humidiora q̄ oȝ.

¶ De medicinis ad combustionem que sunt secūdum
intentionem primam. c. xiij.

Sumantur sandali ⁊ sausel ⁊ later alb⁹ recēs
aut ostracū ⁊ liniantur cuȝ aqua solatri ⁊ aq̄
ro. Aut unguētū de uitellis ouoꝝ ⁊ oleo ro.
Et iteꝝ endiuia ⁊ farina ordei abluta ⁊ uitelli ouoruȝ
⁊ oleū ro. ⁊ lentes elixate cū rosis cū oleo ro. Et iterū
boliīar. ⁊ acetuȝ. Et iteꝝ oleuȝ ro. ⁊ cera scđm ꝙ oȝ de
inde ponat in eo de calce abluta ablutione integra cuȝ
cerusa ⁊ opio ⁊ albuīe oui ⁊ aliq̄ntulo lactis. Et iteruȝ
sumantur folia malue ⁊ sicle ⁊ elixent cū aqua dulci ð
inde terant ⁊ mūdent a rebus filosis que sunt in eis ð
indð aggregent eis merdasengi ꝯditi cū climia ⁊ ceruse
ð plūbo algalai āboꝝ añ. ptes. ij. ⁊ . s. et olei ro. ptes. iij.
⁊ aque solatri ⁊ aque coriandri amboꝝ añ. pars vna.

¶ De medicinis que sunt ad cōbustioneȝ scđm inten
tioneȝ secundam. c. xiiij.

Melior rerum ad illud est unguentū de calce.
Sumat calx ⁊ abluat speties donec separet
eius acuitas tota deinde cōquasset cum oleo
ro. aut oleo oliue ⁊ pauca cera si indiget ea ⁊ fortasse
addūtur sup ipm chimolea ⁊ albumē oui ⁊ paꝝ vini.
Unguentum calcis cū modo alio abluat calx sicut sci
uisti ⁊ fiat ex ea cū aqua folioꝝ sicle ⁊ cū aqua folioruȝ
caulis et oleo ro. ⁊ cera unguentū. ¶ Et de illis que
ꝯueniunt hic ⁊ vbi non timetur pustulatio ⁊ vesicatio
est ligare ðsup folia albethil adusta aut silique cōbuste
¶ Unguentum cōueniens ad ꝓuitatē caliditatis ⁊ est
longe cōpositionis expertū est ⁊ inuentū est bonū. ℞.
stercoris vacce pascentis exiccati ⁊ corticū arboris pi
ni ⁊ pullegij oium añ. x. merdasengi. iij. scorie argenti.
ij. scorie plūbi. iiij. calcis ablute cū aqua frigida multo
tiens. v. ⁊ chimolee. v. ⁊ luti alcabrusij aut romani aut
armeni ⁊ ceruse oiuȝ. añ. vij. virge pastoris contrite. x.
encaustri ꝑsici aut syrij. vi. tutie viridis. vij. stercoris o
uis. vij. granoruȝ volubilis ⁊ folioꝝ eius amborū. xv.
scorie ferri ⁊ succi folioꝝ maluauisci ⁊ succi folioꝝ mal
ue oium añ. x. lilij domus ⁊ cepe eius ⁊ lilij celestis ⁊
croci oium añ. v. canfore. iiij. cere faui ⁊ olei ros. ⁊ me
dulle cerui ⁊ adipis eius q̄ntum sufficit. ¶ Et de il
lis que sunt fortitudinis vehementioris ⁊ ꝯueniunt ei
qđ est minoris caliditatis ē ut sumant limatura eris ⁊
ferri ⁊ conficiant cū luto aut luto rubeo deinde cōbu
rantur in patella aut furno ⁊ fiāt inde trocisci ⁊ seruen
tur ⁊ administrent redacti in puluereȝ vbi necessaria ē
exiccatio aut liniantur cum oleo ro. Et de hoc generē
iterum est illud cōburatur fimus columbin⁹ in pāno li
ni donec accēdat ⁊ liniantur cū oleo aliquo qm̄ est mi
rabile. Et locis vlceratis cōferunt porri elixati aut por
tulaca cum sauich ⁊ folia myrti cōtrita i puluerē reda
cta. ¶ Si aūt fiat inobediēs tūc folia albethil adusta
aut folia algebut adusta. Et si fuerit magis iobediēs
illo administrent medicīe ꝯsolidantes vlcera maligna

¶ De cōbustione aque calide. c. xv.

Quādoqȝ accidit ut effundat olla feruens aut
aqua calida sup membꝝ hoīs ⁊ facit opatio
neȝ ignis. Et ꝯuenienti⁹ ei est ut succurratur
statim anteq̄ uescet cum eis que sunt sicut sandali ⁊ aq̄
ro. ⁊ canfora ⁊ non dimittant exiccari imo consequen
ter adhibeat omni hora pānus infus⁹ in aqua frigida ꝯ
gelata hoc eniȝ prohibet ipsum vesicari. ¶ Et q̇dam
ꝓperant ⁊ rorant desup aquā oliuaꝝ aut aquā cieris.
Et melius est ut terat qđlibet āboꝝ cū sauich aut vn
guentū de calce. Et iterum medicamē scm̄ de fimo co
lumbino ꝑdictum est mirabile valde. Et vlcera quidē
curātur cū porris elixatis aut exiccatis cōtritis ⁊ ē me
lius ⁊ cum reliquis que dixim⁹ in caplo primo.

¶ De fluxu sanguinis ⁊ retētiōe eius. c. xvi.

Iam scitum est in libro primo ꝙ sanguis egre
dit a venis ⁊ non egreditur nisi aut ꝑꝑ aper
tōeȝ orificioꝝ venaꝝ ꝑꝑ debilitatē in venis:
aut ꝑꝑ v̄ehemētiā repl̄onis: aut ꝑꝑ motū fortē usqȝ ad
voceȝ ⁊ saltū: ut ꝑꝑ vaporeȝ accidentē venientē ðforis
aut ꝑꝑ disruptioneȝ eaꝝ ⁊ ipsaꝝ incisioneȝ ꝑ cām ꝑ̇mi
tiuam incidentē cōtundentē: aut ꝑꝑ cām corrodentem
īterius aut uehemētia motus cū repl̄one: aut ꝑꝑ resuda
tionem ab eis ꝑꝑ raritateȝ accidentem corpori venaꝝ
⁊ panniculo earum. Et conueniētior uenaꝝ ad hoc ut
currat qđ est in ea qum inuenit uiam est arteria. Nam
corpus eius est mobile ⁊ qđ est in ea qñȝ contrahitur
⁊ qñȝ expanditur ⁊ qñ non desup coarctatur locus ei⁹
post solutionem ꝯtinuitatis eius ⁊ inuenit vacuitatem
peruenit res ad emborismū qđ nominat mater sānguis
Et arteria q̇deȝ licet sit de illis que incarnant tñ est ð
illis quoꝝ difficil̄ est incarnatio. Et multotiens quidē
nō incarnat arteria ⁊ incarnat illud qđ ꝯtinet arteriā

⁊ coarctat sup̱ eam quare sanguis nõ põt facere cursũ
superfluuz immo egreditur ex eo aliquid vsq̃ ad fines
cutis q̃titas quã capit. Et qñ alleuiat cũ cõpssione re
dit ⁊ occultat sicut accidit rupture. Et fortasse rema
net vena sola sub cute ⁊ sentitur pulsus eiꝰ ⁊ ipsius suc
cessio. ¶ Et multotiens accidit illud arterijs deintus
si rumpuntur ꝑter q̃ disrumpat cutis ⁊ cõgregat sub
cute emborisma. s. apa leue ex sanguie ⁊ uentositate qđ
possibile est quiescere cũ cõpressione ⁊ hoc quidẽ mul
totiens accidit in collo ⁊ inguibus ⁊ curuaturis p̱ se ⁊
multotiens accidit ex cã intrinseca aut ex phl̃omia.
¶ Et multi medicorũ existimãt q̃ ois disruptio arteri
aꝝ perducit ad matrez sanguinis que quidẽ plm̃ fit si i
carnet illud qđ est in circuitu eiꝰ ⁊ fiat apostema notũ
sed ipsamet non incarnat ⁊ res non est ita. Jlle quidez
qui negauit incarnationez cõtrouersatꝰ est cũ ꝯsidera
tione ⁊ expimento. Cõsideratione võ qm̃ vna duarũ
tunicaꝝ arterie est cartilagiosa ⁊ cartilago nõ incarna
tur. Expimento võ qm̃ nõ visa est incarnatio. Et op
posuit eis Gal. cum cõsideratione ⁊ experimento: cõsi
deratio võ est rhetorica ⁊ eꝰ forma est q̃ est inter incar
natũ sicut caro ⁊ non incarnatũ sicut ossa quare opz ut
sit incarnata sed est difficil incarnationis. Et testimo
niũ quidẽ qm̃ ipse narrauit se medicasse plẽs arterias
⁊ fuerunt incarnate ⁊ hec quidez est res a qua nos iã
expediti sumus. ¶ Nos võ dicimus nunc q̃ dispõ ꝓ
cessionis sanguinis a mẽbris diuersificatur qñ disrum
puntur sicut epar ⁊ pulmo. Et de illis sunt a quibus
parum procedit sanguis ⁊ i unaquaq̃ duaꝝ diuisionũ
sunt que sunt timorosa ⁊ de eis sunt que sunt absq̃ ti
more sicut emanatio sanguinis ex pulmone in qua est
timor ⁊ ab vtrisq̃ emanat sanguis plurimus ⁊ de illis
sũt sicut vesica ⁊ matrix ⁊ renes. ab eis. n. non emanat
sanguis plĩmus valde sũmati immo qñz multiplicatur
cũ longitudine spatij ⁊ ꝑuenit ad successiões illaudabi
les. Et diuersificat dispositio fluxus sanguinis ex arte
rijs qm̃ fit in quibusdã eaꝝ difficil valde timorosus si
cut ex arterijs magnis que sunt sup̱ manus ⁊ pedes ⁊
huiusmõi interficiunt scõm plm̃ ⁊ non retinet ⁊ in qui
busdã fit facilis sicut in arterijs cranei. retẽtio. n. fluxꝰ
sanguinis earũ est facilis ⁊ sufficit in eis ꝯstrictio sola.
¶ Et multotiẽs quidẽ currit ex arterijs ꝑuis sanguis
deinde retinet p̱ se. ¶ Et dĩa quidẽ inter sanguinem
arterie ⁊ aliarũ cognoscit qm̃ sanguis arterie egredit
cũ saltu ⁊ impulsione ⁊ est vehementioris purpureita
tis q̃ alius nz declinat ad nigredinẽ sanguinis vene ⁊
eꝰ essentie. Et scias q̃ ois cui accidit euacuatio et pro
prie sanguinea ⁊ ꝓprie arterial ⁊ supfluit ⁊ accidit ei
spasmus est maluz. Et silr̃ si accidit ei singultꝰ est mor
talis. Qđ si fuerit sincopis cũ singultu tunc mors ẽ fe
stina. Et alienatio ⁊ ꝑmistio rõnis sũt male. Qđ si fue
rit spasmus tunc est mortale scõm plm̃.

¶ De canone curatoĩs fluxus sanguinis. c. xvij.

Oportet in curatione fluxus sanguinis ut inci
piat ⁊ retineat deinde cures ulcꝰ eꝰ si fuerit
Et non est tibi possibile in eo cuius cã ẽ fixa
excorrodente ⁊ silibus nisi ita ut auferat causa. ¶ Et
si dispõ nõ tollerat ut auferatur causa est necũium ut re
tineat cum suis retentiuis ⁊ sit in causis que sunt ei et
abscindunt sanguinem curentem ⁊ ille cause sunt scite
in liͦ prio. ¶ Uerũ ego narrabo eas scõm moduz festi
nationis. Dico ergo q̃ iste cause aut sunt ꝓhibentes in
illo illud qđ egredit ab exitu: aut sunt aggregantes rẽ
de illo aut res. ¶ Et diuisio prima est ꝯuersio ad p̱tẽ
aliam que aut fit cũ attractione ad contrariũ ꝑter quđ
fiat exitus alius sicut ponunt ventose sup̱ epar ⁊ remo
uet fluxus sanguinis ex nare dextra aut ita q̃ accidit
exitus alius sicut phl̃omat patiens fluxũ sanguinis na
rium ex manu p̱tinenti nari phl̃omia stricta. Retinens
aũt sine exitu est illud qđ ꝓhibet motum sanguinis ⁊ eꝰ
penetrationem. Et est aut p̱ cãm ignientẽ aut p̱ causaz
stupefacientem. Et stupefaciens q̇dez aut est medicina
aut est dispõ corporis sicut in sincopi ipa eniz multo
tiens retinet sanguinez. Causa aũt retinens sanguinem
in locis est oppilans exitum aut cũ ligatura aut cuz re
pulsione ex bucellatione aut cũ repulsione absq̃ bucel
latione: aut excara cũ cauterio: aut medicina cauteri
zante: aut cũ ꝯgelatione rei retente: aut cũ inuiscatione
aut cũ exiccatione: aut cũ incarnatione: aut cũ coarcta
tione carnis circundantis uenas quare oppilat ipsum
⁊ claudit ipsum clausione vehementi. Et oz ut scias q̃
qñ associatur vulneri ãpa cũ q̃titate plĩma huiꝰ non est
possibile ligare cũ filis nz itromittere licinia nz strictura
laboriosa ⁊ nz est possibile tunc nisi administrare gluti
nationẽ ⁊ stipticitatẽ ⁊ stupefactionez ⁊ in spissationez
sanguinis. Et si est curatio est strictura aut fissura aut
propinquitate medicine qñ est dolor est mala ualde. ⁊
ois ꝑparatio dolorosa est mala. Et oz ut ꝑpatio fit ag
gregans duas res quarũ una est defectus doloris: ⁊ al
tera est refrenatio p̱tis cursus sanguinis quare nõ adiu
uatur cũ appensatione ⁊ suspensione ⁊ fiat facilis pro
cessio sanguinis ⁊ eꝰ exitus. Et qñ prohibent due intẽ
tiones declinet ad leuiorez scõm illud qđ presens est ⁊
ꝓpinquius ad tollerandum in dispositiõe. Et est nec̃i
um ut narremꝰ modum eꝰ postq̃ sciueris q̃ primũ qđ
oz considerare est ut cognoscas an vena sit arteria aut
vena p̱ signa sua quare agas cũ arteria ⁊ sis sollicitus
plusq̃ solliciteris ⁊ agas cũ vena. ¶ Amplius dicimꝰ
q̃ de attractione uera ad ꝯ̃rium non ad exitum est ne
cesse membro cũ fricatõne aut ligatione ⁊ strictura aut
cũ ventosis. Et oz ut sit membrũ cõmunicans posituz
ex membro cogito sup̱ extremitatẽ linee unius cõtinui
tatis inter ea ãbo cũ longitudine ⁊ latitudine ⁊ eligit
de diuersificato in situ longitudinis ⁊ latitudinis qđcũq̃
amborũ est longinqũ et dimittit qđ est ꝓpinqũ sicut fit
in duobus lateribꝰ capis aut duobꝰ lateribus manus
nã longitudo inter ista duo est propinquior quã illa ex
qua oz timeri nocumentũ ꝯpletũ ⁊ hec res exigit ut re
memoremur illud quod in ea diximꝰ vbi locuti fuimꝰ
in libro primo de canonibus euacuationis. ¶ Et opz
vt sint extẽsio ⁊ fricatio ⁊ his silia assidua ex eo qđ est ꝓ
pinquius mẽbro scđo deinde desendatur ab eo. Et oz
ut non expectet in disruptionibus arteriarũ ⁊ ei silium
q̃ sit hoc artificium sufficiens in retinendo fluxum san
guinis ⁊ adiuuans ⁊ silr̃ est iudiciuz in phl̃omia lateris
cõis longinqui. Unus aũt duoruz modorũ diuisionis
secunde et est causa stupefaciens est vbigratia ut cibet
ille cuius fluxus sanguinis narium multiplicat aut ali
us ab illo cibis grossi chimi in grossantibus sanguinez
sicut sunt lentes et iuiube ⁊ eis silia. Modus aũt secũ
dus est verbigratia vt in potu dent stupefacientia. frigi
da võ exponunt corpꝰ frigori ⁊ fortasse accidit sincoꝑ
et retinetur fluxus sanguinis. Modꝰ aũt predictus in
diuisione alia est qm̃ oz ut obseruet in eo capl̃m unum
et est qm̃ fortasse arteria ñ est una duaruz que ꝯtinuãt
cordi immo duorum laterum eius ita ut qñ strinxeris

eam inuenies eã firmiorẽ immo fortasse cõtinuatur cũ
latere altero ramus alterius arterie que accidit in eo
ꝛ adducit ad eaꝫ sanguineꝫ ꝑter viã quã strinxisti quaꝛ
indiges stricturis duabus. ¶ Et ante illud opꝫ ut co
gnoscas partem que est pricipium vene in quibusdam
enim locis est inferius ꝛ in quibusdam est desuper ꝛ
in quibus est superius sunt sicut in collo ꝛ in quibus
desuper sunt sicut incoxa ꝛ pedes. Et qñ cognoueris
ꝑtem administra in ea ligaturam ꝛ stricturam. Et de
regimine in illo est ut peruenias ad extrahendã uenaꝫ
cum uncino ꝛ etiam cum incisione pauce carnis que
velat eã ꝛ occultat ipsam deinde inuolue eaꝫ postea ad
ministra medicinas quas dicemꝰ. ¶ Qđ si fuerit pul
satiľ tunc melius est vt ueles eam cũ filis lini. Et siľr
si fuerit non pulsatilis uerũtñ multotiens eleuatur san
guis eius. Qũ ergo feceris illud deinde ãnexueris ei
medicinas tunc dimitte ligaturam usqꝫ ad dieꝫ tertiuꝫ
ꝛ quartum tunc. ꝙ si videris medicinam glutinationeꝫ
facientem adherentem loco eius tunc non eradices eã
oio sed pone in circuitu eius de genere ipsius aliquid
qđ madefaciat ipsaꝫ pumper. Qđ si accidat ei ꝓcessio
ex se ipso qñ tu auferes illud qđ est sup ipsum tunc te
ne qđ est sub loco in uia itineris vene ꝛ ꝑme ꝑssione cũ
qua fiat securitas de saltu sanguiniſ ꝛ eradica illuđ qđ
eleuatur de eo in loco suo ꝛ permuta illud cũ alio.

¶ Et sit preparatio tua quã facis membro in ista ho
ra scđm ꝙ oꝫ et est ut sit orificium eius magiſ imum ꝙ̃
principium ita ut qñ est verbigratia in inferiorib⁹ inte
stini ꝛ matricis tunc sternatur stratum aliquod qđ ele
uet inferiora ꝛ deponat superiora scđm maiorem elon
gationẽ que est ex dolore deinde dimitte ipsum tribus
diebus deinde annecte ei hũc modum vsqꝫ quo eleueť
sanguis. ¶ Refrenatio aũt cũ bucellatione non est pos
sibils nisi in arterijs magnis fac ergo licinium ex pilis
leporis aut tela aranee aut subtili cotto aut panno lini
veteri deinde pulueriza sup ipsum medicinaſ ꝓhibẽteſ
sanguinem. Et mitte in ipsam arteriam sicut bucellam
deinde stringe sup ipsam ligaturam ꝛ fortasse admĩstra
bis licinium ex pilis leporis solis ꝛ excusat sollicitudi
nem. Et oꝫ ut stringas strictura adherente que nõ se
petur donec incarnetur ¶ Licinium vº ex se nã regit
in extractione eius paulatim ꝛ expulsiõe eius aut alijs
ab hoc. ¶ Impletõ vº sine bucellatiõe est ut impona
tur uerbigratia illa res in orificium eius ꝛ ligeť desup
ꝑter penetrationem e⁹ in venas ꝛ ut retineatur cuꝫ eis
que sunt sicut puluilli ꝛ ꝓprie spongia ꝛ cuꝫ uittis foꝛ
tis stricture stringentibus ipsum cũ cõuersione strictu
re que est attrahens. ¶ Strictura vº prima oꝫ ut sit ꝓ
pe orificium deinde inuoluatur vadens retro ꝛ solue
stricturam gradatim. Et sciaſ ꝙ strictura puluillorum
ꝛ uittarum qñ est debilis venit ex ea nocumentum stri
cture ꝛ est attractio ꝛ nõ ꝓuenit ex ea iuuamẽtũ strictu
re et est retentio ꝛ impletio: oꝫ ergo ut subtilieť in hoc
capľo. ¶ Qum ergo stringitur strictura bona ꝛ strin
giť iterũ ex latere diuerso declinat mãm ꝛ resistit attra
ctioni ex strictura. Et non oꝫ ut perueniatur cũ strictu
ra ꝛ ꝓhibitione nisi que sit infra dolorem nisi si illđ fue
rit necessarium in primis deinde mollifica eam paula
tim et multotiens quidem oꝫ ut suas fissuram carnis ꝛ
colligas labia eius ꝛ vittis tegas. multotiens eniꝫ suffi
cit collectio labiorũ ꝛ positio puluillorũ seruat ea col
ligendo venas ipsorũ. ¶ Amplius stringe sup medici
nas puluerizataſ rare. Et inclina ante alguidegi qñ cõ
trahitur vbi coarctatur apud principium suũ cuꝫ digi
tis vnius duarum manuũ deinde annecte ei medicias
ꝛ puluillos apud orificium e⁹ cuꝫ manu altera. ¶ Im
pletio vº cum refrenatiuis ꝓuenit aut cuꝫ strictura im
plentis in facie orificij e⁹ cum manu altera nõ cessante
retinere donec ꝯgeleť sanguis ꝛ fiat impletio aut cum
re infrigidante valde que infrigidat sanguinem ꝛ cõge
lat ipsum in orificio e⁹ aut propterea ꝙ caro coarctat
locum sicut si incidať vena in latitudine ꝛ suspendatur
ad duo latera in prima uice quare claudit sup eã caro
ex latere ex quo currit ꝛ hoc nõ fit nisi in loco carnoso
Et multotiens quidẽ accidit ꝙ necessarium est incide
re ramuꝫ extremitatiſ vene ut sit introitus e⁹ i ꝓfundũ
vehementior deinde ponunť desup medicine. Et mul
totiens accidit incarnatio meatus absqꝫ matre sanguis
Strictura aũt cũ escara fit cum igne ipo qñ magnifica
tur timor ꝛ fit cum medicinis cauterizãtibus sicut cal
ce ꝛ flore eris ꝛ generib⁹ draganti ꝛ generibus arseni
ci ꝛ cymino ẽt ꝛ silibus ꝛ cum eo quđ est debilius qñ
puluerizatur sup locum ꝛ stringiť ꝛ retinet. Uerũ tioꝛ
in illo est ꝙ escara est uelocis eradicationis ex se ꝛ ex
quolibet resistente ex eruptione sanguis ꝛ qualibet a
liarũ cãrum et qñ cadit escara redit timor nouus. Et
ꝑꝑ illud preceperunt ut fiat cauterium cuꝫ ferro vehe
menter ignito profunde ita ut faciat escaras profũdas
grossas quarum casus non sit facilis ꝛ cadant in tẽpoꝛ
longo in quaꝝ siti caro iaꝫ est nata: ex cauterio nãqꝫ de
bili proueniunt escare debiles que cadunt ex qualibet
cã ꝛ cum hoc facit accidere saniem ꝛ calefacit vehemẽ
ter. ¶ Cauteriũ vº forte implet cum escaris fortib⁹ et
remouet rupturam ꝛ detumescere eã facit ꝛ contrahit
eam. Et de cauterizantibus bonis temperati regimĩs
est ut sumatur albugo oui ꝛ aggregetur cum calce non
extincta ꝛ inuoluãť cuꝫ eo pili leporis aut ei silia ꝛ po
nať sup locum et stringať. Et de bonis ꝓuenientibus
ad vltimum multotiens est ut sũanť cyminum ꝛ calx ꝛ
ponanť sup locũ et stringanť ꝛ qñꝫ supaddiť eis colco
tar. Et gũa draganti in hac sũma sunt habẽtia stipti
citatẽ cum cauterio: calx vº est cauteriũ in quo non est
stipticitas de q̃ sit curandũ. Et illđ qđ generať de esca
ris cũ cauterio in eo qđ hꝫ stipticitatem est lõgioriſ fixi
onis ꝛ profundi⁹ ꝛ succus fimi asinini ꝛ substãtia ster
coris asinini sũt de illis que aggregãt ad cauteriũ acui
tatẽ ꝛ glutinationem. ¶ Medicine vº retinentes cuꝫ
glutinatione sunt sicut gypsum ablutũ ꝛ glutinũ deco
ctum ꝛ amilum ꝛ puluis molendini ꝛ gũme ꝛ tus ꝛ re
sina et iteꝝ passe de vuis ipsis. Et rane sũt huius gene
ris scđm ꝙ diciť. Et iterum stella senis. ¶ Medcine
vº retinentes cum exiccatõe ꝛ incarnatione sunt sicut
aloes ꝛ cortex turis. Et sic iteriora passulaꝝ vue cõtri
ta valde et galle cũ oleo aliquo et cõburãť et qñ cõple
tur inflãmatio eaꝝ extinguanť et papyrus adustus et
resina et scoria ferri et stercus equi et stercus asini adu
sta et cinis ossium non ablutoꝝ qm̃ abluta prohibent
glutinationem et spongia noua submersa in oľo aut vi
no deinde aduratur et pili adusti.

¶ De narratiõe medicinaꝝ simplciũ ꝛ ꝯpositaꝝ spẽꝝ
diuersaꝝ fortiũ in ꝓhibitione flux⁹ sanguinis. c. xviij.

AT de illis que dixit Gal. ꝛ narrauit bene ꝛ
exꝑta sunt post ipsum et inuenta sunt plurimi
iuuamenti est ut sumanť de colcotar. xx. et đ
minuto ture. xvi. ꝛ đ aloe et glutino sicco añ. viij. et de
arsenico. iiij et de gypso vehementer trito puluerizato

ut atomi pꝰ cribellationē.xx.curet̃ cũ eo puluerizãdo
ſuꝑ licinia ⁊ ſpargendo ſuꝑ locũ qm̃ eſt mirabile. Aut
ſũat̃ ſarcocolla ð mecha ⁊ aloeſ ⁊ ſãguis dracõis ⁊ po
natur ſuꝑ liciniũ ⁊ ſtringat̃ ⁊ aloes ⁊ tuſ ſoluꝫ cũ pilis
ſcðm ꝙ ſciuiſti ⁊ iteꝝ ſpongia aduſta ſicut diximuſ ⁊ la
ter aduſtus. Sumant̃ ſpongia ⁊ ſcoria plumbi ⁊ tutia
⁊ aloes. Aut ſumant̃ tus ⁊ aloes ⁊ ſulfur aut tuſ ⁊ ſul
fur ⁊ fiat puluis aut adminiſtret̃ liciniũ cum albumine
oui. Aut ſumat̃ de colcotar.xx. ⁊ de ture aut minuto
turis.viij.⁊ reſine.viij.⁊ ð gypſo aduſto.viij. Aut ſũat̃
colcotar ⁊ de gypſo aduſto.viij. Aut ſumant̃ colcotar
eris uſti ⁊ calcadis ⁊ dragãti aduſti ꝑtes eq̃les. Et de
bõis ad fluxũ ſanguis ꝓprie ex draganto eſt ut ſumat̃
aloes ꝑs.i.ſ.primum amboꝝ in corpore graui et ſcðm
eoꝝ in corpore leui ⁊ corticum turis in corpore graui
ʒ.i.et turis ipſius groſſi pinguis in corpore leui pars
vna ſint contenti ſuꝑ ea ambo. Aut ſanguis draconis
et ſarcocolla conficiant̃ cũ albuĩe oui ⁊ ponant̃ ſuper
pilos leporis et ſꝑent̃ ſcðm locum.

Tractatus Tertius de vlceribus.

De ſermone uniuerſali de vlceribus. C.i.

Ulcera generant̃ a vulneribꝰ et ab exi
turis eruptis et a puſtul̃. Et ſol̃oe cõti
nuitatis in carne qñ facit ſanieꝫ et pus
nominatur ulcus et non facit pus niſi
propterea ꝙ cibus qui uenit ad ea cõ
uertitur ad corruptionē ꝑꝑ debilitatem membri ⁊ qm̃
ꝑꝑ debilitatē ſuã reſoluunt̃ ad ipſũ ⁊ attrahunt̃ verſuſ
ipſũ ſupfluitates mẽbroꝝ vicinantiũ ei: aut ꝑꝑ vnguen
ta mollificantia membruꝫ ⁊ linientia ipſum cum hũita
te ſua ⁊ unctuoſitate ſua. Et qð eſt de genere pus
ſubtile nominatur virus ⁊ qð eſt groſſũ nominatur ſor
dities ⁊ ē res ſpiſſa coagulata alba aut ad nigredinē ð
cliuis aut ſicut fex. Et virus quidem nõ generat̃ niſi
ex ſubtilitate hũoꝝ aquoſoꝝ ⁊ ipſoꝝ calido. Et ſordi
ties generatur ex groſſitie hũoꝝ. Et virus quidē mł
tiplicat̃ cũ generatione ap̃atis. ⁊ uirus eget exiccante
⁊ ſordities abſtergente. Et vlcera ſunt appentia ⁊ ſũt
hñtia ꝓfunditatem. Et vlcꝰ qð ꝓfunditatē hꝫ nõ eũat̃
quin aut iam indurata ſit caro circundãs ipm ⁊ noiat̃
fiſtula ⁊ eſt ſicut cãna penetrans in mẽbꝝ aut nõ indu
ratur aliq̃d ⁊ noiat̃ abſconſio ⁊ cauerna. Et qñꝫ dicũt
quidam abſconſioneꝫ illud qð elongatum eſt ſub cute
⁊ ſeꝑatur ab eo cutis. Et cauernã illud qð inflectitur
ſub carne ⁊ dilatatur in ea. Dicũt quidã immo di
latatum eſt cauerna ⁊ ſtrictum ꝓfundum fiſtula ⁊ non
eſt cõtrarietas in nominatione. Et qñ eſt durities ſuꝑ
vlcus apparens nominat̃ vlcus oſtracinum. Et fiſtula
quideꝫ mala eſt illa que non ſentit ⁊ ſcðm q̃titatē elon
gationis eꝰ a ſenſu erit eius malitia. Et de ipa quedã
eſt equalis ⁊ de ea eſt q̃dam obliqua. Et que uadit ad
neruũ dolet vehementer ⁊ ꝓprie qñ tangit̃ eꝰ inferius
cũ tẽta. ⁊ fortaſſe difficił fit oꝑatio illiꝰ mẽbri ⁊ eſt hũi
ditas ſubtilis tenuis ſicut fit ad illa que ꝑuenit ad os.
Et qñ ꝑuenit ad ligamentum eſt illud qð currit ꝓpin
qñ illis. Veꝝ dolor in oſſuoſa ⁊ ligamentali fortaſſe ñ
magnificat̃. Et hũiditas que uadit ad os eſt ſubtilior
⁊ decliuior ad citrinitateꝫ ⁊ ex perueniente ad uenaſ ⁊
arterias multotiẽs egredit̃ fex. ⁊ qñꝫ ſi fuerit tẽdẽs ad
venam ſanguis ꝑlimꝰ ⁊ ad arteriã ſanguis ſub albidꝰ
cuꝫ flxu ſanguinis ⁊ ꝓceſſione. Et ex ea que ꝑuenit ad
carnem curit hũiditas viſcoſa groſſa turbida cruda.
Et multotiens ſunt fiſtule orificia ꝑlima cuiꝰ eē am
bigit̃ ⁊ non ſcitur an ſit fiſtula vna. Et multotiens effũ
dit̃ in qðdã orificioꝝ eꝰ hũitas hñs tincturã ⁊ tunc ſi
fuerit fiſtula vna egreditur ex orificijs alijs color unus
qui eſt fiſtule. ſ. diuerſus albus ⁊ tenebroſus ⁊ alius.
Et ulcera quidem diuidũt̃ in ſpẽbus diuiſionum ⁊ dĩ
ꝙ vlcerũ q̃dam ſunt que ſunt doloroſa ⁊ quedã ſunt q̃
ſt̃ priuata dolore: ⁊ q̃dã ſt̃ ap̃oſa ⁊ quedã ſũt priuata
ap̃ate: ⁊ quedã ſunt munda: ⁊ quedã ſunt imũda: ⁊ im
munda quidē ꝑꝑea ꝙ in eis ſupfluit hũor ꝑlimuſ ⁊ hu
miditas copioſa q̃uis nõ ſint mala. Et de eis ſunt ſor
dida ⁊ de eis ſunt minorata ⁊ de ulceribus ſunt putri
da. Et de rebus magis nociuis eis ſũt meridieſ ⁊ hu
miditas aeris cũ caliditate ipſius. Et de eis ſunt cor
roſiua ⁊ de eis ſunt ambulatiua et de eis ſũt mollia aut
dura aut frigida aut calida. Et mollia ſunt de vlceribꝰ
facientibus cadere pilos ab eo quð ſequit̃ ea. Et ſunt
qñꝫ de ulceribus quedã reſudantia ex quibꝰ reſiduat
uirus citrinuꝫ calidũ. Et fortaſſe eſt calidũ cõburens
qð eſt in circuitu eius et eſt malum mortificans. Et de
eis ſunt difficilis ꝯſolidationis. Et putrefactio eſt pre
ter corroſionem. Qð ſi fuerit erunt ambe ãbulatiue.
Et fortaſſe corrodens eſt corrodens illud qð ꝯtinuat̃
ei ꝓprie ꝑꝑ accuitatē abſq; putrefactõe et nꝫ eſt febris
oio. Veꝝ cum ambulautio putrefactio multiplicat̃ fe
bris aut non ſeꝑatur ab eo. Et Gal. quideꝫ nominauit
hꝰmõi vlcera corroſiua ignem ꝑſicuꝫ et formicã ambu
latiuã et pꝰ ulcus putrefactũ eſt ꝯpoſitũ ex ulcere et ex
egritudine putrefacta et vnicuiq; eoꝝ eſt diſpõ. Et ul
cera quideꝫ dura incipientia ire uerſus viriditatē et ni
gredinē ſunt mala et vlcera frigida ſunt mollia alba q̃e
ſcentia ꝑꝑ medicinas calefacienteſ et calida ad rubedi
neꝫ decliuia delectãtur frigore. Et qñ ulceribꝰ ma
lis aſſociat̃ color corporis maluſ ſicut albus plumbeꝰ
aut citrinus tunc illud eſt ſignificatio ſuꝑ corruptionē
ꝯpl̃onis epatis et corruptionē ſanguinis qui venit ad
vlcus quare fit difficił eius cõſolidatio. Et vlceꝝ q̃dē
quoꝝ radices ſunt acute et cum q̃bus eſt pruritus ſuꝑ
fluitates ſunt acute et quoꝝ radices ſunt late albe pau
ci pruritus illoꝝ ꝯpl̃oneſ ſũt frigide. Et ulcera genera
ta ſucceſſione egritudinũ ſunt mala qm̃ nã expellit ad
ea reſiduũ corruptõniſ ſupfluitatũ. Et vlcera deijciẽtia
pilos ab eo qð ſequitur ea ſunt mala. Et meliores
ſignificationes ſignificantes ſaluteꝫ vlcerum et vulneꝝ
ſunt qum ſuccedentia eoꝝ decliuia ſunt ad ſaniē. Et dĩ
in ſignis mortis velocis qñ ſunt homi ap̃ata et vlcera
leuia et deſtruitur eius rõ moritur. Et malignoꝝ qui
dē vlceꝝ cauſe ſunt qñꝫ vulnera obuiãtia ſupfluitatibꝰ
malignis corporis aut regimĩ corrupto et qñꝫ ſunt ſe
quentia puſtulas malas quare fiunt ab eis feſtinantia
ad vlcerationem poſt puſtulas. Et ſignificant maligni
tatem vlceris eius putrefactio et ipſius ambulatio et
corruptio eius qð eſt in ipius circuitu et difficultas ſa
nationiſ in ſe ipſo cũ rectificatione curationis exhibite
ei. Et meliores ſignificatões ſignificantes ſalutē vlce
rum et vulneꝝ ſunt qñ i ſucceſſionibꝰ eoꝝ eſt ſanies q̃
eſt cum medicina faciente pus et ex oꝑatione nature.
illa enim oꝑatio nature eſt ſcðm curſum naturalē et ñ
generatur ſanies niſi a digõe nãli. Et non aſſociatur
ei malum ex accidentibuſ vlcerum malorũ et proprie
ſanies laudabił alba lenis equalis que cõſecuta eſt cõ
plementum digõis et neq; aſſociat̃ ei fetor qñ in ea nõ
ſit putrefactio et fortaſſe nõ eũat̃ a fetore paruo ſanies
cui accidit cuꝫ adiutorio caliditatis innate et alterius

extranee. Et nos quidez iam locuti fuimꝰ de sanie in
locis alijs. ¶ Ulcera aũt que accidere faciunt spasmũ
⁊ ulcera putrefacta scrofulosa ⁊ algeromati ⁊ corrosi
ua ⁊ cancerosa ⁊ que eoꝝ cursu currũt sunt in quibus
nõ generatur sanies immo qñ apparet in ulcere sanies
⁊ aṗa est signum bonũ cũ quo non timet̃ spasmus ⁊ ꝑ
mistio rõnis ⁊ his silia q̃uis sint in loco qḋ facit illud
necessarium sicut sunt membra posteriora ⁊ anteriora
nisi res ꝑtransierit terminum. Qḋ si aṗa occultet̃ su
bito ⁊ redeat non resoluetur ꝑ pus aut ei silia. Ampli
us sunt viciantia membris neruosis sicut ulcera dorsa
lia qñ sunt in uicinitate dorsi ⁊ nuche ⁊ vlcera que ca
dunt in anteriore ꝑte coxe et genu qñ ipsa iteꝝ sunt si
cut lacerti neruosi in quibus res cõuertit̃ ad spasmum
⁊ ꝑmistionẽ rationis ẽt. ¶ Si aũt euenerit in mẽbris
neruosis pl̃m quoꝝ est in antecedente extensionis cor
poris timetur aut cursus sanguinis si ceciderit in medie
tate inferiori extensionis silr̃ timetur ex eis qñz ꝑmistõ
rationis et timet̃ ꝙ cadit plesis ⁊ saniositas post ip̃am
aut ꝙ ꝓueniat sputũ sanguinis si ceciderit in medieta
te suꝑiore eꝰ ⁊ tu iam sciuisti intentionẽ saniositatis in
pectore ex liᵒ tertio. Et qñz timetur in eis iteꝝ ꝑmistio
rõnis. Et de signis bonis in vlceribꝰ est ut ĩ circuitu eo
rum nascant̃ pili qui ceciderunt. Et corpora suseptibi
liora curationis ulceꝝ sunt q̃ sunt melioris ꝯplonis ⁊
paucioris hũiditatis suꝑflue cũ inuentione sanguinis
boni in eis. Illa vᵒ q̃ sunt multe humiditatis aut sicci
tatis sunt tarde suscipientes rectificationẽ vlceꝝ q̃uis
humida sicut infantium sint suseptibiliora ꝙ sicca si
cut senum ⁊ proprie qñ ꝯplo est radicalis sicca priuata
sanguine mundo ⁊ accidentalis hũida mollis sicut in
senibus iteꝝ. Et ꝑꝑ illud iteꝝ fit in hydropicis curatõ
vlceꝝ eoꝝ difficilis ⁊ in ꝓgnantibus iteꝝ ꝑꝑ retentionẽ
suꝑfluitatũ eaꝝ ꝑꝑea ꝙ ip̃aꝝ menstrua retinent̃. Sed
⁊ in senibus non sanant̃ eoruz vlcera ꝑꝑ illḋ ⁊ ꝑꝑ pau
citatẽ sanguinis eorum boni. Et qñz sanãt̃ ulcera de
inde rescindunt̃ qñ non generat̃ in eis caro nisi ante
mundificationem qñ ergo retinetur in eis suꝑfluitas
non munda oꝫ inde ut corrumpat̃ cõtinuitas proueni
ens secundo. Et qñz existimant̃ fistule ꝑꝑea ꝙ accidit
eis dispõ exiccationis ⁊ retentionis prohibentis respi
rationem ꝙ ipse sunt sanate qñ illaꝝ earũ dispõ est si
milis saluti sicut diximus deinde rescindunt̃ ꝑꝑ quen
libet motũ ⁊ cõmotionez ⁊ tussim ⁊ offensionẽ ⁊ mali
tiam iacendi ⁊ alia. Et de vlceribus in q̇bus nascit̃ ca
ro quedã sunt in quibꝰ nascit̃ caro addita ⁊ quedã in
quibus non nascit̃ illud. Et illa in quibꝰ generat̃ caro
addita sunt illa in quibꝰ fit festinatio nascentie carnis
ante mundificationez. Et illa in quibus nõ nascit̃ illḋ
sunt illa in quibus non nascit̃ caro nisi pꝰ mũdificatio
nem. Qũ ergo prolõgatur spatium ulceris ⁊ corrodit̃
⁊ putrefit ⁊ destruitur de substãtia eius res plima tũc
non expectat̃ cõsolidatio eius nisi scḋm ꝓfundum.
¶ Et proprie qñ vlcus est antiquum retinens spatõ an
ni ⁊ proprie qñ est disruptũ ⁊ incipit ex eo disruptio. s.
fistula. Et antiqum necesse est ut educat os ex ossibus
que ei sunt uicina. Et vlcera quiḋ melica non sanant̃
nisi ab eis auferat̃ tota eorũ corruptio usqꝫ ad carnem
⁊ ossa sana. ¶ Et cãe que qũ accidunt corrũpunt vl
cera sunt debilitas virtutis mẽbri quare recipit omnẽ
mãm et malitia ꝯplonis membri et malitia eiꝰ qḋ adue
nit ei de sanguine aut in qualitate aut in q̃titate. In
qualitate vᵒ plurimum eius est propter malitiam com

plonis ep̃is ⁊ colorem in eo decliuis ad albedinẽ plũ
beã aut citrinitatem: aut ꝑꝑ splenem ⁊ est color ad ni
gredinẽ ⁊ alterationẽ decliuis ⁊ lẽtiginositatez quare
est cum eo malitia oium humorũ in corpore. ¶ Et hꝰ
modi quidez preter hoc ꝙ ex ipso non acquirit̃ qḋ cõ
uertatur in carnem nocet ꝑ illud qḋ cõuertitur ad ip̃z
de suꝑfluitatibus. ¶ In q̃titate vᵒ qꝛ additur aut di
minuit̃ quare non inuenitur cum quo caro ulceris ge
neret̃. Et est ulcus clarum mundum properans ad es
caram: ⁊ nescitur si est corpus mundum pauci sangui
nis: aut est ꝑꝑ ostracositatẽ que accidit parieti eius ⁊
margini ipsius: aut ꝑꝑ dilatationem venarum que ad
ueniunt ei: aut ꝑꝑ corruptionem que sequit̃ ipsum ex
osse: aut ꝑꝑ corruptiõem eꝰ incipientẽ versus tenebro
sitatẽ ⁊ viriditatẽ ⁊ nigredinẽ: aut ꝑꝑ mẽbꝝ male ꝯplo
nis qḋ uicinatur ei. Et ulcera quidem praue curatio
nis ⁊ eis similia sunt interficientia infantes non tollerã
tes vehementiam doloꝝ ⁊ ulcerũ ⁊ difficultatem cura
tionis eoꝝ et ipsorum prauitatem.

¶ De canone curationis vlcerum. c. ij.

Scias ꝙ oia vlcera indigent exiccatione qua
dam preter facta ex attritione lacertoꝝ ⁊ ip
soꝝ cõtusione. Ista enim indigẽt in primis ut
mollificent̃ ⁊ humectent̃. Et cũ hoc ꝙ indigẽt vlcera
in dominantiore dispõnum exiccatione indigent qñqꝫ
dispositionibꝰ alijs mundificationis ⁊ abstersionis ⁊ a
lioꝝ ꝯsequentibus vlcera ꝓter ipsa ulcera. Et q̃to plꝰ
est ulcus maius ⁊ profundius indiget exiccatiõe vehe
mentiore ⁊ ut aggregent̃ labia eius vehementiore ꝑ
scrutatione ⁊ fortasse est tibi nec̃ium fuere ea. Et cõsi
dera ex dispõnibus necessitatis ad ꝑscrutanduz in illo
⁊ eis silibus illud qḋ diximus in caplo vulnerum. Et
scias ꝙ vlcera fortasse indigent in curationibꝰ suis ad
ministratione medicinaꝝ quarũdã sunt currentes pene
trantes ⁊ que iniciuntur profũdantes ⁊ tunc nec̃ium ẽ
ut sint vnguẽta ⁊ eis silia: quare oꝫ tunc ut sit illud quḋ
apparet hũidum ⁊ qḋ occultum est siccuz ⁊ proprie in
illis que sunt ad fistulam oꝫ ut sit siccitas orificioꝝ eiꝰ
vincens humiditatez substantie eꝰ vehementer. Et est
quidem qñz nec̃ium ut earum medicine permisceantur
cũ eo qḋ currit ut fiant viscose adherentes scias ergo
illud iteruz in eis. Et scias ꝙ vlcera indigẽt ligaturis
⁊ strictura ꝑꝑ tres modos quoꝝ unꝰ est ut currat sordi
ties q̃re oꝫ ut sit fortitudo stricture eꝰ a fine stricture vl
ceris ⁊ mollificatio stricture ipsius apud eiꝰ orificium
vt ipsius exp̃ssio bona fiat. Et scḋus est ut seruetur me
dicamen incarnatiuum suꝑ vlcus ⁊ nõ indiget strictu
ra vehementi. ⁊ tertiꝰ est ad incarnationẽ labioꝝ ⁊ oꝫ
ut non sit strictura in ipso mollis aṗ duo labia imo cõ
plicata cõplicatione vehementi ⁊ nõ oꝫ ut cũ ligatura
ꝑueniatur ad lesionem ita ut aṗetur. Et oꝫ ut sit adiu
uãs ĩ prohibẽdo aṗa qñ nõ ẽ possibile cũ aṗate ut cu
retur vlcus. Et si non est tibi possibile ut prohibeas ⁊
apparet aṗa tunc occupatus sis cũ aṗate et cura eius
qḋcũqꝫ aṗa fuerit cuz obseruatione ipsius vlceris vsqꝫ
quo seꝑaueris ex curatione aṗatis ⁊ tunc remanebit
sola obseruatio vlceris. Et silr̃ qñ corrumpitur qḋ est
in circuitu ulceris ⁊ viridescit ⁊ nigrescit cura illud cũ
scalpellatione ⁊ extractione sanguinis ⁊ si ẽt cũ vento
sis deinde adhere ei spongiam siccam postea medicias
exiccantes. Et qum seꝑatur vlcus aut inuenis ulcus
puꝝ tũc oꝫ ut obserues ĩ primis an ex corꝑe aliq̇d ad vlcꝰ
effundatur aut non effundatur immo iam sit abscissum

Quod si nihil effundat ad ipsum sit intentio tua in medi
cando ipsum et si aliquid effundat ad ipsum sis sollici
tus in eo qđ ad ipsum effundit ex phlomia aut solone
uentris aut vomitu qm̄ uomitus qn̄ꝫ cōfert ēt ī hoc ⁊
Hip. testificat de eo. Et si in ulcerib⁹ fuerint frusta os
siū ⁊ pāniculi aut alia non properes in extrahendo ea
sed fac illud qđ diximus in caplo ossiuꝫ. Et primū ꝗdeꝫ
qđ oꝫ te preparare de esse vlceris est aptio cū medicis
suis deinde mundificatio cū medicinis suis deinde na
scentia cānis ⁊ cōsolidatō. ¶ Et si iueneris vlcus mū
dū eq̄le qđ non hꝫ ꝓfūditateꝫ tūc ꝯsolidatio tātū fiat cū
eo qđ non hꝫ mordicationē. In sordidis v̄o nc̄iuꝫ est ab
stergens mordicans. ¶ Et in primis qū curant indi
gent mordicatione qm̄ sensus non sentit ipsum deinde
gradatim ꝑueniat ad illud qđ est leuioris mordicatio
nis usqꝫ quo sentiat hora nascentie carnis. Et caue in
oibus illis ne dolere facias q̄ꝓtum potes ⁊ ꝓprie qn̄ est
illic calitas ⁊ iflāmatio. Et oꝫ ut remoueas causas ꝓ
hibentes a ꝯsolidatione ⁊ sunt cause quas nūerauim⁹
⁊ diximus q̄ declinant cū vlcere ad malitiaꝫ. Nā si tu cu
raueris eas in primis non eris uacans ad curationem
vlceꝝ sicut oꝫ immo non erit tibi possibile. Et multoti
ens ꝗdeꝫ rectificata est ꝯplo mēbri ⁊ sufficit ī rectifica
tione vlceris ⁊ multotiens est ulcus molle suꝑ qđ orit
caro mala que est in se ipsa ad rubedinem ⁊ calefactio
neꝫ decliuis ergo curet cū epithimatib⁹ infrigidantib⁹
carnē circundantē ipsum sicut succus solatri cū bolo
ar. ⁊ aceto ⁊ epithimata đ sandalis ⁊ canfora infrigida
ta cū niue quare non cessat cōsolidari vulnus ⁊ cōstri
gi. Et oꝫ ut in vlcerib⁹ dolorosis que sūt vehementis
doloris sis occupat⁹ in primis in sedando dolorē ⁊ il
lđ cū mollificatis que tu scis proculdubio ⁊ q̄ꝓuis sint
ꝯ̄ria vlceri veruntn̄ qū non sedat dolor non ꝑparatur
nobis ut currem⁹: qū ergo sedauerim⁹ ꝯsequemur.
¶ Et vlcera ꝗdeꝫ sordida indigent ut mūdent ⁊ sunt
illa quoꝝ humiditas ⁊ qđ ex eis currit est plm. Et for
sitan mundificant cū melle ⁊ fortasse mundificāt cum
pulueribus ⁊ unguentis ⁊ qn̄ non mundificant non ē
possibile ut obuiet eis medicamen purum usqꝫ ad cor
pus eoꝝ ⁊ proprie pulueres quare oꝫ ut mundificent
deinde nascat caro ⁊ in mūdificante ꝗdeꝫ est abstersio
plus sicut sciuisti ante. ¶ Et fortasse orit caro mala q̄
re est nc̄iuꝫ ut corrodat cū medicamine acuto ⁊ linia
tur deforis cū infrigidantibus deinde eradicet cū eo
quo eradicat escara: deinde curet. ¶ Et medicamen
quidem vnum scđm quedā corpora facit nasci carnem
⁊ scđm quedā eoꝝ est corrosiuū vehementis abstersio
nis qū corpora illa sint leuia ualde aut est scđm quedā
eoꝝ non abstergēs nꝫ faciens nasci ⁊ ꝑꝑ illud eget me
dicamen ut ꝯfortet aut frangendo cōmistioneꝫ ei⁹ aut
minuēdo ei⁹ unctuositatē aut iniungendo ei medicam̄
aliud in quo sint exiccatio ⁊ abstersio et ī corpore alio
est ꝑ ꝯꝑationem ad ipsum corrosiuū indigēs ut minua
tur de pōdere e⁹ aut addat in vnctuositate e⁹ aut adiū
gant ei stiptica aliqua. ¶ Digniora ergo vlcera ut cō
fortetur eoꝝ medicamē sunt illa quoꝝ difficilis est ꝯsoli
datio. Et de illis que sunt necessaria est ut dimittatur
medicamen super ulcus tribus diebus deinde dissol
uat: nam si ipsum tunc non operatum fuerit non faciet
suam oꝑationē. Et oꝫ ut elonget oleū qđlibꝫ ab vlceri
bus ꝙ si fuerit necessariuꝫ tc̄ oleū de kerua ⁊ oleū myr
tinum ⁊ oleū masticinū. Et qū ibi non est nisi ulc⁹ tunc
oꝫ ut alleuiet in sensibili membroꝝ nō tollerantiū ipsū
⁊ caueat a doloratōe e⁹ cū medicamēto forti. ¶ In il
lo v̄o qđ est ꝑui sensus non abstineat a necessaria medi
catione. Et intrinseca quidem et sublimia ꝓciosa ⁊ mlt
ti iuuamēti ⁊ suscipientia nocumenta velociter sunt de
caplo sensibili ⁊ iudicio e⁹ et eoꝝ ꝯ̄ria sunt de caplo in
sensibili aut quoꝝ sensus est debilis. Et ꝑꝑ h⁹mōi cāꝫ
non sufferūt vlcera itrinseca ea que sunt sicut flos eris
⁊ eis silia ⁊ ꝓprie ea que bibunt ⁊ indigent illis que
faciunt glutinationem plus sic dragagantum ⁊ gūmi ⁊
illa quibus clisterizat indigēt eo qđ est inter duas res
Et de illis que recta sunt in curatiōe ulceꝝ est ut quie
ta sint mēbra eoꝝ ⁊ non moueant ⁊ si mouent in prin
cipio motu paruo minus nocumētū est q̄ꝓ si moueant
post principiū motu laborioso ⁊ proprie in corpore ma
loꝝ humoꝝ. ¶ Et oꝫ ut timeat in vlceribus ꝙ cadat
ex vicinitate eoꝝ incarnatio inter duo membra vician
tia sicut adherentia que accidit inter palpebrā ⁊ oculū
⁊ inter duas palpebras ⁊ iter duos digitos. Et cauer
ne ⁊ absconsiones sunt velocis ꝯuersionis ad fistulas.
Et vlcera quidē vicinātia arterijs ⁊ venis magnis ꝑ
ducunt ad aꝑa illud qđ vicinatur eis de carne molli si
cut testiculi ⁊ subascelle ⁊ qđ est post aureꝫ sicut perdu
cit scabies ⁊ eis silia de illis que diximus ꝑꝑ illam cā
deꝫ cām et proprie qn̄ corpus est plenuꝫ mala suꝑflui
tate ⁊ tunc quideꝫ vehemēs fit dolor ⁊ ꝑuenit ad ulc⁹
quare oꝫ ut curet illud cū mūdificatiōe corporis ⁊ cū
eo qđ est dictū in caplo. Et dū mūdificat aꝑa nō spera
tur eius curatio. Et est necessariuꝫ in huiusmōi vt tuea
ris vlcus ex nocumento cū basilicon ⁊ ei silibus si cor
pus fuerit mundificatū ⁊ ponas inter ipsuꝫ ⁊ inter mē
bꝝ qđ distinguat ⁊ prohibeat nocumentū ꝑuenire ad
vlcus in omni dispōe. Et oꝫ ut audias sermonē cōmu
nem ⁊ est ꝙ de illis que sunt necessaria est ut sit illud
quo curatur vlcus aut ꝯueniens aut incōueniens. Et
ꝯueniens licet non cōferat in dispositiōe tn̄ nō associat
ei nocumentū. Et inconuenientie diuersificatio aut est
qm̄ ipsum est debilius ⁊ significat illud additio e⁹ quđ
est ꝯ̄rium ei qđ ex ipso expectat de exiccatione aut mū
dificatione aut alijs ꝓter corruptioneꝫ aliam quare oꝫ
ut addat in uirtute eius aut est diuersitas ꝓpter mōs
alios sicut qr ipsuꝫ calefacit vltra q̄ꝓ necesse sit ei quare
facit accidere rubedineꝫ et inflātionē quaꝑꝑ oꝫ ut mi
nuat de fortitudine eius et extinguat de inflātione ei⁹
cum emplo infrigidante: aut declinat cū eo ad nigredi
nē et obfuscationē quare scitur ꝙ infrigidat ipsum aut
non calefacit ipsum mensura qua indiget. Ergo oꝫ ut
addatur in virtute calefactionis eius aut mollificat ip
sum quare indiget ut addat in uirtute stiptici ⁊ exicca
tiuoꝝ sicut sunt balaustie et galle et ei silia que exiccant
vt succurat cū exiccatione eoꝝ de illis de quibus dixi
m⁹ tibi aut corrodit ⁊ ꝓfundat ipsum sicut ostensum est
quare oꝫ ut frangatur fortitudo abstersionis. Et mul
totiens quideꝫ nō cōuenit medicamen ꝑꝑea ꝙ ꝯplo in
firmi est suꝑflua in caplo ei⁹ cui⁹ medicam̄ oꝫ esse forti⁹
in ꝯtrahēdo illđ caplꝫ adeo donec reducat ipsuꝫ ad cō
plōneꝫ suaꝫ aut debilis in caplo ꝯueniente ei.

¶ De curatione vlceꝝ virulentoꝝ. c. iij.

Necessariuꝫ est vt in eis administrent medicie
exiccatiue ut mundificet uir⁹ deinde sit occu
patio ī nascentia carnis. ¶ Quđ si fuerit mol
lia tunc administrentur suꝑ ea medicine ad faciendum
nasci eoꝝ ꝓfūditateꝫ ⁊ ipsoꝝ margines ꝑꝑ debilitatem
corpoꝝ illorum vlceꝝ sed opꝫ ut exiccentur in primis

deinde administreť. Et qũ tu administraueris medicamen ⁊ non inueneris hũidiatez minui aut videris eam augeri tunc scias ꝙ medicamen scd̃m illud corpus nõ est exiccatiuuz quare adde in ꝯfortatione eius ⁊ ipsius exiccatione ⁊ adiuua ipsum cũ abstersione pauca sicut est mel v̓bigratia: ⁊ medicinis stipticis sicut sunt balaustie ⁊ alumen ⁊ minora de virtute olei ⁊ pone ipsuz oleum in quo sit exiccatio. Q̃ỏ si videris ulcus iam superfluere iteꝝ in exiccatione tunc minue de virtutibus omnibus. s. exiccatione ⁊ abstersione ⁊ stipticitate ⁊ serua hoc preceptũ in medicinis facientibꝰ nasci carnẽ vlceruz. Et non faciat te errare quiddã ⁊ est vt sit medicamẽ magis abstersiuum ꝙ̃ oꝫ quare corrodit membrum ⁊ resoluit carnositatez eiꝰ ad humiditatẽ currentẽ quã existimas virus ⁊ addis in uirtute abstersionis. Et hꝰ mõi quidez medicamen ponit vlcus ꝓfundiꝰ ⁊ calidiꝰ ⁊ magis sic̃ cũ apostemoso ⁊ sentit infirmꝰ mordicationez manifestaz ⁊ scias ꝙ medicinaꝝ exiccantiuz vlcera quedam sunt que sunt vehementis infrigidationis sicut hyusquiamũ albuz ⁊ opiuz ⁊ radix mandragore. Et q̃dã sꝰ vehementis calefactõis sicut resina ⁊ pix quare tibi inest ut temperes vnaz eaꝝ cum alia ⁊ scd̃m oppositionez alicuis ꝯplx̃onum particulariũ. Et medicine q̃dem mundificantes virus sunt iste medicine exiccatiue sicut alumen ⁊ galle ⁊ cortices granatoꝝ ⁊ cortex turis ⁊ merdasengi ⁊ farina ordei ⁊ eius sauic ⁊ flores papaueris ruffi ⁊ folia arboris culicum. ¶ Q̃ũ ergo fit emplastrũ cum folijs nucis recentis ⁊ fit emplr̃m cũ nuce sicut est aut decocta cũ vino confert valde ⁊ exiccat humiditates absq̧ nocumẽto. ¶ Emplastrũ bonuz sumatur merdasengi ⁊ imbibať aceto uice una ⁊ vice alia oleo donec albescat deinde sumať antimonij ⁊ calcucecaumenon ⁊ venaꝝ ⁊ gallaꝝ ⁊ balaustiaꝝ ⁊ san. dra. ⁊ aluinis ⁊ climie argenti oĩum partes equales terãtur bene ⁊ sit de unoquoq̧. vi. pars eius quod preparatũ est de merdasengi ⁊ misceantur oĩa ⁊ administrentur medicine quas dicemus in antidotario ĩ ulceribꝰ profundis. ⁊ de illis est aq̃ maris. ¶ Aqua uero alumis abluit ⁊ repercutit ⁊ exiccat. Et õnes iste medicine ꝓdicte nũc nocẽt si cũ ulcere est apã. ⁊ aqua in qua decocti sunt ciperi est bona ad exiccationẽ. Et decoctio myrobalꝰ. citri. ⁊ belliricorũ ⁊ emblicorũ: ⁊ decoctõ cetarach ⁊ folia asedre sunt bona in illo.

¶ De curatõe ulcerum sordidoruz. C. iiij.

Oportet ut in eis admistrenť medicie abstergentes ⁊ incipiatur in primis ab eo quod est fortis mordicationis secũdũ ꝙ diximus in canone deinde gradatim perueiatur ad illud quod est sicut tapsia ⁊ aristologia cũ melle ⁊ pauco aceto. ¶ Et iteꝝ glutinum albotin cũ equali mẽsura sui olei roꝫ. aut butyri ⁊ iteꝝ radix lilij cũ melle. ⁊ iteꝝ farina herbi ⁊ herba opponaci. ¶ Et de cõpositis emplr̃m indũ ⁊ ũguẽta uiridia oĩa cuz flore eris ⁊ simplicia aut ꝑmista cũ ãmoniaco ⁊ similibꝰ ⁊ emplr̃a corticalia ⁊ emplr̃a facta cũ farina herbi. ⁊ emplr̃m de sale. ¶ Et trocifcꝰ niger ⁊ trociscus uiridis. Et medicine ex exiccatis sũanť fecis olei ⁊ mellis ⁊ alũis iameni partes equales Et sumãtur ceruse ⁊ polij partes equales. Et quando uehemens fit sordities sumatur prassiuz cũ melle. ¶ Et ď emplr̃is bõis sũt oliue salite. Et qñz accit necessitas hic iteꝝ admistrandi aliq̃d de currẽtibꝰ quo abluať fm ꝙ dicemꝰ in caplr̃o ꝓfundoꝝ ⁊ oĩa ledũt ea si fuerit apã ⁊

De cura vlceꝝ ꝓfũdoꝝ ⁊ cavnaꝝ et abscõsionũ. c. v.

Ista indigent in curatione sua ut carne repleanť. Et illud quidẽ non fit nisi cum vbertate cibi ⁊ sanguinis. Et sunt necessarie in hoc medicine vehementis exiccationis ⁊ mũdificatõis sil̃. Et oꝫ ut sit sitꝰ eoꝝ talis ne in eis retineať virꝰ imo currat ⁊ si inuenis hũc sitũ ꝯuenientẽ ⁊ est in eo radix vlceris mẽbri ad supiora ⁊ orificiũ eꝰ ad inferiora tunc iste est. Q̃. uỏ si fuerit diuersum illius ⁊ fuerit possibile hõi ut alteret sitũ ꝓfundi cũ eo qỏ põt facere de ꝑparatione ⁊ alteratõe nãli faciat ⁊ si non est ei possibile non est excusatio quin seceť ulcus usq̧ ad radicẽ suã sectõne exquisitissima que nõ relinquat cauernã aut quin fiat ut accidat cursus aut meatus in radice sua preter eiꝰ orificiũ talis ut recipiat salutẽ. Et obseruet in hoc dispõ membri ⁊ an accidat ei timor ex illo. Q̃um ergo factum fuerit illud stringať ulcus cum ligatura incipiendo ab orificio eius ⁊ ꝑueniendo ad radicẽ a qua detectio facta est. Et in principio econtrario illius ⁊ ponať strictura in ꝑte supiore in duobus modis sil̃. Et non oꝫ ut ꝑueniať cũ ligatura ad dolorez. Et qñ non est tibi possibile ut scindas administra ablutionẽ ⁊ intromitte tentas facientes nasci ⁊ mundificantes quarum mũdificatio nõ destruit eius natiuitatez ꝑꝑ virtutẽ duarum reruz in eis. Et nos quidez iã exꝑti fuimꝰ emplr̃m apostolicon ⁊ fuit bonũ vltimũ ꝯferens ꝑ medicationẽ ⁊ centaurea qñ ab ea ipleť est mirabil̃ valde deiñ sufoton postea ireos deide farina herbi. Et absconsionibꝰ qñ nõ succurriť nõ adheret cutis ꝯglutinatione bona Uerũ est possibile vt exicceť cutis ita vt ꝯglutineť conglutinatione sil̃i sane. Et vlcera q̇dez ꝓfunda ⁊ absconsiones ⁊ cauernas ñ mũdificant medicine mũdificatõe vltima neq̧ faciunt in eis nasci carnez nisi fiant currentes lauantes q̃ in ea iniciunť cũ iniectorijs aut mittunť cũ tentis ⁊ proprie qñ coꝝ figura non est figura in mũdificatione quoꝝ sufficiant ꝓpatio ⁊ exꝓssio ligature s̃z ꝙ ostendimus. Et mel quidem est ex lauatis ⁊ ꝓprie mistuz cũ vino et in aqua cineris est ablutio fortis quã nõ suffert qỏ ex vlceribꝰ paꝝ est sordidũ. Et aqua maris propinqua est illi qm̃ ipsa lauat ⁊ exiccat. Et aqua aluminosa est lauatia ⁊ cũ hoc est ꝓhibitia eꝰ qỏ attrahiť ad membꝝ ⁊ qñ est apã nõ cõuenit aliquid ex illis nꝫ vinũ. Et oꝫ ut ponantur sup ista ulcera supra medicinas in ligaturis eaꝝ panni liniti ex eis quibꝰ indiget membꝝ in rectificatione sue cõplexionis ⁊ q̇bꝰ indiget ad resistendũ emplr̃is q̃ interius admistranť ⁊ sit super orificiũ vlceris pãnꝰ aliꝰ linitꝰ cũ eo qỏ oꝫ ex medicamĩe Et significatio ꝙ ipsuz ꝯglutinať est paucitas eius qỏ currit ⁊ descensio eius ad inferiora. Et fortasse exprimũť ab eo cũ ligatura ⁊ uirtute medicine hũiditates ꝑlr̃ime subito deinde exiccať ⁊ ꝯglutinať.

¶ De curatione vermiuz vlceruz. c. vi.

De rebus cõferentibus ad illud est succus calamẽti fluuialis ⁊ medicine quas diximꝰ in caplr̃o uermium auris in libro tertio.

¶ De nascentia carnis in vlceribꝰ. c. vij.

Oportet aut non creeť caro donec mũdificeť aut trahať ad ipsũ nutrimẽtũ si minorať ⁊ ñ ꝑuenit ad ipsũ. Q̃ũ ergo mũdicicata est tunc elõgeť omẽ mordicatm̃ ⁊ abstersiuũ cũ fortitudie q̃lia cũq̧ sint vlcera et ubicunq̧ sint. Et oꝫ ut in admistratõe obseruẽť medicinaꝝ facientiũ nasci carnez ꝓcepta predicta de eo qỏ oꝫ ex superfluitate humiditis aut superfluitate exiccationis. fac ergo illỏ qỏ diximꝰ in caplr̃o

vlcerū virulentoꝝ et nō inq̄tum remanēt vlcera humida aut fuerint sicca exiccatione uehementi īmo quātū ad carnē q̇ creat̄ qū est uehemētis hūitatis aut pauce exiccationis. Et de illis q̄ minorāt exiccationez eius ē additio i cera eius et ipsius oło si ē empłm. Et de eis q̄ addūt in eius exiccatōe est ut ingrossetur et inspisset̄ ⁊ minoretur eius unctuositas ⁊ młtitudo medicinaꝝ aut addatur in eis sicut mel. Et creatio quidez carnis in eis cū empłis ꝯueniētior ē ⁊ tardior ⁊ cū pulueribꝰ difficilior ⁊ uelocior. Et qñqꜫ induratur caro ⁊ ē tūc de rectificatione ut puluerizentur pulueres ⁊ circūdetur cū empłis ⁊ uino ꝓpe stiptico. medicamen bonū ad oia ulcera cū eo qđ lauat ⁊ exiccat. Nos q̇dez iā diximus medicinas creatiuas carnis i caº vulneꝝ ⁊ fortasse rememorabimur de electōribꝰ eaꝝ hic aliquid ⁊ est dignius in hoc loco ⁊ est anitimonium adustū ⁊ sarcocolla ⁊ glutinū piscium ⁊ limacie aduste ⁊ scoria ascere bachā ⁊ plumbū adustuz ⁊ acorꝰ ⁊ bereniasis ⁊ dracōtea ⁊ ciperi ⁊ ꝓprie ad sordida ⁊ poliū est forte ⁊ centaurea est vltimū ⁊ nitrū adustuz est mirabile in exiccatione eorum ⁊ ipsorum cōsolidatione.

¶ De curatione vlcerū corrodentiū se. c. viij.

Canon vłis in curatione corrosiuoꝝ ⁊ fraudulētoꝝ est ut mūdificet̄ corpus ⁊ mēbꝝ si fuerit corpus mūduz cū ventosis ⁊ missione sanguisugaꝝ sup ipm ⁊ ꝑmutatione cōpłonis eꝰ cuz epithimatibꝰ ⁊ rectificatōe cibi absqꜫ tarditate ⁊ dilatōe. Nam dilatō in hoc ē ex eis que addūt in malitia eoꝝ. Et qñ qꜫ facit esse necessariū ambulatio corrosionis vt incidatur membꝝ ⁊ cōfert corrosiuis cum quibus non est putrefactio. Embrocatio cū aq̄ fr̄a ⁊ aq̄ myrti ⁊ aq̄ rosarum ⁊ aqua virge pastoris ⁊ vino stiptico si non fuerit caliditas ⁊ aceto ꝑmisto cū aqua roſ. ⁊ aq̄ pura płima si fuerit całitas ⁊ similibus ex aquis infrigidātibꝰ exiccantibus. Et si fuerit illic putrefactio tūc aqua maris ⁊ reliq̄ de illis que dicentꝰ in capło putridoꝝ. ¶ Amplius melior curatō eoꝝ est admistratio stipticoꝝ exiccantiū infrigidantiū sicut cortices granatoꝝ ⁊ lentes ⁊ folia masticis ⁊ semen rosaꝝ ⁊ spina egyptiaca ⁊ grana myrti ⁊ embroce haꝝ medicinaꝝ. Et confortent̄ huiꝰ mōi cū aluie ⁊ siłibus ⁊ siłr empłatio cū foliꝭ acetose ⁊ ramis eꝰ bullitis cū vino. Et empłatio cuz boloar. cōfecto aut sirupo acetoso aut cucurbita sicca adusta aut arnoglossa cō sauich aut foliꝭ oliuaꝝ.

¶ De curatione vlcerum putridoꝝ ⁊ maloꝝ. c. ix.

Hoꝝ maloꝝ ulcerum curatio melior est mūdificatio corporis aut mēbri ipsius si corpꝰ fuerit mundū cū eo qđ mundificat ipsum solū ex ventosis sanguisugis ⁊ epitibiatibus rectificantibꝰ ꝯpłonez scđm qꜫ diximꝰ multotiens ⁊ siłibus ⁊ cibo. Et non oꝫ ut sit dilatatio in curatione eoꝝ nā eoꝝ putrefactio addit ipsorum malitiam ⁊ oportet ut ꝓhibeant̄ ab eis aꝑata calida. Et de illis que eā sedant est semē hyusquiami albi cū sauich. ¶ Et iteꝝ qū huiusmōi vlcera supfluunt in corruptione fit necessariū vt euelantur cū cauterio cū igne aut cū medicaīe acuto aut cū incisiōe ut non remaneat nisi caro sana cognita ꝑ bonitatē sanguinis eius aut coloris ipsius ⁊ os sanū albuz mundū Et medicamē quidē acutū accipit omēz ostracitatez ⁊ extrahit ipsam ⁊ succurritur ꝯplemēto eius cū butyro ponendo desuper uice vna post aliā. ista. n. licꝫ non sint fistule nꝫ ostracata tñ sunt mala fraudulēta. Et fortasse fit necessariū incidere mēbꝝ ut saluet̄ ex putrefactione sua. Et embroce que conueniunt eis sunt sicut aq̄ maris ⁊ aque predicte in capło fistulaꝝ. Et qū sup ista vlcera ⁊ alia administrant̄ medicie oꝫ ut dimittāt̄ diebꝰ aliquot ⁊ non soluant̄. Et medicine quas oꝫ administrare in istis sunt sicut farina ordei ⁊ farina herbi cū aliq̄ntulo alūis aut caro pisciuz salita sicca cū aliq̄ntulo medulle panis ⁊ aristologia ⁊ radix caulis et radix sicle ⁊ radix cucūeris asinini ⁊ semen lini cōtritū cū calcadis ⁊ basce cū passis aut ficubꝰ cū melle aut empła cū cepa muris decocta cum melle aut caulibus aut cucurbita sicca cōbusta ⁊ foliꝭ oliuaꝝ recentibꝰ. ¶ Cōpositum ℞. aristoł. ⁊ succi folioꝝ alkerua amboꝝ añ. ꝑtē. i. floris eris ꝑtez. ſ. fiat ex eo linimentū cum aqua in spissitudine mellis. Et fortasse est necessarium vt cōfortet̄ cum succo cucūeris asinini ⁊ alsurie ⁊ ponant̄ desup panni sicci. Et iterum aristoł. ⁊ gallaꝝ ⁊ olei equales ꝑtes fiat ex eis linimentum vlceri ⁊ in circuitu eiꝰ. Aut calcis ⁊ colcotar ꝑtes equales arsenici ꝑtez. ſ. Et iterum alsurie ꝑtes. xij. colcotar. x. draganti. iiij. fiat ex eis linimentū decoquant̄ in aceti fortis media cotila donec cōsumat̄ acetum deinde sumatur ex eis infrigidatis postea liniat̄ cū eis vlcus. Et iteꝝ sumant̄ colcotar ⁊ draganti amborū añ. xx. corticuz ferri. xvi. gallaꝝ ꝑforatarum. x. Aut sumatur sał. ꝑs. i. alūis vsti ⁊ corticum eris abrotani usti ꝑs. ſ. Empłm bonum sarcocolla calcecaumon ⁊ gallaꝝ ⁊ flos eris ⁊ aristologia aggregētur cū aliq̄ntulo glutini vt medicis fit cōglutinatō ⁊ administret̄ post mundificationē ulceris. Medicamē vltimum exꝑtuz. draganti rubei. xxiiij. calcis viue. xvi. aluminis xvi. corticum granatoꝝ. xvi. turis ⁊ gallaꝝ amboruz añ. xxxij. cere. cxx. olei antiqui cotilia. i. Aliud bonuz plumbi usti cum sulfure eris usti ceruse plumbi turis merdasengi climie āmoniaci oppoponaci masticis oium añ. ʒ. ij. adipis renū vacce resine glutinis alimbat olei myrtini cere oium añ. ʒ. iij. soluant̄ que soluenda sūt in q̄ntitate equa cōficiant̄ ea que soluūt̄ ⁊ q̄ terūtur ⁊ ꝯficiat̄. ¶ Medicamen ꝯferens qđ Gał. ⁊ aliꝭ aggregauerunt. ℞. scorie eris. ℥. i. floris eris fricati. ℥. i. cere. łb. ſ. ꝑuam lindris. ℥. i. ſ. fiat ex eis empłm ſm descriptionem suam soluant̄ ea que soluūtur ⁊ terant̄ ea que terunt̄ ⁊ addatur cera ⁊ minuat̄ scđm q̄ntitatez necessitatis ⁊ diligunt ut misceantur cū eo. ¶ Et qñ fuerint vlcera difficił sanationis administrēt̄ i eis charte ꝯbuste. Et medicamen andronij ⁊ cucurbita sicca ꝯbusta aut lana sordida cōbusta aut empłm folioꝝ cupressi aut folioꝝ dulb adustorum.

¶ De curatione eoꝝ que sł difficilis cōsolidationis ⁊ alioꝝ que sł in ultimo malitie. c. x.

Scias qꜫ vlcera difficił cōsolidationis absolute sunt preter corrosiua ⁊ ꝑter putrida sicut est cōe ꝑter ꝓpꝰum. ipa. n. ambo sunt ambulatiua ⁊ cuz istis qñꝫ non est ambulatio ⁊ stant scđm dispositionez suam per aliqđ spatium. Et ista sunt preter fistulas iterum qm̄ oꝫ ut ipa sint incedentia. Et ad ultimum corrosiua putrida ⁊ fistule sunt ex summa difficilis cōsolidationis absqꜫ conuersione. ¶ Alierenati vo sunt vltima in corruptione in elōgatōe et ꝯsolidatōe Et canon in curatione hoꝝ vlceꝝ est ut si causa fuerit maliª compłonis rectificet̄ aut si fuerit malitia sanguis ponat̄ cibus q̇ generet sanguinem bonum cōtrariū illi aut paucitas eius młtiplicatio eius ⁊ dilatatio in cibo bono. Quđ si cā fuerit mollificatio ⁊ sordidatio tunc cura curatōne molli et sordidi. Et si cā fuerit exiccatō

supflda ⁊ non fuerint fistule adhuc tunc cura cū hume
ctatione equali. Et de eo qđ bonū est in illo ē ut fatias
ea sudare cū aqua calida vsq3 quo sudet mēbꝝ ⁊ rube
at ⁊ inflet deinde abstine ⁊ non ptranseas illā q̄titatem
qm̄ attrahes cuz eo mām plimam ⁊ nocumentū maxi
mū ad membꝝ. Et fac vt medicamē post illud sit mio
ris exiccationis. Et fortasse cōfert ponere pannos in
fusos aq̄ tepida. Et qñ3 est necessariū fricare vlcus ⁊
fricare mēbꝝ eius ⁊ administrare empla attractiua pi
cea. Et si causa fuerit malitia dispositions accidētis ei
qđ ꝯtinetur cū eo de carne. Cura cum eo qđ sciuisti ex
scalpellatione ⁊ extractione sanguinis ⁊ succursu cum
exiccatiuis. Et si cā fuerit uitis ambulatia incide eam
⁊ fac currere sanguine3 eius aut extrahe eam qm̄ mul
totiens facit quiescere illud ⁊ si fuerit repletio tūc inci
pe cū phlomia ⁊ eūone hūoris eius mlici si fuerit dein
de obuia viti ⁊ fac currere ex ea sanguinē q̄tū tibi pos
sibile est ut non accidat ex obuiatōe tua ad inuice3 qđ
est deterius vlcere primo deinde cura vlnus quđ acci
dit ex vite postea vlcꝰ difficile. Et si cā fuerit debilitas
mēbri ⁊ illud est pp malitiam ꝯplonis nō qualitercūq3
accidat immo malitiā ꝯplonis superflue elongate ab e
qualitate quā existimamus ex calore ⁊ frigore ⁊ qđ se
quit ꝯplones ex raritate supflua aut spissitudiue vehem
ti: ⁊ primū est ut sequat caliditas ⁊ humiditas: ⁊ scđ3
frigiditas ⁊ siccitas oportebit ut curetur faciens illud
cu3 cōtrario. Et multotiens quide3 ꝯtingit ꝙ cā est a
caliditate attrahente mā3 ⁊ mittente eā ⁊ sunt necessa
ria in curatine cꝰ infzantia stiptica. Qđ si cā fuerit fistu
la tunc cura curatione fistule. Et si causa fuerit corru
ptio ossis quđ sequit ipsum incidemꝰ ⁊ detegemus ab
osse. Et si fuerit possibile auferre illud qđ est super ip3
cum fricatione faciemꝰ ⁊ subtilissime inquiremus ⁊ si
non incidemꝰ ⁊ faciemus illđ cuius expositio est i caº
corruptionis ossis. ¶ Inquit Gal. fuit adolescēs hñs
fistulā in pectore sub q̄ ia3 peruenerat ad os quđ est in
medio cassi sui deteximus ergo ab osse cassi totū illud
qđ cōtinet ipsum ⁊ inuenimꝰ iā aduenisse corruptionē
⁊ fuit nobis necessariū icidere ipsu3 ⁊ fuit locus corru
ptus ex eo locus sup que3 figit suspensoriū cordis post
q̄ ergo vidimus illud stetimꝰ statione vehementi in ab
latione ossis corrupti ⁊ fuit finis noster dimittere pan
niculū tegente3 ip3 deintus ⁊ seruare ipsu3 scđ3 salute3
suā ⁊ fuit illud qđ ꝯtinuat de hoc panniculo cū casso iā
putrefactum. Iteꝝ inquit ⁊ nos aspeximus ad cor aspe
ctu manifesto sicut illud qđ vidimus cū deteximus ab
eo cū voluntate cū anatomia. inquit sanatꝰ est ergo iste
adolescens ⁊ nata est caro in illo membro qđ incisimꝰ
ex casso donec repletu3 est ⁊ ꝯtinuatū est ad inuicem ⁊
factu3 est stās inter uelamē cordis ⁊ velamē ipsu3 sicut
stetit cu3 eo ante illud caꝑ capsule cordis. ¶ Inquit ⁊
non est hoc maius q̄ vulnera in quibus respirat pectꝰ
⁊ hic dixt ꝙ qñ putrefiunt vene et antiquant tunc de
eo qđ est rectu3 est ut currat ex eis sanguis scđm q̄tita
tem que licita est in eis. ¶ Medicine vero preparate
ad difficultate3 cōsolidationis in dominantibus disposi
tionibꝰ sunt sicut scoria eris et flos eris adustꝰ et non a
dustus et scoria alschesebrā et scoria reliqui ferri et cō
glutinatio auri fiant ex eis cerata et colcotar et dragā
tu3 et que sunt eis silia cum rebꝰ ꝓhibentibus attractō
nem ad mēbꝝ si fuerit sicut sunt alumen et galle. Et de
illis quibus curantur ea que sunt difficilis ꝯsolidatiōis
est illud qđ. ℞. climie et ꝯsolidatōis auri ⁊ alūis oiu3
añ. vij. floris eris et corticū eris añ. i. gūmi cuꝑssi quat
tuor cere et olei alicuius q̄tu3 scis. Et iteꝝ sumantur
cere et gūmi pini añ. vij. climie. iij. et colcotar. vi. et oli
myrtini q̄tum sufficit. Et iteꝝ decoquant colcotar et
climia cum aqua maris aut aqua acreste aut aqua in
qua decocta sunt alkali et calx decoctione pauca scđm
ꝯmistionem nutrtionis eoꝝ in sole in estate deide colet
ab eis ꝑter ꝙ fiat sal desuper aq̄ maris aut aq̄ alkali.
Et iteꝝ sūat eris vsti ⁊ resine ⁊ salis gēme oiu3 añ. ℥.
ij. cere olei myrtini q̄tu3 sufficit. Et ꝯferunt eis medi
cine fistulares qñ exiccant ⁊ terunt. Et ex eis st farine
herbi ⁊ ireos ⁊ aristologia adusta et es ustū ⁊ terra tu
ris scđm diuersitate3 quā meret omne corpus ex ꝯpō
ne. Medicamen bonu3: sumant limature eris ⁊ lima
tura ferri ⁊ ꝯficiantur cu3 aq̄ alūis ⁊ argillēt cu3 argil
la rubea ⁊ adurant in furno deinde extrahant ⁊ teran
tur ⁊ admistrent puluerizata aut fiat ex eis et ex mer
dasengi emplm. ¶ Modus emplti aurei boni. ℞. mer
dasengi aurei boni mina3 vnā cere ⁊ radicis almezeriō
añ. aur. xxxvi. floris eris aur. xviij. limature auri trite
limature almerdasengi añ. aur. xl. olei antiqui. lb. iij.
ponant sup ipm in primis merdasengi et aurū et flos
eris deinde relique medicine. Et iteru3 sumant ostra
cu3 furnoꝝ et cinis venaꝝ et plumbu3 cōbustu3 ablutū
et fiat ex eis emplm cu3 oleo myrtino. Et o3 ut sit illud
oleū inspissatum cum merdasengi vbigratia. ℥. i. et ex
aceti acuti triplo ipsius et ex oleo aut oleo myrtino
aut olei aneti. ℥. i. moueātur cu3 facilitate donec resol
uatur merdasengi et inspisset et non adurat et alierena
ti de eis cortices eris et flos eris calx abluta sine exq̇
sitiōe fiat ex eis puluis et antecedat et liniat ea cū mel
le: deinde puluerizet sup ea hunc puluere3 ꝯtritū eris
ptes. ij. cere. x. dissoluāt digitis in sole et administrent
aut ceruse ⁊ alūis añ. vij. corticum eris salgēme turis
floris eris cōticū granatoꝝ oiu3 añ. ptes. ij. calcis ps. i.
cere. x. olei myrtini q̄tu3 sufficit. Et iteꝝ merdasengi
olei añ. lb. i. gallaꝝ non ꝑforatarum aristo. añ. ℥. i. am
moniaci. ℥. i. minuti turis. ℥. ij. fiat ex es linimētū sup
ignem et moueat cū radice cāne.

¶ De curatōe fistulaꝝ et corioꝝ q̄ ñ ꝯglutināt. c. xi.

I
Am fistulis vo et eaꝝ iudicijs et spēbus ipsarū
ia3 est dictū qđ dictū est. Veru3 qđ necessari
um est de regimine cursus virus et humidi
tatu3 corruptarum ab eis cum ꝑpatione aut ꝑforatiōe
iā declarauimꝰ iteꝝ i locis añ hūc locu3. Curatio aūt
ꝓpria fistulis diuersificatur iteru3. ¶ Fistule. n. aut st
recentes currentes: aut sunt antiq̄ quaru3 ꝯcauitates
ia3 ꝓfundate sunt in carne vehementer et iste quidem
sunt difficil curationis nā illud qđ necessariū est in hoc
est acceptio illiꝰ cōcauitatis totius cu3 incisione eradi
cante ex lateribꝫ cu3 nouacla aut alijs: aut ꝑ cauteriu3
cu3 igne: aut cum medicamine et illud ē paruu3 et inq̇
etu3 et ꝓpe qñ est in vicinitate nerui aut membri subli
mis. Et fortasse eger est decliuior ad hoc ut remaneat
illud cū eo et tolleret illud q̄ ut patiat eius curā. Et
fortasse est possibile ut exiccetur et corrodat eius caro
vnctuosa fraudulēta intra ipam et exiccet residuū car
nis eius mortue: et cōsolidet et remaneat q̇eta spatio
longo ꝑter ꝙ sit adhuc ꝯsolidata itegre. Et q̇ vult illđ
o3 ut mūdificet fistula3 a carne fraudulēta vnctuosa q̄
est in ea deinde impleat eā medicinis exiccatiuis et
dimittat eā cu3 dispositione exiccationis eius qm̄ ipa
remanet du3 non cadit timor in replone aut hūiditate

cōplonis aut aduentu aque aut situ iacendi sup eā do
loroso: aut offensione: aut vberatione: aut tussi: aut tre
more ¶ De curatione vo eradicationis eius ⁊ ipsius
euulsionis scias ꝙ qū ipsa est fraudulenta putrida anti
qua non est medicamē nisi abscissio cum adustione aut
cauterizare eam cuz igne scdm ꝙ ostendimꝰ cū perfora
tione meatus tortuosi inter meatus eꝰ ut sciat intentio
cauterij ⁊ penetratio cū cautella inuentionis eꝰ donec
coquat uel cauterizet ⁊ abscidat. Et cauteriū cum me
dicinis acutis est sicut sunt sal āmoniacū ⁊ arsenicuz ⁊
sulfur ⁊ flos eris ⁊ argentū viuū est de summa eorū ex
tinguat argentū uiuuz ⁊ misceatur cū tāto limature fer
ri qūtuz ipsum est ⁊ alkali qūtum est eius medietas ⁊ cal
cis qūtum est eius medietas ⁊ sublimet in alutbel aut
pfocetur in kimina secūdum ꝙ sciunt illi q̇ occupati st
cum hoc caplo ⁊ sublimet sicut sal. Qū ergo ponitur
ex eo sup fistulam ⁊ inflāmatur ⁊ assat ⁊ sepat a carne
qd accipiatur cū forcipibus ⁊ extrahat ⁊ assiduet ci
batio mēbri ex butyro vna hora post aliaz vt q̇escat do
lor deinde curetur curatione vlceꝝ ¶ De fistulis vero
que est recens currens oz ut abluat cum medicis for
tibus sicut kitrā ⁊ aqua cineꝝ ⁊ aqua maris ⁊ sicut sal
sa ⁊ aq̄ saponis pmistis cū ea arsenico ⁊ sale āmoniaco
⁊ aq̄ sublimata ex calcucecaumenō ⁊ sale āmoniaco sic
co ⁊ ex sansuco non currente ⁊ aqua in qua decoquunt
alkali ⁊ calx corticum ouoꝝ ⁊ calx. ¶ Qum ergo mū
dificata fuerit ponat sup eaz medicamē de kerua. Et
emplm de arsenico reiterato in medicinis algarab est
mirabilis iuuamēti. Et medicam̄ Gal. alcartusin. Et
medicine cōposite ex draganto ⁊ calcadis ⁊ ere usto ⁊
flore eris et que sunt silia illis ⁊ ex centaurea ⁊ farina
berbi ⁊ ireos ⁊ suructas. Et iam experta est radix sco
lopendrie nam ipa qū fistula impletur ex ea sanat ipm
Et silr qū fistula iplet ex bellebero iteꝝ ⁊ dimittit tri
bꝰ diebꝰ sanat ipsā ⁊ silr alsenij ⁊ silr succus cucumeris
agrestis cū glutio albotl aut succꝰ radicis almaroth aut
flos eris aut āmoniacum ⁊ calcadis ⁊ dragantū ⁊ col
cotar ⁊ gumi cū aceto. Aut sumat vrina infantiuz ⁊ si
ne cessatione teratur in mortario plūbeo donec inspis
set ⁊ exiccet ⁊ administret. ¶ Medicamen quo utun
tur illi d alexandria oppoponaci draganti assari ⁊ col
cotar ⁊ floris eris ⁊ alūis oium an̄. ps. i. cantaridaruz
ps. 5. fiat puluis aut emplm aut aggreget cum aceto in
quo decocte st cantarides ⁊ fortasse ponit cuz eo mel.
Et iteꝝ sumant aloes ⁊ flos eris ⁊ merdasengi ⁊ cor
tices ouoꝝ calciati qd est eis fortius plz ⁊ pmisceātur
Et iteruz medicine fortes quas diximus in caplo eoꝝ
que sunt difficil ꝯsolidationis. Et qum apparet caro
bona administra ꝯglutinantia facienia nasci carnez. Et
qn̄ est ppe eā os corruptū tūc oz vt rectificet ⁊ curet
curatione sua. Et qum vides humiditates virulentas
miorari aut saniosas redire tūc iā curatio cōfert.

¶ De carne addita sup vulnera. c. xij.

IN curatione illius sunt necessarie medicie ab
stersiue ⁊ exiccatie ⁊ qūto magis sūt minoris
mordicationis tanto sunt meliores. Et opz
ut non expectet hic de adiutorio nature qd expectat
in nascentia carnis: nascentia. n. carnis est opus natuꝛ
¶ Et oīe qd nā nasci non facit siue sit cū adiutorio
medicine aut absq3 eꝰ auxilio est ōrium opationi natuꝛ
pp illud igit oz ut sit plm sustentationis sup medicinā.
Et scias ꝙ trocisci facti ad hoc nō ꝯferunt illi qd ex ea
antiqum est imo recenti. Qd si ex eis fuerit aliquid ne
cessarium tunc oportebt vt in faciendo trociscos sit cō
seruatio ⁊ reponant in loco quez nō corrūpat aer. Et
iam laudate sunt ad hoc feces aceti sed illud nō est ap
me penitus sanuz ⁊ facere eos trociscos ⁊ formas simi
les auellanis est magis conseruans uirtutem. Quod vo
dr ꝙ ipsa indiget ut imbibat aqua calida de arsenico
⁊ alijs est illud qd ppat eam ad resolutionez virtutis ⁊
adiuuat aerez corrūpentē eā. Et medicamen q̇dez qd
est grossius ⁊ fixioris virtutis est magis iuuatiuū i hoc
caplo nō expte virtutis qm̄ fortasse subtile est fortius s3
ppea ꝙ passio eiꝰ ex aere ⁊ humoribꝰ ꝯmistis est timor
⁊ fixio eꝰ cū dispositione sua est maior. Et iste medicie
sunt sicut cortices eris ⁊ ostraca adusta et due spēs eri
tioꝝ adustoꝝ cuz carnibus suis: uerū eritij remanent ⁊
ꝯstringunt carnez plusq̄ oporteat ⁊ fortius d illis que
nūerauimꝰ ē flos lapidis nominati esie ⁊ fortius eo est
scorie ⁊ glutinuz auri ⁊ colcotar: ⁊ dragātuz adustōis
minorat vtutez eoꝝ ⁊ mordicationis silis ⁊ addit eorū
subtiliationez: ⁊ flos eris est fortis et nō est sicut ziniar
⁊ pprie factuz ex corticibus eris. Et ex eis que corro
dunt carnez additā est ut sumant alkali ⁊ calx nō extin
ta ⁊ dimittant in sexcuplo sui aque in sole septē diebꝰ
⁊ moueant oi hora donec in grossent ⁊ fiant sicut lutū
⁊ fiāt ex eis trocisci ⁊ administrent. Et silr trociscus fi
ctilicꝰ ⁊ vnguentuz viride est mirabile ⁊ viride factum
cuz sale gēma. Et vnguētū qd noiat alescorexelin cor
rodit carnez sine mordicatione ⁊ medicamē dudume
⁊ medicamē dianor ⁊ medicamē fcm̄ ex corticibꝰ eris
⁊ minuti turis est ꝯuēiens carni male ⁊ accipit hūitatē
sic cottū ⁊ oēs medicie facte ad hō ut mittāt in nasum.

¶ De regimine vlceꝝ disruptoꝝ pꝰ ꝯsolidatiōz. c. xiij.

CUratō pꝰ eoꝝ disruptiōz est vt accipiat ca
ro mala et os q̇dez sequit eā deinde occupis
i dessicatōe eꝰ h3 ꝙ scis. Et extrahētia ossa for
tasse st cū medicis attractis sic st folia papaueris nigri
emplata cū folijs fici et sauich aut semen hyusquiami
albi et calcadis equalibꝰ ptibus emplata.

¶ De eradicatiōe vestigioꝝ vlceꝝ et vulneꝝ. c. xiiij.

INdiget eradicatio vestigioꝝ vlceꝝ et vulne
rum medicis absersiuis fortis absterhōis mū
dificatis et sint virtutes earū pxime virtuti
eius qd abstergunt ergo curet forte cum forti et qd ē
minus eo cum eo qd est minus eo. Medicine autez
mundificatiue fortiuz virtutuz sunt uerbigratia: vt su
mat squama ferri cū lacca et trifera et liniat dsup calx
et mel aut succus calamenti et albugo oui et arsenicuz
et lapis pipis. ¶ Medicie aūt leues lenibꝰ st fabe et
farina ciceris et semen rhaphani et lutuz molle raꝝ et
cortices melonis. Et adeps asini est bona valde et p
prie qn̄ associant ei q̇dā pdicta. Vestigia aūt vlcera
tionis aut verberationis abstersio cum oleo de lilio de
let velociter. ¶ Amplius trocisci quos ego dicam in
capitulo decorationis.

¶ Tractatꝰ quartꝰ de solone ꝯtinuitatis neruoꝝ ⁊ qd
nō pendet cū restauratōe d solone ꝯtinuitatis neruoꝝ.
Capl3 pmū de vulneribꝰ neruoꝝ ⁊ q̄ currūt cursu eoꝝ

NEruis pp vehemētiaz sensꝰ eoꝝ ⁊ cōti
nuitatē suā cū cerebro accīt ex vulne
ribus dolores vehementes ualde ⁊ le
siones valde magne sicut spasmꝰ ⁊ pmi
stio rōis ⁊ mltotiēs pducūt ad spasmū
absq3 ancessione lesionis praue ⁊ nō sit i eis excusatio
quin illic sit apa magnum absq3 dolore magno. ¶ Et

faciliores eoꝝ dispositiones sunt febres ⁊ apāta multa appent in alijs locis ꝙ̄ i vulnerib⁹ ⁊ sitis ⁊ vigilie ⁊ de siccatio lingue ⁊ ꝓprie qn̄ accidit illic apa. Et sil'r est dispō vulnerum cordarum lecertoꝝ ⁊ ꝓprie in latere capis eaꝝ. Et qn̄ apant nerui ⁊ que sunt eis sil'ia aut aduenit eis frigus spasmant. Et si aduenit eis putre factio corrumpit membꝝ et augmētat. Et putrefactō q̇dem festinat ad eos qm̄ ipi sunt creati ex humiditate quā ꝯgelauit et coagulauit frigus. Et ad huiusmōi q̇ dez ꝓperat putrefactio ex humiditate et ex cal'itate hu mida ⁊ decoquit in eo ⁊ sil'r aq̄ quidez frigide nocent ex pte spasmi ⁊ cal'e ex hoc ꝙ putrefaciunt ⁊ sil'r oleuz Veruz oleū qn̄z est necessarium. s. illud quod est cale factū pp necessitatē sedandi dolorem aut pp subtilian das medicinas ⁊ facere eas currere ⁊ sunt medicine re sistentes q̄litati humectanti ⁊ pungentes sole qn̄z pfici unt hanc opationez. Et qn̄z q̇ ex eis vulneratus ē apat etiā ⁊ est eius opatio tardior ⁊ sil'r eius maturatio ⁊ cu rationis susceptio est tardior. Et qn̄z vlcerant nerui ⁊ sunt vlcera tardioris ꝯsolidationis ⁊ tardioris matura tionis. Et omne vulnus qꝺ fit in neruis aut est punctu ra aut scissio. Et fissura quidez aut fit cum detectione nerui aut sine eius detectione ⁊ illud quidē aut fit in lō gitudine aut latitudine. Et vulnera quidez cadentia se cūdū longitudinē in neruis saluiora sunt cadentib⁹ in latitudine. uillus. n. sanus ledit ex vicinitate incisi ⁊ no cet p ipsuz ⁊ nocet cerebro ⁊ facit accidere spasmū ⁊ egritudines magnas. ¶ Et fit itez mltotiēs necīū tūc abscindere uulneratū ⁊ pūctuz cū totalitate ⁊ ꝓuenit ex eo quies ⁊ sepātur accidentia mala. Et uulnera qui dez in pāniculis sunt leuiora eis que sunt in cordis ne dum eis que sunt in neruis. Et tu quidez scis pānicu lum cum testimonio ⁊ fortasse sciuisti euz ex anatomia ¶ Et si pāniculus apatur non vī in eo incessus villoꝝ in longitudine ⁊ in corda pāniculari videt incessus pā niculoꝝ in longitudine ⁊ corda est dura valde ⁊ non ē pānicularis in eius duritie ⁊ pāniculus suffert suturā ¶ Et in vulnerib⁹ ⁊ disruptionib⁹ q̄ adueniunt ligam̄ tis nascentib⁹ ex osse ad os non est maluz ⁊ sufferūt ve hementiorez curaz ⁊ non timet ex abscissione neruorū illꝺ qꝺ timet de eoꝝ ꝯquassatōe ⁊ de incisione ptis eoꝝ in latitudine ꝙ̄uis membꝝ ꝯtrahat.

De canone curatiōis solōnis ꝯtinuitatis neruoꝝ. c. iij.

Medicamen vulneꝝ neruoꝝ est illud qꝺ est ca lidum siccuz subtilium ptium equal' cal'itatis ita ut nō mordicet ⁊ sit e⁹ exiccatio vehemēs valde cū attractione nō cum stipticitate oīo. Et oīe i quo est caliditas subtilis cū exiccatione vehementi sub til' substantie nō eūat ab attractione ⁊ caueat stipticuz in eis ⁊ ꝓprie in pricipio rei nisi sit cū abstersiōe sicut es ustuz ⁊ scoria eris ⁊ qꝺ est huius generis substantie subtilia ipsum cū trituratione in aceto in quo nō est sti pticitas ⁊ qn̄z timet ex aceto ⁊ subtiliatione e⁹ ꝓcessio caliditatis subtilis in re spissa. Et si necessaria ē fortis caliditas qn̄z tunc necessaria est ut non sit profundās tm̄ sed ut frangat ⁊ declinet cū ea ex eo qꝺ ei admisce tur ad equalitatez ut calefaciat cū mēsura ⁊ exiccet cū fortitudine. Et si fuerit neruus detect⁹ non sufficit ali q̇d cui sit acuitas oīo ⁊ est nocumentuz illius cuz eo ma gnuz. Et sil'r si inuenerit medicamē aut pānū qꝺ admi nistrat sup uulnus cui obuiat dū est frigidū actu tunc lesio nerui ab eo est uehemens. Et qn̄ accn̄t vulnera i neruis tunc non oz ut properent ad incarnatiōem sed oz ut incipiat a sedatione doloris vaporando cum pā nis cal'is ⁊ cum oleis cal'is ⁊ cū oleo omphacino ꝓpe qm̄ in ipso est stipticitas quedā ⁊ cū adipibus iterum. Et sit eoꝝ calefactio supra tepidum pp frigida ⁊ sil'r sit tua intentio in sedatione apātis. Et de illis que admi nistrantur ēt tunc sunt empl'a facta cum sirupo acetoso ⁊ cum aqua cineris ⁊ ex cibis ⁊ potibus sicut farina fabarum ⁊ herbi ⁊ ciceris ⁊ lupini amari ⁊ sauic or dei ⁊ alijs immo ista iterum administrant anteꝙ̄ apo stement. Et qn̄z ꝯfert admistrare illꝺ qꝺ est leue. Quz ergo fit in eis illud ⁊ accidit securitas ex supfluitatib⁹ que effundunt p illud quꝺ administrat de phl'omia ⁊ eūone tunc incarna ⁊ non sedes dolorē eoꝝ cum aqua calida oīo imo cum oleo subtilium ptium in quo non ē stipticitas cal'a usqꝫ ad terminum non supfluuz. calidū eniz supflue ⁊ frigidum non cōueniunt ei. Et ml'totiēs q̇dē ꝯtingit ꝙ vulnus iā appropinquat sanitati ⁊ nocet ei frigus ⁊ fit vehemens dolor ⁊ redit lesio quaī fit ne cessarium ut succurrat statim cum sedatione ⁊ cū oleis calefctis embrocando cum eis. Qꝺ si neru⁹ ille fuerit discooptus ⁊ fuerit incisio in lōgitudine tūc stude vt co opias ipsum carne ⁊ pone sup ipsum medicinas pūgi tiuasquas diximus. Et stringe ipsum cum pannis lō gis strictura colligente ⁊ aggregāte semp rem magnaz loci sani. ¶ Si aūt disrumpatur in latitudine tunc ne nessarium est suere ipsum. Et si non cōglutinat ⁊ qn̄ ꝓpat res et times putrefactōez succurre ꝙ̄tū tibi ē pos sibile. Qꝺ si apet ⁊ aduēiat frig⁹ ei ꝓuēiet ei spasmus ⁊ putrefactio cōtrahit mēbꝝ quapp non oz ut icarnet caput ul'neris nz colligat nisi post sanitatez. Qū ergo ē i eo strictura ampliet qm̄ illꝺ pducit ad putrefactōnez vulneꝝ per illud qꝺ aggregat in eis de uir⁹ ⁊ alijs ⁊ cū hoc dolor fit vehemens. quare non oz ut incarnet oīo nisi postꝙ̄ exiccat exiccatione decēti et securitas fit ex oī apāte ⁊ putrefactione. Et pp illꝺ oz ut soluatur stri ctura sup medicamen ⁊ medicamē ut festinetur ex alio Et forasse soluitur in die aut in nocte bis aut ter. Et fortasse est necessariū vt facias illud iterum in nocte il lius diei aut die illius noctis si fuerit in longitudine ⁊ ꝓprie qn̄ illic est mordicatio. Qꝺ si nō fuerit tunc ne cessitas illius erit minor ⁊ sufficiet bis facere illud ma ne et vespe. Et oz ut obserues in medicinis eorum ne calefaciant ultraꝙ̄ sit necesse neqꝫ abbreuiet in calefa ctione necessaria ⁊ sil'r in abstersione ⁊ exiccatiōe ⁊ in contrario vtriusqꝫ. Quz ergo videris qꝺ iam calefactū est tunc infrigida ipm scilicz membꝝ cum mensura que minuat additionez ab eo qꝺ est necessarium. ¶ Et qn̄ ꝙ experiuntur cerata facta cum euforbio sup crus ho minis sani sil'is infirmo in ꝯpl'one sua et ipsius forma et cōsiderat an supfluāt incalefactiōe ei⁹ an nō calefaciāt ipm in aliquo de quo sit curandum aut calefaciāt ipm calefactione tpata et tunc scꝺm illaz ꝙ̄titatez postea ad ministrant sup infirmuz et experiunt sup ipsuz secūdo Verum vt experiant sup alium de illis q̇ sil'antur ei in primis est melius vt non sit necessaria in expientia eoꝝ sup ipsum alteratio plīma. Et cum hoc toto quz neru⁹ est discooptus et vulnus amplum valde nō suffert ali quid valde calidum sicut euforbiuz et sulfur et eis sil'ia imo indiget medicaīe qꝺ est sicut tutia. ⁊ iterum medi camine facto ex calce abluta ablutione vltima in hora una. Et oz ut sit oleum qꝺ administrat in ceratis eius et eius linimentis sicut oleum ro. et myrtinum qꝺ non tetigit sal. Et glutinum iterum qn̄ administrat in istis

medicinis oꝫ vt sit ablutuꝫ. Et mel iteꝝ ut sit ablutum ⁊ tutia oꝫ ut sit abluta. Et non oꝫ oio ut sit in eis de a cuitate ⁊ mordicatione. Et si fuerit in eis stipticitas ꝑ ua in curatione discoopti lꝫ cum virtute resoluēte sine mordicatione ⁊ ꝓprie qñ infirmus est debilis ꝯplonis membra itaqꝫ digniora elongari a frigido ⁊ aquositate ⁊ ventositate uel unctuositate ⁊ eis silibus sunt qum sunt discoopta: non enim est eoꝝ nocumentū in discoop to cui obuiat ⁊ ꝙ ledunt sicut est eoꝝ nocumentū in eo cui non obuiat nisi paꝝ ⁊ nō obuiant nisi ei qδ ꝯtinet ipm ⁊ ipm sequitur ⁊ si non fuerit excusatio tunc scδm ꝙ diximus. Qδ si fuerit illic virtus aliqua in creatiōe tunc non erit maluꝫ si administres trociscos pauli ⁊ tro ciscos de colcotar ⁊ trociscos andronij ⁊ prassium cuꝫ vino cocto aut cum oleo in hyeme quideꝫ cū oleo sub tili sed in estate cum oleo ro. Et tus, ⁊ glutinuꝫ albotin ⁊ albezard cū q̄titate minore q̄ de medicinis discoop ti. Et de eo qδ rectuꝫ est qualiacūqꝫ sint vulnera est vt ponatur sup medicamen met habazelenis ifusus in olo ⁊ sicut neruꝰ discooptus est dignior alijs neruis ut alle uiatio fiat in eo: silr ligamenta q̄ nascuntur inter ossa sꝫ figuraꝝ dignioꝝ vt opeꝛ super ea cum medicamie for ti. Ligamēta aūt q̄ ꝯtinuāꝛ cū lacertis sunt inter utras qꝫ res. Et de uulneribꝰ a quibꝰ necesse est magis elon gare aquā est uulnus nerui ⁊ silr frigus q̄uis minoreꝛ tamen est de rebus nocibilioribꝰ ei. Et oleuꝫ iteꝝ nocet ⁊ non est necessariuꝫ nisi apud sedationeꝫ doloris calꝫ Et ñ oꝫ ut abluaꝛ vulnus nꝫ cum aqua nꝫ cū oleo im mo sollicitus sis ut abstergas hūiditateꝫ cū pannis aut lana in fine lenitatis nꝫ etiam cum vino cocto nisi sis securus a nocumento hūitatis eius. Et qñ exigit aliq̄ egritudinum vt sup ipsam ponatur ⁊ ꝓprie sup illδ qδ est discooptum oleum tunc oꝫ vt transeat sup ipsum in primis vinum coctū δinde oleū. ¶ Inquit Gal. accit cuidā hōi pūctura cū ferro minuti capis ⁊ dirupta est cutis ⁊ continuata est quibusdaꝫ neruis manus eius: medicus ergo posuit emplm qδ iam exꝑtus fuerat in i carnatione vulnerum magnoꝝ in carne. Quare apatꝰ est locus. Et postq̄ apostematꝰ fuit posuit desup medi cinas mollificantes sicut emplm de farina tritici ⁊ aq̄ ⁊ oleo quare putrefacta est manus hois ⁊ mortuus ē Et qñ accidit spasmus ex ulceribus in eis tunc de eo qδ necessarium est si iam stricta fuerit scissura cutis est ut apiaꝛ ⁊ administrētur medicine ꝯferentes illꝛ ulceri bus exicantes ea subtiles ualde. Et vt sit sollicitudo in hoc vt ꝑueniat ad ꝓfundum. Et qñ est vulneris disrup tio ⁊ pūctura ⁊ nō ē apa tunc curatio est curatio loca lis. Et oꝫ vt sit fortioris caliditatis et fortioris exicca tionis q̄ illud qδ administratur sup scissurā qm̄ illud penetrat ad egritudinē facilius. Et oꝫ vt sit regimē vul nerati in neruis subtile ⁊ ut sit in ultimo subtiliationis Et quꝫ dolor facit accidere apa tunc nec̄ium est dare cibum ⁊ ꝓpre qñ vulnera sunt in latitudine nā nec̄ria est illic phlomia vene sine sollicitudine ⁊ sine timore sincopis verbigratia. Et oꝫ vt sit stratus eꝰ humidus. Et obserues membra ꝓpinqua vulneribꝰ cū inunctiōe ⁊ silr caput eius ⁊ colluꝫ ⁊ subascellas ipsiꝰ cū inūctiōe si fuerit vulnus in supeioribus ⁊ silr pectinē ⁊ inguina ⁊ ꝓprie si fuerit vulnꝰ in inferioribꝰ ⁊ partibus cruris.

¶ De medicinis vulneꝝ neruoꝝ ⁊ vlceꝝ ipsoꝝ. c. iij.

G Lutinuꝫ albotin est de melioribus medicinis vulneꝝ neruoꝝ. Uerum illis qui sunt sicut in fantes ⁊ mulieres ⁊ cuius cōplo est vehemītis humiditatis sufficit qδ est sicut glutinū albotin solum pulverizatum cum pauco oleo qδ ipꝫ leniat ⁊ viscosuꝫ faciat si fuerit siccum ⁊ resina loco eiꝰ. ¶ In illo aūt cuiꝰ cōplo est siccior ⁊ caro durior oꝫ ut misceaꝛ cum eo euforbium ⁊ quδ est ei sile aut uetus aut recens aut parum aut multum scδm cōplonem corporis ⁊ eius calefactioneꝫ. ¶ Et sit summa eꝰ qδ datur de forti re centi. xij. ꝑs kerat aut de glutino albotin aut ei sili sit tertia ꝑs kerat aut eꝰ cū quo misceatur. Et qñꝫ admi sceꝛ ei ꝑter euforbiuꝫ de lacte titimali qm̄ est mirabile ⁊ de assa ⁊ de serapino ⁊ de oppoponaco ⁊ qδ est debi liꝰ: s. baurac et spuma eꝰ ⁊ sulfur calefactum cum oleo scδm q̄titatē sorditiei balnei ⁊ flos lapidis assus ⁊ om ne attractiuum hūitatuꝫ ad exteriora ⁊ draganttuꝫ iteꝝ ⁊ cinis purgatiōs eris ⁊ ꝯglutinatio auri. ¶ Et fortas se non repitur in principijs vulneꝝ neruoꝝ nisi fermen tū ⁊ administraꝛ ⁊ ꝯfert eis ⁊ attrahit ex ꝓfundo attra ctione bona. Et multotiens iuuatur cū sorditie uasoꝝ apum qum est non presens euforbium aut farina lolij cum aqua cineris emplastrata ⁊ administratio glutini albotin est melior res cum qua incipiꝛ. Et pꝰ ipsum si cut emplm basilicon cōfortatum cū eo cū quo oꝫ ut cō fortetur de illis que dicta sunt ⁊ fortasse ꝑmisceꝛ cum ceratis ⁊ calefacit ea et oꝫ ut sit ablutū ⁊ qδ eo meliꝰ ē est illuδ qδ est ablutum cum aqua maris in sole calido ⁊ q̄to abluitur plus fit magis iuuatiuū. ¶ Et de me dicis hoins est medicamen Gal. cōpositum ex cera ⁊ resina ⁊ eufobio ⁊ pice ⁊ oleo grosso de vnoquoqꝫ sit ꝑs media ⁊ de oleo ꝑs una. Et oleum balsami cuꝫ sub tilitate sua nō est multe calefactionis: dico ꝑꝑ velocita tē sue resolutiōis ⁊ qū vulēra fuerit gauziratuꝫ aut pū ctura ⁊ ñ associatur eis apa neqꝫ putrefactio tunc oꝫ ut administreꝛ emplastrum cū euforbio aut fimo columbi no ponatur in corpore subtiliore euforbiuꝫ ⁊ inspissio re fimꝰ columbinus ⁊ adde ⁊ minue scδm ꝙ vides de dispositiōne corporis et eius forma et dilata si sunt stri cta. Et scias ꝙ medicamen qδ necessarium est in gau zi necessarium est ut sit fortius eo quδ est necessariū in scissione. Et quꝫ accidit in uulneribꝰ putrefactio tunc serapinuꝫ est bonum et farina herbi: veꝝ qū accñt apa ta tūc farina ordei et farina fabaruꝫ et farina herbi ite rum que iam decocte sunt cum aqua cineris aut aqua pura in qua sit virtus serapini. Et qū uides vulnera ad sanitatem ꝑuenire non timeas tunc administrare de sup vinum coctum: oꝫ ergo vt administres medicinas infusas in eo deinde calefac ipm et accipe ipm cū pan nis infusis et stringe desuper.

¶ De apatibus que accidūt neruis vulneratis. c. iiij.

I Am scitur ex eis q̄ ꝑmisimus et scire fecimꝰ ex canōe curationis neruoꝝ q̄s sit modus cu rationis apatum q̄ accñt eis qū uulnerantur Et oꝫ ut iteremꝰ illud explanādo. ¶ Dico ergo illud qδ Gal. dixit in libro catagenis. Inquit qum accidit in vulneribꝰ neruoruꝫ et membrorū neruosoꝝ phlon ⁊ phlegmon est fortis inflāmās valde: tunc oꝫ vt admini strētur in curatione eius medicine facte cum aceto et lapidibus mieralibus quas dixit et plm eoꝝ est in tra ctatu scδo catagenis q̄ꝝ vna hec est. ℞. calcadis. ʒ. i. et quartam. et draganti. ʒ. ix. et. s. et quartā et scorie plū bi. ℥. ij. et. ʒ. ij. s. et corticum turis. ℥. i. s. bezard. ℥. i. et cere. ℥. vij. et olei. ℥. ix. et aceti fortis. ℔. ij. et quartam terantꝛ medicine sicce et infundantꝛ cū aceto. x. diebus et soluantur ea que soluuntur et infrigidentꝛ et misceāꝛ

om̄ia in olla ⁊ moueantur motu exquisitissimo donec
equēť. Et oꝫ ut distilleť sup mēbꝝ infirmū ex oleo bis
aut ter in die. Et qū ponitur hoc medicamen desup oꝫ
ut ponatur super ipsum deforis lana iam infusa in a
ceto ⁊ oleo calefactis equali caliditate. Nam non est a
liquid nocibilius oīo neruis infirmis neq̄ deterior su
per eos q̄ꝫ illud qđ est frigiduꝫ. Q̄ꝺ si necessariū sit em
plare ista membra in dispōne empl̄o facto cū aceto ⁊
melle ⁊ cinere tunc oꝫ ut empl̄m sit coctuꝫ ⁊ ut sit faria
eius farina herbi. ¶ Si aūt non fuerit tibi pn̄s tunc
administra farinam fabaꝝ aut ordei.

¶ De attractione neruoꝝ ⁊ eoꝝ torsione. c. v.

QUm neruis aduenit attractio tunc si non fue
rint cū eo uulnera neq̄ apa͡ta ad hoc curetur
cū eo qđ sedat dolorem ⁊ silr̄ qn̄ accidit apa
tunc nō cures ip̄m cū eo qđ rumpit sicut aqua cineris
⁊ silr̄a immo cura ipsum cū sedantibꝰ dolorē. Et similr̄
oꝫ ut embroceť membꝝ cum ol̄o calefacto embrocatō
ne ꝯtinua. Et sint ī v̄tute illius olei mollificatio ⁊ reso
lutio. ¶ Et de oleis bonis in hoc est oleū anetinum ⁊
oleum de alachoen ⁊ oleuꝫ de ruta ⁊ silr̄ empl̄a ꝯueni
entia ad illud. ⁊ silr̄ maluauiscus est mirabilis qū teriť
⁊ ponať sup neruos tritos. Et caro verneriaꝝ est mira
bil̄. Et fortasse curať cū cepe bis cocta. Q̄ꝺ si fuerit
illic apa tūc regimē in sedatōe apatis eius est ut admi
nistreť desup ꝯgelatū vue cū uino ⁊ pauco aceto ⁊ ol̄o
cum q̄ꝫtitate ꝯueniēte ⁊ calefiat cū equalitate ⁊ submer
gať lana sordida ⁊ ꝓprie lana isopi ⁊ pōať desup. Et
si fuerit hec lesio in iuncturis tunc illic est melius ut se
deť dolor ⁊ ponať medicamē fortius ⁊ cōpositūꝫ cum
eo qđ maturat ⁊ resoluit sed cū stipticitate tꝑata ⁊ op
ponať ꝑ id apati ⁊ nō addat in eo. Et ꝯsidera in dolo
re ⁊ apate ⁊ intende ad id ex eis qđ est vehemētioris in
tentionis. ¶ Et qn̄ nō est dolor tunc ꝯfora ⁊ admini
stra id qđ est forte sicut aqua cineris ⁊ acetū ⁊ vinum
iteꝝ. Et qn̄ apa iam ꝓlongatum est tunc ꝯforta medica
men factum cum aqua cineris ⁊ qđ fit cuꝫ sorditie bal
nei. Q̄ꝺ si fuerint illic in cute uulnera etiā tunc neces
saria sunt illa in quibus sunt exiccatio fortis ⁊ aggre
gatio ⁊ strictura quibus colligant ꝑtes sicut farina fa
baꝝ ⁊ acetū ⁊ mel ⁊ est medicamen bonuꝫ. Et si vis ut
sit fortioris exiccatōis pone in eo farina herbi ⁊ si adē
voluntas ut sit fortius iteꝝ ponatur in ipso radix liliȷ̄.
Et si fuerint vulnera talr̄ ut nō cureť de eis tunc curē
tur nerui cū eo qđ ꝓhibet apationeꝫ neruoꝝ ⁊ non sit
occupatio cū eis ⁊ caro ostreaꝝ est mirabil̄ ⁊ qn̄ꝫ curať
cū cerato ex sale ⁊ empl̄ꝫ cū olibāo ⁊ myrrha est cōis
iuuamēti in utrisq̄ꝫ dispōnibꝰ. Et si fuerit cū utrisq̄ꝫ re
bus dolor clamosus tunc opꝫ ut misceatur cū medicis
pix ⁊ empl̄eť cū illo calido. Et oꝫ ut caueať in torsiōe
neruoꝝ aq̄ ⁊ nō ap ꝓximeť nꝫ calida nꝫ frigida imo ad
ministrēť olea quibus est virtus aromatioꝝ stipticoruꝫ
calefacta et spēꝝ cum quibus est hec dispō.

¶ De iudiciȷ̄s neruoꝝ coꝛꝛuptoꝝ. c. vi.

QUādoq̄ꝫ accidit frustis neruoꝝ corruptio: ⁊ ē
necessarium ut extrahať: oꝫ ergo ut extrahať
extractione uene ciuilis.

¶ De neruorum duritie ⁊ eoꝝ torsione. c. vȷ̄.

HOc mltotiens accidit a verberatione aut ca
su ⁊ qn̄ ꝑmiť sentiť cū eo stupō. Et cura du
ritiei neruoꝝ ꝓxima est curationi apatuꝫ du
roꝝ ⁊ alrosbot ⁊ nos diximꝰ in tabul̄ medicinaꝝ singu
lariū ⁊ in antidotario q̄ꝫ necessariuꝫ est rememorari de

medicinis eius. Et qđ narrabimus hic sunt medicine
exꝑte in eo de quibꝰ sunt leueś sicut vt sumať bdelliȷ̄ iu
daici pondus. ʒ. x. ⁊ infundatur in aqua ⁊ soluať in ea
⁊ cōficiať cū eo q̄ꝫtum ipsum est de radice maluauisci
cōtriti valde ⁊ empl̄eť cum eo. Et silr̄ radix liliȷ̄ ꝯfecta
cū congelato vue. Et iterum āmoniacuꝫ ⁊ galbanum
⁊ euforbiū aggregata cū fece olei. Et iteꝝ sumať semen
almaru ⁊ fiat empl̄ꝫ cū vino cocto. Et iteꝝ medicamē
diaq̄lō cū medietate sui ꝺ stercore carpꝛino est ultimū.

¶ De rememoratione egritudinū ossiuꝫ. c. viȷ̄.

IN ossibus aūt accidūt egritudines ex corru
ptione cōpl̄onis ⁊ ex solutione singularis et
fractura ⁊ dislocatione ⁊ putrefactione ⁊ vl
ceratione ⁊ excorticatione. ¶ Et nos q̄dꝫ loquemur
de fractura ⁊ dislocatione que indigent restauratione
pꝰ hunc locum. Illas aūt q̄ de eis indigent aliȷ̄s medi
cinis dicemus hic q̄rentes auxilium a deo.

¶ De ventositate spine ⁊ corruptione ossis. c. ix.

VEntositatis spine cā sūt humores acuti pene
trantes in os ⁊ corrodentes ip̄m. Et incessꝰ
ventositatis spine est incessus doloris iun
cturaꝝ. Uerūtn̄ mā in dolore iūcturaꝝ est in carne ⁊ i
ventositate spine est in osse ⁊ eius additio coꝛꝛumpit os
sis ꝑteꝫ vnam post aliā. Dixerūt quidā q̄ꝫ spina ē spas
mus in toto corꝑe ꝑꝑ vlcus ⁊ non affirmať.

¶ De signis corruptionis ossis. c. x.

QUm ossi accidit corruptio videś carnem sup
ip̄m mollescere ⁊ mollē fieri ⁊ incipit ī uia fe
toris ⁊ virus ⁊ penetrat ꝑ eam tenta facillime ad os.
¶ Q̄ūq̄ꝫ ꝑuenit ad os ñ inuenit ipsū lene ita ut lubri
cet ab eo immo adheret ei paꝝꝑ ⁊ quasi inuenit rē nō
firmaꝫ in se ipsa imo hn̄tem fracturaꝫ aut putrefactiōꝫ
⁊ fortasse destruiť ⁊ leniť ⁊ ꝓprie qn̄ nō ē coꝛꝛuptio in
ꝓ̇ncipio. Nā in hora ꝓ̇ncipiȷ̄ nō aꝑet illud cū tēta. Et
fortasse significat lubricitas eꝰ suꝑflua coꝛꝛuptōeꝫ eꝰ ex
hꝰ q̄ꝫ qn̄ lubricat in eo tēta in oī latere significat seꝑatōꝫ
panniculi ab eo ⁊ illud ꝑꝑ coꝛꝛuptiōeꝫ eꝰ que incepit
⁊ illa que incipiet qū coꝛꝛūpeť caro supra ipsū. Et qū
discooꝑueris eā ab eo inuenies ipsuꝫ mali coloris. Et
multotiens quideꝫ an̄cedit ip̄m apa ⁊ corruptō carnis
⁊ membri in primis ⁊ mors deinde uenit ad ipsuꝫ.

¶ De curatione eius. c. xi.

CUratio coꝛꝛuptionis ossis est eius fricatio et
ipsius destructio aut eiꝰ abscissio ⁊ ipsius ser
ratura siue sit fistula siue non sit. Nam necesse est frica
re ipsum ⁊ radere aut cauterizare ꝑueniēdo ad vltimū
coꝛꝛuptionis eius vt cadant cortices coꝛꝛupti ⁊ rema
neat sanum. Et qn̄ꝫ cadunt cortices ossium ꝑ medici
nas iteꝝ sicut cadunt cortices capitis ⁊ alioꝝ. Et de
illis est medicamē cꝰ hec est descriptio. ℞. aristologiam
ireos myrrhā aloeꝫ cortices plante oppoponaci cābil
adustum scoriam eris cortices plani aggregeť ⁊ est mi
rabile faciens cadere cortices ossiuꝫ ⁊ nasci carneꝫ bo
nam sup ea. ¶ Et si fuerit coꝛꝛuptio ossis ꝓfundior il
la tunc necesse est cōcauare ip̄m. Q̄ꝺ si coꝛꝛuptio iam
ꝑsecuta est medullaꝫ nō ē excusatio qui assumať illud
os cū medulla sua. Et si corruptio fuerit de illis quas
non sanat nisi abscissio ⁊ ꝟratura totius ossis mēbri aut
pl̄m eꝰ qđ circundat ip̄m tunc sciat locum in quo oꝫ vt
incidatur ita ut reuoluatur tēta vsq̄ꝫ quo ꝯsequať locū
in quo inuenit adherentiam ossis vltimam qm̄ illic est
terminꝰ. Uerum qn̄ est os corruptuꝫ ex capite coxe ⁊
anche ⁊ sicut spondil̄ dorsi tunc fugere ab eiꝰ curatōne

est melius pp nuchaz. Et si timet ꝙ corruptio ossis se quat corruptionez carnis cuius casus accidit pri⁹ tūc infrigidare ⁊ accipere carnez ab eo est ꝯueniens ⁊ est eius cura. Et oz ut infrigidetur membꝝ sanum cū epi thimatibus que sciuisti in capl'o corruptionis carnis discoopte ab eo ēt ⁊ cū eoꝝ silibus.

¶ De modis seruantib⁹ os corruptuz. c. xij.

IAquit eleuet caro ab osse ita ut pōat in extremitate eius filuz cum quo tendat ad superiora uel uitte. ergo tendat cū eo membꝝ aut aliud ex illo loco ad inferiora ut non associet ei dētes ⁊ sera ipsum. Et qn̄ est tibi necessariū serare costaz aut os sub quo est tunica aut aliq̄d nobile sicut tunica costaꝝ nuche. pone sub sera lainā q̄ ꝯseruet membrum nobile. ¶ Q. ō si caro fuerit scd̄m rotunditatez suaz tota discoopta tunc fra ip̄z qm̄ non orit caro super os qd̄ iam discooptum est ex ōnibus lateribus suis. Q. ō si ꝑtes ossis corrupti fuerit ꝓxime iuncture tūc extrahe ipsuz ex iunctura. ⁊ si corrumpitur os brachij totum aut cruris tunc auferatur totum. Caput autem anche ⁊ coxe ⁊ spōdiles dorsi qn̄ corrumpunt tunc fugiat ex curatione eorum pp locuz anche.

¶ De eo qd̄ remanet de frustis ossium et corticū eoꝝ in vlceribus ꝯsolidatis. c. xiij

ILlud qd̄ est melius est ut non festinet in extractiōe eoꝝ imo dimittant nature ⁊ adiuuētur ⁊ illud cum attractiōe pauca eoꝝ que extrahunt in spatio nō festino. ¶ Et non moueant cum medicinis ⁊ oꝑatione manus. nā qd̄ extractuz est uiolēter non euacuat quin faciat accidere vlcera fistulosa. Q. ū ergo expellit ea nā ad cutez ⁊ incipiunt exire ⁊ iā seꝑata sunt tunc incarna ⁊ cura vulnus. Et silr̄ est indiciū i frustis eoꝝ ⁊ pānicul' ō quoꝝ veritate ē ut māifestētur naz qū tu ꝓperas ⁊ extrahis ea uiolenter tūc est in eis tior spasmi et ꝑmistionis ⁊ febriū qd̄ si fiant saniosa nō est in eis magnuz nocumentum: si aūt vis scire medicinas illius tunc de illis est medicamē huiusmōi: sumātur oleum vetus ⁊ cera citrina ⁊ sordities vasoꝝ apuz que utreq; sint ꝙtum est oleuz: deinde soluantur oia ō inde sumatur ꝑs una euforbij et ꝑs vna lactis titimali ⁊ tres ꝑtes aristologie ⁊ fiat ex eis sic ceratū. Et sumātur iterum āmoniacum ⁊ bdellium ⁊ liniantur cū oleo de lilio deinde aggregando totum cuz ꝯstrictōe fiat emplastrum ⁊ ponatur desuper: ip̄m. n. est de illis que extrahunt ossa cū uelocitate ⁊ facilitate.

¶ De medicinis fracture ossis. c. xiiij.

FRacture est curatio cum manu quā dicem⁹ et curatio cuz medicinis quas dicem⁹ ꝯferentibus fracture ossium ⁊ torsioni. ¶ Epithima ad fracturaz ⁊ torsionez. ℞. mugath mes excorticatoꝝ aā. x. aloes maluauisci albi acatie. aā. v. luti. xx. liniant cū albuie oui si fuerit aq̄ua calidus. Iteꝝ folia alethil ⁊ cupressi ⁊ myrthi ⁊ salicis terant ⁊ exprimāt ⁊ sumāt galie ⁊ rose ⁊ cepa narcisci est de illis que dicta sunt ⁊ de sandal' rub. ⁊ bolusar. ⁊ laudanū ⁊ fausel ⁊ kamaba ⁊ altea et mes ⁊ acatia ⁊ melilotum ⁊ sansucuz ⁊ adde in eo si indiges calefactione ⁊ sansucum ⁊ enulaz ⁊ cupressuz. ¶ Ad fracturaz et torsionē cū aq̄ua calido. ℞. mes excorticatoꝝ. ʒ. xx. mugath balaustie acatie emꝑlet ⁊ est forte valde. Et ō medicinis eius st̄ folia myrti et laudanum ⁊ galia ⁊ corcus et lutū est bonū attritioni. Et oleū iteꝝ est iuuatiū ad fracturā et ad dislocationē et ad torsionez. ¶ Iteꝝ mugath et mes altea acatia lutū aloes myrrha liniant cū aqua myrti.

¶ Fen Quita icipit ō restauratione ⁊ ē tractat⁹ tres

¶ Tractatus prim⁹ de dislocatione ⁊ restauratione.

¶ De sermone uniuersali de dislocatione. c. i.

DIslocatio est egressio ossis ex loco suo ⁊ situ suo qui est ꝑ nām apud illud qd̄ ei vicinum existit integra. Si aūt non egrediatur integre noiatur seꝑatio iuncture ad ꝑtē ꝓfundam aut ꝓcedentez vel eminentē q̄ cognoscit sensu. Et est seꝑatio n̄ itegra quā quidaz noiant torsionem. ¶ Q. um ergo est lesio que non mouet os sed attrahit qd̄ ꝯtinet ip̄m tunc est alguaenu ⁊ nō est ex genere torsionis. Et qn̄z accidit iuncture res tertia ⁊ est ut elonget ⁊ addat suꝑ longitudinem suam nālem ⁊ nō ꝯsequit ad hoc dislocationem verūtn̄ fit facil' dislocationis. Et illō quidez multotiēs accidit in adiutorio ⁊ coxa. Et ō hōibus est q̄dā qui ꝓꝑatus est dislocationi in iūcturis suis qm̄ ꝯcauitates ossium iuncturaꝝ suaꝝ nō sunt ꝓfunde ⁊ bucelle q̄ ingrediunt eas nō sunt intrantes. Et ligamentuz qd̄ ordinatur inter ea ambo nō est firmum imo debile in creatione sua minutuz aut humidū suscipiens extensionem aut iam effuse sunt ad ipsuz hūitates viscose lubricare facientes aut fracti sunt margines ꝯcauitatum ossium in quas ingrediuntur de ossibus iuncturaꝝ quare fiūt cōcauitates ꝓstrate suꝑ quas non est distinctio. Et de iuncturis quidē st̄ iuncture facilis dislocatōis. Et de eis sunt iūcture praue dislocationis. ⁊ de eis sunt medie. Facilis ergo sicut iunctura poplitis pp leitatem ligamenti sui qm̄ ipsa est creata lenis ligamēti pp iuuamīta scita in anatomia. ergo fit pp illō facil' dislocationis ⁊ pp illud sustentatur cum pila. Et fit iteꝝ facilis reditionis ad salutem nam facilitas reditionis est scd̄m ꝙtitatem facilitatis dislocations ⁊ difficultas eius est scd̄m difficultatem e⁹. Et iunctura hūeri est ꝓxima ei in macilentis non in pinguib⁹. Praue v̊o dislocatiōis sunt sicut iunctura digitoꝝ ip̄e eniz fortasse nō dislocātur immo franguntur anteꝙ̄ dislocentur ⁊ sicut iūctura cubiti ⁊ pp illud reditio e⁹ est praua. Medie v̊o sūt sicut iuncture anche. ¶ Et qn̄z accidit ut fit facilis dislocationis que non est facilis dislocationis pp aliꝙ̄ causaꝝ q̄re fit ēt facilis reditōis sic̄ accidit ut fiat pyxis anche plena humiditate. quare fit facilis ei⁹ dislocatio ⁊ cū hoc fit facilis e⁹ reditio sicut accidit hn̄tibus venā uese quare ei oī hora dislocat eius ancha ⁊ redit per quenlibet laborem deinde dislocat postea redit ⁊ hoc indiget cauterio ⁊ non alio. Et prauior dislocatio est cū qua abscindunt capita frustoꝝ ossis qd̄ ꝯglutinat os cū osse ⁊ parum reuertitur ad dispositionē suā nālem ⁊ ꝑl'm illius fit in capite anche deinde in capite adiutorij ⁊ in duobus focilib⁹ duoꝝ pedū apud calcaneū. Et dislocatio quidē est fedior ꝙ̄ fractura qū nz redit dislocatio nz restauratur fractura.

¶ De signis dislocationis uniuersalibus. c. ij.

ACcidit i iunctura inclinatio ⁊ ꝓfunditas insolita sicut accidit accidens apparens in magitudine carnis spatule ⁊ in dislocatione iuncture pedis ⁊ magis apparens ꝙ̄ illa que est in iunctura colli ⁊ cōparatio est ex illis que extrahunt illud extractione sana. Et est ut cōsideres infirmā cū sorore sua sana illius infirmi eiusdem non alterius. Et qum uideris iuncturaz non moueri tunc iudica ꝙ dislocata est dislocatione integra sicut quando mouet motu suo

ad oēs ptes ⁊ puenit ad omnes fines suos non est cuꝫ ea egritudo pendens cū sepatione.

¶ De signis declinationis. c. iij.

Est ut uideat' cōcauitas cū augmento alteri⁹ lateris ⁊ priuet' in sensu augmento qḋ fuit sē satum ad interiora in huiusmōi cū hoc ꝙ qui dam motus est possibilis.

¶ De signis additionis longitudinis iuncture absq̄ dislocatione. c. iiij.

Signum eius est ut sit sicut suspensa: quꝫ ergo ꝯpsseris eam reddit ad mensuram suam nā leꝫ absq̄ labore: si ṽo dimiseris eam reddit ad mensuram suā accidentalem ⁊ accidit profunditas in quam fortasse ingredit' digitus ubi non est caro vehem̄ tis multitudinis sicut humerus.

¶ De curatione declinationis ⁊ dislocationis. c. v.

Non euacuat' quin dislocatio aut pueniat ad medicuꝫ singularis aut ꝯposita cū egritudine alia ex vlcere ⁊ vulnere ⁊ apate ⁊ aliis. Quod si fuerit cū alia tunc oꝫ ut ꝯsideres qm̄ si dislocatio fuerit ex illis que redeunt cū tensione leui non faciēte dolere vlcus dolore vehementi qui pducit ad apa nō tollerabile fac redire dislocationeꝫ. Et si res fuerit econtrario tunc oꝫ ut curet' in primis ulcus aut vulnus: deinde cura dislocationē ⁊ proprie in iuncturis difficilibus. Cum ṽo volumus curare dislocationeꝫ tūc fortasse pducit illud ad spasmuꝫ maximuꝫ scḋm plm. Et ꝓprie qn̄ dislocatio est in mēbris ꝓximis mēbris principalibus ⁊ similiter est dispositio in apatibus in quibus est regimen scḋm ꝙ nos experimur. Nā si res fuerit facil' ⁊ nō cōmouet' ex ea doloꝛ nꝫ reditio cū ea est difficilis restauramus dislocationē ⁊ nō curam⁹. Si aūt accidit dolor tunc oꝫ ut nō ꝑsumam⁹ ⁊ si fecerim⁹ tunc oꝫ ut destruam⁹ ligaturaꝫ si fuerit dolorosa. Qḋ si ingrediat' cū facilitate curabim⁹ apa iteꝝ ⁊ vlcus. Et si fuerit dislocatio ⁊ fractura simul ⁊ fuerit tensio in parte vna pmittens regimen vtriusq̄ rei fiat. Et sapiens quideꝫ narrauit ꝙ cecidit lapis sup extremitateꝫ hūeri hominis ⁊ uulnerata est cutis ⁊ caro donec apparuit extremitas lacerti nuda ⁊ iam dislocatū erat subt⁹ eam caput furcule: tunc ergo quidā stolidoꝝ experimētatorum occupat⁹ ē in equandos ⁊ reduxit sup ipsum carnem ⁊ cutem ⁊ emplauit ⁊ strinxit quare accidit ut feteret caro ⁊ corrumpet pp vicinitateꝫ suam os donec factuꝫ est viride. Et nō sciuit ꝙ opꝫ ut huiusmōi caro abscindat' ⁊ coquatur ille locus cū oleo feruēte. Et similiter si fuerit illic apa magnum oꝫ ut curet' apa in primis. In dislocationis aūt singlis ⁊ simplicis rectificatiōe regimē est ut tendat' ad ꝯtrariuꝫ partis a qua sepatū est donec oppōat' extremitas ossis extremitati ossis alterius deinde reducatur ad locū a quo exiuit ⁊ tūc redit. Et multotiens quideꝫ significat illud vox que auditur: deinde ligetur ⁊ in ligatura est securitas ab apate aut adiutoriuꝫ ne apet'. Et necessitas ad ꝓhibendū apa laboriosum est maior ⁊ abhoretur ut mēbro obuient pāni calidi qm̄ ipsi calefaciunt ⁊ addunt in apate imo oꝫ ut sint infusi cerato infrigidato aut vino pōtico Verūtn̄ Hip. iussit ut tardet' tensio ⁊ reditio usq̄ ad diem tertium ⁊ quartū nisi in diebus exceptis. Et declinationi iteꝝ necessaria sunt huiusmōi deinde ligetur Et qn̄ membꝝ dislocat' in omni motu ⁊ quotiēs redit dislocat' tunc illud est pp mollificationē ⁊ humiditateꝫ quare indiget cauterio. Et qn̄ remanet p⁹ reditionem dislocationi aut sepationi durities ⁊ quasi apa administra epithimata ⁊ embrocas lenificantia. In inceptiōe ṽo indiget epithimatib⁹ ⁊ embrocis cōfortantibus. Et melius est ut embrocet' sup stricturā ꝓculdubio: in hyeme quideꝫ cū oleo calefacto qḋ fit ex oleis cōfortantibus ⁊ in estate cum aqua frigida. Et oꝫ ut sit cibatio in dislocatis cum eo quod confortat iuncturam ⁊ ligat eaꝫ secundum firmitudineꝫ necessitatis.

¶ De curatione elongationis iuncture. c. vi.

Oportet ut reducat' os mollificatuꝫ ad iteriora illius in quo quiescit a quo mollificatum est ⁊ emplet' cū emplis in quibus est ṽtus stiptica cōmistis cum eis que hn̄t ṽtutem calefactiuam sicut si misceantur galle ⁊ balaustie ⁊ acatia ⁊ silia sicut cū aliquātulo canfore ⁊ costi ⁊ usnee. Et iteꝝ sufficiat qḋ est sicut nux cupssi ⁊ iunipus ⁊ reliqua que cadunt in emplis rupture deinde stringat' sicut caput.

¶ De dislocatione mandibule. c. vij.

Accidit mandibule inferiori ut dislocetur ab ordine suo quare remanet os apertū ꝙuis sit illud de illis que parū fiunt ⁊ non accidit casu cōpleto. Et qum dislocatur inclinat' ad anteriora ex cōtrario eius qḋ accidit apud mollificationeꝫ q̄ fortasse accidit ei apud saltuꝫ ⁊ est applicatio unius eorū ad aliaꝫ difficil' licet non priuetur motu cū lacertis suis qui veniunt ei a posterioribus. ¶ Et qnꝫ accidit dislocatio ex latere uno: est ergo tunc forma significās ipsam qū declinatio mādibule ē ad anteriora cū trāsuersatione ⁊ curatio quideꝫ est una. Et est de summa eius qḋ indiget ⁊ festinetur ad reducendū ipsum ⁊ si non pducet ad egritudines ⁊ nocumenta ⁊ cū hoc sit praua eius reditio nam facilior reditio eius est illa que est uelocior ꝙ si differat' indurat ⁊ apat ⁊ extendit lacertos ⁊ cōmouet febres insepabiles ⁊ dolorē capitis stantē pp illud qḋ associatur ei de vehementia tensionis lacertorū ⁊ fortasse fit res praua donec interficit in decimo Et qnꝫ accidit ut soluatur ei uenter cū supfluitatibus cholicis multis puris ⁊ euomat fiile eis: quare opꝫ ut festinetur ad curam. Et modus regis e⁹ est ut teneat vnus caput e⁹ deinde intromittat restaurator pollicē suū in os ⁊ cōuenit infirmo mollificare mandibulam suam ex omni mō. Nam illic sunt lacerti q̄ iam trāsuersati sunt pp vehemētiā dislocationis postea moueat mādibulam dextram ⁊ sinistram deinde extēdat eā subito deinde reducat eaꝫ. Et ipa quideꝫ non intrat ad illud a quo sapata est nisi retro: quare oꝫ ut extēdat eam ita ut equet' scḋm illam ꝑpationeꝫ. Et signuꝫ eq̄tionis e⁹ est equatio quadruploꝝ ⁊ cooptura ⁊ clausio oris deinde sustentet' cū puluil' ⁊ cerato ex cera ⁊ oleo ro. deinde dimittat eam qm̄ sanabitur ꝙ̄ velocius est possibile. Si aūt non festine fiat ⁊ iam acciderit durities oportebit tunc ut incipias et lenias duritiem cū embrocis ex aq̄ cal'a ⁊ oleo in balneo embrocatiōe plurima donec leniat' deinde sedeat restaurator post infirmū ⁊ trahat mandibulam e⁹ ad posteriora donec decenter locet' ⁊ strigat'. Et oꝫ post illud ut resupinet' eger sup puluinar cui⁹ impletio sit lenis ⁊ teneat unus caput ei⁹ ut nō moueat' vsq̄ quo ꝯpleatur sanatio.

¶ De dislocatione furcule. c. viij.

Nequit furcula nō sepatur a latere interiore qm̄ ipa est cōtinuata cum pectore non sepata ab eo. Et pp hoc n̄ mouetur ex hoc latere Et si pcutiatur deforis pcussione vehementi ⁊ stringat'

tunc ipsa equatur ⁊ curat̃ curatione qua curat̃ ⁊ frangit̃. Ueruntñ extremitas eius que sequit̃ humeꝝ ⁊ separat̃ ex eo non dislocat̃ ꝑ̃m qm̃ lacertus qui hꝫ duo capita ꝓhibet eam ab hoc. Et ꝓhibet eã iteꝝ caput spatule. Et non mouet̃ iteꝝ furcula motu vehementi qm̃ ipsa non est posita nisi vt sepet pectus ⁊ amplificet ip̃m Et ꝑꝑ hoc est furcula facta hõi soli iter reliqua aĩalia Et si accidat ei dislocatio ex luctamĩe aut ex re alia sĩli huic tunc ipsa equatur ⁊ ingreditur ad locum suũ cum manu aut puluillis ꝑ̃imis q̃ ponũtur sup eã cũ ligatura q̃ necessaria est. Et rectificat hec cura extremitates humeri iteꝝ qũ sepantur ⁊ ĩducit eas ad locũ suũ. Et illδ δ quo ligantur furcula ⁊ hũerus est os cartilaginosum ⁊ ipsum ingrossat̃ in macilentis. Et qñ remouet̃ existimat ille cui nõ est expiẽtia ꝙ caput adiutorĳ iã sepatꝰ sit aut exiuit de loco suo ⁊ ꝙ caput spatule videt̃ tunc acutius et videtur locus qui est eo inferior ꝯcauꝰ verũ oꝫ vt distinguat̃ cũ significationibꝰ. ¶ De curatõe eꝰ ẽ vt nullo mõ applicet̃ ad caput ⁊ sĩr humerus.

¶ De dislocatione humeri. c. ix.

Humerus qñꝫ dislocatur aut in dislocatione spatule ambigitur ⁊ magnificat̃ si dislocatur Ueꝝ qñꝫ accidit iuncture hũeri ex adiutorio ut dislocet̃ facile qm̃ eius cõcauitas nõ est ꝓfunda et ligamenta eꝰ nõ sunt firma imo sunt leuia subtilia posita ꝑꝑ illud facĩl motus ⁊ eius dislocatio est res in qua nõ accidit in eo qδ scimꝰ nisi scδm ꝑtem vnam exitus apparens ꝑ̃imus: ipsa. n. non dislocat̃ ad supiora qm̃ eminentia hũeri ꝓhibet ipsaꝫ nꝫ ad posteriora qm̃ spatula ꝓhibet eã neꝫ ad ꝑtẽ vẽtris qm̃ lacertus hñs duo capita ex anteriori nõ ꝑmittit eã cũ ꝓhibitione capitis humeri. Ueꝝ non dislocat̃ nisi ad latus domesticũ aut siluestre. Et sepatur ad illud sepatõe ꝑua. Ad latus vo interius ingredit̃ qñꝫ exitu ꝑ̃imo ⁊ ꝓprie in extenuatis macilentis: in istis. n. cadit dislocatio adiutorĳ ⁊ eꝰ reditio ꝑ q̃libet cãm. Et res utreqꝫ sunt in pinguibus praue ualde. Et qñꝫ accidit adiutorio dislocatio in hora ꝑtus difficĩl ⁊ apδ sectioneꝫ ab embryone deinde si non redit velociter non crescit post illud in longitudĩe ⁊ remanet post illud cubitus ꝑuus q̃uis rectificetur ⁊ qñꝫ nõ recipit etiam in quibusdam eoꝝ imo remanet breuis minutus minutũ hñs adiutoriũ ⁊ bracbium in ꝑ̃ibus eoꝝ recipit ⁊ fit bone dispositiõis in ꝑ̃ibus eoꝝ sed est scδm dispositionẽ breueꝫ sĩlis pedi mustelle. Coxa uero non euãtur a duabus diminutiõibus simĩl. Et qñ accidit adiutorio fractura in latitudine sua deinde restauratur tunc nõ est possibile reducere dislocationẽ eius nisi ⁊ frangatur restauratio.

¶ De signis dislocationis adiutorĳ. c. x.

Signum eius est ut videat̃ cõcauitas apud caput hũeri ⁊ in firmamento. verũtñ istud non est propriũ isti imo est iteꝝ ꝑꝑ cõuersionem capitis spatule ⁊ videt̃ extremitas hũeri alteriꝰ acutiõ hac extremitate si non acciderit ei iteꝝ sepatio in se ipsa aut in osse qδ est caput eiꝰ ꝑ offensionẽ aut per aliδ. Et qñꝫ sedatur cũ curatione lesio eiꝰ ⁊ existimat̃ ꝙ nõ sit lesio cũ eo. Et videt̃ capiti adiutorĳ dislocatio cum eminẽtia ꝑ̃ima in ꝑte subascelle ad ĩferiora ⁊ fortasse est possibile in infantibus vt equet̃ caput adiutorĳ ⁊ videat̃ adiutoriũ nõ bene ãnexum lateri bonitate annexionis manus sane ad quã nõ appropinquat nisi cum labore et dolore vehemẽti. Qδ si desiderat eleuare manum ad superiora ⁊ tangere aurem suam nõ ꝑpatur ei ⁊ difficile fiunt ei motꝰ alĳ. Et ista signa iteꝝ qñꝫ accidunt ꝑꝑ torsioneꝫ ⁊ aꝑa ⁊ ꝑcussionem.

¶ De cura dislocationis adiutorĳ. c. xi.

Curatio quidem illius que de illa ẽ facilis ⁊ in corporibus infantium et qui leuia habent corpora est ut extendatur cum manu ⁊ intromittat̃ sub titillico apud propinquitatẽ capitis adiutorĳ deinde teneat illam ꝓpinquitatẽ ⁊ impellat eam ad superiora ⁊ manus altera extendat adiutoriuꝫ ad inferiora. Et fortasse est possibile in infantibus vt equetur caput adiutorĳ cum digito medio ⁊ extendat̃ cum illa eadeꝫ manu. Qδ auteꝫ est uehementioris dislocatiõis in corporibus fortibus leuior modoꝝ in illo est ut restaurator intromittat pedem suũ in latus infirmi ⁊ locet calcaneum suũ ꝓpe caput adiutorĳ aut pilã siccaꝫ aut iunctam si fuerit aꝑa adherens ꝓpe caput adiutorĳ infirmo resupino: Et extendat manũ manibꝰ suis scδm rectitudinem quasi uelit eradicare eam ex spatula ⁊ inclinet manum suam paꝝꝑ ad interiora ⁊ ingredietur ⁊ iste est rectior mõꝝ oĩuꝫ ⁊ leuior eoꝝ. Et iteꝝ querat̃ uir fortis longus longior infirmo ⁊ intromittat humeꝝ suum sub ascella infirmi ⁊ eleuet ipsum a terra suspẽsũ ab humero suo ⁊ iam extendit manum eꝰ ad uẽtrem ipsiꝰ. Qδ si infirmus fuerit leuis põderis cuiꝰ corpꝰ nõ grauet sup manũ eꝰ suspendat cũ eo aliqδ quδ grauet ipsum ⁊ qñꝫ ponitur loco pedis ꝑpendicularis eleuata sup terrã. Et est sup caput eꝰ pila ex pãnis ⁊ corĳs stãs ĩ opatiõe loco humeri viri ⁊ restaurator extẽdit manũ ex latere alio et grauat uirũ si necium est ei illud cum pondere aut suspensione ⁊ qñ fit prauũ aut fit difficile et ꝓlongat̃ tempꝰ tunc fortasse indiges eo qδ est fortius pꝰ embrocationes ⁊ balneationes ⁊ fit qñꝫ instrumentũ sĩle manubrio sarculi ⁊ est virga breuis cuiꝰ longitudo est longitudo adiutorĳ aut plus aut minus sup cuius caput est pila ⁊ ipsiꝰ pila facilior est ut fit ex pannis ⁊ corĳs ⁊ impellit̃ cũ illa uirga spa sub titillico. Et oꝫ tunc qũ volũtas est ut fiat ut ãnectat uir fortis instrumẽtũ titillico impellendo ipsum cũꝫ eo ad supiora aut duo uiri donec resistãt restaurationi extendenti manũ ⁊ teneat vir alius humeꝝ eꝰ alterũ ut non sepetur subito aut impellat illũ hũeꝝ ⁊ restaurator ille iam incepit extendeĩ manuꝫ eꝰ ⁊ trahere eam ac si uoluntate eius fit ut sepet eaꝫ a spatula eradicando ⁊ fit illud ad anterirora paꝝꝑ. Et qñ fit illud cadit adiutoriuꝫ in iunctura sua deinde pila ãnectat̃ titillico ãnexione forti sustẽtãdo ad supiora caput adiutorĳ. Et oꝫ ut fit susentatio scδm ipsum ⁊ sphera fit sup illδ qδ sequit̃ caput adiutorĳ ĩ infirmo ⁊ oꝫ ut in fine qδ est sub eo vt non frãgatur adiutorium qm̃ nõ est possibile pꝰ restaurationẽ eꝰ vt redeat ad locuꝫ suum ꝑꝑ illud qδ sciuisti ⁊ medicat̃ qñꝫ cum scalla ita ut ponatur caꝑ adiutorĳ sup gradũ scalle qui iam lenificatus est ⁊ prepatus cuꝫ inuolutõnibus scδm formam cõuenientem ⁊ suspendit̃ vir ex alio latere ⁊ extenditur manus ⁊ ingreditur caput adiutorĳ in locum suũ. Ueꝝ oꝫ ut fit suspensio ⁊ gradꝰ scalle ꝑꝑ caput adiutorĳ ut non frãgat̃ ⁊ fortasse ponitur loco gradus ⁊ glomeris spici res potens ex illo eodeꝫ loco et non remouet̃ ab eo ad locum aliũ qm̃ timetur ex hoc fractura adiutorĳ. Et curat̃ qñꝫ alĳs mõis. δ riuatis existis mõis. ⁊ melior modoꝝ est modꝰ primꝰ.

¶ Dum ergo redit dislocatio ad locum suũ tunc melior ligatura eius est ut liget̃ pila cum hũero ligatura facta cũ uittis latis ꝓhibentibus sepationem eiꝰ quod

redit ⁊ oꝫ ut penetret vitta sup ipsũ aut vitta alia ꝯsup ſm modũ crucis vſqꝫ ad hũeꝝ alteꝝ. Et qñꝫ cadit crux super humeꝝ infirmũ deinde ligatᷣ adiutoriũ cũ latere ad inferiora ⁊ ligatᷣ cubitus ⁊ extreitas man⁹ ad ſpiora ex pte colli ⁊ non resoluitur uſqꝫ ad septimũ aut p⁹ ipsum ⁊ ciba ipsum sicut scis. ¶ M.ꝺ si assiduatio fiat quotiens redit tunc necessarium est cauterium.

¶ De dislocatione spatule. c. xij.

Iam dictũ ẽ illꝺ ⁊ est de illis quoꝝ casus ñ accidit ⁊ miranṭ ex ea tales q̃les Hippocrates ⁊ Gal.

¶ De dislocatiõib⁹ ossis parui apud hũeꝝ. c. xiij.

Accidit qñꝫ ossi ꝑuo quod est caput humeri ut sepetur a loco suo q̃re accidit etiam ꝯcauitas sicut in dislocatione.

¶ De cura. c. xiiij.

Non oꝫ vt extendatᷣ tẽsione facti sed coarctetur ⁊ stringatᷣ cũ digitis ⁊ iclinetᷣ ad locũ suũ ⁊ stringatur sicut stringitᷣ furcula cũ puluillis. Nã ipa ligatura iteꝝ qñꝫ facit ipsuꝫ redire ad locũ suum violẽter ⁊ non curatᷣ de illo qꝺ est de vehemẽtia illius ligature ⁊ seruatione e⁹ sicut curatur de eo in furcula.

¶ De dislocatõne cubiti. c. xv.

Huius membri dislocatio fit difficilᷣ ⁊ fit difficilis ipsius reditio ꝑꝑ vehementiam ligamentorũ ꝯtinentiũ ipsũ et coruꝫ breuitatem ⁊ ꝑꝑ suam cõtrarietatẽ cõcauitati. Et qñꝫ accidit ei sepatio ꝑua. Et accidit ei dislocatio ĩtegra in quibusdã horis Et qñ dislocatur significat eius dislocationeꝫ gibbositas in latere ⁊ arcua⁰ in latere ⁊ deterior eius est ꝙ dislocatᷣ ad posteriora qm̃ est inobedientis curatiõis ualde. Et ꝓ̃ma quidẽ dislocatio nõ accidit nisi in focili inferiori ⁊ est turpior ⁊ fedior ꝑꝑ illud qꝺ accidit ei ꝺ reditione: focili vͦ superiori parum accidit ⁊ nõ est cũ feditate dislocationis inferioris qm̃ ipm est vehemẽtioris cõtinuationis cũ uola ⁊ est longinqus ab hoc ut remoueatur ⁊ non est possibile ut dislocetᷣ vnum duoruꝫ focilium nisi elongetᷣ a secundo elõgatione aliqua.

¶ De cura. c. xvi.

Oportet ut festinetᷣ ad ei⁹ curationẽ qm̃ ꝓperat ad ipsum apa calidum ꝓhibens a curatõne qm̃ ex tendere ad equandum ipsum tunc ꝑducit ad perditioneꝫ licet iteꝝ nõ sit possibile ut equetᷣ apate illic existente. Et sepationi quidẽ ꝑue succurritᷣ cũ qualibet difficultate imo adiungat uolam cũ reditione ei⁹ ad locũ suꝫ. At dislocatio ꝯpleta si est ad añriora est regimen ⁊ si est ad posteriora est ei regimen aliud ⁊ illa que est ad anteriora redit ad locũ suuꝫ qũ ꝑcutit volã sua humeꝝ q̇ opponitᷣ ei percussionibus aliquibus maũ iam preparata sicut oꝫ ⁊ adiuuatᷣ manu altera ⁊ ĩgreditur. Dislocatio vero ad posteriora oꝫ ut extẽdatᷣ tensione uehemẽti deide ꝑcutiat eã ad posteriora. M.ꝺ si nõ obedit ꝑ illꝺ teneatᷣ adiutoriũ ⁊ brachiũ duo fortes ⁊ liniat restaurator manũ suã cum oleo ⁊ incipiat abstergendo inungere cubitũ cum uehementia donec ingrediatᷣ: deinde oꝫ ut stringat ipsuꝫ ⁊ ponat brachio suspensorium dimittentes cubitum angulatum ſm q̃titateꝫ quã tollerat in ꝓ̇ma hora deinde nõ cesset cõstringere suspensorium paulatim donec ꝯstringatᷣ angulus.

¶ De dislocatõne iuncture rascete. c. xvij.

Iunctura rascete est facilᷣ dislocationis ⁊ difficilis vnitionis nã qñ extenditur extensione ꝑua ⁊ opponitᷣ unũ duoꝝ mẽbroꝝ alteri redit sed eius hucellatio est praua qm̃ illud qꝺ ꝯtinet ipsam de corporib⁹ apatᷣ ⁊ ꝓhibet bonitatem vnitionis. Et mod⁹ extensionis eius est ut extendat uir focile ad posteriora ⁊ extendat restaurator volam ad ꝯ̃rium illius ꝑtis imo ad anteriora ⁊ extendat unũqꝺqꝫ digitum incipiens a pollice ⁊ ꝑueniens ad mimum nã eq̃tur ꝑ illud ⁊ redit deinde emplᷣetur ipaꝫ ⁊ stringat.

¶ De dillocatione digitoꝝ ⁊ signis eius. c. xviij.

Quãdo dillocantᷣ digiti iclinãtᷣ ad añriora ⁊ appet illic eminẽtia in interiorib⁹ ⁊ appet cõcauitas dorsi ⁊ silᷣr fit in ossib⁹ rascete.

¶ De cura c. xix.

In reditione digitoꝝ a dislocatiõe est difficlᷣtas quedã ⁊ nõ oꝫ ut extendãtᷣ extensione eq̃lissimmo oꝫ ut expectes sup eos ⁊ eleues radicẽ ex manu tua sub qua cadit radix eius qñ stringis sup eũ ad inferiora hac si tu eradices ipsum ex loco suo ⁊ tunc videbis dillocatiõeꝫ iam intrasse ⁊ rectificari.

¶ De sepatione ossium rascete. c. xx.

Oportet vt in ea fiat qꝺ possibile est de equatione ⁊ impulsione ois declinationis ⁊ eminentie ad cõtrarium ꝑtis illius ⁊ positione astellaꝝ ⁊ strictura eaꝝ desup ut dimittatᷣ sup eam ⁊ ut ponatᷣ loco earum sup eam plumbũ equatuꝫ cõseruãs locum cum grauitate sua. Veꝝ oꝫ ut anteq̃ ponatᷣ desup astella aut plumbũ ut emplᷣes cum emplᷣo confortatiuo de illis que scis ⁊ nõ moueatᷣ.

¶ De dislocatione spondiliũ ⁊ sepatione eaꝝ. c. xxi.

Quando spondiles dislocantᷣ dislocatiõe completa iterficit ꝓculdubio. Et nõ cõpleta iteꝝ qñ remouentᷣ remotõe ꝓ̃ma q̃uis sit minus q̃ ꝯpleta est mortalis qm̃ ꝓculdubio coarctat nuchaꝫ coarctatione forti si resistit ⁊ non obedit. Et si est spondilis prima colli ⁊ que sequitᷣ eã priuat animal anhelitu ⁊ moritᷣ statiꝫ qm̃ nerui anhelit⁹ coarctantᷣ quare ñ faciunt opationeꝫ suã. Et si est de spondilibus dorsi ⁊ dislocatᷣ ad ꝑtem interiorem nõ est possibile ut curetur ⁊ est de illis que interficiũt velociter ⁊ si moratᷣ ⁊ non est possibile taliter ꝙ ꝓhibeat anhelitum retinet sterc⁹ ⁊ vrinam ⁊ interficit. Et si moratᷣ ⁊ ñ coarctat nuchaꝫ coarctatione vehemẽti aut coarctat ⁊ non apat aut sedatur qꝺ est cũ eo de apate non est excusatio quin nocumentũ ingrediatᷣ nucham ⁊ neruos qui sunt sub illo loco ⁊ facit sup̄fluitates exire inuoluntarie. Et si est ad posteriorem tunc nocumentum qꝺ facit nuche est min⁹ ueꝝ necessarium est nocumẽtũ iteꝝ. Et coarctatio neruoꝝ que debilitat pedes debilitat lacertos vesice ⁊ ani quare necessaria ẽ virtus fortis ⁊ impulsio vehemens ⁊ ꝑcussio magna qꝫ fere franget simenia e⁹ donec redeat ad locum suũ ⁊ anteq̃ redeat ad locum suũ iã fracta sunt per illꝺ ei⁹ simenia. Et qñꝫ dislocãtᷣ ad duo latera ⁊ ad sup̄iora. ¶ Et in h⁹ quidẽ capl̄i dĩonibus iã locuti fuim⁹ vbi locuti fuim⁹ de gibbositate ergo cõpleatᷣ illic. Et signum illius est ꝙ uides illic aut eminentiam in posterioribus aut arcuationem in pectore ac si fractũ sit simeniũ sed in eius fractura non est magnuꝫ malum. Et in dislocatione spondilᷣ est timor mortis.

¶ De cura. c. xxij.

In illa quidem que est ad anteriora ex dorso spes est parua ⁊ paruus ꝓfectus est in eius curatione. Illa q̃ ẽ ad posteriora indiget ꝯpressione cum genib⁹ ⁊ fortitudine sicut ẽ opatio balneatoꝝ ⁊ ponãtᷣ super eam cum fortitudine aut faciat ipsum iacere sup uentrem suũ ⁊ stet sup eum cũ calcaneis suis aut fricet

ipsum cum aliobich fricatione asini lilfazaracti. Q̄ð si
res fuerit vehementior illa ⁊ fuerit recens dixit Hip ꝫ
ꝙ oꝫ ut sumatur lignum cuius longitudo ⁊ latitudo sit
tãte q̄ttitatis que capiat infirmũ ⁊ terminetur ita ut sit
scðm hanc mensurã prope parietẽ extensum ad latus
parietis in longitudine ⁊ nõ sit elõgatio eius a pariete
plus q̄ttitate vnius pedis ⁊ ponat̃ super ipsum stratus
planus ad corpus infirmi: deinde balneet̃ ⁊ applanet̃
super lignum aut super podiale super facieꝫ suã. deiñ
inuoluant̃ super pectus infirmi ligature ample duabꝰ
uicibus ⁊ earum extremitates egrediantur de subascel
lis ⁊ ligent̃ inter duas spatulas ⁊ ligent̃ extremitates
ligaturaꝝ lataꝝ ad lignum longum sil̃e manubrio mor
tarij ⁊ eleuetur hoc lignuꝫ super lignũ positum aut po
diale ⁊ detur ministro stãti apud caput infirmi ut tene
at ipsum ut fiat extremitas inferior inuoluta ad aliq̃d
⁊ extendat̃ superior que ẽ apud caput in hora qua oꝫ
⁊ fiat ꝑ illud extensio ⁊ ligentur iteruꝫ pedes ambo sil̃
cũ ligatura ampla alia sup ğẽua ⁊ supra duas spatulas
iteꝝ: ligando iterum loca que eleuãt̃ ex loco in quo ag
gregant̃ due coxe cũ ligamento alio ⁊ aggregentur ex
tremitates hoꝝ ligamentoꝝ ⁊ ligent̃ ad lignũ aliquod
sil̃e manubrio mortarij sicut est lignũ cuius ꝑcessit nar
ratio ⁊ eleua ipsum apud extremitatẽ ligni primi deiñ
precipe ministris ut extendant cũ hoc ligno extensione
que fit scðm cõtrarium. ¶ Et de hõibus sũt qui faciũt
hanc extensionẽ cũ instrũis ⁊ sunt sicut sagitte sup lignũ
erectuꝫ apud extremitatẽ huius ligni magni aut podia
lis. s. duas extremitates que sequnt̃ caput ⁊ pedes ⁊
qñ reuoluunt̃ ille sagitte inuoluũtur cũ eis ligature q̃
extenduntur. Et oꝫ qñ fit extensio ut impulsio fiat apð
gibbositatem cũ radice uolaꝝ manuũ. Q̄ð si fuerit no
bis necesse sedere sup ipsum faciemus illud ⁊ nõ time
bimus aliq̃d. Et si nõ equat̃ spondilis cũ istis rebus ⁊
infirmus fuerit tollerans ꝯp̄ssionẽ tunc oꝫ ut ꝯcauetur
fouea in ꝑiete qui est ꝓpinqus cũ longitudine simil̃ cã
nali recipiens gibbositatem cũ mensura q̃ sit longitudo
fouee q̄ttitas unius brachij ⁊ non sit altior spondil in
firmi nꝫ inferior ea p̃lm imo oꝫ ut iam primuꝫ sit facta
Ueꝝ ad hanc egritudinem ad quã diximꝰ in principio
ut sit lignum positũ ꝓpe parietẽ deinde sumat̃ tabula
equalis mensure ⁊ ponat̃ una extremitatuꝫ eꝰ in foueã
que est i pariete ⁊ ponat̃ mediũ loci q̇ ꝯsequitur ex ea
sup gibbositateꝫ deinde impellat̃ extremitas eꝰ alia in
ferius donec videas ꝙ spondilis iaꝫ equata est equatõ
ne manifesta. Et Hip. quidẽ iam dixit ꝙ ꝯcauatio sola
absq; tabula rectificat hanc reꝫ. Et dixit iteꝝ ꝙ ꝯp̄ssio
cum tabula sola facit illud. Q̄ð si illud est veꝝ tunc nõ
est possibile ut administret̃ extensio quã diximꝰ inprin
cipio spẽi que nominatuꝛ seꝑatio spondilium ad añrio
ra absq; ꝯp̄ssione. Et opꝫ post equationẽ ut admĩstres
tabulam de ligno cuiꝰ latitudo sit quãtitas triũ digito
rũ ⁊ eius longitudo q̄ttitas que ꝯp̄hendit gibbositateꝫ
⁊ quoddã ꝑtis sani ⁊ inuoluãt̃ sup eam pãni linei aut
stupa incisa aut non sit dura ⁊ ponat̃ sup gibbositateꝫ
⁊ liget̃ cũ ligamento qð est neĉium. Et administretur
infirmo cibus subtilis ⁊ si remanserit post illud residuũ
ex gibbositate tunc oꝫ administrare curationẽ que sit
cum medicinis que mollificant ⁊ leniũt cũ administra
tione tabule quã narrauimꝰ tp̃e longo. Et quidaꝫ ho
mines administrãt tabulã de plumbo. Et si dislocatur
ad unuꝫ duoꝝ lateꝝ equatur cũ astella aut astellis dua
bus ⁊ strigituꝛ. ¶ In facta uero ex hoc in collo ad po

steriora ⁊ est illa que curat̃ opꝫ ut resupinet̃ infirmus
deinde extendatur caput eius ad supeiora cũ facilitate
⁊ equetur spondilis eius cũ cõpressione ⁊ abstersione
⁊ qñ equatur ponatur super eã empl̃m cõfortatiuuꝫ ⁊
vela super ipsum cũ pãnis ⁊ stringe desup astellã cum
mensura colli ⁊ longitudine eiꝰ ⁊ liga eam ad caput ⁊
adiutorium ita ut non cadat ligamentum ad guttur ⁊
resoluat̃ i nũero dieꝝ ⁊ põant̃ fila cũ q̇bꝰ strigis ꝫꝫ for
mã vittaꝝ ex mãgibꝰ pãnoꝝ qm̃ illa q̃ rotũdãt̃ ledunt.

De dislocatõe albosos idẽ iũcture ossis caude. c. xxiij.

Albosos qñ dislocatur tunc illud scit̃ sensu.
Sed ⁊ magnitudineꝫ dislocationis scies per
sensum iteꝝ ⁊ ꝙ eger non expandit pedem nꝫ
in loco dislocationis nꝫ apud genu imo est plicatio ge
nu ei laboriosior. Regimen v̇o illius est qm̃ qũ uis eq̃
re illud oꝫ ut intromittas medium digitum ĩn anũ usq;
quo opponat̃ loco deinde preme cuꝫ eo ad supiora cũ
fortitudine ⁊ obserua cũ manu tua alia locum albosos
donec eques ipsuꝫ deinde empl̃a ipsũ ⁊ stringe ⁊ eger
minoret cibum ⁊ minorabitur egestio ⁊ sumat cuꝫ hoc
quod leniat naturam.

¶ De dislocatione anche. c. xxiiij.

Coxe qñꝫ accidit sil̃e ei qð accidit adiutorio
de dislocatione ad inferiora sicut mollificare
Et nõ est possibile si dislocatur coxa ut expã
datur pes nꝫ iuxta dislocationem nꝫ apud genu immo
est illud in genu magis prauũ. Et eꝰ q̇deꝫ dislocatio qñ
q; fit ad añriora. et qñq; fit ad exteriora. Ueꝝ p̃lm di
slocationis eius est ad exteriora ⁊ minorat̃ eius dislo
catio ad interiora ⁊ dislocatur iteꝝ ad anteriora ⁊ ad
posteriora ⁊ ꝑ illas easdeꝫ causas. Et qñ accidit in di
spositione ꝑtus strictura sup embryonẽ qð dislocatur
ille pes tunc facit eũ habere crꝰ minutũ deficiens a de
latione corporis q̃re debilitat̃ ⁊ nõ coꝛꝛũpit̃.

¶ De signis. c. xxv

Accidit ex dislocatione anche ad interiora ut
videas pedem dislocatuꝫ longioreꝫ altero et
genu eminentius ⁊ non põt duplicare pedeꝫ suũ apud
inguem inflatũ ap̃atuꝫ qm̃ caput coxe iam intrauit in
ipsum. Et si dislocatur ad exteriora abbreuiat̃ pes ⁊
apparet in inguine ꝓfunditas ⁊ accidit in eo qð oppo
nitur ei a posterioribus eminentia ⁊ inflatio ⁊ genu est
quasi ipsuꝫ sit submersũ ad interiora. Et si dislocat̃ ad
anteriora pes est longior ⁊ non est possibile infirmo vt
expandat crus suũ ⁊ non sit ei possibile ut plicet ipsuꝫ
nisi cũ dolore et non ꝑꝑat̃ ei deambulatio penitus ⁊ si
vult ãbulare ãbulet sup calcaneũ. Et accidit ei multo
tiens ex hoc ut ap̃et̃ iguẽ eꝰ ⁊ retineat̃ eꝰ vrina. Et si
dislocatur ad posteriora abbreuiat̃ pes eius ⁊ fit super
eũ expansio difficil̃ ⁊ apparet in ipsiꝰ inguine mollifica
tio ⁊ est caput coxe decliue ad obliquationem.

¶ De cura. c. xxvi.

Oportet ut ad curandum sit festinatio. Nam
si non redit velociter fortasse effundet̃ ad eaꝫ
hũiditates ⁊ putresient ⁊ ꝑducent ad coꝛꝛuptionẽ mẽ
bri totius ⁊ sequitur illud de timore id qð scis. Regi
men uero dislocationis coxe ad inferiora est ut exten
das pedem deinde fac eum redire cũ vehementia post
q̄ꝑ moueris cũ dextra ⁊ sinistra donec opponatur ei ad
qð redit ⁊ pone pedi quasi stafam ⁊ stringe super crus
deinð stringe super coxaꝫ ⁊ sup genu strictura q̃ seruet
eã deiñ suspendatur ex hũero suspensiõe ne sit possibile
cruri cum hoc ut extendatur. Q̄ñ uero dislocatur ad

interiora tunc ꝑcipitur vt flectat genua ⁊ teneat eũ hõ
fortis ex latere emunctoriĳ ⁊ capiat restaurator manu
sua caput coxe apud genu ⁊ trahat ip̄m ad ãteriora ita
ut impellat extremitatez aliã ⁊ ĩpellat ipsuz impulsione
tẽdẽte ad sup̲iora ⁊ exteriora. ¶ Et si adiuuat eũ ali⁹
ab extremitate alia ex ꝯtrario motus ei⁹ ⁊ iam ligauit
eam cum vitta aut cũ fune erit bene: deinde liget cum
ligamento. Verꝝ qñ dislocatur ad exteriora oꝫ tunc ut
firmet restaurator extremitatẽ coxe que est apud genu
⁊ moueat eam ex cõtrario motus ꝑdicti. Et sit ali⁹ te
nens ab extremitate alia mouens eã ex cõtrario mot⁹
primi ⁊ iam ligauit vittam aut funez. Et in illa que est
ex illo ad anteriora aut posteriora stringat restaurator
radicez coxe cũ ligatura lata. Et capiat sup̲ humerum
ad p̲tez que oꝫ scd̃m declinationem dislocationis ⁊ ac
cipiant uiri duas extremitates ligature ample deinde
extendãt eam om̃es simł extensione qua suspendant in
firmum in aere. Et cũ huiusmõi iteꝝ est possibile vt re
deãt mõi ꝑdicti ad rectificationez. ⁊ medicant eã qñz
cum thibren. ¶ Et mõ⁹ alius est scd̃m ꝙ retulit de eo
q̇dam eoꝝ ⁊ bene egit. inq̇t oꝫ ut caueas foueam longã
in ligno toto silez aq̃ ductib⁹ ⁊ non sit longitudo fouee
⁊ ꝓfunditas ei⁹ plus q̃titate triũ digitoꝝ ⁊ non sit lon
gitudo eoꝝ ad inuicem plus quattuor digitis ⁊ ponat
extremitas alt hibrẽ in p̲tem illius fouee ⁊ sustentẽt cũ
eo ⁊ sit impulsio ei⁹ ad p̲tem ad quã oꝫ impellere ⁊ oꝫ
ut sustentẽtur in medio ligni magni aut podiał lignum
aliquod erectum cuius longitudo sit q̃titas unius pe
dis ⁊ grossitudo e⁹ q̃titas mãubrĳ fossorĳ vt qñ resupi
natur super dorsuz reuoluatur hoc lignuz in eo qđ est
inter albabasegi ⁊ caput coxe qm̃ ꝓhibet seq̇ illud quđ
extendit ipsum a parte pedum lꝫ illud iteꝝ multotiẽs
indigeat extensione q̃ fit a superioribus. Et cuz hoc qñ
corpus impellitur ad inferiora ĩpellit hoc lignũ caput
anche ad exteriora ⁊ oꝫ ut sit manus ad inferiora scd̃m
modũ quẽ dixim⁹ añ hoc precipue ex pede. Q.đ si ca
put coxe nõ ingredit̃ ꝑ hãc sp̄em curatiõis tunc oꝫ ut
auferatur lignũ erectũ substẽtatũ ⁊ ut figant̃ duo ligna
alia sup̲ duo domicilia loci illius ligni. s. in oĩ latere e⁹
lignũ ut sint sicut postes porte ⁊ non sit vnũq̇dq̇ eoꝝ
minus pede deinde equitet sup̲ ea lignũ aliđ sicut equi
tat lignũ scale vt sit figura sex lignoꝝ silis littere que
nominat̃ grece bitaneu: hec eniꝫ figura fit qum ponit̃
lignũ trinũ in medio inferius duobus extremis parũꝑ
deinde oꝫ ut resupinet̃ infirmus sup̲ latus sanũ ⁊ exten
dat coxam sanã in eo qđ est inter hos duos postes sub
ligno qđ est siłe gradui scale ⁊ ponat̃ coxa infirma sup̲
hunc postem ut sit caput coxe equitans sup̲ ipsuz post
ꝙ expansi fuerint sup̲ postes pãni plicati plicatiõe p̲ri
ma ut non ledat postis coxa postea sumat̃ lignũ aliđ e
qualis latitudinis cuius longitudo sit tante q̃titatis q̃
cõprehendat ex capite coxe usq̇ ad locũ calcãei ⁊ po
natur in longitudine sub coxa ab iteriori p̲te ut retine
at caput coxe ad calcaneũ ⁊ liget̃ cuz eo deinde admi
nistet̃ in gibbositate. Verꝝ scd̃m ꝙ diximus in eo qđ ꝓ
cessit oꝫ tunc ut extendatur crus ad inferiora cũ ligno
ligato cũ eo ut redeat caput coxe ad locuz suuz cũ hac
extensione vehementi. ¶ Et est iteꝝ mõ⁹ alius cũ quo
ingreditur caput coxe absq̇ extensione infirmi super
lignum. Et est modus quẽ laudat Hip. ⁊ ille existimat
ꝙ oꝫ ut ligent̃ manus infirmi simł cũ ligamento lato le
ni ⁊ ligentur pedes e⁹ ãbo cũ ligamento lato forti leni
sup̲ duos calcaneos ⁊ super duo genua ⁊ sit longitudo
cuiusq̇ eoꝝ a ꝯpari suo q̃titas quattuor digitoꝝ. Et
sit crus infirmũ extensum plus altero q̃titate duoꝝ di
gitoꝝ ⁊ suspendat̃ infirm⁹ super caput ⁊ sit elõgatio e⁹
a terra q̃titas duoꝝ cubitoꝝ: deinde currat adolescens
hñs experientiaꝫ puber cũ brachĳs suis ⁊ extrahat co
xaꝫ infirmam ingrossiore loco eius ubi est caput coxe
iteꝝ ⁊ suspendat̃ cũ infirmo subito. nã iunctura qñ scm̃
fuerit illđ cum ea ingrediet̃ ad locũ cũ quolibet studio
Et iste quidẽ mõ⁹ est facilior alĳs qm̃ non indiget op̲a
tione p̲łima. Verꝝ p̲łes medicantiũ nõ bene op̲antur in
eo qm̃ ip̄i spernũt eũ ꝑꝑ suam facilitatẽ. Et si fit dislo
catio coxe ad exteriora tunc oꝫ vt extendat̃ infirm⁹ scd̃m
ꝙ dixim⁹ cũ hac ligatura q̃ est sup̲ albahasegi inguinis
⁊ furculã scd̃m ꝙ dixim⁹ deinde est necessariũ medicã
ti ut euellet cuz thibrẽ deforis ad interiora postq̃ po
suerit extrẽitatẽ thibrẽ in aliqua p̲te fouee quã dixim⁹
ut stringat super eã. Et sint aliqui ministroꝝ ex p̲te co
xe sane impellentes iteꝝ ⁊ opponat̃ impulsio ut nõ im
pellat̃ p̲łm. Et qñ dislocatio est ad anteriora tunc oꝫ
ut extendatur infirm⁹ deinde ponat uir fortis radicem
uołe manus sue dextre sup̲ inguez infirmi ⁊ coarctet ip
sum cuz manu altera. ⁊ ipse cũ hoc ponat coarctatiõꝫ
extensam ad inferiora ad p̲tez genu. Et qñ dislocatio
est ad posteriora tunc nõ oꝫ ut extendatur infirmus ad
inferiora eleuat⁹ sup̲ terrã imo oꝫ ut sit positus sup̲ ali
quid duꝝ sicut oꝫ vt fit iteꝝ qñ sep̲at̃ ancha ei⁹ ad exte
riora sicut dixi in gibbositate oꝫ ergo ut extendat̃ infir
m⁹ sup̲ lignũ aut podiale sup̲ faciez suã ⁊ sint ligamen
ta stricta nõ sup̲ coxaꝫ imo sup̲ crus sicut dixim⁹ nup̲.
Et oꝫ iteꝝ administrare ꝯp̄ssionẽ cũ tabula ⁊ sup̲ alba
hasegi ⁊ locũ ad quez egredit̃ iunctura. ¶ Hic est ser
mo noster in sp̄ebus dislocatiõis que accidit anche ex
cã manifesta antecedente illud. Veruꝫ quia qñq̇ꝫ dislo
catur coxa ꝑꝑ multitudinẽ humiditatis accidentis ei
sicut dislocatur spatula oꝫ tũc ut administret̃ cauteriũ
sicut dixim⁹ in loco in quo diximus hoc cauteriuꝫ.

¶ De dislocatione genu. c. xxvĳ.

Genu est velocis dislocatõis: fortasse. n. dislo
cat̃ absq̇ cã ꝓter deambulationẽ velocez aut
lubricat paꝝ sicut carnał multotiẽs dislocat̃ absq̇ cã
preter saltum. Et genu quidẽ dislocatur ad omnẽ par
tem nisi ad anteriorez ꝑꝑ rotulã ⁊ adiutoriũ eius.

¶ De cura. c. xxviĳ.

Sedeat infirmus sup̲ sedẽ ꝓpinquã terre ⁊ ele
uent̃ pedes eius paꝝꝑ: deinde extendat uir
fortis manum suam desup̲ ⁊ desubtus extensione forti
⁊ reducat restaurator iuncturã ad dispositionẽ suã scd̃m
iudiciũ dislocationis uniuersalis et liget eaꝫ.

¶ De dislocatione areffatu ⁊ est rotula genu. c. xxix.

Quando accidit ei dislocatio oꝫ ut pes plane
ponat̃ i terra ⁊ reducat̃ rotula deĩde implea
tur curuatura genucłi pãnis ꝓhibentib⁹ a du
plicatõe ⁊ ponant̃ desup̲ astelle resistentes ei in p̲te ad
quã declinat. Q.ñ ergo restrigit̃ ⁊ adheret nõ duplice
tur genu cũ festinatiõe sed paulati donec alleuiet̃.

¶ De dislocatõne iũcture tali apud calcaneũ. c. xxx.

Dislocat̃ calcaneus. Indiget ergo si dislocat̃
extensione forti ⁊ curatione vehementi ⁊ im
pulsione cũ fortitudĩe ut redeat. Deiñ oꝫ ut
dimittat deãbulationẽ circiter. xl. dies ut nõ dislocet̃
scđo. ¶ In sep̲atione v̇o pauca sufficit quelibꝫ extẽsio
deinde reducat̃. Et qñ ꝯplete dislocat̃ oꝫ ut reducat̃
scd̃m ꝙ dicunt antiqui inquiunt oꝫ ut extendat̃ ĩfirm⁹

ſup dorſum ſuum ſup terram ⁊ ab eo quod eſt inter co
xas eius apud alahauſegi ſit paxiluſ lõgus itrãs i pfũ
ditatez terre nõ pmittẽs corpus eiuſ moueri qũ proce
dit pes eius ad iferiora imo oꝫ ut figatur iſte paxiluſ ã
teꝙ reſupinet infirmus. Quod ſi pſẽſ tibi fuerit lignũ
magnũ in cuius medio diximus eſſe aliud lignum fixũ
tũc oportebit ut fiat extẽſio ſuper hoc lignũ. Et opꝫ ut
ſit miniſter tenẽs coxã ⁊ extẽdẽs eã ⁊ miniſter aliuſ ex
tẽdens pedez aut manibus ſuis aut ligamẽto ſm ꝯtra
rium extẽſionis miniſtri primi ⁊ equet medicus manu
ſepationez ⁊ teneat miniſter aliuſ pedẽ aliũ ad iferiora
Et opꝫ poſt equationẽ ut liget ligamtis fortibus ⁊ ua
dat cũ parte ligamti ad pectinẽ pedis ⁊ cũ parte eius
ad calcaneũ ⁊ liget illic. Et oꝫ ut caueat ex neruis q
ſũt ſupra talũ poſterius ut nõ ſit ſup eos ligatura uehe
mens ⁊ ut phibeat infirmus a deãbulatõe .xl diebus
⁊ iſti ſi conãtur ãblare añ non ſanat ſm cõplemẽtũ ⁊
diſſoluit in eis mbrũ ⁊ corrũpit curatõ. Qđ ſi ſepat
os tali ex ſaltu nã illđ accidit mltotiẽs aut acciat huic
mẽbro apa calidũ oꝫ tũc ut pparet hoc mẽbrũ cũ reſu
pinatione infirmi ſup facẽ ſuaꝫ ⁊ extẽſione mbri ⁊ eqti
one eius ⁊ cũ ẽbrocis que ſedãt apata calida ⁊ admi
ſtratõe ligamtoꝝ fortiũ ⁊ ut qeſcat infirm⁹ ⁊ ñ moueat
donec rectificet mẽbrũ itegre. Et ligatura qdeꝫ tali oꝫ
ut ſit ad digitos ⁊ dimittatur talus apertus.

De diſlocatione oſſis pedis. c. xxxi.

Eius regimẽ eſt proximũ regimini diſlocatio
nis oſſis calcanei ⁊ fortaſſe ſufficit vt eqs ita
ut calces cũ pede tuo ſup ipꝫ pãno exñte iter ea donec
equet deiñ empl̃a ⁊ ſtringe ſꝫ moduꝫ queꝫ ſcis.

Tractat⁹ ſcđus de radicib⁹ ulibus in fractura.

De ſermone uniuerſali in fractura. c. i.

Fractura eſt ſolutio ꝯtinuitatis ppria
oſſibus. Et accidit qñꝫ ſparſa: ⁊ qñqꝫ
non eſt ſparſa: ⁊ qñꝫ accidit equal: ⁊
qñꝫ accidit ſciſſa: ⁊ equal qñqꝫ accidit
in latitudine: ⁊ qñꝫ accidit in lõgitudi
ne: ⁊ cadens in latitudine qñꝫ accidit diuiſa ⁊ qñqꝫ ac
cidit non diuiſa. Et cadens in longitudine eſt diuiſio
⁊ alcaſiꝫ que non accidit ſepata. Et quidã nomina
uerunt ſpẽs fracture noibus ſuis dñtes fracturaꝫ ma
gnaꝫ incedentẽ in latitudine ⁊ pfunditate rhaphanalẽ
⁊ aſtalẽ ⁊ arũdinalem ⁊ dicentes incedentem in longi
tudine fracturã linealẽ ⁊ dicenteſ incedẽteꝫ in latitudie
cũ longitudine lunalẽ ⁊ nerualeꝫ. Et illa que eſt puaꝝ
ptiũ unã ſauchiẽ ⁊ alieruſiẽ cũ albuberien. Et qñ fra
ctura ꝯplet non eſt poſſibile ut remaneant duo oſſa ſꝫ
ꝙ neceſſe eſt inter ea de oppõne ſm ppationẽ ꝯtinuita
tis nãlis imo ſepantur neceſſario ab oppõe. Et ſilr ſe
patio faciens accidere pũcturaꝫ neceſſario in eo quđ
ꝯtinet de velaminibus ⁊ carne quare accidit dolor ſe
quẽs ea. Et qñ eſt equatio rotũda ſine fruſtis ꝯuertit
mẽbꝝ cũ facilitate. Et vt decliet fractura ad exteriora
ſcđm ꝙ dixit Hip. melius eſt ꝙ̃ ut declinet ad interio
ra qm̃ illud qđ occurrit ei de neruis illic eſt plus qua
re ledit. Et qñ cadit fractura ap iuncturaꝫ ⁊ reſtaura
tur remanet motus difficil pp duritieꝫ ⁊ raſbadu quđ
accidit indiget ſpatio donec declaret. Et illud quideꝫ
prauius accidit in iuncturis oſſiuꝫ puoꝝ. Et de illo ite
rum eſt ubi eſt iunctura in creatione ſtrictior ſicut eſt
iunctura cauille. Et fracura prauioris incarnationis
⁊ unitionis eſt illa que eſt ſcđm rotunditatem deinde
illa que declinat: nõ. n. adheret niſi ſuper ipſum plon
getur ligatura habẽs fabricationem mirabilẽ tpe lon
giſſimo ⁊ ſumat ex cibis ⁊ medicinis ⁊ ex eo qđ mittit
ſanguinẽ ad illam pteꝫ ſcđm ꝙ dicemus. Et deterior
fractura oſſium ad interiora nõ ad exteriora ſcđm ꝙ
dicit. Et qđ dicit de inciſione medulle ⁊ iterficit eſt in
tentio cui non eſt utilitas: medulla. n. hꝫ lenitatẽ viſcoſi
tatẽ ⁊ non incidit. Et qñꝫ accidunt cũ fractura accidẽ
tia ſicut vulnera ⁊ fluxus ſanguis ⁊ apa ⁊ attritio eius
qđ circũdat eã ex carne q ſi nõ ppet cũ phibitiõe pu
trefactioniſ aut ſcalpellet accidit ex eo corroſio. Et lo
cus quidẽ fractuꝝ magnoꝝ ſcit p dolorem ⁊ p caſum.
Fracture vo pueroꝝ pnoruꝫ apparet p doloreꝫ ⁊ apa
nã in ipſis accidunt plã iudicia reſtaurationis. Et qñ
iſta oſſa redeunt ad ſitus ſuos poſſibile eſt in infantib⁹
⁊ qui ſunt eis proximi ut reſtauret ei uillus virtutis
prime in eis. Et in etate vo adoleſcentie ⁊ que eſt p⁹
ipſam non reſtaurat imo currit ſup eam incarnatio ex
mã cartilaginoſa ꝯiungens inter duo oſſa de genere ei⁹
qđ facit currere erarius de duob⁹ plumbis ſup ꝯtinua
tionẽ eris ⁊ alioꝝ. Et oſſa magis inobedientia ad reſta
urationeꝫ faciendã eſt adiutoriuꝫ deinde brachium.

Amplius furcula qñ frangitur ad interiora praua
fit eis cura. Et fractura fedior in duobus focilibus eſt
fractura focil inferioriſ eoꝝ ſicut dictũ eſt in diſlocatõe

Res aũt coxe ⁊ cruris eſt facilior qm̃ reſtauratio
nõ phibet ea a dilatione. Et mẽbra quideꝫ diuerſi
ficantur in ſpatio reſtaurationis verbigratia qm̃ naſus
reſtaurat ſcđ ꝙ dicitur in. x. ⁊ coſta in. xx. ⁊ vlna in eo
qđ approxmat a. xxx. vſqꝫ ad. xl. ⁊ coxa in. l. ⁊ fortaſſe
extendit longe donec reſtaurat coxa uſqꝫ ad menſes
tres aut quattuor ⁊ qđ eſt ſupra hoc. Et ut decliet mẽ
brum in firmatione reſtaurationis ad ventreꝫ ei⁹ meli
us eſt ꝙ̃ ut declinet ad dorſum ipſius qm̃ fit declinatio
eius in latere urine. Et cãe pp qs nõ reſtauratur os ſt
mltitudo embrocationiſ aq ⁊ mltitudo ſolõnis ligamẽ
toꝝ ⁊ ligationis eoꝝ aut feſtinatio i motu aut paucitas
ſanguinis abſolute aut paucitas ſanguinis uiſcoſi i cor
pore ⁊ pp illud minorat reſtauratio fracture cholicoꝝ
⁊ ꝯualeſcentiũ. Et de illis q ſignificat reſtaurationẽ eſt
appitio ſãguis q videt qſi ipſe ſit ſupfluitas quã expel
lit nã ex multitudine ſua cũ ſtudio ad fracturã.

De radicibus reſtaurationis ligature. c. ij.

Reſtauratio baſis eſt extenſio mẽbri cũ ꝗtita
te que oꝫ. Nã additio in ea ſpaſmat ⁊ leſionẽ
facit ⁊ pueniunt ex ea febres ⁊ qñqꝫ accidit
ex ea mollificatio. Et illud quidẽ in corporibus humi
dis eſt minoris nocumẽti pp obedientiam eoꝝ ad extẽ
ſioneꝫ ⁊ diminutio ei⁹ phibet bonitateꝫ cõſolidationis
⁊ ordinis ⁊ qđ in diſlocatione ⁊ fractura eſt equale.
Quđ ergo extẽditur ſcđꝫ modũ qui oꝫ eſt ubi fit occupa
tio cũ ppatione duoꝝ oſſiũ ſcđm rectitudineꝫ ⁊ poſitio
nem puluilloꝝ ⁊ ligamentoꝝ ſcđꝫ ꝙ oꝫ ⁊ cooperire ea
aſtellis ⁊ cooperire aſtellas ligamentis. Et oꝫ ut quie
ſcat mẽbꝝ ꝗtum eſt poſſibile niſi qñꝫ ſcđm ꝗtitatẽ quã
tolerat qum non fuerit nocumentũ ⁊ apa ut nõ moria
tur nã mẽbri. Et oꝫ ut caueat doloratio vehemẽs ap
extenſionẽ ⁊ ſtricturaꝫ i fractura ⁊ diſlocatione ſil. Et
ſilr illud qđ accidit ex ſtrictura vehementi ⁊ tardatio
ne ſolutionis qm̃ illud pducit ad hoc ut moriatur illđ
membrũ ⁊ putrefiat ⁊ ſit neceſſariuꝫ abſcindere ipſum
Et intentio in pmo reſtaurationis eſt ut eueniat alro
ſboth in eis q non ſt ſicut oſſa capitis: nã ſup ea ñ orit
alroſboth quare oꝫ ut ppetur ita ut non eueniat ſiccũ

neq̧ paucū et iteꝝ grossuȝ pl'm ꝯtrāsiēs mēsurā Et de
sicco est ꝙ magnitudo eꝰ diuersificatur scd'm membrū
⁊ q̄titateȝ fracture in magnitudine sua aut multitudie
ipsius aut in contrarijs ambaꝝ ⁊ tu quidē scies in dimi
nutione qđ oȝ fieri in illo q̄si apud rememorationeȝ ci
boꝝ ⁊ apud rememorationē fracture. Et oȝ qn̄ accidit
alrosboth ut ꝓhibeat a motibus cōprimētibꝰ ⁊ coitu ⁊
ira ⁊ iracundia qm̄ adurunt sanguinē ⁊ fugit locū cali
duȝ ⁊ sanguis querit frigidū ⁊ adiuat cū emplis forti
bus stipticis in quibus est caliditas quedā ⁊ glutinatō
⁊ ponantur in eis que sunt sicut nux cupressi ⁊ draga
gantuȝ ⁊ medicine que sunt ad rupturā. Et qn̄ accidit
fracture ut non restauret restauratione de qua curetur
tc̄ fiat in ea quiddā sīle fricationi in vlceribus que nō
sanantur ⁊ est ut fricetur utrisq̧ manibꝰ donec auferat
uiscositas vilis debilis que est quasi ipsa nō sit aliquid
q̄re accidit ut eleuetur i locū ⁊ ipellat ad ipsū sanguis
bonus nouus ⁊ coaguletur sup ip̄m rosboth forte. Et
multotiens quideȝ egrediūt ⁊ alteratur color ossis rel
siles corticibus ⁊ squamis ꝑꝑ fricationeȝ ⁊ sup hꝰmōi
non ponantur astelle immo si fuerit nec̄ium sufficiat li
gatura bona. Et qn̄ aggregant fractura ⁊ uulnera tūc
nō est possibile ut differat restauratio vsq̧ quo sanent
vulnera: os. n. induratur ⁊ non recipit restaurationem
nisi cū prauitate ⁊ extensione vehemēti ⁊ dispōibꝰ ma
ximis. Et cū hoc qn̄ accidunt cum vulnere dolores ⁊
ap̄ata in q̇bꝰ est timor tunc ut torqueat membꝝ meliꝰ
est q̄ꝫ ut accidat timor magnus: q̄re oȝ ut in huiusmodi
fractura n̄ ꝑueniat ad vltimū i re restauratiōis. Et qn̄
est cū fractura attritio est cū illo timor i corrosiōe mē
bri quare oȝ ut scalpellet locus ad hoc ut egrediat san
guis qm̄ in ip̄o est timor ⁊ est ut moriat mēbꝝ ⁊ si flu
at sanguis tunc oȝ ut retineat. Et multotiens quidem
fit nec̄ium ꝑꝑ timorem ap̄atis ⁊ nocumētum vulneris
ut facias aliud q̄ꝫ sit nec̄ium de curatione mēbri quare
phl'omas ⁊ soluis ventreȝ ⁊ subtilias cibuȝ. Et qn̄ȝ ac
cidit ex strictura pruritꝰ ⁊ est nec̄ium ut soluat aut em
brocet membꝝ cū aq̄ calida donec resoluant hūitates
mordicatiue. Et Hip. quidē ꝓcipit ei qui restauratur
ut sugat aliquid de helleboro in illa hora ⁊ fuit eꝰ inten
tio ut trahant materie ad interiora ⁊ Gal. ꝓhibet hoc
īmo ꝓcipit ut bibat agaricū. Q̄ō si fuerit necessarium
tunc detur aliquid de sirupo acetoso in quo sit virtus
acuta ⁊ dr̄ ꝙ illud fuit in t̄p̄e Hip. Et sup̄fluitas q̄ est
inter duo t̄p̄a est mirabilis. Et qn̄ uolueris facere re
staurationē deinde dolet ⁊ inquietat tūc rectius est vt
dimittas illō ⁊ extrahe illud quō redire fecisti: fortasse
eniȝ remouebis ꝑ illud infirmuȝ a doloribꝰ. ¶ In fra
ctura aut i longitudine sufficit ut mēbꝝ adhereat cum
strictura vehemēti ⁊ vehementiore q̄ꝫ in alijs in cuiꝰ
ꝯp̄ssione vltimatō fiat ad anteriora. ¶ In fractura āt
que est in osse oȝ vt duo ossa stent scd'm rectitudineȝ in
fine qui possibilis ē obseruando illud ex ꝑte situs ꝑtiū
sanaꝝ ⁊ ꝯsidera an sit oppositio ossis huius ad suū cō
par ossis alterius deinde restaura ⁊ obserua nā inter
illud sunt res de illis sicut frusta ⁊ additiones ⁊ de
illis sunt vacuitates veꝝ frusta qm̄ non decenter com
ponunt soluūt inter os ⁊ inter restaurationeȝ ⁊ qn̄ frā
git iterum ⁊ remanent inter duas scissuras ossis nō ꝑ
mittunt vt adhereat vna carū alteri ⁊ sep̄ant quare fit
vlcus in quo semp aggregat uirus q̄re accidit inde ꝙ
ip̄mmet putresit ⁊ putresit mēbꝝ. Ampliꝰ vnitio n̄ fit
fortis. fortis. n. n̄ fit nisi qn̄ decenter ꝯtinuant frusta
⁊ additiones in oppositiōe sua que ei opponit est ergo
necessaria extensio postq̄ꝫ fuerit v̇ificata oppositō inter
duo ossa ⁊ inter additiones ⁊ meatꝰ qui deglutiūt eas
⁊ v̇ificata fuerit restauratio. Q̄ū ergo extenderis ⁊ op
posueris rectum est qum inuenis oppositionē v̇ificatā
ut mollifices extensioneȝ paulatiȝ ⁊ obserues oppōem
vt decliet cū attactōe ⁊ obſues cū manu tua dispositō
neȝ eius qđ decēter cōponit. Et si inueneris eminētiā
aut aliud rectifica illud cū manu deinde necessarium ē
ligamētuȝ cōseruans mēbꝝ scđȝ quietē suā non durum
qm̄ dolere facit ualde nȝ lene qm̄ dimittit ꝯseruationē
Et de rebꝰ que eaꝝ est media est melior. Et oȝ vt sit li
gamentū positū ad illud ad qđ est inclinato vehemētiꝰ
Et si fractura est ꝯpleta tūc oȝ ut equetur equatōe stri
gente eaȝ ex omni ꝑte. Q̄ō si fractura fuerit in ꝑte plꝰ
oportebit ut sit strictura illic plꝰ. Et si cū fractura fue
rit alquid ex frustis ⁊ ossibus ꝑuis tunc si fuerit ledens
doloreȝ faciens tunc uade ad illud cuȝ rectificatione.
Q̄ō si nō fuerit ledens tunc non cures de eo nȝ oppo
nas manū. Q̄ō si verbigratia audita fuerit eiꝰ crepita
tio tunc sp̄at ꝙ currit sup eam rosboth. Q̄ū ergo secu
rus fuerit de illo tunc non oȝ ut tardetur res eius. Et
qn̄ accidit ex frustis disruptio carnis nō est tūc rectū
occupari in dilatatione disruptionis opatione solido
rū vel stolidoꝝ sed est necesse ut extendāt duo ossa ad
duo latera scd'm ultimū fineȝ rectitudinis ne sit tortuo
sitas in eis qm̄ in tortuositate tunc ē corruptio ossis.
Q̄ū ergo extēderis ipsuȝ tunc redi ad frustum ⁊ reduc
ipsum ⁊ stringe illud si aūt nō redit tunc non dilates dis
ruptionē imo pn̄s sis vt uideas mensurā qua indiges
⁊ ꝑfora in ea scd'm q̄titatē qua ingrediatur in eā frustū
⁊ ꝯpone sup ip̄ȝ frustum cutis lenis super quod possit
esse foramē spissū ⁊ penetret frustū in ipsū ⁊ preme sup
cutem ⁊ manuȝ ꝯpressione grauante eas ambas ⁊ pro
cedet os in foramine ꝓcessione ad radicem suā deinde
seret cū sera opationis ⁊ est sera minuta subtilis acuta
sicut sera facientiū pectines. Et fortasse ꝑforat radix
cuius ꝑforatio est necessaria cū tripano faciendo fora
mina ꝯtinua accipiendo locū cuiꝰ q̄ritur fractura ⁊ illō
nō ē auferens timorem ubi ē pꝰ os corpus nobile licet
fortasse sit saluius q̄ꝫ instr̄a mouentia motu suo aut sua
collectione aut incisione sua. Et qn̄ȝ ingeniat vt pona
tur tripanuȝ sup latitudineȝ substantie nō ꝑmittentem
tripanum penetrare nisi scd'm quātitatē adiuuantem q̄
re ē tunc minoris nocumenti q̄ꝫ instrumenta mouentia
Et ꝑꝑ hoc oȝ ut sint apud restauratores ipsoruȝ tripa
norum sp̄ēs pl'es ꝓpate. Et fortasse nō apparet frustū
sed est necessariuȝ ad intus illud quō exiccat ⁊ retinet
ipsum deinde fieri illud qđ oȝ. Q̄ō si fuerit frustū aut
petia ossium seꝑatum ꝑūgens locū ⁊ dolorem faciens
tunc necesse ē scindere ⁊ uti regimine ad extrahendum
illud qđ egreditur. Et multotiens oȝ serare illud. Et
qn̄ fuerit illud qđ fractuȝ est ⁊ ꝯminutū magnū ⁊ fuerit
eꝰ ꝯfractio ⁊ ꝯminutio pl'ima tunc necesse erit vt extra
hat totū. Si aūt fractura nō fuerit cū ꝯminutōe ⁊ fue
rit dislocatio eꝰ ⁊ scissura capiens locū pl'm tunc icide
infirmiorē locū ⁊ dimitte reliqū qm̄ nō ē nocumentuȝ
in eo imo nocumētū in abscindēdo totū est magnū.

¶ De admonitione restaurationis. c. iij.

Necesse est restauratori ut ꝯsideret inclinatio
neȝ ossis qm̄ ipse inuenit apud ꝑteȝ ad quā
inclinatur gibbositatē ⁊ ap̄ parteȝ a q̄ iclinat
cōcauitatem. Et pl'm quideȝ intelligit illō cū tactu ⁊

illud iteꝝ qm̄ dolor fit vehemens in pte ad quā est icli
natio ⁊ crepitatio iteruȝ significat illud. Et super illud
fabricet rem suam. Et est necessarium restauratori ut
extendat manū suaȝ sup locū fracture i dispōe itineris
ei⁹ ad supiora ⁊ inferiora cū facilitate ⁊ subtilitate do
nec si viderit sepationeȝ aut eminētiā aut frustū cogno
scat ipsuȝ ut ñ liget vice altera ñ scd̄m ꝙ oȝ qm̄ accidet
ꝯtusio aut dolor. Et nō opȝ ut ꝯfidas in equatione sen
sata p manū ante ꝯplementū sanitatis nā multotiēs oc
cultat apa cōtusioneȝ ⁊ torsioȝ. Quȝ ergo restaurator
peruenit ad fracturā ⁊ inuenit illud si nō exquisite opa
tur in eo deturpaꝛ mēbꝝ ⁊ si exq̄site opatur pducit ad
spasmuȝ ⁊ febreȝ prauaȝ ergo melius est ut dimittat il
lud ⁊ non tangat ipsuȝ. Qū ergo incipit puenire ad re
staurationeȝ ptis ossium ⁊ nō penetrat oȝ ut non viȝ fa
ciat ⁊ faciat ipsam ingredi cuȝ difficultate scd̄m omnē
dispōneȝ qm̄ ingredietur sup infirmū quō est mai⁹ ꝙ̄
remaneat os nō eq̄tū. Et si dolet reditio ⁊ rectificatio
valde ⁊ est possibile medico vt reducat illud ad disposi
tionē fracture tunc est delitie infirmo ⁊ cōcupiscentia
magna. Et oȝ ut restaurator festinet ad resturādū illō
qō fractuȝ est ⁊ restauret in die suo qm̄ q̄nto plus elon
gaꝛ tāto est eius introitus difficilior ⁊ nocumēta in ip
so sunt plīma ⁊ ꝓprie in ossibus q̄ circundāt lacerti ⁊
nerui plēs sicut coxa. Et oȝ ut adiuuet ad festinationē
restaurationis cū cāis in cōtrario cāꝝ oppositaꝝ predi
ctaꝝ ⁊ prima est cōglutinatio sanguinis viscosi.

¶ De ꝑpatione restaurandi. c. iiij.

Oportet ut omni membro qō tu restauras fit
ꝑpatio ꝯueniens ꝓhibens dolorē. Et melior
ꝑpatio cū hoc est illa que est ei per nām uer
bigratia vt fit in manu ad furculā ⁊ sit in pede ad illō
qō impellit obseruando ꝯsuetudinē infirmi in hoc. Et
sicut mēbꝝ qō oȝ suspendi oȝ ut suspendaꝛ scd̄m eq̄lita
teȝ silr mēbꝝ cui⁹ dispositio significat ne suspendaꝛ: oȝ
ut fit eius acubitatio ⁊ ipuis locus sup reȝ planā vt nō
suspendaꝛ ps e⁹ ⁊ restringaꝛ ps eius. Et suspēsio quiō
est mala omni restaurato sicut impulsio ad superiora ē
illi ꝯueniens duȝ prohibens nō ꝓhibet. Et qū prepa
tō membri fit ita vt sit alterius ꝙ̄ oȝ aut magis infirmū
inclinat membrum ⁊ ꝯtorquet ipsum secunduȝ inclina
tionem suspensionis ⁊ prepationis.

¶ De qualitate ligamentoꝝ ⁊ astellaꝝ. c. v.

Oportet vt sint pāni ligamentoꝝ mūdi. naȝ sor
didus est durus ⁊ facit dolorē ⁊ sit subtilis vt
penetret res si linitur sup ipm ⁊ sit leuis ut ñ
grauet sup mēbꝝ infirmū ⁊ oȝ ut ligamēta capiant de
loco sano aliquid cui sit q̄ntitas: illud eniȝ est magis te
nens restauratos ꝙ̄ ut sepetur ⁊ magis infirmū q̄uis sit
necessariuȝ vt non sit supfluitas in illo qm̄ faciet vt mē
bꝝ habeat meat⁹ strictos nō suscipientes nutrimentuȝ
Et iteꝝ illud qō admonuius de strictura est magis ex
primēs būitatē effusaȝ ad mēbꝝ infirmū ad illud quod
est longinquius eo expellēdo ⁊ magis ꝓhibens illō qō
attrahit ad ipsuȝ ⁊ ligamentū latū ad illō est meli⁹ qm̄
magis facit adherere ⁊ plus dilatans veꝝ scd̄m ꝙ pos
sibile est in omni mēbro. naȝ illud qō possibile est ex h°
in pectore nō est sicut illud qō possibile est in manum
⁊ ꝙ non est ex membris latum nā illud non est possibi
le in eo imo qū lata est vitta non fit bona eius ordinatō
sup mēbꝝ silr illi imo fit feda qua pp oȝ ut sit ꝯtent⁹ de
huiusmōi in illa cuius amplitudo est triū digitoꝝ vsq̄
ad quattuor. Et illa sunt sicut focile ⁊ furcula ⁊ sicut
illis silia nā nō est in eis possibile illud imo si nō liganꝛ
cū subtili non est possibile. in furcula eiȝ non ꝯuēit lata
Et in huiusmōi quideȝ est necessarium multiplicare
inuolutiones ut stent loco dilatationis. ⁊ uitta que in
uoluitur sufficit ut sit latitudo eius trium digitoꝝ aut
quattuor ⁊ longitudo ipsius triuȝ cubitorū. Et puluil
lorū fortitudo q̄nq̄ sit uehemens in adiutorio ligamen
torū ad faciendū adherentiaȝ: uerū puluillorū sūt due
spēs: una earū est in qua est intentio equare ꝯcauitateȝ
menbri ⁊ adhibeatur studiū ut non cadat inter ea ābo
foramē ⁊ ut non superponātur suppositone diuersa ⁊
ut bucellenꝛ cū eis ulcera. Et altera est in qua est intē
tio vt coopiat cum ea ligamentū ⁊ equet equatione sa
ut reuoluaꝛ ligamentū ⁊ adhereat scd̄m equalitatē q̄re
nō erit locus strictior loco ⁊ mollior loco quare faciūt
ea adherere astelle adherentia bona. primum ergo eo
rum sunt ligamēta ⁊. vitte ⁊ scd̄m sunt astelle ⁊ ligamē
tuȝ inferius ꝓhibet mās ⁊ scd̄m torsiōeȝ. Et oȝ ut sint
margines puluilloꝝ vbi possibile est. Et illa q̄ntitas exi
git ut sit numer⁹ puluilloꝝ. Et fortasse est necessarium
administrare puluillos paruos quos coopit puluillus
vnus equans sup eos in longitudine ligamēti cadētis
sup locū. Et ligamentum quod noiatur habens duas
facies uel fascies hois ⁊ hñs duo capita ē illō qō admi
stratur ita: ponaꝛ mediū pāni cū quo ꝯseruaꝛ eq̄tō loci
infirmi sup locū suū ⁊ sit illō in medio albadacati deiñ
accipiat cū unaq̄q̄ duaꝝ medietatū ad pteȝ diuersaȝ ⁊
fiat in iuolutione eaꝝ cū utrisq̄ manib⁹ simlr sȝ ꝙ est fa
mosum qō nō est nobis necessariū exponere.

De eq̄litate ligamenti cū expositōe ⁊ distinctiōe. c. vi.

Oportet vt incipiaꝛ cū ligamēto a loco fracto
⁊ ab eo vbi declinat ad os ⁊ illic sit vehemen
tius strictū ⁊ vbi fractura est vehementior oȝ
vt sit ligamentū fortius ⁊ ad ultimū locus fracture ⁊ ē
locus a quo est necessariū expellere materias ⁊ ut ser
ueꝛ super eaȝ situs ⁊ illud quideȝ securat ab apatione
imo fortasse resoluit apationeȝ ⁊ est cū securatione ab
apatione ⁊ putrefactione ossis iteꝝ illud quiō nō ꝯfert
ad virus si generaꝛ in ipso osse pueniens ad medullam
⁊ corrūpēs medullā ⁊ os. Et est necessariū ut frangaꝛ
⁊ ab eo discooperiaꝛ ⁊ ut fiant vie ad pus ⁊ ad egre
dieñ. Et est melior locoꝝ cū defensione ei⁹ qō venit de
eius genere qui sit licet membrū inferius q̄ñȝ expellat
ad superius supfluitateȝ suā qñ supius est debile. Et ñ
oȝ ut fiat ultimatō instrictura ligamentoꝝ ⁊ astellarum
tanta que ꝓhibeat aduentū nutrimēti ⁊ sanguinis: illō
nāq̄ est ex illis que ꝓhibent restaurationeȝ. Et Hip.
quidē adiuuat ligamenta in eo ꝙ conatur de expulsiōe
apatis cū ceratis repcussiuis cū oleo omphacino ⁊ ce
ra ⁊ fortasse est necessariū sedare apa cū eis que sunt si
cut oleum camemillinum ⁊ sicut cum vino stiptico nā
ipm resoluit apa ⁊ ꝯfortat membꝝ ⁊ vbi fuerit ulcus
nō a ꝓpropinquet ceratū. Et fortasse ē necessariū illō
in quo est fortitudo ⁊ resolutio sicut oleum ⁊ mastix ⁊
āmoniacuȝ. Et ad ultimū qū ligamentū administratur
⁊ fractura est recens que nōduȝ apatur tunc opȝ ut sit
ex ligno ⁊ infrigidatū repercussiuū. Et fortasse sufficit
ut liniatur cum aqua ⁊ aceto ⁊ fortasse administratur
cum cerato ⁊ silibus de illis que narrauimus. Et si ad
ministratur p⁹ apa tunc melius est ut sit ligamentuȝ ex
lana que sit infusa in oleo resoluente apa ⁊ liniēte ipm
Et scd̄m omnē dispositioneȝ in ligamento super quod
poniꝛ ceratū desubtus est securatio a ꝯmotōe doloris

⁊ ꝓprie qñ medicus nõ est pñs: qñ ergo accidit doloꝛ succurrit cũ solutione ⁊ ligatione. Et non oꝫ ut admi nistret ceratuꝫ ⁊ ꝓprie qñ est illic ulcus. fortasse. n. at trahet ad membꝝ putrediné ⁊ ponat loco eius vinum nigꝝ. Et p̃mo quidé fracture associat ulcus quaꝑꝑ oꝫ ut elonget ceratũ ⁊ sit sufficientia in vino stiptico in quo infusus sit puluillus longus. Et nos quideꝫ pone mus epithimatibꝰ fracture caplm̃ singlr̃. Et cũ incepe ris cũ ligaméto a loco exigente tunc inuolue ipsuꝫ iuo lutionibꝰ quas addes scd̃m additioneꝫ magnitudĩs fra cture ⁊ pteꝫ eaꝝ scd̃m diminutioné eius ⁊ scd̃m aꝑa si fuerit apparens: deinde reduc ipsũ ad illum locũ: deiñ uadat vsq͡ʒ ad locum sanum. hoc est ergo ligamentum p̃mum deinde fac pñs ligamentum secundũ ⁊ inuolue ipsuꝫ suꝑ fracturã bis aut ter deinde fac ipsũ descende re ad inferiora mollificãdo paulati postea fac esse pñs ligamentum tertiũ ⁊ fac silr̃ ad suꝑiora ⁊ tunc facies li gamenta esse paria ad expellẽdũ suꝑfluitates a mẽbro ⁊ ad rectificandũ ipsum super intentioneꝫ in ꝑpatione huiꝰ ligamẽti ⁊ nõ sis suꝑfluus iteꝝ in elongando stri cturã in utrisq͡ʒ lateribus qm̃ fit membꝝ oppilataꝝ ve naꝝ nõ suscipiens nutrimentum ⁊ fortasse cõtrabit ⁊ qñꝫ no fit ita imo incipitur cum ligamento ascendẽdo deinde sequit cum ligamento descendendo deinde cuꝫ ligamento incipiente ab inferiori pte ligamenti inferio ris ad suꝑiorem parteꝫ ligamenti ascendentis q̃si ipsuꝫ sit cõseruans duo ligamenta illa ⁊ ponat vehementioꝛ strictura eius apud fracturã. Et intentio quidé in vno duoꝝ ligamentoꝝ é cõtraria intentioni in ligamento qͦ q̃ritur attractio materiei ad mẽbꝝ quare stringit sub membro cũ longitudine ab eo ⁊ non cessat mollificari inuolutio ⁊ é ligamentum diuersificans. Ista ergo sũt ligamẽta que sunt sub astellis ⁊ hec sunt ligamẽta que sunt supra astellas. Ligamẽtũ vo superius oꝫ ut sit ita ut ponat membꝝ sicut frustum vnum cui non sit motꝰ ⁊ ꝓhibeat torsionem ⁊ qum fractura est in latitudine ꝯplete fit necessarium vt ligamentum sit equalis ꝯmi stionis ⁊ stricture. Et si fuerit plm̃ fracture ad pté unã ⁊ est ex fractura oꝫ ut sit sollicitudo vehementior suꝑ latus in quo est fractura plus ⁊ non oꝫ ut diuersifices super eã figuras ligamenti faciendo figurã pꝰ figuram qm̃ illud corrumpit illud quod ꝯfortauit restauratio. ⁊ dolorem quideꝫ facit incurrere contorsio que fortasse accidit in die ⁊ strictura ligam̃ti spasmans nã si ꝯstrin git facit doloré ⁊ qũ mollificat torq̃t. Et Hip. quidé facit eẽ rectũ vt soluat ligam̃tũ vna die ⁊ vna die non: illud. n. est melius ut nõ irascat infirmus ⁊ nõ appro ximet eum cũ palpatione eius ⁊ ipsius fricatione ꝑꝑ illõ qd̃ necessarium est ut ꝑueniat ad mẽbꝝ de humiditate subtili impediente que fortasse ꝯuertitur in virus. Et magis ꝯueniens horaꝝ ꝯsuetudinis bonitatis ligamen ti ⁊ ꝯseruationis eꝰ scd̃m conditiones ꝑdictas est post fracturã ꝑ ꝑtes viginti: naꝫ illud est hora inceptionis al rosboth rubei: deinde qñ adheret os ⁊ non stringatur valde ⁊ respiret locꝰ strictus eiꝰ vt non coarctet ⁊ ꝓhi beat alrosboth aut ꝓhibeat eius generatio cũ q̃titate sufficiente. quare non accidet nisi subtile debile nisi qñ accidit iã alrosboth ⁊ incipit adherere magnitudinem qua non indiget ⁊ tendit ĩ suꝑfluitateꝫ. Nam una de cõ uenientijs eius est strictura vehemẽs. Et iteꝝ admini stratio stipticoꝝ ꝓhibentiũ. ipsa enim ꝓhibent nutrimẽ tuꝫ ⁊ stringunt alrosboth. ergo non penetrat in ipm̃ nu trimentũ iteꝝ. Et non oꝫ iteruꝫ vt licentia detur ⁊ per mittat vt fiat ligatura in non sua hora.

De equalitate astellarum. c. vij.

Oportet ut sit substãtia de qua fiũt astelle ag gregans ad duritieꝫ suã tenacitateꝫ ⁊ lenitaté sicut alcone ⁊ lignuꝫ oleandri ⁊ lignuꝫ grana ti ⁊ eis silia. Et oꝫ ut sit grossius qd̃ est in ea locus qui obuiet fracture duobꝰ laterĩbꝰ: nã oꝫ ut sit grossiꝰ astel larũꝫ principiũ eaꝝ qd̃ sequit latus fracture aut vehe mentioreꝫ pteꝫ fracture ⁊ sint latera eaꝝ subtiliora ⁊ vt sint plenaꝝ extremitatum ne opponat in eis glutinatõ imo planũ ligamenti. Et si ponãtur astelle a lateribus quattuor tunc est magis defendens ⁊ non est maluꝫ si é ei suꝑfluitas longitudinis qm̃ ñ est nocumẽtũ in illo nꝫ detrimentum in hoc. s. si capiunt ꝓpe iuncturam ꝑteꝛ qd̃ tegat iuncturã ipaꝫ ⁊ longius lateꝝ eius sit ad latus ad qd̃ est motus inclinationis membri cũ hoc. s. vt non sit ita ꝙ grauet nꝫ ꝑmat vehementer nꝫ coarctet ⁊ vt ñ minuantur ab eo ligamenta diminutiõe plĩma qm̃ fiũt astelle ꝯprimẽtes coarctantes. Et qũ videris aliquid de hoc oppone cũ diminutione donec inuenias equali tateꝫ. Et non oꝫ ut astelle obuient loco denudato supeꝛ queꝫ nõ est caro imo est neruosus ossosus.

De qualitate administrationis astellarum cũ disti ctione ⁊ expositiõe. c. viij.

Hora que exigit ut ponant astelle est post. v. dies ⁊ supra usq͡ʒ quo fiat securitas a nocum̃ tis ⁊ q̃to plus magnificatur timor tanto ma gis oꝫ ut tardet positio astellaꝝ ⁊ multotiens attrahit festinatio in hoc nocumẽta ex apostematibus ⁊ pruritu ⁊ vesicis. Veꝝ qũ tardãt astelle tunc oꝫ ut sit illic quod stet loco eaꝝ ex bonitate ligature cũ uitta ⁊ ex bonitate ꝑpationis. Quod si illud nõ fuerit tunc necessarie sunt a stelle ét in principio rei. Opꝫ ergo ut annectãtur astel lis ligamenta ⁊ puluilli annexione descedente equante cooꝑiente decenter cõponente quoꝝ grossius sit apud fracturaꝫ ⁊ non fortiter stringat imo addat in strictura paulatiꝫ cũ experientia infirmi ⁊ cũ dispositione ipius. Et si fuerit ligamenta ⁊ puluilli grauantes eam tunc non fiat eaꝝ multiplicatio. Et de nocumentis eoꝝ qñ descendunt est ligamentum molle. Et oꝫ ut non ligent ligamenta suꝑiora suꝑ astellas ligatura dissoluente eas ⁊ remouente ipsas a decente ꝯpõne situs eaꝝ. Et opꝫ ut soluant ligamenta necessitate electionis in omnibꝰ duobus diebꝰ in principio rei ⁊ ꝓprie qñ accit pruritꝰ ⁊ tunc q̇deꝫ oꝫ ut fiat illõ quod ꝑcepimꝰ. Qñ ergo ꝑtrã sit septimꝰ a strictura soluat in spatio tardiore ⁊ in om nibus quattuor ⁊ quinq͡ʒ: in hac eniꝫ hora fit securitas a pruritu ⁊ aꝑate. Et illic iteꝝ fiat mollificatio ligamẽ toꝝ paulatim vt non ꝓhibeat penetrationé nutrimenti Et si fuerit tibi possibile vt retineas astellas ⁊ non sol uas eas etiam usq͡ʒ ad viginti non erit nocibile deinde solue eas. Attñ qñꝫ soluũtur in quibusdã horis nõ ꝑꝑ cãm apparenté sed ꝑꝑ defensioneꝫ ⁊ ad videñ illud qd̃ accit ⁊ ꝯsiderare ad illõ qd̃ discooꝑtũ est d carne si fue rit an corruptꝰ sit coloꝛ eius ⁊ eꝰ dispositio. Et iã sciui sti ꝙ oꝫ ut non fiat ultimatio cũ strictura ultimatõne ꝓ hibente ad uentũ nutrimẽti ad fracturã: ipa enim non restaurat nisi cũ sanguine ⁊ nutrimento forti qd̃ uenit ad eã. Et nõ sit festinatio in auferendo astellas ⁊ ꝓijci endo eas q̃uis credat esse coherẽtia qm̃ fortasse accit inde ut sit alrosboth non ꝯfirmatum adhuc quare ꝯtoꝛ q̃tur mẽbꝝ ⁊ ut remaneant astelle suꝑ membꝝ qũ non sunt necessarie est meliꝰ q̃ ut deponãt ab eo ante quꝫ

nō sunt necessarie non ergo festines sed tarda.

¶ De fractura cum vulnere. c. ix.

ET qñ aggregant fractura ꝛ vulnus tunc re
staurator vehemēter alleuiet restauratione ꝛ
faciat penetrare astellas a loco uulneris ꝛ po
nat sup vulnus qđ oꝫ ex emplis ꝛ ꝓprie piceis. Et q̄
dā ꝑcipiunt vt incipiatur cū strictura a duobꝰ laterībꝰ
vulneris ꝛ dimittatur vulnꝰ discooptum. Et hoc quid
est melius si vulnus non fuerit super fracturam ipsam
deinde oꝫ vt fit sup ipsum velamen ita ut tegat ipsuꝫ ab
aere. Qđ si fuerit sup fracturaꝫ tunc oꝫ ut ingeniet in
figuratione stricture cū ingenio ita vt mūdificet ex om
ni latere ꝛ sepet pump a vulnere ipso cū ꝑpatione cō
ueniente ad illud. Et infundant puluilli in vino nigro
stiptico. Et hoc ingeniuꝫ est ut ponat extremitas liga
mēti sup labiuꝫ vulneris deind torqueat retro ꝛ firme
tur cū ligamento alio ꝛ ponat sup labiuꝫ aliud inferiꝰ
deinde ordinet reliqū ligamētuꝫ scđm ꝙ oꝫ deinde tor
queat ita ut remāeat vulnus ipm aptū ꝛ qđ est preter
ipꝫ fit firmū ex eo ita ꝙ iā ascendit ligamentū ꝛ descen
dit ligamentū ꝛ cadat sup fracturaꝫ strictura vehemēs
ꝛ remaneat vulnus aptuꝫ vt discoopiat ipsuꝫ ꝑꝑ illud.
Et oꝫ ut ponat sup astellas foramē ecōrario illius ut
ꝑueniat supfluitas medicine vulneris ad illud. Si po
suerit sup astellas foramē oppositū illi ut ꝑueiat bōitas
medinine ad vulnus. Et fit possibił egressio virus ab
eo ꝛ fit ita ut possit tegere sup ea vtraqꝫ sił ꝙuis dimit
tere vulnus discooptuꝫ fit malū ꝛ ꝓprie in frigore imo
oꝫ ut nō sit coarctatū tm̄. Et ut custodiat ī nocte. Qđ
si vulnus sanat administrentur astelle si iam etiā cōglu
tinatū ꝛ firma astellaꝫ illi loco si ille locꝰ fuerit declina
tus ab eo. Et qñ voluntas fuerit soluere illud quod te
git uulnus mane ꝛ vespe est magis possibile ꝑꝑ curatio
neꝫ eius ꝓpriā. Et non fit ex eo ꝯtrarietas in ligamen
to restaurationis fracture oīo. Inq̇t Hip. oꝫ ut ligetur
vulnus ex medio ligamenti si fuerit recens ꝛ si est anti
quꝫ ꝛ fecit pus pꝰ maturitatē tunc liget ex supiori eius
vsqꝫ quo ꝯsequatur mediū eius. Et de illo quod est bo
nuꝫ est ut ponat illud quod sequit vulnus ex ligamen
tis ꝛ ꝓprie supius strictus ut fit possibilitas currendi
veꝛ eius strictura fit secundū tolerantiam. Et q̄to ma
gis elongat a uulnere ponat leuius ꝛ qñ est uulneri ꝓ
funditas vehemens stringat super locū ꝓfūditatis liga
tura ligamenti. Et si ꝯuenit strictura ligamenti loco re
staurationis tunc iaꝫ ꝑuenit intentio ꝛ si non incipe ve
lare vulnus cū eo quod diximus ꝛ qū ꝑuenitur ad fra
cturā iteꝛ ponatur ligamētū strictius. Et oꝫ ut ponat
ꝑpatio membri ita ut facilis fiat cursus pus si aggre
gatur in uulere. Et oꝫ in estate vt infrigident ligamēta
ꝯtinentia vulnus ēt ut sit adiutoriū ad ꝓhibendū apa.
Et non oꝫ ut appropinquet loco ceratū ꝛ ꝓprie in esta
te qm̄ fortasse putrefiet mēbꝛ imo si necessaria est reꝑ
cussio tunc cū vino stiptico scđm ꝙ ꝑterijt a nobis eius
declaratio. Et qū fracture est attritio ꝛ timet mors mē
bri tunc scalpellet. Et scias oīo ꝙ qñ vulnus ligat sꝫ
ꝙ ꝯuenit expellit ligamētuꝫ descensionis ꝛ si errat in li
gamento apat ꝛ ꝓprie qñ mollificat sup locum vulne
ris ꝛ stringit sup illud qđ est pꝰ ipsum ꝛ si non fuerit ei
detectio non curret ab eo uirus nꝫ ꝑueniet ad ipsum
medicamē ꝛ si dimittit discooptū putrefit ꝛ infrigidat
ꝛ accit mors mēbri ꝛ ꝑducit ad dolores ꝛ febres q̄re
neciū ē medico vt faciat aliq̄d inter hꝰ ꝛ hoc ꝛ ꝯsideret
illud qđ accidit ꝛ succurrat ei anteq̄ ꝯfirmet.

¶ De fractura male restaurata. c. x.

QUandoqꝫ fractura est restaurata nō scđm q̄
oꝫ ꝛ est necessariū vt iteret eꝰ fractura. Qua
re oꝫ ut restaurator sciat dispositiōꝫ alrosboth q̇ restau
rauit os. Qđ si fuerit magnus fortis nō uadat ad frā
gendū ipsum scđo: fortasse. n. non erit possibile ut fran
gatur ex loco fracure prime ꝑꝑ fortitudineꝫ alrosboth
quare franget in alia ꝑte loci. Qđ si non inuenit excu
satio tunc opꝫ ut precedat ꝛ leniat donec mollificet al
rosboth. Et mollificantia ipsum sunt medicine ꝑdicte
in caplo duritieꝛ illic sicut cutis alleliati ꝛ dactili ꝛ si
cut spēs fecum oleoꝛ ꝛ alleile ꝛ medulle ossiū ꝛ medul
le granoꝛ cotti ꝛ eis silia: deinde frangatur ꝛ oꝫ ut assi
duet cū hoc embrocatio cū aqua calida ꝛ introitꝰ tine
in die multotiēs. Qđ si nō processerit illud ꝛ experim̄
tum ꝛ motio significauerit firmitudinem vehemētē tūc
oportebit vt secet caro ita vt fit possibile fricare alros
both ex latere ꝛ destruere eū cū ea deinde frangatur ꝛ
restauret ꝛ curet vulnus curatione sua. Et multotiēs
q̄dē est possibile vt curet fractura male restaurata absꝫ
fractura sꝫ leniendo alrosboth cū eo qđ scis deiñ eq̄t
ꝛ qñ seruat sup ipsam equat sup ipam alrosboth iteꝛ
excusat fracturam proprie in corporibus lenibus.

De epithiatibꝰ fracture ꝛ que currunt cursu eoꝛ. c. xi.

EPithimatū alia sunt q̄ prohibent apa ꝛ recti
ficāt pruritū. Et alia sunt ad indurandū alro
sboth ꝛ glutinatiōeꝫ faciendā in ipso. Et alia
st ad equandū alrosboth magnū. Et alia st ad remouē
dam duritiē iuncturaꝛ q̄ accidit pꝰ resturatiōꝫ. Et alia
st ad auferendā mollificationeꝫ si ceciderit in iūcturis.

¶ De epithimatibus cōferentibꝰ ꝛ que currunt cur
su eorum ꝛ rectificantibꝰ prurituꝫ. c. xij.

IAm diximus in caplo ligamenti vittas ad il
lud qđ oꝫ sciri in hoc caplo ꝛ diximus cerata
ꝛ embrocas cū uino stiptico ꝛ illis silia. Et
reiteramꝰ nūc ꝛ dicimus non oꝫ vt fit illud qđ admini
stratur de cerato aut alijs ita vt aspitas sit in eo aliquo
mō imo fit leuius q̄to plus esse pōt ꝛ mollius. Et non
oꝫ ut administrent cerata vbi timet putrefactō nꝫ vbi
multiplicant ꝑtes fracture: huiusmōi. n. ꝑpatum est ad
suscipiendaꝫ putrefactioneꝫ qm̄ plm eiꝰ est cū vlceribꝰ
Super aquis aūt calis ꝛ eaꝛ effusione iam locuti fui
mus ꝛ fecimus scire ꝙ utilitas in eis est resolutō mate
rieꝛ que incurrere faciunt pruritum ꝛ attractio mate
riei nutritiue. Et sunt iterum necessarie qñꝫ qum mem
brum iam debilitauit strictura ꝛ exiccauit ipm ꝛ illud
qđ ultime ꝯsequitur est scitum.

¶ De epithimatibus ad indurandū alrosboth. c. xiij.

REs ꝯferētes in hoc sunt embroce stiptice sub
tiles ꝛ empla q̄ silant eis sicut decoctio myr
ti ꝛ eius oleū si necessariū est oleū ꝛ oleū alcā
ne ꝛ epithima cū aqua folioꝛ myrti ꝛ granorum eius
ꝛ decoctio arboris alcori ꝛ decoctio radicis aldiz
dar ꝛ decoctio folioꝛ eius est incarnatiua induratiua
Et emplm factū ex mes proprie qñ ponunt cū eo cro
cus ꝛ myrrha ꝛ ꝯficitur cū uino odorifero est bonum
ualde. Et distillatio spatulaꝛ palme ē bona iteꝛ.

¶ De regimine equationis alrosboth. c. xiiij.

IN principio quideꝫ ꝛ dum ꝑmanet recens
stiptica predicta qm̄ ipsa aggregant ipsuꝫ ꝛ
stringunt ipsum ꝛ minorant q̄titateꝫ eius pꝰ
illud vo qñ supfluit ꝛ proprie prope iūcturā est neciū
secare ab eo ꝛ fricare donec equet. Et omnia ista cum

eo quod dictum eſt in eo.

¶ De medicinis lenientibus duritiē iuncture. c.xv.

O Portet ut embroces ⁊ incipias cuȝ aqua ca
lida deinde adminiſtres deſuꝑ empl̄a ⁊ inun
ctiones que fricando fiunt lenientes facta ex
mucilaginib⁹ gūmis ⁊ adipib⁹ ⁊ oleis: ⁊ ſi ponat̄ in eis
acetū forte erit magis profundatiua. Et de illis quoꝝ
adminiſtratio ꝓpinquat eſt dactili ⁊ alleliati ⁊ oleuȝ ſi
ſaminū qm̄ eſt empl̄m leue. Et iteruȝ mollitiuū de ke
rua permiſceat̄ cū tanto butyro q̄tū eſt ipſi⁹ medietas
⁊ mellis q̄tum eſt ipſius q̄rta. Et fortaſſe ſufficit cera
tuȝ d̄ oleolilij ſolū ⁊ qn̄ȝ adiuuat̄ cū omnibus lenificā
tibus predictis in capl̄o ſephiros. Et qū ſentis altera
tioneȝ ꝯpl̄onis ad frigus tunc adde in eis ex caſtoreo
⁊ ſerapino ⁊ oppoponaco. ¶ Medicamē boum. ℞. fe
ceȝ olei de lino ⁊ fecem olei ſiſamini ⁊ fenugrecū coctū
inlacte ⁊ heil ad ipſum ⁊ adminiſtret̄. ⁊ iteꝝ radiceſ al
tee ⁊ radices cucumeris aſinini ⁊ bdelliū ⁊ āmoniacū
⁊ oppoponacū diſſoluant̄ cū aceto forti ⁊ liniant̄: ⁊ un
guentū eburneuȝ eſt bonuȝ. Medicamen bonū recipe
mucilagineȝ fenugreci ⁊ ſemis lini ⁊ mucilagineȝ cucu
meris aſinini ⁊ āmoniacū ⁊ laudanū ⁊ iſopū humidam
⁊ oleum de lilio ⁊ adipeȝ anatis ⁊ bdelliuȝ lene ⁊ pu
rū ⁊ medullā uituli reſoluant̄ in oleo ⁊ fiat unguentū.
¶ Aliud forte. ℞. olei ueteris. lb. ij. olei de lilio. lb. ſ.
ſtoracis liquide. lb. quartā cere citrine. lb. ſ. glutinis al
boti. ℥. ij. euforbij. ℥. ij. medulle oſſiū cerui. ℥. iiij. fiat un
guentū. ¶ Unguentum bonum ad duritieȝ iuncturaꝝ
quā acquiſiuit reſtauratio āmoniaci pteȝ vnā bdellij iu
daici pteȝ unā laudani ptem mediā olei de alcāna adi
pis anatis amboꝝ an̄. ptis quartā ſolue gūmaſ ⁊ aggre
ga oīa. Unguentū bonū āmoniaci. ℥. vi. ⁊ cere citrine
tantundeȝ gūmi alboti bdellij ⁊ galbani oiuȝ. an̄. ℥. viij.
olei de alcāna. ℥. iiij. terantur gūme cōtrite in aceto d̄
inde aggregent̄ in mortario inuncto cū oleo de lilio.
Et ſil̄r ad ſpaſmum eaꝝ ⁊ nodationē que accidit ſicut
glandula vbi eſt. ¶ Et iam dixim⁹ eam in capl̄o ſuo ⁊
adminiſtrentur vnguenta que dixim⁹ nunc. Et admi
niſtratio caſtorei ⁊ coſti ⁊ fimi columbini ⁊ ſinapis em
pl̄ando eſt vltima. Lenitiuū bonuȝ. ℞. feciſ olei de lilio
℥. i. ⁊ fecis ol̄i ſeminis lini. ℥. i. ⁊ ſtoracis liquide ⁊ gal
bani ⁊ ſerapini ⁊ oppoponaci ⁊ āmoniaci oium an̄. ℥. ſ.
bdellij ſcis. ℥. i. adipis urſi aut galline aut porci aꝑ illū
q̄ diligit illd̄ ex ſapientib⁹ diuitū fiat ex eis vnguentuȝ.

¶ De facientibus fortitudinē mollificationis. c.xvi.

S Uſtentatio in curatione eius eſt ſuꝑ ſtiptica
ſubtilia ſicut ſauina ⁊ dactili imaturi ⁊ hiſ ſi
milia aut ſuꝑ ſtiptica ſpiſſa. Et qn̄q; miſcent̄
cū his ſicut crocus ⁊ cinnamomū ⁊ myrrha. Et enula
eſt bona valde ⁊ ꝓprie qn̄ coquitur cū ea acorus ⁊ ci
nis uitis cū adipe antiqua ⁊ cortices ſpatulaꝝ palme
⁊ oīa que dicta ſunt in indurando alroſboth.

¶ De adminiſtratione aque calide ⁊ olei. c.xvij.

S Cias ꝙ aqua calida ⁊ oleum non ꝯueniunt
apd̄ reſtaurationeȝ qm̄ ꝓhibent reſtauratio
nē ſed ꝯueniunt an̄ ipſaȝ qm̄ ambo ꝑꝑant re
ſtaurationē ⁊ cōueniūt poſt ipam qm̄ ipſa abſtergunt
qd̄ remāet ex apate ⁊ duritie ⁊ roſboth ⁊ puſtulas q̄s
euenire fecerunt ligamenta in neruis quare fit motus
cum eis non facil̄. Qū ergo adminiſtrant̄ aqua calida
et oleū et adipes et medulle ſuccurrunt illis nocumen
tis. inter illud v̉o aqua et oleū ſunt valde ꝓhibentia ab
incarnatione et fortaſſe adminiſtrant̄ in infantibus et
qui ſunt eis ꝓximi nō in alijs qū empl̄a exiccata ſunt
ſuꝑ eos ⁊ faciunt eis doloreȝ quare indigēt tūc vt ol̄o
inungat̄ locus qui dolet deinde ſuſtentet̄ et reſtauret̄
apud quieteȝ v̉o non datur licentia in hoc. Et medici
qn̄ȝ vtuntur embroca ex aqua calida qū ipſi ſoluunt
ligamentum primum q̄rentes ex eo iuuamētum et eſt
ut attrahant ad ipſum mām. Et oȝ ut ſit illā aqua talis
ut qū cadit apud infirmū ſit tpata: calida. n. fortaſſe re
ſoluit ex corpore mūdo ſupra illud qd̄ attrahit ⁊ ꝓpe
qn̄ ꝓlongatur tp̄us effuſiōis eius ⁊ attrahit ex corpoꝛ
repleto ſupra illud qd̄ oȝ ⁊ ꝓprie ſi abbreuiet̄ tp̄us e⁹
imo oȝ ut ſit aq̄ cū caliditate ad equalitatem tendens ⁊
ſit tp̄us effuſionis e⁹ ſcd̄m q̄titatē q̄ videt̄ ex augmēto
mēbri ⁊ e⁹ inflatōe ⁊ nō effundant̄ qū incipit detume
ſcere. Et nos q̄dē iā dixim⁹ de iudicijs ēbroce in capl̄o
diſlocationis illud qd̄ oȝ attendere ēt hic. Et magis di
lectū mihi qn̄ non eſt illic dolor eſt ut nō appropinquet
mēbro oleum nȝ aqua calida oio niſi illd̄ qd̄ antecedit
ipſū in principio rei ad defenſionē. Et de illis que po
nunt̄ ſuꝑ iuncturas q̄ indurant̄ poſt reſtaurationē ſuꝑ
torſionē ⁊ attritionē ſt̄ dactili ⁊ alleliati empl̄ando.

¶ De cibatione reſtaurati ⁊ potōne e⁹. c.xviij.

O Portet ut ſit cibus eius ex eis que generant
ſanguinē ſpiſſuȝ ſiccuȝ ⁊ non ſpiſſuȝ ſiccū imo
ſpiſſum uiſcoſū ut generet alroſboth tenacem
fortem non ſiccū debileȝ leneȝ. Et illa ſunt ſicut pedes
⁊ frumentū coctū cū m̄lta aqua quouſq; ſit ſicut puls ⁊
uentres ⁊ capita ⁊ cutis hedi ⁊ arietis decocta ⁊ ſil̄ia
eis ⁊ vinū ſtipticū. Et ex illis que dant̄ in ſc̄a menſa ſt̄
caſtanee ⁊ grana in quibus non eſt acuitas. Et alienet
oia que ſubtiliāt ſanguieȝ ⁊ calefaciūt ipm̄ ⁊ elongāt ip
ſuȝ a coagulatione ſicut vinum ſubtile ⁊ res ꝯfortanteſ
ualde. Et ad ſummū regimen eiuſ ſit ingroſſatio niſi ſit
illic ꝓhibens ex vulnere requirente ſubtiliatōnē cibi ſe
cūduȝ illud qd̄ eſt ſuꝑ ipſuȝ de magnitudine e⁹ aut ipi⁹
ꝑuitate ⁊ apud timorē doloris. Qui v̉o ſecurus eſt ab
illo dilatet̄ in cibo ⁊ potu ⁊ qui amat defenſioneȝ inci
piat cū regimine ſubtiliāte vt ſecuret̄ a malitia apatis
Et illud eſt ſicut ſi oporteat iterū ut phl̄omet̄ ⁊ ſoluat̄
vēter deiñ p⁹ dies paucos admiſtret illud q̄uis ſit qn̄ȝ
necīu iteꝝ vt dimittat hoc regimē qn̄ ſupfluit roſboth
in magnitudine ⁊ eſt neceſſe ꝓhibere ipſum. ¶ Mo
dus cibarij ꝯuenientiſ ei qd̄ adminiſtratur hoꝛa coagu
lationis ſumāt̄ pānis de ſil̄a ⁊ farina rizi ⁊ ſepū uacce
pinguis ⁊ lac ⁊ fiat ex eiſ cibariū ſil̄e frumēto cocto vt
puls cū bonitate ſua ꝯcuſſioniſ: medicina aūt eius quā
ſumit ad reſtauratioeȝ mumia eſt que eſt mirabilis.

¶ De rebus que cōſequnt̄ fracturā ⁊ reſtauratioeȝ
⁊ neceſſe eſt ſuccurrere eis. c.xix.

Q Uandoq; accidit ex fractura diſruptio caris
q̄ nō ꝯglutinat̄ qd̄ ſi non incidatur putrefit ⁊
putrefacit illud qd̄ ſequit̄ eā ex oſſe quare eſt
neceſſarium ut incidatur ⁊ coquat̄. ¶ Et qn̄ȝ accidit
fluxus ſanguinis ⁊ eſt neceſſe ut ꝓhibeatur. Et qn̄q;
accidunt cōtuſio ⁊ attritio fortis carni que ſi non cu
rentur cuȝ ſcalpellatione aut cum medicinis ꝓhibenti
bus putrefactiōeȝ ꝑuenit ad eſtiomenū q̄re oȝ vt obſer
uet̄ illd̄. Et qn̄ȝ accidit apa calidū in quo ē timor q̄re
oȝ vt regatur regimie ſuo. ¶ Et qn̄ȝ accidunt uulnera
que egent vt curent̄ cū eo cui⁹ ꝑterijt narratio. Et qn̄
q; accidit alroſboth ſupfluus in fractura cui⁹ q̄titas nō
eſt neceſſaria q̄re oȝ ut minoret̄ nutrimentū ⁊ ꝓhibeat̄
eius generatio cum prohibitōne cibi ⁊ ſtrictura deſuꝑ

⁊ reliquis que sunt dicta . Et qñ accidit mollificatio
iuncturaꝝ ex extensiõe. Et qñ accidit ut currat virus
ad medullam que generať in osse quaꝫ necesse est ut ex
trabatur os ⁊ discoopiať via virus ad intus.

¶ Tractatus tertius De fractura cranei. c. i.

Multotiens accidit vt findať craneuꝫ ⁊
non findatur cutis imo apeř. Quꝫ er
go occupatio fit in curatione apatis et
non puenitur ad plagã fortasse accidit
ut putrefiat os desubtꝰ ⁊ accñt ante sa
nitateꝫ aut pꝰ ipsam egritudines male ex febribus ⁊ tre
more ⁊ destructione rõis ⁊ aliȷ̃s quare est necessarium
vt findatur. Et multotiens quidẽ significat locuꝫ infir
mꝰ ipe ⁊ ꝙ tangit ipꝫ omni bora ⁊ boc ꝓprie. Et tũc q̇
deꝫ est necessarium vt redeat vulnus ad dispositionem
suã ⁊ ut cureť fractura oportebit vt findatur a cute cũ
q̃titate qua non retineať in ea virus in boc nꝫ aliđ: oꝫ
eniꝫ ut non retineať virus nisi fueris securꝰ de additio
ne apatis ⁊ inueneris apa ruptũ ⁊ appeat fractura vna
Qñꝫ. n. accidit inde error magnus putať enim ꝙ non
sit fractura nisi illa. Et pp boc oꝫ ut ꝯsidereť dispõ fra
cture ꝯsideratione bona. Illud vero in quo declinatur
cũ existimatione ad rectificationeꝫ est vt cõsideretur cã
fracture ⁊ vltimatio virtutis rei frangẽtis in grauitate
sua aut in sua magitudine aut in sua fortitudine ut per
illud sciať vltimatio q̃ oꝫ esse ex fractura. Et silr accñ
tia qñ significãt illud sicut apoplexia ⁊ scotomia ⁊ de
structio vocis ⁊ que sunt eis silia. Et qñ significat fissu
ra cutis in mľtitudie sua ⁊ sua diuersitate ⁊ in suo casu
sup rectitudineꝫ vnã ⁊ dispositionem fracture iteꝝ licet
ñ sit boc significatio significans omẽꝫ pteꝫ. Fortasse. n.
ẽ fractura iterior pľima ⁊ magna ⁊ ñ ẽ sup cutẽ fissura
aut ẽ fissura parua. quare oꝫ tunc necessario vt cogno
scať dispositio cũ significatiõibꝰ in q̇bus querit de fra
ctura ⁊ firmeť membꝝ si est possibile. Et in buiusmõi
dispositionibus est necessariũ incidere cuteꝫ dure: ⁊ di
scoopire dõec appareat os dubitatũ totũ. Et si accidat
fluxus sanguinis impleatur illud qđ discooptuꝫ est pã
nis siccis deinde sustenta cum puluillo infuso in vino ⁊
dimitte ipsum usqꝫ mane. Vulnerũ aũt capitis vsqꝫ ad
terminum almocbati cura est illa que iã dicta est in ca
pľo ulcerũ ⁊ ante ipsum. findentia v̇o os ⁊ ducentia os
⁊ siľia illis de illis que dicunť bic. ⁊ minores dispositõ
nes fracture ossiũ in capite si accidit in eis scissura pua
non penetrans vsqꝫ ad latus aliud imo succedit apud
quedã expimenta ⁊ siľis isti magis rectuꝫ est iteꝝ vt fri
ces illud vsqꝫ quo non remaneat de scissura aliq̇d. Et
si amas ut festines cũ effusione bũiditatis nigre donec
vebemẽs fiat apparitio scissure p eã fac ⁊ frica donec
non remaneat vestigiũ ⁊ sint apud te fricatoria diuersa
ruꝫ q̃titatum ⁊ administra in primis lata eoꝝ deide q̃
sequnť illa. Qñqꝫ fricaueris administra medicinaꝫ ca
pitaleꝫ ⁊ sufficit tibi. ¶ Et medicine quideꝫ capitales
sunt sicut ireos ⁊ farina borbi ⁊ minutũ olibani ⁊ ari
stoľ. ⁊ cortices radicis oppoponaci ⁊ myrrba ⁊ sarco
cola ⁊ sandra. ⁊ omne exiccatiuuꝫ sine mordicatione
⁊ cureť curatiõe vlceꝝ. Si aũt existimaueris ꝙ fissura
sit penetrans usqꝫ ad latus aliud tunc fricatio non finit
eam usqꝫ ad elongationẽ. Et caue ne multuꝫ procedas
in fricatione imo ubi iam securus fueris ⁊ cognoueris
dispositioneꝫ velaminis an sit seruans situꝫ suũ ex osse
tunc nocumentum est minus ⁊ res magis apparens ⁊
est euentus apatis minoꝛ ⁊ saluioꝛ ⁊ paruior ⁊ appari

tio pũris maturi velocioꝛ ⁊ magis ꝯpleta aut iã sepauit
ipsum pcussio ab osse. Et illđ est ab eo in quo est timor
plus ⁊ dolores ⁊ febres ⁊ que sequnť ea plus ⁊ susce
ptio ab osse alterationis coloris uelocior ⁊ cursus pus
uirulenti subtiľ in eo plus ⁊ ꝙ accidit ex doloribus et
febribus ⁊ tetano ⁊ sincopi ⁊ destructione rationis pp
dimissioneꝫ curationis in eo plus. Et in buiusmõi qui
deꝫ dispositione immo in omi dispositione oꝫ ut vebem̃
ter caueatur frigus ẽt in estate qm̃ in eo ẽ timor magnꝰ
¶ In fissuris v̇o in quibꝰ nõ est nisi fissura sꝫ est pľima
⁊ apparet cũ ea illud inter quos ⁊ os nõ est nisi cortex
multotiens sufficiunt strictura ⁊ ligamentũ ⁊ empľum
⁊ infrigidantia. Uerum illud qđ est rectius est ut inci
piatur ⁊ fundať sup scissurã oleũ ro. tepidũ deinde ag
gregeť inter duas extremitates vulneris ⁊ sufficiat si
necessarium est illud ⁊ pulueriȝeť desup pulu's capita
lis ⁊ ponanť sup eas puluilli imbibiti uino stiptico cõ
cusso cũ oleo deinde reliqua ligamenta ⁊ quiescat infir
mus ⁊ fiat delitõsus ⁊ fiat ut dormiat ⁊ pbľometur si
indiget. Et non queritur in omni scissura ⁊ fractura vt
accipiat os totuꝫ qm̃ boc non est possibile in omni osse
veꝝ recordare eꝰ qđ precepimus in capľo vľi de fractu
ra ⁊ restauratione. Uextũ multi bomines acceperunt
os ex capitibus eoꝝ incidendo ⁊ scđꝫ modũ ⁊ creuerũt
caro ⁊ cutis sup uulnus ⁊ euaserunt. In frangentibus
v̇o os et que sunt post ea scias ꝙ ossa capitis diuesificã
tur ab ossibus aliȷ̃s qũ frangunť qm̃ qũ ipsa frangunť
non restaurat nã super ea alrosboth fortẽ sicut attrabit
ipsum et nasci facit sup reliqua ossa imo rem debilem.
Quapp ut non effundatur pus ad interiora oꝫ ut ex
trabať si fuerit plaga capitis cõpleta aut incidať si nõ
fuerit cõpleta: et non fiat occupatio in restauratione eꝰ
Et oꝫ ut non tardetur illud in estate vltra septeꝫ dies
et in byeme uitra. x. dies et q̃to fuerit uelocius erit me
lius et longinquius ab boc ut accidant nocumenta ma
gna. Et de illis que nocent ad illud et faciũt esse neces
sariuꝫ est ꝙ ab ossibus aliȷ̃s pter ossa capitis cõuertit li
gamentũ reditioneꝫ et boc ligamentuꝫ non est possibile
super caput: pp illđ ergo necesse est accipere os et fra
cturam cui est q̃titas donec egrediať virus sicut est ne
cessariuꝫ. Et iterum si accideret uirus iter os restaura
tuꝫ ligatũ ligamento opprimente expellente mãꝫ qũ iaꝫ
esset generatuꝫ illud virus ex ipso loco et penetraret ad
medullam esset nobis necessariũ ut discooperiȝemus et
mundificaremꝰ ergo qualiter in buiusmõi mẽbro non.
est igitur excusatio de bac collectione et incisione et de
tectione loci et ꝓbibitione icarnationis eius vsqꝫ quo
securus scis. Et si nõ est timor cursus uirus usqꝫ ad in
teriora ossis qđ incisimus. Et opꝫ ut sit incisio ex loco
cõueniẽtiore. Et ꝯueniẽtior q̇dẽ est aggregãs ad oppo
sitioneꝫ quã existimas ꝙ uirus currat ex eo melius et
ad facilitatem icisionis et paucitateꝫ necessitatis ad bᵒ
ut moueatur et extendatur scđo. Et est cum boc longi
quior locus a neruis sicut syncipuť. Nam medium eiꝰ
non obuiat origini neruorum. Et stude ne frigus adue
niat velamini qm̃ est malum et timorosum et subtilia re
gimen et assidua effusiõꝫ olei tepidi. Et si apparet sup
uelamẽ nigredo et est fortasse in eo qđ apparet de ipo
et non est nocens et fortasse cã eiꝰ sunt medicine tunc
cura ipsam cũ melle ꝯcusso cuꝫ triplo sui olei ro. donec
remoueatur nigredo et pulueriȝa desuper medicinam
capitalem: et si nigredo fuerit cõfirmata tunc fuge.
¶ Qñ ergo v̇ificatur necessitas extẽdendi aliquid et

incidendi illud aut extrahēdi ipsum tunc festinet ⁊ nō
expectetur cōplementuz generationis pus in loco. Et
hoc quidez nō tolerat nisi vbi non est pāniculus noīa
tus mater coarctatus aut pūctus qm̄ punctura facit in
dispositione apa ⁊ spasmū ⁊ fortasse pducit ad apople
xiā quare oz ut extrahat illud os statiz ⁊ redibit sensus
si fuerit apoplexia statiz. Si aūt fuerit foramē tunc res
erit uehementioris festinationis. Et quādo frangitur
craneuz ⁊ infrigidat uelamē ⁊ apatur ⁊ nominat illud
futratē ⁊ tunc tibi inest in eo qđ diximus cū huiusmōi
festinatōne aut si fuerit necessaria expectatio tunc sit vs
qꝫ ad duos dies aut tres. In pmo rei opz ut curet in
secundo cū incisione. Et qñz fit cū sera subtili pdicta .
⁊ qñz fit ita ut fiant foramina pua silia foraminibus q̄
fiunt ab acubꝰ quibꝰ subselia sumit ubi oz ut cadat ex
eis licet in eis sit timor qm̄ fortasse penetrāt subito us
qꝫ ad pāniculū ubi ingeniet cū instrumēto qđ diximus
qm̄ est saluius. Qualiter vō fit hec curatio nos dicemꝰ
in hoc illud qđ dixerunt primi. Inquiunt oz ut radat
in primis caput vulnerati ⁊ fiant in eo due fissure se se
cantes orthogonalr ⁊ secet una eaꝝ alterā scđm figurā
crucis. Et oz ut fit una duaꝝ sectōnuz: secatio prima q̄
fuit ex percussione deinde oz ut excoriet sub angul qt
tuor ut discoopiat os totuz cuius cōcauatio debet fieri
Q.ō si accidat inde fluxus sanguis tunc oz ut impleat
pāno infuso in aqua ⁊ in aceto ⁊ si non imple ipsuz pā
no sicco deinde pone sup euz puluilluz infusum in uino
⁊ oleo ⁊ administret ligamentū qđ ꝯuenit ad illud ita
ut qū fuerit mane si non acciderit aliqđ ex accidentibꝫ
malis tūc oportebit ut icipias cōcauare os fractuz. et
illđ ē qm̄ oz ut facias sedere ifirmū aut pcipias ei ut re
supinet scđm figurā q̄ cōuenit fracture deinde oppila
aures eius cū lana aut cotto ut non ledat ex voce pcus
sionis ⁊ solue ligamentū uulneris ⁊ aufer pānuz ex eo
⁊ absterge ipsum deinde precipe duobus ministris ut
teneant cuz pānis subtilibꝰ quattuor angulos cutis q̄
iaz scissa fuit ⁊ extendant eam ad supiora. s. cutez q̄ est
sup os fractū. Et si os fuerit debile ex nā sui aut ex fra
ctura que accidit ei tunc oportebit ut auferas ipsuz cū
incisorijs ponendo quedā ꝯtra alia ⁊ incipiendo ab eo
qđ ex eis est latius fiat pmutatio ex eis ad incisoria sub
tilia dinđ pueniās ad capillaria ⁊ administra facilitatē
in pcussione parua ⁊ magna ut nō ledat caput ⁊ iquie
tet ipsum. Et si caput fuerit forte tunc oportebit in pri
mis ut perforet cū tripanis que nominant nō profun
dantia. Et sunt perforatorie quibꝰ ē eminentia parua
interius ex locis acutis eoꝝ ut prohibeat ea illa eminē
tia profundare ⁊ puenire de siphac donec cōcaues cū
eis os scissuz ⁊ eradices ipsuz ⁊ nō subito imo paulati
Et si fuerit nobis possibile vt eradicemꝰ ipsū cū digitis
tunc illud est. Et si non cū tenalijs aut cū forpicibꝰ aut
bis silibꝰ. Et opz ut sit inter illud ex foraminibꝰ exitus
q̄titate stilli ita ut fiant ꝓpe superficiez ossis interioris
Et oz ut remaneat tactui foraminis aliqđ ex siphac.
Et pp hoc oz ut sint pforatoria scđm mēsuram essentie
ossis ⁊ ut administrent in hoc pforatoria plurima quz
ergo fractura non est nisi in loco originis ossis tantuz
tunc oz ut fiat pemutatio ad illas res tantū ita ut qū ca
uaueris os tunc oportebit vt eques asperitatez ossis ca
pitis que fit ex incisione ⁊ ꝯcauatiōe aut cū nouacula
aut cū aliquo incisoriorū que similat aciei ensis postq̄
posueris instrumentū qđ coopit siphac ⁊ seruat ipsum
Et si remanserit aliquid ex ossibus paruis aut frustis

tunc oportebit ut accipiant cū facilitate deinde perue
niat in curatione cū operatione aut unguentis. Nā iste
est facilior qui fit ex modis curationis ⁊ minoris nocu
menti. Inquit Gal. qū tu discooperueris ptez ossis ca
pitis tunc pone sub eo incisoriū in fine cuius est pars q̄
asimilat lenti eminens si est lenis ⁊ est acuitas in longi
tudine donec sit latitudo lenti similis sustentata super
siphac. Et oz ut pcutiat desup cū malleo paruo ⁊ inci
datur os capitis. ¶ Qū ergo fecerimꝰ illud erit ex eo
totū illud quo indigemꝰ ⁊ illud est qm̄ siphac non mo
uet tunc nz si medicans esset dormiens qm̄ siphac op
ponit lateri lato istrumenti similis lenti. Et si peruenit
hoc instrumentū ad os capitis tunc ipsū eradicat illud
absqꝫ lesione. Et illđ ideo qm̄ postremū figure similis
lenti circundans hoc incisoriū retro incidit os capitis
⁊ non est possibile ut inueniat spēs alia ad eradicādum
hoc os facilius neqꝫ uelocioris opationis q̄ hec spēs.
¶ Curationez vō que fit cū seris ⁊ instrumentis que
nominat moderni uituperauerūt pp malitiā eꝰ: hic est
ergo sermo noster in curatione ossis capitis qū accidit
ei scissura. Et cōuenit hec eadez curatio in reliquis spe
tiebꝰ fracture que incidit ossi capitis q̄uis nos non di
ximꝰ nisi curationez fissure posuimꝰ eā exemplū alijs.
Inquit Paulus ⁊ Gal. iteꝝ docuit nos q̄titatez ossiū
que oz incidi ⁊ iste est sermo eius. Non oz ut incidatur
ex osse nisi illud qđ est infirmū nā illđ qđ ex eo est cōmi
nutuz vehementer oz ut auferat totū. In illo aūt ex q°
extendunt scissure extensione pxima. nā illđ qm̄ accidit
nō oz tunc ut cōsequaris fissuras usqꝫ ad finez eaꝝ ⁊ vt
scias q̄ non accidit pp hanc cāz res nociua qm̄ in reli
quis opationibꝫ que oz ipꝫ facere est scđz q̄ oz. Ampli
us oz post curationez cū ferro ut accipias pānuz lini ex
tensuz q̄titate ossis uulneris ⁊ infunde ipsuz in oleo ro.
⁊ cooperi cū eo os vulneris deinde accipe pannū du
plicatū aut triplicatū ⁊ infunde ipsū in uino ⁊ oleo ro.
⁊ lini vuln us totū oleoro. deinde pone sup ipsum pan
nū q̄to leuius potes vt non grauet siphac deinde admi
nistra desuper ligamentuz latum ⁊ nō stringas ipsū nisi
cū q̄titate que teneat pānos tm̄ deinde administra re
gimē qđ remoueat inflāmationē ⁊ destruat febrē ⁊ hu
mecta velamen desup cū oleo ro. in omni hora ⁊ solue
ipsū in die tertio ⁊ absterge ipsuz ⁊ cura ipsuz curatiōe
qua creat carnē ⁊ sedat inflationē ⁊ pulueriza super si
phac puluerē ex medicinis siccis que nominant medi
cine capitis donec oriat caro in quibusdam horis sup
os si indiguerimꝰ hoc qū ossa sunt eminentia ⁊ ut nasca
tur caro velociter ⁊ cura ipsuz cū reliqs medicinis q̄s
diximꝰ in curatione uulneꝝ. Et inquit Paulꝰ mltotiēs
accidit in siphac capitis post curationē cum ferro apa
calm ita q̄ supueniet spissitudini ossis capitis ⁊ spissitu
dini cutis iteꝝ ⁊ est cū hoc grauitas ⁊ ꝓhibitio motꝰ
eius nālis. Et multotiens accīt istis extensio ⁊ accidē
tia alia mala ⁊ sequit has res mors. Et nō accidit apa
calidū siphac nisi aut pp os eminens sub eo: aut pp gra
uitatē tētarum: aut pp frigus: aut multitudinē cibi: aut
multitudinē vini: aut pp cām aliam occultā. Q.ō si apa
tis calidi cā est manifesta tunc oz vt abscindas illā cām
velociter. Q.ō si est ex cā occulta tūc stude in sepatōne
eꝰ ⁊ administra phlomiā uene si nō fuerit ꝓhibens ad
hoc ⁊ minorationē cibi ⁊ regimē qđ ꝯuenit apatibꝰ ca
lidis sicut embrocatio cū oleo ro. calido aut cuz aqua
in qua bullita sunt altea ⁊ fenugrecū ⁊ semen lini ⁊ ca
memilla ⁊ eis silia ⁊ administra empl'z ex farina ordei

factuȝ cū aqua calida ⁊ oleo ⁊ semine lini ⁊ administra
adipeȝ galline in lana ⁊ humecta cū ea caput ⁊ ceruiceȝ ⁊ spondiles ⁊ distilla in aures alquod ex oleis que
sedant caliditates ⁊ fac sedere infirmū in aqua calida i
domo ⁊ inunge ipsuȝ. Q̄d si apa calidū ꝑseuerat ⁊ nō
est aliquid qd̄ ꝓhibeat sumere medicamen solutiuū sol
uens semel fiat illud. nā Hip. ꝑcipit illd̄. Inquit Pau
lus denigrat̄ siphac ⁊ nigredo est in supficie eꝰ. Et il
lud est in medicamine iteꝝ quo curat̄. nā medicamen
nigrū fortasse facit illud tunc opȝ ut sumas ex melle et
oleo ro. iij. ꝑtes et ꝑmisceas et linias cū eo pānuȝ et po
nas sup siphac: ꝙ si accidit in siphac nigredo ex se ipso
et ꝑuenit vsq̄ ad oculū ꝑcipue cū signis alijs malis tūc
oȝ ut desperes de salute huius infirmi qm̄ ē significatō
ꝯsumptionis caliditatis inate et destructionis eius. Et
ego iam vidi quedā cui accidit fractura in capite suo
et ꝯcauatū est os capitis eius pꝰ annū et sanatus est et
illud iō qm̄ fractura fuit i syncipite et fuit ex ꝑcussiōe
sagitte et erat ei cursus ⁊ ꝓpter hoc nō aduenit siphac
aliq̄d imo saluat vt est a corruptiōe. Inquit Gal. accit
homini ut frāgeret̄ synciput eꝰ et iteꝝ os tꝑris fractu
ra extensa et ꝯposita est fractura cū dispōne reruȝ ossis
syncipitis et incisimus ipsum ad intentionem notam ⁊
sufficit illud et sanatus est uir.

¶ De fractura mandibule. C. ij.

Nāq̄ sapiens qū incidit ad interiora nō frāgat̄
ꝙ si frangī mandibula dextra tunc intromitte i
dicē et mediū manus sinistre in os infirmi ⁊ si frangit̄
mādibula sinistra tunc itromitte manus dextre ⁊ eleua
cū eis marginē fracture exterius ⁊ interius et oppōe
eas ābas cū manu altera deforis et eq̄ eā et cognosces
eq̄tiōm eꝰ ex eq̄tiōe dentiū qui sṫ in ea. Si āt frāgatur
mādibula in duobꝰ locis tunc extende eā in duo late
ra scd̄m oppositōneȝ ministro extendente eā ⁊ ministro
retinente ipsam deinde veniat medicus ad equandum
ipsam scd̄m ꝙ diximus ⁊ liga dentes qui torti sunt ⁊ se
ꝑati sunt ad inuiceȝ. Si aūt accidat cū fractura vulnꝰ
aut frustuȝ tunc administra cōsuturā ⁊ puluillos ⁊ me
dicinas incarnatiuas pꝰ reditioneȝ ⁊ equationeȝ. In
quit ⁊ ligamentū eius sit scd̄m hunc modum pone me
dicamen vitte sup nuchaȝ colli ⁊ uadant due extremi
tates a duobus lateribus sup duas aures vsq̄ ad extre
mitateȝ mandibule deinde vadāt cū eis iteꝝ ad nuchaȝ
deinde vsq̄ ad locū sub mādibula sup duas maxyllas
usq̄ ad synciput vadens ex eo iteꝝ vsq̄ ad locū qui est
sub nucha ponant̄ ligamentū aliud sup fronteȝ ⁊ in ꝑo
sterioribꝰ capitis ⁊ stringat̄ tota inuolutio que inuolu
ta est ⁊ ponat̄ desup pānus lenis. Et si seꝑentur ambe
mandibule simul ex extremitatibꝰ eaꝝ tunc incipiat̄ cū
utrisq̄ manibus paulati deinde opponant̄ ⁊ cōiungāt̄
⁊ cōsideret̄ ad cōpositionē dentiū ⁊ liga duales cū filo
auri vt nō separet̄ rectificatio ⁊ pōat̄ medicamen liga
menti sup collum ⁊ vadat caput eius ad extremitatem
mandibule ⁊ precipiat̄ infirmo ut quiescat ⁊ sit tran
quillus ⁊ dimittat locutionē ⁊ ponat̄ cibus eius sorbi
tiones. Et si alterat̄ aliud ex figura tunc soluat̄ ligam̄
tuȝ nisi acciat apa caliduȝ. Q̄d si acciat tunc nō negli
gas uti emplr̄is ⁊ embrocis que cōueniunt ad illud ex
illis que sedant ⁊ resoluūt cū equalitate. Et os quideȝ
mandibule strigitur ante tres hebdomodas qm̄ ē lene
⁊ est in eo medulla plīma replens ipsuȝ.

¶ De fractura nasi. c. iij.

Nasi supior ꝑs est os ⁊ inferior est cartilago ⁊
illi quidē cartilagini non accidit fractura imo
attritio ⁊ ꝙ cōprimendo dilatatur tota ⁊ ꝙ dilatat̄ in
ferior pars eius superiore remanēte vt est ⁊ seꝑatio ad
unū latꝰ. Superiori vō ꝑti ossis accidit qn̄ȝ fractura
⁊ qn̄ȝ frangit̄ nasus ⁊ non curat̄ ꝑducit ad casum. Et
iteꝝ qn̄ȝ indurat̄ ⁊ remanet scd̄m tortuositatē suaȝ q̄re
non recipit equationē oȝ ergo ut festinet̄ in die ꝑmo ⁊
non ꝑtranseat decimū. Et scias ꝙ qn̄ fractura nasi ꝯse
quit̄ loca supiora eiꝰ magis cōueniens est ⁊ rectius re
gimen in ea est ut sumat̄ stillus decenter factus lenis ⁊
intromittat̄ cū facilitate in nasuȝ vsq̄ ad finem alchaia
siȝ ⁊ teneat ipsum cū mauu sua ⁊ equet nasum cuȝ ma
nu altera donec equet̄ deinde subtiliet̄ intromittēdo
licinium cōseruans ip̄m in figura equationis. Et meli
us quideȝ est ut sit ex lino. Et cautella est ut intromit
tat̄ in utrasq̄ nares sił licet non sit nocumētū nisi i late
re uno. Et qn̄ȝ ponitur liciniuȝ in latus unuȝ usq̄ quo
eius ultimatio ꝑuenit ad cōfirmatōeȝ ⁊ restaurationeȝ
Et non cōponat̄ sup nasū ligamentū qm̄ facit ipsum
latū nisi sit illic eminentia magna ⁊ timeatur scd̄m eā d̄
scensio. Q̄ū aūt accidit in ꝑtibꝰ inferioribus tūc possi
bile est ut equet̄ cū duobus digitis duaꝝ manuū sicut
duobus indicibꝰ aut duobꝰ auricularibꝰ. Et qn̄ accidit
in hac dispositione apa tunc vnguentū diaquilon est bo
nuȝ ualde qm̄ sedat apa ⁊ cōseruat iteꝝ figuraȝ eq̄tiōis
⁊ cōfortat ⁊ silr̄ medicamē factū cū aceto ⁊ oleo ⁊ silia
⁊ miuto turis sup qd̄ puluerizet̄ cinis ⁊ emplret̄ cū eo.
Et qn̄ fractura est attritō apta tunc nō est possibile vt
redeat cū ea ad rectificationeȝ nisi postq̄ findit̄ ⁊ extra
hitur ꝯminutio ossiuȝ ⁊ cuȝ sutura eiꝰ ⁊ puluerizēt̄ de
sup pulueres. Et qn̄ accn̄t inclinatio ⁊ seꝑatio cartila
ginis tunc eq̄ eaȝ violenter deinde liga eā ligatura con
seruāte eaȝ sup illud ⁊ est vt ponas lgamentū extensum
ex latitudine ceruicis sup quā est inclinatio ex eis quibꝰ
fit facile hoc ligamētū ⁊ bonū est ut sumas marginē pā
ni fortis aut corigiā sit latitudo digiti unius ⁊ leni vnā
extremitatū eius cū glutino pisciuȝ ⁊ glutino corij uac
cini aut cū gūma aut cuȝ reliq̄s glutinationē facientibꝰ
et inuisca ipsam sup extremitateȝ nasi ex latere sup qd̄
est inclinatio donec exiccet̄ sup ipsuȝ ⁊ reducat̄ nasus
ad situȝ suū cum uiolentia deinde extende illaȝ corigiā
aut pānū donec equet̄ cum eo ⁊ inclina ipsum ad latꝰ
diuersum inclinationi ꝑme ⁊ restaura ipsum sup colluȝ
⁊ liga ip̄m ligamento tenente ipsum secundum illaȝ for
maȝ ⁊ emplr̄a cum emplr̄is que sunt necessaria.

¶ De fractura furcule. c. iiij.

Furcula frangit̄ aut propter pōdꝰ delatū aut
ꝓp casum magnuȝ aut ꝓp ꝑcussionem vehem̄
teȝ. Amplius furcule ⁊ restauratio fit difficilis ⁊ indi
get subtiliatione. Dixerunt in restauratione eius si con
trahit̄ prope casū erit descensio capitis adiutorij infe
rius minꝰ. Inquit et qn̄ cōtrahit̄ furcula i duas medie
tates tunc fac sedere infirmū super sedeȝ ⁊ teneat mini
ster adiutoriuȝ in quo est furcula fracta ⁊ extendat ip
sum ad exteriora ⁊ ad superiora iterū ⁊ extendat mini
ster iteꝝ ceruiceȝ et humeꝝ inclinatum cū q̄ntitate q̄ est
necessaria. Et equet medicus cum digitis suis illd̄ qd̄
est eminens impellens ipsuȝ et qd̄ est cōcauuȝ cōmoue
at ante ⁊ retro ⁊ extrahat ipsuȝ. Et si indiget in illo ex
tensione plīma ponat sub titillico pilaȝ magnaȝ de pilis
⁊ eleuet cubitum donec approximet ipsuȝ costis qm̄ ex
tendet̄ scd̄m ꝙ vult. Et si incidit̄ extremitas furcule

ad interiora frãgendo aut nõ obedit cũ attractõe medi
ci ⁊ non suspenditur qm̃ est ad ꝓfundum plm tunc pro
sterne infirmuun super collum suum ⁊ pone sub hume
ro puluinar gibbosuꝫ ⁊ demerge humerũ eius inferiꝰ
donec eleueť ad os furcule deinde equa ipsuꝫ ⁊ rectifi
ca cũ digito tuo ⁊ strige. Q̃ꝺ si ĩfirmꝰ iuenerit pũcturaꝫ
ex deambulatione manus sup ipsuꝫ tunc frustũ pungit
ipsum scd̃m scitũ ergo scinde ⁊ aufer frustum ⁊ fiat illꝺ
a te cũ facilitate ⁊ ꝓprie si fuerit frustuꝫ subtus. Et ut
non disrumpaſ siphac pectoris intromitte instrumentũ
cõseruans siphac pectooris sub osse deinde frange os.
Q̃ꝺ si non acciderit apa calidũ tunc sue scissuraꝫ ⁊ in
carna eam. Et si accidit apa calidum tunc infunde pul
uillos cum oleo aliquo. Et si dimittitur caput adiuto
rij apud fracturã cũ frusto furcule ad inferiora: tũc opꝫ
vt suspendatur adiutoriũ cum ligamento lato ⁊ eleueť
ad ꝑtem ceruicis ⁊ si frustum furcule fuerit inclinatuꝫ
ad superiora ⁊ illud quideꝫ paꝝ fit tunc non suspẽdať
adintorium sed resupina illũ cuiꝰ est furcula fracta suꝑ
dorsum suũ ⁊ subtilia regimen eius ⁊ stringeť furcula
in mense ⁊ minus. ¶ De furcula aũt dixerũt ꝙ furcu
la non seiungitur ex latere intrinseco qm̃ annexa ẽ pe
ctori non seiuncta ex eo ⁊ ꝑꝑ hoc non moueť ex hoc la
tere. Et si ꝑcutiať exterius vehementer ⁊ sepeť tunc
ipsa equeť ⁊ curatur curatione qua curatur qum frã
gitur. Extremitas vͦ eiꝰ que seq̃tur humeꝝ ⁊ seꝑatur
ab eo non dislocať plm qm̃ lacertus qui habet duo ca
pita ꝓhibet eam ab hoc ⁊ ꝓhibet eã iterum caput spa
tule. Et non mouetur furcula motu vehementi qm̃ ip
sa nõ ẽ posita nisi ut sepeť pectꝰ tm̃ ⁊ dilatet ipm ⁊ ꝑꝑ
hoc facta est furcula hõi soli inter reliqua aĩalia. Q̃ꝺ
si accidat ei dislocatio ex lutamine aut re alia siſi huic
tunc ipsa equeť ⁊ intromittatur ad locuꝫ suũ cũ manu
⁊ puluillis plimis q̇ ponuntur suꝑ eã cũ ligamento qꝺ
oꝫ. Et ꝯuenit hec curatio extremitati humeri iteꝝ quꝫ
seꝑatur ⁊ reducit eam ad locũ suũ. Et illud quo ligať
furcula hũero ⁊ est hũerus ⁊ os cartilaginosum ⁊ ipm
ingrossatur in macilentiſ. Et qũ remoueť existimat ille
cui non est expientia ꝙ caput adiutorij iã seꝑatũ est ⁊
exiuit de loco suo: caput eniꝫ spatule videtur tunc unũ
⁊ videť locus a quo ꝑmutatũ est cõcauũ: ueꝝ opꝫ ut di
stinguatur significationibus q̃s experiemur post.

¶ De fractura spatule. c. v.

Spatule quideꝫ locus latus parũ frangitur
plm eni qꝺ accidit de fractura eꝰ accidit mar
ginibus ⁊ lateribus ⁊ frustis. Et qñ accidit
cognosciť tactu. Et ꝑ illud qꝺ seq̇ť eam de punctura.
Veꝝ plm accidit ei scissura quã significat aſꝑitas que
cognosciť tactu ⁊ dolorẽ locali ⁊ punctura si fuerit: licꝫ
nõ sint reliqua signa. Et fortasse accidit fractura ad in
teriora ⁊ significat ipsam incisio accidens ⁊ crepitatio
leuis quam ꝑcipit auditus qũ crepitat miser cum ea.
Et inuenitur ꝑ attractioneꝫ manꝰ q̃ cõseq̃tur eã ⁊ dolo
reꝫ. Et cura eꝰ iteꝝ est subtiliatio manꝰ ⁊ bonitas cõue
nientie impulsionis ab ĩferioribꝰ ⁊ equationis ⁊ fortaſ
se indiget ventosis scd̃m ꝙ existio donec attrahatur ad
suꝑiora ⁊ equeť cum cautella a nocumẽto ĩ aggregatõ
ne materiei. ¶ Frustula auteꝫ spatule qũ franguntť si
sunt inquietantia pũgentia ledẽtia tunc necium ẽ extra
here ea. Et si sunt quieta equenť ⁊ ligentur ligamẽtis
sitibꝰ ligamentis furcule. Et oꝫ ut dormiat hñs fractu
rã spatule suꝑ latus sanũ non super aliud.

¶ De fractura cassi. c. vi.

Accidit casso scisso sicut ligno ⁊ accidit fractu
ra ad interiora. Et primũ quidẽ cognoscitur
sonitu sensato ꝑ tactum ⁊ auditũ ⁊ qñqꝫ inue
nis ipsam manifestã cuius due ꝑtes sunt manifeste ⁊ cũ
extẽsione doloris. scd̃m uero sequnť accidẽtia mala ex
ꝯstrictione anhelituſ ⁊ tussi sicca ⁊ fortasse patiẽs illud
spuit sanguineꝫ ⁊ qñꝫ generať ex eo putrefactio velamĩ
nis. Et cura istoꝝ est cura illiuſ qui hꝫ illud in humero
Et si inclinať inferius tunc cura est illa que descripta
est in ꝯꝑssione furcule deꝑsse ꝑ fracturã. Et si ingrediũ
tur coste administra suꝑ eas ligamentum factum ex la
na cum reuolutiõe post ligamenta posita super eas de
subtus cum rectitudine: deinde aggrega extremitates
duoꝝ ligamẽtorum ⁊ liga eas ad inuicem qm̃ ipse ꝓhi
bẽt ligamẽta reuoluta a solutione.

¶ De fractura costarum. c. vij.

Costis veris septeꝫ accidit fractura ã duobꝰ
lateribus falsiſ vͦ accidit fractura a lateꝛ doꝛ
si. Et qm̃ extremitas alia est cartilago hypocõdrioruꝫ
scd̃m ꝙ sciuisti nõ accidit ei attritio. ¶ Cognitõ auteꝫ
fracture costarũ est facilis que nõ occultatur tactui ꝑꝑ
illud qꝺ sentiť de asperitate ⁊ motu in non suo loco ⁊
fortasse audiť si ausculťať crepitatio occulta qꝺ si fue
rit inclinatio coste ad interiora ⁊ significat eaꝫ accñtia
plesis ⁊ est fortasse cũ ea sputũ sanguinis tunc non au
dent restauratores curare ipsam cuꝫ extensiõe ad exte
riora ꝑꝑ ꝺfectuꝫ ingenij qm̃ illud est difficile absqꝫ ven
tosis. Et qm̃ ex uentosis timeť ꝙ aggregeť mã plima
ad interioreꝫ locũ ⁊ est in ea illud qꝺ est de coꝛruptiõe
Q̃ꝺ si expellis eas ⁊ non ꝓlongas retentioneꝫ eaꝝ nõ
est maluꝫ. Verum qñꝫ cibant infirmũ cibis inflatis val
de vt infletur uenter eiuſ ⁊ cõprimat inflatio fracturaꝫ
⁊ impellat eã ad exteriora. Et hoc q̃uis sit de illis a q̇
bus in quibusdã horis nõ est excusatio ẽ tñ cã magna
ad faciendum vt accidat apa. ¶ Inquit q̇daꝫ sapientũ
oꝫ ut cooperiatur locus cũ lana infusa in oleo calido ⁊
ponãť puluilli in eo qꝺ est inter costas donec repleať
vt sit ligamentũ equale qñ inuoluiť scd̃m rotunditatem
sicut narrauimꝰ in pectore deinde põatur sicut poniť
in hñtibus plesim scd̃m q̃titatem ꝯuenienteꝫ ossi. Et si
oppresserit nos res vehemẽs ⁊ os pungit velamẽ pun
ctura ledente tũc oꝫ ut findantur cutis ⁊ discooperiat
illꝺ qꝺ discoopertum est de costa deinde ponatur sub
eo instrumentuꝫ quod ꝯseruat siphac ut non egrediať
siphac ⁊ incidantur cum facilitate ossa que pungunt
⁊ exire facias deinde si non accidit apa calidum ag
gregentur fissure ⁊ mediceńť cũ vnguento. Et si accit
ei apa calidũ cooperiatur cuꝫ puluillis infusis in oleo
⁊ cibetur infirmus ⁊ curetur cũ eo qꝺ sedat apa calĩm
⁊ resupineť suꝑ latus qꝺ leue est suꝑ ipsum.

De eo quod accidit spondilibus de fractura. c. viij.

Inquit paulus rotunditatibuſ spondiliũ ac
cidit qñꝫ attritio sed fractura parum accit
⁊ tunc minuitur siphac ⁊ nuche: ⁊ nucha ipa
⁊ cõmunicant eis ambabus nerui in nocumento ⁊ seq̇
tur ea utraqꝫ mors si accidat illud spondili colli. Et ꝓ
pter hoc oꝫ ut premitamus sermonem ⁊ enuntiemus ꝑ
ditioneꝫ factam. Et si est possibile ut ꝓsumamꝰ ⁊ aufe
ramus os ledens cum scissione tunc illud est ⁊ si nõ oꝫ
ut uisitemus eos cum regimine quod sedat apata cali
da. Et si remanet aliquid ex ꝑtibꝰ eminẽtibꝰ spõdilis
ex qua sunt que nominanť spic. Nã illud cadit velociť
sub digitis qum uolumus eius ꝯminutionem quoniaꝫ

illō qꝺ cōīnutum eſt moueť ⁊ ſeparatur a loco ſuo tūc
oꝫ ut auferať illud ſcindendo cuteꝫ exterius deinde ag
gregetur cū ſutura ⁊ adminiſtreť in eo curatio incarna
tiua. Et ſi frangitur os alkacil in inferiore pte alchatiꝫ
⁊ aloboſos tunc intromittatur digitus idex ſiniſtre ma
nus in anum ⁊ equeť os fractum cum eo ⁊ cum manu
altera ſecundum ꝙ poſſibile eſt ⁊ ſi ſenſerimus os fra
ctum iam ſepatum eſſe tunc oportebit iteꝝ ut auferať
cum ſciſſione ſicut diximus deinde adminiſtretur liga
mentū quod cōuenit ano ⁊ curatio cōueniens ei.

¶ De fracura adiutorij. c. x

OS adiutorij qū frangitur ſcd̄m pl̄m nō decli
nat niſi ad exteriora quare oꝫ ut tu faciaſ illō
qꝺ oꝫ fieri in reditione fracure eiꝰ ſicut eſt ſcd̄m ꝙ ſci
uiſti ⁊ tange ipſam manu tua eq̄ eq̄tōe ultima ⁊ liga eā
cum ligamento aſcendente etiam vſqꝫ ad humeꝝ ⁊ ſtrin
ge cū eo ſicut ꝓxima illi deinde ligamento cōmuni ſm
ꝙ ſciuiſti ēt uſqꝫ ſub cubito ſi fuerit fractura ꝓpinqua
cubito poſtea liga ipſaꝫ ligamēto tertio aſcēdēte ab in
feriori uſqꝫ ſuperius ⁊ ſuſpende manū angulariter ne
multipliceť eius ſuſpenſio extendendo qm̄ eſt malum.
Et meliꝰ q̇dē eſt ut ſtringatur adiutoriuꝫ ad pectuſ ſꝫ
angularitateꝫ in cubito ut non moueať ⁊ ꝓprie qñ fra
ctura eſt ꝓpe cubitū. Ergo pone ſuper ligamenta aut
aquaꝫ ⁊ acetuꝫ aut aquā ſolaꝫ ſi fractura adhuc non a
poſtemať ⁊ fac ipſā ex lino cuius latitudo ſit quattuor
digitoꝝ non plus. Et ſi iam ſupuenit ei ſpatiuꝫ ⁊ apa
eſt tunc pone ipſam ex lana ⁊ ablue ipſaꝫ in oleo ſi tibi
poſſibile eſt ⁊ ſi non fuerit aliquid ꝓhibens nō ſoluas
vſqꝫ ad ſepteꝫ ⁊ qꝺ eſt poſt eos uſqꝫ ad decē tunc ſolue
⁊ liga cuꝫ aſtellis ⁊ ſi defenſio vocat te ad aliud tūc ſol
ue in tertio ⁊ eſt illud ad qꝺ inclinať Hip. qm̄ aufert
nocumēta lꝫ noceat reſtauratōi. Veꝝ i q̄litate ponēdi a
ſtellas oꝫ ut ſufficiat tibi illud qꝺ tibi declarauimꝰ in ca
pitulo ſuo ⁊ non ſepes ab ea ſtricturā ad minuſ vſqꝫ ad
xl. dies. Et qñ indiges ſecunduꝫ ꝯſuetudineꝫ extenſiōe
vehementi ⁊ non obedit tibi ⁊ nō excuſaris auxilio ali
cuius adiuuantis te tūc fac ſedere infirmū ſuper ſedē
ſubleuatā ⁊ ſit ad ſtanteꝫ plus decliuis quā ad ſedentē
⁊ appodieť ſup gradū ſcale aut qꝺ ſimile ſit ex eis que
ſciuiſti in capl̄o diſlocationis ⁊ locus ille ſit planꝰ factꝰ
⁊ mollificatus ⁊ linitus deinde ſuſpende in humero eꝰ
alquid graue extendens ipſum ad inferiora qum exten
deris extēſione q̄ſita tunc liga cū vitta forti ſub fractu
ra ⁊ ſup̄ illaꝫ ⁊ fac dormire infirmū reſupinum ⁊ exten
de illud qꝺ ligaſti vitta cuꝫ fortibus vittis uſqꝫ ſubtus
⁊ ad ſuperiora in illo. n. eſt ſufficientia. Et qñ fractura
eſt in medio adiutorij pone ligamentū cuꝫ longitudine
una a duabus extremitatibus iuncture ⁊ ſi fuerit pro
pinq̇or ad latꝰ pone ligamentū vehementioris ꝓpinq̇
tatis extremitati lōginque ꝙ̄ alij ⁊ ſi fuerit ſciſſura ſola
tūc cura ē curatio ſciſſure ⁊ ſtrigať ſup eā ligamentuꝫ.

¶ De fractura brachij. c. x.

ACcidit qñꝫ vt frangant duo focilia. ſiml̄. Et
qñꝫ accidit ut frangatur vnuꝫ eoꝝ. Et fractu
ra focil̄ inferioris eſt vehemētior ⁊ turpior ꝙ̄
fractura focil̄ ſuperioris qm̄ ſingulis ſit fractura vniꝰ
eorum ⁊ illud ideo qm̄ focile inferius eſt brachium de
ferens quare eius fractura eſt deterior ⁊ qm̄ eſt nuduꝫ
carne tunc eſt fractura turpior. Et iteꝝ ſuperius foci
le ſuſcipit curationeꝫ ⁊ ſufficit ei extenſio pua ⁊ nō ſic̄r
eſt inferius ⁊ ꝓprie ſi frangantur ſil̄. Et oꝫ ut ſuſtente
tur apud extenſionē adiutorij ſup alchoi ⁊ eſt radix vo
le. Et cognoſcitur ſtrictura ligamenti qm̄ ſi accidit ex
ea in digito apa puū aut dolor puus tunc ligamentū ē
equale ⁊ ſi nō eſt tunc eſt molle ꝙ ſi eſt pl̄m ſ̄ſfluuꝫ tūc
eſt vehemenſ ⁊ oꝫ ut mollificetur. Poſitio aūt aſtellaꝝ
non eſt ex illis que occulteť tibi ſed oꝫ vt non ꝯſequā
tur cuꝫ longitudine ſua volaꝫ ⁊ radices digitoꝝ immo
abbreuieť ab hoc paꝝ niſi neceſſariuꝫ faciat illō pro
pinquitas fracture iuncture raſcete tali. Veꝝ tunc ite
rū oꝫ ut non tangat albaragi digitoꝝ. Et qū reſtaurať
⁊ ligať oꝫ ut ſuſpendať ad collum ſcd̄m figuraꝫ angula
reꝫ. Et oꝫ ut ſit ſuſpēſio eiꝰ ꝓprie ſi eſt eiꝰ fractura ad
inferiora cum pāno cuius latitudo capiat longitudinē
brachij totius qm̄ ſi fuerit obuiatio ſuſpenſorij ꝓpe fra
cturaꝫ ⁊ reliqum eꝰ ſepatuꝫ a ſuſtentatione accidet tor
tuoſitas ꝓculdubio ⁊ declinatio ſup illud qꝺ facit ipſā
ſicut volaꝫ immo oꝫ ut ſit uola. Et plꝫ brachij in ſuſpē
ſorio. At vͦ ſi fractura fuerit ad ſ̄iora oportebit ut ſuſ
penſio ſit ita ut videaſ fractura ⁊ eleuet duas extremi
tates ex latere vole ⁊ ex latere cubiti. Qꝺ ſi ſepať qꝺ
eſt inter illud erit adiuuans ipſuꝫ ad equationeꝫ figure
⁊ ſit ſuſpenſoriū pānus lenis ⁊ ſit ſuſpenſio tal̄r ne ullo
mō ſit poſſibile moueri ⁊ ut ñ dilatet ipſuꝫ dilatatione
laborioſa. Et fortaſſe accidit brachio ut reſtaureť in la
titudine circiter viginti ⁊ octo dies.

¶ De fractura raſcete. c. xi.

OSſibus iſtis paꝝ accidit fractura qm̄ ipſa ſť
dura valde. Et qñ aduenit eis cā aliq̄ remo
uet eā a locis ſuis ⁊ non frangit ipa quare ſunt ultima
ad curationeꝫ quēadmodū diximꝰ in diſlocatione.

¶ De oſſibus digitoꝝ fractis. c. xij.

ISti ſ iteꝝ paꝝ accidit fractura immo accidit
ſepatio. Dixerunt q̇dā ſi accidit eis fractura
oꝫ ut ſedeat infirmꝰ ſuper ſedeꝫ eleuatā ⁊ pre
cipiatur ei vt ponat volā ſuper ſedeꝫ equaleꝫ ⁊ extēdat
oſſa fracta miniſter ⁊ equet ea medicus cū pollice ⁊ in
dice. Qꝺ ſi pollex fuerit inclinatus ad inferiora tunc o
portebit admiſtrare ligamentū deſup ⁊ fortaſſe accidit
apa calidū. Et ad locū mollificationis hoꝝ oſſium ag
gregať ſuperfluitas pl̄ima ⁊ coagulať vl̄ociter q̄re ſtri
giť. Et ſi accidat fractura ſulemi aut digito ſi ē pollex
oꝫ ut ligeť ligamento ꝓprio ei ⁊ ut ligeť iteꝝ cū uola vt
firmeť ⁊ ñ moueať. Et ſi accidit fracture alicui ālīquo
ruꝫ digitoꝝ ſi fuerit index aut auricularis tunc ligeť cū
illo q̇ approximet ei. Et ſi ē ꝺ digitis medijs tunc ligeť
cū illo q̇ eſt ex latere eius aut ligenť om̄es ſm ꝯtinuita
teꝫ ad inuiceꝫ qm̄ eſt melius firmāť eniꝫ ⁊ nō moueñť
⁊ ſunt tunc quaſi ligati ſint cū aſtellis. ſ. oſſa fracta.

¶ De fractura oſſis lati ⁊ anche. c. xiij.

OS anche qñꝫ frangitur ſed raro cū diſpoſiōe
fortitudinis ſue. Et accidit illud ei ſcd̄ꝫ ſemi
taꝫ ꝯminutiōis extremitatū ⁊ qñꝫ finditur in longitudi
ne ⁊ qñꝫ impellitur intus ad ventrē ⁊ accidit poſt iſtas
diſpoſitiōes iteꝝ ex dolore ⁊ pūctura ⁊ ſtupore cruris
⁊ coxe proximū ei qꝺ accidit adiutorio ex fractura hu
meri. Et qñ frangiť os latū qꝺ eſt ſupra aloboſos aut
finduntur vt lingua lacerti eius ſit res dificilis in recti
ficatione eius quare ſit una duaꝝ anchaꝝ decliuis ad
diminutiōꝫ. Et cura eꝰ eſt ut iaceat infirmꝰ ⁊ incipiant
duo hoīes fortes extēdere duas coxas eꝰ q̇ſqꝫ eoꝝ extē
dat coxaꝫ ⁊ iaꝫ tenuit ante unus manus eꝰ ut ñ feſtiet
ad expellendū illuꝫ qui extendit coxaꝫ eiꝰ. Et incipiāt
duo reſtauratores ꝯprimere anchaꝫ eꝰ cū vehementia
⁊ fortitudine donec equeť deinde prepent ſuper eam

emplastrum postea resupinet super aliquid quod sit sicut glomer ex panno aut ei simile ex illis que habent duritiem. Et hoc quidem est proximum ei cum quo curatur spatula iterum. Et quando frangitur ex latere anche tunc cura eius est cura humeri. Et oportet ut administretur humectatio super ligamentum ⁊ equentur pulvilli sic oportet ⁊ est necesse ut sit sustentatum super locum planum.

¶ De fractura coxe. c. xiiij.

Quum coxa frangitur necessaria est extensio vehemens deinde equetur secundum formam naturalem que est ei. Et est gibbositas silvestris partis eius ⁊ concavitas pauca in eius domestico secundum ambulationem forme que est ei in sanitate. Et observentur in dispositione fracture medij eius aut extremitatis eius superioris ⁊ inferioris dispositionis que dicte sunt in capitulo adiutorij ⁊ sit strictura ad superiora conservans ⁊ retinens. Dixerunt quando frangitur convertitur ad loca anteriora ⁊ ad exteriora. Et illud ideo est quoniam ipsa est lata ab hac parte per naturam ⁊ equetur manibus ⁊ ligamentis speciebus extensionis que sunt secundum equalitatem aut cum strictura unius duarum ligaturarum supra fracturam in medio. Si autem fractura fuerit inclinata a medio ⁊ fuerit propinqua capiti coxe tunc sumatur ligamentum ⁊ involuatur in medio eius lana ut non incidat carnem ⁊ ponatur medium eius super pectinem ⁊ ascendant extremitates eius ad partem capitis ⁊ dentur ministro ut retineat eas ad inferiora. Et si fractura fuerit in eo quod sequitur genu tunc nos ponemus ligamentum in superiore parte fracture. Et elevabimus extremitates eius ad illum qui extendat eas ad superiora ⁊ teneat genu cum ligamento involvens ipsum desuper. Et equetur membrum illud infirmo iacente super faciem suam ⁊ crure eius extenso. Et si fuerint ossa pungentia tunc oportet ut equentur sicut diximus multotiens ⁊ que ex eis elevantur capiant: regimen vero sit secundum quod diximus in curatione adiutorij. Et os quidem coxe stringitur in .l. noctibus. ¶ Et ego enuntiabo quomodo oportet ut sit situs eius postquam aggregatur curatio cruris. Et oportet ut ponatur inter duas coxas tunc pila de ligno ⁊ ei similibus servans eam ad formam secundum quam equata est ⁊ restauretur restauratione cognita secundum quod intelligitur propter illud quod accidit de apate ⁊ pruritu. Et quando accidit super coxam nam est apa forte ⁊ est ex eis que festinant ad coxam tunc oportet ut proprie perveniatur ad solvendum ut respiret ⁊ extendatur apa. Et tu quidem iam scivisti embrocas proprias. Verum in cangualib ⁊ albarauach ⁊ sunt tabule magne in quibus est parum concavitatis ut decenter componantur super involutiones ⁊ capiant longitudinem pedis quoniam si breviantur ⁊ non restaurantur super crus ⁊ abscindunt infra illud utilitas non est utilitas quesita. Et si prolongantur erit infirmus ex eis in labore licet si ipse abbrevientur non erit expers laboris. ⁊ utilitas elongationis earum est ut prohibeant iterum partem sanam pedis moveri quando fuerit motus illius quantitatis nocivus fracture ⁊ proprie in dispositione dormitationis ⁊ somni. Et necessitas horum instrumentorum non est nisi in fractura magna valde. ⁊ non est possibile cum hoc uti eis nisi antequam aperiatur quoniam apa non tolerat huiusmodi. Et ad ultimum est gravitas ⁊ malitia ⁊ labor ⁊ oportet ut fugiatur ab eis dum exceptio perseverat cum ingenijs alijs. Situs autem restaurate coxe oportet ut sit secundum quod fuit consuetudo eius in sanitate de assiduatione constrictionis ⁊ dilatationis. Et illud quod est magis vincens est dilatatio. ⁊ scias quod ille cuius coxa ⁊ ancha sunt fracte parum denudatur a claudicatione ⁊ quando abscinduntur frusta lacertorum eius mandat prius deinde minuitur secundo.

¶ De fractura rotule poplitis. c. xv.

Rotula parum frangitur ⁊ secundum plurimum conteritur. Et cognoscitur illud quod accidit cum tactu ⁊ asperitate ⁊ cum vacuitate que intelligitur ei cum tactu ⁊ auditur aure. Et oportet in curatione eius ut extendatur crus deinde intromittatur rotula in locum suum ⁊ si separata fuerit aggregetur prius deinde intromittatur.

¶ De fractura cruris. c. xv.

Quando frangitur os parvum cruris est salvius quam si frangatur os magnum. Et quando frangitur arundo parva superior est inclinatio ad exteriora ⁊ ante ⁊ est ambulatio cum hoc possibilis. Et si frangitur arundo magna inferior declinat crus ad exteriora. Et quando franguntur utreque arundines simul tunc est deterius ⁊ tunc quidem accidit cruri inclinatio ad omnes partes. Et scias quod curatio fracture cruris est secundum considerationem curationis adiutorij ⁊ in eius similitudine. ⁊ non est dispositio cruris in tortuositate que accidit figure sue naturali sicut dispositio adiutorij imo est rectum. Quare oportet ut sit extensio eius ad hoc ut redeat ad rectitudinem.

¶ De calcanei fractura. c. xvij.

Calcaneus est excusatus a fractura propter duritiem suam ⁊ per circundationem defensionum. Et plurimum eius quod accidit ei non est nisi dislocatio ⁊ iam dictum est de ea.

¶ De fractura tali. c. xviij.

Fractura tali est parva ⁊ eius curatio est difficilis. Et plurimum quidem frangitur quando cadit homo ex loco lato quoniam conteritur superius pedis. Et fortasse accidit cum eo attritio ossis cum cursu sanguinis ad ventres qui coagulatur in eis: ⁊ quandoque producit ad egritudines magnas ex febre ⁊ permistione rationis ex tremore ⁊ spasmo pedis. Quum ergo accidit in eo apa congelatum quod non apparet ⁊ non egreditur ⁊ apparet iam tenebrositas que non fuit est signum malum significans quod est in via putrefactionis. Si autem est apa apparens impellens manum tunc est melius ⁊ fortasse fit facilis eius eruptio. Et quando talus restauratur deambulatio est dolorosa super ipsum. ⁊ quando non restauratur talus secundum quod oportet destruitur iuvamentum.

¶ De fractura digiti pedis. c. xix.

Curatio eorum in fractura ⁊ dislocatione est curatio digitorum manus. Et quandoque restaurator equat eos pede suo calcando eos cum eo.

¶ Expleta est Fen quinta libri quarti quam sequitur Fen sexta eiusdem de venenis.

Fen Sexta libri quarti de venenis. ⁊ est quinque tractatuum

¶ Tractatus primus est de radicibus eius quod scitur de dispositionibus venenorum ebibitorum ⁊ distinctione sermonis in curationibus venenorum que non sunt ex animalibus cuius sunt summe tres.

¶ Sermo universalis de cautella a venenis que in potu dantur ⁊ curatione eorum. ca. primum.

Qui timet quod in potu sumat venenum oportet ut sibi caveat a cibis dominantium saporum in acetositate aut salsedine aut acuitate aut dulcedine dominantium odorum: ipsi. n. frangunt per illud quod ponunt ⁊ odorem eius: ⁊ oportet ut non presentetur ei aliquid ex eis que diximus super famem vehementem ⁊ sitim vehementem. una queque earum. n. occultat illud quod oportet ut detegatur ei propter vehementiam voracitatis. ⁊ iterum quia quando repletur cibo et potu ⁊ quum in potu sumit venenum: accidunt veneno duo accidentia quorum unum est quod sepelitur in vacuitate eius quo repletus est. ¶ Et secundum est quod vene sunt plene quare non invenit venenum in eis penetrationem ⁊ fortasse est in eo sapor

rei repugnãtis veneno. ¶ Et neciũ est ei iteꝝ ut ipe
sit suscipiens scd̃m uiam cõsuetudinis medicinas expel
lentes nocumentũ venenoꝝ sicut mithridatũ nã eius ex
pertũ est iuuamentũ. Et sicut ꝯfectio de boloar. Et si
militer ficus cũ folijs rute ⁊ nucibus ⁊ sale trito. pon
dere ṽo sunt qm̃ sumantur rute sicce ꝑtes.xx. nucuʒ ꝑ
tes.ij. ⁊ sal' ꝑtes.v. ⁊ ficuũ siccaꝝ partes.v. Et algedu
ar est mirabile in expellendo nocumentum venenoruʒ
oĩuʒ et facit fiduciaʒ iteꝝ. Et ego non ṽifico an sint due
medicine aut una medicina. Et iteꝝ seis napi ꝑui pon
dus.ʒ.i.ſ. decoquatur cũ vino decocto ⁊ ruta ⁊ sal etiã
sil'r. Et necessariũ est caventi vt non sit oĩs cautella ei⁹
in cibo dato ab alio aut ꝙ i potu sumit tm̃ qm̃ fortasse
accidit ei unde non existiabit ĩmo qñʒ ꝯtingit ut cadat
res maligna sicut lacerta ⁊ rutella ⁊ scorpio in eo quđ
decoquitur ⁊ in uasis in quibus ẽ uinum. pl'ima nãqꝫ
venenosorum diligunt odorem vini ⁊ currunt ad ipsuʒ
⁊ qñʒ moriuntur in cecubis ⁊ qñʒ bibunt ex eo ⁊ euo
munt in ipso. Et ꝑꝑ hoc oʒ vt caueant' tecta ⁊ qđ ẽ sub
arboribus magnis ⁊ herbosa loca.

¶ De sermone vl'i de uenenis que bibuntur.c.ij.

Speties uenenoꝝ sunt due.s. faciens opatiõʒ
suam cũ qualitate q̃ est in ipso. ⁊ efficiens cũ
forma sua ⁊ tota substantia sua. Et primũ q̇đ
aut est corrodens putrefaciẽs sicut lepus marin⁹ aut i
flãmans calefaciens sicut euforbium. aut infrigidans
stupefaciens sicut opiũʒ. aut oppilans vias anhelitus in
corpore sicut plũbum ustum: Efficiens autẽʒ cum tota
substantia est sicut napellus ⁊ sicut albeleil qđ dicit' eẽ
gũmi napelli ⁊ sicut cornu spice ⁊ sicut fel leopardi ⁊
que sunt illi sil'ia. Et hec sunt deteriora venena. Et
iteruʒ de uenenis sunt que agunt suꝑ vnũ ⁊ ideʒ mẽbꝝ
sicut cãtarides super vesicaʒ ⁊ lepus marinus suꝑ pul
moneʒ. Et de eis sunt que agunt suꝑ totum corpus si
cut opiũ. Et oĩs quideʒ q̃ interficit cũ ꝑmutatione ꝯpl'o
nis: aut cũ putrefactione: aut cũ aduentu suꝑ membrũ
possibile est ut sit effectus post temp⁹ licet putrefaciẽs
q̃to plus remanet in corpore tanto plus est effectus
ei⁹ deterior. Et salus ex eo est cum resolutione accñte
ei ⁊ ꝑ illud qđ succedit ei ꝑ sudorem ⁊ sil'ia aut ꝑ cura
tionem contrariã. Et scias ꝙ nocumẽtũ narcoticoꝝ in
ꝯpl'onib⁹ calidis ex ꝑte est debilius ⁊ ex ꝑte est forti⁹ ⁊
q̃cũqꝫ duaꝝ fuerit dñans erit iudiciũ ei: inq̃tũ eiʒ ꝯpl'o
calida in corde restit eis est eoꝝ effectus debilior: ⁊ in
q̃tuʒ ipsa inueniunt in corporib⁹ calidis subtiliationeʒ
substantie sue frigide grauis ⁊ attractioneʒ ꝑ uirtutem
motus arteriarũ ⁊ attractio eaꝝ est apud cõstrictioneʒ
erit eoꝝ nocumentuʒ in corporib⁹ calidis vehementius
ꝑ̃cipue qũ ipsa sint ꝯtraria ꝯpl'oni eoꝝ. Et est sil'e vt sit
sermo in uenenis calidis ille sermo iteꝝ: ꝯpl'o eniʒ cal'a
resistit eis cũ expulsione a corde ⁊ resoluit virtutẽ cali
doꝝ: venenorũ sed arterie ꝯpl'onis calide attrahunt ea
quare accidit sicut illud. Et ꝑꝑ illđ dixit Gal. ꝙ alfar
fas ⁊ existimo ipm esse napellum aut uenenũ interfici
ens: interficit hõieʒ ⁊ non interficit turdos qm̃ ipse nõ
ꝑuenit in turdis ad cor nisi post spatium in quo iaʒ pas
sus est a corpore passionẽ postq̃ nõ remanet nisi passio
ꝯuersionis cibi. Et in hõie festinat añ illud ꝑꝑ latitudi
neʒ meatuũ ⁊ vehemẽtiaʒ caliditatis ⁊ uirtuteʒ motuũ
attrahentiũ arteriaꝝ. Et dico ꝙ iste est modus quidaʒ
Ueꝝ ꝑportionalitates iteꝝ inter uirtutes agẽtes ⁊ pa
tientes sũt ex eis que oʒ ꝯsiderari ⁊ vnde scinit ꝙ alfar
fas sit venenum ꝑ cõꝑationeʒ ad cõpl'oeʒ latam que est
animalis absoute cõfirmat' ita ut sit interficiens quʒ fi
gitur in hõie non interficiens qum nõ firmat' in turdis
fortasse. n. alfarfas non est uenenum ꝑ ꝯparationem ad
cõpl'oneʒ turdoꝝ. Et si non conuerteret' in cibũ uel nu
trimẽtũ ⁊ si perueniret ad cor eoꝝ sicut ipsuʒ ꝑuenit ad
cor hõis cũ uelocitate non interficeret. Inquit ⁊ fuit
quedaʒ anus suscipiens in principio rei de napello reʒ
ꝑuam: deinde non cessauit uti eo donec asuefacta est eo
nã ⁊ audacter vsa est eo ⁊ nihil nocuit ei. Et dico hoc
⁊ dixit ruffus ꝙ nutrita fuit puella cũ ueneno ut inter
ficerent' ꝑ eã reges q̇ cũ ea ꝯuenirẽt. Et ꝙ ipa i ꝯpl'one
sua cõsecuta ẽ ꝯsecutionẽ maximã ita ut saliua ei⁹ iteꝝ fi
ceret aĩal ⁊ nõ appropinquaret e⁹ saliue gallina.

¶ De significatione spetieꝝ venenorum.c.iij.

Significantur qñʒ ꝑ ea que eueniunt in corpo
re de egritudinibus. Nã si euenit sil'e mordi
catiõi ⁊ incisioni ⁊ pũcture ⁊ corrosioni scit'
ꝙ uenenũ est de genere medicinaꝝ acutaꝝ calidarum
mordicantium sicut arsenicũ ⁊ almuseũ ⁊ argentũ viuũ
extictuʒ. Et si accñt inflãmatio vehemens ⁊ exuberatõ
sudoris ⁊ rubedo oculi ⁊ angustia ⁊ sitis significat ꝙ ẽ
uenenũ ꝑꝑ caliditateʒ tm̃ sicut euforbiũ. ⁊ si accidunt
profunditas somni ⁊ stupor ⁊ frigus significat ꝙ ve
nenũ est de genere narcoticoꝝ. Et si nõ apꝑent nisi ca
sus uirtutũ ⁊ sudor frigidus ⁊ sincopis: tunc est de ue
nenis que ꝯ̈ria sũt rebus cũ tota subã ⁊ est deterius eoꝝ
Et qñʒ significãtur ꝑ odores aut odorẽ corꝑis totius
sicut sensibilitas odoris opij in eo qui bibit ipm aut o
dorẽ m̃bri e⁹ sicut odor oris qũ bibunt' uenena putrefa
cientia sicut lepus marinus ⁊ alfrasatũ ⁊ cãtarides. et
qñʒ significãtur ꝑ uomitũ nã qũ euomit' uenenũ non e
lõgat' qui uisus cadat suꝑ subãm e⁹ qđ in potu datũ fu
it de eo aut cognoscat' ꝑ odorẽ aut ꝑ saporem sicut ca
dit uisus suꝑ litharcyriũ ⁊ gypsum ⁊ suꝑ sanguinẽ ꝯge
latũ ⁊ lac coagulatũ ⁊ sil'r opiũ cognoscit' ꝑ odorẽ ⁊ le
pus marin⁹ ⁊ rane per abhoĩabilẽ saporẽ. Signa ma
la. Qũ incipit ei qui uenenũ sumpsit suꝑuenire sincoꝑ
⁊ ꝑmutat' e⁹ pupilla ⁊ occultat' e⁹ nigredo tunc ñ sꝑat'
euasio ⁊ sil'r si rubeãt oculi e⁹ ⁊ egrediatur lingua ipsi⁹.
Et casus pulsus ⁊ sudor frigidus est significatio mala:
⁊ in huiusmodi dispositione parum uiuit.

De canone curatõis e⁹ q̇ in potu fuit uenenuʒ.c.iiij.

Oportet ut ñ moretur immo ꝑperet qũ sentit
ipm anteq̃ virtus eius ꝑambulet in corpore
⁊ bibat aquaʒ tepidaʒ ⁊ oleũ sisaminuʒ aut o
leum de oliuis ⁊ euomat ⁊ ꝑueniat in hoc ad ultimũ q̃
tuʒ põt. Et melius quideʒ est ut in ea sit uirtus aluis ⁊
baurach. Et qñʒ admiscent' cũ oleo litiũ ⁊ adeps anse
ris. Et diligit' vt sit illud qđ ipe bibit ad uomendũ ꝑꝑ
hoc ⁊ alia aq̃ pl'ima ⁊ cibi pl'imi: ipsi. n. lʒ non euomãt'
tñ qñʒ frangunt venenuʒ ⁊ suꝑant ipsuʒ ⁊ qum uomue
rit qđ possibile est ei. deinde bibat lac pl'm qm̃ ipm frã
git nocumentuʒ ueneni. Et non est malum si euomit ip
sum iteꝝ ut bibat decoctioneʒ semis vrtice cum butyro
cocto ad expellendum venenum vomendo ⁊ solutiõem
faciendo deinde bibat lac. Et butyruʒ crudũ est meli⁹
lacte. Et iteꝝ decoctioneʒ seis lini ⁊ sil'r uinũ dulce cũ
adipe anseris liquefacto ⁊ sil'r aq̃ cineris lignoꝝ uitis.
Et oʒ ut sequantur uomitum clisteria ꝑprie qñ sentit'
descensus lesionis ad inferiora si aũt fuerit cõmotio su
pra illud vtatur eo qđ facit vomere ⁊ soluit ⁊ nõ dimit
tatur potus lactis. Et si tibi necessariũ fuerit ut i potu
tribuas ei uerbigratia tyriacam de terra sigillata fac.

ipsa enim adiuuat corpus ad expellenduz venenū ⁊ ꝓ
prie qñ in potu datur in principio rei ipsa eni facit euo
mere venenuz sicut est c⁹ descriptio est. Baccaruz lau
ri aur. ij. terre sigillate aur. ij. ⁊ ireos cōficiat cū oleo.
Et sit dosis e⁹ auellana una. ⁊ iteꝝ carpobalsami isopi
sicce seminis napi siluestris piperis albi ⁊ nigi piperis
longi acori anisi petroselini assari cymini carmeni seis
hyusquiami albi omniū añ. aur. iij. spice floris squinan
ti amboꝝ añ. aur. v. casie. ʒ. xviij. amomi croci amborū
añ. aur. vi. cōficiantur cū melle ⁊ det̄ in potu q̄ntum est
faba romana. Et sumeī in potu terrā sigillataz sicut ip
samet est cū uino facit illud. Et existimauerunt quidā
ꝙ quz in potu sumitur stercus galli in dispositione stati
facit euomere venenum. ¶ Et ex eis que in potu dant̄
iteꝝ sunt succus prassij ⁊ folia cāne ⁊ celtica ⁊ semē bau
cie ⁊ castoreū ⁊ auellane ⁊ ficus ⁊ ruta. Et de illis que
laudata sunt in hoc caplo est ut in potu det̄ galbani fe
tidi pondus. ʒ. iij. ⁊ myrrhe. ʒ. una cum uino dulci. Et
qñ post vomitum accidit inflatio vehemens tunc da ei
in potu aquaz niuis ⁊ oleuz ro. infrigidatū ⁊ uomat cū
hoc. Et oz ut non dormiat oio ⁊ non dimittat se ipsum
taliter ut dormiat immo opz ut euigilare ipsum faciant
omnino ⁊ rideant ⁊ clament in circuitu eius. ¶ Q̄ū q̄ꝫ
manifestat̄ ei forma ⁊ cognoscit̄ venenuz curet̄ omne
uenenū cuz eo qd̄ dicitur in suo caplo. Et hec quidem
manifestatio fit scd̄m duos modos quoꝝ unus est ut co
gnoscat̄ cui⁹ generis sit uenenū ⁊ secund⁹ ut sciatur c⁹
spetiei ipsum sit. Exempluz primi est vt sciat̄ ꝙ ipm ē
ex incisiuis acutis quare curet ipsuz cuz eis que sīt sicut
lac ⁊ butyruz crudū ⁊ feludez currens factū cum oleo
amigdalino aut butyro cocto ⁊ cuz oī qd̄ frangit acui
tatē aut sciat̄ ꝙ est ex inflāmātib⁹ quare infrigidet̄ cum
canfora ⁊ aqua ro. ⁊ aqua coriandri ⁊ que sunt silia il
lis. Et oia illa sint infrigidata cū niue ⁊ emplent̄ mē
bra e⁹ pricipalia cū eis q̄ sīt sic altahaleb ⁊ alia ⁊ rēouet̄
super eum inflatio in omni hora. Et ex eis que ꝯferūt
h⁹mōi valde est lac uaccinuz de quo extractum est bu
tyruz infrigidatuz. ⁊ n̄ indiget phlomia phlomet̄. Aut
sciat̄ ꝙ ipz est ex stupefaciētib⁹ q̄re administrent̄ ea q̄
sīt sic tyriaca ⁊ medicamē d̄ assa fetida i vio puro ⁊ silr
alia. Aut sciatur ꝙ est ꝯtrariuz ꝑ substantiā quare cure
tur cū mithridato ⁊ tyriaca ⁊ medicamine muschi ⁊ be
zard ⁊ utatur carne et vino: ⁊ administret̄ egro aroma
ticuz ⁊ eventet̄ locus ad quez vadit cā morādi ⁊ induat̄
uestib⁹ arōatizatis ⁊ sternutet ⁊ fricet̄ os stōi e⁹ ⁊ sufflet̄
in os ipsi⁹ ⁊ tēdāt̄ caplli ipi⁹. Q̄ū aūt cognoscit̄ spēs
ueneni curet̄ cum eo qd̄ ipsi propuz est de illis que di
cemus. Et ad summū ex medicinis que bibunt̄ causa
uenenoꝝ aut querit̄ ꝯfractio acuitatis veneni aut reso
lutio substantie eius sic ex lacte ⁊ albezahar. Aut que
rit̄ ꝑ eas exitus substantie e⁹ sicut ꝑ terraz sigillatam.
Aut querit̄ oppositio qualitatis e⁹ sicut potare alleuz
in vino ad illum quez pupugit scorpio.

¶ De medicinis cōmunib⁹ ad uenena. c. v.

Sunt medicine que ꝯtrarie sunt ueneno quaꝫ
nō ꝑmittunt ipsum ꝑuenire ad cor ⁊ sunt sic
tyriaca ⁊ mithridatuz et albezahar et que sūt
expta et terra sigillata et tyriaca facta ex ea et tyriaca
diatesseron. Et dixerunt q̄daz ꝙ flos oleandri ⁊ folia
e⁹ liberant a veneno. Et dicitur ꝙ genus iuniperi in
hac re nō est par. ℞. aniudē ⁊ radicis e⁹ amboꝝ añ. ʒ.
i. ⁊ sceba armene. ʒ. ij. cōficiantur cū melle et det̄ in po
tu cum aqua malorum. Et medicamen ex eo fcm̄ ē ul
timum. Et radix buchormarien qñ potatur cum uino
⁊ calamento iteꝝ. ⁊ semen napi. Et iteꝝ agarici. ʒ. ij. cū
uino ⁊ capilli ueneris ⁊ malue ⁊ semen eius ⁊ folia ip
sius ⁊ cinamomū ⁊ medulla leporis cum duab⁹. ℥. ace
ti de vino aut de castoreo aur. unus. cū. ℥. ij. olei oliue
⁊ abrotani. Et iteꝝ sumat̄ aqua albasce expssa ⁊ detur
in potu. ⁊ semen baucie ꝓprie cretensis ⁊ ossa ⁊ deco
ctio pollij ⁊ decoctio siseleos. Et semen arboris mira
bile est. ¶ Cōpositum. ℞. seminis napi siluestris ⁊ ca
storei ⁊ folioꝝ arundinis oium añ. ptē. i. pulpe colloq̄n
tid̄ tripluz omniuz detur in potu ex ea auellana magna
Et res quaꝝ opationes ꝓportionant̄ cū ꝓprietatibus
in eis sunt sicut illud qd̄ dixerunt ꝙ caro danule silue
stris mundificata salita est de fortioribus medicinis ad
expellenda uenena.

Sūma prima de venenis ꝯgelatoꝝ ex mineris ⁊ alijs.

¶ De lapide armeno. c. i.

Dixerunt q̄dā hōium ꝙ in lapidib⁹ ē lapis ve
nenos⁹ silis corallo ⁊ ꝙ pond⁹ sexte. ʒ. i. ex co
ē iterficiēs. E iuēim⁹ ipz i uenēis veris q̄ opant̄ tota
substantia sicut napellus. Et dixerunt ꝙ cura e⁹ est cu
ra napelli ⁊ medicine magis iuuatiue sunt albezard.

¶ De argento viuo ⁊ eius cura. c. ij.

Argentuz quidez viuū plīmi qui bibunt nō le
dunt̄ eo. Egredit̄ eniz cū dispositione sua ꝑ i
feriorem regionez. At uero ei in cuius aure fundit̄ ar
gentum viuum accñt dolor vehemens ⁊ ꝯmistio rōnis
⁊ qñz perducit ad spasmuz ⁊ sentit grauedinez vehemē
tez illi⁹ lateris. Et qñz ꝑducit ad epilepsiā ⁊ ad apopl̄i
am pp lesionem substantie cerebri cum frigore eius ⁊
ꝯmotionem ⁊ ꝑmutationez ipsius. Extinctuz aūt ⁊ su
blimatū l' subtiliatū est maluz nociuū incisiuum ex quo
accñt accñtia silia accidentibus eius qui bibit lithargy
rium ex pūctura ⁊ torsione intestinorū ⁊ deambulatōe
sanguinis ⁊ grauitate lingue ⁊ grauedine stōi ⁊ apatur
corpus eius ⁊ retinetur vrina ipsius. ¶ Cura de bōa
curatione post uomitum ⁊ ea que curruut cursu eius ē
ut in potu detur d̄ medicis que sunt sicut myrrha pō
ʒ. iij. in vino ⁊ tribuatur in potu cū aqua mellis uice u
na post aliam. Et iterum fiat clistere cū ea cū baurach
deind̄ cōsequenter: post illud adhibeatur curatio rasu
re ⁊ clistere e⁹ cū cōfortatione cordis iterū cum medici
nis cōibus. Q̄ū aūt est effusum in aure opz tunc ut sur
gat sup pedez unum ⁊ saliat sup ꝑtem illam quz inclina
uerit caput suum q̄ꝫ plīm possibile est ei declinare ⁊ pro
prie qñ suspenditur ꝑ manum que est in latere alio ab
aliqua re ⁊ silr qñ ꝯmouetur sup illam ꝑtem. Et ille q̄
vult colligere ipsuz cum radio plumbi intromissio in a
ure ⁊ inuenit argentum uiuū cū eo suspensuz est errās
quoniam argentum uiuum qñ est in illo loco et qui ꝓ
pinquius est ei non indiget patiens nisi vt cōcutiatur
⁊ saliat tm̄ ⁊ si fuerit profundius q̄ꝫ in illo loco nō sit iu
uamentum ꝑ illuz stilluz ⁊ non peruenit ad ipm.

¶ De lithargyrio ⁊ limatura plūbi ⁊ cura eoꝝ. c. iij.

Accidit ei qui bibit lithargyriū ut apet̄ cor
pus eius ⁊ grauetur lingua ipsius et retinent̄
e⁹ vrina ⁊ stercus et fortasse non retinet̄ ster
c⁹ imo supfluit fluxus ventris eius et sentit grauitatez
in stō suo et suis intestinis ita ut qñz egrediat̄ anus et
perueniat ad rasuraz et fit in supmo ei⁹ inflatio et exit
in uentre eius q̄si glandula lapidea et fit color ei⁹ plū
binus et cōstringitur anhelit⁹ ipsius et fortasse sffocat̄
et qñz accñt cuz eo accidentia ileos et fit color corpis

ſicut color plumbi et ſilr limatura plūbi. ¶ Cura e⁹: Oꝫ ut ſuccurratur et incipiat cū curatiõe cõi ex uomitu et ſit cum aliquo i quo ſit aptio ſic decoctio ſeis apij et ficus et aneti et baurach. Et oꝫ ut in potu dent myrrhe. ʒ. iij. in uino aut detur in potu ſpica romana cuꝫ ſimo columbe paſcentis cū vino qm̄ ipſe curat. Et opꝫ ut in potu tribuat apſinthium et iſopus aut ſemē apij aut piper ꝓprie totum illud cuꝫ uino aut pondus. ʒ. i. myrrhe cū pondere medie. ʒ. piperis donec ſudet. Et dentur ei in potu ſex ſilique ſcamonee in aqua mellis. Et cibi e⁹ quibuſ oꝫ ipſum aſſidue uti ſint aleſſidabegi facta ex carne agni. Et ſignum ſanitatis eius eſt ꝙ ſoluitur nā et ꝓuocatur urina. Et ad ultimuꝫ indiget apitiuis cognitis ꝓuocatiuis et ſolutis.

¶ De potatiõe creuſe ꝛ cura e⁹. c. iiij.

Accidit ei qui bibit ipſam vt albificet lingua e⁹ et mollificentur mēbra ipſius et uehementes fiant tuſſes et ſingultus eius et ꝑmiſceat eius ratõ et infrigidet corpus eius et infrigidet eius cerebrum et exiccet et ſupueniat ei ſincoṗ et qñꝫ ſentit in gutture ſuo põticitateꝫ et inuenit in uua et lingua ſua aſpitateꝫ ꝛ ſiccitateꝫ et in uētre ſuo pūcturaꝫ et in ſtõ mordicatõneꝫ et in ore ſtõi doloreꝫ et in hypocõdrijs tenſionem et in anhelitu ſtricturā et fortaſſe ꝑuenit ad ꝓfocationē et albificat color corporis eiuſ et qñꝫ mingit nigruꝫ et ſanguineuꝫ. ¶ Cura eius. Eſt ſilis cure lithargyrij et datur in potu ſcamonea in aqua mellis et ꝓuocantia urinaꝫ ꝛ cliſterizat ꝛ non ꝑmittit dormire. Et de his que ingrediunt in faciendo ipſum mouere ſunt oleum alacohen ꝛ oleum de lilio ꝛ oleū de narciſco ꝛ cadunt in medicinis eius gūma pruni ꝛ medicamen de ſanguine draconis ꝛ fraxinus. Et iterum de illis que conferunt ei eſt ut comedat ſiſamum ꝑuum ꝛ maſticet ipſum ꝛ bibat ſuper ipſum uinum.

¶ De gypſo ꝛ eius cura. c. v.

Ex gypſo accidit ſile ei qd accidit ex ceruſa: ꝟeꝝ e⁹ ſtrāgulatõ magnificat. ¶ Et oꝫ ut curetur cura ceruſe ꝛ curatõꝫ fūgoꝝ deinde dent in potu mucilagineſ uiſcoſe ꝛ remoueat aſpitas gutturis ꝑꝑ lenificatiõꝫ ꝑdictā ꝛ ſorbitiões lenificantes. Et indiget ſolõne vētris cū ſcãonea ꝛ ſilib⁹ ꝛ iteret ſolõ aliquotiens ꝛ ſi abraſio fiat curet abraſio. Et de eis q̄ rememorant ad gypſuꝫ eſt cinis extremitatuꝫ vitiſ cū baſce.

¶ De vzifur et almagra de minera et eoꝝ cura. c. vi.

Accidūt ex ambobus accñtia ſilia accidentibus argenti viui extincti. veꝝ ex almagra qñꝫ accidit ſolutio ventris ꝑlima et eſt dignius ſignoꝝ eius. ¶ Cura eſt illa eadeꝫ cura deinde adminiſtrentur ſorbitiones pingues et adipes lenes.

¶ De alziniar et eius cura. c. vij.

Accidunt ex eo pūctura vehemenſ et mordicatio fortis in gutture et inciſio in uiſceribus ꝛ ulcera et uomit⁹. ¶ Curatio eſt ſilis curationi arſenici quam dicemus.

¶ De limatura ferri et eius ſcoria et eaꝝ cura. c. viij.

Accidunt ex illis dolor vehemenſ in uentre et ſiccitas in ore et inflatio et ſupat dolor capitis. ¶ Cura eſt dare in potu lac cū eo qd ſoluit cū fortitudine deinde det in potu butyruꝫ coctum et crudum tam diu donec ſedent diſpoſitõeſ ille. Et aſſiduet effuſio olei ro. et olei uiol. et olei de ſalicibus cõquaſſatoꝝ cum aceto ſuꝑ capita eoꝝ. Et qñꝫ datur i potu potanti ipſum aliquid de magnete ut aggregetur illud qd ſeparatum eſt ad ſe ipſuꝫ deinde ꝯſequenter adhibentur ſolutiua predicta et qñqꝫ datur ei in potu ex ipſo omni die pondus. ʒ. i. deinde dant ei ad ſorbendū poſt ipſuꝫ iura unctuoſa lubrificatiua cum butyro uaccino cocto et ſolutio uentris fiat ſi fuerit deſcēdenſ aut euomat ipſum cum eis ſi eſt adhuc in ſtomaco.

¶ De calce et arſenico et eoꝝ cura. c. ix.

Ei cui dat in potu ex ambobus ſil accidūt pūctura et ulcera in inteſtinis. Et ei cui in potu dat arſenicum ſublimatū accidit ex ipſo ꝓximuꝫ illi qd accidit ei ex magra. Et qñꝫ accidit tuſſiſ ledens. Et cui in potu dat calx ſola accñt ſiccitas oris et dolor ſtõi et difficultas urine et ſolõ uentris cū ſanguine et egreditur calx in urina eius. Et qñꝫ accidit ex ea frigus extremitatuꝫ et accidit ſincopiſ ꝛ qñꝫ exiccat lingua et accidit prefocatio. ¶ Cura incipiat cum eo qd oꝫ: deinde det in potu aq̄ calida cū iuleb ut euomat aut cū oleo deinde ſumat decotioneꝫ ſeminis lini et decoctiõem rizi et decoctioneꝫ eruce et aggregationē ambarum aut ſuccum molochie cum melle et nõ ceſſet ſumet in potu lac et mucilagies et uiſcoſa et vnctuoſa et iura cum adipib⁹ et ꝓprie cū maluis. Et curet tuſſis ſi acciderit ei cum lenitis. et cura calcis eſt vomit⁹ et cliſteria et unctuoſitas et lenificatio et cura e⁹ eſt ꝓxima cure arſenicoꝝ. Et de iſtis q̄ dicūt i h⁹ ē ut ſumat viria aſini et fel gazeli et det in potu q̄titaſ. ʒ. i. in q̄a calida.

De aqua ſaponis draganti et alūis et eoꝝ cura. c. x.

Aqua ſapõis ꝓpinq̄ ē diſpõi calcil et arſenici et cura eoꝝ ē cura illi⁹. dragātū et alumē. cõmonet ex potu amboꝝ tuſſis uehemēs ꝑducēſ ad pthiſiꝫ. ¶ Cura eoꝝ eſt potare lac aſininū et potare butyꝝ crudū et zuceaꝝ et ſirupos de iſopo et ſilia.

¶ De potu aq̄ frigide in ieiunio et eius cura. c. xi.

Ex potu illi⁹ in ieiuno et poſt balneū aut coitū timetur corruptio cõplonis et hydropiſis. ¶ Cura eſt medicamē de curcūa et medicamen de muſcho et ſilia et qñqꝫ ſufficit uinum purum et potare ipſum ſuper eam.

¶ Summa ſecunda uenenorum ex plantis.

¶ De napello et cura eiuſ. c. i.

Napellus eſt de deterioribus. Et accidit potanti ipſum ut apetur labia ipſius et ligua e⁹ et egrediunt oculi eius et frequentes fiunt ſuper ipſuꝫ uerugo et ſincoṗ et crura ipſius non oꝑantur et eſt malus et qui euadūt ex eo raro euadunt qui cadant in ethicā aut pthiſiꝫ et qñꝫ accidit tenaſmõ: ¶ Et e⁹ ſucco imbibuntur ſagitte et interficiunt quē inueniūt ſtatī. ¶ Cura. Oꝫ ut feſtinetur ad faciēdum uomere bibentem ipſum cum decotione ſeminis napi et det in potu uinum et butyꝝ coctum uaccium dando potum ſuper potum. Et ſilr decoctio corticum glandium cum uino Deinde cura eius principalis eſt bezahar et medicam̄ de muſcho et algeduar et ture et tyriaca magna qñꝫ cõfert in eo uſqꝫ ad terminum. Et de melioribus rebus eſt ut in potu detur muſchuſ in fricatione albezard aut q̄titas. ʒ. i: de medicamine muſchi cū ſiliq̄ una muſchi Et exiſtimant quidaꝫ ꝙ radices capparis ſit bezahar napelli. et omnia albezabarat ſunt bona ei et proprie illud qd ſilat alumi et h ſila ſicut ſila lithargyrij et animal nominatuꝫ ſurin⁹ et eſt mus ꝯtrarius napello et deſtruitur eius oꝑatio qū comedit ex ipſo.

¶ De cornu ſpice et eius cura. c. ij.

Apparent in eo qui in potu ex eis fuit signa sirsen ⁊ nigredo lingue ⁊ distillat sanguis ex uirga eius guttatim. ¶ Cura. Oꝫ post curaꝫ cõeꝫ ex uomitu cum aqua ordei cum oleo ro. tepido ⁊ sibus ut in potu detur canfore aur. i. in. ʒ. i. aque ros. Et emplẽt epar ⁊ cor ipsius cum emplis vehementis siccitatis ⁊ cãforatis ⁊ cũ sãdal ꝯfectis ⁊ det i potu qđ sit sicut sauich maloꝝ acetosoꝝ ⁊ sauich ordei cum aq̃ niuis in iuleb ⁊ dentur in potu succus granatoꝝ acetosoꝝ ⁊ succus citrulloꝝ ⁊ melonis alraki ⁊ aqua ordei ⁊ aqua solatri ⁊ aqua lactis acetosi.

¶ De murkion ⁊ eius cura. c. iij.

Hanc medicinam ignoro ⁊ existimo ex quibusdam mõis existiatiõis ꝙ ipa est silis napello. Et signa que ꝓpria sũt hꝰ medicine dicuntur esse ꝙ accñt ei qui bibit ipsam mordicatio in ventre ⁊ singultus ⁊ sincopis ⁊ citrinitas in facie tota ⁊ ꝓprie in labijs ⁊ infrigidat anhelitus eꝰ ⁊ fetet corpus eius ⁊ stupefit ⁊ ꝑmiscetur ex eo rõ pꝰ grauitateꝫ in capite et minoratur pulsus ⁊ abscindit ⁊ sudat sudore frigido ⁊ rubet ⁊ moritur. Et cura eius est cura napelli.

¶ Numeratio medicinaꝝ venenosaꝝ calidaꝝ.

¶ De euforbio ⁊ cura eius. c. iiij.

Accidũt ex eo angustia vehemẽs ⁊ inflatio ⁊ eueniunt mordicatio in uentre ⁊ singultꝰ ⁊ fluxus uẽtris. ex ipso cũ sup̱fluitate. ¶ Curatõ Oꝫ ut euomat deinde infrigidetur ⁊ det in potu butyrum crudũ ⁊ coctum cũ fortitudine: deinde curet curatione cornu spice ⁊ stet sup̱ aquaꝫ granati muzi ⁊ aquã maloꝝ muzoꝝ ⁊ aquã lactis acetosi.

¶ De lacte titimaloꝝ ⁊ eius cura. c. v.

Et ipsa quideꝫ sunt septẽꝫ dicta in medicinis singularibꝰ ⁊ ꝓprie lac alsabrẽ ⁊ lac albasir ⁊ lac albagiati ⁊ nõ accidit ex eis ex mordicatione ⁊ solõne ventris sublimi nisi quđ accidit ex euforbio quare oꝫ vt frangat eoꝝ virtꝰ cũ lacte extracto butyro: ⁊ butyro cocto ⁊ crudo ⁊ curet accñs ꝓueniens ex eis de solutione ventris cũ sanguine aut mictu eius cum eo qđ scit in caplo eꝰ. Et dicit ꝙ de lacte sabren interficit pondus. ʒ. ij. ⁊ cura eꝰ est balneatõ cũ aqua dactiloꝝ immaturoꝝ ⁊ lactis albasir interficit pondus. ʒ. iij. in duobꝰ diebꝰ ⁊ cõstringit epar. ¶ Et cura eꝰ iteꝝ ẽ silis illi.

¶ De scamonea ⁊ cura eꝰ. c. vi.

Dosis eius interficiens est. ʒ. ij. ⁊ hꝫ dispõnes ꝓprias illis q̃ dicta sũt. ¶ Et de eis q̃ oꝫ ut frãgant malitiã eꝰ sũt lac extracto butyro ⁊ sauich maloꝝ ⁊ rob cydonioꝝ ⁊ rob de ribes ⁊ sumach.

De almezerion ⁊ camelea ⁊ eaꝝ cura. c. vij.

Dosis interficiens eꝰ est. ʒ. ij. Et accñt ex eo uomitus ⁊ solutio ventris sup̱flua ⁊ nigꝝ qđ nominatur camelea est interficiens plus ⁊ accñt ex eo mordicatio vehemens in viscerибꝰ ⁊ dolor in corpore toto ⁊ ꝯmotio ⁊ singultus deinde vomitus phlaticus ⁊ ⁊ spumosus deine ꝑducit ad spasmũ ⁊ destruit uoceꝫ.

¶ Cura nec̃ium est dare in potu lac dulce ⁊ butyruꝫ coctum frequenter ⁊ iuleb iteꝝ ut illud frangat malitiã eius. Et qñ magnificatur timor tunc necessariũ est daꝛ in potu tyriacã ⁊ mitbridatũ ⁊ medicam̃ đ terra sigillata. Et qũ sedat dent in potu pꝰ ipa oxymel ⁊ endiuia diebꝰ aliquot ut remoueat malitia ꝯplonis.

¶ De oleandro ⁊ eius cura. c. viij.

Oleander plm interficit hõies ⁊ aialia ⁊ paꝝ ipsius facit incurrere angustiam vehementeꝫ ⁊ inflãmationem ventris ⁊ inflãmationeꝫ maximam et est calida ⁊ sicca mordicatiua incisiua. Et aqua in qua nascitur oleander est mala. Et qũ nõ ẽ excusatio ab ea oꝫ tunc ut distilletur aut misceat cum iuleb. ¶ Cura. Opꝫ ut sumat decoctiõeꝫ fenugreci ⁊ dactilos ascebehir qm̃ sũt mirabil ⁊ semẽ agni casti ⁊ agnus castus ipe ⁊ decoctio ãboꝝ ẽ tyriaca eꝰ ⁊ sicꝰ cũ melle ⁊ zuccaro ⁊ iuleb ⁊ dulcia oia ⁊ rob vue ẽ bonũ ⁊ cũ hoc nec̃ia sũt vnctuosa que scinisti multotiẽs ⁊ sequi ea cũ clisteribꝰ.

¶ De anacardis et eoꝝ cura. c. ix.

Accidunt ex eis incisio in gutture ⁊ cõcauitate uentris ⁊ inflatio ⁊ egritudines acute ⁊ qñ ꝙ destrunt q̃dã mẽbra. Et qũ ex eis saluat faciunt accidere alienationẽ ꝓpterea quia adurũt mlïam. Et qđ de eis interficit est pondus. ij. aur. Et qñꝫ non nocent quibusdã hõibꝰ cũ proprietate et ꝓprie qũ comedunt eos cum nucibus. Et ego iam vidi qui ex eis mordebat cuꝫ nucibus et ñ corrũpebat ex eis. ¶ Curatio Dentur in potu oleum amigdalinum et sisaminũ et butyrum coctũ et crudũ ⁊ lac dulce et unctuosa ex iuribꝰ et ei que currũt hoc cursu ut sedent mordicatio et madhidh deinde detur in potu lac acetosũ uaccinũ insidatũ et aq̃ fructuũ infrigidata et sedeat in aqua dactilorũ ĩmaturoꝝ et curet curatione sirsen. Et de rebus q̇bus curat sunt grana pini. Et nux est eoꝝ bezabar.

¶ De alkebikẽgi et eiꝰ cura. c. x.

Est iterum de eis q̃ interficiunt sua acuitate. Eius cura est simil cure anacardoꝝ. Et olea sunt de rebus magis iuuatiuis nocumento eius.

¶ De staphisagria et eius cura. c. xi.

Accidẽtia eiꝰ et doloris ipsius sunt sicut accidentia cantaridaꝝ. Et cura eaꝝ est cura eius Et nos dicemus illud in caplo suo.

¶ De ruta agresti et eius cua. c. xij.

Accidũt eis q̇ bibunt ex ea egressio oculi ad exteriora et adustio et inflãmatio vehemẽs. ¶ Cura eius. Opꝫ ut euomat cũ aqua calida et oleo deinde curetur cura oleandri et siliuꝫ.

¶ De Thefisie et eius cura. c. xiij.

Hec est gũma rute montane et qñꝫ sentit in sapore eius sicut sapor albedarũgi et est calida et accidit illi qui bibit eã retentio eorum oiuꝫ que currunt ex utrisꝙ vijs et apat lingua et accidunt rugitus et inflatio et adustio i gutture et stõ et egressio oculi et rubedo faciei et fortasse fiunt serẽ in corpore ex acuitate eius et multotiens ꝑducit ad difficultateꝫ et ꝑuitatẽ anhelitus. ¶ Cura est ut properet et euomat et sumat in potu post illud lac et butyruꝫ coctũ et crudũ et aquã ordei et gargarizet et cũ oleo ro. et lacte dulci et detur in potu sirupus acetosus et ĩfusio apsinthij. Et ex eis q̃ nota sunt apud eos sicut bezabar et semẽ eius et glutẽ albotin et radix almaruth et decoctio origani. Et diꝛ iterum ꝙ castoreuꝫ cũ aceto calefacto aut melle ⁊ hoc forsitan est scđm semitam ꝓprietatis aut scđm semitaꝫ expellendi a corpore cũ resolõne: veꝝ scđm appꝛitiõem necessitatis infrigidatio est cõuenientior.

¶ De algilbebenech et eius cura. c. xiiij.

Accidentia eius et cura ipsius ⁊ curatio cõdisi et hellebori albi sunt eadem.

¶ De adende asini et eius cura. c. xv.

Accidit ex eis solõ uentris maxima valde. ¶ Cura. Oꝫ ut euomat si põt ⁊ frangat virtus eius dando in potu lac et butyruꝫ crudũ

potum post potũ aut detur in potu lac extracto butyro
ꝛ elaboretur in ꝓhibendo solutõem ventris. Et qñ
succurrit ad nocumentum earum ad ꝓhibẽdaȝ solonẽ
ipsarum tyriaca.

¶ De condisi ꝛ belleboro albo ꝛ ciclamie ꝛ succo cu
cumeris asinini ꝛ spetiebus nigelle male ꝛ agarico ni
gro ꝛ eorum cura.c.xvi.

Condisi facit euomere uomituȝ magnuȝ ꝛ qñ
qꝫ fit ꝑfocatio ex eo. et silr ciclam̃ ꝛ bellebor⁹
albus: ipse enim facit vomere ꝛ facit nauseaȝ
ꝛ qñȝ aggregat qđ non expellitur immo ꝑfocat ꝛ qñqꝫ
mouet solutioneȝ uentris. Et oia ꝓueniunt cũ hõie ad
sincopin ꝛ casum uirtutis ꝛ sudoreȝ frigidum ꝛ spasmũ
ꝛ ꝓprie belleborus albus ꝛ agaricum nigrum qm̃ am
bo sunt silis impssionis. Inquit Gal. pulsus bibentis
belleborum album in principio suo est latus rarus de
bilis ualde tardus ualde ꝑꝑ ꝑfocationem caloris inna
ti sub mã plurima quã cõsecuta est uirtus medicine su
bito ꝛ non potest eam expellere nã. Et qũ dominatur
apparet diuersitas cui nõ est ordo qm̃ uirtus intriseca
est coarctata. Qũ aũt incipit ordinari ꝛ equari valde
incipit egri dispositio bona fieri. Qđ si eius dispositio
fuerit tendens ad rectificationeȝ immo ad singultum ꝛ
spasmum debilitatur pulsus ꝛ diuersificatur ꝛ inspissaᷓ
ualde: qum ergo ꝑfocatur rarificatur sine ordine ꝛ tar
datur qm̃ calor extinguiᷓ et qñȝ apparet in ipso undo
sitas humiditatis. Et belleborus quideȝ est ex eis que
interficiunt canes. ¶ Cura. Oȝ ut ꝓperes ad mũdifi
candum eũ cũ eis que scis aut facias descendere mãm
nocumenti eius cũ clisteri forti cum eis que sunt sicut
pulpa colloquintide deinde administra ei clistere cum
eis que dñr in caplo fungoruȝ ꝛ qñ minoratur uomit⁹
si est i principio fiat ut euomat ꝛ non sit res plima q̃re
oȝ ut impleatur uenter eius aqua tepida deiñ euomat
deinde itereᷓ. Et qñ accidit spasmus detur in potu lac
cũ butyro plimo ꝛ inunganᷓ iuncture eius cuȝ ceratis
lenib⁹ ꝛ appliceᷓ tine tẽpate ꝛ cureᷓ cura spasmi sicci.

¶ De belleboro nigro ꝛ cura eius.c. xvij.

Accidunt ex eo solutio ventris vehemens ꝛ ꝑ
focatio. Et qũ dantur in potu.ʒ.ij. spasmat ꝛ
interficit ꝛ antecedunt illud pulsus cordis et
adustio lingue ꝛ strictura sup eam ꝛ eructuatio plima
ꝛ inflatio deide spasmatur ex eo qđ est cũ ipo ꝛ tremit
ꝛ moritur. ¶ Cura frange iterum uirtuteȝ eius cũ eis
que sciuisti ꝛ ut des in potu apsinthiũ cum vino. Aut
sumanᷓ cymini ꝛ anisi ꝛ castorei ꝛ spice ptes equales
ꝛ dentur in potu ex eo circiter.ʒ.ij. cũ uino ꝛ pone sup
inflationem pãnos calefactos ꝑꝑ putrefactiones exiccã
tes ex eis que sciuisti: deinde ciba ipsũ caseo recenti cũ
melle ꝛ butyro recente ꝛ cocto ꝛ iuribus vnctuosis ꝛ
uino dulci ꝛ uino plurime ꝯmistiõis. Et si acciderit ex
eo spasmus tunc fac illud qđ dictum est in caplo belle
bori albi. Et qũ solo uentris eius supfluit sedeat in aq̃
frigida ꝛ bibat alrobub ꝛ medicinas restringentes.

¶ De amoras danici ꝛ cura ei⁹.c. xviij.

Accidũt ex põdere.ʒ.ij. e⁹ prurit⁹ ꝛ apa morta
le. ¶ Cura eius est cura euforbij.

¶ De aldediu ꝛ cura eius.c. xix.

Quando plm sumiᷓ ex eo interficit. ¶ Cura
eius est illud qđ facit vomere ꝛ solutiõeȝ ven
tris cum generibus lactis ꝛ unctuosis secundum mo
dum quem sciuisti.

¶ De kesbu alkerua ꝛ sisamo et eoꝝ cura.c.xx.

Dicitur ꝙ ꝑscrutatio ultima in exꝑssiõe hoꝝ
duorum est venenum vehemens interficiens
Et ꝙ cura eius est cura cõmunis.

¶ De castoreo ꝛ eius cura.c.xxi

Quum castoreum rancidũ fit accidunt ex eo ac
cidentia birsen calidi cũ strangulatione ꝛ iter
ficit illud in die uno ꝛ proprie illud qđ de eo
est nigruȝ ꝛ fetiduȝ ꝛ cinerulentum qđ decliat ad nigre
dineȝ. ¶ Cura. Oȝ ut euomat ex eo cũ aqua aneti et
calam̃ti ꝛ seuesteȝ cũ melle et uino deinde dentur in po
tu acetosa sicut acetositas citri ꝛ robub fructuũ acetoso
rum et acetum uini solum ꝛ lac uaccinũ acetosuȝ et suc
cus maloꝝ et lac asininũ.

¶ De squilla agresti et eius cura.c.xxij.

Quandoqꝫ accidit ex acceptõe e⁹ et ex multo
usu tenendi eam et deferendi iteꝝ ex vlceratõ
intestinoꝝ et viaꝝ epatis et antecedunt eã pũctura et i
cisio qũ accidit illud q̃re oȝ ut festinet et sumat in potu
lac decotũ cũ frustis ferri ignitis et uitellos ouoꝝ elixa
toꝝ i aceto ꝛ suffus seium et cũ frixis et silibus.

¶ De strangulatore adib et strangulatore leopardi
et eorum cura.c.xxiij.

Accidunt ei qui sumit ex eis ambobus põtici
tas in palato et uua et meri et cãna pulmõis
et siccitas cũ apate et eleuaᷓ ex ore e⁹ vapor
fumosus et ꝓuenit lesio ad sepationẽ lingue eius et tre
moreȝ tempoꝝ ipsius deinde ad tremoreȝ et ad spasmũ
et obfuscationeȝ coloris et ꝑfocationeȝ et fit illud cum
rugitu in uentre et uentositate plimo et accidũt bibẽti
strangulatoreȝ leopardi scotomia et tenebrositas oculi
quotiens vult ire cum humore in oculis et grauaᷓ pe
ctus e⁹. Et strangulator q̃deȝ leopardi nascitur in ter
ris edeilla et locis alijs et est amari saporis et horidi
odoris. ¶ Cura. Oȝ ut tu properes ad faciendуȝ ip
sum vomere cum eis que scis deinde clisteriza ipsuȝ po
stea da in potu sicut origanuȝ montanuȝ et prassiuȝ et
ruta et apsinthium ꝛ sceba armenũ cũ uino et camepi
teos in uino aut detur in potu olei balsami ꝙtitas.ʒ.i.
ʒ.in vino. Et melius uinuȝ est illud in quo extinctuȝ ẽ
ferruȝ et argentum et aurum et scoria ferri ipsius ẽ bo
na. Et coagula et ꝓprie coagulũ cerui et gazeli ꝛ hedi
deinde iura unctuosa.

¶ De aredarot et eius cura.c.xxiiij.

Folia eius interficiunt animalia ꝛ lignũ ei⁹
qñȝ interficit. Et cura eius est cura cõis et
est proxima cura oleandri.

¶ De cortice rizi et eius cura.c.xxv.

Illi cui datur in potu cortex rizi scđȝ ꝙ dixe
runt quidã primoꝝ accidit statiȝ dolor i ore
et in lingua et apaᷓ lingua eius deinde extẽ
ditur dolor in umbilico et stõ et intestinis eius et inflã
matur totum corpus e⁹ et nominant eũ in venenis.

¶ Cura cureᷓ curatione cãtaridũ: et oȝ ut sint i oleo
qđ ipse in potu sumit decocta cydonia.

¶ De semine urtice et eius cura.c.xxvi.

Accidit ex eo illud qđ accidit ex squilla. Et
iteꝝ accit ex eo qñȝ tussis fortis. Et cura e⁹ ẽ
cura squille. Ueꝝ tussis e⁹ curaᷓ cũ lenitis sicͨ ẽ sirup⁹
uiol. cum aqua ordei et alijs ex medicis tussis.

¶ De turbit malo citrino et nigro et e⁹ cura.c. xxvij.

Accidũt ex eo sicut sunt accñtia hellebori ni
gri et agarici nigri. ¶ Et cura e⁹ est illa cura
et appropaᷓ ei sorbere olȝ amigdale magne.

¶ De Sebardion ⁊ eius cura. c. xxviij.

EGo non cognosco nām h⁹ medicine nz curaz eius nisi cōez ⁊ existimo ipsam esse de acutis ⁊ non elongatur quin sit de nō acutis. Dixe rūt ergo est madicina ex qua accidit pmistio rōis et te tanus ita vt accidat labio eius de tensione dispō similis risui ⁊ exemplificant greci ꝙ ipse ridet risu sebardion ⁊ cura eius est cura cōis. Et dixerūt q̇dā oz ut euomat bibens ipsā ⁊ bibat post ipsaz aquā mellis ⁊ ꝯferunt ei pot⁹ lactis ⁊ inūgere man⁹ cū calefaciētib⁹ ⁊ adistratio tine cale ⁊ fricatio ⁊ medicine ad spasmū malignum.

¶ De tusom ⁊ eius cura. c. xxix.

HUi⁹ iteꝝ nō cognosco nāz nz curā ⁊ existio ip sam esse de acutis ⁊ nō est longinquū qui fit de non acutis. Et dī ꝙ facit accidere phſonem in labijs ⁊ lingua ⁊ maniā et alienationez ⁊ casū pulsus.

¶ De medullis fructuū rancidis ⁊ eaꝝ cura. c. xxx.

DIspositiōes eaꝝ ⁊ cura ꝓxime sunt eis que di cta sunt in squilla ⁊ ꝑprie cū robub fructuuz sicut est sirupus de agresta ⁊ ribes ⁊ malorū ⁊ urtice. Et accn̄t ex eis nausea ⁊ sincoṕ ⁊ angustia et iste medulle sunt sicut nuces ⁊ nuclei chrysomiloꝝ nere gil ⁊ amigdale.

¶ De uino puro in ieiunio et eius cura. c. xxxi.

MUltotiens facit illud accidere ṕfocationez ⁊ dolores et inflāmationē ⁊ proprie p⁹ exercitiū ⁊ laborem et ꝑprie qn̄ uinum est grossum et dulce. ¶ Cura est euacuatio ꝑ phſomiam ⁊ solonem uentris si necesse est ⁊ uomitus est optiā medicia si pos sibile est deinde infrigidetur ꝯplo cū aqua frigida et a qua lactis acetosi de quo extractū est butyrum et aqua fructuū ⁊ trociscis de canfora et silibus.

¶ De melle malo et eius cura. c. xxxij.

PLurimum e⁹ affert de regione arabie et hoc mel ē acutuz faciens sternutare illū q̇ ipz odo rat. Et accn̄t ex ipso iteꝝ accn̄tia mala ⁊ silia eis que accn̄t ex squilla ⁊ vrtica et similib⁹ ⁊ festine ueniunt o doranti ipsum sincoṕ ⁊ sudor frigidus. Et de melle est aliud malū qᵈ dicaz in accidentibus suis. ¶ Et cura eius est sicut iudiciū hyusq̇ami nigri ut comedat rutaz ⁊ pisces salitos et potet sirupum nominatuz aumeli ⁊ n̄ cesset comedere et uomere quantū possibile ē ei.

¶ De aldibic et eius cura. c. xxxiij.

SI quis bibit aldibic accn̄t rugit⁹ i uentre et punctura absq̧ fluxu uentris et uertigo.

¶ Cura. Oz ut in potu dent aq̄ et mel et euomat ea et clisterizet clisteri leui et ꝯfert ei sumere in potu apsin thium cū melle et sirupum acetosū. Et illud qᵈ ap ꝓp̄ atur cū decoctiōe eruce. Et iteꝝ spicā cū castoreo et pi pere et uaporetur cū aq̄ cal'a et aceto.

¶ Summa Tertia de medicinis que sunt ex plantis venenosis frigidis.

¶ De opio et eius cura. c. i.

ACcidunt si bibitur opium stupor extremita tum et frigus eaꝝ et pruritus ex quibus odo ratur odor opij et uertigo et singultus et tenebrositas oculoꝝ et strictura gutturis et anhelitus et citrinitas eoꝝ et obfuscatio extremitatuz et citrinitas labiorū et faciei et difficultas sensata et ꝓfunditas somni et reten tio lingue et submersio oculoꝝ deinde perducit ad spas muz prefocantez et sudorez frigiduz et anhelitum frigi dum et mortez. Et de causis interfectionis eius est in grossatio sanguinis quare non currit et ꝙ ipsum infrigi dat spūm et spasmat instā anhelitus. Et dosis ex eō in terficiens est pondus. ʒ. ij. interficit eniz in duobus die bus et proprie qn̄ datur in potu cū vino qm̄ ipm facit illud magis opari nisi vinum ad hāc summā deueniat ut ei resistat et in corporibus calidis quoniaz vehemē tius est ei cōtrariuz et veloci⁹ penetrans scd̄m ꝙ dixi mus in canone. ¶ Cura eius administrent in eo regu le eūatiue cōes ex uōitu cū oleo ⁊ aq̄ ⁊ sale ⁊ baurach deinde cum sirupo acetoso ⁊ dent in potu aqua et mel deinde clisterizet clisteribus fortibus ⁊ ď medicinis e⁹ sunt sirupus acetosus et apsinthium. Et iteꝝ sirupus ď apsinthio. ⁊ assa ē tyriaca eius. ⁊ silr cinamomum ꝓp̄e ⁊ cum aceto et sirupo acetoso iteꝝ. et silr castoreum ꝓ p̄e ⁊ pip cū uino aut cū sirupo acetoso et origanū et ru ta ⁊ sal ⁊ silr oleum ro. cuz aceto aut cū melle. Et allea ⁊ nuces sunt bona in eo. Et detur in potu bibenti ipm tyriaca ꝓpria ei. ℞ asse ⁊ sauic et castorei ⁊ piperis eq̄ les ꝑtes cōficiatur cum melle cuius dosis sit a q̄titate auellane usq̧ ad q̄titatez nucis. Et multotiens liberat ab eo potare aur. i. asse in pondere. ʒ. xxv. vini odorise ri. Et uinum antiquum plime q̄titatis est mirabile ei et proprie qn̄ est subtile odoriferuz plm tolerans aquam ⁊ est cum cinamomo. ⁊ non est qᵈ sit sicut tyriaca et sa gzenea ⁊ mithridatum cū vino. Et oz ut ꝯmoueatur ce rebꝝ eius ꝑ sternutationez cum ꝯdisi ⁊ silib⁹ qm̄ est cu ratio bona ad expellendas cās eius. Et oz ut trahant capilli e⁹ ⁊ non permitat dormire ⁊ ut iungat corpus eius cum oleis calidis sicut est oleum de costo et oleum de lilio et odoret qᵈ est sicut castoreū et. sicut muschus Et oz ut sedeat in tina calida ut non spasmet et non fi at fortis cum eo pruritus ⁊ sorbeat iura pinguia et me dullas proprie ⁊ adipes.

¶ De nuce methel et eius cura. c. ij.

ACcidunt ex ea uertigo ⁊ rubedo oculorum ⁊ tenebrositas et ebrietas ⁊ ꝓfunditas sōni. Et qn̄z interficit ex ea auzeus unus in die uno. Et ꝑprie ē illa que est inda et an̄q̄ interficiat accidunt ex ea sudor et anhelitus frigidus. Illa aūt que est minus meᵃ. ʒ. fa cit ꝓfunditatez sōni ⁊ inebriat et non interficit nisi de biles hōiuz. ¶ Cura. Maior cura eius est vomere cū nitro et aqua et oleo et butyrū et tyriaca eius. Et det in potu cuz ea uinū plz cū pipe et piretro ⁊ baccis lau ri et cinamomo et castoreo et cōfert ponere extrema i aqua calida et calefiat corpus cum pāno. Et inungat cū oleo de ben et costo et laboret q̄tum possibile est ei ⁊ exercitetur et cibetur post illud cibis pinguibus et uino dulci et administretur cura opij.

¶ De aliabroce que ē radix mandragore et est assebi zegi et eius cura. c. iij.

ACcidentia eius sunt accn̄tia nucis methel ⁊ dispō e⁹ est sicut lethargia et pruritus et cuzez et surditas et qᵈ in ea deteri⁹ ē sunt cortices ipsius et grana ipsius sunt proxima illis et corpus ei⁹ iteꝝ qn̄z efficit aliquid ex hoc. ¶ Cura proxima ē cu re nucis methel et opij. Et oz ut in potu det apsinthi um in uino et iterum piper et castoreum et uinum et si naṕ ⁊ acetum iuuatiuuz ē eis et oībus calefcis. Et fiat ut sternutet iterum cū huiusmōi medicis et olfaciat pi cem et fumū galbani extincti. Et de eis que oz ut ponā tur sup capita eoꝝ sunt eorum acetum uini et oleū ro. ⁊ n̄ dimittāt dormire imo euigilent trahēdo capillos et faciēdo sternutare et ꝓmendo radicē pollicis.

¶ De darsion et eius cura. c. iiij.

Est medicina de summis narcoticorum ⁊ est i
nã hyusquiami albi ⁊ inebriat. Et accñt ex ea
in primis nausea ⁊ singultus ⁊ punctura ⁊ di
spositio sicut ileos ⁊ qñz facit vomere sanguinem ⁊ so
lutiões uẽtris facit ipz exire ⁊ pducit ad sincopi ⁊ facit
psũdũ sõnũ ⁊ mortificat ex q̃rto usq; ad septimũ p⁹ stu
pefactiõz corporis toti⁹. Et cura e⁹ est cura cõis.

¶ De hyusquiamo albo ⁊ eius cura..c.v.

Accidit ipsuz bibẽti ut mollificentur mẽbra e⁹
⁊ apetur lingua ipsius ⁊ egrediat̃ spuma ex o
re e⁹ et rubent oculi ipsius ⁊ accidunt ei vertigo ⁊ tene
brositas oculoꝝ ⁊ ꝯstrictio anhelit⁹ ⁊ surditas ⁊ pruri
tus corporis ⁊ gingiue ⁊ ebrietas ⁊ pmistio rõis ⁊ for
tasse facit epiliam ⁊ qñz narrat uocibus diuersis ⁊ qñz
rudit ⁊ qñz hinnit ⁊ qñz emittit uocez ut mulus qñq;
ut mula. ¶ Cura. Oz ut in potu dẽt̃ stati aqua ⁊ mel
⁊ lac uaccinuz aut capnũ aut ouinũ iteꝝ cũ melle ⁊ abs
q; melle ⁊ butyꝝ ⁊ grana pini decocta cum uino aut a
migdale pini. Et iteꝝ decoctio ficuũ ⁊ iteꝝ vinuz dulce
plĩm ⁊ iteꝝ cepe assatuz ⁊ detur in potu semen rhapha
ni ⁊ sinapis ⁊ nasturtij ⁊ semẽ vrtice ⁊ õe acutũ icisiuũ
¶ Edẽt̃ in potu aqua cepe ⁊ allei ⁊ rhaphani ⁊ semẽ
eoꝝ. Et non est aliquid sicut mithridatuz ⁊ tyriaca ⁊ sa
gzẽnea ⁊ filia ⁊ tyriaca opij. Et cura e⁹ est vomere.

¶ De hyusquiamo nigro ⁊ eius cura.c..vi.

Accidunt ex eo sffocatio ⁊ frigus extremitatũ
⁊ tensio vehemens sffocans ⁊ tenebrositas vi
sus ⁊ forsitan non videt aliq̃d ⁊ destruit imaginationez
⁊ ĩfrigidat extrẽa. Deinđ spasmat ⁊ sffocat ⁊ interficit
¶ Cura. Administa in primis clisteria et uomitum et
uentris solutionem scđm q; sciuisti incipiendo a clisteri
bus: deinde da in potu de uino puro aliquid p⁹ aliquid
hora post horã qm̃ est magni iuuam̃ti cũ eo quđ bibit ⁊
apsinthium ⁊ detur in potu piper cũ uino ⁊ silr castore
um ⁊ ruta ⁊ menta ⁊ altit ⁊ folia lauri ⁊ grana eius et
rob uue iterum. Et tyriaca opij iuuatiua est ei. Et ex
illis que ꝯferunt eis sunt semen vrtice ⁊ alaniuden et
cordumeni ⁊ storax oĩa illa cũ uino: ⁊ silr decoctio cor
ticum mori ⁊ oleuz balsami cũ lacte. Et oz ut emplẽt̃
uenter e⁹ ⁊ stõus ex farina tritici cum uino.

¶ De uua vulpis stupefactiua mala ⁊ e⁹ cura. c. vij.

Acidũt ex ea obfuscatio coloris ⁊ exiccatõ li
gue ⁊ singult⁹ ⁊ uomit⁹ plĩm⁹ ⁊ subito ⁊ flux⁹
ventris cum abrasiõe mucosus. Et accidit ex
ea in gustu sicut sapor lactis. ¶ Cura eoꝝ est scđm ca
nonem cõmunem fiat illud aut detur in potu lac asini
num cum aqua mellis ⁊ lac caprinum iteꝝ ⁊ altit cum
aniso ⁊ cochlee omnes iuuatie sunt ei ⁊ pectora gallina
rũ decocta ⁊ comestio amigdalarũ amaraꝝ.

¶ De coriandro humido et eius cura. c. viij.

Quz multum sumit̃ de coriandro hũido ⁊ co
medit̃ circiter media lb. aut bibit̃ de succo e⁹
subito et q; primum fit ei. ʒ. iiij. eueniunt in
đ uertigo ⁊ scotomia ⁊ pmistio rõis ⁊ grossitudo uocis
⁊ psunditas somni ⁊ defectus uocis ⁊ sermonis sicut
ebrietas ex sordidis sermonib⁹ ebrietatis ⁊ alia ⁊ odo
ratur ex eo odor coriandri. ¶ Cura. Oz ut euomat
et proprie cum oleo de lilio aut oleo oliue pprie cum
decoctione aneti ⁊ fit in ea baurach ⁊ cibet̃ uitellis o
uorum sorbiliũ cũ sale et pipeꝛe et iure galline pinguis
cũ sale plĩmo et pipe ⁊ silr iure anseris cuz uino forti ⁊
puro ⁊ det̃ ei i potu paulati et fit illđ qđ ipse cõedit cũ
pipe plĩmo et sale et ꝯfert ei aq̃ salsa et rob ẽ ultiuz ei.

¶ De psilio et eius curã: c. ix.

Acidunt ei q̇ bibit psiliũ cãus uirtutis et pul
sus et frigus totius corporis et tristitia et con
strictio anhelitus et tẽsio et i q̇etudo et stupoꝛ
cũ đbilitate deiñ sincopis. ¶ Cura e⁹ ẽ sic̃ cura coriã
dri. De fungis et tuberib⁹ malis et eoꝝ cura. c. x.

Nocumentũ fungoꝝ aut est p genus eoruz qm̃
de eis sunt qui sunt mortales. aut pp multam
cõmistioñe ex eis. Et mali quidez genere suo
sunt illi quoꝝ ortus non ẽ in loco in quo cognoscit̃ sa
lus e⁹ qđ nascit̃ in ipso imo ẽ natiuitas e⁹ in loco malo
et apud lapides uenenosorum et apud arbores fortis
qualitatis. Et q̇ de eis nigri sunt et uirides et color pa
uonis omnes sunt mali. Et accidũt ex eis strangulatio
et cõstrictio anhelitus et inflatio uentris et stõi et sin
gultus et punctura et citrinitas coloris et puitas puls⁹
et horripilatio et sincoꝑ et sudor frigid⁹ et interficiũt.
¶ Cura fiat ut euomãt cum eis que scis et pprie cũ
succo rhaphani cũ folijs suis deinde detur eis cinis vi
tis in sirupo acetoso et pira sunt tyriaca eoꝝ. Et oz p⁹
uomitum ut in potu det̃ de muri nabati aliquid p⁹ ali
quid et đ baurach. Et mel iteꝝ est tyriaca eius. Et steꝛ
cus galline ẽ maximi iuuamenti eis qum in potu dat̃ i
sirupo acetoso. Et baurach iteꝝ et sal indus et succus
calamenti cũ sirupo acetoso et baũrach. Et ꝯfectiones
calide sicut diapipeon et diacyminum et uinuz antiqũ
forte et aristol. et radix oppoponaci et fex uini et sina
pis. Et iterũ apsinthium et origanum montanuz et de
coctio amborum ⁊ decoctio ficuum. Et oz ut uaporet̃
qđ est sub hypocondrijs eius semp.

¶ De sagittis armenis et eius cura. c. xi.

Et de illis que ꝯueniunt in hoc caplo est regi
men curationis eius quẽ adurũt sagitte arme
ne. Dixerunt quidẽ oz ut bibat stati galbanũ
qm̃ est curatio illius. Dixerunt ⁊ dõnula siluestris
excoriata ex eius visceribus saliat̃ et exiccet̃ et bibant̃
ex ea duo aurei cũ uino. Et iã puenit ad me q; potus
stercoris hũani ẽ tyriaca ad illud.

¶ Tractatus secundus de uenenis ebibitis que sũt ex
animalibus. Ca. primuz.

Hoꝝ uenenoꝝ ebibitorum ex aĩalibus
quedã sunt que sunt caro illi⁹ aĩalis et
totuz corpus e⁹ q̃litercũq; sit. Et que
dã que sunt mẽbꝝ ppriũ aĩalis. Et que
dã que sunt in hũiditate eius. Et omis
diuisio ẽ scđm duas diuisiones: ex ipso. n. est qđ ẽ ppteꝛ
substantiam eius sicut caro ranarum lacunaliũz. Et ex
ipso ẽ qđ ẽ propter accñs ei sicut pisces frigidi et assa
ture suffocate et lac coagulatũ in stomacho.

¶ De animalibus que interficiunt omnio corporib⁹
suis aut corrumpunt et eius cura. c. ij.

Prima quidem diuisio ex diuisionibũs est stel
lio et cantarides et rane et lepus marinus et
lacertus. ¶ Et diuisio secunda est pisces fri
gidi et assature suffocate.

¶ De cantaridib⁹ et eius cura. c. iij.

Cantarides sunt acute mordicatiue facientes
accidere puncturam et dolorem in membris
et omnino dolorem extensum ab ore usq; ad pectinem
et etiam apud anchas et genua et hypocondria et ulce
rant vesicaz vlceratione dolorosa apante et apant vir
gam et pectinem et p te eius cũ inflatione vehementi
et faciunt surgere ad urinam. Nũq; ille q̇ eas sũpsit

uult mingere non pōt aūt mingit sanguinem et frustuz sanguinis cū dolore vehementi. Et qn̄qꝫ accn̄t cū hoc solo vētris cū abrasiōe ⁊ sincopis ⁊ grauitas ⁊ ꝑmistio rōnis ⁊ casus qū surgit ad scellā. ¶ Et plurimū lesionis eaꝝ est in vesica. Et iuenit sumēs eas in ore suo saporez alkitran ⁊ picis. Et ista quidā aīalia sunt nocibiliora ī eo qđ sequit̄ ortū assetibara añ ⁊ pꝰ ⁊ in autūno ¶ Cura. Oꝫ ut euomat ⁊ clisterizet̄ sicut scis. Et oꝫ ut ponatur in eo cum quo vomit ⁊ clisterizat̄ nitrum ⁊ decoctio ficuuz iteꝝ ⁊ sit vomitus cōtinuꝰ uel frequēs Et si uiderit vt intendat ꝯseruationē vesice faciat deiñ det̄ in potu lac potu frequente ⁊ iteꝝ psiliuz ⁊ aq̄ portulace ⁊ butyꝝ crudū pl̄m deinde clisterizet̄ iste cū aq̄ ordei ⁊ altee ⁊ albumie oui ⁊ mucilagie semis lini aut aq̄ ordei ⁊ aqua rizi ⁊ decoctione fenugreci aut decoctione candarusĳ ⁊ iuribus pinguibus ⁊ oleo amigdalino ⁊ adipe anseris ⁊ uitellis ouorū sorbiliū ⁊ butyro cocto ⁊ melle aut iuleb ⁊ oleo amigdalio. Et lac acetosuz vaccinū bonū est ei. Et cōferūt ei aq̄ mellis ⁊ decoctio cū grāis diureticis sicut sūt grana melonis ⁊ cucumeris ⁊ decotio ficuū cū sirupo uiolaceo. Et sicut si ī potu detur oleū de cydōĳs est tyriaca et oleum de lilio ⁊ sil̄r lutū samiuz. Et cōfert ei solutio uētris cū sirupo ⁊ hydrōelle. ⁊ oꝫ ut distillet̄ in virga bibētis ipsū oleuz ro: non cū clepsydria immo cū embocto subtili ⁊ leniore qđ est administret̄ tina tepida.

¶ De lepore marino et eius cura. c. iiĳ.

ACcidunt ex ipso si de eo in potu det̄ ꝯstrictō anhelitus ⁊ rubedo oculoꝝ ⁊ difficultas eius ⁊ tussis sicca ⁊ sputū sanguinis ⁊ difficultas vrine ⁊ mictus sanguinis de urina uiol̄. ⁊ dolor in stō ⁊ vomitus supfluus cholere ⁊ sanguinis ⁊ ictericia ⁊ angustia ⁊ dolor renū ⁊ egestio eius est uiolacea. Et qn̄z est mucosa ⁊ sudat sudore fetido ⁊ abhorret cibū ⁊ qū uidet pisces terret̄ ab eis. Et quz fit tal̄ ut non terret̄ ab eis tunc iā sanat̄ et inuenit saporē piscis fetidi in ore suo ⁊ in eructuatōe sua cū salsedine ēt. Et plures qui ex eo euadūt cadunt ptisiz ¶ Curatio eius. Cōferūt ei potare lac caprinuz iuuamētū ultimū ⁊ lac asininū iteꝝ et lac mulieris ex māmila et uirge alcāne et semē altee humiduz elixatū et ius cancri fluuialis ꝓprie qm̄ ipse pōt comedere ipsum sine reliquis lenificantibus et eritiꝰ assatus recens aut sanguis eius et lacertū marinuz non refugit et comedit ex eo. De medicinis uero fortibus sunt calamentū fluuiale calidū recēs ⁊ sanguis anseris etiam ⁊ vrina hominis antiqua ⁊ radicū burchormariē octo oboli cum vino aut kitrā illa q̄titas ⁊ i uino ⁊ helleborī parū cū uino. Et qū aduenit dies secundus excitatōnis accn̄tiū ⁊ quiescunt fiāt ei pill̄e de helleboro nigro ⁊ scāmonea ⁊ agarico cū succi liquiritie ꝑtibus equalibus quaꝝ dosis sit. ʒ. i. ⁊ qđ supra est paruz cū kilef ⁊ signuz sanitatis est ꝙ videt pisces ⁊ non terret̄ ex eis ⁊ comedit ⁊ quz vadit ptisiz curet̄ ptisis.

¶ De stellione ⁊ alharbe et eoꝝ cura. c. v.

OAro stellionis mortificans est et qn̄z cadit in uino ⁊ morit̄ in eo ⁊ dissoluit̄ ⁊ fit illud uinū sicut uenenū et accidunt ei qui ipsuz bibit vomitus et dolor oris stōi vehemens. Et alharbe iterum mortificatiua est circiter vt hic et ouuz eius sicut dicit̄ est uenenuz unius hore ⁊ dicaz ipsum. Et dixerunt qđ ꝙ qū hoc animal decoquitur ⁊ ꝓgitur decoctio eis in aqua balnei fit uiridis oīs q̇ balneat̄ ex eo spatio quodaz deinde redit ad dispositionez paulatiz et hunc qui dez sermonez non verifico. ¶ Cura. est cura cōmunis et est sicut cura cantaridaruz.

¶ De lacertis et eius cura. c. vi.

SPecies lacertoꝝ est salamandra aut in ipsa ē similitudo nature eꝰ. Et que ei similāt̄ mortificans: ⁊ accidunt ei qui bibit carnez eius ap̄a lingue et pruritus et dolor capitis ⁊ adustio et tenebrositas oculoꝝ. ¶ Cura sumant̄ sisamū et xilo caracte nabati et zuccarum equaliter et dentur in potu cū butyro cocto uaccino et oꝫ ut detur in potu lac dulce et inungat̄ cum oleo aliquo et balneet̄.

¶ De potu salamandre et eiūs cura. c. vĳ.

HEc est spēs mordicantiū quā dicam in capl̄o mordicationis et accidunt a potu eius dolores vehementes in ano et ap̄a sicut hydropisis ⁊ in uētre spasmus et retentio vrine. Et dicunt quidaz aliter dicentes et est Atius alamediu et alĳ ꝙ accidunt ei qui bibit ipsam ap̄a lingue et destructio rōis et mollificatio et zemena et denigratio locoꝝ corporis et putrefactio partiū corporis que cadunt qum curatur homo quare sanatur. ¶ Cura eius cōmunis est ut cura opĳ et dentur in potu tyriace plures sicut alfaroch et mithridatū et filia Atius autez almediu dixit ꝙ cura eius est cura illius qui accipit cantarides. et de illis que appropriant̄ ei est ut sumantur amoniacum et gluté alhotiz et sumat̄ de eis aut ambo cum storace. et cōfert ei aqua decoctionis camepithios in qua decocta sunt grana pini parua et folia cupressi et semen urtice ⁊ bibat̄ cū oleo et sil̄r cōferunt oua testudinis marine et rane decocte cum calamēto.

¶ De ranis lacunalibus uiridibꝰ et marinis rubeis et earum cura. c. viĳ.

ACcidunt ei qui bibit eas obfuscatio coloris ad citrinitatez tendens et ap̄atio corporis secunduz semitaz mollitiei et adustio in gutturé et ore et difficultas anhelitus et tenebrositas oculoꝝ et uertigo et fetor oris. Et qn̄z accidit spasmus aut tetanus et qn̄z accn̄t ei solo uentris dysenterica et nausea et uomitus et ꝑmistio rōis ⁊ sincopis ⁊ qn̄z expellit spma et vrinaz et mēstrua sine uoluntate. Et eius q̇ euadit ex eis non soluantur dentes immo cadunt. Cura e uomat cum oleo ⁊ aqua calida aut cum vino plurimo ⁊ multū utat̄ exercitio ⁊ appropinquet̄ balneo et tine calide ⁊ inunctionibus cū oleis calidis ⁊ ꝯfert ei diacurcuma ⁊ omne qđ ꝯfert hydropisi et cōferūt ei uinū plurimū ⁊ pondus. ʒ. iĳ. radicū arundinis ⁊ sil̄r ciperū ⁊ calamus aromaticus cum uino.

¶ De ranis citrinis ⁊ eaꝝ cura. c. ix.

ABscindit̄ ex eis appetitus cibi et acetat eructuatio et corrumpitur color et fit sincopis ⁊ nausea et uomitus et dolor oris stōi et ap̄ātur uentres et crura. Cura proxima est cure ranarum primarum lacunalium et marinarum. ¶ Diuisio alia hꝰ ueneni.

De piscibus frigidis et eoꝝ cura. c. x.

EX piscibꝰ frigidis et ꝓp̄e positis in loco humoroso accidūt accn̄tia fungoꝝ et qn̄ nō apparz aliq̄d usqꝫ ad unaz diez aut duos. ¶ Cura eoꝝ ē mōdificatio et reliq̄ cura fungoꝝ.

De assatis suffocatis et cāne cōrupta et eoꝝ cura. c. xi.

OPꝫ qum assat̄ caro quecūqꝫ caro scit ut non cooperiat̄ submergēdo imo dimittatur discoopta donec euaporet. Naz qū submergendo cooperit̄ fit uenenū ex qua accn̄t signa colice passiōis

ex tristitia ꝛ solutione uentris ꝛ qn̄ꝫ deficit rō comedē
tis ipsam vno die aut duobus diebus ꝛ qn̄ꝫ facit ꝓfun
ditatē sōni et interficit. ¶ Cura. Euomat et dentur
ei in potu miua et absinthius et uinum odoriferum cuꝫ
succo cydonioꝝ et maloꝝ. et terra sigillata est bona ei
post vomitum et curet eꝰ colirica passio.

¶ Genꝰ scḋꝫ de aīalibꝰ et sunt sicut fella interficiētia ꝛ
extrēitas caude cerui. De felle uipe ꝛ eius cura. c. xij.

Hoc est ex uenenis qum bibit̄ ſm modū quo
interficit frequens fit sincopis ꝛ paruꝫ ꝯfert
medicina. ¶ Cura. Si aliquid ꝯfert tūc vo
mitus cū butyro cocto vna dispositione post dispōnem
aliā. Et illḋ quo succurrit̄ post uomitū ē tyriaca ꝛ mi
thridatum: ꝛ albezabar ē sublimis res ei ꝛ muschus ꝛ
medicamē eius. Et qn̄ frequens fit sincopis dent̄ ad
sorbenduꝫ uinū ꝛ aqua carnis pulloruꝫ cū aliquo uel
aliqua re muschi aut medicins de muscho.

¶ De felle leopardi ꝛ eius cura. c. xiij.
Accidit ei qui bibit ex eo ut euōmat cholam
uirideꝫ aut citrinā ꝛ inuenit odoreꝫ aloes in
naso suo ꝛ saporeꝫ eius in ore suo et accidit ex eo icte
ricia ꝛ est mortale ꝙ si pertrāseat tres horas speratur
¶ Cura. Euomat sicut scis ꝛ detur in potu tyriaca
ꝓpria ei que. ℞. terre sigillate ꝛ baccaꝝ lauri amborū
an̄. ptē. i. ꝛ coaguli gazeli ptes. iij. ꝛ seminis rute ꝛ myr
rhe amborum an̄. pteꝫ. s. ꝯficiantur cum melle cuius
dosis sit ei q̄ntum est nux ꝛ cum hoc euomat iterum et
oꝫ ut fiat tina ex aqua odorifera.

¶ De fellē canis aque. c. xiiij.
Dixerūt quidaꝫ si comederit hō de felle canis
aq̄ q̄ntitateꝫ lentis vniꝰ interficit pꝰ hebdomo
dā. ¶ Cura. Detur in potu butyꝝ coctū vaccinū cuꝫ
gētiana romana ꝛ cinnamomo ꝛ iteꝝ coaguluꝫ leporis
ꝛ inungatur cū oleo aromatico ꝛ subtiliet regimē.

¶ De extremitatibus caude cerui et eius cura. c. xv.
Accidunt eis qui bibunt ipsam angustia uehe
mens ꝛ sincopis ꝛ est uenenū interficiens.
¶ Cura. Euomat bibens ipsam sicut scis ꝛ
melius eius est cū butyro ꝛ aneto deinde dent̄ in potu
auellane ꝛ fistici ꝛ feluzabaragi confecta sit̄ omni hora
auellana magna det̄ in potu illḋ in die quater.

Pars tertia. De sāguie tauri recēti et eꝰ cura. c. xvi.
Accidunt ei qui bibit illum qui ex eo recēs ē
difficultas anhelitus ꝛ dolor bronchi ꝛ me
ri ꝛ rubedo lingue ꝛ frusta sanguinis cōgelati
in dentibus ꝛ gingiuis ꝛ nausea vehemens ꝛ angustia
deinde apparet corrosio in linga deinde ꝑducit ad ꝓfo
cationeꝫ ꝛ spasmuꝫ. ¶ Cura. Oꝫ ut ipse properet ad
clistere ꝛ solutionē uentris. Nā uomitus timorosus est
qn̄ꝫ eniꝫ expellitur cꝰ expulsio non tolerat̄ quare prefo
cat. Et oꝫ ut in potu dentur medicine cōferentes in cō
gelatione sanguinis sicut ficus immature plene crude
ꝛ semen caulis ꝛ radix alaniuden ꝛ assa ꝛ baurach et
cinis lignoꝝ fici in aceto ꝛ pip in aceto ꝛ succus folioꝝ
allahalaich in aceto ꝛ coagula in aceto. ¶ Dum ergo
absciderimus sanguineꝫ ꝯgelatuꝫ in uentre eius cū me
dicinis soluatur tunc ꝛ emplet̄ uenter eiꝰ ex farina or
dei cum aq̄ alcarati.

¶ De sudore animaliū et eius cura. c. xvij.
Ex eo fit facies uiridis ꝛ apat̄ ꝛ currit ex cor
pore sudor fetidus ut ex ascellis. ¶ Cura
Uomat cū aqua tepida ꝛ det̄ in potu vinum
cum olei ro. pondere medie. ʒ. ꝛ reubarbari media. ʒ.

ꝛ salis gēme ꝛ cōfert ei tyriaca ḋ terra sigillata.

¶ De ouis albarbe ꝛ coꝝ cura. c. xviij.
Existimāt quidaꝫ ꝙ qui bibit de ouis albarbe
morit̄ statiꝫ ꝛ si non festinet̄ non ꝯfert aliquid
¶ Cura eius detur in potu stercus ancipitris in uino
deinde euomat uomitu integro ꝛ inungat̄ corpꝰ eꝰ cū
butyro vaccino cocto ꝛ emplet̄ caput eꝰ cuꝫ sale ꝛ cibe
tur ficubus siccis ꝛ oleo ꝛ gentiana.

¶ De lacte corrupto ꝛ eius cura. c. xix.
Est illud qḋ cōuertit̄ in uia acetositatis ad pu
trefactiōꝫ aliā ꝛ generātur ab eo vertigo ꝛ sin
copis ꝛ pūctura in ore stōi. Et qn̄ꝫ accidit ex eo coliri
ca passio mortifera. Cura eꝰ est euomere cuꝫ aqua mel
lis deinde potare uinum puꝝ cū diapipereon et euapo
rare stōm eius oleo nadino.

¶ De sanguine ꝯgelato et eius cura. c. xx.
Sanguis ꝯgelatus in uentre ē ꝓculdubio ue
nenū hꝰ generis licet ipse non adeptus sit ve
nenositateꝫ extra corpus qm̄ ex ipo ubicūq; ꝯgelat̄ in
eo. s. ex cōcauitatibus uentris pectoris ꝛ stōi aut inte
stinorū ꝛ vesice accn̄t accidentia mala. Dum eniꝫ ipse
cōgelat̄ in pectoī destruit̄ color ꝛ minoratur pulsus ꝛ
debilitatur ꝛ perducit in primis ad frequentiā ꝛ molli
ficationeꝫ egri ꝛ perducit ad sincopin. Et qn̄ ꝯgelatur
in stō infrigidat̄ corpus et accn̄t ꝓfocatio ꝛ paruitas
pulsus ꝛ sincopis cōtiua. Et qn̄ cōgelat̄ in vesica acci
dunt accidentia ꝓxima illis q̄ diximus ꝛ sitr in intesti
nis. ¶ Medicine cōes ad illud sunt alacohen alba ꝓ
prie ꝛ rubea ēt ꝛ bdellium ꝛ albasce ꝛ coaguloꝝ tres
oboli et ꝓprie coaguli leporis ꝛ lac fici et acetū acutū
ꝛ altit ꝛ aqua cineris lignoꝝ fici iterata. Et ex eis que
dixerunt ꝛ est mirabile est lac caprinum dixerūt enim
ꝙ ipꝫ liquefacit congelatum omne in cōcauitatibus.
Et iteꝝ sumant̄ alaniudē ꝛ caulium ptes equales ꝛ ḋ
tur in potu cū aceto est mirabile medicamē. Cura cō
gelati sanguinis in stō ꝛ vesica Nos iam diximus illud
in libro tertio semel quare apponamus nunc duo ca
pitula. ¶ Et dicams ꝙ habens illud oꝫ ut euomat il
lud si pōt cū melle ꝛ succo apij. Et cōferunt ad illḋ ty
riaca de terra sigillatā. Et farina cartami qn̄ soluitur ī
aqua calida est iuuatiua ualde. Et hoc ē medicamē. ℞.
terre sigillate. viij. ʒ. coaguli leporis. ʒ. xxxvi. coaguli
gazel. ʒ. xxxij gentiane aristol. ro. seminis rute siluestris
myrrhe omnium an̄. ʒ. iiij. cōficiantur cū melle ꝛ sit do
sis eius sicut nux in aqua calida aut in sirupo acetoso
Et iterum sumatur cineris ficuum. pondus. ʒ. ij. cū me
dulle leporis q̄ntitate aurei unius ꝛ existimo ꝙ sit coa
gulum liquefactū in aceto vini ꝛ bibantur. Et sal gem
ma cū coagulo hedi iterum aut aur. unus stercoris ca
nis. Et appropriat̄ ei ꝙ de eo cōgelatur in uesica ut
infirmo det̄ succus folioꝝ zeridaraet: ei eniꝫ inest pro
prietas mirabilis in hoc ut assiduet potū sirupi aceto
si aut in aceto iterū: acetuꝫ enim est bonum huic rei ꝛ
aur. unus cordumeni cum aqua calida ꝛ medio aureo
altit. Aut det̄ ei in potu agaricū aut siseleos aut aliq̄d
coaguloꝝ aut. ʒ. ij. carpobalsami aut. ʒ. ij blacte bizātie
aut. ʒ. ij. ligni peonie ꝛ administrent̄ medicine frangen
tes lapideꝫ bibite et clisterizate et linite. Et iniciatur
in uesicā eius pondꝰ nuclei uniꝰ salis triti soluti ī aqua
aut adminstrent̄ aq̄ cineris nitis. Si vō hoc n̄ ualuerit
n̄ erit excusatio scindēdi a sanguie ꝯgelato et extrahēdi
eum sicut extrahititur lapis.

¶ De ꝯgelatione lactis in stō et eius cura. c. xxi.

Quandoqz cõgelatur lac in stõ pp aliq̃ causa
ruz lecẽtiũ ↄgelãtiũ aut pp pparatiõz fortem
in lacte aut pp coagulum bibituz in lacte. Et
accñt ex eo sudor frigid⁹ ⁊ sicopis ⁊ febris rigoris ⁊ si
ↄgelatio fuerit cũ coagulo tũc erit deterior ⁊ velocior
ad pfocandũ ⁊ ↄgelatio q̇dẽ lactis in stõ est ex genere
cõgelationis sanguinis. Et accñt ex ea dispões male
sicut accidunt ex illa ⁊ ex uenenis. Nã accñt itez pp ↄ
gelationez ipsius in stõ frig⁹ corporis ⁊ paruitas puls⁹
⁊ pfocatio ↄstringens anhelitum ⁊ sincop ⁊ qñz accit
inflatio uentris bibenti ipsum. ¶ Cura. Oz ut aliene
tur ille in cuius stõ caseatur lac a salitis: ipa. naddunt
ei caseitatez. Uez oz ut detur ei in potu acetũ soluz aut
mistum cũ aqua. Et detur in potu calamenti sicci pon
dus. ʒ. v. qm̃ est mirabile resoluens ipm statiz ⁊ pp v̇tu
tez suam in hoc phibet lac multuz a caseatione ⁊ cons
uat ipsum. Et det ei in potu de coagulis aliq̇d usqz ad
aureũ unum; ipsa nãqz resoluunt ipsum aut educunt ip
sum per uomitum aut soloez ⁊ dentur ei in potu iteruz
medicine pdicte ad ↄgelationez sanguis in stõ ⁊ ppe q̃
fiunt ex terra sigillata de illis quas dixi ⁊ medicamen
alaniudẽ ⁊ cauliũ ⁊ dẽt i potu cũ eq̃litate i aceto ⁊ aq̃
cineris ligni fici itez qñ iterat ⁊ administrat cinis i ea

¶ Inceptio sermonis in morsione ⁊ punctura.

¶ Tractat⁹ terti⁹ de regimine morsionis uniuersali ⁊
Et de effugatione venenosoz. Et de curatõe mordica
tionis serpentũ ⁊ spẽbus eorum. C. i.

Scias q̧ canon maximus in curatione
venẽni est ↄfortatio coloris innati ⁊ ex
citatio ipsius ad expellendũ sicut facit
tyriaca ⁊ napis barbaricus ut lubrica
re faciat uenenuz ⁊ expellat ipm ad ex
teriora. Et consideratio cõfortatiõis viscez deinde ex
pulsio veneni ⁊ destructio operationis eius cum potõi
bus ⁊ epithimatibus q̇bus inest illud cũ pprietate sua
aut nã sua cognita scd̃m q̧ dicam. Et qñqz ingredit in
his intentionibus res alia ⁊ est regimen in hũiditatib⁹
qñ inuenit eas aut calcat eas. Et ingrediunt in hoc ca
plo phlomia ⁊ solutio uentris ⁊ silia. Et cõuenientior
horaz phlomie est qũ scit q̧ uenenuz iam sparsuz est in
corpore. Et non est ex eis que attrahunt ⁊ pprie ei q̃
est repletus. Et qñz ingreditur in hoc caplo res alia ⁊
est facere hũores moueri ad ptem membroz principa
lium: ⁊ ea que bibunt sup venenum aut sunt tyriace ⁊
bezaharat vlis aut pprie illi ueneno aut medicine con
trarie veneno cũ ↄplone sic altit ↄ̈ria ẽ ueneno scorpio
nũ cum pprietate sua aut pducẽtes venenũ ad exterio
ra ↄmotõe hũoz ad exteriora sic medicie note aut me
dicine remouentes humores a facie veneni: non ergo
inuenitur ex es q̃ diximus compositũ sicut medicine
solutiue ⁊ uomitiue ⁊ diuretice. Et in medicinis que
administrantur sup morsiones venenosas epithimate
sunt intentiones quaz vna est ut phibeant penetratiõz
veneni in corpore ⁊ illud fit aut cum ligamentis ⁊ con
strictione extremitatis ⁊ phibitione somni ut moueat
calor innatus ad exteriora ⁊ expellat. Et de hoc capi
tulo est incisio membri morsi aut cum medicinis ⁊ cau
sis attractiuis. Et pp illud stiptica nociua sunt eis qm̃
non est aliquid magis iuuatiuum q̧ medicamẽ quõ tra
hit venenum ad exteriora ⁊ phibet ipsum penetrare
ad interiora ⁊ ppe qñ venenũ est ad exteriora adhuc ⁊
non spargit. Et hui⁹ quidez generis sunt uentose ⁊ for
tasse indiget incisione si iam submersum est ⁊ elongatuz
⁊ est infirmum. Et misso sanguisugaz bona est excusãs
ab illo ⁊ a suctione dum pmanet in cute naz suctio qñz
sufficit. Et oz ut sugens sit non ieiunus imo iã comede
rit ⁊ abluat os suuz ⁊ hẽat dentes iã corrosos ⁊ iaz co
luit os cũ uino odorifero ⁊ bibat ex eo aliquid ⁊ teneat
in ore suo oleum ro. aut oleum uiol. Et qum fuerit in
ore suo aliquid ⁊ expellit totuz qõ sugit iste sugens tũc
oz ut expuat. ¶ Medicine v̇o que sunt sicut note ebibi
te rubificantes ẽt ẽt attrahentes venenum aut sunt pp
uirtutẽ calefacientem trahentem aut causa silitudinis
ad attrahendum iluõ qõ silẽ est ei sicut facit adeps cro
codili ad morsũ crocodili. et caro uipere post abscissio
nez extremitatuz eius in attractione veneni sui ita ut ac
cidat medicinis ualentibus ad uenena iterum. verum
sunt debiliora ⁊ quasi ipse sint inter cõplõnez corporis
⁊ ↄplõnem ueneni ⁊ sermo hic est ex eis in quibus opz
cũ sapientib⁹ cõsiderare ut sciatur qõ ẽ incõueniens:
medico autez non nocet si non scit hoc. Et plures q̇dẽ
embrocaz attrahentiuz exulcerant ⁊ vesicant quare oz
ut currat qõ est in eis: hec ergo est ex ↄditionib⁹ medici
ne epithimate: ⁊ ex cõditionibus eius est vt sit medici
na resolutiua nature ueneni aliquaz resolõnũ. Cõgela
tio aũt est sicut opatio radicis mandragore. Adustõ ve
ro est sicut opatio cauterij in igne aut cum oleo ⁊ pice
pprie oleo feruente ⁊ est opatio egyptioz aut cũ pro
prietate materiei aut cũ qualitate in calore ⁊ frigore ↄ̈
ria ei. Et qñ administrat qõ attrahit in principio aut
facit aliquid eoz que diximus ⁊ non ↄfert ⁊ est res ma
xima incide quod est in circuitu puncture ⁊ accipe
carnez totaz usqz ad os. Et si timor fuerit maior hoc i
cide membz deĩde cauteriza. Et de ills que necessaria
sunt in omnibus medicinis uenenorum pprie in epithi
matibus est ut sint sedatiue doloris ⁊ succurrẽtes acci
dentibus timorosis sequentibus mordicationem sicut
alcolcotar ponit in epithimatibus mordicationum ut
retineat sanguinem quz supfluit in cursu suo a morsu.
Et de preceptis que oportet ut consideretur in uene
nis ⁊ morsib⁹ est ut phibeatur cõsolidatio uulneris us
qz ad horam sanationis egri ex malitia ueneni.

¶ De eis que bibunt super morsionez. c. ij.

Ex medicinis bonis est ut in potu detur semen
andacoche in aqua ⁊ uino ⁊ decoctio spẽrũ
calamẽti trium ⁊ castoreuz est mirabile. Lac
v̇o alciba ⁊ existimo ipsum esse tyriacaz nomiataz alku
saki ⁊ alfarauia sunt vehementis iuuamẽti ad morsum
ois uipere ⁊ aliuduar ⁊ alfara ⁊ senuiser ⁊ alandrion
⁊ albedeoard ⁊ nasturtiũ ⁊ itez illũd qõ assimilatur ni
gelle ⁊ alkeisiz ⁊ alleum ⁊ cortices ⁊ folia iuniperi cuz
pipere ⁊ piper ipsum. ¶ Inquit Gal. uinuz in quo ca
dit vipera cõfert mordicationi venenosoz qũo ergo ty
riaca. Et semen citri ↄ̈rium est ueneno omni ⁊ dosis e⁹
aurei duo. Et radix alaniuden iuuatiua est ad oĩa ue
nena. ⁊ fructus agni casti ⁊ oleuz balsami ⁊ grana agni
casti. Et nux cum ficubus ⁊ auellanis cum gentiana ⁊
oppoponacum cuz aristol. ⁊ oleum de oleandro ⁊ folia
eius. Et fructus aldulb recens mirabilis est in hoc ⁊
cinamomum ⁊ stercus caprinuz adustum emplatum ⁊
i potu datum et camedreos ⁊ keisin ⁊ itez cãcer fluuia
lis cum lacte ⁊ ameos et serapinum et fistici cum uino
et calamentum et decoctio eius bibendo et emplando
et enula et abrotanũ et cordumẽi et agaricũ et radicis
albasce. ʒ. iij. Et silr uẽtres mustelle usqz ad stõz suũ qũ
implentur coriandro et exiccãtur et sumitur ex eis qũ

necessarium ē. Et decoctio malue hortulane et semen altee ⁊ cerebella gallinaꝝ ꝑpē cū coagulo ⁊ ius mustelle morantis in domo qñ bibitur cuʒ uino et ius muris morantis in domo qñ bibitur ⁊ testudo magna salita ⁊ decoctio cancroꝝ fluuialium ⁊ testudinis. Et galbanuʒ est ultimuʒ ⁊ gentiana est mirabił ⁊ semē baucie siluestris iuuatiuū. Et de illis que cōferunt in hoc ex medicinis frigidis est radix mandragore empłata cū melle ⁊ endiuia siluestris est mirabił in hac re ⁊ capillus veneris. Et qñʒ ꝯponitur agaricum cuʒ aureo uno aristoł. longe. Et iterum tyriaca mirabilis. ℞. opij ⁊ myrrhe amboꝝ añ. ʒ. i. ⁊ piperis. ʒ. i. ſ. radicis aristoł. lōge ⁊ rotunde añ. ʒ. iij. uini. ʒ. ij. ꝯficiantur cū melle ⁊ aqua eruce cuius dosis sit aureus vnus cum decoctionibus bonis. Et iteꝝ medicamen terre sigillate baccaꝝ lauri añ. aur. ij. terre sigillate obolos duos bibat cū oleo ⁊ sit dosis auellana una in tribus. ℥. aq̄ mellis. Et iteruʒ tyriaca cōis ad pūcturam ⁊ ea que bibuntur. ℞. piperis pondus. ʒ. x. spice aristoł. ⁊ radicis baucie oium añ. ʒ. i. ꝯficiant cū succo xilocaracte ⁊ ponat in sole. xl. diebus ⁊ moueat omi die semel ⁊ quotiēs exiccat hūectetur ⁊ detur in potu cum aqua calida ⁊ dixerunt quidā ꝙ ipsa cōfert iterum facto alcohol ex ea ⁊ decoctio cancrorū fluuialiū ⁊ sanguis testudinis ⁊ testudo magna salita. ¶ Medicamen iuuatiuū ad omneʒ morsuʒ. ℞. nigelle seminis albarmel cymini oium añ. ʒ. ij. gentiane aristoł rotunde añ. ʒ. i. piperis albi myrrhe añ. ʒ. ſ. ꝯficiantur cū melle cuius dosis sit faba una romana in vino. Et iteꝝ gentiane aur. ij. piperis rute amborū añ aur. i. ꝯficiatur cū melle ⁊ est dosis vna in uino. Et iteꝝ amomi carpobalsami añ. aur. iij. seminis eruce seminis porri amboꝝ añ. aur. ij. aristoł. radicum alaniudē nigri amboꝝ añ. aureos. ij. myrrhe ⁊ croci amboꝝ añ. aur. i. luti albohera aur. iiij. ꝯficiātur cū melle dispumato ⁊ sit dosis q̄tuʒ est faba. Et iterum carpobalsami ⁊ isopi sicce seminis napij siluestris ⁊ piperis albi ⁊ nigri ⁊ macropiperis ⁊ acori ⁊ anisi ⁊ petroselini ⁊ assari ⁊ cymini carmeni ⁊ seminis hyusquiami albi oiuʒ añ. ʒ. iiij. spice floris squinanti amborum ana. ʒ. vi. ꝯficiantur cū melle ⁊ sit dosis faba romana.

¶ De epithimatibus sup puncturas. c. iij.

De eis que sup eas liniunt est petroleū albuʒ aut subalbiduʒ aut alleum sicut est elixatum cum butyro cocto aut castoreū cum oleo aut succus porri qd̄ non tetegit aq̄ ⁊ calamentum fluuiale optie attrahit venenū ⁊ sulfur cū urina ⁊ gallina ⁊ gallus scissi dum viui sunt ⁊ empłet cū eis punctura uł morsus ⁊ ꝑmutet omni hora ⁊ administret empłm quidaʒ auteʒ dixerunt ꝙ gallina est vehementis caloris ⁊ ꝑp illud eliquat os degluti tuʒ ⁊ arenaʒ ⁊ lapideʒ ⁊ uidet ꝙ fiat illud in gutture ⁊ stō ⁊ non alibi. Et ex eis quidem que empłant est sal aut acetuʒ aut fel tauri aut sisimbriuʒ ⁊ folia aphodilli ⁊ cinis ⁊ acetuʒ ⁊ ꝓprie cinis ligni fici ⁊ vitis ⁊ proprie in principio ⁊ oleuʒ ⁊ sal decocta.

¶ Et dixerunt ꝙ empłm cū alleis ⁊ sale ⁊ stercore caprino iuuatiuuʒ est in omni morsione nisi mordicatiōe aspidis ⁊ empłm cum calce ⁊ melle ⁊ oleo iuuatiuuʒ ē ita ꝙ ad aspideʒ. Et iteꝝ sumant sinapis ⁊ calx ⁊ acetū ⁊ liniantur desuper cū aqua saponis ⁊ alkitrā aut cum decoctione picis ⁊ cum sale ⁊ liniatur. Et pix feruens bona est in lana supmorsionem ita ꝙ mosui uipere ⁊ est excurationibus egyptioꝝ ⁊ est bona ualde ⁊ cepe cum sauich ⁊ empłm factum cum sale ⁊ empłʒ de nitro. Et de embrocis bōis est aqua maris calida singularis cū aceto ⁊ decoctio muris habitantis in domo ⁊ mustelle.

¶ De epithimatibus ex quibus quʒ corpora liniunt non approximant eis uenenosa. c. iiij.

De illis que dicta sunt ad hanc reʒ sunt cerebꝝ leporis cū aceto ⁊ oleo ⁊ storax qñ soluit in oleo ⁊ oleuʒ in quo infusa sunt folia pini recentia trita cū ea aut flos cupressi ⁊ grana iuniperi ⁊ silr folia agni casti in oleo ⁊ abrotanuʒ et radix aniudē ⁊ aphodiliꝰ et daucus ⁊ carpobalsamuʒ et radix nasturtij et oīa illa cum oleo. Et ꝯposita de quibꝰ est ut sumātur radicis aniuden nigri et floris alsegi recentis et granoruʒ iunipi oium añ. ptes. ij. radicis mandragore medietas ptis. i. carpobalsami cordumeni oiuʒ añ. ptes. iij. terantur ⁊ cū oleo tā diu bene coquant donec habeant spissitudinē sordis balnei et inungant cū eo. Et iteruʒ aphodilli. ʒ. i. et carpobalsami et hyusquiami albi amboꝝ añ. aur. mediꝰ misceatur cū aceto et oleo et liniatur cū eo. Et iteꝝ floris pini ps. i. radicis mandragore ptes. ij. seminis hyusquiami albi ptes. iij. misceant oia cū oleo et liniat cum eo. Et hoc iteꝝ ꝯueniens est ad suffūigāduʒ. et iteꝝ granorū iuniperi ptes. ij. storacis ps una misceat totum cū oleo et liniat cuʒ eo. Et epithimatio cuʒ oleo de rhaphano fugat cimices.

¶ Ad effugandum venenosa vniuersaliter. c. v.

Oportet ut aspergat domus eis que dicemus et sternat eis et liniant foramina et fenestre eis quibus embrocat ex illis que dicemus in suffumigatiōibꝰ et aliis vt non approximēt eis venenosa et suffumigationes sunt sicut fumus ligni granati qm̄ ipse effugat uenenosa et silr radix lilij et virge granati sunt mirabiles in hoc et silr galbanuʒ et cornua et ungule que findunt ut bouis et vngule que non findūtur ut equi et pili et serapinū et assa et folia lauri et grana eꝰ et calamentuʒ et sceba ⁊ stramtuʒ cū eis et silr nasturtiū et silr cinis ligi pini et ꝓprie cum galbano si fiat suffumigium ex opio et nigella et galbano et cornu ceruino et sulfure et cornibus capre.

¶ De effugatione serpentū et venenosoꝝ aialiū. c. vi.

Et iteꝝ storax et cornu ceruinū et nigella et aspaltuʒ de vnoquoqꝫ ps. i. et suffumiget cuʒ eo lectus. Aliud cordumēi et radicis aniudē nigri et storacis oiuʒ añ. ʒ. i. corticū oui strutij nigelle seminis harmel oiuʒ añ. ℥. ij. Et iteꝝ seminis hyusquiami albi folioꝝ cupressi et pini et nigelle oiuʒ añ. aur. i. corticuʒ radicis mandragore aur. i. piloꝝ capre aur. iij. calamēti. ʒ. i. aspalti aur. iiij. misceant totū et fiat suffumigatio cuʒ eo sup os fenestraꝝ et in eius suffumigatione est securitas. Et d̄ illis ex quibꝰ fugiunt pła venenosoꝝ aialiū qñ cū eis sternitur locus sūt sisimbriū et ozimuʒ et agnus castus.

De cautella mirabili ā uenenosis aialibus. c. vij.

Quando sternit in circuitu dormitorij sisimbriuʒ et sceba iterum et assa iteꝝ et laurus ē mirabilis in hoc. Et silr qñ ponit in circuitu loci quo sedet mandile ex cinere ligni pini. Et d̄ illis quibus est apparitio in elongando ea est ut ponantur cerei et cādele in loco longinquo a dormitorio qm̄ declinant ad ipsum. Et de illis q̇bꝰ ē apparitio in expellēdo uenenosa et albaguareʒ est tenere ea que sunt sicut grues et pauones et cygni et ceruꝰ et cattꝰ et mustella et que currunt cursu eoꝝ: venenosa. n. aialia terrentur ex istis qñ apparent et mordent ea. Et dixerunt q̇daʒ

ei qui facit sibi stratuȝ ex corio leopardoꝝ nō approximat
serpens ⁊ silr si ex eis facit sibi cooptoriū hoc aūt nar
rauit in cuius sermone non est fiducia.

Res quas q̇daȝ dixerūt in destuctione rapaciū. c. viij.

Inquiunt belleborus iterficit canes ⁊ mu
scas. Et strangulator leopardi interficit leo
pardum. Et strangulator adib interficit adib
⁊ canē. Et ibenangue ⁊ amigdala amara interficit vul
pes ⁊ oleander ⁊ folia alzeridaraet interficiunt albeibē
⁊ plīm hoꝝ est notum. De effugatōe serpentū. c. ix.

De illis que fugant eos ex suffumigationibus
sunt cornua cerui ⁊ radix liliJ ⁊ piretruȝ ⁊ sul
fur ⁊ q̄ linit manus suas spolio dracontee et
succo eius ⁊ decoctione eius non mordet ipsuȝ vipera.
Et aspersio loci ex aq̄ in qua solutū est sal āmoniacum
est ex eis a quo fugiūt. ⁊ sinapi interficit eā ⁊ qn̄ ponit
sup semitas eius refugit ab eo. Et ð illis que interfici
unt serpentes est sputuȝ ieiuni proiectum in os eius et
proprie qn̄ assumit in ore suo sal āmoniacuȝ.

De effugatione scorpionū ⁊ interfectione eoꝝ. c. x.

Scorpiones interficit sputuȝ ieiuni calide cō
plonis sup eos proiectū ⁊ rhaphanus masti
catus ⁊ succus eius qū tangit ipm uel eos et
folia ipsius ⁊ silr albedarungi. Suffumigiū educēs
scorpiones sumant storacis ⁊ arsenici ⁊ stercoris ouiū
⁊ adipis zirbi omiū an. ptes equales dissoluatur cū ui
no ⁊ misceant cū eo medicine ⁊ fiat suffumigatio apud
foramen scorpionū. Et qn̄ ponit rhaphanus incisus
sup foramē scorpionū nō timet ꝙ egrediant ex eo. Et
est ex suffumigationibus ad scorpiones ipsos qum fit
suffumigatio ex ipso ⁊ silr arsenicuȝ.

De effugatione pulicum. c. xi.

Quando aspgitur domus cū infusiōe colloqn
tide saliunt pulices ⁊ fugiūt ⁊ silr ex decoctio
ne rubi. Et dixerunt quidā qn̄ ponit sanguis
hirci in fouea in domo aggregant pulices ap eū deinð
moriunt ⁊ silr aggregāt sup lignū linitū ex adipe eritij
⁊ effugiunt ex odore caulis ⁊ folioꝝ oleādri. Et ē hec
herba nota iecū cimeu. s. herba pulicū q̄ qū ponit in le
cto inebriat eos ⁊ stupefacit eos q̄re nō uiuificant.

De effugatione culicuȝ ⁊ cimicū. c. xij.

Fiat fumigiuȝ cū seraturis ligni pini aut cum
calcadis aut cum nigella et melius quidē est
vt aggregatio fiat inter ea silr suffumigatō cū
myrto sicca ⁊ cū sulfure ⁊ bdellio ⁊ spina fetida noiata
coru ⁊ stercore vaccino ⁊ albarmel tritum ⁊ posituȝ su
per lectos ⁊ fenestras ⁊ cum folijs cupressi ⁊ nuce ei⁹
Et qn̄ aspgit domus ex decoctione radicis lupinoꝝ ꝯ
fert aut ex decoctione nigelle aut decoctione barmel
aut decoctione apsinthij aut decoctione rute.

De effumigatione mustelle. c. xiij.

Dixerūt effugat eam odor rute.

De effugatione muris ⁊ eius interfectione. c. xiiij.

Mureȝ interficiūt lithargyriū ⁊ hellebor⁹ ⁊ iteꝝ
belleborus ⁊ semē hyusq̇ami albi ⁊ silr radix
caulis ⁊ silr cepa muris ⁊ suc ⁊ scoria ferri ⁊ croc⁹ ei⁹
⁊ fugat ipos mus mascul⁹ qū excoriat ⁊ dimittit i do
mo aut castrat aut abscindit cauda e⁹ ⁊ excoriatio est
fortior. Et dicit ꝙ si ligat mus eoꝝ i domo ligato peð
cū filo ad parilū effugiunt reliq̇ ⁊ in eo est cōsideratio

De effugatione formicaꝝ. c. xv.

Quādo ponit sꝫ cauernā eaꝝ kitrā fugiunt ex
ea ⁊ silr ex magnete ⁊ ex felle tauri ⁊ ex pice
⁊ ex assa ⁊ fugiunt ex fumo ipsaꝝ formicaꝝ.

De effugatione muscaꝝ ⁊ eaꝝ interfectione. c. xvi.

Interficit eas arsenicū qn̄ de eo ponit aliquid
in lacte ⁊ fugūt musce ⁊ interficit eas fum⁹ e⁹
⁊ fumus turis ⁊ decoctio hellebori nigri.

De effugatione uespaꝝ. c. xvij.

Effugiunt ex suffumigatione sulfuris ⁊ alleo
rū ⁊ non appropinquāt ei qui linitur ex altea
aut succo malue ⁊ oleo.

De effugatione scarabeoꝝ. c. xviij.

Fugat eos secundum ꝙ dicitur fumus aldulb ⁊
proprie fumus folioꝝ eius

De effugatione albarathati. c. xix.

Non aggregant albarathati in domo in q̄ sunt
hudud. Et suffumigatio cū membris ad hudud ⁊ pen
nis eius interficit albarathati scðm ꝙ dicitur.

De effugatione tinee. c. xx.

Apsinthium ꝓhibet pannos a tinea ⁊ silr calam̄
tum ⁊ silr cortices citri.

De spetiebus serpentum. c. xxi.

Sapientes esse serpentū ⁊ naturas eoꝝ in tres
diuidunt ptes. s. vehemētis acuitatis non morā
tes ex dispōe vltra tres horas ⁊ nȝ morsus eoꝝ curant
qm̄ sunt surdi ⁊ alasilet ⁊ nȝ valet ad eos nisi incisio mē
bri statiȝ aut cōbustio ultima penetrans qm̄ cōburit ve
nenū ⁊ cōstringit meat⁹. Et qn̄ȝ ꝯfert in curatione eoꝝ
uomit⁹ post eam super repletioneȝ ex piscibus salitis ð
inde post illud succedunt curationes alie. Et si serpēs
est debilior parum sufficit ligatio uehemens deinde re
liqua curatio cōis. Et pteȝ debileȝ paruȝ interficientē
⁊ pteȝ mediā que non tardat a tribus horis usq; ad se
pteȝ. Inquiūt draconis aūt marini ⁊ similium serpētū
magni corporis morsus curat inq̄tū est ulc⁹ tm̄ non
inq̄tū est uenenū de quo sit curandū. Et dixerūt ordo
prim⁹ est genera. De eis. n. est sicut serpēs qui noīatur
regul⁹ ⁊ grece basiliscus q̄ q̇deȝ interficit suo uisu ⁊ au
ditu vocis sue. Et de eis est serpēs noīatus hirūdo c⁹
color similis est colori hirūdinis ⁊ longitudo ipsius est
circiter cubitū vnū et interficit ante horas duas. Et ð
eis est serpēs noīat⁹ aspis sicca pp vehemētiā siccitatis
sue cutis ⁊ est in q̄titate sua inter tres cubitos usq; ad
q̇nq; ⁊ color ipsius est cineritius ⁊ ad citrinitateȝ decli
uis ⁊ oculi eius sunt vehemētis luis et iterficit a duob⁹
horis vsq; ad tres. Et de eis est expuens qm̄ ipse pōt
interficere p sputuȝ suū et ꝓijciunt ipsum quidaȝ dētes
eius cōstricti sup alios quaꝫ interficit illud sup qð cadit
sputū eius et odor sputi eius et longitudo eius est usq;
ad duos cubitos et color eius cineriti⁹ ad citrinitatem
declinans et interficit illum quē mordet anteq̄ redeat
Et ordo quideȝ hic nō rememorat in libris pp spēȝ plu
rimā que sit in curatione e⁹. veꝝ non ualet ad ipȝ cura
tio nisi illa c⁹ opationē dixim⁹: ipsa. n. ꝯfert qn̄ȝ cum eo
qð dixim⁹ ibi. Et surdi arcuati hn̄t spēs alias q̄ multi
plicant in terris egypti. Et qn̄ȝ q̇dā eoꝝ hn̄t duo cor
nua quoꝝ color est diuersus albus et subalbidus et ru
beus et mellin⁹ et cineriti⁹. et qn̄ȝ sꝫ scðȝ creationē vipa
ruȝ. Et quidā eoꝝ hn̄t dētes sicut vncinos et dracōes
interficientes statiȝ sunt h⁹ generis. Et ordo scð⁹ est de
uiperis q̄ꝝ spēs iteꝝ sunt diuerse: de eis eniȝ sunt vipe
alesiati. Et de eis sunt vipe quercine: Et de eis sunt
facientes sitire et relique q̄s dicem⁹. Et accidit serpen
tibus diuersitas iteꝝ non in spē immo scðm ꝯueniētiaȝ
in spē una qn̄ diuersificat in masculinitate et feieitate:

⁊ masculi quidē pautiores hn̄t dentes ⁊ plus ueneni ⁊ acutius lꝫ q̄dā dicant ꝙ feie sunt deteriores ꝑꝑ multitudinē dentium suoꝝ ⁊ iteꝝ ꝑꝑ etatē qm̄ senes deteriores sūt iuuenibus ꝑꝑ corpꝰ: nā magni deteriores sꝫ ꝑuis curtis qū spēs eoꝝ est vna. Aut ꝑꝑ locū nā illi q̇ habitant loca inaquosa ⁊ mōtes deteriores sunt eis q̇ habitant littora ⁊ loca plurium aq̄ꝝ. Aut ꝑꝑ dispōnē suā i replōne ⁊ uacuitate. nā illi q̇ de eis illis famelici sꝫ deterioris sunt veneni. Aut ꝑꝑ passiones eoꝝ aiales : nā irati ⁊ audaces deteriores sunt eoꝝ. Aut ꝑꝑ tp̄s nā uenenū eoꝝ in estate est deterius. Quidā aūt existimauerūt ꝙ venenū serpentū ⁊ vipaꝝ est frigidū ⁊ est error Et illud qđ accidit ex frigore morso ab eis est ꝑꝑ mortificationē caloris innati ꝑꝑ ɔ̈rietatē ueneni: calor eni innatus est q̇ calefacit corpus sua sparsionē ⁊ inflᷓtōe Qū aūt nō est calor innatus ⁊ si infiꝫ cor igne leui n̄ oꝫ tn̄ ut calefiant ꝑꝑ ip̄ꝫ extremitates. Et quidā existimauerūt ꝙ uenenū alesilati ꝓp̄e est frigidū ⁊ aggregat sanguinē cordis ⁊ cōgelat ip̄ꝫ ⁊ ꝑꝑ hoc stupefacit valde sed non est ita imo fortasse resoluit calorē innatū et mortificat ipsuꝫ. Et illđ quo rōcinatꝫ istud est ꝙ aialia frigide ɔplōnis sꝫ in hyeme mortua ⁊ calide calor additꝫ ⁊ acuitas. ⁊ q̇cūq̄ sit qui hoc dicat sciat ꝙ eius rōcinatio n̄ est sana: ⁊ nꝫ hec dictio ē i venenosis ꝑuis sed in aialibꝰ magnoꝝ corꝑm ⁊ qđ significat corruptionē hꝰ sermonis est vespa calē cōplōnis ualde ⁊ est ex eis q̇ mortificantꝫ in hyeme q̄re non mouetꝫ. ⁊ nō est longi quꝫ q̇n sit serpens cū caliditate ɔplexionis sue qui non mouetꝫ ꝑꝑ cōtrarietatem ɔplexionis nālis ⁊ ꝑꝑ illđ qđ accidet ei de rebus aliȷ̈s.

De morsu basalisci qui est ꝓ̇mꝰ surdoꝝ ⁊ barmene de quo ignoro an est ipse aut alius. c. xxij.

Dixit quidā ip̄e noiatꝫ regulus qm̄ babzcoronatū caput cꝰ logitudo est duoꝝ palmorum ⁊ caput est acutū ualde ⁊ oculi eꝰ sunt rubei ⁊ color eꝰ ad nigredinē ⁊ citrinitatē decliuis q̇ aduri totū sup qđ incidit ⁊ neq̄ oritꝫ incircuitu cauerne eꝰ aliquid ⁊ qū opponitur habitationi eius auis cadit. Et nō sentit ip̄m aial qđ non terratur ꝙ si sit ꝓpinquius hoc stupefit quare non mouetꝫ ⁊ interficit sibillo suo si exaltat ipsuꝫ. Et ille super quē cadit visus eꝰ ex lōginquo moritꝫ. Et nō est sicut dꝫ ꝙ ille cuiꝰ visus cadit super ipsuꝫ moritꝫ. Et illius quē mordet corpus liquefit ⁊ inflatur ⁊ currit virus ⁊ moritur statiꝫ ⁊ moritꝫ omis qui appropinquat illi mortuo. Et paruꝫ quidē euadit qui p̄ns sit vicinitati eꝰ. At v̇o possibile est in quibusdā horis ut tangat eum cū virga. Et scđm quidē plm̄ q̇ tangit eū cū v̇ga moritur ⁊ est mediāte v̇ga: ⁊ ꝑꝑ illud iam tetigit illđ miles q̇dā cū lancea sua q̄re mortuꝰ est miles ⁊ aial eꝰ ⁊ tetigit ip̄e labiū equi quare mortuus est equs ⁊ miles. ⁊ hic q̇dē serpens multiplicatur in terra arorch ⁊ nubia. Signa morsus eius sunt. Si videris mortuuꝫ subito absq̄ casu cāe ꝓ̇mitiue apparētis ⁊ proprie quando est in loco vbi scitur illud aial et non est curatio ei prorsus.

De barmene. c. xxiij.

Iam diximꝰ barmene in ꝓprietatibus ꝓxis reguli ex hoc ꝙ non equatur ⁊ nō interficit morsu tm̄ immo ⁊ visu ⁊ auditu sui sibilli ⁊ qđcūq̄ aial mordet dissoluitꝫ ⁊ moritur qđ appropinquat ei ex aialibus. At v̇o q̄titatē eius narrauerūt diuersā a q̄titate reguli existimauerūt eni ꝙ est ab uno cubito usq̄ ad cubitū ⁊ semis. Et dixerūt ꝙ morso ab eo nō ɔfert aliquid si v̇o aliq̇d ɔfert ei tunc semē papaueris v̇ꝫ v̇sq̄ ad ʒ. i. ⁊ castoreū vsq̄ ad. ʒ. i. q̇dā iā testificati sꝫ illud.

De signo morsus serpentis qui noiatꝫ hirundo ⁊ ē de surdis. c. xxiiij.

Accidunt ei singultꝰ ⁊ alteratio corporis et stupor ⁊ frigus mēbroꝝ ⁊ ꝓfūditas sōni ⁊ clausio palpebraꝝ cū vehementia pulsus cordis ei proprius ⁊ magnitudo doloris. Et cura eius est cura surdarū:

De signis morsus aspidis sicce ⁊ ē de surdis. c. xxv.

Illud quē mordet accidit illđ qđ accidit ei quē mordet hirundo q̄re alteratꝫ color eiꝰ ⁊ stupefit ⁊ multiplicatꝫ singultus eius ⁊ infrigidantꝫ mēbra ipsiꝰ ⁊ claudūtꝫ eius palpebre ⁊ ꝓfunde dormit. Et cura eius est cura surdoꝝ ⁊ iaꝫ diximus eam.

De morsu spuentis ⁊ asilus. c. xxvi.

Quē mordet remanet sine sensu ⁊ sine motu q̇e tus profunde dormiens post res alias ꝑdictas in caplō aspidis post saltus ɔtinuos ⁊ clausionē oculorum ⁊ torsionē colli ⁊ spasmuꝫ ⁊ pulsuꝫ inordinatū et ōn sentit dolorē ⁊ qn̄ꝫ sentit i initio rei dolorē intestinoꝝ quē uidebis intromittentē digitos suos in gutturꝫ suū ut euomat. Et q̇daꝫ iam rememorati sunt asilus ⁊ narrauerunt de eo ꝙ eleuat caput suū ⁊ expuit uenenū Ego igitur nō scio an ipse ⁊ ille quē diximus sint unius spēi ⁊ est de genere spuentiū. Ueꝝ dicitꝫ de accidētibus eius ꝙ locus morsus eius est paruus scđm q̄titatē puncture acus absq̄ apate ⁊ currit ex eo sanguis paucus niger. Et accidūt ei qui ab eo morsus est tenebrositas oculoꝝ ⁊ dolor in uisceribus ⁊ oꝛe stōi in primis deinđ accidūt clausio oculoꝝ ⁊ ꝓfunditas sōni ⁊ n̄ uiuit ultra tertiā diei. Et cura eius est de genere curationis surdorum et iam diximus eam.

De cornuta. c. xxvij.

Cornuta est genus surdoꝝ cꝰ longitudo est ab uno cubito vsq̄ ad duos ⁊ sꝫ sup cap̄ eius due eminentie sicut duo cornua. ⁊ color corporis eiꝰ est color cineris ⁊ venter eius est sicut squame sicce dure que strident sup terrā cū strepitu ⁊ dentes eius sꝫ eq̄les non recurui ⁊ plm̄ eius ē in locis arenosis. Inq̇unt q̇dā ⁊ de eis ē genus qđ noiatꝫ ꝑuuꝫ. Et est ꝑꝑea ꝙ cornua eius sunt breuia aut iā ceciderūt cornua eius ⁊ est ēt paruꝰ breuis et est pluris generis ⁊ silr̄ noiatꝫ grece.

De signo morsus eius. c. xxviij.

Sentiuntꝫ in locis morsus q̄si acus aut claui infixi in eis. ⁊ dixerunt ɔtinuatꝫ corꝑi eiꝰ grauitas maxia ⁊ inflantur labia eius ⁊ accūt ei uertigo ⁊ tenebrositas oculoꝝ ⁊ destruitꝫ ratio. Et cura eius iteꝝ est cura surdoꝝ. Et qđ ei appropriatꝫ est ut in potu detꝫ semē rhaphāi cuꝫ uino et ꝓprie qn̄ euomit cū eo. et qū euomuerit ɔfert ei cyminum idū et sisamum ɔfert ei iteꝝ quem momordit cuꝫ uino et castoreum cum vino et calamentum cāpestre cum uino et semen rhaphani est mirabilis iuuamenti in eo. Et ponatur sup morsuꝫ sal tritus confectus cum alkitran aut cepe tritum cū aceto.

De serpēte q̇ dꝫ andriꝰ et kedusu durꝰ. c. xxix.

Hunc serpentē qū est in aqua nominant greci andriꝰ. Et qn̄ habitatio eius est in campo nominatꝫ kedusu durus et est minor q̄ alesilati surda et latioris capitis et deterioꝛ et nocibilior et accidit ex morsu eius ut incipiat morsus cum dolore vehementi et inflāmetꝫ deinde sit viridis et corrodit et accidūt morso vertigo et uomitus cholē fetide et motus iordinatus et debilitas virtutis et moritur secuudum plurimum

in hora tertia ⁊ non transit tertiam. Si aũt euadit qm̃ est aquosus aut qm̃ cõplexio morsi est fortis cõmittantur eum egritudines a quibus forsitan nõ sanabit᷑.

¶ De cura. c. xxx.

Curatio eius est cura cõis ⁊ illđ qđ ei appropriatur ẽ ut bibat de nuce cupressi mũdata cũ granis myrti de unoquoq̨ aur. unuꝫ cũ aqua mellis aut vino ⁊ similit᷑ aristol᷑. pondus. ʒ. ij. cum uino aut cũ aceto ꝯmisto ⁊ silr succũ prassij ⁊ emplet᷑ cũ calce ⁊ oleo ⁊ calamẽto mõtano ⁊ corticibus radicis quercus ⁊ sikibus singulariter ⁊ ꝯposite ⁊ de eis q̃ illis admiscent᷑ ẽ farina ordei

¶ De hydra. c. xxxi.

Non dixi hydraꝫ in summa nisi qꝛ non sum cõfidens an ipsa ⁊ andrius sit unus qũ iã diuersificet᷑ ꝑ deriuationeꝫ ⁊ nomen sicut cadit in scriptura sermonũ grecoꝝ aut serpens alius. Uerꝫ locũ ex quo hoc ꝯsideratur iã dixit narrans accñtia alia morsus eius. Et dixit ꝙ morsus eius egredit᷑ ⁊ dilatat᷑ ⁊ obfuscatur coloꝛ eius ⁊ egredit᷑ ex eo hũiditas nigra pl̃ima fetida ualde ⁊ ꝓlongat᷑ curatio eius ⁊ fit difficilis quare oꝫ ut ꝯsideret alius a me in hoc ⁊ cognoscat dispositionẽ eius ut ꝑmutet᷑ ad secundũ ordinẽ serpentũ.

¶ De sermone uniuersali de morsu uiperarum ⁊ iudicio earum. c. xxxij.

Deteriores uiperaꝝ ⁊ draconum sunt de eis q̃ sunt masculi. Femine ṽo sunt incoluiores ⁊ mõsus quidẽ femine cogoscit᷑ ꝑ inuentioneꝫ fixionũ pl̃iuꝫ q̃ duoꝝ dentiũ in ꝑte in qua momordit ⁊ egredit᷑ a ꝓ̃ncipio rei ex loco duoꝝ dentiũ aut dentiuꝫ pl̃iuꝫ sanguis deinde virus feruens. Et fortasse incipit aquosus deinde spumosus deinde ut herugo eris ⁊ tũc quidẽ ꝯuertitur ad substantiaꝫ ueneni ⁊ colorẽ eius. Et dolet locus deinde ꝑambulat dolor eius postea apparet apa calidũ rubeũ habens bothor ⁊ vesicas sicut ex adustione ignis ⁊ qñꝫ ꝑambulat deinde fit uiride illud apa ꝓpe morsum ⁊ sub ore ⁊ accidit in visceribus inflãmatio ⁊ in corpore rubedo cũ rigore deinde sudor frigidus ⁊ corruptio coloris decliuis ad viriditatem ⁊ ꝯmotio vertiginis ⁊ frequentia anhelitus ⁊ nausea ⁊ singultus ⁊ qñꝫ euomit humorẽ cholericũ ⁊ difficultas fit urine ⁊ grauat᷑ caput ⁊ qñꝫ aduenit ei fluxus sanguinis narium ⁊ apparet grauitas in dorso deinde sudor frigidus ⁊ tremor vehemens ⁊ sincop̃. Et pl̃m quiđ moritur in tribus diebus ⁊ qñꝫ remanet usq̨ ad septẽ.

¶ De curatione morsus uiperarum cum eo quod est sicut canon. c. xxxiij

Considera radices cões in curatione deinde fortior curatio est ꝓperare ad tyriacã de viperis. Et quꝫ tardat᷑ tunc possibile est ut cõferat tyriaca multotiens et possibile est ut nõ ꝯferat. Nocumentum aũt instrumenti veneni nõ ẽ malũ qm̃ nã est que utitur instrumentis. Rei uero extranee non est possibile ut utat᷑ eis nisi accidat ꝯmotio amboꝝ sil᷑. Et si possibile est uti multitudine sõni ⁊ uini fortasse excusat ab omni curatione: silr cepe ⁊ porri cũ uino si nõ inueniunt᷑ allea. Et iã dixerunt quidam ꝙ virga cerui assata qũ comedit᷑ in dispõne ꝯfert ⁊ albarmel est de medicinis liberãtibus ⁊ silr grana citri. Et de tyriacis ꝓprijs eis fortibus est illa que. ℞ anisi suffeni pondus. ʒ. i. ⁊ pipis aur. iij. corticis aristol᷑. rotunde castorei amboꝝ añ. aur. i. ꝯficiantur cũ uino cuius dosis sit nux una. Et iterum myrrhe ⁊ castorei piperis arsenici rubei oium añ. ʒ. ij. seminis aneti. ℥. ij. ꝯficiantur cum uino. Et iteꝝ semen andacochе ⁊ aristol᷑. rotunda ⁊ ruta siluestris ⁊ non ẽ albarmel scđm ꝙ existimauerunt quidã immo est species rute ipsius ⁊ oꝫ ut det᷑ butyrum uetus solum ⁊ sedeat in tina lactis ⁊ indicant᷑ ei uigilie ⁊ fiat ut deambulet ⁊ balneet᷑ in quibusdã horis ⁊ in balneo faciente sudare ⁊ dentur ei in potu coagula ⁊ filia successione eoꝝ ⁊ melius eoꝝ est coaguluꝫ leporis recens ⁊ ipsum iteꝝ est melius qñ sumit᷑ in potu cũ. iiij. ℥. aceti uini ꝑmisti cũ equalitate ⁊ coagulũ cerui iteꝝ est bonum. Dixerũt q̃dã si hõ accipiat cepe siluestre ⁊ masticet ipm ⁊ ꝯgluttiat illud qđ currit ex eo ⁊ emplet᷑ cum fece eius non moriet᷑ penitus. Et quidã experti fuerunt ius rane ⁊ fuit iuuamẽtũ liberans qum cõmestum fuit. Et caro mustelle cõdita aceto ⁊ sale ⁊ cancri marini ⁊ sanguis testudinis marine. Et dixerunt quidã ꝙ in lapide qui nominatur lapis serpentis qũ suspendit᷑ est sanatio.

De reliquis potõib9 laudatis in morsu uipaꝝ. c. xxxiiij.

Dixerunt quidã apiũ siluestre ⁊ est sumirion est bonum ad illud radix acori ⁊ folia aristol᷑. et radix eius ⁊ radix almaru alfesir aut alfesiresin aut agaricũ qđcũq̨ illorum fuerit sumat᷑ ex eo in potu cum uino dulci q̃titas unius aur. silr succus anagalis. s. auricule muris ⁊ silr cyminũ ꝓ̃cipue montanum ⁊ succus caulis aut costi duo aurei cum duobus obolis piperis aur radix buchormarien aut semen kesin aut radix ei9 ⁊ semen albarmel cum succo porri aut succo cardui et iteꝝ coagulũ leporis ⁊ farina herbi ꝓ̃pe et zinziber in lacte mulieris et det᷑ i potu radix baucie aut albarmel que est cognita in partib9 frigoris et est uehementis iuuamenti ⁊ cortex aristol᷑. ⁊ radix alandacoche. ⁊ quidã iam existimauerunt ꝙ qũ turbit sumit᷑ in potu cum lacte dulci est iuuamentũ ualde ⁊ lac alagati et existimo ipsum esse tyriacam alfarauia et alkusaki est iuuatium. Et iteꝝ de eis que dicta sunt ad mosuꝫ viparũ et oium uenenosoꝝ aialium est oppoponaci pondus. ʒ. ij. cum aceto et iteꝝ sumant᷑ costi aur. iij. et gentiane. Et iteruꝫ que bona sunt est stercus caprinuꝫ cõminutũ in vino ⁊ det᷑ in potu. Et oia incisiua acuta ⁊ ꝓprie allea ⁊ cepe ⁊ porri et rhaphanus et aque eoꝝ et oia salita ꝓ̃pie uẽter mustelle et scorpio assatus et fel galli et reliquarum auiũ. Et de succis vehementis iuuamenti sunt succus rute et succus folioꝝ maloꝝ et succus sansuci et acetuꝫ ipsum de quo bullíant᷑. ℥. iiij. et dentur in potu et succ9 extremitatũ cauliũ nabathi et urina hois scđm ꝙ dicit᷑

¶ De emplis deforis. c. xxxv.

Emplastra ista sunt attractiua que administrant᷑ anteq̃ apatio fiat et sunt facta ex sauina et baccis lauri et ex camẽilla et squilla assata ꝓprie et farina herbi oia illa singulariter aut cõmista cũ uino. Et emplatio cum caseo antiquo est bona ultima. Et emplatio cũ gallina fissa est bona ualde vltima. Et silr cũ carne uiꝑe et cuꝫ ranis scissis. Et ex oleis oleuꝫ laurinũ et oleũ in quo ꝯ coquitur laurus.

¶ De serpentibus qui egredi faciunt sanguinem ex poris oibus. c. xxxvi.

Sicut sunt aufudius et sabrin isti serpentes sunt mali et qũ mordent disrumpuntur pori et meat9 omnes fluentes et manantes ita ꝙ ex vlceribus cũ solidatis cum dolore cõtinuo et uomitu sanguinis et sputo sanguinis. Et sapientes quidã dixerunt ꝙ isti duo serpentes corpora hñt arenosa et suꝑ corpora eorum sunt puncta nigra et alba et longitudo eoꝝ est lõgitudo cornuti. Et dixerunt quidã ꝙ ipsi sunt minores vipis

⁊ capita eoꝝ ⁊ ipsoꝝ caude sunt minuta ⁊ sunt coloris arenosi. Et qñ sunt nigri ⁊ rubei ⁊ albi ⁊ sunt sup eorum capita squame albe incise ⁊ eoꝝ incessui est strepitꝰ pp siccitatē corticum ventriū ipsoꝝ ac si esset strepitus folioꝝ virge ⁊ sunt grauis motꝰ eq̄liū dentiū ⁊ os narrant cum spēbus quibusdā ordinis primi. Et hoꝝ quidez serpentū morsus disrumpit poros ⁊ meatus naturales faciens ex eis manare sanguinē ita ꝙ ex angulꝰ oculoꝝ ꝯprimiť in sanguine ⁊ sputo sanguinis nariuz ⁊ vomitu ⁊ dolore in stō. Et dixerūt q̇daz ꝙ locꝰ apať ⁊ dēigrať ⁊ currit ex eo res parua aquosa ⁊ soluiť venter ⁊ ꝯstringiť anhelitus ⁊ difficultas fit vrine ⁊ abscindiť uox ⁊ mollificanť mēbra ⁊ vincit sup corpꝰ dispō obliuiōis ⁊ accit spasmꝰ ⁊ cadunt dētes ⁊ moriť patiēs

¶ De cura. c. xxxvij.

Cura eoꝝ est ꝓxima cure alasilet ⁊ vipaꝝ inq̄tū datur eis in potu vinū plꝫ ⁊ euomūt super ipm pꝰ cibationē cū eis que sunt sicut oua taraca ⁊ pisces saliti ⁊ alia ⁊ itereť sup eos uomitus deinde comedant pꝰ illud panem ⁊ pisces positos super prunas ⁊ comedāt vuas passas ⁊ semē rhaphani iteꝝ est ex eis que cōferūt ipis ⁊ ꝓprie cū vino ⁊ succus papaueris cū radice lilij celestis cū vio ⁊ qñ ꝯfert eis albugo oui cū uio. Et ꝯfert eis inq̄tū est expulsio sanguis emplatio cū portulaca ⁊ farina ordei aut folijs uitis decoctis aut arnoglossa aut gallis. Et ex eis que retinet sanguinē p cauteriū sunt porri ⁊ vrtica ⁊ ruta cū farina ordei ⁊ albumie oui.

¶ De faciente sitiz. c. xxxviij.

Dixerunt ꝙ serpentis facientis sitiz longitudo ē palmi unius ⁊ sup corpus eꝰ sunt uestigia nigra plima ⁊ caput eius puuz ⁊ collū ipsius grossuz ⁊ incipit creatura eius ex collo grosso vsqꝫ ad caudā subtilez. Et dixerunt q̇dā ꝙ hic plm ē in regione lokiati ⁊ assim ⁊ forma eꝰ ē forma vipe ⁊ color postremi eꝰ vsqꝫ ad caudaz est ad nigredinez decliuis ⁊ incedit q̄tiendo caudā suā dixerunt q̇dā ꝙ est in littoribꝰ ⁊ dixerūt ꝙ accidit morso ab eo ut adurať uenter eꝰ ⁊ inflāmeť. quare nō sanať ex aqua imo nō cessat bibere absqꝫ exitu alicuiꝰ rei p vrinā aut sudorez ita ꝙ inflatur venter eius totus et currit aqua in venas ipsius.

¶ De cura. c. xxxix.

Regimen eoꝝ pꝰ cōe regimē est indesinēter facere eos bibere oleū plm ⁊ euomere deide clisterizare eos cuz eis que educūt feces ⁊ hūiditates ⁊ trahunt aquaz ad inferiora ⁊ vt denť diuretica sicut decotio apij ⁊ spice inde ⁊ cinamomi ⁊ assari ⁊ siseleos ⁊ petroselini ⁊ similiū ⁊ empleť exterius cū sale ⁊ calce ⁊ oleo ⁊ emplatio quā dicemꝰ ad morsū canis rabiosi ꝯfert.

¶ De cafezati ⁊ altararati. c. xl.

Isti serpentes sunt parui breues minuti qui quando occultantur in arboribꝰ in sidiantes vt ꝓijciāt seipsos ad illū q̇ transit p eos ⁊ exeūt ꝓcedētes ad euz Et ego quidē dico ꝙ vidi genꝰ hoꝝ serpentū in ptibꝰ ꝯ hestē ⁊ sť ad rubedinē decliues ⁊ sť calidi ualde. Et dixerūt accit ex morsu eoꝝ dolor vehemēs ⁊ ptransit in totū corpꝰ si fuerit de genere qđ uidi ⁊ accit ex eo mors Et dixerūt cura eoꝝ est cura cōis ⁊ cura vipaꝝ.

¶ De saliente ad duas ptes. c. xli

Dixerūt q̇dā serpentez cꝰ nomen ankesimē ⁊ dixerūt ꝙ ipse est saliens ad duas ptes veꝝ ego nō v̓ifico ꝙ ipse sit saliens aut alius ut ipi narrauerūt eū ꝙ due extremitates eius sunt equales in grossitudine ⁊ eq̄les medio ⁊ existio ꝙ hic est ille quē uidi in veritate.

¶ De illicino ⁊ est durisos. c. xlij.

Iste habitat in illicibus ⁊ accidit ex morsu eius excoriatio cutis eꝰ quez mordit ⁊ excoriatio cutis illius qui ꝑmiscetur ei et curat ipꝫ ⁊ habet odorez malignum mortificans eum qui pñs ē morti eius siue sit ledens siue non ledens. Et accn̄t ex eo iterum accidentia morsus viperarum.

¶ De cura. c. xliij.

Cura ipius est cura uiparum ⁊ ꝯfert eis ꝓprie bibere aristologiam longam cū vino ⁊ silr albādal coctam ⁊ aphodilli radicem et uinum.

¶ De miliaribus. c. xliiij.

Serpētū hꝰ generis color pp citrinitatē suā ē q̄si color milij. Et accn̄t ei quē mordēt accn̄tia malaꝝ viperarum. ¶ Et Cura eorum est cura illa.

¶ De serpentibus nominatis scisetati. c. xlv.

Color eiꝰ ē silis salienti ad duas ptes sꝫ ille est deterior et accidentia eius sunt illa. Et cura eꝰ est illa cura.

¶ De serpente aracis uel aspidis hn̄te colores diuersos. c. xlvi.

Quidam dixerunt ꝙ est malignus interficiens in die scđo cum corrosione epatis et cuz fractione intestinoꝝ. ¶ Et curō eꝰ ē curō vipaꝝ ꝑuaꝝ.

¶ D serpente triscalis. c. xlvij.

Narratuz ē đ hoc ꝙ eꝰ accn̄tia silia sūt accn̄tibꝰ vipaꝝ đum sunt cū inflatione loci morsus et vesicis ⁊ duritie appente et cursu hūitatis sanguinee nigre ex illo loco et accn̄t ei alteratio rōis et tenebrositas uisus et spasmꝰ mortificans. ¶ Et cura eꝰ ē cura viparū. Et ego qđ dixi hunc serpētē in hoc loco existiatiue et nō nosco eū nꝫ ordinē eꝰ nꝫ ipius genꝰ scū uerificatōne et nꝫ scio an iste sit in iteratione an nō.

¶ D famuso. c. xlviij

Dixerūt morsus eꝰ ē silis morsui vipaꝝ sed accidunt carni eꝰ q̇ morsus est ab eo corruptio et mollificatio sic accit ei q̇ hꝫ hydropisim et accidunt ei ꝓfunditas sōni et obliuio et egritudines in epate et ieiuno et colō Et sermonē quiđ in hoc ꝓpente attuli ꝯm existimatiōꝫ in hoc loco sicut sermonē de illo q̇ est añ ipꝫ et fortasse nō est hiꝰ ordinis imo ē ordinis putrefaciētiū. ¶ Et cura eꝰ est cura uipaꝝ.

¶ De amiudutꝰ et caubarꝰ. c. xlix.

Dixerunt q̇dā ꝙ lōgitudo cꝰqꝫ hoꝝ serpentū est usqꝫ ad cubitū et color eoꝝ ē color arene et sup corpora ipoꝝ sunt vestigia. Dixerūt et accn̄t ei quē mordent dolor uehemens loci morsus et apa maximū et currit ex eo uirus et iterficiūt in tertio et mora eius pꝰ septimū

De curatione eorum. c. l.

Dixerunt ꝙ curatio eoꝝ est curatio cōis et est eꝰ ꝓpriū dare in potu castoreuz et cinamomū et radix cētauree đ quocūqꝫ istoꝝ fuerit. ʒ. ij. cū uino. Et ꝯfert eis radix aristol. et proprie longe iuuamētū maximū. Et similiť radix assoafir et succus eius ꝓprie et radix gētiane. Et ꝯferunt eis ex emplis mel decoctuz et exiccatum et tritū et radices granatoꝝ et silr cētaurea et semē lini et lactuce et semē harmel et uolubilis et ruta siluestris et ꝯferūt eis empla appropriata vlceribꝰ putridis.

De serpentibus noiatis selsir et est putrefaciēs. c. li.

Existimauerūt q̇dā ꝙ sť serpentes q̇ sunt in regionibus assem et in egypto hn̄tes lata capita parua colla curtas caudas vētres rotundos et nō sūt sup eoꝝ capita linee et squame sꝫ sup corpa eoꝝ sť linee diuersi

coloris et qũ incedũt nõ rectificant imo ↄ̃bũt et accñt ei quẽ mõdẽt apã dolorosuz ⁊ putrefactio toti⁹ corpis p⁹cõtritõez e⁹ ⁊ capilloꝝ casus. Et qñz festinat putrefactio ꝓdens illud qđ sanũ est ⁊ sunt q̃si speties uipaꝝ.

℺ De cura. c. liȷ.

Opz ut sit cura eoꝝ cura cõis ⁊ cura media cuꝫ vipaꝝ deinde curatio ei⁹ qđ accidit ex morsu eorũ de dispositionibus ⁊ accidentibus.

℺ De spẽbus serpentũ q̇ nocent qñ mordent ꝑ vuln⁹ non ꝑ uenenũ de quo sit currandũ ⁊ sunt serpentes magnoꝝ corpoꝝ valde.

℺ De dracone. c. liȷ.

Dixerunt minor spẽꝝ draconũ scđm ꝙ dixerunt q̇dã est quinqꝫ cubitoꝝ. magni vero sunt triginta cubitoꝝ ⁊ supra. ℺ Dixeꝛt ⁊ sꝛ draconi duo oculi magni ⁊ sub mandibula inferiore est eminẽtia sicut mẽtuꝫ quare sunt ei dentes plĩmi. Et dixerunt q̇dã ꝙ ipsi multiplicant in partibus nubie ⁊ indi sunt maiores ⁊ illi de nubia qui sunt i regione asie sꝛ usqꝫ ad q̃ttuor cubitos ⁊ indi sunt magni valde. ⁊ dixeꝛt de illis sꝛ quos diximus ⁊ hñt facies citrinas ⁊ nigras ⁊ sunt eis ora vehementis amplitudinis ⁊ supcilia coopiũt oculos eoꝝ ⁊ sup colla eoꝝ sꝛ squame. Et in oi mandibula sunt tres dentes. Et ego dico ꝙ iã vidi quẽdã hui⁹ generis sup collũ cui⁹ in latitudine descendente erãt pili grossi. Dixerunt ⁊ accit ex morsu eoꝝ dolor ꝑuus deinde inflãmat ⁊ masculi eoꝝ sunt deteriores femis. Et dico ꝙ iam v̇ificatũ ẽ ꝙ in regionib⁹ aliȷs ab india sunt dracones magni valde. ℺ Et dixeꝛt cura eoꝝ ẽ cura vlcerũ maloꝝ tantũ.

℺ De albedisimõ ꝑsin. c. xliȷȷ.

Videt ꝙ sit iste ꝺ generib⁹ draconũ dixeꝛt ꝙ illi quẽ mõdet albedisimõ accñt ea q̃ accñt reliq̇s morsib⁹ draconũ. Sꝫ dixeꝛt de draconibus ꝙ eoꝝ dentes sunt vehementes. Et de ꝓprietate e⁹ ẽ ꝙ carmiat carnẽ quare effodit eã quãobrẽ magnificat timor in ulnere eius ⁊ indiget curatione vlneꝝ maloꝝ valde.

℺ De morsu draconis marini. c. lv.

Dixerunt liniat morsus ei⁹ cũ sulfure ⁊ aceto ⁊ dixerunt ↄferũt ei adeps crocodili emplata ⁊ piscis nomiat⁹ tricla ⁊ plũbũ qñ fricat sꝛ ipsũ iuuat eo. et medicine quas scribem⁹ i caplo rutele ⁊ ꝓp̃e tyriaca prima ⁊ albedarungi bibitũ ⁊ emplatũ ↄfert ei.

℺ De baren carmen. c. lvi

Dixerũt q̇dã arabes sapientes ⁊ existimo ꝙ sunt de genere draconum marinoꝝ aut alioꝝ quos ambos nominauit semurion ille sapiens dicens ꝙ accidit ex morsu eoꝝ illud qđ accidit ex morsu uiparuꝫ. Et similatur ꝙ sit cura eorum cura viperaruꝫ.

℺ De Albatraf ⁊ bauden. c. lviȷ.

Dixerunt queꝫ mordent albatraf ⁊ bauden accidunt ei dolor vehemens ⁊ frigiditas plĩma ⁊ stupor ⁊ mors ꝓculdubio ⁊ ꝑuenit ad hoc vt sit eius cura frigidoꝝ uenenoꝝ. ℺ Dixerunt q̇dã oꝫ ut embrocet mors⁹ e⁹ cũ aceto tepido ⁊ emplet locus cũ foliȷs lauri ⁊ inũgat cũ oleo costino ⁊ oleo de piretro ⁊ q̃ silant eis ex oleis in q̇b⁹ est uirtus squille ⁊ vrtice. Ea v̇o q̃ in potu dant eis ẽ succ⁹ folioꝝ lauri cũ aceto ⁊ aniuden cũ ruta aut sumant myrrhe ⁊ piperis ⁊ rute partes eq̃les cui⁹ dosis sit aureus unus in vino ⁊ tyriaca prima dicta in in caplo rutele.

℺ Tractatus quartus de morsu hominis ⁊ quadrupedum. Capi. primum.

Dicam in hoc tractatu lesiones morsus hois ⁊ morsus cais ⁊ leporis ⁊ similiũ ⁊ morsus carnis rabiosi et lupoꝝ ⁊ crocodili ⁊ morsus simiȷ ⁊ mors⁹ mustelle ⁊ morsus alcale ⁊ mugali.

℺ De sermone vniuersali de curatione morsus. c. iȷ.

Deterior mo͛sus est ille q̇ est a ieiuno siue sit hõ aut nõ hõ. Et qui uult currare morsuꝫ opꝫ ut ponat in primis sup morsum pãnuꝫ infusuꝫ in oleo aut mũgat abstergendo cũ ipso oleo deinde si ↄsequit ipsuꝫ intentio ⁊ emplet cũ eis q̃ sunt sicut mel ⁊ cepe ⁊ fabe masticate crude sicut sunt: illud. n. est mirabile in hac re. Et iteꝝ uinum coctũ ⁊ lithargyrium et emplatio cum oleo horbi est mirabil ⁊ si videt in eo corruptio mũdificetur prius cuꝫ suctione v̇entosarum aut medicamine acuto ⁊ dimittat donec faciat pus ⁊ ↄsideretur ⁊ tunc si uidetur in suppuratõe e⁹ putrefactio tunc scit ꝙ mũdificatio ⁊ attractio lesionis nõ fuit vltima q̃re curetur cũ attractis fortibus q̃ dixim⁹ in caplo morsus serpẽtuꝫ. Et si non fuerit in morsu corruptio ꝓhibeatur apatio ⁊ ↄsolidetur vulnus. Et de melioribus vnguentis ad morsuꝫ ⁊ infixiones v̇nguiũm auium ⁊ spinaꝝ ⁊ silium est unguentum nigꝝ administratũ post extractiõez malitie si ea indiget ⁊ post ablutionẽ cũ aqua ⁊ sale.

℺ De morsu hominis in hõie. c. iȷȷ.

Ponant sup morsum qũ accidit vt sit v̇ehemens cepe ⁊ sal ⁊ mel die ⁊ nocte deinde curetur cũ unguento nigro facto ex adipe ⁊ cera ⁊ oleo ⁊ albezard: est. n. melius emplm ad illud qđ morsum est. Et similiter cinis ↄferens cum aceto ⁊ melle. Et iterum minutũ tus cuꝫ vino ⁊ oleo ⁊ iterum ossa uitulloꝝ adusta vsqꝫ quo albificentur ↄfecta cum melle. Et iterum saltritum cũ melle aut myrrha ⁊ gũmi albotin vulnere iam repleto aneto sicco adusto ⁊ liniatur cum eo ⁊ liget. Et liniat sup ipsum iteruꝫ cinis cauliũ. Et qñz accidit ex morsu hõis ⁊ ꝓprie ieiuni accipientes medullas granorum ꝑ ꝑatas ad corruptionẽ ⁊ ꝓp̃e lẽtes corruptio. q̃re oꝫ ut inungat morsu cum oleo abstergendo ⁊ emplastretur ex radice feniculi cum melle aut farina fabaruꝫ cum aqua et aceto ⁊ ꝑmutetur emplm oi vice.

De morsu carnis domestici non rabiosi ⁊ morsu silr adib ⁊ similium. c. iȷȷȷ.

Fit singularis curatio illius ex eis que diximus in caplo vlium ⁊ curatione morsus hõis ⁊ fortasse sufficit vt aspgatur locus statiꝫ aceto ⁊ cõquassetur manu multotiens deinde ponatur sup ipsum nitrũ cuꝫ aceto et renouetur sup ipsum oibus tribus diebus et ꝓprie qum timetur malitia rabiei. Et qñqꝫ sufficit vt curetur cum cepe ⁊ sale et ruta et fabis et amigdalis amaris cum melle aut arnoglossa cum sale et foliȷs cucumeris et citroli et calamento cõtrito cum uino. Et iterum epithimata sup ipsum cum lithargyrio ⁊ ꝓprie qũ est illic inflatio uehemens cuꝫ farina horbi cũ melle. ℺ Et ex illis que ↄferunt ei est origanũ cãpestre cũ sale et melle et almuri resolutũ cũ aceto liq̇do dimissuꝫ diebus aliquot ⁊ hec quiđ ↄfert oibus primis.

℺ De morsu carnis rabiosi: et adib rabiosi: et mustelle rabiose: et aliorũ de illis que dicuntur. c. v.

Accidit carni rabies que est cõuersio sue complexionis ad malitiam malã malignã uenenosã. Et accidit ei hec conuersio aut ex aere aut ex cibis et potibus. Ex aere v̇o qm̃ calor uehemẽs adurit hũores eius quare fit rabiosus in autũno aut congelat frigus

uehemens sanguinez eius faciens ipz decliuē ad nigre
dinez quare fit rabiosus in uere. Ex cibis uero ⁊ poti
bus qm̄ lambit in sanguine interfectoruz ⁊ comedit ex
cadaueribus ⁊ bibit ex aquis putridis q̄ implēt mul
ta putrida quāobrez accidit itez creature eius ut uarie
tur ⁊ accidit ꝯplexioni eius ut alteret sicut accidit lepro
sis. Et qn̄z apparet corpus eius ⁊ ꝯuertitur color ei⁹ ad
cinereitatē ⁊ addit pseuerantia in causis corruptionis
eius: ipse nāq3 famem patitur ⁊ non comedit ⁊ non bi
bit aquā. ⁊ qn̄ obuiat aque timet ex ea ⁊ abhorret eam
⁊ qn̄z horripilat ex ea ⁊ tremit ⁊ multiplicat horripla
tio ⁊ est in cute faciei sue immo qn̄z morit ex ea timen
do ⁊ ꝓprie in fine rei sue. Et accidit ei multitudo tene
brositatis oculoꝝ et est semp solitarius ignarus nō co
gnoscēs dominū suuz ⁊ videbis eū rubeuz oculos vehe
mentis aspectus ⁊ horribil ⁊ extrahit linguā ⁊ currit
saliua spumosa ⁊ fluit nasus capite eius iam dimisso ⁊
auribus eius mollificatis q̄ mouet eas ambas ⁊ iam
curuatuz est dorsum ⁊ inclinat dorsuz eis ad latus q̄
uidet iā tortus ad latus ⁊ ad superiora ⁊ ad latus. Et
si firmatur cauda eius ambulat timidus decliuis quasi
sit ebrius tristis angustiosus: ⁊ preceps fit omni passu.
Et qū apparet ei forma currit ꝯ illaz in vadendo ipsaz
siue sit paries aut arbor aut aial ⁊ puz parificat iuasio
ipsius cū eius latratu ad illd̄ qd̄ inuadit scd̄m ꝯsuetudi
nez canuz immo est tacitus squalidus ⁊ qn̄ latrat vide
bis cāes fugere a via eius ⁊ fugiunt ab eo ipso longin
quo. Qd̄ si fiat p̄sens alicui eoꝝ repente blandit ei et
obediēs fit inter manus eius ⁊ conatur fugere ab eo.
⁊ adib deterior est eo. ⁊ silr qui de lupis est in q̄litate
eius ea que diximus.

¶ De narratione eoꝝ que fiūt rabiosa p̄ter ea que di
ximus. c. vi.

Dicit ꝙ vulpes fit rabiosa ⁊ mustella fit rabio
sa. Et dixert q̇dā ꝙ quidā mulli rabiosi facti st̄
⁊ momorderūt dominos suos ⁊ incurrerūt maniā que
accidit ex reliquis rabiebus.

De dispōnibus e⁹ quē mordet canis rabiosus. c. vij.

Quum canis rabiosus mordet hōies nō uidetur
nisi vulnus habens dolorez sicut reliqua vulne
ra deinde apparent sup ipsos post dies aliquot aliquid
de cogitationibus corruptis ⁊ sōnus corrupt⁹ ⁊ dispō
q̄si ira ⁊ murmuratio ⁊ ꝯmistio rōis ⁊ rīsio absq3 eo qd̄
queritur ab eo ⁊ uides spasmari extrema ei⁹ ꝯhēdo ea
ad se ⁊ refugit lumen ⁊ saltus uelaminis ⁊ singultus ⁊
sitis ⁊ siccitas oris ⁊ fugit ex p̄ssura ⁊ amat accensiōz
luminis ⁊ qn̄z abhorret lumen ⁊ rubent mēbra eius ⁊
ꝓp̄e facies eoꝝ ⁊ raucescunt uoces ipsoꝝ ⁊ plorant in
timore aque ⁊ hūiditatū ⁊ quotiens approximat eis a
qua imaginant canē q̄ timent ex eo ⁊ qn̄z nō terrent
imo nauseant eam ⁊ qn̄z diligunt volutari in terra. Et
qn̄z accidit eis ꝓiectio spermatis sine desiderio ⁊ pdu
cit pculdubio ad spasmum ⁊ cuzez: ⁊ qn̄z puenit ad su
dorez frigidum ⁊ sincopiz ⁊ mortez: ⁊ qn̄q3 morit ante
has dispositiōes sitiendo: ⁊ qn̄z desiderat aquā deinde
ꝓclamat ex ea qū obuiat ei: ⁊ qn̄z sorbet ex ea q̄ stran
gulat p eā ⁊ morit: ⁊ qn̄z latrat sicut canis ⁊ q̄si fit cū
eo rauacedo: ⁊ qn̄z abscindit uox ei⁹. Et fit sicut apo
pleticus non ualens tolerare ut clamet. Et qn̄z mingit
pinguedinez in qua st̄ res carnose mirabiles quasi sint
aialia ⁊ q̄si canes pui. ¶ In plibus uero dispositiōi
bus est urina eius subtilis ⁊ qn̄z mingit nigrū ⁊ aliquā
do retinetur vrina eius q̄ penitus mingere non valet
⁊ uēter eius scd̄z plm̄ est sicc⁹. Et d̄ mirabilib⁹ disposi
tionib⁹ e⁹ est ꝙ ipe est promptus ad mordendū hōinez
Qd̄ si momorderit hōiez post comestionez suaz accidit
illi hōi illud qd̄ accidit ei ⁊ silr ex supfluitate cibi eius
fit illud. ¶ Et nō territus est aliquis eoꝝ ex aqua qui
euasit p curationez aut absq3 ea ꝓprie qū vidit faciem
suaz in speculo ⁊ coguouit se ipsuz aut cui i eo imagina
tus est canis nisi duo viri. ipi nāq3 scd̄m ꝙ existimant p̄
mi uixerūt in huiusmōi dispōne. Et ipse quid̄ canis nō
momordit eos ambos imo nō momordit eos ambos ni
si hō quē canis rabiosus momōderat. Ante v̄o terrorē
ex aqua cura ei⁹ ē ꝓpinqua. Et qn̄z interficit int heb
domodā ⁊ silia usq3 ad sex menses ⁊ spatiū tempatuz est
xl. dies ⁊ dixerūt quidā ⁊ non creditū est qn̄z terretur
post septez annos. Dixerunt quidā ⁊ est sicut ruffus n̄
terrent ex aqua ⁊ diligunt uolutari in terra nisi qm̄ cō
plones eoꝝ iam dilexe⁊ siccitatez q̄ abhorrent ꝯrium
ꝯplonis ⁊ diligunt ꝯueniens ⁊ ad hunc sermonez nō est
delinatio. Declinatio eniz ad illud qd̄ cōuenit cōploni
ꝓpinque est ex eis ad que non currit. Et sanioris dispo
sitiōis quē momordit hic canis ē ille ex cuius morsu
plm̄ currit. Et pp illud qn̄ mingit post potū medicina
rū tyriacaliuz sanguinez securat ex tiore aq̄ scias ergo

¶ De differentia inter morsum canis rabiosi ⁊ non
rabiosi. c. viij.

Quandoq3 mordet hōies canis ⁊ non aduenit
affirmatio forme eius et vificatio dispositionū
eius et indiget curatione eius. Et curatio quidez eius
inq̄tuz est ulnus est cōsolidatio et iq̄tū ē morsus canis
rabiosi est saniositas et apertio. Nā si ꝯsolidatur est i ea
ꝯditio q̄ indiget illud signo ex quo eius dispositio co
gnoscatur. Et ex eis que dixerūt i hoc est ut sumat nux
regal aut alia et ponatur sup vulnus et dimittat super
ipsum una hora deinde sumatur et ꝓijciat galline tūc
si renuit eā canis est rabiosus et si comedit eā et morit
tūc canis itez ē rabiosus. et sūat frustuz pānis et liniat
cū eo qd̄ currit ex illo vulnere siue fuerit sanguis siue
nō sanguis et ꝓijciat canib⁹. Et si renunt ipz tūc mor
sus est morsus canis rabiosi. Et dixert ꝙ de signis ei⁹
est q̄ qn̄ fundit sup ipsū aq̄ frigida calefit corpus eius
successiōe eius ⁊ dico hoc signuz est nō ꝓprium.

¶ De cura. c. ix.

Oportz in principio rei ut nō dimittas vulnus con
solidari imo dilata et aperi si nō fuerit amplum et fac
cū eo de suctione et positione uentosaꝝ quod dictuz est
tibi in caplo morsus serpentuz. Et minus in quo non
oz ꝯsolidari vulnus est spatiū. xl. dieꝝ. Et si traxeris in
principio deinde non ꝯsolidaueris facies opationem
iuuatiuā valde et si error iam ceciderit et ꝯsolidatum ē
tunc oz vt cōuertat et ad ultimuz pueniat in eo. Et oz
ut ponas sup ipsuz de aperitiuis qū ꝯsecut⁹ fueris ipz
in primis diebus sicut sunt oppoponacum et nux et al
lea. et emplm̄ de pice et oppoponaco et aceto et sumat
aceti kist. i. et oz ut sit acetū et picis. lb. i. et oppopōaci
ʒ. iij. infundat oppoponacū in aceto donec resoluat de
inde misceant omnia et fortasse sufficiūt allea et cepe et
eruca iterum et sicla et altit ꝯposita et simplicia. Et cū
sicla iterum qn̄z pōit enula. Et fortasse neciū erit tibi
ut utaris medicinis corrosiuis sicut est alcalcadicon
deinde ꝯsequenter adhibeat butyruz. Et ex dilatātib⁹
quid̄ est ut sumant salis ptes tres salis āmoniaci ptes
ij. calcadis ptes. viij squille assate ptes. xvi. rute ptes.
iiij. corrali ptes. x. eris adusti ptes. iiij. floris eris ptes

iij.seminis prassij ꝑtes.ij.ponatur sup ipsuz cribellatus
cum orali. Et necẽium est in principio facere ut ipse su
det ex eis quibus possibile ẽ ex ambulatione ⁊ balnea
tione. Et non oz ut properes in diebus primis ad euãn
tia sed occupare in trahendo ad exteriora. nã eũo qñz
adiuuat ad hoc vt uenenum penetret ad ꝓfundũ ⁊ pro
hibet attractionez eiꝰ ad exteriora. Et qñ ipsa trahit
hũores ad interiora tunc trahit cũ eis venenũ. Dum
ergo trahis qđ tibi possibile est pꝰ duos dies aut tres
tunc occupare in euacuando qđ iã forsitam penetrauit
Et si facta ñ fuerit attactio ⁊ acciderit negligẽtia tunc
eũo i ea hora erit magis necessaria ⁊ meliꝰ ut est sit for
tior. Et si videris repletionez augmentataz phl'oma: ⁊
si non tunc non. Et qñ phl'omas tunc non dimittas eũ
intueri sanguinez suum ⁊ ꝓprie in fine rei. Catharticũ
uero sit illud qđ educit m'liaz ita ut sit helleborꝰ ⁊ pill'e
de belleboro ⁊ sil'ia de illis que necessaria sunt ⁊ hiera
ruffi ẽ mirabilis eis. Et ex illis quibus oz soluere eos
est cucumer asininus. Cõfcõ cathartici ad eos. ℞. my
robalanoꝝ kebuloꝝ aur.ij.opij aur.i.⁊.ſ.sal' indi aureũ
ſ.polypodij lapidis armeni amboꝝ añ.aur.i. agarici a
ur.i.ſ.hellebori nigri aur.ij.fitqꝫ dos ex oibꝰ in pill'is
ꝯfectis aur.ij.qñ ergo ipsũ soluerit cathartica fortia tũc
necessariũ ẽ iteꝝ administrarĩ in omni die aut duobꝰ die
bus clistere non ledens anũ sicut oleũ ⁊ aquã sicle aut
solutiuũ sicut aphodilli cũ epithymo ⁊ oz ut sit cibꝰ eiꝰ
post catharticũ ille qui fit ex duragi ⁊ pullis impingua
tis. Et administrent pꝰ illud diuretica subtiliantia et
vinum dulce ⁊ ꝓpe vetꝰ cũ dulcedine ⁊ vinũ coctũ ite
rũ ⁊ lac ⁊ uinũ est vehemẽtis iuuamẽti ad eos ⁊ magis
necessarie res sunt eq̃tio cibi ⁊ eꝰhũectatio est eniz necẽi
um rei eꝰ. Et illa st' sic iura auiũ stipticarum ⁊ pãnis al
darmache in aq̃ f'ra. ¶ Et ꝯfert eis ex aquis aqua in q̃
extinguit ferrum multotiẽs. Veꝝ cepe ⁊ allea sũt ex ci
bis q̃ resistunt venenis ⁊ abscindunt ea ⁊ repellũt ipa a
corpore ubi nõ excusat coꝝ usus q̃uis ipsa sint medici
ne. Et ut tu ꝓperes ⁊ des eis in potu tyriacã magnaz
⁊ medicamẽ de cancris ꝓpriũ est. Et dĩ ꝙ tyriaca dia
tesseron est vehemẽter ꝯferẽs eis ⁊ sil'r tyriaca alanefca
quã dicemꝰ ⁊ ciba eos cancris fluuialibꝰ. Et iã exptũ
est ut sumat de pulpa cancri fluuialis adusta sup lignũ
vitis albe cũ equalitate ꝯm q̃titatẽ qua terat et carbo
ne gẽtiane sup illud iddẽ lignũ ⁊ cũ illa q̃titate ⁊ detur
ex eo i potu cũ vino puro. Et sit dosis eꝰ cochliaria q̃t
tuor in illo vino. et oz vt ambo sint trita sic alcohol. Et
hꝰ iteꝝ est descriptio altera sumat carbonis cãcroruz
fluuialium captoꝝ duz sol est in signo leonis assatoꝝ in
furno aut in uase eneo res eq̃les ⁊ iam posite sint in eo
ex ipsis ꝑtes.v.⁊ gentiane ꝑtes.v.⁊ piroꝝ ps.i.terant
⁊ misceant cuz eis ⁊ sit dosis i diebus ꝑmis cochliari
uz unũ in aqua ⁊ det in potu pꝰ dies ꝑteritos cochlia
ria.ij.⁊ sil'r adde in eo vsqꝫ ad.iiij. cochlaria. et ex medi
cis narratis ⁊ que est vltima ad eos est medicamen de
cantaridibꝰ ⁊ dicã ipsuz in ꝓximo ⁊ medicam̃ de can
cris nõ det in potu in primis nisi ei cũ quo est euentus
timoris aque. Et qñz ponit in descriptione eꝰ de gẽtia
na q̃tũ est medietas cancroꝝ marinoꝝ si aũt ꝯsequeris
eum pꝰ duos dies aut tres oz tunc ut sit qđ in potu das
de medicamine duoꝝ cineꝝ duplũ eꝰ qđ i potu dares si
eum ꝯsecutus fuisses in principio ⁊ sil'r est dispõ medici
narum aliaꝝ quas dicemus. Et si fuerit pꝰ septez dies
tunc sint pl'ra duplicia ⁊ tunc scalpella scalpellationẽ
laboriosam ⁊ fuge suctione vehemẽti ⁊ si ꝯsecutꝰ fueris

eum post dies pl'es illis ei supuenientes tunc in dilata
tatione vulneris non erit tunc utilitas ⁊ nz supfiue labo
retur in ea qm̃ ledet egez sine pl'ima vtilitate imo stude
in hoc ut ñ remaneat aptũ: nã dilatatio iã ꝑterijt in die
bus tribꝰ ꝑmis ⁊ qui appropinquãt eis qm̃ venenum
iã sparsũ est. Sis ergo cõtentus tũc ut remaneat vulnꝰ
apertũ ⁊ adiunge ei reliqũ regimen dando in potu tyri
acã eius ⁊ aministrando eũonem eꝰ ⁊ sil'at ꝙ venenum
sit sparsuz usqꝫ ad quattuor dies si fuerit forte ⁊ in mio
re spatio eo iteꝝ: multotiẽs.n.interficit in hebdomoda
vna. Et ꝓculdubio ipm ſpgit velociter ⁊ velocius q̃
diximus. Et non est aliquid de attrahentibꝰ sicut caute
riũ ita ꝙ qñ est spatiuz longius illo ⁊ timet casus in ter
rore ⁊ ꝓperatur ad cauteriũ magnũ pꝰ spatiũ non est
longiquũ quin cõferat non est ergo attractio cauterij ⁊
corruptio ipsius in substantia veneni sicut est attractio
alioꝝ ⁊ corruptio ipsoꝝ. Q.đ si aliq̃d ab hoc ꝓhibuerit
administa medicinas que stãt loco cauterij sicut empl'z
de sale ⁊ medicine rubificantes sicut empl'm de sinapi
⁊ sil'ia ⁊ non intromittas euz in huiusmõi hora balneuz
oio. Nã si balneaueris eũ interficies ipsum. Et dicitur
ꝙ sedere in tina est ex eis que ꝯferunt ⁊ existimo ꝙ illđ
est in primis. Et frigus est ex eis a q̃bꝰ oz ipsum cauẽ
Et fortasse est tibi necẽium in hac hora et post ipam ut
phl'omes eũ hoc ergo phl'ema ipm ⁊ non ꝑmittas eum
iteꝝ intueri sanguinẽ suuz. Q.đ si videris eũ iã tendere
ad sanationẽ paulatĩ tunc fac eũ uti exertitio tempato
⁊ balnea eũ cũ equalitate ⁊ funde sup ipsum eque tepi
de pl'm ⁊ frica eũ ⁊ inũge eũ oleo tpato. Et qñ ꝑuenit
esse suum ad timorẽ aque tunc tu non paueas iteꝝ duz
non sit talis vt non cognoscat faciez suã in speculo. dixe
runt enim fortasse ipse cognoscit faciez sui ipsius ⁊ for
tasse imaginant post illud ꝙ i speculo sit cais. Et da ei
in potu illud qđ diximus de aqua in qua extinguit fer
rum cũ ingenio qđ dicemus. est.n.curatio optima ⁊ in
genia sup ipsum cũ omni ingenio in dando ei in potu a
quã. Et si necẽium fuerit tibi stringere ipsuz ⁊ uim infer
re tunc empl'a fl'õuz eius cũ infrigidantibus. Et iã q̃dẽ
exptum est vinum mistũ ꝑ mediuz ⁊ ꝯtulit iuuamemtũ
mirabile. Et ꝯtulit q̃dẽ i hac hora medicam̃ hꝰmõi. ℞.
coaguli leporis ⁊ luti lacũe asportati de Alexandria ⁊
granoꝝ iunipi ⁊ gẽtiãe õiuz añ.aur.iiij.baccaꝝ lauri ⁊
myrrhe ãboꝝ añ.aur.viij.ꝯficiat cũ melle ⁊ sit dosis q̃
tũ faba egyptiaca. Et iteꝝ sigilloꝝ lacũe ⁊ granorũ iu
niperi amboruz añ.x.coagula vulpis.iiij.coagula lepo
ris.v.radicum aristol'.rotunde baccaꝝ lauri seminis a
momi seminis rute silvestris oium añ.aur.iij.ꝑpet coꝝ
massa cũ uino dulci deinde ꝯficiat cũ melle ⁊ sit dosis
faba una. Et iterũ terre sigillate aur.viij.granorum al
demest tm̃dẽ coagula leporis.xvi.coagula gazel.xxxij.
radicũ gentiane.iiij.myrrhe.iiij.aggregent cũ melle et
retineat cuius dosis sit ut cicer cum aqua calida. Et
quidã hõies dixerunt q̃ suspendit sup corpus suũ den
tem canis rabiosi fugit ab eo canis rabiosus ⁊ nõ intẽ
dit ad eũ ⁊ sil'r reliq̃ canes ⁊ ñ est ex eis in quo ẽ fiducia
¶ Medicine que ebibuntur. Simplices quidez sũt
litium ⁊ altit ⁊ apsinthium ⁊ poliũ ⁊ terra sigillata cũ
vino ⁊ nigella est mirabilis in hoc capl'o ita ꝙ nomen
eius in greco est deriuatum ex intentione iuuante ad
morsuz canis rabiosi et myrrha bona ẽ bibita ⁊ ẽpl'ata
et dixerunt non est ad illud medicina melior gentiana
et camedreos iteꝝ. Et dicunt quidã ꝙ ocl'i canri qum
bibunt sunt magis iuuatiue res ad illud. Et dixerunt

quidã ꝙ si in potu det coagulũ muris parui in quo sa
nat ⁊ existimant quidam ꝙ sanguis ipsi⁹ canis rabiosi
est curatio. Uerꝫ ego nõ audeo illud ⁊ similiter dixerũt
ciba illũ epate canis ꝓprie illius qui eũ momordit. Et
dixerunt post timorẽ aque ciba euz epate ꝑdicto ⁊ añ
ipm aut cute adabaci claudicantis assata. Et dixerunt
qñ i potu dederis meubedbana ⁊ castoreũ i hac dispõ
ne ⁊ feceris collyriũ ex eo iuuabit eo ⁊ remouebit tioꝛ
Et de cõpositis sunt medicamen Gal. ⁊ tyriaca ꝓpin
qua ei qd diximꝰ in preterito. ℞. cancri fluuialis adusti
⁊ gentiane amboꝝ añ. ptes. v. turis calaméti añ. ptes.
iij. terre sigillate ptes. ij. sũmat in puluere ex ea. ʒ. iij. in
ieiunio cũ aq̃ tepida ⁊ tres alias in vesperis ⁊ utat illa
diebꝰ pluribus añ. xl. Al. ℞. cantaridaꝝ magnarũ pin
guiũ ablatis pedibus ⁊ capitibꝰ ⁊ alis ptem. i. lentium
ex corticataꝝ pté. i. ⁊ croci ⁊ spice ⁊ gariofiloꝝ ⁊ cina
momi ⁊ piperis oium sextã ptis unius terant oia opti
me ⁊ proprie cantarides ⁊ cõficiant cũ aqua ⁊ inform̃
tur trocisci ex eis quoꝝ unusquisq̃ cõtineat tertiã. ʒ. i.
⁊ det in potu ex eis õi die trociscus. i. cũ aqua tepida.
Et si acciderit punctura in vesica bibat decoctioné len
tiũ excorticataꝝ ⁊ oleũ amigdalinũ aut butyꝝ crudũ
⁊ coctũ ⁊ ingrediat balneũ omni die post potum eius
⁊ sedeat donec mingat in tina ⁊ administret cibus hũe
ctatiuꝰ ⁊ alessidabegi cũ pullo impinguato ⁊ bibat vi
num ⁊ caueat sibi a frigore. ¶ Descriptio abbreuiata
medicaminis de cantaridibus sumant cãtarides ꝫm ꝙ
narrauimꝰ ⁊ infundant in lacte acetoso die ⁊ nocte dei
de effundat illd lac acetosũ ab eis ⁊ ꝑmutet aliud lac
acetosum ⁊ dimittat in eo die ⁊ nocte ⁊ fiat illud tribꝰ
uicibus deinde exiccét in umbra ⁊ terant cũ tantis lẽ
tibus excorticatis q̃te sunt ipse ⁊ fiant ex eis trocisci d
quibꝰ sit dosis tertia. ʒ. i. cũ uino aut aq̃ tepida. Quum
ergo biberit ipsum fiat ut ꝑueniat ad sudandũ cũ eo qd
est ei possibile de deambulatione aut cooꝑimento. Si
aũt illud qd bibit angustiat ipsum bibat sup ipsũ sacra
iati de butyro cocto aut oleo ⁊ utat tina ⁊ mingat in ea
qũ ergo minxerit sanguinẽ tunc iã securabit a timoꝛ
aque. ¶ Emplastra ⁊ sifia ad attrahendum. Assa est
emplm bonũ ⁊ dicit ꝙ emplatio eius cũ epate canis ra
biosi iuuatiua ẽ ualde ⁊ testat de ea cõitas. Et alia est
emplastrata ⁊ bibita ⁊ caro pisciũ salita ẽ bona iuuatia
⁊ de eis que trahunt venenum ab eo cum fortitudine ẽ
ut ponat sup morsũ vrina hõis iuuenis ⁊ ꝓprie cũ ni
tro ⁊ cinis uitis solus ⁊ acetũ ⁊ menta cũ sale ⁊ oppo
ponacũ mirabile est valde. Et folia cucumeris hortu
lani vehementis iuuamenti sunt ad illud ⁊ radix fenicu
li. Et dixerunt qñ ꝯfert ei iuuamentũ mirabile vt linia
tur locus ex glutino piscium multotiens. Et iterum ut
emplet cũ formicis tritis. ⁊ iterꝫ sumãt floris eris ⁊ sa
lis amborũ ptes. iiij. adipis vituloꝝ ptes. xij. fiat ex eis
emplz. ⁊ iterꝫ volubilis. ʒ. iij. baurach. ʒ. ij. spume maris
ʒ. i. sal. ʒ. iiij. adipis anseris. ʒ. x. olei de alcãna quãtum
necesse est. ¶ Ingeniũ in dando aquã i potu. Quidã
dixerunt sicut feligorus ꝙ qñ timet ex aqua tunc detur
in potu ei in uas ex cute adabon ⁊ aliorũ aut in vase co
operto cũ cute adabon ⁊ ꝓprie si fuerit de ligno aut cu
te canis rabiosi. Et dixerunt q̇dã ut ponat sup vas aut
sub eo pãnus q̇ sit de pãnis latrine. Et dixerũt alij ab
istis ꝙ aliquid de hoc nõ excusat. Et q̇dã ingeniose fa
ciunt cãnalem longũ ⁊ mittunt in guttur eꝰ a lõge ⁊ fun
dunt aq̃ in ipz tectũ ex eo qd cooꝑiat aquã. s. ponit eiꝰ
extremitas in gutt ⁊ fundit aqua in ipz aut fistulã ꝓpe

ex argentõ. Ex eo qd bonũ est in dando aq̃ in potu est
vt fiat iterꝫ lignũ cõcauũ ex ꝯgelato melle aut ex cera
⁊ ponat in eo aqua ⁊ ꝑcipiat deglutire ipsũ.

¶ De morsu leopardi ex genere leonis ⁊ vlnei ungul
um eorum ⁊ curis eoꝝ. c. x.

Isti rapaces ⁊ qui silant eis nõ sunt sicut canes
salui ⁊ hõies imo dentes eoꝝ ⁊ vngues ipsorum
non sunt vacui a natura venenosa quapp oꝫ ut curent
in primis cum attractione. deinde cum consolidatione
Et in eius attractione sufficit res parua.

¶ De morsu crocodili ⁊ cura eius. c. xi.

Ille qué mordet crocodilus regatur regimine
ꝑdicto in caplo morsus canis non rabiosi cũ attractiõe
ueneni ex quo nõ euãt morsus eꝰ q̃uis sit saluus. Et
illud fiat cũ illis que sunt sicut nitrũ ⁊ mel. Et qñ dis
iungit fissura eꝰ liniat vulnus cum adipe cerui ⁊ adipe
anseris ⁊ melle deinde cõsolidet ⁊ adeps eiꝰ est magis
iuuatiuꝰ rerꝫ ad morsũ eius. Dixerunt quidam ꝙ sana
tio ulneris eius quod fit qum crocodilus corrodit pté
corporis alicuius est adeps crocodili.

¶ De morsu simij ⁊ cura eius. c. xij.

Illi illo iterꝫ qué mordet simiꝰ fiat ꝙ attrahat ve
nenũ eꝰ si fuerit in morsu eꝰ. Et illud fit cũ eis q̃
sunt sicut emplatõ cũ cinere ⁊ aceto ⁊ melle aut amig
dal amaris ⁊ ficubus ⁊ ꝓprie imaturis ⁊ lithargyriũ
cũ sale ⁊ radix feniculi ⁊ sedat apa eꝰ lithargyriũ liq̃scm̃
i aq̃ ⁊ cooꝑiat ipsũ cũ nigella ⁊ melle ⁊ herbo ⁊ melle

¶ De morsu catti ⁊ cura eius. c. xiij

Quãdoq̃ accidit ex morsu catti dolor vehem̃s
⁊ uiriditas in toto corpore. Et curatio ipsorum est cu
ra cõis. Et iuuant cum emplo cepe ⁊ emplo calamen
ti cãpestris ⁊ ꝑ ꝯmistionem amborũ iterum ⁊ cum em
plastro facto ex nigella ⁊ sisamo cũ aqua.

¶ De morsu mustelle ⁊ cura eius. c. xiiij.

Dixeꝛũt ꝙ morsus eꝰ est velocis doloris ⁊ est co
lor eius decliuis ad obfuscationẽ. Et cura eꝰ
ꝓxima est cure quam diximꝰ ex emplatione cũ cepis
⁊ alleis ⁊ comestiõe amboꝝ cum uino puro sup amboꝛ
Et conferunt ad illud ficꝰ imature cũ farina horbi. Et
i libro quidẽ tyriace dicitur ꝙ si emplatur cũ ea mor
sus sup morsum eius ⁊ super morsum canis rabiosi est
bona iuuatiua sanans statim.

¶ De morsu mugali ⁊ est alcale ⁊ cura eius. c. xv.

Dixerunt q̇dam hoc aial minus est mustella in
q̃titate eius. Et color eius est decliuis ad ci
nereitatẽ cũ subtilitate ⁊ tenuitate et longitudo oris ẽ
ad ultimum et labium eius in ultimo dixerunt et hoc
qum videt aial salit ad ipz et suspendit cũ testiculis eiꝰ
Et dixerunt quidam est in forma muris et in colore eꝰ
verꝫ muscida eius est acuta et oculi sui sunt ꝑui et den
tes eius hñt tres ordines quorũ alij sup alios torti ꝛe
torsione ꝑua ad suꝑiora. Et dixerunt q̇dam accñt ex
morsu eius dolores vehementes et pũcturã in corpore
et apparitio ruboris in locis ꝫm dentes eius. et accñt
in circuitu morsus vesice plene humiditate sanguinea
sup bases fuscas: et qd ipse ꝯtinẽt est fuscum: et findun
tur ab eo qd ẽ sub eis: egredit caro alba in colore ner
ui habens tunicas: et qñ apparet in eis adustio q̃dã
et qñ corrodit et cadit imo currit i ꝑmis pus virulẽtũ
deiñ putrefit et corrodit ⁊ cadit caro eꝰ et qñ ꝑuenit
res ad pũcturã in itestinis et difficultatẽ vrie et sudoꝛẽ
frigidum corruptum. ¶ Cura. Dixerunt oẽ ut ponat
sup locũ galbanum singulare et cũ aceto et embrocet

cum aqua ⁊ farina ordei ⁊ sirupo acetoso ⁊ findatur a
nimal ipʒ ⁊ ponat sup ipʒ piretruʒ aut malue aut allea
ꝯtrita aut sinapis totuʒ illud si non fuerit apa. Cū apa
te vo cortices granati dulcis decocti ⁊ emplet cuʒ eis
Illud vo qd in potu datur ei est sceba armenum bulli
tum cum vino aut eruca aut sisimbrium aut nux cupssi
cū uino aut piretꝝ ⁊ semen eruce ⁊ cartamū. Et ex eis
q̄ st iuuatiua fortia est bucbormariē cū sirupo acetoso
aut opponacū aut radix gētiane aut coagulū agni ⁊
coagulū hedi ⁊ st ābo bōa valde. Et ꝯfert ei lac cū siru
po acetoso iuuamētū vltimuʒ. Et dixerūt qdā sapiētes
res magis cōferens ei est succus folioꝝ lauri ⁊ fola lau
ri hūida cuʒ uino decocto aut eruce aut decoctio abro
tani aut decoctio lubleb cuʒ vino aut storax iteꝝ bona
est ei quʒ dat in potu cuʒ vino ⁊ silr qū comedunt res
predicte cum dispositione sua. Qū ergo cadit caro cor
rupta curetur vulnus attractione sua.

Tractatus quintus de punctura ꝑuorū uenenoso
rum et morsu eorum. Ca. primuʒ.

Dicam in hoc tractatu puncturā scorpionū
⁊ rutele ⁊ uesparū ⁊ aranee ⁊ eoruʒ que
currunt cursu illoꝝ ⁊ incipiam ab habenti
tibus aculeos de eis.

De spetiebus scorpionis silvestris. c. ij.

Dixerūt qdā ꝙ scorpio feia mior est masculo: ma
sculus eniʒ extenuatus ē minut⁹ ⁊ feia pinguis
magis ⁊ aculeus femine est subtilis ⁊ masculi aculeus
est grossus. Et accidt ut quibusdā scorpionib⁹ sint du
o aculei scdm ꝙ existimant quidā qm̄ dimittunt duo fo
ramina apud pūctuā suaʒ ⁊ infrigidat punctura ⁊ cale
fit reliqū corpus ⁊ infrigidat sudor iteꝝ. Scorpio aūt
cū alis est magnus ⁊ ꝓhibet multotiens eū ventus qū
volat ab hoc ut cadat quare uadit cū eo de regione i re
gioneʒ. Et in dispositionibus qdeʒ caude scorpionū di
uersificatō est: de eis eniʒ sunt qui hn̄t sex spondiles quo
rum malitia fit fortis in tp̄e ortus alsehara ⁊ interficit
morsus eius ⁊ de eis st qui hn̄t pauciores. Et existima
uerunt quidā ꝙ scorpiones sunt nouē coloꝝ albi citri
ni: rubei: ⁊ cinerītij: ferrandi: ⁊ uirides: de eis sūt aurei
habentes nigras caudas ⁊ extremitates caudaꝝ. Et d
eis sunt vinosi coloris de quoꝝ ꝑcussiōe sentit punctu
ra acus ⁊ dolor nociuus ⁊ de eis sunt fumosi ⁊ accn̄t
de morsu eoꝝ risus et ꝑmistio rationis.

De eo qd accit de punctura eoꝝ ⁊ eius cura. c. iij.

Accidit pūcture ei⁹ ut apostemetur ab hora sua
apate duro rubeo ⁊ doloꝛ ꝓtensus ⁊ qn̄ʒ inflat
⁊ qn̄ʒ infrigidat ⁊ imaginat apud euʒ ꝙ corpus eius
ꝯprimat cū pilis salis. Et accidūt dolores subito ⁊ pū
ctura sic punctura acus ⁊ sequnt illud sudor ⁊ tremoꝛ
labij ⁊ frigus eius ⁊ expulsio vomitu rei viscose que cō
gelat sup ipʒ ⁊ horripilatio ⁊ ruptura piloꝝ ⁊ tremor
⁊ frig⁹ extremitatū ꝓpe eaꝝ que sequnt vulnus ⁊ mol
lificatio totius corporis ⁊ eminentia amboꝝ inguinum
⁊ tensio virge ⁊ accidit inflatio in uentre ⁊ fortasse ex
citat sup morsuʒ bumbus ⁊ ꝓprie si fuerit morsus in
inferiore ⁊ accn̄t apata ascellaꝝ ⁊ eructuatio plima ⁊
ꝓpe si fuerit percussio supius ⁊ alterat color. Si aūt
scorpio fuerit vehementis malitie erunt accn̄tia mala
valde qꝛ supfluunt dispositiones p̄dicte ⁊ est punctura
sicut cauteriū in adurendo ⁊ corp⁹ totū rigorē patit cū
frigore ⁊ eleuat sup labiū hūitas viscosa q̄ cōgelat sup
ipʒ ⁊ currit ex oculo silr hūiditas deiñ coagulat lippa
in angulis ⁊ addit alteratio forme ⁊ egredit an⁹ ⁊ apat

priapus ⁊ ingrossat lingua ⁊ strident dentes ⁊ spasmā
tur mēbra posteriora ⁊ qn̄ʒ ꝯponunt qdā dentes sup
alios ⁊ nō apiunt ⁊ est significatio mala. Inquit Gal.
si sua ꝑcussione inuenerit arterias accidet sincop aut in
uenerit neruos accidet spasmus aut inuenerit venas ac
cidet putrefactio. Cura. Curet p canones cōes ⁊
p vaporationeʒ cū eis que sūt sicut sal ⁊ miliū ⁊ silia ⁊
p̊muʒ qd facis est suctio cū ꝯditionibus suis ⁊ reliqua
que dicta sūt in attractione ⁊ administrent sup ipm me
dicine acute subtiles velocis inflātionis sicut st assa ⁊
⁊ alleū ⁊ piretrū. Veꝝ stercus est de melioribus medi
cinis ei. Et silr est auellana inda ⁊ oīs auellana ⁊ her
ba cuius folia st q̄si folia sansuci expansa sup terrā scdʒ
rotunditateʒ c⁹ diamt est unius palmi ⁊ in sapore eius
est viscositas c⁹ gustus est sicut gustus alnabac recentis
⁊ bibit cū aq̄ et sedat doloreʒ statiʒ. Et dixerunt iteꝝ
herbas et arbores cū noībus suis q̄s ego n̄ noui. Et
iterū arbor cui⁹ crus eleuat sup terrā q̄ntitate vnius di
giti deinde nascunt virge equales que eleuātur q̄ntita
te unius cubiti et appet sup eas res sicut bala c⁹ sapor
est sapoꝛ bala. i. saccus palme in quo dactili nascunt c⁹
potus sedat dolorē statiʒ. Et napi barbari st ultimi
in hoc. Et cepa squille est mirabilis qn̄ comedit et cō
ferunt ei tyriaca magna ⁊ mithridatū et tyriaca esdre
et tyriaca diatesseron et sagzenea et medicamē de assa
et assa est medicam̄ bonū ei et uitis alba ⁊ albarmel est
ex eis que expta st nunc. Et cartamū cāpestre scdʒ
ꝙ testat Gal. si retinuerit ipʒ sedat doloeʒ et est de spē
bus carduoꝝ pūgitiuoꝝ. Et dixerūt qdā si i potu det de
napello q̄ntū est granū sisami sedat doloreʒ ei⁹ subito et
nō interficit qm̄ interficiens est usqʒ ad mediā. ʒ. Et d
medicinis bonis ei st allea bibito vino sup ea post ho
rā. Et ꝓprie qn̄ sunt cuʒ equali q̄ntitate nucū et come
dit de ambobus circiter. i. ℥. Et oʒ post acceptionē al
leoꝝ et uini vt ꝑpet in loco vehementis estus. Et si in
geniet ut eius ꝑparatio sit sup vaporeʒ aque calide e
rit iuuatiuū. Et intentio qdeʒ in hoc est vt sudet. Et in
tentio in hoc vt sudet est mouere materias ad exteriora
et sudare in balneo est vehementis iuuamenti ei. Et qū
mouet bibat vinuʒ puꝝ. Tyriaca bona aristol. lon
ga gētiana bacce lauri cortex radicū capparis radices
colloqntide apsintbiū nabathi uene citrine vitis alba
aggregentur cū melle. Alia bona. Seminis rute cā
pestris cymini ethiopici seis andacocha oiuʒ an̄. alsulet
aceti q̄ntū sufficit ad ꝯficienduʒ gūmi q̄ntū ꝯglutinet ace
tuʒ ⁊ aggregat medicinas et sit dosis e⁹ aur. i. et n̄ ad
datur sup illud qm̄ in eo est timor imo si necium est p⁹
horā aliā addere detur in potu medius aur. alius.
Tyriaca alia. ℞. alleoꝝ et nucis amboꝝ an̄. ꝑtē unā fo
lioꝝ rute sicce et altit et myrrhe oiuʒ an̄. ꝑteʒ mediā cō
ficiantur cū lacte et sit dosis eius. ʒ. iij. cū vino. Ty
riaca bona ei castorei pipis albi myrrhe opij oiuʒ an̄.
ꝑtes et sint equales informentur ex eis trocisci cuius
dosis sit tres oboli cū q̄ttuoꝛ. ℥. vini et ꝯfert iteꝝ morsui
rutele. Et iteꝝ oppoponacū myrrha galbanū castoreū
et pip albū ꝯficiantur cū storace et melle cū equalitate
Et medicamē exercituale cuius ꝯfectio hec est radicis
colloquintide radicis capparis apsinthij aristol. longe
taraxacon omnium an̄. ꝑts equales cuius dosis sit pue
ris tertia. ʒ. i. et magnis est eni mirabilis ultima cui nō
est par. Reliqua que bibunt. Et ex medicinis
bonis est altit et iteꝝ uitis alba et iterum cordumeni
pond⁹. ʒ. ij cū vino et cipi et grana myrti et albedarūgi

et semen eꝰ et semen acetose campestris et altaraxacō
⁊ ēdiuia ⁊ serapinū bibitū ⁊ linitū ⁊ calamētū cāpestre
⁊ cancri fluuialis si bibatᷣ cū lacte asinino. Et arabes
q̇dā dātᷣ in potu morso pondus. ʒ.i. de radicibus collo
quintide ⁊ ꝯfert ei iuuamentuz visibilr. Et quidā expꝫ
ti sunt salem masse qn̄ ex eo sicco sumitᷣ q̄ntū planta ma
nus capit. Et existimauerunt q̇dā ꝙ alusnē viridis qn̄
cōficitur cū butyro cocto uaccino pꝰ cōtritionez ⁊ cri
bellationē ⁊ sumitᷣ ex eo prope duos aureos ē maximi
iuuamenti. Et ei qui comedit rhaphanum ⁊ albedarū
gi nō nocet scorpio. Et locusta que nō hꝫ alas magni
corporis que noiatᷣ hercules qū exiccatᷣ ⁊ bibitᷣ cū vi
no cōfert. Inq̄t fidelis ꝙ si ī potu detᷣ morsis ab eo o
piū ⁊ sem̄ hyusquiami albi eq̄li mēsura cōfecta cū mel
le ꝯferunt. Et existimauerunt q̇dā ꝙ encaustruz induz
iuuatiuū est bibitum sicut cōfert linituz. Et agaricum
est mirabilis iuuamēti ⁊ fructus aphodili ⁊ flos eiꝰ ⁊
bacce lauri ꝓprie ⁊ semen alandacocha ⁊ folia rhapha
ni ⁊ kemech bauciaꝝ ⁊ iteꝝ aristol. nigelle radicis oppo
naci seminis harmel ꝑtes eq̄les cꝰ dosis sit au. duo cū
uino. Et iteꝝ piretri aristol. baucie an̄ ps. i. piperis ps.
s. maroch q̄rta ꝑtis vnius cꝰ dosis sit sicut faba. Et iteꝝ
aristol. longe piretri equales ꝑtes ꝯficiantᷣ cuz melle cꝰ
dosis sit. ʒ. ij. cū vino. Et iteꝝ myrrhe opoponaci opij
ꝑtes equales vitis albe ꝑtes. iiij. fiant ex eis trocisci.
Et iteꝝ corticū radicū aristol. longe piretri amborum
an̄. ps. i. detᷣ in potu q̄titas nec̄ia. Et dixerūt quidam
sumātᷣ fecis vini. ʒ. vi. ⁊ sulfuris citri. ʒ. viij seis rute. ʒ.
iij. ⁊ castorei ⁊ seis eruce amboꝝ. an̄. ʒ. ij. aggregentᷣ cū san
guine testudinis marine cꝰ dosis sit. ʒ. i. cū. v. ℥. uini epi
thimata ⁊ emplata. Scorpio ipse est de emplis bonis
ad scorpionez ⁊ cauda eius iteꝝ. Et iteꝝ planta que dr̄
planta scorpionis ꝑꝑ similitudinē quā cū ea hꝫ q̄uis ip
sa stupefaciat illud qd̄ cū ea emplatᷣ in dispositōne sani
tatis ⁊ mortificat sanguinē in eo scd̄m ꝙ existimat qui
dā iudeoꝝ. Et mꝰ qū finditᷣ ⁊ ponitᷣ suꝑ pūcturā scor
piōis iuuat cū ꝯtinuitate ⁊ silr rana. Et nos qd̄ iā expꝫ
ti sumꝰ emcaustrū indū liniendo ⁊ cōtulit ⁊ sedauit do
lorē. Et silr lac sicuū imaturaꝝ ⁊ castoreū. Et anacar
dus scd̄m ꝙ q̇dā dicunt est mirabilis in hoc sedans do
lorē ⁊ alcali ē bonū ⁊ sulfur viuū cū gūma pini aut glu
ti albti ⁊ caro piscis salita ⁊ allea ꝯcocta ⁊ butyꝝ coctū
ponantᷣ calida. Et iteꝝ semen rhaphani aut semē altee
aut ambo cum sale. Et iteꝝ ordeū cū succo rute aut de
coctione eius. Et iteꝝ furfur tritici decoctus cuz fimo
columbino. Et albedarungi est de epithimatibꝰ bōis se
dans dolorē stati ⁊ silr sūt radices colloq̄ntide ⁊ taraxa
con ⁊ endiuia ⁊ amomū cū albedarungi. Epithima bo
nū est sansucus siccus. ⁊ iteꝝ sal vrine est ex medicinis
pꝰ q̄s n̄ ē iuuam̄tū. Et ex eis q̄ ꝯferūt ei ē ut teneat mor
suz sꝫ uaporez calidū suꝑueniētē a lapide ignito. Et ex
ēbrocis eꝰ est decoctio furfuris ⁊ ꝯcoctio urtice ⁊ deco
ctio camemille est mirabilis ⁊ aqua maris calefacta ⁊
succus ādacoche aut decotio eiꝰ unaq̄qꝫ est mirabilis ⁊
napta alba calefacta est mirabilis. Et oleū in quo deco
ctū est stellio qū distillatᷣ sꝫ morsū calidū ē mirabilis iu
uamēti.

De Algerarat ⁊ cura eiꝰ. c. iiij.

Isti sunt sicut scorpiones hn̄tes corpus gibbo
suz acutas caudas ⁊ eoꝝ venenū est calidū ⁊ mlᷣ
tiplicantᷣ in alcoz ⁊ in ascari bononito ⁊ ꝓprie in mine
ris alaniuden ⁊ qn̄ mordent non curatᷣ de eis in hora
illa immo in mane aut post deinꝯ accidit angustia ⁊ al
teratur color. Et qn̄z accidit ictericia ⁊ aꝑatur lingua
⁊ vlceratᷣ locus puncture ⁊ mingit sanguinez ⁊ qn̄qꝫ
retinetᷣ natura ⁊ fortasse ꝯuertitᷣ esse eius ad perditiōz
⁊ incipit cūz pulsu cordis ⁊ sincopi ⁊ n̄ oꝫ ut negligatᷣ
ꝑꝑ lenitatez situs eius qm̄ est mali veneni. Cura. pꝰ
curā cōez meliores curationes sᷣt cauterizare locū ⁊ po
tōes aq̄ latuce amare ⁊ aq̄ altaraxacō ⁊ aque ordei ⁊
oīa extinctiua ꝓpe qū fortis sit inflatio. ⁊ melioꝝ curatō
nū eꝰ expꝫtarū est sauich maloꝝ cū aqua frigida. Et di
xit quidā radix polij qū bibitᷣ cū aqua ꝯfert. Et enula
est medicamē bonuz ei scd̄z ꝙ dr̄. Et tyriaca alhascari
est bona cꝰ descriptio est hec. Corticū capparis gentia
ne apsinthij romani aristol. ro. oium an̄. ps. i. terantur
omia ⁊ fit dosis eius pondus. ʒ. ij. Tyriaca alia eis
taraxacō sicce ⁊ folioꝝ maloꝝ acetosoꝝ coriādri oium
ꝑtes eq̄les sumantᷣ pluēres eius q̄ntū in uola manus ca
pitᷣ. Et qū accidit ei inflatio vehemēs sedetur cū aquis
fructuū ⁊ succo eoꝝ infrigidatis. Et si acciderit pulsus
cordis ꝯfert sirupus de malis alsemius ⁊ sauich de ma
lis ⁊ lac valde acetosū cū trociscis de cāfora. Et si āgu
stia sit fortior tunc adhibeātur aque fructuum cū oleo
ro. infrigidato. Qd̄ si nā retineatur clisterizetur ⁊ si mi
git sanguinē phlometur ⁊ administretur curatio mictꝰ
sanguinis. Et si aꝑatur lingua phlometur vena q̄ est
sub ea ⁊ gargarizet cū aqua endiuie ⁊ sirupo acetoso.
Et si acciderit in morsu corrosio curetur cum medica
mine acuto ⁊ in ꝑtibus eius cum boloarmeno ⁊ aceto
linito. Et curetur cura ulceruz malignoꝝ.

De serpente araneaꝝ ⁊ alsceiben ⁊ rutelaꝝ. c. v.

De rutelis q̇dem iā dixerūt illi qui ꝯsiderant ⁊
experiuntᷣ has res ꝙ sᷣt sex sp̄es deinā diuersifica
ti sunt interpretando de ꝓprietate ōis sp̄ei earum. Di
xerunt. n. q̇dā antiquoꝝ medicoꝝ ꝙ ꝑma species earuz
noiatᷣ albarhasion rotunde figure uuei coloris ⁊ signi
ficatᷣ ꝑ uueum colorez illū q̇ est ad nigredinē decliuis.
Et secūda noiatᷣ anchos ⁊ est latioris coloris corporis
illa rotunditate figure et in ꝑtibus que sunt in loco eꝰ
sunt squame apparentes suꝑ os eiꝰ sunt tria corpora e
minentia ꝓcedentia ad exteriora rara lēia. Et tertia ē
murkion et est in magnitudine apis magne noiate age
ruf et color eꝰ est ad cinereitatē decliuis et tegitᷣ corpꝰ
eius corporibꝰ eminentibus ꝑuis rubeis et ꝓprie aꝑ
dōsuz eꝰ. Et q̄rta est sagluucoslon qm̄ totū corpus eiꝰ
et caput eꝰ est durum et est habens alas sicut sunt alē
formice magne. Et quinta est suclion nā ipsa est longi
corporis subtilis suꝑ corpꝰ eius sᷣt punctura et ꝓprie
apud caput eius et ipsius colluz. Et sexta est furbulē
tis nā ipsa est longi corporis uiridis coloris cui est q̄si
aculeus sub collo ipsius. Et iste medicus posuit pūctu
re oium spetierum rutelaꝝ accn̄tia vna et addidit alius
accn̄tia ꝓpria. Et alius ab his duobꝰ uiris dixit rutela
est aial silᷣe aranee que noiatᷣ alfehed ⁊ est venatrix mu
scaꝝ et sp̄es eius sunt plᷣes. Et scd̄m ꝙ dixit Gal. sunt
duodeciꝫ sp̄es et eaꝝ deterior est egyptiaca. de eis eni
est rubea q̄si ipsa sit aranea rotunda. et de eis est alba
habens rotundū ventrez paruum os stellata et ipsa est
acuti dorsi cū lineis lucidis. et de eis est citrina pilosa
et de eis ē vuea apꝓpriata hoc nomine. et de eis est cꝰ
medium capitis et pedes sunt breuia decliuia ad poste
riora et qum vult pungere ꝓijcit se super pedes suos et
qn̄ vult bibere euomit hūitatem paucam et est subtilior
vuea pria. Et de eis est foricalis silᷣis formice rubeuz
habens collum nigrum caput album dorsum pūctura
coloribus diuersis. Et de eis est vespatᷣ rubea similis

vespe deinde ponit vnicuiq; eorum accidentia ⁊ de eis est
alkesenati que nominatur per hoc propter paruitatem
suaz ⁊ est quasi sit herbus rotunda paruũ habens os ⁊
subalbiduz ventrem albos pedes ⁊ multoruz pilorum
Egyptiaca vero que dicta fuit prius est maligna habẽs
uentrem magnum ⁊ caput magnũ simile aiali qd uolat
in circuitu candele.

¶ De eo quod accidit ei quem momordit rutela uni
uersalitez ⁊ de distinctione. c. vi.

INquit Gal. non accidit morsui rutele qd ac
cidit puncture scorpionis quobrez no obuiat
uene ledendo ⁊ non facit difficultatez egestio
nis secundum pl'm. Et inquit ille qui dixit speties rute
larũ ⁊ nominauit eas nominibus primis q oẽs ille cõ
municant in apatione loci morsionis ⁊ est locus morsi
onis in primis horis rubeus ⁊ i plurimis eorũ est coagu
latio sanguinis uiridis in quo habetur pruritus ⁊ quod
sequitur ipsum ⁊ qñz extenditur usq; ad crus ⁊ addiderũt
alij q est illic eminentia plurima valde ⁊ inflatio. Et
dixit primus ⁊ accidit membris neruosis ⁊ ossibus fri
giditas semper. s. eis que sunt sicut genua ⁊ alchatin ⁊
dorsũ ⁊ spatule ⁊ fortasse infrigidatur corpus ⁊ tremit
⁊ horripilatur. Inquit ⁊ sunt illic dolor vehemens cla
mosus ⁊ vigilie ⁊ citrinitas coloris ⁊ imaginatur in ocu
lis q ambo sunt humidiores q cõsueuerunt ⁊ distillãt
lachryme guttis frequentibus ⁊ sentitur in infriore p
te uentris ⁊ pprie ppe pectinez sicut uacuatio ⁊ inani
tio ⁊ incipit natura expellere materiam aquosam supi
us ⁊ inferius ⁊ qñz apparet in illa materia qd est sicut
tela aranee ⁊ accidit inguibus ⁊ testiculis inflatio ⁊ iũ
cturis cõctractio sicut spasmus quorum forsitan dilatatio
non equat ⁊ accidit dolor oris stõi ⁊ nausea ⁊ emittit
corpus sudorez frigiduz ⁊ fortasse capitis incurrit do
lorez sicut est dolor capitis patientiuz hirsen. Et addi
derunt alij q accidit faciei citrinitas ⁊ corpi grauitas
⁊ vrine motus cui fortasse associatur punctura ⁊ qñqz e
greditur cum ea sicut aranea ⁊ accidit neruis ⁊ genibus
⁊ pectini tensio vehemens ⁊ similiter in stõ ⁊ lingua ab
breuiatio ⁊ retentio ⁊ fortes fiunt dolores inqt primus
pprietas aũt speciei sexte scdm q narrauerunt est q ac
cidunt ex ea dolor vehemens in stõ ⁊ rigor uehemens
valde cum tremore plurimo valde hoc dixit distinctio
vero quã dixerunt Gal. ⁊ alij est q ipsi dixerunt ex mõ
su quidem eius que de illis rubea est accidit dolor paruus
uelocis sedationis. In nigre vero aut varie morsu fit for
tis dolor cũ horripilatione ⁊ frigore ⁊ tremore ⁊ graui
tate in coxis ⁊ pruritu ⁊ putrefactione ⁊ mollificatiõe
uentris ⁊ fluxu eius. In stellate vero morsu fit fortis
dolor cũ pruritu ⁊ horripilatõe ⁊ stupore ⁊ grauitate
capitis et mollificatione corporis. Ex vuea vero accñt
dolor vehemens in loco pcussionis ⁊ frigus corporis
totius ⁊ horripilatio ⁊ tremor ⁊ spasmus ⁊ sudor cur
rit frigidus ⁊ abscissio uocis ⁊ stupor in corpore toto ⁊
apa in uentre ⁊ tensio in uirga ⁊ pectine ⁊ uomitus rei
absq; uoluntate ⁊ vrina turbida. Uerũ magna fumosa
est maligna ⁊ accidit ex ea dolor stõi ⁊ frequentia uo
mitus ⁊ dolor capitis ⁊ tussis cõsecutiua ⁊ difficultas
egerendi interficiens velociter. Ex morsu aũt citrine
pilose fit dolor fortis valde ⁊ accñt tremor ⁊ sudor frigi
dus cũ inflatione uentris ⁊ interficit multotiens. Et
addunt quidam eorum in narrãdo quãdã vueã de erectõ
ne uirge ⁊ tensiõe priapi ⁊ abscissione uocis ⁊ expulsio
ne spermatis ⁊ spasmo ⁊ illud non est fidum existens
ex eis que approbamus. Formicalis autem morsus est
vehemẽs paruz dolorosus. Sed ex eis accñt vesicatio
corporis ⁊ grauitas lingue. Ex uespali uero accidunt
apa in loco ⁊ spasmus ⁊ profundus somnus dñans ⁊
debilitas amborum genuuz. Ueruz alkesinati est maligna
cuius accidentia sunt de genere accidentiũ vuee sed ip
sa sunt difficiliora accidentibus vuee. Egyptiaca vero
ẽ maligna ⁊ facit accidere dolorez capitis vehemẽtez ⁊
pfunditatez somni ⁊ succedit ei mors ⁊ uita.

De Cura. C. vij.

IN cura eorum iterum administratur canon vlis ex attra
ctõe ⁊ suctõe ⁊ linitur cũ aq̃ salsa ⁊ dãtur tyriace
pdicte i capitlo scorpionũ ⁊ balnea ⁊ tina sunt velocio
res res in sedãdo dolores eorum. Nã qñ ipsi humectantur i
tina sedatur dolor eorum ⁊ si egrediuntur ab ea redit qr opz
vt balneentur omni hora. ¶ Tyriaca bona ad ru
telã ⁊ draconẽ marinũ ⁊ genera serpentũ. ¶ Dixerũt
detur in potu in morsu eorum que sũt sicut suriutrugõ
medicamen huiusmodi bdellij al. aristol. radicis lilij ce
lestis spice celtice eruce piretri dauci hellebori nigri ⁊
cymini ⁊ aphodili ⁊ foliorũ agenbin ⁊ afuniton capitũ
granatorum coaguli leporis cinamomi cancri fluuialis
storacis succi papaueris carpobalsami omnium añ. ℥.
i. terantur ⁊ cõficiantur ⁊ informẽtur trocisci quorum
unusquisque sit unius aurei ⁊ est dosis una detur i po
tu cũ uino ⁊ semine alandacoche ⁊ nuce cupressi ⁊ seie
apij. ¶ Relique medicine. ¶ Grana pini ⁊ cyminuz
ethyopicum ⁊ folia arboris aldulb ⁊ cortices eius ⁊
semen alandacoche ⁊ cicer niger ⁊ proprie cãpestre ⁊
grana magna sunt bona ualde ⁊ semen abrotani et sem
aneti et aristologia et fructus tamarisci et succus semp
uiue et lac lactuce cãpestris ⁊ dosis cuiuslibet istorum sit
pondus. ij. aur. cuz vino. Et iterum vinuz in quo deco
cta est nux cupressi et proprie cum cinamomo et ius cã
crorum et ius anseris et decoctio radicum asparagi cum
uino et aqua. Et ex eis q̃ ipsis in potu tribuuntur cõpo
site sunt aristol. et cymini ptes equales et sit dosis eius
ʒ. iij. in aqua calida. ¶ Tyriaca ad illud expa. Rx. nigel
le. ʒ. x. dauci cymini amborum añ. ʒ. v. radicis nucis cups
si amborum añ. ʒ. iij spice nardi et baccarum lauri et aristol.
ro. et carpobalsami et cinamomi gentiane seis andaco
che seminis apij omniuz añ. pondus. ʒ. ij. cõficiantur cũ
melle et dosis sit q̃titas nucis cũ vino antiquo. ¶ Epi
thimata et sifia. De bonis eorum est cinis ligni fici cõfectus
cum uino et sale et culcasia et spongia infusa in aceto et
expressa et aristol. cum faria ordei cõfecta cũ aceto et
folia alcorsus et porri et uirge pastoris et aristol. cũ ar
bore fici. Emplastrum bonum. Sumantur cortices gra
natorum aristol. et farina ordei cum aceto administren
tur post ablutionez vulneris cum aqua et sale. Et de
unguentis est oleum de andacocha embrocatum cale
factuz. Et de embrocis est aqua marina calefacta. Et
omnis aqua salsa et decoctio alcorsus et decoctio nucis
cupressi.

¶ De sciebi et cura eius. c. viij.

HOc est sicut aranea hñs plures pedes et lõgos
et dixerunt accidunt ex morsu eius dolor sto
machi et uomitus et difficultas urine ⁊ egestio
nis et est interficiens et egyptiacuz est deterius. Dico
autem q ego nescio an hoc egyptiacum est illud quod
predictum est in capitulo rutele aut illud. Et cura eius
est cura rutele.

¶ De aranea ⁊ signis eius et curacionibus eius. c. ix.

ACcidunt ex morsu eius uentositas plurima in
uentre cũ horripilatione ⁊ frigore extremitatũ
⁊ erigitur uirga. Et cura eorum est ex genere
cure rutele. Et confert eis sumere in potu uinũ alicu⁹
quãtitatis post aliam tota die ⁊ ponere morsionez in ui
no ⁊ sudare in balneo. Et de medicinis eorum sunt ni
gella ⁊ uinum ⁊ ruta sicca cum uino sola aut cũciperis
De duob⁹ animalib⁹ que dixerunt quidam sapientum
medicorum. C. x.

SUnt ambo iterum de genere cuius pterijt reme
moratio. Uerum ego non scio esse eorum ⁊ an
ipsa ingrediãtur in eis que sunt preterita aut nõ
⁊ cognoscuntur per hoc ꝙ habent quattuor mandibu
las. Inquit ille sapiens sunt ambo ex genere rutele ⁊
unum eorum est latum habens pedes albos ⁊ sup cap̄
eius sunt due eminentie quarum una descendit in an
teriore parte capitis secundum rectitudinem ⁊ altera
transit incidendo hanc in latitudine quare facit imagi
nari illud quod habet duo ora ⁊ quattuor mãdibulas
In alio uero loco eminentiarum sunt due linee facien
tes imaginari illam imaginationem. Et accidit ex mor
su eorum illud quod accidit ex morsu scorpionũ ⁊ do
lor uehemens ⁊ albedo coloris mansionis ⁊ extenuatõ
faciei ⁊ capitis ⁊ uigilie. Et cura illius est cura morsio
nis rutele ⁊ medicine magis proprie de illis que sunt
ad rutelas sunt ozimum ⁊ radix oppoponaci ⁊ alan
dacocha ⁊ abrotanum.

De animali alio nominato tubarse. C. xi

HOc animal retulit ille sapiens ⁊ dixit accidũt
ex morsu eius dolor uehemens ⁊ rubedo ⁊ dif
ficultas urine ⁊ conferunt patienti per ipsum fructus
tamarisci ⁊ cyminum campestre ⁊ folia nucis ⁊ allea
⁊ uinum dulce.

De pediculo uulturis nominato dehe persice ⁊ mẽ
luce grece ⁊ ragarius indice ⁊ hec bestia est sicut pedi
culus aut sicut paruus alcandam. c. xij.

DIxit Gal. ẽ paruus a quo non cauet ⁊ fortas
se non uidet morsus eius ⁊ est ex eis que faci
unt erumpere sanguinez per vrinaz ⁊ per na
res ⁊ in ano ⁊ ex stõ p vomitũ ⁊ ex pectore ⁊ pulmõe
⁊ ex radicibus dentium. ⁊ qñz magnificat timor in eo
quare non recepit medicinaz cuius cura est similis cuz
algerarati. Et ex eis que ei pzopria est sunt ut liniatur
morsio cũ bezahar ⁊ cum succo lactuce ⁊ sandali rube
is ⁊ ꝯfert morsui eius lac lactuce ⁊ caprinum ⁊ butyrũ
crudum ⁊ terra sigillata ⁊ algeduar ⁊ portulaca ⁊ suc
cus eius ⁊ psilium ⁊ mucilago eius ⁊ reliqua extinguẽ
tia sicut aq̃ endiuie ⁊ aq̃ lactuce ⁊ cucurbite ⁊ citrolli

De Altamula ⁊ porco lupi. c. xiij.

ESt bestia habens multos pedes acuti uene
ni ⁊ est in iudicio pediculi vulturis ⁊ vespar̄

De vespa. c. xiiij.

ESt vehementioris calefactionis q̃ apis et
accidunt ex morsu eius dolor ⁊ rubedo ⁊ apa
⁊ de uespis magnis est genus habentiuz capi
ta nigra ⁊ habentium aculeos plurimos interficiens.
Et magne quidez sunt maioris cautele prorsus ⁊ ma
gis perniciose quapp fortasse perducunt ad spasmuz ⁊
ad debilitatez genuum sed in paruar̄ iterum morsu qñ
ꝙ magnificatur timor quare faciunt accidere vesicas
⁊ grauant linguam.

De cura. c. xv.

ADministret desuper ex suctione illud qđ scis
Et si magnificat timor tũc illud qđ succurrit
tunc est pondus medie. ʒ. seminis sansuci qm̃
sedat dolorez in loco eius aut tres uole coriandri sicci
⁊ sumat succos infrigidantes cognitos ⁊ potus infrigi
dantes ⁊ qñz supponit glaties sicut collyriũ ⁊ confert
Et de epithimatibus eius est aqua malue ⁊ aqua albe
darungi ⁊ citrolli sunt mirabiles cum proprietate sua.
⁊ altea iterum ⁊ blitis ⁊ solatrum ⁊ sisamum cõtritum
⁊ folia eius. ⁊ iterum ficus ⁊ acetum ⁊ lutuz ⁊ aqua a
creste. ⁊ iterum stercus vaccinum ꝓprie cum aceto. et
iterũ folia sisimbrij ⁊ folia lauri recentis. Et iterum su
mantur opium ⁊ semen hyusquiami nigri ⁊ canfora ⁊
liniatur cum succis frigidis ⁊ tegat cum pãno lini infu
so in aqua frigida ⁊ liniatur in circuitu eius cum luto
⁊ aceto. Et silr herba fluminis cũ aceto est mirabilis ⁊
silr viriditas que accidit sup cursum aque. Et iterum
scđm ꝙ existimant quidam vaporet cum aqua ⁊ sale ⁊
liniatur cum lacte fici. Et iter̄ surigi parietuz cum ace
to. Et qñz fiunt ex aquis horum ⁊ decoctionibus ipso
rum embroce. Et exptum est ꝙ qñ membr̄ dimittit in
aqua calida hora vna deinde permutatur subito ad a
quam salsam mistam cum aceto sedat statim. Et de fri
cationibus eius sunt musce qm̃ ipse sedant doloẽ.

De apibus ⁊ cura ipsorum. c. xvi.

HAbent dispositiones proximas vespe nisi qz
dimittit aculeuz in punctura. Et cura eius p
xima est cure vesparuz.

De formica volante et re alia eis similis. c. xvij.

ILla est dispositiõis proxime api ⁊ sanior ea
Et dico ꝙ de habentib⁹ mucronez ⁊ aculeũ
est res similis formice uolanti veruntñ est lõ
gior eo plurimuz ⁊ nõ est in longitudine eius ⁊ habet
pedes arãeales longos citrinos longiores pedibus ve
sparum ⁊ cinguluz qđ hz est citrinuz ⁊ non est ei de in
genio ad fabricandum habitaculũ suum quđ est vespis
imo fabricat ipsum de luto habentez orificia lata ⁊ fa
cit pullos sicut aranea qui qum egrediuntur de cauer
nis suis incedunt ambulatiõe aranee quasi excoriẽtur
posterius ⁊ uolant et apud me est de iudicio uesparum

De stellione et lacerta. c. xviij.

QUando mordet dimittit in loco sui morsus
dentes paruos subtiles nigros ⁊ non cessat
locus dolere ⁊ prurire dõec auferatur cuz se
ca aut cucullo transeũte super eos et asumat eos et col
ligat eos quare sedatur dolor ⁊ qñqz extrahit dentes
eius oleum ⁊ cinis deinđ sugatur locus et ponat in a
qua calida. Et dictuz est ꝙ comedere altaraxacon ual
de iuuatiuũ est ad morsuz eius quđ si dolor magnificet
detur in potu tyriaca rutele.

De animali habenti. xliiij. pedes. c. xix.

ESt. animal cognitum p itromissionez auris ⁊
qñz est in longitudine e⁹ palmus unus et hz
in omni latere vigintiduos pedes et qñz am
bulat ad anteriora et qñz cõuertitur eius dispositio et
habet secundum ꝙ dicitur venenum quoddã cũ quo
accidit dolor paru⁹ q̇ sedat statim. Et flos aphodili
est de tyriacis eius. Et qñz sufficit i eo administatio sa
lis cum aceto.

De morsu salamandre. c. xx.

EXistimat ꝙ ipsa sit bestia similis lacerte hñs
quattuor pedes curte caude. Et existimant
quidam ꝙ ipsa non aduritur ⁊ si proijcitur in larem

extinguit ignem ⁊ accidunt ei quez mordet dolor vehe
mens ⁊ inflatio in corpore ⁊ grauitas lingue ⁊ pũctio
eius ⁊ tremor ⁊ stupor ⁊ multotiens accidit nigredo
membri secundũ figuram rotundã ⁊ casus eius.

¶ De cura. c. xxi.

Dixerunt quidam cura eius est cura cantari
dis ⁊ proprius quo curanẽ est vt in potu de
tur resina ex quacũqꝫ fuerit cum melle detur
eius in potu decotio camepitheos ⁊ decoctio lilij cuz
folijs vrtice ⁊ oleo. Et de eis sunt q̃ dant illis ranas d̃
cotas ⁊ dãt ipsis in potu de iure eaꝝ ⁊ emplãt eos cũ
carne ipsarum ⁊ qñz comedunt eas. Et silr est suctio te
studins campestris ⁊ marine decocte.

¶ De saculufudurni cãpestre ⁊ marina. c. xxij.

Et ego quidam non cognosco ipsam ⁊ non ẽ
longinqum quin iam expleuerimus narratõ
nem eorum. Dixerunt quidã accidit ex mor
su campestris vt obfuscetur morsio ⁊ fiat rosei coloris
⁊ parum rubet rubedine clara immo parum ualde ⁊
fiunt dolor vehemens ⁊ pruritus in corpore. Marini
uero morsus est aquosi coloris ⁊ silrẽ vt sit cura eius
cura rutele ⁊ sisium. Et dixerunt quidam emplẽ cuz
sale aut cinere cum vino aut cinere cõfecto cũ aceto sq̃l
litico aut cum sisamo adusto ⁊ uino ⁊ embrocẽ ꝑus cũ
oleo pl̃imo ⁊ aqua calida. deinde ponatur desuper.

¶ De scorpione marino. c. xxiij.

Existimo ꝙ accidunt ex morsu scorpionis ma
rini inflatõ uentris ⁊ forma hydropica ⁊ qñz
accidit ex eo exitus ventositatis absqꝫ uolun
tate ⁊ oz vt caueaẽ in cognitione e⁹. et cura e⁹ est cura
draconis marini ⁊ rutele. Et dixit q̃dã in cuius sermõe
non confidiẽ ꝙ scorpio aque est calidi veneni.

¶ De aranea marina. c. xxiiij

Videẽ ꝙ sint dispositiones eius propinque dis
positionib⁹ scorpionis marini.

¶ De morsu rane marine rubee. c. xxv.

Narrauerunt plures sapientum ꝙ ipsa est ma
ligna mala inuadẽs animalia ⁊ corpora ⁊ sa
lit ad ea ex longinquo ut mordeat ea ⁊ si non põt mor
dere sufflat ad ipsa exufflationez nociuaz ⁊ accidunt ex
morsu eius aꝑa magnum ⁊ perditio uelox. Dico silẽ ẽ
ut sit cura e⁹ cum tyriaca magna ⁊ qđ est ei⁹ generis.

¶ De summa curationis reptilium marinorum uene
nosorum. c. xxvi.

Dixerunt oz ut curentur cum tyriacis ⁊ cum
eis quibus curaẽ uenenum frigidum ⁊ cum
medicinis rutelarum ⁊ tyriaca eaꝝ.

¶ Fen septima de decoratione que est tres tractatus

¶ Tractatus primus de dispositione capillorum ⁊ in
ipso sunt furfures. Capi. primum.

Capillus nascitur ex vapore fumoso qũ
coagulatur in poris ⁊ oritur super eos
⁊ proprie per illud qđ assumitur ex ali
mento ⁊ proprie quando est hũiditas
corporis viscosa unctuosa non aquosa
neqꝫ littosa sicut arborum unctuosarum folia nõ cadũt
Et iam quidez dictum est in libro primo de denigratõ
ne eius et canitie ipsius ⁊ reliquis coloris. Veruz qđ
pendet ex sermone de decoratione est regimen substan
tie eius cum nascentia ⁊ depilatione. Et regimen nu
merationis eius cum multiplicatione ⁊ minoratione.
Et regimen q̃titatis eius cuz i grossatione ⁊ subtiliatõ
ne ⁊ prolongatione. Et regimen figure ei⁹ cũ applana
tione ⁊ crispatione. Et regimen coloris eius cum de
nigratione ⁊ subalbatione ⁊ de albatione. Et nos loq̃
mur in hoc tractatu scđm hanc intentionez.

¶ De causa destructionis capillorum. c. ij.

Capilli destruunẽ uel minuuntur aut propter
causam in materia aut propter causaz in re in
qua nascuntur. Et causa in materia est ut mi
noreẽ aut priuetur. Et paruitas est aut causa eius ꝙ
ipsaz submergit aut alterat eaz aut causa paruitatis sub
stantie prime sicut est paruitas vaporis fumosi in pue
ris ⁊ mulieribus ꝑꝑ multitudinez uaporis humidi q̃r
non nascitur barba i eis. Paruitas autẽ radicis substã
tie aut est propter accidens aut qm̃ natura cõsumit eã
Illud vero qđ est ꝑꝑ accidens est sicẽ accidit conuale
scentibus cum exiccant eos egritudines longe ꝑthisice
⁊ ethice quare non remanet eis materia de qua ciben
tur capilli quare cadunt ⁊ non nascuntur sicut acci
dit plantis irrigatis qñ non irrigãtur ⁊ sicut accidit ca
stratis ex similitudine eorum cum mulieribus in humi
ditate per frigorez ꝑꝑ causam testiculorum eorum. Et
ꝑꝑea ꝙ illud qđ generat sperma cõculcatur in eis ⁊ in
frigidaẽ ⁊ ꝑuenit frigus eius ad membra sublimia ⁊ in
frigidat ea quare non resoluitur humiditas eorum ad
exiccandum et qđ resoluitur nõ remanet in porris ꝑꝑ
ꝑuitatem suam ⁊ subtilitatez ipsius immo egrediẽ. Et
sicut accidit qui assuete utitur institis grauibus super
caput suũ. Illud uero qđ est ex uia nature est sicut cal
uitium. caluitium eniz accidit ꝑꝑ abbreuiationez mate
riei piloꝝ ex caluitio. Et illud est propter paruitatem
eius aut ꝑꝑ submersionez cerebri ab eo qđ tangit ipsuz
de craneo quare non imbibit ipsuz ea imbibitione qua
imbibit qũ est obuians. Illud aũt qđ fit ꝑꝑ causam in
re in qua nascunẽ est secũdum tres modos aut ut non
penetret in eam materia pilorum aut ut penetret in eã
sed non retineatur aut corrumpaẽ in ea ⁊ resoluaẽ ad
qualitatem non cõuenientem ut pulli generentur. Et ñ
penetrat in eam nisi ꝑꝑ oppilationez poroꝝ ⁊ non op
pilantur pori nisi ꝑꝑ uehementiã soliditatis ei⁹ per sic
citatem ipsius sicut est de adiuuantib⁹ ad caluitiuz ⁊ fe
stinat in calida complexione ꝑꝑ velocitatez exiccatõis
eius et propter illud multiplicantur sup ꝑparatos ad
caluitiuz pili corporis ⁊ pectoris ꝑꝑ caliditatez cõple
xionis eoruz. Nam paruz qđ est ex pilis eoꝝ est diffici
lis euulsionis aut ꝑꝑ soliditatez eius causa uestigioꝝ vl
cerum preteritorum sicut est dispositio in glabris. Et
illud qđ retineẽ in ea est ꝑꝑ vehementiã raritatis eius
et amplitudinez pororũ eius sicut est ex aliquo adiuua
tiuuz ad hoc ut nõ nascatur barba etiã vsqꝫ in finẽ uite
aut propter siccitatez cõplexionis quare ꝯstringuntur
pori cũ humiditate cõplexionis ꝑꝑ ꝑuitatez caliditatis
an non uides ꝙ non fit caluitiuz ⁊ est residuũ capilloꝝ
istoꝝ subtile facilis euulsionis sicut est mulieribus ⁊ ca
stratis ⁊ illud qđ corrumpitur in ea aut est propter hu
morem fixum malignum sicut in alopitia et tyria aut
ꝑꝑ vlcera mala corrosiua sicut est in quibusdã spetieb⁹
glabrici. Et caluitiei quidez curatio est difficiẽ q̃uis
sit possibile ipsam repellere anteꝙ̃ incipiat aut tardare
eaz. Et ꝑꝑ illud quidz qđ dixit. Hip. ꝙ qñ caluis va
rices accidunt nascuntur capilli eoꝝ voluit intelligi de
pilatos ꝑ alopitiã et silia. Et pili supercilioꝝ et palpe
brarum non cadunt velociter ꝑꝑterea ꝙ eorum origo
est spissa cartilaginosa ꝯseruatiua et ꝑꝑ illud tardatur
caluitiũ in ethiopib⁹ et zingi propterea ꝙ cutes eorum

vehemẽter retinẽt pilos eorum: durum.n. non euelit ⁊
propt illud miorãt cum eo pili. Uerum ipm seruat pi
los q̃re non cadunt velociter ⁊ non depilant. et blesi
q̇dem non fiunt calui ꝓpt multitudinem hũitatis cere
brorum eoruz. Et pp illud multiplicatur in eis diaria
facta a catarro. ¶ Medicine cõseruantes capillos sũt
ille in quibus est caliditas subtilis attractiua ⁊ uir
tus stiptica ⁊ ille in quibus sunt proprietates quibus o
perantur ⁊ iam diximus simplices harum medicinarũ
in medicis singularibus ⁊ dicemus iterum in antido
tario cõposita ad eos. Et dicemus hic de medicinis q̃
sunt conueniẽtiores huic loco. ¶ Medicine igitur sim
plices q̃ conueniunt ad conseruationem capillorum ⁊
succurreñ inceptiõi eorum in casu ẜm sũmam usq; quo
conditionemus post conditiones necessarias in regimi
ne ipsarum sunt huiusmõi. myrtus ⁊ grana eius ⁊ lau
danuz et emblici ⁊ myrobalani kebuli ⁊ myrrha ⁊ alo
es ⁊ capillus ueneris ⁊ cadunt in eis galle propter stip
ticitatem earuz ⁊ alfeluzaharagi proprie cum uino stip
tico ⁊ olo myrtino aut oleo masticio ⁊ aq̃ myrti aut suc
co foliorum alzerideraet. Et iterum adustum arboris
lini aduste cum semine suo linitur cum oleo. Et iterum
cortices nucis adusti qñ miscentur cum oleo myrtino
⁊ vino stiptico ⁊ inũguntur cum eis ⁊ ꝓpe pueri. Et
ex cõpositis ẽ illud qd. ℞. grana myrti ⁊ gallas ⁊ em
blicos ⁊ d̃coquant cum oleo ro. aut oleo myrtino ẜm
modum notum ⁊ admistrẽt. Et iteꝝ folia myrti hũide
⁊ laudanũ ⁊ rãnus ⁊ extremitates cupssi ⁊ grana myr
ti sũant ⁊ cũ eis cõmouendo tãgat cap̄ tritis dissolu
tis cũ olo oliue. Et iterum granoꝝ myrti nigre ⁊ semi
nis apĳ extremitatũ myrti ⁊ seminis sicle ⁊ extremita
tum ramni oium ana. pars. i. capilli ueneris ⁊ laudani
amboꝝ añ. ps. ſ. vini nigri ptes vi. dissoluant medicine
in ipso decoquendo donec remaneat tertia vini deinde
ꝓĳciantur desuper oleũ oliue aromatizatum cum cipis
⁊ spica ptes. ĳ. Et iterum decoctio eius donec ferueat
trib⁹ ebullitiõibus deinde colent aq̃ ⁊ oleuz a medicis
cum expssiõe vehementi ⁊ ponantur i vase vitreato qd
sit ad moduz pyxidis ⁊ ꝯcutiat ⁊ admiistretur apud ne
cessitatem: ẽ. n. cõseruatiuũ ⁊ d̃nigratm̃. Et iteꝝ semis
apĳ ⁊ semis sicle ⁊ capilli ueneris ⁊ turis õiũ añ. ℥. ĳ.
nuces. xv. numero corticum pini lb. i. ⁊ assentur oia in
nocte in furno posita in uase lutato ⁊ dimittãtur donec
adurant omnes partes eoꝝ ⁊ ꝯterãtur ꝯtritiõe ⁊ proĳ
ciatur sup ea: lb. i. adipis ursi q̃ ẽ melior adipe anseris
⁊ reponat ⁊ quotiẽs indiget eo liq̃fiat in oleo aromati
co ⁊ administret Et ꝯfert iteꝝ caluitiei icipiẽti. Et ite
rum sumatur. lb. i. ſ. uini stiptici ⁊ laudani. ℥. i. corticuz
pini adustorum. ℥. ĳ. capilli veneris ꝯbusti. ℥. iĳ. adipis
vrsi. lb. i. succi solatri. ℥. iiĳ. ſ. decoquatur laudanum
in vino cocto donec inspissetur ⁊ ꝓĳciãtur sup ipsũ me
medicine ⁊ misceant ⁊ reponat ⁊ qñ indiget eo sumat
ex ipso aliq̇d in oleo aromatizato ⁊ melius oleũ ẽ oleuz
nardinum ⁊ liniat ⁊ qñq; linit sine oleo. Et ex eis que
sunt leuia ẽ vt sumant myrrha et laudanũ ⁊ oleuz myr
tinuz et ꝓpe qd fit ex eleo de keiri et aqua myrti deco
cte in vino stiptico et misceat ẜm q̄ exigit illius qd est
pñs ⁊ liniatur cum eo aut sumant folia florum papaue
ris. ruffi cum oleo myrtino ⁊ inungat caput et dimitta
tur in nocte deinde balneet. ipsũ. n. ꝯẜuat et denigrat.
Aut sumant laudanuz et capillus ueneris et cinis cor
ticũ pini et adeps vrsi et vini pontici q̄tum sufficit ꝯmi
sto ei sicut oleo masticio aut myrtino. Aut sumãtur ca
pilli veneris et laudani equalr et olei myrtini oium añ
aur. i. rute montane aur. ĳ. terantur cum vino stiptico ⁊
misceãnt cum adipe vrsi et administrẽtur. Medicamẽ
ꝯseruans pilos supciliorꝝ. ℞. rosaꝝ papaueris ruffi p
tes. iiĳ. fumiterre cum radicibus suis et extremitatum
fici oium añ. partem. i. laudani ptes. iĳ. capilli veneris
ptes. ĳ. ꝯterant et administrentur cuz olo masticio. Si
mile ei iterũ radicum vitis albe aut radicum alascas et
cineris arboris pini recẽtis oium añ ps. i. baurach par
tes. ĳ. misceãtur cum oleo myrtino aromatico hic ergo
est ẜmo plimus. At v̓o si fuerit cã siccitas ꝯplonalis et
paucitas sanguis delitĳs foueat corpus et cibet eis q̃
sunt boni nutrimẽti et pinguia ex ipsis in quibus est de
clinatio ad caliditatem subtilem et dimittat omne salsũ
et acetosũ et põticũ et deuitet coitũ et d̃ vino deuitet il
lđ qd ẽ antiqũ et assiduet balneatiõz cũ aq̇s dulcib⁹ et
ñ ap ꝓpriet corpori nitꝝ nec usnẽ nz sapo imo qđ sit sic
farina fabaꝝ aut grana melonis aut creta et psilium et
silia. Et si fuerit ꝓpterea q̄ pori ꝯstricti sunt ualde in
diget eis q̃ resoluũt et rarificãt et diligit ut ponant in
cibo ea que aperiunt sicut sinapis et allea et porri et
liniatur cutis iterum cum eis q̃ sunt sicut gumma rute
siluestris et sinapis et calamentuz et ruta et cepe et ad
ministrẽtur in balneo aq̃ resoluentes et abluat cap̄ cum
baurach et spuma maris. Et oportet vt abstineat pati
ens illud ab oleis. Et ad illđ qd ẽ ꝓpter raritatem cõ
ferunt medicine p̄dicte plm̃ declinatiõis q̃ꝝ est ad stipti
citatẽ et epithimata et olea stiptica et introitus balnei et
admistratõ tepide deinde ꝯsecutõ cum farina subito.

¶ De pluribus embrocis capilloꝝ. C. iĳ.

Plures embroce capilloꝝ sunt in q̃ꝝ substantia
est uiscositas ex qua possibile est ut capilli assu
mant et sunt sicut folia sisami et folia cucurbite
et olea in quibus sũt caliditas et stipticitas sicut oleuz
de lilio mistum cum cera aut sicut est oleum de alcãna
et oleuz myrtinum ꝓpe et cadit in illis ablutõ capitis
cũ infusiõe colloquitide. Et ex eis q̃ ꝯferunt in hoc est
vt sumatur laudanũ et dissoluat qđ de eo bonũ est in
testeo uase lutato sup prunas subtiles liquefactione fa
cta in oleo oliue et puluerizetur super ipsum aliquid de
nucleis oliuaꝝ combustis ⁊ cõmisceantur omnia super
prunas cõmistiõe subtili et administret. Et folĳs quiđ
alzerideraet ⁊ aque foliorũ eius inest proprietas bona
in hoc et corpori seminis lini administato cũ oleo sisa
mino. ¶ Cõpositum sumantur folia alzeriderаet ⁊ ca
pillus ueneris recens romanus ⁊ myrrha ⁊ emblici ⁊
ꝯmouendo tegatur cũ eis caput in quibusdã ablutõni
bus cognitis. Et iterum sinapis ⁊ ponat in decoctõe
sicle ⁊ abluat cum ea caput ⁊ inungat post ipsam cum
oleo myrtino aut cũ oleo de embrocis. Cõpositum bo
nuz. ℞. fellis taurini ⁊ fellis ursi ⁊ myrobalanorum em
blicoꝝ kebuloꝝ ⁊ belliricoꝝ et sedeguarã ⁊ gallaruz in
tegrarum oiuz añ. ptez. i. terantur et nutriant cũ succo
solatri. vĳ. diebus deinde exiccent et administrentur ex
eis epithimata cuz aliqua decoctione post ablutionem
capitis et barbe cuz aqua et melle et nitro cõtrito. Et
iterum ordei contriti. ℥. xxx. emblicoꝝ. ℥. v. decoquant
cum aqua decoctione vehementi donec aqua sumat
uirtutẽ amborum et decoquantur in illa aqua exñte in
ipsa olei viol. q̄tũ est medietas aq̃ et laudani pond⁹. ℥.
iĳ. folioꝝ sisami ⁊ folioꝝ altee et folioꝝ cucurbite hũido
rum aut siccoꝝ omnium añ. pondus. ℥. x. non cessetur d̃
coqui aqua donec consumatur et remaneat oleum.

Descriptio alia ⁊ refertur ad alkidũ sciremblegi. ʒ.x.
decoquantur cũ dabus. lb. aque vsq₃ quo redeat ad q̃r
tam ⁊ fundat̃ sup eã q̃tum ipsa est olei de ben ⁊ aliq̃d
ordei excorticati ⁊ aliquid laudani ⁊ decoquatur usq₃
quo redeat ad tertiam.

¶ De facientibus nasci pilos fortibus. c. iiij.

Et in ipsis est cura caluitiei cuius curatio est
possibilis ⁊ casus superciliorum ⁊ filium ⁊
oĩs medicine quas dicemus in caplo alopi
tie ⁊ oĩs mod⁹ regimis ex fricatione capitis ⁊ rubifica
tione eius ⁊ administratione eius ad ipsũ super ipsum
deiñ administratione medicinaꝝ fortis attractionis ⁊ re
solutionis cum proprietate quam hñt in alopitia sunt
iuuatiue in caluitio ⁊ faciendo nasci pilos in depilato
et in superciliis ⁊ barba. ⁊ corticib⁹ radicis salicis cum
oleo est cõfortatio ⁊ ꝯseruatio mirabil̃ cũ denigratione
¶ Medicine aũt de quibus est nostra intentio vt hic
narremus eas q̃uis iterum sint iuuatie in alopitia post
q̃ fecerimus illud quod diximus in fine capli ꝯseruatõ
nis capilorum sunt ista. Sumant̃ cantarides recentes
ablatis pedibus ⁊ capitibus exiccate in vmbra ⁊ teran
tur in oleo viol. aut decoquant̃ in eo aut in oleo oliue
donec ingrosset̃ ⁊ lini cũ eo vbi uoluerit vesicabit enim
deinde nascentur pili. Et silr̃ mel anacardi qñ ponitur
super locum c⁹ pili depilati sunt aut terat̃ ꝯdisi in oleo
ouorum ⁊ liniat cũ eo hõ uibi uoluerit multotiens faci
et. n. nasci pilos. Aut sumat̃ vngula asini adusta ⁊ cor
nua ꝯbusta ⁊ linantur cũ oleo sisamio est. n. forte. Oua
aũt formicaꝝ cũ oleo de ben sunt cõuenientia in facien
tibus nasci ⁊ apud cõitatẽ hoium sũt ex eis q̃ ꝓhibẽt
ortum. Et ex eis que sunt experta est lacerta que est i
domibus que interficiat̃ ⁊ exiccet̃ ⁊ teratur ⁊ liniatur
cũ oleo. Et iteꝝ tritura nitri pharaonis cum sambaco.
Et ex eis que sunt leuiora illo est ut fiat maica ⁊ tabu
la de plũbo ⁊ ponat̃ inter ea ambo aliquod de oleis ad
capillos aut adeps ex eis que secunt̃ ⁊ terant̃ donec
resoluat̃ ad ipsum uirt⁹ plũbi ⁊ liniatur cũ eo ⁊ emple
tur locus cuꝫ foliis fici bene decoctis ⁊ usq₃ ad uirtutẽ
q̃dã. Et iteruꝫ sumat̃ medulla. xx. auellanaꝝ ⁊ assetur
donec terrat̃ ⁊ aggreget̃ cum oleo rhaphani. Aut su
matur herbe noiate harcus ⁊ priapi asini ⁊ splenis ei⁹
assatoruꝫ oium añ. lb. ſ. laudani. xx. pondera misceant̃
oia post solutioneꝫ laudani i uino ⁊ administrẽtur. Et
ex eis que dixit Filagorus est ut sumantur adipis tauri
saliti. ʒ. xcvi. alusnen ⁊ gumme rute agrestis amboꝝ añ.
ʒ. xxviij. myrrhe. ʒ. viij. laudani tm̃dem capilli veneris
ʒ. xlviij. splenis asini. ʒ. xcvi. asset̃ splen asini ⁊ teratur ⁊
aggregetur totuꝫ cũ vino nigro ⁊ radat̃ caput ⁊ liniat̃
cum eo ⁊ dimittat̃ quinq₃ diebus deinde abluat̃ ⁊ di
mittat̃ q̇escere doub⁹ dieb⁹ deiñ iteret̃ q̃ si exulceraue
rit curet̃ locus cũ adipe anseris. Et iterum ad depilla
tos sũant̃ sex uẽtres lepoꝝ ⁊ exicẽt̃ optie ⁊ adurant̃ i
uase lutato ⁊ ꝓiiciat̃ sup eos de foliis rani et d̃ foliis myr
ti tm̃dẽ ⁊ de capillo ueneris. ʒ. viij. ⁊ adurant̃ vice alia
in vase vitri deinde terat̃ ⁊ misceat̃ cũ trib⁹. lb. adipis
ursi ⁊ q̃tũ ipm olei de rhaphano ⁊ reponat̃ ⁊ admini
stret̃ qñ necessariũ fuerit in oleo aliquo aromatizato ⁊
bacce lauri ⁊ oleuꝫ de pipere ⁊ oleum de kerua ⁊ silr̃
illud qd̃ adiuuat in faciendo nasci. Et iterũ cinis abro
tani qñ miscet̃ cum oleo antiquo facit nasci barbaꝫ tar
de nascentie. Et cinis lilii cũ aqua ⁊ ꝓprie in superci
liis. Et iteꝝ ad supcilia ꝯburantur due nuces vsq₃quo
terantur tm̃ ⁊ adiungat̃ eis ambabus aur. i. da nucleis
dactiloꝝ silr̃ absq₃ ꝑscrutatõe vltima ⁊. xv. grana pipis
⁊ bulliat cum oleo ro. Et iterum cinis abrotani ⁊ a
uellane aduste ⁊ laudanuꝫ ⁊ cãtarides ⁊ ꝯdisi bulliant
in oleo de ben in cochliario donec denigrent̃ ⁊ miscea
tur cũ tãto galie q̃tũ ipsum est ⁊ fricet̃ locus ⁊ liniat̃
cuꝫ eo. Et iterum capillus veneris ⁊ grana myrti ⁊ se
men apii adurant̃ paꝝ donec denigrent̃ ⁊ aggregentur
cum adipe ursi ⁊ oleo rhaphani. ¶ Medicamẽ faciẽs
nasci pilos in superciliis. ℞. turis aur. iiij. stercoris cro
codili stercoris ericii marini ⁊ rute mõtane omniũ añ.
aur. i. terãtur cũ vino stiptico ⁊ misceãtur cũ adipe ursi
⁊ administrẽt̃. Aliud ad depilatõeꝫ antiquã difficilem
ex alopitia ⁊ aliis. ℞. sceba pteꝫ. i. spume maris partes
viij. euforbii ⁊ baccaꝝ lauri amboꝝ añ. ptes. iij. picis hu
mide ptes. ij. liq̃fiat pix cũ oleo de lilio ⁊ liq̃fiat in ea eu
forbiũ deinde admisceant̃ cũ eo relique medicine. silr̃
ei radicũ arũdinis aduste ptes. vij. cineris ranarũ ptes
v. seminis eruce ptes. iiij. radicis alistas partes. iij. terã
tur cum oleo laurino ⁊ administretur.

¶ C. v. de alopitia ⁊ tyria.

Iam sciuisti q̃ causa in generãdo alopitiã ẽ mã
mala manẽs in cute ⁊ in origibus radicũ piloꝝ
quare corrũpit radices originuꝫ piloꝝ corrodẽs
eas ꝓhibẽs nutrimẽtũ bonũ eis ⁊ noiat̃ alopitia ꝓpea
quia ipsa accidit vulpibus. Et differẽtia q̇deꝫ int̃ ipaꝫ
⁊ tyriã est q̃ in tyria nõ tm̃ cadũt pili imo excoriat̃ cũ
ea cutis tenuis sicut accidit serpẽti. Et fortasse accidit i
ea figuratio ꝓueniẽs sicut figura serpẽtis. Et materia
q̇deꝫ que facit accidere ⁊ incurrere alopitiã ⁊ tyriam
quãdoq₃ ẽ colerica ⁊ qñ₃ ẽ melica ⁊ qñ₃ ẽ phlgmatica
⁊ qñ₃ est ex sãguine corrupto ⁊ significat̃ sup̃ totũ illd̃
ꝑ illud quod apparet qñ fit abrasio ex colore cutis et
ꝓprie qñ fricat̃ illud fricatõe aliqua ⁊ qñ₃ significatur
illud ex regimine ꝓcedẽte ⁊ ex accidẽtibus q̃ associãt̃ ei
Et ex eis q̃ significãt illud est hũor dñans de illis quos
sciuisti. Et qñ₃ significat̃ velocitas sanatiõis eius ⁊ tar
ditas ex eo qd̃ uidetur de velocitate rubificationis ei⁹
ꝑ fricationeꝫ ꝑꝑ velocitatem attractionis sanguinis bo
ni ad ipaꝫ aut tarditatẽ e⁹ q̃uis fricatio ꝑlurima exulce
ret quare ꝓhibet origineꝫ piloruꝫ.

¶ De cura. c. vi.

Non est dubium q̇n rectificatio regiminis i ea
fit euõ illius humoris facientis in primis ⁊ in
tromissio ciboꝝ chimi ualde boni ad corpus de illis
quos sciuisti et uini tꝑati cõmisti decliuis ad impressio
nẽ dulcedinis parum cum tenuitate et claritate. Nam
hoc nutribilius est et balneum confert ei añ omneꝫ fri
cationeꝫ et post ipsum et incipiat prima res cum euõne
corporis in primis ab humore faciente cuꝫ medicinis
educentibus ipsum aut cũ phlomia si mã exiguerit illd̃
deinde cum euacuatione capitis ab eo cum quo sciui
sti de caꝑpurgiis et odoramentis et gargarismis ex eis
que dicta sunt in caplo mũdificationis capitis scd̃m
unãquãq₃ supfluitatem deinde ꝑmutandũ est super cu
tem et mũdificationeꝫ e⁹ ab eo qd̃ in ea mãsiuũ est et ex
tractionem eius ab ea et resolutioneꝫ ipsius. Et festinã
dũ est in hoc ut non recipiat cutis q̃litateꝫ mãsiuã ma
lã et nõ est ambiguũ in hoc quin oporteat ut medicine
euacuantes ex locis mãm malignam sint incisiue et re
solutiue resolutione non consequente exiccationeꝫ ꝑꝑ
vehemẽtiã calefactionis quare adipiscatur cutis cale
factionẽ que in futuro fit causa casus piloꝝ q̃uis i ꝑñti
forsitan destruat alopitiã. Qd̃ si fuerit calida fortis sic

gumma rute agrestis que est radix in caplo frangat ca
liditas e⁹ cum oleis tꝑatis vincentibus super eā ⁊ cū a
quis quib⁹ subtiliatur ⁊ de ea q̇dem melior est recens
⁊ illa sup quā preterierunt anni tres est debilis. Et de
iudicio fortis est vt minoret ipsius ꝗtitas ⁊ frangatur
e⁹ cōplo ⁊ festine accipiat ab eo qđ ipsa linit ⁊ ꝺ iudi
cio debilis est vt fiat econtrario. Et oꝫ vt sit subtilis ⁊
si non penetrabit v̓tus e⁹ in profundum cutis. Et opꝫ
vt sit in illis medicinis cōfortatio ⁊ prohibitio vt nō re
cipiat caput materiam maliguam. Et nō oꝫ ut associet
illi uirtuti stipticitas plīma ꝓhibens materiam perue
nire ad locum deinde penetrare in poros eius. Qum
ergo corpus mundificatum est ab illo oꝫ tunc vt in eis
sit uirtus attrahens sanguinez e⁹ bonum ⁊ uaporez ei⁹
tꝑatum postꝗ ipsa resoluerit coruptum qui est in cute
ut aggreget resolutiōz corrupti ꝓpinqui ⁊ attactionez
boni longinq̇ ⁊ illud p⁹ mundificationem. Et qū tu ad
ministras has medicinas oꝫ ut tu consideres impressio
nem earum. Et incipias in eis a debilibus in cōplexio
ne ⁊ minoratione ⁊ cōsidera in eo qđ est ex eis : ꝙ si in
uenis egrum telerantez ⁊ impressionez incolumē adde i
uirtute ⁊ si non tolerat ⁊ magnificatur imp̄ssio minue
ꝗtitatez ⁊ cōmistōnez ⁊ stude ita ut perducat ad exulce
rationē ⁊ apationem ⁊ proprie in corporib⁹ leuis com
plexionis aut etatis aut tēporis. Et si ꝑduxerit ad apa
tionez ⁊ exulceratiōez succurre illi cū adipib⁹ ⁊ lini eos
desup sicut ē adeps anatis et galline et sicut ceratū leue
qū ergo sedat reitera cū ꝗtitate quā tolerat. Qunqꝫ
magnificat res paꝝ non cesses facere illud donec resol
uat corruptū et attrahat bonū. Et signuꝫ quidez imp̄s
sionis medicine in ea est ut rubeat cutis cū fricatiōib⁹
minoris numeri ꝗ fricationes quib⁹ rubet añ admini
stratiōez medicine si aūt dispō non alterat tunc scias ꝙ
indiget medicina fortiore et qñ nō rubet frica cum pā
no vehmentius ꝗ fit illud donec timeatur excoricatio
deinde frica cum eis que sunt sicut cepe ꝙ si non rubet
non erit excusatō q̇n scalpellet locus et liniat cum eis
que sunt sicut allea. Et de eis quib⁹ indigetur in mun
dificanda cute a mā alopitie male st̄ sanguisuge ⁊ uēto
satio et pūgere cū acubus plibus. Et iteꝝ uesicatio cū
medicinis acutis q̄s dicam et mūdificatio eius qđ vesi
catū est et sanatio eius ut egrediantur pili ab ea. Et ꝺ
eis que adiuuāt in resoluendo mām est coopire cap̄ pi
leo de pellib⁹ semp nocte ⁊ die: ip̄e eniꝫ resoluit ⁊ facit
sudare. Et oꝫ ut radat oibus duobus diebus aut trib⁹
cū nouacula ⁊ quotiēs nascunt radatur caput. Et opꝫ
ante administrationez epithimatum ut radatur caput ⁊
fricet cū pano aspero aut sicut cū cepe aut corticibus
rhaphani donec rubeat ⁊ fiat suceptibile virtutis medi
cine apertis poris. Et qñꝫ excusat balneū ab hoc. qđ
si non radit subtiliet medicina ꝑueniens ad illud.

¶ De euacuantib⁹ aūt euacuet cholica cū decoctiōe
myrobalanoꝝ ⁊ cum uirtute hellebori ⁊ epithymo ⁊ pi
lulis cochijs ⁊ cū hierapicra. Et iteꝝ hieradiacoloqui
tiduos est bona proprie phlatice. Si aūt fuerit illic me
lia misceat cū ea aliquid de helleboro nigro. Et si fue
rit illic chola misceatur cum ea scamonea ⁊ hiera ruffi
⁊ logodion bone sunt proprie melice et multotiens qui
dez sanatur euacuatione vna. Et spēs quiđ hoꝝ euacu
antiū sunt de eis quoꝝ scientiā collegisti in eis que sunt
ꝑterita. Et si uolueris leuius illo da ei in potu de hiera
mala ꝯposita cū pulpa colloquintide ⁊ turbit in mense
tres potiones aut quattuor. Et qñ non valet euacua
tio vna itera p⁹ quietes in eo qđ est inter illud. Et qū
uideris cutez capitis rubere aut uenas e⁹ rubedine re
pletionali phloma p⁹ phlomiam uniuersalē si exigit illđ
cōsiliū venas capitis ⁊ venas frontis ⁊ temporꝝ. Si aūt
non volueris illud tūc nō faciat aliquid de hoc: sanguis
eniꝫ est quo īdiget illic. Gargarismata aūt ⁊ caputpur
gia ⁊ silia iā sciuisti in caplo curationuꝫ capitis. Medi
cinaꝝ v̓o supponendaꝝ fortioꝝ est euforbiū sup qđ non
transierunt ultra tres anni ꝑparatum scđm ꝙ dedim⁹
de regimine in canone. Et p⁹ ipsum est gūma rute sil
uestris qm̄ ip̄a est mirabilis valde. Deinde nasturtiuꝫ
et sinapis et cinis cātaridaꝝ ꝯfectus cū pice hūida aut
staphisagria ꝯfecta cuꝫ oleo laurino aut lac titimali cū
quo v̓eficet et appropriat vt currat quđ sub ea est. Et
qū cadit cortex oriuntur pili sub eo et alzegi ponit sup
membrum tempe ꝑuo et indiget ea in alopitia q̄ est for
tis. Et post illud sulfur et duo hellebori et semen eruce
et spume baurac et due spēs spume maris et cortices
arundinū et radices eaꝝ aduste et sterc⁹ muris et sterc⁹
ouiuꝫ adustum inunctū et piper longū et sinapis aut a
uellane ꝯbuste et folia fici et condisi et vene chelidonie
et alkitrā. Et qñꝫ confert in ea fel taurinuꝫ deinde qđ
est sicut amigdale amare aduste cuꝫ cortice suo et sicut
tus tritum aliquot diebus in aceto bono. Et xilocara
te nabathi sunt ex medicis h⁹ egritudinis. Et de istis
oleis administratis in ea meliora sunt oleum laurinum
et oleum de kerua. Et ꝺ medicinis st̄ q̄ ceree melior est
alkitrā deinđ pix et de adipibus melior est adeps ursi
et prope qui antiquat. Linimentum forte euforbij gū
me rute agrestis olei laurini oiuꝫ añ. aur. ij. sulfuris ui
ui et hellebori de quocūqꝫ amboꝝ fuerit nigro aut albo
oium añ. aur. i. fiat ceratum cum cera ꝗtuꝫ sufficit. Et
iterū baurac aphricāi ꝑtes. ij. sal āmoniaci pars. i. adu
rant ambo et terantur in aceto forti et liniantur cū eo
loca post fricationē faciendo epithima leue. Et iterum
post tres horas medicamine iā exiccato inde trib⁹ die
bus. Si aūt vesicauerit fac illud qđ scis. Et iteꝝ canta
rides et sinap̄ decoquantur in oleo donec fiāt sicut al
galia. deinde vesicet cum eo locus fortis et frangatur
v̓tus e⁹ cuꝫ cōmistiōe debili. Et de illis que sunt leuio
ra hoc et sunt mirabilis iuuamenti est vt sumat acetum
forte cuꝫ tanto oleo ro. bono ꝗtū ipꝫ est et cuꝫ galanga
deinde fricet locus cum pāno asꝑo et liniat ex eo. Et
iteꝝ inunctio cum algalia in qua est aliquid de gumma
rute agrestis. Et scias ꝙ infātibus sufficit abstinentia
et puberes tolerāt. ʒ. ʃ. de pilulis cochijs. Et habētes
annos. x. tertiā. ʒ. unius.

¶ De eis que abradūt pilos. c. vij.

Summantur calcis ꝑtes. ij. et arsenici ꝑtes. ij
liniatur cum eis ambobus cuꝫ pauco aloe po
sito in eis abradet. n. statiꝫ. Et si ponātur cal
cis ꝑtes ples et arsenici pauciores erit magis equale
Et si addat calx erit tardioris oꝑationis. Ue ꝑtū oꝑa
bit. Et qñꝫ sumuntur calcis et arsenici ꝑtes. ij. et pars
i. et decoquntur in aqua tādiu donec depilet penā. qđ
si iteretur operatio in illa aqua erit melior et que pre
paratur cum sole est melior et sumatur aqua illa et de
coquitur in ea oleum minus ea scđm plm donec recipi
at uirtutez eius et linitur cum ea. Et qñꝫ dimittitur a
qua illa coagulari in sale et administratur sal ille in aq̄
Et calx cōcularum efficit oꝑationem calcis cum arse
nico et ē subtilior. Et si sumet loco calcis aqua calcis
in qua calx iteratur ponendo sub sole aut decoqendo

ponatur in aqua arsenicum tritum erit bonum ⁊ qñq3
administrantur iterum sanguisuge uirides que sunt sub
vrceis. Q.ð si uolueris vt sit illud qð nascit subtile ꝓij
ciat in psilotro cinis uitis aut baurac ⁊ multiplicetur
eꝰ cõmotio deiñ abluat cũ farina ordei ⁊ fabaꝝ ⁊ semi
nis melonis. Et qñ3 cõponunt calx ⁊ arsenicũ cũ eis q̃
sunt sicut aqua alkisch ⁊ aqua rizi. Et qñq3 ponunt in
ea myrrba ⁊ mastix ⁊ qñ3 iuuatur cũ spuma maris.

¶ De cura eiꝰ que3 cõbussit psilotru3.c.viij.

Oportet vt minoret eius motio ⁊ festinetur ip
sius ablutio oleo rosaceo iam super eam ꝓmis
so qñq3 abluitur cum aqua calida sedatur pꝰ
illð i aqua frigida: illud. n. ẽ curatio bona: deide liniã
tur desuꝑ lentes excorticate trite cum aqua rosacea ⁊
sandalis ⁊ proprie si adurit. Q.ð si fortẽ fecerit adustõ
nem tunc necessarium est adhibere qð sit sicut unguẽtũ
ceruse ⁊ sicut epithima cũ litbargyrio nutrito cu3 albu
mine oui ⁊ oleo ro. ⁊ canfora.

¶ De eis que ꝓhibent odore3 psilotri.c.ix.

Liniat post ipsum cum creta nutrita cum aro
maticis aut creta cum aceto ⁊ cu3 aq̃ ro. Et
folijs ꝑsici est proprietas in hoc mirabil ⁊ fo
lijs vitis ⁊ folijs alsebesabra3 tritis ⁊ alcãne ⁊ fecis cro
ci hortulani ⁊ rosis ⁊ ciperis ⁊ galie ⁊ squinãto ⁊ silibꝰ
singularibus ⁊ cõpositis.

¶ De illis que ꝓhibent ortu3 piloꝝ.c.x.

Prohibent ipsum stupefacientia infrigidantia
sicut ut incipiat ⁊ depilet deinde liniatur cu3
hyusq̃amo albo ⁊ opio ⁊ aceto ⁊ aqua hyus
quiami nigri cũ eis ⁊ sola ⁊ si fuerit decocta in aceto e
rit melius. Et corpus rane lacunalis exiccatũ est ex ꝓ
hibentibus qñ teritur ⁊ miscetur cum mucilagine psilij
aut succo hyusquiami albi aut aceto iteret illud. Et di
citur ꝙ si liniatur cum oleo in quo dissoluta est lacerta
coquendo est ex eis que prohibent ortum coru3 ⁊ silr
cũ oleo in quo decoquitur eritius. Et fortasse dicitur
contrarium illius ⁊ de eis que dicuntur est ut sumãtur
chimolea ⁊ cerusa plumbi equalr ⁊ alũis medietas ꝑ
tis ⁊ terantur cum aqua hyusquiami albi humidi. Et
existimauerunt quidam ꝙ sanguis ranaꝝ lacunaliu3 ⁊
sanguis testudinis fluuialis prohibent illud. dixerunt ⁊
silr sanguis uespertilionum ⁊ cerebella coru3 ⁊ epar coꝝ
⁊ composuerunt medicamẽ de istis. Dixerunt sumãt
rane de lacu arundinum ⁊ exiccentur ⁊ sumantur de
carnee arũ sicca ⁊ sanguis testudinis fluuialis exiccati
⁊ rosarum rubeaꝝ ⁊ litbargyrij ⁊ ostracorum marioꝝ
adustoꝝ margaritaꝝ ꝑtes equales ꝯficiãtur cũ aqua ⁊
administret super depilationem piloꝝ in pectine ⁊ in a
scellis. Et semen urtice cum oleo est ex eis que depilãt
pilos cum fortitudine.

¶ De Incrispantibus.c.xi.

Sunt sicut farina fenugreci ⁊ oleum eius ⁊ al
sidẽ albũ ⁊ myrrha ⁊ galle ⁊ calx ⁊ litbargy
rium misceantur ⁊ sit sufficientia in quibusdã
eorum ⁊ cõmoueat cum eis caput tangendo ⁊ qñ3 po
nuntur in eis semen hyusquiami albi ⁊ oleum eiꝰ ⁊ qñ
q3 administratur hyusquiamu3 album sicut est solum
Et calx est ex eis que faciunt planos ⁊ adurit parum
qñ soluitur in hac summa proprie qñ equantur cum ea
due tertie ipsius de sidre que ambo sint ꝯfecta cum aq̃
frigida. Et silr spuma sal amari incrispat eos vehemẽ
ter. ¶ Incrispatiũ bonum. ℞. gallarum ⁊ alcarmezegi
⁊ limature acuu3 ⁊ folioꝝ cupressi ⁊ granorum eius ⁊
granoru3 cydoniorũ ⁊ litbargyrij ⁊ dragaganti ⁊ boli
⁊ alcauizi ⁊ emblicorum oium añ. ꝑte3. i. calcis que nõ
est extincta ꝑtem mediam ꝯficiatur cum aqua sicle ⁊
admistret: est. n. bonum crispans denigrans.

¶ De eis que planos faciunt capillos.c.xij.

Cura eius est cura scissionis capilloꝝ ꝑdicta
⁊ oio est administratio oleorum mollificantiũ
⁊ mucilaginum humectãtium.

¶ De scissione capillorum.c.xiij.

Causa eius est siccitas ⁊ cibus siccus ⁊ ꝓhi
bent ipam olea lenia equalia ⁊ mucilagines
uiscose sicut mucilago altee ⁊ mucilago psilij
⁊ mucilago foliorum salicis ⁊ omnia in quibus est hu
mectatio.

¶ De illis que subtiliant capillos.c.xiiij.

Baurac quando ponitur in medicinis capillo
rum subtiliat eos.

¶ De sermone adolescentie ⁊ canitie.c.xv.

Iam locuti fuimus in alio loco ab isto de cani
tie adolescentiũ. Et canities quã hic dicemꝰ
est ꝙ dum sanguis permanet pinguis spissus
calidus viscosus capilli sũt nigri qum ṽo ad aquositatẽ
tendere incipit declinant capilli ad canitiẽ.

¶ De eis que canitiem tardant.c.xvi.

De rebus canitie3 tardantibus est regimen re
rum primaꝝ. Et de eis est regimen eius qð ꝑ
uenit ad capillos ipsos. Prima autẽ sunt eñõ
humoris phlegmatici omni hora ⁊ proprie cu3 uomitu
suꝑ cibum ⁊ per clisteria iterum ⁊ requiescere ⁊ iterai
deinde administrentur cõfectiones ⁊ medicine faciẽtes
adolescentiã quas dicemus cum administratione ciboꝝ
boni chimi cu3 equalitate ex genere eorum ex quibꝰ ge
neratur sanguis laudabilis spissus sicut sunt frixa ea q̃
in patellis ꝑparantur ⁊ ea que cooperta coqũtur sine
aqua ⁊ assata absq3 iure ⁊ nuce in iure ⁊ studeat ita vt
sint cum q̃titate digestionis qñ est radix. nã qñ digõ
corrumpitur: corrũpitur sanguis. Et o3 qu3 cõplo fue
rit humida ualde ⁊ administrentur seia calida sicut si
naꝑ ⁊ piper ⁊ spẽs ꝯdiẽtes ⁊ cauguamich ⁊ almuri ⁊ ꝓ
prie in ieiunio ⁊ sicla cum sinapi ⁊ sit sufficietia in potã
do vinum parum purum. Et deuitet fructus ⁊ olera
humectantia ⁊ genera lactis ⁊ pisces ⁊ triticum coctũ
cũ aq̃ ut plus ⁊ pultes ⁊ potũ aq̃ plimẽ ⁊ phlomiã pli
mam ⁊ euulsiõem capillorum ⁊ ebrietatem supfluam ⁊
coitum plm ⁊ tangere cũ eis que sunt sicut canfora ⁊ a
qua ro. ⁊ oleum sambacinum ⁊ aqua sambaci capil
los. ⁊ deuitet multitudinem vsus aque dulcis. Q.ð si
fecerit exicca illud ⁊ exicca cum uelocitate licet ablutõ
capillorum ꝯseruet eorum uirtutem. Q.ð si balneetur
utatur eis que sunt sicut pulpa colloquintide ⁊ nigella
et baurac et fel tauri abluendo. Confectiones ṽo et
spẽs que abscindunt mãm phlatis et tardant canitiem
sunt sicut masticatio myrobalanorum kebulorum de q̃
bus oi die cũ numero superueniente sibi sumatur et ma
sticetur et deglutiatur hoc. n. fortasse ꝯseruabit adole
scentiã vsq3 ad finem vite. Et silr trifere facte ex myro
balanis minor et maior et ꝯfectio de scoria ferri. Et
melior ex ea est si fuerit i ea auꝝ et ex hac. ℞. myrobal.
nigrorũ et emblicorum amborum añ. parte3. i. mellis a
nacardorum extracti ab eis medietatẽ octaue ptis. i.
misceatur cũ butyro cocto et conficiatur cũ melle et ad
ministretur et hoc est forte bonum. Et o3 ut admistret
paulatim in tanta q̃titate que non efficiat impressionẽ

malam. Et mithridatum est forte et tyriaca est fortis et carnes uipere sunt conseruantes adolescentiã ⁊ virtutem qum assiduatur earũ comestio.

¶ Modus confectionis trpate bone.

¶ Myrobalani nigri ⁊ burungi ⁊ piper longum ⁊ emblici ⁊ qñz est loco piperis longi scoria ferri ⁊ zuccarũ fiat ex eis trifera. Et de bõis expertis est ut sumant zizeberis ⁊ myrobal. keblo℞ ⁊ macropiperis partes eq̃les ⁊ administret. ⁊ ite℞ ut sumat myrobal. kebuloruz pondus. ʒ. xx. scorie ferri pondus. ʒ. iiij. agrarici. ʒ. v. ⁊ zizi. ⁊ macropiperis ⁊ gariofilorum oiuz añ. ʒ. iij. ⁊ ꝯficiatur cum melle. Et oz ut sumat ista facientia adolecẽtiã ãno integro amator adolescentie ex hꝰmõi ꝯfectiõibꝰ sz q̃s expectet vsq; ad meridiẽ deiñ comedat cibũ.

¶ De linimentis ꝓhibentibꝰ canitiez. c. xvij.

Omnia olea calida ꝯfortantia ⁊ oia curentia q̃ sunt similia illis in natura sunt ꝯseruatiua cõplexionez capillorum sup calorem innatuz ⁊ non rigat qꝺ penetrat in eis de nutrimento ⁊ ista sũt sicut alkitran ⁊ qum eo linitur dimittat q̃ttuor horis: deinde ingrediatur balneum. Et dixit iterum curatõez hñtis cap calide ꝯplonis ⁊ similiter iterum pix humida currens subtilis ⁊ silr oleum de costo qm̃ est forte valꝺ ⁊ oleum de ben ⁊ oleuz de nigella est forte ualde fortius omni re. ⁊ oleum factum cuz pulpa colloquintide ⁊ oleum de sinapi. Et bonum est forte ut sumatur de oleo sinap ⁊ de nigella ⁊ ut coquatur in eo nigella deinde coquat in ipso colloquintide post ipsam aut cum ea. Et oleum expressum ex oliuis siluestribus qñ assiduat inunctio cum eo oi die ꝓhibet canitiem. Oleum bonũ Olei omphacini acsat tres spice. ℥. i. s. blacte bizãtie floris squinãti amb℞ añ. ℥. s. decoquantur medicine aut ĩ oleo donec remaneat tertia eiꝰ aut in aqua donec suscipiat virtutez earum vehementer deinde decoquat oleũ iterum in illa aqua donec ꝯsumatur aqua. Et rectius q̇dem est tunc ut minoretur q̃titas olei ⁊ sufficiat kist unꝰ ⁊ medius deinde sumat. ℥. i. acatie ⁊ dissoluat cũ uino ⁊ teratur optime ⁊ misceatur cum eo acatia et administret. ¶ Oleum bonum oleuz de granis cotti ⁊ olei myrtini ⁊ olei de emblicis ptes equales ⁊ mẽsuretur de summa eorum. lb. i. sumant ciperi ⁊ casie ⁊ spice ⁊ nigelle et gariofilorum et pulpe colloquintide ⁊ costi ⁊ xiloaloes crudi ⁊ folio℞ squinãti et calami aromatici oium ptes equales et sumatur earum pondus. ʒ. c. et decoquant in succo colloquintide si inuenitur aut in succo corticum nucis cuius q̃titas sit. lb. iiij. quñq; mediatur aqua ponatur super eam oleũ et incessanter decoquatur donec remaneat oleum et consumatur aqua et coletur et administret.

¶ De linimẽto bono adeo q̃ destruit recẽtẽ exea.

Sumantur acatia et galle et fenugrecum et semẽ melonis et coriandrum siccum et spica et laudanum et succus corticum nucis exiccatus et succus flo℞ papaueris ruffi exiccatus et rubigo ferri et calcucecaumenon et remeah et alumez nig℞ de quibus fiant trocisci subtiles et exiccent et administrentur i mense tribꝰ uicibus liniendo cum aqua emblicoruz aut aqua myrti

¶ Linimentum bonum cum quo liniat caput tãgẽdo

¶ Myrobalanorum nigrorum emblico℞ et gallarũ omniuz ptes. x. laudani ptes. xx. foliorum myrti et granorum eꝰ añ. partes. xxx. ponantur in tribus. lb. olei et dimittantur in eo tribus diebus: deinde coquantur donec in grossentur et fricentur cum eo capilli. Et de eis que experti sunt illi qui fuerunt ante nos et experta sũt in tempore nostro ẽ potare dragãti rubei albalkae. põdus. ʒ. i. ipsum eniz depilat canos et facit nasci loco eorum capillos nigros ve℞tñ nõ tolerat illud nisi qui hz forte corpus et humectatum. Et oz ut administret pꝰ ipsum qꝺ mũdificet pulmonez et hũectet ipsum.

¶ De rememoratione tincturarum. c. xviij.

Reperiunt in libris olea de quibus existimat q̃ sint tincture. Et experimẽtum facit esse necessarias virtutes spẽrum propriarũ quibus qum supereminet oleum resoluit inter eas et inter capillos. Quare non penetrant in eis et operantur aliquid nisi fuerit illic virtus vehemens aut ꝓprietas maxia et non speratur virtus vehemens nisi ex rebus fortis tincture sicut est herugo ferri et sicut ẽ herugo plũbi et sicut cortices nucis: tunc. n. forsitan iste et siles eis qum virtutes earum iterantur in oleis virtutes medicinarũ penetrare facientium medicine interueniunt sicut aceti et uini operantur. nã si possibile est ut sit aliquid tunc est istud. Uideo et audio quosdam testantes veritatem eius qꝺ dicitur q̃ una ex uenis nucis qñ inciditur in principio veris et ponitur ut bucella in vase vitri in qͦ est oleum et sepeliuntur simul in terra exiccat illud quꝺ est in uase et exiccando et suggendo deinde remittit illꝺ ĩ autũno et reddit plm eꝰ ad uas et est tinctura. Et plz qꝺ accidit de hoc caplo et imprimit non fit illud ex eo nisi cum iteratione. Amplius speties tincture quibus tinguntur capilli sunt tres denigrans et faciens flauos et dealbans ⁊ nos incipiemus narrare numerum denigratorum bonorum.

¶ De denigrantibꝰ. c. xix.

Alcãna quidez et indicum sunt radix sup quã aggregantur hoies et diuersificantur ambo℞ impressiones scꝺm diuersitatem et preparatõnem capillo℞ et hoies incipiunt cum alcãna deinde cõsequenter adhibent indicũ post ablutionẽ et expectant super unũqꝺq; amboruz mora que q̃titatem hz et q̃to plus expectat est melius. ¶ Et de hominibus sunt qui aggregant ea et de hominibus sᵗ qui sᵗ contenti alcãna et delectantur eius flauitate et de eis sunt qui sunt contenti indico et delectantur colore pauonis prouenĩete ex eo. Et indicum quidez indum bonum est velocioris tincture sed est vehementius faciens colorẽ pauonis et flauitatez et indicum carmenuz est minus tingẽs et tardius verum eius tinctura est decliuis ad nigredinez flauã et non est multitudo coloris pauonis i ea. Et q̃ vult ut redeat tinctura indici ad colorem capillorum et destruat eius flauitas administret super alcãnaz vice alia Et si fuerit eius administratio ante eam tũc ipsa destru et colorem pauonis et reducet eum ad colorem flauitatis. Et melius quidem est ut non prolõgetur eius mora imo festinetur ad abluendum eam. s. alcãnã que fuit post tincturã primam. Et de hõibus sunt qui ꝯiungũt ea cum aqua sicle et cuz aqua granato℞ aut cum aqua lactis acetosi aut cõponunt cuz eis almasal et aqua corticuz nucis et totum illud est iuuatiuũ. Et de eis sunt q̃ cõiungunt ea cum aqua in qua ꝓijciunt calx et lithargyrium decoquendo aut sub sole dimittendo donec denigret lanã. Et hoc ite℞ bonuz est qñ põit in tinctura pondus. ʒ. i. gariofilorum denigret valde et prohibet malitiaz eius a cerebro. Tinctura asit alia q̃ admistrat multotiens ve℞tñ minus q̃ administretur prima est vt sumantur galle et inungantur cum oleo et adurant cũ

oleo. Et qđ de hoc est melius est ut fiat in vase lutato ⁊ finis adustionis est q̃titas qua denigrentur ⁊ terant ⁊ non perveniat ad ultimuz in ea. Et sumatur de eis pondus.ʒ.xx.⁊ calcucecaumenõ.ʒ.x.⁊ aluis.ʒ.ij.⁊ sal gẽme.ʒ.i.⁊ fiat ex eis tinctura. Denigrat eniz capillos denigratione fixa.⁊ qñ administratur scđz hanc descriptionez. Sumatur. ℔. gallarum que cum oleo inungantur ⁊ frigantur donec scindantur ⁊ sumantur calcucecaumẽi ⁊ aluis et dragãti oiuz añ.ʒ.xx.et salis.ʒ.viij terantur bene omnia et conficiantur cuz aqua calida et tingat cum eis et dimittatur tribus horis. Et qñz pmiscent cum eis alcãnam et indicum. Et illđ qđ est famosuz post hoc est illđ qđ fit ex calce et lithargyrio et creta que cõeditur aut alcãzi aut creta chimolee aut quãcũqꝫ cretam volueris de speciebus crete captis partibus equalibus assumptis conficiatur cum aqua confectione tincture et administretur et cooperiatur folijs ficle et necessarium rei est vehementia contrictionis lithargyrij. Et fit aquã eius aqua alcãne et idici fcã cũ iteratione decoctionis amborum aut positionis coruz sub sole in ea tunc est melior veruz necessariuz est ut dimittantur circiter sex horas conservet super eam hũiditas eius. Et iterum sumantur alcãne et indici et lithargyrij triti sicut alcohol et calcis et gallarum frixaruz et calcucecaumenõ et aluis et draganti et gariofilorum ptes equales et tingatur cum eis. Et hic sunt tincture đnigrantes que iam dicte sunt in libris de quibus attuli illas que sunt propinquiores ad hoc vt diligat eos cor aut cum quib⁹ cadat fidutia.

¶ Modus tincture bõe ℞.alcãne partem.i.et idici partes.ij.et calcucecaumenon et aluis et sal gẽme et gallarũ frixa℞ et scorie ferri ptes equales terantur cum aceto et dimittãt donec fermentetur et administret. Et de illis que dicunt in hoc est ut sumatur scoria ferri post contritionez in aceto vini superemiente ei quattuor digitis contritione vehemẽti et decoquatur vsqꝫ ad sui medietatez deinde dimittatur i eo duob⁹ hebdomodis donec heruginetur et sumatur q̃tum est scoria de myrobalanis nigris ⁊ fundatur super eos illud acetuz post cõctritionez eorum ⁊ decoquatur donec exiccetur illud acetum et fiat sicut alcohol deinde submergatur cuz oleo ⁊ decoquatur donec fiat sicut algalia.⁊ si volueris aromatiza ipsum ⁊ hoc si tingit cum oleaginitate tunc propter uirtutem rubigis feri. Et iterum scoria argenti decocta i aceto vehementer numeratur de summa denigrãtium fortiter. Et magis dilectum apud me est vt fit loco aceti acetositas citranguli aut citri ⁊ ut loco decoctionis fit dimissio ferri in eis spatio aliquo. Et dixerunt iterum si ponatur in kenina ordo unus de floribus papaveris ruffi ⁊ ordo alius aluis ⁊ sepeliatur in stercore resoluitur in tincturam bonam. Dixerunt ⁊ silr si inhumetur plãta ordei humida anteq̃ spicas habeat cum medietate sui de alumine in fimo in concavitate vasis vitrei ut vrinale fiet totum aqua nigra ⁊ linimentum denigrans. Dixerũt ⁊ silr si cucurbita hũida exñs super arborem suaz cum circuitione aperiatur ⁊ extrahatur qđ in ea est ⁊ ponatur in ea sal ⁊ aliquid parum de scoria ferri ⁊ reducat cortex qui cum circuitione fuit ablatus ⁊ lutetur tunc totum qđ in ea est resoluetur in aquam nigraz que erit tinctura ut encaustrum. Dixerunt ⁊ si terãtur folia caparis ⁊ decoquantur cum lacte ⁊ pprie lacte mulieris donec perveniat ad tertiã ⁊ dimittatur nocte tota erit tinctura bona. Et melius quidem est ap̃ me vt sit de sũma conservãtiuz. Et Gal. quidem testatur de hac tinctura inquit sumatur de flore que est sicut vua in arbore nucis ⁊ teratur cum oleo ⁊ liniatur ex eo cũ butyro vaccino humido. Et dixerunt quidam quãdo miscet cum eo stercus caprinum fit bonuz. Et dixerunt ⁊ silr qñ cortices radicum algarab teruntur cum oleo ⁊ imũgitur cum eo tunc ipsuz denigrat ⁊ apud me quidem si fuerit tingens etiã debilitat operationem eius oleum ⁊ si esset loco olei aqua forsitan esset melius. Et silr est sermo meus in eo qđ dixit paulus ꝙ rose papaveris ruffi conteruntur in oleo donec fiat sicut algalia fit tinctura Nã si fuerit intentio ad hoc tunc necessaria sunt pfundantia sicut alumen ⁊ silr ẽ sermo eo℞ in nutriendo oleum cũ corticibus nucis ⁊ in hoc ꝙ ipsi decoqunt ipm in aqua eius: ⁊ intromittere paruz aluis in eo et totum hoc ẽ ex eis que debilitant ipsũ ⁊ silr illud qđ dĩ in decoctione olei in aq̃ papaveris ruffi donec finiat. ⁊ sic illud qđ dixerunt ꝙ oꝫ ut sumatur oleuz sisaminũ ⁊ pijciatur super ipsum tertia sui emblicoruz ⁊ decoquatur hora vna cum facilitate ⁊ coletur ⁊ sumatur ad omez libram quarta libre lainarum plumbi subtilium: deiñ frigatur cum facilitate vt non liquefiat plumbũ ⁊ vt nõ inflãmetur oleum ⁊ moveat semper deinde dimittatur tribus diebus deinde sumatur. ⁊ dico in hoc est fidutia aliqua proprie qñ est in eo alumen. Dixerunt ⁊ silr qũ ponitur oleum de ben in concavitate avergilati deinde firmatur ex lutatione eius ⁊ ponitur in furno positiõe cum cautella egreditur oleum tingens ⁊ melius est ut numeretur hoc in summa eorum que prohibẽt canitiẽ dixerunt ⁊ si mundentur grana passularũ ⁊ terantur optime sicut alcohol ⁊ submergãtur cum oleo sisamino ⁊ inhument mense vno in fimo erit tinctura bona ⁊ bonum. Et ex eis que sunt q̃si illud super qđ est convenientia est ꝙ ovuz alactat est tinctura fortis ⁊ silr ovuz avis tarde. Et accidit quidem in tp̃e nostro in diebus vite regis sedubelaa ut egret una de gẽnetis suis super unam partem barbe gẽnet alterius dormientis ⁊ tinxit eam nigredine.

¶ Galia quaz elegerunt.

¶ Dixerunt sumatur.ʒ.i.salis ⁊ ℔.i.⁊.5.aque myrti humide expresse ⁊ quattuor libre aque đcoquatur donec minuatur medietas deinde removeatur ab igne ⁊ sumantur.℔.iij.cuisci ⁊.l.alcãne et.l.indici ⁊.ʒ.xx.gallarum frixarum ⁊.ʒ.x.dragaganti ⁊.ʒ.l.gũmi ⁊ pijciantur in ea ⁊ ingrossetur cũ decoctiõe ⁊ aromatizetur cũ muscho ⁊ galia ⁊ cooperiendo cum ea tãgendo illđ qđ volunt tingere tanta q̃titate ꝙ ei supemineat. Dixerũt ⁊ sumatur olei de granis cotti pondus.ʒ.xxx. ⁊ pijciatur in eo limature ferri ⁊ limature plumbi ⁊ calcucecaumenon oium añ.pondus.ʒ.iiij.terat totum cuz eo ⁊ dimittatur donec denigretur deinde frigat ⁊ aromatizet cum muscho. Et scias ꝙ ordeum cõbustũ aut cortices fabarum aut cortices granato℞ sunt de summa eorũ q̃ intrant in tincturis introitu alcãne. ⁊ silr cortices nucis Et nos quidez iam diximus medicinas tincture in medicinis singularib⁹ ⁊ ꝙ ipse sunt sicut tapsia ⁊ myrrha ⁊ litium ⁊ sinap̃ ⁊ sal ⁊ hellebor⁹ ⁊ atriplex ⁊ emblci ⁊ capillus veneris et rose papaveris ruffi ⁊ alcãna et indicum et es ustum et scoria ferri et aqua corticuz fabarum hũidaruz et cortices nucis et aqua eorũ et acatia et fenugrecũ et semẽ sicle et myrtus et grana e⁹ et laudanũ et lithargyriuz et calx et scorie omes et limature.

¶ De facientib⁹ flavũ et q̃ currunt cursu coruz.c.xx.

Dixerunt q͂ currit ex arundine nabathi recen
te ablato ab eo cortice eius qum accēditur si
eam ab alio latere tingit sicut aurū. Et silr be
rugo ferri cum aqua draganti super quaꝫ expectetur si
cut expectatur super alcāna. Aut sumātur alcāne ꝛ fe
cis vini ꝛ gūme pini partes equales ꝛ aliquid de squi
nanto ꝛ tingatur cum eo. Aut sumatur alcāna ꝛ tinga
tur cū ea postq͂ conficitur cum decotione cōdisi. Dixe
runt ꝛ tingatur cum aluie ꝛ alissixeo ꝛ croco aut cum
myrrha ꝛ staphisagria ꝛ dimittitur die ac nocte cum a
quaꝛ iteretur illud diebus aliquot. Et qū iterātur sup
ipsuꝫ lupini ꝯfecti cum aceto est bonū. Et iterum sumā
tur lupinoruꝫ ꝯtritoruꝫ.ʒ.x.myrrhe.ʒ.v.salis tingentis
s.alsauregi.ʒ.iij.fecis vini exiccate aduste.ʒ.iij.aque ci
neris ligni vitis q͂tum sufficit.

¶ De rubificantibus fortibus.c.xxi.

Sumantur sumach.℥.ij.ꝛ gallaruꝫ.℥.iij.ꝛ ali
driō citrini.℥.ij.ꝛ capilli ueneris due bacce ꝛ
apsinthij bacca.i.ꝛ lupinoruꝫ excorticatoruꝫ
siccoruꝫ pugilli duo terantur ꝛ infundantur in.℔.x.aq̄
diebus aliquibus deinde emplẽtur cum eo caput qum
est tepiduꝫ. Dixerunt ꝛ decoctio lentiū ꝛ ꝯdisi in aqua
est bona faciens flauuꝫ fortis. Dixerunt sumat̃ fex vini
adusta ꝛ misceatur cū oleo de ben aut oleo ꝺ squināto

¶ De albificantibus.c.xxij.

De eis est stercus hirundinuꝫ ꝛ de eis sunt ue
sry ꝛ de his sunt almes ꝛ de eis est flosalbum
ꝛ de eis sunt cortices rhaphani ꝛ fel tauri ꝛ
vapor sulfuris ꝛ cacumen capparis ꝛ cacumē oliuarū
singulariter ꝛ cōiuncti ꝛ ꝓprie cuꝫ aceto ꝛ proprie pꝰ
vaporationeꝫ eius cum sulfure. Sumantur semen enu
le ꝛ cortices rhaphani sicci ꝛ alumen ꝛ aggregetur cū
attritione cum medietate partis unius de gūmi arabi
co. Et iterum sumantur folia aluesry et cortices papa
ueris ꝛ mandragore ꝛ si fuerit loco āboꝛ hyusquiamū
albuꝫ erit forte ꝛ misceatur tinctura ꝛ si fuerit in eo cā
fora ꝛ aqua ro. erit melius. Et qn̄ꝫ madefiunt capilli
deinde inuoluūtur in sulfure deinde suffumigantur cuꝫ
eo fiat cum eo illud in nocte semel aut duabꝰ vicibꝰ.

De sucursu dispositionuꝫ sequentiuꝫ tincturas.c.xxiij.

Plures speties tincture sunt infrigidantes ce
rebruꝫ ꝛ corrumpentes ipsū ꝛ facientes ipm
cadere in preparatione ad cataꝛꝛos ꝛ ad apo
plẽiam ꝛ siñia curetur ergo illud cū eis que uicinantur
tincturis aut administrentur successione earum de aro
maticis calidis sicut sunt muscbꝰ ꝛ gariofili ꝛ siñia. Et
qn̄ꝫ accidit ex tinctura vt tendantur capilli q̄si coꝛde ꝛ
remoueatur eorum crispitudo ꝛ deturpetuꝛ eorum sitꝰ
ꝛ succurritur illi si ponatur cum tinctura illꝺ qꝺ subtili
at ꝛ crispat ꝛ proprie in genere capillorum qui faciunt
illud. Et qn̄ꝫ accidit ex tinctuꝛa ut debilitentur capilli
ꝛ exiccetur barba ꝛ denigret̃ facies ꝛ rumpantur capil
li ꝛ succuꝛritur illi si consequenter adhibeatur oleū vio
laceuꝫ ꝛ oleuꝫ alkeiri. ¶ Et qn̄ꝫ accidit ex tinctura ut
denigret̃ facies ꝛ hōies quidam lauant eam cū farina
fabarum ꝛ ciceris ꝛ siñium ꝛ non est melior ablutio ad
illud q͂ de oleo calido. Et qn̄ꝫ accidunt post tincturaꝫ
alnusul. Et melius qꝺ administratur in eis est ut suma
tur de tinctura q͂tum est nux ꝛ exiccet̃ ꝛ proprie de ti
ctura inqua est virtus ꝓfundans et quotiens apparet
alnusul aut forsitan apparebunt accipe ligmuꝫ sicut illꝺ
cū quo fricantur gigiue ꝛ inuolue vnum super extremi
tatem eꝰ de resolutione illius tincture coagulate et con
sequere cum eo alnusul. Et quidā accipiunt fumū olei
aromatici sicut oleum de ben et laudanū aut ceram et
inugunt cū eo alnusul et qn̄ exiccatur linitur.

¶ De furfuribus.c.xxiiij.

Quoniam sermo de furfuribus est proportōat̃
sermoni de capillis ex aliquibus modis tunc
loquimur de eis. Furfur est alahirati idest can
tabrum qꝺ est in capite modus excoriatiōis leuis acci
dentis capiti ꝓpter coꝛruptionem accn̄tem in cōplẽone
ꝓpꝛie cum impressione in superficie superiore cutis et
peior peruenit ad ulcera et ad coꝛrumpendū origines
capilloꝝ et fiat a mā acuta hauracbiati aut sanguie me
l̃ico. Et qn̄ꝫ est propter malitiaꝫ cōplẽis in capite quaꝫ
coꝛrūpitur illud quod ꝑuenit ad ipꝫ. Et forsitan est qꝺ
facit ipꝫ siccitas nuda et non est reliqua cōplẽo in coꝛpe
nisi bona et qn̄ꝫ fit ꝑ cōitatem.

¶ De cura.c.xxv.

Furfuri q̇ est leuis sufficit cura leuis ꝛ destru
it ipm epithimare caꝑ cum oleo ro. et viol̃.
et cum mucilaginibus. Et de furfure est qui
est vehementioꝛ illo et indiget eis quibus abstersio est
et resolutio foꝛtis: deinde consequenter adhibeātur ea
que humectant et equent. Et de eo est malus ualde ꝑ
ducens ad ulcerationeꝫ et necessarium in curatione eiꝰ
est ut mundificetur corpus cum phlẽomia et solutione
uentris si fuerit necessarium illud et si cā fuerit secūduꝫ
q͂ videtur in capite ꝛeplẽo corporis deinde curetur et
quotiens curatur cum eo quod radit consequenter ad
hibeantur olea.

¶ Medicine furfuris leues absq͂ mordicatiōe p̃ima:

¶ Sufficit furfuri propinquo debilis ablutio cum aq̄
sicle et cum aqua fenugreci et cum granis melonis et
cum farina ciceris et lupinorum et fabarum et semine
altee decocto in oleo et cum mucilagine cydoniorum
et altee et dragaganti et cum creta alcanꝫi et chimolea
et proprie cum succo sicle postq͂ dimittitur super caꝑ
hora vna. Et sit contentus folijs salicis humidis qm̄ sꝫ
ultima. Et cum tamarindis et apio et succo eius et de
coctiōe azedaraet et folijs canabis et folijs sisami et foꝛ
tasse cum delibutione amborum destruitur fortis et silꝫ
succus amborum et amigdale excorticate cum ace
to et farina fenugreci cum aceto. Aut sumatur farina
ciceris cum folijs sisamini tritis et misceantur cum aq̄
sicle et aliq̄ntulo aceti vini. Aut sumant̃ cicer tritum ꝛ
altea et conficiantur cum aceto et liniantur. Aut ablua
tur caput cum cacumine mori trito sicut puluis admi
nistratio sicut altea: aut altea cum oleo aut tus resolutū
in uino qꝺ mistum sit cum oleo iteretur illud duabus
hebdomodis. Et de subtilibus et facilibus est ablutio
capitis cum aqua folioꝝ salicis humidorum: est enim
bona ultima experta salua et oꝫ ut abluatur cum quo
cunq͂ fuerit deinde inungatur in eo cum oleo quod sit
sicut oleum viol̃. et rosaceum.

¶ Medicine furfuris que sunt fortiores.

¶ Misceꝛantur cū ablutione haurach aut sulfuꝛ aut
fel tauri aut pulpa colloquintide aut fex uini ꝛ sinapis
aut staphisagꝛia aut nitrū adustū aut gūma rute agrestis
et similia. et iterū sumatur chimolea et conficiatur cuꝫ
felle vaccino ꝛ administretur ꝛ dimittatur duabus ho
ris aut grana alben et farina fabarū cū equalitate su
mātur olei de ruta.℔.i.et sapōis.℥.i.et haurach aur.
iiij.aggregetuꝛ totū et liniat̃ cū eo caput: deide abluat̃
cum aqua sicle et farina ciceris deinde administretur

oleum myrtium. ⁊ linitur etiā caput cū stercore uacino ⁊ cōfert valde ⁊ quiescat una nocte ⁊ liniatᷣ alia nocte. Et ablutio ipsius cū vrina cameli ꝓprie arabici est vehementis iuuamenti. Et nitꝝ tritum est forte in capꝉo surfuris mali. Et de eis que conferunt in ea sunt calcātum ⁊ staphisagria. Aut sumantur spuma baurac ⁊ calcantuȝ equali mensura ⁊ liniantur super caput post rasioneȝ. ⁊ fortasse aggregantur cū oleo: aut teratᷣ staphisagria in oleo ⁊ inungatur cum ea: aut sumantᷣ sulfur ⁊ calcantum ⁊ baurac equali mensura ⁊ aggregetur cuȝ laudano dissoluto in oleo masticino ⁊ dimittant super caput ⁊ fortasse ponitur in eo helleborus. ¶ Medicamen qđ sibi attribuunt quidam moderni. Etiam expertum est ⁊ inuentum bonuȝ ⁊ forte. sumatur isopi humide pars. v. ⁊ pulpe colloquintide ps. i. ⁊ olei de keiri ps. i. ⁊ gūme rute agrestis quarta ꝑtis uniꝰ ⁊ laudani ꝑtes. ij. abluatur caput cum aqua calida ⁊ sapone deiñ fricetur cum panno aspero donec rubeat ⁊ liniatur cū eo die ac nocte.

¶ Tractatus secundus de dispositionibus cutis ex ꝑte cutis. Ca. primuȝ.

Color conuertitur ad nigredinem causa solis aut frigoris aut venti aut sorditiei aut paruitatis balneationis aut comestionis salsorum aut conuersionis sāguinis ad meliaȝ. Et conuertitur ad citrinitateȝ ex causis citrinantibus que sunt egritudines ⁊ tristitie ⁊ defectus nutrimenti ⁊ multitudo coitꝰ ⁊ fames ⁊ calor aeris vehemens ⁊ potus aquaꝝ stātiū Et ex comestis sicut ameos ⁊ olfatus eius ⁊ consideratio ad ipsum scđm ꝙ dicitur ⁊ acetūm ⁊ assiduatio eius citrinat facieȝ ⁊ cyminuȝ potatū ⁊ delibutū cum acto. Et longa statio in domo in qua est cyminuȝ plm ⁊ multuȝ vti aceto. Et comestio crete ita ꝙ facit cadere oppilationē in orificijs venaruȝ quare non vadit ad cuteȝ sāguis rubicundus imo aliquid de vapore cholᷣe.

¶ De rebus facientibus colorē bonuȝ cum splendore ⁊ rubificatione ⁊ abstersione subtili. c. ij.

Scias quia omne qđ mouet sanguineȝ et spiritū ad cutem induit eam pulchritudine puerilē et mundificatione et rubedine et adiuuat ipsum illud qđ abstergit abstersione leui ponens cutem subtilioreȝ et detegit ab ea illud qđ est mortuū suꝑ facieȝ eius detectiōe subtili et proprie si fuerit tinctura et indiget cum hoc toto cautella a calore et frigore et uento. Et res quideȝ mouentes sanguineȝ ad cuteȝ efficiūt illud scđm tres modos. De eis eniȝ sunt que generant sanguineȝ ⁊ proprie subtileȝ sanguis nāq₃ bonus qū generatur ⁊ multiplicatur ⁊ spargitur consequitur ipsū omnis locus. Et de eis sunt mundificantes sanguinem Et de eis sunt spgentes sanguinem ⁊ dilatantes ipsum propterea ꝙ mouent euȝ ad exteriora ⁊ aperiūt meatꝰ attrahendo ipsuȝ violenter ab interioribus ad exteriora. Et res que bonuȝ faciunt coloreȝ per viaȝ primam sunt sicut assumere cicer ⁊ oua sorbilia ⁊ aqua carnis ⁊ vinuȝ odoriferꝝ ⁊ assumptio sicuū: ipse. n. generant sanguineȝ subtileȝ expulsū ad cuteȝ ⁊ ꝑꝑ illud faciunt pediculos. Et si color alicuius cōualescentiū turpis fiat tūc si uoluerit vt redeat ad coloreȝ suū pristinū iuuabitᷣ cū ficubus siccis ⁊ aqua dactiloꝝ imaturorū: ambe eniȝ sᷣt addentes in sanguine subtili ⁊ caliditate innata. Et de eis que sunt experta ad illud est ut bibat diebꝰ ꝯtinuis in ieiunio vinum ⁊ lac. Et res que operantur per mundificationeȝ sanguinis sunt sicut trifera minor ⁊ myrobalani conditi qū administrantur scđm assiduationem ⁊ myrobalani kebuli sunt fortiores trifera. Et res que faciunt illud cū dilatatione sāguinis ⁊ sparsione eꝰ sunt sicut altit ⁊ piper ⁊ ciperi ⁊ gariofili qū ponuntur in cibo ⁊ sicut crocus licet crocus tingat sanguinem iteꝝ et proprie in vino cocto cuius dosis sit vsq₃ ad. ʒ. i. ⁊ sic isopus. Sumatur isopi. ʒ. ij. ⁊ croci. ʒ. ß. ⁊ potentur cuȝ zuccaro. Et acorus iteꝝ facit colorē bonū. Et cū napi de barbaria ex. ʒ. i. vsq₃ ad. ʒ. ij. qñ potantur sauich ⁊ kisch est iuuamentū suꝑ illud vehemens vt nō incurrat inflationem turpem. Et de oleribus sicut rhaphanus ⁊ porrum ⁊ cepe ⁊ caulis proprie ⁊ assiduatio comestiōis eius ⁊ alleū iteꝝ. Et de operationibus ⁊ motibus iracūdia ⁊ ira ⁊ alteratio ⁊ exercitium tꝑatum ⁊ luctatio ⁊ iteꝝ gaudium ⁊ letitia ⁊ aspicere qđ delectat de actiōibus ⁊ operationibs sicut est cantilena cū instrumentis ⁊ gaudium ⁊ sedere cum pulchris decenter inductis ⁊ aspicere ad speties litigātiuȝ de pignoribus in uictoria ⁊ iurgiuȝ ⁊ alia. Et res que faciūt deforis cuȝ atractōne ⁊ abstersione iterū sunt linimenta ⁊ ablutiones accepta ex farina fabaꝝ excorticatarum ⁊ farina ordei ⁊ faria orobi ⁊ farina tritici ⁊ amilo ⁊ farina ciceris ⁊ proprie farina lētiuȝ ⁊ farina rizi ⁊ glutine pisciuȝ ⁊ ireos et laudano et ficubus et ture et mastice ⁊ oleo eiꝰ ⁊ corticibus oui et carne ostracorū et bdellio et lithargyrio et cerusa et limatura eboris et ossibus vetustis et almaheleb et rubea aromatica est fortis iteꝝ et amigdale dulces et amare et semē citrolli et melōis et atriplicis et cucurbite et farina seminis rhaphani et semen eruce. Et multotiens quidem clarificat faciem et mundificat eam epithima ex amilo ⁊ dragagāto cum lacte tota die et succꝰ cucumeris siluestris et hachar croci. hortolani et lac sicut mulgetᷣ et decoctio vngularuȝ vitulorū. Etiam expertus sum in eo decoctionē carnis ostracoruȝ et albuminis oui ⁊ decoctioneȝ fenugreci aut decoctōȝ meliloti. ¶ Ablutio bona. Sumantur fabe excorticate herbus lupi semen rhaphani semen melonis excorticatum cicer amiluȝ fiat ex eis ablutio. ¶ Sumera bona. ℞. farine fabarum et farine ordei oīum añ. ꝑteȝ. i. et farine ciceris parteȝ. i. lentiuȝ excorticataruȝ dragaganti amili oīum añ. parteȝ. ß. granorum melonis ꝑtes ij. croci ꝙtitatē q̄ tingat liniatᷣ i nocte et abluatᷣ i die cū decoctiōe corticum melonis et decoctiōe uiolᷣ. et siliuȝ Alia. ℞. amigdalarum dulciuȝ et dragaganti et gūmi et farine fabaꝝ et ireos et glutinis pisciuȝ ꝑtes equales liquefiat glutē in aqua que sufficiat oībus deinde ponātur i ea medicine et fiat in ea epithīa. ¶ Alia sumantᷣ farina fabaꝝ et ordei et ciceris ⁊ silia et liniantᷣ cū albumine oui. Et de eis que abstergunt abstersione forti sᷣt bulbus et cepe et baurach et ameos cum melle et āmoniacum et oleum camemille et storax humida sunt vehementis iuuamenti et sulfur iterum et arsenicū et stercus lacerti et radix narcisci. ¶ Sumara fortis. sumatᷣ fex croci hortulani et decoquatur vsq₃quo ingrossetur et sumatur de ea. ℥. i. et conficiantur cum ea confectione epithimatis iste medicine stercus passerum farina lupinoꝝ farina ciceris semen melonis excorticatum terātur et aggregentur cum ea et liniatur. ¶ Sumera alia ℞. dragaganti nitri ꝺ scemi triti sicut puluis et croci et lupinorum et medulle granorum cotti oīum añ. aur. i. liniatur cuȝ oleo amigdalino. Et qñq₃ linitur facies omni nocte cum sinapi albo et arsenico rubeo et citrio

cum lacte ⁊ abluitur in mane rubet facies rubore vehe
menti. Et iste medicine fortis abstersionis ꝯferunt for
me que est ex principio lepre que nominat̃ asokt ⁊ bo
thor ⁊ butyrum coctũ qum administratur super eas de
struit eas. ¶ Et de eis que sunt propria ad hoc iterũ
⁊ mundificant cum fortitudie est gũmi album baurach
tus ⁊ sulfuris citrini equali mensura fiant trocisci cum
aceto ⁊ exiccentur ⁊ administrentur quꝫ necesse fuerit
cum aceto ⁊ melle ⁊ spuma baurach melior est in hoc
q̃ꝫ baurach. Et iterum sumatur. lb. saponis ⁊ amonia
ci tantundeꝫ ⁊ resoluantur liquefaciendo in tribus. lb.
aque: deinde proiiciantur desuper turis ⁊ masticis ⁊
nitri partes equales cum. ℥. vij. ⁊ terant̃ oia in vase vi
treato vehementer ⁊ administrentur i nocte. Et iterum
farine herbi ⁊ farine ciceris ⁊ fabaruꝫ ⁊ ordei ⁊ lupino
rum ⁊ ireos ⁊ radicis narcisci oium ꝑtes equles ⁊ gum
mi ⁊ radicis lilij amborum añ. ꝑs. ℥. fiant trocisci. Et
scias q̃ꝫ omne qḋ cõfert pãno ⁊ maculis lentiginuꝫ ma
ioruꝫ ⁊ vestigijs ⁊ tenebrositati sanguinis ꝯfert in hoc
fortiori iuuamine ⁊ paꝝ de eo sufficit.

¶ De conseruatione cutis a sole ⁊ vento et frigore.
Capi. iij.

Oportet vt liniatur cũ albumine oui aut cum
aqua gũmi aut cum cera aut sumatur grossuꝫ
fice infuse in aqua colate et misceatur cum eq̃
li mensura albuminis oui et inungatur cum eo facies.

¶ De vestigijs percussionis et vestigijs nigris. c. iiij.

Eradicat ea litharGyriuꝫ albificatuꝫ qñꝫ linit̃
cum aliquo ex adipib⁹ aut cũ medulla panis
et similiter piper notum confert ad illud qñ
cum eo linitur manifeste. et olus qḋ dicitur piper aque
et silr tus et folia caulis et coriandruꝫ et rhaphanus ⁊
mentastrum humidum ⁊ arsenicuꝫ totuꝫ illud cum aq̃
coriandri et apij. Et qñ linitur locus cum calce aut ni
tro rubeo cum aceto forti remouentur vestigia virida ⁊
silr cum ture ⁊ nitro et aloe eradicat vestigia coloris
melongene et apsinthium cum melle et silr cũ glutie al
botin et laudanum iterum oꝫ vt dimittatur super locuꝫ
diebus aliquot. Et emplm diaquilon est bonuꝫ iteruꝫ
¶ Epithima ad illud bonum amigdale excorticate. ℥.
i. ostracohrũ adustoruꝫ nasturtij albi amborum añ. ℥. ij.
mes excorticatorum. ℥. ʃ. ciceris albi excorticati. ℥. ij. o
robi. ℥. i. lupinorũ. ℥. ʃ. spume maris. ℥. i. ossium vehemẽ
tis exiccationis ⁊ vetustatis. ℥. ij. sarcocolle. ℥. i. terant̃
⁊ conficiantur cuꝫ aqua ordei ⁊ zuccaro ⁊ liniãtur cũ
aqua ro. Et iterum confricatio ostrachi ⁊ liniatur silr lo
cum ⁊ keiken cum oleo amigdalino. Et iteꝝ nitri ãmo
niaci myrrhe sulfuris citrini oium equaliter fiat ex eis
epithima cum aceto cõfractuꝫ vt non vlceret ⁊ similit̃
chimolee ⁊ fimi columbini ⁊ saponis ⁊ turis equales ꝑ
tes ⁊ liniatur cum aceto ⁊ cornu ceruini adusti donec
albescat ⁊ turis farine lupinorum ⁊ farine herbi ⁊ fari
ne fabarum pates equales ãmoniaci amigdale amare
oiuꝫ tertia ꝑtis unius dragaganti gũme amborum ana
quartam parteꝫ vnius. Et iterum emplet̃ cũ glutine ḋ
inde sumantur nitrum ⁊ calx et cinis vitis ⁊ aggregen
tur cũ melle ⁊ liniant̃ ⁊ hoc est cõueniens lẽtiginibus
⁊ uestigijs vlceꝝ ⁊ fortasse indigent scalpellatione.

¶ De vestigijs vlceruꝫ ⁊ variolaꝝ. c. v.

Omne quod est forte de illis que diximus cõ
fert debilibus vestigiorum ulceruꝫ. Et de me
dicinis predictis ad illud et expertis sit adeps
asini. ⁊ succus radicum arundinuꝫ hũidaꝝ cum aliq̃to
mellis. et caseus cum sale masse cõfectus cũ melle apũꝫ
⁊ decoquat̃ vitis alba in oleo donec ingrosset̃ ⁊ est exꝑ
tũ. ⁊ silr emplꝫ huiusmodi ireos ⁊ costus et litharGyriũ
ablutuꝫ et cornu ceruinuꝫ adustuꝫ et baurac et ãmonia
cum et stercus antiquꝫ administretur ita q̃ꝫ ad lentigi
nes et pannuꝫ. Et iterũ sumantur stercoris antiqui ve
teris longi tꝑis albi et ossium veterum amborũ añ. par
tes. x. radicum arundinis sicce partes. xx. et nasturtij re
cẽtis partes. x. amili partes. x. et lupinorum partes. v.
seminis melonis excorticati rizi excorticati et farine ci
ceris oium añ. ꝑtes. x. et granorum de ben ꝑtes. xv. ꝯfi
ciatur cum aq̃ ordei et liniatur. Et si ponantur in eo
costi et myrrhe et aristologie oiuꝫ añ. partes. x. erit me
lius. Et nos quideꝫ iaꝫ innuimus ad curationes horũ
vestigiorum in loco qui est ante hunc locũ.

¶ De sanguine mortuo et lentiginibus magnis et pan
no. c. vi.

LEntigines et sanguis mortuus fiunt ꝓpter
sãguinẽ a quo apertuꝫ fuit orificiuꝫ vene vt e
uomeret repletioneꝫ aut scissum fuit eius orifi
cium ꝑꝑ percussioneꝫ aut aliḋ et prefocat⁹ et sub supꝛio
re parte cutis in loco in quo apparet color ei⁹ ⁊ figura
eius. Et ille qui est ad rubedineꝫ decliuis est lentigo. ⁊
qui de eo delinitis est nominat̃ pannus ⁊ quidã nomi
nant punctaleꝫ pannuꝫ. et ille qui est ad nigredineꝫ de
cliuis ẽ barassen. Et multotiens quideꝫ accidit hñti lẽ
tigines scissura labioꝝ propter siccitatem cõꝑlois sue.
Et oꝫ ut preparetur ad curationem omniuꝫ illoꝝ añq̃ꝫ
vehemens fiat rubedo sanguinis et denigretur. nã post
illud eorũ cura est difficilis. At v̇o sanguis mortuus et
baras qñꝫ egreditur cum extremitate phlomi remouen
do cuteꝫ subtilem ablatõne non vlcerante. Qḋ si fuerit
illic aliquid ꝯgelatũ accipiemus cum facilitate et si fue
rit non congelatum adhuc fiat vt currat cum facilitate
deinde curetur ꝑ cõplementum abstersionis cum medi
cinis. Et nos quideꝫ iam curauimus albaras et lenti
gines ⁊ h⁹mõi et ablate sunt. veruꝫ oꝫ vt ꝯsequatur illḋ
emplꝫ in quo sit stipticitas vt non currat ex orificijs ve
naruꝫ sanguis vice alia licet necessaria sit ꝯmistio medi
cinaꝝ stipticaruꝫ in eo qḋ administratur et resoluentiũ
vt non attrahant resolutiue mãꝫ ex via que dilatata est
venarum et proprie in inceptione panni et silr illud su
per qḋ non oꝫ vt sit vehemens mordicatio: antiquus v̇o
stans nõ timet illud imo oꝫ ut administrẽt̃ suꝑ ipsuꝫ re
solutiua mordicatiua auferendo et ponendo secunduꝫ
continuitatem et antiquus niger non alius. Et qñꝫ pos
sibile est vt resoluatur sanguis mortuus in principio rei
embrocando ipsum cum aqua calida plima tꝑe longo
et proprie si fuerit in illa aqua virtus resolutiua et qñꝫ
scalpellamus in primis et qñꝫ confert collyrium de myr
rha et collyrium rosarum ad illud linitum et iteretur il
lud et qḋ currit cursu eius in die bis postq̃ꝫ abluitur lo
cus cum eis que sunt sicut decoctio meliloti. Et meli⁹
quo administrantur iste due medicie et alie est aqua fe
nugreci: et collyrium factum ex myrrha eradicat illud
qḋ residuum est ex mundificatione medicinarum que sũt
debiliores. Et ficus infuse i aceto acetose qñꝫ resoluũt
sanguinem mortuum et silr nitrum assatum et fimus co
lumbinus et baurach cum equalitate sumpta et liniant̃
cum melle. Et iterum abluitur locus cum nitro deinde
empletur cũ gumma albotin et ligetur stricte sex dieb⁹
deinde abluatur et pungatur cum acubus ut sanguinet̃
deinde exiccetur sanguis et dimittatur sex dieb⁹ deiñ

fricetur cum sale ⁊ dimittatur media hora ðinde pona
tur super ipsum hoc medicamen qð dicemus. v. dieb⁹
quare egredietur totum residuum sanguinis. medicam̄
est istud tus ⁊ nitrum ⁊ calx ⁊ cera ⁊ mel liquefiat cera
cum melle ⁊ misceātur ⁊ fiat cum eo empl̄m ⁊ admini
stretur in omnibus tribus diebus aut quattuor usq; ad
quinq; dimittendo super locum: resoluentur ergo uesti
gia sanguis mortui ⁊ alguassez. Et de medicinis singu
laribus bonis ē cōdisi cum medulla panis ⁊ amigdale
amare ⁊ semen caulis ⁊ semen rhaphani ⁊ lac fici ⁊ aq̄
calcis cum felle vaccino ⁊ tus ⁊ folia mādragore frica
ta super lentigines ⁊ alia vestigiorꝫ hebdomoda vna.
Et sansucus quidez est linimentum bonuz ad sanguinē
mortuum ⁊ omnes medicine fortis absterſiōis predicte
in capl'is preteritis. Et iterum sicut cordumeui ⁊ myr
rha ⁊ gūma pigani ⁊ cepa azir ⁊ radix serpentarie cuz
melle. Et iam expertus est Gal. ⁊ alij nucem rancidaz
terendo eam optime ⁊ ligando desup in nocte: deinde
iteretur. Et vitis alba iterum ⁊ alfesiresim ⁊ fex gra
norum alben ⁊ sambacus ⁊ proprie humida ⁊ limatu
ra eboris ⁊ crocus hortulanus cum aceto ⁊ duo helle
bori ⁊ cinamomū ⁊ acetositas citri est bona iterū ⁊ an
dacocha. iteruz ⁊ stercus columbarum ⁊ stercus passe
ruz ⁊ stercus accipitris. Aut sumatur piperis ps. i. cal
cis ps. i. ⁊ arsenici rubei ⁊ citrini amboruz añ. ptes. ij.
conficiantur cum melle ⁊ reponatur in vase figuli ⁊ qñ
ipsum est necessarium abluatur locus cum nitro dein
de emplastretur cum gummi pini quinq; diebus: dein
de resoluatur ⁊ pungatur locus cum acubus ⁊ exucce
tur ⁊ pulverizetur super ipsum sal ⁊ iteret' super eū me
dicamen quinq; diebus alijs fiat illud aliquotiens qm̄
delebit sanguinez mortuum ⁊ alguassem. Aut sumant'
baurach ⁊ dragagantum cum equalitate ⁊ informent'
inde trocisci ⁊ liniantur cum aceto ⁊ abluatur cū sapo
ne: aut liniatur cū cucurbita sicca trita bene cum pau
co croco est eniz bonū vltimuz. Aut sumatur bolus de
creta ⁊ grana cotti ⁊ aggregentur cum aqua saponis ⁊
liniatur. sanat. n. pannū ⁊ bothor ⁊ lentigines ⁊ sil'r fex
olei adusti ⁊ oleum de herbo ⁊ farina lupinorum acce
pta scd̄m equales ptes ꝯficiantur cum ficubus infusis
in aceto. ¶ Et de medicinis leuibus que conferunt al
baras ⁊ lentiginibus ⁊ omnibus uestigijs est mucilago
cydoniorꝫ cum croco ⁊ grana cucurbite cum decoctio
ne fenugreci. Et de eis que delent pannum sunt semen
rhaphani ⁊ sinapis confecta cum ficubus infusis in a
ceto. Et medicamen factum ex sinapi ⁊ arsenico qñ est
ſm q̄ntitatem que excoriat parum ⁊ non vlcerat ⁊ dele
tur iterum si sumatur costus cuz cinamomo que ambo
conficiant' cum aqua aldardagi ⁊ liniat' aut sumantur
terra argenti viui ⁊ semen melonis ⁊ almahaleb ⁊ ami
gdale amare ⁊ administrentur. Et iterum aldardagi
confectis cum eo bdellio ⁊ semine eruce. Et itruz bdel
lium cum aceto administrentur iste medicine ⁊ quotiēs
mordicant auferantur deinde iterentur. Et iteruz cepe
croci ⁊ cepe narcisci. Et iterum sumantur seminis eru
ce ⁊ amili ⁊ lithargyrij albificati oium añ. ps. i. piperis
croci stercoris lacerti ⁊ stercoris canis ⁊ farine fabarū
⁊ farine ordei ⁊ farine fenugreci oium añ. ptes. ij. oli
amigdalarꝫ dulcium ⁊ olei alneregil cuz quo aggregēt'
Et iteruz diaquilon ſm hunc modum decoquatur. ℥.
lithargyrij in duabus. ℥. olei antiqui donec resoluatur
in eo deinde sumatur mucilaginis fenugreci ⁊ mucila
ginis sinap añ. ℥. i. ⁊ bdellij ⁊ myrrhe amboruz añ. ʒ. v

due medicine terantur deinde super eas ambas ꝓijciā
tur mucilagines ⁊ terantur vehementer deinde aggre
gentur cum oleo et fiat ex eis diaquilon. ¶ Trociscus
bonus. ℞. mezerion. ʒ. iiij. sinap albi. ʒ. x. āmoniaci. ʒ.
ij. bdellij. ʒ. ij. dissoluantur in aqua secundum q̄ntitatem
qua residuū aggreget' ⁊ fiant trocisci. ¶ Medicamen
vigilantis bonum. ℞. senkesud. ʒ. i. baurach. ʒ. i. seminis
rhaphani ⁊ ossis putridi ⁊ granorum alben ⁊ lapidis
piperis ⁊ lupinorum ⁊ seminis melonis ⁊ costi ⁊ ami
gdalarꝫ amararum fiant ex eis trocisci ⁊ administrētur
¶ Medicamen bonum vltimum cui par non inuenit'
interficiatur argenti viui. ʒ. i. in mollitione. ʒ. iij. amigda
larum amararum ꝯterendo donec non appareat ei⁹ ve
stigium ⁊ denigretur mollitionez deinde ꝓijciatur q̄ntū
est totum de semine melonis trito valde ⁊ liniatur per
hebdomodam unaz omni nocte ⁊ abluatur in mane.
Et iterꝫ rute montane ⁊ isopi amborum añ. ps. i. mar
moris boli viridis tertia ptis uni⁹ turis ps. i. baurach
ptes. ij. ⁊. s. ⁊ gūmi albotin cuz oleo ro. resoluātur bau
rach ⁊ marmor boli cum aqua calida da ⁊ aggregent'
oia ⁊ misceatur cū eo aliquid mellis ⁊ administretur
secundum cautelam ab vlceratiōe. Dixe⁊t ⁊ de eis que
delent pānuz ē phl'omia vene leporis dextrū ponit faciē
in rubedine faciei habentis asahafa.

¶ De alguassem. c. vij.

Quandoq; eradicant alguassem due medicine quas prediximus in capl'o lentiginū. Et for
tasse sufficit vt abluatur locus cuz nitro ⁊ po
natur super ipsum glutē albotin hebdomoda vna et stri
gatur ligando deinde soluatur et fricetur cum sale be
ne et reiteretur super ipsum glutez albotin usq;quo era
dicetur exīte cum eo nigredine alguassem. Q. ð si illud
non confert non erit excusatio quin ꝯsequatur punctio
vestigiorum alguassem distillando anacardos vt ulce
rent ea et corrodant ipsa.

¶ De curatōe albedssanē et rubedinis supflue. c. viij.

Abedssanē est rubedo extranea filis rubedi
ni eius in quo incipit lepra que apparet sup
faciem eius et super extremitates et ꝓprie in
hyeme ⁊ frigore et fortasse sunt cū ea vlcera. Et causa
eius est quia frigus coarctat vaporem plimū sanguine
um. Et eius curatio est vētris solutio et phl'omia et vē
tose et appositio sanguisugarꝫ deinde administratio re
gis eius q̄ habet alseker in principio lepre predicti in
capl'o ante hoc capituluz.

¶ De morphea et alguada et albaras alba et nigra
C. ix.

Differentia iter duas morpheas et albaras al
bma veram est q̄ utraq; morphea est in cute
et si est ꝓfunda est parum ualde et albaras est
in cute et carne vsq; ad os. Et cā cōis oibus est debili
tas operatiōis alteratiue quādo non assilat assilatione
integra verꝫ mā est in utraq; morphea subtilior et v̄tus
explsiua fortior quare expellit ad superficiez. Et mā in
baras est grossior et virtus expulsiua debilior fixa in in
teriore parte et corrumpit cōpl'onem eius qð penetrat
in ea quare ē̄st additio et adherentia et non fit assilatio
et tu quidem iam sciuisti has intentiones in capl'o vir
tutuz. Et qñ componitur hec mā ꝯuertitur nutrimētū
qð uenit ad eam ad naturā suam et si fit melius nutrim̄
tum sicut cōpl'o bona conuertit materiam corruptam
ad rectificationem et facit eam conuenientem et sicut
arbores permutantur de plantatione ad plantationem

et conuertuntur a venenositate ad comestibilitatem ꝛ a
comestibilitate ad venenositatez sicut narrauit Gal. ꝛ
alij ꝙ arbor nominata allabeba est in persia venenosi
fructus ꝛ quz plantatur in egypto est fructus eius de
eis que comeduntur ꝛ sicut color animalis ꝛ plante cō
uertunt mās scḋm membrum qm̄ ipsa sunt eis sicut re
gionis ꝛ qm̄ mēbruz sit phlaticum ꝛ caro eius est sicut
caro ostracorum ꝛ conuertit sanguinez bonuz ad com
plexionez suam phlaticā ꝛ colorez suuz albuz. Et diffe
rentia quidez inter ambas morpheas est ꝙ vna earum
est pp māz melicaz ꝛ altera pp phlaticam proprie.
¶ Res vero que noiatur albaras nigra ꝓportio ad
albaras albam non est ꝓportio morphee nigre ad mor
pheam albam imo est genus diuersuz in intentione ad
albaras albam: ꝛ illud iō qm̄ albaras nigra est illḋ qḋ
nomiatur ipetigo excorticatiua ꝛ est scabiositas accn̄s
cuti aspera vehemens ꝛ facit squāmas sicut sunt pisciū
cuz pruritu ꝛ est propter humorem melicuz imbibentē
cutez de eo qui est iuxta eam imbibitione fortiore ꝙ̄ in
colore imprimat tm̄ ꝛ est de an̄cedentibus lepraz ꝛ est
cuz malitia. ꝛ cuz hoc ꝙ que est ex ea antiqua non sana
tur: et similiter que ex morphea ē antiq̄ est magis sal
ua ꝙ̄ albaras alba. ꝛ causa huius totius est nota. Et sci
as ꝙ albaras sequitur uentosas ꝛ apparent vestigia ea
rum ꝛ multiplicatur sup ea pp illud qḋ attrahitur cum
sanguine de humiditate ꝛ non associatur ei qum suctō
fit ventosarūm ꝛ remanet in cute ꝛ propterea ꝙ debili
tatur cutis vlcerata a cōplemēto sue operatōis. ¶ Si
gna. ¶ Morphee quidez nigre esse non ambigitur.
Ambiguū vero est differētia iter alguada que est mor
phea alba ꝛ albaras malā. Et de differentia quidez in
ter utrasqꝫ est ꝙ pili oriuntur super alguada ꝛ sunt pili
nigri ꝛ flaui ꝛ nascuntur super albaras albi non alij ꝛ
est cutis magis depressa ꝛ vehementi⁹ defossa ꝙ̄ cutis
reliqui corporis. Et fortasse est illud in guada sed est
parum ualde. Et iterum pūctura cum acu extrahit ex
guada sanguinez ꝛ ex baras non sanguinem immo hūi
ditatē aquosam ꝛ hoc non sanatur. Et iterum que ru
bet cum fricatione est ad spem decliuis ꝛ ad hoc vt sit
morphea ꝛ que non rubet per eam est mala. Differen
tia vero inter morpheam nigram ꝛ albaras nigram est
excorticatio ꝛ squāmositas ꝛ testositas qm̄ ipse non sūt
in morphea nigra. ¶ Amplius albaras iterum est ra
ra ꝛ qm̄ de ea est aspera ꝛ de ea est leuis ꝛ leuior vtraꝝ
qꝫ nigrarum est melior qm̄ est morphea. Et de ea est ve
hementis elongationis a colore corporis ꝛ de ea ē que
est propinquior ei ꝛ est magis salua. ¶ Et in ea que ē
submersa ꝛ non rubet neqꝫ sanguinez emittit ꝛ est vehe
mentis dilatationis capiens locum magnū non est spes
Et silr illa que oi hora incipit in additione qm̄ cōple
xio eius est fortis conuertens ilud qḋ ad eam vadit ad
suam similitudinem ꝛ pp illud est mala valde.

¶ De cura morphee nigre. c. x.

Oportet vt incipiat cum phlomia si fuerit illic
multitudo sanguis ꝛ cum euacuatione humo
ris adusti ꝛ melici cuz eis que sunt sicut deco
ctio epithymi ꝛ agarici ꝛ myrobal. nigroruz ꝛ polypo
dij ꝛ sticados cū passulis ꝛ ficub⁹ ꝛ similibus. ꝛ lapis ar
menus ꝛ lazuli qn̄ ponitur in medicinis e⁹ est iuuatiu⁹
ꝛ helleborus ꝛ hieralogodion ꝛ hiera ruffi ꝛ alia ab il
lis. ¶ Et de euacuantibus sublimibus est aqua casei
cum epithymo potetur omni die pondus. ʒ. unius epi
thymi in cado uno aque casei ꝛ dare in potu sambacū
ꝯfert ei. Et confet ei administratio ciboruz boni chimi
ꝛ administratio balneorum ꝛ administratio triferarum
factarum cum epithymo. Suffuf iuuatm̄ ei ꝛ baras ni
gre. ℞. myrobalanorum nigrorum emblicoruz nigelle
oium an̄. ptem vnam zufere partem. i. ꝛ. ʒ. bibat omni
die. ʒ. iij. in mane ꝛ. ʒ. iij. in sero ꝛ qn̄ calefit corpus di
mittatur aliquot diebus deinde iteretur. Et oz ut pre
cipiatur eis quatenus occupentur in dispositione recti
ficandi splenem si fuerit corruptus aut debilis ab attra
hendo sanginem ꝛ post illud administrentur epithima
ta fortis abstersionis ꝛ fortiter attrahentia sanguinem
sanum qum ergo vesicatur quiescat diebus aliquot do
nec cadat cutis deinde iteretur si ei⁹ fuerit necessitas ꝛ
qn̄z non dimittit cadere immo quotiens incipit mordi
care aufferatur donec quiescat deide iteratur ꝛ iste me
dicine sunt sicut gumma rute agrestis ꝛ piper ꝛ sinap ꝛ
nasturtium ꝛ lac titimali ꝛ tapsia ꝛ harmel ꝛ semē rha
phani ꝛ cortices radicum caparis ꝛ kebikēgi. Et alke
bikengi iterum est iuuatiuuz in morphea ꝛ baras ꝓpte
rea ꝙ vehementer attrahit sanguinem ꝛ ossa putrida ꝛ
nuclei oliuarum antiqui putridi collecti ex parietibus
ꝛ oia attractiua fortia predicta in caplo eradicationis
vestigiorum ꝛ aque quibus linitur sunt aque cucume
ris ꝛ seis ei⁹ et decoctō colloquitide. ¶ Mod⁹ epithia
tis boni sumatur semen rhaphani ꝛ teratur cum ꝯdisi
ꝛ liniatur cum eo morphea nigra in balneo. Et iterū
sumatur semen rhaphani ꝛ semen sinapis cōfecta cum
ficubus decoctis in aceto. Modus epithimatis. ℞.
nigelle torrefacte tapsie persice oium an̄. ʒ. x. aluis iame
ni. ʒ. ij. draganti gallarum amborum an̄. ʒ. ij seminis har
mel torrefacti. ʒ. v. liniatur cuz aceto forti deinḋ succur
ratur vestigijs accidentib⁹ cum lacte mulieris. Et oia
epithimata fortia predicta in caplo albaras ꝛ lentiginū
ꝛ aliorum sunt iuuatiua ad morpheam nigram.

¶ De cura alguada ꝛ albaras. c. xi.

Oportet vt deuitetur phlomia licet non faciat
ipsam necessariam res fortis ꝛ coitus nisi qn̄
qꝫ secundum ieiunium. ꝛ uinum nisi purum.
Et sudare in balneo ꝯfert ei si fuerit mundificati corpo
ris ꝛ administretur uomitus in primis deinde medici
ne euacuantes phla si non fuerit corpus mundum: de
inde diuretica ꝛ solutione ventris facientia sicut hieras
magnas proprie hiera de pulpa colloquintide ꝛ pilule
que similantur ei ꝛ hiere dentur in potu cum deoctiōe
myrobalanorum ꝛ epithymi ꝛ polypodij ꝛ passularuz
ꝛ salis. Et in granis alnil est proprietas mirabilis in e
uacuando humorem residuuz morphee albe ꝛ albaras
Et de solutiuis ꝯuenientibus eis est hierapicra cōpo
sita cū pulpa colloquitide. ¶ Aut scḋz hāc descriptō
nēm. ℞. cinamomi ꝛ spice ꝛ xilobalsami et masticis ꝛ
assari ꝛ croci ꝛ folij ꝛ calamenti fluuialis et pulpe col
loquintide oium an̄. ʒ. i. aloes. ʒ. xviij. cuius dosis sit. ʒ.
i. aut aureus. i. cum sirupo acetoso mellino et aqua ca
lida. Et de solutiuis ꝯueniētibus eis est vt sumat myro
bal. kebulorum emblicorum ana pars. i. ꝛ turbith par
tes. iij. ꝛ sit ois pars. ℥. i. dissoluatur de penidijs. ℔. ß.
cum aqua et inspissetur et conficiatur cuius dosis sit de
tribus ad quinqꝫ. Et ego diligo vt ponatur in eo zinzi
beris ps. i. Et administrentur cōfectiones triferales ꝛ
electuariuz nostrum hui⁹mōi. ℞. myrobal. ni. turis al.
amborū an̄. partez. i. zinziberis quartam partez vnius
conficiatur cum melle passulaꝝ ꝛ sumatur de eo omni
die ꝙ̄titas oui. Et iterum myrobal. nigroꝝ emblicorū

nigelle oium partes equales zufera ꝑs.i.s. bibat omni
die de eo.ʒ.iij.7 dimittat ipsum qn̄ febrit.Et iterum a
cori 7 macropiperis 7 myrobal.kebulorum 7 masticis
7 turis 7 nigelle 7 baccarum lauri oium equales ꝑtes
7 sit dosis eius.ʒ.ij.7 de eis que dicta sunt in libro ab
breuiationuz est ut sumatur modus sauich de tritico ve
hement torrefacto 7 si est necessariuz ut iteretur torre
factio eius bibat 7 fiat super impressionem eius media
ʒ.muri nabati 7 tolerat sitiz vsq; ad meridiez. Et in zu
tera 7 semine eius in vino in hoc caplo est proprietas
mirabilis.Et de succo quidez extremitatuz vitis amar
bibatur omni die cadus vnus qm̄ exiccat albaras 7 ꝓ
hibet additionez eius.Et potare tyriacaz 7 comedere
carnez uipere est iuuatm̄ valde in hoc 7 trocisci tyri ite
rum.Et de confectionibus 7 medicinis que sunt inter
triferales 7 solutiuas est ut sumantur seminis d zufera
partes.ij.7 seminis vrtice ꝑs.s.7 aloes partis.iiij.ag
greget cum melle 7 sit dosis.ʒ.iij. administretur illud
semꝑ.Et de hōibus sunt qui ponunt cū eo acorum 7 e
pithymum.Et iterum alkekengi.ʒ.ij.myrobal.ni.ʒ.i.e
pithymi.iiij.ʒ.i.potetur anno completo cū cōplemento
suo.xij.mensibus.Et de eis que currunt hoc cursu.verꝫ
tn̄ est fortius 7 manifestioris iuuamenti 7 oz vt bibat
per annum est ut sumantur acori.ʒ.vi.myrobl. kebulo
rum polypodij an̄.ʒ.x.myrobal.citrinorum.ʒ.xv.hiere
picre.ʒ.xx.salis indi.ʒ.vij.seminis alzufera.ʒ.xx.7 pire
tri.ʒ.x.turbith.ʒ.l.pulpe colloquintide.ʒ.xx.7 agarici.
ʒ.v.7 scamonee pondus.ʒ.viij.ꝯficiatur cum melle ori
ganali.et sit dosis ex aur.i.vsq; ad aureos.ij.Et huius
quidem generis est medicamen alkindi qd.℞. seminis
nasturtij.viij.kileiati zufera 7 aloes scotrensis amboruz
an̄.ʒ.iiij.ꝓficiatur super illud.lb.i.7.s.mellis 7 inspisse
tur cuius dosis ante cibuz sit q̄tuz necesse est cū sauich
deinde sorbeat post illud.iij.sorbitiones muri 7 conser
uet caput cuz oleo viol.et oleo rosaceo 7 cibus post ipz
sit al eslidabegi.Et qn̄z permittitur 7 administretur lo
godion 7 theodoricō omni die 7 sit eius dosis ꝑua vsq;
ad.ʒ.s.et minus.Et quidam iaz iuuerunt cauterizan
do loca albaras 7 euaserunt et quieuerunt:verum hoc
possibile est in ea que est parue q̄titatis.Et qum corp⁹
est modum et complexio corporis est equalis tunc di
mitte medicinas que bibunt qm̄ ipse fortasse afferent
nocumentum et minus illius est q; ipse faciunt fluere sā
guinem et minorant spiritum qui ambo sunt de illis q̄
bus indigetur in curatione albaras et sit sufficientia su
per curationem mēbri cuz eo qd appropriatur ei de e
pithimatibus et eis similibus et pone cibum eius velo
cis digestionis in quo non sit uiscositas neq; vnctuosi
tas et deuitet olea et frumentum coctuz vt puls et que
currunt cursu eorum. ¶ Medicinarum autez ad gua
da et ad baras gradus primus est vt sint uehementis
abstersionis fortiter attrahentes sanguinez vehemēter
calefaciētes cōplones membri post illud vero sint ulce
ratiue excoriatiue.Et in medicinis que sunt ad gua
da sunt medicine que administrātur ad hoc vt tingant.
Et qd magis diligo vt administrētur medicine locales
post fricationez et rubificationē et ut sit fricatio cuz eis
que sunt sicut folia fici vsq; quo forsitan sanguinet aut
post puncturam acuū in locis pluribus.Et de adiuuā
tibus ad iuuamentum medicinaruz est ut administres
linimenta in sole.Et melior medicinarum ad baras ē
illa que ulcerat aut vesicat qm̄ facit currere materiam
et sanantur et iteret 7 fortasse nō dimittitur ut vesicet

simo mordicet eam et iteratur post quietem.Et medici
ne ad baras secundum experientiam primam sunt for
tes de illis quas diximus sicut helleborus et calx et ar
senicuz et ꝯdisi staphisagria et radix uitis al.et gentiana
et sauina et gūma pini et radix sanguinis draconis et ra
dix aphodilli et spuma maris et assa et cortices radicis
capparis et sinap et barmel et semē rhaphani et radix
cucumeris asinini et eruca et rubea et cardamomum et
almezerion et dragantum et calcantum et arsenicum et
sulfur et alkitran in balneo et bulb⁹ et costus et aristol
et flores papaueris ruffi et gūma rute agrestis et eufor
biū et cōdumēi ē vehemētis iuuamti et sulfur iterꝫ cū ace
to faciēdo epithia p⁹ epithiationē et cepe narcisci.Et
de eis que sunt experta ē salāmoniac⁹ et oleū ouorum
¶ Epithima bonū radix dracontee et radix nēufaris
ad guada et sanguis nigri excoriati et radix scamonee
et folia fici sicca 7 folia oleandri 7 enula 7 folia eius 7
alastirgar.Aque uero sint acetuz et aqua aldargari et
aqua cucumeris cāpestis et aqua bulbi et aqua squille
proprie et aqua sansuci et proprie suꝑ baras uestigio
rum ventosarum et succus enule et surabegi carnis vi
pere.Et de epithimatibus bonis sunt tyriaca et mithri
datum et logodion 7 aqua cucumeris cāpestris.Et de
oleis bōis est oleum myrtinum in quo decocta est ta
psia adusta cōmisto cum eo post illud draganto.Et de
epithimatibus bonis sunt cantarides que terantur cū
aceto et liniantur aut sumatur fumus terre humid⁹aut
succus et ponatur in ventre uipere decollate mundifica
to ventre et impleatur et sumatur et assetur donec de
coquatur bene deinde extrahatur ille fumus terre hūi
dus et emplēt cum eo albaras qm̄ sanat.Aut sumant
folia oleandri recentia et frigantur cū oleo donec exic
centur folia et coletur oleuz et ponatur super ipsum ce
ra colata cum mensura:deinde pulverizetur desuꝑ sul
fur citrinuz et fiat sicut emplm et liniatur cum eo in so
le. ¶ Epithima indorum. Sumantur costus et tapsia
inda et arsenicum rubeum et piper et flos eris et terāt
cum aceto in vase ereo et dimittatur hebdomoda vna
et liniatur cum eo et stet in sole.destruit eni morpheaz
et albaras incipientes.Et conferūt alcali et calx in vri
nis infantium lactentium et renouetur desuꝑ septez die
bus deinde decoquatur sicut mel et administretur do
nec vlceret deinde sumantur pix et cera et kitrā et cor
tices nucis adusti et sanguis pulli columbini et oleum
de alcāna et decoquantur donec permisceantur deind
ponantur super locuz donec sanetur et color eius sit co
lor corporis.Et melius quidez est ut iteret in sole ca
lido aliquotiens.Et scias q; euacuatio habentis hanc
egritudiez oz ut fiat cū debili euacuatore subtili cū gra
datione.et aqua quidem radicum est digestiua faciens
viam medicine.Et in fine eius bibat pilulas fetidas d
inde iteret aquam radicum duab⁹ hebdomodis et fiat
ut generetur sanguis eius ex carnibus calidis auium
frixarum et abhorreat acetosa et muza nisi zibrabegi
qn̄z et precipiatur ei ut abstieat ab aqua et frāgatur cū
vino antiquo absq; multiplicatōne.Et oz ut fricetur lo
cus oi hora cum panno aspero ut attrahatur ab ipsum
sanguis et introitus balnei nocet ei et cibus grossus et
fructus humidi et fici.Et cauterium sr baras est malū
et fortasse spargit et multiplicatur albaras.Et albaras
que apparet successione cauterij ex causa aliqua non
occultatur et similiter i circuitu scalpellati. ¶ Epithia
plurime cōmistionis factuz ad mutuassez.℞. sanguinis

nigri excoriati ℥.iij. ⁊ sanguis corui hn̄tis pēnas uari as ⁊ albacan ⁊ aliubab ⁊ pullorum alguaressen ⁊ alfa ki ⁊ testidinis marine oium an̄.℥.i. ⁊ alkitran ⁊ picis humide ⁊ napti ⁊ mellis anacardi oium an̄.℥.i. misceā tur ista ⁊ exiccentur. Et sumātur aque colloquintide humide pars.i.⁊ uini antiqui ptes.ij.⁊ aque enule ptes ij.⁊ aq̄ rute ⁊ aq̄ sinapis munde oium an̄.ps.i.aggregē tur ista ⁊ fint de eis in summa.lb.x secundum hanc de scriptionē ⁊ ponantur in patella uitreata ⁊ pījciant sup ea mellanopiperis ⁊ macropiperis ⁊ zinziberis ⁊ nigel le ⁊ castorei ⁊ piretri ⁊ ꝯdisi ⁊ gumme pigani ⁊ gario filorum ⁊ casie ligee ⁊ mezerion ⁊ radicis cucumeris a sinini ⁊ hellebori ni. et oppoponaci omnium an̄.℥.i.de coquatur cum aquis donec remaneat tertia ⁊ coletur a medicis ⁊ ponatur super sanguinesᵃ ⁊ cōmistiones p̄ dictas donec exiccetur deinde sumatur aqua colloqui tide humide ⁊ enule humide ⁊ squille ⁊ aqua sansuci ⁊ aliquid ō uino antiquo roretur super aquas ⁊ fint oia lb.viij. ⁊ pījciatur super ea asse fetide ⁊ alastirgar et vtriusq̄ arsenici ⁊ floris eris ⁊ sulfuris oiu3 an̄.℥.i.s.⁊ decoquantur in aquis vsq̄quo remaneat quarta ⁊ co letur ⁊ incessanter sanguines ⁊ humores exiccati imbi bantur ex ea ⁊ terantur donec bibant totu3 ⁊ exiccent deinde liniatur cum eo in balneo. Dico aūt ꝙ possibile est vt hoc medicamen administretur leuioꝛ sollicitudie ⁊ fit fortioris impressionis q̄ illud in quo laborauit me dicus regis. ¶ Epithima vigilantis bonu3.℞.nigelle florum papaueris ruffi radicum capparis oium an̄. p te3.i.tapsie litij cineris myrrhe arsenici oium an̄.3.s. li niat in sole. Epithia bonū iuuatm̄. Et ē flos papaueris ruffi ⁊ alzerebasen cum aceto. Et iterum rubea tincto rum spuma maris semen rhaphani ꝯditi cum aceto vi ni. Et iteru3 sumatur limature aluis ⁊ hellebori nigri ⁊ eris adusti ⁊ cantaridarum ⁊ arsenici rubei oium an̄ 3.i.ꝯficiantur cum kitran dissoluto in aceto ⁊ liniatur cum q̄titate quam scis. Et iterum oribasij sapiētis hel leborus albus piper nigelle spuma maris sulfur arseni cum rubeu3 rubea tinctorum tapsia flos eris cātarides terantur cu3 aceto ⁊ informentur trocisci ⁊ exiccentur ⁊ qum necesse fuerit terantur cum aceto ⁊ liniantur pᵒ fricationē3 cum vino ⁊ liniantur. Et iteru3 ex libro de coratiōis cariton helleborus niger vitis alba radix al mezeriō sulfur citrinū dragantu3 flos eris limatura fer ri spuma maris folia fici terātur cū aceto ficut alcobol ⁊ seruetur in vase plumbi ⁊ liniatur in sole post fricatō nem. Aliud Gabrielis. Sulfuris euforbij hellebori o mnium an̄.3.i.anacardi piretri tapsie oium an̄. aureus i.liniatur cum aceto. Iteru3 seminis rhaphani ꝯditi gū ma pigani ⁊ mezerion rubea tinctoru3 tapsia nasturtiū piretrum staphisagria aggregētur cū sanguine nigri ex coriati ⁊ informentur trocisci ⁊ administentur cum aq̄ rubee tincture decocte vehementer colate per balneū. Et iteru3 rubee tincture tapsie oium an̄.3.v.semia rha phani.3.x.cōdisi.3.viij. liniatur cu3 aceto post balneu3 ¶ Medicamen regale. Folia almezerion et semē eᵒ excorticatum ⁊ helleborus niger ⁊ piper decoquant cum submersione aceti donec biscocta sint deiñ ꝓjcia tur in eo dragantum ⁊ cantarides ⁊ limatura ferri ⁊ ni trum ⁊ spuma maris ⁊ decoquatur donec ferueat ⁊ li niat ⁊ toleretur ⁊ non abluatur q̄tum posibile est et a periantur vesice. Aliud bonum. Mellis anacardi.3. vij.piretri gūme pigani an̄.3.iij euforbij.3. iij. tapsie p sice.3.i.liniantur cum eo cōfecto cū lacte. Et in eis q̄ experti sumus est vt sumantur mellis anacardi ⁊ alke hikengi ⁊ fimi columbini ⁊ cantaridaru3 ⁊ tapsie ⁊ se minis rhaphani ⁊ seminis sinapis ⁊ rubee tincture ⁊ alcāne ⁊ indici ⁊ draganti oium ptes equales vesicetur cum eo ⁊ aperiantur vesice ⁊ curentur vlcera ⁊ iteret donec sanetur. Et illud qȯ delet baras vestigioru3 vē tosarum est aqua cucumeris agrestis ⁊ aqua sansuci ⁊ rubea tincture ⁊ tapsie linite cū aqua albacham in vn cturis aute3 que administrent super albaras non ē pos sibile ut referatur secūdum pondera eade3 propter diuͤ sitate3 colorum facieru3 immo in eis afferuntur cano nes ⁊ premittuntur ⁊ postponuntur de eis itaq̄ est vt sūant mādragōa ⁊ myrrha ⁊ fex vini ⁊ magra ⁊ rubea ⁊ alumen ⁊ silia ⁊ ꝯponant et liniantur. Aut cum ti ctura nigra quam expti sumus.℞. cortices nucis ⁊ q̄ tu3 ipse sunt de alcāna ⁊ q̄tu3 est alcāna de indicio. Et iteru3 calcis ⁊ arsenici ⁊ tapsie oium an̄.ps.i.rubee tin cture pts.ij aggregētur illud cū aqua cepe ⁊ admistret scōm ꝙ uī. Tinctura alia lithargyrium et calx ⁊ gal le dragantu3 alcāna ꝯficiantur cum melle ⁊ cum aceto nigro ⁊ administret ex eis epithima. Et iterum dragā tū ⁊ calcantu3 ⁊ galle terantur ⁊ conficiantur cum ace to nigro ⁊ fricet membrū in sole ⁊ liniatur cum eo de libutionibusaliquibus ⁊ est tinctura remanens. Et iterum tapsia nigra ⁊ scoria ferri ⁊ dragantum citrinū ⁊ flos eris ⁊ rubea tincture ⁊ cortices granatorum te rantur cum aceto vini donec denigretur ⁊ liniatur sup eam uinum. Et cibi habentis hanc passionē3 sint assa ta ⁊ frixa ⁊ que preparata sunt in patella et que cocta sunt cum oppilatiōe vasis ex caribus leuibus cum semi nibᵒ ⁊ fit contentᵒ vino et dimittat potū aq̄ oio si possi bile est aut minoꝛet ipsum et utatur illa que ex ea deco cta est aut mista cum uino.

¶ De cura albaras nigre.c.xij.

Est cura moꝛphee nigre et indiget hūectatōe coꝛporis vehementiore et euacuatione foꝛtō re deinde administrentur magis abstersiue me dicine moꝛphee nigre. Et accidit q̄n3 habenti eam vt iuuetur coitu veru3 balneum plm̄ ꝯfert ei. Q̄ō si vehe mens fiat et ad ultimū ꝑueniat curetur curatōe lepre.

¶ Tractatus tertius de eis que acidunt in cute nō in coloꝛe eᵗ de sabafati.et resengi.et balkiati et aluathim.

¶ De sabafati.c.i.

Sabafati est de suma bothoꝛ vlcerosarū et cucurrit ꝯsuetudo in plibus libris vt dicatur in caplō decoratiōis. Et saba fati q̄dem incipiens est bothoꝛ ꝑue fixe leues diuise in numeratione locorum deinde exulcerantur vlceribus crustosis et sunt ad rube dinem decliues q̄n3 etia3 emittit uirus et noiat resēgi sabafati humida et q̄n3 incipiunt squāme sicce et mul totiens apparet in hyeme et auferetur velociter. Et ea3 quidem sabafati est humiditas mala acuta coꝛrosiua que ꝑmiscetur sanguini et humores grossi itera3 mali q̄ re grossum fit apa et exiccatur subtile. Et cā eius que de ea sicca ē: ē hmoꝛ melicus plimus cui permiscetur humiditas acuta quare expellitur ad cutem et coꝛrum pit et coꝛrodit. Balkiati vero est ō genere sabafati ma le. Sed aluathi3 sunt vlcera melica que apparēt in cru re ex eadem materia ex qua fiunt varices. Et appro pinquat cura eius curationi earu3.

¶ De cura.c.ij.

Cura eius est curationi prima impetiginis ⁊
dicemus illud. Nos uero dicemus nūc q̄ cō
fert alsabafati sicce eūo humoris colerici ⁊ me
lici ⁊ phl̄atis salsi cum eis que sūt sicut decoctio myro
bal̄. cū epithymo ⁊ ponantur in ea aloes ⁊ scamonea
⁊ aministrentur postea que mollificant residuū cū hu
mectatōne sicut aqua casei ⁊ fumiterre humidi de sum
ma cuius sumantur. ℔. i. ⁊ misceatur cuꝫ vtrisq̄ myro
bal̄. nigrorꝫ ⁊ citrinorū amborꝫ añ. ʒ. iij. epithymi pon
dus. ʒ. ij. ⁊ salis naptici terrtia. ʒ. i. deinde post illud sit
cōtentus aqua casei ⁊ epithymo sumendo omni die pō
dus. ʒ. xxx. de aqua casei ⁊. ʒ. i. s. d̄ epithymo si tolerat
natura ⁊ ñ superfluat aut scd̄ꝫ q̄ tolerauerit. Et dimit
tat omne qd̄ hꝫ dulcedineꝫ superfluaꝫ ⁊ proprie dacti
los aut amaritudineꝫ aut acuitateꝫ aut salsedinem ⁊ sit
contentus insipido generante humorem sanum in quo
nō est mordicatio ⁊ humectatione corporis humidita
te equali cum balneo ⁊ aliis ⁊ phl̄omet̄ vena corporis
si necessitas fuerit eꝰ ex uena que imbibit illud membꝝ
sicut vena frontis in sabafati facta sup caput ⁊ vena q̄
est in cute capitis est vena que est post aures. Et ipsa q̄
deꝫ fit s̄m pl̄m rei super caput ⁊ uentose iterum ad illā
que est in capite. Et si fuerit in membris inferioribus
phlebotomentur due saphene. Et cum feceris illud fri
cabis alsabafati fricatōne forti donec sanguinet̄: ⁊ stu
de in hoc vt currat ex ea sanguis plurimus deinde cure
tur cū medicinis localibus ⁊ prop̄e qū fricatur post sā
guinationeꝫ cum sale ⁊ aceto. Et ei quidem que de ip
sa sicca est confert balneuꝫ frequens absq̄ longitudine
tensionis ⁊ euaporatio membri super vaporeꝫ aque ca
lide aut tepide in die aliquotiens ⁊ olea et adipes ⁊ re
gimen humectatiuū cum nutrimento ⁊ inunctio ⁊ cum
caꝑpurgiis. Et sunt necessarie in euacuando eaꝫ medi
cine attrahentes mel̄iam attractione forti et ducentes
eam et administretur post hoc aqua casei scd̄m q̄ dictū
est. Et non malum est apponere sanguisugas iuxta dei
de necessaria est fricatio et sanguinatio deiñ administrē
tur medicine locales. Et existimauerunt quidā q̄ phle
botomia alsabafati ex vena proxima ei sicut vena post
aures ad alsabafati capitis est curatio eiꝰ deinde liniat̄
cum melle et cum aqua sicle et draganto. ¶ Medicie
auteꝫ locales ad humidam incipienteꝫ quidem que est
super corpus hūiduꝫ et corpora infantiuꝫ sunt sicut al
cāna et sicut indicū cum gallis adustis cum oleo alkeiri
est enim expertum vltimum sicut medicine facte ex sti
pticis exiccatiuis sicut sunt cortices granatorꝫ cuꝫ ace
to vini et oleo ro. et qñꝫ ponitur in eo lithargyriuꝫ. Et
qñꝫ necessarium est administrare illud in quo est abster
sio iteruꝫ sicut est aristologia. Et multotiēs quid̄ sanat
illaꝫ que de ea media est fricatio cum aceto et sale et al
usnen viridi quare exiccatur et cadit. Et de medicinis
que sunt in istis ordinibus sunt tutia et climia et chi
molea et charta ꝯbusta cū aceto et gūma pini cū balau
stiis ⁊ aceto et oleo ro. Aut sūat̄ lithargyrii et scorie ar
genti et amigdal. amararuꝫ et venarm tinctorum oium
añ. ʒ. i. cum aceto et oleo ro. Et sil̄r radices lilii celestis
et xilobalsami semen et cyminum resolutuꝫ et gūma al
boti contrita et iteruꝫ lentes et magra cū aceto. Et rur
sum amigdale amare et galle uirides quibuscūq̄ caruꝫ
contritis et fiat ex eis epithima cum aceto postq̄ prepa
ratum fuerit cum sale. Dixerunt et sumantur cancri vi
ui et terantur cum sansuco et exprimantur et fiat caꝑ
purgium cum eo et cum humiditate cancrorum solum

In antiqua aūt et in illa que est super corpora dura sūt
necessaria ea que sunt sicut colcotar et calcātū et cups
sus et draganthuꝫ encaustri et sal et sulfur et terra argen
ti viui et vene tinctorum et medicamē de chartis et sco
ria eris et fuligo furni et sal ex stipticis resolutiuis. Et
iteruꝫ sicut lithargyrium et cerusa: nasturtium v̓o siccū
ex exiccantibus et fortibus et fimus columbinus ex re
solutiuis vehementis abstersionis et exiccationis et sil̄r
stercus lacerti et turdoruꝫ et proprie comedentiuꝫ rizi
Et empl̄m venarum est ex eis que conferunt omni sa
bafati. Et empl̄m rubeum factū ex venis citrinis et alcā
na et aristol̄. et cortices granatorū et lithargyrio. ⁊ me
dicamen qd̄ dicemus in capl̄o sicce. ¶ Medicamē bo
nū. Chimolee sulfuris uiridis cineris cucurbite ⁊ pl̄pe
colloquintide oium ꝑtes equales cum aceto aut coriā
drum siccum adustum et nasturtiuꝫ excorticatū et alcā
na cum aceto et oleo ro. Et iterū cinis ligni vitis et ari
stol. rotū. et balaustie et galle et gumma pini cum aceto
et oleo ro. ¶ Medicamen bonum valde. Abluatur al
sabafati cū decoctione oleandri deinde liniatur cū sco
rie eris et myrrhe pondere. ʒ. ij. et terre argenti uiui tu
ris et aluis iameni oium añ. ʒ. iij. aristol̄. et colcotar et
cineris vitis et aloes oium añ. pondus. ʒ. i. cum aceto
et oleo ros̄.

¶ Medicine locales ad sabafati siccam et antiquam.

¶ Que de ea fortis est idiget medicamie acuto corro
dente eam vsq̄quo perueniat ad carnem sanam deinde
curetur cum empl̄o vlcerū sicut est oleo de venis ⁊ li
thargyro ⁊ aceto et oleo ⁊ que est infra illam curetur
cum eo cum quo curatur antiqua prima predicta ⁊ cō
ferunt ei humectatio corporis cum cibis ⁊ odoramen
ta ⁊ clisteria ⁊ alia. Medicam̄ bonū ad sabafati hūidā
⁊ siccā. ℞. olei amigdalarū amararū ⁊ olei sinaꝑ ambo
rum añ. s. sacraiati aceti sacraiati. i. siesmemithe ⁊ galla
rum amboruꝫ añ. aur. iij. fellis zebaragi aur. i. uenaruꝫ
citrinarum ⁊ baurach amborꝫ añ. aur. s. terantur medi
cine ⁊ misceantur cum duobus oleis ⁊ aceto permistō
ne vehementi ꝯterendo deinde admistrentur super om
neꝫ sabafati ⁊ scabieꝫ ⁊ pediculos ⁊ depilationeꝫ ⁊ alo
pitiam ⁊ furfures. Et albakiati quideꝫ est de genere al
sabafati male ⁊ qñꝫ est cā eius morsus sicut sinifes ma
ligni. Et cura eꝰ est cura illius. ¶ Medicam̄ nostrum
forte. ℞. aristol̄. ⁊ floris eris ⁊ āmōiaci ⁊ bdellii ⁊ sinaꝑ
⁊ dragaganti ꝑtes eq̄les aggregent̄ cū oleo d̄ frumēto
⁊ aceto q̄tū est oleū ⁊ pauco melle ⁊ administret̄.

¶ De Impetigine. c. iij.

Impetigo non est longinqua a sabafati ⁊ non
diuersificatur ab ea nisi cum re occlta ⁊ ꝓp̄e
alsabafati sicca ⁊ pertrāsit vt sit alsabafati sic
cā impetigo malignior ⁊ deterior ⁊ magis corrosiua ⁊
lōginquioris profunditatis. Et causa impetiginis est ꝓ
pinqua cause alsabafati. Nam est aquosa herisiati acu
ta perista iterū materie grosse mel̄ice grossiori materia
scabiei. Et impetigo quideꝫ uelocioris sanatiōis est il
la cꝰ subtile est magis uincens. ⁊ impetigo quidē alia ē
humida sanguinea in qua apparet quꝫ fricatur res ⁊ ē
magis salua. Et alia est sicca cuius pl̄m est a phl̄ate sal
so conuerso per adustionem in mel̄iam. Et de impeti
gine est excorticata ꝑꝑ vehemētiaꝫ siccitatis ⁊ multitu
dinem profundationis ⁊ est sicut albaras nigra ⁊ sicut
cortices ⁊ de ea est non excorticata. Et d̄ impetigine ē
ambulatiua maligna ⁊ de ea est stans. Et de impetigie
est recens ⁊ de ea ē antiq̄ mala ⁊ est egritudo herisiati

¶ De cura impetiginis. c. iiij.

I Ndiget impetigo in radice curationis medicinis aggregantibus resolutionē ⁊ incisionē et liq̄factiōʒ ⁊ subtiliaōʒ cū sedatōe ⁊ hūectatōne ⁊ prima earū est secundū materiā grossam ⁊ scd̄a est secundū mām acutaʒ subtilē. Et scd̄m dn̄ium vnius duarꝫ reruʒ est necessariū vt uincat vnū duorꝫ regiminū Et appositio sanguisugarum ē de melioribus medicis eius. Et est necessariuʒ in re eius mundificare ⁊ ꝯpn̄ter adhibere aquam casei ſm moduʒ quem exigit illud qd̄ est presens et cibationis et humectationis ⁊ regis hūectantis illud qd̄ est nec̄iuʒ alsabafati. Et sil̄r balneū est de sublimioribꝰ curatōbꝰ eꝰ ⁊ fortasse indiget seperatōe aeris sicci. Dixerunt quidam et de eis que prohibent euenire impetiginēʒ et sanāt qd̄ de ea euenit est vt in potu detur lacte ablute ablutione aloes pondus. ʒ. i. cum tribus. ʒ. decoctionis myrti. Et qn̄ expanditur impetigo et multiplicatur tunc cura eius est cura lepre.

¶ Curationes locales.

¶ De medicinis quidem singularibus eius que recēs est ⁊ media est acetositas citri. ¶ Et fortis iterum gūmi arabicuʒ cuʒ aceto. Et gumma amigdale ⁊ gumma pini cum aceto. ⁊ storax liquida cum aceto. sinapi cuʒ aceto est ultia ⁊ aqua sulfurea ⁊ aqua salsa ⁊ spuma maris ⁊ glutinuʒ de coriis ⁊ saliua hōis ieiuni ad illd̄ qd̄ residet super dentes eius ⁊ semen melonis ⁊ radix aphodili ⁊ alisras cum oleo amigdalaruʒ amararuʒ est bonuʒ ⁊ folia capparis cum aceto. Et saia noua cōfert oī impetigini cum proprietate sua ⁊ acatia ⁊ mugath. Et oleum de tritico est conueniens ei que accidit oīni corpori ⁊ debili ⁊ forti ⁊ uene citrine. Et incipienti ut assiduetur effusio aque calide sup eā deinde fricetur cū oleo viol̄. fiat illud scd̄m assiduationem. Et aqua ordei linita fortasse delet eā ⁊ proprie cum semine tamarisci. Et conferunt alsabafati humide cucumer ⁊ mucilago psilii ⁊ succus humidi eius ⁊ aqua portulace ⁊ gumma prunorum confert. Ad impetigiem infantium sumātur gumme amigdalarum ⁊ glutini de coriis ⁊ storacis partes equales ⁊ aggregentur cum aceto ⁊ liniatur. Aut suma tur glutē carpentariorꝫ ⁊ tus ⁊ sulfur ⁊ acetū ⁊ ⁊ terantur ⁊ administrentur. Antiqui v̓o mala ex ea indiget medicinis fortioribus sicut succo acetositatis citri confortato cū decoctione ⁊ sicut oleo ciceris ⁊ oleo riʒi ⁊ oleo frumenti proprie ⁊ gūma amigdalarū amararum et sulfure ⁊ stercore caprio adusto ⁊ spuma maris ⁊ alkitrā ⁊ pix ⁊ sl̄ mirabilia ābo. Et sil̄r assiduatō epithimandi eam cum napta alba et stercus aīalium predictoruʒ in capl̄o alsabafati ⁊ agnus castus ⁊ capparis ⁊ āmoniacuʒ ⁊ helleborus ⁊ grana alben ⁊ gūma rute agrestis ꝓprie precipue qum fit ex ea ceratū cum oleo sinapi ⁊ sisami ⁊ āmoniacum cum aceto ⁊ cordumeni ⁊ ꝯdisi ⁊ cinis balnei ⁊ cōdisi ⁊ vene ⁊ sinapi ⁊ nasturtiū ⁊ semen eruce ⁊ mel anacardi est vltimū. Et de cōpositis est ut sumatur cordumeni ⁊ teratur ⁊ aggregetur cū oleo tritici ⁊ cinis alleoruʒ cum melle. ⁊ sulfur cū gumma albotin ⁊ grana albē cū aceto sunt fortia ualde. Et ad excorticatam iteruʒ ut sumatur turis ⁊ dragagāti ⁊ sulfuris ⁊ aloes oium an̄. ʒ. i. ⁊ gūmi. ʒ. ij. liniatur cum aceto. Aut sumantur baurach armeni aureuʒ. ʒ. olei d̄ tritico. ʒ. iij. acetositatis citri aspalti semis eruce an̄. ʒ. ij. nigelle. ʒ. i. ʒ. hellebori nigri draganti adusti amborum. an̄. ʒ. i. ʒ. fiat ex eis epithima. Aut sumatur saia noua ⁊ liniatur cū aceto aut sumātur dragantuʒ ⁊ myrrha ⁊ olibanuʒ et alumen et sulfur et aloes ꝯficiant̄ cū vino cocto et liniātur. ¶ Medicamen bonum. ℞. granorum alben ptes. x. sulfuris citrini partes. iiij. saia noua pars. i. eius ꝯtritio optime fiat et liniatur cum aceto vini et oleo antiquo. Aut sumātur stercoris canini ⁊ ⁊ usnen fullonuʒ albi ⁊ rute ⁊ fulliginis furni ⁊ corticū granatorꝫ ⁊ ciner̄ balnei ⁊ vtriusq; arsenici ⁊ sulfuris citrini equales ptes dissoluat̄ cuʒ aceto ⁊ oleo ⁊ liniat̄.

¶ De Bothor lenibus. c. v.

Q Uandoq; sparguntur super nasuʒ ⁊ super poma maxyllarū bothor albe quasi ipsa sint puncta lactis pp̄ mām virulentaʒ expulsaʒ ad sup̄ficieʒ de uapore corporis. Et cura eius est oīne in quo est exiccatio ⁊ resol̄o sicut helleborus albus cum medietate sui de ireos de quo fiat linimentuʒ ⁊ semen lini ⁊ baurach et ficus ⁊ nigelle cum aceto.

¶ De scabie ⁊ pruritu. c. vi.

M Ateria ex qua generatur scabies aut est materia sanguinea cui admiscetur chol̄a que forsitan ꝯuersa est in mel̄iam aut conuersa est ps eius in mel̄iam. Aut materia cui admiscetur phl̄a salsū baurachiuʒ. Et prima quideʒ est scabies sicca ⁊ mā sicca ad grossitudinem decliuis ⁊ altera est scabies hūida ⁊ humiditas eius est humiditas ad subtilitatē decliuis Et plurimum quideʒ generatur ab acceptione in comestione salsorum ⁊ acutoruʒ ⁊ amarorum ⁊ sp̄erum que pro condimento admiscentur cibis acutarum ⁊ sil̄ium Et illa que est magis sp̄sa ⁊ corpulentior ⁊ acutioris capitis ex oībus bothor est acutioris hūoris. Et que est latior ⁊ vehementioris profundationis eius humor est minoris acuitatis. Et cāe quideʒ generātes materiā scabiei sunt cause generantes mām pruritus verꝫ ipse sl̄ fortiores et appropinquant causis generantibus pediculos et alsabafati et furfures et impetigineʒ ⁊ approximāt eis in curatione. et scabies quidem differt a pruritu in hoc q̄ cum pruritu non sunt bothor sicut sunt in scabie qm̄ ipa est a materia subtiliore et minus declinā te ad salsedinem et in ea generatur. Et fixio generis eꝰ in cute postq̄ natura expellit eaʒ est oppilatio pororuʒ et paruitas mūdificationis aut retinet̄ pp̄ debilitatem expulsiue sicut accidit decrepitis in fine egritudinuʒ et proprie qn̄ mā est plurima aut grossa aut pp̄ cibos malos ex quibus generatur chimus malus acutus sicut sl̄ cibi salsi et acuti et sil̄es eis aut pp̄ malitiaʒ digōis cuʒ qua putrefit cibus. Et pruritus quidem resoluunt̄ cortices furfurei et nō accidit ex profundo aliquid. Et pruritus quidem senilis parum obedit curationi et nʒ ualet ei nisi ut regatur et blādiatur. Et scias q̄ scabies excorticata et impetigines multiplicantur in autūno. Et ad vltimum mā pruritus aggregatur inter duas cutes. Nō si de ea aliquid est in corpore tunc est scabies sicca. Et dulcia quideʒ generant prurituʒ et bothor ⁊ nō accn̄t pl̄m nisi inter digitos qm̄ sunt debiliores. Et scabies quideʒ feda attrahit vulnera ⁊ permutatur ad impetigines et alsabafati et olea nocent eis. Et sirupus acetosus confert eis si nō timetur rasura.

¶ De cura. c. vij.

C Ura quidem scabiei prima et melior et cum qua multotiens est sufficientia est euō cuʒ eo qd̄ educit humoreʒ acutuʒ adustum et phl̄a salsuʒ deinde rectificatio cibi et regimē humectationis scd̄ʒ q̄ sciuisti in dispositōibꝰ hꝰ capl̄i. Et administratō rerum aquosarum insipidarum velocitas putrefactōis

quarum sit secura sicut sunt melones indi et lactuca ⁊
endiuia ⁊ silia ⁊ extrinsecus iteruȝ. Et dimitat coitum
oio. coitus enim mouet mās ad exteriora ⁊ exiccat va
poreȝ calidum putridum venienteȝ ad partem superfi
ciei cutis quare putrefacit illic ⁊ pp illud fetet iteruȝ o
dor corporis. Et pp hoc precipitur fricatio in ablutōe
pollutionis. Et de bonis quidem euacuantibus spēs
materieꝝ scabiei est decoctio epithymi cū myrobal. ci
trinis ⁊ fumo terre ⁊ sene ⁊ polypodio ⁊ apsinthio. Et
qn̄ȝ ponūtur in ea rose ⁊ semen endiuie ⁊ silia. Et qn̄ȝ
ponitur in ea chelidonia cum proprietate que est in ip
sa. ⁊ qn̄qȝ ponitur in ea scamonea. Et iterum pilule
de aloe ⁊ scamonea sunt bone iuuatiue. ¶ Decoctio
bona. Sumātur myrobal. citrinoruȝ ⁊ passulaꝝ an̄. pō
dus. ʒ. xx. decoquatur cū. iij. lb. aque donec remaneat
tertia ⁊ coletur ⁊ sumātur de tota aqua due tertie. lb.
vnius in qua fricentur maibus casiefi. x. ʒ. qūqȝ i ea ꝯfri
cate sunt colet̄ iteꝝ ⁊ ponatur in ea agarici. ʒ. i. ¶ Pi
lule bone ⁊ sūt pille de fumo terre. ℞. myrobal. citrino
ruȝ ⁊ kebulorū ⁊ nigrorum oium an̄. ʒ. v. ⁊ aloes scotrē
sis. ʒ. vij. ⁊. scamonee. ʒ. v. sine cessatione ꝯficiantur cum
aqua fumiterre ⁊ dimittantur donec exiccentur ⁊ bibā
tur vice altera ⁊ dimittant donec exiccentur ⁊ fiat illd̄
tribus uicibus ⁊ in oi vice fiat sicut sorbitio deinde di
mittatur donec inspissetur ⁊ ꝯpactuȝ fiat ⁊ fiant ind̄ pi
lule. ¶ Medicamen bonum forte ad antiquā scabiem
℞. myrobal. citrinoꝝ ⁊ myrobal. nigroꝝ ⁊ emblicoruȝ
⁊ abrungi ⁊ kebuloꝝ excorticatoꝝ oiuȝ an̄. ʒ. i. ⁊ turbit
ʒ. ij. cōficiantur cū penidijs ⁊ fiant inde trocisci. Et sit
dos̄ ad solutioneȝ integram ex. ʒ. x. vsqȝ ad. ʒ. xv. ⁊ vsqȝ
ad. xx. cum aqua calida ⁊ fortasse ponitur in ea scamo
nea qum potātur. Et fortasse liberat ex scabie mala an
tiqua si assiduet̄ potus aloes sed frequentetur tribꝰ die
bus omni die sumendo aur. i. deinde tertiet̄ post dieȝ ⁊
dieȝ non tribꝰ diebus currentibus scd̄m dimissiōeȝ ter
tij aut dimittatur diebus tribus ⁊ iteret̄ frequentia de
inde tertiet̄ post dieȝ ⁊ noctem aut quiescat ꝓut uidet̄
scd̄m ꝙ presens fuerit ⁊ curet̄ rasura si supuenerit cuȝ
clisteribus illud eniȝ est iuuamentuȝ eradicans scabieȝ.
Et bonum quidem est vt bibat ipsum infusum in aqua
endiuie ⁊ cum ea sit paꝝ aque feniculi si non fuerit ab
aqua feniculi aliquid ꝓhibens. Et q̄ntitas que est in ip
sa de aloe sit ex. ʒ. i. vsqȝ ad aur. ⁊ qn̄ tolerat medicatio
nem dimittatur. ⁊ infusiōes de primis sunt iuuatiue ite
rū. Aut sumatur rob myrobal. citrinorum scm̄ ex exic
catione aque in qua ipsi decocti sint exiccando in sole
⁊ sumatur ex eo hūidū ꝙ sit ex. v. vsqȝ ad. x. cū zuccaro
⁊ est ad cholicam ⁊ humidam. Et possibile est vt fiat si
mile illius ex omnibus solutiuis bonis ⁊ misceātur ad
inuicem ⁊ qm̄ ꝯponuntur ad inuiceȝ ⁊ sumit ex eis ro
bub ⁊ pilule. ⁊ aqua calida casei ⁊ epithymū bona sūt
qn̄ administrantur oi die scd̄m ꝙ dictum est nuper in a
lio caplo ab isto ⁊ cum myrobal. ⁊ succo fumiterre die
bus continuis est ultima. Et de eis que currunt cursu
mūdificantium cum facilitate est ut fiant pilule de aloe
cum scamōea ⁊ croco ⁊ sūant̄ de eis in ōi dosi quiqȝ ci
cera. Et est descriptio myrobal. citrinorum aloes sco
trensis amborum ana. ʒ. i. dragaganti rosarum amboꝝ
ana. ʒ. i. croci. ʒ. iij. ¶ Et iterum sumatur ex medicami
ne in quo ponitur abrungi ⁊ nos iam diximus ipsum
omni die aut duobus diebus ad. ʒ. ij. vsqȝ. ad. ʒ. iij. Di
xerunt quidam qn̄ multiplicantur euōnes ⁊ non inueni
tur vtilitas tunc melius est vt alceiet̄ ⁊ sufficiat dare in

potu hn̄ti passioneȝ omni die mane ⁊ sero sauich de tri
tico cum zuccaro ⁊ aqua plurima. Dixerunt de eis q̄
conferunt hn̄ti scabieȝ siccam ⁊ pruritum ostrachinum
est vt bibat tribꝰ diebꝰ oi die de sisamino pondus. ʒ. c. ⁊
xxx. cum medietate sui de sirupo acetoso ⁊ similibus.
Et de hōibus sunt qui miscent cum eo aquaȝ iuiubaꝝ
⁊ nos iam expti sumus hoc ⁊ fuit curatio vltima veꝝtn̄
debilitat stōȝ. Et de cōpositis proportionalibꝰ istis me
dicinis est scoria argenti ⁊ litbargyriū ⁊ cambil ⁊ vene
cōficiantur cum aceto ⁊ oleo ro. ⁊ liniatur ⁊ hoc est ad
fortem ultimuȝ. Iterum ⁊ leuius illo est boliar. canfore
croci oium an̄. ʒ. s. cum aceto. Et aqua squille ⁊ oleum
ro. sunt cōia ad exiccationem. Et ad illam q̄ est fortior
parum semen feniculi terat̄ cū aceto ⁊ oleo ro. ⁊ admi
stret̄ i balneo. Et iterum aqua granatorum ⁊ baurach
⁊ melior aqua granatorum est illa in qua est virtꝰ pul
pe eorum ⁊ silr̄ farina lentinȝ ⁊ magra ⁊ acetuȝ miscea
tur ⁊ ponatur in sole donec igniatur deinde liniatur.
Confectiones vero quibus opȝ eum uti sunt sicut confe
ctiones quas oȝ potare hn̄tes impetiginem ⁊ alsabafa
ti ⁊ morpheam. s. que de eis sunt leues ex trifera mino
re cum kesmes. ¶ Et iteruȝ sicut hec cōfectio. ℞. ami
li ⁊ fumiterre amborum ana. ʒ. ij. ⁊ myrobalanorum
citrinorū pondus. ʒ. iiij. ⁊ alksmes ablutarum duplum
totius. Medicine aūt locales ad scabiē sunt oēs in qui
bus est abstersio ⁊ quandoqȝ sufficit illud cuius abster
sio est cū cōfortatōe cutis ⁊ rectificatōe cōplexiōs eiꝰ
sicut aq̄ maluarū ⁊ acetose ⁊ sicle ⁊ granatorū ⁊ sicut
furfur simile ⁊ farina lētiuȝ excorticatarū. Et iterū aca
tia cū aceto ⁊ grana melōis ⁊ uēter melonis sicut est
uesessengi citrinū ⁊ succus apij ⁊ decoctio apij ⁊ deco
ctio fenugreci ⁊ aqua corticū muzi. Et fortasse indigȝ
eis in quibus est resolutio fortis sicut pulpa collo quin
tide ⁊ glutē alimbat cū aqua mēte ⁊ gūma pini cū ace
to ⁊ dragātum assatū ⁊ prope citrinū cū aceto ⁊ oleo
ros̄. ⁊ similiter calcantū ⁊ que sunt de genere ipsius ⁊
oleāder est fortis ualde. Et fortasse sufficit acetum eiꝰ
in quo ponit̄ deinde coquit̄ cum sisamino ⁊ misceat̄
cū acutis sicut oleū ros̄. ut ꝓhibeat supfluitatē ⁊ sicut
cortices granatorū ⁊ cōsimiliū illius. Et ex eis q̄ exp
ta sunt est semē eruce cuius oleū sumat̄ ⁊ fricet̄ cum
eo scabies et inūgatur cū eo in sole calido aut foculari
⁊ iteret̄ quoniā est bonū et ultimū. ¶ Medicamē bo
num. ℞. litbargyrij et dragāti et encaustri eq̄les ptes
que terātur cū aceto uini et ponātur in urceolo testeo
uitreato et sepeliatur in loco hūido mense uno ⁊ admi
nistret̄ post illud epithimādo. est. n. iuuatiuum in ultio
cū pauca mordicatōe. Et cōdisi et argētum uiuuȝ extri
ctum et scoria argēti et aristol. et sulfur ⁊ cambil ⁊ al
kali ⁊ es adustum ⁊ almugab ⁊ sal āmoniacus ⁊ lentes
⁊ myrrha et semē barmel et āmoiacū ⁊ flos heris ⁊ us
nen fullonū et stercus canis et stercora predicta in ca
plis alijs ⁊ cucumer asininus. Et iterū cortices ligni
vitis adusti ⁊ puluerizent̄ ⁊ super locuȝ scabiei inūctū
cū butyro crudo ⁊ liget̄ stricte post illud ⁊ renouet̄ vsȝ
quo destruatur. Et qn̄ȝ confert cordumeni cum aceto
⁊ glutē alimbat cū eo. Et de cōpositis nostris bonis ē
vt fiat ex argento vino extincto ⁊ ex folijs oleādri ⁊ ex
climia argenti ⁊ litbargyrio epithima cū aceto ⁊ oleo
ro. super q̄d dormiat in nocte ⁊ abluat corpus in mane
in balneo cū aceto ⁊ usnen viridi cū aqua calida in pri
mis deinde properet ⁊ inungatur cū oleo. ¶ Medi
camen facile sumantur litbargyrium ⁊ draganti citrini

partes equales terantur cum aceto hebdomoda vna
in ſole ⁊ liniatur cum eo qum neceſſe fuerit. Et iterum
argentū viuuꝫ extinctum ⁊ ſtorax liquida ⁊ oleuꝫ ro. ag
gregentur ⁊ adminiſtrentur. Et iterum argenti uiui ex
tincti ⁊ floꝝ viol. ⁊ coſti partes equales. Et iteꝝ cōdiſi
ps. i. ⁊ magre ꝑtes. iij. ⁊ liniatur cum aceto. Et qū ad
miniſtras fortia exiccatiua reſoluentia ⁊ ſicca exiccan
tia tunc cōſequere eaꝫ cū oleis cognitis ſicut eſt oleum
de ciperis ⁊ ſalicib⁹ ⁊ nenufaris ⁊ viol. ⁊ ſilia illis. Et
ꝓprie in ſicca ⁊ in illa que eſt pauce humiditatis ⁊ ad
miniſtra in humida ea que ſunt vehementioris exicca
tionis. ⁊ in ſicca que ſunt minoris exiccationis. Et elō
ga illud in quo ponitur argentū viuuꝫ extinctum q̄tuꝫ
poteris a partibus ſtōi ⁊ membroruꝫ nobilium. Cura
aūt pruritus ſicci poſt eūonem ſi indiget ea cum illis q̄
ſcis eſt ut deſ i potu lac vaccinū accetoſū ⁊ ſicut balnea
tio cū aqua tepida adminiſtratio inunctionū oleaginaꝝ
ex oleis frigidis ⁊ proprie qñ ponit̄ in eis ſuccus apij.
Et curatio ſcabiei ſicce ⁊ pruritus ſicci eſt uicina. Et
de medicinis leuibus in hoc eſt papauer tritus cuꝫ ace
to ⁊ iterum folia lilij ⁊ iterum aloes cū aq̄ endiuie ⁊ ſe
ne iterū eſt ex eis que ponuntur in medicinis eius ⁊ aq̄
apij ⁊ acetuꝫ ⁊ aqua ro. ſūt bona. Et de medicinis for
tibus ceratum in quo ponitur opium cū quo inungat̄
corpus ⁊ quieſcet pruritus. Et ex medicinis fortibus
eſt ut cōponatur ex medicinis primis cōpoſitū ⁊ pona
tur i eo ſal āmoniacus ⁊ liniatur cum aceto ⁊ proprie
ſuper teſticulos. Et iterum alumen frixum ⁊ alkitran
⁊ hoc iterum confert pruritibus intrinſecis in vl'ua et
ano qd̄ ponatur ſuper pannum. Et ſenes quideꝫ iuuan
tur in curatione prurit⁹ qui accidit eis ⁊ liniātur ex fe
ce vini cum aliquanto aneto humido. ¶ Balnea vero
prurit⁹ ⁊ ſcabiei ſunt ſicut aqua maris calefacta aut cū
diſpoſitione ſua aut decoctio cucumeris aſinini. Cib⁹
aūt habentium ſcabieꝫ ⁊ pruritum ſit ex eis que hume
ctant ⁊ generāt ſanguinem laudabileꝫ ex cibis decliui
bus ad frigiditatem et humiditatem ⁊ equalibus. Et
habentib⁹ pruritū oſtrachinū neceſſarium ē adminiſtra
re olea leuia in eis que aſſumunt ſicut oleum amigdali
num ⁊ ſiſaminum ⁊ ſimilia illis. Et ſcias ꝙ uentoſe in
vtriſqꝫ cruribus ꝯferunt ſcabiei ſede.

¶ De deſudatione. c. viij.

Quandoqꝫ fiunt bothor in corporē aut mem
bro plimi ſudoriſ valde pauce ablutioniſ aut
parue fricationis apud ablutioneꝫ ⁊ proprie
in regionib⁹ calidis ſpatioſe quaſi ipſe ſint ex materijs
que ſunt pigre ꝑꝑ ſuam grauitatem in conſequendo ſu
dorem velocis ꝯſumptiōis ꝑꝑ ſubtilitateꝫ ſue materiei
q̄ retinent̄ in ſuperficie cutis ⁊ ſunt q̄ſi ſint ſudoris fe
ces inobedientes ad reſudādū. Et qñꝫ ñ fiunt bothor
apparentes immo accidit ⁊ fit aſperitas.

¶ De cura. c. ix.

Acidunt mām eiuſ ſi multiplicatur in corꝑe
phl'omia ⁊ ſol'o ventris et ſil'iter oꝫ vt prope
ret aſſuetus ea omni hora i eūando humores
acutos. Et ex eis que prohibent eam ⁊ auferunt ipſam
ſunt balneatio ⁊ mundificatio deinde adminiſtretur aq̄
frigida balneando in ea et cōfert eis fricatio in balneo
ex carne melonis cum farina lentium poſt ſudorem dei
de alſebeſſabrē poſt ipſam. Et caro melonis cum lenti
bus et farina fabarum. ſandali vō prohibent eam a pru
ritu q̇ accidit cū ea. Q.ū ergo ſunt cū canfora non faci
unt illud. Et alcāna iterum ſi nō abhorret̄ eius tinctu
ra confert ei. ⁊ aſſumere illud cui aſſimilantur aq̄ gra
natorum ⁊ acetoſa ⁊ lentes et pruna et tamarindi. Et
adminiſtratio oīs qd̄ ꝓhibet ſudorem ex eis que ſunt
ſicut decoctio myrti et roſarum et aqua coriandri dr̄ ⁊
confert ei aqua calefacta in ſole. Et prohibent eaꝫ oēſ
aque qum decoquntur in eis ſtiptica ⁊ dimiſſio motus
et alienatio a locis calidis ſudare facientibus et petere
loca ventoſa et flabellatio cuꝫ flabellis plimis ſit ⁊ ablu
tio cum aqua frigida. Et iterum inunctiones ex eis q̄
ſunt ſicut oleum myrtinum et oleuꝫ ro. et butyro crudo
ineſt proprietas maxima in ipa ꝓpe cū draganto et gū
mi. Et iterum inunctiones in quibus eſt virtus lithar
gyrij et ſcorie et tutie ineſt proprietas. Et cinis foliorū
myrti et āmoniacum et folia lauri recentia et ruta et
minutuꝫ tus. Et qñꝫ cōfert deſutationi epithima gluti
ni piſcium diſſoluti in aqua et qñꝫ indiget fortis ſtaphi
ſagria et ture et ſulfure. Illa vō que de ea iā vlcerata ē
curetur cum eis que ſunt ſicut vene et galle et boliār.
et ceruſa cum cera. et empl'm de ceruſa eſt bonum ad il
lud. Et fortaſſe perueniunt vlcera iſta ad fineꝫ maximū
corruptionis quare erit cura eorum cura aduſtionis
ignis. Nam illa que de ea confirmata eſt curatur cura
tione alſabafati.

¶ De planta noctis. c. x.

Si quis paſſus eſt deſudationeꝫ cutis et oppi
latione pororū et bōitatē digōnis qñꝫ accñt
in frigore noctiſ pruritus et aſpitas et bothor
ꝑue que nomiantur plancta noctis. Et cauſa eſt rentō
eius qd̄ oꝫ vt reſoluatur ꝑꝑ ꝯſtrictionem pororum in
radice quam adiuuat in qua addit ſoliditas frigoris et
proprie in hora in qua multiplicatur digeſtio et ſequit̄
multitudineꝫ ei⁹ multitudo uaporis et aer noctiſ et ꝑꝑ
illud nominat̄ planta noctis quia pl'm accidentium e⁹
eſt in nocte. Et de diſpoſitionib⁹ huius paſſionis eſt ꝙ
pruritus in ea ſit vehemens et delectat ꝑus deiñ perdu
cit ad dolores vehemētes quos efficit in locis pruirit⁹

¶ De cura. c. xi.

Oportet ut ſit regimeꝫ in dilatando poros cū
balneis et inunctionibus notis ad illud et in
mundificando uenas a mā plima et illud cuꝫ
phl'omia ⁊ euacuatiōe ſcd̄ꝫ ꝙ dictum eſt in capl'o pruri
tus ſi fuerit illius neceſſitas ⁊ non fuerit ſufficientia in
medicinis localibus. ¶ Medicine vō locales ſunt a
loes: et myrrha eſt de melioribus mediciniſ et proprie
cum aqua mellis. Et ſimiliter aloes cū farina lentium
cum pauco aceto et melle. et qua apij de currentibus ē
ei ꝓprotionalis. Et de medicinis cōferentibus ei ſunt
fex aceti ſola et baurach et alcāna et crocus.

¶ De verrucis que ex eis ſunt ut claui et recuruiſ q̄
de eis ſunt cornua et que currūt curſu earuꝫ. c. xij.

Cauſa efficiens eas prima eſt expulſio nature
Et mālis eſt humor groſſus mel'ic⁹. Et qñ
qꝫ ꝯuertitur mel'ia a phl'ate ſicco valde qñ mul'
tiplicatur in ſanguine. Et qñꝫ accidit ipſi ſanguini ꝑꝑ
ea ꝙ ipe coarctatur et multiplicatur. Et ꝑꝑ priuatiōeꝫ
cauſarum putrefactionis vt cōuertatur ad ſiccitateꝫ et
frigus et proprie in venis puis in quarum ſil'ibus non
putrefit ſanguis ꝑꝑ ſuam paruitatem et propinquitatē
ad cās extrinſecas que ſunt ad hoc vt exiccent uelocio
res q̄ꝑ ad hoc ut ipſe putrefaciāt precipue quꝫ ſanguis
non valde eſt calidus in ſubſtantia ſua. Et qñqꝫ oritur
ex eiſ vna magna et fit cā ad conuertendam cōpl'onem
eius quod peruenit membro vicino de nutrimento ad

cõplexionem materiei sue quare deficcatur illud ⁊ infri gidatur mltiplicãtur eruce. Qũ ergo cadit aut destruit p qõlibet regimen cadunt alie ⁊ nominantur magne ha bentes capita sicut capita clauoꝝ habentes subtiles ra dices claui ⁊ longe recurue cornua. Et de verrucis est genus qd noiatur tusius ⁊ numeratur in eis licet sit ne cessarium vt discernatur ab eis ⁊ finduntur qñ scidun tur a sanie que est sub eis.

De cura. c. xiij.

Properare quidez ad minorandum sanguiez ⁊ ad euacuandam meliam est res que est ne cessaria ⁊ qñ multiplicatur egitudo iteretur phlomia ⁊ silr regimẽ generans bonum chimuz ⁊ alia de illis quorum preterijt rememoratio multotiens. Cu ra aũt local est cum medicinis que hñt amaritudinẽ ⁊ stipticitatem ad leues ex eis sicut est inunctio verrucaꝝ cum oleo fisticino assidue aut cũ decoctione oleorũ co lata dimissa post tres dies. ⁊ aqua porri alnabathi cuz sumach ⁊ oleo de ben. Et iterum cũ folijs capparis ⁊ nuce cupssi: ⁊ oliue immature ⁊ fruct⁹ tamarisci est bo num iteruz. ⁊ folia myrti humide sunt bona ad fortes ⁊ cortices nucis humide cum ficubus siccis ⁊ xilocara cte cũ pauco nocumento suo conuenientes sunt illis q̃ de eis sunt magne ⁊ ad fortes. Et cortices radicum al garab ⁊ cinis eius cum aceto vini. Et de eis que sunt bona ⁊ vltima est vt sumãt albarmel ⁊ alcãna cribellen tur ⁊ liniantur cum aqua frigida. Uerum qd ex eis for te est: est ad fortes sicut epithimata facta ex calce ⁊ arse nico ⁊ alcali ⁊ ꝓprie cum argento uiuo extincto ꝑci pue cum cinere quercus ⁊ oleo. Et sal cum aqua cepe ⁊ bulbus ⁊ stercus caprinuz. ⁊ iterum cantarides cum arsenico. ⁊ iterum fex mellis anacardi est fortis in pul uerizatione sua. ⁊ lac titimali qñ iteratur sup eas aliq° tiens deijcit eas. ⁊ lachryma vitis ⁊ alkebikengi iteruz magnifice deijcit eas: ⁊ nigelle ꝯfecte cũ vrina si emplẽ tur cum eis sunt mirabiles. ⁊ fel hirci iterum ⁊ assa et emplm acutum ⁊ disrumpens aldubellet ⁊ est emplm de anacardis. Compositum equale. Corticum nu cis hũidorum ⁊ draganti ⁊ calcis viue oium añ: ps. i. terantur ⁊ cribellẽtur ⁊ ponant desup. Aut sumantur flores eris ⁊ chartarum amboꝝ añ. ʒ. v. ⁊ pulpe collo quintide. ʒ. vi. baurach. ʒ. vi. salis ãmoniaci. ʒ. iiij. cali ⁊ arsenici citrini amborum añ. ʒ. vi. felis vaccini. ʒ. vi. us nen ꝑfici. ʒ. vij. terantur ⁊ cribellentur ⁊ liniant desup cum aqua saponis. Et de curationibus verrucarũ est eaꝝ eradicatio ⁊ illud quid qñz fit cum cánulis de pen na aut de cãna aut de ferro quarum cõcauitas fit cum q̃titate in qua deglutiantur verruce deglutitiõe in qua fit difficultas quedam ⁊ inuoluatur super ea ⁊ ꝓfunde tur paꝝ apud radicem eius qr eradicat eam aut tende eas cum uncinis donec extendãtur eoꝝ radices deinde assumantur cum insiro acuto submerso ad radices earũ ⁊ ponatur super eas butyrum coctuz post eradicationẽ Et iterum quotiens tangit eas medicamen acutum ⁊ infestat auferatur medicamen acutuz ⁊ ponat desuper butyrum coctũ ⁊ dimittatur parump deinde iteret vsq3 quo cõpleat eaꝝ casus ⁊ inciduntur ita vt qd est in cir cuitu eaꝝ secetur cum ferro subtili aperiendo in circui tu deinde vadit super eas medicamen acutũ. Et nos iã experti sumus cum nouacula profundius q̃tuz possibi le est cũ cautella superficiei cutis deinde fricando locũ cum sapone ⁊ ciperis ⁊ rosis donec cucurrit qd fluxit de sanguine ⁊ retentus est. ⁊ deijcit p⁹ illd: illd quod re

mansit si accipiatur lignuz ⁊ incendatur in igne donec inflãmet ⁊ approximetur verrucis donec excorticent verruce ⁊ inungantur cum manu una uice post aliã do nec deleantur.

De cornibus. c. xiiij.

Sunt additiones spisse vulgares nascentes sr iuncturas in extremitatib⁹ pp vehementiam operationis. Et cura eorum est incisio vt re soluat ex eis illud qd nõ dolet deinde administrentur super residuũ medicine vehementer acute ex medicinis verrucaꝝ donec cadat deiñ ꝯsequat butyruz coctũ.

De fissuris que apparent sup cutẽ ⁊ labia ⁊ extremi tates apparitione in cute in oi loco. c. xv.

Causa oium fissurarum est siccitas i cute adeo donec exiccetur illa siccitas aut pp cõplones singularem aut pp malitiaz humoꝝ mittentiũ materiã exiccantẽ acutã aut pp calorem exiccantẽ aut ventositatem exiccantem rorem aut frigus indurans in spissans sicut accit terre exiccate ⁊ arefacte per uentuz aut calorẽ ⁊ ꝯmote valde vt scindatur. Et qñz accidit cã aquarum stipticarum ⁊ illarum in quibus est vtus a lũis ⁊ silium qñ accidit vt cum eis fiat ablutio. Et eis quidem sunt cõtrarie aq̃ sulfuree ⁊ aspaltie ⁊ nos exp ti sumus differentiam inter aquam endiuie ⁊ qd est in circuitu eius ⁊ aq̃ in sabor ⁊ non fuit in hoc caplo ex perimentum forte.

De cura fissurarum cõmuni. c. xvi.

Oportet ut euacuetur si fuerit humor malus ⁊ permutetur si fuerit ꝯplo sicca ⁊ bibat ola ꝑpe sisami excorticati vsq3 ad. ℥. i. s. oi die in exꝑssione vue aut infussione passularuz dulciuz aliquot diebus ⁊ silr decoctio cãcrorum fluuialium cum aqua ⁊ zuccaro ⁊ assiduet inungi. Et si sunt ex frigore tũc cõ fert eis acatia ⁊ iterum decoctio naporum ⁊ napi ⁊ fo lia sicle ⁊ decoctio eius ⁊ proprie ceratis factis ex eis cum adipibus notis ⁊ medullis ⁊ pice humida ⁊ alki trã Et si fuerit ex calore tũc cũ ceratis frigidis ⁊ hũis conquassatis cũ succis frigidis ⁊ humidis. E rectifica tio cibi ⁊ administratio balnei cũ aqua calida.

De fissura labiorum. c. xvij.

Causa in fissuris labiorum est siccitas aut pp uentum contrahentem cutẽ ⁊ desiccantem eã ⁊ exiccantem ipsius rorez aut pp frigus aut ꝓ pter calorez aut pp cõplonem siccã sicut sciuisti. Pro hibitio uero eius est ut liniatur anteq̃ peruenjatur ad ipsius curã cum ceratis ⁊ adipibus ⁊ medullis ⁊ oleo ro. cum isopo humida. Et ista iteruz qñz auferunt illd quod accidit. Et facere ut adhereant pelicule su per ea sicut pellicula oui ⁊ arũdinis ⁊ cortices alleoꝝ et ceparũ. Ablationi aũt eius qd de ipsis accidit de eo qd bonum est ut sumantur fex assata ⁊ glutinum albo tin ⁊ misceantur cũ adipe sicut galline et anseris et mel le. Aut sumatur tritura gallaꝝ imaturarũ sicut puluis cõfecta cũ gũma albotin liquefacta super ignez. Et di ctum est q inungere umbilicum in hora dormiẽdi aut applicare cottum submersum in oleo concauitati vmbi lici est iuuatiuum et bonum.

De fissuris pedum. c. xviij.

Quandoq3 accidunt pp uaporẽs malos. et qñ q3 accidunt ꝓpter siccitatem ⁊ ariditatem de nigrantez. Et ad summuz qñq3 contingit de eis iuuamentuz pp illd qd resoluit ex ipsis si possibile est ut remoueatur cum assiduatione ponendi pedes in

aqua calida et inungendi eos cum oleis et adipibus ⁊ proprie adipe caprarum ⁊ vaccaꝝ ⁊ ouium ꝯfortatis parump cum cera. Et iteꝝ oleũ de kerua ꝑprie ⁊ oleũ alketi ⁊ oleum de suti qm̃ est vltimum valde. ⁊ oleuꝫ ex fusũ de lentisco opposito igni qm̃ est bonuꝫ valde. Et alcãna est bona ⁊ proprie cõfecta cũ decoctione albar mel ⁊ sergin vue est bona curatio eius. Et si nõ valent illa indiget bucella faciente glutinationeꝫ ⁊ penetrante in ea sicut curant eam q̊daꝫ post balneationẽ ⁊ positiõꝫ peduꝫ in aquam calidã: tunc oꝫ ut ponatur dragagãtũ ꝑpatuꝫ cũ cõtritione in fissura qm̃ est mirabile. Et iteꝝ sumantur cera ⁊ oleum sisaminuꝫ ⁊ glutinum albotin ⁊ storax liquida aggregẽtur ⁊ fissuris vt bucella adbibeatur qm̃ est mirabile. Et iterũ alkitrã cũ mollitione sisami est mirabile valde. ⁊ olibanuꝫ tritũ ⁊ olea ⁊ adipes iuuatiua sũt valde. Et iteꝝ epithima ex cancro adusto cõtrito cũ oleo oliue ⁊ est i fissuris manuũ velociꝰ ⁊ magis iuuatm̃. Aut sumatur interius cepe squille ⁊ feruеat in oleo in quo liquefactum sit glutinuꝫ albotin ⁊ ponatur in fissuris. Et glutinuꝫ albotin iteꝝ in oleo soluꝫ est ultimuꝫ. ⁊ iterum cõfectio. sumatur de farina granorũ alkerua emollitorum cũ pauca aqua ⁊ fiat ut adhereat calcaneo. Et ipse fructus alkerua est bõus ad antiquas ⁊ vlceratas. Aut sumantur lithargyriũ ⁊ cera ⁊ oleum ⁊ mel cum equalitate ⁊ fiat ex eis aliqud ꝑparatum. Aut decoquantur cãcri fluuiales ⁊ sisamuꝫ. ⁊ iterum sumantur fex olei ⁊ adeps anatis ⁊ glutinum albotin. Curatio bona nostra sumatur dragagantũ ⁊ terãt sicut puluis ⁊ radicũ polypodij pondus medietatis eꝰ ⁊ carabe ⁊ turis tritorũ oium ana tria pondera ⁊ glutinis albotin duplum dragaganti terant oĩa cũ oleo de kerua ⁊ administrentur ⁊ dicimꝰ q̇ usꝰ fuerit inunctiõe calcanei oi nocte nõ dimittens securatur ex hoc.

¶ De fissuris manuum. c. xix.

Curentur curatione fissuraꝝ pedum leuium.

¶ De fissuris que sunt inter digitos.

¶ Curentur cũ huiusmõi ⁊ eis quidẽ propriuꝫ ẽ vt emplẽt cũ radice polypodij trita sicut puluis

¶ De exulceratione alchatin. c. xx.

Quandoqꝫ accidit alchati ut rubeat in primis ⁊ findatur aut vlceret ꝑꝑ multitudinem resupinatiõis ⁊ proprie in egris quare oꝫ qũ incipit rubere ut dimittat resupinatio ⁊ administrent desẽ repercussiua. In egris uero administret stratꝰ ex eis q̃ sᵗ sic folia salicis ablata a vgis ⁊ sic milia ⁊ sicut pẽne ⁊ totũ illud fiat implendo sicut pẽne leues aut cui sikes sunt alkiriss. Si autẽ exulceret tunc empl̄m de cerusa adhibeatur.

¶ De odore horribili in cute ascellis ⁊ vrina ⁊ egestõne. c. xxi.

Odor corrumpit ꝑꝑ putrefactionem hũoris aut sudoris. Et qñꝫ adiuuant ad illud motus cõmouentes humores. Et dimissio ablutiõis a pollutione ⁊ menstruis ⁊ retardatio eiꝰ ⁊ assumere ea q̃ sᵗ sicut fenu grecum ⁊ ea de proprietate quorum est mouere materias acutas ad manifestũ corporis. de fetore vͦo oris iam dictum est.

¶ De cura corruptiõis odoris corporis cõis. c. xxij.

Illud vͦo qͦ rectificat hũorem est eũo et complo cũ ꝑmutatione ⁊ acceptatione eꝰcꝰ bona fit digõ in qualitate ⁊ q̃titate ⁊ mũdificatio in balneo ⁊ alia ⁊ assumere i ieiunio ꝑ qͦ sudor fit boni odoris sicut est casia ⁊ seleniati. Et iterum apium ⁊ capita cardui ⁊ asparagus ⁊ oĩe prouocatiuuꝫ vrine mũdificatiuũ sanguinis a putrefactione. verum quedã eoꝝ sicut aspargus faciunt fetere vrinam. Et de eis q̃ conferunt ad illud est ut bibat infusionẽ chrysomilorũ boni odoris ⁊ chrysomila ipsa ⁊ liniatur sup corpꝰ qͦ fit sicut aqua myrti ⁊ aqua in qua dissolutuꝫ est alumẽ iameni ⁊ almeisus ⁊ decoctio sisimbrij ⁊ mente ⁊ calamenti ⁊ sansuci ⁊ folia citri ⁊ folia salicis ⁊ fiᵗ inũctio cum myrto trita. Et iteruꝫ sandali proprie ⁊ cipi ⁊ flos squinanti ⁊ calamus aromaticus ⁊ alsidre ⁊ rose ⁊ ꝑꝑe sansucus ⁊ afehesabrẽ ⁊ alusnati ⁊ folia citri ⁊ cortex eꝰ ⁊ folia malorum ⁊ folia lilij iuuatiua sunt in hoc caplͦo valde. Et iterum trocisci de rosis cum zuccaro. Et iterum de eis que oppilant poros ⁊ prohibent sudoreꝫ sᵗ lithargyrium ⁊ tutia ⁊ cinis foliorum lilij ⁊ alumen ⁊ silia eis ⁊ myrrha ⁊ aloes ⁊ oleũ myrtinum ⁊ oleũ ro.

¶ De cura fetoris ascellaꝝ. c. xxiij.

Existimauerunt quidã ꝙ fetor ascellaꝝ ⁊ pediculi sunt ex reliquis vestigioꝝ ꝓmatis ex quo creatus est hõ que iam ceciderunt in partibꝰ ascellaꝝ ⁊ penetrauerunt in poris cutis. ⁊ hoc non est ex eis quibus oꝫ inniti. Et ut proportionetur ad uaporem materiei que conuertitur in ꝓma in hoĩe ⁊ admouentem ipsam in eo est melius. ¶ Cura autẽ eorum ẽ qm̃ oꝫ ut curentur post mondificationem si ea indiget cum tutia ⁊ lithargyrio ꝯdito ⁊ climijs ⁊ cum cinere myrti ⁊ oleo myrtino ⁊ cum aqua in qua soluitur alumen ⁊ qñꝫ ꝯficiantur ista cuꝫ sandalis ⁊ ꝑmiscentur cũ canfora. ¶ Trociscus bonus. ℞. sandalorum ⁊ casie ⁊ galie ⁊ spice ⁊ aluminis ⁊ myrrhe ⁊ folijs ⁊ ro. oium añ. ꝑtem. i. ⁊ tutie ⁊ lithargyrij albificati amborum añ. ꝑtes. iij. ⁊ canfore ꝑtem. s. fiant ex eis trocisci cum aqua ro. ⁊ administrentur post exiccationem. Et iteꝝ sumantur rosarõ rubearuꝫ. ℔. i. ⁊ galie ⁊ spice ⁊ ciperi ⁊ myrrhe ⁊ aluis oium añ. ʒ. x. fiant trocisci cum aqua ro. ⁊ administretur delibutionem faciendo. Puluis bene faciens redolere corpus ⁊ ꝯfert cõpl̄onibus calidis. ℞. spice ⁊ ciperi ⁊ folioꝝ ⁊ floꝝ squinanti ⁊ storacis assemie ⁊ est lubria romana oium añ. aur. x. rosarũ siccarum extremitatum myrti oium añ. aur. xx. spica ciperum ⁊ flos squinanti ⁊ foliũ madefiant cum vino odorifero ⁊ exiccentur ⁊ terantur deinde ꝑjciantur sup ea rose. ⁊ extremitates myrti ꝯtrite et dissoluatur crocus cuꝫ aq̃ ro. et permisce ipsum cum medicinis reliquis et exicca eas in umbra deinde tere ipꝫ ⁊ pulueriza super corpus post balneationem ita vt exicces sudorem corpis in primis exiccatione ultima deinde pulueriza sup ipsis medicinas. Aliud abscindẽs odoreꝫ sodoris fetidi cõueniens hñtibus ꝯpl̄ones frigidas. ℞. spice aromatice ⁊ gariofilorũ et amomi et xilobalsami et casie oium añ. aureos. iij. costi et blacte bizantie ⁊ spice inͦ et cinamomi oium añ. aur. ij. extremitatũ sansuci et spice romane oium añ. aur. iiij. lubrie romane resoluantur ista cũ uino et tere ⁊ reliqua cum aqua balsamite et administra illͦ

¶ Aliͦ scͦꝫ illud exemplum abscindens odoreꝫ sudoris. ℞. cinamõi et spice inde ⁊ blacte bizantie et costi oiuꝫ añ. ʒ. ij. apsinthij et boli lacune et scorie plũbi et ceruse ablute oium añ. ʒ. s. sceba et spice romane oiuꝫ añ ʒ. i. croci et rosaꝝ siccarũ amboꝝ añ. ʒ. iij. tere sicca cuꝫ aqua myrti et crocum cum aceto vini odoriferi et administretur.

¶ De cura vehementie fetoris stercoris et uentositatis. c. xxiiij.

Fit illud eã putrefactionis humoꝝ. Et cáusa
reruz de proprietate quarum est illud sicut a
lastirgar ⁊ allea ⁊ eruca ⁊ porri ⁊ alaniudé ⁊
alalthit ⁊ iterum oua coruz. Verũ fetorez delet bõitas
digestionis ⁊ assumere ea que declinare faciũt putre
factionez ad ptẽ urine sicut fenugrecuz. ipsum eniz facit
fetere sudorez ⁊ vrinam ⁊ delet fetorez digõnis. Et vi
num aromaticũ aufert fetorez egestionis.

De fetore vrine. c. xxv.

Cause fetoris vrine sunt cause fetoris egestõis.
Et iterũ diuretica sicut aspagus ⁊ silia: ipsa
enim faciũt bonũ corporis odorem ⁊ faciunt
fetere odorez vrine. ⁊ iterum vlcera vesice ⁊ cura eius
est facilis ex eis que sciuisti.

De pediculis ⁊ lendinibus. c. xxvi.

Materia hũitatis in qua ẽ caliditas aliqua qũ
expellit̃ ad cutez fortasse est tante tenuitatis
⁊ subtilitatis vt resoluatur ⁊ non sentiatur ⁊
sequit̃ eam illud qđ resoluit̃ in sudorez ⁊ sequitur eam
qđ resoluit̃ ⁊ coagulatur in sordes ⁊ sequitur eam qđ
retinet̃ in supma tunicaruz cutis ⁊ generantur ex ea si
cut furfures ⁊ desudationes ⁊ que sunt ãbabus silia ⁊
sequit̃ eã qđ retinet̃ ꝓfundius illo. Qđ si fuerit mala
valde facit sicut alopitiam ⁊ silia illi ⁊ impetiginem ⁊
alsabafati. Et si fuerit minus mala ⁊ non fuerit vtus vi
rulenta ⁊ non festinat ad eã putrefactio dominans vlti
ma ⁊ est cõueniens vt sit materia recipiens vitam influi
tur sup ipsaz vita ex creatore suo ⁊ proueniũt pediculi
⁊ mouentur ⁊ egrediuntur ⁊ qñz accidit de eis plm su
bito. Et qñz adiuuãt ad generationẽ pediculoruz ⁊ mo
uent eos cibi boni chimi tenuis motus ad illud qđ ap
paret sicut ficus ⁊ ad illud adiuuant motus mouentes
eũ ad illud precipue qũ associatur ei vapor spmatis ge
nerantis sicut coitus ⁊ qñz adiuuant ad illud dimissio
mũdificationis ⁊ ablutionis ⁊ administratio eꝰ qđ ape
rit poros cutis ⁊ mouet mãs retentas in ea ad resolõnẽ
⁊ facit ingredi ad eã flatuz ꝓhibentẽ eã a cõuersiõibꝰ
putrefactionis ⁊ assikatione cum putrefactione. Et qñz
superant pediculi adeo donec fluat sanguis hñtis eos
⁊ citrinet̃ color eius ⁊ cadat appetitꝰ eꝰ ⁊ extenuetur
corpus ipsius ⁊ resoluat̃ eꝰ uirtus.

De cura. c. xxvij.

Pediculi plres generati nõ abscissi indigent in
curatione sua in primis mũdificatione corpo
ris ⁊ proprie eũone cũ phlomia ⁊ rectificatõe
regiminis ⁊ dimissione eius qđ mouet mãs ad exterio
ra de eis que diximus. Deinde administra medicinas
locales ⁊ cõfert ad illud assiduatio balneationis ⁊ mun
dificationis ⁊ vt assiduet balneationẽ cum aqua salsa đ
inde cũ aq̃ dulci est meliꝰ. Et oz ut assiduet ꝑmutatiõz
uestiuz ⁊ iduat̃ serico ⁊ lino ⁊ bibat medicinas iterficiẽ
tes pediclos sic̃ allea đcocta ⁊ calamẽtũ montanũ. Me
dicine vo locales oz ut sint exiccatie resolutiue attracti
ue ad exteriora. Qđ si fuerit res magna est necessariũ
vt misceantur cũ eis vtutes uenenose. Et de medicinis
localibus sunt sumach ⁊ oleũ ⁊ acetosa ẽt ⁊ folia eiꝰ ⁊
radix eius aut alumen cũ oleo aut folia azedaraet aut
folia granatoꝝ ⁊ semen lini ⁊ calamus aromaticus ⁊ ci
namomũ aut folia colloquintide aut folia myrti aut fo
lia cupressi ⁊ oleum cartami inuatiuũ est prohibitiuũ:
⁊ oleum de rhaphano est mirabile. Et cortices casieli
gnee ⁊ reubarbarũ ⁊ piretruz ⁊ radix altee ⁊ sisimbriuz
⁊ poliũ ⁊ anisum ⁊ pullegium ⁊ semen vrtice ⁊ alberẽ
gesis ⁊ cordumeni. Sumantur sies mẽithe. ʒ. iij. costi. ʒ.
ʒ. baurach. ʒ. i. amili q̃tum oia soluantur ⁊ liniant̃. Et
de ablutionibus est decoctio lupinorũ qm̃ est bona for
tis. Et decoctio sicle ⁊ decoctio tamarisci. Et decoctõ
calamenti montani ⁊ đcoctio folioꝝ cupressi ⁊ folioruz
pini. Et genera fellis qũ ponuntur in ablutionibus sũt
bona ⁊ de suffumigationibus est suffumigatio cũ cõdisi
⁊ staphisagria ⁊ cũ gũma pini ⁊ cũ galia proprie et cũ
sulfure. Et de medicinis fortibus est vt sumant̃ staphi
sagria ⁊ arsenicũ rubeuz ⁊ baurach terãtur oia cũ ace
to ⁊ oleo ⁊ liniatur cum eo caput aut helleborus albꝰ
⁊ baurach aut folia oleandri cũ oleo aut folia colloqui
tide. Aut sumant̃ sinapis ⁊ ꝯdisi trita ⁊ fundatur sup
eã parum aceti ⁊ extinguatur post illud in eis argentũ
viuũ terendo ⁊ est forte. Et silr qđ fit ex sulfure ⁊ arse
nico ⁊ aristol. ⁊ ciere ilicis ⁊ costo ⁊ myrrha aut sumã
tur cõdisi ⁊ arsenicũ rubeũ ⁊ aristol. longa: ⁊ alkitrã ⁊
fellis uaccini q̃titas tanta de vtrisq; cũ q̃ medicine cõ
ficiant̃ ⁊ est epithima forte. Et iteꝝ alkitrã ⁊ gentiana
⁊ arsenicuz ⁊ oleum de lilio. Et iterũ staphisagria ⁊ fo
lia oleandri ⁊ alumẽ iameni. Et iterum liniat̃ i balneo
cũ sies memithe ꝑte. i. ⁊ baurach medietate ꝑtis. costi se
xta ꝑtis amili q̃tuz oia ⁊ liniatur cũ eo post psilotrum
cõfecto cũ aceto. ⁊ admistra has medicinas post vapo
rationem cum eis que sunt sicut ꝯdisi. Et staphisagria
est melior ⁊ proprie qm̃ incipit ab ablutionibus de ge
nere eius qđ diximus.

Tractatus Quartus de dispositionibus que pen
dent ex corpore et extremitatibus ⁊ est cõplementum
libri decorationis.

De extenuationis ablatione. c. i.

Extenuatio fit aut ꝑꝑ priuationez mate
riei pinguedinis cibi: aut fit ꝑꝑ multitu
dinez vsus cibi subtiliãtis q̃ nõ gene
ratur in corpore sanguis plimꝰ. Et ex
regimine ꝯtento de eo qđ est preter illđ
qđ non generatur in corpore sanguis bonus: aut ꝑꝑ đ
bilitatẽ uirtutis operantis in cibo aut digestiue aut at
tractiue ad mẽbra ꝑꝑ corruptionẽ ꝯplionis cuiꝰ plm
est frigidum: aut ꝑꝑ q̇etem plimaz cum qua sopitur uir
tus attractiua ꝓꝑe qñ est post exercitia quoꝝ auxilio
ꝯsueuit nã attrahere cibuz. Qũ ergo dimittuntur non
attrahit nz nutrimẽtuz ꝑpatũ etiam: aut ꝑꝑea q sanguis
conuertitur ad mãm cholicam vel melicã ex humida a
quosa aut ꝑꝑea q splen ꝯprimit epar qñ magnificatur
q̃ attrahitur ad ipsum plus sanguis et debilitatur vtus
epatis per cõtrarietatez que est inter utraq;: aut ꝑꝑea
quia uermes coarctant corpus: aut ꝑꝑ cõstrictionẽ po
rorum aut ꝑꝑ ipsorum coarctationez ab humoribus:
aut coopturã coꝝ sciẽter quã fecit frigus aut calor
aut nuda siccitas quoꝝ unũqđq; cognoscitur suo signo
aut ꝑꝑ ligamenta assidua sup ipsum q̃ oppilant̃ pori
⁊ meatus q̃obrem nõ attrahitur ad ipsuz nutrimentuz
⁊ proprie a creta comesta: aut ꝑꝑ multitudinem resolu
tionis q̃ non figitur qđ attrahitur de nutrimẽto ad mẽ
bra imo separat̃ sicut accidit in exercitijs uelocibus ⁊
tristitia ⁊ angustia ⁊ egitudinibus resoluentibus. Et
corpora quidez que extenuatur in tpe breui tolerant ⁊
reddeat ad ea teneritas tpe breui. Et illa que extenuã
tur in tpe longo non tolerant nisi blãdimentũ debilita
ti vtutis ad hoc ut administret nutrimẽtũ plm. Corpa
igitur suseptibiliora pinguedinis sunt que de eis mollio
rem hñt cutẽ ⁊ que de eis magis susceptibilia st̃ tẽsiõis

Et de eis que faciunt homini esse necessarium fugere
ab extenuntione sunt debilitas ⁊ vehementia passionuꝫ
a calore ⁊ frigore ⁊ a vberibus ⁊ a percussionibus ⁊ a
passionibus ⁊ aialibus ⁊ onere ⁊ labore ⁊ inquietudie
⁊ ab euone ⁊ coitu ⁊ retinetur nutrimentuꝫ eius in ve
nis ipsius ⁊ ñ penetrat q̄ putrefit. Et pinguedini iterꝫ
insunt nocumenta que ego dicã. Et non est sicut eq̃le
dum ergo perseuerat pinguedo ita ꝙ non facit accideꝫ
nocumentũ non abhorreas eã: vita nãqꝫ in humiditate
existit. Uerꝫ oꝫ vt tu caueas ⁊ abhorreas eã in uia sup
fluitatis lꝫ non appareat eius nocumentũ qm̃ eius no
cumentũ repente aduenit ⁊ subito scd̃m ꝙ dicitur in lo
co suo. Et qñ desiccant corpora pp aeré ẽ extenuatõ.

¶ De cura. c. ij.

Oportꝫ vt cõsideret q̄ cã fit in extenuatõe de cau
sis extenuationis q̃s diximus ⁊ curet ⁊ remo
ueatur verbigra si fuerit cibus non generans sanguinẽ
grossum fortẽ afferatur ille q̇ generat ipsuꝫ ⁊ nõ sit cõtẽ
tus eo qui generat sanguinem laudabileꝫ tm̃ qm̃ fortas
se generabit subtilem ⁊ resolutiuuꝫ. Mõ si fuerit virtus
attractiua ad membra pigra moueatur ⁊ cõfortet ⁊ cõ
sideretur ad malitiã cõplexionis si fuerit ⁊ permutetur
Et fricatio in hora expgefactionis a somno est ex eis q̄
expgefaciunt virtutem attractiuã. Et qñꝫ est necessariũ
prohibere nutrimentuꝫ a latere altero ⁊ attrahere ipsũ
ad latus extenuatuꝫ qum diuersificantur duo latera si
cut si sit vna duarũ manuũ extenuata ⁊ altera pinguis
tunc enim necessarium est vt ligetur pinguis cũ panno
incipiendo ab inferiore ligatura non vehemẽti nꝫ dolo
rosa cũ mensura que cõstringat tm̃ ⁊ phibeat nutrimẽ
tuꝫ a penetratione q̃re redeat ad locũ digestionis ⁊ at
trahatur ad latus alterum. Et excita attractiuam cum
fricatione ⁊ pprie cũ oleo aliquo sicut oleo oliue cum
pauca cera calefacto fricatione nõ exiccante. Et quoti
ens inflatur membꝝ ⁊ calefit dimittat deinde iteretur
qũ quiescit. ⁊ si pori fuerit oppilati tũc oportebit si cor
pus fuerit vehementis soliditatis q̃pp oppilentur po
ri mollificare cũ humectatione ⁊ calefactione cũ calefa
cientib⁹ ex eis que assumunt ⁊ motibus corpeis ⁊ aiali
bus si fuerit frigus illud qd̓ inspissauit ipsum ⁊ infrigi
datione ⁊ humectatione si fuerit calor inspissans ipsuꝫ
⁊ faciens ipsum cõpactuꝫ. Et melius quo calefit mem
bruꝫ qd̓ non recipit calefactionem pp frigus suũ est ut
fricetur. deiñ ponatur sꝛ ipsuꝫ rubificatm̃. Et si fuerit
cã in extenuatione pp splenẽ curetur splen. Et si fuerit
extenuatio pp vermes interficiant ⁊ extrahant cũ om
nibus que dcã sunt in caplo eorũ ⁊ adhibeantur ei de
litie ⁊ amenitas ⁊ stramenta leuia ⁊ habitet in umbra
⁊ dilatetur ⁊ aromatizet ⁊ dẽtur in potu frigida. ista
enim confortant virtuteꝫ nãleꝫ valde quare bona sit e⁹
administratio in nutriendo ⁊ expellendo supfluitates.
Et illud quideꝫ est principuꝫ causaꝝ pinguedis. Et de
impinguantibus est assumptõ vini grossi ⁊ cibi boni chi
mi fortis exiccantis qũ digeritur sicut frumentuꝫ sine
cortice coctũ vt pl⁹ ⁊ aliudabet ⁊ rizi cũ lacte ⁊ assata
de carnibus pp illud qd̓ retinet in eis d̓ virtute carnis
⁊ generant carneꝫ durã. decoctũ aũt ex carnibus gene
rat mollitieꝫ ⁊ teneritudineꝫ nõ firmã. Et caro anatis
est impinguatiua ⁊ caro galline silr ⁊ caro alcubugi est
vltima in eo ⁊ silr lub zuccari et balneũ post cibũ est ve
hementer attrahens nutrimentum ad corpus impigua
tm̃. Uerꝫ utens eo exponitur oppilatõni accñti in epate
suo pprie qũ est cibus eius cibus eoꝝ q̇ sunt impinguã

di ⁊ pp illud multiplicatur lapis in eo qui querit hoc
⁊ illi sunt aptiores ad hoc ut in eis multiplicentur iste
oppilationes ⁊ lapis quoꝝ vene sunt in creatiõe stricte
⁊ sunt non omnes ita. Et isti sentiũt grauitatẽ in latere
dextro sumant in potu aperitiua in oppilationib⁹ epis
nota ⁊ sumant in potu añ cibuꝫ suũ cappareꝫ cũ aceto
⁊ melle ⁊ oxymelle cũ seminibus donec auferatur gra
uitas. Et melius quideꝫ balneũ est illud qd̓ est post di
gestionẽ primaꝫ ⁊ qũ iã descenderit cibus. Licet come
dere cibuꝫ po⁹ egressioneꝫ a balneo absqꝫ superfluitate
est de cãis impinguationis. Et balneum quideꝫ est bo
num impinguatiuũ plibus hoibus ⁊ proprie illis qui
sunt in dispositiõe que est sicut arefactio. ⁊ oꝫ ut sit bal
neum post primaꝫ digestioneꝫ. s. qñ descenderit cibus a
stõ nisi in rebus eisdem. Et calefactis quidẽ est ad hoc
ꝯgruuꝫ factuꝫ ex lacte de quo extractuꝫ est butyrũ nõ
facto acetoso. Et de ingenio ipinguandi est retentio sã
guis super membrũ ligando membrũ qd̓ ei eq̃distat in
latere altero sicut diximus ante ⁊ ligetur illud qud̓ est
sub membro ex quo vadit nutrimentuꝫ ad ipsum quꝫ ẽ
pingue aut non queratur eius ipinguatio sicut est aseid
est extenuatum ⁊ planta manus est sana ⁊ pinguis tũc
liget apud rascetã aut qũ adiutoriũ est extenuatũ ⁊ ase
id non ligetur apud cubituꝫ a supiore parte aseid. Et
ex impinguãtibus est illud qd̓ pendet ex exercitio ⁊ est
oĩe exercitiuꝫ leue tardũ ⁊ totum illud sit equale post
fricationem velocem bonaꝫ puam tpatam in duritie et
lenitate ⁊ proprie fricationem qum incipit ad hoc per
uenire ⁊ rubificet cutem ⁊ post illud exercitetur cũ eq̃
litate ⁊ balneet balneatione breui deinde inungat cor
pus eius ⁊ fricetur fricatione sicca deinde administren
tur linimenta impinguatiua. Et permutatio quidẽ ae
ris ⁊ aque est ex vno eoꝝ que oꝫ obseruare qm̃ fortasse
extenuatio est cã eoꝝ. Et de impinguatis sunt linimen
ta que administrantur post motioneꝫ membroꝝ ⁊ ipsoꝝ
rubificationeꝫ sicut est pix sola ita ut sit vehementer li
quida aut soluta in oleo cũ q̃titate que faciat eã curre
re linimentuꝫ. Et qñꝫ administratur sola super cutem
approximata igni donec liquefiat deinde inuiscatur ⁊ e
leuatur qñ cõgelatur. ipsa eniꝫ attrahit nutrimentũ ad
membꝝ ⁊ retinet ipsuꝫ in eo ⁊ remouet frigus ei⁹ si fue
rit causa eius debilitas virtutis aut oppilatio poroꝝ
in cute ⁊ dat ei viscositatẽ ⁊ asperitateꝫ ⁊ stringit super
ipsum poros ⁊ excitat virtutem attractiuã quare rema
net mora tanta qua figitur ⁊ fit pars membri ⁊ non re
soluitur ⁊ oꝫ vt administretur in estate semel in die inq̃
administratur ⁊ in hyeme bis. Et ꝯsideretur in ablatõ
ne eius a membro ⁊ dimissione ipsius super ipsuꝫ velo
citas rubificationis eius ⁊ iflatiõis q̃s facit ei tarditas
ipsius. Qũ ipsa eniꝫ festinat in hoc non fit vltimatio in
dimissione eius super ipsum ⁊ dñatione ipsius imo re
moueat uelociter. Et fortasse sufficit vt auferatur qñ
inuiscatur calida ⁊ infrigidatur qñꝫ cõfert ut precedat
super picem fricatio velox aspera dura deinde liniatur
aut pcutiatur cũ vga brusci equali nõ nodosa ⁊ prope
inuncta donec rubeat ⁊ infletur deinde abstineat nam
addi° in fricatione ⁊ percussione resoluit deinde inuisce
tur pix calefacta cum equalitate apud igneꝫ. Qũqꝫ co
agulatur ⁊ infrigidatur auferatur ab eo euellendo subi
to. Et melius quideꝫ est ut effundatur sup ipsum ante
picem aqua ad caliditatem ⁊ mordicationeꝫ quandam
decliuis deinde apponatur pix ⁊ aque sulfuree et que
sunt de aspalto sunt attractiue iterum nutrimẽti ad illd̓

quod apparet. Inq̄t Gal. iam uidi uenditorez aīaliū impinguasse hoc regimine adolescentez sine natibus ⁊ factus est lenis habens pingues anchas in tēpore breui. Qui vo abhorret picem vtatur loco eius oleo ex oleis oppilantibus cum caliditate q̄dā: ⁊ si vtatur aq̄ frigida ⁊ tolerat eaz super corpus totuz aut super membrū faciat. Et melior horaꝝ ad illud est hora q̄ operatur linimentuz in attracto. fortasse eni tunc virtus resoluit ipsum in sanguine. Et non oz vt fugias acuta qum prolōgatur ⁊ non confert immo oz ut assidues fricationē cū pānis ⁊ effusionez aque calide deinde cū fricatione cū manu deinde adhibeas picē. Et fortasse est necessariū ut attrahatur sanguis absq3 fricatione immo cū medicinis rubificantibus ⁊ cū eis que sunt sicut piretrū ⁊ sulfur ⁊ cum eis que sunt sicut gūma rute agrestis. Et de membris sunt quedā que egent ad impinguationem sui nutrimento pluri consueto qm̄ resoluit ex eo iam plus cōsueto ⁊ indiget impinguatio superfluitate remanente precipue quz fricatio iam resoluit. Et referamus nūc medicinas que assumuntur ⁊ clisteria. In eis autē que sumuntur est intentio vt medicine confortent digestiōz ⁊ retineant cibum in stō ⁊ in intestinis paruz pp virtutem retentiuam ⁊ faciūt ipsum penetrare in venis ⁊ ad partes epatis ⁊ faciūt illud diuretica equalia ⁊ ꝑprie qum bibunt in cibo ⁊ post ipsum spatio paruo. Et ē necessariū ut coaguletur in membro. Et faciunt illud infrigidantia ⁊ stupefacientia sicut hyusquiaum albū ⁊ ei similia. Et de habentibus proprietatez ⁊ que sunt nobiliorum vtutuz ad temperatos est illud qd. ℞. amigdalas ⁊ fisticos excorticatos ⁊ grana viridia ⁊ sisamū ⁊ grana pini maioris cōficiantur cū melle ⁊ fiant inde pilule sices nucibus ⁊ sumantur de eis omni die quinq3 nuces vsq3 ad. x. ⁊ bibat sup eas uinum. hoc. n. impinguat ⁊ bonuz facit colorez ⁊ confortat sup voluntatez coeundi medicamen bonum qd impinguat ⁊ colorem efficit bonuz. ℞. mutuc farine fike ⁊. ℥. v. sarcocolle ⁊ inuoluātur. cum butyro vaccino cocto in uolutione forti ⁊ fiāt ex eis trocisci ⁊ comedantur mane ⁊ uespere. Aut assumantur amigdale ⁊ auellāe excorticate ⁊ grana viridia ⁊ sisamum ⁊ papauer cum equalitate kessile media ps penidiorum q̄tum est totum sumatur in puluere oīni mane ⁊ apud somnum usq3 ad. ʒ. xx. ⁊ alkidi medicamē qd. ℞. quartā keleiati de kerua excorticato cuius tritura fiat optima fondatur super ipm. ℔. ij. lactis dulcis ⁊ conficiatur bene cum farina tritici q̄tū ipsz tolerat ⁊ fiāt trocisci ex eo quoꝝ ois sit. ℥. i. s. ⁊ fiāt vt panis ⁊ siccētur ⁊ sumantur de eo oi die duo trocisci cōtriti.

¶ De regimine bono ad extenuationez factam cā crete ⁊ oppilationis ꝑtiū epatis ⁊ siphac. c. iij.

Sumantur passule bone ⁊ fundantur super eas quattuor pondera ipsaꝝ de aq̄ ⁊ decoquantur vsq3 ad medietatez ⁊ proijciantur super oīne kafitiū passulaꝝ pondus. ij. ℔. scorie ferri ⁊ pugillus unus ameos ⁊ pugillus. i. zuccari ⁊ pugillus. i. origani ⁊ qm̄ feruet dimittatur duabus diebus aut tribus deinde coletur ⁊ bibat de eo in ieiunio q̄titate. ℔. i. ⁊ post tres horas comedat panez cū kemich capparis ⁊ porrorū ⁊ bibat sup ipsum vinuz forte q̄titatez. ℔. vnius deinde qm̄ ꝑtereunt. vij. hore comedat carnem pinguez ⁊ bibat vinum duruz vsq3 ad. iij. ℔. hoc eniz efficit in ꝯplonibus fortibus operationem mirabilez ⁊ colorem facit bonum: aut sumantur dragaganti ⁊ seminis papaueris ⁊ nucis hendē ⁊ amboꝝ been ⁊ capparis ⁊ zedoarie ⁊ almugath oīuz aā. ʒ. iij. s. terantur ⁊ frigantur in butyro ⁊ ꝓiciantur sup pondus duaꝝ minaꝝ sauich tritici ⁊ sumatur oi die de toto vsq3 ad. ʒ. xxx. ⁊ decoquantur de eo sorbitio cum lacte ⁊ butyro cocto ⁊ zuccaro sorbeat ⁊ balneetur post ipsum balneatione leui. Aut sumantur almugath. ʒ. l. hellebori. ʒ. xx. dragagāti. ʒ. xl. zedoarie. ʒ. xxx. cribellentur ⁊ sumantur q̄tuz est tertia totius de pane simile ⁊ q̄tū est tertia eius de amigdalis excorticatis q̄tuz est tertia eius de zuccaro sulimeni ⁊ sumatur de eo omni die pōdus ʒ. xx. in lacte ouino ⁊ expressiōe vue de vnoquoq3 quorum sit. ℔. i. ⁊ fiat sorbitio ⁊ sorbeat ipsam ⁊ utatur de medicinis impinguatiuis tpatis ex medullis ⁊ nux hēdē ⁊ alkesile ꝑprie cum sauich qm̄ ipm cum hoc frangit inflatione sauich ⁊ gr̄a impinguandi. Verum ipsa tardantur in stō ⁊ almugath ⁊ zedoaria ⁊ duo been ⁊ omnia que mouent spma ex eis que sunt sicut bulbus ⁊ herbus ⁊ fasceoli. Et ex eis que currūt cursu probatum est ut sumatur vermis apis ⁊ exiccetur ⁊ teratur ⁊ misceatur de eo aliquid cum sauich ⁊ detur de eo in potu aliquid. ¶ De regimine bono ad calefactos est vt sumatur dog lactis dulcis cuius non vehemens sit coagulatio nz acetositas immo accepta est ⁊ ablata eius vnctuositas ut sit magis penetratiū ⁊ leuius. Et detur de eo in potu extenuato q̄titas medie ℔. ⁊ moretur si ipm tribus horis donec digerat ipsum deinde sumat de eo in potu tantūdē vice altera ⁊ abstineatur a cibo usq3 ad noctem ⁊ sit cibus eius pullus ipinguatus ⁊ si tollat ut bibat uinū subtile faciat ⁊ si balneetur anī cenā super illō qū iam biberit cadū uini tenuis puri deinde egrediatur ⁊ cenet erit melius. Et sumatur cicer ⁊ infundatur in lacte uaccino die ⁊ nocte ⁊ si renouetur sup ipsuz lac ⁊ nutriatur in eo plus illo licet. ⁊ sūatur rizi abluti albi ⁊ seis papaueris triti ⁊ tritici ⁊ ordei tritorum omnium aā. pondus. ʒ. xxx. ⁊ panis de simila exiccati ⁊ zuccari albi amborum aā pondus. ʒ. xxx. amigdalaꝝ excorticatarū ʒ. i. aggregentur omnia ⁊ decooquatur de eo omni die pondus. ʒ. xxx. cuz lacte dulci aut oleo ⁊ butyro cocto ⁊ bibat ipsum ⁊ balneetur in tia post ipsuz quantitate qua resoluatur. Aut sumatur. ℔. i. lactis dulcis ⁊ ℔. i. aque ferueat cum facilitate donec consumatur aqua ⁊ proiiciatur super ipsum. ℥. i. penidioꝝ ⁊. ℥. i. butyri uacci cocti ⁊ oleum sisaminum ⁊ ferueat bullitōe una ⁊ sorbeatur. Aut sumātur farine ciceris ⁊ fabaꝝ ⁊ ordei ⁊ rizi partes equales lentium excorticatarum ⁊ papaueris albi ⁊ mes excorticati omnium aā pars. s. tritici triti sisamini excorticati amborum aā. pars. s. zuccari partes. ij. fiat sorbitio cū lacte ouino ⁊ sorbeat in māe Aut sumatur hyusquiamum album ⁊ decoquatur in aqua decoctione bona ⁊ coletur ab eo aqua fortiter deinde exiccetur in ūbra ⁊ ponatur in medio masse et fiat panis ⁊ coquatur in furno super laterem qunque massa rubet ac si esset tosta extrahatur ⁊ teratur ⁊ proijciantur. ij. auī. in. ℔. i. puluis facte ex sisamo ⁊ papauere ⁊ sumātur de eo mane ⁊ uespere tres plāte manus

¶ Medicamen mirabile. Sumatur hyusquiamū albū ⁊ abluatur cū aqua postq̄ infusum est i ea die ⁊ nocte et exiccetur et inuoluatur butyro cocto inuolutione facili et bulliat quātum meretur et proiiciatur super ipz quadruplum sui de amigdalis excorticatis et quātum ipsum est de nucibus et quātum ipsum est de zuccaro ⁊ sumat de eo ad māsionem pondus. ʒ. v. Et isti quidem impinguātur cum kekēgi et solatro et lactuca et moris et carne alcubugi. Et qui ad vltimū ꝑuenerunt in exte

nuatione indigent ad curationem sui humectatis que diximus in capitulo ethice ꝛ in caplo ficcitatis stoi q̄ re redi ad ea. Et isti iterum oꝫ ut liniantur cū pice oi bus quattuor diebus aut tribus secundum moduꝫ no tum. Et de illo regimine est ad insiccatos. ℞. bellebo ri albi seis papaueris al. oiuꝫ an̄. pondus. ʒ. ij. bauzach ꝛ granorum pini amborum an̄. ʒ. iij. granorum impin guandi pōdus. ʒ. iiij. hermodactilorū seminis byusqa mi piretri galange been albi oium an̄. pondus. ʒ. i. kesi le pondus. ʒ. v. tritici albi mutuc. i. infundatur triticus in lacte donec nigrescat deide exiccetur i umbra ꝛ tor refiat ꝛ sumatur de eo i puluere omni mane ꝛ sero pō d⁹. ʒ. x. ꝛ sup ipsum bibatur lac. Aliud notuꝫ bellebori al. farine ciceris ꝛ ameos oium an̄. ps. i. kesile ptes. ij. cymini karmeni ꝛ piperis ambor ana . ps. 5. terantur ꝛ conficiantur ꝛ coquantur in furno vt panis ꝛ exicce tur ꝛ cōmisceatur cuꝫ tanto pane de fila exiccato q̄tuꝫ ipsum est ꝛ fiat de eo oi die sorbitio cum lacte ꝛ sumat aut ponatur i iure pulli pinguis ꝛ sorbeatur ante cibū Vinum ad eos. ℞. kesile pondus. ʒ. v. dimittatur sup ij. lb. uini boni cui non sit acetositas oio ꝛ bibat de eo tres cados mane ꝛ vespe ꝛ ad mansionem. f. in oi dispo sitione caduꝫ i. ꝛ confert ut ꝯseqnter adhibeat sauich. Et napi barbarici in sauich sunt vehementis iuuamen ti ad eos calefaciendo ꝛ humectando eos: ꝙ ipsi sunt vehementis caliditatis. Et de illo est ad hn̄tes siccita tem qui curentur curationibus eoꝝ cū humectantibus notis ꝛ regimine ethicoꝝ: deinde regat ille. siccitatem cuius attrahit caliditas regimine calefactoruꝫ. ꝛ ille sic citati c⁹ associatur frigus cum regimine hn̄tium ethicā senecte. Clisteria vo sūt oē clistere ipinguans renes sicut lac ouinuꝫ ꝛ ꝓprie qn̄ soluit in eo de albezard aliquid Et de eis sunt cōposita que iam dicta sunt in caplis ꝺ siderij coeundi et dicam de eis unuꝫ. Sumatur caput ouis pinguis ꝛ mūdificetur deinde teratur valde ꝛ ag gregentur illi. 5. lb. illiati ꝛ. ij. lb. lactis ꝛ sumatur tritici ꝛ risi ꝛ ciceris tritoꝝ oium an̄. quartā lb. vnius postq̄ fuerit iam aggregatum totū illud ꝛ dissolutuꝫ in aqua ꝛ colatuꝫ ꝛ fūdatur ipsuꝫ ꝛ aqua eius iterum super co mestionē aliaꝫ ꝛ reducatur totū ad decoquendū in fur no donec discoctum sit caput iteꝝ ꝛ colet totū ꝛ sumāt de iure. ℥. iij. ꝛ ꝺ pigui. ℥. ij. ꝛ de farina aīgdalaꝝ ꝛ nucū ambaꝝ an̄. ℥. i. fiat clistere cū eo ꝛ dormiat sup ipꝫ.

De ipinguando mēbꝝ aliqḋ sicut manū aut pedeꝫ ꝛ labiū ꝛ nasum aut ꝑputiū aut virgā. c. iiij.

Possibile in hoc est illud quod appropriat illi mēbro ꝛ non est illud ex pte eius qḋ comedi tur ꝛ bibitur qm̄ illud cōe ē corpori imo ex pte attractionis cibi ad ipsum ꝛ retentionis eius super ipsum ꝛ conuersionis eius ad nām ipsius. Et illḋ quē admodū sciuisti fit ꝑ fricationem rubificanteꝫ cum aspi tate ꝛ cū medicinis rubificantibus deinde cū fricatiōe que est fortior ꝛ cum effusione aq̄ calide deinde liniat pice ꝛ quidā ponunt sanguisugas cāpestres ꝛ sūt vmes rubei in virtute picis. Et tu quidē iam sciuisti in ꝓmis caplis q̄liter administret pix ꝛ administratur ꝫ modū quē necessarium facit mā ueniens ad ipsum stringēdo viaꝫ ab eo ad aliud ꝛ appropriatur ei aliqua ex opatō nibus ferri sicut labio ꝛ naso ꝛ auri. Et dictum est in caplo alio ab isto. Dixerunt quꝫ labiū ꝛ nasus sunt di minuta oꝫ tunc ut aperiatur mēbꝝ ꝛ discooperiatur cu tis ab utroq; latere ꝛ incidat caro que est in medio q̄ i durata ē ex ea q̄ ꝓlongabit ꝛ auferet ab eo calositas.

De masculis superflue pinguedinis. c. v.

Pinguedo supflua est cōpos corporis a motu ꝛ deambulatione ꝛ cōuersione coarctans ve nas coarctatione ꝯstringente eas quare oppi lat spiritui vias suas q̄obrem extinguit multotiens ꝛ sitr non perueniat ad eos spiraculuꝫ aeris q̄ corrum pitur pp illud cōplo spūs eorum ꝛ sunt in timore quod expellatur sanguis eorū iterum ad locum cōstrictum q̄ re fortasse findet vena subito scissione pniciosa. Et i h⁹ mōi quidem dispositione que est an̄ eam accidunt eis cōstrictio anhelitus ꝛ pulsus cordis q̄ succurratur tunc dispositōi eorum cū phl'omia ꝛ isti quidem penit⁹ expositi sunt morti repentine. Et ad sumum mors sup ultimatos impinguedine festinat ꝛ ꝓprie illos qui im pinguātur in prima etate. ipsi enim minutas hn̄t uenas ꝛ cōstrictas ꝛ sunt expositi apoplexie ꝛ palysi ꝛ pulsui cordis diarie pp humiditatem ipsorum ꝛ malitie an helitus ꝛ sincopi ꝛ febribus malis ꝛ non tolerant famē nꝫ sitim cā ꝯstrictionis meatuum spiritus ꝛ vehemetie frigoris cōplonis ꝛ paucitatis sanguinis ꝛ multitudi nis phl'atis. Et homo quidē non puenit ad ultimuꝫ ma gnitudinis impinguationis nisi qū est frigꝫ de cōplonis ꝛ sitr isti sunt non generantes nꝫ in semine suo ad ꝓmo dum peruenientes ꝛ spma ipsorum est paucū. Et sitr q̄ de mulieribus sunt pingues non concipiunt ꝛ qū con cipiunt abortiuntur ꝛ earum apetitus iterum est de bilis. Et qum isti quideꝫ omnes curantur cū medicis non fortasse penetrant medicine in venas eorum vsq; ad membra eoꝝ lesa. Et qn̄ infirmantur non sentiunt nocumentum uelociter qm̄ sensus eorum sunt debiles. ꝛ phl'omia eorū est difficilis. ꝛ in eorum solutione uen tris est timor: fortasse eni mouebit humores eorū ꝛ nō erit possibile vt penetrent in uenas redeundo pp coar ctationeꝫ earum q̄ fortasse ducet ad perditioneꝫ illud Si aūt faciunt aliquid infirmat eos qm̄ calor eorū in natus est debilis qm̄ e⁹ locus ē strict⁹. Et nos quidem iā dixim⁹ q̄ laudandus ē ꝑpatus ꝛ ꝓpie in adolescētia ꝛ pinguia q̄uis laborent ꝛ debilitāt a motu tunc ipsa ꝑ id qḋ associatur eis de significatione humiditatis si gnificāt longitudinem vite.

De extenuando. c. vi.

Regimen extenuandi est cōtrarium regimi im pinguandi ꝛ est minoratio cibi ꝛ post ipsum balneum ꝛ exercitium vehemens cum pene tratione eius ꝛ ponere ipsum de genere qui non nutrit Et de genere eius cuius nutrimentum est siccum aut a cre aut salsum sicut sunt lentes ꝛ cauguamich ꝛ aceto sa ꝛ fit pais eorum panis de quo non est eiectus surfur ꝛ panis de ordeo et multiplicentur spēs calidas que ꝑ cōdimento ponuntur in cibarijs suis. Et de eis q̄ ad iuuant ad minorandum cibū eorū ꝑdictū cum eo quod narratur est ut sit pinguis ualde ut satiet velociter qm̄ appetitus eorum debilitantur ꝛ sint cibi ꝛ potus eoꝝ sales ut adiuuent ad resoluendā mām si aggregat ꝺ ea ꝛ adiuuat ad illud uehementia raritatis corporis eoꝝ ꝑ exercitia laboriosa ꝛ grossitudinem indumenti ꝛ lecti ꝛ permutationem aq̄ frigide ad calaꝫ ꝛ aeris sīi ad ca lidum ꝛ detectio sp ad frigus ut ꝯstringant pori ꝛ op pilent ꝛ consolidetur corpus pp horripilationem q̄e non recipiat nutrimentum ꝛ ꝓhibeat resolutionem e qualem que precedit attractionem eius qḋ est p⁹ ipaꝫ Mā ꝺ si fuerit cōstrictū detegat calori donec mūltiplicet eius resolutio quare resoluatur supra illḋ qḋ attrahit

ad membrum. Et euõnes ⁊ uomitus non equalis. naꝫ
vomitus qum est equalis ante cibũ ⁊ post ipsũ ipinguat
verum illud qd̕ est plm̃ extenuat ⁊ alteratio ꝯplonis ad
cõtrarium cõplonis facientis pinguedinem si est frigus
tunc calefactio ⁊ si est caliditas equalis tunc inclinatio
eius ad frigus aut calorem superfluuꝫ. Et secũdũ plm̃
de rebus magis iuuatiuis plibus que superfluũt in pin
guedine ⁊ fit verbigratia illud a frigore est administatõ
medicinarũ subtiliantium ⁊ hoc iterum ad calorem ē iu
uatiuuꝫ. ⁊ oꝫ ut adhibeãt eis exercitia laboriosa et euõ
nes. ipsa. n. efficiunt in humoribus tres opationes qꝛ
unaq̃ꝫ ē iuuatiua ad extenuãduꝫ ⁊ de illis ē subtiliatio
hũoris i eo ⁊ elongatio eꝰ a coagulatõe ⁊ expõere ipsuꝫ
ad resolutioneꝫ ⁊ de illis est ꝙ ipsa prouocant ⁊ mouẽt
humores non ad pteꝫ venarum. ⁊ de illis est ꝙ ipsa fa
ciunt sanguineꝫ lucrari q̃litateꝫ acutã non malignaꝫ ad
ṽtuteꝫ attractiuã. Et medicine administrate in dolori
bus iuncturaruꝫ sunt ualde fortes in ꝓuocatione vrie
non tpate que qñ permiseñt vadunt cũ cibo ad venas
⁊ non pñt pducere mãs ad suctionẽ venaꝝ nꝫ ad ptem
vrine sumendo a pte venarum nisi in potu sumanẗ qum
iam secunda aduenit digõ tunc enim pueniunt ad epar
⁊ illic recip̃ pª opatio eaꝝ immo fortes que remanẽt di
scernentes valde humores ad non pteꝫ venaꝝ qꝛ fam̃
patiunẗ vene ⁊ faciunt reliquas operationes. Et iste
medicine iterũ ꝓuocant menstrua cum virtute ꝙobreꝫ
adiuuant ad extenuandum in mlibꝰ. Et iste quidẽ me
dicine sunt sicut gentiana ⁊ semẽ rute ⁊ aristol. ro. ⁊ pe
troselinuꝫ ⁊ polium. ⁊ sandarace q̊deꝫ iest ṽtus extẽua
tiua valde ꝯtrarie virtuti karabe. ⁊ lacca hꝫ in hoc uir
tutẽ ꝓpriaꝫ iteꝝ ⁊ silr semen apij ⁊ dragantuꝫ forte est
sed est timorosum ⁊ amaracuꝫ silr. ¶ Cõpositũ. ℞. ari
sto. ro. pondus. ʒ. i. centauree minoris. ij. tertias. ʒ. i. gẽ
tiane rõane ⁊ polij ⁊ petroselini ⁊ sal vipere. oium. añ.
ʒ. iij. ⁊ est dos. i. Medicamen forte. Sumanẗ radix cu
cumeris asinini ⁊ radix altee ⁊ radix oppoponaci ⁊ su
matur i puluere decocto. ʒ. i. Et iterũ sumanẗ seminis
ameos ⁊ seminis rute ⁊ cymini eq̃les ptes sãsuci ⁊ bau
rach amboꝝ añ. q̃rta ptis vnius ⁊ lacce ps. i. cꝰ dos oi
die sit aur. i. Et de medicinis subtiliantibꝰ sunt acetum
⁊ almuri ⁊ ꝓp̊e in ieiunio veꝝtũ ille qui hꝫ debilitatem
neruorum ⁊ que hñt nocumentum in matrice deuitent
acetuꝫ. Et potare uinuꝫ in ieiunio qñꝫ extenuat iteꝝ p
hoc ꝙ resoluit ⁊ p hoc ꝙ replet uenas vapore qñ fuerit
illud qd̕ potatur plm̃ qꝛ vene non recipiunt interius ali
ud sup ipsum ex cibo. Et silr medicine lenientes nãm.
ipse enim cõuertunt cibuꝫ a uenis. Et qñ administranẗ
multotiens fit ṽirtus attractiua pigra ⁊ cõsuescunt ue
ne euãri ab eo qd̕ vadit ad eas apud quenlibet motum
humoruꝫ ad intestina. Et qñꝫ apparent medicine leniẽ
tes nãꝫ ⁊ subtiliãtes diuretice ñ puenit ad uenas res
magª. Et de medicinis exenuantibus sunt tyriaca ⁊ u
u s eius ⁊ sal uipere ⁊ diacurcũa ⁊ diacyminũ ⁊ diapi
perenon ⁊ sagzenea ⁊ anacardium. Et medicamen de
lacca ⁊ athanasia ⁊ bõrusia ⁊ trifera minor. Epithima
ta ṽo coruꝫ oꝫ ut sit de genere eoꝝ que infrĩdẽt ⁊ stupe
faciũt ṽtuteꝫ attractiuã ⁊ sit i eis venenositas sić hyusq̊a
mũ nigꝝ hyusq̊amũ ⁊ albũ aut ꝺ gñe eoꝝ q̃ resoluũt re
solutõe vehemẽti sicut st̃ olã ⁊ inunctiones fortis resolu
tõnis. Et opꝫ vt sit eoꝝ balneatio in ieiunio ⁊ sit aerea
sudare faciens nõ aquosa ⁊ humectãs. Et fuerit aquo
sa resolutiua sit asiduatio in ea ut non accidat ex ea at
tractio supflua absq̃ resolutione deinde ñ festiet ad co
medendũ super ipam imo expectet ⁊ dormiat pꝰ ipsam
aut moueaẗ ⁊ exerciteẗ deiñ quiescat pꝰ cõedat rẽ debi
leꝫ ⁊ silr oꝫ ut sit fricaº eꝰ fricatio resolutiua ꝯtinua.

¶ De extenuatione mẽbri pticularis sicut mãmille ⁊ testiculi ⁊ manꝰ ⁊ pedis ⁊ silium illis. c. vij.

R Edi in hoc regimine iteꝝ ad dispositiones et
cõditiones q̃s dixi in extenuatione absoluta ⁊
iuueẗ cũ iuuantibus q̊bus appropriantur ⁊
iuuat ad illud sicut facere ipsuꝫ quiescere cum frigore
suo ⁊ ligare uias cibi ad ipsũ ⁊ strigere cũ ligamẽto et
assiduatio eius sup illas vias sub eo ⁊ attractio cibi ad
oppositũ eius. Et de epithimatibus que prohibent te
sticulũ fieri magnũ ⁊ mãmillã a magnificatione est ut su
matur chimolea ⁊ cerusa plũbi ⁊ misceantur cum exp̃s
sione hyusquiami albi ⁊ oleo myrtini ⁊ administretur
inunctio ⁊ assiduetur epithimatio eꝰ ex fricatione lapi
dis in quo phlomatores sua acuũt ferramenta qñ unꝰ
fricatur sup alium cuꝫ aceto aut succo hyusquiami al.
Et silr mltitudo epithimãdi cũ aluie oĩ die. Aut suma
tur crete ps. i. ⁊ gallaꝝ viridium que vtreq̃ sit trite ⁊ li
niantur cũ melle i die: deinde abluatur cũ aqua frigida
fiat illud in mense tribꝰ vicibꝰ. Et appropriaẗ mãmille
ut ligeẗ sup eã cyminum ꝯtritũ cõfectum cuꝫ aceto ex
quo empleẗ mammilla. Et dimittatur sup eam pãnus
infusus aceto tribus diebus deinde soluaẗ ⁊ ꝯñr adhi
beatur cepa lilij al. ⁊ stringatur ⁊ non soluaẗ tribus die
bus alijs fiat illud in mense tribus uicibus.

¶ Loq̃mur tũc de egritudibꝰ ũguiũ ꝺ panariº. c. viij.

P Anaritium est apa calm̃ exiturale accñs in la
tere unguis ⁊ est difficile uehemẽtis doloris
⁊ qñꝫ ulceratur ⁊ perducit ad corrosionem ⁊
qñꝫ currit ex ulceratiõe eius saies subtiĺ fetida ⁊ est in
hoc timor digiti.

¶ De cura. c. ix.

S I necessaria est phlomia ⁊ vẽtris solutio fiat
⁊ est necessarium subtiliare cibũ ⁊ ifrĩdare ip
sum. ⁊ oꝫ ut currat in curatione cursu reliquo
rum apatum. s. in obseruatione dispositionis principij
⁊ augmenti ⁊ status ⁊ declinatõis sꝫ ꝙ sciuisti. ¶ Me
dicine aũt locales sunt qm̃ in principio opꝫ ut submer
gatur in aceto calo. Gal. nãꝫ narrauit ꝙ est uehemẽtis
iuuamenti ad panaritium ⁊ non est dubium quin in ꝓn
cipio sit magis iuuatm̃ ⁊ proprie cum furfure aut faria
or. ⁊ empletur canforatum factum ex canfora ⁊ qñ cõ
ficitur opium cum mucilagine psilij extracta cuꝫ aceto
est iuuatm̃ ualde. ⁊ emplatio cum gall contritis pulue
rizatis fortasse refrenant ipsum. ⁊ silr sordes auris cuꝫ
litio qñꝫ prohibet ipsum collectionem facere. ⁊ licium
iterum iuuatiuum ē bonum. Et silr galle ꝯfecte cũ mel
le illud enim est ex eis que ꝓhibent eius cõfirmationẽ
⁊ submergatur sẽp in aqua frigida ⁊ sedetur dolor eius
cũ opio qm̃ est mirabile ⁊ mucilago psilij tũc est iuuati
ua. Aut sumanẗ galle ⁊ cortices granatoꝝ acetosorum
⁊ lapides calcis ⁊ ficus sicce cũ eq̃li mensura ꝯficianẗ
cũ melle aut cũ rob vue aut cũ iuleb et ligeẗ sup ipsum
⁊ non approximet oleo aliquo nꝫ hũiditati quꝫ timeẗ
vlcerat io et radix lilij ⁊ olibanũ tritũ solũ et cũ alijs.
Et grana myrti decocta cũ rob uue fortasse refrenant
ipsum. Medicamen sanans panaritiũ. Sumãẗ aloes
⁊ balaustie et olibanum et galle et aggregẽtur cũ melle
⁊ administrentur. Et non oꝫ ut stetur sup infrigidãtia
nam ipsa qñ transit hora pria principij inspissant cutẽ
⁊ obsident mãꝫ ⁊ uehementior fit dolor. Et ñ attendaẗ
tũc illd̕ qd̕ sẽtiẗ ꝺ calitate ꝙuis sit sić ignis imo ꝯsoluaẗ

ꝛ exiccet ꝛ fortasse ꝯfert submersio i oleo calefcō ꝛ tole
rantia sꝫ ipaꝫ ꝛ i me⁰ terat oliba^m ꝛ pōat sꝫ ipꝫ aut flos
ferri ꝛ nigelle iteꝝ trita ꝛ mucilagies iteꝝ lenietes ꝛ adi
pes ꝛ silr trocisci ādarō ꝛ musces ꝛ sordes auris bona
ē ei añ collectiōeꝫ. ꝛ qñ accidit maturatio tūc pōe sꝫ ipꝫ
sem̄ almaru ꝛ psiliū cū lacte. Et qñ ē ꝓpe statū ꝛ colle
ctiōeꝫ tūc pforet pforatōe subtili ꝛ pua ut egrediat qδ
ē i ipo ꝛ ēplet cū egressū fuerit qñ stipticis sicut sūt lētes
ꝛ rose ꝛ sic sauich de nabach ꝛ sauich maloꝝ ꝛ sauich
de ʒarur. ꝛ p⁹ illδ ex farina lupinoꝝ cū melle ꝛ qñ ulce
rat tūc aloes ē de meliorib⁹ curatōib⁹ e⁹ ꝛ silr t⁹ cū ar
senico ꝛ ēplꝫ de flore eris pistū cū ēplo de cerusa ꝛ sco
colla ꝛ coopiat illδ cū pāno ibibito i vino. Et oꝫ tūc vt
sepet caro ab ūgue ab ōi pte ꝛ icidat illδ qδ pūgit car
nē ex ūgue. ¶ Emplꝫ bonū qδ dixit Paul⁹. ℞. dragā
ti usti turis āboꝝ añ. ptē. i. floris eris ptē. s. terat cum
melle ꝛ adistret. et iteꝝ ēplꝫ h⁹i cortices granatoꝝ ace
tosoꝝ ꝛ galle scoria eris ꝛ flos e⁹ misceat cū melle ꝛ li
niat ꝛ liget ꝛ ñ tāgat locū aq̄ nꝫ olꝫ. Emplꝫ bo. dragā
ti usti ꝛ turis āboꝝ añ. ps. i. aggreget cū melle ꝛ ponat
sꝫ ipꝫ ꝛ fortasse ē neciuꝫ qñ est tior corrosiōis admistra
re calcadicō ex arseico ꝛ draganto ꝛ flore eris ꝛ calce
qm̄ exiccat ipꝫ ꝛ nō est meli⁹ eo. Et qñ incip currere
ex panaritio ulcerato saies tūc cauterizet ꝛ incidat ut
nō pambulet malitia e⁹ in digito toto ꝛ nos quasi iam
locuti fuimus de panaritio vice alia.

¶ De aure muris ꝛ scissura unguinm ꝛ excoriatione
carū ꝛ ipsarum scabie. c. x.

Quandoq; accñt hec accñtia cā siccitatis cōplo
nis melice. Et illa fissura unguiuꝫ q̄ ē declinis
ad ptes acutas pēdētes cū cāne ꝛ pūgētes ꝛ q̄
ledunt dr̄ auris muris. In curatiōe vo e⁹ ē necia mūdi
ficatio corporis cū euone hūoris melici si fuerit dñans.
ꝛ medicie locales sūt ut liniat alassras cū sale masse ꝛ fe
ce uini. Et ēplet cū cepa muris assata ꝛ ꝓprie cū oleo
sisamino aut sem̄ lini aut nasturtiuꝫ ꝛ emplm̄ scm̄ liget
sup ipꝫ cū melle. Et nasturtiū ꝛ sal trita ꝯferūt ad illδ
ꝛ eradicant frusta. Aut liniat cū alassras ꝛ sale ꝛ fece
uini ꝛ hoc cōfert scabiei ꝛ excoriationi ꝛ similiter ma
stix dissolutum cum sale trito.

Spasmi ꝛ curuitatis ꝛ leprositais q̄ accñt ūgui. c. xi.

Iste passiōes iteꝝ accñt ūgui sꝫ plꝫ ex melia
q̄ ꝯuertit eā ꝛ spasmat eā ꝛ curuat ipaꝫ ꝛ fa
cit eā leꝓsaꝫ. Et mltotiēs qδ ē cā e⁹ aliqδ era
dicātiū accñs ūgui qñ ergo uult oriri origine bona nō
custodit ꝛ tāgit mltotiēs ꝛ ñ egredit ꝛ si egredit egre
dit sꝫ formā malā ꝛ uadit i generatōe sꝫ illā sūmā qa il
lud qδ aduenit ei de nutrimento aduēit ei ꝛ nō inuenit
in ea penetratōeꝫ ꝛ de eo resolutiōeꝫ sꝫ duos mōs nā
les q̄ ꝯpōit i radice unguis tali ꝯpōne ꝙ fit ei difficil
extensio toti⁹ radicis. Et mltotiēs qδ curat curuata
cū adipe. vij. dieb⁹. deiñ fricat cū nitro deiñ iterat do
nec eq̄t. Et mltotiens eradicat ūguis p casuꝫ q̄ fit for
tis dolor ꝛ facit incurrere febrē. ¶ Cura. Illa cuius
cā est melia indiget euone e⁹ si fuerit corpi cōis ꝛ fue
rint ōnes ūgues iā fcē silr ꝛ rcificatō cibi est de reb⁹ ma
gis cōuenientib⁹ ad illδ. Et q̄ bibit olꝫ sisaminū ꝛ assi
duat ipꝫ eq̄nt ūgues e⁹. Et si fuerit melia ꝓpia uni vn
gui tunc oꝫ ut curet curatiōib⁹ localib⁹. Et de curatōi
b⁹ qδ localib⁹ ad illδ alie sūt q̄ leniūt ūguē ꝛ ꝑparat ip
sā ad excoriandū ꝛ eq̄ndū sic admistratio calcis ꝛ arse
nici sꝫ eā q̄ fit talis ut radas cū cultello quā q̄ntitatē vo
lueris. ꝛ silr mltitudo ēplatōis cuꝫ fece alfochaba qm̄
facit eā facilē ad eq̄ndū. Et silr si tolerat man⁹ calefac
eā cū cera ꝛ eq̄ eā. Et gūma cupssi est ēplꝫ bo^m ad lini
endū eā ꝛ sem̄ lini iteꝝ ē bo^m ad spasmū. Et adeps o
uis qñ ligat sꝫ ipsā dieb⁹ aliquot ꝛ dimit lenit eā si aūt
non sufficit iteret sꝫ ipsaꝫ mltotiens vsq; quo leniat ꝛ
ꝑpet ad eq̄ndū ꝛ ꝯfert ad scabieꝫ vnguiū iteꝝ.

Ingeniū i icisiōe ūguis male i for^a sua ꝛ colore suo et
reliq̄s maculis ut nascat loco e⁹ vnguis bona. c. xij.

Sumat gūma cupssi ꝛ ēplet cū ea ūguis ma
ligna dolorosa dieb⁹ aliquot ut leniat deiñ
pūgat radix e⁹ cū acu ꝛ curat de ea sanguis
plim⁹ deiñ ligēt sꝫ eā allea ꝯtrita die ꝛ nocte deiñ reno
uent ꝫ eā allea i die ꝛ nocte bis qm̄ ipa cadet. Et assi
duatio ēplandi eā iteꝝ cū oleo qñꝫ ꝑparat eā ad casū cū
q⁰libꝫ regie ꝓpe qñ miscet cū eo oppoponacū ꝛ sulfur
fractū ꝯtritū cū adipe. Et δ medicis fortib⁹ ad eradicā
dū ūguē est serapinū ꝛ iteꝝ dabg glandis ꝛ gūma piga
ni ꝛ arsenicū ꝛ cātarides aggregent cū aceto ꝛ assidue
tur ēplatō e⁹ cū eis in ōib⁹. x. diebus. Et iteꝝ vtrūꝫ ar
senicū ꝛ sulfur citrinū ꝛ glutinū albotin fiat ex eis ēplꝫ
cū aceto ꝛ resoluat omni hebdomoda.

¶ De obseruatione eius que oritur. c. xiij.

Opꝫ ut ingeniet dōec magnificet ꝛ tueat a ta
ctu cū mau ꝛ aere ꝛ alijs ꝛ crescat. Et magis ꝯ
ueniēs qδ scit ad illδ ē ut fiat aliq̄d sꝫ digitū sicut pile⁹
δ argento ꝛ fit i eo ꝯnexio retis ꝛ ruptura ut ñ ꝓhibea
tur aer oio. qδ si oportuerit ꝓhibeꝫ aerē ꝑp calorē aut
frig⁹ aliδ coopiat cū re alia. Et oꝫ ut figura h⁹ pilei sit
figura q̄ fiat securitas ab obuiatione digiti a pte ūguis
qñ ligat sꝫ ipꝫ ꝛ obuiet ex pte a^a ꝛ obliuiscat sup digitū
spa⁰ mb. i⁹ tunc eni nascet ūguis melior que est.

¶ De Baras que fit super ūgues. c. xiiij.

Sumat nux cupssi ꝛ terat ꝛ misceat cuꝫ aceto ꝛ
faria et ꝓpe faria lupioꝝ ꝛ ēplet cū eo qm̄ eradi
cat albaras ꝛ silr sem̄ lini cū nasturtō ꝛ silr fex adusta
pistra cū ārseico rubeo ꝛ gū^a pini ꝛ pix hūida mirabiles
sūt in h⁰ cū arsenico rubeo cū nuce cupssi. ꝛ glutinuꝫ pi
sciū ē mirabile ulti^m ꝛ radix acetose iteꝝ lita cū aecto.

¶ De citrinitate q̄ actit unguib⁹. c. xv.

Sumāt ex gall ꝛ aluie cū adipe anatis aut cū fele
vaccio aut cū seie eruce ꝯtrito bñ ꝯfecto cū aceto

¶ De attritinoe unguiū. c. xvi.

Empleti ꝑmis cū folijs myrti aut cuꝫ folijs gra
natoꝝ lenib⁹ deiñ adhibeant lenientia ꝙ si ac
cidit capitb⁹ neruoꝝ eaꝝ uenientiuꝫ ad eas dilatatio ad
ministra sup ea adipes notas ꝛ ceratariа leuia.

Mortu⁹ sanguis sub ungue ab attritiōe eueniēs. c. xvij.

Curet cū farina ꝑmista cū pice ꝛ ēplet cū ea si
aūt nō excusat i⁰ indiget opatōe man⁹ tūc oꝫ vt
findat ūguis cū facilitate scissura obliqua cū instrō acu
to ita ut egrediat sanguis q̄ ē sub ea. Qδ si accit ex h⁰
vt eradicet ūguis fac ut currat sanguis ꝛ iuiscet ūguis
ꝛ sup illδ qδ est sub ea cū facilitate vt sit iuuam̄ e⁹ ꝛ nō
doleat deiñ ꝯsideret p⁹ dies aliquot. ꝛ si fuerit illic ui
rus ꝑmat unguis aut finde eā cuꝫ facilitate ꝛ reducat
ꝛ liget ꝛ nō diuidas carnē qm̄ ꝯmouet dolorē magnū
maiorē ꝙ panaritiū imo tege eaꝫ cū ipsa. Et embroca
sup ungueꝫ aquā ꝛ oleū tepidum ꝛ pone sup ipsam p⁹
ꝛ in fine eius emplm̄ basilicon.

Explicit liber quartus canonis auicēne.

¶ Deo gratias.

[illegible]

Explicit liber quartus canonis auicēne.

¶ Deo gratias.

¶ Incipit liber qnt⁹ de medicina ⁊ est antidotarium.

Ostq̄ expediti sumus in
libris quattuor a relatiõe
stũme scie speculatie ⁊ opa
tiue artis medicie ꝯseruã
tis sanitatẽ ⁊ facientis ac
quisitiõm sanitatis adest
nobis tp̄s sigillandi librũ
canonis p librum qntum
uariatũ in medicis cõposi
tis ut sit sicut antidotariũ
libri. ¶ Et hũc quiđ librum diuisim⁹ in tractatũ scien
tialẽ in quo inuimus ad redices scie cõpositionis i du
as sũmas. ¶ Sũma pma est de cõpositis eẽtialibus
que est. xij. tractatus. ¶ Primus est de tyriacis ⁊ de
cõfectionibus magnis. ¶ Secũd⁹ de hieris. ¶ Ter
tius est de electuarijs nutritiuoꝝ solutis ⁊ non solutis.
¶ Quartus de suffufet ⁊ alchamaia ⁊ muzet infãtiũ.
¶ Quintus de lohocat ad spiritualia. ¶ Sextus de
sirupis ⁊ rob. ¶ Septimus de cõditis ⁊ alingibet.
¶ Octauus de trociscis. ¶ Nonus de decoctiõib⁹
⁊ pillꝭis. ¶ Decimus de oleis. ¶ Undecimus de un
guentis ⁊ emplꝭis. ¶ Duodecimus de iuuamĩto dcõꝝ
appropriato unic uiq̧ mẽbro. ¶ Et sũma ₰a est đ me
dicinis cõpositis exptis in unaq̄q̧ egritudine que est
octo tractatus. ¶ Tractatus pmus ẽ de medicinis ꝯ
positis conferentibus egritudinib⁹ capitis ⁊ eis que st
in ipso. ¶ Scđs de medicinis oculi. ¶ Tertius ẽ de
medicinis doloris auris ⁊ apatis e⁹ ⁊ puris ipsi⁹ ⁊ gra
uitate eius. ¶ Quartus de medicinis dentiũ ⁊ dolo
rum ipsoꝝ. ¶ Quintus de medicinis oris ⁊ gutturis
⁊ uentris supioris. ¶ Sext⁹ de medicinis uentris in
ferioris. ¶ Septimus de medicis doloris iuncturaꝝ
⁊ sciatice. ¶ Octauus de medicinis alopitie. ¶ Qũ
ergo attulerimus hos tres modos sigillabim⁹ librum.
¶ Tractat⁹ scialis in quo inuimus ad radices scie cõ
positionis. De necessitate compositaꝝ medicinarum.

Quandoq̧ ñ inueniemus in oi egritudine ꝓpe ꝯ
posita medicinã oppositam ei de singularib⁹ ⁊ si
inuenirem⁹ ñ eligerem⁹ sup eã. Immo fortasse non in
uenirem⁹ de cõpositis quã opponamus cõposite. Aut
inueniem⁹ eã: uerũtñ indigem⁹ uirtute addente in uno
simpliciũ eius quare est nobis necessariũ ut adiungãus
ei simplicẽ confortantẽ uirtutẽ e⁹ sicut est cãemilla: i ea
ei est uirtus resolutionis plus uirt⁹ ⁊ stipticitatis min⁹
quare confortam⁹ uirtutẽ stipticitatis cũ meᵃ simplici sti
ptica adiungentes eam ipi. ¶ Et qñq̧ inuenim⁹ me
dicinã singularẽ calefacientẽ uerũ nobis est necessariũ
calefacere minus q̄ ipsa: quare est nobis necessarium
ut adiungam⁹ ei infrantia aut plus ipa: q̄obrem est ne
cessariũ nobis ut adiũgam⁹ ei calefacientẽ aliã. ¶ Et
qñq̧ indigemus medicina calefaciente quattuor ptib⁹
⁊ ñ inueniem⁹ nisi q̄ calefaciat trib⁹ ptib⁹ ⁊ aliam calefa
cientẽ qnq̧ ptibus quare aggregamus inter eas consi
dendo ꝙ ꝑueniat ex toto calefaciens quattuor ptibus
¶ Et qñq̧ est medicina quã addim⁹ iuuatia in eo qđ
uolumus sed est nociua in re alia quare est necessariuz
ut pmisceamus cũ ea qđ frangit ptem nocumĩti eius.
¶ Et qñq̧ est abhoiabilis horribilis qñ gustatur quã
abhorret stõs ⁊ expellit quare adiungim⁹ ei qđ eã bõã
faciat. ¶ Et qñq̧ est intentio i ea ut agat in membro
longinquo q̄obrẽ tiemus ꝙ frangat eius uirtutẽ digõ
pᵃ ⁊ digõ ₰a quare associamus eã cũ cõseruante ñ pati
ente cõuertere ab ea audaciã duaꝝ digõnũ ita ut ꝑueni
at ad mẽbrũ de quo intendit̃ sanatio sicut ponim⁹ opi
um in medicinis tyriace. ¶ Et qñq̧ est intentio in ea
penetratio sicut ꝓijcimus crocũ introciscis cãfore ut fa
ciat eos penetrare ad cor: ueꝝ qñ ipsi ꝑuenerint ad cõ
infrgit uirtus discretiua ⁊ dẽudat ab eis crocũ ⁊ đstru
it ipm ⁊ opantur infratiua extinguẽtia in corde sicut fa
cit uirtus discretiua sepando uirtutes resolutiõis ⁊ sti
pticitatis siue medicina sit nãlis siue fcã: quare ꝓcedit
resolutiua ad ipm mẽbrũ lesum quare resoluit mãm ⁊
refrenatiua ad uias materiei ad ipz quare ꝓhibet mãz
¶ Et qñq̧ uolum⁹ medicinã que moret̃ i trãsitu suo
paꝝ donec opetur illic actõz nobilẽ plꝭimã deiñ sit meᵃ
illa uelocis penetrationis: q̄obrẽ pmiscem⁹ eã cum re
tardante sicut sunt plꝭes medicinaꝝ apitiaꝝ: ipse ei sunt
uelocis penetrationis ab epate ⁊ fortasse est necessaria
mora eaꝝ in epate quare pmiscem⁹ cum eis medicinas
attractiuas ad cõtrariũ epatis sicut sem̃ rhaphani at
trahens ad os stõi: q̄obrẽ hesitat medicina in quãtita
te qua ꝑueniat eius iuuamĩtũ ad epar deiñ penetrat.
¶ Et qñq̧ est medicina quã inuenim⁹ cõis duab⁹ uijs
⁊ intentio nostra ẽ in uia una: q̄obrẽ associam⁹ cum ea
qđ deferat eã ad illã sicut qñ ponimus cantarides in
medicinis apitiuis ut conuertant eas a pte uenaꝝ ad
ptem renũ ⁊ uesice. ¶ Et scias ꝙ plꝭimis medicinarũ
i insunt opo ⁊ statio. ¶ Et qñq̧ intendit̃ cũ ea opo lõ
ginquior statione eius quare indiget faciente uiam.
¶ Et qñq̧ intendit̃ cũ ea opo longinquior statiõe ei⁹
quare indiget figente uel tardante. ¶ Et scias ꝙ medi
cina expta melior est ñ expta. ¶ Et paꝝ medicinaruz
melius est plꝭimo eaꝝ intentiõe una. ¶ Cã ãt in hoc ꝙ
paꝝ medicinaꝝ est melius plꝭimo eaꝝ iam exposita est i
principio libri ₰i. ¶ At uero cã in hoc ꝙ expta meliõ
est ñ expta: est ꝙ ois medicina cõposita hz iudiciũ ex
simplicibus suis ⁊ iudiciũ ex tota forma suã. ⁊ ñ expta
non iudicat̃ nisi ex enũtiatione suoꝝ simpliciũ tm̃ ⁊ ñ
scimus illud qđ facit ei necessariũ ꝯplꝭo eius fcã abeis
an est addens in intentione eaꝝ an ñ addens an est cõ
tra agens in sua forma. Et expte quiđ iam uerificate
sunt utreq̧ res. ⁊ fortasse est utilitas in forma cõplꝭo
nali maior q̄ iᵃ que accidit ex simplicibus eius.

¶ De qualitate cõpositionis.

Scias ꝙ qñ accñt tibi quattuor necessitates ⁊ ñ
inuenis ad eas medicinã in nã nisi artificialem
sicut si indiges eũone cũ scamonea ⁊ pulpa colloquin
tide ⁊ aloe ⁊ turbit: ⁊ uis aggregare ista ut sit tibi me
dicina aggregata: tunc considera si necessitas eaꝝ ⁊ op
ationis ipsaꝝ fuerit equalis qñ ipe sint quattuor medi
cine: tunc accipe de unaq̄q̧ eaꝝ quartã portionis ⁊ ꝯ
pone. Et si ñ fuerit necessitas eaꝝ equalis imo quarũ
dam eaꝝ magis ⁊ quarũdã ipsaꝝ minus tunc existia exi
stimatione artificiali ⁊ mensa sũmã necessitatis ⁊ pone
ꝓportiõm necessitatis ad necessitatẽ canonẽ ⁊ adde sꝫ
illã potiõm aggregatã quantitatẽ cuiusdã ⁊ minue q̄ti
tatem cuiusdã ₰m ꝓportiõm necessitatis ⁊ compone.
¶ Et scias ꝙ medicine cõposite ꝯferenti ut tyriaca i
sunt ₰m simplicia eius uestigia ⁊ uirtutes ⁊ ₰m formã
ipsius que ñ fermĩtatur i spatio nisi ut faciat accidere ꝯ
plexio eius uestigia ⁊ uirtutes: ⁊ fortasse sunt meliora
q̄ simpliciũ. Non ergo respicias ad illud qđ dicũt me
dici ꝙ confert tyriaca ad hoc ꝑꝑ spicam ⁊ confert ad
hoc ꝑꝑ myrrhã imo cõfert ita: ueꝝ illud cui intendeñ
est est forma eius. Et iam aduenit ꝑ accñs sublitas

iuuatiua ⁊ ñ possum⁹ minuere ad eã ⁊ ad ꝓportionali
taté eius ad opationes ipsi⁹ imitatione nobili al' muta
tione notabili. ¶ Et scias ꝙ in ꝯpositis sunt medicie
que sunt qbus é iiteñ ⁊ radix qua qũ ꝑuatur destruitur
basis sicut caro uipe in tyriaca ⁊ aloes in biera picra
⁊ belleborus in bieralogodion ⁊ medicine cõuenientes
ad boc ut exciãtur ⁊ pmutétur ⁊ ut addat' in eis aut
minuatur: ⁊ medicine que si addũtur nocerét: nã si po
nerent' in tyriaca anacardi corrũperét medicinas ⁊ ꝓ
prie carné uipe. Et medicine que si adderent' ñ noce
rent sicut si tu adderes in tyriaca nucé muschatã ñ in
uenires cũ impietate magna. ¶ Et scias ꝙ plm cõpo
sitionis pducit ad corruptioné ⁊ plm eius pducit ad p
fectiõm ⁊ opatiõm ei⁹ ⁊ ꝙ plm cõpositionis fit a singu
laribus ⁊ cõpositis sic tyriaca a singularib⁹ suis ⁊ a tro
ciscis trib⁹: nam unicuiqȝ trocisco cã cõpositionis ic est
ꝓprietas que ñ repitur in singularib⁹. Et qñqȝ est me
dicina composita ex compositis.

¶ Summa prima de compositis essentialibus.

¶ Tractatus primus de tyriacis ⁊ confectionibus
magnis tyriaca alpbaroch.

HEc tyriaca est subtilior medicinaꝝ cõpositarum
⁊ melior eaꝝ pp multitudiné sui iuuamti ⁊ ꝓpe
in uenenis que sunt ex pũcturis sicut serpétũ ⁊ scorpi
onis ⁊ canis rabiosi ⁊ uenenis ebibitis interficientib⁹
Et ad egritudines pblaticas ⁊ melicas ⁊ febres earuȝ
⁊ ad uentositates malignas ⁊ palysim ⁊ apoplexiam
⁊ epilepsiã ⁊ torturam ⁊ tremoré ⁊ ad eũ qui secũ loq̃
tur ⁊ maniã ⁊ ad leprã ꝓpe ⁊ albaras ⁊ confortat cor
⁊ acuit sSus ⁊ appetitus ⁊ cõfortat stõm ⁊ alleuiat an
belitũ ⁊ delet pulsũ cordis ⁊ retinet sputũ sanguis ⁊ ꝯ
fert ad plẽs dolores renum ⁊ uesice ex quacũqȝ causa
sint ⁊ frangit lapidem ꝓpe in uesica ⁊ cõfert ad ulcera
intestinoꝝ ⁊ durities intrinsecas in epate ⁊ splene ⁊ in
aliis ab eis utrisqȝ ⁊ ad piodos amboꝝ. ⁊ ñ efficit bas
opones nisi pp ꝓprietatem forme eius sequenté ꝯplo
nem simpliciũ ipsius ita ut confortet spũm ⁊ calorem
innatũ quare iuuatur nã p illud sup contrarietaté faci
entia fr̃a ⁊ cal̃a ⁊ uincit uirtutes eaꝝ. ¶ Et melior de
scriptionũ b⁹ medicine est descriptio radicalis Andro
machi. ¶ Et iam nixi sunt plẽs medicoꝝ sicut Gal. ⁊
alii ut adderent ⁊ minuerent in ea nõ pp necessitatem
facienté necessariũ illud eis nȝ pp aliquid forte uocãs
eos ad illud: sed querentes ut rememoraret' ⁊ ut réa
neret ab eis in ipsa uestigiũ sicut remansit Androma
cho. Et meũ quid consiliũ est ut ñ remoueant aliqd
qd expimtum iuuatiuũ inuenit: fortasse ei illa complo
cũ illo pondere est significãs illud c⁹ iuuamtuȝ inuenit
expimtũ qd qñ ipa mouetur a suo pondere ñ conseq̃t
illã ꝓpetatem. Q. d si aliquis eoꝝ dicat ꝙ scit eam faci
enté illa pondera facere illã ꝓpetatem tunc dicet mẽ
daciũ in eo cui ꝯdicitur sup illud sicut si dicat aliquis
sciam ponderꝝ elemtoꝝ in equis ⁊ boie ⁊ aliis. ⁊ tyria
ce quid adsunt infantia ⁊ pubertas ⁊ adolescentia ⁊ se
nectus ⁊ mors. ⁊ fit infans p⁹ sex menses: deiñ incipit ĩ
pubertate ⁊ augmto usqȝ ad tps in quo stat p. x. ãnos
ĩ regionib⁹ calis ⁊. xx. ãnos ĩ regiõib⁹ fr̃is: deiñ stat aut
x. ãnis aut. xx. deinde declinat aut p⁹. xx. ãnos deinde
p⁹. xl. ãnos deiñ expolliat' uirtute tyriace aut p⁹. xl.
ãnos aut p⁹. lx. ⁊ fit una cõfectionũ declinata a g[u] tyri
ace. ⁊ oȝ ut detur in potu morso de illa que est recens
⁊ fortis ⁊ reliquis quib⁹ in potu datur de illa que é de
bilior. Et fortasse est necesse ut in potu det' morso de
recenti ex medio aureo usqȝ ad auĩ. i. ¶ Et ex eis qb⁹
distinguit' inter illam que est recens ⁊ fortis ⁊ inter ã
tiquam ⁊ debilé ⁊ malã: ⁊ de expimentis é qdeȝ ut in
potu sumat bõ catbarticũ ⁊ consideret' tunc si soluerit
eũ sumat in potu tyriacam tunc si retinet eũ est recens
bona ⁊ si ñ est mala. Et ex expimtis est illud qd dixit
G. qm̃ oȝ ut capiatur gallus siluẽris qm̃ ipe est sicciõis
cõplonis q̃ ille qui nutritur in domib⁹ ⁊ existimo ipm
eẽ fasianũ masculũ ⁊ mittat' sr ipȝ aĩal ueẽosũ deiñ dt'
ei ĩ potu tyriaca si g° uixerit tyriaca é bõa. ¶ Et iteꝝ
expitur in pmo qui in potu sumit opiũ ⁊ byusqamũ ni
grũ ⁊ alia. in napello ãt iuuamtũ tyriace est puũ ⁊ q̃
titas eius ut expellat morté est mora pua. ⁊ forsitã me
dicamé de muscbo sicut existimant quidã est magis iu
uatiuũ in eo q̃ oia. ¶ Quãtitates ãt que ĩ potu dant'
de tyriaca in unaq̃qȝ egritudine sunt iste. In tussi qdeȝ
antiqua ⁊ dolore pectoris ⁊ lateris dat' in potu lupi
nus unus in aqua mellis aut iuleb si fuerit febris. In
rigore ãt piodico ⁊ frigore ⁊ uomitu ĩ initio periodi
detur in potu lupinus unus cũ aqua aut cũ uino qd ñ
sit minus tribus. ℥. nȝ plus quattuor. ℥. ⁊. 5. ⁊ sumat ĩ
potu ille qui bȝ colicã ⁊ inflatiõm in stõ ⁊ ꝯpũcturam
quãtitaté lupini cũ aqua mellis aut iuleb sicut scis: ⁊
patiens casũ appetitus sir in aqua aut uino sicut scis.
⁊ de tyriaca lupinum in decoctione assari. ⁊ det' in po
tu in bydropisi añ cibũ lupinus unus d ea deglutiédo
aut cum quantitate. ℥. i. 5. aceti cõmisti. ⁊ sumat in po
tu patiens sputũ sanguinis si fuerit tps eius in egritu
dine ꝓprinqum usqȝ ad auĩ. unũ in aceto cõmisto. ⁊ si
fuerit spatiũ cũ eo antiqũ det' in potu ultimũ in deco
ctione sumifuton mane ⁊ sero. ¶ Ille uero qui patit'
abscisiõm uocis sumat in potu de ea fabam unã in aq̃
mellis aut rob uue aut teneat eam sub lingua. Et det'
in potu ad ulcera intestinoꝝ ⁊ solonem uentris cũ san
guine in aqua sumac. ¶ Et ad constrictiõm anbelit⁹
cũ oxymelle squillitico qd sit minus. ℥. i. ⁊ fiat garga
rism⁹ ad epilepsiam in pmis deiñ detur in potu d ea q̃
titas quarte auĩ. i⁹ usqȝ ad mediũ auĩ. in aqua aut oxy
melle squillitico. ⁊ sir in dolore capitis ⁊ emigranea.
¶ Amplius ipsa frangit lapidé in uesica ⁊ renib⁹ quȝ
potatur in decoctione apii ⁊ ꝓhibet colicam passiõm
⁊ retinet nãm. ⁊ illi qui utitur ea in bora sanitatis nõ
nocent uenena ⁊ ñ ipendũt in eo nocumta ⁊ fit secur⁹
ab egritudinib⁹ pestilentie. ¶ Descriptio. ℞. trociscoꝝ
squille auĩ. xlviii. trociscoꝝ uipe auĩ. xxiiii. trociscoruȝ
alindaracaron ⁊ pipis nigri ⁊ opii oĩum ana. tmdem
⁊ cinamomi in dscriptione auĩ. xii. ⁊ in descriptõe auĩ
xxiiii. rosꝝ auĩ. xii. ⁊ in descriptione auĩ. xxiiii. ⁊ seis na
pi siluestris rotundi ⁊ scordon ⁊ radicis lilii celestis ⁊
agarici ⁊ succi liquiritie ⁊ olei balsami oĩum ana quã
tum est boc pond⁹. ⁊ myrrbe ⁊ croci ⁊ zinziberis ⁊ ru
barbari ⁊ centauree ⁊ calamti montani ⁊ prassii ⁊ pe
troselini ⁊ sticados ⁊ costi ⁊ piperis albi ⁊ macropipe
ris ⁊ pullegii indi ⁊ olibani ⁊ floris squinanti ⁊ gũmi
albotin ⁊ casie lignee nigre ⁊ spice ⁊ polii oĩuȝ ana auĩ
vi. ⁊ storac liqd ⁊ seis apii ⁊ siseleos ⁊ se. siseloes ⁊ ame
os ⁊ cãedreos ⁊ cãepitbeos ⁊ succi bipoqstidos ⁊ spice
celtice ⁊ sebee montane ⁊ folii ⁊ gentiane ⁊ seis fenicu
li ⁊ terre sigillate ⁊ colcotar adusti ⁊ amõi ⁊ acori ⁊
nasturtii albi ⁊ carpobalsami ⁊ ipericon ⁊ fu ⁊ gũmi ⁊
cordumeni ⁊ anisi ⁊ acatie oĩum ana. auĩ. iiii. dauci ⁊
bdellii subalbidi oĩum ana auĩ. iiii. bezard ⁊ aspalti ⁊
oppoponacis ⁊ centauree minoris ⁊ aristologie rotũd

oium ana auĩ.ij.⁊ in alia descriptione centauree aristologie rotunde loco longe castorei uero in descriptione quadã auĩ.ij.⁊ in descriptione auĩ.iij.⁊ silr est sermo ĩ serapino ⁊ mellis lb.x.⁊ uini antiqui odoriferi kist.ij. liquefiant que de eis liquescunt ⁊ infũdantur que infũduntur ⁊ terant sicca ⁊ cribellentur ⁊ cõficiãtur cuꝫ melle ⁊ ponatur in uase uitreo aut plũbeo aut argẽteo ⁊ ñ ipleatur uas imo sit in eo supfluitas ut respiret medicina ⁊ oẽs medicine pter mel ⁊ uinũ sunt.lxiij.medicine. ¶ Descptirio alia.℞.trociscoꝝ sqlle auĩ.xxviij. trociscoꝝ uipe ⁊ trociscoꝝ alindaracaron ⁊ pipis nigri ⁊ opij boni oium ana auĩ.xxiij.⁊ allei siluestris ⁊ rosaꝝ siccaꝝ ru.⁊ seis napi siluestris ⁊ ireos ⁊ agarici ⁊ succi liquiritie ⁊ olei balsami ⁊ cinamomi oium ana auĩ. xij.myrrhe ⁊ prassij ⁊ croci ⁊ macropiperis ⁊ ziziberis ⁊ ozimi montani ⁊ petroselini ⁊ pentaphilõ siluestris ⁊ reusim ⁊ costi amari albi ⁊ sticados ⁊ pipis albi ⁊ muschi ⁊ pullegij ⁊ supioris squinanti ⁊ glutiꝫ alibat ⁊ olibani ⁊ casie ⁊ spice oiuꝫ ana auĩ.vi.⁊ gentiane ⁊ almealessis ⁊ est nasturtiũ album ⁊ storacis liquide ⁊ siseleos ⁊ spice celtice ⁊ est nerẽid ⁊ seis ameos ⁊ camedreos ⁊ camepitheos ⁊ hypoquistidos ⁊ folij ⁊ epithymi ⁊ fu ⁊ meu ⁊ seis apij ⁊ se.feni.⁊ boli lacune ⁊ colcotã assati ⁊ amomi ⁊ ipericon ⁊ acori ⁊ carpobalsami ⁊ acatie ⁊ gũmi arabici ⁊ cordumeni oium ana auĩ.iij.⁊ alzufera ⁊ galbani ⁊ oppopõacis ⁊ serapini ⁊ bitumis iudaici ⁊ centauree ⁊ aristologie rotunde ⁊ castorei oium ana pondus auĩ.ij.⁊ addite sũt in hac descriptiõe iste medicine ⁊ sunt firmate in descriptionib⁹ aliaꝝ linguaꝝ ⁊ sunt ozimi fluuialis ⁊ galbani ⁊ draganti ⁊ ciclamis ⁊ aristologie longẽ ⁊ seminis hyusquiami albi omniũ ana auĩ.ij.iste ergo sunt spẽs.lxx.in cõmistione excepto melle ⁊ mel sit duplũ medicinaruꝫ quaꝝ sit sũma e⁹ qδ est in tyriaca mille ⁊ quadraginta ⁊ triginta quattuor auĩ.⁊ teratur croc⁹ p se ⁊ teratur myrrha ⁊ opium ⁊ olibanũ per se ⁊ infũdatur illud in uino decocto nocte ⁊ liquefiant glutinũ ⁊ galbanũ cũ oło balsami ⁊ teratur colcotar solũ deiñ terantur reliq medicine ⁊ cribellẽtur ⁊ conficiatur sũma eaꝝ cũ melle dispumato.⁊ conterat qũ fit aggregatio in mortario contritione bona donec cõmisceant deiñ ponat in uase uitri qδ sit sicut urinale aut testeo uitriato ⁊ administretur p⁹ quattuor ãnos.⁊ sit doſ integra pondus.ʒ.i.cũ aq̃ tepida i ieiũo ¶ Descriptõ alia.℞.tro.sqlle auĩ.xlviij ⁊ troci.tyri.auĩ.xxiij.piperis lon.auĩ.xxiij.tro.alindaracacõ pondus auĩ.xxiij.roſ rubeaꝝ siccarũ ablatis capitibus auĩ.xij.radicis lilij celestis auĩ.xij.⁊ radicis liquiritie auĩ.xij.seis napi siluestris auĩ.xij.⁊ scordeõ auĩ.xij.xilobalsami auĩ.x.opij auĩ.xij.agarici auĩ.xij. pipis albi auĩ.vi.reusim seis apij aur.iij.myrrhe pure aur.vi.costi.amari aur.vi.croci aur.vi.casie aur.vi.spice inδ aur.vi.melãopiperis aur.xxiij.⁊ thuctamis ⁊ ẽ pullegiũ aur.vi.⁊ prassij aur.au.⁊ sticados aur.vi.⁊ petroselini ⁊ est sem̃ apij montani aur.vi.mace dõici auĩ vi.⁊ quinqꝫ folij auĩ.vi.camepitheos aur.iij.⁊ amomi aur.iij.⁊ meu aur.iij.⁊ neridem ⁊ est spica romana aur.iij.⁊ similiter camedreos aur.iij.gentiane romãe aur.iij.anisi aur.iij.gũmi aur.iij.seis feniculi aur.iij cordumeni auĩ.iij.siseleos aur.iij.ameos auĩ.iij.serapini aur.iij.castorei auĩ.ij.aristologie longe aur.ij.centaure minoris aur.ij.bezarat ⁊ est galbanũ aur.ij.⁊ fiat de ea qδ diximus δ cõtrictione cribellatione ⁊ confectione cũ melle. ¶ Ars trociscoꝝ de uipis. ¶ Accipiantur uipe qũ est finis ueris ⁊ incipit estas ⁊ si fuerit uer hyemale dimittant usqꝫ quo cõsequatur estus. ¶ Et uipere quiδ sunt serpentes capita hñtes plana que sunt lata ꝓpe apud ꝓpinquitatẽ colli minuti subtilis ualde quoꝝ caude sunt curte strepitũ facientes ⁊ sonitum in incessu. Et istis quiδ trociscis ñ conueniunt oẽs uipe imo flaue ⁊ de flauis feminee.⁊ coꝝ signũ est ꝙ masculi in oĩ latere hñt unum dentẽ ⁊ femine plẽs uno.⁊ oꝫ ut alienent cornute ⁊ uarie ⁊ aspides decliues ad albedinẽ ⁊ non capiãtur ex piscinis ⁊ littorib⁹ fluuioꝝ ⁊ aquaꝝ ⁊ marium nꝫ petrose qm̃ in eis sunt qĩcine facientes sitim immo capiant in loco longinquo ab humorositate.⁊ nõ capiant ille que sũt debilis motus imo eligantur ille que sũt uelocis motus hñtes caput eleuatũ.⁊ oꝫ ut ñ morentur qũ capiunt si poſe est ⁊ abijciantur a pte capis e⁹ quattuor digiti ⁊ silr a pte caude ipsius ⁊ ani e⁹.ꝙ si cucurrerit ex ea sanguis plĩmus ⁊ fuerit motus e⁹ in illa dispõe plim⁹ ⁊ mors ipsi⁹ tarda tunc erit elcã.⁊ si fuerit pui motus et pauci sanguinis uelocis mortis tunc erit mala. ¶ Et de signis eius iteꝝ est ut sit motus e⁹ uelox et aspectus e⁹ aspect⁹ audacie et presũptionis et sit egressio fecis eius ex postremo caude eius.qũqꝫ mortua est extrahant uiscera eius et ꝓpe fel ipsius et abluatur cũ aqua et sale ablutione exquisitissime fcã deiñ decoquat in aqua et sale et si cũ ea fuerit anetũ ñ erit malũ in eo decoctione discoquente cũ aqua leuis fiat collectio carnis eius ab osse ipsius. Mundificet ergo caro eius ab osse et proijciatur in mortario et teratur hñ et pcipiatur illi qui facit illud ut odoret oleũ balsami et in ungat ipmi sup digitos.qũ ergo cõtrita est misceat cũ tortellis ẽm descriptiones diuisas et ñ eligatur supra descriptioꝫ Andromachi deiñ fiant ex ea trocisci minuti subtiles et exiccentur in umbra et reponantur i repositorio.et oꝫ ut ñ cadat sup eos radius solis oio nꝫ ante exiccatõm neqꝫ p⁹ ipam.sol nãqꝫ destruit et expoliat eos a uirtute appropata carnibus uipaꝝ interficiente uenena que sũt ex morsione et ebibita.

Ars trociscoꝝ squille. ¶ Oꝫ ut eligatur de sqllꝭ humidis illa que est grauis et ñ est magna et nõ linias ipam cũ luto qm̃ illud facit eã rancidam et corrũpit ipaꝫ imo line eam cũ ferm̃to et assa eã in olla donec coquatur aut in furno iam calefcõ et extracto cinere eius aut in patella de terra sup quã coquitur panis eius. Qũ ergo extrahit inde tunc sumat interius eius lene et teratur optime et misceatur cũ eo farina orobi recens ẽm uirtutẽ squille et exitus eius. Andromacus uero miscebat cũ pte una squille duas ptes farie et alei equali mẽsura. Qũ ergo permista est squilla cũ farina orobi tunc fac ex ea trociscos subtiles et iunge manus tuas qũ facia ex ea trociscos o eo rosaceo et exicca eos et serua eos sicut conseruas trociscos de uipis Medici autem nñi temporis accipiunt squille ptes.ij. et farine herbi.ptem.i.

Descriptio trociscoꝝ alidaracaron.℞.corticum radicis aldarsisaban auĩ.vi.superioris squinanti aur.xij.calami aromatici et costi et xilobalsami et assari et myrrhe et amõi et polij omnium ana aur.xxiij. masticis et emerukit est alacohen alba et fu oium ana aur.vi.põi uiteor aur.xx.reubarbari silique cinnãi añ auĩ.x.spice inde aur.xvi.folij tm̃dem croci aur.xij.teratur totuꝫ et cribelletur per se et cõficiantur cũ uino odorifero ãtiqno δclinante ad dulcedinẽ et fiãt trocisci

Trocis de uip

⁊ exiccentur in umbra ⁊ conseruentur sicut conseruan
tur trocisci de uiperis.

Descriptio alia horũ trociscorum. ℞. ligni aldar
sisaban ⁊ calami aromati ⁊ costi ⁊ assari ⁊ xilo
balsami ⁊ amõi ⁊ myrrhe chye ⁊ fu ⁊ alacohem oium
ana aur. xviij. ⁊ croci aur. xij. ⁊ spice inde ⁊ folij ãborũ
ãna aur. xii. ⁊ myrrhe aur. xxiiij. terat᷑ tõtũ ⁊ fiãt troci
sci sicut dixmus in unaq̃q; descriptionũ q̃ sũt añ istam.

Descriptio alia hoꝝ trociscoꝝ. ¶ ℞. aselibet ⁊ ẽ
darsisabã aur. vi. floris sq̃nãti aur. xij. calãi arõa
ti. aur. vi. myrrhe ⁊ assari ⁊ xilobalsami oium ana. aur.
vi. cinamomi. aur. xxiiij. amomi aur. xxiiij. casie aur. vi.
⁊ amaracõ ⁊ ẽ alacobẽ alba aur. xx. spice ide aur. xvi.
polij aur. vi. i alio myrrhe aur. xxiiij. masti. aur. vi. croci
aure. xij. aggrega has medicinas tritas ⁊ puluerizatas
⁊ cõfice cũ uino puro ⁊ fac trociscos sicut diximus ⁊
conserua.

Confectio mithridati nobilis. ¶ Est ꝯfectio q̃
fecit mithridates rex põti ⁊ nomiauit suo noie ⁊
cõposuit ipsã et ẽ ex medicis expertis sup uenẽa ꝓprie ⁊
⁊ sup egritudines alias ut eẽt aggregatiuũ iuuamẽti ue
nenoꝝ diuersoꝝ ⁊ egritudinũ diuersaꝝ. fuit ergo ipẜ ty
riaca i illo tpe. deiñ postq̃ accit andromacho illud qđ
expertus fuit ipẜ sup iuuamẽtũ carniũ serpẽtũ ⁊ alioꝝ ad
didit in eo trociscos de uiperis ⁊ alteratũ est parũ per
additionẽ ⁊ diminutionẽ. Fuit ergo tyriaca magna in
mltitudie iuuamẽti. uerũtñ tyriaca magna ẽ magis iu
uatia ipo i re una ⁊ ẽ uenenũ ſpẽtũ. In aliq̃s vo lib⁹ ñ
diminuit᷑ mithridatũ a tyriaca dimiutiõe ꝺ q̃ sit curañ.
imo est magis additi i plib⁹ eaꝝ iuuamẽti ⁊ ꝯsidẽtioris
utilitatis: ⁊ nõ ꝓlogem⁹ sermonẽ i numero illoꝝ iuua
mẽtoꝝ qm̃ ipa sũt illa ꝑdicta que sũt tyriace ⁊ sit dos
copiosior parumper.

Confectio mithridati ex descriptõe cõmuni
oiuz. ¶ ℞. myrrhe ⁊ croci ⁊ agarici ⁊ zizibe
ris ⁊ cinnamomi ⁊ dragagãti oium ana. ʒ. x.
spice ⁊ olibãi alseis ⁊ ẽ nasturtiũ babylonicũ sq̃nãti xi
lobalsami sticados ⁊ siseleos ⁊ costi ⁊ camepitheos ⁊
galbani ⁊ nebescet ⁊ macropiperis ⁊ succi barbe hir
cine ⁊ castorei ⁊ melakion ⁊ est opiũ ⁊ follij indi ⁊ sto
racis ⁊ opoponacis oium ana. ʒ. viij. casie leucopipe
ris ⁊ melanopiperis ⁊ hermodactilorum ⁊ poli ⁊ scor
deon ⁊ dauci ⁊ meliloti ⁊ gentiane ⁊ olei balsami car
pobalsami ⁊ trociscorum cokiõ bdellij omnium ana.
ʒ. vij. rute. ʒ. ij. ãmoniaci ⁊ spice romãe ⁊ masticis ⁊ gũ
mi ⁊ petroselini ⁊ cordumẽi ⁊ seis feniculi oiuz ana. ʒ.
v. anisi ⁊ acori ⁊ meu ⁊ serapini ⁊ assari oium ana. ʒ.
iij. apij ⁊ rosaꝝ rubeaꝝ pulegij oiuz ana. ʒ. v. fu et acatie
⁊ unbilici stinci ⁊ seis iperici oium ana. ʒ. xlv. uini odo
riferi antiqui in quo i fũdant᷑ ea q̃ oꝫ i fundi mellis dis
pumati qđ sufficit. Misceat᷑ ⁊ seruet᷑ ⁊ ãministret᷑ post
sex menses ⁊ sit dos sicut auelana cũ eo qđ ẽ cõueniẽs
de potib⁹. Et in hac q̃dẽ descriptõe sunt medicie que
nõ sunt i descriptõe Gal. tresdecim ⁊ sũt agaricũ ⁊ her
modactili ⁊ ruta ⁊ ãmoniacũ ⁊ dicates ⁊ assaꝝ ⁊ dra
gagãtum ⁊ sticados ⁊ camepitheos ⁊ melilotuz ⁊ xilo
balsamũ ⁊ melãopipꝫ ⁊ bdelliũ. Et indescriptõe Gal.
sunt due medicine q̃ nõ sunt in hac descriptõe ⁊ sũt ra
dix lilij: ⁊ sal ⁊ in descriptõe alia ẽ medicina una q̃ nõ
est in hac descriptione ⁊ est semen rute.

Ars cokion ãministrati in mitridato. ℞. passu
laꝝ rubeaꝝ enucleataꝝ pondus. ʒ. iiij. glutinis
albotin põd⁹. ʒ. xxiiij. squinãti ⁊ mirrhe ambo
rum ana. ʒ. xij. cinamomi et bdelli subalbidi ⁊ blacte bi
zãtie ⁊ spice romãe ⁊ casie ⁊ meliloti ⁊ ciperi ⁊ bacca
rũ lauri oiuz ana. ʒ. iij. calami aromatici põdus. ʒ. ix.
croci. ʒ. i. bitumis iudaici. ʒ. ij. ſ. Et hec descriptio ẽ sa
hor filij sehel in q̃ est additũ bitumẽ iudaicũ. Et in de
scriptione alia ẽ additũ darsisaban pondus. ʒ. ij. ſ. Et
indescriptione alia sunt addite assari. ʒ. ij. ſ.

Tyriaca esdre. ¶ ℞. amomi põdus aureorũ. xij.
superioris squinanti aur. viij. piretri aure. vi. cro
ci aur. xxxvi. cinnamõi aur. vi. ⁊ mirrhe aur. xij. petro
selini ⁊ est semẽ apij mõtani ⁊ dauci ⁊ est semẽ daucie
siluẽris mõtane cretẽsis oium ana aur. iij. dragaganti.
aur. xxx. succi hypoquistidos aur. viij. radicis lilij ce
lestis aur. xv. seis fenicli aur. vi. bdellij subalbidi aur.
viij. seis hyusq̃ani albi aur. xxviij. casie lignee aur. ix.
seminis papaueris albi aur. xxx. spice inde aur. xij. se
mis rute aur. i. grãoꝝ citri excorticatoꝝ sumach semii
amboꝝ ana aur. ij. sẽinis aneti ⁊ epatis almeliki ⁊ assa
ri ⁊ cordumeni ⁊ euforbij et opij õniũ ana aur. vi. me
lanopipis aur. xxx. rosaꝝ rubeaꝝ siccaꝝ ablatis capiti
bus aur. ix. folij indi aur. xij. olei balsami aur. iij. nerei
dẽ cretẽsis ⁊ est spica romana ameis et ẽ supius uitis
ãboꝝ ana aur. vi. rosaꝝ oleãdri et supioris almaru am
boꝝ ana aur. iiij. lacce mũdate aur. xij. memithe gariofi
loꝝ amboꝝ ana aur. xij. supioris spice romane aur. iij.
reusini aur. xij. succi altise et est alfelẽgesif et dicit᷑ abro
tanũ silluestre aur. xx. et radicũ endiuie aur. xx. et costi
et gẽtiane romane amboꝝ ana aur. xij. folioꝝ citri aur.
xiij. et trociscoꝝ alindaracaron aur. vij. anisi aur. vi.
sq̃nãti aur. xij. Aggrega has medicinas terẽdo cribel
lãdo i fũdẽdo q̃ de eis infundunt᷑ i uino clare subẽ et ẽ
radix aut cõi aut i triplicato aut uino passo aut melio
et ꝯfice cũ melle dispumato ſm q̃titãtẽ que necessaria
est et reponat᷑ in uase et administret᷑ sicut amministra
tur tyriaca maior. ¶ Et de medicis sunt quidã q̃ po
nũt in ea de ãmoniaco et de eis sunt q̃b⁹ illud nõ uide
tur quoniã ãmoniacũ nocet stomacho.

Descriptio tyriace esdre. ℞. ãmõi et mirrhe am
boꝝ ana. ℥. v. piretri. ℥. ij. ſ. squinãti. ℥. iiij. casie
lignee. ℥. xij. ſ. storacis liq̃d. ℥. vi. ſ. dauci. ℥. i. croci. ℥.
xij. petroselini. ℥. i. et. ʒ. ij. ireos. ℥. ij. ſ. seis feñi et bde
lij amboꝝ ana. ℥. iiij. ſ. olibãi. ℥. ix. dragagãti. ℥. x. suc
ci hypoq̃stidos. ℥. iij. granoꝝ citri excorticatoꝝ aur. i.
seminis aneti et epatis almeliki et lignoꝝ citrinoꝝ om
nium ana aur. ij. semis hyusq̃ami albi. lb. i. semis papa
ueris al. lb. ij. spice. ℥. ix. et. ʒ. i. rute sicce. ℥. i. et. ʒ. ij. su
mac. ℥. iij. anisi et assari et cordumẽi omniũ ana. ℥. iiij.
opij. ℥. ij. et. ʒ. i. ſ. euforbij. ij. ſ. ℥. pipis. ℥. i. ſ. rosaꝝ. ℥.
iiij. folij indi et carbobalsami amboꝝ ana. ℥. iij. anacar
di. ℥. ij. ſ. lacce mundate. ℥. v. cinamomi. ℥. iiij. meu. ℥.
ij. spice cretẽsis. ℥. ix. sulfuris. ℥. iiij. memithe et reusini
et costi amari omniũ ana aur. iiij. folioꝝ citri aur. v. tro
ciscoꝝ alindaracaron aur. iiij. olei balsam. aur. vij. suc
ci abrotãi. lb. i. galãge. ℥. vij. lilij. ℥. vi. gariofiloꝝ. ℥. v.
melis quantum sufficit.

Confectio tro. alindaracarõ administratoꝝ i ea.
℞. cãemel. rai. et camemille albe et sumach et fu
et anisi et assari usnee et calami arc. natici et xilobalsa
mi omniũ ptes eq̃les ponderis aggrega has medeci
nas cõtritas et cribellatas et cõfice cũ uino puro hõe
subẽ et est radix aut cõi tribus diebus cõtinuis et mo
ueat᷑ in omni die semel et adde sup illud de uno hoꝝ
uinoꝝ si indiget illo et fac trociscos ponderis aur. i. et

exicca i umbra.hāc tyriacā fecit esdras et est uicaria
tyriace alfaroch in rebus omnibus.

Tyriaca diateseron.℞.gentiane romaue baccarū
lauri aristologie longe ⁊ myrrhe ōniū ptes eq̄
les terātur et cōficiaꝫ cū melle dispumato ſm q̄titatē
sufficientie cuius doſ sit aur.i. cū aqua calida. ¶ Et dici
tur ꝙ de medicis quidā sunt q̄ ponūt loco myrrhe co
stū amaꝝ et refert Seruaget ꝙ inuenit in descriptione
quadā additōez croci partis.i. Hec tyriaca de quattu
or speciebus ꝯfert pūctuꝫ scorpionū ⁊ araneaꝝ ⁊ egri
tudinibus frīdis ꝓprie epilepsie q̄ subito accidit ⁊ tre
mori oris stomachi.

Sotira liberās magna. ¶ Hec medicina est ag
gregatiua iuuamēti cōferens epilepsie ⁊ ỽtigini
⁊ dolori capitis antiquo ⁊ tremori ⁊ ꝓhibet māz attra
hi ad oculū:et qñqꝫ fit cū ea alcohol post abstractionē
aque quare ꝓhibet saniē ⁊ ꝓhibet euētū nocumēti ad
oculuꝫ ⁊ abscisionē uocis ⁊ paralysim ⁊ alguesgues ⁊
dolorē dētiū ⁊ dolorē oculi.⁊ dolores pulmonis ⁊ la
teriſ ⁊ pectoris ⁊ hypocōdrioꝝ bibita in aqua mellis
⁊ ualet ad expulsionē sanguis potata i aqua arnogloſ
se ⁊ ỽge pastoris ⁊ uentositatib⁹ in stō ⁊ doloribus ei⁹
⁊ ictericie et ad passiones frīdas ⁊ clarificat coloreꝫ ⁊
delet cogitationes ⁊ remouet eructuationē ⁊ sanat ue
sicā ⁊ egretitudines intestinoꝝ ⁊ puncturā eoꝝ et cliste
rizaꝫ cū ea:quare eradicanꝫ apata eoꝝ ⁊ apata splenis
⁊ ꝓuocat supfluitates renū ⁊ uesice ⁊ cōfortat testicu
los ⁊ liniꝫ sup eos ⁊ addiꝫ desideriū ⁊ cōfert dolorib⁹
iūcturaꝝ et spasmo ⁊ podagi ⁊ ꝯfert ad uenēa ex mor
sionib⁹ et ebibita ⁊ cōfert febribus antiquis ⁊ ꝑiodis
rigoris ⁊ resoluit apata. cuius ꝑmistio.℞.myrrhe ⁊ cassie
⁊ sq̄nāti ōniū ana.℥.i.ſ.castorei ⁊ petroselini ⁊ ē semē
apij siluestris mōtani amboꝝ ana aur.xv.seminis apij.
ʒ.ij.siseleos aur.i.costi amari ⁊ cinamomi ⁊ trociscoꝝ
aladarmeu ⁊ storaciſ liquide ⁊ assari ōniū ana aur.vi.
anisi aur.x.piperis al.aur.xij.pipis longi aur.iij.spice
aur.iij. amomi et croci amborum ana aur.iiij.opij.
aur.x. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cicotrigōiza
tas ⁊ cōfice cū melle dispumato ⁊ repone in uase ⁊ ute
re post.vi. menses.

Ars trociscoꝝ aladarmeu administratoꝝ in liber
ante magna.℞.amomi ⁊ darsisaban ⁊ costi ama
ri et calami aromatici ⁊ gariofiloꝝ ⁊ pipis albi ⁊ ame
os ōniū ana aur.iij.cinamomi ⁊ masticis ⁊ croci ōniū
ana aur.vi.fu aur.i.spice aromatice ⁊ folij indi amboꝝ
ana aur.vij.myrrhe aur.vi.Aggrēga has mediciaſ ꝯtri
taſ ⁊ cicotrigōizatas ⁊ ꝯfice cū uīo claro aut alio ⁊fac
trociscos ꝑuos pōderātes aur.i.⁊ exicca i ūbra ⁊ uteꝫ.

Nedrech Darij. ¶ Nedrech darij est una d̄ me
dicis persicis magnis electis q̄ ꝓcedit incessiōe
filonij ⁊ tyriace ⁊ scelithe ⁊ ipi⁹ iuuamētū est magnum
in colica cuius hec est ꝑmistio.Accipe croci ⁊ seminis
hyusquiami albi amboꝝ ana sextariū.i.opij ⁊ euforbij
amboꝝ ana.ʒ.xx.⁊ spice ⁊ storacis liquide amboꝝ ana
sextaria duo et folij idi et gariofiloꝝ amboꝝ ana.ʒ.iiij.
et piperis albi.ʒ.ij.et margaritaꝝ nō perforataꝝ et sa
lis ammoniaci et seminis rute siluestris et muschi et cā
fore et cardamomi et cinnamomi et casie ōniū ana pō
dus.ʒ.i.et costi.ʒ.viij. et seminis albarmel et piretri
et macropiperis ōniuꝫ ana.ʒ.iiij.serapini et castorei et
oppoponacis ōniū ana pondus.ʒ.ij.et zedoarie et do
ronici et olei balsami omniū ana aur.viij.et idescripti
one syra et greca myrrhe.ʒ.iiij.et cāfore.ʒ.iiij.tere sic

ca et cicotrigonizate infunde ea que liquescūt in uino
decocto deiñ aggrega omnia et cōfice cū melle et ātiq̄
sex mēsibus cuius doſ sit sicut nux cū aqua tepida.

Confectio phōrū et ē illa que nominaꝫ mā uite.
Ualet ad superfluitates phl̄atis ꝯfortat animā
letificat digerit facit eructuaꝫ assimilata ut sit sicut ui
aticū adolescētie et addit inꝯseruatione et memoria et
rōnē efficit bonā et absoluit linguā et destruit frigora
abscindit fluxū urine et sedat uentositates et addit in
spermate et cōfortat memoriā et detumescere facit car
nē gingiuaꝝ et stringit dētes et remouet dolores dorsi
et iuncturaꝝ et ilioꝝ et emūctorioꝝ cui⁹ ꝑmistio.℞.pi
peris et mac⁹ piperis et zinziberis et cinamomi embli
coꝝ et belliricorū et capsie et aristologie rotūde de sce
mi et uenaꝝ cytrinarū et uētris granoꝝ pinee maioris
Et indescriptione alia nucis iñ sucutiū et est testicul⁹
ul̄pis ōniū ana.℥.i.ſ.camemil.℥.ſ.et plante granorū
uue.℥.iij.auferaꝫ interius pasularū rubearū deiñ terā
tur bene et sumaꝫ q̄tū sunt oēs medicine mellis et coa
guleꝫ deiñ cōficianꝫ cū eo spēs quas diximꝰ et sumaꝫ
de ea ſm oēm dispōz q̄tū est nux ꝑua in oleo nuciſ inō
mensura cū qua inuoluaꝫ.

Scelithe. ¶ In hac medecina sub fideiussione
affirmāt oēs iuuamentū existere et in cōpositio
ne eius ēē mirabile. Nos uero nō inuenimus ei ipres
sionem p̄limā nisi in asperitate accñte lingue et molifi
cationi eius. At uero medici dicunt ꝙ scelite magnuꝫ
cōfert iuuamētū manie et egritudinib⁹ frīs meliicis et
phl̄aticis et palysi et epilepsie et apoplexie et torture
et alguegues et locutioni anime et dolori capīs et emi
granee et obliuioni et melie ot frigori cerebri et tremo
ri et pulsui cordis et conseruat embryonē et confert
abortui et cōfert distilationi urine et doloribus matri
cis et uentositati eius et molificationi lingue et ỽtigini
et tristitie et nocumēto fungoꝝ et uenenis ⁊ lacti qd̄ co
agulaꝫ in stō et alijs et confert doloribus iuncturaruꝫ
et ōmib⁹ doloribus antiq̄s frigidis.et daꝫ in potu ad
omnē rem ad quā pertinet sicut ad frig⁹ uehemēs in a
qua casie fistule et dicitur ꝙ in uino est magis iuuamē
tū et ad opilationes intrinsecas cū aqua radicū et ad
dolores matricis cum aqua anisi et ad dolores superi
ores cū aqua sansuci aut cū aq̄ radicū sicle et pueris
cum oleo uiolaceo:hec ergo sunt ea que dicūt medici.
Et illud qd̄ est apud me est qd̄ est medicina in ordina
ta non ordinate cōpōnis adurens sāguinē et humores
deficiēs a trociscis cuius cōmistio.℞.muschi et cāfore et ā
bre oiuꝫ ana pondus.ʒ.ij.margaritaꝝ nō ꝑforatarū et
croci amboꝝ ana.ʒ.x.auri cōtriti et argēti contriti am
boꝝ ana.ʒ.ſ.āomi et semis harmel et euforbij ut usnen
nabati et usnee et semis apij et seminis rute et sterco
ris uacce mōtāe et sulfuris rubei ⁊ citrini et hellebori
albi ⁊ storacis liquide ⁊ ciperi et mersulen ⁊ sunt ligna
asparagi et uenarū alestind et est albarmel alba ⁊ che
lidōie ⁊ granorū almabaleb et xilobalsami ⁊ bezerasen
⁊ simsindar oium ana pondus.ʒ.ij.⁊ floris squināti ⁊
folij ⁊ nucis muschate et castorei et se.eruce et se.hau
cie omniū ana pondus.ʒ.x.⁊ alzarub ⁊ azkei ⁊ draga
gāti magisterij et oigelle et stercoris ul̄pis et radicis
capparis omniū ana.ʒ.ſ.⁊ serici crudi et seminis ane
ti et radicum eius ⁊ zedoarie ⁊ doronici ⁊ zinziberis
et gentiane et lingue auis ⁊ salis idi et piretri et coral
li et bituminis iudaici ⁊ fu et psilij. omniuꝫ ana.ʒ.iiij.
gariofil. et spice ⁊ assari et costi ⁊ casie et cardamo

mōi et capilliueneris oīuʒ ana.ʒ.viij.et macis ⁊ ireos
amboꝝ ana pondus.ʒ.i.fructuum mandragore siccoꝝ
numero .xx.⁊ casie mūdate et lignoꝝ casie amboꝝ ana
pondus.ʒ.ſ.et floꝝ ſq̄nāti pondus.ʒ.x.et seminis feni
culi et isopi sicce amborum ana.ʒ.x.et origani persici ⁊
origani alinci amboum ana.ʒ. iiij.et bedeoard ⁊ no
dorū pale ueteris in pietibus ⁊ reuscini oīum ana.ʒ.
vij.⁊ piperis albi et nigri ⁊ macropipis ⁊ opij ⁊ aristo
logie longe ⁊ ro. ⁊ grāoꝝ almabaleb oīum ana. ʒ.xx.
⁊ auelane iñ pondus.ʒ.ij.et duas tertias.ʒ.i.et superi
oris salicis et uenaꝝ idaꝝ siccaꝝ et est almeius et polij
et succi ireos ⁊ darsisaban et abrotani oīum ana pon
dus.ʒ.i.⁊ aniuden nigre pōdus.ʒ.iiij.et quarte et me
liloti pōdus.ʒ.iij.et duaꝝ tertiaꝝ.ʒ.i.et capilloꝝ algol
et digitoꝝ citrinoum ⁊ gutte baracost ⁊ altit boni odo
ris et serapini ⁊ oppoponacis oīuʒ añ pondꝰ.ʒ.ij.⁊ ter
te uiaꝝ quadrataꝝ pondꝰ.ʒ.iij .Et illud qđ inuenit̄ đ
medicinis que intrant in scelitbē in codicibꝰ grecis ad
ditū supra illud qđ est in hac đscriptione est istud alzu
rūb ⁊ alessis albe ana.ʒ.ij.radicis alkeiri rubee pōdꝰ.
ʒ.iij.superioris alcanne.ʒ.ij.agnicasti.ʒ.iij.cōdumeni
pōdus.ʒ.i. reuscini ⁊ carpobalsami ⁊ xilobalsāi ⁊ gra
noruʒ myrti egiptie ⁊ sigillati regis ⁊ asse fetidē oīum
ana.ʒ.ij.nucis muscbate.ʒ.iij.granoꝝ alben excortica
toꝝ.ʒ.iij.spodij.ʒ.i.cuscute et karabe ⁊ mudascō ⁊ ge
stafrid ⁊ nucis sauie et mugatb ⁊ marmacor et utriusꝫ
been rubei et albi oīum ana.ʒ.ij. anisi.ʒ.iij. sceba.ʒ.iij.
salis tabarzet salis indi et salis panis et dauci ⁊ petro
selini et succi liquiricie et succi eupatorij omniū ana.ʒ.
ij.et corticū cirri siccoꝝ et fustiū peonie oīum ana pon
dus.ʒ.iij.churuden.ʒ.v.magnetis.ʒ.vi.calcanil ⁊ ē ozi
num montanū et amigdalaꝝ amaraꝝ oīum ana.ʒ.vij.
Tere sicca ⁊ cicotrigoniza et infunde ea que liquefiūt
in uino bono ⁊ cōfice cum melle qđ fit triplū pōderis
medicinaꝝ et repōne in uase uitreo qđ sit sicut uriale
⁊ ātiquet̄ sex mēsibꝰ cꝰ dos sit q̄tū ē cicer cū aq̄ tepida.

COmmistio eius ſm aliā descriptionē.℞.muschi
boni pondus.ʒ.ij.margaritaꝝ nō perforataꝝ pō
dus.ʒ.x.auri fusi et argenti fusi amboꝝ ana pondus.ʒ.
ſ.ambre poudus.ʒ.iiij.zarub pondus.ʒ.i.sirici adusti
aut nō adusti pondus.ʒ.iij.myrrhe gariofiloꝝ et spice
boni odoris amborū ana.ʒ.iij.croci pondus.ʒ.x.zedo
arie et doronigi amboꝝ ana.ʒ.iij.radicis lilij celestis
pondus.ʒ.i.amomi pondus.ʒ.ij. masticis pōdus.ʒ.ſ.
folij indi pondus.ʒ.x.carpobalsami pōdus.ʒ.ſ.macis
pondus.ʒ.i.fructuū mandragore nūero.x.lignoꝝ casie
⁊ casie amborū ana.ʒ.v.leucopipis ⁊ zinziberis et ra
dicum aneti imninm ana.ʒ.iij.costi amari pondus.ʒ.
viij.nucis muscate pondus.ʒ.x. castorei poudns.ʒ.x.
euforbij pondus.ʒ.ij.floris squinanti pondus.ʒ.x.semi
nis aneti et gentiane romāe et supioris lingueauis oīū
ana pondus.ʒ.iij.cardamomi pondus.ʒ.viij.seminis
barmel.ʒ.viij.seminis fenugreci pondus.ʒ.vi.fustium
capilloꝝ ueneris .ʒ.viij.salis indi pondus.ʒ.iiij. nigel
le ⁊ est granum nigrum pondus.ʒ.ſ.origani psici pon
dus.ʒ.iij.fu pondus.ʒ.vi.dragaganti artificij pōdꝰ.ʒ.
ſ.usnen nabati pondus.ʒ.ij.seminis apij.seminis rute
et usnēe et sulfuris citrini oīum ana.ʒ.ij. stercoris uac
ce montāe aut capre montane pōdus.ʒ.ij. bedeoard
pondus.ʒ.vij.seminis eruce poudus.ʒ.x.sauine pōdꝰ
ʒ.iiij.melanopiperis et macropipis et seminis hyusq̄a
mi albi omniū ana.ʒ.xx.terre uiaꝝ quadrataꝝ pondꝰ.
ʒ.i.aristologie longe pondus.ʒ.x.aristologie rotunde
pondus.ʒ.iiij.reuscini pondns.ʒ.vij.seminis alzufere
pondus.ʒ.x.seminis endiuie pōdus.ʒ.iiij.seminis alā
iuden pondus.ʒ.iiij.et sexta.ʒ.i.meliloti pōdus.ʒ.iiij.
ſ.psilij et issidis oīum ana pondus.ʒ.iiij.granoꝝ cucu
meris excorticatoꝝ.ʒ.iiij.et tertiam.ʒ.i.bitumis iuda
ici pondus.ʒ.iiij.camfore et hellebori albi et nigri et
ciperi ⁊ storacis liquiđ et chelidonie ⁊ seminis haspa
ragi omninm ana pondus.ʒ.ij.⁊ digitorū citrinorū ⁊
capillorū algol et radicis endiuie et casie et baracost
omniū ana pondus.ʒ.ij. xilobalsami pondus .ʒ.ij.aq̄
nigelle ⁊ aque spine nominate.alcana ana pondus.ʒ.
i.et granorū almabaleb pondus.ʒ.i.radicū assidi ⁊ ē si
napis albi pondus.ʒ.ij.nodorū palee que est inparie
tibus.ʒ.vij.stercoris cupis pōdus.ʒ.ſ.corticuʒ radicis
capparis pondus.ʒ.ſ.hezeribasen et issindar amborū
ana pondus.ʒ.iiij.Aggrega has medicinas contritas
et cicotrigonizatas et infunde que infūdenda sunt de
eis in uino odorifero et cōfice cū melle dispumato et
repone in uasis et āministra post sex menses sicut cicer
cū aqua corticū radicis feniculi ⁊ apij et fac caputpur
giū ex ea q̄titatē unius grani frumēti cū aq̄ canabis.

ARius Barij.⁊ est medicina inda que letificat ⁊
confortat cor et corpus et colorē efficit bonū
et aufert lūbricos et facit odorem oris bonū ⁊ sudoris
et iuuamentū eius ad epar est magnū et non est in ea
nocumētū apparēs et sumit̄ ante cibum ⁊ post ipm.cꝰ
cōmistio.℞.rosarū rubearū pondus.ʒ.vi.ciperi pōdꝰ
ʒ.v.gariofilorū et masticis et spice et assari oīum ana.
ʒ.iij.cinami ⁊ alzarub ⁊ croci ⁊ macis ⁊ cardamomi
⁊ heil et nucis muschate omniū ana pondꝰ.ʒ.ij. Sūe
has species post cicotrigonizationē cū orali et ꝑmisce
permistione decenti cōterēdo deiñ accipe emblicoruʒ
mūdatoꝝ bonorū recentiū lb.i.⁊ decoquant̄ in lb.ix.
aque dulcis donec remaneat tertia deiñ colet̄ et itere
tur illa aq̄ in olla super quā ꝓijciant̄ de penidijs saba
ri lb.ij.deiñ buliat cū facilitate donec ingrosset̄ ⁊ fiat i
spissitudine lohoc ad pectꝰ grossi deiñ auferat̄ olla ab
igne ⁊ puluerizent̄ in ea medicine et moueat̄ cū ligno
salicis donec permisceat̄ cōmistione equali .Nūcꝙ in
fiant̄ reponant̄ in uase uiridi cuius dos sit quod est
ab uno aur. ad duos.

COnfectio alia inda.℞.piperis ⁊ macropipis ⁊
myrobalanoꝝ nigrorū et bellizicorū et emblico
rū ablatis nucleis ipsorū ⁊ centauree oīum ana sexta
ria.iiij.⁊ mellis et butyri uacini q̄tū cōficiat ipam: cꝰ
dos sit aur.i.aut plus unicuiꝙ hoi secundum quanti
tatem sue uirtutis.

COnfectio noiata algere. Que ꝯfert utriꝙ
cholere ⁊ pruritui ⁊ frigoribus confortat sto
machum ⁊ ualet ad colicam ⁊ uentositates et facit
appetere cibum ⁊ confert ad coitum cuius permi
stio.℞. scamōee ⁊ medulle turbit et macropipis oīum
ana.ʒ.vi.piretri et semiuis apij ⁊ ameos et zinziberis
et salis indi oīum ana pōdus.ʒ.i. gariofilorū ⁊ zarub
amborum .ʒ.ſ.alflengeti auri.mabaleb excorticat.añ
ʒ.ij. zuccari tabarzet et croci amborum ana.ʒ.iij.
Accipe has medicinas post cicotrigonizationē excep
tis scamonea et croco qm̄ ipsi simul teruntur deiñ per
misce medicinas cōmistione decenti⁊ confice cū mel
le dispumato ſm ⁊ pondus earuʒ bis semis cuius dos
sit ab eo qđ est inter.ʒ.ij. usꝙ ad.ʒ.ij.ſ.usꝙ ad.iij.

COnfectio alia aiaʒ confortans dilatās et letifi
cans cōfortās corpus colorem faciens bonum

destruens lubricos odorem oris faciens odoriferū ⁊
sudorem ⁊ confert stō̃ ⁊ epati ⁊ non est in ea nocumētū
⁊ recipitur añ cibū ⁊ pꝰ ipß cꝰ āmistio. ℞. rosarum rube
arum ptes. vi. ciperi ptes. viij. gariofiloꝝ ⁊ masticis ⁊
spice ⁊ assari oium ptes. iij. cinami ⁊ zarub ⁊ croci ana
ptes. ij. macis ⁊ cardamomi ⁊ elbaugue ⁊ nucis mus
chate oium ana ptem. i. terantur ⁊ cribellentur ⁊ sūa
tur ad oē pondus. ʒ. xxxiiij. de oībus medicis lb. i. em
bliboꝝ recentiū ⁊ decoquatur oīs lb. cū. ix. lb. aq̄ usqȝ
quo remaneant lb. iij. deinde coletur ⁊ proijciatur sr
illam aquā p oi lb emblicoꝝ lb. i. penidioꝝ sabari ⁊ de
coquantur donec fiat in spissitudine electuarij grossi de
inde puluerizentur desuper medicine ⁊ conuenienter
fiat eꝰ permistio ⁊ reponatur in uase uitreo uiridi cuius
dos sit ab aur. i. usqȝ ad aur. i. ⁊. s.

Confectio tyriacalis magna ex nr̃a arte exptoꝝ
iuuamentoꝝ predcōrum in confectionibus que
sunt ante eā. ℞. corticum citri ⁊ gentiane ⁊ myrrhe ⁊
carpobalsami ⁊ folioꝝ ozimi citrati ⁊ seminis eius ⁊ se
minis alfelengemisch ⁊ zedoarie ⁊ doronigi oiuȝ an. ʒ
iiij. ⁊ muschi ⁊ ambr̃ amboꝝ ana aur. i. ⁊ xiloaloes idi
aur. ij. ⁊ canfore aur. s. ⁊ costi ⁊ cinamōi ⁊ acori ⁊ cro
ci ⁊ spice celtice ⁊ apsinthij oium ana. ʒ. iij. ⁊ fu meu ⁊
petroselini oium ana. ʒ. ij. s. ⁊ seminis eruce ⁊ seminis
napi ⁊ seis porri ⁊ lingue auis ⁊ granoꝝ piperis oiuȝ
ana pondus. ʒ. ij. ⁊ opii pondus. ʒ. iij conficiatur fm
descriptiōm ⁊ fermētet sex mēsibꝰ deinde bibat.

Confectio tyriacalis minori ex arte nostra. ℞.
carpobalsami et costi et myrrhe et genciane ⁊ cinamo
mi ⁊ leucopiperis et xiloaloes indi et petroselini omni
um ana partē. i. muschi tertiam paruis castorei quar
tam ptē cōficiat cū melle et administret.

Confectio cesaris ualēs ad pulsum cordis ⁊ epi
lepsiam ⁊ dolores stōi sri ⁊ intestinoꝝ ⁊ oppila
tiones ⁊ putrefactiōm sanguinis lōgam ⁊ difficultateȝ
digōnis ⁊ difficultatē anhelitus ⁊ singultū uehementē
cuius permistio. ℞. castorei ⁊ succi liquiritie ⁊ casie ⁊
costi amari ⁊ melanopiperis macropiperis ⁊ storacis
⁊ opij ⁊ croci ⁊ spice aromatice oium ana pondus. ʒ.
iij. oppoponacis pondus. ʒ. i. muschi pondus sexte. ʒ.
i. zedoarie ⁊ doronigi ⁊ margaritaꝝ non pforataꝝ oiū
ana. ʒ. s. myrrhe pondus. ʒ. ix. Aggrega has medicias
tritas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū melle dispumato ⁊ ute
re qū necesse est quantitate ciceris.

Trifera magna ualens ad malitiā digōis ⁊ frigꝰ
stōi pprie ⁊ intestinoꝝ ⁊ molificatōm in stō ⁊ ue
sica ⁊ addit in desiderio coeundi cꝰ permistio. ℞. myro
balanoꝝ nigroruȝ excorticatoꝝ pondus. ʒ. vi. bellirico.
⁊ embli. ⁊ seminis apij montani ⁊ capsie inde ⁊ ameos
⁊ origani persici oium ana. ℥. i. spice ⁊ amomi ⁊ beil ⁊
acori ana pondus. ʒ. iij. cinamomi pondus. ʒ. iiij. leuco
piperis ⁊ melanopiperis ⁊ neremisch ⁊ salindi oium
ana. ℥. s. scorie ferri. ℥. iij. sinapis. ℥. i. s. ⁊ salis āmoni
aci. ʒ. s. tere ⁊ cicotriconiza ⁊ inuolue cū oleo amigda
lino ⁊ confice cū melle dispumato de quo sit triplū pō
deris spetieꝝ ⁊ utere qū necesse fuerit.

Descriptio alia. ℞. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ bel
liricorum ⁊ serēblegi ⁊ buzeidem ⁊ macis ⁊ ca
psie inde ⁊ secacul oium ana. pteȝ unā bedarūgi rubei
⁊ bedarūgi albi ⁊ lingue auis ⁊ beē albi ⁊ been rubei
oium ana ptem mediā. aggrega has medicinas contri
tas ⁊ cribellatas ⁊ confice cum melle dispūato ⁊ buty
ro ⁊ utere qum necesse fuerit

Zebemizen magnū. Est medicina inda cōferēs
malitie cōplonis frē ⁊ debilitati stōi ⁊ addit in
desiderio coeundi ⁊ confert alguesgues ⁊ metie ⁊ rectifi
cat motus corporis ⁊ conseruat embryonē ⁊ cōseruat
renes ⁊ uesicā ⁊ frangit lapidem: cꝰ permistio. ℞. acori
⁊ costi amari ⁊ aristologie longe et aristologie rotūde
omnium ana sextaria. iiij. macropiperis ⁊ zinziberis
amboꝝ ana pondus sextariorū. v. semis apij ⁊ ameos
et carui ⁊ semis feniculi et seis alrarbtai ⁊ seis portu
lace ⁊ semis eruce ⁊ bedarūgi rubei ⁊ bedarūgi albi ⁊
auricule muris ⁊ cymini carmēi ⁊ seis aneti oium ana
pondus sextariorum. vi. gariofilorum ⁊ usnee ⁊ calāi
aromatici ⁊ xilobalsami oium ana sextaria tria melilo
ti et sceba ⁊ zerub et carpobalsami oium ana sextaria
tria ⁊ casie ⁊ macis et cardamomi ⁊ cinami oium ana
sextaria. iiij. myrobolanoꝝ citrinaꝝ ⁊ serēblegi ⁊ et bel
liricorū ablatis nucleis oium ana sextaria. viij. pomoꝝ
mādragore siccorū et bellebori al. ⁊ marmacore ⁊ se
minis hyusquiami albi siluestris et semis hyusquiami
albi hortulani et asech hortulāi ⁊ capsie inde ⁊ zeresse
⁊ granoꝝ citri excorticatoꝝ ⁊ uenarū ⁊ siten idi et be
en rubei ⁊ been albi ⁊ ligue auis oium ana aur. xiiij.
nucis muschate. xxx. nūero radicū cucūeris siluris et
seis agnicasti oium ana sextaria. iij. seminis baucie et
amomi amborū ana. ʒ. vi. opij ⁊ euforbij et castorei oi
um ana. ʒ. iij. mirobalanoꝝ nigrorū ablatis nucleis pō
dere. ʒ. iiij. folij indi et fenugreci et meu ⁊ petroselini ⁊
dauci ⁊ reusini omniuȝ ana. ʒ. vi. aggregent medicine
iste trite et cribellate. Et sumāt pēidij al. pōder medici
naꝝ dcāꝝ oiū et butyꝝ uaccinū pōder medicinaꝝ ⁊ pēi
dioꝝ sil ⁊ mellis dispūati pōder mediciaꝝ ⁊ penidiorū
⁊ butyri sil et cōficiat fm hūc mōm. Sumāt pēidij ⁊
incidāt et pijciāt sup eos tres lb. aq̄ ⁊ decoq̄nt donec
liq̄fiāt ⁊ ingrossent ⁊ fiāt sicut mel deiñ pijciat sup eo.
mel. fiat tepidū butyrū uaccinū inuoluāt cū eo medic
ne trite ⁊ cribellate deiñ pijciant pēidij ⁊ mel cocta si
mul in mortario magno ⁊ puluerizēt desup medicinei
inuolute imbutyro et cōficiāt donec equent et reponā
tur in uase in quo fuit mel tpe lōgo ⁊ reponat sex men
sibꝰ ⁊ administret pꝰ illud cꝰ dos sit sicut galla in pnci
pio diei et fine eiꝰ tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibꝰ cū aqua
calida aut cum aliquo de uinis.

Permistio eius ex descriptiōe alia. ℞. acori ⁊ co
sti amari ⁊ aristologie lōge ⁊ rotūde oium ana
sextaria tria macropipis et zinziberis ana sextaria. v.
Et indescriptione alia amboꝝ ana sextaria duo loco
quinqȝ seis apij et ameos et carui et seis fēicli ⁊ semis
alrotab et se. portulace et seis eruce et seminis sāsuci
et turbit albi ⁊ rubei ⁊ cymini carmeni ⁊ seminis
aneti oium ana sextaria sex gariofilorum usnee calami
aromatici carpobalsami ōniū ana sextaria. iij. meliloti
⁊ sceba ⁊ zarub et carbobalsami ⁊ casie ⁊ macis ⁊ car
damomi ⁊ cinami oium ana sextaria. iiij. myrobalano
rū citrinoꝝ ⁊ bellicoꝝ et emblicoꝝ ōniuȝ ana sextaria
viij. pomoꝝ mādragor̃ siccoꝝ ⁊ myrti sicce ⁊ bellebo
ri albi ⁊ marmacor ⁊ sēinis hyusq̄ami albi siluris et
seminis hyusq̄ami albi hortulani ⁊ asech et capsie inde
et zeresch et grāoꝝ citri excorticatoꝝ et sizes indi et za
ror et been albi et rubei et lingue auis ōnium ana aur.
xxiiij. nucis muschate. xxx. numero raditū cucūeris sil
uris et seminis agnicasti amborū ana sextaria. iij. semi
nis baucie et amomi amborū ana. ʒ. vi. opij euforbij ⁊
castorei ōmniū ana. ʒ. iij. myrobalanorū nigrorū pōdꝰ

ʒ.iiij.folij indi et petroselini et dauci et reusini oīum
ana.ʒ.vi. Aggrega has medicinas pꝰ cicotrigonizati
onē et pone cū eis penidios ſm pōdꝰ medicinaꝝ oīnū
et inuolue cū butyro et cōfice cū melle diſpūato et re
pone in uaſe cꝰ doſ ſit.ʒ.ij.ſ.forti et debili minus hoc.

Alzebemirē puū. Juuamētoꝝ priorū eſt ei. ℞.
acori et coſti et ariſtologie rotūde et lōge oīnīuꝫ
ana ſextaria.iij.granoꝝ azaſed et ſeminiſ harmel ambo
rum ana ſextaria.ij.⁊ piperis ⁊ macropis ⁊ zinziberis
oīuꝫ ana ſextaria.v.⁊ seminiſ apij ⁊ carui ⁊ ciperi ⁊ ſe
minis napi ⁊ ſe.alrotab ⁊ ſeminis cepe ⁊ ſeminis eru
ce ⁊ zaroz ⁊ tudeti rubei ⁊ albi ⁊ ſeis porri ⁊ ſeminis
lini ⁊ ſeminis andacoche ⁊ ſeminis feniculi ⁊ ameos
⁊ ſeminis citri excorticati ⁊ ſeminis portulace ⁊ cala
mēti ⁊ bechir ⁊ fenugreci ⁊ ſeminis ſanſuci ⁊ cymini
carmeni ⁊ ſeminis aneti ⁊ ſeminis baucie oīum ana.ʒ.
x.gariofilioꝝ ⁊ beil ⁊ uſnee ⁊ folij indi ⁊ cardamoni ⁊
cinami ⁊ enule ⁊ ciperi ⁊ nucis muſchate ⁊ calāi aro
matici ⁊ zarub ⁊ meliloti ⁊ mamacor ⁊ carpoballami
oīū añ.ʒ.xx.⁊ caſie ⁊ macis ⁊ granoꝝ myrti ⁊ zereſch
⁊ lingue auis ⁊ ſpice oīum ana pondus.ʒ.xxiiij.⁊ roſ
ſiccaꝝ pondus.ʒ.v. ⁊ myrobalāoꝝ nigroruꝫ ⁊ kebulo
rum ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ oīum ana ſextaria.iij.ſeiſ
hyuſquiami albi ⁊ euforbij ⁊ opij oīū ana.ʒ.iij. caſtori
ſextarium.i.⁊ capſie ind ⁊ alaſech ⁊ zedoarie ⁊ beē ru
bei ⁊ albi ⁊ reuſini ⁊ darūgi ⁊ ſeminis portulace ⁊ ga
lange ⁊ ſtoracis oīum ana ſextaria.iij.⁊ penidiorū cuꝫ
pondere oīum harum medicinaꝝ ⁊ cōmiſce ⁊ inuolue
butyro uaccino ⁊ confice cum melle diſpumato cuius
doſis ſit aur.i.cum aqua tepida

Confectio G. ¶ Hec confectio calefacit iſtā
urine ex renibus ⁊ ueſica ⁊ apperit oppilatōes
et rectificat corpus.cuius permiſtio.℞. leucopiperis
⁊ melano pipis ⁊ amomi ⁊ coſti amari ⁊ ſpice aroma
tice ⁊ folij indi ⁊ croci ⁊ ſeminis apij ⁊ aniſi ⁊ piretri
⁊ ſeminis urtice ⁊ ſeminis rute montane omniū ana p
tes equales. Aggrega has medicinas tritas ⁊ confice
cum melle diſpumato ⁊ utere.cꝰ doſis ſit pondus.ʒ.i.
cum aqua corticū radicis feniculi ⁊ corticum radicis
apij cꝰ permiſtio ex deſcriptione alia. ℞.piperis nigri
⁊ albi ⁊ amōi ⁊ coſti ⁊ ſpice ⁊ calami aromatici ⁊ folij
indi ⁊ ſeminis apij ⁊ croci ⁊ aniſi ⁊ ſeminis urtice pi
tri ſeminis rute montane omniū ana ptes equales cō
ficiantur cum melle ⁊ ſit doſ pondus.ʒ.i:cuꝫ aqua ra
dicum feniculi ⁊ apij.

Confectio alia G. ualens ad dolorem epatis ⁊
tuſſim ⁊ expulſiōm ſanguinis.cuiuſ pmiſtio.℞.
croci cinamomi amboꝝ añ pondus.ʒ.i.bdellij.ʒ.iiij.al
rebet duas tertias.℥.iꝰ ſquinanti.ʒ.iij.calami aromati
ci.ʒ.ij.caſie ſpice celtice myrrhe omniū ana.ʒ.ij. gūmi
cupreſſi ſextaria.iij.⁊ mellis.℥.iij.paſſulaꝝ enucleataꝝ
pondus.ʒ.xl.⁊ uini boni qđ ſufficit terantur ⁊ cicotri
gonizentur ⁊ conficiantur cum melle.

Confectio hermetis conferens podagre ualde
⁊ doloribus iuncturaꝝ ⁊ doloribus renum ⁊
ſtōi ⁊ uentoſitatibus ⁊ ulceribus inteſtinoꝝ ⁊ hydropi
ſi ⁊ ictericie ⁊ uertigini ⁊ eius quiđ proprietaſ eſt in iū
cturis ⁊ podagra.⁊ ſit doſis aur.i.aut.ʒ.ij.cuius pmi
ſtio.℞.agarici ⁊ aſſari et acori et cordumeni et ſemis
rute et euforbij et fu. et iſopi ſicce omniū ana.ʒ.i.ariſto
logie longe et radicū ciclaminis amboꝝ ana.℥.ij.ame
os et gariofiloꝝ amboꝝ ana.℥.ij.gentiane rōane.℥.ij.
abſce et ſeminis apij amboꝝ ana.℥.vi.centauree mino

ris et eſt alhalziz.℥.viij.caſie et coſti amari et myrrhe
omnium ana.℥.iij.ſpice aromatice et ſceba montani et
petroſelini omniū ana.℥.ij.polij et praſſi amboꝝ ana.
℥.vi.camepitheos et camedreos et ſcordeon omniū
ana.℥.viij. Aggrega has medicinas tritaſ et cicotrigo
nizatas et confice cū melle diſpumato et repone in ua
ſe et bibatur in diebus ueris. ¶ Cōmiſtio eꝰ ex deſcri
ptione alia.℞.agarici et acori et aſſari et cordumēi et
ſeminis rute et euforbij et fu et iſopi ſicce omniū ana.℥
i.ameos et gariofiloꝝ amborū ana.℥.ij.gentiane.℥.vi.
aſſe et ſeminis apij amboꝝ ana.℥.ij.centauree minoriſ
℥.viij.caſie et coſti et ariſtologie longe omniū ana.℥.iij
myrrhe et ſpice et calamēti montani et petroſelini oīuꝫ
ana.℥.ij.praſſij et polij amboꝝ ana.℥.iij.camedreos et
camepitheos et ſcordeon omniū ana.℥. viij. mellis qꝫ
tū ſufficit cꝰ doſ ſit.ʒ.ij.aut aur.i.in hora ueris.

Confectio hermetis ualēs ad thenaſmonē qu
de ea ſumitur in potu pondus.ʒ.xxx.cuꝫ aquaꝫ
fria et ad dolorem epatiſ cū aqua melliſ roſ et ad febrē
cum aqua tepida et ad dolorē ſtōi cū aceto cōmiſto et
ad dolorē renū cum uino cōmiſto et ad reliquos dolo
res et prefocatiōm cum aqua tepida: Et ſi non fuerit
cū eis febris cū uino cōmiſto et ad expulſiōm ſanguis
cū aceto cōmiſto in quātitate fabe et ad dolorēꝫ ilij ſi
cut quātitas illa et ad retentiōm inteſtinoꝝ ⁊ uentoſita
tes cū uino antiquo cōmiſto et eſt conueniens ad dolo
rem capitis et alguesgues et maniā qū in potu ſumitur
in nocte et ad tuſſim ſiccā potata in pricipio noctiſ cū
uino cōmiſto et ad morſū ſerpentū cū aqua alterenia
bin et liniatur ſup locū morſū et cōfert ad uenena mor
talia qñ in potu ſumitur cū aqua gentiane et ad morſū
canis rabioſi qñ in potu datur cū lacte.

De indaru. ¶ Exiſtimauit ille qui ipm edidit
qꝫ eſt expertū cꝰ permiſtio.℞.piperis albi et ſe
minis hyuſquiami albi amboꝝ ana ſextaria.v.croci et
lumon amboꝝ ana ſextaria.x.⁊ opij ⁊ āmoniaci ⁊ folij
⁊ piretri ⁊ radicū mandragore ⁊ albonniati ⁊ caſie ⁊
ſpice ⁊ ſeminis apij omniū ana ſextaria.vi.⁊ xilobalſa
mi ſextaria.iij.⁊ mellis diſpumati quantū ſufficit confi
ceantur ⁊ admiſtretur ſicut narrauimus.

Alkeſkinengi eſt confectio plimorum iuuamētoꝝ
ualens ad egritudines infantium ⁊ puerorū ⁊
ad epilepſiam ipoꝝ ⁊ torturaꝝ eorum ⁊ ſpaſmū ipſorū
⁊ colicā eoꝝ ⁊ confert prefocationi matricis ⁊ tēperat
additiōm menſtruoꝝ ⁊ ſedat uentoſitates matricis.cꝰ
permiſtio.℞.caſie ⁊ geſtafrid ⁊ radicis mandragore
⁊ ſeminis harmel ⁊ ſeminis feniculi ⁊ capoballami et
ariſtologie longe et rotunde ⁊ muſchi ⁊ ambre omniū
añ.ʒ.iiij.beil. ʒ.xxiiij.opij ⁊ coſti ⁊ nuč muſchate ⁊ my
robalanoꝝ citrinoꝝ omnium ana.ʒ.xij. gariofiloꝝ.ʒ.
xxiiij.ciami ⁊ confectionis alkeſire ⁊ arſenici citrini ⁊
ſeminis lilij omniū ana.ʒ.ij.acori.ʒ.viij. ſerapini ⁊ do
rōigi et myrrhe et olei de ſterageni omnium ana.ʒ.vi.
legaſt et macis et ciperi et croci omnium ana.ʒ. x.mu
gath.ʒ.xv.ſtoracis liquide.ʒ.xv.murdaſacron et folio
rum myrti et nuci cupreſſi et ſeminiſ ſauine omniū ana
ʒ.iij.teratur et cribelletur et conſiciatur cum melle diſ
pumato et āminiſtretur.

Confectio alkeſire āminiſtrati in ea.℞. calami
aromatici et blate bizantie et olibani oīum añ
ʒ.iiij.uſnee et cinami et croci omniū ana.ʒ.i.ſtoracis.ʒ
iiij.muſchi et xiloaloes amboꝝ ana.ʒ.ſ. conficiatur cū
uino antiquo odorifero et dimittatur donec fermētetur

et āministretur.

Confectio de muſcho faciens ad pulſū cordis
et ad oēs infirmitates mſte et ad difficultatem
anhelitus et eſt medicina confortans aiaʒ.c⁹permiſtō
℞. ʒedoarie et doronigi et margaritaꝝ nō perforataꝝ
et karabe et corali omniū añ.ʒ.i.ſerici crudi.ʒ.i.ſ. beē
rubei et albi et foliꝫ indi et ſpice et cardamōi et gario
filoꝝ et caſtoꝛi omniū ana.ʒ.i.ſ.ʒinʒiberis et macropi
peris amboꝝ ana tertiam.ʒ.i.muſchi octauaʒ.ʒ.i. Te
rantur oia et conficiātur cū melle crudo c⁹doſ ſit ſicut
cicer cum uino odorifero.

Confectio de muſcho alia que ualet ad dolorē
epatis et ſtōi et debilitatē eoꝝ et reſoluit uento
ſitates et inflāmatiōm.c⁹permiſtio.℞.pondus tertie.ʒ
i⁹.de muſcho et ſpice aromatice et caſie et foliꝫ indi et
lacce mundate et reuſini omniū ana pondus.ʒ.ij.genti
ane romane pondus.ʒ.ij.croci et ameos et ſemis apij
et maſticis omniū ana.ʒ.iiij.cinamomi et piperis et a
riſtologie rotunde omniū ana pondus.ʒ.iij. xiloaloes
indi et gariofiloꝝ et myrrhe omniū ana pondus.ʒ.i.ſ.
confice has medicinas tritas cicotrigonizatas cū mel
le diſpumato et repone in uaſe et utere. Cuius doſis
ſit ſicut faba cum aqua calida.

Medicina de muſcho cū apſinthio que ualʒ ad
pulſū cordis et algueſgues et apata epiglotis
et exiccat hūoroſitatē ſtōi.c⁹pmiſtio.℞.apſinthij et alo
es āboꝝ ana.ʒ. viij.ʒuſini.ʒ.viij.aēos.ʒ. viij.et croci et
ſeminis apij amboꝝ ana.ʒ.iiij.muſchi ei neriden et fo
lij et myrrhe omniū ana.ʒ.ij.caſtorei.ʒ.i.ſ. cōmiſce et
confice cum melle. ¶ Medicina de muſcho alia cōfe
rens ad meliam cholicam. ℞.maſticis et croci ambo
rum ana.ʒ.i.ſ.ſuperioris apſinthij et ozimi citrati et e
pithymi omniū ana.ʒ.i.xiloaloes et galle amborū ana
ʒ.i.ſ.muſchi.ʒ.ſ.ʒedoarie et doronigi amboꝝ ana.ʒ.ij.
margaritaꝝ et karabe et coralli et ſerici omniū ana.ʒ.
iij.aloes.ʒ.xxiiij.mellis quantū ſufficit.doſis eius inte
gra pondus.ʒ.ij.cum aqua tepida.

Medicina de muſcho dulcis ualens ad pulſuʒ
cordis et egritudines melicas et difficultateſ
anhelitus et ad epilepſiam et palyſim et torturam et
quartanā.c⁹permiſtio.℞.ʒedoarie et doronigi amboꝝ
ana pondus.ʒ.i.margaritaꝝ non pforataꝝ et coralli et
karabe et ſerici crudi aduſti omniū ana pondus.ʒ.i.ſ.
been albi et rubei et foliꝫ indi et ſpice et gariofilorum
et caſtorei omniū ana pondus duaꝝ tertiarum.ʒ.i.et ʒi
ʒiberis et macropiperis amboꝝ ana tertias duas.ʒ.i.
muſchi pondus ſexte et.ſ.ʒ .i⁹.Tere medicinas et cri
bella et confice cum melle qđ eſt ſicut extrahitur ō fa
uis qđ non inuenit ignis crudum ad unum tria et rpo
ne in uaſe et utere.

Medicina de muſcho alia efficiens illa iuuamē
ta.℞.ʒedoarie et doronigi et margaritaꝝ par
uarum et karabe et coralli omniū ana.ʒ.iij. et tertiam
ʒ.i.et ſerici crudi pondus ʒ.ij.et been albi et rubei et
ſpice et foliꝫ et cardamomi et gariofiloꝝ omniū ana.ʒ.
iiij.et duas tertias.ʒ.i.et uſnee et macropiperis et ʒin
ʒiberis omniū ana pondus.ʒ.i.et tertie.ʒ.i.caſtorei pō
dus tertie.ʒ.i⁹et muſchi boni pondus aur. i.incidatur
ſericū inciſione pua donec fiat ſicut puluis deīđ aggre
getur in mortario cum margaritis et corallo et karabe
et terantur optime et terantur alie medicine et confici
antur cum melle crudo .cuius doſ ſit pondus medij
aur.cum aqua tedida.

Medicina de muſcho alia ſilis illi.c⁹ ꝯmiſtio.℞
apſinthij et aloes amboꝝ ana.ʒ.viij. ſpice et
muſchi et foliꝫ et myrrhe omnium ana pondus.ʒ. ij.ʒu
ſini pondus.ʒ.vi.ameos et croci et ſeminis apij omniū
ana pondus.ʒ.iiij. caſtorei.ʒ.i.ſ.Tere et confice cum
melle.c⁹doſ integra ſit aur.i.

Sagzenea magna. ¶ Hec medicina ē expta ua
lens ad oēs paſſiones fras et uentoſitates groſ
ſas ⁊ dolorem dentiū ⁊ corroſiōm eoꝝ ⁊ ad frigus ſtōi
⁊ tarditatē digōis ⁊ colicam ⁊ difficultatē urine ⁊ ad
frigus ⁊ phla ⁊ ad mucoſitatē urine.c⁹permiſtio. ℞.
caſtorei ⁊ opij ⁊ cinamomi ⁊ aſſari ⁊ fu ⁊ meu ⁊ dauci
oiū ana.ʒ.i.piperis ⁊ macropiperiſ ⁊ galbani ⁊ coſti oi
um ana.ʒ.vi.croci.ʒ.ſ.liquefiant cū aqua mellis ⁊ te
rantur ſicca ⁊ reſoluatur galbanū cū melle ⁊ cōfician
tur ⁊ āmiſtret p⁹ſex menſes.c⁹permiſtio ex deſcriptōe
alia.℞.caſtorei ⁊ melanopiperis ⁊ croci ⁊ meu ⁊ fu ⁊
dauci ⁊ aſſari ⁊ opij ⁊ leucopiperis ⁊ bezard omnium
ana pondus.ʒ.ij.coſti pondus.ʒ.i.cinamomi.ʒ.ij .terā
tur ⁊ cribellentur ⁊ ꝯficiant cū melle diſpumato.

Sagzenea minor que eſt in intentione e⁹. ℞.ca
ſtorei ⁊ opij amboꝝ ana.ʒ.x.piperiſ ⁊ macropi
peris ⁊ galbani ⁊ myrrhe ⁊ coſti oium ana.ʒ.lx.⁊ cin
namomi ⁊ meu ⁊ fu ⁊ dauci ⁊ aſſari oiū ana.ʒ.x.⁊ cro
ci pondus quarte.ʒ.i⁹.Et in deſcriptione alia ʒinʒibe
ris.ʒ.i.⁊ ſtoracis liquide.ʒ.iij.Et in deſcriptione alia
caſtōei ⁊ melanopiperis ⁊ croci ⁊ meu ⁊ fu ⁊ dauci et
aſſari ⁊ opij ⁊ cinamomi ⁊ leucopiperis oium ana.ʒ.i.
coſti pondus.ʒ.i.Tere oia ⁊ confice cum melle ⁊ anti
quetur ſex menſib⁹.c⁹doſ ſit aur.ſ.cum aqua tepida i
ieiuno.Et in derciptione doſ qđ eſt inter ſextā.ʒ.i.uſ
qꝫ ad duos aur.⁊ in deſcriptione doſ quantū eſt gra
num piperis .Et dr̄ qꝰ teratur ſiliqua ⁊ liniatur ad ue
nena ⁊ ad uentoſitates in mr̄icibus ⁊ paucitatē cōcep
tionis ⁊ menſtrue.Soluatur de ea quantū eſt faba cū
oleo de lilio ⁊ ſupponatur cū lana ⁊ liquefiat de ea cū
oleo ſambacino ⁊ odoret de ea mulier ⁊ ſuffumigetur
cū ea ēt.Et ad dolorē pectoris ⁊ tuſſim ⁊ renes ⁊ dif
ficultatē urine ex frigoribus ⁊ bibat de ea mulier quā
tum eſt cicer cum uino puro ⁊ ad nauſeatiuam ſacieta
tem aur.i.cum uino puro.

Hemoruſia que confert ad debilitatē epatis ⁊
ſplenis ⁊ duritiē eoꝝ ⁊ aperit oppilatiōm ⁊ p
uocat urinam ⁊ frangit lapidē in renib⁹⁊ iuuamentuʒ
e⁹in inceptione hydropiſis eſt magnū .c⁹permiſtio.℞.
dauci ⁊ eſt ſem̄ baucie ſiluris ⁊ cymi carmeni xilobal
ſami caſie cordumeni floris ſquinanti ſeminis apij om
nium ana pondus.ʒ.i.macropiperis ⁊ coſti amborum
ana.ʒ.ſ.leucopiperis.ʒ.ſ.myrrhe pondus.ʒ.iij. bacca
rum lauri.x.numero acori et croci amboꝝ ana pond⁹
ʒ.ij.Aggrega has medicinas tritas et cribellatus et ꝯ
fice cum melle diſpumato c⁹doſ ſit ſm quantitatē auel
lane cum aqua tepida.

Anacardinū et eſt albeladoriū qđ eſt iuuamētuʒ
ad contractiōm.i.eos qui ſe mouere non pnt.
c⁹permiſtio.℞.myrobalanoꝝ nigroꝝ et belliricoruʒ et
emblicoꝝ oium ana.ʒ.xxxvi. nigelle pondus .ʒ.xxiiij.
ſpodi pondus.ʒ.vi.heil pondus.ʒ.vij.ciperi.ʒ.vi.ana
cardi.ʒ.vi.piperis et macropiperis et ʒinʒiberis et fel
felmure et aniſi oium ana.ʒ.xij.tere et cribella et per
miſce cū eo penidioꝝ pondus.ʒ.dc. reſoluantur cum
aqua ſecūdum quantitatē que ſufficit et confice medi
cinas et ſepeli uas in quo eſt medicina in ordeo ſex

mensibus deinde utere.

C Onfectio anacardi que cõfert ad oẽs spẽs do
lorum stõi ⁊ confert ad dolorẽ capis antiqum
⁊ ad uertiginẽ stõaticam ⁊ ad maniã ⁊ alienatõm ⁊ do
lorem pectoris ⁊ epatis ⁊ splenis ⁊ renũet cõplonem
fiam ⁊ dolores mĩicum ⁊ podagrã ⁊ leprã ⁊ egritudi
nes mesie. c⁹ permistio. ℞. spice ⁊ meu ⁊ croci ⁊ casie
⁊ foliĳ ⁊ epithymi ⁊ squinanti ⁊ carpobalsami ⁊ aristo
logie longe ⁊ gariofiloꝝ ⁊ granoꝝ alben ⁊ zinziberis ⁊
aloes ⁊ bdellĳ ⁊ myrrhe ⁊ olei balsami oium ana. ℥. i.
masticis ⁊ mellis anacardi ⁊ agarici oium ana ptes.
viĳ. radicis liliĳ celestis. ℥. ĳ. corticum radicis feniculi
℔. iĳ. aceti asceri. iĳ. infunde cortices feniculi in aceto
tribus diebus ⁊ pĳciantur in ollã ⁊ ferueat bullitione
leui ⁊ colet ⁊ exprimantur radices ⁊ adiungat illi a
ceto mellis ℔. i. s. ⁊ bulliat ad ignẽ leuem sup carbões
donec ingrossetur parũp ⁊ pmisceantur cũ eo medicie
⁊ sit dos pond⁹. ʒ. ĳ. cũ eo qd conuenit de potibus.

C Onfectio alia anacardia faciens ad palysim
⁊ ei sisia ⁊ ad torturã ⁊ mollificatiõm ⁊ abster
git cerebrũ ⁊ facit ipm bonum. cuius pmistio. ℞. spi
ce casie foliĳ indi myrrhe croci sceba armeni epithymi
supioris aladrion reusini carpobalsami gariofiloꝝ oiuz
ana pondus. ʒ. ĳ. granoꝝ alben excorticatoꝝ ⁊ zinzibe
ris amboꝝ ana. ℥. i. ⁊ alkei ⁊ mellis anacardi ⁊ kerbel
oium ana. ℥. iĳ. agarici pondus. ʒ. ĳ. Et in descriptiõe
alia pondus. ʒ. viĳ. aloes scotrensis. ℥. i. reos. ℥. ĳ. cor
ticũ uenarum feniculi ℔. iĳ. aceti fortis ℔. ix. infundã
tur cortices in aceto tribus diebus cõtinuis ⁊ pĳciat
tunc in uase ⁊ feruent trib⁹ ebullitionib⁹ cũ igne medio
deinde coletur ⁊ pĳciantur cortices ⁊ iterũ reponat
acetum in ollam ⁊ effundãtur sup ipm de melle ℔. x. s
decoquatur cũ igne leui donec ingrosset ⁊ pulnerizẽt
desuper tunc medicine trite predcẽ ⁊ pmisce eas ⁊ ute
re hac confectione post sex menses c⁹ dos integra sit põ
dus. ʒ. i⁹ cum aqua tepida.

A Raston magnum. Et e⁹ expositio est bonuz cõ
ferens ad frigus corporis ⁊ ad ptbisim ⁊ dolo
rem uentris ⁊ febrem cõmistam ⁊ ad quãtanã ⁊ ad co
licam ⁊ dolorẽ mĩicis. c⁹ permistio. ℞. opĳ ⁊ croci ⁊ ca
sie ⁊ amõi ⁊ euforbĳ ⁊ acatie ⁊ costi ⁊ myrrhe ⁊ spice
⁊ gũmi arabici ⁊ semis alkerua ⁊ seminis alãdacocha
⁊ granoꝝ urtice ⁊ bdellĳ ⁊ olibani ⁊ adibic ⁊ sumach
⁊ sulfuris citrini ⁊ storacis liquide ⁊ leucopiperis oiũ
ana. ʒ. v. piretri ⁊ seminis artanithe ⁊ est adranoch ⁊
rosaꝝ siccarum ⁊ seminis rhaphani ⁊ seminis apĳ ⁊ se
mis citri omiũ ana. ʒ. ĳĳ. ameos ⁊ se. altararacõ siluẽris
oium ana. ʒ. ĳĳ. seminis sinapis. ʒ. i. seminis hyusquiãi
albi pondus. ʒ. x. cartami ⁊ zinziberis amboꝝ ana põ
dus. ʒ. ĳ. ⁊ de eis quid sunt qui non ponũt in ea piper.
Tere sicca ⁊ infunde reliqua in uino odorifero tribus
diebus donec resoluãtur ⁊ ponãtur cũ melle ⁊ tunc ef
fundãtur desup olei balsami boni. ℥. i. ⁊ ponatur sup
ignẽ in uase lapideo ⁊ accende sub eo ⁊ feruent duab⁹
ebullitionib⁹ deinde remoueatur ab igne ⁊ antiquetur
sex mensibus c⁹ dosis integra sit pondus aur. i. ⁊ quan
toplus antiquatnr est melius.

A Raston minus conferens ad oia quib⁹ confert
maius. ℞. opĳ pondus. ʒ. ĳĳ. acatie ⁊ piperis
amboꝝ ana. ℥. i. piretri pondus. ʒ. iĳ. amõi. ʒ. v. casie. ʒ.
ĳĳ. croci. ʒ. iĳ. ⁊ sulfuris citrini. ℥. i. ⁊ euforbĳ. ʒ. iĳ. spi
ce. ℥. i. terantur ⁊ cribellẽtur ⁊ conficiãtur cũ melle.

D Iamarte qd est iuuatiuũ ad oppilationes epa
tis ⁊ splenis ⁊ frigus mĩicum ⁊ tussim humidã ⁊ quar
tanã ⁊ cõstrictõm anhelitus ⁊ ictericiã oppilatiuam
⁊ mollificatiõm c⁹ permistio. ℞. seminis harmel eminã
i. s. olibani. ʒ. x. aristologie longe ⁊ reusini amboꝝ ana
ʒ. xx. zedoarie ⁊ doronigi amboꝝ ana pondus. ʒ. ĳĳ. ma
sticis ⁊ carpobalsami ⁊ croci ⁊ meliloti ⁊ spice aroma
tice oium ana pondus. ʒ. x. opĳ ⁊ ziziberis ⁊ costi ⁊ ca
sie oium ana sextaria. iĳ. ⁊ istaꝝ medicinaꝝ trium in de
scriptione alia. ʒ. xĳ. cipi sextaria. x. aloes. scotrensis põ
dus. ʒ. xĳĳ. gariofiloꝝ pondus. ʒ. vi. hellebori albi rosa
rum rubeaꝝ siccaꝝ nigelle oium ana sextaria. vi. pipis
pondus. ʒ. x. aggrega has medicinas contritas ⁊ cico
trigonizatas ⁊ confice cũ melle despumato ⁊ utere.

B Edemeregi. eius iuuamẽta sunt sicut iuuamẽta
diamarte c⁹ permistio. ℞. zedoarie ⁊ doronigi
⁊ opĳ ⁊ castorei ⁊ piretri ⁊ piperis ⁊ macropiperis ⁊
casie ⁊ est ex almasus ⁊ seminis hyusquiami albi ⁊ sto
racis liquide ⁊ oppoponaci ⁊ croci omniũ ana. ʒ. vi. fe
nugreci. ʒ. viĳ. margaritaꝝ pondus. ʒ. ĳ. galbani ⁊ myr
rhe amboꝝ ana. ʒ. xĳ. tere ⁊ cribella ⁊ ꝯfice cũ melle.

C Onfectio algarithi conferens ad dolorẽ capi
tis antiqũ ⁊ datur in potu cũ uino cõmisto cũ
melle ⁊ aqua tepida ⁊ confert illis qui epilepsiam pati
untur qũ bibũt de ea ⁊ est iuuatiua ad obliuiõm ⁊ ad
apha duꝝ et abscindit superfluitates que attrahũtur ad
oculos. c⁹ permistio. ℞. myrrhe et casie et macropipis
et cinnamomi et siseleos et amõi omnium ana pon
d⁹. ʒ. iiĳ. spice ⁊ floris squinanti amborum ana. ʒ. xĳ.
et croci pondus. ʒ. vi. et opĳ pondus ʒ. v. et seminis a
pĳ montani pondus. ʒ. xv. anisi et seminis apĳ hortu
lani amboꝝ ana. ʒ. xx. et piperis pondus. ʒ. xxxviĳ. sto
racis liquide et costi et rubee et assari omniũ ana. ʒ. i.
tere et cribella sicca et infunde humorosa in uino odo
rifero deinde confice totũ cũ melle. c⁹ dos sit pondus.
ʒ. i. cum aqua tepida in ieiuno.

C Onfectio citria selini ualẽs ad egritudies cho
le nigre et uẽtositates et pulsũ cõdis et dolorĩs
ĩfãtiũ ⁊ dolorĩs mĩicũ. c⁹ pmistio. ℞. pipis albi zinziberis
et salis indi omniũ ana pondus. ʒ. vi. opĳ et euforbi et
castorei et gariofiloꝝ et croci et masticis et piretri om
nium ana. ʒ. v. costi. ʒ. vi. fesire et fesirẽsim et cipi et ze
doarie et doronigi et aristologie longe omniũ ana. ʒ. ĳ
olei balsami et aque cãfore amboꝝ ana. ʒ. ĳĳ. tere sicca
et infunde gũmas in uino et confice cũ melle dispuma
to. c⁹ dos sit unicuiq3 hõi fm mẽsurã sue complonis.

C Onfectio nigra selini que confert ad mes et pa
lysim et ad guale et ad cholam nigram et oẽs
egritudines fias. c⁹ permistio. ℞. seminis harmel. ʒ. cẽ
tum et uiginti oppopõacis. ʒ. lxxx. nigelle et bezard et
cucumeris siluẽris omniũ ana pondus. ʒ. lx. acori et se
rapini et ãmõiaci et aristologie lõge ⁊ siapis et bdellĳ
subalbidi ⁊ hellebori et radic ẽdiuie et castõei et radic
colloquintide et sulfuris citrini et semis eruce et agni
casti et rute montane oium ana pond⁹. ʒ. xl. opĳ et eu
forbĳ et hyusquiami albi et piperis albi et condisi et
salis indi rubei et salis naptici nigri et radicis assehe
beza et est radix sebisech et est mandragore et radicis
hyusquiami albi et piretri et myrrhe et aloes et olibãi
et capsie omniũ ana. ʒ. xx. spice et masticis et zedoarie
et doronigi omniũ ana. ʒ. viĳ. croci. ʒ. iĳ. tere sicca et in
funde gũmas in kitran de scemi fm quantitatem que
sufficit deinde tere et cõmisce medicinas oẽs dinde se
peliatur in cinere duobus mẽsibus deinde ãministret

pꝰ illud de qua dentur forti aur. iij. et medio. ij. et ꝺbili i. ⁊ infanti quantum est granum piperis.

Confectio albumuseli ⁊ est iª que noiata est succurrens ⁊ est de stupefactis sedatiua doloꝛ ex oi uentositate ⁊ ex omni egritudine dn̄ante sicut incubo ⁊ ex alguesgues ⁊ ad oēm dolorez est iuuatiua ⁊ sedatiua. cꝰ permistio. ℞. opij ⁊ byusquiami al. amboruz ana aur. x. eufobij ⁊ croci ⁊ spice ⁊ piretri ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ cardamōi ⁊ macropiperi oium ana. ℨ. v. tere ⁊ cribella ⁊ confice cū melle dispumato de qua detur aur. ʒ. forti ⁊ magno ⁊ puo ⁊ debili pondus sexte. ℨ. iꝰ.

Confectio de alleis faciens ad morphеam ⁊ frigora ⁊ humorez crudū ⁊ pbl̄a ⁊ addit in uirtute ⁊ clarificat colorē ⁊ conuertit utentē se quasi ad formā adolescentie conferēs oi egritudini potatur i hyeme calefacit corpꝰ ⁊ alleuiat corpus ⁊ erigit nāz. cuiꝰ permistio. ℞. caficies duos ciceris de scemi qui infundāt in nocte i aq̄ dulci deinde cū igne leui coq̄t ꝺōec aqua denigretur ⁊ cōfrangatur cicer deinde coletur aqua postea sumantur allea ⁊ findantur unūq̄ꝙ granū eoꝛ deinde coquātur cū ea donec discocta sint allea ⁊ fiant sicut cerebrū postea fundatur desup lac uaccinū dulce in tanta quantitate que submergat ipsa quattuoꝛ digitis deinde coq̄ntur lēto igne sicut candele donec exiccetur lac aut quasi deinde fundatur desuper butyrum uaccinū recens cū mensura postea decoquat cū igne leui sicut candele donec exiccet ipm deinde confice ipm in uase eneo donec fiat sicut massa postea effunde desuper mellis albi clari quantitatē que supemineat ei quattuor digitis ⁊ decoque ipm silr donec coaguletur aut quasi deiñ pone sr unāq̄ꝙ lb. alleorum aur. xij. de tuderi rubeo et albo ⁊ aur. iij. piperis ⁊ aur. x. portulace ⁊ aur. x. cimi carmeni ⁊ aur. x. galāge ⁊ tm̄dem cinnamomi. tere has medicinas ⁊ pijce desuper ⁊ pmisce ea ⁊ pone in uase uiridi ⁊ sumatur de ea quātum est nux fm oēm dispositiōm.

Athanasia magna que est cū epate adib conferens doloribus epatis ⁊ splenis ⁊ stōi ⁊ uentositatibꝰ ⁊ dysenterie ⁊ tussi antique ⁊ eis qui euomūt sanguinē ⁊ est sedatiua doloꝝ sicut confectio filonis .s. filonū romanū ⁊ ad stuporem ⁊ fluxū uentris ⁊ sanguinis expulsiōm ⁊ dolorem renū ⁊ uentositatē renū ⁊ uesice ⁊ asma ⁊ tussim ⁊ mundificat pectus ⁊ cōfert sicut emplm sup hemorroidas posita. ⁊ eius dos est quarta aurei usq̄ ad aur. ʒ. cꝰ permistio. ℞. croci ⁊ myrrhe ⁊ opij ⁊ castori ⁊ seminis hyusquiami albi ⁊ costi ⁊ cordumeni ⁊ papaueris ⁊ spice ⁊ eupatorij ⁊ epatis adib ⁊ cornu dextri de cornibus capre adusti omniū ptes equales. Tere que de eis terūtur ⁊ liquefac que liquescunt cum uino ⁊ confice cum melle dispumato ⁊ uterꝛ post sex menses.

Athanasia minor iuuamēta cꝰ sunt illa eadē cꝰ permistio. ℞. storacis ⁊ croci ⁊ costi ⁊ spice ⁊ opij ⁊ casie omniū ana. ℨ. iiij. succi eupatorij. ℨ. viij. radicis lilij. ℨ. xij. mellis quantū sufficit dos eꝰ sicut auellana cū eo qd̄ conuenit de potibus. ⁊ in descriptōe alia addite unt due medicine que sunt myrrha ⁊ xilobalsamū de unaquaq̄ꝫ quarum ponuntur. ℨ. iiij.

Diacurcuma minus cōferens ad debilitatē epatis ⁊ splenis ⁊ stōi ⁊ ad duritiem eoꝝ ⁊ ad inceptiōm hydropisis phibēs eꝰ generatiōm ⁊ colorem efficit bonū ualde ⁊ confert ad plimas egritudines antiquas. cꝰ permistio. ℞. spice aromatice ⁊ myrrhe ⁊ casie ⁊ costi ⁊ floris squinanti ⁊ cinamomi ⁊ croci omnium ptes equales. Terantur ⁊ cribellent̄ ⁊ infundatur myrrha die ⁊ nocte in triplicato ⁊ pmisceantur oia ⁊ ꝯficiatur cū melle dispūato ⁊ reponatur in uase ⁊ āministret̄. Et in descriptione alia loco spice neriden

Ars diacurcume maioris ex arte G. qd̄ cōfert ad dolores antiquos exn̄tes in epate ⁊ splene ex frigore ⁊ grossitudine ⁊ apit oppilationes accn̄tes in omnibꝰ instr̄is nutrimēti ⁊ fugat uētositates grossas ab eis ⁊ puocat urinā ⁊ confert oibus doloribus renū uesice ⁊ matricis accidentibꝰ ex materijs grossis ⁊ duritie que est in eis ⁊ hydropicis. cꝰ cōmistio est hec. Croci pondus. ℨ. xij. ⁊ meu ⁊ fu amboꝝ ana pondus. ℨ. iiij. ⁊ spice pondus. ℨ. vi. ⁊ anisi ⁊ dauci ⁊ assari ⁊ reusini ⁊ petroselini omniū ana pondus. ℨ. iiij. costi ⁊ casie ⁊ floris squinanti omniū ana pondus. ℨ. i. ⁊ rubee pondus. ℨ. ij. ⁊ succi lilij ⁊ eupatorij ⁊ polij ⁊ scolopendrie omniū ana pondus. ℨ. iij. ⁊ olei balsami. ℥. ʒ. ⁊ myrrhe ℨ. iiij. ⁊ in descriptione alia loco spice carpobalsami. ℨ. i capparis romane. ℨ. iij. Tere ⁊ cribella ⁊ confice cum melle postq̄ inuoluūtur cū oleo balsami. cꝰ dos sit pondus. ℨ. i. cum sirᵒ de melle.

Dialacca magna conferens iuuamēta diacurcuma ⁊ frangit lapidē. cꝰ pmistio. ℞. lacce. ℨ. viij. amigdale excorticate ⁊ cinamomi ⁊ folij ⁊ gariofiloꝝ omniū ana. ℨ. v. camepitheos ⁊ meu ⁊ fu ⁊ myrrhe ⁊ isopi sicce omniū ana. ℨ. iiij. spice. ℨ. xij. dauci ⁊ seminis apij ⁊ bdellij omniū ana. ℨ. vij. ʒ. croci. ℨ. iiij. assari. ℨ. vij carpobalsami ⁊ casie ⁊ masticis ⁊ calami aromatici oium ana. ℨ. iiij. gētiāe ⁊ aristologie rotūde oiū ana. ℨ. vij. ⁊ succi liquiritie. ℨ. xij. ʒ. reubarbari. ℨ. xv. ʒ. polij ⁊ squinanti omniū ana. ℨ. iij. piperis nigri ⁊ costi amboꝝ ana ℨ. x. ʒ. siseleos ⁊ olei balsami amboꝝ ana. ℨ. iij. ʒ. Tere sicca ⁊ cribella ⁊ solue que liquefiūt cū uino odorifero ⁊ confice cū melle quantū sufficit ⁊ dos eꝰ sit sicut auellana cū eo qd̄ conuenit ei de potibꝰ ⁊ additur i ea ℥. i. aloes ⁊ piperis nigri ⁊ aristologie longe ⁊ coriandri omnium ana. ℨ. iij.

Dialacca minor que cōfert ad debilitatē epis ⁊ stōi ⁊ frigus amboꝝ ⁊ duritiē eorum ⁊ ad duritiem splenis ⁊ aperit oppilationes. cꝰ permistō. ℞. lacce ⁊ costi ⁊ baccaꝝ lauri ⁊ lupinoꝝ ⁊ fenugreci ⁊ piperis omniū ana. ℨ. ij. reusini. ℨ. iij. mellis quantū sufficit. cꝰ dos sit pondus. ℨ. i. cum aqua decoctionis apsinthij et i descriptiōe alia loco baccaꝝ lauri pōit̄ flos sq̄nāti

Ars alkokin qd̄ confert ad tussiz ⁊ duritiē epis ⁊ ptesim. cꝰ permistio. ℞. myrrhe ⁊ meissit amboꝝ ana. ℨ. iiij. spice ⁊ croci ⁊ cinnamomi ⁊ casie oium ana pondus. ℨ. i. flores squinanti ⁊ calami aromatici ⁊ bdellij subalbidi ominiū ana pondus. ℨ. ij. ʒ. Et in quibusdā descriptionibꝰ loco bdellij mucalibus passularū magnaꝝ enucleataꝝ ⁊ ablatis corticibꝰ. ℨ. xv. mellis q̄tum sufficit. cꝰ dosis sit pondus. ℨ. i. cū decoctione isopi infundātur que infundenda sūt de medicinis cū passulis in uino odorifero. ⁊ terantur sicca ⁊ cribellētur ⁊ resoluantur sicca cum melle ⁊ misceantur oia ⁊ cōq̄ssēt

Filonium romanū tarsense qd̄ facit ad egritudines plimas ⁊ pprie ad dolores colice ⁊ ipm ē sedatiuū doloꝝ. ¶ Inquit G. in libro decē tractatuū in quo narrauit narratiōm filonis inquit enim uerba medicine. Ego sum de expositione filonis medici tarsensis: ⁊ meum quid iuuamētū ad eū cui dimissa ē morl est iuuamētū maximū. Et rcifico dolores antecedētes

in egritudinibꝰ plibus ⁊ illud est qm̄ si accidat intesti
no noiato colon et est dolor colice et sunt in potu pati
ens dolorem de me uice una sedo dolorez eꝰ. Et si da
ta fuero in potu ei qui patiatur difficultatē urine aut
ei qui patitur lapidē ledentem ipm confero ei et sano
splenē ēt et anhelitū preparationis ledentē et pthisim
et spasmū et dolorem amboꝝ lateꝝ timorosū. Et si da
ta fuero in potu ei q̇ spuit sanguinē aut euomit sāguinē
sepo inter ipsum et mortem et sepo eam ab eo et sedo
oēm dolorem accñtem in intestis et uisceribus et tussi
et ꝓfocationes et singultū et catarros descendētes a ca
pite. cꝰ permistio. ℞. leucopiperis et seminis hyusquia
mi albi āboꝝ añ aur. xx. opij aur. x. croci aur. v. eufōbij
et spice et piretri omniū ana aur. i. castorei et zedoarie
et doronigi et margaritaꝝ nō ꝑforataꝝ et sel omniū añ
ʒ. i. mellis dispumati quantū sufficit dos eius sicut ci
cer cum aqua tepida.

Filoniū persicū ualens ad fluxum menstruoruz
et hemorroidaꝝ et solonem nature et ꝓcessionē
sanguinis et illas que de pregnantibꝰ mēstruatur et ad
uentositates accñtes in mīicibus et conseruat embry
ones. cꝰ permistio. ℞. piperis albi et seminis hyusquia
mi albi amboꝝ ana. ʒ. xx. opij et terre sigillate amboruz
ana pondus. ʒ. x. croci. ʒ. v. euforbij et spice et piretri
omniū ana pondus. ʒ. ij. castorei pondus. ʒ. i. zedoarie
et doronigi et margaritaꝝ non ꝑforatarū et muschi oī
um ana. ʒ. s. cāfore sextā et seminis. ʒ. i. mellis dispuma
ti et colati quantū sufficit dos eius pondus. ʒ. i. cū eo
quod conuenit de potibus.

Confectio alkekengi conferens ad ulcera in ue
sica et renibus et ad eos qui mingūt sanguinē
expta. cꝰ permistio. ℞. seminis hyusquiami albi et semi
nis apij et seminis feniculi omniū ana. ʒ. vij. granoꝝ cu
cumeris. ʒ. v. Et in descriptione alia granoꝝ cucume
ris. ʒ. ij. hyusquiami nigri et seminis acetose et opij et
granoꝝ pinee frixoꝝ et croci et auellanaꝝ assatarum ⁊
amigdalaꝝ amaraꝝ frixarum omniū ana. ʒ. iij. grana al
kekengi numero: xxv. dragaganti. ʒ. iiij. Tere et cribel
la et confice cū uino cocto. cꝰ dos sit pondus. ʒ. i. cum
cādidicō aut cū aqua mellis pꝰ sex menses.

Diahirūdinis ualēs ad dolorē gutturis et squi
nantiam et dolores q̇ sunt supra hypocōdria.
cꝰ permistio. ℞. anisi et seis apij et ameos et floris sq̄nā
ti et radicis lilij et cinamōi ⁊ amōi et aristologie lōge
et alumis iameni et seminis harmel et myrrhe et radi
cis lilij et casie et croci omniū ana. ℥. i. cōfectionis cro
cōagnetis et se. rosaꝝ sicci ⁊ rosaꝝ si. oīū ana. ℥. ij. costi
et cineris hyrūdinū recētis oīū ana. ʒ. iij. spice et ami
li de tritico omniū ana. ℥. s: galle imature medie in q̄
titate numero. viij. Tere et cribella et confice cū melle
dispumato et utere et sumatur de eo quantitas galle
iꝰ. ⁊ dissoluatur cū aqua mellis aut cū aqua ordei aut
cū decoctione rosaꝝ et lentiū et radicis liquiritie et gā
garizet cum ea et āministretur iteꝝ cum uino tribꝰ aut
quattuor uicibus in die.

Trs crocomagnetis āministrati in diahirūdine
℞. croci et cinamomi amboꝝ añ. ʒ. ij. rosaꝝ sic
carum amōi costi omniū ana. ʒ. i. myrrhe. ʒ. iiij. radicis
liquiritie et folij indi amboꝝ ana. ʒ. ij. s. terāt et ꝯfician
tur cū uino et fiāt trocisci et exiccentur in umbra.

Diasulfur. fortasse medicina hec equat tyriace
q̄ confert ad febres ꝑiodicas frīas et ad febrē
quartanā ⁊ febrē phlatis et tussim ꝓpe antiquā et spu
tum saniei et constrictiōm anhelitus et cōfert spasmo
et ualet ad hydropisim et splenē et prouocat urinaz et
extrahit lapidem. ¶ Amplius ꝯfert ad puncturā s̄pē
tum et scorpionū iuuamētū manifestū et liberat ex nocu
mēto medicinaꝝ pimtium. cꝰ permistio. ℞. sulfuris citri
ni et seminis hyusquiami albi et cordumeni et storacis
et myrrhe ominiū ana. ʒ. viij. rute et costi amboꝝ ana.
ʒ. x. opij et croci amboꝝ ana. ʒ. ij. casie. ʒ. xij. leucopipis
ʒ. xxij. Tere medicinas et confice cū melle et utere pꝰ
sex mēses et sumat in potu eger de eo añ ꝑioduz febris
s̄m mensuram sue etatis.

Confectio de assa que confert ad ꝑiodos febri
um ⁊ aufert febrem quartanā apud digōnem ⁊
expellit nocumētum puncture ꝓpe scorpionis ⁊ rutelle
⁊ que sunt sicut illa duo. cꝰ permistio. ℞. asse ⁊ piperis
⁊ myrrhe ⁊ folioꝝ rute ꝑtes equales conficiatur cum
melle. cꝰ dos sit pondus. ʒ. i. in puctura scorpionū cum
uino ⁊ in febre cū oxymelle añ periodū ꝑ horā unam.

Confectio salis indi mundificans stōum ⁊ reti
nens uomitum phlaticū ⁊ melicū ⁊ sanat uerti
ginē fcām ex phlate ⁊ melia. cꝰ permistio. ℞. myrobala
norum nigrorum ⁊ belliricorum ⁊ emblicorū ⁊ myro
balanoꝝ kebuloꝝ ⁊ sticados omniū ana. ʒ. iij. epithymi
ʒ. iiij. salis indi. ʒ. ij. hiere picre. ʒ. x. agarici. ʒ. iiij. Terā
tur ⁊ cribellent ⁊ conficiātur cū sirupo acetoso dos eꝰ
pondꝰ. ʒ. iij. in mane in ieiuno cū aqua tepida.

Diacostum ualēs ad dolores epatis ⁊ stōi. cꝰ ꝑ
mistio. ℞. cinamomi casie costi omniū ana pon
dus. ʒ. xxx. anisi ⁊ se. apij āboꝝ añ pondus. ʒ. x. assāi. ʒ
xxix. croci pondus. ʒ. viij. reusini pondus. ʒ. x. floris sq̄
nanti ⁊ myrrhe amboꝝ añ. ʒ. xxiiij. Infundat myrrha
in uino ⁊ coletur ⁊ ꝓijciātur desuꝑ medicine ⁊ ꝯficiāt
cū melle dispūato. cꝰ dos sit triplū unius ⁊ āministret.

Confectio kabirb regis faciens ad dolorē iun
cturaꝝ ⁊ podagrā sedans dolorem eꝰ ⁊ ꝓhibēs
eam accidere ⁊ ad febrē antiquā ⁊ dolorem splenis ⁊
uentositatē grossam ⁊ difficultatē anhelitus ⁊ tussiz ⁊
ulcera intestinoꝝ ⁊ sincopi ⁊ dolores oculi ⁊ gutturis
qū bibī duobꝰ diebus ⁊ conseruat corus qū eaz sumit
hō a passionibꝰ ⁊ egritudinibꝰ. cꝰ permistio. ℞. seminis
rute ⁊ prassij ⁊ scordeon ⁊ camepitheos ⁊ oppopōa
cis ⁊ gentiane romane ⁊ sticados ⁊ cordumeni ⁊ stora
cis liquide omniū ana pondus aur. v. myrrhe ⁊ croci
et costi amari et piperis albi et squinanti et spice nardi
et euforbij et corticū radicis mandragore et āmoniaci
et calamēti et seminis feniculi et seminis baucie siluēris
cretice ros ru. siccaꝝ ablatis capitibus et carpobalsa
mi omniū ana aur. iij. cinamomi aur. viij. casie. ℥. i. succi
eupatorij et keisim et seminis andacocbe et gūmi amig
dale omniū ana aur. iiij. opij et seminis hyusq̄ami albi
amboꝝ ana aur. vi. aggrega has medicias tritas et cri
bellatas et infunde ex eis illas que infundūt aut in ui
no bono claro et est radix aut alio et confice cū melle
dispumato et repone in uase et utere.

Alcalcbataraban magnū qđ confert ad abortuz
embryonū et dolores mulieꝝ et ad oēs egritudi
nes et ē medicia indica. cꝰ ꝑmistio. ℞. opij pōdꝰ sexta
riorum. iiij. duaꝝ tertiaꝝ. ʒ. iꝰ. euforbij. ʒ. vi. acatie pon
dus sextarioꝝ. v. et pondus. ʒ. ij. et duarū tertiaꝝ. ʒ. iꝰ.
amoni pondus sextarioꝝ. iij. et duas tertias. ʒ. i. costi
amari sextaria. ij. piperis sextaria. ij. et duas tertias. ʒ.
i. piretri pondus. ʒ. vi. et alfesira et est hazarasen et fesiz
setara et est mesessdaz amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. serici

crudi sextaria.ij.argenti cōbusti pondus.ʒ.vi. rosaruʒ
rubeaꝝ siccaꝝ ablatis capitibus.ʒ.vi.ameos pondus
ʒ.iiij.seminis hyusq̇ami albi pūdus sextarioꝝ.ix.⁊.ʒ.ij.
supioris uitis pondus.ʒ.iiij.corticū radicis apij pon
dus sextarioꝝ.iij.⁊.ʒ.ij.seminis portulace sextaria.x.
granoꝝ alkerua excorticatorum sextaria.viij. sulfuris
citrini sextaria.v.gūmi pondus sextarioꝝ.iij.⁊ pondus
ʒ.ij.storacis liquide pondus sextarioꝝ.iij.⁊ pondus.ʒ.
ij.⁊ duaꝝ tertiarum.ʒ.i⁹.bdellij.subalbidi sextaria duo
turis masculi sextaria.v.⁊.ʒ.ij.galbani sextaria.ix.⁊.ʒ.
ij.⁊ duas tertias.ʒ.i.dibic mundati sextaria.v.⁊ duas
tertias.ʒ.i.myrti sextaria.ij.masticis sextaria. iij.⁊ du
as tertias.ʒ.i.aristologie rotūnde sextaria.iij. ⁊ duas
tertias.ʒ.i.radicis lilij celestis sextaria.iij.⁊.ʒ.ij.cordu
meni sextaria.vi.radicum alkekengi.ʒ.vi.folij indi sex
taria.iij.⁊ duas tertias.ʒ.i.carpobalsami ⁊ calāi arōa
tici ⁊ casie ⁊ zedoarie ⁊ doronigi omniū ana sextaria
duo seminis mandragore pondus.ʒ.iiij.cinamomi pō
dus.ʒ.vi.assari pondus.ʒ.iiij.cardamōi grana integra
l.gariofiloꝝ masculorum sextaria.v.gariofiloꝝ femina
rum sextaria.iij.berodoam sextaria duo ⁊.ʒ.ij.cinamo
mi sextaria duo galange pondus.ʒ.iiij.margaritaꝝ nō
perforatarū pondus.ʒ.v.coralli sextaria duo ⁊.ʒ.i.ari
stologie longe pondus sextarioꝝ.ix.zufere pondus.ʒ.
ij.acori albi sextaria duo ⁊.ʒ.ij.capsie inde pondus se
xtariorum.ij.zinziberis ⁊ piperis albi amboꝝ ana sex
taria.v.atmot ⁊ tuzerit amboꝝ ana.ʒ.ij.surenidi sextari
a duo ⁊.ʒ.ij.⁊ duas tertias.ʒ.i.beeen albi ⁊ ru. amboꝝ
ana sextaria duo ⁊ duas tertias.ʒ.i.fellis uaccini pon
dus.ʒ.ij.fellis adib ⁊ fellis ursi ⁊ fellis corui omnium
ana pondus.ʒ.i.Aggrega has medicinas tritas ⁊ cri
bellatas infusis que ex eis infundunt in uino septem
diebus ⁊ post illud proijce super eas medicinas cōtri
tas ⁊ confice cū melle dispumato ⁊ olei balsami sexta
rijs.iij.⁊ sit quantitas uini in quo infuse sunt medicine
quātitas in qua soluantur medicine ⁊ fiant sicut elcūs
zium ⁊ ponatur in uase figuli aut lapidis mundo ⁊ fer
ueat.v.aut sex ebullitionib⁹ ⁊ auferatur ab igne ⁊ in fri
detur ⁊ reponatur in uase uitri ⁊ post illud sumatur ꝺ
bobaton claudam feminā dēcrepitā ⁊ ligentur manus
⁊ pedes e⁹ ad inuicem ⁊ ponatur in uase eris ⁊ pijciat
desuper lupinoꝝ alboꝝ ⁊ aneti amborum ā pugillus
i.⁊ pijciatur desuper aque dulcis quantū necesse est ⁊
cooperiatur os uasis ⁊ decoquatur cū leui igne dōec
discoquatur ⁊ p⁹ illud auferatur ab igne ⁊ coletur ius
⁊ sumat ⁊ mundificētur cutis e⁹ ⁊ ossa ipsius ⁊ pili ei⁹
⁊ reducatur ius ad uas mūdum ⁊ pijciatur s ipsum
olei balsami ⁊ olei nardi quantitas sacraiati.i⁹.ꝺ uno
quoq ⁊ decoquatur lento igne donec remaneat e⁹ ter
tia deinde pijciatur s ipm mel sm quantitatē iuris ⁊
decoquatur donec ingrossetur ⁊ conuertat in spissitu
dinem mellis grossi deinde pijciatur des medicine cō
fecte predcē in principio confectionis ⁊ insretur ⁊ re
ponatur in uase uitri ⁊ dimittatur sex mensib⁹ ⁊ admi
stret post illud ⁊ non administretur ā illꝺ qm̄ ifficiet

Alcalchataraban minus.℞.carpobalsami pon
dus.ʒ.ij.croci pondus.ʒ.x.muschi pōdus ter
tie.ʒ.i.bellebori albi.ʒ.iiij.opij pondus .ʒ.xv. condisi
pondus.ʒ.ij.piperis pondus.ʒ.x.serici crudi pondus
ʒ.ij.seminis hyusquiami albi pondus.ʒ.x.euforbij pō
dus.ʒ.vij.amōi ⁊ corticum radicis mandragore oiuʒ
ana pondus.ʒ.ij.usnee ⁊ casie ⁊ āmoniaci ⁊ olibani ⁊
radicis lilij ⁊ xilobalsami ⁊ pulpe colloqntide ⁊ zinzi
beris ⁊ serapini ⁊ oppoponacis ⁊ cinamomi et casto
rei bezeribasen ⁊ mesessdar ⁊ capsie inde omniū ana.ʒ
ij.seminis albarmel ⁊ gariofiloꝝ ⁊ folij indi ⁊ adipis
gruis ⁊ fellis elephantis omniū ana.ʒ.iiij.auri ⁊ argē
ti amboꝝ ana pondus sexte.ʒ.i.tritoꝝ ⁊ cribellatorum
⁊ zedoarie ⁊ doronigi ⁊ canfore omniū ana.ʒ.iij. spice
aromatice pondus.ʒ.iij.costi amari pondus.ʒ.iiij.carui
pondus.ʒ.ij.aristolo.rotunde pōdus.ʒ.i.ameos ⁊ ori
gani psici ⁊ radicis alzufere ⁊ granoꝝ capparis omniū
ana pondus.ʒ.i.interfectoris pris sui ⁊ zuccari ⁊ bac
caꝝ lauri ⁊ sanguinis draconis omniū ana pondus.ʒ.
ij.salis indi ⁊ usnē masculi amboꝝ ana pondus.ʒ. ij.sul
furis marini pondus.ʒ.i.burūgi ⁊ piperis amboꝝ ana
pondus.ʒ.ij.casie fistule mundate a cāna ⁊ granis suis
⁊ chir ⁊ uananeul ⁊ radicum canabis ⁊ rizi omnium
ana pondus.ʒ.i.Aggrega has medicinas tritas ⁊ cri
bellatas ⁊ infunde que ex eis infundūtur in uino ⁊ cō
fice cū melle dispumato ⁊ utere post sex menses

Alkelkelengi magni qꝺ confert ad mollificatio
nem stōi ⁊ frigus e⁹ ⁊ ad febres antiquas ⁊ lin
copim ⁊ difficultatē urine ⁊ albaras ⁊ morpheā ⁊ uigi
lias ⁊ fracturam ossiū ⁊ tussim humidā ⁊ ptisicos qñ
non adest febris ⁊ ad illum c⁹iā inflatum est corpus ⁊
ad hemorroidas ⁊ spleneticōs ⁊ ad dubellati ⁊ coli
cam ⁊ hydropicos ⁊ ad mulierez que egrotat in pgna
tione sua ⁊ ad prefocatiōm mricis ⁊ uentositates que
sunt in iuncturis ⁊ inflāmatiōm ⁊ ad dolores genu ⁊
dorsi ⁊ lacerti.c⁹ pistio.℞.myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ bel
liricoꝝ sciréblegt ⁊ pipis ⁊ macropipis ⁊ ʒʒ.fini ⁊ spi
ce ⁊ capsie ⁊ fulfuminue ⁊ salis indi ⁊ salis rubei ⁊ sa
lis naptici ⁊ salis masse ⁊ lingue auis ⁊ ciperi ⁊ beil ⁊
cinami ⁊ burūgi ⁊ origani persici ⁊ nigelle ⁊ granoruʒ
nil ⁊ cymi ⁊ folij indi ⁊ seminis apij ⁊ coriandri sicci.
Et inuenimus in quibusdā descriptiōibus has medi
cinas iterum fausel ⁊ est iasel ⁊ almamuth ⁊ est costba
racost omnium ana.ʒ.iiij.oppoponacis. ʒ.viij.turbit
℔.i.⁊ sextaria.iiij.⁊ passulaꝝ enucleataꝝ aur.c. embli
corum aur.cc.penidioꝝ ℔.vi.ʒ.olei sisami ℔.iij.⁊ i de
scriprione alia ℔.i.Tere medicinas ⁊ cicotrigoniza ⁊
cribella ⁊ decoque passulas p se cum aqua ⁊ cola ⁊ in
funde casiam fistulā in ea ⁊ infunde emblicos in aque
libris.xxiiij.die ⁊ nocte ⁊ decoque usq quo remaneāt
libre.viij.⁊ proijce emblicos ⁊ reduc aquā emblicoꝝ
ad uas fo ⁊ confrica in eam casiā fistulā infusam i aq
passulaꝝ fricatione bona aut adiūge ad aquā emblico
rum que est in uase ⁊ pijce desup penidios ⁊ decoque
cū leui igne usq quo resoluātur penidij ⁊ conuertatur
aqua in spissitudine mellis ⁊ p⁹ illud proijce s eā oleū
si saminū ⁊ cōmoue usq quo cōmisceatur cū aqua ⁊ ū
adhereat manui aut pāno ⁊ remoue ab igne ⁊ pulueri
za des medicinas contritās ⁊ utere.c⁹ dosis sit aur. iij.
aut.iiij.unicuiq hōi sm mensuram sue uirtutis.

Alkelkelengi minus ualens ad hydropicos ⁊
dolores epatis ⁊ splenis ⁊ ictericiam ⁊ oppi
latiōm ⁊ carbūculos ⁊ est sanum ⁊ exptum.c⁹ pmistio
℞.myrobalanoꝝ citrinorum.ʒ.xx.myrobalanorum ni
grorum ⁊ belliricoꝝ omniū ana.ʒ.xv.emblicoꝝ ℔.iij.
tamarindorum.ʒ.l.passulaꝝ enucleataꝝ ℔.i. aggrega
has medicinas ⁊ pijce sup eas aque ℔.xxx.⁊ bulliat
usq quo remaneāt de ea ℔.viij.⁊ coletur ⁊ accipe ca
sie fistule mundate a cāna ⁊ granis suis ℔.i.⁊ pijce s
eam aq colatā et ferueat ebullitiōe una et cōfrica bñ
et cola per colatoriū et accipe ℔.iiij.penidioꝝ et pijce

super eã cũ aqua ⁊ bulliat usq̃ quo resoluant penidĳ
⁊ fiat eis spissitudo mellis deinde ꝓĳce desꝰ olei sisami
ni recentis lb.i.s.⁊ cõmisce cũ eis bene ⁊ ferueat dua
bus ebullitionibꝰ ⁊ remoueatur ab igne ⁊ accipe lacce
ablute ⁊ spice ⁊ rosaꝝ ⁊ petroselini ⁊ dauci ⁊ fu ⁊ re
usini ⁊ salis indi ⁊ radicis lilĳ celestis ⁊ agarici omniũ
ana.ʒ.vi.camedreos ⁊ siseleos ⁊ aristologie longe ⁊ as
sari ⁊ masticis ⁊ xilobalsami ⁊ gentiane ⁊ torũgi excõ
ticati ⁊ casie omniũ ãn.ʒ.ĳĳ.succi eupatorĳ ⁊ succi ap
sinthĳ ⁊ ciperi ⁊ floris squinanti omniũ ana.ʒ.v. semi
nis cuscute ⁊ seminis atriplicis ⁊ radicis liquiritie ⁊
sueci liquiritie ⁊ scamonee omniũ ana.ʒ.x.semis apĳ
⁊ costi ⁊ acori ⁊ seminis feniculi ⁊ anisi omniũ ana.ʒ.
iĳ.turbit albi.ʒ.cl.cymi carmeni nigri.ʒ.ĳĳ.Terꝰ ⁊ cri
bella has medicinas ⁊ accipe mezerion.ʒ.xx.⁊ funde
super ipm aque lb.i.⁊ olei sisami.℥.iĳ.ferueat donec
consumat aqua ⁊ cola oleũ deinde inuolue cũ eo me
dicinas ⁊ proĳce si eas penidios decoctos ⁊ cõmisce
bñ ⁊ pone in uase uitreato ⁊ sit dos.ʒ.ĳĳ.cũ lacte came
le aut cũ aqua casei aut cũ aqua uue uulpis ⁊ alkeken
gi.Et ego dicam in descriptione alia in sũma fa.

Confectio candorius ualens ad uentositates
grossas ⁊ puncturã ⁊ colicam ⁊ obliuiõz ⁊ da
tur in potu mulieribus ꝑgnantibus pp illud qđ accit
eis de egritudinibꝰ fris.cꝰ permistio.℞.seminis byusq̃
ami albi ⁊ opĳ amboꝝ ana.ʒ.xx.euforbĳ ⁊ piretri ⁊ spi
ce ⁊ croci omniũ ana.ʒ.vĳ.terantur ⁊ cribellentur ⁊ ꝯ
ficiant cũ melle ⁊ administretur post sex menses.

Confectio cognoiata condari preciosa ualde.
℞.croci aur.ĳ.myrrhe ⁊ assari ⁊ fu ⁊ reusini ⁊
dauci ⁊ petroselini ⁊ meu omniũ ana aur.ĳĳ.spice ide
⁊ romane ãboꝝ ana aur.vi.costi ⁊ casie ⁊ floris sq̃nãti
omniũ ana aur.i.carpobalsami aur.iĳ.s.rubee aur.viĳ
succi liquiritie ⁊ scolopendrie ⁊ polĳ ⁊ succi eupatorĳ
omniũ ana aur.iĳ.olei balsami aur.vi.permistionis an
daracaron aur.v.mellis quãtũ sufficit cꝰdos sit sicut
auellana cũ geleniabin de melle.℥.i.

Confectio de calamĩto que cõfert doloribꝰ stõi
⁊ epatis fris ⁊ horripilationi uehemẽti ⁊ febri
bus hñtibus periodos.cꝰpermistio.℞.calamẽti fluui
alis ⁊ montani ⁊ petroselini ⁊ sileris omniũ ana.ʒ.xx.
seminis apĳ ⁊ camemille ⁊ basse omniũ ana.ʒ.ĳĳ. reu
sini.ʒ.xv.piperis.ʒ.xlĳĳ.Et in descriptione alia.ʒ. xx
ĳĳ.conficiantur cum melle ⁊ administretur.

Confectio de seminibꝰ faciens ad dolores epa
tis ⁊ splenis ⁊ stõi ⁊ uentositates generatas ĩ
uentre.cꝰ permistio.℞.casie ⁊ amõi ⁊ spice ⁊ ameos ⁊
seminis feniculi ⁊ seminis apĳ ⁊ anisi ⁊ siseleos ⁊ casto
rei ⁊ seminis aneti ⁊ aristologie longe ⁊ galbani ⁊ assa
ri ⁊ carui omniũ ꝑtes equales ⁊ mellis dispumati q̃tũ
sufficit ⁊ permisceatur ⁊ administret

Confectio de iacyntho nr̃a. Hec ẽ ꝯfectio nr̃a
quã exꝑti sumus in regibus ⁊ eoꝝ sĩlibus ⁊ co
gnouimꝰ in ea iuuamẽtuz maximũ ꝓpe in egritudinibꝰ
alguesgues ⁊ alguesset ⁊ pulsu cordis ⁊ debilitate cor
dis ⁊ iam eradicauit de eis egritudines antiquas in
quibus non confert curationes ⁊ inuenimꝰ in ea iuua
mentũ maximũ in egritudinibꝰ cerebri ⁊ stõi ⁊ epatis
⁊ ꝓpe splenis ⁊ colica ⁊ ualet ad dolores iũcturaꝝ ⁊
febres antiquas cꝰ descriptio.℞.fracture iacynthi ⁊ ꝓ
prie rubee granate ⁊ ei sĩlium pondus aur.i.qua po
nantur in instrõ terendi ⁊ incipiatur eꝰ contrictio cum
facilitate subtiliter ut alterẽtur deinde ponatur ĩ tabu
la ⁊ ꝓpetur super eam ad terenꝰ ⁊ sumatur lapis aluis
põdus.ʒ.i.halakic pondus.ʒ.i.⁊ aur.liquiti ĩ crucibło
suo lito cum lithargyrio donec auꝝ fiat sicut uitruz ⁊
terat pondus tertie.ʒ.i.⁊ argenti uitreati cum odore
stanni pondus sexte.ʒ.i.⁊ fiat cũ unoquoq̃ eoꝝ de cõ
tritione ⁊ puluerizatione illud qđ fit in iacyntho deiñ
sumatur sũma eoꝝ ⁊ ꝓĳciatur in tabulã uitream ⁊ in
uoluatur in uino odorifero ⁊ teratur donec exiccetur
⁊ teretur donec fiat pł̃uis subtilissimꝰ deinde sumatur
⁊ reponatur.sit ergo sũma ꝑs.i.deinde sumatur agari
ci ⁊ epithymi ⁊ piperis ⁊ zinziberis ⁊ gariofiloꝝ ⁊ sã
suci omniũ ana ꝑs.s.⁊ sumatur lapidis armeni ⁊ lapi
dis azuli ⁊ salis naptici ⁊ zedoarie ⁊ doronigi ⁊ beẽ ⁊
lingue bouis omniũ ana tertia ꝑtis.i. deinde sumatur
spice celtice et est nereiden et amõi et acori et folĳ et ci
namomi et origani et hasse et isopi et cymi omniũ ana
quarta ꝑtis.i.deinde sumatur pullegĳ et petroselini
et lapidis iudaici et seminis apĳ et myrrhe et olibãi et
croci et piꝑis albi omniũ ana sexta ꝑtis.i.et sũatur os
sium elephantis tertia ꝑtis.i.tere ergo oẽs has medi
cinas et ꝓprie suꝑ has calcẽ lapidũ et tere et confice
cũ melle emblicoꝝ qđ sit pondus dupli eoꝝ et fac tro
ciscos aur.i.et da in potu.

Confectio alia de medicinis G.que cõfert egri
tudinibus cãne pulmonis et ulceribus pulmo
nis et sputo sanguinis et puris et saniei attracte ad pe
ctus et difficultati sputi.cꝰpermistio.℞.gũmi albotin
aur.ĳĳ.croci aur.ĳĳ.olibani aur.ĳĳ.myrrhe aur.ĳĳ.
radicũ lilĳ excõticataꝝ aur.ĳĳ.granoꝝ pini magni au.
ĳĳ.spice scemi au.ĳ.s.casie nigre aur.ĳ.dragagãti au.
iĳ.carnis dactiloꝝ scemi aur.iĳ.cĩte semiꝰ que dicit stel
la aur.ĳĳ.galbani clari mundi aur.xxx.costi aur.ĳĳ.et
inuenimus in descriptione alia aur.i.mellis boni coti
las.ĳĳ.decoquãtur mel et gũmi albotin ĩ uase duplici
qũq̃ ꝑuenit ad terminũ spissitudinis tunc permisce cũ
eo gal banũ et decoque ipm dõec ꝑueniat ad terminũ
uidelicet ut quz de eo distilatur stilla una non dilatet
et permisce ipm et utere.

Confectio que pertinet arostomacis mirabilis
ad tussim et sputũ sanguinis et ulcus pulmonis
et saniẽ eꝰ collectam et aꝑa ipius et corruptiõm lacer
ti et uomitũ cibi et colicam passiõm et fluxum uentris
et lacertũ uesice et prefocatiõm mr̃icis et febres hñtes
ꝑoxismos data in potu ante horã ꝑ horam unã et exte
nuatiõm et macilentiã compł̃onis et uenena ebibita et
ex percussione euenientia.cꝰpermistio.℞.nereiden co
sti galbani castorei opĳ melanopipis et macropiꝑis et
storacis omniũ ana.℥.i.mellis kist.i.tere medicinas
siccas et eribella.galbanum uero decoque cum melle
donec liquefiat et qũ liquescit tunc cola ipm et funde
suꝑ ipm medicinas et pone in uase uitri aut uase argẽ
ti et de ea da in potu quantũ est faba egyptiaca cũ aq̃
mellis quantitate duoꝝ cadoꝝ et distilla suꝑ ipaz digi
tis tuis de oleo sisamino guttas tres.

Confectio que cõꝑatur ad canabitis extrahẽs
arenam in urina et reliquas mãs ulcerum.cꝰ
permistio.℞.radicũ aur.ĳĳ.siseleos camedreos fẽichi
a ipericon et est folium alkemeleõ hayf et est semꝰ alka
nabotis omniũ ana aur.ĳĳ.amõi aur.viĳ.cinamomi
aur.xĳ.sileris montani spice inde croci fanalanfin seil
apĳ montani polĳ seminis rute siluꝰispullegĳ cretẽsis
omniũ ana pondus illud idem radicis liquiritie lapi
dis scemi masculi et femine õniũ ana aur.xvi.nasturtĳ

babylonici aur.xxiiij.seminis agnicasti fazadie ambo
rum ana.aur.xxiiij.cordumeni aur.xlviij.cõficiãtur cũ
melle decocto ⁊ detur de ea in potu q̃titas auellane
cũ sizupo mellino ꝯmisto quantitate quattuor cadoꝝ.

ARs medicine de gentiana ualẽs ad duritiem ⁊
oppilatiõm et dolorẽ epatis et splenis et febrẽ
antiquã.cuius permistio est. Ut sumatur gentiane et pipis
amboꝝ ana pondus.ʒ.x.et dactiloꝝ alboꝝ siccorum et
folij et spice et aristologie omniũ ana.℥.i.tere et pulue
riza ipsa et confice ea cũ melle dispumato ita ut fiat in
loco mellis spissi cuius dos sit pondus.ʒ.i.cum aqua
rute decocte.

ARs medicine que noiatur donũ dei ⁊ fuit inuẽ
ta in thesauro regis et dixerũt q̄ confert podagre ⁊ he
morroidibus et corruptioni ani et frigoribus et facit appe
tere cibũ et coitũ et prouocat et ꝯseruat sanitatẽ qñ bi
bitur in tp̄e ueris aut hyemis tribus mensibus in oĩ die ue
neris ois mensis.cuius permistio est ut sumatur myrobala
noꝝ nigroꝝ et bellizicorum et emblicoꝝ et acori et ari
stologie longe et rotunde et secacul et heil et cardamõi
et gariofiloꝝ et camemille et zinziberis et sisami non ex
corticati omniũ ana pondus.℥.vi.et nucis muscbate et
spice et turbit albi in alio myrrhe et meu et su et dauci
et assari et seminis apij montani et euforbij omniũ ana
pondus.℥.ij.et almene et est ameos et medulle tritici
et seminis porri et tuðri albi et papaueris et zedoarie
et doronigi et uenaꝝ liquiritie et amõi et piretri et spo
dij et siseleos et asse fetide et cymi et cinamomi et casie
inde et capsie p̄sice et alcbatamon et usnee et cipi et ra
dicis nenufaris et macropiperis et calami aromatici ⁊
castorei omniũ ana.℥.iiij.et corticũ radicis apij.℥.viij
et scorie ferri mundate trite nutrite tribus ebdomadis.s
hebdomoda una cũ zuccaro et hebdomoda cum aq̃ et
melle et hebdomoda cũ aceto deinde incipe et infunde
eã uno die in aceto deinde cõuerte eã in mane ad zuc
carum et tertia die cõuerte eam ad aquã mellis uel ita
fac illud de ea tribus ebdomadis s̄m hũc modũ deinð
sicca eã in umbra et tere eã donec fiat sicut alcohol et
tere reliquas medicinas et pulueriza eas et cribella ip
sas deinde pondera de medicinis p̄tes.iij.et de scoria
p̄tem unã deinde inuolue eas ex butyro uaccino bono
et confice cũ melle bono et pone cũ eo de penidijs põ
dus scorie deinde liquefac penidios et funde eos ð̄s̄r
cũ melle donec fiat in loco mellis spissi deinde põe eã
in uase uiridi nouo mundo et liga caput eius et sepeli ip̄s
in ordeo sex mensibus et da ip̄am in potu.cuius dos sit sicut
galla in mane in ieiuno et nõ comedat aliquid donec
tres hore diei p̄tereant deindẽ comedat et rege ipsum
regie equali et fugiat ab eo nauseatiua sacietas et pre
patio et reliqua ex q̇bus timet̄ ei nocumẽtũ. ¶ Quidã
ãt medicoꝝ existimauer̄t q̄ hec medicina effugat mali
tiam ueneni pernitiosi et facit possidere sanitatem.

MEdicina cõfecta que confert debilitati epatis
et torsioni et sputo sanguis.℞.balaustiaruz et
sanguinis draconis et folioꝝ alasis et aluis iamni ana
p̄tem unã tere ea et pulueriza et decoque ipsa et cola
aquã eius et da ip̄am ad potañ tepidam qm̃ bona est.

COnfectio kiume medici que facit ad corrupti
onem ꝯplonis et aṗata epatis et confortat stõz
et clarificat colorẽ.cuius permistio est ut sumãtur myro
balanoꝝ et alkegi amboꝝ ana pondus.ʒ.xxxv.zinzibe
ris cinamomi ana.ʒ.x.pipis albi pondus.ʒ.xxiiij.et al
talassir pondus.ʒ.iij.et galãge põdus.ʒ.x.et neremiscb
pondus.ʒ.vi.⁊ succi apsinthij.ʒ.v.⁊ uini cocti ⁊ almei
sus quãtitas q̃ conficiãtur medicine tere medicinas ⁊
pulueriza eas ⁊ confice eas cũ uino ⁊ almeisus ⁊ fac
de eis pilłas siles pipi.⁊ sit dos eius.ʒ.ij.cũ aqua tepida

COnfectio cognoiata ip̄ialis que confert ad dif
ficultatẽ urine ⁊ dolorem dorsi ⁊ debilitatẽ re
num ⁊ frangit lapidẽ.cuius p̄mistio.℞.se. papaueris et se
minis porri ⁊ seminis aceti ⁊ seminis apij ⁊ seminis li
lij ⁊ se.lactuce ⁊ se.eundiuie ⁊ seminis portulace ⁊ be
en albi ⁊ rubei ⁊ lingue auis ⁊ seminis alkerua ⁊ kesi
le ⁊ seminis assebesabrẽ ⁊ seminis sansuci ⁊ semis keki
lie ⁊ pipis ⁊ turbit ⁊ granoꝝ nasturtij ⁊ seminis maru
⁊ usnee ⁊ ãmoniaci ⁊ floris squinanti ⁊ seminis napi
⁊ draganganti ⁊ se.hyusquiami albi ⁊ origani ⁊ zarub
⁊ feleniati ⁊ granoꝝ nil ⁊ costi ⁊ carui ⁊ psilij ⁊ sauine
⁊ enule ⁊ olibani ⁊ seminis mersulẽ ⁊ casie ⁊ seminis
lini ⁊ salis indi ⁊ seminis rute ⁊ se.alkeire rubei ⁊ al
bi ⁊ cymi carmeni ⁊ cinamomi ⁊ seminis felẽgemisk ⁊
mugath ⁊ sene de mecha ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ epithymi
⁊ anisi ⁊ seminis sulle ⁊ sirachs granoꝝ solis omnium
añ dracbmas.iiij.tuderi albi ⁊ rubei ⁊ ameos ⁊ zedoa
rie ⁊ kinau ⁊ seminis feniculi ⁊ cinamomi ⁊ myrobala
noꝝ citrinorum ⁊ kebuloꝝ ⁊ seminis harmel ⁊ grano
rum myrti ⁊ sinapis ⁊ canabis ⁊ sisami excorticati ⁊ fe
nugreci ⁊ seminis baucie omniũ ana.ʒ.v.secacul ⁊ zin
ziberis amboꝝ ana.ʒ.iiij.kie ⁊ pipis al.⁊ gariofili ⁊ spi
ce ⁊ florum alcãne ⁊ piretri omniũ.ʒ.i.s.scamonee põ
dus tertie.ʒ.i.seminis melonis ⁊ seminis melonis lon
gi amboꝝ ana.ʒ.x.olei sisami.ʒ.xl.mellis lb.ij. dos in
tegra.ʒ.ij.cum aqua tepida.

COnfectio quã narrauit asaimeri ⁊ dixit q̄ est
exp̄ta que est cõueniens paralysi ⁊ torture ⁊ mol
lificationi ⁊ reliquis egritudinibus quaꝝ radix ẽ phła ð
qua sumatur s̄z quãtitatẽ quã tollerat eger ⁊ si liniat̄
ex ea membꝝ mollificatũ iuuat cuius permistio.℞. opij ⁊
euforbij ⁊ castorei ⁊ cinamomi ⁊ macropipis ⁊ hyusq
ami albi ⁊ spice ⁊ zinziberis ⁊ croci omniũ ana p̄tes e
quales tere ⁊ cribella ⁊ cõfice cũ melle dispũato ⁊ po
ne in uase uitreo ⁊ utere qum necesse fuerit.

COnfectio ip̄inguatiua nr̃a exp̄ta.℞.mugath ⁊
nucis enden ⁊ been ⁊ zedoarie ⁊ draganganti ⁊
seminis papaueris ⁊ karabe omniũ ana pondus.ʒ.iij.te
re ⁊ pulueriza ⁊ frige cũ butyro frixione leui ⁊ p̄misce
cũ duabus emis p̄uis sauich triti ⁊ emia una zuccari mẽ
surata cũ emia p̄ua de iñsũatur omni die pondus.ʒ.xx
⁊ decoquatur cũ duabus libris lactis ⁊ p̄ijciatur desup
de butyro quãtuz necesse est ⁊ sorbeatur qm̃ bonũ est.

¶ Explicit tractatus p̄mus incipit s̄s de hieris.

HIera est nom̃ solutiui rectificãtis ⁊ hu⁹ qui
dem interp̄tatio ⁊ expositio est medicina
diuina. Et primũ quidẽ solutiuũ decogni
tis fuit hiera ruffi ⁊ antiquitus non cade
bat nomẽ hiere nisi s̄z hãc deiñ noiate s̄t alie eo.et ñ dr̄
medicia diuia nisi qr actio soluti ẽ res diña saluãs ex v̄
tutibus sue nature. Et ãtiq̇tus q̇ð ñ fuer̄t date i potu hiere
nisi qm̃ medici timebãt ex malitijs solutiuoꝝ simpliciũ
sicut pulpe colloquintide et hellebori et alioꝝ. Et qũ
uolebat uti eis p̄miscebãt ea cũ facientibus penetrare ⁊
rectificantibus et bezabard donec ausi facti sunt in usu e
orum. Postea edomiti sunt in eis et accepe͛t succum
eorũ deinde ausi sunt in eis adeo donec acceperunt ea

sicut sunt in pilulis. ¶ Sciat ergo medicus φ̃ hiere
magis sunt salue q̃ decoctiones ⁊ pilłe. Et non dimit
tuntur ꝓꝑ malitiã suã imo ꝓꝑ ea que excusant ab eis
ꝓꝑ consuetudinẽ malã. Et qm̃ ipse non trahũt ex lon
ginquo sicut decoctiones ⁊ pilłe. Et dos de hieris est
usq; ad. iiij. aur. Et qñq; ꝓijciunt sup eas salem masse
¶ Et magis conueniens cũ quo in potu dantur ẽ aq̃
epithymi cũ passulis mundatis ꝓꝑe ẽm descriptionez
quorũdam eoꝝ. ¶ Q.d. ℞. epithymi. ʒ. iiij. passularuz
mundataꝝ. ʒ. x. myrobalanoꝝ nigrorum mundatorum
ʒ. i. sticados. ʒ. iij. aque lb. iiij. aniuden mundati lb. ß. d
tur ad potañ in ieiuno. Et consequẽter detur seminis
altee. ʒ. i. seminis citroli. ʒ. ß. cũ pauco oleo nucis ⁊ aq̃
tepida. Et cibus trib⁹ dieb⁹ sit zibrabegi cũ aq̃ ꝯmista

Hiera picra. s. amara. Hec est hiera de aloes ⁊
associatur ei cinamomũ ꝓꝑ subtilitatẽ suam ⁊
iuuamtum qđ facit uisceribus ⁊ stõ ⁊ mastix silr ⁊ ut ꝯ
seruet ⁊ silr casia ⁊ crocus ꝓꝑ digõnem ⁊ confortatio
nem cordis ⁊ stõi. Et fortasse crocus facit incurrere i
ea dolorem capitis qr oz ut minoretur pondus e⁹ aut
expellat. ⁊ assaꝝ qm̃ inest ei adiutoriũ ad solõz faciẽdã
⁊ ꝑcipitatõz huitatũ. ⁊ qñq; ponũt loco e⁹ cubebe ⁊ sꝫ
subtiles ⁊ carpobalsam⁹ ⁊ xilobalsamus ꝓꝑ conforta
tiõm stõi ⁊ resolonem ⁊ albezabarati. ¶ Et de hõib⁹
sunt quidã qui ponũt in ea florem squinanti qr ꝓhibꝫ
rasuram que timet ex aloe ⁊ rosas ut expellant maliti
am caliditatis aloes a stõ ⁊ capite. ⁊ qñq; fermentat
cũ tanto melle quantũ est. ⁊ qñq; est sicca non fermen
tata. ego uero informo de ipsa pluerizata trociscos cũ
aqua bdellij ⁊ exicco eos in umbra ⁊ utor eis nã inue
nio illud magis ultimũ q̃ aliud ⁊ fortasse bdellium ẽ
fere ꝑs. i. ⁊ antiqui quidem diuersificati sũt in quãtita
te rectificatiõis aloes. ¶ Sunt ei de eis quidã q̇ po
nunt pondus medicinaꝝ sexcuplũ ponderis aloes ⁊ d
eis sunt qui octuplũ ⁊ addũt ⁊ minuũt. ¶ Et iterum
qñq; accipiunt ipm ex abluto qđ est debilius soluens
⁊ magis cõueniens calefcõ ⁊ febriẽti ⁊ nõ dant ipm
in potu oĩ febrienti. imo ei c⁹ febris est leuis. Et de eis
sunt qui accipiũt de aloe nõ abluto ⁊ est fortius soluẽs
sed est magis nociuũ febriẽtibus q̃uis de eo sumãt in
potu quidã ⁊ non noceat eis. ¶ Et hiera q̇dem nõ ẽ
res festinans in solone imo eius solo fit cũ facilitate et
paulatiꝫ ⁊ cũ tarditate. ⁊ fortasse efficit oꝑatiõm suam
in die ẽo ⁊ non est iteꝝ eius solo cũ attractione ex lõgi
quo imo non soluit nisi illud cui obuiat ⁊ cui cõmisce
tur ex stõ ⁊ intestis. ⁊ longinquior terminus sue attra
ctionis est ꝑs epatis absq; uenis. ¶ Descriptio aũt
cognita uniuersitatis est hec descriptio que confert ad
humiditates generatas in capite ⁊ stõ ⁊ dolores iun
cturaꝝ ⁊ colicam ⁊ torturã ⁊ grauitatẽ lingue ⁊ molli
ficatiõm membroꝝ. c⁹ hec est permistio. ℞. masticis et
cinamomi ⁊ assari ⁊ spice ⁊ carpobalsami ⁊ croci ⁊ xi
lobalsami ⁊ casie omniũ ana pondus. ʒ. i. aloes sublis
duplũ medicinaꝝ. Tere ⁊ cribella ⁊ sit dos integra. ʒ.
i. cũ melle ⁊ aqua tepida.

Hiralogodion. ¶ Hec confectio est hñdcã pri
mi iuuamẽti mundificans corpus ab ultimis ex
tremitatibus suis cũ solone in qua non est labor oiuz
humoꝝ ⁊ sifluitatum ⁊ confert ad egritudines capitis
⁊ dolorẽ ⁊ emigraneam ⁊ cephaleã ⁊ uertiginẽ ⁊ al
guesgues ⁊ maniam ⁊ epilepsiã ⁊ timorẽ ⁊ palysiꝫ et
mollificatiõm imo ad apoplexiã ⁊ totũ illud accepta
in puluere sicut dcm̃ est de scelithe ⁊ est melior illo pri
mũ ⁊ confert ad dolores auris ⁊ oculi ⁊ cõfortat stõz
⁊ apit oppilationes epatis ⁊ ꝓuocat menstrua ⁊ imo
uet difficultatẽ anhelitus ⁊ confert ad quartanã ⁊ oẽs
passiones phlaticas crudas ⁊ febres antiquas ⁊ ualꝫ
ad dolores iuncturaꝝ ⁊ podagram ⁊ uenã sciaticam.
Et est utilis ad tyriam ⁊ alopitiã ⁊ ulcera antiqua in
capite ⁊ alia ⁊ ad baras ⁊ morpheam ⁊ ipetiginẽ ⁊ ex
coriatiõm ⁊ lepram et ad scrofulas et apata fra ⁊ can
cros c⁹ hec ꝑmistio. ℞. pulpe colloquitide. ʒ. v. cepe sq̃l
le assate et agarici ⁊ scamonee ⁊ hellebori nigri ⁊ ãmo
niaci ⁊ scordeon omniũ ana. ʒ. iiij. ß. ⁊ in descriptione
alia omniũ ana. ʒ. ij. ß. epithymi et cãedreos et bdellij
et aloes oiũ ana. ʒ. iij. hasce ipericõ et folij idi et prassij
et polij et casie et melãopipis ⁊ leucopi. et macropipe
ris et croci et cinamomi et oppoponaci et polypodij ⁊
serapini et castorei et myrrhe et petroselini et aristolo
gie lõge et succi apsinthij et euforbij et spice et ãmõi ⁊
zinziberis omniũ ana pondus. ʒ. ij. gentiane et sticados
ana. ʒ. i. ß. mellis quantum sufficit dosis integra aur.
iiij. cum aqua tepida et melle aut cum decoctione epi
thymi et passularum enucleatarum.

Hieralogodion ẽm descriptiõm filagrij. ℞. pul
pe colloquintide et croci et ãmoniaci et cõticũ
hellebori albi et scamonee et ipicon omniũ ana aur. x
epithymi et polypodij et bdellij et aloes et camedreos
et prassij et casie omniũ ana. au. viij. macropipis et leu
copiperis et melanopiperis et cinnamomi et croci et
oppoponaci et serapini et castorei et petroselini et ari
stologie longe omniũ ana aur. iiij. conficiatur cũ melle
dispumato et sit dos aur. iiij. aut. iij. ẽm ṽtutez cuiusq;
hõis cũ aqua mellis et sale.

Hieralogodion scđm descriptiõm Pauli. ℞.
pulpe colloquintide aur. xx. cepe muris assate ⁊
agarici et ãmoniaci et corticum hellebori nigri et sca
monee et ipericon omniũ ana aur. x. polypodij et epi
thymi et bdellij et aloes et camedreos et prassij et ca
sie omniũ ana aur. viij. myrrhe et oppopõaci et serapi
et petroselini et triũ piperum ⁊ cinnamomi et croci et
castorei et aristologie longe omnium ana aur. iiij. mel
lis quantum sufficit.

Hiera ruffi faciens ad cholam nigrã et phla et
alopiciam. ℞. pulpe colloquintide aur. xx. ca
medreos aureos. x. serapini et oppoponaci amboruz
ana aur. viij. seminis apij montani aur. v. aristologie ro
tunde aur. v. pipis albi et nigri amboꝝ ana aur. v. cina
momi aur. iiij. casie aur. viij. sticados et croci et polij
et myrrhe omniũ ana aur. iiij. infunde myrrham cũ ui
no et tere medicinas et confice cũ melle dispumato et
pone in uase et utere qñ necesse fuerit. Et in descripti
one alia pulpe colloquintide. ʒ. xx. aloes scotrensis põ
dus. ʒ. v. galange. ʒ. x. camedreos. ʒ. xx. serapini et op
poponaci amboꝝ ana. ʒ. viij. aristologie rotunde et pe
troselini et piperis albi et nigri omniũ ana. ʒ. v. spice et
casie et cinnamomi et croci et zinziberis et myrrhe et
polij omniũ ana aur. ij. Et inuenimus additũ in dscrip
tione alia relatũ ad hoc qđ est in suriamati de medicis
camepitheos et agarici et prassij omniũ ana. ʒ. x. et con
ficiatur cũ melle et sit dos e⁹ pondus. ʒ. iiij. cũ aq̃ cala et
melle et sale in ieiuno p⁹ abstinentiam.

Descriptio uniuersitatis. Hiere archigenis q̃ ꝯ
fert oĩ egritudi gẽrate ex phlate crudo ⁊ ñ cru
do et melia et uitio aq̃ i oculo et dolori capitis et facit
ad uertiginẽ et epilepsiã ⁊ ualꝫ ad inceptõz egritudinũ

uisus ⁊ raucedinē humidā ⁊ dolores gutturis ⁊ difficultatē anhelitus ⁊ spasmū ⁊ exituras ex materijs grossis ⁊ confert ad aquā citrinam ⁊ scabiē. ⁊ qn̄qȝ datur in potu parūp pp dolores stōi ⁊ uentris ⁊ mr̄icis cum decoctione rute. ⁊ qn̄qȝ ponitur in ea castorei parum s. usqȝ ad siliquas. iij. ⁊ ad dolorē dorsi ⁊ metron ⁊ ad uenam sciaticā ⁊ ei sirīa cū aqua centauree ⁊ pmiscentur cū ea ēt succus cucumeris asinini ⁊ colloquintide silique. iiij. in aqua abrotani ⁊ datur in potu ad morsū canis rabiosi ⁊ facit securitatē a timore aque precipue cū pondere. ʒ. i. de adustione cancri fluuialis. c⁹ hec est permistio. ℞. pulpe colloquintide. ʒ. xxij. prassij ⁊ sticados ⁊ hellebori nigri ⁊ camedreos ⁊ scamonee ⁊ leucopipis ⁊ macropipis omniū ana. ʒ. ij. cepe muris assate ⁊ euforbij ⁊ aloes ⁊ croci ⁊ gentiane ⁊ petroselini ⁊ āmoniaci ⁊ oppoponaci omniū ana. ʒ. i. polij ⁊ cinnamomi ⁊ serapini ⁊ myrrhe ⁊ spice ⁊ squinanti ⁊ calamīti montani ⁊ aristologie rotunde omniū ana. ʒ. ij. mellis quantū sufficit ⁊ sit dos aur. iiij. cū decoctione epithymi ⁊ passularum mundatarū.

Hiera archigenis descriptione pauli. ℞. prassij ⁊ agarici ⁊ camedreos ⁊ pulpe colloquintide ⁊ sticados omniū ana pondus aur. xx. oppoponaci et serapini ⁊ petroselini ⁊ aristologie rotunde ⁊ pipis albi omniū ana aur. v. cinamomi ⁊ spice ⁊ polij ⁊ croci omniū ana aur. iiij. Tere ex medicinis que sicca sunt ⁊ cōquassa gūmas ⁊ infunde in melle ⁊ permisce ⁊ sit dos aur. iiij. cū sal triti pondere. ʒ. i. cū aqua mellis.

Theodoricon magnū qd ualet ad corruptionem cōplonis fre ⁊ repletiōm ⁊ sfluitates uiscosas grossas ⁊ obliuiōm ⁊ tenebrositatē uisus ⁊ difficultatē anhelitus ⁊ stuporem ⁊ dolores epatis ⁊ stōi ⁊ splenis ⁊ renum ⁊ mr̄icū ⁊ ꝓhibitiōm menstruorū ⁊ colicā ⁊ ē solutiuū absqȝ labore. c⁹ dos sit pondus aur. iiij. cū d̄coctione epithymi ⁊ agarici aut cū aqua cal̄a. c⁹ hec ē pmistio. ℞. aloes scotrensis pondus. ʒ. x. agarici albi pōdus. ʒ. xx. croci ⁊ cinamomi ⁊ acori ⁊ masticis ⁊ olei balsami omniū ana pondus. ʒ. iij. reusini. ʒ. i. s. xilobalsami ⁊ carpobalsami ⁊ euforbij ⁊ macropipis ⁊ pipis albi ⁊ nigri ⁊ gentiane romane ⁊ floris squinanti oium ana pondus. ʒ. ij. costi amari camedreos epithymi oiū ana. ʒ. iiij. assari ⁊ casie ⁊ scāonee oiū an̄ pōd⁹ ʒ. vi. spice odorife ī pond⁹. ʒ. iij. s. meu ⁊ amōi ābor an̄ pōd⁹. ʒ. i. aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ cōfice cū melle dispūato ⁊ repōe i uase ⁊ utere post sex menses.

Theodoricon aliud qd confert oibus egritudinib⁹ excitatis ex frigore ⁊ phl̄ate. ℞. aloes pōd⁹ ʒ. xxx. agarici pond⁹. ʒ. xij. acori ⁊ croci ⁊ cinamōi et alkeia ⁊ hermodactilorū ⁊ casie omniū ana. ʒ. iij. camedreos et leucopipis ⁊ assari ⁊ xilobalsami omniū ana pondus. ʒ. ij. melanopipis ⁊ castorei amborū ana. ʒ. iiij. reusini ⁊ myrrhe ⁊ spice omniū ana pondus. ʒ. i. mell' quantū sufficit dos e⁹ pondus. ʒ. iiij. cū aqua cal̄a ⁊ antiquetur sex mensibus.

Theodoricon aliud faciens ad illas possōes c⁹ hec est permistio. ℞. acori pondus. ʒ. viij. nucis muscbate. ʒ. xij. aloes scotrensis. ʒ. lx. agarici pondus. ʒ. xliiij. reusini. ʒ. iij. piperis albi ⁊ gentiane amborū an̄ pondus. ʒ. iiij. croci et gariofilorum et acori in alio galbani et keiati et cinamomi omniū ana. ʒ. vi. assari ⁊ xilobalsami amborū ana pondus. ʒ. iiij. casie et scamonee omniū ana pondus. ʒ. xij. spice. ʒ. viij. scordeon. pond⁹ ʒ. ix. amōi ⁊ rubee et pipis nigri et piperis longi ⁊ squinanti omniū ana pondus ʒ. ij. ireos pondus. ʒ. viij. tere ⁊ cribella ⁊ cū melle quantū sufficit confice ⁊ ātiquetur sex mensib⁹ ⁊ sit dos pondus. ʒ. iiij. cū aqua calida.

Theodoricon cū nuce muscbata faciens ad oēs egritudines antiquas capitis ⁊ ad maniā ⁊ alguesgues ⁊ dolorē capitis ⁊ uertiginē. ⁊ ad epilepsiā ⁊ ad debilitatē uisus ⁊ ad dolorem epatis ⁊ splenis ⁊ renū ⁊ colicā ꝓuocat mēstrua retēta ⁊ ad leprā ⁊ baras ⁊ ad dolorē podagre ⁊ iūcturarū ⁊ ācbarum ⁊ ad febres chrōicas an̄cedentes ⁊ e⁹ usus est sine nocumēto. c⁹ hec est permistio. ℞. aloes. ʒ. lx. agarici. ʒ. xxiiij. scordeon ⁊ xilobalsami amborū ana. ʒ. iiij. costi. ʒ. viij. acori ⁊ masticis ⁊ cinnamomi ⁊ gariofilorū omniū ana. ʒ. vi. casie et nucis muscbate amborū ana. ʒ. xij. epithymi. ʒ. xviij. spice. ʒ. vi. camedreos. ʒ. viij. myrrhe. ʒ. ij. triū pipum ⁊ euforbij ana. ʒ. iiij. floris squinanti. ʒ. ij. gentiane. ʒ. iiij. ammōi. ʒ. ij. scamonee. ʒ. xviij. mellis dispumati quātū sufficit c⁹ dosis sit. ʒ. iiij. cum decoctione epithymi.

Theodoricon aliud usitatum. ℞. aloes. ʒ. lx. agarici. ʒ. xxiiij. masticis ⁊ croci ⁊ acori ⁊ cinnamōi ⁊ spice omniū ana. ʒ. vi. aristol. ⁊ carpobalsami ⁊ euforbij ⁊ trium pipum ⁊ gentiane omniū ana. ʒ. iiij. cāedreos ⁊ costi amborū ana. ʒ. v. casie ⁊ epithymi āborū ana. ʒ. xij. myrrhe ⁊ floris squinanti ⁊ amōi omniū ana ʒ. ij. scamonee. ʒ. xx. mellis quantum sufficit c⁹ dos ⁊ administratio ⁊ iuuamēta sunt sicut primi.

Hiera G. descriptione uniuersitatis ⁊ de iuuamētis eius est qꝫ ipsa est subtilior ⁊ efficatior q̄ theodoricō ⁊ logodiō faciēs ad palysi ⁊ torturā ⁊ spasmū ⁊ mollificatōm ⁊ purgat a corpoī sfluitates uiscoras grossas ⁊ diuersas ⁊ stringit mollificatiōm uesice et exitum urine absqȝ uoluntate. c⁹ hec est permistio. ℞. pulpe colloquintide ⁊ agarici ⁊ cepe muris assate et āmoniaci ⁊ scamonee ⁊ hellebori nigri ⁊ ipericon ⁊ euforbij omniū ana. ʒ. xvi. polypodij ⁊ epithymi ⁊ bdellij subalbidi ⁊ camedreos ⁊ prassij ⁊ casie omniū ana pōdus. ʒ. vij. myrrhe ⁊ serapini ⁊ aristologie longe ⁊ triū piperū ⁊ cinamomi ⁊ oppoponaci ⁊ castorei ⁊ petroselini omniū ana. ʒ. iiij. ⁊ de hōibus sūt quidā qui ponūt in ea croci pondus. ʒ. iiij. aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas infusis eis que ex ipsis infundūtur in triplicato ⁊ confice cū melle dispumato ⁊ utere qum necesse fuerit post sex menses.

Hirea G. descriptione pauli. ℞. camedreos et leucopipis ⁊ macropipis ⁊ agarici ⁊ sticados ⁊ hellebori nigri ⁊ scamonee ⁊ spice ⁊ epithymi ⁊ cepe muris assate omniū ana aur. vi. myrrhe ⁊ croci ⁊ āmoniaci ⁊ ipericon omnium ana aur. viij. mellis quantum sufficit.

Hiera G. ℞. pulpe colloquintid̄. ʒ. iiij. camedreos ⁊ cepe muris assate ⁊ croci ⁊ agarici ⁊ scamonee ⁊ hellebori nigri ⁊ sticados ⁊ āmoniaci ⁊ ipericon oium ana. ʒ. iij. ⁊ sextam. ʒ. i. epithymi ⁊ polij ⁊ bdellij ⁊ cāepitheos ⁊ prassij ⁊ aloes ⁊ casie ⁊ polypodij omnium ana. ʒ. i. s. ⁊ trium pipum ⁊ myrrhe ⁊ cinamomi ⁊ cro ⁊ oppoponaci ⁊ serapini ⁊ castorei ⁊ petroselini ⁊ aristologie rotunde ⁊ euforbij omniū ana medietatem et tertiam. ʒ. i. ⁊ mellis quantum sufficit dos sicut logodion ⁊ iuuamēta e⁹ sicut illius.

Hiera eufacaritis ⁊ est Hip. medici conferens ad humiditatē stōi ⁊ ad dolores capis generatos ex uaporibus corruptis ⁊ ex tristitia timere faciente. c⁹ hec est pmistio. ℞. gētiāe ⁊ spice ⁊ aristologie

rotunde et casie et cinamomi omniũ ana pondus .ʒ.i. petroselini et camedreos et sticados et fulfulimon et est ozimum mõtanũ et keiati omniũ an.ʒ.i.mrrhe pondus.ʒ.iiij.granoꝝ alben et croci amboꝝ añ.ʒ.i.ʒ.aloes ru:pondus.ʒ.viij.pulpe colloquintide pondus.ʒ. vi.ꝯficiatur cum melle et administretur post sex menses dosis eius pondus.ʒ.iiij.

HIera alia Hip.que facit ad maniam et alguesgues et uertiginẽ in capite et dolorẽ capitis uehemẽtem et spasmũ et scissurã manuũ et dolorẽ iũcturarum et ad ꝑmistiõm ratõis et corruptiõm intellectus et dilatatiõm pupille et inceptiõm aque in oculo et ad lepram et albaras et ad palysim et torturã.cuius hec est ꝑmistio.℞.cucumeris asinini et triuz pipuz et camedreos omniũ ana pondus.aur.v.croci et myrrhe et scãonee omnium ana pondus.ʒ.ij. ãmoniaci pondus.ʒ.i. mellis quantum sufficit dos eius medietas.℥.i.cum aqua calida.

HIrea Andromachi que confert ad dolorẽ stõi uentris.cuius hec est permistio.℞.cinnamomi et casie nigre et calami aromatici et xilobalsami et floris squinãti et henitus omniũ ana.℥.iij.ʒ.Tere medicinas et ꝑijce in uase figuli nouo et funde sup eas aque pluuialis daich.vi.et decoque ad medietatẽ et cola deiñ accipe aloes rubei lb.i.ʒ.et pone sup ipm aque pluuialis quãtum sufficit et tere in meridie et ablue donec abstergatur et funde sup ipm aquã sꝑerum et tere in sole dõ ec exiccetur deiñ tere et proijce in ipso croci et myrrhe ⁊ alkeiati omniũ ana.℥.iiij.⁊ in descriptione antiqua omniũ ana.℥.i.deinde tere oĩa et pone in uase uitri aut uitreato et utere.est enim iuuatiua ad spasmũ et ad repcussionẽ que fit obuiando et percussiõm et fracturã et ad dolorem lateris et apit stõm et dolores eius et sputũ sanguinis et dolorem ilij dosis eius integra pondus:ʒ.i.cum aqua tepida et omni hõi sm quantitatẽ sue uirtutis ⁊ ad apata dura cũ sirupo acetoso et fit ex ea emplm ad apa oculi cũ succo mẽte aut uue uulpis et apata ani cũ oleo rosaceo et uino bono et confert ad ulcera que accidunt unguibus qñ liquefit cũ aceto uini et ad adustionem oris gargarizata.

HIrea Andromachi faciens ad retentiõm menstruoꝝ et ad leprã et timorem.cuius hec est ꝑmistio ℞.sticados et camedreos et agarici et bellebori nigri ⁊ pipis nigri et albi et mezerion et scamonee et sqlle assate omniũ ana pondus.ʒ.xviij.croci et euforbij et ãmoniaci omniũ ana.ʒ.viij.myrrhe.ʒ.iiij. interioris cucũeris asinini.ʒ.iij.mellis lb.v.dos eius pondus.ʒ.ij.cũ melle et aqua et sale.

HIera faneligoris faciens ad mel'iam et mũdificat uelamina cerebri et aufert chimos grossos uiscosos terrestres cuius hec est permistio.℞. prassij et sticados et bellebori nigri et camepitheos et camedreos et petroseli et polij et ẽ allabada et aristologie rotũde et croci ⁊ gẽtiane et keiati et dragagãti et folij egyptij et assãij et amõi et costi et cinnamomi et fu et meu et piperis ⁊ carpobalsami et allei siluẽis et casie et ipericon et flõis squinanti et spice omnium ana pondus.ʒ. ij.epithymi et agarici et polypodij et pulpe colloquintide omniuz ana.ʒ.iij.aloes scotrensis.℥.vi.Tere et confice et an qua sex mẽsib⁹ dos eius.ʒ.i.cum aqua calida.

HIera busutus conferens ad uisũ et confortans eũ et sedat dolorem capitis assiduũ ⁊ cõfert ad dolores stõi et splenis et epatis et ad dolores mel'icos et phl'aticos et ad uertiginẽ et dolorẽ q̃ noĩat corona cuius hec ẽ ꝑmistio.℞.cãedreos põd⁹ ℥.xij.agãici põd⁹.℥ xvi.et in descriptione alia agarici.℥.x.pulpe colloquintide.℥.ij.sticados et piperis albi et nigri omniũ ana.℥ xij.meu.℥.iij.croci.℥.xviij.bellebori nigri et scamonee et aloes scotrensis omniũ ana.℥.xvi. Tere et cribella et confice cũ melle dosis eius.ʒ.iiij.post sex menses.Et i descriptione alia spice et casie amboꝝ ana.℥.xij. bibat cũ infusione epithymi post abstinentiam.

HIera catagini anthiochẽi que confert ad spasmum et dolorẽ capitis et dolorẽ capitis ãtiquũ ⁊ ad timorẽ accidentẽ ex mel'ia et ad tremorẽ iuncturarum.cuius hec est permistio.℞.pl'pe colloquintide pond⁹ ʒ.xx.camedreos et prassij et agarici omniũ ana.ʒ.x.aristologie longe et petroselini et piperis albi et serapini et oppoponaci omniũ ana.ʒ:v.myrrhe et spice et polij et croci et cinnamomi omniũ ana.ʒ.iij.infundantur humida cũ melle deiñ decoquãtur sup ignẽ parũp et terantur sicca et ꝑijciantur super ea et misceantur et administretur p⁹ sex menses.

DEscriptio alia hiere que addit in uisu et cõfortat ipm et confert ad dolorẽ capitis et passiões stõi et epatis et splenis.cuius hec est cõmistiõ.℞.pl'pe colloquintide.ʒ.x.camedreos et casie et triũ piperum omniũ ana. ʒ.ij. aloes ⁊ myrrhe et turis masculi et croci omniũ ana.ʒ.i.scamonee.ʒ.vi.succi apsinthij pond⁹ ʒ.ij.mellis q̃tũ sufficit dosis pondus.ʒ.iiij.cũ aq̃ cal'a.

HIera nr̃a experta.℞.bellebori pondus.ʒ.i.pulpe colloquintide aur.i.et aloes aur.v.et salis indi.ʒ.i.et tertiam ⁊ agarici pondus aur.ij.et lapidis armeni aur.ʒ.⁊ rosaꝝ põdus.ʒ.i.⁊ piperis albi pondus aur.i.⁊ zinziberis põdus aur.ij.et acori ⁊ amomi ⁊ assari ⁊ carpobalsami et albasce et origani et semis apij ⁊ dauci ⁊ est sem̃ baucie omniũ an.ʒ.iij.et buglosse põdus.ʒ.x.se.alsebesebram ⁊ se. alfelẽgemisch ⁊ seminis ozimi citrati ⁊ seminis citri et mente sicce omniũ ana ʒ.ij.⁊ epithymi põdus.ʒ.ij.ʒ.cõficiãtur oia cum duplo sui mellis ⁊ reponatur sex mẽsibus deiñ administret.

Tractat⁹ terti⁹ de electuarijs solutis ⁊ ñ solutis.

NOs dicere uolumus in hac sũma de electuarijs famũsis et que sũt sim'ia uniuersalibus Illa uero quoꝝ iuuamẽta sunt ꝑticularia digniora loca dicendi sunt in sũma ha.

ELectuariũ diacyminũ faciens ad dolores uiscerum quos generauit fr'itas ⁊ ad egritudinẽ phl'atis senum et confortat stõm ⁊ digerit cibum et aufert appetitum caninũ et eructuatiõm acetosã ⁊ sit dos magnitudo galle cũ aqua cal'a ⁊ ꝯfert iterũ ad febres fr'ias mel'icas et phl'aticas.cuius hec est permistio.℞. cymi carmeni infusi i aceto uini die ⁊ nocte exiccati torrefacti et folioꝝ rutẽ exiccatoꝝ in umbra et piperis ⁊ zinziberis omniũ ana sextaria.v.baurach armeni pondus.ʒ.x Aggrega has medicinas tritas cribellatas ⁊ ꝯfice cũ melle dispumato ⁊ reponatur in uase ⁊ administretur.

DIacyminũ G. qd facit ad uentositates fr'ias et sacietatẽ nauseatiuam et resoluit uentositates et confert ei qui non digerit cibũ.cuius hec est permistio. ℞.baurach medietatẽ ꝑtis cymi carmeni infusi in aceto torrefaci pipis albi ⁊ piperis longi foliorũ rute omnium ana ꝑtẽ unã.Et hoc quid fit sm duas descriptiones qsq enim fit ex ꝑtibus equalibus in oibus suis

cōmistionib⁹.s.cymi piperis et rute ⁊ baurach ⁊ iste modus soluit nām ualde. ⁊ qn̄q; permiscetur de spē bus reliquis quantitas equalis et de baurach medie tas h⁹ quantitatis. et eligitur de cymino carmenū ⁊ in funditur in aceto forti deinde torresit ⁊ sit piper albū ⁊ illud ideo qm̄ ipm confortat stō; plusq̄ due alie spēs s.pip longum et pip nigrū ⁊ hoc est illud qd̄ non est p uum n; contractū et n; est cortex e⁹ grossus imo est ex illo qd̄ dr̄ grauis ponderis ⁊ eligatur de eo magnū et sanū et baurach. Fiat ergo medicina ad illum c⁹ nā re tinetur cū baurach dcō nitrum naurnacō ⁊ est rubeu; ⁊ qum feceris ipam ad illu; c⁹ nā ē soluta admistrabis baurach aliud ⁊ sit illud qd̄ de eo ꝓijcies medietas q̄ titatis uniuscuiusq; medicinaꝝ quas diximus ⁊ folia ru te iterum. Sint ergo sicca cū mensura ⁊ illud iō qm̄ si exiccentur uehemēter sunt calide cōplōnis ⁊ est calefa ctio eoꝝ ultra mensurā ⁊ si non exiccantur uehemēter remanet in eis humiditas sup̄flua que nō consequitur ultimatiōm digōnis q̄pp non destruit̄ eius inflatio in aliquo. ¶ Et iste quattuor spēs qn̄q; permiscētur cū melle dispumato. ⁊ qn̄q; non p̄miscentur cū aliquo et reseruātur per se absq; melle. ¶ Qum ergo ipe sūt ne cessarie ꝓijciūtur in aqua ordei aut in cibo alio conue niente. ⁊ hec medicina sumitur sola an̄ cibū ⁊ p⁹ cibum ⁊ illa que p̄miscetur cū melle dispumato est magis con ueniens in hac dispōne ⁊ illud iō qm̄ ipa destruit inflā matiōm oīo; ⁊ o; iterum ut sit mel bonū qū non sit ne cessariū ut sit hec medicina nisi fortis in resoluendo uē tositatem et euacuet cū fortitudine. ⁊ o; ut scias iteru; q̄ qn̄ uis ut sit e⁹ eūo plus sit contritio medicinaꝝ non subtilis sed grossa ⁊ illud iō qm̄ scio hoiem qui contri uit hanc medicinā cōtritione ultima qm̄ non sciuit illō qd̄ ego dixi q̄ non soluit nām oīo immo prouocauit fortiter ⁊ uenit ad nos mirans ⁊ querēs de cā in hoc ⁊ illud iō qm̄ ipe existimabat q̄ in corpore illius uiri eēt ꝓp̄etas que esset cā in hoc quod accit. Postq̄ ergo feci scire eū q̄ cā in illo esset dispō compōis eius tunc composuit eam ſo sicut precepi ei et completa est eius opo ⁊ oportet ut seruetur hic determinatio in compo sitione reliquarum medicinarum.

Electuariu; ad subulitiss et est aggregatōis qd̄ est cōueniens ad frīitatem stōi uehemētis frigo ris ⁊ eructuatōm acetosā ⁊ appetitū caninū ⁊ singultū qui fit ex replōne chimoꝝ grossorum ⁊ phlaticoꝝ ⁊ fe bres antiquas que fiunt pp̄ frigus ⁊ malitiā digōnis. c⁹ p̄mistio hec ē. ℞. cymi infusi i aceto exiccati sextaria xv. pipis ⁊ zinziberis ⁊ rute sicce ⁊ baurach omniū an̄ ʒ.xx. terantur ⁊ conficiantur cū melle dispumato ⁊ ad ministretur.

Electuariū de calamēto fluuiali descriptione G. ℞. calamēti fluuialis ⁊ cāpestris ⁊ petroselini oīum ana. ʒ.xij. zinziberis aur.vi. seminis apij ⁊ capitū alba sce amboum ana aur.iiij. keisim aur.xv. piperis aur xlviij. siseleos aur.v. Tere ⁊ cōfice cū melle dispūato.

Electuarium de myrto conferens ad solonem nature ⁊ uomitū phlatis ⁊ humiditatis ⁊ mali tiam digōnis que est ex stō. c⁹ p̄mistio hec est. ℞. grano rum myrti bonoꝝ siccoꝝ eminā.i. myrobalanoꝝ nigro rum ⁊ belliricorum ⁊ emblicoꝝ ⁊ talassir omniū ana. ʒ xx. leucopiperis ⁊ macropiperis ⁊ zinziberis omnium ana. ʒ.x. masticis ⁊ cordumeni ⁊ carui ⁊ anisi ⁊ cymi ⁊ spice ⁊ casie ⁊ cardamoni ⁊ costi omniū ana. ʒ.vi. nu cis muscbate ⁊ seminis apij ⁊ ameos omniū ana. ʒ.v. folij indi ⁊ amōi amboꝝ ana. ʒ.iiij. tere ⁊ confice cum melle dispumato ⁊ dosis sit. ʒ.i.

Electuariū sicut alcanzi est bonū. c⁹ hec est per mistio. ℞. granoꝝ myrti keiliati. ʒ.ſ. spice. ℥.iij. nucis muscbate cū cortice suo lb.ſ. gariofiloꝝ ⁊ carda moni ⁊ anisi torrefacti ⁊ seminis apij tōrefacti ⁊ usnee omniū ana. ℥.ij. macis. ℥.i.ſ. casie. ℥.iiij. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicoꝝ omniū ana. ℥. iij. ma cis. ʒ.i.ſ. bulliant medicine cū uino odorifero feruore uno deinde exiccentur ⁊ bulliant ebullitōe cū aqua cy donioꝝ ⁊ exiccentur super frixorium calidū ⁊ terant̄ ⁊ inuoluantur miua ⁊ sit dosis aur.iij. aut. ʒ.iij. cū siru po cydoniorum.

Electuarium almutaguachil relatum salomoni qd̄ cōfortat stōm ⁊ confert ad malitiā digōis. ⁊ est illō qd̄ in potu dabat israhelita mutaguachil qm̄ est bonū ⁊ exptum. c⁹ hec est permistio. ℞. spice ⁊ gariofilorum ⁊ cinamomi ⁊ nucis muscbate ⁊ cardamoni ⁊ galie bo ne omniū ana aur.i. pipis albi ⁊ zinziberis ⁊ castorei omniū ana. ʒ.ij. turis albi masculi aur.iiij. zuccari tabā zet quantū sunt medicine cōmisceantur medicine cu; zuccaro ⁊ conficiantur cū melle dispumato ⁊ sit dosis eius aur.iij.

Diacyminū aliud conferens ad dolores uētris cōmotos a frīitate ⁊ ad febre; quartanā ⁊ ad appetitū caninū ⁊ febres phlaticas ⁊ melicas ⁊ ad phl̄a p̄limū qd̄ accit senibus ⁊ ad uehemētiam frigoris qd̄ accit in stō ⁊ ad eructuatiōm acetosam ⁊ ad sputū qd̄ fit ex mł titudine sifluitatum phlaticaꝝ. c⁹ dos sit sicut galla cu; aqua calida. c⁹ p̄mistio. ℞. cymi infusi in aceto die ⁊ no cte torrefacti ⁊ rute sicce ⁊ zinziberis ⁊ piperis oīum ana sextaria decem ⁊ baurach armeni. ʒ.x. conficiatur cum melle dispumato.

Electuarium diacyminū aliud. ℞. cymi recen tis boni. ℥.vij. infundatur i aceto uini die ⁊ no cte deinde extrahat̄ ⁊ ꝓijciatur sr̄ coriū rubeum ⁊ mo ueatur ⁊ qn̄ exiccatur torrefiat torrefactione leui cum gne ⁊ pipis. ℥.iij. zinziberis fini. ʒ.iiij. baurach armēi ʒ.ij. cōmisceantur ⁊ conficiantur cum melle.

Diapipereon faciens ad frigora ⁊ humorē crū dum ⁊ dolorem stōi ⁊ malitiā digōis ⁊ uento sitates grossas ⁊ eructatiōm acetosā ⁊ appetitū cani num. c⁹ permistio est ut sumātur leucopipis ⁊ melano pipis ⁊ macropipis omniū ana. ℥.iij. ⁊ in descriptione alia. ℥.ij. ⁊ xilobalsami. ℥.i. ⁊ amōi ⁊ spice amboꝝ ana ʒ.iiij. ⁊ zinziberis ⁊ seminis apij ⁊ siseleos ⁊ casie ⁊ as sari ⁊ enule omniū ana. ʒ.i. Tere ⁊ cribella ⁊ confice cum melle dispumato. dosis eius pondus. ʒ.ij. cum a qua tepida in ieiuno.

Electuariū alkendedicon ualēs ad dolores stōi ⁊ epatis frī ⁊ debilis generantis uentositates grossas. c⁹ permistio. ℞. zinziberis ⁊ piperis ⁊ spice odorifere oī um ana. ʒ.vi. masticis ⁊ ameos amboꝝ ana pondus. ʒ. iiij. seminis apij ⁊ meu ⁊ fu omniū ana. ʒ.v. cymi carme ni ⁊ casie ⁊ carpobalsami ⁊ piretri omniū ana pondus ʒ.ij. folij indi pondus. ʒ.i. Aggrega has medicinas tri tas ⁊ cribellatas ⁊ confice cum melle dispumato ⁊ re pone in uase ⁊ utere qū necesse fuerit.

Electuariū alcanzi acens ad solonem uenris ⁊ ad malitiam digōnis ⁊ debilitatē stōi ⁊ frigus eius. c⁹ hec est permistio sumātur costi ⁊ cinami ⁊ spice odorifere ⁊ carpobalsami ⁊ casie omniū ana. ʒ.x. nucis muscbate. v. numero cardamoni ⁊ gariofiloꝝ ⁊ anisi

⁊ meliloti ⁊ capsie inde omniũ ana pondus.ʒ.iiij.ari
stologie ⁊ usnee ãborũ ana.ʒ.ij.ciperi ⁊ zinziberis am
borũ ana pond⁹ sextarioꝝ.x.calami aromatici ⁊ pipis
⁊ macropipis omniũ ana põdus.ʒ.v.myrobalanoruʒ
nigroꝝ enucleatoꝝ sextaria.ij.bellirici enucleati.x.nu
mero granoꝝ myrti kaficius semis bonoꝝ seburi. Ag
grega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ cõfice cuʒ
melle de arũdibus zuccari ⁊ repone i uase ⁊ utere qñ
necesse fuerit p⁹ duos menses.

Descriptio electuarij alcanzi alia ꝯferẽs ad de
bilitatẽ epatis ⁊ stõi ⁊ frigus amboꝝ ⁊ ad so
lutionẽ uẽtris ⁊ malitiã digõis ⁊ ꝯfert illis sup quos
timet aqua citrina ⁊ ẽ bonuʒ spleni ꝓuocãs urinam.
c⁹ hec ẽ ꝑmistio.℞.costi ⁊ cinami ⁊ spice ⁊ carpobal
sami ⁊ casie oium ana.ʒ.x.⁊ de nucibus muschatis nu
ces.v.⁊ cardamomi ⁊ gariofi.⁊ anisi ⁊ meliloti ⁊ cap
sie ⁊ neremisch omniũ ana.ʒ.iiij.macis põdus.ʒ.iij.⁊
burungi kebuli.ʒ.viij.⁊ reusini ⁊ aristologie lõge et us
nee omniũ ana pond⁹.ʒ.v.myrobal.nigroꝝ ⁊ kebulo
rũ ana sextaria.ij.⁊ de belliricis bellirici.x.⁊ granoꝝ
myrti q̃tũ ẽ pondus medicinaꝝ omniũ. Terãt sicut
alcohol ⁊ cõficiant cuʒ melle tabarzet.dos eius sicut
galla cũ aqua frigida. Et in descriptõe alia zinziberis
sextaria.x.

Electuariũ alkeisin dictũ electuariũ ãbre. Et
hoc electuario usi fuerũt reges gretie. Et hoc
confert ad egritudines frigoris ⁊ ꝓprie renũ ⁊ addit
in desiderio coit⁹ ⁊ ualet ad palysiʒ ⁊ torturã ⁊ tremo
rẽ ⁊ pulsum cordis ⁊ addit in recordatõne ⁊ sensu ⁊
exiccat hũitatẽ stõi ⁊ facit digõnẽ eẽ bonã ⁊ ẽ ex eis q̃
ꝯueniũt senib⁹.c⁹ ꝑmistio ẽ hec.℞.cardamõi maioris
⁊ mioris ⁊ macis omniũ ana pond⁹.ʒ.iiij.zinziberis ⁊
macropipis amboꝝ ana sextaria.ij.cinnamomi.ʒ.iiij.
usnee pondus.ʒ.ij.cinami põdus.ʒ.i.gariofiloꝝ ⁊ cro
ci omniũ ana pond⁹.ʒ.x.nucis muschate pond⁹.ʒ.v.
Et in quibusdã descriptionibus nuces.v.spice odori
fere ⁊ masticis ⁊ ambre omniũ ana põd⁹.ʒ.ij.muschi
pondus.ʒ.i.seis hyusquiami albi ⁊ opij ãborũ ana põ
dus.ʒ.i.olei balsami pond⁹.ʒ.vi. Aggrega has medi
cinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ infũde opiũ i mensura sa
craiati.i.de uino bono ⁊ cõfice cũ melle dispũato ⁊ u
tere post sex mẽses ⁊ liquefac ambrã cũ oleo balsami
⁊ adhibeat de oleo alben q̃titas qua oia suoluantur.

Electuariũ alsehereben cõferẽs ad frig⁹ epatis
⁊ stõi ⁊ aq̃ citrinã ⁊ cholam nigrã ⁊ ẽ soluens
uẽtrem.c⁹ hec ẽ ꝑmistio.sumãt capsie inde ⁊ zinziberis
⁊ pipis ⁊ cinami ⁊ cardamõi minoris ⁊ gariofilorum
⁊ piretri ⁊ folij indi ⁊ amili de tritico ⁊ masticis ⁊ car
damõi maioris ⁊ cinamomi ⁊ spice ⁊ casie ⁊ seis apij
⁊ aneti ⁊ ameos ⁊ seis feniculi ⁊ anisi omniuʒ ana.ʒ.
vi.epithymi cretensis ⁊ turbit amboꝝ ana.ʒ.xij.scamo
nee.ʒ.x.zuccari tabarzet pondus.ʒ.xx. Aggrega has
medicinas tritras ⁊ cicotrigonizatas ⁊ cõfice cũ mel
le tabarzet dispumato ⁊ utere qñ necesse fuerit.

Electuariũ diaphinicõ ẽ electuariũ proprij iu
uamenti in colica resoluens eã ⁊ confert ad hu
morẽ crudũ ⁊ frigora ⁊ ad difficultatẽ urine. c⁹ hec ẽ
ꝑmistio. Sumat haurach armeni cymi carmeni ⁊ pe
troselini ⁊ zinziberis ⁊ piperis albi omnium ana pon
dus.ʒ.xxij.scamonee pondus.ʒ.v.dactilorum heiron
mundatorum ex nucleis ⁊ amigdalarum excortica
tarum ex duabus corticibus ⁊ foliorum rute omniũ
ana pondus.ʒ.x. Aggrega has medicinas omnes
tritas ⁊ cicotrigonizatas ⁊ infunde dactilos in aceto
uini die ⁊ nocte ⁊ tere bene ⁊ ꝑmisce cũ medicis ⁊ cõ
fice cum melle dispumato ⁊ utere qñ necesse fuerit.

Diaphicõ aliđ.℞.dactilorũ heiron ablatis nu
cleis.c.nũero ⁊ infunde eos in aceto die ⁊ no
cte ⁊ ꝯfrica manibus ⁊ cola ⁊ rute sicce ⁊ zinziberis ã
boꝝ añ.ʒ.xiij.⁊ pipis albi.xiij.nũero ⁊ haurach armẽi
pondus.ʒ.v.⁊ de amigdal excorticatis ex duob⁹ cor
ticibus.c l.numero ⁊ scamonee pondus.ʒ.xv.⁊ turbit
pondus.ʒ.xx.. Tere ⁊ cribella ⁊ ꝯmisce cum melle.

Diaphicon aliud qđ confert ad febres ⁊ alia ⁊
potat in estate ⁊ hyeme ⁊ soluit sine inquietu
dine.c⁹ hec est ꝑmistio.℞.zinziberis pipis albi ãboꝝ
ana.℥.i.scamonee.℥.ij.s.tamarindi heiron mundatoꝝ
ex nucleis aut firen ⁊ amigdalarũ dulciũ excorticataꝝ
a duobus corticibus ⁊ foliorũ rute omniũ ana.℥.iiij.
Tere medicinas ẽm singularitatẽ suam ⁊ infunde da
ctilos in aceto uini ⁊ terant ꝑ se ⁊ colentur ⁊ terant
amigdale iterũ per se ⁊ misceant omnia post illđ ⁊ cõ
ficiant cũ melle dispũato ⁊ sit dos.ʒ.ij.

Electuariũ cabrosius muschatum faciẽs ad uẽ
tositatẽ ⁊ hemorroiadas ⁊ hũorez crudũ ⁊ cõ
fortat stõum ⁊ adiuuat ad desideriuʒ coitus ⁊ clarifi
cat colorem ⁊ calefacit renes ⁊ confert ad uentosita
tes mr̃icis ⁊ fluxum qui fit ex hemorroidib⁹.c⁹ hec ẽ
ꝑmistio.℞.myrobalanorũ citrinorũ myrobal.kebulo
rũ ⁊ capsie ⁊ seminis apij omniũ ana.ʒ.vi.belliricorũ
⁊ emblicorũ ⁊ ameos ⁊ tuderei rubei ⁊ albi ⁊ macro
pipis ⁊ sisami excorticati omniũ ana pond⁹.ʒ.iiij.cina
mi ⁊ spice ⁊ nucis muschate ⁊ zinziberis ⁊ alfulfulimõ
omniũ ana.ʒ.viij.girbue ⁊ costi ⁊ casie ⁊ gariofiloruʒ
⁊ macis ⁊ galange ⁊ neremisch omniũ ana.ʒ.vi.ciperi
pondus.ʒ.x.⁊ muschi pondus aur.ij.⁊ ambre aur.i.⁊
scorie ferri nutrite q̃tum ẽ pondus medicinarũ oium
et butyri sextaria.x.conficiatur cũ melle dispumato ⁊
sit dos pondus.ʒ.ij.cũ lacte uaccino concusso et sub
lato butyro aut cũ uino passo bono duab⁹ hebdõodis

Electuariũ de ture.℞.turis pondus.ʒ.lx.pipe
ris et macropipis amboꝝ ana.ʒ.x.zuccari.ʒ.
lx.zinziberis.et galange amboruʒ ana.ʒ.xij.nu
cis muschate et gariofi.et girbue omniũ ana.ʒ.v.mu
schi boni.ʒ.v.teratur unũ quodq; eorũ per se et cribl
letur et conficiantur cum melle.

Electuariũ altalisasar faciens ad frigus stõi et
uentositates grossas in stõ et epate.c⁹ ꝑmistio
℞.talisasar pondus.ʒ.v.zinziberis pondus.ʒ.xx.pipe
ris pondus.ʒ.xij.heil et cinami amboꝝ ana pond⁹.ʒ.
vij.zuccari tabarzet.lb.v. Aggrega has medicinas tri
tas et cribellatas et repone in uase et utere.

Electuarium episcopi.℞.scamonee antiochenẽ
et turbit concaui albi amboꝝ ana aure.v.pipe
ris et cardamõi amborũ ana aure.iij.zinziberis et cin
namomi et emblicorũ et gariofi.et polypodij et nucis
muschate omniũ ana aur.ij.s. Et in descriptione alia
scamonee et turbit amboꝝ ana aur.iij. Tere et cicotri
goniza et proijce super ea.lb.i.zuccari contriti et con
fice cũ melle c⁹ dosis integra sit aure.iiij.

Trifera de scoria ferri magna faciens ad uẽto
sitates hemorroidarũ et mollificationẽ uesice
et stõi et addit in desiderio coitus et calefacit stõum.
cuius hec ẽ permistio.sumat myrobalanorũ nigrorũ
et belliricorũ et scirẽblegi ablatis nucleis et capsie in
de et seminis apij et ameos et origani pisici omnium

ana.℥.i.ſpice odorifere et amomi et beil et acori oīuꝫ
ana.ʒ.iij.cinnamomi pondus.ʒ.iiij.piperis et macro
piperis et piretri et ſalis indi omniū ana.℥.ſ.ſinapis.
℥.i.ſ.ſalis āmoniaci pondus.ʒ.ſ. ſcorie ferri pondus
ʒ.iij.Aggrega has medicinas tritas et cicotrigoniza
tas et confice cū melle diſpumato et butyro uaccino
q̄ntum ſufficit et utere.

TRifera minor faciens ad mollificationē ſtōi et
hūitatem eius et uentoſitates hemorroidarum
et colorem efficit bonū.c⁹ hec ē permiſtio.Sumantur
myrobalanorū kebulorū ⁊ ſcirēblegi ⁊ belliricorū ab
latis nucleis omniū partes equales inuolue cū buty
ro uaccino et confice cum melle diſpumato et repōe
in uaſe et utere.

ELectuariū anacardinū cōueniens ad dolorem
ſtōi antiquū ⁊ frigus ⁊ obliuionē ⁊ facit bonum
eē colorem ⁊ ſubtiliat cogitationē ⁊ ſenſū ⁊ ē electua
riū ſapientū et dr̄ q̄ ē ſalomōis.c⁹ hec ē pmiſtio.℞.pi
peris ⁊ macropipis myrobalanorū nigroꝝ ⁊ bellirico
rū ⁊ emblicoꝝ ⁊ caſtorei omniū ana.ʒ.iiij.coſti ⁊ ana
cardi ⁊ buzungi ⁊ zuccari tabarzet ⁊ baccaꝝ lauri om
niū ana.ʒ.xij.cipi.ʒ.viij.Tere anacardos ſolos bene
⁊ tere medicinas ⁊ cribella et bulli butyrū uaccinū et
mel cū equalitate et ꝓijce ſuper ea medicinas et coa
gula et utere poſt ſex menſes doſis eius .ʒ.ij .cū aqua
decoctionis apij et feniculi ⁊ ſeruet ſe a laboꝛ ⁊ angu
ſtia ⁊ ira et uino plurimo ⁊ coitu ⁊ comedat ius iſſide
begi ſubtile.

ELectuariū alfangius qḋ eſt iuuamētū ad moll
lificationē ſtōi et uentoſitates hemorroidaruꝫ
et corruptionē ꝯplōnis et feditatē coloris et addit in
coitu.c⁹ hec eſt pmiſtio.℞.myrobalanoꝝ belliricorū
et ſcirēblegi ablatis nucleis et piperis et macropipis
⁊ zinziberis ⁊ cipi ⁊ capſie inde ⁊ ſpice omniū ana.ʒ.
x.ſeis aneti ⁊ ſeminis porri amboꝝ ana pondus.ʒ.iiij
ſcorie ferri trite infuſe in aceto uini.xiiij . dieb⁹ exicca
te torrefacte.ʒ.c.Aggrega has medicinas tritas et ci
cotrigonizatas ⁊ confice cū melle diſpumato ⁊ butyro
uaccino q̄ntū neceſſe ē ⁊ repone in uaſe ⁊ utere p⁹ ſex
menſes.⁊ ſit doſis eius pond⁹.ʒ.ij.⁊ ponatur in eo ite
rum de muſcho.ʒ.ij.

SAngius aliud cū muſcho etiā qḋ confortat ſto
machū ⁊ calefacit ipm ⁊ confert ad hemorroi
das ⁊ addit in coitu ⁊ eſt expertū.c⁹ hec ē pmiſtio.℞
myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ emblicorū ⁊ pi
peris ⁊ macropipis ⁊ zinziberis ⁊ cymi ⁊ ſeis aneti ⁊
ſeminis apij ⁊ ſeminis porri ⁊ ſeis eruce ⁊ ſemis napi
⁊ ſeminis baucie ⁊ alfeleniati ⁊ roſarū rubearū ⁊ caſie
⁊ ciperi ⁊ cinnamōi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ nucis muſchate oī
um ana.ʒ.i.macis ⁊ heil ⁊ cardamōi ⁊ galie ⁊ xiloalo
es crudi ⁊ muſchi omniū ana.ʒ.ij.granorū naſturtij al
bi.℥.iij.ſcorie ferri q̄ntū ſunt medicine teratur ⁊ cōfici
atur cum melle diſpumato.

SAngius aliud.℞.capſie inde ⁊ zarub ⁊ taliſa
far ⁊ beil ⁊ myrobalanoꝝ nigrorū ⁊ belliricoꝝ
⁊ myrobalanoꝝ citrinorū ⁊ caſie ⁊ gariofiloꝝ ⁊ carpo
balſami ⁊ granorum almabaleb omniū ana aure.vi.m̄
te ⁊ feleniati ⁊ zedoarie ⁊ doronigi ⁊ pipis lōgi ⁊ em
blicorū omniū ana auꝛ.iiij.cinamomi ⁊ cinami ⁊ ſpice
⁊ nucis muſchate ⁊ coſti ⁊ zinziberis ⁊ fulſulimon om
niū an̄ auꝛ.viij.cipi auꝛ.x.zuccari aure.xvi.ſcorie fer
ri eminā.i.muſchi.ʒ.ſ.conficiat cū melle diſpūato.

ARs ſcorie decocte que cōfert ad frigora ⁊ do
lorē dorſi ⁊ corruptionē menſtruorū ⁊ hemor
roidarū ⁊ clarificat colorē ⁊ facit appetere cibū et dē
ſtruit hūorem crudū ⁊ inflationes ⁊ confortat ſtōum
⁊ matrices ⁊ ueſicam.c⁹ hec eſt pmiſtio.℞.ſemis apij et
ſeminis feniculi ⁊ aniſi ⁊ petroſelini ⁊ dauci ⁊ ſeminis
baucie ⁊ ſeis porri ⁊ ſeminis cepe ⁊ ſeis napi ⁊ ſemiſ
rhaphāi ⁊ ſeminis alrotab ⁊ ameos ⁊ ſe mis urtice et
granorū uiridiū ⁊ aniudē et ſeis aneti et piperis et ſe
minis lini et cymi et coriandri omniū ana pond⁹.ʒ.iij.
⁊ zedoarie et doronigi et heē albi et rubei et tuderi ru
bei et albi et nucis muſchate et macis et cīnamomi et
galange et zinziberis et pipis et ciperi et ſpice et ſiſim
brij omniū ana.ʒ.iiij.et myrobalanorū belliricoꝝ ⁊ em
blicorū et geſt glandiū et corticū radicis capparis oī
um ana.ʒ.x.capſie et uſnee et aſſari et blacte bizantie
et calami aromatici et lingue auis et neremiſk pſici et
cardamomi et girboe et ſandali et cinami et nuciſ mu
ſchate omniū ana.ʒ.v.et nucis enden et naſturtij et ke
iati et roſarū ſiccarū et marmacor et corticū turis et
mente et calamēti omniū ana.ʒ.vij.et ſcorie alhaſſari
calefacte et extincte in uino odorifero multotiēs ſcd̄ꝫ
menſurā medicinarum omniū decoquatur cū uino pō
tico donec ingroſſetur et auferat ab igne et colet ⁊ de
tur de eo in potu q̄ntitas.ʒ.i.in ieiūo dū eſt tepidum ⁊
comedat poſt mediū diem iſſidehegiati cū carne capri
na et bibat uinū purum hebdomoda una aut duabus
hebdomodis.

DEſcriptio alia de ſcoria ferri cōueniens ad fri
gus ſtōi et hemorroidas . c⁹ pmiſtio.℞.myro
balanoꝝ kebuloꝝ et belliricoꝝ et emblicorū et radicū
lilij et zinziberis et xiloaloes crudi et nucis muſchate
et galie et roſarū et ſpice et ſquinanti et maſticis oīuꝫ
ana.ʒ.x.muſchi.ʒ.i.limature acuū infuſe in uino odori
fero ſeptem dieb⁹ et ſumat et teratur et torrefiat ſup
frixorium ferri et miſceatur cū medicinis et inuoluat
oleo de amigdal dulcibus et conficiatur cū melle di
ſpūato c⁹ doſ ſit aur.ij.cū uino odorifero.

DEſcriptio alia de ſcoria ferri cōueniens ad d
bilitatem ſtōi caſi que.℞.myrobalanorū kebu
lorū et belliricorū et emblicorum et radicū lilij et roſa
rū rubearum et ſquināti omniū ana.ʒ.x.ſcorie ferri q̄n
tum oēs medicine infundat ſcoria ſeptē diebus in ace
to et coletur ab eo et frigatur ſup frixoriū et conficiat
cū melle tabarzet et ſit doſ.ʒ.ij.ſ.cū ſirupo de malis.

SCoria ferri decocta cōueniens ad debilitatem
ſtōi et caſitatē ꝯplōnis . c⁹ miſtio hec ē.℞.ſco
rie ferri de haſſari et myrobalanoꝝ nigroruꝫ et belliri
corū et emblicorum et roſarū et balauſtiarū et ſquinā
ti omniū partes equales bulliant cum uino et dentur
in potu de eo.℥.iij.

ELectuariū diacydoniten retinenſ nām ex ſolu
tione uentris ex debilitate ſtōi et uomitu ⁊ ma
litia digōnis et facit colorem eē bonū.cuius hec ē per
miſtio.Sumant cydonioꝝ excorticatoꝝ mundatis in
terioribus et mellis diſpumati amboꝝ ana.lb.ij.pipe
ris et macropiperis et zinziberis omniū ana.ʒ.v.heil
pondus.ʒ.viij.cardamoni et gariofiloꝝ et ſpice odori
fere et cinnamomi et croci omniū ana pōdus.ʒ.ij.Ag
grega has medicinas tritas et cribellatas ⁊ ſume cy
donia et decoque cū aceto uini bōi.Et de medicīſ ſūt
quidā qui decoqunt ea cum uino et ipm eſt radix dei
de remoue ab igne et cola et dimitte donec currat ab
eis aquoſitas hūiditatiſ et tere bn̄ et ſume mel ⁊ ꝯmiſ
ce cū eis et decoque cum igne leui et moue paulatim

donec fere coaguletꝛ et cõmoue donec equentur et de
struatur aquositas cydoniorum ab eis deĩde remoue
ab igne et pulueriza sup ea medicinas et cõcute dõec
equẽtur et ꝓijce sup tabulã marmoris aut mensã pla
nam inunctã oleo rosaceo aut oleo sisamino et dilata
super eã dilatatõne equali et dimitte duobus diebus
aut tribus donec exiccetur et induretꝛ et incide cũ cul
tello in frusta quadrata et sit frustum pondus aur. iij
et ponatur gradatim ĩ folijs citri et ligetꝛ et reponatur
et admistretꝛ qñ necesse fuerit. Et de medicis sunt q̃
dam qui ponunt in ipso pondus. ʒ. ij. muschi.

Electuarium diacydoniten solutiuum uentris
qd̃ cõfert ad colicã et exiccat supfluitates cor
poris. ℞. cydoniorꝫ excorticatorꝫ mundatis interiori
bus. lb. i. et mellis dispumati. lb. ij. zinziberis et macro
pipis amborꝫ ana. ʒ. iiij. cinamomi põdus: ʒ. iij. beil et
cardamõi et croci oĩum ana. ʒ. iij. masticis põdus. ʒ. v
scamonee pond⁹. ʒ. x. turbit albi boni pondus. ʒ. xxx.
Aggrega has medicinas tritas et cribellatas et deco
que cydonia cum uino et fac de eo sicut factum ẽ de
diacydoniten retentiuo et ꝑperetꝛ sicut ẽ illius ꝑparatõ
et reponatur in uase et admistretꝛ. cuius dosis sit aur.
iiij. cum aqua calida.

Descriptio alia diacydoniten laxatiui. Suma
tur cydoniũ boni odoris ⁊ induatur sup ipm
deforis fermentũ et assetur ⁊ sumãtur de carne ei⁹. ʒ.
iiij. pipis ⁊ zinziberis amborꝫ ana. ʒ. ij. scamonee põd⁹
ʒ. i. Teratꝛ ⁊ ꝯficiatꝛ cũ mlle c⁹ doꝭ sit põd⁹. ʒ. i. cũ uino

Electuariũ diacydoniten factum cuꝫ succo cy
doniorꝫ qd̃ confert ad destructionẽ appetitus
⁊ ad eũ qui nõ digerit cibũ suũ faciẽs ad illũ c⁹ epar ẽ
debile ⁊ stringit stõum. Sumantꝛ cydonia magna mũ
data intus ⁊ foris ⁊ terantꝛ ⁊ exprimãtur ⁊ sumantꝛ d̃
aqua eorꝫ kist. ij. romani ⁊ misceatꝛ cũ ea mellis dispũa
ti q̃tũ ipsa est ⁊ aceti de uino kist. i. s. ⁊ decoquatꝛ sup
ignẽ leuẽ ⁊ auferatꝛ spuma ei⁹ ⁊ sumantꝛ zinziberis. ℥.
iij. pipis albi. ℥. ij. terantur ⁊ ꝓijciantꝛ desup ⁊ coagule
tur sicut cõueniẽs ẽ electuario: hoc nãqꝫ cõfert ei cui⁹
epar ẽ debile ⁊ oꝫ ut sumatꝛ ꝭm plm ante cibũ duabus
horis aut tribus ⁊ nõ nocet si accipiatꝛ post cibũ. Q̃ si
tu feceris hãc medicinã ei in c⁹ stõ ẽ calitas aut ĩ c⁹
stõ est chola aut quocũqꝫ mõ sit oꝫ ut ꝓijcias ab ea pi
per ⁊ zinziber ⁊ admistres aquã cydoniorꝫ ⁊ mel ⁊ a
cetũ tm̃ ꝭm quãtitatẽ mensure quã diximus. Et si fece
ris eã illis quorũ ꝯplones sunt medie ita ut nõ aggre
getur in eis supfluitas chole neqꝫ supfluitas phlatis ꝓ
ijce in eã medietatẽ q̃titatis quã dixim⁹ de zinzibere ⁊
pipe. s. ut proijcias in eã pipis. ℥. i. ⁊ zinziberis. ℥. i. s.
Et si feceris eã illis in quorꝫ stõis aggregatꝛ phla põe
duplũ q̃titatis quã diximus: ponesꝛ enim in ea zinzibe
ris. ℥. vi. ⁊ pipis. ℥. iiij. cuius dosis sit. ℥. i. s.

Electuariũ diacydoniten qd̃ facit appetere ci
bum ⁊ cõfortat stõum. sumantꝛ succi cydoniorꝫ
lb. iij. mellis. lb. iij. aceti fortis. lb. ij. decoquãtur super
prunas ⁊ auferatꝛ spũa eius ⁊ sumantꝛ zinziberis. ʒ. vi.
piperis albi ⁊ nigri ⁊ macropipis ana. ʒ. iij. cinamõi
ʒ. ij. xiloaloes crudi. ʒ. iij. Terantꝛ ⁊ cõmisceantꝛ cum
melle ⁊ aqua cydoniorꝫ ⁊ aceto ⁊ coquatꝛ donec coa
guletur. cuius dosis sit cochliarium. i. ante cibuꝫ ⁊ ex
pectet super ipsum duabus horis.

Electuariũ indũ faciens ad colicã ⁊ dolorem
iuncturarũ ⁊ podagrã ⁊ dolorẽ dorsi. c⁹ hec ẽ
ꝑmistio. ℞. scamonee aur. x. gizhoe ⁊ cardamõi ⁊ zinzi
beris ⁊ cinamomi ⁊ cinami ⁊ neremisch ⁊ gariofilorꝫ
⁊ pipis omniũ ana aur. v. ⁊ turbit aure. c. zuccari aur.
c. Tere has medicinas sitꝛ ⁊ cribella ⁊ ꝯfice cũ melle.

Electuariũ regũ ⁊ ẽ medicina ãni que sumitur
anno integro oĩ die. Eius igr̃ acceptio rectifi
cat suscipientẽ se usqꝫ ad finẽ uite sue precepto dei ⁊ q̃
assiduat ipam nõ uidet egritudinem in corpore suo q̃
non sanetꝛ ⁊ neqꝫ canescit nisi q̃tũ factus ẽ canus ante
eius acceptionẽ. Et ẽ medicina regũ qui ꝭm ꝙ narra
tur cũ ea medicati fuerũt ualẽs ad fistulas nigras ⁊ al
bas ⁊ rubeas ⁊ ad cursum cholericum ⁊ frigora ⁊ pl
sationem cordis ⁊ iuncturarũ ⁊ abstergit uisum et co
lorem ⁊ multiplicat coitũ ⁊ non est ei malitia ⁊ nõ ab
stinet sup eam utẽs ea. c⁹ ꝑmistio est hec. Sumantꝛ my
robalanorꝫ nigrorꝫ ⁊ belliricorum ⁊ emblicorum oĩuꝫ
ana aure. vi. nigelle aure. xxxiiij. leucopiperis ⁊ ãmõi
aci ⁊ macropipis ⁊ zinziberis ⁊ fulfulminue omnium
ana aure. ij. cubebe ⁊ anacardi amborꝫ ana aure. vi. te
re unũqđqꝫ per se ⁊ cribella ita ut nihil remaneat ⁊ ꝓ
ueniat ꝭm suã diuisionem ⁊ quod narrauim⁹ de pond̃
ribus ꝑmisce ergo ea deinde accipe aure. dc. penidio
rũ sabakir ⁊ põe in patella aut uase mundo ereo ⁊ ac
cende sub eo ignem leuẽ ⁊ aspge super ipas aliq̃d aq̃
ita ut liquefiant penidij. Q̃ñ ergo liquefacti sũt ⁊ bul
liunt tunc ꝓijce super eos hec cõmista ⁊ moue ea tam
diu donec optime cõmisceantꝛ ⁊ aufer ea ab igne ⁊ di
mitte ea donec tepescãt deinde fac de eis formas auel
lanis similes quarꝫ unaqueqꝫ sit aur. ij. ⁊ quarte ⁊ iun
ge manum tuã oleo aut butyro uaccino deinde bibe
de eo omni die formam unã similẽ auellane cuꝫ aqua
frigida ⁊ ipsum est dominus medicinarum.

Electuarium masuachoien faciẽs ad podagrã
⁊ dolorem dorsi ⁊ omnes egritudines frigidas
c⁹ hec est ꝑmistio. ℞. scamonee ⁊ cinamomi ⁊ capsie ⁊
zinziberis omniũ ana. ʒ. viij. pipis. ʒ. vi. cardamõi ⁊ ga
riofilorꝫ ⁊ seminis apij ⁊ ameos omniũ ana. ʒ. ij. s. ma
suachoien. ʒ. iij. tere et confice cum melle. cuius dosis
sit. ʒ. iiij. aut. ʒ. ij. cum aqua tepida.

Electuariũ de sisamo. ℞. sisami excorticati ⁊ cy
mĩ carmeni ⁊ zinziberis omniũ ana. ʒ. x. macro
pipis ⁊ piperis amborꝫ ana pondus. ʒ. v. cinamõi pon
dus. ʒ. ij. cardamomi ⁊ beil amborꝫ ana. ʒ. iij. ⁊ zuccari
tabarzet. ʒ. lx. Aggrega has medicinas tritas et repo
ne in uase et utere.

Electuarium de granis uiridibus qd̃ facit ad
hemorroidas ⁊ frigus stõi ⁊ malitiaꝫ digõnis
⁊ solonem uẽtris. c⁹ permistio. ℞. granorum uiridiuꝫ
⁊ mellis anacardi ⁊ sisami excorticati omniuꝫ ana sex
taria. vi. zuccari tabarzet sextaria. xxiiij. myrobalanorꝫ
kebulorũ ⁊ belliricorꝫ ⁊ emblicorꝫ ablatis nucleis ⁊ zi
ziberis ⁊ macropipis ⁊ burũgi ⁊ folij indi ⁊ capsie om
niũ ana pondus. ʒ. iiij. confice has medicĩas cuꝫ melle
dispũato ⁊ butyro uaccino et utere p⁹ sex menses. do
sis eius pondus: ʒ. ij. cuꝫ lacte uaccino coocusso. In
cibo ãt sit rizi ꝯcoctũ cũ lacte dũ pseuerat accipiẽs ipꝫ

Electuariũ de aniudẽ faciẽs ad inflationẽ uen
tris ⁊ stõi ⁊ rugitum ⁊ uentositatẽ grossaꝫ. c⁹
hec ẽ ꝑmistio. Sumãtꝛ pipis ⁊ seis apij amborꝫ ana: ʒ.
xij. aniudẽ nigri pond⁹. ʒ. xiiij. petroseli ⁊ chelidonie ⁊
calamenti ⁊ basce ⁊ siseleos omniũ ana. ʒ. viij. keisim.
ʒ. xiij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cicotrigoniza
tas et confice cum melle dispumato et repone in uase
et utere qum necesse fuerit.

DEscriptio alia de aniuden faciens ad magnitū
dinē epatis ⁊ frigus eius ⁊ aquā citrinā ⁊ fri
gus stōi ⁊ renū. ℞. aniuden nigri pondus. ʒ. x. seminis
beruce ⁊ seis porri omniū ana pond⁹. ʒ. sex. zinziberis
⁊ bellizicorum ⁊ emblicoꝝ ablatis nucleis omniū anā
pondus. ʒ. vij. ameos ⁊ seis apij ⁊ anisi ⁊ cardamōi mi
noris ⁊ cymi carmeni ⁊ cinamomi omniū ana pond⁹
ʒ. v. myrobalanoꝝ nigrorum sublatis nucleis pondus
ʒ. vij. cinami pondus. ʒ. i. pipis ⁊ macropipis amboꝝ
ana pondus. ʒ. iiij. spice odorifere pondus. ʒ. ij. penidi
orū alboꝝ pondus. ʒ. xx. Aggrega has medicinas tri
tas ⁊ confice cū melle dispūato ⁊ repone in uase ⁊ ute
re qū necesse fuerit dosis eius pondus. ʒ. ij. cum aqua
anisi et masticis et spice.

ELectuariū de canfora ualēs ad stabilitatē stōi
⁊ epatis ⁊ fugat uētositates grossas ⁊ adiuuat
ad digōm. c⁹ hec ē pmistio. ℞. canfore ⁊ croci ⁊ xiloa
loes ⁊ cardamōi ⁊ girboe ⁊ cubebe ⁊ keisim ⁊ cināi ⁊
gariofiloꝝ ⁊ usnee ⁊ spice ⁊ macis ⁊ sandali albi ⁊ ma
cropipis ⁊ cinamomi ⁊ capsie ⁊ neremisch ⁊ secacul ⁊
galange ⁊ nucis muschate ⁊ zinziberis ⁊ ciperi et ful
fulminne omniū ptes equales zuccari quantum ē pō
dus medicinarum omnium.

ELectuariū de canfora descriptōe alia faciens
ad malitiam digōnis ⁊ debilitatē stōi ⁊ phl'a
grossū. c⁹ hec ē pmistio. ℞. pipis ⁊ nucis muschate et
zinziberis ⁊ gariofiloꝝ ⁊ macis ⁊ cinamomi ⁊ cinami
⁊ piretri ⁊ fulfulminue ⁊ gariofiloꝝ hortulanoꝝ ⁊ cā
fore ⁊ croci oium ana pond⁹. ʒ. ij. Tere has medicias
tritas ⁊ cribellatas et confice cum melle dispūato ⁊ re
pone in uase ⁊ utere qū necesse fuerit.

ELectuariū de canfora forti⁹ primo: c⁹ hec ē p
mistio. ℞. zinziberis ⁊ pipis ⁊ macropipis ⁊ ci
namomi ⁊ cinami ⁊ folij idi ⁊ spice odorifere ⁊ capsie
inde ⁊ nucis muschate ⁊ sandali citrini ⁊ carpobalsa
mi ⁊ cardamomi ⁊ macis ⁊ gariofiloꝝ ⁊ piretri ⁊ tali
safar ⁊ ciperi ⁊ spodij ⁊ xiloaloes indi puri omniū anā
pondus. ℥. ſ. cāfore ⁊ muschi amboꝝ ana. ʒ. ij. ſ. zucca
ri tabarzet. ℥. x. ſ. conficiatur cū melle dispūato ⁊ re
ponatur in uase ⁊ admistret qum necesse fuerit.

ELectuariū de xiloaloe qđ confortat stōum et
calefacit eū absq; supfluitate ⁊ digerit cibū et
exiccat phl'a. c⁹ pmistio hec ē. ℞. spice odorifere ⁊ spi
ce romane ⁊ seminis apij ⁊ anisi ⁊ masticis omniū anā
ʒ. i. xiloaloes. ʒ. iij. gariofil. ʒ. ij. macis. ʒ. ij. ſ. cinami et
galie amboꝝ ana. ʒ. ij. myrobalanorū kebulorū infuso
rū in uino ⁊ torrefactorū ⁊ felēgemisk amboꝝ ana. ʒ.
ij. ſ. nucis muschate. ʒ. i. ſ. marmacor. ʒ. iij. rosaruȝ et
calami aromatici amboꝝ ana. ʒ. ij. conficiantur cuȝ mi
ua. dosis eius aure. ij.

ELectuariū de cinamomo ualens ad debilitatē
epatis ⁊ stōi ⁊ renū ⁊ mūdificat hūoīs grossos
et fugat uentositates. c⁹ hec ē permistio. ℞. cinamōi et
xiloaloes ⁊ enule omniū ana. ʒ. vi. gariofiloꝝ ⁊ piperis
nigri ⁊ macropipis ⁊ spice ⁊ assari omniū ana pond⁹
ʒ. v. zinziberis. ℥. i. mente. ʒ. viij. girboe ⁊ cinnami ābo
rū ana. ʒ. ij. keiati ⁊ anisi ⁊ seminis feniculi ⁊ casie om
niū ana pōd⁹. ʒ. iij. ꝯficiāt cū mlle dispūato ⁊ admistret

ELectuariū indū faciens ad colicā ⁊ frig⁹ stōi ⁊
dolorē iūcturaꝝ ⁊ podagrā. c⁹ pmistio hec ē. ℞.
capsie ⁊ folij indi āboꝝ ana pōdus. ʒ. iiij. nucis muscha
te ⁊ ameos amborū ana sextaria. ij. pipis ⁊ macropi
peris amborū ana sextaria. v. zinziberis sextaria. v. my
robalanorū nigroꝝ sextaria. xxx. neremisch sextaria. ij
gariofiloruȝ. ʒ. v. nucis muschate sextaria. ij. macis. ʒ.
iiij. penidioꝝ sextaria. x. sumantur de puluere eius qū
necesse fuerit. ʒ. ij. cum uino antiquo.

ELectuariū de zinzibere conferēs ad debilitatē
stōi ⁊ intestinoꝝ ⁊ digerit cibū ⁊ fugat uentosi
tates ⁊ ualet ad colicā passionē et retinet uentrē. c⁹
permistio hec ē. ℞. zinziberis. ʒ. xx. gūmi arabici ⁊ gir
boe amboꝝ ana pondus. ʒ. x. gariofilorū ⁊ cinnamomi
omniū ana. ʒ. v. de nucib⁹ muschatis nux. i. croci pōd⁹
ʒ. i. amili. ʒ. xlij. zuccari tabarzet. lb. i.

ELectuariū de muscho conferens ad debilitatē
stōi ⁊ inflationē eius ⁊ uentositates hemorroi
darum ⁊ pulsum oris stōi. cuius hec est permistio. ℞.
muschi aur. ſ. girboe ⁊ cardamomi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ zin
ziberis ⁊ macropiperis omniū ana pondus. ʒ. x. cinna
momi pōd⁹. ʒ. iij. xiloaloes indi. ℥. i. croci. ʒ. ij. zuccari
q̄tū pōd⁹ medicinaꝝ oīū deinde ꝯficiāt cū melle.

ELectuarium de citro quod fugat uentositates
⁊ digerit cibū ⁊ odorē oris efficit bonū. cuius
hec est pmistio. ℞. corticū citri citrinoꝝ siccorum pon
dus. ʒ. xxx. gariofilorū ⁊ nucis muschate ⁊ macropi
peris ⁊ pipis ⁊ girboe ⁊ cinnamomi ⁊ galange ⁊ zinzi
beris omniū ana pondus. ʒ. i. ⁊ muschi pondus sexte
⁊. ſ. ʒ. i. conficiāt cū melle ⁊ administretur.

ELectuarium cesaris cōferens ad colicaȝ ⁊ fri
gora ⁊ humorē crudū ⁊ extrahit supfluitates
grossas uiscosas ⁊ ualet ad podagrā. c⁹ hec ē pmistio
℞. macropiperis ⁊ zinziberis myrobalanorū citrinoꝝ
scamonee ⁊ turbit omniū ana. ʒ. xij. seminis apij ⁊ ame
os ⁊ piretri ⁊ salis tabarzet omniū ana. ʒ. vi. zuccari. ʒ
xvi. conficiāt cū melle ⁊ administretur.

ELectuariū de stinco addens in coitu: cui⁹ hec
est permistio. ℞. seminis alpagi ⁊ seminis cepe
⁊ seminis napi ⁊ seis alrotab ⁊ seminis porri ⁊ semis
baucie ⁊ seminis heruce ⁊ seminis urtice ⁊ granorum
uiridiū ⁊ lingue auis ⁊ sisami excorticati ⁊ seminis rha
phani ⁊ tuderi utriusq; ⁊ amigdalarū ⁊ pinee ⁊ grano
rū nasturtij omniū ana. ʒ. iij. zinziberis ⁊ secacul ⁊ galā
ge ⁊ macropipis omniū ana pond⁹. ʒ. v. cinnamomi ⁊
nucis muschate ⁊ been utriusq; omniū ana. ʒ. ij. sumis
stinci. ʒ. v. squille assate pondus. ʒ. iij. penidiorū q̄tum
pōd⁹ harū omniū medicinarū. Tere ⁊ cribella ⁊ ꝯfice
cū melle dispūato. dos ei⁹ pondus. ʒ. ij. cum triplicato
aut cū lacte dulci aut cū aqua mellis in ieiuno.

ELectuarium aliud conferēs ad pulsum cordis
⁊ ꝯfortat stōuȝ ⁊ digērit cibū ⁊ soluit uentrē. c⁹
hec ē permistio. ℞. myrobalanorū kebulorū. ʒ. xv. tali
safar. ʒ. v. zedoarie ⁊ doronigi ⁊ casie omniū ana. ʒ. iij.
turbit. ʒ. xx. scamonee drachmas tres penidioꝝ. ʒ. xx.
conficiatur cū melle: dosis ei⁹. ʒ. iij.

ELlectuariū expertū nostrū. ℞. xiloaloes. ʒ. iiij.
cafore quartā. ʒ. i. muschi. ʒ. iij. macis neremisk
ciperi felēgemisk zurūb ⁊ zedoarie omniū ana aure. i.
cinnamomi ⁊ masticis zinziberis pipis ⁊ gariofilorū
omniū ana. ʒ. ij. buglosse. ʒ. v. seminis feniculi ⁊ semis
apij ⁊ acori ⁊ spice oium ana. ʒ. iij. aggreget cū melle.

TRifera maior que facit ad mollificationē stōi
⁊ uentositates hemorroidarū intrinsecarū ⁊ ad
dit in coitu. cuius hec ē pmistio. ℞. myrobalanorū ni
grorū ⁊ belliricorū ⁊ emblicorū ⁊ macropiperis ⁊ pi
peris omniū ana ptes tres zinziberis ⁊ huzeiden ⁊ sci
rēblegi ⁊ capsie inde. Et in descriptione alia macis

omnium ana ps.i.tuderi albi ⁊ tuderi rubei ⁊ lingue
auis ⁊ seminis granati siluestris ⁊ ē asse bedēegi ⁊ gra
norū alkilkil ⁊ ē p̄sice darsisaban ⁊ sisami excorticati
⁊ zuccari tabarzet omniū ana p̄tes.ij.been albi ⁊ ru
bei amborum ana ps.ʃ.Tere sicca p̄ se ⁊ sisami p̄ se ⁊
inuolue cum butyro ⁊ cōfice cū melle dispūato.

Electuariū de xiloaloe nostrum.℞.beil ⁊ zinzi
beris ⁊ cinnamomi ⁊ casie ⁊ croci piperis se
lēgemisk ⁊ zedoarie omnium ana.ʒ.v.cipi zarub folij
indi ⁊ gariofilorū omniū ana.ʒ.iij.xiloaloes crudi pō
dus.ʒ.vij.ambre aur.i.lapidis lazuli ⁊ canfore ana t̄
tia.ʒ.i.turbit.ʒ.iiij.salis indi pondus.ʒ.i. conterantur
omnia ⁊ fiat ex eis electuariū cū melle aut zuccaro.

Tractatꝰ quartꝰ ꝺ suffofet ⁊ alchamaia ⁊ muret īfātiū

Nos non afferemus de suffufet nisi simile
illi quod attulimus de electuarijs ⁊ post
ponemus reliqū usq̄ ad locū suum.

Mzclete cōferens ad tēasmonem et pūctionem ⁊
solonem uentris et hemorroidas .cꝰ hec ē per
mistio.℞.granorū nasturtij torrefactoꝝ.lb.i.ʃ.cymini
carmeni infusi in aceto die et nocte et semis porri tor
refacti amborū ana sextaria.x.seminis lini torrefacti.
℥.iiij.keiati.℥.i.myrobalanoꝝ kebuloꝝ mollitorū cū
butyro uaccino.℥.iij.dosis eius.ʒ.i.cum rob de cydo
nijs et aqua frigida.

Suffuf conferens ad uentositates hemorroida
rū et solonem uentris et tenasmonē et pūcturā
℞.granorū nasturtij torrefactorū.lb.i.semis lini torre
facti et psilij omniū ana pondus.ʒ.iij.semis apij torre
facti et boli armeni et seminis maru omniū ana pōdus
ʒ.ij.ʃ.gūmi arabici.ʒ.i.

Suffuf quod noiatur kesile retinēs uentrē.cuiꝰ
hec est p̄mistio.℞.kesile et granorū hellebori al
bi et zedoarie et nucis enden et dragagāti et mugath
et licij et auellanaꝝ et fisticoꝝ omniū ana ps.i.et amig
dalarū dulcium excorticataꝝ ex cortice suo pondꝰ.ʒ.x
et farine aldarmache.℥.xx.p̄misceat et admistretur.

Suffuf hobede quod confert p̄gnantibus et fu
gat uētositates et cōfortat epar et stomachum
℞.margaritaꝝ p̄uarum et piretri omniū ana.ʒ.i.zinzi
beris ⁊ uisci romani amborūana pondus.ʒ.iiij.zedo
arie et doronigi et seminis apij et acori et girboe ⁊ nu
cis muschate et pipis et cinamomi omniū ana.aur.ij.
et tuderūgi et seis feniculi omnium ana aure.i.zuccari
quātum pondus medicinarum omniū.

Suffuf. hobede quod confert ad extenuationem
epatis ⁊ mollificationē stōi ⁊ hūitatem eius.℞.
lacce lignorū ⁊ granoꝝ myrti ⁊ glandiū siccarū ⁊ zuc
cari tabarzet ⁊ masticis ⁊ corticū granatoꝝ ⁊ gallarū
ana omniū ana p̄tem unam olibani ⁊ zinziberis ambo
rū ana quartā p̄tis misceant post cicotrigonizationem
⁊ sumatur puluis eius mane ⁊ qñq̄ ē hora dormiēdi
ab au io.i.usq̄ ad.ij.hebdomoda una ⁊ ñ gustet carnē

Suffuf quod facit ad calitatē in corp̄e ⁊ febrem
⁊ herisipilā ⁊ alsahara ⁊ sternutationem ⁊ retē
tionem lingue et hirsen ⁊ fricatur cum eo lingua. cuiꝰ
hec ē permistio.℞.muschi pondus tertie.ʒ.i.galie ⁊ li
cij amboꝝ ana.ʒ.i.cāfore.ʒ.i.⁊ tertia.ʒ.i.croci pondus
ʒ.ij.cardamōi ⁊ gariofilorū ⁊ nucis muschate omniū
ana pondꝰ aure.iiij.rosaꝝ rubearum ⁊ balastiaꝝ ⁊ spo
dij omniū ana aure.vi.zuccari tabarzet albi.ʒ.lx. com
misceant medicine iste post cicotrigonizationē. Et si
dominās fuerit sup̄ ip̄m calitas, extrahatur ex eo quo

medicat nux muschata ⁊ est iuuatiuū.dosis eꝰ magno
sit medietas aurei.et paruo quod est a duobus granis
usque ad siliquam unam.

Ramiati melonis longi qđ est ad stōum mollez
⁊ retinet uentrē ex dñio mollificatōis stōi ⁊ ꝯ
fortat aiam debilem.cꝰ hec est p̄mistio.Sumat melō
longus ⁊ extrahat quod ē in cōcauitate eius de grāis
⁊ alijs:deinde impleat sauic de nabac ⁊ sauic de bdel
lio ⁊ hypoq̄stidos ⁊ glutino m̄denio trito ⁊ rizi torre
facto acceptis equali mensura ⁊ dimittat donec melo
nis hūitas exiccetur deinde extrahatur quod intus est
⁊ exiccetur ⁊ terat ⁊ sumat ꝺ eo uola magna.s.q̄titas
que sit.ʒ.iiij.est enim bonū ⁊ exp̄tū.

Suffuf quod fit pueris quibus dñatur hūiditas
Sumant myrobal.nigroꝝ ⁊ cymi carmeni am
borū ana.ʒ.v.masticis.ʒ.xx.zinziberis.ʒ.ij.Terat unū
quodq̄ eoꝝ per se ⁊ cribelletur deinde fiat eoꝝ p̄mistio ⁊
inuoluat in estate cū oleo sisamino ⁊ in hyeme oleo o
liue ⁊ zuccarū eius in estate tabarzet ⁊ extrahat ex eo
zinziber et hoc quidem non conuenit nisi illis pueris
in quibus dominatur humiditas.

Suffuf Aristotelis qđ ipse scripsit alexādro ad
ad diariā ⁊ corruptōnē stōi ⁊ citrinitatē coloris
⁊ fetorē oris ⁊ obliuionē ⁊ digerit ⁊ letificat.cꝰ hec ē
p̄mistio.Sumant cinami ⁊ folij indi ⁊ beil ⁊ xiloaloes
idi ⁊ assari ⁊ keiati ⁊ myrobalanoꝝ kebulorū enuclea
toꝝ ⁊ meliloti ⁊ existio ip̄z eē felēgemisch ⁊ neremisch
⁊ narkeisar ⁊ cymini ⁊ cinnamomi ⁊ usnee et pip̄is et
macropip̄is et zinziberis et gariofiloꝝ et granorū gra
natoꝝ et nucis muschate et cardamōi omniū ana p̄tes
ij.muschi et ambre et cāfore omniū ana ps. i. zuccari
tabarzet sexcuplū medicine totiꝰ.dos eius quod ē int̄
pondus.ʒ.i.usq̄ ad.ʒ.iij.cū aqua frigida in ieiūo ⁊ pꝰ
cibū ē magni iuuamenti in eo qđ narraui.

Suffuf aldarmak quod ē iuuatiuū ad uermes
et debilitatem stōi.cꝰ permistio hec est.℞.myro
bal.kebuloꝝ et emblicorum et citrinoꝝ omniū ana p̄tē
i.et medulle turbit q̄tū illud totum et penidioꝝ tabar
zet duplum illius totius dosis eius.ʒ.x.

Suffuf de squilla qđ ē uiur pueroꝝ exp̄tum faci
ens ābulare et facit currere uētrē et abscidit ab
eis nocumentum cholere et phlatis.℞.myrobalanoꝝ
bellíricoꝝ et emblicorum et piretri et rosarū rubearum
et balaustiaꝝ et sumac et keimurad at et uenarum et nu
cis uomice et granorū myrti et gallarū et ozimi et car
damōi et gariofiloꝝ omnium ana partes equales tere
et cribella et utere:est enim iuuatiuum.

Uiur ad pueros mūdificās corpora eoꝝ a phla
te et chola.cꝰ p̄mistio.℞.hadehe ⁊ spodij ⁊ am
bre et asseidenē et chelidonie et ozimi et balastiarum
et myrobalanoꝝ citrinorū.v.et licij et galie et croci et
cardamōi ⁊ gallaꝝ et zuccari tabarzet omniū ana q̄tū
est pōdus myrobalanoꝝ et sumat de eo s̄m quātitatem
sue magnitudinis et paruitatis.

Uiur aliud ad pueros.℞.rob et balaustiarum
et climie et piretri et sumac et succi liquiritie
et hadehe et myrobalanoꝝ et belliricoꝝ et gallarū et
macis et granoꝝ myrti et spodij et cubebe et cardamo
mi et licij et croci et galie et uenaꝝ et casie et ambre et
asseiden et ozimi et corticum rizi omniū partes eq̄les
commisceantur post cribellationem.

Uiur aliđ ad pueros.℞.zuccari tabarzet et rob
ru.siccarum et licij et croci et sumac et spodij et

chelidonie ⁊ ozimi ⁊ balaustie ⁊ acatie ⁊ badhati omniũ ana partem.i.dosis kirat unum paruo ⁊ magno secundum quantitatem illius.

Ramiati ad rasurã ⁊ solonem uentris sup̄fluaꝫ ⁊ corruptionẽ stõi ⁊ debilitatẽ eius.℞.cort et hypoquistidos amboꝝ ana partes.v.galie ptẽ.i.teratur unũquodq3 p se ⁊ misceat ⁊ sumat de eo oĩ mane pondus.ʒ.ij.⁊ in sero tm̃dẽ.ẽ enĩ iuuatiuũ.

Suffuf ad splenẽ et malitiã digõnis ⁊ coloris. ℞.bellebori albi quartã keleiati sup̄ quẽ fũdat qd̄ submergat ip̄m de oleo sisamino ⁊ accẽdat sub eo ignis leuis donec coaguleẗ deinde p̄ijce super ip̄m almugat cõtriti põdus.ʒ.lxxiiij.cymi carmeni.ʒ.iiij.amios de scemi pondus.ʒ.ij.sumat de eo in mane uolam unã cũ aqua f͛o ⁊ abstineat sup̄ ip̄ȝ ab aceto ⁊ piscibꝰ salitis et recentibus et ab omni quod est ex lacte ⁊ oleribus et fructibus.

Suffuf cõueniẽs ei qui hȝ ictericiã ⁊ dolorẽ epatis ⁊ uomitũ cholere citrine.℞.lacce ablute anre.i.spodij.ʒ.ij.croci.ʒ.i.reusini sexta ⁊ medietas sexte ʒ.i.canfore sexta.ʒ.i.dosis eius.ʒ.ij.cũ decoctiõe prunorũ ⁊ aqua tamarindoꝝ quãtitate.lb.ß.

Suffuf cõueniẽs illi qui habet dolorẽ epatis et splenis ⁊ solonẽ uentris p̄pter cholericã. cuiꝰ hec ẽ p̄mistio.℞.fecis uini ⁊ reubarbari ⁊ spice ⁊ lacce ablute omniũ ana aur̃.i.scorie ferri bassari.ʒ.vij.ter̃ dos eꝰ aur̃.i.cũ aq̃ coriandri sicci q̄titate.℥.i.

Suffuf qd̄ confert ad epar ⁊ ictericiã ⁊ oppilationes ⁊ sputũ sanguis.℞.granoꝝ cydonioruꝫ excorticatoꝝ ⁊ amili ⁊ seĩs citroli excorticati omniuꝫ ana.ʒ.iiij.boli armeni ⁊ lacce ⁊ rosarũ ⁊ spice ⁊ liquiritie omniũ ana.ʒ.i.spodij.ʒ.ß.masticis.ʒ.i.tertiã dosis eiꝰ.ʒ.i.cũ aqua frigida.

Sal cõueniens calefactis ad resolonez utriusq3 cholere ⁊ facit appetere cibũ. Sumaẗ sal gemma ⁊ disrũpaẗ in frusta p̄ua ⁊ torrefiat sup̄ sartaginẽ ferri aut sup̄ lapidẽ aut uas figuli deinde asp̄gaẗ sup̄ ipsũ acetũ uini forte multotiens deinde teraẗ ⁊ cicotrigonizeẗ ⁊ misceatur cũ eo de granis granatoꝝ torrefactorũ parũp̄ ⁊ sumac mũdati ex granis suis q̄tũ est tertia salis ⁊ coriandri sicci torrefacti ⁊ succi amirberis. contriti cõmisceatur et administretur.

Sal alius faciens stõ ⁊ epati ⁊ ad dolorẽ iũcturaꝝ ⁊ ad omnes passiones que fiũt p̄pter superfluitates.℞.salis cibi pondus.lb.i.saẗ ãmoniaci põdꝰ ℥.ij.⁊ pip̄is albi pondus.℥.iij.⁊ zinziberis ⁊ pip̄is nigri amboꝝ ana pondus.℥.ij.⁊ anisi ⁊ granorũ pini et granoꝝ beruce ⁊ ameos ⁊ spice omniuꝫ ana.℥.i.⁊ ozimi.℥.ij.⁊ granoꝝ apij siluestris.℥.i.ß.Tere ⁊ pulueriza ⁊ sit dos põdꝰ aur.ij.cũ aqua tepida.

Tractatus quintus de allohocat ad spiritualia.

Sermo noster i allohocat ẽ secũdũ modũ nostri sermonis in cap̄lis que sũt añ ipsuꝫ Et allohocat quidẽ nõ sumũẗ ꝭm p̄lm nisi ut teneanẗ in ore ⁊ currat ex eis aliq̇d post aliq̇d ad pulmonẽ ⁊ nõ impellãẗ subito ad stõum q̄z p̄lõgetur spatiũ eorũ ex stomacho ad pulmonem.

LOhoc ad tussim siccã. Sumaẗ semẽ lini torrefactũ ⁊ conficiaẗ cũ melle ⁊ reponaẗ in uase et administretur qñ necesse fuerit.

LOhoc aliud ad tussim ex caliditate ⁊ siccitate.℞ seminis citroli excorticati.ʒ.v.amigdalarũ dulciũ excorticataꝝ.ʒ.vi.seĩs altee ⁊ seminis malue ãboꝝ ana.ʒ.v.gũmi ⁊ dragagãti ⁊ amili ⁊ granoꝝ cydonioꝝ excorticatoꝝ omniũ ana.ʒ.iiij.succi liquiritie ⁊ penidiorũ amboꝝ ana.ʒ.iiij.ß.teranẗ ⁊ cicotrigonizẽtur ⁊ sumanẗ radices liq̇ritie mũdate ⁊ seuesten ⁊ passule dulces mundate ⁊ decoquãtur cũ aqua donec aq̃ ingrossetur deinde proijciaẗ cum ea rob ⁊ coagulenẗ cũ ea medicine ⁊ detur in potu cũ pultibus factis ex aq̃ furfuris ⁊ farina fabarũ ⁊ penidijs ⁊ oleo amigdalino dulci ⁊ potetur post ipsum aqua ordei.

LOhoc ad tussim ex caliditate.℞.seuesten pugillos tres iuiubas magnas numero.l.radicũ liq̇ritie excorticatarũ cõtritaꝝ.ʒ.xxx.⁊ tertiã keismẽ dulciũ mũdatarũ.ʒ.xl.casie fistule mũdate ex arũdine sua ʒ.xx.decoquanẗ cũ.lb.vij.aque donec remaneat.lb.i deinde coleẗ ⁊ proijciaẗ desuper rob.lb.ß.penidiorũ tertia.lb.i.⁊ decoquaẗ donec ingrossetur sicut mel deinde misceaẗ cum ea farine fabarum cicotrigonizate cum orali quantum sufficit.

LOhoc de papauere conferens ad expulsionez sanguinis per uomitũ ⁊ febrẽ calam ⁊ tussim ⁊ dolorẽ pectoris ⁊ p̄lesim.cꝰ hec ẽ permistio.℞.rosaꝝ rubearũ ablatis capitibus ⁊ gũmi arabici amboꝝ ana ʒ.ß.amili de frumento ⁊ dragaganti ⁊ granoꝝ papaueris omniũ ana pondus.ʒ.ij.spodij ⁊ croci amboꝝ ana ʒ.ß.succi liquiritie pondus.ʒ.ij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas que ex eis cribellanẗ ⁊ cõfice cũ triplicato ⁊ repone i uase ⁊ utere qñ nec̈e fuerit et bibatur cũ tereniabin aut decoctione isopi.

LOhoc de spodio conferẽs ad tussim ⁊ uomitũ sanguinis ⁊ sup̄fluitates grossas ⁊ dolorem pectoris ⁊ ulcera pulmonis.℞.cardamõi põdus.ʒ.iiij. gũmi pondus.ʒ.viij.amili d̉ tritico et granoꝝ papaueris albi ⁊ zinziberis oĩum ana.ʒ.x.spodij pondꝰ.ʒ.iiij. zuccari tabarzet pondꝰ.ʒ.xl.granoꝝ cucumeris excorticatoꝝ amigdalarũ excorticatarum omniũ ana põdꝰ ʒ.viij.amigdalaꝝ amaraꝝ excorticatarũ ex duobꝰ corticibus suis ⁊ succi liquiritie ⁊ dragaganti omniũ ana pondus.ʒ.v.seĩs feniculi pondꝰ.ʒ.ij.granoꝝ papaueris nigri podꝰ.ʒ.ij. Teranẗ ⁊ aggregẽẗ medicine iste trite ⁊ cicotrigonizate de eis que cribellanẗ ⁊ ꝯficiãtur cuꝫ melle disp̄ũato ⁊ butyro uaccino ꝯfectione leui ⁊ põatur in uase ⁊ administretur qum necesse fuerit.

LOhoc aliud de spodio cõferẽs ad febres p̄thisicas ⁊ ulcera pulmonis.℞.gũmi ⁊ cardamomi amboꝝ ana.ʒ.vi.zinziberis ⁊ amili de tritico amboruꝫ ana pondꝰ.ʒ.xij.spodij põdus.ʒ.iiij.zuccari pondꝰ.ʒ. lx.granoꝝ cucumeris excorticatoꝝ ⁊ granoꝝ pini excorticatoꝝ ãborum ana.ʒ.vij. Aggrega has medicias tritas ⁊ cicotrigonizatas que cicotrigonizanẗ de eis ⁊ confice cũ butyro ⁊ melle disp̄ũato cõfectione leui et repone in uase uitri et lambat de eo ⁊ bibat cum aqua calida aut cũ lacte asine.

LOhoc de squilla cõferẽs ad difficultatẽ anhelitus ⁊ sputi ⁊ dolorẽ lateꝝ ⁊ pectoris. Sumãẗ succus sq̇lle ⁊ mel dispumatũ ⁊ coagulẽẗ siẗ ⁊ lãbat de eo ante cibum ⁊ post ipsum.

LOhoc de alleis faciẽs ad tussiꝫ excitatã i p̄hlate ⁊ mũdificat pectus ⁊ digerit mãs subtiles. Sumanẗ alleoꝝ mundatoꝝ.lb.i.decoquanẗ cũ.lb.i. butyri donec dissoluta sint in decoctõe ⁊ coleẗ ⁊ terãtur allea optime ⁊ fundaẗ sup̄ ea mellis dispumati.lb ij.⁊ decoquatur lento igne donec ingrossetur et remoueatur ab igne.

LOhoc aliud. ℞. granoꝝ cydõiorũ ⁊ psilij ãboꝝ ana. ʒ. v. seis papaueris pondus. ʒ. x. radicũ liq̃ ritie ⁊ seuesten amboꝝ ana. ʒ. vij. ꝯcoquat̃ cũ aqua. lb iij. ⁊ decoquatur cũ lento igne donec ingrossetur ⁊ fũ daur desup de rob pondus. ʒ. xij. ⁊ dragagãti ⁊ gũmi arabici ãboꝝ ana põdus. ʒ. vij. ⁊ pẽidioꝝ sextariũ unũ.

LOhoc albotij ad raucedinez uocis ⁊ ulcus pe ctoris ⁊ ad illũ qui spuit sanguinẽ ⁊ aperit oppi lationes. cꝰ hec ẽ permistio. ℞. seminis lini torrefacti ⁊ pasš mundatarum amborum ana. lb. i. amigdalarum pini ⁊ amigdalarũ dulciũ ⁊ amigdalarum amararum mundatarũ omniũ ana. ʒ. vi. auellanarũ torrefactaruz ⁊ glutin albotin ⁊ radicũ lilij celestis omniũ ana. ℥. i. myrrhe ⁊ croci ⁊ turis masculi omniũ ana. ʒ. s. Terãt ⁊ cribellent̃ ⁊ inuoluant̃ cũ lacte asine ⁊ conficiantur cũ eo ⁊ fiant trocisci ⁊ exiccent̃ in umbra deiñ terant̃ ⁊ conficiant̃ cũ melle ⁊ sumat̃ de eo cochliariũ unum in mane ⁊ chocliariũ unũ in sero deinde fiãt ex eo col lyria ⁊ pilule ⁊ ponat̃ de eis in nocte sub lingua.

Tractatus sextus de sirupis ⁊ robub.

NOstra narratio in sirupis ⁊ robub ẽ secũ dũ modũ ad quẽ innuimus in eis que sũt ante. Et differẽtia quidẽ inter sirupos et robub ẽ ꝙ robub sunt succi inspissati ꝑ se ipsos et sirupi sũt ꝯcoctões ⁊ succi ĩspissati cũ dl̃cedie

SIrupus acetosus coitatis cũ seibus qui extin guit febres ⁊ inflãmationẽ stõi ⁊ incidit pbl̃a ⁊ abstergit ĩpm ⁊ uincit cholerã ⁊ apit oppilationes in epate ⁊ splene ⁊ prouocat urinã. cuius hec ẽ ꝑmistio. Sumant̃ aceti antiqui boni. lb. x. ⁊ proijciant̃ super ipsuz aque dulcis clare. lb. xx. aut plus aut minus se cũdũ quãtitatẽ acetositatis aceti ⁊ bonitatis eius ⁊ po nant̃ in eo corticũ radicũ feniculi ⁊ corticuz radicum apij omniũ ana. ℥. iij. seminis feniculi ⁊ semis apij am borũ ana. ℥. i. ⁊ dimittat̃ die ⁊ nocte ⁊ post hoc decoq̃ tur lento igne donec ꝯsumat̃ eius sexta deinde aufera tur ab igne ⁊ dimittatur donec infrĩet postea colet̃ et proijciatur super ipsum pro omnibus duabus ꝑtibus huius aque ⁊ aceti decoctorũ cũ radicibus ⁊ semibꝰ ps. i. zuccari tabarzet aut mellis pro omnibꝰ duabꝰ ꝑ tibus. ⁊. s. aceti ⁊ aque decoctorũ cũ radicibus ⁊ semi nibus ps. i. ⁊ decoquatur lento igne donec remaneat medietas eius ⁊ remoueat̃ ab igne ⁊ infrietur ⁊ colet̃ ⁊ administretur spũa eius iã collcã in hora ebullitionis eius. Et qui uult ponat in eo post ablationẽ spũe eius ⁊ postq̃ bullierit ebullitione una aut duabus. croci ñ molliti pondus. ʒ. iij. in pãno ⁊ suspẽdat in uase ⁊ fricz manibꝰ aut instrumẽto aliquo hora pꝰ horaz donec e grediatur uirtus eius in eo. Et ẽ de hoĩbꝰ qui fricant in eo pꝰ expletionem eius croci molliti pondus. ʒ. ij. ⁊ non coqunt ipsum.

MOdus sirupi acetosi Sal̃. mel bonũ pone sup leues prunas ⁊ aufer spumã eꝰ ⁊ ꝓijce sup ip sum acetũ quod nõ sit apparẽtis acetositatis neq̃ ꝺbi lis ⁊ bulliant ad ignẽ paulatim donec cõmisceant̃ bñ ⁊ nõ sit acetũ crudũ deinde remoueant̃ ab igne ⁊ ꝯua ipsũ. Si ergo uolueris uti eo cõmisce ĩpz aqua tanta q̃tus ẽ sirupus. Et si ille qui bibit ipsũ abhorret ip sum ꝓpter acetositatẽ eius aut dulcedinẽ ipsius tunc utatur eo assidue. ꝙ si uoluerit biberẽ ipsũ ita ut sit ma nifeste acetositatis tũc addatur in aceto eius ⁊ illud ẽ qm̃ nõ ẽ laudabile ut fiat ꝯm quãtitatẽ unã. Et uidet̃ mihi ꝙ hoc silr̃ sit ei quod facit hõ quãdo ꝑcipit hoĩ bus qui bibũt uinũ ut cõmisceãt ipsum cũ aqua pret̃ ꝙ sciat ꝙ in eis sunt quidã qui consueuerũt bibere ip sũ sic: qñ ergo bibũt ipsum forte purũ ledũtur statiz et illi qui consueti sunt bibere ipsũ forte qñ bibũt ipsum plurime cõmistionis patiũtur nauseã. ¶ Qum ergo hꝰmõi accñs contingat in potu uini ⁊ sit de consuetu dine hominũ ut bibãt ipsũ plurimũ qño non contigit in potu sirupi acetosi plus ⁊ sit consuetudo nostra ut bibamus ĩpm minus q̃ bibamꝰ uinũ ualꝺ ⁊ sit eo for tior qz oz ut eius equalitatẽ ꝑpemus ꝯm eũ qui ipsuz bibit ⁊ nõ ꝯm nos. Et ego quidẽ diligo ut scias quod magis conueniẽs ei qui ĩpm sumit ⁊ ille q̇ apud eũ est magis delectabilis ẽ ꝓpter hoc ipse plꝰ cõfert ei ⁊ q̇ ab eo ledit̃ ẽ ille qui abhorret ipsũ ⁊ equatio harũ spe cieꝝ ẽ ut fiat ꝯm ꝙ cõuenit pluribus hominũ ⁊ ita oz ut fiat ꝯm oẽm dispõnẽ. Sumat̃ aceti pars. i. ⁊ misce ant̃ cũ ea mellis dispũati ꝑtes. ij. ⁊ decoquãt̃ sup ig nẽ leuẽ donec cõmisceant̃ sapores eoꝝ. Silr̃ sapor ace ti iteꝝ nõ remaneat crudus a principio sui ⁊ silr̃ oz ut fiat in melle de quo fit sirupus acetosus. s. ponãt̃ sup omnẽ ꝑtẽ mellis quattuor ꝑtes aque pure deĩde ꝯco quatur lento igne cũ equalitate donec eleuet̃ spũa mel lis mali qm̃ malo melli spuma eleuatur. quapropt̃ nõ ẽ necessariũ ut decoquat̃ pl̃m sicut eget illud qꝺ ẽ añ ĩpm. Et pl̃m quiꝺ qꝺ remanet de primo qui ꝑmiscet̃ hac q̃titate ẽ medietas eius ⁊ iteratur eiꝰ decoctio donec ꝯmisceatur bene ⁊ nõ remaneat acetũ crudum ⁊ fit sirupus acetosus qñ ꝑmiscẽtur spẽs tres a princi pio. Fundũtur aceti ps una ⁊ mellis ꝑtes due ⁊ aque ꝑtes quattuor ⁊ ꝯcoqũtur donec remaneat quarta et aufertur spũa eius. ¶ Qũ ergo uis ipsũ facere forti orẽ pone tm̃ aceti q̃tũ mellis ⁊ bibat̃ sicut bibit̃ uinũ cõmistũ ⁊ non bibat ĩpm assidue imo die ⁊ die qm̃ ip se submergitur in iuncturis ⁊ attrahit chimũ ex inte stinis inferioribus ⁊ resoluit hũiditatẽ corporis. Et ꝺ hoĩbus sunt qui bibunt ipsũ sine aqua que sit quãtuz ẽ sirupus acetosus sicut bibunt. ℥. i. ⁊ post ĩpm illud quo uult hñs egritudinẽ ut extrahatur hũiditas ex or̃ stõi ⁊ trahat ĩpam ad inferiora. Et qui bibit ipsuz ex pectet super ĩpm usq̃ ad mediũ diẽ deiñ utat̃ pullis ⁊ alzirabegi.

SIrupus acetosus nr̃. Accipe zuccarum bonuz ⁊ assa ĩpm in patella ⁊ funde sup ĩpm aceti for tis. i. aceti uini tm̃ ꝙ appareat submersio eius sub zuc caro ⁊ nõ coopiat zuccaꝝ. Et si uis ne acetet minue ꝺ hac q̃titate deinde pone ĩpm sup prunas aut ignez le uem donec liquefiat ⁊ aufer spumã eius cum radicibꝰ situlaꝝ ⁊ accipe eã cum panno ⁊ nõ expumes ipsuz ni si cum eleuatione ⁊ positione absq̃ collectione. quz er go mundificatum fuerit fundes super ĩpm aquã dõec subtilietur. deinde decoque ipsum ⁊ ĩspissabis eum.

SIrupus acetosus solone educẽs cholerã. Su matur mel dispũatum aut zuccaꝝ ⁊ acetum for te sicut narrauimꝰ prius ⁊ decoque lẽto igne ⁊ accipe succi cucumeris asinini ⁊ scamonee amborũ ana. ℥. i. aut plus aut minus ꝯm qñtitatem necessitatis ⁊ ꝯm mensurã quã uis ⁊ tere ipsa ⁊ pone in panno lini ⁊ su spende ipsum in uase ⁊ confrica oĩ hora donec consũa tur ⁊ non remaneat in panno aliquid. Qum ergo co agulatur remoue ĩpm ab igne. Et quiꝺã proijciũt lo co scamonee radicẽ scamonee cum radice apij ⁊ radi cibus feniculi in principio decoctionis.

Sirupus acetosus alius educēs phl'a. Sumāt mel ꝛ acetum squille cum radicibus p̄dictis ꝛ decoquātur. Et accipe medulle cartāi quod scis esse conueniēs uirtuti hōis ꝛ tere ipam ꝛ pone in pāno et suspende in uase sicut primum ꝛ utere ipso.

Sirupus acetosus alius expellēs meliam. Sumatur mel aut zuccaꝝ ꝛ acetum ꝛ decoquatur sicut decoquitur primus deinde epithymi q̄tum uis ꝛ polypodij ꝛ hellebori nigri ꝛ tere ipsa ꝛ pone in pāno et suspende in uase et coque ipsum sicut primum.

Operatio aceti squillitici. Accipe squillā albā mundatā ꝛ incide ipsam cuꝫ cultello de ligno ꝛ infila ipsam cum filo ita ut frusta ad inuicē nō adhereant ꝛ munda ea ꝛ pone in filis ꝛ non sit unum ubi ē aliud ꝛ exicca in umbra. xl. diebus. deinde accipe ꝺ ea eminā. i. ꝛ proijce super eā aceti boni. lb. xviij. ꝛ pone ipsum in sole. lx. diebus ꝛ oppila uas bn̄ deinꝺ extrahe ex eo squillam ꝛ exprime ipsam ꝛ cola ipsaꝫ cū panno. ¶ Quidā uero accipiūt ad unāquāqꝫ eminā squille aceti. lb. vij. ſ. ꝛ alii nō exiccant squillā in umbra sed mundant eā ꝛ ponunt de ea illud idē pondus ꝛ dimittunt eam sex mensibus q̄ est illud quod fit ꝫ hunc modum magis soluēs. Et confert qn̄ colluitur cum eo os ori ꝛ carni gingiuaꝝ ꝛ sanguinē currentem ex eis abscindit qm̄ constringit ip̄m ꝛ exiccat humiditatē carnis gingiuaꝝ ꝛ dentium ꝛ indurat dētes q̇ mouētur ꝛ facit os odoriferꝝ ꝛ odorē oris ꝛ ualet ad fetorem oris: nam si de eo detur in potu abstergit cannaꝫ pulmonis ꝛ indurat eā ꝛ clarificat uocē ꝛ cōfortat eā ꝛ ē cōueniens iterum ei qui habet dolorē stōi ꝛ ei qui non digerit cibum ꝛ ei qui patit̄ epilepsiā ꝛ ad scotomiā ꝛ ei cui dn̄at̄ cholera nigra ꝛ almaturine ꝛ alguesgues ꝛ iterū ei qui habet p̄focationē m̄ricis ꝛ ei q̇ habet splenē grossum ꝛ ad uenā sciaticā ꝛ confortat corpus mollificatum arefactum ꝛ colorē corporis efficit bonum ꝛ acuit uisum ꝛ confert ad stricturam pectoris ꝛ anhelitus. Et si administret̄ in dolore auris qum fūditur in eā sedat ipsum ꝛ cōuenit ad omne qꝺ dixi si n̄ fuerit intus in aure ulcus ꝛ sumat̄ in potu oi die ꝺ eo in ieiuno parump ꝛ gradati donec p̄ueniat ad. ℥. i. ſ.

Sirupus acetosus squilliticus solutiu⁹ cōferēs ad difficultatē urine ꝛ dolorē lateꝝ ꝛ stōi ꝛ malitiā digōis ꝛ eructuationē acetosam. ℞. interioris cepe squille. lb. ij. zinziberis. ℥. i. semis apij. ℥. ij. sēis baucie siluestris. ℥. ſ. seminis feniculi ꝛ anisi amboꝝ ana. ℥. i. ameos. ℥. ſ. cymi carmeni. ℥. i. radicum aniudē et piretri amboꝝ ana. ℥. i. sup̄ioris isopi. ℥. i. calamēti et mente amboꝝ ana. ℥. i. keisim. ℥. ſ. cordumeni pondus ʒ. ij. myrrhe. ℥. ſ. seminis rute. ℥. ſ. folij idi. ℥. ſ. trita cōtritione grossa infundant̄ in aceti squillitici kist. vi. et mellis dispumati kist. ij. ꝛ pōatur in uase uitri ꝛ administret̄ ꝛ bibat̄ ante cibum ꝛ post cibum.

Modus faciēdi iuleb. Sumat̄ emia una zuccari ꝛ fundatur super ip̄m aque. ℥. iiij. ꝛ decoq̄t̄ lento igne ꝛ fundantur desup̄ aque rosacee. ℥. ij. ꝛ auferatur ab igne ꝛ coletur ꝛ admistretur.

Aqua mellis ꝛ zuccari faciēs ad egritudines f̄ras ꝛ dolorē epatis ꝛ pectoris mellis p̄s. i. aque p̄tes. ij. sumant̄ ꝛ decoquantur lento igne ꝛ auferatur sp̄ūa eius ꝛ ferueat donec remaneat tertia eius ꝛ auferat̄ ab igne ꝛ coletur ꝛ sic̄ aqua zuccari ēt: qū ergo uolum⁹ calefacere ipaꝫ ꝛ fortiorē facere ponim⁹ in ipsa p⁹ ablationē spume masticis ꝛ croci ꝛ aliarum speciēꝝ sicut cinamomi ꝛ galange ꝛ aliaꝝ aliquid.

Descriptio aque mellis alia que confert ad febrē ꝛ inflationē ꝛ multitudinē sitis in stō ꝛ tussim ex caliditate ꝛ cōfert ad ptisim. Sume rosaꝝ rubearū mūdataꝝ. lb. iiij. ꝛ pone eas in uase uitri die ꝛ nocte ꝛ p̄ijce sup̄ eas aq̄ cal̄e. lb. x. ꝛ stringe caput uasis super eas oppilādo bn̄ ꝛ dimitte eas die ꝛ nocte deiñ extrahe eas ꝛ exprime ualde ꝛ cola ipsam ꝛ p̄ijce sup̄ eā zuccari. lb. x. ꝛ coque ipam lēto igne donec ingrossetur ꝛ cola ꝛ utere.

Iuleb cū aq̄ rosacea. Sumat̄ zuccarū tabarzet tritū ꝛ mensuret̄ ꝛ proijciat̄ sup̄ omnē mēsurā zuccari tres mensure aque ros. clare bone subē ꝛ decoquat̄ lento igne donec remaneat eius tertia ꝛ auferat̄ sp̄ūa. Et qui uult ponere in ipso crocū dū coquit̄ tūc qū sublata ē sp̄ūa eius proijciat in ipso de croco nō trito in panno ꝛ exprimat hora p⁹ horā usqꝫ ad ꝯplementū ipsius. ꝛ qui uult ponere in ip̄o crocū post decoctionē tunc qū deponit ip̄m ab igne cōfricet in eo crocuꝫ tritū anq̄ͣ infrietur ꝛ repōat̄ i uase uitri ꝛ admistretur.

Sirupus de cydonijs ꝛ ē miua qui confortat stomachū ꝛ stringit uentrē ꝛ confert ad dolorem epatis ꝛ uomitū ꝛ nauseā ꝛ singultū. c⁹ hec ē p̄mistio ℞. succi cydonioꝝ acetosoꝝ. lb. xxx. uini boni antiqui lb. xxv. decoquat̄ leui igne donec cōsumat̄ medietas. deinde tollatur sp̄ūa eius ꝛ coletur ꝛ auferat̄ ab igne donec clarificetur ꝛ reducatur ad uas ꝭo ꝛ p̄ijciant̄ super ipsū mellis clari disp̄ūati. lb. x. ꝛ bulli ip̄m lento igne deinde sumātur zinziberis ꝛ masticis amboꝝ ana ʒ. ij. cardamomi maioris ꝛ minoris ꝛ cinamomi ꝛ heil omniū ana. ʒ. iiij. gariofiloruꝫ. ʒ. iij. croci nō triti. ʒ. iij. Tere contritione grossa ꝛ pone in pāno lini ꝛ p̄ijce i uase ꝛ cōfrica omni hora ꝛ bulliat super ignē donec i̅spissetur deinde depone ab igne ꝛ cola ipsum deīde accipe muschi. ʒ. ſ. ꝛ pone ipsum in uino antiquo ꝛ proijce ipsū desuper ꝛ p̄misce ip̄m bene ꝛ repōe eū usque ad horā administratōis. q̄ si uolueris facere ip̄m sine spēbus tūc fac ipsū cū succo cydonioꝝ muroꝝū ꝛ decoque ip̄m usqꝫ ad mediū ꝛ cola eū ꝛ accipe de eo. lb. ij. ꝛ succi maloꝝ mōtanoꝝ muroꝝ decocti usqꝫ ad mediū colati. lb. i. uini antiqui boni. lb. i. mellis boni aut zuccari. lb. i. decoquatur leui igne donec igrossetur ꝛ aufer spumā eius deinde accipe xiloaloes crudi. ʒ. ij. masticis ꝛ galie ꝛ croci capilloꝝ uen̄ris oīū an̄. ʒ. i. macis ʒ. i. ſ. spice ꝛ gariofiloꝝ ꝛ nucis moschate ꝛ heil ꝛ cardamomi ꝛ cinamomi ꝛ zinziberis omniū ana. ʒ. ſ. muschi tertiā. ʒ. i. tere omnia preter muschū ꝛ galiā ꝛ liga in panno lini ꝛ proijce in uase in quo ē succus ꝛ tere muschū ꝛ galiā per se ꝛ permisce ipsa cum uino et permisce cum medicinis et utere.

Conditū cōueniēs ad frigus stōi ꝛ diminutiōꝫ digōnis ꝛ debilitatē epatis ex frigore ꝛ quartanā ꝛ ad senes. ℞. uini ueteris. lb. v. mellis clari. lb. i ſ. zinziberis. ʒ. v. cardamōi ꝛ heil amborū ana. ʒ. ſ. gariofiloꝝ sextā. ʒ. i. croci sextā. ʒ. i. cinamomi sextā ꝛ medietatem sexte. ʒ. i. piperis nigri ꝛ muschi amboꝝ ana sextā ꝛ medietatem sexte. ʒ. i. Terant̄ medicine contritione grossa preter muschū ꝛ crocū ꝛ ligētur in pāno lini cum croco ꝛ ꝺcoquat̄ donec ingrossetur ꝛ anteq̄ deponatur ab igne proijciatur i eo musch⁹ ꝛ deponat̄ ab igne ꝛ reponatur in uase ꝛ administretur.

Conditū aliꝺ. ℞. spice ꝛ gariofiloꝝ ꝛ cardamomi ꝛ xiloaloes crudi omniū ana aure. ij. croci

auī.i.cinnamomi ⁊ zinziberis ⁊ piperis omniū ana au
rei.iij.galie aur.ſ.muſchi quartā auī.i.tere medicinas
contritione groſſa ⁊ liga in pāno lini preter muſchum
et galiā et proijce ſup eas uini odoriferi antiqui.lb.xij
⁊ dimitte duobus diebus ⁊ duabus noctib⁹ deiñ redi
ad uas ⁊ proijce deſup mell' clari.lb.iij. ⁊ zuccari ta
barzet.lb.ij.⁊ decoquat̄ donec fiat ei ſpiſſitudo ⁊ auſe
ratur ab igne ⁊ ꝓijciatur ſuper ipm muſchus ⁊ galia
⁊ reponatur ⁊ adminiſtretur.

Sirupus ſalmuniu qui cōfortat ſtōum ⁊ facit ap
petere cibū ⁊ deſtruit pulſū cordis.℞.lb. i.cor
ticū citri. ℥. i.marmacor aur.ij.gariofilor aur.i.xiloa
loes crudi conterantur ⁊ ꝓijciantur ſup ea.lb.v. uini
⁊ dimittantur tribus diebus cū noctibus ſuis deinde
proijciant̄ ſuper ea.lb.iij.zuccari albi tabarzet ⁊ aur.
i.maſticis.⁊.ʒ.ſ.croci ⁊ tertia.ʒ.i.galie bone ⁊ decoq̄t
lento igne donec cōpleantur ⁊ colent̄ ⁊ recōdatur in
uaſe ⁊ adminiſtretur ſicut iuleb.

Sirupus de granis myrti conferēs ad debilita
tē ſtōi ⁊ ſolonē uentris ſuperfluā ⁊ retinet men
ſtrua ⁊ confortat uiſcera.c⁹ hec ē ꝑmiſtio.℞.ſucci gra
norū myrti ꝺcocti colati dāicb.x.mellis colati danicb
i.ꝑmiſceāt̄ ābo ⁊ decoquāt̄ dōec igroſſēt ⁊ admiſtret̄

Rob de myrto.decoquatur ſuccus myrti ſolus
donec ingroſſetur ⁊ adminiſtretur.

Sirupus de mēta faciēs ad uomitū ⁊ ſacietatez
nauſeatiuā ⁊ nauſeā ⁊ ſingultū ⁊ fluxū uentris.c⁹ hec
ē ꝑmiſtio.Terant̄ granata dulcia ⁊ acetoſa cū pulpis
ſuis ⁊ decoquatur ſuccus donec medietur deinde ſu
mantur de eo.lb.ij.⁊ ſucci mente.lb.i.mellis.lb.i.aut
zuccari.lb.i.⁊ decoquat̄ donec ingroſſet̄ ⁊ coletur.

Sirupus de piris faciēs ad fluxū uentris ⁊ con
fortat ſtōum.Sumātur pira nō matura ⁊ ꝺco
quantur donec diſſoluta ſint ⁊ colentur ⁊ reducat̄ ad
uas ſo et decoquatur donec ingroſſet̄ et admiſtretur.

Sirup⁹ de malis faciēs ad debilitatē ſtōi ⁊ pul
ſum oris ſtōi ex caliditate ⁊ abſcindit uomitū cholericū
et ſitim.Sumat̄ malor̄ mōtanor̄ emina terant̄ et exꝓ
mātur et decoquatur ſuccus donec mediet̄ et coletur
et dimittatur in nocte et reducatur ad uas et decoqua
tur lento igne donec ingroſſetur et coletur et ponat̄ i
uaſe uitri.Si autē fuerit eſtas tūc dimitte ipm in ſole
diebus aliquot donec cōſumat̄ eius aquoſitas et ſue
tur et admiſtret̄.q̄ ſi uolueris ipſū dulcorare pone ad
omnē eminā ſucci.lb.i.zuccari et coq̄ ipm et utere.

Sirupus de acreſta faciēs ad caliditatē ſtōi et ſo
lutionē uentris cholicā et dolores caliditatis et
uenena et abſcindit ſitim et confortat ſtomachos pre
gnantiū ut nō recipiant hūores malos.Sumat̄ ſucc⁹
acreſte et decoquat̄ donec remaneat medietas et co
letur et dimittatur in nocte deinde reducatur ad uas
et proijciant̄ ſup ipm.ʒ.ij.gariofilorū et decoquat̄ do
nec auferatur ab eo odor et ingroſſetur et colet̄ et ad
miniſtret̄.Si aūt uolueris ipm dulcorare ꝓijce ſuper
ipm zuccarū poſt decoctionē cuz lento igne donec in
groſſet̄ ſꝫ q̄titatē ſubtilitatis ſucci et iſpiſſa ipꝫ et uter̄

Sirupus de fructib⁹ cōfortās ſtōum et uiſcera
et abſcindit uomitū et ſolonē uentris et chole
rā et cōfert ꝑgnantib⁹ qū uomitus aduenit eis.c⁹ hec
ē permiſtio.Sumatur ſuccus cydonior̄ et malor̄ et pi
rorū et granatorū muzor̄ et ſumac et zarur et decoq̄t
leui igne donec ingroſſetur.Si aūt uis dulcorare ipꝫ
ꝓijce ſup ipm zuccari q̄tū uis ⁊ bulli ipꝫ ⁊ cola ⁊ uter̄

Sirupus delectabilis cōfortans ſtōum.c⁹ hec ē
ꝑmiſtio.Sume de corticibus citri recētib⁹.lb.
i.et decoque eos cū aque kiſt.i.ſ.donec remaneat ter
tia.⁊ cola ipſam ⁊ ꝓijce ſuper eā mel ⁊ decoque ipſuz
lento igne donec ingroſſet̄ ⁊ utere ſicut iuleb.

Sirupus de papauere.oꝫ ut ſumantur centum
papauera media in q̄titate poſtq̄ exiccant̄ ſup
arborē ſuam nō ergo habeant ſuccū ⁊ neq̄ ſint multū
īmatura ⁊ nō exprimatur ab eis niſi ſubtile ⁊ non ſit
ſubtile eius currēs ſubtilis expſſionis multarū ſupflui
tatū deinde ꝓijciantur ſup ea kiſt.x.aque pluuialis ſi
inuenitur propter eius elongatōnē a putrefactiōe aut
aque fontiū ⁊ infūdantur in ea die ⁊ nocte donec leni
antur.Si aūt nō leniūtur dimittant̄ plus hoc deinde
decoquātur uſquequo diſſoluant̄ cū facilitate deinde
exprimant̄ deinde inſpiſſent̄ cum medietate ſue mēſu
re de dulcedine.q̄ ſi fuerit ad mollificandū illud qꝺ ē
in pectore et ſubtiliāñ ipſum ponatur mel ⁊ rob uue ē
magis aggregans iuuamentum.

Deſcriptio ſirupi de papauere alia cōferēs ad
eos quibus materie deſcēdūt ⁊ ꝓhibet illos q̇
euomūt ſanguinē.Sumant̄ de papaueribus mūdatis
ducēta nūero ⁊ aque pluuialis.lb.xv. ⁊ infūdantur i
ea tribus diebus ⁊ decoquant̄ donec diſſoluantur et
cōſumatur eius medietas ⁊ exprimantur papauera ⁊
proijciant̄ ⁊ coletur aqua bene ⁊ mēſurent̄ de ea.lb.
iiij.ſ.⁊ mellis ⁊ decoctionis ambor̄ ana.lb.i.ſ.⁊ deco
quātur donec fiat ei ſpiſſitudo deinde terantur acatie
rubee ⁊ croci ⁊ myrrhe ⁊ balauſtie ⁊ ſucci barbe hirci
ne omniū ana.ʒ.i.inſpiſſetur bene et reponatur in ua
ſe et adminiſtretur.

Deſcriptio ſirupi q̄ui confert ad tuſſim ⁊ pleſiz
⁊ confortat ſtōum.℞.aque granator̄ dulcium
lb.iiij.aque malorū de ſcemi.lb.i.aque cannarum zuc
cari tabarzet aut penidior̄.lb.i.decoquatur donec ha
beat ſpiſſitudinem ⁊ adminiſtretur.

Sirupus de fauis mellis ex ſermone Gal. ⁊ ip
ſe bibit̄ iterū ſicut bibuntur res inſrantes:qm̄
ipſe deſtruit ſitim i eſtate qū miſcetur cū aqua frigida
et confert iterū ei in quo ſunt hūores uiſcoſi qui nō di
gerūtur ⁊ proprie qñ aceſſerit ⁊ illud ē qm̄ leditur ex
iſtis qui ſuſcipit ipm ꝓpter multitudinē eius ⁊ pauci
tatez ⁊ qñꝫ fit cuz quacūq̄ aqua pñti ⁊ nō fit cū aqua
pluuiali ſicut fit ſirupus de melle.Et hic ē modus ei⁹.
Extrahatur mel bonū de fauis deinde fūdat̄ in patel
la in qua ē aqua fontiū clara dulcis ⁊ decoquat̄ cum
ea donec conſumatur reliqua aquoſitas in eo deinde
reponatur aqua ⁊ ſeruet̄ ⁊ adminiſtret̄.

Sirupus de fauis mellis alius.Proijciant̄ ſup
ꝑtē.i.mellis ꝑtes.ij.aque pluuialis antique et
ponatur in ſole ⁊ quidā fūdūt ſup ipm aquā fōtiū ⁊ ꝺ
coqūt ipm donec remaneat tertia ⁊ ſeruāt ipſum.

Sirup⁹ de apſinthio conferēs ad caſum appeti
tus ⁊ debilitatem ſtōi.Sumant̄ uini antiq̄ kiſt
iiij.mellis diſpūati kiſt.ij.proijciātur ſup ipſū maſticis
ʒ.iiij.ſquinanti ⁊ folij indi ⁊ ſpice ⁊ roſarū rubearum
ſiccarum ⁊ aloes ſcotrēſis omniū ana.ʒ.ij.coſti.ʒ.iiij.
herbe apſinthij romani.ʒ.vij.agarici.ʒ.ij.croci.ʒ.i.Te
re medicinas groſſe ⁊ liga eas in panno lini ⁊ infūde i
uino ſeptem diebus in ſole in eſtate ⁊ cōfrica pannum
omni die multotiens deinde utere.Sitq̄ doſis eius
℥.i.in ieiuno.

SIrupus de apsinthio ex cõpositione nr̃a ⁊ exp
ti sumus ipm ⁊ confert plus illo. Sumant ap
sinthij romani pondus.ʒ.c.⁊ coquãtur in trib⁹ eminis
aque puis donec remaneat quarta ⁊ illud cũ igne leui
ualde ⁊ confricetur manib⁹ ⁊ colet ⁊ sumat de succo
eius tertia illius aque ⁊ mellis quarta eius ⁊ uini me
dietas eius ⁊ decoquatur totũ ⁊ inspissetur.

SIrupus extinguẽs conferẽs ad sitim. Sumat
aque granatoꝝ acetosoꝝ. lb.i.⁊ aq̃ acetositatis
citri.lb.ſ.⁊ aque piroruꝫ.lb.i.⁊ aque tamarindorum
lb.i.decoquatur lento igne donec ingrossetur ⁊ detur
de eo in potu cũ aqua fr̃a aut cũ aqua niuis.

SIrupus de fructib⁹ cõferens ad uomitũ qui ac
cidit ex cholera citrina ⁊ facit calefcõs appetere
cibũ ⁊ confortat stõum.c⁹ hec ẽ permistio. Sumãtur
cydonia ⁊ mala ⁊ acetositas citri ⁊ pira ⁊ granata et
acresta ⁊ exprimatur aqua coꝝ omniũ ⁊ infundatur i
ea aliquid de sumach ⁊ zarur ⁊ alnabach ⁊ grãis myr
ti ⁊ almirberis ⁊ dimittatur die ⁊ nocte ⁊ exprimatur
⁊ coletur ⁊ proijciatur desup mel ⁊ decoquat donec
fiat ei spissitudo ⁊ administretur.

SIrupus de prunis conferẽs ad sitim ⁊ resoluit
naturã.sumat de prũis dulcib⁹ q̃tũ necesse est
et extrahant nuclei coꝝ ⁊ ponant in uase lapidis mũ
di ⁊ fundatur super ea de aqua q̃d coopiat ipsa ⁊ de
coquantur bene donec resoluant deinde colet ⁊ redu
catur ad ignẽ secũdo ⁊ ponat sup ipsam zuccari tabar
zet q̃tũ necesse ẽ ⁊ decoquat donec inspisset ⁊ conuer
tatur ad spissitudinem mellis.

SIrupus democriti qui conseruauit eũ ab infir
mitatibus oĩbus diebus uite sue ⁊ ẽ conferens
ad debilitatẽ stõi ⁊ splenis ⁊ corruptionẽ cõplonis.c⁹
hec ẽ permistio.℞.ireos ⁊ seminis feniculi ⁊ pipis al
bi omniũ ana pondus.ʒ.i.⁊ casie.ʒ.iiij.⁊ myrrhe ⁊ se
minis apsinthij amboꝝ ana pondus.ʒ.ij. terant ⁊ po
nantur in uase uitri ⁊ fundant super ea uini albi quan
titas que submergat ea additione digitoꝝ.iiij.⁊ striga
tur ex capite suo ⁊ admistretur post sex menses ⁊ in q̃
busdam descriptionibus danich unum.

SIrupus de uua conferẽs ad dolores gutturis
et aspa q̃d fit in eo ex ulceribus factis in stõ: c⁹
hec est pmistio.sumatur succi uue pontice stiptice.lb.
vi.⁊ decoquatur usq; ad tertiã ⁊ fundat sup ipsũ mell
lb.i.⁊ sumach ⁊ radicis liquiritie ⁊ gallaꝝ ⁊ balausti
arũ ⁊ supioris rosarũ omniũ ana sextariũ.i.et croci põ
dus.ʒ.ij.⁊ myrrhe ⁊ alũis iameni amborum ana.ʒ.i.⁊
decoquatur et coletur et potetur.

RAsaton sumitur de eo in hyeme senibus. Su
mant succi uue bone subẽ dauguain.x.⁊ bau
rac.lb.iiij.ſ.et decoquat lẽto igne donec auferat spu
ma eius deinde proijciatur super ipm mellis bõi spissi
ad oms.iiij.lb.lb.i.⁊ bulliat lẽto ign̄ dõec auferat spu
ma eius iterum et cõsumat eius medietas deinde sũa
tur heil ⁊ cardamomi ⁊ cinnami ⁊ gariofiloꝝ ⁊ macro
piperis omniũ ana pondus.ʒ.i.terant contritione sub
tili ⁊ ponãtur in pãno lini subtili ⁊ proijciantur cũ eo
in decoctione post ablationem spume. Q̃ũq; cõpletur
eius decoctio ⁊ poẽ ẽ intromittere manũ in eo confri
cetur pannus in eo uehemẽter donec egrediat ⁊ põa
tur in eo croci pondus.ʒ.iij.ponatur in ampulis ⁊ stri
gatur ex capitibus suis. Et si fuerit i eo subtilitas po
natur in sole deinde tollatur ab eo et quanto plus an
tiquatur est melius.

SIrupus de apsinthio qui confortat stõuꝫ ⁊ ape
rit oppilationes ⁊ solone educit cholam.℞.põ
dus.ʒ.viij.agarici.ʒ.iiij.aloes.ʒ.ij.masticis ⁊ seminis
apij ⁊ squinãti ⁊ anisi omniũ ana.ʒ.i.mente.ʒ.iij. cala
menti.ʒ.i.ſ.croci.ʒ.ij.radicũ amborum ana.ʒ.ij.apsin
thij.ʒ.iij.radicis liquiritie.ʒ.iij.asse tm̃dẽ spice ⁊ assari
⁊ folij omniũ ana.ʒ.i.decoquãt cũ.viij.lb.uini donec
remaneat medietas ⁊ colet ⁊ coagulet cũ.lb.i.ſ.mell

ROb de cydonijs ⁊ granatis ⁊ mal ⁊ alijs: Ista
oĩa sunt sicut siruꝑ i coꝝ nisi q̃ ipsi succi eor in
spissantur cũ facilitate absq; dulcedine.

SIrupus alkedi ex ꝯpõne nostra. Sumant de
succo alkedre ptes due ⁊ si nõ est presens suma
tur ipsũmet alkedre ⁊ seret ⁊ sumatur ei⁹ seratura et
tere ⁊ accipe contritũ eius ⁊ adiũge cũ medietate sui
de sandalis in aceto distillato aut in aqua acreste pu
aliquot diebus deinde decoquat in eo decoctione fa
cili cum longitudine donec dissoluat deinde exprima
tur ⁊ sumat de expssione ⁊ quãto ẽ acetũ plus aut aq̃
acreste ẽ melius.deinde sumat aqua aldog acetosi ab
lati ex caseo aldog aut dimittẽdo rsidere ultime ⁊ mu
tando de uase in uas aut cũ decoctõne sicut ẽ decoctõ
aque casei donec auferatur aquositas deinde sumatur
faria õdei ⁊ fiat ex ea ⁊ ex aq̃ alraib focha ⁊ fiat aceto
sum illud focha deinde resideat postea renouet acce
ptõ alfocha e⁹ ⁊ faria õdei ⁊ q̃to pl⁹ iterat ẽ meli⁹ ⁊ su
mãt d̃ eo ptes.v.⁊ sumat aq̃ piroꝝ d̃ scẽi ⁊ aq̃ cydõioꝝ
acetosoꝝ pluuie aq̃ ⁊ aq̃ alzarur ⁊ aque prunoꝝ aceto
soꝝ ⁊ aque altala ⁊ aque alcõdisi recẽtis ⁊ aque moro
rũ de scemi que nõ itegre sũt matura ⁊ aque chrysomi
loꝝ imaturoꝝ acetosoꝝ ⁊ succi acreste ⁊ succi ribes et
succi preputioꝝ uitis ⁊ succi rosarũ psiccaꝝ ⁊ succi ne
nufaris ⁊ succi uiolaꝝ omniũ ana tertia ptis.i.⁊ succi
acetositatis citri ⁊ succi acetositatis citrãguli amborũ
ana.ʒ.ª ptis.i.⁊ succi coriandri ⁊ lactuce ⁊ folioꝝ pa
papaueris hũidi ⁊ endiuie ⁊ portulace omniũ ana q̃r
ta partis.i⁹.⁊ succi folioꝝ salicis ⁊ folioꝝ maloꝝ ⁊ fo
lioꝝ piroꝝ ⁊ foliorũ alzarur ⁊ folioꝝ rosaꝝ ⁊ foliorum
uirge pastoris omniũ ana quartã ptis.i⁹.⁊ succi bar
be hirci ⁊ rosarũ siccaꝝ ⁊ nenufaris ⁊ seminis almirbe
ris ⁊ seminis endiuie ⁊ seis lactuce ⁊ balaustie oiuꝫ
ana medietas ptis.i.⁊ succi mente hũide sexta partis
uni⁹ ⁊ succi almirberis hũidi medietas partis. Aggre
ga medicinas istas ⁊ succos ⁊ cõpone super ignẽ ⁊ p
ijce in eo lentiũ partes.iiij.ordei excorticati ptes.ij.et
sumach partes.iij.⁊ decoquãtur oĩa super ignẽ donec
remaneat medietas: deinde deponat ab igne ⁊ dimit
tatur dõec infrĩetur ⁊ confricetur fortiter ⁊ colet ⁊ su
matur canfore ad oẽ pondus.ʒ.xxx.auri.i.⁊ terat cãfo
ra ⁊ puluerizet sup radicẽ cucurbite aut kinuine ⁊ fũ
dantur super eã medicamĩa cũ facilitate deind̃ obstru
atur caput eius cũ re uehementis uirtutis deinde po
natur super prunas donec sciat q̃ forsitan bullit po
stea sumatur ⁊ concutiat ⁊ ponatur in bustuca ⁊ strin
gatur caput eius ut nõ euaporet canfora et euollet do
sis ei⁹ usq; ad.ʒ.x. Et de bomibus sũt qui ponũt in eo
spice ⁊ zinziberis ⁊ seminis feniculi ⁊ anisi ⁊ ciperi et
piperis partes equales sm̃ q̃ uidetur.

DEscriptio focha nostra q̃d ẽ iuuatiuũ ⁊ addit i
coitu.℞.piperis ⁊ zinziberis ⁊ spice ⁊ nucis
muscbate omniũ ana.ʒ.v.scorie ferri trite.ʒ.x.seminis
porri.ʒ.xv.semis heruce ⁊ seminis napi ⁊ seminis ur
tice ⁊ sinapis omniũ ana.ʒ.iiij.lingue auis ⁊ granorũ

alkilkil ⁊ granoꝝ alkelen ⁊ granoꝝ uiridiũ omniũ ana
ʒ.iij. Terant ⁊ ponãtur in panno ſicut ſciſ deinde po
natur hoc in dog.xi.diebus ⁊ moueatur in eo ⁊ miſce
atur illud aldog cũ focha panis ⁊ fiat focha.

DEſcriptio ſirupi de apſinthio noſtra.℞. apſin
thij pondera.c.⁊ uini.ccc.⁊ ſucci cydonioruꝫ
ccc.infundantur in eis tribus diebus ⁊ ponantur ſup
ipſum mellis.c.⁊ inſpiſſetur ſuper ignẽ.

MEdicia nr̃a ꝯuẽiẽs ad ulcꝰ ueſice ⁊ ulcꝰ uie ṽge
iiecta i foramẽ uirge.℞.plũbi uſti ⁊ medꝉle ſe
minis melonis omniũ ana.ʒ.v.ſpodij.ʒ.ij.gũmi arabi
ci ⁊ ſeminis papaueris ⁊ cornu ceruini aduſti omniũ
ana.ʒ.iij.opij.ʒ.ſ.hyuſquiami albi tertia .ʒ.i .myrrhe
ʒ.due terãt oĩa bene et fiat ex eis collyriũ cũ aqua en
diuie ſicut collyria oculi et adminiſtretur cũ iiectorio
reſolutũ in lacte aut in oleo de granis melonis.

Tractatus.vij.de conditis ⁊ alingibet.

AEleniabi iuuatiuũ ad febrẽ et dolorẽ ſtõi
Sumant roſe rubee ablatis capitibus in
ciſe mũdate ex uenis ſuis albis duris et
expandantur ſup pannũ mũdũ dõec exic
cetur hũiditas eaꝝ ⁊ proijciantur i liurello ⁊ fricẽtur
donec diſſolute ſint ⁊ proijciatur ſup eas mellis diſpu
mati q̃titas qua conficiãtur cõfectõe leui ⁊ ponat in
uaſe uitri aut uitreato ⁊ ponat in ſole.xl.diebus ⁊ mo
ueatur in mane ⁊ ueſperis. Et ſi indiget melle addat
in eo ⁊ reponatur ⁊ adminiſtretur pꝰ ſex menſes ⁊ ſilr
fit cũ uiolıſ.qꝺ ſi fiat cũ zuccaro geleniabi aut uiole ſol
uatur zuccaꝝ cũ modico aque dulcis donec fiat ſicut
mel ⁊ fiat ſicut fit algeleiabin.

CItrũ conditũ cõueniẽs ad debilitatẽ ſtõi ⁊ di
gerit cibũ. Sumat citrũ recẽs ⁊ incidatur ſꝫ
longitudinẽ in quattuor partes totũ citrũ ⁊ mũdetur
interius totũ acetoſũ ⁊ proijciatur in liurello teſteo et
infũdatur ex aqua dulci clara cũ ſale groſſo albo ſeptẽ
diebus donec ſtringat deinde ſeptẽ diebus alijs ſiñ ſa
le imo cũ aqua donec alteretur color eius ⁊ ſit album
illud quod ẽ exterius ſicut qꝺ ẽ interiꝰ ⁊ guſtet aqua
tam diu donec nõ ſit in eo ſalſedo ⁊ ſumãtur melliſ bo
ni ps.i.aque partes.ij.ſm q̃titatẽ que coopiat citruꝫ
⁊ proijciatur in uaſe ⁊ decoquat leui igne duabꝰ hõis
deinde tollatur ab aqua ⁊ melle ⁊ in mane ſumat mel
⁊ ferueat ⁊ tollat ſpũa eius ⁊ proijciat in eo citꝝ ⁊ fer
ueat bullitõe una ⁊ tollat ⁊ reducatur citrũ in liurel
lo ⁊ pulueriʒẽtur ſup ipſum iſte medicine ad oẽs duaſ
eminas citri.croci ⁊ heil ⁊ cardamõi omniũ ana aur̃.
i.gariofiloꝝ ⁊ cinamomi amboꝝ ana aur̃.ſ.muſchi ſex
ta ⁊ medietas ſexte.ʒ.iꝰ.Tere has medicias ⁊ pulue
riza ſuper citrũ ex utroqꝫ latere eiꝰ ⁊ proijciatur in ua
ſe ⁊ proijciatur ſuper ipſum mel ⁊ admĩſtretur.

DEſcriptio alia. Sumãtur de citris media ma
tura equalis ſuperficiei longa ⁊ ſcindant in lõ
gum ⁊ fiant de unoquoqꝫ citro.iiij.fruſta ⁊ infũdantur
in liurello teſteo nouo ⁊ illud ſit in kenini primo qum
ſol ingreditur capricornũ. Et melius qꝺ fit de eis eſt
in anno uehementis frigoris qm̃ q̃to plus congelatur
ſuper ea aqua ẽ magis indurans ea ⁊ ſũt magis rema
nentia deinde abluanur in omni die bis poſtq̃ frica
ta ſunt cum ſale groſſo ⁊ mũdificẽtur ⁊ reducãtur ad
aquã frıam uſquequo tranſeant ſuper ea treſ hebdomo
de deinde extrahant ex aqua ⁊ fũdant ſup planũ ali
quod ut tabula ⁊ mũdificẽtur cũ cultello ſi iã aliquid
õputruit ex eis ⁊ reducãtur od aquã dulcẽ ⁊ abluan
tur in extremitatibꝰ diei cũ facilitate donec ꝑtereãt ſu
per ea.xl.dies.deinde extrahant ab aqua ⁊ abluant
ab oĩbus que adueniũt eis ex putrefactione ⁊ corroſi
one ⁊ dimittãtur die et nocte donec auferat ab eis hu
moroſitas deinde ponãtur quaſi in mane in uaſe ha
bente latũ caput aut patella mũda ⁊ effũdatur ſup ea
tm̃ aque ꝙ ipſa cooperiat ⁊ pulueriʒet ſup ea de ʒuc
caro contrito q̃tum ẽ tertia pondus citroꝝ ⁊ decoq̃n
tur igne leui ⁊ miſceantur cũ ſpatula deinde extrahan
tur ⁊ abſtergant ⁊ mũdificẽtur ⁊ ponantur ſup planũ
ut eſt tabula ⁊ dimittãtur duobus diebus cõtinuis de
inde reducãtur ad patellã ⁊ proijciantur ſup ea ꝺ ʒuc
caro q̃tum ẽ medietas ponderiſ citroꝝ ⁊ aque que co
operiat ea ⁊ ſi ſupfluat.iiij.digitis coniũctis decoquã
tur lento igne ſicut coxiſti ea prius ⁊ caue in hoc ne cõ
rũpantur in igne qm̃ ſũt debiliora eoꝝ que condiũtur
⁊ ſit mens tua ⁊ intellectus tuus totꝰ ad ea qũ ignem
accendis ſub eis ut ſit ignis leuis ⁊ quietuſ deinde ex
trahant ⁊ expãdantur ſup tabulam ⁊ dimittant tribꝰ
diebus cõtinuis ⁊ noctibꝰ ſuis ⁊ a die quarto mũden
tur ⁊ mũdificẽtur cũ capite cultelli ⁊ reducãt ad uas
⁊ fũdatur ſuper ea mellis colati q̃titas que cooperiat
ea ⁊ ſuperfluat.iiij.digitis ⁊ ꝺcoquãtur leui igne q̇nqꝫ
horis aut ſex donec uideatur mel egredi ſup illud qꝺ
apparet de citro ſicut ſiꝉitudo margaritaꝝ ⁊ ingroſſet
mel ingroſſatione aliqua deinde auferãtur ab igne ⁊ i
frigidẽtur ⁊ ſumãtur ſpice ⁊ gariofili ⁊ cinnamõi ⁊ ʒi
ʒiberis ⁊ cardamomi ⁊ macropipis ⁊ girboe omnium
ana ps.i.⁊ ſit pondus oĩum q̃titas medietatis decie
ponderis citroꝝ. Et eſt ut ſint duo ſextaria pro unaq̃
qꝫ emina citrorum ⁊ terant groſſe ⁊ ponantur in uaſe
uiridi uitreato ⁊ pulueriʒet in eo res parua de medi
cina ⁊ fũdantur deſuper citra quãtitate tunice unius
deinde pulueriʒẽtur ſup ea medicine ⁊ fiat cũ eis ita
donec cõpleantur ambo ſiꝉ deinde fũdãtur ſup ea i pa
tella de reliquijs mellis donec coopiat ea ⁊ ſupfluat
iiij.digitis ⁊ ſtringat caput uaſis ⁊ ponatur in loco in
quo ñ adueniat ei frigus nꝫ hũoroſitas. Et ſcias ꝙ ſi
gnũ maturitatis citri ẽ eiꝰ ſubmerſio i liurello ſub aq̃

CYdonia condita que cõueniũt ad ꝯfortandum
ſtõum ⁊ ſtrigũt nãm ⁊ ad malitiã digõnis ⁊ uo
mitũ ꝑpter cãm oriſ ſtõi. Sumant cydonia bona ma
gna ⁊ mũdentur interius ⁊ excorticẽtur et incidãtur
in fruſta et decoquãtur cũ aqua et melle et ſint aque
ptes.ij.et mellis ps.i. Quidã uero decoqunt ea cum
uino et melle et eſt melior opatio et inſrent et in die ſe
cũdo decoquãtur cũ melle ſolo deinde expandant in
liurello et pulueriʒentur ſup ea medicine predicte i ci
tris. Et fũdatur ſuper ea mel et ſeruetur.

DEſcriptio alia cydonioꝝ cõditoꝝ que cõferũt
ad debilitatem ſtõi et ſoꝉonem uentriſ. Sumã
tur de cydonijs matura et incidãtur i.iiij.fruſta ⁊ mũ
detur qꝺ ẽ in interiore pte eoꝝ ex granis et abſtergan
tur interiora eoꝝ cũ mandali de lino et fũdant ſup ea
mellis ps.i.et aque pteſ.iiij.cũ q̃titate que cooperiat
cydonia et ferueant duabꝰ ebullitionibꝰ aut tribus ꝺ
inde colent et reducãtur ad uas et fũdantur ſuper ea
mellis diſpũati ps.i.et aque ps.i.et bulliant ebullitio
nibus duabus aut tribus deinde colẽtur et expãdant
ſup planũ aliquod ut ẽ tabula et dimittãt donec exic
cent quod i eis ẽ de hũoroſitate deinde abſtergantur
et reducantur ad uas et fũdat ſup ea mellis q̃titas q̃
ſubmergat ea et emineat.iiij.digitis ꝯiũctis et ebulliãt

ebullitione una et pulverizētur super ea spēs q̄s diximus in opatione citroꝝ ⁊ ponanť in uase uitreato uiridi ⁊ oppiletur stricte caput ei⁹. quidā uero medici n̄ proijciūt super ea d̄ spēbus nisi cardamomum et gariofilos et crocum.

Bautie condite q̄ue cōferūt ad frigora ⁊ debilitatem renū ⁊ dolorē dorsi ⁊ adiuuāt ad uolūtatem coeūdi. Sumantur de baucijs duꝛe clari colōis mūde ⁊ abscindanť due eaꝝ extremitates deinde p̄ijciantur super eas penidioꝝ aut zuccari pōdus ipsarū ⁊ fūdatur super eas de aqua q̄ cooperiat eas ⁊ decoquātur leui igne donec leniantur ⁊ auferanť ab igne ⁊ expandantur super planū aliquod ut tabula donec exiccentur ⁊ abstergatuꝛ ex eis quod supeminet eis ex malo ⁊ reducantur ad uas ⁊ fūdatur super eas mellis dispūati quātitas coopiens eas ⁊ supeꝛeminēs eis q̄tuor digitis ⁊ decoquantur lento igne donec uideať mel penetrare ex omnibus p̄tibus earū ⁊ auferať ab igne ⁊ ponatur tunica una ex eis in uase uitꝛeato ⁊ pulverizētur sup̄ eas spēs ⁊ fiat d̄ eis ita usq̄ ad finē ipaꝝ

Myrobalani conditi fiūt ex recentibus in Seni ⁊ India ⁊ qui afferūtur inde sunt boni ualde ⁊ fiūt apud nos hic s̄m hūc modū. Sumuntur myrobalani kebuli ⁊ fit fouea in terra in loco hūoroso arene dulcis nō salse ⁊ ponitur de myrobalanis tunica una ⁊ supra eos de aꝛena hūida tunica una ⁊ sub eis de arena tunica una ⁊ aspergitur sup̄ eas de aqua ⁊ post duos dies accipiūtur myrobalani ⁊ proijciť sup̄ eos arena alia ꝛecens nō prima ⁊ dimittūtur duob⁹ diebus donec humectanť. Fit illud decē dieb⁹ donec intumescāt myꝛobalani ⁊ humectētuꝛ ⁊ inflēť: tūc eꝛgo ablue eos cum aqua dulci ter aut quater ⁊ accipe dactilos ⁊ ciperū ⁊ decoque eos cū aqua pluria ⁊ p̄ijce myrobalanos in illā aquam decoctā ⁊ decoque eos paulatim super ignē leuē. Qū ergo decocti sunt ablue eos ablutione mūdante deinde accipe mel ⁊ bulli ipm ⁊ aufeꝛ spumā eius et coque eos cū eo et accipe medicinas q̄s diximus in citris cōditis et pone eas in pāno lini mūdo subtili et suspēde ipm in uase et confrica ipm omni hora donec egrediatur uirtus spetieꝝ cū myrobaľ. qū ergo decocti sūt tunc pꝛoijce eos in catio uitꝛeato ⁊ dimitte eos duobus dieb⁹ aut tribus dōec recipiāt myrobalani uirtutem medicinaꝝ et proijce eos in uase uitri et p̄ijce in eo mel dispūatum et proijce sup̄ eos muschi et croci et parū ambre quātitatē quāuis ⁊ stringe os uaś et utere eis et q̄to pl⁹ antiquāť sūt meliores.

Descriptio alia myrobalanoꝝ ꝯditoꝝ. Sumāť de myrobalanis magnis kebulis centū nuē ro et infundātur in aqua et ponātur ad solē. v. diebus deinð extꝛahantur ex aqua ⁊ ponanť in fimo hūido. v. diebus in omni die extꝛahanť et abluanť ablutōe mūdante et reducātur ad fimū humidū et sepelianť in eo ita fiat tribus uicibus deīde extrahanť et lauētur ablutione mundante et proijciātur in aque rizi et zuccari ℥. xxx. et dactiloꝝ q̄titate coopiente ipsos et decoquātur leui igne donec cōsumatur aqua et extꝛahātuꝛ et abstergantur cū pāno lini et pūgantur cū acubus et fundatuꝛ super eos mellis arūdinū quātitas coopiēs eos et supereminens. iiij. digitis et decoquantur dōec ingrossentur et administrentuꝛ.

Species eoꝝ alia. Sumanť ex myrobalanis kebulis bonis. c. myrobaľ. et lauētuꝛ ablutōe mūdante et dimittantur nocte donec exiccētur paulatiꝫ ⁊ fundatur super eos aqua aut aqua alkisch ordei cū quātitate que coopiat eos ⁊ supemineat. iiij. digitis ⁊ decoquātur leui igne donec consumať aqua ⁊ ponāť in furno ⁊ quasi mane extrahanť ⁊ expandanť super uas planū ut tabula ⁊ absterganť cū pāno ⁊ pūgantur cū acubus deinde fūdatur supeꝛ eos de rob ⁊ decoq̄ntur donec leniātuꝛ ⁊ deponātur ab igne ⁊ pulueꝛizēť super eos spēs ⁊ reponanť ⁊ admistꝛenť.

Secacul conditū. Secacul ē uene sicut zinziber ⁊ affertur ex india ⁊ fit de eo cū teneritudine sua conditum in loco suo ⁊ ē nobile ualde. Apud nos aūt fit s̄m hūc modū. Humectatur in primis cū aqua calida donec mollificetur coꝛtex eius exterior deinde excorticatur cuꝫ cultello postea infūdituꝛ in aqua septem diebus ⁊ omni die alteratur aqua ⁊ fit illud d̄ eo donec hūectatur inteꝛius eius ⁊ ipius exteꝛi⁹ ⁊ leniatur deinde decoquitur cum aqua ⁊ melle postquā humectatur ⁊ sunt aque p̄tes. ij. ⁊ mellis p̄s. i. deinde ponitur mel solum ⁊ bullit ebullitione una ⁊ proijciť ī uase uitri ⁊ qū subtiliať mel ex hūiditate eius extrabitur ab illo melle et ponitur in uase alio dispūato cū spetiebus quas diximus.

Zinziber conditū. zinzibeꝛ ē uene d̄ uentꝛe terre sicut uene tinctoꝝ ⁊ fit d̄ eo conditū in Sceni cū teneritudine sua. Apud nos autē affertur conditū cū melle aut cum aqua rizi ⁊ fit apud nos cum melle et spēbus cum siccitate sua postq̄ infunditur mense uno absq̄ sale. Quidam uero alij sepeliunt ipm in arena sicut myrobaľ. deinde decoquitur ⁊ fit secundū moduꝫ quem diximus in myrobaľ.

Pruna cōdita si sunt humida decoqunť p⁹q̄ tollunť interiora eoꝝ cum melle ⁊ aqua deinð cum melle solo ⁊ proijciunť sup̄ ea spēs s̄m q̄ dixim⁹ ante ⁊ si sunt sicca tunc infundantur in aqua tribus diebus deinde decoquantur.

Napi cōditi. Sumanť napi boni ⁊ incidantur in quattuor partes ⁊ s̄m quātitatē magnitudinis ⁊ p̄uitatis eoꝝ excorticētuꝛ ex cortice suo exterioꝛe ⁊ infundanť in aqua ⁊ sale. iiij. diebus. deinð tribus diebus cum aqua caľa ⁊ d̄coquanť cum aqua ⁊ melle deinð cum melle solo ⁊ fiant odoriferi.

Amigdale cōdite. Eligantur d̄ eis dulces cum teneritate sua ⁊ corticibus suis ⁊ coquāť ita ut nō ifūdanť ⁊ p̄forēť ⁊ ponāť ī spēb⁹ boni odoris.

Ligna balsami cōdita. Et fit ex lignis balsami recentib⁹ q̄n decoquntur duabus uicib⁹ ⁊ proijciunť super ea species sicut diximus.

Emblici cōditi. Eligantur ex emblicis melioꝛs qui nō sunt fracti ⁊ infundātur. vij. diebus in aqua frigida donec leniantur ⁊ inflentur ⁊ humectēť deinð decoquātuꝛ bis s̄m q̄ dixim⁹ ⁊ p̄ijcianť super eos spēs deinð ferueāt duabus ebullitionib⁹ cum aq̄ ⁊ p̄ijcianť sup̄ eos mel dispūatuꝫ ⁊ spēs ⁊ admistrēť

Mala condita cōueniētia ad uomitum decoquāť poma dulcia d̄ Scemi cū duab⁹ partib⁹ aque et parte una mellis deinð decoquātuꝛ s̄o cum melle solo ⁊ ponantur in uase uitri ⁊ proijciatur supeꝛ ea mel dispumatum ⁊ proijciantur super ea species predicte in opeꝛatione citroꝛum.

Tractatus. viij. de trociscis.

Sermo nosteꝛ ī hac summa ē sicut sermo p̄teritus.

Trocisci stelle. Iã consecutũ ẽ ex magnificatione antiquoꝝ medicoꝝ ꝙ noiauerunt trociscos stelle almardacanee. s. trociscos stelle qui nõ permittũt uitã recedere. Et isti quidẽ trocisci cõueniunt stõ recipiẽti supfluitates expulsas ex reliquis mẽbris ⁊ auferũt eructuationem acetosam ⁊ liniũtur sup frontem ⁊ sedant dolorẽ capitis ⁊ cõferunt ad catarros ⁊ dolorẽ dentiũ positi cum galbano in corroso ex eis ⁊ cõferũt ad dolorẽ auris ⁊ conferunt ad sputũ sanguinis ⁊ cursum eius ex omni mẽbro ⁊ ad tussim chronicã ⁊ cõferunt ad febres periodicas sumpti in potu cũ aqua sansuci ⁊ ad uenena ex pcussione ebibita cũ aqua rute ⁊ ponat in eis stella terre. Et dixerũt plurimi eoꝝ ꝙ est talk. ⁊ quidã eorũ ꝙ est lutũ scemium ⁊ fortasse talk linit aspitatẽ stõi et insidet ei ⁊ nõ patitur a calore inato donec agat ipsuz in alio. Et nos dicem⁹ eoꝝ permistionẽ sicut ipsi dixerunt. quoꝝ hec ẽ pmistio. Myrrhe ⁊ castorei ⁊ spice ⁊ casie ⁊ terre sigillate ⁊ corticũ mandragore omniũ aã ℨ. iiij. opij ⁊ croci ⁊ costi ⁊ stelle terre ⁊ est talk omniuz ana. ℨ. v. papaueris albi. ℨ. vi. dauci ⁊ anisi ⁊ siscleos ⁊ seminis hyusqami albi ⁊ storacis liquide ⁊ semis apij omniũ ana. ℨ. viij. infunde gũmas in uino odorifero et tere medicinas ⁊ cõfice cum eo ⁊ fac trociscos ponderantes. ℨ. s. ⁊ exiccentur in umbra.

Trocisci ꝺ rosis uniuersitatis qui cõferũt ad dolorẽ stõi ⁊ abstergũt humiditates stõi ⁊ auferũt febres phlaticas ⁊ chrõicas quoꝝ hec ẽ pmistio. Sumant rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitib⁹. ℨ. xx. spice odorifere ⁊ radicũ liquiritie omniũ ana pond⁹. ℨ. x. Et sunt quidã medicoꝝ qui ponunt loco radicũ liquiritie succum liquiritie. Aggrega has medicinas tritas ⁊ criblatas ⁊ confice cum triplicato ⁊ fac trociscos ⁊ exicca in umbra.

Descriptio trociscoꝝ ꝺ rosis asclepiadis qui extingunt ⁊ cõferũt ad dolorẽ stõi ⁊ confortant ipsũ ⁊ ad disniã ⁊ calitatẽ ⁊ inflamationẽ ⁊ hũiditatez ⁊ subuersionẽ stõi ⁊ adustionẽ. quoꝝ hec ẽ pmistio. ℞ rosaꝝ recẽtiũ auĩ. vi. radicum liquiritie auĩ. iiij. spice inde auĩ. ij. cõficiantur cum rob ⁊ informentur trocisci ponderis. ℨ. i. ⁊ exiccentur in umbra.

Trocisci de rob cum scamonea qui conferũt ad febres ⁊ ad difficultatẽ. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitibus. ℨ. xij. spice odorifere ⁊ radicum liquiritie omnium ana. ℨ. viij. scamonee põd⁹. ℨ. iij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ confice ⁊ fac trociscos ⁊ exicca in umbra ⁊ bibãtur cum aqua frigida ⁊ iuleb ⁊ sirupo acetoso.

Trocisci de rob cũ spodio qui cõferũt ad febres cõmistas ex phlate ⁊ chola antiquas. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitib⁹ pond⁹. ℨ. v. spice odorifere põdus. ℨ. ij. spodij pond⁹. ℨ. i. succi eupatorij põdus. ℨ. viij. Aggrega has medicias tritas ⁊ cribellatas ⁊ fac trociscos ⁊ exicca ⁊ utere qñ necesse fuerit.

Trocisci de rosis noiati diarodon qui cõferunt ad oppilationes splenis ⁊ epatis ⁊ febres melancholicas ⁊ phlaticas. quoꝝ hec ẽ permistio. ℞. rosarum. ℨ. x. ⁊ succi liquiritie. ℨ. v. ⁊ spice ⁊ casie ⁊ floris squinanti ⁊ croci ⁊ myrrhe ⁊ masticis omniũ ana pondus. ℨ. ij. Terant ⁊ cribellẽtur ⁊ infundantur myrrha ⁊ crocus i n aceto et conficiantur cum eo ⁊ fiant trocisci et si uis confice cum melle.

Trocisci de rosis conferẽtes ad febrẽ tertianaz ℞. rosarũ rubeaꝝ ptes. v. spice ⁊ croci ⁊ masticis ⁊ anisi ⁊ lacce absq; ligis omniũ ana ptes. x. succi eupatorij ⁊ apsinthij ãboꝝ ana ptes. ij. floris squinãti ⁊ myrobalanoꝝ citrinoꝝ amboꝝ ana ptem. i. Et in descriptione alia rob q̃tũ spice ⁊ masticis. tere ⁊ confice cũ aqua apij ⁊ fac trociscos quoꝝ unusq̃sq; sit auĩ. s.

Trocisci de rosis cũ spica faciẽtes ad dolorem epatis. ℞. spice ⁊ lacce ablute ⁊ radicũ liquiritie omniũ ana. ℨ. iiij. apsinthij ⁊ keia ⁊ croci ⁊ succi eupatorij ⁊ reusini omniũ ana põdus. ℨ. ij. rosarũ. ℨ. vij. tere ⁊ cribella ⁊ cõfice cũ aqua ⁊ fac trociscos.

Trocisci de canfora extinguẽtes inflãmationez febriũ conferentes ad ethicã ⁊ pthisim ⁊ auferũt sitim ⁊ angustiã ⁊ uomitũ sanguis. quoꝝ hec ẽ pmistio ℞. spodij. ℨ. iiij. rob. ℨ. vij. semis malue ⁊ seis portulace ⁊ seminis dulcis cucurbite ⁊ dragaganti ⁊ neriden ⁊ gũmi ⁊ liquiritie ⁊ xiloaloes crudi ⁊ cardamõi omniũ ana. ℨ. ij. croci. ℨ. ij. zuccari tabarzet ⁊ tereniabin oĩum ana. ℨ. vij. canfore. ℨ. i. s. terantur et conficiantur cũ mucilagine psilij ⁊ informentur trocisci.

Descriptio alia trociscoꝝ de canfora qui conferũt ad inflãmationẽ que fit in stõ ⁊ epate ⁊ uomitũ sanguinis ⁊ sitim ⁊ febres acutas. quoꝝ hec ẽ pmistio. Sumantur spodij pond⁹. ℨ. iiij. rosaꝝ rubearuz ablatis capitibus põd⁹. ℨ. x. xiloaloes puri boni ⁊ cardamomi ⁊ succi liquiritie omniũ ana pond⁹. ℨ. iij. zuccari tabarzet ⁊ tereniabin ⁊ granoꝝ cucumeris excorticatoꝝ omniũ ana pondus. ℨ. ij. croci ⁊ cãfore amboꝝ ana pond⁹. ℨ. i. Aggrega has medicinas tritas ⁊ criblatas ⁊ cõfice cũ mucilagine psilij ⁊ informa trociscos drachmeos ⁊ exicca in umbra ⁊ utere.

Trocisci de canfora ꝭm descriptionẽ aliã qui ꝯferũt ad febres acutas ⁊ apiunt oppilationem epatis uehementẽ. quoꝝ pmistio hec ẽ. ℞. uiolaruz siccarũ et nenufaris amboꝝ ana. ℨ. iij. ⁊ seminis cucũeris ⁊ spodij ⁊ croci omniũ ana pondus. ℨ. ij. ⁊ rosarũ. ℨ. v. ⁊ reusini ⁊ lacce amboꝝ ana pondus. ℨ. i. ⁊ dragagãti ⁊ gũmi arabici ⁊ succi liquiritie omniũ ana pond⁹. ℨ. ij. canfore auĩ. s. Et in descriptione alia canfore auĩ. i. tereniabin ⁊ zuccari amborum ana pondus. ℨ. x. terantur ⁊ fiãt trocisci.

Descriptio alia canfore ⁊ xiloaloes crudi ãborũ ana pondus. ℨ. s. croci ⁊ spodij amborũ ana põdus auĩ. ij. seminis cucũeris ⁊ se. alcõd ⁊ dragagãti ⁊ lacce ⁊ succi liquiritie ⁊ cardamomi omniũ ana. ℨ. ij. ⁊ rosaꝝ. ℨ. vij. ⁊ zuccari ⁊ tereniabin amboꝝ ana pondus. ℨ. x. terant ⁊ conficiant ⁊ forment trocisci.

Trocisci canfore nostri. ℞. seminis endiuie ⁊ lactuce ⁊ portulace omniũ ana. ℨ. ij. ⁊ granorum cucurbite excorticatoꝝ omniũ ana pondus. ℨ. ij. ⁊ tertiã ⁊ seminis alkedre si inueniat ⁊ si nõ sandali. ℨ. iij. et cancri cõbusti ⁊ croci ⁊ succi liquiritie ⁊ cãfore oĩum ana pondus. ℨ. i. rosaꝝ. iiij. ⁊ informent trocisci.

Trocisci de spodio cũ tereniabin qui prosũt ad febrẽ acutã ⁊ extingũt. ℞. rosaꝝ. ℨ. vi. tereniabi. ℨ. iiij. amili. ℨ. ij. gũmi arabici ⁊ dragagãti ⁊ spodij ⁊ croci omniũ ana. ℨ. ij. conficiant cũ aqua tereniabin ⁊ mucilagine psilij. Quidam aũt addũt in eis seminis citroli ⁊ seminis cucũeris ⁊ seminis portulace ⁊ semis cucurbite ꝺficis oĩuz aã. ℨ. ij. terãt ⁊ ꝯficiãt ⁊ isõmẽt trocisci

Trocisci de spodio cũ semie acetose faciẽtes ad febres cholicas ⁊ tertianã ⁊ ꝑcipue qñ est illic

soꝛo nature. cuius hec ē ꝑmistio. ℞. rob. ʒ. viij. gūmi ⁊ semis acetose excorticati ⁊ amili torrefacti paꝝ omniū ana. ʒ. iiij. spodij. ʒ. tres croci. ʒ. ij. Tere ⁊ cōfice cū aq̄ granati acetosi aut cū aqua acreste ⁊ informa trociscos et dent in potu cū rob de acresta puro aut cū sirupo de ribes. Quidā uero addunt in eis boli armeni ⁊ succi berberis amboꝝ ana. ʒ. ij. castaneaꝝ torrefactaꝝ. ʒ. iij.

Trocisci de berberis faciētes ad febrē acutam ⁊ apata in epate ⁊ sitiz uehemētez. ℞. succi berberis. ʒ. iiij. se. citroli ⁊ masticis ⁊ spodij omniū ana. ʒ. ij. lacce ⁊ reusini amboꝝ ana. ʒ. i. rosarum. ʒ. xij. croci. ʒ i. spice ⁊ succi eupatorij ⁊ radicū liquiritie ⁊ tereniabin omniū ana. ʒ. ij. informent trocisci pondus. ʒ. i. ⁊ dent in potu cū eo quod cōuenit ex potib⁹. Quidā aūt addunt in eis succi apsinthij. ʒ. ij. assari ⁊ seminis apij et seminis feniculi omniū ana. ʒ. i. rubee tinctoꝝ. ʒ. i. s.

Trocisci de berberis descriptione alia qui cōferūt ad febres inflammatias ⁊ apata epatis ⁊ apata stōi. ℞. berberis ⁊ succi liquiritie ⁊ rosaꝝ ⁊ seminis cucumeris ⁊ seis melonis excorticati cōtriti ⁊ cribellati omniū ana pondus. ʒ. iij. masticis ⁊ spice odorifere et succi eupatorij omniū ana pōdus. ʒ. ij. rubee ⁊ reusini ⁊ croci omniū ana pondus. ʒ. i. seis cuscute ⁊ seminis endiuie omniū ana pond⁹. ʒ. iij. spodij pond⁹. ʒ. i. s. tereniabin pond⁹. ʒ. vi. Tere ⁊ cōfice cū aqua tereniabin ⁊ informa trociscos quoꝝ unusquisq; sit auī. i. ⁊ potēt

Trocisci de berberis qui cōueniūt ad dolores epatis cū febre ⁊ siti ⁊ ictericia. ℞. rosaꝝ recentiū. ʒ. vij. succi berberis ⁊ tereniabin amboꝝ ana. ʒ. iij. cuscute sicci aut semis eius. ʒ. i. s. neriden ⁊ spodij amboꝝ ana. ʒ. i. s. croci ⁊ lacce ⁊ reubarbari omniū ana. ʒ i. succi liquiritie. ʒ. ij. s. Tere ⁊ confice cū aqua tereniabin aut cum aqua endiuie.

Descriptio alia trociscoꝝ de berberis qui conueniūt ad febres inflāmatias ⁊ sitim ⁊ angustiam ⁊ extingunt ualde. ℞. berberis aut succi eius ⁊ succi liquiritie aut spodij omniū ana. ʒ. iij. spice. ʒ. i. semis citroli pōd⁹. ʒ. iij. s. rob. ʒ. vi. s. seminis portulace ⁊ croci amili dragaganti omniū ana. ʒ. ij. canfore. ʒ. s. conficiantur cum aqua tereniabin ⁊ informēt trocisci.

Descriptio alia trociscoꝝ de berberis qui faciunt ad febrē ⁊ tussim et dolorē epatis ⁊ sedant sitim. ℞. berberis pondus. ʒ. xij. et seminis cucūeris ⁊ alcond et masticis et spodij omnium ana pōdus. ʒ. vi. lacce ⁊ reusini amboꝝ ana. ʒ. iij. ⁊ rosarū. ʒ. xl. croci et spice ⁊ succi eupatorij ⁊ succi liquiritie ⁊ tereniabin omnium ana. ʒ. vi. tere ⁊ fac trociscos.

Trocisci de berberis descriptione alia. ℞. berberis ⁊ spice ⁊ seminis portulace ⁊ succi liquiritie ⁊ dragaganti ⁊ gūmi arabici ⁊ amili oium ana. ʒ. iij. s. spodij ⁊ cāfore ⁊ croci omniū ana pond⁹. ʒ. i. Tere ⁊ cōfice cū aqua ⁊ informa trociscos.

Trocisci de berberis. ℞. succi berberis. ʒ. v. eupatorij ⁊ spodij amboꝝ ana. ʒ. ij. lacce ablute et croci ⁊ heder ⁊ spice ⁊ succi apsinthij ⁊ reubarbari et buglosse omniū ana. ʒ. ij. s. semis endiuie ⁊ semis cuscute omniū ana pond⁹. ʒ. iij. semis portulace. ʒ. i. s. croci pondus. ʒ. i. informa trociscos cū aqua endiuie.

Trociscus de apsinthio cōferens ad febres antiquas apitiu⁹ ualde ꝓuocatiuus faciens appetere. ℞. anisi ⁊ apsinthij ⁊ assari ⁊ semis apij ⁊ amigdalarū excorticataꝝ omnium partes equales cōficiant cū aqua fr̄a ⁊ fiant trocisci ⁊ dent in potu.

Trocisci de apsinthio alij facientes ad epar ⁊ splenē ⁊ stōum ⁊ febrē tertianā ⁊ triangulā. ℞. anisi auī. ij. assari ⁊ apsithij romani ⁊ se. apij ⁊ amigdalarum excorticatarū ex cortice suo ⁊ masticis ⁊ spice omniū ana auī. i. aloes scotrensis ⁊ folij indi amboꝝ ana auī. i. s. succi eupatorij auī. i. Terantur ⁊ conficiātur ⁊ informentur trocisci.

Trocisci de eupatorio qui cōferūt ad febres inflāmatias antiquas ⁊ ad sitim ⁊ oppilationes ⁊ apata epatis ⁊ splēis ⁊ ictericiā. ℞. succi eupatorij sextaria. vi. rosaꝝ rubeaꝝ ablatis capitibus ⁊ spice odorifere omniū ana sextaria. ij. tereniabin mūdate sextaria vi. spodij pondus. ʒ. iiij. Aggrega has medicias tritas ⁊ cribellatas ⁊ confice ⁊ fac trociscos.

Trocisci de cappare qui cōferūt ad dolores splenis. ℞. corticū radicis cappis sext. iiij. ammoniaci sex. iiij. reubarbari sext. ij. seis agnicasti ⁊ pipis oium ana pondus sextarioꝝ. vi. Aggrega has medicias tritas et confice āmoniacū cū aceto uini ⁊ aggrega cū eo medicinas ⁊ fac trociscos.

Trocisci de lacca. ℞. lacce ligōꝝ ⁊ rubee ⁊ anisi ⁊ seis apij ⁊ apsinthij ⁊ assari ⁊ amigdalaꝝ amararū mundataꝝ ⁊ costi ⁊ cinamomi ⁊ aristologie lōge ⁊ succi eupatorij omniū ana. ʒ. v. tere ⁊ ꝯfice trociscos

Trocisci alkekengi cōferētes ad dolores renū ⁊ uesice ⁊ mictū sanguinis ⁊ saniei ⁊ ad urinaz mucosam ⁊ confert ad scabiē uesice. quorū hec ē ꝑmistio. ℞. semis melonis auī. xxxvi. opij auī. vi. seis hyusquiami albi ⁊ seis apij ⁊ seminis acetose omnium ana auī. vi. seis hyusquiami nigri ⁊ seminis coriandri amboꝝ ana auī. xviij. seis feniculi ⁊ granoꝝ pini torrefactoꝝ ⁊ croci ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ omniū ana auī. ix. ⁊ granoꝝ alkekengi montani grana lxxv. tere ⁊ confice cū coagulato uue ⁊ fac trociscos dosis sit a duob⁹ auī usq; ad. iij.

Trocisci alkekēgi descriptione alia qui conferūt ad ulcus renū ⁊ uesice ⁊ ad distillationē urine. ℞. semis apij ⁊ semis hyusquiami albi ⁊ scebedenigi omniū ana pond⁹. ʒ. vi. seminis feniculi. ʒ. ij. croci ⁊ semis acetose siluestris et amigdalaꝝ pini ⁊ opij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ omniū ana. ʒ. iij. et granorū alkekengi magnoꝝ nūero. xxv. et semis cucūeris. ʒ. xij. tere et confice et fac trociscos.

Trocisci de reubarbaro cōferentes ad egritudines antiquas et duritiē epatis et grauitatez ei⁹ et apata ipsius et dolores splenis et ꝑcussionē eueniētem in corꝑe. ℞. reusini pondus. ʒ. viij. rubee lignoruz lacce mūdate omniū ana pond⁹. ʒ. iiij. seis apij et eupatorij et anisi omniū ana pondus. ʒ. iij. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas et fac trociscos secundum descriptionem.

Trocisci quos cōposuit aminullus qui cōferūt ad calitatē et solutionē uentris et dolorē epatis quoꝝ hec ē ꝑmistio. ℞. spodij et berberis et xiloaloes et seminis acetose et masticis et galie et spice omnium ana auī. i. gummi auī. iij. rosarum auī. v. conficiant cū aqua rob et informentur trocisci.

Trocisci alij. Anisi et seis apij amboꝝ ana pondus. ʒ. i. amili et amigdalaꝝ amaraꝝ et masticis et spice et folij indi omniū ana pōdus. ʒ. i. ⁊ succi eupatorij et aloes amboꝝ ana. ʒ. ij. assari. ʒ. i. tere et confice et fac trociscos.

TRocisci alij amigdalaꝝ amaraꝝ ⁊ anisi et apsin
thij oiū an̄.ʒ.ij.assāi.ʒ.i.terē ⁊ ꝯfice ⁊ fac trociscos

TRocisci meron ⁊ sūt cogniti betricon.℞.croci
et opij et myrrhe et seis hyusquiami albi et cor
ticū radicis mandragore ptes equales ꝯficiantur cum
succo lactuce ⁊ fiant trocisci ⁊ qū necesse fuerit tere et
dissolue cū aqua ⁊ line sup tempora.

PErmistio trociscoꝝ.℞.calami aromatici ⁊ me
liloti amboꝝ ana.ʒ.iij.cardamōi.℥.i.ſ.folioꝝ
anefri.℥.i.rosarum rubearuꝫ.℥.ſ.muscbi auꝫ.i.tere et
cribella et fac trociscos.

TRocisci ualētes ad ulcus intestinoꝝ ⁊ expulsio
nem sanguinis undecūqꝫ sit.℞. supioris rob et
opij ⁊ acatie ⁊ gūmi omniū ana.℥.i.gallaꝝ.℥.ſ .feluza
baragi.℥.i.ſ.ꝯficiāt cū succo alcarcos ⁊ fiāt trocisci.

TRocisci andromachi cōferētes ad expulsionē
sanguis.℞.arsēici ⁊ opij ⁊ coralli oiuꝫ an̄.ʒ.iiij
olibani.ʒ.viij.stelle terre ⁊ amili ⁊ boli armeni omniuꝫ
ana.ʒ.iij.seminis papaueris.ʒ.ij.balaustie.ʒ.ſ. tere et
confice et fac trociscos.

TRocisci andromachi descriptione alia faciētes
ad dolorē stōi ⁊ ad difficultatē uentris ⁊ difficul
tatē urine.℞.seis apij.ʒ.vi.anisi.ʒ.iij.reusini ⁊ piperis
albi et floris squināti et castorei et spice ⁊ cinamomi ⁊
opij omniū ana.ʒ.i.ſ.apsintbij.ʒ.iij.aloes scbotrēsis ⁊
masticis ⁊ croci omniū ana pōdꝰ.ʒ.i.tere ⁊ cribella et
confice et informa trociscos.

TRocisci alkindi qui ꝯferūt epati quod debilita
tum ē in generando sanguinē adeo ꝙ debilitatꝰ
est appetitus cibi et appetitus coitus.℞.lacce lignoꝝ
ptes.v.berberis ptes.iij.reusini rosaꝝ rubeaꝝ et xiloa
loes indi omniū ana tertiā ptis.i.sticados et uenaruꝫ
lilij subalbidi amboꝝ ana ptē.ſ.croci et anisi et semis
apij et keisim romani et petroseli omniū ana quartam
partis unius tere et fac trociscos.

TRocisci andromachi abstersiui cōferentes ad
hūorē crudū ⁊ cholam fortes ualde.recipe my
robalanoꝝ ⁊ bellиricoꝝ ⁊ emblicorū ⁊ burūgi omniuꝫ
ptē.i.post cicotrigonizationē ⁊ medulle turbit albi ꝙ
tum ē illud totum ⁊ penidioꝝ ꝙtum oia ponant̄ pēidij
in patella ⁊ fūdatur super eos aliqd aque. Quꝫ ergo
bullierit auferantur ⁊ puluerizentur super eos medi
cine post cōmistionē ⁊ pmisceant̄ cōmistione decēti ꝺ
inde fiant trocisci ⁊ sit quisqꝫ trociscus ponderis.ʒ.x.
dosis sit trociscus unꝰ cū aqua in qua infusū ē corian
drū siccū a principio noctis deinde coletur hora qua
potatur medicia in mane.ipe enim faciūt ascellare a ꝺ
cē scellis usqꝫ ad.xx.⁊ sit cibus eius sup ipsos quꝫ fue
rit uespere mice in aqua ciceris cū oleo abluto. Et si
ē necessariū ut educat̄ phla uitreū uiscosū addat̄ i eis
ꝙtum quarta ps myrobalanoꝝ ꝺ pulpa colloqntide.

TRocisci almezerion cōferentes ad nauseam et
singultuꝫ ⁊ tenasmon.℞.anisi ⁊ semis apij ⁊ ca
lamēti hortulani ⁊ mente ⁊ petroselini ⁊ ameos oium
ana.ʒ.vi.⁊ opij ⁊ castorei ⁊ pipis albi ⁊ macropiperis
⁊ sisimbrij ⁊ myrrhe ⁊ apsinthij omniū ana pōdꝰ.ʒ.iiij
⁊ corticū casie.ʒ.xij.ꝯficiāt̄ cū melle ⁊ fiāt trocisci.

TRocisci mezeriō alij.℞.seis apij.⁊ anisi ⁊ cinna
momi omniuꝫ ana.ʒ.vi.apsinthij romani.ʒ.iiij.
myrrhe ⁊ pipis ⁊ opij et castorei omniū an̄.ʒ.ij. aggre
ga has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ fac trociscum
eum triplicato ⁊ utere ad debilitatē stomachi ⁊ fluxū
uentris et uomitum.

TRocisci akondinon cōferentes ad febres inflā
matiuas ⁊ apata epatis ⁊ febres cōpositas ex
cholā ⁊ phlāte ⁊ sanguine ⁊ hūiditate.℞.rosaꝝ rubea
rum ablatis capitibus pondus.ʒ.vi.spice odorifere ⁊
croci amboꝝ ana.ʒ.ij.succi liquiritie ⁊ radicū liquiri
tie ⁊ granoꝝ cucumeris excorticatorū ⁊ tereniabi mū
dati omniū ana.ʒ.iij.dragaganti ⁊ gūmi amborū ana.
pondus.ʒ.i.Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribel
latas ⁊ cōfice cū aqua dulci ⁊ fac trociscos.

TRocisci akondinon descriptōe alia.℞. grano
rum melonis ⁊ granoꝝ citrolli ⁊ granoꝝ cucūe
ris ⁊ cucurbite dulcis excorticatoꝝ omniū ana pondꝰ
ʒ.x.succi liquiritie pondus.ʒ.vi.dragagāti pondus.ʒ.
iiij.seminis feniculi ⁊ rosarū amboꝝ ana.ʒ.ij.croci pō
dus.ʒ.i.tere ⁊ ꝯfice cū aq̄ psilij ⁊ fac trociscos ⁊ utere.

TRocisci marini cōferētes qū approximāt ergo
ileos ualentes ad inflāmationē ⁊ conferētes ad
uomitū.quoꝝ permistio.℞.seis apij ⁊ anisi amboꝝ an̄
pondus.ʒ.vi.apsinthij romani masticis ana pōdus.ʒ.
iiij.piperis et myrrhe ana pondus.ʒ.ij.cinnamomi pō
dus.ʒ.vi.opij.ʒ.ij.castorei pondus.ʒ.ij.tere et cribella
et confice et fac trociscos.

TRocisci de papauere cōferētes ad fluxū sangui
nis ⁊ tussim ⁊ febrē ⁊ dolorē pectoris.℞.rosa
rum ⁊ gūmi arabici amboꝝ ana pōdus.ʒ.iiij. amili et
dragaganti amboꝝ ana pondꝰ.ʒ.ij.papaueris albi et
nigri amboꝝ ana pondꝰ.ʒ.iij.spodij pondus.ʒ.i.succi
liquiritie pondus.ʒ.ij.croci pōdus tertie.ʒ.i.tere ⁊ ag
grega et fac trociscos.

TRocisci de balaustijs cōuenientes eis qui hūt
fluxū uentris ⁊ egōnem emittūt sanguineā ⁊ sa
niem et habēt tenasmon.℞.balaustiarum ⁊ sumach et
corticū glandiū torrefactarum ⁊ sauicb nabat ⁊ grano
rum myrti omniū ana.ʒ.viij. ⁊ gallarū torrefactarum
extinctarū cū aceto cymini infusi in aceto torrefacti oi
um ana.ʒ.iiij.tere ⁊ cōfice cū aqua rob aut succo malo
rū ⁊ informa trociscos drachmeos.

TRocisci disulidis cōferentes ad ulcera renum
⁊ uesice ⁊ mictū sanguinis ⁊ difficultatem uriñ
quorū hec ē pmistio.℞.seminis apij ⁊ seis hyusquiāi
albi ⁊ scehedenegi omniū ana pondus.ʒ.vi.seminis fe
niculi pondus.ʒ.ij.croci ⁊ granoꝝ pini ⁊ seminis ace
tose ⁊ opij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticatarū omniū
ana.ʒ.iij.granoꝝ alkekengi montani.xv.numero semis
cucumeris excorticati.ʒ.xij.terē ⁊ ꝯfice ⁊ īforma troc.

TRocisci alādaron descriptione ascelenidis.℞.
capitū granatoꝝ.ʒ.x.alūis iamēi.ʒ.iiij.calcadis
ʒ.xij.dragagāti.ʒ.xij.myrrhe.ʒ.iiij.olibāi.ʒ.viij.aristo
logie.ʒ.xij.cōfrice cū aqua mellis ⁊ fac trociscos.

DEscriptio alia.℞.aristologie ⁊ gallarū uiridi
um omniū ana.ʒ.viij.⁊ relique medicine sūt ꝫ
quātitatem zuccari ⁊ informētur tro.

TRociscus alius qui cōfert ad ulcera intestino
rū ⁊ sputū sanguinis ex pectore ⁊ conseruat fe
tum.℞.ātimonij ⁊ scehedenigi ⁊ sanguinis draconis
omniū ana sextaria.iij.sedaran sextariuꝫ.i.laudani et
zuccari ⁊ croci omniū ana.ʒ.iiij.balaustiaꝝ ⁊ gallaruꝫ
omniū ana.ʒ.xx.licij ⁊ cornu cerui adusti ⁊ acatie oi
uꝫ ana.ʒ.x.cōficiātur cū aqua arnoglosse aut cū aqua
uirge pastoris ⁊ administret̄ ꝭm tres modos. Ad cur
sum ex inferioribus cū clisteri in receptrice. Et modo
secūdo supponat̄ cū lana.⁊ modo tertio detur in po
tu cū succo citri et cū aque uirge pastoris. Et ad spūtū

sāguis ex pectore cū aqua portulace. et dysenterie cū rob cydonioꝝ puro.

TRocisci ꝺ aniso apiētes oppilatōes rectificā tes epar leificātes nām auferētes febꝛis ātiqs quoꝝ hec ē ꝑmistō. ℞. anisi. ʒ. iij. apsinthij ⁊ as sari ⁊ seis apij ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ ⁊ spi ce ⁊ masticis ⁊ folij ⁊ seis aneti omniū ana. ʒ. i. eupato rij. ʒ. iij. aloes. ʒ. iiij. ſ. cōficiāt cū aqua apsithij ⁊ fiant trocisci drachmei ⁊ dent in potu cū sirupo acetoso.

TRocisci leniētes nāʒ auferētes āgustiā cōfe rētes ad stricturā anhelitꝰ ꝓhibētes uoitū quoꝝ hec ē ꝑmistio. ℞. turbit. ʒ. v. violaꝝ sic caꝝ. ʒ. x. succi liqritie. ʒij. ſ. cōficiant cū aq̄ ⁊ fiāt troci sci dosis eoꝝ. ʒ. iij aut. iiij. ⁊ bibāt cū. ʒ. x. zuccari.

TRocisci de seibꝰ q̄ cōferūt ad īsolutiōeʒ nāe ⁊ ulcera q̄ sṫ in intestis ⁊ ad illū qui nō dige rit cibos ⁊ pūtiōeʒ uehemētē ⁊ tenasmō ⁊ flu xū sāguis mulieꝝ freq̄ntē. quoꝝ hec ē ꝑmistio. ℞. gra noꝝ myrti. ʒ. ij. seis feniculi anisi ameos seis apij seis hyusq̄ami albi ⁊ dauci oiuʒ ana. ℥. i. opij. ʒ. vi. cōficiāt cū uino ⁊ fiant trocisci ponderis. ʒ. ſ. ⁊ admīstrent pꝰ sex menses.

TRocisci ad inceptiōʒ aque ⁊ ad duritiē epatis ℞. roſ. ʒ. iiij. berberis. ʒ. ij. spice trīdē masticis ⁊ succi eupatorij ⁊ apsinthij ⁊ squinanti ⁊ assari ⁊ anisi ⁊ se. a pij ⁊ se. feni. ⁊ scolopendrie ⁊ fructus tamarisci ⁊ radi cuʒ capparis oium ana. ʒ. i. reubarbari ⁊ lacce ⁊ succi liq̄ritie oium ana. ʒ. i. ſ. croci. ʒ. ſ. informēt trocisci.

TRocisci de rosis qui ꝯferunt ad doloreʒ stōi ⁊ febrē phl'aticā. ℞. rosaꝝ siccaꝝ. ʒ. ij. spice ⁊ radi cis liquiritie oiuʒ ana. ʒ. i. karabe ⁊ masticis āboꝝ añ. ʒ. vij. carpobalsaī. ʒ. v. tere ⁊ ꝯfice cū rob ⁊ fac trociscos

TRocisci de rosis lenitiui qui ī estate in potu su munt. ℞. roſ. pondus. ʒ. x. spice radicū liquiri tie omniū añ. ʒ. v. scamonee. ʒ. iij. terant ⁊ conficiantur cum aqua frigida ⁊ informentur trocisci.

TRocisci de rosis ⁊ eupatorio ꝯuenientes ad fe bres antiquas ⁊ dolorē epatis ⁊ ictericiā. ℞. roſ. ʒ. v. spice. ʒ. ij. spodij. ʒ. i. succi eupatorij. ʒ. viij. tere et cōfice cū aqua tereniabi ⁊ fac trociscos ⁊ da i potu cum ali quo siruporum.

TRocisci de lacca cōuenientes ad oppilatiōes epatis ⁊ splenis ⁊ febrē assiduā ⁊ ꝓuocat urinā. quoꝝ hec est permistio. ℞. lacce ⁊ rubee ⁊ anisi ⁊ sem. apij ⁊ apsinthij romaī ⁊ assari ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excortica taꝝ ⁊ costi ⁊ aristologie longe ⁊ succi eupatorij ⁊ succi liquiritie ⁊ succi berberis omniū añ. ꝑs una informen tur trocisci drachmei ⁊ dēt in potu cū eo quod conue nit de sirupis.

TRocisci de rubea qui ꝯueniūt ad grauedinem spl enis ⁊ odorē epatis ⁊ febrē chronicā. quoꝝ hec est ꝑmistio. ℞. rubee. ʒ. xij. corticū radicū capparis ⁊ ari stolo. longe ⁊ radicū liq̄ritie omniū añ. ʒ. i. conficiātur cum sirupo acetoso ⁊ informentur trocisci pōderātes ʒ. i. doſ sit unꝰ cum decoctione apsinthij.

TRocisci de cuscute cōueniētes ad febres chro nicas ⁊ extingunt. quoꝝ hec est permistio. ℞. se. citroli ⁊ se. portulace ⁊ se. alsebesabrē omniū añ. ʒ. iij. sucaba ⁊ bedeoard ⁊ fumi terre omniū añ. ʒ. iiij. dragaganti ⁊ amili ⁊ gumi omniū añ. ʒ. i. ſ. spodij ⁊ turbit ⁊ seis cus cute omniū añ. ʒ. iiij. tereniabi. ʒ. xxx. zuccari albasir. ʒ xxx. croci. ʒ. iij. conficiantur cum aqua ⁊ melle ⁊ fiant trocisci ⁊ administrentur.

TRocisci de decē medicinis qui ꝯueniunt ad q̄r tanā ātiq̄ ⁊ dolorē epatis ⁊ mollitiē. ℞. anisi. ʒ iiij. assari ⁊ folij indi ⁊ apsinthij ⁊ se. apij ⁊ spice ⁊ ami gdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ ⁊ masticis oiuʒ añ. pōdꝰ ʒ. i. aloes. ʒ. ij. succi eupatorij. ʒ. iiij. tere ⁊ cōfice cum ꝺ coctione apsinthij ⁊ informa trociscos drachmeos ⁊ da in potu cum aqua tepida.

TRocisci cōferentes ad febres antiquas ⁊ inflā matiōʒ ⁊ uomitū ⁊ leniunt nām. ℞. rosaꝝ rubeaꝝ abla tis capitibus pondus. ʒ. vi. granoruʒ cucūeris excorti catoꝝ ⁊ masticis ⁊ reusini ⁊ succi eupatorij omniū añ. pondus. ʒ. iij. croci pondus. ʒ. ij. aloes scotrensis pon dus. ʒ. i. Aggrega has medicinas tritas ⁊ cicotrigoni zatas ⁊ cōfice cū aqua dulci ⁊ fac trociscos ⁊ utere cū aqua fra aut citroli aut cum sirupo acetoso.

Tractatus nonus de decoctionibus ⁊ pilulis.

NOs postponemꝰ sermonē de catharticis quoꝝ quedā sṫ apozimata ⁊ quedā pilule ⁊ ꝑmonē de gargarismis ⁊ obtarmicis ⁊ ēplis ⁊ epithiatibꝰ ⁊ medicis oculi ⁊ dētis ⁊ alioꝝ usq; ad sūmā ꝑaʒ et sigillabiꝰ hāc sūmā loq̄ndo ꝺ olis ⁊ unguētis ⁊ añ illō afferemꝰ descriptiōes apozia tū ⁊ pilulaꝝ quoꝝ narratōʒ uidimꝰ eē añ hāc sūmā ꝑaʒ

DEcoctio aque ꝺ radicibꝰ ꝯferēs ad oppilatōes ⁊ difficultatē urine ⁊ dolorē epatis ⁊ stōi ⁊ ad mīstratur cū oleis ⁊ alijs. ℞. corticū radicū feni. ⁊ cor ticū radicū apij ⁊ radicū squinanti ⁊ se. feni. ⁊ apij ⁊ a nisi ⁊ spice odoriferē ⁊ capilli ueneris ⁊ masticis ⁊ pas sulaꝝ enucleatarū q̄ntū necesse est decoquantur ⁊ dent in potu quantum est necesse.

DEcoctio aque de radicibꝰ ad dolorē epatis al kindi. ℞. corticū radicis fe. ⁊ apij āboꝝ añ. pō dus. ʒ. i. se. fe. ⁊ se. apij āboꝝ añ. pondus. ʒ. ſ. roſ. rube aꝝ mollitaꝝ ⁊ calamīti ⁊ squinanti omniū añ. ʒ. ſ. ⁊ pas sulaꝝ enucleataꝝ pondus. ʒ. ij. ⁊ assari podus. ʒᶜ. ʒ. i. ⁊ spice pondus. ʒᶜ. ʒ. i. fundant super ea aque. ʒᶜ. due. lb uniꝰ ⁊ decoq̄t donec rēaneāt. ℥. ij. ⁊ plꝰ paꝝ deide cole tur ⁊ fundatur super eam ex oleo amigdalino dulci pondus. ʒ. unius deinde potetur.

APozima de apsinthio cōferens ad dolorē epa tis ⁊ stōi ⁊ febres ꝯmistas fras phl'aticas ⁊ mēlicas. cꝰ hec est permistio. ℞. anisi ⁊ se. apij ⁊ apsinthij romani ⁊ assari ⁊ se. feniculi ⁊ radicū sq̄nāti omniū q̄ntū nec̄e ē decoquant ⁊ extrahatur aqua eorum ⁊ det in potu.

DEcoctio eupatorij cōueniens ei qui hʒ febrem quartanā ⁊ febrē phl'aticā ⁊ febrē diuersā ⁊ le nit nām. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ passulaꝝ mūdataꝝ ⁊ fumi terre ⁊ bedeoard ⁊ eupatorij ⁊ sucaba omniū e qualr decoquant ⁊ colent.

C. de pilulis.

QPilule que cōueniunt illi qui hʒ uentositatem grossam ⁊ inflāmatiōm ⁊ spasmū neruoꝝ ⁊ in flatiōm testiculoꝝ. ℞. se. apij ⁊ se. harmel ⁊ anisi ⁊ ma sticis ⁊ croci omniū añ. ʒ. ij. myrobalanoꝝ nigroruʒ ⁊ belliricoꝝ ⁊ ēblicorū omniū añ. ʒ. ij. ꝑapini ⁊ bdellij sub albidi oiuʒ añ. ʒ. i. ſ. calamīti ⁊ petroselini ⁊ floris squi nanti ⁊ assari ⁊ costi ⁊ zedoarie ⁊ ligni acori omnium ana. ʒ. ſ. ⁊ informentur pilule.

PIlule fetide magne que expellūt humoꝛs gros sos ⁊ aperiunt oppilatiōes ⁊ cōferunt ad dolores iun cturarū ⁊ iliorū ⁊ albaras ⁊ morphea ⁊ lepraʒ ⁊ ele phantiā ⁊ sṫ pilule cognite almeheru. ℞. āmōiaci ⁊ ꝑa pini ⁊ opoponaci ⁊ bdelli ⁊ aloes ⁊ harmel ⁊ myroba lanorum ⁊ pulpe colloquintide omnium ana. ʒ. viij. ⁊

alsabrã ⁊ epithymi ⁊ euforbij ⁊ capsie ⁊ hermodactilo
rũ omniũ añ. pondus. ʒ. iiij. ⁊ turbit. ʒ. x. ⁊ castorei pon
dus. ʒ. ij. ⁊ scamonee pondus. ʒ. iij. agarici. ʒ. ij. ⁊ croci
⁊ spice ⁊ cardamoni ⁊ radicis altee albe ⁊ alkeia ⁊ ci
namomi ⁊ galãge omnium ana pondus. ʒ. i.

Pilule fetide maiores cõferentes ad dolorẽ co
lice ⁊ podagre ⁊ dorsi ⁊ genuũ ⁊ resoluũt hũorẽ gros
sum uiscosum in corpore. quaꝝ hec est ꝑmistio. ℞. bdel
lij sapini ãmoniaci oppoponaci se. harmel ⁊ pulpe col
loquintide ⁊ aloes scorrensis ⁊ epithymi õmniũ añ. ʒ.
x. scamõee. ʒ. vi. cinamomi spice croci ⁊ castorei omni
um ana. ʒ. ij. euforbij. ʒ. i. infundantur gumme in aqua
porri ⁊ fiant pilule dosis. ʒ. ij.

Pilule fetide minores mundificantes hũorem
grossum uiscosum ex dorso ⁊ genibꝰ. ℞. sapini de spa
hani ⁊ ãmoniaci ⁊ oppoponaci ⁊ bdellij omniũ añ. ʒ.
x. turbit. ʒ. xx. pulpe colloquintide. ʒ. xij. infundant̃ gũ
me ⁊ cõficiant̃ cũ eis meͤdisis. ʒ. ij. cũ aqua tepida.

Pilule fetide alkindi que cõferunt ad dolorem
iuncturaꝝ ⁊ podagre ⁊ oẽm dolorẽ ex hũore
crudo ⁊ cholꝰa ⁊ mꝰlia ⁊ ꝑalysiz. quaꝝ permistio hec ẽ.
℞. aloes ⁊ myrobalanoꝝ citrinoꝝ ẽucleatoꝝ ⁊ harmel
⁊ epithymi cretẽsis ⁊ medulle turbit ⁊ ãmoniaci ⁊ op
poponaci ⁊ sapi ⁊ bdellij iudaici omniuz añ. ptes. iiij.
pulpe colloquintide partes tres scamonee ꝑtes. ij. eu
forbij ⁊ castorei ⁊ ciamomi ⁊ croci omniũ añ. ꝑtẽ. i. in
funde gũmas in aqua porri aut aqua caulis die ⁊ no
cte deinde tere medicinas ⁊ tere gũmas donec fiat si
cut unguentũ. deinde pulueriza medicinas super eas:
⁊ tere donec ꝑmisceant̃ ⁊ fac pilulas similes piperi ⁊
exicca in umbra dosis eaꝝ põdus. ʒ. ij. in principio no
ctis cũ aqua tepida ⁊ sit cibus super eas pullus ꝯditꝰ
in zibrabegi ⁊ uinũ eius sit uinũ mellis aut de passis.

Pilule de capsia maiores que sũt cõferentes ad
dolores hũeroꝝ ⁊ anchaꝝ ⁊ uene sciatice ⁊ so
lutiõe educũt hũorẽ grossum uiscosũ. ℞. sapini ⁊ ãmo
niaci ⁊ bdellij ⁊ euforbij ⁊ oppoponaci omniũ añ. ʒ. i. a
loes ⁊ epithymi ⁊ agarici omniũ añ. ʒ. i. s. aristologie
rotunde ⁊ centauree ⁊ castorei omniũ ana. ʒ. ij. macro
piperis ⁊ zinziberis ⁊ cymi ⁊ ameos ⁊ se. apij ⁊ anisi
⁊ myrrhe ⁊ croci omniũ añ tertias. ij. ʒ. i. myrobal. ci
trinoꝝ ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ radicis almeheizaheregi oĩ
um ana. ʒ. ij. s. sinapis ⁊ capsie ⁊ pulpe colloq̃ntide ⁊
ligni acori ⁊ salis indi omniũ añ. tertias. ij. ʒ. i. confice
cũ aqua alkekẽgi ⁊ fiant inde pilule dosis põdus. ʒ. ij.

Pilule de capsia minores cõferentes ad mollifi
catiõm ꝑtis ⁊ ꝑalysiz ⁊ dolorẽ anchaꝝ ⁊ genu
um ⁊ iuncturaꝝ ⁊ podagrã sciam ⁊ solone educũt hũo
rẽ crudũ grossuz. ℞. myrobal. citrinoꝝ. ʒ. x. aloes. ʒ. xx
zinziberis. ʒ. ij. piperis ⁊ macropiperis omnium añ. ʒ.
i. sinapis. ʒ. iij. capsie inde ⁊ sal idi ⁊ pulpe colloq̃ntide
oĩuz añ. ʒ. ij. penidiaꝝ. ʒ. iiij. ꝯficiant̃ cũ aq̃ porri ⁊ ifor
ment̃ pilule dos drachmarũ duarũ cũ aqua tepida.

Pilule de capsia descriptiõe alia. ℞. aloes ⁊ tur
bit ⁊ hermodactiloꝝ omniũ ana. ʒ. x. capsie ⁊
acori ⁊ salis naptici ⁊ pulpe colloquintide ⁊ agarici ⁊
granoꝝ harmel ⁊ bdellij ⁊ sapini omniũ añ. ʒ. ij. zinzibe
ris ⁊ macropiperis ⁊ piperis ⁊ masticis ⁊ sinapis ⁊ a
nisi ⁊ costi ⁊ ameos omniũ ana. ʒ. ij. epithymi ⁊ myro
bal. nigroꝝ ãhoꝝ ana. ʒ. v. ꝯficiant̃ cũ aq̃ caulis ⁊ alke
kengi quaꝝ dosis sit. ʒ. ij. aut tres cũ aqua calida.

Pilule de eupatorio faciẽtes ad dolorẽ epis ⁊
ictericiã ⁊ ad febres. ℞. aloes ⁊ succi eupatorij
⁊ myrobal. citrioꝝ omniũ equalr. terĩ ⁊ cribella ⁊ ꝯfice
cũ aq̃ apij ⁊ fac pilulas dosis pondus. ʒ. duarum.

Pilule ꝑficiut cõferentes ad ꝑalysiz ⁊ torturam
⁊ dolorẽ genuũ et dolores iuncturaꝝ ex phlꝰa
te. ℞. albredumaru et est medicina ida et satil et asrãg
et est medicina alia inda et turbit et granoꝝ alnil indi:
et herbe eupatorij omniũ añ. aur. xx. decoquant̃ cũ. lib
l. aque donec remaneat medietas deiñ colent̃ et redu
cat̃ aqua coꝝ ad ignẽ et bulliat dõec coaguleẽ et ꝑijci
at̃ super eã dẽde de sceni mundati a cortice suo exteri
ore et est sĩle lingue auis posite in medio sui. Et sumã
tur cinnami et agarici et masticis et aloes scotrẽsis et
albrengi excorticati et succi liquiritie omniũ añ. aur.
xx. tere et cribella cũ orali ꝑter dẽde deiñ tere dẽde so
lũ ⁊ misceat̃ cũ medicinis qm̃ nõ cribellat̃ ꝑꝑ unctuo
sitatẽ suã deinde ꝑijc ant̃ super illã aq̃ decoctã coagu
latã ⁊ facta est ei spissitudo mellis ⁊ cõficiant̃ cuz ea i
ste medicine ⁊ informentur pilule ⁊ sumatur de eis põ
dus tertie. ʒ. i. usq3 ad. ʒ. s. ⁊ quãdo multiplicas da du
as tertias. ʒ. i. cum aqua calida in nocte.

Pilule aliathelic ⁊ sũt pilule abstergentes phlꝰa ⁊
melãz et educẽtes ea ambo ⁊ frangunt uentositatẽ de
bilitatis digõnis ⁊ dant̃ in potu hyeme ⁊ estate. quaꝝ
hec est permistio ℞ cinamomi ⁊ costi ⁊ spice ⁊ amomi
⁊ cãedreos ⁊ granoꝝ alben ⁊ mahaleb ⁊ ciamomi ⁊ a
garici oĩum ana pondus. ʒ. ij. ⁊ myrrhe ⁊ croci ⁊ gari
ofil. oĩum añ. ʒ. iij. aloes. ʒ. xvi. fiãt pilule i estate cũ suc
co ros ⁊ i hyeme cũ succo caul. dosis eaꝝ põdꝰ. ʒ. ij. cũ
uino añ cibũ ⁊ cibet̃ in hora sua cũ aqua ciceris.

Pilule aldurie ex libro alcalamet q̃ odoriferũ
efficiunt oris odorẽ ⁊ abstergũt uisũ ⁊ ꝯsumũt
phlꝰa ⁊ faciũt appetere cibũ ⁊ ꝯfortãt dẽtes masticãtes
℞. cinami ⁊ pipis et rubee et coriãdri et heilbace et ꝯ
deiati et faufel et cabreꝰ oĩuz añ. põdus. ʒ. ij. et kirat. i.
muschi tere et cribella et cõfice cũ aqua gũmi soluti.

Pilule que ꝯfeꝛt ad uẽtositatẽ et debilitatẽ stõi
et ad hemorroidas. quaꝝ hec est permistio. ℞.
scorie ferri aur. c. que infundant̃ in aqua porri septez
diebus cõtinuis et renouet̃ aqua in ea oĩ die semel et
granoꝝ nasturtij. ʒ. cc. se. porri et se. eruce et se. alfeful
et se. apij et se. baucie et se. rhaphani et fenugreci et se.
cepe oĩuz añ. ʒ. xxv. terĩ et ꝯfice cũ aq̃ porri et informa
pilulas sicut cicer.

Pilule de dẽde cõferentes ad torturã et colicã
et dolores dorsi et genuũ et oẽm dolorẽ. cꝰ cã est phlꝰa
grossum uiscosum et oẽm uentositatẽ grossam. ℞. cina
momi excorticati a cortice suo superiore de quo ꝑijciã
tur lingue repte inter duo frusta et granoruz dende et
succi liquiritie et agarici albi et alkeiati et herbe eupa
torij et apsinthij aloes ꝑtes equales. tere et cõfice cuz
aqua apij et informent̃ pilule ꝑue. Et ille qui de eis
facit pilulas inungat manum suam oleo balsami o
dorifero dosis earum est quod est a. ʒ. i. usq3 ad. ʒ. ij. et
sit cibus super eas zibrabegi.

Sal solũtiuus ꝯferens ad torturã et abstergit ui
sum et acuit auditũ et ad dolores splenis et ad poda
grã et dolores iuncturaꝝ et mollificatiõm lacerti et no
cumẽta frigoris et hũiditatis. cꝰ hec est ꝑmistio. Salis
gẽme. ℥. vi. piperis. ʒ. xij. zinziberis et se. apij et isopi et
amũdẽ et petroselini et se. feniculi et anisi et folij indi
et agarici et scamonee et nasturtij et gariofiloꝝ oĩuz añ
ʒ. iiij. Aggregent̃ pꝰ cribellatiõm et reponant̃ in uase
et administrentur.

Pilule stōatice alkindi que cōfortāt stōʒ et faci
unt appetere cibū et sꝫ ualentes ad stōʒ et epar
et splenē et mūdificant sꝫus et intestina et educūt sup
fluitates ex toto corpore et phl'a. ℞. myrobal'. kebulo
rū ptes. vi. salis idi et apsinthij romani et agarici leuis
scamonee subalbide oium añ. ptes. iij. assari ⁊ anisi ⁊ se
minis apij omniū añ. ptes. ij. medulle turbit albi ptes.
xvij. epithymi cretensis rubei mundi recentis ptes. v.
hierepicre ptes. vij. gariofil'. ptē. i. cōmisceant medicie
iste pᵒ cribellatiōm deinde ponat' sup eas paulati ⁊ ip
se cōterant' aqua in qua bullite sꝫ ptes. iiij. penidiorū
sabari donec cōuersa sit in subā succi dactiloꝝ deiñ in
forment' pilule siꝫes pipi dosis sit pondus auř. ij.

Pilule albaromaki mūdificantes cap̄ ⁊ extremi
tates ⁊ cōfert ad apata. bibant' ⁊ dormiat' sup
eas ppea q sꝫ ultime in attractiōe. quoꝝ permistio hec
est. ℞. aloes scotrensis ⁊ pulpe colloqntide āboꝝ auř.
vij. croci ⁊ spice ⁊ cinamomi ⁊ granoꝝ balsami ⁊ assari
⁊ masticis ⁊ apsinthij romani ⁊ scamonee ⁊ turbit om
niū añ. auř. ij. casie auř. ʃ. tere bñ ⁊ cribella ⁊ cōfice cū
aqua tepida ⁊ fac pilulas ⁊ inungat manū suaʒ oleo a
migdalino dulci ⁊ sumat' de eis ꝫʒ q̄titatē lenitatis na
ture ⁊ siccitatis eᵒ minus pilule. iij. ⁊ plus de eis pilule
ix. dosis integra. ʒ. ij. qñ uadit ad lectum suum.

Pilule filij albarith experte ad morpheā fedaꝫ:
auferunt ei eā in tribus diebus ⁊ cōferūt ad fe
brē ⁊ uentositatē ⁊ dolores iuncturaꝝ ⁊ oēm passiōm
phl'aticā ⁊ mlicā. ℞. myrobal'. nigroꝝ ⁊ citrinoꝝ ⁊ alo
es scotrensis ⁊ sarcocolle ⁊ bdellij rubei ꝫapini de spa
hani ⁊ pulpe colloqntide omniū ana. ptes. v. nasturtij
albi ⁊ origani psici ⁊ nigelle ⁊ cymi carmēi ⁊ salis gē
me ⁊ uisci romani omniū añ. ptē. i. Accipe has medici
nas pᵒ cōtritiōm ⁊ cribellatiōm ⁊ cōmisce pfecte ⁊ in
funde gūmas in aqua porri in uase eris tāte q̄titatis
qua cōficiant' medicine ⁊ ponat' in sole donec resoluā
tur gūme deinde pijciant' medicine cribellate desup ⁊
cōficiant' bñ uehemēter cōterendo donec sit poꝫe ut fi
ant pilule siꝫes piperi ⁊ exiccent' in umbra dosis earū
auř. i. cū aqua tepida ⁊ abstineat añ ipsas duobᵒ diebᵒ
ab omnibus rebus nisi pane ⁊ alzibrabegi.

Pilule filij hubeire sup quibᵒ ē cōuenientia ma
nifesti iuuamēti in uentositatibᵒ ⁊ chol'a ⁊ uētositatibus
hemorroidaꝝ ⁊ humore crudo ⁊ morphea ⁊ pruritu:
⁊ bibunt' in oī die ⁊ nocte hyeme ⁊ estate. quaꝝ pmisti
o hec est. ℞. myrobalanoꝝ citrinoꝝ ⁊ nigroꝝ ⁊ bellíri
coꝝ ablatis nucleis omniū añ. auř. xij. ēblicoꝝ auř. vi.
capsie inde ⁊ macropiperis āboꝝ añ. auř. v. nucis mu
scħate ⁊ salis gēme omniū ana auř. ij. turbit albi aloes
āboꝝ ana auř. iij. tere ⁊ cribella oīa ⁊ fac cōfectiōʒ cū
oleo uiol'. ⁊ fac pilulas ⁊ exicca in umbra dosis earuʒ
auř. vi. apud mediā noctem cum aqua calida: uidebis
enim mirabilia ex iuuamento.

Pilule aggregatiue filij hilgehē que cōferūt ad
superfluitatē exñtē in corpore ex phl'ate ⁊ chol'a rube
a ⁊ chol'a nigra. Et siꝫr cōferunt capiti qñ in ipso ē su
perfluitas ex istis hūoribᵒ aut ex uno eoꝝ ⁊ resoluunt
surditatē accidentē inde ⁊ cōfert stō ⁊ epati ⁊ ꝯfortant
ea ⁊ cōfert ad oēm febrē antiq ⁊ sedāt hūores oēs ⁊
sedāt sanguinē ⁊ sanant spēs ulceꝝ ⁊ prurituū. Et ille
qui hʒ hemorroidas ⁊ indiget potu eaꝝ tangat indicē
⁊ pollicē suū cū aliq̄to oleo amigdalino deinde tāgat
illas pilulas digitis suis q̄titate qua fluant cū oleo de
inde bibat eas: nō ei nocebunt ei qñ fecerit illud. qua
rū permistō hec est. ℞. hierepicre. ʒ. xxiiij. myrobal'. ni
groꝝ ⁊ citrinoꝝ āboꝝ ana. ʒ. vi. masticis ⁊ anisi ⁊ succi
eupatorij ⁊ succi apsinthij omniū ana. ʒ. ij. roꝫ rubeaꝝ
ʒ. iiij. terant' ⁊ cribellent' ⁊ cōficiant' cuʒ aqua ⁊ infor
ment' pilule similes piperi dosis. ʒ. ij. usq ad. ʒ. ij. ʃ. ⁊ bi
bant' pᵒ duas horas a principio noctis anteq dormiat
utens eis deiñ surgat ⁊ facient ascellare a duabᵒ scellis
usq ad. iiij. ⁊ erit eaꝝ operatio in die.

Pilule facte cū euforbio cōferentes ad aq citri
nā ⁊ ad dolorē dorsi ⁊ anche ⁊ podagrā ⁊ mollificatō
nē mbroꝝ. quaꝝ pmistio hec est. ℞. euforbij ⁊ masticis
āboꝝ ana. ʒ. iiij. scamonee ⁊ agarici āboꝝ ana. ʒ. v. pul
pe colloqntide. ʒ. iij. aloes ⁊ epithymi āboꝝ añ. pondꝫ
ʒ. xx. succi apsinthij pōdus. ʒ. v. salis indi pōdus. ʒ. i. ʃ.
macropiperis pōdus. ʒ. ij. anisi pondus. ʒ. iiij. spice pō
dus. ʒ. x. Tere medicinas ⁊ cribella ⁊ cōfice cū aqua
caulis ⁊ iforma pilulas sicut pip dosis hᵒmeᶜ ē. xi. pil'e
usꝫ ad q̄titatē. ʒ. ʃ. añ cibū ⁊ pᵒ ipʒ ⁊ bibat' si eis aq̄ cal'a

Pilule alie ꝯferentes ad febrē chronicā ⁊ debili
tatē splenis ⁊ epatis ⁊ inceptiōeʒ aq. ℞. cāepi
theos ⁊ cāedreos ⁊ radicū liquiritie ⁊ croci ⁊ lacce ⁊
apsinthij omniū añ. ʒ. x. se. apij ⁊ anisi ⁊ se. fenicu. omiū
ana. ʒ. v. succi eupatorij ⁊ reusini ⁊ roꝫ oium añ. ʒ. viij.
se. cuscute. ʒ. xv. polij: ⁊ si hūerit splenē adde in eis sco
lopendrie. ʒ. x. radicis capparis ⁊ fructus tamarisci
amborum ana. ʒ. viij.

Pilule alie ad febrē chronicā ex hūoribᵒ cōmi
stis ⁊ dolorē epatis ⁊ inceptiōm aque. ℞. apsinthij ⁊
succi eupatorij ⁊ myrobal'. citri. ⁊ aloes ⁊ masticis ⁊
croci ⁊ aristol'. ⁊ lacce ⁊ anisi ⁊ capsie ⁊ hiere omniuʒ
ana partem unam terantur ⁊ informentur pilule.

Pilule cōferentes ad febrē chronicā accñtem
ab hūoribᵒ ꝯmistis ⁊ ad dolorē epatis ⁊ iceptō
nē hydropisis. ℞. apsinthij aut succi eiᵒ ⁊ succi eupato
rij ⁊ myrobal'. citrinoꝝ ⁊ aloes ⁊ masticis ⁊ croci ⁊ re
ubarbari ⁊ lacce ablute ⁊ anisi ⁊ folij sicci ⁊ hierepicre
oium añ. ps. i. terant' ⁊ cōficiant' cū succo solatri ⁊ in
forment' pilule: dosis pōdᵒ auř. i. cū aqua tepida in no
cte. Qđ si fuerit tussis permisce cū medicis succi liqri
tie q̄tū est medietas pōderis omnium medicinarum.

Pilule q aperiunt oppilatiōes ⁊ subtiliant hūo
res grossos ⁊ faciunt descendere hūores ⁊ hu
miditates uiscoscas ⁊ mucilagiosas. quaꝝ hec est pmi
stio. ℞. folij indi ⁊ myrrhe ⁊ floris sq̄nanti floris apsin
thij romani ⁊ masticis ⁊ croci oium añ. ʒ. ʃ. se. apij ⁊ a
nisi ⁊ bdellij ⁊ ꝫapi ⁊ opponaci oiuʒ añ. ʒ. i. aloes. ʒ. vij
turbit ⁊ agarici āboꝝ añ. ʒ. iij. ʃ. ⁊ fiant pilule.

Pilule de ꝫpio que cōueniunt ad dolorē genuū
⁊ anchaꝝ ⁊ lateꝝ. quaꝝ hec est permistio. ℞. se. apij ⁊
se. harmel āboꝝ ana. ʒ. i. ꝫapi ⁊ bdellij āboꝝ ana. ʒ. ij. hi
ere. ʒ. ij. pulpe colloqntide ⁊ agarici āboꝝ ana. ʒ. i. tur
bit. ʒ. vi. fiant pilule dosis. ʒ. ij. cum aqua tepida.

Pilule de oppoponaco lisalomōi cōuenientes
ad dolorē genuū ⁊ dorsi ⁊ palysiʒ ⁊ torturā. ℞.
zinziberis ⁊ pipis ⁊ macropiperis ⁊ capsie inde ⁊ my
robal'. citrinoꝝ ⁊ bellíricoꝝ ⁊ ēblicoꝝ ⁊ myrrhe ⁊ tur
bit ⁊ scamonee ⁊ croci ⁊ castorei oiuʒ añ. ʒ. ij. oppopo
naci ⁊ hermodactiloꝝ ⁊ ꝫapini ⁊ bdellij ⁊ āmoniaci ⁊
pulpe colloqntide oium ana. ʒ. x: aloes. ʒ. xx. infundan
tur gumme in aqua caulis ⁊ conficiantur cum eis me
dicine ⁊ informentur pilule dosis. ʒ. ij.

Pilule de euforbio cōferētes ad palysiʒ et mol
lificatiōm et hūores crudos descendentes ad neruos

℞.agāici p̄pe colloq̄ntide eufōbij ſapi bdellij oiū aā
ʒ.i.aloes.ʒ.ij.terāt et ɔficiāt cū aq̄ cauł et fiant pilule:

PIlule inde facte cū muſcho cōferentes ad do
lorē ſtōi et auferūt fetorē oris et malū odorē po
tus uini et exiccāt hūiditates eoꝝ.℞.remiſk et cappis
āboꝝ ana.lb.i.cōterant et abluant cū aqua et p̄iciāt
i uaſe ⁊ p̄iciāt ſ; ea aq̄.lb.xl.⁊ decoq̄t donec reāneāt
lb.v.et coletur deinde reducatur ad uas mundum
et decoq̄tur cum aqua ſecundo ſola donec coaguleť:
et tu remouebis eā cū cochliario ita ut nō adhereat et
adurať deinde p̄iciať in catino uiridi et exicceť ſicut
exiccať aloes ablutū.Qū ergo uolueris facere ex eis
pilulas ſume de eis auī.xx.et terre et cribella.deinde
accipe heil et gariofiŀ.et nucis muſ.et maciſ et xiloalo
es indi et folij et centauree et ſandali albi et gizbaugue
et cubebe oium aā.auī.i.muſchi auī.v.cāfore auī.x.te
re unūq̄dq; per ſe et cribella deinde p̄miſce poſtea ac
cipe remiſk ſo auī.v.et p̄ice ſuper eā aque.ʒ.vi.et de
coque eā donec remaneant.ʒ.ij.et cola eā et cōfice cū
ea medicinas et informa pilulas ſicut cicer et exicca e
as et utere eis qum neceſſe fuerit.

¶ Tractatus decimus de oleis.

SErmo nī in hac ſūma de oleis eſt ſm no
ſtram conditionem.

OLeū nardinū.Eius quid iuuamēta ſūt mł
ta ⁊ eſt de nobilioribus oleis ɔferens ad
oēm dolorē qui fit ex frītate in uētre ⁊ uē
toſitatē intrinſecā ⁊ ſedat dolores auris frōs ⁊ remo
uet eos ⁊ aufert dolorē capitis ⁊ emigraneā facto cap̄
purgio ex eo ⁊ colorē efficit bonū ⁊ aufert colicā ⁊ pū
ctiōm uentoſam ⁊ cōfert ad dolores eaꝝ ⁊ ſedat dolo
rē epatis ⁊ uentris ⁊ calefacit matricē ⁊ iniciť in fora
mē uirge ⁊ cōfert renib⁹ ⁊ ueſice ⁊ ad mollificatiōꝫ ue
ſice.c⁹hec eſt p̄miſtio.Sumanť calami aromatici ⁊ ci
peri ⁊ folia lauri ⁊ xilobalſami ⁊ folij indi ⁊ enule ⁊ ſa
uine ⁊ ſq̄nanti ⁊ myrti ⁊ cordumeni ⁊ ſanſuci oium a
na.ʒ.ij.teranť cōtritiōe groſſa ⁊ p̄icianť in uaſe ⁊ p̄i
cianť ſuper ea uinū ⁊ aqua ⁊ infundanť ſuper ea olei
ſiſamini kiſt.v.⁊ decoquanť lento igne in uaſe duplici
ſex horis ⁊ moueanť oī hora deīde auferanť ab igne:
⁊ dimittať donec infrīeť ⁊ coleť oleū. ¶ Decoctio ſa
c⁹hec eſt permiſtio.℞.roſ.ru.⁊ caſie ⁊ ſucci myrti hu
mide ⁊ myrrhe oium aā.ʒ.ij.teranť groſſe ⁊ proijcian
tur ſuper ea aqua aut uinū donec hūectenť ⁊ oleū de
coctū ⁊ decoquanť leni igne trib⁹horis ⁊ infrīeť ⁊ cole
tur. ¶ Decoctio tertia.c⁹hec eſt permiſtio. Spice ⁊
gariofiloꝝ ⁊ ſtoracis oium aā.ʒ.iij.nucis muſchate.ʒ
v.olei balſamini.ʒ.vi.tere medicinas groſſe ⁊ proijce
ſuper eas aq̄.Qū ergo calefit p̄ice deſuper oleū q̄d
decoctū eſt ⁊ oleū balſami ⁊ ſtoracē liq̄dā ⁊ moue do
nec miſceanť ⁊ ferueāt dōec ɔſumať aq̄ ⁊ īmāeat olꝫ.

OLeū de ſtorace cōueniens iuncturis ad quas
effundiť mā ⁊ calefacit lacertos ⁊ ap̄ata ſr̄a ⁊
matricē frīam ⁊ calefacit renes ⁊ ueſicā ex frītate.℞.o
lei ſiſamini kiſt.i.ſtoracis ſicce.ʒ.iij.decoquanť lento
igne donec ſumat oleū v̄tutē ſtoracis ⁊ reponatur.

OLeū de camemilla.℞.olei ſiſamini kiſt.i.fenu
greci ſuperioris camemille abluti ⁊ exiccati ī
vmbra āboꝝ aā.ʒ.ij.⁊ reponať in uaſe vitri ⁊ ponatur
in ſole.xl.diebus ⁊ adminiſtra.

OLeū de maſtice cōueniens ad debilitatē ſtōi ⁊
ap̄ata eius ⁊ lenit duritiē.℞.olei ſiſamini kiſt
ij.maſticis.ʒ.vi.terať maſtix ⁊ p̄iciatur ſuper oleum
in uaſe duplici.

OLeū de apſinthio fcm̄ in ſole calefaciens ⁊ cō
fortanſ mēbra frigida.℞.olei ſiſamini danic.i.
proijce ipſum in vaſe uitri ⁊ apſinthij.ʒ.ij.⁊ ponatur
in ſole.xl.diebus ⁊ adminiſtretur.

OLeū de aneto.℞.olei ſiſamini kiſt.i.ſeis aneti
exiccati in umbra.ʒ.i.proijciātur in uaſe uitri ⁊ ponā
tur in ſole.xx.diebus ⁊ adminiſtretur.

OLeū de lilio q̄d cōfert ad frigus matricis ⁊ ſ̄
focatiōm matricis ⁊ ad colicā ⁊ calefacit renes ⁊ veſi
cā.℞.caſie lignee ⁊ coſti ⁊ carpobalſami ⁊ maſticis oi
um aā.ʒ.i.gariofiŀ.⁊ cinamomi āboꝝ aā.ʒ.ſ.croci.ʒ
i.tere ⁊ proijce in uaſe uitri cū.lb.i.ſ.olei ſiſamini ⁊ li
lijs.xxx.nūero poſtq̄ p̄ieceris illud q̄d ē in eis de citri
nitate ⁊ radices folioꝝ eoꝝ ⁊ ponatur in ūbra in loco
tēpato uſq; quo ſumat olꝫ v̄tutē e⁹ ⁊ admiſtretur.

OLeū de haſce q̄d ɔfert ad difficultatē urine.℞
olei ſiſamini.ʒ.i.aque.lb.i.⁊ quartā zinziberis
ʒ.iiij.haſce.ʒ.x.tere medicinas groſſe ⁊ p̄ice in uaſe cū
aq̄ ⁊ oleo ſiſamino ⁊ decoquať donec cōſumať aqua
⁊ remaneat oleū ⁊ diſtilleť de eo in foramē uirge.

OLeū de haſce aliud ad iūcturas ⁊ colorē effic̄
bonū ⁊ addit in deſiderio coeundi ⁊ cōmouet
ſuper coitū ⁊ rectificat renes ⁊ ueſicā ⁊ dorſum qū de
eo bibī q̄titas.ʒ.i.oī die cū rob aut cū uino ⁊ admini
ſtrať ēt in cliſteribus.c⁹hec eſt permiſtio.℞.olei ſiſami
ni ⁊ lactis uacini dulcis ⁊ ſucci haſce humidi oium a
na.lb.x.penidioꝝ alboꝝ.lb.v.zinziberis.lb.ij.ſ. Terā
tur penidij ⁊ cribellenť ⁊ p̄icianť oia in vaſe figuli ⁊
accēdať ſub eo ignis leuis donec cōſumātur aq̄ haſce
⁊ lac ⁊ remaneat oleum ſolum ⁊ bibatur de eo ſicut di
ximus.Eſt enim iuuatiuum ad debilitatem renum ⁊
addit in deſiderio coeundi ⁊ ſpermate.

OLeū haſce aliud cōueniens ad difficultatē vē
tris ⁊ dolorē ilioꝝ ⁊ renū ⁊ ueſice.c⁹ hec eſt p̄
miſtio.℞.aque dulcis ſacraiati.xv.zinziberis pondus
ʒ.iiij.ɔtriti haſce pondus.ʒ.x.olei ſiſamini ſacraiati.i.
decoquantur in uaſe mundo igne leui donec conſuma
tur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ auferatur ⁊ dimittatur
donec infrigidetur ⁊ coletur ⁊ fiat cliſtere ex eo poſte
rius ⁊ aā infundendo in foramen uirge.

OLeū de ſpentibus cōferēs ad ipetiginē ⁊ mol
lificatiōm ſtōi.Sumanť olei ſiſamini kiſt.iij.⁊
ponanť in uaſe figuli ⁊ ponātur in eo de ſerpentib⁹ ni
gris a.v.uſq; ad.x.⁊ ſtringať caput uaſis ⁊ decoq̄tur
lento igne donec in decoctione diſſoluātur ⁊ auferanť
ab igne ⁊ dimittať donec infrīeť ⁊ aperiať caput ei⁹ ⁊
caueať a uapore e⁹ q̄ dimittať donec infrīeť ⁊ reſpiret
⁊ auferať ab eo uapor ⁊ ponať in uaſe ⁊ admiſtreť i e
pithimate qū ip̄m eſt neūium cum pēna inunctum.

OLeū regis dauid q̄d eſt iuuatiuū ad p̄alyſiꝫ ⁊
torturā ⁊ podagrā ⁊ tremorē ⁊ ad dolores iū
cturaꝝ ⁊ dorſi ⁊ ad fiſtulas ⁊ hemorroidas ⁊ ad coli
cā ⁊ elephantiā.c⁹hec ē permiſtio.℞.bdellij.ʒ.x.āmo
niaci ⁊ ſerapini ⁊ oppoponaci ⁊ carpobalſami ⁊ opij
⁊ polypodij ⁊ hellebori albi ⁊ zarur ⁊ feleniati ⁊ cap
ſie ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ oium aā.ʒ.vi.ga
riofiloꝝ ⁊ nucis muſchate ⁊ zinziberis ⁊ galāge ⁊ cin
nāomi ⁊ laudani ⁊ caſtorei oium aā.ʒ.iij.keſile et ſeis
hyuſquiami albi et ſiſoleos et olibani et nigelle et ſe.e
ruce et ſe.porri et ameos et coſti oiū aā.ʒ.v.ciperi et
granoꝝ harmel et myrti et granoꝝ uiridiū et granorū
alkezua et ſanſuci oium aā.ʒ.iiij.folioruꝫ eupatorij et

usnee ãboꝝ añ.ʒ.v.terãtur medicine iste ɔtritiõe grossa et ꝓijciãtur in uase et fundãtur super eas.lb.vi.succi caulis et decoquat̃ igne leui donec redeat ad.lb.ij. et remoueat̃ ab igne et colet̃ et exprimat̃ ita ut nõ remaneat in eo aliq̃d de uirtutibus haꝝ medicinaꝝ et reducat̃ ad uas et fundãtur super ipm̃ de oleo oliue.lb.vi. et butyri uacci et olei alrazaki et olei de kerua et olei aldemest decocti cũ spẽbus et affert̃ hoc oleũ de egypto oium añ.ʒ.x.et farine amigdalaꝝ amaraꝝ.ʒ.ij. granoꝝ lauri et pini ãboꝝ añ.ʒ.vi.olei de lilio et olei de eruca ãborum añ.ʒ.v.granoꝝ uiridiũ pondus.ʒ.x.olei sisamini aut alrazaki in quo decocte sĩt rute.ʒ.iij.usnee ʒ.iij.olei de alcãna.ʒ.v.mellis anacardi.ʒ.iij. et addãt̃ super olea in uase et dissoluat̃ cũ pauco illius aque de sagzenea pondus.ʒ.x.decoq̃tur lento igne ſm facilitatẽ donec remaneat aque q̃ntitas sacraiati.i. et auferat̃ ab igne et colet̃ cũ mandili spisso et reducat̃ ad uas ⁊ ꝓijciãtur ãmoniaci.ʒ.x.et mellis.ʒ.x.et ponat̃ sup prunas donec liquefiat et misceãtur cũ eo de storace liquida et napta alba et olei balsami oium añ.ʒ.x.et ponat̃ in ãpulla et claudatur stricte caput ei⁹ dosis ei⁹ a quarta.ʒ.i.usq; ad auꝛ.i.cum aqua ciceris tepida.

Oleũ de costo dat̃ in potu et confert ad frigus lacertoꝝ et ꝓpe epatis et stõi et aperit oppilationes lacertoꝝ cõfortãs eos faciens colorẽ esse bonuz cõseruãs nigredinẽ capilloꝝ.℞.costi amari.ʒ.x. casie ʒ.vi.foliorum almãmacor sextaria.x.terãtur grosse et infundantur in uino in nocte et proijciãtur super eas olei sisamini.lb.i.ſ.et decoquatur in uase duplici donec consumatur uinum et remaneat oleum.

Oleũ de costo aliud ad dolorem epatis ⁊ stõi ⁊ dolorẽ iuncturaꝝ ex frĩitate ⁊ mollificatione lateris.℞.gariofil.℥.i.calami aromatici ⁊ spice ⁊ folij indi ⁊ storacis ⁊ radicis lilij celestis ⁊ cinami ⁊ usnee ⁊ costi omniũ anã.℥.ij.enule ⁊ casie ana.℥.i.myrrhe.℥.ſ.tere medicinas grosse ⁊ infunde in aceto i nocte ⁊ effunde super eas olei ⁊ aque ãboꝝ añ.lb.v.⁊ decoq̃tur lento igne donec cõsumatur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ coletur ⁊ misceatur cum primo.

Oleũ ierbuet ⁊ est medicina inda faciens ad vẽtositates grossas ⁊ ad dolorẽ matricis frĩm.℞.sapini ⁊ galbani ⁊ ciperi ⁊ sinapis ⁊ hellebori omniuz añ.ʒ.xv.glutis alibat.ʒ.viij.oppoponaci.ʒ.iiij.cinami ⁊ costi ⁊ aristologie longe ⁊ rotunde omniũ añ.põdus ʒ.ij.acori ⁊ ãmoniaci ⁊ sir ⁊ est medicina inda ⁊ fel ⁊ piretri omniũ añ.ʒ.ij.ſ.zedoarie ⁊ doronigi ⁊ castorei ⁊ rute ⁊ basce ⁊ abrotani ⁊ radicis liq̃ritie ⁊ rute montane ⁊ maruas de sirem ⁊ caulis ⁊ sansuci ⁊ sisimbrij ⁊ gariofiloꝝ hortulanoꝝ omniũ añ.ʒ.ſ.myrrhe ⁊ asse odorifere ⁊ fetide ⁊ alaniudẽ omniũ añ.ʒ.quartã.i.olei oliue.lb.ix.⁊ aq̃.lb.xviij.decoquãtur lento igne dõec consumatur aqua ⁊ remaneat oleum dosis eius a media.ʒ.usq; ad duas cum aqua aneti.

Oleũ sindin qð noiat̃ abrusened cõferens ad tussim ⁊ uentositates grossas ⁊ attrahit humores grossos ⁊ cõfert ad hemorroidas c⁹ h ẽ ꝑmistio.℞.sauine ⁊ pipis ⁊ macropipis ⁊ keisiz ⁊ zinziberis ⁊ capsie inde ⁊ salis rubei ⁊ cymi oiuz añ.ʒ.vi.sauic nabac kasicius.i.in aqua ⁊ coletur super medicinas.

Oleũ de kerua qð cõfert ad mollificatiõz ⁊ paralysim ⁊ torturã ⁊ aperit oppilatiões epatis ⁊ splenis ⁊ cõfert ad colicã.c⁹ hec est permistio.℞.ameos ⁊ origãi ⁊ calamẽti montãi ⁊ myrrhe ⁊ marmacor ⁊ se.apij ⁊ se.feni.⁊ anisi ⁊ se.alãdacocha ⁊ masticis ⁊ assari ⁊ fenugreci omniũ añ.ʒ.vij.⁊ alsel ⁊ albel ⁊ alfel ⁊ acori ⁊ capsie inde ⁊ bdellij omniũ añ.ʒ.v.sapini ⁊ ãmoniaci ⁊ oppoponaci omniũ añ.ʒ.iij.⁊ radicũ apij ⁊ corticũ radicũ feniculi.⁊ sq̃nãti ⁊ radicũ liquiritie ⁊ enule sicce ⁊ basse omniũ añ.ʒ.x.bezeribasen ⁊ sinsider ãboꝝ añ.ʒ.iij.zinziberis ⁊ cinamomi ⁊ gariofiloꝝ ⁊ cãdamoni ⁊ girbaugue ⁊ cubebe ⁊ macropiperis ⁊ piperis ⁊ nucis muscbate ⁊ macis ⁊ nigelle ⁊ costi ⁊ cãui oium añ.ʒ.iiij.zedoarie ⁊ doronigi ãboꝝ añ.ʒ.v.Terẽ medicinas grosse ⁊ funde super eas de aqua quð submergat eas ⁊ decoq̃tur donec dissoluãtur ⁊ colet̃ ⁊ fundãtur super ea olei de kerua recentis.lb.vij.⁊ decoquãtur lento igne donec consumatur aqua ⁊ remaneat oleum ⁊ administretur qum necesse fuerit põdus auꝛ.ij.aut.iij.cum aqua de radicibus.

Oleũ de kerua simplex.Decoquatur cũ aqua sola ⁊ minoratur a caliditate sua qum decoq̃tur cum aqua sola ⁊ est in loco olei alrazaki quz abluitur cum aqua sola.

Oleũ de cucurbita qð cõfert ad oẽm caliditatem ⁊ ad acuitatẽ in toto corpore si fuerit m̃broꝝ inunctum cũ eo ⁊ si fuerit in uesica aut renibus inungat̃ cũ eo et olfaciat ex eo ⁊ inungat cũ eo.Et si fuerit in capite fiat caputpurgiũ ex eo.et si fuerit in itestis acuitas cholica sumere in potu ex eo est iuuatiuũ ad oia illa.c⁹ hec est permistio.Sumat̃ cucurbita magna integra ⁊ excõticet̃ ⁊ terat̃ ⁊ exprimat̃ et sumãtur de aq̃ e⁹ ptes.iiij. et olei sisami recentis ps i.decoq̃t̃ lẽto igne donec ɔsumat̃ aq̃ et rẽaneat olꝫ ðide colt̃ i uase uitriato et admiꝫ

Oleũ asebesabrẽ qð cõfert ad uẽtositatẽ in genibus et iuncturis et toto corpore.Sumatur aq̃ asebesabrẽ ps.i.et olei sisamini ps.i.et decoq̃tur dõec consumatur aq̃ tota et remaneat oleum coletur ergo et reponatur in uase uitri et claudatur stricte os e⁹ dosis sit ab auꝛ.i.usq; ad.ʒ.ſ.sicut diximus et bibatur sup mensurã.℥.ij.aque ciceris in qua cum ciceꝛ decoctum sit aliquid cymini et sit cibus super ipsum zirbabegi et si fiat ex eo inunctio super membra confert.

Oleũ auris.℞.olei sisamini.lb.ij.origani.ʒ.xv rubee.℥.ij.oppoponaci et sapini et myrrhe et bdellij et ãmoniaci et aloes et olibãi omniũ añ.ʒ.ij.terẽ medicinas et proijce sup eas paꝝ aque et cõfricent̃ cũ manu bñ et ꝓijciatur super eas oleũ et decoq̃tur lento igne donec inspissetur et colletur et admĩstret̃

Oleũ auris descriptiõe alia.℞.sceba.℥.ij.que ɔfricet̃ cũ olei.lb.i.et aque sansuci.lb.ſ.decoque oia lento igne in cochliario ferreo et colla ipsum et distilla de ipso in aurem.

Oleũ alfelfelud cõueniens ad dolorẽ iuncturarũ et spasmũ et mollificatiõm m̃broꝝ.℞.sel et bel et fel et acori et capsie et enule et macropipis et nucis uomice et radicis lilij et se.fenicu.et costi et myrrhe et zedoarie et doronigi omniũ añ.ʒ.v.terãtur grosse et proijciãtur in ollã et proijciãtur super ea olei sisamini et lactis et aque omnium añ.emine.ij.decoquãtur in vase duplici donec consumãtur aqua et lac et remaneat oleum et coletur et administretur.

Descriptio alia que cõfert ad dolores uesice et matricis frãꝝ et ad uenã sciaticã et frig⁹ renum et mollificatiõm mẽbroꝝ et colicã et torturã et paralysiz et ad uentositates frĩas grossas que accñt in neruis et dolorẽ dorsi et oẽz dolorẽ q̃ fit ex frigoꝛ et grossitudie

⁊ est oleū indū. ℞. sel. ⁊ bel. ⁊ sel. ⁊ acori ⁊ capsie ⁊ radicis lilij celestis ⁊ enule ⁊ macropipis ⁊ nucisuomice ⁊ nucis cupressi ⁊ pini ⁊ costi ⁊ se. feniculi ⁊ zedoarie ⁊ buzed ⁊ doronigi omniū ā͞n. ʒ. x. terātur omia grosse ⁊ sumāt lactis dulcis et aq̄ āboꝝ ā͞n. ℔. x. ⁊ olei sisami ℔. v. ꝯcoq̄t ī uase duplici dōec ꝯsūat aq̄ ⁊ rēaneat olꝫ.

Oleū de ouis fit aut molendo uitellos elixatoꝝ aut distillādo in uase uitreo composito aut cuꝫ distillatione sublimata.

Oleū alkekengi qđ est cōueniēs ad epilepsiā ⁊ paralysim ⁊ mollificatiōm ⁊ s̄citatē ⁊ spasmū ⁊ ꝺbilitatē stōi ⁊ uenā sciaticā ⁊ dolores iuncturaꝝ ⁊ dorsi ⁊ ꝯfert ad colicā ⁊ ꝓuocat mēstrua ⁊ calefacit matricē ⁊ frāgit lapidē ⁊ sedat dolorē ani ⁊ apit oppilatiōes corporis. ℞. myrobal. kebuloꝝ ⁊ belliricoꝝ ⁊ myrobalanoꝝ nigroꝝ ⁊ ēblicoꝝ omnium ā͞n. ʒ. x. radicis apij ⁊ radicis feniculi āboꝝ ā͞n. ʒ. vij. macropiperis ⁊ piperis ⁊ zinziberis omniū ā͞n. ʒ. v. oppoponaci hyusquiami ⁊ sapi oium ā͞n. ʒ. v. turbit sextaria. iij. caulis recētis ⁊ rute recētis ⁊ basce hūidi oiuꝫ ā͞n. M. i. terāt sicca grosse ⁊ incidantur olera ⁊ proijciantur in uas ⁊ proijciant sup ea aque. ℔. xxiiij. ⁊ decoq̄tur dōec ꝛ̄māeat medietas ⁊ colet ⁊ ꝓijciātur super ea olei de kerua emie iiij. ⁊ decoq̄tur donec cōsumat aq̄ ⁊ remāeat oleū. quidā ꝟo addunt ī eo radicū lilij sextaria. ij. ⁊ capsie. ʒ. iiij. ⁊ anisi ⁊ edebes ⁊ asid ⁊ cordumeni oiuꝫ ā͞n. ʒ. ij.

Oleū de croco qđ lenit neruos ⁊ aufert spasmū ⁊ cōfert ad duritiē matricis ⁊ colorē efficit bonū. ℞. croci. ʒ. vi. calami aromatici. ʒ. v. myrrhe. ʒ. ſ. cōrdumeni. ʒ. vi. infundātur medicine per se ⁊ myrrha ꝑ se in aceto preter cordumeni ⁊ dimittātur diebus. v. ⁊ in sexto die infundātur cordumeni in aceto ⁊ dimittatur die uno ⁊ infundātur super ea in die septimo olī sextaria. v. ⁊ decoq̄tur lēto igne donec consumatur aqua ⁊ remaneat oleum.

Oleū de usnee. ℞. usnee sextaria. v. costi. ʒ. x. casie ⁊ calami aromatici āboꝝ ā͞n. ʒ. iij. marmacō ʒ. ij. storacis. ʒ. v. olei myrti. ℔. i. ſ. terātur medicine ⁊ īfundātur in aceto ⁊ dimittātur tribus diebus continuis ⁊ coquātur cum oleo donec consumatur acetum ⁊ remaneat oleum ⁊ coletur ⁊ recōdatur.

Oleū de euforbio nīm cōferēs ad dolores frios ⁊ ꝓpe in neruis ⁊ ad uenā sciaticā ⁊ dolorem dorsi ⁊ pedū. cuius hec est permistio. ℞. costi amari pōdus ʒ. x. castorei pōdus. ʒ. v. ⁊ calamīti sicci pondus. ʒ. xij. ⁊ piretri pondus. ʒ. vij. ⁊ cōdisi pondus. ʒ. iiij. ⁊ staphisagrie pondus. ʒ. iij. terātur oia ⁊ decoq̄t ī uase cū. xl. ʒ. uini odoriferi postq̄ infusa sit in eo die ⁊ nocte usꝫ quo ꝑueniat ad id qđ est minus tertia deinde infrentur ⁊ ꝯfricent uehemēter ⁊ colet ⁊ fundat super ipm q̄tū est medietas ponderis eius olei sisami aut olei sambacini aut olei alkeiri ⁊ decoq̄tur usꝫ quo cōsumat uinū ⁊ remāeat oleū deinde sumātur ad oīa. x. pondera olei euforbij albi recētis. ʒ. ij. ⁊ teratur sicut puluis ⁊ misceatur cū oleo ⁊ ponatur super ignē donec bulliat ⁊ recōdatur.

Oleū qđ romāe di demanū ⁊ eius expositio ē medicina. x. spēꝝ ꝯferens ad frigus neruoꝝ ⁊ stōi cōfortās mēbra repellēs superfluitates lenificās neruos. ℞. storacis. ℥. iiij. ⁊ masticis pondus. ℥. xij. ⁊ folij indi ⁊ spice āboꝝ ā͞n. ℥. iiij. ⁊ euforbij. ℥. iij. cinamōi. ℥. vi. cere albe. ℥. xij. olei de ben. ℥. xlviij. olei balsami. ℥. xij. piperis. ℥. i. terantur sicca ⁊ soluantur que sunt ꝑter illa ⁊ reponatur.

Oleū de florib9 papaueris ruffi calefaciēs stōꝫ s̄rm ⁊ resoluit cōmotiōm ⁊ apatiōm qñ ꝯmiscetur cū adipe anfis aut galline. Sumat olei boni. ℔. i. ⁊ ros papaueris ruffi. ℥. ij. ponat illud in uase ⁊ pōatur in sole. x. diebus ⁊ reponatur: ueruntamen non habet illud oleum odorem.

Olea pura de lilio ⁊ cydonijs ⁊ malis ⁊ sinapi ⁊ cucumere asinino fiunt ita ut sint olei sisami pars. i. ⁊ aque partes. iij. ⁊ stet in sole quadraginta diebus ⁊ reponatur.

Tractatus. xi. de unguentis ⁊ emplastris.

Unguentum de cerusa quđ cōfert ad adustionem ignis ⁊ excoriationem. Recipe litargyrij. ʒ. i. ceruse. ʒ. v. cere albe. ʒ. vij. olei ros. ℥. ij. liquefiāt cera ⁊ oleū ⁊ ꝓijciātur super ea cerusa ⁊ litargyriuꝫ in mortarium ⁊ misceantur simul anteq̄ infrigidentur ⁊ misceatur cum eo albugo oui unius ⁊ administretur.

Unguētū aliud. ℞. ceruse. ʒ. iiij. litargyrij. ʒ. ij. scorie argenti auī. i. dragagāti. ʒ. i. terātur ⁊ cribellent cū orali ⁊ sumat cerē albe. ℥. i. q̄ liq̄fiat cū ℥. iij. olī ros. ⁊ ꝓijciāt sr ea me in motario ⁊ conterātur.

Unguētū basilicon magnū ꝯferens ad ulcera ⁊ cōuenit locis neruosis ⁊ ulcerib9 in q̄b9 nō est calitas. ℞. cere. ℔. i. picis. ℥. viij. myrrhe ⁊ resine oiuꝫ ā͞n. ℥. iiij. glutinis alimbat. ℥. iiij. olei. ℔. vi.

Unguentū basilicon minus. ℞. resine ⁊ picis ⁊ cere eq̄les ptes ⁊ admistret cū oleo oliue.

Unguētū ꝺ cerusa cū aceto. Sume litargyrij q̄tū uis ⁊ cribella ⁊ ꝓijce in ciminili ⁊ ꝓijce sr ipꝫ acetū ⁊ oleū ⁊ ꝯmisce bñ cū manu ⁊ utere.

Unguētū de flore eris ad ulcera antiq̄. Floris eris. ʒ. ij. cere ⁊ resine āboꝝ ā͞n. ʒ. v. terat flos eris ⁊ liq̄fiāt reliq̄ me cū oleo mensa q̄ ē nec̄ia ⁊ ꝓijciat desup flos eris ⁊ ꝯmoueat dōec equet ⁊ administret.

Unguentū de calcadis qđ noiauit. G. mutkin cōferēs ad apata pestilētie ⁊ ꝯsolidat vulnera que difficile cōsolidātur ⁊ sanguinea ⁊ cōfert ad difficultatē urine ⁊ difficultatē egōnis ⁊ oia apata. ℞. adipis zirbi antiq̄. ℔. iij. olei antiq̄. ℔. iij. calcadis. ℥. iiij. liquefiat adeps ⁊ terat calcadis ⁊ misceat cū. iij. ℔. olī ⁊ terant. ℔. iij. litargyrij ⁊ misceat cū eis ⁊ cū adipe ī mortario deide pōat ī frixorio mūdo ⁊ ꝑmisce ea cū spatha q̄ sit abscissa ex palma dōec eq̄t ⁊ admistretur.

Unguentū nigrū litargyrij. ℥. i. aceti fortis. ℥. iij. olei. ℥. ij. decoq̄tur oia cū studio ne aduran tur ⁊ commoueatur donec coaguletur.

Unguentū diaq̄lon cōferens ad nodos ⁊ scrofulas ⁊ apata dura. cuius hec est ꝑmistio. Fenugreci ⁊ se. lini ⁊ altee albe oium ā͞n. keleiati. i. infundat unūq̄đq3 eoꝝ per se die ⁊ nocte deinde sumātur de mucilagine uniuscuiusq3 eoꝝ. ℔. i. ⁊ quarta ⁊ litargyrij ℔. i. ſ. ⁊ olei. ℔. ij. bulliāt mucilagines ebullitiōe una: deinde auferat ab igne postea bulliat oleū cū litargyrio trito dōec coaguleṫ ⁊ altereṫ color eius deide ꝓijciāt sr ipꝫ mucilagines una p9 aliā ⁊ coaguleṫ igne leui.

Unguentū rubeū. ℞. litargyrij eminā. i. ꝯtriti cribellati olei oliue. ℔. ij. aceti. ℔. x. concutiat donec coaguletur ⁊ ponatur super ipsum postq̄ coagulatur. ℔. i. de uenis tinctorum.

Unguentū apostoloꝝ ⁊ est apostolicon ⁊ noiat unguentū ueneris ⁊ est unguentū rectificās cū facilitate fistulas difficiles ⁊ scrofulas ꝑuas nec ē aliq̄d

ſimile ei ꝛ mũdificat vulnera ex carne mortua ꝛ pus: ꝛ cõſolidat. Et dĩ ꝙ eſt medicina .xij. apłoꝝ. cꝰ hec eſt permiſtio. ℞. terebinthĩe cere albe ꝛ reſine oĩum añ. ʒ. xiiij. oppoponaci ꝛ floris eris ãboꝝ añ. ʒ. ij. ãmoniaci põdus. ʒ. xiiij. ariſtoł. longe ꝛ turis maſculi ãboꝝ añ. ʒ. ſex myrrhe ꝛ galbãi ãboꝝ añ. ʒ. iiij. bdellij põdus. ʒ. vi. lithargyrij põdus. ʒ. ix. ĩfundat̃ bdelliũ ĩ aceto uini ꝛ decoq̃t̃ ĩ eſtate cũ duabꝰ. lb. olei ꝛ ĩ hyeme cũ. lb. iij.

Vnguentũ de uzifur cõferenſ ad ſcrofulas et cãcrũ et apata teſticuloꝝ. ℞. lithargyrij et galbani ãboꝝ añ. ʒ. v. olibani et ãmoniaci ãboꝝ añ. pondus ʒ. x. glutinis alimbat. ʒ. vi. cere ſext. x. uzifur. ʒ. viij. et olei quantum ſufficit.

Vnguentũ karmez ꝛ alkarmũ cõferens ad dolorẽ ani et ignẽ pſicũ. ℞. pulpe colloq̃ntide et condiſi et uſnẽ ꝛ ſulfuris omniuꝫ añ. ʒ. iij. lithargyrij ꝛ ſief memithe ãboꝝ añ. ʒ. vi. harmel ꝛ marcor et eſt uermis alkarmez omnium añ. ʒ. xij. ſambaci. ʒ. ij. picis. ʒ. x. liquefiat almarcor cum oleo ꝛ adminiſtretur.

Vnguentũ cauterij. ℞. colcotar aſſati pondus. ʒ. x. calcis ñ extĩcte ꝛ ſtoracis liquide oĩũ añ. ʒ. ij

Vnguentũ gererati. ℞. chelidonie ꝛ uenaꝝ citrinaꝝ ꝛ galbani ꝛ ãmoniaci ꝛ ſarcocolle ꝛ gũmi ꝛ ſanguis draconis oĩum añ. ptẽ. i. lithargyrij q̃tũ eſt pondus medicinaꝝ oĩum ꝛ olei ſiſamini ꝛ olei oliue q̃tũ eſt pondus medicinaꝝ omniũ liquefiat cera cũ oleo in uaſe teſteo nouo ꝛ puluerizentur deſuper medicine trite ꝛ cribellate ꝛ miſceatur ꝛ adminiſtretur.

¶ Capitulum de emplaſtris.

Emplꝭm andromachi quõ cõfert ſpleneticis ꝛ hydropicis ꝛ qui patit̃ tenſiõꝫ lateꝝ ꝛ ad dolorẽ iuncturaꝝ ꝛ ad uenã ſciaticã ꝛ egritudines chronicas ãtiquas. cꝰ permiſtio hec ẽ. ℞. cere ꝛ picis omniũ añ. lb. i. gũmi pini. lb. i. olei cyathi. viij. arſenici rubei uel aurei aluis iameni calcis quã aq̃ nõ iuenit oĩum añ. ℥. ij. ꝑpa ipꝭm ſm ꝙ narratur.

Emplꝭm mirabile relatũ ad andromachũ qõ cõuenit ubi uult aliq̃s ut ſugat̃ ex eo aliq̃d: frãgit ei ipꝭm ꝛ extrahit oſſa corrupta ꝛ furũculos ꝛ ſpinas: ꝛ cõfert ad uenã ſciaticã ꝛ ſputũ ſaniei ꝛ duritiẽ uiſcerũ ꝛ torſiõm mẽbri ſuper mẽbꝝ ꝛ ſigillatiõm uulnerũ ℞. granoꝝ que inueniunt̃ in fructu plãte que dicit̃ aumeli ꝛ baurac rubei ꝛ ſalis ãmoniaci ꝛ ariſtoł. cretice ꝛ radicis cucumeris aſinini ꝛ gũmi albotin oĩum añ. pondus auꝛ. xx. piperis ꝛ macropiperis ꝛ ãmoniaci ꝛ amõi ꝛ xilobalſami oĩum añ. auꝛ. decẽ turis maſculi ꝛ myrrhe ꝛ reſine ſicce ꝛ aldabac ſꝛa oĩum añ. auꝛ. x. ꝛ lactis arboris mori auꝛ. x. cere auꝛ. xxx. ꝛ adipis capꝛ auꝛ. xv. ꝛ fecis olei de lilio q̃tũ ſufficit ad cõficieñ medicinã. Terant̃ medicine ſicce ꝛ fricent̃ ẽt ꝛ inungat q̃ fricat eas manus ſuas cũ fece olei de lilio ita ut qũ ꝑmiſta fuerint oĩa bene reponatur ꝛ ſeruetur ꝛ qũ neceſſe fuerit uti eo ad auferendã laxitudinẽ tunc ſumantur de eo. ℥. iij. ꝛ adipis anatis. ℥. iij. ꝛ olei de alcanna. ℥. iij. ꝛ permiſceatur ꝛ adminiſtretur.

Emplꝭm ad dolorẽ iuncturaꝝ ꝛ podagre ꝛ ẽ medicam̃ expertũ utile. Seis hyuſquiami kiſt. i. agarici ꝛ fenugreci añ. kiſt. i. baurac. ℥. i. cere. lb. unaꝫ reuſini decocte. lb. i. olei ãtiqui. lb. i. medulle oſſiũ ceruí. ℥. iiij. radicis lilij. ℥. iiij. Terãtur medicine ſicce ꝛ cribellent̃ ꝛ liquefiant ea que liquefiunt ꝛ dimittãtur donec infrient̃ ꝛ proijciantur ſuper medicinas ſiccas ꝛ cõmiſceantur ꝛ reponatur ꝛ adminiſtretur.

Emplꝭm filagrius ad dolorẽ ſtõi ꝛ epatis ꝛ dolores matricũ ꝛ apata qũ linit̃ exterius ꝛ adminiſtrat̃ mulieribꝰ in lana liniẽdo cũ eo matricẽ. ℞. croci. ʒ. ij. ꝛ in deſcriptiõe alia. ʒ. xij. bdellij ꝛ maſticis ꝛ ãmoniaci ꝛ aloes ꝛ ſtoracis humide omniũ añ. ʒ. viij. cere ſextaria. iij. adipis anſeris. ʒ. xij. iſopi ſicce aut humide. ʒ. xxx. olei nardini quantum ſufficit.

Vnguentũ qõ cõfert ad uehemẽtiã debilitatis epatis ꝛ ſtõi ꝛ lenit duritiẽ ꝛ retinet aſcellatiõꝫ epithimatũ. ℞. tortellaꝝ de ſcemi pondus. ʒ. iiij. alkeia ꝛ apſinthij ꝛ olibani oĩum añ. põdus. ʒ. ij. ꝛ myrrhe ꝛ aloes ꝛ aderirati ꝛ xiloaloes ꝛ acatie oĩum añ. põdus ʒ. i. ꝛ laudani pondus. ℥. ij. ꝛ cydonioꝝ excorticatorũ decoctoꝝ mũdatoꝝ a granis ſuis pondus. ʒ. vi. ꝛ dactiloꝝ alcabs dactilos. l. numero ꝛ cere ꝛ olei nardi ꝛ olei roſ. q̃titatẽ cũ qua fiat unguẽtũ. Infunde dactilos ꝛ tortellas in uino ꝛ accipe cydonia ꝛ mũda ea ex cortice ꝛ granis ſuis deinde coque ea in uino donec mollia ſint ꝛ qũ decocta ſt̃ tere ea bñ ꝛ permiſce ipſa cum dactilis ꝛ tortellis deinde cõtere ea cũ tortellis donec miſceãtur ꝛ liquefac cerã cũ oleo ꝛ tere reliquas medicinas ꝛ cribella ea ꝛ pulueriza eas ſuper cerã liq̃factã cũ oleo deinde aggrega ea ſimul in mortario ꝛ permiſce ea in eo donec permiſceãtur bñ deĩde line ex eo ſuꝑ lanã. i. pãnũ ꝛ põe ipꝭm ſuꝑ epar ꝛ ſtõm.

Vnguentũ ſcm̃ cũ pulpa colloquintide qõ ꝯfert ad illud qõ dcm̃ ẽ. cꝰ hec eſt permiſtio. Pulpe colloq̃ntide põdus. ʒ. xij. turbit ꝛ ſcamonee ꝛ euforbij omniũ añ. ʒ. viij. ſe. aneti ꝛ ſalis ꝛ myrrhe ꝛ aloes ꝛ fellis uaccini ꝛ ſalis indi ꝛ nigelle ꝛ ſtaphiſagrie montãe ꝛ piperis ꝛ zinziberis ꝛ myrobał. citrinoꝝ ꝛ mezeriõ ꝛ belliricoꝝ omniũ añ. pondus. ʒ. xij. ꝛ amigdalaꝝ ꝛ ãmoniaci ꝛ oppoponaci ꝛ ſapini omniũ añ. ʒ. vij. baurac ꝛ ſulfuris citri ãboꝝ añ. ʒ. xv. fenugreci ꝛ camemille ꝛ ſe. lini omniũ añ. pondus. ʒ. x. ſtoracis ꝛ cere ãboꝝ añ. ſextaria. x. liquefac ea que liquefiunt de iſtis medicinis cũ butyro vaccino ꝛ infunde que ex eis infundũtur in uino ꝛ tere que ex eis ſicca ſt̃ ꝛ cribella ea deinde tere infuſa ꝛ permiſce ea ſił donec fiat unguentũ deinde lini ex eo ſtõm ꝛ epar: ipꝭm ei facit deſcendere aq̃ citrinã: ꝛ qui indiget aſcellatione ꝛ nõ põt bibere medicinã liniat ipꝭm ſuper ſtõm qm̃ ſoluet eum.

Emplꝭm ſcm̃ cũ cordumeni qõ cõfert ad dolores antiquos qui ſt̃ in epate ꝛ ſtõ ꝛ ſplene ꝛ duritiẽ accñtẽ in eis ꝛ frigus. ℞. cordumeni ꝛ ſpice ꝛ amomi ꝛ piperis ꝛ macropiperis ꝛ coſti ꝛ caſie mũdate ꝛ turis ꝛ piretri ꝛ amigdalaꝝ ꝛ ãmoniaci ꝛ alkeia ꝛ myrrhe ꝛ ſtoracis ꝛ carpobalſami et ariſtoł. lõge et rotũde et ciperi et meliloti et laudani et gariofił. oĩum añ. pondus. ʒ. iiij. croci pondus. ʒ. ij. et ireoſ et opobalſami et adipis vacce aut anatis oĩum añ. pondus. ʒ. v. et gũmi amigdale amarꝫ pondus. ʒ. v. liquefac cerã cũ oleo nardino et fac ipſum ſicut narraui tibi:

¶ Tractatus. xij. de iuuamento harum medicinaruꝫ appropriato unicuiq; menbro.

Ad frigus capitis cõferũt ſcelithe ꝛ anacãdinũ er diacyminũ caputpurgio ſcõ. Grauitati capitis cõfert infuſio de hiera et pilule alborõal que mundificãt caput.

Ad dolorẽ capitis ſꝛm antiqũ ſotira ſcelithe ſm ꝙ dĩ hiera eufratis hierapicra hiera archigenis. Theodoricõ. hiera cataꝫ trociſci ſtelle epithimati ſꝛ frõtẽ. ¶ Et ad cephaleã iteꝝ oleũ nardinũ ¶. Ad

emigraneã trocisci stelle liniti sup frontẽ:oleũ nardinũ
suffuf infusiõis biei:ↄfectio hermetis facto capp̃urgio
¶ Ad uertiginẽ sotira puza:ↄfectio hermetis:anacar
dinũ:bierá archigeis:theodoricõ: electuarium de am
bra magnum.

Ad obliuiõm ⁊ recordatiõz et mentẽ anacardi
nũ:electuariũ de anacardis:scelithe sm q̄ dĩ facto cap
purgio ex eo:suffuf aristotelis:electuarium de ãbra siri
mos:bierapicra. ¶ Ad alguesgues et maniã tyriaca
et mithridatũ:tyriaca esdre: scelithe sz q̄ dĩ. Tyriaca
iarbe ramaguẽ:biera catagini: medicina de muscho et
ꝓpe ↄscriptõ scã ad mliã cholicã. Anacardinũ qñ eq̃
tur in sua receptiõe :cõfectio de iacyntho nr̃a que cõ
fortãt sbus st: tyriaca mithridatũ:pilule stõatice alkin
di. ¶ Ad epilepsiã tyriaca:mithridatũ:tyriaca esdre
tyriaca diatesseron:sotira:scelithe. Tyriaca nr̃a:ↄfecti
o cesaris:alkeskinengi ꝓpe ad pueros. Theodoricõ:
bieragarios: biera nr̃a. medicina de muscho dulcis et
amara:biera picra:acetũ squille:et oxymel eꝰ. ¶ Ad
apoplxiã. Tyriaca mithridatũ:tyriaca esdre: oleũ alke
kengi. ¶ Ad palysim et mollificatiõm in mẽbris. Ty
riaca:mithridatũ:tyriaca esdre:tyriaca diatesserõ: me
dicina de muscho dulcis et amara:anacardinũ:diamã
te:bedemeregi:biera nr̃a:electuariũ de vua:pilule uti
litatis:oleũ harased:biera Gal.episcopalis:pilule de
euforbio:cõfectio aseimeri:caputpurgiũ albabis: bie
rapicra clisterizata. ¶ Ad torturã scelithe. Medicia
de muscho dulcis ⁊ amara:anacardinũ:electuariũ de
vua:pilule ꝓficui:pilule de dende sal. ¶ Ad tremorẽ
Tyriaca mithridatũ:tyriaca esdre:sotira electuarium
nr̃m: biera catagini. ¶ Ad spasmũ sotira:oleũ alkekẽ
gi:oleũ de croco:biera Gal.biera catagini. ¶ Ad do
lorẽ oculi sotira:bierapicra:medicina keted regis. ¶
Ad cecitatẽ et aq̄ que fit in oculo:biera archigẽis in
principio. ¶ Ad dolorẽ auris:trocisci stelle:oleũ nar
dinũ: ¶ Ad sĩm.acetũ sq̄lliticũ et oxymel eꝰ ad illã in
qua nõ est ulcus: ¶ Ad dolorẽ dentiũ:sotira sagzene
a:cõfectio de scoria:trocisci stelle. ¶ In coroso. Con
fectio philosophoꝝ: oxymel squilliticũ:acetũ eꝰ restri
git sanguinẽ et detumescere facit carnẽ gingiuaꝝ. ¶
Rectificatio nodatiõis lingue et mollificatiõis eꝰ:sce
lithe est electũ in hoc:cõfectio philosophoꝝ bierapic̃:
¶ Ad apata cordis et dolores eꝰ. Confectio de mu
scho medicina keted regis:medicina Gal. que cõfert
ad egritudies cãne. ¶ Ea q̄ cõfortãt cor st. Tyriaca
mithridatũ:tyriaca esdre: tyriaca diatesserõ: nedrech
darij: resus darij. confectio alkindi: tyriaca nr̃a: cõfe
ctio de iacyntho nr̃a:cõfectio Gal.electuariuz de am
bra:electuariũ aliud. ¶ Ad pulsum cordis. Tyriaca
mithridatũ scelithe.tyriaca nr̃a:cõfectio cesaris miua
sirꝰ de malis calidus:cõfectio de muscho:medicina de
muscho dulcis et amara. ¶ Ad sincopi.medicina de
muscho:mithridatũ:kelkelẽgi. ¶ Ea que mundificãt
cãnã pulmonis et pectus:medicina Gal.et pilule q̄ st
in.x.tractatibus:et medicine loch de alijs: trocisci de
stõaticis st mirabiles:sirupꝰ de isopo. ¶ Ad raucedi
nẽ uocis et abscisionẽ eꝰ. Loch de melone acetũ sq̄lli
ticũ et oxymel eꝰ.pilule que st in.x.tractatibꝰ. ¶ Ad
abscisionẽ uocis. Tyriaca:mithridatũ. ¶ Ad diffic̃l
tatẽ anhelitus:cõfectio cesaris:medicine de muscho:
pilule dicte in.x. tractatibꝰ:medicina diamarte ↄ cur
cũa diasulfur filoniũ:medicina keted regis. ¶ Ad as
ma et anhelitũ ꝑpationis:loch de squilla et eꝰ oxymel

¶ Ad difficultatẽ ⁊ cõstrictiõm:trocisci de papauer.
¶ Ad dolores pulmonis ⁊ pectoris ⁊ hypocõdrioꝝ
sotira kokiũ:tyriaca mardurubos:tyriaca esdre cõfe
cta. ¶ Ad tussim antiq̄:tyriaca ⁊ mithridatũ ⁊ sceli
the sm q̄ dĩ:⁊ diasulfur:oleũ asindin: ⁊ loch de papa
uere:trociscus de papauere. ¶ Ad sputũ sanguinis ⁊
fluxũ eꝰ ⁊ ipsius uomitũ ⁊ saniei. Trocisci Gal. ꝓpe ↄ
ferentes saniei:trocisci arostõachis mirabiles:loch de
papauere. ¶ Ad uomitũ sanguinis ⁊ sputũ eiꝰ meª al
cheirõ loch de melone:loch ↄ spodio. ¶ ad frigꝰ epis
oleũ de aneto alcãzi:sebereriarã:oleũ de hasce:pilule
que st in.x.tractatibꝰ. ¶ Ad dolorẽ epatis:cõfectõ ↄ
seibus:medicina de gentiana:unguẽtũ de cordumeni:
trocisci de eupatorio:aq̄ de radicibus.trocisci de.x.
tractatibus:cõfectio de muscho:ↄfectio de calamto:a
thanasia:cõfectio hermetis cũ aq̄ algeleniabi: diacur
cũa:diacostũ:filoniũ kelkelẽgi:suffuf de acoro scõ tro
cisco:pilule de eupatorio:theodoricõ sal:acetũ squille
¶ Debilitas epatis ⁊ q̄ confortãt ipm:dialacca:⁊ pi
lule stõatice alkindi:⁊ unguentũ cũ pulpa colloq̄ntide
sal ẽplm:⁊ medicina alindriõ:diacurcũa:medicia quã
alkindus ⁊ alij dixeñt esse Gal.alcãzi:ↄfectio de scoria
electuariũ Gal.oleũ ↄ cinamõ.suffuf hubede. ¶ Ad
extuatiõm epatis resus darij est cõfortatiuũ ualde:tyri
aca nr̃a:cõfectio alkindi:cõfectio de muscho:sagzenea
singularia fecimus oia que ↄfeñt ad dolorẽ eiꝰ. ¶ Ad
apa epatis:medicina kiume medici: trocisci de berbe
ris:trocisci de reubarbaro:trocisci alzedarfiõ. ¶ Ad
duritiẽ epatis ⁊ splenis:trocisci de reubarbaro:electu
ariũ ↄ aniuð. ¶ Ad dolorẽ epatis ⁊ splenis. Tyria
ca esdre:mithridatum:diacurcũa:dialacca. ¶ Ad hy
dropisim ⁊ initiũ eꝰ:tyriaca:mithridatũ:confectio her
metis:medicina kiume: biera archigenis. ¶ Ad mali
tiã ↄplonis:oleũ de euforbio:suffuf alkekengi:bactissu
cha:diasulfur. ¶ Ad inceptiõm malitie cõplonis:ho
morusia:diacurcũa:dialacca:trocisci ↄ berberis: meª
kiume:aq̄ ↄ radicibus:pilule alkekengi. ¶ Et ad for
tẽ iteꝝ:alcãzi:sebereearen:fanaios:⁊ rectificat sãguinẽ:
electuariũ aliud. ¶ Ad ↄbilitatẽ stõi:medicia kiume:
Unguẽtũ ad debilitatẽ epatis ⁊ stõi:electuariũ ↄ xilo
aloes:⁊ sagzenea:sal scũs:suffuf:donũ dei. ¶ Et ad ↄ
bilitatẽ ⁊ corruptiõm suã:electuariũ alcãzi:electuariũ
kameati rectificat corruptiõm eꝰ. ¶ Ad corruptiõm
⁊ mollificatiõz eꝰ:oleũ asusume:cõfectio hermetis dia
curcũa:oleũ aliud:aq̄ de radicibus: tyriaca:mithrida
tũ:alkarme:tyriaca nr̃a:electuariũ ↄ ãbra: trocisci stel
le. ¶ Expellunt ab eo superfluitates:pilule alkekẽgi:
bierapicra:diacyminũ:cõfectio alkindi: infusio picret
mundificat eũ:suffuf aburmaki:acetũ sq̄lle:⁊ oxymel e
ius:miua:sirꝰ de malis calus:⁊ sirꝰ ↄ piris:⁊ citꝝ cõdi
tũ:⁊ cydonia cõdita. ¶ Et de eis que mundificãt ipz
st electuariũ Gal.pilule stõatice sit:trifera ↄ scoria ⁊ a
lia. ¶ Et ad mollificatiõm eꝰ:trifera maior:trifera ↄ
scoria:suffuf hebede:oleũ ↄ spentibus. ¶ Ad calitatẽ
stõi ↄfert sirꝰ ↄ acresta. ¶ Ad frigus stõi electuariũ ↄ
xiloaloe tẽparũ:oleũ menuz:oleũ de costo:oleũ ↄ pa
pauere ruffo:electuariũ ↄ aniudẽ:electuariũ alfangius
fendedicõ alcãzi:sebezearen:trifera de scoria:electuari
um talisafar. ¶ Ad infusiõm stõi.bierapicra:pilule i
de:biera Hip.trifera:suffuf hebede. Ad dolorẽ stõi:ↄ
fectio ↄ seibus:dactilicõ.medicina de gentiana.aq̄ de
radicibus.biera ãdromachi.electuariũ diapipereõ:se
berearen. Unguentũ de cordumeni.pilule inde.oleuz

rof.oleū de costo:electuariū Gal.ↄfectio hermetis:pi
lule bone ad dolorē uentris:ēplm filagrius:arastō:dia
curcūa:filoniū:ↄfectio de calamēto. ¶ Ad uentosita
tē stōi sotira nedrech darīj:albarmiu:trifera magna: o
leū nardinū. ¶ Ad apa stōi cōfert trocisci de berberis
ꝛ eupatorio. ¶ Ad duritiē stōi:oleum de mastice. ¶
Ad appetitū electuaria:ꝛ alkekengi cōfortāt appetitū
¶ Ad appetitū cāninū:de curatione eꝰ est diacyminū
¶ Ad digōnē:tyriaca mithridatū:cōfectio phōrum:
confectio cesaris:alcāzi:diacydonitē ꝓpe muschatum
trifera magna:cōfectio de muscho:sagzenea: diacymi
nū:electuariū de ābra:suffuf:aristol. elcūariū suffuf: e
lectuariū de granis uiridibꝰ:ↄfectio de iacyntho nr̄a
electuariū aliud:citꝛ conditū:electuariū. ¶ Ad singl
tū:confectio cesaris est bona in eo ualde:miua sirupꝰ d
m̄ta:trocisci de mezerion. ¶ Ad uomitū ꝛ nauseā:tro
cisci aristomachis:confectio de sale indo ꝓpe ad phl̄a
ticū ꝛ ml̄icum:sirꝰ de fructibus ꝛ ꝓpe ad cholicū: tro
cisci miue:sirꝰ de m̄ta sirꝰ de malis:sirꝰ de prunis: ꝛ cō
fert ad sincopi. ¶ Ad siti sirꝰ de acresta:cāfora:trocisci
de spodio:ꝛ si fuerit cū resolutione nature. ¶ Ad eru
ctuationē accidā: diacyminū:trocisci stelle: diapipeō.
¶ Ad splenē sotira:homorusia:kelkelengi: cōfectio d
seibus:anacardinū:alcāzi:diamarte ꝛ aperit oppilati
onē eꝰ:bedemeregi:diacurcūa:diasulfur.olm abusume
confectio de iacyntho nr̄a:theodoricon:biera nr̄a:sal.
Unguentū cordumeni:suffuf de trociscis de.x. tracta
tibus. ¶ Ad frigus intestinoꝝ:pilule que mūdificāt i
testina.pilule stomatice alkindi:pilule aburmaki. ¶
Ad colicā ꝛ siccitatē nature:araston kelkelēgi: oleum
de nasturtio:olm d kerua:fermos:sebereanē:dactilicō
¶ Et ad dolorē eꝰ filoniū episcopale:diacydoniten so
lutiuū:electuariū indū:electuariū cesaris. ¶ Ea que
leniunt nām:st biera picra:confectio inda:sirꝰ d prunis
paꝝ de bdellio:pilule de tapsia:trocisci:ꝛ confectio d
alleis. ¶ Solutiua grossa:pilule stomatice alkindi:pi
lule alie ad ml̄iā:pilule de capsia:biera Gal.pilule de
euforbio attrahunt ex lōginquo:ꝛ ex neruis: biera fi
lagriꝰ:electuariū cesaris:sebereanē: pill̄e filij albarith
¶ Ad retētiōm solonis uentris: tyriaca mithridatū:
diacydōitē:muschatū:unguētū alkindi:sirꝰ de acresta:
ad cholicos suffuf conueniens cholericis camebatu.
Descriptio exfelāgios:suffuf aristotelis: miua:sirꝰ de
malis:sirꝰ de m̄ta:sirꝰ de piris:cydonia cōdita:trocisci
de balaustijs:trocisci de spodio:trocisci de seibus tro
cisci de diasacramentō ¶ Ad solutiōm uentris cū san
guine ꝛ sanie:trocisci diasacram̄tō. ¶ Ad difficultatē
urie:trocisci de lacca. ¶ Ad ulcera intestinorū ꝛ rasu
rā:tyriaca mithridatū:tyriaca esdre: confectio herme
tis:trocisci nr̄i:trocisci alij: athanasia: medicina keteo
regis:trocisci de balaustijs:trocisci diasacramentō:tro
cisci de seibus. ¶ Ad punctiōm:trocisci de seibus. ¶
Ad uehem̄tē punctiōm:micleta:firdurios:oleū nardi
nū:suffuf ad tenasmon miclete:confectio hermetis:tro
cisci d mezerion:trocisci de seibus:trocisci d balaustijs
suffuf. ¶ Ad coliricā passiōm:tyriaca:electuariū filij
meslēiati:electuariū de granis uiridibꝰ ad dolorē ani
oleū alkekengi. ¶ Et ad hemorroidas:electuariū de
muscho:donū dī:suffuf miclete: oleū alsindi. ¶ Et ad
dolorē rnū ꝛ uesice:tyriaca:mithridatū:tyriaca: esdre
tyriaca nr̄a:ↄfectio alkekengi:electuariū de aniudē:ad
frigus āboꝝ. ¶ Confert renibus ꝛ uesice oia que con
fortant ea:trocisci alkekengi:oleum de kerua. Pilule
ad frigus renū:trocisci regales:electuariū:ad dolores
āboꝝ:confectio hermetis:diacurcuma. Et ad dolorez
āboꝝ:ↄfectio alkekengi:nux ↄdita:oleū de storace. ¶
Que mundificāt renes ꝛ uesicā:mithridatū:theodori
con:anacardinū:biera nr̄a:electuariū de ābra. ¶ Et
ↄferunt ad frigus āboꝝ:trocisci alkekengi. ¶ Et ad
mollificationē uesice:biera Gal.trifera de scoria: trife
re alie. ¶ Et ad mictū sanguinis ꝛ pus:confectio de
pilulis alkekengi:ꝛ trocisci alkekengi. ¶ Et ad inolū
tariā emissiōm urine ꝛ distillatiōm eꝰ:confectio philo
sophoꝝ:scelithe ſm ꝙ dī:biera Gal. ¶ Ad lapidē:ty
riaca:mithridatū:tyriaca esdre:homorus a:dialacca:
diasulfur:pilule in.x.tractatibꝰ ¶ Educētes arenā i
urina:trocisci arcomacris. ¶ Ad frigus matricis.ole
um de storace:oleū de beiritar:oleū nardinū alkekēgi
¶ Ad uentositatē matricis:alkekengi. ¶ Et ad do
lores matricis:scelithe ſm ꝙ dī:anacardinū: diamāte
bedemeregi:filoniū ꝓpe pregnātium:fermos archige
nis:emplm filagrius:diacurcuma. ¶ Ad prefocatio
nē matricis:alkekengi acetū squille: ꝛ oxymel eiꝰ. ¶
Et ad duritiē matricis:pilule meithdine diacurcuma
oleū de croco. ¶ Ad corruptionē menstruoꝝ: rectifi
cāt ea theodoricon kelkelengi:trocisci de seibus: ↄfe
ctio de scoria. ¶ Ad pregnantes ꝛ cōseruātes fetus:
suffuf: tyriaca ↄseruat fetū mithridatū:scelithe ſz ꝙ dī
ꝛ alcalcatarabā:fermos. ¶ Ad dolorē iuncturarum
ꝛ podagrā ꝛ uenā sciaticā:sotira scelithe ſm ꝙ dī: ↄfe
ctio phōrum:confectio hermetis:anacardinū: ↄfectio
biere archigenis:theodoricon:electuariū d massacūia
emplm:electuariū indū:electuariū cesaris ꝓpe ad po
dagrā:oleum de storace calefacit iuncturas:ꝛ expellit
ab eis superfluitates clisterizatū. ¶ Et ad uenā sciati
cā:electuariū phl̄aticū:medicina kebeth regis: hierapi
cra:oleū asseleo:ramiseo:oleū alkifeo.oleū alkekēgi:
ꝛ ꝓpe ad uenā sciaticā kelkelengi:ꝛ proprie ad uento
sitates iuncturaꝝ:biera catagini:ꝛ proprie ad tremorē
eaꝝ:pilule de tapsia:sal. ¶ Ad dolorē dorsi:biera ar
chigenis:pilule iuuam̄ti:pilule de dende:oleuz kemil
seo:oleū kelkelengi:oleū de euforbio:pilule de tapsia:
pilule alie de kelkelengi:electuariū indū: confectio de
scoria:nuces ↄdite.ꝛ ad dolorē dorsi clisterizatio. ¶
Et ad dolorē āchaꝝ:pilule de tapsia:descriptiōe nr̄a:
oleum de euforbio:confectio hermetis.

¶ Expleta est summa prima antidotarij. Summa se
cunda incipit.

In hac sūma afferemus de medicis cōpo
sitis illas que st magis ꝓpe unicuiqꝫ egri
tudini:postq̄ reiterabimus rememoratio
nē eoꝝ que dicta st in sūma pria ut sit ei q̄
legit hunc libꝝ ↄprehensio oium curatio
nū aut pluriū eaꝝ ualde. Et illd est qm̄ ꝟbigratia quꝫ
cōprehendit curationes scabiei eat ad libꝝ ſm: ꝛ est li
ber medicinaꝝ simpliciū ꝛ sciet in hora una ↄprehensi
onē omiū medicinaꝝ pticulariū ex tabulis:deinde qū
permutat ad capitula libri tertij ꝛ q̄rti querat caplm
scabiei ꝛ cōprehendat curationes predictas. deinde
qum permutatur ad antidotariuz cōprehendet reliq̄s
curationes compositas. Erit ergo ei uia ad comprehē
dendum curationes particulares omnes aut plurimū
earum ꝛ diuisi hanc summam in tractatus.

¶ Tractatus primus de dispositionibus capitis: ꝛ
de eis que sunt in eo ut cerebrum.

Stupefactiuū doloris capitis antilis. c⁹ hec ē
permistio. lactis alfarfandi auī. xvi. lactis pa
pauerīs ⁊ est opiū auī. iiij. anisi croci se. hyus
quiami albi scamonee oīum añ. auī. iiij. cōficiātur oīa
cū aceto deinde fiāt ex eis trocisci ⁊ exiccent in ūbra.
qūcꝫ indiges eis liquefac ⁊ lini sꝫ frōtē ab uno tempo
re ad aliud ꝙ si infirmus fuerit febriens liquefac eos
cum aqua ⁊ lini eos.

Trocisci quibus utebat antilis. ℞. baccaꝝ lau
ri auī. iiij. scamonee ⁊ opij ⁊ myrrhe ⁊ succi aq̄
acreste oīum añ. auī. iiij. se. apij ⁊ croci ⁊ amōi omium
añ. auī. viij. cōficiātur illud cū aceto q̄titate q̄ sufficit:
⁊ fiāt ex eo trocisci ⁊ administrentur liniendo.

Caputpurgiū qd̄ mundificat caput ⁊ ꝯfert pati
enti ophthalmiā longā ⁊ cui aduenit dolor ca
pitis ⁊ facit descendere ex capite huitatē plurimā. ℞.
nigelle auī. ij. salis āmoniaci auī. ij. succi cucumeris asi
nini auī. i. terat illud bn̄ ⁊ cōficiat cō oleo qd̄ fit ex o
leo qd̄ dr̄ siciōiū aut cū oleo de nigella aut cū oleo de
alcāna donec perueniat ad spissitudinē cere liquefacte
cum oleo liquefactione humida ⁊ pone ipsuꝫ in uase ⁊
utere ipso ita ut linias ex ipso in cōcauitate nariū ⁊ p̄
cipe infirmo ut naribus attrahat aerem.

Caputpurgiū aliud qd̄ purgat sine nocumento
⁊ sedat dolorem capitis statim. Sumātur bu
chormarien auī. viij. radicum lilij auī. ij. baurac rubei
auī. i. misceātur ⁊ administrentur.

Cappurgiū aliđ. Buchormariē. ℥. iij. succi foli
orū lebleb. ℥. i. s. alfedinon sextā auī. i. succi cu
cumeris asinini sextā auī. i. pmisce ea ⁊ ꝯsua ipꝫ i uase
uitri. qū ergo indiges eo fac de ipso collyriuꝫ ⁊ liq̄fac
ipsum cum lacte mulieris ⁊ fac caputpurgiū cum eo.

Caputpurgium qd̄ cōfert ad palysim ⁊ torturā
⁊ mollificatiōm mēbroꝝ ⁊ tremorē ⁊ ad omēs
dolores frīos ⁊ humidos ⁊ oppilationes que accīt ex
frītate ⁊ humiditate in lacertis ⁊ neruis. c⁹ permistio h̄
est. Sumatur succi radicis colloquintide hūide ⁊ suc
ci radicis sicle ⁊ succi radicis ratha oīum añ. cochlia
riū. i. ⁊ nigelle ⁊ grana harmel ⁊ terant ābo bn̄ deide
cōfice ea cū his succis ita ut cōmisceātur deinde repōe
ea: qūcꝫ indiges eo sume de ipso pōdus sexte. ʒ. i. ⁊ sol
ue caputpurgiū cū lacte mulieris lactātis puellā ⁊ fac
caputpurgium infirmo ex eo. ipsum enim aperit op
pilationes ⁊ calefacit ⁊ confert cerebro ⁊ capiti ad il
lud quod est in ipso de superfluitatibus.

Caputpurgium aliud conferens ad dolores ca
pitis antecedentes. ℞. mumie ⁊ nucis muscha
te ⁊ ābre ⁊ cāfore ⁊ muschi oīum añ. pōdus. ʒ. i. terat
unūqꝗ eoꝝ p se deiñ misceant ⁊ ꝯficiāt cū oleo sisami
no ⁊ aliq̄nto olei de balsamo ⁊ sumat de eo pōd⁹ gra.
vi. ⁊ soluat cū aliq̄ aq̄ꝝ ⁊ fiat caputpurgium cum eo.

Confectio hiere mundificātis ex pte q̄ mundifi
cat caput ⁊ expellit ex eo illud qd̄ est in ipso đ
superfluitatibus ⁊ egritudies malas. Pulpe colloq̄n
tide mundate ex granis ⁊ corticibus suis pōdus auī.
x. turis ⁊ pipis albi ⁊ nigri ⁊ macropipis oīum añ.
auī. iiij. ⁊ croci auī. i. ⁊ aloes ⁊ myrrhe ⁊ āmoniaci ⁊
asse oīum añ. pondus auī. i. scamonee assate pondus
auī. vi. ⁊ succi apsinthij auī. ij. terātur ⁊ cribellentur ⁊
cōficiātur dosis eius sit auī. iiij.

Hiera relata ad husicos que cōfert ad dolorem
capitis ⁊ tenebrositatē ⁊ dolorē stōi ⁊ splenis
⁊ epatis. c⁹ hec est permistio. Sumātur turis mūdati
⁊ agarici āboꝝ añ. auī. xvi. ⁊ pulpe colloquintide mū
date ex cortice ⁊ grāis suis pondus auī. ij. ⁊ sticados
⁊ piperis albi ⁊ nigri oiuꝫ añ. auī. xvi. ⁊ myrrhe auī.
iij. ⁊ croci anī. vi. ⁊ corticum hellebori nigri ⁊ aloes ⁊
scamonee ⁊ squille assate ⁊ spice ⁊ casie omnium añ.
auī. xvi. ⁊ sandarace ⁊ euforbij oīum añ. auī. viij. terā
tur medicine sicce ⁊ infundantur gummi ⁊ misceantur
⁊ conficiantur ⁊ sit dosis eius auī. iiij.

Confectio hiere relate ad drios. Pulpe collo
quintide mundate ⁊ excorticate a granis suis
⁊ turis āboꝝ añ. ʒ. xx. ⁊ aristologie rotunde ⁊ se. apij
montani ⁊ piperis albi oīum añ. ʒ. v. ⁊ serapini ⁊ oppo
ponaci amborum añ. pondus. ʒ. viij. ⁊ spice odorife
re ⁊ lingue auis ⁊ cinamōi ⁊ casie ⁊ croci ⁊ zinziberis
⁊ polij omnium añ. ʒ. iiij. terantur medicine sicce ⁊ ifū
dantur gummi ⁊ misceantur.

Pilule salue mundificātes caput. ℞. turbit ⁊ a
loes āboꝝ añ. ʒ. x. colloquintide ⁊ scamonee
omnium añ. ʒ. iij. anisi ⁊ salis amborum añ. ʒ. ij. dosis e
ius. ʒ. ij. ⁊ debilis aure⁹. i.

Pilule cōferentes ad dolorē capitis ex melia.
Epithymi ⁊ agarici āboꝝ añ. ʒ. iiij. polypodij
ʒ. iij. hiere. ʒ. vij. salis. ʒ. ij. s. myrobalanoꝝ nigroꝝ. ʒ. v.
lapidis lazuli. ʒ. ij. dosis. ʒ. ij. s.

Pilule cōferentes ad dolorē capitis ex phlate
⁊ mlia. ℞. myrobalanoꝝ kebuloꝝ ⁊ bellíricoꝝ
⁊ ēblicoꝝ oiuꝫ añ. pondus. ʒ. iij. salis. ʒ. iiij. sticados. ʒ. ij
hierepicre. ʒ. viij. pulpe colloq̄ntide. ʒ. iiij. apsinthij. ʒ. ij
agarici. ʒ. viij. turbit ⁊ epithymi āboꝝ añ. ʒ. xv. hellebo
ri nigri. ʒ. v. dosis earum. ʒ. ij. s.

Decoctio aque de radicib⁹ cū qua sumit i potu
oleū de kerua ad dolorē capitis ex phlate ⁊ v̄
tiginē ⁊ epilepsiā. ℞. corticū radicū apij ⁊ feniculi oiū
añ. ʒ. x. radicū squisnāti ⁊ calamīti montāi ⁊ spice odo
rifere ⁊ aristol. rotunde oīum añ. ʒ. viij. fumi terre. ʒ.
vij. myrobal. citrinoꝝ pondus. ʒ. viij. epithymi. ʒ. iiij.
masticis. ʒ. iij. s. polij. ʒ. iiij. decoq̄tur cū. iiij. lb. aq̄ dōec
remaneat. lb. i. ⁊ infundāt i ea hierepicre. ʒ. iiij. ⁊ sumāt
de ea oi die. ℥. iij. cū pōdere. ʒ. i. olei de kerua.

Decoctio collecta que solone educit humores.
℞. myrobal. nigroꝝ ⁊ citrinoꝝ ⁊ kebuloꝝ oiuꝫ
añ. ʒ. x. pruna. xxx. numero tamarindoꝝ. ʒ. xv. fumi ter
re. ʒ. vij. apsinthij. ʒ. iij. decoq̄tur cū trib⁹. lb. aque do
nec remaneat. lb. i. s. ⁊ sumātur de ea due ℥ᵉ. lb. s. ⁊ cō
ficiātur i ea. ʒ. i. turbit ⁊ aloes due ℥ᵉ. ʒ. i. agarici ℥ᵃ. ʒ. i.
⁊ bibat ⁊ si uoluerit eā debilē nō ꝓijciāt iᵃ tria sed fri
cet in ea casie fistule mundate a granis suis. ʒ. x.

Emigranea. Trocisci qui cōferunt ⁊ efficiūt
opatiōm qū linit ex eis bis aut ter ex tpre ad
tps: quoꝝ hec est permistio. ℞. croci aure. xv. ⁊ calca
dis aure. x. ⁊ myrrhe ⁊ aluis ⁊ opij ⁊ succi acreste sic
ci ⁊ colcotar omniū añ. aure. iij. ⁊ gūmi aure. xv. terāt
illa ⁊ ꝓijciātur desup uini stiptici q̄ntū sufficit ⁊ terat
sicut terit collyriuꝫ ⁊ fiāt ex eo trocisci. Qūcꝫ indige
his eis liquefac eos cum aceto permisto ⁊ utere eis.

Medicamē ad emigraneā antiq̄. Piperis albi
aure. ij. ꝯmistōis croci aure. ij. euforbij aure. s
fimi columbini aure. s. encaustri scriptoꝝ aure. s. tere
has medicinas ⁊ permisce ⁊ confice ⁊ line cum eo la
certum temporis ⁊ annecte fronti illius ptis.

Tractatus secūdus. de oculo ophthalmia ⁊ attractione materierum ad oculum.

Collyriū qd̄ ꝯposuit uir faciens alcohol de

terra persarum. Recipe sief memithe aureos. xlviij. sarcocolle au. xxiiij. scedenigi au. xij. opij au. xij. succi mādragore au. viij. gūmi au. xvi. conficiātur cū aq pluuiali ⁊ administrentur cum albumine oui.

Confectio medicine aristratis faciēs ad scabiē ⁊ ophthalmiā antiq̄ ⁊ ꝯfert auri ex q̄ currit pus ⁊ ulceribus quoꝝ ꝯsolidatio est difficilis ⁊ corrosiōi que accidit in ore. ℞. uitri ꝯbusti au. ij. myrrhe aure. ij. dragagāti adusti aure. i. piperis aure. iij. croci aure. s. uini. ℥ ix. coagulati vue. ℥. xlv. Tere medicinas siccas ⁊ aspge super eas in trituratiōe uinū. Et qū exiccātur, ꝓijce sup eas coagulatū vue ⁊ terātur cū eo ⁊ ponātur in uase ⁊ decoq̄tur lento igne ⁊ seruetur in uase eris.

Epithima qd̄ ꝯposuit filodesisis ꝯferēs ad mā plurimā ⁊ dolorē uehemētē. ℞. rosaꝝ recentiū aure. ij. se. hyusquiami albi aure. viij. turis aur. vi. myrrhe aure. iiij. sauicor. ℥. xviij. uitellū oui. ii assatū succi mādragore aure. iiij. croci aure. ij. opij aure. iiij. conficiantur cum uini stiptici quātitate que sufficiat ⁊ fiāt ex eis trocisci ⁊ administrentur.

Aliud qd̄ dicit vuula. Eris usti abluti au. xij. croci aure. vi. piperis albi aure. iiij. myrrhe ⁊ opij āborum aā. aure. iiij. gummi aure. xij. terātur cum uino ⁊ administretur.

Collyriū aliud qd̄ admistrat aā balneū ꝯferēs ad cursum materieꝝ plimaꝝ ⁊ ꝑpe qn̄ oculus est difficilis humectationis ⁊ est ap̄s eꝰ ad albedinē decliue i colore suo ita ut sit in eo aliqd̄ de uestigijs ophthalmie uehemētis in q̄ eleuaᵗ albedo oculi super nigredinē eꝰ. Et non est nobis necessarium ut utamur eo nisi in bora qua precipimus infirmo ut ingrediatur in balneum in successione eꝰ. ℞. lapidis qd̄ dr̄ sabsatos aure. viij. turis aure. vij. eris vsti abluti ⁊ opij ⁊ gummi omniū aā. aure. viij. myrrhe aure. iiij. conficiātur cum uini q̄titate que sufficit ⁊ administetur cum albumine oui subtili ita ut distilletur de eo in oculo multotiens.

Collyriū aliud qd̄ admistraᵗ aā balneū qd̄ cōposuit hermes factor alcohol faciens ad dolores uehemētes ⁊ sedat eos in die suo sedatiōe ꝑlima ⁊ ꝯfert ad ophthalmiā antiq̄ et. Aloes aure. viij. eris usti abluti opij ⁊ gūmi oiūm aā. aure. xvi. myrrhe aure. xij. croci aure. viij. climie aure. iiij. turis aure. iij. conficiantur cū uino uel sizupo qui dr̄ cādinison ⁊ admistretur cū albumīe oui ⁊ soluaᵗ subtile: ⁊ oꝫ ut oculo fiat alcohol ex eo in horis sepatis in eo qd̄ est inter oēs tīs horas aut q̄ttuor deinde dimittaᵗ ocul' q̄escere ⁊ pausare ⁊ ꝑcipiaᵗ infirmo pᵒ illud ut ingrediaᵗ balneum.

Collyriū valens qd̄ sedat dolorēꝫ in die suo ⁊ dr̄ rabiosum ⁊ resoluit apata ⁊ carminat ipm̄ i bora sua. ℞. antimonij ⁊ acatie āboꝝ aā. aure. xl. climie aure. vi. eris vsti abluti aure. xiiij. ceruse de plūbo aure. viij. spice ⁊ lilij āboꝝ aā. aure. iiij. castorei ⁊ aloes ⁊ apij ⁊ colcotar adusti oiūm aā. aure. ij. gūmi aure. xl. ꝯficiātur cū aq̄ in q̄ decocte sᵗ rose ⁊ admistreᵗ cū albumine oui ⁊ liq̄fiat declinās ad spissitudinem quādā.

Collyriū qd̄ ꝯposuit Gal. ⁊ cognoiaᵗ ꝯpositūꝫ ꝑpꝰm ꝑficiens ad dolores uehemētes ⁊ egritudies qn̄ sᵗ in declinatione sua. ℞. climie ablute au. xvi. acacie au. xl. eris usti abluti aure. xiiij. opij ⁊ licij ⁊ folij ⁊ spice odorifere ⁊ croci ⁊ aloes ⁊ castorei oiūꝫ aā. aure. ij. myrrhe aure. iiij. ceruse ď plūbo ⁊ antimōij abluti āboꝝ aā. aure. viij. gūmi aure. xl. ꝯficiatur cū aq̄ ⁊ administretur in inceptione egritudinis.

Collyriū qd̄ dr̄ sakis ⁊ ꝯposuit ipꝫ mulier regina faciens ad dolores uehemētes. eꝰ hec ē permistio. Climie aure. xvi. ceruse ablute aure. xl. amili ⁊ dragagāti ⁊ acatie ⁊ opij omniū aā. aure. ij. gūmi au. xij. ꝯficiatur cū aq̄ pluuiali. Si āt aduēit hora i q̄ facis ex eo collyriū ꝓijce sup albumē oui recētis ⁊ utere eo.

Collyriū qd̄ noiaᵗ estiuū. Climie aduste ablute ⁊ boli sermos ceruse de plūbo oium aā. au. xx. corticū eris ablutorū ⁊ acatie ⁊ corticū turis oium aā. aure. ij. dragagāti au. v. gūmi aure. xv. conficiātur cum aqua ⁊ administretur cū albumine oui.

Collyriū qd̄ dr̄ stella qd̄ nō uinciᵗ ꝯferens ad dolores uehemētes ⁊ botbor ⁊ apertionē pupille ⁊ ulcera sordida ⁊ ulcera corrosa ⁊ egritudines āti q̄s ⁊ abstergit ⁊ aufert uestigia. ℞. climie aduste ablute ⁊ ceruse de plūbo ablute oium aā. aure. xv. amili ⁊ antimonij āboꝝ aā. aure. xij. cineris de fornace in qua purgaᵗ es stāni adusti abluti boli sermos oiuꝫ aā. au. viij. myrrhe opij āboꝝ aā. atre. ij. dragagāti aure. viij. conficiātur cū aqua pluuiali.

Collyriū theocratis: ⁊ est medicamē ualens. ℞. climie ⁊ croci āboꝝ aā. aure. xij. opij ⁊ corticū eris āboꝝ aā. aure. vi. corticū sabzocā mundatoꝝ ⁊ plūbi adusti abluti āboꝝ aā. aure. v. myrrhe au. iij. spice odorifere au. ij. acatie au. ij. succi ros. ⁊ gūmi omniuꝫ aā. aure. xij. conficiātur cum aqua pluuiali.

Collyriū qd̄ noiaᵗ rosaceū ⁊ ꝯposuit ipꝫ biblis faciens ad dolorē uehemētē ⁊ ad attractiōꝫ materieꝝ subtiliū plurimaꝝ ⁊ botbor ⁊ distillatiōm pupille. eꝰ hec est permistio. Rosaꝝ recentiū ablātis capitibꝰ aure. iiij. croci aure. iiij. opij sextā aure. i. spice odorifere sextā aure. i. gūmi aure. ij. conficiātur cum aq̄ pluuiali ⁊ administretur cum albumine oui.

Collyriū aliud rosaceū qd̄ noiaᵗ bonū ⁊ ꝯfert ad has egritudines ꝑdictas. ℞. rosaꝝ mundataꝝ aure. xxiiij. croci aure. xij. amili aure. vi. balaustiaꝝ aure. iiij. opij aure. iiij. dragaganti aure. viij. confiātur cum succo foliorum cupressi.

Collyriū rosaceū qd̄ ꝯposuit tarētios. ℞. rosaꝝ recentiū aure. xij. cineris de fornace in qua purificatur es ⁊ spice odorifere ⁊ croci ⁊ opij ⁊ gūmi omniū aā. aure. iiij. conficiātur cum aqua pluuie.

Collyriū rosaceū qd̄ cōposuit debigorus ⁊ nominaᵗ collyriū magnū cōferens ad dolorē uehemētēꝫ in locis botbor ⁊ ulcera ꝓfunda saniosa accidētia in tunica cornea ⁊ dilatatiōm pupille ⁊ mām q̄ attrahiᵗ tp̄e longo ⁊ ophthalmiā antiq̄: eꝰ sanatio est difficilis. ℞. rosaꝝ recentiū ablatis capitibus aure. lxxij. climie aduste ablute aure. vi. opij aure. iij. ātimōij au. ij. ⁊ quidā ponūt de eo aure. vi. corticū eris spice odorifere aā. aure. ij. myrrhe aure. iiij. Et quidā homies ponūt de ea aure. vi. floris eris aure. duos. Et quidā ponunt de eo au. iij. gummi aure. xxiiij. conficiātur cum aqua pluuiali ⁊ administretur cum lacte.

Collyriū iuuatiuū fcm̄ cū ieusemin conferēs ad attractiōm materieꝝ. ℞. acatie ⁊ succi sambac āboꝝ aā. aure. xliij. cineris fornacis in qua purgaᵗ es ⁊ croci āboꝝ aā. aure. xxiiij. opij aure. iiij. ⁊ in descriptione alia aure. vi. myrrhe aure. iij. succi hyusquiami albi aure. iiij. eris usti abluti aure. iiij. gummi aure. xl. conficiatur cum uino.

Collyriū qd̄ dr̄ pomale ꝯueniens ei eꝰ nō tollerat oculus tactū medicinarum ⁊ confert ad botbor ⁊

ulcera ꝓfunda ⁊ sordida accñtia ĩ tunica cornea ⁊ ad
dilatatiõm pupille ⁊ ad mãm ꝑlimã ⁊ egritudĩes ꝓxi
mi tꝑis ℞. climie aduste extincte in lacte aur. xvi. ceru
se õ plũbo ablute aure. viij. croci aure. iiij. dragagãti
aure. ij. ꝯficiãt cũ aq̃ pluuiali ⁊ admistret cũ albuĩe oui

Collyriũ qd̃ noiat noĩe deriuato a noĩe illius
qui cõposuit ipm suribes ⁊ est collyriũ utile ꝯ
ferẽs ad dolores antiquos ⁊ ꝯsumit carnẽ additã que
est in angulo maiore de angulis oculi ⁊ est egritudo q̃
dr̃ lachryma ⁊ ad uulnera que exeũt in hoc angulo ⁊
sũt fistule. ℞. climie ablute ⁊ scedenegi adusti abluti om
niũ añ. aur. xxviij. cineris de fornace in qua purgatur
es aur. xxiiij. myrrhe aur. xlviij. croci aur. iiij. opij aur.
viij. piperis albi gra. xxx. numero gũmi aur. vi. confici
ant cũ uino ⁊ admistret cũ albumĩe oui in locis ꝓpin
qui tꝑis ⁊ sit subtile. Et quidã hoĩes sũt q̃ ponunt ĩ eo
croci aur. xij.

Collyriũ aereũ qd̃ noiat indũ de ꝓꝓetate cuius est
ut prohibeat gñatiõm oĩs spetiei ophthalmie ⁊ ꝯfert
ad corruptiõm ⁊ pruritũ ⁊ corrosiõm anguli maioris
oculi ⁊ delet uestigia ⁊ conseruat oculũ cui ex eo fit al
cohol ita ut nõ cõturbet cũ eo post ipm. ℞. ceruse õ plũ
bo aur. xlviij. climie cabrusie aur. xxiiij. encaustri indi
aur. v. armenios ⁊ cõmistionis que dr̃ kesuricon ⁊ eius
expositio est hedus ⁊ succi acreste sicci ⁊ opij oiuȝ añ.
aur. v. piperis albi aur. vi. olei balsami aur. viij. Et in
descriptione alia aur. vi. gũmi arabici aur. xvi. cinamo
mi aur. ij. conficiãt cũ aqua pluuiali ⁊ admistret.

Medicam̃ conferens ad apa uehemẽs ⁊ apa o
culi qd̃ excitat ex attractiõe caliditatis. ℞. opij
⁊ dragagãti ⁊ feluzebaragi ⁊ ceruse oium añ. ʒ. vi. gum
mi arabici. ʒ. xij. tere oĩa ⁊ ꝯtere deinde accipe sebesa
brẽ recens ⁊ decoq̃ ipm cũ. lb. i. aq̃ pluuialis donec ꝑ
ueniat ad tertiã deinde cola aq̃ eius ⁊ confice cũ ea medi
cam̃ deinde fac ipm in pilulas similes ciceri ⁊ exicca e
as in vmbra. Quñq; uolueris facere oculo alcohol ex
ipsis frica eas cũ aq̃ fr̃a aut cũ lacte mulieris: aut cum
albumĩe oui aut cũ aqua fenugreci decocti sup̃ frustuȝ
ostraci aut super cotem uiridẽ deinde fac oculo alco
hol ex eo in mane duodecies ĩponẽdo cũ radio aut sep
ties ⁊ in uesperis totidẽ: ipm ei frãgit caliditatẽ ⁊ absc
dit infusiõm que attrahitur ad ipsum ⁊ confortat ocu
lum ⁊ delet apostema.

Medicam̃ conferens ad ophthalmiã uehemẽtẽ
sedans apostema ⁊ remouet infusionem ⁊ sedat calidi
tatem. ℞. sief memithe. ʒ. xlviij. croci pondus. ʒ. xxiiij
⁊ opij pondus. ʒ. duodeci. ⁊ feluzebaragi ⁊ trociscoruȝ
succi hyusq̃ami albi sicci oium añ. ʒ. vi. ⁊ folioꝝ rosarũ
humidaꝝ quoꝝ folioꝝ radices albe abscisse sũt pondus. ʒ
xl. ⁊ gũmi arabici pondus. ʒ. xlviij. tere totũ illud ⁊ cõ
tere ipm cũ aq̃ pluuiali ⁊ aqua meliloti si fuerit hũidũ
⁊ exprime ipm. Si uero fuerit siccũ decoq̃ ipm deĩde
cola aq̃ eius ⁊ contere medicinas ⁊ confice eas cũ aq̃ eius
deinde fac de eo pilulas similes ciceri ⁊ exicca eas de
inde frica ipsas super cotem aut ostracũ cuȝ aq̃ fr̃a aut
cũ lacte mulieris aut cum albumine oui deinde fac o
culo cum eo alcohol mane ⁊ in sero.

Medicam̃ qd̃ noiat duo maiora rubeũ faciens
ad ulcera que sũt in oculo ⁊ ad ardorẽ uehemẽtẽ ⁊ mũ
dificat oculũ ex humorositate que attrahit in eo ex mul
titudine humiditatis ⁊ superfluitatũ ⁊ confortat tegm̃
tũ oculoꝝ. ℞. opij ⁊ scedenegi eris usti ⁊ ostracoꝝ adu
stoꝝ ⁊ medulle tritici oium añ. pondus. ʒ. viij. gũmi a
rabici pondus. ʒ. xlviij. ceruse pondus. ʒ. lxiiij. climie. ʒ
xxviij. tere scedenigi ⁊ es ustũ per se cũ aq̃ ꝯtritiõe bo
na deinde ꝑmisce oĩa ⁊ contere ea qñ sũt sicca deĩde fac
ex eo alcohol oculo sicut fit alcohol cũ antimonio.

Confectio emplri qd̃ ponit super oculũ ꝯferẽs
ad uehemẽtẽ calorem ⁊ exiccatiõm oculi ⁊ ab
scindit ab eo humiditatẽ que attrahit ad ipm ⁊ cõfor
tat oculũ ⁊ sedat dolorẽ. ℞. folioꝝ rosaꝝ siccaꝝ ⁊ corti
cũ granatoꝝ dulciũ humidoꝝ ⁊ lentiũ oium añ. pondus
ʒ. v. ⁊ funde sup̃ ea. lb. i. aq̃ ⁊ decoq̃ ea bñ ⁊ cola ipsa
ex aq̃ ⁊ ꝯtere ea bñ ⁊ ꝯfice ea cũ aliq̃nto aque rosacee
⁊ olei rosacei deinde pone ea super oculum.

Medicam̃ conferens ad dolores oculi calidos
℞. croci ⁊ olibani ⁊ aloes ⁊ myrrhe ⁊ opij ⁊
sarcocolle oium añ. ʒ. v. dirũpe ⁊ contere ea ⁊ lini sup̃
oculũ in principio doloris cũ aceto ⁊ aq̃ endiuie aut a
qua portulace aut aq̃ hyusquiãi albi aut aq̃ coriãdri
humidi. Quñ ãt portendit dolor lini ex eo super oculũ
⁊ frontẽ ⁊ cornua frontis cũ uino ⁊ calefac ipm aliq̃n
tulũ aut sume de sauic ordei pondus. ʒ. iiij. ⁊ croci hõ
tulanis siluestris pondus: ʒ. ij. ⁊ opij põdus. ʒ. i. tere ipa
bene ⁊ confice ea cum oleo ros. ⁊ pone ipsum super o
culũ patientẽ ophthalmiã ⁊ apa calidum.

Cohol qd̃ noiat astaliticon conferens ad ꝯtur
batiõm oculi ⁊ rubificatiõm eius qñ distillat ⁊
qñ fit ex eo alcohol ad inceptiõm catarroꝝ. Et qñ mi
scet cũ eo alcohol ros. ℞. tutie ⁊ eris usti ⁊ aloes oiuȝ
añ. ꝑtem. i. ⁊ myrrhe ⁊ spice oium añ. quintã ꝑtis. i. ⁊
croci ⁊ opij ãboꝝ añ. ꝑtẽ. i. ⁊ acatie pure ꝑtes. iiij. ⁊ li
cij quintã partis. i. ⁊ gũmi arabici ꝑtes. iiij. tere tutiã
⁊ es ⁊ aloẽ ⁊ acatiã cũ aque dulcis sextarijs. iiij. deĩde
tere liciũ ⁊ crocũ ⁊ opiũ in tabula alia. v. diebus dein
de cõmisce cũ eis ⁊ infunde aloẽ in aq̃ ita ut liquefiat
⁊ funde super medicinas ⁊ permisce conterendo dein
de fac trociscos aut pilulas ⁊ fac cũ eis alcohol.

Cohol conferens ad oẽs dolores oculi accidẽ
tes ex catarris. ¶ Sumãtur folia rubi ⁊ exp̃
mat aq̃ eoꝝ ⁊ colet ⁊ terat in tabula donec ingrosset
⁊ terat paulatĩ deinde sumat q̃ntũ ipsa est de gumi ara
bico ⁊ fundat cũ aq̃ pauca ita ut liquefiat ⁊ fiat sicut
mel deinde misceat cũ aq̃ rubi ⁊ ꝯficiat cũ ea aliquot
diebus ita ut sit possibile fieri ex eis pilulas deinde fiãt
pilule ⁊ exiccent in umbra ⁊ fiat cũ eis alcohol.

Ulcera oculi ⁊ bothor eius ⁊ pus in eo. Sciat
q̃ collyriũ stelle predictum est uehementis iu
uamenti in eis ⁊ similiter collyrium iuuatiuum ⁊ col
lyrium pomale est ultimum.

Collyriũ qd̃ refert ad macur faciens ad egri
tudines ⁊ pus que sũt in oculo. ℞. tucie aure.
xxxij. eris usti aur. xxij. croci aur. xvi. myrrhe aur. xvi.
sedine aur. x. piperis albi gra. xl. numero gũmi aure.
xl. conficiãtur cũ uino ⁊ indescriptione alia ponunt ĩ
eo opij. aur. x.

Disruptio cornee. ¶ Collyriũ ros. ꝯfert ad oẽs
egritudines ⁊ spẽs dilatatiõis pupille.

Puluis replẽs foueas cornee. ℞. ostracoꝝ ma
gnoꝝ adustoꝝ ⁊ scedenegi ãboꝝ añ. ʒ. i. terant
⁊ puluerizet cum eo oculus.

Algarab. ¶ Collyriũ qd̃ cõposuit suribes est
iuuatiuum ad algarab.

Albedo uestigioꝝ ulceꝝ ꝯferũt ad albedinẽ me
dicam̃ egyptiũ: ⁊ collyriũ indũ: ⁊ alcohol cuȝ
stercore stelionis est iuuatiuum.

Collyriũ citrinũ aliud scit kiles almatrã ꝯferẽs
ad caliginẽ ⁊ tenebrositatẽ uisus ⁊ ad egritudi
nes acutas ⁊ delet uestigia ⁊ durities. ℞. climie aure.
xxiiij. succi acreste sicci aur. xij. salis ãmoniaci tñdez o
pij aur. viij. gummi aur. xxiiij. ceruse de plumbo tantũ
dem croci aur. xvi. piperis albi aur. xxiiij. confice cuz
aqua pluuiali.

Cohol aliud mirabile qd̃ exptum ẽ ⁊ laudat̃ in
albedine ⁊ lachryma ⁊ est mesie ⁊ abstergit caliginẽ ⁊
oẽm grossitudinẽ que est in palpebra ⁊ acuit uisũ ualđ
℞. tutie ide. ʒ. ij. ſ. antimonij de spabani. ʒ. iiij. marcha
site pondus. ʒ. ij. ſ. eris usti pondus. ʒ. ij. ⁊ duaꝝ tertia
rũ. ʒ. i. climie auri ⁊ climie argenti ãboꝝ añ. aur. i. sceđ
negi pondus. ʒ. i. coralli ⁊ margaritaꝝ paruaꝝ ⁊ corti
cũ eris oium añ. pondus. ʒ. ij. sceba armene pond᷒. ʒ. ij
⁊ duaꝝ tertiaꝝ. ʒ. i. aque distillationis nitri põdus. ʒ. ſ.
⁊ uitri pharaonis põdus. ʒ. ſ. tere has medicinas cũ a
qua pluuiali ⁊ qñ ꝯtrite sĩt ꝓijce super eas cãfore trite
põdus sexte. ʒ. i. muschi põdus silique. i. ⁊ misce ꝯterẽ
do ⁊ fac pilulas ⁊ exicca in umbra ⁊ frica in ostraco
cum aqua ⁊ fac alcohol cum eo.

Aliud iuuatiuũ ad albedinẽ exptũ mirabile. su
mat̃ limature acus pondus. ʒ. ij. ⁊ sambaci põdus. ʒ. i.
deinde terãtur ãbo simul ⁊ ponãtur in cõcauitate arũ
dinis ⁊ stringat̃ os cãnule oppilãdo cũ massa ⁊ coopi
at̃ arũdo tota cũ massa ⁊ desuper inuoluat̃ luto ꝯfecto
cũ capillis ⁊ inuoluãtur super ipm ⁊ coopiat̃ p᷒ illud
cũ luto alio deinde apponat̃ carbonibus donec v̄tat̃ i
lapidẽ ⁊ fiat sicut testa ⁊ extrahat̃ ⁊ auferat̃ medicina
illa ⁊ accipiat̃ climie albe trite põdus. ʒ. triũ ⁊ miscea
tur cũ hac medicĩa ⁊ reducat̃ ad cãnulã aliã deinde fi
at ex ea sicut fcm̃ est ex prima. Qñ ergo in lapidẽ con
uertit̃ extrahat̃ ⁊ intendat̃ ad folia lini collecta añq̃
aduenerit eis pluuia ⁊ exiccata ⁊ sumat̃ de eis põdꝰ.
ʒ. i. ⁊ margaritaꝝ nõ pforataꝝ põdus. ʒ. ſ. ⁊ terãtur bñ
cũ reliquis medicinis ⁊ terãtur oia simul ꝯtritione ul
tima donec fiãt sicut puluis. Qñ ergo uolueris curati
onẽ facere cũ eo tunc fac oculo alcohol cuz succo radi
cis lilij tribus dieb᷒ cõtinuis deinde fac ei alcohol post
cũ hac medicina ⁊ fac alcohol p᷒ illud uno die ex hac
medicina ⁊ uno die ex succo lilij.

Puluis ad albedinẽ. ℞. floris eris ⁊ ãmoniaci
⁊ cãcri mari adusti oĩuz añ. ʒ. v. pulpe colloq̃ntide. ʒ. ij.
ſ. fellis tauri ⁊ baurac armeni omniũ añ. ʒ. ij. salis gem
me. ʒ. iij. piperis albi. ʒ. xx. spume maris. ʒ. iiij. corticuz
ouoꝝ ex quibus egressi sĩt pulli sub gallĩa. ʒ. iij. liature
cotis. ʒ. v. stercoris lacerti. ʒ. x. margaritaꝝ. ʒ. iiij.

Sebel. Cohol bonũ ad sebel de eis que expta sĩt
⁊ laudata. Sumãtur cortices ouoꝝ hora q̃ a
periunt̃ sub gallina ⁊ bulliãt cũ aceto forti. x. dieb᷒ cõ
tinuis deinde colent̃ ⁊ ponãtur in ãpulla uitri aut ĩ ua
se uitriato ⁊ ponat̃ uas in loco qui sit ut nidus sub so
le donec exiccet̃ qd̃ in ipso est deinde sumatur ⁊ terat̃
⁊ fiat alcohol cum eo.

Lachryma collyriũ qd̃ dixit mesias ad albugi
nẽ fcm̃ ex tutia confert ad eas.

Grossitudo palpebraꝝ ⁊ grauitas eaꝝ ꝯfert ad
eã alcohol cognominatũ missandros ⁊ dicã ipm in c°
scabiei ⁊ confert medicam̃ aristratis predcm̃ ⁊ collyri
um de tucia qd̃ dixit mesias ad albedinez.

Collyriũ exptũ kehime egyptiũ ꝯferens ad du
rities ⁊ albedinẽ ⁊ abscindit corticẽ durũ stati. ℞. flo
ris eris ⁊ ãmoniaci ãboꝝ. ʒ. aur. vi. salis defossi aure.
iij. pulpe colloq̃ntide aur. iij. ⁊ duas tertias aur. i. fell̃
vaccini aur. ij. baurac nigri aur. i. ſ. piperis albi gra.
xl. numero mellis boni cyathos vi. ⁊. ℥. ix. permisceat̃
⁊ ponatur in uase ⁊ recõdatur.

Collyriũ qd̃ dr̃ arastusemon cõferens ad attra
ctiõm materieꝝ chronicã ⁊ ad grauitatẽ palpe
braꝝ ⁊ asperitatẽ eaꝝ ⁊ liquefactiõm lachrymalis ocu
li ⁊ seiunctiõm e᷒ ⁊ corrosiõm ipsius ⁊ ad humiditatẽ
plĩmã que est in oculo ⁊ ad augm̃tũ pãniculi ⁊ aufert
uestigia ⁊ durities. ℞. antimonij aur. iiij. eris usti ⁊ ce
ruse de plũbo ãboꝝ añ. aur. ij. croci ⁊ myrrhe ⁊ corti
cũ turis ⁊ floris eris ⁊ lẽtiũ rubeaꝝ omniũ añ. aure. i.
piperis albi aur. ſ. gũmi aur. ij. cõficiat̃ cum uino ⁊ ad
ministret̃ dissolutum cum eo.

Collyriũ citrinũ qd̃ dr̃ fanaratis ⁊ est collyriuz
iuuatiuũ cõferens ad scabiẽ ⁊ corrosiõem in u
trisq; lachrymalibus ⁊ pruritũ uehem̃tẽ ⁊ grauedinez
palpebraꝝ. ℞. climie aur. lxxx. colcotar albi aur. xxx.
cõficiat̃ cũ aq̃ pluuiali.

Scabies oculi ⁊ pruritus eius. Collyrium in
dum confert ad pruritum.

Cohol ñ errãs qd̃ ꝯposuit cesar factor alcohol
faciens ad pruritũ ⁊ ad grossitudinẽ palpebraꝝ. ℞. cli
mie cabrusie aur. xxiiij. sedine aur. vi. Et in descriptio
ne alia aur. xvi. terãtur donec fiat in loco sauic ⁊ confi
ciat̃ cũ melle ⁊ adurat̃ ⁊ infundat̃ uinũ qd̃ extinguat
ipm ⁊ exiccet̃ deinde terat̃ ⁊ fiat cũ eo alcohol.

Cohol mesiton ad pruritũ ⁊ humiditatẽ oculi
⁊ corrosiõm lachrymaliũ ⁊ scabiẽ uehem̃tẽ in
palpebris climia frãgat̃ in frusta ꝑua ⁊ cõficiatur cuz
melle ⁊ ponat̃ in urceolo figuli ⁊ oppilet̃ os e᷒ ⁊ luto
liniat̃ ⁊ fiat foram̃ in medio coopertorij ut sit fumo ele
uato ex adustiõe medicine spiraculuz per qd̃ egrediat̃
deinde ponat̃ urceolus preparatus in medio carbonũ
accensoꝝ. Qñq; inceperit climia aduri tunc cõsidera
fumũ ascendentẽ tunc si uideris eũ decliuẽ adhuc ad
nigredinẽ dimitte medicinã cõburri donec uideas illũ
fumũ fieri albũ tunc ei scias q̃ medicine iã ꝯfirmata ẽ
cõbustio tunc ergo remoue urceolũ ab igne ⁊ extrahe
climiã ⁊ funde super eã uini q̃titatẽ qua infiet̃ deide
pone eã in mortario ⁊ cõtere eã bene ⁊ exicca ⁊ ꝯua e
am donec cõmisceas ipsã in alcohol cum quo permi
scetur. ⁊ hec est descriptio alcohol. ℞. climie huius au
re. vij. ⁊ antimonij tantũdem tere oia ⁊ conserua ⁊ fac
ire ex eo super palpebras mane ⁊ sero.

Collyriũ apolonij ad scabiẽ ⁊ casum palpebra
rũ ⁊ egritudines antiquas. ¶ Scedenegi a
dusti abluti aur. xxxij. eris adusti abluti aur. xvi. lapi
dis saialistos adusti abluti aur. xxxij. floris eris fricati
aur. xvi. opij. aur. iij. Et in descriptione alia aur. vi. cli
mie aur. iiij. colcotar adusti aur. iiij. gummi aur. xvi. ꝯ
ficiatur cum aqua pluuiali.

Medicam̃ qd̃ ꝯposuit cassios ad aq̃ q̃ descẽdit
in oculũ. Sumat̃ fel tauri ⁊ eũa ipm in uase eris ⁊ di
mitte ipm. x. diebus deiñ sume de ipso aur. xij. croci ⁊
olei balsami ⁊ oppopõaci oiuz añ. aur. ij. pipis gra. xij
nũero mell̃ bõi duplũ q̃titatis fell̃ misce oia ⁊ decoq̃ i
uase eris deiñ pone ipz in pyxide eris ⁊ ꝯua ipsum.

Medicam̃ aliud qd̃ ꝯposuit polonisos. Sume
spumã maris ⁊ adure ipsã sr̃ testã ⁊ tere cine
rẽ e᷒ ⁊ ꝯfice ipz cũ sãguie tice ⁊ põe in uase de cornu ⁊
Qñq; euellũt̃ pili tc̃ lini sr̃ locũ eoꝝ đ h° medicamie.

Epithima qd̃ cõposuit fulukesanis ꝯferens ad

mām pꝛimā ⁊ dolorē uehemētē. ℞. roſ. recentiū aur. ij. ⁊ ſe. hyuſquiami albi aur. viij. turis aur. vi. myrrhe aur. iiij. ſauic de ordeo aur. xviij. vitellum oui. i. aſſatū ſucci mādragore aur. iiij. croci aur. ij. opij aur. iiij. conficiantur cum uini ſtiptici puri quātitate que ſufficit ⁊ fiant ex eo trociſci ⁊ adminiſtrentur.

Collyriū qđ dr̄ indū ⁊ regiū ꝯferēs ad inceptōnē deſcēſus aq̄ ⁊ ad oēm caliginē hūidā exn̄tē ī oculo ⁊ aufert ueſtigia vlcer̄ in oculo. Climie rubee aduſte ablute. ℥. xvi. encauſtri idi. ʒ. vi. ceruſe de plūbo. ℥. iiij. piperis albi. ℥. vi. fellis deboha. i. ⁊ fellis ſafer ⁊ exiſtimaueꝛit qꝛ eſt ſubot. vij. felliū alcubugi. iiij. lactis papaueris. ℥. i. olei balſami. ℥. ij. oppoponaci ⁊ ſapini āboꝛum an̄. ℥. ij. gūmi. ℥. xij. confice cuꝫ ſucco feniculi aut cum ſucco plāte que dicitur abradies.

Collyriū bol ꝯferens ad tenebroſitatē ⁊ inceptiōꝫ aq̄ in oculo. Fellis urſi. ʒ. iiij. oppoponaci ⁊ piperis āboꝛ an̄. ʒ. iij. olei antiqui ⁊ oppobalſami ⁊ ſucci feniculi humidi omium an̄. ʒ. ij. climie pondus. ʒ. i. mellis. ℥. i. tere ipm ⁊ miſce ⁊ pone ipſum in āpula uitri munda ⁊ pone ipſum in ſole diebus. vij. deinde fac oculo alcohol ex ipſo cū extremitate radij mane ⁊ ſero.

Medicamē qđ ꝯfert ad tenebroſitatē ⁊ ad illū q̇ uidet rē ex lōginquo ⁊ nō uidet eā ex ꝓxio ⁊ ad aggregatiōꝫ aq̄ in oculos. cuꝰ hec eſt ꝓmiſtio. Fellis corui nigri ⁊ fell̄ ꝑdicis ⁊ fell̄ gruis ⁊ fell̄ adhoba ⁊ fell̄ capri oiuꝫ an̄. pō. ʒ. ij. mell̄ colati pō. ʒ. iij. ⁊ olei balſāi. ʒ. i. ⁊. ſ. tere ea ſil̄ ⁊ ꝓmiſce ipſa ⁊ fac oculo alcohol cū eo māe ⁊ ſero.

Deſtructio uiſus. Collyriū citrinū eſt iuuatiuū ad debilitatē ſupfluā in uiſu ⁊ collyriū ď tucia qđ dixit meſias in albedine.

Collyriū quo utebat̄ floris. ℞. acatie ⁊ roſar̄ ſiccar̄ ⁊ meliloti omniū an̄ aur. xlviij. cineris fornacis in q̄ purgat̄ es aur. xxiiij. mādragore aur. xij. ſe. hyuſquiami albi aur. xviij. opij aur. vi. gūmi aur. xl. vini. ℥. ix. aq̄ pluuialis. ℥. ix. ꝯmiſceat̄ aq̄ cū uio ⁊ ꝓijciātur ſr̄ ea roſe ⁊ melilotū ⁊ hyuſq̇amū ⁊ poſtea mādragorā aut cortices mādragore ⁊ dimitte ea dōec infvndātur tribvs diebꝰ aut q̇nqꝫ: ⁊ exprime ea ⁊ accipe exp̄ſſiōm eorū ⁊ ꝯfice cū ea medicamē ⁊ fac ex eo collyria ⁊ uteꝛ eiſ

Medicamē baſilicō regū ⁊ ipꝫ eſt abſterſiuū ocl̄i ex quo fit alcohol in diſpōne ſanitatis in omi die ſel̄: aut in oibus duobꝰ ſel̄: ⁊ abſtergit uiſum ⁊ cōſuat uiſum ſanū ſm̄ diſpōnē ſuā. ℞. climie ⁊ ſpume maris omniū an̄. ʒ. x. eris uſti. ʒ. v. ceruſe ⁊ ſalis gēme omniū an̄. ʒ. iij. ſalis āmoniaci ⁊ macropiperis omniū an̄. ʒ. ij. gariofil̄. ⁊ uſnee āboꝛ an̄. ʒ. i. pipis. ʒ. iiij. cāfoꝛ. ʒ. ſ. tere optime ⁊ fac oculo alcohol cum eo.

Baſilicon aliud ꝯferens ad oia q̄ diximus. ℞. climie. ʒ. vij. ſcedenegi ⁊ macropipis āboꝛ an̄. ʒ. ij. ſalis āmoniaci. ʒ. ij. eris uſti ⁊ ceruſe ⁊ ſal̄ gēme omniū an̄. ʒ. iiij. ſpvme māis. ʒ. iiij. ſal̄ idi ⁊ gariofil̄. ⁊ beil ⁊ uſnee ⁊ ſpice omnium an̄. ʒ. i. confringe ⁊ contere ipſuꝫ ⁊ fac ex ipſo oculo alcohol.

Medicamē qđ ꝯfortat uiſum ⁊ ꝯſeruat ipm ſm̄ ſanitatē ſuā ⁊ aufert multitudinē lachryme q̄ currit ex oculo. Sūe de ātimonio ⁊ infunde ipm. xxi. nocte in aq̄ pluuiali aut in aqua q̄ diſtillat ex ciſterna deīde accipe de eo pōdus. ʒ. xij. ⁊ marchaſite. ʒ. viij. ⁊ tucie ⁊ climie omniū an̄. ʒ. xij. ⁊ margaritar̄ ꝑuar̄ nō ꝑforatarū. ʒ. ij. ⁊ muſchi tertiā. ʒ. i. ⁊ cāfore ſextā. ʒ. i. ⁊ croci ⁊ ſcedenegi āboꝛ an̄. ʒ. i. tere unūqđqꝫ ꝑ ſe deiñ aggrega ātimoniū ⁊ marchaſitā ⁊ climiā ⁊ tutiā ⁊ margaritas ⁊ tere bn̄ ea om̄i die cū aq̄ multotiens donec exiccet̄ aqua eorum. deinde accipe ſedenegi ⁊ crocum ⁊ proijce ipſa ſil̄ in mortario ⁊ tere ea bene deiñ tere cū eis muſchū ⁊ cāforā deinde repone ipſuꝫ in uitreata ⁊ fac ex eo alcohol māe ⁊ ſero in diſpōnibus ſanitatis: ipſa ei confortat ui'um debilem ⁊ ꝯſeruat eum.

Barod ſugitiūū abſterſiuū ⁊ ꝯfortatiuū. ℞. ſcedenegi ⁊ eris uſti āboꝛ an̄. ʒ. v. aloes ſcotrēſis ⁊ baurac armēi āboꝛ an̄. ʒ. i. floris eril̄ ⁊ pipiſ albi ⁊ macropiperis et pulpe colloquintide et croci et ameos om̄ium an̄. ʒ. ſ. confringe et contere et utere.

Tractatus tertius de aure. dolor auris et apoſtema eius et pus et grauitas eius.

Medicamē Ariſtotelis predcm̄ in capitulo oculi eſt iuuatiuū ad aurē ex q̄ currit pus.

Medicamē ꝯferēs ad oēs dolores in aure ⁊ oia vlcera accn̄tia in ea. ℞. myrrhe aur. i. olibāi aur. iij. nitri aur. iij. croci aur. iiij. ſucci papaueris aur. ij. galbāi aur. ij. amigdalar̄ excorticar̄. xx. nūero terat̄ illud totū ⁊ ꝯficiat̄ cū aceto ⁊ fiāt ex eo trociſci. Quꝫ ergo fuerit ipm nec̄iū ſoluat̄ ſi fuerit ī aure dolor uehemēs cū oleo roſ. ⁊ diſtillet̄ in aure ⁊ ſi fuerit in ea grauitas in auditu ſoluatur cū aceto ⁊ diſtillet̄.

Confectio medicamis quā narrauit Gal̄. ℞. myrrhe aur. iiij. aloes aur. iiij. olibāi aur. iij. Et in deſcriptiōe alia aur. ij. croci aur. iij. nitri aur. iij. ſucci papaueris aur. iij. amigdalar̄ amarar̄. xxx. nūero galbāi aur. ij. aceti boni quātum ſufficit.

Medicamē ad aurē ex medicis Gal̄. ꝯferens ad apꝫata ⁊ dolores uehemētes clāoſos. cuꝰ hec eſt ꝓmiſtio. ℞. galbāi ⁊ ē albezar aur. ij. cinamōi aur. ij. myrrhe aur. viij. croci aur. viij. olibāi aur. iiij. nitri aur. iij. aceti q̄ntū ſufficit ad hoc ut fiat in ſpiſſitudine mellis

Medicamē aliud ad apꝫata auris ⁊ ad ſanitatem ⁊ ad tus ueniētia ex aure ⁊ ad dolores auris antiquos. cuꝰ hec ē ꝓmiſtio. ℞. uētris fabe egyptie amari ſaporis ⁊ alumis iameni ⁊ piperis albi ⁊ nitri ⁊ croci ⁊ opij ⁊ corticū granator̄ ⁊ olibani ⁊ ſpice omniū an̄. aur. ij. caſtorei aur. i. mellis ⁊ aceti q̄ntitatē q̄ ꝯficiatur medicamē: ⁊ quidā hoies ponūt in eo mellis aur. vi.

Medicamē aliud de medicinis berotas: ℞. croci ⁊ myrrhe ⁊ ſpice omniū an̄. aur. ſ. eris uſti medietatē ⁊ tertiā aur. i. opij aur. ſ. caſtorei tertiā aur. i. aluminis iameni aur. i. alumis rotūdi aur. i. Si ergo fuerit in aure uirus cura eā ex hoc medicamie cū decoctione triplicati. Et ſi in ea fuerit dolor uehemēs cura eā cū oleo roſ. ⁊ ſi generātur in ea uermes permiſce cū hoc medicamine hellebori nigri aur. ij.

Medicamē auris ex qua currit pus. ℞. capituꝫ granator̄ ⁊ ariſtologie ⁊ colcotar ⁊ dragāti cabruſij ⁊ gallar̄ ⁊ corticū eris omniū an̄. aur. i. myrrhe olibani ⁊ calcāti aſſati ⁊ alumis iameni omniū an̄. aur. ſ. terāt̄ cū aceto ⁊ fiāt trociſci ⁊ adminiſtrentur.

Medicamē anticates ad dolorē difficilē uehementē. Croci. ℥. ij. ⁊ quidā homines ponūt ď eo. ℥. i. myrrhe ⁊ ſalis āmoniaci āboꝛ an̄. ℥. i. aluminiſ iameni āmoniaci an̄. ℥. ſ. ſedimis olei de lilio aut fecis olei aluiſci. ℥. ij. terātur cū uino mellito aut uino dulci q̄ntitate q̄ fiat in ſpiſſitudie mell̄ ⁊ adminiſtretur.

Medicamē ad grauitatē auditus ⁊ ſonitū ⁊ tinnitū exiſtentē in aure. ℞. hellebori albi aur. i. caſtorei aur. ſ. nitri aur. q̄rtā miſceat̄ ⁊ admiſtret̄ cū aceto ⁊ ꝯfidat in eo utēs ipſo qm̄ eſt medicamē utile.

MEdicam̄ aliud qđ dī algelarui ad egritudines antiquas q̄ sūt de egritudinib⁹ auris. Hellebōi albi ⁊ myrrhe ⁊ olibāi ⁊ croci ⁊ castorei ⁊ opij omniū añ. aur. iiij. calcāti aur. vi. pip. aur. ij. infūdātur myrrha ⁊ opiū ⁊ castoreū ⁊ olibanū in aceto i quo decocti fuerint cortices granatoꝝ donec dissoluti fuerint deinde ponātur helleborus ⁊ crocus ⁊ piper ⁊ calcātū trita ⁊ ꝯterātur oia bñ. Qū ergo ꝯplet̄ ꝓijciat̄ sup ipm de uino mellito q̄titas q̄ fiat in spissitudine mellis subtilis. Qñq3 ipm est necessariū tūc tepidet̄ ⁊ distillet̄ in aurē est enim medicamen mirabile.

COnfectio medicamis qđ ꝯfert ad oēs dolores auris ⁊ oia ulcera eueniētia in ea. ℞. myrrhe aur. i. olibāi aur. iij. ⁊ quidā hoies ponūt in eo aur. vij. nitri aur. iij. croci āur. iiij. ⁊ quidā hoies ponūt in eo aur. i. succi papaueris aur. ij. galbani aur. ij. amigdalarū excorticataꝝ. xx. nūero. Terat̄ illud totū ⁊ ꝯficiat̄ cū aceto ⁊ fiāt ex eo trocisci. Qñq3 necessarij fuerint soluātur si fuerit in aure dolor uehemēs cū oleo ros. ⁊ distillentur in aurem: ⁊ si fuerit in ea grauitas in auditu soluātur cum aceto ⁊ distillentur.

COnfectio scorie ferri ⁊ ē medicam̄ forte. Sumat̄ scoria ferri ⁊ ꝯterat̄ ⁊ abluat̄ cū aceto ꝺ inde proijciat̄ super testā ⁊ exiccet̄ deiñ proijciat̄ ſo ⁊ tertio ⁊ fiat illud septies deiñ decoq̄t̄ cū aceto forti decoctiōe uehementi donec fiat sicut mel ⁊ auferat̄ ⁊ distilletur de eo in aurē qum indigetur eo.

VLcera nasi. Cōfectio sacra mosos ⁊ ē medicamē eradicās omē3 additiōem q̄ orit̄ i cor. ℞. dragāti adusti ⁊ colcotar adusti aut calcāti adusti aut dragāti rubei ⁊ corticū eris omniū ꝑtes eq̄les. Tere ergo ea ⁊ cura cū eis siccis ⁊ o3 ut frices additiōm anteq̄ medices eā cū hoc medicamine per diē deiñ medica cū eo i māe postq̄ patiens egritudinē comederit cibū suū. Et qū tu curas cū eo fistulas nasi tc̄ lini añ curatiō3 iteri ora nasi aspalto aut pice hūida aut piguedie myrrhe.

Tractatus quartus de dētibus ⁊ doloribus eoꝝ.

COnueniens ē ad dolores difficiles uehemētes ⁊ ad corrosiō3 dētiū ⁊ ꝯfert iteꝝ ad tussi3 medicam̄ qđ. ℞. opij aur. ij. myrrhe tm̄dē hascec tm̄dē piperis albi galbani añ. tm̄dē ꝯficiātur cū coagulati vue q̄titate q̄ sufficit ⁊ terātur sil̄ ⁊ fiāt ex eis collyria ⁊ liniat̄ ex eis super dentes ⁊ ponātur de eis super locum corrosum.

MEdicamē qđ narrauit ādromach⁹ ad oē3 dolorē dentiū ⁊ ad oēs egritudines accñtes ex eo ⁊ ad stuporē. ℞. piperis ⁊ piretri ⁊ lactis titimali ⁊ galbani omnium añ. partē. i. terātur ⁊ conficiātur cu3 storace ⁊ ponatur super locum corrosum.

MEdicamen iuuatiuū ad pulsatiō3 dentiū. ℞. pulpe colloq̄ntide ꝑtē. i. ⁊ aloes ꝑtē. i. ⁊ bulliant in pyxide lapidis aut cochliari de ferro ebullitiōe uehementi cum oleo ⁊ aceto uini deinde auferatur ab igne ⁊ distilletur de eo in aurem que sequitur molare3 dolentem distillatione post distillatōem.

CAuteriū molaris. Intēde ad molarē in quo ñ valet medicam̄ vehemētis pulsatiōis. Et assume ex oleo q̄titatē. ℥. i. ⁊ aq̄ sansuci sicci ⁊ harmel omniū añ. ʒ. 5. terant̄ bñ deiñ ꝓijciant̄ in oleo deiñ intēde ad duas ac⁹ magnas qb⁹ vtunt̄ scellarij ⁊ igni eas i loco foraminꝭ eaꝝ deiñ aꝑi os egri ⁊ ꝯsidera dentē quē vis cauterizare ⁊ tunc si fuerit in eo aliq̄d mūda ipm ⁊ pone sup ip3 cānulā ferri aut arūdinis aut argēti ⁊ submerge una3 duaꝝ acuū in oleo illo deiñ intromitte eā in cānulā ⁊ pone eā super molarē. Qñq3 infrigidat̄ illa accipe aliam Fac illud septem uicibus nūero. nā dolor e⁹ sedat̄ ⁊ egreditur ex molari aqua coloris dentium.

DEntifriciū quo fricant̄ dētes qđ narrauit democrit⁹ in libro suo. Accipe cornu cerui adusti quartā. lb. xvi. salis. ℥. ij. āmoniaci sicci qđ nō est amari saporis frustū. i. magnū uel masticis. lb. iij. aut plus paꝝ: squinanti albi tm̄dem piperis albi. ℥. i. folij. ℥. ij. terantur omnia ⁊ administrentur.

MEdicam̄ qđ noiat̄ surmalē ꝯferens ad aꝑata gingiue ⁊ mollificatiōm e⁹ ⁊ mūdificat dētes. Accipe corticū granatoꝝ pōdus. ʒ. ij. ⁊ uenaꝝ ⁊ balaustie ⁊ sumac omniū añ. ʒ. i. ꝯfringe ⁊ ꝯtere illud deiñ affer ex eo cū digitis tuis ⁊ frica cū eo locū doloris deiñ accipe ex eo cū pāno lini ⁊ pone ipsum super eum.

DEntifriciū mūdificās dētes ⁊ stringit gingiuā ⁊ efficit bonū oris odorē. Sumat̄ sal gēma ⁊ terat̄ ⁊ ꝯficiat̄ cū melle ⁊ liget̄ in charta ⁊ ꝓijciat̄ i prunis ⁊ dimittat̄ ibi dōec fiat sicut prūe deiñ auferat̄ ab igne ⁊ extiguat̄ cū kitrā ⁊ ꝓijciat̄ in uino bono aut meisus ⁊ dittat̄ dōec infret̄ ⁊ terat̄ ⁊ sumat̄ de eo ꝑs. i. ⁊ spūe maris ꝑs. i. ⁊ pōat̄ cū illo cinamōi ꝑs. i. ⁊ myrrhe ꝑs i. ⁊ cineris sceba ⁊ ciꝑi ⁊ floris sq̄nāti omniū añ. sexta ꝑtis. i. fragm̄toꝝ xiloaloes medietas ꝑtis. i. ⁊ 3uccari ꝑtes. iij. ⁊ cāfore. xᵃ. ꝑtis unius teratur illud ⁊ misceatur ⁊ fiat dentifricium in omni mane.

MEdicamē qđ ꝯfortat dētes ⁊ molares qū ē i eis debilitas. ℞. cere ⁊ mellis amboꝝ añ. ꝑtes. ij. liq̄fiant in sole aut cū aq̄ cal̄a ⁊ ꝯmisceat̄ cū eis picis ꝑs. i. ⁊ pōat̄ i termio unguēti ⁊ ꝑcipiat̄ utēti eo ut masticet ip3. Qđ si uideris medicam̄ exiccatū ꝑmisce i eo aliq̄tulū oli ⁊ mastix iteꝝ qū masticat̄ fac̄ i h⁰ ultiam oꝑō3.

ALiud qđ ꝯfortat dētes ⁊ gingiuā. Cornu ceruí adusti pōdus. ʒ. x. ⁊ folioꝝ cuꝑssi adustoꝝ pōdus. ʒ. v. ⁊ nucū cuꝑssi nō adustaꝝ pōd⁹. ʒ. v. ⁊ radicis cētauree pōdus. ʒ. x ⁊ capilli ueneris adusti pōdus. ʒ. v. ⁊ ros ablatis capitibus ⁊ spice odorifere omniu3 añ. pondns. ʒ. iij. tere ⁊ cribella cum orali ⁊ utere.

Tractatus quintus de ore ⁊ gutture ⁊ uentre superiore sinantia ⁊ squinantia.

INq̄t Gal. q̄dā existiauerūt q̄ pulli hirūdinum siue sint recētes siue sicci saliti sedāt sināntiā statim ⁊ permisceatur pueris ⁊ senibus cum radice liquiritie.

DE vuula ⁊ duabus amigdalis. Medicam̄ ꝯueniēs ad uuā mollificatā aꝑosam. Piperis albi aur. i. myrrhe aur. i. alumis iameni aure. ij. gallaꝝ uiridiū aur. ij. terantur ⁊ administretur.

VEnter superior hūitas pectoris. Medicamē iuuatiuū ad hūiditatē factā i pector. ℞. galbāi ⁊ storacis liq̄de āboꝝ añ. ℥. ij. opij q̄rtā. ℥. i. radicū liq̄ritie. ℥. ij. terant̄ q̄ ex eis terunt̄ ⁊ misceant̄ cū storace ⁊ galbano ⁊ aliq̄tulo mellis dispumati ⁊ lambant̄ ex eo.

DE tussi medicam̄ gutturale. Dixit Gal. q̄ ipe medicabat̄ cū eo. ℞. olibani aur. i. ⁊ in descriptiōe alia aur. iiij. myrrhe aur. i. ⁊ in descriptiōe alia aure. iiij. croci aur. i. ⁊ in descriptione alia aur. iiij. squille aur. ij. uini dulcis aclati. iij. decoquat̄ squilla cum uio donec uinum inspissetur deinde proijciatur squilla ⁊ ponantur relique medicine super uinum.

MEdicamē gutturale qđ refert̄ tellusatis dixit Gal. q̄ ipse medicatus est cū eo illū q̄ hēbat

vlcus in pulmone: ⁊ est medicamẽ iuuatiuũ ualde. ℞.
spice cretẽsis aur. iiij. ãmomi aur. viij. folij indi aur. iiij
spice ide aur. iij. squinãti aur. ij. casie aur. viij. cinamo
mi aur. x. olibãi aur. iij. myrrhe aur. iiij. costi aure. iiij.
cõmistionis assedegi aur. iiij. succi liquiritie aur. ij. suc
ci mãdragore aur. v. masticis aur. iij. croci aur. vij. Ag
grega has medicinas deinde accipe dactilos ⁊ decoq̃
tur in aq̃ mellis aut uino bñ ⁊ sume de eo sacraiati .i.
⁊ ꝓijce in eo de granis pini maioris ꝯtritis grana. xx.
⁊ cõmisce cũ eo de medicamie q̃titatẽ auellãe. i. ⁊ da
in potu de ea diebus aliquot deinde da in potu pᵒ ipsã
de medicamine duobᵒ diebus aut tribᵒ ita ut nõ cõmi
sceat cũ oleo aliud ꝑter ipm deinde sumat in potu pᵒ
ipm de hiera facta cũ aloe q̃titatẽ cocbliarij. i. in die v
no cũ aqua ⁊ cura cũ hac medicina illũ i cãna pulmo
nis. ciᵒ est egritudo cũ lacte asinino ⁊ precipe e ut gar
garizet cũ ea deinde dimitte eũ aliquot diebus ⁊ cura
eũ p hoc medicamẽ cũ assiduatiõe medicinaꝝ q̃ sedant
dolorẽ. Q̃ð si materieꝝ cursus fuerit fortis tunc ꝑmi
sce in hac medicina opium ⁊ castoreum.

Aliud de medicis Gal. faciens ad egritudinẽ
cãne pulmõis ⁊ ulcera pulmonis ⁊ sputũ pus
⁊ sanguinis ⁊ mãm attractã ad pectus ⁊ ad illud cuiᵒ
sputũ ẽ difficile ⁊ est medicamẽ ualde forte. ℞. gũmi al
boti aur. iiij. croci aur. iiij. olibãi tm̃dẽ myrrhe tm̃deꝫ
cinamomi tm̃dẽ amomi aur. iij. granoꝝ pini magne au
re. iiij. radicũ lilij excorticataꝝ tm̃dẽ spice de scemi au
re. ij. s. casie lignee nigre aur. ij. dragagãti aur. iij. carnis
dactiloꝝ de scemi aur. iij. trusezᵒ quod dr̃ stella aur. iiij.
galbãi clari mũdi. ij. tertias aur. i. costi aur. iiij. Et iue
ni in descriptiõe alia aur. i. mellis boni cotilas. iiij. ꝯco
q̃tur mel ⁊ gũmi alboti in uase duplici. Q̃n̄ ũqꝫ fit i ter
mino spissitudinis tunc permisce cũ eo galbanũ ⁊ ꝯco
que ipm donec ꝑueniat ad terminũ ut qñ de eo distil
lat stilla aliq̃ nõ dilatet deiñ infra ipꝫ ⁊ ꝓijce s̃ ipꝫ me
dicias ꝯtritas ⁊ utet eo ⁊ qñ sugit de aq̃ caul' masticã
do ⁊ ꝓijciat fex ⁊ deglutit sucᵒ ualet ad illud ualde.

Pilule q̃ ponunt sub lingua ⁊ ꝯfert ad aspitateꝫ
cãne pulmõis ⁊ abscissiõm uocis ⁊ reliq̃s egri
tudines cãne. ℞. dragagãti ⁊ gũmi ãboruꝫ añ. aur. iij.
myrrhe ⁊ olibani ãboꝝ añ aur. i. s. croci aur. i. succi liq̃
ritie aur. s. carnẽ dactiloꝝ triũ uini dulcis q̃tũ sufficit
ad cõficiẽdũ cũ eo ⁊ põat sub ligua de hac medicia q̃
titas fabe ⁊ ꝑcipiat egro ut deglutiat quod liq̃fit de ea.

Natis ad illũ q̃ habet tussiꝫ. ℞. seis lini torrefacti
cõtriti ⁊ passulaꝝ carnosaꝝ enucleataꝝ amboꝝ
añ. kist. i. granoꝝ pini magni tõrefactorũ ⁊ auellanaꝝ
excorticataꝝ ãboꝝ añ. cotilã. i. piperis al. ℥. ij. croci. ℥
i. mellis bõi. ℔. iiij. ꝯfringant ⁊ terãtur ⁊ decoq̃tur se
mẽ lini ⁊ mel donec inspisset deiñ ꝓijciãt sup ipꝫ reliq̃
meᶜ ⁊ ꝑmisce eas ⁊ ꝯfice ⁊ da de eo q̃tum sufficit.

Oleũ diuini ꝯferens ad tussiꝫ ⁊ ẽ meᵃ nobilis ð
qua dixit Gal. q ipse medicatᵒ ẽ cũ ea. ℞. opij
aur. x. se. lactuce aur. xx. castorei aur. xviij. rute hortu
laneᵉ sicce aur. xiiij. se. lini aur. xvi. radicũ oppoponaci
aur. xxxvi. myrrhe aur. xiiij. croci aur. vij. cõficiat cuꝫ
melle ⁊ detur de eo in potu q̃titas fabe unius. ⁊ oꝫ ut
sumat de eo in potu ille qui hꝫ febreꝫ cum aqua ⁊ qui
febrem non hꝫ cum vino ⁊ illud in sero.

Pilule ad tussim. ℞. storacis ⁊ myrrhe ⁊ opij oi
um añ. aur. iiij. olei balsami ⁊ croci ãborũ añ.
aur. ij. tere simul ⁊ confice ⁊ utere.

Medicamẽ qð ꝯfert ad oẽm tussim ⁊ ad omnẽ
mãm currentẽ ⁊ dubellet interiores qð narrauit abu
lucos. ℞. sapini gentiane myrrhe oppoponaci pipis
albi oium añ. aur. ij. baccaruꝫ lauri mundataꝝ aur. iiij
terantur ⁊ conficiantur cum aqua.

Medicamẽ ad sputũ sanguinis quod narrauit an
dromachus. ℞. acatie aur. iiij. rob siccaꝝ aur.
viij. fructus granate agrestis aur. viij. myrrhe aure. ij.
dragagãti aur. i. ꝯficiat cũ aq̃ ⁊ fiãt ex eo trocisci: ⁊ sit
põdus cᵒ q̃ꝫ trocisci aur. i. ⁊ det in potu cũ aq̃ pluuiali

Medicamẽ aliud ad tussim cõferens ad spẽs tus
sis ⁊ abscissiõꝫ uocis. ℞. granoꝝ papaueris ⁊
st papauera cũ cortice suo. l. nũero ⁊ apij mõtani triti
℔. iij. ⁊ sufotõ mũdati ⁊ reusini ⁊ rob. siccaꝝ ⁊ radicũ
lilij ⁊ balaustiaꝝ oium añ. ℥. iij. ⁊ cinamõi põ. ʒ. ij. ⁊ spi
ce põdus. ʒ. i. s. ꝯtere has medicinas ⁊ infunde i aq̃ plu
uiali acsat. v. ⁊ ditte tribᵒ diebᵒ deiñ decoq̃ s̃ ignẽ leueꝫ
donec remaneat aq̃ tertia ps deiñ exprime ⁊ cola ⁊ ꝓ
ijce fecẽ eᵒ. deinde tere gũmi arabici ⁊ dragaganti am
boꝝ añ. ℔. i. myrrhe. ℔. s. ⁊ succi liquiritie. ℔. i. ⁊ ma
sticis ⁊ croci ãboꝝ põdus. ʒ. i. terat totũ illud ultime ⁊
ĩbibat ex illa aq̃ paulati dõec ꝯpleat tota deiñ fundãt
s̃ ipꝫ rob. ℔. xxiiij. ⁊ decoq̃t leui igne dõec coaguletᵗ ⁊
reponat i uase uitri ⁊ medicet cũ eo ois spẽs tussis.

Looch de pino qð ꝯfert illis sup quos tussis fit
uehemẽs ⁊ qñ excitat in eis expellunt pus ⁊ su
perfluitates. cᵒ hec est ꝑmistio. Seis lini torrefacti ⁊ a
migdalaꝝ dulciũ mundataꝝ ⁊ granoꝝ pini ⁊ gũmi ara
bici ⁊ dragagãti oium añ. põdus. ʒ. iiij. ⁊ dactilorũ al
heirõ. x. nũero. tere medicias ⁊ dactilos ⁊ funde s̃ eas
mellis ⁊ butyri q̃tũ sufficit ⁊ terat donec fiat sicut mel
spissum. cᵒ dosis sit sicut galla mane ⁊ sero.

Looch qð fit ꝯ glutio alibat faciens ad aspitateꝫ
gutturis ⁊ abscissiõꝫ uocis ⁊ sputũ sanguinis ⁊
pus ⁊ aperit oppilatiões. cᵒ hec est ꝑmistio. Seminis
lini torrefacti ⁊ passulaꝝ ablatis granis ãboꝝ añ. ℔. i.
granoꝝ pini ⁊ amigdalaꝝ dulciũ ⁊ amigdalaꝝ amaraꝝ
omniũ añ. ℥. vi. ⁊ ireos ⁊ assari ⁊ glutinis alimbat ⁊ ue
naꝝ liquiritie ⁊ gũmi arabici omniũ añ. ℥. iiij. ⁊ fenugrẽ
ci cocti ⁊ dragagãti ãboꝝ añ. ℥. iiij. ⁊ pipis albi ⁊ eru
ce emollite ⁊ ciceris molliti ⁊ aristol. ⁊ medulle tritici
⁊ ameos ⁊ nasturtij ⁊ ficuũ omniũ añ. ℥. i. ⁊ myrrhe ⁊
croci ⁊ olibani omniũ añ. ℥. s. ꝯfrãge totũ ⁊ cõtere ipꝫ
bñ ⁊ confice cum melle aut cum vino decocto ⁊ fac lã
bere de ipso mane ⁊ sero quantum est galla. i. ⁊ ponat
ipsum sub lingua sua quando dormit.

Medicamẽ qð confert ad tussim ⁊ uehementiã
siccitatis pectoris. Amigdalaꝝ dulciũ ⁊ ama
raꝝ ⁊ se. lini torrefacti ⁊ granoꝝ pini omniũ añ. ʒ. v. ⁊ a
nisi ⁊ dragagãti ⁊ gũmi arabici omiũ añ. ʒ. ij. ⁊ succi li
quiritie aut uenaꝝ eᵒ pondus. ʒ. i. ⁊ zuccari ⁊ penidioꝝ
ãboꝝ añ. ℥. ij. Tere ea ⁊ pulueriza ⁊ ꝯfice ipm cũ aq̃ fe
niculi hũidi ⁊ fac de ipso pilulas ⁊ ponat sub lingua su
a ille qui uult dormire unã aut duas.

Looch ad tussim qñ fit ex chimo gro uiscoso cin
namomi ⁊ se. feniculi ãboꝝ añ. ʒ. v. storacis liq̃
de. ʒ. x. fistici ⁊ amigdalaꝝ ãboꝝ añ. pondus. ʒ. x. olibãi
⁊ gũmi ãigdalaꝝ ⁊ gluti omniũ añ. ʒ. v. kesmes ⁊ st pas
sule ꝑuule siñ grãis. ʒ. xx. agarici. ʒ. v. storacis ⁊ aloes
ãboꝝ añ. ʒ. iiij. tere storacẽ cũ melle ⁊ infunde olibanũ
⁊ aloẽ ⁊ alkesmes in rob. ⁊ tere reliq̃ ⁊ confice cũ mel
le storacis dosis. ʒ. i.

Ad sputũ sanguinis. Trocisci quos composuit
medicus de illis de tebulis ꝯferẽtes patiẽtibᵒ

sputũ sãguĩs ꝛ patiẽtibꝰ ulcꝰ in pulmõe ꝛ hñtibꝰ saiez
aggregatã in pectoꝛ ꝛ patiẽtibꝰ egritudines que sũt ex
geneꝛ materierũ attractaꝝ. quoꝝ h̃ est pistio. Se. hyus
quiami albi ꝛ corticũ mãdragore ãboꝝ ana auꝛ. v. ma
sticis auꝛ. xx. karabe ꝛ radicũ lilii ꝛ croci oiuz ana auꝛ
xxx. psilij ãuꝛ. xlv. aque dulcis acsati. iij. ꝑmisceatur ꝛ
administretur.

TRocisci alij qui nominãtur pip cõfeꝛntes patiẽ
tibꝰ sputũ sãguĩs ꝛ habẽtibꝰ fluxũ uẽtris ꝛ ul
cera in intestinis ꝛ ei ad cuius stomachũ attrahit mã
℞. floꝝ caducoꝝ granatoꝝ ꝛ spinaꝝ egyptiaꝝ ꝛ grana
toꝝ siluestriũ ꝛ succi barbe hirci ꝛ succi acatie omniuz
añ. aur. vi. licij ꝛ reubarbari ꝛ opij omniũ añ. aur. iiij.
myrrhe aur. ij. terant bñ ꝛ ꝯficiant cũ aq̃ in qua deco
cta sit grana myrti aut cũ aq̃ frigida ꝛ administrentur.

COnfectio que refert arastomacis ꝛ est medici
na mirabilis cõferens patientibꝰ sputũ sanguis
ꝛ hñtibus tussim ꝛ qui hꝫ vlcus in pulmõe ꝛ ei in cꝰpe
ctore est sanies cõgregata ꝛ ad disruptiõm accñtez in
lacertis ꝛ ad stõm qui expellit cibũ ꝛ colizicã passiõm
ꝛ fluxũ uentris ꝛ ulcera in intestinis ꝛ egritudines ue
sice ꝛ prefocatiõz matricis ꝛ febres que hñt ꝑoxismos
qũ de ea sumit in potu paꝝ añ horã periodi per horã
unã ꝛ ad malitiã cõplonis ꝛ extenuatiõm ꝛ mediçias
pernitiosas ꝛ morsum reptilliũ hñtiũ uenenũ. cꝰpermi
stio hec ẽ. Cinamõi ꝛ costi ꝛ galbãi ꝛ castorei ꝛ opij ꝛ
melãopip. ꝛ macropip. ꝛ storacis oiũ añ. ℥. i. mell' kist
i. terantur medicine ꝛ cicotrigonizentur ꝛ ꝺcoquatur
galbanum cum melle donec liquefiat: deinde coletur
ꝛ proijciantur desuper relique medicine ꝛ reponatur
in uase uitri aut argenti ꝛ detur in potu de ea q̃titas
fabe cum aqua mellis ꝛ distillentur super ipsum de eo
oleo sisamino tres gutte.

SIrupus qui refert faciens ad difficultatẽ anhe
litus ꝛ est medicam̃ utile. Sumãtur passularũ
enucleataꝝ acsunẽ. i. ꝛ est ꝑs ꝛ fenugreci abluti tm̃dẽ
ꝛ aque pluuialis kist. i. decoquãtur donec dissoluãtur
ꝛ coletur aqua eorum ꝛ seruetur ꝛ sumatur de ea i po
tu multotiens continuo postq̃ calefit.

MEdicam̃ cõferens ad sputũ sanguinis ꝛ pus ꝛ
supfluitates que attrahunt ad pectus. ℞. gra
noꝝ hyusquiami albi ꝛ corticũ radicũ mãdragore ꝛ vi
ni boni ꝛ olibani albi ꝛ storacis liquide ꝛ opij ꝛ gra
noꝝ pini ꝛ cupressi omniũ añ. pondus. ʒ. x. ꝛ masticis
ꝛ karabe ꝛ alessius omniuz añ. ʒ. xxx. infundat alessius
in aq̃ calida nocte una deiñ exprimat ꝛ sumat aq̃ eius
ꝛ terant reliq̃ medicine bñ ꝛ misceantur ad inuicẽ ꝛ fi
ant trocisci. Sitq; unusq̃sq; trociscus. ʒ. ss. ꝛ det in po
tu apud mãsiõm trociscus unus cũ aqua frigida.

MEdicam̃ qd̃ ꝯfert ad sputũ sanguis. Opij põ
dus. ʒ. i. ꝛ cinamomi pondus. ʒ. i. ꝛ castorei ꝛ
piperis ꝛ macropiperis ꝛ myrrhe omniũ añ. ʒ. i. ꝛ cro
ci pondus. ʒ. ij. ss. ꝛ karabe pondus. ʒ. ss. ꝛ balaustiaꝝ ꝛ
gũmi ꝛ anisi omniũ añ. ʒ. i. terantur medicine ꝛ confici
antur cũ succo auricule hedi ꝛ fiant trocisci ꝛ sit om̃is
trociscus. ʒ. ss. ꝛ exiccentur in umbra ꝛ bibatur de eis
trociscus unus cum aqua tepida.

TRociscus alius. ℞. karabe ꝛ coralli ãboꝝ añ. ʒ
iiij. acatie ꝛ succi barbe hircine ãboꝝ añ. ʒ. ij. ba
laustie. ʒ. ij. se. portulace. ʒ. vij. papaueris albi ꝛ nigri ꝛ
rosaꝝ ꝛ spodij omnium añ. ʒ. ij. cornu cerui adusti. ʒ. ij.
ss. reusini. ʒ. i. ss. cochlearũ adustaꝝ. ij. terꝛ sigillate. ʒ. iiij
fiant trocisci auꝛ. i. ꝛ administrentur.

TRociscus alius ad sputũ sanguinis qũ ẽ ex hu
miditate ꝛ mollificatione uenaꝝ. Corticũ turis
ꝛ turis ãboꝝ añ. ʒ. v. radicis squinãti. ʒ. vij. ꝛusini ꝛ ma
sticis ãboꝝ añ. ʒ. iiij. darsisabã ꝛ cymini torrefacti ꝛ ca
lam̃ti montani omniũ añ. ʒ. v. myrrhe ꝛ croci ãborum
añ. ʒ. vij. calcadis. ʒ. iiij. spice ꝛ castorei ꝛ succi barbe
hircine ꝛ acatie ꝛ rosaꝝ omiũ añ. ʒ. iiij. tere ꝛ ꝯfice cuz
decoctione gallaꝝ ꝛ fac trociscos aur. i.

COagulatio saniei in pectore. Medicam̃ confe
rẽs ad illud. Fenugreci molliti. ʒ. ij. aristol. põ
dus. ʒ. i. myrrhe põdus. ʒ. iij. anisi rob. ãboꝝ añ. ʒ. ij. ra
dicũ liquiritie ꝛ piperis ꝛ salis omniũ añ. ʒ. i. Cõfrin
gant ꝛ cõterãtur ꝛ cõficiant cũ aq̃ fꝛa ꝛ fiant trocisci:
quoꝝ unusquisq; sit pondus. ʒ. i. ꝛ exiccent in umbra
ꝛ det in potu de eis trociscus unus cũ aq̃ radicũ feni
culi ꝛ radicũ apij decoctaꝝ q̃titate sacraiati. i. ꝛ terat
trociscus ꝛ misceat cũ ea ꝛ sumat in potu: est enim me
dicamen bonũ qm̃ liquefacit sanguinẽ congelatum ꝛ
educit ipsum ꝛ mundificat locum eius.

PThisis ꝛ ulceꝛa pulmonis. Medicam̃ cõferẽs
ad ulcera que sit in pectore ꝛ pulmone ꝛ cõso
lidat ea ꝛ sanat ea. ℞. balaustiaꝝ ꝛ rosaꝝ siccaꝝ ãbarũ
añ. ʒ. iiij. sanguinis draconis ꝛ medulle tritici ꝛ olibãi
omniũ añ. ʒ. ij. gũmi arabici ꝛ dragagãti ꝛ masticis oi
um añ. põdus. ʒ. iij. acatie ꝛ croci ãboꝝ añ. ʒ. ss. karabe
ꝛ myrrhe ãboꝝ añ. ʒ. i. anarcine. ʒ. v. terant ꝛ conficiã
tur cum rob cydoniorum aut rob myrti deinde fiant
trocisci: sitq; omnis trociscus aur. i. ꝛ exiccẽtur in um
bra ꝛ dentur in potu.

MEdicine que sit ad coꝛ. Confectio in qua põit
harmel iuuatiua. ℞. se. armel ꝛ nigelle ꝛ cãfoꝛ
ꝛ castorei ꝛ se. hyusquiami albi ꝛ aꝛistol. ꝛ ciperi ꝛ al
fesire ꝛ alfesiresim ꝛ piretri ꝛ piperis ꝛ origani ꝛ collo
quitide ꝛ spice ꝛ se. apij ꝛ se. rute ꝛ carui ꝛ croci ꝛ nu
cis muscbate ꝛ casie ꝛ costi omniũ añ. ʒ. ss. et hapini et
oppoponaci ãboꝝ ana. ʒ. iiij. et zuccaꝛi pondus. ʒ. i. et
mellis quantum necesse est. Dosis eius forti pondus
ʒ. i. et debili pondus. ʒ. ss.

MEdicam̃ aliud cõferens ad pulsum cordis et
timorẽ et epilepsiã. Spice et cinamomi et ze
doarie et doronigi omniũ añ. ʒ. ij. se. ãcti. ʒ. i. ss. medicie
terant et ꝑmisceant et det in potu de eo põdus. ʒ. i.
cũ. ʒ. i. uini in quo infussa fuit lingua bouis et bibat de
illis in oi mense tribus diebus continuis.

¶ Tractatus. vi. de uẽtre inferiore. Debilitas stõi.

OLeũ iuuatiuũ ad molllificatiõm stõi et eiꝰ de
bilitatẽ. cꝰ hec est ꝑmistio. Masticis et aloes
et succi apsinthij et opij et olei nardini et olei
de cydonijs q̃tũ sufficit permisceat et inungat cũ eo
stõus cũ lana leni. Qd̃ si uolueꝛis ut addiciat huic me
dicine calor adde i ea laudani ꝑtẽ unã ꝛ storacis ꝑtes
duas. Si uolueris facere ipsã stipticã ꝯfortatiuã tunc
adde sup illud de succo acreste aut succo hypoq̃stidos

MEdicamen ad debilitatẽ stõi ꝛ malitiã digõis
Kebulorum bullitoꝝ cũ aq̃ cydonioꝝ ꝛ bulli
ant. ʒ. iiij. belliricoꝝ ꝛ ẽblicoꝝ ꝛ cymini infusi in aceto
ꝛ torrefacti et ciperi et masticis omniũ añ. ʒ. ij. se. apij
et anisi ĩfusoꝝ i aceto ãboꝝ añ. ʒ. i. xiloaloes ꝛ galie ãbo
ꝝ añ. ʒ. i. ss. m̃te. ʒ. iij. mugduis. ʒ. i. ss. rob. ʒ. iiij. granoꝝ
grãtoꝝ. ʒ. viij. sumac. ʒ. iiij. cinami et corticũ turis et spi
ce omniũ añ. ʒ. i.

LAcblachatũ ꝯfortans stõm. Aque aloes ꝛ aq̃
rosaꝝ ꝛ aq̃ maloꝝ ꝛ aq̃ cydonioꝝ et aque sali

cis omniū an̄. ps una sandali albi et rubei et rosarum et croci et canfore et laudani et balaustiarū et zamich et xiloaloes et galie omnium an̄. pars. ß.

Emplm ad apa stōi dur. ℞. apsinthij et spice et casie oiu3 an̄. ʒ. viij. aloes ⁊ storacis ābor an̄. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. xilobalsami ⁊ carpobalsami ⁊ myrrhe oīum an̄. ʒ. i. olei nardini q̄tum necesse est.

Ad stōaticos. Hiera que refert antiforos confert stō. ℞. aloes aur. iiij. masticis aur. ij. assari ℥. ß. ros. siccar ⁊ floris squināti ⁊ casie omniū an̄. ℥. ß. utat ea secca sicut utit hiera.

Trocisci qui dicūt amedunis faciētes ad inquietudinē stōi ppinq̄ ileos ⁊ ad oēm inflatiōz ⁊ est cōueniens ei qui euomit cibū suū ⁊ ad egritudines intrinsecas. ℞. se. apij aur. vi. anisi aur. vi. apsinthij aure. iiij. Et inueni in descriptiōe alia masticis iter aur. iiij. piperis aur. ij. myrrhe aur. ij. cinamomi aur. vi. opij aur. ij. castorei aur. ij. conficiātur cum aqua ⁊ fiant de eis trocisci ⁊ dentur in potu dosis eius equalis est aur. i. ad stomaticos cum uino misto.

Hiera que refert menison pferens ad inquietudinē stōi ⁊ ei qui inuenit inflatiōz ⁊ aufert oēz inflatiōm ⁊ cōfert ad tarditatē digōnis ⁊ ad egritudines matricū ⁊ ipsa iter puocat urinā ⁊ est medicia mirabilis ad epaticos ⁊ ad illū qui hȝ dolorē renū ⁊ prouocat mēstrua. ℞. aloes aur. c. masticis. ℥. i. ⁊ croci. ℥. i. spice. ℥. i. cinamomi ⁊ assari ⁊ carpobalsami omniuz an̄. ℥. i. Tere ⁊ cribella ⁊ serua eā siccā ⁊ utere ita ut des in potu illi cuius digō tardat pōdus. aur. i. cū aq̄ fiat ⁊ illi qui euomit cholam ⁊ effundit ad stōm eius mā da i potu de ea aur. ß. ⁊ illi q̄ hȝ apa i aliquo mbror interiorū confert qū sumit de ea in potu cū aq̄ mellis. ⁊ ille q̄ indiget ut puocet urina eius aut puocent mēstrua sumat de ea in potu cū aq̄ feniculi contriti bulliti ⁊ colati.

Emplm poloarchis pferens ad oēs egritudies būidas intrinsecas. ℞. ciperi cordumeni minuti turis cere omniū an̄. eminā. i. gūmi alboti eminā. i. ß olei de alcāna q̄tū sufficit ⁊ qn̄q̄ addit bdellij iudaici eminā. i.

Medicam̄ qd̄ dr̄ diaireos faciens ad oēs corruptiones cōplonis stōi ⁊ aggregatiōm aque linit uētrez ℞. ireos pondus. ʒ. xxiiij. piperis pondus. ʒ. xx. zinziberis ⁊ aniudē ābor an̄. ʒ. xij. anisi ⁊ masticis ⁊ se. feniculi omniū an̄. ʒ. iiij. ameos ⁊ se. apij omniū an̄. ʒ. viij. tere ⁊ cōfice cū melle dosis eius sit sicut galla cū aqua.

Electuariū de carui cōferens ad dolorē stōi ⁊ oppilationes que sūt in eo ⁊ in epate ⁊ puitatez digōnis. Sumant carui ⁊ ameos ⁊ se. apij ⁊. ßß. ⁊ passular enucleatar ⁊ siseleos ⁊ se. baucie omniū an̄. ʒ. iij. amigdalar amarar mundatar ex cortice suo pond. ʒ. vi. ter. ⁊ cōfice cū melle: dos eius q̄tū nabacca cū aq̄ tepida

Electuariū de galāga pferens ad uehemētiā frigoris in stō ⁊ epate ⁊ digerit cibū ⁊ fugat uentositates ⁊ stōm efficit bonū. ℞. galāge ⁊ cinami ⁊ piperis albi omniū an̄. ʒ. ij. beil ⁊ cinamomi ⁊ neremisch omniū an̄. ʒ. iij. macropiperis. ʒ. vi. zinziberis. ʒ. viij. se. apij ⁊ anisi ⁊ cymini ⁊ carui ⁊ talisafar omniū an̄. ʒ. i. penidior ⁊ zuccari triplū medicine tere cōmisce ⁊ sit dosis eius. ʒ. ij.

Appetitū. Confectio abscindens appetitū luti ℞. hiere. ʒ. vi. myrobal. nigror ⁊ belliricor ⁊ ēblicorū omniū an̄. ʒ. iij. nucis hendē. ʒ. v. cōficiantur cum melle dispumato ⁊ dentur in potu de ea. ʒ. iij. cū aqua in q̄

decocta sit mastix ⁊ anisū ⁊ mēta ⁊ scōria decocta

Vomitus ⁊ nausea. Sirup abscindens uomitum phlatis. ℞. cymi. ʒ. iiij. masticis. ʒ. iij. granor granator ʒ. xx. mente ⁊ sisimbrij ābor an̄. tunicas. v. decoq̄tur cū aq̄. lb. iiij. donec remaneat. lb. i. ⁊ colet ⁊ pijciatur galie. ʒ. i. ⁊ det in potu de eo in mane ⁊ sero.

Singultus. medicam̄ ad singultū mirabile forte uini boni odoris. lb. viij. mellis dispumati. lb. ij decoq̄tur donec bulliat ⁊ psumat eius sexta deinde auferat ab igne ⁊ pijciant in eo costi ⁊ masticis ābor an̄. ʒ iiij. apsinthij pond. ʒ. vij. squināti ⁊ spice ⁊ folij ⁊ ros. ⁊ aloes ⁊ agarici ⁊ croci omniū an̄. ʒ. ij. asseri ⁊ xiloaloes indi ⁊ casie omniū an̄. ʒ. iiij. tritor ⁊ sit dosis eius cocbliarium.

Epar ⁊ apata epis. Unguētū de muradasacriz cōferens ad apa qd̄ accit ex corrosione aut alijs. cuius permistio hec ē. ℞. almuradasacri. ʒ. iiij. ⁊ xiloaloes ⁊ croci ⁊ baccar lauri ⁊ āmoniaci ⁊ myrrhe ⁊ alkeiati omniū an̄. pondus. ʒ. iij. ⁊ cere pondus. ʒ. iiij. confringe ea ⁊ contere ⁊ aggrega ipsa ⁊ liquefac cerā cum sufficienti quantitate olei de lilio ⁊ alrazaki pondere. ʒ. iij.

Duritiēs epatis. Confectio facta cū epate adib cōferens ad dolorē epatis ⁊ splenis ⁊ stōi ⁊ uētositates ⁊ dysenterie ⁊ tussim chronicā ⁊ illis qui euomuut sauguinē. ℞. croci ⁊ myrrhe ⁊ opij ⁊ castorei ⁊ se. hyusquiami albi ⁊ castorei ⁊ cordumeni ⁊ papaueris ⁊ spice ⁊ eupatorij ⁊ epatis adib ⁊ cornu dextri de cornibus capr adusti omniū partes equales terant q̄ ex eis terunt ⁊ soluātur que soluenda sūt in uino ⁊ conficiātur cū melle dispumato ⁊ administret post. vi. mēses ⁊ sit dosis sicut cicer cū eo qui puenit de potibus.

Malitia pplonis oleū de mezerion. ʒ. x. īfundatur. lb. i. aque die ⁊ nocte ⁊ ponat in uase ⁊ bulliat lento igne donec remaneat de aq̄. lb. ß. ⁊ auferat ab igne ⁊ dittat donec infrīet ⁊ colet ⁊ reducat ad uas ⁊ fundat super eā olei amigdalini dulcis q̄rta. lb. i. ⁊ bulliat donec cōsumat aqua ⁊ remaneat oleū ⁊ inuoluātur medicine cōtrite ⁊ cribellate cū hoc oleo. Et sūt myrobal. citrior ⁊ belliricor ⁊ ēblicor omniū an̄. ʒ x. tamarindor. ʒ. lxxx. prunor. xxx. numero iuiubaruz tm̄dē casie fistule. lb. i. passular. lb. ß. aggrega has medicinas tritas preter casiam fistulā ⁊ pone in uase lapidis ⁊ funde super eas aque. lb. x. ⁊ decoquat donec remaneat tertia ⁊ colet super casiā fistulā ⁊ pfricet manibus ⁊ colet ⁊ reducat ad uas ⁊ proijciatur super eaz penidior emina. i. ⁊ decoquat donec fiat ei spissitudo mellis ⁊ fundat sup ipsā olei amigdalini. lb. ß. et pulue rizent desuper medicine cribellate delinite oleo predicto et bulliat donec coaguletur et deponat ab igne et ponat in uase uitri. cuius dosis sit. ʒ. vi.

Suffuf ad inceptionē aque scm̄ cum lacte camelarum aut cū aqua casei aut cū aqua olerum. cuius hec est permistio. ℞. succi eupatorij. ʒ. i. ß. lacce. ʒ. ij. aristol. ʒ. i. ß. floris squināti. ʒ. i. croci. ʒ. i. ß. seminis cuscute. ʒ. ij. se. cucumeris et portulace amborum an̄. ʒ. i. scamonee. ʒ. i. dosis aur. i.

Splē icterícia medicine splenetice. Medicam̄ iuuatiuū qd̄ nominatur medicam̄ uomitus. ℞ dabach glandiū. lb. ij. calcis. lb. i. ponat aldabach i uase figuli et ponat super prunas donec liquefiat. Qū q̄ liquescit puluerizet super ipm calx et pmisceantur ābo sil et liniat ex eo dū perseuerat calm super cutem adib et ponat. Et oz qn̄ adinistrat hoc medicamē ut

ingrediat̃ eger utens eo balneũ ⁊ dittat ẽplʒ sup se ⁊ ñ
auferat ip̃m donec cadat per se ip̃m ⁊ oʒ ut sit sollicit⁹
ita ut abscindat illud qđ augm̃tat̃ de corpore in p̃mis.

Aliud opatio iuuam̃ti c⁹ ad spleneticos ẽ mãife
sta in die suo. Et oʒ añq̃ cũ eo ẽplet̃ ut regat̃
eger regimie quo oʒ trib⁹ dieb⁹. c⁹ h̃ ẽ p̃mistio. ℞. myr
rhe. ℥. iij. turis minuti. ℥. iij. sinapis alexãdrie cordũe
ni ãboꝝ añ. ℥. ij. aceti sq̃lle q̃tũ sufficit. terãtur sinapis
⁊ cordumẽi ⁊ cribellent̃. Minutũ vo turis ⁊ myrrba
terant̃ et p̃ijciat̃ sup ea ãbo medicam̃ siccũ et ↄficiat̃
et fiat sil̃e unguẽto et ponat̃ ab hora duaꝝ horaꝝ usq̃
ad horã nouẽ horaꝝ deiñ ingr̃diat̃ eger balneũ ⁊ ẽplʒ
sr̃ eũ. qũ ergo mollificat̃ fac eũ ingredi tinã et p̃cipe ei
ut p̃lõget morã in tina et egrediat̃ illud qđ ẽ in eo de
aq̃ ⁊ ut nõ supuẽiat ei sincopis ⁊ approxiet̃ naso e⁹ ace
tũ ⁊ calam̃tũ siluestre q̃ ipse olfaciat ⁊ solue pãnos q̇b⁹
ligatũ ẽ ẽpl̃m paulatĩ. Qñq̃ egredĩ de balneo ciba eũ
piscib⁹ salitis sine pãe et da ei ĩ potu die p° et in die 3° et
precipe ei ut exercitet̃ ante illud exercitio in quo pol̃e
est ut fiat anhelitus frequens continuus.

Aliud sugitiuũ forte et ẽ medicam̃ utile et con
fert hydropicis et spleneticis hñtib⁹ egritudies antiq̃s
℞. resine decocte. ℔. iiij. cere. ℔. ij. sulfuris quẽ nõ iue
nit ignis. ℔. i. miuti turis. ℔. i. picis. ℔. ij. aluminis bu
midi. ℔. i. baurac. ℔. i. aristol. ℥. iij. radicis cucũeris asi
ni. ℥. iij. alo. ℥. vi. pirtri. ℥. vi. lactis mõi. ℥. iij. aceti kisch
℥. ss. vini italici kist. ss. et nos põim⁹ loco aceti olei cosilas
iij. prepara ipsa s̃m illud exemplum.

Aliud sugitiuũ forte de illis q̃ efficiũt opõnem
ultimã ẽ hõc medicam̃. Sũat̃ de cãcris fluuialib⁹ ⁊
abscindant̃ pedes eoꝝ ⁊ caude ipsoꝝ ⁊ exicca ipsos ⁊
ↄtere eos ⁊ accipe de eis põdus aur. i. ⁊ ↄmisce cũ eo
opij sextã aur. i. ⁊ solue ip̃ʒ cũ aq̃ illius fluuij de q̃ sũpt⁹
fuit cãcer ⁊ da ip̃ʒ ĩ potu hñti egritudinẽ ⁊ põe ĩ q̇bus
dã horis cũ opio de ol̃o balsãi cũ põderĩ sui s̃ʒ egritu.

Durities splẽis. Unguẽtũ qđ ↄfert ad duritieʒ
exñtẽ in splene et sanat. ℞. cordũeni et sinapis
et piretri et fenugreci decocti oium añ. p̃tẽ. i. tere ergo
ea bñ et ↄterĩ ipa cũ aceto deiñ fũde sr̃ ea ol̃ʒ deiñ lie cũ
eo splenẽ et hñs ip̃ʒ abluat se in balneo deiñ põat̃ ẽplʒ

¶ Capitulum de intestinis.

Clistere ↄferẽs ad vlcera in uẽtr̃ ex q̇b⁹ hñs ea
emittit sanguinẽ et noiant ipa romãi dysenteriã
Accipe de adipe renũ cap̃ iuuẽis et decoq̃ eã cũ kisch
deiñ accipe de aq̃ kisch et pinguedie adipis sacraiati.
ij. accipe de aq̃ rizi decocti et oleo ros̃ đ unoquoq̃ sa
craiati. i. et acatie trite põdus. ʒ. i. ss. et gũmi arabici tri
ti et ceruse trite ãboꝝ añ. põ. ʒ. i. et uitellũ oui: p̃misce
ergo sil̃ oia dõec fiat̃ in loco vnguẽti et clisteriza cũ eo
aut accipe sacraiati. i. aq̃ alberſãdaru hũidi et sacraia
ti. ss. olei ros̃. et inice illđ p̃ clistere ⁊ fac ut cib⁹ e⁹ sit ius
ciceris cũ oleo amigdalino ⁊ grãis granatoꝝ ⁊ fac ip̃ʒ
bonũ q̃tũ potes ⁊ ciba ip̃ʒ de fructibus cydoniorum

Solutio vẽtris. Suffus ↄferẽs ad fluxũ uẽtris
chronicũ. ℞. balaustiaꝝ ⁊ glãdiũ ĩfusaꝝ ĩ aceto
⁊ torrefactaꝝ ⁊ sumac ⁊ granoꝝ myrti ⁊ corratb ⁊ hy
poq̇stidos omniũ añ. ʒ. ij. cymi ⁊ gallaꝝ torrefactaꝝ in
aceto ⁊ capitũ grãtoꝝ dulciũ ⁊ fruct⁹ tamarisci ⁊ rãicb
omniũ añ. ʒ. i. xiloaloes ⁊ galie ⁊ masticis ⁊ spice omĩ
um añ. ʒ. i. se. acetose ⁊ gũmi ⁊ boli ⁊ succi barbe hircie
⁊ grãoꝝ passulaꝝ torr̃fcãꝝ ⁊ xilocãacte ⁊ iẽ oiũ añ. ʒ. ss.

Electuariũ ad absciden̄ fluxũ vẽtris s̃cm̃ a frigo
re ⁊ vẽtositate. ℞. se. apij ⁊ calãi aromatici ⁊ ci
p̃i ⁊ ameos ⁊ xilobalsãi ⁊ laudãi ⁊ macis omniũ añ. ʒ.
v. anisi. ʒ. iij. pip̃is albi. ʒ. ij. cinãi. ʒ. iij. ss. croci. ʒ. vij. cã
fore. ʒ. iij. blacte bizãtie. ʒ. iij. ss. radicũ sq̃nãti. ʒ. iiij. cõdu
meni. ʒ. ij. sandali al. ʒ. iiij. dauci. ʒ. iij. ʒʒ. ʒ. iij. granoruʒ
myrti. ʒ. vij. conficiat̃ cũ rob malorum.

Sir⁹ de fructib⁹ abscindẽs fluxũ uẽtris ⁊ supans
chol̃am. ℞. acetositatis citri et berberis et ribes oium
añ. ℔. i. ʒarur granoꝝ granatoꝝ et sumach oium añ. ℔.
iij. cydonioꝝ et maloꝝ granatoꝝ et piroꝝ omniũ añ. ℔.
iiij. aq̃ tm̃dẽ infundãt̃ duob⁹ dieb⁹ et decoq̃t̃ dõec sint
discocta et colet̃ et coq̃t̃ s̃o et ponat̃ sr̃ ipsã ʒuccaꝝ.

Rasura et vlcera intestinoꝝ. Medicam̃ quđ dr̃
sanguisuga ↄferẽs ad ulcera intestinoꝝ. ℞. aca
tie aur. xv. corticũ granatoꝝ aur. lxxv. gallaꝝ aur. xxv.
opij aur. xxv. se. hyusq̇ami al. aur. lvi. auellanaꝝ tritaꝝ
aur. clx. sumac scemij aur. lxx. succi sumac scemij aur.
ij. ss. turis aur. xxv. terãtur et aggregent̃ et ↄmisceãtur
cũ uino nigro. dosis eius integra aur. i.

Medicam̃ qđ bibĩ et refert̃ ad lukios tarsenseʒ
et est medicam̃ iuuatiuũ ad oẽʒ mãm q̃ attrahit̃ et ad
oẽm inflatiõm. ℞. anisi et se. apij ãboꝝ añ. aur. ij. se. fe.
et se. baucie silurĩs et se. atardilõ et est spẽs siseleos oĩ
um añ. aur. iiij. opij ⁊ se. hyusq̇ami albi ãboꝝ ana aur.
i. ss. conficiatur cum aqua ⁊ administretur.

Clistere quo utebat̃ Gal̃. ⁊ est clistere sec⁹ ⁊ est
ↄueniẽs ad descriptiões plurias ãtiquoruʒ. ℞. succi a
creste sicci aur. vi. alumis iameni tm̃dẽ calcis quã nõ
inuẽit aq̃ corticũ turis oium añ. aur. vi. arsenici rubei
aur. iij. arsenici citri aur. viij. chãte ↄbuste aur. xv. ↄfici
ant̃ cũ sirupo de grãis myrti ⁊ fiãt ex eis trocisci ⁊ sit
põdus trocisci aur. iij. aut. iiij. ⁊ clisterizet̃ ex eo cũ vio
permisto cũ aq̃ q̃titate cyathoꝝ. ij. ⁊ in quibusdã cliste
rizat̃ ex eo cum aqua pluuie.

Trocisci alfenginati q̃ ↄferũt ad fluxũ uẽtris ⁊ ad
vlcera intestinoꝝ ⁊ noiant̃ trocisci beritos ⁊ sr̃ ex me
dicis utilib⁹ abscindẽtes fluxũ vẽtris statĩ. quoꝝ h̃ est
p̃mistio. Croci aur. iiij. myrrhe aur. ij. aloes indi succi
barbe hircine licij indi succi eupatorij opij gallaꝝ recẽ
tiũ dragagãti pip̃is al. oiuʒ añ. aur. ij. ↄficiãt̃ cũ uino ⁊
fiãt ex eis trocisci cuiusq̃ quoꝝ pondus sit aur. ss.

Suffus ad rasurã ex phl̃ate salso. ℞. nasturtij tõ
refacti. ʒ. x. se. alsebesabrẽ. ʒ. vij. masticis. ʒ. v. se.
maru. ʒ. x. se. porri. ʒ. v. bdellij tm̃dem gũmi frixi. ʒ. vij.
boli armeni. ʒ. x. dosis. ʒ. iij.

Clistere ad rasurã p̃p medicinã ebibitã ⁊ cliste
rizat̃ cũ butyro ⁊ sanguine dracõis ⁊ ẽ clistere ad ince
p̃tiõm rasure ⁊ chol̃am ⁊ expulsiõm materiei. ℞. lẽtiũ
ʒ. x. granoꝝ myrti ⁊ corticũ granatoꝝ ⁊ ʒarur omnium
añ. ʒ. vij. cydonioꝝ mũdatoꝝ ex granis suis ⁊ piroꝝ oi
um añ. ʒ. xv. decoq̃t̃ cũ trib⁹ ℔. aq̃ ⁊. ℥. iiij. aq̃ granato
rũ muroꝝ ⁊ aq̃ acreste emina. i. donec remãeat. ℔. i. ⁊
colet̃ ⁊ sumat̃ de ea tertia ⁊ misceat̃ cũ ea boli armẽi
aur. i. gũmi tm̃dẽ charte ↄbuste ⁊ acatie ⁊ ceruse om
nium ana. ʒ. i.

Confectio medicine ad colicã mirabil̃ q̃ usus ẽ
Gal̃. in eo cui aduẽit egritudo q̃ dr̃ ileos ⁊ in eo q̇ e
uomit sterc⁹ suũ ⁊ dat̃ ĩ potu de ea qñ dolor ẽ uehem̃s
q̃titas fabe cũ q̃titate. iij. aut. iiij. cyathoꝝ aq̃ sr̃e. ℞. se.
hyusq̇ami al. pip̃is al. ãboꝝ añ. aur. xl. opij. aur. xx. cro
ci aur. x. spice odoriferĩ euforbij piretri omniũ añ. aur.
ij. ↄficiat̃ cũ melle decocto.

Medicam̃ ad colicã s̃ʒ q̄ inuẽit ip̃ʒ G. in li° rab
cosocratis ⁊ noiat̃ albobeis ⁊ ↄfert stõaticis ⁊ patien
tib⁹ ophthalmiã qñ in eis uehem̃s fit dolor ⁊ ad dolo
rẽ matricũ qñ bibĩ cũ aq̃ ⁊ melle in q̃ decocta est ruta

c⁹ h est pmistio. Croci aur.i.spice aur.ij.myrrhe aur.
ij. costi pipis albi macropipis galbãi omniũ añ.aur. ij
olei balsãini aur.iiij.cinnamõi ꝛ cõticũ radicis mãdra
gore. Et inuẽi in descriptiõe alia succi mãdragore ca
storei omniũ añ.aur.ij.se.dauci aur.iiij.ʒ. sapini aur.
iij.casie aur.iiij.cõficiatur cum melle.

Mollificatio ani ꝛ egressio e⁹ Medicam̃ G.
ↄferẽs ad exitũ ani.℞. fructus plãte q̃ dĩ arbei galla
rũ ceruse de plũbo acatie succi barbe hircine corticuꝫ
pini q̃ dĩ fantis turis ꝛ myrrhe omniũ añ aur.iiij. pul
uerizent̃ sicca postq̃ abluit̃ anus cum uino pontico.

Capitulum de lapide renum.

Dico q̃ oẽ qd̾ frangit lapidẽ uesice nõ ẽ dubiũ
q̃n frangat lapidẽ renũ sed nõ cõuertitur.

Confectio ↄferens illi q̃ hꝫ lapidẽ qm̃ est medi
cina q̃ frãgit lapidẽ ꝛ ꝓhibet gñatiõm e⁹ p⁹ ipꝫ
℞.casie aur.ij.se.apij aur.iij.myrrhe aur.iiij.pipis al.
aur.ij.turis aur.iij.lapidis scemij masculi aur.i.se.dau
cie anisi ãboꝝ añ. aur.ij.storacis.ʒ.iij.radicis lilij alo
zonkiu aur.iij.se.papaueris al.aur.ij. spice tm̃dẽ ami
gdalaꝝ amaraꝝ excorticataꝝ assari ãboꝝ añ.aur.iij.se.
lini ciperi ãboꝝ añ.aur.ij.mellis hõi q̃tũ sufficit suma
tur in potu de ea omni die.

Medicam̃ aliud utile inq̃t Gal. Scio plurios
de illis quoꝝ renes erãt egri q̃ medicati cũ eo ꝛ sanati
sũt a suis egritudib⁹. Et oꝫ quid̾ ut assiduet̃ usus h⁹me
dicine diebus plib⁹:est ei medicam̃ sanãs illũ q̃ hꝫ la
pidẽ ꝛ qui hꝫ egritudinẽ colice ꝛ sanat iteꝝ egritudinẽ
uesice. ꝛ est iste modus artificij e⁹.℞.auellãꝝ excortica
taꝝ ꝛ se.cucũeris hortulani excorticati ꝛ se.carui mun
dati oiuꝫ añ.aur.iij.se.hyusq̃ami nigri ꝛ croci se.citro
li albi oiuꝫ añ.aur.vi.se.hyusq̃ami al.se.apij ãboꝝ añ.
aur.xij.ↄficiant̃ cũ melle ꝛ fiãt de eis trocisci ꝛ det̃ in
potu de eis aur.ʒ.cũ aq̃ mell' tepida mũdata q̃titate
cyathorum.iij. ꝛ inueni in descriptione alia q̃ ponunt̃
in eo harmel aur.vi.

Lapis vesice:qd̾ dcm̃ ẽ in hoc c° et testificat̃ et ẽ
q̃ qũ lep⁹ ↄburit̃ subtil'r sicut scis et ↄseruat̃ ↄbu
stũ e⁹ et sumit̃ de eo in potu diebus aliquot põdus.ʒ.
ij.cum aqua tepida frangit lapidem.

Ars medicam̃ti qd̾ fit cũ scorpiõib⁹ frãgens la
pidẽ q̃ gñat̃ in renib⁹ et saluat illũ q̃ eo utit̃ a gñatiõe
lapidis i renib⁹ suis:et hoc medicam̃tũ fac̃ suã oponẽ
cũ ꝓpetate nõ p ↄplõnẽ. Suãnt̃ de scorpionib⁹ uiuis
x. nũero ꝛ ponant̃ in olla noua mũda ꝛ liniat̃ olla ex
massa tritici deinde deferat̃ ad furnũ ꝛ calefiat cum li
gnis uitis donec rubeat ꝛ põat̃ olla in illo furno sero
ꝛ dittat̃ in eo i nocte deiñ extrahat̃ p⁹ illud ꝛ sumat̃ qd̾
inuenit̃ in olla de cinerẽ scorpionũ postq̃ infrata fuerit
ꝛ reponat̃ in uase ꝛ admistret̃ de eo mane ꝛ uespe in
hora curatiõis doloꝝ renũ põdus siliq̃ꝝ.ij.cũ vino qd̾
dĩ nardicõ. Frãgit eñ lapides ꝛ facit eos descẽdere in
urina frustatĩ. Et illud iõ qm̃ scorpiões in naturis su
is sũt ↄrij lapidib⁹ gñatis i rẽib⁹ ꝛ uesica sic carnes uipe
sũt ↄrie uenenis spentũ ꝛ reliquoꝝ reptiliũ uenenosoꝝ.

Confectio trociscoꝝ q̃ frãgunt lapidẽ generatũ
in uesica ꝛ renib⁹.℞.se.baucie siluẽis ꝛ se. cu
cũeris alrekij ꝛ anisi ꝛ myrrhe ꝛ se.apij montãi ꝛ se.a
pij hortulãi ꝛ casie ꝛ cinamõi ꝛ spice omniũ añ. ptem
i.tere has medicinas ꝛ cicotrigoniza ꝛ cõfice cum aq̃
ꝛ fac trociscos in unoquoq; quoꝝ sit pondus. ʒ.i. aut
aur.i.aut fac pilulas magnas sicut cicer ꝛ da in potu
de eis pilulas.x.in ieiunio cũ aqua calida.

Confectio q̃ frãgit lapidẽ.℞.spice ide darkie
iij.ʒʒ.darkiet.iiij.macropipis tm̃dẽ assari.ʒ.i.dauci tã
tund̾ casie siliq̃s.xij.cinnamõi dakiet.iiij.polij darkiet
iij.assari.ʒ.i.eauci tm̃dẽ croci dãkiet.ij.castori darkiet
iiij.floris sq̃nãti tm̃dẽ scordeõ tm̃dẽ costi darkimet.ij.
pipis albi tm̃dẽ petroselini tm̃dẽ carpobalsãi darkiet
iiij.acori darkimet.ij.ↄficiat̃ cũ melle.

Distillatio urine.trociscus ↄferens ad distillati
onẽ ꝛ diariã.℞.castorei.ʒ.ij. ꝛ sansuci ꝛ rute ꝛ se.hyus
quiãi al. ꝛ anisi omniũ añ.põdus.ʒ.i. ꝛ granoꝝ grana
toꝝ gra.xv.terant̃ ꝛ fiãt trocisci ꝛ sit dosis põdus.ʒ.i.
ꝛ da ei in potu pondus.ʒ.i.de granis cucumeris mun
dati cum albumine oui subtili.

Debilitas erectiõis ꝛ desiderij.cõfert ad illud
hoc medicam̃.℞.se.cepe.ʒ.ij. ꝛ granoꝝ eruce põd⁹.ʒ.
iiij. ꝛ se.aesebedẽigi ꝛ cuzeidẽ ꝛ alfabasdarõ ꝛ sq̃lle as
sate omniũ añ.põdus.ʒ.vi. ꝛ secacul põdus.ʒ.iij.sisami
ni mundati pondus.ʒ.v. ꝛ alaniudẽ ꝛ alnaricu al.ãbo
rum añ.põdus.ʒ.iiij. ꝛ pẽidioꝝ põdus.ʒ.vi.terẽ eã ꝛ p
misce ꝛ sit dos põ.ʒ.ij.cũ uino pmisto.

Et cõfert ad illud hoc medicam̃.sume uenaruꝫ
alfarsunigi ꝛ est aspagus ꝛ lactis uaccini ꝛ bu
tyri vacci omniũ añ.lb.iij. ꝛ se.eruce ꝛ se.baucie ꝛ se.
napi omniũ añ.ʒ.iij.tere medicinas siccas ꝛ permisce
cũ lacte ꝛ butyro dosis eius põdus sextarioꝝ.v.aut.x
postq̃ decoxeris ipm donec cõsumatur lac ꝛ remãeat
butyrum ꝛ cola ipsum ꝛ da ipsum in potu.

Ars electuarij indi qd̾ addit in spmate ꝛ cõfor
tat appetitũ.℞.ʒʒ. ꝛ piperis ꝛ macropipis ꝛ cinnamo
mi ꝛ folij ꝛ spice ꝛ nucis muschate ꝛ sãdali rubei ꝛ cã
damõi minoris ꝛ macis ꝛ tagamed ꝛ talisafar ꝛ kerse
teni ꝛ cipi ꝛ spodij ꝛ nucis inde omniũ añ.ʒ.iij. mus
chi ꝛ cãfore ãboꝝ añ. aur.x. zuccari tabarzet q̃tum
medicine oẽs tere ꝛ cribella q̃tum sufficit cum melle
dispumato dosis eius sit pondus.ʒ.ij.

Confectio medicamis alterius qd̾ addit in sp
mate ꝛ ↄuenit regib⁹.℞.caude stinci.ʒ.i.ʒ. se.
napi ꝛ se.baucie ꝛ allest ꝛ se. cepe al.dl'cis ꝛ se.urtice
ꝛ se.eruce oiũ añ.ʒ.i. ꝛ melãopi. ꝛ leucopi. ꝛ macropi
peris omniũ añ.ʒ.v. ꝛ cepe muris assate põdus.ʒ.iiij.
pineaꝝ excorticataꝝ.ʒ.ij.ʒ. ꝛ piretri põd.ʒ.iiij. ꝛ ligue
auis põdus.ʒ.vi. ꝛ cerebelloꝝ passeꝝ masculoꝝ qui ni
dificãt in pietib⁹ põdus.ʒ.iiij. ꝛ testiculoꝝ galli.ʒ.i.terẽ
has medicinas ꝛ ↄfice cũ butyro uaccino ꝛ melle ꝛ sit
butyri tertia ꝛ mellis tertie due ꝛ repone in uase dos
illius sit.ʒ.ʒ.cũ uino dulci post cibum.

Ars olei cũ quo inungunt̃ pectẽ ꝛ vga ꝛ qd̾ est
corã renib⁹ ꝛ erũpere facit desideriũ coeũdi ꝛ addit i
eo.℞.euforbij ꝛ galbãi ãboꝝ añ.põdus.ʒ.ij.macis põ
dus.ʒ.i.macropipis.ʒ.i.ʒ.piretri põdus.ʒ. ij.ʒ. ꝛ se.e
ruce ꝛ castorei ãboꝝ añ. ʒ.ʒ.olei de narcisco.ʒ.i.ʒ. ꝛ
cere.ʒ.ʒ.terẽ medicinas siccas ꝛ liq̃fat cerã cũ oleo ꝛ p
ijce sr̃ eã medicias ꝛ pmisce bñ ꝛ inungat̃ cũ illo.

Duities matricis.pessariũ ad matricẽ frãm ꝛ
apa duꝝ resolutiui. vnguẽtũ diaq̃lon vnguenti
basilicõ ꝛ adipis tauri ꝛ gũmi amigdali ꝛ adipis galli
ne ꝛ adipis anatis ꝛ medulle cruris cerui ꝛ stercoris
ouini ꝛ storacis liquide romãe ꝛ olei nardini omnium
añ.ʒ.i.myrrhe pur.ʒ.ʒ.croci.ʒ.ij.liq̃fac adipes cũ ole
o ꝛ aggrega oia ꝛ põe de eis sr̃ pessarium de lana ꝛ ad
ministra.

Tractatus septimus de doloribus iuncturaruꝫ ꝛ
podagra ꝛ uena sciatica.

Emplm ad dolorẽ iuncturaꝝ ꝛ podagrã fcm̃
cũ hyusquiamo nigro ꝛ agarico ꝛ est medica

mē utile. Se. hyusquiami nigri kist.i.agarici kist unū fenugreci kist.i.baurach.℥.i.cere.lb.i. resine decocte lb.i.olei āntiqui.lb.i.medulle ossiū cerui.℥.iiij.radicuʒ liliJ aluriku.℥.iiij.tere medicinas siccas ⁊ cribella cuʒ cicotricocinio ⁊ liquefac medicinas que liquefiunt ⁊ dimitte donec infrigidentur ⁊ proijce super medicinas siccas ⁊ permisce ⁊ repone ⁊ utere.

Et confert ad illud hoc medicam̄.℞. hermodactilo℞.ʒ.xij.⁊ hellebori albi pondus.ʒ.iij.⁊ piperis ⁊ cymini ambo℞ an̄.ʒ.iiij.tere ⁊ pulueriza dosis ei⁹ pondus.ʒ.i.cum aqua mellis.

Emplm qd ɔfert ad debilitatē q̄ accidit in pedib⁹.℞.assari ⁊ aloes ⁊ sief mēithe ⁊ capsie ⁊ gutte.i.costi ⁊ scocolle ⁊ myrrhe omniū an̄.ʒ.iij.⁊ castori ʒ.iiij.contere ea ⁊ tere ipsa cū uino boni odoris deinde lini ipsum desuper.

Ars medicaminis pilula℞ q̄ fiūt cū alfesire ⁊ ē medicam̄ fcm̄ cū hezeribasē ⁊ est iuuatiuū ad podagrā ⁊ dolorē genuū ⁊ dolorē iunctura℞.℞.medicine que dr̄ alfesire pōdus.ʒ.i.⁊ hermodactilo℞ pōd⁹ ʒ.xx.cymini carmeni pōdus.ʒ.i.cinamomi ⁊ origāi persici ⁊ aristol.rotunde ⁊.ʒʒ.⁊ foliorum cappis ⁊ cineris hirundinum omnium an̄.pondus.ʒ.i.Tere has medicinas ⁊ pulueriza ⁊ confice cum uino ⁊ fac pilulas paruas ⁊ exicca in umbra dosis illius pondus.ʒ.ſ.cum aqua in qua decoctum est anetū aut fiat de eo suffuf pōdere.ʒ.ſ.cum aqua mellis calida in qua decoctum est anetum cochliarijs duobus ⁊ olei cochliario uno.

Pilule alie que fiunt cū alcāna ad podagrā laudate.℞.myrobal.nigro℞ ablatis nucleis pondus.ʒ.x.belliirico℞ ⁊ ēblico℞ ⁊ tapsie ⁊ cinamōi ⁊.ʒʒ. ⁊ macropiperis ⁊ salis indi oium an̄.pōdus.ʒ.iij.aloes pōdus.ʒ.xxx.origāi persici ⁊ radicis cappis ⁊ bdellij ⁊ alcāne oium an̄.pōdus.ʒ.ij.hermodactilo℞ q̄tum medicine oēs tere medicinas ⁊ cicotrigoniza ⁊ infunde bdelliū in uino ⁊ permisce ⁊ cōfice ⁊ fac pilulas paruas ⁊ sit dosis earum pondus.ʒ.ij.

Vena sciatica. Medicam̄ ad uenā sciaticā qd sedat eā vltie.c⁹ hec est permistio. Picis ptes duas sulfuris qd nō inuenit ignis pars.i.terant̄ sil̄ ⁊ permisceant̄ ⁊ puluerizent̄ super locū infirmum postq̄ ingressus fuerit habens eam balneum ut adhereat ei medicamen ⁊ conglutinetur super ipsum charta ⁊ dimittatur usq₃ quo cadat per se ipsum.

Podagra. Medicam̄ de hyusq̄amo nostrū predcm̄ in c° dolo℞ iunctura℞ est ultimum ad eam.

¶ Tractatus octauus de alopitia.

Confectio lochoc ad alopitiam.℞.euforbij ⁊ gūme rute agr̄stis ⁊ olei lauri omniū an̄.aur. ij.⁊ sulfuris qd nō inuenit ignis ⁊ hellebori nigri aut albi qdcunq₃ duo℞ est repertū omniū an̄. pōdus aur.i.Aggrega has medicinas tritas ⁊ cribellatas ⁊ permisce cum pondere.ʒ.ix.cere liquefacte cuʒ oleo laurino aut oleo alkerua aut oliue oleo antiquo. ⁊ utere hoc medicamine fm̄ q̄ ipsum est forte ualde in curatione alopitie qum prolongatur ⁊ difficilis fit ei⁹ cura. Inquit Gal.ego permiscui cum eo in quibusdā horis nasturtij pondus aur.i.⁊ spume aduste pondus aur.unius.

Alkdob nigrum in quo inuoluuntur capilli uel manus.uel aliquod membrorum. Existimauit Gal. q̄

quando sumitur urina canis ⁊ putrefit quinq₃ diebus aut sex deinde fit cum ea illud conseruat nigredinem.

¶ Descriptio ponderum ⁊ mensurarum ex breuiario alseir.i.vigilis.

Inquit kist ordei est.℥.xviij. ¶ Kist uini est lb.lxx. ¶ kist mellis est.lb.cviij. ¶ Chous uini est.lb.ix. ¶ Chous mellis est.lb.xxiij.⁊ ſ. ¶ Corboni olei est.℥.ix. ¶ Corboni uini.℥.x. ¶ Corboni mellis.℥.xiij.ſ. ¶ Mesitrum magnuʒ olei est.℥.iij. ¶ Mesitrum magnum uini est.℥.iiij. gormie.viij. ¶ Mesitrum mellis.℥.iiij.ſ. ¶ Acsunef olei darkimet.xvi. ¶ Acsunef uini.℥.ij.⁊ quarta darkimet unius. ¶ Acsunef mellis.℥.iij.⁊ quarta ⁊ octaua. ¶ Choatus olei darkimet.xij. ¶ Choatus vini.℥.i.⁊ medietas darkimet ⁊ tertia. ¶ Choatus mellis pondus.℥.ij.⁊ quarta. ¶ Mesitiron olei ē darkimet.vi. ¶ Mesitiron uini est gormie.xx. ¶ Mesitiron mellis darkimet.vij.

¶ Descriptio mensurarum ⁊ ponderuʒ ex breuiario Filij. Serapionis inquit.

Exceptum est ab hoc capitulo in hoc aggregato quoniam non dixi omnem mensurā quam in ipso attuli nisi que cognita est apud eos q̄ lingua utuntur arabica in capitulis suis. Verum quidam coegerunt me ad transferendum querentes a me translationem eius ut iuuamentum fiat per illud in alijs ab isto libro. ¶ kist apud gentes que lingua greca loquntur cognitum est.super mensuram uero non conueniūt omēs ⁊ illud est quoniam quidam eorum utuntur alia q̄ utantur alij. ¶ kist eniʒ apud romanos capit.lb.i.ſ.⁊ sextam.quare est.℥.xx. ¶ Et kist italicuʒ lb.i.ſ. ¶ Et.lb.est.℥.xij. ¶ Et mina romana est.℥.xx. ¶ Et mina italica ⁊ egyptiaca est.℥.xvi. ¶ Et mina est sextaria.xl. ¶ Et.lb.est sextaria.xx. ¶ Sextariū est.ʒ.vi.⁊ danich.ij.aut aur.iiij. ¶ Et darkimet est aur.i. ¶ Et dorach italicum est iohein.viij. ¶ Et iohein est acsat romana sex. Et cotila.i.℥.ix. ¶ Mestron magnum est.℥.iij. ¶ Et paruuʒ est darkimet vi. ¶ Acsunesi est darkimet.xviij. ¶ Choatos est.℥.i.ſ. ¶ Gormia est quarta.ʒ.usq₃ ad duos danic. ¶ Aumius ⁊ andanikis est.℥.i.⁊ unaqueq₃ earum est aure.vij. ¶ Adar.℥.i. ¶ Euib mellis.lb.ij.ſ. ¶ Euib olei mina.i.ſ. ¶ Aldorach.lb.iij. ¶ kist mellis.lb.ij.ſ. ¶ Alhemen sextaria.v.⁊.ʒ.xxx.⁊ antulij.iiij.

¶ Semimet mine.x.⁊.ſ. ¶ Faba egyptiaca semimt quattuor. ¶ Obolus est danic.i.ſ.sicut inuenit alexādrinus antulij.iij. ¶ Auellana.i.est darkimet.i. ¶ Nux est.xiiij.semimet. ¶ Alsacraiati parua est semimet.vij. ¶ Alsacraiati magna est semimet.xiiij. ¶ Faba greca est duo semimet aut duo oboli. ¶ Alsacraiati est sextaria.vi.⁊ quarta. ¶ Cochliarium mellis est aur.iiij. ¶ Cochliarium medicinarum est aure.i.⁊.ʒ.i. ¶ Alsatil.i.est sextaria.ij. ¶ Darkimet ē oboli.vi. ¶ Et omnis obolus est kirat.iij. ¶ Et omnis kirat ē.iiij.grana ordei. ¶ Et oboli.iij.sunt kirat.ix. ¶ Alcautus est.℥.i.ſ. ¶ Choati.ij.sunt.℥.iij. ¶ Oboli.viij.sunt kirat.xxiiij.

¶ Completus est liber quintus libri canonis qui est antidotarium senis regis aboali hassen filij hali abinsceni. Et eius complemento completus est liber tot⁹.

¶ Libellus Auicenne de viribus cordis translat⁹ ab
Arnaldo de villa noua barchinone feliciter incipit.
¶ Tractatus primus de origine spūs ꝛ generibus e
ius ꝛ principijs sue generationis ꝛ informationis.

¶ Capitulum primum de origine spiritus.

CReauit de⁹ ex ꝯcauitatib⁹ cordis sinistraꝫ
vt eēt armariū spūs ꝛ miera generatōnis
illi⁹. Creauitq̄ꝫ spūm latorē uirtutū aīe in
mībra aīaliū tendētiū mediāte ipso. Crea
uit itaq̄ꝫ p̄mū appēdiculū viriū aīe spūm ꝛ manatiōm
faꝫ in mībris corpis mediāte ipso. Produxit ēt spūm
ex subtilitate hūoꝝ ꝛ igneitate quēadmodū ꝓduxit cō
pus ex grossitie ipsoꝝ ꝛ terrestritate. Etenim cōpatio
spūs ad hūoꝝ subtilitatē ē sicut ꝯpatio corpis ad ipos
hūores. quēadmodū ei mībra ꝯstituunt pp ꝯmistiōꝫ ip
soꝝ ad inuicē ꝓducentē ad formā aliq̄ ꝯpositiōis q̄ cō
mistū disponit ad recipieñ habitū nō ꝯuēientē ei rōne
simpliciū sic mō ꝯstituit spūs ex subtilitate hūoꝝ cōmi
stiōe ipsoꝝ q̄ttuor ad formā ꝯplonis q̄ spūs ꝑpat ad r̄
ceptiōm uiriū aīe q̄s ex simplicib⁹ nō acq̄rit. ꝑncipiuꝫ
āt e⁹ est ex manatiōe diuia sine auaritia ꝛ diminutione
qñ e⁹ dispō ꝯplet pfecte: quēadmodū ei unūqd̄q̄ꝫ mem
broꝝ q̄uis ex ipsa subā hūoꝝ ꝯstituat nihilomin⁹ inest
sua ꝯplo rōe singularitatis ꝓportiōis q̄titatū hūoꝝ ꝛ
forme ꝯmistiōis ipsoꝝ. Silr unicuiq̄ꝫ spūuꝫ vꝫ tā aīali
q̄ uitali q̄ nāli q̄uis eoꝝ subā ex subtilitate hūoꝝ sit ni
hilomin⁹ ꝓpa inest ꝯplo rōe ꝓportiōis q̄titatū subtili
tatis hūoꝝ ꝛ forme ꝯmistiōuꝫ. Et sic ēt mībra gnālia q̄
uis plura sint nūero: unū tñ ē generatōe ꝑncipiū q̄lecū
q̄ꝫ sit illud ſm diuersitatē opinionū c⁹ generatiōm seq̄t
generatio ceteroꝝ mībroꝝ. Silr quēadmodū spūs gnā
les plures sīt nūero nihilom⁹ un⁹ ipsoꝝ gnātiōe p̄mus ē
q̄ ſꝫ sniam potiorē phoꝝ gnāt in corde ꝛ exiñ ꝓceden
do manat ꝛ penetrat in cetā ꝑncipalia mībra in q̄b⁹ qū
sufficiēter ꝑmāsit adipiscit ibi ꝯplonē pticularē ꝛ ꝓp
am: Ita q̄ in cerebro ꝯplonē acquirit q̄ disponit ad r̄
ceptiōm uirtutū sēsus ꝛ motus. In epe v̄o ꝯplonem su
sceptiuā uirtutū nutritiōis ꝛ augm̄ti. In testiculis āt a
cquirit ꝯplonē q̄ ꝑpat ad receptiōm uel ad recipieñ
gnātiōm. Et existit tñ haꝝ oīum v̄tutū ꝑncipiū ſꝫ dcm̄
philosophū in corde quēadmodū apud eos q̄ diuersi
ficant a snia e⁹. ꝑncipiū v̄tutis uisiue auditiue ꝛ gusta
tiue est in cerebro. Sed nihilomin⁹ ſꝫ eos spūs dispōit
ad recipieñ has v̄tutes pticulares in mībris alijs ita q̄
uisiua mediāte ꝯplone crystallie huitatis qñ spūs ꝯplo
ni ꝯiungī. Auditiua v̄o mediāte ꝯplone obthici nerui.
Gustatiua v̄o mediāte ꝯplone hūitatis quā sub radice
ligue gnāt spōgiosa caro. Supradictoꝝ āt repugnātiū
quidā sunt asserentes q̄ uirtutes spūs afferat a cerebro
nullo mō agens ad perfectiōm uirtutis cōplone mem
bri ad qd̄ procedit sed ipm mēbꝝ est tm̄ cōueniens in
strumentū actioni uirtutis naturalis nihil conferens e
ius essentie uerumtam̄ exquisita perscrutatio ueritatis
omnino cessat istorum opinionēꝫ ꝛ uerificat insuper q̄
calefactiōm uirtutis adipiscitur spūs in mēbro qd̄ est
operis instrumentum ſm formā predicte opinionis.
Dixerunt quidam ex sequentibus philosophis q̄ spi
ritus uires anime recipit a corde perfecte ita q̄ ad re
ceptionē ipsaꝝ perfecte in ipso corde disponitur taliter
q̄ non indiget alio mēbro sicut de epate aut d̄ cerebro
ꝛc̄. Sed hanc opinionem respuit ꝛ penitus cassat vlti
ma inquisitio ueritatis.

¶ Capitulum secundum de diffinitione ꝛ natura spi
ritus ꝛ eius utilitate.

VIta ꝛ quecūq̄ꝫ perfectio ꝛ omne bonum quib⁹
res distinguntur non nisi a prima ueritate sunt
que omniū bonoꝝ prima est ꝛ uniformis manatō. At
uero receptibilia sunt carentia dispositionibus ad rece
ptionē ipsoꝝ. Et idcirco cuiuslibet susceptibile non est
dispositionis cuiuslibet receptiuū: quapropter nequit
lana in q̄tum lana recipere formā ensis nec similiter a
qua sub forma aque recipere uirtutē humane nature.
Sic igitur humana corpora recipiunt uitā preter illa
que numero ꝛ quātitate sunt diminuta. Numero qui
dē qm̄ non uiuentia corpora quattuor elementa sunt:
ꝛ que illis approximant in natura. Quantitate uero
q̄r omnia fere elementa quattuor sīt fere insensibilis q̄
titatis ꝛ minora sīt omnibus rotabilibus spheris nec e
longatur ab intellectu quin ex stellis fixis sit aliq̄ ma
ior eis. Demonstratio iterū concludit q̄ hec omnia e
lementoꝝ corpora uel demrāto iterum hoc ꝛ q̄ omīa
elementoꝝ corpora sint ueluti punctus respectu corpo
ris saturni q̄to igitur est amplius respectu superiorū.
Amplius āt apud cōprehensores veritatis cā propt
quā non receperunt uite formā hec corpora est illud
quo cetera uiuentia corpora tā simplicia q̄ composita
diuersificantur ab eis hec contrarietas nārum. nā eni
uniuscuiusq̄ꝫ est alterius nature ꝯria idcirco a genere
corpoꝝ celestium ualde elongantur qm̄ celestia corpo
ra dispōsita sunt ad nobiliorem spēm uite corporalis.
Elementa uero a uita omnino sīt elongata in corpori
bus āt cōpositis cōmistio frangit formā contrarietatis
eoꝝ exinde cāturforma cōplonis que quidē complo
medium quoddā est inter contraria. medio nihil abso
lute est contrarium. Et idcirco compositū disponitur
ad uite receptionē ita vꝫ q̄ q̄to amplius ad medium ꝯ
plexio uiciatur tanto mistum redditur habilius ad r̄ci
piendū nobilioris uite perfectiōm adeo q̄ quando in
tm̄ tpatur complo q̄ per equalitatem cessat ꝯrietas ꝛ
cessat: in ea disponitur mixtum ad receptiōm uite con
formis uite celestium corpoꝝ que dispositio in humāo
tm̄ spiritu reperitur. Est igitur in summa spūs sub ge
nerata cōmistione elementoꝝ uergens in similitudinē
supercelestiuꝫ corpoꝝ. Et propterea iudicatur de spū
q̄ sit subā luminosa propter qd̄ ei dicitur de uisiuo spi
ritu q̄ sit radius atq̄ꝫ lux. Et exinde anima gaudet ex
intuitu lucis ꝛ tristatur in tenebris quoniam spiritus
qui sedes est anime illud est conforme id āt contrariū

¶ Caplm tertium de principalibus passionibus spūs
cordialis ꝛ p̄mis cāis ipsoꝝ. s. potētia ꝛ dispositione.

SApientes phorum ꝛ medici eos sequentes cō
corditer ponunt q̄ gaudium ꝛ tristitia ꝛ timor
ꝛ ira sunt ex passionibus spiritus cordialis ꝛ q̄ queli
bet passionum intenditur ꝛ remittitur non solummō
propter agens sed ēt propter intensionē ꝛ remissionē
dispositionis in substantia patientis. Assignant ēt sapi
entes subtiliter drām inter potentiā ꝛ dispōnem dicen
tes q̄ potentia respicit utrūq̄ꝫ ꝯrioꝝ equalr: dispositio
uero non q̄uis āt gaudere ꝛ tristari possit ēt hō nihilo
minus aliquis est tm̄ ad letitiā dispositus aliquis v̄o
ad tristitiā tm̄. Et simile iudicium est de timore ꝛ ira
ꝛ ceteris passionibus. Est igitur esse ꝛ rō spiritus gau
dentis in potentia aliud esse ab esse ꝛ rōe spūs disposi
ti ad alterum predictorum uidetur etiā q̄ dispositio sit
perfectio potentie respectu alterius oppositoruꝫ. Ex
quo pꝫ q̄ si spiritui conueniat inquātuꝫ inest ei potētia

tristari uel gaudere indifferenter tm̄ non tñ ei conueñit ex parte ipsius dispõnis indifferenter alterutrū. Rursus etiã ex hoc pз ꝙ potentia ad hec duo inseparabiliter inheret spūi ex generatione ipsius. Dispõ uero que ipsum ad alterū oppositorum inclinat non inseparabiliter ex generatione inheret ei sed accidere potest ex superuenientibus causis.

¶ Capitulum quartum de gaudio ⁊ intrinsecis causis delectationis ⁊ tristitie ⁊ eorum diuersitate.

Gaudium est delectatio quedã: omnis autem delectatio est apprehensio aduentus proprie perfectionis ab aliqua uirtute apprehensiua sicut in sensibus apprehensio dulcis ⁊ sapidi gustui ⁊ apprehensio victorie irascitiue uirtuti ⁊ perceptio alicuius utilis ꝯtingentis existiatiue ⁊ opinatiue uirtuti. omnis ãt pfectio seu ẽt delectatio est naturalis alicui uirtuti ⁊ econuerso: omnis nãq perfectio alicui uirtuti est delectatõ ei. Forsitã ãt continget in aliquibus uirtutibus ꝙ nõ oĩo delectantur nisi apud sepationem dispositionis innaturalis propter qd̃ etiã quidã opinantur ꝙ delectatio sit exitus a dispõne inaturali. Exitio nãq a dispõe vel habitu naturali non est delectatio. hic ãt error incidit qr qd̃ est per accñs accipitur ut per se. in elenchis ei ostensuз est qm̄ hec est una fallaciaꝝ. Delectatio nõ huiusmodi q̃ntum ad propositum spectat est qm̄ nulluз apprehendens aliquid apprehendit nisi apd̃ alteratõnem sicut in tactu patet. tangibilis ei qualitas tãdiu delectat q̃diu mẽbꝝ tactiuū permanet contrarie qualitatis ⁊ patitur ab alterante qualitate. Qñ ergo fuerit passum ab ea sufficienter efficitur qualitas complo m̄bri. Et iõ non delectatur ab ea qũ omnis alteratio cū quadã alteratione persistat ⁊ nihil alteratur a semetipso. Silr in contrario non leditur quidã ecticibus calore qui fortior est q̃ sit in acute febricitãtibus. Acute tñ febricitans leditur calore qui ꝯm uirtutem est circa illum. Et hoc qr calor in ethica est collocatus seu habituatus in mẽbris ac si esset eoꝝ complo: in acuta uero febre est quasi uolitans supra ipsa ⁊ timetur a complone mẽbroꝝ. medici ẽt proprio nomine vocant qualitatẽ inherentẽ mẽbris sicut in ecthica malã complonem equalẽ. Que ãt se hз sicut in causone prope uocãt malã complonem diuersam. Iã igitur ex his relinquitur manifestū ꝙ cã propter quã delectatio cessat postq̃ habituate fuerint perfectiones sensibiles est priuatio apphensionis introitus ipsaꝝ ⁊ ꝙ cã delectatiõis apud pricipiū exitus a dispõne inaturali est apprehensio introitus dispõnis naturalis. Sed propterea q̃ currit apphensio introitus dispõnis naturalis cū exitu a dispõe inaturali cõtingit ut sit delectatio cū exitu illo: ⁊ idcirco putatur qd̃ dictū est: sed non est ita sed cã est introitus perfectionis sensu percepte ⁊ non aliud: hec nãq est cã delectationis per se. Cã vero dispõis ad delectationem est circa delectabiles spũs ꝯm meliorem habitū in quantitate ⁊ qualitate. s. vt nõ sit in substantia diminutus nec habitus siue dispositio eius sit inaturalis i his que conueniunt ei. In q̃titate q̇dem quoniam si spũs fuerit multus vehementior erit virtus ipsius. augmentum enim in q̃titate prestat additamentū virtuti i fortitudine quẽadmodū est in radicibus scientie naturalis declaratū. Et exinde est ꝙ propter multitudinem suam durat. amplius i habūdanti mensura in origine seu minera ipsius. Et diffusio eius abinde ad mẽbra in dilatione q̃ est apud gaudiū ⁊ delectationẽ q̃ fit ab abūdantiori mẽsura: si ei modicus fuerit qr cito dissoluitur natura conseruat eū apud originem suam nec dat ei facultateз libere dilatandi. In q̃litate vo quoniam si fuerit nobilissime cõplonis ⁊ nobilissime substantie. i. abūdantissime lucis tūc est substantie celesti simillimus. he ergo sũt cause dispositionis ad delectationeз ⁊ gaudiū contrarie vero sũt cause dispositionis ad tristitiã ⁊ dolorem. Qũ eni scituз ꝙ he sũt cause delectationis in genere ⁊ ꝯseq̃nter proculdubio scitur qr eedẽ sũt cause gaudij qd̃ delectationis est spẽs. Spũs ergo q̇ ẽ in corde qñ multus existit in q̃titate propter materie multitudinem ex qua velociter ⁊ continue generatur ⁊ est tẽpatus in complone ⁊ in substantia luĩnosus splẽdens tūc est ad gaudiū dispõ fortis. Qũ ãt fuerit exigue q̃titatis sicut i conualescentibus ⁊ diuturnis mõrbis ⁊ senibus non tpatus in complone sicut i morbis Et fuerit ualde spisse ⁊ grosse subẽ sicut in mẽlicis ⁊ senibus ita ꝙ delectari nequit propter grossitiẽ ⁊ spissitudinẽ eius: aut fuerit nimis tenuis sicut i conualescẽtibus ⁊ mulieribus ita ut qũ dilataturз sanari non põt aut fuerit tenebrosus sicut in mẽlicis tunc est vehemẽs dispositio ad tristitiam.

¶ Capitulum quintum de causis exterioribus delectationis ⁊ tristitie ⁊ earum diuersitate.

Perfecte dispositū ad effectum aliquem est duplum causaꝝ illius effectus sicut sulfur ad iflãmatiõm ipm ei adeo igne modico iflãmatur ꝙ cuз duplo eius lignum inflãmari non potest. Qũ ergo aĩa habuit spũm perfecte dispositū ad recipiendū letificantium causaꝝ ipressiões modica ex cã letatur ꝑꝑ qd̃ i bibentibus laudabile uinū letitia multiplicatur in tantū alñ ꝙ putantur sine causa ridere quз tñ ita non sit. Est eni ipossibile est ꝙ in aliqua re fiat ipressio sine aliquo ipressore. Sed cã est qr uinū qñ bibi moderate copiosum generat spiritum moderate complonis ⁊ substantie ⁊ vehementis lumis ⁊ splendoris vnde ad letitiam ualde dispõitur. Et idcirco valde letificat ob minimã causaꝝ sciscitantium ⁊ recipit ipressiones ex causis vtilibus in presenti fortius q̃ ex causis vtilibus in futuro Et ex causis conuenientibus delectationi amplius q̃ ex causis conuenientibus honestati. Et similiter recipit tunc ipressiõm a causis que congruūt potius ad generandum opiniõm q̃ solidū intellectū. Et huius q̇dem cã est qr virtus anime suam in cerebro exercet actiõm ⁊ exigit spũm tpate humiditatis vt obediat motui cogitationis ⁊ exercitio intellectus. Tunc ãt est vehementis hũitatis ⁊ nimis motus propter mistiõm vaporum ascendentiū ⁊ inundantium ibi imoderate hũectantiū ipm. q̃obrem non obtẽpat intellectui nec motibus cogitationis nisi in rebus ualde mãlibus ⁊ corporeis non in rebus substantialibus valde ⁊ spũalibus ⁊ cū in stabilitate seu agitatione ipsius non obedit formationi seu ꝓ̃sentationi reꝝ spũalium sed formatiõi tãtū valde corporalium rerum. vnde ueritas seu perfectio sui operis apud cognitiõm valde debilitat̃ ⁊ retrahitur intellectiua virtus adeo tm̄ q̃tū exigit aut ꝓcreat: dispõ ei donec ad tpamẽtū eꝰ complo reducat̃ ⁊ ipsius inundatio quietet̃ qr ei uirtus aĩe que in corde est vehementis existit dispõnis ad gaudiū ⁊ nõ perueniunt ad eã letificantia vsitata inter sensum ⁊ phãtasiam aut ẽt cogitatiõm quibus opus aĩataꝝ uirium roboratur ꝑpea ꝙ diximus tunc ꝯcomitari spũm que fortõra sũt in eo. s. excessus hũitatis ⁊ inundatio idcirco tūc sensus

dn̄atur interiori spūi ⁊ supra motum eius efficit intel lectu potentior. intellectus āt qn̄ contra se illum spūm inuenit sic proteruū iuuat sensu ⁊ subijcit ipm sicut in geometricis ⁊ ceteris scientijs fit. Quando igitur res taliter se habet diminuit in anima potatoris impressi o honestorum ⁊ intelligibiliū ⁊ preualet impressio leti ficantium honestorum ⁊ intelligibiliū ⁊ preualet ipres sio letificantium dulciū ⁊ delectabiliū sensibus presen tiū maxime. Et quoniam est dispositio fortis idcirco sufficit ad letificandū debilissima causa sicut in pueris pꝫ propter qđ putat ꝙ sine causa letentur qum tamen sit ipossibile. quinimo causarum gaudij ⁊ tristitie quedaꝫ sunt fortes: quedam sunt debiles: quedam cognite siū manifeste: quedam incognite siue occulte. Earum uero q̄ incognite sunt siue occulte plures sunt assuete quanto eni amplius assuete sunt tanto minus percipiuntur. De causis autē gaudij ⁊ letitie fortibus ⁊ manifestis n̄ est necessariuꝫ facere mentionem. Alie vero sunt sicut intuitus celi inter letificantes cuius signum est qr ōriū tristitiā causat. s. in tenebris permanere aut sicut ꝯuer sari cum similibus cuius signū est ꝙ solitudo attristat. De letificantibus similiter obtinere desideratum ⁊ ex plere intentionem ſm exigentiam intenti sine ipedimē to. Et preponere facere quic ꝙ placidum ⁊ similiter confidentia ⁊ memoria preteriti delectabilis ⁊ futuri ⁊ spes ⁊ meditatio in rebus ambitiosis ⁊ mutua consa bulatio dilectorū ⁊ euasio a tormento ⁊ extraneitas ⁊c rum ⁊ admiratio ⁊ eleuatio mentis ⁊ obuiatio amico rum ⁊ amicabiliū uicinorum. Quinq; delusio ⁊ defrau datio ⁊ uictoria in minimis rebus ⁊ multa consimili a quorum mentio fit in libris rhetorum ⁊ moraliuꝫ: q̄ inquam omnia diuersificantur in gentibus ſm affect⁹ consuetudines ⁊ etates: nec aliquis ab eis reperit om nimode uacans: nec contingit similiter ut cause cōit le tificantes in duplo plus aut amplius letificent ceteris nisi pro tanto qr dispositio quandoq; vehementer re spicit alterum oppositoruꝫ non patit a causis alterius nisi fuerint valde fortes patitur tamen a causis suis ⁊ si fuerint debiles. Et propter hanc causam in ebriosis durat letitia. Et in mēlācis habentibus spūs tenebrosos perdurat tristitia leuius ex causis desolationis ⁊ tristi tie sicut rememoratio distantis patrie naturalis ⁊ re miscentia multorum nocumentorum iā diu preterito rum ⁊ odia seu rancores ⁊ difficultas sanationis ⁊ o nerosa conuersatio ⁊ imaginatio terribiliū futurorum ⁊ proprie necessitatis mortis a qua se auertit intellect⁹ ⁊ intelligens discretio qum sit inuitabile mori. Et co gitatio sollicitantis meditationis in aliquo ⁊ sepatio ab occupatione placenti ⁊ cogitatio distractionis ab ea ⁊ distractio a desiderato seu a uolito ⁊ mlta alia cō similia ⁊ aliqua que nequeunt cōprehendi: hec enim ⁊ consimilia contristant de facili animā dispositam ad tristandum. Amplius in mēlāco fortitudo imaginatōis contristantium rerum facit ei apparere ꝙ iam sit in a ctu res cuius similitudo anime representatur: ⁊ idcir co in continua perseuerat tristitia. Fortitudo autē ima ginationis causatur propter siccitatē spūs ꝙuis letifi cet motum eius ⁊ etiā qr intellectus a sensu ⁊ phanta sia distrahitur ab actibus rationis propter corruptio nem cōplexionis spiritus qui proprie mouetur secun dum exigentiam disponentis complexionis ⁊ qualita tis pessime ⁊ obscure.

C. L. vi. in quo ostenditur ꝙ unaqueq; passio cordis disponitur ad generationem sui ipsius.

Non est āt opinanduꝫ ꝙ omnis cā disponens ad gaudium uel tristitiam immediate coniun gatur substantie spūs sicut ꝙtitas eius ⁊ qualitas imo alias esse contingit causas a quātitate ⁊ qualitate spūs vtpote aie passiones que nihilominus disponunt ad al terum predictorum ꝙuis hoc faciant mediantibus caus in trinsecis ipsi spiritui. s. ꝙtitate ⁊ qualitate ipsius: hoc ē qr ꝯpant complonem ipsius aut rectificant spūꝫ ⁊ mul tiplicant ꝙtitatem ⁊ sic disponunt ad gaudium: aut ac cidit eis cā contraria ⁊ sic ad tristitiā contrario modo disponunt: sꝫ ergo cause exteriores primarie ⁊ remote Inherentes vō ad rōnem unicā deducuntur ⁊ est: qr omnis actio ōrium habens si sepius iteretur reddit v̄ tutē eius c⁹ est potentiorē ad iprimendū effectum: oīs āt fortificatio uirtutis fit quedā dispositio ad effectum hoc āt sufficienter inductione manifestatur. Eteni cor pus si pluries calefiat disponitur ad calefactioꝫ uelo cem similiter si pluries infrigidet: aut rarificet: aut spis set ⁊ in interioribus uirtutibus accidit illud. Etenim ex frequenti actione ⁊ passione fortes habitus generā tur in eis sic eni morales habitus acquirunt. hui⁹ aūt causa forsitam est qr passio adueniens rei frequenter efficit conueniens substantie eius. quod āt est alicui ꝯ ueniens suo contrario discōueniens est. Si ergo sepi⁹ iteret diminuit dispōnem ad illud contrarium expellē do id quod est conueniens illi. hec igit est declaratio supradicti per inductionem. maifestaī uero illud syllo ex per se notis accepto ⁊ demōstratiua ratione ualde prolixum est. Sed ex predictis colligit ꝙ letandi fre quentia disponit spūm ad letitiam ⁊ tristandi frequen tia ad desolationem ⁊ tristitiam. Cause uero huius ſꝫ naturalem perscrutationem est qr letandi frequentia duo consequnt. Et primū. s. fortificatio naturalis uir tutis. Secundū uero rectificatio spūs quā in letitia ꝯ pter dilatationem acquirit. Confortationem uero na turalis uirtutis hec tria consequnt quorum quodlibꝫ est causa letitie. Primū ꝯpamentum spūs. Secunduꝫ uero multiplicatio generationis ipsius supra illud qđ ex eo dissoluit. Tertium est conseruatio ipsius a disso lutione superflua. Rarificationem spūs consequntur duo vꝫ dispositio ad motum ⁊ dilatatiōem propter sub tilitatem substantie eius. Et ſm est attractio nutrimēti ipsius propter motum dilatationis in diuersam partē motui nutrimenti. Ista āt natura est inclinatio natural corporis ad euitandū uacuum. De natura enim est ta lis motus ut in ipso motu succedere faciat posteriora prioribus. Et ſm hanc naturam trahuntur aque ual de distantes usq; ad primos fluxus ipsarum ⁊ uenti si militer ⁊ cutis etiam a uentosis. ⁊ aque iterum in fistu lis. Tristandi uero frequentia duo consequnt vꝫ dbi litas naturalis uirtutis. Et ſm. s. inspissatio spūs pro pter frigiditatem accūtem apud extinctionem caloris naturalis causatam a uehemēti coadunatiōe ⁊ coarcta tione spūs. Ad hec uero duo sequnt contraria eoruꝫ que paulo ante iam diximus. Est igit manifestum ꝙ letandi frequentia disponit spūm ad letitiam ⁊ tristādi ad tristitiam. Et ꝙ in indispositis ad letitiam ⁊ tristiti am non iprimunt nisi fortia sint. letificantia tū debilia imprimunt. ⁊ similiter in tristitie fit econuerso.

C. L. vij. de dia debilitatis cordis seu pusillanimita tis ⁊ tristitie ⁊ eorum contrarijs.

Debilitas cordis ⁊ tristitia quā quidaꝫ uocant

constrictiōm pectoris siue cordis similia q̄diu sīt ⁊ ni
hilominus differunt. Et idē similiter ē iudiciū de ipso
rum contrarijs.s.fortitudine cordis ⁊ letitia quā qui
dā appellant dilatatiōem pectoris siue cordis. Latet
āt dr̄a inter ista propterea qr ad alterutra cōiter conse
qunt͛:putat͛ etiam de duobus primis q̄ sint passiue di
spositiones:de alijs uero duobus q̄ sint actiue.attn̄ in
ter extrema utriusq3 ɔ̄rietatis est dr̄a manifesta. primo
quid̄ qr non consequnt͛ ad inuicē:nō enim oīs debilis
corde est tristis:nec oīs tristis corde debilis cordis est
per compatiōz ad rē cōtristantē. Silr̄ iter̄ nec omnis
fortis corde est gaudens nec ēt eɔ̄rio. Scd̄o uero qm̄
ipsor̄ rōnes sīt differētes:debilitas eni cordis est dispō
sumpta respectu terribiliū rer̄ qm̄ ē i potentia tollerā
di res illas. Tristitia uero sumit͛ respectu contristanti
um rerū qm̄ est paucitas tollerantie ipsaruz a corde ⁊
terribile nocitm̄ quid̄ est cordi:tristans uero nocitm̄ a
nime est. Tertio silr̄ dr̄unt q̄tum ad consequentia que
sunt aīe:nā debilitas cordis mouet ad fugā:tristari v̄o
seu cordis strictura mouet ad resistentiā siue ad repel
lendū ⁊ causat effectū eꝰ qd̄ est ɔ̄rium fuge.s.inuadēdi.
preterea debilitas cordis tepescere facit motiuas uir
tutes:tristitia v̄o excitat ⁊ mouet easdē ⁊ sic in debilita
te cordis due sīt passiones.s.una lesionis ⁊ alia deside
rij siue affectus. In tristitia uero unica est passio.s. no
cumēti uel lesionis nec nāliter sequit͛ eā affectus ad fu
gā imo forsitā eligi͛ ipsa fuga pp aliqd̄ accn̄s absq3 ap
petitu inclinante ad recedendū. Et si dicat͛ appetitus
est electio ⁊ nō nālis aut forsitā eliget͛ inuasio ⁊ repu
gnantia ⁊ nō fuga. Quarto iter̄ dr̄unt q̄tum ad conse
quentia que corporis sīt: debilitatē nāq3 cordis apud
obuiatiōm proprij nociui sequit͛ remissio nālis caloris
⁊ uictoria frigoris. Tristitia vero apud obuiatiōem p
prij obiecti uel nociui inflāmatio nālis caliditatis. Qui
to etiam dr̄nt penes causas dispositiuas:ad cordis nā
q3 debilitatē nimia subtilitas spūs disponit ⁊ frigiditas
complexionis ipsius.ad tristitiam uero dēsitas spiritꝰ
⁊ caliditas sue complexionis.

¶ C.viij.qualiter sanguis s̄m sui diuersitatez causat
differentes passiones cordis.

SAnguis abūndans ⁊ clarus ⁊ addite calidita
tis pp multitudinē sue inflāmationis ⁊ veloci
tatē sui motus disponit ad irā.abūdans āt ⁊ clarus ⁊
tpatus qm̄ ex eo generat͛ copia clari spūs ⁊ substantie
laudabilis ⁊ tpate cōplxonis disponit ad gaudiū. Sā
guis āt subtilis ⁊ clarus ⁊ aquosus ⁊ frigidus dispōit
ad timorē ⁊ cordis debilitatē ppea qr spūs ex eo gene
ratus ē grauis motus ad extra ⁊ inflāmationis modi
ce pp frigiditatē ⁊ humiditatem illius ⁊ id̄ non dispo
nit ad letitiā nec ad iram ⁊ qum sit celeris resolutiōis
pp suam subtilitatē:est etiam generationis exigue pp
frigiditatem. Sanguis āt grossus ⁊ turbidus ⁊ addite
caliditatis disponit ad tristitiā ⁊ ad irā ēt perdurātem
Ad tristitiā quidem qr generatur ex eo spūs turbidꝰ
Ad irā vero qr velociter inflāmat͛ propter caliditatez
suā aut efficit firmā irā est spissitudo eius. Spissuz eniz
qn̄ calefit tarde infrigidat͛.ira vero causata ex sanguie
cholico ⁊ subtili velociter excitat͛ ⁊ delet͛ pp intensaz
caliditatem spūs ex eo generati ⁊ eius tenuitatē:si v̄o
cū hoc splendidus ⁊ clarus fuerit sanguis est ēt letifi
cās. Sāguis āt grossus ⁊ addite caliditatis non tn̄ tur
bidus qd̄ raro cōtingit efficit homiem non tristem sed
audacē ⁊ fortis cordis ⁊ ē modice ire ppea qr letitia
frangit irā ⁊ tristitia disponit ad eā. Ira eni est motus
ad expellendum letitiā que vere delectationi cōueniē
tia sīt. In delectatione uero fit quasi motus ad attrahē
dū idcirco in tali homine ex rebus magnis creat͛ ira ⁊
est vehemens pp spissitudinē spūs eius ⁊ pp ēt eandez
cām est pui timoris. Sāguis āt grossus ⁊ addite frigi
ditatis ⁊ non turbidus nec tristabilē nec iocundū effic̄
hoiem nec ēt fortis ire sed est mediocriter timidus ⁊ ē
ēt hebes ⁊ sincerus in oībus rebus pp similitudinē sui
spūs ad sanguinē eꝰ. Sāguis āt grossꝰ ⁊ addite frītatis
⁊ turbidus facit hoiem desolabilē ⁊ tristabilē ⁊ ēt lente
ire nisi ex forti cā. Et eꝰ ira minus est firma q̄ in calido
⁊ habente ceteras cōditiones hꝰi similes firmior tn̄ ē
in eo q̄ in sanguine subtilis substantie pinde est hō rā
coris aut odij. Odiū ei est perseuerātia forme nociui
in imaginatione seu phātasia ⁊ perseuerātia sil͛ imagia
tionis affectus ad uindictā sumendā ex eo:hoc āt ē id̄
qr ira est quodāmō firma ⁊ motus ad uindictā nō val
de fortis. Et q̄ ēt ira nō est ɔ̄ ualde fortē nec ɔ̄ debilē
valde. Sciendū est enim q̄ ira qn̄ cessat uelociter non
perdurat in imaginatione seu phātasia forma nociui s3
cito delet͛ ⁊ id̄ nō causat rācorem. Et similiter qn̄ est
affectus ⁊ motus ad uindictā valde fortis.accidūt du
o prohibentia odiū seu rācorem quorum unū est qm̄
aīa qn̄ totalr̄ ad uindictā trahit͛ ⁊ mouet͛ auertit͛ a cō
sideratione cōditionū nociui ⁊ eor̄ que sequnt͛ ad ip3
ab instātia formationis memorie. De nā enim motiue
virtutis est ut ab apprehensis nociuis retrahat aiam:
⁊ ēt ecōuerso. Sciendū uero q̄ qn̄ ualde intendit͛ affe
ctus ad uindictā in aliquo ⁊ non ingredit͛ ipm timor
peruenit ad hoc ex affectus instātia ut efficiat͛ quesitū
quasi apprehensum ⁊ iā obtentū apud imaginationez
ipsius. Qū enim aliquis uirtutis motus intendi͛ ⁊ ver
sus illud festinat ualde representat illud imaginatio q̄
si obtentū ⁊ iā exn̄s. Qū uero i imaginatione iprimit͛
forma quesiti siue desiderati sicut forma iā exn̄tis ⁊ ad
eā peruenit forma eꝰ sicut forma rei ad quā terminat͛
motus cessat͛ affectus ab imaginatione ⁊ delet͛ in eo
forma ita q̄ in memoria nō perdurat ⁊ id̄ nō fit rācor
nociuū uero qn̄ est magnū sicut res aliqua magni tio
ris tunc despatio de uindicta obtinenda ⁊ timor phi
bēt fixiōm in aīa forme desiderij ad uindictā proin̄ de
let͛ repn̄tatio forme desiderij ⁊ forme nociui ab imagi
natione seu phātasia:quinimo repn̄tat͛ forma timoris
exn̄tis in ania proin̄ ēt ibi repn̄tat͛ forma desiderij ad
fugā nō ad inuasiōm ⁊ id̄ tunc in aīa nō perdurat for
ma rācoris. De pueris āt ⁊ debilibus qr facilis est pos
sibilitas sumendi uindictā ab eis ⁊ modicū timet͛ rep̄
sentat͛ ac si iā fuisset accepta. Eteni nimia lenitas acci
piendi uindictā repn̄tat͛ apud imaginatiōm quasi ob
tentū ⁊ iā exn̄s:imaginatio āt mouet nō s̄m id qd̄ in re
sed s̄m id qd̄ in ea repn̄tat͛ ⁊ id̄ qn̄ apud eā uindicādi
leuitas pn̄tat͛ qi obtentū reputat͛ uindicatio ex debili
bus sicut accepta ⁊ idcirco incōtinenti cadit affectus
ad eā ⁊ oīo delet͛. Qd̄ āt imaginatio moueat s̄m repn̄
tata nō s̄m exigentiā rer̄ manifestat͛ ex eo q̄ homines
mel abhorrent qn̄ apud eos assimilat͛ euomite chol͛e.
Silr̄ cibos laudabiles atq3 sapidos qn̄ colores eorū
assimilant͛ coloribus horribiliū corpor̄ ⁊ etiaz forma
formis q̄uis ēt talia non esse credant͛. Similiter in p
posito qn̄ quedam similitudo rei supradicte repn̄tat͛ si
ue propter uehementiā motus desiderij siue propter
leuitatem acquisitionis desiderati tanq̄ eēt obtentum

afficit ac si iam realiter esset ⁊ iõ nõ fit rancor. Sic er
go ex predictis est manifestum ꝙ inter cõplexiones su
perius noiatas ultia est ualde disposita ad rancorem.

¶ C.ix. de differentibus modis letificandi ⁊ confor
tandi repertis in medicinis.

MEdicine letificantes letificant quidem propť
aliq̃ supradictaꝝ causaꝝ utpote: uel qr nutriẽ
do restaurant spũm sicut uinuȝ. Aut prebent ei splẽdo
rem ⁊ lumen sicut margarita ⁊ sericum cum potentia
abstergendi quã habent: aut cõgregando ⁊ probiben
do celerem dissolutiõm ipsius sicut emblici ⁊ karabe:
aut tẽpando cõpłonem siue cũ caliditate ut doronicum
siue cum frigiditate ut cãfora ⁊ aqua roſ. aut confortã
do per delectabilem compłonem ipsius sicut suauia a
romatica: aut sequestrando mełicũ ⁊ turbidũ humoreȝ
ab eis sicut buglossa ⁊ lapis lazuli ⁊ illud sepatiȝ ut di
ctum est aut cõiunctim sicut si cõiungať corallus ⁊ ka
rabe ⁊ buglossa queẽadmodũ docebimus in capituľ vl
timis huius libri: aut forte letificant propter ꝓpetatem in
natam sicut iacynthus: proprietas ãt q̃nqꝫ cõiungiť a
licui predictaꝝ causaꝝ sicut in muscho ⁊ ambra: hec e
nim letificant cũ proprietate que iungiť aromaticitati
refocillanti spũs: similiter ẽt succus matianoꝝ ipse eñ
letificat cũ proprietate ⁊ q̃ñ spũs compło ẽ calida val
de letificat simul quiđ cũ proprietate ignota ⁊ cũ aliq̃
cã ex cognitis vȝ cũ frigiditate: doronicũ similiter qui
dem cũ proprietate letificat ⁊ q̃ñ spũs compło frigida
est letificat ẽt cũ proprietate simul tẽpando compłoneȝ
per calefactionem. Supradictaꝝ ãt illa que proprieta
ti cõiungiť q̃nqꝫ est vłis q̃nqꝫ ꝑticularis: illa ergo que
vłis est nullius eget repressione in aliqua causa debili
tatis cordis aut tristitie qualis causa est aromaticitas
Si vero ꝑticularis fuerit in aliquibus eget repressiõe
sicut frigiditas succi uel sirupi matianoꝝ que inquam
letificat in una compłone ⁊ nõ in alia. Qñ ergo quis
in frigida compłone uti proposuerit ad letificanduȝ si
rupo matianoꝝ frangere oȝ cũ calefacientibus ipsius
frigiditatem. Erit ãt rectius si frangiť cũ calefaciente
qđ ẽt ex proprietate letificat sicut si misceať cũ sirupo
matianoꝝ aliquid muschi uel ãbre q̃ñ ſm intentionem
curationis ad letificatiõm propinať frigidã compłonẽ
hñti. Ad qualitates ãt cõuenientes cũ substantie natu
rali appetitu inclinanť uirtutes quaꝝ propria sunt ob
iecta sicut sunt aromaticitas ⁊ dulcedo: hec enim de
siderant olfatiua ⁊ gustatiua ⁊ naturalis uirtus etiam
inclinať naturaľr ad ipsa. Duraꝝ enim medicinarũ eq̃
lium in uirtute dulcior quiđ ⁊ aromatica magis effica
cioris est iuuamenti ⁊ propterea ꝙ uirtus attractiua
mẽbroꝝ recipit fortius ⁊ spũs celerius inde nutriť si
potentiã habuerit nutriendi ⁊ ab ea celerius patiť in
q̃tum est medicina: uerũtñ subiectum aromaticitatis ẽ
subiectiue substantia vaporosa siue fumaľ: subiectuȝ ãt
dulcedinis est spissa substantia terrestris ⁊ iõ aromati
ca magis congrua sť nutrimento spũum dulcia vo cor
poris nutrimento proinde ẽt in cordialibus nutrimen
tis potius exigiť aromaticitas q̃ dulcedo. Qm̃ cor est
minera generationis nutrimĩti spũum. Epar ãt qr ẽ mi
nera generationis nutrimĩti corporis exigit in nutrim̃
tis ipsius de aromaticitate minus ⁊ đ dulcedine plus q̃
in corde: aromaticitas ãt exigiť in eis. Idcirco quia e
par est minera spũs naturalis nõ quiđ minera genera
tionis ipsius apud contẽplatores ueritatis sed tm̃ mi
nera receptionis ⁊ sedes: apud tamen artificẽ medicie

sic. Spũs enim naturalis inclinatur ad aromaticitatẽ
⁊ confortatur ⁊ refocillatur ab ea cõiter inde uirtutes
naturales proculdubio confortantur.

¶ Capitulum. x. de proprietate quid sit ⁊ quantũ dif
ferat a naturalitate.

PRoprietas est in ueritate nihil aliud q̃ natura
Natura uero est principium motus ⁊ quietis
in rebus in quibus sunt perse cunctaꝝqꝫ operationum
per se conuenientium eis ⁊ propriarum uerũtameȝ dif
fert proprietas a natura sicut propriuȝ a cõmuni. vul
garis ãt opinio est ꝙ differant sicut opposita: uerũtam̃
nõ est sic. sed ueritas quidem est ꝙ in elementis que ꝯ
ponentia sunt generabilium ⁊ corruptibiliuȝ corporũ
primo causanť quedam uirtutes actiue prout exñt in
statu simplici. s. prout sunt ignis ⁊ aer ⁊ aqua ⁊ terra.
Secundo vo cãntur alie in cõmistis causata compło
ne mediante qua disponunť ad receptiõem earum ſm
quãcunqꝫ duaꝝ opinionum. quaꝝ quidem una est ꝙ i
generatione formaꝝ dispositiones introducunť. Alia
uero ꝙ omnes formarum dispõnes inherent materie
uel hyle ex sui primordiali origine. Sed q̃ñ aliqua ex
formis aduenit materie prohibet siue ligat aliaruȝ for
maꝝ dispões. Qñ uero alia forma superuenit auferẽs
exñtem cassando illã cassat dispõnes prohibitionis ip
sius ⁊ tunc 3° hyle ad naturalẽ potentiã dispõnis egre
diť: sed qualitercunqꝫ sit hoc est uerũ ꝙ a forma huius
modi perfectius manat in cõposito uirtus que nequit
in simplicibus inueniri ⁊ ꝙ dispõ ad receptiõm illius
cõpieť post cõmistiõm simplicium uerbi gra sicut est in
magnete uirtus attractiua ferri quã nulla elementariũ
uirtutũ inueniť hic. Sed exitus eius est a manatione di
uina procedente in oibus rebus ⁊ producente cũctas
virtutes de potentia in actum siue cũ dispõne prima si
cut in elementis siue cũ dispõne scđa que est compło in
cõpositis seu cõmistis: ipsa enim disponit ad receptiõȝ
predicte uirtutis ⁊ nõ est ipsamet uirtus nec forma ip
sius. Et eađ quiđ est responsio ad q̃õneȝ de proprieta
te factã: que est rñsio facta ad q̃õnem de nã: sicut enim
q̃ñ queritur propter quid cõburit ignis nemo põt alr
dicere uel respondere q̃ propter caliditatẽ ⁊ hoc qui
dem nihil aliud dicere est q̃ qr habet per naturam ca
liditatem cõbustiuã. Siľr si dicať quare magnes attra
hit ferrũ nõ põt quidẽ aliter rñderi q̃ ꝙ dicať ꝙ natu
ralem hȝ uirtutẽ attractiuã ipsius. Ex quo pȝ quoniã
sicut sciẽs ꝙ propter caliditatẽ cõburit ignis est sciẽs
ſm ueritateȝ ⁊ non est ignorans. Siľr ⁊ qui scit ꝙ ma
gnes attrahit ferrum qr uirtutem hȝ cuius natura ẽ attra
here ferrum sicut natura uirtutis que nominatur cali
ditas est in igne cõburens proculdubio sciens est non
ignorans. sed cõbustiua quiđ uirtus nomen hȝ appro
priatum: alia uero non: ⁊ est etiam cõiter alia uia quasi
extranea nec opinandum est ꝙ rei perfecta notitia ꝑ
hoc nomen habeatur adeo ꝙ sine ipso haberi non pos
sit ullo modo quoniam notitia impositi nominis non
tollit ignorantiam quã inducit extranietas rei. Pre
dicta responsione non sunt contenti vulgares ideo qr
supponitur apud eos ꝙ omnis operatio procedens a
corpore fiat a caliditate uel frigiditate uel humiditate
uel siccitate aut grauedine aut leuitate aut motu uel a
liquo ex his que in simplicibus manifeste inueniuntur.
Qum ergo actio nulli attribuitur predictorum nec ẽ
sensu manifesta ratio processus eius ab illo corpore pu
tant ꝙ omnia principalia eius ignota sint qum tamẽ

non ita sit. Etenim intelligēs bene scit qꝛ procedit vel a uirtute naturali uel animali uel intellectiua uel accidentali. Cetera que dicunt super actione magnetis .s. ꝙ trahit cū caliditate sua uel frigiditate uel anima uel cū emissione corpoꝝ curuorum ad modū hami uel cuꝫ similitudine quā nā eius hꝫ cū natura ferri uel cū vacuitate que est in ipso oia inꝗ falsa sunt quorum falsitas consideranti ueritatem leuissime reuelat. magnes eniꝫ adipiscit uirtutem ferri attractiuā cū complone: sicut planta acquirit cū complone nutritiuā uirtutem nec ignorantia de ista uirtute quare potius in magnete ꝙ in aliqua re alia inuenit maior sit ꝙ ignorantia in alijs rebus. Hec eniꝫ ignorantia in duobus cōsistit. Quoꝝ primū est ignorantia factiorum .s. principiorum producētiū hāc vtutē in esse: hec aūt ignorātia nō magis approꝑat huic vtuti ꝙ cuilibet cogite nature. Scōꝫ vo est ignorātia receptibilꝫ dubitare de cā ꝓpter quā ad receptōeꝫ vtutis huius disponit plus ꝙ aliqd corpus. Et hec silr ignorātia non est magis ꝓpa hui⁹ uirtutis ꝙ aliaꝝ nāliū reꝝ. talis .n. ignorātia est i nobis de coloribus ⁊ odoribus ⁊ vtutib⁹ aie ceterisqꝫ silibus. de ōnibus eni his rebus scim⁹ qm̄ ad actū essendi ꝑueniūt a ꝑncipijs actiuis quoꝝ cā de⁹ est bn̄dict⁹: ⁊ scit ēt qm̄ illud est pp appropriatiōm materie cā dispōnis sequētis complonem: ponimus etiam proportionem simplicium causare complonem aliā quā quidem proportionem simplicium h⁹ cōmistionis ignorabimus ꝙdiu viuemus in h° mūdo. vn̄ pꝫ quoniā ignorantia cārū prouentus huius uirtutis in magnete: nō est mirabilior ꝙ ignorantia cārum disponentium res ad rubedineꝫ aut citrinitatem aut corpus aut animā. Sed a rebus quidem consuetis admiratio cadit ⁊ negligit aīa de ipsis inquirere: quod āt raro est excitat admiratiōm ⁊ inducit ad inquirendum ⁊ ad speculandum de causis eius

In summa ergo proprietas est natura inuenta in ꝯmistis corporibus procedens in eis a sup̄na ⁊ plenissima influentia pp ꝯplonē ꝓpaꝫ uel pp dispōnē matie passe q̄ ꝑticularem ⁊ ꝓpam dispōnem acquirit. Eteni loquēdum est ꝺm ueritatem de proprietate corpoꝝ cōmistorum verūtamē ꝺm consuetam opinionem dr̄ proprietas a natura quoniam proprietas dicitur uirtus commistis inuenta corporibus a qua procedit in alio corpore actio insueta ꝙtum ad manifestam naturā. Dicit vero nā virtus qua corpora simplicia operant. de hoc igitur ad tantū se extendit cognitio vulgarium ⁊ debiliter perscrutantium veritatem: ꝙ si ignis esset res difficilis inuentionis ⁊ de longinquis ꝑtibus afferretur admiraret utiqꝫ vulgus de proprietate eius amplius ꝙ de proprietate corpoꝝ ceteroꝝ ⁊ inquireret attentius de causis proprietatis ipsius ꝙ de causis aliarum proprietatum quoniam ipsius operationes ualde mirabiles sunt. Etenim presentia eius extrahit uisum de potentia ad actū ⁊ tangi se prohibet ⁊ ascendit sursuꝫ ⁊ ascendere facit ea que vincere potest ⁊ generatur ex modico ipsius in una hora ꝙtitas magna ⁊ corrumpit omne illud cui obuiat ⁊ transmutat ad sui substantiaꝫ nec enim minuit si accipiat ex eo. Et hec quideꝫ in vitate mirabiliora sunt ꝙ tractus ferri a magnete uel ꝙ cetere proprietates. Sed quoniam ista usitata sunt ⁊ quotidie apparentia cadit ab eis admiratio ⁊ sollicitudo perquirendi cāꝫ ipsorum. Actio vero magnetis qꝛ rara est ⁊ inusitata inducit admirationem ⁊ prouocat ad inquirendum de causa ipsius.

Explicit tractatus primus. Incipit secundus.

Capitulum Primum de numero ⁊ notificatione virtutum medicinarum in genere.

Expedit ut tractare uolentes de conditionib⁹ medicinarum cordialium memoremus oꝑa cuiuslibet spēi ipsarum ante tamen hoc cōueniens est ut omnium medicinarum vlr̄ qualitates ꝺm ordinem numeremus diuidentes quoniam qualitatū medicinarum quedā inherent ipsis substantijs medicinarum ex se siue anteꝙ patiantur a corpore siue non. Quedam vero eis attribuūtur per compationem ad effectum quem in corpore derelinquunt ⁊ in his que in ipso reperiuntur. Qualitates autē que in ipsis substātijs medicinarum ratione sui attribuunt sunt verbigratia: caliditas: frigiditas: siccitas: humiditas: subtilitas ⁊ grossities: ⁊ congelatio: viscositas: liquiditas: minutio saporum ⁊ odorum. Dr̄ āt calida que qū passa fuerit a nāli uirtute nr̄i corporis calefit primo: deinde calefacit postmodū corpus nr̄m. Silr intelligendū est ꝺ frigida sicca ⁊ humida. Subtilis uero medicina que postꝙ passa fuerit a predicta uirtute in corpoꝛ nr̄o velociter in minimas ꝑtes diuidit ꝙtum est possibile sicut cinamomū atqꝫ crocus. Grossa uero dr̄ que huic ꝯria est sicut cucurbita ⁊ gypsum. Coagulatiua vo medicina est que frigore coagulata calore dissoluit ⁊ liquefit atqꝫ calore dissoluta frigore coagulat. Medicina vo liquida est c⁹ ꝑtes de facili recedunt a loco in quo ponunt Uiscosa uero dr̄ que tollerat extensiōꝫ absqꝫ intercisione. Cōminuibilis uero medicina est que diuidi potest in minimas partes a debili cā. quid āt sit sapor ⁊ odor iā notum est. Qualitatum āt que medicinis attribuuntur respectu inpressionis que in corpore uel conuenientibus ei relinquit: quedā accipiunt ab actionibus absolutis: quedā uero ab actionibus relatis ad ꝑtes corporis spāles. Prime uero st̄ que signant qū dr̄ medicina subtiliatiua: aperitiua: relaxatiua: lauatiua: incisiua attractiua: mordicatiua: dissolutiua: abstersiua: ⁊ asꝑatiua: rubificatiua: vlceratiua: pruritiua: cōbustiua: corrosiua: putrefactiua: cauterizatiua: maturatiua: digestiua: inflatiua: frāgitiua uentositatis: ingrossatiua: inuiscatiua: lenitiua: lubrificatiua: cōstrictiua: expressiua: oppilatiua: repercussiua: stupefactiua: ꝯfortatiua: ictrudatiua: mortifera: corruptiua: seu uenenosa: tyriacalis Alie uero qualitates st̄ que signātur qū dr̄ medicina laxatiua prouocatiua urine: aut sudoris inductiua: uel nauseatiua: uomitiua: retentiua sanguinis aut urine: cōstipatiua: cicatrizatiua: vlcerum: generatiua ⁊ mundificatiua ipsorum: decoriatiua: excorticatiua. Ad distinctā āt cognitionem cuiuslibet qualitatum volumus explicare cuiuscūqꝫ predictorum uocabulorum intentionem. Subtiliatiua ergo medicina est illa que substātiā humoris efficit tenuem leuiter dissoluendo cū tēperata caliditate. Dissolutiua uero medicina est illa que propter excellentiā sue caliditatis humorē diuidit sub forma uaporis ⁊ eius ꝑtes extrahit successiue a loco i q°includitur donec consumatur. Abstersiua quidem ē que remouet a superficie mēbrorum ⁊ orificijs poroꝝ coagulatas ⁊ uiscosas hūitates. Exasperatiua uero ē que mēbꝝ efficit in superficie diuersaꝝ partium quo ad sitū ⁊ exasperās quidem efficitur abstersiua quādo trāsit super mēbrum solide substātie sicut cartilago ⁊ os: cuius quidem superficies naturaliter partes habet diuersas in situ sed humiditas uiscosa uel lenis currens sup

ipsum applanat eam accidentaliter: unde abstersiua trāsiens super eā reducit ipsā ad nālem asperitatem. Aperitiua est que non tātum ab orificijs meatuum sȝ a concauitatibus ipsorum mouet materiā ad extra intus contentam. Relaxatiua est que substātiam mēbrorum habentium spissos poros efficit leuiorem caliditate ⁊ humiditate propter qđ expulsio superfluitatū que continentur in eis fit leuior. Lauatiua uero est que abstergit ⁊ non cum actiua uirtute sed cum passiua.s. humiditate ⁊ hoc ideo qr currit super orificia pororum leniens humores uiscosos ⁊ congelatos existentes ibidem sua humiditate lubrificatiua cōmiscendo se illis q̄obrem remouet eos abinde propter motum eius super illorum superficies sicut aqua ordei ⁊ aq̄ simplex calida: q̄ si fuerit ibi uirtus abstersiua erit ablutio fortis sicut est aqua saponis ⁊ saponarie. Incisiua autem est medicina subtilis perfecte potens penetrarē inter superficiē m̄bri ⁊ sᷓficiē viscosi hūoris adherētis ei dōec fiet ipsum ab ea ⁊ similiter penetrare potens inter partes humoris donec diuidat eas ⁊ a cōtinuitate remoueat diminuens cōgeries ipsius humoris absq̄ subtilitate substātie atq̄ ipsum soluendo consumit. Et incisiuum quidem opponitur adherenti viscoso quenadmodum subtiliatiū grosso opponitur. ¶ Attractiua vero ē medicina habens uirtutem valde penetratiuam mouens humorem quem attingit ad superficiem aut cuȝ proprietate: aut cum calefactione. Calefactione quidem quia dissoluit ⁊ ad locum dissolute humiditatis necessitatis uacui alia subsequitur uice prime. Iterum etiā qr rarificat propter qđ attractio fit ad replendum vacuum ⁊ iterum propterea qr causat dolorem. Et ad membrū quidem dolens confluunt materie duplici de causa. Quarū prima est qr dolor virtutem mēbri debilitat ⁊ idcirco recipit superfluitates que ab alijs membris expelluntur ad ipsum. Secunda uero est qr spiritus naturalis procedit ad ip̄m ad impugnandum cām nociuam quem sequitur sanguinis multitudo. Mordicatiua vero medicina est illa que habet qualitatem subtil̄r penetrantem causans in continuitate solōnem multiplicem numero tamen parue quantitatis etiā propinqui situs generans doloreȝ. Rubificatiua vero est que forti caliditate membrum cui obuiat calefacit in tantum ut ad ip̄m fortiter trahat subtilem sanguinem ⁊ rubificantem superficiem eius sicut sinapis cum ficubus ⁊ mentastro propter qđ eius actio vicem cauterij suplet. Ulceratiua vero est que habet potentiam rubificandi adeo excellentem ut dissoluat humiditateȝ continuatiuam partium quibus obuiat causatq̄ vlcera vel vulnera ⁊ attrahit ad ipsum superfluitates q̄obrē vlcus efficiunt qualis est anacardus. Pruritiua āt est que pōt acumīe ⁊ caliditate sui usq̄ ad poros humores mortificantes attrahere: nec tamen vlcerarē potest quēadmodum serapinum. Adustiua vero est que facit euaporare humiditateȝ ab humoribus relinquens cinereitatē ipsorum in corpore sicut euforbium ⁊ assa fetida. Corrosiua vero est q̄ dissoluendo ⁊ vlcerando peruenit ad diminuendum substantiam carnis. Putrefactiua vero est que continuitatem mēbri corrumpit dissoluēdo naturalem spiritum atq̄ calorem ipsius absq̄ eo q̄ cōrodat ipsum, aut cauterizet aut cōburat sed relinquit in eo humiditatē in quā agit calor inaturalis. Dispositō autem humiditatis in quā agit calor innaturalis putrēfactio nominatur. Tales autem medicine sunt arsenicum ⁊ ruta siluestris. Cauterizatiua vero est que cutē cōburit taliter ut eius consumat humiditatem propter qđ eius partes corrugantur sicut in eo quđ assatur q̄obrem efficitur substantia cutis oppilans meatum humoris fluentis. Maturatiua medicina est illa que rectificat substantiā humoris vtpote subtiliādo si fuerit grossus aut econtra propter qđ ad expellenduȝ habilitat ⁊ illud quidem facit quādoq̄ cum subā sua. nā si subtilis fuerit subtiliat nimis grossum. si uero grossa quod nimis est subtile ingrossat: quādoq̄ vero facit illud cuȝ qualitate nā si fuerit calida maturat p se frigida vero p accidens etenim calā subtiliat qđ est grossum ⁊ nāliter sepat inter corpora ⁊ rem extraneā. frigida vero qn̄q̄ nimis subtilis procurat subām mediocreȝ ⁊ nimie caliditatis complōnem tpat. Et oē quidem quđ a calido liquefit a frigido coagulatur ⁊ econtra. Qū ergo subtilitas humoris causatur a caliditate extranea ita q̄ caliditas nālis efficitur pp illud ipotens ad expelleduȝ ip̄m: frigidum quidem tunc frāgit extranei caloris acumē. Digestiua vō medicina est que trāsmutat cibū in humores laudabiles quibus corpus nutritur ⁊ humores in substātia corporis. Inflatiua uero medicina est in cuius substātia dn̄atur grossa hūitas extranea tpate ꝯmista in qua qū egerit caliditas nālis generatur inđ uētositas que n̄ dissoluitur sicut sūt fasceoli. Istaꝝ uero medicinaꝝ q̄dā causāt inflationem in stō q̄dam in ueis in quibus cū p̄dicta hūiditas fortius est ꝯmista nō dissoluit inđ m̄ta uētositas nisi apud sepationem ptiū medicine: idcirco causatur in uenis inflatio non in stomacho. Tales aūt medicine sūt sicut ziziber ⁊ eruca ⁊ sūt medicine ꝯgruētes ad excitādū libidineȝ. Frāgitia uētositatis medicia ꝯplens ē cū caliditate subtili ⁊ ignea defectū caliditatis debilis q̄ dissoluere nequit uētosaȝ hūitatē in quā agit. Dissolutio aūt huius medicine qn̄ puenit ad dissolutioneȝ inflatōis cātaȝ in uenis a cibis ⁊ medicinis quale est sem̄ rute ⁊ agni casti ⁊ huiꝰmōi medicine nocēt libidini. Ingrossatiua uero medicina ē ꝯtraria subtiliatiue. Inuiscatiua seu lenificatiua medicina est illa que sui uiscositate extēdit supra supficiē mēbri diuersaꝝ ptiū in situ. s. aspi sicut stomachi ⁊ matricū ⁊ trachee arterie q̄obrē cāt in eis supficiē extraneā atȝ leuē. Lubrificatiua āt medicina est que humectat supfitiē corpis in meatu retēti ⁊ liberat meatū ab eo qđ ītinetur: corpus quiđ retētū cū grauitate propria ⁊ nāli mouet̄ ppter qđ medicina efficit̄ p accn̄s mouēs ip̄m quales medicine sūt pruna ⁊ mucilagines. Cōpressiua uero medicina est sicca causans in m̄bro siccitatē ⁊ coadunationeȝ ipsius ad se ipȝ un̄ obturat̄ trāsitus ⁊ meatus ⁊ ex fortitudine ꝯpssionis ⁊ coadunationis ptiū m̄bri ad inuicem cogūt̄ hūitates subtiles in eiꝰ ꝯcauitatibꝰ pmanētes exprimi uiolēter ex motu eius opposito. Oppilatiua medicina est illa que in meatibus currens resistit uirtuti motoris ⁊ remanet apud quālibet cōstrictiuā ⁊ replet ulcus sicut est lutū comestibile. Repercussiua uero medicina est frigida que adeo ifrigidat mēbꝝ q̄ ipsum inspissat ⁊ eius meatus restringit ⁊ fluēs ad ipsum cōgelat ⁊ inspissat extiguēdo caliditatē ipsius q̄obreȝ retinet ipsū ⁊ phibet eius motū ⁊ pprie si fuerint grosse substātie sicut oleū ros. ifrigidat ⁊ mucilago psilij ⁊ ꝯsilia. Stupefactiua est medicina frigida q̄ adō infrigidat m̄bꝝ q̄ ppter frigiditateȝ alterat substātiam spiritus penetrātis in ipsū ⁊ extrahit a ꝯplone sua que recipit uirtutem sēsus ⁊ motus ⁊ pmutat etiā ꝯplonem

ipsius mẽbri vñ ãputat sensum eius. Confortatiua medicina est que adeo ꝯpat cõplonẽ mẽbri vt probibeat ipz recipere corruptelã aut cũ proprietate aut cũ sua ꝯplone ita. s. ꝙ infrigidat nimis calidũ ⁊ nimis frigiduz calefacit quẽadmodũ de oleo ros. cõmemorat G. Incrudatiua medicina ẽ que frigiditate sua probibet maturationẽ ⁊ digestionẽ sicut aqua frigida qñ bibitur in ãpate stõi. Mortificatiua medicina est illa que corrũpit cõplexionẽ ⁊ subãz spiritus cordis aut per formaz ipsius specificã sicut venenũ aut per excellentiã alicuius qualitatis actiue sicut opiũ per frigiditatẽ ⁊ euforbiuz per caliditatẽ. Medicina ãt que proprie appellatur venenũ est illa que corrũpit cõplonẽ spiritus per ꝯrietatẽ substantie spẽi sue ad subãm ⁊ spẽm spiritus sicut napellus. Medicina ãt tyriacalis ⁊ liberans a uenẽo est illa que cõplonẽ spũs ab ipressione ueneni reducit ad naturalitatẽ ⁊ ab ipso preseruat eã cũ sua proprietate. Medicina ãt prouocatiua vrine ac sudoris ⁊ medicina laxatiua ⁊ iterũ sanguis eductiua ⁊ retentiua ipsius ⁊ bis consiles manifestas quidem babent intentiones quapropter notificatione non indigent.

C. ij. in quo ostendit que sĩt virtutes medicinarum que ad confortationem cordis ⁊ letificationez conferre possunt aliquo modo.

Supranomiatarũ medicinaꝝ quedã medicinas cordis ingrediunt: quedã vero non: Faciemus ãt nũc ꝺ ingredientibus mentionẽ. Medicine laxatiue prosunt ad confortationem cordis dupliciter: vno quidẽ modo intendĩ iuuamentũ cũ eis procurari iã dcm̃ per euacuatiõm nociui bumoris a toto corpore: aut a ꝑtibus epatis ⁊ cerebri sicut fit cũ decoctione epitbymi: aut cũ medicina cũ epitbymo confecta. Secundo vero modo qñ intendĩ cũ medicina laxatiua nõ predicta euacuatio sꝫ mundificatio tm̃ sanguinis qui prope est in corde ad boc ꝙ spũs mundus generet in eo sicut qñ ponituꝛ in medicinis cordis lapis lazuli aut armenus ex quibus medicinis qñ peruenerit eaꝝ uirtus ad cor adipiscitur virtutẽ expulsiuã mẽlãcolici bu. a sanguine tendente ad ipm ⁊ mẽlãcolici vaporis a sanguine generati in ipso quiꝺ ẽt iuuamẽtuz procedit ex corde ad cerebꝝ. Nocet verũtñ medicina laxatiua cordi qm̃ ois euacuatio nãm duobus modis cõprimit. Primo quiꝺ cũ eo qꝺ nociuũ est euacuat aliquid de conueniente nature. Scꝺo vero qm̃ affert supra nãm ad mẽbra qꝺ trabit a mẽbris vnde grauantur. nã enim trabit bumores ad sedẽ ipsoꝝ ⁊ ibidẽ quiescere facit eos. medicina uero laxatiua buic contrariũ efficit: accidit ergo ex boc nature debilitas ⁊ pigritices ꝙobrez non preualet ei. Tyriacalis ãt medicina sistit vomitũ atqꝫ fluxũ confortando nãm ⁊ repugnando illi prout bꝫ subãm venenosã ⁊ cũ sua venenositate euacuatur. Et idcirco fertur bene dixisse sapiens Hip. ꝙ medicina laxatiua mundificat atqꝫ ledit. Rursus ãt iuuamẽtum laxationis maius quidẽ est in tristitia propter mundificationem spiritus ꝙ̃ i cordis debilitate. Laxatio nãqꝫ diminuit mãm spiritus ⁊ debilitat cordis complonem. Medicine vero ꝓuocantes vrinã ⁊ sudorẽ sunt vtiles in debilitate cordis q̃ cãtur ex subtilitate sanguinis ⁊ eius aquositate: nociue ãt in tristitia que causatur ex turbido ac mẽlãco sanguine quoniã auget sanguinis siccitatem ⁊ grossitiez ⁊ turbulentiã mẽlãcam. Euacuatio vero sanguinis nocet debilitati cordis que causatur ex frigiditate sanguinis ⁊ paucitate: prodest ãt debilitati que cãtur ex suffocatione caloris naturalis ⁊ superfluo sanguine sicut in cardiaca ⁊ bec est sinocba inflatiua sanguinea. Medicina subtiliatiua medicinis cordialibus associatur quando tristitia cãtur ex turbiditate sanguinis aut in debilitate cordis que ex grossitie sanguinis ⁊ eius frigiditate cãtur vnde generatio multi ⁊ ꝯpati spiritus probibetur. Eodẽ vero modo similiter abstersiua ⁊ aperitiua illis adiungitur vt cum sui aperiendi potentia penetrare faciat medicinas cordis que sunt sicut karabe ⁊ terra sigillata. Inflatiua medicina valde nociua est tristibus ⁊ corde debilibus quoniã replet substantiaz spiritus vaporibus congruis ⁊ in transmutabilibus babentibus se ad ipsos sicut se babent superfluitatẽs ad mẽbra: obtenebrant ergo spiritus atqꝫ grauitant ⁊ ad suas operationes debiles eos redunt propter qꝺ debilitationem cordis atqꝫ tristitiam simul causãt. Constrictiua medicina ⁊ inuiscatiua medicina cordis ingrediũtur vt substantie spiritus soliditatem ⁊ continuitatem laudabilẽ tribuant ne velociter dissoluatur quolibet leui motu. verũtamen ipsaꝝ vtilitas in debilitate cordis est maiõ ꝙ̃ in tristitia quoniã ex subtilitate spiritus ⁊ sanguinis cordis debilitas amplius accidit. Tristitia vero potius ex grossitie sanguinis ⁊ turbulentia eius. Repercussiua vero medicina tunc medicinas cordis ingreditur quandoqꝫ propter debilitatem eius causatã a mala complone calida patitur nocumenta. Stupefactiua medicina ponitur in medicinis cordis vt virtutes ipsarum a corruptione custodiat in uia vsqꝫ ad cor ⁊ in corde postmoduz tꝑe sufficienti similiter ad faciendũ impressionem sicut opiũ in confectionibus cordialibus. Medicine autẽ confortantes tenacitate sua omnes inquã medicinas cordis ingrediuntur quoniã bumane nature eius proprietate conueniunt cuius inquã nature ꝑ̃ncipiuz cor existit ⁊ quoniã ẽt cor confortant ut a venenis non patiatur: quales sunt doronicũ ⁊ muscbus. ⁊ omnes quidem medicine letificantes cor ⁊ confortantes ipsuz sunt tyriacales non tamen omnes tyriacales sunt letificantes propterea qr quedã ipsaꝝ sunt valde calide ut castoreũ: quedã ualde frigide ut lactuca ⁊ põrtulaca. Et sunt quedã tyriacales illis qualitatibus indigentes diuersis ex causis. venenũ enim cui repugnat contrariatur cũ sui substantia ⁊ forte cũ qualitate predicte qualitati contraria: aut solum contrariatur cum qualitate qualitati predicte contraria: aut forte necessarium est ut medicina veneno repugnans siue calido siue frigido sit uebementis caliditatis multis ex causis. quarum una est ut sit spiritus fortis motus. Secunda quidem est ut sit uebementis extensionis ad boc quiꝺ ut cũ potentia mortificandi ⁊ tyriacali quã babet longe possit obuiare ueneno impugnando ⁊ expellẽdo ipsum anteꝙ̃ cor attigat. Tertia vero ut sit fortis ad corrũpendum ⁊ cõburendum uenenum in modico tꝑe in quo cũ boc qꝺ dcm̃ est insuper conseruatur spiritus i suo saluo eẽ tyriacali proprietate. Vomitiua vero medicina prodest cordi quoniã alleuiat anbelitum ut inꝺ cor melius euentat. Dissolutiua medicina debilitati cordis ⁊ tristitie valde nocet nisi ex grossitie spiritus ⁊ frigiditate causetur ⁊ in corde sint inflatiui bumores: nocet ãt debilitati cordis propterea qr dissoluit spũm exiguũ ⁊ subtilem. qꝺ eni dissoluitur quecunqꝫ sit subã eius ex genere est vaporis ⁊ uenti. Tristibus ãt nocet quoniã tristitia si cãtur ex paucitate spiritus dissoluendo addit in paucitate aut subtilẽ spũm efficit turbulẽtũ

⁊ remanenti spissitudinē auget. q̄ si necessitas coegerit
vti ea expedit ei cōmisceri confortatiuas medicinas ⁊
congregantes aut continuitatem seruantes dū tñ sint
ex his que cōueniunt cordi sicut myrtus ⁊ kebuli.

¶ Capitulum tertium de simplicibus medicinis cor
dialibus secundum ordinem alphabeti.

POstq̄ locuti sumus de vlibus iudicijs medici
narū ⁊ ostendimus que ex eis medicationi cor
dis conueniunt ⁊ que non ⁊ etiā propter quid. nunc iā
expedit ut tā ad iudicia particularia medicinaruz cor
dialium simplicium q̄ cōpositarum amō descendamus
a simplicibus incboantes ſm ordinē alphabeti. Inq̄t
translator. quoniā alphabetuz arabicū nequit ordinē
alphabeti nostri seruare: idcirco medicinas simplices
de quibus auctor hic loquitur ad alleuianduz laborē
studentibus ſm seriē nostri alphabeti scripsim⁹.

¶ De littera. A. ¶ Ambra ¶ Aurum ¶ Argentū
¶ Acedula ¶ Agaricus.

¶ De Ambra.

AMbra calida ⁊ sicca in secundo ⁊ cum subtili
tate ⁊ viscositate sua nihilominus habet uehe
mentem proprietatem letificandi ⁊ confortandi simul
Est āt ad hoc potentior propter fortitudinem sue aro
maticitatis ⁊ ideo confortatiua est substantie cuiuslibz
spūs ⁊ mēbrorum principalium ⁊ multiplicatiua ipsi⁹
effectus ⁊ est multo tpatō; muscho. Iaz autem patens
est hui⁹ natura cū subtilitate ⁊ viscositate ⁊ soliditate.

¶ De Auro.

AUrum iudicatur inter iudicium argenti ⁊ iudi
cium iacynthi ⁊ est quid ĩfra iacynthū ⁊ supra
argentum cuius quidem complō tpata est aliquātulū
vicina calori ⁊ est eius operatio a proprietate.

¶ De Argento.

ARgentum aliquātulum est frigidum ⁊ siccuz ⁊
eius quidem effectus similis est effectui iacyn
thi hoc excepto q̄ est multo debilius illo.

¶ De Acedula.

ACedula propinqua est acetositati citri attamē
q̄uis in complōne non sit ea debilior in prop
etate tamen multo debilio; est.

¶ De Agarico.

AGaricus calidus est in primo siccus in secun
do. Inest autem ei proprietas tyriacalis con
tra omne venenum ⁊ propter subtilitatem que eius ca
liditati cōmista est aperitiuus est ⁊ laxatiuus hu. tur
bidi propter que omnia inest ei proprietas confortā
di cor ⁊ letificandi.

¶ De littera. B. ¶ Basilicon ¶ Been.

¶ De Basilicon.

BAsilicon calidum est ⁊ siccum in primo: habet
autem aromaticitatem ⁊ stipticitatem cuz sub
tilitate preter hoc etiam est in eo superflua humiditas
letificat autem cum proprietate quā adiuuat aromati
citas stipticitati ⁊ subtiliationi associata: finaliter tam̄
vsus eius non est in letificatione laudabilis quoniam
substantia nutritiua que est in ipso contrariatur ipsius
medicinalis substātie: etenim substātia medicinalis effi
cit que dicta sunt: nutrimentalis vero sanguinem tur
bidum atq; melācholicuz generat ⁊ illa superfluitas in
super que est in ipso causat inflationem in venis: iam
autem ostensum est q̄ nociua sunt ista duo.

¶ De Been.

BEen calidum est in secundo: siccum in primo.
Ipsius autem quodā est album: quodā rube
um. Sed rubeuz quidem calidius est. Et est nihilomi
nus in utroq; stipticitas cum subtiliatione ⁊ apertione
Inest ei fortis proprietas confortandi cor ⁊ etiā simul
letificandi ad que quidem iuuatur stipticitate subtilia
tioni coniuncta.

¶ De littera. C.
¶ Citrum ¶ Corallus ¶ Cinamomum ¶ Cro
cus ¶ Canfora ¶ Coriandrum ¶ Calamentum
¶ Casia lignea ¶ Caro ¶ Ciperus.

¶ De Citro.

CItri cortex est ex letificantibus tyriacalibus cu
ius proprietatem caliditas quidem adiuuat.
Est enim calidum ⁊ siccum in tertio cui appropiquat
folium ⁊ flos eius suntq; subtiliores eo ⁊ eius etiam a
cetositas est ex confortantibus cor calide ⁊ sicce com
plexionis. ⁊ est ex conferentibus cardiace calide: post
hoc autem est in eo tyriacalitas vnde confert morsui
reptilium ⁊ serpentis ⁊ est frigide ⁊ sicce in tertio. Se
men autez eius est tyriaca conferens uenenis: videtur
etiam q̄ sit ex confortantibus cor prebendo soliditatē
substantie spiritus. est frigide ac sicce complexionis in
tertio nec elongatur ab intellectu quoniam fit ex alle
uiantibus ipsum.

¶ De Corallo.

COrallus frigidus est in primo siccus in secun
do ⁊ cum proprietate confortat cor ⁊ letificat
quam quidem proprietatem adiuuat illuminatio ⁊ ab
stersio ⁊ solidatio cum stipticitate.

¶ De Cinnamomo.

CInnamomum alitinium calidum est in fine secū
di: siccum in tertio: habetq; modicam stipticita
tem ⁊ inest ei letificandi proprietas quam adiuuat aro
maticitas eius ⁊ fortitudo subtilitatis. Et propterea
confert iuuamento tyriace.

¶ De croco.

CRocus calidus est in secundo: siccus in primo
⁊ sunt in eo stipticitas ⁊ dissolutio fortes atq;
digestio sequitur proculdubio. ⁊ inest ei proprietas
vehemens in confortando cor ⁊ substantiam spiritus
⁊ letificandi cuz hoc q̄ illuminat ⁊ dilatat ⁊ solidat ip
sum ⁊ adiuuant ad hec aromaticitas fortis cum natu
ra predicta. Multitudo vero comestionis eius sup
flue dilatat spiritum ⁊ mouet ad extra donec occidat
propter hoc ut discedat a nutrimentali medicina ⁊ se
quitur inde mors. Dosis autē eius ad hoc non est nec
oportet de ipsa mentionem facere.

¶ De Canfora.

CAnfora frigida est ⁊ sicca in tertio: uirtus eius
est saluare substantiam spiritus cum dominio
sue frigiditatis quando eius quantitas moderatur ⁊ fō
tasse adiuuat ipsam absolute frigiditas in calida com
plexione: quando propter malitiam eius complexiōis
debilitatur spiritus ⁊ dissoluitur. Aromaticitas autez
eius adiuuat absolute proprietatem ipsius in omni cō
plexione. Temperatur vero frigiditas eius cum ābra
⁊ muscho. Siccitas autem cum oleis humidis ⁊ aro
maticis sicut est oleum viol. etiaz est tyriaca. ⁊ proprie
contra calida venena. Et acquirit ab ea spiritus sub
tilitatem ⁊ luminositatem vehementem ⁊ propterea le
tificat ⁊ confortat: in hoc autem karabe assimilatur ei.
Sed canfora quidem fortioris proprietatis est ⁊ ve
hementioris saluationis.

¶ De Coriandro.

COriandrum frigidum est in secundo siccum in
tertio. Et inest ei proprietas confortandi cor

⁊ letificãdi ⁊ ꝓꝑe in calida ꝯplone ⁊ adiuuãt ipm aro maticitas ⁊ stipticitas eius.

De Calamento.

Calamentũ si reꝑmat̃ eius caliditas ⁊ siccitas cũ oleo viol. ⁊ remanserit aromaticitas ⁊ pene tratõ eius ꝯfert in tpando spũ3 in cerebro exñ tẽ ⁊ ꝓꝑe si fuerit ꝯplonis phlatice tũc.n. reꝑssione non indiget. nec est auditũ ꝙ spiritui ꝯferat q̃ existit incor de iuuamento magno vextñ ex his que dixim⁹ de q̄lita tibus eius vĩ ꝙ ꝯferre possit eide3.

De Casia lignea.

Casia ligena ap ꝓpinquat in ꝯplone cinamomo calitinio non tñ in subtilitate.

De Carne.

Caro licet sit nutriens puꝛ attñ aqua eius igre dit̃ curatõe3 debilitatis eius nõ igꝛ obest de ipa loqui. Et idcirco dicim⁹ ꝙ carnis aq̃ si lauda bil̃ fuerit caro aialis: aut bidẽtis ouis: aut iuuenis arie tis: aut hedi uel caro laudabilium auium est ultima re rum debilitati cordis. Quod si causatur ex debilitate spiritus tunc utilior est caro animalis aut bidẽtis ouis Si uero ex ipsi⁹ grossitie ⁊ turbiditate ⁊ paucitate tũc leuiores ex eis vtiliores sunt. Plures autem medicoꝝ sunt opinati ꝙ aqua carnis sit brodium decoctionis ip sius non tamen est ita. Sed potius aqua carnis est suc cus per decoctiouem extractus a carnibus cõminutis donec resudando fluat ab eis ⁊ in qua frigitur caro cu ius colatura potui ministratur.

De cipero.

Ciperus de eo dicetur ĩ capitulo de spicanardi

De Littera. D. Doronicum.

De Doronico.

Doronicũ calidũ ⁊ siccũ est in ꝑncipio scđi gra dus. Inest aũt ei ꝓꝑetas valde fortis in ꝯfor tãdo cor ⁊ in letificãdo cui nõ repugnat exces sus ⁊ adiuuat tyriacalitas ipsius ⁊ ꝙ in ipo est õ stipti citate subtili ꝓinde est tyriaca cũctis uenenis ⁊ letifi cans ⁊ ꝯfortãs: reprimit̃ ãt excessus sue caliditatis cũ ꝯmistione sirupi matianoꝝ. Sed in cardiaca ualde ca lida cõmiscet̃ ei modicũ cãfoꝛ ꝓpt̃ quod remanet ꝓꝑe tas eius ⁊ reprimitur caliditas.

De litera. E. Emblicus. Endiuia.

De Emblico.

Emblicus de ꝯplone eius st̃ dĩntes opiniones Et hi qui plures st̃ dicũt eũ eẽ frigidũ ⁊ hũidũ ⁊ hoc q̇dem recti⁹ est. Isaac ãt iudeus opinat⁹ ẽ ut dꝛ ipsũ esse calꝫ. Sꝫ qui frigidũ iudicãt diꝟsificant̃ nã quidã ponũt frigiditatẽ eius in primo: quidã ꝟo in secũdo. videt̃ tñ ꝙ sit in fine primi: siccitas ãt eius est ĩ secũdo ꝓpter quod ẽ ex mere ꝯfortãtibus stipticitate: Et inest ei ꝓꝑetas ꝯfortandi cor ⁊ lectificãdi quã adiu uat stipticitas eius cuius etiã frigiditas in ꝯplonib⁹ fri gidis cũ modica re leuiter tẽꝑat̃. Est .n. medicina so lutiua spirituũ: eius tñ iuuamẽtũ in ꝯfortatione maius est quã in tristitia. tunc autẽ in tristitia prodest qñ ẽ e⁹ cã subtilitas sãguinis cũ paucitate atꝫ dissolutionis ve locitas illus. Et qm̃ est ex medicinis ꝯfortãtibus cor propt̃ proprietate3 ⁊ propt̃ hoc ꝙ mũdificat etiam id circo est medicina uehementer conferens intellectui ⁊ memorie.

De Endiuia.

Endiuia siluestris sicca est in primo. Inest autẽ ei proprietas tyriacalis q̄ ingreditur cordis medicationem potata ⁊ emplastrata.

De littera. F. De Fisticis.

Fisticis inest aromaticitas ⁊ stipticitas cum vi scositate propter quod aiunt esse letificãtes cor ⁊ confortantes ⁊ inde numerantur inter medicinas tyriacales.

De littera. J. Jacynthus Iximel.

De Jacyntho.

Jacynthus tꝑata esse uidetur. Inest autem ei ꝓ prietas letificandi ⁊ confortandi cor ⁊ fortiter obuiandi ueneno. Et hec quidem proprietas est uirt⁹ non suis attribuenda componentibus sed manare ab ipa eo mõ quo diximus de magnete. De his aũt q̃ in ꝯsideratõe iacynthi ꝑsuadere oꝫ ẽ vt incõueniens esse dicat̃ calorẽ nãle3 agere in iacyntho qñ sumit̃ intra corp⁹ transmutatõ3 ⁊ dissolutiõ3 atqꝫ ꝯmistionẽ e⁹ subẽ cũ euaꝑabili subã spũs queadmõ3 dicim⁹ de croco ⁊ silib⁹ Et in sũma ꝯgruũ q̇dẽ ẽ ꝙ dicat̃ ꝙ iacynth⁹ ĩ sub stãtia sui patit̃ a calore nãli ⁊ ex inde postmodũ eius o pus manifestari. Eteni ei⁹ substãtia queadmõm patet sensui ualde est ab hui⁹ passione remota. uꝛ ergo ꝙ ca lor nãlis nec imꝑmat in substãtia nec in accñtibus for me sue inherẽtibus sed solũ in ubi eius ⁊ loco ⁊ q̄lita tibus eius accñtalib⁹. In vbi quiden ⁊ loco qm̃ facit ipm cũ sanguie penetrare vsqꝫ ad partes cordis. Qua propter qum efficiatur propinquius passo fortius im primit suum effectum. In qualitatibus quidem accidẽ talibus quoniam calefacit ipsam iacynthum: de natu ra uero calefactionis est ut manifestet proprietatem ⁊ educat uirtutem sicut apparet in karabe: ipsum eni3 q̄ do debiliter paleam trahere videtur: fricatur quidem donec calescat post hoc apponitur palee trahens ipsã uidetur ergo finaliter ꝙ impressio iacynthi sit ista ⁊ ꝙ actio eius sit secundum additionem elongationis aut appropinquationis eius ad id in quod naturaliter im primit. illud autem in quo testificantur antiqui letifica re iacynthum. s. ferre ipsam ⁊ proprie in ore testantur quoniam ad letificationem alteratione non indiget in substantia sua uel in accidentibus inherentibus ei nec est necessarium ꝙ passum tangatur ab ea: sed sufficit ꝙ uirtus letificandi que ab ea manat ipsum attingat quã uis eius actio confortetur calefactione ⁊ appropiqua tione sicut in proprietatibus ceterorum videtur etia3 ꝙ adiuuet actione3 sue proprietatis quod habet de il luminatione cum abstersione ⁊ tꝑamento compl̃onis.

De Iximel.

Iximel planta est aromatica similis cinnamomo quam quidem de lamec afferri debent ⁊ est ca lida in secundo sicca in primo. Et est ei proprietas val de subtilis confortandi spiritum quam adiuuat aroma ticitas ⁊ stipticitas cum subtilitate sicut frequenter in predictis recolimus: confortat etiam cor ⁊ cerebrum ⁊ omnia uiscera ⁊ in summa omnium uirtutum naturã adiuuat ⁊ actiones.

De littera. K. Kadrem Karabe

De kadrem.

Kadrem est ex medicinis letificantibus ⁊ con fortantibus magnis ⁊ est ex nobilioribus tyri acis contra morsum serpentis ⁊ pucturam nec habet excellentem caliditatem. Et idcirco cum hoc ꝙ est ty riaca confortat ⁊ letificat simul. Est enim herba simi lis aristologie crescens cum napello cui napellus ei uicinatur in quocũqꝫ loco nec fructificat nec frõdescit

propter quod quidā opinati sunt ꝙ sit titimalus quo niam hec ei conuenit non tamen est ita.

¶ De karabe.

Karabe calida in primo sicca in secundo. opini o tamen est ꝙ sit frigida. Inest autem ei aroma ticitas canforalis ⁊ radiositas modica ⁊ proprietas ꝯ fortandi cor ⁊ ipsum letificandi ac depellendi cardia cam iuuamento temperato ⁊ soliditate quam prebet spiritui.

¶ De littera. L.

¶ Ligua bouis. ¶ Lapis armen⁹. ¶ Lapis lazuli. ¶ Liliuz. ¶ Lignum aloes. ¶ De ligua bouis.

Lingua bouis calida est ⁊ humida in primo: cu ius proprietas est letificare: mundificat nāqꝫ substantiam cordis. Melior tamen est que de corin tho affertur habens spissum folium uelatum plurima lanugine: quod inquam post exiccationem nec contra bitur nec est siccum: que autem in his partibus reperi tur est ex genere alterius plante ⁊ accipitur pro lingua bouis propter similitudinem illius ad illam qum tamē non sit illa. Sed etiam conuenit ei cum uirtute prope tatis ⁊ appropinquat eius natura temperamento nec tamen imprimit sicut illa.

¶ De lapide armeno.

Lapis armenus proprietatem habet confortā di cor ⁊ ipsum letificandi: separādo insuper ua porem melancholicum ac fumosuz a spiritu ⁊ mundifi cando similiter corpus ab humore melancholico.

¶ De lapide lazuli.

Lapis lazuli similem uim habet cum eo quod di citur de armenico lapide nisi quia est ipso de bilior modicum.

¶ De lilio.

Lilium in iudicio ⁊ natura croco appropinquat minus tamen habet caliditatis ⁊ siccitatis cor ⁊ lilium quidem conuenientius est ad confortationez cordis. Crocus autem ad letificationem. In lilio est potentia solidandi spiritum propinqua ei que est i cro co non tamen habet siccitatem ⁊ crocus habet uehemē tem potentiam dilatandi spiritum foras ⁊ mouendi ex tra: proinde amplius confert sincopi ꝙ crocus. Liliū enim mouet spiritus minute dilatando ⁊ extrahendo ⁊ fortius retinendo. Crocus autem minus retinendo ⁊ fortius dilatando ⁊ extrahendo.

¶ De ligno aloe.

Lignum aloes appropinquat in iudicio ambre tamen est ea debilior. Eteniz tpamento propin quior est complexio eius ⁊ omnia membra confortat.

¶ De Littera. M.

¶ Myrtus. ¶ Myrobal. ¶ Melissa. ¶ Macis. ¶ Muscbus ¶ Mumia ¶ Menta ¶ Malum gra natum ¶ Matianum ¶ Margarita.

¶ De Myrto.

Myrtus non est ita perfecte cōmistionis ut patet ꝙ vnica ⁊ singulariter predominans uirtus ei conueniat per naturam immo uidetur duplicem habe re substantiam in quarum una frigiditas dominatur i altera uero caliditas inter quas quidem cōmistio non perficitur nec actio ⁊ passio taliter ut perducat ad cō plexiōem vnicam dominantem eis in quo quidez iudi cio plurime considerationis est myrtus: uidetur enim plus esse frigiditatis in ipsa nec tamen adeo fortis est ipsarum cōmistio quin calor naturalis sepet inter eas: quncqꝫ seperauerit penetrat primo substantia calida ⁊ calefacit: postea uero sequitur substātia frigida ⁊ cō fortat ⁊ stringit ⁊ idcirco excellit eius iuuamentum in generatione pilorum etenim substantia calida trahit ꝓ mo materiam ⁊ dilatat poros. Qui ergo ad ipsos tra hitur materia conueniens generationi pilorum condē satur in pilum. Est autem sedes aromaticitatis que in ipsa est substantia calida. Qum autem indicatur myr tus secundum complexionem eius predominantem ⁊ for tiorem est frigida in primo ⁊ sicca in secundo ⁊ inest ei cum hoc subtilitas: est quoqꝫ conueniens spiritui pro pter aromaticitatem suam ⁊ stipticitatez cum subtilita te subtiliatiua ei⁹ ⁊ mūdificatiua etiam propter alterā substantiarum eius simplicem propter que iterum om nia est ex medicinis conferentibus cardiace ⁊ cordis d bilitati proprietate quam complexio adiuuat.

¶ De Myrobalanis.

Myrobalani kebuli frigidi sunt in primo sicci in secundo: inestqꝫ naturaliter eis stipticitas quod significat ipsorum punticitas. Et soluunt cum propri etate quam complexio adiuuat. myrabol. indi tamen adhuc fortiores sunt kebulis. Cōmunicant tamen in mundificando cor ⁊ consolidando ⁊ confortando etiā idcirco letificat: uidetur etiam ꝙ ad hoc similiter insit proprietas.

¶ De Melissa.

Melissa calida est ⁊ sicca in secundo. Inest autē ei proprietas mirabilis letificandi ⁊ confortā di cor similiter: quam quidez adiuuat aromaticitas ⁊ subtilitas aperitiua ⁊ stipticitas que in ea sunt ⁊ cum hoc etiam cunctis uisceribus confert habetqꝫ naturaz leuiter solutiuam ita. s. ꝙ sufficit ad soluendum a spiri tu vapores melancholicos ⁊ sanguinem qui existit i cō de nec tamen id efficere ualet a ceteris membris ⁊ cō pore toto.

¶ De Mace.

Macis de eo dicitur in capitulo de spica.

¶ De Muscho.

Muscbus calidus ⁊ siccus in tertio. Est autem similis croco non tamen crocus loco eius per mutari potest in omni loco. ⁊ muscbus est tyriacalium nobilior contra napellum ⁊ grani eius ⁊ cornu spice ī primit caliditas eius cum canfora ⁊ siccum cum oleis humidis sicut cum oleo uiolaceo ⁊ rosaceo.

¶ De mumia.

Mumia calida est in fine tertij sicca prout credi tur in primo. inest autem ei proprietas omnez spiritum confortandi quod adiuuat continuati na ui scositas.

¶ De Menta.

Menta habet subtilem aromaticitatem ⁊ dulce dinem amaritudini cōmistam cum delectabili cōmistione ponticitatis ⁊ conuenientis stipticitatis q̄ inquam sicut sepe diximus adiuuat letificandi propri etatem: uidetur autem ꝙ eius complexio sit calida in fine primi sicca in principio secundi.

¶ De malo granato.

Malum granatum dulce conueniens est cōple xioni spiritus cum bonitate ⁊ dulcedine sua ⁊ proprie spiritus qui existit in epate.

¶ De Matiano.

Matianum frigidum ⁊ siccum in primo: ⁊ inest ei magna proprietas letificandi ⁊ confortādi

quã adiuuat aromaticitas ⁊ dulcedo ⁊eniꝫ causa hec ꝙ est medicina est nutriens quãobrem confert spiritui nutriendo ⁊ temperando ipsum ⁊ prodest etiam ei sua proprietate.

¶ De Margarita.

MArgarite similes sunt karabe in natura ⁊ luminositate. verũtamen in opere non consequitur illas: tamen ei inest proprietas valde magna.

¶ De Littera. N. ¶ Nenufar.

¶ De Nenufare.

NEnufar appropinquat canfore in iudicio nisi qr est humidior ea. Et eius quidẽ humiditas causat in substãtia spiritus qui existit in cerebro pigritiam ⁊ torporeꝫ nisi egeat humectatione ut temperetur spiritus autem qui est in corde non uidetur ab ea pati hoc nocumentuꝫ quod patit̃ spũs cerebri imo prebet forte iuuamentum nam proprietas sue aromaticitatis ꝯfortat spiritum qui in corde est: nocumentum uero frigiditatis ⁊ humiditatis ipsius est secundum quid ⁊ tẽperat̃ croco ⁊ cinamomo.

¶ De Littera. O.

¶ Oua. ¶ Olibanum. ¶ Ozimum.

¶ De Ouis.

OUa quanuis medicina non sit ad ꝯfortationem cordis tamen recipiuntur: ipsum enim ualde ꝯfortant uitella uidelicet dũmodo tamen accipiãtur ex ouis uolatilium laudabilis carnis sicut galline ⁊ perdicum ⁊ starne ⁊ fasiani. Ista enim uitella temperate ꝯplexionis sunt quibus tria conueniũt scilicet uelocitas in sanguinem transmutari: ⁊ paruꝫ superfluitatis post transmutationem relinquere: ⁊ sanguinem generant ⁊ confortationeꝫ sanguinis quo nutritur cor scilicet subtilem ⁊ clarũ: pellitur ergo festinanter ad ipsum. Et idcirco preceteris nutrientibus conueniens est in dissolutione substantie spiritus ⁊ diminutõe materie ipius sanguinis scilicet cordialis.

¶ De Olibano.

OLibanum calidum in secundo gradu ⁊ siccum ĩ prio. Estq; confortatiuũ uitalis spiritus ⁊ animalis ⁊ proinde confert hebetudini ⁊ obliuioni. Cuiꝰ inquam opatio conformis est operationi heen nisi q̇a eo debilius est in confortatione cordis ⁊ maioris aromaticitatis ⁊ propter tyriacitatem que in ipso est prodest fumus eius in pestilentijs.

¶ De Ozimo.

Ozimum est basilicon de quo superius est dictuꝫ minus autem est melisse in iudicio simile excepto ꝙ est ea calidior modicum.

¶ De Littera. P.

¶ Polypodium. ¶ Pira. ¶ Peonia.

¶ De Polypodio.

POlypodium letificat non per se sed per accidens: euacuat enim a corde ⁊ ceꝛbro ⁊ corpore toto melãcholiã.

¶ De Piris.

PIra quidem aromaticitateꝫ ⁊ stipticitatem atꝫ soliditatem substantie que inquam ad frigiditatem declinantia habent uirtutem confortandi cor ⁊ adiuuant eam que diximus. Matiana tamen adhuc meliora sunt eis.

¶ De Peonia.

PEonia temperata est in caliditate ⁊ frigiditate forteꝫ habens siccitatem ⁊ stipticitatem cũ subtilitate que inquaꝫ oĩa proprietatem ipsius adiuuãt in confortationem spiritus animati ⁊ expulsionem suꝑfluitatum a cerebro cum potentia quam habet educendi m̃l'iam ⁊ phl'a ex illius substantia tantum a cuius ꝓprietate adipiscitur cerebrum potentiam resistendi eorum receptioni uidetur etiaꝫ illi conuenire ul'ꝫ impressio in corde quãuis non recitetur.

¶ De Littera. R. ¶ Rosa.

¶ De Rosa.

ROsa imperfecte cõmistionis est in eius substãtia sicut diximus de myrto. Est eniꝫ in ea subã cꝰꝯplo f'ra ẽ in s'o ⁊ subã cꝰꝯpl'o cal'a ẽ in pᵒ ⁊ ẽ ĩ ea substantia lenitiua ⁊humectatiua ⁊ substantia inspissatiua ⁊ sicca. Conuenitq; cum aromaticitate sua substantie spiritus ⁊ proprie quando supercalefactus extiterit. confert enim ei tunc sua frigiditate ac solidat ipsum cũ sua stipticitate propter quod ualde proficit ⁊ sincopi ⁊ cardiace quando paulatim ꝯglutitur aqua ipsius. Estq; cunctis uisceribusconferens.

¶ De Littera. S.

¶ Sericũ. ¶ Sticados. ¶ Spodiũ. ¶ Sandalus ¶ Secacul.

¶ De Serico

SEricum ex fortibus letificantibus est excellẽtius tamen est crudum. Sed quandoq; cadit in usum coctum potissime si non fuerit tinctum. Est autem calidum ⁊ siccum in primo: ⁊ insunt ei subtilitas ⁊ raritas ⁊ peruietas atq; fulgor ⁊ proprietas letificandi ⁊ confortandi cor ad quod iuuatur predictis. unde dilatat spiritum ⁊ solidat ⁊ abstergit ⁊ clarificat ⁊ illuminat. nec tamen eius confortatio tantum uni appropriatur piritui sed est potius conueniens substantie spiritus cuiuslibet ita ꝙ confert spiritui animato quod patet ex eo ꝙ uisuꝫ confortat si oculi ex ipso colyrizentur: patet etiam propterea quia ꝯfert memorie ⁊ ꝙ spiritum preterea confortat qui existit in epate q̇ꝺ mpinguatio manifestat. planum est autem ꝙ non iꝯpinguat propterea ꝙ temperet corpus: relinquitur ergo ꝙ facit hoc quia confortat spiritum naturalem ad nutriẽdi actioneꝫ perfectiꝰ causãdã utimur ẽt eo siñ ꝯpl'iõe

¶ De sticados.

STicados arabicum calidum est in primo siccũ in ecundo. Inest autem ei proprietas educendi humorem m'l'icum ⁊ proprie ex cerebro ⁊ ex corde unde etiã letificat ⁊ confortat corpus depurando substãtiam spiritus in cerebro ⁊ in corde simul a melancholia: habetqꝫ stipticitateꝫ modicam ⁊ idcirco substãtiam spiritus in corde consolidat uł etiam ꝙ propter hoc proprietatem habeat confortandi cor propter q̃ uehementer confert in uenenis punctionuꝫ ⁊ morsura ⁊ ad confortandum cor ⁊ ad corroborãdũ memoriaꝫ.

¶ De Spodio.

SPodio inest proprietas confrrtandi cor ⁊ letificandi. Confert multum cardiace ⁊ sincopicalis cuius proprietatem stipticitas adiuuat ꝯpl'onal'r autem est frigidum in secundo. In ꝯpl'onibus frigidis temperatur cum croco. uidet̃ ꝙ letificet ⁊ confortet causando luminositateꝫ ⁊ soliditatem in spiritu.

¶ De sandalis.

SAndalus habet proprietateꝫ letificandi ⁊ confortandi cor quam quidem adiuuant aromaticitas ⁊ stipticitas ⁊ illius subtilitas. Estq; complexio eius frigida quanuis albus frigidior sit ⁊ minus siccũ omnes tamen ĩ his qualitatibus ꝑueniunt ad s'm gradũ

¶ De Secacul.

SEcacul qd̄ est ſm ueritatem frigida ut fertur ꝑpter ſubtilitatē ⁊ caliditatē ⁊ humiditatem addit in uirtute ſpiritus.

C De Littera. T.

C Tamarindi.

C Terra ſigillata.

C De terra ſigillata.

TErra ſigillata ꝑ parte complexiōis est in caliditate ⁊ frigiditate conformis humane complexiōis niſi qr eius ſiccitas maior est humiditate ipſius habet ꝙ humiditatem cum ſua ſiccitate vehementer cōmiſtā Et propterea inſunt ei viſcoſitas ⁊ confortatio qr maior uero est ſiccitas in ea: idcirco cum illis ineſt etiam eidem absterſio habet etiā proprietatem mirabilez letificandi ⁊ confortandi cor cum tyriacitate manifesta ꝓpter qd̄ cunctis obuiat uenenis ita ꝙ ſiue bibatur ante ꝙ̄ venenum ſiue poſt nām ſuſtinet ⁊ confortat ad expellendum eum videtur etiā ꝙ inſint ei proprietas illuminādi ⁊ ꝑpandi ſpiritum. Adiuuāt autem viſcoſitas ⁊ ſtipticitas que in eo ſunt etenim ſoliditatem ⁊ continuitatem auget ſpirituū propter quod fortius letificat ⁊ cōfortat.

C De tamarindis.

TAmarindi frigidi ſunt ⁊ ſicci in ſecūdo: de quibus opinio est ꝙ confortāt cor: videtur tamen ꝙ illud proprie ſit in habentibus malā complx̄onez ad naturā cholericā declinātem. Etenim ꝑpat infrigidando ⁊ a cholera mundāt cū uirtute ſolutiua quā habet.

C De littera. U.

C Uſnee.

C De Uſnee.

USnee ca. ē in primo ſic. in ſo: que propter ſui aromaticitatem conueniens est ſubſtātie ſpirit⁹ quā etiā ſoliditate ⁊ ſtipticitate conſolidat ⁊ confortat de facili ⁊ penetrat propter ſui ſubtilitatez. Et idcirco confortatiua est cordis ⁊ cardiace conferens.

C De Littera. Z.

C Zedoaria.

C De Zedoaria.

ZEdoarium vtrunqꝫ ca. est ⁊ ſic. in 3° in quibus etiā ineſt cum ſubtilitate ſtipticitas ⁊ conuenit eis cum proprietate ⁊ aromaticitate cor cōfortare adiuuatqꝫ ſtipticitas ⁊ ſubtilitas. Sed in domeſtico quidem fortior est confortādi proprietas ⁊ aromaticitas etiā poniturqꝫ in magnis tyriacis ⁊ quoniā vehemēter conuenit ſubſtātie ſpiritus: idcirco confortat ſpirituz i epate exiſtente adeo quidem ut inter īpiguātia ꝯputat

C Capitulum quartum de differentibus modis letificādi ⁊ confortādi repertis in medicinis.

DEterminatis noſtre intentionis ſermonibus in medicinis ſimplicib⁹ cordis āmodo loquemur de compoſitis medicinis. Et primo de mithridato: ⁊ Tyriaca magna. nulla enim compoſitarum medicinaꝝ equiparatur eis in tēperādo complx̄onem humanam ⁊ conferendo ei ac letificatione cordis ⁊ ablatione triſtitie necnon in obuiādo venenis ac morbis venenoſis. Ambaꝝ enim medicinarum aliquid est notum: aliqd vero ignotum. Notum autē est quđ eis aduenit ex ſimplicibus. Ignotum vero qd̄ eis aduenit poſt cōmiſtionem. Exemplum autem primi est ſicut ſi dicamus nos ſcire tyriacā ⁊ mithridatum veneno tyri ⁊ ſcorpionis conferre propterea qr in eis reperiuntur medicine cōferentes ad illud. Et ſimiliter tn̄ propter hoc dr̄ conferre cardiace aut debilitati virtutis exiſtentis i ep̄e. Exēplū āt ſecundi est ut dicamus ꝙ nobilior operationuz ipſaꝝ est que prouenit utriſqꝫ poſt cōmiſtiōm a nā conuenienti valde nature humane ad quā quiđ ſuſcipiēdā complx̄o ꝑparauit eā ⁊ e⁹ēt principiū ab extrinſeco est. Nos āt ignoramus cām inuentionis q̄titatū medicinarū ſimplicium proportionataꝝ ad hanc diſpōnem in eis quēadmodū ignoramus in ceteris. In eis ēt ſimilr accidit ⁊ que non artificialiter ſed nāliter cōponunt. Sapientes āt ſpeculatores ꝑciſe determinant ꝙ directio ad cōpoſitiōm iſtaꝝ medicinarū proceſſit ab inſpiratione ac prouidentia diuina aut a re inſpirationi ſili Eteni deductio rationis non pertingit efficatiā compoſitionis ipſarū. Sed attingit ex ipſa cōpoſitione quam narrauimus paulo ante. Quđ ſi tota operatio tyriace procederet ex parte ſimpliciū ⁊ non ex parte diſpōnis quā ſua complx̄o prebet: eſſet utiqꝫ recens efficatior ⁊ vtilior fermentata c⁹ ōrium tn̄ est. Recens āt pauci iuuamenti est ⁊ illud quiđ iuuamētum qd̄ ei ex ſua propetate conuenit non inuenitur ſenſibiliter apprehendi niſi infermentata: perficitur āt fermentatio ipſius ſm modernos in. x. annis ſm. Gal. tn̄ in annis. xx. ſm diuerſitatē caliditatis ⁊ ſiccitatis regionū ac climatū ⁊ apud aliquos modernorū ſperatur e⁹ iuuamētum poſt ſex mēſes. verūtn̄ nec apud nos nec apud Gal. demonſtratio est in hoc. predeceſſores āt Gal. dn̄t hanc proprietatē in predictis ambabus medicinis neceſſario prouenire poſt vehementē cōmiſtiōm ⁊ fermentatiōm proprietatum congregantem ſimplicium proprietates illis tn̄ nobilior est. Timebant nihilominus ꝙ cōmiſtio āputa. et predictas proprietates. Sed reuelatio ac diuina prouidentia produxit ad illud. poſtq̄ vero examinata fuerit eaꝝ complx̄o examinari cepit timida exiſtimatio ⁊ verificata est opinio ueritatis. Rurſus āt īperiti medicorū credunt in tyriaca ⁊ mithridato eſſe excellentez caliditatem ⁊ idcirco reſpuunt ex ipſis dare q̄titatem mediꝫ auri. nec tn̄ dubitant de diacymino ⁊ diatrionpipereō quattuor aur. propinari qū tn̄ concludat perſcrutatō rationis ꝙ in hac doſi iſtaꝝ confectionum multo ēt amplior ſit caliditas q̄ in doſi predictaꝝ. eteniz in medio aureo vtriuſqꝫ predictaꝝ ſt. ʒ. i. ſ. mellis ⁊. iij. ʒ. medicinaꝝ: ſm quā q̄titatem acquiritur mellis uirtus. Sūt in ea preterea medicine infrigidantes. Inter quas opium est habens ſufficientē frigiditatem que inquam rei fermentate cōes ſt. In re āt fermentata duplatur uirtus quecunqꝫ ſit illa ſiue caliditas ſiue frigiditas. qum enim in ſubſtantia humida conficitur fermētatio auget caliditatē. tyriaca āt vera recipit fortius q̄ recipiant ſupranominate confectiones. Et idcirco uirtus ipſius q̄uis equalis eſſet uirtuti alterius predictaꝝ nihilominus exiſtit fortioris impreſſionis ut dcm̄ est. verūtamē nullus ſupradictorū tā vehementi audacia ſubito prorūpit in adminiſtrando tyriacā ſicut in confectionibus aliis: in ambabus enim predictis prime due intentiones reperiuntur dū fuerint fermentate nec tn̄ uti reſpuunt fermentatis ſed abſtinent ab uſu ambaꝝ recentiū. Sed huic audacie ſimile quiđ hn̄t operationes h⁹ qui miniſtrant pilulas cochias infetidatas ⁊ hermodactilos ⁊ euforbiū. Et reſpuūt dare hieralogodion ⁊ hierā archigenis qum tn̄ in his exiccantes medicine minoris exiſtant ponderis ⁊ pluribus reprimētibus coeqn̄tur. poſtq̄ tn̄ conſiderationem diligenter adhibuiſſe ꝯputando exiſtimaui caliditatē mithridati ⁊ tyriace. Inueni quoqꝫ caliditatem tyriace in fine ſi. ⁊ mithridati caliditatē citra aliq̄tulum q̄uis ſua cōponentia fortiora ſint ⁊ maioris ēt ponderis. Sed exiſtimatio perſuadet ꝙ cōplx̄o per fermētationem adipiſcitur caliditatem vehementē venientem ab extra qd̄ quiđ ſylogiſtice cōprehendi non pōt ſed ſolūmō exiſtimatione artificiali

⁊ experimentali. Experimentũ ãt ostendit nobis tyria
cã ⁊ mitbridatũ minus notabiliter calefacere corpora
nr̃a q̃ diacyminũ ⁊ diatrionpipereon. Opera uero fõ
tiora ⁊ nobiliora que quid ex tyriaca ⁊ mitbridato p
cedere cernimus manifeste non ex vebemẽtia calidita
tis aut frigiditatis procedunt sed ex nobiliori proprie
tate ipsoꝝ.s.tã proprietate simpliciũ q̃ ex proprietate
eis ab extrinseco data. Sic igĩ ex predictis relinquit
manifestũ q̃ tyriaca ⁊ mitbridatũ non imprimunt quẽ
admodũ opinati sũt quidã calefactiõꝫ ⁊ adustiõꝫ quas
alie vsuales medicine seu confectiones nõ imprimũt.
bomo ãt tẽperate compl'onis qñ utitur altero ipsoruꝫ
tpe temperato aut frigido ⁊ in q̃titate ẽt mod'rata nec
minus frequenter prosunt ei ad confortatiõem cordis
maximo iuuamĩto ⁊ conseruat sanitatẽ in ipso atq; secu
rũ efficit ab incursu pestilentialiũ accidentium ⁊ a pra
uis bumoꝝ motibus atq; lesionibus obuians venenoꝝ
cunctasq; uirtutes e⁹ corroborat ⁊ uite longitudineꝫ p̃
stat ei. Qui uero calide compl'onis existit ẽt in calida
regione nec istis nec ẽt alijs confectionibus calidis vti
dꝫ nisi in necessitatibus manifestis: preterea ex cap° mi
tbridati ⁊ tyriace sũt diamuschus amarus ⁊ dulcis: sed
amarus quõ conueniens est tẽperatã bñtibus compl'o
nem aut frigidã: dulcis ãt bñtibus calidã. Ceterũ dia
muschus in letificando non multo debilior est q̃ tyria
ca in confortatione tñ cordis ea moderate debilior est
in confortatione quid ceteroꝝ mẽbrorum multo debi
lior est ipsa. Amplius ãt impressio eius in corde letifi
catio est ⁊ uiuificatio ipsius. Insuper ãt utilitas que i
morsibus ⁊ puncturis minor est q̃ eius utilitas in vene
nis bibitis. Tyriaca vero ⁊ mitbridatum ad omia pro
sunt: potest ãt diamuschus amarus sic tẽperari videl
cet ut accipiantur ex eo aur.x. ⁊ ex succo matianorum
dulcium ⁊ granatorũ dulciũ ⁊ cydonioꝝ dulciuꝫ ana
aur.l. ⁊ coq̃tur simul vsq; ad spissitudineꝫ: post boc ve
ro poterit eo uti calidã babens compl'onem. q̃ si utẽs
ualde calida compl'one extiterit fiat illud cũ succo ace
dule ⁊ citri acetositate sitq; dosis q̃titatis ut dos.s.dia
muschi cũ adiuncto saluet sicut si dosis succoruꝫ b⁹ sit
aur.iij.aut.iiij.tanta quid diamuschi adiungatur q̃ re
pressa excelenti qualitate ipsius prodesse possit ꝟm sui
proprietatem. Et similiter intelligendũ est in ceteris le
tificantibus tã magnis q̃ paruis. Confectio vero pro
fectus quã Alcbidus composuit utilis est ualde melã
cbolici cordis debilitati ex morbo melancbolie ampli⁹
ãt confert purificando q̃ confortando. Diamuscbum
uero est letificans confectio manifestius confortando
prestat iuuamentũ q̃ purificando ⁊ idcirco confectio
perfectius conuenientior est tristitie melancbolice ⁊ ip
si melie. Diamuschus autem ⁊ confectio letificans po
tius conueniunt syncopi ⁊ cardiace passioni. Ex medi
cinis autem que buic passioni conueniunt sunt ille q̃s
nos fuimus experti ⁊ quarum compositio fuit inuenta
post tempus compositionis memorataꝝ ex quibus vna
est oxyzacara quam nos composuimus patientibus
tristiam melancbolicam ⁊ epilepsiam quorum mor
borum causam emendat suauiter atque digerit preter
ea leui solutione euacuat. ℞. epitbymi.ʒ.x. polypodij.
ʒ.vi.buglosse. ʒ.xv. tbymi isopi camepitbeos omnium
ana.ʒ.iiij.capillis ueneris.ʒ.v.turbitb.ʒ.vi.utriusq; ozi
mi seminis melisse zedoarie been albi ⁊ rubei folij spice
nardi cardamomi omniũ an̄.ʒ.iij.s.cuscute seminis en
diuie radicis eiusdem radicis lilij an̄.ʒ.xij.zuc.rof. ad

põd' õnium. Supradicta igitur oĩa in purissimo ⁊ for
tissimo aceto remolliantur per diem ⁊ noctem. In cra
stino vero adiungantur toti.lb.vij.aque mundissime to
tũq; suauiter decoquatur vsq;quo redeat quasi ad me
dietatem aceti q̃ si zuccarum rosaceum non suffecerit
dulciora tantum ut in bis remaneat sapor zuccari ad
boc sufficiens sunt addenda. postea uero ab igne depo
situm seruetur. sit autem dosis eius a.ʒ.xv.ad.xx. q̃ si
recipiatur.x. diebus continue manifestabitur eius iu
uamentum in bis in quibus fuerit multa materia melã
cbolica. Si vero modica fuerit materia sed membra
principalia tamen disposita sunt ad boc ut bumor ge
neretur in bis ⁊ illa modica ipsius quantitas in lacer
tis maneat in arterijs ⁊ uenis tunc experti sumus in
tali casu sirupũ cuius dispensatio talis existit. ℞. se.endi
uie ⁊ melisse ozimi minoris õniũ an̄.ʒ.xx.radicũ lilij.ʒ.
v.buglosse.ʒ. xxx.folioꝝ melisse.ʒ.xv.polypo. maratri
õiũ an̄.ʒ.vi.oĩa bec coquantur in septuplo sui de aq̃ ⁊
duplo sui de succo matianorum dulciũ vsq;quo sui ter
tia remanserit pars. postmodum coletur ⁊ colature ad
datur zuccarum ⁊ sirupetur ad modum iuleb. uel põt
fieri ad modum sirupi acetosi ꝟꝫ mensuram decoctiõis
Confectio alia nobilis ualde quã experti sumus in for
ma electuarij ⁊ etiam trocisci cui addidi ⁊ subtraxi ꝟm
diuersitatem compl'onum prodest enim vebemẽti iuua
mine cordi ad confortandum. ℞. margaritarum kara
be coralli omnium an̄.aur.i.s.sirici crudi cancrorũ flu
uialium adustorum omnium an̄.aur.i.s.buglose.ʒ.v.li
mature auri.ʒ.i.seminis melisse ozimi utriusq; an̄.ʒ.iij.
been albi ⁊ rubei ligni aloes lapidis armeni lapidis la
zuli loti masticis casie lignee cinamomi alitinij croci nu
cis muscbate cardamomi minoris cubebe omniuꝫ ana
aur.i.epitbymi.ʒ.ij.s. sticados arabici.ʒ.iij.ambre aur.
i. q̃ si non inueniatur ponatur zedoarie loco ipsius du
plum doronici romani aur.ij.seminis endiuie. ʒ.v. se
minis cucumeris.ʒ.iiij.mãne.ʒ.x.rosarum rubearum
ʒ.iij.muscbi.ʒ.ij.canfore.aur.i.ambre.aur.i.spice nar
di folij amborum an̄.ʒ.ij.bec igitur sunt radix ⁊ firma
mentum ⁊ fiunt inde trocisci cum melle preparatur au
tem quandoq; secundum exigentiam tempate compl'o
nis ⁊ tunc nulla fit in eo mutatio. Quandoq; uero p̃
pat' bñti malã ɔpl'onẽ calaꝫ aut malã ɔpl'onẽ f'raꝫ ⁊ tũc
secundum exigentiam cuiusq; fit in ea mutatio. fiant er
go trocisci ad pondus unius aur. cum triplo sui de mel
le optime despumato. Si uero fermentari debeat pro
pter conseruationem ⁊ post fermentationem vsui reser
uari expedit ut addãtur opij.ʒ.v. ⁊ castorei pulueriza
ti tantũdem quibus appositis non vsui ministretur ni
si post sex menses. Si cui autem dominetur mala com
plexio calida expedit ut crocus ⁊ muscbus ad mediuꝫ
aurei reducantur ⁊ subtrabatur epitbymuꝫ uice cuius
ponantur.ʒ.v.fumiterre ⁊.iiij.ʒ.sene addanturq; rof.ʒ
xviij.seminis portulace ⁊ spodij.ʒ.i.seminis lactuce.ʒ.
ij.sandal.ʒ.iij.cetere uero medicine remaneant sicut p̃
us ⁊ fiant trocisci sicut diximus: cum melle optime dis
pumato. Cui uero mala compl'o frigida domiatur ex
pedit adiungere medicinis predictis corticem nucis
muscbate ⁊ conticeꝫ citri ⁊ xilob. atq; piper ⁊ zinziber
ex uno quoq; uidelicet.ʒ.i.castorei.ʒ.ij. ⁊ subtrabe de
canfora medium aure. babens etiam malam comple
xionem calidam sumat dosim ipsius cum aureo spodij
⁊ sapa marianorum. Qui frigidam autem babent com
plexionem cum.ʒ.i.castorei. Jam autẽ cũ bac medicia

curauimus quosdam circa principium de melancholi
a uergente in maniā que lupinum demonium appella
tur adiunximus dispensationi temperate.ʒ.i. iacynthi
rubificati ⁊ splendidi ⁊ perfecte puluerizati ⁊ adiuti
fuerunt maximo iuuamento post desperationez. Com
positio autem propria his qui propter malam compl̄o
nem labuntur in cardiacam ⁊ cordis debilitatem est i
sta.℞.seminis lactuce ⁊ melonis ⁊ cucurbite ⁊ cucū̃e
ris mundatorum añ.ʒ.v.seminis portulace.ʒ.iiij. mar
garitarum corallí karabe cancrorum fluuij adustorum
sirici crudi omnium añ.aur.i.sape olibani aure.i. Si
uero non inueniatur loco ipsius ponantur duo aur. li
gni e⁹ligni aloes zedoarie doronici been albi ⁊ ru.ana
ʒ.duas spodij cardamomi minoris ana.ʒ. iij. rosarum
rubearum mundatarum a capul' ⁊ in vmbra exiccataꝝ
ʒ.vi.croci aur.ʒ.canfore vehementer contrite cum.x°.
sui de muscho ⁊ sexto sui de ambra aur.i.ʒ.buglosse au
reos.v. ex omnibus supradictis fiant trocisci cuz sapa
matianorum ⁊ cydoniorum ⁊ malorum granatorum.
his inquam sapis equaliter acceptis secunduz quanti
tatem confectioni sufficientem. Ad illud etiam iuleb
ex succo buglosse cum tantundem succi endiuie ⁊ qua
druplo sui de succo matianorum ⁊ duplo de aqua ros'
⁊ sexto totius de albissimo zuccaro que inquam suaui
ter decoquantur vsq; ad spissitudinē. Et fit iterū iuleb
ex folijs melisse coctis in aqua ros'.donec receperit vir
tutem ipsorum aut ponitur succus eius in xxxiij.sui d̄
aqua rosacea.hoc eni proficit cunctis patientibus cor
dis debilitatem potissime si addatur ita uidelicet ꝙ si
fuerit sicca cuz ea coquatur in aqua rosacea. Si vero
recens cōmisceatur illi succus illius.ꝙ si complexio ve
hementis caliditatis extiterit diminuatur succus melis
se ⁊ augeatur succus buglosse quantitatibus existenti
bus equalibus.

¶ Capitulum Quintum De medicinis solutiuis e
gritudinum cordis.

Euacuatio autem conuenit in melancholicis ŷ
ti post digestionem ⁊ ipsarum linitionem. Si
uero in toto corpore abundauerit humor nociuus:to
tum corpus incipiemus euacuare. Jd autez quo eua
cuatur conuenientius ē ut dissoluantur.vi.ʒ.hieralog.
in.xx.ʒ.decoctionis epithymi facte secundū hanc for
mā.℞.epithymi.℥.i.vuarum passularum.℥.ij.coquan
tur in duabus. lb.aque tantum donec possit colatura
extrahi inde solummodo pondus.xxx.ʒ.ꝙ si cum hoc
non euacuetur fiat decoctio epithymi nota aut cuz.ix.
ʒ.recentis epithymi circiter ut supra rememorata oxy
zacara dissolutis:nisi fortis dysenteria timeret ⁊ dige
ratur cum iuleb quod post predictam oxyzacaram su
perius scripsimus. Ex pilulis autez fortibus ad hoc ꝯ
gruentibus sunt huiusmodi.℞.hierepicre epithymi a
na.ʒ.ij.polypodij sticados arabici agarici ana.ʒ.ʒ. pul
pe colloquintide quartam partem unius.ʒ. scamonee
bdellij salis ana grana.v. Alie uero nobiliores predi
ctis sunt he.℞.picre epithymi sticados arabici añ.ʒ.
ʒ.lapidis lazuli lapidis armeni ablutorum agarici pul
pe colloquintide salis ana quartam partem unius.ʒ.li
gni aloes masticis myrrhe ana gra.v.hellebori gra. ij.
ʒ.scamonee gra.iiij. Scias autem ꝙ in decoctionibus
hellebori dosis est.ʒ.i.in pilulis autem gra.ij.ʒ.⁊ quia
nihil noceat actionem medicine confortat. Si vo phle
gma melancholie iungatur tunc fiat euacuatio cuz hu
iusmodi pilul.℞.epithymi turbith ana.ʒ.i.thymi pul
pe colloquintide agarici lapidis armeni loti ana.ʒ.i.
quartam scamonee salis naptici sticados arabici ana.
gra.v.hellebori gra.ij.ʒ.fiant pilule cum succo pororū
Jn pilulis autem que infra predictas sunt in uirtute n̄
oportet permutari compositionem aut medicinas.
Sed sufficit uariare dosim secundum existimationem
artificialem a medietate vsq; ad duas tertias.quum au
tem euacuatio corporis non intenditur sed partium so
lummodo ut cordis aut capitis tunc conuenienti⁹ est v
ti pilulis quas dicemus. Si ergo fuerit complexio me
lancholica pura ⁊ propria.℞. epithymi myrobalano
rum indorum ana partem.i. hierepicre partem.i.⁊.ʒ.
sticados arabici partis unius duas tertias hellebori ni
gri partis unius sextam masticis ligni aloes crudi po
lypodij lapidis armeni loti pulpe colloquintide ana.
partis unius tertiam.hec omnia conficiantur cum suc
co matianorum ⁊ fiant inde pilule ad quantitatez cice
ris ex quibus sumantur a.ʒ.i.vsq; ad aure.i. de nocte
cum uino:de die vero ante gargarizetur oxyzacara mi
noris decoctionis. Cui vero complexio phlegmatica
⁊ melancholica fuerit.℞. turbit agarici epithymi ke
buli sticados arabici ana partem.i.ʒ.aloes partem. i.
⁊.ʒ.ligni aloes partem.ʒ.fiant pilule sicut prius. Cui
autem complexio melancholica ⁊ cholerica fuerit. ℞.
turbith epithymi sene fumiterre ana partem.i.⁊ tertiā
eius rosarum partis unius duas tertias fiant pilule si
cut prius. ¶ Hec sunt ergo que inquantum potuim⁹
sub compendio perscripsimus in sermonibus medicia
rum cordialium finem huic operi imponentes cū lau
de dei qui uirtutem largiri dignatus est opusculū ter
minandi. Amen.

¶ Expletus est libellus De viribus cordisque prin
ceps Auicēna edidit. ¶ Impressus Patauij Anno
Christi optimi. M°cccclxxix. octauo idus nouēbris.

Alfachbi est q̃ ꝓpōit populo precepta legis nō ꝓbans ea: sicut medicꝰ ꝓponit ꝓbata a philosopho

Arterie subetēni.i. faciēs dormire ⁊ sūt que vene q̃ apparent in gutture.

Albosos sūt tria ossa que sūt inferius in cauda.

Albauis sūt ossa lata que sūt sub renibus parum.

Almunda.i .rotūditas in qua continetur oculus

Arteria alguēdi.i.venaꝫ.

Albalegbin.i.a.xiiij. āno vsq̧ ad.l.

Alguelemati ⁊ rebac.i. etas q̃ est a prima spmatiꝫ emissione vel emissionis potentia vsq̧ barbescant.

Atriū sūt instrūa ꝑ q̃ fiunt distillatiōes sicut instrūa aque rosꝫ.

Albabacani est os per qð completur iunctura.

Almodus. i. iunctura ad sīlitudinem dentis sre.

Alseid.i.os qð ē a cubito vsq̧ ad manum cōpositum ex duobus.

Alderez.i. concauitas ⁊ ventriculuſ cerebri.

Alcakab.i.ligamētū a pꝰeriorībus tēdens añriꝰ ⁊ ab anteriorībꝰ retrorediens.

Aubar.locꝰ qui est in inferiori parte gule.

Anemel sūt ossa subtilia ⁊ minuta que sūt in digitoruꝫ extremitatibus.

Almekeni.i.duo anguli oculorum.

Alichod.i. egritudo q̃ oculi egrediuntur ad exteriora.

Albilivueti sūt additamēta acularia ab acu.

Alchatin.i.locus dorsi in directo renum uel articulus est in arabico

Azaracba est instrūm simile cāne per qð pueri attrabunt aq̄ ⁊ qum uolunt uiolenter expellunt.

Albaras ē morphea alba ut lac uel nimia cutiſ albificatio.

Assamabū dies caniclaīs

Assaguaid caro.i. caro fetus de utero recenter egrediens.

Alabatal.i.fluxꝰ hūorū a capite ad tracheā arteriam ex quo fit tussis vel arterie passio.

Andacocha.i.sussurata.

Aicule.i.ꝑue pustule i ore

Asakel.i.spica celtica

Almaiū sīr spica celtica.

Atbiatiz.i.cōfusuz unum ad exercitiū ꝯpositū ex fortitudine ⁊ velocitate

Alchaseran.i. bruscus.

Alcubel.i.caro assata suꝑ prunas.

Allues.i.dulces vel cōfectiones de melle.

Almasal.i.cibꝰ factꝰ de lacte acetoso ⁊ faria ordi

Aldoch.i.lac vel adech.

Alachalich.i. epithima ð odoriferis.

Asangita.i.triticū cuꝫ aq̄ bene coctum.

Alfegin dñr oēs spēs boni saporis que cibariꝭs admiscenꝫ ut piꝑ ⁊.ꝫꝫ.

Alaratola.i.calcanei locꝰ

Alūbari.i. locꝰ suꝑ calcaneum retro.

Alemacapitis.i.cacumē.

Alfāca.i.locus inter mētū ⁊ labium inferius.

Algeberit.i.sūt quattuō vene labiꝭ.

Alkeil.i.sub collo ubi iungunꝫ furcule dorsi.

Albachan.i.locuſ ubi collū iungitur capiti exterius ⁊ posterius.

Almurei vel almuseragi vue egressio ⁊ dī ipetigo

Alaser.i.radix vitis.

Alkaab duo.i.cauille due

Alchuabe.i.vlcera nigra melancholica que sūt ad sanandum difficillima.

Alfase.i.qū caro interior fit nigra ⁊ est ibi solo ꝯtinuitatis ⁊ hoc fit qñꝫ ex ꝑcussiōe ⁊ siñ vulneꝛ

Almabik.i.sapor insipidꝰ sicut sapor aque.

Alefeniati.i.spēs sicut piper ⁊ similia.

Albasce.i.arbor sīlis rute i.sticados arabicū ⁊ ꝭꝫ alios isopus hortulanꝰ

Albezard .i.lapis qui ōi veneno resistit ⁊ iō vocanꝫ que veneno resistūt albezahar.

Aldubellet sūt apata magꝰ

Alasaf.i.desudatio.

Alcuzez.i.tetanus ⁊ qñꝫ pro particulari poniꝫ.

Alcaru.i.prunella agrēstiſ

Alhbel.i. fructꝰ iuniperi.

Atorcut.i.arbor de q̃ gūma que dī āmoniacum colligiꝫ.⁊ qñꝫ vocaꝫ id qð aurū adherere facit s.consolidatio auri.

Aniudē.i. herba de q̃ fit assa fetida ⁊ dī silfium.

Alanutoidē est ꝙ alabasi s.plumbum.

Aumeli.i.oleū dulce spissum sicut mel.

Azereazeti.i.vitis alba.

Anigabilē.i.arbor gūme arabice.

Atacarie.i.medicina acuti saporis.

Astaralati pondus est i antidotario inueniꝫ.

Alaunoch.i. plūbū nōdū mundatum.

Abugilise.i.lactuca asini vel lactucella maior ⁊ nominaꝫ simaren ⁊ sincaren ⁊ suꝑ titimalo.

Amelus est spēs titimali

Asesefeni.i.pastura camelorum.

Alguasen.i.herba sīlis lilio ⁊ dicitur lilialis.

Asius est lapis suꝑ quem nasciꝫ sal cꝰflos dī asiꝰ ⁊ eiꝰ gñatio est ex rore maris ⁊ imbre q̇ cadit super eum.

Ausid spēs est nenufaris.

Alagarab est sal.

Alasebeti ē spuma al.que sīlatur hedeoard.

Azederaz ⁊ adoraz ⁊ abenagi aues sunt.

Alcubug ē auis que dicitur alauda capeluta.

Aleguarized.i.electuaria

Albunga.i.auellana.

Alkiuetu.i. color qui fit ex sanguine.

Albeti est arbor pini cuiꝰ gūma dī gumma pini ⁊ ē colofonia.

Ascarata pondus est in fine antidotariꝭ inueniꝫ.

Accor est foliū qð assimilaꝫ acetose silvestri ⁊ dicitur bertacti.

Alfarfac silvestris est portulaca habens lac ⁊ est titimalus.

Anegib.i.camelꝰ arabicꝰ.

Arab.i. acertus.

Azib animal est.

Adab est aꝫ sīle ⁊ moraꝫ in aquis

Azacareled pondus ē in antidotario.

Ascures.i.nux romana.

Alcarmezit.i.nux tamarsci.

Almacor ē vulnus qð fit a scella qum quis equitat ⁊ a similibus.

Aliēbut est spēs xilocaracte ⁊ dī ꝙ ē de gñe pini

Alabel.i.uini potus.

Atagdā.i.ruge in facie.

Albarib.i. ipericon ⁊ vocaꝫ siriace vua demōis

Asurie.i.atrimētū rubeū.

Alkitrā.i.pix.

Akakamati. i.auis ⁊ dī frāgens ossa.

Algeduar.i.zedoaria.

Aldarmachi.i.s.milia.

Amibazed pondus in antidotario.

Alsuled.i.ferruꝫ.

Ademest.i.laurus.

Almarot.i.radix herbe altit.

Ataro.i.lentiscus.

Alboti.i.arbor cꝰ granuꝫ dī granum uiride.

Alcarūdo.i.rosa vinee e gebut.

Albasar hasebraz alerbe athenite almemētia uel alagrati vel cameleō ⁊ pētaphiliꝭ ꝭ sūt.viꝭ. spēs lacticiniꝭ. Sed lac lacticiniꝭ absolute ē lac alerbe ⁊ est illud qð nominatur hirifica alcarnem.

Albiꝰ ē lacticiniū hochorniꝫ qð noiaꝫ marinum qm̄ ibi nascitur.

Almekenis ē genꝰ lacticiniꝭ ⁊ ē sīle portulace.

Alkausuri ariagie alesead alscrek oēs sūt diuerse species canfore.

Alkaseri.i.strictura nariū

Alkuted.i.planta cꝰ gummi est dragagantum.

Amelib almelikhū ⁊ est orobus.

Alsumesi pondus ē in antidotario.

Athaib.i.acetosum.

Alcubezareū adarar atelar atelaigi alcatati ascerac aues sunt.

Alcataticaro.i.cāo nariū

vel renum.
Alscebul.i.color palee
Aldib.i.lupus.
Alscebesabrã spẽs ẽ titiali.
Alserisius ẽ spẽs lacticiniũ perniciosi.
Alsedeb ẽ arbor cuius granũ dĩ granũ igm ꝛ dĩ mectezãie
Albarba.i.lancea.
Alberabel.i.apostema
Altezza.i.viridis.
Albacuẽ est herba siłis co tule fetide.
Albezziriace cupssius latĩe ꝛ est pinus cuius gũmi dĩ colofonia.
Albarnade romanũ sisel.
Alzereon.i.sirigi.
Alfidabeget.i.ꝯdimentũ.
Bartanica. bucbormaziẽ ꝛ est ciclamẽ.
Albangesi.i.rubus.
Alscebedẽigi.i.se.canabis
Alskelati.i.terra sclauoꝝ.
Albauiz est vna spẽꝝ cala mĩti ꝛ ẽ alia de qua dicit calamentum bizci.
Alcolate est speties fũgoꝝ que comeditur.
Alcoizatb.i.aĩalia q̃ dñr v gil esefesis ꝛ sũt cunigi.
Almekesmate. i. palma a grestis.
Albangi.i.herba similis cẽ tauree minoris.
Alserbin.i.arbor kitrã.
Alsusnen.i.culcasia.
Aldulbus.i.eriũ mõtanus
Aldereb.i.fluxus san. p in feriora qũ fit ab epe tm̃.
Altanigi reptile est.
Alchatini ẽ quedã spẽs la ctuce asini anulus silr.
Alzbõmarie ẽ bucbõmariẽ
Allum iameni.i.scissuz
Alcarad.i.tunices
Alhebec.i.siligo.
Albasaph.i.excorticatiões que in fixuris iũcturaꝝ pp sudorem fiunt.
Alfirsedi ẽ spẽs mori ꝛ est dulcis.
Almifac.i.lactuca asini.
Alchatmif panis qui ẽ de genere tritici.
Alfatid ẽ medula panis in fusa ꝛ fcã ut pila.
Alguardagõe.i. chelidõie
Aldereze aromaticum.
Altaitibiati.i. herbe q̃ na scunt ĩ aq̃ ut coca ꝛ pul monaria que dĩ vlcus ꝛ altaid ẽ herba que nasci tur in flumine.
Alnustãsta.i.forma capitis oblõga utrinqꝫ plana ut coopertura domus.
Alũberi trati.i.phrenetici
Alguesgues.i.alienatio.i. qñ secũ loquit aliena.
Albũseguesecu.i.sõnia per mutabilia.
Alberẽgesitiũ ozimũ cũ flo ribus suis.
Alcetret ẽ medicia que fit ex aloe hiera mastice ꝛ myrobalanis.
Almuri apud arabicos est salsa.
Alkitili.i.fructus tamarisci
Alscadid est locus a cubito vsqꝫ ad rascetam.
Alcheel est locus int duas spatulas sub collo ubi.s. ꝯiungũtur colluz dorso.
Alesceri.i.tamariscus ma sculus.
Alarsin.i.enula.
Albatiet.i.puluinar ꝛ sũt due vene in collo.
Almuberfez.i.berfez.
Alkescen.i. cibus factus ex ordeo excorticato.
Altasus.i.inflationes.
Alfuturati est egritudo. s. qñ exuberat velam̃ cere bri ꝛ apat ꝛ fit ut fũgus
Althema.i.vertex.
Alfesire.i. radix vitis albe
Argeatũ.i.genus instrĩ quo aliqd ita fit qꝫ qescit ꝛ ñ quatitur.
Allue.i. palpitatio ꝛ est e gritudo ut lassitudo.
Albedilen vel alcatimi vel fangusator.i.incubus.
Alkitran.s.pix liquida
Alscebete vna est de.xxviij. mansionibus lune.
Alkanatu.i.instrm quo ali quis suspenditur.
Alasceaz.i.ãmoniacuz
Alneimetestẽi nom̃ loci in quo sunt schole.
Alseiei pdix masculi sexus
Alfficẽ.i.ophthalmia qũ ĩ primis apparet.
Alguadenigi vel scimosis i.ophthalmia magna.
Aleukeferi encaustꝝ illorũ qui preparãt coria.
Albasue.i.egritudo oculi siłis fumo ꝛ pulueri sup nigro oculi existens.
Alnulũ qi nubes sub nigro oculi submersa habens profunditatem.
Alficume ẽ qi nubes in ni gro oculi ꝛ dĩ vlcus sor didũ hñs crustas ꝛ noia tur adustiuum.
Almusaragi ẽ ruptura cor nee modica.
Altesũ.i.medicam̃ capitale
Althaulaicrã.i.senticũ.
Altarfati. i.punctura san. in oculo.
Alsarnac.i.egritudo palpe bre superioris.
Alsestra ĩuersatio palpebr.
Alsac.i.agnus castus.
Alseruzegi.i.smaragdus.
Allutbfagi.i.apa oculi cuz pruritu.
Allibar.i.puatio luminis.
Allintisisar.i.qñ foram̃ vue fit latius eo qꝺ fit in nã.
Almube vel alecbidu ẽ in strm quo oculi pforant.
Alcumur est diminutio vi sus pp nimiũ aspectum.
Alsamach ẽ foram̃ auris.
Alezorasen.i.rhaphanus.
Albarnabet.i.cãcer i naso
Alziuazar vel azinizar.i.bu xus.
Alkobob.i.succi acetosi.
Alfars ladab.i.morus.
Alusnẽ ꝛ vsne idem est
Almarinẽ uł almarti silue stre.i.marubiũ siluestre.
Alkaiasim.i. supreme par tes nasi.
Alsefe vel altetẽ st egritu dines lingue qñ aliqs ñ põt pferr nisi fefe ł tetẽ.
Alkael.i.qũ aliqs ipedr i p ferendo smonẽ uel ante qꝫ proferat.
Alcola st pua apa in ore.
Albulẽ.i. cibus pullorum
Alkadra.i.grana uiridia ꝛ est alfalfasa.
Alsũbedebi.i.lapis quo ĩci duntur lapides alij.
Algasamata ẽ caro pãnicu losa sub vua pendens co operiens caput canne.
Alfaic.i.excedens ꝛ est os ĩ galsamata hñs q̃ttuor latera duo supius ꝛ du o inferius.
Alfesis.i.aial existens ĩ lo cis ꝛ apud arabes dicit igil.i.cimex debilez hñs cutem.
Albadal.i.decollatio ꝛ a postema est quo uidetur hõi qꝫ decolletur.
Albadani.i.loca que sunt post aures.
Alusici.i.ramnus.
Alkasceda.i.nasturtiũ.
Alcratus ꝛ alfunigie lapi des sunt.
Alabari.i.frumẽtũ depila tũ decoctũ cũ multa aq̃.
Albereis.i.pultes que de frumẽto fiunt.
Alredradu.i.pisces petro sci.
Alcurat.i.vratica.
Albutira ẽ spẽs calam̃ti sil uestris que nascitur int lapides.
Almagabani.i.fauces ꝛ si militer alcasim.
Aldoboc.i.lac acetosum d quo extractum est buty rum ꝛ dicitur aldog.
Alguama.i.desideriuz ma lũ ut carbonuz.
Algaras.i.caro fra.i.qum cap igni cũ aceto coqt.
Almesus.i.liquor acetosus
Alcuttab.i.egritudo.
Almuiati.i.cibi cuz aceto parati.
Albela.i.flores palmarũ.
Altaraxacon.i.troximia a grestis.
Alcandaros.i.triticum ro manum.
Almosus.i.cibãiũ acetosũ
Albumor.vel Albauiraz. i.foram̃ i qꝺ itrat dẽs.
Albaarat.i.alberetit.i. ite rior pars labiorum.
Alracamati ẽ auis frãgẽs os
Alliatban st apata cruriũ grossa.
Alscaraiat est herba simił myrto hñs in medio sui anulũ siłem oculo ꝛ assi milatur semperuiue
Alcurathi ẽ fluxus vẽtris ex excoriatiõe factus sꝫ quosdam alcur.
Alaasis ẽ cẽtaurea mior.
Allugati spẽs est titimali.
Alosor.i.grana squille
Alleser.i.uitis.
Almadil vena est.
Aldruculudidos est auis p ua sp mouens caudam ualens ad lapidẽ renũ.
Alscordion.i.scordeon.
Alcatatur syringa uel id qꝺ inicit per syringam.
Alguadi ẽ hũor q egredr a vga qũ qs tãgit młrẽ.
Albagen vel albasrc idest

perítoneon quí babꝫ lac
A lbalebleb.i.ſpēs volubil
A nzarut.i.ſarcocolla.
A lboſos.i.cauda.
A bgas.i. pãniculus ſubti
lioꝛ ꝛ tertius quo ẽbꝛyo
ĩnuoluitur.
A lbauti eſt uir equalis cõ
plonis ꝛ fortis coꝛpis.
A lmecben.i.locus a cigu
lo inferius.
A lor ſingen.i.epaticũ.
A lcoſbot.i.apoſtema.
A lgargaꝫ.i. pũctura que
ꝓtrãſit cutem.
A brabona. i. vlcera ꝙ ſũt
in ultimo malitie
A lꝛaſefati.i.anulꝰ geniculi
A ldabac.i.glutẽ.
A lkeked.i.citruli.
A lmelíletu.i. diſpõ caſita
tis totius corporis ante
febrilem dyſcraſiaꝫ.
A lobocat.i.elcũaria molli
a que lambuntur.
A utartelbos febris.i.quo
tidiana interpollata.
A lꝫubumec.i.unctuoſa.
A ltuſugi p ondus eſt.
A lcunical eſt tertia ſpēs e
thice i ꝙ apparet forma
que eſt in decrepitiſ quã
tum ad colorem.
A nabafati.i.extenuatio.
A lbuzeꝛ.i.dactili.
A lcboꝛt.i.palma ſilueſtris
ꝛ fit ō ſucco alcbar ſiꝛꝰ ō
ſucco palmaꝝ ſilueſtꝛiũ.
A ltelea.i.pira ꝛ fit ſiꝛꝰ alte
lela.i.de piris.
A ltiele.i.dactili.
A lguitar.i.alienatio.ſ. qñ
hõ loqͣ pláe ꝛ cũ rõne.
A tanatũ.i. aꝑa peſtilentie
A bir ſpēs eſt exiture.
A quiauꝛotb.i.ſpēs formi
ce que ſola parue radi
cis inuenitur.
A lkaikaluf eſt egritudo cõ
rodens m̃bra ꝛ qñꝫ trã
ſit in eſtiomenum
A tiritalon dí oẽ aꝑa ĩ car
ne glãdoſa natum.
A tauginatũ.i.aꝑa ĩ carne
glandoſa.
A l rubig.i.glutinũ glãdiũ.
A lfila ſt ſpēs nodi.
A lmiſmar eſt nodus ſimil
capiti claui.
A lbebeſuꝛ.i.ſemina.
A lborati.i.vmbilicus.
A lſuledati.i.vrina bircoꝝ
montanorum.
A leſirati.i.rime.
A ldeguaꝛicb.i.mẽſuꝛa cõ
tinens.ĳĳ.lb.
A lmuiati.i.medius cõpis
ex utriſqꝫ lateribꝰ menſu
ra quattuor digitorum
ab alborati.
A lterera.i.aromaticũ.
A lbalibem.i.inguina.
A lſegi vltima que fiunt in
capite.
A lkalat.i.ſtannum.
A lcerebacati ſcoria eiꝰ in
medicina ponit ꝛ dí ſpe
cies ferri eẽ que ẽ calibſ
A lgeꝛõati ſt vulnera vltia
in corruptione elongata
a conſolidatione.
A lgꝛabac eſt leſio ꝙ nõ mo
uet oſ de loco ſuo ſed at
trabit qd̃ ipꝫ cõtinet nec
eſt de genere tortõnis.
A lbaſegi eſt inferioꝛ pars
coxe.
A lcboc arbor eſt.
A leſatu.i.rotula genu.
A lmocbocati.i.ꝯfectio oſſ
A lroſbotb.i.porus qui pꝰ
oſſis fracturã cꝛeatur.
A lieruſem eſt fractura mi
nima partium.
A lkarte.i.lignũ de quo fi
unt aſte lanceaꝛum.
A lraſatũ ẽ ſpēs veneni
A lbatagin.i.extꝛemitas oſ
ſiũ ꝙ iungunt cũ digitis.
A lbaꝛocbia ẽ tabula magͣ
cũ ꝙ eq̃tur os fractum.
A lbebil.i.illud qd̃ dí gum
ma napelli.
A lmuſcũ.i.magna ꝛ dí ꝙ
ſit gypſum.
A ldabac.i.viſcus.
A ſſebara ſtella eſt.
A liabra vel aſſibreſegi.i.
radix mandꝛagore.
A lbarbe ẽ aíal venenoſuꝫ
ꝛ eſt auis que dí bubo.
A lbebelim.i.bebale.
A lbaſce folia ſenticis.
A ruſoni pondus eſt.
A lbaguabaeni.i. parua a
nimalia vt aranea.
A duduc ẽ nicticoras ꝛ ꝺꝫ
alios ẽ auis ꝙ dí bubo.
A dibk.i.muſcbus.
A nagalis.i.auricꝉa muꝛis
A ltararat.i.ſpens uolãs.
A tbaes aſpis eſt ſpens di
uerſos habens colores.
A lſeilẽ eſt ſerpenſ ꝛotule ſi
cut aꝛanee.
A lſeed eſt aꝛanea ꝙ dí uẽa
trix muſcaꝛum.
A lguardau.i.pediculus ꝙ
naſcitur in inguine.
A ltãptia vel porcus luti ẽ
beſtia multos babẽs pe
des acuti ueneni.
A ſartragiti vel alſiluregi
i.puluis qui cadit de pa
rietibus ſal ꝛ ẽ ſal ĩgẽs
A lebreati.i.cantabrum.
A lcanꝫi eſt ſpecies crete.
A ſecb ſt tubera que appa
rent ante eruptionem ſi
cut in leproſis.
A lbedſanẽ ẽ rubedo extra
nea ſiꝉis rubedi leproſi
A lgueſceni infectio faciei
eſt in nigꝛũ vel album co
lorẽ fedũ ꝛ appet in ꝑn
cipio morpbee ꝛ lepꝛe ꝛ
dicitur guaſſen.
A ſeker eſt ebrietas.
A lbacal eſt breſilum.
A lguariſcen eſt genus co
lumbarum.
A lefereaſcen eſt vitis alba
A luꝛatin ẽ ſpēs ſabafati ꝛ
ſunt ulcera mala que ap
parent in crure.
A lſers.i.naſturtium baſili
conicum.
A ltifa.i.altifel ieſif ꝛ eſt a
brotanum ſilueſtre.
A lmabeleb.i.vera.
A lſid.i.ſinapis albuꝫ.
A lmiſdaru ꝛ algẽ cõfectio
nes ſunt.
A karſet.i.naſturtium.
A lbelladoriuꝫ.i. anacaꝛdi
num.
A driocb.i.bartanita.i. ci
clamen.
A lmaſus.i.caſia.
A ſſebebaſa.i.mãdragoꝛa.
A lguaſa.i.qñ aliquiſ tꝛiſta
tur ꝛ neſcit quare.
A luenie.i.ameos.
A lbiada.i.polium.
A lbecbauabati.i.reſiſtenti
a malitiei.
A lguatbaguakfi.i.ꝯficienſ
A labi docenec. i. trociſci
ſtelle qui non permittũt
uitam recedere.
A lmeiꝫabaragi.i.genus la
cticinĳ.
A liatbelic.i.priuatis.
A lkarmeꝫ.i.grana.
A lmatir.i.veꝛmis qui iue
nitur in grana.
A libat.i.terebintbina.
A lkeſmes.i.vue paſſe ſine
granis.
A lberſandarbu.i.uirga pa
ſtoris.
A lſaꝛſunigi.i.aſparagus.
A ikidad nigꝝ in quo iuol
uuntuꝛ capilli ꝛ manus.
A iſeir.i.uigil.
A ced.i.gñꝰ apſintbĳ coloꝛ
ſubalbidi.
A lengeſif dí enula ꝛ ẽ duo
ꝑ modoꝝ una bꝫ citrinũ
florẽ alia albũ ſed meliõ
eſt cũ citrino flore.
A lketinci.i.maiorana.
A ſaragi.i.uirga paſtoris.
A ſeſſeiguaſit.i.eupatoꝛiũ.
A algak.i.tribulus.
A gumbatalo.i.ſtrignum.
A inemen.i.ſiſimbrium.
A ſatbar.i.oꝛiganum.
A ſomat.i.atꝛiplex.
A labgla antamka.i.portu
laca.
A lcornagi.i.bumex uel ſa
cta acetoſa.
A tikir.i.ſquinantum.
A lberdi.i.papy us.
A lbara acõa ſcema.i.rapa
A lbedarungi.i.baſilium.
A lneſci.i.amilum.
A lgenares.i.milium.
A lbelgaga.i.cucurbita.
A lbenben de quo fit oleuꝫ
muſelinum.
A lbe ns.i.nux muſcbata.
A lbeleet.i.myrtus.
A lbefaraſagel .i .mala cy
donia.
A beld:l beldemẽ.i.grana
u'mi.
A bolfuſel.i.pip tꝛiãgꝉaris
A lbeldirgar.i.fraxinus.
A lbelcaudaracar.i.grana
lauri.
A baſcenobar.i.nucleoſ pi
ni.
A belſenobaꝛ ſicbir. i. gra
na pini minoꝛis.
A belatron.i.grana citri.
A belius .i. grana capitis
ꝛ eſt ſtapbiſagria.
A bbel.i.iuniperus.
A ſuſen.i.liliũ ꝛ multis eſt
modis melius eſt ireos
A ſafargenis.i.mala cydo
nia.
A lſigel.i.folia ſalicis.
A fur.i. crocus boꝛtenſis.
A locen.i.cotula.
A uneb.i.iuiube.
A lcoocal.i.ſpina.
A lnudac eſt flos rubeus.
A lbõdekidi.i.nux de idia
A lcurueſik.i.fꝛuctuſ tama

ziſci.
A lbin.i.vua ſicca.
A zmeniſi.i.ficus ſicca.
A lnuſa.i.cataputia.
A lfa.i.malũ mandragore.
A lrodab.i.lutum.
A rzona.i.citrus.
A lcarme.i. uitis ⁊ dr̃ co
chear qñ inciditur.
A guſa.i.iſopi ceratum.
A zmẽ.i.grana ſiñ muſcho
A kais.i.acetũ cõpoſitũ ex
duabus ſubſtãtijſ diuerſ
una calida ⁊ alia frigida
A zamac arabice.gummi a
rabicum.
A lchiſita.i. dragagantuz.
A lclamita.i.fermentum.
A ſeba.i.pcila ⁊ eſt gummi
abietis.
A lmaſtice.i.maſtix.
A lmeaſeia. ſtorax liquida
A ltit.aſſa.
A ltigiris. i.lignũ aloes.
A lcakar.i.tapſia.
A lchecazacba uel arcãdoſ
i.piretrum.
A tanſa.i.tamariſcus.
A ſala affuſe.i.radix liliĩ.
A lgeoraſen.i.acorus.
A laſabeo ſafar.i. diptamꝰ
A lbazal.i.cepe.
A ſcolanue.i.apbodilus.
A zalalzaroſa.i.radix porri
A ltiz alam̃.i.bolũ armeicũ
A ſol aſel alkame.i.ligua a
rietis ⁊ eſt plantago.
A lnora.i.calx nõ extincta
A lrabaſiz.i.ſpodium.
A enut.i.antimonium.
A lazar almares.i.lapis la
cteus qui qñ fricat facit
lac cꝰ uirtus eſt ut hema
tites ſed debilior.
A lazaracoẽ.i. petra ſerpẽ
taria ⁊ ẽ tribꝰ modis vna
qĩ nigra alia ſubuiridis i
miſtiſ lineis albis ⁊ alia
uiridis
A lazã lazuad.i.lapiſ lazuli
A kaleum.i.ſtãnum.
A lazazaſſẽgi.i.lapiſ ſpõgie
A grios.i.argentũ uiuum.
A lcacher alcaſior.
A cinges.i.vitrum tritum.
A ufeac.i.coagulũ ceruinũ
⁊ genitum buffali.
A fazaz calulminũ.
A lde ideſt oua.
A duzaruzegi. i. gallus ⁊
gallina.
A lac.i.ſanguiſuga.
A zenza.i.cantarides.

A dalaſi.i.vngula caprina.
A belius.i.grana.
A lafar.i.concauitas.
A zon.i.ſemperuiua.
A lkenda.i.conaſtrelo.
A li.i.grana ebuli ł ſabuci.
A benezid.i.gũmi albotin.
A lkinati.i.bdellium ſubal
biduz.
A leſtorab.i.ſtorax.
A zemina.i.cõtractio.
A nzaror.i.ſarcocolla.
A luſ.i.dracontea.
A zamech.i. auripigm̃tuz.
A lnuzaragi.i.fixura i ocło
A liada.i.polium.
A ſered.i.acetoſa.
A cati ẽ de cuius ſucco fit
acatia.
A luſen.i.ſuſarata.
A ſinil.i.mediũ inter albuz
⁊ nigrum.
A frana eſt cibus de carne
cocta ⁊ infrigidata.
A lkoilos.i.cardui capita.
A naſeni.i.piſcis ſalitus.
A catia ẽ ſuccꝰ arboris que
ſtricto aſſimilatur in ale
xandria ⁊ dr̃ alkaud.
A riegi.i.atrimentum.
A zadar.i.acetoſa mõtana
A ſfur.i.crocꝰ hortulanus.
A mbrias grece. ẽ canacel
la.ſ.berba que dicit̃ cau
da equina.
A drimia.i.ciclamen.

B

B Othor eſt eminẽti
a in cute.ſ.apa par
uuz ſiue puſtula
B aſſaza ẽ illud qđ appet.
B etaderz.i.ozimuz.
B uchormariẽ.i.herba ma
rie.i.bãranica ⁊ ẽ ciclam̃
B enz.i.byuſq̃amũ albũ uł
boron.i.ſemen nigrum.
B ondacba.i.auellana
B ezariat.i.virtus bengi.
B ezard.i.lapis uiridis in
quo tãta uis exiſtit ut õe
uenenum expellat.
B arachia.i.ſalſa.
B enẽ maius ſem̃ tincte de
clinãs ad albedinẽ ⁊ ali
bi ſem̃ qđ dr̃ pip album.
B erẽgeſiſ.i.abrotanuz i liꝰ
ſiplicis medicie dr̃ enula
B arat eſt uitrum ſalſum.
B athecа.i.melo.
B ule eſt cucumer indus ⁊
ſiliis cucũeris capparis.
B ederezengi loco eꝰ ponit̃
in letificãdo põdus ipſiꝰ
de ſeta ⁊ partes põderiſ
ipſius de cortice citri
B uzcidẽ eſt medicina inda
loco eꝰ ponitur been.
B abaſce ſiliis vtuti lẽtium
B aurach kebuli ſe.indũ ẽ.
B erſceguaſcẽ.i.coriãdruz
putei uel capillus uene
ris ⁊ pſice dr̃ berſungua
⁊ ſiriace capillus venerĩſ
porcinus ⁊ arabice ca
pillus algul.
B archai.i.arbor ⁊ aſſimi
latur folijs acetoſe ſilue
ſtris.
B elemõ.i.titimalus q̃ aſſi
milat̃ portulace ſiluẽſi.
B edarongi.i.ozimũ fluuia
le ẽ bederãbina ſm̃ quoſ
dam ⁊ alabyt
B edil.i.papauer cordoſũ
B eremeben.i.ſpẽs ſẽi feni
B eraſicam ⁊ Belerkeb ⁊
berbũ ⁊ herba iudaica idẽ
B rebat.i.uirga paſtoris.
B iſus ẽ q̃dã ſpẽs arboris
pini.
B irſen eſt apa capitis pp
cõitatez diaphragmatis
factum.
B uſderbendũ eſt collyriuz
de ãmoniaco latum.
B amulitis eſt lacticinium
qđ aſſimilatur myrto
B erſendaru ⁊ uerſeſenda
ri ⁊ eſt uirga paſtoris
B eralme pſice eſt feniculũ
B erilie eſt piſcis.
B acidẽ eſt teſticulꝰ uulpis
B edeoar eſt ſpina alba
B ezard eſt galbanum.
B akilla eſt faba.
B urdacaton eſt pondus i
modum auellane
B acbat pondus eſt.
B acati pondus eſt.
B akin eſt praſſium.
B reſilis.i.corallus.
B urules.i. apa calidum i
inguine.
B aucia ſilueſtris.i.daucꝰ.
B irſẽ q̃nz p pleureſi iuẽit̃
B arbaki.i.meatus.
B erbetinẽ ẽ ſipbac ⁊ dici
tur beriteron.
B atar eſt caro lõga in ore
matricis orta ⁊ ẽ dura.
B eriterõ ẽ pãniculꝰ ſub ſi
phac exiſtẽs ⁊ dr̃ rotũdꝰ
B uri ẽ ramex vel hernia
ex lapideitate apatis
B ezolgradatum eſt inſtr̃m
qꝰ eñatur aq̃ hernioſi.
B arachiẽ apa peſtilentie.
B erſalbi.i.napelli
B orati.i.umbilicus.
B uriſme.i.apa lene ex ſan
guine ⁊ uentoſitate.
B ala eſt ſuccus palme in q̃
dactili naſcuntur
B araſecũ.i.lẽtigo maior.
B arba hircina.i.hypoqui
ſtidos.
B edemeregi confectio in
antidotario.
B ezarabat.i.reſiſtentia ue
neno.
B engi.i.byuſquiamus
b eruara.i.zedoara.
b otin.i.terebinthina.
b atrabẽtẽ.i.capillꝰ ueneriſ
b enuard.i.odor roſe.
b ebonigi.i.camemilla.
b aſacaron.i.pſilium.
b izeri alcaraſz. i.apĩ ſem̃.
b izericotne.i.pſiliuz.
B izeriataſigeniti.i.ſe.feni.
b ecurdumẽ.i. cardꝰ ſiluẽ
b izerikatmi. i. ſemen mal
ue maioris.
b izeri cubeiz. i. malua mi
nor.
b ãgiora.i.urtica.
b izeri uma.i.ſem̃ trifolij.
b izeri.i.ſemen.
b izeri corat.i.ſem̃ porri.
b izeri bẽgi. i.ſe. byuſq̃ami
b izeri bãgora. i. ſe.vrtice.
b izeri giaſef.i.ſe.trifolij.
b izeri gardel.i. ſe. ſinapis
b izeri olimat.i.ſe.lapatij.
b izeri azaſciẽ.i.ſe.naſturtij.
b liſem altã.i.lingua agni.
b eſeber.i.anatan.
b izeri aſaſal.i.ſem̃ ſapule
b izericliten.i.ſem̃ lini.
b izeri olbe.i.ſe. fenugreci.
b izeri nemẽ.i. ſe.ſiſimbrij.
b algeſar abuſtẽ paſtinaca
hortenſis.
b izeri antamka. i.ſem̃ por
tulace.
b izeri faligagel.i.ſe. rute.
b izeri aſormat.i. atriplicis
ſemen.
b izeri fugi.i.ſe.rhaphani.
b izeri uard.i.ſem̃ roſe.
b akabat.i.baſilicon.
b utibede.i.ſcabioſa
b albaſcruce. i. granũ lini.
b izeri zerzir.i. ſe.cariote.
b ekat.i.citrulus.
b echat.i.cataputia.
b alut.i.glans.
b elador.i.anacardus.
b eliat aligena ideſt galba
num.

Budeig.i.polypodiū.
Besasar alfar.i.cepe muris quod est idem cum squilla
Buraldeeb.i.limatura auri
Bur alfata idest limatura argenti.
Bessed.i.corallus.
Bisaac.i.saliua hoīs ieiuni
Besibeig.i. polypodium.
Bizeri raginna.i.se. vrtice

Capaptia.i.feru la.
Cassi dicunt quoque ossa que sunt in pectore et cassi.i.thorax.
Cathin.i.locus exterior in directo eius renes.
Canesis.i.caro prouli.
Casesic.i. uespertiliones.
Causie quasi pro particulari tetano ponitur.
Caab.i.os per quod iunctura completur in crure.
Cicar⁹ ē apa in mbro uno ad aliud transiens sīn manifesta cā.
Carmetb pondus est.
Colcodea plicū nom est deriuatū a colcodeo qui ē dator uite.
Calcule.i.herba simil̄ vermiculari.
Casu est quū aliquis stat super pedum extremitates.
Cauguamicb sunt cōposita et simplicia que comeduntur p⁹ cibū sicut cappis oliue etc.
Cartamuz.i.crocus hortulanus et semen eius.
Cotila est mensura.ix. continens uncias.
Cabab.i.calcaneus.
Calos.i.pānus faciei.
Caragiati.i.lacuas.
Cepamuris.i.sqlla quare mures interficit et cepa canina idem est.
Cusa nom ē demōis uū arcusa.i.arc⁹demōis.s.iris
Cossore.i.spuma maris.
Colcotar.i.atrimū citrinū
Calcudis.i.atrimū albū.
Calcātū.i.atrimū uiride.
Cassurie.i.atrimū rubeū.
Caldicon.i.album.
Caducorasse.i.arbō picis
Carakilus.i.lacticiniū quod dī masculus et ē unū genus et post ipm oēs sunt femie.
Cyminum nabatiū.i. cōe.
Cyminū kāmenū.i. siseleos
Caulis aq nenufar figulus quod noīauit granū sponsus
Cubati balbanic est herba quod dī pupilla oculi et inuenit in aquis stantibus et dicitur sutri.
Cupssus siluestris.i.iunip⁹
Canifeties est species ostraci et gaugiel similiter.
Cordūeni.i.caruī agreste.
Crocoma uel curcuma est fex olei de croco.
Climia auri.i.fex auri.
Calcatia assimilatur alusuen et est herba que uocatur cassula cordis.
Climia argenti est fex argēti que eleuatur super locum in quo infunditur.
Cusus tres sunt spēs una carum dī laudanum.
Charitas.i.charta dē pāno
Cumeis.i.vrtica.
Cales.i.alumen indum
Cochiū est aial marinum cu⁹ ptus ē ppinq castoreo.
Canguarus.i. auiū uētres
Cassurudar.i.galanga.
Carnub.i.xilocaracta.
Conitū ē me⁹ uenenosa.
Cauerat.i.alatida.
Cubeiz.i.maluauiscus
Cancer fm quosdā ē uene et dī esse memithe.i.chelidonia que ē parua et magna dī algarduene.
Candros.i.triticū romanū
Cometre.i.pirus.
Carati.i.lōbrici terrestres
Camaduci.i.occiput.
Carabitus.i.phrenesis
Cauliati.i. dolor capitis mansiuus fixus chronicus et dicitur ouum.
Chimos et dī ophthalmia magna et dī alguardēgi
Calcaterō.i.egritudo oculi que assimilatur ungule.
Carasē quū aliquis vult loq et non pōt nisi sepius mouendo linguam et os.
Cola.i.apa in ore et ligua et Gal. noiauit ea colon quū i facie pseuerāt et quz putrefiūt vlcera maligna
Careos est genus cibarij. i. cibi infrigidatiuus.
Carmesion.i.fructus tamarisci.
Curathi quedā spēs flux⁹ uentris.
Cadumus est nom grecum et est diabet.
Calib est instrm quo caro addita trahit a pfundo.
Curathia.i.mucilago que egredit in tenasmō.
Carmata dī apa quod nascit sub ascellis in carne glādulosa et quū est nigri coloris est mortifera.
Cassamū est uitiū quod fit in carūculis narium quasi similantur papillis.
Chiaseni est finis supioris partis nasi.
Caugalib ē tabula magna cum qua equatur os cruris fractum.
Canzi est spēs crete cū qua bluitur.
Carmos ē grana capillorum algul.i.capillorum ueneris
Calcanul.i.ozimū mōtanū
Cancreos.i.sem ferule.
Cōfectio locboc.i.quū linit
Cuzegi quū aliquis ipetuose caput uertit retro uel quū loquit mouet ipm uel quū facit strepitū ore quū loquitur et semp pfert idē nec scit quid dicat uel quū aliquis loqtur sonū facit aut recordet uel aliquid facit quod extraneum uidetur.
Cabana.i. uinū albū et debile.
Caucar genus cardui.
Cesis.i.semen dauci.
Cucurina.i.vena citri.
Crat.i.iuncus de nilo de quo fit acatia.
Cambil est terra rubea minuta quae affertur de medina aut atbema et quū fricatur sup manū ingredi cutē de qua fit unguentum et penetrat manum.
Cantasamicb sunt cibaria quorū quedā cū sale quedam sine sale condiuntur.
Cumenet.i.amomum.
Cunce.i.aphodili.
Catarios.i.centaurea.
Corat.i.porrus.
Casbor.i.coriandrum.
Cailagelā.i.semperuiua.
Chesin.i.silex montanum.
Cbosabaltaleb.i.testiculus vulpis et est satirion.
Cboilolobaceb.i. acetum squilliticum.
Carasz.i.apium.
Catbmia.i. malnauiscus.
Cubeiz.i.malua.
Cascas.i.papauer.
Cocior alkradar.i. cortex turis.
Cocior atala alcappar.i. cortex radicis cappanis
Cocior atala rasfcenegi.i. cortex radicis feniculi.
Cocior atala rumen.i. cortex radicis mali granati
Curcuma ē qi chelidonia.
Curac.i.urtica.
Cocior atala asalutiri.i.cōtex radicis celsi.
Climia alfada. i. cadimia argentea.
Climia aldeeb.i. cadimia auri.
Cadab algasdir.i. ferrugo
Colcōtar. i.illud quod dī qi terra surrigena.
Celelkima.i.cucumer agrestis.

Dereb. i. corruptio stomachi.
Dulb assimilatur helleboro in foliis.
Demenul.i.carbunculi.
Danich pōdus ē triū granorum ordei.
Doch acetosum est lac abs cum butyro.
Dentib⁹ muris .i.macule que fiunt in facie marie infantiū pp comestiōm panis corrosi a mure.
Demest.i.laurus.
Dubellet.i.apa magnum.
Digiti hermetis. i. flores hermodactili.
Darsisabā.i.arbor grossa hñs spinā grādē et dicūt quidā quod est radix spice.
Dirdar est fraxinus.
Deindar ē de gñe iuniperi et dī pinus inda.
Detbin ē granū sicut ordeo lōgū et strictū et ē amarum
Durusatiras est res que uoluitur super arborē antiquā et sunt glādes.
Darchimet pondus est.
Datb.i.capra.
Dinarugua est arbor sīlis rute et dī zufei et dī albaze c⁹granū sicut almudē.
Deraria.i.cantaris.
Demolua.i.malua.
Deilex loc⁹ est de quo fit trāsitus ad alterum locū et ppe quū est sub terra.
Darchimet dauracb pondera sunt.
Dipsacos grecū nom est et est diabetes.
Dactili indi.i. tamarindi.
Duragit auis est.
Dedi nomē plicū est et est

pediculus vulturis.
D ardagi ē croc⁹ hōtulan⁹
D aps glādis.i.cortex eius
pilosus.
D amuarich mensura.
D arsessaban.i.gra.alkilkil
D ende ē res sīlis lingue a
uis posita in medio sui.
D efremuli.i.pullegiuz cer
uinum.
D ozonigi radix herbe simi
lis zedoarie.
D uranet uocat̄ zedoar ⁊ ē
triplex.s.ōcorasceni. hie
rosolymitāa. ⁊ hyspāica
D efle.i.oleander.
D uncalagrod.i.oleum.
D unalhuard. i. oleũ ros.
D unbenessecis.i.olz̄ viol.
D unalbencara.i.oleũ ō se
mine cucurbite.
D unalgeus.i.olz̄ ō nucib⁹
D unalsusen.i.olz̄ liliaceũ.
D unaranc.i.oleũ laurinũ.
D unalarich.i.olz̄ de squi
nanto.
D ardiascebab.i.fex uini.
D ardiascet.i.fex aceti.
D abac.i.gluten.
D ardicefle.i.fex olei.
D arsesian est uelut spicas
D arfulful.i.piper longuz.
D arsceni.i. cinnamomuz.
D em alacubē.i.sā.dracōis
Dem albacar.i.san.vacce.
D ez alcamer.i.sā.colũbar
E Lmubatase.i.exerci
tium sub quo ꝯtine
tur spēs luctamis.
E liemelik ē corona regis.
E rsimũ ē qōdā gen⁹ sisami
E scute pondus est.
E utoras piscis est.
E lteil est locus ubi dorsuz
ceruici iungitur.
E uzebez nom̄ ē corde gra
uez reddentis somnum.
E ndague ē cardamomum
minus.
E gena ē uas rotũdũ ⁊ est
loc⁹ apō extrēitatē ocli.
E ndros.i.expulsorium.
E lectra.i.saponaria uł her
ba fulonum.
E sticos grece ethica febris
est.
E lbune.i.cibarum.
E xalmasus.i.casia.
E mburisme empurisma.s.
apa leue ex sanguine.
E merukie est alhacuen al
ba ⁊ amaracum.
E lesez.i.uitis.
E sifiriet.i.antimonium.
E gedde.i.blacte bizantie.
E thel.i.semen iuniperi
E zegi.i.atrimentum.
E leuis.i.cicer.
E lubie.i.faseolus.
E uasdalbiar.i.bulb⁹ cāin⁹
E ledion.i.aphadilus.
E suc.i.galia muscbata.
E sul est indicus.
E luesce.i.amiluz.
E lkalibat.i. terebintbina.
E lnindar.i.olibanum.
E par adib.i.epar lupi.
E deilla est ꝑuitia quedā.
E beria m̄sura quedā est.
E mbuba sictōiũ ē.s.cānu
la q̄ sugit̄ aq̄ uel aliud li
q̇dũ qō cadit in aurem.
E len.i.tristitia ō eo qō fu
turꝫ ē ⁊ uigilare facit sed
tristitia de p̄terito dōmi
re que arabice alosui ap
pellatur.
E ncaras.i.mesaraice.
F En est modus locu
tionis qũ de una re
transitur ad aliam.
F eludez est speties ferri.
F iscalia ē potus q̇ cũ orde
o ⁊ aq̄ cũ melle permist⁹
uomitum prouocat.
F usos ē maneries uolubił.
F usel ē ꝑpinq̄ ꝟtuti sandali
F eluzeabaragi est herba
de cuius succo est litiũ.
F istula est stipites albi pilo
si imoti sꝫ pilosi ⁊ odor e
ius ē sicut odor myrrhe
F elēgemisch.i.ozimũ gari
ofilatũ ꝟz quosdā melilo
tum.
F agina est granũ sił̄e ciceri
hñs granũ sic̄ mabaleb.
F ersesin est de gñe alferise.
F esire est bazarasen ⁊ ē ui
tis alba.i.brionia.
F ellebaliz est spēs calam̄ti.
F assaig.i.portulaca.
F ar est medicina turkia.
F asuricon est medicina ad
scabiem.
F esefisis est anial sicut aco
rot existens in lectis ⁊ a
pud arabes dr̄ igil.
F uca fit de pane abramar
chino ⁊ menta ⁊ apior
F asis est spēs arboris pini
F aretō ē cētaurea minor.
F esula ē spēs lactuce asini
F aba egyptiaca est lupin⁹
F oca est aq̄ ordei acetosa
cũ spēbus ut zinzi.⁊ sīlia
⁊ est in uasis puis terre
is que hñ oppilata sũt ⁊
qũ aperiunt in aliũ salit.
F ururati.i.fungus.
F lenia.i.poenia.
F etirat.i. interpositiones.
F eruzegi.i.smerilius.
F hued.i.os stomachi.
F alfasa.i.trifoliũ qō dat̄ e
quis ad impinguandũ ⁊
est similis fule
F ag.i.agnus castus.
F ursus est caro addita in
ore matricis orta.
F aricos dr̄ febris causon.
F aucos est apa in carne
glandulosa.
F orosmos uel tibelē.i. are
factio ⁊ ē ꝟa spēs ethice
F arca.i.mandibule mag^m
uillosum.
F ugule est apa p⁹aurem.
F elēgesif ē abrotanũ siluꝛē
F erinos ē spēs apatis qō
dicitur desenes ⁊ est du
rum sine dolore.
F utratē dr̄ egritudo qñ du
ra infrat̄ mr̄ ⁊ apatur.
F arsas dr̄ ꝙ sit napellus a
lꝫ uenenũ interficiens.
et deget.i.calamentum.
F ulfulimō ē ozimũ mōtanũ
F augerkest ē agn⁹ castus.
F enucbia alkemelion.
F usel est q̄dam nux que na
scitur in india ⁊ est simił
nuci muscbate.
F isik est genus rubeuz.
F aufel.i.auellana inda
F easar est g enus portulace
F afari san.i.uitis agrestis
nigra ⁊ uocatur untama
i.uiticella.
F ulfulminue.i.radix pipis
uel lignum suum.
F eluzabāagi.i.fel elephātis
F ariscon.i.prassium.
F auzeligiliegi.i.mentastrũ
montanum.
F aizamē.i.epithymum
F ulferalasbiat.i.pip albũ.
F los kiles.i.flos salicis de
torrente.
F etirat nomē est anhelitus
Phenichia.i.dactili
F ulfulimon.i.ozimum mō
tanum.
F eca est quedā descriptio
in quinto canonis.
F amosus est gen⁹ ꝟpentis.
F esul est semen.
F urbulkutis est speties ara
neazum.
F annis sꝫ cortices pini.
F ursus est ad modũ cuius
dam uisceris.
G Edeguil uenarũ.i.
uia uenarum.
Guidez est uēa que
in gutture uersus collũ
inuenit̄ ⁊ sꝫ due ex utra
ꝗ gutturis parte que di
cunt̄ guidegi.
G uaril aquaticus.i. stinc⁹
sed uerius stellio.
G elons.i.granuz pini ma
ioris.
G ilbenez est semi turbit ni
gri ⁊ cuiusdā uirtutis c⁹
est helleborus albus ⁊ ē
speties albi hellebori
G estebesren est res sīlis a
migdale ⁊ habet duas
spinas in capite.
G ezar idest baucia.
G asid idest eupatorium.
G uariscen ē auis ⁊ g enus
columbarum.
G uasemabras.i.stellio
G uadam.i.ostracum.
G uelmeũ.i.folium nili.
G eleniabin.i.mel rosaceũ.
G ubes ē quedā spēs rube
a ad pallorem declinās
sīlis croco pulueriżato.
G ranũ nil est cartamũ idũ
G ranũ azelē dr̄ pip nigro
rum uel ethiopum.
G ranũ anascē est granum
exñs in quātitate pipis
⁊ in colore eius.
G ranũ alkilkil assimilat̄ pi
peri al. ⁊ persice dr̄ darsi
sabā ⁊ ē arboris timule.
G ranũ uiride c⁹ semi dr̄ al
botim ⁊ que ex ea ē ma
gna dicitur atharo.
G encũ.i.gũma rute agrstis
⁊ est anacard⁹ mōtanus
G embut.i.rosa uinee ⁊ dr̄
algar ⁊ ꝟm almansorē ē
spina alba florem hñs ci
trinum.
G umera sꝫ ꝯfectiōes liq̇de
q̄s mlr̄es faciunt q̇bus li
niunt facies suas.
G abgob.i.grana sol.
G uers.i.lap qui in fele bo
uis reperitur.
G uberich sꝫ uene labiorũ.
G ubera.i.mespila.
G uadahũ.i.uenerea.
G usume est quoddā genus
tuberum.i.fungorum.
G arab est fistula in anglis

oculoruʒ domesticis.
G arab est arbor sup quaʒ generatur borax.
G uazdenigi.i.ophthalmia magna.
G ese est durities.i.qũ accidit in palpebris difficultas motus ad eleuandũ uel aperiendum.
G uacce est diminutio auditus absq; destructione.
G ensuci pondus ē.
G alb idest grana solis.
G rana arasced.i.nasturtij.
G rana lũboꝝ.i.cataputie.
G uesgin.ē.inq̇etudo eꝰ qui solus loquitur.
G amediu.i.instrumentum chirurgicum.
G auetu.i.qñ hõ uidet loq̇ per nares.
G uaben est indignatio q̄ ē infra torsionem.
G uac siracum.i. punctio.
G az idest laurus
G uazi est vulnus quod fit in profundo.
G rana nigra.i.nigella.
G ardau.i.pediculꝰ q̇ nascitur ĩ iguine ⁊ sub ascella
G rana almabaleb.i.grana ve.i.grana cerasi similia
G uesefir .i. oppoponacũ ĩ alio guesir.i.galbanum.
G emen.i.oppoponacum.
G aidi.i.polium.
G esaminum.i.rosa de q̄ fit samabcum.
G uliaz.i.flos mali granati
G eusadoa idest castanea.
G eusbne.i. nux muscbata
G eusbalamel.i.nux cuꝑssi
G ezir idest oppoponacuʒ.
G alangem idest galanga.
G auzemel.i.vrina cameli.
G aukileb.i.vrina canis.
G au idest urina.
G au segi.i.vrina hominis
G au sabiũ.i.vrina pueroꝝ
G uzden idest talpa.
G enlut corium serpentis.
G ũmi alkuret.i.dragagãtũ
G edeguil est uia siue canalis minuti intestini.
G ion est fluuius
G auezi medicamẽ vulneruʒ neruorum.
G uale est egritudo quedã
H Jsmuluʒ explatio oĩbus communis.
H asek idest tribuli.
H assecb.i.sandonicũ loco eius ponitur origanum.
H erbum.i.herba iudaica.
H unai arabice ioannitius latine.
H esdeben.i.lignũ indum.
H abel idest minutus.
H ertise quidã sīlẽ piperi.
H ebel.i.sauina.
H esistidesẽ est semen barbe hircine.
H alauakid idest racemus.
H altit.i. medicina inda similis hermodactilis.
H arromau.i.granũ cꝰ uirtus est uirtuti ordei ꝓpinqũ ⁊ est mediũ inter triticum ⁊ ordeum.
H iustisdochi.i.hypoq̇stidos
H ebarfilus.i.lactuca asini
H armel.i.herba q̄ edeti inuenit ⁊ assilat cicute loco eius posuit ꝯstantinus cicutam ⁊ errauit.
H arbe.i.hubete auis.
H erbũ.i.orobꝰ ⁊ est amelicarda est hauꝝ romanũ i.achirosa cꝰgũa dicitur karabe.
H erba uitri est herba q̄ uitrũ abluit ⁊ ē paritaria.
H arbaũ dī agnus castꝰ ⁊ ē herba habens semen triangulatum sicut lancea.
H asafan ē medicina armena ⁊ dī persica cꝰ uirtus est uirtus euforbij.
H amelon est spēs mezeriõ ⁊ dicitur kameleum.
H azefufes dī amarugina.
H abelkalibat.i.genꝰ fistici
H ailem.i.malus odor.
H ucuriʒ est spēs lacticinij
H artire idest iuniperus
H asce est isopus qui nascitur in hortis.
H erba marie idest atanasia uel tanacetum.
H ascilus est apa in lachrimali oculo appens ⁊ qũ rũpit fit fistla q̄ dī garab
H etif dicunt res acute
H etifati idest actio
H ethet est liquefactio.
H elk idest uiscus.
H arcũ.i. lutum.i. purum.
H amaiciami.i.senticum.
O lus iudaicum.i.altea
H abius.i.species uolubilis ⁊ dicitur alageb.
H alebleb est species uolubilis habens lac.
H asce dicunt apata acuta q̄ nascunt ĩ matrice ⁊ dicunt albasce qr assimilã
tur folijs usce.
H ulemodus est cibarium.
H asaf.i.morbillus uiridis uel desudatio.
H udubub est auis que clamat de nocte
H erba fluminis.i. lenticula de amne.
H egrihersia.i.egritudo habẽs acuitatẽ ut nasturtiũ hebi cardamomũ minus
H elereazẽ.i.uitis alba
H õsa nasturtium.
H arf est semẽ alcanabotis
H osmatus.i.tria grana cydonioꝝ q̄ ē q̄rta ps libre
H agneris.i. electuaria stõ ꝯuenientia q̄ fiunt de cydonijs uel de pomis vel de prunis boni saporis siue sint solutiua siue nõ
H alacdan.i.in locis qui st post aures.
H eil est spēs cardamomi.
H ausegi.i.ramnus.
H irudo.i.sanguisuga.
H armene genꝰ aĩalis quod dubitat Auicẽna an sit basiliscus.
H ercules.i.locusta magni corpis non habens alas
H ecsunesi est mensura.
H arbe est aĩal uenenosum faciẽs oua q̄ venenosa st
H erba canicularis.i. hyusquiamus.
H ercasus.i.liquiritia.
I Agueris.i.electuaria stõ ꝯuenientia q̄ fiunt de cydonijs vel de pomis vel de prunis nihil amaritudinis hñtia boni saporis siue sint solutiua siue non.
I ar flumis.i. iuncus fluis ⁊ est herba q̄ crescit in aquis hñs flores similes nenufari.
I ssidebegi.i. puloꝝ cibus qui dicitur tafeata.
I abrol est radix mãdragorẽ siluestris.
I amenum.i.fumum.
I gil.i.cimices.
I bet.i.pfunditas somni.
I fec.i.syncipur.
I eleniabi.i.zuccaꝝ rof.
I abarich.i.intiõ ps labioꝝ
I ecteri kumet.i.herba pulicum.
I nẽfector ꝑris sui.i.satiriõ
I benes.i.belua.
I nẽfector apũ.i. nenufar.
I ndebegi.i.cibꝰ q̄ fit de nucibꝰ pue plãte sup q̄s pinguedo arene assata defluens fundĩ q̇bꝰ qñʒ herbe cotto admiscentur.
I udac.i.poliũ maius.
I udaiba.i.polium minus.
I stagar est salsa ex amigdalis ⁊ sale ⁊ aqua.
I desobe .i. cardamomum minus.
I mneet est fructus sicomori ⁊ st sicut ficus agrestes dure acetose.
I benãgue est mustella.
I aibedi est rizi.
I ninoctica.i.dormire facientia.
I ndicum granum nil.
I narmatu est instrʒ quo suspenditur aliquis.
I ecũ cimeu ē herba pulicũ
I llicinꝰ est genꝰ serpentis.
I udebi cibus quidam ad coitum ualens.
I d quo aurũ adheret hoc nomẽ ꝯuenit ãmoniaco ⁊ qñʒ ꝯuenit cuidã rei que fit ex urina infantiũ mota in mortario eo cuʒ aceto in sale dõec coagłet
K Uzkendẽ est res leuis sicut albusnati luctes ⁊ in rakia nominat sterꝰ colũbaꝝ ⁊ i baldac ⁊ egypto nux hẽdem.
K usele st fustes nigredi attinẽtes radicibꝰ rubee similes.
K isk ordei est ordeum fractum uel ptisana.
K ldaru asaraxi ⁊ filix.
K este.i.herbus.
K ist mensura est.
K ersumus ē egritudo q̄ ē magnitudo vge ꝑter nãʒ ⁊ dī ẽt kersumꝰ egritudo q̄ quodlibet aliud mẽbrũ preter naturaʒ excrescit
K ebikengi ē lupinꝰ siluẽris: ⁊ st spēs quattuor.
K esumen est pondus.
K ermet ē põdꝰ.vij.kirat.
K itran est pix.
K adũtoras.i.picis arbor.
K arites aĩal est uenenosuʒ
K erua.i. pentadactilus ⁊ est resin.
K acupeion.i. lacticinium.
K arabe ē gũmi arboris dicte nux romana ad citrinitatẽ tẽdẽs ⁊ ē kekat.

Karmezik.i.fructus tamarisci.
Kosilinum pondus est.
Kemeliũ ẽ spẽs mezerion.
Kekengi spẽs est solatri
Keuzauguẽ est piscũ nomẽ latine lingua bouis.
Karabitus est apa capitis calidum ⁊ est birsen.
Kerbera est curcuma.
Kerse aromaticum est spẽs cinamomi grossi.
Keisum.i.abrotanum.
Keisim.i.leuisticum.
Keiken ẽ gũma horribilis saporis: ⁊ secundum aliquos est sandaraca.
Kataf.i.atriplex
Keted.i.fructex cuius gũmi est dragagantum.
Ketemõ est egritudo oculi ⁊ est quasi nubes
Kakasiz est locus post partem supremam nasi.
Kelidicõ ẽ medicina q̃dã.
Kabk.i.tortelle
Kaskas.i.papauer.
Kiskar.i.eleuatum.
Kered.i.citroli.
Kemac.i.condimentum.
Kenim.i.mensis.
Kersenati.i.arãea.i. bectuna propter sui puitatem
Keimati est medicina sicca pro pueris.
Karmez.i.grana
Keimes.i.passule ẽucleate
Kairon est lignum indum.
Kebenzkesenz est gen⁹ tuberũ solidũ adunatũ in magnitudine testiculi ⁊ scrofule.
Kefelot sũt porri nabatbi.
Kilus succus ciborum
Kekersebe est cubebe.
Kossen est cortex glandiũ.
Kenis sĩ dies caniculares.
Kefitius noĩ ponderis ẽ.
Keleiati est mĩsura quedã.
Kenini uas ẽ uitreũ in modum phiale habens orificium strictum
Kedusul est gen⁹ serpentis.
Kemiec ẽ gen⁹ cibary puri
Kien est quedam regio
Kemic est mensura
Karõ est lignũ indũ ⁊ nõ elongatur qui sit mugatb

Lapis adestaté. idest margarita ⁊ ẽ lapis lumis qd̃ pfert oclis
Lambas alcucub ẽ berba propinqua ysopo.
Lenticula aque ẽ herba q̃ erigitur super faciem aq̃ in terris lacunalibus
Lulume est ungula
Lenticula de amne.i. herba fluuialis.
Lapis bresil.i.corallus.
Lutum.i.creta.
Luse dĩ hernia ex apate.
Luteesula.i.veruce.
Latica est febris quotidiana continua.
Lutum albobera.i.terra sigillata
Ladac est cõfectio ex muscbo gariofilis ⁊ sifibus qua liniunt se mulieres.
Lingua auis.i.fruct⁹ fraxi
Lilium celeste est ireos
Lactuca asini.i. ỽgapastõis
Lapis iudaicus.i.lapis agapis.
Lapis vulcani dĩ feme ⁊ ꝑparator corij.
Lapis danascen.i. viridis quo acuunt.
Lans.i.amigdala.
Langa gen⁹ est titimali
Lagenaga.i.borago.
Lac deserti.i.herba bircia vel hypoquistidos.
Lilen.i.mercurialis.
Laguait arabice latine ea que sequntur.
Latabales sũt epithimata ex reb⁹ bñ redolentib⁹ sicut aqua myrti sandali canfora ⁊ similia
Lapis alagi est lapis similis ossibus elephantum.
Lutum lemium est propinqum luto armeno.
Lutũ samiũ ẽ sicut lutuz sigillatũ in opationib⁹ suis ⁊ est stella scemius quõ idem est ꝙ talk.
Lubue est arbor sigie.
Lubue est storax ⁊ mel allubue est storax liquida.
Lac alraib.i.lac acetosum
Luf est herba que dĩ luf ꝫpentis ⁊ est serpentaria.
Lalebrã. i. leeteti.i. super umbilicum.
Lalec.i.res que diu masticantur.
Lokiati regio quedam est.
Laclachatũ est medicamẽ quoddã confortans stõz
Lepus marinus ẽ al' ostracosum lutosum.
Lanuga ẽ flos arundinis.
Lapis bardis est alumen album simile zuccaro
Lacterides dĩ almeudana cuius fructus dicit̃ esse amarus ⁊ est cataputia.
Lasar est lachrymum silfij.
Laserpitium.i.silfium.

Mirachelt.i.ꝓposit⁹ q̇ docet saracenos qualr̃ dẽnt orare ⁊ matrimonium ꝯhere
Musaac arabice latine cõnexa dicuntur.
Mulalac dĩ alladac q̃ est ꝯfectio ex muscbo gariofilis cãfora ⁊ alijs odoriferis cũ aq̃ ros. cũ q̃ aq̃ iam multa turbida linũt se mulieres.
Melalac est lac acetosum coagulatum.
Memirem.i.chelidonia.
Melones azechij: alkin: dicunt̃ habentes collũ longũ ⁊ sĩ palestini uł indi.
Meruba.i.facta.
Mezerion.i.anabule.
Magra.i.terra cãpẽtarioꝝ
Mesit.i.aqua lactis.
Marmorea dĩ faba iuersa
Maru.i.marubium
Madion.i.auis diuersorũ colorum.
Melk legumi credo faseoli
Marmacora ꝓm quosdam est aristol.longa.
Marmacor ẽ spẽs sumuse ⁊ arabice ẽ ligua bouis ⁊ dĩ sclaue ⁊ ẽ alsafrens sumuse ⁊ alia q̃ noiatur marmues ⁊ est alia que dicitur meiscedaf.
Mescatramesir.i.pullegiuz ceruinum.
Mugatb ꝓm quosdã est radix granati siluestris
Merdasengi.i.litbargyriũ
Murati fructus est
Mumpuꝝ ẽ pietes domoꝝ apũ in q̇b⁹ faciunt oua ⁊ pullos ⁊ mũnigrũ est sordities fenestraꝝ foriseeaꝝ
Magnesia est lapis in uirtute marcbasite.
Mabaleb.i.veza.
Mebeibetbene ẽ illud qd̃ dĩ granum regum ⁊ arbor e⁹ nominat̃ asubet.
Musa fructus est.
Muri.i.garus.
Marocb est radix aniudẽ
Mebezeregi ẽ sĩc scebrã q̃ dã nũerãt eã int̃ lacticiia
Messe ẽ ꝓximũ subẽ fabaꝝ
Molochia est spẽs malue.
Metbeca.i.sebesten.
Marchasita ẽ fex eris: sĩc climia auri fex auri ⁊ sĩc antioniũ de mieza plũbi
Mosikibe est spẽs galãge.
Mula ẽ ps illa oculi q̃ vĩ.
Muscb⁹ aq̃.i.pl'mõaria aq̃
Mercuridus. i. cucumer saracenicus.
Masacumia.i.illud quo uitreantur uasa.
Michadi.i.forfices
Melistrum est mensura
Maraston.i.hospitale.
Macadati noĩ instr̃i ꝓ tela oculi auferenda.
Melisia.i.fen grauis.
Marmenta. i. marubium montanum.
Mesus.i.liquor acetosus
Merdeseris.i.plũbũ ustuz
Mesemen.i.locus sub teneritudine costarum.
Metba.i.thorax.
Mesos gen⁹ ẽ cibariorũ sicut colũbi in aceto cocti in quoꝝ uẽtre ponit̃ mĩta
Musaac cibaria sĩ ex pull' aneto acẽsta ⁊ ficub⁹ fcã
Mucalif ẽ t̃tia spẽs etbice
Metabaz est capra.
Mismar ẽ nodus rotũdus paruus sĩlis capiti claui
Matbabaze.i.pãnus fcũs de pilis capre.
Madio est estuatio uel angustia.
Mersulẽ ẽ lignũ asparagi.
Melanochion.i.opium.
Michatasem.i.euersio cutis in non nãlẽ colorem
Metbas ẽ loc⁹ int̃ spatulas
Mutkin ẽ unguentum de calcadis.
Marcurẽ ẽ uermis qui ĩuenitur in grana.
Masurgi.i.egritudo qum pupilla aperitur nimis.
Magmuda.i.scamonea.
Meridala.i.maiorana
Medien.i.tortuiscus ⁊ est herba fetida.
Mugadbod ẽ succ⁹ q̃ in radice xilocaracte nascit̃.
Meba.i.storax
Mesi est triticum.
Muredascõ ẽ flos ⁊ stipites frãgibiles subtiles ad cinereitatẽ ⁊ citrinitatẽ decliues.
Mundulimõ ẽ bdellium ⁊ nucle ⁊ medac idem.

Mura.i.myrrha.
Mismis.i.chrysomila.
Maran.i.emplastrum.
Muraba.i.conditum.
Medeni est egritudo dcã uena ciuilis.
Micla est compositum ex pane azymo ⁊ oleo.
Melisia.i.sine granis.
Mezameiz est gen⁹ serpētis uel uermis pilosus.
Mes est quedã egritudo.
Miliaris genus serpentis.
Murzia est quedam terra
Murkion est tertia speties aranearum.
Maceria est locus inter anum ⁊ vuluam.
Musaiaba est similis uirtuti nezemisk.

Nonbilech est qum aq̃ fundit ab alto sr aliquẽ.s.ẽbrocãdo
Nebeguedigi uel negidẽ sũt q̃ttuor dẽtes extremi.s. molares qui in alio loco neguedij uocantur.
Nux hendẽ ẽ terra granosa sicut cicer declinans ad citrinitatẽ que mustũ clarificat eijciendo fecẽ.
Nigra uena.i.matrix.
Nabit ẽ potus q̃ fit ex dactilis ⁊ ficu⁹ ⁊ alijs ab uuis ex quolibet fructuũ
Nuola.i.ea q̃ p⁹cibũ sumũtur ut fructus frigidi
Napellus dĩ ꝙ sit brionia
Nabathi.i.cõe qđ simile reperitur in omni loco.
Nezemisk.i.musaba ⁊ est flos peonie uel peonia.
Napellus moysi est herba nascẽs cũ napello: napellus uero moys ẽ aĩal qđ in radice napelli morat̃ ⁊ est tyriaca oĩ ueneno.
Neregil.i.nux indica.
Nemen.i.sisimbrium.
Nux methel est similis nuci uomice.
Nitr.i.baurach armenum
Neriden.i.spica romana.s.celtica.
Nefrin ẽ siłis narcisco in ṽtute ⁊ rosa lera.i.sambacus siluestris.
Nerseiendaru.i.berseiẽdaru.i.uirga pastoris.
Naris.i.confectio ex melle sicut penidij.
Nison.i.martius.
Naurianton.i.rubeum.
Neseftengi.i.amilum.
Neditus.i.apata in radice auris nasentia.
Noduar.i.liquor: qñz pro aceto qñz uero non.
Neraberti.i.ameos.
Nesaa.i.sciatica.
Nesegich.i.ignis descẽdẽs
Nenufar ⁊ Gal.uocauit eum caulem aque.
Nassesengi.i.scolopendria
Napta.i.petroleum.
Nabac nom̃ põderis.i.q̃tũ una faba uel quatuz quattuor grana.
Naurnacon dictio attributa sali nitro.
Nubia est terra quedam.
Naducẽ est dispõ mala matricis diuersa a mola ⁊ uocabuluz persicum est.

Oca herba ẽ paludestris q̃ i flumib⁹ orit̃
Omorenesis idest dilatatio.
Oleuz de ben.i.muscelinũ
Oleũ decamũ.i.x.spẽrum.
Oegi.i.acorus.
Olixatzum.i.petroselinum macedonicum.
Oleũ demest.i.olr laurinũ
Oleum omphacinum est oleum de oliuis imaturis
Oabel acara.i.cucurbita.
Offien.i.opium.
Orale est pannus de setta quo cribratur subtilr.
Omoronenesis nomen medicaminis.
Obtarmicum.prouocatiuum sternutamenti.

Pipaq̃ est herba ut olus nascens in aq̃ ⁊ approximat in gustum sapori piperis
Pupilla oculi ẽ erucaa q̃ ⁊ dĩ apiũ aq̃ ⁊ est herba boni odoris ⁊ oritur in aquis stantibus.
Pastus colũbar ⁊ camelorũ est herba hñs grana sicut granum myrti ⁊ ei proximum.
Psilotrum est medicamen depilatorium.
Pes locuste est sicut olus iamenum.
Pes coruinus est herba ṽtutis hermodactilorum.
Pheludez est cibus ex farina tritici cum melle.
Panis kiskar est fermentatus panis.
Pisces alredradu.i.petrosi uel parui.
Pediculus vulturis noiat̃ pedi pisce ⁊ merule grece ⁊ rasatis indice ⁊ ẽ bestia sicut pediculus q̃ inguine nascit̃ ⁊ sub ascell̃
Phitanos.i.febres erratice ut sextane.
Pedetolene est grecũ nom̃ ⁊ põdus dupluz totius qđ balneo est ꝯueniens: ⁊ est coopimẽtũ ex duob⁹ pãnis scm̃ lana plenũ uł cotto qđ dicit⁹ appellat̃
Plũbũ algalai.i.stannum.
Plãta noctis ẽ bothor pue
Pumex ⁊ fenic.idest lapis vulcani.
Pulicaria ⁊ psiliũ idẽ est.
Polygonia ⁊ polygones dicitur sanguinaria.
Pentaphilõ ẽ q̃nq̃ folium
Petalũ est residentia in vrina ⁊ dicitur crioides.

Rigil oia gressus istia sũt coxa crus pes.
Rasga uel rasa.i.patella uel oculus politis.
Rob.i.uinũ coctũ ĩspissatũ
Resin.i.pentadactilus
Raib.i.lac acetosum.
Rocen pondus est.
Rubus canis plãta ẽ hñs fructũ sicut oliua habẽs intus lanam.
Rauedleni.i.reubarbaruz
Raan salamonica ẽ siłis aneto hũido ⁊ dĩ ꝙ folia e⁹ sũt sicut malua ⁊ q̃dam nominant eã abasalcrũ.
Roba.i.auellana idica ⁊ ẽ fructus in magnitudine auellane siłis papaueri.
Ribes.i.acedula.
Ratienigi.i.colofoia ⁊ gũma pini ⁊ nominatur arbor eius alberci.
Rutubut est color sanguis putrefacti in facie. Et ẽ bestiola exñs in sup̃ficie aq̃ q̃ sup eã mouet̃ diuersis modis sine ordie ad c⁹ꝑꝑetatem dĩ chutbubutb quedã spẽs melie quã q̃ patit̃ uiuos hoies abhorret ⁊ appropinq̃t mortuis.
Rucalia herba est.
Rusatagi est es ustum.
Radix alexet.i.radix uitis
Ralidialemẽ ẽ fum⁹ terre.
Roiora ẽ illud qđ est in aere apparens sicut stella cadens que est in motu.
Racbaba.i.os pectinis.
Rosbot est porus uel cõsolidatio ossis.
Rutela ẽ at̃ aranee siłe qđ noiat̃ alseebed ⁊ est uẽatrix muscarum ⁊ nomĩatur pliud.i.rapax.
Robub.i.succi ĩspissati siñ alterius comistione per ignem uel aliter.
Radix ausebe est radix mãdragore.
Rosa fetida ẽ flos peonie.
Rusuc.i.tri.
Remeach est linimentum probibens canicien.
Rotab dactili immaturi.
Rechi regio quedam est.
Racha speties est trifolij.
Risona est qũ aliquis sine causa ridet.

Setis sũt due arũdies que sunt inter adiutorium ⁊ manum.
Seguengedeguil.i.ptes uiarum uenarum que in alias diuiduntur uenas
Sobenec est herba marie s.sacanaa
Sedeb est uena que est int̃ auricularem ⁊ annularẽ ⁊ in raseta man⁹ appar₃
Sila.i.apa in principio sicut glandula postea multum augetur.
Scere ẽ infectio cutis sicut ipetigo: dĩa tñ int̃ scere ⁊ ipetiginez est qr scere totũ mẽbꝝ t₃ uel medietatẽ corporis: ipetigo vero sũt macule diuerse
Scat est arbor in egypto.
Scebedenigi est semen canabis uel sedenegi.
Sulatum est egritudo oculoruz que accidit pueris pp fletuz ⁊ est qi scabies
Surabes.i.rasea.
Sceba romanum.i.apsinthium ſm quosdam.
Saguicla.i.triticuz fractũ cum multa aq̃ coctum.
Seterigi.i.fumus terre
Sechaniabin.i.oxymel

Subet est passio quā q̄ pa tit̄ stat subtus ⁊ uı̄ sepez dormire ⁊ uocatur ⁊ uix respondet.
Sebene ⁊ buzi salse st̄ que fiunt in egypto.
Sabra. est species ozimi.
Setegi est medicam̄ acutū
Suffuf st̄ puluerizata que in os proijciuntur ⁊ pꝰ ea aliquis liquor bibit̄.
Saluatella siue seylē ē uēa
Surum est nigella.
Stellio.i. lacerta uiridis.
Soda.i.dolor capitis.
Seukar.i.pes colūbinꝰ cū qͦ tingit̄ oculus uel cera
Sabafat st̄ macule rubee que fiunt cū pustul̄ ꝑuis
Scea.i.sticados arabicuz
Seremblıgi. i. emblici in lacte infusi.
Starax est q̄dā spēs stora cis secundū dia. ⁊ alios est gumma oliue.
Sauic ordei est ordeū fra ctū cū multa aq̄ coctum
Sakaic est flos papaueris ruffi.
Senusemiati.i.stāl̄ ad solē
Simaren uel sincaren.i.la ctuca ītelligitur magna ⁊ est lactuca asini.
Senē.i.salsa fcā ex piscibꝰ
Spuma maris.i. pumex.
Sindeiudar.i.lac arboris que similatur iunipero.
Selon.i.sanguis dracōis.
Sipit assimilat̄ magne ara nee longos hn̄ti pedes.
Solbez.i.almeizara ⁊ ē ar bor parua unius brachij hn̄s folia ꝑua ut buxus
Sedre dı̄ vertigo que facit hominem cadere.
Sarnabraus.i.stellio.
Sebel ē egritudo.s.qn̄ ve ne in oculis apparent.
Scescortici. i. anticira ro mana
Sepitabumen est quedam speties sorbe.
Sabras animal est
Succutū.i.sempuiua s3 s̄3 quosdā est mandragora
Sulē est medicia romana
Sunuburnosan.i.ferruz na turale sicut est.
Semurion est speties apij siluestris.
Sentus est spēs marubij.
Semaris idest sardelle.
Sirengi.i. azarion ⁊ ē uir tutus scedenigi.
Saccardon piscis est.
Suffidus.i.apā dura.
Surin.i.spēs lacticinij.
Sol.i.sabucus.
Sarsoe uel sanar.i.ferrum
Seleguba.i.casia lignea.
Sasaf.i.salix.
Sceba.i.tribulus.
Sandaros est almedon ⁊ ē uernix q̄ dı̄ sandaraca
Sakikaribame est rosa ru bea ualde.
Seitaragi est herba similis nasturtio.i.tapsia.
Serpiū ē speties tribuli.
Sitra est arbor cuius fru ctus est nabac.
Senuar est lactuca asini hn̄s folia sicut lactua.
Sel est medicina inda simi lis zinziberi.
Sucaram ē spēs hyusqui ami albi.
Scedenegi uel sedine est hematites.
Scebrā ē spēs lacticinij.
Selec est siligo.
Sesuoscik est similis abro tano in uirtute.
Scerbi ē arbor alkitran.
Sucu.i.climia.
Seilen.i.gasalibu.i. loliū.
Scerantum .i. stincus de mari rubro.
Satarbari.i.siluestris.
Succudus qn̄z sublimat̄ climia ⁊ qꝺ sublimat̄ est tutia bona ⁊ qꝺ redit in ferius ex climia nomina tur sucudus.
Singemalsce.i.epaticum.
Sibare est mania accidēs cum sirsen calido
Sceizazirac ē lac uesptillo nis ⁊ s̄m quosdā ē urina
Seraclia est qn̄ aqua ingr̄ dit̄ tracheā arteriam
Sacuculos ē apā cerebri.
Setasifu.i.ossa pectoris.s. thoracis
Sadurin.i.scotomia.
Subet qn̄z ponitur pro ꝓ funditate somni.
Sorez.i.congelatio
Sirsen.i.apā calīn qꝺ fit ī uētriculis cerebri ⁊ qn̄z est fīm ⁊ dı̄ letbargia ⁊ qn̄ est ꝯpositū dı̄ subet a sabari.s.dormitatio uigi latiua.
Subet asabari.i. dormita io uigilatiua.
Sucos ē spēs ꝯgelationis qn̄ eger ītuet̄ i unū locū
Sabara subetia.i.uigilatō dormitatiua.
Sabal.i.demon.
Spina alba.i.bedeoard.
Suriaz i. caro q̄ ostendit̄ s̄m partem.
Sekebenegi. i. oppopona cum.
Setara.i.tapsia.
Spina iudaica.i.nigra
Sumbedig.i. smeril qͦ ce teri lapides perforant̄.
Sezasif.i.bypocondria
Sief.i.succus.
Susar.i.buxus.
Sacaiknabamen.i. flores papaueris ruffi.
Silac.i. grositıes in palpe bris qū rubefiunt oculi.
Susati ē caro mollis exn̄s i iteriore ꝑte palpebraꝝ
Sucudrium alleū acreste.
Sirsen.i.phrenesis.
Stella scemius: stella terre lutum scemium idem st̄ ⁊ talk etiam.
Sosata st̄ apā q̄ accn̄t in uelamie ⁊ ꝑtibꝰ pectoris
Suregi.i.oleū sisaminum.
Susufet.i.pulueres qui ꝑ se sumuntur.
Sacusulōduziō.i. albutue ben ⁊ est scolopendria.
Sadaf.i.ꝯchule marine.
Suc est galia muscbata.
Sula.i.berba artetica.
Sauligo est locus quo su periores partes corpis tm̄ mouentur.
Subub.i. radius qui ē ut ignis flans in aere.
Scādis.i. melo romanus.
Sarmach apā bucū auris
Sare est passio qn̄ hō ma xime sentit pruritum
Siragi.i.lac fici.
Sefilos.i.apā nascens in carne glandosa.
Sefizos.i.scliuos ⁊ ē apā.
Silla speties sunt nodi
Setaragi.i.tapsia.
Sacos est al̄ ꝑuū ad sikitu dinē cꝰtubera leprosi ap parent.
Simenia ossa st̄ acuta que in spondilibus eminent.
Saucbiō fractura ut sauic
Sulemet st̄ ossa ex quibus componuntur digiti.
Surinꝰ ē mus ꝑuus ꝯrius napello in uirtute.
Sekezi.i.ebrietas.
Scatabregi carnis.i. bro dium.
Sabafati.i. botbor hūida que emittit uirus
Storax assemia. i. lubria romana.
Spica accbia.i.nereiden.
Scutudans iōst testiculus vulpis.
Sileculi semperuiua est.
Sebesset ascbebeta est mā dragora.
Sedenegi.i.semen granati siluestris.
Suffuf est medicina sicca pro pueris.
Secacul ē uene sicut.33. ⁊ affertur ex inda.
Succi alifize ē succꝰ alerā ge ⁊ dı̄ abrotanū siluēe.
Sumeiz.i.succꝰpharaōis.
Scesabrā s̄m almāsorē est nomē grecū ⁊ interꝑtat̄ myrtus regū: ⁊ ipsa est basilicō originale parua hn̄s folia sumitatē hz lō gā in q̄ eꝰnascunt̄ flores quoꝝ color est ut color uiolarum.
Sicla.i.blitis
Safurion est auis que fran git lapides.
Selgen.i.napus.
Salguasora: alberengesit̄ ⁊ abrotanum st̄ idem
Sesincabar.i.beil
Siserum.i.cresiones sena tiones.
Sirakiusfagus est centauȓ a minor.
Seigil est genus ostracorū ⁊ est ueneȓuz.
Strignū facit semen qꝺ dı̄ vua lupina.
Sule.i.grana uiridia ⁊ eiꝰ arbō ꝑducit terebitbinā
Saurigen.i.bermodactili.
Siliqua nom̄ ponderis
Sacraiati est pondus.
Suzabeieti cibarij nom̄ est ⁊ est rbapbanati.
Sceibar est lapis lazuli
Sobat est arbor magna in egypto.
Susen.i.ireos.
Surie speties atrimenti.
Satps animal est cui glan dule similantur.
Sulcitum.i.acetosum.
Sucutiō.i.testiculꝰ vulpis
Sen est sapor quidam.
Sulemi ē os qꝺdā ī digitis

Situle sunt radices quedam
Sceni uel scemi uel scini ē
locus quidam.
Suseni est locus in quo o
ritur anisum bonum
Sabin est genus serpentis
Sciſetati est sicut genus serpē
tis ⁊ etiam selsir
Saril est medicina inda
Sir est medicina inda
Saporbala.i.saccus palme i
quo dactili nascuntur.
Sabira est atrimētū quod in
encaustro ponitur.
Sagluucosson est quarta
species ararazum: sucli
on uero quinta.
Saculusudurni ē al' quod
dam campestre.
Sabasatos est lapis quidā
Senkesud est arbor croci
hortensis.
Sinifes est quoddam aial.
Sod.i.ciperum
Scescenegi.i. amilum.

TEselenū est quedam
species sorbe.
Tabarzet.i.albū ⁊
sepius ponitur pro zuc
caro albo.
Tarcon.i.piretrum ⁊ est ra
dix altarcon montani.
Taratis est hypoquistidos
sed quosdā est frusta ligni
nodosi ad grossitudinem
digiti ⁊ habz uirtutem ha
lau stie.
Tinsemus est stella que est
in cellis.
Tri.i.minuta facta de triti
ci farina.
Taro.i.lentiscus.
Terra alcori est furnus in
quo decoquitur terra.
Tasea tafeata est duplex v
na que est alba: altera ui
ridis: alba que fit ex sola
aq̄ ⁊ carne: uiridis q̄ fit
ex carne ⁊ aq̄ ⁊ coriādro
uel consili herba uiridi.
Tauiz est auis habens dē
tes in palato
Tortelle.i.panis biscoctus.
Tosugi.i.scamonea.
Thersinus.i.egritudo q̄dā
Talisafar sunt cortices stipti
ci ex indis delati.
Tasabuch est retractio qū
unus pes offendit aliū.
Talalon est spēs eris.
Tuderi est herba hn̄s foli
a silia folijs prassij ⁊ na
scit in tectis ⁊ habet ra
dicem quadratam.
Tereniabin est spēs māne
Tinkar ē borax ⁊ aliud mi
nerale ⁊ aliud artificiale
⁊ dicitur capistrum auri
Tefisie.i. gūma rute agre
stis siue montane.
Tursie est ammoniacum.
Tubel.i.scoria ul' batitura
unde tubel ferri uel tu
bel eris.
Testiculus canis ⁊ testicu
lus uulpis sunt plante.
Tirsim.i.september.
Talim.i.masculus strucio.
Taraxis.i.ophthalmia nō
uera.
Tegmaton est sacietas nau
seatiua.
Tarsum uel taxax est ōstru
ctio auditus.
Tasaris nomen indum est
⁊ ē pediculus vulturis.
Tille spēs uini ē seu uinum
coctum quod dicitur sa
pa uel epithima.
Taburos febris ē ⁊ dicit
se.liparia.
Tarim.i.bonum malum.
Tinlub ē muscbū lapidis
qui ē ut epatica ⁊ dī tu
lub ⁊ uocatur etiā oga.
Tululie subā verrucalis.
Tanoui.i.apa in carne glā
dosa natum.
Tyriaca alfaroc.i. a mor
te liberans.
Tbu ctaminis.i.pullegiū.
Turserius.i.stella.
Tubi.i.grana solis.
Testiculus vulpis.i.buzei
dē ⁊ est satirion.
Torongi.i.citrum.
Taxaugi ē pondus trium
granorum ordei.
Tyria ē egritudo cutis ca
pitis.
Triscalis ē genus spentis.
Tricla piscis est.
Tabrasten regio quedam ē
Tcololiū.i. muscbus q̄ na
scitur in lapidibus.
Taratbit ē crusta ligni no
dosi grossitudinem digiti
habentis.
Tarifilon est plāta nascens
in uere ⁊ flos eius est si
milis croco hortulano.
Tukib masculi.i.facientes
brachia erecta plana sta
re uel iacere.
Thaum est apostema quod
fit in carnibus laxis uel
sub ascellis uel post au
res uel in inguinibus.
Tanguebil sunt omnes spe
cies que i cibarijs ponū
tur ut piper ⁊ cinnamo
mum ⁊ reliqua.
Taraca.i. pisces uel oua
piscium sicca.
Talk.i.uitrum dulce ⁊ ē
gypsum.
Taraxacon.i.scariola agre
stis.
Troximel agreste est tara
xacon.i.endiuia siluātis.

VSnee sunt cortices
tenues subtiles cir
cūuoluti super arbo
rem glandium ⁊ pinum
⁊ nucem ⁊ habet odorem
bonum ⁊ dicitur alusne
⁊ usnet est lanugo que in
arboribus auellanarum
uel paruarum nucū iuenit
Vutuben.i. uirge minute
super quas sūt flores ha
bentes alba folia.
Vua passa montana.i. sta
phisagria.
Vnaba sunt additamenta
duo in cerebro carūcula
rum mammillarum.
Vene constricte.i. lumbri
ci terrestres.
Vsaguo.i.impetigo.
Venera.i.cocela.
Vsnem fullonum est herba
de qua fit alkali.
Vene alosmel uel alessind.
i.harmel alba.
Vene alfasungi. idest radi
cis asparagi.
Vesestengi est amilum.
Vene citrine.i.radices che
lidonie.
Vzisur ⁊ sedech.i.ciabriū.
Vene tinctorum idest radi
ces rubee.
Vrach indi.i.folium.
Varices.i.vene tortuose q̄
sunt in cruribus uel alibi.
Vua vulpis est solatrum.
Veremisk electuarium quod
dam est.
Veditus est apostema.
Vicor.idest squinanti.
Vola magna est quedam
mensura.
Vnguentum ueneris idest
unguentum apostolorū.
Viten idest uene que pro
cedunt ut uitis.

XIraxeui.i.rob de suc
cis fructuū solbiliū
Xiloaloes lignum aloes
Xebet idest anetum.

YSopus humida est
sordities aggregata
super lanam ouium
Ylisci est egritudo quam ali
quis incurrit propter a
morem.
Yabrol est radix mādragore

ZArca idest sorba.
Zuse idest isopus.
Zufere.i.arbor que
dicitur albasce ⁊ est simi
lis rute ⁊ dī dinarugina
Zinziber carmenum ē her
ba cuius folia assimilan
tur folijs salicis aliquan
tulum citrina rubeum ha
bens stipitem ⁊ acuti sa
poris sicut zinziber ⁊ cre
do quod sit persicaria.
Zarneb idest solatrum.
Ziniar.i.uiride eris.
Zaror uel zarur.i. sorba ⁊
est alia species sorbe quā
greci nominant resilinū
⁊ aliud sentabrum.
Zuccarū albusar est cadēs
super albusar ⁊ est māna
Zahir est fluxus uentris qui
fit ab intestino recto.
Zametto uel zamenena idest
priuatio gressus.
Zerelke.idest berberis
Zuhumez idest unctuosa.
Zebezalbar.i.spūa maris.
Zarnec.i.auripigmentum.
Zurumbet.i.zedoaria.
Zegi.idest uitriolum ⁊ est
atrimentum.
Zarabunt uel marmacora.
idest aristologia longa.
Zobode idest ciperi.
Zufesese.i.iuiube nigre.
Zinzibil.i.zinziber.
Zugus est fustis sagitte.
Zambac.i.iauseminum
Zibrabegi genus cibarij ē.
Zcharagi est animal quod
dam.

Laus Deo.

a
alba
Liber canonis
capitulum.vij.
capitulum primuȝ
b
perdurant
īferiori.¶
idcirco ut ipsi
larum sic receptio
percussiōes
c
egreditur
oportuit ut ip̄e
reticuli p̄te
poplitis
ad hanc uirtutem
d
stantes.aut
qui generatur
⁊ clara
infrigidans
que exasperat
e
ille qui
duas res
uehemēter
multum parue
⁊ proprie i
f
est ante comestiōeȝ
digestum ⁊
¶ apostemosa aūt
ipsum cum
autē in quibus
g
⁊ antiquis capitis
fuerit sed in
fit trāsuerse

anisum
i
incipit liber
fiduciā caliditatis
tunc est unctuosa.
subtiliatiua
etiaȝ ꝙ non
k
⁊ pleuresi
ipsa idigeat
proprietates
resoluit sonitū
l
que ex ea

⁊ mūdificat
carne gazel
coturnices
aqua ad illud
m
uero est
sandali¶
ex eis.¶
desiccatur
ponūtur in
n
lac acutum
que est in ea
sunt tussi
egreditur ē
⁊ ipse quidem
o
amigdalinum
sua ⁊ ponitur
rorasc.oleum
proprie ⁊
papaueris
p
epatis fortior
¶ De seitaragi
salix quid ē

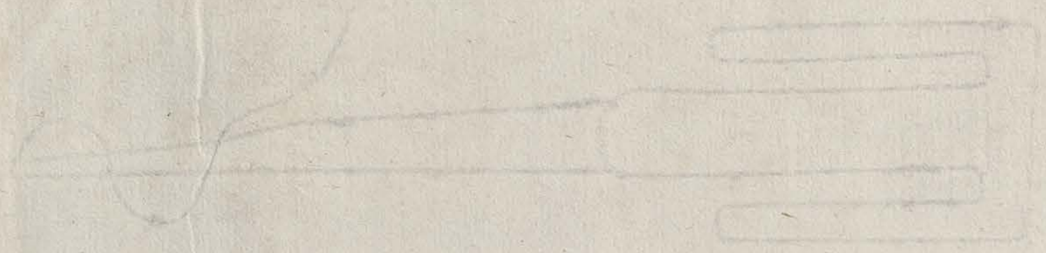
Incip̄ liber canōis
de nocumentis
de significationib⁹
A
¶ Dictio prima
⁊ est apud
ad illud est
planum fiat
⁊ crispitudo
B
cuius fit.ʒ.v.
omnem dispositōȝ
multa ualde
eleuatur
ex motu
C
stomachus aut
ex illa ē
erit iuuamentum.
fortasse eniȝ
acetum.¶
D
superflua
⁊ fricentur
⁊ iterum
fiat illud
ultime sicut

E
ʒ.muschi
est i senibus
tinentibus fluxum
est si necessitas
F
significabis
ex castor ei
fuerit
℞.sceba
ad illlud est
G
est cum communi
est humor grossus
hemorroidibus
cadis ⁊
H
qum ergo
⁊ adiuuant
¶ Et si aliq̄
⁊ frequētia
I
¶ Fen tridecima
ex succis
seqūtur
ulcera stōachi
illi uero
fit post ipsaȝ
K
capitulo aphatum
ipsorum est ut
pullegij
anisum ⁊
castoreum ⁊
sigificat
L
illud cadere
differētia uero
quidam antiquoꝝ
imaginaueris
M
sicut sunt
horis.Et
rubee.ʒ.duodecim
eam communitas
N
⁊ tortelle sicce
ualde omni
de acoro
descensionis
O
ipsius hec
tunc administrēt
fortis expellet

uenenū quare
O P
lenificationem
necessarium
cibus ad
quo sumatur
quō egreditur
P
¶ Fen uigesima
ille que abortum.
secacul
in sacra/ati
Q
complexionis
feminis ut
ipse est
quartum ⁊
R
corporis ⁊
administra
aut malitia
earum est ut
mollificatum ē

Liber cāonis.iiij.
Tractatus terti⁹
aa
¶ Liber canonis
ad hoc
non est eis
qum ergo
uelocitatis.
bb
immatura
putrefit
clinatione.
turbit in omni
¶ De cura
cc
uirtus.Et
¶ De hemitriteo
que habet
quanuis fit in
in qua est.
dd
ducatur
illi qui sunt
membri parue
granatorum
quod est i
ee
eos interdicantur
tribus de guarich
¶ De perforatōe

tus.¶ Inquit
quando accidit
ff
complexionis
medicinis
est melius
tunc ipsa
gg
⁊ reliquis
factum cum aqua
illud quod
rei repugnantis
hh
necessarium est
⁊ masculi quidem
⁊ capita eorum
uehemens sāguinē
ij
gumma rute
malam.Et
dixerunt ꝙ
cum lacte ⁊
⁊ conuertuntur
nigri excoriati
kk
¶ Incip̄ liber
omnium
exicca i umbra
destruens lūbricos
⁊ administretur
post illud
ll
chelidonie
sirup⁹ acetosus
sirupus de apsin.
ebullitione una
solutio nature
mm
terra persarum
collirium
medicamen; aliud
nn
¶ Libellus Aui.
dominatur iteriori
afficit ac si
oo
secacul quod ē
curauimus
uel renum
risci

z tego miejsca wylepił Karol Estreicher miniaturę na pergaminie
przedstawiającą Ancounę przy łożu chorego, obecnie J. Rps 41